



ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. είδ. **548**

ΔΩΡΕΑ *2/10/60*

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

GRVER - 00179

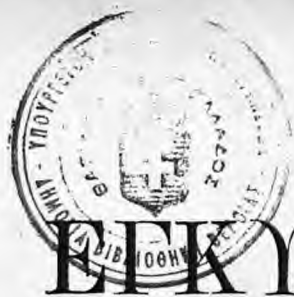
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

Πυθαγόρειος φιλοσοφία — ὦχρος.



ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΠΕΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

τῇ συμπράξει τῶν κυρίων

Δ. Ἀθαντινοῦ, † Ἀχ. Ἀγαθονίκου, Γ. Ι. Ἀγγελοπούλου, Η. Ι. Ἀγγελοπούλου, † Α. Ἀναγνωστάκη, Χ. Ἀννίνου, Α. Ν. Ἀντωνικοπούλου, Ν. Ἀποστολίδου, Σίμ. Ἀποστολίδου, Γ. Ἀποστολοπούλου, Ι. Ἀραβαντινοῦ, Τιμ. Ἀργυροπούλου, Γ. Χ. Βάφα, Σπ. δὲ Βιάζη, † Γ. Βιζυινοῦ, Η. Βεροπούλου, Ι. Βλαχογιάννη, Δαμ. Βορέ, Ρ. Ν. Βούρου, Π. Γενναδίου, Ἀγ. Γιαννοπούλου Ἡπειρώτου, Ν. Γουναράκη, Ν. Δημαρᾶ, Ρ. Δημητριάδου, Κ. Διγενῆ, Β. Δούσημανη, Γ. Δροσίνη, Ἀθ. Εὐταξίου, Δ. Κακλαμάνου, Ι. Ε. Καλιτσουδάκη, † Ἡλ. Κανελλοπούλου, Γ. Καραμήτσα, Δ. Καραμπέτσου, Π. Καρολίδου, Α. Κεφαλλήνου, Α. Κίτσου, Κλ. Κλεομένους, † Δ. Κοκκίδου, Ἰω. Κονδυλάκη, Α. Κουρτίδου, Σπ. Κριτσὴλῆ, † Κ. Δ. Κρυστάλλη, Γ. Κωνσταντινίδου, Κ. Κωστή, Ν. Κωστή, Κ. Λάμπρου, Μ. Λάμπρου, Σ. Λάμπρου, Σπ. Μαγγίνα, Κ. Ν. Μαρίνου, Γ. Μάυερ, Ἀντ. Μηλιαράκη, Σπ. Μηλιαράκη, Ι. Π. Μηλιοπούλου, Μ. Μητσάκη, Μ. Μίνδλερ, Ἀντ. Μουφερράτου, Ἰγν. Μοσχάκη, Ν. Μοσχοδάκη, Γ. Μπάρτ, Γ. Ν. Νάζου, Κ. Ξένου, Κ. Παλαμᾶ, Π. Πανᾶ, Ι. Πανταζίδου, Σπ. Παπαγεωργίου, Χρ. Παπαδοπούλου, Ἰω. Παπαθεοδώρου, Χ. Παπαμάρκου, Γ. Παπανδρέου, Στ. Παπαφράγκου, † Ἀλ. Πασπάτη, Β. Πατρικίου, Γ. Πιλαδίου, Μ. Ι. Πολίτου, Ν. Γ. Πολίτου, Θ. Πολυκράτους, Α. Προβελεγίου, Ι. Πρωτοδίκου, Β. Πρωτοπούλου, Ὁθ. Πυλαγινοῦ, Ἐμμ. Ροῖδου, Ἀρ. Ρούκη, Ὁ. Ῥουσοπούλου, † Ι. Ρωμανοῦ, Σ. Σακελλαροπούλου, † Ι. Σακελίωνος, Θ. Σοφούλη, Ν. Σπαθῆ, Κλ. Στεφάνου, Κυπ. Στεφάνου, Στ. Στρέϊτ, Γ. Σ. Στρέϊτ, † Γ. Δ. Σύρμα, Ν. Σωροκιάδου, Χ. Τσοῦντα, Δ. Φιλίου, † Τιμ. Φιλήμονος, Θ. Φλωρᾶ, Γ. Χατζηδάκη, Μ. Χατζημιχάλη, Θ. Χέλδραϊχ, † Ν. Χλωροῦ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκτάκτων συνεργατῶν.

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΕΙΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΟΜΟΣ 5'.

Πυθαγόρειος φιλοσοφία — Ὁχρος

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ ΕΚΔΟΤΑΙ

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 53

Ἰούνιος 1896—Μαρτίου 1898

Αρ. 548

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας



Π

Πυθαγόρειος φιλοσοφία. Ὁρισμένη φιλοσοφικὴ ἀρχὴ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Πυθαγόραν ἀποδιδόμενη εὐδαμῶς ἀναφέρεται, ὃ δὲ Ἀριστοτέλης δασκίως ποιεῖται μνείαν τοῦ φιλοσοφήματος τούτου ἀναφέρει πάντοτε Πυθαγορείους καὶ οὐδέποτε τὸν Πυθαγόραν. Βάσις τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἡ οὐσία τῶν ὄντων. Ἐντραφέντες ἐν τῇ σπουδῇ τῶν μαθηματικῶν, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (Μεταφ. Α', ε, 1) ἐπίστευσαν ὅτι τὰ στοιχεῖα τῶν ἀριθμῶν εἰσὶ στοιχεῖα πάντων τῶν ὄντων καὶ ὅτι ὅλος ὁ οὐρανὸς εἶναι ἀριθμὸς καὶ ἀριθμὸς ὁ ἀριθμὸς εἶναι λοιπὸν συγχρόνως καὶ ὕλη καὶ εἶδος τῶν ὄντων (τὸν ἀριθμὸν ἀρχὴν εἶναι καὶ ὕλην τῆς οὐσίας καὶ ὡς παθητὴ καὶ ἔξις). Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀριθμοῦ εἶναι τὸ ἀρτιόν καὶ περὶ τὸν καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι τὸ περ αἶνον, τὸ δ' ἄρτιον τὸ ἀπειρον· τὸ περιττὸν κρατεῖ τοῦ ἄρτιου διότι μετατρέπει αὐτὸ εἰς περιττὸν συντιθέμενον· τὸ ἄρτιον εἶναι τὸ μεταβλητόν, τὸ παθητικόν, τὸ δὲ περιττὸν τὸ σταθερόν, τὸ περαῖνον. Ἀλλὰ πῶς ἐξελάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι τοὺς ἀριθμούς; ὡς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων ἢ ὡς τὸ πρότυπον αὐτῶν; Ἐνῷ δ' Ἀριστοτέλης πολλάκις διαβεβαίει τὸ πρῶτον, ὃ δὲ Φιλόλαος φρονεῖ ὅτι ἐκ περαινόντων τε καὶ ἀπειρών ὅτε κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ συνέστασαν, ἀπαντῶσι καὶ χωρὶα ἐν οἷς φέρεται τὸ Πυθαγόρειον δόγμα ὅτι τὰ ὄντα εἶναι ἀφομοιώματα τῶν ἀριθμῶν. Ὁ κύριος τύπος τῶν ἀριθμῶν εἶναι τὸ δεκαδικὸν σύστημα· ἕκαστος τῶν δέκα πρώτων ἀριθμῶν ἔχει ἰδίαν δύναμιν καὶ σημασίαν. Διὰ τῆς μονάδος ἐννοεῖται ὁ Θεός· ἡ δυάς ἀποκαλεῖται ὕλη, ἀρχὴ τῆς ἀνισότητος, ἔρις· ἡ τριάς θεωρεῖται ὡς τὸ πρῶτον τέλειον· εἰς τὴν τετράδα ἀπονέμεται μεγάλη ἀξία διότι εἰς τοὺς πρώτους τέσσαρας ἀριθμούς προστιθεμένους ἐμπεριέχεται ὁ τέλειος ἀριθμὸς δέκα καὶ διότι τετράς καθὼς τετράγωνον τῶν δύο εἶναι ἢ συμπλήρωσις τῆς δυάδος· ἢ τετράς καλεῖται τετρακτύς

ἐνεργός· ἐκ τίνος δὲ λειψάνου τοῦ παιήματος τοῦ Ἐμπεδοκλέους, καταφαίνεται ἐν οἷα μοῖρα εἶχον οἱ Πυθαγόρειοι τὴν τετρακτύν. Ἡ τοῦ κόσμου γένεσις προήλθεν ἐκ τοῦ ἐνός, τουτέστι τοῦ ἐν τῷ μέσῳ κεντρικοῦ πυρός· τὸ πῦρ τοῦτο ὠνόμαζεν ὁ Φιλόλαος ἐστὶ αὐτὸ ὁ παντὸς, τοῦ Διὸς οἰκον· περὶ τοῦτο τὸ πῦρ κινεῖται μετὰ τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων καὶ ἡ γῆ· ἀλλ' ἵνα ἀνέλθῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐρανίων τούτων σωμάτων εἰς τὸν τέλειον ἀριθμὸν δέκα ἐπενόησαν οἱ Πυθαγόρειοι καὶ δέκατον, τὴν Ἀντίχθονα. Ἡ σύγχρονος κίνησις τῶν οὐρανίων σφαιρῶν ἀποτελεῖ μουσικὴν ἁρμονίαν. Ἡμεῖς δὲν τὴν ἀκούομεν διότι ἡ ἀκοή μας ἐξωκειώθη ἐκ γενετῆς πρὸς αὐτήν. Οἱ Πυθαγόρειοι ἀνῆγον εἰς ἀριθμούς καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν. Ὁ Φιλόλαος τὴν ἔδραν καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ νοῦ ἐτίθει ἐν τῇ κεφαλῇ, τὴν τῆς ψυχῆς ἐν τῇ καρδίᾳ, τὴν τῆς ρίζωσεως καὶ αὐξήσεως ἐν τῷ ὀμφαλῷ. Ἐκ τῶν δογμάτων ἅτινα δὲν συνδέονται ὀργανικῶς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν βάσιν τοῦ Πυθαγορείου συστήματος εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, ἣν ὁ Π. παρέλαβεν ἐκ τῶν ὀρφικῶν μυστηρίων καὶ ἡ δόξα ὅτι μετὰ τὸ πέρας χιλιετοῦς ἐνιαυτοῦ θά ἐπαναληθῇ ἀκριβέστατα ἡ τοῦ κόσμου πορεία. Ἡ ἠθικὴ τῶν Πυθαγορείων ἔχει θρησκευτικὸν χαρακτῆρα μάλλον ἢ φιλοσοφικόν. Ὁ ἀνθρώπος εἶναι κτήμα τῶν θεῶν· πρέπει νὰ σεβηταὶ τὸ θεῖον νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς ἀρχοντας καὶ εἰς τοὺς νόμους, ν' ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα, νὰ εἶναι πιστὸς εἰς τοὺς φίλους καὶ νὰ εἶναι ἐγκρατὴς καὶ ἀγνός τὸν βίον. Τὰ ἠθικὰ τῶν Πυθαγορείων παραγγέλματα συναπτονται πρὸς τὸ δόγμα τῆς μετεμψύχωσης διὰ τῆς ἰδέας τῆς μεταθανάτου ἀναποδότητος. Δι' ἠθικὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς ταύτης οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν ἔλαβον, δι' ὃ ἀσήμεντες εἶναι ἡ συμβολὴ τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν τῶν ἠθικῶν ζητημάτων. [Ἄρ. Κ.]

Πυθέας. Ἀστρονόμος καὶ γεωγράφος περιώνυμος Μασσαλιώτης. Ἐξηκατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Σταλεῖς ὑπὸ τῆς γενετῆρας πόλεως πρὸς ἔρευναν ἀγνώστων

τόπων περιέπλευσε τὰς ἀκτὰς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀπὸ Γαλιερῶν μέχρι Θούλης (τῶν Σκελανδικῶν νήσων ἢ κατ' ἄλλους τῆς 'Ιουτλανδίας), δημοσιεύσας τὰς ἀνακαλύψεις εἰς τὰ συγγράμματά του Περὶ 'Ωκεανοῦ, Γῆς περίουον καὶ τὴν Περιπλοῦν. Δι' ἐν αὐτοῖς διηγήσεις ἐξέπληξαν τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ καὶ διηγείραν δυσπιστίαν παρὰ πολλοῖς διὰ τὸ παράδοξον καὶ ἀπίστευτον. Ὡς ἀστρονόμος ὁ Π. ὑπόπτευσεν πρῶτος τὴν σέσιν τῶν καλίστρων μετὰ τῶν περιόδων τῆς σεληνῆς καὶ ἀνεκάλυψεν ὅτι ὁ πολικὸς ἀστὴρ δὲν συμπίπτει ἀκριβῶς μετὰ τοῦ πόλου· ὥρισε δὲ ἀκριβέστατα τὸ πλάτος τῆς Μασσαλίας τὸ ὅποιον ἐλάχιστα διαφέρει τῶν περιμέτρων τῶν νεωτέρων παρατηρήσεων. Τὰ ἀποσπάσματα τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ συνελήφθησαν καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Arwedson (ἐν Upsala 1824) καὶ ὑπὸ Schmekel (Merseburg 1848).

Πυθία. Ἡ ἱερεία ἡ χρησμοδοτοῦσα ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς (βλ. λ.) μαντεῖο τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁσάκις ἥρωτατο τὸ μαντεῖον ἡ Π. μασσωσα πρῶτον φύλλα δάφνης ἀνέβαιναν ἐπὶ τρίποδος τεθειμένου ἀνωθεν βραθύρου θέν ἐξήρχοντο πυκναὶ ἀναθυμιασμοὶ καὶ ἐκεῖ ἐν ἐκστάσει διατελοῦσα ἐξιστόμιζεν ἀσυναρτήτους λόγους, οἵτινες ἐπιμελῶς συλλεγόμενοι ὑπὸ τῶν παρισταμένων ἱερέων καὶ ἐπιτηδεῖας συναρμολογούμενοι παραδίδιντο εἰς τοὺς ἐρωτῶντας ὡς χρησμοὶ ὑπὸ μορφῇ ἑμμετρον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διαφορουμένου νοήματος. Ἡ Π. ἐλαμβάνετο ἐκ τῶν ἐγγυωρίων συνήθως παρθένων καὶ κατ' ἄρχας ἔπρεπε νὰ εἶναι νεαρὰς ἡλικίας. Ἄλλ' ὕστερον μόνον 50ούτιδες ἐγένοντο Π. [Σ.Τ.]

Πύθια. Μία τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐθνικῶν ἐορτῶν τῶν Ἑλλήνων, τελούμενη πρὸς τιμὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος παρὰ τοὺς Δελφοὺς ἐπὶ τοῦ Κρυσσαίου πεδίου. Κατ' ἄρχας τὰ Π. ὧν ἡ ἱδρυσις ἀπεδίδετο εἰς αὐτὸν τὸν Ἀπόλλωνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δράκοντος Πυθωνος, συνίσταντο εἰς ἀγῶνα μουσικόν, βραδυτέρον δὲ καὶ ἡ ἐορτὴ αὐτῇ προσέλαβε πανελληνίον χαρακτῆρα, ὅτε περὶ τὸ 588 π. Χ. μετὰ τὸ τέλος τοῦ Κρυσσαίου πολέμου ἀνετίθη ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἀγώνων εἰς τὴν Δελφικὴν Ἀμφικτυονίαν. Ἐκ οὗτε οἱ ἀγῶνες ἤγοντο ἀνὰ πᾶσαν πενταετηρίδα. Πυθιάδα καλούμενη, καὶ ἐπανηγυρίζοντο κατὰ τὸ γ' ἔτος ἐκάστης Ὀλυμπιάδος, ἐν μηνὶ Δελφικῷ Βοοκατίῳ, ἀντιστοιχοῦντι τῷ Ἀττικῷ Μεταγχεινίῳ (περὶ τὰ τέλη Ἀυγούστου), διήρουν δὲ ἐπὶ 15 ἡμέρας. Εἰς τὸν μουσικὸν ἀγῶνα προσετέθησαν τότε καὶ γυμνικοὶ καὶ ἵπτικοὶ ἀγῶνες κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ὀλυμπίων. Οἱ νικηταὶ ἐλαμβάνον κατ' ἄρχας χρήματα ὡς ἀθλον (ἀγῶν χρηματῆς), ἀπὸ δὲ τῆς β' Πυθιά-

δος στέφανον ἐκ δάφνης (ἀγῶν στεφανίτης). τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπθανάτισθησαν διὰ ποιημάτων τοῦ Πινδάρου. Ἀγωνοθέται ἐν τοῖς Π. ἦσαν κατ' ἄρχας οἱ κάτοικοι τῶν Δελφῶν, βραδυτέρον δὲ οἱ Ἀμφικτυόνες. Τὰ Π. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπαυσαν τελούμενα ὅτε καὶ τὰ Ὀλύμπια, ἤτοι περὶ τὸ 394 μ. Χ. Ἐκτὸς τῶν μεγάλων τούτων Π., ἅτινα πρὸς διακρίσιν ἐλέγοντο Π. τὰ ἐν Δελφοῖς, ἤγοντο μικρὰ Π., πρὸ πάντων ἐν πολλαῖς πόλεσι τῆς Μ. Ἀσίας, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν. [Σ.Τ.]

Πύθια. βλ. (Θεμερίο).

Πυθιονίκη. Περιήγησις ἑταιρὰ ἐξ Ἑλλάδος, ἣ ἐρατοῦς ὁ Ἀσπάλος ἐνομοεῦθη ἐν Βαβυλῶνι ταύτην καὶ ἀπέκτισεν ἐξ αὐτῆς θυγατέρα. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Π. ὁ περικλυτός Ἀρπαλός ἤγειρεν αὐτῇ μνημεῖον λαμπρὸν ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἕτερον ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῆς Ἰερᾶς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς Ἐλευσίνα κατὰ τὸ Δαρνίον. Τοῦ μνημείου τούτου σώζονται ἀρκετὰ εἰσέπια καὶ ἀξιόλογα ἀγάλματα ἐκ τούτου εὐρεθέντα μετηνέχθησαν εἰς τὸ Ἑθνικὸν Μουσεῖον ἐν Ἀθῆναις. [Ι.Κ.Π.]

Πυθόδωρος. 1) Υἱὸς Ἰσολόγου, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τοῦ Γ' ελοποννησιακοῦ πολέμου. Διαδεχθεὶς τὸν Ἀάχτηα ἐν Σικελίᾳ τῷ 425 π. Χ. δὲν γυδοκίμησεν ἐκεῖ, δι' ὃ ὕστερον κατηγορήθη καὶ ἐξωρίσθη. Οὐχ ἥτιον βραδυτέρον φαίνεται ὅτι ἀνεκλήθη διότι ἀντὶφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ὡς Ἀθηναίου ἀρχηγοῦ κατὰ τὰ Λακωνικὰ παράλια. — 2) Ὄνομα διαφόρων καλλιτεχνῶν, ἐνὸς ἀρχιτέκτονος τοῦ Μαυρωλαίου ἀλλως Πυθία καλούμενου, ἑτέρου ἀγαματοποιοῦ Ὁθηλαίου τῆς ἀρχαίας σχολῆς καὶ δύο ἄλλων ἀκμασάντων ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ αὐτοκρατορίας καὶ μνημονευομένων ὑπὸ τοῦ Πλινίου. [Ι.Κ.Π.]

Πυθὼ κατ' ἄρχας ἐκαλεῖτο ἡ χώρα ἐνθα ἔκειτο τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὕστερον δὲ καὶ ἡ ἐκεῖ κτισθεῖσα πόλις ὅτε οἱ κάτοικοι ἐλέγοντο Δελφοὶ (βλ. λ.).

Πύθων. 1) Φοβερὸς δράκων ἡ ὄφεις λεγόμενος καὶ Δελφίνης, υἱὸς τῆς Γῆς ἐγεννήθη ἐκ τοῦ ἐναπολειφθέντος ὕδατος μετὰ τὸν κατακλυστὴν τοῦ Δευκαλίωνος καὶ ἐπέφερε πολλὰς φθορὰς περὶ τὸν Παρνασσὸν ὅτε ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, Πυθίου διὰ τοῦτο ἐποντομασθέντος. — 2) Ὁ καὶ Πείθων ἢ Πίθων καλούμενος υἱὸς τοῦ Κρατεροῦ, εἰς τὸν σωματοφυλάκων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατον τούτου ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κράτους τὴν Μικρὰν Μηδίαν. Παρακολούθησας τὸν Περδίκκαν εἰς Αἴγυπτον ἐνήργησε κατ' αὐτοῦ στάσιν ἣτις ἐλήξεν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκου. Ἐξελέγη δ' εἶτα μετὰ τοῦ Ἀρριδαίου ἐπίτροπος

τοῦ κράτους τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Πτολεμαίου, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε πολὺ ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἣν παρέδωκε τῷ 321 π. Χ. εἰς τὸν Ἀντίπατρον. Ἀνδρεῖος ὢν καὶ εὐτολμος ἤρξθη τὴν σατραπείαν αὐτοῦ ζητῶν νὰ ἰδρῶσῃ ἰδίῳ μέγα κράτος εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐμένους ὁ Π. ἐδολοφρονήθη ἐν Μηδίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ ἐπιοίου τὸν στρατὸν ᾗθελε νὰ προσελκύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ.

Πύθων. Γένος ἔρπον ἐκ τῶν μὴ ἰσόβλων, λίαν θμσιον πρὸς τὸ τοῦ βέα. Τὸ σῶμα τῶν φθάνει εἰς μῆκος 6-7 μ., ἡ δὲ εὐρά τῶν εἶναι ὄργανον συλλεκτικόν καὶ φέρει κάτιθεν φολίδας. Ἐκατέρωθεν τῆς ἑώρας φέρουσι δύο θανάθωδες πρεβλὰς ὑποδύλασας τοὺς ἐλλειπόντας πόδας. Ἐν γένει εἶναι νωθροί, πεινῶντες ὁμῶς ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ζώων ἅτινα φρονεοῦσι συσφίγγοντες. Εἶδη διάφορα ζῶσιν ἐν Αὐστραλίᾳ, Ἰνδία, Ἰρακίᾳ κτλ. [Φ.Ι.]

Πυκνότης τῶν φυσικῶν σωμάτων καλεῖται ὁ λόγος τῆς μάζης αὐτῶν πρὸς τὸν ὄγκον τῶν· εἶναι δὲ τὰ σώματα τῶσιν πυκνότερα ὅσῳ ἐν ἴσῳ ὄγκῳ ἐνέχουσιν πλεονάζον μάζον. Πυκνότερα εἶσι τὰ στερεὰ σώματα, ἥττον τὰ ρευστὰ καὶ ἥκιστα τὰ ἀέρια. Τὴν Π. τῶν σωμάτων ἐκτιμῶμεν συνήθως διὰ τοῦ εἰδικοῦ βάρους (βλ. λ.) αὐτῶν, ὅπερ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν Π. [Σπ.]

Πύλα. Χωρ. τοῦ ἔχμου Πυλίων, 45' ΒΑ τῆς Πύλου, μετὰ 233 κατ. Ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ λιμένος Ναβαρίνου ἀπέχει πρὸς Α 20'.

Πυλαγόρας. Βλ. Ἀμφικτυονία.

Πυλάδης. Βλ. Ὀρέστης.

Πυλαία. Βλ. Ἀμφικτυονία.

Πυλαία φλέψ ἡ ἐπὶ πύλαις φλέψ. Βλ. Διμερὲς ἀγγεῖα, Ἠπαρ. — Πυλαίος φλεβίτις, ἡ φλεγματὴρ αὐτῆς συνδεύουσα συνήθως νόσους τοῦ ἥπατος.

Πυλαρέων δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχ. Σάμης τῆς Κεφαλληνίας, ἔχει δὲ 22 χωρία, ὧν τὸ Ἅγια Εὐφημία εἶναι πρωτεύουσα, ἀλλὰ δὲ σημαντικὰ Διβαράτα, Δρακοπουλάτα, Μοκρωῦτικα καὶ Φερεντινάτα. Κατ. ἔχει 4 752. [Μ.Σ.]

Πυλαρινός. 1) Ἰάκωβος, γενν. ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐξ εὐγενῶν γονέων τῷ 1659. Ἐσπούδασεν ἐν Παταύῳ τὴν ἱατρικὴν ἀναδειχθεὶς διδάκτωρ ἐν ἡλικίᾳ μόλις 16 ἐτῶν. Ἐνωρὶς διακριθεὶς ἐν τῇ ἀσκήσει ταύτῃ ἐγένετο ἀρχίατρος πολλῶν ἡγεμόνων τοῦ τότε καιροῦ καὶ 2ῃ καὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου πλὴν δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς ἐκάστοτε θέσεις του. Κατὰ τινὰ διατριβὴν του ἐν Κων/πόλει ἔμαθε παρ' Ἑλληνίδος τινὸς τὴν θεραπείαν τῆς εὐφλογίας δι' ἐμβολιασμοῦ ἐκ πύου εὐφλογίωντος καὶ μελετήσας ἐπισταμένως τὰ

κατὰ ταύτην, μετέβη εἰς Βενετίαν ἔθα ἐδημοσίευσεν βιβλίον Λατινιστὶ ἐν ᾧ ἐξέθετε τὰ κατὰ τὴν θεραπείαν αὐτῆς ὑπὸ τὸν τίτλον Nova et tuta methodus variolam excitandi... 1715. Τὸ βιβλίον τοῦτο παρήγαγεν ἐντύπων ἐν τῷ ἱατρικῷ κόσμῳ καὶ μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ ὥστε δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ὑπέρχος Ἀγγλος ἱατρός Ἐδουάρδος Τζέννερ κατὰ τὸ 1790 διετέλει ἐν ἀγνοίᾳ τῶν μελετῶν καὶ ἀνακαλύψεων τοῦ Π. Ὅθεν δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ἀσφαλῶς ὅτι τὸ μὲν σύστημα τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἐφειλεται τῷ Π., ἡ δὲ ἀσφαλεσττέρα μέθοδος τῷ Τζέννερ. Ὁ Π. διετέλεσε καὶ γενικὸς πρέσβεις τῆς Ἑνετίας ἐν Σμύρνῃ τῷ 1712· ἀπέθανε δ' ἐν Παταύῳ τὸ 1719 ἔτος τῆς ἡλικίας 49ων. Ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω συγγράμματος ἔγραψε καὶ ἄλλα ἱατρικὰ πρὸς δὲ καὶ περιγηγεῖς ὧν τὰ χειρόγραφα ἀπωλέσθησαν. Ὅρα Βιογραφίαι τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Κεφαλληνίας ὑπὸ Ἀνθίμου Μοζορακη.

— 2) Σταματέλος, ἐκ τῆς αὐτῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς Κεφαλληνίας. Ἐσπούδασεν τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἐν Παταύῳ καὶ ἐν Παρισίοις ὅπου καὶ διέτριψεν ἐπὶ 18 ἔτη. Κληθεὶς ὑστερον ὑπὸ τοῦ Γκιλφρεδ καταλάβειν ἐν τῇ Ἰονίᾳ Ἀκαδημίαν τὴν ἔδραν τῆς πειραματικῆς εὐτιχῆς, διδάσκων ἐν τῇ δημόδιᾳ γλῶσσῃ, ἐν ᾗ ἐδημοσίευσεν καὶ διὰ τοῦ τύπου τὰς παραδόσεις του. Προσκληθεὶς τῷ 1828 ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Διτικῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ κατόπιν διωρίσθη πληρεξούσιος τῆς Ἑθνικῆς κυβερνήσεως παρὰ τῷ γαλλικῷ στρατῷ οὕτως ἤγετο ὁ στρατηγὸς Μαιζών. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου ὁ Π. ἐπανῆλθεν εἰς Κεφαλληνίαν (1834), ἐνθα μετὰ τῶν Λειβαδᾶ, Ζερβῶ καὶ Μομφερράτου ἀνέλαβε τὴν ἀρχανισιν τοῦ Ἑθνικοῦ ἀγῶνος τῶν Ἰονίων. Κατὰ τὴν πρώτῃν δ' ἐλευθέραν βουλὴν τῆς Ἰονίου Πολιτείας ὅτε πρόεστιν μετὰ 9 ἄλλων συναθλητῶν του τὸ πρῶτον περὶ ἐνώσεως τῆς Ἐπτανήσου μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος φήσιμα, ἡ Βουλὴ ἐκείνη αὐτοστιγμὴ διελύθη τῷ 1850, ὁ δὲ Π. μετὰ τοῦ Ζερβῶ ἐξωρίσθη εἰς Ἀντικύθηρα ἐνθα ἐτυγλῶθη (βλ. Fr. Lenormant, La Grèce et les îles Ionniennes σ. 246). Μετὰ τὴν ἐνωτικὴν ἐξελεγχὴ πληρεξούσιος τοῦ Ἑθνικοῦ διὰ τὴν Β' ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, τῇ προτάσει δ' αὐτοῦ κατηργήθη ὁ θεσμός τῆς Γερουσίας. Ἐκτοτε ὁ Π. δὲν ἀνεμίχθη πλέον εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς χώρας καὶ δὲν ἐδέχθη οὐδεμίαν προτροπὴν εἰτε παρασήμου εἰτε χρηματικῆς συνδρομῆς· ἀπέθανε δὲ τῷ 1875.

Πυλῆνης δῆμος τῆς Ναυπακτίας.

ἔχει πρωτεύουσάν τὸ χωρ. Σίμου, τὰ δὲ ἄλλα χωρία αὐτοῦ εἶναι Βελδίτσανα, Δορβιτσά, Ἐλευθεριαίνη, Κολοσύρτη, Λεφτοκαρυά, Πωκίτζα, Στήλια καὶ Στράνωμα. Κατ. ἔχει 2 927. [Μ.Σ.]

Πυλία. Ἐπαρχία τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας ἔχουσα κατοίκους 25 505 καὶ περιλαμβάνουσα τοὺς δήμους Πυλίων, Βουφράσου, Κολωνίδων, Κορώνης καὶ Μεθώνης.

Πυλίον. Χωρ. τῆς νήσου Κῶ, βλ. Κῶς.

Πύλος. 1) Ἡλείακῃ, ἀρχαία πόλις τῆς Κοίλης Ἡλίδος κειμένη εἰς ἀπόστασιν 80 σταδίων πρὸς Ἀ τῆς Ἡλίδος, μία ἀρκούντως ὠχυρωμένη θέσις γνωστὴ ὡς πατρὶς τῶν πλειστον μάντεων τῆς Ἡλείας καὶ πολεμικὸν ἐρητηρίον τῶν Ἀρχαίων κατὰ τῶν Ἡλείων τῷ 365 π. Χ. Τὰ ἑρείπια αὐτῆς παρὰ τὸ νῦν χωρίον Ἀγραπιδωχίριον τοῦ δήμου Πηγείων. — 2) Πύλος Τριφυλιακὴ ἢ Λεπρεατικὴ, ἀρχαία πόλις τῆς Ἡλείακῃς Τριφυλίας, πιθανῶς δ' αὐτὴ ἢ ἐμνηρικὴ πατρὶς τοῦ Νέστορος· ταύτης τὰ ἱγνη εὐρέθησαν παρὰ τὸ νῦν, χωρίον Μπισγίνι τοῦ δήμου Ἀρήνης ΝΑ τοῦ Καϊάφα (ἴδε περὶ τῶν Πύλων τούτων «Ἡλείακα» Γ. Παπανδρέου σ. 74 κέ). — 3) Πύλος μεσσηνιακὴ, κατὰ τὸ ΝΔ τῆς Μεσσηνίας, ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κορυφασίου, ὑπερκείμενη ὠραιότατου καὶ εὐρυχωροτάτου ὄρους, πρὸς Ἀ τοῦ ὁποίου καίται καὶ ἡ σημερινὴ πόλις Πύλος ἢ Ναβαρίνον ἐν τῷ Μέσῳ αἰῶνι ἢ καὶ κοινῶς Νεόκαστρον καλουμένη. Ἡ παλαιὰ πόλις Πύλος ἢ λεγομένη σήμερον καὶ Παλαιόκαστρον ἢ Παλαιὸν Ναβαρίνον, σώζουσα εἰσέτι ἀρκετὰ εἑρείπια τῶν τειχῶν καὶ ἄλλων κτιρίων ἤτο κατὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἢ Ὀμηρικὴ κατοικία τοῦ Νέστορος. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἢ Π. κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῷ 425 π. Χ. ὑπὸ τὸν Δημοσθένη καὶ παρέμειναν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπὶ 15 ἔτη. Κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Μεσσηνιακῆς ἀνεξαρτησίας τῷ 369 ἢ Π. ἤτο σπουδαῖος Μεσσηνιακὸς λιμὴν. Κατὰ τοὺς Μέσους αἰῶνας ἢ πόλις παρηγκνίσθη ὑπὸ τῆς Μεθώνης καὶ Κορώνης. Ἡ δὲ ὀχύρωσις τῆς σημερινῆς Π. μέλις περὶ τὸ 1299 μ. Χ. φαίνεται ὅτι ἐγένετο. Τὸ ὄνομα Ναβαρίνον ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ μισοφορικοῦ ἐκ Ναβάρρας στρατοῦ ὅστις τῷ 1381 ἐγκατέστη ἐνταῦθα. Καταληφθεῖσα τῷ 1498 ὑπὸ τῶν Τούρκων διετελεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἕκτοτε, ἐξαιρετικῶς τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐξεδιόκοντο εὐτοὶ ὑπὸ τῶν Βενετῶν, μέχρι τῶν ὅρων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγώνος τοῦ 1821. Τότε κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔμεινεν ὑπ' αὐτοὺς μέχρι τοῦ 1825 ὅτε τὰ σίφη τὰ ἀγόμενα ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ἰβραήμ Πασσά τοῦ Αἰγυπτίου

ἀρχιστρατήγου ἐποίησαν ἐνταῦθα ἀπόβασιν μεθ' ὃ ἐξήρσαν ἀνηλεῶς τὴν Μεσσηνίαν. Μετὰ δύο ἔτη ἐγένετο ἡ περιώνυμος ἐκείνη ναυμαχία τῇ 1/20 Ὀκτωβρίου 1827 ἐν ᾗ ἐκρίθη ὁ Ἑλληνικὸς ἀγών. Ὁ ἀγγλος ναύαρχος Κοβριγκτῶν (βλ. λ.) ἀρχηγὸς τοῦ ἡνωμένου Ἀγγλο-Γαλλο-Ῥωστικοῦ στόλου εἶχε κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ἀπαιτήσει παρὰ τοῦ Ἰβραήμ Πασσά τὴν ἄμεσον ἐκκένωσιν τῆς Πελοποννήσου καὶ τὴν ἐκπλουν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου, ἐπειδὴ δὲ ἐκείνος ἀγερῶχως ἠρνήθη εἰσῆλθεν ὁ Κοβριγκτῶν διὰ τῆς Ν εἰσόδου ἐντὸς τοῦ ἔρμου μετὰ 26 μεγάλων πολεμικῶν πλοίων καὶ 1270 τηλεβόλων καὶ κατέστρεψεν ἐν διαστήματι 2 ὥρων τὸν Τουρκαῖο-αἰγυπτιακὸν στόλον συγκείμενον ἐξ 82 πολεμικῶν πλοίων ἐξ ὧν μέλις 29 ἐσώθησαν. Αἱ ἀπώλειαι τῶν Τούρκων ἀνῆλθον εἰς 6 000 ἄνδρας περίπου, αἱ δὲ τῶν συμμάχων εἰς 172 νεκροὺς καὶ 470 τραυματίας. Ἡ Π. εἶναι σήμερον ἔδρα τῆς ἐπορχίας Πυλίας καὶ τοῦ δήμου Πυλίων (ἐκ 5 494 κατ. συγκειμένου καὶ περιλαμβάνοντος τὴν Π. καὶ 18 χωρία ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι Κυνηγοῦ, Ὁσμάναγα καὶ Χανδρινοῦ), ἔχει δὲ 2 128 κατ. καὶ εἶναι ἐπίκεινται τῆς ἀπομακρυντικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ Ἀθηνῶν, Ζακύνθου καὶ Πατρῶν.

Πυλώνες. Ὀθως ὀνομάζονται τὰ μεγάλα, πυργωτὴ οἰκοδομήματα ἅτινα σχηματίζουν τὴν κυρίαν εἰσόδον τῶν ναῶν τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἅτινα ἕνεκα τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῖς διαμορφώσεως εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων χαρακτηριστικῶν τῆς ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Πυλωρός. βλ. Στόμαχος.

Πύξ, πυγμή, πυγμαχία καὶ πυγμοσύνη. Ἐπε δὴ ἡ Π. εἶναι τὸ στοιχειωδέστατον ὄπλον, ἡ πυγμαχία θεωρεῖται ὡς ἐν ἐκ τῶν ἀρχαίων τῶν ὀληνητικῶν ἀγωνισμάτων τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν καὶ θεοὶ λέγονται ὡς ἐπιδιδόμενοι εἰς τοῦτο καὶ ἥρωες, ἰδίως ὁ Πολυδεύκης καὶ ὁ Θησεύς εἰς ἐν ἀποδίδονται ἢ εὐρεσις αὐτοῦ. Ἡ πυγμαχία ἦτις ἦτο ἐκ τῶν ἐπικινδυνωδεστάτων καὶ δυσκολωτάτων ἀγωνισμάτων, εἰσῆχθη εἰς τὰ Ὀλύμπια τῶν μὲν ἀνδρῶν κατὰ τὴν 23 Ὀλυμπιάδα τῶν δὲ παίδων τὴν 37· πυγμαῖοι παῖδες μνημονεύονται καὶ ἐν Ἰσθμίοις καὶ Νεμέοις. Οἱ πύκται κατ' ἀρχὰς ἡγωνίζοντο γυμνοί, σκυτινοὺς ἱμάντας μόνον περιβέοντες περὶ τὴν πυγμὴν. Ὁ ἀγὼν συνίστατο εἰς τὸ νὰ πληττῇ εἰς τῶν ἀγωνιστῶν πόν ἀντίπαλον κυρίως εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐπιφέρων ἀλγεινστάτας πληγὰς κυρίως διὰ τῆς δεξιᾶς, καὶ νὰ προφυλάττῃται ὑπὸ τῶν πληγῶν ἐκείνου διὰ τῆς ἀριστερᾶς· ἡ δὲ μεγίστη ἐπιδεξιότης ἦτο ὅταν ἡμυνετό τις κατὰ τοῦ ἀντιπάλου μέχρις ἐντελοῦς ἀπαυ-

δύσεως αὐτοῦ χωρὶς νὰ τὸν προσβάλλῃ. Ὁ ἀγὼν ἔπαυε μόνον ὅτε ὁ ἕτερος τῶν ἀγωνιζομένων ἠναγκάζετο νὰ ἐμολογήσῃ ἐαυτὸν ἐκ διαφόρων αἰτίων ἡττημένον ὑφ'ὧν τὴν μίαν χεῖρα. Ἡ πυγμαχία ἐθεωρεῖτο ὡς γυμνασμία ὡφέλιμος, ἐνίοτε δὲ καὶ θεραπευτικὴν. Κατὰ τὴν πυγμαχίαν διεκρινόντο οἱ Ἴωνες καὶ μάλιστα οἱ Σάμιοι, ἐνῶ παρὰ Σπαρτιάταις ἦτο ἀπηγορευμένη ὑπὸ τῶν νόμων. [Σ.Τ.]

Πυξίς ν α υ τ ι κ ή. Ἐργαλεῖον διευκύνον τὰς διευθύνσεις τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος καὶ συνεπῶς χρησιμώτατον εἰς τοὺς ναυτικούς, οὗς κατὰ τὸν πλοῦν καθοδηγεῖ πρὸς τὸ τέρμα αὐτοῦ. Τὸ κυρίως λειτουργοῦν μέρος αὐτῆς εἶναι βελόνη μαγνητικὴ, ἔχουσα, ὡς γνωστόν, τὴν ιδιότητα νὰ ἱσσορροπῇ πάντοτε οὕτως ὥστε τὸ ἐν ἄκρῳ αὐτῆς νὰ διευθύνεται πρὸς Βορρᾶν, τὸ δὲ πρὸς Νότον (βλ. Μαγνητισμός). Ἡ βελόνη αὕτη ἔχει σχῆμα βρομοειδὲς μετὰ πλάτους καὶ πάρχους ἐλαχίστου, μήκους δὲ 10-15 ἐμ., ἐρείδεται δὲ ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπὶ καθέτου ἀξονος, ἐφ' οὗ στρέφεται ἐλευθέρως ἐν ὁρίζοντι ἐπιπέδῳ. Ἐπ' αὐτῆς εἶναι ἐξηρμωσμένοι κυκλικὸς πῖναξ λεπτοτάτος οὗ ἡ περιφέρεια διήρηται εἰς 32 ἴσα μέρη, εἰς ἕκαστον δὲ σημεῖον τῆς διαιρέσεως εἶναι σημειωμένον τὸ ἀντιστοιχοῦν σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος ἀρχῆς γινομένης ἀπὸ τῶν σημείων τῶν ἀντιστοιχοῦντων εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς βελόνης καὶ φερόντων τὰ ἐνόμενα τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Νότου. Τὸ ἔλρον εἶναι τοποθετημένον εἰς τὸ μέσον τοῦ πλάτους τοῦ πλοίου ἥτοι ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς τρέπιδος αὐτοῦ ἐντὸς κιωτίου, οὗτω δὲ εἰς πᾶσαν στιγμὴν παρατηρῶν τις ὅποια θέσις τοῦ πῖνακος ἀντιστοιγῇ πρὸς τὴν διευθύνσιν τοῦ πλοίου γνωρίζει τὴν θέσιν τοῦτου καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως μηχανισμὸς ἐπιτελεῖται νὰ ἴσταται ὁ πῖναξ τῆς Π. πάντοτε ὁρίζοντως, οἰασδήποτε ταλαντεύσεις καὶ ἀν ὑψίσταται τὸ πλοῖον. Πού, πότε καὶ ὑπὸ τίνος ἐφευρέθη ἡ Ν. π. δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν. Ἐν Κίνα φαίνεται ὅτι ἦτο γνωστὴ ἡ ἰδιότης τῆς μαγνητικῆς βελόνης ἅπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἐν Εὐρώπῃ δὲ εὐρέτης αὐτῆς λέγεται συνήθως ὁ Ἰταλὸς Flavio Gioja, ποιήσας πρῶτος Π. περὶ τὸ 1302· ἐξ ἄλλου ὁμως βέβαιον φαίνεται ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ἦτο γνωστὸν εἶδος τι Π. ὑπὸ τὸ ὄνομα *marinette*. Τελειότεραι Π. φέρουσι καὶ τηλεσκοπίον πρὸς ἐκτίμησιν καὶ διόρθωσιν τῆς μαγνητικῆς ἀποκλίσεως ἐν τῇ Π. Ὀλίγον δὲ διάφοροι εἰσὶν ἡ ἀστρονομικὴ Π., ἡ τῶν μεταλλωρυχείων, ἡ τῶν μηχανικῶν κλ. [Σπ.]

Πύξος (*Buxus* L.). Γένος δειθαλῶν

θάμνων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Εὐφορβιῶδων. Ἐγεί ἀνθὴ μόνονα, ὧν τὰ μὲν ἄρρενα ἔχουσι τριγῶρον κάλυκα καὶ δύο πέταλα, τὰ δὲ θήλεα τετράγῳρον κάλυκα καὶ τρία πέταλα· τὰ δὲ φύλλα τῶν εἰσὶ δερματοειδῆ, Π. ὁ κοινὸς ἢ δειθαλῆς (*B. sempervirens*) εἶναι τὸ γνωστότατον εἶδος (κοινῶς πυξάρι ἢ τσιμισίρι), κάλλιστος κόσμος τῶν κήπων διὰ τὸ πυκνὸν τοῦ φύλλου καὶ τὴν εὐθυεὴν ἀνάπτυξιν· τοῦτου ἡ πρωτόγονος ποικιλία θάλλει αὐτοφυῆς καὶ φθάνει ἐνίοτε εἰς μέγεθος σημαντικόν (ὑψὸς 6-10 μ.) ἐν Ἑλλάδι. Ἀνατολῇ, Ῥωσσίᾳ, Β' Ἀφρικῇ κλ., ἐν ᾧ ἐν τοῖς κήποις τὸ αὐτὸ εἶδος ἐγένετο διὰ τῆς καλλιέργειας θάμνος. Τὸ σχῆμα τῶν φύλλων ποικίλλει, ὄντων στρογγύλων, ὀξείων κλ. κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν Π. ποικιλίας. Τὸ ξύλον τοῦ εἶναι τὸ σκληρότερον καὶ βαρύτερον πάντων τῶν εὐρωπαϊκῶν ξύλων, χρησιμοποιεῖται δὲ εἰς κατασκευὴν ἐπιστημονικῶν καὶ μουσικῶν ὀργάνων καὶ εἰς τὴν ξυλογραφίαν.

Πυξοῦς. Πόλις παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν τῆς Λευκανίας ἐν τῇ Ν' Ἰταλίᾳ, ἀποικία τῶν ἐν Σικελίᾳ Μασσηνίων, λέγεται σήμερον Ἰταλιστὶ Policastro. Ὁ ὁμώνυμος παρ' αὐτὴν ποταμὸς Ἰταλιστὶ Bussento καλούμενος εἶναι ὄνομαστός διότι ἐντὸς τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐτάφη τῷ 410 μ. Χ. ὁ βασιλεὺς τῶν Βισιγόθων Ἀλαρίχος (βλ. λ.). [Α.Δ.]

Πυροθώραξ. Ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ὑπεζωκώτος ὑμένης ἀθροισὶς πύου, συνήθως προερχομένου ἐκ πυογόνου πλευριτίδος (βλ. Πλευριτίς).

Πύον. βλ. Φλεγμονή.

Πυραυρία. Ἡ ἐν τοῖς αὔροις παρουσία πύου, σύμπωμα πυογόνου φλεγμονῆς τῶν νεφρῶν, τῶν σπληνῶν, τῆς κύστεως ἢ τῆς σπληνίτιδος.

Πύρ. Οἱ ἀρχαῖοι ὑπελάμβανον τὸ Π. ὡς ἰδιαιτερον στοιχεῖον ἐκ τῶν τεσσάρων τοῦ σύμπαντος (πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ). Βραδύτερον ἐπεκράτησεν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἡ ἰδέα ὅτι τὸ Π. ἦν προτεῖν τῆς χημικῆς ἐνώσεως τῶν σωμάτων μετὰ ἰδίας τίνος οὐσίας, τοῦ «φλογιστοῦ». Ἀλλ' ὁ Λαβουαζιέ, εὐρών τὴν ἀληθῆ τῆς καύσεως (βλ. λ.) φύσιν κατέρριψε τὴν θεωρίαν ταύτην, ἔκτοτε δὲ εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ Π. εἶναι ἀπλῶς φωτεινὸν φαινόμενον ὅπερ παρουσιάζει ἡ ὕλη κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς καύσεως ἢ τῆς πυρακτώσεως μέχρι βαθμοῦ τίνος ποικιλλόντος κατὰ τὴν ὕλην. [Χ.Χ.]

Πυράκτωσις καλεῖται ἡ θέρμανσις σώματός τινος εἰς βαθμὴν ὥστε νὰ ἐκπέμπῃ τοῦτο ἀκτῖνας φωτεινάς. Καὶ κατώτερος

μὲν αὐτῆς βαθμὴς εἶναι ἡ «ἐρυθρὰ Π.», καθ' ἣν τὸ ἀντικείμενον φαίνεται ἐρυθρόν, ἀνώτατος δὲ ἡ «λευκὴ Π.», μεταβάλλουσα τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα εἰς λευκόν. Πάντα τὰ σώματα δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὰ Π., ἴδιως δὲ εἶναι τοιαῦτα τὰ μέταλλα καὶ μάλιστα τὰ δύστηκτα, ἔτι ἡ ὕαλος ἐν βευστῇ καταστάσει κλ. Λευκὴν Π. παρουσιάζει καλλίστα ὁ λευκόχρυσος εἰς θερμοκρασίαν 1170°. Οἱ λεγόμενοι «λογγοὶ διὰ Π.» παρέχουσι σῶς διὰ τῆς Π. μεταλλίνου ἢ ἐξ ἀλλῆς ὕλης σῦρματος, γινομένης συνήθως διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ βρεμματος. [Δ.Κ.]

Πυραμίδες (Ἀρχιτεκτ.). Οὕτως ἐνομαζομένη τὰ ἐκτισμένα ἐπὶ ὀρθογωνίου βάσεως τετράπλευρα καὶ εἰς ἐξὺ λήγοντα οἰκοδομήματα τὰ χρησιμεύοντα ὡς τάφοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, καὶ ἀπὸ τούτων πᾶν σῶμα ἑμοίως ἐοικυμένον. Αἱ πλείους καὶ μέγισται τῶν Π. εὑρίσκονται ἐν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ πρὸς Δ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Νείλου ἀπὸ τοῦ ὑψώματος τοῦ Καίρου μέχρι τοῦ Φαγιούμ. Ἐν τῇ ζώνῃ ταύτῃ τῆς περιφερείας τῆς ἐρήμου σώζονται εἰσέτι ἵχνη 67 Π. Ἐκάστη τούτων ἦτο προσωρισμένη διὰ ταρῆν ἐνὸς βασιλέως, τινὲς δὲ μικρότεροι διὰ χωριστὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ χρῆσις τοῦ νῶ ἐγείρει Π. διὰ τοὺς βασιλεῖς ὑφίστατο μόνον κατὰ τὸ Ἀρχαῖον καὶ Μέσον βασιλεῖον μέχρι τοῦ 2000 π. Χ. περίπου, ἐνῶ ἐκ τοῦ Νέου βασιλείου οὐδεμία Π. εἶναι γνωστὴ. Ἐν τούτοις ἐκ ταύτης τῆς μεταγενεστέρως ἐποχῆς προέρχονται μικραὶ τινες Π. ἐκ πλινθίων ἐν ὁγδαίς. Τουναντίον ἀπὸ τοῦ Ζ' π. Χ. αἰῶνος ἡ χρῆσις αὐτῇ παρελήφθη πάλιν ἐν Αἰθιοπία, ἐνθα κατὰ τὰ μεγάλα νεκροταφεῖα πλησίον τοῦ ὄρους Barkal καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Μερὸς, τὸ σχῆμα τῶν Π. ὄχι μόνον εἰς τοὺς βασιλικούς τάφους περιορίζεται, ἀλλὰ καὶ ἐπεκτείνεται διὰ πᾶσαν ἀλλήν ἐφαρμογὴν. Αἱ ἐπισημότεραι τῶν Π. εὑρίσκονται ἐν Γκιζὲ ἀπέναντι τοῦ Καίρου, ἐν Μείδοῦν καὶ Σαχάρα, ἐν Δασυέρ. Αἱ μέγισται τῶν ἐν Γκιζὲ σωζόμενων Π. εἶναι ἡ τοῦ Χέοπος (Chufu κατὰ τὰ Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα) ἔχουσα σημερινόν ὕψος 137.2 μ., ἡ τοῦ Χερρήνος (Chafra) 136.4 μ., καὶ ἡ τοῦ Μυκερήνου Men-ka-u-ra 69 μ. Πᾶσαι αἱ Π., ὧν ἡ ἐτυμολογία δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη, ἔχουσι τὰς 4 πλευρὰς αὐτῶν ἀντιστοιχοῦσας ἀκριβῶς πρὸς τὰ 4 σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ ζωμάτια τῆς ταφῆς συνήθως εἶναι ἐσακμμένα ὑπογείως ἐντὸς τοῦ βράχου ἐφ' οὗ ἡ Π., εὑρίσκονται ἑμῶς κατ' ἐξάρεσιν καὶ τινὰ ἐντὸς τῶν πλευρῶν τῶν κυρίως Π. ἐκτισμένα π. χ. ἐν τῇ τοῦ Χέοπος. Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων Π. ὅλως ἐλλείπουσιν· αἱ νεώτε-

ραι (ἀπὸ τῆς Ε' δυναστείας) αἰτίνες ἐσάκτως ἠνοίχθησαν περιέχον πολυάριθμα σπουδαῖστα εὐρήματα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. (βλ. καὶ λ. Αἶγυπτος καὶ πρὸλ. Vysse. Δι Π. τοῦ Γκιζὲ, 6 τ. ἐν Λονδ. 1839-42. Lepsius, Περί τῆς οἰκοδομῆς τῶν Π., καὶ Petrie. Δι Π. καὶ οἱ ναοὶ ἐν Γκιζὲ, Λονδ. 1885). [Σ.Τ.]

Πυραμίδες. Στερεὴν σῶμα οὗ ἡ μὲν μία τῶν ἐδρῶν εἶναι οἰονδήποτε πολυγώνον, αἱ δὲ ἄλλαι τρίγωνα ἔχοντα βάσεις μὲν τὰς πλευρὰς τοῦ πολυγώνου, κοινὴν δὲ τὴν κορυφὴν. Ἡ πολυγωνικὴ ἔδρα καλεῖται βάσις τῆς Π., κορυφὴ δὲ αὐτῆς ἡ κοινὴ τῶν τριγωνικῶν ἐδρῶν κορυφὴ καὶ ὕψος ἡ κάθετος ἀπόστασις τῆς κορυφῆς ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου τῆς βάσεως. Καλεῖται δὲ ἡ Π. τριγωνικὴ, τετραγωνικὴ κλ. καθόσον ἡ βάσις αὐτῆς εἶναι τρίγωνον, τετράπλευρον κλ. Κανονικὴ λέγεται ἡ Π. ἐὰν ἡ βάσις αὐτῆς εἶναι πολυγώνον κανονικόν, αἱ δὲ ἄλλαι ἔδραι πασαι ἴσαι ἀλλήλαις, ὅτε ἡ ἀπὸ τῆς κορυφῆς εἰς τὴν βάσιν κάθετος πίπτει ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον ταύτης. Ὁ ὄγκος πάσης Π. εἶναι ἴσος πρὸς τὸ τρίτον τοῦ γινομένου τῆς ἐπιφανείας τῆς βάσεως ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς. Ἐὰν δὲ ἐπιπέδου παραλλήλου τῇ βάσει Π. τινὲς ἀποτμήθῃ καὶ ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῆς τὸ πρὸς τὴν κορυφὴν τμήμα (ὅπερ εἶναι ἐπίσης Π. ὁμοία τῇ ἀρχικῇ) τὸ ὑπολειπόμενον στερεόν, ὅπερ ἔχει ὡς βάσεις μὲν δύο ὁμοία τρίγωνα παραλλήλως κείμενα, ὡς πλαγίως δὲ ἔδρας ῥόμβους, καλεῖται κόλυρος Π. — Ἡ Π. εἶναι ἐκ τῶν συνηθεστέρων κρυσταλλικῶν σχημάτων, ἐν αἷς ὑπάρχουσιν ἡ Π. κανονικαὶ ἐπὶ ἄλλων στερεῶν (κύβου, πρίσματος) ἡ Π. διπλαῖ ἥτις δύο ἀπαραλλάκτοι Π. κοινὴν ἔχουσαι τὴν βάσιν· εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα σχήματα ἀνήκουσιν π. χ. τὸ διεξάεδρον, τὸ διοκταέδρον, τὸ διδωδεκάεδρον κλ., ὅτινα εἶναι διπλαῖ Π. βασιδεξάγωνος, βασιτοκτάγωνος (= βασιδιτετράγωνος), βασιδωδεκάγωνος (= βασιδιεξάγωνος) κλ. Πρὸλ. Κρυσταλλικὰ συστήματα καὶ τὸν σχετικὸν πίνακα Β'.

Πύραμος καὶ Θίσβη. Κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐρωτικὸν ζευγὸς ἐν Βαβυλῶνι, ὅπερ μὴ συναίνεοντων τῶν γονέων εἰς τὸν γάμον τῶν ἡναγκαζέτο νὰ συναντᾶται κρυφίως. Ὅτε δὲ ποτε λέων διετάραιε τὰς συναντήσεις των, ὁ Πύραμος νομίζων ὅτι κατεσπαράχθη ὑπ' αὐτοῦ ἡ Θίσβη, ἠτύοκτόνησεν, εἰτα δὲ καὶ αὐτὴ εὗρυσεν τὸν μνηστῆρα τῆς ἐκπνεύοντα. [Δ.Μ.]

Πυραργυρίτης. Ὅρυκτὸν τοῦ βασιδεξάγωνου συστήματος, ἀπαντῶν κατὰ κρυστάλλους στήλοειδεις, ἔχον δὲ χρῶμα μολυ-

βδότεφρον ἢ σκοτεινῶς ἀργυρέυθρον, σκληρότητα 2-2.5 καὶ εἰδικὴν βάρος 5.5-5.8. Εἶναι λίαν εὐξεστον, κατὰ τὰ ἀκρα διαφωτιστὸν πως, παρέχει δὲ τριβόμενον γραμμὴν κερασόεσσαν. Εὐρηταί ἐντὸς φλεβῶν παλαιῶν πετρωμάτων μετ' ἄλλων ἔρυκτῶν πολυόδου καὶ ἀργύρου· ἀποτελεῖται δὲ ἐξ ἀργύρου, ἀντιμονίου καὶ θείου καὶ χρησιμεύει εἰς ἐξαγωγήν ἀργύρου. [Δ.Κ.]

Πύρασος. Ἀρχαία πόλις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φθιώτιδος, ἐντὸς τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, ἔχουσα ἱερὸν ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἐπὶ Στράβωνος δὲν ὑπῆρχε πλέον ὅτε παρ' αὐτὴν ἦτο ἐκτισμένη ἡ Δημητριάς. Ὁ Π. ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν περίεξ πυροφόρων ἦτοι σποφόρων πεδίων. [Δ.Δ.]

Πυρασφάλεια. Πυρασφαλιστική· ἐταίρια. Βλ. Ἀσφάλεια, Ἀσφαλιστικά ἑταιρεία.

Πύραυλος. Βλ. Πυροτεχνήματα.

Πυργέϊκα. Χωρίον τοῦ δήμου Τεγέας τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας, ἔχον 131 κατ.

Πυργέλα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργείων, κείμενον πρὸς Δ τοῦ Ἀργεῖος εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 252 κατοίκων.

Πυργετός. 1) Κώμη τοῦ δήμου Ὀλύμπου (Τυναβού), κείμενη ἐπὶ τῶν Δ κλιτύων τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων πρὸς τὴν πεδιάδα λόφων εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.15 ἀπὸ Ῥαφάνης. Οἰεῖται ὑπὸ 1265 κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τῆς ἀμπέλου. Ἐδωρήθη εἰς τὸν Ρεζίτ πασά τῷ 1845 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Ἐκλήθη οὕτως ἐκ τινος ὀθωμανικοῦ πύργου σωζομένου μέχρι τινός· κεῖται δὲ ἐπὶ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Φίλης. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκαίων ἀπέχον $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπὸ Τρικκαίων ΒΑ καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 472 κατοίκων.

Πυργί. Χωρίον τοῦ δήμου Αὐλῶνος (Καρυστίας), ἔχον 178 κατ. [Μ.Σ.]

Πυργί. Χωρ. τῆς Χίου, ἔχον 2100 κατ.

Πυργιώτισσα. Ἐπαρχία τῆς Κρήτης, ὑπαγομένη εἰς τὴν διοίκησιν Ἡρακλείου. Περιλαμβάνει τοὺς δήμους Κισσῶν καὶ Τομπακίου, μετὰ 3953 κατ. [Ν.Στ.]

Πύργοι. καλοῦνται μὲν ἐν γένει πάντα τὰ ὠχυρωμένα ὑψηλὰ οἰκοδομήματα, κυρίως δὲ αἱ ὠχυρωμέναι ἐξοχικαὶ κατοικίαι τῆς τιμαριωτικῆς ἐποχῆς. Οὗτοι ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς ἀπλὰ στερεώτατα οἰκήματα μετ' ἐπαλλξεων, συνήθως κείμενα ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ δυσπρόσιτου θέσεως δεσποζούσης κοιλάδος τινὸς ἢ ρεῖθρου ὕδατος ἢ σπουδαίας ὁδοῦ κλ. Ἀναπτύχθησαν δὲ κατόπιν πολλάκις

εἰς ἀληθῆ φρούρια, περιλαμβάνοντα ἐντὸς ἰσχυροῦ τείχους αὐτὴν μετὰ τῶν σταύλων κλ., χωριζομένην ἀπὸ τοῦ κυρίως πύργου διὰ τάφρου, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν εἶδον παρῆγε μόνον περιαιρετὴ γέφυρα διὰ ταύτης καὶ βαθείας εἰσόδου κατ' ἣν ὁ ἐχθρὸς ἤδυνάτο πανταχόθεν νὰ προσβάλληται ὑπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ πύργου, εἰσάχκετο τις εἰς ἐσωτερικὴν τινα αὐλήν, περὶ ἣν ἔκειντο τὰ οἰκοδομήματα τοῦ κυρίως πύργου, διαιρούμενα εἰς κατοικίαις τοῦ ἰδιοκτῆτου, τῶν ἱπποτῶν καὶ στρατιωτῶν, τῶν γυναικῶν, τὰ πρὸς οἰκίαν κλ. ἐργασίαν οἰκήματα κλ. Συνήθως δὲ ὑπῆρχε καὶ κρυφία ὑπόνομος συγκοινωνοῦσα μετὰ τῶν περιχώρων. Πρβ. καὶ τὸν προσηρτημένον πίνακα Πύργοι. [Εὔ.]

Πύργος. Ἀρχαία πόλις ἐν τῇ Ἠλείᾳ· κλ. Τριφυλία, ἥς ὁ κάτοικος Πυργίτης. Τὰ ἐρεῖπια αὐτῆς εὐρεθσαν νῦν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς Νεδῆς καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς αὐτῆς ὄχθης. [Γ.Πδ.]

Πύργος. 1) Πόλις πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἠλείας, 1 ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ πρὸς Β ἐπὶ ἐκτενὸς λόφου δεσποζόντος τῆς περίεξ πεδιάδος καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τῶν ἀρχαίων ὁδοῦ Ἠλίδος-Ὀλυμπίας, ἔως δὲ καὶ ἐν τῇ θεσσει τοῦ ἀρχαίου Δυσποντίου. ἔχει θέσιν ἔξοχον, εἶναι κέντρον τῶν σιδηροδρόμων Πύργου-Κατακόλου, Π.-Ὀλυμπίας καὶ Π.-Πατρῶν καὶ πληθους ἀμαξιστῶν ὁδῶν· ἔχει γυμνάσιον, δύο ἑλληνικά καὶ 6 δημοτικά σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, πρωτοδικεῖον, εἰρηνοδικεῖον, δημαρχεῖον (τοῦ δήμου Δετρίνων), πταισματοδικεῖον, ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγρφεῖον, ταμείον καὶ ὑποταμείον, ἐφορίαν, φυλακὰς, λόχον στρατιωτικόν, θγοράν, ὑποκατάστημα τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς, ἀλλὰ δημόσια γραφεῖα, ὠραίαις οἰκοδομας, ἐν αἷς ἐξέχει τὸ Μανωλοπούλειον νοσοκομεῖον, καὶ 12647 κατ. (1889) ἐμπόρους, ἐπιστήμονας καὶ καλλιεργητάς ἀμπέλων καὶ σταφίδων. Ὁ Π. μνημονεύεται κατὰ πρῶτον ἐπὶ Φραγκοκρατίας ὡς πόλιν ὀνομασθεῖσα κατὰ τὴν παρὰ τὴν ἐκ πύργου φεουδάρχου τινὸς κτισθέντος ἐν τῇ νῦν πλατεῖᾳ τοῦ ἐπαρχείου· ἀπὸ τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως χρόνων αὐξάνων εἰς ἀνθρώπους καὶ πλοῦτον ἡμισιόησεν τα πρωτεία τῆς Ἠλείας κατὰ τὸν ἀγῶνα πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν Γαστούνην, μέχρις οὗ μετ' αὐτὸν ἐξενίκησεν ὀριστικῶς καὶ κατέλαβεν ἡδὴ ἐπίσημον θέσιν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Ἠλλάδος προσδεύουσα ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ τῇ ἀναπτύξει, μὲ σωματεῖα, σχολὰς καὶ συλλόγους καὶ ἐσχάτως μὲ τὴν ἀριστῶντος προαχθεῖσαν γυμναστικὴν ἑταιρίαν «Ἴριτος». — 2) Κωμόπολις τῆς νήσου Θήρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Καλλίστης, κείμενη ἐπὶ

λόφου παρὰ τὰς πρὸς τὸ ΒΔ ὑψορείας τοῦ ὄρους Προφήτου Ἡλίου καὶ πρὸς Ν τῶν Φηρῶν ὧν ἀπέχει ὥρ. 1. Οἰκεῖται ὑπὲρ 1203 κατ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀκράτας (Διγυαλείας) ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ Ν τῆς Ἀκράτας. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο συνοικισμῶν τοῦ Ἀνω Πύργου καὶ Κάτω Πύργου ἐχόντων 242 κατ. — 4) Κώρη τῆς Λακωνίας ὑπαγόμενη εἰς τὸν δῆμον Οἰτύλου, ὥρ. 1 Ν τῆς Ἀρεοπόλεως. Κάτ. 1031. — 5) Χωρίον τοῦ δήμου Λευκτροῦ (Οἰτύλου), ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ Β τῆς Πλάτσας. Κάτ. 436. — 6) Χωρίον τοῦ δήμου Πλαταμῶδους (Τριφυλίας), μετὰ 609 κατ. κείμενον ὥρ. 1 Α τῶν Γαργαλιάνων. — 7) Χωρίον τῆς Εὐβοίας τοῦ δήμου Κοτυλαίων μετὰ 568 κατ., ἀπέχον ἀπὸ Κολημεριάνων 45'. — 8) Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης (Καρδίτης), ἔχον 187 κατ. — 9) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πανόρμου, ἐν τῷ ΒΔ μέρει τῆς Τήνου, ἔχουσα 1481 κατ. — 10) Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρωστίνης (τῆς Κορινθίας) ἔχον 624 κατ. [Μ.Σ.]

Πύργος. Χωρίον τῆς Σάμου, ἐν τῷ τμήματι Χώρας, ἔχον 1742 κατ.

Πύργος. Κωμόπολις τῆς Θράκης περὶ τὴν Κων/πόλιν, ἡ μεγαλύτερα καὶ πολυανθρωποτέρα τῶν μεσογειῶν χωρίων τῆς ἐκκλησίας ἐπαρχίας Δέρκων, οἰκουμένη ὑπὸ 550 εἰκαθεν ὁμογενῶν. Οἱ κάτοικοι ἐπαγγελλονται τὴν μεταπράτην, ἑτέροι δὲ εἶναι γεωργοὶ καὶ κηπουροί.

Πύργος (Μπισυργάς). Πρωτεύουσα περσιερειας καὶ ἐπίνειον ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ, κειμένη ἐπὶ κέλπυ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐν θέσει λιμνῶδαι καὶ ποταμορρύτῳ καὶ συνδεομένη μετὰ τῆς Σόφρας διὰ σιδηροδρόμου 471 χμ. Ἔχει 6543 κατ. Βουλγάρους, Ἑλλήνας, Τούρκους, Τατάρους, Ἰουδαίους καὶ Ἀρμενίους, διατηροῦντες ἀρχαίαν ἐμπόριον εξαγωγῆς μαλλίνων ὑφασμάτων, μαλλίνου, λίπους, βουτύρου, τυροῦ, βοδυστάγματος, θρυγίλλου διὰ καπνοσύριγγας καὶ σίτου. [Μ.Σ.]

Πύργος Ματαράγκα. Χωρ. τοῦ δήμου Κιερίου (Καρδίτης), ἔχον 265 κατ.

Πυργοτέλης. Διάστημα δακτυλιογλύφου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀκμάσας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Οὗτος τοσοῦτον ἐξέτιμα τὸν Π. ὥστε εἰς αὐτὸν μόνον ἐπέτρεπε νὰ ἐργάζηται τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐπὶ σφραγίδων καὶ δακτυλιοῖσιν.

Πύργου Ἡγλωνέρου δῆμος τῆς Κρήτης. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρ. Κυζωνίας καὶ ἔχει 2511 κατ., πρωτεύουσάν δὲ τὸ ὁμώνυμον χωρ. μετὰ 189 κ. [Ν.Στ.]

Πύρεθρον. Φυτόν ἐκ τοῦ γένους τῶν συνθέτων. Τὰ ἐν Καυκάσῳ ἰδίως ἐν ἀγρία καταστάσει φέρονται εἶδη αὐτοῦ, ἥτοι Π. τὸ

ροδόχρου (roseum) καὶ Π. τὸ σαρκόχρου (carneum) παρέχουσι καταλλήλως παρασκευαζομένων τῶν ἀνθῶν καὶ τῶν σπερμάτων τὴν ἐντομοκτόνον κόνιν. ἢς ἡ κατασκευὴ ἐκ Τιφλίδος τῷ 1854 μετηνέχθη εἰς Βιέννην, ὅπου κατ' ἐξοχὴν κατασκευάζεται αὕτη σήμερον. Ἄλλα εἶδη τοῦ Π. ἀλλοτρυσμένα καλλιεργοῦνται ὡς κόσμος τῶν κήπων.

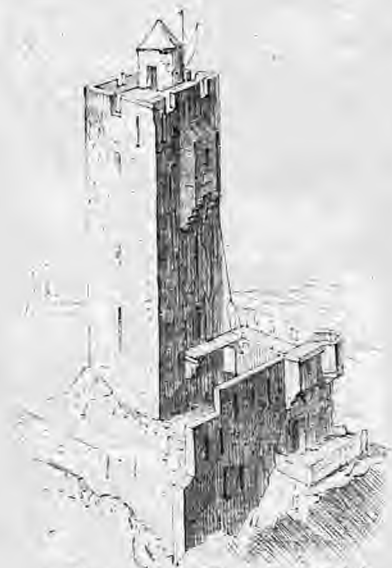
Πυρεῖα. Ξυλάρια εἰς τὸ ἕτερον ἀκρον φέροντα εὐρλεκτον ὕλην καὶ ἀναπτόμενον προχείρως διὰ τῆς τριβῆς ταύτης εἴτε ἐπ' αὐτῆς τραχείας ἐπιφανείας εἴτε ἐπὶ ὀρίσμενης οὐσίας. Ἵνα ὥς: μᾶλλον εὐρλέκτα ἐμβαπτίζονται πρῶτον τὰ Ξυλάρια εἰς ἐξ ἐλκκλήρου ἢ συνθέστου κατὰ τὸ ἕτερον ἀκρον εἰς τετηκυῖαν παραφίνη ἢ στεατικὸν ὀξύ ἢ καὶ θεῖον. Ἡ δὲ κατὰ τὸ ἀκρον ἐφαρμοζομένη εὐρλεκτος ὕλη εἶναι συνθῆς φωσφόρος τετηκώς καὶ ἀναμεμιγμένη ἐν κολλητικῇ τινι οὐσίᾳ, οἷον διαλυματός δεξιτερίνης ἢ κόρμης. Εἰς τὸ πλῆθος τοῦτο μίγμα ἐμβαπτίζονται αἱ κορυφαὶ τῶν Ξυλαρίων προσλαμβάνουσι μικρὰ αὐτοῦ ποσὸν ὅπερ ταχέως εἰς τὸν ἀέρα ἐκβαίνεται· ἀναπτύσσονται δὲ τὰ τοιαῦτα Π. διὰ τῆς θερμότητος ἣτις ἀναπτύσσεται κατὰ τὴν τριβὴν. Αἱ τελειότεραι ποιότητες ἐνέχουσιν καὶ ῥητίνην τινὰ ἥς ἡ εὐωδία κατὰ τὴν καυσιν καταστέλλει τὴν ὁσμὴν τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ θείου, ἔχουσι δὲ καὶ ἀποστρίβωμνας τὰς κεφαλὰς δι' ἀραιὸν βερνικίου. Ἐνεκ τοῦ φωσφόρου τὰ Π. ταῦτα εἰσὶ δηλητηριώδη καὶ ἀλλως δὲ ἐπικίνδυνα, ὡς ἀναπτόμενα δι' ἐλαχίστης τριβῆς ἢ ἀπλῆς θερμάνσεως. Τὰ δὲ κίνδυνα ἢ συνηθὴς ἢ ἀσφαλῆς Γ. φέρουσιν ὡς εὐρλεκτον ὕλην μίγμα χλωρίκου καὶ διχρωμικοῦ καλίου, νιτρικοῦ ὀξείδου καὶ μολύβδου κλ., οὐσίῶν δηλ. εὐκόλως ἀποδιδουσῶν δξυγόνον, καὶ ἀνάπτονται μόνον τριδόμενα ἐπὶ ἐπιφανείας φερούσης λεπτοστρώμα ἐρυθροῦ φωσφόρου (ὅστις οὕτε εὐανάλεκτος εἶναι οὕτε δηλητηριώδης) μετ' ἐλάχιστης συγκολλητικῆς οὐσίας· τοιαύτη δ' ἐπὶ φάνεια εἶναι ἀσυνήθως αἱ πλευραὶ τοῦ περιγόντος τὰ Π. κυτίου. Περὶ δὲ τῶν αὐτῶν ὕδρων γόνου Π. βλ. Λευκόχρυσος. [Π.Γ.]

Πυρετός. Ἡ ὑπὲρ τὰ φυσικογινόμενα αὐτῆς ὅρια αὐξησις τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος. Καὶ περὶ μὲν τῶν ὀρίων ἐκείνου βλ. ἐν λ. Θερμότης (ζωική). κατὰ δὲ τὸν Π. αὐξάνει ἡ θερμοκρασία μᾶλλον ἢ ἥτις δυναμένη νὰ φθάσῃ μέχρι 42-42,5° τὸ πλεονεκτήμα τοῦ ἀνθρώπου μὴ ἀντέχοντος εἰς ἀνεπὶ τέραν θερμοκρασίαν. Ὁ Π. εἶναι κατάστασις παθολογικῆς συνοδεύουσα παντοίας νοσηρὰς ἀλλοιώσεις τοῦ σώματος καὶ πρὸ πάντων τὰς δξείας νόσους. Ὁ τρόπος δὲ καὶ ἡ αἰτία τῆς γενέσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐγνω-

ΠΥΡΓΟΙ.



13. Βασίλειον κατὰ τὸν 12 αἰῶνα.



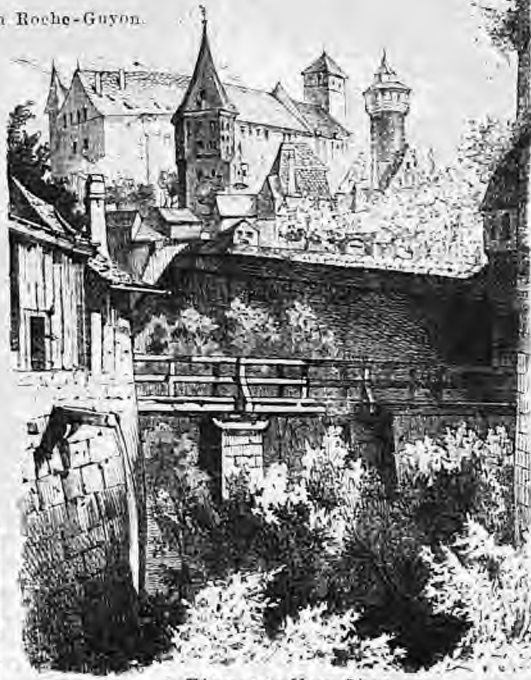
14. Πύργος ἐπὶ τῶν Πορφυρογενεῶν ἀποβλήσας ὑπὸ Ναυίων.



2. Πύργος La Roche-Guyon.



4. Πύργος Rheinstein.



5. Πύργος τῆς Νυρεμβέργης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

σμένος ἀσφαλώς. Ἐπὶ τοῦ ὑγιούς μεταξὺ τῆς γεννάου παραγωγῆς θερμότητος ὡς ἐκ τῶν χημικῶν λειτουργιῶν τῆς θρέψεως καὶ τῶν ἀπωλειῶν αὐτῆς διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ψύξεως συμβαίνει κανονισμός τις τοιοῦτος ὥστε ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος νὰ διατηρῇται διαρκῆς κατὰ μέσον ὅρον εἰς 37°· ἡ λειτουργία δὲ αὕτη φαίνεται ὅτι τελεῖται διὰ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Κατὰ δὲ τὸν Π. ὁ κανονισμὸς οὗτος διαταράσσεται καὶ καταστρέφεται ἡ ἰσορροπία παραγωγῆς καὶ ἀπωλειῶν, αὐξανομένης ἐκείνης οὐκ δὲ καὶ τούτων ἀναλόγως. Ὁ λόγος δὲ τῆς διαταράξεως ταύτης ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐν τῷ αἵματι εἰσδυσιν στοιχείων νοσῶν, «πυρετογόνων», ἅτινα προέρχονται ἢ ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος ὡς π. χ. κατὰ τὰς φλεγμονὰς τῶν ὀργάνων καὶ τὴν διατάραξιν τῶν πεπτικῶν ζυμώσεων (πρβλ. Λευκωμεινίαι) ἢ ἐξωθεν μiasμάτων, ὡς π. χ. κατὰ τὴν ἐλώδη μίανυσιν (βλ. Μίασμα ἐλώδες).

Ἡ αὐξησις τῆς θερμοκρασίας ἡ τὸν Π. ἀποτελοῦσα συμβαίνει μετ' ἄλλας μὲν νόσους ταχέως ἐντὸς ὥρων τινῶν (ἐλώδεις Π. πνευμονία, εὐλογία, διστερικία, σηψαιμιαί), κατ' ἄλλας δὲ βαθμιαίως, ἐντὸς ἡμερῶν (τυφοειδὲς Π., ἐξὺς ρευματισμοῦ τῶν ἁρθρῶν). Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει συνήθως προηγείται αὐτῆς ρίγος ἐν ᾗ καὶ πλείονα διαδοχικῶς καθ' ὃ δὲ πάσχων αἰσθάνεται αἰφνιδίον αἰσθητὰ ψύξεως, ὡρριὰ καὶ τρέμει σύσσωμος μετὰ λεπτὰ δέ τινα ἢ τὸ πολὺ 1-2 ὥρας ἀρχεται ἡ αἰσθησις τῆς θερμότητος· πράγματι ὅμως ἡ αὐξησις τῆς θερμοκρασίας ἀρχεται πρὸ τοῦ ρίγους, ὅπερ εἶναι ὅλως ὑποκειμενικὴ αἰσθησις. Φθάσας εἰς τὴν ὕψιστον σημείον τοῦ ποικιλλόντος κατὰ τὰς νόσους, διατηρεῖται ἐν αὐτῇ ὁ Π. γρόνον ἐπίσης ποικιλλόντα μεταξὺ ὥρων (ἐλώδεις Π.) καὶ ἡμερῶν (πνευμονία, τυφοειδὲς Π. κλ.)· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἀκμῆς ὑπάρχουσιν μικραὶ αὐξεμειώσεις, ἰδίως ἡμερήσιαι, καθ' ἃς ἐλαττοῦται ὁ Π. μικρὸν τὴν πρωίαν (ὑφεσις), αὐξάνεται δὲ πρὸς τὴν ἑσπέραν. Ἡ λῆξις τέλους αὐτοῦ εἶναι ἐπὶ τῆς διαφορᾶς, ἄλλοτε μὲν πύκνους ἀποτόμως (κρίσις), ἄλλοτε δὲ βαθμυδὲν (λύσις), ἄλλοτε διατηρουμένου ἢ ἐπιτεινομένου μέχρι θανάτου. Συχνὰ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ Π. ἐπέρχεται ἀφθονὸς ἐφίδρωσις. Καλοῦμεν δὲ τὸν Π. συνεχῆ μὲν ἐάν ἡ ὑφεσις εἶναι μικρὰ καὶ ὀλίγη διαρκεῖ, ὅπου συνεχὴς ἢ δὲ ἐάν εἶναι ἀπωσθήπουτε ἀξιόλογος, ὅφισιμον ἐάν αὕτη υπερβαίνῃ τὸν 1° καὶ διαλείποντα ἐάν ὑπάρχῃ Π. κατὰ διαλείμματα κανονικά, παρεμπιπτούσης ἐν τῇ μεταξὺ ἐντελοῦς πτώσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας (ἐλώδεις Π.). Τὴν αὐξησιν τῆς θερμοκρασίας παρακολουθοῦσι κατὰ τὸν Π. καὶ ἄλλα τινὰ συμπτώ-

ματα ἥτοι ἐπιτάχυνσις τοῦ σφυγμοῦ καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ξηρότης γλώσσης, δίψα, ἀνορεξία, δυσκοιλιοῦς (ἐάν δὲν ὑπάρχῃ βλάβη ἐντερικῇ), ζωηρὰ χρώσις τῶν οὐρῶν καὶ αὐξησις τῆς δι' αὐτὸν ἐκκρινόμενης οὐρίας, εἰς κεφαλαλγία καὶ γενικὴ ἀνησυχία, ταραχὴ καὶ ἀϋπνία καὶ ἐξαψις (ἰταξικός Π.) ἢ τοῦναντίον κατάπτωσις (Π. [δυνάμι-κός]), ἐνίοτε παραλήρημα, σημαντικαὶ ἀπώλειαι τοῦ σώματος, οὗ τὸ βάρος ἐλαττοῦται σπουδαίως μετὰ Π. ὅπως δὴ ποτε μακρὸν κλ. Πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Π. καθ' ἑαυτὸν χρησιμοποιοῦνται τὰ ἀντιπυρετικά (βλ. λ.). Πρβλ. καὶ τὸ ἐπόμενον ἄρθρον. [Α.Ν.Α.]

Πυρετός. 1) Ἀδυναμικός. Βλ. τὸ ἀνωτ. ἄρθρον ἐν τέλει. — 2) Π. αἱματουρικός ἢ αἱμοσφαιρινουρικός. Βλ. τὰς λ. ταύτας. — 3) Π. ἀμφοημερινός. Βλ. κατωτ. ὑπ' ἀρ. 7, Π. διαλείποντες. — 4) Π. γαλακτός. Οὕτως ἐκλήθησαν πυρετικά τινὰ φαινόμενα ὀλίγον μετὰ τὸν τοκτὸν παρουσιαζόμενα εἰς τινὰς τῶν λεχωίδων καὶ ἀποδοθέντα εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ γαλακτος. Σήμερον δ' ἐνεκα τῆς τελευταίας ταύτης Π., ὁ Π. τοῦ γαλακτος, θεωρεῖται ἀνύπαρκτος, τὰ δὲ ῥηθέντα φαινόμενα, ἅτινα εἰσιν ἐξαιρετικά, ἀποδίδονται εἰς ἄλλας περιστάσεις τῆς λοχείας (βλ. λ.) ἢ εἰς τυχαίαν σύμπτωσιν. — 5) Π. γαστρικός. Βλ. Γαστρικός Π. — 6) Π. διαλείποντες. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὅρου βλ. τὸ ἀνωτ. ἄρθρον. Εἰδικώτερον δὲ ὡς κατ' ἐξοχὴν παρουσιάζοντες τὴν τοιαύτην μορφήν, καλοῦνται οὕτως οἱ ἄλλως ἐλώδεις ἢ ἐλειογενεῖς λεγόμενοι ἥτοι οἱ ἐφειλόμενοι εἰς τὴν ἐν τῷ αἵματι εἰσδυσιν τοῦ ἐλώδους μiasματος (βλ. Μίασμα ἐλώδες). Ὁ Π. κατὰ τοὺτους ἀρχεται διὰ ρίγους συνήθως μετὰ μεσημβριαν, διαρκεῖ ὥρας τινὰς εἰς οὐκ ὀλίαν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν καὶ λύεται βραδέως καὶ μεθ' ἰδρώτων πρὸς τὴν πρωίαν μεθ' ὃ ἐπικρατεῖ ἐντελὴς ἀπυρεξία. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ ὁ τοιοῦτος Π. κατὰ διαλείμματα ἀναλόγως τῶν ὁρίων καλεῖται ἀμφοημερινός ἐάν ἐπιφαίνεται καθ' ἐκάστην, τριταῖος ἐάν κατὰ διήμερον (μία ἡμέρα Π. καὶ μία ἀπυρεξίας ἐναλλάξ), τεταρταῖος ἐάν κατὰ πᾶσαν τρίτην ἡμέραν (μία ἡμέρα Π. καὶ δύο ἀπυρεξίας). Ἐνίοτε ὅμως οἱ «τύποι» οὗτοι εἰσὶ συνθετώτεροι ἐπερχομένων λ. γ. δύο παροξυσμῶν ἐντὸς 24 ὥρων (διπλοὺς διήμερης) ἢ κατὰ ἡμερησίαν διάλειψιν τοῦ τριταίου ἐμφανιζομένου καὶ ἐλαφροτέρου παροξυσμοῦ (διπλοὺς τριταίος) κλ. Ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις τῆς ἐλώδους μίανσεως οὐδὲν ἄλλο σύμπτωμα παρουσιάζει πλὴν τοῦ Π. τῶν παρεπομένων αὐτοῦ (βλ. τὸ ἀνωτ. ἄρθρον). Εἰδικόν δὲ κατὰ τῶν δ. π. φάρμακον εἶναι

ή κινίνη' επειδή όμως εις τους ελώδεις τόπους συχνότατα είναι αι προσβολαι των δ. π., καταντῶ ἐπὶ τέλους καὶ ἡ κινίνη μετὰ μακρὰν γρησιν ἀνίσχυρος, ἐπέρχεται δὲ τότε διαρκὴς νοσὶς κατὰστασις ἢ ἐλώδης καχεξία (βλ. λ.). — 8) Π. ἐγχεφάλιος. Ἀχρηστος νῦν ἐκφρασις διὰ τὴν ὄξεϊαν ἐγκεφαλικὴν μηνιγγίτιδα. — 9) Π. συνεχὴς μετὰ ὑφέσεων πρῶϊν, συνεθεμένος ὑπὸ βαθμιαίας ἰσχνάνσεως, ἰδρώτων νυκτερινῶν καὶ διαρροίας ἐξαντλητικῆς. Τοιοῦτος Π. συνοδεύει τὴν χρονίαν φθίσιν τῶν πνευμόνων, τῶν ὁστέων κλ. εἰς τὸ ἔσχατον σταδίου. — 10) Π. ἐλώδεις. Οἱ ἀπειλόμενοι εἰς τὸ ἐλώδες μίasma. Τοιοῦτοι εἶναι ἀνωτ. ὑπ' ἀρ. 7 διαλείποντες Π., οἱ κακοήθεις, εὐλαθραῖοι καὶ οἱ ὑφέσιμοι (βλ. κατωτ.) — 11) Π. ἐπιλόχειος. Οὕτω καλοῦνται τὰ περιεχόμενα ἐπακόλουθα τὰ ἐπισυμβαίνοντα εἰς λεγούσ, κατὰ τὴν τοκετὴν τῶν ὁστέων δὲν ἐτηρηθῇ ἐπαρκὴς ἀντιστήψια. Ἡ ἐντεῦθεν μόλυνσις τούτων παρίσταται κλινικῶς ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἐνίοτε ἡ πάθησις περιορίζεται εἰς τὰ περὶ τὴν μήτραν ὅργανα καὶ παράγεται παρὰ μνηστρίτις ἢ τοι φλεγμονὴ τοῦ περὶ αὐτὴν συνδετικοῦ ἰστού ἢ φλέγιον τῶν πλατέων συνδεσμῶν ἢ πυελοπεριτονίτις, μετὰ αλλαγῆς τοπικοῦ, πυρετοῦ ἰσχυροῦ μετὰ ῥίγους, μετεωρισμοῦ τῆς κοιλίας· αἱ παθήσεις αὗται ἢ λήγουσιν ἀνευ πυήσεως ἢ προξενοῦσιν ἀπόστημα διανοιγόμενον ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ χειρουργικῶς εἶναι δὲ μάλλον ἢ ἥττον βαρεῖα· ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως αὐτῶν. Ἄλλοτε ἐπέρχονται μολυσματικαὶ φλεβίτιδες καὶ τὸ λευκὸν ἐπώδυνον οἴδημα (βλ. φλεγμονὴ λευκὴ ἐπώδυνη) κλ., παθήσεις συγγεόμεναι ἐπίσης ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπ. Π. Ἄλλ' ἰδίως ὁ ὅρος οὗτος ἀπερίετο εἰς τὰ φαινόμενα γενικῆς σφαιμιακῆς δηλητηριάσεως τοῦ αἵματος τῆς λεχοῦς, προσερχομένης ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως μερῶν τοῦ πλακούντος ἢ τῶν ὑμένων τοῦ ἐμβρύου ἢ θρόμβων αἵματος ἐναπομεινάντων ἐν τῇ μήτρᾳ μετὰ τὸν τοκετόν· χαρακτηρίζεται αὕτη ὑπὸ ἰσχυροτάτου πυρετοῦ καὶ ἡ πάσχουσα ἀπέλλεται ἐκ τῆς δηλητηριάσεως πρὶν ἐκδηλωθῇαι τοπικὰ φαινόμενα εἰς εἰσδηλότερα ὅργανον, ἄλλοτε μὲν ἐν καταστάσει κώματος, ἄλλοτε δὲ τὸνναντίον μετὰ φαινομένης διεγέρσεως μέχρι μανίας· ἡ μόνη δ' ἐλπίς τῆς ἀνεπιτυχέστερας θεραπείας ἐγκείται εἰς τὴν κινίνην, ὡς ἀντισηπτικὴν, κατὰ μεγίστας δόσεις ἐνιεμένην ὑποδορίως. Μετὰ τὴν σημερινὴν διάδοσιν τῆς ἀντισηπτικῆς κατὰ τοὺς τοκετοὺς ὁ ἐπ. Π. κατήντησε νῦν φαινόμενον σπανιώτατον. — 12) Π. κακοήθης. Μία τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἐλώδους μίasmatos (βλ. ἀνωτ. Πυρ. ἐλώδης), κατ' ἐξοχὴν βαρεῖα, κτείνουσα ἐντὸς ἡμε-

ρῶν ἢ καὶ ὥρων τινῶν ἂν μὴ ἡ κινίνη δεθῇ ἐγκαίρως καὶ εἰς μεγίστας δόσεις. Παρατηρεῖται ἰδίως ἐπὶ παθόντων ἄλλοτε διαλείποντας ἐλώδεις πυρετοὺς, χαρακτηρίζεται δὲ ὑπὸ ἐντόνου πυρετοῦ μετὰ γενικῆς καταπτώσεως καὶ ἰσχυρᾶς συμφορήσεως τοῦ ἥπατος, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ ἐγκεφάλου· κατὰ τὴν μορφήν αὐτοῦ καλεῖται κωματώδης (διανοητικὴ διατάραξις, παράληρημα, σπασμοί), χολεροειδῆς, δυσεντερικὸς, πνευμονικὸς κλ. Μορφή δὲ αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ αιμοσφαιρινουρικὸς Π. (βλ. λ.). — 13) Π. κεγχρίας. Βλ. Κεγχρίας Π. — 14) Π. κίτρινος. Βλ. Κίτρινος Π. — 15) Π. λαθραῖος. Διαλείπουσα ἐκδηλώσεις τοῦ ἐλώδους μίasmatos καθ' ὅς ἀπουσιάζει ὁ πυρετός. Τοιαῦται εἶναι π. γ. αἱ περιοδικαὶ νευραλγίαι τῶν ἐλώδων τόπων αἱ διὰ τῆς κινίνης ἐπιτυχῶς πολεοῦμεναι. — 16) Π. νευρικός καλεῖται ὁ παρατηρούμενος ἐνίοτε μετὰ σφοδρῶς ψυχικᾶς ταραχῆς, ἀνευ διασθήσεως ὀργανικῆς βλάβης. — 17) Π. συνεχὴς. Ἐν γένει ὁ ἀνευ σημαντικῶν ὑφέσεων ἐπὶ ἡμέρας διαρκῶν. Τοιοῦτοι δὲ εἶναι καὶ Π. τινες μυσηριώδους φύσεως ἐπὶ ἐβδομάδας διαρκούντες ἀνευ ἄλλων σημαντικῶν συμπτωμάτων ἢ μετὰ συμπτωμάτων μὴ δυναμένων νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς ὀρισμένην νόσον. Τούτους τινὲς μὲν θεωροῦσιν ὡς ἐλαφρὰς μορφὰς τυφοειδούς Π., ἄλλοι δὲ ὡς ἰδίαν νόσον, καλούμενην «συνεχὴς Π.». Λήγουσιν εἰς ἴσιν σχεδὸν καὶ ἀνευ θεραπείας, δι' αὐτηρᾶς ὁμως περὶ τὴν τροφήν διαίτης. Ἰδεῖ περὶ τούτων ἰδίᾳ τὴν «Περὶ συν. Π.» μονογραφίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Βάφα (Ἄθ. 1888). — 18) Π. τεταρταῖος. Βλ. ἀνωτέρω Π. διαλείποντες. — 19) Π. τραυματικός. Ὁ ἐπακολουθῶν ἐνίοτε τοὺς τραυματισμούς, τὰς βρεχίας χειρουργίας κλ. Ὁρεῖται εἰς τὴν διὰ τοῦ τραυματοῦ ἀπορροφῆσιν μετασματικῶν στοιχείων, παρουσιάζει δὲ κλινικῶς τὴν εἰκόνα τῆς πυαιμίας (βλ. λ.). Ἡ ἀντισηπτικὴ ἀγωγή ἐξήλειψε σχεδὸν ἐξ ἐλοκλήρου τοὺς τρ. Π. — 20) Π. τριταῖος. Βλ. ἀνωτ. Π. διαλείποντες. — 21) Π. τυφοειδῆς. Βλ. Τυφοειδῆς πυρετός. — 22) Π. ὑπόστροφος. Βλ. Ὑπόστροφος Π. — 23) Π. ὑποσυνεχὴς. Βλ. τὸ προηγ. ἄρθρον. — 24) Π. ὑφέσιμος. Περὶ τοῦ ὅρου βλ. τὸ προηγ. ἄρθρον. Τοιαύτην δὲ ὅσιν παρουσιάζουσιν ἐνίοτε οἱ ἐλώδεις ἀμφημερινοὶ Π. ὡς καὶ οἱ καλοῦμ. «συνεχεῖς Π.» (βλ. ἀνωτ. ὑπ' ἀρ. 17. — 25) Π. χολώδης. Ὁ μετὰ χολικῶν συμπτωμάτων ἐλώδης ἢ ἄλλος Π., εἶς ἐρυγῶν ἢ ἐμέτων χολοειδῶν, τητερίκῃς τινοῦς χροιάς κλ. [Δ.Ν.Α.]

Πυρήν. Βλ. Ἄνθος, Βλάστη.

Πυρηναία. Μεγάλη σειρά ὄρεων ἐκτεταμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰσπανίας μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Κρέους ἐπὶ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Φινιστέερου ἐπὶ τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἔχουσα μῆκος 840 χμ. καὶ μέσον πλάτος 120 χμ. Ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Κρέους ἡ σειρά αὕτη βαίνει πρὸς Δ σχεδὸν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διαχωρίζουσα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας, ἔπειτα δὲ διευθύνεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Γαλιτίας ἐνθα διασχίζεται εἰς πολλὰς διακλαδώσεις. Τὸ πρῶτον μέρος ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν ἰσθμὸν ὅστις ἐπεκτείνεται μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἔχει μῆκος περίπου 360 χμ. καὶ σχηματίζει τὰ Γαλλικὰ ἢ Ἰσθμικὰ Π.· τὸ δεύτερον ἐκ 480 περίπου χμ. ὀνομάζεται Ἰσπανικὰ Π. ἅτινα διαιροῦνται εἰς Κανταβρικά, Ἀστούριακα καὶ Γαλικιανὰ. Εἰς τὰ Γαλλικὰ Π. ἡ κλίσις εἶναι μαλλον ἀπότομος πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰσπανίας ἢ πρὸς τὸ τῆς Γαλλίας, ἐνῷ εἰς τὰ Ἀστούριακα συμβαίνει τὸ ἐναντίον. Ἀπὸ τοῦ ὕψους 2.700 μ. ἀρχοῦνται ἐν αὐτοῖς αἱ ἀέναναι χιόνες, κυριώτεροι κορυφαὶ αὐτῶν εἶναι ὁ Nethou (3404 μ.), Mont Perdu (3351 μ.) κτλ. Ἐπὶ τῶν Ἰσθμικῶν Π. εὐρίσκονται 59 κλεισσοῦραι μεταξὺ Γαλ. καὶ Ἰσπανίας καλούμεναι Γαλλιστί pas, ports ἢ cols. Τὰ Π. παρουσιάζουσι πολυαριθμούς παγῶνας, καὶ μεγαλοπρεπεῖς καταρράκτας καὶ ἐκ τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ μέταλλα καὶ ὀρυκτὰ καὶ μεταλλικὰ ὕδατα ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς πολλὰ, ὡς καὶ ἰδιαίτερα εἰς τὴν Ἰππιων καὶ κυνῶν ἐπὶ τῶν ὄρεων εὐρίσκονται ἀρκτοὶ καὶ αἰγαγροί. — Ἀπὸ τῶν Π. καλοῦνται οἱ ἐξῆς νομοὶ τῆς Γαλλίας. 1) Κάτω Πυρηναίων, παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Βισκαίας. ἔχει ἐπιφάνειαν 7712 τχμ. καὶ 425 027 κατ. (1891). Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τούτου ὅστις ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ἀρχαίου Βεάρν, τῆς Ναβάρρας καὶ μέρους τῆς ἀρχαίας Γασκονίας, εἶναι τὸ Πῶ (Pau). Καλύπτεται ὑπὸ τῶν ὄρεων Π. καὶ παρουσιάζει ἀγόνους ἐκτάσεις, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ εὐφόρους κοιλάδας καὶ γραφικὰς τοποθεσίας, πολλὰ ποτάμια ὡς τὸν Ἀδούρ, τὴν Νίβ, τὴν Βιδουζ καὶ χειμάρρους καλούμενους gaves. Ὁρυκτὰ προϊόντα εἶναι σίδηρος, χαλκός, θείον, κοβάλτιν, γαιάνθρακες, μάρμαρον, γρανίτης, ἀλάβαστρος, σχιστολίθοι, λίθοι πρὸς οἰκοδομὴν, ἀργιλλοτίτανος, μεταλλικὰ ὕδατα κλ. Τὸ ὀλίγον εὐφορὸν ἔδαφος παράγει ἐν τούτοις σίτον, κἀνναβιν, ἀραβόσιτον, λίνον, κηχίδας, καρπούς πρὸς παρασκευὴν μηλίτου οἴνου καὶ καλοὺς εἰνους. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ βιομηχανία συνίστανται εἰς ἵππους, ἡμιόνους, χοίρους, χήνας καὶ βαμβάκινα ὑφάσματα,

τυνησιακὰ καλύμματα, τάπητας, μηλίτην, ῥαχὴν, οἶνοπνεύματα, σοκολάταν καὶ χοιρομήρια. Ἐμπόριον δὲ δραστήριον ἐνεργεῖ διὰ τῆς Βαυόννης. Διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα (τοῦ Πῶ, Βαυόννης, Ὀρθές, Ὀλορὸν καὶ Μωλεόν). — 2) Ἀνω Πυρηναίων πρὸς Β τῆς Ἰσπανίας καὶ πρὸς Α τοῦ ἀνωτέρου νομοῦ. ἔχει ἐπιφάνειαν 4633 τχμ. καὶ 225 861 κατ. (1891) μετὰ πρωτεύουσος Τάρεβ. Ὁ νομὸς αὗτος ὅστις ἐσχηματίσθη ἐκ μέρους τῆς ἀρχαίας Γουιέννης ἢ Ἀκυτανίας καὶ διαιρεῖται εἰς 3 διαμερίσματα (Τάρβ, Ἀρζελὲς καὶ Βαγνέρ-ἐν-Βιγέρρ), καλύπτεται ὑπὸ τῶν κεντρικῶν Π., παρέχει εἰς θῆαν γραφικωτάτας κοιλάδας καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ πολυαριθμῶν ῥαχίων χειμάρρων, ἔχει δὲ ὠραίους λειμῶνας καὶ ἀπέραντα δάση. Προϊόντα εἶναι ἀρθρονος οἶνος, λίνος, κάστανα, ἵπποι, ἡμίονοι, κατοικίδια πτηνὰ, ὠρεὰ μάρμαρα, χαλκός, σίδηρος, λευκοσίδηρος, μόλυβδος κλ. ἔτι δὲ βδέλλαι δι' ὧν ἐνεργεῖται σημαντικὸν ἐμπόριον. Ὑδατα μεταλλικὰ περίφημα εἶναι τὰ ἐν Βαρὲξ, Κωτερέ, Σαίν-Σωδέρ, Βαγνέρ ἐπὶ τοῦ Ἀδούρ. — 3) Ἀνατολικῶν Πυρηναίων. Ὀρίζεται ἐκ Ν ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, ἐξ Α ὑπὸ τῆς Μεσογείου ἐκ Δ καὶ Β ὑπὸ τῶν νομῶν τοῦ Ἀριέξ καὶ Ὠ3 καὶ ἔχει ἐπιφάνειαν 4141 τχμ. καὶ 210 125 κατ. (1891). Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι Περπινιάν (3λ. λ.). Ἐν τῇ νομῷ τούτῳ, ὅστις διαιρεῖται εἰς 3 διαμερίσματα (Περπινιάν, Σερέ, Πράζ), ὑπάρχουσιν ὕψηλὰ ὄρη (ἐν οἷς καὶ τὸ Κανιγού) πρὸς Ν. ἐκτεταμέναι πεδιάδες πρὸς Α, κοιλάδες καὶ λιμνοθάλασσαι κατὰ σειρὰν τῆς θαλάσσης, ὀρυκτικοὶ ῥόακες ὡς ὁ Τέτ κα. Τὸ κλίμα εἶναι θερμώτατον εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη ὅπου καὶ τὸ ἔδαφος εἶναι μᾶλλον εὐφορὸν ἐνῷ ἀλλοχοῦ τούτο εἶναι ξηρὸν καὶ ἀφορρὸν. Ἐκτὸς τῶν μετάλλων ἅτινα εἶναι τὰ αὐτὰ σχεδὸν ὡς καὶ ἐν τοῖς Κάτω Π. ὀνομαστότερα προϊόντα εἶναι γλυκεῖς εἰνοί, τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ ἄλλοι τῶν Μεσημβρινῶν κλιμάτων καρποί. Ἐκτὸς δὲ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορίας μάλιστα μετὰ τῆς Ἰσπανίας οἱ κάτοικοι καταγίνονται προσέτι εἰς τὴν μελισσοκομίαν καὶ τὴν ἀλιεῖαν. [Μ.Σ.]

Πυρί. 1) Κώμη τῆς Βουωτίας ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Θηβαίων, μετὰ 1 013 κατοίκων, ἀπέχουσα τῶν Θηβῶν 10' πρὸς ἸΔ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἡραίας τῆς Γορτυνίας, ἔχον 160 κατ. [Μ.Σ.]

Πυριατήριον. Βλ. Λουτράν.

Πυριγενή πετρώματα καλοῦνται ἐκεῖνα ἅτινα ἐξῆλθον μὲν τετηκῶτα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, ἐσπεροποιήθησαν δὲ μᾶλλον ἢ ἥττον ταχέως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἢ εἰς μικρὸν ὑπ' αὐτὴν βά-

θος. Τοιαῦτα εἰσὶ τραχύτατα, βασανίται, πορφυρίζεται· καὶ ἐν γένει τὰ ἡφαιστειακῆς καταγωγῆς πετρώματα (πρβλ. Ἡφαιστεια). [Δ.Κ.]

Πυριδίνη, C_5H_4N . Ὁργανικὴ οὐσία ἐξαχρεμένη ἐκ τῆς πίστεως τῶν λιθανθράκων καὶ τοῦ ἐλαίου (ἀποστάγματος) τῆς πίστεως τῶν ὀστέων, ὑγρὸν ὀσμικῆς καὶ εἰδικῆς ὁσμῆς, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, ἐλαφρότερον τοῦτον, ζέον εἰς 116° . Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ λατρικῇ ὡς καταστέλλουσα διὰ τῶν ἀντῶν αὐτῆς τὴν σπασμωδὴν δυσπνοίαν (ἐν τῷ ἀσθματι π. χ.). Πρὸς γρησιν ἀποτιθεταὶ ἡ Π. ἐν πινακίῳ ἵνα ἐξατμισθῇ ἐν τῇ θωμάτῳ τοῦ πάσχοντος ἢ σταγόνες αὐτῆς σταλάσσονται· ἐπὶ ὑπνίου ὁποῦν εἴρει αὐτὸς πρὸς τὴν βίαν. [Χ.Χ.]

Πυρίλουστον. Βλ. Πυρρλουσίτης.

Πυρίμαχοι ὀνόματι ἀντιτάμνεται εἰς ὕψιλὴν περὶ αὐτῶν ἦτοι αἱ διὰ ταύτης οὐδεμίαν μόνιμον ὑφίσταμεν μεταβολὴν (ἀλλοίωσιν καταστάσεως, σχήματος κλ.). Ἰδίως γνωστὴ εἶναι ἡ Π. ἀργίλλος ἥτις εἶναι τόσον μαλλὸν δυστήκτος καὶ ἀναλκώματος ἐν τῷ πυρὶ ὅσον κατὰ τὴν σύστασιν πλησιάζει μάλλον πρὸς τὸ καθαρὸν πυριτικὸν ἀργίλλιον. Ἐκ τοιαύτης κατασκευάζονται δοχεῖα πρὸς τῆξιν μετάλλων. [Δ.Κ.]

Πυρισκέδαστον. Ὁρυκτὸν ὑδροξείδιον τοῦ ἀργίλλου, κίτρινολευκὸν ἰσίδες ἢ καὶ ἄχρουν, ἔχον εἰδικὸν βάρος 3.4 καὶ σκληρότητα 6, κρυσταλλοῦμενον δὲ κατὰ τὸ βασιρρομβὸν ὁρθὸν σύστημα. Ἀττήκτον, ἀπρόσκλητον ὑπ' ὀξέων. Εὐρήναι πολλάκις μετὰ τῆς σμύριδος ἐν Νάξῳ κἀλ. [Δ.Κ.]

Πυρίται (ἢ πυριτοεἶδη) καλοῦνται ἐν γένει αἱ ὀρυκταὶ ἐνώσεις τοῦ θείου, τοῦ ὀρενικτοῦ καὶ τοῦ ἀντιμονίου μετὰ μετάλλων, αἱ ἔχουσαι μεταλλικὴν ὄψιν, χρῶμα δὲ συνήθως κίτρινον, λευκὸν ἢ ἐρυθρὸν καὶ σπανιώτερον φαίνν ἢ μέλαν. Εἰσὶ δυσξέστοι καὶ ἔχουσαι σκληρότητα ἐν γένει ἀνωτέραν τοῦ 3. [Δ.Κ.]

Πυρίτης (λίθος). Ἀρχαῖον ὄνομα τοῦτο μὲν τοῦ πυρλιθοῦ, τοῦτο δὲ τοῦ σιτηροπυρίτου (βλ. τὰς λ.).

Πυρίτιον (Silicium), σύμβολον Si, ἀτομικὸν βάρος 28. Τὸ θερυνώτατον ἐν τῇ φύσει στερεὸν χημικὸν στοιχεῖον, καθαρὸν μὲν μὴ ἀπαντῶν, ἐνεκα τῆς μετὰ τοῦ ὕδρου συγγενείας του, ἀλλ' ἐν ἐνώσει μετὰ τοῦτον εἰς ὕδρουπυρίτιον (βλ. λ.) ἀποτελοῦν τὸ κυριώτερον συστατικὸν τοῦ στερεοῦ τῆς γῆς ἐπιπάγου, ἔτι δὲ εὐρισκόμενον καὶ ἐν τοῖς φυτικαῖς καὶ ζωϊκοῖς οργανισμοῖς. Χημικῶς καθαρὸν παρίσταται ὡς κόνις καστανόχρους (ἀμορφον Π.), δυστήκτοτάτη, ἀπρόσκλητος ὑπ' ὀξέων, πλὴν τοῦ ὑδροθερικοῦ, ἐν ᾧ διαλύεται, εἰδικοῦ βάρους 2.50. Θερ-

μαίνόμενον εἰς 2000° συμπυκνοῦται κρυσταλλοειδῶς, ἀποβαίνει δὲ μέλαν καὶ ἀδιάλυτον ἐν τῷ ῥηθέντι ὕδατι (Π. γραφίτοιδη), ἐν τρίτῃ δὲ τινὶ ἄλλοτροπῇ παρίσταται εἰς στιλπνοῦς ὀκταεδρικοῦς κρυστάλλους, χαλυβδόχρους, σκληροτάτους (χαράσσοντας τὴν ὕαλον), δυστήκτους ὅσον ὁ χάλυξ (δθαμαντοεῖδες Π.). Ἐκ τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ κυριώτερον εἶναι τὸ ὕδρουπυρίτιον (βλ. λ.). Τὰ πυρίτι καὶ ὕδατα εἶναι διάφοροι ἐνώσεις Π. μετ' ὕδρου καὶ ὕδρου καὶ εὐρήναι διαλελυμένα ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς πηγαῖς ὕδασι, θερυνώτερον δ' εἰς θερμάς τινας πηγὰς ἡφαιστειαγενεῖς. Πυρίτι καὶ ἄλλα τὰ παρίσταται ἐν τῇ φύσει ἰδίως ἐν τοῖς ἑσλοθίοις (βλ. λ.)· τεχνητὰ δὲ τοιαῦτα εἰσὶ τὸ πυριτικὸν κάλιον ἢ νάτριον, περὶ ὧν βλ. Ὑαλὸς ὕδατος. [Δ.Κ.]

Πυρίτις. Ἡ εἰς τὰ πυρρόβια ὀπλά ἐν χρήσει ἐκπυροκρῆτικὴ κένσις. Εἶναι στενὸν μίγμα νίτρου (νιτρικοῦ καλίου), ξυλάνθρακος καὶ θείου κατὰ διαφόρους ἀναλογίας, (βλ. κατωτ.), ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτῆς στηρίζεται ἐπὶ τῆς ιδιότητος τοῦ νίτρου νὰ ἀποδίδῃ εὐκόλως εἰς τὴν μετ' εὐφλέκτων σωμάτων θερμάνειν τὸ ὕδρουπυρίτιον αὐτοῦ, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ ὅλου βάρους του. Τὴν θερμάνειν παρέχει ἡ κρούσις τοῦ ἐναύσματος διὰ μέσου τῆς σκανδάλης τοῦ ὅπλου, τότε δὲ τὸ ὕδρουπυρίτιον τοῦ νίτρου ἀποχωρίζομενον ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀνθρακος καὶ τοῦ θείου, ἅτινα αὐτὰ καίονται· κατὰ τὴν ταχίστην ταύτην καυσὶν ἀναπτύσσεται ὀρμητικῶς μέγας ὀγκὸς ἀερῶν, ἅτινα θερμαίνόμενα προσέτι καὶ ὑπὸ τῆς θερμότητος τῆς καύσεως τείνουσιν ἀκατασχέτως νὰ διασταλῶσιν ἐκ τοῦ μικροῦ χώρου ἐν ᾧ εἰσὶ περιωρισμένα καὶ συμπεπρισμένα, ἀπωθόντα αὐτῶς ὀρμητικώτατα τὸ πρὸ αὐτῶν παρεμβαλλόμενον βλήμα. Εἰς τὴν αἰφνιδίαν ταύτην διαστολὴν ὀφείλεται καὶ ὁ κρότος τῆς ἐκπυροκρῆσεως, εἰς δὲ τὰς γενομένας καύσεις ὁ καπνὸς καὶ εἰς τὴν παραγεμένην κατὰ ταύτας ἐκτακτὴν θερμότητα ἢ διαπύρρυνσιν ἢ ἀνάφλεξιν, ἥτις λαθιστὰ τὴν ὁρατὴν τὴν ἐκπυροκρῆσιν ἐν καιρῷ νυκτός. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁρᾷ ἡ πυρίτις καὶ ἐν ταῖς ὑπονόμοις, δι' ὧν μέγιστοι ὄγκοι βράχων ἀποσπῶνται καὶ ἀνατινάσσονται εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκρηκτικὰ μίγματα ὅμοια φαίνεται ὅτι ἦσαν γνωστὰ ἤδη πρὸ Χριστοῦ ἐν Κίνῃ καὶ ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαῖς ὅπου τὸ νίτρον εἶναι ἐκ φύσεως πρόχειρον, ἐκεῖθεν δὲ μετεδίδθη ἡ γνώσις αὐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν Ἀράβων. Τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ (βλ. λ.) τοῦ Ζ' καὶ Η' αἰῶνος ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῆς Π., ἥς ἡ ἐφεύρεσις ἐν Εὐρώπῃ ἀποδίδεται ὑπὸ μὲν τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὸν Ῥογγρον Βάκωνα (1220), ὑπὸ δὲ τῶν Γάλλων

τὴν Κατρίαν θάλασσαν, ὅπου φλόγες ἐκ τοῦ ναφθογένου ἐδάφους ἀναπηρῶσι, πρὸ αἰώνων ἤδη ἠθροίσθη ἀποικία Παρσῶν καὶ μέχρι σήμερον διατρεῖται ἡ λατρεία τῆς Ἀθέσας.

Πυρόλιθος. Ποικιλία τοῦ χαλαζίου (βλ. λ.), εὐσιωδῶς μίγμα κεκρυσταλλωμένου καὶ θμέρρου ὀξυπυριτίου, ἔχον χρῶμα κιτρινοφαιόν ἢ λευκόφαιον ἢ μέλαν καὶ λαμψιν ἀσθενῆ, σκληρότατον, εὐρισκόμενον ἰδίως ἐν τῇ κρη. ἰδιότη. διαπλάται. Ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ παρέχῃ σπινθήρας πυρὸς κρούμενον ἐπὶ χάλυβος, οἵτινες εἶναι μόρια τοῦ χάλυβος ἀποσπώμενα καὶ πυρούμενα διὰ τῆς ἐκ τῆς κρούσεως θερμότητος, δύνανται δὲ νὰ μεταδώσωσι τὸ πῦρ εἰς εὐφλέκτους ὕλας. Ἡ ἰδιότης αὕτη ἐχρησιμοποιεῖτο πολὺ ἀλλοτε, πρὶν τῆς ἐφευρέσεως τῶν πυρῶν· ἀλλὰ καὶ νῦν ἐφαρμόζεται π. χ. εἰς τὰς γυνωστάς πρὸς ἀναψιν τῶν σιγάρων συσκευάς.

Πυρολουσίτης ἢ πυρίλουστον. Ὁρυκτὸν ὑπερσείδιον τοῦ μαγνητίου (βλ. λ.) MnO₂. Παρίσταται εἰς κρυστάλλους τοῦ βασιρρέμβου ἔρθευ συστήματος, στηλοειδῆς ἢ βελονοειδῆς, ἢ εἰς κρυστάλλους μάζας, ἔχει δὲ σκληρότητα 2-2.5, εἰδικὸν βάρος 4.8-4.95, χρῶμα σιδηρομέλαν. Εὐρηγεται καὶ παρ' ἡμῶν ἐν Μήλῳ, Λαυρίῳ κ.λ. Χρησιμοποιεῖται δὲ ἐν μὲν τῇ χημείᾳ εἰς παραγωγήν ὀξυγόνου (ὅπερ ἀποδίδει θερμαινόμενος), ἐν τοῖς τέχναις εἰς παρασκευὴν ὥραιας διαυγοῦς ὑάλου χρώματος ἀμεθυστου, ἐπὶ δὲ εἰς καθαρισμόν τῆς ἐν αἰτηρούχων προσμίξεων π. αἰνῆς ὑάλου (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς λεύοντος καὶ λευκαίνοντος ἐν τῇ πυρὶ τὴν ὑάλον). [Α.Κ.]

Πυρομαντεία. Βλ. Μαντεία.

Πυρόμετρον. Ὅργανον πρὸς μέτρησιν ὑψίστων θερμοκρασιῶν, αἰὼν τῶν ἐν ταῖς καμίναις, εἰς ἃς ὁ ὑδράργυρος ἐξατμίζεται καὶ συνεπῶς ἀδύνατον νὰ χρησιμοποιηθῶσι τὰ κοινὰ θερμομέτρα. Ὡς τοιοῦτον ἐχρησιμοποιήθη ἐπὶ πολὺ τὸ Π. τοῦ Wedgwood (1782), βασιζόμενον ἐπὶ τῆς διὰ τῆς πυρακτώσεως συστολῆς τῆς ἱργίλλου, ἐν ᾧ κυλινδρικὰ τεμάχια ἱργίλλου εἰσδύουσι τόσω μᾶλλον ἐντὶς μεταλλικῷ σωλῆνος ἀπὸ τοῦ ἐνδὲς ἀκροῦ εἰς τὸ ἄλλο στενουμένου, ὅσω μειζων εἶναι ἡ περίξ θερμοκρασία. Ἀλλὰ Π. βασιζόμενα ἐπὶ τῆς διαστολῆς μεταλλικῆς ῥοδέου ὑπὸ τῆς θερμότητος, ἢ τῆς ἀνίσου διαστολῆς τῶν διαφόρων μεταλλίων. Ἀκριβέστερα πάντων σπεικιδῶς εἶναι τὰ ἀερικά Π. βασιζόμενα ἐπὶ τῆς διαστολῆς τοῦ ἱέρος ὑπὸ τῆς θερμότητος.

Πυρομορφίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασισσαγόνου συστήματος, ἀπαντῶν εἰς πρισματικὰς ἢ βελονοειδῆς κρυστάλλους ἢ κατὰ μάζας βοτρυοειδῆς, ἔχον δὲ σκληρότητα 3.5-4, εἰδικὸν βάρος 7, λάμψιν στεα-

τώδη ἢ ἀδαμαντσειδῆ, χρῶμα δὲ λευκὸν ἢ κίτρινον ἢ πράσινον ἢ καστανόχρουν, εὐτήκτον σχετικῶς καὶ εὐδιάλυτον εἰς νιτρικὸν ὀξύ. Εἶναι ἔνωσης φωσφορικοῦ μελῦδου (90 %) καὶ γλωρισύχου μελῦδου (10 %), εὐρίσκεται δὲ ἐν Σαξονίᾳ, Βοημίᾳ, Πενσυλβανίᾳ κ.λ. καὶ χρησιμεύει εἰς ἐξαγωγήν μελῦδου. [Α.Κ.]

Πυρόξενος. Βλ. Ἀπυριγένητος.

Πυροξυλίνη. Βλ. Βαρβακπουρίτης.

Πυροπάλλιος. Βλ. Ὀπάλλιος.

Πυροπισσίτης. Ὁρυκτὴ ἀσφαλτώδης οὐσία μαλακῇ, εὐθρυπτος, ἔχουσα χρῶμα κίτρινον ἢ μελανίζον καὶ εἰδικὸν βάρος 0.9· καίεται μετὰ καπνοῦ καὶ δυσαρέστου ὀσμῆς. [Α.Κ.]

Πυρορορητίνη. Οὐσία ὀρυκτῇ, ὁμοία τῇ πυροπισσίτῃ, σκληροτέρα ὁμοῦ καὶ καίομένη μετ' ὀρωματικῆς ὀσμῆς. [Α.Κ.]

Πυροσβεστική. Καλεῖται εὕτως ὅλη ἐκείνη ἡ διοργάνωσις ἣτις ἔχει σκοπὸν ἐν ὀρισμένῃ μεθόδῳ τὴν ταχείαν κατάσβεσιν τῶν πυρκαϊῶν ὡς καὶ τὴν παρεμπόδισιν τῆς περαιτέρω ἐξαπλώσεως αὐτῶν. Ἡ τακτικὴ λειτουργοῦσα Π. ἀνήκει εἰς τοὺς σπουδαιότατους κλάδους τῆς δημοσίου ασφαλείας. Τὰ μέσα αὐτὰ διατίθενται ἢ Π. εἶναι τὸ προσωπικὸν καὶ τὰ πυροσβεστικὰ μηχανήματα. Τούτων πάντων πρέπει νὰ γίνεταί τιναὶ τῆς χρήσεως ὥστε νὰ ἱκανοποιῶνται αἱ ἐξῆς ἀναγκαίαι, ἥτοι ταχεῖα καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριβὴς ἀναγνώρισις τοῦ τόπου τῆς πυρκαϊᾶς, γοργὴ ἐπίσπευσις κατὰ τὸ πᾶν τοῦ μετὰ τὴν μηχανημάτων προσωπικοῦ, καλῆς ποιότητος μηχανήματα, ἀφθονία ὕδατος, ἐξησκημένον προσωπικόν, μία μόνη ἀρχηγία. Ἡ διοργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἐπακλουσθήμα τῶν ἀρχῶν τῆς πλήρους ἡμερικῆς ἐξ ἐπαγγέλματος ἀσχολίας, τῆς αὐτοδουλίας ἢ καὶ τοῦ καθήκοντος. Κατὰ ταῦτα διαίρουσιν τὰ πυροσβεστικὰ σώματα εἰς τὰ ἐξ ἐπαγγέλματος, εἰς τὰ μισθωτὰ καὶ εἰς τὰ αὐτόδουλα. Τὸ ἐξ ἐπαγγέλματος Π. σῶμα κέκτηται προσωπικὸν διαρκὲς ἐν στρατῶνι εὐρισκόμενον ὅπερ εἶναι ἔτοιμον κατὰ πάσαν στιγμήν νὰ τρέξῃ εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς. Τὰ λοιπὰ σώματα ἔχουσιν ἰδιαίτερους ὁργανισμοὺς ποικίλλοντας κατὰ τὰς διαφόρους χώρας.

Πυρός γῆ (Feuerland). Ἀθροισμα 8 μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν βραγυδῶν νήσων κείμενον παρὰ τὴν Ν ακρὰν τῆς Ἀμερικῆς ἀπ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ περθμοῦ τοῦ Μαγγελάνου· ἔχει δὲ ἐμβα. 78140 τ.μ. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν λεγόμενοι Peschārah ἦτοι φίλοι συμπεσύνονται εἰς 8000 μέλις, καὶ εἶναι λαὸς μικροῦ ἀναστήματος καὶ εὐρισκόμενος ἐν τῇ κατωτάτῃ βαθμίδι τοῦ πολι-

τισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1881 τὸ Δ μέρος αὐτῶν ἀνῆκει εἰς τὴν Χίλην, τὸ δὲ Α (20 444 τγμ.) εἰς τὴν Ἀργεντινὴν δημοκρατίαν. Αἱ νῆσοι αὗται ἔχουσιν ὅλως ἰδιάζουσαν χλωρίδα, καὶ ἐν αὐταῖς ἐπιπολάζουσι ὡς ἐπὶ πολὺ φαλαίνας, φῶκαι, ἐνυδρίδες, θαλάσσιοι λέοντες, ὑστρακίδερμα καὶ ἐνυδρὰ πτηνὰ. Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶναι τραχύ, ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ἐπειδὴ πίπτει χιὼν καὶ βρέχει καθ' ὅλον τὸ ἔτος. [Μ.Σ.]

Πυροσμόλιθος. Ὁρυκτὸν τοῦ βασισσαγιῶνου συστήματος, συγκείμενον ἐξ ὀξυπυριτίου, σιδήρου, μαγγάνιου, χλωρίου καὶ ὕδατος, ἔχον δὲ χροῖμα τεφρὸν ἢ πράσινον καὶ κατὰ τὴν τῆξιν αὐτοῦ ἐκπέμπον διαπεραστικὴν ὁσμὴν. [Α.Κ.]

Πυροστιλπνίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασισσαγιῶνου προκλινῶδους συστήματος, κατὰ τὴν συνθεσιν ὁμοῖον τῷ πυραργυρίτῃ (βλ. λ.), ὑακινθιδυθρον. [Α.Κ.]

Πυρόσφαιρα. Τὸ περὶ τὸ κέντρον τῆς γῆς τετηκὼς καὶ πεπυρακτωμένον μέρος αὐτῆς κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λιθόσφαιραν (βλ. λ.), ἣς ἡ Π. εἶναι ἀσυγκρίτως ὀγκωδέστερα, διότι τῆς ἀκτίνος τῆς γῆς ὑπερβαίνει τὰ 6 ἑκατ. μέτρων μόνον 70-100 χιλιάδες ἀνέχουσι πιθανῶς εἰς τὴν λιθόσφαιραν τὸ δὲ λοιπὸν εἰς τὴν Π. [Α.Κ.]

Πυρόσωμα. Ζῶα Χιτωνοφόρα (βλ. λ.) ἐκ τῆς κλάσεως τῶν Ἀσχιδιῶν, κατὰ ἀποικίας συζῶντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, Μεσογείου). Ἐν τῷ σκότει φωσφρίζουσι. [Φ.Ι.]

Πυροτεχνήματα. Ποικιλόσχημα κατασκευάσματα μετὰ εὐφλέκτων καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, ἅτινα ἀναπτόμενα ἐν καίρῳ νυκτὸς παρέχουσιν ὥρατος λάμψεις, ἐκπυροκροτήσεις, φλόγας πολυχρώμους, φωτεινοὺς σπινθήρας κτλ. Τὰ σχήματα αὐτῶν εἰσι ποικιλώτατα, παρασκευαζόμενων ἐν εἴδει τροπῶν, μύλων, ἀτμοπλοίων, πυραύλων, μετὰ παντοειδῶν προσαρτημάτων καθιστῶντων τὸ θέαμα ἀπολαυστικώτερον· ἐν γένει δὲ ὑπάρχει εὐλόγιος σκελετός, περιενδυόμενος διὰ γάρτου καὶ ἐφ' ὃν διατρέχουσι χάρτινοι σωλήνες ἐνέχοντες τὰς ῥηθείας εὐφλέκτους ὕλας, ἐκ τῆς καύσεως τῶν ὁποίων πολλάκις παρέχονται εἰς τὰ Π. κινήσεις τινές (εἶον στρεφὴ τῶν τροχῶν κλ.) Τὰ χημικὰ προϊόντα, εἰς ἃ δελεάζονται αἱ καύσεις καὶ ἐκπυροκροτήσεις εἶναι ποικίλα συνηθέστερα ὁμῶς τὰ ἔξῃς. Ἀνθρακ καὶ θείον ὡς κυρίως καίόμενα σώματα· νιτρικὸν καὶ χλωρικὸν κάλιον ὡς παρέχοντα διὰ τῆς θερμάνσεως ὀξυγόνον, ἀναγκαῖον πρὸς τὴν ὁρμητικὴν καυσίν· διάφοροι οὐσίαι πρὸς παραγωγὴν τῶν διαφόρων χρωμάτων, οἷον νιτρικὸν βάριον διὰ τὸ πράσινον, θειοῦχον

ἄρσενικόν ἢ τριθειοῦχον ἀντιμόνιον διὰ τὸ λευκόν, νιτρικὸν νάτριον διὰ τὸ κίτρινον, φήγματα μεταλλικὰ διαπυρούμενα καὶ ἐκτινασσόμενα εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἀπομίμησιν φωτεινῆς βροχῆς· τέλος διὰ τὰς ἐκπυροκροτήσεις ἡ πυρίτις. Εἰς τὰ Π. ἀνάγονται καὶ τὰ βεγγαλικά φῶτα (βλ. λ.), καίόμενα ἡσύχως, ἀνευ ἐκπυροκροτήσεων, ἐν θαυλῷ χαρίενῳ κρατουμένῳ ἀνὰ χειρὸς ἢ ἐπὶ πίνακιν. Ὁμοίως καὶ αἱ εἰς ὕψος μέγα ἐκτινασσόμεναι βολαὶ καὶ ἡ πύραυλοι, ἐν εἰς κύλινδροι χονδροῦ χάρτος προσηρτημένοι εἰς τὸ ἄκρον ἐλαφρὰς (καλαμίνης) ῥάβδου φέρουσι τότε φλεγόμενον μίγμα καὶ ποσὸν τι πυρίτιδος, ἣς ἡ ἐκπυροκροτήσις ἐπιφέρει τὴν ἀνατιναξίν τοῦ βλου. χρησιμεύουσι δὲ οὗτοι καὶ ὡς σήματα εἰς μακρὰς ἀποστάσεις (ἐν πολέμῳ κλ.). [Χ.Χ.]

Πυροχημική. Ἡ διὰ τοῦ πυρὸς χημικὴ ἐξέτασις τῶν σωμάτων, ἀφορώσα εἰς τὰ τῆς τήξεως αὐτῶν, ἐξατμίσεως κλ.

Πυρόχλωρον. Ὁρυκτὸν τοῦ κανονικοῦ συστήματος, κίτρινόν ἢ καστανόχρουν ἐνέχον ἐνώσεις τῶν σπανίων στοιχείων νιοβίου, θορίου καὶ δημητρίου μετ' ὁξείτου καὶ μαγγνησίας. Διὰ τοῦ αὐτοῦ γίνεται χλωροκίτρινον ὄθεν καὶ τὸ ὄνομα. [Α.Κ.]

Πύρρα. 1) Οὐγγάτρν τοῦ Ἐπιμηθέως καὶ τῆς Πανδώρας, γυνὴ τοῦ Δευκαλίωνος (βλ. λ. Δευκαλίων). — 2) Πόλις τῆς ἀρχαίας Φθιώτιδος ὅπου ἐδείκνυτο ἡ τύφος τοῦ Ἑλληνος υἱοῦ τοῦ Δευκαλίωνος καὶ τῆς Π. Αὕτη βραδυτερον μετωνομάσθη Μελιταία ἢ τὰ ἐρείπια κεῖνται παρὰ τὸ σημερινὸν χωριον Ἀθαρίτσα πρὸς Α τῆς Εὐνιάδος λίμνης. — 3) Πόλις ἀρχαία παράλιος τῆς νήσου Λέσβου ΒΔ τῆς Μιτυλήνης κειμένη ἐπὶ τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθέντος Πυρραίου κόλπου ἢ Εὐρίπου (νῦν κόλπου τῆς Κολλονῆς). Ἐπὶ Στράβωνος ἦδη ἡ πόλις ἦτο κατεστραμμένη. [Α.Δ.]

Πυρρίχη. Ὁρχησις πρὸς αὐλὸν ἔνοπλος ἥτις λέγεται ὅτι ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν Κουρήτων ἢ κατ' ἄλλους ὑπὸ τῶν Διοσκουρων καὶ μάλιστα τοῦ Κάστερος, ἢ τοῦ Διονύσου ἢ αὐτῆς τῆς Ἀθηνᾶς. Φαίνεται δὲ ὅτι προήλθεν ἐκ Κρήτης ἢ ἐκ Σπάρτης, ὅπου ἦτο ἐκ τῶν πρωτίστων μερῶν τῶν γυμνασίων. Ἐν Ἀθήναις ὤρχεοντο αὐτὴν οἱ ἔφηβοι εἰς τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ Παναθήναια, ἢ δὲ παρασκευὴ καὶ ἡ κατὰ τισμὸς αὐτῆς ἦτο μία τῶν λειτουργιῶν τῆς χορηγίας. Ὁ Πλάτων καὶ Ἀθηναῖος κατέλιπον ἡμῖν περιγραφὰς τῆς ὀρχήσεως ταύτης ἥτις ἐπὶ αὐτοκρατορίας εἰσῆχθη καὶ εἰς Ῥώμην ὅπου παρελήθη ἔπειτα εἰς τὰ γυμνάσματα. Ἐν Ἑλλάδι δὲ βραδυτερον ἀπέδθη σκηνικὴ ὀρχησις παριστώσα τὰς τύχας καὶ τὰ κατωρθώματα τοῦ Διονύσου. [Σ.Τ.]

Πυρρίχιος. Καλεῖται ἐν τῇ Ἑλλην. καὶ Ῥωμ. μετρικῇ ὁ ἐκ δύο βραχειῶν συλλαβῶν συνιστάμενος μετρικὸς ποῦς, ὅστις ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς πυρρίχης (βλ. λ.) καθ' ἣν ἦσαν ἐν χρήσει προκελευσματικοὶ (ἐκ Π. ἀπαρτιζόμενοι) ῥυθμοί.

Πυρροκόραξ. Πτηνὸν ὅμοιον πρὸς τὸν κόρακα, εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐποίου ἀνήκει καὶ οὐ διαφέρει κυρίως κατὰ τὸ λεπτότερον καὶ οὐχὶ μέλαν ῥάμφος, τὴν μακρὰν οὐρὰν καὶ τὰς μακρὰς πτέρυγας. Γνωστότερον εἶδος Π. ὁ ἀλπίος, ζῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἔπου καλεῖται κοινῶς «γαυράνι» καὶ νεοτιποικίων ἐν ταῖς σχισμαῖς τῶν βράχων [Φ.Ι.]

Πύρρος. 1) Υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Νεοπτολέμου (βλ. λ.). — 2) Βασιλεὺς τῆς Ἡπείρου, υἱὸς τοῦ Δίακιδου καὶ τῆς Φθίας, ἀξίων ὅτι καλεῖται: ἐκ Π. τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, ἐγεννήθη τῷ 319 π. Χ. "Ὅτε ὁ πατήρ αὐτοῦ Δίακιδης ἐξώσθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ Νεοπτολέμου ὁ Π. διετῆς ὢν παρελήθη καὶ ἀνατράφη ὑπὸ τοῦ συγγενεῦς τοῦ Γλαυκίου ἡγεμόνος τῶν Ἰλλυριῶν Ταυλαντιῶν, ὅστις βραδύτερον μολὶς τῷ 307 κατέφθασε νὰ ἐπαναγάγῃ αὐτὸν εἰς τὸν πατρικὸν θρόνον. Ἐκδιωχθεὶς ἀπὸ τῆς Ἡπείρου ὁ Π. ἀπῆλθε πρὸς Δημήτριον τὸν Πολιορκητὴν ὅς ἂν ἐπολέμησε γενναίως ἐν Ἰψῷ (301), μεθ' ὃ μετέβη εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅπου νομφεθεὶς τῇ Ἀντιγόνην προγοντὴν Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἐπικουρίαν ναυτικὴν καὶ χρήματα δι' ὧν κατέλαβε μέρος τοῦ κράτους αὐτοῦ ἐν Ἡπείρῳ τῷ 296 παρὰ τοῦ ἀρπαγῆς Νεοπτολέμου. Μετὰ τὸν βραχὺν θάνατον τούτου συμβάντα μετὰ ἑν ἔτος ἐγένετο ὁ Π. βασιλεὺς ἀπάσης τῆς Ἡπείρου. Κληθεὶς δὲ ὡς διαίτητος ὕστερον εἰς Μακεδονίαν κατέλαβε τὸ βασίλειον αὐτῆς καὶ ἀνεκνήρυχθη βασιλεὺς καὶ, ὅπου ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ πολὺ ἔνεκα τῆς ἐπειθαστικῆς τοῦ Λυσιστράτου τῷ 287. Ἐπανελθὼν εἰς Ἡπειρον δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνέχηται τὴν ἀδράνειαν εἰς ἣν εἶχε καταδικασθῇ ἔνεκα τοῦ περιωρισμένου τοῦ βασιλείου καὶ ἤτις δὲν συνεφώνει πρὸς τὴν ἐπιχειρηματικὴν πνεύμα του δι' ὃ προθύμως ἔδεχθη τὴν πρόκλησιν τῶν Ταραντίνων ὅπως μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν ὡς σύμμαχος αὐτῶν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ζητῶν νὰ συνεχίσῃ πρὸς Δ τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς Δ. Ἀποπλευσας εἰς Ἰταλίαν μετὰ τοῦ πιστοῦ συμβούλου αὐτοῦ Κινέα, ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους ἐν Ἡρακλείᾳ (280) καὶ Ἀσκλῶ (279) ἰδίως χάρις εἰς τὸν τρόπον ὃν ἐνέπνευσεν εἰς τοὺς πολεμίους ἡ θέα τῶν ἐλεφάντων αὐτοῦ, καὶ τοὶ αἱ νίκαι αὗται ὑπῆρξαν μάλλον

ἐπιζήμιοι εἰς αὐτόν. Προσκληθεὶς ἔπειτα ὑπὸ τῶν Συρακουσίων εἰς Σικελίαν ὅπως ἐκδιώξῃ τοὺς Καρχηδόνιους ἐκείθεν μετέβη τῷ 278, ἀλλὰ ταχέως ἐγένετο μισήτος παρὰ τοῖς κατοίκοις ἔνεκα τοῦ ἀγερῶχου χαρακτῆρος καὶ τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ ὡς γαμβροῦ τοῦ Ἀγαθοκλέους ἐπὶ τῶν Συρακουσίων. Ἐπανελθὼν μετ' οὐ πολὺ εἰς Ἰταλίαν ἐξεστράτευσεν πάλιν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἠττήθη ἐν Βενεβέντῳ τῷ 275 ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Μανλίου Κουρίου Δεντάτου καὶ ἠγαγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἡπειρον ἄπρακτος καὶ ἄνευ στρατοῦ καὶ χρημάτων. Ἐν τούτοις δὲν ἔμεινεν ἡρεμῶν ἐν Ἡπείρῳ ἀλλ' ἐκστράτευσεν κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου ὑπὲρ ταξιν ἐκ νέου τὴν Μακεδονίαν τῷ 274, πληγὴν ἄνευ ὠρισμένου πολιτικοῦ σχεδίου ἐστράφη εὐθὺς πρὸς τὴν Πελοπόννησον ἀποτυχὼν δὲ ἐν Σπάρτῃ ἔνεκα τῆς ἀνδρείας ἀντιστάσεως τῶν κατοίκων μετέβη εἰς Ἀργεὶς ὅπου ἅμα ἐπελήρθη τῆς πολιορκίας ἐφανεύθη τυχαίως. Τὰ μεγάλα στρατηγικὰ προτερήματα τοῦ Π. ἐπεσοκιάζοντο ὑπὸ τοῦ ἀγαν φιλοδόξου, ἀπλόστου καὶ ἀστάτου χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ὁ Πλούταρχος κατέλιπε «ἵστον Π.» Περβλ. καὶ Hertzberg. Ἡ Ῥώμη καὶ ὁ βασιλεὺς Π. (ἐν Ἀλλῇ 1870). [I.K.P.]

Πύρρος (Διονύσιος). Γνωστὸς Ἑλληὴν λόγιος τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐγεννήθη τῷ 1774 ἐν Ὠσσαλίᾳ. Χειροτονηθεὶς μοναχὸς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καὶ βραδύτερον ἱερωθεὶς προσελήθη ἔργῳ περιήλθε πρῶτον πηλῶς πόλεις τῆς Ἀνατολῆς καὶ Ἰταλίας ὡς ἐφημέριος τῆς ἐν Λιβέρνῳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Φύσει φιλομαθὴς ὢν κατεγράφη μετ' οὐ πολὺ φοιτητῆς τῆς Ιατρικῆς καὶ φιλοσοφίας ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ τῆς Παδίας ὅπου τῷ 1813 ἀνεκνήρυχθη διδάκτωρ. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα διετέλεσε μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἑλλήν. ἐπαναστάσεως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς Ιατρός καὶ ἱεροκήρυξ ταυτοχρόνως καὶ διεκρίθη διὰ τὸν πρὸς τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν του. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθωνος ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας ὁ Π. διέμεινε διαρκῶς μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος τῇ 12 Φεβρ. 1853. Ὁ Π. κατέλιπε πληθὺς συγγραμμάτων ποικίλης ὕλης ἄλλων μὲν ἐκδεδομένων, ἄλλων δὲ ἀνεκδότων.

Πυρροτίνης. Βλ. Σιδηροπούλης.

Πύρρων. Σκεπτικὸς φιλόσοφος. Βλ. λ. Σκέψις.

Πυρφόρος. Ἱερεὺς τοῦ Ἀρεῶς ἐν Σπάρτῃ, ὁ ἀποκίτητον τὸ ἱερὸν πῦρ τῶν θυσιῶν διατηρῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐλάμβανε τὸ πῦρ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς θυσίας τῆς ἀγομένης ἐν Σπάρτῃ μὲν πρὸ τῆς ἐκστρατείας τῷ Διὶ τῷ ἁ γ ἡ-

τορι, ἐπὶ δὲ τῆς τελευταίας ἐξέδου ἐκ τῶν ἐρῶν τῷ Διὶ καὶ τῇ Ἀθηνᾷ. [Σ.Τ.]

Πυρωπὺν. Ποικιλία τοῦ ἀνθρακίου (βλ. λ.), πολύτιμος διὰ τὸ σιματέρυθρον χρώμα ὅπερ λαμβάνει τὸ διερχόμενον δι' αὐτοῦ φῶς. Τὰ μείζονα κοκκία χρησιμεύουσιν ὡς πολύτιμοι λίθοι· ἡ δὲ κόνις ὡς σκληροτάτη πρὸς κατεργασίαν (λαϊάνειν) αὐτῶν. Εἶναι μαγνητικὸν καὶ δεδωστικὸν ἀνθράκιον μετ' ἐλίγτου χρωρίου καὶ σιδήρου.

Πύρωσις. Καυστική αἰσθησις κατὰ τινὰς δυσπεψίας ἀπὸ τοῦ στομάχου ἀνίστασθαι κατὰ μῆκος τοῦ οἰσφάγου εἰς τὸν φάρυγγα. Ἐπισυμβαίνει μετὰ δυσεργειῶν καὶ ἄλλων διαταραγῶν κατόπιν βρώσεως ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν, εἰς πολυσυνθέτων ἐμβασμάτων, λίαν λιπαρῶν ἢ μετ' ἐλαίου κοκκίης ποιότητος παρεσκευασμένων φαγητῶν κλ. Χρήσιμα κατ' αὐτῆς τὰ ἀλκαλικὰ ποτὰ καὶ ἡ σόδα.

Πυσοῦρι. Χωρίον τῆς νήσου Κύπρου πρὸς τὸ ΝΔ αὐτῆς μέρος οὐχὶ λίαν μακρὰν τῆς θρηάρας πέλως Παλαιάφου. Κεῖται ἐπὶ ὄψιλλης τινος θέσεως καὶ ἔχει 500 κατοικοὺς Χριστιανούς καὶ τινὰς Μωαμεθανούς. Τὸ ὄνομα Π. εἶναι παρερραμμένον ἐκ τῆς θρηάρας κώμης Πυσοῦρων ἀποικίας τῶν Ἀργείων ἧς ἕως σήμερον οὐδὲν ἔγνωσται. [Α.Α.Σ.]

Πύτνα. Βλ. Ἱεράπτνα.

Πῶ (Ραυ). Πόλις τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ τῶν κάτω Πυρηνῶν κειμένη ἐπὶ παραποταμίῳ τινὲς τοῦ Ἀδούρ. ἔχει 31 029 κατ. (1891) ἐνεργεῦντας σημαντικὸν ἐμπόριον οἰνῶν καὶ ἔχοντας ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν. Ἡ πόλις τῆς ὁποίας τὸ κλίμα προσέλκυει πολλοὺς ξένους ἐκτίσθη τὴν 14 αἰῶνα καὶ ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς κάτω Ναβάρρας μέχρι τῆς ἐνώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς Γαλλίας ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Δ', οὗτινος ἦτο πατρίς ὡς καὶ τοῦ Βερναδόττου τοῦ ὑστερον βασιλέως τῆς Σουηδίας. Ἐν ἐκ τῶν μάλλον ἀξιοθεάτων μνημείων αὐτῆς εἶναι ὁ βασιλικὸς πύργος ἐν ᾧ ἐγεννήθη Ἑρρίκος ὁ Δ', ἔχων καὶ παρ' αὐτὸν μεγαλοπρεπὲς ἀλσος. [Μ.Σ.]

Πῶ (Edgar Allan Poe). Βορειοαμερικανὸς ποιητής, ἐγεννήθη 19 Ἰαν. 1809 ἐν Βοστώνι καὶ διετέλεσε συντάκτης διαφόρων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Ἀπὸ τοῦ 1837 διαμένων ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀπέθανε τῇ 7 Ὀκτ. ἐν Βαλτιμόρη. Ἦτο εἰς ἐκ τῶν εὐφραντοτέρων καὶ μάλλον ἰδιορρυθμῶν ποιητῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὃν ὅμως ὁ ἄσωτος βίος τοῦ ἔνωρις κατήγαγεν εἰς τὴν τάφον. Ἐκτὸς τῶν ποιημάτων αὐτοῦ κατέλιπε καὶ μυθιστορίας ὅπου τὸ εὐφάνταστον ἄμα καὶ διεγείρον τὴν φρίκην ἐπικρατεῖ. Τινὲς τῶν

μυθιστοριῶν του μεταφράσθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. [Μ.Γ.]

Πωγωνιανή. Ἐπαρχία τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ Β αὐτῆς μέρος ἐν τῷ βίλαετιῳ τῶν Ἰωαννίνων. Ἀποτελεῖται ἐκ 44 κωμῶν καὶ χωρίων μετὰ 26 000 κατοίκων ἀπάντων Ἑλλήνων, ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς Βοστίνας ἐνθα πλεονάζουσιν οἱ Μωαμεθανοί. Ἡ ἐπαρχία αὕτη ὠνομάσθη ἐκ τινος πόλεως Π. κτισθείσης ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου καὶ τιμηθείσης διὰ μητροπολιτικὸν θρόνον, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία σήμερον εἶναι λίαν μικρά περιωριζομένη εἰς 28 μόνον χωρία.

Πωκήψη (Roughkeepsie). Πόλις τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἡ Ἀμερικῆς, ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Οὐδζωνας. ἔχει 22 206 κατ. (1890) καὶ ἀκμάζουσιν βιομηχανίαν. Πλὴν τούτου ἡ πόλις διακρίνεται τὴν πληθὺν τῶν ἐκπαίδευτικῶν αὐτῆς ἰδρυμάτων. [Μ.Σ.]

Πωκίστα. Χωρ. τοῦ δήμου Πολύνης τῆς ἐπαρχ. Ναυπακτίας, ἔχον 160 κατ.

Πώποδον. Χωρ. τῆς Ἡπείρου ἐν τῇ ἐπαρχ. Παραμυθίας (Ἰωαννίνων), ἔχον 750 κατ. Ἑλλήνας.

Πῶλος. 1) Σοφιστής καὶ δόκιμος ἐξ Ἀκράγαντος καταγόμενος καὶ μαθητὴς τοῦ Γοργίου. Τινὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ μνημονεύονται ἐν αἰς τὸ καλούμενον Τέχνη. Παρὰ Πλάτωνα ἐν τῷ «Γοργία» ὁ Π. ἀποτελεῖ ἐν ἐκ τῶν πρωτόπων τοῦ διαλόγου. — 2) Διάσημος τραγικὸς ὑποκριτὴς ἐκ Σουνίου, σύγχρονος τοῦ Περικλέους. Διακρινόμενος διὰ τὸ περιπαθεῖς τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας. [Ν.Β.]

Πῶπ (Ἀλέξανδρος Pope), διάσημος ἀγγλὸς ποιητής, ἐγεννήθη ἐν Λονδίνῳ τῇ 1683 ἐκ γονέων καθολικῶν καὶ ἀπέθανε τῇ 1744. Διεκρίθη διὰ τὴν πρῶτον αὐτοῦ ἰδιοφυίαν, ποιήσας ἐν ἡλικίᾳ 12 ἐτῶν κομψοὺς στίχους· σχετισθεὶς δὲ μετὰ τῶν γνωστοτέρων λογιῶν τοῦ καιροῦ του προσεκτίσθη βραδύτερον τὴν προστάσιν πρὸς τοὺς ἄλλοις τοῦ λόρδου Bolingbroke. Τὰ ποιήματα μετ' οὐ πολὺ προσηγορεύοντο αὐτῷ μέγαν πλοῦτον, δι' οὗ ἀγοράσας ὥρατον κτῆμα ἀπεσπύθη ἐκεῖ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ διέμενε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἔνεκα τῆς ἀσθενικῆς οὐτοῦ κράσεως ὁ Π. ἦτο χαλαρὸς λίαν δεινῶς δι' ὃ κατηνάλωσε μέρη τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς ζωγράφους φιλολογικὰς ἐριδας. Ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἐξέχουσι «Δοκίμιον περὶ τοῦ ἀνθρώπου» ὅπερ λογίζεται ὡς ἀριστοτέλεσμα αὐτοῦ καὶ ἡ ἔμμετρος μετάφρασις τῆς Ἰλιάδος θαυμαζομένη ἰδίως διὰ τὴν καλλιπείαν αὐτῆς. Πρὸς τοὺς πολλοὺς ποιήμασι αὐτοῦ κατέ-

λιπε καὶ πεζὰ τινὰ συγγράμματα καὶ Ἐπιστολάς πλήρεις χάριτος καὶ φυσικότητος.

Πῶρος. Βασιλεὺς τῶν πρὸς Α τοῦ Ὑδάσπου Ἰνδικῶν χωρῶν ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡγεμῶν ἐξόχου διανοίας καὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος. Ὅτε οὗτος τῷ 327 π. Χ. ἀφίχθη ἐν Ταξιλοῖς προσεκάλεσε τὸν Π. νὰ ὑποταγῇ, ἐπὶ δὲ τῇ ὑπερηφάνῳ ἀρνήσει τοῦ Π. ἐπέδραμε κατ' αὐτοῦ καὶ νικήσας μετὰ κραταῖαν μάχην διέταξε νὰ προσαχθῇ πρὸ αὐτοῦ δέσμιος. Τότε ἐρωτηθέντος τοῦ Π. πῶς ἤθελε νὰ προσενεχθῇ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, οὗτος ἀπεκρίθη «Βασιλικῶς». Ὁ Ἀλέξανδρος θαυμάσας τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν τὰ κράτη του μετὰ προσθήκης νέων κτήσεων. Ὁ Π. πλήρης εὐγνωμοσύνης συνώδευσε τὸν κατακτητὴν εἰς τὰς περαιτέρω ἐκστρατείας αὐτοῦ

καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸν ἐφοπλισμὸν τοῦ στόλου τοῦ πλεύσαντος τὸν Ὑφασιν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Π. διετήρησε τὰς χώρας του μετὰ τοῦ τίτλου βασιλέως, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐδολοφονήθη προδοτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰνδαίᾳ ἐπιτρόπου τοῦ Ἀλεξάνδρου Εὐδήμου. Τινὲς δὲ τῶν νεωτέρων φρονεῖσιν ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐδήμου φονευθεὶς ἦτο ὁ ὁμώνυμος συγγενὴς τοῦ ἀρχαιότερου Π. [Ι.Κ.Π.]

Πῶρος, πῶρωσις. Βλ. Κάταγμα.

Πωτόκετ (Pawtucket). Πόλις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β Ἀμερικῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ Rhode-Island ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου αὐτῇ ποταμοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 27 633 κατ. (1890) ἀσχολουμένων ἰδίως εἰς τὴν βιομηχανίαν μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ἀντικειμένων. [Μ.Σ.]



Κεφαλαῖον Ρ ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου.

Ρ, ῥω. Τὸ δέκατον ἑβδομον στοιχεῖον τῆς ἑλλην. ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν ρ' τὸ 100, Ρ δὲ τὸ 100 000. Τὸ σημεῖον Ρ παρέλαβον οἱ Ἕλληνες παρὰ τῶν Φοινίκων, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων μεταμορφοῦντες αὐτὸ εἰς R ὅπερ ἀπαντᾷ ἐνίοτε καὶ παρ' Ἑλλήσι. Τὸ ρ ἀνήκει εἰς τὰ ὑγρά λεγόμενα σύμφωνα. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀντιστοιγεῖ ἐν γένει πρὸς τὸ Ἰνδοευρωπαϊκόν γ. Ἐνίοτε ἐναλλάσσεται πρὸς τὸ λ (ἀμέλγῳ ἀμέργῳ, χρητικὸν αἰλέῳ ἀντὶ αἰρέῳ), φαίνεται δὲ ὅτι οἱ διὰ τοῦ Ρ τύποι εἶναι παλαιότεροι τῶν ἄλλων. Ἡ μετατροπὴ τοῦ λ εἰς ρ ἀπαντᾷ συχνότατα ἐν τῇ μέσῃ καὶ νέᾳ Ἑλληνικῇ, ὡς ἐν ὀρκίᾳ ἐλπίς, ἀδερφὸς ἀδελφός, κόρρος κόλπος κλ. Ὅπου ἐν τῇ ἀρχ. Ἑλληνικῇ ἀπαν-

τᾷ ρ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως, ἀπεβλήθη τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀρχικῶς εὐρισκόμενον F ἢ σ (πρὸς ῥῆμα verbum, ῥοφέω sortheo). ὅπου δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς εὐρίσκετο ἐν ἀρχῇ τῶν λέξεων, ἡ μετετρέπη εἰς λ, ἡ ἀνεπτύχθη πρὸ τοῦ ρ βραδύτερον φωνήεν τι α, ε ἢ ο (ὡς ἐν ἀράσσῳ ἐκ τῆς ῥίξης rak, ἐρέφω ὁροφος ὁροφῇ ἐκ τῆς ῥίξης rep = καλύπτω). Ἐκ τοῦ περιστατικοῦ ὅτι πρὸ τοῦ ἀρχικοῦ ρ ἴστατο παλαιότερον F ἢ σ ἐξηγεῖται καὶ ὅτι ὁ Ὅμηρος πρὸ τοιοῦτου ρ μεταχειρίζεται βραχείας εἰς φωνῆεν ληγούσας συλλαβάς ἐν θέσει ὡς μακράς, ὡς π. χ. ἐν τῷ στίχῳ «ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον ἐπὶ ῥηγμῖνι θαλάσσης» ἐνῷ δὲ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἐπεκράτησεν ἡ ὀρθογραφία τοῦ διπλοῦ ρ μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν καὶ ἐν συνθέτοις λέ-

ἔστιν (ἔρρεε, ἰσόρροπος), ὃ "Ομηρος ἐν θέσει μὲν ἔχει τὴν διὰ τοῦ διπλοῦ (ἔρρεε), ἐν ἄρσει δὲ τὴν διὰ τοῦ ἀπλοῦ (ἔρρεε). Δὲν ἐξηγήθη ἀκόμη ἱκανῶς διατὶ ἐπεκράτησεν ἡ ὀρθογραφία τοῦ ἀρχικοῦ ρ μετὰ θαλάσσης ἀναμφιβόλως ὅμως τὸ πνεῦμα δὲν ἀντικαθίστα τὸ πρὸ τοῦ ρ ἀποβλήθην Ρ ἢ σ, ὡς νομίζουσι τινες. Πολλὰκις ἀπαντᾷ ἡ μετάθεσις φωνήεντος ἀρχικῶς πρὸ τοῦ ρ εὐρισκομένου εἰς τὴν μετὰ αὐτὸ θέσιν, ὡς ἐν ὀρέπω ὀρπον, φλέγος fulgur, σπανώτατα δὲ ἡ μετάθεσις φωνήεντος ἀρχικῶς μετὰ τὸ ρ εὐρισκομένου εἰς τὴν πρὸ αὐτοῦ θέσιν. Παρ' Ἑλλήσις καὶ Λάκωσι ἐτίθετο τὸ ρ ἀντὶ τοῦ σ ἐν τέλει τῶν λέξεων, ὡς ἱππορ, οὔτορ, παρὰ Λάκωσι δὲ καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὡς παρτάδες (παστάδες) κλ. Ἀττικὸν ἦτο τὸ ρ ἀντὶ τοῦ ἰωνικοῦ καὶ ἀρχαίου ἀττικοῦ ρσ, ὡς ἐν θάρρος θάρσας, κρηνη ἄρσην. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ ἐνίοτε τὸ ρ ἐμφανίζεται ὡς καθαρώς φωνητικὴ προσθήκη, ὡς ἐν βόζος (δζος), βάρσανα (βζσανα).

Ἐν βαθμολογίᾳ τῆς θερμότητος τὸ Ρ σημαίνει τὸ θερμόμετρον τοῦ Ρεωμύρ (βλ. Θερμόμετρον).

Ρᾶ (ὀρθότερον Ρέ). Ὄνομα θεοῦ τοῦ ἡλίου παρ' Αἰγυπτίσις, ὅστις ἀπεσώρη ὡς γέρον ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ νῦτα τῆς οὐρανιας βόας, κατ' ἄλλον δὲ μῦθον τῆς ἡμέρας διέρχεται ἐν λέμβῳ τὸν οὐράνιον ὠκευέν, τῆς δὲ νυκτὸς τὸν Ἀδην. Ἐνωρὶς ἐπῆλθε σύγχυσις αὐτοῦ μετ' ἄλλων θεοτήτων εἰς ὧν τὰ ὀνόματα προστίθεται τότε συνήθως τὸ τοῦ Ρᾶ (*Αμμων-Ρᾶ κλ.). Παριστάνετο δὲ ὡς ὁ Ὄρος (βλ. λ.). [Ε.Β.]

Ρᾶ (Βοταν.). Βλ. Ρῆον.

Ράαβ. 1) Ποταμὸς πηγῶν ἐπὶ τῶν Ἀλπεων Β τοῦ Γράτς, ῥέων ἐν ἀνατολικῇ διευθύνει· πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν, εἰς τὴν εἰσέρχεται παρὰ τὸ Φέριγγ, καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 256 χμ., εἰς δύο βραχίονας διηρημένος, παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν εἰς τὸν λεγόμενον Μικρὸν Δούναβιν. — 2) Κομητᾶτον τῆς Δυτ. Οὐγγαρίας (οὔγγρ. Győr), ὃν πεδινὸν καὶ εὐφρωτάτον, ἔχον δὲ ἐμβ. 1381 τετρ. καὶ 115 787 κατ. Μαγυάρους τοὺς πλείστους. — 3) Πρωτεύουσα τοῦ ἄνω κομητᾶτου. κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ρααβ καὶ τοῦ λεγ. Μικροῦ Δουνάβως. Εἶναι ἔθρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου καὶ ἔχει 22 795 κατ., διδασκαλεῖα, βιομηχανίαν κυρίως γεωργικῶν μηχανῶν καὶ ἐργαλείων, σπουδαῖον δὲ ἐμπόριον σιτηρῶν, ἵππων καὶ χοίρων. Ἄλλοτε ἦτο ἰσχυρὸν φρούριον. [Μ.Σ.]

Ραδαλπένδι. Πόλις τῆς Ἰνδοβρεταν. ἐπαρχίας Πέντσαπ, ἐπὶ τοῦ Σοχάν. ἔχει 73 795 κατ., διατηρεῖ δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον μετὰ τοῦ Κασμίρ. [Μ.Σ.]

Ράδα Ροδσκα. Πρωτεύουσα δια-

μερίσματος τῆς αὐστριακῆς Γαλικίας, ἔχουσα 5 863 κατ. ὧν πολλοὶ Ἑβραῖοι. [Μ.Σ.]

Ραδᾶτ ἢ Ἀ ρ δ ἔ τ. Ἐπινεῖον ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τοῦ Μαρόκκου, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Βου-Ρεγγὲ ἀπέναντι τῆς ἀρχ. Σάλης ἔχει μετὰ ταύτης 35 χλ. κατ. καὶ εἶναι κέντρον τῆς βιομηχανίας ταπήτων, μανδύων καὶ ὑφασμάτων, δερμάτων κλ. Ἐξάγονται κυρίως μαλλίον καὶ τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας. [Μ.Σ.]

Ραδδῖνοι καλοῦνται οἱ ὑπὸ τῶν Ἰουδαϊκῶν κοινοτήτων ἐκλεγόμενοι ἡ ὑπὸ τῆς πολιτείας ὀριζόμενοι ἡ ἀναγνωριζόμενοι διδάσκαλοι τοῦ Ταλμουδικοῦ Ἰουδαϊκοῦ νόμου, ἄλλοτε ὄντες (καὶ νῦν δὲ ἐτι ἐν μωαμεθανικαῖς χώραις) ἱεροκήρυκες, δικάσται καὶ ἐνίοτε καὶ ληξιαρχικοὶ ὑπάλληλοι τῆς κοινότητος.

Ραδδορύωμα. Βλ. Μύωμα.

Ραδδοῦχοι (λατίν. Lictores) ἐκαλοῦντο οἱ ἐν Ρώμῃ ὑπάλληλοι τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων, διότι ἔβαινον πρὸς τοῦτων ἔροντες δέμα ραδδωνέξ τοῦ προεῖχε πέλεκυς, εἰς ἐνδείξιν τῆς ἐξουσίας τῶν ἀρχόντων. Οἱ ὑπατοὶ εἶχον 12, οἱ δικτάτορες 24, οἱ πραίτορες ἐνὸς τῆς πόλεως 2 ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τῶν 6.

Ραδδώσεις καλοῦνται ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ αἱ διὰ διαξυσμάτων κατὰ μῆκος τῶν κιόνων σχηματιζόμεναι προεξοχαί, αἵτινες ἐν μὲν τῷ δωρικῷ ρυθμῷ ἀποτελοῦσιν ὀξείας γωνίας, ἐν δὲ τῷ ἰωνικῷ καὶ τῷ κορινθιακῷ ἐπιπέδους ἐπιφανείας. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο συνήθως 20 εἰς ἕκαστον κιόνα, παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις ὅμως κίουσιν ἐνίοτε μόνον 16. [Σ Τ.]

Ραδδώσεις. (φυσ.). Βλ. Φάσμα ἡλιακόν

Ραδελαι (François Rabelais), περὶφημος Γάλλος σατυρικός συγγραφεὺς, ἐγεννήθη πιθανῶς περὶ τὸ 1495 ἐν Chinon τῆς ἐπαρχίας Πωατοῦ. Ἐγένετο κατ' ἀρχὰς μοναχὸς Φραγκισκανός, ἀπὸ δὲ τοῦ 1524 Βενεδικτίνος καὶ κατόπιν ἱερέυς, ἀλλὰ μὴ εὐχαριστούμενος ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ βίου ἀπέβαλε τὸ μοναχικὸν ἐνδυμα καὶ ἐνεγράφη ἱατρός εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Μομπελιέ τῷ 1531. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐξήσκησε λίαν εὐδοκίμως τὴν ἱατρικὴν ἐκεῖ· καταδιωκόμενος δὲ ὑπὸ τῶν μοναχῶν εὖρε προστατὴν τὸν καρδινάλιον Du Bellay πρέσβυν τῆς Γαλλίας ἐν Ρώμῃ, ὃν καὶ συνάδευσε ἐκεῖ πορευθέντα. Ἐν Ρώμῃ ἔτυχε τῆς ἀφύσεως τῶν κανονικῶν ἐπιτιμίων μεθ' ὃ ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἐγένετο βραδύτερον ἐφημέριος ἐν Meudon διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 1553. Κύριον αὐτοῦ ἔργον εἶναι τὸ

σατυρικὸν μυθιστόρημα Ὁ Γαργάντουας καὶ ὁ Πανταγρουέλ, ὅπερ παρὰ πολλοῖς νομιζεται ὡς ἀλληγορικὴ ἐξεικόνισις τοῦ βίου τῆς τότε βασιλικῆς αὐτῆς ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν τούτῳ μετὰ μεγάλης εὐρυίας ἄλλα καὶ πλείστου ὠνισμοῦ καὶ ἐλευθεροστομίας εἰκονίζονται καὶ σκώπτονται διὰ γλώττης πολλάκις δυσνοήτου καὶ βαρβάρου πάντα αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας, ἰδίως οἱ μοναχοί, ὧν καθάπτεται ὀρμηκῶς ὁ συγγραφεύς. [Μ. Γ.]

Ραβέννα ἢ Ράβεννα (Ravenna). Μία τῶν ἀρχαιότατων πόλεων τῆς Ἰταλίας. πρωτεύουσα δὲ τῆς πεδινῆς καὶ εὐφρόνου ἐμπορίου ἐπαρχίας (1422 τχμ. μετὰ 233 478 κατ.), καὶ αἰνῇ τοῦ πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, νῦν δὲ 10 χμ. ἀπ' αὐτῆς ἐν ἐλώδεσσι θέτει. *Εἶχε 66 289 κατ., πολλοὺς ναοὺς καὶ μοναστήρια, ὧν τινες ἐκ τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων, ἱεροσπουδαστήριον, κολλέγιον, τεχνικὴν σχολὴν, ἀκαδημίαν τῶν ὠραίων τεχνῶν, πλουσίαν συλλογὰς ἀρχαιοτήτων καὶ δημοτικὴν βιβλιοθήκην μετὰ 700 χειρογράφων (ὧν καὶ τὸ περίφημον τοῦ Ἀριστοφάνους), ἱδρυτάρον δὲ μουσεῖον ἀντικειμένον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Οἱ κάτοικοι διατηροῦν ἀμπελουργίαν καὶ βομβυκοτροφίαν, βιομηχανίαν μεταξῆς, μοσικῶν ὀργάνων, ὕλου κλ. Οἱ πολυάριθμοι ναοὶ τῆς Ρ. εἶναι σπουδαίотαι: ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς παλαιᾶς Χριστιανικῆς καὶ Βυζαντινῆς καλλιτεχνίας: ἐν τούτων διακρίνονται ὁ καθολικὸς ναός, ὁ τοῦ Ἀγ. Ναζαρίου μετὰ τοῦ τάφου τῆς Γάλλας Πλακιδίας, τῆς Ἀγίας Μαρίας della Rotonda μετ' ἐκείνου τοῦ Θεοδορίου, τοῦ Ἀγ. Βιταλίου, τοῦ Ἀγ. Ἀπολλιναρίου, τοῦ Ἀ. Φραγκίσκου ὅπου εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ ἐν Ρ. ἀποθανόντος Δάντου κλ. Ἡ Ρ. ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας ἱδρύθη πιθανῶς ὑπὸ τῶν Τυρρηνῶν καὶ περ ἤλθεν ἔπειτα εἰς τοὺς Γαλάτας καὶ βραδύτερον τοὺς Ρωμαίους. Ἐπὶ Ἀυγούστου κατασκευάσθη ὁ λιμὴν αὐτῆς ὅστις ἦτο ὁ σταθμὸς τοῦ Ρωμ. στόλου ἐν τῇ Ἀδριατικῇ, ὅτε δὲ βραδύτερον κατεχώσθη ὑπὸ τῆς ἀμμου ὁ λιμὴν, ἡ πόλις παρήκμασεν ὡς πολεμικὴν ἐπίνειον, παραμεινῶσα μόνον ὡς πρωτεύουσα τῆς Φλαμίνιας ἐπαρχίας, καὶ γενομένη πθανῶς τῷ 41 χριστιανικῇ ἐπισκοπῇ. Ἀλλ' ἡ κυρίως ἀκμὴ τῆς Ρ. ἀρχαίει ἀρ' οὗ ὁ αὐτοκράτωρ Ὀνώριος τῷ 404 μ. Χ. ἐξέλεξε αὐτὴν ὡς ἔδρην αὐτοῦ, ἣν πολλαχῶς διεκότμησε καὶ κατέστησε πάλιν λιμένα διὰ διωρύχων. Ὡσαύτως ὁ Ὀδωάκρος (ἀπὸ τοῦ 476) καὶ Θεοδώριχος ὁ Μ. (ἀπὸ τοῦ 493) εἶχον ὡς πρωτεύουσαν τὴν Ρ. ἣτις διετέλεσεν οὕτω τοιαύτη καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐξάρχων μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 539 κατάλυτον τοῦ Ὀστρογοθι-

κοῦ κράτους. Μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τούτων ὑπὸ τῶν Λογγοβάρδων (752) ἔμεινεν ἡ Ρ. ἐπὶ τινα χρόνον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν τελευταίων μέχρις οὗ ὁ βασιλεὺς τῶν Φράγκων Πιπίνος νικήσας τοὺς Λογγοβάρδους ἐδώρῃσε αὐτὴν μετὰ τοῦ ἐξαρχάτου εἰς τὴν Ἀγ. Ἐδραν. Βραδύτερον ἡ Ρ. ἦς οἱ ἀρχιεπίσκοποι ἐπεδίωκον μόνον τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἐχρησίμευσεν ὡς κυριώτερον στήριγμα τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων. Ἀπὸ τοῦ 1218-1441 περικλήθην εἰς τὴν κατοχὴν ἰσχυρῶν δυναστῶν, καὶ εἰτα εἰς τὴν τῶν Βενετῶν οἰτινες διετήρησαν τὴν πόλιν μέχρι τοῦ 1509, ὅτε ὁ πάπας Ἰούλιος Β' ἀρνήσας αὐτὴν καὶ προσήρτησεν εἰς τὸ Παπικὸν Κράτος ὑφ' ὃ διέμεινε σχεδὸν ἀδιαιρέτως μέχρι τοῦ 1860. — Παρὰ τὴν Ρ. συνεκροτήθη τῷ 1512 ἡ περιώνυμος μάχη καθ' ἣν ὁ Γάλλος στρατηγὸς Γαστὼν de Foix ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ πεδίου, μετὰ τὴν νικτὴν αὐτοῦ κατὰ τῶν στρατευμάτων τῶν Ἰσπανῶν καὶ τοῦ Πάπα.

Ραβενσβέργη (Ravensburg). Πρώτη κομητεία τοῦ Γερμ. κράτους μέχρι τοῦ 1801 ἐξ 913 τχμ. ἀπαρτιζομένη ἐν Βαυαρίᾳ, σήμερον δὲ ἀποτελοῦσα τὰς περ φερείας Ἰλμερλντ, Ἐρρορτ καὶ Ἀλλην τοῦ ν. μ. Μίνδεν. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἦτο Βίλμφελντ.

Ραβενσδούργον (Ravensburg). Πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Δουδάβως τοῦ βασιλείου τῆς Βυρτεμβέργης, ἔχουσα 12 267 κατ. (1890) τοὺς πλείστους καθολικοὺς. Διακρίνεται δὲ διὰ τὴν φιλοσοφίαν τῶν κατοίκων αὐτῆς καταγινόμενων εἰς τὴν οἰνοποιίαν καὶ κηπουρίαν καὶ ἐνεργούντων ζωηρὸν ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν. Ἡ πόλις ἀπὸ ἡλλάξε πολλοὺς κυρίως ἀνήκει ἀπὸ 1810 εἰς τὴν Βυρτεμβέργην. [Μ. Σ.]

Ράβιτς (Rawitsch). Πόλις τοῦ πρωτοσικκοῦ νομοῦ Πόζεν, ἐν τῇ περιφερείᾳ Κρόβεν παρὰ τὰ ὅρια τῆς Σιλεσίας οἰκεῖται ὑπὸ 12 437 κατ. (1890) ἐνεργούντων σπουδαίαν βιομηχανίαν ἥς κύριον ἀντικείμενον εἶναι ἡ κατεργασία τοῦ καπνοῦ. [Μ. Σ.]

Ραβυτέν (Ρογήρος κόμης de Busy-Rabutin). Γάλλος στρατηγὸς καὶ συγγραφεύς, ἐγεννήθη τῷ 1618 καὶ ἀπέθανε τῷ 1693. Κατ' ἀρχὰς διεκρίθη ἐν τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ βραδύτερον ἔπεσεν ὑπὸ τὴν δυσμένειαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ οὗτινος τοῦ ἐρωτὰς εἶχε σκώψει διὰ ποιήματός τινος, δι' ὃ καὶ φυλακισθεὶς ἐξωρίσθη ἔπειτα Ἐπανελθὼν τῆς ἐξορίας ἔγραψε τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐς ὧν διακρίνονται ἡ Histoire amoureuse des Gaules καὶ τὰ Ἀπομνημονεύματα καὶ αἱ Ἐπιστολαὶ αὐτοῦ. [Β. Ε.]

Ραγαί. Ἀρχαία πόλις τῆς Μηθίδας εἰς ἀπόστασιν 500 σταδίων ἀπὸ τὴν Καππίαν ἐθεωρεῖτο ἡ δευτέρα πόλις αὐτῆς ὡς

πρὸς τὴν ἀρχαιότητα. Κατεστράφη τῷ 18' μ. Χ. αἰῶνι ὑπὸ τῶν Ταρτάρων. Πατρίς τοῦ περιηγητοῦ Ἀραβὸς ἱατροῦ Ῥαζῆ. Παρὰ ταυτὴν εὐρίσκειτο ἑτέρα πόλις Ῥάγια, ἀνακτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Σελευκιδῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Εὐρώπης, ὕστερον δὲ ὑπὸ τῶν Πάρθων Ἀρσάκιδά καλουμένη. [Δ.Λ.]

Ῥαγάτες (Ragatz). Κωμόπολις ἐν τῇ περιφερείᾳ Σαργάν τοῦ ἐλβετικοῦ καντονίου Σαϊγγάλλης, ἔχει 1982 κατ. καὶ εὖτα γνωστὴ διὰ τὰ θερμὰ ὕδατα αὐτῆς, ἅπερ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος περίπου 30 χιλ. ἀθηνεῖς. [Μ.Σ.]

Ῥαγγούν (ἀγγλ. Rangoon). Σπουδαία πόλις τῆς διαιρέσεως Πεγού ἐν Βιρμανίᾳ ἐπὶ τοῦ Χλάιγγ, ὅστις ἀποτελεῖ ἐνταῦθα λαμπρὸν λιμένα προσιτὸν εἰς τὰ μεγαλύτερα πλοία. ἔχει 180 324 κατ. Βουδδιστὰς, Ἰνδοῦ, Μωαμεθανοὺς καὶ (12 678) Χριστιανοὺς. Περιεργότατος εἶναι ὁ Ἰνδικὸς καὶ Σδὲ-δάγον. Ῥεῖται κυρίως ἔρυν, ξυλείαν καὶ βάρβακα. [Μ.Σ.]

Ῥαγκαδὲ, Βυζαντινὸς αὐτοκράτωρ. Βλ. Μιχαήλ Δ'.

Ῥαγκαδῆς (Ἀλέξανδρος Ῥίζος). Εἷς ἐκ τῶν διασημοτάτων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διαπρέψας ὡς πολιτικός, διπλωμάτης καὶ πρὸ πάντων ὡς ἀνθρωπος τῶν γραμμάτων ὅστις πλὴν τῶν πολλῶν καὶ ποικιλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων πεζῶν τε καὶ ἐμμέτρων συνετέλεσεν εἴπερ τις καὶ ἄλλος διὰ τοῦ ἐνδελεχοῦς αὐτοῦ ζήλου καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, διάδοσιν καὶ προαγωγὴν τῆς παιδείας τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ἐγεννήθη ἐν Κων/πόλει τῇ 29 Δεκεμβρίου 1809 ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας σεμνυνομένης ἐπὶ τῇ ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μιχαήλ Δ' τοῦ Κουροπαλάτου τοῦ καὶ Ῥαγκαδὲ καταγωγῇ. Ὁ πρῶτος ἐν ταῖς νεωτέροις χρόνοις γνωστὸς πρόγονος αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἀνδρόνικος Ρ. γεννηθεὶς περὶ τὸ 1625 καὶ ἀποθανὼν περὶ τὸ 1720 ἐν Κων/πόλει. ἔνθα διετέλεσε καὶ μέγας χαρτεφύλαξ τῶν Πατριαρχείων διακριθεὶς μετὰ τῶν λογίων τοῦ τότε καιροῦ. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀνδρόνικου προσέλαβον καὶ τὸ ἑτερον ἐπίθετον τῆς οἰκογενείας «Ῥίζος»· εἶναι δὲ γνωστὸι ὡς καταλαβόντες διάφορα ἀξιώματα μετὰ τῶν Φαναριωτῶν, ὡς συνδεθέντες διὰ πολλῶν κηδεστιῶν μετὰ πολλῶν τῶν ἐκάστοτε ἡγεμονευόντων εἰκῶν ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ, καὶ μνημονεύονται εὐφώνως μετὰ τῶν πεπαιδευμένων τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἰακώβος γεννηθεὶς τῇ 1779, καταφυγὼν τῷ 1821 εἰς Ὁδησσὸν καὶ ἐν Ἀθήναις τῇ 1855 ἀποθανὼν προσεκτίετο φήμην ἰδίως ὡς συγγραφεὺς τῶν Ἑλληνικῶν (3 τομ. Ἀθῆν. 1853-1854)· καὶ ὡς εὐδόκιμος με-

ταφραστής ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ πολλῶν δραστηριοτήτων τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου καὶ μάλιστα ἐκ τῶν τοῦ Ῥακίνα· ἐτι δὲ διὰ τὴν μετάφρασιν εἰς ἑξαμέτρους τῆς Ἀλφειάδος τοῦ Βιργιλίου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐλθὼν νεώτατος περὶ τὸ 1818 ἐκ Κων/πόλεως εἰς Βουκουρέτιον ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχε λάβει σπουδαῖον δημόσιον ὑπουργημα ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας, διήκουσε τὰ πρῶτα μαθήματα ἐν τῇ ἀκμαζούσῃ τότε ἐκείᾳ σχολῇ ὑπὸ διδασκαλίαν τῶν Γενναδίων. Εἶτα δὲ μετὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καταφυγὼν μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ εἰς Ὁδησσὸν κατετάχθη εἰς τὸ Λύκειον καὶ ὕστερον εἰς τὴν Ἑλληνοεμπορικὴν σχολὴν τῆς πόλεως ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ ἔτους 1825. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἤρρισε τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιητικὰ δοκίμια. Τῷ 1825 ἀπεστάλη εἰς Μόναχον ἔνθα ἐσῆλθεν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν σχολεῖον γενομένων ὑπότροφος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Μετὰ τὴν περάτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ κατῆλθε τῷ 1829 εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατετάχθη ὡς δευματοκὸς εἰς τὸ νεωστὶ συστήθην πυροβολικόν, ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν αὐτῷ, παραιτηθεὶς ἕνεκα λόγων δικαίας φιλοτιμίας. Ἐκτοτε δὲ ἀφιέρωθη εἰς ποικίλους καὶ πολυμερεῖς φιλολογικὰς ἐργασίας διατελῶν ἅμα δημόσιος ὑπάλληλος ἀπὸ τοῦ 1832 ὅτε διορίσθη τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας. Ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἀναπτύξε μετὰ ζήλον ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ νατέγεινε πολὺ ὅπως διοργανώσῃ τὰ τῆς Ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῇ βασι τοῦ Γερμανικοῦ συστήματος. Γενόμενος τῷ 1841 βουλευτὴς τοῦ Βασιλικοῦ Τυπογραφείου καὶ τῷ 1842 σύμβουλος ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν κατελάβεν ὕστερον τῷ 1844 τὴν ἑδρὰν τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἣν θέσιν διετήρησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι τοῦ 1867, ἀδιαλείπτως διδάσκων καὶ ὅτε ἀκόμη βραδύτερον διετέλει ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν κατὰ τὰ ἔτη 1856-1859. Τῷ 1867 ἐπὶ τῆς Πρυτανείας αὐτοῦ ἐστάλη ὡς πρεσβευτὴς εἰς Βασιλιτῶνα, μετ' ὀλίγον δὲ εἰς Παρίσιους ἔνθα ἡ φιλοπατρίς αὐτοῦ στάσις κατὰ τὰ Κρητικὰ καὶ ἡ συνετὴ καὶ διακεκριμένη αὐτοῦ συμπεριφορὰ προσέλικυσε τὴν ἐκτίμησιν ἅπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὑστερον δὲ μετὰ διαμονὴν ἐτήν τινα ἐν Κων/πόλει ὡς πρεσβευτὴς, τῷ 1875 διορίσθη τοιοῦτος ἐν Βερολίῳ διατελέσας μέχρι τοῦ 1887. Τρανὰ δειγμάτων τῆς ἀκράτου φιλοπατρίας καὶ τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ συνέσεως ἐπιδείχεται κατὰ τὸ ἐν ἔτει 1878 συνέδριον ἐν Βερολίῳ ὃν εἰς ἐκ τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑλλάδος ἐν τούτῳ. Πρὸς

έτι δὲ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Βερολίνῳ διαμονῆς διὰ τῶν ποικίλων φιλολογικῶν αὐτοῦ γνώσεων καὶ διὰ τοῦ ἀξιαγάστου καὶ εὐπροσηγόρου ἄμα καὶ ἀξιοπρεποῦς χαρακτήρος κατέστη λίαν ἀγαπητὸς παρὰ τῇ Γερμανικῇ ἀλλῇ καὶ τῇ ἀνωτέρα κοινωνίᾳ ἐκτιμώμενος προσηκόντως καὶ ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου διὰ τὴν εὐρυμάθειαν αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ τῷ 1887 μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος τῇ 17 Ἰαν. 1892 δὲν ἐπαύσατο καταγιγνόμενος περὶ τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ μελέτας εἰς ἃς εἶχε καταναλώσει ἅπαντα τὸν βίον καὶ ἐν καιρῷ ἐστὶ τῆς πολιτικῆς δράσεως αὐτοῦ. Τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτοῦ ἔργα εἶναι κυρίως ἀρχαιολογικῆς ὕλης· διακρίνεται ἡ ζήτομος αὐτοῦ γαλλιστί συντεταγμένη συγγραφή *Antiquités Helléniques* 1842-1855. Ἐκ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἔργων ἄξια ἰδιαίτερας μνείας εἶναι τὸ *Λεξικὸν Ἑλληνο Γαλλικὸν* Ἀθην. 1842 συνταχθέν τῇ συνεργασίᾳ τοῦ Σαμουρκάση καὶ Λεβαδέως, *Grammaire du grec actuel* (2 ἐκδ. 1873), *Antiquités troiennes* (1874), *Ἑγχειρίδιον μετρικῆς* (Ἀθ. 1862) πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων, *Ἱστορία τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας* (2 τομ. αὐτῶν: 1864 ἐξ.), *Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας* (1889 ἐξ.). Ἡ συλλογὴ τῶν Φιλολογικῶν Ἀπάντων αὐτοῦ ἀρξαμένη τῷ 1874 ἔχει φθάσει μέχρι τοῦ 19 τόμου· τὰ ἐν αὐτοῖς ποιητικὰ ἔργα ἐκτὸς τῶν λυρικῶν συνίστανται εἰς δράματα εἰλημμένα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὡς οἱ Τριάκοντα, τύραννοι, δὲ Δούκας, ἡ Φροσύνη, ἡ Παρμονή· προσεῖς δὲ εἰς κωμωδίας ὡς «τοῦ Κουτρούλη ὁ γάμος» καὶ ἄλλας· εἰς μεταφράσεις ἀρχαίων δραμάτων τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Ἀριστοφάνους καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ποιητῶν π. χ. τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, τῆς Ἑλ. Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσσου, τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τοῦ Σακεσπέρου, τοῦ Νάθαν τοῦ Λέσσινγκ, τῆς Ἰριγενείας καὶ τοῦ Φαῦστου τοῦ Γκαίτε καὶ τέλος τοῦ Τέλλου τοῦ Σχιλλερ. Εἰς διηγήματα ἅτινα μεταφράσθησαν εἰς πλείστας ξένας γλώσσας ἑμμετρα μὲν ὡς τὸν Δασπλάνον καὶ ἄλλα πολλὰ περὶ δὲ ὡς τὸν Συμβολαιογράφον, τὸν Αὐθέντην τοῦ Μωρέως, τὴν Λεϊλάν, τὰς Δύο Ἀδελφάς κτλ. Διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ ὁ Ρ. εἰς τὴν Ἱδρυσιν καὶ σύνταξιν τῶν περιοδικῶν Εὐτέρπης (1848) τῆς γνωστοτάτης Πανδώρας (1851) καὶ ἰδίως τῆς πολιτικῆς ἐφημερίδος Εὐνομίας συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοσιογραφίας καὶ τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ὅλον τὸν Ἑλληνισμόν. Ὡσαύτως συνέγραψεν Ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας ἐκδοθεῖσαν γαλλιστί, γερμανιστί καὶ τέλος ἑλληνιστί. Μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν τὰ πλήρη ἐνδιαφέροντος καὶ χάριτος καίπερ ἐνιαχοῦ ἀμελῶς πως γεγραμ-

μένα Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ ὧν 2 τομ. ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε τῷ 1894 καὶ 1895, καὶ ἅτινα εἶναι καλλίστη πηγὴ ὁριῶς διὰ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον αὐτοῦ. Ὁ Ρ. κατέλιπε πολλοὺς υἱοὺς καὶ θυγατέρας ὧν πρεσβύτατος εἶναι ὁ Κλέων νῦν πρεσβευτῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ γνωστὸς καὶ ὡς ποιητής. [N.K.]

Ράγκε (Λεοπόλδος von Ranke). Περιώνυμος ἱστορικός, γενν. 1795 ἐν Wiehe τῆς Τυριγγίας. Ἀποπερατώσας τὰς ἀκαδημαϊκὰς του σπουδὰς ἐγένετο 1818 καθηγητῆς γυμνασίου, ἐκλήθη δὲ 1825 ὡς ἑκτακτος καθηγ. τῆς ἱστορίας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου, ὅπου ἐδίδασκεν ἕκτοτε, μετὰ διακοπὴν ἐτῶν τινῶν καθ' ἃ ἐποίησεν ἐπιστημονικὰς ἐκδρομὰς, μέχρι τοῦ 1871, διόρισθεις 1834 τακτικὸς καθηγητῆς, 1841 ἱστοριογράφος τῆς πρῶσις πολιτείας, 1858 πρόεδρος τῆς ἐν Μονάχῳ ἱστορικῆς ἐπιτροπῆς, ἀναψωθεὶς 1865 εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν καὶ 1867 γενόμενος καγκελλάριος τοῦ τάγματος τῆς Ἀξίας. Ἀπέθανε δὲ αὐτόθι τῷ 1886. Ἡδὴ ἐν τῷ πρώτῳ ἔργῳ του Ἱστορ. τῶν Ῥωμαν. καὶ Γερμαν. λαῶν 1494-1535 (1824) ἐμφαίνοντα· αἱ νεωτεριστικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Ρ. ἐν τῇ ἱστοριογραφίᾳ· πρώτη ἀρχὴ τοῦ ἱστοριογράφου κατὰ τὸν Ρ. εἶναι ἡ μελέτη τῶν πηγῶν, ἥτις ὅμως ἦτο αὐτῷ μόνον μέσον πρὸς ἀκριβῆ καὶ ζωηρὰν σύλληψιν τῶν γεγονότων, ὧν προσεπάθει νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν ἐσωτερικὸν σύνδεσμον. Τὴν προσοχὴν του ἑστρεψε κυρίως εἰς τὴν πολιτικοδιπλωματικὴν ἱστορίαν, πολὺ ὀλιγώτερον δὲ ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν τὴν κατάστασιν τοῦ συνόλου τῶν λαῶν καὶ παρημέλει ἐν τοῖς ὕστερον τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἥτις ἀποτελεῖ ἀκόμη σπουδαῖον μέρος τοῦ δευτέρου ἔργου του «Ἠγεμόνες καὶ λαοὶ τῆς Ν. Εὐρώπης κατὰ τὸν 15' καὶ 12' αἰῶνα» (1827). Μετὰ τὴν πλαστικὴν εἰκὼνα τῆς «Σερβικῆς ἐπαναστάσεως» (1829) ἐδημοσίευσεν μεταξὺ ἄλλων τὰ σπουδαιότατα συγγράμματα Οἱ πάπαι τῆς Ῥώμης κατὰ τὸν 15' καὶ 16' αἰῶνα (1834-7), Γερμαν. ἱστορία ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως (1839-47), Γαλλικὴ ἱστορία κατὰ τὸν 15' καὶ 12' αἰῶνα (1852-61), Ἀγγλικὴ ἱστορία τῆς αὐτῆς ἐποχῆς (1859-67) καὶ ἄλλα πολλὰ, πρὸς δὲ πολυαριθμοὺς μονογραφίας ὧν πολλὰς ἐδημοσίευσεν καὶ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ Σαβινὸν καὶ τινῶν ἄλλων ἱδρυθέντι ἱστοριοπολιτικῷ περιοδικῷ (ἀπὸ τοῦ 1832). Τὰ ἔργα ταῦτα ἐξεδόθησαν 1867-90 εἰς 54 τόμους. Τὸ τελευταῖον τῶν συγγραμμάτων εἶναι ἡ Γενικὴ ἱστορία εἰς 9 μέρη, ὧν ὁ ἴδιος ἐπρόβλεψε νὰ τελειώσῃ 7 (1880-88) ἐνῷ τὸ 7' καὶ 8' ἐξεδόθησαν ὑπὸ τινῶν ἄλλων κατὰ τὰς σημειώσεις του. Κυρίως τὰ εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀφορῶντα

είναι μεγαλοπρεπέσταται εἰκόνας ἐξ εὐρυτάτης ἀπόψεως εἰλημμένοι. [B.E.]

Ράγκος (Ιωάννης). Ἐγενήθη τῷ 1790 ἐν Συντέκνῃ τῆς ἐπαρχίας Βάλτου ἐκ πατρὸς Γεωργίου ἀρματοῦ καὶ καπετάνου τῶν Ἀγραφῶν. Ἀφ' οὗ μέχρι τοῦ 1820 ἀπήλαυε τῆς εὐνοίας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, ἐμνήθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας καὶ βραδύτερον ἔλαβε μέρος ἐκτραγείσης τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς πολλὰς συμπλοκάς μετὰ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν Δ' Ἑλλάδα, διακριθεὶς ἰδίως ἐν Σταυρῷ τῷ 1821 καὶ σώσας μετὰ τοῦ Βαρνακιώτου τῷ 1824 τὸ Μεσολόγγιον ἐκ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου τῆς ἀλώσεως ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ Πασᾶ. Μετὰ ταῦτα ὁ Ρ. ἐξελέγη πληρεξούσιος τῶν ὅπλων ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τῆς Δ' Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐν Ἀστροὶ ἐθνικοῦ ἔλεον. Ὅτε δὲ τῷ 1825 ὁ Ἰβραήμ Πασσας εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ Ρ. μετέβη εἰς Μεσσηνίαν καὶ μετ' ἄλλων ὀπλαρχηγῶν ἐνίκησε τοὺς Τούρκους ἐν Κρεμμυδίῳ καὶ Νεοκάστρῳ. Μετὰ τὴν πῦσιν τοῦ Μεσολογγίου τοῦ 1826 ἐπανῆλθεν εἰς Ἀκαρνανίαν μετὰ τοῦ Ριγάρδου Τσώρτζη, καὶ τῷ 1828 ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην ἐν Βοιωτίᾳ. Τῷ 1830 διορίσθη ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου μέλος τῆς ὀργανικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ στρατοῦ καὶ μετὰ ταῦτα ἀρχηγὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ τελευταίως γενικός ἀρχηγὸς τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος, διακριθεὶς διὰ τὴν καταστολὴν τῆς ἀρσενείας τοῦ Καρατάσου τῷ 1831. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ὁ Ρ. ἀπεσφύρη τοῦ δημοσίου βίου, οὐχ ἤτιον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος δις κατηγορήθη ἐπὶ ψευδεὶ συναμοσίᾳ κατ' αὐτοῦ ἄλλ' ἠθώθη. Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 ὁ Ρ. διορίσθη μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἀδικηθέντων ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος ἐπιτροπῆς. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδόθησαν καὶ τὰ ἀπομνημονεύματά του πρό τινων ἐτῶν. [N.K.]

Ραγοῦσα. Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν Δαλματίᾳ, κειμένη εἰς τὰς κλιτύας τοῦ ὄρους Ἀγ. Σεργίου καὶ 6 χμ. ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Γραβούσης ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Εἶναι: ἔδρα καθολ. ἐπισκόπου καὶ ἔχει 11 177 κατ., ὕψηλὰ τεῖχος, διάφορα μοναστήρια ἐκ τοῦ 14 αἰῶνος καὶ ἀλλὰ τινὰ ἀρχαιοπρεπῆ οἰκοδομήματα. Ἐκ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ἀναφέρονται τὴν θεολογικὴν σχολήν, τὸ διδασκαλεῖον καὶ τὴν ναυτικὴν σχολήν. Προϊόντα τῆς βιομηχανίας εἶναι μεταξωτὰ ὑφάσματα, δέρματα, ἡδύποτα καὶ ἔλαιον. Ἰδρύθη κατὰ τὸν 21 αἰῶνα ὑπὸ φυγάδων τῆς Δαλματικῆς Ἐπιδαύρου, ἀνεπτύχθη δὲ μεγάλως κατὰ

τὸν 14 καὶ 15 αἰῶνα καὶ ἀπετέλει ἰδίαν δημοκρατίαν. Ἀπὸ τοῦ 1440 ἐπλήρυνεν εἰς τοὺς Τούρκους ἐτήσιον φόρον τὴν παρακμὴν τῆς ἐπὶνεγκον σεισμῶν καὶ λοιμῶν (1548 καὶ 1562). Ἐπὶ Ναπολέοντος κατελήφθη 1806 ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἀνετέθη δὲ ἡ διοίκησις εἰς τὸν Μαρμόν (βλ. λ.). τῷ 1811 κατηργήθη ἐπισήμως ἡ δημοκρατία, ἐνωθεῖσα δὲ 1811 μετὰ τοῦ νέου βασιλείου Ἰλλυρίας περιήλθε μετὰ ταύτης 1814 εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Αὐστρίας. [M.C.]

Ραδάμανθος. Κατὰ τοὺς ἑλληνοὺς μύθους υἱὸς τοῦ Διὸς ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μίνω. Διχονοήσας μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ κατέφυγεν εἰς Βοιωτίαν ὅπου ἐνωμφεῦθη τὴν Ἀλκμήνην μητέρα τοῦ Ἡρακλέους. Φαίνεται, ὅτι ἀρχῆθεν ἐθεωρεῖτο ὡς βασιλεὺς ἐπὶ τῶν νήσων τῶν Μαικάρων ὅπου κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν παράδοξιν ἐτελέσθη καὶ ὁ γάμος αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἀλκμήνης. Βραδύτερον δὲ ἐμφανίζεται ὡς κριτὴς αὐστηρὸς ἀλλὰ δίκαιος ἐν Ἀδου μετὰ τοῦ Μίνω καὶ Αἰακοῦ, ὅπου κατὰ Πλάτωνα ἔκρινε τὰς ψυχὰς τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀποθνησκόντων. Ὡς ἱστορικὸν πρόσωπον θεωρούμενος ὁ Ρ., φαίνεται, ὅτι ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Κρήτης ὅπου ἡ δικαστικὴ αὐτοῦ νομοθεσία, τὸ Ῥαδαμάνθειον δίκαιον, ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπικρατοῦν ὑπερὸν ἐκεῖ καὶ ἐθαυμάζετο. [Δ.Μ.]

Ραδζούτς (Radantz). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ (αὐστριακῇ) Βουκωβίνα. ἔχει 12 895 κατ. Γερμανοὺς καὶ Ῥωμοὺνους, ὀρθόδοξον ναὸν μετὰ τάφων ἡγεμονων τῆς Μολδαβίας καὶ μέγα ἱπποφορβεῖον. [M.C.]

Ραδεβέργη (Radeberg). Πόλις τοῦ σαξονικοῦ νομοῦ Δρέσδης, ἔχουσα 8 740 κατ., βασιλικὸν ἀνάκτορον, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον κτηνῶν. [M.C.]

Ραδέτσκις (Ἰωσήφ Βεντσέσλαος κόμης Ρ.). Αὐστριακὸς στρατάρχης γενν. ἐν Trebnitz τῆς Βοημίας τῷ 1766. Καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν ἀπὸ τοῦ 1784, ἔλαβε βραδύτερον μέρος ἐν τοῖς πολέμοις ἐναντίον τῆς Γαλλίας, πολεμήσας ἰδίως ἐν Hohenlinden τῷ 1800 καὶ ἐν Wagram καὶ Aspern τῷ 1809. Γενόμενος τῷ 1831 γενικός ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ αὐστριακῶν στρατευμάτων, καὶ τῷ 1836 λαβὼν τὸν τίτλον τοῦ στρατάρχου, διετέλει τοιοῦτος ὢν μέχρι τοῦ 1848. Ἐν Μεδιολάνοις ἐδρεύων κατελήφθη αἰφνιδίως ἀπὸ τῆς Λομβαρδικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐξεδιώχθη ἐκεῖθεν καὶ ἐνίκηθη βραδύτερον ἐν Goito ὑπὸ τῶν Πεδεμοντιῶν. Μεθ' ὅλον ὅμως τὸ προεδηκὸς τῆς ἡλικίας ὁ Ρ. δὲν ἐδίστασε νὰ ἀντιταχθῇ ἐκ νέου κατὰ τῶν πολεμίων καὶ συνῆψε τὴν κραταιὰν μάχην τῆς Νοβάρας τῇ 23

Μαρτ. 1849 ἐνθα ἐνίκησε κατὰ κράτος τὴν βασιλέα Κάρολον· Ἀλβέρτον, τοῦθ' ὑπερύπηγαγε πάλιν τὴν Λομβαρδίαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Αὐστρίας. Ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐκάνο-νοδολήσε τὴν Βενετιανήν ἥτις παρεδόθη εἰς αὐτόν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ὁ Ρ. διετηρήθη ἐν τῇ θέσει του ἐν τῇ ὁποίᾳ ἦτο πρὸς τὸν αὐστηριότητα μέχρι τοῦ 1857, καὶ ἀπέθανε ὕστερότερον τῷ 1858 ἐν Μεδολάνῳ θλίβον μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ.

Ραδίκια. Βλ. Κιχώριον

Ράδκλιφ (Radcliffe). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Λάγκασχιρ. ἔχουσα 20020 κατ., ἀνθρακωρυχία καὶ βιομηχανίαν βαμ-φανικῶν χρωμάτων. [Μ.Σ.]

Ράδνορ. Κομητεία ἐν τῷ Α μέρει τῆς ἀγγλικῆς ἡγεμονίας Οὐαλλίας, ἔχουσα ἐμβ. 1119 τγμ. μετὰ 21 791 κατ., κυρίως δὲ καταλλήλως διὰ κτηνοτροφίαν μόνον. Πρωτεύουσα εἶναι Presteigne μετὰ 1 370 κατ. ἴκων. [Μ.Σ.]

Ραδοβία. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας κειμένη 4 ὥρ. πρὸς Β τῆς Στρουμνί-της καὶ κατὰ τοὺς Ν πρόπεδας τοῦ ὄρους Μαλές, πέραν δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὁδοῦ τοῦ ποταμοῦ τῆς Στρουμνίτης (Πόντου). Οἰκεῖται ὑπὸ 7 000 κατοικῶν ὧν οἱ πλείστοι ἔθνο-μανοί, οἱ δὲ λοιποὶ χριστιανοὶ βουλγαρο-φώνοι ὑποκειμένοι τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Διαρρέεται ὑπὸ χειμάρρου παραποτάμου τῆς Στρουμνίτης.

Ράδορ. Κυβερνεῖον τῆς Ρωσίας, ἐν τῷ Ν μέρει τῆς Πολωνίας. ἔχει ἐμβ 12 352 τγμ. καὶ 777 770 κατ., εἶναι δὲ ἐν τῷ Ν τμήματι ὁρεινόν, ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Βιστούλα καὶ τοῦ Πίλιτς καὶ εἶναι εὐφορον· τὸ πέταρον τοῦ ἐδάφους καλύπτεται ὑπὸ θα-σάν. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι ἡ γεωρ-γία, εἰς δὲ ποικίλη βιομηχανία. Ἡ ἐρῶ-νυμος πρὸς ταύτους α καίται ἐπὶ τοῦ Μλέτς-να, ἔχει δὲ 24 038 κατ. [Μ.Σ.]

Ραδομύσλ. Πρωτ. περιφέρειας (9601 τγμ. μετὰ 262 438 κατ.) ἐν τῷ Β μέρει τοῦ ῥωσ. κυβ. ραΐου Κιέβου, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τε-τερερ. ἔχει 7 638 κατ. καὶ κυρίως ἐμπό-ριον σιτηρῶν, κτηνῶν καὶ ξυλίας. [Μ.Σ.]

Ραδοσίτσια. Χωρίον τῆς ὑπὸ τὴν Τυρκίαν Θεσσαλίας πλησίον τῆς Ἐλασ-πίνος, κατοικούμενον ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν ἑθνομανικῶν. [Ν.Σ.]

Ράδου. Χωρ. τοῦ δήμου Δημητσάνης (Γορτυνίας), 1 1/2 ὥρ. Α τῆς Δημητσάνης, μετὰ 118 κατ. [Μ.Σ.]

Ράδου. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀριστομένους (Μεσσηνίας), ἔχον 121 κατ. [Μ.Σ.]

Ραζάτα. Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας, ἐν τῷ δήμῳ Φαρακλάτων, μετὰ 239 κατ.

Ράζγραδ. Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐπὶ τοῦ ἄνω Μπελί Λώμ. ἔχει 12 974 κατ. τοὺς πλείστους Μωαμε-θανούς, ἀμπελοφυγαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ραζής. Περιώνυμος Ἀραβὶς ἱατρός, κυρίως Μωαμέτ-Αβουδέκρ· 16ν-Σακαργιά-ἐλ Ραζή καλούμενος. Ἐγεννήθη περὶ τὸ 850 μ. Χ. ἐν Βαγί τῆς περσικῆς ἐπαρχίας Χο-ρατάν (ἦτοι ἐν Ραγαίς τῆς ἀρχαίας Μη-δίας) καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 923. Περιηγήθη πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν γνώσεων αὐτοῦ τὴν Συρίαν, Αἴγυπτον, Ἰσπανίαν καὶ ἐγκατέ-στη, ἀπὸ πρῶτον διηύθυνε τὰ νοσοκομεία τοῦ Παγδατίου καὶ τῆς ἰδιοιτέρας αὐτοῦ πατρίδος, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Ἐλ-Μανσούρ ἡγε-μόνος τοῦ Χορατάν, οὗτινος ὁμιᾶς τὴν εὐ-νοϊαν δώλωλες βραδυτέρον. Ἀφῆκε πλὴν ἄλλων ἔργων καὶ πλείστα ἱατρικὰ ἐγκυκλο-παιδικὰ συγγράμματα ὧν τινα μετεφράσθη-σαν ἐνωρίς εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ πραγματείας περὶ εὐλογίας καὶ ἰλαρᾶς, θεωρουμένης ὡς ἐν ἐκ τῶν σπουδαιότερων μνημείων τῆς ἱατρικῆς τῶν Ἀράβων. Ὁ Ρ. θεωρεῖται ὡς ὁ εὐρέτης τοῦ καυτηρίου.

Ραιδεστός (κοινῶς Ροδοστός καὶ τουργιστὶ Τεκίρ-δὰγ). Πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῶν ΡΔ παραλίῳ τῆς Προποντίδος ἀπέχουσα 144 γμ. τῆς Κων/πόλεως μεθ' ἧς ἐννοεῖται δι' ἀτμοπλοικῆς συγκοινωνίας ἐνδια-στήματι 6 ὥρων. Εἶναι ἔδρα μουτεσσαρι-φου ὑπαγομένου εἰς τὸ βιλαέτιον Ἀδρια-νουπόλεως ὡς καὶ τοῦ ὁρθοδόξου μητροπο-λίτου Ἡρακλείας καὶ Ἀρμενίου ἐπισκόπου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὧν ὁ ἀριθμὸς μετὰ τὴν καταστρεπτικὴν Ρωσο-τουρκικὴν πόλε-μον τοῦ 1877-78 κατῆλθεν ἐξ 25 000 εἰς 4 000 μέλις, συμπροσφύονται πάλιν κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς εἰς 18 600. Ἐκ τούτων οἱ πλείονες εἰσὶν Ἕλληνες, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐθνικοτήτων πολυπληθέστεροι οἱ Ἀρμένιοι. Ἡ Ρ. ἐνθα πολλοὶ τῶν δυ-νάμεων ἔχουσιν ὑποπροξενεῖα ἐνεργεῖ σπου-δαῖον ἐμπόριον μάλιστα δημοπρατικῶν ἐνεκα τοῦ ἐπικαιροῦ τῆς θέσεως αὐτῆς. Ἡ πόλις ἦτις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ Ραιδεστόν ἐκαλεῖτο καίται πιθανῶς παρὰ τὴν θέσιν τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας Βισάνθης.

Ράξινγ (Χριστιανὸς Κάρολος Reising). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. 1792 ἐν Weis-ensee τῆς Τυργγίας, διατελέσας δὲ καθη-γητῆς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Ἀλλῃ καὶ ἀπέθ. 1829 ἐν Ἑνετίᾳ. Ἐδημοσίευσεν ἐκδο-σιν τῶν Νεφελῶν τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Οἰδίπου ἐν Κολωνῷ τοῦ Σοφοκλέους, πρὸς δὲ Commentationes criticae (1822-3). Μετὰ δὲ τὸν θάνατον ἐξημوسیθησαν κατὰ τὰς σημειώσεις του ἐκτὸς ἄλλων τὰ σπου-δαῖστα Μαθήματα τῆς λατινικῆς γλωσ-σολογίας (νέα ἐκδ. 1881-8). [Β.Ε.]

Ραϊμόνδης (Μάρκος Ἀντώνιος Rai-
mondi, συνήθως Μαρκαντώνιος καλούμε-
νος). Ὁ διαπρεπέστατος γαλλογράφος τῆς
Ἀναγεννήσεως ἐν Ἰταλίᾳ, κυρίως περίφη-
μος διὰ τὰς κατὰ τὰ ἔργα τοῦ Ῥαφαήλ
γαλλογραφίας του. Ἐγενν. περί τὸ 1475 ἐν
Βενωνίᾳ, ἔζησε δὲ κυρίως ἐν Ῥώμῃ καὶ
ὕστερον ἐν τῇ πατρίδι του. ὕπου φαίνεται
ἔτι ἀπέθανε πρὸ τοῦ 1534. Ἐκτὸς τῶν τοῦ
Ῥαφαήλ ἔργων ἀντέγραψε καὶ πολλὰ τοῦ
Δυρέρ, Γουλιέλμου Ῥωμαιοῦ κλ. Ἐμέρσευσεν δὲ
καὶ πλείστους καλλιτέκτας μαθητάς. Μεγά-
λαι συλλογαὶ τῶν φύλλων του εὐρύνονται ἐν
Παρισιεῖσι καὶ Μιέννῃ. [Μ.Γ.]

Ραϊμόνδος ὁ ἐπικαλούμενος Rai-
mond de St. Gille. Κόμης τῆς Τολώσσης
πλευρωτάτος καὶ ἰσχυρότατος ἡγεμὼν τῆς
Ν Γαλλίας. Λαβὼν μέρος εἰς τὴν πρώτην
σταυροφορίαν (ἀπὸ τοῦ 1095) διέπρεψε με-
γάλως κυρίως κατὰ τὴν ἀλυσίν τῆς Ἀν-
τιοχείας· ὅτε ὅμως τῷ 1099 ἐξελέγη βασι-
λεὺς τοῦ νέου βασιλείου ὁ Γοδεφρείδος ὁ
τοῦ Βουλλιόν, δυσηρεστημένος ἀνεγώρησε
διὰ τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἐρῶν καθ' ἑξῆς
ἐν Κοιν/πέλει νέον στρατὸν σταυροφόρων ἐπει-
σθη νὰ ἐδῇγηται αὐτὸν διὰ τῆς Μικρᾶς Ἀ-
σίας· τῷ 1108 ἐκυρίευσεν τὴν Τρίπολιν καὶ
ἀπέθανεν αὐτὸς τῷ 1105. [Ι.Κ.Π.]

Ράϊμουνδ (Φερδινάνδος Raimund).
Αὐστριακὸς δραματικὸς ποιητὴς, γενν. 1790
ἐν Βιέννῃ, ὅπου διετελέσεν ὑποκριτὴς καὶ
διευθυντὴς θεάτρου, ἐποίησε δὲ συγχρόνως
πολλὰ δραματικὰ ἔργα. Ἀπέθανε τῷ 1836
αὐτοκτονήσας. Εἰς τὰ ἔργα του ἐπικρατεῖ
τὸ δημώδες στοιχεῖον, ὅπερ ἀνέπτυξεν ἐν τῇ
δραματικῇ του ποιήσει εἰς περὶ αἰσθητικῆς.
Γνωστότατα εἶναι κυρίως Ὁ θάλαμος τοῦ βασι-
λέως τῶν πνευμάτων, Ὁ γεωργὸς ὡς ἐκα-
τομμυριεύχος, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀλπεῶν
καὶ ὁ μισάνθρωπος, καὶ τὸ ὠραιότατον Ὁ
αὐτοκτενὴς. [Μ.Γ.]

Ραινάλ (Guillaume Thomas Fran-
cois Raynal). Γάλλος ἱστοριοδίτης γενν.
ἐν St. Geniez τοῦ νομοῦ Ἀβεϋρόν. Εἰσῆλ-
θεν εἰς ἐκκλησιαστικὸν τάγμα, ἐπεδοθη δὲ
ὕστερον ὀλοφύχως εἰς τὴν ἱστοριογραφίαν.
Γνωστὸς γενόμενος τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ἔργου
Anecdotes historiques, militaires et po-
litiques de l'Europe (1753). Τὸ περιη-
μότερον ἔργον του εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον
Histoire philosophique et politique des
établissements et du commerce des Euro-
péens dans les Deux Indes, (7 τ. 1771,
ἐπανειλημμένως ἐκδοθέν), ἐπερ ὅμως ἐπὶ ἡγε-
κον ἐντάλμα συλλήψεως κατὰ τοῦ φιλελευ-
θέρου συγγραφέως. Διαφυγὼν εἰς Ἑλβετίαν
ἐγένετο εἰτα μετὰ τιμῶν δεκτὸς παρὰ Φρει-
δερίκου τοῦ μεγάλου. Μόλις τῷ 1787 ἐπε-
τρέπη τῷ Ρ. ἡ ἐπάνοδος εἰς Γαλλίαν,

ὅπου ἐγκατεστάθη τῷ 1790 πάλιν εἰς τὰς
πολιτικὰς τιμὰς του. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1790
ἐν Chaillot πλησίον τῶν Παρισίων. [Β.Ε.]

Ράϊνε (Rheine). Πόλις τοῦ πρῶτου-
κοῦ νομοῦ Μοναστηρίου τῆς Βασιταλίας,
ἐπὶ τοῦ Ῥέιν. ἔχει 7356 κατ., βιομηχα-
νίαν τινά, ἐμπόριον ἀπαικτικῶν εἰδῶν καὶ
κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Ράϊνεκε (Κάρολος Reinecke). Μου-
σουργὸς καὶ ἀριστοτέχνης τοῦ κλειδοκυ-
μάλου, γενν. 1824 ἐν Ἀλτον. Διετέλεσε
διδάσκαλος καὶ διευθυντὴς τῆς μουσικῆς εἰς
διαφόρους πόλεις, ἐκλήθη δὲ 1860 εἰς Λι-
ψιαν ὡς διευθυντὴς τῶν συναυλιῶν τοῦ
Gewandhaus καὶ διδάσκαλος τοῦ ψαλμοῦ.
Ὡς ἐκτελεστικὸς διαπρέπει κυρίως εἰς τὰ
ἔργα τῶν κλασικῶν μουσουργῶν, ὡς συν-
θετῆς δὲ εἶναι ὁπαδὸς τῆς σχολῆς Μενδελ-
σόνος-Σχοῦμαν, συνέγραψε δὲ μέχρι τοῦ
1894 περὶ τὰ 230 ἔργα, συμφωνίας, κονσέρτα,
εἰσαγωγὰς, ἐρατοῦρια, ψαλμοὺς, μελοδράματα
καὶ πλείστα μικρότερα ἔργα διὰ κλειδο-
κύμαλον καὶ ἄλλα ὄργανα. [Μ.Γ.]

Ράϊνεκε Φῶς εἶναι ὁ τίτλος με-
σαιωνικοῦ δημώδους ἔπους τῆς Κάτω Γερ-
μανίας, ἔχοντος ὡς ἥρωας τὴν ἀλώπεικα καὶ
ἀλλὰ ζῶα. Ἐκ τῆς ἑλλανδικῆς διασκευῆς
τοῦ Ἑρρ. τοῦ ἐξ Ἀλχημρ μετέθετ καὶ εἰς
ἄλλας γερμανικὰς διαλέκτους καὶ εἶχε
μεγάλην διαδοχὴν ἐν Γερμανίᾳ. Κυρίως δὲ
περίφημον κατέστη διὰ τῆς ἐλευθέρως δια-
σκευῆς τοῦ Γκαίτε (1794). [Μ.Γ.]

Ραινουάρ (Francois Juste M. Ray-
nouard). Γάλλος συγγραφεὺς καὶ ποιητὴς,
γενν. 1761 ἐν Brignolles τῆς Προβηγκίας.
Ἦτο δικηγόρος καὶ ἀποτελέσας μέλος τοῦ
Νομοθετικοῦ σώματος διέφυγε τὸν θάνατον
μόνον διὰ τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 9 Θερε-
μιδώρ. Καὶ ἐν τοῖς κατόπιν ἤτο ἐπανειλημ-
μένως μέλος τῆς βουλῆς, ἐγένετο δὲ καὶ
μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἥς ἰσοδότης
γραμματεὺς ἐξελέγη τῷ 1817. Ἀπέθανε τῷ
1836. Κυρίως εἰργάσθη διὰ τὴν ἱστορίαν
τῆς προβηγκιανῆς ποιήσεως, ἐκδόσας Συλ-
λογὴν τῶν ἔργων τῶν Τρουαδούρων (6 τ.
1816-21) καὶ Λεξικὸν αὐτῶν (6 τ. 1826-
45), ἐν οἷς περιέχονται καὶ γραμματικαὶ
καὶ μελέται περὶ τῶν Τρουαδούρων. Πρὸς
δὲ ἐδῆμοσίους τραγωδίαις τινάς. [Μ.Γ.]

Ράϊς (Φίλιππος Reiss). Φυσιοδίτης,
γενν. 1834 ἐν Γελνχάουζεν τῆς Γερμανίας.
Ἐγένετο βιομήχανος, συγχρόνως δὲ κατε-
γίνετο εἰς μαθηματικὰς καὶ φυσικὰς μελέ-
τας. Τῷ 1860 κατεσκεύασε τὸ πρῶτον τηλέ-
φωνον (βλ. λ.). Ἀπέθανε δὲ τῷ 1874. [Ἐγ.]

Ράϊσκε (Ιω. Ίακ. Reiske). Γερμα-
νὸς φιλόλογος, γενν. ἐν Zorbis πλησίον
τῆς Ἀλλης τῷ 1716. Τῷ 1748 ἐγένετο

καθηγητής τῆς Ἀραβικῆς ἐν Λιψία, ὅπου ἀνέλαβε 1778 τὴν διεύθυνσιν τοῦ γυμνασίου Νικολάου. Ἀπέθανε τῷ 1774. Ὁ Ρ. ἐγένετο περίφημος διὰ τὰς πολλὰς ἐκδόσεις του τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, αἵτινες καὶ νῦν ἐτι θεωροῦνται ὡς βάσεις νεωτέρων ἐκδόσεων. Οὕτως ἐδημοσίευσεν τὴν Ἑκθεσιν τῆς Βασιλείου τάξεως ὑπὸ Κωνστ. τοῦ Πορφυρογεννήτου τὸν Θεόκριτον (2 τ. 1765-66), τοὺς Ἑλληνας ῥήτορας (12 τ. 1774-82), Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσεῖα (6 τ. 1774-78), Μάξιμον τὸν Τύριον (2 τ. 1774-75), τοὺς Λόγους Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου (2 τ. 1784-98) καὶ τοῦ Λιβανίου. (4 τ. 1771-94). Μετέφρασε δὲ καὶ τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους καὶ τὰς ἐν τῷ Θουκυδίδη δημηγορίας. Σπουδαῖαι δ' εἶναι καὶ αἱ παρατηρήσεις του εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς (6 τ. 1759-66). Πρὸς τοῦτοις εἰργάσθη τελεσφόρως ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς ἀραβικῆς φιλολογίας, ἐκδῶσας καὶ μεαζὺ ἄλλων τὰ Μωαμεθανικά χρονικά τοῦ Ἀβουλφάδα (δημοσιευθέντα ὑπὸ Φόγκελ ἐν Κοπεγχάγη 1789-94). [B.E.]

Ραιστελία. Βλ. Γυμνοσποράγγειον.

Ραιτία ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ χώρα τῶν Ραιτῶν, ἀνήκουσα εἰς τὰς Κεντρικὰς Ἀλπεὶς μεταξὺ τοῦ Ἀγ. Γοτθάρδου καὶ τοῦ Βρέννερ ἔρ., περιλαμβάνουσα δὲ καὶ τὰς Νύπωρειας τῶν Ἀλπεων αὐτῶν. Ἡ Ρ. ὑπετάγη τῷ 15 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καὶ Δρουσού, συγχρῶνως δὲ ἡ ἐν τῇ Ἀνω Βαυαρικῇ Βινδελικίᾳ, μεθ' ἧς ἠνώθη εἰς μίαν ἐπαρχίαν Ῥαιτίαν καλουμένην· ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐκαλεῖτο ἡ κυρίως Ρ. Raetia prima, ἡ δὲ Βινδελικία R. secunda ὡς χωρίζεται ἐπαρχίαι. [A.A.]

Ραϊφερσχάϊδ (Κάρλος Reifferscheid). Φιλῶλογος γενν. 1835 ἐν Βόννῃ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς ἐν Βρεσλαύ καὶ Στρασβούργῳ ὅπου ἀπέθανε 1887. Μεταξὺ ἄλλων ἐξεπόντισε κριτικὴν ἐκδόσιν τῆς Ἀλεξιάδος τῆς Ἀννας Κομνηνῆς (2 τ. Λιψ. 1884).

Ραϊχενάου (Reichenau). 1) Νῆσος τῆς Κωνσταντίας λίμνης, περίφημος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μοναστήριον ὅπερ ἤκμασεν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὡς κέντρον τῆς εἰς τὰ γράμματα ἀσχολίας· ἔχει περ. 1500 κατ. — 2) Κωμόπολις τῆς Σαξονίας, ἐν τῷ νομῷ Βάουτσεν, ἔχουσα 6 204 κατοίκους καὶ ποιικίλην βιομηχανίαν. — 3) Πρωτεύουσα διαμερισματος ἐν Βοημία, μετὰ 3 952 κατ., ἀνακτόρου τοῦ εὐγεν. εἴκου τῶν Κόλοβρατ καὶ ἀκμαίαν ὑφαντουργίαν. [M.Σ.]

Ραϊχενβᾶχ (Reichenbach). 1) Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ πρῶστ. νομῷ Βρεσλαυίας τῆς Σιλεσίας· ἔχει 13 040 κατ., βιομηχανίαν βάμβακος, ἀλεύρου κλ. καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ κτηνῶν. Ἐνταῦθα ἐνίκησε 1762 Φρειδερίκος ὁ

μέγας τοὺς Αὐστριακοὺς, τῷ δὲ 1790 ἐκλείσθη σύμβασις μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας. — 2) Πόλις ἐν τῷ σαξονικῷ νομῷ Τσίβικαου, διηρημένη εἰς τὴν κάτω ἢ παλαιὰν πόλιν καὶ τὴν ἄνω ἢ νεάπολιν. ἔχει 21 496 κατ., εἶναι δὲ κέντρον ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας, χάριν τῆς ὁποίας ὑφίσταται καὶ ἰδιαιτέρα σχολὴ ὑφαντουργικῆ ὡς καὶ ἐμπορικῆ, καὶ μηχανουργίαν. [M.Σ.]

Ραϊχενδᾶχ (Heinrich Gottlieb Ludwig Reichenbach). Βοτανικὸς καὶ ζωολόγος, γενν. 1793 ἐν Λιψία, ὅπου διατέλεσας καθηγητὴς· ἐκλήθη εἰς τὰς Δρέσδην πρὸς Ἱδρυσιν τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ διδασκαλίαν τῆς φυσ. ἱστορίας ἐν τῇ χειρουργικῷ αὐστηρίᾳ καὶ ἀπέθανε τῷ 1879. Ἐκτὸς μικροτέρων ἔργων, ἐν οἷς ἐγένετο εἰσηγητὴς ἰδίου συστήματος κατατάξεως τῶν φυτῶν ἐδημοσίευσεν τὸ κολοσσιαῖον ἔργον Εἰκόνες τῆς γερμαν. καὶ ἐλβετικῆς χλωρίδος εἰς 22 τόμους μετὰ 2 700 χρωματιστῶν πινακῶν. [Eγ.]

Ραϊχενδέρν (Reichenberg). 1) Διαμέρισμα τῆς Βοημίας, ἔχον ἐμβ. 314 τγμ. καὶ 74 297 κατ. (ἀνευ τῆς πόλεως Ρ.). — 2) Πόλις τῆς Βοημίας, κειμένη 12 χμ. ἀπὸ τῶν σαξονικῶν καὶ 20 χμ. ἀπὸ τῶν πρωσικῶν συνόρων ἐπὶ τοῦ Γορλιτσιοῦ Νάισσε. Εἶναι ἔδρα τοῦ ἀνω διαμερισματος καὶ ἔχει 30 890 κατ., ὠραίους τινὰς ναοὺς, ἀνάκτορον τοῦ εὐγεν. οἴκου Κλάμ-Γάλλας καὶ ἄλλα ὠραία οἰκοδομήματα. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ κατασκευὴ μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ ταπήτων, ἧτις παλαιόθεν ὑφίσταμένη ἐν Ρ. ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα τεραστίως οὕτως ὥστε νῦν παράγει ἐτησίως ὑφάσματα πολλῶν ἐκατομμυρίων φλωρινίων. [M.Σ.]

Ραϊχενχάλλ (Reichenhall). Πόλις τοῦ βαυαρικοῦ νομοῦ Ἀνω Φραγκονίας, ἐν ταῖς βαυαρικαῖς Ἀλπεσι, περιβαλλομένη ὑπὸ ὄρεων ὑψηλῶν (μέχρι 1 975 μ.). ἔχει 3 791 κατ. καὶ κεῖται ἐν μέσῳ ἀλατούχων πηγῶν, ἃς ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος πολλοὶ καὶ ἐξ ὧν ἐξάγεται καὶ ἀπειρον ἄλας.

Ραϊχστατ δουξ. Βλ. Ναπολέων ὁ Β'.

Ρακή. Πνευματοῦχον ποτόν, ὃν οὐσιωδῶς ἐνυδρον οἶνόπνευμα, ἀρωματιζόμενον δὲ συνήθως διὰ σπερμάτων ἀνίσου. [X.X.]

Ρακίνας (Ἰωάννης Racine). Εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων δραματικῶν ποιητῶν τῆς Γαλλίας. Ἐγεννήθη τῷ 1639 ἐν τῇ οὐγί μακρὰν τῶν Παρισίων κειμένη πόλιν τῇ Ferté-Milon, καὶ ἀπέθανε τῷ 1699 ἐν Παρισίοις. Ἀπορρατισθεὶς νῆπιον ἐτι τῶν γονέων αὐτοῦ ἐξεπαίδευσθαι βραδύτερον ἐν τῇ περιφύμῳ τότε μοναστηριακῇ σχολῇ τοῦ Port-Royal ὅθεν ἠντλησε τὴν κλίσιν αὐ-

τοῦ πρὸς τὴν κλασσικὴν φιλολογίαν. Ἐγένετο γνωστὸς ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους καὶ προσεῖλκυσε τὴν εὐνοίαν τῆς αὐλῆς δι' ὧδης τινος ποιηθείσης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Σχετισθεὶς ἑνωρὶς μετὰ τοῦ Μολιέρου καὶ Βοαλώ οἵτινες καθωδήγουν αὐτὸν διὰ τῶν συμβουλῶν τῶν ἐπωρελῶς, ἤρξατο τοῦ δραματικοῦ αὐτοῦ σταδίου διὰ τῆς τραγωδίας τοῦ Θεαγένους καὶ Χαρικλείας ἀτελεστάτου δοκιμίου ὑπερκατὰ συμβουλὴν τοῦ Μολιέρου ἐξηράνισεν ἔπειτα. Ἐδίδασκε τῷ 1664 τὰς τραγωδίας Θηβαίᾳ καὶ τῷ 1665 Ἀλέξανδρον, ὅλην ὅμως τὴν δραματικὴν ἱκανότητα αὐτοῦ ἐπέδειξε τῷ 1667 ἐν τῇ Ἀνδρομάχῃ δι' ἧς ἤρατο μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἀλλ' ἤτις ἐξήγειρε τὸν φθόνον. Τῷ 1668 ἔγραψε τὴν εὐφροσύνην κωμωδίαν τοὺς Φιλοδόκους (Les Plaideurs) κατὰ μίμησιν τῶν Σφηκῶν τοῦ Ἀριστοφάνους, τὸ μόνον κωμικὸν αὐτοῦ ἔργον, καὶ μετὰ ταῦτα τὰς τραγωδίας Βρετανικὴν (1669) ὅπου ἐνεπνεύσθη ἐν τοῦ Τακίτου, Βερενίκην (1670), Βαγιαζήτην (1672) Μιθριδάτην (1673) καὶ τέλος τὴν Ἰριγένειαν (1674) καὶ τὴν Φαίδραν (1677) κατὰ μίμησιν τοῦ Εὐριπίδου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον ἐγένετο ἀντικείμενον τῆς ἀντενεργείας πολλῶν εὐπατριδῶν καὶ δεσποινῶν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς οἵτινες συναπισθέντες ἀντέταξαν πρὸς τοῦτο τὴν ὁμώνυμον τραγωδίαν μετρίου τινὸς ποιητοῦ τοῦ Πραδῶν καὶ κατώρθωσαν διὰ παντῶν μέσων ὅπως ἐπιτύχῃ αὕτη μᾶλλον τῆς Φαίδρας τοῦ Ρ., τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ. Ὁ ποιητὴς τότε πλήρης δικαίας ἀγανακτήσεως καὶ τριβῆς καιρίως ὑπὸ τῆς ἀδικίας ταύτης ἐπαύσεν ἐργαζόμενος ὑπὲρ τοῦ θεατροῦ ἐν πλήρει ἀκμῇ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ δραματικῆς δυνάμεως ἐν ἡλικίᾳ 38 ἐτῶν. Μόλις βραδύτερον μετὰ 12 ἔτη διὰ τῶν παρακλήσεων τῆς κυρίας δὲ Μαιντενῶν συγκατένευσεν ὅπως ποιήσῃ ἐκ νέου δράματα, ἀλλ' ὑποθέσεων εἰλημμένων ἐκ τῆς ἱερᾶς Ἰραφῆς καὶ συνέθεσε τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ τὰς τραγωδίας Ἐσθῆρ (1689) καὶ Ἀθαλίαν ἢ Γοθολίαν (1691) αἵτινες ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τῶν εἰκοτῶν τοῦ Παρθενωγωγείου τοῦ Saint-Cyr τοῦ ἱδρυθέντος ὑπὸ τῆς κυρίας δὲ Μαιντενῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀθαλία δημοσιευθεῖσα διὰ τοῦ τύπου παραγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ὁ Ρ. ἀπογοητευθεὶς ἐκ τῆς νέας ταύτης ἀδικίας ὀριστικῶς παρητήθη τοῦ νὰ γράφῃ διὰ τὸ θέατρον, καὶ ἡσχελύθη εἰς τὸ ἐξῆς μόνον περὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ιστοριογράφου τοῦ βασιλέως εἰς τὴν θέσιν εἶχε διορισθῇ ἀπὸ τοῦ 1677. Διετέλει δὲ ὢν ἀπὸ ἐτῶν ὑπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ὅστις ἐπλήρου αὐτὸν τιμῶν καὶ δώρων, ὅτε αἰφνιδίως ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ διὰ ὑπόμνημά τι ἀπαρέσεν εἰς τὸν βα-

σιλέα. Τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ὥπως ἐπιδεινωθῇ ἡ ἀσθένεια ὑφ' ἧς κατετρώχετο ὁ ποιητὴς καὶ ἤτις ἤγαγε αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸν τάφον. Ὁ Ρ. ὅστις ἀπὸ τοῦ 1673 ἦτο μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, δὲν ἀμίλλεται μὲν πρὸς τὸν Κορνῆλιον κατὰ τὴν δύναμιν καὶ μεγαλοφυίαν ἀλλ' ὑπερβάλλει αὐτὸν κατὰ τὴν ἀκρίβειαν, τὴν κομψότητα, τὴν εὐστροφίαν καὶ ἰδίως κατὰ τὴν παθητικότητα καὶ εὐαισθησίαν· τὸ τρυφερὸν τῶν αἰσθημάτων εἶναι τὸ κύριον ἐλαττήριον τῶν δραμάτων αὐτοῦ· ἐκτὸς τούτου τὰ ἔργα του δὲν παρουσιάζουσι τὸ ἀνομοιόμορφον τῶν τοῦ Κορνῆλιου, καὶ τέλος ὁ φρασιολογισμὸς αὐτοῦ χαρακτηριστικῶς ἐκκινεῖται εἰς ὑψιστον βαθμὸν τελειότητος. Ἐκτὸς τῶν δραμάτων ὁ Ρ. ἔγραψε καὶ λυρικά τινα καὶ ἄλλα πεζὰ ἔργα· προσέτι δὲ κατέλειπεν ἐπιστολάς ἀέλιας λόγου. Πλεῖστα τῶν δραμάτων αὐτοῦ μεταφράσθησαν πολλάκις εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν. Τοῦ Ρ. υἱὸς ἦτο ὁ Λουδοβίκος γεννηθεὶς τῷ 1692 καὶ ἀποθ. τῷ 1763 ὅστις εἶναι γνωστός ὡς διδασκτικὸς ποιητῆς. [N.K.]

Ράκοδα. Χωρ. τοῦ δήμου Σιλάνων (Καρδίτσης). ἔχον 203 κατ. [M.Σ.]

Ράκοτσι. Ὄνομα οὐγγρικοῦ οἴκου, οὗ περιφημότερα μέλη ὑπῆρξαν Γεώργιος Α', ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ἐνθερμὸς ὁπαδὸς τοῦ προτεσταντισμοῦ, λαβὼν μέρος καὶ εἰς τὰ τελευταῖα συμβάντα τοῦ Τριακονταετοῦς πολέμου καὶ ἀποθανὼν τῷ 1648· καὶ Φραγκίσκος Β', ὅστις ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν δυσηρεστημένων τῆς Οὐγγαρίας ἀνεκτρώχθη τῷ 1707 ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας, ἡναγκάσθη δὲ νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν συνθήκην τῶν δυσηρεστημένων μετὰ τῆς αὐτριακῆς κυβερνήσεως, μεθ' ἧς ἐξεπατρίσθη καὶ ἀπέθανε τῷ 1735 ἐν Ῥαϊδεστῶν· ἐδημοσίευσεν καὶ ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Οὐγγαρίας. [B.E.]

Ρακῶτις ἢ Ρακώτης. Ἀρχαία πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου, ἔνθα ἱδρῦθη ἔπειτα ἡ Ἀλεξάνδρεια τῷ 332 π. Χ. Κατὰ τὸ σῆμα τοῦ περιωνύμου ἀρχιτέκτονος Δεινοκράτους καθ' ὃ ἐκτίσθη ἡ νέα πόλις, ἡ Ρ. ἀπετέλει ὑστερον μέρος αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ὅχλου κυρίως κατοικοῦμενον καὶ περιέχον καὶ τὸ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Σεραπεῖον. [A.L.]

Ράλε (Raleigh). Πρωτεύουσα τῆς Βορειοαμερικ. πολιτείας Βορείου Καρολίνας, κειμένη ἐπὶ ὕψι πεδίου καὶ ἔχουσα 12 608 κατ., διατηροῦσα δὲ ἀρχαίαν ἐμπορίαν βάμβακος καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Ἐκτὸς πανεπιστημίου διὰ μαύρους καὶ μιγάδας (ὧν ὑπάρχουσι 5 000) ἔχει κολλέγιον τῶν θηλέων καὶ σχολὰς γεωπονικὰς καὶ ἱατρικὰς.

Ράλε (Sir Walter Raleigh). Ἀγγλος θαλασσοπόρος, γενν. 1552 ἐν Ηαγεσ

τοῦ Δέδονσχιρ. Ἦρυσε τῷ 1584 τὴν βρετανικὴν ἀποικίαν τῆς Βορείου Καρολίνας ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ, ἐκურσεύσε τῷ ἐπομένῳ ἔτει τὴν νῆσον Τρινιδὰδ καὶ ἀνῆλθε τὸν ποτ. Ὀρινόκον. Τῷ 1560 ἐγένετο διοικητὴς τοῦ Τζέρσεϋ· κατηγγέλθη δὲ ὡς λαθὼν μέρος εἰς συνωμοσίαν κατὰ Ἰακώβου Δ' καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ἐρρίθη εἰς τὴν εἰρκτὴν (1603). Ἐνταῦθα ἐκρατήθη 13 ἔτη, καθ' ἃ συνέγραψεν ἱστορίαν τοῦ κόσμου ἧς ἐξεδόθησαν 2 τόμοι (1614). Τέλος πεσόντος τοῦ κριωτέρου ἐγθροῦ του Σόμερσετ ἀπελευθερώθη καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν ἐκστρατείας εἰς Γουαϊνιὴν πρὸς ἐκμετάλλευσιν γυμνορυχείων. Ἀποτυχὼν ἐπίστρεψεν, ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰσπανοὶ τὰς πράξεις του θεωροῦν ὡς ῥῆξιν τῆς εἰρήνης, ὁ Ρ. καίπερ ἀθῶος ὢν ἐσυλακίσθη ἐκ νέου καὶ ἀπεκαταστάθη τῷ 1618 δυνάμει τῆς προγενεστέρας δικαστικῆς ἀπράσεως. Τὰ διάφορα ἔργα του, πολιτικά, ἱστορικά καὶ ποιητικά ἐξεδόθησαν τῷ 1829 καὶ 1857 ἐν Ὁξφόρδῃ εἰς 8 τόμους. [B.E.]

Ράλινσον (Sir Henry Creswick Rawlinson). Ἀγγλος ἀρχαιολόγος, γενν. 1810 ἐν Chadlington. Ὑπηρέτησας ἐν τῇ ἀγγλ. στρατῷ διορίσθη 1840 πρῶτος ἐν Κανδαχάρ καὶ τῷ 1844 πρόξενος ἐν Βαγδατίῳ Ἐνταῦθα κατεγίνετο εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῶν σινησιδῶν ἐπιγραφῶν καὶ κατάρθωσε σπουδαίας τιμὰς αὐτῶν ὡς ἀναγνώσχ. Ἐν τοῖς κατόπιν διετελέσας μέλος τῆς ἀγγλικῆς βουλῆς, τοῦ Ἰνδικοῦ συμβουλίου καὶ πρεσβευτῆς ἐν Τεχεράνῃ, ἐδημοσίευσε δὲ τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰ σπουδαῖα ἔργα Ἱστορία τῆς Ἀσίας κλ. (1852), Ἡ δημοσίευσίς τῶν σινησιδῶν ἐπιγραφῶν τῆς Δυτ. Ἀσίας (1853), Ἀγγλία καὶ Ῥωσία ἐν τῇ Ἀσσίᾳ (1875) κἄ. Πρὸς τοῦτοις μετέφρασε καὶ τὸν Ἡρόδοτον, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου, ὅστις ἐγένετο γνωστὸς διὰ τοῦ ἔργου Αἰὶ ὁ μεγάλοι μοναρχαὶ τοῦ ἀρχ. κόσμου (δ' ἐκδ. 1879), ὅπερ συνεπλήρωσε διὰ τῶν Ἡ ἐκτῇ (1873) καὶ Ἡ ἐξέστη ἀνατολικῇ μοναρχίᾳ (1876), πρὸς δὲ ἐδημοσίευσεν Ἱστορ. τῆς ἀρχ. Αἰγύπτου (1881), Ἱστορ. τῆς Φοινίκης (1889) κἄ. [B.E.]

Ράλλης (Γεώργιος Α.). Διαπρεπὴς νεομαθὴς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐγενν. ἐν Κων/πόλει τῷ 1806 υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. διατελέσαντος ἐπιτετραμμένου τῆς Τευρκίας παρὰ τῇ Γαλλικῇ κυβερνήσει καὶ τῷ 1821 ἀπαγχονισθέντος. Μεταβὰς τῷ 1822 εἰς τὴν Ἑσπερίαν διήκουσεν ἐν Παρισίοις τῶν μαθημάτων τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἀσχολούμενος συγχρόνως καὶ εἰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Μετὰ τὴν περάτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ τῷ 1828 διορίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλ-

λίας Καρόλου I' καθηγητὴς ἐν τῇ γυμνασίῳ τῆς γαλλικῆς πόλεως Marmande. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως παρητήθη τῆς θέσεως ταύτης καὶ μετέβη εἰς Ναύπليون ἔδραν τότε τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐνθα κατέλαβε διαφόρους δικαστικὰς θέσεις. Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Βασιλείας κατ' ἀρχὰς μὲν διορίσθη εἰσαγγελεὺς τῶν Πρωτοδικῶν καὶ μετὰ ταῦτα τῶν Ἐφετῶν καὶ τῷ 1849 κατέλαβε τὴν ἀνωτάτην θέσιν τοῦ πρέσβου τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀμα δὲ τῇ ἰδρύσει τοῦ Πανεπιστημίου ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ καθηγητῶν διορισθεὶς εἰς τὴν ἔδραν τοῦ ἐμπορικῶν δικαίου καὶ δημιουργὸς τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐν Ἑλλάδι γενόμενος. Ἐξηκολούθησε δὲ διδάσκων μέχρι τοῦ ἐτους τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ ἐγένετο πολλὰκις τῷ 1838, 1839-1841 καὶ 1868 πρύτανης τοῦ πανεπιστημίου ὑπὲρ οὗ ἐμόχθησε πλεῖστον ὅπως πρὸς τοῖς ἄλλοις καλλωπίσῃ αὐτὸ ἐξωτερικῶς. Ἐγένετο καὶ πολλάκις ὑπουργὸς καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ πάντων ἐκτιμώμενος ἐν Γαστρίν τῆς Δυστρίας, θέν ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετακρυσθῆς εἰς Ἀθήνας ἐτάφη μέγαλοσπετῶς τῇ 12 Δεκεμβρίου 1883.

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ διακρίνονται κυρίως τὸ τρίτομον Ἑμπορικὸν δίκαιον, ἡ ἐκδοσίς τῶν Ἑλληνικῶν Κωδίκων ἡ γεννομένη τῇ συνεργασίᾳ τοῦ Μ. Ποτλῆ (βλ. λ.), μεθ' οὗ ἐξέβηκε καὶ τὸ Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἐρῶν Κανόνων, ἔργον μεγάλως ἐκτιμώμενον ἐν Γερμανίᾳ.

Ραλλοῦσαι. Οἰκογενεῖα πτηνῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν καλοδιαμόνων. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἔχουσι μακρὰ σκέλη, μακροὺς λεπτοὺς δακτύλους, ἀναλόγως βραχὺν λαίμν καὶ βραχὺ ἰσχυρὸν ἐκτερωθεν πεπιεσμένον ῥάμφος· αἱ πτέρυγες τῶν εἶναι ἐστρωγυλευμένα· καὶ βραχεῖαι ὡς εἶναι καὶ ἡ μετακτὴ οὐρά τῶν. Τρέφονται ἐξ ἐνυδρεῶν ἀνέλκων ὡς καὶ ἐκ σπερμάτων· πλέουσι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιτηδεῖως καὶ τρέχουσι ταχέως ὑπεράνω τῶν παρυδατίων φυτῶν καὶ τῶν ἑλῶν. Οἱ Ρ. εἰσὶ πτηνὰ πανταχοῦ διαδεδομένα ὦν τὰ εἶδη εἰς 150 ἀνερχόμενα διαιροῦνται εἰς 18 γένη. Ἐν Εὐρώπῃ ἐκ ταύτης τῆς οἰκογενείας γένη ἀπαντῶσι συγχάκεις ἢ φαλαρίε, ὁ καλαμοδύτης, ὁ λιμναῖος ἔρνης, ἡ ἐρτυγόμετρα καὶ ὁ κοινὸς Ῥάλλος ὁ φιλοδρος (Rallus aquaticus) πτηνὸν ἔχον μέγεθος περίπου ἴσον πρὸς τὸ τοῦ φαρὸς ἀνω πρᾶσινοράϊον μετὰ μελανῶν κηλίδων ἐκτερωθεν δὲ πτέρυγας ἐναλλαξ λευκὰς καὶ μελαινὰς, καὶ τὸ ῥάμφος καὶ τοὺς πόδας ἐρυθρὰ· εἶναι δὲ πτηνὸν ἐπιδημητικὸν ἐρ' ὅλων τῶν ἑλῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ραμᾶ ἢ Ραμῶθ. Ὄνομα (σημαῖνον ἔδρ. ὕψωμα) πολλῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ πόλεων τῆς Παλαιστίνης Ἡ Ρ. τοῦ Βενιαμίν

ἔκειτο 2 ὥρας πρὸς Β τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ κωνοειδοῦς λόφου πρὸς Δ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦ-
σης εἰς Βεθλὴν καὶ Συχέμ, καὶ εἶναι σήμε-
ρον χωρίζον μετὰ τοῦ ἀρχαίου δυνάματος
Ἰερ-Ράμ. Ἐκ ταύτης πιθανῶς πρέπει νὰ
διασταλῇ ἡ Ρ. τοῦ Σαμουὴλ ἡ λεγομένη
Ῥαμαθαὶμ Ζεζήμ (Ἑβρ. διπλαῖον ὄψωμα ἡ
θία), ἡ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ Ῥαμαθαία ἐπὶ
τοῦ Δ μέρους τοῦ ὄρους Ἑρφαίμ, καὶ διὰ
τοῦτο ἡ αὐτὴ ἴσως πρὸς τὴν σημερινὴν ἐφ'
ὁψηλεῖ κειμένην κώμην ΒΔ τῆς Λυδίας. —
Ρ. τῆς συλῆς Νεοβαλεῖμ σώζεται εἰσαεὶ ἐν
τῇ μεγάλῃ κώμῃ Ῥαμε. ΝΔ τοῦ Σαφίδ ἐν
τῇ κάτω Γαλιλαίᾳ. Ἐπὶ δὲ καὶ Ρ. τῆς συ-
λῆς Ἀσθήρ καὶ ἀλλῇ Ρ. καλουμένην προσέτι
Ramoth-Gilead σπουδαίως ἄλλοτε στρα-
τιωτικὸς σταθμὸς τῆς Ἰουδαίας. [Δ.Λ.]

Ῥαμαζάν. Πλ. Νηστεία.

Ῥάμρος (Rawmarsh). Πόλις τῆς
ἀγγλ. κρητίδας Ὑόρκης, ἐν τῷ Οὐέστ-
Ῥάιτγγ. ἔχει 11983 κατ. καὶ βιομηχα-
νικὴν οἰκίαν καὶ χάλυβος, κυρίως μαχαίρων.

Ῥάμας ἐν τῇ Ἰνδίκῃ μυθολογίᾳ εἶναι
ἡ ἐξέστη καταβολὴ τοῦ θεοῦ Βισνὺ καθ'
ἣν ἐνσωματώθη εἰς τὸν Ῥάμαν υἱὸν τοῦ
βασιλέως Δοκαράθα. Τὰς τύχας τοῦ περι-
γρᾶφει ἡ Ῥαμαθάννα (βλ. λ.).

Ῥαμαθάννα, ἥτοι Τύχαι τοῦ Ῥάμα,
καλεῖται ἐθνικὸν ἔπος τῶν Ἰνδῶν, ἔργον τοῦ
ποιητοῦ Βαλμίκι εἰς 7 βέλκῃ καὶ 24 χιλ.
στιχοῖς. Ἐξυμνεῖν κυρίως τοὺς πολέμους τῶν
Ἀρίων κατὰ τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Νοτίου Ἰν-
δικῆς καὶ τῆς Κεῦλάνης, τὸ ἔπος τοῦτο εἶναι
συγγράμμιον ἀποχέωσις τοῦ ἥρωος Ῥάμα, ἐν-
σωματώσεως τοῦ Βισνὺ, καὶ περιγράφει τοὺς
γάμους τοῦ μετὰ τῆς Σίτας, τὸν προθύμως
ὑποφερόμενον ἐξορισμὸν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀκα-
τοίκητα θάλα, τὰς μάχας τοῦ κατὰ γιγάν-
των καὶ δαιμόνων, τέλος δὲ τὴν ἐπάνοδόν
τοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς
ὕπὸ τὴν μορφήν τοῦ Βισνὺ. Πλήρης ἐκδόσις
αὐτοῦ ἐξέπληθη ὑπὲρ Γερσεσιου (1843-67).

Ῥαμβουλιέ (Rambouillet). Πρω-
τεύουσα διαμερίματος (1326 τγμ. μετὰ
69749 κατ) ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Σηκουάνα-
καὶ Ὁαῖζ. ἔχει 38650 κατ. καὶ μέγα
ἀνάκτορον περιῶ λλέμενον ὑπὲρ ὠραιστάτων
κήπων καὶ ὀάδους. [Μ.Σ.]

Ραμβώ (Ἀλφρέδος Νικέλαος Ram-
band). Γάλλος ἱστορικός γενν. 1842 ἐν
Παζανσόν, διατελέσας καθηγητὴς ἐν Νανσύ,
ἀπὸ δὲ τοῦ 1882 ἐν Παρισίαις. Συνέγραψε
μεταξὺ ἄλλων καὶ L'empire grec au di-
xième siècle (1878) καὶ Hist. de la ci-
vilisation française (1885-7). [Β.Ε.]

Ῥαμέ. Βλ. Ῥάμος.

Ῥαμεσδάραμ. Νῆσος μετὰ τῆς
ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς καὶ τῆς Κεῦ-

λάνης, ἀνήκουσα εἰς τὴν προεδρείαν Μίδρας
καὶ ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ Σίδα. Ἡ
πρωτεύουσα Πάμβαμ ἔχει 4833, ἡ δὲ ἐπὶ
τῆς Δ ἀκτῆς πόλις Ῥαμεσδάραμ 6119.
Ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνέρχεται
εἰς 17854 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥαμεσσής. Ὄνομα αἰγυπτίων τινῶν
βασιλείων, ὧν περιφημότερος εἶναι Ῥαμεσ-
σῆς ὁ Β' (1348-1281 π. Χ.). Περὶ τοῦτου
καὶ τῶν Ῥαμεσσιδῶν βλ. ἐν λ. Αἴγυπτος, ἐν
τ. Δ' σ. 269.

Ῥάμια. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγνάντων
(Ἄρτης), ἀφ' ὧν ἀπέχει ὥρ. 2 1/2 πρὸς
ΝΔ Κάτ. 393.

Ῥαμλὲ (τ. ἑ. ἄμμος). Πόλινγκη τῆς
Παλαιστίνης ἐπὶ τῆς εἰς Ἰόππης εἰς Ἱερου-
σαλὴμ ὁδοῦ, ἔχουσα 3000 κατ. Ἰδρύθη 716
ὕπὸ τοῦ χαλῆρου Σουλεϊμάν ὡς πρωτεύουσα
τῆς στρατιωτικῆς περιφερείας Παλαιστίνης,
ἔμεινε δὲ ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς χώρας
μέχρι τῶν σταυροφοριῶν. — Ρ. ἡ Ῥάμλι
καλεῖται καὶ προάστειον τῆς Ἀλεξανδρείας
(βλ. λ.). Μ.Χ.]

Ῥάμλερ (Κάρολος Γιουλίελμος Ram-
ler). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1725 ἐν Κολ-
βέργγ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς τῆς λογι-
κῆς κλ. ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ
Βερολίνου καὶ ἐπὶ τινα ἔτη καὶ διευθυντὴς
θεάτρου. Ἀπέθανε τῷ 1798. Εἰς τὰ ποιη-
τικὰ τοῦ ἔργα, κυρίως ὠδὰς καὶ καντάτας,
ἀνεδείχθη ὁ Ρ. ἀριστοτέχνης τῆς μορφῆς,
τοῦ μέτρου καὶ ῥυθμοῦ, διέπνευσε δὲ καὶ ὡς
μεταφραστὴς πρὸ πάντων ὠδῶν τινῶν τοῦ
Ὁράτιου. [Μ.Γ.]

Ῥάμμελσβέργ (Κάρολος Φρειδερί-
κος Rammelsberg). Χημικός γενν. 1813
ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἐξέδραzen ἐπὶ πολλὰ ἔτη
ἐν διαφόροις ἀκαδημαίαις καὶ διωρίσθη 1774
καθηγ. τοῦ πανεπιστημίου. Ἐκτὸς πολλῶν
μονογραφιῶν ἐδημοσίευσε κυρίως τὸ Ἑγγει-
ριδιὸν τῆς χημείας τῶν ὄρυκτων (β' ἐκδ.
1875), Κρυσταλλογραφικὴν χημείαν, Στοι-
χεομετρίαν, Ποιοτικὴν Ἀνάλυσιν καὶ Πο-
σοτικὴν Ἀνάλυσιν πλειστάκις ἐκδοθείσας,
Κρυσταλλογραφίαν, Χημ. μεταλλουργίαν,
Στοιχεῖα τῆς χημείας (ε' ἐκδ. 1882) κλ.

Ῥαμμελσδεργίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ
ῥομβικοῦ συστήματος χρώματος κασσιτέρου,
ἀποτελούμενον ἐκ νικελίου καὶ ἀρσενικοῦ.
Χρησιμοποιεῖ εἰς ἐξαγωγήν νικελίου. [Δ.Κ.]

Ῥάμνος (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία
ἀκανθώδους θάμνου, ἥτοι τοῦ ὑπὸ τῶν νεω-
τέρων Λυκίου (βλ. λ.) τοῦ Εὐρωπαϊοῦ (Ly-
cium Europaeum L.) κοινοτάτου περὶ φραγ-
μοῦς ἐν Ἀττικῇ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ ἀρ-
χιπελάγους, ὅπου καὶ σήμερον Ρ. καλεῖται.
Ἐκ τοῦ θάμνου τούτου ὠνομάσθησαν ἐν τῇ
ἀρχαιότητι καὶ διάφοροι πόλεις, ὡς ὁ τῆς

Ἀττικῆς Ῥαμνοῦς κτλ. Τὰ φύλλα τοῦ Ρ. καταπλασσομένα εἰσὶν ἐπιτήδεια πρὸς ἐρυσιπέλατα καὶ ἐρπητας κατὰ τὸν Διοσκορίδην. Τὸ ὁμώνυμον γένος Ρ. κατὰ Λινναῖον εἶναι τύπος ἰδίας οἰκογενείας (βλ. λ. Ῥαμνώδη). [Θ.Χ.]

Ῥαμνοῦς (δ καὶ ἤ). Δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων εἰς τὴν Αἰαντίδα φυλὴν. Εἶχε δὲ ὁμώνυμον κώμην εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ἀττικῆς κειμένην καὶ ἀπέχουσαν τοῦ Μαραθῶνος 60 στάδια καὶ ἦτο πατρίς τοῦ ῥήτορος Ἀντιφώντος. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχε τὸ περίφημον ἱερὸν τῆς Νεμέσεως εὐτινος τὰ ἐρεῖπια σώζονται κατὰ τὴν θέσιν τῆς σήμερον Γουττόκαστρο ἢ Ὁδρηόκαστρον καλυμμένην ἐπὶ κορυφῆς λόφου 300' ὑψηλοῦ μακρόθεν τὴν θάλασσαν ἐπιβλέποντος. Τὸ ἱερὸν τοῦτο συνίστατο ἐκ 2 ναῶν τοῦ μὲν μικροτέρου καὶ ἀρχαιοτέρου ὑπὸ τῶν Περσῶν καταστραφέντος, τοῦ δὲ μετ' αὐτοῦ συνεχόμενου μεγαλυτέρου κτισθέντος μετὰ τὰ Μηδικὰ ἐν ᾧ ἀπέκειτο τὸ κολοσσαῖον ἀγαλμα τῆς Νεμέσεως τῆς Ῥαμνοσύας θεᾶς, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Φειδίαν ἢ κατ' ἄλλους εἰς τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Ἀγοράκριτον. Μέρος τῶν πυχῶν τοῦ ἀγάλματος εὗρεθὲν διατηρεῖται ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ. Αἱ κατὰ τὸ ἔτος 1891 γενόμεναι ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ἀνασκαφαὶ ἔφερον εἰς φῶς πολλοῦ λόγου ἄξια εὐρήματα ἅτινα ἐκοιμήθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον· τούτων ἐξέχει τὸ κολοσσαῖον ἀγαλμα τῆς Θεμίδος τῆς συνάου καὶ συγγενοῦς τῇ Νεμέσει θεᾶς ἔργον κατὰ τὴν ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ ἐπιγραφὴν τοῦ Χαιρεπράτου υἱοῦ τοῦ Χαιρεδήμου Ῥαμνοσίου περὶ τὸ 300 π. Χ. ἀκμάσαντος. [Α.Λ.]

Ῥαμνώδη (Βοτ.), Rhamnaceæ. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν περιλαμβάνουσα περὶ τὰ 430 εἶδη τῆς θερμῆς καὶ εὐκράτου ζώνης, ἅπαντα δένδρῳδῃ ἢ θαμνώδῃ συχνὰ δ' ἀκανθώδῃ. Ἐχουσι φύλλα ἀπλᾶ μετὰ μικρῶν παραφύλλων, σέπαλα 4-5, πέταλα 4-5 μικρά, στήμονας περιγύνους ἀντιθέτους τοῖς πετάλοις, καρπὸν κάψαν ἢ δρύπην λιθώδη πολύχωρον ἢ σπανίως μονόχωρον. Οἱ καρποὶ καὶ τὰ φύλλα τῶν πλείστων Ρ. εἰσὶν εὐχρηστα ὡς βαφικὰ καὶ φαρμακευτικὰ ἐνέχοντα οὐσίας πικρὰς καὶ καθαρτικὰς. Τὰ ἐπισημότερα γένη εἰσὶ τὸ πρότυπον Ῥάμνος (Rhamnus L.) οὗ ἀξιωμακόμενα τὰ εἶδη Ρ. ἡ καθαρτικὴ (Rh. cathartica L.), Ρ. ἡ βαφικὴ (Rh. infectoria L.), Ρ. ἡ φραγκύλη (Rh. frangula): τὰ ἐν Ἑλλάδι κοινότερα εἶδη εἰσὶ Ρ. ἡ ἐλαιώδης (Rh. oleoides L.) καὶ Ρ. ἑλληνικὴ (Rh. graeca Boiss. et Reut.) ἄμφω κοινῶς Λατζοχεριά ἢ Μαυραγκαθιά, ἐξ ὧν συλλέγονται αἱ ῥάγες αἱ

πρὸς κιτρίνην βαφὴν (Λατζοχερί), καὶ Ρ. ἡ Ἀλάτερνος (Rh. Alaternus L.) ἥτις ἔχουσα φύλλα δειθαλῆ θεραπεύεται συχνὰ πρὸς καλλωπισμὸν. Εἶδος δὲ Ρ. εἶναι καὶ τὸ ἀπροσδιόριστον μικρασιανὸν Λύκιον τοῦ Διοσκορίδου. Ἄτερα γένη τῶν Ρ. εἰσὶ ὁ Παλίουρος (Paliurus Lam.) οὗ τὸ μόνον εἶδος Π. ὁ νέτιος (R. australis Gärtn, κοινῶς Παλιούρι) κοινότατον ἐν Ἑλλάδι, φαρμακευτικὸν δὲ κατὰ Διοσκορίδην· τέλος τὸ γένος Ζίζυρος (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Ῥάμος (Petrus Ramus, κορίως Pierre de la Ramée). Γάλλος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ φιλόλογος, γενν. 1515 ἐν Cuth. Κυρίως ἐμελέτησε τὸν Ἀριστοτέλη τῶν ὁποῖον ὁμῶς ἤρξατο ὕστερον νὰ καταπολεμῇ. Ἐθεώρει τὴν λογικὴν ὡς ἀπλὴν τέχνην τῆς διαλεκτικῆς καὶ ἐσκόπει νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς σχολαστικῆς διὰ μέσου τῆς ῥητορικῆς. Τὰ ἔργα του (λατινιστῇ) Παρατηρήσεις εἰς τὴν διαλεκτικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ μαθήματα διαλεκτικά (1543) ἤγειραν κυριολεκτικῶς ἐπανάστασιν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν λογίων καὶ ἐδημιούργησαν τῷ Π. πολλοὺς ἑχθροὺς. Οὐχ ἥττον διωρίσθη τῷ 1551 καθήγητῆς τῆς διαλεκτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἐν Παρισίοις. Ὡς γνώστης τῆς ἀρχαιότητος ἀνεδείχθη διὰ τῶν ἔργων Περί τῶν ἡθῶν τῶν ἀρχαίων (1559) καὶ Περί τῶν στρατιωτικῶν τοῦ Καίσαρος (1559)· ἐν μεγίστῃ δὲ χρήσει ἦτο τὸ ἐπιγραφόμενον Professio regis (1559), διδασκαλία τῶν ἐπτά λεγομένων ἐλευθέρων τεχνῶν, μία τῶν πρώτων ἐγκυκλοπαιδείων. Ὡς ὁπαδὸς τοῦ καλθινισμοῦ ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ τῶν Παρισίων καὶ διέμεινε καιρὸν τινα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐπιστρέψας δὲ εὗρε κατὰ τὴν νύκτα τοῦ ἀγ. Βαρθολομαίου (24 Αὐγ. 1572) τὸν θάνατόν του. [Β.Ε.]

Ῥάμπουρ. Κράτος τῆς Ἰνδικῆς, φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, ἐν τῇ διαιρέσει Ῥογκιλκάνδη τῶν βορειοδυτικῶν ἐπαρχιῶν. Ἐχει 2447 τχμ. καὶ 541914 κατ., πρωτεύουσά ἐστι τὸ ὁμώνυμον πόλιν κειμένην ἐπὶ τοῦ Κοσῖα καὶ ἔχουσαν 76733 κατ. ὧν δύο τρίτα μωαμεθανοί. [Μ.Σ.]

Ῥάμσγκατ (Ramsgate). Ἐπίνειον μετὰ θαλασσίων λουτρῶν τοῦ συρμοῦ ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Κέντ ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς τῆς χερσονήσου Θάινετ. Ἐχει 24733 κατ. διατηροῦντας ναυπηγίαν, ἀλιείαν καὶ ἐμπορίον [Μ.Σ.]

Ῥαμψίντος. Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, υἱὸς τοῦ Πρωτέως. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον Β' 121 εἶναι γνωστὸς διὰ τὰ πλοῦτά αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν κλοπὴν τοῦ θησαυροῦ ἐφ' ᾧ ἦσαν ταῦτα ἐναποτεθειμένα. Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ αὐτοῦ Ἡροδότου δ' Ῥ. κατέδωκε τὸν ἄδην ὅπου ἐπαίξε κύβους μετὰ

τῆς Δήμητρος καὶ ἄλλοτε μὲν νικῶν ἄλλοτε δὲ ἡττώμενος ἔλαβε παρὰ τῆς θεᾶς ὡς δῶρον χρυσὸν ὕψασμα, μεθ' οὗ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν ἀνω κόσμον. Συμφώνως πρὸς τὸν μῦθον τοῦτον ἐτέλουν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐορτὴν σχεῖν ἔχουσαν πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ συνδεομένην ἐπίσης πρὸς τὰς περὶ διαδοχῆς ζωῆς καὶ θανάτου ὡς καὶ περὶ μεταστάσεως τῶν ψυχῶν ἰδέας. Ὁ Ρ. κατὰ τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις ἀποδεικνύεται ἱστορικὸν πρόσωπον καὶ ἀντιστοιχεῖ περίπου πρὸς Ῥαμεσσὴν τὸν Ι' τὴν ἰδρυτὴν τῆς 20ης Μαγεθωνικῆς δυναστείας. [B.E.]

Ῥαμώ (Ἰωάννης Φίλιππος Rameau). Περὶφημος Γάλλος μουσουργός, γενν. 1683 ἐν Λιζόν. Ἐπορεύσατο κυρίως τὸ βιολίον καὶ τὸ (ἐκκλησιαστικόν) ὄργανον καὶ ἐξήρσεν ἐν διαφόροις πόλεσι, καὶ δὴ 4 ἔτη ἐν Κλερμόν, ὅπου ἀνέπτυξε τὴν νέαν θεωρίαν τοῦ τῆς μουσικῆς ἁρμονίας. Εἶτα μετέβη εἰς Παρίσιους καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὴν τῇ 1722 ὑπὲρ τὸν τίτλον *Traité de l'harmonie*, ἀποκτῆσας δι' αὐτῆς μεγάλην φήμην, ἐπαυξηθεῖσαν διὰ τῶν κατόπιν ἄλλων θεωρητικῶν ἔργων τοῦ. Ἀπὸ τοῦ 1732 ἐπεδόθη κυρίως εἰς τὴν σύνθεσιν μελοδραμάτων (Κάτωρ καὶ Πολυδούκης, Δάρδανος, Ζωροάστρης κ.), δι' ὧν ἀνεκαίνισε τὴν διὰ τοῦ Λουλλὺ δημιουργηθεῖσαν ἐθνικὴν τῶν Γάλλων μελοδραματικὴν σχολήν, ἐξ ἧσου διαπρέψας ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ παθητικοῦ καὶ τοῦ χαρίεντος. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1764 ἐν Παρίσι. [M.G.]

Ῥανδάτσον (Randazzo). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Κατάνης ἐν Σικελίᾳ, κειμένη μεταξὺ τῆς Αἴτνης καὶ τῶν ὀρέων Nebrodi, ἐπὶ τοῦ Ἀλκαντάρου. Περιβάλλεται ὑπὸ τεχνῶν μετὰ νορμανικῶν πύργων καὶ γοθικῶν πυλῶν, ἔχει δὲ ὥρατα μέγαρα καὶ ναοὺς, 10210 κατ. καὶ ἐμπόριον οἴνου, ἐλαίου καὶ τυροῦ. [M.S.]

Ῥάνδερς. Πρωτεύουσα διαμερίσματος (2032 τχμ. μετὰ 110 453 κατ.) τοῦ δανικοῦ νομοῦ Ὁρχους ἐν Γιουτλάνδῃ, 11 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γούδεν εἰς τὸν μακρὸν κόλπον τοῦ Β. ἔχει 16 617 κατ., γοθικὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Μόρτενς, ποικίλην βιομηχανίαν, ἀλιεῖαν, ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον, κυρίως ἱππῶν. [M.S.]

Ῥάξ. Βλ. Καρπός.

Ῥάξα. Χωρίον τοῦ δήμου Παραληθαίων (Τρικαλίων), 2 ὥρ. ἀπὸ Ζαγλάνιας, μετὰ 324 κατ.

Ῥάου (Κάρολος Ἑρρ. Rau). Δημοσιολόγος, γενν. 1792 ἐν Ἐρλάγγῃ, ὅπου ἐγένετο 1816 καθηγητῆς. Τῇ 1822 ἐκλήθη εἰς Ἀϊδελβέργην, ὅπου ἐδίδασκε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ 1870. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ

εἶναι Ἑγχειρίδιον τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας (1826-37, πολλάκις ἀνατυπωθέν). Ἀπὸ τοῦ 1834 ἦτο καὶ συντάκτης τοῦ Ἀρχείου τῆς πολ. οἰκονομίας. [Ἐγ.]

Ῥάουλεῦ-Ρίτζς (Rowley Regis). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Στάφορντ, ἔχουσα 30 791 κατ. καὶ ἱμαίαν βιομηχανίαν σιδήρου, ὀπλων, γεωργικῶν ἐργαλείων κλ. [M.S.]

Ῥαούλ-Ροσέττ (Désiré Raoul-Rochette). Γάλλος ἀρχαιολόγος, γενν. 1790 ἐν St. Amand τοῦ νομοῦ Σέρ. Διετέλεσε καθηγητῆς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ αὐτοκρατορ. λυκείῳ τῶν Παρισίων καὶ ἀπὸ τοῦ 1826 καθηγ. τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῇ Βασιλ. βιβλιοθήκῃ, ἐξελέγη δὲ 1816 μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ 1839 ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὁραίων τεχνῶν. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1854. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ γνωστότατα ἐγένοντο *Hist. crit. de l'établissement des colonies grecques* (4 τ. 1815), *Monuments inédits d'antiquités figurées grecques, étrusques et romaines* (2 τ. 1828-30), *Antiquités grecques du Bosphore cimmérien* (1822), *Peintures antiques inédites* (1836), *Lettres sur la peinture des Grecs* (1840) κλ. [B.E.]

Ῥάουμπερ (Φρειδερίκος von Raumer). Ἱστοριογράφος, γενν. 1781 ἐν Würzburg. Ἐπορεύσατο τὴν νομικὴν καὶ διωρισθὴ τῇ 1811 καθηγητῆς τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐν Βρεσλαύᾳ. Ἀφιερωθεὶς δὲ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ἐκλήθη 1819 εἰς Βερολίνον ὡς καθηγητῆς τῶν πολιτ. ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἱστορίας. Ἐξετέλεσε πολλὰς περιηγήσεις χάριν σπουδῶν, ὕψηξε δὲ καὶ μέλος τῆς Ἑθν. συνελεύσεως ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ τῆς πρωστ. βουλῆς. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1873 ἐν Βερολίνῳ. Ἐκτὸς ἄλλων μικροτέρων ἔργων ἔγραψε κυρίως τὰ Μαθήματα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας (α' ἐκδ. 1821), τὴν Ἱστορίαν τῶν Χρυσταυρῶν (6 τ., ε' ἐκδ. 1878), ἥτις εἶναι τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ, Ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΕ' αἰῶνος (8 τ., 1832-50) καὶ πολλὰ ἄλλα ἱστορικά, πολιτικά κλ. συγγράμματα καὶ μονογραφίας. Ἰδρύσε δὲ καὶ τὸ γνωστότατον Ἱστορικὸν ἐγκύκλιον (ἐπατηρίδα περιέχουσαν ἱστορικὰς μονογραφίας), ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1830 ἐκδίδεται κατ' ἔτος ἀδιακόπως.

Ῥάουχ (Χριστιανὸς Rauch). Περὶφημος γερμανὸς γλύπτης, γενν. 1777 ἐν Ἀρόλσεν. Σπουδάσας ἐν Κάσσελ ἦλθε 1797 εἰς Βερολίνον ὅπου διετέλεσεν ἔτη τινὰ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς αὐλῆς, ἔλαβε δὲ παρὰ τοῦ Γουλιέλμου Γ' τὰ μέσα περαιτέρω τελειοποιήσεως καὶ μετέβη εἰς Ρώμην, ὅπου μελετήσας τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων καὶ τοῦ Θορ-

βάλδον ἐξετέλεσεν ἀγάλματα τινα κυρίως ἐκ τῆς ἑλλην μυθολογίας. Τῇ 1811 ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἰς Βερολίνον καὶ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐκπονήσῃ ἐπιτύμβιον μνημεῖον τῆς ἀποθανούσης βασιλίσσης Λουίζης, ὅπερ ἐπὶ νυκτὸς αὐτῇ μεγίστην εἴληψεν. Ῥαπτοκλειούθησαν δὲ ἐκτοτε πλείοται προτομαὶ καὶ ἀγάλματα περιγύμων ἀνδρῶν, Φρειδερίκου Γ', τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τοῦ Ἀννόβερ, ἀγάλματα τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανου, τοῦ Δύρερ, Καντίου, ὁ λαμπρὰ Νίκαι διὰ τὴν Βαλχάλλαν, πολυάριθμα θανάτους, τὸ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου, σύμπλεγμα τοῦ Μωυσεῖος καπ., εἰς τὰ ἑποῖα ὁ Ῥ. ἀνεδείχθη εἰς τῶν πρώτων καλλιτεχνῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐξ ἑαυτοῦ διαπρέπων εἰς ἰδανικὰς παραστάσεις καὶ εἰς εἰκονικὰς ἀνδριάντας, εἰς τοὺς ἑποικοὺς συνήκου ποιητικὴν ἀνιληψὶν μετὰ μεγάλης φυσικῆς ἀληθείας. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1857 ἐν Δρέσδῃ, ὅπου εἶχε μεταβῆ ἕνεκα νόσου τινός, πρὸς καὶ πιν. Γλυπτικὴ 1Δ', 3. [Μ.Γ.]

Ῥάππ (Ἰωάννης κίμης; Rapp). Στρατηγὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Ἐγεννήθη τῇ 1772 ἐν Colmar τῆς Ἀλσατίας, κατετάχθη ἐν τῷ στρατῷ τῇ 1788, ἀποδὲ ἐπειτα ἠκολούθησε τὸν στρατηγὸν Δερσίζ εἰς Αἴγυπτον, προσεκολλήθη εἰς τὸν Ναπολέοντα πρῶτον ὕπατον τότε. Ἐπὶ αὐτοκρατορίας ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς πολέμους ἐναντίον τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας καὶ διεκρίθη κατὰ τὰς μάχας τοῦ Ἀουστερλιτς, τῆς Ἰέννης ὅπου ἠνδραγάθησε, τοῦ Γολομίν καὶ τοῦ Βοροβίνο μεθ' ὃ ἔλαβε ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τὸν τίτλον τοῦ κόμητος. Διορισθεὶς διοικητὴς τοῦ Δανταϊκοῦ ὑπερῆρξε τὸ φρούριον πλέον τοῦ ἔτους ἐναντίον 60 000 ἀνδρῶν καὶ ὑπέγραψε τῇ 1813 ἐντιμον συνθηκολογίαν ἧτις ἔμως παρεβιάσθη ὑπὸ τῶν Ῥώσων αἰχμαλωτισάντων τὴν φρουράν. Ὁ Ῥ. ἤχθη τότε εἰς Κίεβον ἐνθα ἐκρτήθη μέχρι τοῦ 1814. Κατὰ τὰς λεγομένας 100 ἡμέρας ὑπερῆρξε τὸ Στρατοβόργον καὶ κατέφυγε μετὰ τὴν καλινέρθωσιν εἰς Ἐλβετίαν ἐξ ἧς ἐπιστρέψας τῇ 1817 συνετάχθη μετὰ τῶν Βουρβόνων, γενόμενος ἐμότης τῆς Γαλλίας. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1821, καταλιπὼν καὶ Ἀπρηνμονεῖματα ὧν ἡ γνησιότης ἀμφισβητεῖται. [Β.Ε.]

Ῥαπτικά μηχαναὶ καλοῦνται τὰ μηχανουργήματα πρὸς κατασκευὴν τῆς ῤαφῆς εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν ὤφασμάτων ὡς ἐπίσης καὶ τῶν δερμάτων καὶ ἄλλων ὀλικῶν. Ἡ ἱστορία τῆς ἐξελιζέως τῶν Ῥ. μ. ἀρχεται πολὺ ἐνωρίτερον παρ' ὅσον κοινῶς εἶναι παραδεκτόν. Ἡδὲ κατὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος εἶχον μαζῇ τινὲς ὅπως ἀντικαταστήσωσι τὴν διὰ τῆς χειρὸς ῤαφὴν

δὲ τῆς ἐργασίας ἀντιστοιχοῦντος μηχανισμοῦ, αἱ προσπάθειαι ὅμως αὗται δὲν ἤθουναν· νὰ ἔχωσι πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, ἐφ' ὅσον ἐξήτουν νὰ μιμηθῶσι διὰ τὴν κίνησιν τῆς γαίης μηχανισμὸν ἀπαιτημένης τῆς συνήθους βελόνης. Τὸ πρῶτον δίπλωμα προνομίας διαταύτην μηχανὴν λίαν ἀτελὴ ὅμως ὑπὸ τῆς ἐπιστῆς τῆς κατασκευῆς παρεχωρήθη τῇ 1790 εἰς τὴν Ἀγγλον Ὁμαῖν Saint τὸ δευτέρον ἔλαθεν τῇ 1804 οἱ Ἀγγλοι Ὁμαῖν Stone καὶ Ἰάκωβος Henderson διὰ μίαν μηχανὴν διὰ τῆς ἐκείας ἐξετελεῖτο ἡ ἐπιρραφή, μίαν σχετικῶς εὐμεταχείριστον μηχανὴν ἧτις ὅμως ἐπίσης ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς διὰ χειρὸς ῤαφῆς, κατασκευάσθη τῇ 1814 ἐν Βιέννῃ ὁ Ἰωσήφ Madersperger· αὐτὸς δὲ ἐν μεταγενεστέρῃ τινὶ κατασκευῇ (περὶ τὴν 1839) μετέβη τὴν ἐφορμολογίαν διὰ βελόνων ἐχούσων ὀπὴν κατὰ τὴν ἀκὴν καὶ ἐπέτυχεν διὰ τῆς περιπλοκῆς πολλῶν μίτων μίαν συνεχῆ σειρὰν εὐθείων ῤαφῶν. Ἡ πρώτη Ῥ. μ. ἧς ἐγένετο γρήγας κατὰ μεγαλύτηρον ἀριθμὸν ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ Βαρβολομαίου Thimonnier τῇ 1829 ἐφευρεθεῖσα διὰ βελόνης ἐχούσης ῤαφίδα καὶ διὰ συνεχούς μίτου ἐξετελεῖ τὴν ἀπλὴν ἀλυσὶν διωτὴν ῤαφῆν. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνω ῤαφῶν θέντων ἐφευρετῶν ὁ Walter Hunt ἐν Νέα Ὑόρκῃ τῇ 1834 κατασκεύασεν τὴν πρώτην μηχανὴν διὰ τὴν διπλὴν ἐπιρραφὴν ἧτις ῤαφὴ ὥρα σχεδὸν ἀποκλειστικῶς γίνεται διὰ τῶν Ῥ. μ. ἐν ταύτῃ τῇ μηχανῇ ὁ κατασκευαστὴς ἐξήρμωσε μίαν βελόνην μετὰ ὀπῆς εἰς τὴν ἀκὴν εὐρισκομένης διὰ τὸν ἀνω μίτον καὶ μηχανισμὸν ὁμοῖον πρὸς τὴν ὕφαντικὴν κερκίδα διὰ τῶν κάτω μίτων. Ἡ κατασκευὴ αὕτη ἦτις σχηματίζει τὴν βάσιν τῶν σημερινῶν μηχανῶν μετὰ κερκίδων ἔμεινε μέχρις ἐσχάτων σχεδὸν ἀγνωστος ἐπειδὴ ὁ ἐφευρτὴς ἔνεκεν ἐλλείψεως αὐτοπεποιθήσεως παρημέλησε νὰ παραδῶσιν αὐτὴν εἰς τὴν γρῆσιν τοῦ κοινῶ. Διὰ τοῦτο συνήθως ὡς κύριος ἐφευρτὴς τῆς Ῥ. μ. ἐκλαμβάνεται ὁ Ἠλίας Howe ἐκ τῆς πολέως Σπένσερ τῆς πολιτ. Μασσαχουσέτης ὅστις τῇ 1846 ἔλαβε δίπλωμα προνομίας διὰ μηχανὴν ὁμοίαν καθ' ὅλου πρὸς τὴν τοῦ Hunt καὶ ἔτυχεν ὁμοτιμῶς τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδιοκτησίας ὡς πρὸς ταύτην τὴν ἐφευρεσιν ἐναντίον τῶν πολλῶν συναγωνιστῶν του. Ἐκ τῶν συναγωνιστῶν τούτων ὁ δραστηριώτατος καὶ ἐπίσης ἐκείνος ὅστις παρέσχε τὰ μέγιστα ἐκδουλεύσεις διὰ τὴν γενικὴν εἰσαγωγὴν τῶν Ῥ. μ. ἦτο ὁ I. M. Σίγγερ ὁ ἰδρυτὴς τῆς ὁμωνύμου ἐταιρείας τῶν Ῥ. μ. ἐν Νέα Ὑόρκῃ διὰ τῆς ἐκείας ἐπηνέχθησαν ποικίλαι βελτιώσεις εἰς τὸ σύστημα τῶν μετὰ κερκίδων μηχανῶν. Ἐκτὸς τούτου πολλοὶ ἄλλοι Ἀμερικανοὶ καὶ Ἀγγλοὶ ἔλαβον ἐκτοτε δίπλωμα προνομίας εἰς πολ-

λὰς χιλιάδας ἤδη ἀνερχόμενα διὰ τὰς βελτιώσεις ἅς ἐκάστοτε ἐπὶνεγκον. Τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει συστήματα εἶναι μέχρι σήμερον εἰ τὰ τῶν Σίγγερ, τῶν Wheeler καὶ Wilson ὡς καὶ τῶν Grover καὶ Baker. Τῷ 1854 εἰσῆχθη ἡ πρώτη Ρ. μ. ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Γερμανίαν. Ἡ ἐτήσια παραγωγή ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν 1700 000 μηχανῶν ὧν 500 000 κατασκευάζονται ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ ἐκείθεν ἐξαγωγή τῷ 1890 ἀνῆλθεν εἰς 6 300 000 ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 2 800 000 μαρκῶν. [N.K.]

·Ράριον πεδίον. Ἐκαλεῖτο τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πεδιάδος τῆς ἐκτεινομένης μεταξὺ τῆς Ἐλευσίνας καὶ τοῦ ὄρους Κορυθαλοῦ ὀνομασθὲν ἀπὸ τοῦ Ράρου υἱοῦ τοῦ Κελεοῦ ἡ τοῦ Κρανῶς καὶ πατρὸς τοῦ Τριπτολέμου, ἐνῶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος ἐλέγετο Θριάσιον. Οἱ Ἐλευσίνιοι ἐπίστευον εἶναι ἐν αὐτῷ ἔσπειρε τὸν πρῶτον σῖτον αὐτῇ ἡ Δημήτηρ ἥτις ἐλέγετο καὶ διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῖς Ραριάς. Τὸ ἔσχατον τοῦ πεδίου τούτου μέρος τὸ πρὸς τὴν Μεγαρίδα ἐθεωρεῖτο καὶ ἐκαλεῖτο γῆ ἱερὰ καὶ ὄργας μὴ ἐπιτρεπομένης ἐν τούτῳ τῆς καλλιέργειας. [A.A.]

·Ρασίν (Racine). Πρωτεύουσα κομητείας ἐν τῇ Βορείῳ αμερ. πολιτεία Οὐϊσκόνσιν, ἐπὶ τῆς λίμνης Μίτσιγαν. Ἐχει 21 014 κατ., κολλέγιον καὶ καθολ. ἀκαδημίαν, βιομηχανίαν, γεωργικῶν ἐργασιῶν, δερμάτων κλ. [M.Σ.]

·Ρασκόλνικοι καλοῦνται ἐν Ρωσίᾳ οἱ αἱρετικοὶ ἐν γένει, οἵτινες αὐτοὶ εαυτοὺς καλοῦσι Σταροβέρτσους (παλαιοδόξους). Ἡ γένεσις τῶν αἱρέσεων ἀνάγεται εἰς τὴν τῷ 1654 ἐπιθεώρησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νίκωνος, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας πολλοὶ ἀπεσχίρησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. Μεταξὺ τούτων ἐγεννήθησαν πάλιν πολλὰ ὑποδιαιρέσεις (Δουχαβόρζοι, Μολοκάνοι, Πομοράνοι, Στσέλνικοι, Μασλόδζοι κλ.). Καίτοι ὁριστάμενοι πολλοὺς διωγμοὺς οἱ Ρ. διεδόθησαν ἀνὰ τὰς πλείστας ἐπαρχίας. Τῷ 1870 ἐἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν ἐπισήμως εἰς 1 καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμύριον, πραγματικῶς δὲ εἰς 13 ἑκατομμύρια. [Ἐγ.]

·Ρασπάϊλ (Φραγκίσκος Βικέντιος Raspail). Γάλλος φυσιοδίφης καὶ πολιτικός, γενν. 1794 ἐν Καρπαντρά, ἐλθὼν δὲ 1815 εἰς Παρίσιους ὅπου ἔλαβε μέρος ἔκτοτε εἰς ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα, πρωταγωνιστῆς γενόμενος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848, διδὼν καὶ μετὰ τινων ἄλλων ἐφυλακίσθη ἐπὶ πενταετίαν. Ἐξῆρσεν εἶτα ἐν τινι χωρίῳ παρὰ τὰς Βρυξέλλας, τῷ δὲ 1869 ἐξελέγη μέλος τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος καὶ ἀπέθανε τῷ 1878 ἐν Arcueil παρὰ τοὺς Παρι-

σιους. Ὡς φυσιοδίφης ἐγένετο γνωστὸς συγγραψὰς τὰ ἔργα Nouveau système de chimie organique (β' ἐκδ. μετ' ἀτλαντος 1838), Nouv. système de physiologie végétale et de botanique (1837), Hist. naturelle de la santé et de la maladie chez les végétaux et les animaux (γ' ἐκδ. 1860), Revue complémentaire des sciences appliquées à la médecine (6 τ. 1855-60) κλ. [B.E.]

·Ράσσαμ. (Hormuzd Rassam). Ἀσσυριολόγος, γενν. 1826 ἐν Μοσούλ, σπουδασας δ' ἐν Ὁξφόρδῃ. Συνεδούσας τὸν Λαυάρδον εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Νινευί διετέλεσεν ὕστερον εἰς διαφόρους θέσεις διπλωματικές, ἐκρατήθη δὲ καὶ δύο ἔτη αἰχμάλωτος παρὰ τῷ Θεσδώρῳ τῆς Ἀθροσινίας. Ἀπὸ τοῦ 1876 διήρθονε τὰς ἀνασκαφὰς τῶν Ἀγγλῶν ἐν Ἀσσυρίᾳ καὶ Βαβυλωνίᾳ, ὅπου ἀνεκάλυψε διαφόρους ἀρχαιοτάτας πόλεις, καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν εἰς ἔργα τινά. [B.E.]

·Ράσταττ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν νομῷ Βάδεν τοῦ Μαγ. Δουκάτου Βάδεν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μούργ. Ἐχει 11 557 κατ. ἀνάκτορον καὶ βιομηχανίαν τριγύπτων καὶ καπνοῦ. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη καὶ διετέλεσε μέχρι τοῦ 1771 ἑδρα τῶν μαρκιῶνων τοῦ Βάδεν. Ἐν Ρ. ἐπῆλθε τῷ 1714 ἡ συνθήκη μεταξὺ Γαλλίας καὶ Αὐστρίας ἡ θέσασα τέρμα εἰς τὸν περὶ διαδοχῆς ἐν Ἰσπανίᾳ πόλεμον. Τῷ δὲ δὲ 1797-1799 συνῆδρευσεν ἐνταῦθα συνέλευσις πληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ γερμανικῶν κρατῶν πρὸς ἐπίτευξιν εἰρήνης ἀλλ' ἀνευ ἀποτελέσματος· οἱ πληρεξούσιοι τῆς Γαλλίας ἀναχωρήσαντες ἐφρονέθησαν οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ὑπὸ αὐστριακῶν στρατιωτῶν ἡ μετημαρτισμένων δολοφόνων, δὲν ἀνεκαλύφθη δὲ εἰς τίνα δένον ἀποδοθῇ τὸ κακούρημα. [M.Σ.]

·Ραστενδούργον (Rastenburg). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῇ πρώτῃ νομῷ Κονίξβέργης, ἐπὶ τοῦ Γούβερ. Ἐχει 7 304 κατ., σιδηροχυτήρια καὶ ἄλλην ποικίλην βιομηχανίαν. [M.Σ.]

·Ράστρικ (Rastriek). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Ὀρκης, ἐν τῷ Οὐέστ-Ράϊδινγ. Ἐχει 9 279 κατ., μηχανουργίαν καὶ ὑφαντουργίαν. [M.Σ.]

·Ρατανία. Βλ. Κραμέρεια ἡ τριάνδρος.

·Ρατανίνη H₂₀ H₁₃ Az O₆. Οὐσία κρυσταλλουμένη εὐδιάλυτος εἰς ὕδωρ καὶ ἐλαφρὲν οἰνόπνευμα ἐξάγεται ἐκ τοῦ φυτοῦ ρατανίας. [X.X.]

·Ράτεναταλ (Rawtenstall). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαγκαστρίας, ΒΔ τοῦ Ρότσαϊλ. Ἐχει 27 507 κατ. καὶ ἀμυαίαν βιομηχανίαν βάμβακος. [M.Σ.]

Ράτενω (Rathenow). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρωσ. νομῷ Πότσδαμ, ἐπὶ τοῦ "Αβελ. ἔχει ὠραίους τινὰς ναοὺς καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα, οἱ δὲ 16 353 κατ. διατηροῦσι κυρίως βιομηχανίαν ὀπτικῶν ἐργαλείων. [Μ.Σ.]

Ρατζαῖ (Radschschahi, ἐν ἀγγλικῇ ἔθρογραφίᾳ Rajeshaye). Διαίρεσις τῆς Ἰνδοβρεταν. τοποτηρητείας Βεγγάλης, ἔχουσα ἐμβ. 45 138 τχμ. καὶ 7722 775 κατ. Πρωτεύουσα εἶναι Ράμπουρ Βιαλίγια ἐπὶ τοῦ Γάγγου, μετὰ 21 407 κατ. [Μ.Σ.]

Ρατζῆς. Βλ. Ἰνδοὶ ἀνατολικά.

Ρατζπούτνα (ἤτοι Χώρα τῶν Ρατζπούτων). Χώρα τῆς Ἰνδικῆς περιλαμβανούσα τὸ βρετανικὸν διαμέρισμα Ἀτζμίρ-Μερβάρα καὶ 20 τιμαριωτικὰ κράτη ἰθαγενῶν ἡγεμόνων ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν ἀγγλῶν πρακτόρων. Ἀνευ τοῦ Ἀτζμίρ-Μερβάρα ἔχει ἐμβαδὸν 386 091 τχμ. καὶ 12 016 109 κατ., τοὺς πλείστους Ἰνδοῦ, ὧν σπουδαιότεραι τάξεις εἶναι Βραχμάνοι, Ρατζπούτοι, Μαχατάνοι κἀ. [Μ.Σ.]

Ρατζπούτοι εἶναι μέγας λαὸς τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, ὅστις ἀνάγει τὴν καταγωγὴν του εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, τὴν τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἀρχαίων Ἰνδοῦ. Φαίνεται ὅτι ἡ πατρίς του εἶναι αἱ γῶραι Β τοῦ Γάγγου, ὑπέταξε δὲ ὕστερον ἀνὰ τὸ Ἰνδοστὰν ἐξαπλούμενος πλείστας ἀλλὰς φυλάς. Τιμαριωτικὸν πολιτικὸν βίον ἔχουσιν ἐν Ρατζπούτνα. Εἶναι δὲ οὐχὶ πολλοὶ ἐνθερμοὶ ὁπαδοὶ τοῦ βραχμανισμοῦ καὶ δὲν φυλάττουσι τοὺς νόμους τῶν τάξεων μεθ' οἷας ἄλλοι τῆς Ἰνδικῆς λαοὶ αὐστηρότητος.

Ράτιβορ (Ratibor). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρωσ. νομῷ Ὁπελν, ἄλλοτε δὲ τοῦ πριγκιπάτου Ρ., κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ὁδερ. ἔχει 20 737 κατ., ἀνωκτορον γραφικώτατον καὶ ἀκαίαν βιομηχανίαν μηχανῶν, καπνοῦ κλ., ὡς καὶ σημαντικὴν ἐμπόριον ξυλείας, οἴνου καὶ σιτηρῶν. Ἡ περιφέρεια Ρ. ὁποτελεῖ τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀρχαίου πριγκιπάτου, ὅπερ 1288-1532 εἶχεν ἰδίους δούκας, ἐγένετο δ' εἴτα κτήμα τοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας καὶ περικλήθη 1742 εἰς τὴν Πρωσίαν. Τῷ 1822 ἐδόθη ἡ χώρα ὡς ἡμιανεξάρτητον πριγκιπάτον εἰς τὴν λανδγράβον τῆς Ἑσσης-Ρατεμβούργου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἔλαβεν αὐτὸ ὡς κληρονόμος ὁ πρίγκηψ Χοενλόε-Βαλδενβούργου-Σιλιγερσφ, ἀνυψωθείς 1840 εἰς δούκα τοῦ Ρ. [Μ.Σ.]

Ρατσεβούργον (Ratzeburg). 1) Πριγκιπάτον τῆς Γερμανίας, ὁποτελοῦν τὸ Ἀ μέρος τοῦ Μεγάλου δουκάτου Μεκλεμβούργου Στρέλιτς, ἔχον δὲ ἐμβ. 382 τχμ. καὶ περ. 17 600 κατ. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται

καὶ ἡ λίμνη τοῦ Ρ., ἔχουσα ἐπιφάνειαν 17 τχμ. Ἐκ τῆς πόλεως Ρ. ἀνῆκουσι μόνον ἡ μητρόπολις μετὰ τῶν περιγύρων εἰς τὸ ἐμῶνυμον πριγκιπάτον. — 2) Πόλις τῆς πρωσ. ἐπαρχίας Σλεσβίχης-Ὀλοσταῖν ἐν τῷ δουκάτῳ Λαουεμβούργου, κειμένη ἐν μέρει ἐπὶ νήσῳ τῆς λίμνης τοῦ Ρατσεβούργου. ἔχει 4 238 κατ. ὠραίαν μητρόπολιν, διδασκαλεῖον κλ. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη καὶ πρωτεύουσα τῶν δουκῶν τοῦ Λαουεμβούργου. [Μ.Σ.]

Ράυδ (Ryde). Πόλις ἐπὶ τῆς Β πλευρᾶς τῆς ἀγγλικῆς νήσου Βαίτ, ἔχουσα 10 952 κατ. καὶ θαλάσσια λευτρά. [Μ.Σ.]

Ραυρικοί. Ὄνομα ἀρχαίου κελτικοῦ λαοῦ ὅστις κατόκει ἐν τῇ ἀνω Ἀλσατία καὶ τῇ περὶ τὴν Βασιλείαν γῶρᾳ. Ἐκ τῶν πολλῶν πέλειων αὐτῶν ἐπὶ ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἰδίως σημασίαν εἶχον Argentariorum (παρὰ τὸ Κέλμαρ) καὶ Raurica εἴτα Augusta Rauricorum (Ἀ τῆς Βασιλείας).

Ράϋτ (Rheydt). Πόλις τῆς περιφερ. Γλάδβαχ τοῦ πρωσσικοῦ νομοῦ Δύσσελδερφ, πλησιέστατα παρὰ τὸ Γλάδβαχ κειμένη, ἔχουσα 26 830 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν μετάξις καὶ βελούδου, βάμβακος, μηχανῶν κλ. [Μ.Σ.]

Ραφαήλ (Raffaello Santi). Ὁ ἐπιφανέστατος ζωγράφος τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐγεννήθη τῇ 28 Μαρτίου 1483 ἐν Οὐρβίνῳ τῆς Ὀμβρικής ἐκ πατρὸς Ἰωάννου Σάντη οὐχὶ ἀσκητοῦ ζωγράφου παρ' οὗ ἔλαβε τὰ πρῶτα μαθήματα τῆς τέχνης. Ἀπορρανεύθει 11 ἐτῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετέβη ὕστερον εἰς Περουσίαν ὅπου τελειοποιήθη εἰς τὰ τῆς τέχνης, πρὸς τὸν ἐκεῖ ζωγράφον Περουζίνον (βλ. λ.) ὃν ὁμως δὲν ἐβράδυνεν ὑπερβάλῃ. Ἐζωγράφησεν ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Clitta di Castello ἓνα Ἀ γ. Νι κ ὁ λ α ο ν δι' οὗ ἤρχισεν ἡ φήμη του ὡς καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα. Μεταβάς εἰτα τῷ 1504 εἰς Φλωρεντίαν ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῶν ἔργων τῶν διασώμων ἐκεῖ καλλιτεχνῶν (ὡς τῶν Λεονάρδου δὲ Βίντσι Μασακίου, Φρά Βαρθολομαίου) καὶ συνεμείσθη μετ' οὗ πολὺ τὴν δόξαν αὐτῶν. Τῷ 1508 προσεκληθὼν ὑπὸ τοῦ συγγενοῦ αὐτοῦ Βραμάντου ἀρχιτέκτονος τοῦ πάπα Ἰουλίου τοῦ Β' εἰς Ῥώμην ἐνθα ὁ πάπας ἀνέθεσεν εἰς αὐτὴν τὴν διακόσμησιν δι' ὑδρομυγῶν χρωμάτων τῶν αἰθουσῶν τοῦ Βατικανοῦ ἡ ἀπέραντος αὐτῇ ἐργασία ἀπρηγόλησεν αὐτὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ταυτοχρόνως ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἀπεπεράτωσε τὸν μέγαν θόλον τοῦ Σιζτέιου παρεκκλησίου, μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μεγάλων καλλιτεχνῶν ἔκτοτε ἀνεπτύχθη ἀντιζηλία τις ἥτις διήρκεσε καθ' ὅσον τὸν βίον αὐτῶν. Ὁ Ρ. μὴ καθυστερῶν τοῦ ἐφαμίλλου αὐτοῦ κατὰ τὴν μεγαλειὴν τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς συνθέσεως ὑπερηκόντιζεν αὐ-

τὸν κατὰ τὴν φυσικότητα καὶ τὴν χάριν τῶν μορφῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βραμάντου (1514) ὁ πάπας Λέων Ι' ἔθεσε τὸν Ρ. ἐπὶ κεφαλῆς ὧν τῶν μεγάλων ἐργασιῶν τῶν ἐκτελουμένων κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐν 'Ρώμῃ· μὴ ὦν δὲ ὑποδεέστερος ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἢ ἐν τῇ ζωγραφικῇ ὥκοδόμησε τὴν αὐλὴν τὴν καλουμένην delle Loggie ἐν τῷ Βατικανῷ καὶ ἔδωκε διὰ τὴν ἀνεγειρομένην τότε βασιλικὴν τοῦ 'Αγ. Πέτρου μεγαλοπρεπῆ σχέδια ἅτινα δυστυχῶς δὲν ἐξετελέσθησαν. Κατὰ τὰ σχέδια δὲ αὐτοῦ ἐκτίσθησαν προσέτι πολλὰ μέγαρα ἐν 'Ρώμῃ καὶ Φλωρεντίᾳ· ἦτο δὲ ἐπίσης ἐμπειρος τῆς γλυπτικῆς τέχνης, ἅλλα τοιαῦτα ἔργα αὐτοῦ ἐλάχιστα ὑπάρχουσιν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος Α' ἐπεζήτησε νὰ προσελκύσῃ αὐτὸν εἰς Γαλλίαν, ἀλλὰ μὴ κατορθώσας τοῦτο ἠθέλησε τοῦλάχιστον νὰ λάβῃ πλείστας εἰκόνας τῆς χειρὸς τοῦ Ρ. ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξετέλεσε δι' αὐτὸν καὶ μίαν 'Α γ. Ο ἱ κ ο γ ἐ ν ε ἰ α ν (1518) ἐν ἧ τῶν ἀγαθισμῶν τὴν ἡμέραν τοῦ μουσείου τοῦ Λούβρου. Ὁ ἔσχατος πίναξ ἐν ἔγραφῃν εἶναι ἡ Μ ε τ α μ ὁ ρ ω σ ῖ ς τ οῦ Σ ω τ ῆ ρ ο ς τὸ κάλλιστον τῶν ἐργῶν ἅτινα παρήγαγεν ἡ γραφικὴ τέχνη. Ὁ Ρ. ὑπῆρξεν διδρυτὴς τῆς 'Ρωμαϊκῆς σχολῆς μορφώσας πολλοὺς πρώτης τάξεως ζωγράφους ἐν εἰς καὶ 'Ιούλιον τὸν 'Ρωμαῖον οἵτινες ἐβοήθησαν αὐτὸν κατὰ τὰς ἐργασίας του καὶ ἐν μέρει ἐξετέλουν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τὰς συλλήψεις τοῦ διδασκάλου. Ὁ Ρ. ἀπέθανε τῷ 1520 ἐν 'Ρώμῃ καὶ ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς κηδεύεις ἐν τῷ Πανθέῳ 37ετῆς μόλις ὑπὲρ τῶν ὑπερβολικῶν μόχθων καταβληθείς· ἔρωμένη αὐτοῦ λέγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ περίφημος Φ ο ρ ν α ρ ῖ ν α ἣτις ἐχρησίμειυσεν αὐτῷ ὡς πρότυπον πολλῶν ἐκ τῶν γυναικεῶν μορφῶν τῶν εἰκόνων αὐτοῦ. Ὁ μέγας οὗτος καλλιτέχνης συνήνῃ πάντα τὰ εἶδη τῆς τελειότητος, τὴν σύνθεσιν, τὴν σχεδιογράφειν, τὸν χρωματισμόν, τὴν χάριν καὶ κομψότητα, τὴν ζωρότητα τὴν φυσικότητα, τὸ ἰδεώδες· ἔθεν δικαίως ὠνομάσθη ὁ "Ομηρος τῆς ζωγραφικῆς. Ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ βίῳ ὁ Ρ. διεκρίνετο ἐπὶ καλοκαγαθία χαρακτηρὸς ἣτις ἐνεκωμιάσθη ὑπὸ πάντων τῶν γνωρισάντων τὸν καλλιτέχνην ὅστις ἄλλως διέπρεπεν καὶ ἐπὶ σωματικῇ καλλονῇ. Τὰ ἔργα αὐτοῦ κατὰ τὴν τεχνολογίαν διαίρουσιν εἰς 3 περιόδους· τὴν πρώτην ἣτις φθάνει μέχρι τοῦ 1504 ὅτε δὲν εἶναι εἰμὴ μιμητὴς τοῦ Περουγίνου· τὴν δευτέραν μέχρι τοῦ 1514 ὅτε ἀποβαίνει πρωτότυπος· καὶ τὴν τρίτην μέχρι τοῦ θανάτου του, ὅτε ὑπερβάλλει οὕτως εἰπεῖν αὐτὸς ἑαυτὸν 'Εκτός τῶν προμνημονευθέντων εἰκόνων θαυμάζονται κατ' ἐξοχὴν τὰ ἑξῆς· ἡ Σχολὴ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Παρνασσός, αἱ Σίβυλλαι καὶ οἱ Προφῆται (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ della

Pace ἐν 'Ρώμῃ)· πολλὰ εἰκόνας τῆς Παναγίας (ἡ Π. τοῦ Φολίγγου ἡ Π. μετὰ τοῦ Ἰχθύος, ἡ Π. ἡ λεγόμενη sella sedia ἐν Φλωρεντίᾳ, ἡ Π. τοῦ 'Αγ. Σίξτου ἐν Δρέττῃ καὶ ἄλλαι)· ὁ Ἡλιόδωρος διωκόμενος τοῦ Ναοῦ ὁ 'Αγγελοῦς ἐλευθερῶν τὸν 'Αγ. Πέτρον, ἡ ἀπεικόνησις τοῦ μύθου τῆς Ψυχῆς, ἡ 'Αγ. Καικιλία, ἡ Γαλάτεια καὶ ἡ ἰδία αὐτοῦ προσωπογραφία. Ὁ βίος τοῦ Ρ. ἐγράφη ἐρχαιότερον ὑπὸ τοῦ Φλωρεντινοῦ Vasari καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι πρὸς τοῖς ἄλλοις συγγράψαν περὶ τοῦ Ρ. καὶ τῶν ἐργῶν αὐτοῦ ὁ Quatremère de Quincy 1824, Passavant 1844 (γερμανιστὴ) καὶ E. Müntz. (2 ἐκδ. ἐν Παρ. 1885). Πολλὰ τῶν συνθέσεων αὐτοῦ ἐχαράχθησαν τῇ ἐπιστάσει αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀντωνίου Ραϊμόνδῃ. Τῷ 1883 ἡ 400 ἐπέτειος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἐμνηστεύθη πανηγυρικῶς πολλὰ καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ μάλιστα ἐν 'Ρώμῃ καὶ Οὐρβινῷ. [Μ.Γ.]

Ραφαῆλ τοῦ κρανίου καλοῦνται ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν αἱ θέσεις καθ' ἃς συνδέονται πρὸς ἀλλήλα τὰ ὀστά αὐτοῦ. Αἱ κυριώτεραι αὐτῶν εἰσὶν τρεῖς μεγάλαι Ρ. ἐπὶ τοῦ θύλου τοῦ κρανίου, ὧν ἡ μὲν συνδέει τὸ μεταπιαῖον ὅστον πρὸς τὰ δύο βρεγματικά (σ τ ε φ α ν ῖ α ῖ α Ρ.), ἡ δὲ τὰ βρεγματικά ὀστά πρὸς τὸ ἰνιακόν (λ α μ β δ ο ε ἰ δ ῆ ς Ρ.), ἡ δὲ τὰ δύο ἀνω χεῖλη, τῶν βρεγματικῶν ὀσίων πρὸς ἀλλήλα (δ β ε λ ι α ῖ α Ρ.)· αὗται εἰσὶ πρινοσεῖδεις, καθότι τὰ ὀστά φέρουσι κατ' αὐτὰς εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς ἐν εἶδει ὀδόντων πρίονος ἀντεμβαίνουσας εἰς ἀλλήλας. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχει ἡ λ ε π ῖ δ ο ε ἰ δ ῆ ς Ρ., συνδέουσα ἐκατέρωθεν τὸ βρεγματικόν ὅστον πρὸς τὸ κροταφικόν, καὶ ἄλλαι μικρότεραι. Βλ. πίνακα Κρανίου. [Λ.Π.]

Ραφανίς (Βοτ.), ἡ ῥάφανος Raphanus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Σταυρανθῶν οὗ τὸ γνωστότερον εἶδος Ρ. ἡ σ π α ρ τ ῆ (R. sativus L.), γνωστὸν δ' ἤδη τοῖς ἀρχαίοις ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὀνομασίας καλλιιεργεῖται πανταχοῦ χάριν τῶν σαρκωδῶν ῥιζῶν (γερμαν. Rettig γαλλ. Raifort κοιν. 'Ραπάνι) αἵτινες εὐόραγοι θεωροῦνται ὡς διουρητικά καὶ εὐστέμαχοι. Καλλιεργοῦνται δὲ πλείστα· ποικιλίαι αὐτῆς διαφοροὶ ὡς πρὸς τὸν ἔγκον καὶ τὸ χροῖμα τῶν ῥιζῶν· κοινοτάτη τῶν ποικιλιῶν τούτων εἶναι ἡ μικρόρριζος, γερμ. Radieschen γαλλ. Radis κοινῶς δὲ ῥαπανάκι καλουμένη (R. s. Radicula L.). [Θ.Χ.]

Ράφεια ἢ **Ραφεία**. Πόλις παράλιος τῆς Παλαιστίνης ΝΔ κειμένη τῆς Γάζης μετὰ λιμένος. Σήμερον ἐτι λέγεται 'Ρίφα. Εἶναι γνωστὴ διὰ τὴν ἐκεῖ συμβῆσαν τῷ 218 π. Χ. αἱματηρὰν μάχην μεταῦ Πτολεμαίου τοῦ Α' καὶ Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου

βασιλέως τῆς Συρίας, καθ' ἣν ἐφρονέυθη ὁ τελευταῖος. [Α.Λ.]

Ραφτάδες. Χωρίον τῆς Κερκύρας ἐν τῷ δήμῳ Ἀμφιπαγνητῶν. 20' ἀπὸ Μαγουλᾶδες. Κάτοικοι 491.

Ραφταναῖοι. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἀγνάντων (Ἀρτης) 2 1/2 ὥρ. ΒΔ τῶν Ἀγνάντων. Παρ' αὐτῷ καὶ τῷ ποταμῷ Ἀράχθῳ κεῖται ἡ ἱστορικὴ καὶ ἀπόρθητος θέσις, Πλάκα καλουμένη καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυρα τῆς Πλάκας καὶ ὁ στρατιωτικὸς σταθμός. Κάτ. 720.

Ράφτη. Χωρίον τοῦ δήμου Ἑραίας τῆς Γορτυνίας 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῆς Παλούμπης, μετὰ 370 κατοίκων.

Ραφτοπουλάτα. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας, ἐν τῷ δήμῳ Πυλαρέων, ἔχον 102 κατ. [Μ.Σ.]

Ραφτόπουλον. 1) Χωρ. τῆς Μεσσηνίας ἐν τῇ Τριφυλίᾳ καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τριπύλης. Κεῖται ὥρ. 3 πρὸς τὸ ΝΔ τῆς Κυπαρισσίας καὶ ἔχει 431 κατ. Προϊόντα δημ. καρποί, σταφίς, ὄσπρια, εἶνος, σῆταρον, βάμβαξ, ἔλαιον, κρόμμυα, ἀπιδία καὶ βελανιδία. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀπεραντίων τῆς Εὐρυτανίας μετὰ 661 κατοίκων, κείμενον ὥρ. 2 Β τῆς Γρανίτης.

Ράχαις. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Θελπούσης (Γορτυνίας), ἔχον 414 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Σκιλοῦντος ἀπέχον ἀπὸ Κρετάνων ὥρ. 1 1/2. Ἔχει 192 κατ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Κυπαρισσίας, ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2, μετὰ 342 κατ. — 4) Χωρίον τοῦ δήμου Κρεμαστῆς Λαρίσης, ὥρ. 1.45' ΝΔ τοῦ Γαρδικίου, καὶ οὐ μακρὰν τῆς παραλίας τοῦ Εὐδαικού κόλπου. Κάτ. 438.

Ράχη. Χωρ. τοῦ δήμου Γυθείου, ἔχον 254 κατ. [Μ.Σ.]

Ραχήλ. Δευτερότοκος θυγάτηρ τοῦ Λάβαν κατὰ τὴν Π. Διαθήκην. Ταύτης ἐρασθεὶς ὁ ἐξάδελφός της Ἰακώβ ἔστερξε νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ 7 ἔτη τὸν θεῖον αὐτοῦ ὅστις ὁμῶς κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν διορίαν διὰ πανουργίας ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον ἀντὶ τῆς Ρ. τὴν πρεσβυτέραν ἀδελφὴν της Λείαν. Τότε ὁ Ἰακώβ ὑπεχρεώθη νὰ μείνῃ ἐτι ἄλλα 7 ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λάβαν ὅπως νυμφευθῇ τέλος τὴν ἀγαπητὴν του Ῥαχήλ, ἧτις ἐπειτα μετὰ 6 ἐτῶν ἀτεχνίαν ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἰωσήφ, καὶ ὑστερον μετὰ 16 ἔτη τὸν Βενιαμὴν τὸ νεώτατον τέκνον τοῦ Ἰακώβ. [Θ.Ε.]

Ραχήλ (Elisa-Rachel Felix) Περὶφημος ἠθοποιὸς τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου, γενν. 1820 ἐν Μόμπρ τοῦ ἑλβετ. καντονίου Ἀργόβιζας. Ἀπὸ τοῦ 1838 διατελοῦσα μέλος τοῦ ἐν Παρίσις Théâtre français ἀνεδεί-

χθη μεγάλη κυρίως ἐν ταῖς κλασσικαῖς τραγωδίαις τοῦ Ῥακίνα Κορνηλλίου καὶ Βολταίρου. Ἐν τῷ μεταξύ ἐξετέλεσε καὶ μεγὰς περιδείας ἀνὰ τὰς πρωτεύουσας τῆς Εὐρώπης, πανταχοῦ δρέπουσα δάφνας. Ἀπὸ τῆς εἰς Ἀμερικὴν περιηγήσεως ἐπανήλθεν ἐτοιμοθάνατος καὶ ματαίως ἐζήτησεν θεραπείαν ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπέθανε δὲ 1859 ἐν Κανὲ παρά τὸ Τουλὸν. [Μ.Γ.]

Ραχίτης μυελός. Βλ. Νωτιαῖος μυελός.

Ραχίτις. Νόσος ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ζωῆς ἐκδηλουμένη, καθ' ἣν ἐνεκ κληρονομικῆς ἀτονίας ἢ ἀνεπαρκείας τῆς θρεψέως τὰ ὀστέα ἀναπτυσσόμενα παραμένουσιν μαλακὰ καὶ εὐκαμπτα, ὑπερτροφικὰ δὲ ἐκδαστήσεις παράγονται κατὰ τὰ ἀκρῶν μακρῶν ὀστέων, ἀποβαίνοντα ὀγκωδένεστα. Ἡ ἄμεσος αἰτία τῆς καταστάσεως ταύτης ἐστὶν ἡ ἀνεπάρκεια τῶν προσλαμβανόμενων ἐν τῇ πλάσει τῶν ὀστέων τιτανούχων στοιχείων· συνέπειαι δὲ ἡ κάμψις τῶν κνημῶν διὰ τῶν πρὸς ὀρθοστασασίαν ἀποπειρῶν, σκολιότητες τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ ἄλλων μερῶν τοῦ σκελετοῦ κλ. Ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς παροχὴν φωσφορικῆς ἢ ἀνθρακικῆς τιτάνου μετὰ τονωτικῆς τροφῆς (καλοῦ γάλακτος, ζυμοῦ, εἰνους ὠν) καὶ τῶν ἄλλων ὑγιεινῶν συνθηκῶν.

Ράχοβα. Χωρίον τοῦ δήμου Φελλόν (Καλαβρύτων), 2 ὥρ. ΝΔ τῆς Σελιάνας ἔχον 361 κατ.

Ραψάνη. Κωμόπολις τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὀλύμπου ἀπέχουσα 6 ὥρας ἀπὸ Τυρνάβου. Ἡ κωμόπολις αὕτη πρὸ τῆς Ἑλλην. ἐπαναστάσεως κατὰ κεῖτο ὑπὸ 800 πλουσίων οἰκογενειῶν καὶ ἔχεν ὀνομαστὰ σχολεῖα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν βαφῆς νημάτων καὶ ὑφαντουργίαν τῶν περιφήμων ἀλατζάδων, ἀμπελουργίαν καὶ μεταξοσκωληκτοτροφίαν. Σήμερον κατοικεῖται ὑπὸ 1837 κατοίκων, ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀμπελουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Ραψίατα. Χωρ. πεδινὸν τοῦ δήμου Πιαλίων, κείμενη 1 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς Καρβουνολεπενίτης. Κατ. 529.

Ραψομμάτι. Χωρ. τοῦ δήμ. Μεγαλοπόλεως, ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Ἔχει 27 κατοίκους.

Ραψωδοί. Ἐκαλοῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν οἱ ἀοιδοὶ ἐκείνοι οἵτινες μετέβαινον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀπαγγέλλοντες κατὰ τὸν ὑπασματικὸν τρόπον ἢ εἴτε ἰδίᾳ εἴτε ξένα, κυρίως τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν παλαιωτάτων ἐπικών. Ἀπῆρτιζον ἢ ἰδίαν, πολυάριθμον καὶ λίαν τιμωμένην τάξιν, ἧτις ὁμῶς μετὰ ταῦτα κατήλθε βασι-

μῆδ' ἐν καθ' ὅσον ἐγένετο κοινοτέρα ἢ γνώσις τοῦ Ὁμήρου δι' ἀντιγράφων καὶ διεδίδετο ἐν τοῖς σχολείοις. Ἡ ἐπινομία αὐτῶν δὲν προήλθεν[ών] τινες παραδέχονται ἐσφαλμένως ἐκ τῆς Ῥάδου ἣν ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας ἀπαγγέλλοντες, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι συνήθως συνέρραπτον διάφορα ποιητικὰ τεμάχια ἃ εἶχον ἐν τῇ μνήμῃ ὥπως ἀποτελῶσιν ἐν συνόλῳ κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν. Ἡ μουσικὴ δὲν συνώδευε τὴν ἀπαγγελίαν, οὐδὲ ἦτο ἀπαραίτητος ὁ ἐξαμέτρος διὰ ταῦτα, ἀλλὰ μόνον στίχοι ἔχοντες πάντες τὸ αὐτὸ μέτρον. Μετὰ ταῦτα προσετέθη καὶ ἡ μέμνησις εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ὥστε ἡ ραψωδικὴ ἐπέθετο μέρος τῆς ὑποκριτικῆς τέχνης. [Σ.Τ.]

Ῥέ (Re de Rē). Νῆσος παρὰ τὴν Δ. ἀκτὴν τῆς Γαλλίας, ἔχουσα μῆκος 24 καὶ πλάτος 3.6 χμ., ἀνήκουσα δι' εἰς τὸ διαμέρισμα Ῥοσέλ τοῦ νομοῦ Κάτω-Σαράντ. ἔχει 15376 κατ., γεωργούς, ἀλιεῖς καὶ ναύτας, πρωτεύουσά ἐστι Ἀγ. Μαρτίνον μετὰ 2023 κατ. καὶ ὀχυρωμάτων τοῦ Βωδάν.

Ῥέ. βλ. Ῥά.

Ῥέα. Ἡ καὶ Κυβέλη καλούμενη ἦτο ἡ Μεγάλη θεὰ θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ σύζυγος τοῦ Κρόνου ἐξ οὗ ἐγένετο μῆτηρ τῶν Ὀλυμπίων θεῶν τοῦ Διὸς, τοῦ Πλούτωνος, τοῦ Ποσειδῶνος, τῆς Ἑστίας, τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Ἥρας. Τὸ ὄνομα αὐτῆς Ῥ. ὡς ὄνομα τῆς θεοποιήσεως γῆς φαίνεται παραχθέν ἐκ μεταθέσεως τινος τοῦ ἔρα λέξεως συγγενοῦς πρὸς τὸ σασκρητικὸν Ἴρα, τὸ λατινικὸν terra καὶ τὸ γερμανικὸν Erde· ὅθεν ἔχει ἀναλογία ἐν τινὰ πρὸς τὴν θεότητα Hertha ἢ Nertus τὴν λατρευομένην ὑπὸ τῶν ὀρχαίων Γερμανῶν. Ἡ λατρεία αὐτῆς ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μετηνέχθη πιθανῶς διὰ τῆς Κρήτης ἐνθα μυθολογεῖται ὡς γεννήσασα τὸν Δία καὶ εἶχε ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτῆς ἱερῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνωρὶς διασπαρεῖσθαι. Ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐνθα αἱ κορυφαὶ τῶν κυριωτέρων ὀρέων ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς τὴν λατρείαν αὐτῆς ὡς τῆς Μεγάλης μητρὸς ὀνομάζετο ἀναλόγως τῶν χωρῶν τῆς χειρσονήσου ταύτης, Σιπληνῇ, Δινδυμνῇ, Βερεκυντία κλ. ὡσαύτως δὲ καὶ Κυβέλη ἢ Κυβήβη ἐκ τῆς Φρυγικῆς λέξεως κύβηλα σημαίνουσα τὴν θεὰν τῶν ὀρέων καὶ τῶν σπηλαίων. Ἡ λατρεία τῆς Κυβέλης ἦτο ἐξέχως ὀργιαστικὴ, κυρίως ἐν Γαλατίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἰδίως ἐν τῇ πόλει Πεισινοῦντι ὅπου ὑπῆρχεν ἀρχαιοτάτων αὐτῆς ἱερῶν, περιέχον τὸ οὐρανοπετὲς ξόανον τῆς θεᾶς ἣτις ἐκεῖ ἐκαλεῖτο Ἀγδιστις. Παρὰ τὴν αὐτὴν πόλιν ἔκειτο τὸ ὄρος Δινδυμον ὅπου ἐδεικνύετο ὁ τάφος τοῦ προσφιλοῦς αὐτῇ Ἀττίος ἢ Ἀττος (βλ. λ. Ἀττίς) μεθ' οὗ ἐκεῖ ἐλατρεύετο. Καὶ ἐν Φρυγίᾳ ἐλατρεύετο ὁμοειδῶς ἡ θεὰ

περικυκλούμενου τοῦ ἄρματος αὐτῆς ὑπὸ ἱερέων καὶ ἀνδρῶν ὀνομαζομένων Κορυβάντων καὶ παρακολουθουμένων ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ δάση μετὰ ἀγρίων κραυγῶν ὀργήσεως ὀργιαστικῆς καὶ ὁμοειδῶς μουσικῆς ἐκ παντοίων ὀργάνων συγκαίμενης. Ἐν Τρωαδί ἐτιμάτο ὡς Ἰδία μῆτηρ καὶ πόλιν τοῦ Ῥέος μίκρας Ἀσίας ἐν οἷς ἐν Σάρδεσι. Κυβέλη καὶ Κομόνοι τοῦ Πόντου. Διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικίων, Σμύρνης, Ἐφέσου, Μιλήτου καὶ διὰ τῆς Κρήτης ὡς προείπομεν μετηνέχθη ἡ λατρεία τῆς μεγάλης φρυγικῆς θεότητος εἰς Ἑλλάδα ὅπου πλείστα πόλεις ἤγειρον πρὸς τὴν αὐτῆς ἱερά. Ἐν Ἀθήναις Ἰδρυθὲν τὸ Μητρώον ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθὲν ἐν ᾧ ἀπέθετον τὰ ὄργεα καὶ ὅπερ ἐκόσμεε λαμπρὸν ἀγαλμα τοῦ Φειδίου ἢ τοῦ Ἀγορακρίτου μαθητοῦ αὐτοῦ. Ἐν Θήβαις ὡσαύτως ἐδείκνυτο ὁ βωμὸς ἐν ἱερῷ οὗ Πίνδαρος πρὸς τιμὴν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν. Καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπίσης ὑπῆρχε μητρώον, εὐτινος ἀνευρέθησαν τὰ ὄργεα σπουδαία λείψανα· ἐτι δὲ ἐν Φιγαλείᾳ, Ἀκροκρήνη, Μεσσήνῃ, Ἀκραιῇ τῆς Λακωνικῆς, Πειραιῇ, Ἀγραιῇ προσετίθη τῶν Ἀθηναίων κλ. Εἰς Ῥώμην δὲ ἡ λατρεία αὐτῆς μετηνέχθη ἐκ Πεισινοῦντος τῷ 204 π. Χ. διὰ τοῦ Σικελίως Νασιχὰ κομισάντος τὸ ξόανον τῆς θεᾶς· ἐκεῖ δὲ ἐτελείτο ἐορτὴ μετ' ἀγώνων πρὸς τιμὴν αὐτῆς τὰ Μεγαλίσια ἢ Megalesia (Μεγαλίσια ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὡς μεγάλης Μητρὸς). Εἰς Ἑλλάδα περιεφέροντο βραδύτερον ἐξ Ἀσίας ἐρχόμενοι ἐπαίται ἱερεῖς αὐτῆς μητρὰ γύρται καλούμενοι οἵτινες ἐξετέλουν διάφορα θαυματουργήματα. — Ἡ Ῥ. παρίσταται συνήθως ἐπὶ θρόνου καθημένη καὶ φέρουσα τὸ τευχικὸν στέμμα, ἐκατέρωθεν δὲ τούτου εἰς λέων ὅστις ἦτο ἱερὸς αὐτῇ. Τὸ πρότυπον τοῦ διαγράμματος τούτου ἔδωκε πρῶτος ὁ Φειδίας. [Δ.Μ.]

Ῥέα Σελβία. Ἡ ἄλλως Ἰλῖα καλούμενη, μῆτηρ τῶν θρυλουμένων ἱδρυτῶν τῆς Ῥώμης Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου. Κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν μυθικὴν παράδοσιν περὶ τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης αὐτὴ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Νομίτορος βασιλέως τῆς Ἀλβας Λόγγας τοῦ ἐκ τοῦ Αἰνείου καταγομένου· ἐκβαλὼν δὲ τούτον τοῦ θρόνου ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀμούλιος ἠνάγκασε τὴν Ῥ. Σ. νὰ γείνη Ἑστίας ἐπὶ τῇ ἑλπίδι· ὅτι θὰ ἐξησφάλιζε διὰ παντὸς τὸν θρόνον δι' αὐτὴν καὶ τοὺς ἱδίους ἀπογόνους. Ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἦττον αὐτὴ ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ἀρεως τοὺς υἱοὺς Ῥωμύλον καὶ Ῥώμον, ἐφυλακίσθη καὶ ἐφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἀμούλιου διὰ τούτο, ἢ κατ' ἄλλους φυλακισθεῖσα ἠλευθερώθη ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτῆς ἀνδρωθέντων. Κατὰ τοὺς ποιητὰς Ὁράτιον καὶ Ὀβίδιον Ῥιφθεῖσα εἰς τὸν Τίβεριν ἐσώθη ὑπὸ τοῦ ποταμίου θεοῦ ὅστις συνε-

ζεύχθη αὐτήν. Τινὲς τῶν παλαιῶν δεχόμενοι τὴν ἰδρυσιν τῆς Ῥώμης ὑπὸ τοῦ Αἰνείου ἐλθόντος εἰς Ἰταλίαν θεωροῦσι τὴν Ρ. Σ. ὡς θυγατέρα αὐτοῦ. [Δ.Μ.]

Ρεάλον. Ἄλλοτε ἰσπανικὸν νόμισμα, ἄλλοτε ἀλλήν. ἀξίαν ἔχον. Πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς πεσέτας (βλ. λ.) τὸ Ρ. ἦτο $\frac{1}{30}$ τοῦ πιάστρου ἢ τοῦ κολονάτου καὶ ἴσον πρὸς περ. 25 ἑκατοστὰ τοῦ φράγκου.

Ρεάτιον (λατ. Reate). Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ἰταλίας, μία τῶν σημαντικωτάτων τῶν Σαβίνων καὶ πατρίς Οὐάρρωνος τοῦ πολυίστορος. Ἡ περὶ αὐτὴν χώρα ἦτο περίφημος ἐπὶ εὐφορίᾳ. Τανῦν καλεῖται Rieti καὶ εἶναι πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ἐπαρχ. Περουσίας (64 χμ. ΒΑ τῆς Ῥώμης), ἔδρα ἐπισκόπου, μετὰ 9618 κατ., οἷτινες καταγίνονται εἰς ἀμπελοουργίαν καὶ γεωργίαν. [Μ.Σ.]

Ρεβάλ (Reval, ῥωσ. Rewel). Πρωτεύουσα περιφέρειας (5740 τχμ. μετὰ 212038 κατ.) καὶ τοῦ ῥωσ. κυβερνείου Ἑσθωνίας, κεκμένη ἐπὶ ὄρμου τοῦ μεγάλου Φιννικῆς κόλπου. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἔχει 52896 κατ., ὧν οἱ ἡμίσεις Ἑσθωνοὶ καὶ τὸ τέταρτον Γερμανοί. Διαίρεται εἰς τὴν ἄνω πόλιν, στερομένην ὑπὸ ὕψηλῳ κειμένῳ ἀνακτόρου καὶ ἀποτελοῦσαν τὴν ἔδραν τῶν εὐγενῶν, καὶ τὴν κάτω πόλιν, χρησιμεύσαν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἔχει δὲ εἰς τὰ παλαιότερα μέρη στενὰς ὁδοὺς μετὰ ἀρχαιοπρεπῶν οἰκίδων. Ἐκ τῶν ναῶν τινὲς περιέχουσι καὶ ἀξιόλογα γλυπτικά ἔργα, περίεργα δ' εἶναι καὶ τὸ δημαρχεῖον, ὁ οἶκος τῶν Μαυροκαφάλων (ἐταιρεία ἐκ τῆς ἀναστατικῆς ἐποχῆς) καί, ὡς καὶ μουσεῖα καὶ συλλογαὶ τινες. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι τὸ ἐμπόριον, ὅπερ ἦτο ἤδη κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα σπουδαιότατον καὶ κατέστησε τὴν πόλιν μέλος τοῦ ἀναστατικοῦ συνδέσμου. Μέχρι τοῦ 1857 τὸ Ρ. ἦτο ὠχυρωμένον. [Μ.Σ.]

Ρεβέκκα. Θυγάτηρ τοῦ Βαθὺλ καὶ γυνὴ τοῦ Ἰσαὰκ κατὰ τὴν Π. Διαθήκην. Γενομένη μήτηρ δύο υἱῶν τοῦ Ἡσαῦ καὶ τοῦ Ἰακώβ, ἐβοήθησε τὸν τελευταῖον ὅπως λάβῃ τὴν διὰ τὸν Ἡσαῦ προωρισμένην εὐλογίαν τοῦ Ἰσαὰκ. — Ἡ Ρ. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἢ Ρεβεκαίται ὠνομάζοντο ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Οὐαλλίᾳ οἱ ἀντάρται οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1843 ἀντέστησαν ἰδίως κατὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν διωδίων.

Ρεγαλδοῦτον (Regalbuto). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Κατάνης ἐν Σικελίᾳ. ἔχει 10017 κατ. καὶ ἐξάγει θεῖον, ἔρυνκτον ἄλας καὶ οἶνον. [Μ.Σ.]

Ρεγενσδωρργον (Regensburg). Πρωτεύουσα τοῦ βαυαρικοῦ νομοῦ Ἄνω

Παλατινάτου, κεκμένη ἐν εὐρεῖᾳ καὶ εὐφύρῳ κοιλάδι ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ἐν τῇ Βοημικῇ ὀρμυῇ πηγάζοντος Ῥέγεν εἰς τὸν Δούναβιν. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου καὶ ἔχει 37934 κατ. Ἐκ τῶν ἀρχαιοπρεπῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκοδομημάτων τῆς πόλεως ἐξέχει κυρίως ἡ μητρόπολις τοῦ ἁγ. Πέτρου, εἰς τῶν ὠραιότερων γοθικῶν ναῶν τῆς Γερμανίας ἐν γένει· τὸ οἰκοδομητικὸν αὐτῆς ἤρξατο τῷ 1275, τὰ δὲ κωδωνοστάσια μόλις τῷ 1869 ἀπεπερατώθησαν· μῆκος ἔχει 93 μ. καὶ πλάτος 38 μ. περιέχει δὲ πολλὰ μνημεῖα καὶ ἄλλα ἔργα τῆς γλυπτικῆς, κειμήλια κλ. Ἄλλοι περίφημοι ναοὶ εἶναι ὁ ῥωμανικὸς τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγ. Ἐμμεράμου ἐκ τοῦ 12 αἰῶνος, ὁ ῥωμανικὸς τοῦ ἁγ. Ἰακώβου, ῥωμανογοθικὸς τοῦ ἁγ. Οὐλέρικου καὶ Περπεργότατον εἶναι καὶ τὸ δημαρχεῖον, ἐτῷ 4 μέρει τοῦ ὁποίου τῷ καλουμένῳ «νέῳ δημαρχεῖον» ἤρρευσεν 1663-1806 ἡ γερμανικὴ διαίτα. Τῷ 1885 ἀνεκαλύφθη καὶ Porta praetoria τῆς ἀρχ. ῥωμαϊκῆς πόλεως. Ἐν Ρ. ὑπάρχει βασιλικὴ βιβλιοθήκη, λύκειον μετὰ θεολογικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ τμήματος, πλουσίον φυσικοῦ μουσεῖον καὶ ἀστεροσκοπεῖον, πολλὰ δὲ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα. Οἱ κάτοικοι διατηροῦσι ποικιλὴν βιομηχανίαν, κυρίως δὲ ναυπηγίαν καὶ ἐμπόριον ἐξυλείας καὶ σιτηρῶν. Παρὰ τὸν Δούναβιν ἐν ἀποστάσει 10 χμ. κεῖται ἡ Βαλχάλλα. Τὸ Ρ. εἶναι τὸ ῥωμαϊκὸν Castra Regina ἢ Reginum, κελτιστὶ Ra-tisbona καλούμενον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος εἶχε μεγάλην ἐμπορικὴν σημασίαν. Ἐπὶ τῶν Ἀγιολοφίγγων ἦτο πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας· τὴν ἐπισκοπὴν Ρ. ἔδρυσεν Βονιφάτιος. Ἀπὸ τοῦ 12 αἰῶνος ὑπῆρξε μία τῶν ἀχμαιοτάτων ἐλευθέρων πόλεων τοῦ Κράτους, ἥτις ὁμοκατὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον ὑπέστη πολλὰ δεινὰ. Κατόπιν ἐχρησίμευσεν ὡς διαμονὴ τῆς γερμαν. διαίτης (βλ. ἀνωτέρω). Τῷ 1803 ἦτο πόλις καὶ ἡ ἐπισκοπὴ μετράπησαν εἰς πριγκιπᾶτον ὅπερ τῷ 1817 ἠνώθη μετὰ τῆς Βαυαρίας. [Μ.Σ.]

Ρεγκόζενα. Χωρίον τοῦ δήμου Πελολήνης (Λακεδαιμόνος), ἔχον 260 κατ. [Μ.Σ.]

Ρέδωιτς (Oskar βαρὼνος Redwitz). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1823 ἐν Λιχτενάου τῆς Φραγκονίας. Ἐσπούδασεν τὴν νομικὴν καὶ φιλολογίαν, διατελέσας δὲ βραχὺν χρόνον καθηγητῆς τῆς αἰσθητικῆς ἐν Βιέννῃ· ἀπεσφύρθη πάλιν καὶ ἐξῆσεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον εἰς τὰ κτήματά του, εἰτα ἐν Μονάχῳ ἐπὶ ἦτο καὶ μέλος τῆς βουλῆς καὶ τελευταίον ἐν Μερὰν τοῦ Τυρόλου. Ἀπέθανε δὲ 1891 ἐν θεραπευτηρίῳ παρὰ τὸ Βαυρόυτ. Τὸ πρῶτον ἔργον του «Ἀμάρανθος» (1859), ῥο-

μαντικὸν καὶ θεοσεβὲς ἔπος, εἶναι καὶ τὸ καλλίτερον αὐτοῦ, εὐρὴν μεγάλην διάδοσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ Ποιήματα, δράματα τινα καὶ κυρίως τὸ πατριωτικὸν Ἄσμα τοῦ νέου Γερμανικοῦ κράτους (1871) εἶναι ἀξιολογώτατα, ἐλιγώτερον δ' ἐπιτυχῇ τὰ μυθιστορήματα καίτοι τινὰ ἐπανειλημμένως ἐξεδόθησαν.

Ῥεδεμπτορισταί (ἀπὸ τοῦ redemptor ἦτοι λυτρωτής) καλοῦνται τὰ μέλη τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλφόνσου Λιγεύρη τῷ 1732 ἰδρυθέντος μοναχικοῦ τάγματος, σκοπὸν ἔχοντος τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκείας μεταξὺ τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἐν γένει. Διεδόθησαν κυρίως κατὰ τὴν 19ῃ αἰῶνα. [Ἐγ.]

Ῥέδιγγ (Reading). 1) Πρωτ. τῆς ἀγγλ. κομητείας Βέρκσχιρ, ἐπὶ τοῦ Κέν. νει καὶ οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν Τάμεσιν. Ἐχει 60 000 κατ., ἀξιολόγους ναοὺς, μεγάλην βιομηχανίαν ὑφασμάτων, σιδήρου, δερματος, διπύρων κλ. — 2) Πρωτ. τῆς κομητείας Βέρξ ἐν τῇ Βορειοδυτικῇ πολιτείᾳ Πενσυλβανίᾳ, ἐπὶ τοῦ Σάβλκιλλ. Ἐχει 58 661 κατ., κολλέγιον καὶ ἀκαδημίαν, ἐμπόριον κυρίως ξυλείας, βιομηχανίαν σιδήρου κλ. [Μ.Σ.]

Ῥέδ-Ῥίβερ (Red-River ἦτοι Ἐρυθρὸς ποταμός). 1) Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Μισισσιππῆ. πηγάζων ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ Τέξας, διερχόμενος τὸ Ἀρκάνσας καὶ τὴν Λουϊσιάναν καὶ ἐκβάλλων ἐκεῖ μετὰ ῥοὴν 1920 χμ. — 2) Red River of the North ἦτοι τοῦ Βορρᾶ. Ποταμὸς τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, πηγάζων ἐν Μινнесότα, διερχόμενος διαφόρους λίμνας καὶ διαρρέων τὴν Μανιτόβαν, ἐκβάλλων δὲ εἰς τὴν λίμνην Βινιπεγ μετὰ ῥοὴν 1200 χμ. [Μ.Σ.]

Ῥέδρουθ (Redruth). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητ. Κόρνουαλ, ἔχουσα 10 324 κατ. καὶ πλούσια μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ κασιτέρου. [Μ.Σ.]

Ῥέες-οὐλ-ἂν (ἡ Ζόρ, ἡ παλαιὰ Ῥεζένα). Πρωτεύουσα διοικήσεως ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ ἀσιατικοῦ βιλαετίου Χαλεπίου, ἔχουσα περ. 10 000 κατ. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐκαλεῖτο Θεοδοσιούπολις. [Χ.Μ.]

Ῥεζεδάς ὁ εὐώδης (Bot.) *Reseda odorata* L. Φυτόν ποῦδες, συνήθως ἐπέτειον ἀπανταχοῦ θεραπευόμενον καὶ λίαν ἀγαπητὸν διὰ τὰ εὐωδέστατα ὑπέχλωρα ἀνθὰ αὐτοῦ. Ἡ πατρίς αὐτοῦ εἶναι ἀγνωστος ὡς καὶ ἡ ἐτυμολογία τῆς ὀνομασίας. Τὸ γένος *P.* εἶναι τὸ πρότερον καὶ μόνον τῆς ὁμοῦ μοῦ μικρᾶς οἰκογεν. τῶν Ῥεζεδῶν (*Resedaceae*) περιλαμβανοῦσης περὶ τὰ 30 εἶδη τῆς Β εὐκράτου ζώνης καὶ ἰδίως τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον χωρῶν. Ὑπάρχοντα τὰ *P.* εἰς τὰ Δικοτυλήδονα τὰ πολυπέταλα καὶ

εἰς φυτὰ πώδης ἔχοντα στεφάνην ζυγόμορφον μετὰ πετάλων πολυσχιδῶν καὶ καρπὸν κάψαν μονόχωρον καὶ πολυσπερμον. Ἐτερον εἶδος *P.* γνωστὸν ὡς βιομηχανικὸν εἶναι ὁ *P.* ὁ ὑπωγρὸς (*R. Luteola* L. γερμ. *Wau* γαλλ. *Gaude* κοινῶς Ὠχίστρα) καλλιεργούμενον ἐνιαχοῦ ὡς βαφικὴ βοτάνη (βλ. πιν. «Βαφικὰ φυτὰ») χάριν τῆς ἐνεχομένης Ὑπωγρίνης (*Luteoline*). Κοινότατον εἶδος αὐταυτῆς ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ *P.* ὁ Λευκός (*R. alba* L. κοινῶς Μεσαδρεῦλα ἢ Βρωμοῦσα) οὗ τὰ νέα φύλλα λαχανεύονται. [Θ.Χ.]

Ῥέζινα (*Resina*). Πόλις ἐν τῇ περιφ. Νεαπόλεως καὶ εἰς τὰς Δ ὕψους τοῦ Βεζουβίου. Ἐχει 13 626 κατ., πολλὰς ἐπαύλεις καὶ παράγει λαμπρὸν οἶνον (*lacrime Christi* καλούμενον). [Μ.Σ.]

Ῥεζορκίνη. Ὁργανικὴ οὐσία, στερεά, ἄχρους, εὐδιάλυτος εἰς ὕδωρ, ἔχουσα δύναμιν ἀντισηπτικὴν καὶ ἀντιπυρετικὴν. Διὰ λύσεις αὐτῆς χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀντισηπτικὰ πρὸς πλῆσιν ἐλκῶν κλ. [Χ.Χ.]

Ῥέθη. Χωρ. τοῦ δήμου Τρικάλων (Κορινθίας), ἔχον 124 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥεδύμνη. Πόλις τῆς Κρήτης παράλιος καλούμενη καὶ Ῥέθυμνος ἢ καὶ Ῥέθυμνος, μία τῶν 3 μεγάλων πόλεων τῆς νήσου. Ἀπέχουσα 13 μίλια τοῦ ἀκρωτηρίου Δραπάνου καὶ κειμένη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Ῥεθύμνας καὶ Ῥειθύμνας ἢ Ῥεθυμνίας ἧς ὁμοῦς οὐδὲν ἔγχος σώζεται· εἶναι ἔδρα Ὁθωμανοῦ διοικητοῦ τῆς ὁμωνύμου διοικήσεως συνισταμένης ἐκ τῆς πόλεως *P.* καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν *P.*, Ἀμαρίου καὶ Μυλοποτάμου. Ἡ πόλις μετὰ τῶν περιχώρων ἔχει κατὰ τὴν νεωτάτην ἀπογραφὴν 9 274 κατοίκους ἐξ ὧν 2 453 Χριστιανοὺς καὶ 6 671 Μωαμεθανοὺς καὶ τινὰς Ἰσραηλίτας καταγινόμενους τὸ πλεῖστον περὶ τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον ἐτι δὲ καὶ τὴν ναυτιλίαν. Δημοσιὰ καταστήματα ἔχει τὰ ἑξῆς: τὸ διοικητήριον κτισθὲν κατὰ τὸ 1866, δύο στρατιῶνας, στρατιωτ. νοσοκομεῖον ὑγειονομεῖον καὶ δημοτικὸν νοσοκομεῖον. Ὁρθόδοξοι ναὶ ὑπάρχουσι 4 ἐξ ὧν ὁ τῶν Εἰσοδίων εἶναι ὁ καθεδρικὸς μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς παρ' ἐν εὐρίσκονται τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρέων καὶ τῶν θηλέων ἢ *P.* εἶναι καὶ ἔδρα ὀρθοδόξου ἐπισκόπου γέροντος τὸν τίτλον Αὐλοποτάμου καὶ *P.* Τεμένη τουρκικὰ ὑπάρχουσι 5 ὡς καὶ σχολεῖα τῆς μουσουλμανικῆς κοινότητος. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ἰδρύθη ἐν *P.* Ἑλλ. Φιλεκαπαιδευτικὸς Σύλλογος, συστήσας μουσεῖον ἀρχαιολογικὸν καὶ βιβλιοθήκην. Ὁ τεγνῆτος λίμνη τῆς πόλεως εἶναι μικρότατος κατασκευασθεὶς ὑπὸ τῶν Βενετῶν, ἐν ᾧ μόνον ἱστιοφόρα μικρᾶς χωρητικότητος δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν, ἀπάντων τῶν ἀτμοπλοίων ἀγκυροβολούντων ἐκτὸς αὐ-

του, Ἐν Ρ. ὑπάρχει προσέτι προξενεῖον Ἑλληνικὸν καὶ ὑποπροξενεῖα τῶν ἄλλων Δυνάμεων. [Ν. Στ.]

Ρείδ (Reid). 1) Mayne R., Ἀγγλος μυθιστοριογράφος γενν. 1818 ἐν τῇ Β' Ἰρλανδία, ζήσας ἐτη τινὰ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τῆς Β' Ἀμερικῆς καὶ λαθὼν εἴτα μέρος ἐν τῷ μετὰ τοῦ Μεξικοῦ πολέμου τῆς Συμπολιτείας. Μεταβάς ὕστερον εἰς Λονδίον ἐδημοσίευσεν πολλὰ μυθιστορήματα περιγράφοντα τὸν βίον εἰς τὰ θάλας καὶ τὰς στέπας τοῦ ἑσωτερικοῦ τῆς Συμπολιτείας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1883. — 2) Thomas R., Σκωτὸς φιλόσοφος, γενν. 1710 ἐν Strachan, διατελέσας ἱερεὺς ἐν New-Machar καὶ εἴτα καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας ἐν Ἀβερδύν, ἀποθ. δὲ 1796 ἐν Γλασκώθ. Ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀντιπάλων τοῦ σκεπτικισμοῦ τοῦ Hume. Ἐν τῷ κυρίῳ ἔργῳ του Μελέτη περὶ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κοινοῦ νοῦ (1763, πλειστακίς ἐκδοθέντι) ἀποδίδει εἰς τὸν κοινὸν νοῦν ἀριθμὸν τινὰ θεμελιωδῶν ἀληθειῶν ἀκαταπολεμήτων καὶ μὴ ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς ἐμπειρίας· ἐγένετο δὲ οὕτως ἰδρυτὴς τῆς σκωτικῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ κοινοῦ νοῦ. [Μ.Γ.]

Ρείδας (Ζωολ.). Οἰκογένεια πτηνῶν ἀνήκουσα εἰς τὴν ὑποδιαίρεσιν τῶν βραχυπτέρων ἐκ τῆς τάξεως τῶν θρωμέων. Διακρίνεται δὲ αὕτη διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν πτερῶν ἅτινα εἶναι πάντα πτελοειδῆ ἢ θμωία πρὸς τριγῶναις θεσμίδας. Τὰ κωπαῖα καὶ πηδαλιώδη ἐλλείπουσι, τὰ λοιπὰ δ' ὅμως πτερά τῶν πτερυγίων καὶ οὐροπυγίου εἶναι μακρά. Ἀπὸ τοῦ στέρνου ἐκλείπει ἡ κτεῖς, τὰ δὲ θστά τῶν προσθίων ἁκρῶν εἶναι πεπηρωμένα καὶ τὸ ῥάμφος τῶν πλατύ. Τίττουσι πολυάριθμα ὡς ἐπιφανέμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ τῶν ἁρρένων ἢ κατ' ἐναλλαγὴν ὑπὸ τῶν θηλέων. Τὰ πτηνὰ ταῦτα βόσκουσι καθ' ὁμάδας (1 ἄρρην καὶ 8-8 θήλειαι) καὶ ζῶσι κατὰ τὰς ἐκτεταμένους Πάμπας τῆς Ν' Ἀμερικῆς οὐδέποτε δὲ ἐν τοῖς θαλάσσις ἀπὸ τῆς Ν' Παταγονίας μέχρι τῆς Ν' Βρασιλίας. Ἰσχύον χαρακτηριστικὸν τούτων εἶναι ὅτι προσέτι ἔχουσι τρεῖς δακτύλους συνδεομένους διὰ ζέρματος. Τὸ γένος τοῦτο διαιρεῖται εἰς διδωτήν Ρέαν τὴν ἀμερικανικὴν (R. americana) Ρ. τὴν Δαρβίνιον (R. Darwinii) καὶ Ρ. τὴν μακρόρρυγχον (R. macrohyncha).

Ρέινεκ (βαρῶνος Friedrich Ednard von Reineck). Καταγόμενος ἐξ ἀρχαίου στρατιωτικοῦ φεουδαλικοῦ οἴκου γνωστοῦ ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος, ἐγεννήθη ἐν Ποταδάμῃ τῆς Πρωσίας τῇ 2/11 Νοεμβρίου 1794. Καὶ ὁ μὲν πάππος αὐτοῦ, Ἡρνέστος Δαμιανὸς Ὁθων, διατελέσας ἐν τῇ στρατιωτικῇ υπηρεσίᾳ τῆς Πρωσίας, ἡγωνίσθη ἐπὶ Φρειδε-

ρικοῦ τοῦ μεγάλου κατὰ τὸν ἐπικρατὴ πόλεμον, γενναίως συμμετασχὼν τῶν πολιτικῶν τῆς Πράγας καὶ Βρεσλαύας καὶ πλείστον δυνάμεων, ἀπεβίωσε δ' ἐν Βερολίνῳ τῷ 1791 ὡς ὑποστράτηγος καὶ διοικητὴς τοῦ μεγάρου τῶν Ἀπομάχων, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ὁποίου καὶ ἐτάφη, τιμημένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ διὰ τοῦ παρασήμου τῆς ἀξίας. Ὁ δὲ πατὴρ Φρειδερίκος ἀξιωματικὸς τοῦ πρωσσικῆ στρατοῦ ἡγωνίσθη ἐν τοῖς κατὰ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος πολέμοις, ἀπεσφύρη δὲ τῆς υπηρεσίας φέρων τὴν βαθμὴν ἀντισυνταγματάρχου μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἰέννης, καθ' ἣν καὶ ἐτραυματίσθη.

Ὁ Ἐδουάρδος Ρ. ἀποπερατώσας τὰς στρατιωτικὰς αὐτοῦ σπουδὰς τῷ 1812, εἰσῆλθεν ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ δευτερόν Ἰππικὸν σύνταγμα τῶν Οὐσσάρων καὶ κατόπιν εἰς τὸ ὄγδοον τῶν Οὐλάνων· τῷ δὲ 1813 μετέσχε τῶν μαχῶν τοῦ Bautken, τῆς Δρέττης καθ' ἣν, συμπραξάντων καὶ τῶν ῥωσικῶν στρατευμάτων, ἀπενεμήθη αὐτῷ τὸ ῥωσικὸν στρατιωτικὸν παράσημον καὶ τῆς Λειψίας· τῷ δὲ 1814 ἡγωνίσθη ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βριέννης, ἐν ἣ πληρωθεὶς ἔλαβε τὸ μετάλλιον τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1813 καὶ 1814· τῷ 1815 παρευρέθη εἰς τὰς μάχας τοῦ Ligny καὶ Waterloo, εἰσελάσας μετὰ τῶν συμμαχικῶν στρατιῶν εἰς Γαλλίαν, ἐνθα διέμεινε μέχρι τοῦ 1817, ἀπονειμηθέντος αὐτῷ τότε καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ παρασήμου τοῦ σιδηροῦ Σταυροῦ. Μετὰ δὲ τὴν εἰς Γερμανίαν ἐπιστροφὴν εἰσῆλθεν ἐπὶ διατίαν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν. Εὗρίσκετο δὲ τῷ 1821, ὅτε ἐξεργάγη ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐν τῷ συντάγματί του ἐν Κεβλεντῇ ὡς ἱλαρχος. Ἐμπνευσθεὶς δ' ὑπὸ τῶν διαπνεόντων τοὺς Γερμανοὺς τροφίμων τῶν σχολείων φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, ἐγένετο μέλος τῆς τότε συσταθείσης φιλελληνικῆς τῶν Γερμανῶν ἐταιρίας καὶ τελευτῶντος τοῦ 1821, ὁργανωθείσης ὑπὸ τῆς ἐταιρίας ταύτης ἀποστολῆς γερμανικοῦ λαγέωνος ὑπὸ τὸν φιλέλληνα Νόρμανν, ἥτις διὰ Μασσαλίας κατέπλευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Ναυαρίνον, ὃ Ρ. ἀπεστάλη ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς, φέρων χρηματικὰς συνδρομὰς μετὰ συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον. Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ναβαρίνον ἀπόδασιν, διέμεινε παρὰ τῷ Νόρμανν μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ φρουρίου τούτου. Κατὰ δὲ τὸν Φεβρουάριον 1822 μετέβη εἰς Κόρινθον πρὸς συνάντησιν τοῦ Μαυροκορδάτου, ὄντος τότε προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. Ἀπὸ τοῦ χρόνου δ' ἐκείνου ἡκολούθησε σχεδὸν πάντοτε τὸν Μαυροκορδάτον μεταβάς δὲ μετ' αὐτοῦ εἰς Μεσολόγγιον, μετέσχε τῆς ἐκστρατείας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Νόρμανν, παρευρεθείς εἰς Κομπότιον καὶ ἐκτελέσας τὰς πρὸ τῆς μάχης τοῦ

Πέτα κατοπτεύσεις καὶ ἀναγνωρίσεις, ἀγωνισθεὶς δὲ κατ' αὐτήν, ὅτε καὶ μόλις ἐσώθη ἀπὸ τῆς πανωλεθρίας Μετὰ δ' αὐτὴν ἐνεκλείσθη μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου εἰς Μεσολόγγιον, καὶ συνειργάσθη μετὰ τῶν λοιπῶν φιλελλήνων εἰς τὴν ἐκ τοῦ προχείρου ἐχώρουν τῆς πόλεως καὶ ἀμυναν αὐτῆς, καθ' ἣν καὶ ἐπληρώθη μετὰ δὲ τὴν λύσιν τῆς πολιτείας μετέσχε τῆς μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος διώξεως τοῦ ἐχθροῦ. Τῷ δὲ 1823 μετέβη μετὰ τοῦ Μαυροκορδάτου εἰς Ἀστὸς καὶ ἐκείθεν εἰς Τρίπολιν, ἔνθα τὸ ἔδρεον Ἐκτελεστικὸν ἐπολιτογράφησεν αὐτὸν Ἑλληνα διὰ τοῦ ἐξῆς πρακτικοῦ, ὅπερ παραθέτομεν διὰ τὸν ἀρχαιοπρεπῆ καὶ περιέργον αὐτοῦ τύπον.

Ἐπειδὴ Ἐδουάρδον Εἰρηναῖον Ρεῖνεκ φιλέλληνα καὶ μέλος τῆς φιλελληνικῆς τῶν Γερμανῶν ἑταιρίας εὖνον ἔδοξεν εἶναι τῇ Ἑλλάδι τοῖς τε ἔργοις καὶ παραδείγμασι, τούτου ἕνεκα τὸ Ἐκτελεστικὸν Σώμα ἀπορρίπτεται πολίτην Ἑλληνα τοῦτον εἶναι. Τὸν δὲ γραμματεῖα παραγγέλλει γνωστοποιῆσαι τὴν ἀπόφασιν τῇ ἀναφερομένῳ, ἵνα τοῖς πᾶσι γνωστὸν γένῃται, ὅτι τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάδος ἀγωνιζομένοις εἰδᾷσι τιμὴν καὶ πολιτείαν χαρίζεσθαι».

Ἐν Τριπόλει τῇ 27 Ἀπριλίου 1823.

Πρόεδρος

Π. Μαυρομυχάλης

Μέλη

Α. Ζαΐμης

Σ. Χαράλαμπος

Α. Μεταξάς

Θ. Κολοκοτρώνης (ἀπών).

Γραμματεὺς

Α. Μαυροκορδάτος

Ἐκ δὲ Τριπόλεως ἀνεχώρησεν ὁ Ρ. εἰς Γερμανίαν, ἔχων τὴν ἀποστολὴν νὰ ἐπιτύχῃ νέας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος συνδρομὰς. Ἀλλ' ὁ κύριος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ σκοπὸς ὑπῆρξε τὸ νὰ πείσῃ τὸν πρίγκιπα Εὐγένιον Βοαρνέ, δούκα τοῦ Αἰχτεμβέργ, διαμένοντα τότε ἐν Μονάχῳ, νὰ δεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ κατερχόμενος εἰς αὐτὴν ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀγώνος. Ἀλλ' ὁ πρόωρος τοῦ Βοαρνέ θάνατος ἐλίγων μετὰ τὴν εἰς Μόναχον ἀφίξιν τοῦ Ρ. ἐματαίωσε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μυστικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Διαμεινας δ' ἐπὶ βραχὺ ἐν Γερμανίᾳ καὶ συνεργασθεὶς μετὰ τῆς Φιλελληνικῆς τῶν Γερμανῶν ἑταιρίας, ἐπέτυχε τὴν εἰς πράξιν συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγώνος. Ὑποβαλὼν δὲ τότε τὴν ἐκ τοῦ πρωτοῦ στρατοῦ παραίτησίν του, ἐπανήλθεν ἐκ νέου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ αὐτῆς· τὰς δὲ συλλεχθεῖσας συνδρομὰς παρέδωκεν εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, συναντήσας αὐτὸν ἐν τῇ κατὰ τὴν Δυτικὴν Ἑλ-

λάδα δευτέρᾳ ἐκστρατείᾳ, ἧς καὶ μετέσχε. Τῷ δὲ 1825 ἦλθεν εἰς Ναύπλιον, καὶ εἰργάζετο ὅτε μὲν ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν, ὅτε δὲ μετὰ τοῦ Φαβιέρου καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν, τῷ 1827 μετέσχε σὺν τῷ Φαβιέρῳ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ὁθῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τοποτηρητῆς καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τῆς νήσου Κρήτης, ἐδείξε πολλὴν ἱκανότητα, κατορθώσας διὰ τῶν ἐλίγων παρεχομένων αὐτῷ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μέσων τὴν ἀπελευθέρωσιν πάσης τῆς νήσου πλὴν τῶν φρουριῶν, εἰς ἃ ἐνεκλείσθησαν οἱ Τούρκοι. Ὅτε δὲ κατὰ κακὴν μετράν ἀπερχομένη δ ἀποκλεισμός τῆς Κρήτης ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ὁ Κυβερνήτης ἔγριψε πρὸς αὐτὸν νὰ προετοιμάσῃ τοὺς Κρήτας εἰς τὸ νὰ δεγθῶσι τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν Δυνάμεων, ἀλλ' ὁ Ρ. ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο μετὰ τοσούτους ὑπὲρ τῶν γενναίων νησιωτῶν ἀγῶνας. Ἀντικατασταθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ φρουράρχου Γραμβούσης φιλέλλητος Χάιν, ἐπανήλθεν εἰς Ναύπλιον τὸν Φεβρουάριον 1829. Μετὰ δὲ τὴν ἐκ Κρήτης ἐπιστροφὴν ἀνετέθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἡ ἐπὶ ἐνδρυτέρων βάσεων ἀναδιοργάνωσις τῆς ὑπὸ τοῦ Ποζιέρ συσταθείσης στρατιωτικῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, εἰς ἣν προσέθηκε τέσσαρας νέας τάξεις. Ταύτην δὲ καὶ διώκησε μέχρι τοῦ 1840, ὅτε διωρίσθη φρουράρχος καὶ στρατιωτικὸς διοικητῆς Ἀργολίδος. Τῷ 1845 διωρίσθη πρόεδρος τοῦ ἀναθεωρητικοῦ στρατοδικείου καὶ ἐπιθεωρητῆς τοῦ στρατοῦ. Ἀπεβίωσε δὲ τῇ 26 ὁκτωβρίου 1854 ἐν Ἀθήναις ὡς ὑποστράτηγος, φέρων τὸ ἀργυρὸν παράσημον τοῦ ἀγώνος καὶ τὸν ἀνώτερον ταξίαρχον τοῦ τάγματος τοῦ Σωτήρος καὶ ἐτάφη ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν διαμαρτυρομένων.

Ὁ Ρ. ἐνυμφεύθη τῷ 1830 τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Εὐφροσύνην, ἀποκτήσας ἐκ τοῦ γάμου τούτου τέκνα, Μίνναν, διατελέσασαν κυρίαν τῆς τιμῆς τῆς βασιλείσεως Ἀμαλίας, Ἀδὸλφον, νῦν συνταγματάρχην τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ὑπαπιστὴν τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως, Ἀριστείδην πλοίαρχον τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ, καὶ Κίμωνα.

Id. J. Siebmacher Frankfurter Adel, Nassauer Adel, Sächsischer Adel. Heinrich Kneschke Allgemeines Deutsches Adelllexicon. Α. Βυζαντίου Ἱστορία τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος.—Α. Μαυροκορδάτου Ἐπιτάφιος λόγος εἰς Ρεῖνεκ. Ἀθῆν. 1854.—Τρικόπου Ἱστορία τῆς ἑλλ. ἐπαναστάσεως ἐκδ. β'. τόμ. Γ' σ. 387.—Κ. Παπαρρηγοπούλου Ἱστορία τοῦ ἑλλην. ἔθνους τόμ. Δ' σ. 869.

Ρέες είναι ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ Βρασιλῖᾳ ἐπληθυντικὸς τῆς νομισματικῆς μονάδος, ῥεΐ ἢ ῥεάλ καλουμένης. Ἐκτὸς τῆς κυρίας μονάδος χιλίων P. (Milreis βλ. λ.) κόπτονται γάλλικα νομίσματα 3, 5, 10 καὶ 20 P. ἐν Πορτογαλίᾳ, νικέλινα 50, 100 καὶ 200 ὡς καὶ ῥεϊχάλκινα 10 καὶ 20 P. ἐν Βρασίλειᾳ. [Ἑγ.]

Ρέες δερές. Κώμη τῆς ἐπαρχίας Σμόρνης, κειμένη 10 γμ. Δ τῆς Κρήνης οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἐπὶ ὕψωμος, ἔχουσα δὲ 2800 κατ. Ἑλλήνας. [ΜΧ.]

Ρεΐτος. Μικρὰ ἐλώδης λίμνη ἐπὶ τῆς ἐδου ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἑλευσίνα εὐρισκομένη καὶ ἐκρέουσα εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα ταύτης ἦντις ἐνερμίζετο ὅτι ὑπεργειως ἐτρέφετο ὑπὲρ τῆς Εὐβοικῆς θαλάσσης ἐχρησίμευσεν εἰς θρησκευτικὰς καθάρσεις τῆς λατρείας τῆς Δήμητρος εἰς ἣν ἦτο θφιερωμένη ἡ λίμνη. Οἱ ἰχθύες αὐτῆς δὲν ἐτρώγοντο ὑπὲρ ἄλλων πλὴν τῶν ἱερέων τοῦ Ἑλευσινίου. Πρβλ. καὶ λ. Ἑλευσίς.

Ρεκαμιέ (Jeanne Recamier). Γαλλίς ἐξ Ἰσού ἐπὶ καλλονῇ καὶ ἐπὶ πνεύματι διακρινομένη, γενν. 1777 ἐν Λυών, γενομένη δὲ σύζυγος τοῦ ἐν Παρίσι τοῖς τραπέζι τοῦ Ἰακώβου P. Ἡ αἵθευσα αὐτῆς ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Ναπολέοντος ὑπῆρξε τὸ ἐντυκτῆριον τοῦ ἐκλεκτοτάτου κόσμου τῶν Παρισίων. Ὑστερον θμῶς ἡ κυρία P. ἔνεκα τῶν σχέσεών της μετὰ ἐπανελθόντων φυγάδων περιέπεσεν εἰς τὴν ὑπασίαν τῶν ἀρχῶν καὶ ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς συναναστροφὰς ταύτας. Διέμεινεν εἴτα καιρὸν τινα παρὰ τῇ φίλῃ της κυρίᾳ Σταέλ ἐν Κομπὲ πλησίον τῆς Γενεύης. Ἐξερσθεῖσα δὲ τῷ 1811 ἐκ Παρισίων ἐξῆλθεν ἀλλοῦ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ὁπότεν ἐπέστρεψεν ἐπὶ τῆς παλινρθώσεως τῶν Βουρβόνων καὶ συνέλεξε περὶ ἑαυτὴν πάλιν φιλικὸν κύκλον εἰς ἃν ἀνήκε καὶ ὁ Σατωδριάνδος. Ἀνηρπάγη δὲ ὑπὲρ τῆς χολέρας 1849. Τῷ 1855 ἐδημοσιεύθησαν Souvenirs et correspondance tirés des papiers de Madame R. εἰς 2 τ. [ΜΓ.]

Ρεκανάτι (Recanati). Πόλις τῆς περιφερείας Ματτεράτας ἐν ταῖς Μάρκαις, Ν τῆς Ἀγκῶνος. Ἔχει 5824 κατ. καὶ ὠραῖά τινα μέγαλα. [ΜΣ.]

Ρεκλινγκάουζεν (Recklinghausen). Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῷ πρῶστ. νομῷ Μοναστηρίου τῆς Βεστφαλίας. Ἔχει 14041 κατ. μέγαρον τῶν κομῆτων τοῦ P. (ἡ κομητεία ἀνήκει νῦν εἰς τὸν δούκα Ἀρενβέργης) καὶ πικελὴν βιομηχανίαν. [ΜΣ.]

Ρεκλύ (I.-Jacques Elisée Reclus). Γάλλος γεωγράφος, γεννηθεὶς τῷ 1830 ἐν Ste Foy-la-Grande τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Γιρόνδης ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ προ-

τεσταντικῇ θεολογικῇ σχολῇ τοῦ Μονιωδάν μεθ' ὃ μετέβη εἰς Βερολίνον γενόμενος μαθητὴς τοῦ περιωνόμου Ρίττερ. Μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ πάλιν ἐκ τῆς Γαλλίας, μετὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ Δεκ. 1851 καὶ ἐταξίδευσεν ἀνὰ τὴν Μεγ. Βρεταννίαν, Ἰρλανδίαν καὶ Ἀμερικὴν. Μετὰ πολυετὴ διατριβὴν ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ ἐπέστρεψεν εἰς Παρίσιους ἔνθα παρήγαγε εἰς διάφορα περιοδικὰ περιγραφὰς περιηγήσεων καὶ γεωγραφικὰ ἄρθρα. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Παρισίων τῷ 1870-1871 εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐθνοφυλακίαν διαμείνας ἐν αὐτῇ καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Κοινότητος. Δίχλωλωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τῶν Βερσαλλιῶν καταδικάσθη τῇ 16 Νοεμβρ. 1871 εἰς ὑπερορίαν εἰς Νέαν Καληδονίαν· ἡ ποινὴ θμῶς αὐτοῦ ἐμετριάσθη ὑπὸ τοῦ Θεόρου εἰς ἀπλὴν ἐξορίαν ἐκ τῆς Γαλλίας. Μετὰ μακρὰν διαμονὴν ἐν Λουγάνῳ τῆς Ἑλβετίας καὶ μετὰ τὴν ψήφισιν τῆς ἀμνηστίας ἐν Γαλλίᾳ, προσεκληθὲν βραδύτερον τῷ 1894 ὡς καθηγητὴς ἐν τῷ ἑλευθερῷ (σοσιαλιστικῷ) πανεπιστημίῳ τῶν Βρυξελλῶν. Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ γεωγραφικῶν συγγραμμάτων ἐξαίρεται ἰδίως ἡ Nouvelle Géographie Universelle (19 τομ. Παρίσι. 1875-1894).

Ρεκούνι. Χωρίον τοῦ δήμου Λαγκαδίων (Γορτυνίας), κείμενον 1 ὥραν ΒΔ αὐτῶν. Κάτ. 720.

Ρελώ (Franz Reuleaux). Γερμανὸς μηχανικὸς γεννηθεὶς τῷ 1829 παρὰ τὴν πόλιν Ἀαχὲν ἐσπούδασε ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ τῆς Καρlsruhe. Διατρίψας ἐπὶ τινα ἔτη ἐν Ἑλβετίᾳ ὡς καθηγητὴς τῆς μηχανικῆς ἐν Ζυρίχῃ, διωρίσθη τῷ 1864 τοιοῦτος ἐν τῇ βιομηχανικῇ ἀκαδημίᾳ τοῦ Βερολίνου γενόμενος καὶ διευθυντὴς αὐτῆς τῷ 1868 μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ μυστικοῦ συμβούλου τῆς κυβερνήσεως. Ὁ P. συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Κινηματικῆς καὶ ἀντεπροσώπευσε τὸ Γερμανικὸν κράτος κατὰ πολλὰς παγκοσμίους ἐκθέσεις ἀπὸ τοῦ 1862 ὡς πραγματογνομῶν ἰδίως διακριθεὶς. Μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων αὐτοῦ διαπρέπει κατ' ἐξοχὴν ἡ Θεωρητικὴ Κινηματικὴ (1875)· ἔγραψε δὲ καὶ τινα περιηγητικὰ βιβλία. [Β.Ε.]

Ρεμβράντ. (Παῦλος Rembrandt van Ryn). Περιώνυμος ὁλλανδὸς ζωγράφος. Ἐγεννήθη τῷ 1606 ἐν Λευγδούνῳ τῷ Βαταβικῷ (Leyden) ἐκ πατρὸς μυλωθοῦ καὶ κατ' ἀρχὰς ἐνεγράφη ὡς σπουδαστὴς τοῦ δικαίου ἐν τῷ ἐκεῖ πανεπιστημίῳ· ἀλλ' ἡ ἔμφυτος κλίσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τέχνην ἀπέτρεψεν αὐτὸν νὰ περατώσῃ τὰς νομικὰς σπουδὰς του. Ἀφοῦ δὲ ἐτελειοποιήθη εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ζωγραφικῆς ὑπὸ διαφόρους διδασκάλους ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι· ἐ-

ποκατέστη πλέον τῷ 1831 ἐν Ἀμστελ-
δάμῳ ἐνθα ἐγένετο περιζήτητος ὑπὸ πάν-
των ἰδίως ὡς προσωπογράφος. Μετὰ πολλὰς
περιπετειὰς καὶ ἐναλλαγὰς τῆς τύχης ἀπέ-
θανε τῷ 1869 πάμπτωχος ἐν Ἀμστελδάμῳ.
Ὁ καλλιτέχνης οὗτος στερεῖται μὲν χάρι-
τος, κομψότητος καὶ ἰδεώδους ἀλλ' ἀπ' ἐτέ-
ρου ἀντισταθμίζει τὰς ἐλλείψεις ταύτας διὰ
τοῦ μαγευτικοῦ τῶν χρωμάτων καὶ τῆς ζωη-
ρότητος τῆς ἐκφράσεως διακρίνεται ἰδίως εἰς
τὸ νὰ παριστᾷ τοσοῦτον καλῶς τὸ περιφε-
ρὲς τῶν ἀντικειμένων ὥστε αἱ εἰκόνες αὐ-
τοῦ αἰτίνες ἐγγὺς θεώμεναι φαίνονται τρα-
χεῖαι παράγους μακρόθεν ἐξαισιάν ἐντύπω-
σιν. Μεταξὺ τῶν ἀριστουργημάτων αὐτοῦ
ἐξαίρονται ἰδίως ὁ Τωβίας καὶ ἡ οἰκογένειά
του, ὁ ἐλεήμων Σαμαρείτης, τὸ δεῖπνον εἰς
Ἑμμαούς, ἡ νυκτερινὴ περίπολος, ὁ ἀνατόμος
καὶ οἱ δύο φιλόσοφοι· ἐπίσης καὶ πολλὰ προ-
σωπογραφαί. Ὁ Ρ. ἦτο ὡσαύτως ἐπιτήδειος
χαλκογράφος καὶ ἔχει ὅλους ἰδίον τρόπον πρω-
τότυπον καὶ σύμφωνον πρὸς ἅς εἰκόνας αὐ-
τοῦ· δηλ. ἀποτελεῖ ζωγράφον ἀντίθεσιν σκιᾶς
καὶ φωτὸς καὶ δὲν ἀποδίδει εἰμὴ μόνον
πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα μὴ ὑποκείμενος εἰς οὐ-
δένα κανόνα. Τὰ χαλκογραφήματα αὐτοῦ
εἶναι λίαν περιζήτητα, οἱ δὲ πολυάριθμοι
μαθηταὶ οὓς ἐμόρφωσεν κατατάσσονται με-
ταξὺ τῶν διασώμων ζωγράφων, ὡς ὁ Γεράρ-
δος Dow, Van de Eeckhout, Bol, de
Koning, S. den Hoogstraeten. Ἡ πόλις
τοῦ Ἀμστελδάμου ἀνήγειρεν αὐτῷ ἐνέτει
1852 ἀνδριάντα. [Μ.Γ.]

Ῥεμireμόν (Remiremont). Πρω-
τεύουσα διαμερίσεως ἐν τῇ γαλλ. νομῷ
τῶν Βουργόν, κειμένη εἰς τὰς ὑπηρείας τοῦ
Παρμόν. Ἐχει 7 750 κατ., ποικίλην δὲ
βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ῥεμούσταφα. Χωρ. τοῦ δήμου Κο-
ρώνης τῆς Πυλίας. μετὰ 179 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥεμπάγγ (Rembang). Ὁλλανδικὴ
τοποτηρητεία ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς τῆς νήσου
Ἰάβας, ἔχουσα ἐμβ. 7 511 τχμ. καὶ 1 273 732
κατ., πρωτεύουσαν δὲ τὴν ἐμώνυμον πόλιν
οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης κειμένην καὶ ἔχου-
σαν 14 263 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥεμσχάϊδ (Remscheid). Πόλις ἀπο-
τελοῦσα περιφέρειαν ἐν τῇ πρωσ. νομῷ
Δύσσελδωρφ. Ἐχει 40 371 κατ., εἶναι δὲ
κέντρον μεγίστης βιομηχανίας σιδήρου καὶ
χάλυδος, κυρίως μηχανῶν καὶ ἐργαλείων ἧς
τὰ προϊόντα ἐξάγονται ἀνὰ τὴν ὑφήλιον.

Ῥεμουζά (Remusat). Claire Elisa-
beth Joanne πατρὸς ἐν κόμησσι de Vergen-
nes, γενν. 1780 ἐν Παρισίοις καὶ συζευχθεῖσα
1796 τὸν κόμητα Ρ. Διετέλεσε κυρία τῆς τι-
μῆς παρὰ τῇ αὐτοκρατορῇ Ἰωσηρίνῃ καὶ κα-
τέλιπε σπουδαῖα Ἀπομνημονεύματα περὶ

τῆς αὐλῆς τοῦ Ναπολέοντος ἅτινα ἐξεδ-
θησαν εἰς 3 τ. 1879 ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τῆς
Παύλου δὲ-Ρ. ὡς καὶ ἡ Ἀλληλογραφία τῆς
(2 τ. 1881). — 2) François Charles κόμης
Ρ., υἱὸς τῆς ἀνωτέρω, γενν. 1797 ἐν Παρι-
σίοις ἐδημοσίευσε πολλὰς διατριβάς ἐν πε-
ριοδικοῖς, κυρίως Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο κό-
σμων, καὶ ἄλλα ἔργα περὶ Ἀβαιλάρδου καὶ
περὶ Γερμανικῆς φιλοσοφίας (1845), ἐγένετο
δὲ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ἐπὶ τῆς
ἀναρρήσεως τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐξορισθεὶς
ἐξῆλθεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπανήλθε τῷ 1859 καὶ
ἐγένετο 1871 ἐπὶ Θιέρσου ὑπουργὸς τῶν
ἐξωτερικῶν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1875 ἐν Παρι-
σίοις. Τὰ τελευταῖα ἔργα του ἀφορῶσι κυ-
ρίως εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ
τῆς ἀγγλικῆς φιλοσοφίας. — 3) Jean Abel
R. ἀνατολιστής, γενν. 1788 ἐν Παρισίοις
ὅπου διωρίσθη 1814 καθηγητὴς τῆς σινικῆς
καὶ μαντζουικῆς γλώσσης ἐν τῇ Κολλεγίῳ
τῆς Γαλλίας. Ἐδημοσίευσε γραμματικὴν
τῆς Σινικῆς καὶ ἄλλα εἰς τὴν γλώσσαν
καὶ φιλολογίαν τῆς ἐσχάτης Ἀνατολῆς ἀφο-
ρῶντα ἔργα. Ἀπέθανε τῷ 1832. [Β.Ε.]

Ῥενάν (Ἑρνέστος Renan). Περίφη-
μος Γάλλος ἀνατολιστής καὶ ἱστοριοδίφης
τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, γενν. 1823
ἐν Τρεγκιὲ τοῦ νομοῦ Κῶτ-δὺ-Νῶρ. Ἐρξάτο
σπουδάζων τὴν θεολογίαν, ἀφωσιώθη δὲ εἴτα
εἰς τὴν μελέτην τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν,
περὶ ὧν ἐδημοσίευσε 1847 διατριβὴν συμ-
πληρωθεῖσαν εἴτα ὑπὸ τὸν τίτλον Hist. gé-
nérale et système comparé des langues
sémitiques (τ. Α' 1855, δ' ἐκδ. 1864).
αὕτη ὡς καὶ ἄλλη περὶ τῆς μελέτης τῆς
Ἑλληνικῆς ἐν τῇ Δύσει κατὰ τὸν μέσον
αἰῶνα (1848) ἐβραβεύθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκα-
δημίας. Ἐν Ἰταλίᾳ συνέλεξε τὸ ὕλικόν διὰ
τὸ ἔργον Averroës (γ' ἐκδ. 1869), ὁδὸν
ἐπανελθὼν διωρίσθη ἐν τῇ τμηματὶ τῶν χει-
ρογράφων τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης. Σταλείς
1860 εἰς Συρίαν ἐδημοσίευσε τὰ πορίσματα
τῆς περιηγήσεως ἐν τῷ ἔργῳ Mission de
Phénicie (1865-74). Τῷ 1862 ἐγένετο κα-
θηγητὴς τῆς Ἑβραϊκῆς ἐν τῇ Κολλεγίῳ
τῆς Γαλλίας, ἐξέδωκε δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει
τὸ περιβόητον βιβλίον του Βίος τοῦ Ἰησοῦ,
ὅπερ διὰ λαμπροῦ ὕφους γεγραμμένον καὶ
χρησιμοποιῶν τὰς ἐργασίας τῶν Γερμανῶν
διαμαρτυρομένων θεολόγων παριστᾷ τὸν
Χριστὸν μᾶλλον ὡς ἥρως διηγήματος, δὲ
καὶ ἐξήγειρε πλήμμυραν διαμαρτυρησῶν
καὶ ἐπήνεγκε τὴν ἀπόλυσιν τοῦ καθηγητοῦ.
Ἐκτελέσας εἴτα περιόδειον εἰς Αἴγυπτον
ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως τῆς μεγάλης ἱστο-
ρίας τῆς ἰδρύσεως τοῦ χριστιανισμοῦ (7 τ.
1863-82) ἀποτελοῦσαν οὕτως εἰπεῖν συνέ-
χειαν τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τοὺς εἰδικούς
τίτλους Les apôtres, Saint Paul, L'An-

téchrist, Les Evangiles, L'Église chrétienne, Marc-Aurèle, ἐν τῇ ἐποικίᾳ στερούμενος κυρίως θρησκευτικῷ συναισθήματι, τονίζει μένον τὸ κοινωνιοθητικὸν στοιχεῖον τοῦ χριστιανισμοῦ. Τῷ 1871 ἐπετράπη αὐτῷ πάλιν ἡ καθήγηση, ἐγένετο δὲ 1878 τέλος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1892 ἐν Παρίσις. Ἐκτὸς διωγμῶν ἐπεξεργασιῶν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γνωστότατα ἐγένοντο καὶ τὰ ἐπιγραφόμενα *Études* καὶ *Nouvelles études d'hist. religieuse, De l'origine du langage, Essais de morale et de critique, Questions contemporaines, Dialogues et fragments philosophiques, Discours et conférences* καὶ κυρίως *Hist. du peuple d'Israël* (4 τ. 1887-93). Σπουδαία εἶναι ἐπιστημονικῶς ἡ Συλλογὴ τῶν σημαντικῶν ἐπιγραφῶν (4 τ. 1881-80). Πρὸς ταῦτοις συνέγραψεν ὁ P. καὶ πλείστας ἄλλας ιστορικὰς, πολιτικὰς κτλ. διατριβὰς καὶ δράματικά ἔργα: *Caliban, L'ean de Jouvenee* καὶ «1802», καὶ τέλος εἶδος αὐτοβιογραφίας ὑπὸ τὸν τίτλον *Souvenirs d'enfance et de jeunesse* (1883) καὶ *Feuilles détachées* (1892). [M.F.]

Ρενάρ (Jean François Regnard). Γάλλος κωμωδοποιός, γενν. 1655 ἐν Παρίσις, ἐκτελέσας δὲ πολλὰς περιηγήσεις, καθ' ἃς καὶ ποτε ἡχμαλωτίσθη ὑπὸ πειρατῶν τῆς Ἀλγερίας. Τὰς τύχας τοῦ περιέγραψεν εἰς τὰ πολὺ γαρίεντα ἔργα *La Provençale, Voyage en Laponie* κτλ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1790. Ἐκ τῶν 25 δραματικῶν ἔργων τοῦ τὰ πλείστα εἶναι μᾶλλον σχεδιογραφήματα πρὸς ἐλευθέραν ἐπεξεργασίαν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ὑποκριτῶν, 10 κωμωδίαί εἰναι κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Μολιέρου γεγραμμέναι, εὐφροσύναι δὲ καὶ τινὲς αὐτῶν ὡς *Le distrait, Le legataire universel* καὶ *Le Joueur* παριστάνονται τὴν σήμερον ἀκόμη ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Νεωτέρα ἐκδ. τῶν ἔργων ἐδημοσίευσεν ὁ Φουρνιέ (2 τ. 1874).

Ρενέ ἢ **Ρενάτος** (René). Δούξ τῆς Λεθαριγγίας καὶ τοῦ Βάρ, κόμης τῆς Προβηγκίας καὶ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ἐγενήθη τῷ 1409 ἐν τῇ πόλει Ἀνζὲ τῆς Γαλλίας. Δευτερότοκος υἱὸς ὢν τοῦ Λουδοβίκου Β' δουκὸς τῆς Ἀνδεγαυίας, ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ ἐκ μητρὸς θεοῦ καρδινάλιου τοῦ Βάρ ὅστις κατέλιπεν αὐτῷ τὸ ἐμψύχον δουκάτον (1430) καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸν γάμον τοῦ P. μετὰ τῆς Ἰσαβέλλης κληρονόμου τοῦ δουκάτου τῆς Λεθαριγγίας. Γενόμενος ἕνεκα τούτου δούξ τῆς Λεθαριγγίας μετ' οὐ πολὺ ἤλθεν εἰς πόλεμον μετὰ τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Βυδεμὺντ ἀνεψίου τοῦ τελευταίου δουκὸς αὐτῆς ὅστις διεξέδικαι τὰς αὐτὰς κτήσεις· ὁ P. συλληφθεὶς κατὰ τινα μάχην ἔμεινε 5 ἔτη αἰχμάλωτος τοῦ

ἀντιπάλου τοῦ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Λουδοβίκου Γ' ὁ P. ἐκληρονόμησε τὰς κτήσεις αὐτοῦ, τὴν Ἀνδεγαυίαν καὶ Προβηγκίαν ὡς καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Νεαπόλεως· ἀναδείχθεις κληρονόμος αὐτοῦ διὰ τῆς διαθήκης τῆς βασιλίσσης Ἰωάννας Β' ἐπορεύθη τῷ 1438 εἰς Νεάπολιν, ὅπου ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ μέρους τινὸς τοῦ ἔθνους ὡς βασιλεὺς καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ τινα ἔτη. Στερούμενος ὅμως χρημάτων καὶ προσδοκῶν ὑπὸ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ ὑπεχώρησε πρὸς τοῦ Ἀλφόνσου τῆς Ἀραγωνίας 1442. Ἐπανελθὼν εἰς Λεθαριγγίαν ἐξῆλθεν ἡσυχῶς ἐπὶ τινα χρόνον ἐκεῖ, βραδύτερον δὲ παραχωρήσας αὐτῇν τὴν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν ἐπορεύθη εἰς Ἀνδεγαυίαν. Ἠναγκάσθη ὅμως νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν ἐπειδὴ Λουδοβίκος δ' ΙΑ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας εἰσέβαλεν εἰς Ἀνδεγαυίαν καὶ ἐστέρησεν αὐτὴν τῆς κτήσεως ταύτης ἐπειδὴ εἰς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ P. ἔλαβε μέρος εἰς τὸν συνασπισμὸν τὸν λεγόμενον τοῦ Κοινῶν οὐ Κ α λ ο ὕ ἐναντίον τοῦ Λουδοβίκου. Ὁ P. τότε ἐξέλεξε ὡς διαμονὴν τοῦ τὴν κομητείαν αὐτοῦ τῆς Προβηγκίας ὅπου διήγαγεν ἐν εἰρήνῃ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 1480 ἐν τῇ πόλει Ἀζῆ. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος εἶχε καταστήσῃ ἀγαπητὸς πανταχοῦ ὅπου ἀλληλοδιαδόχως ἐκυβέρνησεν ἕνεκα τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ μεθ' ὧν συνήγου τὴν κλίσιν πρὸς τὰς τέχνας· αὐτὸς δὲ μόνος ἐξήσκει μετ' ἐπιτυχίας τινὰς ἐκ τούτων. Προσέτι δὲ ἠνέει τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν προαγαγὼν τὴν καλλιέργειαν τῶν συκκομερῶν καὶ ἰδρύσας τὸ πρῶτον γνωστὸν ὑαλουργεῖον. Οὐγάτηρ αὐτοῦ ἦτο ἡ περίφημος Μαργαρίτα τῆς Ἀνδεγαυίας σύζυγος Ἑρρίκου τοῦ Σ' βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Τὰ ποιήματα τοῦ βασιλέως P. ἐξεδόθησαν τῷ 1844-45 εἰς 4 τόμους.

Ρένεσι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Τροπαίων (Γορτυνίας), μετὰ 168 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Τριταίας (Πατρῶν), ἔχον 148 κατ.

Ρένης (Guido Reni). Ἰταλὸς ζωγράφος καὶ χαλκογράφος, γενν. 1575 ἐν Καλθεντσάνω πλησίον τῆς Βενωνίας. Ἐγένετο καὶ μαθητὴς τῶν Καρατση (βλ. λ.)· μετέβη δ' ἐπανεὶλημμένως εἰς Ῥώμην ὅπου ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων καὶ ἐξέτελεσε τῇ ἐντολῇ τῶν παπῶν πολλὰ ἔργα. Ἐν Νεαπόλει ὅμως ὅπου εἶχεν ἀναλαβεῖ 1621 ἐργασίας τινὰς ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ζηλοτύπων ζωγράφων· παρόμοια δὲ παθὼν ἐν Ῥώμῃ ἐπανῆλθεν εἰς Βενωνίαν τῷ 1624. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ἡναγκάζετο νὰ ζωγραφῇ βανασουργικῶς, ἵνα οἰκονομῇ μόνον τὰ πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐκ τοῦ παιγνίου χρεῶν τοῦ χρήματα. Ἀπέθανε δὲ ἐκεῖ τῷ 1642. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ σταδίου τοῦ ἐριμαίτο ἀκόμη ἄλλους

ζωγράφους, κατόπιν όμως ανεπτύχθη ἡ ἰδιοφυΐα του, χαρακτηριζομένη διὰ τοῦ θερμοῦ τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τοῦ εὐγενοῦς τῶν μορφῶν του, ὡς ἐμφαίνεται π. χ. ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου καὶ ἐν τῇ Συναυλίᾳ τῶν ἀγγέλων (ἐν τῷ ναῷ Γρηγορίου τοῦ μεγ. τῆς Ῥώμης), ἐν περιφῆμῳ τοιχογραφίᾳ τοῦ μεγάρου Rosrigliosi παριστανούσῃ τὸν Ἥλιον ἐπὶ τοῦ ἄρματός του, ἐν πολλοῖς πίναξι διὰ τὴν ἁγ. Τράπεζαν ναῶν τοῦ Μιλάνου, Γενούης, Βενωνίας κλ. Περιφλημένα ἀντικείμενα τῆς τέχνης του ἦσαν ὁ Χριστὸς μετὰ τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου, ἡ Κλεοπάτρα, ὁ ἁγ. Σεβαστιανὸς καὶ ἡ μετανοοῦσα Μαγδαληνή, πολλάκις δὲ ἀπαντᾷ καὶ ἡ μελαγχολικὴ ἔκφρασις τῆς ὡραίας Βεατρίκης Τσέντση καὶ ὁ τύπος τῆς Νιόβης. Τὰ ἔργα του εὐρίσκονται εἰς πλεῖστα μουσεῖα τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλαὶ χαλκογραφίαι του, κυρίως παραστάσεις τῆς Παναγίας καὶ τῆς ἁγ. οἰκογενείας, ὡς καὶ ἀπεικονίσματα προσώπων. Πολλὰ δὲ ἔργα του ἐπολλαπλασιάσθησαν ὑπὸ περιφῆμων καλλιτεχνῶν διὰ τῆς χαλκογραφίας. [Μ.Γ.]

Ρένι. Πόλις τῆς περιφ. Ἰσμαίλιου τοῦ Ῥωσσο, κυβερνεῖται Βεσαραβίας, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Προύθου εἰς τὸν Δούναβιν. Ἔχει 8215 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ρενζέ (Mathurin Regnier) σατυρικός ποιητής, γενν. 1583 ἐν Σάρτρ. Προωρίσθη διὰ τὴν ἱερωσύνην, συνώδευσε 1593 τὸν καρδινάλιον Joyeuse εἰς Ἰταλίαν καὶ διωρίσθη 1609 ἐφημέριος κανονικὸς ἐν Σάρτρ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1613 ἐν Ῥουέν συνεπείᾳ παρκετροπῶν. Αἱ 16 σάτυραι του διαπρέπουσιν ἐπὶ ἐπιτυχεῖ χαρακτηρισμῷ καὶ ἀφελεῖ καὶ ῥεοῦση γλώσσῃ· ἔγραψε δὲ ὁ Ρ. καὶ τινα ἄλλα, ἐπιστολάς, ἐλεγείας κλ. Νεωτάτη ἐκδ. αὐτῶν εἶναι ἡ τοῦ Κουρβέ (1875). [Β.Ε.]

Ρένν (Rennes). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἰλλ-καί-Βιλαίν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰλλ εἰς τὸν Βιλαίν, ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου. Ἔχει 54919 κατ., πανεπιστήμιον μετὰ 3 σχολῶν, ἱατροφαρμακευτικὴν, πυροβολικὴν, καλλιτεχνικὴν καὶ γεωπονικὴν σχολήν, σπουδαίαν δημοτικὴν βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον, μουσεῖον κλ. Διαιρεῖται εἰς τὴν ἄνω καὶ κάτω πόλιν, ἔχει δὲ πλεῖστα ὡραῖα οἰκοδομήματα, ὡς τὴν μητρόπολιν τοῦ ἁγ. Πέτρου, τὴν ναὸν τοῦ ἁγ. Ἀλβίνου καὶ τὸν τῆς Παναγίας, τὸ μέγαρον τῶν δικαστηρίων, τὸ δημαρχεῖον, τὸ λυκεῖον καὶ τὸ μέγαρον τοῦ πανεπιστημίου.

Ρέντζδοργον (Rendsburg). Ὠχυρωμένη πρωτεύουσα περιφ. ἐν τῇ πρωσσ. νομῷ Σλεσβίχης, ἐπὶ τοῦ Ἀίθερ καὶ τῆς διώρυχος Βορείου-Βαλτικῆς θαλάσσης. Ἔχει

13195 κατ. καὶ διατηρεῖ ποικίλην καὶ ἀκμαῖαν βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ρεντζέρι. Χωρίον τοῦ δήμου Θερμοπυλῶν τῆς Λοκρίδος, μετὰ 256 κατ. [Μ.Σ.]

Ρεντῖνα. Κώμη τῆς Θεσσαλίας καὶ μένη ἐπὶ τῶν ΒΑ ὕψηλῶν ὑπὸ ὠρειῶν τῆς Ὀθρυς, 12 ὥρας πρὸς Ν τῆς Καρδίτσας. Οἰκεῖται ὑπὸ 1222 κατ. Εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μενελαίδος.

Ρενώ (Δύγουστος Στέφανος κόμης Regnaud de Saint-Jean d'Angely). Γάλλος στρατάρχης, γενν. 1794 ἐν Παρισίοις καὶ ὑπηρετήσας ἤδη ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ναπολέοντος, ὡς οὐ ὠνομάσθη ταγματάρχης ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Βατερλώ. Διαγραφεῖς ἐκ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Βουρβῶνων, ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου διωργάνωσε μετὰ τοῦ Φαβιέρου 1825 σῶμα ἱππικοῦ· ἐπιστρέψας δὲ 1828 εἰς Γαλλίαν ἔλαβε πάλιν μέρος ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τοῦ Μαιζώνος ἀνά τὴν Πελοπόννησον. Ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις διέδραμε τὰ ὑψηλότερα ἀξιωματατοῦ στρατοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐγένετο δὲ 1851 ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, τῷ 1852 γερουσιαστὴς καὶ εἴτα ἀρχηγὸς ἐπιθεωρητῆς τοῦ ἱππικοῦ. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον διώκει τὴν ἐφεδρείαν ἐν Κριμαίᾳ, ἐν δὲ τῷ Ἰταλικῷ πολέμῳ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς σωματοφύλακας καὶ ὠνομάσθη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐν Μαγέντα στρατάρχης. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1870 ἐν Κάνναις. [Β.Ε.]

Ρενώ (Regnault). 1) Ἑρρίκος Ρ., γάλλος ζωγράφος γενν. 1843 ἐν Παρισίοις. Βραβευθέντος 1866 τοῦ ἔργου του παριστάνοντος τὴν Θέτιν φέρουσαν τῷ Ἀχιλλεῖ τὰ ὅπλα μετέβη εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἰσπανίαν ὅπου διαφόρους ἐξόχους ἐξετέλεσε πίνακας. Ἐν Ῥώμῃ ἔγραψε 1869 τὴν Ἰουδίθ ἥτις ἐν Παρισίοις ἐκτεθείσα ἤγειρε γενικὴν θαυμασμόν, τῷ δὲ 1870 τὴν Σαλώμην. Ὁ Ρ. ἔπεσε τῷ 1871 ἐν μάχῃ, μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του 1872 ἐξετέθη μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἐπιτυχέστατον ἔργον αὐτοῦ Καρατόμησις ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Ἀράβων ἐν Γρανάζα. — 2) Ἑρρίκος Βίκτωρ, γάλλος χημικός καὶ φυσικός, γενν. 1810 ἐν Ἀκνίτσανῳ, ἐγκατέστη δ' ἐν Παρισίοις, ὅπου σπουδάζας ἐγένετο καθηγητῆς ἐν Λυὼν εἴτα δὲ καὶ ἐν Παρισίοις, 1840 μέλος τῆς Ἀκαδημίας, 1847 ἐπιθεωρητῆς τῶν μεταλλείων καὶ 1854 διευθυντῆς τοῦ δημοσίου ἐργασταρίου πορσελλάνης ἐν Σέβρ. Ἀπέθανε δὲ 1868 ἐν Ὠτέλλ. Πλὴν τοῦ ἔργου του Cours de chimie (4 τ., 5' ἐκδ. 1870 καὶ ἐπιτομὴς ἐξ αὐτοῦ (5' ἐκδ. 1874) ἐδημοσίευσε πολλὰς διατριβάς ἐν ἐπιστημον. περιοδικοῖς. [Β.Ε.]

Ρεούζι. Χωρ. τῆς Εύβοίας ἐν τῷ δῆμῳ Στύρων, ἔχον 177 κατ. [Μ.Σ.]

Ρέους (Réus). Πόλις περιφερίας τῆς Ισπανικῆς ἐπαρχίας Ταρρακῶνος ἐν Καταλωνίᾳ. Εὐρισκόμενη παρὰ τοὺς ΝΑ πρόποδας τοῦ ὅρους Pico de Gallican 106 μ. ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἀπέχουσα 67 χμ. τοῦ πρὸς Ν ἐπίνειου αὐτῆς Salou παρὰ τὴν Βαρκελόνα· σύγκειται ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας πόλεως· ἡ πόλις ἔχει εὐρείας καὶ ὠρεῖας ὁδοὺς, πλατείας, ἐκκλησίας καὶ τινα μοναστήρια, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἀνερχόμενοι εἰς 28 780 (1887) ἐνεργῶσι σπουδαίαν βιομηχανίαν ἰδίως ὑφαντουργικὴν καὶ ζωηρότατον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ρέσσα. Κώμη τῆς Μακεδονίας κειμένη εἰς ἀπόστασιν 7 $\frac{1}{2}$ ὥρων ἀπὸ Βιτωλίων καὶ εἰς τοὺς πρόποδας κλάδου τινὸς τοῦ ὅρους Πέτρινα· ἔχει δὲ 3 330 Χριστιανούς γεωργούς καὶ 2 030 Ὀθωμανούς. Αἱ πλείστοι τῶν οἰκίων αὐτῆς εἶναι πλῆθυστοι. Εἶναι εἶδος Μουδίου καὶ πρωτεύουσα τοῦ τμήματος (ναχ.ἐ) ἀριθμούντος 3 γωρία. Παρὰ ταύτην κεῖται ἡ ὁμώνυμος πεδιάς καὶ λίμνη, εἰς ἣν ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς Ρ., πηγάζων ἐκ τῶν πρὸς Β τῆς κώμης ὁρέων Κρούσι καὶ Λιόρεκα.

Ρεσίτ Πασσᾶς (Μουσταφᾶς Μεχμέτ). Ὀθωμανὸς πολιτικὸς ἀνὴρ. Γεννηθεὶς τῷ 1802 ἐν Κων/πόλει διετέλεσε κατ' ἀρχὰς γραμματεὺς τῆς κατὰ τὴν συνθήκην τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐκεῖ πεμφθείσης ἐπιτροπείας τῆς Πύλης τῷ 1829 καὶ προήχθη μετ' οὐ πολὺ εἰς Ἀ μετ' ἧς ν. Τῷ 1833 συνωμολόγησε μετὰ τοῦ Ἰβραήμ Πασσᾶ τὴν συνθήκην τοῦ Κοτταίου, καὶ τῷ 1837 ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν νέαν ἐμπορικὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἀπομακρυνθεὶς τῆς κυβερνήσεως διὰ Ῥωσικῶν ἀντενεργειῶν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1839, ὠνομάσθη οὐχ ἥτιον πρεσβευτὴς εἰς Παρίσι καὶ Λονδίνον ὅπου καὶ ἐπορεύθη. Μετὰ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ-Μετζίτ (1839) μετεκλήθη ἐκεῖθεν ὁ Ρ. ὅπως ἀναλάβῃ τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτοῦ τότε δὲ ἐπεζητήσε διὰ φιλελευθέρων μεταρρυθμίσεων νὰ κερδίσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῆς Πύλης καὶ ὑπῆρξεν ὁ πρωτοπόρος τοῦ Χάττι-Σερῖφ τοῦ Γκιουλχανέ. Ὀλίγους μῆνας ὕστερον ἔλαβε χώραν ἐν Λονδίνῳ ἡ συνομολόγησις τῆς τετραπλῆς συμμάχους μετὰ τῆς Ἀγγλίας Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας ἧτις ἠνάγκασε τὸν Μεχμέτ-Ἀλῆ ἥδη ἐντὸς τοῦ ἔτους 1840 νὰ ἀποδώσῃ τὰς ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου κτήσεις αὐτοῦ. Μεθ' ὅλην τὴν λαμπράν ἐπιτυχίαν ταύτην ὁ Ρ. εἶδεν ἐκ νέου ἑαυτὸν ἀπομακρυνόμενον τῶν πραγμάτων· μόνον περὶ τὸ τέλος τοῦ 1845 ἀνέλαβε πάλιν τὸ

ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἔκτοτε ἀλλοδιαδόχως ἐξήσκησε τὰ σπουδαιότατα ἀξιώματα τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἐξωτερικῶν, τὴν προεδρείαν ἐν τῷ συμβουλίῳ τοῦ κράτους καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ἐν τούτοις πάλιν κατώρθωσεν ὁ συνασπισμὸς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὅπως καταστήσῃ τὸν Ρ. ὑποπτον παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ὅστις ἐστέρησεν αὐτὸν τῶν ἀξιωματίων του, ἀλλ' ἤδη κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1853 ὁ Ρ. ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κυβέρνησιν ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὡς τοιοῦτος κατώρθωσε νὰ κηρυχθῇ ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Ῥωσσίας, νὰ συνωμολογηθῇ ἡ συμμαχία μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἧτις κατέληξεν εἰς τὸν νικηφόρον Κριμαϊκὸν πόλεμον. Οὐχ ἥτιον ὁ Ρ. παρηγγωνίσθη ὑπὸ τῶν προτέρων αὐτοῦ ὁπαδῶν Φεατ καὶ Ἀαλῆ κατ' Ἰούλιον τοῦ 1855, καὶ μόνον τῇ ἐπιμένῳ προσπάθειᾳ τοῦ ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ Redcliffe ἐπὶ βραχὺν τινα χρόνον ἐτέθη πάλιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κυβερνήσεως. Ἀπέθανε δὲ τῇ 7 Ἰαν. 1858 ἐν Κρήτῃ. [Β.Ε.]

Ρεσιζᾶ. (Reschiza ἢ Rjeshiza). Πόλις ἐν τῷ Ῥωσικῷ κυβερνεῖῳ Βιτέβσκις πρωτεύουσα τῆς περιφερίας Ρ. καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ κειμένη καὶ τῆς σιδηροδρομ. γραμμῆς Πετρούπολεως-Βαρσοβίας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνῆρχοντο τῷ 1894 εἰς 12 269 κατ. καὶ ἡσχολοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν καὶ μικρεμπορίαν. [Μ.Σ.]

Ρεσιτσα. (Reschitza, οὐγγρ. Resiczabánya). Πόλις ἐν τῷ οὐγγρικῷ κομητᾶτῳ Krassó-Szörény) εἶναι πρωτεύουσα περιφερίας καὶ ἔχει (1890) 10 964 κατ. ὧν οἱ πλείστοι γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ καθολικῷ δόγματι· οὐχ ἥτιον ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ Ῥωμοῦνοι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι πολλὰ σιδηρουργεῖα, χαλκουργεῖα καὶ ἀνθρακουργεῖα κλ. ὡς καὶ τὰ γυτήρια καὶ ἐργοστάσια τῆς αὐστρο-οὐγγρικῆς σιδηροδρομικῆς ἐταιρείας τοῦ κράτους. Πλησίον τῆς πόλεως κεῖται ἡ πολίχνη Βλαχική ἢ Ῥωμουνική Ρ. μετὰ 2 655 κατ. Ῥωμοῦνων καὶ Γερμανῶν. [Μ.Σ.]

Ρέστ. (Rescht). Πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κυβερνεῖου Γιλάν κειμένη πρὸς Δ τοῦ Δέλτα καὶ τοῦ κυρίου βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Sefid rud καὶ οὐ μακρὰν τῆς Κασπίας θαλάσσης. Εἶναι δὲ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀκμαζουσῶν τῆς Περσίας πόλεων κατὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἀριθμεῖ 40 000 κατ. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶναι ἡ κώμη Ἐνζελῆ ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης μετὰ 1 500 κατ. Ἡ πόλις Ρ. ἔχουσα λιθοστρώτους ὁδοὺς, πολλὰς ἀγορὰς καὶ γάνια εἶναι ἡ κυριωτάτη ἀγορὰ τῆς Περσίας διὰ τὴν μεταξάν ἧτις παράγεται ἰδίως ἐνταῦθα

καὶ ἐνθα κατασκευάζονται τὰ σάλια χρησιμοποιοῦντα περὶ τὰς 2 000 ὑφαντουργικῶν ἰστών· ἐκτὸς τούτου ἐνταῦθα διεξάγεται σπουδαία ἀλγεία σιλοῦρων ὡς καὶ ἐνεργεῖται μέγα ἐμπόριον ἐξαγωγικὸν καὶ εἰσαγωγικόν. [Μ.Σ.]

Ρέτελ (Rethel). 1) Πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου διαμερίσματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἀρδεννῶν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αἰόνης. Εἶναι δὲ καλῶς ἐκτισμένη πόλις καὶ ἔχει πρωτοδικεῖον, κολλέγιον, θέατρον, νοσοκομεῖον καὶ γηροκομεῖον καὶ ἐκθετοτροφεῖον. Ἀριθμεῖ δὲ 7 136 κατοίκους (1891) καταγινόμενους εἰς τὴν ὑφαντουργίαν μαλλίνων ὑφασμάτων ἧς πολλὰ ἐργαστήσια ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα· ἐστὶ δὲ εἰς τὴν ζυθοποιάν, βυρσοδεψικὴν κλ. κλ. Ἡ πόλις εἶναι ἀρχαιοτάτη ἰδρυθεῖσα παρὰ τὸ Ῥωμ. φρούριον Castrum Retectum, ἐπὶ δὲ Ἑρρίκου τοῦ Γ' ἐγένετο δουκάτιον ὅπερ βραδύτερον περιήλθεν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ καρδινάλιου Μαζαρίνου. Ἡ πόλις κατὰ τὰς ταραχὰς τοῦ πολέμου τοῦ λεγομένου τῆς Σφενδόνης κατελήφθη ἐναλλάξ ὑπὸ τῶν δύο ἀλληλομαχοῦντων στρατῶν. — 2) Ἀλφρέδος Ρ. Ζωγράφος ἱστορικῶν σκηνῶν γεννηθεὶς τῷ 1816 παρὰ τὴν πόλιν Ἀκνίστρανον. Ἐμφωσθὴ ἐν Φραγκοφούρτῃ καὶ Δυσσελδόρφῃ, καὶ ὕστερον μεταβάς πολέμους εἰς Ἱταλίαν ἐτελειοποιήθη· ἀπέθανε δὲ τῷ 1859 ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι πάσχων διανοητικῶς ἀπὸ πολλοῦ. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἰδίᾳ φημίζονται ἡ ἀπεικόνισις δι' ὕψιμων χρωμάτων σειρὰς σκηνῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον Καρόλου τοῦ Μεγάλου ἐν τῷ δημογεωμῇ τῆς πόλεως Ἀκνίστρανον καὶ διακρινομένων κυρίως διὰ τὴν σύνθεσιν καὶ αἱ Ἱστογραφίαι ὅς ἐξετέλεσε διὰ πολλὰ καλλιτεχνικά βιβλία. [Μ.Γ.]

Ρετέντοφ. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλένης, ὥρ. 3.15' πρὸς Β τοῦ Λαντζόβ, μετὰ 294 κατοίκων.

Ρετίφ (Edme Restif ἢ Rétif de la Bretonne). Συγγραφεὺς γάλλος γενν. τῷ 1734 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1806. Πολυγραφώτατος ὢν συνέγραψε περὶ τὰ 200 βιβλία ἐν αἷς ὑπάρχει μὲν ἐνίοτε πνεῦμα καὶ αἰσθημα ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπικρατεῖ ἡ κενόσπουδος ἔμψαις, ὁ κυνισμός, τὸ ἀλόκοτον καὶ ἀνυπόφορος νεολογισμός. Ἡ ἀλαζονεία αὐτοῦ δὲν εἶχεν ὄρια, διὸ καὶ ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἴσον πρὸς τὸν Βελταῖρον, καὶ τὸν Ῥουσσὸ καὶ περιεφρόνει τὸν Βυρῶν. Ἐκ τῶν μυθιστοριῶν αὐτοῦ διακρίνεται ὁ διαφθαρεὶς χωρικὸς (4 τομ. Παρ. 1776) γνωστὸν δὲ εἶναι ἐπίσης τὸ ἐκ 42 τόμων σύγγραμμα αὐτοῦ ἐν ᾧ ἐξεικονίζονται τὰ ἥθη τοῦ καιροῦ ἐκείνου Les contemporaines. (Παρ. 1780). Τὰ δραματικά

αὐτοῦ ἔργα σχεδὸν οὐδόλως ἐπέτυχον ἀπὸ σκηνῆς. [Β.Ε.]

Ρετθὺν. Χωρίον τοῦ δήμου Μυρτουγνίων (Ἡλείας) ὥρ. 1 1/2 ΒΑ τῶν Λεχαίνων περὶ τὸ ὁμώνυμον ποτάμιον τὸ χυνόμενον εἰς τὴν λίμνην Κοττίκι. Κἀτ. 334.

Ρέτς (Jean François Paul de Gondî καρδινάλιος de Retz). Περιφημὸς ἀρχηγὸς κόμματος ἐν Γαλλίᾳ ἐγεννήθη τῷ 1614 καὶ ἀπέθανε τῷ 1679. Γόνος εὐγενοῦς οἰκογενείας ἀρχῇθεν καταγομένης ἐκ Φλωρεντίας εἶχε προορισθῇ παιδιόθεν παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον ἀφ' οὗ ματαίως προσεπάθησεν ἔπειτα διὰ τοῦ σκανδάλου ἀκολάστου διαίτησιν ἀπαλλαγῇ. Τέλος ἀποφασίσας νὰ σπουδάσῃ θεολογίαν διεκρίθη ὕστερον ὡς ἱεροκέρυξ καὶ διωρίσθη τῷ 1643 βοηθὸς τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων Ἑρρίκου θεοῦ αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦ καταέλαβε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην. Κατ' ἀρχὰς ἐξεπλήρωσε μετὰ ζήλου τὰ καθήκοντα τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ γενόμενος διὰ τοῦτο τοσοῦτον δημοφιλὴς, ὥστε ὁ Μαζαρίνος λίαν ἐταράχθη, τοῦθ' ὅπερ ἐπὶ ἐνεργετὴν ἔχθραν τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τότε ἐκ μίσους πρὸς τὸν ὑπουργὸν ἐνέργησεν ὥπως ἐκραγῶσιν αἱ ταραχαὶ αἱ λεγόμεναι τῆς Σφενδόνης (1649), καθ' ὅς διετύθουν ἐπὶ πολὺ διὰ τῆς εὐγλωττίας καὶ τῶν πλουτισμοπαρόχων δωρεῶν αὐτοῦ τὸν λαὸν τῶν Παρισίων καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Μαζαρίνου· ἐν τούτοις ἀπερρίψε τὰς ἐπικινδύνους προσφορὰς τῆς Ἰσπανίας καὶ ἦτο εἰς ἐκ τῶν πρώτων τῶν συμφιλιωθέντων μετὰ τῆς ἀντιδασκαλισσῆς Ἀννης τῆς Αὐστριακῆς, λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα τὸν καρδινάλιον πῖλον. Οὐχ ἦτοον κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως (1652) συνελήφθη χωρὶς οὐδὲν νὰ πράξῃ ἢ λαὸς τῶν Παρισίων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἐκλείσθη ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Βιγκεννῶν ἔπειτα δὲ ἐν τῷ τῆς πόλεως Νάντ, ὅθεν δραπέτευσας κατέφυγεν ἀλλεπαλλήλως εἰς Ἰσπανίαν, Ῥώμην καὶ Βρυξέλλας. Δὲν ἤδυνήθη νὰ ἐπενέλθῃ εἰς Γαλλίαν εἰμὴ ἀφοῦ πρώτον παρητήθη τὴν ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοῦ λαβὼν εἰς ἀντάλλαγμα τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου τῷ 1664. Ἐκτοτε ἀπεμακρύνθη τῆς πολιτικῆς, παρέσχε τὸ παραδειγμα τακτικού βίου, ἐπλήρωσε τὰ ὑπέρογκα χρεὴ αὐτοῦ, συνέταξε τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ καὶ ἔζησεν ἐν εἰρήνῃ μέχρι τοῦ ἐν Ἀγ. Διονυσίῳ συμβάντος θανάτου του. Εὐγλωττός ὢν, δαψιλὴς, δραστήριος καὶ φιλόδοξος ὁ ἱεράρχης οὗτος ἦτο ἐκ φύσεως προωρισμένος νὰ εἴναι ἀρχηγὸς κόμματος, δὲν φαίνεται ὅμως νὰ εἶχε μεγάλα σχέδια οὔτε σκοπὸν ὠρισμένον ἀλλὰ μᾶλλον ἡγάπα τὴν ῥαδιουργίαν δι' αὐτὴν καθ' ἑαυτήν. Τὰ Ἀπομνη-

μονεύματα αὐτοῦ (τυπωθέντα τὸ πρῶτον τῷ 1717 καὶ ἐκδοθέντα πάλιν ἐσχάτως τῷ 1870-80 ἐν Παρίσι. εἰς 5 τομ.) διακρίνονται διὰ τὸ φραστικὸν ὅπως καὶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ περιεχομένου· πλὴν τούτων συνέγραψε καὶ ἱστορίαν τῆς συνωμοσίας τοῦ Φιέσκου, ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν. Τὰ Ἀπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Παρίσι (9 τ. 1872-88).

Ῥέτσανη. Κώμη ἐν τῷ δῆμῳ Δωτίου 1/2, τῆς ὥρας πρὸς Β τῆς Ἀγυῖας. Οἰκεῖται ὑπὸ 1281 κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ σχοληκοτροφίαν καὶ ὑφαντουργίαν ἀλλατξάδων καὶ προσεψίων.

Ῥέτσινα. Χωρ. τοῦ δήμου Μεσολογίου, ἔχον 238 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥέτσιος (Anders Retzius). Σουηδὸς ἀνατόμος καὶ φυσιοδίφης γενν. τῷ 1796 ἐν Λούνδ καὶ ἀποθ. τῷ 1860. Σπουδάζας ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ εἰτα ἐν Κοπεγχάγῃ, ἐδίδαξε κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ κτηνιατρικῇ σχολῇ τῆς Στοκχόλμης, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1824 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς καὶ καὶ τῆς Φυσιολογίας ἐν τῷ ἐκεί Καρολινεῖῳ Ἰνστιτούτῳ οὗτος ἐπιθεωρητὴς καὶ διευθυντὴς διετέλεσεν. Τὰ πλεῖστα τῶν εἰς τὴν ἀνατομικὴν ἀναφερομένων συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ «Ἀρχεῖῳ» τοῦ Ἰωάννου Müller. Ὑστερώτερον ὁ Ρ. ἡσχολήθη κυρίως περὶ τὴν ἐθνολογίαν, αἱ δὲ ἐρευναι αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σχήματος τῶν κρανίων τῶν διαφόρων λαῶν προήγαγον λίαν τὴν ἀνθρωπολογικὴν κρανιολογίαν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γουσταῦος Ρ. καθηγητὴς ἐπίσης τῆς ἀνατομ. καὶ ἱστολογίας ἐν Στοκχόλμῃ καὶ ὡς βιολόγος διακρινόμενος ἐξέδωκε πλὴν πολλῶν ἰδίων ἔργων καὶ πλεῖστα τῶν ἐθνολογικῶν συγγραμμάτων τοῦ πατρὸς του γερμανιστὶ ἐν πολυτελεῖ ἐκδόσει (Στοκχόλμ. καὶ Λειψ. 1864). [Β.Ε.]

Ῥεϋκαβίκ (Reykjavik). Πρωτεύουσα καὶ ὁ μέγιστος ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς νήσου Ἰσλανδίας ἐπὶ τῆς ΝΔ ἀκτῆς αὐτῆς, καὶ παρὰ τὴν Ν δὲ τὴν τοῦ Kollafjord ἐπὶ ἀκάρπου τόπου κειμένη. Ἡ πόλις συνίσταται ἐξ οἰκίων τὸ πλεῖστον ξυλίνων μετὰ παραλλήλων ὀδῶν καὶ καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ ἔχει 3900 κατοίκους (1890)· εἶναι δὲ ἐξρα πασῶν σχεδὸν τῶν ἀνωτέρων ἀρχῶν τῆς νήσου ἥτοι τοῦ διοικητοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων, τοῦ θησαυροφύλακος, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ τοπικοῦ ἱατροῦ, τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου καὶ τῆς τραπέζης. Προσέτι ὑπάρχουσι ἱεροποικιστήριον, σχολὴ προπαρασκευαστικὴ διὰ τοὺς ἱατροὺς, 2 παρθεναγωγεῖα καὶ τὸ μόνον διδασκαλεῖον τῆς νήσου, βιβλιοθήκη μετὰ συλλογῆς ἐγγυωρίων ἀρχαιοτήτων ἐν τῷ οἰκοδομήματι τοῦ βουλευτηρίου. [Μ.Σ.]

Ῥεῦμα ἠλεκτρικόν. Βλ. Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Ῥεύματα θαλάσσια. Βλ. Θάλασσα.

Ῥευματισμός. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιγράφεται νόσος συνισταμένη εἰς φλεγμονώδη καὶ ἀλγεῖν ἡν κατὰστασιν τῶν ἀρθρώσεων ἢ τῶν μυῶν καὶ ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν ἀνεξηγήτως μεθισταμένη, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα. Εἰδικώτερον δὲ διακρίνονται αἱ ἐξῆς μορφαί: 1) Ὁ ξύς Ρ. τῶν ἀρθρῶν. Κατὰ τοῦτον προσβάλλονται αἱ ἀρθρώσεις τοῦ σώματος κατὰ σειρὰν καὶ δὴ συνήθως πρῶτον μὲν αἱ τοῦ ἄκρου ποδὸς ἢ τοῦ γόνατος, εἰτα δὲ οἱ ἀγκῶνες, οἱ ὦμοι, οἱ καρποί καὶ ἄλλαι ἀρθρώσεις· τὸ σφοδρὸν τοπικὸν ἄλγος εἶναι τὸ κυριώτερον σύμπτωμα, μετὰ τοῦ ἐκείνου ἐπίσης μετὰ τῆς ὅλης πάθησεως. Ἐξοιδαίνονται δὲ αἱ ἀρθρώσεις καὶ παραμορφοῦνται καὶ πληροῦνται ἐνδοθεν φλεγμονώδους ἐξιδρώματος, ἀλίσκομένων ἐπίσης ὑπὸ τῆς νοσηρᾶς διεργασίας καὶ τῶν πέριξ συνδέσμων καὶ μυῶν καὶ πυρετὸς συνυπάρχει μέχρι 39 καὶ 40°. Ἐν ἐκάστῃ ἀρθρῳσίᾳ ἡ νόσος διαρκεῖ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἐν συνόλῳ δὲ ἐπὶ τινὰς ἐβδομάδας. Ἐπιπλοκαὶ δὲ αὐτῆς (σπλάγχων καὶ δερμ.) εἶναι ἐνδοκαρδίτις ἢ περικαρδίτις, πλευρίτις, ἐγκεφαλικά διαταραχαί, νεφρίτις, διάφορα ἐξανθήματα κλ., ἐξ ὧν δύναται καὶ ὁ θάνατος νὰ προσέλθῃ καὶ αἵτινες ἐνίοτε παρουσιάζονται ἐξ ἀρχῆς ἀνευ ἀρθροπαθείας. Ὁ Ρ. εἶναι νόσος γενικὴ ἀναγομένη εἰς τὴν τάξιν τῆς ἀρθρίτιδος, τοῦ διαδύτου. τῆς λιθίασεως, εἰς τὴν ἐκδήλωσιν δὲ αὐτοῦ συντελεῖ ἡ ἐπίδρασις τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν. Σπουδαῖται δὲ εἶναι αἱ κατὰ τὸν Ρ. ἀλλοιώσεις τοῦ αἵματος, οὗτινος αὐξάνεται ἡ ἰνική, ἐλαττοῦται δὲ ἡ αἰμοσφαιρίνη (ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀναιμία τῶν ρευματικῶν) καὶ τὰ στερεὰ συστατικά. Εἰδικὸν κατὰ τοῦ Ρ. φάρμακον εἶναι τὸ ἰτεῦλικόν νάτριον μετὰ ἢ ἀνευ τῆς ἀντιπυρίνης· ὠφελοῦσι δὲ καὶ ναρκωτικά ἐπαλείψεις τῶν ἀρθρῶν καὶ τὰ ἀλκαλικά ὕδατα. — 2) Χρόνιος Ρ. τῶν ἀρθρῶν, καθ' ὅν μία ἢ πλείονες ἀρθρώσεις πάσχουσι χρόνιως μεθ' ὁρέσεων καὶ διακοπῶν, ἡπιώτερον ἢ κατὰ τὸν ἐξῆν Ρ. ἀπυρέτως· ἔνεκα τῆς χρονίας ὑπερτροφίας τῶν ἀρθρικών ὕμνων, αἱ ἀρθρώσεις ὑπόκεινται εἰς δυσκίνησιν ἢ καὶ μόνιμον ἀγκύλωσιν καὶ παραμορφώσεις. Ἐν τῇ θεραπείᾳ ἀναγράφονται πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ αἱ ἐπαλείψεις βάμματος ἰωδίου καὶ τὰ θειοῦχα λουτρά. — 3) Μυϊκὸς Ρ., προσβάλλων ὁξέως ἢ χρόνιως ἓνα ἢ πλείονας ἢ καὶ πάντας τοὺς μύς, ἐξ οὗ ἄλγος τοπικὸν καὶ δυσκίνησις καὶ κατὰ μὲν τὴν ὀξείαν μορφήν ὠφελοῦσι αἱ σιχαί, οἱ σινατισμοί, αἱ ναρ-

κοιτικάι ἀλλοίφαι καὶ τὸ ἰτεϋλικὸν νάτριον· κατὰ δὲ τὴν χρονίαν καὶ ὁ ἤλεκτρισμός καὶ τὰ θειοῦχα λουτρά. [Α.Ν.Δ.]

Ρευστά καλοῦνται ἐκεῖνα τῶν σωμάτων ἅτινα ἔχουσι μὲν ὡς τὰ στερεά, ὠριζόμενον ὄγκον, μὴ μεταβαλλόμενον πολὺ διὰ τῆς πίεσεως ἢ τῆς θερμότητος, στεροῦνται ὁμως, ὅπως τὰ ἀέρια, αὐθιποστάτου σχήματος ἕνεκα τῆς ἀσθενεστάτης συνοχῆς δι' ἣς συνέχονται τὰ μόρια αὐτοῦ πρὸς ἄλληλα. Κατὰ ταῦτα τὰ Ρ. ὦν τὰ μόρια θύναται νὰ διασκορπισθῶσιν ὑπὸ τῆς βαρύντητος φυλάσσονται ἐν δοχείοις, ὧν λαμβάνουσι τὸ σχῆμα. Τὸ εὐμετάθετον τῶν μορίων τῶν Ρ. δύναται νὰ εἶναι διαφόρων βαθμῶν, μείζον ἢ ἑλασσον, ἐξ οὗ καὶ ἡ γενικὴ τῶν Ρ. διαίρεσις εἰς *λεπτέρρευστα* (ἰδίως αἰθέρ, γλωσσοφύμιν) καὶ *παχύρρευστα* (μέλι).

Ρέυνολδος (Sir Joshua Reynolds). Ἀγγλος ζωγράφος γενν. 1723 ἐν Plympton τῆς κομητείας Δεβονσιρ ἀποθ. τῇ 1792. Μετὰ τὴν παράπαισιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ διέμενεν ἐπὶ 3 ἔτη ἐν Ἰταλίᾳ, ἀποκατέστη δὲ ὕστερον τῇ 1752 ἐν Λονδίνῳ ὅπου λίαν ἐφημέισθη διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐγένετο τῇ 1769 πρόεδρος τῆς βασιλικῆς ἀκαδημίας τῶν καλῶν τεχνῶν. Ὁ Ρ. κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τοῦ Ἀγγλῶν ζωγράφου διὰ τὴν καλαισθησίαν, τὴν εὐχέρειαν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν χρωμάτων. Γονιμώτατος καλλιτέχνης, ἔγραψεν ὑπὲρ τὰς 240 εἰκόνας ἐξ ὧν πλείους προσωπογραφίας ἐνθα κυρίως διέπρεπεν ὡσαύτως δὲ διενρίνετο διὰ τὰς συγγραφὰς τοῦ ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς τέχνης καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ περὶ τῆς ζωγραφικῆς οἱ ἀπαγγελθέντες πρὸ τῆς Ἀκαδημίας (1769-90) εἶναι χριστογενήματα κομψότητος, ἐνεργείας καὶ ἀναλύσεως.

Ρεωμόρ (René Antoine Ferchault de Réaumur). Φυσικὸς καὶ φυσιοδίης γενν. ἐν τῇ πόλει Δᾶ Ροσέλ τῇ 1683 καὶ ἀποθανὼν τῇ 1757. Ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς τὰ νομικὰ ἀλλ' ὕστερον τραπὲς ἐπὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, ἦλθε τῇ 1703 εἰς Παρίσιον καὶ ἐγένετο ἤδη ἀπὸ τοῦ 1708 μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων ἐδημοσιεύθη τῇ 1709 ἡ συγγραφὴ Περί τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ὀστράκων τῶν ζώων, ἐνθα ὁ Ρ. κατὰ πρῶτον ἐδείξεν ὅτι τὰ ὀστρακα τῶν ὀστρακοδόξων παράγονται ἐκ τῆς ἀπολιθώσεως χυμοῦ τινος ἐκκρινομένου ἐκ τῶν πόρων τῶν ζώων τούτων. Τὰ πειράματα αὐτοῦ ὅπως μεταβάλλῃ τὸν σιδήρον εἰς δρεΐχαλκον ἤγαγον αὐτὸν εἰς τὴν μέθοδον τῆς μετατροπῆς τοῦ χυτοῦ σιδήρου εἰς σφυρήλατον ἣν περιέγραψε τῇ 1723 εἰς ἴδιον σύγγραμμα· αἱ δὲ ἀπόπειραί

του πρὸς κατασκευὴν τῆς ἰαπωνικῆς πορσελλάνης συνετέλεσαν εἰς τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῆς ἀδιαφανοῦς ὑάλου τῆς ἀπ' αὐτοῦ πορσελλάνης τοῦ Ρ. ὀνομαθείσης. Ἀλλ' ἡ μεγίστη φήμη αὐτοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν κατασκευὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δι' οἰνοπνεύματος θερμομέτρου καὶ τὴν νέαν διαίρεσιν τῆς βαθμολογήσεως τούτου ἣτις διτηρήθη καὶ ὅτε βραδύτερον τὸ οἰνοπνεῦμα ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ὑδατογύρου. Τὸ σπουδαϊότερον τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι *Mémoires pour servir à l'histoire naturelle des insectes* (6 τ. Παρ. 1734-42). [Μ.Γ.]

Ρζεσώφ (Rzeszow). Πρωτεύουσα διαμερισματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλλικίᾳ, ἔχουσα 11 953 κατ. τοὺς πλείστους Πολωνοὺς, ὑφαντουργίαν λινῶν ὑφασμάτων, χυρσοποιαν καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον ἱππῶν.

Ρζέφ (Rshew). Πρωτ. περιφερείας (4223 τχμ. μετὰ 140 210 κατ.) ἐν τῇ ΝΔ μέρει τοῦ ῥώσσ. κυβερνήτου Τβέρ, κειμένη ἀμφοτέρωθεν τοῦ Βόλγα. Ἔχει 30 584 κατ. κατασκευὴν κάλων καὶ σχολίων, ἀκραιότατον δὲ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ρήγας Βελεστινλής, οὕτως ἐπωνομαζόμενος ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Βελεστινίου, τῶν ἀρχαίων Φερῶν ἐν Θεσσαλίᾳ, ἀπ' ὧν καὶ Φεραίος ἐκλήθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ἐγεννήθη τῇ 1757. Σπουδάζας δὲ πιθανῶς ἐν τῇ πατρίδι τὰ πρῶτα γράμματα, μετέβη ἐν ἡλικίᾳ ἑτῶν δεκαεννέα μετὰ τοῦ Μαυρογένους ὡς γραμματεὺς αὐτοῦ τῇ 1776 εἰς Μολδαβίαν. Ἀργότερον δι' ὑπηρετίαν ἐν Θεσσαλίᾳ ὡς διδασκαλός, ἠδὲ δὲ διακαιόμενον ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος τῆς φιλοπατρίας τὸν Ῥήγαν κατὰ τὰ ἔτη, περὶ ὧν ὀλίγοι ἀσφαλεῖς εἰδήσεις ὑπάρχουσι, πολλοὶ δὲ μόνον θρύλοι, ἐτι μάλλον ἐθέριμαν καὶ ἐξῆψεν ἐκτραγέισα ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1789. Ὁ Ῥήγας, γαλλομαθὴς ὢν, παρηκολούθει τὰς προέδρους τῆς ἀναμορφουμένης Γαλλίας, καὶ ἠγάπα πᾶν ὅτι γαλλικόν, οὗδ' αὐτῆς τῆς γραμματείας παραγωγῆς ἐξαιρουμένης. Διεβλέπονεν αὐτὸν ἐκδιδόντα τῇ 1790 ἐν Βιέννῃ κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τὸ «Σχολεῖον τῶν ντελικάτων ἐραστῶν, βιβλίον ἠθικόν, περιέχον τὰ περίεργα συμβεβηκότα τῶν ὠραιότερων γυναικῶν τοῦ Παρισίου, ἀκμαζουσῶν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα». Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδχμοσίευσεν ἐν Βιέννῃ «Ἀπάνθισμα Φυσικῆς». Ἀμφοτέρων δὲ τῶν βιβλίων τούτων σώζονται τὰ χειρόγραφα, γεγραμμένα αὐτῇ χειρὶ τοῦ Ρ., καὶ δὴ ἡ μὲν Φυσικὴ ἐν τῇ Ἑθνικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀρ. 1288 τῶν χειρογράφων, τὸ δὲ πρωτόγραφον τοῦ Σχολείου τῶν ντελικάτων ἐραστῶν παρὰ τῇ ἐν Σμύρνῃ κ. Μ. Π. Κορσονῇ.

Ἡ δὲ πατριωτικὴ δράσις τοῦ Ρ. ἄρχεται κυρίως τῷ 1796. Πέντε δὲ ὑπῆρξαν οἱ τρόποι, δι' ὧν διενεχθήναι παρασκευάσθη τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ γένους· ἡ διὰ καταλλήλων δημοσιευμάτων διαφωτίσις τῶν ὑποδούλων Ἑλλήνων περὶ τοῦ πάσαι μεγαλείου τῆς πατρίδος καὶ ὑπέκκαυσις τῆς φιλοπατρίας αὐτῶν, ἡ σύστασις πολυκλάδου ἐπαναστατικῆς ἐταιρίας, ἡ συμπράξις μετὰ τοῦ Πασβάνογλου, ἡ συνεννόησις μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἡ ἐκδόσις ἐν τῇ κριτικῇ ὥρᾳ ἐπαναστατικῆς προκηρύξεως προκαλοῦσης τὸν συναγεμῆν τὸν ἔθνους καὶ διδούσης τὸ σύνθημα τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως. Ὁ Ἀνάχαρσις τοῦ Βαρθελεμῆ καὶ ὁ Ἑθικός τριπύκος, περιλαμβάνων τὰ Ὀλύμπια τοῦ ἀββᾶ Μεταστάσιου, τὴν Βοσκοπούλαν τῶν Ἀλπεῶν τοῦ Μαρμοντέλ καὶ τὸν Πρῶτον ναύτην τοῦ Γεονέρου, ἐθεωρήθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν καταλλήλα δημοσιεύματα, καὶ ἐξεδόθησαν τῷ 1797 ἐν Βιέννῃ, ἣν πόλιν ἐξελέξεν ὁ Ῥήγας ὡς κέντρον τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Παρασκεύαζε δὲ καὶ ἄλλων βιβλίων τὴν δημοσίευσιν, ἐπικουρούμενος ὑπὸ ὁμάδος ὁμοφρόνων Ἑλλήνων σπουδαστῶν καὶ ἐμπόρων ἐν τῇ αὐτῇ πόλει διατριβάντων. Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ καὶ τὴν μεγάλην αὐτοῦ Χάρταν καὶ χάρτας τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας καὶ εἰκόνα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀντιγραφείσαν ἐκ ζωγραφίας τοῦ ἐν Βιέννῃ μουσείου.

Καὶ ταῦτα μὲν πάντα ἦσαν ἐμμέσως παρασκευαστικά πρὸς τὴν παλιγγενεσίαν. Ἀμεσώτερον δ' ἐνῆργει ὁ Ρ. διὰ μυστικῆς συνωμοτικῆς ἐταιρίας, περὶ ἧς ὀλίγα γνωρίζομεν. Μεγάλῃ δὲ πεποίθησιν εὐδοκίᾳ τῆς ἔτρεσε διὰ συνεννόησεως μετὰ τῶν Γάλλων, ἧτις δὲν ἔλειψεν ἀληθῶς, εἰ καὶ τὰ συνήθως φερόμενα περὶ ἀμέσων τοῦ Ρ. σχέσεων πρὸς τὸν Βοναπάρτην ἐξελέγχονται ἀνακριβῆ. Συγχρόνως δ' οἱ περὶ τὸν Ρ. ἐνῆργουν περὶ ἀντιπερισπασμοῦ τῆς Τουρκίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δεξιῶς ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀνταρτίας τοῦ πασσᾶ τοῦ Βιδινίου καὶ φίλου τοῦ Ρ., τοῦ Πασβάνογλου. Καὶ μετὰ διαφόρων δ' ἐπισήμων Ἀλβανῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ φαίνεται ὅτι συνεννοεῖτο ὁ Ρ. Μετὰ δὲ τὴν διὰ τῶν διαφόρων τούτων μέσων ἐξέγερσιν τοῦ φρονήματος καὶ παρασκευῇ τῶν πραγμάτων, ἐπεχείρησεν ὁ Ρ. τὴν παρασκευὴν καὶ δημοσίευσιν ἐπαναστατικῆς πρὸς τοὺς Ἑλλήνας προκηρύξεως περιεχομένης Δημοκρατικὴν προπαίδειαν, ἧς βάσις ἦτο τὸ γαλλικὸν πολίτευμα κατὰ τὸν θεμελιώδη νόμον τοῦ 1793, ἐλευθέρως ἐπεξεργασμένον. Τοῦ πολιτικοῦ τούτου συντάγματος, ἐκτυπωθέντος ἐν Βιέννῃ, οὐδὲν περιεσώθη ἀντιτυπὸν, ἀλλ' εὐρέθη τῷ 1854 ἀντίγραφον, ἐκδοθὲν τῷ 1871 ἐν τῇ περιοδικῇ

Παρθενῶν ὑπὸ Π. Χιώτου καὶ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Νέα πολιτικὴ διοίκησις τῶν κατοίκων τῆς Ῥούμελης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῶν μεσογειῶν νήσων καὶ τῆς Βλαχμοποδανίας· ὑπὲρ τῶν Νόμων καὶ τῆς πατρίδος. Ἐλευθερία, Ἰσοτιμία, ἀδελφότης. Περιεῖγεται δ' ἐν τῇ ἐπαναστατικῇ ταύτῃ προκηρύξει καὶ ὁ Θούριος τοῦ Ρ. «Ὡς πότε καλλιχάρια», ποιηθεὶς ἐν ἔτος καὶ ἐπέκεινα πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1797 ἐντυπώσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπαναστατικῇ προκηρύξει κατὰ μίμησιν τῆς γαλλικῆς Μασσαλιώτιδος, πρὸς ἧς τὸν βυθμὲν καὶ ἐψάλλετο. Εἰςδόθη δὲ τὸ αὐτὸ ποίημα περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἰδίᾳ ἀνευ χρονολογίας. Ἀπὸ τὴν τοῦ γένους τυπογραφίαν ἐν Κερκύρᾳ εἰς 4 σελίδας σχήματος μεγάλου 8ου ὑπὲρ τὴν ἐπιγραφὴν

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΙΣΟΤΗΤΕ

ΘΟΥΡΙΟΣ

Ἡτοι Ὀρμητικὸς Πατριωτικὸς Ὑμνος, πρῶτος, εἰς τὸν ἕκτον.

ΜΙ'Α ΠΡΟΣΤΑΓΗ ΜΕΡΑ' ΑΗ

Ἡ κερκυραϊκὴ δὲ αὕτη ἐκδοσις τοῦ Θουρίου ἔχει πολλὰς διαφορὰς ἀπὸ τῶν συνήθως φερόμενων. Παρασκευάσας δὲ διὰ τῶν τοιοῦτων δημοσιεύσεων καὶ ἐνεργειῶν τὰ πράγματα, ὁ Ρ. ἀνεχώρησεν ἐκ Βιέννης τὸν Νοέμβριον 1797 διὰ Τεργέστην, ἀπερχόμενος διὰ τὴν Ἀνατολὴν πρὸς ὑποκινήσιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ δὲ σχέδιον αὐτοῦ, ὅσον ἐγνώσθη ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς ἐν Βιέννῃ γενομένης ἀνακρίσεως, ἦτο τὸδε. Ὑποκίπτει νὰ μεταβῇ τὸ πρῶτον εἰς Πελοπόννησον καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλην τὴν χερσόνησον ἐν συμπράξει μετὰ τῶν Μανιατῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πελοποννήσου ἐμελλε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἠπειρον, νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ ταύτην τὴν χώραν, φέρον εἰς συμπράξιν τοὺς Μανιάτας μετὰ τῶν Σουλιωτῶν. εἴτα δὲ, προχωρῶν πρὸς ἀνατολὰς, ἐμελέτα νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἀλβανίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα κατόπιν δὲ τὰς λοιπὰς τουρκοκρατούμενας ἑλληνικὰς χώρας. Ἀνέμενε δ' ὁ Ῥήγας τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος, ἅτε εἰδώς, ὅτι οἱ Ἑλλήνες ἦσαν ὅπως δὴ ποτε ὠπλισμένοι, καὶ εἶχον μὲν προμήθειαν τροφῶν, εἶχον δὲ καὶ πρόχειρα χρήματα ἐκ πλεονίων μονῶν. Ἀλλ' ἐν ᾧ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ τοιοῦτου σχεδίου παρασκευάζετο νᾱποπλεύσῃ ἐκ Τεργέστης εἰς τὴν Ἑλλάδα, προσθεὶς συνελήσθη μετὰ τοῦ συνοδούντος αὐτὸν Χριστοφόρου Περραιβοῦ. Καὶ ὁ μὲν Περραιβὸς ἐσώθη, ἅτε ὢν Γάλλος ὑπήκουε διὰ τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς Πάργας, ἀνηκούσης τότε εἰς τοὺς Γάλλους δυνάμει τῆς ἐν Καμπορορμίου συνθήκης. Ὁ δὲ Ρ. μετὰ τὴν γενομένην ἐν Τεργέστη προανάκρισιν ἀπεστάλη εἰς Βιέννην τὸν αὐτὸν μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1797, ἀφ' οὗ

πρότερον μίτην ἀπεπειράθη ν' αὐτοκτονήσῃ ὅπως ἀποφυγῇ τοὺς ἐκ τῆς ἀνακρίσεως κινδύνους τῶν συμπρακτόρων αὐτοῦ καὶ τὸν ἐλευθρον τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου. Συναπεστάλη δὲ μετὰ τοῦ 'Ρ. εἰς Βιέννην καὶ ὁ Χίος ἐμπορος Ἀντώνιος Κορωνιός. Τῇ δὲ 13 Δεκεμβρίου συνελήφθησαν ἐν Βιέννῃ καὶ πέντε ἐκ τῶν θεωρουμένων συνεργῶν τοῦ 'Ρ. Ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις μετ' ἐξαιρέτου ζήλου ἐπελήφθη τῶν ἀνακρίσεων, ἅτε κατεργασμένη ἔνεκα τῶν τεταμένων σχέσεων τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Γαλλίας ὑπὸ φόβου πρὸς πᾶσαν ἐνέργειαν, ἥτις ἤδυνάτο νὰ θεωρηθῇ σχετιζομένη πρὸς τὴν φιλελευθέραν τῶν Γάλλων δημοκρατίαν. Ἐνεργούσα δὲ τὰς ἀνακρίσεις δὲν ἀπέβλεπεν εἰς μόνον τὴν ἀποδόξιν τοιούτων ἐν μέρει φανταστικῶν κινδύνων τῶν μεταρρυθμιῶν πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἤθελε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν Πύλην, ὅπως τύχῃ παρ' αὐτῆς ὥρισμα ἐνταλλαγματικῶν διπλωματικῶν καὶ ἐμπορικῶν. Αἱ ἀνακρίσεις, ἐνεργηθεῖσαι μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμονῆς, ἀπεκάλυψαν ὅλα τὰ σχέδια καὶ τὴν φλογερὰν φιλοπατρίαν τοῦ 'Ρ. καὶ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ. Περαιτωθεῖσιν δὲ τῶν ἀνακρίσεων, ἐξηφανίσθησαν μὲν τὰ ἐπαναστατικὰ ἔντυπα τοῦ 'Ρ., μετὰ δὲ τὰς ἀναγκαίαις πρὸς τὴν Πύλην διαπραγματεύσεις ἀπεφασίσθη ἡ εἰς τὸν πασσάντοῦ Βελιγραδίου ἐκδοσις τοῦ 'Ρ. καὶ ἐπὶ τῶν συνεργῶν αὐτοῦ, τῶν Χίων Ἀντωνίου Κορωνίου καὶ Εὐστρατίου Ἀργέντη, τῶν Μακεδόνων Παναγιώτου Ἐμμανουήλ, τοῦ θδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Γεωργίου Τορούτζια, τοῦ ἡπειρώτου ἱατροῦ Δημητρίου Νικολίδου (Ζητοαίου) καὶ τοῦ Κυπρίου Ἰωάννου Καρατζά. Ὑπὲρ τὴν συνδεδειγμένην ἀποσπάσματος στρατιωτικοῦ, διοικουμένου ὑπὸ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Λάζαρ τοῦ τάγματος Σπλένυ, ἐξεκίνησαν οἱ ἐκτὼς δέσμοι τὴν 16 Ἀπριλίου 1798 ἐκ Βιέννης, καὶ τὴν 22 ἀρκεῖνόντο διὰ ξηρᾶς εἰς Σερβλίαν, τὴν δὲ 28 εἰσέπλεον διὰ τοῦ Δουναβίου εἰς Βελιγράδιον, παρεδόθησαν δ' εἰς τὸν πασσάν τὴν ὑπερβαίαν. Ματαίως δ' ἀποβίβας πάσης πρὸς διάσωσιν τῶν δεσμιῶν ἀποπειρας τοῦ μεγάλου διερμηνέως τῆς Πύλης Κωνσταντίνου Ὑψηλάντου καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Γ', τὴν 11 καὶ 12 Ἰουνίου 1798 ὁ 'Ρ. μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μαρτύρων ἐστραγγαλίζετο ἐν τῇ εἰρκτῇ τοῦ Βελιγραδίου. Μετὰ δὲ τὸ μαρτύριον αὐτῶν ὁ καίμακάμης ἐνέργησε νὰ διαδοθῇ, ὅτι εἶχον ἀποδράσαι ἅπαντες ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ὅς ἔστειλεν ἀνδρας πρὸς θῆσθαι καταδιώξιν αὐτῶν ἀγὰ τὰς λεωφόρους. Τοιοῦτον ἀπέβη κατὰ τὰς εἰδήσεις ἀξιοπιστῶν ἱστορικῶν ἐγγράφων τὸ μαρτυρικὸν τέλος τοῦ 'Ρ. καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ὅπερ ἡ φαντασία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ περιέβαλε διὰ παντοίων ὁρῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων φέρονται ὡς ῥη-

θεῖσαι ὑπὸ τοῦ 'Ρ. κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελευτῆς αἱ λέξεις· οὕτως ἀποθνήσκουν τὰ παλληκάρια ἀρκετὸν ὁπὸρον ἐσπεῖρα, ἐλεύσεται ἡ ὥρα ὅτε θέλει βλαστήσει, καὶ τὸ γένος μου θέλει συναῖξαι τὸν γλυκὺν καρπὸν. Καὶ αἱ μὲν λέξεις αὗται ἴσως οὐδέποτε ἐλέγχθησαν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐτελέσθη οἷον ὠνειροπόλησεν ὁ 'Ρ., δικαίως ὑπὸ τοῦ ἔθνους κληθεὶς πρωτομάρτυς τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας.

Τὰ πρότερον περὶ 'Ρ. γνωστὰ παρηγορηθῆσαν ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βιέννης ἀνακαλύψεως καὶ δημοσιεύσεως τῶν εἰς τὴν ἀνάκρισιν αὐτοῦ ἀναγερομένων ἐπιστῆμων ἐγγράφων. *18. Ἀνέκδοτα ἐγγράφα περὶ Ῥήγα Βελενστινῆ καὶ τῶν συν αὐτῷ μαρτυρησάντων, ἐκ τῶν ἐν Βιέννῃ ἀρχείων ἐσχυθέντα καὶ δημοσιευθέντα ὑπὸ Αἰμιλίου Λεγρόνδ μετὰ μεταφράσεως ἑλληνικῆς ὑπὸ Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου. Δαπάναις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ῥθνολογικῆς ἐταιρίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήνησιν. 1891 (καὶ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἐταιρίας. Τόμ. Γ' 6· 587-774). — Ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως δὲ ταύτης στριγγίζονται αἱ τοῦ Σπυρ. Π. Λάμπρου Ἀποκαλύψεις περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ῥήγα. Μετὰ εἰκόνων καὶ πανομοιότυπων. Ἐν Ἀθήναις 1892. *18. ἐν σ. 99 κέ. τοῦ βιβλίου τούτου πληρῆς βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ 'Ρ. — Τοῦ αὐτοῦ «Ἡ εὐρεθεῖσα νέα εἰκὼν τοῦ 'Ρ.» ἐν τῇ καθημερινῇ Ἑστὶ τῆς 25 Μαρτ. 1895. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος εἰκὼν ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἐταιρίας. [Λ.]

Ῥηγίλλα. Βλ. λ. Ἡρώδης δι' Ἀττικὸς.

Ῥηγίλλα, ἡ Ῥηγίλλη (lacus Regillus). Λίμνη ἐν Λατίῳ τῆς Ἰταλίας πρὸς Ἀττικῆς Ῥώμης. Παρὰ ταύτην ἐγένετο τῷ 496 π. Χ. ἡ γνωστὴ μάχη καθ' ἣν ὁ Ῥωμαῖος δικτάτωρ Ποστούμιος Ἀλβίνος λέγεται ὅτι ἐνίκησε κατὰ κράτος τοὺς Λατίνους. [Β.Ε.]

Ῥηγιομοντανός (Ἰωάννης Müller γνωστὸς ὑπὸ τῷ ὀνόματι Regiomontanus). Γερμανὸς ἀστρονόμος, μαθηματικὸς καὶ μηχανικὸς γενν. τῷ 1430 ἐν Κονίχτσεργγ πολίχνῃ τῆς Φραγκονίας (ἐκλατινισμένη εἰς Regius Mons) καὶ ἀποθ. τῷ 1476. Κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ 1451 ἐσπούδασεν ὑπὲρ τὴν Γεωργίον Purbach διδάξας βραδύτερον μαθηματικὰ ἐν Βιέννῃ· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἐκμαθῇ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὲρ διδασκαλῶν τὸν σφόν ἑλληνα Γεωργίον Τραπεζούντιον συνώδευσε τὸν καρδινάλιον Βησσαρίωνα τῷ 1461 εἰς Ἰταλίαν. Μετὰ τὴν ἐξ Ἰταλίας ἐνθα ἐδίδαξε ἐν Παταύῳ ἀστρονομίαν, ἐπανοδὸν τοῦ (1468) ἐξῆσεν ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βικτωρῆος τῆς Οὐγγαρίας Ματθία Κορβίνου μέχρι τοῦ 1471 ὅτε ἀποκατέστη ἐν Νυρεμ-

δέρμη όπου τῇ βοηθείᾳ τοῦ Βερνάρδου Βάλτερ μεθ' οὗ ἦτο στενῶς συνδεσμένος ἱδρυσεν ἀστεροσκοπεῖον, μηχανικὸν ἐργαστάσιον καὶ τυπογραφεῖον. Διορισθεὶς τῷ 1475 ὑπὸ τοῦ πάπα Σίξτου Δ' ἐπίσκοπος Ῥαγενσβούργου καὶ συγχρόνως προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην πρὸς μεταρρυθμίσειν τοῦ ἡμερολογίου ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 1476 κατὰ τινὰς μὲν ἐκ πανώλους, κατ' ἄλλους δὲ δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῶν υἱῶν ἑνὸς τῶν ἐχθρῶν του. Ὁ Ρ. εἶναι ὁ πρῶτος ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀφιερωθείς μετὰ ζήλου εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἀναμόρφωσιν τῆς Ἀλγέβρας· εἰς δὲ τὴν τριγωνομετρίαν ἔδωκεν ἀνωτέραν ἐπιστημονικὴν τελειότητα εἰσαγαγὼν τὴν χρῆσιν τῶν ἐφαπτομένων. Προήγαγε δὲ ἐπίσης τὴν μηχανικὴν. Τὰ ἀστρονομικὰ ὄργανα τὰ ἐν μέρει μὲν ὑπὸ τοῦ Ρ. ἐφευρεθέντα ἐν μέρει δὲ τελειοποιηθέντα ἐδόθησαν τὰς γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις ἰδιῶς τῶν Ἰσπανῶν καὶ Πορτογάλλων, αἱ δὲ συγγραφαὶ αὐτοῦ περὶ ὑδραγωγείων, καυστικῶν κατόπτων, βαρύτητος καὶ ἄλλων ἐμῶν ἀντικειμένων μαρτυροῦσιν ἐκτὸς τῆς ποικίλης αὐτοῦ πολυμαθείας καὶ σπανίαν δξιοκρασίαν. Ἐκ τῶν λατινιστῶν γεγραμμένων συγγραμμάτων αὐτοῦ τὸ κυριώτατον εἶναι: *De triangulis omnimodis* (Νυρεμβ. 1533). Ὁ Ρ. εἶναι μετὰ τοῦ Purbach ἐκ τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν ἀναγεννησιν τῆς ἀστρονομίας, ἀμρότεροι δὲ ἀνεγνώρισαν τὴν ἀπειθανότητα τοῦ συστήματος τοῦ Πτολεμαίου.

Ῥήγιον ὄνομα δύο πόλεων ἐν Ἰταλίᾳ.

1) Λατινιστὶ *Rhegium Julii* καὶ Ἰταλιστὶ *Reggio di Calabria* καλουμένη, πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου (ἔχοντος ἐπιφάνειαν 3 930 τ.χμ. μετὰ 395 167 κατ.) κεῖται ἀντικρὺ τῆς Μεσσηνίας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ αὐτῆς ἐπὶ λίαν καρποφόρου ἐδάφους καὶ ὑψηλῆς θέσεως. Ἕναι ἔδρα νομάρχου, ἀρχιεπισκόπου, πρωτοδικείου, ἐμποροδικείου, καὶ βιομηχανικῆς ἀκαδημίας· ἔχει δὲ ὠρεῖον καθεδρικὸν ναὸν, γυμνάσιον, τοπικὸν μουσεῖον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 35 437 (1881) καὶ ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν μεταξουργίαν, οἰνοποιίαν καὶ μυριψικίην. Τὸ Ρ. ἐκτίσθη περὶ τὸ 725 π. Χ. ὑπὸ Χαλκιδίων τῆς Εὐβοῆς καὶ Μεσσηνίων οὓς ὠδήγει· ὁ ἐκ Ζαγκλῆς Ἀντικρινότος· ἡ πόλις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διετέλεσε δημοκρατουμένη, εἶχεν θύμω ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τινὰς τυράννους ἐν οἷς τὸν Ἀναξίλαν. Νομοθέτης αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας Χαρώνδας μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρα. Τὸ Ρ. ὑπετάγη τῷ 387 π. Χ. εἰς Διονύσιον τὸν πρῶτον τῶν Συρακουσίων ὅστις ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν μετὰ ἐνδεκάμηνον πολιορκίαν· ἐκτοτε δὲν ἡδυνήθη πλέον νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἀκμὴν. Μετὰ τῶν Ῥωμαίων

ἐποίησε συμμαχίαν μετὰ τὸ τέλος τῶν Σαυνιτικῶν πολέμων καὶ ἐδόχθη τῷ 280 π. Χ. Ῥωμαϊκὴν φρουρὰν ἐκ Καμπανῶν συγκειμένην, ἥτις μετ' οὐ πολὺ λεηλατήσασα καὶ κατασφάξασα τοὺς ἄρρενας πολίτας ὅπως γένῃ κυρία τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἐτιμωρήθη αὐστηρότατα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Τὸ Ρ. ἐγένετο ὑστερώτερον Ῥωμαϊκὴ ἀποικία καὶ εἶτα Ἰσπολίτις, καταστραφὲν δὲ ὑπὸ σεισμοῦ ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο ἐκ τῶν τελευταίων κτήσεων τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐν Ἰταλίᾳ, μεθ' ὅ ἐπέσεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Νορμαννῶν ὧν ὁ ἀρχηγὸς Ῥοβέρτος Γουισκάρδος ἐνταῦθα ἐξελέγη βασιλεὺς τῆς Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας τῷ 1060 μ. Χ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15' αἰῶνος Γενσάλδος ὁ ἐκ Κορδούνης ἡνωσεν αὐτὴ μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, τῷ δὲ 1544 καὶ τῷ 1588 ἐληλατήθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ναυάρχων Βαρβαρόσσα καὶ Μουσταφᾶ πασσά· ἐκτοτε ἤρχιζε νὰ λαμβάνῃ πάλιν ζωὴν διὰ τὸς τρομεροὺς σεισμοὺς ὁ λεγόμενος τῆς Καλαβρίας τῷ 1783 κατέστρεψε σχεδὸν ἐντελῶς τὴν πόλιν, ἥτις ἀνακτισθεῖσα ὑπέφερεν ἐκ νέου ἐκ τῶν σεισμῶν τῷ 1841 καὶ 1894. — 2) Λατινιστὶ *Regium Lepidi* καὶ Ἰταλιστὶ *Reggio nell' Emilia* πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ (μετ' ἐπιφάνειας 2 272 τ.χμ. καὶ 249 816 κατ.) ἐν τῷ πρώτῳ βουκλάτῳ τῆς Μοδῆνης κεῖται ἐπὶ τῶν ποταμῶν Κρόστολο καὶ Τασσόνε. Ἔδρα οὕσα νομάρχου, ἐπισκόπου, πρωτοδικείου καὶ ἐμποροδικείου καὶ βιομηχανικῆς ἀκαδημίας, ὡς καὶ τοῦ 41 πεζικοῦ καὶ τοῦ 15 πυροβολικοῦ συντάγματος. ἔχει κατ. 18 634 (1881) ἐνεργοῦντων ἰδιῶς σπουδαίων βιομηχαν(αν) μεταξωτῶν, λινῶν καὶ θερμάτων ὡς καὶ ἐμπόριον οἴνου καὶ ζυλείας. Ἡ πόλις ἥτις εἶναι πατρίς πολλῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Ἰταλίας ὡς τοῦ ποιητοῦ Ἀρίστου, τοῦ φυσιοφίλου Σπαλλαντσάνη καὶ τοῦ ἀστρονόμου Σέκκη, ἔχει παλαιὰ τεῖχιν καὶ τάφους, ἀξιοθέατον καθεδρικὸν ναὸν, πολλὰς ἐκκλησίας ἐν αἷς ἐξέχει ἡ *Madonna della Ghiara*, δημαρχεῖον ἀκρόπολιν μετὰ παλαιοῦ φρουρίου, μουσεῖα μετὰ φυσιογραφικῶν καὶ ἐθνολογικῶν συλλογῶν, σπουδαίαν βιβλιοθήκην, ὠρεῖον θέατρον καὶ πλῆθος ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων. Ἡ ἀρχαία πόλις ἥτις ἐκεῖτο ἐν τῇ ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας ἐγένετο Ῥωμ. ἀποικία ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Λεπίδου ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς. Καταστραφείσα ὑπὸ τῶν Γότθων τῷ 409 μ. Χ. ἀνηγέρθη ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μεγάλου. Οὕσα μία ἐκ τῶν λομβαρδικῶν δημοκρατιῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα περιήλθεν ἔπειτα εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ εἰκου τῆς Ἑσθης τῷ 1290 ὅφ' ὃν διετέλεσεν ἀδιαλείπτως μέχρι τῆς προσαρτή-

σεως τοῦ δουκάτου τῆς Μοδένης εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰταλίας τῷ 1859. Τῷ 1809 ὁ Ναπολέων ἀπένειμε τὸν τίτλον τοῦ δουκὸς τοῦ Ρ. εἰς τὸν στρατάρχην αὐτοῦ Οὐδινώ. Παρὰ τὴν πόλιν εὐρίσκονται τὰ εἰρεῖπια τοῦ περιωνύμου πύργου Κανόσσα. [Μ.Σ.]

Ῥήγκλια. Χωρ. τοῦ δήμου Λεύκτρου Οἰτύλου, ἔχον 392 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥήγουλος (M. Atilius Regulus). Στρατηγὸς Ῥωμαῖος ἐξ οἰκογενείας τινὸς τῆς δημοτικῆς Ἀττικῆς γενεας ἐγένετο δις ὑπατος τῷ 267 καὶ τῷ 256 π. Χ. Ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ὑπατείας ἐνίκησε τοὺς Καρχηδόνιους ἐν ναυμαχίᾳ παρὰ τὸ Ἐκυσμον μετὰ τοῦ συνυπατοῦ αὐτοῦ Γ. Μανλίου Οὐόλτωνος, μεθ' ὃ δείκτο εἰς Ἀφρικήν. Καὶ ἐκεῖ κατ' ἀρχὰς ἐνέκα ὁ Ρ. καίτοι ὁ συνάρχων αὐτοῦ μετὰ μέρους τοῦ στρατοῦ εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Ἰταλίαν, μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἐπικουρὰς εἰς τοὺς Καρχηδόνιους ὁ Σπαρτιατὴς Σάνθιππος μετὰ μισθωτῶν Ἑλλήνων, πρὸ τῆς Καρχηδόνος συνήρθη μάχη καθ' ἣν ἡττήθη κατὰ κράτος ὁ Ρ. ὑπὸ τοῦ Σάνθιππου συλληφθεὶς αἰχμάλωτος μετὰ 500 ἀνδρῶν καὶ 30 000 Ῥωμαίων ἐρονευσθησάν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης. Τῷ 250 ἀπεστάλη ὁ Ρ. μετὰ πρεθείας Καρχηδονίων εἰς Ῥώμην ὅπως διαπραγματευθῇ περὶ εἰρήνης, ἐκεῖ ὁμως ἀντέστη παντὶ σθάνει κατὰ τῆς συννομολογήσεως ταύτης καὶ ἐπέστρεψεν ἔπειτα κατὰ τὴν δοθείσαν ὑπ' αὐτοῦ ὑπόσχεσιν ὀπίσω εἰς Καρχηδόνα ἐνθα ἐθανατώθη ὑποβληθεὶς εἰς σκληροτάτας βασάνους. Τινὲς τῶν νεωτέρων κριτικῶν διαμριζήτουσι τὴν ἀληθειαν τῆς διηγήσεως τῶν βασάνων τοῦ Ρ. ἀποβιβάζοντες ταύτην εἰς τὴν ἐπίνοιαν τῶν Ῥωμαίων χρονογράφων. Ἡ ἀνδρεία τοῦ Ῥ. ἐγένετο θέμα τραγωδίας εἰς πολλοὺς Ἰταλοὺς καὶ Γάλλους ποιητάς. [Θ.Μ.]

Ῥήγουλος ἢ Ῥέγουλος. Γένος πτηνῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν αἰγίθων καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ὠδικῶν. Τὸ γένος τοῦτο ἐκτὸς τῶν διακριτικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν κοινῶν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκογένειαν ἣτις ἔχει τὸ ῥάμφος εὐθύ, βραχύ, κωνοειδές μετ' ἐξεχούσης γωνίας κατὰ τὴν ῥάχιν, τὸ πτέρωμα πλούσιον, λεπτομέγες, μεταξοειδές, καὶ 10 κορυφαία πτερὰ ὧν τὸ τρίτον μακρότατον καὶ τὰ ὠὰ ὑπόξανθα φέροντα ἐρυθρὰς στιγμάς, χαρακτηρίζεται ἰδίως ἐκ τοῦ σμηριγώδους πτεῖλου τοῦ καλύπτοντος ἕκαστον ῥώθωνα. Ἐν Γερμανίᾳ εὐρίσκονται δύο εἶδη ἐξ ὧν ὁ Ρ. ὁ πυροκέφαλος (Regulus ignicapillus) εἶναι μικρότατον πτηνὸν τῆς Εὐρώπης. Παρ' ἡμῖν δὲ εἶναι σπανιώτατον.

Ῥήμα. (Ἑλλ. Γραμματικ.). Τὸ κυριώτατον ἐκ τῶν 10 μερῶν τοῦ λόγου ἐν τῇ γραμματικῇ. Εἶναι δὲ λέξις σημαίνουσα τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον μιᾶς ἢ πλείονων προ-

τάσεων ἐξ ὧν σύγκειται ὁ λόγος, καὶ πότε κάμνει, ἢ τί ὑποφέρει, ἢ εἰς τίνα κατάστασιν εὐρίσκεται καὶ εἶναι τὸ συνθετικὸν πᾶθος προτάσεως λέγεται δὲ Ρ.=λόγος ἦτοι κατ' ἐξοχὴν λέξις, διότι τὸ Ρ. εἶναι τὸ ἐμφυχότατον μέρος τῆς προτάσεως. Τὰ Ρ. διαίρουνται κατὰ μὲν τὴν διαθέσιν ὡς καλεῖται ἡ ἰδιότης τοῦ Ρ. δι' ἧς φανερῶνται τοῦτο ἐνέργειαν, πάθος καὶ κατάστασιν εἰς ἐν ἐργητικά, παθητικά, οὐδέτερα καὶ μέσα, κατὰ δὲ τὴν σύνταξιν εἰς προσωπικά καὶ ἀπροσωπα. Παρεπόμενα δὲ τῶν Ρ. εἶναι πλὴν τῆς διαθέσεως τὸ πρόσωπον, ὁ ἀριθμὸς, ὁ χρόνος, ἡ ἐγκλίσις, ἡ φωνή, καὶ ἡ σύζυγος. Ἡ πρόσωπα δὲ τοῦ Ρ. εἶναι τύποι δεικνύοντες τὰ τρία διὰ πάντων ὁμιλίαν ἀπαιτούμενα πρόσωπα ἦτοι τὸ ὁμιλοῦν, τὸ ἀκούον καὶ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος. Χρόνοι λέγονται οἱ διάφοροι τύποι τοῦ Ρ. οἱ ἐκφράζοντες τὰ χρονικά τμήματα κατὰ τὰ ὁποῖα γίνεται ἡ διαθέσις αὐτοῦ, διαίρουνται δὲ εἰς ἀρκετικῶς ἦτοι ἐνεστώτα, μέλλοντα καὶ παρακειμένον, καὶ εἰς παραγόμενους ἢ γινόμενους ἐξ ἄλλων ἦτοι τὸν παρατακτικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον, τὸν μετ' ὀλίγον μέλλοντα καὶ τὸν ἀόριστον· καὶ ἱστορικοὶ μὲν ὡς χρήσιμοι εἰς τὰς ἐξιστορήσεις τῶν γεγονότων λέγονται ὁ παρατακτικός, ὁ ὀριστος καὶ ὁ υπερσυντέλικος, συντελικοὶ δὲ ὡς ἐκφράζοντες διαθέσιν τετελεσμένην ὁ παρακειμενος, ὁ υπερσυντέλικος καὶ μετ' ὀλίγον μέλλων. Ἐγκλίσεις καλοῦνται οἱ τύποι τοῦ Ρ. παριστάνοντες τὴν διαθέσιν αὐτοῦ ἢ ὡς πραγματικὴν ἢ ὡς δυνατὴν ἢ ὡς νοητὴν ἢ ὡς ἐπιτακτικὴν καὶ διαίρουνται εἰς ὀριστικὴν, ὑποτακτικὴν, εὐχτικὴν καὶ προστακτικὴν πλὴν δὲ τούτων εἰς τὰ ῥήματα ὑπάρχουσι καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἢ ἀπαρέμφατος, ἢ μετοχή καὶ τὰ ῥηματικά ἐπίθετα. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι τύπος τοῦ Ρ. χρησιμεύων καὶ ὡς Ρ. ἄνευ προσώπου, ἐγκλίσεως καὶ ἀριθμοῦ καὶ ὠνομάσθη αὐτῷ, ὡς μὴ παραφαίνον ταῦτα καὶ ὡς οὐσιαστικὸν ἀκλίτον ἐναρθρον καὶ ἀναρθρον μετοχὴ δὲ ὠνομάσθη διότι μετέχει καὶ τοῦ Ρ. καὶ τοῦ ἐπιθέτου καὶ εἶναι τύπος τοῦ Ρ. ὅστις χρησιμεύει καὶ ὡς Ρ. ἄνευ προσώπου καὶ ὡς ἐπίθετον τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον· ῥηματικὸν δὲ ἐπίθετον λέγεται τὸ παριστῶν τὴν διαθέσιν τοῦ Ρ. ὡς δυνατὴν καὶ ἀναγκαίαν, αἱ δὲ καταλήξεις αὐτῶν εἶναι τος καὶ τέος. Φωνὴ λέγεται τὸ σύνολον ὧν τῶν καταλήξεων πρὸς παράστασιν ἐκάστης διαθέσεως τοῦ Ρ. εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις· συζυγία δὲ τὸ σύνολον τῶν τύπων, τὰς ὁποίας δέχονται τὰ Ρ. καθ' ὅλα τὰ παρεπόμενα αὐτῶν καὶ εἶναι 3 εἰδῶν ἢ τῶν βαρυτόνων, ἢ τῶν περισπωμένων καὶ ἢ

τῶν εἰς μ.ί. Τὰ Ρ. ὡς προείπομεν διαιροῦνται κατὰ τὴν διάθεσιν εἰς ἐνεργητικά, παθητικά, οὐδέτερα καὶ μέσα καὶ τὰ μὲν ἐνεργητικά εἶναι δύο εἰδῶν μετὰ θατικά καὶ ἀμετάθετα ὧν τὰ δεύτερα δὲν δεχονται ἀντικείμενον ἀλλὰ μόνον διαφόρους προσδιορισμούς, τὰ δὲ παθητικά διαιροῦνται ὡς κύρια παθητικά καὶ αὐτοπαθητικά. Τὰ οὐδέτερα ἄτινα σημαίνουν κατὰστασιν τοῦ ὑποκειμένου ἀνευ ἐνεργείας ἢ πάθους ἐκφέρονται ἀνευ ἀντικειμένου· τὰ δὲ μέσα σημαίνοντα ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφουσιν κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως εἰς αὐτὸ διαιροῦνται εἰς μέσα ἐυθέα καὶ μέσα πλαγία. Ἀποθετικά δὲ Ρ. καλοῦνται ἐκεῖνα ὅσα ἀπέθεσαν ἢ τοὶ ἀπέβαλον τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν διατηροῦντα μόνον τὴν παθητικὴν, εἶναι δὲ κατὰ τὴν διάθεσιν ἐνεργητικά, παθητικά καὶ οὐδέτερα ὧν καὶ τὴν σύνταξιν δεχονται. Τέλος ἀπώσωπα Ρ. λέγονται ὅσα εἶναι ἐν χρήσει μόνον κατὰ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ δὲν δεχονται ὑποκείμενον ὠρισμένον τι οὐσιαστικὸν ἀλλὰ μόνον τὸ ἀπαρέμμετον. Περὶ τῆς γενετικῆς φύσεως τοῦ Ρ. γλωσσολογικῶς οὐδεὶς λόγος γίνεται· ἐνταῦθα ὡς χρῆζοντος τοῦτου εὐρυτέρας ἀναπτύξεως καὶ συνεπῶς ὑπερβαίνοντος τὰ ὅρια τοῦ παρόντος Λεξικοῦ.

Ῥήμοι ἢ Ῥένς (Reims). Πόλις διαμερίσματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Μάρνης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Vesle 160 χμ. ἀπέχουσα ΒΑ τῶν Παρισίων. Εἶναι δὲ ἑδρα ἀρχιεπισκοπῆς, πρωτοδικείου, κακουργοδικείου καὶ ἐμποροδικείου ὡς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς 12 στρατιωτικῆς διαιρέσεως τοῦ πεζικοῦ καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον σπουδαιοτάτης βιομηχανίας ὑφασμάτων. Ἀξιόθεατα τῆς πόλεως εἶναι ὁ γοτθικὸς ρυθμὸς καθεδρικός ναὸς ἐκ τῶν ὠραιότερων τῆς Γαλλίας, ἐνθα ἐχοῦντο οἱ βασιλεῖς αὐτῆς ὅστις διακρίνεται ἰδίως διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς πρόσθιον μέρος αὐτοῦ, ἡ παλαιὰ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Ῥεμigiού ἐν ᾗ εὐρίσκεται ὁ τάφος αὐτοῦ καὶ ἐφυλάσσεται ἡ λεγόμενη ἱερὰ φιάλη (sainte ampoule), ἡ ἀρχιεπισκοπὴ, τὸ δημαρχεῖον, ἐνθα ὑπάρχει σπουδαία βιβλιοθήκη ἐξ 100 χιλ. ἐντυπων καὶ πολλῶν χειρογράφων βιβλίων, τὸ θέατρον, ὠραιοὶ περίπατοι, πλατεῖαι καὶ ὁδοί. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνερχόμενοι τῷ 1891 εἰς 95620 ἀσχολοῦνται πλὴν τῆς βιομηχανίας τῶν ὑφασμάτων εἰς ζωνοτρότον ἐμπόριον ἐξαιρέτων εἰδῶν τοῦ Καμπανίτου εἶναι. Ἡ πόλις ἥτις εἶναι πατρίς πολλῶν διασημῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας ἐν εἰς καὶ τοῦ Κολβέρτου, ὑπῆρξε κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως ἐκ τῶν μάλλον ἀκμαζουσῶν τῆς Παλατίας καλουμένη Δουροκόρτορον καὶ πρωτεύ-

ουσα τοῦ λαοῦ τῶν Ῥήμων. Ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Βαρθάρων ἐληλατήθη τῷ 406 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Βανθάλων καὶ τῷ 452 ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα. Ὁ βασιλεὺς τῶν Φράγκων Κλοδοβίκος ἐνταῦθα τῷ 496 ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Ῥεμigiού· οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ παρεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν μεγάλα προνόμια. Τῷ δὲ 774 ἐγένετο ἀρχιεπισκοπὴ πρότερον οὕσα ἐπισκοπὴ ἀπὸ τοῦ Γ' αἰῶνος. ὁ δὲ ἐκάστοτε ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς ὅστις ἐπιτιλοφορεῖτο πρῶτος δούξ καὶ ἐμότιμος τῆς Γαλλίας καὶ πρωτοεπαρχὴς τῆς Γαλιτικῆς Βελγικῆς εἶχε τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα νὰ χρῇ τοὺς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν στέψιν αὐτῶν. Ἡ πόλις πολλάκις κατελήφθη ὑπὸ τῶν πολέμιων, κατὰ δὲ τὸν παρόντα αἰῶνα τῷ 1814 ὑπὸ τῶν Ῥώσων καὶ τῷ 1870 ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. [Μ.Σ.]

Ῥήνεα. Μικρὰ νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους τοῦ δυνάμετος τῆς ὁποίας πλείστα παραλλαγαί φέρονται, οὐ μακρὰν τῆς Δήλου εὐρίσκομένη ἀπ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ βραχίονος τῆς θαλάσσης ἐκτάσεως 1 χμ. Ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐθάπτοντο οἱ ἐν Δήλῳ ἀποθνῄσκοντες, διότι ἐκεῖ ὡς ἐν ἱερῷ τόπῳ δὲν ἐπετρέπετο ὁ ἐνταφιασμὸς τῶν νεκρῶν, ὡς ἐπίσης εἶχεν ἀπαγορευθῆ βραδυτέρων εἰς τὰς γυναῖκας νὰ τίκτωσιν ἐπὶ τῆς Δήλου. Ἡ νῆσος αὕτη ἦτις πάντοτε συνεμερίσθη τὴν τύχην τῆς Δήλου μεθ' ἧς ἦτο στενῶς συνδεδεμένη σήμερον καλεῖται κοινῶς μεγὰ λη. Δήλος καὶ ἔχει γῆν ἐπιτηδεῖαν πρὸς ἀμπελοφυτείαν καὶ κτηνοτροφίαν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ καλλιεργείται ἐπιμελῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς παρακειμένης Μυκόνου. Ἐπὶ τῆς νήσου εὐρίσκονται διεσπαρμένα πλείστα λείψανα ἀρχαίας τέχνης ἰδίως τάφοι, βωμοὶ καὶ σαρκοφάγοι, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς δὲν εἶναι μένιμος. [Μ.Σ.]

Ῥήνος (γερμ. Rhein γαλλ. Rhin καὶ λατίν. Rhenus). Ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Γερμανίας καὶ ἐκ τῶν μεγίστων τῆς Εὐρώπης. Τὸ λεκανοπέδιον αὐτοῦ τὸ ὅποιον ὑπερβαίνει μόνον τὰ τοῦ Βόλγης, Δουνάδεως, Δνεπέρου, Τανάιδος, Δουνα, Πέτζορα καὶ Οὐράλου ἀνέρχεται εἰς 224 400 τχμ. ἐξ ὧν 132 590 ἐπὶ Γερμανικοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ μῆκος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ραίχενάου μέχρι τῆς Β θαλάσσης εἰς 1162 χμ. (ἐξ ὧν 694 ἐπὶ Γερμανικοῦ ἐδάφους) κατ' εὐθείαν δὲ γραμμὴν εἰς 700. Σχηματίζεται ἐν τῷ Ἑλβετικῷ καντονίῳ Γραουβύνδεν ἐκ 3 βραχίονων ὧν ὁ κυριώτατος (ὁ πρόσθιος Ρ.) ἐξέρχεται ἐκ λίμνης τινὸς κειμένης μεταξὺ τῶν ὁρέων Ἀγ. Γοθάρδου καὶ Septimer· ρεῖ πρὸς Β μέχρι τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας τὴν ὁποίαν διασχίζει ἐξ Α πρὸς Δ διαχωρίζων τὴν Ἑλβετίαν τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Βάδεν, ἀρδεύει τὰς πόλεις Σχαφ-

χάουζεν καὶ Λάουφεν ἔνθα σχηματίζει ὠραιότατον καταβράχτην, ἔπειτα δὲ διέρχεται διὰ τῆς Βασιλείας ἔνθα γίνεται πλωτός καὶ στρέφεται πρὸς Β χρησιμεύων ὡς ὅριον μεταξὺ τοῦ Βάδεν καὶ τῆς Ἀλσατίας. Ἀκολουθῶς παραρρέει τὴν παραρρήνιον Βαυαρίαν πρὸς Δ καὶ σχηματίζει νέαν καμπὴν μεταξὺ Μαγεντίας καὶ Βίγγεν, ἔπειτα δὲ βέων πρὸς τὰ ΝΔ διασχίζει τὴν παραρρήνιον Πρωσσίαν καὶ τέλος τὸ βασιλεῖον τῆς Ὁλλανδίας ἥς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας ἀρθεύει. Ἐκεῖ δὲ ἐκτείνει ἐκ δεξιῶν πρὸς Β ἕνα βραχίονα αὐτοῦ καλούμενον Ὑσσελ ὅστις πίπτει ἐντὸς τοῦ Ζουῦδερζέε καὶ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὸ ΝΔ τὸν Βάαλ ὅστις ἐνοῦται μετὰ τοῦ Μώσα καὶ Λέκ' τὸ δὲ λοιπὸν μέρος αὐτοῦ ὅπερ εἶναι ὁ κυρίως Ῥ., ἐξαφανίζεται ἐντὸς τῶν ἁμῶν πλησίον τῆς πόλεως Λεδδης καὶ δὲν φθάνει εἰς τὴν θαλάσσαν εἰμὴ ὡς λεπτὸν βράχιον. Ἐντὸς τοῦ ἀνω μνημονευθέντος μήκους τὸ μέγιστον αὐτοῦ πλάτος τὸ ὅποιον λίαν μεταβάλλεται, ἀνέρχεται εἰς 715 μ. μεταξὺ τῶν πόλεων Κλέβης καὶ Νυμβέργης. Ὁ ρεὺς αὐτοῦ εἶναι πολὺ ὀρυκτικὸς τοῦθ' ὅπερ ἄλλοτε ἐπὶ τινῶν μερῶν, ἰδίως παρὰ τὴν πόλιν Βίγγεν καθίστα τὸν πλοῦν ἐπικίνδυνον. Αἱ λίαν ἐπιβάλλουσαι αἱ γραφικώταται ὄχθαι αὐτοῦ καλύπτονται ὑπὸ ἀμπελώνων αἵτινες παράγουσι τοὺς οἶνους τοῦ Ῥ. αἱ δὲ ἐντὸς αὐτοῦ νῆσοι εἶναι μαγευτικώταται. Αἱ κυριώτεραι πόλεις αἱ κείμεναι ἐπὶ τοῦ Ῥ. ἢ πλησίον τῶν ὄχθων αὐτοῦ εἶναι Κούρ, Κωνσταντία, Σχαφχάουζεν, Βασιλεία, Στρασβούργον, Σπίρα, Μαννχάιμ, Βόρμη, Μαγεντία, Κοβλέντε, Βόννη, Κολωνία, Δυσσελδὸρφ, Δουισβούργον, Ἐμμεριχ, Ἀρνέιμ, Οὐτρέχτη καὶ Λεῦδη. Παράποταμοι αὐτοῦ εἶναι: ἐξ ἀριστερῶν μὲν οἱ Τούρ, Ἀαρ, Ἰλλ, καὶ ὁ Μωσέλλας, ἐκ δεξιῶν δὲ οἱ Νέκκαρ, Μοῖνος, Λάαν, Ῥόερ καὶ Λίππε. Ὁ Ῥ. συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Δουναβίου διὰ τῶν ποταμίων Κίντζιγ, Ῥέδνιτς καὶ Ἀλτμυλ. [Μ.Σ.]

Ῥήνου ἐπαρχία ἢ Παραρρήνιος ἢ καὶ Ῥηνική Πρωσία (Rheinprovinz ἢ Rheinpreussen). Ἡ δυτικωτάτη καὶ ἡ πυκνότερον κατοικουμένη ἐπαρχία τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσίας, ὀρίζεται πρὸς Β ὑπὸ τῆς Ὁλλανδίας πρὸς Δ ὑπὸ τῶν πρωσσικῶν ἐπαρχιῶν Βεστφαλίας καὶ Ἑσσης-Νασσαυίας, τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Ἑσσης καὶ τοῦ Παλατινάτου τοῦ Ῥήνου, πρὸς Ν καὶ ΝΔ ὑπὸ τῆς Λοθαριγγίας καὶ τέλος πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Λουξεμβούργου, Βελγίου καὶ Ὁλλανδίας. Τὸ μικρότερον τιμήμα αὐτῆς κεῖται πρὸς Δ τὸ δὲ μεγαλύτερον πρὸς Δ τοῦ Ῥήνου καὶ ἐμπερικλείει καὶ τὴν εἰς τὸ Ὁλδεμβούργον ἀνήκουσαν ἡγεμονίαν τοῦ Βίρκεμπελδ' ἢ περιφέρεια τοῦ Βέτσλαρ κεῖται ἐκτὸς

τοῦ πρὸς δεξιὰν τοῦ Ῥ. τμήματος. Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει ἐμβαδὸν 26 992 τχμ. μετὰ 4 710 391 κατοίκων ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ περίπου εἶναι Καθολικοὶ οἱ δὲ λοιποὶ Διαμαρτυρόμενοι, Ἰουδαῖοι καὶ ἄλλων θρησκευμάτων. Ἡ πόλις Κοβλεντία εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς ὅλης ἐπαρχίας ἣτις διαιρεῖται εἰς 5 νομοὺς ἣτοι τῆς Κολωνίας, Δυσσελδὸρφ, Κοβλεντίας, Ἀκνισγράνου καὶ Τρεβήρων. Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινὸν πλὴν ψυχρὸν, ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ πλὴν τοῦ Ῥήνου πολλοὶ ποταμοὶ ἀξιοὶ λόγου, καὶ ὅρη πρὸς τὸ Ν μέρος αὐτῆς· τὸ ἔδαφος ἀφθονεῖ ὀρυκτῶν ὡς σιδήρου, μολύβδου, ψευδαργύρου, ὕδαργύρου καὶ ὀνομαστῶν θερμῶν πηγῶν ὡς τοῦ Ἀκνισγράνου, Burtscheid καὶ Γερρόλδσταϊν, ἐν γένει δὲ εὐφορὸν ὄν καὶ καλῶς καλλιεργημένον παράγει κυρίως καπνόν, λίνον καὶ περικοιήτους εἰνους· ἡ δὲ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι εἰς μέγαν βαθμὴν ἀνεπτυγμένα. Ἡ ἐπαρχία αὕτη σχηματισθεῖσα κατὰ τὰ ἔτη 1814 καὶ 1815 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Ν μέρος τοῦ ποτὲ μεγάλου δουκάτου τοῦ Κάτω Ῥ., τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κάτω Ῥ. καὶ τῆς Κλέβης-Βέργ. Ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς αυτοκρατορίας ἀπήρτιζε τοὺς νομοὺς Σάρρ, Ῥήνου-καὶ-Μωσέλλα, Ῥοερ καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Βέργ.

Ῥήνου ὁμοσπονδία (Rheinbund).

Σύνδεσμος Γερμανῶν ἡγεμόνων ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ναπολέοντος Α'. Μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Πρεσβούργου τῇ 26 Δεκεμ. 1805 συνέλαβεν ὁ Ναπολέων τὸ σχέδιον ἵνα συνδύσῃ διὰ παντός μετὰ τῆς Γαλλίας δι' ἀρρήκτων ἀλύσεων τὰς ἡδὴ μετ' αὐτοῦ ἡνωμένας νοτιογερμανικὰς αὐλὰς ὅπως δι' αὐτοῦ ἔχῃ διαρκὲς ἀντιστήκωμα κατὰ τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας. Τὰ κράτη τῆς Βαυαρίας, Βυρτεμβέργης, Βάδεν, Νασσαυίας, καὶ Δαρμιστάτης ἅτινα διὰ προτέρας συνθήκης τῇ 1803 εἶχον διπλασιάσει τὰς κτήσεις τῶν ἐθελώσαν ἐξασφαλιστέας τὰς χώρας αὐτῶν μόνον διὰ στενῆς συνδέσεως μετὰ τῆς Γαλλίας. Ἄνευ ἰδίας βουλῆς αὐτοῦ ἐπρεπε νὰ ἐκκληρώσῃσι πᾶσαν ζήτησιν τοῦ Ναπολέοντος, μάλιστα δὲ ἐπειδὴ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα ἦσαν πάντοτε συνηθροισμένα ἐν τῇ Ν Γερμανίᾳ ἵνα παρακωλύωσι τὰς ἐνεργείας τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1806 ὁ Ναπολέων χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ εἰς οἰανδήποτε διαπραγματεύσιν προσέταξε τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Ν γερμανικῶν κρατῶν ἐν Παρίσι οἱ νὰ προσαγάγῃσι τὰ ἀπαιτούμενα ἐγγράφα πρὸς ἱβρυσιν ὁμοσπονδίας τοῦ Ῥ., τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο ἄνευ δυσκολίας παραδεκτόν. Τότε 16 Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἦτο· οἱ βασιλεῖς τῆς Βαυαρίας καὶ Βυρτεμβέργης, ὁ ἐκλέκτωρ ἀρχιεπισκοπάρχης Δάλδερν, οἱ μεγάλοι δούκες τοῦ Βάδεν, Βέργης καὶ Ἑσ-

σης-Δαρματάτης, οἱ δούκες τῆς Νασσαυίας, καὶ τοῦ Ἀρεμβέργ, οἱ ἡγεμόνες τῆς Νασσαυίας-Βαίλδουργ, οἱ τῶν 2 Χοεντζόλλερν, τοῦ Ἰζεμβούργου-Βίρσταϊν καὶ τοῦ Λιχτενσταϊν καὶ ὁ κόμης τοῦ Λέυεν ἀπετέλεσαν ταύτην ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα ὡς προστατήν ὡς προσιπομεν. Πρὸς συνδιάσκεψιν περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων ἐμελλε νὰ συνέρχηται ἐν Φραγκοφούρτῃ ἡ ἐμοσπονδιακὴ συνέλευσις ἥτις ὁμῶς οὐδέποτε συνεκλήθη. Προσέτι προσεχώρησαν εἰς τὴν ἐμοσπονδίαν τῷ 1806 ὁ μέγας δούξ τοῦ Βυρτεμβούργου, ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξονίας, καὶ οἱ Σαξονικοὶ δούκες. Τῷ 1807 οἱ ἡγεμόνες τοῦ Σβαρτσμπούργου, οἱ δούκες τοῦ Ἀγγάλτ, οἱ ἡγεμόνες τοῦ Λίππε-Δέτμολδ καὶ Σχάουμπουργ-Λίππε, οἱ ἡγεμόνες τοῦ Ρεύς καὶ ὁ τοῦ Βάλδεκ, καὶ τέλος ὁ βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας· τῷ 1808 οἱ δούκες τοῦ Μεκλεμβούργου-Σβέριν, καὶ Μ-Στρέλιτς, καὶ ὁ δούξ τοῦ Ὀλδεμβούργου. Ἐν εἰς 1810 τὰ δουκάτα τοῦ Ἀρεμβέργ καὶ τοῦ Ὀλδεμβούργου καὶ μέγα μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Βεστφαλίας προσηρτήθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τῷ 1811 ἡ ἐμοσπονδία συνέκειτο ἐκ 4 βασιλείων, 5 μεγάλων δουκάτων, 11 δουκάτων, 16 ἡγεμονιῶν καὶ εἴχεν ἐπιφάνειαν 325 752 τγμ. μετὰ 14 608 877 κατοίκων, ὁ δὲ ἐμοσπονδιακὸς στρατὸς ἠρίθμει 119 180 ἄνδρας. Ἡ αἰνιδικὰ μεταβολὴ τοῦ ἔτους 1813 ἐπήνεγκε τὴν διάλυσιν τῆς ἐμοσπονδίας τοῦ Ρ. [Μ.Σ.]

Ῥήνου Παλατινάτον (Rheinfalz). Νομὸς τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας ἀριστερόθεν τοῦ Ῥήνου, χωριζόμενος ἀπὸ τοῦ λοιποῦ βασιλείου ὑπὸ ἄλλων κρατῶν. Ἐσχηματίσθη δὲ τῷ 1815 μετὰ τὴν δευτέραν συνθήκην τῶν Παρισίων ἐκ τοῦ μεζονος μέρους τοῦ ἀρχαίου Παλατινάτου (βλ. λ.) καὶ ἄλλων μικρῶν κρατῶν καὶ διαίρεται εἰς 6 ἐκλογικὰς περιφερείας Σπάϊερ, Δύς-γεφύρων, Γέρμερσχαϊμ, Λάνδσας, Χόμβουργ, καὶ Καϊζερλάουτερν. Ἔχει δὲ ἐμβαδὸν περίπου 5 927 τγμ. μετὰ 728 339 κατ. ὧν 398 870 Διαμαρτυρόμενοι, 314 276 Καθολικοὶ καὶ 10 998 Ἰουδαῖοι. Ὁ νομὸς ὅστις ἔχει πρωτεύουσιν τὴν πόλιν Σπάϊερ διασχίζεται ὑπὸ τραχείων ὁρέων συνεχομένων μετὰ τῆς σειρᾶς τῶν Βοσγιῶν καὶ ἐγκλειόντων ἀθρόνα μεταλλεῖα γαιανθράκων καὶ ἄλατος, τὰ δὲ πεδινὰ μέρη αὐτοῦ παρὰ τὸν Ῥήνον ἄτινα ἔχουσιν ἡπιότατον κλίμα παράγουσι δημητριακά, ὀπώρας, καπνόν, λίνον καὶ τοὺς περιφήμους οἶνους τοῦ Παλατινάτου. [Μ.Σ.]

Ῥηξιπετρῶδη (Bot.) Saxifraga (craea). Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυετῶν φυτῶν. Ἄνθη ἀκτινόμορφα, σπανίως ζυγόμορφα, στήμονες περίγυνοι, ὠοθήκη ὑποκειμένη, καρπὶδια δύο, σπέρματα πολυάριθμα. Εἶδη περὶ τὰ 1600. Γένη εὐάριθμα.

τὸ πρότυπον Ῥηξιπετρὸν (Saxifraga L.) οὐ πολλὰ εἶδη εἰσὶν ἰθαγενῆ τῶν Ἀλπεων· Χρυσόσπληνον (Chrysosplenium L.) κτλ. Ρ. τινὰ θεραπεύονται διὰ κόσμον. [Θ.Χ.]

Ῥήον (Bot.), Rheum L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Πολυγωνωδῶν. Φυτὰ πωδὴ ἰθαγενῆ ἐν Ἀσίᾳ ἔχοντα φύλλα ἐπίγεια παμμεγέθη. Τὸ παχὺ ῥίζωμα καὶ ἐν μέρει αἱ ῥίζαι αὐτῶν ἀποτελοῦσι τὸ φαρμακευτικόν Ρ. (Radix Rhei ἢ Rhabarbari κοινῶς ῥαβέντι) ἢ Ῥᾶ τοῦ Δισκοριδίου. Τὸ ἐν χρήσει Ρ. τοῦ ἐμπορίου παράγεται ἰδίως ἐκ τοῦ τῆς Κίνης Ρ. τοῦ φαρμακευτικοῦ (Rh. officinale Baill.), ἀλλὰ καὶ τὰ ῥιζώματα διαφόρων ἄλλων εἰδῶν ὡς τοῦ ἐν Ἰνδία Ρ. τοῦ ἐμοδίου (Rh. emodi L.), τοῦ ἐν Σιδηρίᾳ Ρ. τοῦ παλαμασχιδοῦς (Rh. palmatum L.), Ρ. τοῦ ποντικοῦ (Rh. Rha-ponticum L.) κτλ., ἔχουσι τὰς αὐτὰς δυνάμεις. Τὸ δὲ Ρ. τὸ κυματῶδες (Rh. undulatum L.) καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη καλλιτεροῦνται ἐν τῇ μέσῃ καὶ Β. Εὐρώπῃ ὡς λάχανα, συγγὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς κήποις διὰ κόσμον.

Ῥήον. (Φαρμακ.). — Ἡ ῥίζα τοῦ Ρ. εἶναι δραστικὸν καθαρτικὸν φάρμακον, ἐνέχουσα τὸ ἰσχυρότατον καθαρτικὸν δξύ. Δίδεται εἰς δόσιν 3-8 γραμμαρίων εἰς κόκκιν ἢ ἐγγύμα. Εὐχρηστοὶ καὶ αἱ σκευασαὶ τῆς Σιρόπιον Ρ., Ἐγχύλισμα Ρ. κλ.

Ῥήσοι. Βλ. Μακάκοι.

Ῥήσος. Βασιλεὺς τῶν Θρακῶν υἱὸς τοῦ Ἠσιόνης ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τινος τῶν Μουσῶν, τῆς Εὐτέρπης ἢ κατ' ἄλλους τῆς Καλλιόπης. Ἐλθὼν ὡς σύμμαχος τοῦ Πριάμου εἰς Τρωάδα εἶχε μεθ' αὐτοῦ καὶ λαμπροὺς ἱπποὺς ὅστινες ἂν ἐπρωγόνον χόρτον Τρωϊκὸν καὶ ἐπινον ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ Σάγνου, ἡ πόλις δὲν ἤθελε κυριαθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν πρώτην ὁμῶς ἐσπέραν τῆς ἀριστείας τοῦ ἐκεί ἐπέπεσαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς μαθόντες τοῦτο παρὰ τοῦ Δόλωνος καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐφένευσεν τὸν Ρ., ὁ δὲ τελευταῖος ἤρπασε τοὺς ἱπποὺς αὐτοῦ τοὺς ὁποίους ἤγαγεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ὁ Εὐριπίδης ἐποίησεν ὁμώνυμον τραγῳδίαν ἄχρις ἡμῶν σωθεῖσαν. [Δ.Μ.]

Ῥητῆναι εἰσὶν ὀργανικαὶ οὐσίαι χημικῶς πολυσύνθετοι ἐν τοῖς φυτοῖς μὲν ὑπὸ μορφὴν χυμῶν εὐρίσκόμεναι, ἐκρέουσαι δὲ ἀπ' αὐτῶν αὐτομάτως ἢ κατόπιν ἐντομῶν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ καὶ εἰς τὸν ἀέρα βαμμηδὸν ἀποξηραίνόμεναι εἰς βύλους· αἱ δὲ παχύρρευστοι διατηρούμεναι καλοῦνται εἰδικιώτερον «βάλσαμα» καὶ αἱ ἀνάμικτοι μετὰ κόμμιος «κομμεβή-τῆναι». Πολλὰ Ρ. εἰσὶν αὐτὰ τὰ αἰθέρια ἔλαια τῶν φυτῶν ὀξειδωθέντα. Ἐν γένει

εἰσὶν ἀδιάλυτοι εἰς ὕδωρ, εὐδιάλυτοι δὲ εἰς ζινόπνευμα, αἰθέρα, χλωριφορμίον, τήνεται εἰς μικρὰν θερμότητα, εἰς ὑψηλὴν δὲ ἀποσυντίθενται καὶ ἀφίπτανται μὲν τὰ ἄλλα συστατικά, καταλείπεται δὲ ὁ ἀνθραξ αὐτῶν· τριβόμεναι ἤλεκτριζονται ἀρνητικῶς. Αἱ πλείστα φλέγονται εὐκόλως καὶ καίονται μετ' ἀφθόνου αἰθάλης ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ περιεχομένου ἀνθρακος. Τὰ δεύτερα παρέχουσιν ἄλλα ἄλλας P. «Ὀρυκταί» δὲ P. καλοῦνται· ὄρυκτὰ σώματα ὁμοίωτάτα πρὸς τὰς P. ὡν κυριώτερον τὸ ἤλεκτρον, ἡ ἀσφαλτὶς κλ. Αἱ P. χρησιμοποιοῦνται εἰς παρασκευὴν ἀδιαβρόχων ὑφασμάτων (ἐπαλειφόμενων διὰ P.)· εἰς πυρραγενήματα ὡς εὐφλεκτοί, πρὸς ἀνάδοσιν εὐόδους καπνοῦ (ὅταν καίωνται ἐπὶ πυρὸς ἀνευ φλογός, ὡς τὸ κοινὸν θυμίαμα), ἐν τῇ Ιατρικῇ εἰς παρασκευὴν ἁλυσμῶν ἢ καὶ ὡς φάρμακα ἐσωτερικῶς κλ. Κυριώτερα δὲ αὐτῶν εἰσὶν τὸ κολοφώνιον, τὸ κοπάϊον, τὸ λάνκαϊον κόμμι, ἡ μαστίχη ἡ βενζίνη κλ. [X.X.]

Ῥητινέλαιον κοινῶς Ῥετινόλαδον, λέγεται· τὸ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ Κίκινον ἔλαιον ἔστι ἔλαιον τῆς Κίκεως, τὸ εὐχρηστότατον καθάρσιον.

Ῥητινίτης ἡ ῤητινᾶ σφαλτορς. Ὀρυκτὴ ὀργανικὴ ἔνωση εἰς ἀνθρακος, δξυγόνου καὶ ὑδρογόνου, εὐρίσκομένη εἰς τὰ κοιτάσματα τοῦ λιγνίτου ἰδίως ὑπὸ μέρρην βάλων κητρινομελάνων. [Δ.Κ.]

Ῥητινίτης οἶνος. Βλ. Ἑλληνικοὶ οἶνοι.

Ῥητορικὴ. Εἶναι ἡ τέχνη τοῦ δημοσίως ὁμιλεῖν ἥτις ἐξησκείτο καὶ διηπλάσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Ἀθῆναις. Κανόνες πλήρεις θεωρίας τῆς ῤητορικῆς τέχνης διεσκέαζοντο καὶ συνεταττοντο ὑπὸ σοφιστῶν· πρῶτος δὲ διδάξας ταύτην καθ' ὥρισμένους κανόνας καθ' οὓς ἔγραψε καὶ τὴν θεωρίαν αὐτῆς ἦτο Κόραξ ὁ Συρακούσιος οὗτινος μαθηταὶ ἦσαν ὁ Τισίας καὶ Γοργίας ὁ Λεοντίνος ὅστις εἰσέγαγε πρῶτος ταύτην εἰς Ἀθῆνας. Πᾶς πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῇ πρὸ τοῦ δήμου καὶ νὰ προτείνῃ τὰ φαινόμενα εἰς αὐτὸν χρήσιμα, ἐκτὸς ἂν μὴ εἶχεν ὑποπέσει εἰς ἀτιμίαν· ἰδίως δὲ ἐπεξέδοντο εἰς τὸ ἀγορεύειν πρὸ τοῦ δήμου οἱ ἐπιζητοῦντες πολιτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τιμὰς. Ἐκτὸς τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρχον σχολαὶ ῤητορικῆς εἰς τινὰς πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν Ῥόδῳ ἐνθα ἤκμαζεν ἡ Ῥοδιακὴ σχολή. Οἱ ῤητορικοὶ λόγοι διηροῦντο εἰς 3 κυρίως εἶδη τοὺς ἐπὶ δεῖξι καὶ ἐκρούς, τοὺς πρὸς τρεπτικὸν ὃς ἡ συμβουλευτικὸς καὶ τοὺς δικανικοὺς. Οἱ ἐπιδεικτικοὶ λόγοι ἦσαν μᾶλλον γυμνάσματα καὶ ἀποδείξεις τῆς ἱκανότητος περὶ τὸ ὕψος, τὴν ἐκθεσιν τῶν

ἰδεῶν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ λέγοντος καὶ ἐχρησίμευον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἐπίδειξιν καὶ ἀπαγγελίαν ἐνώπιον ἀκροατηρίου κατὰ τὰς πανηγύρεις· εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα προσετέθησαν καὶ οἱ πανηγυρικοὶ ἐν οἷς διέπρεψαν κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἰσοκράτης καὶ ὁ Θεόπομπος ὧν τὰ ἔργα ἐθεωροῦντο ὡς πρότυπα τοῦ εἶδους τούτου. Κατὰ τὰ λοιπὰ εἶδη διεκρίθησαν ἐν ταῖς μεγάλας ἡμέραις τῶν Ἀθηναίων ὁ Δημοσθένης ὁ μέγιστος καὶ ἀπαράμιλλος τῶν ῤητόρων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ οἱ σύγχρονοί αὐτοῦ Διοχίτης, Ὑπερίδης, Λυκοῦργος καὶ Δειναρχος. Ὁ προγενέστερος πάντων τῶν ἀνωτέρω Λυσίας διέπρεψεν ἰδίως διὰ τοὺς δικανικοὺς λόγους αὐτοῦ. Εἰς τὴν Ῥώμην εἰσέχθη ἡ P. τῷ 155 π. X. διὰ τῆς ἐκεῖ πεμθεσίας πρεσβείας ἐκ τοῦ Καρνεάδου, Κριτολάου καὶ Διογένοους τοῦ Βαβυλωνίου τῶν φιλοσόφων ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς ἐκεῖ ἐνομισθήσαν οἱ Ἕλληνες ῤητορες ἐπικίνδυνοι καὶ ἐξωρίσθησαν τῆς πόλεως τῇ ἐνεργείᾳ Κάτωνος τοῦ πρεσβυτέρου ὅστις ὁμως ἦτο διάσημος ὡς ῤητωρ γράψας καὶ ὁδηγίαν τινα περὶ P. Ὁ πρῶτος παρὰ Ῥωμαίοις ἐντεχνος ῤητωρ ἦτο ὁ Σέρβιος Σουλπίκιος Γάλλας, περὶ τὸ 144 π. X., ἔξοχον δὲ ὑπόδειγμα ῤητορικῆς δεινότητος Γράκκος ὁ νεώτερος· μετ' αὐτοὺς δὲ μέγιστοι ῤητορες ὁ Μάρκος Ἀντωνίους ὕπατος τῷ 99 π. X. καὶ Λεύκιος Δελκίνιος Κράστος ὕπατος τῷ 95 π. X. Ὁ περίφημος ῤητωρ Ὀρτήσιος ἐκαλλιέργησε τὸ Ἀσιατικὸν λεγόμενον ὕψος τὸ ἀντίθετον τοῦ Ἀττικοῦ, ὁ δὲ Κικέρων τουναντίον ἐν ταῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ῤητορικαῖς πραγματείαις ἠκολούθησε μᾶλλον τὰ διδάγματα τῆς μεσαζούσης Ῥοδιακῆς σχολῆς, ἐνῷ ἄλλοι σύγχρονοί ὡς ὁ Βροῦτος, ὁ Κερνιφίκιος, ὁ Πολλίων καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεζήτησαν νὰ μιμηθῶσι τὸ αὐστηρὸν καὶ ἰσχνὸν ὕψος τῆς παλαιᾶς Ἀττικῆς σχολῆς οὗτινος πρότυπον ἦτο ὁ Λυσίας· ὁ δὲ Πολλίων ὕστερον μετὰ τοῦ Μεσσαλά εἶχεν ὑπόδειγμα τὰς δημηγορίας τὰς ἐν τῷ Θουκυδίδῃ. Οἱ Ῥωμαῖοι προσέτι ἐγυμνάζοντο εἰς τὴν ἀπαγγελίαν ὑπὸ ἰδίου διδασκάλου καλουμένους declamatores· rhetores δὲ ἐλέγοντο παρ' αὐτοῖς οὐχὶ οἱ ῤητορες ἀλλ' οἱ ῤητοροδιδάσκαλοι, βραδύτερον δὲ ὁμως ἐγένετο καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων ἡ χρῆσις τῆς αὐτῆς λέξεως. Ἐπὶ αὐτοκρατορίας διακρίνονται ὡς ἀρίστα γράψαντες περὶ ῤητορικῆς τέχνης ὁ Κοϊντίλιανος, Σενέκας ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ ἱστορικὸς Τάκιτος· τότε δὲ ὅτε αἱ δημόσιαι ἀγορεύσεις ἀπηγορεύοντο ῤητορες οἵτινες ὡσαύτως ὠνομάζοντο καὶ σοφισταί, ἐλέγοντο οἱ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ἀγορεύοντες καὶ οἱ τὴν τέχνην τοῦ λόγου διδάσκοντες. Τὰς ἀρίστας περὶ P. πραγματείας συνέταξαν ἐκ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὁ Ἀριστοτέλης, Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ὁ Ἑρμογένης, ὁ Ἀφθόνιος κλ. ἐκ

δὲ τῶν Ῥωμαίων πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ δὲ Κιχέρων. [X.B.]

Ρήτρα. Ἐν Σπάρτῃ ἐκαλοῦντο ῥήτραι οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ὡς δέθεν ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος ῥηθέντες καὶ ἀγράφως μεταδοθέντες· μία δὲ τῶν Ρ. τούτων ἦτο νὰ μὴ ὡς γεγραμμένοι οἱ νόμοι. Εἰς τοὺς κατ' ἀρχὰς τρεῖς νόμους προσετέθη καὶ τέταρτος ὅστις ἐκάνεισε τὸ πολίτευμα. Αἱ Ρ. οὖσαι συνταγμέναι ὡς οἱ χρησμοὶ συντόμως καὶ ἀποφθεγματικῶς ἐστιχουργήθησαν βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Τερπάνδρου ἵνα ὡς μάλλον εὐμνημόνευτοι. Ἀλλῶς τε Ρ. ἐλέγετο καὶ πᾶσα ῥητὴ σύμβασις ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις συνήθη δὲ τις Ἡλιακὴ εὐρεθεῖσα ἐν σωζομένη ἐπιγραφῇ λέγεται Ῥάτρα. = Ρ. [Σ.Τ.]

Ρήτρα ποινικὴ καλεῖται ἡ κατ' ἀμοιβὰν τῶν συμβαλλομένων συμφωνία ὀρίζομένη ἐκ τῶν προτέρων ζητῆμα κατὰ τοῦ ἀβειθήσαντος τὴν συμφωνίαν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν. Συνήθως δὲ αὕτη συνίσταται εἰς χρήματα. [Μ.Μ.]

Ρηχέα. Χωρίον τοῦ δήμου Ζάρακος (Ἐπιδάουρου Λιμηράς) ὠρ. 4 πρὸς ΝΔ τῆς Κρεμαστῆς. Κᾶτ. 929.

Ρζαῖσαν (Rjasan). 1) Κυβερνεῖον ἐν τῇ κέντρῳ τῆς εὐρωπ. Ῥωσσίας Δ τοῦ τῆς Μόσχας, ἔχον ἐμβ. 42 099 τγμ. καὶ 1 952 675 κατ. Διαιρεῖται διὰ τοῦ Ὄκα εἰς βόρειον δασώδες καὶ ἐλῶδες μέρος καὶ νότιον ξηρότερον καὶ εὐφρόντατον. Εὐρηνται· λιθάνθρακες σιδηροῦχα ὀρυκτά, ἀργίλλος καὶ τυρφή· ἐν τῇ Ν μέρει κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι γεωργία καὶ ἱπποτροφία, ἀκμάζει δ' ἐν τῇ κυβερνείῳ καὶ ποικιλὴ βιομηχανία ὑφασμάτων, σιδήρου, ὑέλου κλ. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ ἄνω κυβερνείου καὶ περιφερείας αὐτοῦ ἔχουσης ἐμβ. 4 486 τγμ. μετὰ 204 915 κατ. Κεῖται ἐν τῇ Β μέρει καὶ ἐπὶ τοῦ Τρουβές ποτ., 2 γμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν Ὄκαν, καὶ ἔχει 30 319 κατ., λαμπρὰν μητρόπολιν, μετὰ ἄλλων διδασκαλείων καὶ ἱερατικὴν σχολήν, ἐμπόριον δὲ προϊόντων τῆς γεωργίας. Περὶ τὰ 50 γμ. πρὸς ΝΔ αὕτης κεῖται τὸ χωρίον Παλαιορζοῖσαν ἡ πρώτη πρωτεύουσα τοῦ ἄλλοτε πριγκιπάτου Ρ., ἣν διεδέχθη ἡ νέα πόλις. [Μ.Σ.]

Ριανός. Ἐκ Κρήτης καταγόμενος ἦκμασεν ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου (περὶ τὸ 240 π. Χ.). Ὦν κατ' ἀρχὰς δοῦλος ἀπὸ ἀπλευθερώθη ὕστερον καὶ ὑπῆρξε καὶ φύλαξ γυμναστηρίου. Σπουδάζας ἐπειτα συνεμαθήτευσε μετὰ τοῦ Ἐρατοσθένους καὶ ἐγένετο γνωστός ὡς γραμματικὸς καὶ ἐπικὸς ποιητής. Τὴν φήμην αὐτοῦ ὡς ποιητοῦ ὀφείλει ἰδῶς εἰς σειράν ἐπὶ ὧν γνωστὰ εἶναι ἡ Ἡράκλεια, τὰ Ἀχαϊκά, τὰ Θεσσαλι-

κά, τὰ Ἡλιακά καὶ κατ' ἐξοχὴν τὰ Μεσσηνιακά εἰς 6 βιβλία φάλλοντα τοὺς δύο Μεσσηνιακοὺς πολέμους ἐξ ὧν ἡρώσθη κυρίως ὁ Πausanias. Συλλογὴν καὶ ἐρμηνείαν τῶν σωζομένων ἀποσπασμάτων ἐποίησεν ὁ Meineke ἐν τοῖς *Analecta Alexandrina* (Berol. 1843 σελ. 171 κέ.). Ὡς γραμματικὸς ὁ Ρ. συνέταξεν ἐκδοσιν τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων. Πρβλ. Mayhoff. *De Rhiani Crentensis Studiis Homericis* (Δρεσδ. 1870).

Ρίδα (Riva). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ Ν Τυρόλῳ, κειμένη εἰς τὴν Β ἀκρὰν τῆς λίμνης Γάρδας, ἔχουσα 2 888 κατ. καὶ οὖσα περίφημος διὰ τὸ γλυκὺ κλίμα αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Ριδ-δὲ-Ζιέ (Rive de Gier). Πόλις ἐν τῇ διαμερίσματι Σαίντ-Ἐτιέν τοῦ γαλλ. νομοῦ Αἰγνηρός, ἐπὶ τοῦ Ζιέ. Ἐχει 12 896 κατ., πλούσια ἀνθρακωρυχεῖα, βιομηχανίαν σιδήρου, ὑέλου μετάξης κλ.

Ριδέρα (Ribera). Πόλις ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀκράγαντος ἐν Σικελίᾳ, 7 γμ. ἀπὸ τῆς παραλίας. Ἐχει 8 122 κατ., παράγει δὲ οἶνον καὶ ἔλαιον. [Μ.Σ.]

Ριδέρας (Ιωσήφ de Ribera, παρ' Ἰταλοῖς καλούμενος Spagnoletto). Ἰσπανὸς ζωγράφος, γενν. 1588 ἐν Χατίβα τῆς Βαλεντίας. Μεταβὰς δ' ἐνωρίς εἰς Ἰταλίαν ἐγένετο ἐν Νεαπόλει ζωγράφος τῆς αὐλῆς τοῦ ἀντιβασιλέως, ἀπέθανε δὲ ὡς λέγεται τῷ 1656. Καίπερ κατὰ τὴν τεχνοτροπίαν μεμνημένος τὸν Κερρέγιον καὶ εἶτα τὸν Καραβάτζιον, οὐχ ἦτον διετήρησε τὴν ἰσπανικὴν του ἰδιοφυίαν καὶ ἦτο ἰδίως μέγας ἐν τῇ πιστῇ ἀπεικονίσει τῆς φύσεως. Τὰ ωραιότερα ἔργα του εἶναι· Ὁρηνούσα Παναγία καὶ Μετάληψις τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Μαρτίνου τῆς Νεαπόλεως· ἔγραψε δὲ καὶ μυθολογικὰς παραστάσεις, βωπογραφίας κλ. ἦτο δὲ καὶ ἀριστος χαλκογράφος. [Μ.Γ.]

Ριδεροδαίλ (Riversdale). Διαμέρισμα τῆς ἀγγλικῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἔχον ἐμβ. 4 434 τγμ. καὶ 11 364 κατ., πρωτεύουσαν δὲ τὴν ὁμώνυμον πόλιν μετὰ 1802 κατ. [Μ.Σ.]

Ριδεσάλτ (Rivesaltes). Πόλις ἐν τῇ διαμερίσματι Περπινιὸν τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀνατολ. Πυρηναιῶν, ἐπὶ τοῦ Ἀγλύ. Ἐχει 5878 κατ. καὶ παράγει λαμπρὸν οἶνον καὶ ἔλαιον. [Μ.Σ.]

Ριδιέρα καλεῖται ἡ στενὴ παραλία τῆς Λιγυστικῆς περὶ τὸν κόλπον τῆς Γενούης, διηρημένη εἰς Δυτικὴν (ἀπὸ τῆς Νικαίας μέχρι τῆς Γενούης) καὶ Ἀνατολικὴν (ἀπὸ Γενούης μέχρι τῆς Σπέτας). Εἶναι περίφημος διὰ τὴν γραφικότητα καὶ τὸ γλυκὺ κλίμα αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Ῥιζιώτισσα. Χωρ. τοῦ δήμου Σπάρτης, ἔχον 167 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥίβολι (Rivoli). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Τουρίνου, ἔχουσα 5314 κατ., ὑψ. τουρλίαν καὶ μακαρονοποιίαν, λαμπρὸν δὲ ἀνάκτορον ἔργον τοῦ Ἰουβάρ. — Ἔτερον Ρ., ἐν τῇ ἐπαρχ. Βερώνης, εἶναι γνωστὸν διὰ τὴν ἐκεῖ μάχην τοῦ Ἰαν. 1797, καθ' ἣν ἐνίκησεν ὁ Ναπολεὼν τοὺς Αὐστριακοὺς χάρις εἰς τὴν ἱκανότητά τοῦ Μασσένα. [Μ.Σ.]

Ῥίγα. (Riga). Πρωτεύουσα τοῦ Ῥωσικοῦ κυβερνήτου Λιθωνίας καὶ τῆς περιφέρειας Ρ. καὶ μετὰ τὴν Πετροῦπολιν ὁ μᾶλλον σπουδαῖος Ῥωσ. ἐμπορικὸς λιμὴν ἐν τῇ Βαλτικῇ. Κεῖται δὲ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δύνα 11 χμ. μακρὰν τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ρ. καὶ ἔχει 183268 κατ. Ἡ πόλις ἦτις ἄλλοτε ἀπετέλει μέρος τῶν Ἀνσεατικῶν πόλεων καὶ ἐνθα εἰσέτι ἐπικρατεῖ τὸ γερμανικὸν στοιχεῖον, ἔχει 3 ἐξιστάτους οἰκοδομὰς ἰδίως τὴν ἀκρόπολιν, ὡραῖον γοτθικὸν καθεδρικὸν ναὺν καὶ τὸν τοῦ ἁγ. Πέτρου μεθ' ὑψηλοῦ κωωνοστασίου, ἀνήκοντας εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους, ἀνάκτορον καὶ μέγαρον τῆς συνόδου τῶν εὐπατριζῶν. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι σημαντικὰ ἐργοστάσια ἰδίως οἰνοπνευμάτων, κ. π. ἐλαίου, καὶ σιδήρου, καὶ διεξάγεται σπουδαῖον ἐμπόριον διὰ θαλάσσης, καίτοι ἀπὸ τινος καιροῦ ἡ εἰσαγωγή καὶ ἡ ἐξαγωγή ἐπαισθητῶς κατέπεσαν. Ἡ πόλις ἐκτίσθη περὶ τὸ 1153 ὑπὸ ἐμπόρων ἐκ Βρέμης, γενομένη βραδύτερον Ἀνσεατικὴ πόλις τῇ 1206 ἰδρύθη ἐπισκοπὴ μεταβληθεῖσα τῇ 1253 εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ἥτις ὅμως τῇ 1568 κατήργηθη τῇ δὲ 1721 περιήλθε μετὰ τῆς λοιπῆς Λιθωνίας ἐκ τῶν Σουηδῶν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ῥώσων. [Μ.Σ.]

Ῥίγανη. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰνιάδος τῆς ἐπαρχ. Βονίτης καὶ Ξηρομέρου ἔχον 266 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥιγγλάδες. Κώμη τῆς Κερκύρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Δευκιμαίων, κειμένη κατὰ τὸ νοτιώτατον τμήμα τῆς νήσου καὶ ἀπέχουσα ὥρ. 6 1/2 ἀπὸ τῆς πόλεως Κερκύρας ΝΑ. Οἰκεῖται δὲ ὑπὸ 867 κατ.

Ῥίγι (Rigi). Ὅρος ὑψηλὸν καὶ μεμονωμένον ἐν τῇ ἑλβετικῇ καντονίᾳ Σβύτς. Κείμενον δὲ μετὰ τῶν τριῶν λιμνῶν τῆς τοῦ Ζοῦγ, Λοβέρζ καὶ τῆς τῶν 4 καντονίων ἔχει ὕψος 1800 μ. καὶ εἶναι τὸ μᾶλλον συχναζόμενον ὑπὸ τῶν περιηγητῶν ὄρος τῆς ἑλβετίας ἐνεκα τῆς μαγευτικότητος θέας τῆς ἀπολαμβανομένης ἐκεῖθεν. Διὰ τοῦτο ἐκτίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ 4 μεγαλοπρεπεῖς ξενοδοχεῖα καὶ κατεσκευάσθησαν σιδηρόδρομοι ἀναβαίνοντες μέχρι τῆς ὑψίστης κορυφῆς αὐτοῦ. [Μ.Σ.]

Ῥιγίνη. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θρονίου (Λοκρίδος), ἔχουσα 516 κατ., κειμένη δὲ μετὰ τῶν ὁρίων Καλλιθρόμου καὶ Κνημίδος, ὥρ. 2 1/2 ΝΔ τοῦ Θρονίου. [Μ.Σ.]

Ῥιγνὺ ἢ Δεριγνὺ (Henri Ganthier comte de Rigny). Γάλλος ἀντιναύαρχος γενν. τῇ 1783 ἐν Τουλ καὶ ἀποθ. τῇ 1835. Εἰσελθὼν ἐνωρὶς εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν ἐγένετο πλοίαρχος τῇ 1816, τῇ δὲ 1822 ἔλαβε τὸ πρόσταγμα ἐπὶ τοῦ ἐν Ἀνατολῇ στόλου τῆς Γαλλίας καὶ διετάχθη νὰ υποστηρίξῃ τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Προβιβάσθεις εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποναύαρχου διώκει τῇ 1827 τὸν Γαλλικὸν στόλον ἐν Ναβαρίνῳ λαβὼν σπουδαῖον μέρος κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην. Μετὰ τὸ 1830 ὑπῆρξεν ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν ναυτικῶν καὶ εἴτα ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας καὶ τέλος πρεσβευτὴς αὐτῆς ἐν Νεαπόλει. Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μία τῶν ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν ὠνομάσθη ὁδὸς Δεριγνύ. [Μ.Σ.]

Ῥιέντης (Nicola Lorenzo Gabrini ἢ Cola di Rienzi). Διάσημος ἀνὴρ γνωστὸς ὡς καλιννορθωτὴς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιτεύματος κατὰ τὸν Μέσον αἰῶνα. Ἐγεννήθη τῇ 1313 ἐν Ῥώμῃ ἐκ πατρὸς καπλήλου ἀλλ' ἔτυχεν οὕχ ἦτον λίαν ἐπιμελοῦς παιδείσεως. Διετέλει δὲ ἀποστολικὸς νοτάριος καὶ μέλος τῆς πρεσβείας τῆς ἀναλαβούσης ὅπως παρακαλέσῃ τὸν Πάπαν Κλήμεντα 5' νὰ ἐξερῇ ἐν Ῥώμῃ, ὅτε ἵνα παύσῃ ἡ ἀναρχία ἐξ ἧς ἡ πόλις κατετρύχετο προσκλήρυσεν τῇ 20 Μαΐου 1347 νέον πολιτεύμα. Ὁθεν ἐξεβίωξε τῆς Ῥώμης τοὺς βαρύνους οἵτινες κατεπίεζον αὐτήν, κατεδίκασεν εἰς θάνατον τοὺς λυμαινομένους τὰ περίχωρα ληστὰς, καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον δημάρχου καὶ ἐλευθερωτοῦ μετὰ δικτατορικῆς ἐξουσίας. Τότε συνέλαβε τὸ γιγαντιαῖον σχέδιον νὰ ἐνώσῃ τὴν Ἰταλίαν εἰς ἓνα μόνον δημοκρατικὴν ἥς ἡ Ῥώμη θὰ ἦτο τὸ κέντρον πρὸς τοῦτο ἡ Περουσία, καὶ τὸ Ἀρρῆτιον ὑπετάγησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἕτεραι πόλεις ἐσκόπευσαν νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τοῦτο. Οἱ εὐγενεῖς ὅμως τῶν περιχώρων ὠρμησαν τότε κατὰ τῆς Ῥώμης, ὁ δὲ λαὸς τὴν διαθέσιν τοῦ ὁποῦ οὗ ἐλευθερωτῆς εἶχε μεταβάλει διὰ τῆς βλαβερίας καὶ τῆς τυραννίας του ἡρνήθη νὰ ἐπλισθῇ ὅπως ὑπερασπίσῃ τὸν Ρ. Οὗτος δὲ κατέφυγεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἀγ. Ἀγγέλου καὶ ἐπειτα εἰς Πράγαν παρὰ τῷ αὐτοκράτορι Καρόλῳ Δ' (1348) ὅστις ὅμως παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν πάπαν Κλήμεντα τὸν 5'. Ὁ πάπας οὗτος ἀπέθανεν (1352) ἐνῷ ἐμελλε νὰ θανατώσῃ τὸν Ρ., ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ Ἰννοκέντιος 5' ἐσκέφθη ὅπως χρησιμοποίησῃ πρὸς ἴδιον ὄφελος τὴν εὐγλωττίαν τοῦ ποτὲ δημάρχου, πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς παπικῆς ἐξουσίας ἐν

Ῥώμη. Ἐνεκα τούτου ὠνόμασεν αὐτὸν Ῥωμαίων συγκλητικὸν θέσας αὐτὸν ὑπὸ τὴν διευθυνσιν τοῦ παπικοῦ ἐξάρχου καρδινάλιου Ἀλδοβρνέζ. Γενόμενος ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ἐν Ῥώμῃ ὁ Ρ. διεκρίθη κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ εἰσίκησιν διὰ τὴν συνετὴν αὐτοῦ δραστηριότητα καὶ διέταξε τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ διαβοήτου λησίου Μοντερνάλη ὅστις ἐλυμαίνετο τὴν Ἰταλίαν μετὰ στρατεύματος ἐξ 20-30 χιλ. ἀνδρῶν. Ἐν τούτοις πάλιν διεθεσε κατ' αὐτοῦ τὸ δημόσιον φρόνημα καὶ ἐσφαγιάσθη ἐν μέσῳ ἀνταρσίας τινὸς τῇ 8 Ὀκτ. 1354. Ὁ Ρ. ἦτο λίαν πεπαιδευμένος διὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ καὶ συνεδέετο διὰ στενῆς φίλης μετὰ τοῦ Πετράρχου. Αἱ Ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Α. Gabrielli (Ῥώμ. 1890). Πλείστα ἐγράφησαν περὶ τοῦ Ρ. καὶ τοῦ ἔργου του βιβλία ἐξ ὧν διακρίνονται τὰ τοῦ Porpeneordt (Ἀμβούργ. 1841) καὶ Ῥοδοκανάκη (γαλλιστὶ γεγραμμένον ἐν Παρίσι. 1888). Αἱ δὲ τυχαι τοῦ Ρ. ἐγένοντο ἀντικείμενον δραμάτων καὶ μυθιστοριῶν ἐξ ὧν διακρίνεται ἡ τοῦ Ἀγγλου Bulwer ὁ Ρ., μεταφρασθεῖσα καὶ ἐλληνιστὶ ὑπὸ Ν. Δραγούμη. Τῷ 1887 ἰδρύθη ὁ ὀρετὶ χαλκινὸς ἀνδριάς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου.

Ῥέτι. Βλ. Ῥεάτιον.

Ῥίζα. (Βοτ.) Ρ. καλεῖται τὸ κατιὸν τμήμα τοῦ φυτικοῦ ἄξονος, τὸ διευθυνόμενον πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ τὸ αὐξάνον ἀντιθέτως τῷ βλαστῷ. Ἡ Ρ. γενικῶς ζητεῖ τὸ σκότος καὶ χρησιμεύει πρὸς στερέωσιν τοῦ φυτοῦ καὶ πρὸς παράληψιν τροφῆς ἐκ τοῦ ἔδαφους. Ἡ Ρ. παρουσιάζεται εἰς τὰ φυτὰ ἢ ὡς ἀπλή ἢ ὡς σύνθετος καὶ κατὰ τοῦτο τὰ φυτὰ διαιροῦνται εἰς μονόριζα καὶ εἰς πολύριζα. Μονόριζα εἰσὶν ἐν γένει τὰ δικοτυλῆδον· παράγεται δ' εἰς αὐτὰ ἡ Ρ. ἀμέσως ἐκ τοῦ ριζιδίου τοῦ σπέρματος καὶ διακρίνομεν εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα ἢ πρέμνον, καὶ τὰς διακλαδώσεις (τὰ ριζικά νήματα), φέρει δὲ πλῆθος τριχῶν. Πολύριζα εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ Μονοκωτυλῆδον (τὰ σιτηρά, κρινώδη, φοινικώδη κτλ.). Εἰς αὐτὰ ἡ ἐκ τοῦ ριζιδίου κυρία Ρ. καταστρέφεται εὐθὺς μετὰ τὴν βλάστησιν καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐκφύονται ἐπὶ τοῦ κάτω ἄκρου τοῦ βλαστοῦ ἡ τῶν γονάτων αὐτοῦ κατὰ τὸ μαῖλλον ἡ ἥτιον πολυάριθμα ὁμοίωμα ριζικά νήματα, τὰ λεγόμενα παρὰ ριζα, ὁμοιάζοντα ἐν συνόλῳ συνήθως πρὸς ὕσανον ἢ δέσμην ἰνῶν, διὸ ὠνομάσθησαν αἱ τοῦ εἶδους τούτου Ρ. καὶ ἰνώδεις ἢ θυσανώδεις. Παράριζα ἐκφύονται συχνότατα καὶ ἀπὸ ὑπεργείων μερῶν τοῦ βλαστοῦ καὶ ὀνομάζονται τότε ἐναέρια Ρ. Ἐνίοτε εἰσδύουσιν αὗται εἰς τὸ ἔδαφος ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν ἰνδικὴν συκὴν, τὴν Ῥιζοφόρον κτλ., ἡ χρησιμεύουσι πρὸς στήριξιν τοῦ

βλαστοῦ ἀναρριχομένων τινῶν φυτῶν ἐπὶ δένδρων ἢ ἀλλων ἀντικειμένων, ὡς π. χ. τὰ ἀπικὰ ρίζα τοῦ κισσοῦ. Τὰ δὲ παράσιτα φυτὰ ἔχουσιν ἴδιον εἶδος Ρ. δι' ὧν ἐκμυζῶσι τὴν τροφὴν ἀπὸ ἀλλων φυτῶν. Ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ βλαστοῦ νὰ ἐκδλασάνη ἐν δεδομέναις περιστάσεσι παράριζα στηρίζεται ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν φυτῶν διὰ παραφύων ἢ παρασπᾶδων (κ. καταβολᾶδων). Τὰ ἄκρα τῶν ριζικῶν νημάτων καλῶνται ὑπὸ ἰδίων τινὸς κυτταρώδους ἰστού τοῦ καλουμένου σπογγίσκου (ἡ καλύπτρας). Τὸ μικρὰ ὄργανα ταῦτα ἔχουσι κυρίως τὴν ἰδιότητα ν' ἀπορροφῶσιν ἐκ τοῦ ἔδαφους τὰ πρὸς τροφὴν τοῦ φυτοῦ ἀναγκαῖα ὑγρά. — Διαφέρουσι δ' αἱ Ρ. σχήματι, ἰδίως αἱ ἀπλᾶι, καὶ λέγονται νηματοειδεῖς (ἡ ἀρχικὴ μορφή αὐτῶν), σφαιροειδεῖς, ἀτρακτοειδεῖς, κυλινδρῶδεις, γογγυλῶδεις, ῥαφανοειδεῖς κτλ. Κατὰ τὴν ὕψην αὐτῶν αἱ Ρ. εἰσὶ πώδεις ὅπως συνήθως εἰς τὰ ἐπέετα καὶ διετῆ φυτὰ, ἡ φυλῶδεις ὅπως εἰς τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους. — Κοινῶς συγχέονται αἱ Ρ. μετὰ τῶν κονδύλων (tubercules, ὡς π. χ. τὰ γεώμηλα) καὶ μετὰ τῶν ριζωμάτων, ἅτινα ὅμως εἰσὶν ὑπόγεια μέρη τοῦ βλαστοῦ, καὶ ὡς ταῦτα φέρουσι λεπίδας (ἥτοι στοιχειώδη φύλλα) καὶ ὀφθαλμούς, ἐνῶ αἱ ἀληθεῖς Ρ., ἐκ τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτὰς πρὸς τὰ κάτω διευθύνσεως καὶ αὐξήσεως αὐτῶν οὐδέποτε φέρουσι φύλλα, οὔτε ἐν στοιχειώδει καταστάσει, οὔτε ἀρρώσεσι, οὔτε ὀφθαλμοῖς. [Θ.Χ.]

Ῥίζα (Γραμματικ.). Οὕτω καλεῖται ἡ ἀρχικὴ καὶ ἀπλή φωνὴ ἐξ ἧς καὶ δνόματα καὶ ῥήματα παράγονται, π. χ. ἡ Ρ. βα δθεν βαίνω, βή-σομαι, βή-εις, βή-μα κτλ. Εἶναι δὲ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γλώσσης καὶ διαιροῦνται εἰς Ρ. δηλωτικὰς ἐννοίας τὰς κυρίως Ρ. καλουμένας καὶ τὰς δηλωτικὰς ἀναφορὰς δηλ. τὰς ἀντωνυμικάς. Τὰς κυρίως Ρ. τὰς καὶ Ρ. τῶν λέξεων θεωρουμένας ἠῶξεν ἡ γλῶσσα προσθέσασα εἰς αὐτὰς γράμμα τι ὅπερ ἀκριβῶς ἐξεταζόμενον εἶναι λείψανον Ρ. ἡ δηλωτικῆς ἐννοίας ἡ ἀντωνυμικῆς· π. χ. εἰς τὴν ρίζαν γα τοῦ γε-γα-μεν προσθέσασα τὸ ν ἐσχημάτισε τὴν ρίζαν γεν, τοῦ γέν-ος, γεν-ε-π ἢ ρ. Οὕτω παρήχθησαν αἱ καλούμεναι δευτερογενεῖς Ρ., πασῶν δὲ τούτων χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ μονοσύλλαβον.

Ῥίζα (Μαθημ.). Ἐὰν δοθεῖς τις ἀριθμὸς εἶναι γινόμενον ἴσων παραγόντων, τότε ὁ εἰς τῶν ἴσων τούτων παραγόντων καλεῖται Ρ. τοῦ δοθέντος ἀριθμοῦ. Ἵνα σημά-νωμεν τὰς Ρ. μεταχειρίζομεθα τὸ σύμβολον $\sqrt{\quad}$, ὅπερ καλεῖται ριζικὸν καὶ ὅπερ προ-ῆλθεν ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τῆς Λατινικῆς λέξεως radix=P. Κατὰ ταῦτα ση-

μαίνομεν τὴν νη P. ἀριθμοῦ τινος Δ διὰ τῆς παραστάσεως $\sqrt{A}$, δηλαδή γράφοντες τὸν Δ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ὑποκάτω τοῦ ριζικοῦ τὸ δὲ ν πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ εἰς τὸ ἀνοίγμα αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν Δ ἐν τῇ παραστάσει $\sqrt{A}$ καλεῖται ὑπερβίξος ποσότης ὁ δὲ ν δείκτης, ὅστις καὶ παραλείπεται ὡς ἀνάγκη πρόκειται νὰ σηλαίνωμεν τὴν δευτέραν P. Αἱ τοιούτου εἰδους παραστάσεις δὲν σημαίνουν μόνον ὅτι πρέπει νὰ ἐξαχθῇ ἡ ρεῖνα P. τῆς ὑπερβίξου ποσότητος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ παράστασις αὕτη ἰσοῦται τῇ ζητουμένῃ P. π. χ. $\sqrt[3]{64}=4$. [Λ.]

Ῥίζα (χημ.). Ἐν μὲν τῇ ἀνοργάνῳ χημείᾳ καλοῦνται ὅ, ἢ ῥιζικά τὰ συμπλέγματα τῶν στοιχείων τὰ ἐνεργεῖντα ὡς σύνθετον οὕτως εἰπεῖν στοιχεῖον ὡς π. χ. τὸ συμπλέγμα NO₂ ὅπερ ἀντικατέστησε τὸ ἥμισυ τοῦ ὕδρογόνου ἐν τῷ χαρακτηρισμῷ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ὡς ὀξυγονικοῦ ὀξέος τοῦ ἀζώτου $\frac{H}{H} \left\{ O \right.$ Τοῦτο δὲ δηλοῦται διὰ τοῦ τύπου $\frac{NO_2}{H} \left\{ O \right.$ ἡ δὲ ῥ. NO₂ λέγεται νιτροξύλιον. Ἡ παραδοχὴ τοιούτων ῥ. διηκόλουσε πολὺ τὴν ἀντίληψιν τῶν χημικῶν πράξεων καὶ προήγαγε τὴν γνώσιν περὶ τῆς συστάσεως τῶν χημικῶν ἐνώσεων. Ἐν δὲ τῇ ὀργανικῇ χημείᾳ ῥ. εἶναι κοινὸν τι συμπλέγμα ἀτόμων περιεχόμενον εἰς τὰς ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακός ἥτοι ὑπόλοιπον ἀκόρεστον τοῦ ὕδρογονοανθρακός ὅστις μέχρι τοῦδε ἦτο πλήρης καὶ κεκορεσμένος· διαίρουνται δὲ εἰς μονατομικάς, διατομικάς, τριατομικάς καὶ πλειατομικάς, καὶ ὡς ἐν τῇ ἀνοργάνῳ χημείᾳ αἱ ῥ. καὶ ἐνταῦθα αἱ ἀνθρακοῦχοι ῥ. δὲν εἶναι συμπλέγματα ἢ ομάδες ἀτόμων στενωτέρου συνδεσμένων καὶ ἀμετάβλητοι, ἀλλ' ἐπιδέγονται πολλὰς καὶ ποικίλας ἀλλοιώσεις. [X.X.]

Ῥίζα (Riesa). Πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας ἐν τῷ νομῷ Δρέσδης. Ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀλβίς κειμένη ἔχει κατοίκους 9389 ἐξ ὧν 378 Δυτικοί, καταγινόμενοι εἰς ποικίλην βιομηχανίαν ἔτι καὶ ναυπηγίαν καὶ ἐμπόριον. [M.E.]

Ῥίζα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Ναυπάκτου, μετὰ 250 κατ. — 2) Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας, ἐν τῷ δήμῳ Ὠθρινῶν, ἔχον μετὰ τοῦ χωρ. Στεράτα 303 κατ.

Ῥίζα Ευλυκαστρου. Χωρ. τοῦ δήμου Τρικάλων (Κορινθίας) μετὰ 188 κατ.

Ῥίζαις. Χωρ. τοῦ δήμ. Τεγέας, κείμενον ΝΑ τοῦ Πιαλὶ εἰς ἀπόστασιν 45'. Μεταξὺ τοῦ Πιαλὶ καὶ τῶν Ῥ. διέρχεται ὁ

Σαρανταπόταμος. Διαιρεῖται εἰς 4 συνοικίας αἵτινες φέρουσιν τὰ ὀνόματα Ῥάμιζα (κατ. 300), Κεφαλᾶ (κατ. 268), Ἀλίδες (κατ. 130), Μούτζια (κατ. 199).

Ῥιζάριος (Μάνθος καὶ Γεώργιος ἀδελφοί). Μεγάλοι εὐεργεταί τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐξ Ἡπείρου καταγόμενοι. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀδελφὸς Μάνθος ἐγεννήθη ἐν Μοναστηρίῳ κώμῃ τοῦ Ζαγορίου ἐν ἔτει μὴ ἐξηκριθωμένῳ μέχρι σήμερον, πάντως ὅμως πρὸ τοῦ 1769 ἔτους τῆς γεννήσεως τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ Γεωργίου. Ἀπορφανισθεὶς ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ Μάνθος ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅσα γράμματα ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις τότε, μετέβη εἰς Ῥωσίαν παρὰ τῷ ἐκ πατρὸς θείῳ του ἐμπορευομένῳ ἐν τῇ πόλει Μόσχᾳ. Περικισμένος ὢν διὰ πολλῶν προτερημάτων κατάρθωσεν ἀπὸ μαθητευομένου νὰ μετέλθῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἐμπορὸν ἀποκτῆσας περιουσίαν ἱκανήν. Τῷ δὲ 1806 προσεκάλεσεν ἐξ Ἡπείρου τὸν νεώτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ Γεώργιον· οἱ ἀδελφοὶ τότε συνεταιρισθέντες κατεγίνοντο ἀδιαλείπτως νὰ αὐξήσωσι τὴν περιουσίαν των, ὄντες παράδειγμα ἀδελφικῆς ὁμονοίας καὶ τιμώμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐν Ῥωσίᾳ ὁμογενῶν των. Πρώτῃ φροντίς αὐτῶν ὑπῆρξεν ἅμα ἐπλοῦνθῃσαν νὰ συστησῶσιν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτῶν πατρίδι Ἑλληνικὸν σχολεῖον ὅπερ διὰ τῶν βοηθημάτων αὐτῶν διετήρησαν ἐπὶ δλόκληρα ἔτη καὶ οὕτως βραδύτερον τῷ 1836 ὁ Γεώργιος κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ προαποβιώσαντος ἀδελφοῦ τοῦ ἐξησφάλισε τὸ μέλλον. Ὁ Μάνθος P. ἀπέθανε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1821 ἐν Ῥωσίᾳ παραγγείλας εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅπως πραγματοποιήσῃ τὸ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐνεῖρόν του ἥτοι τὴν ἱδρυσιν Ἑκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας. Ὁ Γεώργιος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μετέβη ἐκ Μόσχας εἰς Ὁδησσὸν ὅθεν συνέδραμε πολλάκις τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα διὰ γενναίων χρηματικῶν προσφορῶν καὶ βραδύτερον ἦλθεν εἰς Ἑλλάδα ἀποκαταστὰς ἀπὸ τοῦ 1837 ἐν Ἀθήναις ἔνθα ἡγόρασε πολλὰ κτήματα ἵνα προκίση διὰ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν τὴν Ἑκκλησιαστικὴν σχολὴν ἥς τὴν ἱδρυσιν εἶχεν ἀποφασίσει· προσέτι δὲ συνέτρεχε παντοειδῶς πλείστους ὁσους ἐνδεεῖς καὶ διέθετε τὰ γοήματά του εἰς κοινωνικὰς σκοποὺς. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἰουλίου 1841 καταλιπὼν μεγάλην περιουσίαν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐποίας πλὴν ἄλλων ἱδρύθη καὶ συντηρεῖται ἡ φερώνυμος Ῥιζάριος Ἱερατικὴ σχολή, λειτουργοῦσα ἀπὸ τῆς 15 Μαΐου 1844. [A.N.G.]

Ῥιζάριος σχολή. Βλ. καὶ Ἱερατικά σχολεῖα.

Ρίζαρι (Χημ.). Βλ. λ. 'Αλιζαρίνη και 'Ερυθρόξανον.

Ρίζαριόν. Χωρ. τοῦ δήμ. Τρικκαίων ἀπέχον ἀπὸ Τρικκαίων $\frac{1}{2}$ ὥρ. Κάτ. 250.

Ριζοκάρπασον. Κώμη τῆς Κύπρου πρὸς τὰ ΒΑ αὐτῆς κειμένη οὐχὶ λίαν μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ 'Αγ. 'Ανδρέου ἢ Δειναρέτου, καὶ ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ τῶν δ-ρέων τῆς Καρπασίας. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς ἐκ τῶν ὠραιότατων τῆς νήσου εἶναι περὶ πνοῇ ἐνεκα τοῦ ὕψους τῆς θέσεως, τοῦ πλήθους τῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ τῶν ἀφθόνων ὕδατων αὐτῆς. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς συμποσούμενοι εἰς 1860 διακρίνονται διὰ τὴν φιλοπονίαν αὐτῶν καὶ διατηροῦσι δημοτικὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων. Παρὰ τὸ Ρ. ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Καρπασίας (βλ. λ.). [Α.Α.Σ.]

Ριζόμυλος. 1) Χωρίον τοῦ δήμου 'Αρμενίου (Λαρίσης), ὥρ. 1 ΝΑ τοῦ Ρε-κελῆ. Κάτ. 361. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Διγίου, ἔχον 256 κατ.

Ριζόποδα. Βλ. Πρωτόζωα.

Ρίζος Νερουλός. Βλ. Νερουλός.

Ρίζος Ραγκαδῆς. Βλ. 'Ραγκαδῆς.

Ριζοδς. Πόλις παράλιος ἐπὶ τοῦ Εὐ-ξείνου πόντου νῦν Τουρκιστὶ 'Ριζὲ καὶ 'Ιρι-ζὲ καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν 'Ριζαῖον καλουμένη καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐπ' αὐτῶν. 'Αποικία οὖσα τῶν Μιλησίων ἐν τῇ ἀρχαιότητι κεί-ται πρὸς Α τῆς Τραπεζοῦντος ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου βιλαετίου καὶ παντξακίου καὶ ἀριθμοῖ 4 000 κατ. καταγινόμενος εἰς τὴν κατασκευὴν λεπτοτάτων λινῶν ὑφασμάτων ἅτινα εἶναι ὀνομαστά, τὴν γαλκουρικήν καὶ τὸ ἐμπορίον. Ἄλλοτε ἡ πόλις ἦτο λίαν ἀκμαζούσα καὶ εἶχε 30 000 κατ., τὰ πέ-ριξ δὲ ταύτης ἐν μαγευτικῇ θέσει κειμένης ἔχουσι πλουσιωτάτην βλάστησιν. [Μ Χ.]

Ριζοφόρα (Βοτ.) Rhizophora L. Γένος πρότυπον τῆς μικρᾶς ὁμωνύμου οἰκο-γενείας Δικοτυλιδῶν πολυπετάλων φυτῶν περιλαμβάνον 50 εἴδη δένδρων ἐν ἐλώδεσι τόποις ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς φερόμενων. Εἰσὶ δὲ διάσχητοι διὰ τὰς ἐναερίους ρίζας τὰς ἐκφυόμενας ἐκ τοῦ ἀνω μέρους τοῦ κορμοῦ καὶ αἱ ἐποῖαι εἰσδιόμεναι καὶ ριζοῦμεναι εἰς τὴν γῆν στηρίζουσιν ὡς στήλαι τὸ ὅλον δένδρον οὗ ὁ κύριος κορμὸς πολλάκις μετὰ καιρὸν ἐκλείπει ἐντελῶς. Σχηματίζονται τοιοῦτοτρόπως πυκνὰ καὶ ἀδιάβατα δάση εἰς τὰς ἐκβολὰς τῶν μεγάλων ποταμῶν καὶ περίξ τῶν νήσων. Οἱ καρποὶ αὐτῶν εἰσὶν ἐδωδιμοί. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι Ρ. ἢ Μάγγλην (R. Mangle L.) ἀνὰ τὴν Ν 'Αμερικὴν ἤς τὸ ξύλον σκληρὸν καὶ εὐχρη-στον φέρεται: ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὑπὸ τῆς ὀνο-

μασίας Manga robeira ἢ Mangue Sapa-teiro: ἔ δὲ φλοιὸς βυρσοδεψικός. [Θ.Χ.]

Ρίζωμα (Βοτ.). Βλ. 'Ρίζα.

Ρικίμερος (Ricimer). 'Ρωμαῖος στρατηγὸς καταγωγῆς Σουηδικῆς ἦτο μη-τρόθεν ἐγγονος τοῦ βασιλέως τῶν Γότθων Βαλλία. Εἰσελθὼν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Δυτικοῦ 'Ρωμαϊκοῦ κρά-τους, προήχθη ταχέως ἐνεκα τῆς ὑπεροχῆς αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα γενόμενος ὑπατος τῷ 459 μ. Χ. 'Εν διαστήματι 18 ἐτῶν διέθετε τὰ τοῦ κράτους κατ' ἑἴαν αὐτοῦ ἀρέσκεια: ἐξεθρόνισε τῷ 456 τὸν 'Αδριανὸν ἀντικαταστήσας αὐτὸν διὰ τοῦ Μαύριανου ὃν ὅμως μετ' ὀλίγον ἐδολοφό-νησεν (461) 'Ακολούθως δὲ ἀνύψωσεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Λίβιον Σεβήρον, καὶ μετὰ ταῦτα ἠνέχθη τὸν ἐλθόντα ἐκ Βυζαντίου 'Ανθέμιον αὐτοκράτορα τῷ 467 οὗτι-νος ἐγένετο καὶ γαμβρός. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διχονοήσας πρὸς τὸν πενθερὸν ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ καὶ μετὰ οἰκτρὰν δῆλωσιν τῆς 'Ρώμης ἐφόνευσεν τὸν 'Ανθέμιον, ἀναγορεύ-σας ἀντ' αὐτοῦ τὸν 'Ολύβριον αὐτοκράτορα τῷ 472. Δὲν ἐπέζησεν ὅμως ἐπὶ πολὺ ὁ Ρ. ἀποθανὼν μετὰ τινος ἐβδομάδας ἐκ τῆς πανώλους. [Ι.Π.Κ.]

Ρίκινος ὁ κ ο ι ν ὸ ς (Βοτ.) Ricinus communis L., Κρότων ἢ Κίκι: τῶν ἀρ-χαίων. Δένδρον μετὰ πλατείων φ ἄλων πα-λαμοσχιδῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Εὐφορ-βιωδῶν (βλ. λ.) ἰθαγενὲς τῶν θερμῶν χω-ρῶν. Καλλιέργεῖται δὲ συχνὰ χάριν κό-σμου. 'Εκ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ ἐξάγεται φαρμακευτικὸν ἔλαιον ἥτοι τὸ γνωστὸν κί-κινον ἔλαιον (βλ. λ.). 'Υπάρχουσι διάφοροι ποικιλίαι ἡ εἴδη Ρ. ἔχοντα τὰς αὐτὰς ιδιό-τητας: τὸ γνωστότερον εἶναι Ρ. ὁ ἀφρικανὸς (R. Africanus Willd.). [Θ.Χ.]

Ρίμπινι. Βλ. 'Αρίμινον.

Ρίμπε (Ribe ἢ Ripen). Πόλις τῆς Δανίας ἐν τῇ Ν 'Ιουτλάνδῃ 6 χμ. τῆς βο-ρείου θαλάσσης ἀπέχουσα. Εἶναι δὲ πρω-τεύουσα νομοῦ (μετ' ἐπιφυνείας 3 032 τχμ. καὶ 78 611 κατοίκων) καὶ ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἀριθμοῖ 4135 ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, ὑφαντουργικὴν καὶ ἐμπορίον. Ὁ πόλις ἐκ τῶν ἀρχαιότατων τῆς Δανίας ἄλλοτε ὑπῆρξε λίαν σημαντικὴ ἐνεκα τοῦ ἐμπορίου μετὰ τὴν Γερμανίας, 'Αγγλίας, καὶ Γαλλίας, καὶ εἶχε καλὸν λιμένα νῦν καταχωσθέντα, πολλὰς ἐκκλη-σίας, καὶ ὄχυρὸν φρούριον καταστραφέν κατὰ τὸν 17' αἰῶνα. [Μ.Σ.]

Ρίμπεκ (Joh. Karl. Otto Ribbeck). Γνωστὸς γερμανὸς φιλόλογος τῶν σημερινῶν χρόνων γενν. τῷ 1827 ἐν 'Ερφούρτ. Σπουδά-σας ἐν Βερολίνῳ καὶ Βόννῃ, ἐπεχείρησε τῷ

1852 ἐπιστημονικὴν περιήγησιν εἰς Ἰταλίαν μεθ' ὃ ἐγένετο μέλος τοῦ ὑπὸ τοῦ Βοϊκχίου (Boeckh) διευθυνομένου φροντιστηρίου ἐν Βερολίῳ διακριθεὶς διὰ τὴν δραστηριότητά αὐτοῦ. Τῷ 1854 ἐξέταξεν ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς πόλεως Ἐλβερφέλδ, εἶτα δὲ διορίσθη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βέρνης ἑκτακτος καθηγητὴς τῷ 1856 καὶ τακτικὸς τῷ 1859 ἰδρύσας καὶ φιλολογικὴν φροντιστήριον ἐκεῖ. Διδάξας ἀπὸ τοῦ 1862 εἰς διάφορα πανεπιστήμια, κατέλαβε τέλος τῷ 1877 τὴν θέσιν τοῦ Ρίτσλ ἐν Λιψίᾳ. Τὰ κυριώτατα ἔργα τοῦ Ρ. εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν Scaenicae Romanorum poesis fragmenta (β' ἔκδ., 2 τομ. Λιψ. 1871—1873) καὶ ἡ μεγάλη κριτικὴ ἔκδοσις τοῦ Βιργιλίου μετὰ κριτικῶν προλεγομένων καὶ παραρτήματος (5 τομ. αὐτόθ. 1859—1868)· προσέτι δὲ Ἱστορία τῆς Ῥωμαϊκῆς ποιήσεως (3 τομ. Στουτγάρδ. 1887—92). Ἐκτὸς δὲ τούτων συν-ἔγραψε πλείστας φιλολογικὰς διατριβάς ἐν τῷ «Ῥηνικῷ Μουσεῖῳ» τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδομένῳ, καὶ ἐξέδωκε πολλοὺς Ῥωμ. ποιητάς. Ἐγράψε δὲ προσέτι τὴν πολλοῦ λόγου ἄξιον βιογραφίαν τοῦ Φ. Τ. Ῥίτσλ. [Μ.Γ.]

Ῥίμνικ-Βάλτσι (Rimnik ἢ Rimnicu-Valcii). Πρωτ. τῆς Ῥωμανικῆς περιφέρειας Βάλτσας ἔχουσας ἐμβαδὸν 4230 τχμ. μετὰ πληθυσμὸν 166 683 κατ. Ἡ πόλις κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα καὶ εἰς τὸ πέραμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Κοραβίος-Ρ. παρὰ τοὺς Ν πρόπεδας τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἀλπεων, εἶναι ἔδρα ὁρθόδοξου ἐπισκόπου ἔχουσα 12 ἐκκλησίας καὶ ἀριθμοῦσα 4488 κατοίκους. Οὐ μακρὸν τῆς πόλεως εὐρίσκεται τὸ ἀλατωρυχεῖον Ὀκνα, τὰ θεῖα-εὐχα λουτρά Καλιμανέστη, πολλὰ παλαιὰ μοναστήρια καὶ τέλος τὸ γνωστὸν διὰ τὰς ἀμπελοφυτείας του χωρίον Δραγατσάνι τὸ καὶ περιώνυμον κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν διὰ τὴν ἐκεῖ ἡρωϊκὴν ὁσίαν καὶ καταστροφὴν τοῦ Ἱεροῦ λόχου ὑπὸ τῶν Τούρκων τῇ 7 Ἰουλίου 1821. [Μ.Σ.]

Ῥίμνικ-Σαράτ (Rimnik ἢ Rimnicu-Sarat). Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου Ῥωμανικῆς περιφέρειας (μετ' ἐμβαδὸν 3340 τχμ. καὶ 115 014 κατ.). Κειμένη δὲ ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς Βλαχικῆς πεδιάδος καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ρ. ἀριθμεῖ 10 533 κατοίκους. Ἐνταῦθα οἱ Ἀυστριακοὶ μετὰ τῶν Ῥώσων ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους τῷ 1789, δι' ὃ ἴλιον συντελέσας εἰς τὴν νίκην Σουβάρωφ Ῥώσος στρατηγὸς προσέλαβε τὸ ἐπώνυμον τοῦ Ῥιμνίσκη ἀπνεμηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης Β'. [Μ.Σ.]

Ῥίγη. Βλ. λ. Βατίς.

Ῥίνθων. Ἑλλην ποιητὴς ἐκ Συρακουσῶν ἢ ἐκ Τάραντος καταγόμενος ἤμα-σεν ἐπὶ τῶν χρόνων Πτολεμαίου τοῦ Λάγου.

Εἶναι δὲ ὁ εὐρὺν τὸ εἶδος τοῦ δράματος τὸ καλούμενον Ἰ λ α ρ ο τ ρ α γ ω δ ί α γράφας 38 τοιαύτας. Φαίνεται δὲ ὅτι αὐ-ται ἦσαν δράματα κατὰ τὸ ἥμισυ τραγικά καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ κωμικά ἢ μᾶλλον παρωδίαι τραγικῶν ὑποθέσεων εἰλημμένων ἐκ τῶν Ἀθηναίων τραγικῶν αἵτινες μετεμορφοῦντο ἐπὶ τὸ κωμικώτερον. ἐξ οὗ ἀπηρτίζε-το προεῖν ἀνάμικτον ἐκ γελοίου καὶ σοβαροῦ. Ὀλίγα λείψανα τῶν ἔργων τοῦ Ρ. σώ-ζονται παρ' Ἀθηναίῳ ἐν αἷς καταφθίνεσαι φαιδρότης πνεύματος καὶ ἀγχινοια. Ἐν ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ ἦτο ὁ Ἀμφιτρώων ὅστις θεωρεῖται ὡς χρησιμεύσας ὡς πρότυπον εἰς τὸν Ῥωμαῖον κωμικὸν ποιητὴν Πλαῦτον.

Ῥινόκερος. Γένος τῶν θηλαστικῶν ζώων (βλ. πίν. Ζῶα θηλαστικά 1, 5), ἀνήκον εἰς τὰ παχυδερμα, διακρινόμενον δὲ τῶν τῶν ἄλλων τοιούτων κυρίως δι' ἑνὸς ἢ δύο κεράτων ἀνωθεν τῆς ρινὸς ἐκπεφυκότων. Ταῦτα εἶναι ἐκπλασθήσεις τοῦ δέρματος καὶ δὲν συνέχονται μετὰ τοῦ κρανίου. Τὸ σῶμα τοῦ Ρ. εἶναι παχὺ καὶ βαρὺ, οἱ πόδες του σχετικῶς βραχεῖς καὶ τριδάκτυλοι, τὸ δέρμα παχὺ καὶ σχεδὸν ἄτριχον, τὸ ρύγχος μακρὸν, τὸ στόμα πλατὺ καὶ ὀγκώδες, ἡ οὐρά βοχαεῖα καὶ λεπτή. Ζῶσι δὲ οἱ Ρ. ἀγελήδην ἐν ταῖς θερμαῖς χώρας τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, διαιτῶμενοι εἰς μέρη τελευτωδῆ καὶ τρεφόμενοι ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν. Εἶναι ζῶα νωθρά, ἐνοχλούμενα ὅμως ἐξαγριεῖσθαι· ἔχουσι δὲ ἄξιον ἀκοῇ καὶ ὀσφρητίν. Ἐκ τῶν μονόκερων κυριώτατος εἶναι «Ρ. ὁ Ἰνδικός», οὗ τὸ κέραс ἔχει μῆκος 0.60 μ., τὸ δέρμα δὲ φέρει πολλὰς πτυχάς· ὁμοίος δὲ ἀλλὰ μικρότερος εἶναι καὶ ὁ «Ρ. τῆς Ἰάδας». Δίκερω δὲ εἶναι ὁ «Ρ. τῆς Σουμάτρας», καὶ ὁ «μέλας Ρ.» τῆς Ν Ἀφρικῆς ἔχουν μῆκος 3.5 μ. καὶ ὕψος 1.5. Ὀρυκτὰ λείψανα Ρ. εὐρέθησαν οὐκ ὀλίγα, μαρτυροῦντα τὴν προαιωνίαν ὑπαρξίν Ρ. μετὰ πελωρίων κερῶν. [Φ.Ι.]

Ῥινοκόλουρα (τὰ Ρ. ἢ ἡ Ῥινοκωλοῦρα). Πόλις ἀρχαία παράλιος τῆς Μεσογείου ἐν ἀμυῳδεῖ τόπῳ κειμένη παρὰ τὰ ὄρια τῆς Αἰγύπτου καὶ Συρίας. Ἦτο δὲ σπουδαιοτάτη θέσις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα διὰ τὸ μετὰ τῆς Ἀραβίας ἐμπόριον, ἐκα-λεῖτο δὲ οὕτω ἀπὸ τῶν ποτὲ κατοίκων ἐν αὐτῇ οἵτινες εἶχον τὴν ρίνα ἡκρωτηριασμέ-νην, κατὰ τινὰς. Σήμερον δὲ λέγεται Κάσρ-ελ-Ἀρίς. [Α.Δ.]

Ῥινοσκήρωμα. Νόσος συνιστα-μένη εἰς σκληρὸν ὀγκῶμα τοῦ δέρματος ἐπὶ τῆς ρινός, ὅπερ ἀποφράσσει βαθμηδὸν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὴν ρινικὴν κοιλότητα, ἐπεκτείνεται δ' ἐνίοτε καὶ εἰς τὸν φάρυγγα καὶ πρὸς τὸ οὖς (διὰ τῆς εὐσταχιανῆς σάλ-πιγγος). Καθ' ἑαυτὸ εἶναι καλὸςθες μηδε-

μίαν φέρον γενικὴν βλάβην εἰ μὴ μόνον τὰς τοπικὰς ἐνοχλήσεις ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ διαρκεῖ δὲ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν. Ἐπιφανίζεται συνήθως κατὰ τὴν μέσσην ἡλικίαν ὡς πρὸς τὴν αἰτιολογίαν δὲ σημειώτεον ὅτι ἀνευρέθη ἐν τῷ ἱσθμῷ τοῦ Ρ. εἰδικὸν βακτηρίδιον. Ἡ χειρουργικὴ ἐξαιρέσεις αὐτοῦ ἐπιτυγχάνει ἐνίοτε τὴν ἐντελὴ τοῦ πάθους ἐξαφάνισιν. [Α.Ν.Α.]

Ριοδάμπα (Riobamba ἢ Cajabamba ἢ Bolivar). Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Τσιμποράζου ἐν τῇ ἀμερικανικῇ δημοκρατίᾳ Ἰσημερινῷ (Ecuador). Ἀπέχουσα 35 χμ. ΝΑ τοῦ Τσιμποράζου καὶ κειμένη 2650 μ. ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 7 ἐκκλησίας. Οἱ κάτοικοι ἀνεγόμενοι εἰς 12 000 ἀσχολοῦνται εἰς ζωρὰν βιομηχανίαν μαλλίνων σκεπασμάτων καὶ λινῶν σάκκων. Ἡ πόλις μέχρι τοῦ 1797 ὅτε κατεστράφη ὑπὸ σεισμοῦ ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν 5 χμ. ἀπὸ τῆς σημερινῆς θέσεώς της· εἰς τὰ περίεξ αὐτῆς εὐρίσκονται λείψανα ἀρχαίου ἀνακτόρου καὶ ἀρχαίας ὁδοῦ τῶν Ἰνκας. [Μ.Σ.]

Ρίο-Βερμέχο (Rio Vermejo). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Παραγουάη ἐν τῇ Ἀργεντινῇ δημοκρατίᾳ. Πηγάζων ἐν Βολιβίᾳ, ἀποτελεῖ εἰτα τὰ σύνορα μεταξὺ τῶν τοπαρχιῶν Βερμέχο καὶ Γράν Τσάκο καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροὴν 1224 χμ. [Μ.Σ.]

Ρίο γράνδε. Ἠλ. Κολοράδος.

Ρίο γράνδε-δὲ-Σαντιάγο. (Rio Grande de Santiago). Ποταμ. τοῦ Μεξικοῦ, ἐν τῇ πολιτ. Χαλίτκῳ. Διαρρηγνύει τὰς παραθαλασσίους ἀλύσεις τοῦ μεξικανικοῦ ὕψι- πεδίου ἐν ὠραίοις καταρράκταις καὶ ἐκβάλλει μετὰ ροὴν 816 χμ. εἰς τὸν Εἰρην. ὠκεανόν.

Ρίο γράνδε-δὸ-Νόρτε (Rio Grande do Norte). Πολιτεία τῆς Βρασιλίας, ἥς κατέχει τὸ ΒΑ μέρος ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. ἔχει ἐμβ. 57 485 τχμ. καὶ 308 852 κατ., εἶναι δὲ ὀρεινὴ καὶ λοφώδης, ἔχουσα πεδιάδας μόνον ἐπὶ τῆς παραλίας. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν, ἀλλ' ὕ- γεινόν· κύρια προϊόντα εἶναι βάμβαξ καὶ σάκχαρον, ἐξάγονται δὲ καὶ πολλὰ κτήνη. Πρωτεύουσα καὶ κέντρον τοῦ ἐμπορίου εἶναι Νατάλ. [Μ.Σ.]

Ρίο-γράνδε-δὸ-Σουλ (Rio Grande do Sul). Ἡ νοτιωτάτη πολιτεία τῆς Βρασιλίας, ἔχουσα ἐμβαδὸν 236 553 τχμ. μετὰ 886 808 κατ., ἐν οἷς καὶ πολλοὶ Γερμανοὶ οἱκοί. Τὸ Β μέρος αὐτῆς εἶναι ὀρεινόν καὶ καλύπτεται ὑπὸ παρθένων δασῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον λοφώδες, καταλλήλως πρὸς κτηνοτροφίαν. Παρὰ τὴν θάλασσαν ἐκτείνονται μεγάλοι λιμναί· εἰς τὸ Β ἄκρον τῆς μεγίστης καλουμένης Lagoa dos Pa-

108, καίται ἡ πρωτεύουσα Πόρτο Ἀλέγρε. Κύριον προῖον τῆς χώρας εἶναι ἀλατισμένον βόειον κρέας, πρὸς δὲ πολὺ τιμα ξύλα, τέϊον τῆς Παραγουάης, διάφορα δημητριακὰ, πολλὰ μέταλλα καὶ πολὺ τιμοὶ λιθοί, τῶν δὲ νοτίων μερῶν λιθάνθρακες. Σπουδαῖον ἐπί- νειον εἶναι ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας ἡ πόλις Ρίο-γράνδε ἢ Ἀγ. Πέτρος.

Ρίο-δὲ-Ζανέιρο ἢ Ρίον Ἰανέι- ρον. (Rio de Janeiro). Πρωτ. τῆς πρώην αὐτοκρατορίας νῦν δὲ δημοσπονδιακῆς δημο- κρατίας Βρασιλίας, ὡς καὶ τῆς πολιτείας Ρ. (ἔχουσα ἐμβαδ. 68,982 τχμ. μετὰ 1 164 000 κατοίκων). Κειμένη δὲ ἐν λαμπρῷ θέσει ἐν- τὸς μεγαλοπρεποῦς καὶ εὐρυχωροτάτου ὄρμου ἐν ᾧ εὐρίσκονται πολυάριθμα νησίδρια, καὶ διαιρουμένη εἰς παλαιὰν πόλιν, νεάπολιν ἀπὸ τοῦ 1808 καὶ εἰς προάστεια, ἔχει 423 000 κατοίκους ἐν οἷς καὶ 200 000 ξέ- νους τῶν ὁποίων ἡ μετανάστευσις ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς δουλείας ταχέως αὐξάνε- ται· κατ' ἄλλους δὲ οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 600 000 καὶ μετὰ τῶν προαστείων εἰς 900 000. Ἀξιοθέατα ἐν τῇ νεάπολει εἶναι τὴ πρώην αὐτοκρατορικὴν ἀνάκτορον νῦν χρησιμεῖον ὡς μουσεῖον, τὸ ἐπισκοπικὸν μέ- γαρρον, τὸ νομισματοκοπεῖον, δύο ναυσταθ- μοί, ὁ καθεδρικὸς ναός, τὸ θέατρον τὴ λε- γόμενον τοῦ Ἀγ. Πέτρου, τὸ πρώην μονα- στῆριον τῶν Βενεδικτίνων καὶ τὸ ὕδραγω- γεῖον τῆς Καρόκας μήκους 2 χμ. περίπου, ὡς καὶ ὠραῖαι ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι. Ἡ πα-λαιὰ πόλις εἶναι τὸ κέντρον σπουδαιότητος ἐμπορίου. Τὸ Ρ. εἶναι ἔδρα τῶν δημοκρα- τικῶν ἀρχῶν ὡς καὶ ἀρχιεπισκόπου· καὶ ἔχει προσέτι πανεπιστήμιον, νομικὴν καὶ ἱατρικὴν σχολήν, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια ἱε- ροσπουδαστήρια καὶ φιλανθρωπικά κατα- στήματα, γεωγραφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἱνστι- τοῦτον, βιβλιοθήκην, βοτανικὸν κήπον μετὰ περιφύμῳ δενδροστοιχίας ἐκ φοινίκων κτλ. κτλ. Ἡ θερμότης εἶναι πολὺ ἰσχυρά, ἥτις μετριάζεται τὴν ἡμέραν ὑπὸ θαλασσίου αὔ- ρας τακτικῶς πνεύσεως ἀπὸ 11 ὥρ. π. μ. μέχρι τῆς ἐσπέρας, τὴν δὲ νύκτα ὑπὸ ἀπο- γείου αὔρας, ἐπιπολάζει δὲ ἐνταῦθα ὁ κίτρι- νος πυρετὸς ὅστις μεθ' ὅλα τὰ ὑγιεινομικὰ μέτρα κυμαίνεται τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ Σε- κεμβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου. Ἡ βιομη- χανία ἐνταῦθα εἶναι ἀρκούντως ἀκμαία μά- λιστα δὲ ἡ χρυσοχόια, τὸ δὲ ἐμπόριον συνί- σταται ἰδίως ἐκ καφέ, σακχάρου, καπνοῦ, ξυλείας δι' οἰκοδομὰς καὶ λεπτοουργίαν ἐβέ- νου, δερμάτων, στεάτων καὶ ἀκατεργάστων ἀδαμάντων. Ἡ πόλις ἥτις εἶναι ἡ κυριω- τάτη ἀποθήκη τοῦ ἐξαγωγικοῦ καὶ εἰσα- γωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Βρασιλίας, ἰδρύθη τῇ 1556 ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, τῇ δὲ 1635 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν καὶ μετὰ 5

ἐτη 1763 ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὴν ἐπανάστα-
σιν καθ' ἣν ὁ οἶκος τῆς Βραγαντίας ἀνῆλθεν
εἰς τὸν θρόνον τῆς Πορτογαλλίας. Τῷ 1711
ἐβλήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ τῷ 1763 ἐγένε-
το πρωτεύουσα τῆς Βρασιλίας. Ἡ βα-
σιλικὴ οἰκογένεια τῆς Πορτογαλλίας ἤρρε-
σαν ἐνταῦθα κατὰ τὰ ἔτη 1808-1820. [Μ.Σ.]

Ῥιόλος. Χωρίον τοῦ δήμου Δόμης
(Πατρῶν) 2 ὥρας πρὸς ΝΔ τῆς Κάτω
Ἀχαΐας καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 523 κατ. εἰς οὗς
συμπεριλαμβάνονται καὶ οἱ τῶν Βουρκου-
σείων.

Ῥίον. Ἀκρωτήριον τῆς Ἀχαΐας κατὰ
τὸ στενωτάτον μέρος τῆς εἰσόδου τοῦ Κο-
ρινθιακοῦ κόλπου καὶ ἀπέχον 7.50 γμ.
ΒΔ τῶν Πατρῶν. Ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη κατὰ
τὸν Μέσον αἰῶνα φρούριον Κάστρου τοῦ
Μικροῦ ἐν ᾧ καλούμενον ὀπερ μετὰ τὸν ἀν-
τικρὺ εὐρισκομένου φρουρίου Κάστρου
τῆς Ῥοῦμελης ἐπὶ τοῦ Ἀντιρρίου
(βλ. λ.) προσφύλαττε τὴν εἰσόδον τοῦ Κο-
ρινθιακοῦ κόλπου· ἐλέγοντο δὲ διὰ τοῦτο
ἄλλοτε Μικρὰ Δαρδανέλλια καὶ σήμερον
κοινῶς Καστέλλια. Τὰ περίεξ τοῦ σήμερον
ἐν μέρει ἡρεικωμένου φρουρίου καὶ χρησι-
μεύοντος ὡς δεσποτηρίου βαρυνποίων κατα-
δίων καλύπτονται ὑπὸ πλουσίας φυτείας
ἀμπελώνων. Τὸ Ρ. εἶναι σταθμὸς τοῦ σιδη-
ροδρόμου ἀπὸ Ἀθηνῶν μέχρι Πατρῶν, καὶ
εἶχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπ' αὐτοῦ ναὸν
τοῦ Ποσειδῶνος, γνωστὸν δὲ εἶναι προσέτι
διὰ τὴν ναυμαχίαν τὴν γενομένην παρ' αὐτὸ
ἐν ἔτει 429 π. Χ. ἐπὶ τοῦ Πελοποννησια-
κοῦ πολέμου μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Λα-
κεδαιμονίων. [Α.Α.]

Ῥιόν (Riom). Πρωτεύουσα τοῦ ἑμνύ-
μου διαμερίσματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ
Που-δὲ-Δώμ. Κειμένη δὲ χαριέντως ἐπὶ
ὠψώματος περιρρεομένου ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ
Ambrone καὶ ἀπέχουσα 14 γμ. πρὸς Β τοῦ
Κλερμόν-Φερράν ἀριθμεῖ 8244 κατοίκους
δοχολογούμενους εἰς τὴν βιομηχανίαν μαλλί-
νων, λινῶν καὶ βαμβακίων ὑφασμάτων,
στεατίνων κηρίων, ρακῆς καὶ ψαθίνων πλ-
λων καὶ τὸ ἐμπόριον σιτηρῶν, εἰναι, καν-
νιάσεως, ἐλαίου κλ. Ἡ πόλις ἦτις Λατινι-
στὶ λέγεται Rieomagus ἢ Rieomum καὶ
ὑπῆρξε πρωτεύουσα τοῦ ποτὲ δουκάτου τῆς
᾽Ωβέρνης ἀπὸ τοῦ 1360, εἶναι σήμερον ἔδρα
ἐφετείου, πρωτοδικείου καὶ ἐμποροδικείου,
γεωργικοῦ ἐπιμελητηρίου καὶ ἀποθεματικοῦ
ταμείου· ἔχει δὲ ὠραίους ναοὺς, ἀρχαίον
δουκικὸν μέγαρον χρησιμεύον σήμερον ὡς
δικαστήριον, μουσεῖον καὶ θέατρον. [Μ.Σ.]

Ῥίο-Νέγρο (Rio Negro) Μέγας
ὁριστερὸς παραπόταμος τοῦ Ἀμαζονίου, πη-
γάζων ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥίο-Γουαϊανία ἐν Κο-
λουμβία. Τὸ κατ' ἀρχὰς Ῥίο πρὸς Α καὶ εἰ-
σέρχεται εἰς τὴν Βενεζουέλαν, διευθύνεται

δ' εἰς πρὸς Ν, δέχεται βραχίονα τοῦ Ὀρι-
νόνου, ἀποτελεῖ ἐπὶ τινι καιρῶν τὰ σύνορα
μεταξὺ Βρασιλίας καὶ Κολουμβίας, δέχεται
κατωτέρω τὸν Παρίμαν καὶ ἐκβάλλει μετὰ
ροὺν 2 150 γμ. εἰς τὸν Ἀμαζόνιον, μετὰ
τοῦ ὁποίου ὁμοῦς συνδέεται· πολὺ πρὶ τῶν
ἐκβολῶν διὰ βραχιόνων ἐκπορευομένων ἐξ
αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ. [Μ.Σ.]

Ῥιού (Riouw, ἢ Riau, ἢ Rio). Ὀλ-
λανδικὴ κτῆσις ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰν-
δίας ἀποτελούσα ὁμώνυμον διοίκησιν μετὰ
78 000 κατοίκων. Συνίσταται δὲ ἐκ τῶν νή-
σων Ῥιού-Λίγγα (ἐκ 37 250 τχμ.) καὶ μέ-
νων κατὰ τὴν Α εἰσόδον τοῦ πορθμοῦ τῆς
Μαλκκας καὶ τῶν νήσων Καριμόν, Ἀνάμ-
πα, Ταμπελάν καὶ Νατούνα, ὡς καὶ ἐκ
τοῦ κράτους Ἰνδραγίρι μετὰ τοῦ Κωαν-
τεν ἐπὶ τῆς Α ἀκτῆς τῆς νήσου Σουμά-
τρας. Ὑποδιαίρεσιν αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ
συνπλεγμα τῶν νήσων Λίγγα ἐν στενωτέρᾳ
σημασίᾳ, ἐξ ὧν κυριώταται εἶναι ἡ Λίγγα
ἔχουσα 826 τχμ. καὶ ὁμώνυμον παράλιον
πρωτεύουσαν, καὶ ἡ νοτιώτερον ταύτης κει-
μένη Singkep. [Μ.Σ.]

Ῥιόχα (La Rioja). Μία τῶν Δ ἐπαρ-
χιῶν τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, ἔχουσα
ἐμβ. 89 685 τχμ. καὶ 86 000 κατ., εἶναι δὲ
εὐρὺς ἐν τῷ Δ μέρει ὅπου ἀρδεύεται κα-
λῶς καὶ ὅπου καὶ τὰ ἔρη ὑψοῦνται μέχρι
6 024 μ. (Σιέρρα Φαματίνα). Εἰς τὰ ἔρη
εὐρίσκονται πολλὰ μέταλλα, χρυσοὶ καὶ
ἀργυροί. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει μόνον
6 000 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥιπαῖα ἢ Ῥιπαία ἔρη. Φαντασιώδης
σειρὰ ὁρίων ἥτις κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγ-
γραφεῖς καὶ ποιητὰς ἐξετεινέτο κατὰ τὰ
βρασιότατα μέρη τῆς γῆς παρὰ τὴν κατοί-
κιαν τῶν Ὑπερβορείων ὅθεν ἐπνεον ἀριπαί
ἀνέμου. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους γεω-
γράφους ἐβδίδετο εἰς τὰ δυτικώτερα τῶν Οὐ-
ραλίων ὁρίων τὸ ὄνομα τοῦτο ὅπερ κατὰ
τινας νεωτέρους παρᾶγεται ἐκ τῆς ταρταρι-
κῆς λέξεως ριπαῖτ=ὕψηλόν. [Α.Α.]

Ῥιπατρανσόνε (Ripatransone, ἢ
κατὰ τὸν Μεσαιωνικὸν Λατινισμὸν Ripa
Transonis). Πόλις τοῦ Ἰταλικοῦ νομοῦ
Ascoli Piceno ἀπέχουσα 8 γμ. ἀπὸ τῶν
ἀκτῶν τῆς Ἀδριατικῆς. Εἶναι δὲ ἔδρα ἐπι-
σκόπου μετὰ 6 185 κατ., κομφῶ καθεδρικοῦ
ναοῦ καὶ μεγάρου τοῦ διοικητοῦ ἔργου τοῦ
18' αἰῶνος. [Μ.Σ.]

Ῥίπεσι. Χωρίον τοῦ δήμου Αὐλῶνος
(Τριφυλίας) ὥρ. 1 ΝΑ τοῦ Σιδηροκάστρου.
Κάτ 561.

Ῥιπιδόλιθος. Ὀρυκτὸν συνιστάμε-
νον ἐξ ὀξυπυριτίου μαγνητίας, καὶ ἀργίλλου,
ἔχον δὲ κρυστάλλους κυραμιθοειδεῖς, λάμ-
ψιν ὁαλώδη καὶ χρῶμα πράσινον ἢ μελάγ-
5

χλωρον καὶ σπανίως ροδόχρουν. Σχίζεται ἐντελῶς καὶ δεικνύει διχροισμόν. [ΔΚ]

ῥίπλις ἡ ὑποκοριστ. ῥιπίδιον. Οὕτω καλεῖται τὸ ἐκ φύλλων δένδρου, χάρτου, πτερῶν, λεπτομετάξου ὑφάσματος καὶ ἄλλων ὕλων κατασκευαζόμενον ὄργανον ὡπερ εἶναι κατάλληλον πρὸς παραγωγὴν ἀναφυκτικῷ ἀνέμου καὶ οὕτως ἢ χρήσις κατὰ τὴν Ἀνατολήν, Ἰνδίας καὶ Κίναν ἀνάγεται εἰς παλαιότερους χρόνους. Μετηνέχθη δὲ ἡ χρήσις αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα οἱ ταῦνες ἤρχισαν νὰ γίνωνται ἐκεῖ γνωστοὶ καθ' ἕν χρόνον καὶ κατασκευάσθησαν ῥ. ἐκ πτερῶν τοιούτων προέοντα τῆς τρυφῆς καὶ μαλθακότητος τῶν κατοίκων τῶν ἱκτῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐν Ἀθήναις ἐθεωρεῖτο ἡ ῥ. ὡς σκηπτρον τῆς καλλονῆς, αἱ δὲ ῥωμαῖαι θεσποῖναι εἶχον αὐτὴν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν· ἐφέροντο δὲ συνήθως ὑπὸ θεραπευτικῶν, ὡραίων παιδῶν ἢ εὐνούχων οἵτινες εἶχον καθήκον νὰ ἀερίζωσι διὰ τούτων τὰς θεσποίας. Παρὰ Ῥωμαίους πλήν τῶν γυναικῶν ἐποιεῖντο χρῆσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἄνδρες ἐν οἷς καὶ Αὐγουστος ὁστις εἶχε δοῦλον ἀερίζοντα αὐτὸν δὲ ἐκοιμάτο. Εἰσῆχθη δὲ βραδύτερον κατὰ τὰς Χριστιανικὰς τελετὰς ἡ χρήσις τῆς ῥ. διαρκέσασα μέχρι τοῦ 13' αἰῶνος. εἰσέτι δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις τελεταῖς καθ' ἃς ἱερουργεῖ ὁ πάπας φέρονται πρὶ αὐτοῦ δύο ἀνεμιστήρια ἐκ πτερῶν ταῖνων. Ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ πολὺ ἐνωρίτερον ἐγένετο γνωστή ἡ χρήσις τῆς ῥ., ἡ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἔνθα μόλις κατὰ τὸν 15' αἰῶνα εἰσῆχθη αὕτη. Αἱ ἀρχαῖαι ῥ. δὲν ἠνείγοντο καὶ ἐκλείοντο ὡς σήμερον ἀλλ' ἦσαν τεταμέναι καὶ συνέκειντο ἢ ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος ἐντὸς κρικοῦ μετὰ λαβίδος ἢ ἐκ πτερῶν ταῖνων ὡς προέπονται ἢ ἐκ φύλλου λεπτοῦ· μέλις κατὰ τὸν 12' αἰῶνα ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωνται τοιαῦτα μετὰ πολλῶν συνηρμοσμένων καὶ συνηλωμένων δι' ἐνὸς ἀξονος λεπτῶν ραβδιδίων ἐκ ποικίλης ὕλης, οὗτος δὲ ὁ τρόπος εἰσῆχθη κατ' εὐθείαν ἐκ Κίνας. Ὁ συρμὸς ἐπὶ Λουδοβίκου 14' ἔκαμπε τὴν ῥ. ἀνικείμενον πολυτελείας· τότε δὲ τὸ ἔϋλον ἀντικατεστάθη διὰ μαργαριτορρίζης, ἐλέφαντος, χρυσοῦ, χάλυβος καὶ ὁστράκου γελώνης καὶ ἀντὶ τοῦ περικαλύμματος ἐξ ἁπλῆς χρωματιστοῦ χάρτου ἐκωγραφίζοντο ἐπὶ τῶν ἱκτῶν καὶ τῶν μεσολαβούντων μερῶν εἰκόνες, ἀνθη, καὶ τοπεῖα· προσέτι δὲ ἐρωτικά σκηναὶ ἐκ τῆς βουκολικῆς ποιήσεως καὶ ἐκ τῆς μυθολογίας εἰλημμέναι. Σήμερον ἡ κατασκευὴ τῆς ῥ. ἀποτελεῖ ἕνα κύριον κλάδον τῆς νεωτέρας βιομηχανίας, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τοῦ καλλωπισμοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐν Παρίσις ἐνεργουμένη. [Ι.]

ῥίπλις (Ripley). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Δέρβυ καὶ συνδεομένη μετὰ τῆς δμωνόμου πόλεως διὰ σιδηροδρόμου ἔχει 6815 κατ., ἀνθρακωρυχεῖα καὶ σιδηρουργεῖα. [Μ.Σ.]

ῥίπτον (Ripon). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Ὑόρκης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὑρε. Εἶναι ἑδρα ἀγγλικανικῆς ἐπισκοπῆς ἔχουσα ὠρεῖον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 7512 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν κατασκευὴν μαλινῶν ὑφασμάτων· παρὰ ταύτην εὐρίσκεται τὸ κτῆμα Studley-Royal ἀνήκον εἰς τὸν μαρκήσιον Ρ. καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρεῖπια τοῦ μοναστηρίου Fountains Abbey τοῦ μεγίστου τῆς Ἀγγλίας. [Μ.Σ.]

ῥίς, ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἰνωτέρων ζῴων ὄργανον τοῦτο μὲν τῆς ἀσπρήσεως, τοῦτο δὲ ἀναπνευστικόν. Ἡ ἐξωθεν ὁρατὴ πυραμιδοειδὴς ἐν τῷ προσώπῳ ἐξοχή, ἡ καλουμένη κοινῶς ῥ., εἶναι ἐπικάλυμμα δερματίνον εὐρείας ἔνδον κοιλότητος («ῥινικῆς κοιλότητος») ἐκτεινόμενης ὑπερθεῖν τῆς ὑπερώας μέχρι τοῦ φρυγγοῦ, μεθ' οὗ κοινωνεῖ διὰ τοῦ εὐρέος «ῥινοφρυγγαίου πόρου». Διήρηται δ' αὕτη διὰ καθέτου διαφράγματος, διπλοῦς μὲν ὁστεῖνον, ἔμπροσθεν δὲ χονδρικοῦ, εἰς δύο πλαγία ἡμίση λήγοντα εἰς δύο ἐξωθεν τρήματα, τοὺς «ῥωθῶνας». Ἐν τῇ βῆσσι αὐτῆς, μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν δύο εἰδικὰ ἐπιμήκη ὀστά, τὰ «ῥινικά» ὀστά, (βλ. πίν. Σκελετὸς τοῦ ἀνθρώπου, 10) χρησιμεύουσιν ὡς ἐρείσμα τῆς ῥ. ἥς ἐρίζουσιν ἐν μέρει τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα. Ἐκάστη τῶν δύο ῥηθιῶν πλαγίων «θαλαμῶν» ἡ «χοανῶν» τῆς ῥ. διακόπτεται διὰ τριῶν ὀστεαρίων ἐλικοειδῶν, τῶν «ῥινικῶν κογχῶν», δι' ὧν ἐπαυξάνεται ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῆς ῥ., ἥτις τέλος ἐπαλείφεται ὑπὸ ἰδίου βλεννογόνου ὕμενος. Τὸ σύνθετος ἔκκριμα αὐτοῦ εἶναι ἡ κοινὴ βλέννα τῆς ῥ., ἣν ἀπομυττώμεθα. Καὶ τὸ μὲν ἐκ τῶν κάτω μέχρι τῆς μέσης ῥινικῆς κόγχης διάστημα (τὰ $\frac{2}{3}$) τῆς ῥινικῆς κοιλότητος εἶναι καθαρῶς ἀναπνευστικόν, ἀποτελεῖ δὴλα δὴ πόρον δι' οὗ ὁ ἀήρ εἰσπνέεται· καὶ φέρεται εἰς τὰ ἐνδότερα ἀναπνευστικὰ ὄργανα· τοῦτο δὲ ὁ κατάρρους εἶναι ἡ κοινὴ πάθησις ἡ καλουμένη «κόρυζα». Τὸ δὲ ἄνω μέρος (τὸ $\frac{1}{3}$) τῆς ῥ. εἶναι τὸ ἀσπρητικόν ὄργανον· τοῦτο ὁ βλεννογόμος ὕμην φέρει εἰδικὰ τινα («ἀσπρητικά») κύτταρα, εἰς τὰ δόποιτα, ὡς φαίνεται, καταλήγουσιν αἱ ἐσχαταὶ ἀποβλαστῆσις τοῦ ἀσπρητικοῦ νεύρου, (ὡπερ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου φέρεται εἰς τὴν ῥ. διηρημένον εἰς πολλὰς ἀποφυὰς διὰ μέσου τῶν τρημάτων τοῦ ἡθμοειδοῦς ὁστού). Εἰς τὰ ῥηθέντα ἀσπρητικά κύτταρα ἐπιδρῶσαι αἱ ἐξωθεν εἰσερχό-

μειναι εἰς τὴν Ῥ. δομηραὶ οὐσαι παράγου-
σιν ἐπὶ τοῦ ἀσθητικῆς νευροῦ τὰς ἐντυπώ-
σεις τῶν διαφόρων ὁσμῶν, φερμέναις δι' αὐ-
τοῦ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. [Δ.Χ.]

Ῥισελιέ (Richelieu) 1) Armand Jean du Plessis καρδινάλιος καὶ δούξ de R. πε-
ριώνυμος ὑπουργὸς Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ' βα-
σιλέως τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ τῶν μεγίστων
ἀνδρῶν αὐτῆς γενν. τῷ 1585 ἐν Παρισίῳ.
Καταγόμενος ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς
ἐπαρχίας Ποατοῦ κατ' ἀρχὰς εἶχε προο-
ρισθῆ διὰ τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα,
ἐπειτα ὁμως ἔλαβε παρὰ τὴν κανονικὴν ἡλι-
κίαν τὸ ἐπίσκοπικόν ἀξίωμα γενόμενος μετ'
ὀλίγον ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Luçon.
Ἀπεσταλμένος ὢν ὑπὸ τοῦ κλήρου εἰς τὴν
γενικὴν συνέδον (Etats généraux) τῷ 1614
διεκριθῆ ἐκεῖ καὶ ἤρισε εἰς τὸν πανίσχυρον
τότε στρατάρχην d'Ancre καὶ εἰς τὴν ἀντι-
βασιλευσαν βασιλομήτορα Μαρίαν τὴν ἐκ
τῶν Μεδίκων δι' ἧς διωρίσθη ἐφημέριος αὐτῆς
καὶ εἰτα γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ
τῶν ἐσωτερικῶν καὶ στρατιωτικῶν. Γενόμε-
νος τῷ 1622 καρδινάλιος καὶ τέλος τῷ
1624 πρωθυπουργὸς διὰ τῆς προστασίας
τῆς μητρὸς τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν κατηγο-
ρεῖται ὅτι ἐδείχθη ἐπειτα ἀχάριστος καὶ
σχεδὸν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Λουδοβίκου
ἀποστρεφόμενος τὸν P., ἐπέδωκε τρία τινά,
να καταβάλῃ τὴν πολιτικὴν ἰσχύον τῶν Δια-
μαρτυρομένων ἐν Γαλλίᾳ, να συντριφῇ τὴν
ὑπεροφίαν καὶ τὴν κομματικὴν τάσιν τῶν
ἐυπατριδῶν αὐτῶν καὶ τέλος να ταπεινώσῃ
τὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας. Ὅθεν ἐξηράνισε
διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως Λα-Ροσέλ
τῷ 1628 τὴν πολιτικὴν θέσιν τῶν Διαμαρ-
τυρομένων, ἐξηνάγκασεν εἰτα τὰ ἀνώτατα
δικαστήρια να γείνωσιν ὅργανα αὐτοκράτους
αὐλικῆς διαδικασίας, ὅπως διὰ τοῦτο κα-
ταβλήθῃ ἡ ἀνωτέρα ἀριστοκρατία, συνῆψε
μετὰ τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου βασιλέως
τῆς Σουηδίας συμμαχίαν τῷ 1631, ἠνώθη
τῷ 1635 μετὰ τῆς Ὁλλανδίας ὅπως κυ-
ρίευσεν τὰς Ἰσπανικὰς Κατω γώρας, ἐθί-
κεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δουκὸς Βερνάρ-
δου τῆς Βεθυμάρης τοῦ ἀντικαταστήσαντος
τὸν Γουσταύον Ἀδόλφον γαλλικὰ στρα-
τεύματα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ οἴκου τῆς
Αὐστρίας ἐν οἴκῳ προσέβαλε ταυτεχρόνως
εἰσελάσας νικηφόρως κατὰ τὰς πανταχῶς
κτήσεις αὐτοῦ καὶ κατορθώσας να λαβῇ
ἡ Γαλλία ὑπεροχὴν ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς
πράγμασι τοῦθ' ὅπερ καὶ συνέβη ἐπὶ μάλ-
λον κατὰ τὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ P.
γενομένας συνθήκας τῆς Βεστφαλίας καὶ τῶν
Πυρηνάτων. Ὁ P. ἀπέθανε τῇ 4 Δεκεμ-
βρίου 1642 πρὸ τῆς περατώσεως τῶν πο-
λέμων οὓς ἐπεχειρήσε καὶ ὀλίγον μετὰ
τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τῶν εὐπατριδῶν

Cinq-Mars καὶ de Thou κατηγορηθέντων
ὡς συνομωσάντων μετὰ τῆς Ἰσπανίας κατ'
αὐτοῦ καὶ συναριθμουμένων κατὰ τινὰς με-
ταξὺ τῶν θυμάτων τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ
ἐκδικήσεως. Ὁ P. ὅστις τῷ 1631 ἐγέν-
ετο ὁμότιμος μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ δου-
κὸς εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ μέγιστος τῶν
ἀνδρῶν τῶν διοικησάντων τὴν Γαλλίαν ὡς
ἔχων μεγαλεπήβολα σχέδια καὶ ἐπιδιώκων
τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν μετ' ἐπιμονῆς καὶ στα-
θερότητος ἀκραδάντου, ἀλλὰ κατηγορεῖται
συγχρόνως ὡς δείχνεις λίαν ἀμείλικτος καὶ
ἐνεργῆσας ἐνίοτε προσωπικὰς ἐκδικήσεις
ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ κοινῶς συμφέροντος.
Ἐπεμελήθη ἐκτὸς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτι-
κῆς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, τακτο-
ποίησας τὰ οἰκονομικά, σχηματίσας στόλον,
ἐπεκτείνας τὰς γαλλικὰς ἀποικίας καὶ
πλουτίσας τὴν Γαλλίαν διὰ πλῆθους μεγα-
λοπρεπῶν οἰκοδομῶν προσέει δὲ τὰ γράμ-
ματα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ ἐτυχον προστασίας
ὑπ' αὐτοῦ ὥς οὐ ἰδρύθη καὶ ἡ Γαλλικὴ
Ἀκαδημία τῷ 1635. Τὰ Ἀπομνημονεύματά
τοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Petitot ἐν ἔτει
1823· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ συγγραμμά-
των κυριώτατα εἶναι ἡ Πολιτικὴ διαθήκη
τοῦ καρδινάλιου P. (2 τόμ. 1764) καὶ τὸ
Ἡμερολόγιον τοῦ καρδινάλ. P. (1664, 2
τόμ.). Βιογραφίαι αὐτοῦ ἐγράφησαν πολ-
λαί ἐν αἷς ἐξαίρονται αἱ τοῦ Capefigue
(1865) Dussieux (1885) καὶ Masson (1884).
Πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ Avenel, R.
et la monarchie absolue (4 τόμ. Παρις.
1884-90). — 2) Louis Francois Armand
δούξ de R. στρατάρχης τῆς Γαλλίας καὶ
μικρὸς ἀνεψιὸς τοῦ προηγουμένου γεννηθεὶς
τῷ 1696 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1788. Κατὰ
τὴν βασιλείαν Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' διεκριθῆ
ὡς διπλωμάτης, διατελέσας πρέσβυς ἐν
Βιέννῃ τῷ 1726 καὶ ἐν Γενεύῃ τῷ 1748,
καὶ ὡς στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς κυρίως διὰ
τῆς ἀλώσεως τῆς νήσου Μινόρκας τῷ 1756,
ἀφοῦ ἐγένετο στρατάρχης τῷ 1748· τῷ
1758 ὁμως ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθη να διατη-
ρήσῃ τὴν κτῆσιν τοῦ Ἀννεβέρου τὲ ἐποῖον
ἐκυρίευσεν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς θνεκλήθη καὶ
ἐξῆσεν ἐκτοτε ὡς ἰδιώτης λοχολοῦμενος
μόνον εἰς αὐλικὰς βραδευγίας καὶ ἡδονὰς
δι' ἃς κατέστη διαβόητος. Τὰ Ἀπομνημο-
νεύματα αὐτοῦ συνταχθέντα κατὰ τὰς ἰδίας
αὐτοῦ σημειώσεις ὑπὸ τοῦ Soullavie (1790
1 τόμ.) ἀπεκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας
τοῦ δουκός. — 3) Armand δούξ de R. ἐγ-
γόνος τοῦ προηγουμένου ἐγεννήθη τῷ 1766.
Μεταναστεύσας κατ' Ὀκτωβρίου τοῦ 1789
εἰς Ῥωσίαν ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς γαλλι-
κῆς ἐπαναστάσεως διατέλεσε κατὰ τὰ ἔτη
1803—1813 γενικὸς διοικητὴς τῆς ἀρτι-
ἰδρυθείσης πόλεως Ὁδησσοῦ. Μετὰ δὲ τὴν
παλινέρθωσιν τῶν Βουρβόνων ἐγένετο τῷ

1814 ὁμότιμος τῆς Γαλλίας καὶ ἔπειτα δις πρωθυπουργὸς τῶ 1815—1818 καὶ 1820—1821. Ἀπέθανε δὲ τῇ 17 Μαΐου 1822 ἐν Παρισίοις. [Μ.Γ.]

Ῥίσοδον. Χωρίον τοῦ δήμου Σκίλλωντος $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Ν τῶν Κρεστένων, ἔχον 638 κατ.

Ῥίτσαρδσον (Samuel Richardson). Ἀγγλος μυθιστοριογράφος γενν. ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Δέρβυ τῶ 1689 καὶ ἀποθ. τῶ 1761. Υἱὸς ὢν λεπτοῦργου ἐξέμαθε τὴν τυπογραφικὴν τέχνην χρησιμοποιῶν πρὸς τοῦτοις τὸν διαθέσιμον καιρὸν διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ προαγωγὴν καὶ βραδύτερον ἀποκατέστη ὡς τυπογράφος ἐν Λονδίῳ. (1) Ἦ εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἀγγλικῆς οἰκογενειακῆς μυθιστορίας μετὰ τὸν Στῆλ καὶ Ἀδδισῶνα, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ τὰ πλείστης σημασίας ἐν τῇ παγκοσμίῳ λογοτεχνίᾳ καιτοὶ καθίστανται ἐπίκενα κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου ἔμως ἀντισταθμίζονται διὰ τῆς ἐντέχνου περιγραφῆς τῶν μικρῶν καὶ φαινομενικῶς ἀσημαντῶν περιπετειῶν τοῦ οἰκιακοῦ βίου. Ταῦτα δὲ εἶναι ἡ Παμέλα, (1741). Clarissa Harlowe (1748) καὶ Sir Charles Grandison (1753), ὧν τὰ δύο τελευταῖα λογίζονται ὡς τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ. [Μ.Γ.]

Ῥίτσελ (Ernest Rietschel). Γερμανὸς ἀνδριαντοποιὸς γενν. 1804 ἐν Pulsnitz τῆς Σαξωνίας καὶ ἀποθ. 1861 ἐν Δρέσδῃ. Ἐμερρώθη κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν τεχνῶν ἐν Δρέσδῃ καὶ ὕστερον ὑπὸ τὸν Ῥάουχ ἐν Βερολίῳ καὶ διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 1832 καθηγητὴς ἐν τῇ ἀνωτέρῳ Ἀκαδημίᾳ. Ὁ Ρ. διεκρίθη ἐν τῇ τέχνῃ ἰδίως ὡς συνενώσας τὸ ἰδεώδες μετὰ τῆς ἀληθείας τῆς φύσεως, ἐκ τῶν ἔργων δὲ αὐτοῦ ἐξαιρῶνται τὸ μνημεῖον τοῦ Λουθέρου ἐν Βόρμῃ, ὁ Χριστὸς νεκρὸς ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς Παναγίας (Pietà) ἐν Ποτσδάμῃ, ὁ ἀνδρὶς τοῦ Λέσσιγγ ἐν Βρουναβίχῃ, ὁ διπλοῦς ἀνδρὶς τοῦ Γκαίτε καὶ Σχίλλερ ἐν Βεϋμάρῃ, καὶ πολυάριθμοι προτομαί, ἀνάγλυφα καὶ ἐναέτεια ἀγάλματα ἐν Βερολίῳ, Λιψία, καὶ Δρέσδῃ. [Μ.Γ.]

Ῥίτσεμπύττελ (Ritzehüttel). Δικαστικὴ περιφέρεια ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐλευθέραν πόλιν τοῦ Ἀμβούργου ἀριστέρθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίου εἰς τὴν Β θάλασσαν. ἔχει δὲ ἐμβαδὸν 83 τχμ. περίπου μετὰ 8249 κατοίκων καὶ ὁμώνυμον πόλιν ὡς καὶ τὸ Cuxhaven, πρωτεύουσά ἐστιν τῆς ὅλης περιφέρειας. [Μ.Σ.]

Ῥίτσλ (Φρειδερίκος Γουλιέλμος Ritschl). Διάσχυος γερμανὸς φιλόλογος γενν. τῶ 1806 ἐν Grossvargula τῆς Θουριγγίας ἔσπουδασε κατ' ἀρχὰς ἐν Λιψία καὶ εἶτα

ἐν Ἀλλῃ ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῶ 1829 διὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ «Schedae criticae», διορίσθη δὲ μετὰ ταῦτα ἑκτακτος καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἀλλῆς τῶ 1832· μετατεθεὶς μετὰ ἐν ἔτος εἰς Ὑρς-σλαβίαν ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1839 προαχθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τακτικὸν καθηγητὴν. Ὑστερον δὲ μέχρι τοῦ 1865 ἐδίδασκεν ἐν Βόννῃ διατελέσας καὶ ἀπὸ τοῦ 1854 ἀνώτερος ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης καὶ διευθυντῆς τῶν μουσείων τοῦ τε τῆς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ Ῥηνικοῦ τῶν πατρίων ἀρχαιοτήτων. Προσκληθεὶς δὲ ἔπειτα εἰς Λιψίαν, ἐπέδρασε τελεσφόρως ἐπὶ τῶν γραμμάτων μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἐν Βόννῃ λαμπρὰς ἐπιτυχίας διδάσκων καὶ διευθύνων τὸ φιλολογικὸν προντιστήριον μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῇ 9 Νοεμβρίου 1876. Κυριώτατον καὶ σπουδαιότατον ἔργον τοῦ Ρ. εἶναι ἡ δυστυχῶς μὴ ἀποπερτωθεῖσα κριτικὴ ἐπεξεργασία τοῦ Πλαύτου μετὰ λίαν ἐκτεταμένων προλεγομένων περὶ τῆς κριτικῆς, γραμματικῆς, προσωπίας καὶ μετρικῆς τοῦ ποιητοῦ (3 τομ. 1848-1854 ἐν Βόννῃ· 6' ἐκδ. ἐν Λιψία 1871 κέ.), δι' ἧς ἔδωκε σταθερὰν βάσιν διὰ τὴν κριτικὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιοτέρας Ῥωμαϊκῆς ποιήσεως. Ἐτέρα σπουδαία ὑπηρεσία τοῦ Ρ. πρὸς τὰ γράμματα συνίσταται εἰς τὴν ἀπὸ τῶν μελετῶν τοῦ Πλαύτου προσελθούσαν ἐξέτασιν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν ἐπιγραφῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· τὸ ἔργον αὐτοῦ *Priscae latinitatis monumenta epigraphica* (Βερολ. 1862) ἔταμε νέαν εὐρείαν ὁδὸν ὡς πρὸς τὰς τοιοῦτου εἶδους μελέτας. Ἐγραψε προεῖτι πλείστας ὁσας διατριβάς συναθροισθείσας ὑπὸ τὸν τίτλον *Opuscula Philologica* (5 τομ. 1867-1879) καὶ διηγήθη τὰ περιοδικὰ «Ῥηνικὸν Μουσεῖον» ἀπὸ τοῦ 1841-1876. Βιογραφίας τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἰδρυτοῦ ἰδίως κριτικῆς φιλολογικῆς σχολῆς ἔγραψαν ὁ Λουκιανὸς Μύλλερ καὶ μάλιστα ὁ Ῥίμπκε. [Μ.Γ.]

Ῥίτσαμονδ (Richmond). 1) Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Σούρρεϋ πρὸς Δ τοῦ Λονδίνου οὕτως ἀποτελεῖ καὶ προάστειον. Κειμένη δὲ χαριέντως ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἄκθης τοῦ Ταμέσεως ἔχει 22684 κατ., θεολογικὴν σχολὴν, θέατρον, ἀστεροσκοπεῖον, καθεδρικὴν γὰρ μετὰ μνημείων διασήμεων ἀνδρῶν καὶ μέγα βασιλικὸν ἄλσος ἐκτάσεως 9 τχμ., συχνάζεται δὲ πολὺ ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Λονδίνου κατὰ τὰς ἐορτάς. — 2) Πρωτεύουσα τῆς Β Ἀμερικανικῆς πολιτείας Βιργινίας καὶ τῆς κομητείας Henrico ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ James River. Ἐδρα οὕσα Δουτικὸ ἀρχιεπισκόπου ἀριθμεῖ πολλὰ ἑξιοθέατα μνημεῖα ἐν οἷς τὸν ἐπιπικνὸν ἀνδριάντα τοῦ Οὐάσιγκτωνος, πολλὰ ἐκπαιδευτικά

καταστήματα και 81388 κατοίκους ένεργούντας σπουδαίους εμπορίου ιδίως καπνού και δλεφρών και βιομηχανίαν περιωνυμίων σιγάρων. Από του 1861-1865 υπήρξεν έδρα των Ν πολιτειών και παρ' αυτήν έγινοντο αι νικηφόροι μάχαι των Βορείων κατά των Νοτίων κατά Ιούνιον του 1862 ως και τῷ 1865 ή νίκη του Σερίδαν κατά του Αη. — 3) Πρωτεύουσα της κομητείας Wayne έν τῇ Β Αμερικανική πολιτεία Ινδιανὰ Α της Ινδιαναπέλεως. Οι κάτοικοι αὐτῆς ανερχόμενοι εἰς 16808 ασχολούνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν διατηροῦντες πολλά εργοστάσια και μεγάλους εμπορικούς οίκους. [Μ.Σ.]

Ρίττερ (Karl Ritter). Περιώνυμος γερμανὸς γεωγράφος γενν. τῷ 1779 έν Κουεβλιμβούργῳ και ἀποθανὼν τῷ 1859 έν Βερολίνῳ. Μορφωθείς έν τῷ πανεπιστημίῳ της Αλλης ως παιδαγωγός, ἐδίδαξεν εἰτα έν πλουσίῳ ιδιωτικῷ οἴκῳ της Φραγκφούρτης ένθα τῷ 1807 ἐσχετίσθη μετὰ του Ούμβέλδου. Ἐπιχειρήσας ταξιδίον μετὰ των μαθητῶν του εἰς Ἑλβετίαν, Σαβοίαν, Γαλιαν και Ἰταλίαν ἀποκατέστη βραδύτερον έν Γοτting διαμείνας ἐκεῖ 5 ἔτη. Τῷ 1820 ἐωρίσθη καθηγητῆς της γεωγραφίας έν τῷ πανεπιστημίῳ και τῇ γενικῇ στρατιωτικῇ σχολῇ του Βερολίνου λαβὼν ὕστερον συγχρόνως και ἄλλας θέσεις μέχρι του θανάτου αὐτοῦ. Ὁ Ρ. υπήρξεν ὁ ιδρυτῆς της λεγομένης συγκριτικῆς γεωγραφίας, ἐκ δὲ των πολυριθμῶν ἔργων του ἐξάιρεται ἰδίως ή Γεωγραφία έν σχέσει πρὸς την φύσιν και την ἱστορίαν του ἀνθρώπου (β' ἐκδ. 1820 — 1859, έν 20 τομ.). Πολλά των μαθημάτων αὐτοῦ ἐξέδωκε μετὰ θάνατον ὁ Daniel, πρὸς ἀνάμνησιν δὲ αὐτοῦ ἰδρύθησαν έν Βερολίνῳ και Λιψία ὁμώνυμα ἰδρύματα σκοπὸν ἔχοντα την προαγῆν των γεωγραφικῶν γνώσεων διὰ περιηγήσεων και ἐπιστημονικῶν μελετῶν. [Μ.Γ.]

Ρίφη. Χωρίον της Κεφαλληνίας έν τῷ 2ῳ μῳ Ἀνωγητῶν, 45' ΒΔ των Μονοφυλάτων. Κάτ. 369.

Ριχαρδεία. Βλ. λ. Κάλλη.

Ριχάρδος (Richard). Ὀνομα 3 βασιλέων της Ἀγγλίας. 1) Ρ. ὁ Α' ὁ Λεοντόκαρδος ή Λεοντόκαρδος καλούμενος (γαλλιστί Coeur de lion), γεννηθείς τῷ 1157 έν Ὁξφόρδῃ, διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἑρρίκον τὸν Β' τῷ 1189. Λαβὼν μέρος κατὰ την τρίτην σταυροφορίαν ἐκυρίευσεν τῷ 1191 έν μηνί Μαίῳ την νῆτον Κύπρον και ἐνίκησε τὸ αὐτὸ ἔτος τὸν Σουλτὰν Σαλα-εδ-διν έν Ἀρσούφ παρὰ την Ἰσπην πολεμῶν ἐναντίον 100000 Μουσουλμάνων· έν τούτοις δὲν ἐτόλμησε νὰ προσβάλῃ την Ἱερουσαλήμ και μεθ' ὧρας τὰς λαμπράς αὐτοῦ

ἀνδραγαθίας ἤναγκάσθη νὰ ἀποπλεύσῃ ἐπίσω χωρὶς νὰ κατακτήσῃ την Παλαιστίνην (1192). Ριφθείς ὑπὸ της τρικυμίας ἐπὶ των ἰκτῶν της θαλάσσης προσεπάθησε νὰ διέλθῃ μετρημεισμένος τὰς γῶρας του δουκὸς της Αὐστρίας Λεοπόλδου τὸν ὁποῖον εἶχεν ὕβρισει θανάσιμος έν Παλαιστίνῃ ἀλλ' ἀνακαλυφθείς συνελήσθη κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ και ἐγκατερίχθη έν στενῇ φυλακῇ φρουρίου τινος ὅθεν δὲν ἐξῆλθεν εἰμῇ μετὰ πάροδον ἔτους και τῇ βοήθειᾳ ως λέγεται του πιστοῦ αὐτοῦ ποιντοῦ Βλονδὲλ ἐπὶ ὑπερέγκαις λύτραις. Κατὰ την ἀπουσίαν του Ρ. εἰς Ἀγγλίας ὁ ἀδελφὸς του Ἰωάννης ὁ Ἀκτῆμων ἐζήτησε νὰ τὸν παραγκωνίσῃ ἐπὶ του θρόνου ἀλλ' ή μερίς τουτου συνετρίβῃ μετὰ την ἐπάνοδον του βασιλέως εἰς Ἀγγλίαν τῷ 1194. Ἐπολέμησεν ὕστερον νικηφόρος κατὰ Φιλίππου Δυόγουστου βασιλέως της Γαλλίας προσβαλόντος την Νορμανδιαν ἀλλὰ ταχέως συνεφιλιώθη μετ' αὐτοῦ και ἔζησεν ἐπὶ τινὰ ἔτη έν εἰρήνῃ. Βραδύτερον ἔμωσ τῷ 1199 πολιτορκῶν τὸ φρούριον Chalus του ὑποτελοῦς αὐτοῦ ὑποκόμητος της Λιμόγης ἐτρώθη πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ βέλους ἐξ οὗ ἀπέθανεν. Ὁ Ρ. εἶναι ὁ ὀνομούμενος ἥρως της ἱπποτικῆς ποιήσεως, καταλιπὼν αὐτὸς ἄσματα τινὰ. — 2) Ρ. ὁ Β' υἱὸς του λεγομένου Μέλανος πρίγκηπος και ἄγγονος Ἐδουάρδου του Γ' ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1377 ἐνδεκαετῆς. Διηύθυνον τὰ του κρατοῦς εἰ θεοὶ αὐτοῦ ἐπὶ της ἀνηλικιότητος αὐτοῦ της λίαν πολυταράχου ἔνεκα της στάσεως του Wat Tyler τῷ 1382 και της προσδο και καταστολῆς της αἰρέσεως του Βικλεφ. Ἀναλαβὼν εἰτα τὰς ἡνίας της κυβερνήσεως ἀνεδέχθη ἀνίσχυρος, νωθρὸς και ἀσωτος, κατὰ δὲ την ἀπουσίαν αὐτοῦ εἰς Ἱρλανδίαν ἐναντίον των στασιασάντων ἐκεῖ, ἐξεδιλήθη του θρόνου ὑπὸ του ἐξαδέλφου αὐτοῦ δουκὸς της Ἐρφορδῆς ὅστις ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐρρίκος Δ' τῷ 1399, και ἐγκατέκλεισε τὸν Ρ. έν τινι φρουρίῳ της Σκωτίας ένθα και ἀπέθανε μετ' οὗ πολὺ δολοφονηθείς. — 3) Ρ. ὁ Γ' γενν. τῷ 1452 νεώτατος υἱὸς Ρ. του δουκὸς της Ὀρκνης. Γενόμενος δοῦς του Γλόστερ μετὰ τὸν σφετερισμὸν του θρόνου της Ἀγγλίας ὑπὸ του ἀδελφοῦ του Ἐδουάρδου του Δ', μετὰ τὸν θάνατον του ὁποῖου ἀνέλαβε την βασιλικὴν ἐπιτροπείαν έν ὀνόματι του 12ετοῦς ἀνεψιῦ του, Ἐδουάρδου του Ε' τῷ 1483. Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁμοῦ στραγαλίσας αὐτὸν μετὰ του νεωτέρου ἀδελφοῦ Ρ. και αὐτοῦ καλουμένου, ἀνεγνώρισθη ὑπὸ του Κοινοβουλίου κατ' Ἰανουαρίον του 1484 βασιλεὺς. Εὐθὺς ὁμοῦ μετὰ ταῦτα καταστὰς μισητὸς ἔνεκα τῶν κακουργημάτων του προσεβλήθη ὑπὸ Ἐρρίκου Τυδώρ του βραδύτερον Ἐρ. του Ζ' και

ἐνίκηθη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Bosworth ἐνθα ἐφανευθῆ τῷ 1485 γενναίως ἐν τοῦτοις πολέμοις. Ὁ Ρ. ἦτο μίγμα ἀρετῶν καὶ κακιῶν, δι' ὃ καὶ αἱ γνώμαι τῶν ἱστορικῶν διγάζονται κατὰ τὸν χαρακτήρισμόν τοῦτου. [Μ.Σ.]

Ριχάρδος (Richard) κόμης τῆς Κορνουαλλίας καὶ γερμανὸς βασιλεὺς κατὰ τὴν μεγάλην Μεσσοβασίλειαν γενν. τῷ 1209 καὶ ἀποθ. 1272. Υἱὸς ὦν Ἰωάννου τοῦ Ἀκτὴμονος βασιλέως τῆς Ἀγγλίας διεκρίθη κατ' ἀρχὰς ἐν τοῖς πολέμοις κατὰ τῶν Γαλλῶν ὡς καὶ ἐν Παλαιστίνῃ, τῷ δὲ 1257 ἐξελέγη γερμανὸς βασιλεὺς ὑπὸ 3 ἐκλεκτῶν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους, τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Κολωνίας καὶ Μογουντίας ὡς καὶ τοῦ κόμητος Παλατίνου δεκασθέντων καὶ ἐστέθη ἐν Ἀκουαγράνῳ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος· δὲν ἀναγνωρίσθη ὁμοῦς ὑπὸ ὅλου τοῦ κράτους τῶν λοιπῶν ἐκλεκτῶν ὑποστηρίζοντων Ἀλφρέον τὸν Ι' βασιλεῖα τῆς Καστίλλας, ἕνεκα τοῦ ὅτι οὗτος ὁ Ρ. τρεῖς μόνον παροδικῶς διέτριψεν ἐν Γερμανίᾳ τὸ πλεῖστον διαδίδως ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνθα καὶ ἀπέθανεν. Ἀλλως τε ὁ Ρ. ἦτο ἡγεμὼν διακρινόμενος διὰ τὰς ὑψηλὰς ιδιότητας τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ καὶ ὁ πλουσιώτατος τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου κατὰ τοὺς τότε χρόνους. [Μ.Γ.]

Ρίχτερ (Richter). 1) Adrian Ludwig R. Γερμανὸς ζωγράφος καὶ ἰκνογράφος γενν. 1803 ἐν Δρέσδῃ. Ἐδιδάχθη τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς τέχνης ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπιτελείου χαλκογράφου διατρίψας ἔπειτα πρὸς τελειοποίησιν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Ἰταλίαν. Ἐκεῖθεν ἐπανελθὼν ἐγένετο ὕστερον τῷ 1836 καθηγητὴς τῆς τοπιογραφίας ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Δρέσδης μέχρι τοῦ 1877 ὅτε παρρητήθη· ἀπέθανε δὲ τῷ 1884. Κατ' ἀρχὰς ἀντιπροσωπεύων τὴν ἱστορικὴν τοπιογραφίαν διὰ σειρὰς πινάκων εἰλημμένων ἐξ Ἰταλικῶν τοπειῶν, διεκρίθη ὕστερον τὰ μάλιστα εἰκονογραφῶν γερμανικὰ δημῶδη βιβλία καὶ παραμυθία καὶ ἀπεικονίζων σκηνὰς ἐκ τοῦ γερμανικοῦ δημῶδους καὶ οἰκογενειακοῦ βίου τα ὅσα διὰ τὴν ζωηρότητα τῆς ἐκφράσεως καὶ τὸ ἀφελές τῆς συνθέσεως ἐῖλκυσαν τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν καὶ διεδοχθῆσαν εἰς εὐρὺν κύκλον διὰ τῆς ξυλογραφίας. — 2) Eugen R. Πολιτικὸς ἀνὴρ γεννηθεὶς τῷ 1838 ἐν Δυσελδόρφ. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν νομικῶν σπουδῶν τοῦ ἀνέλαβε διαφόρους διοικητικὰς θέσεις μέχρι τοῦ 1864, ὅτε δυσαρσενηθεὶς παρρητήθη ἀφοσιωθείς τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν κοινobουλευτικὸν βίον καὶ τὴν δημοσιογραφίαν. Ἐξελέγη τῷ 1867 μέλος τοῦ Βεραιογερμανικοῦ κοινobουλίου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1871 τοῦ Γερμανικοῦ κοινobουλίου εἰς ἣν θέσιν ἀνευ διακοπῆς ἐκλέγεται μέχρι σήμερον. Ἡ γένεσις ἀλλοτε τῶν προδευτικῶν, νῦν δὲ τῶν γερ-

μανῶν ἐλευθεροφρόνων ἐν τῷ κοινobουλίῳ καὶ λίαν ἐμπειρὸς πάντων τῶν οἰκονομολογικῶν ζητημάτων, διακρίνεται διὰ τὸ ἐξυ καὶ προκλητικὸν αὐτοῦ ἥθος ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν ὑπουργῶν καὶ μάλιστα τοῦ Βίτμαρκ καθ' οὗς χρόνους διείπεν ἐκείνος τὰ τῆς ἀρχῆς. Ἐγράψε δὲ πλεῖστα οἰκονομολογικὰ καὶ πολιτικὰ συγγράμματα. — Jean Paul Friedrich R. κοινῶς Jean Paul καλούμενος ἀγγινοῦτατος γερμανὸς συγγραφεὺς γενν. τῷ 1763 ἐν Βούνσιδελ τῆς Βαυαρίας. Ἐσπουδάσε κατ' ἀρχὰς ἐν Λιψία θεολογίαν ἔπειτα τοῦ 1781, ἔπειτα δὲ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν καταγινόμενος συνάμα περὶ τὸ συγγράφειν. Ἐγένετο ἔνεκεν ἐλλείψεως πόρων οἰκοδιδασκαλὸς ἀπὸ τοῦ 1791-1794, ὅτε βελτιωθείσης τῆς τύχης διὰ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἔζησεν ἕκτοτε ἀλλεπαλληλῶς εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Κεντρικῆς Γερμανικῆς πρὸς πολλὰς τιμώμενος. Ὁ δοῦς τοῦ Σαξωνικοῦ δουκάτου Χιλδβουργχάουζεν ὠνόμασεν αὐτὸν αὐλικὸν σύμβουλον, ὃ δὲ τότε ἀρχικαγκελλάριος Δάλδερφ ἐχορήγει εἰς αὐτὸν ἑτησίαν σύνταξιν ἣτις ὕστερον συνεχίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1825 ἐν Βαῦρσῷ ἐνθα ἀπὸ τοῦ 1804 εἶχεν ἐγκαταστή καὶ ἐνθα ἀνηγέρθη τῷ 1841 ὁ ἀνδριὰς αὐτοῦ δαπάνῃ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου. Ὁ Ρ. ἀνεδείχθη ὁ μέγιστος τῆς Γερμανίας εὐτράπελος συγγραφεὺς διαπρέπων διὰ τὴν πρωτοτυπίαν, τὴν χάριν, τὴν λεπτότητα καὶ τὴν βεβαιότητα αἰσθηματικῶτα ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀτινα ἕνεκα τῆς ἀδολείπτου τάσεως τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν παραχθισμένην ἐντύπωσιν, στεροῦνται φυσικότητος καὶ σήμερον εἶναι ὀλίγον πεπαλαιωμένα. Ταῦτα συνίστανται εἰς μυθιστορίας καὶ ἄλλα καλλιλογικὰ καὶ ψυχολογικὰ ἔργα, ὧν νεωτάτη ἐκδόσις εἶναι ἡ τοῦ 1879 (ἐν Βερολ. εἰς 60 τομ.). Ἐκ τῶν πολλῶν γραφέντων περὶ τοῦ ἀνδρὸς διακρίνεται ἰδίως ἡ βιογραφία αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Nerlich (Βερολ. 1876 καὶ 1890). [Μ.Γ.]

Ριψάδα. Χωριὸν τοῦ δήμου Σιγάνων (Καρδίτσας) ἔχον 242 κατ. [Μ.Σ.]

Ριψαλὶς (Bot.). Rhipsalis Gärtn. Γένος Κακτιδῶν. Παχύφυτα ψευδοπαράσιτα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, θεραπεύονται ἐν τοῖς κήποις χάριν κόσμου, (βλ. πίν. κακτιδῶν εἰς λεξ. Κήρινος). [Θ.Χ.]

Ροαγέ-Κολλάρ (Pierre Paul Boyer-Collard). Γάλλος φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1763 ἐν Sompuis τῆς Καμπανίας καὶ ἀποθανὼν τῷ 1845. Μέλος ὦν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων διεκρίθη ὡς δημοτικὸς ῥήτωρ, πλὴν ὕστερον τῇ 10 Αὐγ. 1792

κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ βασιλέως παρηγγήθη ἕνεκα τῆς μετριοπαθείας αὐτοῦ καὶ ἐφυγεν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα. Κατὰ Μαιον τοῦ 1797 ἐγένετο μέλος τοῦ συμβουλίου τῶν Πεντακοσίων ὅθεν ἐξεδ'ώθη μετ' ὀλίγον συνεπείᾳ τοῦ πραξικοπήματος τῆς 4 Σεπτ. 1797. Ἐκτοτε ἀπεσύρθη πρὸς καιρὸν τοῦ πολιτικοῦ βίου καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας ἡσχολήθη περὶ τὰς φιλοσοφικὰς μελέτας ὁρίσθεις καὶ τῷ 1811 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Παρισίων. Τὰ μαθήματα αὐτοῦ ἡσχράν μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς νεωτέρας γαλλικῆς φιλοσοφίας, ὡς ἀντίπαλος δὲ τῆς Αἰσθητικῆς λεγομένης φιλοσοφίας ἀντιπροσώπευε τὴν τῶν Σκώτων ἐκλεχθεὶς ὕστερον τῷ 1827 μέλος τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας. Ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐξοχωτάτοι ὑπῆρξαν ὁ Ζουφφρά, ὁ Κουζέν καὶ ὁ Γκιζώ. Μετὰ τὴν παλινερόθωσιν τῶν Βουρβόνων πρὸς οὗς ἀνέκαθεν ἐκλινεν ὠνομάσθη πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐπιτροπείας καὶ ὡς τοιοῦτος μέλος τῆς κυβερνήσεως συγχρόνως δὲ ἐξελέγη βουλευτὴς καὶ υπερῆσπισε μετὰ ζήλου τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα γενόμενος τῷ 1820 ἡγέτης τοῦ ἐν τῇ βουλῇ κόμματος τῶν λεγομένων Δογματιστῶν. Πρόεδρος τῆς βουλῆς ἐν ἔτει 1828 διεκρίθη διὰ τὴν εὐστάθειαν καὶ ἀμεροληψίαν αὐτοῦ καὶ ὑπῆρξεν ὁ ἐγγχειρίσας τὴν περίφημον ἀναφοράν τῶν 221 βουλευτῶν εἰς τὸν βασιλεῖα Κάρολον τὸν Ι' μετὰ τὴν ἐκθρονισμόν τοῦ ὁποίου ἀπεσύρθη τοῦ λοιποῦ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς καὶ ἡσύχαζε μέχρι τοῦ ἰδίου θανάτου. Ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ λόγων ὁ P. K. κατέλιπε καὶ τινα φιλοσοφικά ἀποσπάσματα ἐκ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ συνεκδοθέντα μετὰ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ Ῥή' ὑπὸ Ζουφφρά· βίον δὲ αὐτοῦ ἐγράφαν οἱ Barante, Philippe καὶ Vingtain. [M.F.]

Ῥοάν (Rohan). Περιώνυμος ἀρχαία καὶ εὐγενὴς οἰκογένεια τῆς Γαλλίας. Ἐκ Βρετανίας καταγομένη ἀνῆγε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τοὺς πρώτους κυριάρχας τῆς χώρας ἐκείνης, ὧν ἀπόγονος ὁ Ἀλανός (Alain) ζῶν περὶ τὸ 1100 ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ ὑποκόμητος τοῦ P. Ἐκ τινος κτήσεως αὐτοῦ συνδεθεῖσα δὲ διὰ κηδεσθείας μετὰ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας καὶ σχηματίσασα πλείστους κλάδους σήμερον ἐκλιπόντας πλὴν ἑνὸς ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς βαθμοὺς καὶ τίτλους τοῦ κόμητος καὶ εἶτα τοῦ δουκὸς καὶ δημοτίμου ἀπὸ τοῦ 1603. — Ἐκ τῶν μάλλον γνωστῶν τῆς οἰκογενείας μελῶν ἦτο ὁ Ἑρρίκος Δ', πρῶτος δούξ τοῦ P. ἐκ τοῦ κλάδου Ζιέ γενν. τῷ 1579 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1638

ὅστις ἀνεδείχθη ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τῶν Δ' αμαρτυρομένων κατὰ τοῦ Ῥιτελιέ μεθ' οὗ συμφιλιοθεὶς βραδύτερον ἑσταλὴ μετὰ ταῦτα εἰς Γερμανίαν κατὰ τὴν 30ετῇ πόλεμον οὗ καὶ ἀπεθανεν ἐν μάχῃ τινί. Κατέλιπε δὲ ἀξίολογα ἀπομνημονευσματα. Ἐπίσης γνωστὸς εἶναι ὁ διαβήτης καταστάς ἐν τῇ τοῦ Περιδεραίου ὑποθέσει (βλ. λ.) Λουδοβίκος καρδινάλιος καὶ πρίγκηψ τοῦ P. ὅστις ὑπῆρξε καὶ ἐπίσκοπος Στρασβούργου γενν. 1734 καὶ ἀποθ. 1803. Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐγκραταστάσα ἀπὸ τοῦ 1808 ἐν Αὐστρίᾳ ἔλαβεν ἐκεῖ τὴν ἑαγμένην τῆς χώρας ἔνθα ἀρθμεῖται μετὰ τῶν πρώτων καὶ σφάζεται μέχρι σήμερον ἐν τῷ διατηρουμένῳ μόνῳ κλάδῳ αὐτῆς τῷ καλυμένῳ P. — Ῥοσεφόρ. [B.E.]

Ῥοάν (Roanne). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλικῇ νομῇ Λίγνης. Κειμένη δὲ ἀριστερὸθεν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ εἶναι καλῶς ἐκτισμένη ἔχουσα πρωτοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον, εἰρηνοδικεῖον καὶ γεωργικὴν τραπεζάν, πολλοὺς ναοὺς ἐν οἷς τὸν καθεδρικὸν τοῦ Ἀγ. Στεφάνου τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνερχόμενοι εἰς 29 360 ἐνεργοὺς ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον.

Ῥοδέρ (Leopold Robert). Γάλλος ζωγράφος γενν. ἐν Chaux-de-Fond τῆς Ἑλβετίας τῷ 1794. Ἐλθὼν τῷ 1810 εἰς Γαλλίαν ἐδιδάχθη τὴν ζωγραφικὴν παρὰ τοῦ Ζεράρ καὶ τοῦ Δανιῆ, μεθ' ὁ μετέβη ὅπως τελειοποιήθῃ εἰς Ἰταλίαν ἔνθα ἐποίησε τὰ ὠραιότατα τῶν ἔργων του, ἦτοι τὴν Παναγίαν τοῦ Αἰεο, τοὺς Θεριστὰς τὸ ἀριστουργημα αὐτοῦ, τὸν Αὐτοσχεδιαστὴν τῆς Νεαπόλεως καὶ τοὺς Ἀλιεῖς τοῦ Ἀδριατικοῦ τὸ ὕστατον αὐτοῦ καλλιτέχνημα, γραφέν ἐν Βενετίᾳ. Ἐκεῖ δὲ ἐραστοὶς ἐμμανῶς δεσποίνης τινος τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας ἠτόκτόνησεν ἐν ἔτει 1835 ἐπειδὴ δὲν ἤδυνάτο νὰ νυμφευθῇ αὐτήν. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος ὠνομάσθη δικαίως ὁ νεώτερος Πενσέν διὰ τὰ ἀπεικονιζόμενα ὑπ' αὐτοῦ πρόσωπα, ἰδίως τοὺς Ἰταλοὺς ληστὰς καὶ χωρικοὺς ὄντας τύπους μεγαλείου, καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθ' ἕκαστα μερῶν ἐν οἷς ἐξικνεῖται εἰς ὕψιστον βαθμὴν ἀληθείας. Ὁ βίος αὐτοῦ ἐγράφη ὑπὸ Feuillet de Conches (1848) καὶ ὑπὸ Clément (1874). [B.E.]

Ῥοδερέδο (Roveredo καὶ Γερμανιστὶ ἐνίοτε Rofreit). Πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου αὐστριακῆς περιφέρειας ἐν τῇ Τυρόλῳ. Κειμένη δὲ παρὰ τοὺς ποταμούς Etsch (ἀρχαίον Ἀτσίωνα) καὶ Lepo ἐπὶ εὐφόρου κοιλάδος ἀριθμεῖ 9030 κατοικοὺς τοὺς πλείστους Ἰταλοὺς ἐνεργούντας ποικίλον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν κυρίως μετάξης ἧς ἡ παραγωγή εἶναι αὐτόθι σπου-

δαία. Παρά τὴν πόλιν ἣτις ἔχει πολλὰ δξιοθέατα εἰςδομήματα, ὡς ὠραίαι ἐκκλησίας καὶ πολλὰ ἱταλικά ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα καὶ ἀνῆκε εἰς τοὺς Βενετούς ἀπὸ τοῦ 1416-1609, ἐγένετο τῇ 4 Σεπτ. 1796 ἡ μάχη καθ' ἣν νικήσας ὁ Βοναπάρτης τοὺς Αὐστριακοὺς κατέλαβεν αὐτήν. [Μ.Σ.]

'Ροδέριτος (Robert). Ὄνομα πολλῶν ἡγεμόνων ἐξ ὧν δξιοσημειωτέροι εἶναι οἱ ἑξῆς. 1) Ρ. ὁ Γενναῖος γαλλιστὶ le Fort, γενάρχη τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Γαλλίας τοῦ ὕστερον οἴκου τῶν Καπετιδῶν, κατήγετο κατὰ τινὰς μὲν ἐκ Σάξωνος τινος Wittichin κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ Χιλδεbrandου ἀδελφοῦ τοῦ Καρόλου Μαρτέλου· ἄλλοι δὲ πάλιν ὡς καὶ ὁ ποιητὴς Δαντὴς θεωροῦσιν αὐτὸν υἱὸν κροσώλου τινὸς τῶν Παρισίων. Πρῶτον ἀντίπαλος τοῦ βασιλεῶς Καρόλου τοῦ Φαλακροῦ, διωρίσθη ἔπειτα ὑπ' αὐτοῦ κόμης τῶν Παρισίων τῷ 861 καὶ μαρκίων τῆς Ἀνδεγαυίας τῷ 864. Ἐπολέμησε μετὰ μεγάλης γενναιότητος κατὰ τῶν Νορμαννῶν καὶ Βρεταννῶν ὑπ' ὧν ὁμοῦς ὕστερον νικηθεὶς ἐφρονέθη παρὰ τὴν Brissarthe τῆς Ἀνδεγαυίας ἐν ἔτει 866. Κατέλιπε δὲ δύο υἱοὺς τὸν Ὁδωνα κόμητα τῶν Παρισίων καὶ Ῥοβέρτον τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ. — 2) Ρ. ὁ Εὐσεβής, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ 996-1031 ἀπογονος τοῦ ἀνωτέρω (βλ. καὶ λ. Καπετιδαί). — 3) Ρ. ὁ Ἀνδεγαυικὸς βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως καὶ κόμης τῆς Πρεδίκκας γεννηθεὶς 1275. Διαδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ Καραλον τὸν Β' ἐν ἔτει 1309 καὶ ἀπέθανε τῷ 1343. Διακρίθη ἰδιως ὡς ποιητὴς καὶ ὡς προστάτης τῶν γραμμάτων προσκαλέσας ἐν τῇ αὐλῇ αὐτοῦ τὸν Πετράρχην καὶ τὸν Βοκκάκιον. — 4) Ρ. ὁ Δ' δευτῆς τῆς Νορμαντίας ὁ ἐπικληθεὶς Διάβολος. Υἱὸς ὧν Ῥιχάρδου τοῦ Β' διεδέχθη τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ ἀδελφὸν Ῥιχάρδον τὸν Γ' ἐν κατηγορεῖται ὅτι ἐξηλητηρίωσε τῷ 1028. Ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ κατέτριψεν εἰς κολέμους ἐναντίον τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ ἡγεμόνων, διεκρίθη δὲ κυρίως βοηθῶν τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Ἐρρίκον τὸν Α' ἐναντίον τῆς μητρὸς αὐτοῦ Κωνσταντίας. Καταληφθεὶς αἰφνης ὑπὸ τυφῶν συνειδότος διὰ πρότερον ἐγκλήματα ἀνέλαβε τὸ ταξίδιον εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὅθεν ἐπιστρέψας ἀπέθανεν ἀνεπίστως ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τῷ 1035 καταλιπὼν διάδοχον τῆς ἀρχῆς τὸν νόθον υἱοῦ υἱὸν Γουλιέλμον τὸν Κατακτητὴν τὸν μετέπειτα βασιλέα τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Ρ. εἶναι ἥρως μεσαιωνικῶν ρομαντικῶν θρύλων ἐξ ὧν ὁ γάλλος δραματικὸς Scribe ἤρυσθη τὸ ὁμώνυμον δράμα μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Μειερβέερ. — 5) Ρ. ὁ ρουσικάρδος (βλ. λ.). — 6) Ρ. Δ' βασιλεὺς

τῆς Σκωτίας ἀπὸ τοῦ 1306-1329. Ἐγγονος ὢν τοῦ Ρ. Bruce (Bruce) ἀποτυχόντος μνηστήρος τοῦ θρόνου τῆς Σκωτίας κατὰ τὸ 1286, ἔζησε κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ αὐλῇ Ῥόδου ἀρδου τοῦ Δ' βασιλεῶς τῆς Ἀγγλίας ὅθεν φυχὼν λάθρα, ἐπορεύθη εἰς Σκωτίαν ἣν ἀνεστάτωσε. Ἀνεκνήρυχθη δὲ ὁμοφώνως ὑπὸ τῆς συνόδου τῶν ἐκεῖ μεγιστάνων βασιλεὺς ἐν ἔτει 1306. Ἀπέθανε δὲ ἐν ἔτει 1329 ἀφού κατώρθωσε μετὰ πολυετέος ἐγώνος νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀνεξαρτησία αὐτοῦ ὑπὸ Ῥόδου ἀρδου τοῦ Γ'. Εἶναι δὲ ἥρως ἔπους ποιηθέντος περὶ τοῦ 1380 ὑπὸ τοῦ Σκωτοῦ I. Βάρδουρ. [Β.Ε.]

'Ροδεσπιέρρος (Maximilien Robespierre). Διαβόητος δημαγωγὸς λατῶν μέρος ἐνεργὸν κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 καὶ ἐπὶ τῆς τρομοκρατίας. Ἐγεννήθη τῷ 1758 ἐν τῇ πόλει Ἀρρὰς ἐκ πατρὸς δικηγόρου οὐχὶ ἀσήμευ καὶ ἐσπούδασεν ἐν Παρισίῳ τὰ νομικά. Ἐγκολπωθεὶς μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς ἐπαναστατικὰς ἀρχὰς ἐγένετο τῷ 1789 μέλος τῆς Συντακτικῆς συνελύσεως καὶ τῷ 1792 τῆς Συνόδου (Convention). Ἀρχηγὸς ὢν ἐν τῇ συλλόγῳ τῶν Ἰακωβίνων καὶ προαγαζὼν ὡς τοιοῦτος τὸ τρομοκρατικὸν σύστημα ἐνέηργησεν ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1793 τὴν προγραφὴν τῶν Γιρονδίνων, ἐξήχησε δὲ ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπείας τῆς λεγομένης τοῦ κοινοῦ καλοῦ τὴν δικτατορικὴν ἐξουσίαν. Ἐπιδιώκων τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας καὶ τὴν ἐπικρατήσιν τῆς ἀρετῆς διὰ τῆς ἐν μέσῳ αἱμάτων ἐξοντώσεως τῆς παλαιᾶς διεφθαρμένης γενεᾶς κατέδικασεν εἰς τὴν κεφαλικὴν ποινὴν τοὺς πρῶν ὁπαδοὺς τοῦ Ἐβερτιστάς κατὰ Μάρτιον καὶ Δαντονιστάς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1794 καὶ ἐψήφισατο κατὰ Μάιον τὴν ἀνακρίσειν τῆς λατρείας τοῦ Ὑπερτάτου Ὀντος. Τέλος κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῆς Συνόδου κατὰ πρότασιν τοῦ Ταλλιέν τῇ 9 τοῦ δημοκρατικοῦ μηνὸς Θερμιδῶρ (27 Ἰουλίου) τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐκαταμύθη τὴν ἐπαύριον μετὰ 21 ὁπαδῶν τοῦ ἐν εἰς καὶ τοῦ ἱδίου ἀδελφοῦ Αὐγουστίνου, ὑπὸ τοὺς ἀλαλαγμοὺς τοῦ πλήθους ἀπαλλογέντος τοιοῦτου τυράννου, τῆς δὲ Γαλλίας ἀνακυψάσης ἐκ τοῦ κράτους τοῦ τρόμου. Ὁ Ρ. ἀεῖκεν ἔργα τινὰ ἐκδοθέντα ἐν Παρίσι, 1832 καὶ 1866. Πρβλ. καὶ τοὺς συγγραψάντας τὰ κατ' αὐτὸν ἦτοι τοὺς γάλλους Tissot (1844) καὶ Héricault (1877) ὁ ἑκδ. ἐν Παρίσι.) τὸν ἀγγλὸν Lewes (1852) καὶ τοὺς γερμανοὺς Gottschall (1875) καὶ Brunnemann (1880). [Β.Ε.]

'Ρόδια. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδριταίνης (Ὁλυμπίας), ἀπέχον ἀπὸ ταύτης 1/2 ὥρ. πρὸς ΒΑ. Κάτ. 201.

'Ροδιαῖς. Χωρίον τῆς Εὐδείας ἐν τῷ

δήμῳ Αἰγαίων. Κεῖται ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Εὐβοικοῦ κόλπου καὶ 2 ὥρ. ΒΔ τῆς Λίμνης καὶ ἔχει 291 κατ. Ἐνταῦθα ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ὀρέβαι.

Ῥοδιάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἑλιδος, ἔχον 277 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥοδίγο (Rovigo). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ (ἔχοντος ἐμβ. 1774 τχμ. μετὰ 238274 κατ.) καὶ περιφέρειας ἐν Ἰταλίᾳ, παρὰ τὴν διώρυγα Adigetto καὶ ἐπὶ χαριέστῃ πεδιάδι κειμένη. Εἶναι δὲ ἔδρα νομάρχου, ἐμποροδικείου καὶ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου μετὰ 11637 κατοίκων ἐνεργούντων ποικίλῃν βιομηχανίαν καὶ ζωηρὴν ἐμπόριον. Ἐχει δὲ παλαιὰ τειχὴ μετὰ πυργῶν καὶ προχωμάτων, ἰδιωτικὰ μέγαρα, δημαρχεῖον μετὰ βιβλιοθήκης καὶ πινακοθήκης, ἀκαδημίας καλλιτεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια. Ὁ Ναπολεὼν Α' ἀπένειμε τὸν τίτλον δουκὸς τοῦ Ρ. εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Σαβαρύ. [Μ.Σ.]

Ροδινεῖα (Bot.) Robinia L. Γένος Κολοκασθῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς. Τὰ εἶδη εἰσὶ πάντα δένδρῳδες, τὸ δὲ γνωστότερον Ρ. ἢ ψευδακακία (R. Pseudacacia L.) εἰσῆχθη κατὰ τὸ ἔτος 1600 ὑπὸ τοῦ Ἰω. Robin ἀρχιιεποῦ τοῦ Βασιλέως Ἑρρίκου Α' καὶ Λεωδωίκου II' ἐκ Βιργινίας εἰς Γαλλίαν καὶ καλλιεργεῖται νῦν ἅπαντα, εὐ τῆς Εὐρώπης εἰς παραδείσους, κήπους καὶ δένδρστοιχὰς μετὰ πολλῶν ποικιλιῶν αὐτῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀξιοσημειώτος εἶναι ἡ σφαιροειδὴς (R. P. var. umbrellifera). — Τὸ δένδρον τοῦτο εἶναι πολύτιμον ἔνεκα τῆς ταχίστης ἀναπτύξεως ἐξ ἑνὸς καὶ τῆς ἀντοχῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρησον ἀφ' ἑτέρου, διὸ καταλλήλοτατον διὰ τὰ ἀδενδρα καὶ ξηρὰ μέρη. Εἶναι δ' ἀγαπητὸν διὰ τὸ ὡραῖον καὶ πυκνὸν φύλλωμα καὶ τὰ λευκὰ ἢ ροδόχροα ἀνθὰ αὐτοῦ. Τὸ φύλλον τῆς Ρ. εἶναι χιτρίνον καὶ ἱκανῶς σκληρὸν καὶ εὐχρηστον εἰς τερνευτικὰ καὶ λεπτουργικὰ ἔργα. [Θ.Χ.]

Ῥοδίνιο (Rovigno καὶ Σλαβιστὶ Rovinj). Πόλις τῆς Αὐστρίας ἐν Ἰστρίᾳ ἐπὶ τῆς ΝΔ ἀκτῆς αὐτῆς καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Ἔδρα οὕσα τῆς λιμεναρχικῆς, ὑγειονομικῆς καὶ ἄλλων ἀρχῶν καὶ ἀριθμοῦσα ἐκκλησίᾳς τινὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἔχει 9862 κατοίκους καταγεγραμμένους εἰς τὸ ἐμπόριον (βλὼς σαρδελῶν καὶ βιομηχανίαν καὶ φημιζομένους ὡς πρῶτες. [Μ.Σ.]

Ῥοδινσὼν Κρούσω (Robinson Crusoe) καλεῖται ὁ ἥρωας ὁμωνύμου μυθιστορίας πλήρους περικοπεῖων τοῦ ἀγγλοῦ Δανιὴλ Δεφῶ (βλ. λ.).

Ῥόδνο (Rowno). Πόλις ὁμωνύμου πε-

ριφέρειας ἐν τῇ Ῥωσικῇ κυβερνήτῳ Βολυνίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ostje κειμένη. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 8829 ἐργοδόξους τὸ πλεῖστον, καὶ τινὰς Δουτικούς καὶ Ἰουδαίους καὶ ἐνεργοῦσιν ἐμπόριον δημητριακῶν, ξυλείας καὶ ζώων. [Μ.Σ.]

Ῥοβοάμ (Roboam ἢ Rehabeam καὶ Ἑβραϊστὶ Rechabām) υἱὸς τοῦ Σολομῶντος ὃν διεδέχθη κατὰ τὸ ἔτος 962 π. Χ. Ἡ ἀνοδος αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἔδωκεν ἀφορμὴν ἐξεγέρσεως εἰς τὰς ἑνεκα τῆς καταπίεστικῆς ὑπεροχῆς τοῦ οἴκου Δαυὶδ καὶ τῆς φυλῆς Ἰούδα δυσχερεστημένας λοιπὰς φυλάς ἡτις ἔληξε διὰ τῆς καθαιρέσεως τοῦ Ρ. καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἰεροβοάμ. Μένον ἡ φυλὴ τοῦ Ἰούδα ὡς καὶ ἡ τοῦ Βενιαμὴν ἐμείναν πισταὶ εἰς τὸν Ρ. ὑφ' ὃν ἐσχημάτισαν τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἡτις ἐμολύνθη ὑπὸ ἀκλασιῶν καὶ ἀσεβείας συνέβη ἡ κατὰ τῆς Παλαιστίνης ἐπιβρομὴ τοῦ Φαραὼ Σισάκ ἡ Σωσώγχιος ὅστις κυριεύσας τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐσύλησε τοὺς θησαυροὺς τῶν βασιλικῶν μεγάρων καὶ τοῦ ναοῦ αὐτῆς περὶ τῷ 947 π. Χ. Ὁ Ρ. ὅστις ἄλλως διετέλεσεν ἀδυνατείτωσ πολέμων πρὸς τὸν Ἰεροβοάμ, ἀπέθανε μετὰ ἑν ἔτος. [Β.Ε.]

Ῥοβολιάρη Κώμη τῆς Φθιώτιδος ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Μακρακώμης καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν ὕψηλοτάτων Ν κλιτύων τῆς Ὀθρυος καὶ ὥρ. 2 1/2 Β τὸν Βαρυμπόπι. Οἰκεῖται ὑπὸ 698 κατόικων καὶ παράγει δημ. καρπούς, κάστανα καὶ μῆλα.

Ῥόγδυ (Rugby). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Warwick. Κειμένη ἐπὶ ὕψωματος ἀριστερόθεν τοῦ ποταμοῦ Ἀβνος καὶ ἐκτισμένη κατὰ μέγα μέρος ἀρχαιοπρεπῶς ἔχει 11262 κατοίκους, σεμνοπρεπῆ ναὸν τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου, φιλολογικὸν ἴνστιτούτον, σχολεῖον κωφαλῶν καὶ περ' ὧνυμον Σχολὴν ἐκ τῶν διασημοτάτων τριῶν τοιούτων τῆς Ἀγγλίας ἰδρυθεῖσαν τῷ 1567 καὶ ἰριθμεῦσαν 400 τρεφίμους. [Μ.Σ.]

Ῥογγολζό. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀλμπείρας (Ὀλυμπίας), μετὰ 121 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥογήρος (Roger Γαλλιστὶ, Γερμανιστὶ Rüdiger καὶ Ἰταλιστὶ Ruggero) 1) Ῥ. ὁ Α' Μέγας κόμης τῆς Σικελίας γενν. τῷ 1031. Νεώτατος ὢν υἱὸς Ταγκρέδου δὲ Ὀυεβίλλ καὶ ἀδελφὸς Ῥοβέρτου Γουισκάρδου προσεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ ἐκ Γερμανίας εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν περὶ τὸ 1058, ἐκυρίευσεν ἀπὸ τῶν Ἀράβων τὴν Μεσσηνίαν, τὸ Πάνορμον, καὶ ἄλλας πόλεις ὡς καὶ ὑπερὸν τὴν νῆσον Μεσίτην προσλαβὼν τὸν τίτλον, ὡς ὑποτελὴς τοῦ Ἰδίου ἀδελφοῦ, τοῦ κόμητος τῆς Σικελίας καὶ Καλαβρίας, καὶ εἶτα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥοβέρτου τὸν

του Μεγάλου κόμητος της Σικελίας ἐν ἔτει 1096. Διωγνάνωσεν ἐπὶ τὸ φεουδαλικώτερον τὰ κατὰ τὴν διοίκησιν ἐν Σικελίᾳ, ἐγένετο προστάτης τῆς θρησκείας καὶ τῶν γραμμάτων τῶν Ἀράβων, ἀλλὰ παρηγκώνισε παντὶ σθένει τὸν Ἑλληνικὸν κλῆρον χάριν τοῦ Λατινικοῦ, δι' ὃ καὶ ὠνεύσθη ὑπὸ τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ τοῦ Β' τῷ 1098 ἔξαργος ἐπίτιμος τῆς Ἀγ. Ἐδρας ἐν Σικελίᾳ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1101 ἐν Mileto τῆς Καλαβρίας. — 2) Ρ. ὁ Β' υἱὸς τοῦ προηγουμένου γενν. τῷ 1097. Διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς ἰδίας μητρὸς Ἀδελαΐδας, ἐνγλικισθεὶς δὲ ἀξήρεσε τὴν Καλαβρίαν ἀπὸ τοῦ ἐξαδέλφου του Γουλιέλμου τῷ 1120 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦ ἐγένετο προσέτι δούξ τῆς Ἀπουλίας τῷ 1127. Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας καὶ τῆς Νεαπόλεως στεφθεὶς ἐν Πανόρμῳ τῷ 1130 καὶ προσθέσας νέας κτήσεις ὡς τὴν Νεάπολιν, Καπύην, Ἀμάλφι κτλ. εἰς τὰς ἡδὴ ὑπαρχούσας. Κατὰ τὸ σχίσμα τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας ἐκφυγὼν ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάπα Ἀνακλήτου Β' τοῦ καὶ συγγενοῦς του καὶ ἡχησώτισε τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον Β' ὅστις ἠναγκάσθη νὰ ἀναγνώρισῃ ὡσαύτως τὸν Ρ. ὡς βασιλέα. Ἐπὶ ἐκλήμνησε πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἀφαιρέσας ἀπ' αὐτῶν τὴν Κέρκυραν τῷ 1146 καὶ πρὸς τοὺς πειρατὰς τῆς Τριπόλεως τῆς Ἀφρικῆς καθ' ἧς ἐξεστράτευσεν δις κυριεύσας πάντα τὰ Β' Ἀφρικανικὰ παράλια. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ὅστις ἠνένησε πολὺ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν εἰσαγαγὼν εἰς Σικελίαν τὴν συκομωρέαν ἐξ Ἑλλάδος, τὸν μεταξοσκώληκα καὶ τὸ σακχαροκάλαμον ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1154, ἡ δὲ θυγάτηρ του Κωνσταντία διὰ τοῦ γάμου αὐτῆς μετὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἑρρίκου τοῦ 5' παρέδωκε τὸν θρόνον τῆς Σικελίας βραδυτέρον τῷ 1189 εἰς τὴν οἶκον τῶν Χεοντάουφεν. [B.R.]

'Ρόγχος. Καλεῖται ἡ λίαν ἡχηρὰ ἀναπνὴ ἢ παραγεμένη ὅταν ἀναπνέῃ τις μετ' ἀνοικτοῦ στόματος καὶ χαλαρωμένου τοῦ ὑπερωϊκοῦ ἰστίου, τὸ ὅποιον εἴτα περιπίπτει εἰς κραδασμούς. Ὁ β. παρὰ πολλοῖς ἀνθρώποις εἶναι συνήθης καθ' ὕπνου, πρὸ πάντων ὅταν κοιμῶνται ἔχοντες ἀνοικτὴν τὸ στόμα, ἢ πάσχοντες ἐξ ἐξοιδήσεως τῶν ἀμυγδαλῶν. Δύναται ἔμως νὰ εἶναι καὶ σύμπτωμα παραλυσίας τοῦ εὐρανόσκου καὶ ὡς τοιούτων παρακολουθεῖ συχνάκις τὴν ἐγκεφαλικὴν ἀποπληξίαν. [H.I.]

'Ρογὼ ἢ 'Ρέγον Χωρίον τῆς νήσου Ἀνδρου $1\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπέχον τοῦ Κορθίου εἰς αὐτὸν δὴμὸν ἀνήκει. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 267.

'Ροδακινὴ ἢ Περσικὴ (Bot.) *Persica vulgaris* Mill., κοινῶς 'Ροδακινὴ

νιά. Δένδρον τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀμυγδαλῶν γνωρίζον διὰ τοὺς ὠραίους καὶ εὐχόμενους καρποὺς αὐτοῦ (Περσικὰ μήλα, κοινῶς ῥοδακίνα, *Mala persica* τῶν Ῥωμαίων, *Pfirsich* γερμ. *Pêches* γαλλ.), εἰσαχθέν ἤδη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐκ Περσίας εἰς Ἑλλάδα, εἴτα δὲ καὶ εἰς Ἰταλίαν καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης. Καλλισεργούνται πλεῖσται ποικιλίαι ὡς πρὸς τὴν ποιότητα, τὸ χρῶμα καὶ τὸ μέγεθος τῶν καρπῶν. Ποικιλία μετ' ἀνθῶν πολυπετάλων (P. v. *Floré pleno*) καλλισεργεῖται διὰ καλλωπισμόν.

'Ροδάνθη. Ἐξάνθημα συνιστάμενον εἰς ἐρυθρὰ στιγματα ἢ κηλίδας μικρὰς πολυαχθοῦ τοῦ δέρματος, μὴ ἀποτελοῦν δὲ ἰδίον νόσον ἀλλὰ σύμπτωμα διαφόρων λοιμωδῶν νόσων, εἶναι τῆς σφίλιδος κλ.

'Ροδανικαὶ ἐνώσεις καλοῦνται ἐν τῇ Χημείᾳ αἱ ἐνώσεις αἱ βασιν ἔχουσιν τὸ Ῥοδάνιον ἢται θειοκυανίον (CNS), ὅπερ ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει εἶναι ἀγνωστον. Τὰ θειοκυανικὰ δξῶς εἶναι ἐνώσεις ῥοδανίου μεθ' ὕδργόνου. [X.X.]

'Ροδανελίνη. Ὀργανικὴ ἀλκαλικὴ οὐσία τεχνητῶς παρασκευαζομένη δι' ὀξειδώσεως τῆς ἀνιλίνης, καθ' ἑαυτὴν μὲν ὀχρεὺς, μετ' ὀξέων ὅμως ἐνούμενη εἰς ἄλλα λαμπρῶς πρασινοχρῶσα, μεθ' ὕδατος δὲ ἡ οἰκονομίας παρέχοντα διαλύματα ὠραίως ἐρυθρὰ. Ἐκ τῶν παραγῶντων τούτων τῆς 'Ρ. εἶναι καὶ ἡ ὡς χρωστικὴ οὐσία λίαν εὐχρηστος φουξίνη. [X.X.]

'Ροδανός (Rhône Γαλλ., Rhodanus Λατ.), Ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ πρῶτος κατὰ τὸ ἀθρόνον τοῦ βῆυ ποταμὸς τῆς Γαλλίας. Πηγάζων ἐν τῷ Ἑλβετικῷ καντονίῳ Βαλαϊσίᾳ παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Ἀγίου Γοθαρδου καὶ μετὰ τῶν ὀρέων Φεῦρκα καὶ Γριμσελ, 24 χμ. ΝΔ τῶν πηγῶν τοῦ Ῥήνου ῥεεῖ πρὸς ὁ μέχρι τῆς λίμνης Λεμάνης ἣν διασχίζει καὶ ἐξ ἧς ἐξέρχεται παρὰ τὴν πόλιν Γενέβην. Ἐξαφανιζόμενος δὲ ὀλίγον μετὰ τὴν πόλιν ταύτην παρὰ τὸ χωρίον Κουπὺ ἐντὸς σουισκῆς ἀψίδος σχηματισθεῖσης ὑπὸ καταχωθέντων βραχῶν, ἀναθρῶσκει πάλιν μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Γαλλίαν ῥέων πρὸς τὰ ΝΔ μέχρι τοῦ Δυὼν ἔνθα δεχεται τὸν ποταμὸν Σὼν (Saône) καὶ θέν διευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς Ν ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον διὰ πολλῶν στομίων ὧν τὰ δύο κυριώτατα σχηματίζουσι τὸ δέλτα τὸ καλούμενον Γαλλιστὶ *la Camargue*. Ὁ ὅλιγος αὐτοῦ ῥοὺς εἶναι 860 χμ. ἐξ ὧν τὰ 508 πλωτὰ ἀπὸ τῆς πύλεως Σεύσελ, ἔχει δὲ πολλοὺς παραποτάμους καὶ λίαν ὀρηκτικὸν βῆμα, δι' ὃ συχνάκις ὑπερχεῖλιζει προξενῶν μεγάλας καταστρεφάς. Αἱ κυριώτατοι πόλεις αἱ παραρρεῖς εἶναι ἐν Ἑλβετίᾳ Σιῶν

καὶ Πενέθην, ἐν δὲ Γαλλίᾳ Λυὼν, Βιέννη, Τουρνόν, Βαλεντία, Βιδιέ, Ἀδινιόν, Ταρρασκίων, Βικκαίρ καὶ Ἀρέλατον ἐνθα διαχωρίζεται εἰς 2 βραχίονας τὸν κυρίως Ρ. πρὸς Δ καὶ τὸν μικρὸν Ρ. πρὸς Δ. — Ἀπὸ τοῦ Ρ. ὀνυμάζονται δύο νομοὶ τῆς Γαλλίας 1) Ῥοδανοῦ (dép. du Rhône) κείμενος μεταξὺ τῶν τοῦ Σὼν-καὶ-Λίγηρος πρὸς Β, Λίγηρος πρὸς Ν καὶ Δ, Ἰζέρ πρὸς Δ, ἔχει ἐμβαδὸν 2794 τγμ. καὶ πληθυσμὸν 808737 κατοίκων μετὰ πρωτεύουσιν τῆς πόλεως Λυὼν. Διαιρούμενος δὲ εἰς 2 διαμερίσματα, 27 καντόνια καὶ 253 δήμους, ὀρεύεται ὑπὲρ τῶν ποταμῶν Ρ. καὶ Σὼν (τοῦ ἀρχαίου Ἀραρος) καὶ διασχίζεται πρὸς Δ ὑπὸ διακλαδύσεως τῶν Κέβεννῶν τὰ προϊόντα αὐτοῦ συνίστανται εἰς ἀρθρα δρυκτὰ καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, δημητριακὰ, γεώμηλα καὶ ἄλλους καρπούς, ἐν οἷς καὶ ὀνομαστὰ κάβιανα, οἱ δὲ ἐξαιρετοί: εἶναι καὶ ἡ ἄλλαντοποιὰ ἀπολαύσις: δικαίως φήμη. Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι σπουδαιότατον ἰδίως ἡ κατασκευὴ μεταξίνων ὑφασμάτων καὶ μουσελινῶν. — 2) Ρ. ἐκδοίων (Bouches-du-Rhône) ἐριζόμενος ὑπὸ τῶν τοῦ Βάρ πρὸς Δ, τοῦ Γάρ πρὸς Δ, τῆς Βικλουζῆς πρὸς Β καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἐσχηματισθὲν ἐκ μέρους τῆς ποτὲ Προβηγκίας καὶ ἔχων ἐμβαδὸν 6104 τγμ. καὶ 630622 κπ., ἐν οἷς πολλοὺς ξένους, διαιρεῖται εἰς 3 διαμερίσματα, 27 καντόνια καὶ 108 δήμους μετὰ πρωτεύουσιν τῆς Μασσαλίας. Τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ποικίλλει: ἀλλαχοῦ μὲν ἄγονον, ἀλλαχοῦ δὲ ἐν γένει εὐφορον καὶ παράγον πάντα τὰ μεσημβρινὰ προϊόντα ὡς καὶ πολλὰ δρυκτὰ, ἡ δὲ βιομηχανία εἶναι: δραστηριότητα καὶ τὸ ἐμπόριον μέγιστον. [Μ Σ.]

Ῥοδέα (Ros.) ἡ ῥοδὴ *Rosa* L. Πρώτυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ῥοζωιδῶν (βλ. λ.), οὗ τὰ εἶδη πάντα θαμνώδη καὶ ἰθαγενῆ τοῦ Παλαιοῦ κόσμου, ἰδίως τῶν εὐκράτων χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Εἰσὶ δὲ πολυάριθμα τὰ εἶδη αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ποικιλιῶν τῶν κηπευομένων ὑπερβαίνουναι τὰ ἑξακισχίλια. Οἱ κοινότεροι τύποι εἰσὶ: Ρ. τὸ κυνέροβατον (*R. canina* L.) κοινὴ ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, Ρ. ἡ ἀεικλής (*R. sempervirens* L., κυνόβατος τῶν ἀρχαίων, κοινῶς ἀγριοτριανταφυλλιά ἢ ἀγριομωσχιά) μετὰ λευκῶν ἀνθέων, ἀναρριχωμένη εἰς τὸ δένδρα καὶ κοινοτάτη ἐν Ἑλλάδι: καὶ τῇ λοιπῇ Ν Εὐρώπῃ, Ρ. ἡ γαλλική (R. Gallica L., κ. τριανταφυλλιά τοῦ γλυκοῦ) αὐτοφυὴς ἐν Εὐρώπῃ καὶ συχνὰ καλλιεργημένη, ὅπως τὰ ἑξῆς εἶδη: Ρ. ἡ ἐκατοστάφυλλος (*R. Centifolia* L.), Ρ. τῆς Δαμασκῶ (*R. Damascena* L.), Ρ. ἡ μωσχοβό-

λος (*R. moschata* Ehrh., κ. μωσχιά), Ρ. ἡ Ἰνδική (*R. Indica* L.), Ρ. ἡ βενγολική (*R. Bengalensis* Hort. ἢ *R. Indica semperflorens*), ἥτις παράγει ἀνθὴ διαρκῶς, Ρ. ἡ λευκὴ (*R. alba* L.), Ρ. ἡ κιτρινὴ (*R. lutea* L.), Ρ. ἡ θειόχρους (*R. sulphurea* Ait.), Ρ. ἡ πολυανθὴς (*R. multiflora* Thunb.) ἀναρριχωμένη, Ρ. ἡ Βανκσιανή (*R. Banksiana* Hort., κοιν. Ἰαγζάνα) ἐκ Κίνας καὶ ἡ ὠραιότερα τῶν ἀναρριχωμένων, κτλ., κτλ. — Ἐκ τῶν πετάλων τῶν ῥόδων κατασκευάζεται τὸ φαρμακευτικὸν ῥοδόσταγμα (*Aqua rosarum*) καὶ τὸ ῥοδόξυδον· ἐξαγεται δὲ ἐξ αὐτῶν τὸ πολυτιμότερον πάντων τῶν μυρεψικῶν αἰθερίων ἐλαίων, ἥτοι τὸ ῥοδόελαϊον (*Oleum rosarum*), ἰδίως ἐκ τῶν πετάλων τῆς γαλλικῆς, τῆς μωσχοβόλου, τῆς ἑκατονταφυλλοῦ καὶ τῆς τοῦ Δαμασκῶ Ρ., αἵτινες καλλιεργοῦνται ἐπὶ τούτῳ ἐν τῇ Περσίᾳ, τῇ Θράκῃ, τῇ Ν Γαλλίᾳ καὶ ἡλλαχῇ. Νοθεύεται δὲ συχνὰ διὰ τοῦ ἐκ τοῦ πελαργονίου (βλ. λ.) τοῦ εὐώδους καὶ ἐξ ἄλλων εἰδῶν αἰθερίου ἐλαίου. Ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀνατολῇ тариεύονται καὶ τὰ πέταλα (πρὸ πάντων τῆς Ρ. τῆς γαλλικῆς) διὰ σακχάρου (κ. ῥοδοζάχαρ). Καὶ ἐκ τῆς σαρκὸς τοῦ περικαρπίου τῶν Ρ. κατασκευάζονται πολτῶν γλυκύσματα. — Τὰ εἶδη τῆς Ρ. εἰσὶν ἴσως τὰ ἀρχαιότατα ἐκ πάντων τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν ὑπερβληθέντων εἰς τὴν καλλιέργειαν. Οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ πάσης ἐποχῆς καὶ πάσης χώρας ἐξύμνησαν τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ κάλλος τῶν ῥόδων. «Εἰς οὐδὲν τῶν ἀναριθμητῶν ἀνθέων ἄτινα κοσμοῦσι τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς, ἀνευρίσκομεν τοσαύτην χάριν καὶ ἀρετὴν συμμετρίαν τῆς κάλλους καὶ τῆς στεφάνης, τοιαύτην λεπτότητα τῶν πετάλων, τοιαύτην κλίμακα γοητευτικῆς χροίας, ἐκ τοῦ σμυνοῦ χιονολευκοῦ καὶ τοῦ θείου ἐκείνου καὶ ἰδιαζόντος ῥοδίνου μέχρι τοῦ πλέον διαπύρου πορφυροῦ καὶ τοῦ βαθέος ἰσχυροῦ μὴ ἐξαιρουμένου καὶ τοῦ ἀβροτατοῦ ὤχρου καὶ θειώδους μέχρι τοῦ χρυσομηλίνου. Καὶ ἂν θαυμάζωμεν τὸ Ρ. ἐν τῇ πλήρει ἀναπτύξει του, σχεδὸν ἐξ ἴσου μαγεύει τὸ βουμβυκίον («Bouton de rose») μετὰ τῆς κάλλους κλειστῆς ἢ ἡμικλειστοῦ σύμβολον τὸ μὴ περαιτέρω ἐκφρατικὸν τῆς παρθενικῆς ἀγνότητος. Ἐὰν προσθέσωμεν εἰς τὰ τοιαῦτα πλεονεκτήματα καὶ τὴν εὐωδίαν τὴν πάντοτε γλυκυτάτην, οὐδέποτε βαρεῖαν καὶ ὀχληράν, δὲν θέλωμεν ἀμφισβητήσει: ὅτι τὸ Ρ. εἶναι ἀπαράμιλλον μεταξὺ τῶν ἀνθέων καὶ ὅτι δικαίως ἐδόθη εἰς αὐτὸ τὸ ἐπώνυμον «Ἀναξ τῶν ἀνθέων». Ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον τὸ Ρ. ἀπήλασε πάντοτε τῶν μεγίστων τιμῶν καὶ ἡγα-

πάτο ἐνίοτε μέχρι λατρείας. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο ὡς δῶρον τῶν θεῶν ἀφιερωμένον εἰς αὐτούς, ἰδίως δὲ ἦτο τὸ ἀνθος τὸ προσφιλὲς τῆς Ἀφροδίτης, καὶ τοῦ Ἐρωτος καὶ τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐκ ῥόδων στέφανον ἔφερον οἱ Ὑμέναιος, αἱ Νάρτιες, ἡ Ἥως ἡ καὶ ῥοδοδάκτυλος κληθεῖσα ὑφ' Ὀμήρου. Ὁ Ἀνακρέων εἰς τὰς ᾠδὰς αὐτοῦ ἐξομνεῖ τὸ Ρ. καὶ ἰδίως δύο ἐξ αὐτῶν ἀφιεραὶ εἰς αὐτό. Ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας αὐτῶν (ΝΑ) μαρτυροῦμεν τὴν χαριέστατον μῦθον ὅτι συγχρόνως μετὰ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Ἀναδυομένης ἐγεννήθη ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης καὶ τὸ ῥόδον». (Κελδραῖχ «τὸ ἀνθος» 1887). — Τὸ Ρ. ἦτο καὶ εἶναι τὸ ἔμβλημα πολλῶν οἰκισθῶν (π. χ. καὶ τοῦ στέμματος τῆς Μεγ. Βρετανίας). — Ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐγίνωσκον ἡδὴ πολλὰ εἶδη Ρ. μαρτυροῦμεν ἐκ τοῦ Θεοφράστου, ὅστις γράφει· «τῶν δὲ ῥόδων πολλάι διαφοραὶ πλῆθει τε φύλλων καὶ ὀλίσθητι καὶ τραχύτητι καὶ λειότητι καὶ εὐχρηστί, καὶ εὐοσμῇ, τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα πεντάφυλλα, τὰ δὲ δωδεκάφυλλα καὶ εἰκοσάφυλλα τὰ δ' ἔτι πολλὰ πλεον, ὑπεραίροντα τούτων· ἕνα γὰρ εἶναι φησὶν ἅ καὶ καλοῦσιν ἑκατοντάφυλλα» (Φυτ. Ἰστ. β, β, 4). — Περὶ τῆς καλλιέργειας τῶν Ρ. βλ. Περτ. Ν. Φιλαρέτου Ἀνθοκομίαν, Ἀθήν. 1892. [Θ.Χ.]

Ῥοδέλαιον. Διθέρειον ἔλαιον ἐκ τῶν φύλλων τῶν ῥόδων δι' ἀποστάξεως λαμβανόμενον, εὐωδέστατον καὶ πολυτιμώτατον καθ' ὅτι τρία χιλιογράμματα φύλλων παρέχουσιν μόλις 1 γραμμαρίον Ρ. Ἀρμόδια πρὸς ἐξαγωγήν αὐτοῦ εἰσὶν ἰδίως τὰ ῥόδα τῆς Ἀνατολῆς ἐνέχοντα σχετικῶς πλεον Ρ. Ἀκμάζει δὲ κυρίως ἡ βιομηχανία αὕτη ἐν τῇ μέσῃ καὶ βορείᾳ Θράκῃ· ἐν δὲ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ παραγονταὶ χημικῶς εὐωνοὶ αὐτοῦ ἀπριμιμήσεις. [Χ.Χ.]

Ῥοδεργλεν (Rutherglen). Πόλις τῆς Σκωτικῆς κομητείας Λάναρκ ἀριστέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Κλάιν. Οὕσα δὲ ΝΑ προάστειον τῆς πόλεως Γλασκώβης ἔχει 13083 κατ. ἐνεργοῦντας ποικίλην βιομηχανίαν.

Ῥοδέρικος (Ἰσπανιστὶ Rodrigo) ὁ ἐσχάτος βασιλεὺς τῶν Οὐρσιγότων ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἐγγονος ὢν τοῦ ἐν 672 ἀποθανόντος βασιλέως Ῥεκесούνθου ἐξελέγη ὑπὸ τῆς συνόδου τοῦ κράτους τῇ 710 βασιλεὺς ἐναντίον τοῦ τῶς τοιοῦτου Βιτίτζα ὅστις ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πρότερον εἰθισμένα ᾔθελε νὰ καταστήσῃ τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν κληρονομικὴν. Συγχρόνως τότε ἐπῆλθον οἱ Ἀραβες ὑπὸ τὸν Μουσᾶν εἰς Ἰσπανίαν ἐνθα ἠνέκθησαν ὑπὸ τοῦ Ὀππα ἀρχιεπισκόπου τῆς Σεβίλλης καὶ ἀδελφοῦ τοῦ πρώην βασιλέως ὡς καὶ ὑπὸ τῶν υἱῶν του.

Ὁ Ρ. ἀμέσως ἀντεπεξῆλθε κατ' αὐτῶν μετὰ 90000 ἀνδρῶν ἐν Xeres de la Frontera ἀλλ' ἔπεσε μετὰ τριήμερον μάχην ἡττηθεὶς ἐν ἔτει 711. Κατὰ θρύλον τινα διαδοθέντα ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος, οἱ Ἀραβες προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ κόμητος Ἰουλιανοῦ ἐκδικουμένου τὴν τιμὴν τῆς προσβληθείσης θυγατρὸς του ὑπὸ τοῦ Ρ. ὅστις κατὰ τὴν αὐτὴν θρύλον ἐγένετο ἀφαντος μετὰ ἑπταήμερον μάχην διαγων ἔκτοτε ὡς ἐρημίτης ὅπως ἐξήλειώσῃ τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ. Πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ Tailhan, Chronique rimée des derniers rois de Tolède (Παρ. 1865). [Β.Ε.]

Ῥόδερχαῖδ (Rotherhithe). Προάστειον τοῦ Λονδίνου ἐν τῇ κομητείᾳ Σούρρεϋ δεξιόθεν τοῦ Ταμέσεως ἀνωθεν τοῦ Δεπφόρδ. ἔχει δὲ 39074 κατοίκους ὧν πλεῖστοι ναῦται καὶ ναυπηγοί. [Μ.Σ.]

Ῥόδερχαμ (Rotherham) Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Ὑόρκης ἐν τῇ Δ. Ράινδινγ παρὰ τοὺς ποταμούς Δὸν καὶ Ῥόδερ 8 χμ. ΒΑ τῆς πόλεως Sheffield καίμην. ἔχει δὲ ὥραιον ναὺν τῶν Ἀγ. Πάντων καὶ 42050 κατοίκους ἐνεργοῦντας ζωηρότατην βιομηχανίαν σιδηρουργίας καὶ μηχανῶν πρὸς κατεργασίαν ἡλῶν καὶ χάλυβος. Παρὰ τὴν πόλιν εὐρίσκονται ἀνθρακωρυχεῖα καὶ σιδηρωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Ῥοδὲς (Rodez ἢ Rhodéz). Πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἀδεϋρῶν καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς, 607 χμ. ἀπέχουσα πρὸς Ν τῶν Παρισίων. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἐκτισμένης ἐπὶ λόφου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἀδεϋρῶν καὶ ἔχουσης ὥραιον καθεδρικὸν ναὺν καὶ μοναστήριον τῶν Κορδελιέρων, πολλὰ ἀρχαιοπρεπῆ οἰκήματα, μεγάλας πλατείας καὶ λεωφόρους καὶ πλῆθος ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλολογικῶν καθιδρυμάτων, ἀνέρχεται εἰς 11238 κατοίκους ἀσχολουμένους ἰδίως εἰς τὴν ὑφαντουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἡ πόλις ἦτις τὸ πάλαι ἑκαλεῖτο Civitas Rutenorum καὶ Segodunum διατηροῦσα εἰσέτι μνημεῖον τῶν Δρυϊδῶν ὡς καὶ λείψανα Ῥωμ. θμυθιστῶν καὶ ὑδραγωγείου, ἠνώθη ἐπὶ Ῥερρίκου τοῦ Δ' μετὰ τοῦ στέμματος τῆς Γαλλίας ἐνφ' ἀπετέλει πρότερον ἰδίαν ὑποτελῆ κομητείαν.

Ῥόδη. Θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης κατὰ τὴν Ἑλλ. μυθολογίαν, γυνὴ δὲ τοῦ Ἡλίου ἐξ οὗ ἐγέννησε τὸν Φαέθοντα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ. Ἐλέγετο δὲ καὶ Ῥόδος ἀφ' ἧς ὠνεμάσθη κατὰ τινας καὶ ἡ νῆσος Ρ. διὰ τὴν ἐκεῖ ἐπικρατοῦσαν λατρίαν τοῦ Ἡλίου. [Δ.Μ.]

Ῥοδία τέχνη. Βλ. Ἑλληνικὴ τέχνη καὶ Ῥόδος.

Ῥοδινός (Νεόφυτος). Ἑλλήν λόγιος

ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Ἐγεννήθη ἐν Ποταμίᾳ τῆς Κύπρου υἱὸς ὧν τοῦ Σολομῶντος Ρ. ἀποθανόντος τῷ 1586 καὶ γνωστοῦ ὡς συγγραψάντος ἡμερολόγιον τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν Τούρκων, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν αὐτόπτης. Ὁ Νεόφυτος ἀφ' οὗ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἦλθεν εἰς Ῥώμην καὶ ἐκείθεν εἰς Σαλαμάνκαν τῆς Ἰσπανίας ἐνθα κατεγράφη ἐν τῇ περιωνύμῳ Πανεπιστημίῳ τῆς πόλεως ὡς σπουδαστῆς τῆς Θεολογίας διδάσκων συνάμα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Περαιώσας ἐκεῖ τὰς σπουδὰς του μετέβη κατ' ἐντολὴν τῆς Παπικῆς αὐλῆς εἰς Πολωνίαν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἑλλάδα πρὸς προσηλυτισμὸν. Ὑποστὰς δὲ ἐκεῖ πολλὰς περιπέτειας καθ' ἃς συνελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος, ἡλευθερώθη ἔπειτα καὶ διορίσθη ἐφημέριος τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Διατρίψας ἐνταῦθα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον καθ' ὃν ἐδίδασκε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα, ἐστάλη ἔπειτα εἰς Χιμάρραν ἐνθα ἔμεινεν ὁκτὼ ἔτη περιερχόμενος τὰ χωρία καὶ διδάσκων τὸ εὐαγγέλιον. Ἐπανελθὼν εἰς Ῥώμην ἀπέθανε τῷ 1669 ἐν βαθεῖ γήρατι. Ἐγράψε δὲ πολλὰ συγγράμματα, τὰ μὲν εἰς τὴν Λατινικὴν, τὰ δὲ εἰς τὴν δημώδη Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πάντα θεολογικῆς ὧς, ἐκτὸς ἐκείνου τὸν ἐπιγραφόμενον Περὶ ἡρώων στρατηγῶν... καὶ ἄλλων νομισμάτων ἀνθρώπων ὅπου εὐλόγηται ἀπὸ τὸ νηεὶ τῆς Κύπρου καὶ ἐκδοθέντος ἐν Ῥώμῃ τῷ 1669. [Α.Ν.Γ.]

Ῥόδιον (Rhodium, σύμβολον Rh, ατομικὸν βάρος 104). Σπάνιον μέταλλον ἐν τοῖς μεταλλεύμασι τοῦ λευκοχρύσου εὐρεθὲν, λευκόφαιον, εὐθρυπτον, εἰδικῶς βάρους 12, ἀδιάλυτον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βασιλικὸν ὕδωρ. [X.X.]

Ῥόδιος (Παναγιώτης), τέκνον τῆς Ῥόδου ἐγεννήθη τῷ 1789 ἐξεπαιδεύθη δ' ἐν Παρίσι τοῖς σπουδάζας τὴν ἱατρικὴν. Ἀμα τῷ ἀκούσματι τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα λαβὼν ἐνεργὸν μέρος ὡς στρατιώτης καὶ ὡς πολιτευτής. Ὡς στρατιώτης ἐτάχθη εἰς τὸ σῶμα τῶν φιλελλήνων ὡς λοχαγὸς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτα, εἰτα ὠνομάσθη συνταγματάρχης καὶ στρατηγὸς κατέγεινε δ' εἰς τὴν σύστασιν τὸν ὄργανισμὸν καὶ τὴν διοίκησιν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ (τοῦ τότε τυπικοῦ). Ὡς πολιτευτὴς ἐχηρμάτισε προσωρινὸς Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ὁπότε καὶ ἐκήρυξε πρὸς τὰς δυνάμεις τὸν κατὰ θάλατταν ἀποκλεισμὸν τῆς Τουρκίας, ἀποκλεισμὸν ὃν ὁ ἀόλδιμος Κάνιγγ ἀνεγνώρισε, διαμείψας τὸ πρῶτον μετὰ Ἑλληνας ὑπουρ-

γοῦ διπλωματικὸν ἔγγραφον καὶ ἀναγνωρίσας οὕτως εἰπεῖν τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Ἐπὶ Καποδιστρίου ὡς ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἐσύστησε τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν Βυελλίδων ὑπὸ τὴν Ποζιέρον, καὶ ἀνέθετο τὴν διοίκησιν τοῦ τυπικοῦ εἰς τὸν Γάλλον συνταγματάρχην Φαδιέρον. Ἐπὶ Ὀθωνος εἰς τῶν πρώτων βέλα ὑποστρατήγων, ἐχηρμάτισε δὲ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ πληρεξούσιος τῆς Ναυπλίας τῆς 1ης ἐν Ἀθήναις συνελεύσεως. Ἀπεβίωσε δὲ τὴν 30 Ἰουνίου 1851. [Δ.Γρ.Κ.]

Ῥόδιος. Ποταμὸς τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐν Μυσίᾳ παρὰ τὴν Τροίαν· πηγάζων δὲ ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης καὶ δεχόμενος τὸν Σαλήεντα, ἐκβάλλει μετὰ τῶν πόλεων Ἀδύδου καὶ Δαρδάνου εἰς τὸν Ἑλλησπόντον καὶ εἶναι κατὰ τινὰς ὁ σημερινὸς ποταμὸς τῶν Δαρδανελίων, καλούμενος τουρκιστὶ Σαρή-Τσαί ἤτοι κίτρινος ποταμὸς ἐνεκα τῆς ἰλῦος αὐτοῦ. [Α.Λ.]

Ῥοδοδάφνη. Βλ. Νήριον

Ῥοδόδενδρον (Bot.) *Rhododendron* L. Γένος τῆς εἰκοθεν. τῶν Ἑρικοειδῶν (βλ. λ.) θάμνοι· ἀειφύλλοι μετὰ ὡραιότητων ὡς τὰ πολλὰ ἐρυθρῶν ἢ λευκῶν σπανίως δὲ κίτρινων ἀνθέων. Τὰ εὐάριθμα εὐρωπαϊκὰ εἶδη εἶναι χαριέστατοι θαμνίσκοι τῶν Ἀλπεων, ὧν τὸ γνωστότερον Ῥ. τὸ ὄρφανον (*Rh. ferrugineum* L., γερμ. Alpenrose). Τὸ συχνότερον ἐν τοῖς κήποις καλλιεργούμενον εἶδος εἶναι Ῥ τὸ Ποντικὸν (*Rh. Ponticum* L.) τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ εἴδους τούτου καὶ τῆς Ἀζαλέας (βλ. λ.) τῆς ποντικῆς ἔξαχθεν μέλι εἶναι ναρκωτικὸν καὶ ἡ κατάρωσις αὐτοῦ ἐμέθυσεν ὡς γνωστὸν τοὺς ὑπὸ τὴν Ξενοφῶντα στρατιώτας. Πολυάριθμα εἶδη Ῥ. φύονται εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τῶν Ἱμαλαίων ὄρεων, εἰσαχθέντα ἐσχάτως ὡς φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ. — Τὸ ὁμώνυμον Ῥ. τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται ὡς συνώνυμον εἰς τὸ Νήριον (βλ. λ.) [Θ.Χ.]

Ῥοδοκανάκης ἢ Ῥοδοκανάκις (Κωνσταντῖνος). Ἑλλήν λόγιος τοῦ 12' αἰῶνος γεννηθ. ἐν Χίῳ ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας τῆς νήσου. Μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξωνίας, ἐνθα κατὰ τὴν διατριβὴν αὐτοῦ συνέθεσεν ἑλληνιστὶ διάφορα ποιήματα πρὸς τιμὴν Καρόλου τοῦ Β' βασιλέως τῆς Ἀγγλίας ἅτινα ἐξετυπώθησαν αὐτόθι ἐν ἔτει 1668.

Ῥοδολείδος. Κωμόπολις ἐν τῇ ΒΑ Μακεδονίᾳ παρὰ τὰς ὕψους τοῦ Παγχείου ὄρους κειμένη καὶ ἀπέχουσα τῶν Σερβῶν 8 ὥρας πρὸς Β αὐτῶν. Ὑπάρχει δὲ διεικμητικῶς εἰς τὸ καίμακλίκιον τῆς Ζηλια-

χόνης και έκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν δρᾶμας οὕσα πατρὶς τοῦ πρώην οἰκουμένου καὶ πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Η'. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 4 100 ἐξ ὧν μόνον 350 Ὀθωμανοί, τῶν λοιπῶν ὄντων Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων διατηρούντων καλῶς διαργανωμένην ἱστικὴν σχολήν. παρθεναγωγεῖον καὶ νηπιαγωγεῖον. Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινότατον καὶ ψυχρὸν τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τοὺς κατοίκους λίαν εὐρώστους, τὰ δὲ προϊόντα τοῦ εὐφροωτάτου ἐδάφους συνίστανται κυρίως εἰς παντὶς εἶδους δημητριακοὺς καρπούς καὶ εἰς ὅσπρια. Πρὸς Β. τῆς κοινοπόλεως καίται λόφος ἐφ' οὗ ὑπάρχουσιν ἱκανὰ σπήλαια ἐπὶ λελαξευμένων βράχων ὑπὸ τὴν γῆν συγκοινωνοῦντα διὰ λίθινων θυρίδων πρὸς ἀλλήλα, ὧν ὁ πάλαι προσρισμὸς δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι. [Ν.Σ.]

Ροδόλφος (Γαλλιστὶ Rodolphe καὶ Γερμανιστὶ Rudolf). 1) Ρ. ὁ Δ' γερμανὸς αὐτοκράτωρ ἐκ τῶν μεγίστων καὶ ἐναρτωτάτων ἡγεμόνων γενν. τῷ 1218. Υἱὸς ὦν Ἀλβέρτου Δ' κόμητος τοῦ Ἀψβούργου καὶ Λανδγράφου τῆς Ἀλσατίας εἶχεν ἥδη διακριθῆ ἐν πολέμοις ὥς καὶ ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ γενναϊότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ὅτε ἐξελέγη τῷ 1273 αὐτοκράτωρ ἀναγνωρισθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ Ι' εἰς δν παρεώρησε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὸ ἐξαρχατον τῆς Ραβέννης. Ἐπειδὴ ὁ Ὁδοκαρος βασιλεὺς τῆς Βοημίας ἤρνετο νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτὸν προσελήθῃ ὑπὸ τοῦ Ρ. καὶ ἠναγκάσθῃ νὰ συνθηκολογήσῃ τῷ 1276 παραδίδων τὴν Αὐστρίαν, Στυρίαν καὶ Καρνιόλην ὥς κτήσεις ὁ αὐτοκράτωρ ἀπένειμεν εἰς τὸν ἴδιον υἱὸν Ἀλβέρτον· οὕτω δὲ ὁ Ἀψβουργικὸς οἶκος ἐγένετο Αὐστριακὸς οἶκος οὗτινος οἱ κατὰ θηλυγονίαν ἀπόγονοι κρατοῦσιν μέχρι σήμερον. Ἐπαναλαβόντος δὲ τοῦ Ὁδοκαρου τὸν πόλεμον ὁ Ρ. ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν φονευθέντα ἐν Μαργκέλδ τῷ 1278. Καταστάς κύριος ἀδιαφιλονεικῆτος τοῦ κράτους ὁ Ρ. προσεπάθησε παντὶ τρόπῳ νὰ περατώσῃ τὴν ἀναρχίαν συνέπειαν τῆς πτώσεως τῶν Χουνοταούφεν, διέδραμε πᾶσαν τὴν Γερμανίαν καταστρέψων τοὺς πύργους τῶν εὐγενῶν ὅθεν οὕτως ἐξήσκουον τὰς δηλώσεις των καὶ ἐφρόντισεν ὅπως διατηρήσῃ τὴν δημοσίαν εἰρήνην. Ὑπεστήριξε τὰ δικαιώματα τῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀρελάτου, ὑπέταξε τοὺς κόμητας τῆς Βουργουνδίας, Μονβελιάρδου καὶ Σαβοΐας, ἀλλὰ δὲν ἤθυνήθη νὰ ἀναδείξῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλβέρτον ὥς διάδοχον τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1291. Περὶ τοῦ ἀρίστου αὐτοκράτορος τούτου καὶ τοῦ εἰσαγαγόντος πρῶτον τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ἐν τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις πρὸλ. καὶ τὰ συγ-

γράμματα τῶν Schönhuth (1844), Kopp (1845) καὶ Hirn (1874). — 2) Ρ. ὁ Β' υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Β' γενν. τῷ 1552. Λαβὼν τῷ 1572 τὸ Οὐγγρικὸν καὶ τῷ 1575 τὸ Βοημικὸν στέμμα, ἀνῆλθε μετὰ ἐν ἔτος εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ἀλλ' ἠμέλησε τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους ἀσχολούμενος μόνον περὶ τὴν ἀλχημείαν καὶ ἀστρολογίαν. Ἐπιτρέψας εἰς τοὺς Ἰησουίτας ἐλευθέραν ἐνέργειαν παρώχυνε δι' ἐχθρικῶν μέτρων ἐναντίον τῶν Διαμαρτυρμένων τὰς θρησκευτικὰς διχονοίας ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἠναγκάσθη βραδύτερον νὰ παραχωρήσῃ εἰς μὲν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ματθίαν τῷ 1608 τὴν Μοραβίαν, Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἐπίσης τὴν Ιστομίαν, Σιλεσίαν καὶ Λυσατίαν, εἰς δὲ τοὺς Βοημούς διαμαρτυρομένους θρησκευτικὴν τινα ἐλευθερίαν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος πρὸς τερμὴν τοῦ ἐποίου ὕστερον ὠνεμάσθησαν Ροδόλφιν οἱ πίνακες οἱ συνταχθέντες πρὸς καταμέτρσιν τῆς πορείας τῶν οὐρανίων σωμάτων κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν διασήμων ἀστρονόμων Κεπλέρου καὶ Τύχωνος-Βράχε, ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1612. — 3) Ρ. Φραγκίσκος. Κάρολος, ἰωσήφ ἀρχιδούξ τῆς Αὐστρίας καὶ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1858. Υἱὸς μονογενὲς ὦν τοῦ νῦν αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ νυμφευθεὶς τῷ 1881 μετὰ τῆς πριγκίπισσας Στεφανίας τοῦ Βελγίου διατέλεσε τῷ 1883 διοικητὴς τῆς 25ης στρατιωτικῆς μοίρας ἐν Βιέννῃ καὶ ἀντιναύαρχος. Ἐμπάθη δὲ ὦν ἐραστὴς τῆς θήρας ὥς καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἰδίως τῆς ὀρνιθολογίας ἐποίησε πολλὰς περιηγήσεις καὶ δὴ εἰς Ἑλλάδα καὶ Ἀνατολήν, ὅτε παρ' ἐλπίδα ἠτύχωνεν τῇ 18/30 Ἰαν. 1889 ἐν Μάυερλιχ παρὰ τὴν Βιέννην. [Β.Ε.]

Ρόδον. Βλ. Ροδέα.

Ροδονίτης. Ὀρυκτὸν συνήθως εἰς ἀμέρφους μάζας εὐρισκόμενον, ἔχον χρῶμα σκοτεινέρυθρον, λάμψιν ὑαλώδη, σκληρότητα 5-5.5, εἰδικὸν βάρος 3.5-3.6, συνεστεῶς δὲ ἐξ ὀξυπυριτίου καὶ μαγγανίου. Αἱ μεγάλαι μάζαι τοῦ χρησιμεύουσιν εἰς παρασκευὴν ἄγγείων καὶ ἄλλων κομφοτεχνημάτων. Εὐσχηται ἐν τοῖς Οὐραλτοῖς, ἐν Σουγδία, Πεζιμαντίῳ κλπ. [Α.Κ.]

Ροδόπη. (Τουρκιστὶ Δεσπότο-Δάγ καὶ κοινῶς Δεσποτοδουλί) Ὅρος τῆς Θράκης διαχωρίζον τὴν Ἀν. Ρωμυλίαν ἀπὸ τῆς Μακεδονίας. Ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς συναντήσεως τῶν ὀροσειρῶν Σκιμίου (Ρίλο-βιγ) καὶ Αἰμου βαίνει ἀπὸ Β πρὸς Ν, εἴτα δὲ ὑψοῦν πολλὰς καταφύτους κορυφὰς ὧν ὑψηλότερα εἶναι ἡ καλουμένη Μουσαλλῶ* μετὰ (2 930 μ.) καὶ βαίνον παραλλήλως τοῦ πο-

ταμού Νέστου (Καρὰ-Σού) σχηματίζει τὰ στενά τῶν Κορπύλων δι' ὧν διήρχετο ἄλλοτε ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐγνατία ὁδὸς ἡ ἀπὸ τοῦ Δωρραχίου μέχρι τοῦ Ἑβρου προχωροῦσα. Μετὰ τὰ στενά ταῦτα λαμβάνει τὸ ὄρος ἀνατολικὴν διεύθυνσιν διασχίζον τὴν Θράκην μέχρι τοῦ Εὐξείνου. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο τὸ ἐπισημότερον ὄρος τῆς Θράκης καὶ ἐπὶ τούτου αἱ Βάνχαι ἐτέλουν τὰ ὅργια τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. [Α.Λ.]

Ρόδος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους κειμένη κατὰ τὸ ΝΑ μέρος αὐτοῦ καὶ ἀπέχουσα περὶ τὰ 20 χμ. ἀπὸ τῆς ΝΔ ἀκτῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀνήκουσα δὲ εἰς τὸ Τευρκικὸν Βιλαέτιον τοῦ Αἰγαίου (Τζεζαίρι-Βαχρί-Σερὶδ) καὶ ἐκτετατομένη ἐκ τῶν ΒΑ πρὸς τὰ ΝΑ ἔχει μῆκος μὲν περὶ 77 χμ. πλάτος δὲ περὶ τὰ 30 χμ. καὶ ἐμβαδὸν 1460 τχμ. καὶ διασχίζεται ὑπὸ ἕρπον ὧν τὸ ὕψιστον, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων Ἀταβυρίων ἢ Ἀταβυρον (κατὰ παραθεορὰν τοῦ Φοινικικ. Θαβώρ) καὶ σήμερον Ἀτάιρος ἢ Ἀρτεμυρα καλούμενον ἀνέρχεται εἰς ὕψος 1240 μ. ἄλλα ὅρη τῆς νήσου εἶναι ὁ Ἀκραμύτης, ὁ Προφήτης Ἡλίας, ὁ Σπιριώτης, ὁ Ἀρχάγγελος κτλ. Ἀκρωτήρια ἔχει ἡ Ρ. πολλὰ ἐξ ὧν ὀνομαστότερον εἶναι ἐν τῇ νοτιωτάτῃ ἀκρὰ τὸ κοινῶς Πρασονήσι, ποταμὸν δὲ ἓνα μόνον τὸν Φύσκον νῦν Φύσκα καλούμενον. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι γλυκὺ εὐκρατον καὶ ὑγίεινον, ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ θέρος μετριάζουσι τὰ θερινὰ καύματα οἱ δυτικοὶ ἀνεμοὶ οἱ πνέοντες ἐπὶ ἐννεα μῆνας τοῦ ἔτους, τὸν δὲ χειμῶνα αὐτῆς χιών πίπτει οὕτε τὸ ὕψος πηγνύται ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ ταῦτα δὲ πάντα καθιστῶσι τὴν διαμενὴν λίαν εὐάρεστον ἰδίως διὰ τοὺς ἔχοντας ἀκροσφαλὴ τὴν ὑγίειαν. Ἡ νῆσος Ρ. ἦτις κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔφερε προσεῖ: τὰ ὀνόματα Ὀφειῦσα, Σταδία, Ἀστερία, Τρινακρία, Κορυμβία, Τελχινία καὶ Μακαρία κτλ. ἦτο ἱερὰ εἰς τὸν θεὸν Ἥλιον ὅστις συνελατρεύετο ἐνταῦθα μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἡλεκτρούνης· ἐπίσης ἐτιμᾶτο ἐν αὐτῇ ὁ Ἀταβυριος Ζεὺς καὶ ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Τληπτολέμου. Ἐμυθολογεῖτο δὲ ὅτι προέκυψεν ἐκ τῶν κυμάτων ἡ νῆσος μετὰ τῶν πρώτων αὐτῆς κατοίκων τῶν Τελχινῶν οἵτινες ἐλέγοντο ἐπινοηταὶ τῆς μεταλλουργίας καὶ τῆς ἀστρολογίας· μετὰ τούτους δὲ ἄλλοι κάτοικοι ἀναφέρονται εἰς Ἡλιάδας μυθολογούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Ἡλίου οἵτινες ἴσως ἦσαν οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς Τελχίνας. Ὁ Ἡρακλείδης Τληπτόλεμος λέγεται ὅτι ἱδρυσεν ἐνταῦθα πρὸ τῶν Τρωϊκῶν τὰς τρεῖς πόλεις Λίνδον, Κάμειρον καὶ Ἰάλυσον ἢ Ἰαλυσὸν· κατ' ἄλλους δὲ ἱδρύται τῶν πόλεων τούτων ἦσαν οἱ

Φοίνικες οἱ ἐξουσιάζοντες τὴν νῆσον κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους οἵτινες ὑπεχώρησαν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης χιλιετηρίδος π. Χ. πρὸ τῶν κατελθόντων Ἑλλήνων ἰδίως Δωριέων. Οὗτοι προσερχόμενοι ἐκ Μιγάρων ἢ ἐξ Ἀργους μεθ' ὧν ἦσαν καὶ οἱ μεταδάντες ὑπὸ τὸν Ἀλθαϊμένην εἰς Κρήτην, ἐγκατέστησαν εἰς τὴν νῆσον Ρ. καὶ ἱδρυσαν μετὰ ταῦτα πολλὰς δωρικὰς πόλεις προσεῖ: κατὰ τὰ ἀντικρὺ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων ἐν αἷς τὴν Ἀλικαρνασσὸν, Κνίβον, καὶ Κῶν αἵτινες ἀπετέλεσαν μετὰ τῆς Ρ. πολιτικὴν ὁμοσπονδίαν τὴν λεγομένην Δωρικὴν Ἐξάπολιν κέντρον ἔχουσαν τὸν ναὸν τοῦ Τριοπίου Ἀπόλλωνος· ὁ ναὸς οὗτος ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Τριοπίου ἄκρου ἀκρωτηρίου τῆς Καρίας παρὰ τὴν πόλιν Κνίβον ἧς ἱδρυτῆς ἦτο ὁ ἐκ Θεσσαλίας Τριοπας ἀφ' οὗ καὶ ὀνομασθήσαν ἀμφότερα. Ἡ δύναμις τῆς νήσου ἔκτοτε ἠϋθέησε ταχέως ἐνεκα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας εἰς ἃ ἐπεδόθησαν οἱ κάτοικοι οἵτινες ἐξείτειναν πρὸς δυσμὰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν ἐξ ὧν διαπρέπει κατ' ἐξοχὴν ἡ Γέλα ἐν Σικελίᾳ ἱδρυθεῖσα περὶ τὸ 684 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀντιφῆμου· οἱ περίφημοι δὲ νόμοι τῆς Ρ. ἀπετέλουν τὸ ναυτικὸν δίκαιον τῶν πλείστων ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐθνῶν, παραληρθέντες βραδύτερον καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Ἐν τῇ νήσῳ προεῖχεν ἡ οἰκογένεια τῶν Ἑρατιδῶν ἧς μέλη ἦσαν ὁ Διαγόρας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ διάτρημοι Ὀλυμπιονίκαι ἀποθανασθέντες ὑπὸ τοῦ Πινδάρου. Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἡ Ρ. συνέπραξε μετὰ τῆς ὑπερχούσης μεριδῶς, ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατ' ἀρχὰς συνεμάχετο μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων οὓς ἐπεκαλέσθησαν οἱ ἀριστοκράται τῆς νήσου ἐπαναστάντες, ἀλλ' εἴτα μετὰ τὴν ἐν Αἰγῶς Ποταμοῖς ναυμαχίαν, ἐπείσθη ὁ δῆμος τῶν Ρ. ὑπὸ τοῦ Κόνωνος νὰ μεταστῇ ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὴν τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ τῶν Ἀθηναίων τῶν τελευταίων τούτων ἔκτοτε διετέλεσεν οὕσα ἡ νῆσος σύμμαχος ἀπὸ ἀποκατέστη πάλιν νόμιμος καὶ μετριοπαθὲς δημοκρατία. Ὀλίγον πρότερον περὶ τὸ 408 π. Χ. ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν τριῶν πόλεων ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἱδρυσις νέας πόλεως ὁμωνύμου τῇ νήσῳ ἐπὶ τῆς ΒΑ ἀκρας αὐτῆς ἧτις ἐκτίσθη ἀμφιθεατροειδῶς ὑπὲρ ὠραίων λιμένων κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ περιωνύμου ἀρχιτέκτονος Ἰπποδάμου τοῦ Μιλήσιου. Ἐπὶ τοῦ λεγομένου συμμαχικοῦ πολέμου (358-356 π. Χ.) οἱ Ρ. ἀπέστησαν πάλιν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐνεκα δυσαρσεκείας τινος καὶ τότε ἐπεκράτησεν ἐπὶ τινα χρόνον ἡ ἰσχυρὰ ὀλιγαρχία ἧτις ὁμως δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ ὑποκυψάσης τῆς νήσου εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἰδριέως δυνάστου τῆς Ἀλικαρνασσῶς. Κατὰ

τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου ἢ Ρ. διετέλεσεν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν κυριαρχίαν, μετὰ τὸν θάνατον δὲ αὐτοῦ ἐγένετο ἀνεξάρτητος, καὶ εἰτα ἀνέστη νικηφόρος κατὰ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντιγόνου μετὰ πολιορκίαν ἐνὸς ἐνιαυτοῦ περιώνυμον καταστᾶσαν (305-304). Μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὲρ ποτὲ ἀνεπτύχθη εἰς μέγιστον βαθμὸν εὐθυμερίας ὡς θύναμις θαλασσίας καὶ ἐμπορικῆς. Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ καλλιτεχνία κατ' ἐξοχὴν ἐθεραπεύοντο ἐνταῦθα, ἰδίᾳ δὲ γλυπτικῇ σχολῇ ἀνεπτύχθη ἐν Ρ. ἐκ τῆς ἐν Σικυῶνι σχολῆς τοῦ Λυσίππου προσελθούσα καὶ διακρινομένη μᾶλλον διὰ τὸ κολοσσιαῖον καὶ τὸ ἐπιδεικτικὸν τῶν ἔργων αὐτῆς, ἐν οἷς καταλέγονται πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ περιφημὸς Κολοσσὸς τῆς Ρ. ἥτοι τὸ ἐπὶ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως Ρ. ἰδρυμένον ἀγαλμα τοῦ Θεοῦ Ἥλιου ἔργον τοῦ Χάρητος ἐν ἓκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τὸ σύμπλεγμα τοῦ Λαοκρόντος, ἔργον Ἡγησάνδρου, Πολυδώρου καὶ Ἀθηνοδώρου καὶ τὸ τοῦ Φαρνεσίου ταύρου ποιηθὲν ὑπὸ Ἀπολλωνίου καὶ Ταυρίσκου. Ἡ δὲ ῥητορικὴ σχολὴ ἡ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Διογίνου Ἰβρυθεῖσα καὶ βραδύτερον ὑπὸ Ἀπολλωνίου τοῦ Μόλωνος διευθυνομένη ἦτο περιώνυμος ἰδίως κατὰ τοὺς Ῥωμαίους χρόνους ἥς ὁπαδὸς ἦτο καὶ ὁ Κικέρων. Παρήγαγε δὲ πολλοὺς διασημοὺς ἀνδρας ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὡς τὸν Κλεόδουλον ἐκ τῶν 7 σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, τοὺς τρωϊκοὺς φιλοσόφους Παναίτιον καὶ Λεωνίδαν, τοὺς περιπατητικοὺς Πραξιφάνην, Εὐθύμειον, Ἰερώνυμον καὶ Ἀνδρόνικον καὶ τὸν ἀνωτέρω γλύπτην Χάρητα. Ἡδὴ ἀπὸ τῶν πρώτων πολέμων τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἐγένετο ἡ Ρ. πιστὴ σύμμαχος αὐτῶν τῷ 200 π. Χ. λαβούσα πρὸς ἀνταμοιβὴν βραδύτερον τὴν Λυκίαν καὶ τὸ νοτιώτερον μέρος τῆς Καρίας, ἅτινα ὅμως ἡναγκάσθη νὰ ἀποδώσῃ τῷ 167 π. Χ. διατηρήσασα μόνον τὴν νοτιωτέραν ἄκρην τῆς Καρίας ἥτις ἔφερε τὸ ὄνομα Περαιά τῶν Ῥοδίων. Κατὰ τὸ διαστήμα τῆς ἀκμῆς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καθ' ἣν ἐφοίτων πάντες οἱ λόγιοι Ῥωμαῖοι, ἡ Ρ. ἦτις ἀποκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου ἐν τῇ πρὸς τὸν Πλάγκον ᾠδῇ ἐνδοξος, διετήρησε κατ' ὄνομα τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς μέχρι τοῦ Οὐεσπεσιανοῦ ὅτε ἐγένετο κέντρον ἰδιας ἐπαρχίας καλουμένης ἐπαρχίας τῶν νήσων (provincia insularum). Βραδύτερον συνεμερίσθη τὰς τύχας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καταληφθεῖσα μόνον προσωρινῶς ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῷ 664 μ. Χ.· τῷ δὲ 1122 οἱ Βενετοὶ κατέλαβον αὐτήν, καὶ τέλος τῷ 1309 οἱ ἱππῶται τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ οἵτινες ἀπὸ ταύτης ὠνομάσθησαν ἱππῶται τῆς Ρ. διατηρηθέντες ἐνταῦθα μέ-

χρι τῆς 21 Δεκεμβρίου 1523 ὅτε παρεδόθη ἡ νῆτος Ρ. μετὰ κραταῖαν ἀντίστασιν ὡς καὶ ἡ Κῶς καὶ ἡ Ἀλικαρνασσὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου μαγιστροῦ Villiers de l'Isle-Adam εἰς τὸν Σουλτάνον Σουλεῦμάν τὸν Β', μεθ' οὗ οἱ ἱππῶται μετέβησαν εἰς Μάλταν. Ἐκτοτε διατελεῖ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν ἔδρα οὕτα σήμερον τοῦ Βαλῆ (νομάρχου) καὶ Ὁρθοδόξου μητροπολίτου καὶ ἀριθμοὶ ἡ ὅλη νῆτος περὶ τὰς 30 000 κατ. ἐξ ὧν 20 200 Ἕλληνας, 6 800 Μωαμεθανοὺς καὶ 2 000 Ἰουδαίους. Τὸ ἔδαφος τῆς νήτου εἶναι πλούσιον καὶ εὐρορον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς κακῆς καταστάσεως ἐνταῦθα τῆς γεωργίας οὐδὲ τὸ ἥμισυ τούτου καλλιεργεῖται· ἡ παραγωγὴ τῶν ἐλαίων, σὺκων καὶ ἄλλων μεσημερινῶν καρπῶν εἶναι λίαν πενιχρὴ μόνον δὲ ἡ λιμπελοφυτεία σχετικῶς εὐρίσκεται ἐν μᾶλλον ἀκμαζούσῃ καταστάσει διατηροῦσα τὴν παλαιὰν φήμην τῶν σταφυλῶν τῆς Ρ. Ἀλλὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ρ. εἶναι κηρὸς, μέλι, μέταλλα κτλ. Ἡ νῆτος ἥτις ἀριθμεῖ ἐν ὅλῃ 41 χωρία ὧν πλεῖστα διατηροῦσι δημοτικὰ σχολεῖα καὶ γραμματοδιδασκαλεῖα, πολλὰ καὶ ὑπερῶν ἐκ σεισμῶν ἐξ ὧν ἰδίως μνημονεύονται ὁ ἐν ἔτει 224 π. Χ. συμβὰς καθ' ὃν κατέπεσεν ὁ ἀνωτέρω ῥηθεὶς Κολοσσὸς τῆς Ρ., καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὁ τῆς 23 Ἀπριλίου 1863. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα Ρ. ἡ ὡς εἴρηται ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κτισθεῖσα καὶ ἥτις καλεῖται πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν τοποθεσίαν ἐν τῷ ΒΑ μέρει τῆς νήτου ἐν τῷ μυκτῷ κόλπου καὶ λιμένος ἀσφαλτοῦς ἐπὶ ἀκρωτηρίου. Εἶναι πόλις περικαλλὴς ἐξ ἐξωτερικῆς ἀπόψεως, ἡραλισμένη διὰ φρουρίου καὶ πολλῶν πύργων προτεθειμένων ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων σκοπέλων ἀλλ' ἐσωτερικῶς παρέχει τὴν θέαν μεγάλης καταπτώσεως, ἰδίως ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1963 ὅστις ἐδολαψε πολὺ πάντα τὰ οἰκοδομήματα αὐτῆς, ἐξ ὧν διέπρεπεν ἡ ποτὲ ἐκκλησία τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου νῦν Ὁθωμ. τέμενος καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς λεγομένης τῶν ἱπποτῶν γραφικώτατα οἰκήματα τῶν διαφόρων μεγάλων ἡγευμενείων (prévôts) τοῦ τάγματος. Κατοικοὺς ἀριθμεῖ ἡ πόλις περὶ τοὺς 13 000 ἐξ ὧν οἱ μὲν Μωαμεθανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι κατοικοῦσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, οἱ δὲ Ἕλληνας Χριστιανοὶ εἰς 7 000 ἀναρχόμενοι ἐκτὸς αὐτοῦ ἀποτελοῦντες 4 συνοχίτας καὶ συντηροῦντες ἡμιγυμνάσιον, δύο δημοτικὰς σχολὰς καὶ παρθεναγωγεῖον. Ἐν τῇ πόλει ἔδρευε ὁ Ὁθωμανὸς διοικητὴς ὡς καὶ ὁ μητροπολίτης Ρ. καὶ Καρπάθου ὁ ΚΣΙ' ἐν τῇ ἱερατικῇ τάξει, ὡς καὶ οἱ πρόξενοι τῶν διαφόρων Δυνάμεων· εὐρίσκονται δὲ προσέτι καὶ τινες κάτοικοι τοῦ Δυτικοῦ δόγματος, διατηροῦντες σχολεῖα ἀρρέων κα

θελών. — Πρβλ. πρὸς τοῖς ἄλλοις περὶ Ρ. καὶ L. Ross, Περιηγήσεις εἰς Κῶν, Ἀλκαρνασσόν, Ρ. καὶ Κύπρον (γερμανιστὶ ἐν "Ἀλλῃ 1852), Guérin Voyage dans l'île de R. (Παρίσι. 1866), Billiotti et Coittet, L'île de R. (1881), εὐτινος μετάφρασις ἐγένετο ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὑπὸ Μ. Μαλλιαράκη (1882), Torr. Rh. in ancient times (2 τομ. Cambridge 1885-1887), Hiller von Gaertringen ἐν τοῖς Πρακτικαῖς τῆς ἐν Ἀθῆναις Γερμαν. σχολῆς τοῦ 1892, Σελιδανὼφ Περί τῆς τοπογραφίας τῆς ἀρχαίας Ρ. (ῥωσιστὶ ἐν Καζάν 1892). Χάρτης ἑλληνικῆς τῆς Ρ. ἐξεδόθη νωπὸς ἐν Ἀθῆναις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ: Ροδιακοῦ συλλόγου ἐξ ἐκείνου τοῦ Ἀγγλικοῦ ναυαρχείου μετὰ τινῶν προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων. [Α.Α.]

Ροδόσταγμα. Κοινότατον ἀρωματικὸν ὕδωρ, διαλυμὰ ῥοδαλαίου ἐν ὕδατι. Τὸ Ρ. τῶν φαρμακείων ἐνέχει συνήθως ἐντὸς 1000 γρ. ὕδατος 4 σταγόνας ῥοδαλαίου.

Ροδοχροῖτης. Ὀρυκτὸν τοῦ ἐξαγωνικοῦ συστήματος, εὐρισκόμενον εἰς κρυστάλλους ἢ καὶ βοτρυοειδεῖς μάζας ἢ ψευδοκρυστάλλους. Ἐχει σκληρότητα 4, εἰδικὸν βάρος 3.5-3.6, λάμψιν ὑαλώδη καὶ χρώμα ῥόδινον ἢ ἐρυθρικῶδες, εἶναι: δὲ χημικῶς ἀνθρακικὸν μαγγάνιον καὶ εὐρηται ὀλλογαῶ τε καὶ ἐν Λαυρίῳ. [Α.Κ.]

Ροδόχρους θάλασσα. Ἡλ. Καλιφornία κόλπος.

Ροδώδη (Bot) Rosaceae. Οἰκογένεια Δικοτυλιδόωνων πολυπετάλων φυτῶν. Εἶδη περὶ τὰ 1500, πώδη ἢ φυλώδη ἀνήκοντα τὰ μὲν πλείστα τῇ εὐκρατῳ καὶ ψυχρῇ ζώνῃ, ἄλλα δὲ τῇ θερμῇ ἔχουσιν ὡς τὰ πολλὰ ἄνθη ἀκτινόμορφα πενταμερῆ, στήμονας πολυαριθμούς περιγύνους, ὑπέρους 1-5, ἢ πολυαριθμούς, ὠοθήκην συχνά ὑποκειμένην, καρπὸν ἀπόκαρπον ἢ καὶ συγχαρπον, φύλλα δὲ μετὰ παραφύλλων. Τὰ σπουδαιότερα γένη εἰσὶν Ἀγριμόνιον, Ἀλγυμύλλη, Βάσος, Πεντάφυλλον, Ροδέα (βλ. τὰς λ.) Βραῦερσία, Γέον, Ποτήριον, Σπειραία, Χαμαικέρασος. — Βιτανικοί τινες συνενόσσι μετὰ τῶν Ρ. ὡς φυλάς τὰς οἰκογενείας τῶν Ἀμυγδαλωδῶν καὶ τῶν Μηλειωδῶν (βλ. τὰς λ.) [Θ.Χ.]

Ρόδων πόλεμος (π. τῶν 2 ρ. καὶ ἀγγλιστὶ War of the two roses) λέγεται ὁ ἐμφύλιος αἱματηρὸς πόλεμος ὅστις κατηρμήωσε τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τὸν 15 αἰῶνα ἐν εἰσαστήματι 30 ἐτῶν περίπου. Αἷτιον τούτου ἦτο ἡ ἀντιζηλία τῶν οἰκῶν τῆς Λαγκαστρίας καὶ Ὑόρκης ἀντιποιουμένων τῶν βασιλικῶν θρόνον, τὸ δὲ ὄνομα τούτου προήλθεν ἐκ τῶν ῥόδων ἅτινα ἐκάτερος τῶν ἀρχηγῶν τῶν μερίδων τούτων εἶχεν ἐπὶ τοῦ

ἰδίῳ οἰκοσήμευ, ὁ μὲν δοῦξ τῆς Ὑόρκης λευκόν, ὁ δὲ τῆς Λαγκαστρίας ἐρυθρόν. Ἡρξάτο δὲ τῷ 1451 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἑρρίκου τοῦ 5' ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λαγκαστρίας, τὸν ἑποῖον κατέρριψε τοῦ θρόνου Ἐδουάρδος ὁ 4' ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Ὑόρκης καὶ ἔληξε τῷ 1485 διὰ τῆς ἡττης καὶ τοῦ θρόνου Ριχάρδου τοῦ 3' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου ὑπὸ Ἑρρίκου Τούδωρ κόμητος τοῦ Ριτμόνδ καταγομένου μητρώθεν ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λαγκαστρίας. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἑρρίκος αὐτός ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑρρίκος ὁ 7' συζευχθεὶς τὴν θυγατέρα Ἐδουάρδου τοῦ 4' Ἐλισάβετ, καὶ οὕτως ἔλαβε πέρας ὁ πόλεμος ὅστις ἀποτελεσματῶς εἶχε τὴν ἐξόντωσιν τῆς βασιλικῆς γενεᾶς τῶν Πλανταγενετῶν καὶ τὴν ἐξασθένισιν τῆς μεγάλης ἐξ αἵματος ἀριστοκρατίας τῆς Ἀγγλίας. [Β.Ε.]

Ροδωποῦ. Ἀκρωτήριο τῆς νήσου Κρήτης ἑπὲρ καλεῖται: καὶ Σπάθα καὶ τὸ πάλαι Ψάκον καὶ Τίτυρον, πρὸς Ἀ τοῦ ἀκρωτηρίου Γραμβούσης κείμενον. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ κεῖται τὸ ὁμώνυμον χωρίον Ρ. ἀνήκον εἰς τὸν δήμον Σηγηλῆς τῆς ἐπαρχίας Κισάμου καὶ τῆς διοικήσεως Χανίων καὶ ἔχον 557 κατοίκους. [Ν.Στ.]

Ροζάριον (Rosario). Πέλις καὶ σπουδαῖος ἐμπορικὸς λιμὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σαντα-Φέ τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Παράνα. 300 γμ. ἀνωθεν τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Λα-Πλάταν, καὶ ἐπὶ ὑψώματος. Οἱ κατοικοὶ τῆς δι' ὧν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας πεποικισμένης πόλεως ἀνέρχονται εἰς 30914 ἐξ ὧν πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ ἀσχολοῦνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν ὡς καὶ εἰσαγωγικὴν καὶ ἐξαγωγικὴν ἐμπορίαν.

Ρόζας (Salvator Rosa λεγόμενος καὶ Salvatoriello). Περιφημὸς Ἰταλὸς ζωγράφος καὶ χαλκογράφος γενν. τῷ 1615 ἐν Ἀρενέλλα παρὰ τὴν Νεάπολιν καὶ ἀποθ. τῷ 1673 ἐν Ῥώμῃ. Ἀπορραφισθεὶς ἐνωρίς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πτωχοῦ χωρομέτρου, ἐμορφώθη σχεδὸν μόνος, ἐπειτα δὲ ἐπορεύθη εἰς Ῥώμην ἵνα τελειοποιηθῇ εἰς τὴν τέχνην τῷ 1635. Ἐκεῖ ἐμείνεν ἀρκετὸν καιρὸν ἀγνώστος καὶ μόλις ἐπέτυχε νὰ σύρῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν κοινὴν προσοχὴν παριστῶν ἐν ἰδιωτικοῖς θεάτροις σατυρικὰ δράματα πλήρη πονηρῶν σκωμμάτων τῆς ἰδίας συνθέσεως: ἔκτοτε ἐγένετο ὁ καλλιτέχνης τοῦ συρμοῦ καὶ αἱ εἰκόνες αὐτοῦ ἤρξαντο πωλούμεναι. Τῷ 1647 ἐπανῆλθεν εἰς Νεάπολιν ἐνθα ἀνέμιχθη παντὶ σθένει εἰς τὴν στάσιν τοῦ Μαζανιέλλου μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ὀπίσθου κατέφυγεν εἰς Ῥώμην ὅπου πλέον ἐστερέωσε τὴν φήμην αὐτοῦ ὡς ζωγράφου πρώτης τάξεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ συγ-

χρόνως ἔγραψε δηκτικωτάτας σατύρας, ἀπέκτησε πολλοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τῶν ὁπείων καταδιωκόμενος ἤναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ εἰς Φλωρεντίαν τυχὼν ἐκεῖ τῆς προστασίας τῶν Μεδίκων· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ πολλὰ ἔτη ἐπέστρεψεν εἰς Ῥώμην ὅπου ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 58 ἐτῶν. Ὁ καλλιτέχνης αὗτος ἐφημίσθη κατ' ἀρχὰς διὰ τὰς τοπειογραφίας καὶ ἔπειτα διὰ τοὺς ἱστορικοὺς πίνακας αὐτοῦ τὰ σπουδαιότατα τούτων ἄτινα κυρίως διακρίνονται διὰ τὴν ἑκτακτον ζωηρότητα τῆς συνθέσεως ὡς καὶ διὰ τὸ περιπαθὲς καὶ ἐπὶ τὸ πολὺ διεγείρον φρίκην τῶν παραστάσεων εὐρίσκονται ἐν Παριείοις (ἐντός τοῦ Λούβρου), Ῥώμῃ, Φλωρεντίᾳ καὶ Βιέννῃ. Φημιζονται δὲ ἐκ τούτων καὶ ἄλλα τὸ λεγόμενον Δάσος τῶν φιλοσόφων. Τὰ ποιητικὰ ἔργα αὐτοῦ πολλάκις ἐξεδόθησαν καὶ νεωστὶ τῷ 1892 ὑπὸ τὸν τίτλον «*Poesie e lettere*». Βιογραφίαν αὐτοῦ ἔγραψε πλὴν ἄλλων καὶ ὁ ἱστορικός Καντὺ (1844).

Ῥόζενχάϊμ (Rosenheim). Πόλις ἐν τῇ Ἄνω Μουαρία ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἰνν κειμένη καὶ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μονάχου-Σαλτσβουργου. ἔχει δὲ πολλὰ ὠραῖα καὶ ἀξιοπεριεργὰ κτίρια ἐν οἷς διαπρέπουσιν αἱ ποικίλης ἀρχιτεκτονικῆς ἐκκλησίαι, καὶ αἱ μεσαιωνικοῦ ρυθμοῦ οἰκίαι καὶ πολλὰ ἐκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά καὶ ἄλλα καθιδρύματα, καὶ ἀριθμεῖ 10 090 κατ. Δυτικοῦ δόγματος τὸ πλείστον οἰτίνες ἐνεργοῦσι σημαντικὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν. Παρὰ ταύτην εὐρίσκονται ἁλατοῦχα λουτρά, ἡ σπουδαία ἄλυκίς Ῥαϊ-χενγάλλ μετὰ λίαν συχναζομένων ἁλατοῦχων λουτρῶν. [Μ.Σ.]

Ῥοζέττη (Rosette καὶ Ἀραβιστὶ Raschid). Πόλις τῆς κατω Αἰγυπτου παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Βολβιτίνην 15 χμ. ἀνωθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νείλου καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δ βραχίονος αὐτοῦ. Κειμένη ἐν ὠραίᾳ θέσει ἐν μέσῳ πολυαριθμῶν κήπων καὶ πολλῶν Ὁθωμ. τεμενῶν συνδέεται μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Δαμασχοῦ διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἤρθηκε τῷ 1882 μόνον 16 666 κατοίκους, ἐκ τῶν ποτὲ 40 000 ὅτε τὸ ἐμπόριον αὐτῆς δὲν εἶχεν εἰσεῖ μετατεθῇ εἰς Ἀλεξανδρείαν διὰ τῆς διώρυχας Μαχμουδιέ. Οἱ ἐναπολειφθέντες κάτοικοι ἐξ ὧν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ Κόπται ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ὑφαντουργικὴν, τὴν κατασκευὴν ἐλαίου, ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον ὀρυζῆς. Παρὰ τὸ ἐγγὺς φρούριον St. Julien πρὸς τὸ ΒΔ τῆς πόλεως εὐρέθη τῷ 1799 ὑπὸ τοῦ γάλλου μηχανικοῦ Bouchard ἡ περιφέρεια τρίγωνος ἐπιγραφῇ τῆς Ρ. ἥτις ἐγένετο ἡ ἀφαιρέσις τῆς ἀναγνώσεως τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱερογλυφικῶν.

Ῥόθσαι (Rothsay). Πρωτεύουσα τῆς

Σκωτικῆς κομητείας Bute ἐπὶ τῆς ΒΔ ἀκτῆς τῆς ὁμωνύμου νήσου. Ἀριθμοῦσα 9 034 κατοίκους ἔχει ὠραῖον λιμένα. ἑρείπια βασιλικοῦ πύργου τῇ 1098 κτισθέντος, καὶ ὑδροθεραπευτικὰ καταστήματα. Ἐνεκα δὲ τοῦ ἡπίου κλίματος αὐτῆς εἶναι λίαν συχναζόμενος τόπος διὰ θαλάσσια λουτρά.

Ῥοιὰ ἢ Ῥόα (Bot.). Θάμνος ἢ δένδριον ὀνόματι Punica Granatum L. ἐν τῇ συστηματικῇ βοτανικῇ (γερμ. Granatbaum, γαλλ. Grénadier, κοινῶς Ῥω-διὰ ἢ Ῥοιδιά), τύπος μικρᾶς οἰκογενείας (Granatae) πολυτετῶν δικουληθῶν φυτῶν παραπληρῆς τῶν Μυρτιδῶν. Κατάγεται ἡ Ρ. ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ καλλιεργεῖται συγγότατα χάριν τῶν ἐδωδίων εὐχύμων καὶ πολυσπέρμων βαγοειδῶν καρπῶν (Malum punicum τῶν Ῥωμαίων, γερμανιστὶ Granatapfel, κοιν. Ῥῶδι.) Ὑπάρχει δὲ καὶ καλλιεργοῦνται διάφοροι ποικιλίαι, ἰδίως δὲ κατὰ τὴν γεῦσιν τοῦ καρποῦ, ἡ γλυκεία καὶ ἡ ὀξεῖα (κ. ξυνόρωδα). Οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμασαν τὸ ἄνθος τῆς Ρ. Κούτινον, καὶ τὸ τῆς ἀγρίας Ρ. βαλαύστιον, τὸ δὲ φυτὸν καὶ Σίδηον κατὰ τὸν Θεόφραστον. Ὁ φλοιὸς τῆς Ῥίλης τῆς Ρ. θεωρεῖται ὡς ἀνθελμινθικόν. Ἀφαιρωμένος τῇ Περιτρεφῇ καὶ τῇ Ἠρᾷ ἐθεωρεῖτο ὡς καρπὸς τῆς Ρ. τὸ πάλαι ὡς τὸ σύμβολον τῆς γονιμότητος καὶ ἀφθονίας καὶ ἐν γένει τῆς εὐτυχίας, ὅπως τὴν σήμερον εἰσεῖ παρὰ τῷ λαῷ [Θ.Χ.]

Ῥοιάς. Βλ. Μήκων.

Ῥόδο. Χωρίον τῆς Ζακύνθου ἐν τῇ δῆμῳ Λιθακίας ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Πισινότα, μετὰ 499 κατοίκων.

Ῥοῖκος. Σάμιος καλλιτέχνης ἀνήκων εἰς τὴν ἀρχαιστάτην περίοδον τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἦκμαος δὲ περὶ τῷ 640 π. Χ. ὑλὲς ὧν τοῦ Φιλέα ἢ Φιλαίου καὶ ἀπετέλει μετ' ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ σειρὰν Σαμίων καλλιτεχνῶν ὧν ἡ ἐξέτασις παρέχει πολλὰς δυσχερείας ἐπεὶ πλείστα ἀναφερόμενα εἰς τούτους εἶναι ἄσαφῆ καὶ ἀβεβαία. Ὁ Ρ. ὡς ἀρχιτέκτων λέγεται οἰκοδομήσας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου τὸ ἐν Σάμῳ Ἡραῖον ὅπερ ἦτο Δωρίου ρυθμοῦ, καὶ μετὰ τοῦ Σμυλίδου τὸν ἐν Λήμνῳ Λαβύρινθον. Ὡς γλύπτης δὲ εἶναι ἰδίως γνωστὸς ἐκ τοῦ Πausανίου ὅστις ἀναφέρει ἀγαλμὰ τι γαλκοῦν ὑπ' αὐτοῦ ποιηθὲν καὶ παριστῶν τὴν Νύκτα ὅπερ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ τελευταίου ἐσώζετο ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ. Ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς υἱὸς τοῦ Ρ. Θεόδωρος πλὴν ἄλλων ὠκοδόμησε καὶ τὴν ἐν Σπάρτῃ Σικιάδα καὶ ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ, διακριθεὶς συνάμα καὶ ὡς ἀνδριαντοποιός. [Λ.Σ.]

Ῥοζόν. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλάν-

θου (Μαντινέας). μετὰ 437 κατοίκων, κείμενον ἐπὶ τοῦ ὄρους Μαινάλου, 7 ὥρ. τῆς Πιάνας.

Ῥοίτειον ἢ Ῥοίτιον ἄκρον. Ἀκρωτήριον τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πρὸς Ἀ τοῦ Σιγείου. Σήμερον καλεῖται τουρκιστὶ Τόπ-Τασσί καὶ πλησίον αὐτοῦ ῥέει ὁ ποταμὸς Δουμπρέκ-Τασσί, ὁ ἀρχαῖος Σιμόεις ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁμώνυμον πόλισμα καὶ ἐπὶ ὑψώματός τινος καλουμένου Τουρκιστὶ Ἰν-Τεπέ τὸ Διαντεῖον ἦτοι ὁ τάφος Διάντος τοῦ Τελαμωνίου τοῦ ὅποιου ἐρέπται τινα σφύζονται εἰσέτι. [Α.Λ.]

Ῥότς (Rohitsch ἢ καὶ Rogatec). Κωμόπολις ἐν τῇ αὐστριακῇ δουκατῇ τῆς Στυρίας, οὗχ' μακρὰν τῶν ἐρίων τῆς Κροατίας. Ἐντὺς στενῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ Σοτλα κειμένη εἶναι ἔδρα διαμερίσματος μετὰ 745 κατοίκων λιθοξόνων καὶ καλῶν πλόκων. Παρ' αὐτὴν εὐρίσκεται ὁ ὁμώνυμος τόπος λουτρῶν μετὰ (2145 κατοίκων). περιεγμένων διὰ τὰ μεταλλικὰ ὕδατα αὐτῶν περιέγοντα ἐν ἀφθονίᾳ θεϊκὸν νάτριον μετ' ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τῶν ὅποιων γίνεται χρῆσις διὰ λουτρῶν καὶ πρὸς πόσιν τῆς ἐτησίας καταναλώσεως ἀνεργασμένης εἰς 1 ἑκατομ. φιαλῶν· ὁ τόπος οὗτος ἔχει ὠραίους λουτρῶνας μετὰ καταλλήλων οἰκοδομημάτων καὶ μνημεῖον τοῦ κόμητος Ἀτσερς τοῦ προσαγγόντος τὸν τόπον. [Μ.Σ.]

Ῥόκ-Ἀϊλανδ (Rock-Island). Πρωτεύουσα ὁμώνυμου κομητείας ἐν τῇ Β' Ἀμερικανικῇ πολιτείᾳ Ἰλλινόις, ἐπὶ τοῦ Μισσισσιππὶ. Κειμένη δὲ 4 χμ. ἀνωθεν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Rock River καὶ ἀντικρὺ τῆς πόλεως Δέβενπορτ, ἔχει 13634 κατοίκους ἀσχολουμένους εἰς ποικίλην βιομηχανίαν λίαν προαγομένην ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν καταρρακτῶν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀποτελουμένην κυρίως ἐξ ἐργαστασίων ὕδατος, ἀρότρων, σιδηρῶν καμίνων, βάρβακος καὶ ζύθου.

Ῥοκέτ (Otto Roquette). Γερμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς γενν. τῷ 1824 ἐν Krotoschin καὶ ἀποθ. τῇ 18 Μαρτ. 1896. Ἐσπούδασεν ἐν Ἀϊδελβέργῃ, Βερολίνῳ καὶ Ἀλλῃ καὶ ἀφοῦ ἐδίδαξε πολλαχού ἐγένετο τέλος τῷ 1869 καθηγητὴς τῆς φιλολογίας καὶ ἱστορίας ἐν τῇ Πολυτεχνεῖᾳ τῆς δρέσδης, θέσιν ἣν διετήρησεν ἕκτοτε. Τὰ ἔργα αὐτοῦ εἶναι ποικίλα συνιστάμενα εἰς ἐπικομικά ποιήματα, δράματα, μυθιστορίας, διηγήματα καὶ ἄλλα ἀφορῶντα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς λογοτεχνίας. [Μ.Γ.]

Ῥοκιτάνσκις (Κάρολος βαρῶνος Rokitsky). Ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας παθολογικῆς ἀνατομικῆς σχολῆς ἐν Γερμανίᾳ, γενν. τῷ 1804 ἐν Κόνιγσράττ τῆς Βοημίας καὶ

ἀποθ. 1878 ἐν Βιέννῃ. Μετὰ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Πράγᾳ καὶ Βιέννῃ διωρίσθη τῷ 1828 βοηθὸς ἐν τῇ παθολογ.-ἀνατομικῇ ἰνστιτούτῳ τῆς τελευταίας πόλεως, γενόμενος ὑπερὸν ἀπὸ τοῦ 1844 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας αὐτόθι. Συγχρόνως δὲ διετέλει ὢν προπαρασκευαστὴς τῶν ἀνατομικῶν πειραμάτων τοῦ μεγάλου Βιενναίου νεσκομεῖου καὶ δικαστικὸς ἀνατόμος κατὰ τὰς νεκροφίας ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τῶν προερχομένων ἐξ ἀμφιδόλων θανάτων. Τὸ ἐν ταύταις ταῖς θέσεσι συλλεγόμενον σμετρον ὑλικὸν ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ κυρίου αὐτοῦ συγγράμματος τοῦ περιήμου Ἑγγχειριδίου τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας οὗτινος ἡ γ' ἐπεξεργασία ἐγένετο τῷ 1858-61. Προσέτι δὲ διὰ τῶν φίλων καὶ συναδέλφων καὶ τῶν πολυαριθμῶν μαθητῶν ἀμφοτέρων, ἱδρύσει τὸ οἰκοδόμημα τῆς νεωτέρας γερμανικῆς διαγνωστικῆς ὡς καὶ τῆς φυσιολογικῆς παθολογίας καὶ θεραπευτικῆς ἐδραϊώσας τὴν φήμην τῆς Βιενναίας σχολῆς. Κατὰ τῷ 1875 ἀπετύρθη τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ διετέλεσε συγγραφεὺς μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ῥοκοκό. (Πρβλ. καὶ πίν. Ἀνθέμια καὶ λ. Γερμανικὴ καλλιτεχνία). Οὕτως ἐπεκράτησεν ἡ καλῆται ρυθμὸς τις οὐ μόνον ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τεχνουργήματι ἀναφανισμένος καὶ ἰσχύων καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν III' αἰῶνα ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἡ παραγωγή τοῦ δνόματος δὲν εἶναι ἐξηκριθωμένη, φαίνεται δὲ προελθὲν τοῦτο ἐκ τῶν κύκλων τῶν γάλλων μεταναστῶν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατεχωρήθη πολὺ βραδύτερον μέλις τῷ 1842 ἐν τῷ Δεξικῷ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τὸν ρυθμὸν τοῦτον διακρίνουσιν ἰδίως αἱ εἰς καμπύλας γραμμὰς ἀποκλίνουσαι προσόψεις τῶν οἰκοδομημάτων, τὰ κυρτὰ καὶ κεκαμμένα δατώματα τῶν οἰκιῶν, τὰ κυματοειδῆ περιβλήματα τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων, τὰ κομψὰ ἀνθέμια, τὰ δι' ὀστράκων καὶ σταλακτιτῶν κοσμήματα, καὶ ἡ χρῆσις φωτεινῶν ἰδίων ροδίνων χρωμάτων, κυρίως ὁμοῦς καὶ ἡ συχνάκις ἀνευ καλαιοθησίας γινομένη αὐθαίρεσις περὶ τὰς γραμμὰς καὶ τοὺς πλαστικούς διακόσμους. Διὰ τοῦτο σήμερον ἡ λέξις Ρ. μεταφορικῶς λαμβανομένη χρησιμεύει πρὸς χαρακτηρισμὸν παντὸς πεπαλαιωμένου καὶ μικρολόγως ἐξεζητημένου ἐν τῇ τέχνῃ, τῇ φιλολογίᾳ, τῷ ἱματισμῷ καὶ τέλος ἐν τῇ συμπεριφορᾷ. Οἱ διακριθέντες κατὰ τὸν ρυθμὸν τοῦτον καλλιτέχναι πάντες εἰδους, ἦτοι ἀρχιτέκτονες, κοσμηματογράφοι, χρυσοῦχοι καὶ ζωγράφοι εἶναι πολλοί, ἐκ δὲ τῶν τελευταίων τούτων διαπρέπουσιν οἱ γάλλοι Βαττώ καὶ Boucher. Τοῦ Ρ. ἴδιον προῖν εἶναι καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ

κεραμεικὴ ἰδίως ἐν Μείσσειν καὶ Σέδρῃ· ἐτι δὲ ἡ ἑρμογλυρικὴ καὶ ἡ χρωστηρογραφία ἀνταποκρίνονται καλῶς πρὸς τὴν φύσιν αὐτοῦ, ὅστις ἀνεγεννήθη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γρόνοις ἐν Γαλλίᾳ ὡς καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐνθα διακρίνονται ἰδίως τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Β' κτισθέντα μεγαλοπρεπῆ μέγαλα Herrenchiemsee καὶ Linderhof. Οἱ Παρίσιοι καὶ τὸ Μόναχον σήμερον εἶναι κατ' ἐξοχὴν οἱ κυριώτατοι τόποι ἐνθα ἐπικρατεῖ ὁ νεώτερος ρυθμὸς Ρ. [Ι.]

Ρόκος (ῥόκος). Κώμη Κερκύρας τοῦ δήμου Κερκυραίων ἀπέχει 1/2 ὥραν ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας. Κἀτ. 1992.

Ροκροά (Roeroy). Ὀχυρὸν φρούριον καὶ πρωτεύουσα πόλις ὁμωνύμου διαμερισματος ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Ἀρδεννῶν. Κειμένη παρὰ τὰ Βελγικὰ ὅρια 38 χμ. Πά τοῦ Σεδαν, ἔχει πρωτοδικεῖον, γαιοργικὴν ἐπιμελητήριον καὶ 2265 κατοικοὺς ἀσχολουμένους ἰδίως εἰς τὴν τιθροουργίαν καὶ βυρτοδεψικὴν, εἶναι δὲ ἀνομασθὴ διὰ τὴν διάσπασιν νίκην ἐν ἔτει 1643 τοῦ Λουδοβίκου Β' πριγκίπου Κονδὲ κατὰ τοῦ Ἰσπανοῦ στρατηγοῦ κόμητος Φουέντες τοῦ ἐπιχειρήσαντος νὰ πολιορκήσῃ τὴν πόλιν, καὶ συνεπῶς ἀποκρουσθέντος [Μ.Σ.]

Ροκφόρ (Roquefort). Χωρίον τοῦ διαμερισματος St Affrique τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἀβεϋρών. ἔχον δὲ κατοικοὺς 971 φημιζεται ἀπὸ ἑκατονταδίων ἐτῶν σὶά τῷ τυροῦ αὐτοῦ κάτασκευαζομένους ἐν γάλακτος πρόβατων ἐν ὑπογείοις ὧν ἡ σταθερὰ θερμοκρασία εἶναι 12° περίπου. [Μ.Σ.]

Ρόκφορντ (Rockford). Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Winnebago ἐν τῇ Β' Ἀμερ. πολιτείᾳ Ἰλλινόισι ΝΑ τοῦ Σικάγου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Rock-River ἔχουσα δὲ κομψὰς ὁδοὺς καὶ οἰκίας περιβαλλομένας ὑπὲρ κήπων, πολλὰς ἐκκλησίας, βιβλιοθήκας καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια, ἀριθμεῖ 23584 κατοικοὺς, ἐξ ὧν 3000 Γερμανοὺς καὶ πολλοὺς Σουηδοὺς, ἐνεργούντας σπουδαιοτάτην καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ρολάν (Jean Marie Roland de la Platière). Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1732 παρὰ τὴν πόλιν Λυών. Ἦτο δὲ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τοῦ ἐμπορίου τῷ 1790 ὅτε ἐξελέγη μέλος τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς αὐτῆς πόλεως ἐνθα ἱδρύσε καὶ σύλλογον τῶν Ἰακωβίνων. Γενόμενος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1792 ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ἀπελύθη μετ' ὀλίγου ὡς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν συναδέλφων του ὑπὸ τοῖ βασιλέως, μετὰ τὸν ἐκθρονισμόν τοῦ ὁποῦ ἐκλήθη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Κατεδικάσε τὰς σφαγὰς τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ᾔθελζε μάτην νὰ ἀντιστῇ

κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς λεγομένης Ὀρεινῆς μερίδος δι' ὃ καταστάς μισητὸς εἰς τοὺς ἄγαν δημογῶγους ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ· περιληγθεὶς δὲ ἐντὸς τῆς προγραφῆς τῶν Γιρονδίνων διέφυγε κρυπτόμενος ἐπὶ 5 μῆνας τὰς καταδιώξεις, πλὴν μαθὼν τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τῆς γυναικὸς του ἠτόκτονησεν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ παρὰ τὴν Ρουέννῃ τῇ 15 Νοεμβρίου 1793. Κατέλιπε δὲ συγγράμματα τινα. Ἡ ἐπὶ πνεύματι καὶ κάλλει διαπρέπουσα σύζυγος αὐτοῦ Μαρία Ἰωάννα γενν. τῷ 1754 ἦν ἐνυμφεύθη τῷ 1780 ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως διευθυνουσα αὐτὴ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χρηματοῦ ἀλλ' ὑποδεστέρου αὐτῆς συζύγου, ἐφ' οὗ ἤσκει μεγάλην ἐπιρροήν. Μισομένη δὲ πλείότερον τοῦ Ρ. ὑπὸ τῶν δημογῶγων κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐκαρτομήθη τῇ 9 Νοεμβρίου 1793, ἐπιδείξασα ἐν τῇ φυλακῇ, τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἐπὶ τοῦ ἱερωμάτων στείχην ἱταράξιαν καὶ γενναϊότητα. Τὰ ἀπομνημονεῦμα τῆς ἡρωικῆς ταύτης γυναικὸς ἥτις ἐνεπνέετο κυρίως ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Πλουτάρχου ἐξεδόθησαν πολλάκις ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι νῦν Πρὸλ. καὶ Dauban. Etude sur M^{me} R. (Παρ. 1864) καὶ M. Blind, Madame R (ἀγγλιστὶ ἐν Λονδίῳ 1886).

Ρολλὲν (Charles Rollin). Γάλλος ἱστορικὸς γενν. τῷ 1661 ἐν Παρίσις ἐκ πτωχῶν γονέων. Σπουδάζας θεολογίαν ἔλαβε διαφόρους καθηγητικὰς θέσεις ἀπὸ τοῦ 1683 γενόμενος δις πρυτανὶς τοῦ πανεπιστημίου τῶν Παρισίων καὶ διακρίθεις ἰδίως ὡς προϊστάμενος τοῦ κολλεγίου de Banvrais ἀπὸ τοῦ 1696-1711, ἐνθα ἀνέπτυξε τελεσφόρον δραστηριότητα ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τῶν σπουδῶν καὶ ἐκπαιδεύσεως τῆς νεότητος. Παυθεὶς ὡς ὑποπτος ἐπὶ Ἰανсениσμῷ καὶ ἐμποισθεὶς ἔνεκα ραδιουργιῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν, κατέγινεν εἰς τὴν συγγραφὴν ἱστορικῶν ἔργων μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 1741, ἐκτιμώμενος ὑπὸ πάντων. Ἐκ τούτων διακρίνονται πλὴν τῆς Πραγματείας περὶ τῶν σπουδῶν, ἐτι νῦν ἐν χρήσει οὗσης, ἡ ἀρχαία Ἱστορία (12 τομ. Παρ. 1730-38) ἥτις μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Καγκελλάρου Ἀθηναίου ἱστοφίλοσφου τυπωθεῖσα ἐν Βενετίᾳ τῷ 1750. Τὰ ἅπαντα τοῦ Ρ. ἐξεδόθησαν εἰς 30 τομ. ὑπὸ τῶν Γκιζῶ (Παρ. 1820-29) καὶ ὑπὸ Letronne (αὐτῶν. 1821 κ. ἐ.). [Β.Ε.]

Ρόλλενχάγκεν (Georg Rollenhagen). Γερμανὸς διδακτικὸς ποιητὴς γενν. τῷ 1542 καὶ ἀποθαν. τῷ 1609 ἐν Μαγδεβούργῳ ὡς πρυτανὶς τοῦ ἐκεῖ ἀνεπιστημίου. Διεκρίθη καὶ ὡς παιδαγωγὸς καὶ ὡς

Ιεροκλήρου, κύριον δὲ ποιητικὸν ἔργον αὐτοῦ εἶναι τὸ διδακτικοσατυρικὸν ἔπος Froeschmeuseler γερμανιστὶ τιτλοφορούμενον, ἐνθα ἐνεπνευσθῇ ἐκ τῆς ἑμμηρικῆς Βατραχ-μυομαχίας, στηλιτεύων τὰς τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας ἰδίως τὰς σχέσεις τῆς Διαμαρτυρομένης καὶ Δυτικῆς ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐδημοσιεύθη πρῶτον ὑπὸ ψευδώνυμον τῷ 1595 καὶ ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Goedeke ἐν Λίψα τῷ 1876. [Μ.Γ.]

Ρομβόεδρον. Βλ. Παραλληλεπίπενον.

Ρόμβος. 1) Ἐν τῇ Γεωμετρίᾳ σχῆμα τετραπλευρον ἔχον τὰς τε πλευρὰς ἰσας καὶ ὅνα δύο παρὰλλήλους καὶ τὰς ἀπέναντι γωνίας ἰσας. — 2) Ὑγθός, βλ. Πλευρονηκτίζαι.

Ρόμνυ (Romny). Πόλις ἐν τῇ ἑρωνομῳ περιφερείᾳ (μετ' ἑμβαθ. 2600 γχη. καὶ 196 387 κατ.) τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνεῖου Πολτάβας. Κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Romen ἐντὸς τοῦ Σούλα ἀριθμεῖ 15 249 κατοίκους καταγινόμενους κυρίως εἰς τὴν δερματοουργίαν καὶ ἐνεργούντας σημαντικὸν ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Ρομοραντέν (Romorantin). Πρωτεύουσα ὁμωνομου διαμερισματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Λίγηρος-καὶ-Σέρ (Loir-et-Cher) καὶ τῆς ποτὲ ἐπαρχίας Sologne. Ἐδρα εὖτα πρωτοδικείου καὶ ἄλλων δικαστηρίων καὶ ἀριθμοῦσα ἀρκετὰς καλὰς οἰκοδομίας, ἔχει 6473 κατοίκους ἐνεργούντας ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἐνταῦθα κατὰ Μάιον τοῦ 1560 ἐγένετο τὸ περιώνυμον διὰ ταγμα τοῦ Ρ. ὅπερ ἐώσωσε τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Ἰερὰς ἐξετάσεως. [Μ.Σ.]

Ρόμσδαλ (Romsdal). Διοικητικὴ περιφέρεια ἐν Νορβηγίᾳ ἐρξομένη πρὸς Δ καὶ Β ὑπὲρ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ὑπὸ τῶν περιφερειῶν τοῦ Søndre Thronhjelm πρὸς ΒΑ καὶ Δ, τοῦ Kristian πρὸς Ν καὶ τοῦ Nordre-Bergenshus πρὸς ΝΔ. ἔχει δὲ ἑμβαθὴν 14990 γχη. μετὰ 127063 κατοίκων καταγινόμενων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὀλίαν, καὶ περιβαλλεται ὑπὸ ὕψην ὁρέων ἀδυσωμένη ὑπὸ τοῦ Raumaelv. Κύριαι πόλεις αὐτῆς εἶναι τρεῖς. Alesund, Molde ἢ καὶ πρωτεύουσα καὶ Kristiansund.

Ρομφαία ἡ λεγομένη καὶ ρομβαία ἦτο μέγα καὶ εὐρὺ ξίφος ὃ ἔφερον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου πολλὰ ἔθνη βαρβαρα τῆς ἀρχαιότητος ἰδίως οἱ Θρᾶκες· ἀλλ' ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ Διμίτρου Παύλου λέγει ὅτι αὕτη ἐφέρετο διὰ χειρὸς στηριζομένη εἰς τὴν δεξιὸν ὤμον. [Σ.Τ.]

Ρόμφορδ (Romford). Πόλις τῆς ἄγγλικῆς κομητείας Ἑσσεξ μετὰ 8408 κα-

τοίκων, ἔχουσα σημαντικὴν βιομηχανίαν ζύθου καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων. [Μ.Σ.]

Ρόνδα (Ronda). Πρωτεύουσα διαμερισματος τῆς Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Μαλαγας κειμένη ἀριστεροθεν τοῦ ποταμοῦ Γουαδιάρου ἐν γραφικωτάτῃ θέσει. Ἐχουσα πρὸς τοῖς ἄλλοις οἰκοδομήμασι καὶ εὐρὺ ἀμφιθέατρον ἐνθα τελοῦνται ἐτησίως μεγαλοπρεπεῖς ταυρομαχίαι κατὰ τὴν ἐνταῦθα περιώνυμον ἐμπορικὴν πανήγυριν, ἀριθμεῖ 18 350 κατοίκους ἐνεργούντας ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ἑρῶων, ἰδίως δὲ ὄνυμαστῶν μῆλων καὶ ἀπιων. Ἡ πόλις ἦτις καίτα· παρὰ τὴν ὄρχιστάτην πόλιν Argunda εἶναι γνωστὴ ὡσαυτως διὰ τοὺς ἐσχάτους ἀγῶνας μεταξὺ Μαυριτανῶν καὶ Ἰσπανῶν ἐν εἰε 1501. [Μ.Σ.]

Ρόννε (Δουδοβίκος Μαυρίκιος Πέτρος v. Ronne). Ἐγκρίτος γερμανὸς νομομαθὴς γενν. 1804 ἐν Glückstadt καὶ ἀποθ. 1891 ἐν Βερολίνῳ. Διετέλεσεν εἰς διαφόρους δι-καστικὰς θέσεις, γενόμενος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἐφετείου ἐν τῇ πόλει Γλογάου ἀπὸ τοῦ 1859-1868, καὶ ἐξελέγη πολλαχὺς βουλευτῆς φιλελεύθερος κατ' ὄρχας μὲν ἐν τῇ Πρωσσικῇ βουλῇ, καὶ εἰτα ἐν τῷ Γερμανικῷ κοινεβουλίῳ. Ἐγραψε δὲ πολλὰ σπουδαῖα συγγράμματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ Πρωσσικὸν διοικητικὸν δίκαιον. [Β.Ε.]

Ρονσάρ (Pierre de Ronsard). Γάλλος ποιητὴς ὁ ἡγεμὼν τῶν ποιητῶν ὑπὸ τῶν συγγενῶν συμπατριωτῶν του ἀποκαλουμένων, γενν. τῷ 1524 ἐν τῇ πόλει Vendôme. Κατ' ὄρχας αὐλινδὸς παῖς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ δευκὸς τῆς Δούρηας υἱοῦ Φραγκισκου τοῦ Δ' καὶ εἰτα τοῦ Ἰωάννου τοῦ μετὰπειτα βασιλέως τῆς Σκωτίας. Ὑπὲρον ἐπεφορτισθῇ διὰ πολλῶν διπλωματικῶν ἀποστολῶν ἰδίως εἰς τὴν δαίταν τῆς πόλεως Σπάυερ. Ἐνεκα δὲ παθῆσιν τῆς ἀκαχοῦ ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτηθῇ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῷ 1541, παρεδόθη ἔκτοτε εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων καὶ συνέλαβε μετὰ τινῶν συγγενῶν ποιητῶν τὸ σχέδιον νὰ ἀνακαινίσῃ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν πλουτίζων αὐτὴν διὰ φράσεων καὶ λέξεων εἰληγμένων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς καὶ μεταχειριζόμενος αὐτὴν εἰς νέα ἢ παραμεληθέντα μέχρι τοῦδε εἶδη ποιήσεως. Ἀναγνωρισθεὶς ὡς ἀρχηγὸς τῆς νέας σχολῆς ἐτιμήθη πολλαχῶς ὑπὸ τῶν ἀκαδημιῶν καὶ ἰὼν βασιλέων τῆς Γαλλίας, ἰδίως Καρόλου τοῦ Θ'. Ὁ Ρ. ἱερωθεὶς βραδυτερον ἀπεσύρθη κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ εἰς μοναστήριον ἀνήκον εἰς αὐτὸν παρὰ τὴν πόλιν Τεῦρ ἐνθα ἀπέθανε μετὰ τινα ἐτη τῷ 1555. Τὰ ἔργα αὐτοῦ συνίστανται εἰς ᾠδὰς, ὕμνους, σοννέτα, ἐλεγείας, ἐπιθαλαμίσους καὶ ἐπικά ποιήματα ἅτινα ἔνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρετῶν

καὶ ἔλλειψεν ποικιλοτρόπως ἐκρίθησαν· οὐχ ἦντο εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ P. προσήνεγκεν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος τοῦ μεγάλης ὑπηρεσίας ἐξουγενίας καὶ καταστήσας αὐτὴν εὐτροφωτέραν. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ πολλάκις ἀπὸ τοῦ 1560 ἐξελέθησαν καὶ νεωστὶ ὑπὸ Marty-Laveaux (ἐν Παρίσι. 1887-90), ὁ δὲ Sainte-Beuve ἐδημοσίευσεν ἐκλογὴν αὐτῶν τῷ 1828. Πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Gandar, R. considéré comme imitateur d'Homère et de Pindare. (Μέτς 1855). [Μ.Γ.]

Ρόνσορνφ (Ronsdorf). Πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ Δένεπ τοῦ πρῶσαικού θεοῦ Δύσσελρνφ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μέρσαχ. Οἱ εἰς 11762 ἀνερχόμενοι κάτοικοι αὐτῆς ἐξ ὧν 1599 Δουτικοὶ καὶ ἑλίοιοι Ἰουδαῖοι ἀσχολοῦνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἔχουσι σπουδαία ἐργοστάσια διαφόρων εἰδῶν παραγωγῆς.

Ρόξβορρο (Roxburgh). Κομητεία ἐν τῇ Ν. Σκωτίᾳ καλουμένη ἐπίσης καὶ Teviotdale, μετ' ἐμβαδοῦ 1734 τγμ. καὶ πληθυσμοῦ 53500 κατοίκων. Ἡ χώρα εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὄρεινὴ ἰδίως πρὸς Ν. ἔνθα τὰ ὄρη τὰ καλόμενα Cheviot-Hills σχηματίζουν τὴν διχορροίαν καὶ τὰ ὄρια πρὸς τὴν Νορθουμπερλάνδην. Τὸ κλίμα εἶναι τραχὺ πλὴν ὑγρινόν, τὸ δὲ πεδινὸν μέρος τῆς χώρας τὸ πρὸς Β. παράγει ἀφθόνους δημητριακοὺς καρπούς, γεώμηλα, γογγύλια καὶ ἄπῳρας καὶ ἔχει τὰ ἀριστα φυτῶρια τῆς Σκωτίας. Ἡ κτηνοτροφία ἰδίως τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων τῶν λεγομένων Cheviot εἶναι σπουδαία, ὡς καὶ ἡ βιομηχανία τῶν μαλλίνων καὶ πλεκτῶν ὑφασμάτων. Αἱ γραφικώταται τοποθεσίαι τῆς κομητείας ταύτης ἐν αἷς διεξήχθησαν τόσα ἱστορικὰ γεγονότα ἐγκυμιασθέντα ὑπὸ τοῦ καλὰμου τοῦ Οὐάλλερ Σκώτου ὑπῆρξαν ἢ κοίτης τῶν θημωδῶν σκωτικῶν ποιημάτων καὶ θρύλων, μεγαλύτεραι δὲ πόλεις ταύτης εἶναι Jedburgh ἢ καὶ πρωτεύουσα μετὰ 3397 κατ. ὡς καὶ ἡ βιομηχανικὴ πόλις Hawick. [Μ.Σ.]

Ρωξολανοὶ κατὰ Στράβωνα ἢ καὶ Ρωξολανσί. Σαρματικὸν ἔθνος κατοικοῦν τὸ πάλαι βορείωτερον τῆς Ἀζερβ. θαλάσσης μετὰ τῶν ποταμῶν Τανάις καὶ Βορυσθένης. Ὅντες δὲ λίαν πολεμικοὶ καὶ ἔχοντες τὴν αὐτὴν καταγωγὴν μετὰ τῶν Ἀλανῶν καὶ Ἰαζύγων οἱ Ρ. ἐμφανίζονται τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους Μιθραδάτου τοῦ Μεγάλου, τῷ δὲ 69 μ. Χ. ἐφθασαν διὰ τῶν πορείων τῶν μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἐν Μοισίᾳ εἰσελθόντες βραδυτέρον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἐν μᾶλλον ἐδλαφον ἢ ὠφέλησαν, καὶ μνημονεύονται εἰσέτι κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἱστοριογράφων. [Θ.Μ.]

Ρόπαλόκερτ. Βλ. Ἡμέρια.

Ροπωτόν. Χωρίον τοῦ δήμου Γόμφων (Καρδίτης) 2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Μουζακίου. Κάτ. 370.

Ροσβάιν (Rosswein). Πόλις διαμερίσματος ἐν τῇ σαξονικῇ νομῇ Λιψίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μούλδε κειμένη. ἔχει δὲ πληθυσμὸν 7599 κατοίκων διατηρουμένων πολλὰς ἐμπορικὰς καὶ βιοτεχνικὰς σχολὰς καὶ ἐνεργούντων ποικιλιωτάτην βιομηχανίαν ἥς κλάδος σπουδαῖος ἐνταῦθα εἶναι ἡ ὑφαντουργία ἰδίως τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων.

Ρόσβαχ (Rosbach). Χωρίον τοῦ πρῶσαικού νομοῦ καὶ περιφερείας Μερσεβούργ μετὰ τῆς πόλεως ταύτης καὶ Βαϊσ-σενφίλς, ἔχον 673 κατοίκους. Εἶναι δὲ λίαν γνωστὸν διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην μάχην τῇ 5 Νοεμβρ. 1757 κατὰ τὸν Ἑπταετῆ πόλεμον, κατ' ἣν ὁ Μέγας Φρειδερίκος μετὰ στρατῷ 24000 ἀνδρῶν ἐνίκησε λαμπρῶς τοὺς Γάλλους ὑπὸ τὸν στρατάρχην Σουβίτς ἠνωμένους ὄντας μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Γερμανικοῦ κράτους ὑπὸ τὸν πρίγκιπα Ἰωσήφ τῆς Σαξονίας-Χίλδβουργαύζεν καὶ συμπορευμένους ἅπαντας εἰς 62400 πολεμιστάς.

Ροσβίθα (Roswitha ἢ Hrotsvitha). Γερμανὶς ποιήτρια τῶν Μέσων αἰώνων γενν. περὶ τὸ 930 καὶ ἀπεθαν περὶ τὸ 1001. Ἀνήκουσα εἰς εὐγενῆ οἰκογένειαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν περιώνυμον τότε μονὴν τοῦ Γανδερσγάζμ παρὰ τὴν Γοτίγγην, ἵδρυμα τῶν Σαξόνων δουκῶν καὶ αὐτοκρατορῶν ἔνθα ἔτυχεν ἐξαιρέτου θεολογικῆς καὶ φιλολογικῆς μορφώσεως ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῆς μετέπειτα ἠγούμενης Γερβέργης ἐγγόνου Ἐρρίκου τοῦ Ὀρνιθόθηρα Διεκρίθη δὲ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναικὰς τοῦ τότε καιροῦ συγγραψασα Λατινιστὶ ἐν πεζῷ καὶ ἐμμέτρῳ λόγῳ ποικίλα ἔργα παρυσιάζοντα ἐξόχους καλλονὰς καὶ πρωτοτύπους ἰδέας. Ἡ ἀρίστη καὶ πληρεστάτη ἐκδοσις αὐτῶν εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Barack (ἐν Νυρεμβέργῃ 1858), τὰ δὲ δράματα μετεφράσθησαν γερμανιστὶ μὲν ὑπὸ Bendixen (1850-53), γαλλιστὶ δὲ ὑπὸ Ch. Maguin ὑπὸ τὸν τίτλον «Théâtre de Hrotsvitha» (Παρίσι. 1845). [Μ.Γ.]

Ροσκόμμον (Roscommon). Κομητεία ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ ἐπαρχίᾳ Connaught μετ' ἐμβαδοῦ 2459 τγμ. Ἀρδεύεται ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Shannon καὶ ὑπὸ πολλῶν λιμνῶν, ἔχει δὲ τὸ κλίμα ὑγρὸν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς συνεποσούντο τῇ 1891 εἰς 114397 ἀπὸ 254551 εἰς οὗς ἀνήρχοντο κατὰ τὸ ἔτος 1841· αἰτία δὲ τοῦτου εἶναι ἡ ἐκάστοτε μετανάστευσις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἡ κομητεία αὕτη διακρίνεται μόνον διὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ἀλιεῖαν καὶ ἔχει τὴν δμῶνυμον

πρωτεύουσαν μετ' ὄχυρου φρουρίου ἄλλοτε ἔδρας τῶν κομητίων τοῦ Ρ., ἄλλων ἀρχαίων μεσαιωνικῶν μνημείων καὶ 1994 κατοίκων. [Μ.Σ.]

Ρόσκω (Roscoe). 1) William R. ἀγγλος συγγραφεὺς γενν. ἐν Λιβερπούλ τῷ 1753. Υἱὸς ὡν πτωχῶν γονέων εἰσῆλθε τὸ πρῶτον ὡς γραφεὺς παρὰ τινι νομικῷ ὅφ' οὗ ὕστερον προσελήφθη ὡς συντάκτης ἀπολογούμενος συγγράμματος καὶ εἰς τὰ γράμματα. Μετὰ ταῦτα παρητήθη τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συνηγέρου καὶ ἐγένετο τραπέζιτης ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἣν καὶ ἀντιπροσώπευσεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων τῷ 1806 ἐνθα κατεπελήρησε τὴν δουλεμπορίαν. Μετὰ πολλὰς ἐναλλαγὰς τῆς τύχης ἀπέθανε τῷ 1831. Ἐκτὸς ἄλλων ποικίλων συγγραμμάτων ὁ Ρ. κατέλειπε δύο πλείστου λόγου ἁξία ἱστορικά ἔργα Βίος Λαυρεντίου τοῦ ἐκ Μεδίκων (2 τόμ. Λιβερπ. 1796) καὶ Βίος καὶ ἀρχιεπιστοσύνη τοῦ πάπα Λεόντος τοῦ Ι' (4 τόμ. αὐτῆς. 1805) εἰς πλείστας γλώσσας μεταφρασθέντα. — 2) Henry R. Ἀγγλος χημικός, γενν. 1833 ἐν Λονδίνῳ, καθηγητὴς τῆς Χημείας ἐν Μάντσεστερ ἀπὸ τοῦ 1857. Ἐρευνῆσε τὰς χημικὰς ἰδιότητας τοῦ φωτός μετὰ τοῦ Ρούνσεν καὶ εἶτα μόνος, ἐμελέτησε δὲ τὰ στοιχεῖα θανάδιον καὶ βολφομίον. Παιδνωστὰς δ' ἐγένετο διὰ τοῦ διδακτικοῦ ἔργου του «Στοιχεῖα Χημείας», μεταφρασθέντος εἰς πάσας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκάς.

Ροσλάβλ (Roslawl). Πόλις πρωτεύουσα ἐμωνομου περιφέρειας (μετ' ἑμβαδ. 1323 τχμ. καὶ 149 309 κατ.) ἐν τῇ Ῥωσικῇ κυβερνήσει Σμόλενσκ. Κεῖμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὅστερ ἔχει 11 123 κατ., 7 ἐκκλησίας καὶ μοναστήριον ἀνδρῶν, τὸ δὲ ἐμπόριον αὐτῆς συνίσταται εἰς δημοτικὰ, λίνον, κάνναβιν καὶ κοπρὸν. [Μ.Σ.]

Ροσλάου (Rossian). Πόλις τῆς περιφέρειας Τσέρνι ἐν τῷ γερμανικῷ δουκάτῳ Ἀγγαλίας. θετέσθην τοῦ ποταμοῦ Ἀλβίος. Λίαν δὲ βιομηχανικὴ αὕσα καὶ κέντρον πολλῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀριθμῶν 7628 κατ. ἔξ ὧν 105 ἀνήκουσιν εἰς τὸ Δουτικὸν δόγμα. [Μ.Σ.]

Ροσμίνης (Antonio Rosmini Serbelli). Ἰταλὸς φιλόσοφος καὶ πολιτικός ἀνὴρ γενν. ἐν Ροβερέδῳ τῷ 1797, καὶ ἀποθ. τῷ 1855. Ἰερουθεὶς ἀπὸ τοῦ 1821 ἔδρασε τῷ 1828 τὸν ἐκκλησιαστικὸν φιλανθρωπικὸν σύλλογον Istituto della Carità. Ἀπὸ τοῦ 1830 ἔρξατο δημοσίευσιν φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ συγγράμματα ἐν εἰς ἐγένετο ἀντιπρόσωπος ἰδαισμοῦ συγγενοῦς πρὸς τὸν τοῦ Καρτεσιῶ, Σχελιγγίου κτλ. ὅστις ἔδει νὰ συμφωνῇ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀλλ' ὅστις ἀπεκνήχθη ὑπὸ τῶν

Παπῶν ὑποστηριζομένων ὑπὲρ τῶν Ἰησουϊτῶν. Ἐπὶ βραχὺ δὲ τῷ 1848 ἐγένετο ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως ἐν τῷ παπικῷ κράτει κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν φιλελευθέρων αἰσθημάτων Πίου τοῦ 6'. Κύρια ἔργα τοῦ ἀδβ. Ρ. εἶναι, τὸ Δοκίμιον περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἰδεῶν (5' ἐκδ. 1876) καὶ ἡ Φιλοσοφία τοῦ δικαίου (1839-41) ἀλλὰ δὲ ἐξεδόθησαν μετὰ θάνατον. Ἦτο φίλος στενὸς καὶ ἐμπόριον τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαντζώνη καὶ Νικολάου Θωμασαίου ὅστις συνέγραψε καὶ βίον αὐτοῦ (1-55). Πρβλ. καὶ περὶ τούτου συγγράμματα ὑπὸ Werner, Paoli, Lockhart καὶ Kraus. [Μ.Γ.]

Ρόσσα. Χωρίον τῆς Μακεδονίας 2 ¹/₂ ὥρ. ἀπὸ Φλωρίνης, ἔχον 580 κατοίκους Χριστιανούς. [Ν.Σ.]

Ροσσάνο (Rossano). Πόλις πρωτεύουσα διαμερίματος τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Κοζέντσας (Κωνσταντίας) ἀπέχουσα 5 χμ. τῆς ἀκτῆς τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Τάραντος. Ἔδρα οὕσα ἀρχιεπισκόπου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ὁποίου ἐναπόκειται πολὺτιμον χειρόγραφον Εὐαγγελίου τοῦ 5' αἰῶνος, ἔχει 14 ἐκκλησίας, φρούριον, ἱεροσπουδατήριον, μετὰ 14 688 κατοίκων ἀσχολούμενων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐλαιῶν ὡς καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγὴν μαρμάρου καὶ ἀλαβάστρου ἐκ τῶν πλησίον λατομείων ἢ πόλις λεγομένη ἐν τῷ Μεσαιωνικῷ λατινισμῷ Rhusianum καὶ Rossanum ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 5' μέχρι τοῦ 14' αἰῶνος εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος. [Μ.Σ.]

Ρόσσερ (Wilhelm Roscher). Ἑγκρίτος γερμανὸς οἰκονομολόγος γενν. τῷ 1817 ἐν Ἀννοβέρῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1894 ἐν Λίψιζ. Ἀπὸ τοῦ 1844 διατέλεσας καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γοττίνης, μετατέθη τῷ 1848 εἰς Λίψιαν εἰς τὴν θέσιν ἐμείνε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἦγενετο δ' ἀντιπρόσωπος τῆς ἱστορικῆς μεθόδου ἐν τῇ πολιτικῇ οἰκονομίᾳ συγγράψας πρὸς τοὺς ἄλλους σπουδαιωτάτους ἔργους ἀναφερομένοις εἰς τὴν ἐπιστήμην ταυτην καὶ περὶ τοῦ βίου, ἔργου καὶ χρόνων τοῦ Θουκυδίδου (1842). — Ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱὸς Γουλιέλμος Ἑρρίκος Ρ. γενν. τῷ 1845 ἐν Γοττίνῃ καὶ διατελὼν διευθυντὴς τοῦ γυμνασίου ἐν Wurzen ἀφ' οὗ περιηγήθη κατὰ τὰ ἔτη 1869 καὶ 1873-74 τὴν Ἰταλίαν, Ἑλλάδα καὶ Ἀνατολὴν διαπρέπει σήμερον ὡς μυθολόγος καὶ κλασικὸς φιλόλογος συγγράψας πλείστας θξίας λόγου μυθολογικὰς διατριβάς καὶ ἐκδιδὼν ἀπὸ τοῦ 1884 Ἐκτενὲς λεξικὸν τῆς Ἑλλήν. καὶ Ῥωμ. μυθολογίας (ἐν Λίψ.).

Ρόσσης (Giovanni Battista de Rossi). Διαπρέπης ἰτολὸς ἀρχαιολόγος γενν. τῷ 1822 ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀποθ. αὐτῆδε τῇ 20 Σεπτεμβ. 1894. Μορφωθείς ἐν τῷ καλου-

μένω Ῥωμαϊκῷ κολλεγίῳ ἔνθα ἐδιδάχθη ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Μάρκη ἀρχαιολογίαν καὶ εἰσῆχθη εἰς τὴν μελέτην τῶν μνημείων τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, ἀνεδείχθη ὡς ὁ ἐξοχώτατος καὶ μάλιστα τελεσφόρος ἀντιπρόσωπος τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας τῶν πρώτων αἰώνων· μεγίστης δὲ σημασίας εἶναι αἱ ἐρευναι αὐτοῦ ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς κατακόμβαις. Κύρια αὐτοῦ ἔργα ἡ συλλογὴ τῶν πρὸ τοῦ Ζ' αἰῶνος Χριστιανικῶν ἐπιγραφῶν τῆς Ῥώμης (2 τόμ. Ῥώμη 1857-1888) καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον *La Roma sotterranea cristiana* (3 τόμ. αὐτὸ 1864-1877). Συνειργάσθη δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις χριστιανικῆς ὕλης ἀρχαιολογικαῖς ἔργοις καὶ εἰς τὸ *Corpus inscriptionum latinarum* τὸ ἐκδιδομένον ὑπὲρ τῆς Βερολινεῖς Ἀκαδημίας. — Πρὸς. P. M. Baumgarten, Giovanni Battista de R. (Γερμανιστὴ ἐν Κολωνίᾳ 1892). [Μ.Γ.]

Ῥοσσιένου (Rossiény καὶ Λιθουανιστὶ Rosejnej). Πόλις τῆς ὁμωνύμου περιφέρειας (μετ' ἐμβ. 6474 γγμ. καὶ 241 000 κατ. τῶν πλείστων Λιθουανῶν) ἐν τῷ Ῥωσικῷ κυβερνεῖῳ Κόβνο ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ῥοσσιέγκα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνεργόμενοι εἰς 14 967 τὸ πλείστον Ἰουδαῖοι διεξάγουσιν ἐμπόριον ἰδίως μετὰ τῆς Πρωσίας.

Ῥοσσίνης (Gioachino Antonio Rossini). Περιήρμος Ἰταλὸς μελοποιὸς γενν. τῷ 1792 ἐν Πισαύρῳ τῆς Ὀμβρικῆς (Pesaro) δι' ὃ καὶ καλεῖται ὁ κύκνος τοῦ Π. Ὑῖδς ὢν πλανοδίων μουσικῶν, ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς μουσικὴν ἐν τῇ πόλει Βενωνίᾳ ἀναδειχθεὶς ἀπὸ τοῦ 1813 διὰ τῆς συνθέσεως μελοδραμάτων ἐκτελεσθέντων πολυαχῶ τῆς Ἰταλίας, ἐξ ὧν διαπρέπουσι τὰ καλούμενα *Tancredi* (1813), *l'Italiana in Algeri* (1814) καὶ ἰδίως ὁ Κουρέας τῆς Σεβίλλης (1816) τὸ ἀριστούργημα τῆς νεότητός του, καὶ ὁ Ὁθέλλος (1817). Μετὰ ταῦτα ἐν διαστήματι 15 ἐτῶν παρήγαγε διὰ τὸ Ἰταλικὸν καὶ διὰ τὸ Γαλλικὸν μελόδραμα, πλείστας συνθέσεις διακρινόμενας διὰ τὴν θυμαστὴν ἀφέλειαν τοῦ ρυθμοῦ καὶ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν κομψότητα τῶν μελωδιῶν τὴν μὴ ἀποκλείουσιν ἔμως τὴν δραματικὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. Τοιαῦτα εἶναι πρὸς τοὺς ἄλλοις, *la Gazza ladra*, *la Cenerentola*, ὁ Μωῦσης καὶ ἡ Σεμίραμις (1823), μεθ' ὃ μεταβὰς εἰς Βιέννην, Λονδίνον καὶ Παρίσιους διωρίσθη ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει τῷ 1825 πρὸς τοὺς ἄλλοις πρώτος μελοποιὸς τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Ι', καὶ ἀπέκτησε μεγάλην περικοσίαν διὰ τῆς συνεργασίας προσέτι τῆς συζύγου του ἑξαιρέτου αἰδοῦ. Ἐκεῖ δὲ συνέθεσε τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων του διασκευάσας ἐπὶ τὴ γαλλικώτερον τινὰ ἐκ τῶν προ-

τέρων· ὕστατον μελόδραμα αὐτοῦ εἶναι ὁ *Ιουλιέλλος Τέλλος* (1829) ὅστις μετὰ τοῦ προμνησθέντος Κουρέως τῆς Σεβίλλης λογίζεται ὡς ἀριστούργημα αὐτοῦ· ἀμφότερα δὲ μέχρι σήμερον καταθέλγουσι τοὺς ἀκροατὰς διὰ τῶν μαγευτικῶν μελωδιῶν τῶν. Ἐκτοτε μεθ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς μεγαλοφυίας καὶ τῆς φήμης αὐτοῦ ὁ Ρ. οὐδὲν παρήγαγε πλην τοῦ περιφήμου «*Stabat Mater*» τῷ 1832, μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος παρὰ τοὺς Παρίσιους ἐν ἔτει 1868. Τῷ 1887 τὰ λείψανα αὐτοῦ μετεκομίσθησαν ἐκείθεν εἰς Φλωρεντίαν ἔνθα κατετέθησαν μεγαλοπρεπῶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Σταυροῦ (Sta Croce). Πρὸς. περὶ τοῦ ἀνδρὸς τὰ περὶ τούτου συγγράμματα τῶν Beyle, Pougin, Zanolini καὶ Sittard (1882). [Μ.Γ.]

Ῥοστόδιον (Rostow). Πόλις τῆς Ῥωσίας 1) Ρ. ἐπὶ τοῦ Δὸν (Τανάϊδος) συνήθως λεγομένη, ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαμερίσματι τῆς καλουμένης ἐπικρατείας τῶν Κοζάκων τοῦ Δὸν δεξιόθεν τοῦ ἄνω ποταμοῦ καὶ 22 γμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ καίμην. ἔχουσα δὲ ὁ ἐκκλησίας, συναγωγὴν, γυμνάσιον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, ὑποκατάστημα τῆς Τραπεζῆς τοῦ κράτους, πολλὰ ἄλλα μεγαλοπρεπῆ κτίρια, μεγάλας ἀγοράς ἐνθα διεξάγεται σπουδαίωτατον ἐμπόριον σιτηρῶν, πυρηνῶν ἐλαιῶν καὶ μαλλίων, αἰθμῆ 81 935 κατοίκους ἐξ ὧν πολλοὺς Ἕλληνας. Ἡ πόλις Ρ. εἶναι προσέτι ἡ ἀποθήκη τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου διὰ πᾶσαν τὴν ΝΔ Ῥωσίαν καὶ τὸ κέντρον τῆς συγκοινωνίας μεταξὺ ταυτῆς καὶ τοῦ Καυκάσου καὶ συνδέεται ἀμεμπλοικῶς μετὰ τῆς Ὁδησοῦ καὶ Κων/πόλεως. — 2) Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ κυβερνεῖῳ Ἰαροσλάβλ, καίμην ἐπὶ τῆς Δ ὁχθῆς τῆς ὁμωνύμου λίμνης καὶ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μόσχας-Ἰαροσλάβλ. ἔχει δὲ 31 ἐκκλησίας καὶ 5 μοναστήρια, περίφημα διὰ τὰς ἀρχαιοτήτας αὐτῶν, δημόσιον κήπον καὶ 17 446 κατείκους ἀσχολουμένους εἰς τὴν κατασκευὴν ὀρίων εἰκόνων καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν ἰδίως λινῶν ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Ῥόστοκ (Rostock). Πόλις τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ Μεκλεμβούργου-Σβερίν καὶ ἡ μεγίστη τούτου, καίμην ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βάρνοε εἰς 12 γμ. ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Βαλτικὴν. Ἐδρα οὖσα τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς χώρας, ἔχει πρὸς τοὺς ἄλλοις ναὲν τῆς Παναγίας τοῦ 18' αἰῶνος, ἀνάκτορον τοῦ μεγάλου δουκὸς, πανεπιστήμιον ἐκ τῶν ἀρχαιότατων τῆς Γερμανίας λίαν ἀκμαζόν ἰδίως περὶ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος καὶ συγκαζόμενον ἐτι ὑπὲρ 420 περίπου φοιτητῶν κατ' ἔτος, μετὰ βιβλιοθήκης ἐκ 300 000 τόμων, γυμνάσιον καὶ ἄλλα πολλὰ ἐκπαι-

δευτικά καὶ φιλανθρωπικά ἱδρύματα, πλατεῖαν τοῦ Βλυχέρου μετὰ τοῦ δρειγαλκίνοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ κλ. Τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον εἶναι λίαν σημαντικὸν ὥς καὶ ἡ ναυπηγία, ἥ δὲ βιομηχανία συνίσταται κυρίως εἰς σαχαροποιάν, βυρσοδεψικὴν καὶ ὑφαντουργίαν. Ἡ πόλις ἱδρυθεῖσα τῷ 1170 ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν Ὀδοτριτῶν ἡγεμόνων περιήλθεν ὕστερον τῷ 1323 εἰς τὸ Μεκλεμβούργον καὶ πολλὰκις διετελέσα πρωτεύουσα τῶν δουκῶν τοῦ κλάδου Σβερίν· οἱ κάτοικοι δὲ αὐτῆς ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν νεωτάτην ἀπογραφὴν τοῦ 1890 εἰς 44 409, ἐξ ὧν 582 Δουτικοὶ καὶ 311 Ἰουδαῖοι. τῶν λοιπῶν Διαμαρτυρομένων ὄντων. [Μ.Σ.]

Ροσφόρ (Rochefort). Πόλις τοῦ ὁμωνύμου διαμερισματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Σαράντ (Charente-Inférieure). Ἀπέχουσα 10 γμ. τῆς θαλάσσης καὶ κειμένη ἐξίσθεν τοῦ ποταμοῦ Σαράντ, εἶναι στρατιωτικὴς λίμνῃ καὶ ὀχυρὰ πόλις πρώτης τάξεως καὶ ἐξρα πρωτοδικείου, ἐμποροδικείου καὶ ναυτοδικείου καὶ πολλῶν προξενείων. Ἐχει δὲ κολλέγιον, σχολὰς ὑπογραφίας, καὶ ναυτικῆς ἱατρικῆς, ναυσταθμὸν, ναυπηγεία καὶ νεώρια, στρατώνας, νοσοκομεῖα, ὥραιους δεινδροφύτους περιπάτους καὶ πλατείας κλ. Ἐνταῦθα προσέτι ὑπῆρχεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον κάτεργον, καταργηθὲν τῷ 1852. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἱδρυθεῖσας κυρίως τῷ 1666 ὑπὸ τοῦ Κολβέρτου καὶ ὀχυρωθεῖσας ὑπὸ τοῦ Βωμπὰν συμποσοῦνται εἰς 27 777 ἐνεργούντες σπουδαίον ἐμπόριον κυρίως σιτηρῶν καὶ ἀλιπάστων ἰχθύων. Ἐν Ρ. Ναπολεὼν ὁ μέγας ἐπέβησθαι πλέων διὰ τὴν Ἀγγλίαν τῷ 1815. [Μ.Σ.]

Ροσφόρ (Victor Henri μαρκήσιος de R. Lucay). Γάλλος δημοσιογράφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γεννηθ. τῇ 29 Ἰανουαρ. 1830 ἐν Παρισίοις. Διανύσας κατ' ἄρχας μαθηματικά τῆς ἱατρικῆς ὑπῆρξεν ἔπειτα γραφεὺς ἐν τῷ δημογραφίῳ τῶν Παρισίων μεθ' ὃ παρητήθη τῷ 1861 καὶ ἐπέδοθη ἑκτοτε εἰς τὴν δημοσιογραφίαν συγγράμων συγχρόνως κυρίως κωμειδουλλίαι καὶ δράματα. Ἰδρύσας τῷ 1868 ἐβδομαδιαῖον φύλλον, τὸν Φανόν, ἐπολέμησε δημοτικώτατα ἐν τούτῳ τὴν δευτέραν αὐτοκρατορίαν καὶ ἐξελέγη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1869 μέλος τοῦ λεγομένου νομοθετικοῦ σώματος. Τότε δὲ διὰ νέας ἐφημερίδας τῆς Μασσαλιώτιδος, τῆς ἐποίας ἐπίσης ἦτο ἱδρυτής, προσέβαλε δριμύτατα καὶ θμειλίκτως μετὰ τὸν φόνον τοῦ Βίκτωρος Νουάρ ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Πέτρου Βοναπάρτου (10 Ἰαν. 1870) τὴν οἰκογένειαν τῶν Ναπολεοντιδῶν, δι' ὃ καὶ ἐφυλακίσθη ἐπὶ ἐξουβρίσει τοῦ αὐτοκράτορος ἐπὶ 6 μῆνας ἐλευθερωθεὶς τῇ 4 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Γενόμενος μέλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμνηστίας

παρητήθη μετ' ὀλίγον, τῷ δὲ 1871 κατηγγεράθης καὶ ὡς συμμετοχὸς ἐν τῇ ἀνταρσίᾳ τῆς Κοινότητος κατεδικάσθη εἰς ὑπερρίαν εἰς Νέαν Καληδονίαν, ὅθεν διαφυγὼν τῷ 1874 διέτριψεν ἐν Λονδίῳ καὶ Γενεύῃ δημοσιογραφῶν μέχρι τῆς ἀμνηστίας τοῦ 1880, καθ' ἣν ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους ἐξέδωκε νέον φύλλον τὸν Ἀδιάλλακτον ἐν ᾧ ἐκήρυξεν ἀσπονδον πόλεμον κατὰ τοῦ Γαμβέττα καὶ τῶν λεγομένων καιροσκοπικῶν καὶ εἰτα κατὰ τῶν ἐκάστοτε κυβερνήσεων ἰδίως ἐναντίον τῆς νέας ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Γαλλίας. Τῷ 1887 συντάχθη μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Βουλανζὲ ἀγωνισθεὶς δραστηρίως διὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος καὶ κατεδικάσθη τῷ 1889 ὡς συμμετοχὸς τούτου εἰς φυλακίσιν, ἣν ἀπέφυγεν ἐγκαίρως ἀναχωρήσας διὰ τὸ Λονδίνον, ὅθεν μετὰ τὴν νέαν ἀμνησίαν τὴν γοργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ νῦν Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Φώρ ἄμα τῇ ἰδίᾳ ἀνέβη εἰς τὴν ἀρχὴν (1894), ἐπανήλθεν εἰς Παρισίους ἐνθα ἐκδίδει τὸν Ἀδιάλλακτον μέχρι σήμερον. Τὸ ὄνομα τοῦ Ρ. ἐγένετο τοῖς Ἑλλησι ἰδίως προσφιλὲς ἐσχάτως διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν Κρητῶν δημοσιογραφικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. [Β.Ε.]

Ρότβαϊλ (Rottweil). Πόλις καὶ πρωτεύουσα διαμερισματος ἐν τῷ Βυρτεμβουργικῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Δρυμῶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Νέκαρ. Οὕτα ἀλλοτε ἐλευθερά γερμανικὴ πόλις μετὰ δικαστηρίου εὐρεῖαν κεκτημένου δικαιοδοσίαν καὶ ἀπὸ τοῦ 1803 ἀνήκουσα εἰς Βυρτεμβέργην, ἔχει πολλὰς περιέργους οἰκοδομὰς, παλαιὰς ἐκκλησίας, δικαστήριον, γυμνάσιον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, μουσεῖον μετὰ συλλογῶν ἰδίως πολυτίμων μνημείων τῆς παλαιᾶς γερμανικῆς καλλιτεχνίας κλ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 6912 κατοίκους διηκούς τὸ πλεῖστον ἐνεργούντας ἀξίαν λόγου βιομηχανίαν συνισταμένην ἰδίως εἰς κατασκευὴν πυριτιδῶς καὶ ὑφαντουργίαν βαμβακίων ὑφασμάτων [Μ.Σ.]

Ρότλανδ (Rutland). 1) Ἡ μικροτάτη κομητεία τῆς Ἀγγλίας μετὰξὺ τῶν κομητειῶν Νορθάμπτον, Λίγκολν καὶ Λέστερ κειμένη. Εἶναι δὲ σχεδὸν πεδινή χώρα καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀγρῶν, λιμνῶν καὶ νομῶν ἔχουσα ἐμβαδὸν 383 γμ. μετὰ 20 659 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ περιωρισμένην τινα βιομηχανίαν. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ πόλις Oakham μετὰ 4 398 κατ. — 2) Πόλις τῆς ὁμωνύμου κομητείας τῆς Β' Ἀμερικανικῆς πολιτείας Βέρμοντ ἐπὶ τοῦ Otis Creek ἀριθμοῦσα 8 239 κατ. ἀσχολουμένων κυρίως εἰς τὴν κατεργασίαν μαρμάρων

Ρότμανν (Karl Rottmann). Γερ-

μανός τοπιογράφος γενν. τῷ 1798 παρὰ τὴν Ἀϊδελδέργην καὶ ἀπεθ. τῷ 1850. Αὐτοδίδακτος σχεδὼν ὡς ἐτελειοποιήθη διὰ τῆς μελέτης τῶν σπουδαίων καλλιτεχνημάτων ὡς καὶ τῆς φύσεως, ἀπὸ δὲ τοῦ 1822 διαμένων ἐν Μονάχῳ ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰς τοπιογραφίας· αὐτοῦ εἰλημμένες ἐκ τῶν Βαυαρικῶν δρεῶν καὶ διακρινόμεναις ἤδη διὰ τὴν ἰδεώδη καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐκτέλεσιν τῶν σκηνῶν τῆς φύσεως ἥτις ἐρφαίνεται κυρίως ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ἔργοις αὐτοῦ. Ταξιδεύων τῷ 1826 ἐν Ἰταλίᾳ συνεστήθη εἰς τὴν ἐκεῖ τότε διατρίβοντα βασιλεῖα Λουδοβίκου τῆς Βαυαρίας, ὅστις ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ρ. τὴν διακρίσθησιν τῶν Ἀψίδων τοῦ ἐν Μονάχῳ βασιλικοῦ κήπου δι' ὑδρογραφίων παριστανοῦσάν Ἰταλικά τοπεῖα εἰς ἣν εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Μετὰ ταῦτα τῷ 1834 καὶ 1835 περιηγήθη τὴν Ἑλλάδα ὅπως λάβῃ τὰ σχέδια δευτέρας σειρᾶς ὑδρογραφίων ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιολογούμενων μερῶν τῆς χώρας· αὐταὶ δὲ σήμερον ἀποτελοῦσι τὸν κόσμον ἰδίας αἰθούσης ἐν τῇ Νέᾳ πινακοθήκῃ τοῦ Μονάχου. Πλὴν τούτων τῶν ἔργων ὁ Ρ. ἐποίησε καὶ ἄλλους πολλοὺς τοπιογραφικοὺς πίνακας εὐρισκόμενους πολλαχοῦ τῆς Γερμανίας. [Μ.Γ.]

Ροτρού (Jean de Rotrou). Γάλλος δραματικὸς ποιητὴς γενν. τῷ 1609 ἐν τῇ πόλει Dreux καὶ ἀπεθ. τῷ 1650 αὐτόθι· ὡς δικαστής. Ἀπὸ τῆς ἡλικίας 19 ἐτῶν ἀνεδείχθη διὰ τῶν δραμάτων αὐτοῦ συνισταμένων εἰς τραγωδίας, κωμῳδίας καὶ τραγικοκωμῳδίας ἐν αἷς ὁ Μεντοέσλας (1647) καὶ ὁ Χωρὸς (1649) λογιζόμενοι ὡς τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ. Ἐγένετο ὡς γνωστός διὰ τὴν προστασίαν τοῦ Ῥιτσλίου ἐν συνεβούλευε διὰ τὰς κωμῳδίας ἃς ὁ καρδινάλιος συνέγραφε, καὶ ἐτι μᾶλλον διὰ τὴν εὐλίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Κορνελίου, μετὰ τοῦ ὕψους τοῦ ὅποιου ἔχει πολλὴν ἐμοιότητα ἐνίστα. Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Viollet-le-Duc (5 τόμ. Παρίσι. 1821-1822) καὶ τοῦ Hénon (αὐτόθι. 1883). [Μ.Γ.]

Ρότσαλ (Rochdale). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Λαγκαστρία κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Roch εἰς ἀπόστασιν 17 γμ. ΒΔ τοῦ Μαντσεστερ μεθ' οὗ συνδέεται διὰ διώρυγας. ἔχουσα δὲ δημαρχεῖον γοθικοῦ ρυθμοῦ, βιβλιοθήκην, ἀνώτερον σχολεῖον, ὠρεῖον αἰλὸς καὶ 71 458 κατοικοὺς, εἶναι ἐκ τῶν κέντρων τῆς ἀγγλικῆς ὑφαντουργίας μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων ὡς καὶ φλανελλῶν διατηρούσης ὑπὲρ τὰ 100 ἐργοστάσια· ἐνταῦθα ὑπάρχουσι προσέτι ποικίλης βιομηχανίας ἐργοστάσια, σημαντικοὶ τραπεζικοὶ οἶκοι, ἀνθρακωρυχεῖα ὡς καὶ λατομεῖα ἐν τοῖς περιχώροις. [Μ.Σ.]

Ρότσεστερ (Rochester). 1) Πόλις

παράλιος καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Κέντ, ἀπέχουσα 45 γμ. ΝΔ τοῦ Λονδίνου. Κέκμηται δὲ ὠρεῖον καθεδρικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἱδρυθέντα τῷ 1077, ὁχυρὸν φρούριον ἐπὶ ὕψους, πολλὰς μεσαιωνικὰς οἰκοδομὰς, δημαρχεῖον καὶ ἐκ παιδευτήρια. Οἱ κάτοικοι ἀνερχόμενοι εἰς 26 309 ἐνεργοῦσι κυρίως ζωηρότατον ἐμπορὸν ὡς καὶ σπουδαίαν ἀλίειαν ὁστρέων. — 2) Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Μονρω ἐν τῇ Β' Ἀμερικανικῇ πολιτείᾳ Νέας Ὑόρκης οὐ μακρὰν τῆς λίμνης Ὀντάριο καὶ ἄλλων λιμνῶν. ἔχει δὲ πολλὰ ἀξιόπιστα δημόσια κτίρια ἐξ ὧν διακρίνονται τὸ δημαρχεῖον, τὸ δικαστήριον, ἡ ἀκαδημία, τὸ πανεπιστήμιον μετὰ 200 σπουδαστῶν, καλλιτεχνικὸν μουσεῖον κτλ., καὶ πλῆθος φιλανθρωπικῶν καθήκοντων. Τὰ περίξ τῆς πόλεως εἶναι εὐρωπώτατα, παράγοντα κατ' ἔτος κηπαῖα προϊόντα ἀξίας 1 ἑκατομ. δολλαρίων, οἱ δὲ κάτοικοι ἀνερχόμενοι εἰς 133 896 ἐνεργοῦσι ποικιλωτάτην βιομηχανίαν προαγομένην πολὺ καὶ ὑπὸ τῆς συνάμεως τῶν καταρρακτῶν τῆς παρακείμενης λίμνης Gene. [Μ.Σ.]

Ρότσαλντ (Rothschild). Περιώνυμος Ἰουδαϊκὸς τραπεζιτικὸς οἶκος ἀπολαύων παγκοσμίῳ ὑπολήψεως καὶ ἰσχυροῦς ὑπὸ τοῦ Μαξέρ Ἀνσέλμου Ρ. Οὗτος γεννηθεὶς τῷ 1743 ἐν Φραγκοφούρτῃ π. Μ. ἐκ πτωχῶν γονέων ἐμαθήτευσεν νεώτατος παρὰ τραπεζιτῇ τινὶ ἐν Ἀννιέρω, ἐνθα ἀποκτήσας μικρὰν τινα περιουσίαν ἐπανήλθεν εἰς τὴν γενέτειραν· ἐκεῖ δὲ ἰδρύσας ἴδιον κατάστημα διωρίσθη ὕστερον τῷ 1801 ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου, λανθγράφου καὶ ἔπειτα ἐκλέκτορος τῆς Ῥοσής, τραπεζιτικὸς πράκτωρ τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ κράτος αὐτοῦ τῷ 1806, ὁ Ρ. ἐπὶ κινδυνῷ τῆς ἰδίας ζωῆς καὶ περιουσίας ἔσωσε τὰ ἐμπιστευθέντα αὐτῷ ὑπαρχοντα τοῦ προστάτου τοῦ προσελκύσας διὰ τῆς διαγωγῆς ταύτης τὴν ἐμπιστοσύνην πασῶν τῶν ἐστερμένων κεφαλῶν, μεθ' οὗ συνῆψεν τραπεζιτικὰς σχέσεις μεθ' ὅλων σχεδὼν τῶν αὐλῶν τῆς Εὐρώπης. Ἀπεθάνε δὲ τῷ 1812 ἰδὼν τὸν τραπεζιτικὸν οἶκον λαμβάνοντα τὴν μεγίστην ἀνάπτυξιν. Οἱ πέντε υἱοὶ αὐτοῦ Ἀνσελμος, Σολομὼν, Νάθαν, Κάρολος καὶ Ἰάκωβος (James) ἐξακολουθήσαντες τὸ ἐν Φραγκοφούρτῃ πατρικὸν κατάστημα κατέστησαν αὐτὸ τὸ πρῶτον τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς ἰδρύσεως νέων ὑποκαταστημάτων, ἐν Βιέννῃ, Λονδίνῳ, Νεαπόλει καὶ Παρίσις. Καίπερ διεσπαρμένοι ὄντες ἐπὶ λίαν ἀπομεμακρυσμένων μερῶν οἱ ἀδελφοὶ Ρ. ὡς καὶ νῦν οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ἀποτελοῦσιν ἓνα μόνον τραπεζιτικὸν οἶκον ὅστις ὀφείλει τὴν ἑκτακτον αὐτοῦ πρόξον καὶ εὐημερίαν εἰς τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν φημιζομένην

χρησιτότητα τῶν μελῶν αὐτῆς, ἅτινα πάντα ἔλαβον τὸν βαθμὸν εὐγενείας ἀπὸ τοῦ 1815 ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας προαχθέντα ἐπειτα εἰς τὸν βαθμὸν καὶ τίτλον βασιλέων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τῇ 1822· ὁ δὲ βασιλεὺς Ναθαναὴλ ἑγγονος τοῦ ἀνωτέρω Νάθαν (γενν. 1840) ὠνομάσθη λόρδος καὶ δούκιμος τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῆς ἀνάστης Βικτωρίας τῇ 1885. [B.E.]

Ρόττεκ (Karl Wenzeslaus Rodecker von Rotteck). Γερμανὸς ιστοριογράφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1775 ἐν Φρειδεβούργῳ τῆς Βάδης καὶ ἀπεθανὼν τῇ 1840. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς γενετείρας αὐτοῦ πόλεως, ἐνθα ὕστερον τῇ 1798 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ιστορίας καὶ ἀπὸ τοῦ 1818 τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Διετέλεσε προσέτι βουλευτὴς τῆς ἀνω Βασιλικῆς βουλῆς γενόμενος μετὰ τοῦ Βέλκερ ἡγέτης τῶν φιλελευθέρων τῆς χώρας, καὶ διεκρίθη ὡς δεξιὸς καὶ ἐλευθερόφρων ῥήτωρ, ὑπερασπίζων μετ' ἐνθέρμου ζήλου κυρίως τὴν ἐλευθεροτυπίαν, δι' ἣ καὶ ἠναγκάσθη ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῇ 1832 νὰ παύσῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὄργάνου αὐτοῦ «Ο ἑλευθερόφρων» καὶ τὰς παραδόσεις του. Ἐγραψε Γενικὴν ἱστορίαν (ἐν Φρειδεβούρῳ, 1813-27 εἰς 9 τόμ.) συνεχισθεῖσαν ὑπὸ Στέγερ (25 ἐκδ. εἰς 11 τόμ. 1866-67 ἐν Βρουναβίχ), ἣς ἐπάρχει καὶ ἐπιτομή (ἡ' ἐκδ. 1871-72 εἰς 7 τόμ.), Ἐγγχειρίδιον τοῦ φυσικοῦ δικαίου καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν (1829-1835 τόμ.) κλ. Προσέτι δὲ μετὰ τοῦ Βέλκερ ἡρξάτο ἐκδίδων τὸ Δεξιὸν τῶν Πολιτικῶν ἐπιστημῶν τὸ καλούμενον γερμανιστὶ Staatslexicon (γ' ἐκδ. 1856-66 εἰς 14 τόμ. ἐν Λειψία) [M.P.]

Ρότεμβουργον (Rottenburg). Πόλις πρωτεύουσα διαμερισματὸς ἐν τῷ Βυρτεμβεργικῷ νομῷ τοῦ Μέλανος Ἀρμενίου καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Νίκαρ. Ἐδρα οὖσα πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τοῦ Δυτικοῦ ἐπισκόπου, ἅπαντος τοῦ βασιλείου, ἔχει πολλὰ ἀξιοθεάτους μεσαιωνικὰς οἰκοδομὰς ἐν αἷς καθεδρικὸν ναὸν μετ' ἐπισκοπικοῦ μεγάρου, φρούριον οἰκοδομηθὲν τῇ 1218, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, νοσοκομεῖον κλ. Οἱ κατοικοὶ αὐτῆς συμποσούμενοι εἰς 7027 οἱ πλείστοι τοῦ Δυτικοῦ δόγματος ἀσχολοῦνται εἰς ποικίλην βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν γεωργίαν, ἔχοντες ἐνταῦθα τὴν κυριωτάτην ἀγορὰν τοῦ λυκίσκου πρὸς παρασκευὴν ζύθου ἢ πόλις ἥτις καλεῖται παρὰ τὴν ἑρραίαν Ῥωμ. ἀποικίαν Sumelocenna ἣς σφύζονται λεῖψανά τινα, ἀπὸ τοῦ 1381 ὑπῆρξε κτῆμα τοῦ ἀρχιδουκικοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας ἔθεν περιήλθε τῷ 1806 εἰς τὸ βασιλείον τῆς Βυρτεμβέργης. [M.Σ.]

Ρότερδάμ (Rotterdam καὶ Λατ. Roterodamum). Ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ὀλλανδίας. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ν. Ὀλλανδίας καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Νέου Μώσα κειμένη ἀριθμεῖ μετὰ τῶν νεωστὶ προσαρτηθέντων προαστείων 259 000 κατοίκους ὧν 1/4 εἶναι Δυτικοὶ καὶ 8 000 Ἰουδαῖοι. Διακρίνεται δὲ διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου (τοῦ ἔτους 1472), τὸ Δημαρχεῖον, τὸ μουσεῖον Boymans, τὴν ἀγορὰν μετὰ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐνταῦθα γεννηθέντος περιωνόμου Ἑράσμου, τὰ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μώσα ὠρεῖα παράχθια, ἀκαδημίαν καλλιτεχνικὴν ὡς καὶ τεχνουργικὴν, ναυτικὴν σχολὴν κλ. Ὁ φυσικὸς λιμὴν αὐτῆς ὁ σπουδαιότατος πᾶσης τῆς περιοχῆς τοῦ Ρ. διατελεῖ εἰς χρεστον καὶ ἐνεργητικὴν συγκοινωνίαν, κυρίως μετὰ τῆς Γερμανίας, ὡς καὶ Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς καὶ Ἀνατολ. Ἰνδίων· τὴν δὲ ἐν αὐτῇ ἐμπορίον ἰδίως τῶν σιτηρῶν, πετρελαίου καὶ ἀποικιακῶν εἶναι μέγιστον καὶ ζωηροτάτη ἢ λίαν ποικίλη βιομηχανία.

Ροττλερεία ἢ βαφικὴ (Bot.) Rottlera tinctoria Roxb. Δένδρον τῆς οἰκογεν. τῶν Εὐφορβιωδῶν αὐτοφυὲς ἐν ταῖς Ἰνδίαις καὶ τῇ Ἀφρικῇ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἐκκρίνει εἶδος κόκκου ἐν χρήσει ὡς ἀνθελμινθικὸν φάρμακον («Κκαμάλα» ἐν Ἰνδίαις καλούμενον). Ἡ αὐτὴ κόκκος φέρεται ἐν τῇ ἐμπορίᾳ πρὸς παρασκευὴν χρυσόχρου βαφῆς τῆς μετὰξυς («βαράς» ἢ «βουρας» ἰταλίστ.). [Θ.Χ.]

Ρουδάλη. Χωρίον τοῦ δήμου Τανίας (Κονουρίας), ἀπέχον ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ὥρ. 1,15. Κἀτ. 688.

Ρουδενς (Πέτρος Παῦλος Rubens). Ὁ πρωτοστάτης τῶν Φλαμανδῶν ζωγράφων γεννηθεὶς τῇ 1577 ἐν Κολωνίᾳ ἢ κατ' ἄλλους ἐν Siegen τῆς Γερμανίας εἰς εὐγενῶν γένεων ἐκδιωχθέντων τῆς πόλεως Ἀμβέρτης κατὰ τοὺς θρησκευτικοὺς πολέμους. Ἐπιστρέψας μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰς Ἀμβέρταν τῇ 1587 ἐμπερώθη ὕστερον εἰς τὴν ζωγραφικὴν ὑπὸ ἐμπειροῦς διδασκάλους μέχρι τοῦ 1600, ὅτε μετέβη εἰς Ἰταλίαν πρὸς τελειοτέραν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης. Μετὰ διαμονὴν κυρίως ἐν Βενετίᾳ καὶ Μαντούῃ ἐπανῆλθε τῇ 1608 εἰς Ἀμβέρτην ἐνθα ἱδρύσεν ἴδιον καλλιτεχνικὸν ἐργαστήριον λίαν διάσημον καταστάς, προσκαλούμενος συγχρόνως εἰς τὰς αὐλὰς ξένων ἡγεμόνων οἵτινες πολλὰ ὥς τιμῆσαντες αὐτὸν ἀνέβηκαν αὐτῷ προσέτι καὶ τὴν διεξαγωγὴν διπλωματικῶν ἀποστολῶν ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1620. Ὁ Ρ. ἀπέθανεν ἐν Ἀμβέρτῃ τῇ 1640 καταλιπὼν μεγάλην περιουσίαν, τῇ δὲ 1877 ἡ 300ῇ ἐπέτειος τῆς γεννήσεώς του ἐσημετήθη μεγαλοπρεπέστατα αὐτόθι. Ὁ καλλιτέχνης

οὗτος εἶναι ὁ γονιμώτατος τοῦ κόσμου, γράψας ὑπὲρ τοὺς 1300 πίνακας, καὶ διακρινόμενος εἰς πάντα τὰ εἴδη τῆς ζωγραφικῆς καλλιεργῶν ὅμως κατὰ προτιμήσιν τὴν ἀπεικόνισιν ἱστορικῶν καὶ δὴ θρησκευτικῶν παραστάσεων· θαυμάζεται δὲ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν δύναμιν τοῦ χρωστικῆς, τὸ μαγευτικὸν τῶν χρωμάτων, τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς παραγομένης ἐντυπώσεως καὶ διὰ τὸ εὐρὺ καὶ ποικίλον τῆς συνθέσεως, πλὴν ψέγεται διὰ τὴν λίαν συχνὴν χρῆσιν τῆς ἀλληγορίας καὶ τὴν ἐνίοτε ἀκριτον ἀνάμειξιν τῶν θρησκευτικῶν μετὰ τῶν κοσμικῶν ἀντικειμένων. Ἐκ τῶν καλλιτεχνημάτων αὐτοῦ ἐξαιρούνται: Ἡ Ἀποκαθλῶσις ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Ἀμβέρσας, εἰς 4 εὐαγγελιστὰς ἐν τῷ τῶν Ἰακωβίνων αὐτόθι, ἡ σταύρωσις τοῦ Ἀγ. Πέτρου ἐν Κολωνίᾳ, ἡ Δευτέρα παρουσία ἐν Μονάχῳ ἔνθα ὑπάρχουσι καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα αὐτοῦ, ἡ ἀλληγορικὴ σειρά παραστάσεων ἐκ τοῦ βίου Μαρίας ἐκ τῶν Μεδίκων ἐν Παρισίοις κλ. κλ. ὡς πολλὰ αἰεὶ λόγου προσωπογραφίαι. Τὰ λοιπὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι διεσπαρμένα πολλαχού τῆς Εὐρώπης καὶ δὴ ἐν Παρισίοις, Βιέννῃ, Μονάχῳ, Ἀμβέρσῃ, Μαδρίτῃ, Ἀγγλίᾳ κλ. κλ. Ὁ Ῥ. ἦτο ὡσαύτως ἐξαιρετικὸς Ἱερογράφος, καταλιπὼν προσέτι καὶ ἐπιστολὰς ἐκδοθείσας τῷ 1840 ἐν Βρυξέλλαις. Διαστημότατος ἐκ τῶν πολυπληθῶν καὶ ὀνομαστῶν μαθητῶν του εἶναι ὁ Ἀντώνιος Van Dyck. Ὁλόκληρος γραμματολογία ὑπάρχει περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ καλλιτέχνου τούτου, ἐξ ἧς μνημενευτέα τὰ βιβλία ὑπὲρ Michiels (1877) Génard (1877), Gachard (1877), Rooses (1886-1892 5 τόμ.), καὶ Rosenberg (1894).

Ῥουδίδιον (σύμβολον Rh, ἄτομ. βάρος 85). Μέταλλον πολλαχού μὲν ἐν τῇ φύσει, ἀλλ' εἰς ἐλαχίστας δόσεις εὕρισκόμενον, ὅμοιον ἐν γένει τῷ χαλῷ, τηκόμενον εἰς 38°. Ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Βούνσεν.

Ῥουδίκων (Rubico ἢ Rubicon) Μικρὸς ποταμὸς τῆς Ἰταλίας ἀκτῆς τῆς Ἰταλίας ἀπτελῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σύλλα τὸ ὄριον τῆς ἐντεύθεν τῶν Ἀλπεων Γαλατίας καὶ Ἰταλίας. Εἶναι δὲ ἱστορικῶς ὀνομαστὸς διὰ τὴν διάβασιν αὐτοῦ κατ' Ἰαννῶνριον τοῦ ἔτους 49 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὅστις διὰ τούτου τοῦ κινήματος ἤρξατο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, (βλ. καὶ λ. Ἀνερρίφθω ὁ κύβος). Πιθανῶς ὁ Ῥ. εἶναι ὁ σημερινὸς Uione παραπόταμος τοῦ Pisciatiello, ὅστις πρῶτον ἔρρεεν ἐντὸς τοῦ νῦν καλυμμένου Fiumicino. [Α.Δ.]

Ῥουδίνιον καλεῖται κυρίως τὸ ἐρυθρὸν κορούνδιον, λίθος πολύτιμος, δεύτερος μετὰ τὸν ἀδάμαντα. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι λίθοι ὅπως δὴ ποτε σπάνιοι καὶ πολῦτιμοι λέγονται καταχρηστικῶς Ῥ. εἶναι ὁ ἐρυθρὸς σπι-

νέλλιος, ἐρυθροὶ γρανάται, τὸ διὰ μακρᾶς θερμάνσεως ἐρυθρὸν γενόμενον τοπάξιον κλ.

Ῥουδινσταῖν (Anton Grigorijewitch Rubinstein). Διαστημὸς κλειδοκυμβαλιστῆς καὶ μελοποιῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. γένν. τῷ 1829 ἐν Wechwoytnez παρὰ τὸ Ἰάσσιον. Δεκαετῆς μόλις ἐπεβέθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μουσικῆς ὑπὸ τὴν ἰδίαν μητέρα ἐν Μόσχᾳ, μορφωθείς ὕστερον καὶ τελειοποιηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1839 ὑπὸ τὸν Λίστ, καὶ τῷ 1845 ὑπὸ τὸν Dehn ἐν Βερολίνῳ. Διορισθεὶς τῷ 1848 μουσουργὸς τῆς αὐλῆς τῆς Μεγάλης δουκίσσης Ἐλένης ἐν Πιερπουλκεὶ καὶ τῷ 1858 διευθυντὴς τῶν αὐτοκρατορικῶν συναυλιῶν Ἰδρυσεν ἐκεῖ τὸ Ὁδείον κατὰ τὸ ἔτος 1862 οὗτις διετελέσει δις διευθυντὴς πρῶτον μὲν μέχρι τοῦ 1867 καὶ εἶτα ἀπὸ τοῦ 1887 μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος τῇ 20 Νοεμβρ. 1894 ἐν Πιερχωφ. Ἐποίησεν ἀπὸ τοῦ 1854 ἐπανεὶλημμένως καλλιτεχνικὰ ταξίδια ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Β' Ἀμερικὴν ἅτινα ἐστέφθησαν ὑπὸ ἀνγκύστου ἐπιτυχίας. Ὁ Ῥ. ὅστις ἐν ἔτει 1889 ὑψώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας εἰς τὸν κληρονομικὸν βαθμὸν εὐγενείας ὑπῆρξε πρῶτης τάξεως μουσουργὸς ἐξέχων διὰ τὴν μουσικὴν σχεδὸν ἀριστοτεχνικὴν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐκτέλεισιν ὡς καὶ διὰ τὴν μεγαλοφυᾶ ἀντιληψὴν καὶ ἐπόδοσιν τῶν ποικίλων ἔργων ἀπὸ τοῦ Βαχ μέχρι τοῦ Σοπέν καὶ Λίστ· κατέλιπε δὲ πλείστας ἰδίας συνθέσεις πολλοῦ λόγου ἕξιας 5 συμφωνίας, 10 μελοδράματα ἐξ ὧν διακρίνονται οἱ Μακκαβαῖοι καὶ ὁ Νέρων, θρησκευτικὰ μελοδράματα ὡς τὸν ἀπολεσθέντα Παράδεισον, συναυλίας διὰ τὸ κλειδοκυμβαλὸν ἐν συνοδείᾳ τῆς ὀρχήστρας, εἰσαγωγὰς, ἀπειράριθμα ἄσματα κλ. κλ. Ἐγράψε δὲ τὴν αὐτοβιογραφίαν αὐτοῦ (γερμανιστὶ 1893) καὶ τὸ ἔργον ἡ Μουσικὴ καὶ οἱ διδάσκαλοι αὐτῆς (ἐν Λιψίᾳ 1891). [Μ.Γ.]

Ῥούδο (Ἰταλ. Ruvo di Puglia λατ. Rubi καὶ οἱ κατοικοὶ Rubustini). Πόλις καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς ἐν τῇ περιφερείᾳ Βαρελίας τῆς Ἰταλικῆς ἐπαρχίας Βαριού. Δυτικώτερον τῆς πόλεως Βαριού καί μὲν ἔχει καθεδρικὸν γὰν, παλαιότατον βαπτιστήριον τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου della Rotonda συλλογὴν ἀρχαίων ἀγγέλων ἐκ τῶν ἐνταῦθα εὐρεθέντων ἀπουλικῶν τάφων (ὧν μέρος ἐναπόκειται καὶ ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως) καὶ 17956 κατ' οἰκίας ἀσχολουμένους εἰς τὴν οἰνοποιίαν. [Μ.Σ.]

Ῥούγιοι (Rugier Γερμ., Rugii Λατ.). Ἕθνος γερμανικῆς φυλῆς, κατοικοῦν πιθανῶς κατὰ τοὺς παλαιστοτάτους χρόνους παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀδέρου καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Ῥύγην. Ἀπὸ τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων

τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος ἠκολούθησαν τοὺς Γότθους εἰς τὴν Ν. Ῥωσίαν, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τοῦ 374 ὠθούμενοι παλιν πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐννων ἐμφανίζονται κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀττίλα καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ κράτους τῶν Οὐννων ὡς ἰσχυρὸν ἔθνος κατὰ τὸν μέσον Δούναβιν ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ Δνιτζ μέλρι τῆς Βιέννης περίτου καὶ κατὰ τὸ Νωρικόν, ἔνθα μετὰ πολλὰς ἀγῶνας ἱδρυσαν μέγα κράτος μέχρις οὗ ὁ Ὁδοάκρος ὁ νέος βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας καὶ αὐτὸς βρυγκικῆς καταγωγῆς ἤρπασε τὴν κυριαρχίαν ἀπὸ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Εἰνα τῷ 487 καὶ ἐξέτετόκεν αὐτοὺς ἐκ τοῦ μέρους τῆς διαμονῆς των. Μετὰ ταῦτα μέρος αὐτῶν ἠκολούθησε τοὺς Ὀστρογότθους εἰς Ἰταλίαν ἐναντίον τοῦ Ὁδοάκρου καὶ ἐξῆσεν ἔπειτα ἐκεῖ ὡς χωριστὸν ἔθνος ὡς καὶ οἱ Γότθοι μεθ' ὧν βραδύτερον τέλος ἠττήθη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν. [Β.Ε.]

Ρουγκένιος (David Ruhnken). Εἰς τῶν διαπρεπεστάτων φιλολόγων τοῦ 18 αἰῶνος, γενν. 1723 ἐν τῇ Δ. Πουερανίᾳ. Διετέλεσε καθηγητὴς ἐν Λουγδούνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1798 Πολυμαθέστατος καὶ συγχρόνως δέξινος ὢν, ἐξεπόνησε διαφόρους καλὰς ἐκδόσεις Λατινῶν συγγραμμάτων, ἀπεπερατώσε δὲ καὶ τὴν ἐκδ. τοῦ Ἑσούου ὑπὸ Ἀλβέρτη (2 τ. 1746-66) καὶ ἐξέδωκε τὸν Ὀμηρικὸν ὕμνον εἰς Ἀθήνητρα (1780, γ' ἐκδ. 1808) ὡς καὶ τὸ Πλατωνικὸν λεξικόν τοῦ Τιμαίου (1754, νέα ἐκδ. ὑπὸ Κώχ 1833). τὰς κριτικὰς διατριβὰς του ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον *Epistolae criticae* (1749-51, ν. ἔ. 1827), μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του ἐδημοσιεύθησαν (ἐπανεῖλημμένως) τὰ ἑλασσονα ἔργα του καὶ αἱ ἐπιστολαὶ του πρὸς ἄλλους διασώμενους φιλολόγους, ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ μαθήματα αὐτοῦ.

Ρουδολστάτ (Rudolstadt). Πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονίας Σαρτοβούργου-Ρουδολστάτ τῆς Γερμανίας, ἐν γραφικωτάτῃ θέσει τῆς Τουριγγίας κειμένη, στερομένη δὲ ὑπὸ λόφου, ἐφ' οὗ κεῖται τὸ ὠραῖον ἀνάκτορον μετὰ πλουσίων συλλογῶν τῆς τέχνης καὶ ἱστορίας. ἔχει πολλὰ ἄλλα ὠραῖα οἰκοδομήματα, διδασκαλεῖον καὶ 11308 κατ., διατηροῦντας ποικίλην βιομηχανίαν. Περὶ τὴν πόλιν εὐρίσκονται καὶ κομφαὶ ἐπαύσεις τοῦ ἡγεμόνος. [Μ.Σ.]

Ρούδ(χ)αρτ (Ignaz von Rudhart). Βαυαρὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1790 ἐν Weissmain τῆς Ἀνω Φραγκονίας. Νεώτατος ἐπὶ ὧν κατέλαβεν ὡς διάσημος νομομαθὴς ὑψηλὰς θέσεις ὡς σύμβουλος τοῦ ὑπουργείου κλ., ἐδημοσίευσεν δὲ διάφρα ἔργα δημοσιολογικὰ περὶ Βαυαρίας. Ἀπὸ τοῦ 1825 ἦτο ἀντιπρόσωπος τῶν πόλεων τῆς Φραγκονίας ἐν τῇ συνελεύσει τῶν τά-

ξεων. Τῷ 1832 ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς πρωσιτικῆς εὐγενείας καὶ ἐστάλη ὡς νομάρχης εἰς Πάσσαου. τῷ δὲ 1837 ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος ὡς διάδοχος τοῦ ἀποτυχόντος Ἀρμανσπεργὶ ἐν τῇ πρωθυπουργίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Μὴ γνωρίζων τὴν χώραν, ἥς ἐμελλε νὰ διευθύνῃ, τὰς τύχας, εἰς ἐπιμετρον δὲ θεωρούμενος ὡς ὁπαδὸς τῆς Αὐστριακῆς πολιτικῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου καταδικάμενος ὑπὸ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἀγγλίας, ἦτο ἐπόμενος νὰ ἀποτύχῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ του. οὐχ ἦτο ἀνεδέειχθη πολὺ ἑλληνικώτερος τοῦ φιλόλογου Ἀρμανσπεργὶ καὶ διεχειρίσατο τὰ πράγματα πολὺ ἐντιμότερον. Στασις τῶν ἐν Πάτραις ἐμπόρων ἔρπουμένων τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου, ἣ ἐκρηξίς τῆς πανώλους ἐν Πόρῳ, καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις ἐδείξεν ἰδέξιον διαγωγῆν, ἣ κατὰ συμπτώσιν τότε ἐκδοσις τῶν μισῆλληνικῶν ἔργων τοῦ Φαλλμεράιερ, ἣ δημοσιεύσεις νόμων ἐπιβαλλόντων φραγμὴν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου κλ. προεκάλεσαν σφοδρὰν ἀντιπολίτευσιν κατὰ τοῦ Ρ., ὅστις τέλος μετὰ δεκάμηνον (2 Φεβρ.—8 Δεκ. 1837) πρωθυπουργίαν ἀνεχώρησεν. Ἡτο συνετὸς ἀνὴρ, ἐντιμὸς καὶ ἀγαθός, ἀλλ' ἀπλοῦς τὸ ἦθος καὶ ἀνεπιτήδειος περὶ τὰς διπλωματικὰς δολοπλοκίας Ἀπέθανε δὲ μετὰ περιήγησιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν Τεργέστη τῇ 29 Ἀπριλίου 1838.

Ρουέλ (Rueil). Πόλις τοῦ διαμερίσματος Βερταλλίων ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Seine-et-Oise. Κειμένη παρὰ τοὺς Δ. πρόποδας τοῦ ὄρους Χαλεριέν ἔχει νομισμὴν ἐκκλησιαν τοῦ βῆμου τῆς Ἀναγεννήσεως μετὰ τῶν τάφων τῆς αὐτοκρατορίας Ἰωσήφινος καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ὠραίους στρατῶνας καὶ 8263 κατοίκους ἀσχολούμενους εἰς τὴν κηπουρικὴν, σακχαροποιαν καὶ κατασκευὴν χάρτου καὶ πλεκτῶν εἰδῶν.

Ρουένη ἢ Ρουάν (Rouen, ἡ παλαιὰ Rotomagus ἢ Rudomum). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Σηκουάνα καὶ ποτὲ τῆς Νορμανδίας. Κειμένη ἐπὶ τῶν δυο ὄχθων τοῦ Σηκουάνα εἶναι ἔξτρα πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀρχιεπισκοπῆς ἱδρυθείσης πιθανῶς τῷ 260, ἐκκλησιαστικὸν συνεδρίον τῶν Διαμαρτυρομένων, ὡς καὶ τῶν Ἰουδαίων, ἐπιστείου καὶ ἄλλων δικαστηρίων ὡς καὶ τοῦ Γ' στρατιωτικοῦ σώματος· προσέτι δὲ ἔχει σχολὰς θεολογικὴν, δευτερεύουσαν ἱατρικὴν, ὑδρογραφικὴν καὶ προπαρασκευαστικὴν τῶν ἐπιστημῶν, ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, τῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας, πολλὰς φιλελευθευτικὰς ἐταιρίας, πλουσίαν βιβλιοθήκην, μουσεῖον καὶ βοτανικὸν κήπον. Τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως συνίστανται εἰς μεγαλοπρεπῆ καθεδρικὸν ναὸν μεθ' ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου καὶ μαυσωλείων διασώμων ἀν-

δρῶν, ἐξαισίου γοτθικοῦ ρυθμοῦ νόον τοῦ 'Αγ. Οὐέν (St. Ouen), πλείστας ἄλλας ὠραιὰς ἐκκλησίας, μεγαλοπρεπὲς μέγαρον τῶν δικαστηρίων, ἀγαλμα τῆς Αὐρηλιανῆς Παρθένου τῆς ἐνταῦθα τῇ 1431 καείσης, ὠραιὰς δένδρoφύτους λεωφόρους καὶ παρόχθια κλ. κλ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνερχόμενοι εἰς 112 352 ἐνεργοῦσι ποικίλῳ τὰ τὴν βιομηχανίαν ἰδίως βαμβακίνων ἀντικειμένων καὶ σπουδαίον εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον. Ἡ πόλις Ρ. ἦτις εἶναι πατρὶς πολλῶν ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας ἐν εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν Κορνηλιῶν, τοῦ φιλοσόφου Φοντανέλλου καὶ τοῦ μελοποιῦ Βοϊeldieu, πρὸ τῆς ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ λαοῦ τῶν Οὐελικασσων καὶ μετέπειτα ἐν τοῖς ὑστάτοις αὐτοκρατορικαῖς χρόνοις τῆς ἐπαρχίας Λουγδουνησίας τῆς δευτέρας κυριευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν τῇ 846, ὠχυρωθῇ τῇ 896 ὑπὸ τοῦ 'Ρόλλωνος τοῦ μετέπειτα δουκὸς 'Ροζέρτου Α' τῆς Νορμανδίας ἧς ἐγένετο καὶ πρωτεύουσα, ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1066 εἰς τὴν 'Αγγλίαν καὶ περιῆλθε τῇ 1204 εἰς Φιλίππον Β' τὸν Αὐγουστον. Καταληγθεῖσα ὑπὸ 'Ερρίκου Β' βασιλέως τῆς 'Αγγλίας τῇ 1419, πάλιν περιῆλθεν ἀπὸ τοῦ 1449 εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Γάλλων ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐκτοτε διατελεῖ ἐκτὸς βραχείως τινὸς διαστήματος κατὰ τὸν Γαλλο-Γερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1871 ὅτε κατελήφθη ἐπὶ τινὰς μῆνας ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Μαντούρελ [Μ.Σ.]

'Ρουζέ-Δελίλ (Joseph Rouget-de-l'Isle). 'Ο συνθετὴς τῆς Μασσαλιώτιδος γενν. τῇ 1760 ἐν Lons le-Saulnier καὶ ἀποθ. τῇ 1836. 'Αξιωματικὸς ὢν τοῦ μηχανικοῦ ἐν ἔτει 1789 ἐνεστερνίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς νέας ἰδέας, εὐρισκόμενος δὲ τῇ 1792 ἐν τῇ φρουρᾷ αὐτοῦ ἐν Στρασβούργῳ συνέθεσεν ἐν μιᾷ μόνῃ νυκτὶ τοὺς λόγους καὶ τὴν μουσικὴν τοῦ διασήμου πολεμικοῦ ὕμνου εἰς ὃν ἀρεῖλει τὴν φήμην αὐτοῦ. Οὗτος μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἐθνικὸς διαδοθεὶς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Γαλλίαν, ἐπινωμασθῇ δὲ κοινῶς ὁ Μασσαλιώτης ἢ ἡ Μασσαλιώτις, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 10 Αὐγ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἤρξετο ὑπὸ τῶν ἐκ Μασσαλίας ἐβελοντῶν κατὰ τὴν ἑφοδὸν τῶν ἐναντίον τοῦ Κεραμεικοῦ. 'Ο Ρ. ὅστις ὕστερον ἠγωνίσθη ἐν Βανδέα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Hoche καὶ ἐτραυματίσθη ἐν Quiberon, οὐδὲν ἔλαβε παρὰ Ναπολέοντος τοῦ Α', μόνον δὲ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 'Ιουλιου ἀπενεμήθη αὐτῷ μικρά τις σύνταξις ὑπὸ τοῦ Δουδοβίχου Φιλίππου· ἐκτὸς δὲ τῆς Μασσαλιώτιδος κατέλιπέ τινα ἔμμετρα, ὡς καὶ μουσικὰς συνθέσεις καὶ διηγήσεις τῶν συμβάντων ἐν Quiberon. (Β.Ε.).

'Ρούθ (Ruth). Κατὰ τὴν Π. Διαθή-

κην ἦτο Μωαβίτις γυνὴ ἣτις συνεζεύχθη τὸν νέον 'Ισραηλίτην Μασλὼν υἱὸν τῆς Νοεμὴν ἢ Ναομί. Χρηρῶσα τοῦτου συνώδευσεν τὴν πενθερὰν αὐτῆς ἐκ τῆς χώρας Μωαβ εἰς Βηθλεὲμ ἐνθα ὅπως πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἡναγκάσθη νὰ σταχυολογῇ ἐν τοῖς ἄγροῖς τοῦ Βοὲζ πλεουσίου γεωργοῦ καὶ συγγενοῦς τοῦ πρώτου αὐτῆς ἀνδρός· ἐπέτυχεν δὲ ἀκολουθεῖσα τὰς συμβουλὰς τῆς Νοεμὴν νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τὸν Βοὲζ ἐξ οὗ ἐγένετο μῆτηρ τοῦ 'Ωβείδ προγόνου τοῦ βασιλέως Δαυὶδ. Ἡ ἱστορία τῆς Ρ. σύγχρονος τῆς τοῦ 'Ιεσῆς εὐρίσκεται ἐν τῇ ἐμωνύμῳ βιβλίῳ τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἐστιγχυρήθη ὑπὸ τοῦ γαλλοῦ ποιητοῦ Φλωριανού. [Θ.Β.]

'Ρουθῆγιον (σύμβολον Ru, ἀτομικὸν βάρος 104). Μέταλλον σπάνιον, ἐν ταῖς μεταλλεύμασι τοῦ λευκοχρύσου εὐρεθέν, λευκόφαιον, πορρωδες, εὐθρυπτον, κατ' ἐξοχὴν δύστηκτον, ἐν τοῖς ὅξεσι σχεδὸν ἀδιάλυτον, εἰδικὸν βάρος 11-11.5. Τὸ ὄρυκτὸν Λαυρίτης εἶναι ἑνωσις Ρ. καὶ θείου. [Χ.Χ.]

'Ρουθῆνοι καλοῦνται οἱ εἰς τὴν σλαβικὴν φυλὴν ἀνήκοντες κάτοικοι τῆς (αὐστριακῆς) Γαλικίας καὶ Οὐγγαρίας οἱ κατοικοῦντες ἀμφοτέρωθεν τῶν Καρπαθίων, ἀνερχόμενοι εἰς 3 200 000. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον ποιμένες, γεωργοὶ καὶ ἀγωγιάται, πρεσβεύουσι δὲ ἐν γένει τὴν ἑλληνοκαθολικὴν θρησκείαν. [Μ.Σ.]

'Ρουῆς (Juan Ruiz) 'Ισπανὸς ποιητής. γενν. πιθανῶς ἐν 'Αλκάλᾳ, ἀκμάσας δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ 15' αἰῶνος 'Υπῆρξεν πρωθιερεὺς ἐν Χίτα, ἐκρατήθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐν τῇ φυλακῇ, ὅπου συνέγραψε καὶ τὰ ποιήματά του ὢν πολλὰ ἐπικοῦ χαρακτήρος, διαπρέποντα πρὸ πάντων ἐπὶ ἐξωτερικῇ μορφῇ. [Μ.Γ.]

'Ρουκάκα. Πρωτεύουσα δήμου (2709 κ.) τῆς ἐπαρχ. 'Ιεραπέτρας τῆς Κρήτης, ἔχον 554 κατ. [Ν.Στ.]

'Ρουμβούργον (Rumburg). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν Βοημία ἐπὶ τῶν σαξονικῶν συνόρων. Ἔχει 10 178 κατ. διατηροῦντας ἀκμζίαν ὑφαντουργίαν καὶ κατασκευὴν κερατίνων ἀντικειμένων. [Μ.Σ.]

'Ρούμιον. Λίαν οἶνοπνευματοῦχον ὕγρον λαμβανόμενον δι' ἀποσταξέως τῶν ὑπολειμμάτων τῆς πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ σακχάρου κατεργασίας τοῦ σακχαροκαλάμου. Ἔχει φύσει ἐρυθρῶπὸν τὸ χρῶμα καὶ ἰδιὸν τι ἀρώμα. Ἀρχικῶς κατεσκευάζετο ὡς εἰρηται ἐν ταῖς ἀποικίαις καὶ δὴ ἐν 'Ιαμαϊκῇ. Νῦν δὲ γίνονται παντοῖαι αὐτοῦ ἀπομιμήσεις ἐν Εὐρώπῃ, λαμβανομένου τοῦ οἶνοπνεύματος ἐξ ἄλλων οὐσιῶν καὶ τεχνητῶς παρεχομένου εἰς τὰ Ρ. ταῦτα τοῦ χρώμα-

τος διὰ κεκαυμένου σακχάρου καὶ τοῦ ἀρώματος δι' ἄλλων προϊόντων. [X.X.]

Ροδμκορφ (Heinr. Daniel Ruhmkorff. Γερμανὸς μηχανικὸς, γενν. 1803 ἐν Ἀννόβερ, μετὰ τὸ 1819 ἰδρύσας μηχανουργεῖον ἐν Παρισίῳ καὶ ἀποθ. αὐτόθι 1877. Κατεσκεύασε τὴν πρώτην θερμοηλεκτρικὴν συσκευὴν, ἐφευρε δὲ καὶ φερώνυμον αὐτοῦ ἡλεκτρικὴν συσκευὴν ἐπαγωγικοῦ ρεύματος, συνισταμένην εἰς σπείραν σύρματος μήκους μέχρις 60 χμ. καὶ ἐκτινάσσουσαν σπινθήρας μήκους 30 καὶ 40 ἑκατοστῶν. [B.E.]

Ρούνα (γερμ. Runen), καλεῖνται τὰ ἀρχαιότερα γραφικὰ σημεῖα τῶν Γερμανῶν, ὅπερ ἀναμφιβόλως παρελήφθησαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ ἀλφριθμοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων, δεικνύουσι δὲ δύο διαφόρους μέρη. Ἡ παλαιότερη διὰ Ρ. ἐπιγραφὴ χρονολογεῖται ἐκ τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος. [B.E.]

Ρούνεβεργ (Γω. Λουδοβ. Runenberg. Σουηδὸς ποιητὴς γενν. 1814 ἐν Jakobstad τῆς Φιλλανδίας, διατελέσας καθηγητὴς τῆς Λατινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς γυμνασίῳ ἐν Βέρμω, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1877. Ἐκτὸς τῶν λυρικῶν κυρίως ἐφημέθησαν τὰ ἐπικά ἔργα του· ἀπανταχοῦ δὲ δεικνύει βαθεῖαν καὶ ἐμβριθὴ ἀντίληψιν τῆς φύσεως καὶ τῶν ἠθικῶν τῆς πατρίδος του.

Ρουπακιά. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίης (Πατρῶν), ἔχον 201 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Πηνειῶν (Ἠλείας), ἔχον 65 κατ.

Ρουπέρτος (Ruprecht) 1) Ἐκλέκτωρ τοῦ Παλατινάτου καὶ 1400-1410 βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν, γενν. 1352 ὡς πρῶτος υἱὸς τοῦ ἐκλέκτορος Ρ. τοῦ Β' τοῦ Παλατινάτου, ὃν διεδέξατο ὡς ἐκλέκτωρ τῷ 1398. Ἐπὶ κεφαλῇ ἱσταμένος τῶν ἡγεμόνων οἵτινες ἐκρύψαν ἐκπτώτον τοῦ θρόνου τῆς Γερμανίας τὸν Βεντσεσλαῦν, ἐξελέγη ὁ ἴδιος 1400 ὡς βασιλεὺς, δὲν ἀνεγνωρίσθη ὁμοῦς ὑπὸ πολλῶν πόλεων καὶ κρατῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάσθη καθ' ὅλον τὴν βίαν αὐτοῦ νὰ διεκδικῇ τὴν θέσιν του ἀπέναντι τῶν δυσηρεστημένων, ἀπέθανε δὲ ἥδη τῷ 1410. — 2) Ρ. ὁ Δ', παλατῖνος ἐπὶ τοῦ Ρήνου καὶ ἐκλέκτωρ τοῦ Παλατινάτου, γενν. 1309, υἱὸς τοῦ παλατῖνου 'Ροδόλφου τοῦ Δ'. Ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς Παυίας 1329 ἐπέτυχε παρὰ τοῦ θείου του αὐτοκράτορος Λουδοβίκου Δ' τὸν χωρισμὸν τοῦ Παλατινάτου ἀπὸ τῆς Βαυαρίας καὶ ἔλαβε κατὰ τὴν διανομὴν τούτου 1338 τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτοῦ μετὰ τῆς πόλεως Ἀϊδελβέργης. Διαδεξάμενος 1353 τὸν ἀδελφόν του 'Ροδόλφον ἐν τῷ ἐκλεκτοράτῳ, ὅπερ ἐδόθη αὐτῷ ἐπίσημως 1356 διὰ τοῦ χρυσοβουλίου, εἰργάσθη τελεσφόρως πρὸς

ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, ἰδρυσεν δὲ καὶ τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἀϊδελβέργης τῷ 1386 καὶ ἀπέθανε τῷ 1390. — 3) Ρ., πρίγκιψ τοῦ Παλατινάτου, γενν. 1619 ἐν Πράγῃ, τριτογενὴς υἱὸς τοῦ ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Β' καὶ τῆς Ἑλισάβετ θυγατρὸς Ἰακώβου Δ' τῆς Ἀγγλίας. Πολεμήσας κατὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον ὑπὲρ τῶν διαμαρτυρομένων, διέμεινε 1638-42 αἰχμάλωτος καὶ μετέβη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ὑπεστήριξεν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ τὸν θείον του Κάρολον Δ' κατὰ τὸν ἐμπύλιον πόλεμον. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Naseby ἦταν ἀπεχωρίσθη τοῦ βασιλέως καὶ μετῴθη εἰς πειρατικὸν βίον, ἠναγκάσθη δὲ ὑπὸ τοῦ ναυάρχου τῆς δημοκρατίας Βλαίικ νὰ καταφύγῃ τέλος εἰς Γαλλίαν. Ἐν τοῖς ὕστερον ἦτο εὐνοούμενος τοῦ Καρόλου Β' καὶ ἐπολέμησεν ὡς ναύαρχος αὐτοῦ κατὰ τῶν Ὁλλανδῶν, ἀπέθανε δὲ τῷ 1682. Ὁ Ρ. ἦτο καὶ κλλιιστος φυσικὸς καὶ μηχανικὸς.

Ρουπία (Rupie Γερμ. καὶ Ἀγγλ. Rupee ἐκ τοῦ σανσκριτ. rupa = ἀργυρος). Νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Συνήθως δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου ἐννοοῦμεν τὸ ἀργυροῦν νόμισμα Ρ. τὸ κοπτόμενον ἀλλοτε ὑπὸ τῆς ἰγγλικῆς ἐταιρίας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καὶ σήμερον ὑπὸ τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως ὅπερ εἶναι λίαν διαδεδομένον καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἔχον ὀνομαστικὴν ἀξίαν 2.50 χρ. φρ., θετικὴν δὲ σήμερον μόνον περ. 1.25.

Ρούρ. 1) Ruhr. Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Ρήνου, πηγάζων ἐν τῇ περιφερείᾳ Βρέilon τῆς Βαυαρίας, ρέων πρὸς Δ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ροὴν 235 χμ. παρὰ τὴν πόλιν Ρουρόρτ. — 2) Roer, δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Μωσα, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Ὑψηλοῦ φένν ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Ἀκνίσγρανου, ἐν διέρχεται πρὸς Β διευθυνόμενος, ἐκβάλλων δὲ πέραν τῶν ὀλλανδικῶν συνόρων παρὰ τὸ 'Ρουρμόνδ. Μήκος ἔχει 207 χμ.

Ρούρικ ἢ 'Ρουρῖχος (Rurik ἢ Rjurik). Ἰβρυτὴς τῆς ῥωσικῆς μοναρχίας. Ἀρχηγὸς ὢν τῶν Βαράγγων (βλ. λ.) προσκληθὴν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Νοβογορόδ τῷ 861 εἰς βοήθειαν ἐναντίον ληστρικῶν γειτόνων· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐσφετερίσθη τὴν ἐκεῖ ἀρχὴν καὶ ὑπέταξε μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Σινέους καὶ Τρουβώρ πᾶσαν τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ Νοβογορόδ μέχρι τῶν ποταμῶν Δύνα καὶ Βόλγα ἰδρύσας τὸ κράτος τοῦ Νοβογορόδ καὶ προσλαβὼν τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου δουκὸς ἢ μεγάλου ἡγεμόνος. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐκυβέρνησε μόνος μέχρι τῆς ἰδίας τελευτῆς, ἐν ἑτῇ 879· ὁ ἀνῆλικος αὐτοῦ υἱὸς Ἰγὼρ διεδέξατο αὐτὸν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ συγγενοῦς των Ὁλέγ, οἱ δὲ

ἀπόγονοι αὐτοῦ ἤρξαν τῆς Ῥωσσίας μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ Ἰβάν Δ' τοῦ τρομεροῦ ἐν ἔτει 1598. Προσέτι 34 πριγκιπικάι οἰκογένειαι ἐν Ῥωσσίᾳ ἀνάγκουσι τὴν καταγωγὴν αὐτῶν εἰς τὸν Ρ. [Β.Ε.]

Ῥουρμόνδ (Roermond). Πόλις τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Λιμβούργου, ἐπὶ τοῦ Μωσα, εἰς ὃν ἐκβάλλει ἐνταῦθα ὁ Ῥούρ (Roer). Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ ὠραίους τινὰς ναοὺς, σπουδαίαν βιομηχανίαν ὑφασμάτων, γάρτου κλ. καὶ 8984 κατ. Ἄλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη καὶ διεδραμάτισε σπουδαῖον μέρος κατὰ τοὺς ἐν ταῖς Κάτω Χώραις πολέμους. [Μ.Σ.]

Ῥουρόρτ (Ruhrort). Πρωτεύουσα περιφ. ἐν τῷ πρωτῷ νομῷ Ῥούρσελδερφ, κέντρον ἐξαγωγῆς λιθανθράκων, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, εἰς ὃν ἐνταῦθα ἐκβάλλει ὁ Ῥούρ, καὶ ἔχουσα 11 099 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥούς. Μικρὰ ἀρχαία πόλις τῆς Μεγαριδος πρὸς Β τῶν Μεγάρων κειμένη. Ὀνομάζετο δὲ οὕτω κατ' ἄλλους μὲν ἐκ τοῦ Ῥοῦ τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου ὕδατος, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ θάμνου τινὸς Ρ. καλουμένου, οὗτινος οἱ καρποὶ ἐχρησίμευον ὡς καρύκευμα (κατὰ Διοσκουρίδην καὶ Θεοφραστον) καὶ εἶχε ναοὺς καὶ τάφους ἡρώων. [Δ.Λ.]

Ῥούς (Βοταν.). *Rhus* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Τερεβινθωδῶν. Περι τὰ 70 εἶδη δένδρων καὶ θάμνων τῶν εὐκράτων χωρῶν, τὰ πολλὰ ἐνέχοντα χυμὸν γαλακτώδη πολλὰκις δηλητήριον, ὡς ἐλίκμα δὲ ὡς βιρσοδεψικὰ ἢ βαφικὰ. Ἀξιοσημειώτα εἶδη τῆς Β' Ἀμερικῆς εἰσὶ Ρ. τὰ τοξικὸ δένδρον (*R. Toxicodendron* L.), τῶν φύλλων τῆς ὁποίας τὸ ἐκχύλισμα καὶ βάμμα φαρμακευτικά Ρ. ἢ τυφοειδῆς (*R. Typhina* L.), Ρ. ἢ κοπαλιοῦχος (*R. copallina* L.) παρέχουσα ῥητίνην κοπαιοειδῆ (*Copal d'Amerique*), Ρ. ἢ ἀτριχος (*R. glabra* L.) παράγουσα βυρσοδεψικὰς κηλίδας. Ἐν Κίνᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ εὐνοῦται Ρ. ἢ βερνικοφόρος (*R. vernicifera* DC.) λίαν δηλητήριος, ἐκ τοῦ χυμοῦ τῆς ὁποίας κατασκευάζεται τὸ περίφημον «βερνίκιον τῆς Ἰαπωνίας» («Lack»), Ρ. ἢ κηροφόρος (*R. succedanea* L.), ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ὁποίας κατασκευάζεται εἶδος κηροῦ (*Cera japonica*) χρησιμοτάτου καὶ εἰς κατασκευὴν κηρώνων. Ρ. ἢ ἡμιπτέρωτῃ (*R. semialata* Murr.) παράγουσα βυρσοδεψικὰς κηλίδας (*gallae chinenses*) κτλ. Τέλος τὰ μόνα εὐρωπαϊκὰ εἶδη τὰ κοινὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰσὶ Ρ. ἢ βυρσοδεψικὴ ἢ (*R. coriaria* L., ἢ κατ' ἐξοχὴν Ρ. τῶν ἀργαίων, κοινῶς δὲ Ῥοῦδὶ καὶ βυρσιὰ) ἧς τὰ φύλλα βυρσοδεψικὰ καὶ ὁ Κότινός (*R. Cotinus* Γ., κοκκυγέα τοῦ Θεοφράστου, κοινῶς χρυσόξυλον), ἧς ὁ

φλοιὸς καὶ τὸ ξύλον ἐπίσης βυρσοδεψικόν καὶ βαφικόν ἰδίως πρὸς κιτρίνην βαφὴν λεπτῶν δερμάτων. Πολλὰ εἶδη Ρ. καλλιτεροῦνται ἐν ταῖς κόλποις καὶ παραδείσοις χάριν κόσμου. [Θ.Χ.]

Ῥούς (Reuss). Δυο πριγκιπάτα τῆς Γερμανίας, ἐν τῇ λεγομένῃ Φοιγτλάνδη, συνιστάμενα ἐκ δυο μερῶν ὧν τὸ Β εἶναι μικρότερον. ἔχουσιν ἐν ὅλῳ ἐμβ. 1142 τχμ. καὶ 1^{ος} 565 κατ., διαίρουνται δὲ εἰς τὰς χώρας τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῆς νεωτέρας γραμμῆς. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι γεωργία καὶ βιομηχανία πρὸ πάντων μαλλίων καὶ βαμβακος. Ἀπαντες οἱ πριγκιπες τοῦ Ρ. ὀνομάζονται Ἑρρίκος καὶ ἡ μὲν πρεσβυτέρα γραμμὴ ἔριθμεῖ τούτους πάντοτε μέχρι τοῦ 100, ἡ δὲ νεωτέρα ἀρχίζει ἀπὸ ἐκάστου αἵματος νέαν ἀριθμῆσιν.

1) Ρ. πρεσβυτέρας γραμμῆς, καλούμενον καὶ Ῥούς-Γράιτς ἐκ τῆς πρωτεύουσας Γράιτς (Greitz). Καίται ἐν τῷ Ν μέρει, περιλαμβάνει δὲ 316 τχμ. μετὰ 62 754 κατ. Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦ 1867 ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ 12 βουλευτῶν.

2) Ρ. νεωτέρας γραμμῆς ἢ Ῥούς-Σλάιτς μετὰ πρωτεύουσας Γέρας, ἔχον ἐμβ. 826 τχμ. μετὰ 119 811 κατ., συνιστάμενον δὲ ἐκ τῶν χωρῶν Γέρας, Σλάιτς (πριγκιπάτου) καὶ Λοδενσταίν-Ἐβερδερφ (πριγκιπάτου). Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1852, ἡ δὲ ἀντιπροσωπία τοῦ λαοῦ σύγκειται ἐκ 16 βουλευτῶν.

Τὸ ὄνομα Ρ. ἐδημιούργηται ὁ Ἑρρίκος υἱὸς Ἑρρίκου τοῦ Ρούσεβιους ἐπιτρόπου (Vogt) τοῦ Πλάουεν, παραδεχθεὶς περὶ τὸ 1270 πρὸς τιμὴν τῆς μητρὸς του, ἧτις ἦτο Ῥωσσίς ποιγκιπίσσα, τὸ ἐπώνυμον der Reuss ἢ Russe (ὁ Ῥώσος), γενόμενος καὶ ἰδρυτὴς τῶν ὑπαρχουσῶν εἰσαὶ γραμμῶν. [Μ.Σ.]

Ῥουδάνναγα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως ἧς ἀπέχει 45' πρὸς Ν. ἔχει 403 κατ.

Ῥούσδρουκ (Ἰω. Ruysbroek ἢ Rusbroek). Μυστικὸς φιλόσοφος, γενν. 1293 ἐν Ρ. παρὰ τὰς Βρυξέλλας, γενόμενος ἱερεὺς καὶ ἱεροφαντῶν ὡς ἡγούμενος μονῆς πλησίον τῶν Βρυξέλλων τῷ 1381. Ἐνησμενίζετο εἰς μυστικὰς θεωρίας, γιγνομένης κατ' αὐτὸν ὑπὲρ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος, διὲ καὶ Doctor ecstaticus ἐκκαλεῖτο. Τὰ ἔργα του, ἅπερ ἐγράψεν ἐν φλαμικῇ διαλέκτῳ, μετεφράσθησαν εἰς πολλὰς γλώσσας. Ἦτο δὲ ἡ φιλοσοφία του θεϊτικὴ καὶ κατεπολέμει τὰς τότε πολὺ διαδεδομένας πανθειστικὰς θεωρίας. [Ἐγ.]

Ῥούσδαλ (Ἰάκωβος van Ruysdael ἢ Ruysdael). Περιφημος Ὀλλανδὸς τοπιογράφος γενν. 1628 ἐν Ἀρλεμ καὶ ἀποθ. ἐκεῖ 1682. Ὁ βίος του δὲν παρέχει οὐδὲν τι

ἀξιωματικόν, ἐκ τῶν εἰκόνων τοῦ ὅμου φαίνεται πιθανόν ὅτι ἐξετέλεσε καὶ περιηγήσεις ἀνὰ τὴν Γερμανίαν καὶ Ἑλβετίαν. Μεγίστη εἶναι ἡ τέχνη του ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῆς φύσεως· τὰ ἀντικείμενα εἶναι συγχρόνως σχετικῶς ἀπλά καὶ ποιητικώτατα. Τὰ ωραιότερα τῶν ἔργων τοῦ εἶναι εἰς τὰ μεγάλα μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, μεταξὺ δὲ αὐτῶν φημίζονται πρὸ πάντων τὰ ἐν Δρέσδῃ τὰ καλούμενα Τὸ μοναστήριον καὶ Τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἑβραίων. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἰχθυογραφίαι καὶ χαλκογραφίαι τοῦ Ρ.

Ρούσου. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδίτης, ἧς ἀπέχει ὥρ. 1, μετὰ 602 κατοικίων.

Ρουσουράν. Χωρίον τῆς Μακεδονίας, καίμενον 10 ὥρας ἀπὸ Πριλάπου. Ἔχει 600 κατ. Ὀθωμαν. καὶ 100 Χριστιαν. [Ν.Σ.]

Ρουσσιζόν (Roussillon). Ἀλλοτε κομητεία καὶ ἐπαρχία τῆς Ν. Γαλλίας. ἔχουσα πρωτεύουσάν τὴν Περπινιάν καὶ ἀνταποκρινομένη εἰς τὸν σημερινὸν νομὸν τῶν Ἀνατολ. Πυρηναίων. [Μ.Σ.]

Ρουσσώ (Rousseau). 1) Ἰωάννης Βαπτιστὴς Ρ., Γάλλος λυρικὸς ποιητὴς γενν. τῷ 1671 ἐν Παρισίῳ καὶ ἀπέθαν. τῷ 1741 ἐν Βρυξέλλαις. Ὅτις σανδαλοποιοῦ ἔλαβεν οὐχ ἥττον ἐξαιρετὸν φιλοσοφικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ λίαν πρωίμως ὑπέσχετο ὅτι θὰ γείνη μέγας ποιητής, δι' ὃ καὶ κατέστη περιζήτητος παρὰ τοῖς ἀνωτέροις ἀριστοκρατικοῖς κύκλοις. Ἐπετύγχανεν ἐξ ἴσου ἐν τῷ ἐπιγράμματι καὶ ἐν τῇ ψῆδῃ, ἀλλὰ ταχέως ἐπέσυρεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κοινὴν περιφρόνησιν διὰ τοῦ διπροσώπου αὐτοῦ ἥτοι τοῦ θρησκευτικοῦ ποιητοῦ ἐν ταῖς ψδαῖς καὶ τοῦ ἀκολάστου ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν. Ἐγραψε δὲ καὶ τινὰ δραματικὰ ἔργα τὰ ὅποια ἀπέτυχον, ὅθεν δυσареσθηθεὶς ἐδήμοσε κατὰ πλείστων συναδέλφων τοῦ οὗς ἐνόμιζεν αἰτίους τῆς ἀποτυχίας, ποιήματα σατυρικὰ καὶ πλήρη ἀνηκουστων συκοφαντιῶν ἐνεκα τῶν ὁποίων ἀπέκτισσε πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ κατεδικάσθη μετ' οὐ πολὺ ὡς βλασφημίας ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῶν Παρισίων ἰσως φερόμενον λίαν αὐστηρῶς εἰς τὴν διὰ βίου ἐξορίαν ἐκ τῆς Γαλλίας τῷ 1712. Ὁ Ρ. ἀπεσύρθη τότε εἰς Ἑλβετίαν καὶ ἔπειτα εἰς Πιέννην καὶ Βρυξέλλας ἔνθα καὶ ἀπέθανε· καθ' ὅσον δὲ τὸ διάστημα δὲν ἐπαύσατο διαμαρτυρούμενος ὑπὲρ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ ἀποδίδων εἰς ἄλλους τὰ μᾶλλον ἐνοχοποιούντα τῶν ἀνωτέρω ποιημάτων. Τὰ ποικίλων εἰδῶν λυρικά ποιήματα αὐτοῦ ἐν οἷς διαπρέπουσιν αἰψαῖ αἰ θαυμαζόμενα διὰ τὴν ἑνωσιν τοῦ ὑψηλοῦ τῶν ἐννοιῶν μετὰ τῆς ἁρμονίας τοῦ ὅρου καὶ τὰ πνευματωδέστατα ἀλλ' ἐνίοτε κυνικώτατα ἐπιγράμματα πολλάκις ἐξεδόθησαν· ἡ ἀρίστη αὐτῶν ἐκδόσις εἶναι ἡ ὑπὸ Ancas (ἐν Παρ 1820 5 τ.).—2) Ἰωάννης Ἰάκωβος Ρ. διάσημος συγ-

γραφεὺς ἀσκήσας μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐγεννήθη τῷ 1712 ἐν Γενεύῃ ἐκ πατρὸς ὠρλογοποιοῦ καὶ ἀνήκοντος εἰς τὸ δόγμα τῶν Διαμαρτυρομένων, καὶ ἐλαχίστης ἔτυχεν ἐκπαίδευσεως περιοριζομένης εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου καὶ τινῶν νεωτέρων μυθιστοριῶν. Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινα ἔτη ἥλλαξε πολλὰ ἐπαγγέλματα καὶ θέσεις καὶ μετὰ πολλὰς περιπετείας καθ' ἃς καὶ προσήλθεν εἰς τὸν Καθολικισμὸν ἐν Τουρίνῳ, τέλος τῷ 1748 προσελήθη ὡς ὑπάλληλος ὑπὸ τοῦ ἐκμισθωτοῦ τῶν δημοσίων προσόδων Δουπὲν καὶ συνεδέθη διὰ φίλιας μετὰ τοῦ Διδερῶ καὶ τοῦ Γκριμ. Τῷ 1749 ζήτημά τι τεθεὶν ὑπὸ τῆς ἀκαδημίας τῆς πόλεως Διζὼν ἀν' ἡ πρόβος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν διαθερὰν ἢ οὐχί τῶν ἡθῶν, ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ρ. τὴν μεγαλοφυαν αὐτοῦ· λαβὼν μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἐκέρχθη κατὰ τῶν τεχνῶν καρποῦ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐξυπηρέτησε τὴν παραδοξολόγον αὐτοῦ τάσιν τοσοῦτον εὐγλωττῶς καὶ καταπειστικῶς ὥστε τὸ βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς αὐτόν. Ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ζῇ τοῦ λοιποῦ ἀνεξάρτητος ἐγκατέλειπε τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἀντιγραφεὺς μουσικῶν τεμαχίων πρὸς ὃ ἀνέκαθεν διεκρίνεται, χρησιμοποιοῦν συγχρόνως τὰς ὥρας σχολῆς πρὸς συγγραψὴν ἔργων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀρεσκείας. Ἐδημοσίευσεν δὲ τότε ἐν βραχεὶ διαστήματι πλείστα ποικίλης ὕλης ἔργα· ἐν εἰς τὸν Μάντιν τοῦ χωρίου, μελόδραμα λίαν ἐπιτυχές καὶ εὐτινὸς συνέθεσε τοὺς λόγους καὶ τὴν μουσικὴν (1752), καὶ Λόγον περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνισότητος τῶν ἀνθρώπων, πολλοῦ λόγου ἀξίον ἔργον, καίπερ μὴ βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω ἀκαδημίας ἐνεκα τῶν τολμηρῶν αὐτοῦ προσβολῶν κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ (1753). Ὁλίγον μετὰ ταῦτα μετέβη νὰ ἐπισκερθῇ τὴν γενέτειραν ἔνθα ἐγένετο προθύμως δεκτὸς καὶ ἔνθα ὅπως ἐπανακτήσῃ τὸν τίτλον πολιτ. οὗ τῆς ἐκεῖ ἐλευθερίας πολιτείας ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν ἐπανεληθὼν δὲ εἰς Παρίσιον κατέστη περιζήτητος ἐν τοῖς κύκλοις τῶν εὐπατριδῶν καὶ πολλῶν δεσποινῶν Ἐκ τούτων ἡ κυρία δ' Ἐπινὰί ἐφιλοξένησε τὸν Ρ. ἐν κρυφῷ ἐξοχικῷ οἰκίσκῳ κτισθέντι κατὰ τὴν διαταγὴν αὐτῆς ἐπιτηδὲς ἐντὲς τῆς κοιλάδος Μεμμερανσύ, τῷ περιήμῳ Ἐρμη τῇ ῥίῳ, ὅπου οὗτος συνεγράψε 3 τῶν ἐξοχωτάτων αὐτοῦ ἔργων, τὴν Νέαν Ἐλεύσιν (1759), τὴν Κοινωνικὴν Συνθήκην καὶ τὸν Διμίλιον (1762), φιλοσοφικὴν μυθιστορίαν ἐπὶ τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς, ἅτινα ἀνεγνώσθησαν ἀπλῆστως· τὸ τελευταῖον ὅμως τὸ προσβάλλον πᾶσαν ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείαν καὶ χρηρτόν μόνον ἀπλοῦν μονοθεϊσμόν, ἐπέσυρεν ἐπ' αὐ-

του τὰ ἀναθέματα τοῦ κλήρου καὶ τὴν αὐτοσχεδονότητα τῆς ἐξουσίας, δι' ἃ καὶ καταδιώχθηκες ἐπίσης ἐν Παρίσις ὡς καὶ ἐν Γενεύῃ, ἐνθα τὸ βιβλίον του ἀπετεφρώθη ὑπὸ τοῦ δημίου, κατέφυγεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Νεφσατέλ διαιτώμενος ἐπὶ τινα καιρὸν λίαν ἀλλοκότως ἥτοι καταγινόμενος εἰς τὴν πλοκήν σειρίδος καὶ φέρων τὸ Ἀρμενικὸν ἐνδυμα. Ἀφοῦ δὲ ἐκεῖ συνέγραψεν ἐπιστολὰς πρὸς ὑπεράσπειν τοῦ Αἰμίλιου μετέβη τῷ 1766 εἰς ἀνάγκης εἰς Wootton τῆς Ἀγγλίας, φιλοξενηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Hume μεθ' οὗ ὅμως ὀλίγον βραδύτερον ἦλθεν εἰς ῥῆξιν ἐπὶ τῇ ἀδίκῃ ὑποψίᾳ ὅτι διετέλει εἰς σχέσεις μετὰ τῶν ἐχθρῶν του, καὶ ἔπειτα πάλιν εἰς Γαλλίαν ἐνθα ἡ παρουσία του ἐγένετο ἀνεκτή. Μετὰ περιπλάνησιν εἰς πολλὰς πόλεις αὐτῆς καὶ εἴτα εἰς Παρίσις ἀπὸ τοῦ 1770, ἐνθα κατέστη τὸ ἀντικείμενον τῆς γενικῆς περιεργείας, κατατρυχόμενος συνάμα ὑπὸ καρδιοδόρου νόσου καὶ προσβεβλημένος ὑπὸ μελαγχολικῆς ψυχώσεως, καθ' ἣν πανταχοῦ ἐδλεπεν ἐχθρούς, τέλος ἐδέχθη τὸ ἐξοχικὸν αὐτοῦ τὸ προσφερόμενον ὑπὸ τινος εὐπατρίδου ἐν τῷ κτήματι αὐτοῦ ἐν Ἑρμενομβίλλῃ. Ἐκεῖ δὲ μετὰ δύο μῆνας ἀπέθανε σχεδὸν αἰφνυδίας τῇ 2 Ἰουλίου 1778 καὶ ἐτάφη ἐπὶ νησιδὸς λίμνης τινὸς παρὰ τὸ αὐτὸ χωρίον. Ὁ θάνατός του κατ' ἀρχὰς ἀδίκως ἐπιστεύθη ὡς προεληθὲς ἐξ αὐτοκτονίας, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τούτου συνταχθέντα ἐπίσημα πρακτικὰ ἀποδεικνύουσιν τοῦτον ὡς φυσικόν. Τῷ 1792 τὰ λείψανα αὐτοῦ μετακομισθέντα κατετέθησαν ἐν τῷ Πανθεῷ τῶν Παρισίων, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1814 ἐξεβλήθησαν ἐκεῖθεν. Ὁ Ρ. ἐφημέισθη ὡς συγγραφεὺς σχεδὸν κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ὡς ὁ Βολταῖρος, ἔνεκα τοῦ καταβέβλητος φραστικοῦ ὅρους, τῆς ζωηρᾶς εὐαισθησίας τῆς ἐπικρατούσης ἐν τοῖς βιβλίοις του, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν φύσιν καὶ ἐτι μᾶλλον πιθανῶς διὰ τὰ παράδοξα φρονήματά του ὡς φιλόσοφος δὲ διεκρίθη κυρίως ὡς ἀντίπαλος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ διὰ τὴν δύναμιν μεθ' ἧς ὑπερήσπισε τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους γνώμας, οὐχ ἥττον ὅμως ἐξέφρασεν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν καὶ τῆς πολιτικῆς ὑγιεινῆς τινὰς ἀρχὰς γενόμενας δεκτὰς μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀσκησάσας μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος αὐτοῦ ὡς ἰδιώτης ἐδειξε πάντοτε ἐντιμὸν ἀφιλοκέρδειαν καὶ ὑπερηφανίαν, ὁ βίος ὅμως αὐτοῦ παρουσιάζει λίαν ψεκτὰ τινα μέρη, ἅτινα δυσκόλως καλύπτονται, ὡς τὴν ἀναξίαν αὐτοῦ σχέσιν μετὰ τῆς Θηρεσίας Λεδασσέρ ἥτις ἐν τούτοις ποικιλοτρόπως κρίνεται, ὡς καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἰδίων αὐτῶν τέχνων καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς τοὺς εὐεργέτας του. Ἡ Γενέθῃ λησμονήσασα τὰ παρελθόντα ἀνήγειρεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ ὀρειχάλλικον ἀνδριάντα. Πλὴν τῶν

ἄνω μνημονευθέντων ἔργων καὶ ἄλλων ἐτι τινῶν κατέλιπε καὶ τὰς ἑξομολογήσεις αὐτοῦ ἐν αἷς μετὰ φιλαληθείας προχωρούσης ἐνίοτε μέχρι κυνικότητος ἐξιστορεῖ τὸν λίαν ἐνδιαφέροντα βίον του (μέχρι τοῦ 1765). Ἀπειροὶ ἐκδόσεις ἐγένοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἄρισται καὶ πληρέσταται εἶναι αἱ ὑπὸ Musset-Pathay (23 τομ. ἐν Παρίσι. 1823-1827), καὶ ὑπὸ Hachette (13 τ. αὐτ. 1865)· ἐτι καὶ πολυάριθμοι βιογραφίαι ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω Musset καὶ ἡ νεωτάτη ὑπὸ Chuquet (1892) μόνον μνημονεύονται ἐνταῦθα ὡς καὶ αἱ τέως ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ ὑπὸ Boscha (1858) καὶ Streckeisen-Moulton (1861). — 3) Θεόδωρος Ρ. Γάλλος τοπιογράφος γενν. ἐν Παρίσις τῷ 1812 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1887. Ἐγένετο ἰδρυτὴς τοῦ λεγομένου γαλλιστὶ Paysage intime, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ ἐξ ὧν ἐξαίρονται αἱ ἀπόψεις ἐκ τοῦ Φονταίνελῶ, διακρίνονται διὰ τὴν δρασερότητα τῶν χρωμάτων καὶ τὴν χάριν.

Ρουσσόδκ (βουλγαριστὶ Russe). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν Βουλγαρίᾳ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβειος, εἰς ὃν ἐκβάλλει ἐνταῦθα ὁ Λῶμ. Εἶναι ἔδρα βουλγάρου καὶ ἀρμενίου ἐπισκόπου καὶ ἔχει 27.194 κατ. Βουλγάρους, Τούρκους, Ρωμουνούς, Ἑβραίους, Ἑλλήνας καὶ Ἀρμενίους. Διατηρεῖ ἀκμαϊότατον ἐμπόριον κυρίως σιτηρῶν, ὡς καὶ μετακομιστικὸν μετὰ τῆς Τουρκίας, ἡ δὲ βιομηχανία παράγει κοσμήματα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ, ὑποδήματα καὶ ἐνδύματα. Ἡ πόλις ἀναφέρεται μόλις κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα, διεδραμάτισε δὲ πάντοτε σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τοὺς ῥωσο-τουρκικοὺς πολέμους ὡς ἀρχουσα τοῦ Δουνάβειος. Τῷ 1810 εἶλον αὐτὴν μετὰ μακροχρόνιον πολιορκίαν οἱ Ῥῶσοι. Πρὸ τοῦ 1877 κατεσκευάσθησαν νέα ὀχυρώματα καὶ τοὶ οἱ Ῥῶσοι ἐδομάρτησαν αὐτὴν διὰ δύο πυρβολαρχίων παρὰ τὸ Γιοργεβόν, ἀντέστη ἐπιτυχῶς καὶ μόλις τῇ 9 Φεβρ. 1878 παρεδόθη εἰς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀνακωχὴν.

Ρούτερ (Μιχαὴλ de Ruyter ἢ Ruiter). Ὁλλανδὸς θαλάσσιος ἥρωας, γενν. 1607 ἐν Vlissingen. Ταχέως διελθὼν τοὺς βαθμοὺς τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ ἐδοήθησεν ἡδὴ τῷ 1641 ὡς ἀντιναύαρχος τοὺς Πορτογάλους κατὰ τῶν Ἰσπανῶν, κατεπολέμησε τοὺς πειρατὰς τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἔλαβε μέρος ἐν τῷ κατὰ τῆς Ἀγγλίας πολέμῳ. Παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας ὃν ὑπεστήριξεν ἐν τῷ κατὰ τῆς Σουηδίας πολέμῳ ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας. Ὡς ἀρχιναύαρχος ἐνίκησε τοὺς Ἀγγλοὺς ἐν τετραήμερῳ ναυμαχίᾳ παρὰ τὸ Φώρλανδ 1666, διηύθυνε τῷ αὐτῷ ἔτει τὴν περίφημον ὁπισθοχώρησιν πρὸ τῆς ὑπερῶρου δυνάμεως τοῦ Μόγκ καὶ εἰσῆλθε τῷ ἐπομένῳ εἰς τὸν Τάμεσιν. Καὶ κατὰ τὸν



νέον πολέμιον κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἔμεινε νικητὴς κατὰ τὸ ἡνωμένον στόλον τῶν Ἀγγλῶν καὶ Γαλλῶν (1673). Σταλείς πρὸς βοήθειαν τῶν Ἰσπανῶν εἰς Σικελίαν, ἐπολέμησεν ὑπερβαλόντα, μέχρις οὗτο 1676 ἀπίωλεσε διὰ βλημάτων τὸν ἑτερον πόδα καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐν Συρακούσαις. [B.E.]

Ρούτερ (Reuter). 1) Fritz R., Γερμανὸς συγγραφεὺς καὶ ποιητής, γράψας ἐν τῇ διαλέκτῳ τοῦ Μεκλεμβούργου. Ἐγενν. 1810 ἐν Σταδενγγάγεν τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ ἐσπούδασεν ἐν Ἰένῃ τὴν Νομικὴν. Γενόμενος ὁμως μέλος τῶν φοιτητικῶν συνδέσμων (Burschenschaften), συνελήφθη τῷ 1833 ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐκρατήθη μέχρι τοῦ 1840 ἐν τῇ φυλακῇ. Εἶτα ἤτο 10 ἔτη γεωργός, ἔλλειψαι ὁμως μέσων ἤλλαξεν ἀπόφασιν καὶ ἐγκατέστη ἐν Τρέπτσιν ὡς διδάσκαλος. Ἐνταῦθα ἐδημοσίευσεν ποιήματά τινα ὅτινα ἀμέσως ἤρσαν πολὺ. Ζήτας εἶτα ἐν Νεοβρανδεμβούργῳ μετέβη 1863 εἰς Αἰξεναν, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1874. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ δι' ὧν κατέστη ὁ ἐξοχώτερος τῶν ἐν ἰδίᾳ διαλέκτῳ γερμανικῇ γραφάντων ποιητῶν, τὸ κάλλιστον εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον *U mine Stromtid*, ὅπερ περιγράφει ἐπιτυχέστατα τὸν βίον τῶν γεωργῶν ἐν Μεκλεμβούργῳ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα μυθιστορήματα (τινὰ ἑμμετρα) διαπρέπουσιν ἐπὶ πλαστικῇ οὕτως εἰπεῖν παραστάσει, ἀληθείᾳ καὶ εὐθυμίᾳ, πλειστάκις δὲ ἐξεδόθησαν. — 2) Paul Julius βαρῶνος P., ἰδρυτὴς τοῦ ἐν Λονδίνῳ μεγάλου γραφείου τηλεγραφικῶν εἰδήσεων. Ἐγενν. 1821 ἐν Κάσσελ, ἱδρυσεν ἥδη τῷ 1849 ἐν Παρισίοις λιθογραφημένην Ἀνταπόκρισιν, ἐγκατέστη δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐν Ἀκνιτγγράνῳ καὶ ἀνέλαβε τὴν ταχεῖαν προμήθειαν τηλεγραφικῶν εἰδήσεων δι' ἐφημερίδας καὶ τραπεζικὰ γραφεῖα. Δύξανόμενος τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν μετέβηε τὴν θέσιν τοῦ ἀπὸ τῆς μῆδς πόλεως εἰς τὴν ἀλλήν καὶ δὴ τῷ 1851 εἰς Λονδίνον. Τὴν φήμην τοῦ γραφείου τοῦ ἀφείλει εἰς τὴν ταχυτητα μετ' ἧς μετεβίβαζε κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεμον τοῦ 1859 τὰς εἰδήσεις διὰ τοῦς Καιροῦς τοῦ Λονδίνου. Τανὺν ἡ ἀνταπόκρισις P. ἐκτείνεται ἐπὶ ὅλην τὴν ὑφήλιον. Τῷ 1869 ὁ P. ἔθεσε τὸ πρῶτον ὑποβρύχιον καλώδιον μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ν Ἀμερικῆς. [B.E.]

Ρουτίλιον. Ὁρυκτὸν τοῦ τετραγωνικοῦ συστήματος, παρουσιάζον συνήθως κρυστάλλους διδymους ἐρυθροῦς ἢ καφέχρους μετὰ λάμψεως ἀδαμαντοειδούς καὶ εἰδικοῦ βάρους 4.2—4.3. Εἶναι ἑνώσις ἀσβεστοῦ μετ' ὀξυγόνου, ἀτνητος πρὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀνεπηρεάστος ὑπὸ τῶν ὀξέων. Εὐρήται ἐντός πετρωμάτων χαλαζίου ἐν Γεωργίᾳ καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς παρασκευὴν κιτρίνου χρώ-

ματος διὰ τὴν ἐπὶ πορσελλάνης ζωγραφικὴν.

Ρουτίλιος (Rutilius). 1) Publius R. Lupus, ῥωμαῖος γραμματικὸς καὶ ῥήτωρ, ζήσας ἐπὶ Τιβερίου, ἐκπονήσας δὲ ἐπιτετημένην μετάφρασιν τοῦ ἐπὶ Κικέρωνος ἑλληνος ῥήτορος Γοργίου, Σχήματα διανοίας καὶ λέξεως. ἧς σφίζεται μόνον τὸ *De figuris elocutionis* μέρος. Τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερον ἀξίαν, καθ' ὅσον πολλὰ ἔργα ἑλληνῶν ῥητόρων, ἐξ ὧν μεταφράζει ὁ P. πολλὰ χωρία, δὲν ὑπάρχουσι πλέον. Τελευταία ἐκδ. ὑπὸ Halm ἐν *Rhetores latini minores* (1863). — 2) Claudius R. Namatianus, λατῖνος ποιητής, λιμάσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐγενν. ἐν Γαλατίᾳ, κατεῖχε δὲ ἐν Ῥώμῃ ὑψηλὰ ἀξιώματα. Τῷ 496 συνέγραψε ἐν ἐλεγειακῷ μέτρῳ περιγραφὴν περιοδείας ἀπὸ Ῥώμης εἰς Γαλατίαν ὑπὸ τὸν τίτλον *De reditu suo*, ἧτις διαπρέπει ἐπὶ καθαρότητι τῆς γλώσσης, πλαστικῇ παραστάσει καὶ ἀληθείᾳ πάθει. Βλ. ἐν *Poetae lat. minores* ὑπὸ Bährens (1883).

Ρούτλιγγεν (Reutlingen). Πρωτεύουσα τῆς βυρτεμβεργικῆς ἐπαρχίας τοῦ Μέλανος Ἀρμυοῦ, κειμένη ἐν εὐφορωτάτῃ θέσει. Ἐχει 18 542 κατ., ὠραίους ναοὺς, πολλὰ σχολεῖα καὶ φιανθρωπικὰ ἱδρύματα, σπουδαιότατην δὲ βιομηχανίαν πρὸ πάντων ὑφασμάτων καὶ δέρματος ὡς καὶ γεωργίαν. Ἐπὶ τῶν Χρυσοταούφων ἐγένετο ἀμεσὸς πόλις τοῦ Κράτους. Οἱ πολῖται κατετρεπώσαν παρὰ τῇ πόλει τῷ 1377 τὸν Οὐλερίχον, υἱὸν τοῦ κόμητος Ἐβερχάρδου τοῦ Δυστρέπεν. Τὸ P. ὑπῆρξεν ἡ πρώτη πόλις ἧτις εἰσήγαγε τὴν ἐκκλησιαστικὴν μεταρρυθμίσιν. [M.Σ.]

Ρούτουλοι. Ὄνομα ἰταλικῷ λαοῦ ἀναφερομένου ἐν τῇ μυθώδει ἱστορίᾳ τῆς Ῥώμης, ὡς ἔχοντος πρωτεύουσαν τὴν Ἀρδεῖαν καὶ βασιλείαν τὸν Τοῦρνον. Βλ. Αἰνείας.

Ρούτσι. Χωρ. τοῦ δήμου Φαλαισίας (Μεγαλοπόλεως), ἔχον 167 κατ. [M.Σ.]

Ρουφᾶς. Κοινὸν ὄνομα τοῦ Λάδωνος, σπουδαιότερου παραποτάμου τοῦ Ἀλφειοῦ, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀπ' ἐκείνου καλεῖται κοινῶς P. Περὶ Ἀλφειοῦ βλ. τὸ ἰδιαιτέρον ἄρθρον. Ὁ Λάδων ἢ P. πηγάζει ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Κλειτορίας καὶ διευθύνεται ἐν πολλοῖς ἐλιγμοῖς πρὸς Δ, προσλαμβάνει δὲ κατὰ τὸν κάτω ροὺν τοῦ ἀνωθεν τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Θελοπόσης νότιον διεύθυνσιν καὶ γύνεται Δ τῶν ἐρείπιων τῆς Ἠραίας εἰς τὸν Ἀλφειόν. Κατὰ τὰς πηγὰς καλεῖται ποτάμι τῆς Κοτζάκας, ἐνδύμενος δὲ μετὰ τοῦ Ἀρσανίου λαμβάνει τὸ ὄνομα P.

Ρουφίνος (Rufinus). 1) Γαλάτης ἐκρωμαϊσθεὺς, γενν. ἐν Ἐλουσῇ τῆς Ἀκυτανίας. Ὑπῆρξεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου Μάγιστρος τῶν δφικκίων, ἀπὸ δὲ τοῦ

392 ἑπαρχος τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Θεοδόσιος συνέστησεν αὐτὸν πρὸ τοῦ θανάτου του (395) ὡς πρωτοπουργὸν τοῦ υἱοῦ του Ἀρχαδίου. Ὡς τοιοῦτος δι' ἀνεπιτηδεύου συμπεριφορᾶς ἐγένετο ὑπαίτιος τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Οὐρησιγόθων ὑπὸ τὸν Ἀλάριχον· ὅτε δὲ ὁ στρατηγὸς τοῦ Δυτικοῦ Κράτους Στελίχων ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τοὺς Βυζαντινοὺς κατὰ τῶν Γότθων, ὁ Ρ. ἐκ ζηλοτυπίας ἀπηγόρευσε τοῦτο. Καὶ ὑπήκουσε μὲν ὁ Στελίχων, ἀλλ' ὁ ὑποστράτηγος αὐτοῦ Γαῖνᾶς ἐφάρνευσεν τὸν Ρ. τῇ 27 Νοεμβρ. 395. — 2) Troganus ἢ Turranius R., ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς, γενν. περὶ τὸ 340 ἐν Ἀκυλῆϊ, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς μονήν. Ἐν τοῖς ὑστερον διέτριψε πολλὰ ἔτη ἐν τῇ Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ καὶ Ἱερουσαλὴμ. Ἐνθερμὸς ὁπαδὸς ὢν τοῦ Ὡριγένους περιήλθεν εἰς ῥῆξιν μετὰ τοῦ Ἱερωνύμου καὶ ἐπανήλθε τῷ 397 εἰς τὴν πατρίδα του. Εἰσβαλόντων τῶν Γότθων κατέφυγε 408 εἰς Σικελίαν, ὅπου ἀπέθανε 410. Μετέφρασεν οὖν ὀλίγα ἔργα τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας εἰς τὴν λατινικὴν. [I.K.P.]

Ροῦφος, Περίημος ἱατρὸς ἐξ Ἐφέσου ζήσας κατὰ τινας ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς Κλεοπάτρας, κατ' ἄλλους δὲ ὅπου καὶ πιθανώτερον ἐπὶ τοῦ Τραϊανοῦ (περὶ τὸ 110 μ. Χ.). Συνέθεσεν ἐλληνιστὶ ποίημα περὶ ἱατρικῆς καὶ συνέγραψεν ἄλλα διάφορα ἱατρικὰ βιβλία ἐν οἷς περὶ τῶν ἀσθενειῶν τῶν νεφρῶν καὶ τῆς κύστεως καὶ περὶ ἀνατομικῆς· τούτων σωζόμενα ἀποσπάσματα ἐξεδόθησαν ὑπὸ J. Goupiril ἐν Παρίσις 1554 καὶ ὑπὸ W. Rinch ἐν Λονδ. 1726. Οἱ γάλλοι Διττρέ καὶ Ἀδρεμβέργ κατὰ τὰ ἔτη 1844-1846 εὗρον νέα ἀποσπασματα τῶν ἔργων τοῦ Ρ. [X.V.]

Ροῦφος (Βενιζέλος ἢ Μπενιζέλος). Πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ ἀγωνιστῆς γενν. τῷ 1795 ἐν Πάτραις. Παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ μᾶλλον ἐκ τῶν πρώτων τῆς Πελοποννήσου εἶχεν ἐπικρατήσει· ἐκ λόγων οἰκογενειακῶν τὸ ἔθιμον νὰ βαπτίζηται ὁ μὲν πρωτότοκος υἱὸς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ θάνατος Κανακάρη, ὁ δὲ ἕτερος διὰ τοῦ ὀνόματος Βενιζέλου Ρ. Ὁ θάνατος Κανακάρη πατρὸς τοῦ προκειμένου Ρ. διεκρίθη πολλαχῶς κατὰ τὸν ὕπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα διατελέσας καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ σώματος ἀλλ' ἀπέθανεν ἥδη τῇ 14 Ἰαν. 1823, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Ρ. ἀφοῦ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως ἔλαβε μέρος ἐνεργὲν κυρίως εἰς τὰς Ἐθνοσυνελεύσεις, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου ἑκτακτὸς ἀπεσταλμένος (Νομάρχης) τῆς Ἠλείας διακριθεὶς ἔπειτα κατὰ τὴν καταστολὴν τῆς πειρατίας ἐν Σύμφῳ, ὑπὸ δὲ τοῦ Ὁθωνος σύμβουλος τῆς ἐπικρα-

τείας καὶ ἐπὶ βραχὺ ὑστερον ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, μὴ παραμείνας πολὺ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἕνεκα λόγων φιλοτιμίας. Κατὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν μεταπολίτευσιν τοῦ ἔτους 1862 ἀπετέλεσε μετὰ τοῦ Βούλγαρη καὶ Κανάρη εἶδος τριανδρίας, ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν ἐξουσίαν παραιτηθεὶς αὐθορμήτως τῇ 9 Φεβρ. 1863· μετὰ δὲ τὴν ἐλευσιν τοῦ βασιλέως Γεωργίου ἐγένετο ἐπὶ τινα χρόνον πρωτοπουργὸς καὶ ἀπέθανε τῇ 18 Μαρτίου 1868 ἐν Πάτραις ὑπὸ πάντων θρηνηνόμενος διὰ τὰς ἀρετάς αὐτοῦ. [Δ.Ν.Γ.]

Ροῦφος Φέστος ἢ Φῆστος (Rufus Festus). Λατίνος συγγραφεὺς, συγγραφεὺς τῷ 369 μ. Χ. βραχείαν ἐπιτομὴν (breviarium) τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας (ἐκδ. Wagener, 1886). Περιγραφεὶ τις τῆς Ῥώμης ἄλλοτε ἀποδιδωμένη αὐτῷ ἀπεδείχθη ἔργον ἄλλου συγγραφέως. [M.Γ.]

Ροῦχλίνος ἢ Ρεῦχλίνος (Johann Reuchlin, ἐξελληνισθεὶς Καπνίων). Εἷς τῶν πρώτων καὶ σπουδαιότατων εἰσηγητῶν καὶ ὑποστηρικτῶν τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἐν Γερμανίᾳ. Ἐγενν. 1455 ἐν Φόρτχαϊμ, ἐσπούδασεν ἐν Φρεϊβούργῳ, Παρισίῳ, Ὁρλεάνῃ καὶ Τυδίγγῃ τὴν νομικὴν, περιηγήθη δὲ μετὰ Ἐδερχάρδου τοῦ πωγωνάτου δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης ἐπανειλημμένως τὴν Ἰταλίαν, ὅπου συνῆψε καὶ σχέσεις μετὰ τῶν ἐκεῖ φιλολόγων. Εἶτα ἔζησε πολλὰ ἔτη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἐκλεκτοροῦ Φιλίππου τοῦ Παλατινάτου, διετέλεσε δὲ ὑστερον πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σουηβικοῦ συνδεδεμένου. Μετὰ ζήλου καταγινόμενος εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ συνιστῶν ταύτην τοῖς θεολόγοις, περιήλθεν εἰς ῥῆξιν μετὰ τῶν Δουμινικανῶν, οἵτινες εὗρον ὑποστήριξιν παρὰ διαφόροις πανεπιστημίοις, ἐνῷ καὶ ὁ Ρ. ὁπαδοὺς εἶχε τοὺς περὶ τοὺς ἀσμένους ἀνδρὰς ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸν ζήλον τῶν κληρικῶν ἀνεχαιτίσαν αἱ πιθανῶς ὑπὸ Φραγκίσκου τοῦ ἐκ Σίκκιγγεν καὶ Οὐλερίου τοῦ ἐξ Οὐττεν γεγραμμέναι ἱκιστολαὶ ἀφανῶν ἀνδρῶν, ἐν αἷς διεκωμωδήθησαν δημοτικώτατα αἱ παρεκτροπαὶ τῶν μοναχῶν καὶ κληρικῶν. Τῷ 1520 διωρίσθη ὁ Ρ. καθηγητῆς ἐν Ἰγγολσταδῇ, ἀπέθανε δὲ ἥδη τῷ 1522 ἐν τῷ Λουτρῷ Λιβετσέλλ. Διὰ τὴν διαμέρισιν τῆς παιδείας ἐφρόντισε σπουδαίως ὁ Ρ. ἐκδοὺς καταλλήλῳτατα βιβλία δι' ἐκμάθησιν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ διετήρησε τὴν παρὰ Ἑλλήσιν ἐν χρήσει προφορὰν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Ἑρασμὸν (βλ. λ.). Ἐκ τῶν φιλολογικῶν ἔργων ἀξία μνηστέως εἶναι ἐκδόσεις συγγραμμάτων τινῶν τοῦ Ξενοφώντος, λατινικαὶ μεταφράσεις Ἑλλήνων συγγραφέων, Ἑλλήν. γραμματικὴ ὑπὸ τὸν τίτλον Mi-

χρoπαιδεία, λατινικὸν λεξιλόγιον τιτλοφο-
ρῶμενον Breviloquius, Ἐπιτομή Ἑβραϊ-
κῆς γραμματικῆς, ἐκδόσις 7 ψαλμῶν τοῦ
Δαυὶδ· πρὸς δὲ ἔγραψε περὶ τῶν μυστικῶν
διδασκαλιῶν τῶν Ἰουδαίων, σατυρικὴν κω-
μῶδιαν ἐπιγραφομένην Σέργιος καπ. Πρβ.
κυρίως τὸ περὶ αὐτοῦ ἔργον τοῦ L. Geiger
(Λιψία 1871). [Β.Ε.]

Ρόχας (Φερδινάνδος de Rojas). Ἰ-
σπανὸς ποιητῆς καὶ ἱδρυτῆς τοῦ ἐθνικοῦ τῶν
Ἰσπανῶν δράματος, γενν. ἐν Μενταλδάν
πλησίον τοῦ Τολέδου περὶ τὰ μέσα τοῦ
16 αἰῶνος. Τὸ κύριον ἔργον του εἶναι τὸ
δρᾶμα Celestina, ὅπερ διαπρέπον ἐπὶ δρα-
ματικῇ παραστάσει καὶ ἀριστοτεχνικῇ δια-
πλάσει τῶν χαρακτήρων ὑπῆρξε πρὸ τῆς
ἐκδόσεως τοῦ Δὸν Κιχώτου τὸ μᾶλλον ἀνα-
γνωσκόμενον βιβλίον τῶν Ἰσπανῶν.

Ρόχας-Ζορρίλλας (Φραγκίσκος
de Rojas-Zorrilla). Ἰσπανὸς δραματικὸς
ποιητῆς, γενν. 1607 ἐν Τολέδῳ, ζήσας δ' ἐν
Μαδρίτη. Δι' τραγωδίαι αὐτοῦ ἔχουσι τι τὸ
τετρατόδες καὶ γλώσσαν ἐξεζητημένην, αἱ
κωμῳδαὶ του ὁμῶς ἀνήκουσιν εἰς τὰς καλλι-
στίας τοῦ ἀρχαίου ἰσπανικοῦ θεάτρου. [Μ.Σ.]

Ροχλικάνδη. Χώρα ἐν ταῖς ΒΔ
ἐπαρχίαις τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ Κράτους, με-
ταξὺ τοῦ Γάγγου καὶ τῶν Ἰμαλαίων, ἔχου-
σα ἐμβ. 28185 τγμ. καὶ πλεον τῶν 5 ἑκα-
τομμ. κατοίκων. Καλεῖται οὕτως ἀπὸ τῶν
Ῥοχίλλα-Πατάν, ἀπογόνων τῶν Ἀργα-
νῶν ἐγκατασταθέντων ἐνταῦθα τῷ 1720.

Ρόχλιτς (Rochlitz). 1) Πρωτεύουσα
διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Λιψίας τῆς Σα-
ξονίας, ἔχουσα 6186 κατ., ὠραίους ναοὺς,
ἀνάκτορον, διδασκαλεῖον καὶ ποικίλην βιο-
μηχανίαν. — 2) Πόλις ἐν τῷ διαμερίσματι
Σαρχενδάχ τῆς Βοημίας, ἀποτελουμένη ἐξ
7 κοινοτήτων καὶ κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας
τοῦ ὄρους τῶν Γιγάντων. Ἔχει 7891 κατ.
Γερμανοὺς, γεωργίαν καὶ βαμβακοουργίαν.

Ρυδίνσκ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν
τῷ Β μέρει τοῦ Ῥώσσ. κυβερνήτου Ἰαροσ-
λάβλ, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ
Βέλγα. Ἔχει 29275 κατ., κατὰ δὲ τὴν
ἐποχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ναυτιλίας περ.
100 χιλ., εἶναι δὲ σπουδαῖον κέντρον ἐμπο-
ρικῆς καὶ ναυτιλιακῆς κινήσεως. [Μ.Σ.]

Ρυδνίκ. Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν
τῷ πρωσσικῷ νομῷ Ὀππελν, πλησίον τῶν
αὐστριακῶν συνόρων, ἔχουσα 5156 κατ.,
ποικίλην βιομηχανίαν, κυρίως καὶ βαρελο-
ποιίαν, καὶ ἐμπόριον κτηνῶν· πλησίον αὐτῆς
ὑπάρχουσιν ἀνθρακωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Ρύγον (Rügen). Γερμανικὴ νῆσος ἐν
τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ, χωριζομένη ἀπὸ τῆς
ἡκείρου διὰ στενοῦ πορθμοῦ (Bodden).
Ἔχει ἐμβ. 968 τγμ. καὶ 45185 κατ., ἀπο-

τελεῖ δὲ περιφέρειαν ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῷ
Στραλσουνδ. Μήκος ἔχει 49 καὶ πλάτος 45
χμ., εἶναι δὲ πολύσχιστος, τῆς θαλάσσης
εἰσερχομένης πανταχόθεν βαθύως εἰς τὸν
κορμὸν τῆς νήσου καὶ σχηματίζουσας πολ-
λοὺς κόλπους, χειρσονήσους, ἀκρωτήρια κλ.
Εἶναι εὐφορος, παράγουσα πολλὰ σιτηρὰ
καὶ τρέφουσα πολλὰ κτήνη, θημάζει δὲ καὶ
ἡ ἀλιεία. Πρωτεύουσα εἶναι Βέργεν. Ἐνεκα
τῶν φυσικῶν καλλωνῶν χρησιμεύει ὡς εὐχά-
ριστος θερινῇ διαμονῇ. [Μ.Σ.]

Ρυγχίτης. Βλ. Ῥυγχοφόρα.

Ῥυγχοπίθηκος (Nasalis). Γένος
πίθηκων ἀνήκον εἰς τὴν ὑποδια(ρεσίαν) τῶν
κερκοφόρων τῆς οἰκογενείας τῶν στενοερ-
ρινῶν· αὕτη δὲ ἡ οἰκογένεια ἔχει τὸ ῥινικὸν
διάφραγμα στενόν, τὰ πτερύγια τῆς ῥινὸς
ἀνεπτυγμένα καὶ τοὺς ὀδόντας συνιστα-
μένους ἐκ 5 τομῶν, 1 κυνόδοντος καὶ 4
τραπεζίτων καὶ διατεταται ἐν Ἀσία καὶ
Ἀφρικῇ ἐντὸς τῶν θασσῶν καὶ τῶν ὄρεων.
Ὁ Ρ. προσέτι ἔχει ὡς ἴδια χαρακτηριστικά
τὴν ῥίνα προέχουσαν λιανὴν ἐπὶ τῇ χεῖρτι, τοὺς
δὲ μυκτῆρας ἀνοιγομένους πρὸς τὰ κάτω.

Ῥυγχοφόρα. Οἰκογένεια κανθάρων
μεγάλων καὶ σπουδαία διὰ τὰ εἰς αὐτὴν
ἀνήκοντα φυτοφθόρα ἕντομα. Ἡ κεφαλὴ
αὐτῶν εἶναι λίαν ἐπιμήκης λήγουσα ἐν εἵδει
ρύγχους, θθεν καὶ τὸ θύομα. Πλεῖστα εἶναι
τὰ εἶδη αὐτῶν, κατονομαζόμενα ἀπὸ τῶν
εἰδῶν τῶν δένδρων εἰς ἃ ἕκαστον τῶν εἰδῶν
ἐντρύφῃ (Ῥυγχίτης δὲ τῆς ἀμπέλου, Ὑλο-
βιος δὲ τῆς πίτυρος, Ἀνθοβονόμος δὲ τῆς μη-
λέας κλ.). [Φ.Ι.]

Ῥυγχοτὰ ἢ Ἡμίπτερα (Rynchota
ἢ Hemiptera). Ἰδία τάξις ἐντόμων ἔχουσα
τὸ ῥυγχος ἢ προβοσκίδα ἀποτελουμένην ἐκ
σωλήνος τρισηθροῦ ἢ τετραήθρου, τὰ ὄργανα
τοῦ στόματος λίαν διαπεραστικά καὶ τὴν
μεταμόρφωσιν ἀτελεῖ. Τὰ ἐκ τῶν ὧν ἐξερ-
χόμενα νεανῶ ἔχουσι τὴν μορφήν τελείων
ἐντόμων, στερεοῦνται ὁμοίως περυγῶν ἄς ἀπο-
κτώσι κατόπιν τὰ γένη τῆς τάξεως ταύ-
της τῶν ἐντόμων ἐξ ὧν πολλὰ ἐκκρίνουσιν
ἀηδεστάτην ὁσμὴν καὶ ἄτινα πάντα εἶναι
ἐπιβλαβέστατα, εἶναι οἱ κῆρες, οἱ γέττιγες,
αἱ ἀρίδες ἢ φυτοφθεῖρες εἰς ἃς ὑπάγεται καὶ
ἡ φυλλόβητρα ἢ καταστρεπτικὴ (Phylloxera
vastatrix) τὸ γνωστὸν λίαν φθοροποιὸν ἕν-
τομον τῶν ἀμπελώνων. [Φ.Ι.]

Ῥυδεσχάϊμ (Rüdesheim). Πρω-
τεύουσα περιφερείας ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Βι-
σβάδεν, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου,
κάτωθεν τοῦ ὄρους Νίδερβαλδ ἐν γραφικῇ
θέσει. Ἔχει 4246 κατ. καὶ παράγει περι-
φημον αἶνον. [Μ.Σ.]

Ρόζι. Χωρ. τοῦ δήμου Φαρσάλων.
ἔχον 243 κατ. [Μ.Σ.]

Ρυθμιστής (Regulator) καλεῖται ἐν τῇ ἡγεμονομένη μηχανικῇ συσκευὴ τις σκοπεύουσα νὰ ἐξισώνῃ τὰς ἀναποφύκτους ἐλλείψεις κανονικότητος ἐν τῇ κινήσει τῶν μηχανῶν. Ὑπάρχουσι τοιαῦται διαφόρων εἰδῶν κατὰ τὸ εἶδος τῶν μηχανῶν κυρίως ὁμοῦ καλοῦνται Ρ. ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ αἱ ἐν ἀτμομηχαναῖς συσκευαί δι' ὧν ἡ ταχύτης τῆς περιστροφῆς, καίπερ μεταβαλλομένης τῆς διὰ τοῦ ἔργου ἀντιστάσεως, τηρεῖται πάντοτε περίπου ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὕψει. Τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκπληροῦσι κάλλιστα οἱ ἐσχάτως ποικιλοτρόπως βεβελτιωμένοι φυγόκεντροι Ρ. οἵτινες καὶ σχετικῶς ἀπλοῖ εἶναι καὶ ἀρκετὰ εὐπαθεῖς, δύνανται δὲ εὐκόλως νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς διαφόρους κανονικὰς ταχύτητας. Ἐν ἀτραμάξαις καλεῖται Ρ. ὁ ἀτμοφρακτικὸς δοτις ἀνοιγόμενος πλέον ἢ ἑλάττω ἐπὶ τοῦ ὁδηγοῦ τῆς ἀτραμάξης δίδει τῷ ἀτμῷ διέξοδον πλέον ἢ ἑλάττω ἐλευθερίαν πρὸς τοὺς κυλινδρούς. [Ε.Μ.]

Ρυθμιόμετρον (ἐν ταῖς εὐρωπ. γλώσσαις Metronome). Ὅργανον πρὸς κράτησιν τοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ ἐκτελέσει μουσικῶν τεμαχίων. Εἶναι οὐσιωδῶς ἐκκρεμὸς οὐτινος ὁ μεταλλινὸς οἷων ἐκτείνεται καὶ πέραν τοῦ σημείου τῆς ἐξαρτήσεως, ἐπὶ τῆς προεκτάσεως δὲ ταύτης δύναται νὰ τοποθετηθῇ κατὰ βούλησιν ἐποὺ δῆποτε μετακινούμενον βαριδίον τι, ὅπερ ἀναλόγως τῆς ὑψηλότερον ἢ χαμηλότερον θέσεώς του ἐπιβραδύνει ἢ ἐπιταχύνει τὴν κίνησιν τοῦ ἐκκρεμοῦς. Τίθεται εἰς κίνησιν δι' ἐλατηρίου μετὰ τροχοφόρου μηχανήματος, ἐκάστη δὲ αἰώρησις τοῦ ἐκκρεμοῦς σημαίνεται καὶ διὰ κρότου, ὁρῶντος οὕτως εὐδιακρίτως καὶ ἐν τάξει τὸν ρυθμὸν τῆς μουσικῆς, ταχύτερον ἢ βραδύτερον κατὰ τὰ διάφορα τεμάχια καὶ κανονιζόμενον ἐκ τῶν προτέρων διὰ τῆς ἀρμοδίας τοποθετήσεως τοῦ ῥηθέντος βαριδίου.

Ρυθμός καλεῖται ἐν γένει πᾶς ἀρμονικὸς συνδυασμὸς διαστάσεων ὅθεν παράγονται εὐάρεστα συναισθήματα. Αἱ διαστάσεις αὗται εἶναι αἱ τοῦ τόπου καὶ αἱ τοῦ χρόνου, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ρ. ἐμφανίζεται ὡς ἐκφράσις τις τοῦ καλοῦ ἰδίως ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἥτις προκύπτει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διαστάσεων τοῦ πρώτου καὶ ἐν τῇ μουσικῇ παραγομένη ἐκ τῶν τοῦ δευτέρου καὶ τῆς βάσεως εἶναι ὁ Ρ. (βλ. καὶ λ. Ἀρχιτεκτονικὴ καὶ Μουσικὴ). Εἰς τὸν συνδυασμὸν τοῦ Ρ. τοῦ τόπου μετ' ἐκείνου τοῦ χρόνου ὑπάγεται ἡ ὀρχηστρική, ἡ δὲ διδασκαλία περὶ τοῦ ἐν τῇ μουσικῇ Ρ. ὀνομάζεται ρυθμική καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν ποιητικὴν τέχνην.

Ρύκκερτ (Φρειδ. Rückert). Διάσημος Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1788 ἐν Σβάινφουρτ καὶ διατελέσας καθηγητὴς τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἐν Ἐρλάγγῃ καὶ 1841-

49 ἐν Βερολίνῳ. Παραιτηθεὶς δὲ εἴτα ἀπεσύρθη εἰς κτήμα αὐτοῦ παρὰ τὸ Κοδοῦργον, ὅπου ἡσχολήθη εἰς τὰ ποιητικὰ καὶ γλωσσολογικὰ ἔργα του καὶ ἀπέθανε τῷ 1866. Ὁ Ρ. διαπρέπει κυρίως ἐπὶ ἐντέχνῳ μορφῇ τῶν ποιημάτων του· εἴτε μιμεῖται τοὺς ἀρχαίους εἴτε τοὺς Πέρσας καὶ Ἀραβας, πάντοτε ἀναδεικνύεται ἀριστοτέχνης. Περὶφημα κατέστησαν πατριωτικὰ τινὰ σονέττα, τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐαρ τῆς ἀγάπης λυρικά, μεταφράσεις τῆς Σακουντάλας, τοῦ Ἰνδικοῦ διηγήματος Νᾶλ καὶ Δαμαγιάνητῳ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, πρὸς δὲ ποιήματα ἀνατολικὰ ποικίλης ὕλης. Τὰ δράματά του εἶναι ὀλιγώτερον σπουδαῖα, ἀριστοῦργημα δὲ τὸ μέγα διδακτικὸν ποίημα τὸ ἐπιγραφόμενον Ἡ σοφία τοῦ Βραχμάνου. Ὁ Ρ. ὡς μεταφραστὴς εἶναι ἀπαράμιλλος, ἡ δὲ τέχνη μεθ' ἧς μεταχειρίζεται τὴν γλῶσσαν οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ποιήσεως. [Μ.Γ.]

Ρύσλακ. Πρωτεύουσα περιφέρειας (2839 τχμ. μετὰ 743 433 κατ.) ἐν τῷ Δ. μέρει τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Κούρσκ. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Σείμ καὶ ἔχει 15 249 κατ., εἶναι δὲ κέντρον τοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

Ρύνδακος. Ποταμὸς τῆς Μ. Ἀσίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ ἐν Μυσίᾳ Ὀλύμποῦ. Διευθύνεται πρὸς ΒΔ καὶ εἴτα πρὸς Δ, ἀφοῦ δὲ διέλθῃ τὴν Ἀπολλωνιάτιδα λίμνην προσλαμβάνει Β διευθύνειν, δέχεται παρὰ τὴν ἀρχαίαν Μιλητίαν τὸν Μάκεστον καὶ χωρίζων τὴν Μυσίαν ἀπὸ τῆς Βιθυνίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντιδα. Παρ' αὐτὸν κατετρόπωσε τῷ 73 π. Χ. ὁ Λούκουλλος τὸν Μιθραδάτην. [Μ.Χ.]

Ρύνλιθος. Ἡφαιστειογενὲς πέτρωμα τῆς τριαδικῆς περιόδου, συνιστάμενον κατὰ τὰ 75-77% ἐξ ὀξυπυριτίου, ἐνέχον δὲ καὶ σχετικῶς σημαντικὸν ποσὸν ἀλάτων νατρίου, λευκὸν ἢ φαιχρὸν ἢ ἐρυθρῶπεν, ἀφθονον ἰδίως ἐν Ἰσλανδίᾳ, ἐν ταῖς Λιπαραῖς καὶ ταῖς Ποντιαῖς νήσοις, ἐν Ῥοδόπῃ, τῷ Ἀρμενικῷ ὕψιπέδῳ, ἐν τοῖς Δ τῆς Β Ἀμερικῆς κλ. [Δ.Κ.]

Ρύνες. Μία τῶν δώδεκα πόλεων τῆς Ἀγαθῆς συμπολιτείας, κειμένη οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, περίπου 30 στάδια Δ τοῦ Αἰγίου. Ὁ Αὐγουστος κατεδαφισθείσης τῆς πόλεως ὑπὸ σεισμοῦ, μετεκόμισε τοὺς κατοίκους εἰς Πάτρας.

Ρυσβίκη (Ryswijk, πρρ. Ράϋσβαϋκ). Χωρίον ἐν τῇ ὀλλανδικῇ ἐπορχίᾳ Νοτίῳ Ὀλλανδίᾳ, μετὰ τὴν Ἀγης καὶ Δέλφτ. ἔχει 2968 κατ., ἐγένετο δὲ γνωστὸν διὰ τὴν ἐκεῖ κλεισθεῖσαν τῷ 1696-97 συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν ἐννεαετη πόλεμον μετὰ τὸν Δουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἀφ' ἐνός

καὶ τῆς Ἀγγλίας, τῶν Κάτω Χωρῶν, Γερμανίας, Σαβοΐας καὶ Λοθαριγγίας ἀφ' ἐτέρου. Ὁ Λουδοβίκος παρεχώρησε κατ' αὐτὴν σχεδὸν ἀπάσαις τὰς χώρας ἃς ἐκυρίευσεν καὶ ἀνεγνώρισε Γουλιέλμῳ τὸν Γ' ὡς βασιλεῖα τῆς Μεγάλης Βρετανίας, διετήρησεν ὅμως μέρος τῆς Ἀλσατίας μετὰ τοῦ Στρασβούργου.

Ῥόσος (Διαμαντῆς). Λόγιος τοῦ 18' αἰῶνος, ἰδίως γνωστὸς ὡς πάππος τοῦ αἰδίου Κοραΐ, γενν. κατὰ τὸ τελευταῖον ἡμῖς τοῦ 12' αἰῶνος ἐν Ῥωσίῳ (κοινῶς Ἀρετσού καὶ Τουρκ. Daridsche) χωρίῳ παραλίῳ τῆς Βιθυνίας ἐπὶ τῆς Προποντιδῆς, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ἐπίθετον. Ἐκπαίδευθεὶς ἐν Κ/πόλει ἰδίως ὑπὸ Ἰάκωβον τὸν Ἀργεῖον, προσελήφθη ὡς δεῦτερος διδάσκαλος τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς ἐν ἣ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ ἔτους 1703, μεθ' οὗ παραιτηθεὶς μετέβη εἰς Κρήτην καὶ εἶτα εἰς Χίον ὅπου καὶ συνέστησε ἰδίαν σχολὴν τῷ 1705. Προσκληθεὶς δὲ πάντως πρὸς τοῦ 1707 ὑπὸ τῶν Σμυρναίων ἐσχολάρχῃ τῆς ἐκεῖ ἰδρυθείσης σχολῆς ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη· μετὰ ταῦτα ἐπέδωκεν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ἐριούχων ἀσχολούμενος συγχρόνως καὶ περὶ τὰ γράμματα καὶ ἐκκωνῶν πλείστους λόγους ἀπ' ἐκκλησιαστικῆς. Ἀπέθανε δὲ ἐν Σμύρνῃ περὶ τὸ 1747 πατὴρ γενόμενος τεσσάρων θυγατέρων ἃς ἐξέπαίδευσεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, πρᾶγμα σπανιώτατον διὰ τοὺς τότε χρόνους, καὶ ἐξ ὧν ἡ Θωμαΐς ὑπῆρξε μήτηρ τοῦ σοφοῦ Κοραΐ τοῦ ὁμωνύμου τῷ πάππῳ. Συγγράμματα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν Ναυτική λιτή, ἑσπερινὴ καὶ ἐωθινὴ (ἐν Βενετ. 1738) καὶ Ἀττικῶν θρησκείας ἑλεγχοὶ 36, καὶ τίς ὁ ἐκάστου λόγος, (ἐν Ἀμστελδάμῳ 1748) ἐν ἱαμβικοῖς μέτροις· πλὴν δὲ τούτων ἐποίησε πλείστα ἐπιγράμματα καὶ λόγους ἰδίως ἐκκλησιαστικοὺς ἀλλοῦς μὲν ἐκδεδομένους, ἀλλοῦς δὲ ἀνέκδοτους. Πρβλ. περὶ τοῦ ἀνδρός τὸ βιβλίον «Ἀδαμάντιος Κοραΐς» ὑπὸ Δ. Θερσιανοῦ ἐν τομ. Α'. Ἐγγράφα δὲ τινα ἀνέκδοτα περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου αὐτοῦ λίαν περίεργα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ «Παρνασσῷ» τοῦ ἔτους 1880 σελ. 203-216 ὑπὸ Δ. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμέως.

Ῥύτη. Βλ. Ρυτῶδη.

Ῥυτῶδη, Rutaceae. Οἰκογένεια δικτυληθῶνων πολυπετάλων φυτῶν. Ἐχουσι κάλυκα καὶ στεφάνην πενταμερεῖς, στήμονας 10 ἢ 5, δὲ ὑπερὸς εἶναι ὑπέρτερος διμερῆς ἢ πενταμερῆς, ἐνίοτε τετραμερῆς. Περὶ τὰ 700 εἶδη, ὡς τὰ πολλὰ ἀρωματικά φυτῶδη, σπανίως ποώδη φυτά. Ὑποδιαίρεται ἢ οἰκογένεια εἰς τρεῖς φυλάς, ἥτοι Α' Ῥυτιδᾶς ἢ Πηγανιδᾶς (Rutaeae) ἐχούσας καρπὸν κάψαν, τὸ ἐνδοκάρπιον μὴ ἀποσπώμενον τοῦ ἐπικαρπίου· γένη Ῥύτη (Ruta L.) ἢ καλλιεργείται συχνότατα Ρ. ἢ βα-

ρύσμος (R. graveolens L., γερμ. Raute καὶ γαλλ. Rue, πήγανον τῶν ἀρχαίων ὡς καὶ τὴν σήμερον κοινῶς), φαρμακευτικὴ, αὐτοφυῆς ἐν Ἑλλάδι μετ' ἄλλων τριῶν εἰδῶν. Α' ῤμαλα (Peganum L.) ἢς τὸ μόνον εἶδος Ἀ. ἢ πήγανσιδῆς (βλ. λ.) βαφικὸν φυτὸν, Ξανθοξύλον (Xanthoxylon L.) καὶ ἰδίως Ξ. τὸ καριδιαῖον (X. Caribaeum L.) δένδρον τῆς Ν' Ἀμερικῆς οὗ τὸ ξύλον (bois épineux) εὐχρηστον. Β'. Διοσμίδας (Diosmeae) ἐχούσας καρπὸν κάψαν, τὸ δὲ ἐνδοκάρπιον ἐλαστικῶς ἀπὸ τοῦ ἐπικαρπίου ἀποτινασσόμενον. Τὰ γνωστότερα γένη καὶ εἶδη Διτάμνος ὁ λευκὸς (Dictamnus albus L.) τῆς Ν. Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς· Βαρύσμον τὸ ἐπαλξιδιόν (Barosma crenata L.) ἐν τῇ Ν. Ἀφρικῇ οὗ τὰ φύλλα φαρμακευτικά πλήρη αἰθερίου ἔλαιου εἰσὶ φαρμακευτικά (Folia baccæ ἢ baccu τῆς ἐμπορείας), Γαλιπεΐα ἢ φαρμακευτικὴ (βλ. λ.), Πιλόκαρπος (βλ. λ.) καὶ ἄλλα ἐξ ὧν τινὰ φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ· Γ' Χρυσόμηνιδας ἢ Κιτρίδας, φυλὴν ἥτις ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἰδία οἰκογένεια (τῶν Ἑσπεριδωδῶν, Αυταπιεσῶν)· οἱ στήμονες αὐτῶν εἰσιν ὑπεράριθμοι (20-60), ὁ καρπὸς εἶδος βράχους («Ἑσπεριδίου»), μετὰ περικαρπίου ἐλαιοβριθοῦς. Τὸ σπουδαιότερον γένος εἶναι Κίτρος (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Ῥωγὸ. Βλ. Ῥόγο.

Ῥωγῶ. Χωρ. τοῦ δήμ. Κερπινῆς (Καλαβρύτων), ὧν ἀπέχον 45' πρὸς Δ. Κἀτ. 201.

Ῥῶδ-Ἀἶλανδ (Rhode-Island). Ἡ μικροτάτη τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς, ὀριζομένη ὑπὸ τῶν πολιτειῶν Μασσατσεῦσετ πρὸς Β καὶ Α, Κοννέτικτ πρὸς Δ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Ν. Διασχιζομένη δὲ ὑπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Narraganset, ἔχει ἐμβα. 3240 τχμ. καὶ 345506 κατοίκους ἀσχολούμενους εἰς λίαν ἀκμαίους κτηνοτροφίαν, ζωηρὰν βιομηχανίαν βάμβακος, μαλλίου καὶ σιδήρου ὡς καὶ παράκτιον ἐμπόριον καὶ ἀλιεῖαν. Τὸ ἔδαφος τῆς πολιτείας ταύτης, ἥτις ἐπώκησθη τὸ πρῶτον τῷ 1636 καὶ ἀπὸ τοῦ 1776 ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὸ Νηϋπορτ καὶ ἀντιπροσωπευμένη ἐν τῷ Συνεδρίῳ ὑπὸ 2 γερουσιαστῶν καὶ 2 βουλευτῶν, εἶναι ἀνώμαλον καὶ μετρίως καρποφόρον, τὸ δὲ κλίμα αὐτῆς εἶναι γλυκὺ. [Μ.Σ.]

Ῥώλφς (Gerhard Rohlfs). Γερμανὸς ἐξερευνητῆς τῆς Ἀφρικῆς γενν. τῷ 1832, ἐν Vegesack. Σπουδάζας ἱατρικὴν ἀπὸ τοῦ 1849 ἐπολέμησεν εἶτα ἐν Ἀλγερίᾳ ἐν τῷ καλουμένῳ λεγεῶνι τῶν ξένων, τῷ δὲ 1862 διέσχισεν ἐνδεδυμένος μωαμεθανικὸν ἐνδυμα τὴν Μαροκκινὴν Σαχάραν, προχωρήσας ὕστερον διὰ τοῦ Ἀτλαντός μέχρι τῆς

βάσεως Tuat. Νέα περιήγησις ἤγαγεν αὐτὸν τῷ 1865 εἰς Mursak καὶ εἰτα εἰς τὰ ἐνδοτέρα τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ ποταμοῦ Νιγηρός καὶ τῶν παρθένων δασῶν τοῦ Joruba μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ Lagos θέν τῷ 1867 ἀπέπλευσεν εἰς Ἀγγλίαν. Συνοδεύσας δὲ ἐν ἔτει 1868 τοὺς Ἀγγλοὺς ἐκστρατεύσαντας κατὰ τῆς Ἀθιοπίας, ἐκόμισε τὸ ἐπόμενον ἔτος τὰ θῶρα τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας διὰ τὸν Σουλτάνον τοῦ Βορνὺ εἰς Τρίπολιν ὅπου παρέδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν περιηγητὴν Nachtigal καὶ θέν ἐπεσκέσθη τὴν Κυρηναϊκὴν καὶ τὴν δασιν τοῦ Διὸς Ἀμμωνος καὶ βραδύτερον τῷ 1873 τὰς τῆς Λιβυκῆς ἐρήμους. Μετὰ ταῦτις ἐνὰ τὴν β' Ἀμερικὴν τῷ 1875 ἤγαγε νέαν ἐξερευνητικὴν ἀποστολὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ προσεβλήθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν τῇ ἐστίᾳ Kufra καὶ μόλις ἤδυνήθη νὰ διαφύγῃ τῶν χειρῶν των μετὰ μεγάλου κινδύνου. Ἀφοῦ δὲ τῷ 1880 ἐνεγείρησεν ἐπιστολὴν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου διὰ τὸν Νεγρὸς τῆς Ἀθιοπίας, διετέλεσεν ὑστερον γενικὸς πρόξενος τῆς Γερμανίας ἐν Ζανζιμπάρῃ μέχρι τοῦ 1885, ὅτε παραιτηθεὶς ἐξήσεν ἀπὸ τοῦ 1890 ἐν Γοδεσβέργῃ τῆς Γερμανίας. Συνέγραψε δὲ πλείστα βιβλία ἀναγόμενα εἰς τὰς ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν περιηγήσεις του ἐξ ὧν ἀπὸν κυρίως διαπρέπει τὸ «Διὰ μέσου τῆς Ἀφρικῆς» (2 τόμ. ἐν Λειψ. 1874). [M.F.]

Ρωμαῖκο. Χωρ. τοῦ δήμου Λεβαδείας, ἔχον 253 κατ.

Ρωμαϊκά ἀρχαιότητες. Ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἐξωτερικὴν ἐμφάνεισιν τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀρχ. Ρωμαίων, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ τῷ τρόπῳ τῆς διοικήσεως. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν ὁ δημόσιος βίος τῶν Ρωμαίων δηλοῦται ἐν τῇ συμπράξει τριῶν στοιχείων, τῆς ἐκτελεστικῆς ἢ μάλλον προστατεύουσας ἐξουσίας (imperium), νομοθετικῆς ἢ βουλευτικῆς ἐξουσίας (senatus) καὶ τῆς κοινότητος τοῦ δήμου. Ἐν τῇ πρώτῃ ἐποχῇ τὸ imperium εὐρίσκεται ἐν ταῖς χερσὶ βασιλέως λαμβάνοντος τὴν ἐξουσίαν τῇ συναινέσει τοῦ δήμου· ἅπαντες οἱ ἄλλοι λειτουργοὶ παρ' αὐτοῦ λαμβάνουσι τὴν ἐντολὴν καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. Παρ' αὐτῷ εὐρίσκεται ὡς βουλευτικὸν σῶμα ἡ σύγκλητος (senatus). Ὁ δὲ δήμος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐνγλήκων ἀρρένων μελῶν τῶν ἐν τῇ συγκλήτῳ ἀντιπροσωπευμένων γενῶν, ἐκ τῶν Πατρικίων δηλὰ δῆ. Οὗτοι διαίρουνται κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀλλ' ἀβέβαιον παράδοσιν εἰς triuites (tribus) τοὺς Ramnes, Tities καὶ Luceres, ἐκάστη δὲ τριτὺς εἰς 10 φρατρίας (curiae) καὶ ἡ φρατρία εἰς 10 γένη (gentes), τέλος τὸ γένος εἰς 10 οἰκογε-

ναίας. Οὗτω διηρημένος ὁ δῆμος συνέχεται εἰς τὰς φρατριακάς ἐκκλησίας (comitia curiata). Ἐκτὸς τῶν ἱσοπολιτῶν τούτων ὑπῆρχον ὅμως, πλὴν τῶν δούλων, οἱ πελάται (clientes). Ὅτε ἐπειτα προσήλθον εἰς τὴν πόλιν πολλοὶ Λατῖνοι μεταναστεύσαντες ἢ καὶ νικηθέντες, ἐσχηματίσθη νέον τμήμα λατοίκων πολυάριθμον οἱ Πληβεῖοι, οἵτινες διὰ νέου συστήματος τῆς πολιτείας ἀποδιδομένου εἰς τὸν Σέρβιον Τύλλιον ἠνώθησαν μετὰ τῶν Πατρικίων εἰς μίαν κοινότητα. Κατὰ τοῦτο διηρέθη ὁ νέος δῆμος κατὰ τὴν περιουσίαν εἰς 5 τάξεις· δσιων ἢ περιουσία ἦτο μικρότερα τῆς κατωτάτης τάξεως, ἀπετέλουν τοὺς λεγομένους proletarii (παιδοποιούντες) ἢ capite censi· ἐκάστη τάξις διηρέτο πάλιν εἰς λόγους (centuriae). Ἀλλὰ μόλις μετὰ προσπάθειας ἐκατονταετηρίδων οἱ Πληβεῖοι ἐπέτυχον πλήρη ἱσοπολιτείαν μετὰ τῶν Πατρικίων. Κατὰ τὴν δευτέραν ἐποχὴν τῆς ῥωμ. ἱστορίας τὸ imperium μεταβιβάζεται 2 πραιτορας ἢ ὑπάτους κατ' ἔτος ἐκλεγόμενους· ἐνίστα, ἐν δυσκόλοις περιστάσεσι, συνεκέντροτο καὶ πάλιν ἡ ἐξουσία αὐτῇ εἰς ἐν καὶ μόνον πρόσωπον τὸν δικτάτορα. Ἐνῷ τὸ κατ' ἀρχὰς παρὰ τοὺς ὑπάτους οὐδεμία ἄλλη αὐθιπόστατος ἀρχὴ ὑπῆρχε καὶ οἱ μόνοι μέντοι λειτουργοὶ, οἱ ταμίαι (quaestores) ἦσαν ὑποταγμένοι εἰς τοὺς ὑπάτους, κατόπιν διωργανώθη σύστημα θλονῶν ἀλλήλων τοῦ κράτους ἐχόντων ὠρισμένα καὶ αὐστηρῶς περιγεγραμμένα καθήκοντα. Ὅλως εἰδικὸν τύπον ἔχει ἀπέναντι τούτων ὁ δήμαρχος (βλ. λ.). Ἡ σύγκλητος ἐγένετο τὸ κέντρον τοῦ πολιτικοῦ βίου καὶ σῦλος τοῦ βλιγαρχικοῦ συστήματος. Προϊόντος τοῦ χρόνου ὁ ὀργανισμὸς τῆς πολιτείας διηυρύνθη συνετεία τῶν κατακτήσεων, διὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Τέλος διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ τοῦ Αὐγούστου ἰδρυθείσης μοναρχίας δὲν ἤρθον τὰ στοιχεῖα τοῦ μέχρι τότε συστήματος τῆς πολιτείας ἀλλὰ προστέθη εἰς αὐτὰ νέον· μόλις ἡ ῥιζικὴ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Κωνσταντίνου μεταρρυθμίσις κατέστησε τὸν αὐτοκράτορα ἐνσάρκωμένον νόμον καὶ τὸν λαὸν συρφετὸν ὑπάρχων.

Μετὰ τῆς πολιτείας συνδέονται τὰ στρατιωτικὰ, τὰ οἰκονομικά, τὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἀνέκαθεν βάσις τῶν στρατιωτικῶν ἦτο ἡ γενικὴ στρατολογία ὡς κοινὴ δουλεία τοῦ πολίτου· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου μετεβλήθη ὁ κύκλος τῶν ὑπὸ τὰ ὅπλα ὑπηρετούντων, διακρίνεται δὲ ὁ στρατὸς τῶν πολιτῶν (μέχρι Μαρίου), ἐ τῶν μισθοφόρων (μέχρις Αὐγούστου) καὶ ὁ μόνιμος στρατός. Ὡς πρὸς τὰ οἰκονομικὰ ἀθηρητικαὶ τελεταί, τὰ δημόσια ἔργα καὶ ἀπὸ τοῦ 406 π. Χ. ὁ στρατιωτικὸς μισθός

διὰ τὸ περικλὴν ἀπετέλουν ἐκτὸς τῶν ἐξόδων τῆς διοικήσεως τὰς κυριωτέρας δαπάνας τῆς πολιτείας· αἱ πρόσοδοι προήρχοντο τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς δημοσίου ἀγροῦ καὶ ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς περιουσίας ἐκτάκτως εἰσπραττομένου καὶ ἀποδοιδόμενου πάλιν μετὰ αἰσίους πολέμους ἢ ἄλλως ἀνθηρὰν κατάστασιν τοῦ ταμείου, ἐν δὲ τοῖς ὕστερον παρέρχον αἱ κατακτιθεῖσαι ἐπαρχίαι· μεγάλα εἰσοδήματα, διὸ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς περιουσίας φόρος μετὰ τὸ 167 π. Χ. δὲν εἰσπραττέτο πλέον. Αἱ ἐπαρχίαι ἐπεβαρύνοντο ἐκτοτε διὰ σχεδὸν ὅλων τῶν ἐξόδων, ὑπῆρχε δὲ τὸ σύστημα τῆς ἐκμισθώσεως τῶν ἐξ αὐτῶν ἐσόδων εἰς πλουσίους ἐργολάβους λεγομένους δημοσιώνας (publicani)· εἶχον ὅμως οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἐμμέσους φόρους, θαρμὴν ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ἀπὸ τοῦ 357 φόρον ἐπὶ τῶν ἀπελευθερώσεων καὶ τινὰς ἄλλας ἐκτάκτους προσόδους. Κεντρικὸν ταμεῖον ἦτο τὸ aerarium Saturni διοικούμενον ὑπὸ τῶν ταμιῶν (quaestores). Ἐπὶ τῆς μοναρχίας ῥῆξθῆσαν τὰ ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ τοῦ αὐτοκράτορος καταβαλλόμενα ἔξοδα (δ' αὐλὴν, στρατόν, ὑπάλληλους, ταχυδρομεῖον, ἐκπαίδευσιν, ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων). Ὁ Ἀύγουστος πρῶτος ἐδημιούργησεν ὀριστικὸν προϋπολογισμόν, ἐφρόντισε διὰ τὴν καταμέτρην τοῦ Κράτους, ἀπογραφῇ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ κτήριον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁπίων ἐκάνεισθῃ τὸ φορολογικὸν σύστημα, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρίσκωμεν φόρους κτημάτων, ἐπιτηδευσμάτων, κληρονομίας, ἀγροπωλησίας κλ. Ἐκτὸς τοῦ παλαιοῦ κεντρικοῦ ταμείου, ἔπερ ἔμεινε ταμεῖον τῆς συγκλήτου, ἱερῆς ταμείου διὰ τοὺς ἀποστράτους, ταμείου τοῦ αὐτοκράτ. οἴκου καὶ κυρίως τὸ κεντρικὸν ταμεῖον τοῦ κράτους (fiscus Caesaris) ἔπερ διεχειρίζοντο οἱ ὑπάλληλοι τοῦ αὐτοκρ. οἴκου. Ἀνώτατοι οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι ἦσαν οἱ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος διοριζόμενοι procuratores. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Κωνσταντίνου συνεκεντρώθη ἐτι περισσότερον τὸ οἰκονομικὸν σύστημα. Ἀνέκαθεν δὲ ἐκτὸς τῶν δημοσίων φόρων ὑπῆρχον καὶ δημοτικοί.

Αἱ θρησκευτικαὶ ἀρχαιότητες τῶν Ῥωμαίων ἐν πολλοῖς ἀκόμη εἶναι σκοτειναί. Τὴν διοργανώσιν τῆς λατρείας τῶν θεῶν ὀφείδον εἰς τὸν βασιλέα Νουμῶν. Οἱ ἱερεῖς ἦσαν ὑπάλληλοι τοῦ κράτους ἔχοντες ἰδια προνόμια, σύμβολα τοῦ ἀξιώματός των καὶ κτηματικὴν περιουσίαν. Ἀνώτατος ἱερεὺς ἐπὶ τῆς βασιλείας ἦτο ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ δὲ τῆς ἐλευθέρας πολιτείας ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς Pontifex maximus (βλ. Ποντίφικες), ὑπὸ τὸν ὁλοῖον τάσσεται καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ ἀρχαίου βασιλικοῦ τίτλου, ὃ ἦλον δτι ὁ rex sacrorum ἢ sacrificulus, οἱ εἰδικοί ἱερεῖς τῶν διαφόρων θεῶν (flamines) καὶ αἱ

Ἑστιάδες (βλ. λ.). Ἐκτὸς τῶν ποντιφικῶν ὑπῆρχον ἀκόμη οἱ erulones (οἱ ἐτοιμάζοντες τὰς θυσίας), οἱ δεκαπέντε ἄνδρες οἱ ἐπὶ τῶν θυσιῶν οἵτινες διεφύλλαττον καὶ τὰ Σιβύλλεια θέσφατα ἢ βιβλία, οἱ οἰωνοσκόποι (augures), οἱ ἱεροσκόποι (haruspices), οἱ τὰς μετὰ ξένων ἐθνῶν διαπραγματεύσεις ἐπιφορτισμένοι φητιαλεῖς (fetiales) καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἡ αὐτοκρατορία διεφύλαξε καὶ ἐπροστάτευσεν τὴν ἐθνικὴν τοῦ κράτους θρησκείαν μετὰ τῶν ἱερουμάτων αὐτῆς. Οὐχ ἤτιον εἰσῆλθον οὐκ ὀλίγαι ξέναι λατρεῖαι κυρίως ἀνατολικῆς προελεύσεως εἰς ἐκείνην, ὡς νέα δὲ ἐθνικὴ τῶν Ῥωμαίων ἐγεννήθη ἢ τῶν ἀποθανόντων αὐτοκρατόρων (divi), δι' ἣν ἐδημιουργήθη πλῆθος ὅλων ἱερῶν.

Ὡς πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς δικαιοσύνης ἡ ἀνωτάτη δικαστικὴ ἐξουσία εἶναι μέρος τοῦ imperium καὶ συνεπῶς εὐρίσκεται τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως οὐ βοηθοὶ εἶναι οἱ quaestores parriicidii, μεταβαίνει δ' εἴτα εἰς τοὺς αὐτάτους ἀλλὰ κατὰ πολὺ περιορισμένην τῷ δὲ 367 π. Χ. τὸ δικαστικὸν imperium παραχωρεῖται εἰς ἰδιαίτερον ὑπάλληλον τοῦ κράτους, τὸν πραίτορα. Ἡδὲ ἐνωρίς διακρίνονται ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ποινικὴ δικονομία. Τὴν ποινικὴν κατεῖχε κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἐλευθέρας πολιτείας ὁ εἰς ἐκκλησίαν συνερχόμενος δῆμος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν quaestores parriicidii ἢ ἐν γραφαῖς ἐσχάτης προεδρίας ὑπὸ τὴν τῶν ἐκαστοτε ἐκλεγόμενων duoviri perduellionis. Ἀπὸ τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος συνίσταντο διὰ κακουργήματα πολλάκις συμβαίνοντα μόνιμα ὀρκωτὰ δικαστήρια, συνήθως ὑπὸ τὴν προεδρίαν πραίτορος· ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων ἀντ' αὐτῶν ἐπεκράτησεν ἡ πρὸ τῆς συγκλήτου δικονομία τῶν ὑπάτων καὶ ἡ τοῦ γραφεῖου τοῦ αὐτοκράτορος. Β' σημεῖον τῶν πολιτικῶν δίκων ἦσαν κυρίως οἱ πραίτορες, ἐδίκαζον δὲ περὶ τῆς δίκης ἢ διαιτηταὶ ἢ κολληγία δικαστῶν, ὡς οἱ δέκα ἄνδρες (decemviri litibus iudicandis) κλ. Οἱ ἔνερκοι διὰ τὴν ποινικὴν καὶ πολιτικὴν δικονομίαν ἐλαμβάνοντο ἐκ τοῦ γενικοῦ καταλόγου τῶν δικαστῶν, ὅστις ἀπηρτίζετο τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν μόνον ἐκ συγκλητικῶν, ἔπειτα τῆς ἐποχῆς τῶν Γράκων ἐξ ἱππέων, εἴτα δὲ ἐξ ὑποτέρων. [Ο.Μ.]

Ῥωμαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ. Βλ. Ἀρχιτεκτονικὴ ἐν τ. Β' σ. 399 6.

Ῥωμαϊκὴ γλυπτικὴ. Βλ. Γλυπτικὴ ἐν τ. Γ' σ. 330 6.

Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα. Βλ. Λατινικὴ γλῶσσα.

Ῥωμαϊκὴ θρησκεία. καὶ μυθολογία. Ἡ θρησκεία τῶν Ῥωμαίων ὡς πα-

μεδόθη ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς κλασσικῆς καὶ τῆς μετέπειτα ἐποχῆς, ἐμφανίζεται ὡς ἀντιγραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐν τούτοις ὀπισθεν καὶ ὑπὲρ ταύτην τὴν μορφήν εὐρίσκειται ἔθνικὴ θρησκεία ὁλοῦς ἀλλῆς φύσεως ἥτις καθίσταται γνωστὴ ἐν μέρει μὲν ἐκ τῶν ἐθιμῶν τῆς λατρείας, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ ἐπιγραφικῶν μαρτυριῶν τῆς ἀρχαιοτέρας ἐποχῆς καὶ ἐκ τῶν ἀνακoinώσεων τῶν Ῥωμ. ἀρχαιολόγων ὡς τοῦ Οὐάρρωνος καὶ τῶν ἀρυσθεντῶν ἐκ τούτου εἴτε ἐμμέσως εἴτε ἀμέσως Ῥωμ. γραμματικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ὡς τοῦ Δούγουστινου. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο σύστημα φαίνεται ἀνάλογον πρὸς τὰς περὶ θρησκείας παραστάσεις τῶν συγγενῶν Ἰταλικῶν λαῶν, ἀλλὰς ὁμῶς περαιτέρω ὡς προκύψαν ἐκ τῆς κοινῆς Ἰνδογερμανικῆς πηγῆς καίτοι συνεπεῖα τῆς μεγαλυτέρας νηφαλιότητος περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τῆς ἐλαχίστης πνευματικῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τῶν Ἰταλικῶν λαῶν ἀρκούντως μακρὰν ἀπέχει τῆς τοῦ Ἰνδικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας. Ὡς γίνεται ὅλον ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱερατικῆς τάξεως καὶ τοῦ παλαιοῦ Ῥωμ. ἑορτολογίου ἴσταντο κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν τῆς Ῥώμης θεοτήτων οἱ λεγόμενοι Λατινιστὶ Janus, Jupiter, Mars, Quirinus καὶ ἡ Vesta· ὁ Janus ὡς θεὸς πάσης ἐναρξέως καὶ οὕτω ἀρχικῶς ὡς πρῶτος τῶν θεῶν ὁστις μόλις βαθμιζόμενος ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ Jupiter, παρ' ὃν πάλιν παρίσταται ἡ οὐρανία θεὰ Juno, ὁ Mars ὡς προστάτης τοῦ πολεμικοῦ βίου, ὁ Quirinus, ὡς πολεμικὸς θεὸς ἀλλ' ἐνωρὶς ἀφανὲς γενόμενος, καὶ τέλος ἡ Vesta ὡς θεὰ τοῦ ἱεροῦ πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν ταῖς θυσίαις τοῦ ἀναπτομένου ἐντὸς ἐκάστης οἰκίας ὑπὲρ τῆς οἰκογενειακῆς ὁλομελείας καὶ διατηρουμένου ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἀκοιμήτου ὑπὲρ τῆς πολιτείας. Ἐν δευτέρᾳ γραμμῇ ἔπονται αἱ θεότητες τῆς σποράς καὶ τῆς εἰσοδείας, Saturnus καὶ Consus, τῶν ἀνθῶν καὶ καρπῶν Flora καὶ Pomona, τῶν ἀγρῶν καὶ δασῶν Faunus καὶ Silvanus, ὡς καὶ αἱ ἀντιπροσωπεύουσαι τὴν μητέρα γῆν καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτῆς θεαὶ Ops, Tellus, Fauna, Bona Dea καὶ Maja, ἡ θεὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν ἀγελῶν Pales, ὁ θεὸς τοῦ ὕδατος καὶ τῆς θαλάσσης Neptunus, αἱ θεότητες τῶν πηγῶν καὶ ποταμῶν καὶ ὡς ὁ θεὸς τοῦ πυρὸς Vulcanus. Διὰ ἐνωρὶς φαίνεται ὅτι ἔλαβεν ἐν Ῥώμῃ τὴν ἰδίαν θέσιν λατρείας ἡ Minerva ἡ προστάτης τῆς χειρτεχνίας καὶ τῆς βιομηχανίας, ἐνῷ ὁ θεὸς τοῦ ἐμπορίου Mercurius μόλις βραδύτερον ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἐπήρτειαν ἔλαβε θέσιν πληροῦς τῆς ἀνωτέρω θεᾶς. Ὡς γενικαὶ δυνάμεις ἐτιμῶντο ἔπειτα ἐν τῷ οἴκῳ ὡς καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ οἱ Penates

κτῆρις θεοί, οἱ Lares προστάται τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῆς πόλεως καὶ οἱ Genii (ἀγαθεδαίμονες) ἐκάστου χωριστὰ ἀνθρώπου ἰδίως τοῦ οἰκοδεσπότου, ἐνῷ οἱ ἀποθανόντες ἔχουσιν ἰδίαν θέσιν ἐν τῇ λατρείᾳ ὡς Manes (χθόνιοι). Παρὰ δὲ τούτους τοὺς θεοὺς ἐν οἷς αἱ γενικώταται σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν φύσιν καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκφράζονται, ὑπάρχει προσέτι καὶ ὅλον σύστημα θεῶν, λίαν εὐρὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐπ' ἀπειρον ἐκτεινόμενον, ὅπερ ἀποτελεῖται οὐχὶ μόνον ἐκ προσωπικῶν ἀνθρωποειδῶν ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀφηρημένων ἐννοιῶν πάσης φυσικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεως ἥτοι παντὸς ὄντος ἐν τῷ βίῳ νηφαλίου γεωργικοῦ λαοῦ. Οὕτω ὑπάρχουσι θεοὶ τῶν τῆς φύσεως φαινομένων, τῆς σποράς, τῶν καρπῶν καθ' ἑκάστον σταδίον τῆς ἀναπτύξεώς των, τῆς εὐτυχίας καὶ κακοδαιμονίας, τῆς υἱείας καὶ ἀσθενείας, τοῦ φόβου καὶ τῆς χαρᾶς, θεοὶ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου δι' ἐκάστην στιγμήν ἀπὸ τῆς κυφορίας, θεοὶ καὶ θεαὶ τῆς τιμῆς, τῆς δαυρίας, τῆς ἀγνότητος κλ. Διεμόρφωσαν δὲ πλαστικῶς τοὺς θεοὺς αὐτῶν οἱ Ἰταλικοὶ λαοὶ μόνον διὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐπιρροῆς ἀπὸ τῆς Σικελίας καὶ κάτω Ἰταλίας ἢ καὶ διὰ τῆς τῶν Τυρρηνῶν, ἐνῷ ἀρχικῶς ἐλάτρευον τούτους μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν κυμβόλων ἥτοι λίθων, λογγῶν, ζῶων τινῶν κλ. Τὸ αἶσθημα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς θεοὺς τούτους εἶναι τὸ τοῦ μετ' αὐτῶν συνδέσμου (religio) καθ' ἐκάστην τοῦ βίου στιγμήν. Μετὰ περιδεοῦς εὐσυνειδησίας φροντίζουσιν ὅπως παρέχωνται ἀκριβῶς εἰς αὐτοὺς τὰ προσήκοντα διὰ τοῦτο ἐμπεῖρον καὶ πολυάριθμον ἱερατεῖον, κέντρον ἔχον τοὺς Ποντίφικας (βλ. λ.), μεριμνᾷ περὶ πάντων τῶν εἰς τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν ἀναγομένων μέχρι τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς λεπτομερειῶν καὶ τύπων. Ἐνωρὶς δὲ ἀρχονται γινόμεναι ἀλλοιωσεις εἰς τὴν ἰθαγενῆ θρησκείαν προσερχόμεναι ἐξωθεν, ἥδη ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ταρκυνίων ὅτε ἑλληνικοὶ θεοὶ μετ' εἰκονολατρίας εἰσάγονται· κυρίως ὁμῶς αὕτη μεταπλάσσεται ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον κατὰ τὸν Β' καὶ Α' π. Χ. αἰῶνα καθ' οὗς χρόνους πλεῖστα ὅσα Ῥωμαῖκα ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιρροήν. Ὁ Jupiter καὶ ὁ Ζεὺς, ἡ Juno καὶ ἡ Ἥρα, ἡ Minerva καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Diana καὶ ἡ Ἄρτεμις, ὁ Neptunus καὶ ὁ Ποσειδῶν, ὁ Mercurius καὶ ὁ Ἑρμῆς, ὁ Vulcanus καὶ ὁ Ἡφαίστος, ἡ Ceres καὶ ἡ Δημήτηρ, ὁ Mars καὶ ὁ Ἄρης, ἡ Venus καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Sol καὶ ὁ Ἡλῖος, ἡ Luna καὶ ἡ Σελήνη, ἡ Aurora καὶ ἡ Ἠώς, αἱ Camoenae καὶ αἱ Μοῦσαι, ὁ Amor καὶ ὁ Ἔρως, ἡ Victoria καὶ ἡ Νίκη, ἡ Fortuna καὶ ἡ Τύχη κτλ. ταυτοποιοῦνται νῦν καὶ εἰκόνας ἑλληνικῶν θεῶν εἰσάγονται διὰ

τοὺς ἀντιστοιχοῦντας Ἰταλικούς. Ἄλλοι δὲ εἰσάγονται ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκλατινισθὲν ἢ ἄλλα μετὰ τῆς προσθήκης (θαγενῶν μυθικῶν παραστάσεων, ὡς ὁ Ἀπόλλων (Apollo) ὁ Ἀσκληπιός (Aesculapius), ὁ Βάκχος (ταυτιζόμενος μετὰ τοῦ Liber ἐν τῷ συν-δύσμῳ αὐτοῦ μετὰ τῆς Ceres καὶ τῆς Libera), Ἡρακλῆς (Hercules) κτλ. Ἔτι καὶ ἡ ἐπίσημος λατρεία ἔλαβε μεθ' ὅλην τὴν προσδόλγησιν αὐτῆς εἰς τὰς ἀρχαίας τελε-τάς πλείστας τοιαύτας ἐλληνικὰς καὶ ἄλ-λας ἀνατολικὰς, διὰ τὰς ὁποίας ἴδιος θρη-σκευτικὸς σύλλογος ὑφίστατο, ὁ τῶν De-cemviri (πρότερον Duoviri καὶ τελευταῖον Quindecimviri sacris faciundis), ἐνὸς αὐταὶ αἱ λατρεῖαι δὲν ἐραίνοντο ἐπικινδυνεῖ, ὡς τὰ Βακχεῖα, εἰς τὰ ἦθρ καὶ τὴν πολι-τείαν ἔνεκα τούτου ἡ Ῥωμ. θρησκεία κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους ἀπετέλει συγ-κεχυμένον μίγμα ὧν τῶν θεῶν καὶ λατρειῶν τοῦ πολυθεϊσμοῦ, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν παν-ταχὺ ἐγκατεσπαρμένων ἐπιγραφῶν τῶν χρό-νων ἐκείνων. Ὁ Αὐγούστος ἐν τούτοις προσε-πάθησε νὰ διατηρήσῃ τὰ ἐθνικὰ στοιχεῖα ἐν τῇ λατρείᾳ, ἀλλ' ἀπέτυχεν ἔνεκα τῆς ἀκρα-τήτου φορᾶς τῆς προσερχομένης ἐκ τῆς ἀνα-μίξεως τῶν λαῶν· βραδύτερον δὲ ἐτι μᾶλλον ἐξαφανίζεται καὶ ἀπὸ τῆς πρακτικῆς ἐξασκη-σεως τὸ ἀρχαῖον περιεχόμενον τῆς θρησκείας διὰ τῶν ἐπικρατεστέρων Ἀνατολικῶν λα-τρειῶν τῆς Ἰσίδος, τῆς Μεγάλης μητρός τῶν θεῶν (βλ. λ. Ῥέα) καὶ τοῦ Μῦθρα μετὰ τῶν μυστηριωδῶν ὑποσχέσεων περὶ τῆς ἄλλης ζωῆς καὶ τῶν μυστικῶν ἐξελαστηρίων τελε-τῶν μέχρι τῆς κατὰ τὴν Δ' αἰῶνα τελείας νίκης ὧν τούτων ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ῥωμαϊκὴ ἱστορία. βλ. Ῥώμη.

Ῥωμαϊκὴ φιλολογία. βλ. Λατι-νικὴ φιλολογία.

Ῥωμαϊκὸν δίκαιον καλεῖται τὸ σύνολον τῶν νομικῶν διατάξεων ἃς ἐδη-μιούργησε τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔθνος. Ἐὰν τὸ δι-καιον τοῦτο τὴν σήμερον ἀκόμη ἡ χρησιμο-ποιεῖται ἀμέσως ἢ τοῦλάχιστον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς δικαίου, τοῦτο ἀποδοτέον ἂν ἐνδὸς μὲν εἰς τὴν ἐπὶ ἔρασιν ἦν ἐξήσκησεν ἢ ἀνὰ τὰς χώρας τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐπικράτεια τῶν Ῥω-μαίων ἐφ' ἅπασαν τὴν ἀναπτύξιν τῆς βύ-ρως, ἂν ἑτέρου δὲ εἰς τὴν δέξαν αὐτοῦ τοῦ Ρ. δ. Διότι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρ-χαϊότητος μόνον οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου τελειότατα διεμόρφωσαν καὶ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ καθαρισμῷ τῶν ἐννοιῶν καὶ ἐν τῇ τέχνῃ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ δικαίου ἐδημιούρ-γησαν ἐξομιμήματα παραδείγματα θυνάμενα νὰ γονιμοποιήσωσι μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων τὴν δικαιοπλαστικὴν ἐργασίαν τῶν λαῶν.

παρατηρητέον ὅμως ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο λέγεται μόνον διὰ τὸ ἰδιωτικὸν Ρ. δ., τοῦ δη-μοσίου σχεδὸν ἐντελῶς ἀχρήστου τὴν σήμε-ρον ὄντος. Πυρὴν τοῦ Ρ. δ. ὑπῆρξε τὸ Jus civile ἢ τὸ δίκαιον τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν ὅπερ ἐξεδηλώθη ὀριστικῶς ἐν τῇ Δωδεκα-δέλτῳ (βλ. λ.) ὡς καὶ ἐν σειρᾷ νόμων τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ δήμου καὶ ἐν διαφόροις δόγμα-σι τῆς συγκλήτου. Διὰ δὲ τῆς μετ' ἄλλων ἀν-θρώπων συρρέοντων εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν πολι-τείαν ἐπιμιξίας εἰσήγετο νέα πηγὴ δικαίου τὸ καλούμενον Jus gentium (ἐθνικὸν ἢ τῶν ἀν-θρώπων) ὅπερ ἔχον χαρακτῆρα ἐλευθερίον καὶ ὃν ἀπηλλαγμένον τύπων μετέβαλεν ὀλί-γον κατ' ὀλίγον τὸ ἰδιωτικὸν μέρος τοῦ Jus civile. Εἰς δὲ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Jus gentium συνετέλεσαν τρεῖς παράγοντες, οἱ πραιτορες διὰ τῶν διαταγμάτων των (edicta) ἐξ ὧν διεμορφώθη τὸ καλούμενον Jus praetorium ἢ honorarium, οἱ νομοδιδά-σκαλοι, οἵτινες θαυμασιῶς ἐπεξεργάσθησαν τὸ ὑπάρχον ὕλικόν (κυρίως ἐν τῷ διαστή-ματι τῶν τριῶν πρώτων μ. Χ. αἰῶνων), καὶ οἱ αὐτοκράτορες, οἵτινες ἐξέδιδον διατάξεις καὶ νόμους· ἐνῷ δὲ οὕτω μετετρέπη βαθυ-δὸν τὸ Jus civile εἰς Jus gentium, αἱ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐκδο-θεῖσαι διατάξεις ἐξηλείψαν ὀριστικῶς πᾶν ἴχνος ἐκείνου καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέν Corpus juris civilis ἀντικατέστησε τὴν μέ-χρι τότε κατ' ὄνομα τοῦλάχιστον ὑφισταμέ-νην Δωδεκάδελτον καὶ ἀποτελεῖ τὸν τελευ-ταῖον σταθμὸν ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ Ρ. δ.

Ἐπιζῆσαν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους τὸ Ρ. δ. ἐγένετο παραδεκτὸν εἰς τὰ πλείστα εὐρω-παῖκά ὡς ἀστικὴ αὐτῶν νομοθεσία, πρὶν ὅν-τος δὲ τοῦ χρόνου καθ' ὅσον νέαι ἀνάγ-και καὶ νέαι σχέσεις ἀνεφαίνοντο, ἐξ αὐ-τοῦ τοῦ Ρ. δ. τὰ κράτη ἤντλουν τὰς ἀρχὰς καθ' ἃς ἐρρυθμίζον τὰς νέας ταύτας σχέσεις. Ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ 10^{ου} αἰῶνος οἱ νομοθέται τῶν διαφόρων κρατῶν εἴτε ἐξ ἀνάγκης εἴτε ὑπὸ λόγων ἐθνικῆς φιλαυτίας ὀηγουμένοι συνέταξαν ἰδίους ἀστικούς κώδικας, ὧν πρῶ-τος ὑπῆρξεν ὁ Ναπολεόντειος κώδιξ (1804), τοῦτο δὲν ἐμειώσε τὴν αὐθεντίαν τοῦ Ρ. δ., διότι καὶ οἱ νέοι οὗτοι κώδικες αὐτὸ ὡς βά-σιν ἔχουσιν. Ἐν Ἑλλάδι ὅμως τὸ Ρ. δ. ἔχει ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ἐνῷ δὲ ἡ δὴ τὸ κυρίως Ρ. δ. διεμορφώθη ὡς εἴπομεν ἀνω-τέρω μέχρις Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ διαμορφώσει ταύτῃ παρελήθη ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς Δύσεως, ἐν Ἀνατολῇ ἐξη-κολούθησε τὴν πορείαν τοῦ ὑπὸ νέαν μορ-φήν. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Corpus juris ci-vilis συνετάχθησαν ἐλληνιστὶ πολλὰ ἐπί-σημα καὶ ἰδιωτικά συγγράμματα, δι' ὧν τὸ Ρ. δ. μετετρέπη οὕτως εἰπὲν εἰς Βυζαντι-νόν. Τὸ σπουδαιότερον τούτων εἶναι τὰ Βα-σιλικὰ (βλ. λ.) ἐλληνικὴ ἐπεξεργασία τοῦ

Corpus, ἕτερον δὲ ἡ Ἐξαβίδος τοῦ Ἀρμενοπούλου (βλ. λ.), ἄτινα μετ' ἄλλων δευτερευόντων οὐ μόνον διετήρησαν τὴν ἑαυτῶν ἰσχὺν καὶ κατὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἔμειναν βάσις τῆς διαδικασίας καὶ θὰ μείνωσι μέχρις ἐκδόσεως ἰδιαιτέρου ἀστικού κώδικος. Πρβ. κυρίως Ἰουστινιάνειος νομοθεσία καὶ Ἑλληνική νομοθεσία. [H.A.]

Ῥωμάν (Romans). Πόλις ἐν τῇ διαμερίσματι Βαλεντίας τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Δρώμ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰζέρ. ἔχει 12 585 κατ., καλλέγειν καὶ διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀρχαίων ἐμπορίων κυρίως καλλιστῶν γινωμένων ἐκεῖ εἰνων (L'Hermitage κ.).

Ῥωμανία (ἰταλ. Romagna). Χώρα τῆς Ἰταλίας, ἀνήκουσα ἀλλοτε εἰς τὸ ἑσπαρχατὸν τῆς Ῥαβέννης, εἴτα δὲ ἀποτελοῦσα τὸ ΒΑ μέρος τοῦ Παπικοῦ κράτους· ἔκειτο δὲ ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ κατελάμβανε τὰς σημερινὰς ἐπαρχίας Φερράρας, Βολωνίας, Ῥαβέννης καὶ Φόρλι τῆς Ἰταλίας, μετὰ 1 165 155 κατ. [M.Σ.]

Ῥωμανία. Βλ. Ῥωμανία.

Ῥωμανικαὶ γλῶσσαι ἡ Νεολατινικαὶ καλεῦνται· ἐκεῖναι αἰτίνες ἀνεπτύχθησαν ἐν ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης ταῖς ὑποταχθείσαις εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Ῥώμης, καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, Γαλιίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Δακίᾳ καὶ ἐν μέρει τινὶ τῆς Ῥαιτίας, ἐκ τῆς δημώδους λατινικῆς γλώσσης, τῆς *Lingua romana rustica*. Τὴν δημώδη ταύτην γλῶσσαν μετεχειρίζοντο τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν Λατίῳ καὶ εἴτα ἐν εὐρύτερῳ κύκλῳ γεωργοὶ τε καὶ ἀστοὶ, διεδέθη δὲ αὕτη κυρίως διὰ τῶν ἀπειραριθμῶν στρατιωτῶν ἀπὸ τὰς κυριευθείσας ἐπαρχίας, οὗτοι ἀνομιχθεῖσα μετὰ στοιχείων τῶν ἐκεῖ μέχρι τότε ἐπικρατούσων γλωσσῶν (Κελτῶν, Ἰβηρῶν, Δακῶν καὶ Γετῶν) προσέλαβεν κατὰ τοὺς διαφόρους τόπους, καὶ διαφόρους χαρακτῆρας, πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὸν θησαυρὸν τῶν λέξεων. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν τῶν Λογίων καὶ τῆς ἐκκλησίας (*lingua latina*) αἱ αὗται σχηματίζονται· διάλεκτοι ἔλαβον τὸ ὄνομα *Lingua romana*· ἀνεπτύχθησαν δὲ μετὰ αὐτῶν εἰς ἀυθιποστάτους γλώσσας 7, ἡ ἰταλική, ἰσπανική, πορτογαλική, προβηγκιανή, γαλλική, δακρωμανική ἢ Ῥωμανική καὶ τέλος ἡ κατ' ἐξοχὴν Ῥωμανική καλουμένη. Τὴν ἐπιστήμην τῆς Ῥωμανικῆς γλωσσολογίας ἵδρυσεν ὁ Diez ἐκπονήσας τὸ δύο κλασικὰ ἔργα Γραμματικὴ τῶν Ρ. γλωσσῶν (Βόννη 1836-43, νέα ἐκδ. 1878) καὶ Ἑτυμολογικὸν λεξικὸν τῶν Ρ. γλ. (1853, νέα ἐκδ. 1878). Τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς ἐπιστήμης ταύτης παρίστανε τὸ ἔργον τοῦ Gröber (Στρασβούργω 1888 κ.). [M.Γ.]

Ῥωμανικὴ γλῶσσα ἡ Ρ. ἰδιῶμα καλεῖται κατ' ἐξοχὴν ἐκεῖνο τὸ ἰδιῶμα τῶν Ῥωμανικῶν γλωσσῶν ὅπερ ὀμιλεῖται σήμερον εἰς μέρη τινὰ τοῦ Γραουβούνδην, Τιρόλου καὶ Φριουλίας καὶ ὅπερ παρὰ τοῖς γλωσσολόγοις ὀνομάζεται ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου γεωγραφικοῦ ὀνόματος Rhaetia Ῥαιτορωμανικόν. Τοῦ ἰδιώματος τούτου διακρίνονται δύο διάλεκτοι, ἡ κυρίως Ῥωμανικὴ (Romontsch) καὶ ἡ λαδινικὴ (Ladin). Ἐν Γραουβούνδην ὑπάρχουσιν ἀκόμη 40 000 ὀμιλοῦντες τὴν Ρ., ἐν Τιρόλῳ 11 000 καὶ ἐν Φριουλίᾳ 464 000· κυρίως φιλολογία ὅμως ἐν αὐτῇ δὲν ἀνεπτύχθη, ἐκτὸς τινων δημῶδων ἀσμάτων καὶ δραματικῶν ποιήσεων ἐκ τοῦ 15' αἰῶνος. [M.Γ.]

Ῥωμανικὸς ρυθμὸς. Οὕτω καλεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς καλλιτεχνίας, καὶ κυρίως τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ρυθμὸς τις ἀναπτύχθεις κυρίως κατὰ τὸν 14' καὶ 15' αἰῶνα, συνδεδῶν ἀρχαῖα Ῥωμαϊκὰ καὶ νέα στοιχεῖα, χρησιμεύσας δὲ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Τὸ τυπικὸν σχῆμα τῶν Ῥωμανικῶν ναῶν εἶναι· σταυρὸς λατινικὸς πρὸς τὴν εἰσοδὸν ἐπιμνησθῆναι· ἡ μεσαία στοὰ διατηρεῖ τὸ σχῆμα τῆς χριστιανικῆς βασιλικῆς (βλ. λ.), αἱ δὲ πλάγαι στοαὶ ἔχουσι τὸ ἥμισυ τοῦ πλάτους καὶ τοῦ ὕψους τῆς μεσαίας. Ἡ πρόσοψις σχηματίζεται δι' ἐνὸς ἢ δύο κωδωνοστασίων, χαμηλότερον δὲ κωδωνοστάσιον ἢ καὶ πρὸς τὸς ὕψους ὑπεράνω τοῦ μέσου σταυροῦ, ἡ δὲ ἀψὶς πολλὰκις κεῖται ὑψηλότερον τοῦ ἑδάφους τῆς ἀλλῆς ἐκκλησίας καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑποδομεται κρύπτη (βλ. λ.). Ἀντὶ τῆς ἐπιπέδου στέγης ἐπεκράτησε βαθμυδὴν ἢ θολωτὴ, βασταζομένη ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὑπὸ τετραγωνικῶν στύλων μετὰ ἢ ἀνευ κίονων (στρογγύλων). Ἐν τῇ Ρ. ρυθμῷ ὑπερτερεῖ ἀκόμη τὸ δοκῶδες, βορρὶ καὶ πλατῶ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν γοτθικὸν ὅστις ἔχει χαρακτῆρα ἐλαφρόν, ὑψηλὸν καὶ πρὸς τὰ ἄνω τείνοντα· τὰ τέσσα τῶν θόλων, παραθύρων καὶ πυλῶν εἶναι ἀκόμη ὡς ἐπὶ πλείστον ἡμικυκλικά, ἐνῷ τὰ τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ γωνιώδη ἢ αἰχμηρά. Πλευσιώτατα ἀνεπτύχθη ὁ Ρ. ρ. ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ἐνῷ ἐν Ἰταλίᾳ στερεῖται κωδωνοστασίων καὶ ἀκολουθεῖ πιστῶς τὸ σχῆμα τῆς βασιλικῆς. [Σ.Τ.]

Ῥωμανός. Ὄνομα 4 αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

1) Ρ. ὁ Δ' Λεκαπηνός ἢ Λακαπηνός, βασιλεύσας 920-944. Ναυάρχος ὢν προσχειρίσθη τῷ 919 μάγιστρος καὶ μέγας ἐταίρειάρχης, ἀφού δὲ μετ' ὀλίγον συνεζεύχθη τὴν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ὁ Ζ', ἐγένετο καίσαρ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ βασιλεοπάτορος, ὀνομάσας δὲ καὶ τὸν υἱόν του Χριστόφορον συμβασιλέα (921) παρηγάκωνσε τὸν Κωνσταντῖνον ἀπὸ τοῦ 922 ἐπὶ πολλὰ

ἐτη ἐντελῶς. Ἀλληλοδιαδόχως δὲ περιεποίησε τὸ βασιλικὸν αξίωμα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους υἱοὺς τοῦ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου ὡς καὶ τὸν υἱὸν τοῦ θανόντος τῷ 931 Χριστοφόρου Ῥωμανόν· πρὸς τοῦτοις πατριάρχην κατέστησε τὸν υἱὸν τοῦ Θεοφύλακτου. Περιστεύει δὲ τὴν στᾶνιν τοῦ Λέοντος Φωκά καὶ προλαβὼν διαφόρους ἄλλας συνωμοσίας διετήρησε τὴν ἀρχὴν μέχρι τοῦ 944 ὅπότε ἐξεθρονίσθη ὑπ' αὐτῶν τῶν υἱῶν τοῦ καὶ ἀπέθανε τῷ 948 ἐν μονῇ τινὶ τῆς νήσου Πρώτης. Ἐπιστολὰς αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ ἡμέτερος Σακελλίων ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορ. καὶ ἐθνολ. ἐταιρίας τ. Α' (1883).

2) Ρ. δ Β', ἡ τὸ Παῖδιον καὶ ὁ Εὐσχημων, βασιλεύσας 959—963, ἦτο υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου Ζ' ὃν διεδέξατο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 959. Ἐπ' αὐτοῦ ἐκυρίευσεν ὁ Νικηφόρος Φωκάς 961 τὴν ὑπὸ τῶν Ἀράβων καταληφθεῖσαν Κρήτην διὰ τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Ἀπέθανε δὲ ὁ Ρ. ἡδὴ τῷ 963, δηλητηριασθεὶς ὡς λέγεται ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Θεοφανοῦς. Μενωδιαν τοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς πρώτης συζύγου τοῦ Βέρθας ἐδημοσίευσεν ὁ ἡμέτερος Σ. Λάμπρος ἐν τῷ περιεδ. τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς ἀρχ. σχολῆς τ. Β' (1878).

— 3) Ρ. δ Γ', Ἀργυρός, βασιλεύσας 1028—34, ἦτο πατρικίος καταγόμενος ἐξ εὐγενοῦς οἴκου τῆς ἐν Φρυγίᾳ Ἱεραπόλεως. Ἐξηκοντούτης ὢν ἡγενηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐτοιμηθανάτου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Η' τῷ 1028 νὰ διαζευθῇ τὴν συζύγον τοῦ καὶ λάβῃ ἀντ' αὐτῆς τὴν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος Ζωῆν, διεδέξατο δὲ τὸν Κωνσταντίνον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἦτο λόγιος καὶ πρᾶος, ἀλλ' ἀδυνάτου χαρακτῆρος· κατὰ τῶν Ἀράβων ὑπῆρξεν ἐν γένει ἀτυχής, τὰς δὲ θλίψας ἐπιτυχίας ὥρπεν εἰς τοὺς στρατηγούς τοῦ Μανιάκην, Θεόκτιστον καὶ Νικηφόρον Λαρανδηρόν. Τῷ δὲ 1034 ὁ Ρ. ἐπιβίη ἐν λουτρῷ ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου τῆς Ζωῆς Μιχαήλ.

— 4) Ρ. δ Δ' Διογένης, βασιλεύσας 1068—71, υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Κωνσταντίνου Διογένους, γεννηθεὶς ἐν Καππαδοκίᾳ, ἀνὴρ γενναῖος, φιλόδοξος καὶ χρηστός, ἐξελέγη ὑπὸ τῆς βασιλομήτορος Εὐδελίας (βλ. λ.) Μακρεμβολίτισσας ὡς σύζυγος καὶ ἀνυγορεύθη αὐτοκράτωρ τῷ 1068. Ἀπειλούμενος ἐν Κων/πόλει διὰ τῆς ζηλοτυπίας τοῦ γαμβροῦ τῆς αὐτοκρατορίας Ἰωάννου Δούκα καὶ διὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως τοῦ Μιχαήλ Ψέλλου διεξήγαγεν ὁ Ρ. τὸ κατ' ἀρχὰς τὸν κατὰ τῶν Σελτζούκων πόλεμον ἐπὶ τῶν Δ συνόρων τοῦ κράτους, ἀπώλεσεν ὁμῶς τῷ 1071 ἐν Μαντζικιέρτ τῆς Ἀρμενίας μάχην κατὰ τοῦ Ἀρπ-Ἀρολάν καὶ ἡττηθῆναι. Ἀφελθεὶς ἐλευθερὸς ἐπὶ εὐθνητοῖς ὅροις ἔμαθεν ὅτι ὁ Δούκας ἐξεθρόνισε τὴν αὐτοκράτειραν

ἀρνηθεῖσαν νὰ κυρύξῃ τὸν Δ. ἔκπτωτον τοῦ θρόνου, καὶ ὅτι ἀνύψωσεν εἰς τοῦτον τὸν υἱὸν τῆς ἐκ τοῦ πρώτου γάμου Μιχαήλ Ζ' Δούκαν. Κατὰ τὸν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ τῶν νέων ἀρχόντων ἀρξάμενον πόλεμον ὁ Ρ. ἡττήθη, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου ἐφυγλώθη, ἀπέθανε δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ 1071. [I.K.Π.]

Ῥωμανὸς ὁ ἐπικληθεὶς Μελωδός, ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν μελογράφων, γενν. ἐν Ἐμέσῃ τῆς Συρίας περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος. Διατελέσας διάκονος ἐν Βηρυτῷ ἦλθεν ὕστερον εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀναστασίου Α' τοῦ Δικέου· κατετάχθη δὲ ἐν τοῖς Ἀγίοις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐορταζόμενος τῇ 1 Ὀκτωβρίου. Ἐκ τῶν περιφημίων αὐτοῦ ὕμνων ἦτοι Κοντακίων καὶ Οἰκων τῶν διακρινομένων διὰ τὸ βάθος τοῦ αἰσθηματός καὶ τὴν ζωηρὰν καὶ ἐνθερμον γλῶσσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ἐπικρατοῦσαν σφίζονται πλείστοι μικρὸν μέρος τούτων ἐδημοσίευσεν ὁ καρδινάλιος Πίττας ἐν τοῖς «Analecta sacra» τόμ. Α' (Παρίσι. 1876) καὶ πληρεστέραν τούτων ἔκδοσιν κατὰ τὰ δύο κάλλιστα χειρόγραφα τῆς Πατριτικῆς βιβλιοθήκης παρασκευάζει ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς Κρούμπαχερ. [I.]

Ῥωμανὸς Ἰωάννης, Λόγιος Ἑλληγην, γενν. 2 Μαρτ. 1836 ἐν Κερκύρᾳ ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 24 Μαρτ. 1892, διατελέσας ἐκεῖ ἐπὶ μακρὰ ἔτη γυμνασιάρχης. Μετὰ μεγίστου ζήλου ἐνέκυψεν εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει ἰδίως δὲ τὴν τῶν Ἰονίων νήσων. Γνωρίσας τὸν γνωστὸν μεσαιωνοδύτην Κάρολον Χόπρ, ἐφωρμήθη εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ συγγραφὴν, ἣτις παρέχει καὶ τρανότατον δαίγμα τῆς ἀξιοζήλου μετριοπροσύνης τοῦ Ρ. Μεταφράσας ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῆς ὑπὸ τοῦ Χόπρ ἐν τῇ Γεν. Ἐγκυκλ. τῶν Ersch καὶ Gruber ἐκδομένης τὰ περὶ τοῦ αὐθέντου Λευκάδος Γρατιανοῦ Ζώρη ἐκ 13 σελίδων, προέταξε τῆς μεταφράσεως μακροτάτην ἐκ σχεδὸν 300 σελ. ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι φραγκοκρατίας καὶ τῶν Παλατινῶν κομήτων Οὐρσίνων αὐθεντῶν Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἔργον ὕψιστης ἱστορικῆς κριτικῆς καὶ πολυμαθείας, ὅπερ ὁμῶς ὁ μετρίσμων συγγραφεὺς ἀπλῶς ὡς προεισαγωγικὴν μελέτην ὑπεσῆμανεν ἐν τῷ τίτλῳ. Ἡ μακρὰ ἀπὸ μεγάλης παρασκευῆς ἀσχολία τοῦ Ρ. περὶ τὴν μεσοχρόνιον ἱστορίαν τῆς Κερκύρας καὶ τὰς ἐπὶ τῶν Ἀνδαγαλῶν τύχας τῶν Ἑλλήνων, ἦν προειδοποιεῖ διὰ συχνῶν εἰς τὰ ἰταλικά ἀρχεῖα ἐπισκέψεων δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἔκδοσιν ἄλλης ἐν βιβλίῳ συγγραφῆς· ἀλλ' ἱκαναὶ ὁμῶς ἔχουσι γραφὴ παρ' αὐτοῦ μο-

νογραφίαι ἐν τῇ Πανδώρα, τῷ Παρνασσῷ, τῇ Ἑστία, τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορ. ἐταιρίας, ταῖς κερκυραϊκαῖς ἐφημερίσαι, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ παρόντι Ἑγκυκλοπ. Λεξικῷ, ὅπου μνημεῖα τῆς πολυμαθείας ἱστανται τὰ περὶ Διγίλων καὶ Βουθρωτοῦ ἄρθρα. Κατέλιπε τέλος ἐτοιμὴν πρὸς τύπωσιν Ἱστορίαν τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου, ἣτις καὶ ἐξεδόθη τῷ 1895. [Δ.Ι.Ε.]

Ρωμανοῦ. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Πατρέων, ἔχον 116 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Πυλίων, ἔχον 165 κατ. — 3) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγνάντων (Ἄρτης), μετὰ 133 κατ.

Ρωμαντικός σημαίνει ἐν γένει τὸ «μεσαιωνικός» ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους. ἐξηγεῖται δὲ τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους μ. Χ. αἰῶνας φορεῖς τοῦ πολιτισμοῦ ἦσαν κυρίως οἱ ῥωμανικοὶ λαοί. Ἡ ὠθεύσα δύναμις τοῦ μέσου αἰῶνος ἦτο ὁ χριστιανισμός μετὰ τῆς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσης αἰσθηματικῆς ἐσωτερικότητος καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ θάματα τῆς φανταστικότητος. Ἐκ τῶν παρομαρτυσῶν τούτων ἰδιοτήτων προῆλθεν ἡ σημερινὴ γρῆσις τῆς λέξεως Ρ. ἣτις ἐκφράζει τὸ μέγα, παράδειξον, θαυμαστικὸν καὶ τὸ ἀνῆκον μᾶλλον εἰς τὸ παρελθόν. Διὰ τοῦτο ῥωμαντικὴ ἐκλήθη ἐν Γερμανίᾳ σχολή τις τῶν ποιητῶν ἰδρυθεῖσα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10^{ου} αἰῶνος, θεωροῦσα ὡς κύριον ἀντικείμενον τῆς ποιήσεως καὶ τέχνης τὸ θαυμαστὸν καὶ φανταστικόν καὶ ἐπιδιώκουσα τὴν μίμησιν τῶν μεσαιωνικῶν καὶ τῶν ἀνατολικῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τριαυτὴ σχολὴ ἐν Γαλλίᾳ, ἣτις ἀποτιναξάσα τοὺς δεσμοὺς τοῦ Κορνηλείου καὶ Ῥακινείου κλασικισμοῦ ἐπεδίωκεν ἐλευθερωτέρας μορφάς. [Ἐγ.]

Ρωμάνωφ. Οἶκος τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1613 μέχρι τοῦ 1762 ἐβασίλευσεν ἐκεῖ ἐν τῷ ἄρρени, ἔκτοτε δὲ ἐν τῷ θῆλει κλάδῳ τῷ συνδεθέντι δι' ἐπιγαμίας μετὰ τοῦ οἴκου Ὀλοταίν-Γόττορπ. Ὁ πρῶτος ἀξιοσημειώτος γόνος τοῦ οἴκου ἦτο Νικήτας Ῥωμάνοβιτς, ἀδελφὸς τῆς αὐτοκρατορίας Ἀναστασίας, τῆς πρώτης συζύγου Ἰβάν τοῦ Δ' καὶ μητρὸς τοῦ Θεωδώρου ἢ Φεδώρου Δ'. Ὁ Νικήτας εἶχε 5 υἱούς, ὧν ὁ πρωτότοκος Φεδώρος ὡς μητροπολίτης τῆς Μόσχας κατώρθωσε τῷ 1613 τὴν ἐνῶσιν τὰς ψήφους τῶν βογιάρων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Μιχαήλ ὡς τσάρου τῆς Ῥωσσίας. Ὁ ἄρρην κλάδος ἔληξε διὰ τῆς αὐτοκρατορίας Ἐλισάβετ, ἥς θανούσης ἀνέβη εἰς τὴν θρόνον ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἀννας Πετρόβνας ἐκ τοῦ οἴκου Ὀλοταίν-Γόττορπ ἢ Ὀλδερμβούργου-Ρωμάνωφ τοῦ βασιλεύοντος καὶ νῦν ἐστ.

Ρωμάνωφ (Μιχαήλ). Τσάρος τῆς Ῥωσσίας, υἱὸς τοῦ Φεδώρου (βλ. ἀνωτέρω), ἐκλεγεῖς τῷ 1613. Ἄμα ἀνελθὼν εἰς τὸν

θρόνον ἐδέησε νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν ἀπαίτησεων τῆς Σουηδίας καὶ Πολωνίας. Μετὰ βραχὺν πόλεμον ἔκλεισε τῷ 1617 μετὰ τῆς Σουηδίας τὴν συνθήκην τῆς Στόλμδαας, καθ' ἣν παρεχώρησε τὴν Ἰγγρίαν καὶ Καρελίαν, εἰτα δὲ τῷ 1618 μετὰ τοῦ Βλαδισλάου τῆς Πολωνίας ὅστις εἶχε προχωρήσει μέχρι τῆς Μόσχας, ἐκχειρίαν 14 ἐτῶν, δυνάμει τῆς ὁποίας οἱ Πολωνοὶ ἔμειναν κύριοι τῶν δουκάτων Σμολένσκ, Σεθρίας καὶ Τσερνιγῶφ. Ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν συμβουλῶν τοῦ πατρὸς του ὁ Μ. Ρ. θά προῆγε σπουδαίως τὸν πολιτισμὸν τῆς Ῥωσσίας ἀνδρὸς ἀπέθνησκε πρῶτως τῷ 1645· διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ υἱὸς του Ἀλέξιος. [Β.Ε.]

Ρωμάνωφ - Βορισσογλέδσκ.

Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ μέσῳ τμήματι τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνεῖου Ἰαροσλάβλ, κειμένη ἀμφοτέρωθεν τοῦ Βόλγα, καὶ ἔχουσα 1 269 κατ. καὶ κυρίως ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ λίνου, ὡς καὶ βιομηχανίαν λεβήτων καὶ λινῶν ὕφασμάτων. [Μ.Ε.]

Ρώμας (Διονύσιος Κανδιδάκος Ρ.).

Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ περὶ τὸ 1771 ἀνῆκων εἰς μίαν τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς νήσου οἰκογενειῶν ἥς μέλος ὁ Μώκιος Ρ. ἠνδραγάθησεν ἐν Κρήτῃ τῷ 1669 ἀγωνιζόμενος καὶ ὀνομασθεὶς διὰ τοῦτο Κανδιδάκος ἦτο Κρητικὸς, ὅπερ κατέστη ἔκτοτε τὸ δεύτερον ἐπίθετον ταύτης, ἣτις ὕστερον τῷ 1692 ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν Βενετῶν διὰ τοῦ τίτλου τοῦ κόμητος. Ὁ Διονύσιος ἠλικιωθεὶς ἐπέμεινε εἰς Ἰταλίαν καὶ Παρίσιους χάριν ἐκπαίδευσως, μεθ' ὃ ἐπανελθὼν διεδέχθη τὸν πατέρα του Γεώργιον ὡς γενικὸς πρόξενος τῆς Βενετίας διὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ Ῥούμελην· ἐπὶ τῆς γαλλικῆς κατοχῆς τῆς Ἑπτανήσου διωρίσθη πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς δικαιοσύνης ὡς καὶ γερουσιαστῆς ὀνομασθεὶς τοιοῦτος καὶ ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας μεθ' ὅλα τὰ φιλελεύθερα φρονήματά του. Μυηθεὶς δὲ τῷ 1819 τὰ τῶν Φιλικῶν, λίαν συνετέλεσεν ὕστερον πρὸς τὴν εὐδωσίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος κυρίως πέμπων ἐπικυρίας ἐξ Ἑπτανήσου εἰς τὸ Μεσολόγγιον· ἐπὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἦλθεν εἰς Ναύπليون, ὅπου συγκατηγερθεὶς ἐν τῇ δίχῃ τοῦ Κολοκοτρώνη, αὐτὸς ἦτο στενὸς φίλος ὡς καὶ τοῦ Πλαπούτα, ἠθωώθη ἀναθεωρηθείσης τῆς δίχης. Ἐπὶ τῆς ἐνγλικιώσεως τοῦ βασιλέως Ὁθωνος ἔτυχε πάλιν τῆς εὐνοίας αὐτοῦ τιμηθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ παρασημου τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Σωτήρος, ἀπέθανε δὲ πλήρης ἡμερῶν ἐν Ζακύνθῳ τῇ 27 Ἰουλίου 1857 ἐκτιμώμενος ὑπὸ πάντων διὰ τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς του. Εἰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁ γνωστός Ἰδίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Κανδιδάκος Ρ., γενν. τῷ 1796 καὶ ἀποθ. τῷ 1867, ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη

πρόεδρος τῆς Ἰονίου Γερουσίας καὶ διεκρίθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὡς ποιητής. Κατέλιπε δὲ πολλοὺς υἱοὺς πάντας διαπρεπῆ καταλαβόντας θέσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ Ῥωμουνίᾳ, ἐξ ὧν μνημονεύονται ἐνταῦθα ὁ Σπυρίδων διατελέσας ὑπουργὸς τῶν Ἑκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος ὅτε καὶ ἀπέθανεν αἰφνης κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1881, καὶ Ῥοβέρτος γενόμενος ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν τῷ 1885. [Δ.Ν.Γ.]

Ῥώμη (Λατ. καὶ Ἰταλ. Roma). Πρωτεύουσα τὸ πάλαι τοῦ παγκοσμίου Ῥωμαίου κράτους, εἴτα δὲ τοῦ Ραπτικοῦ κράτους καὶ ἀπὸ τοῦ 1870 τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου. Ὑπὲρ τὴν τριπλὴν ταύτην ἀποψιν θέλομεν ἐξετάσει τὰ κατ' αὐτήν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς τοπογραφίας τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Α'. Ἡ Ρ. ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τμήματι τῆς Δ. Ἰταλίας καὶ πλησίον τῶν ΒΔ συνόρων τοῦ Λατίου πρὸς τὴν Τυρρηνίαν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποτ. Τιβέρεως, ἐπὶ σημείου μέχρις οὗ εἶναι εὐκολος ἡ ναυτιλία ἀπὸ τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης καὶ ὅπου ἡ τοῦ ποταμοῦ κοιλίᾳ στενεύεται ὑπὸ τῶν ἀμφοτέρωθεν προσκειμένων λόφων. Ἐνῷ δ' ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης Ἰανικόλος ὕψους 70 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιράνειαν τοῦ ποταμοῦ, οἱ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς λόφοι ἔχουσι μόνον 30-40 μ. ὕψος. Οἱ λόφοι Κυρινάλιος καὶ Βιμινάλιος, Ἑσκυλίνος (Ἡσκυλίνος) καὶ Καίλιος, ὡς καὶ ὁ μέχρι τοῦ ποτ. ἐκτείνόμενος Ἀθεντίνος χωρίζονται μὲν διὰ κοιλάδων, συνδέονται ὁμῶς πρὸς τὰ ὀπισθεν καὶ ἐνδύνονται εἰς ὕψιπέδιον· τὸν ἀντίον δὲ οἱ ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων καὶ πλησίον τοῦ ποταμοῦ κείμενοι Παλατίνος καὶ Καπιτωλίνος περιβάλλονται κύκλῳ ὑπὸ βραχέων κοιλάδων, ἐξ ὧν ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων λόφος, Velabrum καλούμενη, εἶναι μάλιστα ἐλώδης. Ὁ πρῶτος συνοικισμὸς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ Παλατίνου, καλούμενος Roma quadrata (τετράγωνος) καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ τείχους. Ἐκτὸς τῆς παλαιστάτης ταύτης πόλεως κατελήφθη καὶ ὁ μικρότερος μὲν ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀποτόμου τοῦ Ταρπηίου βράχου ἰσχυρότατος Καπιτωλίνος, καὶ δὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ Σαβίνων, καὶ κατέστη ἀκρόπολις (arx ἢ capitolium), τέλος δὲ καὶ ἡ Ν. ἄκρ. τοῦ Κυρινάλιου· ἀργότερα ἐγκατεστάθησαν καὶ ἐπὶ τῶν Β κλιτύων τοῦ Παλατίνου, ἐπὶ τοῦ Ἑσκυλίνου καὶ τοῦ Καίλιου. Ἐπὶ Ἀγκου Μαρκίου κατακίεθσαν Λατίνους ἐπὶ τοῦ Ἀθεντίνου, κατεσκευάσθησαν δὲ καὶ θυρώματα ἐπὶ τοῦ Ἰανικόλου καὶ συνεδέθησαν μετὰ τῆς πόλεως διὰ ξυλίνης γεφύρας (pons sublicius). Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος κατασκευάσας μεγάλους ὀχετοὺς κλπ., ἀπεξήρανε τὸ Velabrum καὶ τὸ Forum (ἀγορὰ) καὶ ἤρξατο οἰκοδομῶν μέγα τείχος, ὅπερ ἀπεπεράτω-

σεν ὁ Σέρβιος Τύλλιος, περιλαμβάνον τοὺς ἐπὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως λόφους· τὸ τείχος τοῦτο παρημελήθη μετὰ τὴν ἄρσιν παντὸς ἐξωτερικοῦ κινδύνου, ἦτοι μετὰ τὸν Β' Καρχηδονικὸν πόλεμον, καὶ ἐξετάθη ἡ πόλις πολὺ πέραν αὐτοῦ· ἐν τούτοις διακρίνεται ἀκόμη ἡ φορὰ αὐτοῦ κυρίως ἐκ τῶν μεγάλων πυλῶν, τῆς Porta Capmentalis, ὁδηγούσης πρὸς τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεως, τῆς Porta Trigemina πρὸς τὴν Ὀστίαν, τῆς Porta Capena πρὸς Ν, τῆς Porta Esquilina καὶ τῆς Porta Collina πρὸς Α. Ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας ἡ Ρ. διήρειτο εἰς 4 τμήματα, ἀνάγεται δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη εἰς τὸν Σέρβιον Τύλλιον· ὁ διάδοχος τούτου Ταρκύνιος ὁ υπερήφανος ἀπεπεράτωσε τὰ ὑπὸ Ταρκυνίου τοῦ πρεσβυτέρου σχεδιασθέντα οἰκοδομήματα, κυρίως τὸν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου ναόν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Γαλατῶν (390 π. Χ.) ἀνωκοδομήθη μὲν αὕτη, ἀλλ' ἀκατανίστως. Μόλις μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἤρξατο ἡ διακόσμησις τῆς πόλεως διὰ κομφῶν κτιρίων, ὡς μνημείων, στοῶν, ναῶν, γεφυρῶν, ἀλλὰ μόνον τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεως (Campus Martius) ἦτο κανονικῶς ἐκτισμένον καὶ ὠραῖον τμήμα αὐτῆς. Ἀπὸ τοῦ Πομπηίου καὶ Καίσαρος ἀρχεται ἐποχὴ μεγάλης ἀναπτύξεως· κυρίως δὲ ὁ Αὐγούστος κατεσκεύασε μεγάλας πρεπῆ οἰκοδομήματα, διήρесе δὲ καὶ τὴν πόλιν εἰς 14 τμήματα (regiones), ὧν ἕκαστον εἶχε εἰσπρατὴν διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν κατάσβεσιν πυρκαϊῶν. Ἐκτῶν τμημάτων τούτων ἐπὶ Νέρωνος (64 μ. Χ.) κατεστράφησαν διὰ μεγάλης πυρκαϊᾶς 3 ἐντελῶς καὶ 8 μερικῶς· ὠκοδομήθησαν δ' εἴτα κυρίως ἐπὶ τοῦ Παλατίνου κολοσσαῖα μέγαλα, δημόσια κτίρια καὶ λαμπροὶ ναοὶ καὶ ἀνεκαινίσθη ἐν γένει ἡ πόλις διὰ πλατειῶν ἐδῶν· οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτοκράτορες πρὸ πάντων οἱ Τραϊανός, Ἀδριανός, οἱ Ἀντωνῖνοι, Σεπτίμιος Σεβήρος καὶ Καρακάλλας ἐπλήρωσαν τὴν Ρ. διὰ τοιούτων οἰκοδομημάτων, ἀγορῶν, ναῶν, βασιλικῶν, θμειθεάτρων, βαλανείων ὡς καὶ ἐπιθυμείων μνημείων τεραστίων διαστάσεων. Ὁ Αὐρηλιανὸς περιέβαλεν αὐτὴν πάλιν διὰ τείχους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔκειντο ἅπαντα τὰ 14 τμήματα, μάλιστα καὶ τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς Τιβέρεως. Τὸ τείχος τοῦτο συμφωνεῖ ἐν γένει μετὰ τῶν σημερινῶν τειχῶν καὶ πυλῶν· αἱ κυριώτεραι πύλαι ἦσαν αἱ καλούμεναι ἀπὸ τῶν σχετικῶν ὀδῶν Ρ. Flaminia, Aurelia, Ostiensis, Appia, Asinaria, Nomentana. Ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κωνσταντίνου ὑπάρχει καὶ ἡ μόνη περιγραφή τῆς πόλεως ἣν κεκτημένα ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ περιφέρεια τῆς πόλεως εἶχε μῆκος περ. 22 χμ., κατῴκουν δὲ ἐν

αὐτῇ ἐπὶ Αὐγούστου περ. 1600 000 ἄνθρωποι.

Τὸ κέντρον τοῦ δημοσίου βίου ἐπὶ δημοκρατίας ἀπετέλει ἡ ἀγορὰ (Forum Romanum), καίμενον μεταξὺ Καπιτωλίου καὶ Παλατινίου, ἔχον δὲ ἀπὸ Δ πρὸς Δ μῆκος 200-250 καὶ πλάτος 30-60 βημάτων· τὸ κάτω μέρος ἐγκοιμώμενον εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς τῶν φρατριῶν, τὸ δὲ πρὸς Β ὀλίγας βαθμίδας ὑψηλότερον κείμενον καὶ Comitium καλούμενον εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν Πατρικίων καὶ τὰ δικαστήρια· ἐπὶ τοῦ Comitium ἦτο καὶ ἡ Curia Hostilia, ὑστερον Curia Julia, ἐν ᾗ συνήδρευεν ἡ Σύγκλητος, ὡς καὶ τὸ παλαιὸν βῆμα τῶν ῥητόρων ἦτο «τὰ ἔμβολα» Rostra vetera, ἀνθ' οὗ ἐπὶ Καίσαρος ἐγένετο νέον ἐπὶ τῆς Δ ἄκρας τῆς ἀγορᾶς (Rostra Julia). Εἰς τὴν Δ πλευρὰν ἔκειντο ἐκτὸς ἄλλων ὁ ναὸς τοῦ Κρόνου ὁ χρησιμεύων ὡς ταμεῖον, ἡ πύλη τοῦ Ἰανοῦ καὶ ὁ ναὸς τῆς Ὀμονοίας, πρὸς Ν ὑπὸ τὴν Παλατίνον, ὁ τῶν Διοσκούρων, ὁ τῆς Ἑστίας καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως (Regia) χρησιμεύον ὡς οἶκος τοῦ ἀρχιερέως (Pontifex maximus). Διὰ τὰ δικαστήρια ὑπῆρχον βασιλικαὶ (αὐλαὶ περιβαλλόμεναι ὑπὸ στοῶν), ὧν αἱ μεγαλοπρεπέστεραι ὠφείλοντο εἰς τὴν Καίσαρα καὶ τὸν Αὐγούστον. Οὗτοι καὶ ὁ Τιβέριος ὠκοδόμησαν καὶ τὰς πρώτας θρισμευτικὰς πύλας. Ὁπεὶ δὲ διὰ τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν ἐστενοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ἀγορὰ, ἤδη ὁ Καίσαρ ἐρυμότημης πέραν τῆς Curia Julia νέαν ἀγορὰν, Forum Julium ἢ Caesaris καλουμένην, μετὰ λαμπροῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης, ἐμικλήθησαν δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ καὶ ἄλλοι αὐτοκράτορες, δημιουργήσαντες ΒΑ τῆς ἀρχαίας ἀγορᾶς νέας ἐν εἰδεί μεγάλων πλατειῶν, ὧν τὸ κέντρον κατεῖχε συνήθως ναὸς τις καὶ αἵτινες ἐκοσμοῦντο διὰ βασιλικῶν, μνημείων καὶ στοῶν, συνδεόμεναι δὲ μεταξὺ ἀλλήλων. Τὸ μεγαλοπρεπέτερον τῶν τοιούτων ἔργων ἦτο ἡ ἀγορὰ τοῦ Τραϊανοῦ ἣτις ἐξτείνετο μέχρι τοῦ πεδίου τοῦ Ἀρεως καὶ ἐν ᾗ κατεσκευάσθη σφραγὶς κάτωθεν τῆς ῥάχews τῆς συνδεούσης τὸ Καπιτώλιον μετὰ τοῦ Κυριναίου· τὸ ὕψος αὐτῆς (39 μ.) ἐδῆλαι ὁ στῦλος τοῦ Τραϊανοῦ (columna Trajana).

Μετὰ τὴν ἀγορὰν τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς πόλεως ἦτο τὸ Καπιτώλιον, ὅπερ ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν μερῶν, τῆς Β κορυφῆς (arx), τῆς ΝΑ κορυφῆς (Capitolium) καὶ τοῦ κείλου μεταξὺ ἐκείνων (inter duos lucos). Ἐπὶ τῆς arx ἵστατο ὁ ναὸς τῆς Ἥρας (Juno Moneta), ἐπὶ δὲ τοῦ Capitolium ὁ μέγας ναὸς τοῦ Διὸς, ὅστις ἐγκαινισθεὶς τῷ 509 π. Χ δις ἀπετεφρώθη (84 π. Χ. καὶ 69 μ. Χ.), ἀνωκοδομήθη δὲ μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ. Εἰς-

οὐδὲν παρεῖχε τὸ Καπιτώλιον μόνον ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ἀγορᾶς. Ἐπὶ τοῦ Παλατινίου ἔκειντο τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα, καὶ κυρίως τὰ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τοῦ ἐξαίσιου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ τοῦ Τιβερίου· ὁ χρυσοῦς οἶκος τοῦ Νέρωνος ἐξτείνετο πέραν τοῦ Παλατινίου μέχρι τοῦ Ἑσκυλίνου· ἀλλὰ ὁ Βεσπασιανὸς περιώρισεν πάλιν τὰ ἀνάκτορα ἐντὸς τῆς ἀρχαίας περιοχῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ εἴτα ἀνεκαινίσθησαν ὑπὸ Δομιτιανοῦ ἐν ἀνηκούστῳ λαμπρότητι καὶ διέμειναν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτῶν. Τὸ πεδῖον τοῦ Ἀρεως (Campus Martius), μετὰ τοῦ Τιβερίου καὶ τῆς «Εὐρείας» ἢ Φλαμινίας ὁδοῦ πέραν τοῦ τείχους κείμενον, προώριστο διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τῶν λόγων (comitia centuriarum), γυμναστικὰς ἀσκήσεις τῶν νέων κλπ., ἵστατο δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀρεως, οὗ ὁ βωμὸς ἀπετέλει τὸ κέντρον θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν τελετῶν. Ἐνταῦθα ἐγείροντο πλεῖστα δημόσια κτίρια, θέατρα, ναοί, θέρμαι, μαισωλεῖα, ὡς ὁ Circus Flaminius, τὸ θέατρον τοῦ Πομπηίου, τὰ Septa Julia, αἱ θέρμαι τοῦ Ἀγρίππα μετὰ τοῦ Πανθέου καὶ αἱ τοῦ Νέρωνος (ὑστερον Ἀλεξανδριναὶ καλούμεναι), ἡ θριαμβευτικὴ πύλη καὶ ὁ στῦλος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου, τέλος τὸ μαισωλεῖον τοῦ Αὐγούστου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεταφιάζοντο καὶ τὰ ὅσα τῶν πλείστων διαδόχων τοῦ μέγιστου οὗ ὁ Ἀδριανὸς ἱδρυσεν νέους αὐτοκρατορικὰς τάφους, οἰκοδομήσας κολοσσαίαν μαισωλεῖον πέραν τοῦ Τιβερίου συνδεόμενον διὰ τῆς Αἰλίας γεφύρας μετὰ τοῦ πεδίου τοῦ Ἀρεως. Ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων ὑπῆρχον πλεῖστα ἄλλα δημόσια πεδία, πλατεῖαι, κήποι ἐκτάκτου καλλονῆς κλ. Τὸ δὲ διὰ τὴν πολυάνθρωπον πόλιν ὕδωρ διωχετεύετο διὰ δικτύου ὕδραγωγείων εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ὁποίων ὡς καὶ τῶν μεγάλων ἐδῶν οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον μεγίστως ἀναπτυχθῆ· τὸ ὕδωρ ἐπλήρου καὶ πολλὰς (1532) τεχνιτὰς λίμνας καὶ τὰς λεκανὰς τῶν βαλανεϊῶν (857). Τέλος ἀξία μνείας εἶναι αἱ πολλαὶ θέρμαι, χρησιμεύουσαι ὡς τόποι καθημερινῆς συναναστροφῆς, τὰ θέατρα, ὧν τὰ κυριώτερα ἦσαν τὰ ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἀρεως ὑπὸ Πομπηίου, Κερνηλίου Βάλδρου καὶ Αὐγούστου ὠκοδομημένα, καὶ τὰ θμειθέατρα, ὧν μεγαλύτερον ἦτο τὸ Κολοσσαίον.

Τὰς περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς ἀρχ. Ρ. ἐρεῦνας περιέχουσι κυρίως τὰ ἔργα τοῦ Jordan (3 τ. Βερολ. 1871-85), O. Richter (Νορδλγγη 1889) καὶ Gilbert (3 τ. Λίψια 1883-90).

Β'. Ἡ ἐπικράτησις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἡ ἱδρυσις ἐπισκοπικοῦ θρόνου συνεπῆνεγκε καὶ τὴν οἰκοδόμησιν πολλῶν

ΡΩΜΗ.



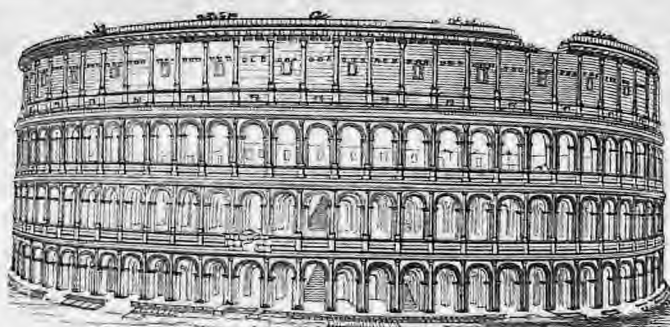
1. Ἡ ἀγορά ὡς εἶχε τὸ πάλαι.



2. Ἡ ἀγορά ὡς ἔχει τανῦν.



3. Μνημεῖον τῆς Καικίας Μετέλλα.



4. Κολοσσαίον.

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρον Ῥώμης.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ διαπρεπῶν χριστιανικῶν ναῶν καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ Δ' αἰῶνος. Ἀλλὰ καὶ ἀρχαῖοι ναοὶ μετεβλήθησαν τότε εἰς χριστιανικούς· συγχρόνως δ' ἤρξατο καὶ ἡ παραμέλησις καὶ ἡ αὐτόχρημα καταστροφή ἀρχαίων κτιρίων. Καταστρεπτικωτάτη ἐποχὴ διὰ τὴν πόλιν ἦτο ἡ τῶν πολέμων μεταξύ Γότθων καὶ Βυζαντινῶν, καὶ ἡ Ῥώμη ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατέπεσεν εἰς τὴν κατάστασιν ἐπαρχιακῆς πόλεως, ἥτις ἐπανειλημμένως κατετρώετο ὑπὸ πανώλους, λιμοῦ κλ. Καὶ οἱ κατόπιν αἰῶνες, καθ' οὓς ἀνεπτύχθη ἡ ἐγκόσμιος ἐξουσία τοῦ Πάπα, δὲν ἦσαν ἀκόμη πολυεὐνοῖκοι, ἥκιστα δὲ παρὰ τὴν ἐπακολούθησαν ἐποχὴ τῶν ἐρίδων μεταξύ πάπα καὶ αὐτοκράτορος καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων μεταξύ τῶν εὐγενῶν. Συνέπειαι τούτων εἶναι ὅτι εὐρίσκονται μὲν πολλοὶ χριστιανικοὶ ναοὶ ἐκ τῆς πρώτης χιλιετηρίδος ἐν Ρ., ἐλάχιστοι δὲ μνημεῖα ἐκ τῶν κατόπιν ἐκατοσταετηρίδων τοῦ Μέσου αἰῶνος, πλην τινῶν δορυχωτικῶν ἔργων. Νέας δὲ βίος ἤρξατο ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Νικόλαος ὁ Ε' ἱδρύσας τὸν νέον ναὸν τοῦ ἁγ. Πέτρου καὶ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βατικανοῦ, Σίξτος ὁ Δ' τὸ Σιξτεῖον παρεκκλήσιον, καὶ ἐπὶ τῶν κατόπιν παπῶν Ἀλεξάνδρου Σ', Ἰουλίου Β' καὶ Λέοντος Ι' οἱ περιφημότατοι ἀρχιτέκτονες, ὡς ὁ Βραμάντης, ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλως, καὶ ζωγράφοι ὡς ὁ Περουγίνος, ὁ Πιντουρίκιος καὶ ὁ Ῥαφαὴλ κ.α. διεκόσμησαν τὴν πόλιν δι' ἀθανάτων ἔργων τῆς τέχνης. Διακοπὴν τῆς ἐργασίας ταύτης ἐπήνεγκεν ἡ θῆσις τοῦ Ρ. ὑπὸ τῶν στρατευμάτων Καρόλου τοῦ Ε' 1527, ἀλλ' οὐχ ἤττον οἱ πάπα Παῦλος Γ', Ἰούλιος Γ' καὶ Παῦλος Ε' ἐξηκολούθησαν νὰ καλλιεργῶσι τὰς τέχνας καὶ Σίξτος ὁ Ε' οὐ μόνον ἐξημούργησε πολλὰ μεγαλοπρεπέστατα οἰκοδομήματα ἀλλὰ καὶ συμπαρέλαβεν ἐν τῇ ῥυμοτομίᾳ τῆς πόλεως ἥτις διέμεινεν ὀριστικῇ μέχρι τοῦ 1870, ἐκτεταμένα οἰκόπεδα, ἅπερ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα οἱ πάπα καὶ τὰ μεγάλα γέννη τῶν εὐπατριδῶν ἐπλήρωσαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ λαμπρῶν μεγάρων καὶ ἐπαύλεων. Κατὰ δὲ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἱδρύθησαν καὶ τὰ μεγάλα μουσεῖα, ἀπὸ δὲ τοῦ τρέχοντος ἀρχεῖται ἡ ἐποχὴ τῶν ἀνασκαφῶν δι' ὧν πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς ἤχθησαν πάλιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Γ'. Ἡ σημερινὴ πόλις ἔχει περιφέρειαν περ. 23 χμ., μετὰ 408 943 κατ. (1892) καὶ διαιρεῖται εἰς 15 τμήματα. Τὰ σύνορα τοῦ ὑπὸ οἰκοδομῶν καλυπτομένου ἐδάφους ἀποτελεῖ ἐν γένει τὸ Δύρηλιανὸν τεῖχος μεταβληθὲν ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις εἰς τινὰ μέρη, μετὰ τῶν περιφίμων πυλῶν Porta del Popolo (ἔργον τοῦ Βινιόλα 1561), Ρ. Pia (κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου), Ρ. San Giovanni παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ρ.

ΕΡΚΥΚΛΟΜΑΙΑΙΚΟΝ ΔΕΒΙΚΟΝ Σ'

Asinaria, Ρ. Portese (ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς οὐ μακρὰν τῆς ἀρχαίας Ρ. Portuensis), Ρ. San Pancrazio ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἰανικόλου, Ρ. Santo Spirito (1540, μὴ ἀποπερατωθείσης) κ.α. Ἐκ τῶν 10 γεφυρῶν αἵτινες ζευγνύουσι τὸν Τίβεριν, μόνον 3 εἶναι ἀρχαῖαι κατὰ μέγα μέρος: Ponte Sant'Angelo (Pons Aelius), Ρ. Quattro Capi (Pons Fabricius) καὶ Ρ. Retto (Pons Aemilius). Πρὸ τοῦ 1870 ἦσαν κυριώτεραι ὁδοὶ αἱ ἀπὸ τῆς πλατείας τοῦ Λαοῦ (Piazza del Popolo) ἀρχόμεναι Corso, Via di Ripetta καὶ Via del Babuino, ἐν δὲ τῇ ὑπὸ Σίξτου Ε' ῥυμοτομηθέντι τμήματι ἡ Via Sistina καὶ ἡ Via Quattro Fontane· νῦν δὲ ἡ κυρία ἀρτηρία τῆς συγκοινωνίας εἶναι ἡ Via Nazionale ἀπὸ τῶν θερμῶν τοῦ Διοκλητιανοῦ μέχρι τῆς πλατείας τῆς Βενετίας, συνεχιζομένη διὰ τοῦ Corso Vittorio Emanuele καταλήγουσας εἰς τὴν γέφυραν τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου. Εἰς πλατείας ἡ Ρ. εἶναι πλουσιωτάτη, κοσμοῦνται δὲ αὐταὶ διὰ κρηνῶν, στηλῶν καὶ ὀβελίσκων ὡς ἡ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Πέτρου, ἡ τοῦ Καπιτωλίου, ἡ πρὸ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων (Quirinale), ἡ πλατεῖα Colonna (μετὰ τῆς στήλης τοῦ Μ. Δύρηλιου ἀφ' ἧς καλεῖται (ἐν μέσῳ τοῦ Corso), ἡ πλ. di Montecitorio μετὰ τῆς Βουλῆς, αἱ πλ. Navona Farnese, Tartaruga (μετὰ ὠραίας κρήνης), ἡ πλ. Venezia, ἡ del Popolo, ἡ τῆς Ἰσπανίας ἐξ ἧς ὁδηγεῖ περίφημος κλίμαξ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγ. Τριάδος, ἡ τὸ Βίκτωρος Ἑμμανουὴλ περιβαλλομένη ὑπὸ στοῶν κλ. Ἐκ τῶν ναῶν οἱ σπουδαιότεροι εἶναι 7 βασιλικάι, τοῦ ἁγ. Πέτρου (βλ. Βατικανόν), τοῦ ἁγ. Παύλου ὑπεράνω τοῦ τάφου αὐτοῦ, κτισθεὶς ὑπὸ Θεοδοσίου καὶ Ὀνωρίου καὶ ἀνακαινισθεὶς λαμπρότατα μετὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ 1823, τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἐν Λατερανῶ, τῆς Παναγίας καλουμένης S. Maria Maggiore (ἡ μεγίστη τῶν ἐν Ρ. ἐκκλησιῶν τῆς Παναγίας, κατὰ τὴν παράδοσιν ἱδρυθεῖσα ἤδη τῷ 352), τοῦ ἁγίου Σταυροῦ ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἑλένης, τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ. Οἱ ναοὶ οὗτοι καίνται ὅλοι πρὸς τὴν περιφέρειαν τῆς ἀρχαίας πόλεως, τινὲς μάλιστα ἐκτὸς τοῦ τεῖχους καθ' ὅσον αἱ χριστιανικαὶ κοινότητες τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξηπλώνοντο ἐν τοῖς προαστεῖσις. Ἐκ τῶν ἄλλων ναῶν τινὲς εἶναι ἐκτισμένοι ἐντὸς ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, ὡς π. χ. πρὸς τὴν ἀγορὰν ὁ τῶν ἁγ. Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ ἐν τῷ ναφ' τοῦ Ῥωμύλου, ὁ τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου (in Miranda) ἐν τῷ τοῦ Ἀντωνίνου καὶ τῆς Φαυστίνης· τὴν κυρίαν αἰθούσαν τῶν θερμῶν τοῦ Διοκλητιανοῦ μετέβαλεν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Ἀγ-

γέλων· και τὸ Πάνθεον εἶναι νῦν ἐπίσης ναὸς τῆς Παναγίας. Ἀδυνατοῦμεν νὰ καταριθμήσωμεν ἐνταῦθα τοὺς 350 ναοὺς οἵτινες σχεδὸν ἅπαντες ἔχουσι τι τὸ ἀξιοθέατον, ὑποδεικνύμεν δὲ ὡς πολὺ ἀξίους λόγου ἀκόμη τοὺς ἑξῆς· τὸν τῆς Παναγίας Araceli (ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Καπιτωλίου Διὸς), τὸν τῆς Παναγίας ἐν Trastevere, ἄλλον ἐν Κοσμεδίνῳ, τῆς Παν. del Popolo, τοῦ δεσμευμένου ἁγ. Πέτρου (μετὰ τοῦ Μωϋσέως τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου), τῆς ἁγ. Καικιλίας, τοῦ ἁγ. Πέτρου ἐν Μοντωρίῳ. Πλεῖστα δὲ ὑπάρχουσι λαμπρὰ κτίρια μὴ ἐκκλησιαστικά, μεταξὺ τῶν ἐπὶ τῶν κατέχουσιν ἔξοχον θέσιν τὸ Βατικανόν, τὸ φρούριον τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου, τὸ Κυρινάλιον, τὸ Λατερανόν, τὰ ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου μέγα (βλ. περὶ τούτων τὰ ἰδιαίτερα ἀρθρα), πρὸς δὲ τὰ μεγαλοπρεπῆ μέγα Barberini (συλλογὴ ἀρχαίων μνημείων καὶ βιβλιοθήκη, μετὰ ἐκλεκτῆς πινακοθήκης), Borghese (περίφημος πινακοθήκη), Torlonia, Corsini (βιβλιοθήκη καὶ πινακοθήκη), Farnese (τοιχογραφίαι), Colonna (πινακοθήκη), Rospigliosi, Spada κατ. Καὶ εἰς τὰς κορυφὰς ἐπαύλεις εὐρηνται πλεῖστα ἔργα τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας τέχνης, ὡς εἰς τὰς καλουμένας Albani, Borghese, Ludovisi, Pamfili, τοιχογραφίαι δὲ κυρίως εἰς τὰς καλουμένας Farnesina (ἔργα τοῦ Ῥαφαήλ), Massimi κἄ. Ὑπολείπεται δὲ νῦν ν' ἀναφέρωμεν τὰ κυριώτερα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος καὶ σωζόμενα ἐστὶ καίτερά καταστραφέντα ἐν μέρει· εἶναι δὲ ταῦτα ἡ Ἀγορὰ μετὰ τῶν ναῶν τοῦ Βεσπασιανοῦ καὶ Κρόνου, τῶν Διοσκουρῶν, τοῦ Ἀντωνίνου καὶ τῆς Φαυστίνης, τῆς θριαμβευτικῆς πύλης τοῦ Σεπτιμίου Σεβήρου, τῆς στήλης τοῦ Φωκά, πλησίον τῆς Ἀγορᾶς ἡ βασιλικὴ τοῦ Κωνσταντίνου, αἱ πύλαι τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ Τίτου, τὸ ἀμφιθέατρον (Κολοσσαίον), εἴτα αἱ θέρμαι τοῦ Καρακαλλᾶ, Τίτου, Διοκλητιανοῦ κἄ., ἀνάκτορα ἐπὶ τοῦ Παλατίνου, αἱ στήλαι τοῦ Μάρκου Ἀυρηλίου (τέρουσα νῦν τὸν ἀνδριάντα τοῦ ἁγ. Παύλου) καὶ τοῦ Τραϊανοῦ (μετὰ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἁγ. Πέτρου), 12 ὀβελίσκοι, τὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα τοῦ Ἀδριανού, τῶν Σεπτιμίων, ἡ πυραμὶς τοῦ Κεστίου, τὸ θέατρον τοῦ Μαρκέλλου, ὁ ναὸς τῆς Ἰατέρας Ἀθηνᾶς, μέγιστα ὀβελίσκοι κλ.

Ἀπὸ τοῦ 1870 ἀναδιοργανώθησαν ἐντελῶς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα. Τὸ πανεπιστήμιον ἱδρῦθη 1303 ὑπὸ τοῦ πάπα Βενεφάτιου Η', ἔχει δὲ ἀπὸ τοῦ 1870 4 σχολὰς πανεπιστημιακὰς, πρὸς δὲ τμήματα τεχνικόν, φαρμακευτικόν, ἀρχαιολογικόν, τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν κλ., φοιτητὰς δὲ εἶχε 1893/4 ἐν ὅλῳ 1752· μετ' αὐτοῦ συνδέονται ἀστροσκοπεῖον, πολυάριθμοι συλλογαὶ κλ.

Ἐκτός αὐτοῦ ὑπάρχουσι κολλέγιον δι' ἱερεῖς τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὸ καλούμενον Ῥωμαϊκὸν ὑπὸ τῶν Ἱησοῦιτῶν διευθυνόμενον, ἀκαδημία διὰ διπλωμάτας καὶ διοικητικούς ὑπαλλήλους, ἰδιαίτερα κολλέγια διὰ γερμανοὺς, βοημοὺς κλ. ἱερεῖς, μέγα διδασκαλεῖον θηλέων, σχολὴ τῶν ὁραίων τεχνῶν, ὧδεῖον καὶ πολλαὶ ἄλλαι σχολαὶ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως κλ. Ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν ἴσταται ἡ τῷ 1603 ἱδρυθεῖσα Accademia de' Lincei (κυρίως διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας), ἔρχονται δ' εἴτα ἀκαδημαῖαι τῶν Ἀρχαίων, ἡ Τιβερινή, ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ ἁγ. Λουκά, ἡ τῆς ἀρχαιολογίας, διάφοροι ἱστορικαὶ κἄπ. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία διατηροῦσιν ἐν Ῥώμῃ ἀρχαιολογικὰ ἱνστιτούτα, ἡ Πρωσία καὶ ἡ Αὐστρία ἱστορικά, ἡ Γαλλία, Ἰσπανία καὶ τὸ Βέλγιον καλλιτεχνικά. Μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς Ρ. καὶ εἰς βιβλιοθήκας, ὧν κυριώτεραι εἶναι αἱ τοῦ Βατικανοῦ (βλ. λ.), ἡ τοῦ Ἡκτορος Ἐμμανουήλ, ἡ Casanatense, ἡ Angelica, ἡ Alessandrina (ἀνήκουσα εἰς τὸ πανεπιστήμιον), ἡ Vallicelliana, ἡ Corsiniana (μετὰ μεγίστης συλλογῆς χαλκογραφικῶν), καὶ αἱ ἀνήκουσαι εἰς ἰδιώτας Barberina, Chigiana, ἐν αἷς ἀπάσαις εὐρηνται καὶ πολλαὶ χιλιάδες πολυτιμοτάτων χειρογράφων. Οὐδεμία δὲ πόλις τῆς ὑψηλῆς δύναται νὰ παραβληθῇ μετὰ τῆς Ρ. ὡς πρὸς τὰ ἔργα τῶν ὁραίων τεχνῶν. Τὰ παπικὰ μουσεῖα τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ Λατερανοῦ, τὰ δημοτικὰ ἐν τῇ μέσῳ τῶν Ἐπιμελητῶν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου λόφου καὶ τῷ περικλυτῷ «τοῦ Καπιτωλίου» καὶ τὸ λεγόμενον Urbano ἐπὶ τοῦ Καίλιου, τὸ Ἐθνικὸν μουσεῖον ἐν ταῖς θέρμαις τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τὸ λεγόμενον Torlonia περιέχουσι τοιοῦτον πλοῦτον ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης ὅς οὐδαμῶς ἄλλαχού εὐρηνται, διὸ καὶ ἡ Ρ. ἀνέκαθεν κατέστη κέντρον τῶν καλλιτεχνῶν συρρεόντων ἐκεῖ πρὸς σπουδὴν τῶν κειμηλίων ἐκείνων. Μεταξὺ τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων διατρέπουσι τὰ νοσοκομεῖα τοῦ ἁγ. Πνεύματος (ἱδρῦθ. 1200) καὶ τοῦ ἁγ. Μιχαήλ (ἱδρ. 1686). Ἐν Ρ. δὲν ἀνεπύχθη σπουδαία βιομηχανία· οἱ κυριώτεροι πόροι τῶν κατοίκων εἶναι οἱ ξένοι ὧν μέγιστος ἀριθμὸς ἐπισκέπτεται κατ' ἔτος τὴν «αἰώνιον» πόλιν, καὶ τὸ ἐμπόριον ἔργων τῆς τέχνης ὅπερ ἀκμάζει λίαν.

Πλησίον τῆς Ρ. εὐρηνται αἱ περίφημοι Κατακόμβαι (βλ. λ.). Ἡ εὐρυτέρα περιοχὴ τῆς Ρ., εἰ πρὸς Ν ἐκτεινόμενοι Κάμποι (Campagna), περιλαμβάνοντες τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἀρχαίου Λατίου, εἶχε τὸ πάλαι τὴν ἀποψιν ἀνθούσας κήπου μετὰ μεγαλοπρεπῶν ἐπαύλειων καὶ ἑξοχῶν τῶν κατοίκων. Τανῦν δμως εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἔρημος καὶ κατατρυχέται ὑπὸ ἑλωδῶν πυρε-

τῶν· εὐρηνται δ' ἐν αὐτῇ πολλὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιότητος, κυρίως τὰ περὶ τὴν Ἀππιαν ὁδὸν ἐπιτύμβια μνημεῖα τῆς Καϊκιλίας Μετέλλης κλπ.

Ἱστορία. Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τῆς Ρ. εἶναι λίαν σκοτεινὴ καὶ ἀμφίβολος καὶ τὰ κατ' αὐτὴν περικαλύπτονται εἰσέτι μεθ' ἑλκας τὰς προσπάθειάς καὶ μελέτας τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης ὑπὸ πυκνοῦ πέπλου· ἀκριδῶς δὲ ἀναμφισβήτητα θεωροῦνται τὰ γεγονότα τῆς τῶν Ῥωμαίων ἱστορίας κυρίως ἀπὸ τοῦ πρώτου Λιβυκοῦ πολέμου. Κατὰ τὴν τείως ἐπικρατοῦσαν παράδοσιν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ ἰδρύσεως τῆς πόλεως Ρ. καὶ τοῦ κράτους τῶν Ῥωμαίων, κατὰ τὸν Τίτον Λιβίων, Οὐάρωνα καὶ Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσεά, ἥτις σήμερον ὁμῶς τῆς ἐλαχίστης τυγχάνει ἀξιοπιστίας ἀπὸ τῶν ἔργων τοῦ Βίκου, Νίβουρ καὶ ἄλλων ἐφεξῆς ἱστορικῶν ἰδίως Γερμανῶν καὶ ἀνάγεται μᾶλλον εἰς τὸν κύκλον τῆς μυθολογίας, ὃ Ῥωμύλος ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου ἐν ἔτει 753 π. Χ. ἦν κατεστῆσεν αὐτὸν διὰ τοὺς φυγάδας εἰς οὓς ἐκόρισε συζύγους διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῶν Σαβίνων γυναικῶν. Ἡ ἐνεκα τούτου προελθούσα ἔρις μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς Σαβίνης ἔληξε διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς Ρ. ὑπὸ ἴδιον βασιλεῖα τὸν Τίτον Τάτιον. Ὁ Ῥωμύλος ἐσχμήματισε τὴν σύγκλητον καὶ εἶδος ἐκκλησίας τοῦ δήμου συνισταμένης ἐξ ἰσοτελῶν πολιτῶν (Πατρικίων) καὶ καλουμένης φρατρικῆς ἐκκλησίας (comitia curiata) καὶ ἐδημιούργησε στρατόν. Μετὰ τούτον ἐξ βασιλεῖς ἤρξαν τῆς Ρ. ἀπὸ τοῦ 716 μέχρι τοῦ 510 κατὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ Οὐάρωνος, ὁ Νουμάς Πομπήλιος, Τύλλος Ὀστίλιος, Ἀγκος Μάρκιος, Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος, Σέρβιος Τύλλιος καὶ Ταρκύνιος ὁ ἀπερμήγανος ὅστις ἐνεκα τῶν βίαιοπραγιῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σέξτου ἐπέφερε τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας. Πυρρὴν τῆς παραδόσεως ταύτης περὶ τῆς βασιλείας εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ρ. ἡ πραχθεῖσα ἐκ διαφορῶν φυλῶν (τῶν Ῥαμνήων, τῶν Τιτιείων καὶ τῶν Λουκέρων) καὶ ἡ ἐπικράτησις τῆς ἰσχύος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ Λατοῦ. Ἀντὶ δὲ τῶν βασιλέων ἐξελέγοντο ἕκτοτε κατ' ἔτος ἐκ τῆς τάξεως τῶν Πατρικίων δύο ὑπατοὶ (consules ἢ καὶ praetores κατ' ἀρχαῖς λεγόμενοι) ἐξ ὧν πρῶτος ὑπῆρξεν ὁ Ἰούνιος Βρούτος καὶ ὁ Ταρκύνιος Κολλατίνος ὃν μετ' οὐ πολὺ ἀντικατέστησεν ὁ Οὐαλέριος Πομπηλιόλας. Οἱ Ταρκύνιοι ἐν τῷ μεταξύ ματαιῶς ἐποίησαν πολλὰς ἀποπειράς ὅπως ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν θρόνον, τῇ βοηθείᾳ μάλιστα τοῦ Πορσήνα βασιλέως τοῦ Κλουσίου ὅστις ὁμῶς κατάρθρωσε τῷ 507 νὰ παραχωρηθῇ εἰς αὐτὸν ἡ δεξιὰ δόχη τοῦ Τιβερίου. Περὶ τὸ ἔτος 498 ἰδρύθη νέα ἑκτακτος

ἀρχὴ ἡ δικτατορία (βλ. Δικτάτωρ). βραδύτερον δὲ ἐνικήθησαν οἱ Λατίνοι· παρὰ τὴν λίμνην Ῥηγίλλην, μεθ' ὃ ἀνευώθη ἡ Λατινικὴ ὁμοσπονδία, ἐν ᾗ ἡ Ρ. εἶχε τὴν ἡγεμονίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πτώσις τῆς βασιλείας ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς Πατρικίους ὅπως στερήσωσι τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν δημοτικὴν τάξιν ἡ πληθεῖους, οἵτινες κατήγοντο ἐκ τῶν μεταναστευσάντων εἰς Ρ. πολυαριθμῶν κατοίκων τῶν ὑποταγείσων πόλεων, τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν καὶ νὰ ἐπιβαρύνωσιν αὐτοὺς διὰ χρεῶν, ἀπεχώρησαν τῷ 494 οἱ δημοτικοὶ εἰς τὸ παρὰ τὴν πόλιν ὄρος τὸ λεγόμενον Ἰέρων, ἔθεν δὲν ἐπανήλθον εἰμὴ ἀφ' οὗ πρῶτον ἐπέτυχον τὴν δημοκρασίαν τῆς ἐξουσίας τῶν δημάρχων πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς τάξεώς των. Ἐν ἔτει 477 ἡ Φαβία γενεὰ ἐθυσιάσθη πᾶσα πλὴν ἐνὸς μέλους πολεμοῦσα κατὰ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Οὐλήων· τῷ δὲ 451 κατὰ πρότασιν τοῦ δημάρχου Τερεντίλιου ἄρσα διωρίσθησαν οἱ δέκα ἄνδρες (decemviri) ἔχοντες δικτατορικὴν ἐξουσίαν ὅπως ἀναγράψωσι τοὺς νόμους καὶ οὗτοι συνέταξαν αὐτοὺς ἐν δέκα βέλτοις εἰς ἃς προστετέθησαν ἑτεραι· δύο ὑπὲρ τῶν νέων τοιούτων τῶν ἐκλεγέντων τὸ ἐπόμενον ἔτος. Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν τούτων οἵτινες ὠνομάσθησαν οἱ δωδεκάδελτοι νόμοι ἢ ἀπλῶς ἡ δωδεκάδελτος, οἱ δέκα ἄνδρες ἡ δεκάρχαι ἠθέλησαν παρανόμως νὰ ἐξακολουθήσωσι μένοντες ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἐτράπησαν εἰς παντοειδεῖς βίαιοπραγίας δι' ὃ καὶ κατέπεσαν τῆς ἀρχῆς τῷ 449, μεθ' ὃ ἐδόθησαν εἰς τὰς φυλετικὰς ἐκκλησίας (comitia tributa) πολιτικὰ δικαιώματα· ἐν ἔτει δὲ 445 παρεχωρήθη τὸ δίκαιον τῆς ἐπιγαμίας μεταξὺ πατρικίων καὶ πληθεῖων καὶ ἐπετράπη ἡ ἐκλογὴ τῶν χιλιάρχων ὑπατικῆς ἐξουσίας (tribuni militum consulari potestate), ἔτι καὶ ἀπὸ δημοτικῆς καταγωγῆς οἵτινες καὶ ἀντικατέστησαν τοὺς ὑπάτους ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον. Τῷ 396 οἱ Ῥωμαῖοι ὑπῆρξαν νικηφόροι τοῦ Καμύλλου καταστρέψαντος τὴν πόλιν τῶν Οὐλήων μετὰ ἐπίμοχθον πολιορκίαν, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐν ἔτει 390 ὑπέστησαν δεινὴν ἤτταν πολεμοῦντες παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀλλίαν πρὸς τοὺς Γαλάτας οἵτινες κατόπιν εἰσῆλθασαν ἐντὸς τῆς Ρ. δρῶντες αὐτὴν καὶ δὲν ἐξεβλήθησαν τῆς ἀποτεφρωθείσης πόλεως εἰμὴ λαμβάνοντες ὑπέρογκα λύτρα. Ὁ Κάμυλλος τότε ἀποκατέστησε διὰ ἐπιτυχῶν ἀγώνων τὴν ἐξωτερικὴν δύναμιν τῆς πόλεως διοργανώσας καὶ τὸν στρατὸν ἐξαιρετικῶς. Τῷ δὲ 368 ἐγένοντο δεκταὶ αἱ προτάσεις τῶν δημάρχων Γ. Λικινίου Στόλωνος καὶ Λ. Σεξτίου αἱ σκοποῦσαι τὴν ἐλάφρυνσιν τῆς τάξεως τῶν πληθεῖων καὶ τὴν ἰσοπολιτείαν αὐτῶν μετὰ τῶν πατρικίων, τοῦ Σεξτίου ἐκλεγέντος τὸ αὐτὸ ἔτος πρώτου ὑπάτου ἐκ τῆς δημοτικῆς τάξεως. Κατὰ τὰ

ἐτῆ 343-341 ἐγένετο ὁ πρῶτος Σαυνιτικὸς ἢ Σαμνιτικὸς πόλεμος καθ' ὃν οἱ Σαυνῖται ἠττήθησαν ἐπὶ τοῦ Γαύρου ὄρους τῆς Καμπανίας καὶ περὶ τὴν Σουέσσουλαν· τῷ δὲ 340 οἱ Λατῖνοι ἀπαιεράθησαν νὰ διαλύσωσι τὴν ὁμοσπονδίαν μετὰ τῆς Ρ. ἀλλὰ κατετροπώθησαν παρὰ τὸ ὄρος Ουεσούδιον καὶ τῷ 338 ὑπετάγησαν ὁλοσχερῶς γενόμενοι ὑπήκοοι τῆς Ρ. ἦτοι πολῖται ἀνευ δικαίωματος ψήφου. Ἐν τῷ δευτέρῳ Σαυνιτικῷ πολέμῳ τῷ διαρκέσαντι εἴκοσι καὶ ἕξ ἐτῆ ἀπὸ τοῦ 326 ἠναγκάσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ συνθηκολογήσωσιν ἐπονειδίως κατὰ τὰ κατὰ Καυδίον στενά, ἀλλ' ὕστερον τῷ 316 ὑπερίσχυσαν πάλιν διὰ τοῦ Λ. Παπυρίου Κούρσορος τοῦ νικησαντος προσέτι τῷ 309 τοὺς Τυρρηνοὺς καὶ Ὀμβροὺς. Κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον Σαυνιτικὸν πόλεμον ἀπὸ τοῦ 298-290 ἤσαντο ὁ Κ. Φάβιος καὶ ὁ Π. Δέκιος, ὅστις καὶ ἔκουσας ἀφωσιώθη ὑπὲρ τῆς πατρίδος πεσών, κρίσιμον νίκην ἐν ἔτει 295 παρὰ τὸ Σεντῖνον ἐναντίον τῶν μετὰ τῶν Γαλατῶν ἠγμένων Σαυνιτῶν, οἵτινες βραδύτερον τῷ 295 ὑπετάγησαν ὁλοσχερῶς ὡς καὶ τῷ 283 οἱ Τυρρηνοὶ ἢ Ἐτρούσκοι, οἱ Ὀμβροὶ καὶ οἱ Βεῖοι καὶ ἐγένοντο πάντες σύμμαχοι (socii) τῶν Ῥωμαίων. Οὗτοι δὲ κατὰ τὰ ἐτῆ 280 καὶ 279 ἠττήθησαν παρὰ τὴν Ἡράκλειαν καὶ παρὰ τὸ Ἀσκλον ὑπὸ τοῦ Πύρρου βασιλέως τῆς Ἡπείρου, ἐλθόντος εἰς Ἰταλίαν πρὸς βοήθειαν τῶν Ταραντίνων ἀπειλουμένων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· πλὴν κατάρθωσαν διὰ τῆς ἐνικησεως τοῦ Πύρρου παρὰ τὸ Βενέβεντον ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Μανίου Κουρίου Δεντάτου τῷ 275 νὰ ἐκδιώξωσι τοῦτον τῆς Ἰταλίας, μεθ' ὃ ἠδυνήθησαν νὰ τάξωσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν των τῷ 272 τὸν Τάραντα καὶ μέχρι τοῦ 266 τὴν μέσθην καὶ κάτω Ἰταλίαν.

Ἐρως τις περὶ τῆς Μεσοήνης ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ πρὸς ἐκρηγνῆναι τοῦ πρώτου Καρχηδόνα· καὶ οὗ ἡ Λιβυκοῦ πολέμου (264-241) μετὰ τῆς Καρχηδόνας, καθ' ὃν οἱ Ῥωμαῖοι τῇ βοήθειᾳ Ἰέρωνος τοῦ Β' τυράννου τῶν Συρακουσῶν ἐκυρίευσαν ταχέως τὴν Σικελίαν, νικῶντες τοὺς πολεμίους ἐν τῇ κατὰ πρῶτιστον ναυμαχίᾳ αὐτῶν παρὰ τὰς Μυλὰς ὑπὸ τὸν Γ. Δουίλιον ἐν ἔτει 260, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν ὕστερον νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν ἀμυναν ἀπλῶς τῆς Σικελίας μετὰ τὴν παρὰ τὴν Τύνιδα τῷ 255 ἦτταν τοῦ Ῥηγούλου, ὅστις ὅμως τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχε κατορθώσει νικῶν τοὺς Καρχηδόνας παρὰ τὸ Ἐκνομον νὰ καταλάβῃ μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Μετὰ δὲ τὴν νίκην τοῦ ὑπάτου Γ. Λουτατίου Κάτλου παρὰ τὰς Αἰγούσας νήσους κατὰ τῶν Καρχηδονίων τῷ 241 ἐγένετο συνθήκη καθ' ἣν ἡ Σικελία παρεχωρήθη εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὕστερον ἀπε-

σπάσθη τῷ 238 ἡ Κύρνος καὶ ἡ Σαρδώ. Οἱ Ῥωμαῖοι κατόπιν ἐπολέμησαν τοὺς Ἰλλυριοὺς κατὰ τὰ ἐτῆ 229-228, καθυποτάξαντες ὕστερον (225-222) τοὺς ἐντεθεὶν τῶν Ἀλπεων Γαλάτας. Κατὰ τὸν β' Καρχηδορικὸν πόλεμον (218-201) ἐνίκησεν ὁ Ἀννίβας, ἐκκινήσας ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας διὰ τῆς Γαλατίας καὶ τῶν Ἀλπεων, τοὺς Ῥωμαίους παρὰ τὸν ποταμὸν Τίκινον τῷ 218 ὡς καὶ παρὰ τὸν Τρεβίαν, τῷ δὲ 217 παρὰ τὴν λίμνην Ταρσιμένην πλησίον τῆς πόλεως Περουσίας καὶ τῷ 216 κατ' ἐξοχὴν παρὰ τὰς Κάννας τῆς Ἀπουλίας, δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ ἐπιτεθῇ μόνος κατὰ τῆς πόλεως Ρ. Διαχειμάσας δὲ ἐν Κατῷ ἠττήθη τῷ 215 κατὰ πρῶτον ἐν Καμπανίᾳ μεθ' ὃ ἀπεφάσισε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον ἐν Σικελίᾳ, ἐνθα τῷ 212 ἐκυριεύθησαν αἱ Συρακουσαι ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου, καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἐκεῖ δὲ κατέλαβεν ἐξ ἐφ' ὅδου ὁ Σκιπίων τὴν νῆαν Καρχηδόνα ἢ Καρθαγίνην τῷ 210, κυριεύσας ὕστερον ὅλην τὴν χερσόνησον τῷ 206. Ἡ ἀπόπειρα τοῦ Ἀννίβα ὅπως ἐνισχύσῃ τὰς δυνάμεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀσπερῦβα ἐν Ἰταλίᾳ ἔληξε διὰ τῆς ἠττῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου ἐν Μεταύρῳ τῷ 207· ὥσαύτως δὲ ἀπέτυχεν ἑτέρα ἀπόπειρα γενομένη μετὰ τρία ἐτῆ ὑπὸ τοῦ ἄλλου ἀδελφοῦ του Μάγωνος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπορεύθη μετὰ στρατοῦ ὁ Σκιπίων τῷ 204 εἰς Ἀφρικὴν ἐνθα ἠκολούθησεν αὐτὸν τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Ἀννίβας, ὅστις ἠττήθη κατὰ κράτος ἐν τῇ μεγάλῃ μάχῃ παρὰ τὴν Ζάμαν (τῷ 202) ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος τοῦ ἐπονυμασθέντος ὕστερον Ἀφρικανοῦ. Κατὰ δὲ τὴν ἐν ἔτει 201 γενομένην εἰρήνην ἠναγκάσθη ἡ Καρχηδόνα νὰ στερηθῇ ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων τῆς Ἰσπανίας, νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν στόλον τῆς καὶ νὰ υποχρεωθῇ ὅπως τοῦ λοιποῦ οὐδένα πόλεμον ἐπιχειρήσῃ ἀνευ τῆς ἀδείας τῆς Ρ.

Ἐκτοτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐπράπησαν πρὸς Ἀνατολὰς κηρύξαντες τῷ 200 τὴν πόλεμον κατὰ Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας καὶ καταλύσαντες ὑπὸ στρατηγὸν τὸν Γ. Κοίντιον Φλαμινίον διὰ τῆς νίκης αὐτοῦ ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς τῷ 197 τὴν κυριαρχίαν τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ εἰς Ἀσίαν καταφυγόντος Ἀννίβα ἐκίρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων Ἀντίοχος ὁ Μέγας βασιλεὺς τῆς Συρίας, ἀλλ' ἠττήθη ἐν Θερμοπύλαις μὲν τῷ 191 ὑπὸ τοῦ Μανίου Ἀχιλίου Γλαβριώνος, ἐν Μαγνησίᾳ δὲ τῇ πρὸς Σιπύλῳ ὑπὸ τοῦ Λ. Κορνηλίου Σκιπίωνος ἀδελφοῦ τοῦ Ἀφρικανοῦ τῷ 190, ἀναγκασθεὶς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 189 νὰ πληρώσῃ 15 χιλ. ταλάντων καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι τοῦ Τούρου εἰς τοὺς Ῥωμαίους οἵτινες παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὰς συμμάχους των Πέργαμον καὶ Ρόδον. Κατὰ

τόν β' Μακεδονικόν πόλεμον (171-168) νικήσας ὁ ὕπατος Λ. Δίμιλιος Παῦλος τὸν βασιλέα Περσέα παρὰ τὴν Πύδναν τῷ 168 π. Χ. ἐπέφερε τὸ τέλος τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους· κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐκυριεύθη ἡ Ἠπειρος, καὶ τῷ 148 κατεστάλη ἡ ὑπὸ τὸν Ἀνδρίσκον ἐν Μακεδονίᾳ στάσις, γενομένης τῆς Μακεδονίας Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας. Ἐν ἔτει 146 ἔλαβε τέλος ὁ Ἀχαϊκὸς δεσμὸς ἀλύσεως τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ Μομίου, μεθ' ὃ ἡ Ἑλλάς ἐστερήθη τῶν τελευταίων αὐτῆς ἐλευθεριῶν.

Κατὰ τὸν γ' Λιβυκόν πόλεμον (149-146) κτεστράφη καὶ ἀπετεφρώθη μεθ' ἡρώικῆν ἀντιστάσιν τῶν κοιτῶνων ἡ πόλις Καρχηδών ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος Δίμιλιανοῦ τοῦ νεωτέρου Ἀφρικανοῦ ἐπικληθέντος ἐν ἔτει 146. τὸ δὲ κράτος αὐτῆς τέλειον ἐξηφανίσθη· ἐν ἔτει δὲ 133 ἐκκληροδότησε ἀποθνήσκων Ἀιταλὸς ὁ Γ' βασιλεὺς τοῦ Περγάμου εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸ κράτος αὐτοῦ, ὅπερ ἀπετέλεσεν ἔκτετε τὴν ἐπαρχίαν Ἀσίαν, καὶ Σκιπίων ὁ Δίμιλιανὸς κατέστρεψεν ἀπανθρώπως τὴν πόλιν Νουμαντίαν ἐν Ἰσπανίᾳ στασιάζασαν. Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἤρξαντο ἐν αὐτῇ τῇ πόλει Ρ. αἱ παραχαί αἱ προκληθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀναμορφωτικῶν σχεδίων τῶν Γράκων· αἱ τὸν δὲ τούτων ἦτο ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε προκύψει ἀντὶ τῆς προτέρας ἐξαφανισθείσης διαιρέσεως εἰς ποτρίκιους καὶ πληβίους νέα ἀντίθεσις τῶν ἀριστῶν (optimates) ἢ γνωρίμων (nobiles) ἦτοι τῶν ἀρχουσῶν οἰκογενειῶν, αἱτινες κατεῖχον τὰς ἀνωτέρας προσδοφόρους θέσεις τῆς πολιτείας καὶ εἶχον τὸ κέντρον αὐτῶν ἐν τῇ συγκλήτῳ, καὶ τῶν τοῦ δήμου ἢ δημοτικῶν (populares), αἱτινες ἀπετελοῦντο ἐκ τοῦ ἀκτῆμονος ἀλλ' ὁσημέραι πολυκλήθεστον πρὸς τὴν Ῥώμην κατερχομένου πληθους· μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἐμεσολάβει τρίτη τις πλουσία τάξις ἡ τῶν ἱππέων (equites). Ὄθεν τῷ 133 ἀπαιρέθη ὁ δῆμαρχος Τιβ. Σεμπρόνιος Γράκχος δι' ἀγροτικοῦ νόμου κελεύοντος τὴν διανομὴν τῆς δημοσίας χώρας (ager publicus) εἰς τοὺς πτωχοτέρους τῶν πολιτῶν, νὰ περιορίσῃ τὴν πενίαν τοῦ πληθους, ἀλλ' ἐθανατώθη ὑπὸ στάσεως τῶν ἀριστῶν· ὡσαύτως δὲ τῷ 121 ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Γάιος ὅστις πρὸς τούτοις ἤθελε νὰ συντρίψῃ τὴν ἰσχὺν τῆς συγκλήτου. Οἱ ἀριστεῖς τότε ἐποίησαντο κακὴν χρῆσιν τῆς νίκης τῶν φερόμενοι μετ' ἀναιδοῦς ἀπληστίας, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὑπέσκαψαν τὴν δυναμὴν τῶν ἐν ταῖς ἀποτυχίαις αὐτῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ Ἰουγούρθα (112-106 π. Χ.). Κατὰ ταῦτα τὰ ἐτῆ ὁ Γ. Μάριος εἰς τῶν ἡγετῶν τῆς δημοτικῆς τάξεως κατετρέπωσε τὸν Ἰουγούρθαν βασιλέα τῆς Νουμιδίας ἢ Νομαδικῆς καὶ ὕστερον τῷ 102-101 τοὺς ἐπιδραμόντας Κίμβρους καὶ Τεύτονας.

Μετὰ τὸν συμμαχικὸν ἢ Μαρσικὸν πόλεμον (90-88) ἐδέησε νὰ παρὰσχωσιν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἰταλίας τὴν ἰσοπολιτείαν. Ἐν ἔτει δὲ 88 ἐξεργάγη ὁ α' ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Μαρίου καὶ Σύλλα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συγκλητικῆς μερίδος, ὅστις ἐξεδίωξε τῆς Ἰταλίας τὸν πρῶτον καὶ ἐτράπη ὕστερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔνθα δις ἐνίκησε τὸν στρατὸν τοῦ Μιθραδάτου βασιλέως τοῦ Πόντου ἀναγκάσας τοῦτον νὰ συνθηκολογήσῃ, καθ' ὃν χρόνον ὁ Μάριος ἐπιστρέψας εἰς Ῥώμην τῇ βοηθείᾳ τοῦ Κίννα τῷ 87 π. Χ. ἀπέδωκε πάλιν εἰς τὴν δημοτικὴν μερίδα τὴν ἀνοδὸν αὐτῆς ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν. Ὁ δὲ Σύλλας ἐπανελθὼν τῷ 83 ἐκρήμνισεν ἐκ δευτέρου ταύτην καὶ ἐξήτησε διὰ σκληροτάτων καταδιώξεων, τῶν διαδοχικῶν αὐτοῦ προγραφῶν (proscriptiones), ὡς καὶ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς δημαρχικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς τῶν φρατρικῶν ἐκκλησιῶν, προσέτι δὲ διὰ τῆς αὐξηήσεως τῶν δικαιοματίων τῆς συγκλήτου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σύλλα τῷ 78 ἐγένετο ὁ Πομπήιος ἡγέτης τῆς συγκλητικῆς μερίδος, ὅστις ἐπέρανε τὸν Σερτωριανὸν πόλεμον (77-72), μετὰ δὲ τοῦ Κράσσου τὸν ἐναντίον τῶν δούλων (82-71), ἐξηφάνισε τοὺς πειρατὰς τῷ 67 καὶ ἐξηκολούθησε τὸν μετ' ἐπιτυχίας ἀγῶνα τοῦ Λουκούλλου κατὰ τοῦ Μιθραδάτου περατώνσας αὐτόν, μεθ' ὃ ὁ Πόντος, ἡ Κιλικία καὶ ἡ Συρία κατέστησαν Ῥωμ. ἐπαρχίαι. Ἡ συγκλητικὴ μερίς κατέσταιλε μὲν τῇ δραστηρίῳ ἐνεργείᾳ τοῦ Κικέρωνος τὴν συνωμοσίαν τοῦ Κατιλίνα τῷ 63, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἐξουσίαν πρὸ τῶν κομματικῶν ἐρίδων καὶ τῆς φιλαυτίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας. Ὄθεν ὁ Πομπήιος συνῆψε μὲν, ὅπως ταπεινώσῃ τὴν συγκλήτον, μετὰ τοῦ Κράσσου καὶ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὴν πρώτην τριανδρίαν τῷ 60, ἀλλ' ὅτε τέλος ἡ συγκλήτος ἐδωκεν αὐτῷ τὴν ὑπάτην ἀρχὴν τῷ 52 ἦλθεν εἰς δεινὴν ἐρίδα τῷ 49 μετὰ τοῦ Καίσαρος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε καθυποτάξῃ τὴν Γαλατίαν κατὰ τὸ διάστημα ἑπτὰ ἐτῶν. Τότε ἐξεργάγη ὁ β' ἐμφύλιος πόλεμος ἀπὸ τοῦ 49-45, καθ' ὃν ὁ Πομπήιος ἀπώλεσεν ἐν μὲν Φαρσάλῳ τὴν ἀρχήν, ἐν δὲ Δίγυπτῳ τὸν βίον τῷ 48· ὁ Καῖσαρ εἰτα δὲ ἐξεμηδένισε τῷ 46 παρὰ τὴν Θάψον καὶ τῷ 45 παρὰ τὴν Μούνδαν τὰ λείψανα τῶν ὁπαδῶν τοῦ Πομπηίου, ἀνυψωθείς ὕστερον εἰς ἰσόβιον δικτάτορα καὶ εἰς στρατηγὸν αὐτοκράτορα μετὰ μονοκρατορικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἠμποδίσθη ἐν τῇ ἀποπερατώσει τοῦ μοναρχικοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος διὰ τοῦ φόνου αὐτοῦ ἐν τῇ συγκλήτῳ ὑπὸ συνομωτῶν ἀρχηγούντων τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασσίου κατὰ τὰς εἰδοὺς (15) τοῦ Μαρτίου 44. Ἐν τούτοις ἡ ἀπόπειρα ὅπως

ἐκ νέου ἀποκατασταθῇ ἡ ἐλευθέρα πολιτεία ἀπέτυχε διὰ τῆς ἥττης τῶν φονέων τοῦ Καίσαρος ἐν Φιλίπποις (42) καὶ τῆς δευτέρας τριανδρίας τοῦ Λεπίδου, Ἀντωνίου καὶ Ὀκταβιανοῦ καθ' ἣν οἱ τρεῖς ἀνδρες διενείμαντο τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Τῷ δὲ 36 π. Χ. ὁ Λέπιδος ἐστερήθη τοῦ μέρους αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ὀκταβιανοῦ, ὅστις τέλος νικῆσας (τῇ 2 Σεπτ. 31), παρὰ τὸ Ἀκτιον τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν βασιλίσσαν τῆς Αἰγύπτου ἥς τὸ κράτος ἐγένετο Ῥωμ. ἐπαρχία τὸ ἐπὶ ἐτος, κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὴν μονοκρατορίαν ἐπὶ σύμπαντος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ.

Ὁ Ὀκταβιανὸς Καίσαρ ἄρξας ἀπὸ 31 π. Χ. μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 14 μ. Χ. ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς πρόκριτος ἢ πρίγκιψ τῆς συγκλήτου (princeps senatus), προσλαβὼν καὶ τῷ 27 π. Χ. τὸν τίτλον τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἤσκησε διὰ τῆς συνενώσεως πάντων τῶν ὑπᾶτων ἀξιωματίων τῆς ἐλευθέρας πολιτείας ἐν αὐτῷ τὴν μονοκρατορίαν, ἣν ἐστερέωσε διὰ τῆς ἡπιότητος καὶ μεριμνῆς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς δημοσίας εὐημερίας καὶ τῆς ἐπαναγωγῆς τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας· διὰ δὲ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς κατακτήσεως τῆς Ἰσπανίας τῷ 19, καὶ διὰ νέων προσκτήσεων μετὰ πολυετέος πολέμου, τῆς Παννονίας, Μοισίας, Ραιτίας, Βινδελικίας καὶ Νωρικῆς ἠῤῥῃσεν ἐτι μᾶλλον τὸ παγκόσμιον Ῥωμ. κράτος τὸ πρὸς τοῖς ἄλλοις περιλαμβάνον πάσας τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον χώρας. Μόνον δὲ ἡ κατακτήσις τῆς Γερμανίας ἐματαιώθη διὰ τῆς τελείας ἥττης τοῦ Κοϊντίλου Οὐάρου ἐν τῷ Τεουβοβουργῷ Ἀρμυῶ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Ἀρμίνου τοῦ ἡγεμόνος τῶν Χερούσκων τῷ 9 μ. Χ. Ἐκ τῶν μετὰ τὸν Αὐγούστου αὐτοκρατόρων ὁ Τιβέριος ἀπὸ τοῦ 14-37 μ. Χ. ἐξήσκησε καταθλιπτικὴν πρίσιν ἰδίως διὰ τῆς περὶ τῶν ἐγκλημάτων καθοσιώσεως διαδικασίας, ὁ Καλιγούλας (37-41) ὑπῆρξε μαυρωδὴς ἄσωτος καὶ λυμῶν, ὁ δὲ Κλαύδιος (41-54) ὄργανον τῶν διαβοήτων ἀκολάστων συζύγων τοῦ Μεσσαλίνης καὶ Ἀγριππίνης· ἐπὶ τούτου ὁμοῦς ἐγένοντο ἡ Μαυριτανία, ἡ Θράκη, ἡ Λυκία καὶ ἡ Ἰουδαία Ῥωμ. ἐπαρχίαι· τέλος ὁ Νέρων (54-68) ἀνήγαγεν εἰς τὸ κατακόρυφον τὴν μεγαλομανίαν τῶν αὐτοκρατόρων ἐκ τῆς Ἰουλίας γενεᾶς ἥτις καὶ ἐξέλιπε μετὰ τούτου. Ὁ Γάλλος (68-69) ἐκρημνίσθη ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος (Ἰαν. 69), οὗτος δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ Οὐίτελλου (Ἀπριλ. 69) ὅστις μετ' οὐ πολὺ τὰ αὐτὰ ἐπαθεν ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν Φλαβίαν γενεὰν ἀνήκοντος Οὐεσπασιανοῦ (69-79) ἐφ' οὗ ἐάλω ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ κατεσφάφη ὁ ναὸς αὐτῆς. Τὸν Οὐεσπασιανόν, ὅστις ἐπανώρθωσε τὰ πολεμικὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους, διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τίτος (79-81) ὁ διακρίθεις ἐπὶ

φιλανθρωπία καὶ εὐθύτητι καὶ τοῦτον ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Δομιτιανὸς (81-96) ὁ ἀνανεώσας τὸν σκληρότατον δεσποτισμόν. Μετὰ ταῦτα ἄρχεται σειρά συνεινῶν καὶ δραστηρίων αὐτοκρατόρων, οἷος ὁ Νέρβας (96-98) ὁ ζητήσας νὰ ἐνώσῃ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν μετὰ τῆς ἐλευθερίας, ὁ Τραιανὸς (98-117) ὅστις ἐπανεῖδωκεν εἰς τὴν συγκλήτου τὴν προτέραν αὐτῆς τιμὴν καὶ ὑπέταξε τὴν Σακίαν (101-106), τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν, Ἀρμενίαν, Μεσοποταμίαν καὶ Ἀσσυρίαν, ὁ Ἀδριανὸς (117-138) ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπικτείνῃ τὰς κατακτήσεις ἐκείθεν τοῦ Εὐφράτου καὶ ὅστις διεκρίθη ἰδίως ὡς περιηγηθεὶς πλείστας χώρας τοῦ κράτους αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἀθήνας, ὁ Ἀντωνίνος ὁ Εὐσεβὴς (138-161) ὁ διαδίδων ὡς ὁ προκάτοχος αὐτοῦ εἰρηνικῶς, καὶ τέλος ὁ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνίνος ὁ Στωϊκὸς φιλόσοφος (161-180), ὅστις ἐπολέμησεν ἀνεπιτυχῶς τοὺς Μαρκομάννους ἀπὸ τοῦ 167-174. Μὴ ὄντες πλέον ἱκανοὶ διῶς ὑπερασπίσωσι τὰ ὅρια τοῦ κράτους ἀποτελεσματικῶς ἰδιοποιήθησαν οἱ λεγόμενοι Πραιτωριανοὶ τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν καὶ κατ' ἀρέσκειαν ἡλλάσσον ἀλληλοδιαδόχως αὐτοκράτορας ὧν βραγεῖα ἦτο ἡ ἀρχή, ἰδίως μετὰ τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου Κόμμοδον (180-192), τὸν γνωστὸν διὰ τὸν τυραννικὸν ἄμα καὶ ἀνικανὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα. Εἴτα ἤρξαν ὁ Περτινάξ (192-193), ὁ Δίδιος Ἰουλιανὸς (193) ὁ ἀγερῶσας τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν, ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος (193-211) ὁ νικηφόρος ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Πάρθων, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Καρακάλλας (211-217) ἀπληστος καὶ σκληρὸς τύραννος, ὁ Μακρίνος (217), ὁ Ἐλαιογάβαλος ἢ Ἡλιογάβαλος (218-222) ὅστις ἐμόλυνε τὴν αὐτοκρατορίαν διὰ τῶν παραφροῶν αὐτοῦ ἀκολασίων, καὶ τέλος ὁ ἐνάρκτος Ἀλέξανδρος Σεβήρος (222-234) εὐγενὴς μινάρχης ἀλλ' ὅστις ἀνεπιτυχῶς ἐπολέμησε κατὰ τοῦ νέου Περσικοῦ κράτους. Μετὰ τούτον ὁ Μαξιμίνος (235-238) κατίσχυσε τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἀνακρηρυχθέντων Γορδιανοῦ Α' καὶ Β', ἀλλὰ κατεκρημνίσθη ὑπὸ τῶν Πραιτωριανῶν, ὡς καὶ οἱ τῷ 237 ἀναβάντες αὐτοκράτορες Πουπιηνὸς καὶ Βαλβίνος. Γορδιανὸς ὁ Γ' ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς τῷ 244 ὑπὸ τοῦ συνάρχου αὐτοῦ Φιλίππου τοῦ Ἀραβος ὅστις πάλιν ὑπέστη τὰ αὐτὰ τῷ 249 παρὰ τοῦ ὑπὸ τῶν Παννονικῶν λεγεῶνων ἀναγορευθέντος Δεκίου (249-251)· οἱ δὲ διάδοχοι τούτου Γάλλος καὶ Αἰμιλιανὸς ἐγένοντο ἐπίσης θύματα τοῦ στρατιωτικοῦ ὄχλου αὐτῶν Ὁ Οὐαλεριανὸς (253-259) ἡχμαλωτίσθη ἐν Ἐδέσῃ καὶ ἐβασανίσθη σκληρότατος ὑπὸ τῶν Περσῶν, μέχρι δὲ τοῦ 268 ἤρξεν ὁ συναυτοκράτωρ αὐτοῦ καὶ υἱὸς Γαλιηνὸς ἐφ' οὗ ἀνηγορεύθησαν ἐν πάσαις ταῖς

ἐπαρχ(αίς) αὐτοκράτορες οἱ λεγόμενοι 30 τύραννοι. Κλαύδιος Β' ὁ Γότθικος (268-270) ἐνίκησε τοὺς Γότθους καὶ τοὺς Ἀλαμαννοὺς, ὁ δὲ Δύρηλιανός (270-275) ἐξησφάλισε πάλιν τὰ ὅρια τοῦ κράτους καὶ κατετρόπωσε τὴν ἀρχὴν τῆς Ζηνοβίας βασιλείας τῆς Παλμύρας, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς τοὺς Γότθους τὴν Δακίαν. Μετὰ τὴν βραχείαν ἀρχὴν τοῦ Τακίτου (275-276) ἡγετοκράτησαν ὁ Πρόβος (276-282) ὁ νικῆσας τοὺς Ἀλαμαννοὺς, ὁ Κᾶρος (282-284) ὁ πεσὼν ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Καρίνος καὶ Νουμριανός (284-288) οὓς διεδέχθη ὁ Διοκλητιανός. Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἀρξας ἀπὸ τοῦ 284 μέχρι τοῦ 305 ἐστερέωσε τὴν μέχρι τοῦδε στρατοκρατίαν δι' ἀνατολικῶν μοναρχικῶν θεσμῶν καὶ ἐξωτερικῶν συμβόλων τῆς ἀρχῆς καὶ ἐμερίμνησεν ὑπὲρ βελτίονος διοικήσεως τοῦ κράτους· ἀνεκίνησε δὲ τῷ 286 τὸν Μαξιμιανὸν ὡς συνάρχοντα ἢ Αὐγούστον, ὅστις πάλιν τῷ 292 προσέλαβε Κωνσταντίον τὸν Χλωρὸν ὡς Καίσαρα, τοῖθ' ὅπερ ἐπραξε καὶ αὐτὸς ὁ Διοκλητιανὸς διὰ τῆς προσλήψεως τοῦ Γαλερίου (ἀποθαν. τῷ 311), οἵτινες μετὰ τὴν οἰκειοθελῆ παραίτησιν τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ τῷ 305 ἐγένοντο Αὐγούστοι. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ (306) ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ἀνηγγορεύθη Αὐγούστος ὑπὲρ τῶν λεγεώνων καὶ ἐνίκησε τῷ 312 τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ Μαξέντιον παρὰ τὴν Ῥώμην, τὸν δὲ Αὐγούστον τῆς Ἀνατολῆς Διοκινὸν τῷ 323 παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ Χαλκηδὼνα, θανατώσας αὐτὸν τῷ 324. Τότε πλεόν Κωνσταντῖνος ὁ ἐπικληθεὶς Μέγας, γενόμενος μονοκράτωρ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 337 ἀνεμόρφωσεν ἐντελῶς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους διαίρετας αὐτὴν εἰς τέσσαρας μεγάλας ἐπαρχίας (praefecturae) Ἀνατολὴν, Ἰλλυρικὴν, Ἰταλίαν καὶ Γαλιαν ὑποδιαιρουμένας εἰς 13 διοικήσεις (dioeceses) καὶ 117 ἐπαρχίας (provinciae), μετέθεσε τὴν πρωτεύουσάν τοῦ κράτους αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ὅπερ ἀνοικοδομηθὲν ἐκλήθη Κωνσταντινούπολις τῷ 330, καὶ κατέστησε τὸν Χριστιανισμὸν ὡς θρησκείαν τοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ 325. Εἴτα διανεμήθη τὸ κράτος μεταξὺ τῶν 3 αὐτοῦ υἱῶν Κωνσταντίνου τοῦ Β', Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος, ἀλλ' ἠνύθη πάλιν ὑπὸ τὸν δεύτερον τῷ 353 μετὰ τὰς ἀλληλοδιαδόχους πτώσεις τῶν ἀλληλομαχοῦντων ἀδελφῶν Κωνσταντίνου (340) Κώνσταντος (351), ὡς καὶ τοῦ σφετεριστοῦ τοῦ θρόνου Μαγνεντίου. Ὁλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κωνσταντίου ἀνηγγορεύθη αὐτοκράτωρ ὑπὲρ τῶν λεγεώνων παρὰ τὸν Ῥῆνον ὁ Ἰουλιανὸς τῷ 360 ὅστις προσεπάθησεν ἀνεπιτυχῶς νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν Ἑθνικὴν θρησκείαν καὶ ἀπέθανε πολέμῳ πρὸς τοὺς Πέρσας τῷ 363. Ὁ Ἰοδιανὸς

(363-365) ἐπανήγαγε τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν, ὁ δὲ Οὐάλεντινιανὸς ὁ Α' (364-375) ὑπερήσπισε τὰ Δουτικὰ ὅρια τοῦ κράτους καταλιπὼν ὕστερον τὸ κράτος εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Γρατιανὸν (ἀποθ. τῷ 383), ὅστις μετὰ τὴν ἡττάν καὶ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Οὐάλεντος παρὰ τὴν Ἀδριανούπολιν ὑπὸ τῶν Γότθων τῷ 378 ὤνόμασε τὸν Θεοδοσίον αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' ἐφρονεύθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ σφετεριστοῦ τῆς ἀρχῆς Μαξίμου τῷ 383. Θεοδόσιος ὁ καλούμενος Μέγας καταστάς μονοκράτωρ μετὰ τὴν ἡττάν καὶ φόνον τοῦ Μαξίμου τῷ 388, ἤρξε μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ τῷ 395 καταλιπὼν τὸ κράτος εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον, οἵτινες ἔλαβον ὁ μὲν τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ Ρουφίνου, ὁ δὲ τὴν Γαλιαν καὶ Ἰταλίαν ὑπὸ τὴν τοῦ Στελίχωνος· τοῦ λοιποῦ δὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος διηρέθη εἰς δύο, τὸ Ἀνατολικὸν Ῥωμαϊκὸν ἢ καὶ Βυζαντινὸν κράτος καὶ τὸ Δυτικὸν Ῥωμαϊκὸν. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἐπὶ Ὀνωρίου (395-423) ἢ Ἰταλία μὲν ἐδηλώθη ὑπὸ τοῦ Ἀλαρίχου βασιλείας τῶν Οὐσιγόθων, ὅστις ἐκυρίευσεν τῷ 410 τὴν πόλιν Ῥώμην, ἢ δὲ Γαλιαν καὶ ἡ Ἰσπανία κατελήθησαν ὑπὸ γερμανικῶν φύλων. Ἐπὶ Οὐάλεντινιανοῦ τοῦ Γ' (423-455) οἱ Οὐνοὶ ἀνεγκαισθησαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀετίου, ἀλλ' ἢ Ἀφρικὴ ἐπέσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βανδάλων καὶ ἡ Βρεταννία περιήλθεν εἰς τοὺς Ἀγγλο-Σάξονας, ὥστε τὸ κράτος περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ μέρος τῆς Γαλιαν. Ὑπὸ τὸν σφετεριστὴν Πετρώνιον Μάξιμον ἢ Ῥώμην τῷ 455 ἐγένετο λαία τῶν Βανδάλων ὑπὸ τὸν Γενσέριχον ἢ Γιζέριχον, ἐπειτα δὲ ἐγένετο κύριος τῆς ἐξουσίας ὁ Σουηβὸς Ρικιμερος ὅστις ἀνυψώσας τῷ 457 τὸν Μαίωριανὸν καὶ τῷ 461 τὸν Σεβῆρον ἤρξε βραδύτερον ἀνευδμῶς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τίτλου ἀπὸ τοῦ 465 ἀναγνωρίσας τὸν ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Λέοντος τοῦ Α' διορισθέντα Ἀνθέμιον τῷ 467, ἀντικατέστησεν αὐτὸν τῷ 472 διὰ τοῦ Ὀλυβρίου. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Γλυκερίος ἐξεδιώχθη τῷ 474 ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Νέπωτος, οὗτος δὲ τῷ 475 ὑπὸ τοῦ πανισχύρου τότε πατριεῖου Ὁρέστου, ὅστις ἀνυψώσεν εἰς τὸν θρόνον τὸν ἴδιον αὐτοῦ υἱὸν Ῥωμύλον τὸν Αὐγούστύλον ἐπικληθέντα ὕστερον χλευαστικῶς· οὗτος ἤρξεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ ἓν ἔτος ἀλλ' ἐκρημνίσθη τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ ἐπιδραμόντος τὴν Ἰταλίαν Ὀδοάκρου ἡγεμόνος τῶν Ἑρούλων κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 476, ὅτε ἔλαβε τέλος τὸ Δυτικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος.

Ἡ Ρ. δὲν ἦτο πλέον πρωτεύουσα μεγάλου κράτους, ἀφ' ὅτου ὁ Ὀνώριος ἦδη τῷ 404

μετέφερε τὴν ἔδραν εἰς Ῥαβένναν, κατέπεσε δὲ ἐπειτα εἰς τὴν θείαν πρωτεύουσιν δουκάτου ὄντος μόνον τμήματος τῆς Πενταπόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξήσκει ὁμως μεγαλύτερα δικαιώματα ὁ πάπας. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Γ' τοῦ Ἰαυρού ἡ Ρ. μετὰ τοῦ δουκάτου ἐπανεστῆ κατὰ τοῦ ἐξαρχοῦ τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς αἰρέσεως τῶν εἰκονομάχων καὶ ἐσχηματίσθη περὶ τὸ 730 πολιτεία πράγματι ἀνεξάρτητος κυβερνουμένη δὲ ὑπὸ τῶν παπῶν ἐπαπειλουμένη διαδοχικῶς ὑπὸ τῶν αυτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν Λογγυβάρδων κατέφυγεν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς κυβερνήτας τῶν Φράγκων. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ ἐξαρχάτου καὶ τοῦ βασιλείου τῶν Λογγυβάρδων ἡ Ρ., εἰς ἣν ἐδώρηνεν ὁ Πιπῖνος 755 καὶ Κάρολος ὁ μέγας 774 μεγάλας χώρας (βλ. Παπικὸν κράτος), προώδευσεν ἐπὶ τινα καιρὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Φράγκων. Ἄλλ' ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων διαδόχων τοῦ Καρόλου ἡ αὐθεντία τῶν παπῶν ἐν Ρ. πλέον ἢ ἀπαξ προσεβλήθη ἢ καὶ ἐξεμνηστεύθη ὑπὸ ἰσχυρῶν πολιτικῶν μεριδῶν. Κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἤρξεν ἡ εἰκογόνεια τῆς διαβολῆς τοῦ Μαροζίας ἥτις διέθετε σκανδαλωδῶς τὰ τῆς παπικῆς ἔδρας, μέχρις οὗτοῦ αυτοκράτωρ Ὄθων ὁ Δ' διώρθωσε τὰ πράγματα καταπνίξας τὰ κόμματα τῷ 962. Ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσαν αἱ ταραχαὶ ἐν Ρ. ἐπὶ Ὄθωνος Β' καὶ Γ' καὶ κυρίως ἐπὶ Ἑρρίκου Β' εἶχε δὲ προχωρήσει τὸ κακὸν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω δεῖ τέλος Ἑρρίκος Γ' τὸ ἐθεράπευσε διὰ τῆς βίας, ἐπιβαλὼν τῇ πόλει τὴν βούλησιν τῶν Γερμανῶν αυτοκρατόρων καὶ τοὺς πάπας τῆς ἐκλογῆς των. Καὶ ἐπετεύχθη μὲν οὕτω ἡ ἀγνόησις τῆς ἐκλογῆς τῶν παπῶν ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ προστατεύσωσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἰταλίας κατὰ τῶν αυτοκρατόρων, ἡ δὲ Ρ. καὶ τὸ Μεδιόλανον ἐγένοντο κέντρα τῆς κατὰ τούτων ἀντιστάσεως. Δυστυχῶς οἱ πάπαι συγχρόνως ἐβλεπον πολλάκις κλονιζομένην τὴν αὐθεντίαν των ἐν αὐτῇ τῇ Ρ. ὅτε μὲν τὰ αυτοκρατορικὰ στρατεύματα, ὅτε δὲ ἰσχυραὶ οἰκογένειαι ἢ καὶ δημαγωγοὶ τοὺς ἐξεδίωκον. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἑρρίκος ὁ Δ' μετὰ τρεῖς πολιτείας (1081, 82 καὶ 83) κυριεύσας τὴν Ρ. ἐξέβαλε Γρηγόριον τὸν Ζ' (1084) κατὰ τὰς διαμάχας μεταξὺ Ἰννοκέντιου Β' καὶ Ἀνακλήτου Β' (1140 κέ.) Ἀρνόλδος ὁ ἐκ Βρεσκίας συνέστησεν ἐν Ρ. δημοκρατίαν μετὰ συγκλήτου καὶ μόλις τῷ 1149 ὑπετάχθη ἡ πόλις πάλιν Γρηγόριος ὁ Θ' ἐφυγεν ἐκ Ρ. προσερχόμενος Φρειδερίκῳ τοῦ Β' (1251) τῷ 1281 οἱ ἀριστοκράται γενόμενοι κύριοι τῆς πόλεως ἠρνήθησαν νὰ δεγθῶσι τὸν πάπαν Μαρτίνον Δ' τῷ 1309 Κλήμης ὁ Ε' ἐνα ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας, μετέθεσε τὴν παπικὴν ἔδραν εἰς Ἀδρινῶνα, ἐνῶ ἐν Ρ. τῷ 1347

ἰδρυθὲν πάλιν ἡ δημοκρατία (βλ. Ῥιέντης). Καὶ κατελύθη μὲν αὕτη ταχέως, οὐχ ἤτιον ὁμως ἡ Ρ. δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν παπῶν ἢ τῷ 1377 ὅποτε ἡ πόλις ἐγένετο πάλιν ἔδρα αὐτῶν, καίτοι μεγίστην ἐπιρροὴν ἐκεῖ ἐξήσκειν καὶ τότε ἀκόμη μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος οἱ μεγάλοι οἰκοὶ (Colonna, Orsini κ.ά.). Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ μεγάλου σχίσματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς μεταρρυθμίσεως χρονολογεῖται καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς παπικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐπῆλθεν ἡ δῆλωσις τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν στρατευμάτων Καρόλου τοῦ Η' (1495) καὶ ἡ ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κοντοστάβλου Βουρδῶνος τῷ 1527. Ὅτε ἡ ἐν Ἰταλίᾳ κυριαρχία τῶν Ἰσπανῶν εἶχε τέλος ἐπιφέρει τάξιν τινα ἐν τῇ χώρᾳ, ἡ Ρ. προσέλαβε νέαν ἀνάπτυξιν, ἦν περιεγράψαμεν ἀνωτέρω. Διακοσμηθεῖσα δεόντως ἐγένετο ἐκτοτε συνεντευκτήριον τῶν προσκυνητῶν, τῶν περιηγητῶν, τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν λογίων. Τὴν ἡσυχίαν ταύτην διετάραξεν ἡ ἐκρηγίσις τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως· ὁ στρατηγὸς Berthier ἀφῆρσε τὴν Ρ. ἀπὸ τοῦ πάπα καὶ ἀνεκήρυξε τὴν δημοκρατίαν (1798) δυνάμει τῆς συνθήκης τῆς Λυονεῖλλης (1801) ἀπεδόθη μὲν ἡ πόλις τῷ πάπα, ἀλλὰ τῷ 1808 ὁ Ναπολεὼν συνῆψε αὐτὴν ὡς καὶ μέγα μέρος τοῦ παπικοῦ κράτους μετὰ τῆς Γαλλίας, κατέστησεν αὐτὴν πρωτεύουσάν τοῦ νομοῦ τοῦ Τιβέρεως καὶ τῇ ἔδωκε νομάρχην Γάλλον, ὅτε δὲ ἐγεννήθη αὐτῷ υἱὸς τῷ 1811, ἀνεκήρυξεν αὐτὸν βασιλεῖα τῆς Ῥώμης. Τὰ συμβάντα τοῦ 1814 ἐπανεφέρον τοὺς πάπας εἰς Ρ. καὶ ἀποκατέστησαν τὴν κυριαρχίαν των, ἥς ἀπῆλθον ἡσυχῶς μέχρι τοῦ 1848. Ἀναχωρήσαντος τότε Πίου τοῦ Θ' ἐκηρύχθη πάλιν ἡ δημοκρατία ἐν Ρ. μέχρις οὗτο γαλλικὰ στρατεύματα ἐπανεφέρον τὴν τάξιν καὶ γαλλικὸς στρατὸς ἐκτοτε ἐπροστάτευε τὸν πάπαν. Μετὰ τὰ συμβάντα τοῦ 1860 καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἰταλίας, οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν Ἰταλῶν διηυθύνοντο πρὸς τὴν Ρ. ὡς πρωτεύουσάν τοῦ νέου κράτους· καὶ ὥρθη μὲν τῷ 1864 διὰ συνθήκης μετὰ τοῦ Ναπολεόντος ἡ Φλωρεντία ὡς τοιαύτη, ἀλλὰ τῷ 1870 ὁ βασιλεὺς μετέθεσεν ὀριστικῶς τὴν ἔδραν του εἰς τὴν καίωσαν πόλιν· εἰσελθόντος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ τῇ 20 Σεπτεμβρίου.

Ἐκ τῶν πολλῶν περὶ Ῥώμ. ἱστορίας ἔργων ἀναφέρωμεν ὡς κυριώτερα τὰ ἐξῆς. Ἰστορία τῆς Ρ. κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ Th Mommsen (5 τ. Βερολίνον, ν. ἔ. 1886-88) Peter (3 τ. Ἀλλῆ, ν. ἔ. 1881), Ihne (8 τ. Λιψία 1868-93), Duruy (7 τ. Παρ. 1879-85), Bertolini (ἑλλην. μεταφρ. ὑπὸ Σπ Λάμπρου εἰς 2 τ., Ἀθῆναι 1892-95). Περὶ τῶν αυτοκρατόρων δὲ κυρίως τὰ τοῦ Hock (3 μέρη 1841-50), Gibbon Hist. of the de-

cline and fall of the Roman Empire (8 τ. 1776-88, επανειλημ. εκδ.), Merivale (8 τ. Λονδίνω, β' εκδ. 1865), Hertzberg (Βερολ. 1881). Πρβ. όμως και τὰς γενικὰς ιστορίας τοῦ Ranke, Duncker κ.ά. Β'. 'Ιστ. κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ὑπὸ Gregorovius (8 τ., δ' εκ. Στουτγάρτη 1866-98) καὶ Reumont (3 τ. Βερολ. 1867-79).

Ρώμη (Rome). Διάφοροι μικρότεροι πέλεις τῶν Ἑνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐξ ὧν μᾶλλον γνωστὰ εἶναι 1) Ρ. πρωτεύουσα τῆς κομητείας Floyd ἐν Γεωργία ΒΔ τῆς Ἀτλάντης, ἔχουσα 6 957 κατοίκους, βιομηχανίαν ἐπισσοῦν δραστηρίαν, καὶ παρ' αὐτὴν σιδηροῦχα ὁρυκτὰ καὶ λατομεῖα. — 2) Πόλις τῆς κομητείας Ὀνείδης τῆς πολιτείας Νέας Ὑόρκης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Mohawk, ἔχουσα εὐρείας ἐδούς, ἄλση, θαλαμῖαν, βελισθηκὴν καὶ ἱδρυμα κοφαλάων· ἀριθμεῖ δὲ 14 491 κατ. ἐνεργούσας βιομηχανίας τινὰ καὶ ἐμπόριον τυρῶ καὶ ζυλίας. [Μ.Σ.]

Ρωμήριον. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Βουρράσου, ὤρ. 1.15' πρὸς ΝΑ τοῦ Χατζῆ καὶ ἐπὶ τῶν Β ὑπερειῶν τοῦ ὄρους Λυκοδήμου. Κάτ. 409. — 2) Χωρίον τῆς Ζακύνθου ἐν τῷ δῆμῳ Ὀπιταίδων, 25' ἀπὸ Μαχαίρων. Κάτ. 488.

Ρώμιον. Βλ. Ροῦμιον.

Ρώμος. Βλ. Ρωμύλος.

Ρωμανία ἢ **Ρουμανία**. Βασίλειον κείμενον ἐπὶ τοῦ κάτω βόρ. τοῦ Δουνάβειος, ὀριζόμενον Β καὶ Δ ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τῶν Καρπαθίων ὀρέων, Ν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Δουνάβειος, Α ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Ῥωσίας. Ὑπὸ φυσιογραφικῇ καὶ ιστορικῇ ἐποψίᾳ διαιρεῖται εἰς 3 μέρη, τὴν Δοβρουτσάν, τὴν Δοβρουτσάν μετὰ τοῦ δέλτα τοῦ Δουνάβειος, τὴν Μολδαβίαν καὶ τὴν Βλαχίαν. Ἐνθ' ἡ Δοβρουτσά ἀποτελεῖ ἰδιαιτέρον ὁρογραφικὸν σύστημα, αἱ δύο τελευταῖαι παρουσιάζονται ὡς παράρτημα τῶν Καρπαθίων περὶ τὰ ὁποῖα κείνται ἐν σχήματι ἡμισελήνου. Ἡ Μολδαβία ἔχει τὸν στεππῶδη χαρακτῆρα τῆς ὁμόρου Ῥωσίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Προύβου, ἐνθ' ὁ σπουδαιότερος ποταμὸς αὐτῆς εἶναι ὁ Σέρεθ· ἀμφοτέρω οἱ ποταμοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ σύστημα τοῦ Δουνάβειος καὶ ἐν ταῖς κοίλας αὐτῶν κείνται αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς χώρας. Ἡ Βλαχία εἶναι κυρίως βαθυπέδιον, οὗ οἱ πολυάριθμοι ποταμοὶ πηγάζοντες ἐπὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν Καρπαθίων ῥέουσι πρὸς ΝΑ ἐκβάλλοντες ἐπίσης εἰς τὸν Δουνάβιν τὸν ἀποτελοῦντα τὰ σύνορα πρὸς τὴν Βουλγαρίαν· διὰ τοῦ Ἀλούτα χωρίζεται εἰς τὴν

Μεγάλην (πρὸς Δ) καὶ τὴν Μικράν Βλαχίαν, ἐν δὲ τῷ κέντρῳ τοῦ βαθυπέδιου αὐτῆς κείται ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρ., τὸ Βουκουρεστήσιον. Ἡ χώρα ἔχει ἡπειρωτικὸν κλίμα, θριμύεις χειμῶνας καὶ θερμότητα θέρη, χαρακτηριστικὸν δ' εἶναι ἡ πολλάκις συμβαίνουσα ἑλλειψὶς βροχῆς.

Ἡ Ρ. ἔχει ἐν ὅλῳ ἐμβ. 131 χιλ. τχμ. καὶ 6 218 000 κατ., καὶ δὴ ἡ Μολδαβία 38 100 τχμ. μετὰ 2 130 000 κατ., ἡ Βλαχία 77 300 τχμ. μετὰ 3 900 000 κατ. καὶ ἡ Δοβρουτσά 15 600 τχμ. μετὰ 180 000 κατ. Ἐκ τῶν κατοίκων οἱ πλείστοι εἶναι Ῥωμοῦνοι, ἄλλοι δὲ Ἑβραῖοι, Ἀτσιγγανοί, Βούλγαροι, Οὐγγροί, Γερμανοί, Ἕλληνες καὶ Ἀρμένιοι, ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία· καὶ ἡ ἀμπελοργία δὲ εἶναι σημαντικὴ, καὶ προσδοφὸρος ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων δασῶν. Ὀρυκτὸν ἄλλας καὶ πετρέλαιον ἐξάγονται πολλαχού, εὐρηγται δὲ καὶ τινὰ ἱαματικά ὕδατα. Ἡ βιομηχανία ἀναπτύσσεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, κυρίως δὲ ἀκμάζει ἡ ἀλευροποιία. Ἡ ἀξία τῶν ἐξαγομένων προϊόντων (κυρίως σιτηρῶν) ἀνῆλθε τῷ 1893 εἰς 370 ἑκατομμ. φρ., ἡ δὲ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς 430 ἑκατομμ. (κυρίως ὑφάσματα, μέταλλα, ἀποικιακά κλ.). Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν κέντηται 327 πλοῖα ὧν 30 ἀτμοκίνητα. Τὸ μήκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἶναι 2611 χμ., τὸ δὲ τῶν τηλεγραφικῶν 12 879 χμ.

Ἡ Ρ. εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία, ἧς τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἀνεθεωρήθη 1878 καὶ 1884, ὁ δὲ θρόνος κληρονομικὸς κατὰ τὸ δικαίωμα τῆς πρωτογονίας ἐν τῷ ἄρρην· κλάδῳ τῆς οἰκογενείας τοῦ βασιλέως Καρόλου. Ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖται ἐκ γερουσίας (120) καὶ βουλῆς (183 μελῶν). Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκοῦσιν 8 ὑπουργεῖα. Τὸ βασίλειον διαιρεῖται εἰς 32 νομούς, οὗτοι δ' εἰς 227 διαμερίσματα ἢ περιφερείας. Διὰ τὸ ἔτος 1894/5 προϋπελογίσθησαν ἐξοδα καὶ ἔσοδα 2031 ἑκατομμ. φρ., τὸ δὲ δημόσιον χρέος ἦτο τότε 1076 ἑκατομμ. Ἐν Ρ. ὑπάρχει γενικὴ στρατολογία, ὁ δὲ στρατὸς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης 2988 ἀξωματικούς, 367 ὑπαλλήλους διοικητικούς κλ., 117 000 ἄνδρας, 8 405 ἵππους καὶ 400 τηλεβόλα, ἐν καιρῷ δὲ πολέμου περ. 150 000 ἄνδρας· τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν ἀπαρτίζεται ἐκ 30 πλοίων μικρῶν. Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἔχει 6 ἐπισκόπους καὶ δύο μητροπολίτας, διοικεῖται δὲ ὑπὸ συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αὐτοκεφάλου μητροπολίτου τοῦ Βουκουρεστίου. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι δωρεάν, ἀλλ' ὑπῆρχον τῷ 1894 μόνον 3626 δημοτικά σχολεῖα, 13 λύκεια, 29 γυμνάσια καὶ

πρακτικά γυμνάσια, πρὸς δὲ τινα ἐμπορικά, γεωργικά καὶ σχολεῖα, 9 διδασκαλεῖα, 2 ὤψεια καὶ 2 πανεπιστήμια· τὰ κυριώτερα τῶν εκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ὑπάρχουσιν ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ἱστορία. Αὕτη πρὸς τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἡγεμονιῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας διηγρεῖτο εἰς δύο τμήματα. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τῆς ἀποτελεσούσης μέρος τῆς ἀρχαίας Δακίας τοῦ Τραϊανοῦ (Dacia Trajana) ἡ ἱστορία ἀρχεῖται κυρίως ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς κατακτήσεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω αὐτοκράτορος (101-106 μ. Χ.)· λαβοῦσα δὲ ἡ χώρα ἐλίγον ὕστερον Ῥωμαίους ἀποίκους, ἐκυριεύθη βραδύτερον ὑπὸ τῶν Γότθων ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐρηλιανοῦ (270-275), ἀκολουθῶς δὲ ἀλληλοδιαδόχως κατελήφθη ὑπὸ τῶν Οὐνων, Ἀδάρων, Βουλγάρων, Πετσενέγων καὶ Οὐζοτων. Ἀπὸ τοῦ 1241 ἐσχημάτισε ἡ Βλαχία ἴδιον κράτος, ἀλλοτε μὲν ἡνωμένον ὀν μετὰ τῆς Μολδαβίας, ἀλλοτε δὲ ὑποτελὲς εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ἀλλοτε ἀνεξάρτητον, ὅπερ ἐκαλεῖτο καὶ Οὐγκροβλαχία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ ἡγεμόνας εἰσίνες ὠνεύοντο Βεσέδαί· ἡ Ὀσποδάροι. Οἱ πλείστοι τῶν ἡγεμόνων ταύτων ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν Βασσαράβα. Ὁ ἡγεμὼν Μίρτζας (1386-1418) ἐξέτεινε σπουδαίως τὸ κράτος αὐτοῦ, ἀλλ' ἤναγκάσθη τῷ 1411 νὰ κλείσῃ τὴν λεγομένην πρώτην συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ τοῦ Α', ἣτις ἀνενεώθη τῷ 1460 διὰ δευτέρας τοιαύτης μετὰ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ τοῦ διαδοχικοῦ ἐπ' ὁμοῦτι· Βλαδου Β' τοῦ Ἀνατολικοῦ τοῦ δ' ἦς ἐπεβάλλετο ἡ ἐπικύρωσις τῶν ἐκάστοτε ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὡς καὶ πληρωμὴ φόρου. Μιχαήλ ὁ ἀνδρείος (1593-1601) ἤνωσε τὴν Μολδαβίαν, Βλαχίαν καὶ Τρανσυλβανίαν ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ· μετὰ δὲ τὸ 1658 ἡ Πύλη ὠνόμαζεν ἡγεμόνας καὶ ἐξ ἄλλων οἰκογενειῶν πλὴν τῆς Βασσαράδικης, καὶ ἀπὸ τοῦ 1716-21 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Ἑλλήνας ἐκ τοῦ Φαναρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξ ὧν πλείστοι διέπρεψαν. Ἀπὸ τοῦ 1770 ἡ Ῥωσικὴ ἐπιρροή· ἡ ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν χρόνων Πέτρου τοῦ μεγάλου ἤλξεσε πολὺ ἐνταῖθα καὶ ἐστερεώθη ἐτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Κουτσούκ-Καϊναρτζή τῷ 1774 καὶ τῆς τοῦ Βουκουρεστίου τῷ 1812, ὅτε καὶ ἤρχισε νὰ ἐξεγείρηται καὶ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα. Ὁ Θεόδωρος Βλαδιμιρέσκος τῷ 1821 ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς ἐταιρίας τῶν Φιλικῶν καὶ τοῦ Ἀλέξανδρου Ὑψηλάντου ἐπεχείρησεν ἀναστάσιν τῆς γῶρας ἥτις ἀπέτυχεν, τῷ δὲ 1829 ἡ Ῥωσσία διὰ τῆς καταλήψεως τῶν ἡγεμονιῶν καὶ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀνέλαβε δικαιώματα προστασίας ἐπὶ τῆς γῶρας. Οἱ ἡγεμόνες Ἀλέξανδρος

Γαίλας (1834-1842) καὶ Γεώργιος Βιδέσκος (1842-1848) δὲν ἐθεωροῦντο εἰμῇ ὡς Ῥώσοι διοικηταί· ἀφοῦ δὲ κατὰ τῷ 1848 ἐπὶ βραχὺ ἐπεκράτησεν ἐπαναστατικὴ κυβέρνηση, διωρίσθη τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Στιρβέης ἡγεμὼν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Ῥώσων. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον κατελήφθη ἡ Β. πρώτον ὑπὸ τῶν Ῥώσων καὶ εἴτα ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, κατὰ δὲ τὴν ἐν Παρίσις συνθήκην τῇ 30 Μαρτ. 1856 ἤρθη ἀπ' αὐτῆς ἡ Ῥωσικὴ προστασία. Ἐν ἔτει 1859 ὁ συνταγματάρχης Ἀλέξανδρος Κούζας ἐξελέγη ἡγεμὼν τῆς μὲν Μολδαβίας τῇ 17 Ἰαν., τῆς δὲ Βλαχίας τῇ 5 Φεβρ.

Τῆς δὲ Μολδαβίας τῆς καὶ κατὰ τὸν Μέσσην αἰῶνα Μπογδανίας καλουμένης ἡ ἴδια ἱστορία ἀρχεῖται κυρίως ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Μπογδάν ἢ Βογδάν μετὰ τὴν ἐκδίωξιν ἐκείθεν τῶν Μογγόλων τῶν καταλαβόντων τὴν γῶραν μετὰ τοὺς αὐτοὺς λαοὺς τοὺς ἐλθόντας εἰς Βλαχίαν· ἴθρως περὶ τὸ ἔτος 1290 ἢ κατ' ἄλλους τὸ 1352 μετὰ Βλάχων καὶ Πελωνῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Μολδαῦα μικρὸν τι κράτος ἐπωνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· τοῦτο δὲ τῷ 1432 ἐγένετο φόρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Πολωνίαν, ὕστερον ὅμως ἐπὶ Στεφάνου τοῦ Μεγάλου (1458-1504) διετέλεσεν ἐπὶ τινα χρόνον ἀνεξάρτητον ἐν μέσῳ τῶν ἐρίδων τῆς Πολωνίας καὶ Τουρκίας, αἵτινες διεφιλονίκουν τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Μολδαβίας μέχρι οὗ Βογδάν ὁ Β' τῷ 1513 ὑπετάγη εἰς τὸν Σουλτάνον Σελῆμ τὸν Α'. Σουλεϊμάν ὁ Β' τῷ 1538 ἀφῆρεσεν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος Πέτρου Ε' τοῦ Ῥάρες ὑστάτου γόνου τοῦ Βόγδαν καὶ παρέδωκε ταύτην εἰς τὸν Στέφανον Λαπούτιε· ἔκτοτε δὲ ἡ Πύλη μόνη διώριζε τοὺς ἡγεμόνας τῆς Μολδαβίας καὶ διὰ ἀπὸ τοῦ 1711-1821 ἐκλέγουσα αὐτοὺς μετὰ τῶν Ἑλλήνων Φαναριωτῶν, εἰσίνες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διεκρίθησαν πολυάγως. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ἰασίου τῷ 1792 ἡ Ῥωσσία ἔλαβεν ἐπὶ τῆς γῶρας δικαίωμα προστασίας ὅπερ ἐπεκυρώθη δι' ἐκείνης τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἀφ' οὗ ἦδη τῷ 1812 ἀφῆρεσεν ἀπὸ ταύτης σπουδαίαν ἐπαρχίαν τὴν Βεσσαραβίαν τὴν ὁποίαν προσέθηκεν εἰς τὰς Ῥωσικὰς κτήσεις· ἐν τούτοις αὕτη ἐν μέρει ἀπεδόθη εἰς τὴν Μολδαβίαν μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον τῷ 1856 καθ' ὃν χρόνον ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἡ Μολδαβία ὡς καὶ ἡ Βλαχία, αἵτινες μετὰ 3 ἔτη ἠνώθησαν εἰς μίαν κοινὴν ἡγεμονίαν τὴν κληθεῖσαν Ρ.

Ὁ τῷ 1859 ἐκλεγείς πρῶτος ἡγεμὼν τῆς ἡνωμένης Ρ. ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος Ἰωάννης συνταγματάρχης Κούζας ἐπεχείρησε κατὰ Μάιον τοῦ 1864 πραξικόπημα δι' οὗ διεύλυσε τὴν τῷ 1862 συγχεθεῖ-

σαν Ῥωμουν. ἔθνος ἐλευσιν καὶ ἐξέδωκε νέον ἀγροτικὸν νόμον, καθ' ὃν κατηργεῖτο ἡ δουλοπαροικία καὶ παρεχωρεῖτο εἰς τοὺς χωρικοὺς ἐγγεῖος ιδιοκτησία. Οἱ βογιάροι ἠνάγκασαν τῇ 23 Φεβρ. 1866 τὸν Κεῦζαν νὰ παραιτηθῇ καὶ ἐξέλεξαν τῇ 20 Ἀπρ. τὸν πρίγκιπα Κάρολον τοῦ Χσεντσόλλερν ὡς ἡγεμόνα, ὅστις ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ κράτους ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρολος (Carol) Α'. Μετὰ τινὰς ἀποπειράς τῶν δημοκρατικῶν ὅπως κρημνίσωσιν αὐτὸν τοῦ θρόνου ὁ ἡγεμὼν ἀπειλῶν ὅτι θὰ παραιτηθῇ κατώρθωσε μόλις τῇ 1871 τὸν σχηματισμὸν συντηρητικοῦ ὑπουργείου, εἰς δ' ἐπηκολούθησε τῇ 1876 τὸ μετρίως φιλελεύθερον ὑπὸ τὸν Ἰω. Βρατιάνον. Ὅτε τῇ 1877 ἐξεργάγη ὁ πόλεμος μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, ἡ Ρ. συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῆς πρώτης καὶ ἀνεκλήρυνθη ἀνεξάρτητος ὑπὲρ τὴν προστασίαν τῶν Ῥωσικῶν στρατευμάτων τῇ 21 Μαΐου ἔλαβε δὲ μέρος εἰς τὴν κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον διακριθεῖσα κυρίως πρὸς τῆς Πλεύνας. Κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου τῇ 1878 ἀνεγνωρίσθη μὲν ἡ Ρ. ὡς κράτος αὐτοτελὲς ἀλλ' ὑπεχρεώθη νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ῥωσσίαν τὴν μετὰ τῆς Μολδαβίας ἐνωθεῖσαν τῇ 1856 Βεσσαραβίαν, λαβούσα ὡς ἀντάλλαγμα τὴν Δοβρουτσάν, καὶ προσέτι νὰ εἰσαγάγῃ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν διὰ τοὺς Ἰουδαίους, τοῦθ' ὅπερ συνέβη μετὰ ἑν ἔτος. Ἡ Ρ. τῇ 24 Μαρτ. 1881 ἐκλήρυνθη ὑπὸ τῶν δύο Βουλῶν βασιλείον, τοῦ Καρόλου στεφθέντος μετὰ τῆς μουσουλμανικοῦ αὐτοῦ συζύγου Ἐλισάβετ (βλ. λ.) τῇ 22 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Τῇ 1888 ἀπεχώρησε ὁ Βρατιάνος τοῦ ὑπουργείου καὶ ἀντὶ τῶν τέως κυβερνώντων φιλελευθέρων ἀνέλαβον τὴν ἀρχὴν οἱ συντηρητικὲς ὑπὸ τὸν Καταρτζήν καὶ Φλωρέσκον ἑν μέρει μὲν μόνοι, ἑν μέρει δὲ ἡνωμένοι μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν Κάρπ. κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀπεπερατώθησαν ἡ δούλωσις τῆς χώρας καὶ ἡ διοργανώσις τοῦ στρατοῦ. Ἡ διαδοχὴ δὲ τοῦ θρόνου, ἀπαιδὸς ὄντος τοῦ βασιλέως Καρόλου, ἐκανονίσθη οὕτως ὥστε ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Φερδινάνδος πρίγκιψ τοῦ Χσεντσόλλερν (γενν. τῇ 1865) ὀνομάσθη ἐπίδοχος διάδοχος τῇ 1886, μεθ' ὃ ἐλθὼν εἰς Ρ. ἐνομφεῦθη μετὰ τινὰ ἔτη τὴν Μαρίαν θυγατέρα τοῦ δούκῃ τοῦ Ἐδιμβούργου κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1893.

Πρὸς λ. κυρίως τὰ ἔργα τῶν ἐγγχωρίων Στουρτζα-Πετρέσκου, Μυτιληναίου, Χουρμουζάκη καὶ Blaremberg καὶ τὰ τῶν ξένων Henke (Διψ. 1877) Beure-Mathotel (Παρις. 1873), Bergner (ἐν Βρεσλαύτῃ 1887). Ἱστορία δὲ τῆς χώρας μνημονεύονται ἰδίως αἱ ὑπὸ Hasdeu (1874), Laurianu (4 ἐκδ. 1873) καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Διο-νυσίου Φωτεινοῦ ἡ τρίτος Ἱστορία τῆς πά-

λαι Δακίας κλ. (ἐν Βιέννῃ 1818-1819), ἔργον πολλοῦ λόγου ἀξίον καίπερ σήμερον ὀλίγον πεπαλαιωμένον. [Μ.Σ.]

Ῥωμανική γλῶσσα καὶ φιλολογία. Ἡ Ρ. γ. ἀνήκουσα εἰς τὰς λεγ. Ῥωμανικὰς γλώσσας, ἀπεχωρήσθη ἐνωρὶς ἀπὸ τῶν ἄλλων, διετήρησε πολλὰ ἀρχαῖοτροπα στοιχεία καὶ ἔλαβεν ὅλως ἰδιαιτέραν ἀνάπτυξιν, συνεπεία τῆς ἐποίας ἐμφαίνει πολλὰς ὁμοιότητας μετὰ τῶν μὴ Ῥωμανικῶν γλωσσῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ἐκτὸς γραμματικῶν τύπων ἐδανέσθη καὶ πολλὰς λέξεις παρὰ τῶν Σλαβῶν (κυρίως τῶν Βουλγάρων), τῶν Τούρκων, Οὐγγρων ὡς καὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ τοῦ τρέχοντος αἰῶνος εἰσέχθησαν πρὸς δὴθεν ἐκκαθάρισιν τῆς γλώσσας πολλὰ Ῥωμανικὰ λέξεις ἐκ τῶν γραφμένων διὰ τῆς Ἀκοδημίας τοῦ Βουκουρεστίου οὕτως ὥστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον αὕτη ἀπομακρύνεται ἀπὸ τῆς δημώδους. Ἡ δημώδης φιλολογία εἶναι πλούσια εἰς ἄσματα ὧν ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ συλλογαί, πρὸς δὲ παραμύθια, παραδόσεις κλ., σφάζοντα δὲ καὶ σπουδαῖα τινὰ χρονολογικὰ ἔργα. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος ἀνεπτύχθη ἀκμαία τις φιλολογία, ἐν ᾗ διαπρέπουσι μετὰ ἄλλων ὁ μελωδὸς Asaky, ὁ ἐπικός ποιητὴς Bolintineano, οἱ λυρικοὶ Rosetti, Alecsandresku, Negri καὶ Sion, ὁ εὐθύμος Negruzzi καὶ κυρίως ὁ σοβαρὸς Ἀλεξάνδρη (βλ. λ.). [Μ.Γ.]

Ῥωμυλία (τουρκ. Rumili, τ. ἑ. ἡ χώρα ἢ τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων Ἑλλήνων δηλ. δὴ) ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ἐν τῇ τουρκικῇ διοικήσει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ἐξαρουμένων τῆς Βοσνίας, Οὐγγαρίας καὶ τῶν ἐλληνικῶν νήσων. Ὁ διοικητὴς τῆς χώρας, καλούμενος Beglerbey, ἤδρευεν ἐν Σοφίᾳ. Τῇ 1836 ἡ ἔδρα τούτου, ὅστις ἐν τῇ μετὰ μετωνομάσθη Rumili Walessi καὶ ἤτο συγχρόνως καὶ ἀρχιστράτηγος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, μετεφέρθη εἰς τὰ Βιτάλεια, περιωρίσθη δὲ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία τοῦ ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Δυτ. Μακεδονίας. Τὸ ὄνομα διεγράφη ἐκ τῆς διοικήσεως συνεπεία τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ 1864, μέχρις οὗτοῦ ἡ Βερολινεῖος συνθήκη τοῦ 1878 τὸ ἀνενέωσεν ἐν μέρει ἐν τῇ μορφῇ τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας.

Ἡ Ἀνατολικὴ αὕτη Ρ. καίται Ν τῆς Βουλγαρίας καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Εὐξεινίου Πόντου, ἔχουσα ἐμβ. 38 500 τχμ. μετὰ 990 941 κατ. ὧν δύο τρίτα εἶναι Βούλγαροι χριστιανοί, 200 χιλ. Τούρκοι καὶ Βούλγαροι Μωαμεθανοί, Ἑλλήνες καὶ Ἑβραῖοι. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Φιλιππούπολις. Ἡ χώρα ἐξάγει ῥοδέλαιον, σιτηρά, ξυλείαν, αἶνον καὶ μάλλινα ὑφάσματα, εἰσάγει δὲ κυρίως κτήνη μάλλιον, βαμβακερά ὑφάσματα καὶ ἀ-

ποικιλικά εἶδη. Συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Βερολινείου συνόδου 1878 ὡς αὐτόνομος ἐπαρχία τῆς Τουρκίας καὶ ὑπὸ γενικῆν διοικητὴν διατελοῦσα, ἠνώθη τῇ 5/17 Σεπτ. 1885 μετὰ τῆς Βουλγαρίας, ἀλλ' ἡ ἐνωσις αὕτη δὲν ἀνεγνωρίσθη ἐπίσημως ὑπὸ τῆς Τουρκίας μέχρι τοῦδε. Τὰς λεπτομερείας βλ. ἐνλ. Βουλγαρία.

Ῥωμύλος (Romulus) εἶναι: κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν παράδοσιν ὁ ἱδρυτὴς καὶ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ῥώμης. Αὐτὸς καὶ ὁ Ῥώμος (Remus) ἦσαν κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην διδυμα τέκνα τῆς Ῥέας Σιλβίας θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀλβας Νουμήτορος. Οὗτος εἶχεν ἐκβληθῆ τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Ἀμουλίου, ὅστις θέλων νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸ γένος τοῦ Νουμήτορος ἀνέδειξε τῆς Ῥέας ἐστίαδα ἵνα διαμείνῃ ἐσαεὶ παρθένος· οὐχ ἤττον αὕτη ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ἀρεως τὸν Ῥωμύλον καὶ Ῥώμον. Οὗτοι ἐκτεθέντες εἰς τὸν Τίβεριν τῇ διαταγῇ τοῦ Νουμήτορος, ἐσώθησαν καὶ εὗρον τὴν πρώτην τροφὴν παρὰ λυκαίνης, εὐρεθέντες δὲ ὑπὸ ποιμένος Φαυστύλου ἀνετράφησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῆς συζύγου τοῦ Ἀκκας Λαρεντίας. Ἡλικιωθέντες περιῆλθον ποτὲ εἰς ἔριδα μετὰ τῶν ποιμένων τοῦ Νουμήτορος, συνελήφθη δὲ ὁ Ῥώμος καὶ ἤχθη πρὸς τούτου. Ἀλλὰ ὁ Φαυστύλος προσῆλθε μετὰ τοῦ Ῥωμύλου καὶ ἀνέλαψαν τὸ μυστήριον τῆς καταγωγῆς τῶν νέων, οἵτινες φονεύσαντες τὸν Ἀμούλιον ἀνύψωσαν πάλιν τὸν πάππον των εἰς τὸν θρόνον. Αὐτοὶ δὲ ἐπανεληθόντες εἰς τὸν Τίβεριν ἵνα ἱδρῶσιν ἐπ' αὐτοῦ πόλιν, καὶ περιμένοντες σημεῖον παρὰ τῶν θεῶν περὶ τοῦ τίς θὰ εἶδε τὸ ὄνομα εἰς ταύτην καὶ τίς θὰ ἦρχεν αὐτῆς, περιῆλθον εἰς ῥῆξιν καθ' ὅσον τῷ μὲν Ῥώμῳ ἐφάνησαν πρῶτον 6 γῦπες ἐκ τοῦ Ἀβεντίνου τῷ δὲ Ῥωμύλῳ εἶτα 12 ἐκ τοῦ Παλατίνου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐφαίνετο ὑπὲρ τοῦ Ῥωμύλου, εὗτος ἱδρυσεν τὴν πόλιν· ὅτε δὲ ὁ Ῥώμος χλευάζων τὸ ἀσθενὲς τεῖχος δι' οὗ ἐκεῖνος περιέβαλε ταύτην ἐπήδησεν ὑπὲρ αὐτό, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου. Ἡ πόλις κηρυχθεῖσα ἀσὺλον τῶν ἀστέγων φυγάδων, εὗρε ταχέως κατοίκους· ἵνα δὲ οὗτοι προμηθευθῶσι συζύγους, ὁ Ρ. πρσεσκάλεσε τοὺς Λατίνους καὶ Σαβίνους εἰς κοινὴν ἐορτὴν, καθ' ἣν ἤρπασε τὰς γυναῖκας καὶ κόρας των. Ἐκτραγέντος ὡς ἐκ τούτου πολέμου ἡττήθησαν οἱ Λατῖνοι οἱ δὲ Σαβίνοι ἐγένοντο κύριοι τοῦ Κυριναλίου καὶ τοῦ Καπιτωλίου. Ἡ κρίσιμος μάχη προελήφθη ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀρπαγείων γυναικῶν, συνεφωνήθη δὲ νὰ σχηματισθῇ μία ἐνιαία πολιτεία ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ Παλατίνου πόλεως τοῦ Ῥωμύλου καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Κυριναλίου τοῦ Τατίου. βασιλέως τῆς Σαβινικῆς πόλεως Κόρεων. Φονευθέντος δὲ

μετ' ὀλίγον τοῦ Τατίου ὑπὸ τῶν Λαυρεντινῶν, ὁ Ρ. ἀπέβη μονοκράτωρ, ρυθμίσας δὲ τὴν πολιτείαν κατέστησεν αὐτὴν σεβαστὴν παρὰ τοῖς γείτοσι Τυρρηνοῖς καὶ Λατίνοις. Μετὰ μακροχρόνιον ἀρχὴν ὁ Ρ. ἀνῆρπάγη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀρεως, ἐπεφάνη δὲ μετ' ὀλίγον τῷ Ἰουλίῳ Πρόκλῳ καὶ ἐκήρυξε δι' αὐτοῦ ὅτι ὡς θεὸς Κυρῖνος θὰ κυριαρχῇ τοῦ λαοῦ του. Ἐν γένει ἐβασίλευσε 37 ἔτη, κατὰ τὴν σημερινὴν χρονολογίαν ἀπὸ τοῦ 753 μέχρι τοῦ 716 π. Χ.

Ῥωμύλος Αὐγουστύλος. Ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ τοῦ Αὐτοκτοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, βασιλεύσας 475-476 μ. Χ. Γεννηθεὶς 460 ἐν Παννονίᾳ, ἀνυψώθη εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Ὁρέστου, ὅστις διατελέσας μυστικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἀττίλα εἰσῆλθεν εἰτα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐξεθρόνισε τὸν Ἰούλιον Νέπωτα τῇ βοηθείᾳ Γερμανῶν μισθοφόρων. Ἐπειδὴ ὁμως αἱ ἀπαιτήσεις τούτων δὲν ἐεπληρώθησαν, ἠγέρθησαν ὑπὸ τὸν Ὀδόακρον, ἐκήρυξαν τούτον βασιλέα καὶ ἐφόνευσαν τὸν ἡττηθέντα Ὁρέστην. Ὁ Ρ. ἐκράτησεν ἐπὶ τινα καιρὸν τὴν Ῥαβέννην, τέλος δὲ παρέδωκεν αὐτὴν κατὰ Σεπτέμβρ. 476 λαβὼν ἐτησίαν χορήγησιν 6000 χρυσῶν καὶ ἐξῆσεν εἰτα ἐν ἐπαύλει παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Μισηνόν. Τὸ ἐπιθετον Αὐγουστύλος ἐν τοῖς ὕστερον ἐξημιουργήθη ὡς χλευαστικόν. [Θ.Μ.]

Ῥών (Ἀλδρέχτος κόμης Roon). Πρῶτος στρατάρχης καὶ περίφημος ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν. Ἐγενν. 1803 ἐν Pleishagen παρὰ τὴν Κολδέργγην, εἰσελθὼν δ' εἰς τὸν στρατὸν διετέλεσεν ἐπὶ τινα ἔτη καθηγητὴς τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, συγγραψας μετὰ τῶν ἄλλων καὶ Ἐγχειρίδιον τῆς γεωγραφίας καὶ ἐθνολογίας. Ἐπανελημμένως ἀλλάξας τὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν μετὰ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, ἐγένετο 1844 καὶ διδάσκαλος τοῦ πρίγκιπος Φρειδερίκου Καρόλου, ὃν συνώδευσεν καὶ εἰς ταξίδια. Τῷ 1848 διωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν γεν. ἐπιτελῶν τοῦ Η' σώματος καὶ ἐφθασε μέχρι τοῦ 1859 εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιστρατήγου. Ὑποβαλὼν τῷ 1858 τὰς παρατηρήσεις αἱ ἐποίησε κατὰ τὰς ἐπιστρατείας τῶν ἐτῶν 1832, 1849 καὶ 1850 ἐν σκεδίῳ τῷ ἀντιβασιλεῖ Γουλιέλμῳ, ὅστις εἶδε τὰς ἰδέας του ἐπικυρωθεῖσας κατὰ τὴν νέαν ἐπιστρατείαν τοῦ 1859, διωρίσθη μέλος ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν. Ὡς τοιοῦτος, κατέχων ἀπὸ τοῦ 1861 καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν Ναυτικῶν, διεξήγαγε τὰ ἀναμορφωτικὰ του σχέδια παρὰ τὴν μακροχρόνιον ἀνίστασιν τῆς πρωσικῆς βουλῆς, ἐστέφθησαν δὲ αἱ ἐργασίαι του διὰ πλήρους ἐπιτυχίας κυρίως

κατὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870-71. Ὄθεν καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς πολυτίμου ἐργασίας του ἀνυψώθη τῷ 1871 εἰς κόμητα. Τῷ 1873 προυβιδάσθη εἰς στρατάρχην, παρητήθη δὲ διὰ λόγους τῆς ἡλικίας τῷ αὐτῷ ἔτει. Ζήσας ἔκτοτε ἰδιοπραγῶνεις τὰ κτήματά του, ἀπέθανεν αἰφνης ἐν Βερολίνῳ τῷ 1879. Μετὰ θάνατον ἐδημοσιεύθησαν τὰ Ἀπομνημονεύματά του εἰς 2 τ. (1892). [B.E.]

Ρωξάνη. θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βακτριανῆς Ὁξυάρτου, συζευχθεῖσα τῷ 327 π. Χ. Ἀλεξάνδρῳ τῷ μεγάλῳ Ἐγέννησε μετὰ τὸν θάνατον τούτου τῷ 323 ἐν Βαβυλῶνι, τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις μετὰ τοῦ Ἀρριδαίου, ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὡς διάδοχος τοῦ θρόνου. Ὁ Ἀντίπατρος γενόμενος ἐπίτροπος τοῦ κράτους, ἔλαβε τῷ 320 τὴν Π. μετὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ τοῦ Ἀρριδαίου εἰς Μακεδονίαν, ὅπου ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντίπατρος Κάσσανδρος, σφετερισθεὶς τὴν ἀρχὴν τῆς Μακεδονίας, ἐφώνευσεν τῷ 311 τὴν Π. καὶ τὸν υἱὸν της ἐν Ἀμφιπόλει. Ὁ Ἀέτιων ἐξεπόνθησε περίφημον εἰκόνα τῶν γάμων τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Π. [I.K.P.]

Ρωπογραφία καλεῖται ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἡ ἀπεικόνισις ἀψύχων ἀντικειμένων, ὡς σκευῶν τῆς οἰκιακῆς χρήσεως, ἐδεσμάτων ἢ ποτῶν, κυνηγίου κλ. Ἐὰν καὶ τὰ ἀντικείμενα καθ' ἑαυτὰ δὲν φαίνονται: κατὰλληλα διὰ καλλιτεχνικὴν παράστασιν, παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἀρμονικὴ καὶ χαρακτηριστικὴ ταξινόμησις, μορφή, χρῶμα καὶ φωτισμὸς δύνανται νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ ἄξια τῆς καλλιτεχνίας ἀντικείμενα. Ἡδὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅμως, εὐρηγται ἀντιπρόσωποι τοῦ εἶδους τούτου τῆς ζωγραφικῆς, ὅπερ ὅμως δὲν ἐθεωρεῖτο πολὺ εὐγενές, καθ' ὅσον εἰς τῶν ζωγράφων τούτων, ὁ Πυρεϊκός, χλευαστικῶς ἐκαλεῖτο ἀντὶ ῥωπογράφος «ῥωπογράφος». Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐκαλλιτέργησαν τὴν Π. πρῶτοι οἱ τῶν Κάτω Χωρῶν ζωγράφοι ἀπὸ τοῦ 15 αἰῶνος. [Εγ.]

Ρως (Ross). 1) Sir John R., Ἀγγλος ἐξερευνητὴς τῆς Βορείου παγωμένης θαλάσσης, γενν. 1777 ἐν Ἰντς τῆς Σκωτίας. Εἰσελθὼν εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικόν, ἔλαβεν ὡς πλοίαρχος 1818 τὴν ἐντολὴν νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ὑποτιθεμένην πρὸς ΒΔ τῆς Ἀμερικῆς ὁδὸν ἐκ τῆς παγωμένης θαλάσσης. ἔδωκε δ' ἀνευ ἀποτελέσματος νὰ ἐπιστρέψῃ. Νέα ὁμως ἐκστρατεία 1829-1833, καθ' ἣν 4 χεῖμῶνας διέμεινεν ἐν τῷ πάγῳ τῆς Ἀρκτοῦ, ἔφερε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μαγνητικοῦ πόλου καὶ τῆς χερσονήσου Boothia-Felix. Διατελέσας εἰτα πρόξενος ἐν Στοκχόλμῃ, πάλιν τῷ 1850 ἀπῆλθεν εἰς

τὴν παγωμένην θάλασσαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀπολεσθέντος Φραγκλίνου, ἐφθάσε δὲ μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαλλιγκτῶνος, ὅπουθεν 1851 ἐπέστρεψεν. Ἀπέθανεν δὲ τῷ 1856 φέρων τὸν βαθμὸν ὑποναυάρχου. Τὰς ἐκστρατείας του περιέγραψεν ἐν διαφόροις βιβλίοις. — 2) Sir James Clarke R., ἀνεψιὸς τοῦ ἀνωτέρω ὃν συνώδευσεν κατὰ τὴν β' ἐκστρατείαν ἐνὰ τὴν Βορ. παγωμένην θάλασσαν, καθ' ἣν αὐτὸς ἀνεκάλυψε τὸν μαγνητικὸν πόλον. Τῷ 1839 ἐπεχείρησε μετὰ τῶν πλοίων Erebus καὶ Terror ἐκστρατείαν πρὸς διερεύνησιν τῆς Νοτίου παγωμένης θαλάσσης, καθ' ἣν ἀνεκάλυψεν ὑπὸ Ν πλ. 71° 15' τὴν Νότιον χώραν τῆς Βικτωρίας, ἐφθάσε δὲ νοτιώτερον παντὸς ἄλλου ἐξερευνητοῦ, δηλονότι μέχρι Ν πλ. 78° 10'. Διαχειμάσας ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Φάλλανδ δις ἀκόμη ἀπεπειράθη νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Νότιον μαγνητικὸν πόλον, ἐκωλύθη δὲ ὑπὸ τῶν ὄγκων τοῦ πάγου, καὶ ἐπέστρεψε τῷ 1843 εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς εὐγενείας. Τῷ 1848 ἤτο ἀρχηγὸς ἐκστρατείας ἐνὰ τὴν Βόρειον παγωμένην θάλασσαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ Φραγκλίνου, καθ' ἣν ἐπὶ ἐλκήθρων ἐφθάσε μέχρι Β πλ. 72° 38', ἠγαγκάσθη δὲ 1849 νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἀπέθανεν τῷ 1862 ἐν Aylesbury φέρων βαθμὸν ὑποναυάρχου. — 3) Ludwig R., Γερμανὸς φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. 1806 ἐν τῷ κτήματι Ἀλτεκόππελ τοῦ Ὀλσταίν. Ἐσπουδάζει ἐν Κιέλῳ, Κοπεγχάγῃ καὶ Λιψία, μετέβη δὲ τῷ 1832 εἰς Ἑλλάδα, ὅπου διωρίσθη τῷ 1833 ἑφορος τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Πελοποννήσου. Τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἐγένετο γενικὸς ἑφορος ἐν Ἀθῆναις, παρητήθη δὲ τῷ 1836 καὶ διωρίσθη τῷ ἐπομένῳ ἔτει καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῇ πανεπιστημίῳ. Διδάξας ἐνταῦθα μέχρι τοῦ 1843, ἐξετέλεσεν ἀκόμη περιηγήσεις τινὰς ἐνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐκλήθη δὲ 1845 εἰς Ἀλλὴν ὡς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν εὐδοκίμως, κατατρυχόμενος ὁμαζυῖν ἀνιάτου νόσου ἠτοκτόνησε τῷ 1859. Ὁ Ρ. συνετέλεσε διὰ τῶν συγγραμμάτων του οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν γνῶσιν τῆς τε ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος. Μετὰ τῶν Schaubert καὶ Hansen ἐξέδωκε τὸ ἔργον Ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης (Βερολ. 1839), μόνος δὲ Περιηγήσεις ἐνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου (4 τ., Στουτγάρτη καὶ Ἀλλῃ 1840-53), Περιηγήσεις ἐν Ἑλλάδι (α' τόμος, Βερολ. 1841), Περιηγήσεις τοῦ βασιλέως Ὁθωνος (2 τομ., Ἀλλῃ 1848), Ἐγχειρίδιον τῆς ἀρχαιολογίας (ἐλληνιστὶ τὸμ. Α'. Ἀθ. 1841). Ἀνέκδοτοι ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ (3 τεύχη, 1834-45), Οἱ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς (Ἀλλῃ 1846), Τὸ Θησεῖον καὶ ὁ

νάδες τοῦ Ἀρεως (Ἄλλη 1852). Ἀρχαιο-
λογικαὶ διατριβαὶ (2 τ., Λίψια 1855-61).

Ῥῶς καὶ Κρόμαρτυ (Ross and
Cromarthy). Κομητεία τῆς βορ. Σκωτίας
ἔχουσα ἐμβ. 8 160 τχμ. καὶ 77 810 κατ.,
περ.λαμβάνουσα δὲ τὴν εἰς τὰς Ἑβρίδας
ἀνήκουσαν νῆσον Λούις καὶ τὰ ἀπέναντι πο-
λύσχιστον καὶ ὀρεινὸν μέρος τῆς Σκωτίας
ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τῆς
βορείου θαλάσσης. Εἶναι καλῶς ἀρδευμένη
καὶ εἰς τὴν Ἀ παραλίαν, χαμηλὴν οὖσαν,
ἀρκετὰ εὐφορὸς. Πρωτεύουσα εἶναι Δίγγβαλ.

Ῥωσά. Χωρ τοῦ δήμου Εὐρυτάνων,
ἔχον 14⁹ κατ. [Μ.Σ.]

Ῥώσιος ἢ Ῥόσιος (Quintus Ros-
cius Gallus). Ῥωμαῖος διάσημος ἡθοποιός,
κυρίως διαπρέψας ὡς κωμῳδὸς (ὡς καὶ ἐπω-
νομάζετο) καὶ φίλος τοῦ Κικέρωνος, ὅστις
διετέλεσε καὶ συνήγορος αὐτοῦ ἐν δίκῃ τινὶ
ἐκφωνήσας λόγον σωζόμενον ἡμῖν. Ὁ Ρ.
ἀπέθανε περὶ τὸ 61 π. Χ. [Θ.Μ.]

Ῥώσελ (John κόμης Russell). Ἀγ-
γλος πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1792, τρι-
τότοκος υἱὸς τοῦ δουκὸς τοῦ Βέδφορντ. Ἀφο-
σιωθείς εἰς τὸν πολιτικὸν βίον εἰσῆλθεν εἰς
τὴν ἀγγλ. βουλὴν ὡς ὁπαδὸς τῶν μεταρρυ-
θμίσεων καὶ τοῦ κόμματος τῶν Οὐίγων· τὰ
μεταρρυθμιστικὰ τοῦ σχέδια τῷ 1832 ἐπέ-
φθησαν δι' ἐπιτυχίαν· ὅτε δὲ τῷ 1834 ἀνῆλ-
θον εἰς τὰ πράγματα οἱ Τόρρις, ὁ Ρ. ἐγένε-
το ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀνεδεί-
χθη δὲ τοσοῦτον ὥστε ἐν τῷ νέῳ ὑπουργείῳ
τῶν Οὐίγων ἔλαβε τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν
Ἑσωτερικῶν, εἰτα δὲ τῶν ἀποικιῶν, ὑπῆρξε
δ' ἔκτοτε ἡ ψυχὴ τῶν ἀναδιοργανώσεων.
Κατὰ τὰ ἔτη 1841-46, καθ' ἃ τὸ συντηρη-
τικὸν ὑπουργεῖον Πῆλ ἦτο εἰς τὰ πράγματα,
ὑπεστήριξε τοῦτο ἐν ταῖς ζητήμασι τῆς ἐλευ-
θερίας τοῦ ἐμπορίου, τῆς ὑποστηρίξεως τῶν
ἐργατικῶν τάξεων κλ., ἀνέλαβε δὲ μετὰ τὴν
παραίτησιν τοῦ Πῆλ τὴν προεδρίαν ὑπουρ-
γείου τῶν Οὐίγων, ὅπερ ἐπεφορτίσθη μεταξὺ
ἄλλων τὴν δυσκόλον ἐργασίαν νὰ φροντίσῃ
διὰ τοὺς ἐν Ἑλλανδίᾳ λιμώττοντας (1846-
47), ἔπεσε δὲ 1852 ἡττηθὲν ὑπὸ τοῦ Πάλ-
μερστον. Ἐν τούτοις ὑπ' αὐτὴν τὸν Πάλ-
μερστον ἐδέχθη 1855 τὸ χαρτοφυλάκιον τῶν
ἀποικιῶν καὶ ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἀγγλίαν
ἐν συνδιασκέψει περὶ εἰρήνης ἐν Βιέννῃ,
παρεγνωρίσθη ὅμως τόσον πολὺ, ὥστε παρη-
τήθη γολωθεῖς. Συμβέβασθαι ὅμως μετ' αὐ-
τοῦ εἰσῆλθεν τῷ 1859 ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἑξω-
τερικῶν εἰς τὸ νέον ὑπουργεῖον αὐτοῦ καὶ
ἔλαβε τῷ 1862 τοὺς τίτλους τοῦ κόμητος Ρ.
καὶ τοῦ ὑποκόμητος Amberley. Καὶ δὲν
ὑπῆρξε μὲν πολὺ ἐπιτυχὴς ἐν ταῖς τότε
ἐξωτερικαῖς περιπλοκαῖς, εὖχ ἦν ὅμως
θανόντος τοῦ Πάλμερστον (1865) ἀγένετο
πρωθυπουργὸς καὶ ὑπ' αὐτὸν ὁ Γλάδστον ὑ-

πέβαλε νέον μεταρρυθμιστικὸν νομοσχέδιον,
ὅπερ δυσαρεστήσαν τὴν βουλὴν συνεπῆνεγκε
τὴν πτῶσιν τοῦ ὑπουργείου. Ἐκτοτε ὁ Ρ.
ἀπεσύρθη τῆς ἐνεργου πολιτικῆς καὶ ἀπέ-
θανε 1878 ἐν ἐπαύλει τοῦ παρὰ τὸ Ῥίτσμονδ.
Ὁ Ρ. συνέγραψε καὶ τινὰ ἱστορικὰ καὶ πο-
λιτικὰ ἔργα, ἱστορίαν τῆς ἀγγλ. διοικήσεως
καὶ τοῦ ἀγγλ. συντάγματος κλ. [Β.Ε.]

Ῥωσία. Αὐτοκρατορία περιλαμβά-
νουσα τὸ Ἀ τμήμα τῆς Εὐρώπης, τὴν Β Ἀ-
σίαν καὶ τὸ ΒΔ μέρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας,
ἔχον δὲ ἐν ὅλῳ ἐμβ. 22 430 000 τχμ., τ. ἔ.
τὸ εἰκοστὸν δευτερον ὅλης τῆς ἐπιφανείας
τῆς γῆς ἤτοι πλεόν ἢ τὸ διπλοῦν ὅλης τῆς
Εὐρώπης. Εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν
ἀνήκουσι διοικητικῶς 5 900 152 τχμ. (γεω-
γραφικῶς 5 248 700) καὶ εἰς τὴν Ἀσιατι-
κὴν διοικητικῶς 16 529 852 τχμ. (γεωγραφ.
17 181 214). Ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ Β πλ. 34⁰
39' (τῶν συνόρων τοῦ Ἀφγανιστάν) μέχρι
τοῦ 76⁰ 39' (Β ἄκρας τῆς Σιβηρίας) καὶ ἀπὸ
Ἀ μήκους ἀπὸ Γρήνιτς 17⁰ 37' 40" (τῶν
συνόρων τῆς Πρωσίας) μέχρις 185⁰ 20'
(τῆς Ἀ ἄκρας τῆς Σιβηρίας), ἐπὶ 4 675 χμ.
ἐκ Ν πρὸς Β καὶ ἐπὶ 10 732 χμ. ἐκ ὁ πρὸς
Α. Ἡ χώρα αὕτη ἀποτελεῖ συμπαγῆ ὅγκον
ἐλαχίστα σχετικῶς διαπεπλασμένον διὰ κόλ-
πων· αἱ νῆσοι ἔχουσιν ὁμοῦ ἐμβ. μόνον
238 156 τχμ., ὧν 109 984 ἐν Εὐρώπῃ (κυ-
ρίως αἱ Ὠλανδικαί, Ὡζελ καὶ Δάγω ἐν τῇ
1 αλτικῇ, ἡ Νοβάια Σέμλια ἐν τῇ Β παγω-
μένη θαλάσσῃ), αἱ δὲ λοιπαὶ ἐν Ἀσίᾳ. Ἡ
διάπλασις τοῦ ἐδάφους δεικνύει μεγίστας
διαφοράς, ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀλύσεως τῶν
Οὐραλίων ὀρεῶν, τοῦ κολλοσιαίου Καυκάσου
καὶ τῶν ἀλπεριδῶν χωρῶν τῆς Ν Σιβηρίας,
τοῦ Τουργεστάν καὶ τῆς Τζουγγαρίας, μέχρι
τῆς χαμηλοτάτης τοῦ κόσμου πεδιάδος περὶ
τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ τὴν Ἀράλ λί-
μνην. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ ὁμοῦ Ρ. φέρει χαρα-
κτῆρα εἰς ἄκρον μονότονον, διότι ἐκτὸς τῶν
παρὰ τὰ Οὐράλια μερῶν καὶ τῆς Κριμαίας
παρουσιάζεται ὡς ἑκτασις σχεδὸν ἐντελῶς
ἐπίπεδος, κατὰ τὸ κέντρον ὀλίγον μόνον
ὕψουμένη. Ἐν δὲ τῇ Ἀσιατικῇ Ρ. πέραν
τῶν Οὐραλίων ἡ ΒΔ Σιβηρία εἶναι· βαθυ-
πέδιον μεταβαίνον πρὸς Ν εἰς ἀπεράντους
στέππας, πρὸς Α δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς
ὀρεινὴν χώραν φέρουσαν κυρίως πρὸς Ν ὅλως
ἀλλοειδῆ χαρακτῆρα. Οὐδεμίαν χώραν τῆς ὑψη-
λίου ἔχει τόσοις καὶ τόσοις πλουτοῦς εἰς ὕδωρ
ποταμούς ὅσους ἡ Ρ. Καὶ ἐν μὲν τῇ Εὐρωπαϊκῇ
οἱ κυριώτεροι εἶναι οἱ Βόλγας, Οὐράλιος καὶ
Τέρεκ, ἐκδύλλοντες εἰς τὴν Κασπίαν θάλασ-
σαν, Κουβάν, Τάναϊς, Δνεῖπερος καὶ Δνεῖστε-
ρος (εἰς τὴν Εὐξείνιον πόντον), Δύνας ὁ δυτι-
κὸς καὶ Νέβας (εἰς τὴν Βαλτικὴν), Ὀνέγας,
Δύνας ὁ βόρειος καὶ Πετσόρας (εἰς τὴν Β
παγωμένον ὠκεανόν)· ἐν δὲ τῇ Ἀσιατικῇ

οι Ὀμπ μετὰ τοῦ Ἰρτις, Ἰενισσέης, Λένιν (εἰς τὸν Παγωμ. ὠκεανόν) καὶ ὁ Ἀμούρ (εἰς τὸν Εἰρηνικόν ὠκεανόν). Πλουσιωτάτη εἶναι ἡ χώρα καὶ εἰς λίμνας, μεταξὺ δι' αὐτῶν εἶναι αἱ μέγισται ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἡ Λαδόγα καὶ ἡ Ὀνέγα· ἐν μόνῳ τῷ κυβερνείῳ Ὀλόνετς ὑπάρχουσι 1500, τὰς δὲ πλείστας ἔχει ἡ Φιλλανδία· ἐν δὲ τῇ Ἀσιατικῇ Ρ. εὐρύνται αἱ μέγισται ἐν γένει τῆς ὑψηλίου, ἡ λεγομένη Κασπία θάλασσα καὶ ἡ Ἀράλ λίμνη. Ἐκτεταμένοι εἶναι καὶ τὸ δικτυον τῶν διωρύγων, δι' ὧν π. χ. συνδέεται ἡ Βαλτικὴ θάλασσα μετὰ τῆς Κασπίας διὰ μέσου τοῦ Βόλγα. Ἰαματικά ὕδατα

ἀνεκαλύφθησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ρ., κυρίως δὲ ἐν τῷ Καυκάσῳ καὶ τῇ Σιβηρίᾳ. Τὸ κλίμα συμφώνως πρὸς τὴν μεγάλην ἔκτασιν τῆς χώρας δεικνύει καὶ μεγάλως διαφορὰς· οὐχ ἥτιον αἱ διαφοραὶ αὐταὶ εἶναι σχετικῶς μικρότεραι ἢ ἐν τῇ Δ. Εὐρώπῃ καὶ ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς μίας εἰς τὴν ἄλλην εἶναι ἥπια. Μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὁρεινῶν μερῶν, ἡ γενικὴ θερμοκρασία εἶναι ὑψηλοτέρα πρὸς Δ., ἐλαττωτέρα δὲ πρὸς Α.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐτῶν 1894/5 ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Ρ. ἀνῆλθεν εἰς 126 349 674, οἵτινες διανεμόνται ὡς ἑξῆς:

Χῶραι	Ἐμβαδὸν εἰς τ.χμ.	Κάτοικοι	ἐπὶ 1 τ.χμ.
Εὐρωπ. Ῥωσία (ἐκτὸς Πολωνίας καὶ Φιλλανδίας)	4 926 667.0	94 650 213	19.21
Πολωνία	127 318.9	9 221 218	72.43
Φιλλανδία	373 611.9	2 460 457	6.59
Καυκάσια	472 554.1	8 596 026	18.19
Σιβηρία	12 518 487.3	5 066 332	0.40
Κεντρικὴ Ἀσία	4 001 365.1	6 355 428	1.58
ἐν ὅλῳ	22 430 004.3	126 349 674	5.63

Ἡ Ρ. ἔχει 1 317 πόλεις, ὧν αἱ πλείσται κεῖνται πρὸς τὰ Δ. μέρη· 16 ἐξ αὐτῶν ἔχουσι πλέον τῶν 100 χιλ. κατ., 62 πλέον τῶν 20 καὶ 589 ἀπὸ 5 000 μέχρις 20 χιλ. Κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἐκ τῶν κατ. 700 χιλ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῆς κληρονομικῆς εὐγενείας, 600 χιλ. εἰς τὴν ἱερατεῖαν, 400 000 εἰς τὴν τάξιν τῆς προσωπικῆς εὐγενείας καὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, 8 1/2 ἑκατομμ. εἰς τοὺς ἐμπόρους, βιομηχάνους κλ., 112 ἑκατομμ. εἰς τοὺς χωρικοὺς καὶ 5 ἑκατομμ. εἰς τὴν τάξιν τῶν στρατιωτικῶν. Ὡς πρὸς τὴν ἐθνικότητα ἀνήκουσιν εἰς 112 διαφοροὺς λαοὺς, καὶ δὴ 56 296 281 εἶναι: Ῥῶσοι, 4 971 475 Πολωνοί, 7 614 Σέρβοι, 93 685 Βούλγαροι, 7 790 Τσεχοί, 811 051 Λιθουανοί, 623 700 Σαμογιτίοι, 1 047 929 Λέττοι, 77 132 Ἑλλήνες, 648 484 Ῥωμοῦνοι, 997 643 Γερμανοί, 273 021 Σουηδοί, 585 072 Ἀρμένιοι, 2 580 912 Ἑβραῖοι, 1 710 274 Φιννοκαρέλαιοι, 746 522 Ἑσθωνοί, 791 954 Μορδβίνοι, 2 148 391 Τάταροι, 755 868 Βασκίροι, 2 455 828 Κιργίζοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλων ἐθνικοτήτων. Ὁρθόδοξοι ὑπάρχουσι περίπου 90 ἑκατομμύρια, 10 ἑκατμ. Ῥασσέλνικοι, 5 ἑκατμ. διαμαρτυρούμενοι, 8 1/2 ἑκατμ. Ῥωμαιοκαθολικοί, 4 ἑκατμ. καθολικοὶ καὶ γρηγοριανοὶ Ἀρμένιοι, 6 ἑκατμ. Μωαμεθανοί, 4 ἑκατμ. μωσαϊκῆς θρησκείας καὶ Κοραῖοι, τέλος 2 1/2 ἑκατμ. Βουδδισταὶ καὶ εἰδωλολάτραι. Ὁ κύριος πόρος τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία, ἥτις ἀκμάζει πρὸ

πάντων ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσίᾳ, παράγουσα ἄφθονα σιτηρά, χρησιμεύοντα καὶ πρὸς ἐξαγωγήν, ὡς καὶ λίνον ἀνέκαθεν ἀποτελοῦντα σπουδαῖον προῖδν τῆς γεωργίας· ἄλλα πολὺτιμα προϊόντα ταύτης εἶναι ὁ καπνὸς, τὰ σακχαροῦχα τεύτλα, ὁ ἡλιανθος ἐξ οὗ ἐξάγεται ἔλαιον, ὁ οἶνος κλ. Ἡ κτηνοτροφία διαιρεῖται εἰς τὴν τῶν μονίμων γεωργῶν καὶ τὴν τῶν νομάδων, συνίσταται δὲ εἰς βοῦς, ἵππους (ἐν ἱπποτροφείοις καὶ ἐν ἀγέλαις, καὶ δὴ τοῦτο παρὰ τοῖς Κοζάκοις, Καλμούκοις καὶ Κιργίζοις), πρόβατα (ἐν τοῖς Ν. κυβερνείοις)· πρὸς τοῦτοις ἀκμάζει ἡ μελισσοτροφία καὶ Ν. τοῦ 50^{ου} Β. πλ. ἡ βομβυκοτροφία. Τὰ δάση καλύπτουσι περίπου ἐν τρίτῳ ὅλῳ τοῦ ἐδάφους, διὸ καὶ σπουδαιότης εἶναι ἡ ξυλμπορεία. Πλέον ἢ ἡμισυ ἑκατομμύριον ἀνθρώπων καταγίνεται εἰς τὴν ἄλυσιν, ἥτις ἐξασκεῖται εἰς τὰς ἀκτὰς τῶν θαλασσῶν καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ λίμνας, παράγει δὲ πρὸ πάντων τὸ περίφημον χαβιάριον. Σπουδαιότης δὲ εἶναι ἡ ἐκμετάλλευσις πολυτίμων καὶ χρησίμων ὀρυκτῶν, χρυσοῦ, ἀργύρου, λευκοχρύσου, χαλκοῦ, ψευδαργύρου, σιδήρου, γαιανθράκων, ὀρυκτοῦ ἁλτος, νάφθας (πετρελαίου) κλ. Ἀνέκαθεν ἤκμαζεν ἐν Ρ. ἡ κατ' οἶκον βιομηχανία, ἥτις ἐξασκουμένη ὑπὸ τῶν γεωργῶν ἐπεκράτησεν ἐν τισι κυβερνείοις τοσοῦτον ὥστε ἐμείωσεν ἐκεῖ τὴν γεωργίαν καὶ ἡμποδίσεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συστηματικῆς βιομηχανίας. Προϊόντα αὐτῆς εἶναι ἀντικείμενα ἐκ δέρματος,

ξύλου, μετάλλων, πηλοῦ, διφθερῶν καὶ κυρίως ὑφάσματα, καὶ δὴ ἐκτὸς τῶν συνήθων καὶ ἀριστοὶ τάπητες καὶ λεπτότατα τρίχαπτα. Ἡ συστηματικὴ βιομηχανία ἀνεπτύχθη πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ 1870 κυρίως ἐν ταῖς πόλεσι, ὑπῆρχον δὲ τῷ 1891 ἐν ὅλῳ 22510 ἐργοστάσια, παράγοντα ἀντικείμενα 1264 ἑκατομμ. ρουβλίων, ὑφάσματα καὶ πλεκτά, τρόφιμα παντὸς εἴδους, μετάλλινά καὶ ζωικά προϊόντα, πῆλινα, χημικά κ.α., χαρακτηριστικὴ δ' εἶναι ἡ μεγάλη κατασκευὴ οἰνοπνεύματος καὶ πνευματωδῶν ποτῶν, ἐξ ἧς τὸ κράτος εἰσπράττει σχεδὸν ἐν τρίτον ὅλων τῶν εἰσόδων. Τὸ ἔμποριον ἔχει ὡς κέντρα τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῶν τελοῦνται πολλαὶ ἐμπορικαὶ πανηγύρεις (ἡ μεγίστη τούτων εἶναι ἡ ἐν Νισνι-Νοβορόδω), ἡ δὲ ἀξία τῶν εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων ἀνῆλθε τῷ 1893 εἰς 422 ἑκατομμ. ρουβλίων καὶ τῶν ἐξαγομένων εἰς 594.7 ἑκατομμ. Νομισματικὴ μὲν εἶναι τὸ ρουβλίον (βλ. λ.). Ἡ ἐντὸς τοῦ κράτους ναυτιλία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, ἔχουσα μέσα τῆς συγκοινωνίας τὰς λίμνας, ποταμούς καὶ διώρυγας, διεξάγεται δὲ διὰ 22064 πλοίων, ὧν 1824 ἀτμοκίνητα. Ἡ ἐπὶ τῶν περιβαλλουσῶν τὴν Ρ. θαλασσῶν ναυτιλία ἔχει 2270 ἱστιοφόρα καὶ 326 ἀτμόπλοια, ἡ δὲ μεγίστη κίνησις αὐτῆς ὑπάρχει ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ. Εἰς τοὺς Ῥωσικοὺς λιμένας εἰσῆλθον τῷ 1893 ἐν γένει 20 193 πλοία μετὰ χωρητικότητος 15 235 528 τόνων. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1894 οἱ ἐν Ρ. σιδηρόδρομοι εἶχον μήκος 37 552 χμ., ἐξ ὧν 34 499 ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ· τὸ δὲ δίκτυον τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν τῷ 1890 εἶχε μήκος περ. 125 522 χμ.

Ἡ Ρ. εἶναι ἀπόλυτος μοναρχία· ὁ αὐτοκράτωρ (ἀπὸ 20 Ὀκτωβρ. 1894 Νικόλαος Β') εἶναι συγχρόνως κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, θεωρεῖται δὲ ὑπὸ ὀρισμένων θεμελιωδῶν νόμων τοῦ κράτους, δηλ. τοῦ Ἰδαν τοῦ Δ' (1476) περὶ τοῦ ἀδιαίρετου τοῦ κράτους, τοῦ Α' κατερίνης τῆς Δ' (1727) διατάσσοντος νὰ πρεσβεύῃ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ ἀπόγονοί του τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, τοῦ Παύλου τοῦ Δ' (1797) καθ' ὃν ὁ θρόνος εἶναι κληρονομικὸς ἐν τῷ ἄρρени κλάδῳ, λήξαντος δὲ τούτου, ἐν τῷ θήλει, καὶ τέλος τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ' (1820) ἐρίζοντος ὅτι μόνον τὰ ἐξ ἰστέμου κληρονομία γάμου τέκνα ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς. Ἀνώτατα σωματεῖα εἶναι τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους ἔχον συμβουλευτικὴν ψῆφον ἐν τῇ νομοθεσίᾳ καὶ τῷ καθορισμῷ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἡ γερουσία ἐπιφορτισμένη τὴν δημοσίευσιν καὶ κατὰ τὰς τῶν αὐτοκρατορικῶν διαταγμάτων, νόμων κλ., τὴν ἀπονομὴν τίτλου τῆς εὐγενείας, τὴν ἀνέκκλητον ἀπόφασιν ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων κλ., ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, 11

ὑπουργεῖα, δὴλον ὅτι τοῦ αὐτοκράτ. οἴκου, τῶν ἐξωτερικῶν, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ναυτικῶν, τῶν ἐσωτερικῶν, τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως, τῶν οἰκονομικῶν, τῆς δικαιοσύνης, τῆς γεωργίας, τῆς συγκοινωνίας, τῆς ἐξελέγξεως. Ὅλον τὸ κράτος διαιρεῖται εἰς 77 κυβερνεῖα, 18 τοπαρχίας, 2 διαμερίσματα καὶ 1 περιφέρειαν· ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ρ. ἔχει 49 κυβερνεῖα καὶ δὴ α') ἡ Μεγάλῃ λεγομένη Ῥωσία (τὸ κέντρον τοῦ κράτους) 20, β') ἡ Μικρὰ Ῥωσία (πρὸς ΝΔ) 4, γ') ἡ Νότιος ἡ Νέα Ρ. 4 καὶ τὴν τοπαρχίαν τοῦ Τανάιδος, δ') ἡ Δυτικὴ Ρ. 9, ε') αἱ Βαλτικαὶ ἐπαρχίαι 3, ς') ἡ Ἀνατολικὴ Ρ. 10, ζ') ἡ Πολωνία ἡ Τὰ περὶ τὸν Βιστούλαν 10, η') τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιλανδίας 8, θ') τὸ γενικὸν κυβερνεῖον τοῦ Καυκάσου 6, πρὸς δὲ 4 τοπαρχίας καὶ τὴν περιφέρειαν τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ δὲ Ἀσιατικὴ Ρ. περιλαμβάνει 1) τὴν Σιβηρίαν (βλ. λ.) καὶ 2) τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1894 τὰ εἰσόδα ἀνέρχονται εἰς 1141.7 ἑκατομμ. ρουβλίων καὶ τὰ τακτικὰ εἰσόδα εἰς 1107.9 ἑκατομμ., ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων ἐξόδων (διὰ σιδηροδρόμους κλ.) τὰ ὅποια ὑπολογίζονται εἰς 94 ἑκατομμ., καλύπτονται δὲ ὑπὸ τῶν περισσευμάτων ἄλλων χρήσεων (περ. 400 ἑκατομμ.). Τὸ δημοσίον χρέος εἶναι 5 589 ἑκατομμ. χαρτίνων ρουβλίων.

Συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Κοζάκων (βλ. λ.) ὁ στρατὸς ἐν εἰρήνῃ ἀνέρχεται εἰς 843 000 ἀνδρας καὶ 137 250 ἵππους, εἰς οὓς προσθετοὶν ἀκόμη τὰ στρατεύματα τῶν λεγομένων ξένων λατῶν (ἐν Σιβηρίᾳ καὶ Τουρκεστάν)· ἡ δὲ δύναμις τῆς Ρ. ἐν καιρῷ πολέμου ὑπολογίζεται εἰς περίπου 2 ἑκατομμύρια ἀνδρῶν. Ὁ πολεμικὸς στόλος, ὅστις ἀκαταπαύστως αὐξάνεται, ἀνέρχεται (πλὴν τῶν φορητῶν) εἰς 74 μεγάλα καὶ μικρότερα πλοία καὶ 131 τορπιλλοβόλα. Τὸ κυριώτερον μέρος αὐτοῦ εὐρηται ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσσῃ, ἄλλο δὲ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, ἐν τῇ Κασπίᾳ, ἐν τῇ Παγωμένῃ θαλάσσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀμούρ-Δαρίας οἱ δὲ κυριώτεροι πολεμικοὶ λιμένες εἶναι ἐν Πετροπόλει, Κρονστάδῃ, Λιβάου, Νικολάεφ καὶ Σεβαστουπόλει.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος, αἱ δὲ ἄλλαι εἶναι μόνον ἀνεκταί. Κεφαλὴ αὐτῆς εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ, ἀνωτάτη δὲ διοικουσα ἀρχὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ὅλον τὸ κράτος διαιρεῖται εἰς 60 ἐπαρχίας ἢ ἐπισκοπικὰς διοικήσεις, ἃς διοικοῦσι 3 μητροπολίται (ἐν Κιέβῳ, Μόσχᾳ καὶ Πετροπόλει), 1 ἐπαρχος, 17 ἀρχιεπίσκοποι καὶ 40 ἐπίσκοποι. Μοναὶ ὑπάρχουσι 725, ὧν 228 γυναικεῖαι, αἱ δὲ πλείους αὐτῶν περὶ τὴν Μόσχαν καὶ ἐν Κιέβῳ. Ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἵσταται ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Μοχίλεφ

εξελκύνοντος συνήθως ἐν Πετρούπολει· ἡ περιουσία αὐτῆς μετέβη τῷ 1865 εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, μαθηδοτοῦνται δὲ οἱ Δυτικοὶ ἱερεῖς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις ἔλαβε κυρίως ἀνάπτυξιν ἀπὸ τοῦ 1862· τανὺν ὑπάρχουσι 10 πανεπιστήμια μετὰ 1084 διδασκάλων καὶ 15 112 φοιτητῶν, διάφορα ἄλλα ἀνώτατα ἰδρύματα δι' εἰδικὰς ἐπιστήμας, 6 θεολογικαὶ ἀκαδημαίαι, 180 γυμνάσια καὶ 59 ὑπογυμνάσια, 95 πρακτικὰ λύκεια, 55 ἱεροσπουδαστήρια καὶ 188 ἱερατικαὶ σχολαί, 27 στρατιωτικὰ γυμνάσια, 14 σχολαί τῶν εὐγενῶν κλ., πλείστα ἐργαστήρια τῶν θηλέων καὶ τέλος 40 589 κατώτερα καὶ δημοτικὰ σχολεῖα μετὰ 2240 329 μαθητῶν. Μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀκαδημιῶν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ ἐν Πετρούπολει· Αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδ. τῶν Ἐπιστημῶν.

Ἰστορία. Αὕτη ἀρχεται κυρίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 862 μ. Χ. ὅτε Βαράγγοι ἐκ τῶν Σκανδιναυικῶν χωρῶν ἢ Νορμανδοὶ προσκληθέντες ὑπὸ τῶν Σλαύων κατείκων τοῦ Νοβογορόδ μετενάστευσαν εἰς τὴν χώραν ὑπὲρ ἀρχηγούς τὸν Ρούρικ, Σινέους καὶ Τρούβορ, οἵτινες ἐκαλοῦντο καὶ Rursi (= κομητῆται κατὰ τὴν σκανδ. διάλεκτον, γερμ. Ruderer) ἢ Russj, ὄνομα ἐξελληνισθὲν εἰτα εἰς τὸ ἐπικρατήσαν ἔκτοτε ἰδίως ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τῇ κληθείσῃ Ρ., Ρῶσσοι. Οὗτοι ἐσχηματίσαν κατ' ἀρχὰς τὴν ἀρχοῦσαν τάξιν τῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἀνέμιχθησαν μετὰ τοῦ Σλαυικοῦ πληθυσμοῦ παραλαβόντες μὲν τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἔθιμα αὐτοῦ, δώσαντες δὲ τὸ ἴδιον ὄνομα εἰς τοὺς κατακτηθέντας. Τοῦ Ρούρικ (βλ. λ.) ἱδρυτοῦ τοῦ κράτους τοῦ Νοβογορόδ ἀποθανόντος τῷ 879, ὁ διάδοχος Ὀλέγ ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἰγώρ ἦνυσε τῷ 882 τὸ σλαυικὸν κράτος τοῦ Κιέβου μετὰ τοῦ Νοβογορόδ καὶ κατέστησε τὴν πόλιν Κίεβον πρωτεύουσαν τοῦ ὅλου κράτους. Ἡ γῆρα τοῦ Ἰγώρ Ὀλγα ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου υἱοῦ της Σβιατοσλάου ἦλθε τῷ 995 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνθα ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογεννήτου. Τοῦ Σβιατοσλάου πεσόντος τῷ 972 ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς Πετσενέγους, ὁ υἱὸς Βλαδὶμιρὸς ὁ Α' ὁ Ἰσαπόστολος ἀρξας μόνος ἀπὸ τοῦ 980-1015 ἐβαπτίσθη τῷ 988 καὶ διένειμε τὸ κράτος αὐτοῦ μεταξὺ τῶν 12 υἱῶν του, τοῦθ' ὅπερ ἐπέφερεν αἱματηροὺς οἰκογενειακούς πολέμους. Ὁ Ἰαρόσλαυος Α' ἤρξεν ἀπὸ τοῦ 1019-1054 ἐν Κιέβῳ ὡς Μέγας δούξ ἢ ἡγεμὼν ἐνώσας μὲν τῷ 1036 ἐκ νέου τὸ Ρωσσικὸν κράτος, ὕστερον ὁμως ὡσαύτως διανείμας αὐτὸ εἰς τοὺς 5 υἱούς του οὕτως ὥστε ἡ Ρ. διηρέθη εἰς πλῆθος ἡγεμονιῶν, ἐν αἷς ἡ τοῦ Κιέβου ἔλαβε τὴν ἀνω-

τάτην θέσιν ὡς μεγάλη ἡγεμονία· μεταξὺ τῶν ἡγεμονῶν τοῦ Κιέβου διεκρίθη ἰδίως Βλαδὶμιρὸς ὁ Β' ὁ Μονομάχος ἑγγονος τοῦ Ἰαροσλάου τοῦ Α' ἀρξας ἀπὸ τοῦ 1113-25. Ἐν ἔτει 1239 ἅπασα ἡ Ρ., ἐκτὸς τοῦ Νοβογορόδ, εἶχε κατακτηθῇ ὑπὸ τῶν Μογγόλων ὑπὸ τὸν Βατού-Χάν υἱὸν τοῦ Τσιγγισχάν καὶ ἀποτελέσει μέρος τοῦ λεγομένου Χανάτου τοῦ Κιπτσάκ ἢ τοῦ τῆς Χρυσῆς ὀρδῆς, εἰς ὃ οἱ ἐπὶ διατηρηθέντες ἡγεμόνες ἐπλήρωνον φόρον ἢ δὲ Μικρὰ καὶ ἡ Δυτ. Ρ., τὸ Κιέβον, Σμολένσκ καὶ Μολότσκ προσηρτήθησαν εἰς τὴν Πολωνίαν. Ὁ Ἀλέξανδρος Νεύσκις ἡγεμὼν τοῦ Νοβογορόδ ἐνίκησε τοὺς Μογγόλους τῷ 1240 παρὰ τὸν ποταμὸν Νεύαν θθεν ἔλαβε καὶ τὸ ἐπώνυμον, ὁ δὲ ἑγγονος αὐτοῦ Ἰωάννης ἢ Ἰβάν ὁ ἐπικληθεὶς Καλιτὰ (1328-1340) ἔκτισε τὸ Κρεμλίνον ἐν Μόσχᾳ ἐνθα ἤρξεν ὡς Μέγας ἡγεμὼν θεμελιώσας τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ κράτους τοῦτου ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ρ. ἡγεμονιῶν. Ὁ Δημήτριος Α' ἑγγονος τοῦ προηγουμένου ἐνίκησεν ἐνδόξως μὲν τοὺς Μογγόλους τῷ 1380 παρὰ τὸν ποταμὸν Τάναϊν (Δόν) δι' ὃ καὶ ἐπωνομάσθη Δένσκις, ἠναγκάσθη ὁμως μετὰ δύο ἔτη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Μογγόλων ἀποτεφρωσάτων τὴν Μόσχαν καὶ ὑποταξάντων ὕστερον καὶ τὸ κράτος τοῦ Νοβογορόδ. Μόνον μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Χανάτου τοῦ Κιπτσάκ ἡδυνήθη ὁ Ἰβάν Α' ἢ Γ' (1462-1504) υἱὸς Βασιλείου, ὁ Μέγας, νά ἀποσείσῃ τὸν μογγολικὸν ζυγὸν προσλαβὼν πρῶτος καὶ τὸν τίτλον τοῦ Τσάρου τῆς Μεγάλης Ρ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος Βασίλειος (1505-1533) ἐπὶ μάλλον περιεποίησεν εἰς ἑαυτὸν τὴν τίτλον τοῦτον ἰδρύσας τὴν ἐνότητά τῆς Ρωσσίας καὶ ἐνώσας μετὰ τοῦ κράτους αὐτοῦ τῷ 1510 τὴν ἐλευθέραν πολιτείαν τοῦ Ρσκόω καὶ τῷ 1514 τὸ κράτος τοῦ Σμολένσκ. Ἰβάν ὁ Β' ἢ Δ' ὁ Τρομερὲς ἀρξας ἀπὸ τοῦ 1533-1584 προσηνέχθη μὲν σκληρότατα πρὸς τοὺς εὐπατρίδας καὶ τοὺς Στρελίτσους ἰδίως τῷ 1545· ἀλλ' ἄφ' ἑτέρου προσεκάλεσεν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς τεχνίτας, λογίους καὶ καλλιτέχνας εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ, ὅπερ καὶ ἠϋήσῃ διὰ τῆς κατακτήσεως ἐν ἔτει 1552 τοῦ Καζάν καὶ 1558 τοῦ βασιλείου τοῦ Ἀστραχάν. Μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου ἢ Φεδώρου ἐξέλιπε τῷ 1598 ἡ γενεὰ τοῦ Ρούρικ, μεθ' ὃ ἐξερράγησαν ἐμφύλιοι ἐσωτερικοὶ πόλεμοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαρκέσαντες μεταξὺ τῶν ἀπαιτητῶν τοῦ θρόνου, τοῦ Βόρις Γοδούνωφ τοῦ καὶ ἀρξαντος μέχρι τοῦ 1605 καὶ τοῦ ψευδοῦς Δημητρίου. Μετὰ τὴν μὴ ἐπιτυχοῦσαν ἐκλογὴν τοῦ Βασιλεῖος Σουίσκη ἐξελέγη τῷ 1610 τσάρος ὁ Βλαδίσλαυος υἱὸς τοῦ Σιγισμούνδου βασιλέως τῆς Πολωνίας καὶ μετὰ τὴν ἐκδίωξιν αὐτοῦ τῷ 1613 ὁ Μιχαὴλ Φεδώροβιτς Ρωμάνωφ ὁ

ιδρυτής της δυνάστεως. Τούτον διεδέχθη τῷ 1645 ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος ὁ Δ', ὅστις ἤνωσε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὴν Μικράν Ρ. ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ, τὸν υἱὸν δὲ αὐτοῦ Φεδῶρον τὸν Δ' ὁ ἑτεροθαλὴς ἀνῆλικος ἀδελφὸς τοῦτου Πέτρος Δ' ὁ Μέγας, ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν συνεμερίσθη τὸν θρόνον μετὰ τοῦ παράφρονος ἀδελφοῦ τοῦ Ἰβάν Γ' ἢ Ε' ἔνεκα τῆς πρὸς τοῦτον δυσμενείας τῆς ἀδελφῆς των Σοφίας, ἔπειτα ὅμως ἀπὸ τοῦ 1689-1725 γενόμενος μονοκράτωρ καὶ προσλαβὼν τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος (imperator) ἀνύψωσε τὴν Ρ. εἰς μεγάλην δύναμιν, τὸν Βορρὰ καὶ εἰσάγαγε αὐτὴν εἰς τὴν σειρὰν τῶν μεγάλων τότε εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων κυρίως διὰ τῆς ἐν Πολτάβα (8 Ἰουλ. 1709) νίκης αὐτοῦ καὶ τῆς κατακτήσεως τῶν ἐπαρχιῶν ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς, ἐν αἷς ἴδρυσεν τὴν νέαν πρωτεύουσάν τοῦ κράτους Πετρούπολιν. Ἡ σύζυγός τοῦ Αἰκατερίνη ἡ Δ' διεδέχθη αὐτὸν τῷ 1725, σύμβουλον ἔχουσα τὸν Μεντσίκωφ, ταύτην δὲ ὁ ἑγγονὸς τοῦ Πέτρος ὁ Β' 1727-1730, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῆς οἰκογενείας Δολγορούκη. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Ἀννης Ἰβανόβνας ἀνεψίᾳ τοῦ μεγάλου Πέτρου (1730-1740) ἔφθασαν οἱ Δολγορούκη καὶ ἔξιναι ὡς ὁ Μύννιχ, ὁ Βίρον καὶ ὁ Ὀστερμάν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κυβερνήσεως· ὁ πόλεμος δὲ τῆς Ρ. κατὰ τῆς Τουρκίας λήξας τῷ 1739 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βελιγραδίου ἐστερέωσε τὴν πολιτικὴν ἐπιρροήν ταύτης ἐπὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ἰβάν ὁ Δ' ἢ Ε', μικρὸς ἀνεψιὸς τῆς Ἀννης καὶ υἱὸς τοῦ Ἀντωνίου Οὐλέρηου καὶ τῆς Ἀννης δουκὸς καὶ δουκίσσης τῆς Βρουναβίχης, ἀνέβη τῷ 1740 νῆπιον εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τὴν ἐπιτροπίαν τῶν γονέων αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκρημνίσθη μετὰ ἔν ἔτος ὑπὸ τῆς νεωτέρας θυγατρὸς τοῦ Πέτρου Ἐλισάβετ καὶ ἐγκαθίστηται εἰς φρούριον ἐνθα ἐφρονεῖτο βραδύτερον τῷ 1762 ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν ὑπὸ τῶν φρουρῶν τοῦ. Ἡ Ἐλισάβετ ἀνεληθοῦσα εἰς τὸν θρόνον τῷ 1741 καὶ ἀποθανοῦσα τῷ 1762 προσεκτήσατο ἀπὸ τῶν Σουηδῶν διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Αἰβο (17 Ἀύγ. 1743) τὴν Φιλανδρίαν μέχρι τοῦ Κυρμένη ποτ. καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἑπταετῆ πόλεμον κατὰ τῆς Πρωσίας ἀνευ ὅμως ἀποτελέσματος. Διάδοχος αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιὸς τῆς Πέτρος ὁ Γ' ἐκ τοῦ οἴκου Ὁλοταίν-Γόττορφ, ἀνακηρυχθεὶς ὡς ἐπίδοξος διάδοχος ἤδη τῷ 1742, ὅστις διὰ συνθήκης ἤμισα τελεσφόρου δι' αὐτὸν μετὰ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου καὶ διὰ τῶν λίαν ἐσπευσμένων μεταρρυθμίσεων τῶν τοῦ κράτους προσέκαλεσε ταχέως τὴν πτώσιν αὐτοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος. Ἡ σύζυγός τοῦ Αἰκατερίνη Β' ἢ κληθεῖσα Μεγάλη ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Ἀγγαλτης-Γιέρφτ, αὐτοκρατορήσασα ἀπὸ τοῦ

1762 προσεπάθησε παντὶ σθένει νὰ καταστήσῃ τὴν Ρ. ἰσχυροτάτην δύναμιν, δι' ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων ἀνυψοῦσα αὐτὴν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεγάλων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς προσαρτήσεως τῆς Πολωνίας καὶ τοῦ ἐξαφανισμοῦ τοῦ Τουρκικοῦ κράτους πρὸς ὃ ἐπεχείρησε νὰ ἀναστατώσῃ τῷ 1769 τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς λοιπὰς Ἑλληνικὰς χώρας (βλ. καὶ λ. Αἰκατερίνη Β'). Ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τῆς Ρ. πέραν τῶν ποταμῶν Δύνα κατὰ τὴν πρώτην διανομήν τῆς Πολωνίας τῇ 5 Ἀυγούστου 1772, προσεκτήσατο δὲ κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Κουτσούκ-Καϊναρλί μετὰ τῆς Τουρκίας τῇ 22 Ἰουλ. 1774 τὸ Ἀζώφ, τὴν Κινδουρν, τὴν Κριμαίαν καὶ Καβαρδία. Κατὰ δὲ τὴν συνθήκην τοῦ Ἰασσίου τῷ 1792 ἠρκέσθη μόνον νὰ λάβῃ ἀπὸ τῆς Τουρκίας τὴν περὶ τὸ φρούριον Ὀκτιζακὼν χώραν καὶ τὴν Βεσσαραβίαν ἀναγνωρίζον τοῦ Δνειστέρου ὡς ὅριον τῆς Ρ. πρὸς τὸ μέρος τῆς Μολδαβίας, ἀπέκτησεν ὅμως μετὰ ταῦτα τὴν Κουρλανδίαν ὡς καὶ κατὰ τὴν δευτέραν διανομήν τῆς Πολωνίας (17 Ἀύγ. 1793) μέγα μέρος τῆς Λιθουανίας καὶ τῆς Ἀ Πολωνίας καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ποδολίας, διαμερισθεῖσα βραδύτερον τῷ 1795 μετὰ τὴν πλήρη κατάλυσιν τοῦ Πολωνικοῦ κράτους μετὰ τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας τὰς λοιπὰς χώρας τούτου. Κατὰ τὸν θάνατον αὐτῆς τῇ 17 Νοεμβρίου 1796 ἡ Ρ. εἶχεν ἑκτασιν ἤδη ἄνω τῶν 20 ἑκατομ. τετρ. Ὁ υἱὸς τῆς Παύλος ὁ Α' (1796-1801) ἔνεκα τῶν ἰδιοτροπιῶν καὶ τῆς αὐθαιρεσίας του ἐγένετο θύμα συνωμοσίας τῶν εὐγενῶν, μεθ' ὃ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον Ἀλέξανδρος ὁ Δ', ὅστις παρασυρθεὶς ἄκυστως εἰς τὸν κατὰ τῆς Γαλλίας πόλεμον τῷ 1805 προσήρτησεν εἰς τὴν Ρ. κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Τιλσιτ (1807) ἀναλώμασι τῆς Πρωσίας μέρος τῆς Λιθουανίας, τῷ δὲ 1808 ὑποστηρίζομενος ὑπὸ τῆς συμμάχιας μετὰ τοῦ Ναπολέοντος ἔκαμε πόλεμον κατὰ τῆς Σουηδίας διὰ τοῦ ὁποῦ ἔλαβε παρ' αὐτῆς τὴν Φιλανδρίαν καὶ τὰς νήσους Ἀλανδίας ἢ Ὠλανδίας. Τῷ 1812 ἀποκρούσας διὰ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ τὴν ἐφοδον τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, συντέλεσε κατὰ τὰ ἔτη 1813-1814 ὅπως συντρίψῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς Γαλλίας· κατὰ δὲ τὰ ἐπόμενα ἔτη ἐπέτυχεν ὑπερέχουσας ψῆφον εἰς τὰ συμβούλια τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἡγεμόνων, γενόμενος θεμελιωτὴς καὶ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, καὶ ἐξησφαλίσθη πρὸς Δ διὰ τῆς προσκλήσεως τοῦ βασιλεῖος τῆς Πολωνίας. Ὁ θάνατος αὐτοῦ τῇ 13 Δεκεμβρίου τοῦ 1825 ἐπετάχυνε τὴν ἐκρηξίν συνωμοσίας διακλαδουμένης ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σκοπὸν ἐχούσης τὴν εἰσαγωγὴν πολιτεύματος ἐπὶ τὸ δημοκρατι-

κώτερον (τῇ 26 Δεκ. 1825)· κατεστάλη ἑμὴς ταχέως αὕτη διὰ τῆς ἐνεργητικότη-
τος τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου ὅστις ἀνα-
βάς εἰς τὸν θρόνον εἰσήγαγεν αὐστηροτάτην
στρατιωτικὴν διοίκησιν καὶ προκατέλαβε πᾶ-
σαν φιλελευθέραν ῥοπήν δι' ἀστυνομικῆς ἐπι-
τηρήσεως καὶ διὰ τῆς ἀπελάσεως ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ παντὸς σχετιζομένου πρὸς τὸν πο-
λιτισμὸν τῆς Δύσεως. Διὰ τῆς συνθήκης
τῷ Τουρκμάν-τασί μετὰ τῆς Περσίας τῇ
22 Φεβρ. 1828 ἔλαβε τὰς ἐπαρχίας Νασι-
τοβάν καὶ Ἐριβάν, κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος
ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας,
καθ' ὃν οἱ Ῥῶσοι ὑπὸ τὸν Δεϊβίτς διέθε-
σαν τὸν Δούναβιν, ἐνίκησαν τῇ 11 Ἰουνίου
1829 παρὰ τὴν Κουλέτσεβαν, ἐκυρίευσαν
τὴν Σιλίστριαν, καὶ διέδωκαν τὸν Δάμνον
προχωρήσαντες μέχρις Ἀδριανουπόλεως,
ἐνῷ ὁ Πάσκαβιτς ἐν Ἀρμενίᾳ ἐκυρίευσεν τὰ
ῤῥύρρια Κάρς καὶ Ἀχαλζικ, καὶ ὅστις
ἔλθῃ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως
τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1829 δι' ἧς ἐπετεύχθη
ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ προ-
στατευτικὴ κυριαρχία τῆς Ρ. ἐπὶ τὸν Παρα-
δουναβίων ἡγεμονίων καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ
Δουναβέως κατακτησάσης τὴν περίξ τούτων
χωρὰν. Ἡ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος συμβᾶσα
τῇ 29 Νοεμβρίου ἐξέγερσις τοῦ Πολωνικοῦ
λαοῦ κατεστάλη μετὰ μεγάλης ἐνεργείας
καὶ αὐστηρότητος, ἥ δὲ Πολωνία συνεδέθη
ἐτι στενωτέρου μετὰ τῆς Ρ. διὰ τοῦ λεγο-
μένου ὀργανικοῦ νομοθετικοῦ κανονισμοῦ τοῦ
Φεβρουαρίου 1832· ὡσαύτως κατὰ τὸ λοι-
πὸν κράτος ὁ Νικόλαος ἐζήτησε παντὶ σθένει
νὰ ἐκρυσσίσῃ καὶ ὑπὸ θρησκευτικὴν ἐτι
ἐποψίν τὰς ξένας ἐθνικότητας. Βοηθήσας
τῷ 1833 τὴν Τουρκίαν πολεμοῦσαν κατὰ
τοῦ Μεχμέτ Ἀλή ἐπέτυχεν διὰ τῆς συμμα-
χικῆς συνθήκης τοῦ Οὐγκιάρ-Ισκέλεσι (8
Ἰουλ. 1833) τὸν ἀποκλεισμὸν παντὸς μὴ
Ῥωστικοῦ πολεμικοῦ πλοίου τῆς διαβάσεως
τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐν δὲ τῇ κεντρικῇ Εὐ-
ρώπῃ παρενέβη ὁ Νικόλαος πάντοτε ὡς
ἐχθρὸς πάσης ἐπαναστάσεως καὶ φύλαξ τῆς
νομιμοφροσύνης, ἐλθὼν ὡς ἐπίκουρος τῇ Αὐ-
στρίᾳ ὅπως καταστείλῃ τὴν οὐγγρικὴν ἐπα-
νάστασιν τῷ 1849 καὶ ἀναγκάσας τὴν Πρωσ-
σίαν ὅπως τὸ σχέδιον αὐτῆς περὶ τῆς Γερμα-
νικῆς ἐνότητος μὴ ἐπιτύχῃ καὶ ἐγκαταλίπῃ
εἰς τὴν Δανίαν τὰ δουκᾶτα Σλέσβικ καὶ
Ὀλσταϊν. Τῷ 1853 ἀπήτησεν ἡ Ρ. ἀπὸ τῆς
Τουρκίας τὴν παραχώρησιν τῆς προστασίας
τῶν ἐν αὐτῇ διαβιούντων χριστιανῶν, ἐπὶ τῇ
θρησκείᾳ δὲ ταύτης ἤρξατο τῇ 2 Ἰουλίου
ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος (βλ. λ.), καθ' ὃν
ἀπρωτόκηνως ἡ Ρ. ἐφάνη ὑποδεεστέρα ὑπὸ
στρατιωτικὴν καὶ ὑπὸ ὕλικήν ἀποψίν. Διαρ-
κούντος δὲ αὐτοῦ ἀπέθανεν ὁ Νικόλαος σχε-
δὸν αἰωνίδιος τῇ 18 Φεβρ. 1855. Τοῦ-
τον διαδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ

Β' (βλ. καὶ λ.) ὅστις συνωμολόγησε κατὰ
Μάρτιον τοῦ 1856 τὴν συνθήκην τῶν Παρι-
σίων, καθ' ἣν ἡ Ρ. παρεχώρησεν ὅπλιον τὰς
ἐκβολὰς τοῦ Δουναβέως καὶ μέρος τῆς Βεσσα-
ραβίας ὡς καὶ συνήνεσεν εἰς τὴν οὐδετερότητα
τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὸ ἀκρως ἐξαντλη-
θὲν κράτος τότε ὑπὸ διεύθυνσιν τοῦ πρίγκι-
πος Γορτζακὼφ ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν ἐξωτε-
ρικῶν ὑποθέσεων τῆς Εὐρώπης, περιοριζόμε-
νον εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως· μόνον
δὲ ἐν Ἀσίᾳ ἀνέπτυξε τὴν πολιτικὴν αὐ-
τοῦ ἐπικράτησιν διὰ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῆς
Κίνας ὅπως παραχωρήσῃ τὴν περὶ τὸν πο-
ταμὸν Ἀμούρ χωρὰν (1860), τῆς ἀποπερα-
τώσεως τῆς ὑποταγῆς τοῦ Καυκάσου (1859)
καὶ τοῦ σχηματισμοῦ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ
νέας Ῥωστικῆς ἐπαρχίας, τοῦ Τουρκεστάν.
Τῇ 3 Μαρτίου 1861 ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὴν
διάταγμα, δυνάμει τοῦ ὁποίου τῇ 17 Μαρτ.
1863 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ. δούλων ἐγένοντο ἐλεύ-
θεροι ὡς καὶ ὑπὲρ τὰ 20 ἑκατομ. δουλοκα-
ροίκων χωρικῶν, τῷ δὲ 1864 ἠκολούθησεν ἡ
ἀναμόρφωσις τῆς δικαιοσύνης διὰ τῆς εἰσα-
γωγῆς ἐνόρκων δικαστηρίων, δημοσίας δια-
δικασίας καὶ προφορικῆς διζήσεως· αἱ πόλεις
ὡσαύτως ἔλαβον δημοτικὴν αὐτοδιοίκησιν
ὡς καὶ τὰ κυβερνεῖα ἐπαρχιακῶς συνέλευ-
σεις. Ἄλλ' αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται, αἵτι-
νες ἦσαν ἀνώτεραι τῆς ἡθικῆς καταστάσεως
τοῦ ἔθνους ἐχλου καὶ αἵτινες ὡς καὶ ἡ
χειραφέτησις τῶν χωρικῶν ἐπῆνεγκον μεγά-
λην σύγχυσιν εἰς τὰ τῆς κτηματικῆς ἰδιο-
κτησίας, δὲν ἠδύναντο νὰ συνεπιφέρωσι καὶ
βελτίωσιν ἐν τῇ διεσφαρμένη τάξει τῶν
ὑπαλλήλων καὶ ἀνύψωσιν τοῦ λαοῦ εἰς πο-
λιτικὴν τινα αὐτονομίαν· ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ-
ξήθη ἡ δυσαρέσκεια ἐν ταῖς ἀνωτέραις τά-
ξεσι καὶ παρὰ τῇ νεολαίᾳ ἀνεπτύχθη ὕλι-
στικωδὲρα τὶς τροπὴ ἥτις ἤγαγεν εἰς τὴν
ἀντιπολίτευσιν κατὰ παντὸς ἐπικρατοῦντος
(ἡ Μηδενισμὸν βλ. λ.) καὶ εἰς συνωμοσίας
καὶ φονικὰς ἀπειράς κατὰ τῶν ἀνωτέρων.
Ἡ δὲ τῷ 1863 ἐκραγεῖσα Πολωνικὴ ἐπα-
νάστασις ἥτις μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ σκλη-
ρότητος κατεστάλη τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἤγα-
γεν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν ἐθνικῶν ἐνστι-
κτων ἐν τῷ Ῥωσικῷ κράτει ἅτινα μὴ ἀρ-
κούμενα μόνον εἰς τὸν ἐκρυσσισμὸν τῆς Πο-
λωνίας καὶ τὰς ἐν Ἀσίᾳ ἐπιτυχίας, ἐνθα
ἐκυρίευσαν ἡ Σαμαρκάνδη καὶ ἡ Χίβα καὶ
οἱ λεγόμενοι Τουρκομανοὶ τοῦ Τεκκὲ ὑπε-
τάγησαν, ἐπεξήτησαν ἐτι πλείονα ἤτοι τὴν
ἐπικράτησιν τῶν Ῥώσων ἐπὶ ὅλιων τῶν
Σλαύων ἢ τὸν λεγόμενον Πανσλαυισμόν.
Ἐπίσης ἡ ὑπὲρ τῆς Γερμανίας οὐδετερότης
τῆς Ρ. κατὰ τὰ ἔτη 1866 καὶ 1870-71 ἐν
τῷ Γαλλο-γερμανικῷ πολέμῳ καὶ ἡ τρι-
πλῆ συμμαχία μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Γερ-
μανίας τῷ 1872 ἐξήγειραν τὴν δυσαρέσκειαν
τῶν ἡγετῶν τῆς μερίδος τῶν Πανσλαυιστῶν

τῶν ὁποίων αἱ ἐνέργειαι ἤγαγον τὸν αὐτοκράτορα ἄκοντα ὅλως εἰς τὴν κήρυξιν νέου Τουρκικοῦ πολέμου. Ἡ ὥμῃ καταστολὴ ὑπὸ τῶν Τούρκων στάσεως ἐν Βουλγαρίᾳ ὑπὸ Ῥώσων πρακτόρων, ὡς λέγεται, προκλήθεισος τῷ 1876, ἐγένετο αἷτιον ὅπως ἡ Ρ. ζητήσῃ μεταρρυθμίσεις ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἐγγυήσῃ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν αὐτῶν· χριστιανῶν· ἀπορριφθεῖσιν δὲ τῶν ἀποράσεων τῆς ἐν Κων/πόλει συγκληθείσης ἐπὶ τούτῳ συνδιασκέψεως τῶν πρεσβευτῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ὑπὸ τῆς Τουρκίας ὡς καὶ τοῦ Λονδίνου πρωτοκόλλου τῆς 31 Μαρτίου 1877, ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος ὑπὸ τῆς Ρ. τῇ 24 Ἀπριλίου καὶ ὁ Ῥωσικὸς στρατὸς διέβη τὸν Προῦθον καὶ τὰ πρὸς τὴν Ἀρμενίαν ὁρία. Κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ῥῶσοι ἐν ἑμφοτέραις τοῖς θεάτροις τοῦ πολέμου ἔκαμνον ταχείας προόδους, ἐκτελέσαντες ὀχυρώματα κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Δουνάβειος, διαβάντες τὸν Αἴμον κατ' Ἰουλίον καὶ πολιορκήσαντες τὸ Κάρς, ἀλλ' αἱ ἤτται αὐτῶν ἐν τῇ Βορ. Θράκῃ (1 Αὐγ.), πρὸ τῆς Πλεύνας (τῇ 20 καὶ 30 Ἰουλ. καὶ 11-12 Σεπτεμβρίου), ὡς καὶ ἐν Ἀρμενίᾳ περιήγαγον αὐτοὺς εἰς δεινὴν στενοχωρίαν ἀφ' ἧς ὅμως ἐλυτρώθησαν διὰ τῆς νίκης αὐτῶν ἐν Ἀλατζά τῆς Ἀρμενίας τῇ 15 Ὀκτ. καὶ τῆς ἀλώσεως τοῦ Κάρς 18 Νοεμβρ. καὶ τέλος ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τῆς ἐκπολιορκήσεως τῆς Πλεύνας τῇ 10 Δεκεμ. Τότε ἡδυνήθησαν οἱ Ῥῶσοι νὰ καταβάλωσι τοὺς Τούρκους καὶ νὰ διαβῶσιν ἐκ νέου τὸν Αἴμον κατ' Ἰαν. 1878, νὰ αἰγματοποιήσῃσι τὸ τουρκικὸν στράτευμα ἐν τοῖς στενοῖς τῆς Σίπκας, νὰ διασκορπίσωσι τὸ ὑπὸ τὸν Σουλεϊμάν πασσάν στράτευμα παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τέλος νὰ καταλάβωσι τὴν Ἀδριανούπολιν, μεθ' ὃ τῇ 31 Ἰαν. ἐγένετο ἀναχωρή. Οἱ ὅροι τῆς συνθήκης τοῦ Ἀγίου Στεφάνου (τῇ 3 Μαρτίου 1878) ἐτροποποιήθησαν σημαντικῶς ὑπὸ τῆς τοῦ Βερολίνου πρὸς βλάβην τῆς Ρ. τοσοῦτον, ὥστε αὕτη ἀντὶ μεγάλων θυσιῶν συνιστάμενων εἰς 500 ἑκατ. ρουβλίων καὶ 200 χιλ. ἀνδρῶν ἐκέρδισε μόνον τὴν Βεσσαραβίαν καὶ μέρος τῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ Κάρς καὶ τοῦ Βατούμ. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὁ πόλεμος οὗτος εἶχεν ὡς ἐπακολούθημα τὴν αὐξήσιν τῆς κινήσεως τῶν μηδενιστῶν, οἵτινες μετὰ διαφόρους ἀποπειράς κατὰ μισοσυμμένων ἀνωτέρων μελῶν τῆς γραφειοκρατείας προσέβησαν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ὅστις μετὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀποτυχούσας ἀποπειράς τῆς 14 Ἀπριλ. καὶ 1 Δεκ. 1879 καὶ 27 Φεβρ. 1880, ἐπείσε τέλος θῦμα τῶν ἐκ δυναμίτιδος πεπληρωμένων βομβῶν αὐτῶν τῇ 1^η/13 Μαρτίου 1881. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Γ' (βλ. καὶ λ.) ἐστέφθη ἐν Μόσχᾳ τῇ 13/27 Μαΐου 1883· ἄρα τῇ ἀνέδω εἰς

τὸν θρόνον διώρισεν τὸν Ἰγνάτιεφ ὑπουργὸν καὶ παρήγγειλε πάντα τὰ σχέδια τὰ ἀφωρῶντα εἰς τὴν ἀπονομὴν συντάγματος ἐν τῷ κράτει, ἐπανελθὼν εἰς τὸ πρότερον ἀπολυταρχικὸν κυβερνητικὸν σύστημα, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ θυνῇ νὰ καταστείλῃ τὰς μηδενιστικὰς ἐνεργείας οὔτε νὰ ποιήσῃ ἐκπολὼν τὸ διεφθαρμένον σύστημα τῶν ὑπαλλήλων. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ μετῆλθεν ἡ Ρ. φιλειργνηκὴν πολιτικὴν διὰ τῆς ἡσῆς τῇ 1882 ἀντικαταστάσεως τοῦ Ἰγνάτιεφ ὑπὸ τοῦ Γίρς καὶ τῆς ἀνανεώσεως ἐν Skierni-wice τῷ 1884 τῆς συμμαχίας μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας ἥτις διήρκεσε μέχρι τοῦ 1887. Ἐν Ἀσίᾳ ἐπανεδῶκε μὲν τὴν Κούλτζαν εἰς τὴν Κίαν, ἀλλὰ καθυπέταξε τοὺς Τουρκομένους τοῦ Μέρβ. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἐν τῇ χειρσονήσῳ τοῦ Αἰμου ἰδιῶς ἐν Βουλγαρίᾳ τῇ 1887, ἡ Ρ. ἥτις ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐνησχολήθη κυρίως εἰς τὴν σπουδαίαν βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ τὸν ἐκρωστισμὸν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βαλτικῆς ὡς καὶ εἰς τὴν καταπίεσιν τῶν Ἰουδαίων οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ μεταναστεύσωσιν, ἐτράπη μάλλον εἰς τὴν Γαλλίαν μεθ' ἧς ἔκτοτε συνῆψε βαθμυδὸν φιλικωτέρας σχέσεις ἰδιῶς ἀπὸ τῆς εἰς Κρονσταδὴν ἐπισκέψεως τοῦ Γαλλικοῦ στόλου τῇ 1891, ὅτε καὶ κατετέθησαν τὰ θεμέλια Ῥωσσογαλλικῆς συμμαχίας καὶ τῆς ἀντεπισκέψεως εἰς Τουλὼν τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου τῇ 1894. Ὁ Ἀλέξανδρος Γ' μετὰ βραχείαν σχετικῶς καὶ ἐπώδυνον θάβειναι ἀπέβιωσε τῇ 20^η/1 Νοεμβρίου 1894, βαθῶς θρηνηθεὶς ὑπὸ πάντων τῶν Ῥώσων, καὶ τοῦτον διαδέχθη ὁ υἱὸς του Νικόλαος ὁ Β' γενν. τῷ 1868, ὅστις στεφθεὶς ἐν Μόσχᾳ τῇ 14/26 Μαΐου 1896 φαίνεται ἀκολουθῶν τὰς ἰδίας πολιτικὰς ἐρχὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἰδιῶς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεις τῆς Ρ. — Ἐκ τῶν ἱστοριῶν τῆς Ρ. ἔξοχον θέσιν ἀποτελεῖ ἡ τοῦ Καρμυζίνου (β. λ.), εἰτα δὲ διακρίνεται ἰδιῶς ἡ τῶν γάλλων Levesque καὶ ἄρτι ἡ τοῦ Rambaud, τῶν Ῥώσων Polewoi, Solowjew καὶ Kurapatkin, καὶ τῶν Γερμανῶν Strahl Herrmann. [B.E.]

Ῥωσσία (Μικρά), καλεῖται κατ' ἀντιθέσιν τῆς Μεγάλῃς Ρωσ. ἥτις ἄλλοτε ἐλέγετο καὶ Μοσχοβία, ἐκτεταμένη χώρα τῆς ΝΔ Ῥωσσίας ἥτις περιλαμβάνει τέσσαρα κυβερνεῖα τοῦ Κιέβου, Χαρκόβου, Τζερνικόβου καὶ Πολτάβας. Εἶναι δὲ λίαν καρποφόρος χώρα ἔχουσα ἐμβα. 207792 τχμ. μετὰ 10332773 περίπου κατοίκων οἵτινες ἀποτελοῦσιν ἰδίαν σλαυικὴν φυλὴν μετὰ ἰδιαιτέρου διαλεκτικοῦ ἰδιώματος καὶ φιλολογίας. Ἀνήκουσα πρότερον εἰς τὴν Λιθουανίαν, ἀπετέλεσεν ὕστερον μέρος τῆς Πολωνίας, τῷ

δὲ 1686 προσηρτήθη μέγα τμήμα αὐτῆς εἰς τὴν Ῥωσίαν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῇ 1793 κατὰ τὸν δευτέρον διαμελισμὸν τῆς Πολωνίας. [Μ.Σ.]

Ῥωσικὴ Ἀμερικὴ. Βλ. Ἀλάσκα.

Ῥωσικὴ γλῶσσα. Ἡ Ρ. γ. εἶναι ὁ κυριώτερος κλάδος τῶν σλαυικῶν, διαίρεται δὲ εἰς 3 κυρίας διαλέκτους, τὴν μικρορρωσικὴν, τὴν λευκορρωσικὴν καὶ τὴν μεγαλορρωσικὴν. Ἡ πρώτη τούτων διμελεῖται εἰς τὴν λεγομένην Μικρὰν Ῥωσίαν, ὅθλην οὖν εἰς τὰ κυβερνεῖα Γρόδνο καὶ Μίνσκ (ἐν μέρει), Βολυνίαν, Ποδολίαν, Χερσῶνα, Κιέβον, Τσερνίγωφ, Πολτάβαν, Δικατερινόβλαδ, Χαρκόβ, Βορονέσχ, καὶ εἰς τὴν Γαλικίαν καὶ Βουκοβίαν τῆς Αὐστρίας (ὅπου οἱ Μικρορρωσσοὶ καλοῦνται Ῥουθῆνοι). Ἡ δὲ λευκορρωσικὴ διμελεῖται εἰς τὰ Β τούτων κυβερνεῖα, ὅσταται δὲ μετὰ τῆς μικρορρωσικῆς καὶ τῆς μεγαλορρωσικῆς πρὸς ἡν μᾶλλον πλησιάζει. Τέλος ἡ μεγαλορρωσικὴ περιλαμβάνει τὰ πρὸς Α καὶ Β τῶν ἄλλων δύο περιοχῶν κυβερνεῖα. Ἐπὶ αὐτῆς καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς διαλέκτου τῆς Μόσχας βασιλεῖται ἡ γραφομένη ῥωσικὴ γλῶσσα. Κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν τῆς ῥωσικῆς φιλολογίας ἐγένετο χρῆσις τῆς ἀρχαίας σλαυικῆς ἥτις εἰσῆλθη διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ Βουλγαρίας· ἡ δὲ ἐπίδρασις ταύτης ἐπὶ γραφομένης ῥωσικῆς διήρκεσε μέχρι τοῦ III' αἰῶνος ὅποτε αὐτὴ προσέλαβε μᾶλλον ἐθνικὸν χαρακτήρα, ἂν καὶ σώζονται ἐν αὐτῇ καὶ τανῦν ἐτι πολλὰ στοιχεῖα ἐκείνης· κυρίως δὲ διειρηθῆν ἀκόμη ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ὅπως συμβαίνει τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀγγλικῇ, οὕτως ὥστε ἡ σημερινὴ προφορὰ δὲν συμφωνεῖ πλέον μετὰ τῆς ὀρθογραφίας.

Ῥωσικὴ Κεντρικὴ Ἀσία. εἶναι περίληπτικὸν ὄνομα τῶν ἐν τῇ ΒΔ μέρει τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας ῥωσικῶν χωρῶν, ὅθλα δὴ τοῦ Γενικοῦ κυβερνεῖου τῶν Στεππῶν (Ἀκμολίνσκ, Σεμιπαλάτινσκ καὶ Σεμιργετσένσκ), τοῦ Γεν. κυβερν. Τουρκεστάν καὶ τῶν τοπαρχιῶν Οὐράλσκ, Τευργαὶ καὶ Ὑπερκαυκασίας, ἐχόντων ἐν ὅλῳ ἐμβ. 4014 355 τχμ. μετὰ 6 355 000 κατ.

Ῥωσικὴ φιλολογία. Τὸν ἀρχαιότατον πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων οἱ Ῥῶσοι παρὰ τῶν Σλαβῶν τῆς Ἑλληνικῆς γεροσύνης. Περί τὸ 855 οἱ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος (βλ. λ.) ἔπλασαν τὸ σλαυικὸν ἀλφάβητον ὅπερ μετεχειρίζονται ἐτι καὶ νῦν οἱ Ῥῶσοι, οἱ τινες ἐδέχθησαν τῇ 988 τὸν χριστιανισμὸν διὰ τοῦ Βλαδμίρου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ ἀρχαιότατα μνημεῖα τῆς ῥωσ. φιλολογίας εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὀστράμιρου (περὶ τὸ 1056) καὶ ὁ «Isbognik» τοῦ Σβιατοσλάβου (1073). Ὁ μονα-

χὸς Νέστορ (γενν. περὶ τὸ 1056) ἐγένετο ὁ πρῶτος χρονογράφος τῶν Ῥώσων, τὸ δὲ ἔργον τοῦ ἀπολεσθὲν ἐν μέρει συνεπληρώθη συνεχίσθη ὑπὸ μεταγενεστέρων. Ἀγνωστος εἶναι ὁ γράψας τὸ ἔπος «Ἐκστρατεία τοῦ Ἰγῶρ» (τέλος τοῦ IB' αἰῶνος) περιγράφον τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Ἰγῶρ κατὰ τῶν ληστρικῶν ὁρδῶν τῆς Ἀσίας. Ὁ μέλις ἀναπτυσσόμενος πολιτισμὸς κατεστράφη ὑπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τατάρων. Καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ κράτους αὐτῶν διέμεινεν ὁ ῥωσικὸς λαὸς ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀκόμη εἰς τὸ σκότος τῆς ἀπαιδευσίας· μόνον ἐν Κιέβῳ διειρηθεῖτο σχολὴ λογίων ἐξ ἧς ἐπέμποντο διδάσκαλοι τινες εἰς ὀλίγας ἄλλας πόλεις καὶ ἥτις ἐγένετο καὶ ἐμμέσως ἀφετηρία τῆς πρώτης δραματικῆς ποιήσεως, ἧς τὰ προέοντα ἐν Μόσχᾳ παρεστάθησαν ἐνώπιον τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς. Νέα περίοδος ἤρξατο ἐπὶ Πέτρου τοῦ μεγάλου, ὅστις προσεπάθησε νὰ ἐπιβάλῃ διὰ τῆς βίας τὸν πολιτισμὸν τῆς Δύσεως εἰς τὸν λαόν του, εὗρεν ὁμῶς ἐν αὐτῷ τῷ λαῷ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν διὸ καὶ τὰ τῇ ἐντολῇ αὐτοῦ γραφόμενα δράματα ἐχλεύαζον τοὺς ἀντιπάλους του, αὐτὸς δὲ ἐγένετο ἰδρυτὴς φιλολογίας σατυρικοδιδασκικῆς, ἥτις ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπεκράτησε. Πρῶτος ποιητὴς τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Μολδαυὸς πρίγκιψ Δημήτριος Καντεμύρος (1709-44) ὅστις ἠκολούθησε τῷ Πέτρῳ εἰς Ῥωσίαν. Ἐνῷ οὗτος ἐν ταῖς σατύραις του μετεχειρίζετο ἀκόμη τὸ γαλλικὸν μέτρον, ὁ Βασίλειος Τρεδιακόφσκις ὑπέδειξεν ἤδη τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ρυθμοῦ τῶν ῥωσικῶν δημοδῶν ᾠμάτων, ὁ δὲ Μιχαὴλ Β. Λομονόσοφ (1711-65) ἔλυσε τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ δημιουργήσας νέαν μετρικὴν ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐπικῆς βάσεως ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν, συνέγραψε δὲ κυρίως ὁδὰς καὶ τὴν Πετριάδα, ἔπος ἐξυμνοῦν τὰ ἔργα τοῦ Πέτρου. Ὡς ἰδρυτὴς τοῦ δράματος κατὰ τὸ γαλλικὸν πρότυπον θεωρεῖται ὁ Ἀλεξ. Σουμαρόκωφ (1718-77), εὖ συναγωνιστὴς ἦτο ὁ Κνιζανίνος (1740-91)· τὸ τελευταῖον τούτου δράμα ἐμπνευσθὲν ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀπηγορεύθη ὑπὸ Ἀικατερίνης τῆς Β', ἥτις ὡς καὶ ὁ Πέτρος ἐφρόντισε νὰ ἀντιπροσωπευθῶσιν αἱ πολιτικαὶ τῆς ἰδέας καὶ ἐν τῇ ποιήσει, ἐποίησε δὲ καὶ ἡ ἰδία πολιτικὰς κωμωδίας. Ὁ Διονύσιος ΰισιν (1745-92) ἔγραψεν ἐπίσης κωμωδίας, ὧν τινες εἶναι ἀριστοτεχνήματα καὶ ἐπιτυχεῖς ἀπεικονίσεις τῆς τότε ἐποχῆς· ὁ μεγαλοφυέστατος ὁμῶς ποιητὴς ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Γοδριήλ Δερσαβίνος (1743-1816), ὁ γράψας πολλὰς ὠδὰς καὶ πατριωτικὰ δράματα. Τὰς καινὰς ἰδέας τῆς Γαλλ. ἐπαναστάσεως διωχέτευσεν εἰς Ῥωσίαν κυρίως ὁ Νικόλαος Μ. Καραμζίνος (1765-1828),

δοτις εἶτα ὡς ἱστοριογράφος κατέκτησεν ἔξοχον θέσιν ἐν τῇ Ρ. φ., περιήλθε δὲ διὰ τῶν καινοτομιῶν του εἰς ἔριδα πρὸς τὸν συντηρητικὸν Σισκόφ. Νεωτεριστὴς ἦτο καὶ ὁ αὐτοῦ φίλος Ίω. Δημητρίεφ (1760-1837), ὁ συγγραφεὺς τῶ ἐθνικὸν ἔπος «Ίέρμακ, ὁ κατακτητὴς τῆς Σιβηρίας», ἄσματα, μύθους καὶ διηγήματα· ἄλλος δὲ φίλος αὐτοῦ Βασίλ. Σουκόφσκις (1783-1852) οὐ μόνον εἰσήγαγε τὸν ῥωμαντισμὸν εἰς Ῥωσσίαν μεταφράσας πολλὰ τοιαῦτα ἔργα, ἀλλὰ ἐγένετο καὶ σπουδαῖος καθαριστὴς τῆς γλώσσας. Ἡ ἐξέγερσις τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν Γάλλων 1812 συνεπὴνευχε καὶ τὴν ἐξάπλωσιν νεωτεριστικῶν ἰδεῶν, ἧτις ὁμως συνεπεία τοῦ συστήματος τοῦ Μεττερνίχου κατεπνίγη αὐστηρότατα, τῶν κηρύκων τῆς ἐλευθερίας καταδικωμένων, καθειργνομένων ἢ καὶ θανατομένων. Ὁ ποιητὴς Ρυλεγιέφ ἀπηγγονίσθη (1826), ὁ Βαστουσιέφ, ὁ Ὀδογέσκης κἄ. ἀπέθανον ἐξόριστοι. Διὰ καὶ ἡ ποίησις οἷτινες ἀποτέλεσε θετικῶς πρὸς χαρακτῆρα. Ὁ Βατισουκώφ (1787-1855) διέπρεπεν ὡς ποιητὴς ἐλεγείων, διηγημάτων καὶ ζομάτων, δι' ὧν εἰσήγαγε τοὺς μελωδικούς φθόγγους τῆς νοτίου διπλόκου εἰς τὴν Ρ. φ., ὁ δὲ Κρυλώφ (1768-1844) ἐκαλλιέργησε κυρίως τὴν κωμωδίαν καὶ ἐποίησε μύθους οἷτινες ἀποτελοῦσι προσφιλέστατον τῶν Ρώσων ἀνάγνωσμα. Ἐὰν δὲ ἐδεσμεύετο ἡ πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν τάσις, ἐπιτρέπετο ὁμως ἡ καλλιέργεια ἐθνικῶν ἔργων, ὡς ἡ περιουλλογὴ τῶν δημῶδων ζομάτων, ἡ δὲ τοιαύτη ἐργασία ἐγένετο καὶ ἀφορμὴ νέας ὁλως ἐθνικῆς περιόδου τῆς Ρ. φ. Ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἀνδρῶν οἷτινες ἐπεδίωκον τὴν πρὸς τὸ ἐθνικὸν τροπὴν τῆς ποιήσεως καὶ ἐκαλεῖντο Φιλόσλαυοι, ἵστατο ὁ κόμης Ἀλέξανδρος Πούσκιν (βλ. λ.), ὁ μέγας τῶν Ρώσων ποιητὴς, περὶ ὃν ἐσχηματίζετο κύκλος ὁμοφρόνων, ὡς ὁ Βαρατίνσκις, ὁ Ἰασικώφ, ὁ Δέλιγ, ὁ Πολεγιέφ κἄ., ὁ Χομιακώφ (1804-60) ὁ γράψας τὸ δράμα Ὁ Ψευδοδημήτριος καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Σέργιος, πρὸς δὲ ὁ Κιργέφσκις ὁ συλλέξας δημῶδη ἄσματα. Τούτους κατεπολέμει ἄλλη συστάς ἡ τῶν λεγ. Δυτικοευρωπαίων, οἷτινες ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς γαλλικῆς καλαισθησίας, ὡς ὁ Ἔρτσεν, ὁ ἐπικρίνας πικρότατα ὡς ἀνυπόφορον τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν τῆς Ῥωσσίας ἐν πολιτικῇ συγγράμμασι καὶ μυθιστορίαις, ὁ Ὁγαρέφ, ὁ Βελίνσκις κἄ. Συγγενὴς τῷ πνεύματι πρὸς τὸν Πούσκιν ἦτο ὁ Δερμόντωφ συγγραφεὺς πολλῶν ποιητικωτάτων διηγημάτων. Διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ῥωσσίας μεγάλην σημασίαν εἶχεν ἡ δράσις τοῦ Γογὸλ (1810-52), ὁστις εἰς τὰς λίαν ἐπιτοχεῖς κωμωδίας καὶ μυθιστορίας του ἀπεικονίζεν ἐπι-

τυχέστατα τὴν μεσαιὼν τάξιν τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ καὶ ὑπέδειξεν ἀμειλίχως τὰ κακὰ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Ὁ διαπρεπέστερος λογογράφος μεταξὺ τῶν νεωτέρων εἶναι ὁ Τουργένιεφ (1818-1883), οὔτινος τὰ πολυάριθμα μυθιστορήματα εἶναι τὸ πιστότατον κάτοπτρον τοῦ βίου καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ πολιτικῶν κινήσεων ἐν Ῥωσσίᾳ. Τὰς αὐτὰς ἰδέας ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Γοντσαρόφ (γενν. 1823), ὁ συγγραφεὺς διαφόρων μυθιστορημάτων καὶ τῆς κλασικῆς περιγραφῆς τῆς περὶ τὴν γῆν περιουσίας τῆς φρεγάτας Παλλάδος. Μηδενιστικὰς ἰδέας ἀντιπροσωπεύει ὁ Τσερνισέφσκις ἐν τῷ μυθιστορηματι Τί δέον γενέσθαι; Συγγενεῖς δὲ πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς τὸν σατυρισμὸν εἶναι οἱ Νεκρασώφ καὶ Σαλτικώφ. Μεταξὺ τῶν πολλῶν μυθιστοριογράφων τῶν τελευταίων χρόνων διαπρέπουσι κυρίως ὁ κόμης Τόλστοι καὶ ὁ Δοστογιέφσκις, μεταξὺ δὲ τῶν λυρικῶν ποιητῶν ὁ Σεφτσέγκο (ἀποθ. 1860). Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ εἴπῃ τις διττὴ ἡ σημερινὴ Ρ. φ. εὐρίσκεται ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζυμώσεως, ἐὰν δὲ κρίνῃ τις ἐκ τῶν πολλῶν ἀξιολογωτάτων ἔργων ἅτινα ἀδιακόπως δημοσιεύονται, πρέπει νὰ προσδοκᾷ διττὴ ἐκ τῆς ζυμώσεως ταύτης θὰ ἀναπτυγῶσιν ἐξαιρετα φιλολογικὰ προϊόντα. [Μ.Γ.]

Ρώστ (Valentin Christian Friedrich Rost). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. τῷ 1790 ἐν Φρειδριχρόδα, ἀποθανὼν δ' ὡς διευθυντὴς τοῦ ἐν Γόττα γυμνασίου τῷ 1762. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τὰ περὶ Ἑλληνικῆς διδακτικὰ ἔργα, ὧν σπουδαιότερα ἡ Ἑλληνικὴ γραμματικὴ (I' ἐκδ. 1856) καὶ τὸ Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γερμανικῆς γλώσσης, πολλάκις ἀνατυπωθέν. [Μ.Γ.]

Ρώτ (Roth). 1) Justus Ludwig Adolph Roth, γεωλόγος καὶ ὀρυκτολόγος, γενν. 1818 ἐν Ἀμβούργῳ, διατελέσας καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1892. Αἱ μονογραφίαι του, ἐξ ὧν πλείστα ἀφορῶσιν εἰς ἡφαίστεια καὶ πετρώματα, ἐδημοσιεύθησαν ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν ταῖς Διατριβαῖς τῆς Ἀκαδημίας. Κύριον δὲ ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ Γενικὴ καὶ χημικὴ γεωλογία (3 τ. Βερολ. 1879-93). — 2) Rudolf von R., ἀνατολιστής, γενν. 1821 ἐν Στουτγάρτῃ καὶ διατελέσας καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Τυβίγγῃ πανεπιστημίου. Ἐγένετο εἰς τῶν κυριωτέρων ἱδρυτῶν τῆς Ἰνδικῆς γλωσσολογίας ἐν Γερμανίᾳ, συγγραφεὺς πλείστα περὶ Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ γλωσσολογίας ἔργα, ἐκπονήσας δὲ μετὰ τοῦ Böhtlingk τὸ περίφημον Λεξικὸν τῆς Σανσκριτικῆς (7 τ. Πετρού. 1853-75). [Β.Ε.]

Ρώτας (Ἰάκωβος). Γνωστὸς ὡς ἄκρος

φίλος τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ, γενν. περὶ τὰ τέλη τοῦ 1Η' αἰῶνος ἐν τῇ νήσῳ Κέφ. Σπουδᾶσας ἐν Σμύρνῃ διήκωσε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦ ὀλλανδοῦ Βερνάρδου Κεουν (Keun) τοῦ ὡσαύτως γνωστοῦ ἰδίως ὡς διδασκάλου καὶ προστάτου τοῦ Κοραῆ· μεταβὰς ὕστερον περὶ τὸ 1807 εἰς Τεργέστην μετῆλθεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἐκεῖ τὸ ἐμπόριον ἀναδειχθεὶς εἰς ἐκ τῶν σπουδαίων Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ διατελέσας πρόεδρος τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς κοινότητος. Ἐχρησίμευσεν ὡς ἀγωγὸς οὕτως εἰπεῖν μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνοτολῆς τῶν συγγραμμάτων καὶ αἰσθημάτων τοῦ Κοραῆ, ὃν πολλαχῶς εὐηργέτησε καὶ ὑπῆρξεν εἰς τὴν ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός. Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα ἐξέδωκεν εἰς δύο τόμους Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Δ. Κοραῆ 1839 καὶ 1841. Ἀπέθανε δὲ αὐτόθι τῷ 1846 καταλιπὼν ἐπιστολὰς πλήρεις φιλοπατρίας καὶ ζήλου

ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ὡς καὶ ἄλλα τινὰ πονημάτων, ἅτινα διατηροῦνται ἀνέκδοτα παρὰ τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ. Πρβλ. καὶ Ἐπιστολῶν Δ. Κοραῆ ἐκδιδόντος Ν. Δαμαλᾶ τόμ. Γ' σελ. 5-301. [N.K.]

Ῥωτεμβούργον (Rothenburg ob der Tauber). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ βαυαρικῷ νομῷ Μέσης Φραγκονίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τάουβερ. Ἔχει 7001 κατ. διατηροῦντας ποικίλην βιομηχανίαν καὶ περιβάλλεται ὑπὸ παλαιοῦ τείχους. Μεταξὺ τῶν ἀρχαιοπρεπῶν κτιρίων διαπρέπουσιν ὁ ναὸς τοῦ ἁγ. Ἰακώβου, τὸ δημαρχεῖον καὶ πολλὰ ἰδιωτικά. Ἡ πόλις, ἥτις εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Φραγκονίας καὶ ἀναφέρεται ἤδη τῷ 942 ὡς τοιαύτη, ἐγένετο 1672 ἐλευθέρα πόλις τοῦ κράτους, ὑπέστη δὲ καὶ διαφόρους πολιορκίας καὶ ἀλώσεις κατὰ τοὺς πολέμους τῶν κατόπιν αἰώνων, ἅτε οὕσα ἰσχυρὸν φρούριον.



Κεφάλαιον Σ κατὰ τὴν ταχυντοποίησιν ἀρχαίων χειρογράφων.

Σ. σῆμα. Τὸ ιη' στοιχείον τοῦ ἑλλην. ἀλφαβήτου, ὡς ἀριθμητικὸν σ' σημαῖνον 200, ὡς ς δὲ 200 000.

Τὸ συριστικὸν σύμφωνον σ ἀνταποκρίνεται ἐν γένει πρὸς τὸ ἰνδογερμανικὸν s "Ὅπου ἐν τῇ ἰνδογερμανικῇ ὑπῆρξε σ μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἐξεβλήθη, ὡς π. χ. γένεος ἐκ τοῦ γένεος ἀντὶ γένε-σ-ος κλ., πλὴν ὅπου λόγῳ τῆς ἀναλογίας ἐπήνεγκεν τὴν διατήρησιν τοῦ σ ἢ ὅπου τοῦτο συνεπτύχθη ἐκ τοῦ σσ ἢ ἀνεπτύχθη ἐκ τοῦ τ. Ἡ σύμπτυξις ἐκ τοῦ σσ συνέβη π. χ. ἐν ἐτέλεσα ἐκ τοῦ ἐτέλεσσα, μέσος (μέσσοσ), τόσος (τόσσοσ), ἐν ᾧ παρ' Αἰολεῦσι καὶ ἐνίοτε ἐν τῇ ποιητικῇ γλῶσσῃ διατηροῦνται οἱ τύποι μετὰ διπλοῦ σ. Ἀνεπτύχθη δὲ σ ἐκ τοῦ τ πρὸ τοῦ ι, ὡς ἐν τύπουσι ἐκ τοῦ τύποντι, εἴκοσι ἐκ τοῦ Εἴκασι· τὸ οὕτως ἀναπτυχθὲν σ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς δασείας παρὰ Λάκωσιν, ὡς ἐν Πείλιππις=Πεισιππίς κλ. ἐν ἐπιγραφαῖς (καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἀριστοφάνους Λυσιστρατῇ φέρονται πᾶα, μῶα, ἐκλιπῶα κᾶ.). Παρὰ Ἡλείοις τὸ τελικὸν σ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ρ, ὡς ἐν τοῖρ (τοῖς), ἀλλὰ συνήθως μόνον ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχεταί διὰ συμφώνου· ἐπίσης δὲ παρὰ Λάκωσι καὶ τισιν ἄλλοις. Ἀρχικὸν σ πρὸ τοῦ μ, κ ἢ τ ἐνίοτε ἐξαλείφεται ἢ καὶ ὑπάρχει παρὰλληλοι τύποι, ὡς σμικρὸς μικρός, σμίλαξ μίλαξ, σκεδάννυμι κεδάννυμι, στέγος τέγος κλ. Ἐν μέσῳ τῶν λέξεων αἱ συστάδες -σλ-, -σρ-, -σν μεταβάλλονται εἰς -λλ-, -ρρ-, -νν-, παρὰ Λάκωσι δὲ καὶ -σκ- εἰς -κκ- (ἱκκὸρ ἱσκὸς) καὶ -στ- εἰς -ττ-, ὡς καὶ ἐν Κρήτῃ -σθ- εἰς -θθ-, ὅπου καὶ τελικὸν σ πρὸ τοῦ δ μετατρέπεται εἰς θ (τάθ δέ). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀντὶ τοῦ -σσ- τῶν ἄλλων διαλέκτων ἡ βοιωτικὴ εἶχε -ττ-, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ ἀττικὴ δημώδης γλῶσσα,

ἥς τὸν κανόνα ἀκολουθοῦσιν αἱ ἀρχαιότεραι ἐπιγραφαί, οἱ κωμωδιογράφοι καὶ οἱ ῥήτορες, ἐνῷ οἱ ἀρχαιότεροι συγγραφεῖς γράφουσι -σσ-. Ὁδοντόφωνα πρὸ τοῦ-σ ἐξομοιοῦνται πρὸς αὐτό, ὡς ἐν πέσαι ποσαι, τὸ δὲ διπλοῦν τοῦτο -σσ- συμπτύσσεται ἐν τῇ ἰωνικῇ, ἀττικῇ καὶ νεωτέρᾳ δωρικῇ διαλέκτῳ εἰς ποσί. Τέλος ἀντὶ τοῦ -ρσ- εὑρηται ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀττικῇ συνήθως -ρρ-: ἄρσιν ἄρρην, θάρσος θάρρος, διατηρεῖται ὅμως τὸ πρῶτον ἐν τύποις ὡς π. χ. θηραί, πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῶν λοιπῶν πληθυντικῶν δοτικῶν. Ἄλλα φαινόμενα παραλείπομεν ἐνταῦθα.

Ὅπως οἱ Λάκωνες πολλάκις ἀντικαθίστων τὸ θ διὰ τοῦ σ (σάλλει ἀντὶ θάλλει κλ.), οὕτω εὑρηται καὶ νῦν σ ἀντὶ τοῦ θ παρὰ τοῖς Τσάκωσι: κρίσα (κριθή), σέρι (θέρος), ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε ἀλλοῦ ὡς ἐν Κρήτῃ: σελάχι ἀντὶ θυλάκιον, καὶ συλάχι παρὰ Λοκροῖς. Πολλάκις ἐν τῇ νεοελληνικῇ προστίθεται σ ἐν ἀρχῇ τῶν λέξεων ὡς ἐν σδῶλος (βῶλος). κυρίως δὲ πρὸ τοῦ π καὶ κ: σπουργίτης πυργίτης, Σκάρπαθος. σκαντζόχοιρος ἀκαντόχοιρος, σκόνι κόνις, σκύβω κύπτω κλ., ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν λέξεων, ὡς ἐν πές, δές, ἐπειδῆς, τότες κλ., σπανίως δ' ἐν τῷ μέσῳ: λάσπη (λόπη), φλουσκούνι (βλήγων). Τούναντιον δ' ἀποκόπτεται ἐνίοτε πρὸ τοῦ κ καὶ π: χαλεύω (σκαλεύω), πιθαμή (σπιθαμή).

Σααδῆς (Scheich Musslih eddin Saadi). Περιώνυμος ποιητῆς Πέρσης γενν. ἐν Σιρᾷ τῷ 1184 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 1193 καὶ ἀποθ. ἐν βαθυτάτῳ γήρατι τῇ 11 Δεκεμβρίου 1291 αὐτόθι. Ἐλαβε τὸ ὄνομα τοῦ Σ. ἐπειδὴ ὁ πατήρ του ἦτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σαὰδ πατρὸς τοῦ λεγομένου Atabek Ἀδουβέρ, καὶ διήγαγε τὸ πρῶτον μέρος τῆς ζωῆς του σπουδάζων, τὸ δευτε-

ρον περιηγούμενος καὶ τὸ τελευταῖον ἐφη-
συγάων. Ἐπορεύθη ὡς προσκυνητὴς δεκα-
τετράκις εἰς Μένκαν καὶ ἐπολέμησεν ἐν Ἰν-
δικῇ μὲν πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Βραχμα-
νισμοῦ, ἐν δὲ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Χρι-
στιανούς, ὧν ὡν συλληφθεὶς ἐν Συρίᾳ ἠναγ-
κάσθη νὰ ἐργάζεται εἰς τὰ δορυώματα τῆς
ὑπὸ τῶν Φράγκων κατεχομένης Τριπόλεως,
μεθ' ἧς ἐξαγορασθεὶς ὑπὸ τινος ἐμπόρου τοῦ
Χαλεπίου ἐγένετο ὑστερον γαμβρὸς αὐτοῦ.
περὶ δὲ τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἀπεσῦρθη
εἰς ἀναχωρητήριον παρὰ τὴν γενέτειραν πό-
λιν ἐγκαλπωθεὶς τὰ δόγματα τῶν Σουφι-
στῶν. Ὁ Σ. ὅστις ζῶν ἐτι ἐπληρώθη δό-
ξης καὶ τιμῶν κατέλιπον ἔργα τὸ Gulistan
(κῆπον ῥόδων) συλλογὴν ἐν ἐμμέτρῳ καὶ
πεζῷ λόγῳ ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν παραγ-
γελμάτων, ἀπολόγων, ἐπιγραμμάτων καὶ
ἄλλων, τὸ Bostan (κῆπον ἐπωρῶν) ἐμμε-
τρον συλλογὴν εἰς 10 βιβλία τῆς αὐτῆς
ἑκείνης ὡς τὸ προηγούμενον σύγγραμμα ἀλλ'
ἐνθα ὁ ποιητὴς φαίνεται αὐστηρότερος ὡς
πρὸς τὰς θρησκευτικὰς δοξασίας καὶ πα-
ραβιβάζεται ὅλως εἰς τὴν μυστικισμὸν τῆς
αἰρέσεώς του, τὸ Pend-Nameli ἥτοι Πι-
νδλίον τῶν Συμβουλῶν, διδακτικὸν ποίημα
καὶ τέλος τὰς Συμβουλὰς πρὸς τοὺς βασι-
λεῖς. Τὸ φραστικὸν ὅρος τοῦ Σ. τοῦ γρά-
ψαντος περὶ αὐτὸ καὶ ἐνίοτε ἀραβιστὶ, δια-
κρίνεται διὰ τὴν διαύγειαν, τὴν χάριν καὶ
τὸ εὐφάνταστον. Πάμπολλα ἐκδόσεις ἐγέ-
νοντο τῶν ἔργων του ἐν Ἀνατολῇ πρὸς
τούτοις δὲ καὶ πλείστα μεταφράσεις εἰς
ἑξάς γλώσσας μνημονεύεται δὲ ἰδίως ἡ
ὑπὸ Harrington ἐκδοσις τῶν Ἀπάντων
αὐτοῦ (2 τόμ. ἐν Καλκούττα 1791-95).

Σαδᾶ (Scheha κατὰ τὴν Γραφήν) λε-
γομένη καὶ Μάρα, Μαριάβα καὶ σήμερον
Mareh ἢ Sabbiyah. Ἀρχαία πόλις τῆς Ἀρα-
βίας μεταξὺ Μασκάτης καὶ Ὑεμένης ἐπὶ
τῆς Δ. ἀκτῆς αὐτῆς. Κατοικομένη ὑπὸ τῶν
Σαβαίων, λαοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πλεονεξιατοῦ
καὶ πρεσβεύοντος θρησκείαν τὴν ἀστρελα-
τρείαν, ἥτο πρωτεύουσα ὁμωνύμου κράτους
οὗτινος ἡ βασιλίσσα ἐπορεύθη εἰς Ἰουδαίαν
ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν Σολομῶντα. Καταστὰν
φόρου ὑποτελεῖς εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἀο-
συρίων Σάργων περὶ τῷ 715 π. Χ., διετη-
ρήθη οὐχ ἥτιον ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας μέχρι
τῶν χρόνων τοῦ Ἀδνεύστου, ὅστις ἐξεστρά-
τευσε κατ' αὐτοῦ διὰ τοῦ Αἰλίου Γάλλου
τῷ 24 π. Χ. Ἐπειτα δὲ τὸ κράτος τῶν Σα-
βαίων παρηγγωνίσθη ὑπὸ τῆς ἐσχημέρας αὐ-
ξανούσης δυνάμεως ἄλλου λαοῦ τῆς εὐδαί-
μονος Ἀραβίας τῶν Χιμαριτῶν (Ὀμηριτῶν
ἢ Ἀμεριτῶν τῶν ἀρχαίων) ὧν τὸ κράτος
ὑπὸ ἰδίους βασιλεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνῆκον-
τας εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν διήρκεσε μέχρι τοῦ
525 μ. Χ., περιελθὼν ὑστερον εἰς τοὺς Αἰ-

θίους καὶ τοὺς Πέρσας. Διόδωρος ὁ Σικε-
λιώτης, ὁ Στράβων καὶ ἄλλοι κατέλιπον
περιγραφὴν ἣτις φαίνεται σχεδὸν μυθώδης
τῆς χώρας ταύτης, ἣτις ἦτο ἐμπορικώτατον
κέντρον μεταξὺ Συρίας καὶ Αἰθιοπίας καὶ
ἐν ἣ ἡ σμύρνα, ὁ λίβανος, τὸ κιννάμωμον,
τὰ βάλαμον, ὁ φοινίκινος οἶνος συνεσώ-
ρευσαν ἀθηνίαν χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πο-
λυτίμων λίθων. Ὁ γάλλος Ἰωσήφ At-
naud τῷ 1844 ἐξηρεύνησε τὰ ἐρεῖπια τῆς
πόλεως Σ. ἢ Μαρέβ, καὶ ἄρτι ὁ Ἑδουάρδος
Glaser περὶ τὸ 1890 ἐδημοσίευσε σπου-
δαίας ἀνακρινώσεις περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων
τῆς χώρας ταύτης. [Μ.Σ.]

Σαδάζιος. Θεὸς τῆς Φρυγίας λεγόμε-
νος υἱὸς τῆς Κυβέλης, οὗτινος ἡ λατρεία
πλήρης μυστηριωδῶν τελετῶν μετενέχθη ἐκ
Μικρᾶς Ἀσίας ὑστερον εἰς Ἑλλάδα. Πα-
νηγυριζόμενος κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν γυναι-
κῶν ὡς σύμβολον τῆς Σελήνης ἢ τοῦ Ἥλιου,
ἐταυτοποιεῖτο ἐνίοτε ὑστερον μετὰ τοῦ ἐξ
Ἀσίας προσελθόντος Διονύσου. [Δ.Μ.]

Σαδάη (Savaii). Ἡ μεγίστη καὶ θυ-
τικωτάτη τοῦ συμπλέγματος τῶν νήσων
Σαμόα τῆς Πολυνησίας, ἐν τῷ Εἰρηνικῷ
Ὠκεανῷ. Κειμένη ὑπὸ 172° 45' μήκους Δ
τοῦ Γρήνιτις ἔχει ἐπιφάνειαν 1707 τετρ.,
μετὰ 13000 περ. κατ. Οὐσα δὲ ἀπόκρημνος
καὶ βραχέως ἰδίως κατὰ τὴν Ν. ἀκτὴν
αὐτῆς μετὰ πολλῶν ἐσβεσμένων ἥρσιστείων,
ἔχει ἐν τούτοις ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῷ ὄρ-
θουμένῳ ὑπὸ πολλῶν βράχων, πυκνὰ παρ-
θένια δάση συνιστάμενα εἰς φοινικιδένδρα,
πλατάνους, λεμονέας καὶ ἄρτοκαρπιδένδρα.
Μοναδικὸς λιμὴν τῆς νήσου εἶναι ὁ Mataa-
tu πρὸς Β. ἐνθα ἀγκυροβολοῦσι πλοῖα τινα
κατὰ τοὺς ἐτησίους ἀνέμους. [Μ.Σ.]

Σαδάννα (Savannah). Ἐμπορικωτάτη
πόλις καὶ ἔδρα Δυτικοῦ ἐπισκόπου ἐν τῇ
Βοραιοαμερ. πολιτείᾳ Γεωργίᾳ ἀπέχουσα
28 χμ. τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Κειμένη
δὲ παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν Savannah
River (μετὰ μήκους 480 χμ.) ἔχει 43 180
κατ. ἐνεργεῦντας ἐμπόριον βάμβακος, οὗ-
τινος ἡ ἐξαγωγή ἐντεῦθεν εἶναι σπουδαιο-
τάτη, καὶ ἄλλων εἰδῶν. [Μ.Σ.]

Σαδάνναι (Ἰσπαν.) λέγονται οἱ κατὰ
τὰς χώρας τῶν τροπικῶν μεγάλοι λειμῶ-
νες πλήρεις χλόης μετὰ τιμῶν ἐντὸς ἐγκα-
τεσπαρμένων δένδρων. Ἰδίως δὲ ὑπὸ τοῦτο τὸ
ὄνομα ἐννοοῦνται οἱ περὶ τὸν ποταμὸν Μισ-
σισσιππην, ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ λειμῶνες οἱτι-
νες ἄλλως εἶναι γνωστοὶ καὶ ὑπὸ τὴν Γαλ-
λικὴν ὄνομασίαν prairies. [Μ.Σ.]

Σαθαώθ (Ἑβραϊστὶ Zebaoth), Ὀνο-
μα ὅπερ ἐν τῇ Ἰσραὴ Γραφῇ προστίθεται
ἐνίοτε εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ, σημαίνον ὁ Θεὸς τῶν
οὐρανίων στρατιῶν. [Θ.Ε.]

Σαββάλια. Χωρίον τοῦ δήμου Ἑλιδος κείμενον ΝΑ τῆς Γαστούνης εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας περίπου καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ ταύτης εἰς Πύργον ὁδοῦ. Κἀτ. 591.

Σαββανοί. Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιφωνίας κείμενον πρὸς Ν τοῦ Κέρτεζι, οὗ ἀπέχει ὥρ. 1. Κἀτ. 280.

Σάββας. 1) Ὁ καλούμενος Ἡ γ α σ μ έ ν ο ς ἐγεννήθη τῷ 439 μ. Χ ἐν Μουταλάσκη κώμῃ τῆς Καππαδοκίας καὶ ἀπέθ. τῷ 533. Ἀγερῶθεις παιδεύθη ἐν τῷ μοναχικῷ στάδιον, ἐγένετο ὑστερον ἰδρυτῆς καὶ προστάτης πολλῶν ἐν Παλαιστίνῃ μοναστηρίων, ὑπὸ τῶν ἐπισκωπῶν ἐστάλη ὡς πρέσβυς εἰς Κωνσταντινὴν ἵνα ὑπερμαχίσῃ τῶν δογματικῶν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ πρὸς τοὺς ἀλλοίς τῆς φερωνύμου μονῆς ἡ Λ α ὕ ρ α ς παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς ἐτὶ νῦν σφισμένης, ἐν ᾗ ἀπέκειντο πολλὰ πολυτίμα χειρόγραφα ἀρτι μετακομιθέντα εἰς τὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον, καὶ ἐστιάξεται ὡς ἅγιος ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας τῇ 5 Δεκεμβρίου. — 2) Νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Στεφάνου ὀνομαζόμενος πρότερον Rastko ἐγενν. τὸ 1169. Γενόμενος μοναχὸς τῷ 1186 ἔβρουσε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν ἐν Ἄθω μονὴν τοῦ Χιλιανδαρίου περὶ τὸ 1198 καὶ διεκρίθη ὡς εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων Σέρβων συγγραφέων. Διατελέσας πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος τῶν Σέρβων 1219-34, ἀπέθανε μετὰ τὴν ἐκ Παλαιστίνης ἐπάνοδόν του τῷ 1236 ἐν Τερνόβῳ τῆς Βουλγαρίας, τιμώμενος ὡς ἅγιος ὑπὸ τῶν Σέρβων. Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Μιλάνος ἔβρουσε τῷ 1883 ὁμώνυμον παράσημον ἀξίας διὰ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας.

Σάββατον (ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Schabbath=ἀνάπαυσις). Ἦτο παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ σήμερον ἐστὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡ ἑβδόμη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, καθ' ἣν τηρεῖται ἀπόλυτος ἀνάπαυσις καὶ ἀποχή ἀπὸ πάσης ἐργασίας πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου. Τὸ Σ. ὡς ὄνομα τῆς Ζ' ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἐπεκράτησεν ὑστερον παρὰ τοῖς χριστιανικοῖς ἔθνεσιν ἰδίως τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ τοῖς Ἱταλοῖς. Τὸ μετὰ τῆς ἐσθρῆς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα συμπέπτον Σ. ἐκαλεῖτο μέγα, Σ α β β α τ ι α ῖ ο ν ἔ τ ο ς δὲ ἕκαστον ἑβδομον ἔτος ὅτε αἱ γαῖαι ἔμενον ἀκαλλιέργητοι, οἱ δοῦλοι ἀπληλευθερύνοντο καὶ οἱ ἐμόφυλοι χρεώσονται ἀπληλλάσσοντο τοῦ χρέους αὐτῶν. [B.E.]

Σαβαρύ (René Savary δούξ de Rovigo). Γάλλος στρατηγὸς γενν. τῷ 1774 ἐν Marq τοῦ μετέπειτα νομοῦ Ἀρδεννῶν ἐκ πατρὸς στρατιωτικοῦ καὶ ἀποθανῶν τῷ

1833. Καταταγθεὶς ἐν τῷ στρατῷ ἐγένετο λοχαγὸς τοῦ ἵππικοῦ ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν καὶ τῷ 1800 ὑπασιστής τοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου οὕτως τὴν μουσικὴν ἀστυνομίαν διηύθυνε ἀπὸ τοῦ 1802, προσδρεύσας ὡς τοιοῦτος τοῦ δικαστηρίου τοῦ καταδικασαντος τῷ 1804 εἰς θάνατον τὸν Δουκά τοῦ Ἀγγιέν (Enghien). Διορισθεὶς δὲ τῷ 1808 ἀρχηγὸς τοῦ 5' στρατιωτικοῦ σώματος ἐνίκησε τῇ 16 Φεβρ. 1807 τοὺς Ῥώσους παρὰ τὴν Ὀστρολέγκαν μεθ' ὧ ἀνυψώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ δουκὸς καὶ διατέλεσε ἐν 1810-1814 ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας. Ἐνεκα τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὡς καὶ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸν θάνατον τοῦ ὡς ἀνω εἰρηται δουκὸς ὑπέστη πολλὰς καταδιώξεις καὶ ἐναλλαγὰς τῆς τύχης, ὅτε ἤλθεν ἐξόριστος καὶ μέχρι μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς παλινστροφώσεως τῶν Βουρβόνων· μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τούτων ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἔλαβε τὴν ἀνωτέραν ἀρχιερίαν τοῦ ἐν Ἀφρικῇ στρατοῦ ἣν διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐγραψε δὲ Ἀπομνημονεύματα πλήρη ἐνδιαφέροντος καὶ ἐκ τῶν κυριωτάτων πηγῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ναπολέοντος τῷ 1828 εἰς 8 τόμους. [B.E.]

Σαβελλιανισμός. Λέγεται ἡ θρησκευτικὴ ἐκείνη αἵρεσις ἡ ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν ἐκ Πτολεμαίδος Σαβέλλιον κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα. Οὗτος μαθητὴς ὢν τοῦ Νοητοῦ, δὲν ἔβλεπεν ἐν τῇ Ἀγ. Τριάδι εἰμὴ τρεῖς διαφόρους ἐνεργείας προσερχόμενας ἐκ μιᾶς ἀρχῆς θεωρουμένης ὡς πλάστης, σωτῆς καὶ ζωητῆς τῆς χάριτος· ἡ αἵρεσις αὕτῃ ἤτις ἔσχε πολλοὺς ὁπαδοὺς ἐν Ἱταλίᾳ καὶ μέχρι Μεσσοταμίας ἀνεθεματίσθη τῷ 261 ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Ἀλεξανδρείας.

Σάβελλοι ἢ Σαβέλλιοι (Sabelli). Γενικὴ ὀνομασία ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάγονται ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Ἱταλικοὶ λαοὶ οἱ ἀνάγοντες τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τοὺς Σαβίνους (βλ. λ.).

Σάβες (Chaves καὶ Λατ. Aquae Flaviae). Πόλις ὀχυρὰ τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Tras-os-Montes, 70 χμ. ἀπέχουσα τῆς Βραγαντίας. Κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ταμέγα ἔχει ἀρχαίαν μεγαλοπρεπῆ ῥωμαϊκὴν γέφυραν, ἱματικά ὕδατα καὶ 5539 κατοίκους. Τὰ δὲ περίχωρα αὐτῆς εἶναι ἐπὶ μεγάλῃ εὐφορίᾳ ὀνομαστά. [M.S.]

Σαβιλιάνο (Savigliano). Πόλις τοῦ Ἱταλικοῦ νομοῦ Cuneo ἐν τῷ Πεδεμοντίῳ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μαίρα καὶ 52 χμ. Ν ἀπέχουσα τοῦ Τουρινῶν. Ὀχυρὰ οὖσα ἔχει ὠραίας τινὰς οἰκοδομὰς καὶ 9932 κατ. ἀσχολουμένους ἰδίως εἰς τὴν μεταξουργίαν καὶ ὑφαντουργικὴν· παρὰ ταύτην ἐγένετο τῷ 1799 μάχη μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ τῶν

νωμένων στρατών των Αυστριακών και Ρώσων υπό τὸν Μέλας. [Μ.Σ.]

Σαδιννής (Φρειδ. Κάρολος von Sardinien). Περιφημος νομοδιδάσκαλος, γενν. 779 ἐν Φραγκοφούρτ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐν Λανδσχούτ, καὶ ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἐδίδαξε 1810-1842 τε ἐγένετο ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης Παλαιτθίδος τῷ 1848 ἀπέθανε τῷ 1861 ἐν Βερολίνῳ. Ἀνήκεν εἰς τὴν λεγ. ἱστορικὴν σχολὴν τῶν νομομαθῶν, τὰ δὲ ἔργα του, κυρίως τὰ ἐπιγραφόμενα Ἱστορ. τοῦ Ῥωμ. δικαίου (β' ἐκδ. εἰς 7 τ. 1884-51), Σύστημα τοῦ σημ. Ῥωμ. δικαίου (8 τ. 1840-49) καὶ ἡ συνέχεια τούτου Ἑνοχικὸν Δίκαιον (2 τ. 1851-8) ὡς καὶ τὸ Ἑμπράγματον Δίκαιον (ζ' ἐκδ. 1865) θεωροῦνται ὡς κλασικά.

Σαδιννοί. Ἀρχαῖες λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας, θεωρούμενος ὡς πυρὴν τῶν Σαβελλικῶν λαῶν. Κατῴκειν ἐπὶ τῶν μέσων Ἀπεννίνων ὄρεων, μεταξὺ τῶν Ὀμβρῶν, Τυρρηγῶν, Λατίνων καὶ Δίκουων ἐν προγενεστέραις δὲ χρόναις ἡ χώρα αὐτῶν ἐξετείνετο πολὺ περαιτέρω κυρίως πρὸς Ν. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἱστορικαῖς χρόναις οἱ Σ. ἦσαν διεσπαρμένοι ἀνὰ πᾶσαν τὴν μέσῃ καὶ κάτω Ἰταλίαν, καθότι ὑπῆρχε παρ' αὐτοῖς τὸ ἔθος κατὰ τὸ λεγόμενον ἱερὸν ἔαρ (vor sacrum) νὰ ἀφιερῶνσι τοὺς πλεονάζοντας νέους εἰς τὴν Ἀρῇ καὶ πέμπωσιν αὐτοὺς ἐκτός τῶν ὄρων τῆς χώρας. Ἐφημιζοντο ὡς εὐσεβεῖς, ὁ δὲ Ῥωμαϊκὸς μῦθος ἀποδίδει τὴν διοργάνωσιν τῆς λατρείας εἰς βασιλεῖα σαδιννικῆς καταγωγῆς, τὸν Νουμᾶν Πομπήλιον. Γνωστὴ εἶναι ἡ περὶ τῆς ἀρπαγῆς τῶν γυναικῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς νέας Ῥώμης παράδοσις (βλ. Ῥωμύλος). Οἱ Ῥωμαῖοι ὑπέταξαν ἑνωρὶς τοὺς πλησιεστέρους αὐτῶν, μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν διεξήγαγον μέχρι τοῦ 448 π. Χ. συχνάκις πολέμους. Ἐπαναστατήσαντες τῷ 290 ὑπέταγξαν ἑντελῶς ὑπὸ τοῦ Κουρίου Δεντάτου καὶ ἔλαβον τῷ 268 τὴν ἰσοπολιτείαν. [Θ.Μ.]

Σάβλ (Sables d'Olonne). Πρωτεύουσα τοῦ διμερισματος Σάβλ-δ' Ὀλὸν τοῦ γαλλ. νομοῦ Μανδῆας ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Ἐχει 9 905 κατ., ναυπηγίαν, ἀλιεῖαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον, φημιζέται δὲ διὰ τὰ λαμπρὰ θαλάσσια λουτρά.

Σαβλαί (Chablais). Χώρα τῆς Γαλλίας ἐν τῇ σημερινῇ νομῇ τῆς Ἀνω Σαβοΐας, ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, ἔχουσα ἐμβ. 914 τχμ. Ἀλλοτε ἦτο ἴδιον δευκᾶτον ἀποτελεῦν μέρος τῆς Σαβοΐας καὶ ἔχον πρωτεύουσαν τὸ Τονόν. [Μ.Σ.]

Σαβοῖα (Savoie γαλλ. Savoia ἰταλ.). Ἀλλοτε δευκᾶτον, ἀνῆκον ὕστερον εἰς τὴ βασιλείαν τῆς Σαρδηνίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1860 ἐνωθὲν μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἀπο-

τελοῦν ἐκτοτε τοὺς νομοὺς Σαβοΐας καὶ Ἀνω Σαβοΐας. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ὀρεινοτάτη καὶ πλευσία εἰς φυσικὰς καλλονάς· ἀλλ' οἱ κάτοικοι γνωστότατοι ὡς τίμιοι καὶ ἀγαθοὶ ἀναγκάζονται νὰ ἐκπατρίζωνται πρὸς εὐρεσιν πόρων ζωῆς, ἐπανερχόμενοι δ' ἐπειτα ἀφοῦ συλλέξωσιν ὀλίγα χρήματα. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα κατῴκειν ἐκεῖ οἱ Ἀλλεβρόγες καὶ ἄλλοι λαοί· ἀφοῦ δὲ ἡ χώρα ἀπετέλεσε μέρος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ εἶτα τοῦ Καρόλου τοῦ μεγάλου περιήλθε τῷ 888 ἐπὶ τοῦ βασιλεῖως Ῥοδόλφου εἰς τὴν Βουργουνδίαν. Ἐνωθεῖσα μετὰ τῆς Γερμανίας ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Κορράδου ἐκ τοῦ Σαλικοῦ οἴκου ἀνωψώθη 1027 εἰς κομητᾶτον καὶ ἐδόθη τῷ Οὐμβέρτῳ, γενάρχη τῶν κομητῶν τῆς Σ., ἐγένετο δὲ δευκᾶτον τῷ 1417. Μετὰ διαφόρους τύχας, ἀπώλε αν μερῶν τινῶν καὶ ἀπόκτησιν ἄλλων, ὁ δούξ Βίκτωρ Ἀμαδαῖος ὁ Β' (1675-1780) ἐγένετο 1715 βασιλεὺς τῆς Σικελίας ἐπὶ μικρὸν καὶ 1720 τῆς Σαρδηνίας. Τῷ δὲ 1860 παρεχωρήθη ἡ χώρα ὑπὸ τῆς Σαρδηνίας εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ σημερινὸς γαλλ. νομὸς Σαβοΐας περιλαμβάνει 5 760 τχμ. μετὰ 263 297 κατοίκων καὶ διαιρεῖται εἰς 4 διαμερίσματα Ἀλβερίλ, Σαμβέρ, Μουτιέ καὶ Σαλινζάν-δε-Μωριέν, πρωτεύουσα δ' εἶναι Σαμβέρ. Μόνον ἐν ταῖς κοιλάσι παράγει τὸ ἔδαφος σιτηρά, καλὸν οἶνον, κάνναβιν, λίνον, ὀπώρας κλ. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀσημαντος, πλην τῆς μεταξουργίας.

Ὁ δὲ νομὸς Ἀνω Σ., πρὸς Β τοῦ ἀνωτέρου κείμενος, περιλαμβάνει 4 320 τχμ. μετὰ 268 267 κατ. Διαιρεῖται ἐπίσης εἰς 4 διαμερίσματα Ἀννέσ, Βοννέιλ, Σαίν-Ζυλιέν καὶ Τονὸν λὲ-Βαίν, πρωτεύουσα δ' εἶναι Ἀννέσ. Ὁμοιάζων ὡς πρὸς τὰ προϊόντα μετὰ τοῦ ἀνω νομοῦ, εὐδαιμονεῖ πως κατὰ τὴν βιομηχανίαν βαμβακερῶν καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων, δερμάτων, ὠρολογίων καὶ χάρτου.

Σάβολις (Savahles). Κομητᾶτον τῆς Οὐγγαρίας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Τασίου, ἔχον ἐμβ. 4 917 τχμ. καὶ 243 803 κατ. τοὺς πλείστους Μαγυάρους. Πρωτεύουσα εἶναι Nyiregyhaza. [Μ.Σ.]

Σαδόνα (Savona). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Γενεύης, 36 χμ. ἀπὸ Γενεύης ἐπὶ τῆς παραλίας. Ἐχει 19 120 κατ., ὠχυρωμένον λιμένα, στενὰς ὁδοὺς, διάφορα ἀριστουργήματα Ἰταλῶν ζωγράφων ἐν τοῖς ναοῖς, καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου περιβάλλεται δὲ ὑπὸ λαμπροτάτων περιχώρων ἐν οἷς ὑπάρχουσιν ὠραῖαι ἐπαυλεῖς τῶν Γενουησίων ἀριστοκρατῶν. [Μ.Σ.]

Σαδοναρόλας (Girolamo Savonarola). Ἰταλὸς μεταρρυθμιστής, γενν. 1452

έν Φλωρεντία. Ἐγένετο Δομινικανὸς καὶ τῷ 1491 ἡγούμενος μονῆς τοῦ τάγματος τοῦτου έν Φλωρεντία, ὅπου ἀπέκτισε μεγάλην φήμην ὡς ἐκκλησιαστικὸς ῥήτωρ, ἀνεμύχθη δὲ συγχρόνως καὶ εἰς τὰ πολιτικά της πόλεως. Ἀποφασίσας νὰ ιδρύσῃ εἶδος θεοκρατίας καὶ ἀναμειφώσῃ καὶ τὰ ἥθη τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἐπεκτείνας τὰ σχέδιά του καὶ ἐπὶ ὅλης τῆς Ἰταλίας, κατέκρινε σφέδρα καὶ τὸν βίον τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου τοῦ Ε', ὅφ' οὗ καὶ ἀφωρίσθη. Καὶ ἀπέκτισε μὲν πάλιν μεγάλην ἐπιροὴν έν τῇ πατρίδι του, ἀλλ' ἡ μεγαλουργότης του ὡς πρὸς τὰ ἥθη τοῦ λαοῦ καὶ πολιτικά τινες περιστάσεις ἐξεμύχοντο τὴν θρᾶσίν του καὶ ἔδωκαν θάρρος εἰς τοὺς ἐχθρούς του. Ὑποβληθεὶς εἰς ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον διωρισθὲν ὑπὲρ τοῦ πάπα κατεδικάσθη εἰς θάνατον τῇ 23 Μαΐου 1498 ἐστραγγαλισθὲν καὶ εἶτα κατεκνή ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Περὶ τοῦ Σ. καὶ τῆς δίκης του ἐγράφη ἐλόκληρος φιλολογία. [B.E.]

Σάβου ἢ Σάβα καλεῖται συστάς νήσων τῆς Ἰνδίας ἀνήκουσα εἰς τὴν ἑλλανδικὴν τοποτηρητείαν Τιμώρ. Ἐχει περίπου 16 000 κατ. Μαλαιούς, ὧν 13 χιλ. ἐπὶ τῆς μεγαλυτέρας νήσου Μεγαλοσάβου. [M.Σ.]

Σαγά. Πόλις ἐπὶ τῆς Ἰαπωνικῆς νήσου Κιουσίου, ἔχουσα 25 622 κατ. καὶ οὕτα πρωτεύουσα διαμερίσματος. [M.Σ.]

Σαγάν. Πρωτεύουσα περιφερ. έν τῇ πρῶσ. νομῷ Λίγνιτς, ὡς καὶ τοῦ πριγκιπάτου Σ. ἀνήκοντος νῦν εἰς τὸν Ναπολέοντα Λουδοβίκον δευτέρα τοῦ Σ. καὶ τοῦ Βαλανσαί, Γάλλον εὐπατρίδην. Ἐχει 12 623 κατ., πολλὰς ὀρχαιοπρεπεῖς οἰκίας, μέγα ἀνάκτορον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Βαλλενσταίν, εἰς ὃν ἐπιωλήθη 1628 τῷ δουκῶν ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου τοῦ Β', καὶ περιέχον πλουσίαν συλλογὰς τῶν ὠραίων τεχνῶν, πρὸς δὲ διδασκαλεῖον κλ. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ ὑφαντουργία καὶ ἐμπόριον κτηνῶν κλ. [M.Σ.]

Σαγάπηνος ὀπός. Βλ. Νάρθηξ

Σαγγάριος (τουρκ. Σαχαρία). Εἷς τῶν μεγαλυτέρων ποταμῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ἔχων κυρίως δύο πηγάς, ὧν ἡ μὲν (Καριλάρ-σοῦ) ἐκδύζει μεταξὺ τοῦ Μουράτ-δᾶγ καὶ τοῦ Βαγιαζῆ-δᾶγ, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ Βαγιαζῆ-Γαλασῆ-δᾶγ ΒΔ τοῦ Ἀμορίου (Ἀσσάρ-κισί), καὶ ὧν τὰ ὕδατα ἐνοῦνται Ν τοῦ Σιβρί-Χισσάρ παρὰ τὸ χωρ. Μπελᾶ-Χισσάρ. Διελθὼν τὰς πεδιάδας τῆς Γαλατίας στρέφεται πρὸς Β, ἀποτελεῖ τὸ πρὸς τὴν Βιθυνίαν ὄριον καὶ διαγράφων πολλοὺς ἐλιγμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, γενόμενος κατὰ τὸν ἔκρουον πολὺ πλατύς καὶ ἐλώδης. Μήκος ἔχει 657 χμ., ἡ δὲ εὐθεῖα

ἀπόστασις τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῶν πηγῶν εἶναι μόνον 238 χμ. [M.Σ.]

Σαγγερχάουζεν (Sangerhausen). Πρωτεύουσα περιφέρειας έν τῇ πρῶσ. νομῷ Μερσεβούργου. Ἐχει 1 0 676 κατ., περιτῆ-μον ναὺν τοῦ Ἀγ. Οὐλερίχου καὶ ἄλλους ὠραίους ναοὺς, σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν ποικίλου εἶδους. [M.Σ.]

Σαγγίρ. Ἀλυσὶς νήσων πλησίον τῆς Β ἄκρας τῆς νήσου Κελέδες έν Ἰνδία ἀνήκουσα εἰς τὴν έν Κελέδες ἑλλανδικὴν τοποτηρητείαν Μενάδο. Αἱ νῆσοι αὗται ἔχουσιν ὅμω ἑμβ. 837 χμ. καὶ 76 387 κατ. Χριστιανούς ὑπὲρ ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας. Ἡ μεγίστη αὐτῶν εἶναι Μεγαλοσαγγίρ μετὰ 25 χιλ. κατ., πολλοὶ δ' αὐτῶν εἶναι ἡφαιστειώδεις.

Σαγέτζα. Χωρ. τοῦ δήμου Δύμης τῆς ἑπαρ. Πατρῶν, ἔχον 324 κατ. [M.Σ.]

Σαγγάδα. Κώμη καὶ λιμὴν τῆς Ἡπείρου ἀπέναντι τῆς Κερκύρας. Ἡ κώμη ἀπέχει 1/4 τῆς ὥρας ἀπὸ τῆς παραλίας, καί μένη ἐπὶ τῆς Ν κλιτύος τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους τῆς Κονισπόλεως (ὕψ. 840 μ.) καὶ οἰκουμένη ὑπὲρ 1000 κατοίκων Ἑλλήνων.

Σάγινα (Saginaw). Πρωτεύουσα κομητείας έν τῇ Βορείῳαμερ. πολιτεῖᾳ Μίτσιγαν, 25 χμ. ἀπὸ τῆς λίμνης τῶν Οὐρώων, ἀμφοτέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Σ. Ἐχει 46 322 κατ., κυρίως δὲ ἐμπόριον ξυλείας καὶ ἁλατος. [M.Σ.]

Σάγκα. Χωρ. τοῦ δήμου Μαντινείας 1 ὥρ. ΒΔ τῆς Πικέρνης. Κατ. 614.

Σαγκρί. Χωρ. τῆς Νάξου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμ. Βύβλου καὶ διατερούμενον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Σ. Οἰκεῖται ὑπὸ 548 κατ. καὶ ἀπέχει τῶν Τριπόδων πρὸς Ν 45'.

Σάγκτ-Βένδελ (Sankt Wendel). Πρωτεύουσα περιφέρειας έν τῇ πρῶσ. νομῷ Τρεβήρων, ἔχουσα 4 972 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν καπνοῦ καὶ ἀτμαμαζῶν, ὡς καὶ ἐμπόριον κτηνῶν. [M.Σ.]

Σάγκτ-Πόλτεν (Sankt Pölten). Πρωτεύουσα διαμερίσματος έν τῇ Κάτω Αὐστρίᾳ καὶ ἔδρ. ἐπισκόπου, ἔχουσα 10 906 κατ., πλουσίαν μητρόπολιν, ἱεροσπουδαστήριον, διδασκαλεῖον, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν σιδήρου, ὀπλοποιεῖα, μηχανουργεῖα καὶ ὑφαντουργεῖα. [M.Σ.]

Σάγον (σημαίνειν έν τῇ γλώσσῃ τῶν Παπῶν «ἄρτος»). Ἀμυλῶδες προῖον κατσκευαζόμενον ἐκ τῆς ἐντεριώνης φοινίκος καλουμένου Μητροζήλου, ὑποδεέστερον δ' ἐκ τῆς ἄλλων δένδρων, τῆς Ἀρέγγης, Βοράσσου καὶ Κύκα. Συλλέγεται δ' ἡ ἐντεριώνη πρὶν ἀνθίσῃ τὸ δένδρον, λειοτριβεῖται καὶ ἀναμειγνυμένη μεθ' ὕδατος διαπερᾶται διὰ πανίων. Τὸ καθίζανον ἐκ τοῦ

ύλου άμυλον ξηραίνεται εἰς τὴν ἀέρα καὶ πλεῖται ὡς άμυλον σάγου. Συνθέσφαρον αὖτως ἔκκαθαρίζεται· ἔκ νέου καὶ δι' ἰδίας θόδου προσλαμβάνει σχήμα μικρῶν κόκκων, οἵτινες τηγανίζοντο γίνονται ἡμιδιασπῆς. Οὕτως ἔξαχεται Σ. κυρίως ἐκ Σιγ-απῆρης. Διακρίνονται δὲ διάφοροι ποιότητες τοῦ γνησίου Σ. Κατασκευάζεται δὲ καὶ ἄλλον τεχνητὸν ἐξ άμυλου γαιωμήλων.

Σάγουντον (Saguntum). Ἀρχ. πό-ις ἐπὶ τῆς Ἀπαρρίας τῆς Ἰσπανίας, Β τῆς αλεντίας, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ ακυνθίων ἡνωμένων μετ' ἀποίκων ἐξ Ἀρδέας τοῦ Λατίου, λεγομένη ἀρχαιότερον Ζάκανθος καὶ Ζάκανθα. Περιελθούσης διὰ τοῦ ἐμπορίου τῆς εἰς μεγάλην ἀκμὴν, ἐπαπειλήθη ἡ ἐλευ-ερίᾳ ὡς καὶ ἡ σημασία τῆς ὑπὸ τὸν Καρ-ρῶνιον οἵτινες μετὰ τὸν α' Καρχηδονι-ὸν πέλεμον ἐξηπλώνοντο ἐπὶ τῆς Ἰβηρικῆς ἐρσονήσου· διὸ καὶ προσέφυγον οἱ Σαγουν-ηνοὶ εἰς τὴν προστασίαν τῶν Ῥωμαίων καὶ κλείσαν συμμάχίαν μετ' αὐτῶν. Ὁ Ἀννί-ας ὅμως προσέβαλε τῇ 219 τὴν πόλιν καὶ κυρίευσεν αὐτὴν μετὰ δατάμηνον ἡρωϊκῇν ἰντίστασιν τῶν πολιτῶν, οἵτινες οἱ μὲν ἡ-τοκτόνησαν οἱ δὲ ἐφρονέθησαν ἡ ἐπωλήθη-σαν ὡς δοῦλοι. Τῇ 214 ἀνωκοδόμησαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ Σ., εἰτα δὲ πάλιν τὸ ἡρεμῶσαν οἱ Ἀρβες. Σώζονται τανῶν ἐρείπια θεά-εου τινός. [Α.Α.]

Σαγρές (γαλλ. chagrín, ἐκ τοῦ τουρκ. sagrı ἦτοι ῥάχις ἵππου, διότι κατασκευά-ζεται ἐκ τοῦ νοτίαιου δέρματος ἵππων, κα-μήλων, ὄνων καὶ ἡμιόνων) εἶναι δέρμα κοκ-κωτὸν, ἔχον δηλαδὴ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του πυκνὰ λεπτότατα ὑψώματα καὶ κοιλώ-ματα. Τὸ δέρμα τοῦτο χρησιμεύει χρωμα-τισμένον εἰς ἀποσκευὰς ἵππων, κολούς σπαθῶν, θήκας, σταγώματα βιβλίων κλ., κατασκευάζεται δὲ κυρίως ἐν Ἀστραχάν. Κωνσταντινουπόλει. Βουλγαρία κλ. δι' ἰδιαι-τέρας μεθόδου, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐν Εὐ-ρώπῃ, διὰ μέσου θερμῶν χαλκίνων πλακῶν κοκκωτῶν. [Τ.Μ.]

Σαγγαί (Schang-hai). Τὴ ἐμπορικώ-τατον ἐπίνειον τῆς Κίνας, κείμενον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κιόγγ-σου ἐπὶ τοῦ βοθείως Χουάγγ-πού ἢ Βουζούγγ, 22 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν ᾿Γαντοσεκιάγγ καὶ ἐν θέσει εὐρύνῃ καὶ κέντρῳ διωρύχων. Ἐχὲι 4-500 χιλ. κατ., διαίρεται δὲ εἰς Ἀμερικανικὴν, Ἀγγλικὴν, Γαλλικὴν καὶ Σινικὴν πόλιν. Εἶναι ἑδρα καθολικοῦ καὶ ἀγγλικανοῦ ἐπι-σκόπου, μικτοῦ δικαστηρίου κλ. Τῇ 1872 ἐνυριεῦθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων καὶ ἡνοίχθη εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον. Ἡ ἀξία τῶν ἐξ Εὐρώπης εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων ὑπε-λογίσθη τῇ 1893 εἰς 410 ἑκατομ. φρ., τῶν ἐκ τῆς λοιπῆς Κίνας εἰς 277 ἑκατομ., ἡ δὲ

τῶν ἐξαγομένων σινικῶν προϊόντων (κυρίως μετάξης καὶ τεύου) εἰς 190 ἑκατομ. φρ.

Σαγγωνιάθων ἢ Σαγγωνιάθων (φοινικιστὶ Sakun-yathon), καταγόμενος ἐκ Βηρυτοῦ ἢ Τύρου καὶ ζήσας περὶ τὸ 1250 π. Χ., φέρεται ὡς συγγραφεὺς ἱστορίας Φοι-νίκης καὶ Αἰγύπτου, ἣν μετέφρασεν ὁ Ἑρέν-νιος Φίλων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἐκ τῆς μεταφράσεως ταύτης σώζεται μόνον ἐπιτο-μή τις τῆς αἰγυπτιακῆς μυθολογίας καὶ κο-σμογονίας, ἣν ἐξεπόνησεν Εὐσέβιος ὁ Και-σαρείας ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ προπαρασκευῇ του, ἐκδοθ. τῇ 1826 ἐν Λιψ. ὑπὸ Ὁρέλλῃ. Τῷ 1836 ἐξέδωκε Wagenfeld τις ἐκ βρέ-μης βιβλὸν ἀνευρεθὲν ἐλδύκληρον κείμενον τῆς μεταφράσεως τοῦ Φίλωνος, ἀπεδείχθη δὲ νο-θευτῆς. Τα ἀποσπάσματα τοῦ Φίλωνος εὐ-ρηγται ἐν Müller Fragmenta histor. grae-corum τόμῳ Γ'. [Χ.Β.]

Σαδδουκαῖοι ἢ Σαδουκαῖοι. Ἀῖ-ρεσις Ἰουδαϊκὴ ἀπὸ τοῦ ἱερωτοῦ αὐτῆς Σαδῶκ ὀνομασθεῖσα, ὅστις ἤκμαζε περὶ τὸ 248 π. Χ. Οἱ Σ. ἐβασιζοντο εἰς τὸ γράμμα μόνον τοῦ νόμου μὴ παραδεχόμενοι τὰς ἐρημνείας καὶ ἀπορρίπτοντες τὴν παράδοσιν, ὡς καὶ τὴν πίστιν εἰς καλοὺς καὶ κακοὺς ἀγγέλους, καὶ ἡρνοῦντο τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ὡς καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ἐπίστευον ἐν τού-τοις εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως καὶ εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, ἀλλὰ δὲν ἐλάτρευον τὸν Θεὸν εἰμὴ ἀποβλέποντες εἰς ἐπιγενοὺς ἀνταμοιβὰς. Δὲν ἦσαν πολυάριθμοι ἀλλ' ἐν αὐτοῖς συγκατελέγοντο πολλοὶ τῆς ἀνωτέ-ρας ἱερατικῆς τάξεως, κατὰ δὲ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα ἀπετέλεσαν ἀντιθετὸν τῇ τῶν Φαρι-σαίων πολιτικὴν μερίδα ἣτις ἐπικράτησεν ἰδίως κατὰ τὴν ἀρχὴν ᾿Υρκανοῦ τοῦ Δ' καὶ ᾿Αριστοβούλου τοῦ Δ'. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἀνεγεννήθη ὕστερον ἐν τῇ τῶν Καραϊτῶν.

Σάδοβα (Sadowa). Χωρίον ἐν Βοη-μῇ παρὰ τὸ Königsgrätz, ἐνθα ἐγένετο τῇ 3 Ἰουλίου ν. 1866, ἡ κρίσιμος μάχη καθ' ἣν οἱ Πρωσσοὶ ἐνίκησαν τοὺς Αὐστριακοὺς· αὕτη δὲ εἶναι ἰδίως γνωστὴ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ὡς μάχη τοῦ Königsgrätz. [Β.Ε.]

Σαί (Say). 1) Jean Baptiste S. Γάλ-λος οἰκονομολόγος γενν. ἐν Λυῶν τῇ 1767 καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 1832. Γραμμα-τεὺς ὢν κατ' ἀρχὰς τοῦ Μιραβῶ καὶ ἄλλων, ἱέρους τῇ 1794 μετὰ τινων τῶ περιοδικῶν Φιλοσοφικῇ καὶ πολιτικῇ Δεκάδᾳ, μεθ' ὃ διετέλεσε μέλος τῆς Νομοθετικῆς συν-έδρου ἀπὸ τοῦ 1800-1804, ὅποτε ἀπεδύθη, ὡς ψηφίσας κατὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς αὐτο-κρατορίας. Τραπεὶς εἰς βιομηχανικὰς ἐργα-σίας ἐπὶ τινα ἔτη διωρίσθη ὕστερον εἰσπρά-κτωρ τῶν φόρων γαλλικοῦ τινος νομοῦ, μεθ' ὃ ἀφιερῶθη ἀποκλειστικῶς εἰς οἰκονομολογι-κὰς ἐργασίας· παρατέχους τὸ σύστημα τοῦ Ἀ-

δάμ Σμιθ ὅπερ ἐτελείοποίησε καὶ διηρυκρίνησεν ἐν τισὶ κατεπολέμησε σθεναρῶς τὰ ἀκαγορευτικά μέτρα, τοὺς φόρους ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καὶ πάντα τὰ ἐμποδίζοντα τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Διδάσκων τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν ἀπὸ τοῦ 1820 ἐν τῷ Σχολείῳ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιτηδεύματων μετὰ λαμπρὰς μεθόδου, ἐκλήθη τῷ 1830 ὡς καθηγητὴς ταύτης ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἡ Πραγματεία περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας 1803. Διδασκαλία πλήρης τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας 1828-30 ἐν 6 τ. κλ. 2) Λέον Σ. πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἐγγονος τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1826 καὶ ἀποθ. τῷ 1895. Διαιτελῆσας διευθυντὴς τοῦ συμπλέγματος τῶν Β. Γαλλικῶν σιδηροδρόμων ἐγένετο τῷ 1871 μέλος τῆς Ἐθνικοσυμβουλίας ἐξουσίαν ἐν τῷ ἀριστερῷ κέντρῳ καὶ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα, ἀπὸ δὲ τοῦ 1872-1879 πολλάκις ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν διωρισθεὶς τῷ 1880 πρεσβευτὴς ἐν Λονδίνῳ ἐνθα ἔμεινε πολὺ ὀλίγον ἐξελέγη ὑστερον πρόεδρος τῆς Γερουσίας, γενόμενος τῷ 1882 πάλιν ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῷ 1888. Παραιτηθεὶς τῆς θέσεως τοῦ γερουσιαστοῦ ἐξετέθη ὡς βουλευτὴς καὶ ἐπέτυχε κατὰ δύο περιόδους ἔγραψε δὲ πολλὰ συγγράμματα τὰ πλεῖστα ἀναφερόμενα εἰς τὴν οἰκονομολογικὴν ἐπιστήμην. [R.E.]

Σαϊγόν (Saigon). Ὁχρὰ πόλις καὶ πρωτεύουσα τῆς γαλλικῆς Κοχινχίνης ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ συνανουμένου ἐκεῖ μετὰ τοῦ Mekhong. Ἐχουσα κανονικὰς ὁδοὺς, πολλὰς παγόδους, ναυσταθμον καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα καὶ οὖσα ἐλεύθερος λιμὴν ἀριθμεῖ 55 000 κατ. ἐνεργούντας οἰκονομικὰς ἐμπόριον ἐρύτης, προσέτι δὲ θερμάτων καὶ πεπρωσις. Ἡ πόλις ἐκυριεύθη τῷ 1859 ὑπὸ τοῦ ἡνωμένου γαλλο-ισπανικοῦ στόλου καὶ ἔκτοτε διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Γαλλίας. [M.S.]

Σαινγάλλη (γαλλ. Saint-Gall, γερμ. Sankt Gallen). Καντόνιον τῆς βορείου Ἑλβετίας, ἐπὶ τῆς Κωνσταντίας λίμνης. ἔχει ἐμβα. 2019 τ.χμ. καὶ 228 174 κατ., εἶναι δὲ ἐν τῷ Β. τμήματι λοφώδης χώρα ἐνῶ τὸ Ν. πληροῦται ὑπὸ τῶν Ἀλπεων. Ἐν τοῖς χθαμαλωτέροις μέρεσι διατηρεῖται παρὰ τὴν γεωργίαν ἀγκυραία βιομηχανία βάρβακος. Ἡ ἄλλοτε μεγάλῃ ἐκμετάλλευσίς τῶν σιδηροδυσχείων ἠλαττώθη νῦν σπουδαίως. Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1861, ἐπεθεωρήθη δὲ τῷ 1890. Τὰ δημόσια ἔξοδα ἀνέρχονται εἰς 34 ἑκατομμ. φρ., τὰ δὲ ἔσοδα εἰς 32 ἑκατομμ. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ τοῦ Στάιναχ 10 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὴν Κωνσταντιανὴν λίμνην, ἔχει δὲ 27 824 κατ. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει ὠραίαν μη-

τρόπολιν. Περίφημος ἦτο ἀνέκαθεν ἡ ἐκεῖ μονὴ τῶν Βενεδικτίνων, ἥτις ἰδρυθεῖσα τῷ 614 ὑπῆρξε κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα κέντρον τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, σώζεται δὲ καὶ εἰς ἐτὶ ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη μετὰ πολυτίμων χειρογράφων· καταργηθείσης τῆς μονῆς τῷ 1805, τὸ κτίριον χρησιμεύει νῦν ὡς διδασκαλεῖον. Ἡ πόλις εἶναι κύριον ἐμπορεῖον τῆς βιομηχανίας τοῦ βάρβακος. [M.S.]

Σαῖδ πασᾶς, γενόμενος τῆς Αἰγύπτου (1854-63). Ἦτο ὁ τέταρτος υἱὸς τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ, γενν. 1822, διεδέξατο δὲ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἀββᾶς πασᾶν τῷ 1854. Τυχὼν εὐρωπαϊκῆς μορφώσεως προσπαθῆσαι νὰ ἀναπτύξῃ τὴν χώραν, περιορίζων τὴν ἐξουσίαν τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν, εἰσάγων στρατολογίαν κανονικὴν, καταργῶν τὰ μονοπώλεια, τακτοποιῶν τὴν φορολογίαν κλ. Τῷ 1850 ἐξεστράτευσεν εἰς τὸ Σουδάν, ὅπου ἐνόησε νὰ ἐπενέγκῃ ὁμίας βελτιώσεις. Μεταξὺ ἄλλων ὑπῆρξε καὶ προσπάθεια τοῦ σχεδίου τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1863, διαδοχὸς δ' αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ ἀνεψιὸς του Ἰσμαὶλ πασᾶς. [B.E.]

Σαῖδά. Βλ. Σιδών.

Σαῖδλ (Joh. Gabriel Seidl). Αὐστριακὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, γενν. 1804 ἐν Βιέννῃ, διατελῆσας δὲ καθηγητὴς γυμνασίου καὶ εἰς ἔκτος τοῦ νομισματικοῦ μουσείου ἐν Βιέννῃ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1875. Γνωστὸς ἐγένετο κυρίως διὰ τὰ λυρικά ποιήματά του, ὧν τινα ἐν τῷ ἰδιώματι τῶν αὐστριακῶν ὁρέων. Αὐτὸς ἐποίησε καὶ τὸ κείμενον τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου τῆς Αὐστρίας. [M.G.]

Σαῖδών. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδαμύλης, ἥς ἀπέχει ὥρ. 1.15' ΝΑ. Κἀτ. 290.

Σαιν (γαλλιστὶ La Seyne). Παράλιος πόλις τοῦ Γαλλικοῦ νομοῦ Βάρ ἐν τῷ διαμερίσματι Τουλὼν οὐτινος ἀπέχει 7 χμ. ΝΑ. Ἐχουσα δὲ ἀσφαλὴ λίμνην καὶ σπουδαῖα ναυπηγεῖα, ἀριθμεῖ 8 836 κατ. ἀσχολουμένους προσέτι εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ἐλαίων καὶ τὴν ἁλιείαν. [M.S.]

Σαιν (Saint) σημαίνει «ἅγιος». Σύνθετα μετ' αὐτοῦ γεωγραφικὰ ὀνόματα ἅπερ δὲν σημειοῦνται ἐνταῦθα, ζητητέα ὑπὸ τὸ κύριον ὄνομα. Πρβλ. καὶ Σαιντ-, Σέν-, Σάντα-.

Σαιν-Λενί (Saint Denis). 1) Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Σηκουάνα, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Σηκουάνα, 7 χμ. Β τῶν Παρισίων. ἔχει 49 275 κατ., λαμπρὰν μητροπόλιν ἐν ῥυθμῷ βασιλικῇ, ἐν ἣ εὐρήνται οἱ τάφοι 25 βασιλέων, 10 βασιλισσῶν καὶ πολλῶν βασιλοπαίδων τῆς Γαλλίας, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον ξυλείας, σιτηρῶν

··Η πόλις ἐσχηματίσθη περὶ τὴν περιώνυμον μὲν ἰδρυθεῖσαν τῷ 630 ὑπὸ Δαγοβέρτου Δ' πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγ. Διονυσίου (γαλλ. Denis). — 2) Πλ. Συνενώσεις νήσος.

Σαιν-Ζάνδ'··Ανζελό (Saint-Jean Angély). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν γαλλ. νομῷ Κάτω Σαράντ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. ἔχει 6379 κατ., κολλέγιον, σπουδαῖον ἐμπόριον ξυλείας, σιτηρῶν, αἵνου κλ. ἐνταῦθα ἀνάκτορον τῶν δουκῶν τῆς κυτανίας κατεστράφη ὑπὸ Πιπίνου, ὅστις οὕτως μὲν τῶν Βενεδικτίνων, ἧς σώζονται εἰσέπια. [Μ.Σ.]

Σαιν-Ζερμαίν (κόμης Saint-Germain). Ἀλχημιστής καὶ τυχοδιώκτης, πιθανῶς ἐκ Πορτογαλίας καταγόμενος καὶ τὸ αὐτὸν περὶ τὸ 1770 ἐν ἀριστοκρατικοῖς κύκλοις τῶν Παρισίων ἐμφανισθεὶς ὡς μάγος. Εὗρισκετο ἀκαταπαύστως ἐν περιουσίᾳ, ἐγένετο δὲ καὶ δεκτὸς εἰς διαφόρους ὁδοὺς καὶ ἔζησε τέλος ἐν Κάσσελ παρὰ τῷ ἀνδρᾶν Καρόλῳ τῆς Ἑσθας. Ἐνταῦθα λένεται ὅτι ἀπέθανε τῷ 1795. [Εγ.]

Σαιν-Ζερμαίν-ἄν-Λαί (Saint-germain-en-Laye). Πόλις τοῦ γαλλ. διαμερίσματος Βερσαλλίων, 19 χμ. Δ τῶν Παρισίων, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα. ἔχει 12298 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν, φημίζεται ἔως εὐχάριστος θερινὴ διαμονή. Παρὰ τῇ ὁδοὶ κεῖται περίφημον ἀλλ' εὐχὶ ὥραιον ἀνάκτορον, ἄλλοτε χρησιμεύσαν ὡς διαμονὴ τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, νῦν δὲ ἀτεταρβισθὲν κατὰ μέγα μέρος. Ὅπισθεν ἐ αὐτοῦ ἐκτείνεται μέγα καὶ λαμπρὸν ἄσος. [Μ.Σ.]

Σαιν-Ζιρόν (Saint Girons). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Αὐριέζ, εἰς τοὺς Β πρόπεδας τῶν Πυρηναίων ἐπὶ τοῦ Σαλά ποτ. ἔχει 4222 κατ. καὶ βιομηχανίαν τινά. [Μ.Σ.]

Σαιν-Ζουστ (Antoine Saint-Just). Διαβόητος γάλλος ἐπαναστάτης γενν. 1767 παρὰ τὴν πόλιν Νεβέρ. Διατελὼν μέλος τοῦ συλλόγου τῶν Ἰακωβίνων καὶ στενὸς φίλος τοῦ Ῥοβεσπιέρρου οὗτος συνεμερίσθη πάσας τὰς παραφοράς, ὑπῆρξε τῷ 1792 μέλος τῆς Ἑθνικῆς Συνόδου καὶ τῷ 1793 τῆς ἐπιτροπείας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, παραστάς ὡς ἀντιπρόσωπος ταύτης παρὰ τῷ γαλλικῷ στρατῷ παρὰ τὸν Ῥήνον καὶ ἐν Βελγίῳ τῷ 1794. Διακρίθει ἐπὶ ἐκτάκτῳ φανατισμῷ ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἁγαν δημοκρατικῶν ἀρχῶν, συνελήφθη μετὰ τοῦ Ῥοβεσπιέρρου καὶ ἄλλων ὁμοφρόνων καὶ ἐκαρτομνήθη τῇ 28 Ἰουλ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Πνευματωδέστατος ἄλλως τῶν καὶ πεπαιδευμένος κατέλιπε ἔργα τινὰ ποιητικὰ καὶ πεζά. Πρβλ. καὶ τὰς βιογραφίας αὐτοῦ ὑπὸ

Fleury (1852) καὶ Hamel (1860). [Μ.Γ.]

Σαιν-Καντέν (Saint-Quentin). Πρωτεύουσα διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Αἶν, κειμένη ἐπὶ λόφῳ παρὰ τὸν Σόμενην. ἔχει 47551 κατ., μεγάλην μητρόπολιν (τοῦ IB'-IE' αἰῶνος), λαμπρὸν δημαρχεῖον, μὲν χρησιμεύουσαν νῦν ὡς μέγαρον τῶν δικαστηρίων, σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν ὑφασμάτων παντὸς εἴδους καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις ἐν τῇ ιστορίᾳ εἶναι γνωστὴ διὰ δύο μάχας· ἐν τῇ πρώτῃ (1557) οἱ Ἰσπανοὶ ἐνίκησαν τοὺς ὑπὸ Ἑρρίκον Β' Γάλλους, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ, 7 Ἰαν. 1871 ἡττήθη ὁ Γάλλος στρατηγὸς Φαιδέρβ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Goeben.

Σαιν Κλου (Saint-Cloud). Πόλις ἐν τῷ διαμερίσματι Βερσαλλίων τοῦ γαλλ. νομοῦ Seine-et-Oise. ἔχει 5660 κατ., εἶναι δὲ περίφημος διὰ τὸ ἐκεῖ ἀνάκτορον, ἰδρυθὲν τῷ 1572 καὶ χρησιμεύσαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τῷ Ναπολέοντι Γ' ὡς θερινῇ διαμονῇ, περιβαλλόμενον δὲ ὑπὸ λαμπροῦ ἀγγλικοῦ κήπου κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 κατεστράφη τὸ ἀνάκτορον διὰ τῶν γαλλικῶν σφαίρων τῶν ἐπὶ τοῦ Βαλεριανοῦ λόφου κανονοστοιχιῶν. [Μ.Σ.]

Σαιν-Κλωδ (Saint-Claude). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ τοῦ Ἰόρα, ἐπὶ τοῦ ποτ. Βιέννη, ἔχουσα 8344 κατ., ὥραιαν μητρόπολιν τοῦ ἁγ. Πέτρου καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου.

Σαιν-Λουῖ (Saint-Louis καὶ παρὰ τοῖς Ἰθαγενέσι Ndar). Πρωτεύουσα τῆς γαλλ. ἀποικίας Σενεγαμβίας ἐν τῇ ΒΔ Ἀφρικῇ, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σενεγάλη, ἔχει περίπου 20 χιλ. κατ., κλίμα δὲ ἐλῶδες καὶ νοσηρὸν· τὸ ἐμπόριον μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἶναι σημαντικόν. [Μ.Σ.]

Σαιν-Λώ (Saint-Lô). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Μάγχης, κειμένη γραφικῶς ἐπὶ λόφῳ ὑπεράνω τοῦ ποτ. Βιρῆ. ἔχει 8977 κατ., διδασκαλεῖον, μητρόπολιν ἐκ τοῦ ΙΔ' αἰῶνος καὶ ἄλλα μεσαιωνικά κτίρια, περίφημον δὲ ἱπποφωβεῖον.

Σαιν-Μαλό (Saint-Malo). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἰλ-ἔ-Βιλαίν, κειμένη ἐπὶ βράχῳ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥάν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. ἔχει 9227 κατ., ἀνάκτορον χρησιμεύον νῦν εἰς στρατῶνα, καλὸν λιμένα, σπουδαῖον διὰ τὴν εἰσαγωγὴν ξυλείας καὶ λιθανθράκων καὶ ἐξαγωγὴν παντοίων τροφίμων εἰς Ἀγγλίαν, ναυπηγίαν κλ. Κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης πέραν τοῦ ἀνακτόρου ἐκτείνονται λαμπρὰ κτίρια διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰ ἑξαίσιμα θαλασσινὰ λουτρά. Ἐν Σ. Μ. ὑπάρχει ὕδρογραφικὴ σχολή, τὸ δὲ ἐμπόριον ἡλαττώθη ἐσχάτως κατὰ τι. Οἱ κάτοικοι Malouins

καλούμενοι, ἦσαν ἀνέκαθεν γνωστοὶ ὡς ἀριστοὶ ναῦται. [Μ.Σ.]

Σαιν Μαρ Ζιράρδεν (Mare Girardin γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Saint M. G.) Γάλλος φιλόλογος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1801 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1873. Μετὰ λαμπρὰς σπουδὰς ἐγένετο δεκτὸς ὡς δικηγόρος τῷ 1823, συγχρόνως δὲ ἤρχισε νὰ ἀναδεικνύηται διὰ πολλῶν ἔργων βραβευθέντων ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας. Προσκληθεὶς μετὰ τὸ 1830 ὡς ἀναπληρωτὴς τοῦ Γκιζὸ ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Φιλολογίας, ἐνωρίσθη ὕστερον σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας καὶ τῷ 1834 καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς ποιήσεως ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ, ἣν θέσιν διετήρησε μέχρι τοῦ 1863, ὡν συγχρόνως ἐκ τῶν τακτικῶν συντακτικῶν τῆς Ἐφημερίδος τῶν συζητήσεων καὶ διακρίσεις προσέτι ἐπὶ ἀκρῶ φιλελληνισμῷ κυρίως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης τῷ 1866. Διετέλεσε προσέτι ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου βουλευτὴς, ἀλλ' ἀπεσύρθη τῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς δημοκρατίας τοῦ 1848 καὶ ὕστερον τῆς αὐτοκρατορίας, μετὰ τὴν κατὰ λυσιν τῆς ὁποίας ὁμῶς ἐξελέγη μέλος τῆς Ἐθνικοσυλλέξεως τῷ 1871 γενόμενος καὶ ἀντιπρόεδρος ταύτης ὡς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ δεξιῦ κέντρου. Τὰ προτερήματα τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἀνδρὸς ὅστις τῷ 1844 ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῇ Γαλλ. Ἀκαδημίᾳ εἶναι τὰ αὐτὰ ὡς τῶν παραδόσεων του, ἥτοι μεγάλη εὐρεία καὶ λεπτότης μὴ ἀπηλλαγμένη ὁμῶς δημοτικότητος τινος, λεπτὴ ἀλλ' ἐλάχισ ἀποκλειστικὴ αἰσθησις τοῦ καλοῦ, ἐνδεδειγμένη μέριμνα ὑπὲρ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἐνδεῶν διὰ ὅπως καθιστᾷ εὐαρέστους τὰς μάλλον αὐστηρὰς ἀρχάς. Κύρια ἔργα αὐτοῦ εἶναι Εἰκὼν τῆς Γαλλικ. γραμματείας κατὰ τὸν 15' αἰῶνα (1828), Διδασκαλία δραματικῆς φιλολογίας (4 τομ. 10' ἐκδ. 1875-1877), Ὁ Λαφονταίνος καὶ οἱ μυθογράφοι (ζ' ἐκδ. 1876), Ἱ. Π. Ρουσσώ (1875 2 τόμ.), Βιογραφίαν αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ὁ Tamisier (1878). [Μ.Γ.]

Σαιν-Μαρτέν (Saint Martin). Νῆσος τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ἡ βορειοτάτη τῶν λεγομένων Ἰππηνέμων, ἔχουσα ἐμβ. 98.57 τχμ., ὡν 51.77 μετὰ 3 641 κατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, 46.8 τχμ. δὲ μετὰ 4 431 κατ. εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Γίνεται ἐξαγωγὴ ῥωμίου, σακχάρου καὶ ἄλλας.

Σαιν-Μαρτέν (Louis Claude μαρκήσιος de Saint Martin). Γάλλος θεοσόφος, ἐπικαλούμενος Le philosophe inconnu, γενν. 1703 ἐν Ἀρβόρ, καταγινόμενος εἰς τὴν μυστικὴν φιλοσοφίαν τῶν Σβενδεδέρφ καὶ Βόμπε, ζήσας δὲ εἰς διαφόρους χώρας καὶ ἀποθανὼν 1803 ἐν Ὁνναὶ παρά τὸ Σατιγιόν. Ἦτο πολέμιος τῶν αἰσθητικῶν καὶ τῶν ὀλιστῶν, παρίστανε δὲ ἐν ἀσταφεῖ γλώσσῃ

τὸν ἄνθρωπον ὡς κλειδὸν πάντων τῶν αἰνιγμάτων καὶ εἰδῶλον πάσης ἀληθείας καὶ ἐξέθεσε τὰς ἰδέας του ἐν πολλοῖς συγγράμμασι. Πρὸς τὰ περὶ αὐτοῦ ἔργα τῶν Caro (Παρ. 1852) καὶ Matter (Παριν. 1862).

Σαιν-Μισέλ (Le Mont Saint Michel). Ὁχυρωμένη βραχίονος νησίς ἀνήκουσα εἰς τὸ διαμέρισμα Ἀδράνς τοῦ γαλλ. νομοῦ Μάγχης. συνδεομένη μετὰ τῆς ἡπείρου δι' ἐπιχώματος 1500 μ., περίφημος δὲ διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπ' αὐτῆς μονὴν οἰκοδομηθεῖσαν κατὰ τὸν 16' καὶ 17' αἰῶνα καὶ ἀποτελούσαν ἐν τῶν λαμπροτέρων μνημείων τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ. [Μ.Σ.]

Σαιν-Νικολά (Saint Nicolas). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνατ. Φλάνδρας, κέντρον τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ἐχει 28 250 κατ. καὶ ὠραῖον γοτθικὸν δημαρχεῖον. [Μ.Σ.]

Σαιν-Πιέρ (Saint Pierre). Πόλις τῆς νήσου Μαρτινίκης, κειμένη ἐπὶ τῆς ΒΑ παραλλῆλ καὶ πυκνῶς ὠκοδομημένη, κλίμα δὲ ἔχουσα νοσηρὴν καὶ 25 γιλ. κατ. Ἐξάγεται κυρίως σάκχαρον. [Μ.Σ.]

Σαιν-Πιέρ (Saint Pierre). Γαλλικὴ νησίς κειμένη 75 Ν τῆς Νέας Γῆς, ἀποτελούσα δὲ μετὰ τῆς πλησίον Μικελὸν σπουδαῖον σταθμὸν τῶν Γάλλων ἀλιείων τοῦ γάδρου. Ἐχει ἐμβ. 20 τχμ. καὶ 5 355 κατ., ἡ δὲ Μικελὸν ἐμβ. 202 τχμ. μετὰ 574 κατ. [Μ.Σ.]

Σαιν-Πιέρ ἢ Σαιμπιέρρος (Bernardin de St. Pierre). Περίφημος Γάλλος συγγραφεὺς γενν. ἐν Ἀδρῇ τῷ 1737 καὶ ἀποθ. τῷ 1814. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε λίαν πολυκύμαντος καὶ πλήρης περιπετειῶν, καθ' ὃν ἀποῦ ἐπεχείρησε πλείστας περιηγήσεις ἰδίως ἀνὰ τὴν Ῥωσίαν καὶ τὰς νήσους Μαρτινίκην καὶ τὴν τῆς Γαλλίας ἡ Μαυρικίου, διωρίσθη τῷ 1794 καθηγητὴς τοῦ Προτύπου σχολείου ἐν Παρισίοις καὶ τῷ 1795 μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου. Κύρια αὐτοῦ ἔργα εἶναι Voyage aux îles de France et Bourbon (1772-1773), Etudes de la nature (1874), ἐν τῷ ὁποίῳ καὶ τὸ περίφημον αὐτοῦ μυθιστόρημα Παῦλος καὶ Βιργινία (1789) οὗτινος ἐγένοντο πάμπολλαι ἐκδόσεις καὶ μεταφράσεις εἰς ἄλλας γλώσσας καὶ δὴ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ λογίου Ν. Πικιόλου ἐν Παρισίοις 1824 μετ' αὐτοῦ δὲ συνήθως συνεκδίδεται καὶ τὸ πεζὺν εἰδύλλιον «ἡ Ἰνδικὴ Καλύβη» (1891). Τὰ Ἀπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Aimé Martin (ν. ἐκδ. τῷ 1840), ἡ Ἀλληγογραφία αὐτοῦ τῷ 1826 εἰς 4 τομ. καὶ τὰ Μετὰ θάνατον ἔργα τῷ 1836 εἰς 2 τόμ. Πρὸς τὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς συγγράμματα τῶν Ba-rine, Lescure, καὶ Maury (1892). [Μ.Γ.]

Σαιν-Πόλ (Saint-Pol-sur-Ternoise). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Πά-δε-Καλαί, ἔχουσα 3334 κατ., ποι-κίλῃν βιομηχανίαν καὶ κυρίως ἐμπορίον κτηνῶν (χοίρων), ἀλεύρου, σίτου καὶ οἴνου.

Σαιν-Πόν (Saint Pons de Thomiers). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῇ Ἐρώ, παρὰ τὰς ὑπηρείας ὑψηλῶν ὁρέων, ἔχουσα 2501 κατ. καὶ ἀξιολόγητον μητρο-πόλιν. [Μ.Σ.]

Σαιν-Σάν (Charles Camille Saint-Saëns). Γάλλος μελοποιὸς καὶ κλειδοκυ-βαλιστὴς γενν. τῷ 1835 ἐν Παρίσι, ἐνθα καὶ διαμένει διατελὼν ὡς ὀργανοπαίκτης ἐν πολλοῖς ναοῖς. Συνέθεσε μελοδράματα (Σαμ-ψῶν καὶ Δαλιδά, Ἑρρικός δ' Η', Ἀσκάσιος, Φρόνη κτλ.) ὡς καὶ πλείστα μουσικὰ ἔργα διὰ κλειδοκύμβαλον, βιολίον καὶ ἔργانون, συμφωνίας, ὀργανοεὐκτικὰς μελωδίας καὶ τὰς συμφωνικὰς ποιήσεις Ἡ ἡλακότης τῆς Ὀμ-φάλης, Φαέθων, Ἡ νεότης τοῦ Ἡρακλέους κτλ., καὶ συνέγραψε «Ἀρμονία καὶ μελω-δία» (1885). [Μ.Γ.]

Σαιν-Σιμών (Saint-Simon) 1) Louis de Rouvroy duc de St. S. γενν. τῷ 1675. Ἐκ μεγάλης γαλλικῆς οἰκογενείας καταγό-μενος διεκρίθη ὡς στρατιωτικὸς καὶ δι-πλωμάτης, λαβὼν καὶ μέρος ἐν τῇ συμβου-λίῳ τῆς Ἀντιβασιλείας κατὰ τὴν ἀγγλικὴν-τητα Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' τῷ 1715-1721, καὶ ἀπέθανε τῷ 1755. Κατέλιπε περίφημα ἀπομνημονεύματα πλήρη ἐνδιαφέροντος καὶ ὁγκτικῶν λεπτομερειῶν περὶ τῆς αὐτῆς Λουδοβίκου ΙΔ', τῆς ἀντιβασιλείας καὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου ΙΕ', συνταγμένα μετὰ πολλῆς πρωτοτυπίας ἀλλ' ἰούχ' καὶ μετὰ πολ-λῆς ἐνίοτε κρίσεως· πρώτη πλήρης ἐκδοσις αὐτῶν ἐγένετο μόλις τῷ 1829-31 εἰς 21 τ., καὶ εἶτα ὑπὸ Chérueil 1856-58 εἰς 20 τ., πληρεστέρα δὲ ὑπὸ A. de Boislisle 1880 κέ. Πρὸς περὶ τοῦ ἀνδρὸς μελέτας τῶν Chérueil, Baschet, Crozals καὶ Boissier (1892). — 2) Claude Henri κόμης de St. S., ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὡς ὁ προηγούμενος, οἰκονομολόγος καὶ ἀρχηγὸς κοινωνικῆς αἰ-ρέσεως. Γεννηθεὶς τῷ 1760 ἐν Παρίσι, ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Οὐασινγκτόνα ἐν τῇ Βορ. Ἀμερικῇ, εἶτα δὲ ἐπανελθὼν εἰς Γαλ-λίαν ὠνομάσθη συνταγματάρχης ἐπὶ βραχύ, μεθ' ὃ ἐπεχείρησε νὰ ἀναμορφώσῃ τὴν κοι-νωνίαν ἀπὸ τοῦ 1785. Ἀπολέσας ἐν τῷ διαστήματι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ἐξηκολούθησε τὰς ἀναμορ-φωτικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας διὰ νέας φυσικο-πολιτικῆς ἐπιστήμης καὶ ἀπέθανε τῷ 1825 ἐν Παρίσι ἐν πλήρει ἀνεξείᾳ εὐρισκόμε-νος. Διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ «Βιομηχα-νικὸν σύστημα» (1821), «Κατήχησις τῶν τεχνουργῶν» (1823), «Ὁ νέος Χριστιανι-

σμός» (1825), καὶ διὰ τῶν πολυαριθμῶν μα-θητῶν αὐτοῦ τῶν πλεῖστων λίαν διακεκρι-μένων ἀνδρῶν οἵτινες προήγαγον ἐτι μάλ-λον τὸ ἔργον μετὰ τὸν θάνατόν του, ὑπῆρ-ξεν ἰδρυτὴς κοινωνικοῦ συστήματος τοῦ λε-γομένου Σαιν-Σιμωνισμοῦ, ὅπερ ἐσκόπεε ἰδίως τὴν βελτίωσιν τῶν ἀπείρων τάξεων τῆς κοι-νωνίας, διὰ τῆς κοινοκτημοσύνης (βλ. λ.)· αἱ λίαν ἀνειμέναι ὁμῶς διδασκαλαὶ περὶ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν κοινότητα τῶν γυ-ναϊκῶν ἐνὸς τῶν μελῶν, τοῦ Enfantin, ἐπέφερον τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἀστυνομίας κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1832 καὶ τὴν διάλυσιν τῆς αἰρέσεως. Βιογραφίαι αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Hubbard (1847), Reybaud καὶ War-schauer (1891).

Σαιν-Σύρ (Saint Cyr l'École). Χω-ρίον ἐν τῇ γαλλ. διαμερίσματι Βερσαλλιῶν 22 χμ. ΝΔ τῶν Παρισίων, ἔχον 2304 κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει περίφημος στρατιωτικὴ σχολή. [Μ.Σ.]

Σαιν-Σύρ (Laurent Gouvion μαρκή-σιος de Saint-Cyr). Γάλλος στρατάρχης, γενν. 1774 ἐν Τουλ, εἰσελθὼν 1792 εἰς τὸν γαλλ. στρατὸν καὶ προβιβασθεὶς ἤδη τῷ 1794 εἰς ἀντιστράτηγον. Ἐπολέμησεν ἐπὶ τοῦ Ῥή-νου καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, διετέλεσε 1801-2 προ-σβευτὴς ἐν Ἰσπανίᾳ, τῷ δὲ 1803 κατέλα-βεν ὡς ἀρχιστράτηγος τὴν Νεάπολιν. Λα-βὼν εἶτα μέρος εἰς τοὺς ἐν Πρωσσίᾳ, Πο-λωνίᾳ καὶ Καταλωνίᾳ πολέμους ἐπαυθὲν ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος τῷ 1809 διότι δὲν προέ-βαινεν ἀρκετὰ δραστηρίως. Ἀποκατασταθεὶς ἀπὸ τοῦ 1811 ἐν τῇ εὐνοίᾳ τοῦ διόκησε κατὰ τὴν εἰς Ῥωσσίαν ἐκστρατείαν τὸ 5' σῶμα, ἀντικατέστησε τὸν πληγωθέντα Οὐζίνω καὶ ἐνίκησε τὸν Βιτγενστάιν ἐν Πολότσκ, διὸ καὶ ὠνομάσθη στρατάρχης. Κατὰ τὴν ἐπι-στροφὴν συνῆψε διαφόρους μάχας, ἐπληρώθη δὲ βαρέως. Τῷ 1813 διετέλεσε διοικητὴς ἐν Δρέσδῃ, ἠναγκάσθη δὲ κατὰ Νοέμβριον νὰ παραδοθῇ. Ἀνυψωθείς ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΗ' εἰς ἐμπόδιον καὶ μείνας αὐτῷ πιστὸς καὶ μετὰ τὴν ἐξ Ἑλβας ἐπιστροφὴν τοῦ Ναπο-λέοντος, διετέλεσε 1815 καὶ 1819 ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἐγένετο κόμης καὶ μαρκή-σιος, ἀπεσύρθη δὲ 1821 εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἀπέθανε τῷ 1830 ἐν Hyères. Περὶ τῶν πολέμων εἰς οὓς ἔλαβε μέρος συνέ-γραψε διάφορα ἔργα. [Β.Ε.]

Σαιν-Σωδέρ (Saint Sanveur). Χω-ρίον ἐν τῇ διαμερίσματι Ἀρζελὲ τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀνω Πυρηναίων, γνωστὸν διὰ τὰ νατριούχα καὶ θειούχα ὕδατα αὐτοῦ, ὅπερ ἐπισκέπτονται πολλοὶ ἰσθηνεῖς. [Μ.Σ.]

Σαιν-Τρόν (Saint Trond, φλαμι-νί Sanct-Truyen). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Λιμβούργου, ἔχουσα 12895 κατ.,

ώραίους ναύς τοῦ μέσου αἰῶνος, ἱεροσπου-
δαστήριον καὶ βιομηχανίαν σιδήρου. [Μ.Σ.]

Σαινιέ (Anthelme Edouard Chaignet). Γάλλος φιλόσοφος καὶ φιλόλογος γενν. τῷ 1819 ἐν Παρισίοις. Ἀπὸ τοῦ 1839 διατελεῖ καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας γραμματολογίας ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Παστιέ καὶ ἔγραψε Βίον τοῦ Σωκράτους (1889), Ὁ Πυθαγόρας καὶ ἡ πυθαγόρειος φιλοσοφία (β' ἐκδ. 1875), Φιλοσοφίαν τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης (1875), Περὶ Ἑλληνικῆς τραγωδίας (1877). [Μ.Γ.]

Σαιντ (Saintes). Πρωτ. διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Κάτω Σαράντ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σαράντ. ἔχει 13 363 κατ., ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον οἵτου, δερμάτων, κοινὰ καὶ οἶνου. Ἐν τῇ παλαιᾷ ταύτῃ πόλει σώζονται οὐκ ὀλίγα ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα τοῦ μέσου αἰῶνος, διάφοροι ναὶ καὶ θημαρχεῖον, ὡς καὶ ῥωμαϊκαὶ τινες ἀρχαιοότητες.

Σαιντ-Ἀύδς (Saint-Jves). 1) Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κορνουαλίας, ἐπὶ τοῦ ἑμάνυμου κόλπου, ἔχουσα 6 094 κατ. καὶ φημιζομένη διὰ τὸ γλυκὺ κλίμα αὐτῆς. — 2) Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὀντιγγ-δον, ἐπὶ τοῦ Ἀού, μετὰ 3 077 κατ. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Ἀφρίκ (Saint Affrique). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Ἀβερόν. ἔχει 4 819 κατ. καὶ βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ δερμάτων. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Βῆς (Saint Bees). Κωμόπολις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κουμπερλάνδης ἐπὶ τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης, ἔχουσα 11 404 κατ. καὶ ἱεροσπουδαστήριον τῶν Ἀγγλικανῶν. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Βίνσεντ (John Jervis βαρὼν-ος Meaford καὶ κόμης Saint Vincent). Ἀγγλος ναύαρχος, γενν. 1734. Διαπρέψας ἤδη ἐν Κουέβεκ 1760 καὶ κατὰ τοῦ Γάλλου κόμητος δ' Ὀρβιλλιέ 1779 καὶ κυριεύσας 1782 μέγα γαλλικὸν πλοῖον, εἰσῆλθε μετὰ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ἀγγλικὴν βουλὴν ὡς μέλος τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ὡς ὑποναύαρχος ἐκυρίευσεν 1794 τὰς γαλλ. ἀποικίας Μαρτινίκην καὶ Ἀγ. Λουκίαν. κατετρόπωσε δὲ 1797 τὸν πολὺ μεγαλύτερον γαλλ. στόλον πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ἁγ. Βικεντίου, διδὼν καὶ ἀνυψώθη εἰς κόμητα ἐπικληθεὶς ἐκ τοῦ τόπου τῆς νίκης του. Διετέλεσε κατόπιν ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν 1801-5, ἀνέλαβε 1806 τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐν τῷ πορθμῷ τῆς Μάγχης στόλου, ἀπεσύρθη δὲ 1816 καὶ ἀπέθανεν 1823 φέρων τὸν βαθμὸν ναυάρχου. [Β.Ε.]

Σαιντ-Ἐδρεμόν (Charles de Saint Evremond). Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ 17' αἰῶνος γενν. τῷ 1613 καὶ ἀποθανὼν 1703. Διεκρίθη ὡς στρατιωτικὸς λαβὼν μέρος εἰς

πολλὰς μάχας καὶ ὡς εὐφυέστατος συγγραφεὺς, ἀλλ' ἀπῆρσεν εἰς τὸν Λευδοβίκον 14' ἕνεκεν ἐπιστολῆς τινος καταδικαζούσης τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ καὶ ὅπως προλάβῃ τὴν εἰρκτὴν τῆς Βασιλλίης ἐφυγεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐνθα ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τιμῶν ἐν τῇ φιληθῶν αὐλῇ τοῦ βασιλέως Καρόλου Β' καὶ εἶτα ἐν τῇ τοῦ Γουλιέλμου Γ'. Ἐπικούρειος ὢν φιλόσοφος καὶ ἀγγινούστατος συγγραφεὺς κατέλιπε ποικίλης ὕλης ἔργα τυπωθέντα μετὰ θάνατον τῷ 1705 ἐν Λονδίῳ (β' ἐκδ. ἐν Ἀμστελδοάμῳ 1726) καὶ δὴ καὶ Ἐπιστολὰς θεωρουμένας ὡς ἀριστουργήματα λεπτότητος καὶ ἐρασιμίου λεσχηνείας. Πρβλ. καὶ Gidel, Eloge de St. E. (1866).

Σαιντ-Ἑλένης (Saint-Helens). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαγκαστρίας, ἔχουσα 71 288 κατ., διατηρεῖσα δὲ σπουδαίαν βιομηχανίαν χαλκοῦ, κατόπτρων, γημικῶν προϊόντων κλ. — Ὁμώνυμος πόλις ἐπὶ τῆς νήσου Οὐάιτ, ἔχουσα 4 469 κατ. [Μ.Σ.]

Σαιν-Ἐτιέν (Saint Etienne ἤτοι Ἀγ. Στέφανος). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Λίγηρος, κειμένη ἐν μέσῳ τῶν σπουδαιότερων κοιτασμάτων λιθανθράκων τῆς Γαλλίας, διδὼν καὶ κατέστη μία τῶν βιομηχανικωτάτων πόλεων ὅλης τῆς χώρας. ἔχει 122 769 κατ., οἵτινες διατηροῦσιν ἀκμαίαν βιομηχανίαν σιδήρου καὶ χάλυβος (ὀπλων κλ.), ὑφασμάτων (κυρίως βελούδου) κλ. Ἡ πόλις διαιρεῖται εἰς τὸ ἀκανόνιστως ἐκτισμένον παλαιὸν τμήμα καὶ τὴν νεάπολιν μετ' εὐθειῶν ὁδῶν καὶ ὠραίων πλατειῶν. Ἰδρῦθη μὲν ἤδη κατὰ τὸν 1' αἰῶνα, ἀνεπτύχθη δὲ μόλις κατὰ τὸν τρέχοντα εἰς τὴν σημερινὴν ἀκμὴν. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Ίλαίρ (Saint-Hilaire). 1) Jules Barthélemy St. H., γάλλος φιλόσοφος ἀποθ. κατὰ Νεμέριον τοῦ 1895 (βλ. λ. Βαρθελεμύ Σαιντ-Ί.) — 2) Etienne Geoffroy St.-H., γάλλος ζωολόγος, γενν. τῷ 1772 ἐν Ἐτάμπ καὶ ἀποθ. 1844. Διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1793-1841 καθηγητὴς ἐν Παρισίοις λίαν προήγαγε τὴν συγκριτικὴν ἀνατομίαν καὶ ὑπερεμάχησε ἐναντίον τοῦ Κυβιέρου τῆς ἀρχῆς τῆς τυπικῆς ἐνότητος ἐν τῷ ὁργανισμῷ. Κύρια συγγράμματα αὐτοῦ εἶναι Ἀνατομικὴ φιλοσοφία (1818), Ζωολογικὴ φιλοσοφία (1830), Φυσικὴ ἱστορία τῶν μαστοφόρων (1820-1842), Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνότητος ἐν τῇ ὁργανικῇ συνθέσει. (1818). Βιογραφίαν αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ υἱὸς καὶ διάδοχός του ἐν τῇ καθηγητικῇ ἔδρᾳ Ἰσιδώρος (γενν. 1805 ἀποθ. 1861), ὁ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἰδρυτῆς τῆς ἐταιρίας τῆς ἐγκλιματίσεως τῶν ζώων καὶ φυτῶν ἐν Παρισίοις καὶ συγγράφας πλεῖστα βραβυφερόμενα εἰς τὴν ζωολογικὴν ἐπιστήμην. — 3) Auguste Henri Edouard μαρκήσιος de Queux de

St. H. Γάλλος συγγραφεὺς ἰδίως γνωστὸς ὡς ἀκρὸς φιλέλληνα, γενν. τῷ 1837 ἐν Haizebrouck τῆς Βορ. Γαλλίας ἐξ οἰκογενείας καταγομένης ἐκ τῆς ποτὲ ἐπαρχίας Σαιν-τὸνζ καὶ ἀποθ. τῇ 29 Νοεμβρ. 1889 ἐν Παρίσι. Τυχὼν λίαν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ, ἧς ὑπῆρξε καὶ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ συνέγραψε πλείστα βιβλία καὶ διατριβὰς ἀφορῶντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς Ἑλληνικὰς ὑποθέσεις, ἰδίως τῶν νεωτέρων χρόνων ὑπερμαχῶν πάντοτε παντὸς Ἑλληνικοῦ. Ἐκκληροδότησε δὲ τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν καὶ τὰς πολυτίμους συλλογὰς αὐτοῦ κυρίως εἰς τὴν πόλιν Ῥοσσεφόρ, πολλὰ δὲ αὐτόγραφα διασήμων ἀνδρῶν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην. Πρὸς ἰδίως καὶ Δ. Βικέλα, Διαλέξεις καὶ Ἀναμνήσεις (ἐν Ἀθήναις 1893), σελ. 205-242. [Μ.Ι.]

Σαιντ-Κλαίρ Δεβίλλ (Sainte-Claire Deville). 1) Κάρολος, γάλλος γεωλόγος καὶ μετεωρολόγος γενν. τῷ 1814 ἐν Ἀγίῳ Θωμᾷ νήσῳ τῶν Ἀντιλλῶν καὶ ἀποθ. τῷ 1876 ἐν Παρίσι. Περιηγήθης τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, τὴν Τενερίφταν καὶ τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, ἐγένετο ὕστερον τῷ 1872 γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν μετεωρολογικῶν σταθμῶν τῆς Γαλλίας· συνέγραψε δὲ πολλὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν μετεωρολογίαν καὶ γεωλογίαν τῶν χωρῶν αὐτῶν περιηγήθη. — 2) Ἐρρίκος, χημικὸς γενν. τῷ 1818 καὶ ἀποθ. τῷ 1881 ἐνθα καὶ ὁ ἀνωτέρω ἀδελφὸς του. Ἀπὸ τοῦ 1851 διατελέων καθηγητὴς ἐν τῇ Σορβόννῃ τῶν Παρασιῶν ὑπῆρξεν ἰδίως ὁ ἱδρυτὴς τῆς βιομηχανίας τοῦ ἀργιλοῦ (βλ. λ.) καὶ μαγνησιοῦ καὶ τῆς τοῦ λευκοχρόσου καὶ συνέγραψε περὶ Ἀργιλοῦ (aluminium) 1859 καὶ μετὰ τοῦ Debray περὶ τῆς Μεταλλουργίας τοῦ λευκοχρόσου (1863, 2 τομ.). [Β.Ε.]

Σαιντ-Κροά (Sainte Croix). Νῆσος τῶν Ἰνδιῶν, ἀνήκουσα εἰς τὴν Δανίαν. Ἐχουσα 19 783 κατ. τοὺς πλείστους μαύρους, εἶναι ὀρεινὴ, παράγει δὲ σαχαροκάλαμον καὶ βίμβακα. Πρωτεύουσα εἶναι Χριστιανστάδη. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Λουῖς ἢ Σ. - Λουῖ (Saint Louis). Μεγάλῃ πόλιν τῆς Βορειοαμερικ. πολιτείας Μισσούρη, ἔδρα ἀρχιεπισκοπικοῦ, κειμένη ἐπὶ τῆς Δ. ὁχθῆς τοῦ Μισσισσιππὶ 32 χμ. κάτωθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μισσούρη. ἔχει 451 770 κατ., μετὰ δὲ τοῦ ἀπέναντι Νιτ-Σ. Λ. ἐν Ἰλλινόις 446 939 κατ., ὧν 150 χιλ. Γερμανοί. Εἶναι κανονικῶς ἐκτισμένη, μετὰ πλατειῶν καὶ εὐθειῶν ὁδῶν καὶ πολλῶν ὡραίων οἰκοδομημάτων, πολλῶν δημοσίων κήπων, πλείστων φίλωνθρω-

πικῶν καταστημάτων κλ. ἔχει πανεπιστήμιον καλούμενον τοῦ Οὐάσιγκτον, πολυτεχνικὴν σχολὴν, κολλέγια διάφορα, πλουσίαν βιβλιοθήκας κλ. Μεγίστη εἶναι ἡ ἐν τῇ πόλει ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας σιδήρου καὶ μηχανῶν, ὑφασμάτων, καπνοῦ, ζύθου, ἀλεύρου, χημικῶν προϊόντων κλ. ὡς καὶ τοῦ ἐμπορίου, οὗ ἀποτελεῖ κέντρον σπουδαιότατον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Μισσισσιππὶ. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Μπὲδ (Charles Augustin Sainte-Beuve). Γάλλος ποιητὴς καὶ ἰδίως ἑξοχος κριτικὸς, γενν. τῷ 1804 ἐν Βουλὼγγῃ τῆς Βορ. Γαλλίας καὶ ἀποθ. τῇ 13 Ὀκτ. 1869 ἐν Παρίσι. Σπουδάζας κατ' ἀρχὰς ἱατρικὴν ἀνεδείχθη ὁμως ἐν τοῖς γράμμασιν, ἀπὸ τοῦ 1828 ἰδίως συνεργάτης ὢν ἐν τῇ Συνταγματικῇ καὶ τῷ Μηνύτορι καὶ τῷ 1845 μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, διωρίσθη δὲ τῷ 1865 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος γερουσιαστῆς καὶ διεκρίθη διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν του ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς ζητήμασι. Ποιητικὰ ἔργα αὐτοῦ κυρίως εἶναι Poésies et pensées de Joseph Delorme (1829), Consolations (1830), Pensées d'aouit (1837), κριτικὰ δὲ καὶ ἱστορικὰ πλείστα βιβλία, ἐν οἷς διαπρέπουσι Causeries du lundi (1851-1862, 15 τομ.) καὶ Nouveaux lundis (1863-1872, 13 τομ.) Πρὸς τὰ ἔργα τῶν Levallois, Haussonville, Pons καὶ Vattier. [Μ.Γ.]

Σαιντ-Ὀμέρ (Saint-Omer). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῷ Πά-δὲ-Καλαί, ἐν ἐλώδεϊ θέσει. ἔχει 17 865 κατ., ὡραίους ναοὺς μετὰ πολλῶν ἐξόχων ἔργων τῆς γλυπτικῆς, ἐρείπια μονῆς ἁλῶτε περιφύμου, σπουδαίαν δὲ καὶ ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη. Ἐξ ἐνός τῶν ὁμωνύμων πυργοδεσποτῶν τῆς πόλεως ταύτης μεταναστεύσαντος εἰς Ἑλλάδα ἐπὶ Φραγκοκρατίας ὠνομάσθη τὸ ἐν Ἀχαΐᾳ ἐπὶ ὑπάρχον χωρίον Σανταμέρι (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Σαιντ-Οὐάν (Saint-Ouen). Προάστειον πρὸς Β τῶν Παρισίων, ἔχον 25 969 κατ., πολλὰς ἐπαύλεις καὶ ἀνάκτορον μετ' ὡραίου κήπου, ὅπερ οἰκοδομήθην τῷ 1660 ἡγόρασεν ὕστερον Λουδοβίκος ὁ ΙΒ'.

Σαιντ-Πήτερ-Πόρτ (Saint-Peter-Port). Πρωτεύουσα τῆς νήσου Γκέρνσεϋ, ἐπὶ τῆς Δ. παραλίας, ἔχουσα 17 645 κατ., νέον λιμένα, ἐξαγωγὴν ὀπωρῶν καὶ ἀλιείων.

Σαιντ-Πώλ (Saint Paul). Πρωτεύουσα τῆς Βορειοαμερικ. πολιτείας Μινнесότας, ἐπὶ τοῦ Μισσισσιππὶ πλησίον τῆς Μιννεαπόλεως, κέντρον διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρόμων. Ἰδρυθεῖσα τῷ 1838, ἔχει σήμερον ἤδη 133 156 κατ., εἶναι δὲ ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν ἀνδύροις ἐκτισμένη καὶ ἀπο-

τελεῖ κέντρον τοῦ κατὰ τὰ ΒΔ μέρη τῆς Συμπολιτείας ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Τζόζεφ (Saint Joseph). Πρωτεύουσα κομητείας ἐν τῇ Βορειοαμερικαν. πολιτεῖᾳ Μισσούρη, ἐπὶ τῆς Δ ἑχθῆς τοῦ Μισσούρη. Χρησιμεύει ὡς ἀφετηρία τῶν πρὸς τὴν Δύσιν ἐκστρατειῶν, καὶ ἔχει 52 325 κατ. διατηρουμένης μέγα ἐμπόριον.

Σαιντ-Τζόν (Saint-John). 1) Λίμνη τῆς Καναδικῆς ἐπαρχίας Κουέβεκ, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 920 τ.χμ. — 2) Ποτ. τῆς βορειοαμερ. πολιτείας Φλωρίδας, διερχόμενος πολλὰς λίμνας, λίαν γνωστὸς δὲ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ πολλοὺς ἀλιγιάτορας. — 3) Ποτ. τῆς Β Ἀμερικῆς, πηγάζων ἐπὶ τῶν ὀρέων μεταξὺ Μαϊνῆς καὶ Κουέβεκ, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 720 χμ. εἰς τὴν κόλπον Φουνδὺ παρὰ τὴν πόλιν Σ. Τ. [Μ.Σ.]

Σαιντ-Τζόν (Saint John). 1) Ἡ μεγίστη πόλις τῆς Καναδικῆς ἐπαρχίας Νέας Βρουμβίχης. κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἔχουσα δὲ 39 179 κατ. Εἶναι σπουδαία ὡς χειμερινὸς λιμὴν καὶ ἐξάγει ξυλείαν, διαθεράς, ὀπώρας καὶ ἰχθὺς. — 2) Πρωτεύουσα τῆς Νέας Γῆς, ἐπὶ τῆς Δ ἑχθῆς καὶ τῆς χειρσονήσου Ἀβαλόν. ἔχει 29 007 κατ., διατηρουμένης ἀλιείαν, βιομηχανίαν μηχανῶν, καπνοῦ κλ.

Σαιντ-Τόμμες (Saint Thomas). Πόλις τῆς Καναδικῆς ἐπαρχίας Ὀνταρίου, οὐ μακρὰν τῆς Ἡρῆ λίμνης, ἔχουσα 10 370 κατ. καὶ ἐμπόριον γεωργικῶν προϊόντων.

Σαιντιν (Xavier Saintine, κυρίως Boniface). Γάλλος ποιητής, γενν. ἐν Παρισίοις 1798. Τυχὼν τοῦ βραβεῖου τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὸ διδακτικὸν τοῦ ποίημα Le bonheur que procure l'étude (1817) συνέγραψεν εἰτα ὑπὸ τὸ ὄνομα Xavier σειράν κωμωδιῶν ὡς καὶ διηγημάτων, ὧν τὰ ἐπιγραφόμενα Le mutilé καὶ Une maîtresse sous Louis XIII ἀνεγινώσκοντο εὐχαρίστως. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶναι Picciola (1836 τὸ πρῶτον ἐκδοθέν), ἀλληγορικὸν ποίημα ἐν πεζῷ λόγῳ, ὅπερ δικαίως ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ Σ. ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῷ 1865. [Μ.Σ.]

Σαιντόνζ (Saintonge) ἐκαλεῖτο ἐπαρχία τῆς Δ Γαλλίας, ἣτις τανῦν ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ νομοῦ Κάτω Σαράντ. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἦτο τὸ Σαιντ. [Μ.Σ.]

Σαίξπηρ (William Shakespeare ἢ Shakespere). Ὁ μέγιστος δραματικὸς ποιητὴς τῶν Ἀγγλῶν καὶ εἰς τῶν μεγίστων ἐν γενεῇ. Ἐγεννήθη πιθανῶς τῷ 1565 ἐν Στράτφορντ ἐπὶ τοῦ Αἰδὸν (Avon). υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Σ., ὅστις ἦτο χειροκτιστοὶς καὶ γεωργός. Περὶ τοῦ νέου Σ. οὐδὲν ἀσφαλές εἶναι γνωστὸν. Τῷ 1582 συνεζεύχθη τὴν Ἀνναν

Hathaway, ἑξ ἧς ἐγέννησε 3 τέκνα, ἐγκατέλιπε δὲ μετὰ τὸ 1585 τὴν οἰκογένειάν του, εἴτε φοβούμενος τὴν ἐκδικήσιν ἀριστοκράτου τινὸς εἰς οὗ τὰ κτήματα εἶχε λαθροθρηύσει, εἴτε φερόμενος ὑπὸ ἀκατασχέτου ῥοπῆς πρὸς τὸ θέατρον, καὶ μεταβάς εἰς Λονδίνον ἐγένετο μέλος θιάσου ὅστις εἶχεν ἰδρύσει τῷ 1575 τὸ ἐν τῇ συνοικίᾳ Blackfriars θέατρον. Ἐνταῦθα συγγράφων τὰ ὑπὸ τοῦ θιάσου παριστανόμενα ἔργα ἠυδόκμησε τοσοῦτον ὥστε ἦδη τῷ 1592 ἐθεωρεῖτο ὑπέρτερος ὅλων τῶν συναγωνιστῶν του καὶ ἠδύνατο ἐλευθερώσει νὰ ἀφιέρωσιν τὰ ἐπικολλητικὰ τοῦ ποιήματα «Ἀφροδίτη καὶ Ἀδωνίς» (1593) καὶ «Λουκρητία» (1594) τῷ προστάτῃ του κόμητι Southampton. Τὰ ἐκ τῆς θεατρικῆς ἐπιχειρήσεως κέρδη ἐχρησιμοποίησε πρὸς ἀγοράν οἰκίας καὶ ἀλλῶν κτημάτων ἐν τῇ πατρίδι του, ἣν ἐπεσκέπτετο συχνάτα. Τῷ 1598 ἀναφέρονται ἦδη οὐ μόνον 12 δράματα αὐτοῦ καὶ ἀποδίδεται ὡς Σ. ὁ τίτλος τοῦ μεγίστου Ἀγγλοῦ δραματικοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἐπαινούνται μεγάλως καὶ τὰ Σονέττα του, ἅτινα ἐκυκλοφόρουν ἐν χειρογράφῳ παρὰ τοῖς φίλοις καὶ ἐτυπώθησαν μόλις τῷ 1609 ἀνευ τῆς συνεργίας τοῦ Σ. Τῷ 1599 ἐξεδόθησαν ἐν συλλογῇ ἐρωτικῶν ἀσμάτων καὶ ποιημάτων τινα τοῦ Σ., ὑπὸ τὸν τίτλον The passionate Pilgrim. Τὰ δράματά του παριστάνοντο πολυάκις ἐνώπιον τῆς βασιλείσσης Ἐλισάβετ καὶ τοῦ διαδόχου τῆς, ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ ἔλαβε τῷ 1603 τὸν τίτλον τῶν «Βασιλικῶν ἡθοποιῶν». Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1616 ὁ Σ. συνέταξε τὴν διαθήκην του, ἀπέθανε δὲ μετ' ὀλίγας ἑβδομάδας καὶ ἐνεταφιάσθη τῇ 25 Ἀπριλ. ἐν τῷ ἐν Στράτφορντ ναφ. ὅπου ἡ οἰκογένειά του ἱδρυσεν αὐτῷ προτομὴν καὶ ὅπου καὶ ἡ χήρα του ἐκηδεύθη ἑπτὰ ἔτη μετ' αὐτόν. Ἡ οἰκία αὐτοῦ σήμερον εἶναι μετεσκευασμένη εἰς μουσεῖον χρησιμεύον οὕτως εἰπεῖν ὡς προσκύνημα, ἐνθα συρρέουσιν οἱ λάτραι τοῦ δαιμονίου ἀνδρός. Τὰ δραματικὰ αὐτοῦ ἔργα, κατὰ χρονολογικὴν σειράν βασιζομένην μὲν ἐπὶ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν λόγων οὐχὶ δὲ καὶ ἐντελῶς ἀσφαλῆ, εἶναι τὰ ἐξῆς ἐκδοθέντα ἐν τῇ πρώτῃ γενικῇ ἐκδόσει τοῦ 1623 ἐν σχήματι φύλλου.

Α' Κωμωδία. 1) Ἡ κωμωδία τῶν παρεξηγήσεων ἢ τῶν πλανῶν (Comedy of errors) βασιζομένη ἐπὶ τῆς Λατ. κωμωδίας τοῦ Πλάτου «εἰ Μέναιχμος». 2) Οἱ δύο εὐπατρίδαί τῆς Βερώνης, ἐν μέρει ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ Yonges μεταφράσεως τῆς «Ἀρτέμιδος» ποιμενικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἰσπανοῦ Montemayor. 3) Ἡ ἐξημέρωσις τῆς ἀτιθάστου γυναικὸς (The taming of the shrew), ἐπὶ ἀρχαιότερου ὁμωνύμου δράματος ἀγνωστοῦ ἀγγλοῦ συγγραφέως. 4) Οἱ ἀπολεσθέντες μόχθοι τοῦ ἔρωτος. 5) Ὁ ἔμπο-

ρος τῆς Βενετίας, ἐπὶ τῆς ἰταλ. συλλογῆς διηγημάτων «Pecorone» τοῦ Giovanni Fiorentino, καὶ ἄλλων τινῶν. 6) Ὁνειρον θεωρινῆς νυκτός, ἐπὶ τῶν διηγημάτων τῆς Καντερβουρίας τοῦ Ἀγγλοῦ Chaucer καὶ ἄλλων. 7) Ὅλα καλὰ ὄταν τὸ τέλος καλόν, ἐπὶ διηγημάτων τινος τοῦ Βοκκαίου. 8) Πολὺς θερμὸς διὰ τὸ τίποτε, ἐν μέρει ἐπὶ διηγημάτων τινος τοῦ ἰταλοῦ Bandello. 9) Αἱ εὐθουμὲς γυναῖκες τοῦ Οὐίνδσωρ, ἐν μέρει ἐπὶ ἀγγλικῆς μεταφράσεως διηγημάτων τινος τοῦ Straparola. 10) Ἡ ἑστὴ τῶν Θεοφανείων (Twelfth-night), ὡσαύτως ἐπὶ τοιαύτης ἐκ τῶν τοῦ Bandello. 11) Ὅπως ἀγαπᾶτε (As you like it), ἐπὶ διηγήματος τοῦ Thomas Lodge. 12) Μέτρον ἀντὶ μέτρου (Measure for measure), ἐπὶ ἀρχαιοτέρου τοῦ Whetstone. 13) Χειμερινὸν παραμῦθον, ἐπὶ διηγήματος τοῦ Robert Greene καὶ 14) Ἡ τρικυρία, ἐν μέρει ἐπὶ περιγραφῆς περιηγήσεων μετὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀρχαιοτέρου δράματος Sida.

Β' Ἱστορικά δράματα. 1) Ὁ βασιλεὺς Ἑρρίκος δ' Ε', α' μέρος, ἔχον ὡς βᾶσιν τὸ Χρονικὸν τοῦ Holinshed. 2-3) Τοῦ αὐτοῦ δράματος β' καὶ γ' μέρος, ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω πηγῆς βασιζόμενον. 4) Ῥιχάρδος δ' Γ', ἐπὶ τῶν τοῦ Thomas More καὶ Holinshed. 5) Ἰωάννης (ὁ ἀκτῆμων), ἐπὶ ἀρχαιοτέρου δράματος ἀγνώστου συγγραφέως. 6) Ῥιχάρδος δ' Β', ἐπὶ τοῦ Holinshed. 8) Ἑρρίκος δ' Δ', α' καὶ β' μέρος, ἐν μέρει ἐπὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς. 9) Ἑρρίκος δ' Ε', ὡσαύτως. 10) Ἑρρίκος δ' Ε', ὡσαύτως. 10) Ἑρρίκος Η', ἐπὶ τῶν τοῦ Holinshed, Cavendish καὶ Fox.

Γ') Τραγωδίαι. 1) Τίτος Ἀνδρόνικος. 2) Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα, βασιζομένη ἐπὶ τοῦ ἑμῶνμου μυθιστορήματος τοῦ Brookes. 3) Ἀμλετος, πιθανῶς ἐν μέρει ἐπὶ ἀπολεσθέντος ἀρχαιοτέρου δράματος. 4) Ὁθέλλος, ἐπὶ ἰταλικῶν διηγημάτων Cynthla τοῦ Giraldis. 9) Ἰούλιος Καίσαρ, εἰλημμένος ἐκ τοῦ Πλουτάρχου ἐν τῇ ἀγγλικῇ μεταφράσει τοῦ North. 6) Ὁ βασιλεὺς Λῆρ (Lear), βασιζόμενος ἐπὶ πολλῶν προγενεστέρων ἔργων. 7) Μακβεθ, ἐν μέρει ἐπὶ τοῦ Holinshed. 8) Τίμων ὁ μισάνθρωπος (Timon of Athens), ὅστις ἀποδίδεται μετὰ πιθανότητος εἰς τὸν Wilkins μεθ' οὗ ὁμοίως ἴσως μόνον συνειργάσθη ὁ Σ. 9) Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα, ἐπὶ τῶν τοῦ Πλουτάρχου. 10) Κερσιολανός, ὡσαύτως. 11) Τρωίλος καὶ Κρυσσίδα (Troilus and Cressida), ἐπὶ τοῦ ἑμῶνμου ἔργου τοῦ Chaucer, τῶν Τρωϊκῶν παραδόσεων ὑπὸ Lydgale καὶ Caxton καὶ τῆς ἀγγλικῆς μεταφράσεως τοῦ Ὁμήρου ὑπὸ Chapman. 12) Κυμβελίνος (Cymbeline), ἐν μέρει ἐπὶ τοῦ Holinshed. Ἐκτός τούτων τῶν δραματικῶν ἔργων τῶν ἐκδοθέντων τῷ 1623 ἀναφέρεται καὶ 37ον ὁ Περικλῆς ἡγεμὼν τῆς Τύρου,

συμπεριληφθὲν μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ γ' ἐκδόσει εἰς φύλλον τοῦ 1664 καὶ ὀφειλόμενον πιθανῶς εἰς τὴν συνεργασίαν τοῦ Σ. μετὰ τοῦ ἀνωτέρω Wilkins· προσέτι δὲ ἀποδίδονται εἰς αὐτὸν λίαν ἐσφαλμένους καὶ ἄλλα 6 δράματα ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ 1664, μετὰ μείζονος δὲ πιθανότητος καὶ ποιήματι A lover's complaint, ὅπερ συνεξεδόθη μετὰ τῶν Σονέττων αὐτοῦ τῷ 1609.

Μόλις πρὸ περίπου 100 ἐτῶν τὰ ἔργα τοῦ Σ. ἐγένοντο κτῆμα τοῦ μεμορφωμένου κόσμου, γνωσθείσης τῆς ὑπερέχου ἀξίας των. Συνεπεία τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπελθουσῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν μετέπεσαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ εἰς λήθην, μέχρις οὗτο πρῶτος ὁ δραματικὸς ποιητὴς Rowe ἐξέδωκεν αὐτὰ ἐκ νέου· ἔκτοτε ὀλίγον κατ' ὀλίγον τῷ ἔργῳ πάλιν ἡ διάδοσις καὶ ἐπιδρασίς τοῦ Σ ἐν εὐρυτέροις κύκλοις, ἐνῶ δὲ λόγιοι κατεγίνοντο εἰς τὸν καθαρισμὸν τοῦ κειμένου καὶ συγγραφῇ σχολίων, ὁ περίφημος ἡθοποιὸς Γάρρικ ἀνετίθετο τὰ κυριώτατα δράματα ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ διὰ τῆς ἀπαραμίλλου τέχνης του κατέστησεν αὐτὰ πάλιν δημοφιλή. Εἰτα δὲ ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη διεδόθη καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν· ὁ Βολταῖρος, ἰδὼν ἐν Λονδίνῳ παραστάσεις αὐτῶν διηγήθη εἰς τοὺς συμπατριώτας του περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ «μεθυμένου μεγαλοφυοῦς ἀνθρώπου» καὶ ἐν Γερμανίᾳ δὲ ἐγένοντο γνωστὰ διὰ μεταφράσεων. Ἀλλὰ πολὺς καιρὸς ἀκμὴν περιῆλθε μέχρις οὗ ἡ τότε γενεά, ἥτις δεσμευομένη ὑπὸ τῶν ἐπικρατουσῶν ἰδεῶν τοῦ δῆθεν κλασικισμοῦ καὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἀκριβοῦς ἐθεώρει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Σ. ὡς βαρβαρότητα, ἀντικατεστάθη δι' ἄλλης γενεᾶς ἥτις ἀνευ προλήψεων ὑπέκυψεν αὐτορρημίως εἰς τὸ καλὸς τῶν δημιουργημάτων τοῦ Σαίξπηρου πνεύματος. Ἡ δικαία ἐκτίμησις τοῦ Σ., τοῦλάχιστον διὰ τὴν Γερμανίαν, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν Λέσσινγκ, οὗτος τὰ ἔχνη ἠκολούθησαν εἰς δημιουργίαν τῆς ποιητικῆς ἀναμορφώσεως περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος, καὶ δὴ καὶ ὁ Γκαίτε. Ἀπὸ τότε χρονολογεῖται ἡ παγκόσμιος φήμη τοῦ μεγάλου Ἀγγλοῦ, ἤρξατο δὲ ἡ δημοσίευσις ἀπείρων ἐκδόσεων, μεταφράσεων, σχολίων καὶ βιβλίων περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων του. Μὴ δύναμενοι νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ὅλα ταῦτα, περιοριζόμεθα εἰς τὰς κυριωτάτας μεταφράσεις, καὶ δὴ εἰς τὴν Γερμανικὴν ὑπὸ Σλέγελ καὶ Τίχ (9 τ. Βερ. 1825-34, πλείστακις ἀνατυπωθεῖσαν), ὑπὸ Βοδενστέτ (9 τ. τελευταία ἐκδ. 1890), εἰς δὲ τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ Letourneur (ἐπιθεωρηθεῖσαν ὑπὸ Guizot καὶ Pichot 8 τ., τελευτ. ἐκδ. Παρ. 1865), ὑπὸ François V. Hugo (12 τ. 1859-62) καὶ Montégut (3 τ. 1866-69).

Εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν μετεφράσθησαν οὐκ ὀλίγα δράματα ὑπὸ τῶν κκ. Βικέλα, Δαμιράλη, Περβάνογλου, Πολυλά καὶ Πρβλ. καὶ Allibone, Critical Dictionary of English literature and British and American authors (3 τ. ἐν Φιλαδελφείᾳ 1859-1872 μετὰ διτόμου παραρτήματος 1891).

Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ δ Σ. ἀναδεικνύεται ἀνὴρ ὑπερέχου πνεύματος, κεκτημένος παντοίαν μόρφωσιν νοημονεστάτος καὶ ἐμβριθῆς γνώστης τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπαράμιλλος εἶναι ἐν τῇ παραστάσει ἀνθρωπίνων χαρακτήρων, ἐν ᾗ ἀναπτύσσει τοιαύτην ποιικιλίαν καὶ ἀλγῆθειαν, οἷαν οὐδεὶς ἄλλος πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν δραματικὸς ποιητής. Τὰ πάθη συνδέονται παρ' αὐτῷ ἀδιάρρηκτως μετὰ προσωπικοῦ τινος χαρακτήρος, ὅστις φαίνεται ὡς εἰλημμένος ἐξ αὐτοῦ τοῦ θετικοῦ βίου, δηλοῦνται δὲ μετὰ ἄκρας ὀριστικότητος τῆς ἐκφράσεως καὶ καθίστανται οὕτως αἱ κυρίως κινούσαι δυνάμεις τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ βίου ὑπερφυστικαὶ ἐπιδράσεις καὶ τυχαία σύμπτωσις δὲν γίνονται δεκταὶ ἢ τὸ πολὺ χρησιμεύουσι μόνον συμβολικῶς. Παρὰ τῷ Σ. κέντρον βαρύτερος τοῦ κόσμου εἶναι ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ συνειδὸς αὐτοῦ, ἡ δὲ τύχη αὐτοῦ εἶναι συνέπεια τοῦ χαρακτήρος του. Διὰ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινον τοῦ Σ. καὶ τὴν ἀριστοτεχνίαν μεθ' ἧς παριστᾷ τοῦτο, κατέστη ὁ πατήρ καὶ συγχεῖνος ὁ μέγιστος ἀντιπρόσωπος τοῦ νεωτέρου δράματος.

Ἀκριβῶς ἐπειδὴ φαίνεται δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις, πῶς ὁ ἱστορικὸς Σ., ὅστις μάλιστα ἔτυχε τῆς κατωτάτης παιδείας ἐν τῇ σχολείῳ τῆς πατρίδος του, ἠδύνατο νὰ κατέχῃ τὰς ποικίλας καὶ ἐκτεταμένας γνώσεις τὰς ἐμφανιζομένας ἐν τοῖς ἔργοις του, ἐγεννήθησαν περὶ τὰ μέσα τοῦ τρέχοντος αἰῶνος κυρίως ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ ἀμφιβολίαι, ἂν ὁ Σ. οὗτος εἶναι τῷ ὄντι ὁ συγγραφεὺς τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ φερομένων ἔργων. Πολλοὶ ἠρνήθησαν αὐτῷ τὴν πατρότητα τούτων καὶ ὑπέδειξαν τὸν Λόρδον Φραγκίσκον Βάκωνα τὸν ἀρχικαγκελάριον ὡς συγγραφεὰ αὐτῶν, τῷ δὲ Σ. ἀπέδωκαν μόνον συνεργασίαν ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν διὰ τὴν σκηνήν, (ἀνάλογόν τι ὑπάρχει ἐν τῇ ἀρχαιότητι, αἱ κομωδίαι τοῦ Τερεντίου ἀποδιδόμεναι κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν Λαίλιον καὶ Σκιπίωνα τὸν Αἰμιλιανόν). Ἀνεπτύχθη περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὀλόκληρος φιλολογία· ἀλλὰ τὸ ζήτημα, ὡς ἐτέθη, ἔχει βάσιν ἐντελῶς ἐσφαλμένην. Διότι τὰ ἔργα τοῦ Σ. δεικνύουσιν ἡμῖν μεμορφωμένον ἀνθρώπον, οὐχὶ δὲ ἐπιστήμονα, καὶ γνωρίζομεν πόσον ὀλίγα περὶ τοῦ βίου τοῦ Σ., ὥστε δὲν δικαιολογούμεθα νὰ ἀμφιβάλωμεν ἂν ἠδύνατο ὁ μεγαλύτερος ἀνὴρ οὗτος νὰ ἀποκτήσῃ τὴν

μόρφωσιν ἐκείνην ἢ ὄχι· πρὸς δὲ αἱ πνευματικαὶ μορφαὶ τοῦ Σ. καὶ τοῦ Βάκωνος διαφέρουσι τοσοῦτον ἀλλήλων, ὥστε ἔπρεπε τοῦναντίον νὰ θέσωμεν εἰς ἀμφιβολίαν τὴν ταυτότητα αὐτῶν ἐὰν εἴχομεν περὶ τοιαύτης μαρτυρίας. [Μ.Γ.]

Σάξ. Πόλις τῆς ἀρχ. Αἰγύπτου, ἧς σώζονται τανὺν μόνον λῶφοι μετ' ἐρείπων ἐπὶ τοῦ Βολβιτίου βραχίονος τοῦ Νείλου, καλούμενοι Sâ el-hager. Ἡ ὑπὸ Ἡροδότου ἀναφερομένη ἱερὰ λίμνη κεῖται κατὰ τὸ Β τμήμα. Πολιοῦχος θεὰ τῆς Σ. ἦτο ἡ Νεῖθ, ἣν ἐταύτιζον αἱ Ἑλληνες μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡ ἐπιγραφή περὶ τοῦ κεκαλυμμένου ἀγάλματος αὐτῆς ἐν Σ. ἐπλάσθη ὑπὸ Ἑλλήνων μυθογράφων. Ἡ Σ. ἦτο ἀρχαιοτάτη πόλις, προσέλαβε δὲ πλειοτέραν πολιτικὴν σημασίαν κατὰ τὸν Η' π. Χ. αἰῶνα, ὅτε ἡγεμόνες τῆς Αἰθιοπίας γενόμενοι ἀνεξάρτητοι ἐδέσποζον τῆς Αἰγύπτου. [Α.Α.]

Σαῦσάν-νὼρ (τ. ἔ. Σ. λίμνη) καλεῖται λίμνη 2 383 γμ. ἐν τῷ ΝΑ μέρει τῆς Ῥωσσο περιφέρειας Σεμιπαλάτινσκ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, πλησίον τῶν Σινικῶν συνόρων. Διέρχεται αὐτὴν ὁ Ἰρτυσχ. [Μ.Σ.]

Σακάϊ. Πόλις τῆς ἰαπωνικῆς νήσου Νίπον, Ν τῆς Ὀζάκας, ἔχουσα 40 566 κατ. βιομηχανούς. [Μ.Σ.]

Σακαλάρ. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀρμενίου, κείμενον 2 ὥρ. Β ἀπὸ Γκερλῆ καὶ οὐ μακρὰν τῆς λίμνης Βοιθίδος. Κάτ. 296.

Σακαρέτζιον. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἰσομένης τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, 4 ὥρ. πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Δουνίστας, ἐν χώρᾳ ὀρεινῇ ἔχουσα 1647 μέτρων ὕψος. Κάτ. 795.

Σακαρία. Βλ. Σαγγάριος.

Σακκάρα (Sakkāra). Αἰγυπτιακὸν χωρίον πλησίον τῆς νεκροπόλεως τῆς ἀρχ. Μίμριδος, ὅπου κεῖνται αἱ πυραμίδες τῶν βασιλέων τῆς Ε' καὶ Σ' δυναστείας. Ἐν ταύταις καὶ τοῖς περίεξ εὑρέθησαν σπουδαίεταται ἀρχαιοτάτες αἰγυπτιακαί. [Α.Α.]

Σακκελίων (Ἰωάννης). Λόγιος Ἑλληγ, γενν. κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1815 ἐν Νάξῳ. Ἐλθὼν τῷ 1833 εἰς Ἀθήνας ἀπεσπάσθη κατὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τὸ ὑπουργεῖον καὶ ἐξηκολούθησεν ἐργαζόμενος ἐκεῖ μέχρι τοῦ 1839, ὁπότε παραιτηθεὶς διὰ λόγους ὑγείας μετέβη εἰς Κῶν καὶ τῷ 1841 εἰς Πάτρων. Κατὰ τὰ ἔτη 1848-50 διετέλεσε προξενικὸς πράκτωρ ἐν Κῳ, διωρίσθη δὲ εἴτα σχολάρχης ἐν Πάτμῳ, ὅπου καὶ κυρίως ἐξεπύνησεν τὸν πολύτερον κατάλογον τῶν ἐν τῇ μενῇ τοῦ Θεολόγου χειρογράφων, ὅστις ἐξεδόθη μάλιστα τῷ 1890 ἀναλώμασι τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ ἐν Ἀθήναις εἰς 4ον, πρὸς δὲ τὸν κατάλογον τῶν ἐκεῖ χρυσεοβύλλων καὶ ἄλλων ἐγγράφων

δημοσιευθέντα ἐν τῷ 5' τόμῳ τῶν Acta et diplomata τῶν Miklosich καὶ Müller ἐν Βιέννῃ 1890. Μένουσι δ' ἀνέκδοτοι αἱ εἰς τὰ χρυσόβουλλα ταῦτα διαφόροι σημειώσεις αὐτοῦ. Τῷ 1883 κληθεὶς εἰς Ἀθήνας ὡς ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἐπέβη εἰς τὴν ἀναγραφὴν καὶ τούτων, ἣν καὶ ἀπεπεράτωσεν. Ἀποθανὼν τῇ 20 Ἰουλ. 1891 κατέλιπε ταύτην ἀνέκδοτον, ἐδημοσιεύθη δὲ αὕτη ὑστερον ἐπιμελεια τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκιβιάδου (ἀποθ. 1895) τῇ 1892. Πρὸς τούτοις ἐδημοσίευσεν ἐκ τῶν ἐν Πάτμῳ χειρογράφων Πινδάρου Σχόλια (Ἀθ. 1875), Θεοδωρήτου τοῦ Κύρου Ἐπιστολὰς 48 (Ἀθ. 1885), ἐκ χειρογρ. τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης, Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου Πονήματα ἱερὰ ἀνέκδοτα (1890) καὶ ἄλλα τινά, πολλὰς δὲ διατριβὰς ἐν περιοδικαῖς καὶ δὴ κυρίως ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἑθνολογικῆς Ἑταιρείας, ὡς καὶ ἐν τῷ παρόντι Λεξικῷ. Ἦτο οὐ μόνον ἐμβριθὴς γνώστης τῶν ἀρχ. χειρογράφων καὶ βυζαντινολόγος ἀριστος, ἀλλὰ καὶ ἀνὴρ ἀκραιστέτατος καὶ γλυκυτάτου γαργαλλήρος, οὗ ἡ μετριοφροσύνη ἦτο ἐφάμιλλος πρὸς τὴν βαθεῖαν παιδείαν τοῦ. [Γ.Β.]

Σακκίνης (Antonio Maria Gasparo Sacchini). Ἰταλὸς μελοποιὸς, γενν. 1734 ἐν Puzzuoli παρὰ τὴν Νεάπολιν, ὑπάρξας δὲ μαθητὴς τοῦ Δουράντη. Φημιθεὶς τὸ πρῶτον διὰ τὰ μελοδράματά του Σεμίραις καὶ Ἀλέξανδρος ἐν Ἰνδιῇ (1768) διωρίσθη διευθυντὴς ὥδεων ἐν Ἑνετίᾳ Μετέβη δ' εἰς τὰς Γερμανίας εἰς Λονδίνον ὅπου ἔμεινε 10 ἔτη. Τὴν μεγίστην δὲ φήμην ἀπέκτησεν ἐν Παρισίοις, ἔνθα ζήσας ἀπὸ τοῦ 1782 ἀπέθανε τῷ 1788. Ἦτο ὁ μέγιστος μουσικὸς τῆς μετὰ τὸν Γλῶκ καὶ τοῦ Σποντίνη ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου ἐν Παρισίοις Μελοδράματος· τὰ κυριώτερα ἔργα τοῦ ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου εἶναι: Ῥινάλδος, Δάρδανος καὶ Οἰδίπους ἐν Κολωνῷ. Ἐγραψε δὲ καὶ πολλὰ ἔργα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. [Μ.Γ.]

Σακραμέντον (Sacramento). 1) Πρωτεύουσα τῆς Βορείου-αμερικ. πολιτείας Καλιφορνίας ἐπὶ τοῦ ἑμῶν ποταμοῦ καὶ 145 χμ. ἀπὸ Ἀγ. Φραγκίσκου. Ὑψ. 26388 κατ., ὠρεῖον καπιτώλιον (δικαστήριον) μετὰ μεγάλου κήπου, κεῖται δὲ ἐν χώρᾳ εὐφύρῳ εἰς σίτον καὶ πλησίον τῶν χρυσωρυχείων καὶ εἶναι κέντρον τοῦ ἐμπορίου. — 2) Ὁ κύριος ποταμὸς τῆς Καλιφορνίας, πηγάζων εἰς τὰς Δ ὑψιπερίαις τοῦ ὄρους Σάττα καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 590 χμ. πρὸς Ν εἰς τὸν κόλπον Σκόττσον, συνδεόμενον διὰ τοῦ κόλπου Ἀγ. Φραγκίσκου καὶ Ἀγ. Παύλου μετὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. [Μ.Σ.]

Σακχαρίνη. Λευκὴ ἄμορφος κόνις, κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν οὕτα ἀνδρο-δρο-θο-ἀμιδοθειοξυβενζοϊκὸν δξύ, ἔχουσα δὲ μεγάλην γλυκύτητα καθ' ὅσον 1 μέρος αὐτῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς 300 μέρη καλαμοσακχαροῦ. Τὰ ἄλατα αὐτῆς διαλύονται εὐκόλως ἐν ὕδατι, φέρονται δὲ εἰς τὸ ἐμπόριον ὡς εὐδιάλυτος Σ. καὶ κεκαθαρμένη εὐδιάλυτος Σ. Ἀνεκαλύφθη 1879 ὑπὸ τοῦ Φάλλεργ.

Σακχαροκάλαμον τὸ ἱατρικόν (Bot.), Saccharum officinarum L. Φυτόν τῆς οἰκογενείας τῶν Σιτηρῶν παρόμοιον κατὰ τὴν ἔξιν τῷ κοινῷ καλάμῳ τῷ δονάκι, (θαγενὲς τῆς ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς Ἀσίας, νῦν δὲ ἀπανταχοῦ τῶν θερμῶν χωρῶν καλλιεργούμενον εἰς πολλὰς παραλλαγὰς πρὸς παρασκευὴν τοῦ σακχαροῦ ἐκ τοῦ γυμῶ τῶν ἑτησίων βλαστῶν. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ σάκχαρον ἦτο σπάνιον καὶ μόλις ὑπὸ τοῦ Διοσκορίδου καὶ Πλινίου μνημονεύεται ὡς φάρμακον ἐξ Ἰνδίας καὶ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας καταγόμενον. Ἡ χρῆσις του ἔγενετο γενικωτέρα ἐν Εὐρώπῃ μόνον κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ὅτε εἰσῆχθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἡ καλλιέργεια τοῦ Σ. εἰς Αἴγυπτον καὶ Σικελίαν, ἰδίως δ' ὅτε κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος διεδόθη ἡ καλλιέργεια καὶ ἀπὸ τὴν Δ Ἰνδιαν καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἀμερικῆς. [Θ.Χ.]

Σακχαρομύκητες. Βλ. Μύκητες.

Σάκχαρον εἶναι περιληπτικὴ ὀνομασία δι' ἀριθμὸν τινα ὑδρογονανθράκων, ἔχοντων γλυκεῖαν γεῦσιν, εὐδιάλυτων ἐν ὕδατι, ὡς ἐπὶ πλείστον στερεῶν καὶ κεκρυσταλλωμένων, ὑποκειμένων δὲ εἰς ζύμωσιν ἢ ἀμέσως ἢ μετὰ ἐλαφρὰν μετατροπὴν. Ἦδη οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ μετεχειρίζοντο οὐσίας τινὰς πρὸς γλύκανσιν ἐδωδιμῶν ἢ ποτῶν, καὶ ὅη τὸ κατ' ἀρχὰς κυρίως μέλι. Ὁ Διοσκορίδης ἀναφέρει ὅτι εἶδος μέλιτος εὐρητὰ ἐν τῷ καλάμῳ φυτοῦ τῆς Ἰνδίας καὶ Ἀραβίας ἑρποντος τὸ ὄνομα Σάκχαρον· ὁ δὲ Πλίνιος λέγων τὸ αὐτὸ προσθέτει ὅτι τὸ σάκχαρον τοῦτο χρησιμοποιεῖται μόνον ἐν τῇ φαρμακευτικῇ. Ἀναμφιδόλως πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ σακχαροκαλάμου (βλ. λ.), ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἐξάγεται συστηματικῶς τὸ Σ. διὰ βράσεως. Κατόπιν δὲ εὐρέθη καὶ ἡ μέθοδος τοῦ ἐξάγειν τὸ Σ. ἐκ τεύτλων καὶ ἄλλων φυτῶν. Τὸ ἐκ τῶν φυτῶν τούτων ἐξαγόμενον Σ. καλεῖται σακχαροκάλαμον ἢ σακχαρόζη, κρυσταλλοῦται δὲ εὐκόλως ἐκ κεκορεσμένων διαλύσεων. Τὰ κρυστάλλα αὐτοῦ (κάντιο) ἀνήκουσιν εἰς τὸ μονοκλινὲς σύστημα, εἶναι σκληρὰ καὶ ἔχουσιν εἰδικὸν βάρος 1.6. Θερμαίνόμενα μέχρι 180° Κ. τήκονται καὶ σχηματίζουσιν ἄχρουν ῥευστὸν γλοιώδες, ὅπερ πηγνύμενον

ταχέως ἀποτελεῖ διαφανῆ καὶ ἄμορφον εὐσίαν γινομένην μετὰ καιρὸν ἰδιαφανῆ καὶ δεικνύουσαν κρυσταλλικὴν σύστασιν· εἰς 210-220° μεταβάλλεται εἰς ξανθὴν γλυκόπικρον μάζαν (καρამέλι). Τὸ Σ. διαλύεται ἐν ἐνὶ τρίτῳ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἐν εἰσάγωγῃ ἀναλογία βράζοντος. Ἐν κενωρσμένη διαλύσει Σ. διατηροῦνται καὶ κάλλιστα ὑπὸραι. Δι' ἡραιωμένων δέξων μεταβάλλεται εἰς τὸ λεγόμενον μεταστραφέν Σ., ὅπερ εἶναι ἐπιδεκτικὸν ζυμώσεως οἶνου-πνευματικῆς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ζυμεγερετῶν τινῶν. Μετὰ βίας συνδέεται εἰς χημικὰς ἐνώσεις καλούμεναι σακχαρώματα· τὸ ἀσβεστοσακχάρωμα π. χ. ἔχει ἰδιαίτερον σπουδαίον ἐν τῇ σακχαροποιίᾳ. Ἐκτός τοῦ καλυσσακάρου ὑπάρχουσι διάφορα ἄλλα εἶδη Σ., ὡς ἡ μαλιτζή, τὸ γαλακτοσακχαρόν, τὸ σταφυλοσακχαρόν, ἡ γαλακτέζη κ. — Πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ ἐν διαλύματι τινὶ περιεχομένου Σ. (σακχαρομετρία) ὑπάρχουσι διάφοροι μέθοδοι, ὧν αἱ μὲν βασίζονται ἐπὶ τῶν χημικῶν φαινομένων, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς ἰδιότητος διαλύματος σακχαρούχου νὰ πολώσῃ τὸ εὖρος (βλ. Πόλωσις), κατεσκευάσθησαν δὲ πρὸς τοῦτο ἰδιαίτερα μηχανήματα Πολωτικὰ σακχαρόμετρα καλούμενα.

Σακχαροποιία καλεῖται ἡ ἐξαγωγή τοῦ σακχάρου κυρίως ἐκ σακχαροκαλάμου ἢ τεύτλων, ὧν τὸ μὲν πρῶτον περιέχει περ. 18% καθαροῦ σακχάρου, τὰ δὲ τεύτλα 8-15%. Τὸ σακχαροκάλαμον προσφάτως τμηθὲν ἐκθλιβεται καὶ παρέχει οὕτως ὅπλον φαίγγου, ὅστις θερμαίνεται ταχέως μέχρι 60° δι' εἰσαγωγῆς ὑπερθερμοῦ ἀτμοῦ εἰς αὐτόν, μίγνυται μετ' ὀλίγου ἀσβεστοῦ γάλακτος πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐνυπαρχόντων ἐλευθερίων ἰξέων καὶ θερμαίνεται εἰτα μέχρι βρασμοῦ, ἐνῶ συγχρόνως τὸ συν-εἶδος τούτου πεπηγὸς λευκωμα, τὸ ἐνυπάρχον ἐν τῷ ὀπῳ καὶ ἀναβιβάζομενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐξαφρίζεται· τὸ νῦν διαυγὲς ὑγρὸν ἐξατμίζεται ἐντὸς χαλκίνων λεκανῶν καὶ διηθεῖται διὰ λινῶν σάκκων, μεθ' ὧς ἐξατμίζεται πάλιν μέχρι σιροπιώδους συστάσεως, ὅτε ἀποβάλλεται κατὰ τὴν φύξιν τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ σακχάρου ἐν σχήματι μικρῶν σκοτεινῶν κίτρινων ἢ καφερέων κρυστάλλων. Ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ὑδάτων δύναται κατ' ἀνάλογον τρόπον νὰ ἐξαχθῇ καὶ ἑτέρα ποσότης σακχάρου σκοτανόρου, ἐνῶ τὰ τελευταῖα πυκνέρευστα καὶ μελανόχρεια ὑπολείμματα (melasse) εἶναι μὲν εἰσέτι γλυκέα τὴν γεῦσιν δὲν περιέχουσι δὲ πλέον κρυσταλλώσιμον σάκχαρον. Ἀντὶ τῆς ἀρχαίου ταύτης μεθόδου, ἥς τὸ προῖον εἶναι ἀκόμη ἀκάθαρτον, γίνεται τώρα χρῆσις ἐπιστημονικωτέρας ἥτις συνδέεται καὶ μετὰ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ σακχάρου. Ὁ ὅπως

τοῦ σακχαροκαλάμου ἢ τῶν τεύτλων, ἀτινα διὰ μηχανημάτων κόπτονται καὶ ἐκστραγίζονται, διηθεῖται καὶ εἰτα μίγνυται μετ' ἀσβεστοῦ γάλακτος, δι' οὗ καρέννυνται· ἐλευθερά δέξια τυχὸν ἐνυπάρχοντα· κατόπιν θερμαίνεται δι' εἰσαγωγῆς ὑπερθερμοῦ ἀτμοῦ μέχρι βρασμοῦ, ὅστις διατηρεῖται ἐπὶ τινὰ λεπτά μόνον καὶ διὰ τοῦ ὁποῦ ἐξουδετεροῦνται τὰ φυτικά δέξια, πηγνύνται αἱ λευκωματώδεις οὐσίαι καὶ κατατίθενται ὡς ἱλύς ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῶν λεβήτων, συγχρόνως δὲ μέρος τοῦ ἀσβεστοῦ ἐνέσται μετὰ τοῦ σακχάρου πρὸς διαλυτὸν ἀσβεστοσακχαρόν. Εἰς τὸν θερμὸν ἐτι ὄντα ὁπλὸν προστίθεται αἷμα σφαγείων ὅπερ πηγνύμενον ἀμέσως καὶ ὡς ἀφρὸς ἀποτιθέμενον συμπαρασύρει τὰς ἐν τῷ ὀπῳ ξένας καὶ λευκωματώδεις οὐσίας. Διὰ νέας διηθησεως γινεμένης δι' ἀπλῆς ἀποχύσεως ἀφαιροῦνται ἀφρὸς καὶ ἱλύς, καρέννυνται δι' εἰτα ὁ κεκαθαρισμένος ὁπλὸς διὰ διεξειδέου ἀνθρακος, δι' οὗ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀσβεστοῦ κατακρημνίζεται ὡς ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, συμπαρασύρονται δὲ καὶ πολλαὶ ἄλλαι ξέναι προσμίξεις ὡς νέα ἱλύς εἰς τὸν πυθμένα καὶ ἀποχωρίζονται εὐκόλως· τέλος δὲ διηθεῖται ὁ ὁπλὸς, θερμὸς ἐτι ὢν, ἐπανελημμένως δι' ὑψηλῶν στιβάων ὅστε ἀνθρακος πρὸς πληρέστερον καθαρισμόν. Τὸ προῖον τότε, ἄχρουν καὶ γλυκὺ ὄν, ἐξατμίζεται ἐντὸς τοῦ κενοῦ δι' ἐλαχίστης καὶ μὴ μέχρις 150° θηανοῦσης θερμάνσεως καὶ συγχρόνως ἀφαίρεσεως τῶν παραγεμένων ἀτμῶν διὰ καταψύξεως καὶ συμπυκνώσεως, ὅταν δὲ ὁ ὁπλὸς τοιοῦτοτρόπως λάβῃ σύστασιν σιροπιῶν, ἐκτίθεται εἰς ἀπέψυξιν καὶ κρυστάλλωσιν ἐντὸς μεγάλων σκαφῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει τὸ προῖον εἶναι ὑπόλευκον ἢ κίτρινον καὶ περιέχει ἀκόμη ἄλλας οὐσίας ὡς καὶ σιροπιώδεις σάκχαρον μὴ κρυσταλλώσιμον, ἀποκαθαίρεται δὲ διαλυόμενον ἐντὸς ὀλίγου ὕδατος μετὰ προσθήκης ὀλίγου ἀσβεστοῦ, διηθεόμενον ἐκ νέου δι' ὅστε ἀνθρακος καὶ ἐξατμίζομενον πάλιν, μεθ' ὃ τὸ περιεχόμενον τῶν ὡς ἂν ἐλέγχθῃ διὰ τοῦ κενοῦ ἐνεργούντων ἐξατμιστήρων, γίνεταί εἰς κωνικοὺς τύπους καὶ ἀποψύγεται ἐν αὐτοῖς ὡς ἑτοιμον σάκχαρον· τὸ ὑπόλοιπον πάλιν ἀποκαθαίρεται ἐκ νέου δι' ἀναλόγου ἐργασίας. [X.X.]

Σάλ (Chasles) 1) Μιχαὴλ Ch., γάλλος μαθηματικὸς, γενν. 1793 ἐν Ἐπερνόν, διατελέσας δὲ καθηγητὴς τῆς ἀνωτέρας γεωμετρίας ἐν Παρισίοις, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1880. Τὸ κυριώτερον ἔργον του εἶναι Traité de géométrie supérieure (1852). — 2) Βίκτωρ Φιλάρτος Ch., γάλλος κριτικὸς καὶ ἱστοριογράφος τῆς φιλολογίας, γενν. 1798 παρὰ τὸ Σάρτρ. Τυχὼν τοῦ βραβείου τῆς Ἀκαδημίας δι' ἔργον περὶ τῆς Ἀνα-

τύξεως τῆς γαλλ. γλώσσης καὶ φιλολο-
γίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 15' αἰῶνος μέχρι
τοῦ 1610, ἐδημοσίευσεν εἴτα ἱστορικά ἔργα
περὶ Ἀγγλίας, μυθιστορήματα, κυρίως δὲ
ἐννευματώδη κριτικά ἄρθρα, ἐπιφυλλίδας
ἑλ., συνεργάτης ὧν τῆς Ἑφημ. τῶν Συζη-
τήσεων, τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων
ἑλ. Ἀπὸ τοῦ 1841 διετέλεσε καθηγητὴς
τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ γραμματολο-
γιῶν ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, ἀπέθα-
νε δὲ τῷ 1873 ἐν Ἑνετίᾳ. [Μ.Γ.]

Σαλαδίν (Sala-ed-din καὶ κοινῶς Sa-
adin). Περίφημος σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου
καὶ Συρίας, υἱὸς τοῦ Κούρδου Ἑρχιούπ,
γενν. 1137. Διορισθεὶς τῷ 1169 τοποτηρη-
τὴς τοῦ Νουρεδδίν ἐν Αἰγύπτῳ, κατέλυσε
ἐνταῦθα μετὰ 2 ἔτη τὴν δυναστείαν τῶν
Φατιμίδων καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νου-
ρεδδίν καὶ τοῦ υἱοῦ του ἐγένετο βαθυμυζὴν
καὶ κύριος ἀπάσης τῆς Συρίας, τυχὼν ἐπι-
κυρώσεως καὶ παρὰ τοῦ χαλίφου τοῦ Βαγδα-
τίου. Ἐπωφεληθεὶς τὴν τῷ 1186 μεταξὺ
Γουίδωνος τοῦ ἐκ Λευζινιάνου καὶ Ῥαϋ-
μόνδου κόμητος τῆς Τριπόλεως ἐκραγεῖσαν
περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ βασιλείας ἐρίδα,
καθ' ἣν ἐκλήθη εἰς βοήθειαν τοῦ Ῥαϋμόν-
δου, εἰσῆλθε τῷ 1187 μετὰ μεγάλου στρα-
τοῦ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ κατετρόπωσε
κατ' Ἰούλιον παρὰ τὴν Τιβεριάδα λίμνην
τὸν Γουίδωνα, ὅστις ἔπεσε καὶ αὐτὸς μετὰ
τῶν πλείστων ἱπποτῶν, εἴτα δὲ ἐκυρίευσεν
τὴν Ἀκκαν, τὴν Ἀσκαλὼν καὶ τὴν Ἱερου-
σαλὴμ. Κατὰ τὴν συνεπείᾳ τούτου ἐπιχειρη-
θεῖσαν Γ' σταυροφορίαν ἀντίστη ῥωμαλέως
κατὰ Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοκαρδεῖου, μεθ' οὗ
κλείσας τῇ 4 Σεπτ. 1192 συνήχθη εἰρήνη
ἔμεινε κύριος τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἀπέθανε δὲ
τῷ 1193 ἐν Δαμασκῷ. [Β.Ε.]

Σαλαγγόρη. Μαλαϊκὸν κράτος τῆς
χερσονήσου Μαλάκκας, περιλαμβάνον 7740
τχμ. μετὰ 81 592 κατ., ὧν τὸ ἥμισυ εἶναι,
καὶ παράγον κυρίως κασιτέρον. Εὐρίσκε-
ται ὑπὲρ ἀγγλ. προστασίαν. [Μ.Σ.]

Σαλαγκάθος καλεῖται πτηνὸν ἐκ τῆς
οἰκογενείας τῶν Κυφελιδῶν, κατοικῶν τὰς
Ἀνατ. Ἰνδίας καὶ κατασκευάζων διὰ τοῦ
σάλου του τὰς γνωστάς ἐδωδίκους φωλεάς.

Σάλαδ (Szalad ἢ Zala). Κομητὴ ἐν
τῇ Οὐγγαρίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ
Δουναβίου, ἔχον ἐμβ. 5122 τχμ. μετὰ
403 062 κατ., παράγον πολὺν σίτην καὶ
οἶνον καὶ ἔχον πολλὰ δάση. Πρωτεύουσα
εἶναι Σάλαδ-Ἐγερσεγ, μετὰ 5905 κατ.

Σάλα Κωνσταντίνου. Πρωτ. περιφε-
ρείας ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Σαλέρνου, κει-
μένη ἐν τῇ εὐφύρῳ κοιλάδι τοῦ Διάνου. Ἐχει
6107 κατ. καὶ ἐρείπια φρουρίου τοῦ Ῥεβέρ-
του Γουίσχαρδου. [Μ.Σ.]

Σαλαμάνκα (Salamanca). Πρωτ.
τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας (12 510 τχμ. μετὰ
314 472 κατ.) τῆς Ἰσπανίας, ἐν τῷ ἀρχ.
βασιλείῳ Λεῶν, κειμένη ἐπὶ ἀδενδρου ἀλλὰ
καλῶς κεκαλλιεργημένης πεδιάδος εἰς τὴν
δεξιὰν ὄχθην τοῦ Τέρμες παραποτάμου τοῦ
Δούρου, ἐν ζευγνύει ἐνταῦθα γέφυρα ἐξ 27
τόξων χρονολογούμενη ἐκ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐπο-
χῆς. Ἐχει 22 199 κατ., εἶναι ἔδρα ἐπι-
σκόπου, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ὕψηλῶν τει-
χῶν μετὰ πύργων ὡς ἐπὶ πλείστον γοθι-
κῶν καὶ ἔχει ἐν γένει στενὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ
καὶ τινὰς ὥραιας, λαμπρὰν πλατεῖαν τοῦ
Συνταγματος καὶ πολλὰ ἀρχαιοπρεπῆ οἰ-
κοδομήματα, ἐξ ὧν διαπρέπουσιν ἡ παλαιὰ
καὶ ἡ νέα μητρόπολις, τὸ δημαρχεῖον, τὸ
κολλέγιον τῶν Ἱησουϊτῶν, τὸ πανεπιστήμιον,
ἐπερ κέκτεται βιβλιοθήκην 80 χιλ. τόμων
καὶ πολλῶν χειρογράφων κλπ. Τὸ πανεπι-
στήμιον ἱδρυθὲν τῷ 1222 ἐξῆλθε κατὰ τὸν
15' αἰῶνα εἰς τὴν μεγίστην ἀκμὴν του. Παρὰ
Ῥωμαίοις ἑκαλεῖτο Salmantica. [Μ.Σ.]

Σαλαμδριᾶς. Βλ. Πηνειὸς 1.

Σαλαμανδρίδα. Οἰκογένεια τῶν
Κερκοφόρων ἀμφιβίων, ἥτις χαρακτηρίζεται
διὰ τοῦ ὅτι τὰ βράγχια αὐτῶν φθίνουσιν μετὰ
τὴν τελείαν αὐτῶν ἀνάπτυξιν καὶ ὅτι ἔχουσι
βλέφαρα. Τὸ γένος αὐτῶν Σα λ μ α ν δ ρ α
ἔχει κυλινδρικήν οὐράν καὶ βραχεῖς πόδας,
ὧν οἱ μὲν ἐμπροσθεν φέρουσιν 4 οἱ δὲ ὀπισθεν
5 δακτύλους γεννώσι ζῶντας γυρίνους καὶ
διατρίβουσιν εἰς ὑγρὰ μέρη, ἐκκρίνουσι δ' ἐν
ὥρᾳ κινδύνου λευκὸν χυμὸν λευκικόν· μετὰ
τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι Σαλαμάνδρα ἡ στα-
κτὴ, ἥς εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Βατραχεϊδῇ Β'.

Σαλάμι. Βλ. Ἀλλᾶντες.

Σαλαμινία. Βλ. Πάραλος.

Σαλαμής. 1) Νῆσος παρὰ τὴν Δ πα-
ραλίαν τῆς Ἀττικῆς πρὸς Ν τῆς εἰσόδου
εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἐλευσίνης καὶ πρὸς Δ
τοῦ Πειραιῶς, ἔχουσα ἐμβ. περ. 100 τχμ.
καὶ ἀποτελουμένη ἐκ δύο ὀρεινῶν σωμάτων
συνδεδεμένων διὰ στενοῦ ἱσθμοῦ. Τὸ ὄνομα,
ἐτυμολογούμενον ἐκ τοῦ σημιτικοῦ schalām
ἥτις εἰρήνη, ἀρτίζεται εἰς Φοίνικας ἀπεί-
κους ἐν παλαιότεροις δ' ἤδη χρόνοις κα-
τελήθη ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ ἀναφέρονται ὡς
ἰθαγενεῖς βασιλεῖς αὐτῶν οἱ Αἰακίδαι. Ἀπὸ
τοῦ τέλους τοῦ Ζ' π. Χ. αἰῶνος ὑπῆρξε
τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ
Μεγαρέων, μέχρις οὗ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ μα-
κροχρόνιους πολέμους ἐπὶ Σέλωνος καὶ Πει-
σιστράτου ἐγένοντο μονίμως κύριοι αὐτῆς
καὶ ἐπεμψαν ἐκεῖ κληρούμενους. Τῷ 318 π. Χ.
ἡ Σ. εἰσῆλθεν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Μα-
κεδόνων, ἀπεδόθη δὲ 218 ὑπὸ τοῦ Ἀράτου
εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ἐκδιώξαντες
τοὺς κατοίκους διέγειμαν πάλιν τὴν χώραν

εἰς κληρούχους των. Ἡ ἀρχαία ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔκειτο κατὰ τὴν μὴ ἀσφαλῆ παράδοσιν ἐπὶ τῆς Ν παραλίας ἀπέναντι τῆς Δίγινης, ἀλλ' ἀναμφιβόλως ἀπὸ τοῦ Σ' π. Χ. αἰῶνος κατὰ τὸ μέσον τῆς Α παραλίας ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ σημερ. Ἀμπελακίου. Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς νήσου καὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Ἀττικῆς πορθμῶ συνέβη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 480 ἡ περίφημος ναυμαχία τῆς Σ. καθ' ἣν κατετροπώθη καὶ κατεστράφη ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου (βλ. Περσικοὶ πόλεμοι). Ταῦν ἀποτελεῖ ἡ νῆσος, ἥτις ἀπὸ τοῦ σχηματὸς τῆς καλεῖται κοινῶς καὶ Κούλουρη, ὅθμον 6257 κατοίκων ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μεγαρίδος. Ἡ ἐπίσης Κούλουρη ἢ Σαλαμὶς καλουμένη πρωτεύουσα, ἔχουσα καλὴν λιμένα, κεῖται ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἔχει 3718 κατ. Τὰ ἄλλα χωρία τῆς νήσου εἶναι Ἀμπελάκι, Κακαβίγλα, Μούλκι καὶ κυρίως Ἀράτης, κείμενον ἐπὶ τῆς Δ παραλίας ἀπέναντι τῶν ἐρέων Σκαρμαγγᾶ τῆς Ἀττικῆς καὶ χρησιμεύον ὡς ναύσταθμος τοῦ βασιλικοῦ τῆς Ἑλλάδος στόλου· τέλος μνημονευτέα καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Β παραλίας κείμενη μονὴ τῆς Φανερωμένης (μετὰ 21 μοναχῶν). — 2) Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Κύπρου, ἥτις ἔκειτο κατὰ τὸ μέσον τῆς Α παραλίας. Ἰδρύθη κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ Τεύκρου τοῦ Τελαμωνιάδου, καὶ ὡς ἄλλαι πόλεις τῆς νήσου ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ βασιλέων ἐξ ὧν τὴν μεγίστην φήμην ἀπέκτησεν ὁ Εὐαγόρας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Καταστραφεῖσα ὑπὸ μεγάλου σεισμοῦ ἀνωκοδομήθη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἐκηρύχθη πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ ὠνομάσθη Κωνσταντία, ἥς σῶζονται καὶ ἐρείπια πλησίον τοῦ χωρ. Ἀγ. Σεργίου καλούμενα Παλαιὰ Ἀμμόχωστος. [Α.Α.]

Σαλθανδύ (Narcisse Achille κόμης Salvandy). Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς, γενν. 1795 ἐν Κενδόν. Ὑπηρέτησας ἐν τῷ γαλλ. στρατῷ καὶ γενόμενος εἰτα ὑπάλληλος τοῦ κράτους, ἐδημοσίευσεν τὰ μυθιστορήματα Δὲν Ἀλόνζος (1824) καὶ Ισλαορ (1824), ἐπέτυχεν δὲ μᾶλλον διὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου Ἱστορία τῆς Πολωνίας πρὸ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλ. Σοβιέσκυ (1830). Τῷ 1827 ἐγένετο ὑπουργός, παρῆνθ' ὅτε μετ' ὀλίγον, διετέλεσε μέλος τῆς βουλῆς 1830-48, εἰσῆλθε δὲ τῷ 1835 καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν ἀκαδημίαν. Ὑπάρξας δὲ δις ὑπουργός τῆς Παιδείας, διετέλεσε καὶ πρεσβευτὴς ἐν Μαδρίτῃ (1841) καὶ Τορίνῳ (1843) καὶ ἀνυψώθη τῷ αὐτῷ ἔτει εἰς τὴν τάξιν τῶν κομητῶν. Ἀποσυρθεὶς 1848 εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἀπέθανεν τῷ 1856 ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Γραβερὸν τοῦ νομοῦ Eure. [Β.Ε.]

Σαλδίνης (Tommaso Salvini). Ἰτα-

λὸς ἠθοποιός, γενν. 1829 ἐν Μιλάνῳ. Γενόμενος 1845 μέλος θιάσου ἐν Νεαπόλει, ἔλαβε τῷ 1849 μέρος ἐν τῇ προστασίᾳ τῆς Ῥώμης, διὸ καὶ ἐφυλακίσθη ἐν Φλωρεντίᾳ. Εἶτα δ' Σ. ἐνεφανίσθη ἐν Παρισίοις καὶ ἤρρεσεν ἐκτάκτως ἐν τῇ πλήρει μεμετρημένου πάθους παραστάσει ἡρωϊκῶν προσώπων. Ὡς διευθυντὴς δὲ ἰδίου θιάσου ἐπεσκέφθη ἐν τοῖς ὑστερον τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, παντοῦ τυχὼν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. [Μ.Γ.]

Σάλγο-Τάρζαν (Salgo-Tarjan). Κωμόπολις τοῦ σύγγρ. κομητάτου Νεογράνου, ἔχουσα 9478 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν σιδήρου. [Μ.Σ.]

Σάλεμ (Salem, πρρ. Σαίλεμ). Ὄνομα διαφόρων πόλεων τῆς Βορείου ἀμερ. Συμπολιτείας, ὧν αἱ κυριώταται εἶναι: 1) Πόλις ἐν Μασσατσεύσετς, ΒΑ τῆς Βοστώνης, ἔχουσα 30801 κατ. καὶ ἀρχαίαν βιομηχανίαν δέρματος, ὑποδημάτων κλ. — 2) Πρωτ. κομητείας ἐν Νεοτζέρσεϋ, ΝΔ τῆς Φιλαδελφείας μετὰ 5516 κατ. — 3) Πόλις ἐν ὉχάιόΝΑ τῆς Κλεβελάνδης, ἔχουσα 5780 κατ. — 4) Πρωτ. τῆς πολιτείας Ὁρέγον, ἐπὶ τοῦ Οὐίλλιαμτ, ἔχουσα 4515 κατ., πανεπιστήμιον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

— Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῇ Ἰνδοβρεταν. προεδρείᾳ Μάδρας. ἔχει 67710 κατ. τοὺς πλείστους Ἰνδοῦ. [Μ.Σ.]

Σαλέμι (Salemi). Πόλις τῆς Σικελίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρεπάνου, Δ τῆς Μαρσαίας, ἔχουσα 15422 κατ. Ἐνταῦθα ἐκηρύχθη τῷ 1860 ὁ Γαριβάλδης δικτάτωρ τῆς Σικελίας. [Μ.Σ.]

Σαλὲν (Salins). Ὀχυρὰ πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ Πολιγνὺ τοῦ Γαλλικοῦ νομοῦ Ἰόρα, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πουπέ. ἔχει δὲ ἐμπορεδικεῖον, κολλέγιον καὶ βιβλιοθήκην 5392 κατ. ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν σιδηρουργίαν, βυρσοδεψικὴν, ξυλουργίαν καὶ ἀλατούχους πηγὰς αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸν κυριώτατον πόρον τοῦ τόπου. Ἀνήκουσα πρότερον εἰς τὴν κομητείαν Βουργουνδίας, παρεχωρήθη εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς συνθήκης τῆς Νυμβέργης τῷ 1678.

Σαλέπιον καλοῦνται αἱ ῥίζαι διαφόρων εἰδῶν τοῦ Ὀρχεως, φυτοῦ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀρχοειδῶν, περιέχουσαι ἄμυλον ἐπερ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν βλάννης θιζομένης κατὰ τῆς διαρρείας κυρίως τῶν παιδῶν, ἀλλὰ καὶ ποτοῦ ἐν χρήσει ὅντος καὶ παρ' ἡμῖν. [Π.Γ.]

Σαλεϋέρ (Saleyer) ἢ Σιλαϊάρα. Συστὰς εὐφώρων νήσων τῶν Ὀλλανδικῶν Ἀνατολ. Ἰνδιῶν πρὸς Ν τῆς Κελέβης, ὧν μία ἔχει ἐμβ. 635 τχμ. αἱ δὲ ἄλλαι εἶναι

μικραί. Ὅμοι ἔχουσι ἐμβ. 771 τχμ. καὶ 57 000 κατ. Μωαμεθανούς. (Μ.Σ.)

Σάλερνον (Salerno καὶ Λατ. Salernum). Πρωτεύουσα τῆς ὁμων. ἰταλικῆς ἐπαρχίας (5506 τχμ. μετὰ 568541 κατ.) ἐν Καμπανίᾳ, κειμένη εἰς τὴν Β ἀκρὰν τοῦ κόλπου τοῦ Σ. καὶ ἔχουσα 23010 κατ. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα ὡς ἐπὶ πλείστον στενάς καὶ ἀκανονιστοὺς ὁδοὺς πλὴν ἐν τοῖς νεωτέροις τμήμασι, μητροπολιν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ Ῥοβέρτου Γουϊσκάρδου, βασιλικὴν μετὰ κίωνων ἐκ Ποσειδωνίας μετακομισθέντων καὶ 14 ἀρχ. σαρκωμάτων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπόκεινται τὰ ὀστέα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, κλ. Τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως εἶναι ἀρκετὰ ἀκαίων· πλησίον δὲ αὐτῆς ἰδρυθῆσαν πολλὰ βιομηχανικὰ καταστήματα ὑπὸ Ἑλβετῶν. Ὑπεράνω τοῦ Σ. κείνται τὰ ἑρείπια τοῦ φρουρίου τῶν Λογγοβάρδων ἡγεμόνων, ὅπερ κυριεύσας τῇ 1077 ὁ Ῥοβέρτος Γουϊσκάρδος ἐγκατέστησε τὴν κυριαρχίαν τῶν Νορμανδῶν, οὓς διεδέχθησαν οἱ Χοενοσταφυίδαι καὶ εἴτα οἱ τοῦ οἴκου τῆς Ἀνδεγαυίας ἡγεμόνες. Κτισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων ἢ κατ' ἄλλους Τυρρηγῶν ἢ πόλεις ἐγένετο Ῥωμ. ἀποικία τῷ 496 π. Χ., κατὰ δὲ τὴν μέσον αἰῶνα εὖσα πρωτεύουσα Λογγοβαρδικῆς ἡγεμονίας κατέστη περίφημος διὰ τὴν ἐκεῖ ἱατρικὴν σχολήν, ἰδρυθεῖσαν κατὰ τὸν 14 αἰῶνα ὑπὸ Βενεδικτίνων, καταργηθεῖσαν δὲ τῇ 1817. (Μ.Σ.)

Σάλεσι ἢ Καχοσάλεσι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠρωπίων τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Σκάλας Ὠρωποῦ. Κάτ. 722.

Σαλήμ. Ἀρχαιότερον ὄνομα τῆς Ἱερουσαλήμ.

Σάλης (Saale). 1) Ποτ. τῆς Φραγκονίας. θεξίδες παραπόταμος τοῦ Μοίνου, εἰς ὃν ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 111 χμ. παρὰ τὸ Gmünden. — 2) Ποτ. τῆς Τυριγγίας, παραπόταμος τοῦ Ἀλβίου, πηγάζων ἐπὶ τοῦ ὄρους Φίχτελ καὶ ῥέων ἐν γένει πρὸς Β, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 340 χμ. παρὰ τὸ Φάλχερν. Ἡ κοιλὰς αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας τῆς Β Γερμανίας. (Μ.Σ.)

Σάλαγκας. Κοινὸν ὄνομα τοῦ Κοχλίου (βλ. λ.).

Σαλζάνο (Salsjani). Πόλις ἐν τῇ περὶ Τζεβίτ τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Βακού ἐν τῇ Ὑπερκαυκασίᾳ χώρα, ἔχουσα 12 316 κατ. τοὺς πλείστους Τατάρους, σπουδαίαν ἀλιείαν καὶ ἀλυσκὰς. (Μ.Σ.)

Σαλιέρης (Antonio Salieri). Ἰταλὸς μελοποιὸς γενν. τῇ 1750 ἐν Legnano καὶ ἀποθ. τῇ 1825 ἐν Βιέννῃ, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1773 διετέλεσε αὐλικὸς ἀρχιμουσικός. Συνέθεσε 39 μελοδράματα ἐξ ὧν διακρίνονται αἱ Δαναίδες (ἴαν ἐπιτυχόσαι καὶ ὁ Ἀξοῦρ (1778),

δραῶρια καὶ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς συμφωνίας. (Μ.Γ.)

Σαλικίνη, Σαλικυλικὸν ὀξύ. Βλ. Ἰτείνη, Ἰτεῦλικὸν ὀξύ.

Σαλικὸς νόμος. Βλ. Σάλιοι.

Σάλιοι (Salii ἤτοι Χορευταί) ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχ. Ῥώμῃ κυρίως δύο σωματεῖα ἱερέων Πατρικίων, ὧν τὸ μὲν προωρισμένον διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Ἀρεως (Mars Gradivus) ἔχοντες τὸ ἱερόν του ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου, τὸ δὲ προωρισμένον διὰ τὴν τοῦ Κυρίνου, ἐπὶ τοῦ Κυριναλίου. Οἱ πρῶτοι, ὄντες καὶ οἱ γνωστότεροι, ἐλάτρευον τὸν Ἀρη κυρίως κατὰ Μάρτιον διὰ πεμπῆς καὶ ὀπλίτου χοροῦ, ψάλλοντες ἄσματα ὧν τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἀρχαῖστα μνημεῖα τῆς Λατινικῆς γλώσσης. (Θ.Μ.)

Σάλιοι ἐκαλοῦντο ἐκεῖνοι οἱ Φράγκοι οἵτινες ἀπὸ τοῦ Γ' αἰῶνος κατέωκον ἐπὶ τοῦ κάτω Ῥήνου μέχρι τῆς θαλάσσης. Οὗτοι εἶχον ἴδιον δίκαιον, ὅπερ κατεγράφη ἐν ἐλλεινῇ λατινικῇ γλώσσῃ μεταξὺ 486 καὶ 496 μ. Χ., συνεπληρώθη δὲ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν βασιλέων Χλοδοβίκου, Χιλδεβέρτου καὶ Χλοταρίου. Ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ Σαλίου ἢ Σαλικῶ τούτου νόμου εὐρηγνται καὶ ὅροι τεχνικοὶ καλούμενοι Glossae Malbergicae ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τῶν Φράγκων πρὸς ἐξήγησιν τοῦ λατινικοῦ κειμένου. Ἡ ἐν τῷ Σαλικῷ νόμῳ ἐπικρατοῦσα ἀρχὴ νὰ ἀποκλείηται τῆς κληρονομίας τὸ θῆλυ γένος, μετέβη ὕστερον καὶ εἰς τὰς περὶ διαδοχῆς διατάξεις τῆς Φραγκικῆς καὶ Γαλλικῆς μοναρχίας· ἐν Γερμανίᾳ εἶχε μόνον περιορισμένον κύρος. — Περί τῶν Σαλίων βασιλέων βλ. Γερμανία ἐν τόμ. Γ' σ. 246 β.

Σαλισβουρῆς. Βλ. Σάλσβουρ.

Σαλίτης. Βλ. Μαλακόλιθος.

Σαλιχλή. Κωμόπολις μεσόγειος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῷ σαντζακίῳ Σαρουχάν τοῦ βιλαετίου Ἀϊδινίου, Α τῆς Σμύρνης μεθ' ἧς ἐνοῦται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Σμύρνης-Φιλαδελφείας. Κειμένη δὲ πρὸς Α τοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς εὐρισκόμενου Κασαμπά ἢ Δουργυτλο ἀριθμεῖ περὶ τὰς 7000 κατοικ. ἐν οἷς καὶ 200 Ἑλλήνας ἐξαρτωμένους ἐκκλησιαστικῶς ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Φιλαδελφείας· πλησίον αὐτῆς πρὸς Ν ὑπάρχουσι τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σάρδεων (βλ. λ.). (Μ.Χ.)

Σαλλούστιος. 1) Gajus Sallustius Crispus, διάσημος Ῥωμαῖος ἱστορικός γεννηθεὶς τῇ 86 π. Χ. ἐν Ἀμιτέρνῳ τῆς Σαβίνης ἐκ διακεκριμένης δημοτικῆς οἰκογενείας. Διήγαγε κατὰ τὴν νεότητά αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀκολάστως ὅτε συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Μίλωνος ὡς μοιχὸς μετὰ τῆς συζύγου του Φαύστης ἐτάχθη ἐκ πείσματος ἐν τῇ

δημοτική φρατρία τῇ ὑπὸ τοῦ Μίλωνος πολυ-
μουμένη· ἐγένετο δὲ ταμίης καὶ εἶτα δή-
μαρχος ἐλθὼν ἀρωγὸς εἰς τὰς ἐμπαθεῖς
ἐνεργείας τοῦ Κλωδίου. Κατὰ δὲ τὸν θάνα-
τον τούτου ἔλαβε μέγα μέρος ἐν ταῖς τα-
ραχαῖς αἰτίνας ἐξεργάσασθαι τότε ἐν Ῥώμῃ,
καὶ ἀπειλίσθη εἶτα τῆς συγκλήτου ἕνεκεν
ἀνηθικότητος ὡς λέγεται. Τότε μεταβλήθη
εἰς μυστικὸν πράκτορα ἐν Ῥώμῃ τοῦ Καί-
σαρος ὃν ἐπεσκέφθη ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ
τῷ 50, καὶ οὕτως τῇ ἐνεργείᾳ διωρίσθη
πάλιν ταμίης τῷ 48 καὶ πραιτωρ τῷ 46
καὶ ὡς τοιοῦτος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πό-
λεμον τῆς Ἀφρικῆς· γενόμενος τῷ 45 ἀν-
θύπατος τῆς Νομαδικῆς ἐλεγκάτης ταύτην
καὶ ἐπανήλθεν εἰς Ῥώμην πλήρης θησαυ-
ρῶν, δι' ὃ καὶ κατηγορηθεὶς ἐπὶ καταπίεσει
τῆς ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐπέ-
τυχε χάρις εἰς τὸν Καίσαρα νὰ ἀθωωθῇ
ἀλλ' ἐγκατέλειπεν ἔκτοτε τὸ πολιτικὸν στά-
διον. Ἀνεγείρας ἐπὶ τοῦ Κυριναλίου λόφου
μεγαλοπρεπὲς μέγαρον μετὰ περιφάνων κή-
πων κατέγεινεν ἐκεῖ περὶ τὴν συγγραφὴν
τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας καὶ ἀπέθανε περὶ
τὸ 36 π. Χ. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ Σ. ἦτο
Ἱστοριῶν Βιβλία 5 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ
Σύλλα μέχρι τῆς συνωμοσίας τοῦ Κατιλίνα,
οὕτως δυστυχῶς μόνον ἀποσπάσματα σώ-
ζονται· προσέτι ἔγραψε περὶ τῆς Συνωμο-
σίας τοῦ Κατιλίνα καὶ τοῦ Πολέμου τοῦ
Ἰουγούρθα καὶ 2 Ἐπιστολάς πρὸς τὸν Καί-
σαρα τὴν μὲν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ μετὰ
τὴν διάβασιν τοῦ Ῥουβίκωνος εἰς Ῥώμην,
τὴν δὲ μετὰ τὴν μάχην τῆς Φαρσάλου, θεω-
ρητέας ὡς πολιτικούς λιβελλοὺς γραφέντας
τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος. Ἄπαντα
ταῦτα ἐπαινοῦνται διὰ τὴν δύναμιν καὶ
τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ὅρους, τὴν διαύγειαν ὡς
καὶ τὸ πρακτικὸν ὅμα καὶ ἐπιστημονικὸν
πνεῦμα πολιτικοῦ ἀνδρὸς οὕτως αἱ δημο-
γραφίαι αἱ ἐγκατεσπαρμένα· ἐντὸς εἰσὶ πρό-
τυπα εὐγλωττίας ἐμβριθοῦς καὶ συνεπτυγμέ-
νης, ἀλλὰ ψέγονται διὰ τὸ μεροληπτικόν,
τὰ ἐπιτηδες χάσματα καὶ παραλείψεις, καὶ
διὰ τὴν ἐξεζητημένην τάσιν πρὸς ἐκφρά-
σεις καὶ τύπους ἀπηργαιωμένους. Αἱ ἐκ-
δόσεις τοῦ Σ. εἰσὶ παμπόλλαι ἀπὸ τῆς ἐν
Ῥώμῃ τῷ 1470 γενεμένης καὶ τῶν νεωτά-
των ὑπὸ Jacobs (9η ἐκδ. Βερολ. 1886)
Jordan (γ' ἐκδ. 1887 αὐτ.) καὶ Eussner
(1887), ὡς καὶ αἱ μεταφράσεις εἰς πλείστας
τῶν νεωτέρων γλωσσῶν· ὁ γάλλος Debrosses
κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐποίησεν ἐξαι-
ρέτους μελέτας ἐπὶ τοῦ Σ. Πρὸς καὶ Bel-
lezza, Dei fonti e dell' autorità storica
di S. (Mil. 1891). — 2) Secundus S.
Promotus, φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ
τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος γενν. ἐν Γαλατία.
Διορισθεὶς ἐπαρχος τῆς Γαλατίας ἐπὶ Κων-
σταντίου ὅστις ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν κα-

τόπτευσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ ὡς ἐν ἐξορίᾳ δια-
τρίβοντος ἐν Παρίσις, προσεκλήσατο ὁμοῦς
μετ' ὀλίγων τὴν φιλίαν τοῦ τελευταίου, ὅστις
αὐτοκρατορήσας διώρισεν αὐτὸν ἐπαρχον τῆς
Ἀνατολῆς ἀνυψώσας αὐτὸν εἶτα ὑπάτον
τῷ 363. Ἠκολούθησε τὸν Ἰουλιανὸν κατὰ
τὴν ἐκστρατείαν τοῦ ἐναντίον τῶν Περσῶν
καὶ ἀπέθανε περὶ τὸ 370· εἰς τούτον ἀπο-
δίδεται (ὑπὸ ἄλλων ἀποδιδ. εἰς ἕτερον Σ.
ἐκ Συρίας ἀκμάσας περὶ τὸ 500 μ. Χ.)
πραγματεία ἑλληνιστὶ γεγραμμένη περὶ
θεῶν καὶ κόσμου, διακρινομένη διὰ τὸ ὕψος
καὶ τὰς ἰδέας καὶ ἐκδοθ. κυρίως ὑπὸ Orelli
ἐν Ζυρίχῃ τῷ 1821. [B.E.]

Σαλμανάσσαρος. Ὄνομα βασιλέων
τινῶν τῆς Ἀσσυρίας. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ.
B' σ. 624,9 (Σ. ὁ Α'), σ. 625 α' (Σ. ὁ Β')
καὶ σ. 626 α' (Σ. ὁ Δ').

Σαλμάσιος (Claude de Saumaise
γνωστὸς ὑπὸ τῷ Λατ. ὀνόματι Salmasius). Διά-
σημος φιλόλογος καὶ πολυίστωρ γενν. τῷ 1588
ἐν Semur τῆς Γαλλίας ἐκ πατρὸς δικαστοῦ
καὶ ἑλληνομαθοῦς ἀνδρὸς καὶ ἀποθ. τῷ 1655
ἐν Σπὰ τῶν Κάτω Χωρῶν. Σχετισθεὶς νεα-
ρὸς ὢν μετὰ τοῦ Κασαυδῶνος καὶ τοῦ Πρου-
τέρου ἐσπούδασεν ὅλας τὰς ἐπιστήμας (λα-
τρικὴν, νομομαθειαν, θεολογίαν, ἱστορίαν καὶ
ἀρχαιομαθειαν) καὶ ἔμαθε μόνος τὴν περσι-
κὴν, χαλδαϊκὴν, ἀραβικὴν καὶ κοπτικὴν γλῶσ-
σιν ποιήσας προσέτι διαφόρους περιηγήσεις.
Ἀσπασθεὶς δὲ τὰ δόγματα τῶν διαμαρτυρομέ-
νων ἐγκατέστη ἐν Ὁλλανδίᾳ ὅπως ἐξασκήσῃ
ταῦτα ἐλευθέρως, ἰδίως ἐν τῇ πόλει Λουδβονίᾳ
τῷ Βαταβικῷ ἐνθα ἀπῆλθε παγκοσμίῳ φήμῃς
ὡς καθηγητῆς ἀπὸ τοῦ 1631 γενόμενος περι-
ζήτητος καὶ ὑπὸ πολλῶν ἡγεμόνων. Μετὰ τὰς
ματαιὰς προσπάθειάς τοῦ Ρισελιέ καὶ τοῦ
Μαζαρίνου ὅπως προσελκύσωσιν αὐτὸν εἰς
Γαλλίαν ἔγραψεν ἀπολογίαν ὑπὲρ τοῦ κατα-
τομηθέντος Καρόλου Δ' βασιλέως τῆς Ἀγ-
γλίας κατὰ παρακίνησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ με-
τέπειτα Καρόλου τοῦ Β', τοῦ 1650 ὅπερ περιή-
γαγεν αὐτὸν εἰς δεινὰς ἐριστικὰς διατριβὰς
μετὰ τοῦ Μιλτωνος· δυσχεστερηθεὶς δὲ προσ-
έτι διὰ τοῦτο μετὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐν
Ὁλλανδίᾳ τῷ 1650 ἀπῆλθεν εἰς τὴν αὐτὴν
τῆς βασιλείας Χριστίνης τῆς Σουηδίας, ὅθεν
ἐπέστρεψεν εἰς Ὁλλανδίαν μετὰ ἐν ἔτος.
Ἐξέδωκε μετ' ἐξαιρέτων σχολίων ἰδίως τὸν
Φλῶρον (1609), τοὺς Scriptores Historiae
Augustae (1620), ἐκ τοῦ Τερτυλλιανοῦ De
pallio (1622), Ἀχιλλέα Τάτιον (1640)
καὶ Σωλῆρον (1629) καὶ ἔγραψε πάμπολλα
ἀρχαιολογικὰ καὶ γραμματικὰ μὴ ἀπηλ-
λαγμένα ὁμοῦς τὰ πλείστα ὕβρευν καὶ παρα-
κεινδυνευμένων δοξασίων αἰτίνας ἀσχημί-
ζουσι τὸ ὕψος τοῦ ἄλλως σοφοῦ ἀνδρός.

Σαλμουδησός καὶ Ἀλμουδησός ἐκα-
λεῖτο τὸ πάλαι πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐ-

ξένου πόντου ως καὶ ἅπαντα ἡ περὶ αὐτὴν χώρα ἀπὸ τῆς Θυνιάδος ἀκρας μέχρι τοῦ Βοσπόρου. Παρ' αὐτὴν πιθανῶς κεῖται ἡ σημερινὴ πόλις Μήδεια. [Α.Λ.]

Σαλμωνεύς. Γιὸς τοῦ Αἰέλου καὶ τῆς Ἐναρέτης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Σισύφου. Γεννήσας ἐκ τῆς Ἀλκιβιάδος τὴν Τυρώ ἤλθεν ἐκ Θεσσαλίας εἰς Ἡλιζὺ ἐνθα ἐκτίσθη πάλιν Σαλμώνων. Μεταγενέστεροι ὡς ὁ Ἀπολλόδωρος καὶ ὁ Βιργίλιος ἀναφέρουσιν ὅτι ἐπαρθεὶς ἐπὶ τῇ δυνάμει του ἠθέλησε νὰ ἀντιμετρηθῇ πρὸς τὸν Δία καὶ μιμούμενός τιν κεραυνὸν καὶ τὰς ἀστράπας ἐκύλιε μετὰ κρότου ἐπὶ σιδηρᾶς γεφύρας ἄρμα ἐξ οὗ ἐξεσφενδόνειζεν ἀντημένας βάραις μέχρις οὗ ὁ Ζεὺς ὅπως τιμωρήσῃ τὴν ἀσεβειάν του ἐκεσφένονταν αὐτὸν ῥίψας εἰς τὸν Τάρταρον.

Σαλὸν (Chalons). 1) Ch. sur Saône, πρωτ. διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Saône-et-Loire, κειμένη ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῆς Κεντρικῆς διώρυχος μετὰ τοῦ Σῶνῃ ποτ. ἔχει 24 294 κατ., σπουδαιότατον ἐμπόριον παντοίων προιόντων τῆς χώρας καὶ τῆς ποικίλης βιομηχανίας τῆς πόλεως. Περιβαλλόμενον ἀκόμη ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὄχυρωμάτων καὶ τείχους διαφύκει ἀρχαιοτήτας τινὰς τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ πόλις Cabillonum καλουμένη καὶ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Αἰδύων κειμένη διέτρεξε ἤδη ἀκμαῖον ἐμπόριον Ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτο ἔδρα ἐπισκόπου. — 2) Ch. sur Marne, πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Μάρνη, κειμένη ἐν τῇ Δ μέρει τῆς Καμπανίας 173 χμ. Α τῶν Παρισίων. Περιβάλλεται ὑπὸ τειχῶν. διορρέεται δὲ ὑπὸ 2 βραχίονων τοῦ Μάρνη εὗς ζυγνύουσιν 22 γεφύραι. ἔχει 25 854 κατ., στενὰς ἀλλὰ κανονικὰς ὁδοὺς, πολλὰ δὲ ὀρχαιοπρεπῆ κτίρια, ὧν ὠραιότερα εἶναι ἡ μητρόπολις καὶ ὁ ναὸς τῆς Παναγίας. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ μετὰ τῶν ἄλλων περιφημὸν βιοτεχνικὴν σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον, ὡς καὶ διαφόρους ἐπιστημονικὰς κλ. ἐταιρίας. Ἡ βιομηχανία τῆς πόλεως κατεργάζεται κυρίως δέρματα, βάμβακα καὶ λίνον, ἀκμάζει δὲ καὶ ἡ κηπουρικὴ καὶ ἡ ἀμπελοουργία. Μέγιστον δ' εἶναι τὸ ἐμπόριον τοῦ Καμπανίτου εἴναι, οἷτου κλ. εἶναι τὸ ἀρχαῖον Catalaunum παρὰ τὸ ὁποῖον συνέβησαν διάφοροι μάχαι, καὶ δὴ κυρίως ἡττήθη ἐνταῦθα ὁ Ἀτίλλας τῷ 451 (βλ. Καταλαυνικά πεδία)· πολλάκις ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη ἡ πόλις κατὰ τοὺς ἐν Καμπανία πολέμους. Περιφημον κατέστη τὸ στρατόπεδον τοῦ Σ., ὅπερ ἵδρυσεν Ναπολεὼν ὁ Γ' τῷ 1856 πρὸς ΒΔ τῆς πόλεως ἐν ἀποστάσει 24 χμ. ὡς κέντρον τῶν γαλλ. στρατευμάτων. [Μ.Σ.]

Σαλὸν (Salon). Πόλις τῆς περιφερείας Αἰξ τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἐκβολῶν τοῦ Ροδά-

νου (Bouches du Rhône). Ἀπέχουσα 33 χμ. ΒΔ τῆς πόλεως Αἰξ καὶ ἀρχαιοτάτη οὖσα ἔχει ὠραίαν ἐκκλησίαν κτισθεῖσαν ὑπὲ τῶν Ναϊτῶν, καὶ 8 465 κατοίκους ἀσχολομένους κυρίως εἰς τὴν μεταξουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ἐλαίων. Ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ὁ ἀστρολόγος Νουστράδαμος. [Μ.Σ.]

Σαλούτσο (Saluzzo καὶ γαλλ. Saluces). Πρωτεύουσα περιφερείας τοῦ ἰταλ. νομοῦ Cuneo ἐν τῷ Πεδεμοντίῳ μετὰ τῶν ποταμῶν Πάδου καὶ Βαραῖτα. Οὖσα δὲ ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει ὠραῖον καθεδρικὸν ναόν, καλλέγιον, παλαιὸν φρούριον, ἀνάκτορον τῶν ποτὲ δμωνύμων μαρκιῶνων καὶ 9 716 κατ. ἀσχολομένους εἰς τὴν μεταξουργίαν καὶ ἄλλην βιομηχανίαν. Ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρξε πρωτεύουσα ἐμωνύμων μαρκιωνίας ἀπὸ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος περιελθούσης τῷ 1529 εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Φραγκίσκον τὸν Δ', τῷ δὲ 1601 παραχωρηθεῖσας ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Δ' πρὸς τὸν δούκα τῆς Σαβοΐας ἀντὶ ἄλλων κτήσεων. [Μ.Σ.]

Σαλούχου. Χωρίον τοῦ δήμου Αὐλίδος τῆς ἐπαρχ. Θηβῶν, ἔχον 120 κατ. [Μ.Σ.]

Σάλπα. Βλ. Σπαρίδα.

Σάλπη. Βλ. Χιτωνοφόρος.

Σάλπιγξ. Μουσικὸν ὄργανον μετάλλινον ἤδη παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἑλλήσιν εὕρισκόμενον, συνιστάμενον δ' ἐκ σωλήνος βαθυμήδων εὐρυστόμων καὶ ἀπολήγοντος εἰς χροασίδος στόμα. Ἐθεωρεῖτο ὡς ἐφεύρεσις τῶν Τυρρηνῶν, εἰς εὖς ἐδόθη κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκαλεῖτο δὲ διὰ τοῦτο καὶ ἀπλῶς Τυρρηνικὴ παρὰ ποιηταῖς. Ὡς δὲ καὶ τὸ παλαιὸν ἀναφέρονται ἤδη σάλπιγγες διαφόρων εἰδῶν καὶ σχημάτων, οὕτω καὶ νῦν ὁ περίπου 2 μ. μήκος ἔχων σωλήν συστρέφεται εἰς πρὸς εὐκολώτερον χειρισμὸν τοῦ ὄργανου. Τὸ ὄψος τῶν τόνων παρὰ τῇ Σ. παράγεται διὰ διαζέρου σχηματισμοῦ τῶν χειλέων καὶ τῆς πνοῆς. Ἐγένοντο ὁμῶς καὶ ἀπόπειραι κατασκευῆς Σ. μετὰ πλῆκτρων πρὸς παραγωγήν οἰσθητοῦ τόνου, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν σημερινὴν μορφήν τοῦ χρωματικῆς κέρατος (βλ. Κέρας μουσικόν). [Ο.Μ.]

Σάλσδορυ (Salisbury ἢ New-Sarum καὶ Λατ. Sorbiodunum καὶ εἰς Sarisberia). Πόλις πρωτεύουσα τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Οὐίλτς καὶ ἔδρα Ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Αἰβόν καὶ τῆς διώρυχος τῆς ἀγοῦσης ἀπὸ Σ. εἰς Σαυθάμπτον κειμένη. ἔχει δὲ μεγαλοπρεπὴ καθεδρικὸν ναὸν γοτθικοῦ ρυθμοῦ τοῦ ἔτους 1283, μαυετήριον καὶ 15 980 κατ. ἀσχολομένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν μαχαρῶν, μαλλίνων ὑφαγμάτων καὶ τριχάπτων. [Μ.Σ.]

Σάλτσβουργ ἐξελλήν. καὶ Σαλτσβουργς (Robert Gascoigne Cecil μαρκήσιος of S.). Ἄγγλος πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ νῦν πρωθυπουργὸς γενν. τῷ 1830 ἐν Hatfield. Καταγόμενος ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἐπὶ Ἑλισάβετ μεγάλου θησαυροφύλακος Σέσιλ (Cecil) ἐσπούδασεν ἐν Ἡτον καὶ Ὁξφόρδῃ μεθ' ὃ τῷ 1853 ἐξελέγη συντηρητικὸν μέλος ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων, ἐνθα διεκρίθη διὰ τὸ πνεῦμα, τὰς γνώσεις καὶ τὴν ῥητορικὴν ἐτοιμότητα. Γενόμενος ὑποκόμης Cranbourne τῷ 1865 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τῷ 1868 κληρονομήσας ἀπὸ τοῦ πατρὸς τὸν τίτλον τοῦ μαρκησιου, διετέλεσεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1866-67 ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἰνδίκων ὑποθέσεων καὶ πάλιν τῷ 1873-1878. Κατέστη ἰδίως γνωστὸς εἰς τὴν Ἀνατολήν διε κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1876 ἤλθεν ὡς πληρεξούσιος τῆς Ἀνάστης εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει συνδιάσκεψιν τῶν πρέσβων ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς μεταρρυθμίσεων ἐν Τουρκίᾳ, ἥτις ὡς γνωστὸν ἀπέτυχε. Τῷ δὲ 1878 ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν παρευρέθη ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ Βερολίνου μετὰ τοῦ Βηκονσφίλδ μεθ' οὗ τὸν θάνατον ἐγένετο ἡγήτης τῆς συντηρητικῆς μερίδος ἐν τῇ βουλῇ τῶν Λόρδων. Μετὰ τὴν πώσιν τοῦ ὑπουργείου Ἰλαστῶνος κατ' Ἰούνιον τοῦ 1885 ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀξίωμα πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν μέχρις Ἰαν. 1886, καὶ πάλιν ἀπὸ Αὐγούστου 1886 μέχρι τοῦ 1892 ὅτε ἐνώπιον τῆς πλειονοψηφίας τῶν φιλελευθέρων ἠνωμένων μετὰ τῶν Ἰρλανδῶν αὐτενομιστῶν ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ. Μετ' οὗ πολὺ ὁμως ἀνῆλθεν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν εἰς ἣν διατελεῖ μέχρι σήμερον. [B.E.]

Σάλσολα. Βλ. Χηνοποδιώδη.

Σάλτα (Salta). Ἐπαρχία ἐν τῷ Β μέρει τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, συνορεύουσα πρὸς τὴν Χιλῆν, ἔχουσα ἐμβα. 128 266 τ.χμ. καὶ 162 χιλ. κατ. Μόνον τὸ Δ τμήμα εἶναι πεδινόν, τὸ δὲ Δ ὀρεινόν καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν Κορδιλιερῶν μετὰ κορυφῶν 6 000 μ. — Ἡ πρωτεύουσα Ἀγ. Μιχαήλ τῆς Σ. κεῖται ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Λέρμας, εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ περ. 20 χιλ. κατ. καὶ ἑκατὼς σπουδαῖον ἐμπόριον κυρίως μετὰ τῆς Βολιβίας. [M.S.]

Σάλτσα. Βλ. Γερμανοὶ ἱππῶται.

Σάλτσαχ (Salzach). Παραπόταμος τοῦ Ἰνν, πηγάζων εἰς τὴν ΒΔ γωνίαν τοῦ δουκάτου Σαλτσβουργ, ὅπερ διαρρέει σχηματίζων κατωτέρω τὰ μεταξὺ Ἀνω Βαυαρίας καὶ Ἀνω Αὐστρίας ὄρια, ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 221 χμ. εἰς τὸν Ἰνν. [M.S.]

Σαλτσβέδελ (Salzwedel). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ πρῶστικῷ νομῷ Μαγ-

δεβούργου, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἰέτσε, ἔχουσα δὲ 9 008 κατ., διάφορα ἀρχαῖα κτίρια καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Ἰδρύθη ἤδη τῷ 550 ὑπὸ τῶν Σαξόνων, Κάρολος δὲ ὁ μέγας ἱδρυσεν ἐνταῦθα φρούριον καὶ κατέστησε τοῦτο ἔδραν κομητῶν. Ἐν τοῖς ὕστερον ἡ πόλις διετέλεσε μέλος τοῦ Ἀνσεατικοῦ συνδέσμου. [M.S.]

Σαλτσβούργον (Salzburg). Δουκάτον τοῦ Αὐστριακοῦ στέμματος, κείμενον μεταξὺ Τυρόλου καὶ Ἀνω Αὐστρίας, περιλαμβάνον δὲ 7152 τ.χμ. μετὰ 173 510 κατ. Πληροῦται ὑπὸ τῶν Ἀλπεων (ἐν τῷ Ν τμήματι ὑπὸ τῶν Ὑψηλῶν Ταύρων μετὰ τοῦ Grossenediger ὕψους 3673 μ. καὶ τοῦ Wiesbachhorn 3578 μ.), ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Σάλτσαχ. Πλουσιώτατον εἰς φυσικὰς καλλονὰς ἔχει περιφόμενος κοιλάδας τὰς καλουμένας Πινταγάου, Πογγάου, Σαλτσαχάου, Λουγγάου κ.κ., ἀπειροὶ δὲ εἶναι αἱ πολλαὶ λίμναι καὶ καταρράκται. Μόνον 9.18 % τοῦ ἐδάφους εἶναι ἀγροί, 8.6 δὲ λειμῶνες καὶ κῆποι, 29 βοσκαί (διδ καὶ ἐκμαζεῖ ἡ κτηνοτροφία) καὶ 32.4 καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Εἰς τὰ ὄρη εὕρηται πολὺ δρυκτὸν ἄλας (κυρίως ἐν Ἀλλαίν), πρὸς δὲ χρυσός, χαλκός, σίδηρος, μάρμαρον καὶ γύψος. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι σημαντική.

— Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα (τὸ ἀρχαῖον Iuvavum) κεῖται ἐπὶ τοῦ Σάλτσαχ περὶ τὰ ὄρη τοῦ Μοναχῶ καὶ τοῦ Καπουκινῶ ἐν ὠραιστάτῃ θέσει. ἔχει 27 244 κατ., πολυαριθμοὺς δὲ ναοὺς καὶ ἀνάκτορα, κυρίως ἐκ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος. Εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ 1623-1810 πανεπιστημίου ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Μότσαρτ. Οἱ κάτοικοι διατηροῦσι βιομηχανίαν τινά. Εἰς τὰ περὶχωρα κεῖνται πολλὰ ἐπαύλεις καὶ ἀνάκτορα.

Ἡ ἐπισκοπὴ Σαλτσβουργοῦ ἱδρύθη τῷ 739 ὑπὸ τοῦ Βονιφατίου καὶ ἐγένετο μετ' ὀλίγον ἀρχιεπισκοπὴ. Τῷ 1803 ἐξελαικεύθη καὶ ἐδόθη ὡς ἐκλεκτοράτον εἰς τὸν ἀρχιδούκα Φερδινάνδον ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὴν Τσokάνην. Μετὰ διαφόρους τύχας περιήλθε τῷ 1815 πάλιν εἰς τὴν Αὐστρίαν. [M.S.]

Σαλτσβρουν (Salzbrunn). Κομὸπολις τοῦ πρῶσαικοῦ νομοῦ Βρεσλαυίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ Βαλζεμβούργου, ἔχουσα 3 641 κατ. καὶ ἀλκαλιούχα ὕδατα, ἅπερ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος πολλοὶ νοσοῦντες. [M.S.]

Σαλτσκαμμεργούτ (Salzkammergut) καλεῖται χώρα τῶν αὐστριακῶν Ἀλπεων, ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ περιλαμβάνουσα τὴν περὶ τὴν ἄνω Τράουν χώραν ἐν τῇ Ἀνω Αὐστρίᾳ, Στυρίᾳ καὶ Σαλτσβούργῳ (περ. 2 350 τ.χμ.), ἐν στενωτέρᾳ ὁμως ἐννοεῖται περριζομένη εἰς τὰ περὶχωρα τῶν λιμνῶν τῆς Ἀνω Αὐστρίας περὶ τὴν πόλιν Ἰσλ, πλουσιωτάτῃ δὲ οὐσας φυσικὰς καλλονὰς.

Σάλτομαν (Christian Gotthief Salzmann). Παιδαγωγός, γενν. 1744 ἐν Sommerda, ιδρύσας δὲ 1784 ἐν τῷ κτήματι τοῦ Schnepfenthal πλησίον τῆς Γότας παιδαγωγεῖον, ὅπερ ταχέως περιήλθεν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Ἀπέθανε τῷ 1811, ἐδημοφύσε δὲ σειρὰν παιδαγωγικῶν ἔργων, ἅτινα ἀπρέπουσιν ἐπὶ σαφηνείᾳ καὶ πρακτικῷ νουεματι. [B.E.]

Σάλφελδ (Salfeld). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν Σαξονίᾳ-Μαϊνίγγῃ, ἔχουσα 9 801 ατ., ἀνάκτορον, ἐρείπια φρουρίου τῶν Σόρων καὶ γνωστὴ διὰ τὴν ἐνταῦθα μάχην τοῦ 806 μεταξὺ Πρώσων καὶ Γάλλων. [M.S.]

Σαλωμός. Βλ. Ἀττακεύς.

Σάλων ἢ Σαλῶναι (Salona). Πόλις τῆς Δαλματίας καὶ πρωτεύουσα αὐτῆς ἐπὶ Ρωμαίων, ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ Πάλατο 6 χμ. πρὸς Δ. Εἶναι δὲ διάσημος ὡς πατρίς τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ὅστις παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου ἦλθε πάλιν αὐτόθι νὰ ἡσυχάσῃ, ἐνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 313 μ. Χ. Μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων αὐτοῦ, τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ κλ. ὥζονται· εἰσέει ἐνταῦθα. [A.A.]

Σάλωνα. Βλ. Ἀμρίσσα.

Σάμαι. Βλ. Λάππαι.

Σαμαίων δῆμος τῆς Κεφαλληνίας. ἔχει 5 427 κατ. κατοικοῦντας εἰς 23 χωρ. ὧν μεγαλύτερα εἶναι Αἰγιαλὸς Σάμης (πρωτεύουσα), Βλαχᾶτα, Διγαλέβο, Ζερβᾶτα, Ιουλαῖα, Τσακαρισιάνου καὶ Χαλιωτᾶτα. Ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ἀρχ. πόλεως Σάμης.

Σαμακόδιον. Πόλις τῆς Θράκης ἐσθόγειος ὑπαγομένη εἰς τὴν ὑποδιόκῃσιν Ἰμβρίαις. Κατοικεῖται ὑπὸ 5 000 Ἑλλήνων. Ιατρὶς τοῦ εὐεργέτου Ξενοκράτους ἱατροῦ. Παράκεινται μεταλλεῖα. [Σ.Σ.Σ.]

Σαμανά. Χερσόνησος κατὰ τὰ Ν μέρη τῆς νήσου Ἀίτις, μετὰ ἑμουνύμου ἢ πλημύστερον Ἀγ. Βαρβάρας τῆς Σ. καλουμένης πόλεως, ἣτις ἔχει λαμπρὸν λιμένα καὶ 6 000 κατ. [M.S.]

Σαμανίδαι. Βλ. Περσία ἐν τ. Ε' σ. 117 β.

Σαμαντᾶ. Κώμη τῆς Ἡπείρου μετὰ 200 εἰκων. Ἀπέχει 8 1/2 πρὸς τὸ ΒΑ τοῦ ἡμιμέσου Κενταυτοῦ καὶ κεῖται ἐπὶ ὄρεινῆς κώμας τοῦ ὄρους Στουγάρα.

Σαμάρ (Samar). Νῆσος ἐκ τῶν Φιλίππινων, ἔχουσα ἐμβ. 13 386 τχμ. καὶ 85 386 κατ. Πρωτεύουσα εἶναι Καθαλόγγα ἐπὶ τῆς Δ παραλίας. [M.S.]

Σαμαρά. Χωρ. τοῦ δήμ. Φαλαισίας τῆς ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως 1 1/2 ὥρ. πρὸς Δ τοῦ Λεονταρίου, μετὰ 316 κατοίκων.

Σαμάρ (Samara). Κυβερνεῖον τῆς ΝΑ Ῥωσίας ἔχον ἐμβ. 151 047 τχμ. καὶ 2 284 500 κατ., διαρρέομενον δὲ ὑπὸ τοῦ Σαμάρ ποτ. τοῦ ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Βόλγαν ὅστις ἀποτελεῖ τὰ Δ σύνορα. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς διαφορωτάτους λαούς, εἶναι γεωργία, κτηνοτροφία καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς εἰς τὰ κεντρικώτερα κυβερνεῖα, πρὸ πάντων σίτου, λίπους, δερμάτων, καπνοῦ, κλ. Διαιρεῖται εἰς 7 περιφέρειας. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποτ. Σαμάρ εἰς τὴν Βόλγαν, εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 96 898 κατ. καὶ εἶναι σπουδαιότατον κέντρον τοῦ ἐμπορίου. [M.S.]

Σαμαράγγ (Samarang). Πρωτεύουσα ὁλλανδ. τοποτηρητείας ἐπὶ τῆς νήσου Ἰάβας καὶ δὴ ἐπὶ τῆς Β παραλίας ταύτης, ἐν ἐλώδει θέσει. Εἶναι κέντρον ἐμπορίου ἐξαγωγῆς καὶ ἔχει 79 919 κατ. ὧν 11 282 Σιναι.

Σαμάρεια (ἐκ τοῦ Ἑβρ. schomron = σκοπία). Πόλις ἐν τῇ μέσῃ Παλαιστίνῃ, 10 χμ. ἀπέχουσα ΒΔ τῆς ἀρχαίας Συγέμ καὶ ἐπὶ ἀπόμεμονωμένου κώνου κειμένη. Κτισθεῖσα κατὰ τὸ δευτέρου ἡμισιοῦ τοῦ Ι' π. Χ. αἰῶνος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀμρὶ ὑπῆρξεν ἕκτοτε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ τοῦ ἐπωνομασθέντος καὶ Σ.· καταστραφεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Σάργωνος τῷ 722 π. Χ. ἔλαβεν ἄσσυρλους ἀπείκους οἵτινες ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ἰθαγενῶν στοιχείων συνεχωνεύθησαν εἰς τὸν λαὸν τῶν Σαμαρειτῶν. Ὑστερον δὲ Σ. ὠνεμάσθη πᾶσα ἐκείνη ἡ χώρα ἢ ὀριζομένη πρὸς Β ὑπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἣτις καὶ ἀπετέλει τὸ μέσον τῆς Δυτ. Παλαιστίνης· ἡ πόλις δὲ καταστραφεῖσα πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἀσμοναίου Ἰωάννου Ἰρκανοῦ τοῦ Δ', ἀνεκτίσθη μετ' οὐ πολὺ καὶ εἰτα ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Δαγούστου εἰς Ἡρώδη τὸν Μέγαν ὅστις αὐξήσας αὐτὴν καὶ καλλωπίσας διὰ νυκτὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὠνόμασε πρὸς τιμὴν τούτου Σεβαστήν· ἐκ ταύτης ἐξηγεῖται τὸ σημερινὸν ὄνομα τοῦ πτωχικοῦ χωρίου Σεβαστιγέ, τοῦ ἐκτισμένου παρὰ τὰ λείψανα τῶν Ῥωμ. χρόνων τῆς πόλεως ταύτης τῆς καταστραφείσης τὸ ὄνομα ὑπὸ Βεσπασιανοῦ καὶ τῶν χρόνων τῶν Σταυροφόρων. [M.S.]

Σαμαρείται ἐκαλοῦντο οἱ κάτοικοι τοῦ κράτους τῆς Σαμαρείας ἢ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἰδίως μετὰ τὴν κατάλυσιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, ὅταν ἀνεμίχθησαν μετὰ ξένων καὶ ἐθνικῶν. Οὗτοι διετέλουν σφεδρὸν ἀδιαιεπτως πολεμοῦντες μετὰ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰουδα· τὰ δύο δὲ ταῦτα ἔθνη εἶχον τοσαύτην ἀποστροφὴν πρὸς ἀλλήλους ὥστε εἶναι γνωστὴ ἡ παροιμία τοῦ συγγρῶν-

ται 'Ιουδαῖοι Σαμαρείταις», οἵτινες ὅπως μὴ ἐρχῶνται εἰς 'Ιερουσαλὴμ πρὸς προσκύνησιν ἔκτισαν ἰδιαιτέρον ἱερὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους Γαριζείμ καταστραφέν ὑπὸ τοῦ 'Ιωάννου 'Υρκανοῦ ἀλλ' οὐχ ἔστιν ὑφιστάμενον καὶ μετὰ ταῦτα ὡς τόπος προσκυνήσεως. Οἱ Σ. μόνον τὴν Πεντάτευχον παραδέχονται, τὰ δὲ ἱερὰ αὐτῶν βιβλία εἶναι συντεταγμένα ἐν τῇ παλαιᾷ ἐβραϊκῇ γλώσσῃ ἣν γράφουσι δι' ἰδιαιτέρων χαρακτήρων σαμαρειτικῶν καλουμένων καὶ ἀρχαιοτάτων ὄντων. Εὗρίσκονται εἰσέτι τινὲς ἐν Ναπλοῦ καὶ ἐν 'Ισππὴ διακρινόμενοι ἐκ τῶν λευκῶν τευρβανίων των καὶ μόνον μεταξὺ ἀλλήλων συνάπτοντες γάμους [Α.Α.]

Σάμαρι. Χωρ. τοῦ δήμου 'Ιωώμης τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 237 κατ. [Μ.Σ.]

Σαμαρίνα Κωμόπολις κειμένη κατὰ τὰ μεθάρια Μακεδονίας καὶ 'Ηπείρου, ἐπὶ χώρας ὀρεινῆς, μετὰ 1400 οἰκογενειῶν χριστιανικῶν, ἀπέχουσα 12 1/2 ὥρας πρὸς Δ τῶν Πρεβενίων, 15 1/2 ὥρας ΝΔ τῇ Δειψίστῃ, καὶ 17 1/2 ΒΔ τῆς Κουτσούβλιανης. Κατὰ τὸν χειμῶνα ἕνεκα τῆς ἀποκλειούσης τὸ χωρίον χιόνος, οἱ κάτοικοι ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸ καὶ κατέρχονται εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας μετὰ πολλῶν ζώων.

Σαμαρκάνδη (Samarcand ἢ ἀρχαία Μαράκανδα). Πόλις πρωτεύουσα ὁμωνύμου περιφέρειας ὡς καὶ τοπαρχίας (ἔχουσης 68 982 τγμ. μετὰ 739 839 κατ.) ἐν τῷ γεωγρ. 'Ρωσσ. κυβερνήτῳ Τουρκιστάν τῆς Κεντρικῆς 'Ασίας. Κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Καρὰ-Δαριὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πέραν τοῦ Καυκάσου σιδηροδρόμου καὶ διηρημένη εἰς δύο τμήματα, τὸ 'Ρωσσ. καὶ τὸ τῶν 'Ιθαγενῶν ἔχει πολλὰς ἀρχαίας οἰκοδομὰς τῶν χρόνων τοῦ Ταμερλάνου μετὰ τοῦ ἀνακτόρου καὶ τάφου αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ἄλλας τινὰς νεωτέρας εὐρείας ὁδοῦ καὶ πλατείας ἐνιαχοῦ καὶ περὶ τὰς 34 γιλ. κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, κηπουρικὴν καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν ἐμπορίαν ἧς ἐνταῦθα εἶναι σπουδαιότατον κέντρον. Ἡ ἀρχαία πόλις Μαράκανδα ἰδρύθη περὶ τὸ 448 π. Χ. ἐν τῇ περσικῇ ἐπαρχίᾳ Σογδιανῇ καὶ ἐκυριεύθη εἰτα ὑπὸ τοῦ μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἀποτελέσασα βραδυτέρον μέρος τοῦ μεγάλου ἐλληνικοῦ κράτους τῆς Βακτριανῆς. Τῷ δὲ 643 μ. Χ. ἔαλυν ὑπὸ τοῦ 'Αράβου Σαμάρ ἐστὶς ἔφερεν ἐκεῖ τὸν 'Ισλαμισμόν, καὶ ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 833-1000 πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῶν Σαχμανιδῶν. Ὁ 'Ο'τσιγγιζ-Χάν κατέλαβεν αὐτὴν τῷ 1219, τῷ δὲ 1369 κατέστησεν ὁ Ταμερλάνος πρωτεύουσαν αὐτοῦ ἀριθμοῦσαν 150 χιλ. κατ. Ἰδίως μεταξουργῶν καὶ ὀπλοποιῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος παρα-

κμάσαν. 'Ανήκουσα δὲ ὕστερον εἰς τὸ χανᾶτον τῆς Βεσυχάρας κατεκτήθη ὑπὸ τῶν 'Ρώσων τῷ 1868. [Μ.Σ.]

Σάμβακ (Βετ.). Εἶδος 'Ἰάσμου (Jasminum Sambac). Βλ. 'Ιασμινώδη.

Σαμβερὺ (Chambery). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ Σαβοΐας καὶ ἄλλοτε τοῦ δουκάτου Σαβοΐας, κειμένη ἐν ὠραία ὑπὸ ὀρέων περιβαλλομένη πεδιάδι. Ἐχει 19 795 κατ., διαφόρους ναοὺς, ἀνάκτορον ἐπανειλημμένως ἀνακαινισθὲν καὶ χρησιμεῦον ὡς διαμονὴ τοῦ νομάρχου καὶ ἔδρα τῆς 'Ακαδημίας τῆς Σαβοΐας. Πλὴν τούτων ὑπάρχουσιν ἱεροσπουδαστήριον, διδασκαλεῖον, ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ καὶ βοταν. κήπος κλ. Ἡ βιομηχανία τῆς πόλεως παράγει μεταξὺ ἄλλων λεπτὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα. Εἰς τὰ ὠραία περὶχωρα εὕρηται καὶ ἡ ἑπαυλὶς Les Charmettes, γνωστὴ ὡς διαμονὴ τοῦ 'Ρουσσώ. [Μ.Σ.]

Σάμβορ (Sambor). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, ἐπὶ τοῦ Δνειστέρου. Ἐχει 14 324 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σαμβούκα Ζαβούτ (Sambuca Zabut) Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ 'Ακράγαντος τῆς Σικελίας, ἔχουσα 9 354 κατ. καὶ ἐμπόριον οἴνου, ἐλαίου, ἀμυγδάλων κλ.

Σαμβούκος. Βλ. 'Ακτῇ.

Σαμβούκη. 'Αρχαῖον μουσικὸν ὄργανον ἀνατολικῆς ὡς φαίνεται καταγωγῆς, ὁμοιάζον πρὸς τὴν ἄρπαν.—Οὕτως ἐκαλεῖτο ἀπὸ τοῦ σχήματός της καὶ πολιορκητικὴ μηχανὴ ἐπινοηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ Τάραντος 'Ηρακλεῖδου, ἀποτελουμένη κυρίως ἐκ κλίμακος, ἥτις διὰ σχοινίων καὶ τροχαλίων προσήγετο εἰς τὸ πολιορκούμενον τείχος.

Σαμβώρ (Chambord). Χωρίον τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Loir et Cher πρὸς Δ τῆς πόλεως Βλοᾶ μετὰ 500 περ. κατοίκων καὶ περιβαλλόμενον ὑπὸ ἐκτεταμένου δάσους. Ἐν αὐτῷ εὕρεσκειται ὁ περιφημὸς καὶ περικαλλῆς βασιλικὸς πύργος Σ. κτισθεὶς ἐπὶ Φραγκίσκου τοῦ Δ' καὶ μεγαλοπρεπῶς κοσμηθεὶς ὑπὸ τῶν διασφῶν τότε καλλιτεχνῶν, ὅστις διὰ συνεισφοράς τῷ 1821 ὑπὸ τῶν νομιμοφρόνων τῆς Γαλλίας ἀγορασθεὶς ἐδωρήθη εἰς τὴν νεογεννηθέντα πρίγκιπα 'Ερρίκον τὴν μετὰ ταῦτα γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κόμητος Σ. Βλ. 'Ερρίκος, ἐν τομ. Δ' σελ. 16 β'. [Μ.Σ.]

Σαμελάται. Βλ. Λάππαι.

Σάμη. 'Αρχαία πόλις τῆς Κεφαλληνίας, περὶ ἧς βλ. τὸ ἄρθρον Κεφαλληνία ἐν τ. Δ' σ. 652 β. 'Απ' αὐτῆς ἐκλήθη ἡ σημερινὴ ἐπαρχία τῆς νήσου, περιλαμβάνουσα τοὺς δήμους Σαμαίων, 'Ασσεύ, Δελιχίου καὶ Πυλαρέων, μετὰ 16 994 κατ.

Σάμη. βλ. Δίγισλος.

Σαμικόν. Ὁχυρωμένη ἀρχαία πόλις τῆς Ἠλείας, ἥς τὰ ἐρείπια αἰσθάνονται ἀκόμη. Ἰερεῖ τῆς θέσεως καὶ τῶν προγενεστέρων νομάτων τῆς βλ. Ἀρήνη. Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Σ. δὲν γινώσκουμεν ἄλλο ἢ διηγεῖται ὅτι ἐπὶ τῇ 219 ἢ ἐκστρατεία Φιλίππου τοῦ Ε' τῆς Μακεδονίας δι' ἧς οὗτος ἐγένετο ἐντὸς 6 ἡμερῶν κύριος ἀπάσης τῆς Τριφυλίας. Τὸ φρούριον ὅπερ αἰσθάνεται, ἀποτελεῖ χεῖδον ἰσοπλευρον τριγώνου· αἱ διατρεφόμεναι αὐτοῦ πλευραὶ εἶναι τὸ κάλλιτον παραδειγμα τῆς πολυγώνου τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων τεχνολογίας, ἀποτελούμεναι ἐκ λίθων πολυγώνων χέντων 5 ἢ 6 ἑδρας, μεταξὺ τῶν ἐπειὶ ἀνελεῖσθαι καὶ ἄλλοι τετράγωνοι ἀπαιεῖσθαι· κάλλιστα κατεργασμένοι, κυρίως ἐκ τῆς ΝΔ τεύχος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐστραμμένον, ὅπερ ἰσχυροποιήθη καὶ ἐρείσματων καὶ πυργῶν. [Δ.Α.]

Σαμισσώ (Adalbert von Chamisso), κυρίως Καρλός Ἀδόλφος de M. de Bonecourt. Εἰς τῶν γνωστοτέρων κυρίων ποιητῶν τῆς Γερμανίας, γενν. 1781 ἐν τῷ πύργῳ Bonecourt τῆς Καμπανίας, ἐπαναστάντος δὲ 1790 μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ εἰς Βερολίνον ὅπου ὑπηρετήσας ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὸν στρατὸν, ὅς ἐν ἀνῆκε μέχρι τοῦ 1808. Ἐπιχειρήσας ἐριθείας εἰς Γαλλίαν καὶ Ἑλβετίαν, ὅπου γνωρίσθη μετὰ τῆς κυρίας Στάελ, ἐξιεβόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, συνώδευσε δὲ 1815-18 τὸν φυσιοδίην ὁστιθεύε κατὰ περιήγησιν περὶ τὴν γῆν γκατέστη δ' εἰτα εἰς Βερολίνον, ἐνθα ἀπέθανε τῷ 1838. Ἐκτὸς τῆς περιγραφῆς τῆς ἐριθείας ἐκείνης καὶ ἄλλων φυσιογραφικῶν ἐργῶν, δι' ὧν εἰσῆλθε καὶ εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, ἐδημοσίευσε ἀραμυθίον τι Peter Schlemihl ἥτις ὁ ἀνὴρ νεοσκιάς, ὅπερ ἔδρασε τὴν φήμην του ὡς οὐκ οὐκ· δημοφιλέστατα δ' ἐγένοντο τὰ οἰήματα, ὧν συλλογὴ ἐξεδόθη τῷ 1831, αἱ ἐν εἰς ἐπικρατεῖ βαθὺ αἰσθημα. [Μ.Γ.]

Σαμλάνδη. Ἀρχ. ὄνομα χώρας τῆς Ἀνατ. Πρωσίας μετὰ πρωτευούσης τῆς Κοβενβέργης. [Μ.Σ.]

Σαμικέλης (Michele Sammicheli), ἰταλὸς ἀρχιτεκτων καὶ μηχανικὸς ἐργαζόμενος τοῦ Βραμάντου καὶ Σαγγάλλου, γενν. ἐν ἐρρώνῃ τῷ 1484 καὶ ἀποθ. τῷ 1549. Ἐκπαίδευσε καὶ ὠχύρωσε τὴν Βενετίαν καὶ τὴν Βερώνην ἐνθα ἀνήγειρε πολλὰ μέγαρα, καὶ τὴν Πάρμαν καὶ Πλακεντίαν, φλομήνην δὲ καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ μαυσωλεῖα ἐμβόου καὶ Κονταρίνη ἐν Παταύμῃ· προσέτι ἐξέφυρε τῷ 1527 τὰ λεγόμενα πενταγώνω φεγγήματα ἅτινα ἐγένοντο δεκάτ' ὑπὸ τῶν

κατέπιν ὀχυρωματοποιῶν καὶ ἐτελειοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Βωμπάν. [Μ.Γ.]

Σαμνίται ἢ Σαυνίται (Λατ. Samnites), ἀρχαῖος λαὸς τῆς μέσης Ἰταλίας καταγόμενος ἐκ τῶν κατὰ τὴν παράδοσιν Σαβίνων, ὅστις κατ' ὅλκον τὴν παρὰ καὶ ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων χώρων τὴν καλουμένην Σαμνίτιδα (Samnium, νῦν Sannio). Τὰ ἔθνη αὐτῶν ἦσαν ἅπλα καὶ τραχεῖα, τὸ δὲ πολίτευμα αὐτῶν ἦτο δημοκρατικὸν συνιστάμενον εἰς δημοσπονδίαν πολλῶν μικροτέρων λαῶν ἀλλ' ἀνευ στερεῶν δεσμῶν καὶ πόλεως τινος ὡς κέντρου. Κατὰ τὸν 5' καὶ 6' αἰῶνα οὗτοι παρεῖχον ἑαυτοὺς ὡς μισθοφόρους εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις τῆς κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίας· ἔχοντες δὲ πολλοὺς συμμαχοὺς τοὺς μὲν τῆς αὐτῆς καταγωγῆς, τοὺς δὲ ἀνῆκοντας εἰς τοὺς Τυρρηνοὺς καὶ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἐπολέμησαν ἐπὶ μακροῦς χρόνους κατὰ τῶν Ῥωμαίων, εἰσίνες τέλος διὰ τεσσάρων πολέμων τῶν κληθέντων Σαμνιτικῶν ἀπὸ τοῦ 343-290 π. Χ. (βλ. Ῥωμ. Ἱστορία) ὑπέταξαν καθ' ὅλοκληρίαν αὐτοὺς· ὀνομαστὸς ἀρχηγὸς αὐτῶν κατὰ τὸν 6' πόλεμον ἦτο ὁ Πόντιος Ἐρένιος ὁ νικῶν τοὺς Ῥωμαίους ἐν τοῖς κατὰ Κουδίον στενοῖς. [Θ.Μ.]

Σαμόα (Samoa) ἡ νῆσος τῶν Θαλασσοπόρων καλεῖται συμπλεγμα τεσσάρων μεγάλων καὶ δεκά μικρῶν τοιούτων ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ καὶ ἀπαρτίζον μέρος τῆς Πολυνησίας. Κείμενα ΒΑ τῶν νήσων Φίτζι μετὰ 13 καὶ 15° Νετ. πλάτους καὶ 169-173° Δ μήκους ἀπὸ Γρήνιτς ἔχουσιν ἐμβαδὸν 2787 τεχμ. μετὰ 35565 κατ., ἐξ ὧν 34000 ἰθαγενεῖς Πολυνησιακῆς φυλῆς καὶ ὄντες αἱ πλείστοι Χριστιανοὶ τοῦ δόγματος τῶν Διαμαρτυρομένων. Ἡ μεγαλύτερα τῶν νήσων εἶναι ἡ Σαβή (βλ. λ.), εἰτα δὲ ἡ Οὐπέλου ἐν ἣ εὐρίσκεται ἡ Ἀπία ἡ καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὅλου ἰθαγενοῦς βασιλείου ὑπὸ βασιλεῖα τὸν Malietoa Laupepa ἐκ νέου τῷ 1889 ἐγκαταστάνα. Αἱ νῆσοι αὗται αἰτίνας ἀνεκαλυφθῆσαν τῷ 1722 ὑπὸ τοῦ Ὀλλανδοῦ Roggeven, ἀνεργούσιν ἐμπορίων ἰδίως μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ ἐξάγουσι κυρίως βίμβακα καὶ κόπραν, διὰ δὲ τῆς Συνδιασκέψεως τοῦ Βερολίνου τοῦ 1889 ἀνεκχυρῶντο ἀνεξάρτητοι καὶ εὐδότεροι.

Σαμογέτια. Λαὸς ἀνέκων εἰς τὴν εὐρασιατικὴν φυλὴν, κατοικῶν δὲ ἐν τῇ ΒΔ Ἀσίᾳ καὶ τῇ ΒΑ Εὐρώπῃ. Διαίρουσιν εἰς οὐστάδας τινὰς καὶ καταγίνονται κυρίως εἰς Ἀλβανίαν καὶ κτηνοτροφίαν ταρανδῶν. Συμπούουνται εἰς 15-400 άτομα, ὧν 5400 ἐν τῷ κυβερνίῳ Ἀρχαγγέλου. [Μ.Σ.]

Σαμογιτία καλεῖται τὸ παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν μέρος τῆς Λιθουανίας, εὐφορὸν καὶ πλουσίον εἰς λίμνας. [Μ.Σ.]

Σαμοθράκη. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀντικρὺ τῆς Θράκης ἀφ' ἧς ἀπέχει περί τὰ 7 $\frac{1}{2}$ μίλια, κειμένη ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου. Οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν κατὰ τινες αὐτόχθονες, κατ' ἄλλους δὲ Πελασγοὶ ἢ Δάρδανοι, Μίνυες, Ἀρκάδες ἢ Τρῶες. Τὸ ὄνομα αὐτῆς νομίζεται πιθανῶς φοινικικὸν προσερχόμενον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου ἐν αὐτῇ ὄρους 1600 μ. ὕψους ὅπερ ἄλλως καὶ Σαώκη ἐκαλεῖτο καὶ νῦν κοινῶς Ψεγγάρι, κατ' ἄλλους ἐξ ἀποικίας Σαμίων μετὰ Θρακῶν ἐλθόντων ἐνταῦθα. Ἡ νῆσος ἦτο ἰδίως περιώνυμος ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα μυστήρια τῶν γθονίων θεῶν τῶν καλουμένων Καβείρων, εἰς ἃ ἐλυθήσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις Φίλιππος ὁ Μακεδών, ἡ σύζυγος τοῦ Ὀλυμπιάδος καὶ τινες τῶν Λαγιδῶν. Ἄλλως ἡ νῆσος δὲν εἶχε πολιτικὴν σπουδαιότητα ὑποκειμένη μόνον εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν ἡγεμονίαν καὶ ἔχουσα πάλιν ὑπ' αὐτὴν πέλεις τινὰς ἐπὶ τῆς Θράκης. Ἐπὶ τῆς Β' ἀκτῆς ἔκειτο ἡ μόνη ἐμώνυμος πόλις αὐτῆς, ἡ σήμερον Παλαιόπολις καλουμένη, πρὸς Δ τῆς ὁποίας εὐρίσκονται τὰ εἰρεῖπια τῶν ἱερῶν αὐτῆς συνιστάμενα εἰς τὸν παλαιὸν καὶ νέον ναὸν τῶν θεοτήτων τῆς Σ., τὸ Ἀρσινόειον ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς Ἀρτινῆς θυγατρὸς Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, τὸ Πτολεμαῖον, Στόαν κλ., ὅτινα ἀνεσκαφῆσαν ἰδίως τῷ 1873 ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου Conze τοῦ ἀνακαλύψαντος πολλὰ ἀξία λόγου εὐρήματα, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξαιτίον ἄλλ' ἡκρωτηριασμένον ἀγάλμα τῆς Νίκης ἐναποκαίμενον σήμερον ἐν Βερολίῳ. Ἡ νῆσος ἔχουσα ἐμβ. περί τὰ 177 τχμ. καὶ σήμερον καλουμένη κοινῶς Σαμοθράκη καὶ Τουρκ. Samanderek ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βίλαετι τοῦ Αἰγαίου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 5 000 τοις αὐτῶν Ἀνατολικῶν καὶ παράγει σιτηρὰ, ἐξαγούσα καὶ ξυλείαν· τῷ 1893 συνέστησαν ἐνταῦθα ἰσχυροὶ τινες σεῖσμοι. Πρὸς τοὺς Conze καὶ Hansen δημοσιεύσαντας μετὰ τοῦ Niemann Ἀρχαιολογικὰς Ἐρεῦνας ἐπὶ τῆς Σ. (Βιέννη 1875) καὶ μετὰ Benndorf νέας τοιαύτας (αὐτόθι 1880) Geymüller «S» (ἐν Παρίσι 1882) καὶ Rubensohn Τὰ ἱερὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐλευσίνος καὶ Σ. (1892). [Α.Λ.]

Σαμοκῶφ ἢ Σαμακῶφ. Πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ Σόφιας τῆς Βουλγαρίας. Εἶναι ἔθρα βουλγάρου μητροπολίτου καὶ ἔχει 9 658 κατ., βιομηχανίαν σιδήρου, λεπτῶν δερμάτων κλ. [Μ.Σ.]

Σάμος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνήκουσα εἰς τὰς Νοτ. Σποράδας καὶ κειμένη ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Τρωγίλιου, ἀφ' οὗ χωρίζεται ὑπὸ πορθμοῦ ἐπὶ σταδίων πλάτους. Ἐχουσα δὲ ἐμβ. 468 τχμ. περίπου διασχίζεται ὑπὸ

δρωτηριᾶς καλουμένης Ἀμπέλου, ἥτις ἐν μὲν τῇ Δ ἀκρᾷ σχηματίζει κορυφὴν ὕψους 1440 μ. καλουμένην Κερκετὰ καὶ κοινῶς Κέρκι μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Κανθαρίου καὶ νῦν Καταβατῆς, ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἑτέραν καλουμένην Ἀστωρὸν καὶ σήμερον Προφήτην Ἠλίαν, πρὸς Β δὲ ἀρκετὰ ἀποτόμως καταβαίνει, ἐνῷ πρὸς Ν καὶ Δ βαθμυδὸν φέρεται κατωφερῶς πρὸς τὰ εὐφορώτατα χαμηλὰ παραλία ὁψώματα καὶ τὰς πρὸς τὴν θαλάσσαν πεδιάδας. Ἡ λίαν προέχουσα ἀκρὰ τῆς Ν ἀκτῆς μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀμπέλου (νῦν Ἀσπρου ἢ Κολώνα) διαχωρίζει ἓνα βαθύτερον εἰσδύοντα Δυτ. κόλπον ἀπὸ τῆς ὡσαύτως ὑποχωρούσης πῶς ΝΑ ἀκτῆς, καθ' ἣν ὡς καὶ ἐν τῷ κυρίῳ προσώπῳ τῆς νήσου τῷ ἐκτεταμένῳ ἀνατολικῶς πρὸς τὸ Προσεῖδιον καὶ τὸν Ἐπταστάδιον πορθμόν, ἐκβάλλουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἢ μᾶλλον ῥοαὲς ἐν οἷς ὁ Ἀμφίλυτος (σήμερον ποταμὸς τῶν Μυτιληνῶν) καὶ ὁ Ἰμβρασις ἰδίως τοῦ Ἑραίου Ὀρμου, πρὸς Δ τοῦ περιγῆμου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Ἑραίου. ΒΔ δὲ τοῦ ἱεροῦ τούτου οὐτῶς σφίζονται ἐρείπια καὶ ἀφ' οὗ ἀπείχε στάδια τινα ἔκειτο δεσπίζουσα τῆς εἰσόδου τοῦ πορθμοῦ ἡ ὁμωνυμὸς τῇ νήσῳ καὶ μόνῃ αὐτῆς πόλις ἡ θαλασσοκράτειρα Σάμος, ἥς τὰ ἐρείπια εὐρηνται παρὰ τὸ σημερινόν Τηγανί· ἐξεταίνετο δὲ αὕτη ἀπὸ τοῦ βαθύος καὶ ὑπὸ ἰσχυροῦ κυματοθραύστου προφυλαττομένην λιμένος μέχρι τῶν προπόδων διπλῆς ἀκροπόλεως καλουμένης τῆς μὲν ἀνατολικῆς Ἀστυπάλαιας, τῆς δὲ δυτικῆς Σχημαίας παρὰ τὸν ποταμὸν Χήτιον, ἥτις καὶ διεσχίζετο ὑπὸ τῆς περιφῆμου σήραγγος ἡ ὑδραγωγεῖα τοῦ Εὐπαλίνου τοῦ Μεγαρέως, οὗ λείψανα εἰσέτι σφίζονται. Ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων πολισμάτων τῆς νήσου ἡ μὲν Πάνορμος ἔκειτο πιθανῶς παρὰ τὴν σημερινὴν πρωτεύουσαν Βαθὺ ἐπὶ βαθύος ἐνταῦθα εἰσδύοντος κόλπου, τῶν δὲ ἄλλων ὡς τοῦ Ἰπνοῦντος, τῆς Γοργυίας κλ. ἡ θέσις εἶναι ἀγνωστὸς μέχρι τοῦδε. Ἡ νῆσος πρώτους γνωστοὺς κατοίκους ἔσχε Κῆρας καὶ Λέλεγας, εἴτε δὲ καὶ Φοίνικας εἰτινες κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὠνόμασαν ταύτην Σ., ἥτις ἄλλως πρότερον ἐλέγετο Παρθενία ἢ Παρθενιάς, Ἀνθεμίας, Μελάμφυλος, Δρυῦσα καὶ Κυπάρισσα· μετὰ ταῦτα δὲ ἦλθον Ἴωνες ὑπὸ Προκλήν τὸν Ἐπιδάυριον εἰτινες ἐγκατέστησαν ἐνταῦθα κατὰ τὸν 1' π. Χ. αἰῶνα, ἀναπτύξαντες οὖν τῷ χρόνῳ εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν καὶ διακριθέντες προσέτι διὰ τὴν τεχνουργίαν καὶ καλλιτεχνίαν συνισταμένην κυρίως εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν, ἐκ τῆς περιφῆμου Σαμίας γῆς, ζωγραφικὴν καὶ τορνευτικὴν. Ἡ Σ. δὲ ὑπῆρξε τὸ κέντρον ἰδίας καλλιτεχνικῆς σχολῆς εἰς ἣν πρῶτον δρεῖλεται ἡ τῆς τοῦ χαλκοῦ καὶ ἡ καίρια τεχνὴ χαλκῶν ἀγαλ-

μάτων, καὶ εἰς ἣν ἀνήκουσιν Ῥεῖτες, Θεόδωρος καὶ Τηλεκλῆς οἱ Σάμιοι καὶ ἄλλοι· ἐπὶ δὲ ἐνημίσητος ὡς πατὴρ τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρα, τοῦ κυκλικοῦ ποιητοῦ Κρεωσίλου, τοῦ ἐπικούρου Χοιρίλου, τοῦ ιστορικοῦ Δούριδος καὶ, ἔδρυσεν δὲ καὶ πολλὰς ἀποικίας ὧν ἀναμαστειάται εἶναι ἡ Ζάγκλη ἐν Σικελίᾳ. Ἡ πολιτικὴ ἀκμὴ τῆς ἀνηλθεν εἰς ὤψιστον βαθμὴν ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Πολυκράτους, εἰς οὗ τὴν αὐλὴν ἔζησε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ ὁ ποιητὴς Ἀνακρέων· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πολυκράτους τῷ 516 π. Χ. ὑπέκυψε ἐν τῷ ζυγῷ τῶν Περσῶν, ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἐν Μυκάλη ναυμαχίας ἡλευθέρωθη τῷ 479 π. Χ. Συμμαχῆσαντες τότε μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ Σάμιοι διετήρησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των μέχρι τοῦ 441, ὅτε ἐνεκὴν ἑρίδος μετὰ τῆς Μιλήτου περὶ τῆς κτήσεως τῆς πόλεως Πριήνης ἐπενέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μεθ' ὅλην τὴν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν διαρκέσαντες ἐπὶ 9 μῆνας τοῦ ἐν Σάμῳ Μελίσσου τοῦ Ἐλεατικῷ φιλοσόφου τοῦ καὶ νικῆσαντος αὐτοῦς, κατάρθωσαν χάρις εἰς τὴν στρατηγικὴν δευνότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ Περικλέους νὰ καθυποταξῶσι τὴν νῆσον, ἥς μέρος διένε μῆθι εἰς Ἀθηναίους κληρούχους. Ἐκτοτε ἔμεινε σχεδὸν ἀδιαλείπτως πιστὴ εἰς τοὺς Ἀθηναίους μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε ὁ Λύσανδρος ἀπῆλλαξεν αὐτὴν τούτων, τυχὼν σχεδὸν θείων τιμῶν ὑπὸ τῶν κατείκων. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Κνίδου τῷ 394 συνετάχθη πάλιν τοῖς Ἀθηναίοις, σχηματίσασα παροδικῶς μετὰ τῆς Ῥόδου, Ἐφέσου, Κνίδου καὶ, εἰδὼς μικρασιατικῆς ἐμοσπονδίας, ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ ὑπέκυψε πάλιν ὑπὸ τοὺς Πέρσας. Τῷ 365 οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Τιμόθεον ἐκურύσαν ἐκ νέου τὴν Σ. ἐκδιώξαντες τὸν φίλον φρονούντα τοῖς Πέρσας πληθυμένον καὶ πέμψαντες πάλιν κληρούχους, τοῖς ὅπερ διήρκεσε μέχρι τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου (322 π. Χ.). Ἀποτελέσασα ὕστερον μέρος τοῦ κράτους τοῦ Περγάμου, μεθ' οὗ προσσηρτήθη εἰς τὴν Ῥωμ. ἐπαρχίαν Ἀσίαν τῷ 129 π. Χ., ἔτυχε τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς τῷ 20 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, ἥς ἐστερήθη πάλιν ὑπὸ τοῦ Βεσπασιανοῦ. Μετὰ τοὺς Ῥωμαίους περιῆλθεν εἰς τὸ Βυζαντιανὸν κράτος, οὗτινος ἴδιον ἀπετέλεσε θέμα, εἰτα κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἐπὶ βραχὺ εἰς τὸν Τοῦρκον πειρατὴν Τζαχάν καὶ πάλιν ὕστερον ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, Βενετούς, τὴν οἰκογένειαν τῶν Μελισσηνῶν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Βυζαντινῶν, Γενουησίου καὶ Ὀθωμανοῦς ὅν ὧν ἡρμηώθη τέλειεν περὶ τὸ 1501 Ἐπειτα ὁμοῦς ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΣ' αἰῶνος ἤρχισε πάλιν νὰ συνοικίζεται ἐκ κατείκων κυρίως ἐκ Λέσβου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐπίσκοπος διατήματος αὐ-

τῆς ὑπῆρξε κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὁ Ἰωσήφ Γεωργερίνης. Καίπερ λαβούσα μέρος ἐνεργὸν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, δὲν ἡλυνήθη ὁμοῦς νὰ προσσηρτήθῃ εἰς τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἀπεβόθη τῷ 1830 εἰς τὴν Τουρκίαν ἀποτελέσασα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτῆς καὶ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας αὐτόνομον ἡγεμονίαν ἥς πρῶτος ὑπὸ τῆς Πύλης διοριζόμενος ἡγεμὼν ὑπῆρξεν ὁ Στέφανος Βογορίδης· σήμερον δὲ ἡγεμὼν αὐτῆς εἶναι ὁ Στέφανος Μουσταφῶς ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1896. Ὁ ἐτήσιος φόρος ὑποτελείας συνίσταται εἰς 300 χιλ. γρόσια. Ἡ νῆσος καλουμένη Τουρκιστὶ Σουτὰμ-Ἀδασί ἢ Μπεηλίκ-Σισάμ διαιρεῖται εἰς 4 τμήματα ἀντιπροσωπευόμενα ὑπὸ ἰσαριθμῶν γεροσιαστῶν, τὸ τοῦ Βαθείος, Χώρας, Μαρθοκάμπου καὶ Καρλοβασίου (βλ. λ.), εἰς ἃ εὐρίσκονται 62 περίπου συνοικισμοὶ ἧτοι ἡ πόλις Βαθὺ, ἡ καὶ πρωτεύουσα, χωμοπόλεις καὶ χωριά, μετὰ 50 χιλ. περίπου κατοίκων τὸ πλεῖστον Ὀρθόδοξων Ἑλλήνων ἀσχολουμένων κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ναυτιλίαν. Ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐμπορίου ἀνερχομένη τῷ 1890 εἰς 18 ἐκατομ. γροτίων συνίσταται κυρίως εἰς τὸν περίφημον μοσχάτον οἶνον, σταφίδας, ἔλαιον, δέρματα καὶ κρόμμυα, ἡ δὲ εἰσαγωγή 16 ἐκατομ. γρ. εἰς δημητριακά, ἀλευρα καὶ ὑράσματα· τὸ ἴδιον ναυτικὸν ἀριθμεῖ 342 πλοῖα 7813 τόννων. Ἡ σημαία τῆς ἡγεμονίας συνίσταται εἰς ἐρυθρὰς καὶ κυανὰς γραμμάς ὀρίζοντως διηκούσας μετὰ λευκοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ κοντοῦ. Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις ἐν τῇ νήσῳ εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ Πυθαγορείου γυμνασίου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Βαθεῖ, 1 ἡμιγυμνασίου καὶ 1 ἐμπροκῆς σχολῆς ἐν Καρλοβασίῳ, 8 ἐλληνικῶν καὶ 35 δημοτικῶν σχολείων, 11 παρθεναγωγείων καὶ 4 μουσικῶν σχολῶν. Ἐχει δὲ καὶ ἴδιον μητροπολίτην τεσσαρακοστὸν τὴν ταξίν, ὅν ὄν ὑπόκειται καὶ ἡ νῆσος Ἰκαρία· προσέτι δὲ περὶ τὰς 14 χιλ. Σαμίων κατοικοῦσι τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Πρωτεύουσα τῆς νήσου εἶναι τὸ Βαθὺ ἢ Λιμὴν Βαθείος ἐπὶ τῆς Βορ. ἀκτῆς ἐνθα ἐδρεύουσι πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τῆς νήσου, ὁ μητροπολίτης, ὡς καὶ οἱ πρόξενοι τῶν ξένων Δυνάμεων, μετὰ 3 περίπου χιλ. κατοίκων, μεγάρου τοῦ ἡγεμόνος, μουσείου, στρατῶνος, νοσοκομείου κλ.

Πρόβλ. πρὸς τοὺς ἄλλους Panofka, Res Samiorum (Βερολ. 1822). Guérin, Description de l'île de Patmos et de S. (Παρ 1856), Ἐπαμ., Σταματιᾶδου, Ἐπετηρίς τῆς ἡγεμονίας Σάμου (ἀπὸ τοῦ 1877 ἔξ. ἐν Σάμῳ), τοῦ αὐτοῦ Σαμιακά (1881 αὐτόθι) καὶ Bernier, La principauté de S. (ἐν Annales de l' Extrême Orient 1889).

Σαμόσατα, σήμερον καλουμένη Σαμι-
σάτ. Ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῆς
Κομμαγενῆς ἐν τῇ Συρίᾳ παρὰ τὸν Εὐφρά-
την· καίμενη δὲ ΒΑ τῆς Ἀντιοχείας καὶ
ἔχουσα ἀκρόπολιν, κατέστη διάστημα ὡς
πατρὶς τοῦ Λουκιανοῦ. Ἐξ αὐτῆς ὡσαύτως
κατήγετο καὶ ὁ Παῦλος ἐπίσκοπος Ἀντιο-
χείας γνωστὸς ὡς αἰρεσιάρχης, οὗτινος αἱ
δοξασίαι ἀνεθεματίσθησαν ἐν τῇ συνόδῳ τῆς
Ἀντιοχείας τῷ 270. [Α.Α.]

Σαμουήλ (ἑβρ. Schemuel). Πρατή-
της καὶ ἐσχάτος κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ. ἐκ τῆς
φυλῆς Ἑφραΐμ, υἱὸς τοῦ Φανουήλ καὶ τῆς
Ἄννης. Ἀναλοθὼν περὶ τὸ 1070 π. Χ.
τὴν ἐβηρίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ δὲν ἤβη-
νθη νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς Φιλιστίνους, καὶ ἀν-
τέστη κατ' ἄρχας εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ
Σαούλ ὡς βασιλέως, ὃν τέλος ἔχριτε, καθ'
οὗ ὁμοῦς ὑπερὶ ἐξήγησε τὸν Δαυίδ. Ἀπέ-
θανε δὲ περὶ τὸ 1043. Εἰς τὸν Σ. ἀποδίδε-
ται τὸ Βιβλίον τῶν Κριτῶν, τῆς Ῥούθ καὶ
τὰ δύο βιβλία Σ. ἢ Βασιλειῶν Α' καὶ Β'.

Σαμουήλ. 1) Περιέφημος διὰ τὴν ἐθελου-
σίαν του μοναχὸς κατὰ τοὺς πολέμους τῶν
Σουλιωτῶν ἐναντίον τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ἐπι-
καλούμενος καὶ ἡ τελευταία κρίσις,
ἐγεννήθη ἐν Ἠπειρῷ κατὰ τοὺς πλείστους,
κατ' ἄλλους δὲ ἐν Ἀνδρῶν· ὅτε δὲ ὁ Ἀλῆς
ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν Σουλιωτῶν οἰκτι-
νὸς ὑπὸ τοῦ πληθους τῶν ἐχθρῶν πιεζόμενοι δὲν
ἤθύναντο πλεονὴς ἀντιστῆναι, ὁ Σαμουήλ
ἀποσυρθεὶς εἰς τὸ Κισύγι ἐνθα ἦτο καὶ ἡ
πυριταποθήκη ἀνέστη ἐπὶ 40 ἡμέρας κατὰ
τῶν ἐπιθέσεων τῶν Τούρκων· ἰέλος ὁμοῦς
βλέπων ὅτι αἱ προσπάθειαι τοῦ ἀπέβαινον
μάταιαι βολῶν πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα ἀνε-
τινάχθη μετὰ τῶν πολέμιων εἰς τὴν ἀέρα
τῷ 1803. — 2) Πατριάρχης Κωνσταντινου-
πόλεως ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς οἰκογενείας Χαν-
τζερῆ, γενν. τῷ 1700 αὐτόθι. Σκαρλᾶτος
καλούμενος πρότερον καὶ σπουδαστὴς ἐν τῇ
πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ, ἐχειροτονήθη ἀρχι-
διάκονος τοῦ πατριάρχου Παΐσιου καὶ τῷ
1731 μητροπολίτης Δέρκων. Ἐκλεγείας τῷ
1763 πατριάρχης διεκρίθη ἰδίως ὡς προ-
στάτης τῶν γραμμάτων, καὶ ὡς ἀνθρωπῶς
τὴν οἰκονομικὴν πίστιν τοῦ πατριαρχείου·
παραίτηθείς τῷ 1768 ἐπατριάρχευσε πάλιν
ἐπὶ ἔντος ἀπὸ τοῦ 1773, μεθ' ὃ ἀποσυρ-
θεὶς μετέβη εἰς Χάλκην, ἐνθα ἀπέθ. τῷ 1775
καταλιπὼν ἔργα τινά. [Α.Ν.Γ.]

Σαμουνὶ (Chamounix ἢ Chamonix).
Κοιλὰς ὠρεῖα σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν Ἀλ-
πεων ἐν τῇ γαλλικῇ νομῷ Ἄνω Σαβοῖας,
μεταξὺ τῶν Γραικῶν καὶ τῶν Πεννινικῶν
Ἀλπεων, διαρρομένη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ
Ἀρβ. Καίμενη δὲ 1050 μ. ἄνω τῆς ἐπιστα-
σεως τῆς θαλάσσης περιλαμβάνει τὸ ὁμί-
ον χωρίον τὸ ἄλλως καὶ Prieuré κα-

λούμενον μετὰ 2500 κατ., δι' οὗ γίνεται
ἡ ἀνάβασις ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ Ὀρους καὶ ἡ
ἐπίσκεψις τῶν παγίων Μονταμβέρ. [Μ.Σ.]

Σαμουρί. Βλ. Ἰκτίς.

Σαμπάκαλφα. Χωρίον τοῦ δήμου
Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 177 κατ.

Σαμπάλλη. Χωρίον τοῦ δήμου Φύλλου
τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας, 1 ὥρ. ΝΑ τοῦ Κο-
τασερῆ καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μικροῦ Τσανα-
ρλῆ. Κάτοικοι 508.

Σαμπάναχα. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἡλι-
δος μετὰ 333 κατ., ἀπέχον ὥρ. 1 ἀπὸ Γα-
στούνης.

Σαμπαντζᾶ. Πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀ-
σίας, 24 χμ ἀπέχουσα τῆς Νικομηδείας
μεθ' ἧς κυρίως διεξαγεί· διαματακομιστικὸν
ἐμπόριον. Καίμενη δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρ-
χαίας πόλεως Σαρδὸν παρὰ τὴν ὁμώνυμον
λίμνην τὴν ἄλλως παρὰ Βυζαντινοὺς κα-
λουμένην Σουρὴν ἢ Βαάναν καὶ ἔχουσαν
μῆκος 10 χμ. καὶ πλάτος 6, ἔχει περὶ τὰς
18 χιλ. κατ. καὶ λείψανα τινὰ οἰκοδομη-
μάτων ἀναγομένων μᾶλλον εἰς τοὺς βυζαν-
τικὰς χρόνους. [Μ.Χ.]

Σαμπάριζα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐρ-
μιόνης, ἔχον 143 κατ. [Μ.Σ.]

Σαμπάτινα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀμβρα-
κίας τῆς Τριχωνίας, 1 ὥρ. Ν τοῦ Μπερέ-
κου. Κατ. 193.

Σαμπολλιὼν (Champollion). 1) Jean
François Ch., ἱερωτῆς τῆς Αἰγυπτιακο-
λογίας καὶ πρώτος διευκρινητὴς τῶν ἱερο-
γλυφικῶν, γενν. τῷ 1790 ἐν Φιζίκ τῆς
Νοτ. Γαλλίας. Ἐκπαιδευθεὶς ὑπὸ τοῦ πρε-
σβυτέρου ἀδελφοῦ του κατέγεινεν ἰδίως περὶ
τὴν μελέτην τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτή-
των, διατελέσας πρὸς τοὺς ἄλλους τῷ 1816
καθηγητῆς ἐν Γρενόβλῃ καὶ τῷ 1826 ἐπι-
θεωρητῆς τῶν Αἰγ. συλλογ. ἐν τῷ Λούβρῳ,
εἰτα δὲ ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κα-
ρόλου εἰς Αἴγυπτον πρὸς ἐπιτόπιον με-
λέτην τῶν μνημείων. Ἐπανελθὼν κατέλαβε
τὴν δι' αὐτὸν ἱρυθεῖσαν ἔδραν τῆς Αἰ-
γυπτιακοῦ ἐν τῷ Κολλεγιῷ τῆς Γαλλίας
καὶ ἀπέθανε τῷ 1832. Κύρια αὐτοῦ συγ-
γράμματα εἰναι Précis du système hie-
roglyphique (β' ἐκδ. 1828 εἰς 2 τομ.),
Grammaire égyptienne (1836-41), Dic-
tionnaire égyptien (1842-44), καὶ Mo-
numents de l'Égypte et de la Nubie
(1855-45, 4 τομ. μετὰ χαλκογραφιών).
— 2) Jacques Joseph Ch-Figeac, ἀδελφὸς
πρεσβύτερος τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1778
καὶ ἀπεθ. 1867. Ἠσχολήθη ὡς ὁ ἀδελφός
του περὶ τὴν μελέτην τοῦ αὐτοῦ κλάδου,
ἀλλὰ περιωρίσθη κυρίως εἰς τὴν ἐξερεύνη-
σιν τῶν ἐλληνικῶν πηγῶν περὶ Αἰγύπτου·
ἐτι δ' ἡσχολήθη περὶ τὴν ἐρευναν τῶν πηγῶν

της ιστορίας της Γαλλίας. Συγγράμματα αὐτοῦ εἶναι Annales des Lagides (ἐν Πι-ρισ. 1819, 2 τομ.) καὶ ἄλλα πολλὰ. Πρὸς. Aimé Ch., Les deux Champollion, leur vie et leurs oeuvres (Γρενὸβλη 1888).

Σαμσόν. Βλ. Ἀμισός.

Σαμσούν-δᾶγ. Βλ. Μυκάλη.

Σάμτερ. Πρωτ. περιφέρειαι ἐν τῷ πρῶστ. νομῷ Πόζεν, ἔχουσα 4202 κατ., περικλιν βιομηχανίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Σαμψούς. Βλ. Ἀμισός.

Σάμψυχον. Ἀρχαία ἀνομασία τῆς Μαντζουράνας. Βλ. Ὀρίγανον.

Σαμψών (Samson ἢ Simson). Κατὰ τὴν ἱερὰν γραφὴν δωδέκατος κριτὴς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ υἱὸς τοῦ Μανωὲ ἐκ τῆς φυλῆς Δάν. Ἀφιερωθείς ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὡς Ναζωραῖος εἰς τὸν Θεόν, διεκρίθη διὰ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ σωματικὴν ῥώμην ἣς δείγματα ἔδωκε πάμπολλα, πολεμήσας ἡρωϊκῶς πρὸς τοὺς Φιλισταίους. Ἐκλεγείς κριτῆς περὶ τὸ 1173 διώκησε τὴν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ 20 ἔτη, μέχρις οὗ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν του διὰ τῆς πανουργίας τῆς Δαλιδάς, γυναικὸς Φιλισταίας, ἣτις ἐπαγγέννησεν αὐτὸν καὶ ἀπέκρυψε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν αἷς ἔκειτο ἡ δύναμις του, ἐξετεφλώθη καὶ ἠναγκάσθη ὡς αἰχμάλωτος νὰ ἐργάζεται ἐν τινι μύλῳ τῆς Γάζας. Μετὰ ἐν ἔτος κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ τῶν Φιλισταίων Δαγῶν ἀχθεὶς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ὅπως γρησιμεύον ὡς γελωτοποιὸς ὁ Σ., ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἐπανακτίσει μετὰ τῆς αὐξήσεως τῶν τριχῶν καὶ τὴν ῥώμην αὐτοῦ, ἀπέσπασε διὰ τῶν χειρῶν τοὺς κίονας τοῦ ναοῦ καὶ κατέβαλεν ἐαυτὸν μεθ' ὅλου τοῦ πλύθους τῶν Φιλισταίων ὑπὸ τὰ ῥεῖπια. Ἡ ἀπόπειρά τινων ὅπως συνταυτίσωσι τὸν Σ. μετὰ τοῦ Φοινικικοῦ θεοῦ Ἡρακλέους ἢ Μελαχὸρτ ἀπέτυχεν ἔνεκα τῶν καθαρῶς Ἰουδαϊκῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ κατ' αὐτόν.

Σάν (Sens). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῷ Ὑόννη, ἄλλοτε δὲ τῆς χώρας Σόνοναῖς τῆς ἀνηκούσης εἰς τὴν βουργουνδικὴν Καμπανίαν. Εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔχει 12734 κατ., ὥραιαν μητροπολιν μετὰ πλουσίον θησαυροφυλακίον, ὡς ὡς καὶ ἄλλα ἀξιόθετα κτίρια, διδασκαλεῖον, βιομηχανίαν ποικίλων εἰδῶν καὶ ἀμφοτέρων ἐμπορίων. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον Agendicum, πρωτεύουσα τῶν Σενώνων, ἐγένετο δὲ ἡδὴ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἐπισκοπὴ. [Μ.Σ.]

Σάν (San), Παραπόταμος τοῦ Βιστούλα ἐν Γαλικίᾳ, πηγάζων ἐπὶ τῶν λεγ. Ἀνατολικῶν Βεσκιῶν, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 470 γμ. παρὰ τὴν Σλοῦπκην. [Μ.Σ.]

Σάν. Βλ. Σαίν.

Σάν-Ἀντώνιο. Πρωτεύουσα κομητείας ἐν τῷ Ν μέρει τῆς Βορείουαμερικ. πολιτείας Τέξας, ἔχουσα 37637 κατ., ὧν τὸ τρίτον Γερμανοί. Διατηρεῖ ἀκμαϊότατον ἐμπόριον κτηνῶν, δερμάτων, μαλλίου κλ., ὡς καὶ βιομηχανίαν βαμβακελαίου, ζύθου κλ., ἔχει δὲ γλυκὺ κλίμα. [Μ.Σ.]

Σάν-Κάρλος (São Carlos de Campinas). Πόλις τῆς πολιτείας Σάν-Παύλου τῆς Βραζιλίας, ἔχουσα 12 χιλ. κατ. καὶ κατεμένη ἐν τῷ κέντρῳ μεγάλων καφετευσιῶν.

Σάν-Κατάλδο (San Cataldo). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Καλιανζέττας τῆς Σικελίας, ἔχουσα 15557 κατ., ὥραιαν μητροπολιν καὶ πλουσίαν θεωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Σάν-Λουῖς (San-Luis). 1) Ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας πρὸς Β τῆς τοπαρχίας τῶν Πάμπας, ἔχουσα ἐμβ. 75917 τγμ. μετὰ 105 χιλ. κατ. Ἐν τῷ Β μέρει εἶναι ὄρεινὴ, καλυπτομένη ὑπὸ τῶν σιερρῶν τῆς Κορδούης καὶ τοῦ Σ. Λ., ἐν δὲ τῷ Ν μέρει πεδινή, ἔχουσα κλίμα ξηρὸν ἀλλ' ὑγιεινόν. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κατεμένη εἰς τὰς ὑπώρειας τῆς Σιέρρας Σ. Λ., ἔχει 8 χιλ. κατ. καὶ ἐμπόριον ἵππων, δερμάτων καὶ μαλλίου. — 2) S. L. Potosí ἢ ἀπλῶς Ποτοσί. πολιτεία τοῦ Μεξικοῦ περιλαμβάνουσα 66510 τγμ. καὶ 546447 κατ., ὄρεινὴ δὲ εὖσα πρὸς Ν ἐνῷ πρὸς Α χαμηλοῦται. Τὸ ἔδαφος ἐν γένει εἶναι εὐφορον. κυρίως δὲ ἐν τῷ Β τμήματι εὐδοκιμεῖ ἡ κτηνοτροφία. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κατεμένη 338 γμ. ΒΒΔ τοῦ Μεξικοῦ ἐπὶ ἐκτεταμένῳ ὑψιπέδῳ, ἔχει 62573 κατ. καὶ εἶναι κανονικῶς ἐκτισμένη, μετὰ πλατειῶν ἐδῶν καὶ πολλῶν ὥραιων κτιρίων. Ἡ βιομηχανία κατεργάζεται κυρίως δέρματα καὶ τὰ προϊόντα τῶν πλησίον μεταλλείων, τὸ δὲ ἐμπόριον κτηνῶν, δερμάτων καὶ λίπους, ὡς καὶ τὸ διαμετακομιστικὸν εἶναι σπουδαῖον.

Σάν-Μαρίνο. Δημοκρατία μικρά, κατεμένη μετὰ τῶν ἰταλικῶν ἐπαρχιῶν Πέζαρο-Οὐρβίνου καὶ Φόρλι, περιλαμβάνουσα δὲ 59 τγμ. καὶ 8200 κατ., εἴτινες κυρίως καταγίνονται εἰς ἀμπελοουργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν παράδοσιν πρὸ 1400 ἐτῶν περὶ τὴν ὁμώνυμον μονήν, ἣτις ἱδρυτο ἐπὶ ἐνδὲς τῶν ἐκεῖ ὀρέων Monte Titano καλουμένου· διετήρησε δὲ πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν της ἀπέναντι τῶν ἀριστοκρατῶν τῶν περιχώρων καὶ τῶν Παπῶν. Ἦν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐξασκῶσι τὸ Μέγα (60 μελῶν) καὶ τὸ Μικρὸν Συμβούλιον (12 μελῶν), ἐξ ὧν πάλιν ἐκλέγεται τὸ συμβούλιον τῶν Δώδεκα ὡς ἀνωτάτη ἀρχή, τὴν δὲ ἐκτελεστικὴν 2 capitani ἐκλεγόμενοι καθ' ἑξαμηνίαν. Ὁ στρατὸς ἀποτελεῖται ἐξ 950 ἀνδρῶν. — Ἡ πόλις Σ. Μ., ἡ

μόνη τῆς δημοκρατίας, ἐπὶ τοῦ Monte Titaπο κειμένη, συνίσταται ἐκ τοῦ Borgo (πραστέιου), ἔχοντος 400 κατ., καὶ τῆς ἐπισθεν τούτου καὶ ὑψηλότερον κειμένης κυρίας πόλεως μετὰ 1600 κατ. [Μ.Σ.]

Σάν-Μιγκέλ (San Miguel). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ δημοκρατίᾳ Σάν-Σαλβαδόρ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ἔχουσα 12 χιλ. κατ. καὶ ἐμπορίον ἰνδικού. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶναι Ἀδ-Ουνιόν. [Μ.Σ.]

Σάν-Νικάνδρο (San Nicandro Garbanico). Πόλις τῆς ἱταλ. ἐπαρχίας Φότζας ἐν Ἀπουλία, ἔχουσα 8257 κατ. [Μ.Σ.]

Σάν-Παῦλος (São Paulo). Πολιτεία τῆς Βραζιλίας, ἔχουσα ἐμβ. 299 876 τχμ. καὶ 1 306 272 κατ., οἵτινες κατοικοῦσι πρὸς τὸ Ἀ μέρος, ὅπου καλλιεργοῦνται ἐπιτυχέστατα καφές, σακχαροκάλαμον, βίμβαξ καὶ καπνός. διατηρεῖται δὲ καὶ ἀκμαία βιομηχανία βίμβακος, σιδήρου, καπνοῦ, πέλων, ζύθου κλ. Τὸ κυριώτερον ἐπίγειον εἶναι Ἄντος. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, ἥτις συνδέεται διὰ σιδηροδρόμων μετὰ τοῦ Σάντος, τοῦ Ρίο δὲ Ζανέιρο καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ, εἶναι θύρα τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐπισκεπτῶν καὶ κέντρον τῆς βιομηχανίας, ἔχει δὲ 40 χιλ. κατ. καὶ ὥραιας οἰκίαις.

Σάν-Ρέμο. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῇ ἱταλ. ἐπαρχίᾳ Πόρτο-Μαουρίτσιο τῆς Λιγυρικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Γ'ενουῆς. ἔχει 12285 κατ., ναυτικὴν καὶ τεχνικὴν σχολήν, ἐμπορίον ἐλαίου καὶ ἐσπεριδοειδῶν, πολλὰ δὲ ξενοδοχεῖα διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν πόλιν ἕνεκα τοῦ γλυκυτάτου κλίματος πολυαριθμοῦς ξένους. [Μ.Σ.]

Σάν-Σαλβαδόρ (San Salvador ἢ ἀπλῶς Salvador ἥτοι Σωτήρ). Ἡ μικροτέρα ἀλλὰ σχετικῶς πολυανθρωποτέρα δημοκρατία τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, κειμένη ΝΔ τοῦ Ὀυδούρας ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. ἔχει ἐμβ. 21 070 τχμ. καὶ 780 426 κατ., εἶναι δὲ πεδινὴ καὶ μόνον πρὸς Β λοφώδης, καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγει καφέν, ἰνδικόν, σακχαροκάλαμον, καπνόν, βάλαμον κλ., ὧν ἡ ἐξαγωγή ἀνῆλθε τῷ 1890 εἰς 7.6 ἑκατομμ. δολλαρίων, ἐνῶ ἡ εἰσγωγή εἰς 2.4 ἑκατομμ. Τὸ σύνταγμα τῆς πολιτείας γρονολεγεῖται ἀπὸ τοῦ 1864, ἀνεθεωρήθη δὲ τῷ 1888. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἔχει πρόεδρος ἐκλεγόμενος διὰ τετραετίαν, τὴν δὲ νομοθετικὴν βουλὴν ἐκ 42 μελῶν. Τῷ 1890 τὰ ἔσοδα ἦσαν 4 153 000 δολλ., τὰ δὲ ἔξοδα 5 442 000 δολλ., καὶ τὸ δημόσιον χρέος 9 ἑκατομμ. δολλ. Ὁ στρατός ἀποτελεῖται ἐκ 4 000 ἀνδρῶν, ἡ δὲ ἐθνοφυλακία ἐκ 15 000. Περὶ τῆς ἱστορίας βλ. Ἀμερικὴ κεντρικὴ. — Ἡ ὁμώνυμος

πρωτεύουσα κεῖται ἐν ὥρᾳ κοιλίᾳ 5 γμ. ἀπὸ τοῦ ὁμώνυμου ἡραϊστείου, συνδέεται δὲ μετὰ τοῦ ἐπινείου Ἀδ-Λιβεράδ διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχει 20 χιλ. κατ., μεγάλην μητρόπολιν, πανεπιστήμιον καὶ ἐθν. βιβλιοθήκην. Οἱ κάτοικοι καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν. Ἐπανελημμένως κατεστράφη ὑπὸ σεισμῶν. [Μ.Σ.]

Σάν-Σεβαστιάν (San Sebastian). Ὠχυρωμένη πρωτεύουσα καὶ ἐπίγειον τῆς ἱσπαν. ἐπαρχίας Γκιπούσκας ἐπὶ τῇ Β παραλίας πρὸς τὸν κόλπον τῆς Βισκαίας, μετὰ λαμπροῦ λιμένος καὶ θαλασσίων λουτρῶν πολυσυνηθισμένων. ἔχει 29 047 κατ., ὥραϊον ναὸν τῆς Παναγίας, γοτθ. ναὸν ἐκ τοῦ ΙΑ αἰῶνος, ὥραϊαν πλατεῖαν τοῦ συντάγματος μετὰ στοῶν κλ., ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν σχολήν, βιομηχανίαν σιδήρου, χρωματιστοῦ χάρτου διὰ τοὺς τοίχους κλ., ἀκμαίον δὲ ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Σάν-Στέφανο. βλ. Στέφανος Ἅγιος.

Σάν-Τζοβάννι (San Giovanni). 1) S. G. a Teduccio καλεῖται ἡ κοινότης τῆς αἰ οἰκίαις ἐκτείνονται παρὰ τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης μέχρι τοῦ Portici καὶ ἥτις ἔχει 10 744 κατ. — 2) S. G. in Fiore, πόλις τῆς ἱταλ. ἐπαρχ. Κοζέντας ἐν Καλαβρία, ἔχουσα 10 744 κατ.

Σάν-Φερνάνδο. Ἡ ἄλλοτε Σάν-Κάρλος καλούμενη πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ ἱσπαν. ἐπαρχίᾳ Γαδεϊρών, ἐπὶ τῆς νήσου Λεωνῆς συνδεομένης διὰ γεφύρας μετὰ τῆς ἡπείρου. ἔχει 29 287 κατ. καὶ ἀκμαίον ἐμπορίον κυρίως ἁλτος, ναυτικὴν σχολήν μετὰ ἀστεροσκοπεῖου, ὀφθαλμῶν καὶ πολεμικὸν λιμένα La Carraca καλούμενον ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Πορταλῆς. [Μ.Σ.]

Σάν-Φρανσίσκο (San Francisco ἢ συντετμημένον Frisco). Ἡ σημαντικωτάτη πόλις τῆς Βορείουαμερ. πολιτείας Καλιφορνίας καὶ κύριον ἐμπορίον ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τῆς Ἀμερικῆς, κειμένη ἐπὶ τῆς Β ἄκρας γλώσσης γῆς, ἥτις χωρίζεται πρὸς Ἀ ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ τοῦ κόλπου Σ. Φ. ἔχοντος ὡς εἰσοδὸν ἀπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ μόνον στενὸν πορθμὸν καλούμενον «Χρυσὴ πύλη». Ἐνῶ τὸ 1846 εἶχε μόνον 600 κατ., τῷ 1890 ὑπῆρχον 298 997, ὧν οἱ πλεῖστοι ἦσαν νεήλυδοι καὶ δὴ 24 613 Σίναϊ κατοικοῦντες ἰδιαίτερον τμήμα. ἔχει πλατείας ἐδούς, τεμνοῦσας ἀλλήλας ὀρθογωνικῶς, ὥραιας οἰκίας καὶ πολλοὺς δημοσίους κήπους Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων εἶναι σπουδαῖα ἡ ἱατρικὴ σχολή, ἡ τεχνικὴ σχολή, ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ ἐμπορίον τῆς πόλεως εἶναι ἀκμαϊότατον, διεξάγειν εἰσαγωγὴν 72 ἑκατομμ. δολλαρίων καὶ ἐξαγωγὴν 120 ἑκατομμ. κατ' ἔτος.

Ἐπίσης δὲ ἀκμάζει ποικίλη βιομηχανία ἀσχολοῦσα 4 059 ἐργαστάσια. [Μ.Σ.]

Σάν-Φραντσέσκο (San Francisco (d'Albano). Πράσπειον τῆς Γενούης, ἔχον 11 872 κατ. καὶ πολλὰς ὥρας ἐπαύσεις. [Μ.Σ.]

Σάν-Φραντέλλο. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Μεσσίνης, κειμένη 7 χμ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐν εὐφύρῳ θέσει, ἔχουσα δὲ 7 928 κατ. Ἰδρύθη ὑπὸ Λαμβαρδῶν ἐλθόντων μετὰ τῆς Ἀδελαιδῆς συζύγου τοῦ Ῥογήριου Δ' καὶ διατηρεῖ ἀκόμη τὴν διάλεκτον αὐτῶν.

Σάν-Χοσέ (San-José τ. ἑ. Ἰωσήφ).

1) Πρωτεύουσα τῆς δημοκρατίας Κостаρίκας τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, κειμένη ἐν ὕψει 1460 μ. ἐπὶ ὕγεινους καὶ εὐφύρου ὀρεινοῦ καὶ ἔχουσα 19 326 κατ. Εἶναι κέντρον τοῦ ἐμπορίου, ἔδρα τοῦ προέδρου τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν, ἐπισκόπου, πανεπιστημίου, ἔχει δὲ κλίμα γλυκὺ. — 2) Πρωτ. διαμερίσματός τῆς δημοκρ. Οὐρουγουάης, ἔχον 6 000 κατ. — 3) Πρωτ. κομητεία ἐν τῇ Βορείῳ αμερ. πολιτεία Καλιφορνία, ἔχουσα 18 060 κατ., πολλοὺς μεγάλους κήπους, ποικίλην βιομηχανίαν, κολλέγιον ὡς καὶ πανεπιστήμιον καὶ διδασκαλεῖον. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ περίφηρον ἀστεροσκοπεῖον Ἀλκ. ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀμίλτον. — 4) S. J. de Cuscuta, συνήθως μόνον Κούκουτα καλούμενη, πόλις τῆς Κολομβίας, ἐν τῷ διαμερίσματι Σαντανδέρ. ἔχει περ. 15 χιλ. κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σάν-Χουάν (San Juan τ. ἑ. Ἰωάννης). Ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, πρὸς Δ τῆς Χιλῆς κειμένη καὶ ἐν τῷ Δ τμήμα καλυπτομένη διὰ τῶν Κορδιλλιέρων. ἔχει 86 204 τχμ. καὶ 110 χιλ. κατ., ἀφθονίαν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, κυρίως δὲ γεωργίαν σπουδαίαν, παράγουσαν ἀφθονον σίτου. — Ἡ δμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Κορδιλλιέρων, εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 16 χιλ. κατ., κολλέγιον, διδασκαλεῖον κλ., ἐμπόριον δὲ εἶναι καὶ κτηνῶν μετὰ τῆς Χιλῆς.

Σάν-Χουάν δὲ Φούκα. Βλ. Φωκάς Ἰωάννης. [Μ.Σ.]

Σανᾶ. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ὑμενῆς ἐν Ἀραβίᾳ, κειμένη ἐν μακρᾷ κοιλάδι καὶ ἔχουσα 40 000 κατ., ὧν καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. Τὸ ἐμπόριον κυρίως τοῦ καφέ εἶναι σημαντικόν, ὑπάρχει δὲ καὶ βιομηχανία μανδύων καὶ ἀργυροποιικίλων ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Σαναχάριδος. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ. Β' σ. 626 β.

Σανδάνιον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδανίας, 1 ὥρ. Ν τοῦ Διαβολοῦ. Κάτοικοι 325.

Σανδαραάκη. Ῥητίνη σχεδὸν διαφανής, ὑποκίτρινος, θερμαινομένη δὲ ἡ ἐπὶ ἀνθράκων καιομένη ἀποδίδουσα εὐχάριστον ὁσμὴν. Εἶναι ποιεῖν τῆς οὐσίας τῆς ἐνάρθρου (βλ. λ.). [Π.Γ.]

Σανδαραάκη. Δύο ἐνώσεις τοῦ ἀρσενίου μετὰ τοῦ θείου, ἀπαντῶσαι καὶ ὀρυκταί. Τούτων ἡ μὲν ἐρυθρὰ Σ. ἔχει εἰδ. βάρος 3.5 καὶ σκληρότητα 1.5, εἶναι εὐξεστος, κατὰ δὲ τὴν χημικὴν σύστασιν ἀρσενοθειώδιον (βλ. Ἀρσένιον)· ἡ δὲ κιτρίνη, ἔχουσα εἰδ. βάρος 3.4 καὶ σκληρότητα 1.5—2, εἶναι ἀρσενιοθειώδιον (βλ. ἐπίσης Ἀρσένιον). [Δ.Κ.]

Σανδύχοι νῆσοι (ἀγγλ. Sandwich isles προφ. Σαινδούις αἰλς) ἡ Χαβαΐ νῆσοι καλεῖται συστάς νήσων τῆς Πολυνησίας ἐν τῷ ΒΑ μέρει τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ μεταξὺ 154° 30' καὶ 161° Δ μῆκους ἀπὸ 1° ῤῆνις καὶ μεταξὺ 18° 50' καὶ 22° 30' Β πλάτους. ἐν ὧν 8 μεγαλύτεραι κατοικοῦμεναι καὶ 13 μικρότεροι ἀκατοίκητοι, ἔχουσαι ἐμβαδὸν 16 946 τχμ. μετὰ 89 990 κατ., ὧν πολλοὶ λευκοί. Σίναι καὶ Ἰαπωνοί. Εἶναι ἡφαίστειά τινες καὶ καλύπτονται ὑπὸ ὕψηλων ὄρεων μέχρι 4 253 μ. ὕψους, ἔχουσι δὲ γλυκύτατον κλίμα καὶ ἀκμαῖαν χλωρίδα. Δι' μεγαλύτεραι εἶναι: Ὀάχου (1680 τχμ. μετὰ 31 194 κατ.), Χαβαΐ (11 356 τχμ. μετὰ 26 754 κ.), Μαουί (1268 τχμ. μετὰ 17 357 κ.), Καουάι, Νιχάου, Μολοκάι, Λανάι καὶ Καζουλάι. Πρωτ. εἶναι Χονολουλού, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν παραλίας τῆς νήσου Ὀάχου καὶ ἔχουσα 22 907 κατ., ἀποτελοῦσα δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἐπὶ καὶ μετὰ τῆς Πολυνησίας ἐμπορίου, ὅπερ ἐξάγει κυρίως σάκχαρον, ὄρυζαν καὶ μαλλίον. Οἱ κάτοικοι εἶναι χριστιανοί, ὠραῖοι καὶ ῥωμαλέοι. Δι' νῆσοι ἀνεκαλύφθησαν 1778 ὑπὸ τοῦ Κούκ, ὅστις καὶ ἐνταῦθα ἐρρευνήθη. Μέχρι τοῦ 1893 ἀπετέλεον βασιλείον ἐν τῷ ὀρειῷ τὸ κατ' ἀρχὰς Γάλλοι καὶ Ἀγγελοὶ ἡμιλλῶντο περὶ τῆς ἐπικρατείας, ὕστερον δὲ ἀπέκτησαν μεγάλην ἐπύρρην οἱ Ἀμερικανοί. Ὁ βασιλεὺς Καλακάουα Δ' ἐπεσκέσθη τῷ 1881 καὶ τὴν Εὐρώπην· τῷ 1887 ἐξερράγη ἐπανάστασις, δι' ἧς ἐπετεύχθη νέον σύνταγμα καὶ προνόμια τῶν Εὐρωπαίων. Ἡ ἀδελφὴ του καὶ διάδοχος Λιλιουοκαλάνη ἐξεθρονίσθη 1893 ὑπὸ τῆς δημοκρατικῆς μεριδος καὶ ἐκηρύχθη μὲν ἡ προστασία τῆς Βορείᾳ αμερ. Συμπολιτείας, δὲ ἐγένετο δὲ δεκτὴ ὑπὸ τοῦ προέδρου ταύτης Κλήβλανδ. μεθ' ὃ τῇ 4 Ἰουλ. (ν) 1894 ἐκηρύχθη ἡ δημοκρατία. Ἐπανάστασις ἐκράγεισα κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1895 τῇ συνεργείᾳ τῆς ἐκθρονισθείσης βασιλίσσης κατεστάλη καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ δημοκρατία καὶ ὑπὸ ταύτης.

Σανδερβάνδα (Sanderbands ἡ

Sunderbunds) καλούνται αἱ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γάγγου νῆσοι τῆς Α Ἰνδικῆς. σχηματίζονται διὰ τῶν προχώσεων τοῦ ποταμοῦ διερχομένου μεταξὺ αὐτῶν ἐν πολυταῖς διακλαδώσεσι, μεταβάλλουσαι δὲ αἰωνίως σχῆμα καὶ καλυπόμεναι ὑπὸ πυκνῆς φυτείας. Ἐνεκα τοῦ νοσηροῦ κλίματος δὲν εἶναι κατάλληλοι διὰ τὴν γεωργίαν. [Μ.Σ.]

Σάνδερς (Daniel Sanders). Γερμανὸς λεξικογράφος, γενν. 1819 ἐν Παλαιστρέλις, ὅπου καὶ ζῇ καταγινόμενος εἰς φιλολογικὰς ἐργασίας. Ἐξέπλησεν Λεξικὸν τῆς Γερμανικῆς (2 τ. 1859-65), Λ. τῶν ξένων λέξεων (β' ἐκδ. 1891), Λ. τῶν συνωνύμων τῆς Γερμανικῆς (β' ἐκδ. 1882), Λ. τῶν κυρίων δυσκολιῶν τῆς Γερμανικῆς (ιδ' ἐκδ. 1892), διαφόρους γραμματικὰς καὶ ἄλλα σχετικὰ ἔργα. Πρὸς τοῦτοις ἐνησχολήθη καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν, ἥς ἐδημοσίευσεν Γραμματικὴν (β' ἐκδ. 1892), Συλλογὴν δημοτικῶν ἀσμάτων κλ. ὑπὸ τὴν τιτλὸν Νεοελληνικὸς βίος (1844), μετὰ δὲ τοῦ ἡμετέρου Δ. Παγκαδῆ Ἱστορίαν τῆς νεοελλ. φιλολογίας (1884). [Μ.Γ.]

Σανδέτς (Sandhe). 1) Νεοσανδέτς, πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν Γαλλίᾳ, κειμένη εἰς τὰς Β ὑπορείας τῶν Καρπαθίων ὄρεων. Ἐχει 8744 κατ., ἐρείπια ἀνακτόρου, ὠραίους τινὰς ναοὺς, σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν ἀτμαμαζῶν καὶ κηπουρικὴν. — 2) Παλαιοσανδέτς, πόλις τοῦ αὐτοῦ διαμερίσματος, ἐπὶ τοῦ Δουναίετις, ἔχουσα 3786 κατ. καὶ μεγάλαν ἐμπρ. πανηγύρεα.

Σάνδη (George Sand). Ψευδώνυμον ὅφ' ὃ εἶναι γνωστὴ ἡ Amantine Aurore Dupin σύζυγος Dudevant, ὡς συγγραφεῖς μυθιστορημάτων διαπρεψασα Γαλλίς γενν. τῷ 1804 ἐν Παρίσι. Θυγάτηρ οὕτα ἀξίω ματικῆς τῆς αὐτοκρατορίας καταγεγνημένη τοῦ Μαυρικίου κόμητος τῆς Σαξονίας καὶ στρατάρχου τῆς Γαλλίας, ἀνέτρεψεν κατὰ πρῶτον ἐν τῷ πύργῳ Νοῶν τῆς ἐπαρχίας Βερρὺ ἰδίως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 'Ρουσσὸ καὶ εἶτα ἐν μοναστικῷ τινι ἐκπαιδευτηρίῳ τῶν Παρισίων ἔνθα καὶ ἐξεπαιδεύθη νομφευσίᾳ δὲ 18ετῆς μετὰ τοῦ πλουτοῦ γεωκτημόνου Dudevant ὑπῆρξεν ἀτυχὴς μετ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μετὰ τινὰ ἐτη ἡναγκάσθη νὰ χωρισθῇ παραλαβούσα μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὰ δύο αὐτῆς τέκνα, καὶ μετέβη εἰς Παρίσιους. Ἐκεῖ ἀφ' οὗ ἐξήρτησε κατ' ἀρχὰς ὅπως διὰ τῆς ζωγραφικῆς πορίσθῃ τὰ πρὸς τὴν, ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ νεαροῦ τότε Ἰουλίου Σανδῶ οὗτινος τὸ ὄνομα τροποποιηθὲν ἐγρησάμευσεν αὐτῇ εἶτα ὡς Ψευδώνυμον, καὶ ἔγραψε τῇ συνεργασίᾳ αὐτοῦ τὸ πρῶτον αὐτῆς μυθιστόρημα Rose et Blanche τῷ 1831· μόνῃ δὲ ἀπὸ τοῦ 1832 ἔγραψε ὁλόκληρον σειράν μυθιστορημάτων ἐν οἷς

ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγένετο ἀντιπρόσωπος τῆς κοινωνιστικῆς ἐκείνης μυθιστοριογραφικῆς τάσεως, ἥτις καθάπτεται ἐμπαθῶς τῶν ὑπαρχόντων θεσμῶν τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ψεύδους ταύτης· ἀναιχθήθη δὲ καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848 ἐπὶ τινὰ χρόνον σχετισθεῖσα μετὰ τῶν μάλλον φιλελευθέρων ἀνδρῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου καὶ ἰδίως τοῦ Λεβρὺ· Πολλὲν, μεθ' ὃ ἐπανέκαμψεν εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας, αἵτινες μετὰ τῶν πολλῶν περιγητήσεων ἃς ἐποίησεν ἰδίως ἐν Ἰταλίᾳ τῷ 1833-1834 μετὰ τοῦ Ἀλφρέδου δὲ Μυσσέ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ τῶν διατριβῶν τῆς ἐν τῷ ἐσχολῷ τῆς πύργῳ Νοῶν, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῇ 8 Ἰουνίου 1876, ἦσαν αἱ προσφιλεῖς αὐτῇ ἀσχολίαι. Τὰ κυριώτατα αὐτῆς μυθιστορήματα εἰναι Indiana δ'· οὗ κατέστη τὸ πρῶτον ἀνομαστή, Valentine, Lélia, Maître Simon, André, Jacques, Spiridion, Mauprat, Le compagnon du tour de France, Leone Leoni, Consuelo, La comtesse de Rudolstadt, Le pèché de M. Antoine, Le marquis de Villemer κτλ. κτλ.· ἐκτὸς τούτων συνέγραψε καὶ τὰ χαριέστατα χωρικά διηγήματα Melchior, La mare au diable, François le Champi, La petite Fadette κτλ. καὶ δράματα ἐν οἷς Claudie, Victorine, Le marquis de Villemer κτλ. ὦν πλήρης ἔκδοσις ἐγένετο ἐν Παρίσι. τῷ 1864-67 εἰς 4 τόμ., τὴν ἐξείρσεν Αὐτοβιογραφίαν αὐτῆς (1853 εἰς 11 τόμ.) καὶ ἄλλα τινά. Ὁ βίος αὐτῆς συνεγράφη ἰδίως ὑπὸ τοῦ Caro (1887), ἡ δὲ ἀλληλογραφία τῆς ἐδημοσιεύθη τῷ 1881-1886 εἰς 6 τόμους· τινὰ δὲ τῶν ἔργων αὐτῆς μεταφράσθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ὁ βίος τῆς Μαυρικίας 1825-1889 ἐγένετο γνωστὸς ὡς συγγραφεῖς καὶ ἰχνολογός. [Μ.Γ.]

Σανδόμυρ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ ῥωσσ. κυβερνεῖο 'Ράδομ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βιστούλα, ἔχουσα δὲ 6482 κατ., καθολικὴν ἱερουπολυστήριον, κηπουρικὴν καὶ ποιικίλην βιομηχανίαν. Ἐπὶ τῶν Ἰαγελλωνιδῶν ἦτο ἀκμαϊοτάτη πόλις.

Σανδόσκυ (Sandusky). Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ βορειοαμερικ. πολιτείᾳ Ὀχάιο, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὁρμου τῆς Ἡρῆς λίμνης. Ἐχει 18471 κατ. καὶ ἐμπόριον οἴνου, ὀπωρῶν, ἰχθύων, αἵτου, ξυλείας κλ. [Μ.Σ.]

Σανδῶ (Jules Sandeau). Γάλλος συγγραφεὺς γενν. τῷ 1811 ἐν Ὁβυστὲν καὶ ἀποθ. τῷ 1883 μέλος ὦν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τοῦ 1858. Συνέγραψε τῇ συνεργασίᾳ τῆς Γεωργίας Σάνδης (βλ. λ.) τὸ μυθιστόρημα Rose et Blanche 1831 καὶ τῇ τοῦ Αἰμιλίου Ὁζιὲ τὸ λίαν ἐπιτυχὲν δράμα Le gendre de M. Poirier (1850), μόνος δὲ πλείστα ἀξία λόγου μυθιστορήματα ἐξ ὧν διαπρέπουσι κυρίως Valereuse, Marianne

lle de la Seiglière ὅπου καὶ ἐδραματοποιήθη τὸ 1858 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, Contes et nouvelles (1859), καὶ ἄλλα τινὰ δράματα μικρότερον ἐπιτυχῆ. [Μ.Γ.]

Σανίδιον ἡ ὑελορροὴ ἀστρίων. Μερρὴ τοῦ μονοκλινικοῦ ὀρθοσχιζίου, διακρινομένη τοῦ κυρίως ὀρθοσχιζίου κυρίως διὰ τῆς ὑεώδους λάμψεως, τοῦ τραπεζοειδοῦς σχήματος τῶν κρυπτάλλων καὶ τοῦ μεγαλύτερου αὐτῷ ποσοῦ νατρίου. [Α.Κ.]

Σανλούκαρ (Sanlucar de Barrameda). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Ἰσπαν. παρχίᾳ Γαλιέρων, ἀριστερὰ ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γουαλδακιδίου ἐν εὐρὼν λεγόμεναι. ἔχει 22667 κατ. ὥραιον ἀνάκτορον τοῦ δουκὸς Μονπανσιέ, πολυσυγναθὲνα θαλάσσια λουτρά καὶ μέγα ἐμπόριον ἵνυ. [Μ.Σ.]

Σαννατζάρος (Jacopo Sannazaro). Ἰταλὸς ποιητής, γενν. 1458 ἐν Νεαπόλει, που καὶ ἀπέθανε 1530. ἦτο λόγιος ἀνὴρ καὶ μέλος τῆς ἐκκλ. Ἀκαδημίας, καλούμενος Ἰακτιν. Actius Sincerus. Ὡς ποιητὴς ἀπέστησε τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλεῖος τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδου ὃν συνώδευσεν καὶ ἐξορισθέντα εἰς Γαλλίαν. Τὴν μεγίστην εἰρήνην φελλει εἰς τὸ εἰδύλλιον Ἀρκαδία (1502) ἐν τῷ ὁποίῳ περιγράφει τὰς καλλὼνας τῆς κατὰ τοῦ ἐν ἀφελεί καὶ πλήρει χάριτος γλώσσης. Τὰ Ἰταλιστὶ γεγραμμένα ἔργα τοῦ ἐξεδήσαντο τῷ 1755. Πρὸς τοῦτοις συνέγραψε καὶ πλείστα ποιήματα λατινιστῶν, τῶν κλασσικὰ θεωρούμενα. [Μ.Γ.]

Σάνσκα. Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, ἐπὶ τοῦ ἀνω Σάν. ἔχει 5559 κατ. Πολωνοὺς, παλαιὸν ἐμπορίον καὶ ἐμπόριον ξυλείας. [Μ.Σ.]

Σανουδοῖ. Βλ. Νάξος.

Σανσκριτικὴ γλῶσσα. Βλ. Ἰνδὶ καὶ γλῶσσαι.

Σανσοβίνος (Sansovino). Ὄνομα δύο Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν. Τούτων ὁ πρῶτος ἐκαλεῖτο κυρίως Ἀνδρέας Contucci καὶ ἐγεννήθη 1460 ἐν τῇ πόλει γῆντι Monte Sansovino. Ἐκτελέσας ἐν Ῥώμῃ ἐπιτύμβια μνημεῖα ἀνήκοντα εἰς τὰ ἀριστα ἔργα τῆς Ἀναγεννήσεως, ἐκλήθη τῷ 1491 εἰς Λισσαβῶνα, ὅπου ζήσας 9 ἔτη ἐπανήλθεν εἰς Ῥώμην καὶ μετὰ τὴν ἀλλων ἐξεπόνησε τὸν λαγ. Ἀγ. οἶκον τοῦ Λορέτου. Ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ἱδρύσαντο εἶτα μονήν, ἀπέθανε δὲ καὶ ἐνταῦθα τῷ 1520. — Ὁ δὲ ἑτερος, κυρίως ὀνομαζόμενος Ἰάκωβος Tatti, γενν. 1479 ἐν Φλωρεντίᾳ, ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ πρώτου, εἰργάσθη δὲ κυρίως ἐν Ἑνετίᾳ ὡς γλύπτῃ καὶ ἀρχιτέκτονι. Τὰ ἔργα τοῦ, κυρίως τὰ ἀρχιτεκτονικὰ, ἐγένοντο ἐνταῦθα πρότυπα διὰ τοὺς μεταγενεστέρους,

φημίζονται δὲ κυρίως τὸ νομισματοκοπεῖον, ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἁγ. Μάρκου, οἱ ναοὶ τοῦ ἁγ. Ἰουλιανοῦ καὶ ἁγ. Γεωργίου τῶν Ἑλλήνων, ὡς καὶ ἀραιχάλικινα ἀνάγλυφα ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Μάρκου, ἀγάλματα τοῦ Βάκχου ἐν Φλωρεντίᾳ, τῆς Παναγίας ἐν Ῥώμῃ κλ. Ἀπέθανε τῷ 1570 ἐν Ἑνετίᾳ. [Β.Ε.]

Σανσουσί (Sans-Souci) καλεῖται ἑπαυλὴς βασιλικὴ παρὰ τὸ Πόττσδαμ τῆς Πρωσίας, κτισθεῖσα ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου 1745-47, περιβαλλομένη δὲ ὑπὸ ὥραιότατον ἀγγλικῷ κήπου. [Μ.Σ.]

Σάντα-Ἄννα (Antonio Lopez de Santa Anna). Πρόεδρος καὶ δικτάτωρ τοῦ Μεξικῶ, γενν. 1797 ἐν Jalapa. Λαβὼν μέρος εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῆς πατρίδος τοῦ, ἐγένετο ἐπανειλημμένως πρόεδρος (1833-36, 1841-44, 1847) καὶ διετέλεσεν ἀρχιστράτηγος κατὰ τὸν μετὰ τῆς Βρασιλίας. Συμπολιτικὰς πόλεμον Ἄναγορευθεὶς δικτάτωρ τῷ 1847, προσεπάθη μετὰ τὸν πόλεμον νὰ τακτοποιήσῃ τὴν χώραν καὶ νὰ ἱδρύσῃ μοναρχίαν, καθηρέθη δὲ 1854 δι' ἐπαναστάσεως καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν νῆσον ἁγ. Θωμᾶ. Τῷ 1863 μετεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μεξικιμλιανῶ, δὲν ἐγένετο δὲ δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ τοῦ διεκκοῦντος ἐν Μεξικῷ καὶ ἐξωρίσθη, ὅτε δὲ τῷ 1867 ἐπανήλθε, συνελήθη καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ἔτυχεν χάριτος ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μείνῃ ἑταῖ μακρὰν τῆς χώρας. Ἀμνηστευθεὶς ὁμοῦ εἶτα ἐπέστρεψε καὶ ἀπέθανε τῷ 1876. [Β.Ε.]

Σάντα-Κατερίνα (Santa Catharina). Πολιτεία τῆς Ν. Βρασιλίας ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντ. ὠκεανοῦ, διατεταμένη ὑπὸ τῆς Σιέρρας Ζεράλ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Τὸ πρὸς-Α τοῦ ὅρου τοῦτοῦ μέρος εἶναι εὐροώτατον, τὸ δὲ πρὸς Δ μᾶλλον κατάλληλον εἰς βοσκὰς. Τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀφελει ἡ χώρα κυρίως εἰς Εὐρωπαίους ἀπείκους, καὶ πρὸ πάντων εἰς Γερμανοὺς, οἵτινες ἱδρύσαν ἐν αὐτῇ πολλοὺς συνοικισμοὺς. Πρωτεύουσα εἶναι Δεστερρον, κείμενον ἐπὶ τῆς νήσου Σάντα-Κατερίνας, ἔχον δὲ 10 χιλ. κατ.

Σάντα-Κρούζ (Santa Cruz). 1) Τοπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας μετὰ τῷ Χιλῆ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, περιλαμβάνουσα 277 χιλ. τχμ. καὶ ἔχουσα ὁμώνυμον πρωτεύουσαν ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου ποταμοῦ. — 2) Ἀνατολ. διαμέρισμα τῆς Βολιβίας, συνορεύον πρὸς τὴν ἐπαρχίαν Μάττο Γρότσο τῆς Βρασιλίας, ἔχον ἐμβ. 378.160 τχμ. καὶ 97 χιλ. κατ. ἐκτὸς τῶν πολυαριθμῶν Ἰνδῶν. Ἐν τῷ ΝΔ τμήματι καλύπτεται ὑπὸ τῶν Κορδιλιερῶν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἶναι πεδία ἐλώδης καὶ δασώδης, ἀλλ' εὐφορὸς, παράγουσα κάκκον, καφέν, βμβάκα κλ. Ἡ πρωτεύουσα Σ. Κ. δε-λά-

Σιέρρα είναι έδρα επισκόπου και έχει 10 288 κατ. [Μ.Σ.]

Σάντα-Κρούζ νήσοι. Συστάς νήσων του Ειρηνικού Ωκεανού, πρὸς ΝΑ τῶν νήσων τοῦ Σολομώντος, ἀνήκοντα εἰς τὴν Μελανησίαν. Εἶναι αἱ μὲν κοραλλιοῦδες αἱ δὲ ἡφαιστειώδεις, εὐφοροὶ, ἔχουσαι κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον Μελανησίοι, ἄλλοι δὲ Πολυνήσιοι. Ὁ μόνος καλὸς ὄρμος εὐρηταί ἐπὶ τῆς μεγίστης αὐτῶν, Σάντα-Κρούζ καλουμένης. Ἀνεκαλύφθησαν τῇ 1595. [Μ.Σ.]

Σάντα-Λουκία (Santa Lucia). Νῆα τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν, πρὸς Ν τῆς Μαρτινίκης, ἔχουσα 614 τγμ. καὶ 43 310 κατ. τοὺς πλείστους μαύρους καὶ μιγάδας. Εἶναι ἡφαιστειώδης, εὐφορὸς καὶ καλῶς ἀρδευομένη, παράγουσα κυρίως σάκχαρον, κακάον καὶ βάμβακα. Πρωτεύουσα εἶναι Castries. Ἡ νῆος ἀνεκαλύφθη τῇ 1498 ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. [Μ.Σ.]

Σάντα-Φέ (Santa Fé). 1) Ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, πρὸς Β τῆς ἐπαρχ. Βουένος-Ἀϊρες, ἔχουσα ἐμβ. 131 500 τγμ. καὶ 300 χιλ. κατ. κυρίως γεωργοὺς καὶ κτηνοτρόφους, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ Εὐρωπαῖοι ἀποικοι. Ἡ δὲ μὲνιμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ τῶν συμβολῶν τῶν Σαλάδου καὶ Σαλαδίλλου οὐ μακρὰν τοῦ Παρανά, ἔχει δὲ 15 019 κατ., κολλέγιον τῶν Ἰησοῦιτῶν, διδασκαλεῖον θεολόγων, ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον κτηνῶν. — 2) Πρωτ. τῆς τοπαρχίας Νέου Μεξικῆ τῆς Βορείουαμερ. Συμπολιτείας, ἔχουσα 6 185 κατ. καὶ οὕτω ἡ παλαιστάτη πόλις τῆς Συμπολιτείας. Ἐκ τῆς πόλεως ἐξάγεται πολὺς βάμβαξ. [Μ.Σ.]

Σαντάλινον ξύλον εἶναι περιήγητικὸν ὄνομα διαφόρων ξύλων, ὧν γνωστότερον εἶναι τὸ «έρυθρον», ξύλον τοῦ *Pterocarpus santalinus* L. fil., δένδρου τῶν Ἀἰνδιῶν· τοῦτο περιέχει χρωστικὴν οὐσίαν διαλυτὴν ἐν οἴνῳ πνεύματι. Τὸ «λευκόν» εἶναι προϊόν τοῦ *Santalum album* L τῶν Ἀἰνδιῶν, φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰαπωνικόν Σ. ξ. καὶ ἔχει εὐχάριστον ὀσμὴν καὶ ἐκ τῶν Ἀἰνδιῶν ἐξάγεται λευκόν, προϊόν ἄλλων δένδρων, ἀμφοτέρω δὲ τὰ εἶδη περιέχουσιν ἔλαιον οὗ γίνεται χρῆσις κατὰ τῆς γονορροίας καὶ τῶν νόσων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. [Π.Γ.]

Σανταμέρι. Χωρίον τοῦ δήμου Δύμης κείμενον ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους Σανταμερίου (1016 μ.) καὶ 4 ὥρ. Ν τῆς Κάτω Ἀχαΐας. Βλ. καὶ Σαιντ-Ὀμέρ Κάτ. 314.

Σαντανδέρ. Πρωτ. ἐπαρχίας (5460 τγμ. μετὰ 244 274 κατ.) τῆς Βορείου Ἰσπα-

νίας, ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Βισκαΐας. Εἶναι ἀρχαία πόλις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 42 125 κατ., μεγάλην μητρόπολιν, περίφημα θαλάσσια λευτρά, ναυπηγίαν καὶ βιομηχανίαν σιδήρου, μαλλίου, γάρτου κλ. Κυρίως ἐξάγονται ἄλευρον καὶ ἄλλα γεωργικά προϊόντα, σημαντικώτατον δ' εἶναι τὸ ἐμπόριον εἰσαγωγῆς. [Μ.Σ.]

Σανταρέμ (Santarem). Πρωτ. διαμερισματος 6862 τγμ. μετὰ 258 298 κατ. τῆς Πορτογαλίας κειμένου πρὸς Β τοῦ τῆς Λισσαβῶνος καὶ καλλιεργούμενου μόνον παρὰ τὸν Τάγον. Ἡ πόλις κεῖται οὐ μακρὰν τοῦτου, περιβάλλεται ὑπὸ παλαιοῦ τείχους μετὰ πύργων καὶ ἔχει φρούριον ἐκ τῶν χρόνων τῶν Ἀράβων, 9 772 κατ., ὠραία κτίρια καὶ ἱεροσπουδαστήριον. [Μ.Σ.]

Σαντεναί (Chantenay). Πόλις τῆς περιφέρειας Ναντ τοῦ Γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Αἰγῆρος. Κειμένη δὲ ἐπὶ ὑψώματος παρὰ τὸν ποταμὸν Αἰγῆρα, ἀριθμεῖ 12 748 κατοίκους, ἐνεργοῦντας ποικίλην βιομηχανίαν ἥτοι ναυπηγίαν, σιδηρουργίαν, σακχαροποιίαν κτλ. [Μ.Σ.]

Σαντέρ (Santerre). Χώρα τῆς Γαλλίας περιλαμβανομένη ἐν τοῖς σημερ. νομοῖς Ὁάξ καὶ Σόμμη τῆς Πικαρδίας. [Μ.Σ.]

Σαντζάκιον (τουρκ. sandjak = σημαία) ἐκαλεῖτο πρότερον ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει ἐκάστη ἀρχαιότερα πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ὑποδιάρσεις τῆς χώρας, ἧς ὁ διοικητὴς λεγόμενος Σαντζάκ-Μπέης ὤφειλε νὰ παρέχῃ εἰς τὸν Σουλτάνον ὠρισμένον τινὰ ἀριθμὸν στρατιωτῶν πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὅλου στρατοῦ· ἡ διόρισις αὕτη ἀντεστῆκει περίπου κατὰ τὴν ἔκτασιν πρὸς Γαλλικὸν νομόν. Νῦν ὅμως τὸ Σ. ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βιλαετίου ἥτοι Γενικῆς διοικήσεως καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν διοίκησιν πολιτικοῦ ὑπαλλήλου ὀνομαζομένου Τουρκιστὶ Καϊμακάμης ἥτοι ἀντιπροσώπου τοῦ Γενικοῦ διοικητοῦ ἢ βαλῆ.

Σάντι. Βλ. Ῥαφαήλ.

Σαντιάγο (Santiago). 1) Πρωτεύουσα τῆς Χιλῆς, κειμένη ἐπὶ τοῦ χειμάρρου Μαπότσου ἐν εὐφώρῳ πεδιάδι, ἔχουσα δὲ κλίμα σταθερὸν καὶ γλυκὺ. Ὑψ. περ. 250 χιλ. κατ., μεταξὺ τῶν ὁπίων εὐρηγται πολλοὶ ξανοὶ παντοίων ἐθνῶν, οἰκίας χαμηλὰς (ἐνεκα τῶν συχνῶν σεισμῶν), ὠραῖαν μητρόπολιν καὶ ἄλλους ναοὺς, μέγαρον τοῦ ἐκεῖ ἐπρεσβύτου ἀρχιεπισκόπου, οὐσα καὶ ἔδρα τῶν ἀρχῶν τῆς χώρας. Ἐν Σ. ὑπάρχει πανεπιστήμιον ιδρυθέν 1743 ὑπὸ τῶν Ἰησοῦιτῶν, μεθ' οὗ συνδέεται σχολὴ τῶν ὠραίων τεχνῶν, πρὸς δὲ διάφορα γυμνάσια, διδασκαλεῖον, σχολαὶ στρατιωτικῆ, μεταλλουργικῆ καὶ γεωργικῆ, ἱεροσπουδαστήριον, ἀστερο-

σκοπεῖον, μουσεῖον τῆς φυσ. ιστορίας, βοτανικὸς καὶ γεωλογικὸς κήπος, δημοσιὰ βιβλιοθήκη 70 χιλ. τόμων, πολλὰ δὲ ἐπιστημονικὰ ἑταιρεία. Διὰ σιδηροδρόμου συνδέεται μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς παραλλ. Βαλπαράιζου. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀσήμαντος, τὸ δὲ ἐμπόριον εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ξένων. — 2) Πόλις τῆς δημοκρατίας Σάντο Δομίνγο ἐπὶ τῆς νήσου Αἰτής, μετὰ 10 χιλ. κατ. καὶ ἀκμαῖας γεωργίας. — 3) S. de Compostela, βλ. Κομποστελα. — 4) S. de Cuba, πρωτ. διαμερίσματος τῆς Ἰσπανικῆς νήσου Κούβας, κειμένη ἐπὶ τῆς Α παραλλ. ἐν κοιλάδι τινί. Ἐχει 59 614 κατ., χαμηλὰς οἰκίας, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐξαγωγὴν καπνοῦ, καφέ, κακάου, σακχάρου βρωμοῦ κλ., εἶναι δὲ ἔδρα ἀρχιεπισκόπου. — 5) S. del Estero, ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας πρὸς Δ τῆς Σάντα-Φέ, ἔχουσα ἐμβ. 102 355 τγμ. καὶ 255 χιλ. κατ. Εἶναι πεδιάς κατάλληλος διὰ γεωργίαν μόνον διὰ τεχνιτῆς ἀρδεύσεως. Ἡ ἐμὸνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ τοῦ Ρίο Δούλε καὶ ἔχει 10 χιλ. κατ., κολλέγιον καὶ κηπουρικὴν. [Μ.Σ.]

Σαντιλζάνας (Inigo Lopez de Mendoza μαρκήσιος Santillana). Ἰσπανὸς ποιητής, γενν. 1398 ἐν Carrion de los Condes ἀποθ. δὲ 1458 ἐν Guadalajara. Διαπρέψας ἐν τῇ κατὰ τῶν Ἀράγων πολέμῳ ἀνηγερθεῖ μαρκήσιος. Συνέγραψε μέγαν ἀριθμὸν ποιημάτων παντοίων εἰδῶν, εἰσήγαγε δὲ τὸ σονέττον εἰς τὴν Ἰσπανικὴν ποίησιν. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τῷ 1852 ἐν Μαδρίτη. [Μ.Γ.]

Σαντιλλύ (Chantilly). Πόλις τῆς περιφέρειας Σανλὶ τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ὁάξ 41 γμ. πρὸς Β τῶν Παρισίων, ἐπὶ λόφου ἐκτισμένη. Ἐχουσα δὲ βιομηχανίαν πορσελλάνης καὶ ὀνομαστῶν μελάνων τριχάπτων κατοικεῖται ὑπὸ 3 993 ψυχῶν καὶ λίαν συχνάζεται ὑπὸ τῶν Παρισίων κατὰ τὰς γνωστὰς ἐνταῖθα ἵπποδρομίας τελουμένων κατὰ Μάιον, Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον. Παρὰ τὴν πόλιν κεῖται τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐξοχικὸν μέγαρον Σ. μετὰ ἐκτεταμένου ἄλσους, ἀνῆκον ἀπὸ τοῦ 1632 εἰς τὴν πριγκιπικὴν οἰκογένειαν Κονδέ, προσφιλὲς ἄλλοτε ἐνδιαίτημα τοῦ μεγάλου Κονδέ, ὅπερ ἐκληροδοτήθη ὑπὸ τοῦ ὑστάτου γόνου αὐτῆς τῷ 1830 εἰς τὸν ἑτὶ ζῶντα δούκα τῆς Ὠμάλης υἱὸν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, ὅστις τῷ 1886 διὰ διαθήκης προσδωρίσεν αὐτὸ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ πολυτέμων βιβλιοθήκης καὶ πινακοθήκης ὡς κληροδότημα διὰ τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Γαλλίας. [Μ.Σ.]

Σάντο-Δομίνγο ἢ Σάν-Δ. (Santo Domingo). Ἄλλοτε τὸ Ἰσπαν. ὄνομα τῆς νήσου Αἰτής τῶν Δ Ἰνδῶν, νῦν δὲ τὸ τοῦ

μεγαλυτέρου Δ τμήματος τῆς νήσου, τ. ἔ. αὐτοπостάτου ἀπὸ τοῦ 1844 δημοκρατίας, ἐχούσης ἐμβ. 48 577 τγμ. μετὰ 417 χιλ. κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον μιγάδων. Ἐνεκα τῆς εὐμεταβλήτου πολιτικῆς καταστάσεως ὁ πλοῦτος τῆς χώρας δὲν χρησιμοποιεῖται ἀκόμη ἱκανῶς. Τὰς ἐξουσίας κατέχουσι κογγρέσον, πρόεδρος καὶ ἀντιπρόεδρος ὧν ἡ ἐκλογὴ γίνεται κατὰ τετραετίαν. — Ἡ ἐμὸνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ τῆς Ν παραλλ. τῆς νήσου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὁζάλκα, εἶναι ἔδρα τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀρχῶν ὡς καὶ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἔχει δὲ 14 150 χιλ. κατ. Εἶναι ἡ πρώτη τῶν ὑπὸ Εὐρωπαίων ἰδρυθεῖσων ἐν Ἀμερικῇ πόλεων (1496). Ἐκ Σ. Δ. ἐξάγεται κυρίως σάκχαρον. [Μ.Σ.]

Σαντονίνη. Ὁ. Βλ. Ἀβροτονίνη.

Σαντορίνη. Βλ. Θήρα.

Σάντος. Ἐπίκειον τῆς βρασιλιανῆς πολιτείας Σάν Παύλου, κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου Σάν-Βισέντε ἐν θαλάσῃ καὶ νοτηρᾷ θέσει. Ἐχει 20 χιλ. κατ., εἶναι δὲ μετὰ τὸ Ρίο-δε-Ζανέιρο, μεθ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου, τὸ σπουδαιότατον ἐν Βρασιλίᾳ κέντρον ἐξαγωγῆς τοῦ καφέ. [Μ.Σ.]

Σάξ (Hans τ. ἔ. Ἰωάννης Sachs). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1494 ἐν Νυρεμβέργῃ, ὅπου ἐζητε καὶ ὡς ὑποδηματοποιός, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν νεότητά του ἐξετέλεσε κατὰ τὰ ἔθνη τῆς τότε ἐποχῆς μεγάλας περιοδείας ὡς ἐργάτης. Συγχρόνως ἀφιέρωθη εἰς τὴν ποίησιν, ἧτις τότε ἐκαλλιεργεῖτο ἐν τοῖς κύκλοις τῶν τεχνιτῶν καὶ κατέστη ὁ κάλλιστος τῶν τοιοῦτων ποιητῶν καὶ συγχρόνως ὁ πολυγραφώτατος αὐτῶν. Ἀπέθανε δ' ἐν Νυρεμβέργῃ τῷ 1576. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων του ἀνέρχεται εἰς εἰς πλέον τῶν 6 000, εἶναι δὲ ἐκ τούτων 4 275 ἔπηματα, 208 δραματικὰ ἔργα, πολλὰ δὲ πάλιν ἄλλα ποιήματα, ἥτοι μῦθοι, διηγήματα ἑμμετρα, διάλογοι, ἀλληγορίαι κλ., τὰ δὲ ἀριστα αὐτῶν δράματα τῶν ἀπικρεω, μῦθοι καὶ κωμικὰ διηγήματα, ὡς καὶ αἱ σκηναὶ ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀστῶν καὶ γεωργῶν. [Μ.Γ.]

Σάξ (Julius von Sachs). Φυτολόγος, γενν. 1832 ἐν Βρεσλαύ, γενόμενος τῷ 1867 καθηγητῆς τῆς βοτανικῆς ἐν Φρεϊβούργῳ καὶ 1868 ἐν Βυρσδούργῳ. Αἱ ἐρευναὶ του ἀφορῶσι πρὸ πάντων εἰς τὴν θρύψιν καὶ αὐξησιν τῶν φυτῶν. Γενικώτερα δὲ ἔργα ἐξέδωκε κυρίως Ἐγχειρίδιον τῆς βοτανικῆς (δ' ἔκδ. 1874), Μαθήματα τῆς φυσιολογίας τῶν φυτῶν (β' ἔκδ. 1887), Ἱστορ. τῆς βοτανικῆς (1875) καὶ Μελέταις τῆς φυσιολογίας τῶν φυτῶν (2 τ. 1892-93).

Σαξίφραγα. Βλ. Πηξιπετρώδη.

Σάξονες. Γερμανικὸς λαός, ὅστις κα-

τώκει τὸ πάλαι πρὸς Ν τῆς Κιμβρικής γεση-
νήσου μεταξὺ τῶν ποτ. Αἰδερ, Ἀλβίς καὶ
Τράβε, ἐξηπλοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Γ'
αἰῶνος κατὰ τὴν 1^η Δ. Γερμανίαν μέχρι πέραν
τοῦ Ἑρμ καὶ τοῦ Αἰπτε καὶ ἐξέτεινε τὰς
πειρατικὰς ἐκστρατείας του ἐπὶ τῆς Γαλα-
τίας καὶ Βρετανίας· περὶ τὸ 450 Ἀγγλοὶ
καὶ Σάξονες ἐγένοντο κύριοι τῆς Βρετανίας
(βλ. Ἀγγλοσάξονες). Ἐν Γερμανίᾳ διη-
ρροῦντο γεωγραφικῶς εἰς Νεστρολούς, Ἑγ-
γέρεους, Ὀστράλους καὶ Νορδάλβιγγους.
Ἀπὸ τοῦ 772 τοῦ μέχρι τοῦ 804 Κάρο-
λος ὁ μέγας διεξήγαγεν αἰματηροὺς πο-
λέμους κατὰ τοῦ δουκάτου τούτου λαοῦ
καταλύσαντος εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ ἐκ-
χριστιανισμὸν αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ κόμητος
Λουδόλφου περὶ τὰ τέλη τοῦ 9^{ου} αἰῶνος
ἀν. ψώθη ἡ χώρα τῶν Σ. εἰς δουκάτον καὶ
ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του Ὁθωνος προσετέθη εἰς
τοῦτο καὶ ἡ Τυριγγία. Ὁ υἱὸς του Ἑρρί-
κος ἐξελέγη τῷ 919 βασιλεὺς τῆς Γερμα-
νίας ὡς πρῶτος τῶν Σαξόνων βασιλέων
(βλ. Γερμανία ἐν τ. Γ' σ. 246). Τῷ 960
ἐδόθη τὸ δουκάτον εἰς τὸν Ἑρμαννὸν Βίλ-
λουγκ, ἔμεινε δὲ παρὰ τῷ οἰκῷ τούτῳ μέ-
χρι τοῦ 1106, οἱ ἐξέλιπεν οὗτος μετὰ τοῦ
Μάγνου Βίλλουγκ. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Λο-
θάριος ὁ ἐκ Σουππλινδούργου ἐγένετο βασι-
λεὺς τῶν Γερμανῶν, παρεχώρησε δὲ τὴν
Σαξονίαν 1137 εἰς τὸν γαμβρὸν του Ἑρ-
ρίκον τὸν Ὑπερήφανον δούνα τῆς Βαυαρίας,
οὗ ἑμῶς ὁ υἱὸς Ἑρρίκος ὁ Λεὼν καθήρθη
ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Δ',
μεθ' ὃ διελύθη τὸ δουκάτον τῆς Σαξονίας
καὶ ἀραιρεθέντων πολλῶν τμημάτων ἐδόθη
τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ δυνάτος τῆς Σ.
εἰς τὴν Βερνάρδον κόμητα τῆς Ἀσκάνιας,
ὅστις ἐκληρονόμησε τὴν περὶ τὴν Βιτεμ-
βέργην χώραν καὶ ἐγένετο καὶ κύριος τοῦ
Λαουεμβούργου. Τὴν πρώτην ἔλαβε κατὰ
τὴν διανομὴν τῶν κτημάτων τῷ 1260 ὁ ἑγ-
γονός του Ἀλβρέχτος, τὸ δὲ ἄλλο ὁ ἑτε-
ρος Ἰωάννης. Ὁ ἑγγονος τοῦ Ἀλβρέχτου
Ροδόλφος Β' ἐγένετο ἐκλέκτωρ (1356), ἐκ-
λιπόντος δὲ τοῦ οἴκου τῷ 1423 τὸ δουκάτον
καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐκλέκτορος μετέβη εἰς
τοὺς μαρκίωνας τοῦ Μάισσεν (βλ. τὴν πε-
ραιτέρω ἱστορίαν ἐν τῷ ἄρθρῳ περὶ τοῦ βα-
σιλεῖος Σαξονίας). Ἡ γραμμὴ Σαξονίας-
Λαουεμβούργου ὤφισται μέχρι τοῦ 1689.

Σαξονία. Βασίλειον τῆς Γερμανίας,
μεταξὺ Πρωσίας, Βαυαρίας καὶ Αὐστρίας
κείμενον, ἔχον δὲ ἐμβ. 14 993 τγμ. καὶ
3 502 684 κατ. Κατὰ δύο πέμπτα ἡ χώρα
εἶναι ὄρεινῃ, χαλυπτομένη ἐν τῇ Ν τμή-
ματι ὑπὸ τῶν ὄρεων Ἑρτε, ἐν τῇ Δ ὑπὸ
τῶν Λουσατίων καὶ τῶν πρὸς τὸν Ἀλβιν
Ψαμμητικῶν ὄρεων (βλ. Σαξονικὴ Ἐλβε-
τία), κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ εἶναι πεδινὴ καὶ

λοφώδης· καταλαμβάνουσι δὲ 55,7 % τοῦ
ἐδάφους ἀγροί, 12,7 λειμῶνες καὶ βοσκαὶ καὶ
27,4 ἄσκη. Ὁ κυριώτερος ποταμὸς εἶναι ὁ
Ἀλβίς μετὰ τῶν ποταποτάμων Μελανος
καὶ Λευκοῦ Ἑλστερ. Τὸ κλίμα εἶναι εὐ-
κρατον. Οἱ κάτοικοι, ὄντες πυκνότατοι εἰς
τὰ ὄρη Ἑρτε καὶ τῇ λεγομένη Φιςγλάνδη,
ἀνέχουσιν εἰς τὴν φραγκικὴν καὶ τυριγγι-
κὴν φυλὴν (ἐκτὸς 49 916 Βενδῶν ἐν τῇ
Ἀνω Λουσατίᾳ), προσεύουσι δὲ οἱ πλεῖστοι
τὰ τῆς διαμαρτυρομένης ἐκκλησίας. Κύρια
ἔργα αὐτῶν εἶναι ἡ γεωργία, ἥτις κυρίως
κατὰ τὰ Β μέρη ἀκμάζουσα παράγει ἐν
ἀφθονίᾳ σιτηρὰ καὶ πρὸ πάντων σίκαλιν
καὶ βρόμον, ἡ ἀμπελουργία (παρὰ τὸν Ἀλ-
βιν), ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ὀρυκτῶν, παρά-
γουσα χρυσόν, ἀργυρον, σίδηρον, χαλκόν,
μέλυδον κλ. ὡς καὶ λιθάνθρακας. Ἀνθρα-
κίτην καὶ ψαμμίτην· μεγάλως δὲ πρὸς τού-
τοις ἀνεπτύχθη ἡ βιομηχανία ἔχουσα κέν-
τρα κυρίως τὰς πόλεις Χέμνις, Τσίβικου,
Πλάσεν, Τσίτσου, Βάουτσεν καὶ Λιψίαν,
κατεργαζομένη τὰ προϊόντα τῶν μεταλ-
λείων καὶ κατασκευάζουσα παντοῖα ὑφά-
σματα, γάρτην, χημικὰ προϊόντα, μηχανάς,
πορσελλάνην, μουσικὰ καὶ μαθηματικὰ ὄρ-
γανα, καπνὸν κλ., πρὸς ἃ προσθετὰ τὰ
προϊόντα τῆς λιαν ἀκμαζούσης τυπογρα-
φικῆς τέχνης μετὰ τῶν παραρτημάτων τῆς.
Ἀναλόγως ἀνεπτύχθη καὶ τὸ ἐμπόριον, οὗ
κυριώτερον κέντρον εἶναι ἡ Λιψία (βλ. εὐ-
ρηται καὶ τὸ ἀνώτατον δικαστήριον τῆς
Γερμανίας), καὶ πρὸς εὐκολίαν τοῦ ὁποῦ
ὤφιστανται ἀπειρα τραπέζιτικὰ καταστήμα-
τα, ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ συμβούλια
κλ. Τὸ δικτυον τῶν σιδηροδρόμων τῷ 1892
εἶχε μήκος 2608 γμ., ἐκτελεῖται δὲ ἀκραία
ναυτιλία ἐπὶ τοῦ Ἀλβίος. Διὰ τὴν πνευ-
ματικὴν μόρφωσιν ὑπάρχουσι πολυάριθμα
καὶ λαμπρὰ ἱδρύματα, 2205 δημοτικὰ σχο-
λεῖα, 27 γυμνάσια, 22 πρακτικὰ λύκεια,
19 διδασκαλεῖα, 32 ἐμπορικὰ σχολαί, 1
πολυτεχνεῖον (ἐν Δρέσδῃ), πλεῖστα δὲ βιο-
μηχανικὰ καὶ τεχνικὰ σχολεῖα, 9 γεωπο-
νικὰ καὶ 1 δασολογικὸν σχολεῖον κλ., πα-
νεπιστήμιον (ἐν Λιψίᾳ), σχολεῖα κωφαλῶ-
νων καὶ τυφλῶν καὶ πολλὰ ἄλλα. Ἡ Σ.
εἶναι συνταγματικὸν βασίλειον, οὗ τὸ σύν-
ταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1831. Τὴν
νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐξασκοῦσι δύο βουλαί,
τὰ οἰκονομικὰ εἶναι ἐν καλῇ καταστάσει·
ἔσοδα καὶ ἐξόδα ἦσαν τῷ 1892 : 98 314 492
μάρκα, πρὸς ἃ προσθετὰ ἑκτακτὰ ἔσοδα
καὶ ἐξόδα 56,2 ἑκατομμ. μάρκων. Τὸ δημό-
σιον χρέος ἀνέρχεται εἰς 625,8 ἑκατομμ.
Ὁ στρατός, ἀναδιοργανωθείς ἀπὸ τοῦ 1867
κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πρωσίας, ἀποτελεῖ
τὸ 18^{ον} σῶμα τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, ἔχον
ἐν εἰρήνῃ 93 071 ἄνδρας καὶ 1345 ἀξιωμα-
τικούς. Πολιτικῶς διαιρεῖται τὸ βασίλειον

4 νομούς Δρέσδης, Λιψίας, Ταβίκου και Βάουτσεν. Πρωτεύουσα είναι η Δρέσδη. Περί της ιστορίας της τῆς παλαι Σαξονίας βλ. Σαξονες. Ὅτε τὸ ἐξέλιμα τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς Σαξονίας ἐδόθη τῷ 1423 εἰς τὸν Φρειδερίκον μαρκίωνα τοῦ Σιλεσίας, μετέβη καὶ τὸ ὄνομα Σ. εἰς τὰς λοιπὰς κτήσεις τοῦ Βεντινικοῦ οἴκου, τὸ Μάισσεν καὶ τὴν Τυριγγίαν. Οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ ἐκλεκτωρ Φρειδερίκος ὁ πρῶτος καὶ ὁ δούξ Γουλιέλμος ἐξασκήσαντες ἐπὶ τινα χρόνον κοινῶς τὴν ἀρχὴν καὶ διανεύσαντες εἰτα τὰς χώρας περιήλθον εἰς ἐμφύλιον πόλεμον (1445-51). Τοῦ Φρειδερίκου οἱ υἱοί, ὁ ἐκλεκτωρ Ἑρνέστος καὶ ὁ δούξ Ἀλβέρτος διέσπασαν τῷ 1485 ἀπ᾽ αἰσας τὰς χώρας τοῦ οἴκου, ἔλαβε δὲ ἑκάστους μὲν ἐκτὸς τοῦ ἐκλεκτοράτου τὴν Τυριγγίαν, οὗτος δὲ τὸ Μάισσεν, ἐγεννήθησαν δὲ οὕτως αἱ δύο γραμμαὶ Ἑρνεστινικὴ καὶ Ἀλβερτινικὴ, ὧν ἡ πρώτη κατὰ τὰς θρησκευτικὰς διαμάχας ἐξέπεσε τῷ 1547 καὶ διετήρησε μόνον τῇ χάριτι τοῦ αὐτοκράτορος ὀλίγας κτήσεις, μετέβη εἰς τὸ ἐκλεκτοράτον καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῆς Σ. εἰς τὴν Ἀλβερτινικὴν (βλ. τὴν λ. αὐτήν), ἥτις τῷ 1554 ὀλίγας τινὰς πόλεις εἰς τὴν Ἑρνεστινικὴν ἀπέδωκεν. Ὁ ἐκλεκτωρ Ἰωάννης Γεώργιος δ' Α' (1611-50), διατελέσας κατὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον τὸ κατ' ἀρχὰς σύμμαχος τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Β', εἰτα δὲ τοῦ βασιλέως Γουσταύου Ἀδόλφου τῆς Σουηδίας, ἔλαβε δυνάμει τῆς συνθήκης τῆς Πράγας τὰς δύο Λουζατίας. Ὁ ἐκλεκτωρ, Φρειδερίκος Αὐγούστος Α' (1694-1733) ἀσπασθεὶς τῷ 1697 τὸν κατ' ὀλικιμάν, ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Πολωνίας καὶ περιήλθεν εἰς πόλεμον μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου τοῦ ΙΒ', ὅστις ἐξέβησε τῷ 1706 τὴν Σ. Ὁ δὲ διαδόχος αὐτοῦ Φρειδερίκος Αὐγούστος Β' (1733-33) συνεμάχησε μετὰ τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν Β' Σιλεσιακὸν καὶ τὸν Ἑπταετῆ πόλεμον καθ' ὃν ἀπώλεσε 90 χιλ. ἀνθρώπων καὶ 70 ἑκατομμ. ταλλήρων. Ἐπὶ Φρειδερίκου Αὐγούστου τοῦ Γ' (1718-1827) ἐπουλώθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ πληγαὶ τοῦ πολέμου, ὅτε δὲ ὁ Ναπολέων κατέρριψε τῷ 1806 τὴν Πρωσίαν, μετ' ἧς συνεμάχησεν ἡ Σ., ὑπεχρεώθη μὲν αὕτῃ δυνάμει τῆς ἐν Τίλιστ συνθήκης εἰρήνης (1807) νὰ πληρώσῃ 25 ἑκατομμ. φρ. ὡς ἐξοδα πολέμου, ἀνυψώθη δὲ συγχρόνως εἰς βασιλείαν καὶ εἰσῆλθεν ὡς ἀνεξάρτητον κράτος εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος σχηματισθεῖσαν ἑσπερονδιαν τοῦ Ῥήνου, ἔλαβε τὸ Μέγα δουκάτον τῆς Βαρσοβίας καὶ τὴν περιφέρειαν Κότιδους, εἰς ἃ προσετέθησαν τῷ 1809 ἡ Δυτ. Γαλικία καὶ ἡ Κρακοβία ἀφαιρεθεῖσαι ἀπὸ τῆς Αὐστρίας.

Ὡς σύμμαχος τοῦ Ναπολέοντος ὁ βασι-

λεὺς ἐγένετο μετὰ τὴν ἐν Λιψία μάχην (1813) ἀγχιμάτωτος τῶν κατ' ἐκείνου συμμάχων, ἡ χώρα δὲ ἐκυβερνατο ὑπὸ Ῥώσου καὶ εἰτα Ἠρώσου τοποτηρητοῦ καὶ ἐμελλε νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς Πρωσίας. Ἀλλὰ τὸ ἐνβιβέννη συνέδριον (1815) ἀπεράνθη νὰ ἀποκοπῶσι καὶ σθώσιν εἰς τὴν Πρωσίαν μόνον τὰ Β μέρη (20235 τγμ. μετὰ 864305 κατ.). Θανόντος τοῦ Φρειδερίκου Αὐγούστου (ὅστις ὡς ἐκλεκτωρ ἐκαλεῖτο Γ', ὡς βασιλεὺς δὲ Δ') διεβέβητο αὐτὸν ὁ ἀδελφός του Ἀντώνιος, ὅστις τῷ 1831 ἤναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τῇ χώρᾳ σύνταγμα. Ἐπὶ τοῦ διαδόχου τούτου Φρειδερίκου Αὐγούστου Β' ἀνεπτύχθη ζωηρὸς πολιτικὸς βίος καὶ ἐψηφίσθησαν μὲν κυρίως κατὰ τὸ 1848 ἐλευθερόφρονες μεταρρυθμίσεις, ἀλλὰ αἱ ἀπανταχοῦ τῆς Γερμανίας ἐπικρατοῦσαι τότε πρὸς τελικὴν μεταμόρφωσιν τάσεις συνεπήνεγκον ἐπανάστασιν καὶ ἐν Σ. καὶ κυρίως ἐν Δρέσδῃ (1849), ἥτις τέλος κατεστάλη τῇ βοήθειᾳ πρῶτος στρατοῦ, κατηργήθησαν δὲ εἰτα καὶ αἱ πλείσται τῶν παραχωρηθεισῶν μεταρρυθμίσεων. Ἐπὶ τοῦ ἐπομένου βασιλέως Ἰωάννου (1854-73) εὕρισκετο ἡ Σ. ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ βαρῶνου Βούττ, τοῦ φίλου τῆς Αὐστρίας καὶ ἐχθροῦ τῆς Πρωσίας, διό καὶ τῷ 1866 συνεμάχησε τῇ Αὐστρίᾳ καὶ κατελήθη κατὰ τὸν ἐν Βοημία πόλεμον ὑπὸ τῶν πρωσιανῶν στρατευμάτων. Κατὰ τὴν ἐν Βερλίνῳ συνθήκῃ τῆς 21 Ὀκτωβρίου (ν) 1866 ὑπεχρεώθη εἰς πληρωμὴν 10 ἑκατομμ. ταλλήρων δι' ἐξοδα πολέμου καὶ παραδεχθεῖσα τοὺς λοιποὺς ὁρους οὗς καὶ ἄλλαι πολέμιοι τῇ Πρωσίᾳ πολιτεῖαι εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἡρασιγερμανικὴν ἑσπερονδιαν. Παρατεθέντος τοῦ Βούττ τῷ 1868, μεταρρυθμίσθησαν τὰ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὸ ἐλευθερώτερον. Κατὰ δὲ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τὰ σαξονικὰ στρατεύματα, ἀποτελοῦντα τὸ ΙΒ' σῶμα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ, διεκρίθησαν λίαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ διαδόχου Ἀλβέρτου, ὅστις διαβεβήμενος τὸν βασιλέα Ἰωάννην τῷ 1873 ἐτι καὶ νῦν βασιλεύει.

Σαξονία. Ἐπαρχία τῆς Πρωσίας, ἔχουσα ἐμβα. 25250 τγμ. καὶ 2580040 κατ. τοὺς πλείστους διαμαρτυρομένους. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον πεδινή, ἀρδεύεται δὲ κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἀλβίου μετὰ τοῦ Σάλη καὶ εἶναι εὐφορτωτάτη. Ἐκτὸς τῆς γεωργίας ἀκμαεῖ ἡ ἐκμετάλλευσίς τῶν ὀρυκτῶν (χαλκοῦ, σιδήρου, ἀνθρακίτου, ἀλατος κλ.), ὡς καὶ ἡ βιομηχανία, παράγοντα παντὸς εἶδους θέρματα, σάκχαρον κλ., καὶ τὸ ἐμπόριον, οὗ κέντρον εἶναι ἡ πρωτεύουσα Μαγδεβούργον. Διαιρεῖται εἰς 3 νομούς Μαγδεβούργου, Μερσεβούργου καὶ Ἑρρούρτης. Πανεπιστήμιον ὑπάρχει ἐν Ἀλλῃ, γυμνάσια δὲ

29 (καί 5 πρακτικά γυμνάσια), 2 πρακτικά λύκεια, 9 διδασκαλεία κλ. [Μ.Σ.]

Σαξονία-Άλτεμβούργον. Δουκάτον τῆς Γερμανίας, περιλαμβάνον 1324 τχμ. μετά 170 864 κατ. διαμνησθέντων. Διὰ τῆς Γέρας διαιρεῖται εἰς 2 κύρια μέρη ὧν τὸ μὲν Ἀνατολικόν, ὁρθεύμενον ὑπὸ τοῦ Πλάισσε, εἶναι εὐφρωτάτον, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Βενδῶν φερνόντων ἀκμήν τὴν ἐθνικὴν των περιβολήν, τὸ δὲ ἑτερον Αὐτικόν ἀποτελοῦν μέρος τῆς κοιλάδος τοῦ Σίλη εἶναι λοφώδες καὶ δασώδες. Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀκμάζουσι λίαν, κυρίως ἐν τῷ Α τμήματι, ἡ δὲ βιομηχανία εἶναι ἐλιγώτερον σπουδαία. Ἡ Σ. Ἀ. εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία, ἔχουσα σύνταγμα ἀπὸ τοῦ 1831 ἐπιθεωρηθὲν ἐπανειλημμένως (1870) καὶ βουλὴν 30 μελῶν. Ἡ χώρα, ἀλλοτε ἀνήκουσα εἰς τὴν μαρκιωνίαν Μαισσην ἔλαχε κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ 1485 εἰς τὴν Ἑρνεστινικὴν γραμμὴν, εἰς ἣν καὶ ἀπεδόθη ἀφοῦ πρότερον εἶναι αἱ κτήσεις μετέβησαν τῷ 1547 εἰς τὴν Ἀλβερινικὴν γραμμὴν. Ἀπὸ τοῦ 1603 εἶχεν ἰδίους δούκας ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας βαίμαρικῆς γραμμῆς, ἥς ἐκλιπούσης τῷ 1672 ἀπετέλεσε μέρος τοῦ δουκάτου Σαξονίας-Γότας. Τῷ 1826 διανεμηθέντος τούτου μετέβη εἰς τὸν δούκα Φρειδερίκον τῆς Σαξονίας-Ίλδουρχαούζεν, ὅστις ἔδωκε καὶ τὸ σύνταγμα. Ὁ διάδοχος τοῦτου Ἰωσήφ (1834-48) πορρητήθη κατὰ Νόεμβριον τῷ 1848 συνεπεία δημοκρατικῶν κινήσεων, αἵτινες προεκάλεσαν καὶ ἐνοπλὸν ἐπέμβασις τοῦ στρατοῦ τοῦ Γερμαν. κράτους· δοῦξ διατελεῖ ὧν ὁ Ἑρνεστος ἀπὸ τοῦ 1853. Τῷ 1866 συνεμάχησεν ἡ χώρα τῇ Πρωσίᾳ, εἰσῆλθε δὲ 1867 εἰς τὴν Βορειο-γερμανικὴν δημοσπονδίαν καὶ τῷ 1871 εἰς τὴν Γερμανικὴν κράτος. [Μ.Σ.]

Σαξονία-Βάϊμαρ-Αἰξεναχ. Μέγα δουκάτον τῆς Γερμανίας, ἀποτελούμενον ἐκ 3 μεγαλυτέρων καὶ τινῶν μικροτέρων χωριστῶν μερῶν δηλ. τῆς περιφερείας Βάϊμαρ (μέσον μέρος), τῆς περιφ. Ἀἰξεναχ (πρὸς Δ) καὶ τῆς περιφ. Νόυστατ (πρὸς Α), ἔχον δὲ ἐν ὅλῳ ἐμβ. 3 595 τχμ. καὶ 326 091 κατ. τοὺς πλείστους διαμνησθέντους. Ἐκ τοῦ ἐδάφους πλέον ἢ τὸ ἥμισυ χρησιμεύει εἰς τὴν γεωργίαν ἥτις λίαν ἀκμάζει ὡς καὶ ἡ κτηνοτροφία· ἡ βιομηχανία παράγει κυρίως ὑφάσματα, πορσελλάνην, δέρματα, γάρτην κλ., τὸ δὲ ἐμπέριον εἶναι μᾶλλον διαμετακομιστικόν. Εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία· τὸ σημερινόν σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1850, ὁ δὲ ἐκλογικὸς κῶδικς, δι' οὗ ὁρίσθη ἀντιπροσωπεία τοῦ λαοῦ ἐκ 31 μελῶν, ἀπὸ τοῦ 1852. Διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα: Βάϊμαρ, Ἀππλὴν, Ἀἰξεναχ, Δέρμπαχ καὶ Νόυστατ.

Πρωτεύουσα εἶναι Βάϊμαρ· ἄλλη σπουδαία πόλις ἡ Ἱένα (βλ. λ.). Ἡ σημερινὴ γραμμὴ τοῦ δουκικοῦ οἴκου, ἱδρυθεῖσα 1640 ὑπὸ Γουλιέλμου, τρίτου υἱοῦ Ἰωάννου τοῦ Γ', διεγράφη 1672 εἰς τοὺς κλάδους Βάϊμαρ, Ἀἰξεναχ (ἐξέλιπε 1741) καὶ Ἱέναν (ἐξέλιπε 1690), συνηνώθη δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἑρνεστου Δούκτου τῷ 1741. Ἀξιωμαθὲν εἶναι οἱ χρόνοι τοῦ δουκὸς Καρόλου Δούκτου, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1775 ἀναλαβὼν τὴν ἀρχήν, ἣν κατεῖχε μέχρι τότε ἡ κθεμιὼν καὶ μήτηρ του Ἀμαλία, ἐκαλλιέργησε καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας καὶ προσεκάλεσεν εἰς τὴν αὐλήν του τὸν Γκαίτε, Σχίλλερ, Ἐρδερ κλ. Οὗτος τῷ 1806 προσῆλθεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ρήνου δημοσπονδίαν, ἔλαβε δὲ τῷ 1815 σημαντικὴν αὐξήσιν τῶν κτησέων του καὶ ἀνιψώθη εἰς Μέγαν Δούκα. Τῷ 1810 ἔδωκε τῇ χώρᾳ ἐλευθερίστηρον σύνταγμα, ὅπερ ὅμως κατόπιν κατηργήθη καὶ μέλις τῷ 1850 ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ σημερινοῦ. Τῷ 1866 ἐκπύχθη ὁ νῦν ἐπὶ μέγας δούξ Κάρολος Ἀλεξάνδρος (ἀπὸ τοῦ 1853) ὑπὲρ τῆς Πρωσίας, προσῆλθε δὲ τὸ κράτος αὐτοῦ τῷ ἐπομένῳ ἔτει εἰς τὴν Βορειογερμαν. δημοσπονδίαν καὶ τῷ 1871 εἰς τὴν Γερμαν. κράτος. [Μ.Σ.]

Σαξονία-Γότα. Δουκάτον τῆς σαξονικῆς Ἑρνεστινικῆς γραμμῆς, ἱδρυθὲν ὑπὸ Ἰωάννου Φρειδερίκου τῷ 1566. Ὁ δουκικὸς οἶκος ἔληξε τῷ 1825 μετὰ Φρειδερίκου τοῦ Δ', μεθ' οὗ τὸ μὲν Ἀλτεμβούργον ἔλαχεν εἰς τὴν Σαξονίαν ἰλδουρχαούζεν, ἡ δὲ Γότα εἰς τὴν Σ. Κοβούργον, ἥς ὁ δούξ ἔκτοτε καλεῖται τῆς Σαξονίας-Κοβούργου-Γότας. [Μ.Σ.]

Σαξονία - Ίλδουρχαούζεν. Δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Ἑρνεστινικῆς γραμμῆς, ἱδρυθὲν 1680 ὑπὸ τοῦ δουκὸς Ἑρνεστου. Ὁ δούξ Φρειδερίκος παρεχώρησε τὴν χώραν κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ 1826 εἰς τὴν Σ.—Μαίνινγκεν καὶ ἔλαβεν ἀντ' αὐτῆς τὸ νεοῖδρυθὲν δουκάτον Σαξονίας-Άλτεμβούργου. [Μ.Σ.]

Σαξονία - Κοβούργον-Γότα. Δουκάτον τῆς Γερμανίας, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν δουκάτων Κοβούργου καὶ Γότας (βλ. τ. λ.) καὶ ἔχον ἐν ὅλῳ ἐμβ. 1956 τχμ. καὶ 206 513 κατ., ὧν μέλις 1 1/2 % καθολικοί, οἱ δὲ ἄλλοι διαμνησθέντες. Κυρίως ἀκμάζουσιν ἡ γεωργία μετὰ τῆς κηπουρικῆς, ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν καὶ ἡ βιομηχανία παντὸς εἶδους. Ἡ Σ. Κ. Γ. εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία, ἥς τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1852. Τὰ 2 δουκάτα ἔχουσι χωριστὴν τὴν διοίκησιν καὶ βουλὰς, ὧν ἡ τοῦ Κοβούργου ἀποτελεῖται ἐξ 11, ἡ δὲ τῆς Γότας ἐκ 19 μελῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι διὰ τὰ κοινὰ ζητήματα κοινὴν δίηταν. Ὁ δούξ δὲν ἔχει· χορηγῆσιν ἐτησίαν, ἐλλὰ

πύονται μέρος των εισοδημάτων των δημοτικών κτημάτων. Ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς ὅλεις καὶ 4 περιφέρειας, πρωτεύουσαι ἵναи τὸ Κοβούργον καὶ ἡ Γότα. — Ἡ αἰσιότερα γραμμὴ τῆς Σαξονίας-Κοβούργου ἰδρύθη τῷ 1680 ὑπὸ τοῦ Ἀλβέρτου, ἑρνήστου τοῦ εὐσεβοῦς, ἔληξεν ὁμως αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τῷ 1699, μεθ' οὗ μετῆς ἡ χώρα εἰς τὴν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννην νεστόν δοῦκα τῆς Σ. Σάλφελδ. Κατὰ τὸ τερον ἡμισυ τοῦ 18ῃ αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ δουκὸς ἑρνήστου Φρειδερίκου περιήλθον τὰ ὀλομικά τοῦ δουκάτου εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Τῷ 1807 καταλαβὼν αὐτὰ ὁ Ναπολεὼν ἔδωκεν ὕστερον εἰς τὴν δοῦκα ἑρνήστον ὅστις ἔλαβε μὲν τῷ 1816 τὴν νεοσχημαθεῖσαν ἡγεμονίαν Λίχτενμέργης (ἐπὶ τοῦ νου), ἥτις κατόπιν τῷ 1834 ἐπωλήθη τὴν Πρωσίαν, παρεχώρησε δὲ τῷ 1826 Σάλφελδ εἰς τὴν Σαξονίαν-Μάινινγκεν ἀπέκτησε τὴν Γόταν, ἥς ὁ οἶκος εἶχεν ἵπαι. Ἐκτοτε ὁ ἑρνήστος ἔφερε τὴν τίνον δουκὲς τῆς Σαξονίας-Κοβούργου-Γότας. Τὴν ἐσωτερικὴν σχετικὴν ἐνότητά των δουκάτων ἐπήνεγκε μολὶς τῷ 1852 ἡ σσις τοῦ συντάγματος ἐπὶ ἑρνήστον τοῦ Κατὰ τὰ συμβάντα τοῦ 1866 ὁ δοῦς ὁρ, ἀνέκαθεν διατελὼν φίλος τῆς Πρωσίας, συνεμάχησε ταύτῃ, ὡς καὶ κατὰ τὸν λογαερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870 καὶ ἀπέπε τῷ 1893 καταλίπων τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν ψιδὸν τοῦ Ἀλφρέδου δοῦκα τοῦ Ἐδιμργου. [Μ.Σ.]

Σαξονία - Μάινινγκεν. Δουκάτον Γερμανίας, καίμενον εἰς τὰ ΝΔ καὶ Α τοῦ Τυριγγίου ὄρους, περιλαμβάνον 2468 τ.χμ. μετὰ 223 832 κατ. καὶ ὁρῶμενον ὑπὸ τοῦ Βέρρα καὶ τοῦ Σάλη ἀρκετὰ εὐρρον, κέκτηται δὲ σπουδαία θάση καὶ ἔχει ἀκμαίαν κτηνοτροφίαν τοῖς ὅρεσιν εὐρήνται διάφορα ὄρυκτα, ὡς ἡθος, σχιστέλιθος, λιθάνθρακες. Κυρίως ἐπιδύγη ἡ βιομηχανία παντός εἶδους. ἔχει αὖ συνταγματικὴ μοναρχία, ἔχει δὲ σύγγραμμα ἀπὸ τοῦ 1823 ὅπερ τὴν τελευταίαν μορφήν ἔλαβε τῷ 1873. Ἡ ἀντιπροσωπία τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖται ἐκ βουλῆς 24 ὧν. Πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 4 περιφέρειας. Ἰδρυτὴς τοῦ δουκικοῦ οἴκου εἶναι ὁ ἑρνήστος, υἱὸς ἑρνήστου τοῦ εὐσεβοῦς, οὗς ἔλαβε τῷ 1680 τὸ Μάινινγκεν. Ὁ υἱὸς Βερνάρδος ἑρῖχος Φρέυνδ, ὅστις ἐδωτὴ χώρα τῷ 1823 τὸ σύνταγμα, ἔλαβε 1826 καὶ τὸ δουκάτον ἰλδορχαύζεν καὶ τοῦ Σάλφελδ καὶ ἄλλων τινῶν μερῶν 1866 ἐκηρύχθη ὁ αὐτὸς δοῦς κατὰ τῆς πρωσίας, διὸ καὶ εἰσῆλθασαν τὰ πρωσσικά πατεῦματα, παρητήθη δὲ εἰτα ὑπὲρ τοῦ τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' πατρὸς τοῦ γυναικός

φιλέλληνας διαδόχου Βερνάρδου. Ἡ χώρα ἀποτελοῦσα εἰτα μέρος τῆς βορειογερμανικῆς δημοσπονδίας εἰσῆλθε τῷ 1871 εἰς τὸ Γερμανικὸν κράτος. [Μ.Σ.]

Σαξονικὴ Ἑλθετία καλεῖται διὰ τὰς μεγάλας καλλιονὰς τῆς ἡ μεταξὺ των Λουσατίων ὁρέων καὶ των ὁρέων ἑρῖς ὁρεινὴ τῆς Σαξονίας χώρα ἣν διέρχεται ὁ Ἀλβὶς ἐν πολλοῖς ἐλίγμοις. Τὰ ὅρη ἀποτελούμενα ἐκ ψαμμίτου εἶναι γραφικώτατα καὶ περιεργότατα, οὐχὶ δὲ ὑψηλὰ (723 μ.).

Σαξονικὸν κυανόυν. Βλ. Ἰνδικόν.

Σάξων στρατάρχης. Βλ. Μιυρίκιος 3.

Σάουερβυ (Sowerby). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑρκης, ἐπὶ τοῦ Κάλδερ, ἔχουσα 5675 κατ. καὶ ὑφαντουργίαν. Πιπαρὰ ταύτην πόλις Σ.-Βρίτζ (S. Bridge) ἔχει 10 408 κατ. [Μ.Σ.]

Σαουθάμπτον. Βλ. Σεθάμπτον.

Σάουθ-Βένδ (South-Bend). Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ βορειοαμερ. πολιτείᾳ Ἰνδιάν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἄγιου Ἰωσήφ. ἔχει 21 819 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν, κυρίως ἀμαξίων. [Μ.Σ.]

Σάουθεϋ (Robert Southey). Ἀγγλος ποιητὴς καὶ ιστοριογράφος, γενν. 1774 ἐν Βρίστολ, ζήσας καιρὸν τινα ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ, εἰτα δ' ἐν Γρετᾷ τῆς Κριμμερλάνδης, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1843. Ἡδὴ ὡς φοιτητὴς κατεγίνετο περὶ τὴν ποίησιν, τὸ κατ' ἀρχὰς ὁμως ἀπέτυχε παρὰ τῷ κρινῶ καὶ μολὶς περὶ τὸ 1800 ἐγένετο γνωστότερος. δημοσίευσε δὲ κυρίως ἐπικά ἔργα, ὧν τινα εἶναι ἐξοχα μετὰ τοῦ Κόλεριτζ ἱέρουσε τὴν λεγομ. Λίμναϊαν σχολήν. Σπουδαϊότερος ὁμως ἦτο ὡς ιστοριογράφος, ἐκπονήσας βιογραφίαν τοῦ Νέλσον, Β. των Ἀγγλων ναυάρχων, Ἰστορίαν τῆς Βρασιλίας, ἰ. τοῦ ἐπὶ τῆς Ἰθερικῆς χειρσνήσου πολέμου καὶ πλεῖστα ἄλλα ἔργα. [Μ.Γ.]

Σάουθπορτ (Southport). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαγκαστρίας, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥίμπλ εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν. ἔχει 43 026 κατ., θαλάσσια λουτρά, βοτανικὸν κήπον καὶ χρησιμεύει ὡς ἐξοχή. [Μ.Σ.]

Σάουθ-Σχίλτς (South-Shields). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Δόρραμ, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάυν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν. ἔχει 78 431 κατ. καὶ μετὰ τοῦ Τζάρρω 112 113, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν κυρίως ὑάλου, χημικῶν προϊόντων κλ., ὡς καὶ ἐξαγωγὴν λιθινθράκων. [Μ.Σ.]

Σαούλ (Saul). Πρῶτος βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ υἱὸς τοῦ Κισσὲ ἰσχυροῦ ἀνδρὸς ἐν Γαβᾶ ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμίν, διακρινόμενος ἐπὶ ὑψηλῷ ἀναστήματι καὶ κάλλει-

ἐχρίσθη ὑπὸ τοῦ προσήτου Σαμουὴλ πιεζομένου ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων περὶ τὸ 1080 π. Χ. Κατ' ἀρχὰς ἡθοκίμησε νικήσας τοὺς Ἀρμωνίτας ἐν Γαβαά, τοὺς Ἀμαληκίτας ἐν Ἰαβεὶζ-Γαλααδ, καὶ τοὺς Φιλισταίους ἐν Σικελὲν· δυσσευστῆσας δὲ τὴν Σαμουὴλ ἔνεκα πλείστων ἀπειθειῶν καὶ ἐπιπληγθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς βαθεῖαν μελαγχολίαν τὴν ὅποιαν ὁ Δαυὶδ διεσκέδαζε παίζων ἐνώπιον αὐτοῦ ὄργανον. Ἀρνηθεὶς εἰς τὴν τελευταίαν μετὰ τὴν νίκην αὐτοῦ κατὰ τοῦ Γολιάθ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μιχὼλ ἦν προηγουμένης εἰπενύποσχεθῆναι εἰς αὐτὸν καὶ ἀναγκασθεὶς ἔπειτα νὰ πράξῃ τοῦτο, τόσον ἐρθάνησεν αὐτὸν ὥστε πολλὰκις προσεπάθησε νὰ τὴν βολοφονήσῃ ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς. Ὁ Σ. ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῆς θείας ἀντιλήψεως κατὰ τὴν Γραφὴν ἐνικήθη ἐν Γελβὼ ὑπὸ τῶν Φιλισταίων περὶ τὸ 1040 π. Χ. καὶ ἡτοκτόνησε διαπερασθεὶς τὸν τοῦ Ἰβίου ξίφος ἀφοῦ εἶδε πρότερον ὅπως τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ φονευθέντας ἐν τῇ μάχῃ. Τινὲς τῶν νεωτέρων ποιητῶν ἐδραματοποίησαν τὰ κατὰ τὸν Σ. ἐν αἷς ὁ Ἰταλὸς Ἀλφιέρης καὶ ὁ Γάλλος Σουμέ. [Θ.Ε.]

Σάουπε (Hermann Sauppe). Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. 1809 παρὰ τὴν Δρέσδην, διατελέσας καθηγητὴς ἐν Ζυρίχῃ καὶ ἐν Γοττίγγῃ ὅπου ἀπέθανε τῷ 1893. Σπουδαῖται εἶναι αἱ ἐκδόσεις τοῦ τοῦ Λυκούργου (1834) καὶ τῶν Ἀττικῶν ῥητόρων (1839-50), ἃς ἐξέπόνησε μετὰ τοῦ Βαϊττερ, εἰς τὴν κριτικὴν δὲ ἀφορῶσιν αἱ Πρὸς τὸν Γοδόφ. Ἑρμαννον κριτικαὶ ἐπιστολαὶ (λατίν. 1841)· πρὸς τοὺτοις ἔγραψε Περὶ τῶν ἀθηναϊκῶν δῆμων, Περὶ μυστηρίων κλ. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διήρχοντο τὴν ἐν Βερολίνῳ ἐκδομένην ἐκδόσιν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραμμάτων μετὰ γερμαν. σχολίων, ἐν τῇ ὅποιᾳ ὁ ἴδιος ἐδημοσίευσεν τὸν τοῦ Πλάτωνος Πρωταγόραν. [Β.Ε.]

Σαπινδῶδη (Βοτ). Sapindaceae. Οἰκογένεια δικοτυληδένων πολυπετάλων φυτῶν. Περὶ τὰ 700 εἶδη ὡς τὰ πολλὰ ξυλῶδη, πλείστα δ' ἀναρριχώμενα (ἐν μέρει ἀποτελοῦντα τὰς Lianas τῶν τροπικῶν θασῶν), ἰθαγενῆ τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων ζωνῶν. Ἐχουσι τὰ ἄνθη ὡς τὰ πολλὰ ζυγώμορφα πενταμερῆ, στήμονας εἰς δύο κύκλους (ἀνὰ 7-8 καὶ 5-10) καὶ δύο καρπῖδια. Τὰ γνωστότερα γένη καὶ εἶδη εἰσὶ Πουλινεία ἢ ῥοφήτη (Paulinia sorbilis Mart.) δένδρον τῆς Βραζιλίας, ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ ὅποιου παράγεται ποτὶν ἀναψυκτικὸν καὶ εἶδος μάζης χρησίμου διὰ τροφῆν (pasta Guarana βλ. λ. Γουαράνα). — Σάπινδος ἢ σαπωνοφόρος (Sapindus Saponaria L.) δένδρον τῆς Ν. Ἰνδίας καὶ Ἀμερικῆς, οὗ οἱ καρποὶ συντεύλασμένοι ἀφρίζουσι καὶ χρη-

σιμαιοῦνται ἀντὶ σάπωνος, ἐνέχουσι δὲ καὶ ἔλαιον. — Ἀρπυλία ἢ τῷ Χιλίου (Harpula Hillii F. v. Mull.) δένδρον τῆς Αὐστραλίας, οὗ τὸ ξύλον εὐχρηστον εἰς τὴν λεπτορργίαν. Νεφέλιον (Nephelium) τῆς Κίνας, οὗ οἱ καρποὶ ἐδώδιμοι («Lifschii»), Δοδοναία (Dodonaea), Κολρεΐτερ = (α βλ. λ. Κόλρεΐτερ) κτλ. [Θ.Χ.]

Σαπουνικέϊκα. Χωρίον τοῦ δήμου Λιμναίου τῆς Κυνουρίας, μετὰ 265 κατ.

Σαπρίκι. Χωρίον τοῦ δήμου Φλεσιάδος τῆς Τριφυλίας, ἔχον 265 κατ. [Μ.Σ.]

Σαπρόφυτα. Φυτὰ στερούμενα γλωρροφύλλης διό καὶ ἀναγκάζονται νὰ τρέφονται ἐκ νεκρῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν, ἐν αἷς προκαλοῦσι συνήθως χημικὴν μεταβολὴν ὁλοκλήρην διὰ τῆς σήψης, ζυμώσεως καὶ ὁμοίων φαινομένων. Ἀνήκουσιν ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τοὺς μύκητας, μόνον ὅλγιστα δὲ εἰς ἀνωτέρας τάξεις, ὡς π. χ. εἶδη τινὰ τῆς εἰκογενείας τῶν ὀρχιδεΐδων. [Φ.1.]

Σαπτάλ (Jean Antoine Chaptal κόμης de Chanteloup). Γάλλος χημικὸς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1756 ἐν Nogaret καὶ ἀπεθ. τῷ 1832. Διατελὼν ἱατρός καὶ καθηγητὴς τῆς χημείας ἐν Μομπελιέ ἔνθα ὑπῆρξε διδάσκαλος καὶ τοῦ δοιδίμου Κοραῆ, ἱδρύσεν αὐτόθι ἐργαστάσιον χημικῶν προϊόντων ὅπερ ταχείως κατέστη γνωστὸν ἀνὰ πάντας τὴν Εὐρώπην, τιμηθεὶς διὰ τοῦτο ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ 15^{ου} ὑπὸ τίτλῳ εὐγενείας, τῷ 1786. Προσκληθεὶς δὲ τῷ 1793 εἰς Παρίσις ὅπως διεύθυνῃ τὴν στρατιωτικὴν πυριταποθήκην ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἐπέδειξε μεγάλην δραστηριότητα, γενόμενος ἔπειτα καὶ καθηγητὴς ἐν τῷ Ἰνστιτεχνίῳ, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του καὶ τῷ 1800 ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, ὅτε διεκρίθη διὰ τὰ μέτρα αὐτοῦ πρὸς προαγωγὴν τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Τῷ δὲ 1805 παραιτηθεὶς τῆς προτέρας θέσεως αὐτοῦ ὠνομάσθη γεωρυσιαστής, καὶ τῷ 1819 ἐμέτιγος τῆς Γαλλίας. Ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς τῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐμφύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας γράψας καὶ Στοιχεῖα Χημείας (1890), Χημείαν ἐφαρμοσμένην εἰς τὰς τέχνας (1806), Χημείαν ἐφαρμοσμένην εἰς τὴν γεωργίαν (1819) κλ. [Β.Ε.]

Σάπφειρος. Πολύτιμος κυανοὺς λίθος, παραλλαγὴ τοῦ Κερουνδίου (βλ. λ.), ἀποτελούμενος ἐξ ἀργιλίου περιέχων ὅμως συνήθως καὶ μικρὰ ποσὰ ὀξείδου τοῦ σιδήρου. Ἐνεκα τῆς σκληρότητός του, καθ' ἣν ὑπερεῖ μόνον τοῦ ἀδάμαντος, τοῦ ὁποίου χρώματος καὶ τῆς μεγάλης λάμψεως αὐτοῦ ἐκτιμᾶται πολὺ. Εὐρῆται κυρίως ἐν Κεῦ-λάνῃ, Σιάμ, Κίνα, τοῖς Οὐραλίοις, τοῖς Ἰμαλαίοις κλ. Τὸ χρῶμα ποικίλλει ἀπρ

τοῦ βαθέος κυανοῦ μέχρι τοῦ ἀναικτοῦ, ἀπαν-
τῶσι δὲ καὶ ξανθοὶ Σ. "Οτι οἱ ἀρχαῖοι ἐκά-
λεον Σ. ἤτο Λαζουρίτης (βλ. λ.).

Σαπφική στροφή ἡ σύστημα Σ. κα-
λεῖται ἐν τῇ μετρικῇ ἡ ἀπαρτιζομένη ἐκ 4
κώλων ἐξ ὧν τὰ τρία μὲν πρῶτα ἀποτε-
λοῦνται ἐκ τῆς αὐτῆς ἐνδεκασυλλάβου σειρᾶς
ποδῶν συγκειμένης ὡς ἐπὶ τὸ πλὺ ἐξ ἐνός
τροχαίου, ἐνός σπονδαίου, ἐνός δακτύλου καὶ
δύο τροχαίων, τὸ δὲ τέταρτον καὶ τελευταῖον
τὸ λεγόμενον καὶ Ἀδωνίον συνίσταται εἰς ἕνα
δακτύλον καὶ ἕνα τροχαῖον ἢ σπονδαῖον οἶον·

Ποικιλῶρον Ἀθῆνας· Ἀρροθία
Παῖ Διὸς· δολοπλοκὴ λίσσομαι σε
Μή μ' ἄποιαι μηδ' αἰτίσεις θάρνα
Πότνια θυρόν.

Κοινῶς εἰς τὴν Σαπφῶν ἡ ἐξεύρεσις τοῦ
ἐνδεκασυλλάβου ἀποδίδεται ἡ κατ' ἄλλους εἰς
τὴν Φαλαίικον. Ἐκ τῶν Ῥωμαίων μετεχει-
ρίσθη πρῶτος τὸ σύστημα τοῦτο ὁ Κάτωλ-
λος, ἰδίως ὅμως ὁ Ὀράτιος ὁ ποιήσας ἐν
τοιοῦτῳ μέτρῳ 26 ὥδ' ὅστις καὶ ἐνεκλι-
μάτισεν οὕτως εἰπεῖν τοῦτο ἐν Ῥώμῃ.

Σαπφῶ (καλούμενη καὶ Δίεσις τῆς Ὑά-
φω). Ἡ μεγίστη Ἑλληνίς ποιήτρια ζή-
σασα ἀπὸ 628-568 π. Χ. Θυγάτηρ οὕτα τοῦ
Ἰκαμανδρονόμου καὶ τῆς Κλειδῆς ἐγεννήθη
ἐν Ἐρέσῳ τῆς Λέσβου ὅθεν ἐνωρίς μετ' ὧλη-
σεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Μυτιλήνην· συνεζευ-
χθῆ δὲ μετὰ τοῦ πλουτοῦ Ἀνδρίου Κερνύλα
ἐξ οὗ ἐκτέτατο θυγατέρα Κλειδα ἢ Κληίδα.
Ἐν Μυτιλήνῃ ἔλαβε τὴν μουσικὴν καὶ ποιη-
τικὴν αὐτῆς μόρφωσιν καὶ συνήθρισεν περὶ
ἐαυτὴν κύκλον μαθητῶν πρὸς ὅς λίαν φι-
λικῶς διέκειτο ὡς δεικνύουσι τὰ ἀποσπά-
σματα τῶν ποιημάτων αὐτῆς τὰ γεγραμμένα
μετὰ περιποθῶς τρυφερότητος καὶ ἀφ' ὧν
ἐπίσης τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἐλήτει. Ἐκ τού-
του ἐρμώμενοι οἱ Ἀθηναῖοι κωμικαὶ ποιη-
ταὶ κατέστησαν ἀντικείμενον τῶν σκωμμα-
των αὐτῶν τὴν Σ. πρὸς ἣν προσήψαν ἐλατ-
τώματα παρὰ φύσιν προσβάλλοντα καὶ τὴν
ὑπόληψιν καὶ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὰς
φίλας. Ὡσαύτως δὲ ἡ διήγησις τοῦ ἀτυχοῦς
ἔρωτος τῆς πρὸς τὴν νεαρὴν Φάωνα οὗ ἐνεκα
ἐρρίθη ἀπὸ τοῦ Λευκάτα καὶ ἐπνίγη, στη-
ρίζεται πιθανῶς ἐκτὸς ἐπὶ τῶν μεστίων πά-
θους ποιημάτων τῆς καὶ ἐπὶ παραδόσεώς τι-
νος γνωστῆς ἐν Λέσβῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς
Ἑλλάδος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ Ἀρι-
στοκρατικοὶ ἐξωρίσθησαν ἐκ Μυτιλήνης ἡ
Σ. μετέβη εἰς τὴν Σικελίαν, ὅθεν ὕστερον
ἐπανῆλθε πάλιν ὀπίσω καὶ ἐζητεῖ περὶ τὸ
568 π. Χ. Μετὰ τοῦ συγχρόνου αὐτῇ ποιη-
τοῦ Ἀλκαίου φαίνεται ὅτι διετέλει ἐν φι-
λικαῖς σχέσεσιν ὡς δεικνύεται ἐκ τοῦ σφω-
μένου περιπαθοῦς ποιήματος τοῦ Ἀλκαίου
πρὸς αὐτὴν καὶ τῆς σφύροντος ἀπαντήσεώς
τῆς. Πότνης μεγάλης φήμης ἀπήλαυεν ἐν τῇ

ἀρχαιότητι ἡ Σ. δεικνύουσι τὰ νομίσματα τὰ
κοπέντα ὑπὸ τῆς Ἐρέσου καὶ Μυτιλήνης πρὸς
τιμὴν αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ
πρυτανείῳ ἀνατεθειμένον ἀγάλμα αὐτῆς ἔργον
τοῦ Σιλανίωνος. Ἐκτὸς ἐπὶ τῶν λεσβαίων
νομισμάτων σφύζονται καὶ παραστάσεις τῆς Σ.
(πολλάκις μετὰ τοῦ Ἀλκαίου) ἐπὶ πηλίνων
ἀναγλύφων καὶ γραφῶν ἀγγείων ὡς καὶ ἡ
προτομή αὐτῆς ἐν Φιλοφρονείᾳ, ἔνθα ὅμως
ἡ γνησιότης περὶ τῆς οὐσιότητος μετὰ τοῦ
πρωτοτύπου λίαν ἀμφισβητεῖται. Τῶν ποιη-
μάτων αὐτῆς σφύζονται δύο μόνον ὧδαι καὶ
τινα ἀποσπάσματα ἅπαντα διακρινόμενα
διὰ τὸ ἐνθουσιώδες, τὸ περιπαθὲς ὡς καὶ τὸ
βίθος καὶ ἐνθερμον τοῦ αἰσθηματος, τὴν με-
γιστὴν χάριν καὶ τρυφερότητα, καὶ ἐνίοτε
τὴν ἀφέλειαν καὶ εἰλικρίνειαν τὴν ἐμψύχον
ὡς ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασι, τὴν εὐχχον
γλυῶσαν καὶ γλυκεῖαν ἁρμονίαν· τούτων πολ-
λάκις τυπωθέντων νεωτάτη καὶ πληρεστάτη
ἐκδ. εἶναι ὑπὸ Bergk ἐν τῷ Γ' τόμῳ τῶν
Ἑλληνικῶν Δυρικῶν ποιητῶν (β' ἐκδ. 1882
ἐν Λειψίᾳ). Πρὸς τὴν Σ. τὴν O. Jahn (Διψ.
1861), ἰδίως τὸν Welcker (ἐν Γεττίγγῃ 1816
καὶ Βόννη 1845), Kock (Βερολ. 1862),
Schöne (Διψ. 1867) καὶ Cippolini (ἐν Μιλ.
1890.) Τὴν δὲ παράδοσιν περὶ τοῦ ἔρωτος
τῆς Σ. πρὸς τὴν Φ. καὶ τοῦ θανάτου αὐτῆς
ἐποίησεν ἀντικείμενον τραγωδίας αὐτοῦ ὁ
Γερμανὸς Γρίλλπάρτσερ, ὁ δὲ Ἰταλὸς Λεο-
πάρδης συνέθεσε ποίημα Ultimo canto di
Saffo, ὡς καὶ ὁ Ραεττίνι ἐμῶνυμον μελό-
δραμα. [X.B.]

Σάπων ὀρυκτὸς καλεῖται ὀρυκτὸν
χειροπληθὲς καὶ μαλθακόν, χρώματος πσι-
τομέλανος ἢ κυανομέλανος, προσκολλώμε-
νον ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἔχον σκληρότητα 1-2
καὶ ἀποτελούμενον ἐξ ἔξυπυριτίου, ὀργίλου
καὶ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου. Χρησιμεύει πρὸς
πλύσιν. [A.K.]

Σαπωναρία ἡ φ ο ρ μ α κ ε υ τ ι κ ῆ
(Bot.) Saponaria officinalis L. Φυτόν τῆς
Εὐρώπης οὗ ἡ ῥίζα ἐνέχει σαπωνίνην. Αἱ
τῆς ἐμπορίας σαπωνόρριζαι εἰσὶ ῥίζαι
διαφόρων ἄλλων ὁμοφυλῶν τῆς Σ. Καρυ-
φιλλωδῶν ἰδίως εἶδους Ρυψοσίλης (βλ. λ.)
ἢ τοῦ Σ τ ρ ο υ θ ί ο υ τῶν ἀρχαίων καὶ
διαφόρων εἰδῶν Σιληνῆς Ἰθαγενεῶς τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας καὶ Β' Ἀφρικῆς. [O.X.]

Σάπωνες καλοῦνται μίγματα ἀλκα-
λικῶν ἀλάτων τῶν λιπαρῶν ὀξέων. Πρὸς
παρασκευὴν αὐτῶν θερμαίνονται λίπη ἢ
τέτατα τινα μετὰ καυστικοῦ καλίου ἢ καυ-
στικοῦ νάτρου, ὅτε συνάμα παράγεται ἐκλυο-
μένη ἐκ τοῦ λίπους ἡ γλυκερίνη. Διακρίνου-
νται σάπωνες σ κ λ η ρ ο ι καὶ ἀπαλοί, ὧν
οἱ μὲν συνίστανται κυρίως ἐκ φοινικικοῦ,
στεατικοῦ καὶ ἐλαϊκοῦ νατρίου, οἱ δὲ, καὶ

ὕγρῳ καλούμενοι εἰσὶ καλικά ἅλατα διαφόρων καὶ πρὸ πάντων ὑγρῶν λιπαρῶν καὶ τῶν πρὸς αὐτὰ συγγενῶν ἐνδεστέρων ὕδρου δέξιν. Οἱ Σ. διαλύονται ἐν ὕδατι, θερμὸν δὲ διάλυμα αὐτῶν ὀρισμένης πυκνότητος πηγνύται, ὅταν ψυχθῇ δίκην πηκτιώματος· ἐν διαλύσει θαλασσίῳ ἅλατος ἢ καὶ ἀλλων ἁλᾶτων, ἀρκεῖ νὰ μὴ εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ἄραιά, ὁ σάπων εἶναι ἀδιάλυτος. Δι μέθοδοι τῆς παρασκευῆς τοῦ Σ. εἶναι διάφοροι ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ λίπους ἢ τοῦ εἶδους τοῦ Σ. ὅπερ πρόκειται νὰ κατασκευασθῇ. Ἐὰν ζεσθῇ λίπος μετὰ καυστικοῦ νάτρου καὶ ἀναδευθῇ καλῶς τὸ μίγμα, σχηματίζεται, ὅταν τοῦτο εἶναι ἀρκούντως πυκνόν, μαζὰ πηκτιωμάτων (σαπωνόκωλλας)· διὰ προσθήκης δὲ θαλασσίῳ ὕδατος πρὸς τὸ θερμὸν τοῦτο ὑγρὸν ἀποκρίνεται ὁ λεγόμενος πυρηνώδης σάπων, μενόντων τῶν λοιπῶν ἁλᾶτων καὶ τῆς γλυκερίνης ἐν διαλύσει. Ἐὰν δὲ Σ. πυρηνώδης θερμανθῇ μετ' ὕδατος ἢ μετ' ἄραιου διαλυματος καυστικοῦ νάτρου, τότε γίνεται μάλλον ὑδατοῦχος καὶ καλεῖται λεῖος Σ., ἔαν ὅμως ἡ σαπωνόκωλλα ἀπλῶς ἀποψυχθῇ, τότε ἐμπεριέχει τὴν γλυκερίνην καὶ τὸ πλεονάζον τοῦ καυστικοῦ ἀλκαλίου διάλυμα, ὁ δὲ οὕτω προκύπτων εὐωνος μὲν ἀλλ' εὐτελοῦς ποιότητος Σ. καλεῖται παρὰ γαμίστος. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἂν ὁ πυρηνώδης Σ. χρωσθῇ τῇ προσθήκῃ χρωστικῆς τιμῆς οὐσίας ἢ δι' αἰθερίου ἐλαίου ἀρωματισθῇ, παρέχει τὸν λεγόμενον ἐκλεκτὸν Σ.· σάπων τοιοῦτος διαλυθεὶς ἐντὸς ἀνύδρου οἰνοπνεύματος μένει διὰ τῆς προσμίξεως καθαρᾶς γλυκερίνης διαφανὴς μετὰ τὴν ἐξάτμωσιν τοῦ οἰνοπνεύματος (Σ. διαφανὴς διὰ γλυκερίνης). Ὁ ἐν ἱατρικῇ χρῆται διὰ νάτρου Σ. καλεῖται Sapo medicatus, ὁ δὲ διὰ καλίου Σ. calinus· μίγμα δὲ καθαρὸν ἐπιφέρειν ἐκ τοῦ διὰ νάτρου εἶδους, μετὰ ῥητίνης τῆς ἱαλᾶπης καλεῖται Sapo Jalapinus· διάλυμα Σ. διὰ καλίου ἐντὸς οἰνοπνεύματος εἶναι τὸ ἐν ἱατρικῇ χρῆται Spiritus saponatus, ἐξ οὗ κατασκευάζεται καὶ τὸ γνωστὸν Ὀποδελδόν.

Ἡ ἐνέργεια τοῦ Σ. κατὰ τὴν πλῆσιν ῥυπαρῶν ἀντικειμένων, τῶν χειρῶν κλ. βαρύνεται ἐπὶ τῆς ἰδιότητος του νὰ ἀποσυντίθεται διὰ πολλοῦ ὕδατος ἐν μέρει εἰς ἐλεύθερον ἀλκάλιον καὶ δέξινον ἅλας, ὧν τὸ ἀλκάλιον ἀφαρῇ τὰς ἀκαθαρσίας, τὰ δὲ ἅλατα ἐνοῦνται μετὰ λίπους, ἐνῶ συγχρόνως καὶ τὰ οὐδέτερα ἅλατα μηχανικῶς συμπρασούρουσι τὰς ἀκαθαρσίας. [Π.Γ.]

Σαπωνίνη. Γλυκοσίδιον ἀπαντῶν ἐν ταῖς ῥιζαῖς διαφόρων φυτῶν, κυρίως τοῦ Σαπωνόχορτου, ἀποδίδον δὲ εἰς ὑδαρώδη

ὑγρὰ τὴν ἰδιότητα ν' ἀρρίζωσιν ὡς τὸ διάλυμα τοῦ σάπωνος. [X.X.]

Σαπωνίτης. Ὀρυκτὸν χειροπληθές, μαλακόν, ἔχον ἀπὸ σάπωνος καὶ ἀπαντῶν εἰς διάφορα χρώματα, λευκόν, γαῖον, κίτρινωπόν, πρασινωπόν κλ., κυρίως δὲ συνιστάμενον ἐξ ὀξυπυριτιακοῦ μαγνησίῳ μετ' ὀλίγης ἀργίλου. Εὑρεταί ἐν Κορνευαλίᾳ.

Σαπωνόχορτον. Βλ. Γυψοφίλη καὶ Σαπωναρία.

Σαπωνόριζα. Βλ. Γυψοφίλη καὶ Σαπωναρία.

Σαπώρης ἢ Σάπωρις (λατιν. Saprores καὶ περσ. Schahpuhr). Ὄνομα πολλῶν μεγάλων βασιλείων τῆς Περσίας ἐκ τῶν Σασσανιδῶν. 1) Σ. ὁ Α' βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ ἔτους 239-270, υἱὸς τοῦ Ἀρταξέρξου Α' ἱδρυτοῦ τῆς δυναστείας τῶν Σασσανιδῶν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν τὴν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 242, ἀλλ' ὑπεχώρησε πρὸ τοῦ Γερδιανοῦ ἐπιβαλόντος αὐτῷ λίαν ἐπιζήμιον συνθήκην· εἶτα δὲ κατέλαβε τὴν Ἀρμενίαν φρονέοντας τὸν βασιλεῖα αὐτῆς Χοσρόην, μεθ' ὃ ἐξεστράτευσεν ἄλιν κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπὶ τοῦ Οὐαλεριανοῦ, ὃν νικήσας τῇ συνεργίᾳ τοῦ προδότου Μακριανθοῦ συνέλαβεν αἰχμάλωτον ἐν Ἐδέσῃ τῷ 260 καὶ μετεχειρίσθη βαρβαρώτατα. Διψῶσας δὲ τότε τὴν Συρίαν, Καππαδοκίαν καὶ Κιλικίαν ἡγαγὰσθαι ὅμως εἶτα νὰ δπισθοχωρήσῃ πέραν τοῦ Εὐφράτου ὑπὸ τοῦ Ὀλεάντου νικήσαντος αὐτὸν καὶ διώξαντος μέχρι Κτηριφῶντος (261). Ἀπέθανε δὲ τῷ 270 ὅτε συνεμάχησε μετὰ τῆς Ζηνοβίας κατὰ τοῦ Ἀδρηλιανοῦ· ἐπὶ τούτου ἤκμασεν ὁ Μάνης ἱδρυτῆς τῆς αἰρέσεως τῶν Μανιχαίων. — 2) Σ. ὁ Β' ἢ ὁ Μέγας, υἱὸς ὀψιγενῆς Ὀρμίσδα τοῦ Β', ἀνυπαρξήθη βασιλεὺς πρὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ τῷ 310 καὶ ἀπέθ. τῷ 380. Ἐξεστράτευσεν ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν κατὰ τῶν Ἀράβων, κατεδίωξε σκληρῶς τοὺς Χριστιανούς, προστάτευσας τὴν εἰδωλολατρικὴν μερίδα ἐν Ἀρμενίᾳ ἥτις ἐξεδίωξε τὸν Χοσρόην τοῦ κράτους του, ὃν ἔπειτα ἀποκατασταθέντα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου Β' κατέστησε φόρου ὑποτέλη, ἔπειτα δὲ ἐπολέμησε ἀμέσως κατὰ τῶν Ῥωμαίων νικήσας αὐτοὺς κυρίως ἐν τῇ μάχῃ τῶν Σιγγάρων τῷ 348. Μετὰ τὴν μάταιαν ἀπέπειραν αὐτοῦ ὅπως κυριεύσῃ τὴν Νισίβιν τῷ 350, ἐπέτυχεν μετὰ τινα ἔτη τῷ 359 μετὰ λίαν φονικὴν πολιερχίαν νὰ κατακτήσῃ τὴν Ἀμιδαν· εἶτα δὲ ἐπολέμησε πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν αὐτοκράτορα ὄντα, ὃν μετὰ τινας ἀποτυχίας ἐνίκησεν ἐν μάχῃ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τίγριος ἐνθα ὁ αὐτοκράτωρ ἐπληγώθῃ θανασίμως τῷ 363· ὁ διάδοχος τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἰσδιανὸς παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὰς πέραν τοῦ Τίγριος Ῥωμαϊκὰς κτήσεις μετὰ τῆς

ἐπικυριαρχίας ἐπὶ τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας — 3) Σ. Ἐ Γ' υἱὸς τοῦ προηγούμενου, ἐβασίλευσε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου τοῦ Β' ἀπὸ τοῦ 384-389 καὶ ἐξηγγράσε τὴν εἰρήνην παρὰ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου. [Ι.Κ.Π.]

Σάρ ἢ Σάρης (Saar καὶ γαλλ. Sarre). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Μωσέλλα, ἀποτελούμενος ἐκ τῶν δύο πηγασπιόμων τοῦ Λεὺκ οὐ Σ. καὶ τοῦ Ἑρυνθ οὐ Σ., πηγάζοντων ἐπὶ τῶν Βοσγιῶν, ἐννομένων δὲ παρὰ τὸ Δέρχγγεν. Ἐκβάλλει μετὰ ῥεὺν 246 γμ. κάτωθεν τοῦ Κόντς. [Μ.Σ.]

Σαραβάν ἢ Σεραβάκ. Χώρα ἐπὶ τῆς ΒΔ παραλίας τῆς νήσου Βορνέου, διατελούσα ὑπὸ βρετανικὴν προστασίαν. Ἐχει ἐμβ. 106 200 τγμ. καὶ 320 χιλ. κατ., τροπικὸν κλίμα ἄλλ' ὑγιεινὸν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ μέρη. Πρωτεύουσα εἶναι Σ. ἡ Κουτοίγκ ἐπὶ τοῦ ποτ. Σ., ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ ἐξαγωγὴν σάγου καὶ γουταπέρκας.

Σαραβάλειον. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρῶν, 1 1/2 ὥραν πρὸς τὰ ΝΔ τῶν Πατρῶν, ἔχον ἐρημ. σχολεῖον καὶ 432 κατ. καλλιεργούντας σιτηρὰ καὶ σταφιδαμπέλους.

Σαραβάνδα. Ἰσπανικὸς χορὸς βραδείας κινήσεως ἐν ῥυθμῷ 3/4.

Σαραβάτ. Βλ. Πακτωλός.

Σαραγόσσα (Ἰσπαν. Zaragoza). Πρωτεύουσα τοῦ ἀλλοτε βασιλείου τῆς Ἀραγῶνος καὶ νῦν τῆς ὁμων. Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας, κειμένης ἰμφοτέρωθεν τοῦ Ἑβρου καὶ πρὸς Ν τῶν Πυρηναίων, ἐχούσης ἐμβ. 17424 τγμ. μετὰ 465 195 κατ., καὶ εὐρύς εὐφόρου μόνον εἰς τὰ καλῶς ἀρβεύμενα μέρη. Ἡ πόλις κείται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἑβρου ἐν θέρει εὐφύρῃ καὶ καλυπτομένη ὑπὸ ἐλαιοδένδρων καὶ μορεῶν. Περιβάλλεται ὑπὸ παλαιῷ τείχεϊ καὶ στέφεται ὑπὸ τοῦ πρὸς τὸ Δ μέρους φρουρίου, τοῦ χρησιμεύσαντος ἀλλοτε ὡς μαγασκον τῶν Ἀράβων καὶ Χριστιανῶν βασιλέων, κατόπιν δὲ τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως. Κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχει ἀκόμη στενάς ὁδούς, πολλοὺς ναοὺς καὶ μονὰς, ὠραίους δὲ περιπάτους καὶ εἶναι ἔξω τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου· ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 92 407. Ἐν Σ. ὑπάρχει πανεπιστήμιον μετὰ καλῆς βιβλιοθήκης, ἀκαδημία τῶν ὤρ. τεχνῶν, κτηνιατρικὴ σχολή, δύο ιεροσπουδαστήρια, εἰδικαὶ σχολαὶ νομικῇ, ἱατρικῇ ὡς καὶ αἱ τῆς οἰκονομικῆς ἐταιρίας κλ. Ἡ ἀλλοτε σπουδαία βιομηχανία παρήκμασε. — Ἡ πόλις, τὸ πάλαι Salduba καλουμένη, κατεστράτη τῷ 45 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἰδρῦθη δ' ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς τῷ 27 ῥωμαϊκῇ ἀποικία, συνώνυμος Caesaraugusta καλουμένη (ἐξ οὗ παρεθαρμένον ἐγεννήθη τὸ σημερινὸν ὄνομα). Ἀνακμάσται

ἐγένετο σπουδαιοτάτη ἐπὶ τῶν Ἀράβων, οἵτινες ἐκυρίευσαν αὐτὴν τῷ 715 καὶ κατέστησαν τῷ 1017 πρωτεύουσαν ἰδίῳ κράτει »Σαραγόσθα« καλουμένου· ὕστερον δὲ κυριευσθεῖσα τῷ 1118 ὑπὸ Ἀλφόνσου τοῦ Α', ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Ἀραγῶνος καὶ ἐμεινε τοιαύτη μέχρι τῆς ἐνώτεως τῶν βασιλείων ταύτης καὶ τῆς Καστίλλας. Ἀξιομνησθέντος εἶναι ἡ πολιτεία τῆς Σ. ὑπὸ τῶν Γάλλων 1808-9, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν 54 χιλ. ἀνθρώπων. [Μ.Σ.]

Σαράζοκ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ ῥωσσικοῦ κυβερνήτου Ῥιάταν, ἔχουσα 6 169 κατ. καὶ τινα βιομηχανίαν.

Σαρακηνία. Βλ. Σαρκεράγα φυτά.

Σαρακηνοὶ ἦτο τὸ πάλαι ὄνομα ἀραβικῆς φυλῆς τῆς ΒΔ Ἀραβίας. Παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἐπεξετάθη ἐπὶ πάντας τοὺς Ἀραβας, ὕστερον δὲ μαλιστα ἐπὶ ἄλλους τοὺς μὴ χριστιανικοὺς λαοὺς καθ' ὧν ἐπεχειροῦντο σταυροφορίαι. [Ἐγ.]

Σαρακίνα. Χωρίον τοῦ δήμου Δίγι-νίου, 1 ὥρ. ἀπὸ Καλαμπάκας. Κάτ. 262.

Σαρακινάδα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀετοῦ τῆς Μεσσηνίας, κείμενον ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ ὄρους Σέγι· εἰς δόξασι 1 1/2 ΝΔ ἀπὸ Ἀετοῦ. Κάτ. 512.

Σαρακινίδον. Χωρίον τῆς Ζακύνθου, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ψωφίδος καὶ ἀπέχον ἀπὸ Βανάτου 10'. Ἐχει 519 κατ.

Σαρακίνη. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Γόρ-τυνος μετὰ 124 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἠραίας τῆς Γόρτυνης, ἔχον 204 κατ.

Σαράνσκ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ ῥωσσ. κυβερνήτου Πένσας, ἐπὶ τοῦ Σαράγκα καὶ τοῦ Ἰνσάρα, ἔχουσα 13724 κατ., βυρσοδεψεῖα καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον οἴτου. [Μ.Σ.]

Σαράντ (Charente, τὸ πάλαι Carantonus). Ποταμὸς τῆς Γαλλίας, πηγάζων ἐν τῷ νομῷ Ἀνω Βιέννη, πληθιάζων μέχρι 3 γμ. πρὸς τὸν ποτ. Βιέννην καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥεὺν 361 γμ. πρὸς Δ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἀπέναντι τῆς νήσου Ὀλερόν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν δύο νομοὶ τῆς Γαλλίας. Ὁ νομὸς Σ. τῆς Γαλλίας ἔχει ἐμβ. 5942 τγμ. καὶ 360 259 κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς ὁ διαμερίσματα Ἀγγουλέμ, Κονζάκ, Ρουφέκ, Βαρβεζιέ καὶ Κονφολάν, πρωτεύουσταν δὲ ἔχει τὴν Ἀγγουλέμην. Ἐν αὐτῷ ἀκμάζουσιν ὑπερβαλλόντως ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, τὸ δὲ ἀρθρον προῖν τῆς ἀμπελοουργίας ἐξάγεται ὡς οἶνος ἡ ὡς κονιάκ. Ἡ βιομηχανία κατασκευάζει κυρίως πῆλινα ἄγγεα (φαγενίαν) καὶ χάρτιν. Ὁ νομὸς Κάτω-Σ. (Charente-Inférieure), κείμενος πρὸς Δ τοῦ νομοῦ Σαράντ καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ περὶ τὸν

κάτω ρεύσιν τοῦ Σ., ἔχει μετὰ τῶν νήσων 'Ρέ, 'Ολερόν, Μαδάμ καὶ Διζ ἐμδ. 6826 τχμ. καὶ 456 202 κατ., διαιρεῖται δὲ εἰς τὰ 6 διαμερίσματα Λά 'Ροσέλ, 'Ροσσώρ, Μαρέν, Σαίντ, Ζενζάκ καὶ Σαίν-Ζόν δ' 'Ανζελύ, μετὰ τῆς πρωτεύουσας Λά 'Ροσέλ. Ἐκτὸς τῆς ἀκμαζούσης γεωργίας εὐδοκιμεῖ ἡ βιομηχανία οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν εἰς ἃ χρησιμεύει τὸ προῖόν τῆς ἀμπελοργίας πρὸς τοῦτοις δ' ὑπάρχει σπουδαία κτηνοτροφία καὶ ἀλλεῖα, ποικίλη βιομηχανία καὶ ἐμπόριον (μετὰ τῆς Ἀγγλίας). [Μ.Σ.]

Σαράντα ('Α γ ι ο ι). Χωρ. τῆς 'Ιθάκης τοῦ δῆμ. Πολυκτορίων ἀπέχον $\frac{1}{2}$ ὥρ. ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ. Κἀτ. 254.

Σαράντα ('Α γ ι ο ι). Διμῆν τῆς ἐν 'Ηπειρῷ Χαονίας καὶ Ἰζα ἐπίνειον τοῦ Δελτινοῦ καίμενον ἀπεναντί τῆς Κερκύρας καὶ ἔχον οἰκίας τινὰς καὶ καταστήματα, ἐπου προσορμίζονται συνήθως οἱ εἰς 'Ηπειρον ἐκ Κερκύρας μεταβαίνοντες. Ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα 'Ορχησμός, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος διετέλεσε κέντρον διαμετακρίσεως τοῦ μεταξὺ 'Ηπείρου καὶ 'Ιταλίας ἐμπορίου. Ἐκλήθη ὡσαύτως καὶ 'Αγχιασμός. Τὸ σημερινὸν ὄνομα προήλθεν ἐκ τινος μεσαιωνικοῦ ναοῦ, οὗτινος τὰ εἱρεπια εὐφρονται ἐπὶ παρακειμένου λόφου.

Σαράντα Ἐκκλησίαι (τουρκιστὶ Κίρκ-Κιλίσα). Πόλις τῆς Θράκης καίμενη εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Μικροῦ Αἰμοῦ (Κιουτσούκ Μπαλίκαν) καὶ ἀπέχουσα ἀπὸ τῆς Κων/πόλεως ΒΔ ὥρ. 34 καὶ ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως Α ὥρ. 12. Ἀγνωστον τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἂν ὑπῆρχε ταύτη ἐνταῦθα, μολοντί σημειοῦται Καρποδάρων ἐν τῇ χαρτῇ 'Ρήγγα τοῦ Φεραίου καὶ ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ δὲ τοῦ Χάμπερ καλεῖται 'Ηράκλεια. Κατὰ τὴν μεσαιωνὰν τὴν θέσιν αὐτῆς κατεῖχε πόλις Τζέϊδος καλουμένη. Ἡ ἀρχὴ τοῦ σημερινοῦ ὀνόματος αὐτῆς δὲν ἐξηκριβώθη. Πιθανὸν εἶναι ὅτι ὑπῆρχεν ἐν ἀγροῖς ἐκκλησίαις, ὅπερ ἰδόντες οἱ πρῶτοι οἰκισταὶ Τούρκοι ὠνόμασαν Κίρκ-Κιλίσα (ἀγροτικὴ ἐκκλησία), εἰτα δὲ κατὰ παραθοράν μετέπεσε τὸ ὄνομα εἰς Κίρκ-Κιλίσα, ὅπερ μετεφράσθη ἑλληνιστὶ Τεσσαράκοντα Ἐκκλησίαι. Οἱ Τούρκοι κατέλαβον αὐτὴν ἐπὶ Σουλτάν Μουράτ τοῦ Δ' (1372). Εἶναι ὠκεδομημένη κατὰ τὸ πλείστον ἐπὶ δύο λόφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ῥέει ποτάμιον διαιροῦν αὐτὴν εἰς δύο συνοικίας. Περιβάλλεται πανταχόθεν εἰς μεγάλην ἀκτίνα ὑπὸ ἀμπελιῶνων, κερσεῶν, ἀμυγδαλέων καὶ καρυῶν. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς εἶναι ξυλινεαί. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 18 χιλ., ὧν οἱ ἡμίσεις εἶναι Μουσουλμάνοι, Βουλγαροὶ, Ἰσραηλῖται μετ' ὀλίγων Ἀρμενίων καὶ Ἀτσιγγάνων, οἱ δὲ λοι-

ποὶ Ἕλληνας. Ἡ κυρία ἀσχολία τοῦ πλείστου τῶν κατοικίων εἶναι ἡ οἰνοποιία καὶ ἡ οἰνοπνευματοποιία. Ἡ ἑτησία παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 150 000 ἑκατολίτρων οἶνου καὶ 10 000 ἑκατολίτρων οἰνοπνεύματος. Ἡ πόλις εἶναι πρωτεύουσα ἐπαρχίας (μουτσαριφλίκ), τῆς ὁποίας ὅλος δ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 120 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν τὸ $\frac{1}{2}$ Ἕλληνας καὶ $\frac{1}{2}$ Ὀθωμανοί, Βούλγαροι, ὀλίγοι Ἑβραῖοι καὶ Ἀτσιγγάνοι. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν μητρόπολιν Ἀδριανουπόλεως. Πρὸς Μετσοβίου Χριστοδούλου, Περιγραφὴ ἱστορικογεωγραφικῆς τῆς ἐπαρχίας Σαράντα Ἐκκλησιῶν. Ἐν Ἀθήναις 1881.

Σαραντάπηχον. Χωρ. τοῦ δῆμ. Εὐρωσσίνης (τῆς Κορινθίας), καίμενον πρὸς Δ τοῦ Μαύρου Ὄρους, παρὰ τὰ ἕρια τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων. Ἀπέχει ἀπὸ Δερβενίων ΝΔ ὥρ. 4. 15'. Κἀτ. 132.

Σαραντὸν (Charenton-le-Pont) Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Σηκουάνα πλησίον τῶν Παρισίων, ἐπὶ τῶν συμβολῶν τοῦ Μαρνη καὶ τοῦ Σηκουάνα, ἔχουσα 14 458 κατ. καὶ θυμαῖον βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σαραπεῖον. Βλ. Σάραπις.

Σάραπις ἢ Σέρα π ι ς. Θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, οὗ τὸ ἀγαλμα κατὰ τὴν παράδοσιν μετακρίσθη ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἐκ Σινώπης τῆς ἐπὶ Πόντῳ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ἐγένετο ὁ Σ. εἰτα ὁ πρῶτος πάντων τῶν θεῶν. Ἀγνωστον τυγχάνει πῶς ἐδημιουργήθη ὁ μῦθος οὗτος. Διότι ὁ Σ. δὲν εἶναι ξένη θεότης ἀλλὰ αὐτὸς ὁ Ὅσιρις-Ἄπις (αἰγυπτ. Osar-apis), τ. ἔ. ὁ ἀποθανὼν καὶ εἰς Ὅσιριδα μετασυνωθεὶς ἱερὸς βούς Ἄπις, ὅστις ἀντικατέστησεν ὡς κατ' ἐξοχὴν ἑθνικὸς θεὸς τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων τὸν 'Ρέ ἢ 'Ρά. Οἱ Ἕλληνες ἐταῦτιζον αὐτὸν μετὰ τοῦ Ἡλίου, τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἄδου, συνεβέετο δ' ἡ λατρεῖα αὐτοῦ μετὰ ποικίλων μυστηρίων. Ναοὶ αὐτοῦ καλούμενοι Σαραπεῖα ἢ Σεραπεῖα, ὑπῆρχον ἐν ἀπάσῃ τῇ Αἰγύπτῳ, κυρίως δ' ἐν Μέμφιδι, ὅπου ἀνεκάλυψεν ὁ Μαριέτ τῷ 1850 τὸ Σεραπεῖον μετὰ τῶν τάφων τῶν ἱερῶν ταύρων, σπουδαιότατων ἐπιγραφῶν καὶ παπύρων. Ἐξ Ἀλεξανδρείας διεδόθη ἡ λατρεῖα τοῦ Σ. συνζυζωμένη συνήθως μετὰ τῆς Ἰσιδος, ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα. [Δ.Μ.]

Σαράπουλ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῇ ἑσπ. κυβερνήσῃ Βιάτκα, ἐπὶ τοῦ Κάμα, ἔχουσα 15 853 κατ., βιομηχανίαν δερμάτων καὶ ἐμπόριον σίτου. [Μ.Σ.]

Σαρασάτης (Παῦλος de Sarasate). Περίφημος Ἰσπανὸς βιολιστής, γενν. 1844 ἐν Παμπλόνη, σπουδάζας δ' ἐν Μαδρίτῃ καὶ εἰτα ἐν Παρίσι, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ

068. Ἐπισκεφθεὶς εἶτα τὰς μεγαλυτέρας Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ἐνεθουσίαζε νταχοῦ τοὺς ἀφροατάς του διὰ τὴν ἀριστερίαν μεθ' ἧς χειρίζεται τὸ ὄργανον τὸν γλυκύτατον καὶ οὐχ ἥττον πλήρη γάμωσιν τόνον του. Συνέθεσε δὲ καὶ ἐπιγῆ τεμάχια διὰ τὸ βεβλίον. [Μ.Γ.]

Σαρσάλαρ. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀρμενίου ἀριστοῦ, ὥρ. 2. ἀπὸ Γκερλῆ. Κάτ. 90.

Σαρατζῆς. Χωρ. τοῦ δήμ. Κολλιωδων τῆς Πυλίας, ἐπὶ τῶν Δ ὑπαρειῶν τοῦ οὗ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρων πρὸς Δ τῆς Κορώνης. Κάτ. 511.

Σαρατόγα. Πόλις ἐν τῇ δαμονύμω μητείᾳ τῆς Βορείου μερ. πολιτείας Νέας ὅρης, ἔχουσα 11 975 κατ. καὶ λαματινά ατα, χρησιμεύουσα δὲ ὡς προσφιλεῖς θερινή αμονή τῶν πλουσίων κατ. τῆς Νέας Ὑόρ- γης· ἐνταῦθα τῷ 1779 ὁ ἀγγλος στρατηγὸς Burgoyne ἠττήθη ὑπὸ τοῦ Βορείου μερ. στρα- τῆ Gates. [Μ.Σ.]

Σαράτωφ. Κυβερνεῖται ἐν τῷ ΝΑ μέ- ρει τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας πρὸς Δ τοῦ ἔλλα ὅστις ἀποτελεῖ τὰ ὄριά του ἐπὶ 750 κ. ἔχει ἐμβ. 84494 τγμ. καὶ 2 580 000 κατ., εἶναι δὲ μόνον πλησίον τοῦ Βόλγα ῥώδες, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ πεδινόν, ἔχει ἀκμαιστάτην γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, καὶ σπουδαίαν ναυτιλίαν, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Κυρίως ἐξάγονται σιτηρά, σί- κπνευμα, λίπος, μαλλίον, καπνός. Τὸ κυ- ρνεῖται διαιρεῖται εἰς 10 περιφέρειας· Ἡ μωνυμος πρωτεύουσα καὶ μένη ἐπὶ τοῦ ἔλλα ἐν κοιλάδι, εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 123 230 κατ., πολ- τοὺς ναοὺς, θρόνον καὶ καθολικὴν ἱερο- πουδαστήριον, ἀκμαίαν βιομηχανίαν ἔλαιου, απνοῦ, ζύθου κλ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν, λατος καὶ ἰχθύων. [Μ.Σ.]

Σαράχο. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁρειῶς τῆς Τραπεζούντης. Κάτοικοι περίπου 2 200, κυριολόμοι λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Σάρδας (Sargas). Πόλις τῆς Οὐγ- ἀρίας, ἐν τῷ κομητᾷ Βέκας καὶ ἐπὶ τοῦ ὁρος, ἔχουσα 24 393 κατ. Μαγνάρους καὶ λειβάκους, γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Σαρδρύνκεν (Saarbrücken). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Τρεβή- ρων, ἐπὶ τοῦ Σαρ καὶ ἀπέναντι τοῦ Ἀγ. ὡάννου. ἔχει 13 812 κατ., ἀνάκτορον ὡν ἄλλοτε ἡγεμόνων Νασσαυίας-Σ., ἐμ- ῖον κυρίως λιθανθράκων οἷνες ἐξορύ- νονται εἰς τὰ περίχωρα, ὡς καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Κατ' Αὐγουστον τοῦ 1870 κα- ἡλήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, οἷνες ὅμως ἐχώρησαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας. [Μ.Σ.]

Σάργασσον. Γένος φυκῶν ἐκ τῆς τά- εως τῶν φυκῶν. Γνωστότατον εἶναι Σ.

τὸ βαγοφόρον (Sargassum bacciferum Ag.). ἔχον φυλλοειδεῖς, στενὰς καὶ πριονοειδῶς κεχαραγμένους διακλαδώσεις καὶ ἐμπίστους πριονοειδεῖς, ἀριούχους φυσαλίδας, καὶ ἔπερ καλύπτει μεγάλας ἐκτάσεις τῆς θαλάσσης κυρίως μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τῶν Δ Ἰνδιῶν. Πρὸς τοῦτο ἐμπίπτει Σ. τὸ κοι- νὸν (S. vulgare Ag.). [Φ.Ι.]

Σαργιάνδα. Χωρ. τοῦ δήμ. Παρ- καμπολίου τῆς Εὐρυτανίας 3 ὥρ. ΝΔ τοῦ Ἀγίου Ηλαίου. Κάτ. 415.

Σαργκεμύνδ (Saargemünd, γαλλ. Sarreguemines). Πρωτ. περιφέρειας ἐν Λοθαριγγίᾳ, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βλῆς εἰς τὸν Σαρ. ἔχει 13 076 κατ., κυρίως δὲ βιο- μηχανίαν πορσελλάνης καὶ μεταξωτῶν ὡ- σμάτων. [Μ.Σ.]

Σάργος. Γένος ἰχθύων ἐκ τῆς οἰκο- γενείας τῶν Σαργίων. Γνωστὰ εἶναι παρ' ἡμῖν κυρίως τὰ εἶδη Σ. ὁ βουδελεῖτιος, κοι- νῶς σαργὸς καλούμενος καὶ Σ. ὁ σαλδάνιος καὶ ὁ δακτυλιωτὴς, κοινῶς σπάρδος καλού- μενος. [Φ.Ι.]

Σάργων ἢ Σαργών. Βλ. Βαβυλωνία σ. 622 α, 628 α.

Σαρδανάπαλος. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ. Β' σ. 627 β.

Σαρδέλλα. Βλ. Κλ. πείδα.

Σαρδηνία. Νῆσος τῆς Μεσογείου ἀνή- κουσα εἰς τὴν Ἰταλίαν, κειμένη πρὸς Ν τῆς Κορσικῆς ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πορ- θμοῦ τοῦ Βονισατίου. ἔχει μήκος 278 γμ. καὶ πλάτος 101-144 γμ., ἐμβ. δὲ 24 078 τγμ. καὶ κατ. 731 467. Διατέμεται ἀπὸ Ν πρὸς Β ὑπὸ ὁρέων, ἅτινα ἐν τῷ ὑψηλοτέρῳ μέρει (Monte-Gennargentu) φθάνουν μέχρι 1980 μ., ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ πολλῶν ποτα- μῶν (Φιουμινέτζα, Τίρσο κλ.). Κατὰ δύο πέμματα καλύπτεται ὑπὸ θαλάσσης μεγάλας πεδιάδας ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῷ Β τμήματι. Ἡ νῆσος εἶναι μάλλον κατάλληλος διὰ κτη- νοτροφίαν, ἀκμαῖα δὲ κυρίως ἡ τῶν προ- δάτων. Ὅσοντα εὐρίσκονται ψευδάργυρος, σί- δηρος, μόλυβδος, μαγγάνιον, ἀργυρος, ἀν- θρακίτης κλ. Τὸ θερμὸν κλίμα τῆς νήσου ἐπιτρέπει τὴν καλλιέργειαν τροπικῶν φυ- τῶν ὡς π. γ. τοῦ σακχαροκάλαμου· παρά- γονται δὲ κυρίως ὀπώρα καὶ καλὸς οἶνος. Περὶ τὴν νῆσον διατηρεῖται προσδοκός αἰεὶα κοραλλίων. Οἱ κάτοικοι εἶναι λαὸς μικτὸς ἐξ ἰταλικῶν, ἀραβικῶν καὶ ἰβηρι- κῶν στοιχείων, ἡ δὲ γλῶσσα τῶν κράμα ἐκ τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς ἰσπανικῆς, ἐν τῷ ὀπίῳ σφύζονται ὅμως καὶ ἀρχαῖα στοιχεῖα λατινικά. Πολιτικῶς διαιρεῖται ἡ νῆσος εἰς 2 ἐπαρχίας Κάλγχιρι μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας (ἡ ἀρχαῖα Κάλαρις) καὶ Σάσ- σαρι. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἐκαλεῖ-

το Σαρδίω, κατοικείτο δὲ τὸ πάλαι ὑπὸ Ἰβη-
ρικῆς φυλῆς παρὰ τὴν ὁπίαν ἐνωρὶς ἐγκα-
τέστησαν ἀποικοὶ Τυρρηνοί, Φοίνικες καὶ
Καργυζόνιοι. Τῷ 233 π. Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ
τῶν Ῥωμαίων, εἰς οὓς καὶ ἐγχροσίμενεν ὡς
τόπος ἐξορίας. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα δι-
ῆλθε διὰ τῶν χειρῶν τῶν Βανδάλων, τῶν Νοζαν-
τινῶν καὶ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἐκυριεύθη
τῷ 1022 ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν. Τῷ 1164 ἀνο-
ψώθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου
τοῦ Δ' εἰς βασιλείον ὅπερ ἐδόθη ὑπὸ Φρει-
δερίκου τοῦ Β' τῷ 1238 εἰς τὸν νότον οἶον
τοῦ Ἑνταίου. Κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα περιήλ-
θεν εἰς τὴν Ἀραγωνίαν, τῷ 1713 εἰς τὴν Αὐ-
στρίαν καὶ τῷ 1720 εἰς τὴν Σαβοΐαν ἥτις οἱ
δύο καὶ ἑκτότε ἐφερον τὸν τίτλον τοῦ βασι-
λέως τῆς Σ. [Μ.Σ.]

Σαρδηνία. Βασιλείον ἱερὸν τῷ 1720,
ἐν τῷ ὅποιῳ συμπεριλαμβάνοντο ἐκτὸς τῆς
νῆσου Σαρδηνίας ἡ Σαβοΐα καὶ ἡ Γενούη,
τὸ Πεδεμόντιον καὶ ἡ Νίκαια (Nizza), ἐν
ὅλῳ 76 χιλ. τετ. μετὰ 5167542 κατ.,
καταργηθὲν δὲ κατὰ τύπον διὰ τῆς ἐνώσεως
τῶν Ἰταλικῶν χωρῶν καὶ τοῦ σχηματισμοῦ
τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας τῷ 1861. —
Ὁ δούξ τῆς Σαβοΐας Βίκτωρ Ἀμαδαῖος ὁ
Β' λαβὼν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς Οὐτρέ-
χτης τῷ 1713 ἐκτὸς τοῦ τίτλου τοῦ βασι-
λέως καὶ τὴν Σικελίαν, ἀντήλλαξε ταύτην
τῷ 1720 μετὰ τῆς Σαρδηνίας, ἀφ' ἧς ἐκα-
λοῦντο ἑκτότε αἱ κτήσεις τοῦ οἴκου Σα-
βοΐας βασιλείου τῆς Σαρδηνίας. Ἐκ τούτων
τὴν Σαβοΐαν καὶ τὴν Νίκαιαν ἡναγκάσθη
Γιάκωβ Ἀμαδαῖος ὁ Γ' νὰ παραχωρήσῃ τῷ
1796 εἰς τὴν Γαλλίαν, ὃ δὲ διαδοχὰς αὐτοῦ
Κάρολος Ἑμμανουήλ ὁ Δ' ἐξεδέχθη ἐκ πα-
σῶν τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς εἰσνοήσου κτή-
σεων του, καταρῃσάμενος τὴν νῆσον Σ., μεθ' ἧς
τὸ Πεδεμόντιον ἠνώθη τῷ 1802 μετὰ τῆς
Γαλλίας. Ἐν τούτοις ὁ δούξ καὶ διαδο-
χος αὐτοῦ Βίκτωρ Ἑμμανουήλ ὁ Δ' ἔλα-
βε τῷ 1814 τὰς κτήσεις του ταύτας ὀπίσω
καὶ πρὸς τούτοις τὴν Γενούην, ἡναγκάσθη
δὲ συνετελεῖν τῆς ἀντιδραστικῆς κυβερνή-
σεώς του τῷ 1821 διὰ στρατιωτικῆς ἀνταρ-
σίας νὰ παραιτηθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀδελτοῦ του
Καρόλου Φίλικου, μετὰ τοῦ ὁποῦ ἐλθὼν
ἡ κυρία γραμμὴ τοῦ Σαβοΐκου οἴκου, ἀνῆλθε
δ' εἰς τὴν θρόνον ἡ πλάγια γραμμὴ Σο-
βοΐας-Καρινιάνου διὰ τοῦ Καρόλου Ἀλβέρ-
του (1831-49) Οὗτος ἔδωκε τῇ γῇ τῷ
1848 σύνταγμα, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ τῆς
ἐθνικῆς ἐν Ἰταλίᾳ κινήσεως καὶ ἐκήρυξε τὴν
Αὐστροῖαν τὸν πόλεμον. Εἰσβαλὼν εἰς τὴν
Λεμερβανὴν ἐνίκηθη τῇ 13^{ης} Ἰουλίου ἐν
Κουστότση καὶ ἐδέχθη νὰ ζητήσῃ ἀνακω-
χὴν, ἀνετίθη δὲ τῷ 1849 τὸν πόλεμον
καὶ παθὼν νῆαν ἤταν ἐν Νεβόρα παρη-
τήθη τὸν θρόνον. Ὁ διάδοχός του Βίκτωρ

Ἑμμανουήλ ὁ Β' (1849-78) ἔκλεισε μετὰ
τῆς Αὐστρίας συνθήκην καθ' ἣν ἔλαβε μὲν
ὀπίσω τὰς κτήσεις του, ἐπλήρωσε δὲ 75
ἐκατομμ. φρ. Ἡ πολιτικὴ του εἶχεν ἐλευ-
θερόφρονα χαρακτῆρα, εὐρύσκειμένη εἰς τὰς
χειρας τῶν ὑπουργῶν δ' Ἀτζέλιο καὶ Ὑπε-
ρον τοῦ Καβούρ (βλ. λ.), ἔστις πέμψας ἐπι-
κουρίαν εἰς τὰ στρατεύματα τῶν Αὐτ. δυ-
νάμεων κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐν τῷ Κριμαί-
κῳ πολέμῳ ἐξησφάλισε τῇ γῇ τὰς συμ-
ταθείας ἐκείνων καὶ διὰ μυστικῆς συμφω-
νίας μετὰ τοῦ Ναπολέοντος (1858) προεκά-
λεσεν ἐπιτηδείως τὴν Αὐστρίαν εἰς πόλεμον
τῷ 1859, μεθ' ἧς ἐν ἧς ἐν Βιλλαφράγκα εἰρήνην
ἐπῆνευκε τῇ Σ. καὶ τὴν κτήσιν τῆς Λομ-
βορίας. Αἱ περαιτέρω προσοδοκαὶ χωρῶν
ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ κατέληξαν εἰς τὸν σχη-
ματισμὸν τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας καὶ ὁ
Βίκτωρ Ἑμμανουήλ ἐκηρύχθη βασιλεὺς ταύ-
της τῇ 5^ῃ Μαρτίου 1861. [Μ.Σ.]

Σαρδίνια. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμ-
βρακίας (Βάλτου) 4 ὥρ. Α τοῦ Καρδασαῖ.
Κάτ. 576.

Σάρδιον. Βλ. Χαλκηδόνιος.

Σαρδού (Victorien Sardou). Γάλ-
λος δραματικός ποιητής, γενν. 1831 ἐν Πα-
ρισίῳ. Ἡ μετὰ τῆς ἡθοποιῆς Δεζαζὲ γνωρι-
μία του παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ ἀπαιρωθῇ εἰς
ποίησιν δραματικῶν ἔργων, ἐν εἰς ἀνελάμβαν-
εν ἐκείνην τὰ πρῶτα πρόσωπα τοιοῦτοτρόπως
γενόμενος γνωστότατος, ἐδημοσίευσεν μεγάλην
σειρὰν δραμάτων καὶ κυρίως κωμωδιῶν τοῦ
σεβαριωτέρου γένους, αἵτινες ἐπέτυχον ὡς
ἐπὶ πλεῖστον μεγάλως, ὡς Les pattes de
mouche (1860), Nos intimes (1861),
Les vieux garçons (1865), La famille
Benoiton (1865), Rahagas (1872), Fer-
réol (1875), Odette (1881), Fédora (1882)
καὶ, ἐσγάρως δὲ πολὺν χρόνον ἕκαμον τὰ
ἐπιγραφόμενα Thermidor (1891) καὶ Ma-
dame Sans-Gêne (1894). Μετὰ τοῦ Να-
ζακ συνέγραψε τὸ Divorçons (1890). Ἀπὸ
τοῦ 1877 ὁ Σ. εἶναι μέλος τῆς Γαλλικῆς
Ἀκαδημίας. [Μ.Γ.]

Σαρδῶ. Βλ. Σαρδηνία.

Σάρι-σαμπάν. Χωρίον τῆς Α Μα-
κεδονίας καίμενον ἐν πεδιάδι 1/2 ὥρ. ἀπὸ
τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Νέστου ποταμοῦ μετὰ
300 Ἑλληνεβλάχων καὶ 30 Ὀθωμανῶν.
Εἶναι πρωτεύουσα ἐκονομικοῦ διαμερίσματος
χωριζομένου ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Σάνθης διὰ
τοῦ Νέστου ποταμοῦ καὶ ἔχοντος πληθυσμὸν
8930 Ὀθωμανῶν καὶ Ἀταγιγάνων, 320
Χριστιανῶν καὶ 325 Ἑλληνοεβλάχων τὰ
χωρία τοῦ τμήματος τούτου καίονται ἐπὶ τοῦ
ὅρου Συμβόλου. [Ν.Σ.]

Σάρισσα. Σαρισσοφόροι, Βλ. Ἰππικόν.

Σαρκίνιον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρα-



1. Σαρπηνθές. 2. Σαρακηνία ή κίτρινη. 3. Σαρακηνία ή πορφυρά. 4. Σαρακηνία ή έρυθρά. 5. Δροσέρα ή προγγυλόφυλλος. 6. Δαρλιγκτονεία ή της Καλιφορνίας. 7. Διοναία ή μυιοπαγίς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κυνθίων της Εβρυτανίας, ἔχον 107 κατ.

Σάρκολον. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀγχοῦ της Λαρίσης, ἔχον 130 κατ. [Μ.Σ.]

Σαρκοφάγα ζῶα (Carnivora ἢ καὶ Ferae). Τάξις τῶν μαστοφόρων, ἣτις περιλαμβάνει τὰ κυρίως ἀρπακτικά, διακρινόμενα πρὸ πάντων διὰ τοῦ συστήματος τῶν δδόντων, καθ' ὅσον φέρουσιν ἐν ἑκατέρᾳ σιαγόνι θ κοπτήρας, ἀμφοτέρωθεν τούτων προέχοντα δξύιν κυνέδοντα, δύο ἢ πλείονας τραπέζιτας καταλείποντας κεκλεισμένου τοῦ στόματος μέγα χάσμα, εἴτα δὲ μέγαν δδόντα δξύιν ἐνεργοῦντα μετὰ τοῦ ἀνταποκρινομένου τῆς ἐτέρας σιαγόνος ὡς ψαλῆς, καλούμενον δὲ ὀστεοκόπον ἢ ὀστεοθλάστην, καὶ τέλος διαφόρους τὸν ἀριθμὸν μυλίστας. Οἱ δάκτυλοι φέρουσιν ὄνυχας γαμψοὺς καὶ ὀξεῖς. Ὁ τρόπος τοῦ ζῆν διαφέρει παρ' αὐτοῖς πολὺ διαίρουται· δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ σχῆμα τῶν δδόντων καὶ τὸν τρόπον τοῦ βαδίζειν εἰς συστάδας καὶ οἰκογενεῖας, ὡς π. γ. εἰς ἀρκτοειδῆ, βιβεροειδῆ, ὑάινειδῆ, αἰλουροειδῆ κλ..

Σαρκοφάγα φυτὰ (Bot.). Πάντα τὰ φυτὰ τὰ στερούμενα χλωροφύλλης εἰα τὰ γνήσια παράσιτα (ἢ Ὀρθαγγιώδη, τὰ Ἐπιθύμα, ὁ Ἰξὸς κτλ.) καὶ οἱ Μυκητῆς (βλ. τὰς λ.) δὲν δύνανται νὰ μεταβάλλωσιν τὴν ἀνόργανον τροφήν εἰς ὀργανικὴν καὶ ἐπομένως ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκη, ἐτοίμης ὀργανικῆς τροφῆς ἣν προσλαμβάνουσιν ἢ ἐκ τοῦ γυμνοῦ ἄλλων ζώντων φυτῶν ἐφ' ὧν παρασιτοῦσιν, ἢ ἐν σήψει εὐρισκομένων ὀργανικῶν οὐσιῶν (ὡς συμβαίνει διὰ τὰ λεγόμενα Σαπρόφυτα). Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ μετὰ τῶν χλωροφύλλων ἀνωτέρων Σπερματοφύτων ὠρισμένα τινὰ εἶδη, ἅτινα προσλαμβάνουσιν ὀργανικὴν τροφήν, ἀλλὰ μόνον διδομένης εὐκαιρίας καὶ οὕτως εἰπεῖν προαιρετικῶς καθότι τὰ φυτὰ ταῦτα ἀναπτύσσονται καὶ ἂν παρέχεται αὐτοῖς τροφή μόνον διὰ τῶν ῥιζῶν. Ἐχουσι δὲ ἰδίαν συσκευὴν πρὸς σύλληψιν ἐντόμων καὶ πρὸς πέψιν ζωοτούχων οὐσιῶν ἰδίους χυμοὺς παρεμφερεῖς τῷ γαστρικῷ ὑγρῷ τῶν ζώων. Ταῦτα εἰσὶ τὰ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενα Σ. ἢ ἐντομοφάγα φυτὰ, ἐφ' ὧν πρῶτος ὁ Δαρβίνος (1876) ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν φυσιοφύων. Τὰ γνωστότερα αὐτῶν εἰσι (βλ. τὸν πίνακα Σ. φ.) Διωναία ἢ μυιοπόλος, περὶ τοῦ συλλεπτικῆς τῶν ἐντόμων μηχανισμοῦ τῆς ὁποίας βλ. λ. Διωναία (αὐτὸ παρόμοιον μηχανισμόν ἔχει ἡ τῶν ἑλῶν τῆς Εὐρώπης Ἀλδρόβανδία ἢ φυσαλιδώδης (Aldrovanda vesiculosa L.). Εἴτα εἶδη διάφορα τῆς Δροσέρας (Drosera rotundifolia L., Dilongifolia L. κτλ.), φυτὰ ἐλογαρή τῆς Εὐρώπης, ὧν τὰ φύλλα φέρουσιν ἐρυθρὰς τρίχας, αἵτινες εὐθὺς συγκάμπτονται ἄλλ' ὡς ἐντομόν τ' κα-

θίστη ἐπ' αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐντομον συγκρατεῖται ὑπ' αὐτῶν ἐκκρίνεται δὲ συγχρόνως ἐκ τῶν τριχῶν καυστικόν τι ὑγρὸν δι' οὗ διαλύονται αἱ ζωοτούχοι οὐσίαι τῶν ἐντόμων, αἵτινες καθίστανται οὕτως ἀπορροφήσιμοι καὶ πεπταὶ ὑπὸ τῶν φύλλων. Τὰ Νηπενθώδη (βλ. λ.), αἱ Σαρακήνη αἱ (Saracenia) καὶ ἡ Δαρλίγκτονεία, φυτὰ ἐλογαρή τῆς Β' Ἀμερικῆς, φέρουσιν φύλλα ἀκκοειδῆ, τὰ ὅποια πληροῦνται ὑδατῶδους ὑγροῦ, ἐν ᾧ τὰ ζώδια πίπτοντα θνήσκουσι, καὶ τὰ προϊόντα τῆς σήψεως τῶν σωματίων αὐτῶν διαλυθέντα ἐν τῷ ὕδατι ἀπορροφῶνται ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς τριχοτόρου ἐπιφανείας τῶν ἱστῶν ἢ θυλακίων. Παρόμοιον τι παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ ὕδρεία εἴδη τοῦ Ἀσκοφύλλου (Utricularia) τῆς οἰκογενείας τῶν Δεντιόφυλων (βλ. λ.). Τέλος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας εἶναι καὶ τὸ Λιπαρὶον (ἢ Πίσσα) Pinguicula L.) οὗ τὰ εἶδη φύονται ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Εὐρώπης· ἔχουσι φύλλα λιπαρὰ καὶ ὁπότε ἐπικαθίστη ζῷον τι ἐπ' αὐτῶν προσκολλᾶται, τὰ δὲ χεῖλη τῶν φύλλων συνελίσσονται· ἐκατέρωθεν. Τὸ ἐν τοῖς ὕψηλοῖς ὄρεσι τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐν τῷ Παρνασσῷ, τῇ Οἴτῃ καὶ τῷ Κόρακι φυόμενον Δ. τὸ δασυανθὲς (P. hirtiflora Ten.) εἶναι τὸ μόνον ἐντομοφάγον φυτὸν τῆς ἐλληνικῆς χλωρίδος. [Θ.Χ.]

Σαρκοφάγος, βηλ. λίθος, ἐκαλεῖτο παρ' Ἑλλήσι τὸ κατ' ἀρχὰς εἶδος ἀσβεστίτου εὐρισκόμενον παρὰ τὴν ἐν Μυσίᾳ Ἀσσαν καὶ ἔχον τὴν ιδιότητα νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν διάλυσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀποτιθεμένων νεκρῶν σωματίων, διὸ καὶ ἐγένετο πολλὴ χρησις αὐτοῦ πρὸς κατασκευὴν ἐνταφίων λαρνάκων καὶ οὕτω μετέβη τὸ ὄνυμα Δ. εἰς τὰς λάρνακας αὐτάς. Ἡ χρῆσις λιθίνων λαρνάκων πρὸς ἀπόθεσιν τῶν νεκρῶν, βηλ. τῶν Σ., εἶναι παλαιστάτη, ὡς ἀπέδειξεν ἡ ἐν Αἰγύπτῳ εὐρεθεῖσα Σ. τοῦ βασιλέως Μυκερίνου, γενικὴ δὲ παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Μ. Ἀσίας, τοῖς Φοίνιξι κλ. Οἱ Τυρρηνοὶ εἶχον τοιαύτας ἐξ ἀλαβάστρου ἢ ὀπτιῆς γῆς, ἃς διεκόσμου διὰ ποικιλοχρῶν ζωγραφημάτων, ὡς καὶ οἱ Ἑλλήνες ἐν ἀρχαιότερᾳ ἐποχῇ. Κυρίως ὅμως ὠραία εἶναι αἱ ἐλληνικαὶ ἐκ μαρμάρου καὶ κατὰ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμα καὶ τὴν γλυπτικὴν διακόσμησιν, οἷα σφίζονται οὐκ ὀλίγα (ἐν τοῖς μευσεῖσι τῆς Εὐρώπης ὡς καὶ ἐν τῇ Ἐθνικῇ τῶν Ἀθηνῶν). Αἱ πλείστα αὐτῶν σωζομένων ῥωμαϊκῶν Σ. δὲν εἶναι παλαιότερα τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος, διότι ἐν προγενεστέροις χρόνοις συνήθως ἐκαίοντο οἱ νεκροί. Συλλογὴν τῶν ἀρχαίων Σ. δημοσιεύει τὸ Γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον τῇ ἐπιστάσει τοῦ Κ. Ροβέρτου (1890 κέ.). [Σ.Τ.]

Σαρκώ (Jean Martin Charcot). Περίφημος Γάλλος Ιατρός και νευροπαθολόγος, γενν. τῷ 1825 ἐν Παρισίοις, καὶ ἀποθ. τῷ 1895. Διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 1862 ἱατρός ἐν τῷ νοσοκομείῳ Σαλπετρίερ, διορίσθη δὲ 1872 καθηγητὴς τῆς παθολογ. ἀνατομίας καὶ 1882 τῆς νευροπαθολογίας. Ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ διέπρεψε τὰ μέγιστα, γνωστὸς γενόμενος ἀνὰ τὴν ὑψίλιον διὰ τῶν ῥήξικελεύθων ἐργασιῶν του περὶ ὑστερισμοῦ, σκληρώσεως κατὰ πλάκας καὶ ἀμυοτροφικῆς μεταλλοθεραπεΐας, ὑπνωτισμοῦ κλπ., ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ πλείστα ὅσα ἔργα καὶ διατριβὰς περὶ τῶν νοσημάτων τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοῦ ἐγκεφαλοῦ, τοῦ νωτιαίου μυελοῦ κλπ. [Β.Ε.]

Σαρκώδη. Βλ. Πρωτόζωα.

Σάρκωμα. Νεόπλασμα σαρκώδες, ἀνηκον ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τὰ κακοήθη ὀγκώματα (βλ. λ.), ἔχον δὲ μέγα πλῆθος στρωγγύλων ἢ ἀτρακτοειδῶν κυττάρων περιβαλλομένων ὑπὸ γλοιώδους οὐσίας. Δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἀπανταχοῦ τοῦ σώματος, σχηματίζῃ δὲ ὄγκον μαλακὸν καὶ περιγεγραμμένον ὑπὸ τὸ δέρμα, μεταξὺ τῶν μυῶν, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ κλπ., αὐξάνει βραδέως ἢ ἀναπτύσσεται ταχέως εἰς καταπληκτικὸν μέγεθος καὶ ἀπαιτεῖ ταχέαν καὶ ριζικὴν ἐπέμβασιν χειρουργικὴν. [Μ.Σ.]

Σάρλα (Sarlat). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Δαρδένη, κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ πλησίον τοῦ Δαρδένη, ἔχουσα δὲ 4 199 κατ. καὶ ἀρχαιοπροπεῖς εἰκίτις, βιομηχανίαν σιδήρου κλπ., ὡς καὶ ἐμπόριον ξυλείας, κτηνῶν καὶ προϊόντων τῆς γεωργίας.

Σαρλᾶτα. Χωρ. τοῦ δήμου Κάτω Λεϊθαῦς τῆς Κεφαλληνίας, ἔχον 499 κατ.

Σαρλεροά (Charleroi). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ βελγικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνωγνία, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Σάμβρ, κειμένη ἐν τῷ κέντρῳ σπουδαίας περιφερείας ἀνθρακωφόρου καὶ βιομηχανικῆς, ὡς καὶ μεγάλου σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Ἔχει 2 879 κατ., κυρίως βιομηχάνους. Ἀλλοτε ἦτο φρούριον, οὗ τὰ ὀχυρώματα κατεδαφίσθησαν τῷ 1859.

Σαρλοττεμβούργον (Charlottenburg). Πόλις ἐν τῷ πρωστικῷ νομῷ Πότσδαμ, Δ τοῦ Βερολίνου, μεθ' οὗ ἡνωθῇ νῦν, ἔχουσα 76 859 κατ. Ἐν Σ. κεῖται τὸ περίφημον ἀνάκτορον Σ. μετὰ μεγάλου ἀγγλικοῦ κήπου καὶ ὠραίου μαυτωλείου τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Γ' καὶ τῆς συζύγου του Λουίζης ὑπὸ τοῦ Ῥάουχ, τὸ πολυτεχνεῖον τοῦ Βερολίνου, σχολὴ τῶν τεχνικῶν ὀπλῶν, ὁ ἀρτί ἱδρυθεὶς ναὸς πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου Α', πολλὰ δὲ βιομηχανικὰ ἐργαστάσια. [Μ.Σ.]

Σαρλουῖ (Saarlouis). Πρωτ. περι-

φερείας ἐν τῷ πρωσ. νομῷ Τρεβήρων, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστ. δεξιῆς τοῦ Σάρ, ἔχουσα δὲ 6 844 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν ἐν τῇ περιχώρῳ (σιδήρου, ὑάλου κλπ.) ὡς καὶ ἐμπόριον κτηνῶν καὶ σιτηρῶν. Ἰδρύθη τῷ 1681 ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' καὶ ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Βωμπάν. Τὰ ὀχυρώματα ὁμῶς κατεδαφίσθησαν τῷ 1889. [Μ.Σ.]

Σαρμάται ἡ παρ' Ἑλλήσι Σαυρομάται ἀναφέρονται τὸ πρῶτον παρ' Ἡροδότῳ καὶ Ἱπποκράτει ὡς αὐθιπότετος λαὸς σκυθικῆς φυλῆς, κατοικῶν τότε πρὸς Δ τοῦ Ταναΐδος. Διελθόντες εἰτα τοῦτον καὶ στενωγροῦντες τοὺς περὶ τὸν Εὐξείνιον λαοὺς ὑπετάγησαν ὑπὸ Μιθραδάτου τοῦ μεγάλου ὑστερον δὲ τὸ ὄνομα Σ. ἀντικατέστησε τὸ τῶν Σκυθῶν ἐν Εὐρώπῃ (τῇ Ν Ῥωσσίᾳ), ὅπερ περιωρίσθη εἰς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ λαοὺς τῆς φυλῆς ταύτης. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διόγνουστου περιεφέροντο μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβητος, μεταξὺ δὲ τούτου καὶ τοῦ Ταναΐδος κατ' ἑξῆς ὑστερον εἰς τὴν κυριωτέρων λαῶν τῶν, οἱ Ῥοδόλανσι, ἐνθ' ἄλλος κλάδος, οἱ Ἰάζυγες, ἐπαρουσιάσθη μεταξὺ Δουνάβητος καὶ Ταύρου. Ἐκ τῶν Σ. ἐκλήθησαν δ' εἰτα καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ οἱ τὸ μέγα βαθυπέδιον τῆς ΝΑ Εὐρώπης κατοικοῦντες, ἡ δὲ χώρα αὕτη Σαρματία. [Δ.Λ.]

Σαρμεξογέθουσα ἦτο ἐπὶ Δομιτιανοῦ καὶ Τραιανοῦ ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δακικοῦ κράτους τοῦ Δεκεβάλου, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἐποίας, καταστραφείσης ὑπὸ τοῦ Τραιανοῦ. Ἰδρύθη ἡ Colonia Dacica ὡς πρωτεύουσα τῆς Ῥωμ. ἐπαρχίας Δακίας. Τὰ ἐκτεταμένα ἑρείπια αὐτῆς κεῖνται παρὰ τὸ Βάρχελι ἐν τῇ Ν μέρῃ τῆς Τρανσυλβανίας.

Σαρμουσακλή. Χωρ. τοῦ δήμου Λαμίων κείμενον ἐν τῇ ἐλώδει πεδιάδι τοῦ Σπερχειοῦ καὶ ΝΑ τῆς Λαμίας εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 1 1/2. Κάτοικοι 491.

Σάρνεν. Πρωτεύουσα τοῦ ἐλβετικοῦ καντονίου Οὐντερβάλδεν ἐπὶ τῆς λίμνης Σ., ἔχουσα 3 928 κατ. [Μ.Σ.]

Σάρνον (Sarno). Πόλις τῆς ἰταλικῆς περιφερείας καὶ ἐπαρχίας Σαλέρνου, κειμένη εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ποτ. Σ. τοῦ χυνομένου πρὸς Ν τῆς Πομπηίας εἰς τὴν κάλπον τῆς Νεαπόλεως. Ἔχει 14 464 κατ., ἑρείπια παλαιῦ φρουρίου, βομβυκοτροφίαν, ἀμπελοουργίαν καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Σαρὼλ (Charolles). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Σὼν-καὶ-Λίγερ, κειμένη ἐπὶ τῶν συμβολῶν τῶν Σεμάνς καὶ Ἀρκόνς, ἔχουσα 2 742 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἦτο ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς κομητείας Charolais ἀνηκούσης ποτὲ εἰς τὴν Βουργουνδίαν, εἰτα δὲ ἀλληλοδιαδόχως περιελθούσης εἰς τὴν Γαλ-

λίαν, Αὐστρίαν, τὸν οἶκον Κονδὲ καὶ τέλος ἀπὸ τοῦ 1771 πάλιν εἰς τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας. [Μ.Σ.]

Σάρος. Ποταμὸς τῆς Κιλικίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Ταύρου καὶ ἐκβάλλων ΝΑ τῆς Ταρσοῦ. Καλεῖται νῦν κατὰ τὸν ἄνω ῥοὺν Σάρις, πρὸς δὲ τὰς ἐκβολὰς Σεῖχούν. [Μ.Χ.]

Σάρος (Saros). Κομητᾶτον τῆς Οὐγγαρίας πρὸς Ν τῆς Γαλικίας, ἔχον ἐμβ. 3 822 τγμ. καὶ 168 021 κατ. Σλοβάκους, Ρουθῆνους, Γερμανοὺς καὶ Μαγυάρους. Εἰς τὰ πρὸς Β Καρπάθια ὄρη εὐρίστανται πολλὰ μέταλλα (χρυσός, ἄργυρος, χαλκός, σίδηρος, μάρμαρα καὶ ἐπὶ τοῦ ὅρους Λιδάγκα ἐπάλλιοι) καὶ περὶ τὸ Σόβαρ δρυκτὸν ἄλας· ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλὰ ἱαματικά ὕδατα. Ἡ γεωργία, ὡς καὶ ποικίλη βιομηχανία, ἔχει σπουδαιότητά τινα. Πρωτεύουσα εἶναι Ἐπέριεσ. [Μ.Σ.]

Σαρπηδών, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λαοδαμείας καὶ ἑγγονος τοῦ Βαλλεροφόντου, παριστάνεται ἐν τῇ Ἰλιάδι ὡς ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων καὶ ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων συμμάχων τῶν Τρώων. Φρονεῖται ὑπὸ τοῦ Πατρόκλου, ὃ δὲ νεκρὸς μετακομίζεται τῇ διαταγῇ τοῦ Διὸς ὑπὸ τοῦ Ὑπνου καὶ τοῦ Θανάτου εἰς Λυκίαν. Οἱ Ἕλληνες μυθολόγοι διακρίνουσιν ἀπὸ τούτου δμῶνυμον υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅστις ἐκδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μίνωος ἐκ Κρήτης, ἔφυγεν πρὸς τὴν Κίλικία βασιλεὺς τῆς Κιλικίας, συμπαχήσας δὲ μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Λυκίων ἐγένετο εἰτα βασιλεὺς τούτων. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι μόνον διάφορα μυθολογήματα περὶ τοῦ αὐτοῦ λυκικοῦ ἥρωος, ἔχοντος συγγένειαν πρὸς τὸν Βαλλεροφόντην καὶ σημαίνοντος εἰδίκευσιν τοῦ κυρίου θεοῦ τῶν Λυκίων ὅστις περιελάμβανεν ἐν ἑαυτῷ τὰς ιδιότητας τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος.

Σάρπης (Παῦλος Sarpi). Ἰταλὸς ιστοριογράφος γενν. 1552 ἐν Ἑνετίᾳ. Εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Σερβιτῶν ἐγένετο 26ῆτης ἡγουμένος ἐπαρχιακῶς αὐτῶν, κατηγορήθη δὲ ὡς ἔχων σχέσεις μετ' αἵρετικῶν καὶ ἀνεκότη οὕτως ἡ εἰς τὰ ὕψιστα ἀξιώματα τῆς Ἐκκλησίας ἀνοδὸς του. Διωρισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας θεολόγος καὶ συνήγορός τῆς ἐπρωστάτευσεν αὐτὴν ἐπιτηδεύματα καὶ ἐπιτυχῶς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1623. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ Ἱστορία τῆς Τριδεντικῆς συνόδου, ἐξέδθη τῷ 1619 ὑπὸ τῷ ψευδώνυμον Pietro Soave Polano καὶ πολλάκις ἀνετυπώθη. Ἐκτὸς τούτου μεγάλην ἀξίαν ἔχει ἡ Ἀλληλογραφία του (καλλιγραφία ἐκδ. ὑπὸ Polidori, Φλωρεντία 1863).

Σάρρα καὶ πρότερον Σάρα (Sarah ἢ Sara). Κατὰ τὴν Π. Διαθήκην θυγάτηρ τοῦ Θαρά καὶ ἑτεροθαλῆς ἀδελφὴ τοῦ πατριάρ-

χου Ἀβραάμ ὃν λαβοῦσα ὡς σύζυγον ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἰσαάκ. Βλ. λ. Ἀβραάμ.

Σάρρα. Πρωτ. διαμερίσματος τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Λούγου ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ τοῦ δμῶνυμου ποτ., ἔχουσα 11 518 κατ.

Σαρσαπαρίλλα. Βλ. Σμίλαξ

Σάρτης (Sarthe). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Λίγηρος ἐν τῇ ΒΔ Γαλλίᾳ. Πηγάζων ἐν τῷ νομῷ Ὀρνῇ, ῥέει γενικῶς πρὸς ΝΔ, ἐνοῦται μετὰ ῥοὺν 276 γμ. μετὰ τοῦ Μαιέννη καὶ ἐκβάλλει 12 γμ. κατωτέρω ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαινὴ εἰς τὸν Λίγηρα.

Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη νομὸς τῆς ΒΔ Γαλλίας, ἔχων ἐμβ. 6206 τγμ. καὶ 429 737 κατ., διαιρούμενος δ' εἰς τὰ 4 διαμερίσματα Λὰ-Φλές, Λὲ-Μάν, Μαιέρ καὶ Σαίν-Καλί καὶ ἔχων πρωτεύουσαν τὸ Λὲ-Μάν. Εἶναι: πεδινὸς καὶ εὐφορώτατος, παράγων κυρίως σίτον, σπώρας, σῖνον καὶ τρέφων ἄπειρα κτήνη. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον εἶναι σημαντικά. [Μ.Σ.]

Σαρτζιλάρ. Χωρίον τῆς Θεσσαλίας τοῦ δήμου Συκουρίου τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης ἀπέχον τοῦ Τοπίουσαρ ὥρ. 1. Κάτ. 536.

Σάρτης (Ἰωσήφ Sarti). Ἰταλὸς μουσουργός, γενν. 1729 ἐν Φιέντση. Διατελέσας αὐλικὸς ἀρχιμουσικὸς ἐν Κοπεγχάγη, ἐπιστρέψας δὲ 1770 εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ὑπῆρξεν εἰτα διευθυντὴς ὀδεῖτου ἐν Ἑνετίᾳ καὶ μητροπολιτικὸς ἀρχιμουσικὸς ἐν Μιλάνῳ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνέθεσε πειρὰν μελοδραμάτων, ὧν πρὸ πάντων τὸ ἐπιγραφομένον Giulio Sabino (1781) ἐφημίσθη ἀνὰ τὴν ὑφήλιον. Τῷ 1784 ἐκλήθη ὡς αὐτοκρ. ἀρχιμουσικὸς εἰς Πειτρούπολιν, ἔδρυσεν τῷ 1795 τὸ πρῶτον ἐν Ῥωσσίᾳ ὀδεῖτον καὶ ἀπέθανε κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐν Βερολίῳ τῷ 1803. Ἀνῆκεν εἰς τοὺς καλλιστεύς μουσουργοὺς τῆς ἐποχῆς του. [Μ.Γ.]

Σάρτο (Andrea del Sarto). Εἰς τῶν περιφημοτέρων ζωγράφων τῆς Φλωρεντινῆς σχολῆς, γενν. τῷ 1486 ἐν Φλωρεντίᾳ. Κυρίως διέπρεψεν ἐν τῇ τοιχογραφίᾳ, διακοσμήσας διαφόρους ναοὺς καὶ στοὰς ἐν τῇ πατρίδι του διὰ λαμπρῶν καὶ χαριεστάτων ἔργων. Τῷ 1518 ἐκλήθη ὑπὸ Φραγκίσκου τοῦ Α' εἰς Παρίσιους, ἔζητε δ' εἰτα πάλιν ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἔργα αὐτοῦ (καὶ πίνακες) εὐρίστανται καὶ ἐν διαφόροις μουσαείοις τῆς Εὐρώπης. Ἀπέθανε δ' ἐν τῇ πατρίδι του τῷ 1531. [Μ.Γ.]

Σαρτρὲς (πληρέστερον La Grande Chartreuse). Μεγάλῃ μονῇ καταστάτα κοινότης τοῦ τάγματος τῶν Καρτωσιῶν (βλ. λ.), κειμένη ἐν τῷ διαμερίσματι Γρενόβλας τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἰζέρ. Εἶναι γνωστὴ καὶ ἐν εὐρυτέροις κύκλοις διὰ τὸ εἶδος πνευματώδους ποιοῦ, Σ. καλεσμένου, ὅπερ κατεσκευάζον

ἄλλοτε ἐν μεγάλῳ ποσῷ εἰ ἐν τῇ Σ. μοναχοί.

Σάρτρη (Chartres). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Eure-et-Loir, κειμένη ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν ἄριστέραν ὁχθὴν τοῦ Ἑρ. ἔχει 19087 κατ., διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν παλαιότεραν ἄνω πόλιν, τὴν κάτω πόλιν καὶ τὸ προάστειον τοῦ ἁγ. Μαυρικίου. Ἡ γοτθικὴ μητροπολις εἶναι μία τῶν ὡραιότατων τῆς Γαλλίας, ἐκτισμένη 1190-1260. Ἡ πόλις εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 2 διδασκαλεῖα, πλουσίαν βιβλιοθήκην, μουσεῖα, βοτανικὴν κήπον κλ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον Antiricum τῶν Καρνυῶν, μετανομοθεθὲν ἐπὶ Ῥωμαίων Carnutum, καὶ ἐγένετο ὕστερον πρωτεύουσα κομητείας, ἥτις ἀγοραθεῖσα ὑπὸ τοῦ γαλλ. στέμματος ἀνωψώθη τῷ 1528 εἰς δουκάτον. Τοῦτο ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1623 εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Ὁρλεανιδῶν, διὲ καὶ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ δουκὸς Ὁρλεάνης ἐκαλεῖτο συνήθως δευτὴ τῆς Σάρτρης. [Μ.Σ.]

Σαρχανλάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀγχοστοῦ τῆς Λαρίσης, ἔχον 151 κατ. [Μ.Σ.]

Σαρωνικὸς κόλπος καλεῖται τὸ νῦν καὶ κόλπος τῆς Αἰγίνης ὀνομαζόμενον μέρος τοῦ Αἰγαίου μεταξύ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Πελοποννήσου (τῆς Ἀργολικῆς γερσονήσου). Βλ. Αἰγαῖον πέλαγος ἐν τ. Δ' σ. 235 α.

Σασκάτσαβαν (Saskatchewan). Ποταμὸς τῆς Βρετανικῆς Βορείου Ἀμερικῆς, πηγάζων ἐπὶ τῶν Πραχωδῶν ὄρεων ἐκ δύο πηγυποτάμων, τοῦ Νοτίου καὶ τοῦ Βορείου Σ., οἵτινες ἐνοῦνται μετὰ ῥοὴν 1140 καὶ 1190 χμ. Ἀπάρρει τὴν λίμνην Σίβας καὶ ἐκβάλλει 467 κάτωθεν τῆς ἐνώσεως εἰς τὴν λίμνην Βίννιπεγ. — Ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται καὶ τοπαρχία τοῦ Καναδά, ἔχουσα ἐμβ. 274 χιλ. τχμ. καὶ κυρίας πόλεις Βάττλεφερδ καὶ Πρίνς-Ἀλβέρτ. [Μ.Σ.]

Σασσανίδαι ἢ Σασσανίδαι. Βλ. Περσία ἐν τ. Ε' σ. 817 α.

Σάσσαρι. Πρωτεύουσα Ἰταλικῆς ἐπαρχίας περιλαμβανούσης τὸ Β μέρος τῆς νήσου Σαρδηνίας μετὰ τῶν προσκειμένων νήσων, ἐν δόλῳ 10727 τχμ. μετὰ 282575 κατ., ὁρεινῆς δὲ οὕσης ὡς ἐπὶ πλείστον καὶ παραγούσης σίτον, καπνόν, οἶνον, ἐλαίας, ἐσπεριδοειδῆ καὶ κτήνη. Ἡ πόλις, κειμένη 16 χμ. ΝΑ τοῦ κόλπου τῆς Ἀσινάρας, εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔχει 31596 κατ., ἐρείπια παλαιοῦ τείχους, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς καὶ ἰδιωτικὰ κτίρια, μικρὸν πανεπιστήμιον ἱδρυθὲν τῷ 1556, κολλέγιον, ἱεροσπουδαστήριον καὶ ἐμπόριον σίτου, ἐλαίου καὶ πρετόντων τῆς κτηνοτροφίας. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶναι Πόρτο-Τερρές

ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀσινάρας, μετὰ 1799 κατ. καὶ διαφόρων ῥωμ. ἀρχαιοτήτων. [Μ.Σ.]

Σάσσαφρον τ. φαρμακευτικὸν (Bot.) *Sassafras officinale* Nees. Δένδρον τῆς οἰκογεν. τῶν Δαφνοδῶν ἰθαγενὲς τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν τῆς Β Ἀμερικῆς. Τὸ εὖωδες ξύλον καὶ ὁ φλοιὸς (*Lignum et cortex Sassafras*) εἶναι φαρμακευτικά, ὡς καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενον ἔλαιον. [Θ Χ.]

Σασσεπὼ (Chassepot) τυφέκιον ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ἐφευρέτου, ἐργάτου ἐν ὀπλοποιίᾳ, εἶδος τυφεκίου ἐπινοημένου, ὅπερ ἐν πολλοῖς βελτιωθὲν εἰσῆχθη τῷ 1866 εἰς τὸν γαλλικὸν στρατόν. Τῷ δὲ 1874 ἀντικατεστάθη τὸ Σ. τ. διὰ νεωτέρου συστήματος ἐν τῷ ὅποιῳ ἡ θήκη τῶν φυσικῶν εἶναι μεταλλίνη, ὁ δὲ μηχανισμὸς μεταβληθεὶς κατὰ τὴν ἐπινόησιν τοῦ ἱλαρχοῦ Γρά. [Π.Ι.]

Σασσολίνης. Ὁρυκτὸν τρικλινές, ἄχρουν ἢ κιτρινολευκόν, λάμπον μαργαριτωειδῶς, ἀποτελούμενον δ' ἐξ ὑδροξειδίου τοῦ βρίου. Εἶδ. βάρος ἔχει 1.5, σκληρότητα δὲ 1. Εὐρεται ὡς ἐπάνθημα ἐν ἡφαιστειοῖς τισὶν ἢ ὡς κατακρήμνισμα ἐν θερμαῖς πηγαῖς.

Σασὺ (Ἀντώνιος βαρῶνος Silvestre de Sacy). Ἀσιατολόγος, γενν. 1758 ἐν Παρισίῳ, διατελέσας καθηγητῆς τῆς Περσικῆς ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, συγχρόνως δὲ κατέχων καὶ ἄλλας δημοσίας θέσεις, ὡς τὴν ἐπιμελητοῦ τῶν χειρογράφων ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ, μέλους τῆς βουλῆς τῶν ἐπιστημῶν κλ. καὶ ἀποθανὼν τῷ 1838. Μεταξὺ ἄλλων ἔγραψε Γραμματικὴν ἀραβικὴν (β' ἐκδ. 1831), Χρηστομάθειαν ἀραβικὴν (β' ἐκδ. 1826), *Diverses antiquités de la Perse* (1793-93), *Principes de grammaire générale* (η' ἐκδ. 1852), *Exposé de la religion des Druses* (2 τ. 1835) καὶ ἐδημοσίευσεν μετὰ μεταφράσεως καὶ σχολίων διάφορα ἔργα τῆς ἀραβικῆς καὶ περσικῆς φιλολογίας. [Β.Ε.]

Σατάς δερὲ. Βλ. Αἴτηπος.

Σατέν. Βλ. Ἀτλάζιον.

Σατιλζόν (Châtillon-sur-Seine). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Κωτ-δ' Ὄρ τῆς Βουργουνδίας, κειμένη ἐν ὁρεινῇ θέσει ἐπὶ τοῦ ἁνω Σηκουάνα, ἔχουσα δὲ 4607 κατ., ἀνάκτορον τοῦ ἐν Σ. γεννηθέντος στρατάρχου Γραμμὸν καὶ ἐρείπια φρουρίου τῶν δουκῶν τῆς Βουργουνδίας, βιομηχανίαν δερμάτων καὶ χάρτου ὡς καὶ ἐμπόριον ἀκμαῖον. Γνωστὴ εἶναι ἡ πόλις διὰ τὸ συνέδριον τοῦ 1814, καθ' ὃν διεπραγματεύθησαν ματαίως οἱ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος σύμμαχοι μετὰ τοῦ πληρεξουσίου τούτου περὶ εἰρήνης. [Μ.Σ.]

Σατελλερὼ (Châtellerault). Πρωτ.

ἄλλοτε προέρχεται ἐξ ἐρεθισμού τῆς φαντασίας δι' ἀσελγῶν παραστάσεων κλ.

Σατυρικὸν δράμα καλεῖται εἶδος τῆς δραματικῆς ποιήσεως ἴδιον τῇ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπετελεῖτο ὁ χορὸς ἐκ σατύρων, ὧν ἡ ἡμιθριώδης φύσις καὶ ἀνειμένη φαιδρότης ἐδίδοι τῷ ὄλῳ ἔργῳ τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτήρα του. Ὡς φορεῖς τῆς δράσεως ἀντιτίθεντο αὐτοῖς τοῦτο μὲν θεοὶ (κυρίως ὁ Διόνυσος) τοῦτο δὲ ἥρωες (κυρίως ὁ Ἡρακλῆς), οἵτινες παρὰ τὴν ἡπλουτάτην διὰ δερμάτων περιβολὴν τῶν σατύρων ἔφερον ἑλὴν τὴν πλουσίαν τραγικὴν ἀμφέσειν, ὅπερ ἤδη ἐποίει κωμικὴν ἐντύπωσιν. Τὸ κατ' ἀρχὰς τὸ Σ. δ. ἐμπεριείχετο ἐν τῇ τραγωδίᾳ καθ' ὅσον ἐν αὐτῇ τότε ἀπετελεῖτο συνήθως ὁ χορὸς ἐκ σατύρων· ὅτε ὁμοῦς ἡ τραγωδία προσέλαβε σοβαριώτερον χαρακτήρα, ἀνεπτύχθη τὸ Σ. δ. ὑπὸ τοῦ Φιλίστου Πρατίνου εἰς ἰδιαιτέρον εἶδος, χαρακтерιστικὸν ἔχον καὶ τὴν ἀνειμένην ὀρχήσιν ἢ σίκινιν καλουμένην. Ἐκτοτε ἐπεκράτησε νὰ παριστάνηται Σ. δ. ὡς φαιδρὸς ἐπίλογος εἰς τρίλογον τραγικὴν, καὶ ἀπετελέσθη οὕτω ἡ τετραλογία (βλ. Δράμα). Ἐκ τῶν πολλῶν Σ. δ., ὅπερ ἀνῆγαγεν ὁ Αἰσχύλος εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τελειότητος, ἔχμεν μόνον τὸν Κύκλωπα τοῦ Εὐριπίδου. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα βλ. ἐν Nauck, Tragicorum graec. fragmenta. Πρὸς κυρίως Genthe, Des Euripides Kyklops (1838), Welcker, Nachtrag zu der Schrift über die Aeschylische Trilogie (1826) καὶ Wieseler, Das Satyrspiel (1847). [X.B.]

Σατύριον (Bot.) Satyrium. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ὀρχιδῶν κατὰ Λινναῖον, ὅπερ διελεύθη ὅλως ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Τὰ ἐμῶνυμα εἶδη Σ. τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρονται εἰς φυτὰ, ὧν ἡ ταυτότης μένει ἀμφιβόλος· καὶ τὸ μὲν πρῶτον Σ. αὐτοῦ εἰς Κρινειδέες τι, τὸ δὲ «Σ. τὸ ἐρυθρόνιον» ἴσως εἰς τὴν Κοτυλίτικην τὴν Ἑλληνικὴν (Fritillaria Graeca Boiss.). [Θ.Χ.]

Σάτυροι καλοῦνται ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ θεότητες κατωτέρου γένους συγγενεῖς πρὸς τὴν Πάνα καὶ τοὺς Σειληνοὺς. Πλασθέντες ὡς καὶ ἄλλαι θεότητες τῶν ἀγρῶν, ὀρέων καὶ δασῶν, ὑπὸ τῆς διαταραχθείσης φαντασίας τῶν ποιμένων, μετέχουσι τὸ κατ' ἀρχὰς πολὺ τῆς θηριώδους φύσεως τοῦ τράγου, ἔχοντες λάσιον σῶμα, ῥίνα σιμὴν, ὦτα αὐχμηρά, πόδας διασχιδεῖς, οὐρὰν καὶ εἰς ἄκρον λάγνους ὀρμάς· εἶναι κατὰ τὸν Ἡσίοδον, ὅστις πρῶτος τοὺς ἀναφέρει, γένος οὐτιδανῶν καὶ ἀμνηχανοργῶν, φροντίζοντες μόνον νὰ ὀρχῶνται καὶ νὰ πηδῶσι, νὰ πίνωσι καὶ νὰ καταδιώκωσι τὰς νύμφας διὰ τῶν κτηνωδῶν ἐπιθυμιῶν

των, καὶ ἡ τιμιωτάτη ἀσχολία των εἶναι ἡ τῆς μουσικῆς. Ἐνῷ δὲ ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην οἱ Σ. διατηροῦντο ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ, ἐν Ἀθήναις ἐξευγενίσθησαν πως, προσληθῆντες εἰς τὰς δραματικὰς παραστάσεις, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐγένοντο φορεῖς ἴδιου εἶδους, τοῦ σατυρικοῦ δράματος (βλ. λ.), ἐνθα ἐμφανίζονται ἔχοντες ὁρὰν τράγου περὶ τοὺς ὤμους καὶ αὐτοὶ τράγοι καλούμενοι. Συγγρῶνως δὲ καὶ ἡ καλλιτεχνία κατέστησε τὰ δημοτικὰ ταῦτα πρότυπα προνομιοῦχα τέκνα τῆς μεταμορφωτικῆς καὶ ἐξευγενιστικῆς φαντασίας τῆς. Εἰς τὰς γραφὰς τῶν ἀγγείων παριστάνονται πολλάκις μετὰ τοῦ Διονύσου, τοῦ κυρίου των, καὶ τῶν νυμφῶν, ἐνίοτε σημαίνοντες διὰ χαρακтерιστικῶν ὀνομάτων. Τὴν μορφήν των ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ ἔλαβον κατὰ τὴν τῶν Σειληνῶν, διὸ καὶ τὰ χαρακтерιστικά των ὠτα καὶ ἡ οὐρά δὲν εἶναι τὸ κατ' ἀρχὰς τὰ τῶν τράγων, ἀλλὰ τῶν ἱππῶν. Τὸν τύπον αὐτῶν ἐν τῇ γλυπτικῇ ἀνεπτύξε κυρίως ὁ Πραξιτέλης ἐξευγενίσας αὐτὸν παντοῦως, εἶς φαίνεται ἐν τῷ ἀναπαυμένῳ Σ. ἐν τῇ τοῦ Καπιτωλίου συλλογῇ τῆς Ῥώμης. Περιφῆμοι ἄλλαι παραστάσεις Σ. εἶναι καὶ ὁ χορεύων Σ. καὶ ὁ κρούων τὰ κύμβαλα Σ. μετὰ τοῦ νέου Διονύσου ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ναπόλεως, ὁ κοιμώμενος Σ. ἐν τῇ γλυπτοθήκῃ τοῦ Μονάχου κλ. Πρὸς κυρίως Mannhardt, Antike Wald- und Feldkulte (Ber. 1874), Furtwängler, Der Satyr aus Pergamum (Ber. 1880). [Δ.Μ.]

Σάτυρος. βλ. Οὐραγοστάγγος.

Σατωδριάν (Châteaubriant). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Κάτω Αἰγῆρος, ἐπὶ τοῦ Cher, ἔχουσα 5349 κατ., ἀνάκτορον, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Σατωδριάνδος (François René comte de Châteaubriant). Γάλλος ποιητής, συγγραφεὺς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1768 ἐν Σαιν-Μαλό. Ἐν Παρίσι τοῖς γνωρισθεῖς μετὰ τῶν τότε κορυφαίων συγγραφέων ἐγένετο ὁπαδὸς τῶν ἐλευθεροφρόνων ἰδεῶν τῶν Ἐγκυκλίου διστῶν, μετέβη δὲ τῷ 1790 εἰς τὴν Β' Ἀμερικὴν καὶ ἐπλήρωσε τοὺς πόθους του πρὸς τὸν καθαρῶς φυσικὸν βίον διὰ διαμονῆς παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς καὶ ἐν τῇς κρηθινοῖς ὁδοῖσιν. Εἰς ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν στρατὸν τῶν μοναρχικῶν. Πληγῶθεις δὲ βαρέως καὶ ἀσθενήσας μετέβη εἰς Ἀγγλίαν ὅπου πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐδίδοι μαθήματα γαλλικῆς κλ., ἐδημοσίευσεν δὲ τὸ πρῶτον πολιτικὸν ἔργον του Sur les révolutions anciennes et modernes (Λονδίνον 1797), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπικρατοῦσιν ἀκομῇ αἱ ἰδέαι τῶν ἐγκυκλο-

παιδιστῶν. Ἄλλ' ὅφ' οὐ ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς του μετεβλήθησαν ῥιζικῶς αἱ πεποιθήσεις του καὶ ἐστράφησαν μετ' ἰδιαίτερας θερμότητος πρὸν τὸν χριστιανισμόν, ἀπερῶσινεν ὁ Σ. ἐπανελθὼν τῷ 1799 εἰς Γαλλίαν νὰ προσηλυτίσῃ καὶ ἄλλους εἰς τὴν θεικὴν θρησκείαν καὶ κατάρθωσεν τῇ ὄντι τοῦτο διὰ τοῦ πλήρους φαντασίας καὶ εἰς λαμπρὸν ὕψος γεγραμμένου ἔργου *Le génie du christianisme* (5 τ. 1802). Ἐπεισοδίου τοῦτου ἀποτελεῖ τὸ ποιητικώτατον περὶ Ἰνδῶν μυθιστόρημα *Atala*, ὅπερ ἐδημοσιεύθη πρὸ ἐκείνου ἐν τῷ περιοδικῷ *Mercure de France* καὶ ἔδρυσεν τὴν φήμην τοῦ συγγραφέως. Ἐν τῷ *René ou les effets des passions*, ἐπεισοδίῳ καὶ τούτῳ τοῦ ἀνω κυρίου ἔργου ἄλλ' εἶτα αὐθυποστάτω μυθιστόρημα καὶ συμπληρωμένῳ διὰ τοῦ *Les Natchez*, ἐδημοσίευσεν ὁ Σ. εἰδὸς Βερθέρου γαλλοῦ. Ὁ Ναπολεὼν ὅστις τότε ἐκ πολιτικῶν λόγων ἐδείκνυνεν εὐνοίαν πρὸς τὸν καθολικισμόν, ἐπεμψε τὸν Σ. ὡς πρεσβευτὴν εἰς Ῥώμην, ὅστις παρητήθη ἐν τούτοις μετὰ τὴν φόνον τοῦ δουκὸς Ἀγκιέν (1804) καὶ ἐξετέλεσε τῷ 1806 περιεστῆαι διὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς Ἱερουσαλὴμ, κατὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον ἐπεσκέσθη τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἰσπανίαν. Πορίσματα ταύτης ἦσαν τὰ θρησκευτικὴν ἔπος ἐν πεζῷ λόγῳ *Les Martyrs* (2 τ. 1809), τὸ *Itinéraire de Paris à Jérusalem* περιέχον κυρίως ποιητικὰς περιγραφὰς τῶν καλλωνῶν τῆς φύσεως καὶ μεταφρασθὲν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἑμμ. Ροῖδου, καὶ τὸ διήγημα *Les aventures du dernier des Abencerrages*, ὅπερ σχεδιασθὲν τῷ 1807 ἐδημοσιεύθη μάλιστα τῷ 1826. Ἐκλεγείς μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῷ 1811 περιήλθεν εἰς ἔχθραν κατὰ τοῦ Ναπολεόντος ὅστις ἀπηγόρευσεν αὐτῷ νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν περὶ τοῦ προκατόχου του ἐν τῇ ἑδρᾷ ταύτῃ J. M. Chénier λόγον ἐνθα εὖτος κατεκρίνετο, καὶ προκατέλαβε διὰ τῆς διατριβῆς του *De Buonaparte et des Bourbons* τὸ κοινὸν ὑπὲρ τῶν Βουρβόνων (1814), διὸ καὶ ἀντημειβθὲν ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ' διὰ τῆς θέσεως πρεσβευτοῦ ἐν Στοκχόλμῃ. Ἀνήκων εἰτα ὡς ὁμότιμος τῆς Γαλλίας εἰς τοὺς μοναρχικωτάτους ἐν τῇ βουλῇ, ἐπέσυρε μὲν τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως διὰ τῶν λόγων του καὶ τῆς διατριβῆς *De la monarchie selon la charte* (1816), ἐγένετο δὲ πάλιν εὐνοούμενος τῆς αὐλῆς δημοσιεύσας τὰ *Mémoires etc. touchant la vie et la mort du duc de Berry* (1820). Διατελέσας κατέπιν πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, Λονδίνῳ, Βερώνῃ καὶ τῷ 1822 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἔλαβε τὴν παραιτήσιν του ἕνεκα διαφορᾶς τινος καὶ συνετάχθη μετὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, παρ' ἣ διέμεινε καὶ ἀναλθόντος Καρόλου τοῦ Ι', καὶ ἔγραψεν ἐν τῇ Ἑφθμ. τῶν συζητήσεων

λαμπρὰ ἄρθρα περὶ παντοίων ἀντικειμένων καὶ δὴ καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος γεγόμενος εἰς τῶν διαπρεπεστέρων φιλελλήνων δι' ὃ καὶ ὁδὸς τις τῶν Ἀθηνῶν ἐκλήθη ἐκ τοῦ ὀνόματός του ὕστερον. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 κηρυχθεὶς ὑπὲρ τῶν Βουρβόνων ἠρνήθη νὰ ὁρμισθῇ εἰς τὸν Λουδοβίκον Φίλιππον. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1848 ἐν Παρισίοις, ἀφοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτὴ συναναστρέφετο κυρίως μετὰ τῆς κυρίας Ρεγκμιέ καὶ ἐτακτοποίησε τὰς ἀναμνήσεις του, αἵτινες ἐξεδόθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον *Mémoires d'outre-tombe* (12 τ. 1849-50). Ἐκ τῶν ὁλλων ἔργων του μνημονευτέα εἶναι *De la restauration et de la monarchie élective* (1831), ἐν τῇ ὁποίῳ δηλοῖ τὰς πολιτικὰς πεποιθήσεις του, *Voyage en Amérique* (2 τ. 1834), *Essai sur la littérature anglaise* (2 τόμ. 1836), *Le congrès de Vérone* (2 τ. 1838) καὶ μετάφρασις τοῦ Ἀπολεσθέντος παραδείσου τοῦ Μίλτον. Πολλὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ μεταφράσθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. [Μ.Γ.]

Σατώ-Γοντιέ (Château-Gontier). Πρωτεύουσα διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Μαϋέννη, ἐπὶ τοῦ Μαϋέννη, ἔχουσα 7213 κατ., ὡραίαν μητρόπολιν, ἀνάκτορον, σιδηροῦχα ὁδὰτα καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον οἴνου. [Μ.Σ.]

Σατωδὲν (Châteaudun). Πρωτ. διαμερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Eure-et-Loire, ἐπὶ τοῦ Λοίρ, μετὰ 5692 κατ. Ἔχει πολλὰ ἀρχαιοπρεπῆ κτίρια, ἀνάκτορον τῶν κομήτων Δυνα καὶ ἐμπόριον οἴτου καὶ ὑφασμάτων ἐκυριεύθη ἐξ ἐρέδου κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1870 ὑπὸ τῶν τῶν Γερμανῶν.

Σατωρουδ (Châteauroux). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἰνδρ, κειμένη ἐπὶ μεγάλῃς πεδιάδος παρὰ τὸν Ἰνδρ καὶ ἔχουσα 19132 κατ., λαμπρότατον νέον ναὺν τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου, παλαιὸν ἀνάκτορον καὶ ἀρχαίαν βιομηχανίαν κυρίως ὑφασμάτων, ὡς καὶ ἐμπόριον ποικίλων. Τὸ πάλαι ἦτο πρωτεύουσα βαρωνίας, ἥτις ἀνυψώθη τῷ 1623 εἰς δουκάτον. [Μ.Σ.]

Σατώ-Τιερόν (Château-Thierry). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῷ Ἀίν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μάρνη, ἔχουσα 6240 κατ., παλαιότατον ἀνάκτορον καὶ διατηρούσα ἀρχαίαν βιομηχανίαν μουσικῶν ὀργάνων, θερμάτων καὶ ὑφασμάτων, ὡς καὶ ἐμπόριον γεωργικῶν προϊόντων. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα δουκάτου. Τῷ 1814 κατετρόπωσεν ἐνταῦθα ὁ Ναπολεὼν τοὺς Πρώσους καὶ Ῥώσους. [Μ.Σ.]

Σάβας ἡ Σαῦος (γερμ. Save, λατίν. Savus καὶ σλαβ. Sava). Ποταμὸς τῆς Αὐστρίας πηγάζων ἐκ τῶν Καρνικῶν Ἀλπεῶν

ἐν Ἰλλυρία 19 χμ. Ν τῆς πόλεως Βίλλαχ, διεκθυόμενος δὲ πρὸς ΑΝΑ διαχωρίζει τὴν Στυρίαν ἀπὸ τῆς Ἰλλυρίας, διέρχεται διὰ τῆς Κροατίας καὶ ἀποτελὼν τὰ ἔρια μετὰ τὴν Βοσνίας καὶ Σλαβονίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Βελιγράδιον μετὰ ῥοὴν 900 χμ. περίπου, καθ' ἣν λαμβάνει τινὰς ποταποτάμους καὶ σχηματίζει πολυαριθμούς καταρρακτας. [Μ.Σ.]

Σαύδλιτς (Φρειδερίκος Γουλιέλμος von Seydlitz). Πρώτος στρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ, γενν. 1721 ἐν Κάλκαρ. Διαπρέφας κατὰ τὸν ἐπταετῆ πόλεμον ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κολλίν 1757 ὡς ἐμάσθη ὑποστρατηγός, τὴν δὲ μεγίστην νικὴν τοῦ ἔρατο ἐν Ῥόσβαχ τῷ αὐτῷ ἔτει, διδὼν καὶ ἐγένετο ἀντιστρατηγός, ἀπέκτησε δὲ νέαν δόξαν ἐν Τσόννδερφ καὶ Ὀχκίρχ. Πληγῶσις ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κούνεροδερφ ἐπαγγέθη ταχέως εἰς τὸν στρατὸν καὶ διέπρεψε πάλιν ἐν Φράϊτεργ 1762. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἀνυψώθη εἰς στρατηγὸν τοῦ ἱππικοῦ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1773 ἐν Ohlau. Τὸ ὄνομα τοῦ φέρει ἀπὸ τοῦ 1889 τὸ ἡ' σύνταγμα τῶν θωρακοφόρων τοῦ γερμ. στρατοῦ. [Β.Ε.]

Σαῦροι. Οἰκογένεια τῶν Σχιζογλώσσων τῆς τάξεως τῶν Σαυριδῶν. Ἐχουσι περὶ τὸν τράχηλον πλατέα λέπια ἐν εἰδει περιδεραιοῦ, τὴν γλῶσσαν ἐμπροσθεν διοχιδῆ, τοὺς δόντας κωνοειδεῖς καὶ τὴν εὐραν στρογγύλην, εὐθραυτον, ἀνανεομένην δὲ εὐκλῶς ἅμα θραυσθῇ. Διαιρεῖται δὲ ἡ οἰκογένεια εἰς πολλὰ γένη καὶ εἶδη, ὧν παρ' ἡμῖν εἶναι κυρίως γνωστὰ Σ. ὁ τοιχοδρόμος (*Lacerta muralis*), μικρὸς καὶ ποικίλλων κατὰ τὸ χρῶμα, καὶ Σ. ὁ Πελοποννήσιος (*S. Peloroponnesiaca*), ἀπαντῶν καὶ ἐπὶ τῶν Κυκλαδῶν. Κοινῶς λέγονται σαυράδες, κωλοσαυράδες ἢ κωλόσαυροι. [Φ.Ι.]

Σαυριδῶν. Τάξις τῶν ἑρπετῶν, ἔχουσα σῶμα ἐπιμηκες, κεκαλυμμένον ὑπὸ λεπίδων καὶ φολιδῶν· πόδας ἔχουσι τὰ Σ. τὰ μὲν 4 τόσας βραχεῖς ὥστε κοιλία καὶ εὐρά ἔρπουσι κατὰ τὴν βάδισιν, τὰ δὲ μόνον 2, ἀλλὰ δὲ πάλιν στεροῦνται ἐντελῶς τοιούτων, ἂν καὶ διακρίνονται μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῶς ἐπὶ τοῦ σκελετοῦ τῶν ὠμοπλάται, στέρνων καὶ λεκάνῃ· ὁ ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν ποικίλλει κατὰ τὰ γένη, οἱ δάκτυλοι ὅπου ὑπάρχουσιν ἐν γένει φέρουσι συνήθως ὀνόχια, αἱ δὲ σιαγόνες δόντας δξεῖς καὶ συμπεφυκτάς μετὰ τῶν δοντῶν τῆς σιαγόνος ἐπὶ τοῦ ἀκροῦ χεῖλους αὐτῆς ἢ πλαγίως, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ὁ οὐρανίσκος φέρει δόντας· ἡ ἀνω σιαγὼν συμπίπτει μετὰ τῶν δοντῶν τοῦ κρανίου διδὼν καὶ δὲν δύναται τὰ Σ. νὰ ἀνοίξωσι τὸ στόμα κατὰ πλάτος. Ἡ γλῶσσα τῶν ἔχει ποικιλωτάτας μορφάς αἵτινες χρησιμεύουσι καὶ κατὰ τὴν τα-

ξινόνησιν αὐτῶν. Τὰ Σ. τέκνουσι περιγαμνοκέλυφα ὡς, ὧν τὴν ἐκκόλαψιν ἀφήνουσιν εἰς τὴν θερμότητα τῆς ἀτμοσφαιρας. Αἱ κύριαι διαιρέσεις αὐτῶν εἶναι Σχιζογλώσσα, Σκωληκόγλώσσα, Βραχύγλώσσα καὶ Παχύγλώσσα. Ἐν παλαιότεραις ἐποχαῖς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα Σ., ὡς οἱ Δεινόσαυροι, ὁ Ἰχθυόσαυρος, ὁ Πλησιόσαυρος καὶ οἱ Πτεροδακτυλοὶ. [Φ.Ι.]

Σάφρι. Ἄσφι ἢ Σάφρι. Πέλις εἰς τὴν Δ παραλίαν τοῦ Μαρόκκου, ἔχουσα 9 γιλ. κατ. ὧν 1500 Ἰουδαίαι. Ἐξάγει σίτον, ἵππους καὶ λεπτὸν δερμα, σαφ. α. ν. ὁ ἡμαροκκῖνον (βλ. λ.) καλουμένων. [Μ.Σ.]

Σαφλόρη. Βλ. Κάρθαγος.

Σαφρανίνη. Χρωστικὴ οὐσία τῆς πίστης, παραγομένη δι' ὀξυδώσεως μίγματος ἐκ παρατελοουλενδαμίνης, ἀνιλίνης καὶ ὀρθοτολουιδίνης, ἀποτελοῦσα δὲ ἐρυθροξανθὸν κόκκιν διαλυτὴν ἐν ὕδατι καὶ χρησιμεύουσα ἐν τῇ μεταξουργίᾳ καὶ βαμβακουρίᾳ πρὸς παραγωγὴν ἐρυθρῶν χρωμάτων. Ἐχει χημικὴν σύστασιν $C_{21}H_{21}N_4Cl$ Σιερά χρωστικῶν οὐσιῶν ἀναλογῶν συστάσεως περιλαμβάνονται ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα σαφρανίνας, ὧν ἡ ἀπλουτέστερα εἶναι ἡ φενόσαφρανίνη χρησιμεύουσα εἰς ἐρυθρὴν χρωματισμὸν τοῦ βαμβακος, ἄλλαι δὲ παράγουσι κυανοὺν καὶ χρῶμα.

Σάχ ἢ Σάχης (περσικῇ Schach = βασιλεὺς) καλεῖται ὁ μονάρχης παρὰ πολλοὺς ἀνατολικοὺς ἔθνησιν, ἰδίως δὲ νῦν παρὰ τοῖς Πέρσiais (βλ. καὶ λ. Μέγας Μογγόλος).

Σαχαλίν (*Sachalin* ῥωσ., *Krafo* ἢ *Karauto* ἰαπωνικῇ καὶ *Tarrakaj* σιν.). Μεγάλῃ νήσῳ παρὰ τὴν βορ. ἀκτὴν τῆς Ἀνατολικῆς Σιβηρίας παρὰ τὴν μέγαν κόλπον τοῦ Ὀχότσκι καὶ ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου τοῦ Ἀμούρ. Χωρισμένη δὲ ἐπὶ τῆς ἰαπωνικῆς νήσου Ἰέσσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Λαπεύρους τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν τῷ 1787 εἶναι λίαν ὀρεινὴ καὶ πλουσία ἰδιῶς εἰς λιθάνθρακας, παράγουσα καὶ σιτηρὰ καὶ γεώμηλα. Ἐδρα τῆς διοικήσεως τῆς νήσου τῆς ἐχούσης ἐμβ. 75 978 τχμ. καὶ μόλις 20 γιλ. κατ., ἐξ ὧν 17 008 εἶναι δεσμῶται καταδικασθέντες εἰς ὑπερορίαν ὑπὸ τῆς Ῥωσ. κυβερνήσεως, καὶ περίπου 2 800 ὁθαγενεῖς, εἶναι ἡ Ἀλεξανδρέβσκι. Ἡ νήσος ἀνήκευσα πρότερον ἐξ ἡμισείας εἰς τὴν Κίναν καὶ Ἰαπωνίαν περιτλήθειν τὴν Ῥωσσίαν τῷ 1858 καὶ 1875. [Μ.Σ.]

Σαχάρα (*Sahara*). Ἐκτεταμένη χώρα τῆς Β' Ἀφρικῆς ἀνυδροῦς καὶ ἄνευ φυτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, χαρακτηριζομένη ὡς μεγάλη ἔρημος. Ἐχουσα δὲ ἐμβ. 6 180 400 τχμ. ἀποτελεῖται ἐκ σειρᾶς λόφων καλουμένων *Hamada* ὕψους 300-400 μ. καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν ταπεινότεραν ἔρημον τὴν κα-

λουμένην Sahel πρὸς Δ, ἐν ἣ καίται ἡ δα-
σις Ashen ὡς καὶ ὄρη 1500-2000 μ. ὕψους,
καὶ τὴν ὑψηλοτέραν Λιβυκὴν ἔρημον πρὸς
Α τὴν ἔχουσαν φαλακρὰ βραχώδη ὑψώ-
ματα, πλήρεις χαλίων πεδιάδας, πολυα-
ριθμούς πηγὰς καὶ ἰάσεις καὶ σπουδαίας
ἐρεῖνὰς ἐκτάσεις. Τὰ πρεῖοντα τῆς γῆρας
συνίστανται ἰδίως εἰς φοίνικας, τὰ δὲ ζῆα
εἰς ἀντιλόπας, καμηλοπαρδάλεις, λέοντας,
πιθήκους, καμήλους, ἵππους, ὄνους κλ. Ὁ
πληθυσμὸς ἀνερχόμενος εἰς $2\frac{1}{2}$ ἑκατομ.
περίπου ἀνήκει ἐν μέρει μὲν εἰς φυλὰς Ἀραβι-
κὰς μεταναστεύσας ἐνταῦθα, ἐν μέρει δὲ εἰς
Βερεβέρους ἢ Τσουαρέγ καὶ εἰς Τιββού (πρὸς Α).
Αἱ κυριώτεραι θάσεις πρὸς Α εἰσὶ αἱ Siwah,
Dachel καὶ El-Chargeh, δυτικώτερον δὲ
Audschila, Kufra καὶ Fezzan καὶ νοτιώ-
τερον τούτων Bilma καὶ Air ὡς καὶ Gha-
dames, Tuat καὶ Tafilelt· διασχιζοῦσι δὲ
πλείστοι ὁδοὶ κοραβανίων τὴν Σ., ἥτις ἐξη-
ρυνθῆναι ὑπὸ τῶν Rohlf, Duveyrier, Lar-
geau, de Bary, Lenz, Richardson, Barth,
Overweg καὶ Nachtigal, ἐκδόντων καὶ
δεξιολόγους περιγραφάς. [Μ.Σ.]

Σβάβ (Gustav Schwab). Γερμανὸς
ποιητὴς γενν. τῷ 1792 ἐν Στουργάρτ καὶ
ἀποθ. αὐτόθι τῷ 1850 ὡς ἀνώτερος σύμ-
βουλος τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημο-
σίας ἐκπαιδεύσεως. Ὑπῆρξε μετὰ τοῦ Οὐ-
λανθ καὶ τοῦ Κέρνερ ἀντιπρόσωπος τῆς λε-
γομένης Σουβικῆς ποιητικῆς σχολῆς, ἥτις
διακρίνεται κυρίως διὰ τοὺς βαλλισμούς καὶ
τὰ ἐπικολυρικά ποιήματα, καὶ συνέγραψε
Ποιήματα (1828 καὶ πλείστακις νέα ἐκδ.
1882), Παραδόσεις ἐκ τῆς κλασσικῆς θρησκεί-
ας (14 ἐκδ. 1882), Πίος τοῦ Σχίλλερ,
(4^η ἐκδ. 1859), Γερμανικαὶ δημῳδαὶ πα-
ραδόσεις (13 ἐκδ. 1880) καὶ ἄλλα. Ἡ βιο-
γραφία αὐτοῦ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Klüpfel καὶ
τοῦ Ἰβίου υἱοῦ τοῦ Χριστοφόρου Σ. [Μ.Γ.]

Σβάβαχ (Schwabach). Βιομηχανικὴ
πέλις τοῦ βαϊαρικοῦ νομοῦ τῆς Μέσης Φραγ-
κονίας ἐπὶ τοῦ ἑνωμένου ποταμοῦ. ἔχει δὲ
Λατινικὴν σχολὴν, διδασκαλεῖον καὶ 8104
κατ. ἀσχολούμενους ἰδίως εἰς τὴν βιομη-
χανίαν βελονῶν. Τὰ λεγόμενα ἀρθρα τοῦ
Σ. συντεθέντα τῷ 1529 ὑπῆρξαν ἡ βάσις
τῆς Αὐγουστιείου ὁμολογίας τῶν Διαμαρτυ-
ρημένων. [Μ.Σ.]

Σβιδνιτς (Schweidnitz). Πρωτ. πε-
ριφέρειας τοῦ πρωσ. νομοῦ Βρεσλαβίας καὶ
ἄλλοτε τῆς ἡγεμονίας Σ., ἔχουσα 24725
κατ., μητρόπολιν μετὰ κωδικοστασίου 105
μ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν (κυρίως καὶ
ζυθοῦ). Μέχρι τοῦ 1867 ἦτο ὠχυρωμένη,
ὑπέστη δὲ κατὰ τὸν Ἑπταετῆ πύλεμον
διαφόρους πολιορκίας. [Μ.Σ.]

Σβᾶνφουρτ (Γεώργιος Schwein-
urth). Ἑξερυνητὴς τῆς Ἀφρικῆς, γενν.

1836 ἐν Ρίγγ, σπουδάζας δὲ κυρίως βοτα-
νικὴν. Τῷ 1864-66 ἐξετέλεσε τὴν πρώτην
ἐν Ἀφρικῇ περιόδειαν του, καθ' ἣν ἐπορεύθη
διὰ τοῦ Σουακὶν καὶ τῆς Κάσσαλας εἰς τὴν
γῶραν Γαλλοβατ (τῆς Β Ἀθρυσονίας) τῇ
δὲ 1868 ἐπιχειρήσας νέαν περιόδειαν διὰ
τοῦ Χαρτούμ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν Ἀφρικὴν
καὶ κυρίως τὰς γῶρας τῶν Νιάμ-Νιάμ καὶ
τῶν Μερβουττού, ἀνεκάλυψε τὸν ποταμὸν
Οὐέλλην καὶ τὸν λαὸν τῶν πυγμαίων Ἀκκα.
Ἐν τοῖς ὕστερον ἡγευλήθη περὶ τὴν ταξί-
νόμησιν τῶν πλουσίων αὐτοῦ συλλογῶν τῆς
φυτικῆς ἱστορίας καὶ ἐπανειλημμένως ἐξετέ-
λεσεν ἐπιστημονικὰς περιόδους εἰς τὴν με-
ταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσ-
σης γῶραν. Τῷ 1880 διήλθε τὰ ὄρια τῆς
Γερμανίας ἐν Ἀραβίᾳ. Τὸ κυριώτερον ἔργον
του εἶναι Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀφρικῆς
(2 τ. 1874). [Β.Ε.]

Σβᾶνφούρτη (Schweinfurt). Πρωτ.
διαμερ. ἐν τῇ βουαρικῇ ἐπαρχίᾳ Κάτω
Φραγκονίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μείνου καὶ
ἔχουσα 12472 κατ., ἐρείπια τῶν παλαιῶν
ὄχυρωμάτων, ὥραϊς τινὰς ναοῦς, δημαρ-
γίον ἐκ τῆς Ἀναγεννήσεως, μεγάλην δὲ
βιομηχανίαν, κυρίως καὶ χημικῶν προϊόν-
των καὶ χρωμάτων, ὡς καὶ ἐμπόριον ἀκ-
μαϊότατον. [Μ.Σ.]

Σβᾶνν (Theodor Schwann). Φυσιο-
διδης γενν. τῷ 1810 ἐν Neuss τῆς Πρωσ-
σίας καὶ ἀποθ. τῷ 1882 ἐν Κολωνίᾳ. Ὑπῆρ-
ξε καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς ἐν Λου-
βζίνῃ τοῦ Βελγίου ἀπὸ τοῦ 1838, καὶ ἐν
Λιέγη ἀπὸ τοῦ 1848, γενόμενος ἰδρυτὴς
τῆς θεωρίας τῶν κυττάρων· κύριον αὐτοῦ
ἔργον εἶναι ἡ γαλλιστὶ γεγραμμένη Ἀνα-
τομικὴ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. [Β.Ε.]

Σβαντάλερ (Λουδοβ. von Schwan-
thaler). Περίφημος γλύπτης γενν. 1802 ἐν
Μονάχῳ, υἱὸς τοῦ γλύπτου Φραγκ. Σ. Δια-
μεινας ἐπὶ τινι καιρῷ ἐν Ῥώμῃ ἐγκατεστάθη
δὲ τῷ 1826 ἐν τῇ πατρίδι του, ὅπου ἐγένε-
το τῷ 1835 καθηγητὴς τῆς ἀκαδημίας
καὶ ἀπέθανε τῷ 1848. Ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτὴς
τῆς ἐν Μονάχῳ γλυπτικῆς σχολῆς καὶ ἐξε-
πόνησε μετὰ καταπληκτικοῦ πλοῦτος τῆς
φαντασίας πολλὰ καὶ διαφωρότατα ἔργα,
ὧν διαπρεπέστερα εἶναι τὰ δευώματα τῆς
Βαλχάλλας, τὸ κολοσσαῖον ἀγαλμα τῆς
Βαυαρίας (19 μ.), ζωφόρος ἐν τῇ αἰθούρῃ
τοῦ Βαρβαρόσσα (65 μ.), ἀνδριάντες ζωγρά-
φων ἐν τῇ πινακοθήκῃ καὶ τὰ πρῶτα τῶν
ἀνδριάντων τῶν Βιττελσβαχίων διὰ τὴν αἰ-
θουσαν τοῦ θρόνου. [Β.Ε.]

Σβάρτς (Schwartz). 1) Marie Espé-
rance von S. Γερμανὶς γράφουσα ὑπὸ τὸ
ἐξελληνισθὲν ὄνομα Elpis Melena. Ἐγενν.
τῷ 1821 ἐν Ἀγγλίᾳ, θυγάτηρ τοῦ ἐν Ἀμ-
βέρῳ τραπεζίτου Brandt, ἐξῆγε δὲ δια-

ξευχεῖσθαι ἀπὸ τοῦ δευτέρου συζύγου της Σ. τὸ κατ' ἄρχας ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐγένετο γνωστὴ διὰ τὴν ἀρραβωνισμένην φιλίαν της μετὰ τοῦ Γαριβάλδι. οὐ ἐδημοσίευσεν Ἀπουνήμονεῦματα ὑπὸ τοὺς τίτλους Garibaldi's Denkwürdigkeiten (2 τ. Ἀμβούργον 1861) καὶ Garibaldi, Mittheilungen aus seinem Leben (1884, γαλλιστί 1886) κ.ά. Τῷ 1865 ἐγκατέστη ἐν Χαλέπα παρὰ τὰ Χανία τῆς Κρήτης, συνέγραψε δ' ἐνταῦθα βιβλία τινὰ περὶ Κρητῶν, ὡς Κρητικὴ μέλισσα ἦτοι συλλογὴ δηλωδῶν ᾠδμάτων, μύθων, διστύχων (1874) καὶ Συμβάντα καὶ παρατηρήσεις κατὰ εἰκοσαετὴ καὶ ἐπέκεινα διαμονὴν ἐν Κρήτῃ (1891). — 2) Marie Sophie S., Σουηδὴ μυθιστοριογράφος, γενν. 1819 ἐν Βύρω, θυγάτηρ τοῦ ἐμπόρου Birath. Τυχούσα καλλίστης παιδείας, συνεζύχθη τῷ 1840 τὸν φρονολόγον Σ., ἀπέθανε δὲ τῷ 1894 ἐν Στοκχέλμῃ. Τὰ μυθιστορήματα αὐτῆς, ἅτινα δεικνύουσι μεγάλην παρατηρητικότητα καὶ παραστατικὸν τάλαντον, διεδόθησαν διὰ μεταφράσεων καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. — 3) Wilhelm S., γενν. 1821 ἐν Βερολίνῳ, διατελέσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1864 διευθυντὴς γυμνασίου κυρίως ἐν Βερολίνῳ. Ἐγένετο γνωστός πρὸ πάντων διὰ τὰς μυθολογικὰς ἐργασίας του. Κύριον ἔργον του εἶναι Αἱ ποιητικαὶ ἀντιλήψεις τῆς φύσεως παρὰ τοῖς Ἕλλησι, Ῥωμαίοις καὶ Γερμανοῖς ἐν σχέσει πρὸς τὴν μυθολογίαν τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς (1864-79). [M Γ.]

Σδαρτσβούργον (Schwarzburg). Ἡγεμονικὸς οἶκος ἐν Τυριγγίᾳ, ἰδρυθεὶς κατὰ τὴν 16' αἰῶνα ὡς οἶκος κομήτων. διχασθεὶς δὲ ἐπανειλημμένως κατόπιν μέχρις οὗ ἀπὸ τοῦ 1584 ὑπελείποντο αἱ δύο γραμμαὶ Σ. — Σονδερσχάουζη καὶ Σ. — Ρουδολστάδην, αἵτινες κατετάχθησαν τῷ 1754 εἰς τοὺς ἡγεμονικοὺς οἰκοὺς τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Ἡ χώρα αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐκ χωριστῶν μερῶν, τῆς λεγομένης Oberherrschaft (Ἄνω ἡγεμονείας) ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ Τυριγγίου ὄρους, ἐχούσης ἐμβ. 726 τχμ., καὶ τῆς Unterherrschaft (Κάτω ἡγεμονείας) εἰς τὴν πεδινήν Τυριγγίαν, ἐχούσης ἐμβ. 726 τχμ. Ἀμφοτέραι αἱ γραμμαὶ ἔχουσι μέρος εἰς τὰ δύο ταῦτα χωριστὰ τμήματα, ὧν τὸ ἄνω εἶναι πλούσιον εἰς δάσχη καὶ λιμῶνας, τὸ δὲ κάτω ἔχει ἀγροίαν γεωργίαν. — 1) Σδαρτσβούργον — Ρουδολστάδην (S.-Rudolstadt), ὑπὲρ ἡγεμόνα Γύνθερον ἀπὸ τοῦ 1890 ἡγεμονεία, περιλαμβάνει 940 τχμ., δηλ. τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἄνω τμήματος (Ρουδολστάδην) καὶ τὸ μικρότερον τοῦ κάτω (Φραγκενχάουζεν). Κατ. ἔχει 85863. Τὸ σύνταγμα χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1854 ἐπεθεωρήθη τῷ 1870· ἡ δίητα ἀποτελεῖται ἐκ 18 μελῶν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ρου-

δολστάδην. — 2) Σδαρτσβούργον-Σονδερσχάουζη (S.-Sondershausen), ἡγεμονεία, περιλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ κάτω τμήματος (Σονδερσχάουζην) καὶ τὸ μικρότερον τοῦ ἄνω (Ἀρνστάδην), ἐν ὧν 862 τχμ. μετὰ 75515 κατ. Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦ 1857, κατόπιν ἐπιθεωρηθέν, ἡ δίητα συνίσταται ἐκ 15 βουλευτῶν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σονδερσχάουζη καὶ ἡγεμὼν ὁ Κάρολος ἀπὸ τοῦ 1880.

Σδάτω (Swatow, κυρίως Schantou). Ἐπίκειται τῆς Κίνας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κεάγγ-Τσουγγ, μετὰξὺ τοῦ Χόγκογγ καὶ Ἀμῆν, ἔχον 35 χιλ. κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπορίον εἰσαγωγῆς. Ἀνήκει εἰς τοὺς λιμένας τοὺς ἀνοικτοὺς τῷ εὐρωπαϊκῷ ἐμπορίῳ.

Σδατοπλούκ. Ἡγεμὼν τῆς Μοραβίας (βλ. λ.).

Σβέαβοργ (Sveaborg). Ῥωσικὸν φρούριον ἐπὶ τοῦ Φινίκου κόλπου ἐν τῷ κυβερνείῳ Νυλάνδης, καὶ ἐν τῇ νήσῳ κλειουσῶν τὸν λιμένα τοῦ Χελσιγγφόρς. Ἐχει φρουρὰν 6000 ἀνδρῶν καὶ 1000 ἀλλοὺς κατοίκους. [M Σ.]

Σβέγλερ (Albert Schwegler). Φιλόσοφος καὶ ἱστορικός, γενν. 1819 ἐν Μιχελβαχ τῆς Βυρτεμβέργης, διατελέσας καθηγητῆς τῆς κλασικῆς φιλοσοφίας καὶ εἰτα τῆς ἱστορίας, ἀπεθ. δὲ τῷ 1857. Ἐδημοσίευσεν τὰ σπουδαιότερα συγγράμματα ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας (1848 πλείστακις ἀνατυπωθεῖσα), ἱστορίας τῆς ἑλλην. φιλοσοφίας (1859, τελ. εἰ. 1886), Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ, ἥς συνέχισεν ἐξοπλόνησεν ὁ Clason (5 τ. 1867-76), ἐξέδωκε δὲ καὶ τὴν Μεταρυσικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ μεταφράσεως γερμαν. καὶ σχολίων (4 τ. 1847-48). [B.E.]

Σβέδεμבורγ (Emanuel Swedenborg). Σουηδὸς λόγιος καὶ θεοσόφος, γενν. 1688 ἐν Στοκχέλμῃ. Σπουδασας πλείστας ἐπιστήμας, διωρίσθη τῷ 1716 σύνεδρος ἐν τῇ μεταλλουργικῇ ἐπιτροπῇ καὶ ἀνοψώθη συνεπείᾳ ἐφευρέσεων τινων τῷ 1719 εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν, ἐξετέλεσε δ' εἰτα πολλὰς περιόδους ἀνὰ τὴν Εὐρώπην. Καθήμεν ἐπιδιοθεὶς εἰς θεοσοφικὰς ἰδέας παρητήθη τὴν θέσιν του τῷ 1747 καὶ ἀρρωσώθη εἰς τὴν ἰδρύσιν τῆς «Νέας ἐκκλησίας» ἡ τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1772 ἐν Λονδίνῳ. Τὰς ἰδέας του ἐδημοσίευσεν ἐν πολλοῖς ἔργοις, ὧν τὰ φιλοσοφικὰ καὶ ὀρυκτολογικὰ (1734), Περί λατρείας καὶ ἀγάπης Θεοῦ (1745) καὶ κυρίως Μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ (8 τ. 1749-56) εἶναι τὰ σπουδαιότερα. Ὁ Σ. ἐπίστευεν εἰς θεῖας ἀποκαλύψεις καὶ ἱδρύσεν συμφώνως πρὸς ταύτας, οἷα ἐγένοντο αὐτῷ τῷ ἰδίῳ, εἶδος σκεπτικοῦ μυστικισμοῦ βασιζομένου ἐπὶ φυσικῆς βάσεως. Κατ' αὐτὸν ἡ θρησκεία με-

αποτελεί ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ τῶν ποικιλοειδῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀποβάλλει δὲ ὁ Σ. τὸ δόγμα τῆς Τριάδος καὶ ἄλλα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἡ ἀποπεράτωσις τῆς Νέας ἐκκλησίας συνίσταται ἐν τῇ Δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἥτις κατ' αὐτὸν εἶναι ἡ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικωτέρα ἀποκάλυψις τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ διὰ τῆς ἀγ. Γραφῆς. Ἐνῶ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπαδῶν του μόνον βραδέως ἤϋσανε, περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐπολλαπλασιάσθησαν κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, τέλος δὲ καὶ ἐν Σουηδίᾳ. [B.E.]

Σβέλμ (Schwelm). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Ἀρναβεργ, ἔχουσα 13 534 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν σιδήρου κλ. [M.Σ.]

Σβένδβοργ (Svendborg). Ἐπίγειον εἰς τὴν ΝΔ παραλίαν τῆς δανικῆς νήσου φύνει καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου περιφέρειας. ἔχει 8 755 κατ., ναυτικὴν σχολήν, ἐμπόριον, ἀλιεῖαν, ναυπηγίαν καὶ ποικίλην ἄλλην βιομηχανίαν. [M.Σ.]

Σβενιγορόδικα. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνεῖω Κιέβου, ἔχουσα 12 540 κατ. καὶ βιομηχανίαν τινά. [M.Σ.]

Σβεντξζάνυ. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ Β μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βίλνας, ἐν ἑλῳδεῖ θέσει. ἔχει 8 307 κατ. καὶ μικρὸν ἐμπόριον. [M.Σ.]

Σβερίν (Kurt κόμης von Schwerin). Πρώσος στρατάρχης, γενν. 1684 παρὰ τὸ Ἀγκλαμ, ὑπηρέτησας ἐν Ὁλλανδίᾳ, Μεκλεμβούργῳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1720 ἐν τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ἐπὶ τῆς ἀναρρήσεως Φρειδερίκου Β' ἀνυψωθείς εἰς στρατάρχην καὶ κόμητα, διέπρεψεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μόλλ-βιτς (1741), κατὰ δὲ τὸν Ἐπταετῆ πόλεμον ὡς ἀρχηγὸς σώματος εἰσελάσας εἰς Βοημίαν, ἔπασεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Πράγας τῷ 1757. [B.E.]

Σβερίνον (Schwerin). 1) Πρωτεύουσα τοῦ Μεγάλου δουκάτου Μεκλεμβούργου-Σβερίνου, κειμένη ἐπὶ τῆς λίμνης Σ. ἐχούσης μῆκος 22 χμ. καὶ ἐν μέσῳ μικροτέρων λιμνῶν. ἔχει 33 643 κατ., εἰρήπια τῶν ἀρχαίων δρυωμάτων, ὠραίαν μητρόπολιν ἐκ τοῦ 18 αἰῶνος, ἀνάκτορον τοῦ Μεγάλου δουκὸς καὶ πολλὰ ἄλλα μέγαρα, ὠράτον θέατρον, σπουδαῖα μουσεῖα, βιβλιοθήκην, πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, βιομηχανίαν σιδήρου, χρωμάτων, ξυλείας (λεπτοουργία κλ.). — 2) Σ. ἐπὶ τοῦ Βάρτη, πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Πόζεν, ἔχουσα 6 560 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [M.Σ.]

Σβέτ (Schwedt). Πόλις ἐν τῷ πρωσσ. ΕΓΚΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ 5'

νομῷ Πότσδωμ, ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, ἔχουσα 9 801 κατ. καὶ κυρίως καλλιέργειαν καὶ βιομηχανίαν καπνοῦ. [M.Σ.]

Σβέτσιγγεν (Schwetzingen). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Μάνχαϊμ τοῦ Βάδεν, ἔχουσα 5 109 κατ., ἀνάκτορον τοῦ Μεγάλου δουκὸς μετὰ περιφάνειαν κήπου καὶ βιομηχανίαν πολυειδῆ. [M.Σ.]

Σβήνα. Χωρ. τοῦ δήμου Λεύκτρον (Ο' - τύλου), ἔχον 175 κατ. [M.Σ.]

Σβίβους (Schwiebus). Πόλις ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Φραγκφόρτη τῷ ἐπὶ τοῦ Ὁδέρου ἔχουσα 8 355 κατ., εἰσίνες διατηροῦσιν ἀμναίαν ὑφαντουργίαν καὶ ποικίλην ἄλλην βιομηχανίαν. [M.Σ.]

Σβινεμύνδη (Swinemünde). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Στετίνου, κειμένη ἐπὶ τῆς νήσου Οὐξέου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σβίνη εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. ἔχει 8 508 κατ., σπουδαίαν δὲ ναυτιλίαν, ἐμπόριον καὶ ἀλιεῖαν. Πολυσυχνάζεται ἕνεκα τῶν λαμπρῶν θαλασσίων λουτρῶν καὶ ἔχει τὸν κάλλιστον λιμένα τῆς Πρωσίας ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς. [M.Σ.]

Σβίνδ (Moritz von Schwind). Ζωγράφος γενν. τῷ 1804 ἐν Μονάχῳ, ὅπου καὶ μετὰ διαμονὴν ἐτῶν τινῶν ἐν Καρλσρούῃ διωρίσθη καθηγητῆς τῆς ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1871. Ἦτο κατ' ἐξοχὴν ῥωμαντικὸς καλλιτέχνης, οὗ τὰ ἔργα (τοιχογραφίαι, πίνακες καὶ σχεδιογραφήματα) εἶναι τὰ μὲν ἱστορικά, τὰ δὲ ἀλληγορικά, ἄλλα δὲ πολλὰ ἐκ τῶν παραμυθίων τοῦ γερμ. λαοῦ εἰλημμένα, ἐν αἷς εἴπερ τις καὶ ἄλλος διέπρεψε. Τὰ πλεῖστα αὐτῶν εὕρηται ἐν Μονάχῳ, τῇ ἐπαύλει Χρυσόβαγγου καὶ ἐν Καρλσρούῃ. [M.Γ.]

Σβίτεν (Gerard van Swieten). Περιφημὸς Ὁλλανδὸς ἱατρός, γενν. 1700 ἐν Λουγδούνῳ, γενόμενος τῷ 1745 πρῶτος ἱατρός τῆς αὐτοκρατορίας Μαρίας Θηρεσίας, εἶτα δὲ καὶ διευθυντὴς τοῦ ἱατροσυνεδρίου τοῦ κράτους κλ. καὶ ἀποθανὼν τῷ 1772 ἐν Βιέννῃ. Τὸ ἔργον (ἐν λατιν. γλώσσῃ) Περί διαγνωστικῆς καὶ θεραπευτικῆς (5 τ. 1741-72, β' ἐκδ. 1787-92 εἰς 11 τ.) ἀσφαλίζει αὐτῷ μόνιμον θέσιν ἐν τῇ ἱατρικῇ φιλοσοφίᾳ.

Σβίφτ. Βλ. Σουίφτ.

Σβοροῦ. Χωρ. τοῦ δήμου Φελλόνγς τῆς ἐπαρχ. Καλαβρύτων, ἔχον 137 κατ.

Σβύτς (Schwyz). Καντόνιον τῆς Ἑλβετίας, πρὸς Ν τῆς Ζυρίχης, ἔχον ἐμβαδὸν 108,5 τχμ. καὶ 50 307 κατ. ὡς ἐπὶ πλεῖστον Γερμανοῦς. Εἶναι χώρα ὁρεινὴ καλυπτομένη ὑπὸ τῶν Ἀλπεων, κατάλληλος δὲ κυρίως εἰς κτηνοτροφίαν, ἥτις ἀκμαζει ὡς καὶ ἡ ἀλιεῖα. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὴν βυμβακουργίαν καὶ μεταξουργίαν.

γίαν. Πρωτεύουσα είναι ἡ δμώνυμος κωμόπολις, ἔχουσα 6 093 κατ., ὀξυλόγον δημαρχεῖον καὶ ἄλλας ἀρχαιοπραεῖς οἰκίας, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον κτηνῶν. Τὸ Σ. μετὰ τοῦ Οὐρι καὶ τοῦ Οὐν-περβαλέν ἀπετέλεσαν τὴν πυρῆνα τῆς ἑλβετικῆς ἐμοσπονδίας, ἐνωθέντα τῷ 1291 εἰς συμμαχίαν. [Μ.Σ.]

Σδωλέεκα. Χωρ. τοῦ δήμου Τεγέας τῆς ἐπαρχ. Μαντινέας, μετὰ 213 κατ.

Σγέρσαχ (Sgersh). Πόλις ἐν τῇ περιφ. Λότζ τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Πετρικόφ, ἔχουσα 18 495 κατ. καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν βάμβακος καὶ μαλλίου. [Μ.Σ.]

Σγουράδες. Χωρ. τοῦ δήμ. Κασσοπαίων τῆς Κερκύρας, ἔχον 194 κατ.

Σγραφφίτον ἡ Γραφφίτον καλεῖται τῶς τις πρὸς διακόσμησιν τῶν ἐξωτερικῶν οἰκοδομημάτων, ἐφευρεθεῖς κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ τοῖχος πρὸς τοῦτο καλύπτεται ὑπὸ σκεττεινοῦ χρώματος ἐπὶ τοῦ ὁποῦ νωποῦ εἰσέτι ὄντος ἐπιτίθεται ἕτερον ἀνοικτόν. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ τότε ἐκτελεῖται ἡ ἰχθυογραφία ἐλαφρῶς διὰ μέσου τύπων καὶ ἔσσεται εἴτα τὸ ὑπὸ τοῦ ἰχθυογραφήματος καταλαμβάνόμενον μέρος τοῦ ἀνοικτοῦ χρώματος, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνηται σκοτεινότεροις ἰχθυογραφία ἐπὶ ἀνοικτοῦ ἐδάφους. Δύναται δὲ καὶ ἀναλόγως νὰ ἐπιτευχθῇ ἀνοικτὴ ἰχθυογραφία ἐπὶ σκεττεινοῦ ἐδάφους. Χρησις τοῦ τοιοῦτου τρόπου ἐγένετο ἐσχάτως εἰς πολλὰ δημόσια κτίρια π. χ. τῆς Γερμανίας. [Π.Γ.]

Σεαρά (Ceara). Πολιτεία τῆς ΒΑ Βραζιλίας ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἔχουσα ἐμβα. 104 250 τ.χμ. καὶ 952 625 κατ. Διαιρεῖται φυσικῶς εἰς τρία τμήματα, τὴν ὀρεινὴν παραλίαν, τὰς ὑπώρειας τῶν ὄρεων, εὐρέρους καὶ καταλλήλους κυρίως διὰ κτηνοτροφίας, καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ὀρεινὴν χώραν (μέχρι 1000 μ. ὕψους), ἐπιτρέπουσαν μόνον κτηνοτροφίαν. Κυρίως παράγει ἀραβόσιτον, ὄρυζαν, βάμβακα, σακχαρώδη λαχον καὶ καφὲν, πρὸς δὲ ὑδροπέποντας καὶ καουτσούκ. Ἡ δμώνυμος πρωτεύουσα κεῖται ἐπὶ ἀμμώδους κόλπου, εἶναι κανονικῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχει 18 χιλ. κατ. καὶ ἀρκετὰ σπουδαίαν ἐξαγωγήν.

Σεδάλδος (Sebalus). Ἄγιος τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας καὶ προστάτης τῆς πόλεως Νυρεμβέργης, ζῶν πιθανῶς περὶ τὰ μέτα τοῦ 9' αἰῶνος. Ὁ βίος αὐτοῦ περικαλύπτεται ὑπὸ πολλῶν παραδόσεων καθ' ὅς δ Σ. ἐκ βασιλικῶν γένους καταγόμενος μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐκῆρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ἔζησεν ὡς ἐρημίτης ἐν ὄρει παρὰ τὴν πόλιν Νυρεμβέργην, ἐνθα νῦν τὸ λειψάνον αὐτοῦ ἐναπόκειται ἐν τῇ ὁμωνύμῃ ἐκκλησίᾳ ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς

μαυσωλεῖου κατασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ περηνύμου Γερμανοῦ καλλιτέχονος Πέρου Φίσερ (Vischer) καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. [Β.Ε.]

Σεδάλιέ (Μιχαήλ Chevalier). Γάλλος οἰκονομολόγος, γενν. 1806 ἐν Λιμέζ, σπουδάζας τὴν τεχνικὴν. Ἀσπασθεὶς τὰ δογματὰ τοῦ Σοσιαλισμοῦ, διὲ καὶ κατὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς πολιτείας διωγμὸν τοῦτου κατεδικάσθη εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν (1832), ἐστάλη ὁμως ἤδη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Τιέρ εἰς Ἀμερικὴν ἵνα μελετήσῃ τὸ ἐκεῖ σύστημα τῶν σιδηροδρόμων καὶ διωρύχων. Ἐκείθεν ἐπεμψεν εἰς τὴν Ἑσθμ. τῶν Συζητήσεων ἀνταποκρίσεις, αἵτινες συμπεπληρωμέναι ἐδημοσιεύθησαν ὡς βιβλίον τῷ 1836 καὶ ἐποίησαν μεγάλην ἐντύπωσιν. Εἴτα ἐξέδωκε σπουδαϊότατον σύγγραμμα περὶ δημοσίων ἔργων Des intérêts matériels en France, travaux publics, routes, canaux, chemins de fer (ζ' ἐκδ. 1843), διὲ καὶ ἐγένετο καθηγητὴς τῆς οἰκονομολογίας ἐν τῇ κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας (1840), ἐξελέγη δὲ καὶ 1846 μέλος τῆς βουλῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπεδείχθη ἐχθρὸς τῆς προδευτικῆς πολιτικῆς ἐν ᾗ ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ Ἑσθ. τῶν Συζητήσεων ὑπεστήριξε θερμότατα οἰκονομολογικὰς ἰδέας τοῦ μαλλόν ἐλευθερόφρονος εἶδους. Μετὰ τὴν ἐπαναστάσιν τοῦ 1848 κατεπολέμησε τὰς κοινωνιολογικὰς θεωρίας τοῦ Λουδοβίκου Blanc καὶ ὑπερήριξε τὸ παλαιότερον οἰκονομολογικὸν σύστημα (Lettres sur l'organisation du travail). Ἐπὶ Ναπολέοντος γενόμενος σύμβουλος τοῦ κράτους καὶ γερουσιαστὴς εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου. Τῇ ἐπιστάσῃ αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη τὸ ἐπίσημον περὶ τῆς Παγκοσμίου ἐκθέσεως ἐν Παρίσι τοῦ 1867 ἔργον. Πρὸς τούτοις δὲ συνέγραψε Cours d'économie publique (3 τ. β' ἐκδ. 1855-66), Essais de politique industrielle (1843) κἄ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1879 ἐν Μομπελιέ. [Ἐγ.]

Σεδιάστεια, καὶ νῦν τουρκιστὶ Σιδάς. Ὁχυρὰ πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οὐ μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Ἄλως (Κιζίλ-Ἰρμάκ) καὶ ἐπὶ ὕψινοῦ καὶ εὐρέρου ὕψιπέδιον καίμην. Εἶναι ἔδρα τῶν ὁμωνύμων βιλαετίου (ἔχοντος ἐμβα. 83 700 τ.χμ. καὶ 496 χιλ. κατ.) καὶ σαντζακίου ὡς καὶ τινων Εὐρωπαϊκων προξένων, ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 40 000 χιλ. κατοίκους, ἐξ ὧν πλείστοι Ὀθωμανοί, Ἀρμένιοι καὶ ὀλίγοι Ἕλλη. Ὁρθόδοξοι εἰς τινες ἐξαρτῶνται ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τοῦ μητροπολίτου Νεοκαϊσαρείας· εἶναι δὲ ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα μεγάλαν ἀγοράν, πολυαριθμὰ χάνια καὶ ἐργοστάσια βάμβακος, βαρκῆς καὶ ὀνομαστῶν καπνοσυρίγγων. Περὶ ταύτην ἦτις κατ' ἀρχὰς ἐκαλεῖτο Καβίρα ἐνίκησεν ὁ Λούκουλλος τὸν Μιθραδάτην· ὁ

Πομπήιος μετωνόμασεν αὐτὴν Μεγαλό-
πιν ἢ Διόσπολιν, καὶ ὕστερον ἢ Πυθεσώ-
βασιλίσσα τοῦ Πέντου ὑπὲρ τὴν κυριαρ-
ν τῶν Ῥωμαίων Σ. πρὸς τιμὴν τοῦ
γούστου ὅτε ἐγένετο καὶ πρωτεύουσα Ἀρ-
κίας τῆς πρώτης. Ἐγγὺς τῆς πόλεως
τῇ 1402 κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ταμερ-
λου, εὐρίσκεται ἡ λίμνη ἐνθα ἤθλησαν οἱ
καὶ Τεσσαράκοντα μάρτυρες, ἐρταζόμε-
νῃ 9 Μαρτίου. [Μ.Χ.]

Σεβαστιάνης François Horace κό-
Sebastiani). Γάλλος στρατάρχης καὶ
λωμάτης γενν. τῇ 1775 παρὰ τὴν Βα-
νὴν ἐν Κορσικῇ καὶ ἀπεθάν. 1851 ἐν Πα-
ρισι. Καταταχθεὶς ἐν τῷ στρατῷ ἀπὸ
1792 ἐγένετο τῇ 1792 συνταγματάρ-
χη βοηθῶν ὡς τοιοῦτος τὸν Μοναρχίαν
ἐκτέλεσιν τοῦ πραξικοπήματος τῆς
Ομηγλώδους (9 Νοεμβρ. 1799). Διακρι-
στὸν τῷ 1805 ἐν Ἀυστραλίᾳ προή-
δρα τοῦτο εἰς στρατηγὴν καὶ ὠνομάσθη
à Μάιν τοῦ 1806 πρεσβευτὴς τοῦ Να-
πολέοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνθα ἤρξα-
το μεγάλην ἐπίρροον ἐπὶ τὸν Σουλτάνον,
ὃν τὸν Γ', ὃν προσεῖλκυεν εἰς τὴν Γαλ-
λίαν συμμαχίαν διαδραματίζας μέγα πρό-
σπον κατὰ τὴν ἐφοδὸν ἐναντίον τῆς Κων-
σταντινῆς ὑπὸ τοῦ ἡνωμένου Ῥώσσο-Ἀγ-
γλοῦ στόλου τὴν καὶ ματαιωθεῖσαν. Εἶτα
ἀπὸ τοῦ 1807 ἐπολέμησεν ἐν Ἰσπανίᾳ
τοῦ 1811, καὶ ὕστερον κατὰ τὰ ἔτη
1812-1814 ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας ἐν
Βαυαρίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Μετὰ τὴν
κατὰ τοῦ Βατερλώ ἐπορεύθη εἰς Ἀγγλίαν,
ἐπιστρέψας μετὰ ἐν ἔτος, θεωρήσας
καὶ τὴν πῦσιν τῶν Βουρβόνων ἐπὶ τῆς
Ναυτικῆς κατ' Ἀγγλ. τοῦ 1830, καὶ
ὀλίγον τῶν Ἐξωτερικῶν, διατελέσας
καὶ ταῦτα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν
Πόλει τῇ 1834 καὶ 1835 ἐν Λονδίνῳ
τοῦ 1840, ὅτε ἀνυψώθη εἰς στρατάρ-
χη τῆς Γαλλίας καὶ συγχρόνως ἐξελέγη
βουλευτῆς. [Β.Ε.]

Σεβαστιανός (ἄγιος). Ἐκ Νάρβω-
ν τῆς Γαλιτίας καταγόμενος, ἦτο κατὰ
παράδοσιν ἐκατόνταρχος τῶν Πραιτω-
ν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ἐφ' οὗ καὶ ἐμαρ-
τυρεῖται βληθεὶς ὑπὸ βελῶν τῷ 288. Ἐορ-
ταίται δὲ ὑπὸ μὲν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλη-
στίας τῇ 18 Δεκεμβρίου, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς
τῇ 20 Ἰανουαρίου παρ' ἧς τιμᾶται καὶ ὡς
ἐκτελεστὴς τῶν σκοπευτῶν.

Σεβαστιανός. Βασιλεὺς τῆς Πορτο-
γαλίας ἀπὸ τοῦ 1557, γεννηθεὶς τῷ 1554
ἀπεθ. τῷ 1578. Ὁφειγμένης υἱὸς ὧν τοῦ
Ἰωάννου διεδέξατο τὸν πάππον
Ἰωάννην τὸν Γ' τριετὴς ὑπὸ τὴν κη-
λίαν τοῦ Καρδινάλιου Ἐρρίκου, ἀδελ-
τοῦ πάππου του. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ

Μουλέυ-Μωχαμέτ τοῦ ἐκδιωχθέντος ὑπὸ τοῦ
θεοῦ τοῦ Μουλέυ-Μαλέκ σερῖφου τοῦ Μα-
ρόκκου εἰς βοήθειαν ἀφίχθη κατ' Ἰούνιον
τοῦ 1578 εἰς Ἀφρικήν, καὶ ἡττήθη τῇ 4
Αὐγ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ
σερῖφου ἐν Kasser el-Kebir, πετῶν ἐν τῷ πε-
δίῳ τῆς μάχης, χωρὶς βλαβῆς ὑπερὸν ν' ἀνευ-
ρεθῇ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ. Τοῦτο ἐβίωκεν ὕστερον
ἀφροδὴν μετὰ τὸν θάνατον τῷ 1580 τοῦ
Καρδινάλιου Ἐρρίκου τοῦ διαδεχθέντος τὸν
Σ. ἐπὶ τοῦ θρόνου (μ.θ' οὗ ἐξέλειπε καὶ ἡ ἀρ-
χαία Πορτογαλικὴ δυναστεία), εἰς πολλὰς
τοκαδιώκτας εἰς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἀλλη-
λοδιαδόχως ὡς ὁ ζῶν ὤφειεν εἶναι Σ., καὶ ἐξ
ὧν ὁ τέταρτος καὶ τελευταῖος ἐμφανισθεὶς
μετὰ 20 ἔτη ἐν Βενετίᾳ. ἔλκετο τὸν βίον
αὐτοῦ εἰς τὴν Κασιτλία συνεισθεὶς κατὰ δια-
ταγὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φιλίπ-
που τοῦ Γ' ὡς κληρονόμου τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ Φιλίππου τοῦ Β' εἰς τὴν περιήλθε τῇ
1580 ἡ Πορτογαλίαν. Πρὸς. D'Antas, Les
faux Don Sebastien (ἐν Παρ. 1865). [Β.Ε.]

Σεβαστιανός δὲλ Πιόμβο. Βλ.
Πιόμβος.

Σεβαστοκράτωρ ἦτο παρὰ Βυζαν-
τινοῖς τίτλος σημαντικῶν ὑψηλῶν ἀξιωμα-
τικῶν, εἰσαχθεὶς τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος
Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1081-1118) ὑπὲρ
τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰσαακίου. Ἐν τοῖς ὕστερον
ἐδόξατο ὁ τίτλος οὗτος καὶ εἰς πλείονα πρό-
σωπα συγχρόνως, πάντοτε ὅμως μόνον εἰς
μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Σεβαστούπολις (ῥωσ. Sewasto-
pol). Πόλις καὶ πολεμικὸς λιμὴν ἐν τῇ περιφ.
Συμπεριπέλας τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Ταυ-
ρίδος, καί μεν ἐπὶ τῆς ΝΔ παραλίας τῆς
Κριμαίας καὶ παρὰ τὸν κόλπον τῆς Σ.
ἔχει 35648 κατ. καὶ διατηρεῖ ἀρχαίαν
ναυτιλίαν καὶ ἐμπορίαν. Τῷ 1893 εἰσῆλθον
εἰς τὸν λιμένα 2378 πλοῖα· γίνεται δὲ κυ-
ρίως ἐξαγωγὴ σιτηρῶν. Ὁ ὁδὸς τῆς Σ.
ἦτο ἡδὴ τοῖς ἀρχαίοις γνωστὴ ὑπὸ τὸ
ὄνομα Κτενοῦς, παρ' ὃν ἐνεῖτο ἡ πόλις Χερ-
σόνητος-Ἡράκλεια. Ἡ σημερινὴ δὲ πόλις
ἱερῆθη τῇ 1784 καὶ διατέλει ἀπὸ τοῦ 1825
φρούριον ἐχυρώτατον. Κατὰ τὸν Ἀνατολι-
κὸν ἡ Κριμαϊκὸν πόλεμον ἐπὶ οὐλορηθῆ ἀπὸ
τῆς 9 Ὀκτ. (9) 1854 μέχρι τῆς 8 Σεπτ.
(11) 1855 ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στρατευμάτων
τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· τέλος τῇ 8
Σεπτ. 1855 ἐκυριεύθη ὑπὸ τούτων τὸ φρού-
ριον Μαλάκωφ, μεθ' οὗ ἐπέλθεν ἡ συνθήκη
εἰρήνης. [Μ.Σ.]

Σεδένικος. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰ-
γυτίου (Δωριέως), 1 ὥραν ΝΔ τοῦ Λοιδω-
ρικοῦ πλησίον ὁδὸς 846 μ. Οἰκεῖται ὑπὸ
303 κατ.

Σεδένικον. Πρωτ. διαμερίσματος ἐν

Δαλματία, καιμένη επί του κόλπου Σ. και στεφομένη υπό 3 φρουρίων. Έχει 7014 κατ., παλαιά τειχη, ωραίαν μητρόπολιν, σημαντικόν ἐμπόριον, εἶναι δὲ ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Σεδένναι ἢ Κεδένναι (γαλλ. Cévennes) καλοῦνται τὰ πρὸς Δ τοῦ Ροδανοῦ ἐν τῇ Ν Γαλλίᾳ ὄρη, κυρίως οἱ ἀλύσεις αἰτίνες ἀρχόμεναι ΝΔ τοῦ Καστελνωδαρὺ πλησίον τῆς Νοτίου διώρυχος ἐκτείνονται ἐν τόξῳ ἀνοικτῷ πρὸς ΒΔ μέχρι τοῦ Σαιντ-Ετιέν, ἐνῶ ἐνίοτε περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὄνομα Σ. καὶ ἄλλα ὄρη. Κυρίως διακρίνονται αἱ ἀλύσεις Montagnes-Noires, Monts de l'Épinouse καὶ Monts-Garrigues. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή καλεῖται Mont-Mézenc (1754 μ.). Κατὰ τὴν μέσον αἰῶνα αἱ Σ. ἦσαν ἡ ἔδρα τῶν αἰρετικῶν Ἀλβιγηνῶν, Βαλδινῶν κ.λ., καὶ ὕστερον τῶν Διαμαρτυρομένων, καθ' ὧν οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας προσέβησαν μετὰ μεγίστης ὀμότητος. Ἡ κατάργησις τοῦ διατάγματος Νάντης (βλ. λ.) καὶ ὁ ἀκολουθήσας ταύτην διωγμὸς προσέκλεισε τῷ 1702 ἐπανάστασιν τῶν χωρικῶν (camisards) ἥτις μολις τῷ 1705 κατεπνίγη. [Μ.Σ.]

Σεδέννυτος (νῦν Semennūd). Πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γκαρμπιᾷ ἀριστερόθεν τοῦ Νείλου καὶ ἐνθα αὐτὸς χωρίζεται εἰς πολλοὺς βραχίονας. Ἀπὸ ταύτης ὠνομάσθησαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ Σεδέννυτης νομός, τὸ Σεδέννυτικὸν στόμα ἥτοι ὁ μέγας βραχίον τοῦ Νείλου ὁ ῥέων διὰ τοῦ Δέλτα· ἡ πόλις αὕτη ἦτις ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς ἑκτονῆς τριακοστῆς ἰθαγενεὺς δυναστείας τῆς ἀρχαίας τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τοῦ 378-345 π. Χ., καὶ ἐνθα σήμερον τινα εἰσέπια, εὑρίσκται σήμερον ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Δαμιέτης-Τάντας καὶ ἀριθμεῖ 11 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Σέδερν (Severn). 1) Ὁ δεύτερος μετὰ τὸν Τάμεσιν ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας, πηγάζων ἐκ μικρᾶς λίμνης τῶν ὀρέων Πλυνλίμμον τῆς Οὐαλίας. Ρεῖει τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν μεγάλῳ τόξῳ πρὸς ΒΔ καὶ εἰτα πρὸς Ν καὶ σχηματίζει μεγάλην στομαλίμνην μεταβαίνουσαν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βρίστολ. Μήκος ἔχει 230 χμ. ἐπὶ 85 χμ. εἶναι πλωτὸς διὰ μεγάλα πλοῖα. — 2) Ποτ. τῆς Βρετανικῆς Βασιλείας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Φαιδοραϊβλ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥεῖν 480 χμ. εἰς τὸν κόλπον Οὐέσσον [Μ.Σ.]

Σεδηριανοί. Βλ. Μονοφυσίται.

Σεδήρος (Severus). 1) Δούκιος Σεπτίμιος Σ., Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ 193-211 μ. Χ., γενν. τῷ 146 ἐν Λέπτις τῆς Ἀφρικῆς. Ἀνακηρυχθεὶς τῷ 193 αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν ἐν Παννονίᾳ λεγεώνων μετὰ τὴν φόνον

τοῦ Περτινάκος, θέλωσε τοὺς Γραιτωριανούς τοὺς φονευσάντας τοῦτον, κατετρόπωσε τοὺς ἄλλους μνηστῆρας τοῦ θρόνου Διδιον, Πισκέννιον καὶ Ἀλβίνον, ταπεινώσας δὲ καὶ τοὺς Πάρθας καὶ κυριεύσας τὴν Μεσσοποταμίαν καὶ τὴν Κτησιφώντα, ἐπέστρεψε τῷ 202 εἰς Ῥώμην, ὅπου ἐξετέλεσε πολλὰς οἰκοδομὰς, ἐβελτίωσε τὴν διοίκησιν καὶ κυρίως τὴν νομολογίαν, ἣν ἀνέθηκεν εἰς τοὺς Παπιντιανόν, Οὐλπιανόν καὶ Παῦλον. Ἐκστρατεύσας δ' εἰτα εἰς Βρετανίαν τῷ 208, ἐνίκησε μὲν τοὺς Καληδονίους, ἀπέθανε δ' ἐν Ἐδωράκῳ (Ῥόρκ) τῷ 211. — 2) Ἀλέξανδρος Σεδήρος βλ. λ. Ἀλέξανδρος. — 3) Σουλπίκιος Σ., ἱστοριογράφος τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, γενν. περὶ τὸ 365 ἐν Ἀκυτανίᾳ, ὅπου ἔζησεν ἐν μονῇ. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἔργων του (πλὴν διαλόγων καὶ ἐπιστολῶν) τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον Historia sacra, ἐν τῷ ὅποιῳ δι' ἀρελοῦς ἀλλὰ μεμορφωμένης διηγήσεως διδαι ἐπιτομήν τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας μέχρι τοῦ 403. [Θ.Μ.]

Σεδινζέ (Marie de Rabutin-Chantal μαρκηζία de Sévigné). Ἐγενν. τῷ 1626 ἐν Παρισίοις, ὅπου ἔτυχε καλλίστης παιδείας. Ἐν τῇ γαλλ. φιλολογίᾳ κατέχει ἑξῆς-χον θέσιν διὰ τὰς ἐπιστολάς της πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτῆς Françoise Marguerite ἥτις ἐνωμαρεύθη τὸν κόμητα de Grignan. Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται περιλαμβάνουσαι εἰκοσι πέντε εἰς ἀποτελευτῇ χρονικὰ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς 1671-96, εἶναι δὲ πρότυπα ἐπιστολογραφίας. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σ. συμβάντα τῷ 1696 ἐν τῷ πύργῳ Grignan τῆς Προβηγκίας, ἐδημοσιεύθησαν συλλογαὶ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῆς, πρώτη δὲ πλήρης ἐκδόσις τῷ 1754 καὶ εἰτα ἀπειροὶ ἄλλαι. [Μ.Γ.]

Σεδίλλα (Sevilla). Πρωτεύουσα Ἰσπανικῆς ἐπαρχίας εὐρόρου, ἐν Ἀνδαλουσίᾳ καιμένη παρὰ τὸν Γουαδάλκιβρ καὶ ἐχούσης ἐμβ. 15082,5 τ.χμ. καὶ 544815 κατ. Ἡ πόλις καίται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Γουαδάλκιβρ ἐν καλῶς κεκαλλιεργημένῃ πεδιάδι, εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔχει 143182 κατ. Καίπερ ἔχουσα στενὰς ὁδοὺς, εἶναι περιεργότατη πόλις διὰ τὰς κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ἀράβων οἰκίας της, τὰ πολλὰ ἐκ τῶν παρελθόντων αἰώνων οἰκοδομήματα καὶ τοὺς ὠραίους κήπους. Τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ γοιθικὴ μητρόπολις τῆς Παναγίας μετὰ πλειστον ἀριστουργημάτων τῆς γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς· εἰτα δ' ἔρχονται τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν μέγαρον, τέχνηματιστήριον (1598), τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον Ἀλκαζάρ, τὸ δημαρχεῖον κ.λ., ἀξιοθέατα δὲ εἶναι καὶ αἱ πύλαι τοῦ ἀραβικοῦ τείχους, οἱ εἰς κωδωνοστάσι μεταβληθέντες μινάρεδες, ῥωμαϊκὸν ὕδραγωγεῖον κ.λ. Ἐν Σ. ὑπάρχουσι πανεπιστή-

μιον Ιβρυθὲν τῷ 1501, μετὰ πλουσίας βιβλιοθήκης, δημοτικὸν μουσεῖον μετὰ πολλῶν πινάκων τοῦ Μουρ(λλου καὶ ἄλλων μεγάλων Ἰσπανῶν καλλιτεχνῶν κλ. Ἡ βιομηχανία εἶναι ποικιλωτάτη, τὸ δὲ ἐμπόριον, ἄλλοτε ἀκμαϊότατον, παρήκμασε καὶ τοι τὸ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἶναι ἀκμή σπουδαῖον.

—Ἡ πόλις Ἰβρύθη ὑπὸ Φοινίκων εἴτινες τὴν ὠνόμασαν Sephela, ἐν τοῖς ὕστερον δὲ Hispanis καλουμένη ἦτο ἡδὴ σημαντικὴ ἐπὶ Ῥωμαίων, οἱ ὅποιοι ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ ἀποικίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Julia Romana. Διατελέσασα ἐπὶ Βανδύλων καὶ Οὐρηγέτων πρωτεύουσα τῆς Ν Ἰσπανίας, ἐκυριεύθη τῷ 712 ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ὑπὸ τοὺς ὅποιους περιήλθεν εἰς μεγάλην ἀκμὴν καθ' ἣν εἶχε 400 χιλ. κατ., ἂν καὶ οἱ Νορμανδοὶ τὴν ἐζήρουν ἐπὶ Ἀβδ-έρ-φαρχμάν τοῦ Β'. Ἀφ' οὗ τῷ 1248 ἐγένετο πάλιν κτῆμα τῶν Χριστιανῶν διὰ Φερδινάνδου τῆς Καστίλιας, μετενέστησαν μὲν πολλοὶ κάτοικοι εἰς Γρανάδαν καὶ Ἀφρικὴν, ἀλλ' οὐχ ἦττον διετήρησεν ἡ πόλις τὴν σπουδαίότητά της καὶ κατέειχε 1501-1726 ἀποκλειστικῶς τὸ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς ἐμπόριον, μέχρις οὗ τοῦτο μετέβη εἰς τὰ Γάζειρα (Καδίξ). [Μ.Σ.]

Σέδνιτς (Sebnitz). Πόλις ἐν τῷ νομῷ Δρέσδης τῆς Σαξονίας, μετὰ 7 959 κατ. καὶ βιομηχανίας ὑψασμάτων, χάρτου κλ.

Σέδρ (Sèvres). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Σηκουάνα-καὶ Ὁάξ, κειμένη ἀμεστέρωθεν τοῦ Σηκουάνα, ἔχουσα 6 044 κατ. καὶ οὕτα γνωστὴ διὰ τὸ ἐκεῖ μέγα καὶ περίφημον ἐργαστάσιον λεπτῆς πορσελλάνης ἀνηκόν εἰς τὸ γαλλικὸν κράτος. [Μ.Σ.]

Σεδρέζ (Maria de Rohan δούκισσα de Chevreuse). Ἐγενήθη τῷ 1600 καὶ συνεζύχθη ἐν πρώτῳ γάμῳ τὸν κοντόσταλλον de Luynes καὶ ἐν δευτέρῳ τὸν δούκα Σ. ἔλαβε δ' εἴτα ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς μηχανορραφίας καὶ συνωμοσίας τῶν ἀριστοκρατῶν τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ῥοσελιέ, πρὸς ὃν ἔλαβεν ἐχθρικωτάτην στάσιν, κατώρθωσε νὰ ἐξορισθῇ εἰς Ἀγγλίαν· ἐπανελθούσα δὲ μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ', ὑπῆρξε μίαν τῶν κεφαλῶν τοῦ πολέμου τῆς Σπενδόνης καὶ συνῆψε στενωπώτην σχέσιν μετὰ τοῦ μεγάλου Κονδέ, ὑπετάχθη δὲ μέλις ὅτε ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ἀπεισιτική. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1679.

Σεδρέλ (Michel Eugène Chevreul). Γάλλος χημικός, γενν. τῷ 1786 ἐν Angers. Διατελέσας 1813-30 καθηγητὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Μειγ. Καρέλου ἐν Παρίσι, θωρίσθη τῷ 1820 ἐξεταστής ἐν τῷ πολυτεχνεῖῳ καὶ τῷ 1824 διευθυντὴς τοῦ βαφείου ἐν τῷ μεγάλῳ ἐργαστασίῳ τῶν γυβελίνων (βλ. λ.). Τῷ 1826 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ θωρίσθη τῷ 1830 καθηγητὴς τῆς ἐφηρμο-

σμένης χημείας ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς φυσικῆς ιστορίας ἐνθα ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1879 καὶ ἀπέθανεν ἐν βαθυστάτῳ γῆρατι τῷ 1889 ἐν Παρίσι. Ἀνεκάλυψε πρῶτος τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν λιπῶν καὶ ἐδημοσίευσεν ἔργον περὶ αὐτῶν (1823, ν. ἔ. 1889), συνέγραψε δὲ πρὸς ταῦτοις Περὶ ὀργανικῆς ἀναλύσεως (1824), Περὶ τῆς γραμμικῆς (1826), Χημεῖα ἐφηρμοσμένη εἰς τὴν βαφικὴν (2 τόμ. 1831), Περὶ ἀντιθέσεως τῶν χρωμάτων (1839, ν. ἔ. 1890), Ὀπτικὰ φαινόμενα ἐν τοῖς μεταξωτοῖς ὑάσμασι (1846) κλπ. [Χ.Χ.]

Σεγδίτσα ἢ Σιγδλίκιον. Κώμη τῆς Περνασσίδος ἐν τῷ δήμῳ Ἀυρίτοης. ἦς ἀπέχει ὥρας 2 πρὸς ΒΔ. Κάτοικοι 879. Προϊόντα δημ. καρποί.

Σέγεδιν (Szegedin, οὐγγρ. Szeged). Πρωτ. τοῦ οὐγγρικοῦ κομητατοῦ Τσόγγραδ, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μάρος εἰς τὴν Τασίαν, καὶ ἔχουσα 85 569 κατ. Μαγυάρους. Εἶναι ἔβρα τῶν βερχῶν καὶ καλῶς ἀνωκοδομημένη μετὰ τὴν μεγάλην πλημμυραν τοῦ 1879, ἔχουσα πλεῖστα ὠραία κτίρια. Κυρίως ἀκμίζει ἐν Σ. ἡ σαπωνοποιία, ἡ ὑφαντουργία καὶ τὸ ἐμπόριον ἁλατος, σίτου, καπνοῦ μαλλίου, κτηνῶν καὶ ξυλείας. Μέχρι τοῦ 1879 ἦτο ἰσχυρῶς ὠχυρωμένη. [Μ.Σ.]

Σέγεστα (πρότερον Αἰγίστα ἢ Ἐγεστα). Ἀρχαία πόλις τῶν Ἑλλομαίων (εἰς τὸ ΒΔ ἄκρον τῆς Σικελίας), 11 χμ. ἀπὸ τοῦ ἐπίνειου τῆς τοῦ νῦν καλουμένου Καστελλαμάρα. Κατὰ τὴν παράδοσιν Ἰβρύθη ὑπὸ φυγᾶδων Τρώων ἐπὶ ἀποτόμου λόφου (Monte-Bartharo) καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Σκαμίνδρου (Gaggera). Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξελληνισθεῖσα διετήρει πατροπαράδοτον ἔχθραν κατὰ τοῦ πλησίον Σελινούντος. Οἱ κάτοικοι πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν Σελινουντίων ἐκάλεσαν τῷ 416 εἰς βοήθειαν τοὺς Ἀθηναίους μεθ' ὧν συνεδέοντο ἀπὸ πολλοῦ καταστραφέντων δὲ τῶν ἀθηναϊκῶν στρατευμάτων ἐν Συρακούσαις τῷ 413 ἐζήτησαν τὴν φιλίαν τῶν Καρχηδονίων. Ὑστερον δὲ γενομένων αὐτῶν συμμάχων τοῦ Συρακουσίου Ἀγαθοκλέους ἡ πόλις μετεκλήθη Δικαίολοις· παραδοθεῖσα κατὰ τὸν α' Καρχηδονικὸν πόλεμον εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἔλαβε τὸ ὄνομα Σέγεστα. Τὰ εἰρεῖνια αὐτῆς εἶναι ἄρκετὰ σημαντικά, σφίεται δὲ τὸ θέατρον ἐν μέρει, κυρίως δὲ ναὸς ἐξάστυλος περίπτερος ἐν δωρικῷ ῥυθμῷ. [Α.Δ.]

Σεγόδια (Segovia). Πρωτ. ἰσπανικῆς ἐπαρχίας, ἐχούσης ἐμβ. 6827 χμ. μετὰ 154443 κατ. καὶ ἀποτελούσης ὤσιπτον εἰς τὰς ΒΔ κλιτύας τῆς Σιέρρας δὲ Γουαδαράμας. Κεῖται 70 χμ. ΒΒΔ τῆς Μαδρίτης ἐπὶ βραχώδους λόφου, περιβάλλεται ὑπὸ τείχεος καὶ ἔχει 14 389 κατ., ἱεροσπουδαστῆριον, βασιλικὴν ἀνάκτορον, ὠραίαν μη-

τρέπουν και άλλους αξιολόγους ναούς, βιομηχανία μαλλίου και υφαντουργία, ήτις επί 'Αράβων ήτο σημαντικωτάτη. Είναι έδρα επισκόπου. [Μ.Σ.]

Σεγύρδη (Segorbe). Πρωτ. διαμερίσματος της Ισπαν. επαρχίας Καστελλόν. Δε-λά-Πλάγχα έν Βαλεντία. Έχει 7 440 κατ. και κείται έν τή ώρασιότῃ και εύέρω και-λάδι του Πολανσία. Είναι έδρα επισκόπου.

Σεγού. Χώρα της ΒΔ 'Αφρικῆς δημο-τέρωθεν του άνω Νίγηρος, κατοικουμένη υπό της νιγηρικῆς φυλῆς Βαμβάρα. Από του 1881 διατελεί υπό γαλλικὴν προστα-σίαν. Η πρωτεύουσα Σεγού-Σικόρο περι-βάλλεται υπό ύψηλῶν τειχῶν, έχει 36 χιλ. κατ. και σπουδαίον έμπορίον. [Μ.Σ.]

Σεγύρος ή Σεγούρ (Ségur). 1) Louis Philippe κόμης Ségur d'Agues-seau, γενν. τῷ 1753 έν Παρίσις. λαβὼν μέρος έν τῷ ύπέρ ανεξαρτησίας πολέμῳ των Βορειοαμερικανικῶν πολιτειῶν και εἰτα διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1783 πρεσβευτῆς έν Πετρούπολει. Ἀπολέσας διὰ τῆς επανα-στάσεως τὴν περιουσίαν του ἀπεσύρθη εἰς χωρίον τι και πρὸς πορισμὲν των πρὸς τὸ ζῆν ἐθρυσίευσε τὰς πνευματώδεις κωμω-δίας, ἀς ἄλλοτε εἶχε συγγράψῃ διὰ τὸ ἴδιον τῆς αυτοκρατορίας Δικατερίνης Β' θέατρον, υπό τὸν τίτλον Théâtre de l'Hermitage (1798), εἰτα δὲ Tableau historique et politique de l'Europe de 1786-96 (3 τ. 1800), Contes, fables, chansons et vers (1801). Έν τοῖς ὕστερον ἐξέδωκε Γενικὴν ἱστορίαν, ἐπανειλημμένως ἀνατυπωθεῖσαν, διάφορα ἀλλὰ ποιητικὰ ἔργα και τὸ κύριον σύγγραμμά του Mémoires (3 τ. 1825-26). διατέλεσε δὲ ἐπὶ Ναπολέοντος μέλος του συμβουλίου του κράτους, γερουσιαστῆς, τε-λεστήρχης κλ. και ἀνυψώθη εἰς κόμητα, ἐπὶ δὲ Ἀυτοδίκου ΙΗ' εἰς δούκην. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1830. — 2) Philippe Paul κόμης Ségur, υἱὸς τοῦ ἐνωτέρω, γενν. 1780. Καταταχθεὶς εἰς τὸν γαλλ. στρατὸν, ἀνῆλθε κατὰ τοὺς πολέμους του Ναπολέοντος εἰς τὸν βαθμὲν ὑποστράτηγου, ὑπεστήριξε δὲ τὸν Ναπολέοντα ἐπανελθόντα ἐξ Ἑλβας, διὲ και ἀπεσύρθη μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν των Βουρβόνων. Συνέγραψε δὲ τότε τὸ πε-ρίφημον ἔργον του Histoire de Napoléon et de la grande armée pendant l'année 1812, πολλάκις ἐκδοθὲν και διαπρέπον ἐπὶ ἐπιτῇ παραστάσει, οὐχὶ δὲ και ἐπὶ ἀκροαίᾳ. Τὰς αὐτὰς ιδιότητας έχει και τὸ ἄλλο ἔρ-γον του Histoire de Russie et de Pierre le Grand. Μνημονεύειν και τὸ ἔργον Histoire de Charles VIII, ὅπερ ἐδημο-οῖευσε κατὰ τὰς σημειώσεις του πατρὸς του. Γενόμενος μέλος τῆς Ἀκαδημίας (1830), ἐσῆλθε μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν

πάλιν εἰς τὸν στρατὸν και προυβιάσθη εἰς ἀντιστράτηγον και δούκην. ἀπέθανε δὲ τῷ 1873 έν Παρίσις. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἐξεδόθησαν τὰ Ἀπομνημονεύματά του 1789 μέχρι 1848 (8 τ. 1873). [Μ.Γ.]

Σεδάλια (Sedalia). Πόλις τῆς Βορειο-αμερ. πολιτείας Μισσούρι, ἔχουσα ποικίλην βιομηχανίαν και 14 068 κατ. [Μ.Σ.]

Σεδάν (Sedan). Πρωτ. διαμερίσματος του γαλλ. νομοῦ Ἀρδεννῶν, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐκβολῆς του Μῶσα 10 χμ. ἀπὸ των βελγικῶν συνόρων. Έχει 20 138 κατ. και ἀκμαϊοτάτην υφαντουργίαν. Ἰδιαίτεραν σημασίαν προσέλαβε κατὰ τὸν γαλλογερ-μανικὸν πόλεμον τοῦ 1870 διὰ τῆς μάχης τῆς 1 Σεπτ. (v), καθ' ἣν ἤττηθείς ὁ γαλλι-κὸς στρατὸς εἰσεκλείσθη εἰς τὴν πόλιν και ἐδίηκε νὰ παραδῶθῇ τῇ ἐπομένῃ αἰχμάλω-τος ὡς και αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ναπο-λέον ὁ Γ'. [Μ.Σ.]

Σέδον (Bot.) Sedum L. Γένος τῆς οἰκογεν. των Παχυρρύλων (Crassulaceae) εἰς ἣν ὑπάγεται και τὸ Δείκων (βλ. λ.). Τὰ εἶδη του Σ. εἶναι πολυάριθμα, ὡς τὰ πολλὰ ἴθαγενῆ τῆς Β εὐκράτου ζώνης. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἦσαν τὸ πάλαι φαρμακευτικά (ἰδίως τὰ εὐλῆα ὡς μαλακτικά και δροσιστικά και μέχρι τῆς σήμερον), ἄλλα δὲ θεραπεύονται νῦν ὡς φυτὰ του καλλωπισμοῦ (π. χ. S. Telephium L., S. Sieboldii Sw. κά.).

Σεζύ (Antoine Léonard de Chézy). Γάλλος Ἀσιανολόγος, γενν. 1773 έν Neuil-ly, διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1799 ἐπιμελητῆς των χειρογράφων έν τῇ Ἑθν. Βιβλιοθήκῃ. Ἐπίδοθις πρῶτος μεταξὺ των Γάλλων εἰς τὴν μελέτην των ἀρχαίων Ἰνδικῶν γλωσσῶν κατέλαβε τῷ 1815 τὴν δι' αὐτὸν ἰδρυ-θεῖσαν ἑδρὰν τῆςσανκριτολογίας έν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας, ἀπέθανε δὲ τῷ 1832. Μετέφρασεν ἐκ τῆς Περσικῆς τὸ πῖνγμα Μελνούν και Δείλα (1807), ἐξέ-δωκε δὲ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας τὴν Σα-κουντάλαν και ἄλλα ἔργα μετὰ μεταφρά-σεως και σημειώσεων. [Β.Ε.]

Σειδίκοι. Κωμόπολις τῆς έν Μ. Ἀ-σίᾳ τοπαρχίας Ἀϊδινίου, συνδεομένη μετὰ τῆς Σμύρνης διὰ σιδηροδρόμου και ἔχουσα περὶ τὰς 4 500 κατ., πάντας σχεδὸν Ὀρ-θοδόξους, ὠραίαν ἐκκλησίαν του Ἀγίου Ἰωάννου, σχολεῖα ἀρρένων και θηλέων και ὠραίᾳς τινὰς ἐπαύλεις πλουσιῶν τῆς Σμύρ-νης κατοίκων, κυρίως Ὁλλανδῶν και Ἀγγ-λων. Η κωμόπολις αὕτη ἦτις ἤκμαζεν ἰδίως τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐνθα ἦτο κυ-ρίως ἡ θερμὴ διαμονὴ των προξένων πλεί-στων Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων έν Σμύρνῃ. Διακρίνεται διὰ τὸ κατάφυτον και τερ-πνὸν των περιχώρων τῆς αἵτινα παράγ-ο-

σιν αἶνον, ἔλαιον καὶ ἄλλους παντοειδεῖς καρπούς. [M.X.]

Σειληνοί. Δαιμόνια πλάσματα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, ἀρχαίως θεϊμορφες τοῦ ῥέοντος ὕδατος τοῦ παράγοντος τὴν εὐφορίαν τῆς χώρας, ἐμφανιζόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ὡς ἀχώριστοι ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου ἐν ταῖς περιοδαῖς καὶ ἐν τοῖς κατὰ τῶν Γηγάντων, Ἰνδῶν κλ. πολέμοις του. Ὁ γνωστότατος Σ. εἶναι ὁ Μαρσύας (βλ. λ.). Ἡ τέχνη τὸ κατ' ἀρχὰς παρίστανεν αὐτοὺς μετὰ ὠτων καὶ οὐρᾶς ἵππου, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ ἐπλῶν· ὁμοίαν μορφήν εἶχον κατόπιν καὶ οἱ Σάτυροι (βλ. λ.), μεθ' ὧν πολλάκις συνεγέροντο. Ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις ὁ Σειληνὸς καὶ ἐν τῇ ποιήσῃ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ παρίστανετο συνήθως ὡς παχὺς καὶ φαρμακρὸς γέρον μετὰ σιμῆς ῥινὸς καὶ μικρῶν ὠτων γοῖρου, κρατῶν πολλάκις ἀσκόν, συγχρότατα μέθυρος καὶ ἐποχούμενος ἐπὶ ὄνυ ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ βακχικοῦ γοροῦ ἢ ὀδηγούμενος ὑπὸ σατύρων. Ὡραία καὶ εὐγενὴς παράστασις ἐκ τῆς ἀρχαιότητος εἶναι ἡ ἐν τῷ παρισινῷ Λούβρῳ τοῦ Σ. κρατούντος ἐν τῇ ἀγκάλῃ τὸν νέον Διόνυσον. Πρβ. κυρίως Mannhardt, Antike Wald-und Feldkulte (Berol. 1877) καὶ Bulle, Die Silene in der archaischen Kunst der Griechen (ἐν Μονάχῳ 1893). [Δ.Μ.]

Σειρήν. Ἀκουστικὴ συσκευή, δι' ἣς ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄψος τοῦ ἡχοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παλμικῶν κινήσεων, τὰς ἐπειὰς ἐκτελεῖ τὸ ἡχοδόμον σῶμα κατὰ δευτερολεπτον. Ἡ συσκευή εἴαν κατεσκευάσεν αὐτὴν ὁ Cagniard de Latour σύγκειται κυρίως ἐκ δύο δίσκων ὧν ὁ κατωτέρος ἀποτελεῖ τὴν ἀνω βάσιν πυξίδος εἰς ἣν διὰ στομίου κάτωθεν ἐμυστᾶται συνεχὲς ῥεῦμα ἀέρος, ὁ δὲ ἀνωτέρος κείμενος ἐπ' αὐτοῦ στρέφεται ἐν ἐρίζοντι ἐπιπέδῳ περὶ κατακέρυον ἄξονα. Ἀμφότεροι οἱ δίσκοι φέρουσι κυκλικὰς ὀπὰς ἀπεχούσας ἴσον ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τοῦ κέντρου καὶ δὴ οὕτως ὥστε ἐφαρμόζονται μὲν αἱ τοῦ ἀνωτέρου δίσκου ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν τοῦ κατωτέρου, ἀλλὰ τὰ τοιχώματα αὐτῶν ἔχουσιν ἀντίθετον φοράν. Τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος διερχόμενον διὰ τῶν ὀπῶν τοῦ κατωτέρου δίσκου διέρχεται μὲν καὶ διὰ τῶν τοῦ ἀνωτέρου ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἀντιθέτου φοράς τῶν τοιχωμάτων πλήττει ταῦτα καὶ διδὲι οὕτως εἰς τὸν δίσκον τοῦτον περιστροφικὴν κίνησιν, ἥτις εἶναι τοσοῦτον ταχύτερα, ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ πίεσις τοῦ ῥεύματος. Διὰ τῆς κινήσεως ταύτης ἀνοίγονται καὶ κλείονται αἱ ὀπαι τοῦ κατωτέρου δίσκου διαδοχικῶς καὶ παράγονται διαδοχικὰ στρώματα πυκνότερου καὶ ἀραιότερου ἀέρος ἥτοι ἡχητικὰ κύματα. Ἐὰν π. χ. οἱ δίσκοι ἔχου-

σιν 8 ὀπὰς, ἐν μιᾷ στροφῇ τοῦ ἀνωτέρου δίσκου ἀποκρίθισται καὶ διακόπτεται ὀκτάκις, ὁ δὲ παραγόμενος ἡχος καθίσταται τὸσον ὀξύτερος, ὅσον ταχύτερα εἶναι ἡ περιστροφικὴ κίνησις τοῦ ἀνωτέρου δίσκου τ. ἔ. ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ὁρισμένῳ χρόνῳ παραγόμενων παλμῶν τοῦ ἀέρος. Ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος καταμετρεῖται διὰ συσκευῆς συνδεδεμένης μετὰ τοῦ ἄξονος τοῦ ἀνωτέρου δίσκου. Πρακτικῇ χρῆσις τῆς Σ. γίνεται εἰς τοὺς θάρους ὅταν ἡ διπλῆ καλύπτῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ φῶς, διότι ὁ δι' ἀτμοῦ ὑπὸ μεγάλην πίεσιν παραγόμενος ἡχος αὐτῆς ἀκούεται ἐξ ἀποστάσεως ἀνωτέρα τῶν ἐξ μιλίων ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων. [Σπ.]

Σειρήνες καλοῦνται ἐν τῇ ἑλλήν. μυθολογίᾳ δαιμόνια ὄντα, συγγενῇ πιθανῶς τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς τὰς Ἀρπυίας. Ἐρινύας, Κῆρας κλ., ἐμφανιζόμενα δὲ κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ λαοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἵνα ἐπηρεάσωσιν ἢ φονεύσωσι τοὺς κατὰ τὴν ὥραν αὐτὴν κοιμωμένους. Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ γίνεται μνεία δύο Σ., αἵτινες ἐπὶ νήσου τινὸς κατὰ τὴν Δυσιν καθήμεναι προσελκύουσιν ἄδουσαι τοὺς ναύτας καὶ φονεύουσιν· ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς διαφεύγει αὐτάς. βύτας τὰ ὦτα τῶν ἐταίρων, αὐτὸς δὲ δεθείς πρὸς τὸν ἴσθμὸν τῆς νῆδος. Ἐν τῇ περὶ Ἀργοναυτῶν καὶ ἐν ἄλλαις μύθοις παρουσιάζονται 3 φέρουσαι διάφορα ὀνόματα καὶ τοποθετούμεναι εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἰταλίας. Παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις μυθολογεῖται ὅτι αἱ Σ., βαρέως φέρουσαι τὴν διαζυγίαν τοῦ Ὀδυσσεὺς (ἢ τῶν Ἀργοναυτῶν) ἐρριβήσαν εἰς τὸ πέλαιος καὶ μετεβλήθησαν εἰς ὑάλους βράχους. Πατήρ τῶν λέγεται συνήθως ὁ Ἀχελῷος, μήτηρ δὲ μία τῶν Μουσῶν πρὸς δὲ ἐλέγετο ὅτι ἔδρεπον ἄνθη μετὰ τῆς Περσεφίδης ὅτε αὐτὴ ἤρπασθη ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος, καὶ ὅτι συναγωνιζόμεναι μετὰ τῶν Μουσῶν ἐν τῇ ᾧδῃ ἐνίκηθησαν καὶ ἐστερηθησαν τῶν πτερυγῶν τῶν. Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ὡς καὶ ἐν τισιν νεωτέροις ἔργοις τῆς τέχνης παρίστανται ἀπτεροί, ἐνῷ παρὰ μεταγενεστέροις ποιηταῖς καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις ἀπεικονίσμασι φέρουσι πτέρυγας· προσλαμβάνουσι δὲ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ τέλος παρίστανονται ὡς γυναῖκες μετὰ πτερυγῶν καὶ ἀνύχων πτηνῶν. Ἐπὶ τῶν ἐπιτυμβίων μνημείων εἶναι σύμβολα τοῦ θανάτου. Πρβ. κυρίως Schrader (Berol. 1868) καὶ Bolte, De Documentis ad Odysseam pertinentibus (Berol. 1882). [Δ.Μ.]

Σειρήνες. Τάξις θαλασσοβίων μαστοφόρων ζώων, ἔχουσα χαρακτηριστικὰ τὸν εὐκρινῆ τράχηλον, τοὺς μυκτῆρας ἐπὶ τοῦ ἄκρου ῥύγχους, τὰ διὰ σμηρίγγων κεκαλυμμένα παχέα χεῖλη, τὸ ἐκ διαφόρων εἰδῶν

ἀποτελούμενον σύστημα τῶν δδόντων κλ. Ζῶσιν ἀπὸ τῶν φυτῶν τῆς θαλάσσης. [Φ.Ι.]

Σείριος. Ἀστὴρ α' μεγέθους ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Μεγάλου κυνός. Εἶναι ὁ λαμπρότατος ὅλου τοῦ οὐρανοῦ, ἀνήκων εἰς τοὺς διπλοὺς ἀστέρας, οὗ ὁ χρόνος τῆς περιόδου εἶναι 49 ἔτη. Τὸ χροῖμα αὐτοῦ εἶναι λευκότερον καὶ ἀφίσταται ἀπὸ τῆς Γῆς πλέον ἢ ἡμῖς ἑκατομύριον ἀκτῶν τῆς περὶ τὸν ἥλιον τροχίας αὐτῆς, τὸ δὲ φῶς του χρειάζεται 8 ἔτη ἵνα φθάσῃ εἰς ἡμᾶς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις ἐκαλεῖτο Σῶθις καὶ ἐχρησίμευεν εἰς τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἡμερολογίου τῶν. Πρὸς κυρίως Ἀπλανεῖς ἀστέρες καὶ διπλοὺς ἀστέρας. [Κ.Δ.]

Σεισάγθεια. Βλ. Σέλων.

Σεισμοὶ καλοῦνται κραδασμοὶ τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἔχοντες τὴν αἰτίαν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Κατὰ τὰς διαφορὰς ταύτας αἰτίας διακρίνονται εἰς Σ. κατὰ χρημνίσσεως, προκαλουμένους ὀφθαλμῶν καὶ τῆς κατακρημνίσσεως ὑπογείων κοιλωμάτων συνεπείᾳ τῆς διαβρωτικῆς ἐνεργείας τῶν ὑδάτων, σπανίως ὄντας καὶ ὅλως τοπικοὺς εἰς Σ. ἡραϊστειοὺς, προκαλουμένους ὑπὸ τῶν ὠθήσεων ἃς ἐνεργεῖσιν οἱ ἐκ τῶν πόρων τῶν ἡραϊστειῶν ἐκρηγνύμενοι ἀέρες καὶ περιοριζομένους εἰς τὰ περικύρια τῶν ἡραϊστειῶν καὶ εἰς τὰς κεντρικὰς, αἰτίνας εἶναι αἱ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ἐκδηλώσεις τῆς διηγενοῦς στοιβάσεως τῶν στρωμάτων τῆς γῆς εἰς ὄρη, προκαλοῦσας τάσεις καὶ ἐκ τούτων μετατοπίσεις, διαρρήξεις καὶ διασχίσεις. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι Σ. εἶναι οἱ ἐπὶ μακρὰς ἐκτάσεις διαδιδόμενοι καὶ οἱ καταστρεπτικώτατοι. Αἱ διασχίσεις καὶ διαρρήξεις ἐξ ὧν γινώσκονται καλοῦνται σεισμικαὶ γραμμαί. Ἡ κίνησις εἰς ἣν τίθεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διὰ τῶν Σ. εἶναι ἡ κυματώδης ἡ καθέτος (ὠστική). Ἡ δὲ διάδοσις τῶν Σ. δύναται νὰ γίνηται ἢ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐν μιᾷ δευτερίᾳ διευθύνει, ἢ κατὰ περιφέρειαν ὅτε τὰ συγχρόνως σειόμενα μέρη (ἐμόσειστα) κένονται ἐπὶ περιφερειῶν ἔχουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κατὰ φαινόμενον κέντρον ἐπερ καλεῖται ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θλιπθὲς ὑπὸ τὴν γῆν κέντρον «ἐπίκεντρον» καὶ δύναται νὰ εὐρεθῇ διὰ μέσου τῶν γραμμῶν τῶν συνδεουσῶν τὰ ἐμόσειστα μέρη. Ἡ διάρκεια τῶν Σ. εἶναι διαφοροειδής· τινὲς τῶν καταστρεπτικωτάτων διήρκεσαν ὀλίγα δευτερόλεπτα, ἄλλοι δὲ μῆνας καὶ ἔτη συνιστάμενοι ἐκ χιλιάδων κραδασμῶν (ὡς π. χ. ὁ ἐν Φωκίδι κατὰ τὰ ἔτη 1870-73 ἐκ 50 χιλ.). Οἱ πλείστοι συνοδεύονται ὑπὸ ὑπογείων κρότων, βροντῆς ἢ ἄλλων φθῶν ὡς συρομένης ἐπὶ λιθοστρώτων ἀμάξης ἢ πολλῶν τυμπάνων κλ., ἄλλοι δὲ ὑπὸ σχηματισμοῦ ῥωγμῶν

καὶ χασμάτων, ἐκρήξεως ἱλύας, ὕδατος ἢ ἀερίων, καθιζήσεων ἢ ἐρίζοντιων μετατοπίσεων τοῦ ἐδάφους κλ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τινὲς μεγάλοι Σ. ὑπῆρξαν διδακτικώτατοι πρὸ πάντων διὰ τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτῶν, κυρίως ὁ τῆς ἐν Περσίδι Ἰνδικῆς τῇ 9 Μαΐου (ν) 1877, καὶ ὁ τῆς ἐν παρτηρήθῃ ἐναργέστατα ἡ κυματοειδὲς κίνησις ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ, καὶ ὁ τῆς ἐν τῷ πορθμῷ Σούνδα Κρακατούας ἀπὸ τῆς 26-27 Δύγ. (ν) 1883, καὶ ὁ πλείστα ἄλλα φαινόμενα ἡδυνήθησαν νὰ μελετηθῶσιν. Ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς δὲν εἶναι ἐξ ἴσου εὐστατα· τοῦναντίον παρατηρήθη ὅτι συχνότατοι εἶναι ἐν χώραις αἰτίνας κατὰ σχετικῶς νέους γεωλογικοὺς χρόνους ἔπαθον διαταράξεις τῆς στοιβάσεως, καὶ κυρίως κατὰ μῆκος τῶν ἐσωτερικῶν κρασπέδων τῶν ὀρέων. Ἐν Εὐρώπῃ εὐστατοὶ εἶναι πρὸ πάντων αἱ 3 νότιοι χειρόνησοι, ἡ Οὐγγαρία καὶ τὰ περὶ τὸν μέσον Ῥήνον μέρη, ἐν Ἀσίᾳ τὰ Δ μέρη, τὰ περὶ τὸν Ἰνδὸν καὶ Γάγγην, ἡ πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδική, τὸ Μαλακκὸν ἀργιπέλαγος καὶ ἡ Ἰαπωνία· ἐνῷ δὲ ἐν Ἀφρικῇ καὶ Αὐστρολίᾳ εἶναι σπανιότατοι οἱ Σ., συχνότατοι εἶναι ἐπὶ τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἐπὶ μᾶλλον κατὰ τὴν Δ παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐπὶ τῆς Νοτίου οὐδέποτε δὲ συνέβη Σ. ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ῥωσίᾳ. Ἰδιαίτερος περὶ τῶν ἐλληνικῶν μερῶν ἀναφέρωμεν ὡς καταστρεπτικωτάτους σεισμούς τοῦ παρόντος αἰῶνος τοὺς ἐξῆς· τῆς Ζακύνθου 1820, τῆς Ὑδρας 1837, τῆς Ζακύνθου 1840, τῆς Μεσσηνίας 1846, τῶν Θηβῶν 1858, τῆς Κερνίου 1858, τοῦ Αἰγίου καὶ Γαλαξειδίου 1861, τῆς Κεφαλληνίας 1867, τῆς Φωκίδος 1871, τῆς Χίου 1881, τῆς Μεσσηνίας 1886, τῆς Ζακύνθου 1893, τῆς Λοκρίδος καὶ τῆς Κων/πόλεως 1894. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι σχεδὸν καὶ ἐκάστην συμβαίνεισιν πού τῆς γῆς Σ. Τοῦτο δὲ καὶ μόνον ἀρκεῖ πρὸς ἀπειδεῖν ὅτι αἱ περὶ Σ. προρρήσεις οἷας π. χ. ὁ Φάβδ ἀποπειράται νὰ σχηματίσῃ, δὲν ἔχουσι πρακτικὸν σκοπὸν, διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἐπὶ ὡς νομίζει αὐτός, οἱ Σ. συνδέονται μετὰ κυμάνσεων τοῦ βύστου ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς προκαλουμένων ὡς ἡ παλίρροια ὑπὸ συζυγιῶν τῆς σελήνης καὶ ἄλλων πλανητῶν, οὐδέποτε δύναται νὰ ἐρίσῃ τις τὸ μέρος ἐνθα θὰ συμβῇ ὁ ἀπειλὼν σεισμός. Τὸ φρονιμώτατον μέσον προφυλάξεως εἶναι ἡ οἰκοδομὴ στερεῶν καὶ σχετικῶς χαμηλῶν οἰκιῶν διὰ τετραγωνικῶν λίθων (κυρίως οἱ ἀκρογωνιαῖοι πρέπει νὰ εἶναι τετραγωνικοὶ καὶ ὀγκώδεις) καὶ μετὰ ἰσχυρῶν ἐξολοθεσιῶν καὶ στερεῶν τόξων τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων. [Ε.Β.]

Σεισμόμετρον ἡ Σεισμοσκόπιον ἡ Σεισμογράφος καλοῦνται διάφοροι συσκευαί

ἀς καταμέτρησιν τῆς δυνάμεως καὶ προσορισμὸν τῆς διευθύνσεως τῶν σεισμῶν. Ὁ Νεαπόλεως Σάλτανος ἐξεύρε τοιαύτην συνιστάμενην ἐξ ἐκκρεμαῶς ὅπερ διὰ τῆς ἀκρας ὡς ἐσφαιρίωνεν ἐν λεπτῇ ἀμμῷ ἢ καὶ διὰ ὑποστῆρος ἐπὶ χάρτου τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐκκλίνουσιν τοῦ σεισμοῦ. Ἐτερον τοῦ Caccioppo ἐξήλκυ τὴν διεύθυνσιν διὰ τῆς ἐκροῆς ταργύρου ἐξ ὁδοῦς πινακίου ἔχοντος ὁπλὸς ἐς τὰς 8 διευθύνσεις τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τοῦ τοῦτο τοῦ ἐκκρεμάντος ὑδραργύρου ὑπελογίστο καὶ ἡ δύναμις τοῦ κραδασμοῦ. Ἄλλοι ὅλιν Σ. βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς κινήσεως βά-ως εὐρισκομένου ἐν ἱερροπίᾳ, καὶ ἄλλοι καὶ ἡλεκτρομαγνητικῇ. Πρὸς καταμέτρη- τῆς διαρκείας χρησιμεύει συνδ. αὐτὸς δύο ὁρολογίων ἐξ ὧν τὸ μὲν κοινὴν παύεται κι- νῶμενον ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ σεισμοῦ, τὸ δ' ἕτερον, ἡλεκτρικὸν δυν. τίθεται εἰς κίνησιν διὰ τοῦ σεισμοῦ καὶ κινεῖται μόνον ἐξ ὅσον ἀρκεῖ αὐτὸς ἐπειδὴ παυμένου τούτου δια- τίπτεται καὶ τὸ ἡλεκτρικὸν ῥεύμα. [E.B.]

Σεισμοπυγίς (Motacilla). Γένος πτη- νῶν πρότυπον τῶν Σεισμοπυγιδῶν, αἵτινες οὖσι ταρσὶν βραδύναν, ὑψηλὸν καὶ πρόσθεν τὰ πλάτος κεγαλαγμένον, 9 δὲ κοιλία μετὰ πρῶτης τάξεως καὶ ἱσομήκης πρὸς τὰς δευτέρας. Αἱ Σ. διακρίνονται διὰ χρώ- μος ἔχοντες γωνιώδη ὀφθαλμὸν ῥάχιν, ὑπὸς ἐνθῆς, εὐθείας καὶ ἀποτόμως ληγούσης καὶ πρὸς τὴν διχαζομένην. Εἶδη κοινὰ ἐν Ἑλ- λαδὶ εἶναι Σ. ἡ λευκὴ (M. alba), κοινῶς ἐκτετατομένη ὡς κωλοσσεύσα, Σ. ἡ ξανθοκροῦς (M. sulphurea) καὶ Σ. ἡ μελανοκέφαλος (M. melanocephala). Διατρίβουσιν εἰς ὑγρὰ ῥη, παρὰ τὰς ἐχθὰς τῶν ποταμῶν καὶ ἁλίων καὶ τρέφονται ἀπὸ ἐντόμων. [Φ.Ι.]

Σεῦστάν. Χώρα τῆς Ἀσίας ἀνήκουσα πρὸς τὸ Δ μέρος εἰς τὴν περσικὴν ἐπαρχίαν ἑρζσάν, κατὰ δὲ τὸ Α εἰς τὸ Ἀφγανιστάν.

Σεῦστρον. Μουσικὸν ὄργανον τῶν ἀρχ. ἰνδοπύτων, συνιστάμενον ἐκ μεταλλινῶν ὀβῶν αἵτινες ἤχουν οσειόμεναι. Ἐχρησί- μωτο κυρίως κατὰ τὰς ὁρχήσεις πρὸς τιμὴν τῆς ἰσίδος ἧτις ἐθεωρεῖτο ὡς ἐφευρέτης τοῦ. [Σ.Τ.]

Σεῦχλέρ. Πρωτ. τῆς ὁμοιόμοιου ἐπαρ- ας ἐν τῷ σαντζακίῳ Νικομηδείας τῆς Μ. Ἀσίας. Κεῖται εἰς τὰς ὑψηλὰς τῶν προ- ὀβῶν τοῦ Κερκέν-δὰγ καὶ ἔχει 1500 κα- τ. [Μ.Χ.]

Σέκερις ἢ Σέκερης (Παναγιώτης). Εἷς τῶν λίαν διαπρεψάντων μελῶν τῆς Φιλι- ππῆς ἐταιρίας γενν. τῷ 1785 ἐν Τριπόλει τῆς ἐλπονηνῆτος ἐκ πατρὸς ἐμπόρου. Διδα- σκόμενος τὰ γράμματα ἐν τῇ διμαζούσῃ τότε ἐκ τῆς Δημητσάνης παρέστη μετ' ἐλπί- νος μάρτυς τοῦ φόνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὑπὸ

τινος Τούρκου ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἐμπορικοῦ καταστήματος ἐν Τριπόλει, τοῦθ' ὅπερ ἐγέ- νετο αἴτιον τοῦ νὰ καταρύγῃ ὁ νεαρὸς Σ. εἰς Σπέτσας καὶ ἐκείθεν εἰς Κωνσταντι- νουπόλιν. Ἐκεῖ μετὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ γνώσεων συνέστησεν ἴδιον ἐμπορικὸν οἶκον λίαν ἀκμάζοντα, ἐπεκτεί- νας μετ' οὐ πολὺ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ εἰς Ὀδησσὸν καὶ Μόσχαν μετὰ τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν αὐτοῦ Γεωργίου καὶ Ἀθανασίου. Μνηθεὶς δὲ μετὰ τῶν ἀδελφῶν τὰ τῆς Ἑται- ρίας τῶν φιλικῶν τῷ 1817 ἐν Κωνσταντι- νουπόλει ὁ Σ. γενναῖοδῶρως πάντοτε καὶ πολυειδῶς ἤλθεν ὡς ἐπίκουρος αὐτῆς. Μόλις ἐκτραγείσης τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως γενό- μενος ὑπάτος παρὰ τοῖς Τούρκοις κατέφυ- γεν εἰς Ὀδησσὸν θέν δὲν ἐπαύσατο παρέ- γων τὴν αὐτὴν χρηματικὴν συνδρομὴν εἰς τὴν ἀντὶστασιν. Κατελθὼν δὲ τῷ 1830 εἰς Ἑλλάδα ὁ Σ. ἤδη ἄνευ περιουσίας ἔχρησε τὸ ὑπέλοι- πον χρόνον τοῦ βίου του κυρίως ἐν Ναυ- πλίῳ ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1846 σκεδὲν πέν- νης ἀλλ' ὑπὸ πάντων θρηνηθεὶς διὰ τὴν οὐλοπατριαν του. Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μία τῶν ἐδῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ ὀνόμα- τος του. [Α.Ν.Γ.]

Σέκκης (Angelo Secchi). Ἰταλὸς ἀστρονόμος, γενν. τῷ 1818 ἐν Ῥηγίῳ τῆς Αἰμιλίας. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱη- σουϊτῶν, σπουδάζας δ' ἐν διαφόροις κολλε- γίοις τῆς Ῥώμης, Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς ἔλαβε τὴν ἑσπ. τῆς φυσικῆς ἐν τῷ λεγ. Ῥωμαϊκῷ κολλεγίῳ τῆς Ῥώμης. ἦν ἡναγ- κάσθη μὲν νὰ καταλίπῃ, ὅτε τῷ 1848 ἐξε- διώχθησαν οἱ Ἱησουῖται τῆς Ῥώμης καὶ ἐξ- ἔτελλε τότε μακρὰς περιδείας, ἔλαβε δὲ πάλιν ταύτην μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ πάπα. Ἰδρύσας δὲ ἴδιον ἀστεροσκοπεῖον ἀπέ- κτησε μεγάλην εὐχὴν διὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ τὰς μελέτας του ἀστρονόμου πρὸ πάντων εἰς τὴν ασματοσκοπίαν τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἄλλων ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ εἰς ἄλλα ζη- τήματα τῆς ἀστρονομίας. Τὸ κύριον ἔργον του εἶναι Le soleil (Παρίσι 1870). ἔ- τισα δὲ ἐπίσης σπουδαῖα L'unita dello forze fisiche (Μιλάνον, β' ἐκδ. 1874) καὶ Le stelle (1878). Ἀπέθανε δὲ 1878 ἐν Ῥώμῃ. [E.B.]

Σέκλεζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰτάμου τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας μετὰ 485 κατ., ὡρ. 1 1/2 Β τῆς Ζογλώπης.

Σεκλίστα. Χωρ. τοῦ δήμου Τετραφυ- λίας (* Ἀρτης), ἔχον 323 κατ. [Μ.Σ.]

Σέκλοι (ούγγρ. Székelyek) καλεῖται λαὸς τῆς Α Τρανσυλθανίας, συγγενὴς μὲν πρὸς τοὺς Μαγυάρους, διατηρῶν δὲ οὐχ ἥτ- τον ἰδιόζοντα χαρακτῆρα. Κατὰ τὰς με-σαιωνικὰς παραδόσεις εἶναι ἀπόγονοι τῶν Οὐγγῶν [Μ.Σ.]

Σεκουόα. Βλ. Ουελλιγκτωναία, ἥς εἶναι συνώνυμον.

Σελᾶ. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Τριπόλης τῆς Τριφυλίας, εὐτίας ἦν πρότερον ἔδρα καίμενον κατὰ τὰς ΝΔ ὑπηρεσίας τοῦ ἔρους Σέγι καὶ πρὸς τὸ ΒΑ τοῦ 'Ραυτοπούλου ὡρ. 1. Κἀτ. 389. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Καρπενησιῶν, μετὰ 101 κατοίκων.

Σελαδονίτης ἡ «πρασινὴ γῆ». Ὀρυκτὸν χειροπληθές, πράσινον καὶ μαλακώτατον, ἔχον λιπώδη ἀσπὴν καὶ εἰδ. βάρος 2,9, συνιστάμενον δὲ ἐξ ἔξυπυριτίου, ἀργίλλου, μαγνητίας, καλίου καὶ ὕδατος. Χρησιμεύει ὡς πράσινον χρώμα καὶ εὐρήται κυρίως ἐν Βερώνῃ, Κύπρῳ καὶ Βοημίᾳ.

Σελάυα (Celaya). Πόλις ἐν τῇ μεξικανικῇ πολιτείᾳ Χουαναχουάτο πρὸς Δ τοῦ Κερέταρο. ἔχει 30 χιλ. κατ., ὧν πολλοὶ 'Ινδοί, ὡραίαν μητρόπολιν καὶ βιομηχανίαν ἐξοπτιῶν, μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ σάπωνος.

Σελάχι. Κοινὸν ὄνομα Βατίδος τῆς γνησίας.

Σελαχιώδη. Τάξις τῶν γνησιῶν ἰχθύων, ἔχοντα χόνδρινον σκελετόν, πτερύγια ζευγῶτα καὶ καλῶς ἀνεπτυγμένα, ἔδοντες πολυαριθμούς καὶ σκληρούς, στερούμενα δὲ νηκτικῆς κύστεως· τὰ βράγχια καίονται ἐντός ὃ βραγχιόθυλακίων, ἐλλείπουσι δὲ τὰ βραγχιόθυλακία. Τὸ δέρμα ἐνίοτε φέρει πολλὰ μικρὰ δατέϊνα τεμάχια, παρὰ τιτὶ μείζονα καὶ ἀκανθοειδῆ, σπανίως δ' εἶναι γυμνόν. Πολλὰ Σ. ἔχουσι φυτηῖδας, δι' ὧν ἐξακοντίζουσι τὸ ὕδωρ. Εἰς τὰ Σ. ἀνήκουσιν αἱ καρχαρίαί, αἱ νάρκαι καὶ αἱ βατίδες.

Σέλβυ (Selby). Πόλις τῆς 'Αγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ 'Υόρκης, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ 'Αουζ. ἔχει 6 022 κατ., ἐκκλησίαν ἐκ τῆς ἐποχῆς Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ, σιδηροφυρτίον καὶ ναυπηγίαν. [Μ.Σ.]

Σέλγη. Ἡ τὸ πάλαι σπουδαιότατη πόλις τῆς Πισιδίας, καίμενη ὑπεράνω τοῦ μέσου ἱερωμέδοντος ἐν θέσει ὄχυρᾳ καὶ δυσκόλως προσιτῇ, ἔπου νῦν τὸ Σιρίν, περιβαλλομένη δὲ ὑπὸ εὐρέρων ἄγρων καὶ βοσκῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἰδρύθη ὑπὸ Σπαρτιανῶν, εἶχε δὲ κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς 20 χιλ. μαχίμους ἄνδρας. [Α.Α.]

Σελέβας. Βλ. Κελέβας.

Σέλερνος. Μικρὸς ποταμὸς τῆς 'Αχαΐας πρὸς Δ τοῦ 'Ρίου πηγάζων ἀπὸ τῶν Β ὑπηρεσιῶν τοῦ Παναχαΐκου καὶ μετὰ βραχὺν καὶ ἐρμητικὸν ῥοὴν γυνόμενος νῦν εἰς τὴν θαλάσσαν. Τὸ θέρος δὲν ἔχει ὕδωρ νῦν καλεῖται Βελιτόαδνικο π. [Γ.11δ.]

Σελεύκεια. Ὄνομα πόλεων τινῶν ἐν Μικρᾷ 'Ασίᾳ καὶ Συρίᾳ ἰδρυθεισῶν ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικάτορος, ἐξ ὧν νῦν διατηρεῖ

τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα Σ. ἡ τραχεῖα ἡ κατὰ τὸν Καλύκαδον ἐν τῇ τραχείᾳ Κιλικίᾳ, καλουμένη δὲ Τουρκιστὶ Σελεφκέ καὶ οὕτω ἔδρα διοικήσεως τοῦ Βιλαετίου 'Αδᾶνων, μετὰ 7 χιλ. κατ., ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Καλύκαδου (Σελέφ) ἐν ᾧ ἐπνίγη ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Β' ὁ Βαρβαρὸς τῷ 1190 μ. Χ. ἐν αὐτῇ σώζονται μεγάλα πρεπῆ ἐρείπια κυρίως νεκροπόλεων. Ἄλλαι ἐμῶνυμοι πόλεις εἶναι ἡ Σ. ἐπὶ τοῦ Τίγριος, πρώτη πρωτεύουσα τῶν Σελευκιδῶν καὶ εἴτα τῶν Πάρθων βασιλέων ἐν λίαν ἐπικαίρῳ θέσει ἐκτισμένη, ὄχυρά καὶ πολυάνθρωπος καταστραφεῖσα ἐπὶ Τραϊανῷ καὶ εἴτα ἐπὶ Λευκίῳ Οὐέρῳ τῷ 162 μ. Χ., πρὸς δὲ ἡ Σ. Πιερία ἐν Συρίᾳ παρὰ τὸν Ὀρόντην, ἡ Σ. πρὸς Βήλῳ ἡ Σελευκίδηλος κλ. [Α.Α.]

Σελευκίδαι. Ὄνομα δυναστείας Μακεδονικῆς ἥτις ἐβασίλευσεν ἐν Συρίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ Μέσῃ 'Ασίᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου 'Αλεξάνδρου. Ὁ Σέλευκος Α' (βλ. λ.) ὑπῆρξεν ἰδρυτῆς ταύτης διαρκείας μέχρι τοῦ ἔτους 64 π. Χ. ἀφ' ἧς καὶ ὠνομάσθη ἡ κατὰ Σελευκίδας χρονολογία ἀρχομένη ἀπὸ 1 Ὀκτωβρ. 312 π. Χ. ὅτε ὁ ἀνωτέρω Σέλευκος ἐπανεκτίχθη τὴν Βαβυλῶνα. [I.K.II]

Σέλευκος. Ὄνομα πολλῶν βασιλέων τῆς Συρίας. 1) Σ ὁ Α' ὁ καλούμενος Νικάτωρ, υἱὸς τοῦ 'Αντιόχου καὶ τῆς Λαοδίκης, ἐγεννήθη περὶ τὸ 354 π. Χ. Κατ' ἀρχὰς διεκρίθη ἐν 'Ινδοῖς ὧν ἐκ τῶν ἀρίστων ραλαγγαρχῶν τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου. μεθ' οὗ τὸν θάνατον ἔλαβε παρὰ τοῦ Περδίκκα τὴν ἱππαρχίαν τῶν ἐταίρων. Μετίσχε δὲ ὕστερον τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ 'Αντιγόνου κατὰ τοῦ Περδίκκα, μεθ' ὃ κατὰ τὴν δευτέραν διανομὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῷ 321 ἔλαβε τὴν Βαβυλῶνα καὶ ἤρξατο στερεῶν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ· ὕστερον δὲ προσεχώρησεν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Πολυπέρχοντος καὶ Εὐμένους πόλεμον, ἐξεδιώχθη τῷ 315 τῆς ἐπαρχίας του καὶ προσεγράφη ὑπὸ τοῦ 'Αντιγόνου ἐπιχειροῦντος τότε νὰ ὑποτάξῃ ὅτ' ἐαυτὸν ἅπαν τὸ κράτος τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάνδρου καὶ κατέφυγεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, μεθ' οὗ ἐθῆκε τὰς βάσεις συμμαχίας κατὰ τοῦ 'Αντιόχου. Μετὰ τὴν νίκην τῆς Γάζης τῷ 312 ἐπανῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα ἐνθα ἐγένετο θεατὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Εἴτα ὁ Σ. προχωρήσας μέχρι τοῦ Γάγγου ἐπέξέτεινε τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ πρὸς Δ μέχρι τοῦ 'Ινδοῦ διὰ τῆς προσηύκτης νέων ἐπαρχιῶν καὶ ἔλαβε τῷ 307 ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ 'Αντιγόνου τὸν βασιλικὸν τίτλον. Μετὰ τινος ἐναλλαγῆς τύχης, ἐνίκησε τῷ 301 ἐν 'Ιψῳ συμμαχῶν μετὰ τοῦ Πτολεμαίου, Κασσάνδρου καὶ Λυσιμάχου τὸν 84ετῇ 'Αντιγόνου φονευ-

έντα ἐκεῖ, λαβὼν ὕστερον μέρος τῶν ἐν Μι-
 ρῇ Ἀσίᾳ ἐπαρχιῶν ἐκείνου· μετ' ὀλίγον
 μὲν συνεμάχησε μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀντιγό-
 νου Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, οὗ τὴν θυ-
 αττέρα Στρατονίκην ἔλαβεν εἰς γάμον, κατὰ
 τοῦ Πτολεμαίου καὶ Λυσιμάχου· ἡ γυνή
 αὐτῆ μετὰ τοῦ Δημητρίου δὲν διήρκεσεν
 πολὺ, τοῦ Σ. συλλαβέντος τὴν τελευ-
 αίον τῇ 285 καὶ κατακρατήσαντος αὐτὴν
 πρὸς τὴν ἐξουσίαν του μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ
 Δημητρίου τῇ 283. Νικήσας δὲ ὕστερον
 τὸν Λυσίμαχον ἐν Κύρου πεδίῳ τῆς Φρυ-
 γίας τῇ 281 καὶ ἀνομασθεὶς ἐκ τούτου Νι-
 κιάτῃ, προσέθηκεν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ καὶ
 τὸ λοιπὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὴν Μακεδο-
 νίαν, τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἑλλάδα· ἐπεζητήρη-
 σεν ἵνα συγκεντρώσῃ τὸ κράτος αὐτοῦ διὰ
 τῆς ἰδρύσεως 72 σατραπειῶν καὶ εἰσαγω-
 γῆς ἰδίου διοικητικοῦ συστήματος καὶ Ἑλ-
 ληνικοῦ πολιτισμοῦ, κτίσας καὶ πολλὰς νέας
 πόλεις, ἀλλ' ἀπέθανεν τῇ 281 ἐξολοφονηθεὶς
 ὑπὸ τοῦ προστατευομένου αὐτοῦ Πτολεμαίου
 τοῦ Κεραννοῦ. — 2) Σ. Β' ὁ Καλλίνικος.
 Ἀπὸ τοῦ 247-225 βασιλεύσας, ἐπολέμησε
 πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Γ' ὅστις ἀφῆρσεν
 ἀπὸ τοῦ κράτους τῆς Συρίας πολλὰς ἐπαρ-
 χίας ἀποκομίσας καὶ πολυάριθμα λάφυρα τῇ
 239. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σ. προσέτι, ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀντίοχος ὁ Ἰεραεὶς ἀνεγί-
 νησεν ἑαυτὸν βασιλεὺς ἐν Μιρῇ Ἀσίᾳ, ὁ
 Εὐμένης ἐν Περγᾷ τῇ 242 καὶ ὁ Θεόδω-
 ρος ἐν Χακτριανῇ τῇ 241. Ἰδρυσαν νέα
 κράτη ἀνεξάρτητα τοῦ βασιλείου τῆς Συ-
 ρίας ὅπερ ἐκτελεσθῆναι πρὸς ταῦτα τῇ 238
 π. Χ. ἐπαισθητῶς ὑπὸ τοῦ Ἀρσάκου Ἰδρυ-
 τοῦ τοῦ Παρθικοῦ βασιλείου, ὅστις νικηφό-
 ρως πολλὰς ἐπέβηκε κατὰ τοῦ Σ. φονεύ-
 θεντος εἴτα ἐν πολέμῳ μετὰ τοῦ Ἀττάλου
 τῇ 225. — 3) Σ. Γ' ὁ Κεραννὸς υἱὸς τοῦ
 προηγουμένου, βασιλεύσας 225-222, οὐδὲν
 ἐπραξεν ἄξιον λόγου καὶ ἐξολοφονήθη ὅτε
 ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Ἀττάλου βασιλέως τοῦ
 Περγάμου. — 4) Σ. Δ' ὁ Φίλοπατρος υἱὸς
 Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου ἄρξας ἀπὸ τοῦ
 186 τῇ ἐξαρτήσας τῆς Ῥώμης, κατέπεισε
 τοὺς Ἰουδαίους, πρὸςπαθῆναι κατὰ τὴν
 ὑπερασπίσιν τὸν Φαρνάκην βασιλεὺς τοῦ
 Πόντου πολεμοῦντα πρὸς Εὐμένην βασιλεῖα
 τοῦ Περγάμου καὶ ἀπέθανεν τῇ 174 θλη-
 τηριασθεὶς ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου αὐτοῦ Ἡλιο-
 δώρου σφετερισθέντος τὸν θρόνον. — 5) Σ.
 ὁ Β' υἱὸς Δημητρίου Β' τοῦ Νικητοροῦ καὶ
 τῆς Κλεοπάτρας ἤρξεν μόνον 2 ἔτη ἀπὸ τοῦ
 125 καὶ ἐξολοφονήθη κατὰ διαταγὴν τῆς
 Ἰδίας μητρὸς εὐνοούσης τὸν νεώτερον αὐτοῦ
 ἀδελφὸν Ἀντίοχον τὸν Γρυπέν. — 6) Σ. ὁ
 Ε' ὁ Ἐπιφανής, υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ Γρυπτοῦ
 ἐβασίλευσε κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ 93 π. Χ.
 ἐπὶ μέρους τῆς Συρίας ἔχων πρωτεύουσιν
 τὴν Ἀντιόχειαν· πολεμήσας δὲ εἴτα κατὰ

τοῦ ἐκ πατρὸς θεοῦ αὐτοῦ Ἀντιόχου τοῦ
 Κυζικηνοῦ βασιλέως τοῦ λοιποῦ μέρους τοῦ
 κράτους μετὰ τῆς Δαμασκού ὡς πρωτεύου-
 σης ἐνίκησεν αὐτὸν καὶ ἀφῆρσεν τὰς κτήσεις
 του. Μετ' ὀλίγον ὁμοῦς εὗρε νέον μνηστῆρα
 τοῦ θρόνου ἐν τῷ προσώπῳ Ἀντιόχου τοῦ
 Εὐσεβοῦς υἱοῦ τοῦ Κυζικηνοῦ ἀναγκάσαντος
 τὸν Σ. νὰ ὑποχωρήσῃ ὅστις καὶ ἐφρονεῖτο
 ἡττηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τῇ 93 π. Χ. παρὰ τὴν
 Μίφου Ἑστίαν ἐν Κιλικίᾳ. [ΙΚ.Π.]

Σελήνη. Ὁ δορυφόρος τῆς γῆς κατὰ
 τὴν περιφορὰν τῆς περὶ τὸν ἥλιον, περιστρε-
 φόμενος περὶ τὴν γῆν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἐν
 ἑλλείψει ἢ τὸ ἐπίπεδον σχηματίζει μετὰ
 τοῦ τῆς τροχίας τῆς γῆς γωνίαν 5° 9'. Κατὰ
 τὸ φαινόμενον προχωρεῖ καθ' ἡμέραν 13°
 10' 6" πρὸς Δ, διὸ καὶ ἀνατέλλει καὶ δύει
 καθ' ἑκάστην βραδυτέρον. Ἡ μέση ἀπόστα-
 σις τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς 385 080
 χμ., ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ ἐκκεντρικότης τῆς τρο-
 χίας του εἶναι 0.0556, δύναται νὰ πλη-
 σίασθαι πρὸς τὴν γῆν μέχρι 356 650 καὶ νὰ
 ἀπομακρυνθῇ αὐτῆς μέχρι 47 110 χμ. Ἀπὸ
 τῆς θέσεως τῆς Σ. πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸν
 ἥλιον ἐξαρτῶνται αἱ φάσεις αὐτῆς. Ἡ Σ.
 εἶναι σκοτεινὴν σῶμα φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ
 ἡλίου κατὰ τὸ πρὸς τοῖτον ἐστραμμένον μέ-
 ρος· ὅταν ἡ Σ. δι' ἡμᾶς ἵσταται κατὰ τὴν
 πρὸς τὸν ἥλιον διεύθυνσιν τότε στρέφει πρὸς
 ἡμᾶς τὸ σκοτεινὸν μέρος, ὑπάρχει δὴ ἡ
 νουμηνία καὶ εὐρίσκεται ἡ Σ. ὑπὲρ τὸν ὀρί-
 ζοντα μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν· ὅταν δὲ μακρυν-
 θῇ ἀπὸ τοῦ ἡλίου 90°, ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς
 ὡς δίσκος κατὰ τὸ ἥμισυ φωτιζόμενος (α' τέ-
 τартон), ἀνατέλλει· δὲ τότε περὶ τὴν μεσημ-
 ῆριαν καὶ δύει κατὰ τὸ μεσονύκτιον· ὅταν
 πάλιν εὐρίσκηται κατὰ τὴν ἀντίθετον πρὸς
 τὸν ἥλιον διεύθυνσιν, στρέφει πρὸς ἡμᾶς
 ὅλον τὸ φωτιζόμενον μέρος του (πανσέλη-
 νος) καὶ μένει καθ' ὅλην τὴν νύκτα ὑπὲρ
 τὸν ὀρίζοντα· ὅταν τέλος πλησίασθαι πάλιν
 πρὸς τὸν ἥλιον μέχρις 90°, βλέπομεν αὐτὴν
 πάλιν φωτιζομένην κατὰ τὸ ἥμισυ (τελευ-
 ταιὸν τέταρτον), ἀνατέλλει· δὲ τότε περὶ τὸ
 μεσονύκτιον καὶ δύει κατὰ μεσημβρίαν. Ἀπὸ
 τῆς νουμηνίας μέχρι τῆς πανσέληνου λέ-
 γομεν περὶ αὐξάνσεως, ἔκτοτε δὲ μέχρι νου-
 μηνίας περὶ σφινούσης Σ. Διέρχεται δὲ ἡ Σ.
 τὰς φάσεις ταύτας ἐν συνοδικῷ λεγόμενῳ
 μηνί (περ. 29 1/2 ἡμερῶν). Πρὸ τῆς νουμη-
 νίας καὶ μετ' αὐτὴν, ὅτε τὸ φωτιζόμενον
 μέρος τῆς Σ. φαίνεται ὡς λεπτὴν δρέπα-
 νον, δύναμεθα νὰ διακρίνωμεν ἐν καθαρῇ
 ἀτμοσφαίρᾳ καὶ τὸ σκοτεινὸν ὑπόλοιπον
 σῶμα αὐτῆς φωτιζόμενον ἀμυδρότατα ὑπὸ
 τοῦ ἀντακλωμένου ἀπὸ τῆς γῆς ἡλιακοῦ
 φωτός. Ὅταν ἡ γῆ εὐρίσκηται ἐν εὐθείᾳ
 γραμμῇ μετὰ τὸν ἥλιον καὶ σελήνην (καὶ τοῦτο
 μόνον κατὰ τὴν πανσέληνον δύναται νὰ

συμβῆ) ἐπέρχεται ἐκλειψίς τῆς Σ., όταν δὲ τοῦναντίον ἡ Σ. εὐρίσκηται ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς (μόνον ἐπὶ νοσηνίας) τότε ἔχομεν ἐκλειψιν τοῦ ἡλίου.

Ἡ διάμετρος τῆς Σ. εἶναι 3480 χμ., ἔστιν ὁ ὅγκος τῆς $\frac{1}{10}$ τοῦ τῆς γῆς· ἐμφανίζεται δὲ ἡμῖν ἐν μέσῃ ἀποστάσει ὡς ὀγκὸς διαμέτρου 31' 8". Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἑαυτὴν στροφὴ τῆς Σ. εἶναι ἀκριβῶς ἴση πρὸς τὴν στροφὴν τῆς περὶ τὴν γῆν, βλέπομεν πάντοτε τὸ ἴδιον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς, ἀλλὰ δλίγον περισσότερον τοῦ ἡμισφαιρίου αὐτῆς ($\frac{1}{7}$) καθ' ὅσον στρέφεται μὲν ἰσοταχῶς περὶ τὸν ἀξονά της ἀλλὰ κινεῖται μετ' ἀνίσου ταχύτητος ἐν τῇ ἑλλειψοειδεῖ περὶ τὴν γῆν τροχίᾳ τῆς καὶ πρὸς τοῦτοις ὁ σημερινὸς τῆς σχηματίζει μετὰ τῆς τροχίᾳ ταύτης γωνίαν 60° 21'. Ἀτμόσφαιραν ὡς ἡ γῆ δὲν ἔχει ἡ Σ., ἴσως δὲ τοιαύτην μέχρι τοῦ $\frac{2}{300}$ τῆς γῆνης. Ἐνεκα τῆς σχετικῶς μικρᾶς ἀποστάσεως τῆς Σ. ἀπὸ τῆς γῆς γινώσκουμεν τὴν ἐπιφανείαν αὐτῆς πολὺ καλλίον παντὸς ἄλλου οὐρανίου σώματος. Ἦδη διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ διακρίνονται πολλαὶ μεγάλαι καὶ μικραὶ φαιαὶ κηλίδες αἵτινες καλοῦνται ἐκ συνθήκης ὠκεανοὶ (oceanus), θάλασσαί (mare), λίμναι (lacus) καὶ ἔλη (palus), ἀν καὶ ἔνεκα τῆς ἑλλειψώσεως πυκνῆς πως ἀτμοσφαίρας ἀποκλείεται ἡ ὑπαρξίς ἐκτεταμένων ὕδατων ἐπὶ τῆς Σ. Διὰ δὲ πολυγρονίου τηλεσκοπικῆς παρατηρήσεως καὶ ἀντιγραφῆς κατεσκευάσθησαν ἀκριβέστατοι χάρται τῆς Σ., ὧν ἡ καλλίστη εἶναι ἡ τοῦ J. Schmidt τοῦ διατελέσαντος πολλὰ ἔτη διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθῆναις ἀστεροσκοπείου, ἐκδοθεῖσα τῷ 1878 ὑπὸ τῆς Γερμαν. κυβερνήσεως ἄλλοι δὲ χάρται ἐλήθησαν δι' ἀμέσου φωτογραφίας. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς Σ. παρατηρούμενα ἀπειρα δακτυλοειδῆ ὄρη μεγίστων διαστάσεων, περικλείοντα πολλὰκις κρατηροειδῆ κώνον, εἶτα δὲ καὶ στενὰ ῥήγματα μήκους 300 μέχρι 500 χμ. καὶ φωτίζονται γραμμὰ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκπορευόμεναι ἀκτινοειδῶς ἐκ τῶν δακτυλοειδῶν ὀρέων καὶ ὅλως ἀνεξήγητοι πρὸ πάντων ὅμως ἀπειράριθμα εἶναι τὰ κρατηροειδῆ ὄρη. Πρὸς διάκρισιν ἀπ' ἀλλήλων ἔδωκαν οἱ ἀστρονόμοι εἰς τὰ ὄρη ὀνόματα διασήμεων ἀνδρῶν ἢ καὶ ὀρέων ἐπὶ τῆς γῆς (πρὸ τὸν συννημένον πίνακα τῆς Σ., ὅπου οἱ πρὸς δεξιὰν τῶν ὀνομάτων ἀριθμοὶ σημαίνουν τὰ ὕψη εἰς μέτρα). Τὸ ζήτημα ἀν συμβαίνειν ἐπὶ τῆς Σ. ἀκόμη μεταβολαί, δὲν ἐλύθη μέχρι τοῦδε. Τοῦναντίον δὲ ἐπηρεάζει ἡ μάζα τῆς Σ. σπουδαίως τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ῥευστὰ διὰ τῆς παλινροίας (βλ. λ.). πολὺ ἀμφίβολον ὅμως μένει τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἐπιδρᾷ ἐκείνη ἐπὶ τοῦ ῥευστοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς (βλ. Σεισμοὶ ἐν τέλει), ἐνῶ ἀπεδείχθη ἐπιδρασίς τις τῆς Σ. ἐπὶ τὴν

ἀτμόσφαιραν, ἀλλ' ἀσήμεντος καὶ μὴ δυναμένη νὰ προκαλῇ σπουδαίαν μεταβολὴν π. χ. τοῦ καιροῦ. [P.B.]

— Ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ ἡ Σ. (καλομένη καὶ Μήνη ἢ Φοίβη) ἐπρσωποποιεῖτο ὡς ὥρα (α θεά, ὀγούμενη ἐφ' ἀμάξης ἢ καὶ ἐπὶ βίβος, ἵππου ἢ ἡμίονου, σέρουσα ἐν τῇ χειρὶ δᾶδα καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέμμα ἀκτίνων ἢ κέρατα βοός, ἄτινα οὐ σπανίως ἐν ἔργοις τῆς τέχνης παριστάνονται καὶ ὀπισθεν τῶν ὠμων τῆς θεᾶς. Ὡς ὁ ἀδελφὸς τῆς "Ἡλίου ἀνατέλλει ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ δύεται εἰς αὐτὸν ἢ κρύπτεται ἐν σπηλαίῳ. Εἶναι ἡ ἑορταία τῆς ἑορσού καὶ ἡ θεὰ τῶν τοκετῶν, ἔχει δὲ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν αὔξησιν καὶ εὐημερίαν τῆς φυτείας ὡς καὶ τὴν ὕψιν καὶ τὰς ἀσθενείας τῶν ζώων καὶ ἀνθρώπων, τέλος δὲ εἶναι καὶ θεὰ τοῦ ἐρωτος καὶ τῆς ἐν σιωπηλαῖς νυξὶν ἐκτελουμένης ἐρωτικῆς μαγείας (ὡς ἡ συγγενὴς αὐτῇ Ἑκάτη). Κατὰ τοὺς πλεῖστους μύθους ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ὑπερίωνος καὶ τῆς Θείας (ἢ Εὐρυπράεσσης) καὶ ἀδελφὴ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Ἥους (κατ' ἄλλους δὲ γονεῖς εἶχε τὸν Ἡλίον καὶ τὴν Παλλᾶδα), ὡς σύζυγος δὲ αὐτῆς θεωρεῖται ὁ Ἡλίας, ἡ δὲ Ζεύς, ἢ ὁ Ἐνδυμίων. Πρβ. κυρίως Roscher, Selene (Λεξίκ. 1890-95, ὅπου καὶ αἱ σημεριναὶ παρ' Ἑλλήσι δεισιδαιμονίαι περὶ τοῦ φεγγαριοῦ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου).

Σεληνιακαὶ νόσοι (maladies lunatiques) εἶναι αἱ ἐπιληπτικαί. Καλοῦνται δ' οὕτως ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων αἱ ἐπιληψίαι αἵτινες ἐνομιζόντο σχεῖν ἔχουσιν στενὴν ἢ καὶ ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης φάσεως τῆς σελήνης. [P.B.]

Σεληνιακός. Ἰσὸν πρὸς ἐπιληπτικὸς.

Σεληνιαλδίνη (C¹² H¹¹ Az Se), ἔνωσις προκύπτουσα ἐκ τῆς δράσεως ὕδρου σεληνιακοῦ ὀξέος ἐπὶ ἀλδεϋδρικής ἀμμονίας· κρυσταλλική, κακὸν γευστος, μικρὴν ὀξυσα, συνήθως μὲν ἄχρους, ὑποκίτρινος δὲ μετὰ τὴν δράσιν τοῦ ἀέρος. [P.B.]

Σεληνιασμός. Βλ. Ἐπιληψία.

Σεληνικά ἄλατα (séléniates), γινική ὀνομασία τοῦ ἐκ τῆς ἐνώσεως σεληνιακοῦ ὀξέος μετὰ βάσεων προσερχομένων ἁλάτων. [P.B.]

Σεληνικὸν ὀξύ, (Se O³), ἔνωσις σεληνίου μετὰ ὀξυγόνου συντελουμένη κατὰ τὴν ὀξειδωσιν τοῦ σεληνίου ὑπὸ τῆς ἀζωτικής ποτάσεως· ῥευστὸν ἄχρουν, συστάσεως ἐλαϊώδους, ὁμοίῳ καὶ τῷ θεικῷ ὀξεῖ τῷ ὅτι κατακρημνίζει τὸ ὀξειδίων βορικὸν ἐν ταῖς διαλύσεσιν αὐτοῦ, διαφόρου δὲ τῷ ὅτι βράζον μετὰ ὕδρῳχλωρικοῦ ὀξέος ἐκπέμπει χλώριν. [P.B.]

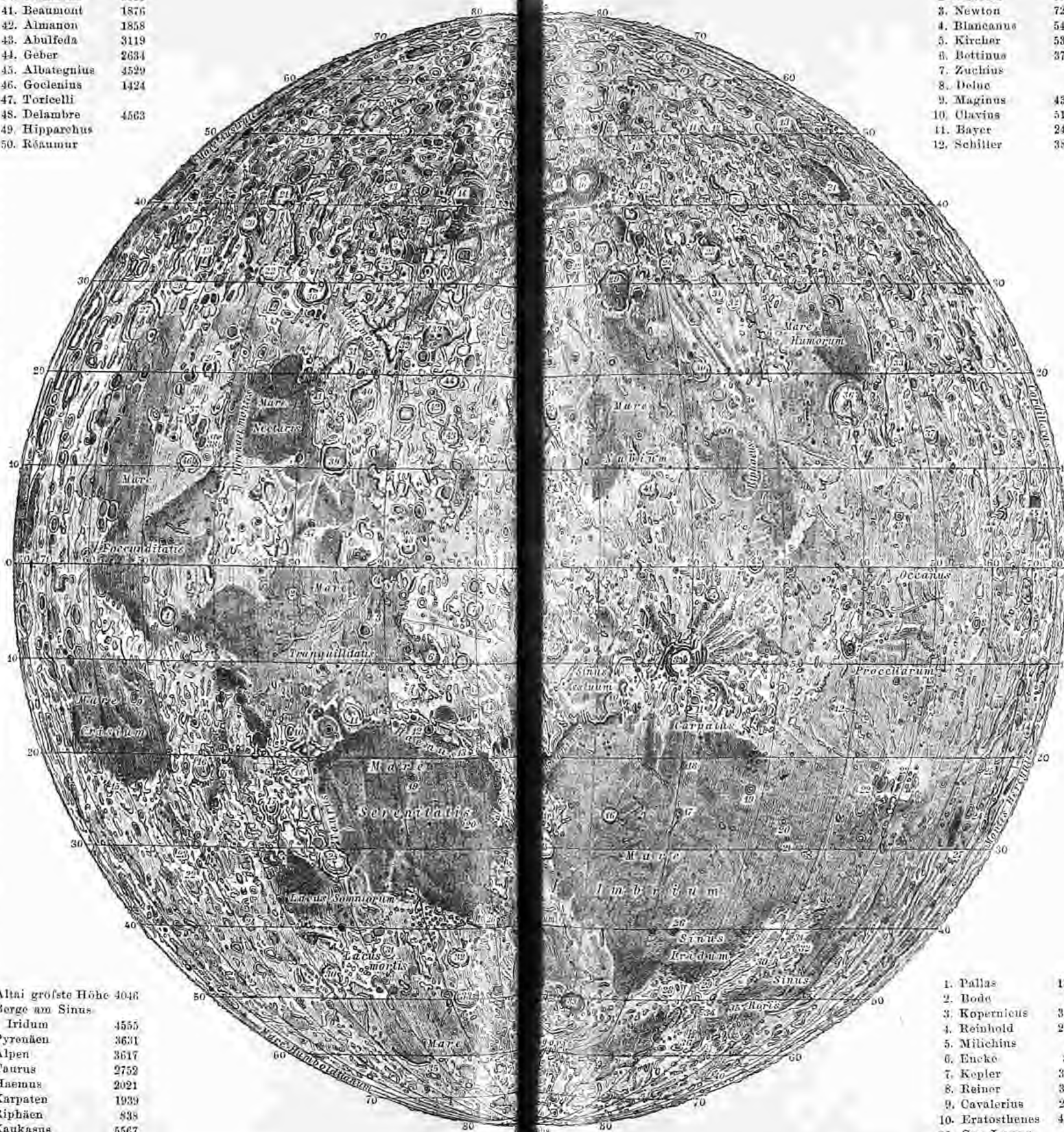
Σελήνιον, σύμβολον Se, ἀτομικὸν βά-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

1. Manzius	3246	39. Theophilus	4353
2. Mutus	3742	40. Catharina	5011
3. Peutland		41. Beaumont	1876
4. Curtius	6739	42. Almanon	1858
5. Biela		43. Abulfeda	3119
6. Rosenberger		44. Geber	2634
7. Vlacq	3171	45. Albategnius	4529
8. Pitiscus	3073	46. Goclenius	1424
9. Baco	3773	47. Toricelli	
10. Jacobi	3147	48. Delambre	4563
11. Zach	3798	49. Hipparchus	
12. Steinheil	3587	50. Rôaumur	
13. Nicolai	1908		
14. Maurolycus	4325		
15. Cuvier	3661		
16. Licetus	4146		
17. Stöfler	3556		
18. Furnerius	3281		
19. Stevinus	3503		
20. Rheita	4373		
21. Metius	4020		
22. Neander	2429		
23. Lindenau	3617		
24. Rabbi Levi			
25. Büsching	1370		
26. Aliacensis	4425		
27. Petavius	3299		
28. Snellius	2079		
29. Fraacastor	2595		
30. Piccolomini	4734		
31. Polybius	2364		
32. Fermat			
33. Sacrobosco	3669		
34. Apianus	2854		
35. Playfair	3667		
36. Werner	4761		
37. Colombo	2449		
38. Magelhaens			

1. Taruntius	1062		
2. Maskelyne	1416		
3. Arago	1630		
4. Sabine	807		
5. Ritter	1208		
6. Julius Caesar	1651		
7. Agrippa	2059		
8. Triesnecker	1652		
9. Picard	1618		
10. Vitruvius	1373		
11. Plinius	1917		
12. Menelaus	2001		
13. Sulpicius Gallus			
14. Manilius	2316		
15. Eimmart	3146		
16. Macrobius	4681		
17. Römer	3528		
18. Littrow			
19. Bessel	1172		
20. Linné			
21. Conon			
22. Geminus	3761		
23. Borchardt	4441		
24. Franklin	2415		
25. Posidonius	1735		
26. Calippus	2349	Altai größte Höhe	4046
27. Cassini	1331	Berge am Sinus	
28. Autolycus	2746	Iridum	4555
29. Aristillus	3398	Pyrenäen	3631
30. Hercules	3316	Alpen	3617
31. Bürg	2069	Taurus	2752
32. Eudoxus	4541	Haemus	2021
33. Aristoteles	3258	Karpaten	1939
34. Archytas	1203	Ripphäen	838
35. Democritus	1721	Kaukasus	5567
36. Scoresby	2994	Apenninen	5501

Εγκυκλοπαίδειον Λεξικόν.



1. Short	5695	13. Phocylides	2680
2. Moretus	4870	14. Saussure	
3. Newton	7264	15. Pictet	
4. Blancanus	5487	16. Tycho	5412
5. Kircher	5369	17. Street	1360
6. Battinus	3773	18. Longomontanus	4432
7. Zuchius		19. Wilhelm I.	3374
8. Deluc		20. Hainzel	3534
9. Maginus	4397	21. Schickard	2579
10. Olavins	5130	22. Hell	1635
11. Bayer	2460	23. Gauricus	2836
12. Schiller	3850	24. Cichus	2579

25. Capuanus	2606
26. Vitello	(1300)
27. Purbach	2466
28. Thebit	2560
29. Pitatus	
30. Bulliald	2732
31. Mercator	1416
32. Campanus	1989
33. Mersenius	2563
34. Arzachel	4141
35. Alpetragius	3668
36. Gassendi	2914
37. Billy	1034
38. Herschel	2870
39. Lalande	
40. Misting	2294
41. Parry	491
42. Langsborg	2911
43. Flamsteed	1779
44. Damoiseau	
45. Grimaldi	
46. Riccioli	

13. Marius	1387
14. Kraft	
15. Archimedes	1651
16. Timocharis	2204
17. Lambert	1812
18. Pytheas	(1790)
19. Euler	1817
20. Diophantus	(1300)
21. Delisle	1817
22. Aristarchus	2292
23. Herodot	1310
24. Briggs	
25. Seleucus	
26. Helicon	
27. Lichtenberg	
28. Maupertuis	
29. Bianchini	2578
30. Sharp	2257
31. Mairan	2442
32. Louville	
33. Plato	2212
34. Bouguer	
35. Harpalus	4832
36. Horrebow	
37. Fontenelle	2069
38. Epigenes	
39. Timäus	
40. Pythagoras	

1. Pallas	1362
2. Bode	
3. Kopernicus	3438
4. Reinhold	2865
5. Milichius	
6. Encke	551
7. Kepler	3054
8. Reiner	3024
9. Cavalierius	2920
10. Eratosthenes	4768
11. Gay Lussac	
12. Bessarion	

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρος 40, μεταλλοειδές ανακαλυφθέν τῷ 1817 ὑπὸ Βερζελίου. ἀπαντῶν πάντοτε ἠνωμένον ἐν τῇ φύσει μετὰ τοῦ θείου, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ σελήνιον ἀκολουθεῖν θηλονότι ὡς δορυφόρος τοῦ θείου, καθάπερ ἡ σελήνη παρακολουθεῖ τῇ γῇ. Εἰδικοῦ βάρους 4.3, διαλύτον ἐν ὕδατι, τηκόμενον εἰς 212° καὶ ζέον εἰς 700° μετ' ἐκπομπῆς αἰμοῦ ὑποκρίνουσιν ὄζοντος ὡς ἀπὸ βραχνίζου. Ὡς περ τὸ θεῖον πρὸς αὐτὰς χημικὰς ιδιότητας μεγάλην ἔχει ἀναλογίαν τὸ Σ. παρουσιάζει ἀλλοτropicὰς καταστάσεις. Διάλυσις σεληνιοϋ καλίου τῇ δράσει τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ αἰέρος σχίζεται εἰς πότασσαν διαλυτὴν καὶ εἰς σεληνίου κόνιν ἐρυθρὰν, οὕτως τηκομένη καὶ βραδέως ψυχρὴν μεθίσταται εἰς μάζαν ὑαλώδη μελάνιν ἐν προσπίπτοντι καὶ ἐρυθρὰν ἐν διαπίπτοντι φωτί, ἀποκρυσταλλουμένη εἰτα ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ. Τὸ κρυσταλλικὸν Σ. ὑπὸ τὴν δράσιν τοῦ φωτός μεταβάλλει στιγμιαίως ἀντίστασιν ἡλεκτρικὴν. Ἐπὶ τῆς ιδιότητος ταύτης στηρίζεται ὁ μηχανισμὸς καὶ ἡ λειτουργία τοῦ ἐν ἄρθρῳ φωτὸφῶνου τοῦ ὑπὸ Graham Bell τῷ 1881 ἐφευρεθέντος. [P.B.]

Σεληνιοϋδρικόν όξύ (HSe), ἔνωσις ἐνὸς ἀτόμου ὑδρογόνου μεθ' ἐνὸς ἀτόμου σεληνίου, ἀερῶδης, πολλῶν δηλητηριωδέστερα καὶ τοῦ ὕδροθειοῦ. Ἡ ἔνωσις αὕτη καλεῖται καὶ ὕδροσεληνιον. [P.B.]

Σελιάννα. Κώμη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φελλόνης τῶν Καλαβρύτων, 10 ὥρας πρὸς τὰ ΒΑ τῶν Καλαβρύτων, ἔχουσα δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 598 κ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Σελιανή. Κώμη τῆς Φθιώτιδος ἐν τῷ δήμῳ Ὀμικαίων, ἐπὶ τῆς Οἴτης καὶ ὠρ. 5.15' πρὸς ΝΑ τοῦ Γαρδικίου. Κάτ. 857.

Σελιανίτικα. Χωρ. τοῦ δήμου Δίγιου, ἔχον 98 κατ. [Μ Σ.]

Σελιγούδι. Χωρ. τοῦ δήμου Μεσιτίνης τῆς Λακεδαιμόνος. ἔχον 298 κατ.

Σελίμ. Ὄνομα τριῶν Ὀθωμανῶν Σουλτάνων. 1) Σ. ὁ Α' ὁ ἐπικληθεὶς Ἰαβούζ ἦτοι ὁ αὐστηρὸς ἢ σκληροκάρδιος γενν. τῷ 1467, κατέρριψε τοῦ θρόνου τῇ βοηθείᾳ τῶν Γενιτάρων τῷ 1512 τὸν πατέρα αὐτοῦ Βαγιαζήτ Β', οὗτινος διέταξε τὸν θάνατον ὡς καὶ πολλῶν ἀδελφῶν του. Ἀνεδείχθη ὡς εἰς τῶν μεγάλων Σουλτάνων, ἀλλ' ἦτο συγχρόνως ἀπίστος, ἀπάνθρωπος καὶ φανατικώτερος τῶν προκατόχων αὐτοῦ. Καὶ δι' αὐτοῦ διέταξεν ὅπως πᾶσαι αἱ ἐν τῷ κράτει τοῦ Ὀρθόδοξοι ἐκκλησίαι μεταβληθῶσιν εἰς τζαμιά, τοῦθ' ὅπερ ἀπεσδήθη διὰ τῶν ἐνεργειῶν ἰδίως τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Α'. Ἐκστρατεύσας κατὰ τοῦ Σέχ' Ἰσмаήλ τῆς Περσίας ἡγεμόνος Σχίτου καταδιώ-

κοντος τοὺς Σουννίτας, ἐνίκησεν αὐτὸν ἐν Τζαλδυράν (1514), εἰτα δὲ ὑπέταξε τὴν Συρίαν τῷ 1516 καὶ κατέκτησε τὸ ἐπόμενον ἔτος τὴν Αἴγυπτον ἐνθα ἐθῆκε τέρμα εἰς τὸ κράτος τῶν Μωμελούκων. Προσέτι δὲ ἔλαβε παρὰ τοῦ τελευταίου τῶν Καλιφῶν τὴν τίτλον τοῦ ἱμάμου μετὰ τῆς συνάμεως τοῦ καλίφου τοῦθ' ὅπερ ἀνήγαγεν αὐτὸν ὑπεράνω τῶν λοιπῶν Μουσουλμάνων ἡγεμόνων καὶ ἀπέθανε τῷ 1520 δτε ἤτοιμαζετο νὰ ἐκτρατεύη κατὰ τῆς Ρόδου. — 2) Σ ὁ Β' ὁ καλούμενος Μέστ (μέσος) υἱὸς καὶ διάδοχος Σουλεϊμάν τοῦ Β', γενν. τῷ 1524 ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῷ 1566. Παραδεδομένος ὢν εἰς τὴν μέθην καὶ τὰς ἀκολασίας ὑφ' ὧν καὶ ἀπέθανε τῷ 1574, εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὸν Μέγαν Βεζύρην αὐτοῦ Σοκολλῆν τὴν πλήρη αὐτοῦ ἐμπιστοσύνην, εἰς αὐτὰς ἐνεργείας ὀφείλεται δι' ἡμετέραν ναυμαχίαν ἡ γενεμένη παρὰ τὴν Ναύπακτον τῇ 8 Ὀκτ. 1571 μεταξύ τῶν ἠνωμένων στόλων τοῦ Πάπα, τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου τοῦ Β' καὶ τῶν Βενετῶν ἀφ' ὧν εἶγεν ἀφαιρεθῆ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ Κύπρος ἡ' τῷ 1570, καὶ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ὅστις ὁλοσχερῶς κατεστράφη, δὲν ἔτρε πολιτικὰς συνεπείας ἐπιβλαβεῖς ὡς πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σ. προσέτι ἐπανεκτήθη ἡ Τύνις ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν τῷ 1573. — 3) Σ. ὁ Γ' υἱὸς Μουσταφᾶ τοῦ Γ' γενν. τῷ 1761 διεδέχθη τὸν θρόνον αὐτοῦ Ἀβδ-εὐλ-Χαμίτ τὸν Α' τῷ 1789. Ὑπέστη ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας καταστρεπτικὸν πόλεμον λήξαντα διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἰασίου τῷ 1792, εἰτα δὲ συνεμάχησε μετὰ τῶν Ἀγγλῶν δι' ὁ βοναπάρτης εἰσέλασεν εἰς Αἴγυπτον. Οὐχ ἥτις ἐμὲς ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τῆς 1 αὐγ. τῷ 1802 καὶ ἔκτοτε ἐνηκολόγη ἵνα πραγματοποιήσῃ τὸ προσφιλές αὐτοῦ σχέδιον, ἥτοι τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἐντὸς τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἰδρύσας τῇ ἀρωγῇ Εὐρωπαίων ἰδίως Γάλλων πρὸς τοῖς ἄλλοις νέον στρατιωτικὸν ὄργανισμὸν τὸ Νιζάμι Τζεδαδ' τὰ μέτρα ὅμως ταῦτα λίαν ἀποτομα καὶ πολλάκις βίαια, δυσκρέστησαν τὸν λαὸν καὶ τοὺς Γενιτάρους οὔτινας προκαλέσαντες στάσιν ἐξεθρόνισαν αὐτὸν καὶ ἐγκαθίστησαν ἐντὸς τοῦ Σεραγίου τῷ 1807. Ὅτε δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Βεζ' ρης Μουσταφᾶς Βαϊρακτάρ προσεπάθησε νὰ παλινρθώσῃ τὸν Σ. ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Δ' διέταξε τὸν στραγαλισμὸν τοῦ πεποικωκτοῦ Σ. ἐν τῇ εἰρκτῇ αὐτοῦ. [B.E.]

Σελίμ Τσαούση. Χωρίον τοῦ δήμ. Ἡλιδος πρὸς Β τῆς Ἀμαλιάδος παρὰ τὸν Πηνειὸν ποτ. ἔχει γραμματοσχολεῖον καὶ 245 κατ. καλλιεργητὰς σιτηρῶν καὶ σταριζαμπελων. [Γ.Πδ.]

Σελινέτσα. Χωρ. παράλιον ἔνθα προσ-
ορμίζονται τὰ ἀτμόπλοια τῆς γραμμῆς Πει-
ραιῶς-Καλαμῶν, τοῦ δῆμ. Λεούτρου (Οἰ-
τύλου), ὄρ. 1.45'. Β. τῆς Πλάτσας. Ἐχει
κατ. 117 καὶ περιέργον γεωλογικὸν ἄντρον.

Σέλινον ἢ Ἀπιον τὸ βαρύτερον. Βλ.
Ἀπιον.

Σελινοῦτος δῆμος. Ὑπάγεται
εἰς τὴν Κυνουρίαν καὶ περιλαμβάνει 9 χω-
ρία καὶ τὴν μονὴν Ἐλώνης. Πρωτεύουσα
θερινὴ μὲν εἶναι Κοσμάς, χειμερινὴ δὲ Πού-
λιθρα. Ἐκ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ σημαν-
τικώτερα εἶναι Κουνουπιά, Πελατά, Πηγά-
δι καὶ Τσητάλια. Ὁ δῆμος ἔχει ἐν ὅλῳ
3514 κατ. [Μ.Σ.]

Σελινοῦς 1) Ἡ δυτικωτάτη τῶν ἐν
Σινελία Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν καλουμένη
νῦν Selinunte, ἰδρυθεῖσα ἐπὶ ὤψματι ὑπὸ
Δωριέων ἀποίκων τῶν Ἑλλάδων Μαγάρων
τῷ 628 π. Χ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς ὁμωνύμου
ποταμίου ὀνομασθέντες διὰ τὴν ἀφθονίαν
τῶν ἐκεῖ φυζόμενων σελίνων, καὶ νῦν Mo-
dione καλουμένου. Ἡ Σ. ταχέως ἐγένετο
πλουσία καὶ κραταία καὶ ἤμωζε μέχρις οὗ
οἱ κατοικοὶ τῆς Σεγέστης πιεζόμενοι ὑπὸ
τοῦ Σ. καὶ τῶν Συρακουσῶν, ἐκάλεσαν εἰς
βοήθειαν τοὺς Καρχηδόνιους οἵτινες ἐλθόν-
τες μετὰ ἰσχυροῦ στρατοῦ ἐκυρίευσαν τὴν Σ.
καὶ διεπέρασαν τοὺς κατοίκους διὰ πύρας
καὶ σιδήρου, τῷ 409-408 π. Χ. Κατὰ τὸν
πρῶτον Λιβυκὸν πόλεμον οἱ Καρχηδόνιοι με-
τώκισαν περὶ τὸ 249 π. Χ. τοὺς κατοίκους
τῆς ἀνοικεδομηθείσης ἐν τῷ μεταξύ ὑπὸ τοῦ
Ἑρμοκράτους πλὴν ἐκ νέου παρακμασάσης
πόλεως, εἰς Λιλύθαιον καὶ παρήτησαν αὐτὴν
ἐλαιογερῶς. Ἐνταῦθα σώζονται παρὰ τὸ
Castelvetrano τὰ κολοσσαῖα ἐρείπια ἐπὶ
ἰσῶς ὑπὸ σεισμῶν κατακρημνισθέντων ναῶν,
ἐξ ὧν ἕξ μεγάλοι, οἵτινες κεῖνται οἱ μὲν
τρεῖς ἐν τῷ πρακτεῖῳ τῷ ἐπὶ τοῦ Ἀνατολ.
λόφου, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἐπὶ τῆς καλουμέ-
νης ἀκροπόλεως ἐν τῷ δυτικ. λόφῳ. Ὁ
βερσιότερος ναὸς τοῦ Ἀνατολ. λόφου μή-
κους 113 μ. καὶ πλάτους 54 μ. κατὰ τὴν
ἐκεῖ εὑρεθείσαν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἐπι-
γραφὴν ἀφιερωμένος ὦν τῷ Ἀπόλλωνι, δὲν
εἶχε περατωθῆ εἰσὶν τῷ 409 καὶ ἀφ' οὗ
ἔκτατε ἡμιτελής, ἄλλος δὲ ναὸς τοῦ αὐτοῦ
λόφου ἦτο τῆς Ἑρας κατ' ἄλλην ἐπιγρα-
φήν. Ὁ μέσος ναὸς ἐν τῇ ἀκροπόλει ὁ τοῦ
Διός, ὁ καὶ ἀρχαιότατος πάντων, ὡς καὶ
δημότεροι οἱ νοτιώτεροι ναοὶ τοῦ Ἀνατολ.
λόφου εἶχον σπουδαιότατας μετόπας ἱερο-
ρύθμου καὶ παναρχαίας τέχνης, ἐναποκειμέ-
νας νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Παλέρμου. Ἡ
Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἐπαχειρήσει πάλιν τῷ
1883 ἀνασκαφὰς αἰτίας ἡγαγον εἰς φῶς
πολλὰ νέα ἀξία λόγου εὐρήματα. Πρβλ. πρὸς
τοὺς ἄλλους Hittorf, Restitution du tem-

ple d'Empédocle à S. (ἐν Παρίσι. 1851),
Benndorf, Metopen von S. (ἐν Βερολίῳ
1878), καὶ Mazzoleni, Le rovine di S. (ἐν
Κατάνη 1890). — 2) Παράλιος πόλις τῆς
Κιλικίας παρὰ τὸν ὁμώνυμον ποταμὸν ἔνθα
αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς ἀπέθανεν αἰφνης τῷ
117 π. Χ., μετονομασθεῖσα διὰ τοῦτο καὶ
Τραϊανούπολις καὶ νῦν καλουμένη Σελένδι.

Σελινοῦς, ποταμὸς ἀρχαῖος ἐν τῇ νῦν
ἐπαρχίᾳ τῆς Αἰγιάλειας, πηγάζων ἀπὸ τῶν
βουρίων ὑπωρειῶν τοῦ Ἑρμῶνθου καὶ μέ-
γιστον σφοδρὸν κατερχόμενος ἀπὸ Ν πρὸς Β
καὶ γυνόμενος εἰς τὸν Κορινθ. κόλπον πρὸς
Α τοῦ Αἰγίου παρὰ τὴν παρ' ἀρχαίοις κατα-
ποντισθεῖσαν πόλιν Ἐλίκην. Εἶναι νῦν κα-
τατραπεπτικώτατος εἰς τὰ κτήματα τῶν Αἰ-
γίων καὶ πολλαχοῦ πλέον γεφυρωμένος, τὸ
δὲ θέρος δὲν ἔχει πολὺ ὕδωρ. Πλὴν τούτου
καὶ ἕτεροι ποταμοὶ ὑπάρχονσι τοῦ αὐτοῦ ὀνό-
ματος καὶ δὴ ἐν Τριφυλίᾳ ὁ ἐκβάλλων εἰς τὸν
Ἀλφειὸν δυτικῶς τῆς Ὀλυμπίας, ἐν Μυσίᾳ
ἐκχυνόμενος ἐντὸς τοῦ Καίκου παρὰ τὴν πό-
λιν Πέρραμον, ὁ ἐν Κιλικίᾳ παρὰ τὴν ὁμό-
νυμον πόλιν κλ. [Γ.Πδ.]

Σέλιτσα. Χωρ. τοῦ δῆμ. Ἀδίας (Οἰ-
τύλου), ἀποτελούμενον ἐκ τῆς ἀνω καὶ κάτω
Σ. 2 ὄρ. Β τοῦ Κάμπου. Κατ. 535.

Σέλιτσα ἢ Σέλιτσα. Κωμόπολις τῆς
Μακεδονίας καίμην 2 ὥρας πρὸς Β τῆς
ἰατίτης καὶ παρὰ τὸν χειμάρρον Πέλκαν
δοτις πηγάζων ἀπὸ τοῦ Ἀσινίου ὄρους γύνε-
ται εἰς τὸν Ἀλιάκμονα. Οἰκεῖται ὑπὸ 3 000
χριστιανῶν μετερχμένων τὴν κτίστην.

Σελίτσανη. Χωρ. τοῦ δῆμ. Δωτίου
τῆς ἐπαρ. Ἀργίας, ἔχον 1098 κατ. [Μ.Σ.]

Σέλκερκ (Selkirk). Κομητεία τῆς Ν
Σκωτίας, ἔχουσα ἐμβα. 674 τετρ. καὶ 27 712
κατ., ἀνατάλληλος διὰ γεωργίαν, παράγου-
σα θμῶς λαμπρὰ πρόβχτα. Πρῶτος οὗτος α
εἶναι ἡ ὁμώνυμος πόλις μετὰ 5 788 κατ.

Σελλί. Χωρ. τοῦ δήμου Ἑρινεοῦ τῆς
ἐπαρχίας Πατρῶν, ἀπέχον ἀπὸ Καλυδιῶν
Σαλμενικοῦ ὄρ. 1.45'. Κάτοικοι 213.

Σελλάδες. Χωρ. τοῦ δῆμ. Πέτας τῆς
ἐπαρχίας Ἀρτης, καίμενον πρὸς Ν τῆς Ἑδρας
εἰς ἀπασταίν ὄρ. 1 1/2. Κατ. 567.

Σελλασία. Πόλις τῆς Λακεδαιμόνους,
καίμην πρὸς Β τῆς Σπάρτης ἐπὶ τοῦ ποτα-
μοῦ Οἰνέου ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὐρώταν.
Ἐκτισμένη οὕτω ἐπὶ στρατηγικῆς θέσεως
ἔνθα συναντῶνται αἱ ὁδοὶ ἐκ Ἰωνίας καὶ Ἀρ-
γους, καὶ ἀρχαί. κατέστη δυναστεὴ διὰ τὴν
ἐν ἔτει 222 π. Χ. ἐγγύς γενομένην μάχην
καθ' ἣν ὁ ἀνδρείος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης
Κλεομένης πολέμουν μετὰ 20 χιλ. ἀνδρῶν
κατὰ Ἀντιγόνην τοῦ Β' βασιλέως τῆς Μα-
κεδονίας, καὶ τῆς Ἀρχαϊκῆς συμμαχίας ἡ-
τήθη κατὰ κράτος. Ἐρείπια τῆς πόλεως

σώζονται· εἰσέτι παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Βρουλιᾶ ἢ Βευρλιᾶ (βλ. λ.). Ἐξ αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερ. δῆμος τῆς Λακεδαιμόνου, ἔχον 2 990 κατ., πρωτεύουσαν τὴν Βρουλιάν, ἀλλὰ δὲ χωρὶα σημαντικὰ ποῖς τοὺς Βευτιάνους, τὸν Θεολόγον καὶ τὴν Κονιδίτσαν.

Σελλήεις. Μυθικὸς ποταμὸς ἐν Ἡλείᾳ, ὁ κατέπιν ἡλείακας Λαδῶν, παραπόταμος τοῦ Πηνειοῦ, πηγάζων ἀπὸ Φολῆς καὶ διαβρέχων ἀπὸ Ν τὴν νῦν δῆμον Πηνειῶν· νῦν καλεῖται Λαγανέικο π. [Γ.Πδ.]

Σελλοῦ. Οἱ πανάρχαιοι κάτοικοι οἱ εἰκοῦντες περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς ἐν Δωδωνῇ οἵτινες ἐπιμελοῦντο καὶ αὐτοῦ, νομιζόμενοι δὲ ὡς ἀπόγονοι τῶν Πελασγῶν τῶν ἀοιστησάντων τὸ μαντεῖον τοῦτο. Ἐκ τῶν Σ. τῶν καὶ Ἑλλῶν λεγομένων παρήχθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων.

Σέλτζα. Χωρ. τοῦ δήμ. Προσέχου τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 130 κατ. [Μ.Σ.]

Σελτζουκίδια ἢ Σελτζουκία. Τουρκικὸς ἡγεμονικὸς εἰκὸς καταχόμενος ἐκ τοῦ Τουρκεστάν, ἰδρυθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Σελτζούκ, υἱοῦ τοῦ Δεκάκ, καὶ σχηματίσας κατὰ τὸν ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰῶνα δυναστείας ἐν τινὰς Περσίᾳ, Μ. Ἀσίᾳ, Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ. Τούτων ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ ἱρανικὴ ἢ τοῦ Βαγδατίου, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τογρούλ-Βέη, ἐγγόνου τοῦ Σελτζούκ, τοῦ διατελέσαντος τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Κιργίζων, μεταναστεύσαντος δὲ μετὰ τῶν δουλῶν του εἰς Βουλγαρίαν καὶ ἀσπασθέντος τὸν ἰσλαμισμόν. Ὁ Τογρούλ-βέη ἐκνέμειρε τὸ Χορασάν καὶ τὴν Β. Περσίαν, κατεπολέμησεν ἐπιτυχῶς τοὺς Βυζαντινοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ, καταλαβὼν δὲ τὸ Βαγδάτιον κατὰ προσκληρίν τοῦ Σουννίτου χαλῖφου Βεᾶμ-ρίλλᾶχ ἐθῆκε τέρμα εἰς τὴν Σιιτικὴν δυναστείαν τῶν Μουβιδῶν καὶ ἀπέθανε τῷ 1063. Ἐκ τῶν διαδόχων του ἀξιοσημειομενεῖται εἶναι ὁ Ἀλπ-Ἀρσλάν (βλ. λ.), ὁ Μαλέκ-σάχ (1072-92), ὅστις ἐκτείνας τὸ κράτος του ἐπὶ σχεδὸν ὅλησαν τὴν Μ. Ἀσίαν ἐκαλλιέργησε προσέτι καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὁ Μωχάμεθ-Σάχ (1105-18) αὐτὸς στρατηγὸς Μασουδὸς ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν σταυροφόρων (1118-57). Ἐλήξε δὲ ἡ δυναστεία τῷ 1194 ὑπὸ τοῦ Τογρούλ-σάχ ἐν κατέβαλεν ὁ τῶν Χοβαρσεμιῶν Τακάσχ ἢ Τεκέσχ. Παραλείποντες τὰς ἐν Κερμάν καὶ ἐν Συρίᾳ μικροτέρας δυναστείας, ἀναφέρμεν ἰδιαίτερώς καὶ τοὺς ἐν Ἰκόνιῳ (βλ. λ.) τῆς Μ. Ἀσίας Σελτζουκίτας, ὧν ἀρχηγὸς ἐγένετο ὁ Σουλεϊμάν-βέν-Κουτσουλμίσχ λαβὼν παρὰ τοῦ ἀνωμνημονευθέντος Μαλέκ-σάχ τῷ 1075 τὴν περὶ τὸ Ἰκόνιον χώραν (βλ. καὶ λ. Καππαδοκίαν). Τὸ κράτος τῶν Σ. τούτων διετηρήθη μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΑ' αἰῶνος,

διαμελισθέντος δ' αὐτοῦ ἐσχηματίσθησαν 10 μικραὶ ἡγεμονεῖαι, ὧν ἡ τὴν Ὁσμανίδων πρῆλθεν εἰς παγκόσμιον σημασίαν.

Σέλτς ἢ ὁρθέτερον Σέλτερς ὕδωρ καλεῖται ἀπὸ τοῦ χωρίου Κάτω Σέλτερς (ἐν τῇ περιφ. Λ. Μούργου τοῦ πρώτου νομοῦ Νασσαυίας) ἱαματικὸν ὕδωρ, περιέχον ἐν μεγάλῳ ποσῷ ἐλευθερον ἀνθρακικὸν δξύ, πρὸς δὲ καὶ ἄλλας καὶ ἀνθρακικὸν νάτριον, καὶ χρησιμεῖον κυρίως κατὰ τῶν χρονίων νόσων τοῦ βλεννογόνου ὑμένης τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τοῦ στομάχου, τῆς σπινθόχου κύστεως κλ. Καὶ ἐν Σέλτς τῆς Ἀνω Ἑσσης ἀναβλύζει ἕμοιον ὕδωρ, ἐξ οὗ παρήχθη καὶ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπικρατήσαν παρ' ἡμῖν ἀντὶ τοῦ Σέλτερς. — Ἀνεπτύχθη δὲ διὰ τὴν εὐχαρίστητον γεῦσιν του ἰδιαίτερα βιομηχανία τεχνιτοῦ ὕδατος Σέλτς, συνισταμένη ἐν τῇ κορεσμῷ ὕδατος μετὰ ἀνθρακικοῦ δξέως.

Σελόνου ἐπαρχία τῆς Κρήτης. Περιλαμβάνει τοὺς δήμους Καμπανέου, Καντανέου καὶ Παλιτοχώρας (ἐν ὧν 7 635 κατ.) καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν διαίτησιν Χανίων. [Ν.Στ.]

Σεμέλη. Θυγάτηρ τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Ἀρμονίας, ἐρωμένη τοῦ Διὸς. Βλ. Διδύμους.

Σεμένδριτς (σερβιστὶ Smederevo). Ὁλκρωμένη πόλις ἐν τῷ σερβικῷ διαμερίσματι Ποδοναδλίας, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως 45 χμ. ΝΔ τοῦ Βελιγραδίου. Ἐχει 6 726 κατ., ἀμπέλουργίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον κυρίως χιρῶν. Ἀπὸ τοῦ 1430 μέχρι τοῦ 1459 διετέλεσεν ἔδρα τῶν Σέρβων ἡγεμόνων.

Σεμέντον. Βλ. Ὑδραυλικὴ ἀσβεστός.

Σεμικλή. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐθέρειου τῆς ἐπαρχ. Δομοκτοῦ καὶ Φαρσάλων, ἔχον 348 κατ. [Μ.Σ.]

Σεμενόλοι. Ἰνδικὴ φυλὴ τῆς ΒΑ Ἀμερικῆς, ἣτις κατ' ἑκείνην ἐν Γεωργίᾳ ἀπὸ τοῦ 1750 ἐγκατέστη ἐν Φλωρίδῃ. Ὅτε τῇ διαταγῇ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπέπλεε νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὴν τοπαρχίαν τὴν λεγομένην τῶν Ἰνδῶν, ἀντέστησαν 1835-42 βωμολόως, ὑπετάγησαν δὲ τέλος καὶ ἐξεπατρίσθησαν εἰς ὑπολειφθέντες εἰς τὴν τοπαρχίαν ταύτην.

Σεμιπαλάτινοκ. Τοπαρχία ἐν τῇ ῥωσικῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ πρὸς ΒΔ τῆς Μογγολίας, ἔχουσα ἐμβα. 478 182 τχμ. καὶ ὁ 4320 κατ., οὗσα σταππώδης χώρα καλυπτομένη ἐν μέρει ὑπὸ τῶν Ἀλταίων ὄρεων, ἀρδευομένη δὲ κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἰρτυσχ μετὰ τῶν ποταποτάμων του. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ῥώσοι καὶ νομάδες Κιργίζοι, κύριον δ' ἔργον αὐτῶν ἡ κτηνοτροφία. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, καίμενη ἐπὶ τοῦ Ἰρτυσχ, ἔχει 16 889 κατ. καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σεμίραμις. Μυθώδης βασίλισσα (τὸ κατ' ἀρχὰς ἴσως θεᾶ) τῆς Ἀσσυρίας, κατὰ

τὴν περικοιλλητικὴν παράδοσιν σύζυγος στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Νίνου ζήσασα περὶ τὸ 2000 π. Χ. Κατὰ Διόδωρον ὑπέδειξεν εἰς τὸν Νίνον τὴν ἐδὲν διὰ τῆς ὁποίας θά ᾔδυνάτο νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ πολιτοκυμένην πόλιν Βάκτραν καὶ συνεπὶς συνεζεύχθη τούτον, φρονεῦντος τοῦ πρώτου συζυγοῦ τῆς. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Νίνου ἀναλαβοῦσα τὴν ἀρχὴν ὡς ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τῆς Νινύου ἐπολέμησε κατὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἰνδικῆς, ἔκτισε δ' ἐν Βαβυλωνίᾳ πολλὰς πόλεις καὶ κατεσκεύασεν ὁδοὺς, διώρυγας καὶ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους τῆς Βαβυλωνός. Ἐφρονεῖτο δὲ μετὰ 42 ἔτη ὑπὸ τοῦ Νινύου. Πρὸς καὶ Βαβυλωνίᾳ καὶ Ἀσσυρία ἐν τ. Β' σ. 623 β'. [I.K.II.]

Σεμιπραμόκερτα. Τὸ σημερινὸν Βὰν (βλ. λ.).

Σεμιργετσένσκ ἦτοι χώρα τῶν ἐπτὰ ποταμῶν. Τοπαρχία ἐν τῇ ῥωσικῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ πρὸς Δ τῆς Κίνας. Ἔχει ἐμβ. 394 396 τχμ. καὶ 720 378 κατ., πολλὰς λίμνας καὶ ποταμούς, εἶναι δὲ κυρίως κατὰλληλος πρὸς κτηνοτροφίαν· οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εἶναι νομαδες (Κεβίτικοι, Κιργίζοι καὶ Καλμουκοί). Πρωτεύουσα εἶναι Βγέρνυϊ. [Μ.Σ.]

Σεμλίνον (Semlin, σὺγγρ. Zimony, σερβ. Zemun). Πόλις ἐν τῷ κομητᾷ Σερμίου τῆς Κροατίας-Σλαβονίας, κειμένη ἐπὶ γλῶσσης γῆς μεταξὺ Σαύα καὶ Δουναβίως καὶ συνδεομένη μετὰ τοῦ πέραν τοῦ Σαύα Βελιγραδίου διὰ σιδηροδρομικῆς γεφύρας. Ἔχει 12 823 κατ. Σέρβους καὶ Γερμανοὺς καὶ κυρίως ἐμπόριον γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων. [Μ.Σ.]

Σέμμεριγκ (Semmering). Δίοδος εἰς τὰς Αὐστριακὰς Ἀλπεις, μεγίστον ὕψος ἔχουσα 980 μ. καὶ διατεταμένη ὑπὸ σιδηροδρόμου (ἀποτελοῦντος μέρος τοῦ Νοτίου σιδηροδρ.), ἀξιολόγου διὰ τὸ τολμηρὸν τοῦ σχεδίου καὶ τὰς φυσικὰς καλλονίας. [Μ.Σ.]

Σέμνονες ἢ Σέμνωες. Γερμανικὸς λαὸς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σουηθῶν, μεταναστεύσας περὶ τὰ τέλη τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος ἐκ τῆς περὶ τὸν μέσον ῥοῦν τοῦ Ἀλβίου καὶ Ὄδερ κατοικίας του εἰς τὴν ΝΔ Γερμανίαν, ὅπου ἀπετέλεσε τὸν κύριον πυρῆνα τῶν Ἀλαμανῶν. [Ἐγ.]

Σεμνοπιθηκίδαι. Οἰκογένεια τῶν κερκοφόρων στενορρινῶν πιθήκων τοῦ ἔρχαϊτο κόσμου, ἔχουσα ἰσχνὸν τὸ σῶμα, τὸ βύχος σχετικῶς ὀλίγον μόνον προέχον, καὶ στόμαχον σύνθετον, στερουμένην δὲ γναθοβυλᾶκων καὶ τυλεδράκων. Τὸ γένος Σεμνοπιθηκος ἔχει βραχὺν ἀντίχειρα εἰς τοὺς προσθίους πόδας, διακρίνεται δὲ διὰ τὴν πολλάκις ἰδιορρυθμοτάτην διαπλάσιν τῆς

κῆμης τῆς κεφαλῆς. Εἰς τοὺς Σεμνοπιθηκοὺς ἀνήκει ὁ ἱερὸς τῶν Ἰνδῶν πιθήκος ὁ Οὐλμαν ἢ Οὐμμαν (Semnopithecus optellus Wagn.), ξανθόχαιος τὸ λοιπὸν σῶμα, μέλας δὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ἄκρα, κατοικῶν ἐν Βεγγάλῃ καὶ Κεϋλάνῃ. Εἰς ἄλλο γένος Κολοβός, ὅπερ στερεῖται ἀντίχειρος, ἀνήκει ὁ ὠραιότερος τῶν πιθήκων ἐν γένει Γουερέζας (Colobus guereza Wagn.), μέλας, ἔχον δὲ λευκὴν ταινίαν περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς παρεῖας μέχρι τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ οὐρᾷ ὄψαντον παρὰ τοῖς αρρεσὶν ἀναπτύσσονται κατὰ μικρὸν αἱ ἐπὶ τῆς ῥοχweis μεταξὺται τρίχες εἰς εἶδος μανδύου· ζῇ δ' ἐν Ἀθυσσινίᾳ. [Φ.Ι.]

Σέμπαχ (Semrach). Πόλις τοῦ ἑλβετικού καντονίου Λουκέρνης, ἔχον 1106 κατ. Εἶναι περιφρῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὴν νίκην ἣν ἔραντο οἱ Ἑλβετοί, κατὰ τὴν παραδοσιν διὰ τῆς αὐτοθυσίας τοῦ Ἀρνόλδου Βιγκελρίδ, κατὰ τοῦ δουκὸς Λεοπόλδου τῆς Αὐστρίας τῇ 9 Ἰουλίου 1386. [Μ.Σ.]

Σέμπερ (Gottfried Semper). Ἀρχιτέκτων γενν. 1803 ἐν Ἀμβούργῳ, σπουδῶν ἐν Μινάχῳ καὶ Παρισίοις. Ἐκτελέσας εἴτα περιόδειον ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα ἀνεκάλυψε μεταξὺ ἄλλων τὴν πολυχρωμίαν εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων, περὶ ἧς τότε διμετέβαλλον ὅμως ἀλόμῃ οἱ λέγιοι. Διορισθεὶς 1834 καθηγητῆς τῆς ἐν Δρέσδῃ ἀκαδημίας, ὠκοδόμησε τὴν ἐκεῖ συναγωγὴν καὶ τὸ θέατρον τῆς αὐλῆς, ὡς καὶ πολλὰ ἰδιωτικὰ μεγάλα, ἐσχέλασε δὲ καὶ τὸ μουσεῖον ὅπερ ὅμως δὲν ἐξετέλεσεν ὁ ἴδιος ἅτε λατὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1849 καὶ ἀναγκασθεὶς διὰ τοῦτο νὰ καταφύγῃ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἐπίσης ἐγένετο καθηγητῆς, πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιοτεχνικῆς διδασκαλίας καὶ ἔθεσε τὰς βάσεις τοῦ ῥηζικελεύθου ἔργου τοῦ τοῦ ἐπιγραφομένου «Ο ῥυθμός» (2 τ., β' ἔκδ. 1878-9). Ἀπὸ τοῦ 1855 διετέλεσε καθηγητῆς τοῦ ἐν Ζυρίχῃ πολυτεχνείου, ὠκοδόμησε δὲ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ πολλὰ ἔξοχα κτίρια, ὡς τὸ ἐν Δρέσδῃ νέον θέατρον. Τῷ 1881 ἐγκατέστη ἐν Βιέννῃ, ἐξέπληνσε τὰ σχέδια τῶν μουσείων, ἔζησε δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀπέθανε τῇ 1879 ἐν Ῥώμῃ. Τὰ «Ἑλαιοῦνα ἔργα» του ἐξεδόθησαν τῷ 1884 ὑπὸ τῶν υἱῶν του Μαρφρέδου καὶ Ἰωάννου.

Σεμπερδίδιον. βλ. Ἀειζων.

Σεμπρώνιοι. Γένος τῆς ἀρχ. Ῥώμης περιλαμβανόν μίαν οἰκογένειαν Πατρικίων καὶ ἄλλας Πληθείων. Τῶν τελευταίων τούτων περιφημοτέρα ὑπῆρξεν ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα Γράκχος. Τιβέριος Σεμπρώνιος Γράκχος ἦτο σύζυγος τῆς Κορνηλίας θυγατρὸς τοῦ πρεσβυτέρου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ

αὶ πατήρ τῆς Σεμπριονίας συζύγου τοῦ νεωτέρου Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ, ὡς αὐτῶν δύο Γράκχων (βλ. λ.). [Θ.Μ.]

Σενᾶ. Βλ. Σανᾶ.

Συναρμονιότης. Ὁρυκτὴν τοῦ κυκλοῦ συστήματος, ἀχρουν, ἀποτελούμενον ἐξ ὀξείδιου τοῦ θνιμιονίου. Τὴν αὐτὴν σύνθεσιν ἔχει καὶ ὁ βολεντινίτης. ὅστις ὁμοίως κρυσταλλοῦται κατὰ τὸ βασιρρεμβὸν δρθὸν σύστημα. Ἐνταῦθα ὑπάρχει δῆλα δὴ διμορφοσύμῃς (βλ. λ.). [Α.Κ.]

Σενέκας (Seneca). Ὄνομα Ἰσπανο-ρωμαϊκῆς οἰκογενείας, ἥς δύο μέλη ἐγένοντο γνωστάτα ἐπὶ τῶν πρώτων Ῥωμαίων αὐτοκρατορῶν ὡς συγγραφεῖς. Μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος Σ., ὁ πρεσβύτερος ἢ ὁ ῥητωρ ἐπικαλούμενος, γενν. περὶ τὸ 45 π. Χ. ἐν Κορδούῃ τῆς Ἰσπανίας, ἤλθε παῖς εἰς Ῥώμην καὶ ἐκτελέσθη εἰς τὴν ῥητορικὴν, ἥς διδασκαλὸν εἶχε ὁρίως τὸν Μαρκελλόν. Καὶ ἐπέστρεψε μὲν ἔπειτα εἰς τὴν πατρίδα του, ἐπανῆλθε δὲ τῇ 41 μ. Χ. εἰς Ῥώμην ὅπου ἔζησε μέχρι τοῦ 65 μ. Χ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ἐξέπληντε συλλογὴν τῶν περιηγῶν ῥητορῶν οὗς ἤκουον, ὑπὸ τῶν τίτλων (trattoria et rhetorum sententiae, divisiones colores, ὧν ὀφείτῃ μέρος τῶν ὑπὸ τὴν εἰδικὴν τίτλον controversiae βιβλίων πληρῆς, ἄλλο δὲ ἐν ἐπιστολῇ, πρὸς δὲ ἕτερον ἔργον Seneca ad Lucanum, εἰς ἀποκρίσιν τῇ δοχῇ καὶ τῇ τέλει, ἄλλα ἔργα αὐτοῦ (Historiae κλ.) ἀποκρίσθησαν ἐντελῶς. — Ὁ δευτερότοκος υἱοῦ οὗτος Δεῦκιος Ἀνναῖος Σ., ἐπικαλούμενος δὲ φιλόσοφος, γενν. τῷ 4 μ. Χ. ἐν Κορδούῃ, ἐμφορῶθη ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τὸν τὸν τὴν πατέρα του, ἀρωματοῦν δ' εἶτα εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ δὴ τὴν στωικὴν. Ἐκτελέσθη τῷ 41 μ. Χ. εἰς Κορδούῃ ὑπὸ τοῦ αυτοκρ. Κλαυδίου ἕνεκα τῆς στενῆς αὐτοῦ σχέσεως μετὰ τῆς Πολιτείας ἀνεῳξε τοῦ αὐτοκράτορος. ἀνεκλήθη μετὰ 8 ἔτη καὶ ἐγένετο διδασκαλὸς τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος Νέρωνος, εὐ διατέλεσε καὶ μετὰ τὴν διακοπὴν τοῦ πιστοῦ συμβούλου καταστὰς δὲ οὕτως ὡς μέντωρ, ἀγλήρως εἰς τὸν Νέρωνα, ἀπεμνησθὲν μὲν ἐκουσίως ἀπὸ τῆς αὐτῆς, κατηγορήθη ὁμοίως ὡς λαθῶν μέρος εἰς συνωμοσίαν καὶ καταδικασθεὶς ἔτυχε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μόνον τῆς χάριτος νὰ ἐκλείῃ δὲ ὡς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέβη τὰς ἀρτηρίας ἐδόξατο βραδυνοῦντα τὸν ἄνατον ἐπνίγη ἐν θερμῷ λουτρῷ μετ' αὐτοῦ δὲ ἠτύοντόνησεν ἡ αὐτοκτονία τοῦ Πομπηίου Παυλίου (65 μ. Χ.). Τοῦ Σ. τοῦτου ὄψονται πολλὰ φιλοσοφικὰ διατριβὰ, ὡς Dialogi, De clementia, De beneficiis, De remediis fortuitorum, 124 Ἐπιστολαί, ἄλλα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκρ. Κλαυ-

δίου ἐπιγραφομένη Ἀποχολοκύνθωσις κλ. Πρὸς τοῦτοις σφίζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διαφοραὶ τραγωδίαι, ὧν ἐπτά (Ἡρακλῆς, Μαινόμενος, Θυέστης, Φαίδρα, Οἰδίπους, Τρωάδες, Μήδεια καὶ Ἀγαμέμνων) θεωροῦνται τανῦν γενικῶς ὡς γνήτια ἔργα τοῦ Σ., ὡς καὶ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὁδοῦς (Ἡρακλῆς ἐν Οἴτῃ) ἡ ἐννάτη ἡ καλουμένη Ὀκταβία ἀναμφιβόλως ἐγράφη μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Νέρωνος. Ὡς νεωτάτας ἐκδόσεις ἀπάντων τῶν ἐν περὶ λόγῳ ἀναφερόμεν τῶν τοῦ Haase (3 τ. Λψ. 1872-84), τῶν δὲ Traugott ὑπὸ τοῦ Leo (2 τ. Βερολ. 1878-79).

Σενδεθία. Βλ. Βιδπαῖς.

Σενεγάλη. Βλ. Σενεγαμβία.

Σενεγάλης. Ποταμὸς τῆς ΒΔ Ἀφρικῆς, ἔχων μήκος 1430 τχμ. καὶ ὕψος τοῦ κέντρου 440 500 τχμ. Ἀποτελεῖται ἐκ τῶν πηγυποτάμων Βάριχα καὶ Βαχόι. Ἐξελθὼν οὐκ ἐκ τῆς ὁρεινῆς χώρας τῆς περὶ τὰς πηγὰς διέρχεται τὴν πεδιάδα ἐν ἀπειροσθμοῖς ἐλπίμοις, σχηματίζει πολλὰς εὐφύρους νήσους καὶ τέλος 255 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ διατείνεται εἰς πολλοὺς βραχίονας καὶ μικρὰν στομαλίαν. Ὑφίσταται περιοδικὰς αὐρομωσθεῖς, εὐνοϊκὰς διὰ τὴν περίε γην, καταστρεπτικὰς δὲ εἰς τὴν ὑμείαν. Πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ καίεται πολλὰ νῆσοι, ἐπὶ μὲς τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἡ πόλις Σαιν Λουί.

Σενεγαλικὸν καλαθίσσον. Βλ. Ἀθανασία.

Σενεγαμβία ἢ Σενεγάλη. Γαλλικὴ ἀποικία τῆς ΒΔ. Ἀφρικῆς, περιλαμβάνουσα τὰς χώρας ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ τοῦ Σενεγάλη μέχρι τῆς Πορτογαλικῆς Γουινέας πρὸς Ν, ἔχουσα δὲ ἐκτ. 150 χιλ. τχμ. μετὰ πλέον ἢ 1 ἑκατομ. κατ. Ἀλλοτε τὸ ὄνομα Σ. περιλαμβάνεν ὅλην τὰς ἐν τῇ ΒΔ Ἀφρικῇ γαλλικὰς κτήσεις μετὰ τοῦ Σενεγάλη τοῦ ἀνω Νίγηρος καὶ τῆς γαλλ. ἀποικίας Σιέρρα Λεώνης. Ἀπὸ τοῦ 1892 δὲ διακρίνεται ἡ Σ. (ἐντὸς τῶν ἀνω ὁρίων), τὸ γαλλ. Σενεγὰν (βλ. λ.) καὶ τὰ Νότια παράλια (Rivières du Sud). Ἡ Σ. κατοικεῖται ὑπὸ πλείονος Νήρων, Βερβέρων καὶ Ἀραβῶν, κύριον δ' ἐπλήθειον ἔχει τὸ Δακὼρ παρὰ τὸ Ἡράκλειον ἀνωτῆρον καὶ πρωτεύουσιν τὸ Σαιν-Λουί. Ἀξίαν ἔχει ἡ ἀποικία μόνον ὡς στοθρὸς τοῦ μετὰ τοῦ Γαλλ. Σουδαν ἐμπορίου. Τὰ Νότια παράλια, ἀποτελοῦντα ἄλλοτε ἐπαρχίαν τῆς Σ., ἔχουσι τανῦν ἰδίαν διαίτησιν καὶ ἀνομοζονται Γαλλικῇ Γουινέᾳ. Αὕτη καίεται ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μετὰ τοῦ Πορτογαλικῆς Γουινέας, τοῦ Φοντὰ Τζαλὲν καὶ τῆς Σιέρρα Λεώνης. ἔχει δὲ 47 500 κατ., κλίμα νοσηρὸν, κατείκους Νέγρους καὶ ἀμαθῶν

ἐμπέριον καφέ, καουτσούκ κλ. ἡ δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶναι βεντὺ εἰς τὰς ἐκδοὰς τοῦ Μελλακώρη. Αἱ τῆς Σ. γῶραι ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Γάλλους δι' αἰματηρῶν πολέμων, κυρίως ἀπὸ τοῦ 1884 μέχρι τοῦ 1894. [Μ.Σ.]

Σενέκιον (Bot.). Senecio L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων τῶν Κορυμβοφόρων. Εἶδη περὶ τὰ 800 πικρὴ ἢ θαμνώδη ἀνὰ τὰς εὐκράτους καὶ θερμὰς ζώνας. Τὸ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς σχεδὸν φυόμενον Σ. τὸ κοινὸν (S. vulgaris L., γερμ. Kreuzkraut, γαλλ. Senecion) εἶναι τὸ λεγόμενον Ἡριγέρων τῶν ἀρχαίων (βλ. λ.), ἀλλοτε φαρμακευτικὸν νῦν δὲ ἀγαπητὴ τροφή τῶν πετηνῶν. Διάφορα ἄλλα εἶδη Σ. θεραπεύονται χάριν καλλωπισμοῦ, ἰδίως Σ. τὸ κομψόν (S. elegans L., κοινῶς «Κούρια» τῶν ἡμετέρων κηπουρῶν), ἐπέτειον φυτὸν τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου. [Θ.Χ.]

Σενεφέλδερ (Aloys Senefelder). Ὁ ἐφευρετὴς τῆς λιθογραφίας, γενν. ἐν Πραγῇ τῷ 1771, υἱὸς ἡθοποιῦ. Γενόμενος καὶ αὐτὸς ἡθοποιὸς ἐν Μονάχῳ καὶ ἀποτυχὼν ἐπέδωκεν εἰς τὴν ποίησιν, κατέληξε δὲ τέλος εἰς τὴν ἀντιγραφήν μουσικῆς. Ζητῶν δὲ τὴν οἰκονομικωτέραν χαραξίν μουσικῶν τεμαχίων, ἐπέτυχε τοιαύτην διὰ τοῦ ἐν Σολενχόφεν τῆς Βαυαρίας εὐρισκομένου λίθου (βλ. Λιθογραφία). Μετὰ πολλοὺς κόπους κατώρθωσε τῷ 1796 νὰ συνεταιρισθῇ μετὰ τοῦ μουσικοῦ τῆς αὐλῆς Gleissner καὶ οὕτω νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν νέαν τεχνὴν ἐν μεγάλῳ. Γνωστοποιήσας καὶ ἐξασκήσας αὐτὴν εἶτα ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Γερμανίας κλ. ἐνέληθε τέλος τῷ 1806 εἰς Μονάχον, ὅπου ὑστερον διετέλεσε διευθυντὴς τοῦ βασιλικοῦ λιθογραφείου μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ τῷ 1834. Συνέγραψε καὶ ἔργον περὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐκδοθέν τῷ 1818. [Π.Γ.]

Σενιέ (Chénier). 1) André de Ch., Γάλλος ποιητὴς γενν. 1762 ἐν Κων/πόλει, υἱὸς τοῦ γενικοῦ αὐτόθι. προξένου Λουδοβίκου Σ. καὶ τῆς Ἑλληνίδος Ἑλισάβετ Σαντη Δωμάκα ἥς σφύζονται καὶ τινες ἐπιστολαὶ καὶ ποιήματα γαλλιστὶ γεγραμμένα. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐπιστάθεις κυρίως εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, μετέφρασε 14 ἐτὸς τὸν Ἀνακρέοντα καὶ τὴν Σαπφώ. Ὑπηρετήσας δ' ἐπὶ καιρὸν τινα ἐν τῷ στρατῷ προσηύφησεν εἰτα τὸ διπλωματικὸν στάδιον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐγκατέλειπε χάριν τῶν Μουσῶν. Μετὰ τοῦ ποιητοῦ Roucher ἐξεδίδε τὴν ἡμερησίαν Journal de Paris ἐν τῇ ὁδοῖα κατεπολέμει τὸ κατ' ἀρχαίαν τὴν ἀπολυτὸν βασιλείαν, εἰτα δὲ τὸ αὐθαίρετον τῶν δημοκρατικῶν. Καταστάς δὲ ταυτοτρόπως μισητὸς εἰς τοὺς τοὺς καὶ συγγράφας μάλιστα τὴν πρὸς τὸν λαὸν ἐκκλησίαν τοῦ καταδικασθέντος βασιλέως ἐφυλακίσθη καὶ μετὰ μακρὰν δια-

μονὴν ἐν τῇ εἰρκτῇ ἀπεκαταλίθη τῇ 14/2 Ἰουλίου 1794. Ἦτο γνήσιος ἐπαθὴς τῶν ἀρχαίων, οὐδὲν τὸ κοινὸν ὅμως ἔχων μετὰ τοῦ λεγομένου κλασικισμοῦ τῶν Γάλλων ποιητῶν καὶ μᾶλλον πρόδρομος τῶν ῥωμαντικῶν. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ, μολὶς τῷ 1819 ἐκδοθέντα καὶ πολλάκις ἔκτοτε, ἀποτελοῦνται ἐξ εἰδυλλίων, ἐλεγείων, ἐπιστολῶν, ὕμνων καὶ ὧδων, ἱάμβων κατὰ τῆς λεγομένης «ἀρσινῆς» μερίδος, ἀποσπασμάτων κλ. τοῦ ἔπους Σουσάνα καὶ τῶν διδακτικῶν ἐπῶν Ἡ Ἀμερικὴ καὶ Ἑρμῆς. Ἐν τῶν ὁραιοτάτων εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον La jeune captive, ὅπερ ἐνέπνευσεν αὐτῷ νεαρὰ συντροφία αὐτοῦ ἐν τῇ εἰρκτῇ, διαφυγοῦσα ὅμως τὸν θάνατον. — 2) Joseph Marie de Ch., ἀδελφὸς τοῦ ἄνω, γενν. 1764 ἐν Κων/πόλει καὶ ἀποθανὼν 1811 ἐν Παρίσι. Καὶ οὗτος ἀνιταφείς ἐν Γαλλίᾳ ἐγένετο ἀξιομαχικός, ἀφωσιώθη δὲ εἰτα εἰς τὴν ποίησιν καὶ δὴ κυρίως εἰς τὴν δραματικὴν, ἀλλ' ἀσπασθεὶς τὰς ἰδέας τῆς ἐπαναστάσεως διετέλεσε μέλος τοῦ συλλόγου τῶν Ἰακωβίνων καὶ τῶν νομοθετικῶν συνελεύσεων μέχρι τοῦ 1804· ἀπὸ δὲ τοῦ 1803 ἦτο γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῆς παιδείας, καὶ ἐδίωξε 1806-7 ἐν τῷ Ἀθηναίῳ γαλλικὴν γραμματολογίαν (αἱ παραδόσεις αὐταὶ ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1816 ἐν Ἰδίῳ βιβλίῳ). Ὡς δραματικὸς ποιητὴς μεγάλως ἐπέτυχε διὰ τοῦ Charles IX (1789). Ἐκτὸς δὲ τῶν τραγωδῶν ἔγραψεν ὧδας ἐν αἷς ἐξύμνησε τὴν ἐπανάστασιν (κυρίως τὴν περίφημον Chant du départ ἐπιγραφομένην)· ἐπιτυχέστατος δ' ἦτο ἐν ἐπιστολαῖς καὶ σατυρικοῖς ποιήμασιν, ὧν γνωστότατον εἶναι τὸ τιτλοφορούμενον Épitre sur la calomnie, ἀπάντησις εἰς τὴν μομφὴν δι' ἐγένετο ὑπαίτιος τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ. [Μ.Γ.]

Σέννα. Βλ. Κασσία.

Σεννά. Χώρα τῆς Ν Νουβίας, μετὰ τοῦ Λευκοῦ καὶ τοῦ Κυανοῦ Νεῖλου καὶ πρὸς Ἀ τούτου μέχρι τοῦ Τακασέ. Οἱ κάτοικοι ἐμπορεύονται πρὸς τοὺς Νουβίους, εἶναι δὲ κυρίως Φούγγοι, φυλὴ νιγηρικὴ, ἥτις ἔβρυσεν περὶ τὸ 1800 ὅταν κράτος διατηρηθῇ μέχρι τοῦ 1820. Ἀπὸ τοῦ 1822 μέχρι τοῦ 1883 διετέλεσεν ὑπὸ τὴν Αἰγυπτιακὴν κυριαρχίαν. Ἡ ἀρχαία ὀμώνυμος πρωτεύουσα κειμένη ἐπὶ τοῦ Κυανοῦ Νεῖλου καὶ ἔχουσα περ. 10 χιλ. κατ., παρήλασε διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Χαρτουμ, μεγαλύτεραι δ' εἶναι αἱ πόλεις Βὺδ Μερίνα καὶ Μεταλαμία.

Σενναχερείδ ἢ Σενναχηρίμ. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ. Β' σ. 626 α.

Σέντες (Szenes). Πόλις ἐν τῷ οὐγγρικῷ κοιμητῶ Τσόγγραδ, ἐπὶ βραχίονος τοῦ Τατίου. Ἔχει 30 791 κατ. Μαγουάρους, γεωργίαν καὶ ἀμπελοργίαν. [Μ.Σ.]

Σέντ-Τάμας (Szent-Tamas). Όνομα διαφόρων πόλεων ἐν Ούγγαρία καὶ Τρανσυλβανία. ὧν γνωστοτέρα εἶναι ἡ ἐν τῇ κομητείᾳ Βάτς-Βέδραγ τῆς Ούγγαρίας, ἔχουσα 11728 κατ. τοὺς πλείστους Σέρβους.

Σέξαρδ (Szegard ἢ Szegszard). Πρωτ. τοῦ οὔγγρ. κομητάτου ἐπὶ τῆς διώρυχος Σάρβιτζ. ἔχει 14325 κατ. Μαγνάρους, ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ δμπελεμγίαν.

Σέξτος, ἐπικαλούμενος Ἑμπεριρκός, καθ' ὅσον ὡς ἱατρὸς ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐμπειρικὴν σχολήν. Ἐξῆρε περὶ τὰ τέλη τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος καιρὸν τινα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἄλλοτε δ' ἐν Ῥώμῃ καὶ ἦτο εἰς τῶν διαπρεπεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς λογ. σκεπτικῆς σχολῆς τῶν φιλοσόφων, οὗχί τόσο ἐν διὰ τὴν ἰδιόχρυσαν ἀνάπτυξιν τῆς σκέψεως, ἀλλὰ διὰ τὴν περισυλλογὴν καὶ εὐκρινῆ διαρρύθμισιν τῶν δειωμάτων καὶ συλλογισμῶν ὧν ἐποίχσαν χρῆσιν εἰ προγενέστεροι σκεπτικοὶ κατὰ τῶν δογματικῶν, πρὸς ἃν σκοπὸν κυρίως ἐχρησίμασται τὰ ἔργα τοῦ Αἰγισθέμου. Σφύζονται δ' αὐτοῦ δύο ἔργα, ὧν τὸ μὲν περιέχει τὰς Πυρρωνείους ὑποτυπώσεις, τὸ δ' ἕτερον φέρει τὸν ἀδικαιολόγητον τίτλον «Πρὸς τοὺς μαθηματικούς» καταπελαιμῶν τὸ κατὰ τύπον δυνατὸν τῆς γνώσεως καὶ δι' ἃ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει αὐτοῦ πραγματεύεται περὶ τῆς γραμματικῆς, ῥητορικῆς, γεωμετρίας, ἀριθμητικῆς, ἀστρολογίας καὶ μουσικῆς (ἐν 6 βιβλίοις), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς λογικῆς, φυσικῆς καὶ ἠθικῆς (ἐν 5 βιβλίοις). Ἀμφοτέρω τὰ ἔργα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Φαβρίκιου (1718, νέα ἐκδ. 1840).

Σέουτα ἢ Κεούτη (Ceuta, λατ. Septia καὶ Σεβ. Sebta). Ὀχυρωμένη ἰσπανικὴ πόλις ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, κειμένη ἐν Μορόκκῳ πρὸς τὴν Ἀἰόσον ἐκ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ καὶ ἐπὶ γλώσσης γῆς εἰς τοὺς πρόποδας ὅρους στεφόμενου ὑπὸ φρουρίου. Ὑπάγεται εἰς τὴν Ἰσπαν. ἐπαρχίαν Γαδεϊρίων (Cadix), εἶναι δὲ ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 10744 κατ. καὶ σημασίαν κυρίως ὡς στρατηγικὸν σημείον. Τὸ πάλαι ἱερώθη ὑπὸ τὸ ὄρος τῆς Σ. Ἀβυλα ἔπερ μετὰ τοῦ ἀπέναντι Γιβραλτάρ (Κάλην) ἀποτελεῖ τὰς ἑξακλείους στήλας, ἡ ῥωμαϊκὴ ἀποικία Ad septem fratres, ἥτις ἐκαλεῖτο ἐν ταῖς ὑστερον Σεπία ἢ Septum (ἐξ οὗ καὶ τὸ σημερινὸν ὄνομα), ἦτο δὲ κατὰ τὸν Μεσαίωνα σπουδαιότατη πόλις. Κυριευθεῖσα τῷ 1415 ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, περιήλθε τῷ 1580 μετὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὴν Ἰσπανίαν, παρ' ἣ ἔμεινε ἕκτοτε ἐξαιρεμένου μικροῦ διαστήματος τῷ 1810, ὅποτε κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν. [Μ.Σ.]

Σεπόλια. Προάστειον τῶν Ἀθηνῶν κείμενον πρὸς ΒΔ αὐτῶν παρὰ τὸν Κηφισὸν καὶ ἐν τῇ ἐλαιῶνι εἰς ἀπόστασιν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας καὶ ἐν μέσῳ κήπων εὐθαλῶν καὶ πλουσίας φυτείας. Πλησίον κεῖνται καὶ εἰ συνοικισμοὶ Δευῆ καὶ Κολοκυνθοῦ. Κατ. 378.

Σεπτέμβριος. Ὁ ἑνατος μῆν τοῦ ἔτους, τὸ κατ' ἀρχάς θμὸς ὁ ἑβδόμος τῶν ὀρχ. Ῥωμαίων, (Septembris ἀπὸ τοῦ septem ἦτοι ἑπτὰ).

Σεπτιμανία ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῶν Οὐγγιόθων τὸ ΝΔ μέρος τῆς Γαλατίας ὅπερ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τῶν Οὐαλλίας τῷ 419 παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἔπειτα Languedoc. [Δ.Λ.]

Σέρ (Cher, παρὰ Ῥωμαίοις Carus). Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Λίγηρος, πηγάζων ἐν τῷ νομῷ Κρεῖς τῆς Ὠβέρνης, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 352 χμ. πρὸς ΔΒΔ κάτωθεν τοῦ Τούρ. Εἶναι πλωτὸς ἐπὶ 120 χμ. καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ Λίγηρος καὶ διὰ 2 διωρύχων. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ νομὸς Σ. τῆς Γαλλίας, πρὸς Ν τοῦ νομοῦ Λσαρέ, ἔχων ἐμβ. 7199 τχμ. καὶ 359276 κατ., διαίρεόμενος δ' εἰς τὰ 3 διαμερίσματα Βούργης, Σαιντ-Ἀμὰν καὶ Σαντέρ. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι Βεόργη. Ἀποτελεῖ λοσιώδη πεδιάδα κάλλιστα ἀρδευομένην καὶ εὐφρονον, παραγούσαν σιτηρά, σίνον κλ. Ἀκμαϊστότη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιτεία, ἡ ἐκμετάλλευστις τῶν θασσίων καὶ ἡ βιομηχανία σιδήρου, προσελλάνης καὶ ὑατμάτων.

Σεράγεβον (Serajewo, σλαβ. Sarajewo ἢ Bosna-Serai). Πρωτεύουσα τῆς βοσνίας, κειμένη ἐν στενῇ κοιλίᾳ ἐπὶ τοῦ Μιλιάτσα εἰς τοὺς πρόποδας ὀρέων 1600 μ. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν, καθολ. ἀρχιεπισκόπου, ὀρθόδοξου μητροπολίτου καὶ μωαμεθανοῦ Ραῖς-ἔλ-Οὐλεμά, ἔχει δὲ 26268 κατ. τοὺς πλείστους Μωαμεθινούς καὶ πολυάριθμον εβραϊκὴν, μητροπόλιν καθολικὴν καὶ ὀρθόδοξον ὡς καὶ μετὰ μέμονες, ὠραίον δημαρχεῖον καὶ ἄλλα κομψὰ νέα κτίρια. Κέντρον τοῦ ἐμπορίου ἀποτελεῖ ἡ μεγάλη ἄγορά καὶ τὸ ἐκ ξυλίνων αἰχμημάτων τμήμα Τσαρσίγια. [Μ.Σ.]

Σεράιγγ (Seraing). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Λιέγης, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μώσα. ἔχει 33495 κατ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων Οὐγρέ, Τιγέρ καὶ Ζεμὲν 57815, καὶ σημαντικωτάτην βιομηχανίαν αἰδήρου καὶ χαλκοῦς, παράγουσαν κυρίως καὶ μηχανὰς (ἀτμομηχανὰς κλ.), ἱερωθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ Κονκερὶλ (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Σεράμ ἢ Σεράγγ (Ceram, Serang). Ἡ μεγίστη τῶν Μελογκκων νήσων, ἔχουσα μετὰ τινῶν πλησίον νησίων ἐμβ. 18198 τχμ. καὶ περ. 100 χιλ. κατ. Ἀλφούρτυ

έντελως ἀπολιτίστους. Ἡ νῆσος διατέμενεται κατὰ μήκος ἀπὸ Δ πρὸς Α ὑπὸ ὄρους Ὑψ. 3 000 μ., εἶναι δὲ εὐφορωτάτη εἰς πολύτιμον ξυλείαν, φοινίκας κλ., ὄρυζαν, καπνὸν καὶ κακίον. Ὑπάγεται εἰς τὴν ὀλλανδικὴν τοποτηρησίαν Ἀμβέρτας. [Μ.Σ.]

Σερραμπόρη. Βλ. Σριραμπούρ.

Σεραντζή. Χωρ. τοῦ δήμου Φερῶν τοῦ Βώλου, ἔχον 212 κατ. [Μ.Σ.]

Σέραπις, Σεραπέων. Βλ. Σάραπις.

Σερασκέρ, ἐκ τοῦ περσικοῦ sariasker τ. ἔ κεφαλή τοῦ στρατοῦ, εἶναι ἐν Τουρκίᾳ τίτλος τῶν ἀνωτάτων στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Σχεδὸν ὁμοίαν σημασίαν ἔχει ὁ Σερδάρ ἢ Σερδάρ-ἐκρέμ, ἥτοι ἀρχιστράτηγος ἐν ἐκστρατείᾳ.

Σεραφζάν ἢ Σερεφζάν, τ. ἔ. ὁ Χρυσόφορος. Ποταμὸς τοῦ Τουρκεστάν, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Κοκ-σοῦ ἐν παγώνος, διαιρούμενος παρὰ τὴν Σαμαρκάνδην εἰς 2 βραχίονας ἐνομένους πάλιν κάτωθεν, βίων δὲ κυρίως πρὸς Δ καὶ χανόμενος ἐκατέρωθεν τῆς Βουχάρας ἐν ἀλατούχῳ ἔλει. Μήκος ἔχει 664 χμ. [Μ.Σ.]

Σέρβαλ (Felis serval). Εἶδος αἰλουροειδῶν (βλ. ἐν πιν. Αἰλουροειδῶν Β' ἀρ. 8), ἔχον σχετικῶς μακρὰ σκέλη καὶ δέρμα ἄνω μέναιόξανθον, κάτω δὲ υπόλευκον, καὶ κατὰστικτον διὰ μελαινῶν κηλίδων. [Φ.Ι.]

Σερβάντες. Βλ. Κερβάντες.

Σερδέικα. Χωρ. τοῦ δήμ. Καστορίου τῆς Λακεδαιμόνος ἔχον 118 κατ.

Σερβέτ (Μιχαήλ Servet). Ἰατρὸς γενόμενος γνωστὸς καὶ ὡς αἰρετικός. Ἐγενν. τῷ 1511 ἐν Τουδέλα τῆς Ἀραγωνίας, ἐνωρὶς δὲ κατεγίνετο εἰς θεολογικὰς μελέτας καὶ ἐξέδωκε τῷ 1531 ἐν Γερμανίᾳ εὐρισκόμενος τὸ ἔργον De trinitatis erroribus, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπέκρουσε τὸ ὁμοούσιον τῶν τριῶν ἐν τῷ Θεῷ προσώπων παραδεχθεὶς μόνον τρεῖς «διαθέσεις» τοῦ ἐνὸς ἀδικιρέτου καὶ αἰωνίου Θεοῦ. Καταπολεμηθεὶς δὲ ἀπανταχῶς μετέβη εἰς Παρίσιους καὶ ἐσπούδασεν τὴν ἱατρικὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Villanovanus (ἐκ τῆς πατρίδος Villanova τοῦ πατρὸς του). Εἶτα διέμενε· καί· τινι ἐν Λυδῶν ἔπου ἐνημοσίευσεν ἔκδοσιν τοῦ Πτολεμαίου, ἐπανῆλθε δὲ 1537 εἰς Παρίσιους, οὗ ἐδίδαξε γεωγραφίαν, ἀστρολογίαν, μαθηματικὰ καὶ ἱατρικὴν, περιελθὼν ὅμως εἰς ῥῆξιν πρὸς τοὺς κατακρινόμενους ὑπ' αὐτοῦ παλαιότερους ἱατροὺς· ἐξωρίσθη δίκαιτικῶς. Ζῶν ὕστερον 13 ἔτη ὡς ἱατρὸς ἐν Βιέννῃ τῆς Προβηγκίας κατεγίνετο καὶ πρὸ πάντων εἰς θεολογικὰς μελέτας, ἐδημοσίευσεν λατινικὴν ἔκδοσιν τῆς ἀγ. Γραφῆς καὶ διετήρει ἀνταπόκρισιν μετὰ τοῦ Καλδίνου. Διὰ τὸ ἔργον «Ἀποκατά-

στασις τοῦ Χριστιανισμοῦ» (1553) καταγγελλθεὶς ἤθελε νὰ φύγῃ διὰ τῆς Ἑλβετίας σπενλῆρθη ὁμως τῇ προτροπῇ αὐτοῦ τοῦ Καλδίνου ἐν Γενεύῃ καὶ ἐθανατώθη ἐκεῖ τῇ 27 Ὀκτ. 1553 διὰ τῆς πυρᾶς ὡς αἰρετικός. Ὡς ἐπιστήμων κατέχει ἰδιάν ἀξίαν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς (μικρᾶς) κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. [Β.Ε.]

Σερβία. Βασίλειον ἐν τῷ ΒΔ μέρει τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου μεταξὺ τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, τοῦ τουρκικοῦ βιλαετίου Κοσσυφοπέδιου καὶ τῆς Βοσνίας. Περιλαμβάνει 48 590 τχμ. μετὰ 2 250 712 κατ. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον ὄρεινὴ χώρα, καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ Α μέρος ὄρη εἶναι συνέχεια τοῦ μεγάλου συστήματος τῶν Τρανσυλθανικῶν Ἀλπεων ἢ ἀκριβέστερον τῶν ὄρεων τοῦ Βανάτου, ἀπ' ὧν χωρίζονται διὰ τῆς στενωπότητος κοιλάδος τῆς διαρρεσμένης ὑπὸ τοῦ Δουδάβειος (Σιδηρὰ πύλαι), τὰ δὲ τοῦ ΝΔ τμήματος ἀνήκουσιν εἰς τὰς Διναρικές Ἀλπεῖς· ἐνταῦθα εὐρηται καὶ ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή, Κοπαονί· Πλάνινα καλουμένη, ἔχουσα ὕψος 2106 μ. Τὸ μέσον τμήμα καταλαμβάνουσι χαμηλότεραι σειραὶ καὶ λόφοι μετὰ πλουσίων δασῶν. Οἱ ποταμοὶ τῆς Σ. ἀνήκουσιν ἅπαντες εἰς τὸ σύστημα τοῦ Δουδάβειος, ὅστις μετὰ τοῦ Σάβα ἀποτελεῖ καὶ τὸ Β ὄριον. Πλὴν τοῦ Δρίνα, Κολεβάρ καὶ Τιμόκ τὴν μεγίστην σημασίαν ἔχει ὁ Μοράβας, οὗ ἡ εὐρὸς κοιλάς ἐκτεταμένη κατὰ μήκος τῆς χώρας ἐκ ΝΝΑ πρὸς ΒΒΔ ἀποτελεῖ τὸ κύριον κέντρον αὐτῆς. Τὸ κλίμα πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ γεωργία, ἀν καὶ στερεῖται αὕτη ἀκόμη συστηματικῆς τελειοποιήσεως, κύριον δὲ προϊόν ὁ ἀραβόσιτος, ὀλιγώτερον δὲ ἄλλα σιτηρά, αἶνος, καπνός, λίνον, κάνναβις, δαμάσκηνα. Ἐκ τῆς κτηνοτροφίας μόνον ἡ τῶν χοίρων ἔχει σημασίαν, τὸ δὲ ἐμπόριον ἀναπτυχθέν ἐπ' ἐσχάτων εἶναι κυρίως σπουδαῖον ὡς διαμετακομιστικὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας. Νομισματικὴ μονὰς εἶναι τὸ φράγκον, θηνέριον καλουμένον. Σιδηροδρόμους ἔχει ἡ Σ. μήκους 568 χμ τῷ 1895, σπουδαιότητα δὲ γραμμὴ εἶναι ἡ ἐκ Βελιγραδίου εἰς Νάιστον (Nisch), ὁπερὸν ἄρχονται αἱ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Κων/πολιν γραμμαί.

Ἡ Σ. εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία κληρονομικὴ ἐν τῷ ἀρρενι κλάδῳ κατὰ πρωτοτοκίαν. Τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐξασκᾷ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Σκούπτυνας (Skupschina) καλουμένης ἐθνικῆς συνέλευσεως· τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας εἶναι μόνον συμβουλευτικὸν σῶμα ἐκ 16 μελῶν ὧν 8 διορίζονται ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ 8 ὑπὸ τῆς

Σκούπτινας. Τῷ 1894 τὰ ἔσοδα ὑπελογιζόντο εἰς 63.75 ἑκατομμ. φρ. καὶ τὰ ἔξοδα εἰς 63.62, τὸ δὲ δημόσιον χρέος ἀνήρχετο εἰς 340.69 ἑκατομμ. φρ. Ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ὑπάρχουσι πανεπιστήμιον μετὰ 3 σχολῶν, θεολογικὴ σχολὴ καὶ στρατιωτικὴ σχολὴ (ἐν Βελιγραδίῳ), τῆς μέσης ἐκπαιδευσεως 11 γυμνάσια, 13 ὑπογυμνάσια, 2 πρακτικὰ λύκεια, 2 ἀνώτερα παρθεναγωγεία, τῆς δὲ κατωτάτης 911 δημοτικὰ σχολεῖα· ἡ δὲ μέρωσις τῶν κατωτέρων τρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀκόμῃ ἀτελεστάτη. Ὁ στρατός ἐν εἰρήνῃ ἀποτελεῖται ἐκ 1011 ἀξιωματικῶν καὶ 20189 ἀνδρῶν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον Σέρβοι, ἐλίγχι δὲ Ῥωμοῦνοι, Ἀστούγγανοι, Τούρκοι κ.ά., κατὰ δὲ 99 % πρεσβεύουσι τὰ δογματὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἡ σερβικὴ ἐκκλησία εἶναι αὐτοκεφαλὰς, ἀνωτάτην κεφαλὴν ἔχουσα τὸν ἐν Βελιγραδίῳ μητροπολίτην ὅν τὰς σπονταὶ δύο εἰσκόποιοι. Οἱ Σέρβοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν σλαβικὴν οἰκογένειαν τῶν ἐθνῶν καὶ γλωσσῶν, ἐκτείνονται καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου εἰς τὴν Βοσνίαν, Ἑρζεγοβίνην, Μαυροβούνιον, Δαλματίαν, Συρμίαν, Βανάτον καὶ τὰς ἐμέρους τουρκικὰς ἐπαρχίας.

Ἡ χώρα κατοικουμένη τὸ πάλαι ὑπὸ Ἰλλυριῶν καὶ Θρακῶν εἰς οὗς προσετέθησαν ὕστερον οἱ Σκορδίσκοι, Κελτικὴ λαὸς, ἀπετέλει ἐπὶ Ῥωμαίων μέρος τῆς ἐπαρχ. Ἀνω Μοισίας, κατελήθη δὲ τῷ 683 ὑπὸ τῶν Σέρβων, οἵτινες ἀνεγνώρισαν τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐδέχθησαν κατὰ τὸν Η' αἰῶνα τὸν χριστιανισμόν. Τῷ 1043 ὁ Στέφανος Δεδρόσλαυος κατέστη ἀνεξάρτητος, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Μιχαήλ (1050-80) ἐκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Σερβίας. Μετὰ διαφόρους περιπετείας ἔδρυσεν τῷ 1165 ὁ Στέφανος Νεμάνιας ἰδίαν δυναστείαν, ἥς περιφημότερον μέλος εἶναι ὁ Στέφανος Δουσάν (βλ. λ.). ὁ κατακτήσας πολλὰς χώρας καὶ προσλαβὼν τῷ 1346 τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Οὐρώς Ε' διεμελίσθη πάλιν τὸ κράτος, ὁ δὲ Λάζαρος δ' Α', ἰδρύσας νέαν δυναστείαν τῷ 1374, ἔπεσε μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων τῷ 1389 ἐπὶ τοῦ Κοσυροπεδίου καὶ περιτλήθην ἡ χώρα εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων. Ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Παστάρεβιτς (1718) παρεχωρήθη ἡ Βόρειος Σ. εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἀπεδόθη ὅμως τῇ Τουρκίᾳ ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βελιγραδίου (1739). Τῷ 1804 ἤρξατο ἡ ἐπανάστασις τῶν Σέρβων κατὰ τῆς Τουρκίας· ὁ Γεώργιος Τσέρνυ ἢ Καραγεώργης ἐκυρίευσεν τῇ 11 Φεβρ. 1807 τὸ Βελιγραδίον, ἀλλὰ ἡ Ῥωσσία ἐγκατέλειπεν ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βουκουρεστίου (1812) τὴν χώραν εἰς τὸ ἔλεος τῶν Τούρκων οἵτινες προσήνε-

χθησαν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς κυριευθεῖσαν. Ἀνεγένωσαν δὲ τῷ 1815 οἱ Σέρβοι τὴν ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸν Μιλῶς Ὀδρένβιτς καὶ καὶ ἐπέτυχον παρὰ τοῦ πασσᾶ τοῦ Βελιγραδίου τῷ ἐπομένῳ ἔτει τὴν παραχώρησιν τῆς αὐτονομίας. Τῷ 1817 ἐκηρύχθη ὁ Μιλῶς κληρονομικὸς ἡγεμὼν, ἡ δὲ Τουρκία μὴ δυνηθεῖσα νὰ ὑποτάξῃ τὴν χώραν, ἠναγκάσθη ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς Ἀδριανουπόλεως τῷ 1829 νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν αὐτονομίαν τῆς. Ὁ Μιλῶς ὑπεχρεώθη τῷ 1835 νὰ δώσῃ τῇ ἡγεμονίᾳ σύνταγμα ἐλεύθερον, οὗχ ἦττον ὅμως ἐξεθρονίσθη τῷ 1839, ὁ δὲ διαδεξάμενος αὐτὸν δευτερότερος υἱὸς τοῦ Μιχαήλ ἐξεβλήθη τῷ 1842 ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Καραγεωργεβίτς υἱοῦ τοῦ Καραγεώργη. Ἀλλὰ τῷ 1858 ἐκλήθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον ὁ γέμων Μιλῶς, οὗ θανόντος τῷ 1860 τὸ ἡγεμονικὸν βξίωμα ἐκηρύχθη κληρονομικὸν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ. Ὁ διαδοχὸς τοῦ Μιχαήλ ἐφανεύθη τῷ 1868. Ἐπὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος Μιλάνου, ἡ Σ. ἐκήρυξε τῷ 1876 τῇ Τουρκίᾳ τὸν πόλεμον ὑποστάσα δὲ παντελεῖ ἦταν καὶ ἀναγκασθεῖσα νὰ συνθηκολογήσῃ, οὗχ ἦττον ἔλαβε πάλιν τὰ ὅπλα συνεπειὰ τῶν νικῶν τῆς Ῥωσσίας τῷ 1877. Ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βερολίνου προσετέθη εἰς τὴν Σ. ἡ λεγομένη παλαιὰ Σερβία (αἱ περὶ τὴν Ναϊσσόν, τὸ Πιρῶν καὶ τὸ Λέσκαβατς χώραι), ἐν ὧν 11 χιλ. τχμ. καὶ ἀνεγνωρίσθη ἡ πλήρης αὐτονομία τῆς ἡγεμονίας. Αὕτη τῷ 1882 ἐκηρύχθη βασιλείον καὶ ὁ Μιλάνος πρῶτος βασιλεὺς αὐτοῦ. Περί τὸ εθνόπυρον τοῦ 1885 ἡ Σ., συνεπειὰ τοῦ βουλγαρικοῦ πραξικοπήματος, ἐπεχείρησε πόλεμον κατὰ τῆς Βουλγαρίας, ἔπαθεν ὅμως μετὰ τὰς πρώτας μικρὰς ἐπιτυχίας ἰσχυρικὴν ἦτταν ἐν Σλιβνίτση (5-8 Νοεμβρίου), μεθ' ἣν οἱ Βούλγαροι προήλασαν μέχρι τοῦ Πιρῶν καὶ μόνον ἡ προστασία τῆς Αὐστρίας, πρὸς ἣν ἐκλίπεν ἡ Σ. ἀπὸ τοῦ 1880, ἔσωσεν αὐτὴν ἀπὸ ἐδαφικῆς μειώσεως ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ Βουκουρεστίου (τέλος Φεβρουαρίου 1886). Ὁ Μιλάνος μετὰ τὴν δημοσίευσιν νέου συντάγματος τῷ 1888, παρητήθη τῷ 1889 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', ὅστις τὸ κατ' ἀρχὰς βασιλεύσας ὑπὸ ἐπιτροπείαν, ἐκήρυξεν ἑαυτὸν τῇ 1 Ἀπριλίου 1893 ἐνῆλικον καὶ μεταβαλὼν ὅλως τὴν μέχρ' τοῦδε πολιτικὴν ἐπανάφερε τὸ σύνταγμα τοῦ 1869. Πρὸς καὶ τὸ ἄρθρον Μιλάνος Α'. [Μ.Σ.]

Σέρβια (τουρκ. Σέρφιτς). Πολύγη τῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς δόξης χειμάρρου τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ προσπιζομένη ὑπὸ δύο κωνοειδῶν ὕψωμάτων τῶν Καμβουνίων ὄρεων. Ἀπέχει ἀπὸ Ἑλασσῶνος πρὸς Β ὥρ. 9 1/2. Πρὸς Α ὕψεται τὸ ὄρος Σιάπινα (Τιτάριον) Οἰκίζεται ὑπὸ 750 οἰκογενειῶν, ἐξ ὧν 600 εἶναι ὀθωμαν-

καί. Εἶναι πρωτεύουσα ἐμωνόμου ὀρεινοῦ καί πετρώδους διαμερίσματος ἔχοντος ἐν 24 πλ. 15500 χριστ. καί 8000 θηωμανῶν καί παράγοντος ἐτησίως 36 χιλ. χιλιογρ. σίτου. 48 χιλ. χιλιογρ. κριθῆς καί 24 χιλ. χιλιογρ. ἀραβοσίτου. Ἡ Σ. ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Σέρβων ἐπὶ Ἑρακλείου, ὅστις παρεγώρησεν αὐτοῖς γαίας ἐπ' ἐλπίδι ν' ἀντιτάξῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καί κατήραξεν ὑπὸ τοῦ Βασιλείου τοῦ Β' ἀνακτήσαντος αὐτήν.

Σερβική γλώσσα καί φιλολογία. Ἡ Σ. γ., ἥτις καί πέραν τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου τῆς Σερβίας ὀμιλεῖται, ἀποτελεῖ μέρος μεγαλυτέρας συστάδος τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν, ἥτις τανῦν καλεῖται Σερβοκρατική, ἀλλοτε δὲ Ἰλλυρική. Οἱ ἐρθεῖκοι Σέρβοι μεταχειρίζονται τὴν Κιριλλεῖον ἀλφάβητον ἐν τελειοποιημένῃ ὑπὸ τοῦ Καρατζίτς μορφῇ, ἐνῷ οἱ καθολικοὶ παρεδεδόχθησαν τὴν λατινικὴν ἀλφάβητον. Ὁ ἴδιος Καρατζίτς πρῶτος ἐπραγματεύθη ἐπιστημονικῶς περὶ τῆς Σ. γ. δημοσιεύσας γραμματικὴν αὐτῆς καί λεξικὸν σερβο-γερμανο-λατινικόν. Τὰ πρῶτα μνημεῖα αὐτῆς εἶναι πανηγυρικαὶ συγγραφαὶ περὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν ἡγεμόνων, φέρουσαι συγχρόνως καί ἐκκλησιαστικὴν χαρακτῆρα. Τὴν ἀνάπτυξιν λυρικῆς ποιήσεως ἀνέκτισεν ἡ κυρίως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Τούρκων καί μόνον ἐν Δαλματίᾳ (Ραγούση) διετηρήθη οἰκολογικὴ τις κίνησις. Μόλις κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος αἰῶνος βλέπομεν ἀνανευμένῃ τὴν φιλολογικὴν ἔρᾳσιν καθ' ἣν ἐριστικῶς ἐπεκράτησε τέλος ἡ καθ' αὐτὴν δημώδης γλώσσα τῶν Σέρβων καί ὡς γραφομένη, παραμύχους ἔχουσα τοὺς Ὀβράδοις, Καρατζίτς καὶ Δάνιτσιτς. Ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ ἐξοχώτερος εἶναι ὁ Μιλοστάνεβιτς, ὁ ἐξυμνήσας τὴν περὶ ἐλευθερίας ἀγῶνα τῶν Σέρβων. Ὁ κυριώτερος θησαυρὸς τούτων εἶναι ἐν τούτοις τὰ ἐγμῶδη ἔπη καί πρὸ πάντων τὰ ἐπικὰν σέροντα χαρακτῆρα καί προσφιλέστατος κύκλος αὐτῶν ὁ ἀσέρων εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Κοσουρπεδίου μάχην. Καὶ τούτων δὲ ἡ σπουδαιότερα συλλογὴ ὀφείλεται εἰς τὸν Καρατζίτς. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἡ ποίησις ἀνέκησε μεγάλως, προσλαβεῖσα ἐθνικὸν τύπον, κυρίως διὰ τῶν ποιητῶν Νιεβίτς καὶ Ραζίτσεβιτς. Ἐκ τῶν νεωτέρων λυρικῶν ποιητῶν ὁ σημαντικώτατος εἶναι ὁ Ἰωβάνεβιτς, ὡς δ' ἡχηματογράφοι καὶ λογογράφοι δὲ ἐμφιζονται ἱδίως ὁ Λιούβιτς, ὁ Λαζάρεβιτς, ὁ Μιλιτσεβιτς καὶ ὁ Βλάδαν Γεώργεβιτς. [Μ.Γ.]

Σέρβιος ἢ Σερβίος Τύλλιος. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης,

βασιλεύσας 578-534 π. Χ. ἦτο κατὰ τὴν συνήθη μῦθον υἱὸς θεοῦ τινος καὶ τῆς Ὀκρινίας, θυῆς τοῦ Ταρκυνίου τοῦ Πρεσβυτέρου, κατὰ δὲ τὰς τυρρηνικὰς παραδόσεις Τυρρηνὸς ὁ ὅματι Mastarna, ἐγκατασταθεὶς μετ' ἄλλων συμπατριωτῶν ἐν Ῥώμῃ, νομφευθεὶς εἴτα τὴν θυγατέρα τοῦ Ταρκυνίου καὶ διαδεξάμενος αὐτὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῇ συνεργείᾳ τῆς συζύγου τούτου Τανακλῆς. Ἐκτὸς ἐπιτυχῶν πολέμων μετὰ τῶν Οἰθίων ἀποδίδεται τῷ Σ. Τ. μεγάλη μεταρρυθμισὶς τῆς πολιτείας δι' ἣς Πατρίσιοι καὶ Πληβεῖοι διενεμήθησαν ἐξ ἴσου εἰς τοπικὰς τριτῆρας καὶ περαιτέρω εἰς ὁρισμένους φορολογικὰς καὶ στρατιωτικὰς τάξεις (λέγχους). Ἐνῷ ἀμφιβιβλία ὑπάρχουσιν ἂν ἡ διαίρεσις αὐτῇ ἦν ἐπὶ τῶν βασιλείων ἐγένετο, ἀναμφιβόλως τότε ἐβρίθη τὸ καὶ νῦν ἐν μικρῷ μέρει σωζόμενον μέγα τεῖχος τῆς πόλεως. Πρὸς τούτους λέγεται ὅτι ἱδρυσεν ὁ Σ. ἐπὶ τοῦ Ἀβεντίνου ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος ὡς δεινότερον κοινὸν ἱερὸν τῆς Λατινικῆς συμπολιτείας καὶ ὅτι εἰσέγαγεν ἐνσημον νόμισμα. Τὰς δύο θυγατέρας τοῦ συνέχευσε μετὰ τῶν υἱῶν Ταρκυνίου τοῦ Πρεσβυτέρου. Ἡ μία αὐτῶν, σύζυγος τοῦ Ἀρόντα, συνάψασα ἐρωτικὰς σχέσεις μετὰ Λευκίου συζύγου τῆς ἑτέρας, ἐξόνευσεν τὸν ἀνδρα τῆς, ὁ δὲ Λεύκιος τὴν σύζυγόν του καὶ συνῆλθον εἰς νέον γάμον ἀμφοτέρωι προτρέψασα δὲ καὶ τὸν Λεύκιον εἰς ἐπανάστασιν ἤλασε τὸ ὄμμα ὑπὲρ τὸ σῶμα τοῦ κατασφαγέντος πατρὸς τῆς. [Θ.Μ.]

Σέρβιος (Maurus Honoratus Servius). Ῥωμαῖος γραμματικὸς ζήσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸν 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα καὶ συγγραψας μετὰ ἄλλων πολῦτιμα σχόλια εἰς τὸν Βιργίλιον, αὐξήθηνα τῷ 1600 ὑπὸ τοῦ ἐκδότη τοῦτον Δανιήλ. [Μ.Γ.]

Σέρβου. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἡραίας (Γορτυνίας), 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Παλούμπας, μετὰ 470 κατ.

Σερβοδργον (Cherbourg). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ γαλλ. νομῇ τῆς Μάγχης καὶ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας. Κεῖται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Διέβτ καὶ ἐν τῇ μυγῇ κολπίσκου παρὰ τὴν γερσόνητον Κοτανιὲν τὴν προβάλλουσαν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης. Ἐχει δὲ 31125 κατ. καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως ἥτις περιβάλλει τὸν ἐμπορικὸν λιμένα, καὶ τὸ τμήμα τῶν νεωρίων ὅπερ κατεκτείνεται κυρίως ὑπὸ ἀξιωματικῶν, ὑπαλλήλων κλ. τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἀξέδωχα κτίρια ἔχει τὸν ναὺν τῆς ἀγ. Τριάδος, τὸν τοῦ ἀγ. Κλήμεντος καὶ τὸ θησαυρεῖον. Ἀξιωμακρονεῦτα εἶναι καὶ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ ναυτικὸν νησοκομεῖον, ἡ ὑδρογραφικὴ σχολή, ἡ δημοτικὴ βιβλιοθήκη μετὰ συλλογῆς ἀρχαιοτήτων καὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἡ

βιομηχανία πρὸ πάντων κατεργάζεται τὰ πρὸς ναυπηγίαν καὶ ναυτιλίαν χρειώδη, διατηρεῖται δὲ καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Ὁ ἐμπορικὸς λιμὴν κεῖται πρὸ τῶν ἐνδελῶν τοῦ λιθέιτ, ὃ δὲ πολυεὶς, εἰς τῶν μεγίστων καὶ ἰσχυροτάτων τῆς ὑψηλῆς, εἰς τὸ Δ μέτρος τοῦ κόλπίσκου. Τὸν λιμένα καὶ τὴν πόλιν προστατεύουσιν ἰσχυρότατα φρούρια καὶ σειρὰ προμαχώνων ἐπὶ τῶν περιβαλλόντων ἀμφοτέρωθεν πρὸ πάντων ὁμοῦ σπουδαιωτάτην γραμμὴν ἀμύνης ἀποτελεῖ τὸ ἐπὶ 3638 μ. εἰς τὴν θάλασσαν ἐκτεινόμενον ἐπιχωμα κατασκευασθὲν 1782-1853 καὶ φέρων 4 φρούρια. [Μ.Σ.]

Σερβουλιέ (Victor Cherbuliez). Γάλλος συγγραφεύς, γενν. 1829 ἐν Γενεύῃ. Ἐπορεύσατο τὴν φιλοσοφίαν, ἐγένετο δὲ τὸ πρῶτον ὡς συγγραφεὺς γνωστὸς διὰ τοῦ ἔργου *Un cheval de Phidias*, πορίσματος περιηγητικῆς ἀνατὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰσῆλθε τῷ 1864 εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ἐπιθεωρητικῆς τῶν δύο κλάσεων ὡς κριτικὸς καὶ μυθιστοριογράφος, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον G. Valbert. Τὰς μελέτας του τὰς δημοσιεύσας ἐν τῇ περιοδικῇ ταύτῃ ἐξέδωκε καὶ εἴτα ἐν σειρᾷ βιβλίων, ὡς καὶ τὰ μυθιστορήματά του ἐν εἰς δεικνύει πνευματικῇ ἐξέλιξιν προβλημάτων τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου: *Le comte Kossia* (1863), *Le roman d'une honnête femme* (1866), *L'aventure de Ladislas Bolski* (1869), *Samuel Brohl et Cie.* (1877), *La vocation du comte Ghislain* (1889) κ.ά. Ἀπὸ τοῦ 1881 διετέλεσε μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἀπέθανε δὲ κατ'Ὀκτωβρίον τοῦ 1894. [Μ.Γ.]

Σερβωτά. Χωρ. τοῦ δήμ. Τρικκαίων ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Τρικκαίων καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 317 κατ.

Σεργιγιέβσκι ἡ πληρέστερον Σεργιγιέβσκι Ποσσάδ. Πόλις τῆς περιφερ. Δημητρώφ τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Μόσχας, ἔχουσα 31 413 κατ., θεολογικὴν ἀκαδημίαν καὶ περιήγητον μονὴν ἱερουδαϊστικὴν ὑπὸ τοῦ ἀγ. Σεργιγίου [Μ.Σ.]

Σέργιος. 1) Ὁ ἅγιος τῆς Ἀνατολ. καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, μαρτυρήσας κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἐν Συρίᾳ μετὰ τοῦ συντρόφου του Βάκχου μεθ' οὗ ἐορτάζεται τῇ 7 Ὀκτωβρ. Πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἀνηγέρθη ἐν Κων/πόλει περικαλλὴς ναὸς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α', ἐπὶ οὗ νῦν σωζόμενος καὶ μεταδεδωκέναι εἰς 20. τέμενος ὑπὸ τὸ ὄνομα Κουτσοῦ-Ἀγιά Σοφιά. — 2) Ὁ ἅγιος τῆς Ῥωστικῆς Ἐκκλησίας, γενν. 1315 ἐν Ῥοστοβίῳ, υἱὸς πώστου εὐγενοῦς. Ὁμιλῶντος τοῦ πατρὸς παρεχώρησε τῷ ἀδελφῷ τὴν κληρονομίαν του καὶ ἀπεσύρθη εἰς ἔρημον διάσος ἐν τῇ περι-

φερείᾳ Δημητρώφ τοῦ κυβερνεῖου Μόσχας, ὅπου ἔκτισε ναὸν καὶ περιβλήθεις τὸ μοναχικὸν σχῆμα προσέλκυσε καὶ ἄλλους ἐρωγνομένους. Ἀναπτύχθεις οὕτω τοῦ μοναστηρίου, ἐπλούτισε τοῦτο προσητεύτας τῷ μεγαλῷ δουκὶ Δημητρίῳ Δονσκόφ τὴν κατὰ τοῦ Μαμάη νίκην καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ 11 χωρία. Ἰδρύσας κατόπιν καὶ ἄλλας μονὰς ἀπέθανε τῇ 7 Σεπτ. 1391. Τὸ λείψανόν του σφάζεται ἐν τῇ μητροπόλει τοῦ πρώτου ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθέντος μοναστηρίου (Τροϊτσκα καλομένη) ἐντὸς ἀργυρᾶς σαρκοφάγου.

Σέργιος. Πατριάρχης τῆς Κων/πόλεως, διαδεχόμενος τὸν Θωμᾶν Α' τῷ 640 καὶ πατριαρχεύσας μέχρι τοῦ 638. Ἦτο ἀπαθὲς τῶν Μονοθελητῶν, ὑπεστηρίζετο δὲ ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἡρακλείου ὅστις τῷ 638 ἐκήρυττεν τοὺς Μονοβελήτας ὡς ὁρθοτροπώντας διὰ τῆς «Ἐκθέσεως» αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ Σ. συνέβη ἡ πολιτοκρία τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ καθιερώθη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου (βλ. λ.).

Σέργιος ὁ γ' ος. Χωρ. τῆς Κύπρου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀμμοχώστου καὶ οὐ μακρὰν τῶν ἐρείπων τῆς Σαλαμίνας, ἔχον 530 κατ.

Σεργούλα. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐπαλείου τῆς Δωρίδος, ἔχον 200 κατ. [Μ.Σ.]

Σεργούνη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀμφισσῆς, ἔχον 692 κατ. [Μ.Σ.]

Σερδόβκ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Σαράτωφ, ἐπὶ τοῦ Σερδόβα, ἔχουσα 8 119 κατ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ λίπους. [Μ.Σ.]

Σερέ (Céret). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ τῶν Ἀνατολ. Πυρηναίων, κειμένη ἐπὶ τοῦ Tech καὶ ἔχουσα 3 828 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Σερένχο (Seregno). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Μιλάνου καὶ πλησίον τούτου, ἔχουσα 7 846 κατ. καὶ βιομηχανίαν βάμβακος καὶ μεταξῆς. [Μ.Σ.]

Σερές. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀγνάντων τῆς ἐπαρχ. Τσουμέρκων, ἔχον 180 κατ.

Σερέτ (Sereth, τὸ πάλαι Ἰέρασος). 1) Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Δουνάβητος, πηγάζων ἐν Βουκουβίνῃ ἐπὶ τῶν προβουνίων τῶν Καρπαθίων, ῥέων ἐν τῷ πρὸς Δ, διατέμνων εἴτα τὴν Μολδαβίαν ἐκ Β πρὸς Ν, προσλαμβάνων δὲ τέλος διεύθυνσιν πρὸς Δ (ὅτε καὶ ἀποτελεῖ τὰ μεταξὺ Μολδαβίας καὶ Βλαχίας σύνορα) καὶ ἐνδύλλων ἀνωθεν τῆς Βραΐλας, μετὰ ῥοὴν 416 χμ. — 2) Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ (αὐστριακῇ) Βουκουβίνῃ, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, ἔχουσα 7 159 κατ. τοὺς πλείστους Γερμανοὺς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον ἵππων. [Μ.Σ.]

Σερζίπη (Sergipe). Ἡ μικροτάτη τῆς

Βρασιλίας πολιτεία, ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντ. ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Β τῆς Βαχίας, ἔχουσα ἐμβ. 39 090 τχμ. καὶ 370 γιλ. κατ. Ἡ παραλία εἶναι ἀμώδης, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν βασανιστον. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ κατάλληλον διὰ τὴν καλλιέργειαν σακχαροκαλάμου, κακάου, βάμβακος, καπνοῦ κλ. Κυρίως ἐξαγοραῖ σάκχαρον καὶ βάμβαξ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἀρακαζού, ἔχουσα 6 000 κατ.

Σερριγγαπάταμ. Βλ. Σερραγγατάταμ.

Σέρις (Βοτ.). Ἀρχαία ὀνομασία Κιχωριωδῶν ἐδωδιμῶν κατὰ Διοσκουρίδην, ὅστις διακρίνει τὴν κηπευτὴν καὶ τὴν ἀγρίαν Σ. Πιθανῶς ἀναφέρονται εἰς τὰ εἶδη τοῦ Κιχωρίου (βλ. λ.) ἤτοι Cichorium Intybus καὶ C. eriposum L., κοιν. ραδίκια καὶ ἀγρία ρ.

Σέριφος. Νῆσος ἐκ τῶν Κυκλάδων, καίμενη 16 γμ. Ν τῆς Κύνου, ἔχουσα ἐμβ. 78 τχμ. καὶ ἀποτελοῦσα ἴδιον ὄμιον μετὰ 27 031 κατ., ὧν 23 006 ἐν τῇ ὁμωνύμῳ πρωτεύουσῃ, αἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὰ χωρία Γαλανή, Κένταρχος καὶ Παναγία καὶ τὴν μονὴν Ταξισαρχῶν. Ἐχει ἐν γένει στρογγύλον σχῆμα κυρίως πρὸς ΝΔ καὶ ΝΔ ἐκπέμπονται δύο χερσόνησοι (ἀκρ. Κύκλωπες καὶ Κατένας), δι' ὧν σχηματίζονται αἱ ὁρμοὶ Κουτάλα καὶ Λιδάδι. Εἶναι ὄρεινή, ἀποτελουμένη κυρίως ἐκ μαρμαρυγῶν καὶ ἐν τῇ Ν μέρει ἐκ γρανίτου. Ὑπάρχουσι δ' ἐν Σ. κοιτάσματα σιδηροῦχων, γαλιόχων καὶ ἀργυροῦχων ἐρυκτῶν μολύβδου, ὧν ἐγίνετο τὸ πάλας καὶ ἐκμετάλλευσίς ἥτις καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπιχειρήθη πάλιν, πρὸς τὰς δὲ ἄλλα εἶναι κριθή, σῖτος, οἶνος, βάμβαξ, κρῆμνα καὶ ὀπώραι. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Σ. ἐθεωρεῖτο νῆσος ἰωνική, ἐποικισθεῖσα ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν ὑπὸ τὸν Ἑσέοκλέα Ἰωνῶν. Ἐν τῇ μυθολογίᾳ συνδέεται τὸ ὄνομα αὐτῆς μετὰ τοῦ περὶ Περσέως καὶ Δανάης (βλ. λ.) μύθου. Περὶ τῶν ἐν Σ. βατράχων ἐμυθολογεῖτο δι' ἥσαν ἄφρονες, ἐξ οὗ καὶ τὸ παροιμιώδες «βάτραχος Σεριφίος». Οἱ Σεριφιοὶ ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαγίᾳ ἔλαβον μέρος διὰ τινῶν πλοίων, ἀνῆκον δὲ εἰς τὴν Ἀθηναϊκὴν συμμαχίαν. Ἐπὶ Ῥωμαίων ἐχρησίμευεν ἡ νῆσος ὡς τόπος ἐξορίας. Πρὸς ΒΔ αὐτῆς κεῖται νησίς καλουμένη Σεριφόπολον, πρὸς Δ δὲ ἄλλος σκόπελος Βάνι ἢ Πολάνι λεγόμενος καὶ πρὸς Ν τρίτος Στρογγυλὸν καλούμενος. [Μ.Σ.]

Σερμενίκιον. Χωρίον τοῦ ὀμίου Νευροπολεως τῆς Καρδίσης, ὠρ. 3. 15' ἀπὸ Μισσηνιάδα καὶ ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Ἀγράφων πρὸς Α τοῦ ὄρους Καράβα καὶ Ἀφεντικῶ. Κάτ. 447.

Σερνικάκιον. Χωρίον τοῦ ὀμίου Ἀμφίσσης, ἥς ἀπέχει ὠρ. 1. 20' κείμενον πρὸς Ν αὐτῆς ἐν τῇ Κρυσσαίῳ πεδίῳ. Κάτ. 660.

Σέρπα Πίντο (Ἀλέξανδρος Ἀλβέρτος de Serpa-Pinto). Πορτογάλος ἐξερευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς, γενν. 1846 ἐν τῷ πύργῳ Polchras. Ἐγένετο περίφημος διὰ τὴν μεγάλην ἐρευνητικὴν ἐκστρατείαν ἣν ἐξετέλεσε 1877-79 διὰ μέσης τῆς Ν Ἀφρικῆς ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Δ παραλίας Βεγγουέλας κατὰ μῆκος τοῦ Ζαμβέση μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς Δ παραλίας Δούρβαν. Δευτέραν περιήγησιν ἐξετέλεσε τῷ 1884 ἀπὸ τῆς Μιζαμβίκης μέχρι τοῦ Δοράγγβα ποτ., καὶ ὑπερὸν τρίτην τῷ 1889, καθ' ἣν ὑποτάξας τὴν χώραν Μακόλολο εἰς τὴν πορτογαλικὴν προστασίαν ἐγένετο ὑποτίτεις διαφορῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας, ἥτις κατώρθωσε νὰ ἀποσυρθῶσιν οἱ Πορτογάλοι. Περιγραφὴ τῶν ἐρευνῶν του ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ ἔργῳ. [Β.Ε.]

Σερπενταρία. Βλ. Ἀριστολογία.

Σερπουχῶφ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῇ Ν μέρει τοῦ ὁρωτικοῦ κυβερνεῖου Μόσχας, καίμενη ἐπὶ τοῦ Νάρη πλησίον τῶν ἐκβολῶν του εἰς τὸν Ὁκαν. Ἐχει 23 269 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον σίτου, καννάβης καὶ ξυλείας.

Σέρρα. Βλ. Σιέρρα.

Σερραδιφάλλο. Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Καλιτανιζέττας τῆς Σικελίας, ἔχουσα 7 800 κατ. καὶ θειωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Σέρραι. Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, ἥτις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο καὶ Σίρις. ἐπὶ δὲ τῶν Βυζαντινῶν Φερραί. Κεῖται ἐπὶ ἐμαλοῦ ἐδάφους, πρὸς Ν τοῦ Μενικίου ὄρους, καὶ ἐπὶ τῶν προπέδων 7 γηλόφων ὕψομένων πρὸς Β αὐτῆς, παρὰ παραπόταμον τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι ἐπιμήκης, ἐχούσης μῆκος 1 ὥρας ὡς ἐγγίστα ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ πλάτος ἡμισέας ὥρας. Ἀσχιζέται ὑπὸ 8-10 εὐρείων ἐδῶν λιθοστρώτων, ὧν τινες ἔχουσι πλάτος 16 μέτρων. Πρὸς Α καὶ Δ τῆς πόλεως βέουσι χεῖμαρροι ὀρητικαί, ὧν τὸ ὕψος πολλῶς ἀπειλεῖ καταστροφὴν. Τοιοῦτος εἶναι ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου διαχωρίζων τὰ πρὸς Α καίμενα δύο Ἑλληνικά προάστεια Κατακονεὶς καὶ ἁγίων Ἀναργύρων. Διὰ δὲ τῆς πόλεως ἀπὸ Β πρὸς Ν κατέρχεται ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων λόφων ὁ χεῖμαρρος Κλοποτίτσα. Ἀνωθεν βλέπονται αἱ Σ. φαίνονται ὡς μικρὰ πόλις, τῶν οἰκίων καλυπτομένων ὑπὸ κήπων καὶ δένδρων. Πρὸ τῆς πόλεως ἐκτείνεται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος ἐκτενὴς πεδὸς Ἀς Σερραϊκὴ καλουμένη, ἥτις ἔχει 4 ὥρων ἔκτασιν ἀπὸ Ν πρὸς Β., 15 δὲ ὥρων ἀπὸ Δ πρὸς Α, διαρρομένη κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ τούτου δεχομένην ἐν τῇ πορείᾳ πολλοὺς μικροὺς παραποτάμους. Ἐν Σ. ὑπάρχουσιν 20 ἐκκλησίαι, 20

τεμένη δθωμανικά καὶ 2 συναγωγὰς ἰουδαϊκά. Πολλὰ σχολαὶ ὁρμένων καὶ θηλέων συντηροῦνται, εἰς ἃς φοιτῶσιν 800 περίπου μαθηταὶ διδασκόμενοι ὑπὸ 25 διδασκάλων. Ἐμπόριον διενεργεῖται ἱκανὴν ἐν Σ. Ἐξάγονται δὲ σιτηρά, βάμβαξ καὶ σήσαμον πολὺ. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὰ ἐραπλῶματα, ὧν γίνεται ἱκανὴ ἐξαγωγή. Ἐπιστῶς τελεῖται ἐμπορικὴ πανήγυρις διαρκοῦσα ἐπὶ ἓνα μῆνα. Δ' Σ. ἔχουσι μεγάλην συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλλας, δι' ὧν ἐνεργεῖται τὸ ἐμπόριον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς. Ἀπέχει ΒΑ τῆς Θεσσαλονίκης 16 ὥρας, καὶ πρὸς Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος (Τατάριζι) 12 ὥρας. Εἶναι ἔδρα ὁρθόδοξου μητροπολίτου καὶ πρωτεύουσα ἐπαρχίας, εἰς ἣν ὑπάγονται τὰ διαμερίσματα Ζίχνης, Δεμίρ-Χισάρ, Μελενίκου, Ἄνω Τζουμαγιάς καὶ Νευροκόπου, ἔχοντα ἐν ἑλῶ πληθυσμὸν 358 χιλ. Ἐκ τούτων εἶναι 56 χιλ. χριστιανοὶ ἑλληνόφωνοι, 2280 χριστιανοὶ ἀταίγγοι, 105 χιλ. χριστιανοὶ ὁρθόδοξοὶ βουλγαρόφωνοι, 138 χιλ. θωμανοὶ, 2600 θωμανοὶ ἀταίγγοι, 1100 ἱστανλῖται, 46250 χριστιανοὶ σχισματικοὶ βουλγαρόφωνοι καὶ 3500 χριστιανοὶ τουρκόφωνοι.

Σερδική ἢ Σαρδική. Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης (ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σέρρων) καὶ εἴτα πρωτεύουσα τῆς Ἄνω Μοισίας, ἐπικρατοῦσα ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις Οὐλβία. Ὑπῆρξε πατρίς τοῦ αυτοκράτορος Γαλιερίου· τῷ δὲ 347 ἐγένετο ἐνταῦθα συνέδος ἀναθεματίσασα τοὺς Ἀρειανούς. Κατεστράφη ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα, ἀνωκατεμνηθεῖσα δὲ ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Σλάβων Τριαδίτσα. Σώζονται νῦν εἱρεῖπια αὐτῆς πλησίον τῆς Σόφιας. [Α.Α.]

Σερτώριος (Quintus Sertorius). Ῥωμαῖος στρατηγός, γενν. περί τὸ 121 π. Χ. ἐν Νουρσίᾳ τῶν Σαβίνων. Ἐπολέμησε τὸ κατ' ὄργην κατὰ τῶν Κίμβρων καὶ Τευτόνων ὑπὸ τὸν Μάρκον, οὗ ὁπαδὸς ἦτο καὶ κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον χωρὶς ὁμῶς νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σφαγὴν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ὅτε κατελήθη ἡ Ἰταλία ὑπὸ τοῦ Σύλλα (84), μεταβὰς εἰς Ἰσπανίαν ἦτις εἶχεν αὐτῷ ἐρισθῇ ὡς ἐπαρχία, κατέστη ἐκεῖ ἀνεξάρτητος καὶ εὐρὺν ὑποστήριξιν παρὰ πολλοῖς λαοῖς αὐτῆς καὶ δι' αὐτῶν τοῖς Λυσιτανοῖς (80) διεξήγαγε τὸ κατ' ὄργην ἐπιτυχή πόλεμον κατὰ τοῦ Μετέλλου καὶ τοῦ Πομπηίου, οὓς ἐπανεληλυμμένος ἐνίκησε. Παθὼν δὲ ἦταν ἐν Ἑργουνίᾳ εἰσῆλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Μιθραδάτου βασιλέως τοῦ Πόντου, ὅστις καὶ τὸν ὑπεστήριξεν, ἀλλ' αἰφνης ἐφρονέθη τῷ 73 ὑπὸ τοῦ Περπένα ἐνδὲς τῶν ὑπάρχων του. Εἶχε συστήσει ἐν Ἰσπανίᾳ εἶδος γερουσίας

Ῥωμαϊκῆς, παρὰ δὲ τοῖς στρατιώταις τοῦ ἀπῆλθε τυφλῆς ἐμπιστοσύνης, ἥτις ἐστερπεύθη καὶ ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι διετήρει σχέσεις μετὰ τῶν θεῶν. Βλὼν αὐτοῦ συνέγραψεν ὁ Πλευτάρχος. [Θ.Μ.]

Σέσελι (Bot.). Seseli L. Γένος Σκιασοφόρων· τὸ ὁμώνυμον Σ. τῶν ἀργαίων (Ὁρεοσέλινον τοῦ Διοσκορίδου) ἀναφέρεται εἰς εἶδος δυσπροσδιόριστον, κατὰ τὸν Fraas εἰς τὸ Σ. τὸ ἐπίτειον (S. annuum L.)

Σεσέλλεςοι νῆσοι (Seychelles ἢ Mahé) καλεῖται συστάς 29 νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς ΒΑ τῆς Μαδαγασκάρης, ὑπαγομένων εἰς τὸν Ἀγγλὸν διοικήτην τῆς νήσου Μαυριτίου. Ἐχουσιν ὅμοῦ ἐμβ. 264 τετρ. καὶ 16440 κατ. Κρεολεύς, Νέγρους, Ἰνδοὺς καὶ Σίνας καὶ παράγουσιν ἐν ὀφθονίᾳ ξυλείαν, βάμβακα, σακχαροκάλαμον, καπνόν, καρέν κἄ. Ἡ μεγίστη αὐτῶν εἶναι Μαε (117 τετρ.) μετὰ τῆς πρωτεύουσας Port-Victoria. Οἱ σημερινοὶ Κρεολεὶ εἶναι ἀπόγονοι τῶν πρώτων γάλλων ἀποίκων (ἀπὸ τοῦ 1742), διατηροῦσι δὲ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ γαλλ. ἔθιμα. Ἀπὸ τοῦ 1814 ἀνήκουσιν ὀριστικῶς εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν. [Μ.Σ.]

Σέσιλ (Γουλιέλμος Cecil, γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα λέρδος Βόρλεϊ, Burleigh ἢ ὁρθότερον Burghley, ὅπερ ἔλαβεν ὡς ὁμῶς τῆς Ἀγγλίας). Ἀγγλὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. τῷ 1520 ἐν Bourn, ὑπηρετήσας τὸ κατ' ὄργην εἰς διαφόρους θέσεις τοῦ κράτους, ἀνιψιθεὶς δὲ τῷ 1558 ὑπὸ τῆς βασιλείας Ἐλισάβετ ἄμα τῇ ἀναρρήσει τῆς εἰς πρῶτον γραμματεῖα τῆς ἐπικρατείας. Ὡς τοιοῦτος ἐγένετο ὁ κύριος μοχλὸς τῆς δράσεως τῆς Ἐλισάβετ, ἀποπερατώντας τὴν ἀγγλικανὴν ἐκκλησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐδραιώσας τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ τοῦ στόλου τῆς παρακινήσας τὴν Ἐλισάβετ νὰ υπογράψῃ τὴν καταδικὴν τῆς Μαρίας Στούαρτ ἣν ἐθεώρει ὡς ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς χώρας, καὶ καταρτίσας τέλος τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἰσπανίας. Καίτοι ἡ Ἐλισάβετ, ὑπέκουσα εἰς τὴν ἐπίβρσιν τοῦ ἀντιπάλου τοῦ κόμητος Λέστερ, πολλακίς ἐδείχθη ἄστατος, οὐχ ἦν τὸν δ Σ. κατώρθωσε χάρις εἰς τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ νὰ διατηρηθῇ 40 ἐτη ἐν τῇ αὐτῇ ὑψηλῇ θέσει μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ συμβέντος τῷ 1598. [Β.Ε.]

Σέσκλον. Βλ. Τεϋτλον.

Σέσκουλον ἢ Σέσκλον. Χωρίον τοῦ δήμου Φερῶν τῆς ἐπαρχ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, κείμενον 1 1/2 ὥρ. πρὸς Α τοῦ Βελεστίνου. Κατοικεῖται ὑπὸ 653 κατοίκων γεωργῶν.

Σεστίνης (Domenico Sestini). Περφιρμος νομισματολόγος, γενν. 1750 ἐν

Φλωρεντία, όπου και απέθανε τῷ 1832. Ἐξετέλεσε περιηγήσεις ἀνά τὴν Μ. Ἀσίαν, δημοσιεύσας καὶ ταύτας, ἔζησε δὲ καί ποτε τινα ἐν Βερλίνῳ, ὕστερον δ' ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ἐδημοσίευσε καταλόγους διαφόρων νομισματικῶν συλλογῶν, γενικῶν ἔργων νομισματολογικῶν ὑπὸ τὸν τίτλον *Classes generales seu monetae urbium, populorum et regum ordine geographico* (2 τ. β' ἐκδ. Φλωρεντία 1821). διατριβὰς περὶ τῶν ἀρχαίων στατάρων (1818) καὶ περὶ τῶν νομισμάτων τῆς Ἀχαΐκῃς συμπολιτείας κλ., ἀνέκδοτον δ' ἔμεινε τὸ μέγα Γεωγραφικὸν νομισματολογικὸν σύστημα εἰς 14 τόμους ἐν σχήματι φύλλου. [B.F.]

Σέστρι-Πονέντε (Sestri-Ponente). Πόλις τῆς ἰταλικῆς περιφέρειας Γενούης, 8 χμ. πρὸς Δ τῆς Γενούης ἐπὶ τοῦ κόλπου ταύτης ἐν ὠραιότατῃ θέσει. Ἔχει 10872 κατ., ὠραίαις ἐπαύλεις, ναυπηγεῖα καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [M.S.]

Σέσωστρις ἡ Ῥαμессис ὁ Β'. Βασίλευς τῆς Αἰγύπτου. Βλ. Αἴγυπτος ἐν τ. Α' σ. 269 α'.

Σέτα. Χωρ. τῆς Εὐβοίας τοῦ δήμ. Δερφύων, 3 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς Στενῆς μετὰ 314 κατοίκων.

Σεταρία. Βλ. Σιτηρά.

Σετίφ. Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ ἀλγερικῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντίνης, ἔχουσα 12131 κατ. καὶ λίαν συχναζομένης ἐμπορικᾶς πανηγύρεις. [M.S.]

Σετούβαλ (Setubal). Παράλιος πόλις ἐν τῷ πορτογαλικῷ διαμερισματι Λισσαβώνας ἀρ' ἧς ἀπέχει 30 χμ., κειμένη ἐπὶ τοῦ ἑμῶν ὁμοῦ κολπίσκου. Ἔχει 16986 κατ., ὠραιότατα δὲ περίχωρα, καὶ εἶναι ἐμπορικὴ πόλις, ἐξάγουσα κυρίως οἶνον καὶ θαλάσσιον ἄλας, ἐσπερίδων δὲ, ἔλαιον καὶ ἰχθῦς. [M.S.]

Σέτση ἢ Σέτσα (Sezze, Sezza). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Ῥώμης, ἐπὶ λόφου εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Βοσκίων ὄρεων. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 6317 κατ. καὶ ἀμπελοργίαν. [M.S.]

Σέτσουαν (Sze-tschwan ἢ Setschuan). Ἐπαρχία τῆς Κίνας πρὸς Δ τοῦ Τιβέτ, περιλαμβάνουσα 400 χιλ. τχμ. μετὰ 45 ἑκατομμ. κατ., οὗτα δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄρεινὴ μετὰ ὄρεων μέχρι 4500 μ. ὕψους καὶ ἀρδευομένη κυρίως ὑπὸ τοῦ Ῥαντοεικιάγγ. Εἶναι εὐρρὸς εἰς τέτον, βάμβακα, ὄρυζαν καὶ σίτον, ἔχουσα ἐκτεταμένα δάση καὶ μεταλλεῖα. Ἡ πρωτεύουσα Τσιγγατοφού κεῖται ἐν τῇ μόνῃ μεγάλῃ πεδιάδι ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Μινκιάγγ, ἔχει 300 χιλ. κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταξῆς.

Σέττη (Cetto). Πόλις τοῦ διαμερίσματος

Μομπελλιέ τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἑρώ, κειμένη ἐπὶ γλώσσης γῆς μεταξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς πλωτῆς λιμενοθάλασσης Τῶ, εἰς ἣν ἐκβάλλει ἡ Νότιος διώρυξ. Ἔχει 34554 κατ. καὶ στέφεται ὑπὸ φρουρίου ἐπὶ ἀποτόμου λόφου. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι εὐρύς καὶ ἀσφαλῆς, διδὲ καὶ ἀνεπύχθη μεγάλως τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ ναυτιλία τῆς πόλεως καὶ κυρίως τὸ ἐμπόριον τοῦ οἶνου, οὗ καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι σημαντικωτάτη ἀκμάζει· δὲ καὶ ἡ ἀλιεία, ἡ βιομηχανία χημικῶν προϊόντων κλ. [M.S.]

Σεῦδαλῃ. Χωριὸν τοῦ δήμου Τρινάσου τῆς Λακεδαιμόνος, ἔχον 199 κατ. [M.S.]

Σεῦθης. Βλ. Σιτάλκης.

Σεῦκλον. Βλ. Τεῦκλον.

Σέχι. Χωριὸν τοῦ δήμου Εὐδύριου τῆς ἐπαρχ. Δομοκού καὶ Φαρσάλων, ἔχον 111 κατοίκων. [M.S.]

Σεχίδ-ἐλ-Γαζῃ. Πρωτ. τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐν τῷ σαντζακίῳ Κοτυαίου τῆς Μ. Ἀσίας, κειμένη 56 χμ. Α τοῦ Κοτυαίου ἐπὶ τῶν Α ὑπορειῶν τοῦ Κιρκίς-δάχθου τὸ πάλαι ἡ Πρυμνησσός. Σφάζονται οὐκ ὀλίγα ἀρχαῖα φρυγικὰ μνημεῖα. [M.X.]

Σεχριζόρ. Πρωτ. σαντζακίου ἐν τῷ βιλαετίῳ Βαγδάτου τῆς Μ. Ἀσίας, κειμένη μεταξὺ τῶν ποτ. Λύκου καὶ Κάπρου (Μεγάλου καὶ Μικροῦ Ζάδ) καὶ ἔχουσα 10 χιλ. κατ. [M.S.]

Σῆδαρ-Ῥάπιτς (Cedar-Rapids). Πόλις τῆς βορειοαμερικ. πολιτείας Ἰέδας, ἐπὶ τοῦ Σῆδαρ ποτ., ἔχουσα 18020 κατ., ἀλευροποιαν καὶ ἐμπόριον. [M.S.]

Σῆθ (Συμεών). Βλ. Βιδπαῖς.

Σηϊανός (Lucius Aelius Sejanus). Εὐνοούμενος τοῦ αυτοκράτορος Τιβέριου, ὅστις τὸν κατέστησε ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ εἰς τὸν θρόνον (14 μ. Χ.) ἐπαρχὸν τῶν δορυφόρων. Συνεκέντρωσεν ἅπαντας τοὺς δορυφόρους ἐν Ῥώμῃ καὶ ἱδρυσεν αὐτοῖς ὠχυρωμένον στρατοπέδον. Γενόμενος ὑπερήφανος ἐπὶ τῇ παρὰ τῷ αυτοκράτορι ἐπιρροῇ του ἐπέδωκεν οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ τὸν θρόνον, διδὲ καὶ ἐφόνευσεν τὴν διάδοχον Δροῦσον, ἐν συνενοήσει μετὰ τῆς συζύγου τοῦτου Λιβίας, ἥτις διετέλει ἐρωμένη του, καὶ παρώτρυνε τὸν Τιβέριον νὰ φονεύσῃ πολλοὺς τῶν συγγενῶν του καὶ νὰ ἐγκαταστήσῃ μόνιμος ἐν τῇ νήσῳ Καπρέα, μεθ' ὧ δ Σ. διώκει ὡς εἶδος ἀντιδραστικῆς τὰ τοῦ κρατοῦς. Κατανοηθεὶς ὁμοῦς ὑπὸ τοῦ Τιβέριου τῷ 31 συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον ἀκριβῶς ὅτε ἡτοίμαζε πραξικόπημα κατὰ τοῦ αυτοκράτορος. [C.M.]

Σηκαλῖς. Βλ. Σιτηρά.

Σηκός (Cella) καλεῖται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ

αρχιτεκτονική τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ περικλείειν τὸ ἄγαλμα τῆς θεότητος εἰς ἣν ἦτο ὁ ναὸς ἀφιερωμένος.

Σηκουάνας ἢ **Σηκουάνας** (γαλλ. Seine). Ποταμὸς τῆς Β. Γαλλίας, πηγάζων ἐκ τῆς Δ. πλευρᾶς τοῦ ὑψιπέδιου τῆς Λόγγης ἐν τῷ νομῷ Κώτ-δ' Ὁρ τῆς Βουργουνδίας. Ῥέει ἐν γένει πρὸς ΒΔ, προσλαμβάνει ἐν τῷ νομῷ Μάρνη τὸν ὠδὸν καὶ γίνεταί πλωτός, στρέφεται δ' εἰς τὰ πρὸς Δ καὶ αὐξάνεται διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὑόννη, κατωτέρω δὲ πρὸς Β διευθυνόμενος δέχεται τὸν Μάρνην. τὸν μεγαλύτερον παραπόταμόν του καὶ διερχεται ἐν ἑλιγμοῖς διὰ τῶν Παρισίων. Ὁ κάτω ροὴς αὐτοῦ, καθ' ὃν δέχεται ἀκόμη τὸν Ὀδὸν καὶ τὸν Ἑρ, ἔχει μὲν γενικῶς Β διεύθυνσιν, διακρίνεται ἔξω διὰ τοὺς πολυαριθμούς καὶ μεγάλους ἑλιγμούς. Τέλος ἀποτελεῖ στομαλὶνν ἔχουσαν μήκους 30 χμ. καὶ χύνεται παρὰ τὴν Ἀδρην εἰς τὸν περριμέν τῆς Μάγχης, μετὰ ροὴν 705 χμ. Ἡ ὑδατολεκάνη τοῦ Σ. περιλαμβάνει 77800 τχμ.

Ἀπὸ τοῦ Σ. ἐκλήθησαν τέσσαρες νομοὶ τῆς Γαλλίας καὶ δὴ:

1) Νομὸς **Σηκουάνας** (Seine). ὁ μικρότερος ἀλλὰ σημαντικώτατος τῆς Γαλλίας, ἔχον ἐμβ. 476 τχμ. μετὰ 3141595 κατ., διαιρούμενος εἰς τὰ 3 διαμερίσματα Παρισίων, Ἀγ. Διονυσίου (Saint Denis) καὶ Σώ (Seauis), μετὰ τῆς πρωτεύουσας Παρισίων. Εἶναι ἐν γένει πεδινός, ἐκτός τινων λόφων, καὶ εὐρρὸς.

2) Νομὸς **Σηκουάνας-καὶ-Μάρνη** (Seine-et-Marne), πρὸς Δ τοῦ νομοῦ Μάρνη, περιλαμβάνων 5736 τχμ. μετὰ 356709 κατ., πρωτεύουσαν δ' ἔχων τὸ Μελέν. Διαίρεται εἰς τὰ 5 διαμερίσματα Κουλομμί, Φονταινεβλώ, Μώ, Μελέν καὶ Προβέν, εἶναι δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον πεδινός μετὰ χαμηλῶν λόφων. Ἀρδεύμενος ὑπὸ τοῦ Σηκουάνα, τοῦ Μάρνη καὶ ἄλλων παραποτάμων τοῦ πρώτου, εἶναι εὐφρόνιστος καὶ καλῶς κεκλιεργημένος, ἔχων καὶ λομπροὺς λειμῶνας καὶ ὠραία δάση. Ἐκτὸς τῆς γεωργίας, ἣτις παράγει παντοειδῆ σιτηρὰ κλ., καὶ τῆς ἀμπελοουργίας ἥς περιφνημονορεῖν εἶναι αἱ πρὸς φαγητὸν σταφυλαί, ἀκμαεῖ: ἡ κτηνοτροφία, τὸ ἐμπόριον καὶ ποικίλη βιομηχανία.

3) Νομὸς **Σηκουάνας-καὶ-Ὀάζ** (Seine-et-Oise), περιβάλλων τὸν νομὸν Σηκουάνα. Ἐχει ἐμβ. 5604 τχμ. καὶ 528590 κατ., διαίρεται δὲ εἰς τὰ 6 διαμερίσματα Κορβέιλ, Ἐτάμπ, Μον. Ποντοζ, Ῥαμβουίγ καὶ Ερσαλίων καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὰς Βερσαλίας. Εἶναι ἐπίσης πεδινός, ἐκτός τινων λοφωδῶν μερῶν, ἀρδεύεται δὲ κυρίως ὑπὸ τοῦ Σ., τοῦ Ὀάζ

καὶ ἄλλων παραποτάμων. Τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορον, παράγον κυρίως σίτον καὶ εἰνον, πρὸς δὲ μῆλα, ἔξω κατασκευάζεται πολὺς υψίτης εἶνος. Τὰ δάση εἶναι μεγάλα, οἱ δὲ λειμῶνες κάλλιστοι διὰ τὴν κτηνοτροφίαν. Διατηρεῖται δὲ καὶ ἀκμαία βιομηχανία καὶ ἐμπόριον, κυρίως μετὰ τῶν Παρισίων.

4) Νομὸς **Κάτω Σηκουάνας** (Seine-Inferieure), ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης. Ἐχον ἐμβ. 6076 τχμ. καὶ 839876 κατ., διαίρεται εἰς τὰ 5 διαμερίσματα Διέππη, Ἀδρην, Νερσατέλ, Ρουένης καὶ Ὑδενώ, πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν Ρουένην ἀλλὰ πολυανθρωποτέραν πόλιν τὴν Ἀδρην. Εἶναι ἐν μέρει πεδινός, ἐν μέρει δὲ λοφώδης, διακρίνεται δ' ἐπὶ εὐφορία σιτηρῶν ὡς καὶ ἄνωρων καὶ δὴ κυρίως μῆλων πρὸς κατασκευὴν κηλίτου εἰνον· σπουδαιοτάτη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία καὶ πρὸ πάντων ἡ παντοία βιομηχανία. εἰς ἣν ἐπασχολοῦνται τὰ δύο τρίτα ὅλων τῶν κατοίκων, τέλος δὲ ἡ ἀλιεία καὶ τὸ ἐμπόριον μετὰ τῆς ναυτιλίας, ἥς κυριώτερα κέντρα εἶναι ἡ Ρουένη καὶ ἡ Ἀδρην (Μ.Σ.)

Σηλυβρία (παρ' ὀργ. καὶ Σηλυμβρία, κοιν. Σηλυβρία, τουρκ. Σιλήβρι, ἐπὶ Ἀρχαίου Εὐδοξίπολης). Πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντιδῆς (μεταξὺ Κων/λεως καὶ Ῥαιδεστού), ἀποικία Μεγαρέων, οἰκητῶντων αὐτὴν ὑπὸ τὸν Σήλυν (30ην κατὰ Στράβωνα τὸ ὄνομα τῆς πόλεως) πρὸ τοῦ Βυζαντίου. Εἰς τοὺς Τούρκους παρεδόθη μετὰ τὴν Κων/λιν μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν. Σήμερον εἶναι ἔδρα μητροπόλεως καὶ καϊμακάμη ὑπὸ τὴν διοίκησιν Μετρώων. Κάτοικοι 5000 ὧν 2 χιλ. Ἑλληγες, 1800 Τούρκοι, καὶ ἀνα 600 Ἀρμένιοι καὶ Ἑβραῖοι. Μεγάλη πανήγυρις θρησκευτικὴ καὶ ἐμπορικὴ τῇ 8 Σεπτεμβρίου. Ὀνομαστὸν ἐξυγαλὰ ἀπασχολεῖ τὴν ἀνοξίαν 4 μεγάλα ἐργοστάσια ἀποστέλλοντα τὰ προϊόντα εἰς τὴν Κωνσταν/πολιν. [Σ.Σ.]

Σήμη. Βλ. Νῶε.

Σημαία καλεῖται ὄρασμα διακρινόμενον διὰ τοῦ χρώματος ἢ εἰκένος καὶ ἀνηρηγμένον ἐπὶ κοντοῦ. Ὡς διακριτικὰ σημεῖα τῶν στρατευμάτων ἐχονόσιμευον ἤδη ἐν παλαιότατοις χρόνοις εἰκονικαὶ παραστάσεις καὶ δὴ κυρίως ζώων (βλ. Ἐπίσημα). Παρὰ Ἰνδοῖς δὲ ἐνοφείρονται καὶ καὶ αὐτὸ σημαῖαι, φαίνεται δὲ ὅτι ὑπῆρχον τοιαῦται καὶ παρὰ Ἰουδαίοις. Οἱ Ἑλληγες πρὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων καθ' αὐτὸ Σ. δὲν εἶχον ἀναφέρεται ὅμως σημεῖον αὐτὸ ἢ ἀνὸψωσις ἐδῆλουσθην ἐναρξίν τῆς μάχης. ἡ «φοινικία» ἦτοι ἐρυθρὸν ὄρασμα. Παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται ὅτι πρῶτος ὁ Μάριος εἰσήγαγεν ὡς γενικὸν εἶγμα (ἔπερ μετέφρασαν εἰ Ἑλλήγες «σημαία») τὸν ἀετὸν (βλ. λ.). Καὶ

διὰ τοὺς λόγους ἐγένοντο δεκτὰ διάφορα σημεῖα, signa καὶ vexilla, ὧν ἕκαστον μὲν ἦσαν μετάλλινα ἀπεικονίσματα, ταῦτα δὲ μικραὶ Σ. λευκαί, ἐρυθραὶ κλ. κυρίως διὰ τὸ ἱππικόν· τισὶ αὐταὶ Σ. ἐν σχήματι φλογός ἐκαλοῦντο flammulae. Μετὰ τῇ νίκῃ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κατὰ τοῦ Μαξεντίου ἡ μεγάλη Σ. τοῦ στρατοῦ (λαθαρὸν, βλ. λ.) προσέλαβε τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ ἢ καὶ μόνον τὸν ἐλληνικὸν σταυρόν. Ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν Σ. ἐγεννήθησαν καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ Σ.

Ἀνέκαθεν ἡ Σ. ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερὸν σύμβολον τῆς στρατιωτικῆς τιμῆς, διὰ τὴν διαφύλαξιν τοῦ ὅποιου ὁ στρατιώτης ἐρριψκινδύνευε τὴν ζωὴν του· αἱ δὲ κυριευθεῖσαι τοῦ ἐχθροῦ Σ. ἦσαν πάντοτε τὰ πολυτιμότερα τρόπαια τῆς νίκης καὶ ἀνδρείας. Λαυκὴ Σ. ἀνυψουμένη ἐν πολιορκουμένῳ φρουρίῳ δηλοῖ ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ θέλουσι νὰ παραδοθῶσι· ἡ ἄδεια νὰ ἀνέλθωσιν οἱ φρουρήσαντες μετ' ἀναπεπταμένων Σ. θεωρεῖται ὡς τιμητικὸς ὁρος τῆς παραδόσεως. Διματὸς Σ. πορὰ τοῖς Τούρκοις καὶ ἄλλοις ἀνατολικαῖς λαοῖς δηλοῖ μάχην ἐπὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Κετρίνη Σ. ὑψοῦται ὡς σημεῖον ὅτι ἐπιδημικὴ τις νόσος ὑπάρχει ἐν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν θρηνουμένων πλοίων πρὶν γίνῃ ἡ ἐπιβαλλομένη ἱατρικὴ ἐξέτασις ὑπὸ τῆς ὑγειονομικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος. [Ἐγ.]

Σημασιολογία καλεῖται ἐν τῇ γλωσσολογίᾳ τὸ μέρος τὸ διδάσκον τὴν σημασίαν τῶν λέξεων καὶ τὰς μεταβολὰς αὐτῆς ἐν τῇ μακροχρονίῳ ἀναπτύξει τῆς γλώσσης.

Σημαφόροι καλοῦνται γενικῶς ὅπτιοι καὶ τηλέγραφαι, οἵοι ἕστανται π. γ. ἐπὶ τῶν ἀκτῶν ἢ ἐπὶ φάρων ἵνα ἀγγέλλωσι τὰ θρηνούμενα ἢ διερχόμενα πλοῖα ἢ καὶ παραλαμβάνωσι παρ' αὐτῶν εἰδήσεις πρὸς ταχέϊαν περαιτέρω μεταβίβασιν, εἴτε χρησιμοποιοῦμενοι ὡς μετεωρολογικαὶ σταθμοὶ σημειοτικῶς ἀπειλοῦσαν θύελλαν κλ. Ἀλλοὶ εὐρηγνται ἐπὶ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀγγέλλοντες τὴν ἀφίξιν καὶ ἀναχώρησιν ἀμαξοστοιχιῶν κλ.

Σημεῖον (λατ. Signum, γερμ. Zeichen). Ἦν τῇ ἱατρικῇ χρώμεθα τῇ λέξει παραλλήλως τῇ λέξει σύμπτωμα οὐχὶ ὅμως καὶ συνωνύμως. Τὸ Σ. ἀνήκει τῇ κρίσει καὶ τῷ λογισμῷ, ἔχει ἀξίαν μόνον διὰ τὸν δυνάμενον νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ αἰτιολογήσῃ αὐτό, ἀναφέρεται δὲ εἰς τε τὸ παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, εἶναι συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν παρατηρουμένων συμπτωμάτων, εἶναι προὶν διανοητικῆς λειτουργίας ἐκ μέρους τοῦ ἐξετάζοντος καὶ δὲν ὑποπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις οὔτε τοῦ πάσχοντος, οὔτε τῶν περὶ αὐτόν. Πᾶν σύμ-

πτωμα εἶναι καὶ Σ. διότι δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ σύμπτωμα μὴ μετατραπόμενον ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἱατροῦ εἰς Σ. Ἐνίοτε τὸ Σ. ὑπάρχει καὶ ἐν μὴ παθολογικαῖς καταστάσεσιν. Οὐδέποτε λέγομεν σύμπτωμα ὑγείας, ἀλλὰ πάντοτε Σ. Ἡ εὐχρεία τοῦ προσώπου καὶ ἡ εὐρωστία τοῦ σώματος δὲν εἶναι συμπτώματα διότι οὐδεμίαν ἐξαγγελίαν νουθετῶν διεργασίαν, εἶναι ὅμως Σ. ὑγείας. Ἡ αἰμόπτυσις εἶναι σύμπτωμα παθολογικόν, ἐν ὅμως ἀποδειχθῇ ὅτι ἐν τοῖς αἰμοφόροις πυέλοις ὑπάρχει τὸ βακτηρίον τοῦ Κῶχ, ἡ αἰμόπτυσις ἀποβαίνει Σ. ἀκαταμάχητον τῆς ἀρξαμένης καὶ προϊούσης πυματιώδους διεργασίας. [P.N.B.]

Σημειωτικὴ τέχνη ἡ σημεσιολογία. Μέρους τῆς ἱατρικῆς πραγματευόμενον περὶ τῶν σημείων τῶν νόσων. Πᾶσαι αἱ περιστάσεις τῆς κράσεως τοῦ ἀσθενοῦς, πᾶν ὅ,τι συνέβη ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ καὶ ὅ,τι ὑπάρχει τανὺν ἀποτελεῖ μέρος τῆς Σ. καὶ ἀνευ τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς γνώσεως ταύτης εἶναι ἀδύνατον νὰ σχηματίσωμεν ἀκριβῆ γνώμην περὶ τῆς τάσεως, τῆς διαρκείας καὶ τῆς ἀπολήξεως τῆς ὑπαρχούσης νόσου. Ἡ Σ. διαιρεῖται· εἰς διαγνωστικὴν ἢ μελέτην τῆς φύσεως τῶν συμπτωμάτων ἀσθενείας πρὸς καθορισμὸν αὐτῆς καὶ εἰς προγνωστικὴν ἢ ἀπλῶς πρόγνωστικὴν, κρίτιν δηλονότι περὶ τῆς πορείας καὶ ἐκβάσεως τῆς νόσου. [P.N.B.]

Σημέκαρπος ὁ ἀνακάρδιος, Semecarpus anacardium L. F. Δένδρον τῆς οἰκισμένης τῶν Τερεινθιδῶν Ἰθαγενὲς τῶν Ἰνδιῶν καὶ γένον καρποῦς (semen Anacardii orientalis) παρεμπερὶς τοῖς τοῦ Ἀνακαρδίου τοῦ δυτικοῦ (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Σημειτικαὶ γλώσσαι. Σειρὰ γλωσσῶν ἀποτελουσῶν ἰδιαν ταξιν γενεαλογικῶν. Τὰ λαλοῦντα αὐτὰς Σημειτικὰ ἔθνη ἐκλήθησαν οὕτως ὡς καταγόμενα ἐκ τοῦ Σήμ, πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Νῶε, κατ' ὅσον δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν προσθίαν Ἀσίαν ἀλλ' ἐξεταθήσαν ὕστερον καὶ ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς. Χαρακτηριστικὸν τῶν γλωσσῶν τούτων εἶναι τὸ ὅτι αἱ ρίζαι τῶν λέξεων ἀποτελεῦνται ἐκ 3 συμφώνων, ἐνθα κεῖται ἡ καθ' αὐτὸ σημασία, ἐξ ἧς διὰ παρενθέσεως διαφόρων φωνηέντων παράγονται ἄλλαι σχετικαί. Π. χ. τὰ σύμφωνα m-l-k ἔχουσι τὴν ἐννοίαν τοῦ «κτίζεσθαι, ἀρχεῖν», ἥτις διὰ τῆς παρενθέσεως φωνηέντων ἀναπτύσσεται ὡς ἐξ ἧς malak ἤρξε, malik ἀρχὼν κλ. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι μεταγενεστέρα φάσις τῶν Σ. γ., καὶ ὅτι αἱ ρίζαι αὐτῶν ἦσαν ἐν ἀπλοῦστεραι, ὅτι δὲ αἱ γλώσσαι αὗται ἐν τῇ ἀπλοῦστάτῃ καταστάσει ἦσαν συγγενεῖς πρὸς

ἄλλας, καὶ δὴ πρὸς τὰς Χαμιτικές. — Τῶν Σ. γ. διακρίνονται 4 κύριαι οἰκογένειαι, 1) ἡ Ἀνατολικὴ Σημιτική, ἥς μνημεῖα σώζονται εἰς τὰς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς τῆς Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλωνίας, 2) ἡ Βόρειος Σημιτική ἣτοι Ἀραμαϊκή, 3) ἡ Μεσοσημιτική ἢ Χαναανική, περιλαμβάνουσα τὴν Ἑβραϊκὴν καὶ τὴν Φοινικικὴν, καὶ 4) τὴν Νότιον Σημιτικὴν, εἰς ἣν τάσσονται ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἀραβικὴ, αἱ γλῶσσαι τῆς Ν Ἀραβίας καὶ ἡ Αἰθιοπικὴ. Πρβ. καὶ Noldeke, Die semitischen Sprachen (Δ'ψ. 1887).

Σημύδα. Βλ. Βετούλη ἢ Λευκή.

Σηπεδών. Ἐν μὲν τῇ Βοτανικῇ καλεῖται σ η π ε δ ὶ ω ν τ ὠ ν κ α ρ π ὶ ω ν ἀλλοίωσις τις τῆς σαρκός, τοῦ παρεγγύματος αὐτῶν ὀφειλμένη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ εὐρώτος τῶν ἀπεργιλλίων. Ἐν δὲ τῇ Ἰατρικῇ σ η π ε δ ὶ ω ν τ ὠ ν ν ο σ ο κ ο μ ε ῖ ω ν ἢ ἀλλῶς γ ἄ γ γ ρ α ι ν α εἶναι ἐπιπλοκή τις ἐλκῶν ἢ τραυμάτων πορατρουμένη ἐν νοσοκομείοις, στρατοπέδοις, φορητοῖς νοσοκομείοις, ἐνθα ἕνεκα τῆς συγκεντρώσεως ὁ ἀτμοσφ. ἀὴρ διασφίεται, αἱ ὑγιεῖναι συνθῆκαι ἔχουσι κακῶς, αἱ ἀντισηπτικαὶ ἐπιθέσεις εἶναι σπάνιαι καὶ ἀνεπαρκεῖς. Ἡ νόσος αὕτη διαδιδόμενη διὰ τὴν λοιμώδη αὐτῆς φύσιν ἀποβαίνει ἐνίοτε ἐπιδημική, σοβαρωτάτη, ἐπιέρουσα διαταραχὰς ἀνιάτους καὶ ἐνίοτε θανατηφόρος. Ὑποβύεται τριπλῇ μορφῇ, τὴν ἐ λ κ ὶ ὠ δ η καὶ ἢν μετὰ ἀλγῆδονα κατὰ διάφορα τῆς πληγῆς σημεῖα ἀναφαίνεται ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κυστόμορφος φλύκταινα ῥηγνυμένη μετ' οὐ πολὺ καὶ ἀπεργαζομένη κοιλότητα μετ' ἐπηρμένων χειλέων καὶ φέρουσιν ἐν τῷ πυθμένι ἰχῶρα πυκνὸν καὶ ὑπόταν τὴν ὕ μ ε ν ο γ ὶ ὠ ν καὶ ἢν οὖν τῇ ἀλγῆδονι παρατηρεῖται ἀλλαγὴ τοῦ χρώματος τῶν πλασσομένων σαρκῶν, τὰ ὅποια ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας μένουσιν ἰόχροα καὶ εἰτα καλυπτόνται ὑπὲρ ὕμενος ὑπολευκοῦ τῇ τρίτῃ μὴ ἀποκολλημένου καὶ ἀρα μὴ συγχέμενοι πρὸς πυώδη ὕλην· ὁ ὕμην οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς νεκροποιηθείσης ἐπιφανείας τῶν σαρκῶν, ἢ δὲ ἀλλοίωσις αὕτη μορφήν γαγγραινῆς ἔχουσα προχωρεῖ ταχέως ἀλίσκουσα καὶ τριχαιδῇ καὶ ἐπάγουσα αἰμορραγίας, ὅτε ἔχομεν τὴν τρίτην μορφήν τῆς Σ. τὴν α ἰ μ ο ρ ρ α γ ι κ ῆ ν· ὅταν τοιαύτη τις ἐπιπλοκή ἀναφανῇ ἢ ἐπούλῳσις τῶν τραυμάτων καὶ ἐλκῶν ἀναστέλλεται, ἢ ἀπονέκρωσις τῶν ἰσθμῶν προχωρεῖ ἀλίσκουσα τένοντας, καταστρέφουσα ἀγγεῖα καὶ νεύρα ἐπίσημα, ἀνοίρουσα ἀρθρώσεις. Ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν τῶν τονωτικῶν καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν καὶ κατὰ χώραν ἐφαρμογὴν ἐρεθιστικῶν καὶ ἀντισηπτικῶν. Ὁ τόπος ἔνθα μένουσιν οἱ πάσχον-

τες ἀπολυμαίνεται αὐστηρῶς καὶ ἐπιβάλλεται δραστικαὶ καὶ εἰ δυνατόν ἀπομόνωσις. Τὰ ἐξωτ. χρήσεως ἐρεθιστικὰ φάρμακα εἶναι τὸ καφουροῦχον καὶ φανικοῦχον οἰνόπνευμα, τὰ ῥητινώδη, τὸ κιτρικόν ξύδ., ὁ ὁπὸς τοῦ λεμονίου, τὸ γλῶριον ὕδωρ. Ἐν δὲ ταῖς βαρεταῖς μορφαῖς εἶναι ἀνάγκη καυτηριάσεως βαθείας διὰ τοῦ ὑπεργλωριούχου οἰδήρτου, ἢ κάλλιον διὰ τοῦ θερμολαυτήρος. Ἐνίοτε ἐνδείκνυται χειρουργικὴ ἐπέμβασις καὶ δὴ τέλειος ἀκρωτηριασμός γινόμενος ἱκανῶς μακρὰν τῆς σηπεδονώδους ἐστίας ὅπως ἐμπέσωμεν εἰς ὑγιεῖς καὶ ἀπολόντους ἰστούς. Ἀλλῶς ἐπικεῖται κίνδυνος γενικεύσεως τῆς γαγγραινῆς καὶ ἄμεσος θάνατος. — Ἐν τῇ κτηνιατρικῇ σ η π ε δ ὶ ω ν ἢ ὕ δ α τ ὠ δ η ς κ α χ ε ῖ α τῶν μαλλοτέρων ζώων χρονία ἐστὶν ἀσθένεια αὐτῶν μὴ μολυσματικὴ, πάντοτε κινδυνωδευτάτη, πολὺ λήκεις ἐπιζωοτική, χαρακτηριζομένη δι' ὠχρότητος καὶ πελιδνότητος τῶν χρωμῶν, δι' ὑπογναθίου οἰδήματος, δι' ἐκχύσεως ὁροῦ ἐν τῷ θώρακι καὶ τῇ κοιλίᾳ· οἱ οὐχάλοι τῶν πασχόντων ζώων εἰσὶν ὑγροὶ καὶ ἐοδυμένοι.

Σηπία. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν μυοψιδῶν τῶν διδραχίων κεφαλοπόδων. Ἐχει σῶμα ὠρεοειδὲς ἑμοιάζον πρὸς σάκκον ἀμφοτέρωθεν φέροντα κράσπεδον ἐκτελοῦν χρήν περυγίων. Ἐκ τῶν 10 πλοκάμων οἱ δύο εἶναι μακροί, ἅπαντες δὲ φέρουσι κοτυληθῶδες μικρομήγερος. Ἡ κοινὴ σουπία καλουμένη Σηπία ἢ κοινὴ (Sepia officinalis L.), ζῶσα ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς θαλάσσαις, φθάνει εἰς μέγεθος 40 — 50 ὕψατομ. καὶ εἶναι κατὰ τὸ μὲν ἄνω μέρος ὑπερύψωτος μετὰ λευκῶν γραμμῶν, κατωτέρω δὲ μᾶλλον λευκὴ μετὰ ἐρυθρῶν στιγματῶν. Ἐν θυλάκῳ τινὶ ἔχει μελανόξανθον γυμῶν, ἐν ἐκκρίνει καταδυσωμένην ἴνα θολώσῃ τὸ ὕδωρ. Ἐκ τοῦ χ μ ο ὦ τούτου κατασκευάζεται τὸ γινωστὸν τῶν ζωγράφων μελανόξανθον χροῖμα ἐπίσης σηπία καλούμενον, ὅπερ χρησιμεύει νῦν κυρίως εἰς σχεδιογραφήματα. Ἡ τιτανώδης ἐν τῷ χιτῶνι τῆς Σ. κόγχη ἦτο ἄλλοτε φαρμακευτικὴ, τανῦν δὲ χρησιμοποιοῦται μόνον εἰς τεχνικοὺς σκοποὺς, πρὸς λείανσιν ξύλων, ὡς συστατικὸν κένσεως διὰ τοὺς δόντας κλ. Τὸ δὲ κρέας τῆς Σ. εἶναι ἐδώδιμον, ἔχει ὅμως μισχοειδῆ ὁσμὴν. Βλ. καὶ Πίνακα Μαλακ' α Β' ἀρ. 7. [Φ.Ι.]

Σηπιάδος δῆμος. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχ. Βωλοῦ, ἀποτελεῖται δὲ κυρίως ἐκ τῆς πρωτεύουσας Λαύκου καὶ τοῦ Προμυρίου, ἔχων ἐν ὅλῳ 3271 κατ. [Μ.Σ.]

Σήπιον (γερμαν. Meerschäum, γαλλ. crème de mer.). Ὅρυκτὸν μαλακὸν καὶ ἐλαφρόν, εὐξέστον, ἔχον χρῶμα ὑπόλευκον πρὸς τὸ κιτρινωπὸν, ἐρ. θρωπὸν ἢ φαῖδν κλίνον· ἐπιπλέον ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἄτε ἐνέχον πάλιν

δέρα, καίτοι τὸ εἰδικὸν βάρος του εἶναι 2. Ἐπικολλᾶται ἐπὶ τῆς γλώσσης, συνιστάται δὲ ἐκ μαγνησίας, ἐξυπυρίτου καὶ ὕδατος. Εὐρίσκειται κυρίως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Βοιωτία, Ἰούβια, ὡς καὶ ἐν Κριμαίᾳ. Ἰσπανία καὶ Μοραβία, χρησιμεύει δὲ πρὸ πάντων εἰς κατασκευὴν καπνοσυρίγγων. [Δ.Κ.]

Σηπτικὸν δονάκιον τοῦ Pasteur ἡ βακτηρίον ὁ τέρμων ἡ βᾶκιλλος σηπτικός τῶν ἀλλων, εἶναι ὁ μυκητώδης ἐκείνος μικροοργανισμὸς ὅστις μελύνει τοὺς χυμούς τοῦ οργανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ διαγεόμενος καὶ πολλαπλασιαζόμενος ἐν τῇ μαζῇ τοῦ αἵματος γεννᾷ τὴν σηψαίμειαν τὴν ἐξυτάτην. Ἀπερνώθη ὑπὸ τοῦ Pasteur εἶναι ἀναερόβιον καὶ μένον ἐν τῇ κενῇ ἢ ἐν ἀτμοσφαίρᾳ εὐξαιτέρων ἀερίων καλλιεργεῖται. Ἐμβολιαζόμενος τοῖς ζώοις ἀναπαράγει πάντα τὰ σηψαιμικά φαινόμενα. Κατὰ τὴν νεκροτομήν τῶν ἀπὸ σηψαιμίας θανόντων, εἰ καὶ εὐδαμῶς τῶν σπλάγχχνων εὐρηγται νισθηρὰ ἀλλοιώσεις αξιαι λόγου, ἐν τῇ κυτταρῷ δὲ ὅμως ἰσχυρὰ, ἀνὰ μέσον τῶν μυϊκῶν δευρίδων, καὶ ἐν τῇ ἐρρώδει ἐκκριματι τοῦ περιτοναίου εὐρίσκονταν τὰς σφαιρίδας τῶν μικροοργανισμῶν τούτων, αἵτινες τελευταῖον εἰσδύουσιν εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπιφέρουσι τὸ τρομερὸν κακὸν τῆς σηψαιμίας. Ἐχει μορφήν ὅτε μὲν μικροκόκκων (βλ. λ.) 1 ἕως 2 χιλιστομ. διαμέτρου, κινητῶν, ὅτε δὲ ῥαβδίσκων κυλινδρικοειδῶν, βραχέων, ἀνελίσσόμενων ἐνίοτε εἰς μακρὰ καὶ λεπτὰ νήματα ἰδίᾳ ἐν τοῖς ὁρρογόνοις ὑμέσι. Καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ ἀτμοσφ. ἀέρος, τὰ σπόρια ὅμως αὐτοῦ ἀνθίστανται καὶ ἐξακολουθεῖσι ζῶντα ἐν τῷ βάθει τοῦ μέσου τῆς καλλιεργείας (βλ. λ. Βακτήρια) μεταβαλλόμενα εἰς δονάκια ἅπερ εὐρεθέντα ἐν τῇ κενῇ πολλαπλασιάζονται. Ἐκκρίνει ἀλκαλοειδές, τὴν σηψίνην, εἰς ὃ ἐρείλεται βεβαίως ἡ δηλητήριος καὶ φθοροποιὸς ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν δραστικῶν τοῦ δονακίου. [P.N.B.]

Σηποτροφία. Βλ. Μεταξοκωλύγη.

Σῆς (Tinea). Γένος τῶν γεωμετρωδῶν λεπιδωτέρων, ὧν αἱ κάμπαι ἴσως κυρίως ἐν ὑφάσμασι κλ., ὡς π. χ. ἡ κάμψη Σητὶς τοῦ διεθροσίλου ἐν διεθροῖς. Σ. τοῦ τῶν ἐνδυμάτων ἐν μαλλίνοις ὑφάσμασιν, ἀλλων εἰδῶν ἐν θριξίν, ἐν σιτηρῶς (Σ. ὁ τῶν σιτηρῶν), ἐν τῇ κηρῷ τῶν κυψελῶν (Σ. ὁ τῆς μελίσης) κλ. Τὰ καταστρεπτικὰ ταῦτα ζώδια, ἅπερ συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα «σκόρος» μένον διὰ τακτικοῦ περισμοῦ καὶ ἐπιστομένης προσοχῆς ἀποδιώκονται. Ὡς ἐλεῖ δὲ πολλὰκις ἡ νυκταλίνη.

Σησαμειδές. Ὄνομα φυτῶν κατὰ Διοσκορίδην, ὅστις οἰκτρύνει δύο εἶδη, καὶ τὸ μὲν Σ. τὸ μέγα ἀναφέρεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν Ῥαξεδᾶν τὸν

λευκὸν (Reseda alba L.), τὸ δὲ Σ. τὸ μικρὸν κατὰ τὸν Sprengel εἰς τὴν Cay-lusea canescens (L.) τῆς Αἰγύπτου, ὅπερ ἐν τούτοις μένει πολὺ ἀμφιβόλον. [Θ.Χ.]

Σησαμειδῆ. Ὅσα μικρά, βραχέα, ἀπειρογυγλωμένα, παρουσιάζοντα διάπλασιν ἀνάλογον πρὸς τὴν τῆς ἐπιγονατίδος, τοῦ κατ' ἐξοχὴν τούτου Σ. ὁστοῦ, ἀναπτυσσόμενα ἐν τῇ παχεὶ τῶν τενόντων κατὰ τὴν περιγὴν ἐνίων ἀρθρώσεων πρωτορσιμένων νὰ ἐκτελῶσι ταγείας καὶ ἐπανεὶλημμένας κινήσεις. Τὰ Σ. προλαμβάνουσι τὴν θλάσιν τῶν τενόντων κατὰ τὰς βίαιας κινήσεις, μεταβάλλουσι μικρὸν τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν καὶ μεγεθύνοντα τὴν γωνίαν τῆς προσέσεως τῶν μυῶν ἀξάνουσι τὴν δυνάμιν αὐτῶν. Ὑπάρχει Σ. ἀνὰ μέσον τοῦ πρώτου μετακαρπίου ὁστοῦ καὶ τῆς πρώτης φαλαγγος τῆς χειρὸς ὡς καὶ μεταξὺ τοῦ πρώτου μεταρτίου ὁστοῦ καὶ τῆς συστήχου φαλαγγος τοῦ ποδός. Παρ' ἀτόμοις ἀθλητικῶς ἀνεπτυγμένοις εὐρίσκονται Σ. ἀνὰ μέσον πασῶν τῶν μετακαρπίοφαλαγγικῶν καὶ μεταρτίοφαλαγγικῶν ἀρθρώσεων. [P.N.B.]

Σῆσαμον (Bot.). Sesamum L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Βιγνινοειδῶν (βλ. λ.) ἡ κατ' ἀλλοὺς τύπος ἰδίας μικρᾶς οἰκογενείας, αὐτὸ μόνον εἶδος, Σ. τὸ Ἰνδικόν (S. Indicum L. ἢ S. orientale) εἶναι φυτὸν ἐλαιοφόρον, σπουδαιότατον, καλλιεργούμενον ἤδη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν μέχρι τῶν Ἰνδιῶν διὰ τὸ ἐκ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ ποχύοντα καὶ ἐξέλκον ἐλαιον (Σησαμέλαιο). Χρῶνται τῶν σπερμάτων καὶ τοῦ ἐλαίου μετὰ μέλιτος καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν διαφόρων γλυκυσματῶν, ἰδίως τοῦ γνωστοῦ «χαλθῆ», σπουδαίας τεσσαρκοστιανῆς τροφῆς. Διὰ τῶν σπερμάτων ἐπιπάσσονται συνήθως παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁ ἄρτος καὶ διαφορα ζυμαρικά. Ἡ δὲ μελάνη τῆς Κίνας κατασκευάζεται κυρίως ἐκ τῆς αἰθάλης τοῦ ἐλαίου τοῦ Σ. Κατὰ τὸν Διοσκορίδην σπέρματα καὶ ἐλαιον τοῦ Σ. εἶναι φαρμακευτικά. Τὸ Σ. εἶναι φυτὸν ἐπέτειον καλλιεργούμενον κατὰ τὸ θέρος. [Θ.Χ.]

Σηστός. Ἀρχ. πόλις ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀπέναντι τῆς Ἀδύβου εἰς τὸ στενωτάτον σημεῖον τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐνταῦθα τοποθετεῖται ὁ περὶ Προῦς καὶ Λεανδρου μῦθος, ἐνταῦθα δὲ ἐπατήσεν ὁ στρατὸς τοῦ Σερξου τὸ εὐρωπαϊκὸν ἔδαφος. Πρὸ Ἀδύβου. [Δ.Λ.]

Σητεία. Ἐπαρχία τῆς Κρήτης, ἀποτελοῦσα τὸ ἐσχατὸν Δ. ἄκρον τῆς νήσου καὶ καταλαμβάνουσα χερσονήσον ἐνομήνῃ μετὰ τοῦ κορμοῦ τῆς νήσου δι' ἰσθμοῦ μετοξὺ Παχῦ Ἀμμου καὶ Ἰεραπέτρου. Ὑπάγεται εἰς τὴν

διοικητὴν Λασηθίου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δῆμων Λιμένος, Σητείας, μετὰ τῆς ἐμωνόμου κώμης, πατρίδος τοῦ ποιητοῦ Βιτισέντου Κορνάρου, Τουρλωτῆς, Καρυδίου, 'Ρουκάκας καὶ Χαντρᾶ, ἔχουσα ἐν ὅλῳ 15574 κατ.

Σήτλ (Seattle). Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ βορείᾳ αμερικαν. πολιτείᾳ Οὐάσιγκτον, ἔχουσα 42837 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον λιθανθράκων, ξυλείας, σίτου καὶ ἰχθύων.

Σηψαίμια. Πᾶσα νοσηρὰ τοῦ αἵματος πάθους προκύπτουσα ἐξ οὐσιῶν σηπτικῶν διδ' ὑπάρχουσι πολλῶν εἰδῶν Σ. κατὰ Pasteur ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ σηπτικοῦ παράγοντος καὶ τῆς ἀποτόκου ἀλλοιωτικῆς τοῦ αἵματος. Πλὴν τῆς περιματικῆς Σ., ἥς ἡ παρασιτικὴ ἀρχὴ ἐμελετήθη καὶ ἀπεδείχθη καταμαχῆταις ὑπὸ Davaigne, ἔχουσαν τὰς βακτηρίας καὶ χεῖρουργίας Σ. οὕτω σαφῶς καὶ δεόντως καθιερώθη. Ἡ χειρουργικὴ Σ. μελυστογική οὕτω ὀφείλεται εἰς τὴν εἰδυμένην τὴν ὀργάνωσιν καὶ πολλαπλασιασμὸν τοῦ σηπτικοῦ θονακίου (βλ. λ.) καὶ διακρίνεται εἰς 1) δξυτάτην ἢ ἀλλῶς γάγγραιναν ἢ σηψαίμειαν κεραινοβέλον, χαρακτηριζομένην διὰ ταχυτάτης δερμίδους διηθήσεως ἀρχομένης ἐκ τῆς πληγῆς καὶ ἀνερχομένης μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ μέλους· τὸ δέρμα διατείνεται σφόδρα, ψυχεται, λευκαίνεται, ποικίλλεται διὰ ταινιῶν ἰσχυρῶν, ἐπέρχονται ἀληθῆνες σφοδραὶ δυσπνοαί, ὀδυνηαί, συχνότης σφυγμοῦ καὶ συνήθως ἡ λύσις εἶναι ὁ θάνατος· καὶ 2) εἰς δξείαν συνηθετέραν καὶ ἀριστα διατεταλλομένην τῆς πυαιμίας. Τὰ γενικὰ φαινόμενα βαρύτερα πυρετὸς ἐντονώτατος, ἀλλ' ἀνωμαλός, κατάστασις τυφλὴ μαλλον ἢ ἥττον ἐκδήλος· ἡ χρῆσις τῶν ἀντισηπτικῶν μεθόδων δυνατὴν ἐνίοτε ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κακοῦ· ἡ δὲ συμπτωματολογικὴ θεωρητικὴ πάντοτε ἀνεπιτυχής· ἡ νόσος ἐπολήγει συνήθως εἰς θάνατον. Ἰδίως δ' ἀξίως μνηστέα τυγχάνει ὁ ἐπιλόχιος μελισμὸς ἐκδηλούμενος δι' ἐντονώτατον πυρετὸν ἐνεργὰ ταχείας καὶ ἀθρόας ἀναπόσεως σηπτικῶν τοῦ διὰ τῶν μετὰ τόκον χαίοντων ἐτι λεμφοκῶν ἀγγείων καὶ φλεβῶν, ἀνευ ἀλλῆς τινὸς φανεράς ἀλλοιωτικῆς ἐν τῇ κοιλίᾳ ἢ τῇ μήτρᾳ, καὶ γεννιῶν δξείαν δηλητηρίον φθορὰν τοῦ αἵματος ἀποκτείνουσιν τὰς γυναῖκας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. [P.N.B.]

Σήψις. Ζωώσις συνισταμένη εἰς τὴν αὐτόματον ἀποσύνθεσιν τῶν ὀργανικῶν τινος οὐσίας, ζωϊκῆς καὶ φυτικῆς, μὴ διατελοῦσαι ὑπὸ τῷ κράτει τῶν τῆς ζωῆς δυναμῶν ὀφίστανται ἐπὶ παρουσίᾳ ἀτμοσφ. ἀέρος, ὕδατος καὶ τῆς προσηκούσης θερμοκρασίας. Ἡ Σ., ἣν ὁ Pasteur εἰσήγαγεν εἰς τὰς ζυμώσεις (fermentation putride), ὀφεί-

λεται κατ' αὐτὴν εἰς τὴν ἑρῆτιν μικροσκοπικῶν ἢ ἐγγυματικῶν ζῶων τοῦ γένους τῶν θονακίων, ὧν τὰ σπέρματα ἀποφέρονται καὶ μεταφέρονται ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Ἡ ἀποσύνθεσις αὕτη δίδει γένεσιν εἰς νέας οὐσίας καὶ δὴ εἰς ἄερια δυσώδη. Τὰ προϊόντα τῆς Σ. ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐν ἀποσυνθέσει οὐσιῶν. Ἐὰν αἱ ἐνέργονοι οὐσίαι εἶναι τριαδικαὶ ἀποτελοῦμεναι ἐξ ἀνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ἑξυγόνου, τὰ προϊόντα τῆς Σ. εἶναι ὕδωρ, ἀνθρακικὸν ἀέριον καὶ πρωτανθρακοῦχον ὑδρογόνον. Ἐὰν αἱ σηπόμεναι οὐσίαι εἶναι τετραδικαί, ἔαν δηλ. περιέχωσι πλὴν τῶν τριῶν ἀνωθι στοιχείων καὶ τέταρτον, τὸ ἄζωτον, τότε ἡ Σ. παράγει προσέτι καὶ δξικὴν καὶ ἀνθρακικὴν ἀμμωνίαν. Αἱ ἀπὸ σηπόμενων οὐσιῶν ἀναθυμιασεὶς περιέχουσιν ὑδρόθειον δηλητηριώδες καὶ φωσφορῶχον ὑδρογόνον ὅταν θεῖον καὶ φωσφόρον ὑπάρχει ἐν ταῖς οὐσίαις ἐκείναις. Τὰ διάφορα ταῦτα ἄερια ἀπότοκα τῆς Σ. ὄντα ἀποφέρουσι μετ' ἐαυτῶν μόρια ἐκ τῆς αετοπνίας οὐσίας, τὰ καλούμενα μίαισμάτα, ὧν ἡ κακοποιὸς δυνάμις δρᾶσις δὲν συνδέεται πρὸς τὸ δυσώδες ἢ μὴ τῶν ἀερίων τῆς Σ. Ἐκ τῆς ὀργανικῆς οὐσίας ὑποστάσεως τὴν Σ. ὑπολείπεται οὐσία ὑπερμέλαινα συνισταμένη τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνθρακος καὶ καλούμενη λίπασμα φυτικὸν ἢ ζωϊκὸν ὡς ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Αἱ πρὸς Σ. συνήθειαι εἴπωμεν ὅτι εἶναι τρεῖς, ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, τὸ ὕδωρ καὶ ἡ προτήκουσα θερμοκρασία. Σ. οὐδέποτε παρατηρεῖται εἰς θερμοκρασίαν ἐλασσονα τοῦ 0° ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβρασιν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος. Ἐν Σιδηρίᾳ εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Παγωμένου Ὠκεανοῦ εὐρέθησαν πτώματα ζῶων ἀέρεια διατηρηθέντα ἐπὶ αἰῶνας ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρυματίων πάγου ἀπερ' ἐπιπλεουσι τῶν θαλασσῶν ἐκείνων. Ἐπίσης καὶ τὸ φαινόμενον τῆς μὴ ἀποσυνθέσεως καὶ καταστροφῆς τῶν σαρκῶν τῶν ἐν γῇ θαπτομένων πτωμάτων, τὸ ὁποῖον ἐκπλήσσει τοὺς πολλοὺς καὶ ἔστιν ὅτι ἐξεγείρει καὶ διαθερμαίνει τὴν πρὸ πληπτικῶν φαντασίαν τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, ὀφείλεται βεβαίως εἰς τὴν ἑλλειψιν τῶν πρὸς Σ. συνηκῶν διὰ τῆς τοιάνδε ἢ τοιάνδε κατὰστασιν τοῦ ἀέρος ἐν ᾧ κατεχύθη ὁ νεκρός.

Ζωϊκὰς οὐσίας μὴ διατελούσας ὑπὸ τὴν δρασιν τῆς ζωῆς κατὰ τισσάρας τεχνητοὺς τρόπους ἀπαλλάσσομεν τῆς Σ. ἐπὶ μακρὴν χρόνον, διὰ τῆς ψύξεως, ἀπεξηράσεως, εὐψήσεως ἢ στερεώσεως ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ἀντισηπτικῶν οὐσιῶν (ἀλκατος θαλασσίου, χλωριούχου ψευδαργύρου, διχλωριούχου ὑδραργύρου, ἀρσενικώδους ὀξέος, φανικού ὀξέος, οἰνοπνεύματος, αἰθέρος, αἰθερίων ἐλαίων κτλ.). Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης μεθόδου (δι' ἐνέσεως ἀν-

τισηπτικής ούσιας διὰ τῆς καρωτίδος) ταριχεύομεν τὰ νεκρά σώματα, διατηροῦμεν τὰ ἀνατομικὰ παρασκευάσματα καὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς φυσικῆς ιστορίας ζῶα, πτηνά, ἔντομα κτλ. Ἡ δὲ μέθοδος τοῦ Appert πρὸς διατήρησιν τῶν πρὸς βρώσιν κρεῶν, ἰχθύων καὶ χόρτων συνίσταται εἰς τὴν προηγουμένην ἔφησιν ἐν θερμοκρασίᾳ δυναμένην ἀ καταστρέψῃ τὰ τῆς σήψεως σπέρματα καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν ἐν κυτίσις λευκοσιδήρου ὧν τὸ σκέπασμα ἐρμητικῶς κλείεται καὶ κολλᾶται. Εἴτα τὰ κυτὰ οὕτως ἔχοντα διαμένουσιν ἐπὶ δλόκληρον ὥραν ἐν ὕδατι ζέοντι. Οὕτω δὲ τὰ κρέατα, τὰ χόρτα καὶ οἱ ἰχθύς στερούμενα ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ καὶ ἀπεστείρευμένα τῶν πρὸς τὴν σαπρὰν ζυμῶσιν ἀναγκαίων σπερμάτων διατηροῦνται ἐπὶ μακρότατον χρόνον.

Συνήθως παρατηρεῖται ὅτι ἡ Σ. δὲν ἔχει πάντοτε τὴν αὐτὴν ἐξέλιξιν καὶ τοὺς αὐτοὺς χαρακτήρας. Ἐδῶ μὲν ἀναφαίνεται ταχύτητα, ἐκεῖ δὲ μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου, ἔδῳ μὲν τὰ ἐκ τῆς Σ. ἀέρια εἶναι ἀσμα, ἐκεῖ δὲ δυσώδη. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ποικίλων ἀλλοιώσεων τῶν ἐπαγαγόντων τὴν θάνατον αἰτίων. Τὸ πτωμα ἀποθανούσης ἐξ ἐπιλογίσει πυρετοῦ, πυώδους μόλυσμῦ, δυσεντερίδας κτλ. ἀποσυντίθεται τάχιστα καὶ ἔχει δυσωδέστατας ἀναθμίσεις. Ἄλλη τις εἶναι ἡ πορεία τῆς Σ. ἐπὶ πτώματος ἐκ γολέρας καὶ ἄλλῃ πάλιν ἐκ νέσου φλεγμονώδους. Τὴν Σ. ἐπίσης εὐνοοῦσι καὶ ἐπιταχύνουσι πληθωρικά καὶ συμφορητικά καταστάσεις τῶν πτωμάτων. Ἐπὶ γαγγραινώσεων ἡ Σ. ἄρχεται ἤδη τοπικῶς τῆς ζωῆς ἐν ὑποσταμένῃ. [P.N.B.]

Σθενέβουα. Παρὰ τραγικοῖς γυνὴ τοῦ Προίτου, διαβαλοῦσα τὴν Βελλεροφόντην παρὰ τῷ ἀνδρὶ τῆς, μεταμελήσασα δ' εἴτα καὶ αὐτόκτονήσασα. Ἠλ. Βελλεροφόντης.

Σθενέλος. ὄνομα διαφόρων ἡρώων τῶν μυθικῶν παραδόσεων τῶν Ἑλλήνων, ὧν γνωστότεροι εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Καπανέως ὁ λαβὼν μέρος ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τῶν Ἑπιγόνων κατὰ τῶν Θηβῶν καὶ ἀκροαυθήρας τὸν Διομήδην κατὰ τῆς Τροίας, ὁ υἱὸς τοῦ Περσέως καὶ τῆς Ἀνδρομέδας, ὁστὶς νυμφευθεὶς Νικίππην θυγατέρα τοῦ Πέλοπος καὶ ἐκθρονίσας τὸν Ἀμφιτρύωνα κατέλαβε τὴν βασιλείαν τῶν Μυκηνῶν, καὶ τέλος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρέγεω ὁ συνδεύσας τὸν Ἡρακλῆ κατὰ τῶν Ἀμαζόνων καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ τὴν Θάσον. [Δ.Μ.]

Σθενία. Ἑτήσιος ἑορτὴ τῶν Ἀργείων, συνδεομένη μετ' ἀγώνων ἰδρυθέντων κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Δαναοῦ ἢ τοῦ Θησέως, τελουμένη δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ Σθενίου Διός, εὐτινος ὁ βωμὸς κείμενος παρὰ τὴν Ἑρμιόνην ἀπετελεῖτο ἐκ μεγάλου λίθου.

Σιαγών. Τὸ ὄσπερ τοῦ προσώπου παρὰ τοῖς σπονδυλωτοῖς ζῴσις τὸ φέρον τοὺς ἐδόντας καὶ ἀποτελοῦν τὸ κυριώδες ὄργανον τῆς μασσησεως. Αἱ Σ. διακρίνονται εἰς ἄνω καὶ κάτω Σ. Ἐκείνη μὲν παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ζῶων εἶναι στερεῶς προσεφυκία τῇ κρανιακῇ κάψᾳ καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὀστέων συμφυσμένων κατὰ τὴν μέσῃν τοῦ σώματος γραμμῇ διὰ τῶν ὑπερωίων ἀπορῶσεων πρὸς σχηματισμὸν τῆς ὀστείνης ὑπερώας. Ἐπὶ τῆς ἐξῆς ἐπιφανείας τὸ ὄσπερ τῆς ἄνω Σ. παρουσιάζει ἐξοχήν, τὴν ζυγωματικὴν ἀπόφυσιν μετὰ κορυφῆς τραχείας καὶ ἀνωμάλου, δι' ἧς συναρθροῦται πρὸς τὴν ζυγωματικὴν ὀστέον τοῦ προσώπου. Ἡ δὲ κάτω Σ. εἶναι ὀστέον μενερῶς ἐκ συμφύσεως τῶν δύο μερῶν αὐτοῦ τελεῖας· οὐχ ἦτοεν ἐπὶ τῆς μέσης γραμμῆς παρατηρεῖται ἡ πωγωνία (α) σύμφυσις τεκμήριον τῆς ἐπιγενεμένης συγκολλησεως. Διακρίνομεν ἐπ' αὐτῆς τὸ σῶμα αὐτῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας ὑπάρχει ἡ πωγωνία σύμφυσις, ἐκατέρωθεν αὐτῆς κατὰ τὸ κάτω χεῖλος τὸ πωγωνία (β) φῶμα, ἀφ' οὗ ἐρμάται ἡ πλαγία ἐξωτερικὴ γραμμὴ, ὑπεράνω δ' αὐτῆς εἶναι τὸ φατνιακὸν μέρος καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν οὐλῶν· ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας βλέπομεν ἐπίσης γραμμὴν ἐγκαρτίαν· τὸ ὑπερκείμενον αὐτῆς μέρος καλύπτεται ὑπὸ τῶν οὐλῶν καὶ φέρει κατὰ τὸ μέσον βοθρίον ἐν ᾧ κατασκηνεῖ ὁ ὑπογλώσσος ἀδὴν· κάτωθεν ὑπάρχει ἕτερον, τὸ ὑπογένειον βοθρίον, ἐν ᾧ ὁ ὁμώνυμος ἀδὴν. Τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ σώματος φέρει τὴν φατνιακὴν καύλοτητα, τὸ κάτω κατὰ τὸ μέσον τὸ διγαστρικὸν ἐν τῷ πώμα πρὸς πρότερον τοῦ διγαστρος. Ἐπὶ δὲ διακρίνομεν καὶ τοὺς κλ. ἀδ. ο. σ. τῆς κάτω Σ., ὧν ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφανὴς παρέχει κατάσειν τῇ μασσητῇ μοί. Τὸ ἀνωτερον χεῖλος ἔχει τὴν κορυφὴν α. δ. ἡ δ. π. ο. σ. τ. ἡ προσφύεται ὁ κραταφίτης, καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω τὸν κ. ὁ. ν. ὁ. λ. ο. ν. δι' οὗ ἀρθρῶνται κατ' ἐπὶλίσθησιν μετὰ τῆς ἀρθρικής ἐπιφανείας τοῦ κραταφίτικῦ ὀστέου. — Σ. ὁ. σ. π. α. σ. τ. ὁ. ν. Σ. εἶναι τελεῖα ἢ ἀτελής, παραδικὴ ἢ μόνιμος ἀπώλεια τῆς κινήσεως τῆς κάτω Σ., καὶ ἡ μὲν παραδικὴ ἔνεκα συστάσεως τῶν ὑψωτήρων καὶ ἰδία τοῦ μασσητῆρος μυός, σπανίως ἰδιοπαθητικὴ, ὡς ἐν τῇ ὑστερίᾳ συνθέστατα συμπτωματικὴ φλεγμονῆς (ἀρθρίτις κραταφίτικῃ, δύσκολος δδοντοφυία ἢ τερηδῶν τῶν ὀδόντων)· ἡ δὲ μόνιμος ἔνεκα συστάσεως τοῦ μασσητῆρος δι' ἐκρύλιν αὐτοῦ ἢ διὰ νεόπλαστον ἰστέν μετὰ ἐπούλωσης ἐλκιδῶν ἢ γαγγραινώδων φλεγμονῶν καὶ τέλος ἔνεκα ἀγκυλώσεως ἰνώδους, ἀτελοῦς, ἐπιγενεῖς ἐκ θλάσεως τῆς ἀρθρώσεως,

οὐδέποτε ἐκ πορώσεως τοῦ ὁστού. Θεραπεία τοῦ κακοῦ ἐπὶ ὀρθρίτιδος χρονίας εἶναι ἡ χρῆσις διαλυτικῶν καὶ ἐκτριμματικῶν. Ἐπὶ συστάσεως ἐνδεκνυτοῦ ὁ φαρακισμὸς (βλ. λ.). Συνθετάτα καταφεύγμεν εἰς μηχανικὴν θεραπείαν διὰ διαστολῆς, πάντοτε βαθμιαίας ἐπαναλαμβανομένης ἐπὶ πλείονας ἐβδομάδας καὶ διεξαγμένης εἴτε διὰ σφηνῶν διαφόρου γωνίας ἐκάστοτε, εἴτε διὰ εἰδικῶν ἐργαλείων τῶν καλυμμένων διαστολέων. Ὅταν ὑπάρχῃ πλάσις οὐλόδους ἰστού ἐπέχοντος τὴν κίνησιν τῆς Σ. τέμνοντες αὐτὸν διὰ τοῦ μαχαιρίου. Τέλος ἐν ἀποτυχίᾳ πάντων τῶν θεραπευτικῶν τούτων μέσων καταφεύγμεν εἰς ἀληθὴ χειρουργίαν τέμνοντες καὶ τὸ ὁστούν τῆς Σ. πρὸς σχηματισμὸν ψευδοarthρώσεως ὅπως ἀποδώσωμεν κίνησιν τινὰ τῇ κάτω Σ. — Ἡ Σ. τὴν ὀρθρωτὴν ζωὴν ἀποβαίνει συσκεινὴ πολυπλοκωτάτη καὶ καλεῖται ῥοφτηρ (rostre). Ἡ ἄνω Σ. τῶν ἰσθδίων ὅσων (ἐγίνοναι καὶ ἀσπίδες) φέρει κίλους ἰσθδίου ἀδένους ἐκκρίνοντας δηλητήριον. Ἡ ἑνσις τοῦ δηλητηρίου κατορθύεται συνεσπασμένων κατὰ τὴν ὁρμὴν τῶν κινούντων τὴν ἄνω Σ. μυῶν. [P.N.B.]

Σιάκκα (Sciacea). Πρωτ. περιφερίας ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀκράγαντος (Girgenti) ἐπὶ τῆς ΝΔ παραλίας τῆς Σικελίας. ἔχει 22195 κατ., μητροπόλιν τοῦ ἸΑ' αἰῶνος, πολλὰς μονὰς καὶ ἰσχυροὺς πύργους εὐγενῶν εἰκῶν. Παρὰ τὴν Σ. εὐρηγνται θερμὰ λουτρά, τὰ πάλαι ἀνήκοντα εἰς τὸν Σελινούντα. [M.S.]

Σιάλεσι. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως, 45' πρὸς Δ αὐτῆς, μετὰ 320 κατ.

Σιάμ. Βασίλειον τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, μετὰ τῆς γαλλικῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς ἀγγλικῆς Βιρμανίας, ἐκτεινόμενον δὲ πρὸς Ν μέχρι τῆς χειρσονήσου Μαλάκας. ἔχει ἐμβ. περ. 520 χιλ. τχμ. καὶ 5 ἑκατομμ. κατ. εἶναι κατὰ τὸ Β μέρος ἐρεινόν, κλίνει δὲ Δ τοῦ πεταμοῦ Μενάμ, εἰς οὗ τὰς πλημμύρας ὀφείλει τὴν εὐφορίαν του, πρὸς τὸν Μεκόνγ τὸν ἀποτελοῦντα ἐπὶ μεγάλην ἑκτασιν τὸ ὄριον αὐτοῦ. Εἰς τὰ ὅρη εὐρηγνται χρῆσιμα μέταλλα, τὰ δάση εἶναι πλήρη πολυτίμων εἰδῶν ξυλείας, τὸ κλίμα θερμὸν καὶ εἰς τὰ ἐλῶδη μέρη νοσηρόν. Ἐκ τῶν κατοίκων εἰ πολλοὶ εἶναι κυρίως Σιαμαῖοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν μογγολικὴν φυλὴν, ἄλλοι δὲ Λάος (βλ. λ.), Σίναι, Μαλάιοι κλ. Οἱ Σιαμαῖοι εἶναι μικροὶ ἀλλὰ ῥωμαλέοι, ἐκδοτοὶ δ' εἰς διασκεδάσεις καὶ ἐχθροὶ πάσης ἐργασίας, διὲ καὶ κυρίως ἐργάται εἶναι οἱ Σίναι· μέχρις ἐσχάτων ἐπεκράτει ἀκόμη ἡ δουλεία. Ὡς ἐπὶ πλείστον πρεσβεύοντες τὸν βουδδισμόν, ἔχουσι πλουσίαν φιλολογίαν ἐν τῇ παλαιῇ διαλέκτῳ (βλ. Ἰνδικαὶ γλῶσσαι) καὶ ἀνήγειραν

σπουδαῖα ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς· εἶναι δεξιδαίμονες. ἔχουσι δὲ τὸν λευκὸν ἐλέφαντα ὡς ἱερὸν ζῷον καὶ διετήρησαν τὴν πολυγαμίαν. Ἡ καλλιέργεια τῆς χώρας εἶναι ἀκόμη ἀτελεστάτη, κυρίον δὲ προϊόν τῆς ἡ ὄρυζα. Βιομηχανία καὶ ἐμπόριον εὐρίσκονται εἰς τὰς χεῖρας Εὐρωπαίων ἢ Σινῶν. Τὸ δίκτυον τῶν σιδηροδρόμων ἀναπτύσσεται ὀλονέν. Ἀπὸ τοῦ 1874 τὸ Σ. εἶναι συνταγματικὴ μοναρχία, ἐν τῇ ὅποιά ὁ βασιλεὺς (μέχρι τοῦ 1885 ὑπῆρχον 2 βασιλεῖς) ἐξακχεῖ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν μετὰ τῆς βουλῆς τῆς ἐπικρατείας καὶ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου. Τὸ κράτος διαιρεῖται εἰς 64 ἐπαρχίας· ὁ στρατὸς ἀριθμεῖ 12 χιλ. ἄνδρας, ὑπάρχει δὲ καὶ μικρὸς πολεμικὸς στόλος.

— Ἡ ἀρχαιότερα ἱστορία τῆς χώρας πολὺ ἐλίγην εἶναι γνωστὴ. Κατὰ τὴν παράδοσιν εἰσῆλθον τῇ 638 μ. Χ., πιθανῶς ὁμοῦς πολὺ πρότερον ὁ Βουδδισμὸς καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ πρῶτα στοιχεῖα ὑψηλοτέρου πολιτισμοῦ. Κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ 12' αἰῶνος μεγάλως ἐδρασεῖν ἐν Σ. ὁ Ἕλληνας Κ. Γεράκις (βλ. λ.) ὅστις πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, ἀνατρέπων δὲ καὶ ἐφρονεῖν δι' ἐπαναστάσεως. Ἐν τοῖς ὑστερον ἀκυριεύθῃ δὲ Σ. ὑπὸ τῶν Βιρμανῶν, ἀπηλευθερώθη δὲ τῷ 1767 ὑπὸ τοῦ Σίνου Φόα-Τάκ, ὅστις ὁμοῦς ἐφρονεῖν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ του Χακ-κρή τοῦ Ἰβρυσαντος νέαν δυναστείαν καὶ μεταθέσαντος τὴν ἑδρὰν εἰς τὴν σημερινὴν πρωτεύουσιν Βαγκόκ. Δισεγγονος τούτου Χρώμ-Τσιάτ καλούμενος ἀνῆλθε τῷ 1824 εἰς τὸν θρόνον καὶ ἐκυρίευσεν τὴν χώραν τῶν Λάος, διώρισεν ὁμοῦς ὡς διάδοχόν του τῷ 1851 ἀπύγονον τῆς ἐκκληθείσης τοῦ θρόνου οἰκογενείας. Οἱ κατόπιν βασιλεῖς ἐξησαν ἐν φιλίᾳ μετὰ τῶν ξένων καὶ συνήσαν ἐμπορικὰς συμβάσεις μετὰ τῶν πλείστων ἐθνῶν. Ἀλλὰ τῷ 1893 ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῷ βασιλεῶς Τσάου-Φά-Τσούλα-Λόγκον διαφοραὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐνεκα τῶν συνόρων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν παραχώρησιν τῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Μεκόνγ χωρῶν εἰς τὴν Γαλλίαν. [M.S.]

Σιαμάγκ. βλ. Ὑλοβάτης.

Σιαμαῖοι διδύμοι. Δίδυμοι γεννηθέντες τῷ 1811 ἐν Σιάμ ὑπὸ Σινῶν γονέων, συμπεφυκότες δὲ ἀνω τοῦ ὀμφαλοῦ διὰ συνδυαστικῶ ἰστού. Ἐξαικνύοντο ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὡς θέαμα ἀντὶ ἀμοιβῆς, συνῆλθον δ' εἰς γάμον μετὰ δύο ἀδελφῶν ἐξ ὧν ἐγέννησαν 18 τέκνα, καὶ ἀπέθανον τῷ 1874 ἐν τῷ κτήματί των ἐν τῇ Βορείῳ Καρολίνα. [Ἐγ.]

Σιάμον. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Οἰχαλίας τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας, ὠρ. 1.15' ἀπὸ Μεσσιγαλῶν. Κάτ. 247. — 2) Χωρίον τοῦ δήμ. Γόμφων τῆς Καρδίτσας, μετὰ 508 κατ.

Σιατερλή. Δύο χωρία τοῦ δήμου Φαρσάλων, ὧν τὸ Ἄνω Σ. ἔχει 267 κατ., τὸ δὲ Κάτω Σ. 195. [Μ.Σ.]

Σιάλος. Βλ. Σιάλος.

Σιάτιστα. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας, ἀπέχουσα τοῦ ἐπὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς σταθμοῦ Ἀσπρῆς Κλησιᾶς ὥρ. 10 ¹/₂, ἀπὸ δὲ Γρεβενῶν ΒΑ ὥρας 5. Ἀποτελεῖται ἐκ δυο συνοικιῶν, ὧν ἡ μὲν πρὸς Β καλεῖται Χώρα, ἡ δὲ πρὸς Ν Γερανεία· ἀμφοτέρων δὲ τῶν συνοικιῶν ὑπέρκειται τὸ ὄρος Βέλινα καὶ Κουρή. Ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι λίαν ὀχυρὰ καὶ στρατηγική, αἱ δὲ οἰκίαι ἐπίσης ὀχυραὶ καὶ λιθόκτιστοι, κείμεναι ἐν μέσῳ κήπων ἔνεκα τοῦ πλούτου τῶν φιλοπόνων καὶ φιλέργων κατοίκων τῆς ἐκαλειτο ἄλλοτε καὶ Φλωροχωρί καὶ πολλάκις ὑπέστη ἐπιθέσεις πελυαρῖθμων τουρκαλθανῶν ἀπὸ τοῦ 1784, οὓς γενναίως πάντοτε ἀπέκρουεν. Οἰκεῖται ὑπὸ 1200 οἰκογενειῶν, καὶ ἔχει 9 ἐκκλησίας καὶ 4 σχολεῖα εἰς τὴν συνοικίαν Χώρας, ἐπὶ δὲ 4 Ἐκκλησίας καὶ 2 σχολεῖα εἰς τὴν συνοικίαν Γερανείας. Ἀρθονεὶ κρεάτων καὶ οἰνῶν καλῶν ἐξ ὧν ὁ ἡλιαστός ἐξαιρετός, ἀλλὰ παράγει ὀλίγους δημητριακοὺς καρπούς. Εἶναι ἔδρα ὀρθοδόξου μητροπολίτου τιτοφορουμένου Σισανίου καὶ Σιατιστῆς καὶ πατρίς τοῦ Παπαζώλη, τοῦ Ζαβίρα καὶ τοῦ καθηγητοῦ Θεοδ. Μανούση.

Σιάχου. Χωρίον τοῦ δήμου Πέτρας τῆς Λεβαδείας, ἔχον 280 κατ. [Μ.Σ.]

Σιδάς. Βλ. Σεβάστεια.

Σιδάς (Σίνα ἢ Siwa). Εἰς τῶν κυριωτάτων θεῶν τῆς μεταγενεστέρης Ἰνδικῆς θεοσκείας ἀποτελῶν μετὰ τοῦ Βραχμᾶ καὶ Βισνὸς τὴν Ἰνδικὴν Τριάδα (Τριμούρτην). Ἐγεί ὡς τὸ ἀρχαιότερον πρότυπόν του Ἰνδρᾶς δύο φύσεις, φεβρᾶν καὶ μειλίχιον, ἐδρεῖται δ' ἐπὶ τῆς βορειοτάτης κορυφῆς τῶν Ἰμαλαίων, ἔχων συζυγον τὴν Δουργάν. Παρίσταται μετὰ μίση ἢ πέντε κεφαλῶν, τριῶν ὀφθαλμῶν καὶ μακρᾶς καὶ πυκνῆς κόμης, φέρων περὶ τὸν τράχηλον κρᾶνία θανόντων καὶ περιβεβλημένος αἱματηρᾶν διαθέραν.

Σιδερ (Franz Wilhelm Sieber). Βοτανικὸς γενν. ἐν Πράγῃ τῷ 1785 καὶ ἀποθ. αὐτόθι τῷ 1844, γνωστὸς διὰ τὰς πολλὰς ἐπιστημονικὰς περιοδείας του, ἰδίως ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν. Τὸ περὶ Κρήτης δίτομον συγγραμμὰ του (Reise nach der Insel Kreta, ἐν Λιψίᾳ 1823), κατὰ πολλὰ παρέχει ἐνδιαφέρουσιν ὕλην διὰ τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς Χλωρίδος. [Θ.Χ.]

Σιδηρία καλεῖται ἅπανα ἡ εἰς τὴν Ῥωσίαν ἀνήκουσα Ἀσία, ἐξαιρουμένης τῆς Ῥωσικῆς Κεντρικῆς Ἀσίας. Τὸ Δ ὄριον αὐτῆς ἀποτελοῦσιν τὰ Οὐράλια ὄρη, τινὰ ὁμῶς μέρη πρὸς Δ τούτων συγκαταλέγονται

διοικητικῶς ἀκόμη εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν. Ἡ Σ. περιλαμβάνει τὰ 4 κυβερνεῖα Τοβόλσκ, Τόμσκ, Ἰενισσέιτσκ καὶ Ἰρκούτσκ, τὰς τοπαρχίας Ὑπερβαϊκαλίαν, Ἰακούτσκ, Ἀμούρ καὶ τὴν Παραλίαν μετὰ τῆς νήσου Σαχαλίνης, ἐν ὧν 12518487 τχμ. μετὰ 5066332 κατ. Ἡ διαίρεσις εἰς Δυτ. καὶ Ἀνατολ. Σ. χρονολογεῖται ἐκ τοῦ χρόνου καθ' ὃν μόνον τὰ σημερινὰ κυβερνεῖα Τοβόλσκ καὶ Τόμσκ (Δυτ. Σ.) καὶ Ἰενισσέιτσκ καὶ Ἰρκούτσκ (Ἀνατ. Σ.) εἶχον διοργανωθῇ διοικητικῶς εἰς τὴν Ἀνατολ. Σ. προστεθήσαν εἰτα ὅλαι αἱ ἄλλαι πρὸς Δ χώραι. Αὗται εἶναι λοφώδεις, ἐνῶ ἡ Δυτ. ἀποτελεῖ πεδιάδα. Πρὸς Ν ἐκτείνονται τὰ Ἀλτάια καὶ τὰ μετὰ τούτων συνεχόμενα Σαϊανικά, Ἰαβλόνσκα καὶ Στανόβοϊκα ὄρη. Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Σ. διευθύνονται ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς Β (ὁ Ὄβ μετὰ τοῦ Ἰρτυσκ, ὁ Ἰενισσέιτς, ὁ Λένας καὶ ἄλλοι μικρότεροι), πρὸς Δ δὲ ὁ Ἀναῦρ καὶ ὁ Ἀμούρ. Ἐκ τῶν λιμνῶν μεγίστη εἶναι ἡ Βαϊκάλη, ὑπάρχουσι δ' ἐν ταῖς στέπαις πολλὰι ἀλατοῦχοι. Ὁ κυριώτερος πλοῦτος τῆς Σ. εἶναι τὰ ὀρυκτὰ (χρυσός, ἀργυρός, μόλυβδος, χαλκός, σίδηρος, λιθάνθρακες, ἄλλας, γρασίτης) καὶ οἱ πολυτίμοι λίθοι. Ἐκ τῶν κατοίκων πλεόν ἢ 4 ἑκατομμ. εἶναι Ῥῶσοι, οἱ δὲ λοιποὶ Βουραῖτοι, Ἰακούτοι, Τουγγούζοι, Μαντζούροι, Τάταροι, Σῖναι, Κορεῖται κλ. Ἐξόριστοι ὑπάρχουσι περὶ τὰς 150 χιλ., ἐργαζόμενοι εἰς τὰ μεταλλεῖα. Ἡ γεωργία ἐξασκεῖται ὅπου τὸ ἔδαφος τὸ ἐπιτρέπει, παρ' αὐτὴν δὲ σπουδαία εἶναι ἡ ἀλιεία. Τὸ ἐμπόριον κυρίως μετὰ τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας ἀναπτύσσεται· ἀδιακόπως, σπουδαίαν δὲ ὑποστήριξιν θέλει εὑρεῖ διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ μεγάλου Σιβερικῶν σιδηροδρόμου, ὅστις συνέχειαν ἀποτελῶν τῆς γραμμῆς Σαμάρας-Σλατούστ θὰ διευθυνθῇ διὰ τῶν πόλεων Τόμσκ, Νισνί-Οὐδίνσκ καὶ Ἰρκούτσκ εἰς Βλαδιβοστόκ. — Ἡ πρώτη κατάληψις τῆς Σ. ὁφείλεται εἰς τὸν ἀρχηγόν τῶν Κοζάκων Ἰερμάκ-Τιμοφέεφ ὅστις ἐκυρίευσεν τὴν χώραν μέχρι τοῦ Ὄβ (1581)· μέχρι τοῦ 1639 ὑπεταγὴ ἅπανα ἡ ἡπειρωτικὴ Σ., καὶ τῷ 1697 ἡ Καμτσάτκα, προσετέθη δὲ τῷ 1858 ἡ χώρα τοῦ Ἀμούρ καὶ τῷ 1875 ἡ Σαχαλίνη. [Μ.Σ.]

Σιδθωρη (John Sibthorp). Διαπρεπὴς βοτανικὸς ἀγγλος, γενν. ἐν Ὁξφόρδῃ τῷ 1758, ὅπου ἀπὸ τοῦ 1783 ἐχρημάτισε καὶ καθηγητῆς τῆς βοτανικῆς. Τὸ κύριόν του ἔργον ὁμῶς εἰς τὸ ὅποιον ἀφιέρωσε ζωὴν καὶ περιστοίαν, ἦτο νὰ συλλέξῃ ὕλην πρὸς σύνταξιν Ἑλληνικῆς Χλωρίδος, ἀποδίδων μάλιστα ὅσον δυνατόν εὐρυτέραν περιγέρειαν εἰς τὰ Ἑλληνικὰς χώρας, ἥτοι μέχρι τοῦ Ἰστροῦ πρὸς Β μέχρι τῆς Κρήτης καὶ

τῆς Κύπρου πρὸς Ν καὶ μέχρι τῶν συνόρων τῆς Περσίας πρὸς Α. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπεχείρησεν ὁ Σ. δύο μεγάλας περιουσίας κατὰ τὰ ἔτη 1785-87 καὶ 1793-95 συνεδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐξόχου φωτογράφου αὐστριακοῦ Ferdinand Bauer καὶ τοῦ ἱατροῦ Hawkins. Δυστυχῶς ὄλιγον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Ἀγγλίαν ἀπὸ τοῦ δευτέρου ταξιδίου ὁ Σ. ἀπέθανε τῷ 1796 εἰς Bath ἀφῆσας διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικά ποσὰ πρὸς σύνταξιν καὶ δημοσιεύειν τῆς Ἑλληνικῆς Χλωρίδος (Flora Graeca), ἔργον ὅπερ ἀνέλαβε ὁ διάσημος Ἀγγλος βοτανικὸς J. E. Smith καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου (1828) ὁ Lindley ὅστις τὸ ἀποπεράτωσε τὸ 1840. Εἶναι δὲ τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς τὸ θεμέλιον τῆς νέας ἑλληνικῆς φωτογνωσίας, καὶ ἐν τῶν λαμπροτέρων τῆς ἐπιστήμης. Περιέχει εἰς δέκα τόμους ἐν ὧν ὁ 966 πίνακας ἐφ' ὧν ἀπεικονίζονται ἱσάριθμα τῆς Ἑλλάδος φυτὰ ἀρίστα κεχρωματισμένα. [Θ.Χ.]

Σιδεάλ (Jean Civiale). Γάλλος ἱατρός, γενν. ἐν Thiezac τοῦ νομοῦ Καντάλ, ἀποθ. δὲ τῷ 1867 ἐν Παρισίοις. Ἐφεύρε τὴν λιθοθρυψίαν (βλ. Οὐρόλιθοι). ἦν ἐξετέλεσσε διὰ πρώτην φοράν τῷ 1824 καὶ εἴτα εἰς πολλοὺς πάσχοντας ἐκ λίθων τῆς κύστεως. Ἡ μέθοδος αὐτοῦ περιήλθεν εἰς γενικὴν χρῆσιν, αὐτὸς δὲ ἐγένετο τῷ 1847 μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἐκτὸς ἔργων ἀφορῶντων εἰς τὴν μέθοδον ταύτην συνέγραψε καὶ γενικώτερον περὶ τῶν Νέων τῶν γεννητικῶν καὶ οὐροποιητικῶν ὀργάνων (3 τ., γ' ἐκδ. 1858-60). [Β.Ε.]

Σιδυλλαι ἐκαλοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιοτητα προσφεύεσθαι γυναῖκες. Τὸ κατ' ἀρχὰς λόγος γίνεται μόνον περὶ μίας, εἴτα δὲ περὶ 12 τοποθετουμένων εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς. Ἡ Κυμαία (ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ) προσέφερε κατὰ τὴν παράδοσιν τῷ βασιλεὶ τῆς Ρώμης Ταρκυνίῳ τῷ Ὑπερβάνῳ 9 βιβλία προφητειῶν πρὸς ἀγορὰν καὶ ἐρριψεν, ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς εὗρε τὴν ζητηθεῖσαν τιμὴν ὑπεροχόν, τρία αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐστίας, καὶ εἴτα πάλιν τρία μέχρις ὅτου ὁ βασιλεὺς πιστεύων πλέον ὅτι εἶχον ἀνεκτίμητον ἀξίαν, ἠγόρασε τὰ ὑπολειπόμενα τρία ἀντὶ τῆς τοῦ κατ' ἀρχὰς διὰ τὰ 9 ζητηθείσης τιμῆς. Αἱ Σιδυλλεῖσι αὐτὰ βίβλοι, ἧ τὰ Σ. θέσφατα ἐφυλάττοντο ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ναῷ ὡς ἱερὸν κτῆμα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἰδίας ἀρχῆς, μόνον δὲ ἡ σύγκλητος εἶδε τὴν ἀξίαν νὰ συμβουλευθῶσιν αὐτάς. Καταστραφείσων δ' αὐτῶν διὰ πυρκαϊᾶς τῷ 83 π. Χ. ἐστάλησαν ἄνδρες, κυρίως εἰς Μικρὰν Ἀσίαν ἵνα περισυλλέξωσιν οἷας δὴποτε Σιδυλλεῖους προφητείας σωζομένας ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ ἀλλαχοῦ. Τὴν νέαν

ταύτην συλλογὴν ἐξεκαθάρισεν ὁ Αὐγουστος καὶ ἀναπέθεσεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Παλατινίου Ἀπόλλωνος, ὅπου ἔμειναν μέχρι τοῦ Στελίχωνος ὅστις ἔκαυσεν αὐτάς. Σώζονται δὲ στίχοι τινὲς γνήσιοι ἐκ τῶν βραβίων βιβλίων τοῦ Καπιτωλίου παρὰ τῷ Φλέγοντι τῷ Τραλλιανῷ. — Τὸν τίτλον Σιδυλλεῖσι χρησμοὶ ἔχει καὶ συλλογὴ τις χρησμῶν ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ, μῆγμα οὗτα Ἰουδαϊκῶν καὶ χριστιανικῶν στοιχείων διαφόρων ἐποχῶν, ὑπάρχουσα ἤδη ἀπὸ τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος, ἐκδοθεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ Alexandre (2 τ. Παρισ. 1841-56) καὶ Friedlieb (Λιψ. 1852).

Σιγδοῦργον (Siegburg). Πρωτ. περifer. ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Κολωνίας, ἐπὶ τοῦ Σίγη παραποτάμου τοῦ Ῥήνου. ἔχει 8328 κατ., διδασκαλεῖον, σπουδαίαν κεραμεικὴν, ἣτις ἤκματε κυρίως κατὰ τὸν 15' καὶ 12 αἰῶνα, καὶ ἄλλην ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σιγγαπούρ (ἰγγλ. Singapore). 1) Νῆρος παρὰ τὴν Ν ακρὰν τῆς ἰνδικῆς χερσονήσου Μαλάκας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ, ἔχουσα ἐμβα. 531 τχμ. καὶ ἀποτελοῦσα τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς βρετανικῆς ἀποικίας Σιραίτς-Σέττλεμεντς. Εἶναι εὐφορωτάτη, ἔχει δὲ 184554 κατ., ὧν οἱ πλείστοι Σῖναι, πρὸς δὲ Μαλαῖοι καὶ Ἰνδοί. — 2) Πρωτεύουσα τῆς βρετανικῆς ἀποικίας Σιραίτς-Σέττλεμεντς, καί μνη εἰς τὴν Ν παραλίαν τῆς ἀνω νήσου, ἔχουσα δὲ 160 χιλ. κατ., ὧν 90 χιλ. Σῖναι, 25 χιλ. Μαλαῖοι, 13 χιλ. Εὐρωπαῖοι καὶ 12 χιλ. Ἰνδοί, κατοικοῦντες ἐν χωριστοῖς τμήμασιν. Εἶναι κυρίως ἐμπορικὴ πόλις, οὐ μόνον κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν προϊόντων τῆς Μαλάκας καὶ Σουμάτρας καὶ Βορνέου, ἀλλὰ καὶ τοῦ διαμετακομιστικοῦ μετὰ τῶν λιμένων τῆς Ἀνατ. Ἀσίας. Τὸ σύνολον τῆς ἐμπορ. κινήσεως ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς 750 ἑκατομ. φρ. Τῷ 1893 εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα 8837 ξένα πλοῖα, ὧν τὰ πλείστα ἀγγλικά. [Μ.Σ.]

Σίγειον. Ἀκρωτήριο τῆς Τρωάδος παρὰ τὴν Ν εἰσόδον τοῦ Ἑλλησπόντου. Παρ' αὐτὸ ἱδρύσαν οἱ Δέσβιοι ἐμώνυμον πόλιν. Ταύτην κατέλαβον περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δὲ ἐκδελθόντες Μυτιληναῖοι ἀποικοῖ ἱδρύσαν νέαν πόλιν γιν' Ἀχιλλεῖον πρὸς Β τοῦ Σ. Ἐν Σ. ἐγκατεστάθησαν ὕστερον οἱ ἐξ Ἀθηνῶν ἐξωσθέντες Πεισιστρατίδαι. Ἐπὶ τῶν διαδόχων παρακμάσασα διετήρησε σημασίαν τινὰ ὡς ἐπίνειον τοῦ Αἰολικοῦ Ἰλίου. Παρ' αὐτὴν κεῖνται λόφοι τινὲς θεωρούμενοι ὡς τάφοι τοῦ Ἀχιλλέως, Πατρόκλου καὶ Ἀντιλόχου. Τὸ ἀξιολογώτατον μνημεῖον τῆς πόλεως, ἧς τὴν θέσιν κατέχει τανὺν τὸ ἑλληνικὸν χωρίον Γενισεχίρ, εἶναι μαρμαρίνη

στήλη μετὰ ἀρχαιοτάτης ἐπιγραφῆς διπλῆς, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀττικῇ καὶ τῇ ἰωνικῇ ἀλφαβήτῳ, ἀποκειμένη νῦν ἐν τῷ Βρετανικῷ μουσεῖῳ.

Σίγην (Siegen). Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Ἀρνσπεργ, ἔχουσα 18 242 κατ. καὶ βιομηχανίαν δερμάτων, ὑφασμάτων, χάρτου, μηχανῶν κλ., ἐν τοῖς περιχώροις δὲ ἀκμαίαν μεταλλουργίαν σιδήρου. Ἄλλοτε ἦτο ἡ περὶ αὐτὴν χώρα ἡγεμονία ἀνήκουσα εἰς τὸν οἶκον Νασσαυίας. [Μ.Σ.]

Σίγην (Szigeth). Ὁχυρωμένη πόλις τοῦ σίγγρικου κομητᾶτος Σόμογ, ἐπὶ τοῦ Ἀλμας, ἔχουσα 5014 κατ., καὶ καταστάσιν περιήμους ἕνεκα τῆς ἡρωϊκῆς ὑπερασπίσεως τοῦ Ζρίνη κατὰ τῶν Τούρκων τῷ 1566. [Μ.Σ.]

Σιγισμουνδος (Sigismund). 1) Γερμανὸς αὐτοκράτωρ 1411-37, υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Δ', γενν. 1361. Θανόντος τοῦ πατρὸς του ἐκληρονόμησε τὸ Βρανδεμβούργον, διὰ δὲ τῆς συζυγοῦ του Μαρίας θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου τῆς Οὐγγαρίας, εἶχε μὲν δικαιοῦματα ἐπὶ ταύτης τῆς χώρας καὶ τῶν παραρτημάτων της, κατώρθωσεν ὁμῶς μέλεις μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ καταλάβῃ τὴν Οὐγγαρίαν τῷ 1388, τὴν Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν τῷ 1390 καὶ τὴν Βοσνίαν τῷ 1391. Καίπερ ὑποστηρίχθης ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν Γάλλων ἱπποτῶν, ἠττήθη τῷ 1396 ὑπὸ τοῦ Βαγιαζίτ ἐν Νικοπόλει καὶ μόλις μετὰ 6 μηνῶν ἀνεφάνη πάλιν, μεθ' ὃ ἐδέχθη νὰ παλαίσῃ κατὰ δύο μνηστήρων τοῦ θρόνου Λαζισλάου τοῦ Δ' καὶ Ἀλβέρτου τῆς Αὐστρίας, οἵτινες εἶχον ἀνυπογραφεύειν τῷ μεταξὺ τέλος ὁμῶς συλλέξας δεξιόλογον στρατόν, ὑπέταξε τὴν Οὐγγαρίαν. Θανόντος τῷ 1410 τοῦ Ῥουπέρτου, ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν ἀδελφόν του Βεντσεσλάου (βλ. Α.) ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γερμανίας, ὁ Σ. ἐξελέγη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας συγχρόνως μετὰ Ἰοδόκου μαρκιῶνος τῆς Μπραβίας, ὅστις ἀπέθανεν ἥδη τῷ 1411. Ἀποκατέστησε δὲ τότε τὴν τάξιν ἐν τῷ κράτει καὶ ἐπήνεγκε χρησίμους μεταρρυθμίσεις. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἀποσβεσθῇ τὸ σχίσμα ἐν τῇ Δυτ. Ἐκκλησίᾳ, ἐνήργησεν ὑπὲρ συγκλήσεως τῆς ἐν Κωνσταντίνᾳ συνόδου, ἣν καὶ διηύθυνεν ἐπὶ καιρὸν τινα. Συναινέσας ὁμῶς εἰς τὴν θανάτωσιν τοῦ Ἰω. Οὐστου, ἐγένετο ὑπαίτιος τῶν μακροχρονίων πολέμων μετὰ τῶν Οὐσσιτών (βλ. Οὐσσος) οὓς διεξήγαγεν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀφ' οὗ θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ του Βεντσεσλάου (1419) ἐγένετο καὶ βασιλεὺς τῆς Βοημίας, καὶ μέλεις τῷ 1436 ἐπῆλθεν ἡ ἐν Ἰγλαου συνθήκη εἰρήνης. Μεταξὺ ἄλλων κατεπολέμησε 1427-38 τοὺς Τούρκους ἐν Βοσνίᾳ, ἀλλ' ἄνευ σημαντικοῦ αποτελέσματος. Σπουδαῖον ὁμῶς γεγονός ἦτο ἡ παρὰ τοῖς τοῦ Βρανδεμβούργου εἰς Φρειδε-

ρίκον τὸν πυρκαϊοεπότην τῆς Νυρεμβέργης (1415) ὅστις ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ κατόπιν βασιλέων τῆς Πρωσίας. Ὁ Σ. ἀπέθανε τῷ 1437, καταλιπὼν μόνον μίαν θυγατέρα Ἐλισάβετ, ἥς ὁ σύζυγος Ἀλβέρτος τὸν διαδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Γερμανίας.

— 2) Σ. ὁ μέγας, βασιλεὺς τῆς Πολωνίας 1506-1548, ἀδελφὸς καὶ διάδοχος Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ', γενν. 1467. Φίλος ὢν τῆς εἰρήνης ἠναγκάσθη οὐχ ἥττον νὰ διεξαγάγῃ σχεδὸν ἀδιακόπως πολέμους κατὰ τῶν Ῥώσων, τῶν Τατάρων, τῶν Βογιάρων τῆς Μολδαυίας κλ. Εἰς τοὺς Ῥώσους παρεχώρησε μὲν τῷ 1522 τὸ Σμολένσκ, ὕστερον ὁμῶς κατεδίωξεν αὐτοὺς μέχρι τῆς Μόσχας καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς τῷ 1541 ταπεινωτικὴν συνθήκην. Ἐπ' αὐτοῦ ἠνώθη ἡ Μασοβία μετὰ τῆς Πολωνίας, ἤχησαν δὲ ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία καὶ αἱ τέχναι.

— 3) Σ. (ὁ Β') Αὐγουστος, βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, μόνος υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγούμενου, γενν. 1520 καὶ βασιλεύσας 1548-1572. Ἄμα τῇ ἀναρρήσει του ἐκήρυξεν ἑγκυρον τὸν γάμον ἐν εἰς συνάψει κρυφίως μετὰ τῆς Βαρβάρας Ῥατζιβίλ καὶ κατενίκησε τὴν ἐγερθεῖσαν ἐκ τούτου ἀντίστασιν τῆς πολωνικῆς διήτης. Ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθμίσις, ἥτις ἦδη ἐπὶ τοῦ πατρὸς του εἶχε προσδεῦται, ἐξήπλωθη σπουδαίως ἀνὰ τὰς πολωνικὰς χώρας, εἰς ἃς προσετέθη καὶ ἡ Λιθωνία. Ἐπίσης δ' ἦνωσε μετὰ τῆς Πολωνίας (τῷ 1569) τὴν Λιθουανίαν, Πρωσίαν, Βολυνίαν, Ποδολίαν καὶ Οὐκραίνην. Μετὰ τοῦ θανάτου του συμβάντος τῷ 1572 ἐληξεν ἡ δυναστεία τῶν Ἰαγελλονιδῶν.

— 4) Σ. ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Πολωνίας 1587-1632 καὶ τῆς Σουηδίας, γενν. 1586, μόνος υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Γ' τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Αἰκατερίνης ἀδελφῆς Σιγισμουνδου Β' Αὐγούστου τῆς Πολωνίας. Ἀνατραφεὶς ἐν τῇ καθολικῇ θρησκείᾳ, προσεπιάθηεν ἅμα τῇ ἐν Πολωνίᾳ ἀνορρήσει τοῦ θανόντος τοῦ Στεφάνου Βάρσου νὰ διαδώσῃ πάλιν τὸν καθολικισμόν ἐν τῇ χώρᾳ. Τῷ 1592 ἐγένετο καὶ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας, ἀπώλεσε δὲ τὸν θρόνον τοῦτον διὰ τῶν ραδιουργιῶν τοῦ θεοῦ τοῦ Καρόλου τοῦ Θ', ὅστις ἐξέλεγχεν τῷ 1604 βασιλεὺς. Κατέστη κύριος ἀπάσης τῆς Λιθωνίας καὶ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς περὶ τοῦ θρόνου ἐν Ῥωσίᾳ διαμάχας καίπερ δὲ ἀποτυχὼν ἐν τοῖς σχεδίοις του οὐχ ἥττον κατέκτησε τὸ Σμολένσκ, τὴν Σεβερλίαν καὶ τὸ Τσερνόβωφ (1618). Καταστρεπτικώτατοι ὑπῆρξαν εἰ μετὰ τῆς Σουηδίας πόλεμοι οὓς διεξήγαγε πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου διακαωμάτων του: ὁ Γευσταῦος Ἀδόλφος ἐκურίευσεν κατ' αὐτοὺς πολλὰ μέρη τοῦ πολω-

νικού βασιλείου και μόνον ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου τῶν διαμαρτυρουμένων κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος παρεκινήθη νὰ κλείσῃ μετὰ τοῦ Σ. συμφέροντα τούτῳ εἰρήνην. Καὶ κατὰ τὴν Τούρκων ἡναγιάσθη ὁ Σ. νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν γῶραν, ἐσθλαδόντων ὑπὸ τὸν σουλτάνον Ὁσμὰν Β', ἐπέτυχε δὲ τῷ 1621 μετὰ τὴν ἐν Χοτίνῃ νίκην, συνθήκην εἰρήνης. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1632 ἐν Βαρσοβίᾳ ἣν εἶχε καταστήσῃ πρωτεύουσαν ἀντὶ τῆς Κρακοβίας.

Σιγμάρινγη (Sigmaringen). 1) Νομὸς τῆς Πρωσίας περιλαμβανὼν τὰς ἡγεμονίας Χοεντσόλλερν (βλ. λ.), ἐν ὧν 1142 τετρ. μετὰ 68085 κατ., ὑπαγόμενος δὲ διοικητικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ρήνου. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ αὐο ν-μοῦ καὶ ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος Λεοπόλδου τοῦ Χοεντσόλλερν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ ἔχουσα 4307 κατ., ἐκτὸς δὲ ἄλλων ὠραίων κτιρίων ἀνάκτορον μετὰ πλουσίων συλλογῶν κλ. [Μ.Σ.]

Σιγμοειδής, ὁ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ σίγμα κεφαλαίου. Ἐν τῇ ἀγγειολογίᾳ καλούμεν σιγμοειδεῖς βλαβεῖς τὰς ὑπαρχούσας κατὰ τὸ στόμιον τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας πρὸς τὴν θείαν κοιλίαν τῆς καρδίας καὶ τῆς ἀριστερῆς πρὸς τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν. Ἐκάτερον τῶν ἀρτηριακῶν στομίων ἔχει ἀνὰ τρεῖς τοιαύτας ἀκρας πτυχὰς τοῦ ἐσω χιτῶνος τῶν ἀγγείων, ὧν ἑκάστη ἔχει ἐπιράνειαν ἀνωτέραν κοιλίαν βλέπουσαν πρὸς τὴν ἀρτηρίαν, κατωτέραν κυρτὴν πρὸς τὴν κοιλίαν τῆς καρδίας, χεῖλος κατώτερον συμπεφυκὸς τῷ ἰνώδει δακτυλίῳ τοῦ ἀρτηριακοῦ στομίου, χεῖλος ἀνώτερον ἐλευθερον μετὰ ἰνώδους παχύνσεως συμβαλλομένης εἰς τελειοτέραν ἐφαρμογὴν ἐπ' ἀλλήλα τῶν χεϊλέων τῶν βαλβίδων τὴν σιγμὴν τῆς συμπτώσεως αὐτῶν καὶ τὰς μὲν παχύνσεις τῶν βαλβίδων τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας καλούμεν ἀραντία (tubercules d'Arantius καὶ nodules de Morgagni). — Ἐν δὲ τῇ διστολογίᾳ σιγμοειδεῖς κοιλότητες ἢ ἐντομάς καλούμεν δύο κοιλότητας ὑπαρχούσας κατὰ τὸ ἀνώτερον ἄκρον τῆς ὠλένης (βλ. λ.). — Τέλος ἐν τῇ σπλαγχνολογίᾳ σιγμοειδὴς καμπὴ καλεῖται τὸ μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου τὸ κατασπιννύν ἐν τῷ ἀριστερῷ λαγονίῳ βύθῳ καὶ ἀπαραζόμενον δύο μεγάλας καμπὰς συναπτομένης ὑπὸ μερτὴν λατινικοῦ σίγμα.

Σιγνορέλλης (Λουκάς Signorelli), ἐπικαλούμενος de Cortone ἀπὸ τῆς πατρίδος του, γενν. περί τὸ 1441 καὶ ἀποθ. περί τὸ 1525. Ὑπῆρξεν εἰς τὼν μεγάλων ζωγράφων τῆς Φλωρεντινῆς σχολῆς, διακρίνετο δὲ πρὸ πάντων ἐν τῇ παραστάσει

γυμνῶν σωματίων καὶ κατατάζει τὼν προσώπων. Ἦν Ὀρβιέτω ἐξετέλεσε τοιχογραφίαν τῆς δευτέρας Παρουσίας, ἐξ ἧς αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ Ἀγγελος ἐδανείσθη τινα. Ἄλλα ἔργα του φημίζονται ὁ Μυστικὸς δείπνος ἐν Κορτίνῃ, Κήρυξις τῶν νόμων τοῦ Μωϋσέως κλ. ἐν τῷ Σιζτεῖῳ παρεκκλησίῳ, Γέννησις τῆς Παναγίας ἐν τῷ Λούδρῳ κλ. [Μ.Γ.]

Σιγοῦνι. Χωρίον τοῦ δήμου Σουθενῶν (τῶν Καλαβρύτων), ἀφ' ὧν ἀπέχει ὥρα 1 κείμενον πρὸς τὸ ΝΔ μετὰ 286 κατ.

Σιγφρείδος (Siegfried, σκανδιναυϊστὶ Sigurd). Εἰς τῶν κυριωτάτων ἡρώων τῆς γερμανικῆς μυθολογίας, ἀρχικῶς θεὸς τοῦ φωτός ἔξομνεῖται ἥδη ἐν τῇ παλαιότερᾳ Ἑθῶ (βλ. λ.), πρὸ πάντων ὁμῶς εἰς τὸ ἔπος τῶν Νιβελούγγων.

Σιδ (Rodrigo Diaz de Bivar, ἐπικαλούμενος Cid, τ. ἑ. Σείδ ἤτοι Διόθεντης). Ἦρωὺς τῆς Ἰσπανίας ἰδίως τῆς Καστίλιας, γεννηθεὶς ἐν Βούργῳ περί τὸ 1030, ἀποθανὼν δ' ἐν Βαλεντία τῷ 1099. Ἐγένετο περίφημος διὰ τὰ ἀνδραγαθήματά του ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς Λεωνῆς καὶ Καστίλιας Φερδινάνδου, Σάγγου τοῦ Β' καὶ Ἀλφόνσου τοῦ Σ'. Ὁπαδὸς γενόμενος Σάγγου τοῦ Β' τῆς Καστίλιας, ὅστις διεξῆγε πόλεμον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλφόνσου βασιλέως τῆς Λεωνῆς, ἔπασεν εἰς δυσμένειαν ἀφ' οὗ ὁ Ἀλφόνσος διεδίδετο τὸν φονευθέντα Σάγγον καὶ κατέλιπε τὴν αὐλήν. Ἀντὶ ὁμῶς νὰ μείνῃ ἀπρακτός, συνέλεξε τοὺς ἱππῆτας καὶ φίλους του καὶ ἐτόλμη κατὰ τῶν Ἀράβων, οὓς κατατρόπωνεν ἐπανειλημμένως, ἐκυρίευσεν τὸ Τολέδο (1085) καὶ τὴν Βαλεντίαν (1094) καὶ ἠνάγκασεν διὰ τῶν τοιούτων κατορθωμάτων τὸν βασιλέα νὰ ἀναμνησθῇ αὐτοῦ καὶ νὰ τῷ χάρισῃ πάλιν τὴν ἐμπιστοσύνην του. Κατανικήσας πέντε ἡγεμόνας Ἀράβας, προσηγορεύθη ὑπὸ τῶν ἀπεσταλμένων τούτων ὡς σείδ ἤτοι αὐθέντης, ἐξ οὗ καὶ ἔμεινεν αὐτῷ τὸ ὄνομα Σ. Ἐπικαλεῖται δὲ καὶ Campeador ἤτοι μαχητής. Εἰς τὰ θημῶδη ἄσματα διεκοσμήθη ἡ ἱστορία τοῦ Σ. διὰ πολλῶν ἐπεισοδίων οὕτω π. χ. ἐπλάσθη ὁ μῦθος διὰ κατὰ τὴν νεότητά του ἡναγιάσθη νὰ μονομαχήσῃ μετὰ τοῦ Don Gormaz, πατρὸς τῆς Χιμένης ἣν ἡγάπα, ὁ δὲ μῦθος οὗτος ἐχρησίμευσεν εἰς διαφόρους ποιητὰς ὡς ὑπόθεσις δράματων ἐν οἷς εἰς τὸν γάλλον Κορνῆλιον. Τὰ ἀνδραγαθήματα αὐτοῦ ἐξομνήθησαν διὰ τοῦ ἔπους Poema del Cid Campeador (ἐκ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος) καὶ ἐν διαφόροις χρονικοῖς, ἐν δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ ζῇ ἀκόμη διὰ τῶν πολλῶν θημῶδων ἄσμάτων ὧν ἐγένοντο καὶ πολλοὶ συλλογαί. [Μ.Γ.]

Σίδερο (τὸ πάλαι Σαμώνιον) καλεῖται τὸ ΒΔ ἀκρωτήριο τῆς Κρήτης.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ Α΄.



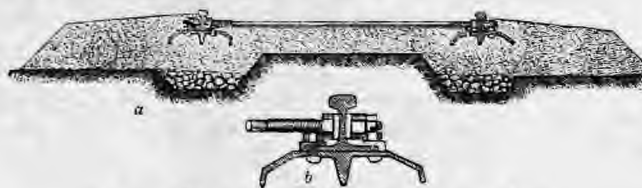
1. Κατασκευή έγχωμάτων και έπιχωμάτων.



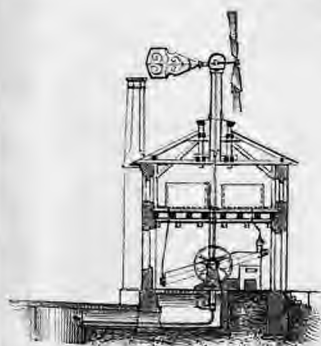
2. Καρδία αλλαγής.



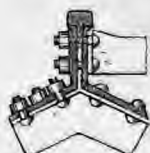
3. Κατασκευή έγχωμάτων και έπιχωμάτων.



4. α. β. Σύστημα Hill τών κατά μήκος στρωτήρων.



5. "Γόρτυμα δι' άνεμομόλου.



6. Σύστημα τών κατά μήκος στρωτήρων.



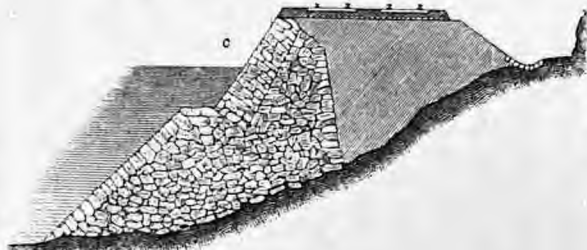
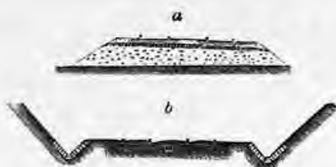
7. Σύστημα έγκορσίων στρωτήρων.

Γενικολογικόν Λεξικόν.

Άρθρον Σιδηρόδρομος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

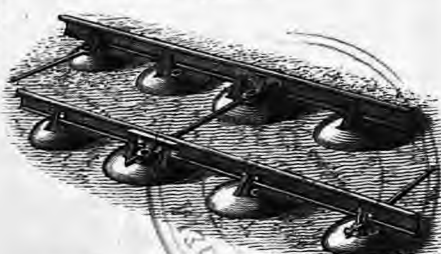
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ Β'.



9. a. b. c. d. Ὑποδομή καὶ ὑπόστρωσις.



8. Κινητὸν φορεῖον.



10. Ἐπιδομή διὰ χωριστῶν ὑποθημάτων.



11. Καρδία ἀλλαγῆς.



12. Σύστημα κατὰ μῆκος στρωτήρων.



13. Περιστροφικὴ πλάξ.



14. Ὑδραντλία.



15a. Οἶκημα φύλακος, πρόσοψις.



15b. Οἶκημα φύλακος, κατόψις.



16. Σύστημα κατὰ μῆκος στρωτήρων.



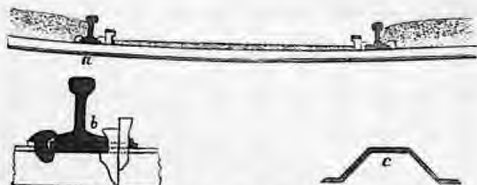
17. Σύστημα Hartwich κατὰ μῆκος στρωτήρων.



18. Σχῆμα ῥάβδων.



19. Ἰδρύμακτον.



20. a. b. c. Σύστημα σιδηρῶν ἐγκαρσίων στρωτήρων.



21. Ἀποθήκη ἐμπορευμάτων, ἐγκαρσία τομῆς.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρηται ή άμαξοστοιχία υπό του βάρους της, κα. Η έξομάλυνσις του έδάφους κατορθώνεται διά των γεφυρών, σιδηράγων, έγκωμάτων και έπιχωμάτων. Ένώ ή έξομάλυνσις του έδάφους συμπεριλαμβάνεται εις τόν όρον ύποδομή, ή έπίδομή συνίσταται: έν τή στρώσει των ράβδων και των συγκρατούντων ταύτας έν μονίμω θέσει επί του έξομαλυνθέντος έδάφους. Διακρίνομεν δέ κατά τούτου 3 συστήματα, τό των κατά μήκος στρωτήρων, καθ' ό αϊ ράβδοι ύποβαστάζονται: έμοιομόρφως καθ' όλον τό μήκος (παραδείγματα έν τούτοις συνημμένοις πίναξι), τό των έγκαρσιών στρωτήρων, είντινες ύποβαστάζουσιν άμφοτέρως τάς ράβδους τιθέμενοι έν άποστάσει 0,75—1 μ. άπ' άλλήλων (βλ. πιν.), και τό των χωριστών ύποθημάτων (βλ. π.) όπερ ταύτων πολύ όλίγον είναι έν χρήσει. Οι στρωτήρες είναι ή σιδηροή ή ξύλινοι έμβαπτιζόμενοι εις ούσίαις τινάς δι' ών προσλαμβάνουσιν μεγαλύτεραν δύναμιν άντιστάσεως κατά τής καταστορής. Αϊ ράβδοι κατασκευάζονται: ταύτων σχεδόν άποαλειστικώς εκ χυτού χάλυβος, έχουσι δέ διάφορον σχήμα κα' μήκος και συνένονται πρὸς άλλήλας διά διαφόρων μέσων. άλλ' ούτω πως ώστε νά μένωσι μεταξύ αὐτῶν μικράί άποστάσεις (καθ' όσον ή αύξησης τής θερμκρασίας αὐτῶν διά τής άτμοσφαίρας και τής τριβῆς των άμαξοστοιχιῶν συνεπάγεται διεκτικαίαν αὐτῶν). Τό πλάτος τής σιδηροτροχιᾶς, μεταξύ των δύο ράβδων δῆλα δῆ, είναι εις τοὺς πλείστους Σ. μ. 1,435, έν Γωσσία δέ 1,424, έν Ίσπανία 1,74, πολύ μικρότερον 0,60—1,25 εις τοὺς λεγομ. στενοτροχιᾶους Σ., οἷοι είναι και οι πλείστοι σημερινοί τής Ελλάδος, και τοὺς όρεινούς.

Όπου διασταυροῦται ή σιδηροδρομική γραμμή έν τῷ αὐτῷ έπιπέδῳ μετά κοινῆς όδοῦ, ίσπεδοῦται τό παρά τάς ράβδους και μεταξύ αὐτῶν έδαφος μέχρι του ύψους των ράβδων, κλειέται δέ εις τοὺς μεγάλους Σ. ή διαδος διά άρυσάκτου όταν πλησιάζη άμαξοστοιχία. Πολλάκις όμως ή διασταύρωσις δέν γίνεται επί του ούτου έπιπέδου, άλλὰ ή όδός διερχεται άνωθεν τής σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ή και αὐτή άνωθεν τής όδοῦ επί ιδιαιτέρας γεφυρας κλ. Πρὸς μεταβίβασιν άμαξοστοιχίας εκ μιάς σιδηροτροχιᾶς εις άλλην ύπάρχουσιν αϊ λεγόμεναι «άλλαγων», συνιστάμεναι εκ μεταλαβουσῶν τροχιῶν, ών τό μέρος όπου γίνεται ή ένωσις των ράβδων καλεῖται καρδία (βλ. και τοὺς συνημμένους πίνακας), κατασκευασμένη εκ στερεωτάτου υλικου. Αϊ άλλagai κινούνται διά μοχλῶν διαφόρων ειδῶν. Όμοιον σκοπὸν έπιδιώκουσι τὰ λεγ. κινητά φορεία και αϊ περιστροφικαί πλάκες. Πρὸς προμήθειαν του άναγκαίου ύδατος εις τήν άτμάμαξαν ύδατος ύπάρχουσι κατά μήκος σιδηροδρομικῆς τινος γραμμῆς ύδρεύ-

ματα, άντλῖαι δῆλα δῆ ή χρῆναι, συνήθως επί των λεγομένων σταθμῶν. Οι σταθμοί οὗτοι είναι τὰ σημεῖα μεταβάσεως μεταξύ τῆς δια των Σ και τῆς έκτέος αὐτῶν συγκοινωνίας και περιέχουσι συνεπῶς τὰ πρὸς τόν σκοπὸν αὐτῶν μέσα, ως π. χ. πρὸς φόρτισιν και άποβίβασιν των προσώπων και πραγμάτων, πρὸς ανανέωσιν ή αύξησιν τῆς κινήτικῆς δυνάμεως κλ. Έν αὐτοῖς ύπάρχουσιν έκτέος των κυρίων σιδηροτροχιῶν και πολλάί άλλαι δευτερεύουσαι, χρησιμεύουσαι πρὸς σχηματισμὸν των άμαξοστοιχιῶν κλ., άποτελοῦνται δέ πολλάκις περιπλοκώτατον σύστημα.

Περὶ τῆς άτμαμάξης βλ. τό ιδιαιτερον κρονον. Αϊ άμαξαι των Σ. διακρίνονται κατά τόν σκοπὸν των εις τὰς δι' έπιβίτας και τὰς δια (έμπορεύματα) προωριζόμενας, ποικίλλουσι δέ κυρίως αϊ πρώται πάλιν μεγάλως συμρώνως πρὸς τὰς περιστάσεις και τὰς απαιτήσεις αὐτῶν των έπιβατῶν κυρίως δέ έσχάτως ανεπτύχθη ή κατασκευή των άμαξῶν κατά τρόπον ώστε οι έπιβάται νά εύρίσκωσι κατά τό ταξείδιον παντοίας αναπαύσεις και εύκολίας. Άπασαι δέ αϊ άμαξαι εέρουσι και τροχοπέδην, ήτις συνήθως τίθεται εις ένέργειαν άπὸ τῆς άτμαμάξης υπό του οδηγου ταύτης ή τῆς άμαξοστοιχίας, όταν κίνδυνός τις έπαπειλή ή όταν έν γινεί απαιτηται ταχεία έπιβράδυνσις τῆς κινήσεως: πολλά εἶδη τροχοπέδων εἰσηγμένα εις τοὺς Σ. λειτουργοῦσι και αὐτομάτως, όταν συμβῇ άταξία τις έν τῇ συνθέσει τῆς άμαξοστοιχίας, άποχωρισθῇ π. χ. μέρος αὐτῆς ή έκτροχιασθῇ ή άτμάμαξ κλ.

Οι Σ. έχουσι μεγίστην σημασίαν διά τήν συγκοινωνίαν, τήν ανάπτυξιν του έμπορίου και έμμέσως τῆς βιομηχανίας και γεωργίας, ως και του πολιτισμου έν γένει. Ιδιαιτέραν δέ αξίαν έχει τό δικτυον των Σ. μιάς χώρας υπό στρατιωτικῇ έποψιν, πρὸς ταχεία συγκέντρωσιν και διανομήν των στρατευμάτων έν καιρῷ πολέμου. Ένεκα δέ τῆς μεγάλης ταύτης σπουδαιότητος των Σ. διά τήν συγκοινωνίαν ή πολιτεία ένδιαφέρεται τὰ μέγιστα διά τὰ των Σ. Και θύνανται μέν οι Σ. νά είναι ιδιωτικαί έπιχειρήσεις (και τό κοτ' άρχάς μόνον τοιαῦται ήσαν), άλλὰ ή πολιτεία εἶναι τό δικαίωμα επέμβειως αὐτῶν όλίγον δέ κατ' όλίγον έπεκράτηεν έν πολλάς χώραις ή γνώμη ότι ή πολιτεία δέν πρέπει νά περιερίξῃται μόνον εις τήν επέμβεισιν αὐτῶν, άλλὰ και νά καταστήσῃ τοὺς Σ. κτῆμά της, ως κατορθώθη τουτο γενικῶς ήδη διά τὰ ταχυδρομεῖα και τοὺς τηλεγράφους. Οὕτω π. χ. έν πολλάς πολιτείαις τῆς Γερμανίας, έν Δανία, Νορβηγία, Ίταλία και Ούγγαρία σχεδόν άπασαι αϊ γραμμαὶ εγένοντο ήδη δημόσιαι, ένῶ έν Ἀγγλία και Ἀμερικῇ ύπαρ-

χουσι μόνον ιδιωτικά Σ. καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἐπικρατεῖ μικτὸν σύστημα.

Ὡς πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Σ. παρατηρεῖται, ὅτι ἐνεκα τῶν δυσκόλων φυσικῶν περιστάσεων καὶ τῆς μικρᾶς προσδοκωμένης προσόδου κατωρθώθη μόνον εἰς ὀλίγους Σ. νὰ κατασκευασθῶσιν ὑπὸ ιδιωτῶν (ἐταιριῶν) ἀνευ δρωγῆς τοῦ δημοσίου· εἶναι δὲ οὗτοι ὁ Πειραιῶς-Ἀθηνῶν (8.0 χμ., καὶ ἡ προέκτασις αὐτοῦ 1.54), Πύργου-Κατακόλου (13 χμ.), καὶ οἱ τῆς Ἀττικῆς (77 χμ.). Εἰς τοὺς Σ. Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου (432 χμ.) καὶ τῆς Θεσσαλίας (204 χμ.) παρεχώρησε τὸ δημόσιον τὸ ἀπαιτούμενον ἔδαφος καὶ χρηματικὴν δρωγὴν (κατὰ χιλιόμετρον 15-20 χιλ. δρ.) ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ λαμβάνη ποσοστὰ ἐκ τῆς προσόδου τοῦ Σ. Μύλων-Καλαμῶν (180 χμ. ὧν 102 ἐν ἐκμεταλλεύσει), Μεσολογγίου-Ἀγρινίου (45 χμ.) καὶ τὸν ὀρεινὸν Διακοπτοῦ-Καλαβρύτων (21 χμ.) κατασκευάσει τὸ δημόσιον δαπάναις του καὶ παρέδωκε πρὸς ἐκμετάλλευσιν εἰς ιδιωτικὴν ἐταιρίαν, ἥτις λαμβάνει ἐκ τῆς προσόδου ὁρισμένον ποσὸν (2500-4000 δρ. κατὰ χμ.) ἀποδίδει δὲ τῇ δημοσίᾳ τὸ ἥμισυ τοῦ περισσεύματος. Τοιαύτη συμφωνία ὑπάρχει καὶ διὰ τοὺς Σ. Μεσολογγίου-Κρυονερίου (16 χμ.) καὶ Πύργου-Ὀλυμπίας (21 χμ.) δι' οὗς ἔδωκε τὸ δημόσιον μόνον χρηματικὴν χορηγίαν κατὰ χμ., λαμβάνουσι δὲ αἱ ἐταιρίαι κατὰ χμ. μεγαλύτερον ποσὸν πρὸ τῆς διανομῆς (9000 δρ. κατὰ χμ.). Ὑπολείπεται ὁ μέγας Σ. Πειραιῶς-Λαρίσης (390 χμ.), ἧς ἤρρισε νὰ κατασκευαζῆται δημοσίαις δαπάναις, μένει δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀτελείωτος. Τῷ 1896 τὸ μήκος τῶν ἐν ἐκμεταλλεύσει εὐρισκομένων γραμμῶν ἀνῆρχετο εἰς 938.14 χμ. Μόνον ἡ γραμμὴ Πειραιῶς-Ἀθηνῶν μετὰ τῆς προεκτάσεως καὶ ἡ κατασκευαζομένη Πειραιῶς-Λαρίσης ἔχουσι τὸ κανονικὸν πλάτος 1.44 μ., αἱ δὲ ἄλλαι 1 μ. καὶ ἡ Διακοπτοῦ-Καλαβρύτων 0.75 μ.

Σιδηρόκαστρον. 1) Κώμη τῆς Μεσσηνίας ἐν τῇ Τριφυλίᾳ καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀϋλῶνος. Κεῖται πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Κυπορισσίας, ἐξ ἧς ἀπέχει ὥρ. 4. Πρὸς Β αὐτοῦ ὑψοῦται τὸ ὄρος Κούτρα καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Σ. ῥέει ποτάμιον χυνόμενον εἰς τὴν Νέδαν. Οἰκεῖται ὑπὸ 738 κατοίκων. Προϊόντα, δημ. καρποί, σταφίδες, δαπρία, οἶνος, βάμβαξ καὶ ἔλαιον. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Μαλεωρίου, τῆς ἐπαρχ. Γυθείου καίμενον ἐπὶ ὀρεινῆς γῶρας τοῦ Ταυγέτου, ὥραν 1 1/2 ΒΔ ἀπὸ Πανίτσας. Κάτοικοι 310.

Σιδηρόξυλον. Sideroxylon L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σαποτωθῶν. οὗ τὰ εἶδη εἰσὶ δένδρα τῆς Δ Ἀφρικῆς καὶ Δ Ἰνδῶν, παρέχοντα ξύλον σκληρότατον τὸ ἐν τῇ ἐμπορίᾳ γνωστὸν «Bois de fer». [Θ.Χ.]

Σιδηροπυρίτης. Βλ. Σίδηρος (ἐνώσεις μετὰ θείου).

Σίδηρος, σύμβολον Fe, ἰσοδύναμον βάρους 56, τὸ ὡρελιμώτατον εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἀφθονώτατον ἐν τῇ φύσει διακεχυμένον μέταλλον, γνωστὸν καὶ χρησιμοποιοῦμενον ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος. Ἀπαντᾷ πάντοτε ἠνωμένος μετὰ θείου, ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἄλλων μετάλλων ἰδίως μετὰ μαγνησίου, αὐτοφύης ὑπάρχει ἐν μικρᾷ ποσότητι καὶ ὑπὸ μορφῇ κόκκων ἐν τοῖς οὐρανοπέτεσι λίθοις ἢ καὶ μετὰ νικελίου, χρωμίου, θείου ἠνωμένος. Ἐχει χρῶμα λευκόφαιον, μεταλλῶδες ἀποκλίνον πρὸς τὸ κυανεὺν ὅταν ἡ καθαρότης, τὸ συνεκτικώτατον, μαγνητικώτατον, εὐηλατώτατον πάντων τῶν μετάλλων· πυκνότητος 7,4 ἕως 7,9, τήκεται εἰς ὑψίστην θερμοκρασίαν 1500° καὶ 1600°, μαλάσσεται ὑπὸ τῆς συνήθους θερμοκρασίας τῶν χαλκοειδῶν καμίνων ἱκανῶς, ὥστε νὰ πλάσσεται ὑπὸ τῆς σφυροκρουσίας εἰς διάφορα σχήματα καὶ μορφάς, μεταβάλλεται εἰς λεπτότατα σύρματα μὴ ὧν ψαθρὸς σὺδαμῶς. Ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ διατηρεῖται ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀναλλοίωτος ἐν τῷ ἀέρι ἢ τῷ καθαρῷ δξυγόνῳ ἀπουσίας πάσης ὑγρασίας, ἥτις μόνη αἰωρουμένη ἐν τῷ ἀέρι ταχέως ἀλλοιοῖ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σιδήρου καλυπτομένην ὑπὸ συνθέτου σώματος ἐκ σιδήρου, δξυγόνου καὶ ὕδατος τῆς σκωρίας, ἧς ὁ χημικὸς τύπος εἶναι $Fe^2O^3 + 3H_2O$. Παρακλύσκει τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην τοῦ Σ. ἐπικαλύπτοντες τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ διὰ λεπτοῦ στρώματος ψευδαργύρου (Σ. γαλβανισμένος). Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἔχουμεν καὶ ἐὰν διατηρῶμεν αὐτὸν ἐν δραιοτάτῃ διαλύσει ἀνθρακικοῦ καλίου, νατρίου, δοβεστοῦ ἢ ἄλλων ἀλκαλικῶν οὐσιῶν. Μεταβαλλόμενος εἰς κοινερτὸν λεπτότατον καὶ διαχεόμενος εἰς τὸν ἀέρα ἀνάπτει ἐνούμενος μετὰ τοῦ δξυγόνου (σίδηρος πυρρορικός)· εἰς ψήγμα α αὐτοῦ ἀποσπώμενα διὰ τοῦ πυρίτου λίθου φλέγονται· τοῦτο δὲ ἀπετέλει τὸ μόνον μέσον πρὸς παραγωγὴν πυρὸς πρὸ τῆς κατασκευῆς τῶν φωσφορικῶν πυρῶν. Ἐρυθροπυρακτούμενος οὐ μόνον καίεται· μετὰ λάμψεως ἀνευ φλογῆς ταχέως καλυπτόμενος ὑπὸ μέλανος ἐπιτάγου ὀξειδίου σιδήρου ἀποσπώμενος εἰς ζωηροὺς σπινθῆρας ὑπὸ τὴν κρούσιν τῆς σφύρας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀτμὸν τοῦ ὕδατος χωρίζει εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτοῦ. Τὰ ὀξέα θειϊκόν, νιτρικόν καὶ ὕδροχλωρικόν δρῶσιν ἐντόνως ἐπὶ τοῦ Σ. καὶ παράγουσι τὸ πρῶτον, ὅταν ἡραιωμένον μεθ' ὕδατος, τὴν ἀποσύνθεσιν εἰς ὕδρογόνον ἀφιπτάμενον καὶ εἰς θειϊκὸν πρωτοξειδίου σιδήρου, ὅταν πυκνὸν καὶ ἐν θερμοκρασίᾳ μειζον· τῆς συνήθους, ὁμοίως,

ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἐκφυγῆς θειώδους δξυ. τὸ δευτέρον τρέπει τὸν Σ. εἰς νιτρικὸν ἡμιολοξειδίον καὶ γεννᾷ νιτρώδεις ἀτμούς, ὅταν ἢ πυκνότερον δὲν προσβάλλει τὸν Fe (Σ. παθητικός), τὸ τρίτον παράγει πρωτοχλωριούχον Σ. καὶ ὑδρογόνον.

Ὁ Σ. ἐνσώμενος μετὰ τοῦ δευτέρου κατὰ τέσσαρας ἀναλογίας παράγει τὸ πρῶτον οξείδιον τοῦ Σ. (FeO), βάσιν πάντων τῶν ἀλάτων αὐτοῦ, λαμβανόμενον διὰ κατακρημνίσεως ὑπὸ τῆς σόδας ἢ ποτάσεως εἰς διαλύσεις ἐν ὕδατι πρωτοξειδίου αἵματος σιδήρου· λευκὴν τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἐκτιθέμενον εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἀπορροφῶν δευτέρον γίνεται πράσινον, εἴτα κίτρινον (ἐνυδρὸν ἡμιολοξειδίον). Τὸ ἡμιολοξειδίον τοῦ Σ. (Fe²O³) εὐρισκόμενον ἀφθόνως ἐν τῇ φύσει, ὅτε μὲν ὡς κρυσταλλοὶ ῥομβοεδρικοὶ (αἰματίτης ἢ κασιπηρικός, ὡς δεκτικός κασιπηρικής στιλβώσεως), ὅτε δὲ κατὰ σωρούς συμπαγεῖς, ἰνώδεις καὶ γεώδεις (ὡχρα ἐρυθρὰ πρὸς κατασκευὴν μολυβδοκονδύλων καὶ ὡς στιλβωτήριον μετάλλων), τεχνητῶς παράγεται διὰ πυρκαϊώσεως ἰσχυρᾶς ἐν κέρατι τοῦ θειικοῦ πρωτοξειδίου καὶ καλεῖται καλχίτης (colcothar) ἢ ἐρυθρὸν τῆς Ἀγγλίας, ἐν χρήσει ἐν τῇ βαφικῇ καὶ ζωγραφικῇ, πρὸς στιλβωσιν μετάλλων καὶ θηξιν ξυρῶν, καὶ διὰ κατακρημνίσεως ὑπὸ τῆς αἰμαίνιας διαλύσεως ἡμιολοξειδίου αἵματος τοῦ Fe εἰς ἐνυδρὸν ἐνώσιν σχηματίζομένην αὐτομάτως ὁσάκις ὁ Σ. ἐγκαταλείπεται ἐν ὑγρῷ ἀέρι. Τὸ μαγνητικὸν δξείδιον τοῦ Σ. (Fe³O⁴) ἢ μαγνήτης Σ. ἢ σιδηρίτης, ἔλκει τὸν Σ. ὡς μαγνήτης, ἀφθόνως ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει, ἰδίᾳ ἐν Σουηδία καὶ Νορβηγίᾳ ὅπου ἐξαγεται ὡς μεταλλεύμα πρὸς ἐξαγωγήν σιδήρου μεταλλικοῦ. Οἱ χημικοὶ θεωροῦσιν αὐτὸ ὡς ἀλκαλικὸν δξείδιον, ἐξ ἐνδὲς ἰσοδυναμοῦ πρωτοξειδίου ὡς βάσεως καὶ ἐνδὲς ἡμιολοξειδίου ὡς ὀξέως ὡς περ δξυ. Γεννᾶται κατὰ τὴν αὐτομάτην ἀνάφλεξιν ἐν τῷ ἀέρι τῶν λεπτοτάτων ψηγμάτων τοῦ Σ. Τὸ σιδηρικὸν δξυ (FeO³) πάντοτε ἠνωμένον μετὰ βάσεων.

Ἡ ἐνώσις τοῦ πρωτοξειδίου καὶ τοῦ ἡμιολοξειδίου ὡς βάσεων μετὰ τῶν ὀξέων διδίδει γένεσιν εἰς τὰ ἅλατα τοῦ Σ. ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι α') ἀνθρακικός Σ. (FeO.CO²), ἅλας ἀφθονοῦν ἐν τῇ φύσει ἰδίᾳ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ καλεῖται σπαθικός Σ. ὡς κρυσταλλούμενος κατὰ ῥομβοέδρα, καθάπερ ἡ ἀνθρακική ἀσβεστός, ἢ σπάθον τῆς Ἰσλανδίας, ὑπάρχει διαλελυμένος ἐν τισι πηγαῖς μεταλλικῶν ὑδάτων ἀνθρακούχων (ὕδατα τοῦ Spa, Orezza κτλ.). Ἀνθρακική σόδα μετὰ διαλύσεως θειικοῦ πρωτοξειδίου τοῦ Σ. παράγει καθόξημα ἐνυδρὸν ἀνθρακικοῦ Σ. συχνωτάτης χρήσεως ἐν τῇ ἱατρικῇ δια-

τρυνόμενου μακρὰν τῆς δράσεως τοῦ ἀέρος ὅπως μὴ ἀποβάλλῃ τὸ ἀνθρακικὸν δξυ αὐτοῦ καὶ τραπῇ εἰς δξείδιον ἀχρηστὸν ἐν τῇ ἱατρικῇ, β') θειικός Σ. (FeO, SO³+7HO), κοινῶς πράσινον βιτριόλιον ἢ χάλκανθος (couperose verte), ἅλας χρώματος ὑποπρασίνου, διαλυτοῦ ἐν ὕδατι, κρυσταλλούμενου κατὰ πρίσματα ῥομβοειδῆ, ἄπερ ῥοφῶντα δευτέρον ἀπὸ τοῦ ἀέρος θαλοῦνται ἐπικαλυπτόμενα ὑπὸ στρώματος ὑποθειικοῦ ὑπεροξειδίου Σ. (Fe²O³, 2SO³) παρασκευάζεται· τὸ ἅλας τοῦτο ἐν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις διὰ τῆς ἀμέσου δράσεως τοῦ ἀραιοῦ θειικοῦ ὀξέος ἐπὶ τοῦ μεταλλικοῦ Σ. ἐλευθερωμένου ὑδρογόνου κατὰ τὴν ἐξῆς ἀντίδρασιν: $Fe + SO_3, HO = FeO, SO_3 + H$. Ἐν δὲ ταῖς τέχναις δι' ἐκθέσεως εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος πυριτίνων ἢ φυσικῶν θειούχων ἐνώσεων Σ. ἀπορροφούντων κατὰ μικρὸν δευτέρον καὶ μεταβαλλομένων εἰς θειικὸν πρωτοξειδίον Σ. καθαιρούμενον διὰ μιᾶς ἢ πλείονων κρυσταλλώσεων, χρήσις αὐτοῦ κυρίως γίνεται ἐν τῇ βαφικῇ πρὸς διαλύσιν τοῦ ἰνδικοῦ, πρὸς κατασκευὴν τοῦ κυανοῦ τῆς Πρωσίας, τῆς μελάνης καὶ πασῶν τῶν σκοτεινῶν βαφῶν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ χρώμεθα αὐτῷ ὡς στυπτικῷ. Ἐκ τῶν πολλῶν μετὰ τοῦ θείου ἐνώσεων τοῦ Σ. σπουδαιότερα εἶναι δ' κίτρινο δειθεϊούχος ἢ σιδηροῦχος πυρίτης, σιδηροπυρίτης (Fe S²) ἀφθονῶν ἐν τῇ φύσει ὑπὸ μορφῇ κρυστάλλων κυβικῶν ἢ παραλλαγῶν τοῦ κύβου χρώματος χρυζίζοντος μετὰ ὠραίας μεταλλικῆς στιλβῆς, σκληρότατος χρησιμεύων τὸ πάλαι ὡς λίθος πυρίτης, χρησιμώτατος σήμερον εἰς τὴν βιομηχανίαν· πυρκακτούμενος ἐν κλειστοῖς δοχεῖσις μεταβάλλεται εἰς θειὸν καὶ χρησιμεύει πρὸς παρασκευὴν τοῦ θειικοῦ ὀξέος.

Μετὰ τοῦ χλωρίου δύο ἐνώσεις ἔχομεν τὸν πρωτοχλωριούχον Σ. (Fe Cl) καὶ τὸν ὑπερχλωριούχον (Fe²Cl³). Ὁ τελευταῖος οὗτος ὡς ἀνυδρὸς εἶναι κρυσταλλικὸς προσερχόμενος ἐκ τῆς ἀμέσου ἐνώσεως τοῦ χλωρίου μετὰ τοῦ Fe. Διαλελυμένος ἐν ὕδατι χρησιμεύει συχνότατα ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ τῇ χειρουργικῇ ὡς σιμοστατικὸν ἅτε πηγνύει τὸ αἷμα ἀδωρεῖ. Ἀλλὰ τοῦ Σ. ἐνώσεις εἶναι τὸ σιδηροκυανούχος καὶ λίον (K²FeCy³+3HO) ἢ καὶ κίτρινη πρωσοική πέτσα, παρασκευάζεται διὰ ζέσεως ἐν τῷ ἀέρι παρέχοντι δευτέρον διαλύσεως κυανούχου καλίου μετὰ ψηγμάτων Σ., ὅπου παραγεται καὶ πότασσα ὡς ἐξῆς: $3 KCy + Fe + O = K^2FeCy^3 + KO$. Ἐν μὲν τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις γίνεται χρήσις αὐτοῦ ὡς ἀντιδραστηρίου, ἐν δὲ ταῖς τέχναις πρὸς παρασκευὴν τοῦ κυανοῦ τῆς Πρωσίας (Fe⁷

$\text{Cy}^3 + 9\text{HO}$) τὸ ἐποῖον εἶναι ἔγνωσις Σ. καὶ κυανηγένου (βλ. λ.), κατὰ λεπτάς μάζας ὑφαιστάτου κυανέου χρώματος μετὰ χαλκοχρῶν ἀνταγεῖων, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι καὶ εἰσπνεύματι, ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός λευκαίνόμενον, ἐν τῷ σκότειν ἀνακινούμενον τὸ χρώμα αὐτοῦ, παρασκευαζόμενον ἐκ διαλύσεως θειϊκοῦ ἡμιολοξειδίου τοῦ Σ. τῇ δράσει σιδηροκυανίου καλίου, ἐπότε παράγεται καὶ θειϊκὸν κάλιον ἐπὶ πλεονάζειν: $2\text{Fe}^2\text{O}^3 \cdot 3\text{SO}^3 + 3(\text{K}^2\text{FeCy}^3 + 9\text{HO}) = [\text{Fe}^2\text{Cy}^3 + 9\text{HO}] + 6\text{KO} \cdot \text{SO}^3$. Χρῆσις αὐτοῦ γίνεται ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ χρωματιστοῦ χάρτου, ἐν τῇ ἐλαιογραφίᾳ καὶ πρὸς διαποικίλισιν τῶν ὑφασμάτων. Διαλυόμενον ἐν ἑξαλικῷ ἐξεί παρέρχει ὡραιστάτην κυανὴν μελάνην. Ὁ Σ. ἀποτελεῖ πλείονας ἀλλας ἐνώσεις μετὰ τε τῶν στοιχείων καὶ τῶν ἐνώσεων αὐτῶν, μετὰ τῶν ὀξέων κτλ. Ἐνυῖται μετὰ τοῦ ἰωδίου, βρωμίου, χλωρίου, μηλικίου, γαλακτικοῦ ζέως. Ὑπὸ δὲ τὴν μεταλλικὴν αὐτοῦ κατάστασιν ὁ Σ. εἶναι μόνον ἐν τῇ ἀνεργάνῳ φύσει ἀπαντᾷ ὡς μέταλλευμα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν ζώων ἀνευρίσκωμεν αὐτὸν καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ αἵματι, εὐ ἀποτελεῖ οὐσιώδες συστατικὸν συμβαλλόμενος ὑπὸ μορφὴν φωσφορικοῦ σιδήρου εἰς σύστασιν τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων.

Πᾶσαι αἱ τοῦ Σ. ἐνώσεις αἱ ὑπὸ τῆς Φαρμακολογίας πρὸς χρῆσιν θεραπευτικὴν ὑποδεικνύμεναι εἶναι σκευασαί· ἔχουσιν ὡς βάσιν αὐτὴν τὸν Σ. καθαρὸν μᾶλλον ἢ ἡττον ἢ καὶ ἐνώσεις τοῦ μετάλλου τούτου καὶ φέρονται ὑπὸ τὴν κοινὴν ἐπωνυμίαν σιδηροῦχα, ὡς τὰ μὲν ἀδιάλυτα (Σ. μεταλλικὸς ἢ κόνις Σ., ἐξείδια τοῦ Σ. αἰθέρη καὶ σαφρᾶ σιδηροῦχα), ἄλατα τοῦ Σ. (μενανθρακικά, φωσφορικά, πυροφωσφορικά) τὰ δὲ διαλυτά, ἄλατα ἐξ ὀξέων μεταλλικῶν (θειϊκά, χλωριούχα, ἰωδιούχα, βρωμιούχα), ἄλατα ἐξ ὀξέων φυτικῶν, (Σ. γαλακτικὸς, ζιλικός, ἑξαλικός, ἀσβρικός, κιντρικός, τρυφικός). Τριπλῆ δὲ εἶναι ἡ ἐν τῇ ἱατρικῇ χρῆσις τῶν σιδηροῦχων, α') ὡς στυπτικῶν (πᾶσαι αἱ διαλυταὶ ἐνώσεις), β') ὡς πηκτικῶν τοῦ αἵματος ἢ αἱμοστατικῶν, (πάντα τὰ ἐξ ὀξέων μεταλλικῶν ἄλατα καὶ πρὸ πάντων ὁ ὑπερχλωριούχος Σ.), γ') ὡς τὸν ὡτικῶν ἢ ἀναλαυτικῶν, πᾶσαι αἱ μὴ διαλυταὶ ἐνώσεις, αἵτινες ὑπὸ τὴν θεραπευτικὴν ταύτην ἐποψίν εἶναι πλείστου λόγου ἐν τῇ ἱατρικῇ, καὶ αἵτινες εἰσαγόμεναι εἰς τὸν στόμαχον ὑφίστανται τὴν δράσιν τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ διαλύοντος τὰ ἐξείδια καὶ τὰ ἄλατα καὶ παρέχοντος γαλακτικὸν καὶ ὑδροχλωρικόν Σ. Ὁ δὲ μεταλλικὸς Σ. διαλυόμενος ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ὕδατος καὶ τῶν ὀξέων τοῦ στομάχου ἀποσυντίθεται τὸ ὕδωρ σχη-

ματίζων ὀξειδίων ἐνούμενον μετὰ τοῦ ζέως πρὸς σχηματισμὸν ἁλατος. Ὁ διαλυόμενος Σ. 0,10 γραμμ. εἰς ἕκαστον δεῖπνον, ἢ κόνις αὐτοῦ, 0,20 ἕως 0,50 γραμμ., ὁ ὑπανθρακικός καὶ πάντα τὰ ὀξειδια αὐτοῦ εἶναι αἱ ἀρίστα φαρμακευτικὰ σκευασαί κατὰ τῆς ἀναιμίας, τῆς χλωρώσεως καὶ τῶν καχεξιῶν, ὅτε μεγίστας τονωτικὰς καὶ αἱματοποιητικὰς δράσεις κεντημέναι.

Μεταλλουργία Σ. Ἐπειδὴ ὁ Σ. εἰς μέταλλον καθαρὸν οὐδέποτε ἀπαντᾷ αὐτοφύς, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξάγωμεν αὐτὸν ἐκ μεταλλευμάτων περιεχόντων τὸν Σ. ὑπὸ μορφὴν ὀξειδίων ἢ ἀλάτων. Τὰ πρὸς τοῦτο χρησιμοποιούμενα μεταλλεύματα εἶναι τέσσαρα, ὁ μαγνήτης (Fe^2O^3) τῶν ὀρυκείων τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας, τὸ ἀνυδροῦν ἡμιολοξειδίον, (Fe^2O^3)·εὐρίσκόμενον ἐν Γερμανίᾳ, ἐν τοῖς Βοσγίοις καὶ τῇ νήρῳ Ἐλβρ (fer oligiste, αἱματίτης), τὸ ἐνυδροῦν ὀξειδίον $\text{Fe}^2\text{O}^3 \cdot \text{H}_2\text{O}$ ἢ λειμωνίτης ($\text{Fe}^2\text{O}^3 \cdot \text{H}_2\text{O}$) ἀφθονώτατον ἐν τῇ ἀνατολικῇ καὶ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ ἔχον πλείστα ποικιλίας, καὶ ὁ σπαθικός ἢ ἀνθρακικός ἢ ἀνθρακικός ἢ ἀνθρακικός πρὸ τοῦ ὀξειδίου ($\text{FeO} \cdot \text{CO}^2$) εὐρίσκόμενος κατὰ φλέβας εἰς τὰς Ἀλπεῖς, τὰ Πυρηναῖα, Ἀγίον Στέφανον, βέρειον Γαλλίαν καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀγγλίας.

Δύο ὑπάρχουσι μέθοδοι πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ Σ. ἀπὸ τῶν μεταλλευμάτων αὐτοῦ συνιστάμεναι εἰς τὴν δι' ἀνθρακὸς ἀποσύνθεσιν τῶν μεταλλευμάτων καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων μόνον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ χωρισμοῦ τῶν γεωδῶν μερῶν (gangue) τοῦ μεταλλεύματος συνισταμένων συνθῆς ἐκ πυριτικοῦ ἀσβεστοῦ καὶ πυριτικοῦ ὀξέος, ἢ κατὰ λαυτική ἐν χρεσί· ἐν Καταλωνίᾳ καὶ τοῖς Πυρηναίοις, πιθανώτατα δὲ καὶ ἡ μόνη γνωστὴ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ πρὸς μεταλλουργίαν τοῦ Σ., καὶ ἡ μέθοδος τῶν ὑψηλῶν καμίνων. Ἡ καμίνος τῆς πρώτης σύγκειται ἐκ χωνευτηρίου τετραγώνου πλινθοκτιστοῦ καὶ ἐξ ὑδραυλικῆς φουστῆρας. Τὴν κοιλότητα τοῦ χωνευτηρίου πληροῦμεν διὰ πυρῶν ἀνθράκων, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀνωθεν μέρος τῆς καμίνου πληροῦμεν κατὰ τὸ ὑπὲρ τὸ χωνευτήριον μέρος δι' ἀνθράκων ἐμείως, τὸ δὲ πλαγίον καὶ μὴ ὑπερκείμενον τοῦ χωνευτηρίου διὰ μεταλλεύματος, μεθ' ὃ ἀρχόμεθα εἰσάγοντες βαθυμῶν διὰ τοῦ φουστῆρος ἄερα ἀτμοσφαιρικὸν ἐκ τοῦ πλαγίου καθ' ὃ μέρος ἐθέτουμεν τοὺς πεπυρκατωμένους ἀνθράκας. Τὸ ἐξυγνόν τοῦ ἀέρος εἰσέρχωντος νῦν βιαίως εἰς τὸ χωνευτήριον μεταβάλλει εἰς ἀνθρακικὸν δὲ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀνθράκας περ σπαντῶν ἀνωτέρω ἐτέρους ἀνθράκας μεταβάλλεται εἰς ὀξειδίων ἀνθρακός· τὸ δέριον τοῦτο διερχόμενον διὰ τοῦ μεταλλεύματος

υπερθερμανθέντος ανάγει αὐτὸ εἰς Σ. μεταλλικὸν καὶ μεθίσταται πάλιν εἰς ἀνθρακικὸν δξὺ τῇ προσλήψει δξυγόνου ἐκ τοῦ μεταλλεύματος διχχομένον εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἰκανὴ ὅμως ποσότης τοῦ περιεχομένου Σ. ἔμεινεν ἀνάγωγος ἐν καταστάσει πρωτοξειδίου ἐνούμενου μετὰ τῶν λιθωδῶν μερῶν (gangue) εἰς διπλοῦν πυριτικὸν ἀσβέστιον καὶ πρωτοξειδίου τοῦ Σ. λίαν εὐτηκτον βέον εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ συμπαρασύρον τὸν μεταλλικὸν Σ. Πέντε ἢ ἕξ ὥραι ἀρκεῖσι πρὸς περάτωσιν τῆς ἐργασίας ταύτης καὶ δὲν ὑπολείπεται ἢ ὁ χωρισμὸς τοῦ μετάλλου ἀπὸ τοῦ διπλοῦ πυριτικοῦ ἀσβεστίου καὶ πρωτοξειδίου ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἄσφιν ἢ σκυρίαν (laitier ἢ scorie). Τῆς μεθόδου ταύτης γίνεται σήμερον χρῆσις ἐκεῖ ὅπου τὰ μεταλλεύματα εἶναι πλούσια μεταλλικῷ Σ. ἐν Κερεικῇ, τοῖς Πυρηναιῶσι, καὶ ἐν τισὶ χώραις τῆς Ἰσπανίας, διότι μέγα ποσὸν τοῦ μετάλλου χάνεται συγκρατούμενον ἐν ταῖς σκυρίαις.

Γενικῆς χρήσεως εἶναι σήμερον ἡ μέθοδος τῶν ὑψηλῶν καμίνων πλεονεκτηοῦσα τῆς πρώτης τῇ ὅτι σχεδὸν ἅπαν τὸ ἐν τοῖς πετρώμασι περιεχόμενον μέταλλον ἐξάγεται ὑπὸ μορφῇ χυτοσίδηρου ἢ τοι ἡνωμένου μετὰ ποσότητος ἀνθρακος καὶ πυριτίου, δευτέρα δὲ πράξις ἡ κάθαρσις (affinage) παρέχει ἡμῖν πάντα σχεδὸν τὴν ἐν ταῖς τέχναις χρησιμοποιούμενον σήμερον Σ. Ὁ ὑψηλὴ καμίνος ἔχει σχῆμα ἐσωτερικῶς δύο κολούρων κώνων ἡνωμένων διὰ τῶν βάσεων αὐτῶν καὶ κατεσκευασμένων ἐκ πλινθίων μὴ καυμένων ἐν ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ. Ὁ ἀνώτερος κῶνος εἶναι ἐπιμηκέστερος τοῦ κατωτέρου καὶ φέρει καπνοδόχον μετ' ἀνοιγμάτων πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς καυσίμου ὕλης καὶ τοῦ μεταλλεύματος· ὁ κατώτερος κῶνος ἔχει διάστημα κυκλικὸν εἰς ὃ ἐκβάλλουσιν εἰ σωλῆνες τοῦ φυσητήρος, κάτωθεν δὲ τῆς καμίνου ὑπάρχει τὸ χωνευτήριον σχήματος πρισματικοῦ τὸ ἐσωτερικὸν τοίχωμα τοῦ ὁποῖου συνέχεται πρὸς τὰ ἐκτὸς μετὰ κεκλιμένου ἐπιπέδου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐπέλθωσιν πᾶσαι αἱ ῥηθεῖσαι ἐν τῇ προηγουμένῃ μεθόδῳ ἀλλοιωσεις καὶ ἐνώσεις τὸ μεταλλεῦμα σὺν τοῖς γεώδεσι καὶ λιθώδεσι μορίοις αὐτοῦ κατέρχεται εἰς τὸ κατώτερον μέρος τῆς καμίνου εἰς τὸν κοῖλον κυλινδρὸν ὅστις ἐν αὐτῇ τὸν κατωτέρου κώνου πρὸς τὸ χωνευτήριον καὶ ἐνθα ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑψίστη καὶ ἐνοῦται μετὰ ποσότητος ἀνθρακος καὶ πυριτίου σχηματίζον χυτοσίδηρον κατερχόμενον εἰς τὸ χωνευτήριον, τὸ δὲ γεώδες ὑπόλειμμα μετ' ἀνθρακικῆς ἀσβέστου ἦν εἰσηγόμενον πρότερον ἐν τῇ καμίνῳ συνίστησι διπλοῦν πυριτικὸν ἀσβέστιον καὶ πυριτικὴν ἀσβέστον, ἅπερ τετηγμένα καὶ αὐτὰ κατέρχονται εἰς τὸ χωνευ-

τήριον, ἀλλ' ὄντα ἐλαφρότερα τοῦ χυτοσίδηρου ἐπιπλέουσιν αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ χωνευτήριον πληρωθῇ διὰ τοῦ κεκλιμένου ἐπιπέδου τοῦ συνεχόμενου πρὸς τὸ ἀνώτερον χεῖλος τοῦ χωνευτήριου ἐκκρέουσιν αἱ οὐσίαι αὐταὶ πρὸς τὰ ἐκτὸς καὶ οὕτως ἐν τῇ χωνευτήριῳ μόνον χυτοσίδηρος μένει. Ὅταν πληρωθῇ τὸ χωνευτήριον χυτοσίδηρου ἐργάτης ἀνοίγει στόμιον πεφραγμένον δι' ἀργίλου καὶ τὸ μέταλλον τετηγνός καὶ διάπυρον ἐκρέει εἰς αὐλάκας ἀμμοτεύκτους ἐπὶ τοῖς ἐδάφους καὶ ψυχόμενον ἀποτελεῖ μάζας ἡμικυλινδρικής, ἅς τήκμεν πάλιν ὑπὸ τὴν δράσιν ἰσχυροῦ βέους ἀέρος ὅπως φαιρῶμεν κατὰ τὸ δυνατόν τὴν περιεχομένην ποσότητα τοῦ ἀνθρακος καὶ τοῦ πυριτίου. Ἡ πράξις αὕτη καλεῖται κάθαρσις, μεθ' ἣν ὁ λαμβανόμενος Σ. εἶναι καθαρῶς μεταλλικὸς καὶ καλεῖται σφυρήλατος.

Χυτοσίδηρος ὑπάρχει δύο τύποι, ὁ λευκὸς χρώματος ἀργυρώδους, λάμπων, σκληρὸς καὶ εὐθραυστος λίαν, πυκνότητος 7,85, καὶ ὁ φαιὸς οὗ τὸ χρώμα ποικίλλει ἀπὸ τοῦ ἀνοιχτοῦ φαιῦ μέχρι τοῦ μέλανος, ἥττον σκληρὸς τοῦ πρώτου καὶ μικρὸν ἐλατὸς, πυκνότητος μόλις 7 καὶ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν πάντων τῶν σιδηρῶν σκευῶν καὶ δοξείων τῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ εὐχρηστῶν. Ἀμρότερα τὰ εἶδη ταῦτα τοῦ Σ. ἔχουσι τὴν αὐτὴν περίπου σύνθεσιν περιέχοντα 5 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀνθρακος καὶ ἐλαχίστην ποσότητα πυριτίου, θείου, φωσφόρου ἀζώτου. Αἱ φυσικαὶ διαφοραὶ αὐτῶν προέρχονται ἐκ τῆς διατάξεως τῶν μορίων αὐτῶν, διότι ὁ λευκὸς τηκόμενος καὶ ψυχόμενος βραδέως ἀποβαίνει φαιὸς καὶ ὁ φαιὸς τηκόμενος καὶ ἀποτόμως ψυχόμενος μεταβάλλεται εἰς λευκόν.

Ὁ δὲ χάλυψ εἶναι ὁμοίως ἔνωσις τοῦ μεταλλικοῦ σιδήρου μετὰ ποσότητος ἀνθρακος ἐλαχίστης 8 ἕως 15 ἐπὶ τοῖς χιλίοις, ἱγῶν τινῶν πυριτίου, φωσφόρου, ἀζώτου, λευκοῦ, λάμπων, ἐπιδεκτικὸς ὥραιστατης στίλβης, πυκνότητος μικρὸν διαφερούσης τῆς τοῦ Fe. Ὅταν ὁ χάλυψ ὑποβληθῇ εἰς ὑψίστην θερμοκρασίαν καὶ εἴτα βραδέως ψυχῇ ἀποβαίνει ἐλατὸς καὶ σφυρήλατος ὥστε ὁ Σ., ἐὰν ὅμως ψυχῇ ἀποτόμως ἐν μεγάλῃ ποσότητι ψυχροῦ ὕδατος ἢ ὑδροαερίου γίνεται σκληρὸς, εὐθραυστος, ἐλαστικώτατος καὶ τότε καλεῖται βεβαμμένος ἢ βεβαπτισμένος χάλυψ. Συνήθως διὰ τῆς πράξεως ταύτης καθιστῶμεν τὸν χάλυβα σκληρότατον πρῶτον, καὶ εἴτα ἀναθερμαίνοντες καὶ ψυχόντες βραδέως ἐπιτυγχάνομεν καταλλήλου βαθμοῦ σκληρότητας εἰς κατασκευὴν εἰδικῶν ὀργάνων. Ἡ θερμοκρασία τῆς δευτέρας πυρακνώσεως ἀναγνωρίζεται ἐκ τοῦ χρώματος ὅπερ λαμβάνει

δ πυρακτούμενος γάλυψ γινόμενος ἀχυρόχρους εἰς 220°, χρυσοκίτρινος εἰς 240° πορφύρεος εἰς 260°, ἰσχύρος εἰς 265° καὶ κυανός εἰς 300°. Διακρίνουμεν τρία εἶδη γάλυβος τὸν φυσικὸν ἢ τὸν ἐκχυτῶσι δὴ ῥοῦ παρασκευαζόμενον ἐκ χυτοσιδήρου τηκομένου ἐν καμίνοις ἐπὶ παρουσίᾳ ἰσχυροῦ βεύματος ἀέρος πρὸς ἀφαίρεσιν τοῦ παρεχόμενου ὀνόχρους, τὸν καυσίγενῆ γάλυβα, ἐν λαμβάνομεν διατάσσοντες πλάκας σιδήρου ἐν κιβωτίοις κλινθίνοις ἐναλλάξ πρὸς στρώματα κόνεως ἀνθράκων ἢ θοβόλης καὶ διατηροῦντες τὰ κιβώτια ταῦτα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν καμίνοις ἐρυθρᾷ πυρακτώσει· καὶ τὸν χυτογάλυβα ἢ τὸν καυσίγενῆ γάλυβα παραγόμενον ἐκ τῶν δύο ἄλλων εἶδων ἐὰν τεμάχια αὐτῶν τηξώμεν ἐν καταλλήλοις χωνευτηρίοις καὶ καμίνοις. Ἐνεκα τῆς τελείας ὁμογενείας αὐτοῦ καθιστώσης αὐτὸν ἀνώτερον τῶν ἄλλων χρησιμοποιοῦται εἰς κατασκευὴν λεπτῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ ψαλίδων καὶ μαχαίρων.

Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὑπάρχει σήμερον δ χαλυβένος λεγόμενος Σ. ἡ γάλυψ τοῦ Bessemer προκύπτων ἐκ τῆς συντήξεως καθαροῦ σιδήρου μετὰ ποσότητος χυτοσιδήρου παρέχοντος τὴν ἀναγκαίαν ποσότητα ἀνθράκος. Ἐκ τοῦ γάλυβος τούτου μαλακωτέρου καὶ συνεκτικωτέρου τοῦ κοινοῦ σιδήρου κατασκευάζονται σήμερον τὰ τηλεβόλα, τὰ κίτη καὶ οἱ θώρακες τῶν πολεμικῶν σκαφῶν, αἱ ῥάβδοι δὲ τῶν στρωπύλλων τὰς γραμμὰς πρὸς διόδον ἀμαξῶν σιδηροδρόμου ἢ τροχιοδρόμου καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα ἀπαιτοῦντα μεγάλην στερεότητα. Ἡ σιδηρουργικὴ βιομηχανία εἶναι μέγας πόρος τῆς ἐργαζομένης ἀνθρωπότητος, αἱ εἰς αὐτὴν ἀπασχολούμενοι καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον ἐργάζονται ἀνέρχονται εἰς πλάσας ἑκατοντάδας χιλιάδων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπασχολοῦνται σήμερον τρεῖς περίπου ἑκατοντάδες χιλ. ἀνθρώπων πρὸς παραγωγὴν πάντων τῶν εἰδῶν τοῦ σιδήρου παράγοντες 3 περίπου ἑκατομ. μετρικῶν στατήρων, ὅ ἐστι πρόσοδον ἐτησίαν 150 ἑκατομ. φράγκων. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. παράγοντες 1 ἑκατομ. στατήρων, ἤτοι πρόσοδον 80 ἑκατομ. φρ. Ἡ Σουηδία παράγει 700-800 χιλ. στατ. Ἀπασα ἢ Εὐρώπῃ ὑπολογίζουσιν ὅτι παράγει 7-8 ἑκατομ. στατ. ἤτοι εὐρὴν δξίας 950 ἑκατομ. φρ. περίπου. Ἡ βιομηχανία τοῦ Σ. ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκεται ἐτι ἐν ταῖς σπαργάνοις αὐτῆς εἰ καὶ μεταλλεύματα σιδήρου ὑπάρρουσιν ἰκανὰ ἐν Λαυρίῳ καὶ τοῖς νήσοις Σαρίφῳ, Νάξῳ, Πάρῳ κτλ. [P.N.B.]

Σιδήρωσις τοῦ δέρματος. Ἀλλόχρωσις τοῦ δέρματος προσερχομένη, ὥσπερ καὶ ἡ τοπικὴ ἀργυρία τοῦ Λέβιν, ἐκ μηχανικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, αἰτίου, ἐμπε-

ρομένων ἐν τῷ δέρματι ἰδίως τῶν χειρῶν τμηματικῶν σιδήρου καὶ παρεχόντων τούτῳ ὀψιν μελάγχρουν. Ἀναφαίνεται παρὰ τοῖς μυλοκόποις μορίων σιδήρου ἀποτριβομένων ἐκ τοῦ σιδηροῦ γλυφάνου δι' οὗ τὰς μύλας κατεργάζονται. [P.N.B.]

Σιδών. Ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ μετὰ τῆς Τύρου ἡ σπουδαιοτάτη πόλις τῆς Φοινίκης ἐπὶ στενῆς κοιλάδος παρὰ τὴν Μεσόγειον, κειμένη δὲ 33° 34' βορ. πλάτους ἀνατολικώτερον τῆς νῦν Σαϊδᾶς. Ἦτο δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ὁμήρου περίφημος ἕνεκα τῶν τεχνουργημάτων τῆς καὶ ἐγένετο μητρόπολις πολλῶν ἀποικίων ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς χώρας ὡς καὶ αὐτῆς τῆς Τύρου ἥτις ὕστερον ὑπερίσχυεν αὐτῆς καθ' οὗς χρόνους ἡ Σ. ἤρξατο παρακμάζουσα. Τῷ 729 π. Χ. ὑπετάγη εἰς τὸν βασιλεῖα τῶν Ἀσσυρίων Σαλμανάσσορ, ὕστερον δὲ περιήλθεν εἰς τὸ Βαβυλωνιακὸν κράτος, ἀλλ' εἶχε πάντοτε ὡς καὶ ἐν τοῖς εἰσα χρόνοις τῆς Περσικῆς ἐπικυριαρχίας ἰδίους βασιλεῖς. Ἐπὶ τῶν Περσῶν ἀνῆλμασεν ἡ πόλις ἐπικρατήσασα ἐκ νέου καὶ τῆς Τύρου μέχρι τῆς στάσεως κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου τοῦ Γ', οἱ δὲ ὅμως διὰ τῆς προδοσίας τοῦ ἰδίου βασιλέως παρεδόθη εἰς τοὺς Πέρσας καὶ ἀπετερώθη ὑπὸ τῶν ἰδίων κατοίκων τῷ 350 π. Χ. Ἀνακτισθεῖσα δὲ ὕστερον ἐδέχθη νέον ἰδίον βασιλεῖα τῷ 333 π. Χ. παρὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς ὃν εἶχεν ὑποταγῇ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου περιήλθε πρῶτον μὲν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, ὕστερον δὲ τῆς Συρίας καὶ τέλος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Εὐσεβίου καὶ τοῦ Ἰερωνύμου ἦτο εἰσὶ σπουδαία πόλις οὕτα καὶ εἴρα ἐπισκόπου, τῷ δὲ 1111 μ. Χ. ἀφῆρέθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαλδουίνου τοῦ Α' ἀπὸ τῶν Μωαμεθανῶν οὔτινες πάλιν τῷ 1187 ὑπὸ τὸν Σαλαδῖνον ἐκυρίευσαν ταύτην. Πολλὰκις ἔκτοτε καταστραφεῖσα καὶ πάλιν ἀνακτισθεῖσα ὑπῆρξεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα σπουδαῖον κέντρον διὰ τὸ Γαλλικὸν ἐμπόριον διερῶς ὡς τῷ 1791 ἐξηφανίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰζεζάρ πασᾶ. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις τὸ ἐμπόριον τῆς Σ. ἦτο ὀνομαστόν ἕνεκα τῆς περσίδας, τοῦ ἡλεκτροῦ καὶ τῆς ὑάλου ἧς ἡ ἐφεύρεσις ἀποδίδεται εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς, αἱ δὲ ἐκεῖ εὐρεθεῖσαι ἱεραιότητες ἐξηρευνήθησαν ἐπισταμένως τῷ 1860 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς τῆς διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ Ρενάν· πρότερον δὲ τῷ 1855 εὐρέθη ἐκεῖ ἐν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων μνημείων ὁ σαρκοφάγος τοῦ βασιλέως Ἑσμουναζὺρ μετὰ φοινικικῆς ἐπιγραφῆς ἐναποκειμένον νῦν ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Λούβρου ἐν Παρισίοις. Ἐν παρὰ ταύτην νεώτερα πόλις Σαϊδὰ ἢ Σειδὰ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ὑπο-

διοικήσεως τῆς Βηρυττοῦ καὶ κειμένη ἐν μέσῳ καρποφόρου χώρας καὶ ἐπὶ μικροῦ λιμένος μέρους τοῦ κατὰ τὸν 12' αἰῶνα καταγεγραμμένου μεγάλου τοιούτου, ἀριθμῶν περὶ τὰς 10 χιλ. κατοίκων, Μωαμεθανῶν τὸ πλεῖστον καὶ ἐλίγων Ὁρθόδοξων καὶ Μαρωνιτῶν ἔργον ἔχοντων κυρίως τὴν ἀλιεῖαν.

Σιδώνιος Ἀπολλινάριος (κυρίως καλούμενος Cajus Sollius Apollinaris Modestus Sidonius). Ἑκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τοῦ Ε' αἰῶνος γενν. περὶ τῷ 430 ἐν Λουγδούνῳ πιθανῶς. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας, γενόμενος δὲ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀβίτου καὶ πεποικισμένος προσέτι διὰ ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς εὐφυΐας ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὑπάτα ἀξιιώματα ἐν Ῥώμῃ, ὅτε αἰφνης ἀπεύρθη τοῦ δημοσίου βίου καὶ διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 472 ἐπίσκοπος τοῦ Αὐγουστοναμέτου (τοῦ σημερινοῦ Clermont-Ferrand) μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῷ 488. Ἑορτάζεται δὲ ὡς ἅγιος ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας. Τὸ ὄρος τῶν ποιημάτων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιστολῶν εἶναι σκοτεινὸν καὶ ἐνίοτε οὐχὶ καθαρῶς Λατινικόν· ἐν τούτοις ταῦτα εἶναι σπουδαιότατα διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ ἐξεδέθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Sirmund ἐν Παρίσι τοῦ 1614, καὶ ἄριστα ὑπὸ Barret (1879 αὐτόθι). Πρὸς τοὺς ἄλλους αὐτοῦ Châtelain, Etude sur S. (Παρίσι. 1875).

Σιέδσκι. Πρωτ. περιζερ. ἐν τῷ ΝΔ μέρει τοῦ Ῥώσσ. κυβερνεῖον Ἀριέλ (Ὀρέλ), ἐπὶ τοῦ Σιέβ, μετὰ 8625 κατ. διατηρούντων ἐμπορίον σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

Σιέγης ἢ Σιεγές (Emmanuel Joseph Sieyès). Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1748 ἐν Fréjus τῆς Προβηγκίας καὶ ἀποθανὼν τῷ 1836 ἐν Παρίσι. Ἀσπασθεὶς τὸ ἱερατικὸν στάδιον διετέλει γενικὸς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπισκόπου τῆς Σάρτρης ὅτε ἐδημοσίευσεν κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1789 τὸν λιβελλόν, Qu'est ce que le tiers état? ὅστις ἐπέδρασε μεγάλως ἐπὶ τὴν δημοσίαν γνώμην ἕνεκα τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν του. Ἐκλαγὼς ἀντιπρόσωπος τῶν Παρισίων διὰ τὰ Γενικά Συνέδρια, παρεσκεύασεν διὰ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ «Ἀναγνώρισιν καὶ ἐκθεσιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου» κατ' Ἰούλιον τοῦ 1789 τὴν ἀνακήρυξιν τῶν λεγομένων δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔπειτα ἔλαβε μέρος εἰς πάντα τὰ μεταρρυθμιστικὰ σχέδια τῆς ἐπαναστάσεως. Ὑστερον ἐν τῇ Συνόδῳ (Convention) ἐψήφισεν πρὸς τοὺς ἄλλους τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως, μετ' ὃ ἐγένετο μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν 500, τῷ 1793 πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, καὶ μέλος τοῦ Διευθυντηρίου τῷ 1799 ὅτε καὶ ἐβράβηθη τὸν Βοναπάρτην ἐν τῇ πραξικοπήματι τῆς 18 Ὀκτωβρίου. Διατελέσας

ἔπειτα προσωρινῶς ὑπάτος καὶ βραδύτερον ἀνυψωθείς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος εἰς γερουσιαστὴν καὶ κἀμνητα, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν Βουρβόνων ὡς βασιλοκτόνος ἐκ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ἐπανήλθε τῷ 1830. Ὑπῆρξε καὶ μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του τῷ 1795. Βιογραφίας αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ Mignet τῷ 1836 καὶ ὁ Beauverger τῷ 1851. [Β.Ε.]

Σιέδλετς. Ῥωστικὸν κυβερνεῖον ἐν τῇ Δ Πολωνίᾳ, ἔχον ἐμβ. 14335 τεχμ. καὶ 720626 κατ. Πολωνούς, Ῥώσσους, Γιουδαίους, Γερμανούς κλ., διατηρούντας σπουδαία τὴν γεωργίαν καὶ ἀμυγδιαν βιομηχανίαν. Ἡ δυνάμειος πρωτ. εὐρύστα κείναι ἐπὶ τοῦ Δίβιτος καὶ ἔχει 16759 κατ., ἀνάκτορον, ὠρεῖον δημαρχεῖον καὶ μικρὸν ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σιέζα (Sieza). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Ἰσπαν. ἐπαρχίᾳ Μουρκίας, ἐπὶ τοῦ Σεγούρη. ἔχει 10905 κατ. καὶ πολλοὺς ναοὺς καὶ μονὰς. [Μ.Σ.]

Σιελισμός. Ὑπεράρθονος τοῦ σιέλου ἔκκρισις προκαλουμένη τῇ χρήσει διερεθιστικῶν μασημάτων, ἢ ὑπὸ νευρικῆς ἐπιδράσεως (ἄρθονος σιέλου ἔκκρισις κατὰ τὴν κύησιν, ἐν ταῖς νευραλγίαις τῆς πέμπτης συζυγίας) ἢ κυρίως καὶ συνηθέστερον συνεπείᾳ στοματίτιδος συμπτωματικῆς μετὰ μακροχρόνιον καὶ συνεχῇ χρήσιν ἐσωτερικῶν τῶν σκευασμῶν τοῦ ὑδραργύρου. Σ. προκαλοῦμεν πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν διὰ τῆς χορηγήσεως τοῦ ἱαβοράνδου. Θεραπεία δὲ τοῦ συμπτωματικοῦ Σ. καὶ στοματίτιδος γίνεται δι' ἐκχυλίσματος εὐθαλαίας, ἢ μᾶλλον διὰ θετικῆς ἀτροπίνης ἢ χλωρικού καλίου πάντων ἀγγειοσυσταλτικῶς ἐνεργούντων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τοῦ Σ. ἐκζητούμενον κατὰ τὴν δι' ὑδραργύρου μακροχρόνιον θεραπείαν τῆς σφιλιδὸς καὶ ἐνδεικνύοντος τὴν ἐπὶ τινι χρόνῳ διακοπὴν τῆς χορηγίας ὑδραργύρου φέρεται λίαν ἀτόπως καὶ παρὰ λόγον ἐν τῇ ἱατρικῇ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν πτυελισμὸς (γαλ. ptyalisme) λέξις κακῶς ἑληγμένη καὶ εἰς ἀμείνω ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ληραθείσα. Οὐδεμία, νυμίζομεν, ὑφίσταται σχέσις μεταξὺ τῆς λέξεως πτυελον καὶ τοῦ ῥηθέντος φαινομένου συνιστάμενου εἰς ὑπερέκκρισιν σιέλου καὶ οὐχὶ πτυέλων, εἰς δραστηριωτέραν λειτουργίαν τῶν σιελογόνων ἀδένων ἕνεκα ἐκλύσεως τῶν σχετικῶν νεύρων. [Ρ.Ν.Β.]

Σιελογόνοι αδένες εἶναι οἱ ἐκκρίνοντες τὸν σιέλον, ἀδένες σύνθετοι βοστροφειδεῖς αποτελούμενοι ἐκ πολλῶν βοστροφιδῶν ἢ λοβίων, σχήματος ἐπιμήκους, ἐκβάλλοντες δι' ἑξ στομίων εἰς τὸ κοῖλον τοῦ στόματος· εἶναι δὲ τρία ζεύγη, αἱ δύο παρωτίδες, οἱ δύο ὑπογλώσσιοι καὶ οἱ δύο ὑπογένειοι (βλ. τὰς λ.). Πλεῖστα νεύρα καὶ

ἀγγεῖα αἰμοφόρα καὶ λεμφοφόρα διελαύνουσι τοὺς ἀδένους, ὧν ἡ λειτουργία διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον δεσποτείαν τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Διερέθισις ὠρισμένων τινῶν νευρικών κλώνων ἐπάγεται δραστηριωτέραν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. [P.N.B.]

Σιέλος. Εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν τριῶν κυρίων σιελογόνων ἀδένων ἐκκρινόμενον ρευστὸν πρεῖον, ὅπερ ἀναμιγνύμενον τοῖς ἐκκρίμασι τῶν ἄλλων κατὰ τὸ κοῖλον τοῦ στόματος καὶ εἰς αὐτὸ ἐκβαλλόντων ἀδένων οἷσι οἱ μιλῖται ἢ ἀδένες τῶν παρειῶν, τῶν χειλέων, τῆς κάτω ἐπιφανείας τῆς γλώσσης, οἱ τῆς ὑπερώας καὶ τοῦ ὑπερώϊου ἰστίου, συνίστησι τὸν μικτὸν Σ. Τὰ ἐπιθηλιακὰ δὲ κύτταρα πάντων τῶν ἀδένων τούτων ἀποπίπτοντα καὶ ἱγρόμενα γεννῶσι τὸν Σ. Ὁ μικρὸς Σ. ἄνοσμος, ἄγευστος, διαφανής, μικρὸν ἰξώδες, βαρύτερος τοῦ ὕδατος (1004 ἕως 1009), περιέχων καὶ ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει, κατὰ Pasteur, κατωτέρους μικροοργανισμούς ἢ ἄλλως δονάκια, λίαν εὐκίνητα, ὅπερ λίαν ἀτόπως ἐθεώρησαν πολλοὶ ὡς ἀποκλειστικῶς ἐν τῷ σιέλῳ τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἐκ λύσσης πασχόντων ἰξίως περιεχόμενα· συνήθως ὁ Σ. ἀλκαλικὴν ἔχει τὴν ἀντίδρασιν, εἰς τινὰς μόνον στιγμὰς δύναται ν' ἀποβῇ δξύς ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως μορίων τροφῆς ἐναπομεινάντων μεταξὺ τῶν δδόντων. Ἡ ποσότης αὐτοῦ ὑπολογισθεῖσα παρὰ κυνὶ ἐπὶ 24 ἡμέρας ἀνέρχεται εἰς 1500 γραμ. κατὰ μέσον ὅρον ἀπὲς ὑφισταμένην αὐξομειώσεις ὑπὸ τὸ κράτος γευστικῶν αἰσθησεων, τῶν πρὸς μάσσησιν κινήσεων, τῆς καθόδου τῶν σιτίων εἰς τὸν στόμαχον, καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν συνθηκῶν τούτων. Ὁλοῦται ὑπὸ τῆς θερμότητος, καθιζάνει διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, τῆς τανίνης, τοῦ δξικοῦ μολυβδου, τοῦ νιτρικοῦ ὑδραργύρου, περιέχει ἱγνή λευκώματος, βλεννίνην, ἅλατα ἀλκαλικά καὶ γεώδη ἀνθρακικά καὶ φωσφορικά, ἱγνή θειοκυανούχου καλίου καὶ νατρίου. Ἰξίως ὅμως περιέχει δζωτογόνον τι στοιχεῖον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ Leuchs τῷ 1831 τὴν π τ υ ε λ ί ν η ν τοῦ βερζελίου ἢ ζ ω ῖ κ ή ν θ ι ά σ τ α σ ι ν τοῦ Mialho, λίαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν φυτικήν διάστασιν, στοιχεῖον τῆς ἐν βλαστήσει κριθῆς καὶ πολλῶν καρπῶν, λειτουργίαν δ' ἔχει ἡ οὐσία αὕτη τὸ μεταμορφοῦν τὸ ἄμυλον εἰς σάκχαρον. Ἡ σάκχαροποις τοῦ Σ. ἰδιότης ἔχουσα τὸ μέγιστον αὐτῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ μεταξὺ τῶν ζωοφάγων καὶ παρὰ τῷ ἰνδικῷ χοιριδίῳ παρὰ τοῖς φυτοφάγοις, εἶναι ἄλλη παρ' ἄλλῳ ζῳῳ, ἀποδίδεται δὲ κυρίως εἰς τὴν χημικὴν δράσιν τῆς πτυελίνης ἐπιφέρουσαν σχίσιν τοῦ ἀμύλου, ὥστε καὶ παρὰ τοῖς φυτοῖς, στενῶς δὲ σχετίζεται πρὸς ἰδιὰ τινα στοιχεῖα κυτταρόμορφα σ φ α ι -

ρ ί θ ι ο π υ ό μ ο ρ φ α ὑπὸ τινῶν συγγράφων καλούμενα, παρεμφερῆ τοῖς λευκοῖς αἰμοσφαίροις ἀμοιβαδοειδῶς κινούμενα καὶ διὰ σχίσσεως πολλαπλασιαζόμενα, διὸ καὶ παρεβλήθησαν πρὸς ζυμώματα. πρῶτα αἷτια ἰξίως τῆς χημικῆς τοῦ Σ. δράσεως· ἐννοεῖται δὲ ὅτι κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην πάντες οἱ Σ. εἴτε ζῶων τῆς αὐτῆς τάξεως, εἴτε ἰξίως ζῶων ἄλλης τάξεως δὲν δύναται νὰ ἔχωσιν ἴσην τὴν σάκχαροποιὸν δύναμιν ἐὰν μὴ τὰ κυτταρώδη ταῦτα στοιχεῖα εὐρίσκωνται ἐν ἴσῃ ποσότητι. — Ἡ τοῦ Σ. ἐκκρίσις κατὰπιν πλείστων καὶ ἐμβριθῶν πειραμάτων ἀπεδείχθη ἐξηρητημένη ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὅτι εἶναι φαινόμενον καθαρῶς ἀντανεκλαστικόν. Ἡ ὑπὸ τῶν σιτίων ἐπιφερομένη περιφερικὴ ἐντύπωσις κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν μαλακῶν μορίων τοῦ στόματος καὶ κατὰ τὴν βλεννογόνον τοῦ στομάχου μεταδίδεται διὰ κεντρομόλου νεύρου, νηματίου κυρίως τοῦ τριδύμου, εἰς ἀντανεκλαστικὸν κέντρον τοῦ προμήκου μυελοῦ, ὅπερ ἐφαρθεῖ τῆς τοῦ Σ. ἐκκρίσεως. Τὰ νεῦρα δὲ τὰ φυγόκεντρα τὰ ἀπὸ τοῦ προμήκου προωρισμένα νὰ μετοχετεύωσι τὴν νευρικὴν δρᾶσιν κατὰ τοὺς ἀδένους εἶναι νηματῖα τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἰδία ἢ χ ο ρ δ ή τ ο ῦ τ υ μ π ά ν ο υ διανεμομένη εἰς τὸ ὑπογένηιον. Τὸ ἀντανεκλαστικὸν τοῦτο κέντρον φαίνεται διατελοῦν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀρκεῖ νὰ φαντασθῶμεν οὐσίας λίαν ἐρεθιστικὰς τοῦ γευστικοῦ ἐπιθηλίου ὅπως αὐξήσῃ ἡ τοῦ Σ. ἐκκρίσις, ψυχικαὶ συγκινήσεις βαθεῖαι αἰρούσι πολλακίς τὴν ἐκκρίσιν τοῦ Σ. ὁλοτελῶς, τὸ στόμα ξηραίνεται καὶ οὕτω παρακωλύεται ἡ λαλία (ἄφρασία ἐκ συγκινήσεως). Ἐστραὶ πάλιν ἐντυπώσεις ψυχολογικαὶ προκαλοῦσιν ἀφθονον Σ. ἐκκρίσιν. — Εἰ καὶ ἡ τοῦ ἐν τῷ στόματι μικτοῦ, ὡς εἴπαμεν, Σ. οὕτω πῶς ἐνέργεια φαίνεται: ἐνίαία διὰ χημικῆς αὐτοῦ δράσεως, οὗχ ἥτιον ἐκ τῶν βιθθέντων ἐν τοῖς περὶ σιελογόνων ἀδένων καταδείκνυται ὅτι ἰδιαίτερον εἰς τῶν τριῶν αὐτῶν προίσταται μιᾶς τινος λειτουργίας. [P.N.B.]

Σιέλωσης ἐν τῇ φυσιολογίᾳ τῶν ἐχόντων δδόντας ζῶων καλεῖται ἡ μηχανικὴ ἀνέμιξις τοῦ μικτοῦ Σ. τοῦ στόματος μετὰ τῶν μασσόμενων καὶ μεταξὺ τοῦ ἔρκους τῶν δδόντων κατατριβόμενων στερεῶν σιτίων πρὸς ἐκπόλυσιν αὐτῶν καὶ σχηματισμὸν τοῦ τροφικοῦ βλωμοῦ, ὅστις περιεληλειμμένος διὰ τοῦ ἰξώδους ἐκκρίματος τοῦ ὑπογλωσσίου κατολισθαίνει διὰ τοῦ οἰσοφάγου. Ἡ Σ. δέον νὰ γίνηται: ἐπαρκὴς οὐ μόνον ἵνα εὐχερεστερά ἀποβῇ ἡ κατάποσις, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἐποψιν ὑγιεινὴν καὶ πρὸς συντήρησιν τῆς εὐεξίας τοῦ στομάχου ἐπι-

βάλλεται διά λόγον χημικόν. *Δριστον προσφακτικόν μέσον κατά πολλῶν χρονίων σωματικῶν παθήσεων ἐμολογεῖται ἡ καθ' ἑξιν βραδεία καὶ ἐπίμονος μάσσησις τῶν στερεῶν σιτίων. Τοῦτο δὲ διότι ἡ σ τ ο μ α τ ι κ ῇ λεγόμενη π ε ψ ι ε λαμβάνει καίρὸν νά συντελεσθῇ συνισταμένη εἰς τὴν ὁρᾶσιν τῆς πτυελίνης ἐπὶ τῶν ἀμυλούχων τροφῶν καὶ μεταβολὴν αὐτῶν εἰς γλύκευμα. *Η Σ. λοιπὸν εἶναι πράξις οὐ μόνον μηχανικὴ ἀλλὰ καὶ χημικὴ στενῶς συνδεσμένη πρὸς εὐδωσιν τῆς πέψεως. [P.N.B.]

Σιεμιράτζκης (Henryk Siemiradzki). Πολωνὸς ζωγράφος ιστορικῶν ἀντικειμένων γενν. τῷ 1843 ἐν Χαρκόβῃ τῆς Ρωσίας. Υἱὸς ὢν στρατηγοῦ ἀνέκοντος εἰς ἀρχαῖον εὐγενῆ πολωνικὸν οἶκον, ἐσπούδασεν ἐν τῷ ἐκεῖ πανεπιστημίῳ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, μεθ' ὃ ἐτέραν πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς ζωγραφικῆς ἐν Περτρούλει, τελειοποιηθεὶς ὕστερον ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Μονάχιῳ ὑπὸ τὸν Πιλότου καὶ ἐγκατέστη βραδύτερον ἐν Ῥώμῃ. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ πίνακων διακρίνονται ἰδίως Δι ζῶσαι ἐπὶ τῷ Νέρωνος (1876), διεγείρας τὸν γενικὸν θαυμασμόν. [M.Γ.]

Σιένα (Siena, λατ. Sena). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου ἰταλικῷ νομοῦ (μετ' ἐμβαδὸν 3795 τ.χμ., καὶ 207351 κατ.), κειμένη ἐν ὥρᾳ τοποθεσίᾳ 48 χμ. πρὸς Ν τῆς Φλωρεντίας καὶ ἔδρα οὕτα ἀρχιεπισκόπου, νομάρχου καὶ πανεπιστημίου ἰδρυθέντος τῷ 1321 καὶ διαστήμου ἄλλοτε, ὡς καὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν καθιδρυμάτων. Ἀρχῆθεν πόλις Τυρρηνικῆ εὐσα ἐγένετο ἐπὶ Δούστου Ρωμαϊκῆ ἀποικία ὑπὸ τὸ ὄνομα Colonia Julia Senensis, ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὸν Μέσσην αἰῶνα πρωτεύουσα διαστήμου δημοκρατίας ἐπαμύλλου τῆς Φλωρεντίας καὶ Πίσσης, μέχρις οὗ τῷ 1554 ἐστερήθη τῆς ἐλευθερίας τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου Β' καὶ παρεδόθη εἰς τὸν δούκα Κοσμᾶν Α' τῆς Φλωρεντίας τὸν ὕστερον μέγαν δούκα τῆς Τοσκάνης εἰς τὴν προσηρτήθη τῷ 1557, ὅτε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς κατῆλθεν εἰς 10 χιλ., ἀπὸ τῶν 150 χιλ. οὓς εἶχεν ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς. Σήμερον δὲ ἀριθμεῖ 25800 τοιοῦτους ἐνεργοῦντας κυρίως βιομηχανίαν μαλλίνων καὶ μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐξισθεάτων τῆς πόλεως διακρίνονται ὁ περικαλλὴς καθεδρικὸς ναὸς γοθικοῦ ρυθμοῦ τοῦ 11^{ου} αἰῶνος μετὰ μεγαλοπρεποῦς ἐσωτερικοῦ διακόσμου, καὶ ὥραϊα μέγαλα τῶν χρόνων τοῦ Μέσσην αἰῶνος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως. Ἡ πόλις ὑπῆρξε κέντρον ἰδίως ὁμωνύμου καλλιτεχνικῆς σχολῆς παραγωγούσης πρὸς τοὺς ἄλλους τὸν Πιντορρίκκιον καὶ προσέει αὐτό: τῷ 1423-24 ἐγένετο ἐκκλησιαστικὴ συν-

οδος τὸ πλεῖστον ἐξ Ἰταλῶν ἱεραρχῶν ἀποτελουμένη. Ἐνταῦθα δὲ ὁμιλεῖται ἡ καθαρωτέρα γλῶσσα τῆς Ἰταλίας. [M.Σ.]

Σιενφουέγος (Cienfuegos). Πόλις ἐπὶ τῆς Ν παραλίας τῆς Κούβας, ἔχουσα 40964 κατ. καὶ ἐξάγουσα κυρίως σάκχαρον, καπνόν, γουάνον καὶ ξυλείαν. [M.Σ.]

Σιέρρετς. Πρωτεύουσα περιφ. ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ Ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Κάλις, ἐπὶ τοῦ Βάρτη, ἔχουσα 7106 κατ. καὶ βιομηχανίαν τινά. [M.Σ.]

Σιέρρα (ἰσπανιστὶ καὶ Σιέρρα πορτογαλιστὶ, ἥτοι πρίων) καλοῦνται ἐπὶ τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου καὶ ἐν τῇ λατινικῇ Ἀμερικῇ αἱ ἀλύσις ὄρεων. Ἐκ τούτων αἱ σημαντικώτεραι εἶναι Σ. Μορένα μεταξὺ Γουαδιάνᾳ καὶ Γουαδαλκίβιρ ἐν τῇ Ν Ἰσπανίᾳ, ἔχουσα μῆκος 400 χμ., ἀποτελοῦσα δὲ περίπου τὰ πρὸς Β ὅρια τῆς Ἀνδαλουσίας ἥτις σιερὰ καλεῖται καὶ Ἀνδαλούσια ὄρη, συνίσταται δὲ κυρίως ἐκ σχιστολίθων καὶ ἀνέρεται κατὰ τὸ Δ τμήμα εἰς ὕψος 1600 μ. Σ. Νεβάδα, ἄλυσις ἐπίσης τῆς Ν Ἰσπανίας (Ἀνδαλουσίας), ὑψομένη ἀποτόμως ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ Χενίλ· ἔχουσα μῆκος 80 χμ. καὶ πλάτος 37-44 χμ. περιέχει τὰ ὑψηλότερα τῆς Ἰσπανίας ὄρη (Μουλαχάτεν 3551 μ.). Ἑτέρα ὁμωνύμος ἄλυσις ἐν Καλιφορνίᾳ, ἐκτεινομένη κατὰ μῆκος τῶν ποτ. Σακραμέντο καὶ Σάν Χοακίν (ἀγ. Ἰωακείμ), ἔχουσα μέγιστον ὕψος 4404 μ. ἐν τῇ κορυφῇ Whitney καὶ διατεταμένη ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Βίρηνικου ὠκεανοῦ εἰς ὕψος 2139 μ. (ὁδὸς Τρόκη). Σ. Μάδρε, ἡ μεσαία ἄλυσις τῶν Κορδιλιερῶν τοῦ Μεξικοῦ (βλ. λ.), ἔχουσα ὕψος 2800 μ. [M.Σ.]

Σιέρρα Λεώνη (Sierra Leone). Τὸ βορειότατον παράλιον μέρος τῆς Ἀνω Γουϊνίας ἐν Ἀφρικῇ, ἀποτελοῦν ἀγγλικὴν ἀποικίαν, ἔχουσαν ἐμβ. 71820 τ.χμ., κλίμα νεσηρὸν, οὐσαν ὅμως εὐσσωτάτην εἰς ἐλαιοφαινίκας, κόμμι καὶ ὀρύζαν. Κατὰ τὴν παλαιάν κατοικοῦσιν 74885 κατ., τὸ δὲ ἐσωτερικὸν κατέχουσι νιγηρικαὶ φυλαί. Κέντρον τῆς ἀποικίας ἀποτελεῖ ἡ μεγάλη χερσόνησος Σ. Λ., ἀφ' ἧς ἐκλήθη καὶ ὅλη ἡ ἀποικία. Ἐπ' αὐτῆς δὲ κεῖται καὶ ἡ πρωτεύουσα Φρήταουν. Καταληφθεῖσα τῷ 1787, ὑπὲρ ἀγγλικῆς ἐταιρίας σκοπούσης τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων, περιήλθε τῷ 1807 εἰς τὴν ἀγγλ. κυβέρνησιν, ἥτις κατόπιν προσήρτησεν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλας ὁμοῦς γῶρας. Τὰ σύνορα μετὰ τῶν πέριξ γαλλικῶν ἀποικιῶν ἐκινδύνισθησαν τῷ 1815. [M.Σ.]

Σικάγον (Chicago). Μεγάλῃ πόλις καὶ κέντρον τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ βορειοαμερικαν. πολιτείᾳ Ἰλλινόϊς, κειμένη εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποτ. Σ. εἰς τὴν Μίτσιγαν λί-

μνην. Μόλις τῷ 1829 ἰδρυθεῖσα ἔχει τανῦν 1 099 850 κατ., ἐν εἰς καὶ πολλοὺς Γερμανούς. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ ἀστεροσκοπεῖον. Τὸ Σ. εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῆς ὑψηλοῦ κέντρον τῆς οἰτεμπορίας, μεθ' ἧς συνδέεται μεγίστη δλευροποιία, ὡς καὶ τῆς κτηνεμπορίας καὶ ἔξαγωγῆς κρέατος καὶ ἀλλάντων. Πρὸς τοῦτοις ὑπάρχει ἀχμαιοτάτη βιομηχανία βύνης, ζύθου, ἀτμομηχανῶν κλ. Ἡ ἐμπορικὴ κίνησις ἀνῆλθε τῷ 1891 εἰς 1 844 392 840 δολλάρια. Τῷ 1871 κατεστράφη σχεδὸν ἐλόκληρος ἡ πόλις ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς. ἀνωκοδομήθη δ' εἰτα μεγαλοπρεπῶς μετὰ εὐθεῶν ἔδων, λαμπρῶν οἰκῶν καὶ ὠραίων πλατειῶν καὶ κήπων. Τῷ 1893 ἐγένετο ἐνταῖθα παγκόσμιος ἐκθεσις. [Μ.Σ.]

Σίκαλις. Βλ. Σιτηρά.

Σικανοί. Βλ. Σικελία.

Σικελία. Ἡ μεγίστη τῆς Μεσογείου νήσος χωρ.ζομένη ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου (Καλοβρίας) διὰ τοῦ περσμοῦ τῆς Μεσοήτης. Ἐχει σχῆμα τριγωνικόν, διὲ καὶ εἰς παλαιοτάτους χρόνους ἐκλήθη Τρινακρία, περιλαμβάνει δὲ 25 461 τχμ. μετὰ 3 404 665 κατ. Τὸ ὄνομα Σ. ἔλαβεν ἀπὸ τῶν Σικελῶν εἰτινες ἀπὸ τοῦ ΙΑ' π. Χ. αἰῶνος περιορίσαντες τοὺς Σικανούς εἰς τὸ Δ καὶ τοὺς Ἑλύμους εἰς τὸ ΝΔ τμήμα κατέλαβον τὸ ὑπόλοιπον τῆς νήσου. Ἡ διαίκλασις τῶν παραλίων εἶναι σχετικῶς ὁμοιόμορρος· εἰ ἀλλήλοισι λιμένες εὐρύνται εἰς τὴν Δ πλευρὰν πρὸς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, καὶ ἐπὶ τῆς Β πρὸς τὴν Τυρρηγικὴν θάλασσαν. Πλησίον τῆς Δ παραλίας ὑψοῦται τὸ γνωστότατον ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ ἡραίστειον Αἶτνα (3 313 μ.). Ἀπὸ δὲ τοῦ ΒΔ ἀκρωτηρίου Πελοῦρου (ν. Φάνο) ἐκτείνεται μακρὰ ὄρεσιρὰ, τὰ Νευρώδη ὄρη (1975 μ.), πρὸς Δ καὶ ΒΔ μέχρι τοῦ μέσου τῆς Ν παραλίας. Πρὸς Ν δὲ καὶ ΝΔ τῆς Αἶτνης ὑψοῦνται τὰ Ἡραῖα ὄρη. Τὸ λοιπὸν τῆς νήσου ἀποτελεῖ ὄρεινὴ καὶ λοσιώδης χώρα, ἥτις ἔχουσα μέσον ὕψος 600-700 μ. καὶ διατεταμένη ὑπὸ γνωριστῶν κορυφῶν καὶ ὄρεσιρῶν ὑψοῦται βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Δ παραλίας πεδιάδος τοῦ Λιλυθαίου καὶ ἀπὸ ἐτέρας τῆς Γέλας ἐπὶ τῆς Ν παραλίας πρὸς τὸ κέντρον τῆς νήσου. Κυρίως ἀξιόλογοι εἶναι ἡ κόμη τὸ ὄρος τῆς Καμμορατίας (ἴσως τὸ πάλαι Κράτας, 1576 μ.) πρὸς Β τοῦ Ἀκράγαντος, τὸ ὄρος Ἐρῦς πορὰ τὸ Δ ἀκρωτήριον Δρέπανον (751 μ.) καὶ ἡ Εἰρκιτῆ (ν. Pellegrino) παρὰ τὴν Πάνορμον. Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς νήσου, εἰτινες ὡς ἐπὶ πλείστον τὸ θέρος στεροῦνται ὕδατος, ἀξιωματικῶς εἶναι ὁ Σύμαιθος (ν. Simeto) καὶ ὁ Ἀκακίνης (Alcantara), εἰτινες ῥέουσι περὶ τὸν κορμὸν τῆς Αἶτνης

καὶ ἐκβάλλουσιν ἐπὶ τῆς Δ πλευρᾶς, ὠραίος Ἐλωρος (Tellaro) ἐκβάλλων μετὰ τοῦ Συρακουσῶν καὶ τοῦ ΝΔ ἀκρωτηρίου Παγῶνου, τέλος οἱ ἐπὶ τῆς Ν παραλίας Ἰμέρα (ἡ νότιος, πρὸς διάκρισιν ἐτέρας ἐπὶ τῆς Β παραλίας, νῦν Salsò), ὁ Ἀλυκ (Platani) καὶ ὁ Ὑψας (Belice). Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ Σ. ἦτο περιφημὸς διὰ τὴν εὐφροσίαν τῆς, διὲ καὶ ἐκαλεῖτο παρὰ Ῥωμαίοις οἰταποθήκη τῆς Ἰταλίας, ἦτο δὲ ἱερὴ τῇ Δῆμητρί. Τανῦν ὁμοῦ καίτοι τὸ ἔδαφος οὐ καλλιεργεῖται δεικνύει τὴν αὐτὴν γονιμότητα, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς νήσου εἶναι ἐλλεινὴ, συνεπεί τοῦ συστήματος τῶν μεγαλοκτηματιῶν νὰ ἐκμισθῶσι τοὺς ἀγρούς τμηματικῶς ἐπὶ ὀλίγον χρόνον. διὲ μισθωτὸς δυσκολεῖται νὰ ἐπιφέρῃ βελτιώσεις ἐκτὸς τοῦτου εἰ μισθωταὶ πιεζονται ἀπανθρώπως ὑπὸ τῶν μεσιτευόντων ἐργολάβων. Κύρια προϊόντα τῆς Σ. εἶναι σιτηρά, εἰναι περιφημοί, ἐσπεριδεῖδη, ἔλαιον, ἔξαγονται δὲ πρὸς τοῦτοις μαλλιον, κάστανά, καθαρίδες, μέταξα (μεγάλῃ θερμότητι καὶ ἐν τῇ Μεσοήτῃ), μέλι καὶ προϊόντα τῆς ἀλιείας (ἰχθύς καὶ κοράλλια, τέλος ἄλλας ὀρυκτῶν καὶ θαλάσσιον, μέραμαρα, πολύτιμοι λίθοι καὶ κύριως ὕψος ὅπερ εὐρύνται εἰς μεγάλα ποσὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἀκράγαντος (Girgenti) καὶ Καλτνισάττας, ἐξορύσσεται δὲ ἐντελῶς ἔνευ συστήματος.

Οἱ ἀνωτέρω ὡς παλαιοτάτοι κάτοικοι μνημονευθέντες Σικανοί ἦσαν ἴσως (ἰσχυρική φυλὴ, πιεζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν Σικελῶν περιορίσθησαν εἰς τὰ Δ μέρη οὐρανοῦ ἐν ἱστορικοῖς χρόνοις ἡ πόλις αὐτῶν Ἰγκαρα (ν. Carini) πρὸς Δ τῆς Πάνορμου διαμένειν ἀνεξάρτητος. Οἱ Σικελοὶ (Siculi) εἶναι κατὰ τὰς παραδόσεις οἱ παλαιοτάτοι κάτοικοι τοῦ Λατίου, μετανάστευσαν δὲ, πιεζόμενοι ὑπ' ἄλλων λαῶν, εἰς τὴν κατω Ἰταλίαν καὶ τέλος εἰς τὴν Σ. Πολλοὶ νεώτεροι ἔμωσ φρονούσιν ὅτι Σικανοὶ καὶ Σικελοὶ εἶναι ὀνόματα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἰδρυσαν πλείους πόλεις καὶ μικρῶν ἡγεμονιῶν, αἰτινες ὑφίσταντο καὶ ἐν μεταγενετέροις χρόνοις ἀπὸ τοῦ μέσου μέρους τῆς Β παραλίας μέχρι τῶν κεντρικῶν τμημάτων. Ἐνωμένοι ἰδρυσαν καὶ οἱ φοινίκες ἐμπορεῖα εἰς τὴν ἀκτὰς καὶ τὰς περὶ τὴν Σ. νήσους καὶ διδοσαν τὴν λατρείαν τῶν θεῶν τῶν. Κυρίως ὁμοῦ ἐκπολιτιστικὴ ὑπῆρξεν ἡ δρᾶσις τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτοῦ ἀπὸ τοῦ Η' π. Χ. αἰ. νος ἐγκατεσταθῆσαν πρῶτον ἐπὶ τῆς Δ παραλίας. Τῷ 735 ἰδρυσεν κατὰ τὰς παραλίας ὁ Ἀθηναῖος Θεοκλῆς μετὰ Χαλκιδεῶν τὴν Νάξον, ἐπὶ ἐκολοῦθη δὲ ἡ ἰδρυσίς τῶν Συρακουσῶν ὑπὸ τῶν Κορινθίων (περ. 733) τῆς Ζάγκλης (ὑστερον Μεσοήτης), ὑπὸ Χα

κιδέων και Κυμαίων κυρίως (732), των Λεοντινίων και της Καϊάνης υπό του Θεοκλέους (730), των Μεγάρων-Υδαίων υπό Μεγαρέων (728), της Γέλας υπό Ρεβίων και Κρητών (690), των Ακρών και (ίσως) της Έννας υπό Συρακουσίων (664), της Ίμέρας υπό των κατείκων της Μεσσήνης ή Μεσσάνας (648), των Καρμενών (644), του Σελινουόντος υπό Μεγαρέων-Υδαίων (628), της Καμαρίνης υπό Συρακουσίων (599), του Ακράγαντος υπό των Γελών (582). Ούτω τε ΒΑ τμήμα υπέστη χαλκιδικήν επίδρασιν, τὸ δὲ Ν δωρικὴν. Οἱ Σικελὶ καὶ Σικανοὶ ἐγένοντο ἐν μέρει γότρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας, εἰς τινες δυνάσαν αὐτοὺς Σικελιώτας, καὶ ἐκαλλιεργουν τοὺς ἀγρούς ὡς ἡμιελευθεροί, ἐνῷ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκυριάρχουν οἱ Ἕλληνες ἀριστοκράται ὡς γεωκτῆμονες (ἐν Συρακούσαις «γαμέροι»). Ἄλλοι τῶν παλαιότερων κατείκων ἀπεσπάρθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα ὁρεινὰ μέρη τῆς νήσου, οἱ δὲ φοινίκες πρὸς τὰ Δ μέρη, ὅπου κατεῖχον τὰς πόλεις Πανόρμον (Palermo), Σολάντα (Solanto), Μοτόρη (Isola di San Pantaleone) κα. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ 5^{ου} π. Χ. αἰῶνος ἀνεκαίτηθη ἡ περαιτέρω ἐξελίγησις τῆς νήσου καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἀποικίαις διεξήγοντο θεινοὶ πόλεμοι περὶ τοῦ πολιτευματος. Περί τὸ 500 ὑπῆρχον εἰς τὰς κυριωτάτας ἑλλ. πόλεις τυράννοι, ἐξ ὧν ὁ τῶν Συρακουσίων Γέλων καὶ ὁ τοῦ Ακράγαντος Θήρων προσέβλεψαν τὸν ἐν Σ. Ἕλληνισμόν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς ὅτε κατὰ τὸν 8^{ον} Μυθικὸν πόλεμον οἱ Καρχηδόνιοι, ἴσως συνεννοηθέντες μετὰ τοῦ Σέρβου, προσέβαλον τοὺς εἰς τὰ Δ μέρη Ἕλληνας, διὰ τῆς ἐν Ίμέρᾳ νίκης (480). Ἐπηρεασθῆσα δ' εἰτα βραχεῖα ἐποχὴ ἀμυδρῶς ἀμυρῶσθα μόνον διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν χαλκιδικῶν πολέμων τῆς Α παραλίας ὑπὸ Γέλωνος τοῦ Α'. Ἰέρωνος τοῦ Α'. Ἀλλὰ αἱ ἐμφύλιοι ἐν ταῖς πόλεσιν ἐριδίες καὶ ὁλοκλήρως αἰσθητοτέρα ἀντιθέσεις τοῦ δωρικοῦ καὶ τοῦ ἰωνοαχαικοῦ στοιχείου ἐπήνεγκον καταστροφὴν ἐπιταχυνθεῖσαν διὰ τῆς μεγάλης κατὰ τῶν Συρακουσίων ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων (415-413). Μετὰ τὴν ἤτταν τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακούσιοι ἐπέβλεψαν ὡς θαλασσοκράτορες τὴν ἐπικυριαρχίαν ἐν ὅλῃ τῇ Σ. καὶ τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ. Ἡ ἄλωση τοῦ Σελινουόντος καὶ τῆς Ίμέρας (409), τοῦ Ακράγαντος (406), καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς Γέλας καὶ Καμαρίνης (405) ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἀνύψωσαν τὸν Διονύσιον (βλ. λ.) εἰς τὴν τυραννίδα τῶν Συρακουσίων καὶ ἐκτοτε συνδέεται μετὰ τῆς ἱστορίας τούτων ἡ τύχη ὅλης τῆς Σ., καὶ μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Πύρρου (βλ. λ.) καὶ τὴν εἰτα α' Διδυκὸν πόλεμον (βλ. λ.). Μετὰ τὴν νίκην

τῆς Ῥώμης (241) διενεμήθη ἡ ἐπικυριαρχία τῆς νήσου μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Συρακουσίων (ἐχόντων φυσικῶς τὸ μικρότερον μέρος). Κατὰ δὲ τὸν β' Διδυκὸν πόλεμον ἐκυριεύθησαν τῷ 212 καὶ αἱ Συρακούσαι καὶ τῷ 210 ὁ Ακράγας, ἅπαντα δὲ ἡ νήσος κατέστη Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ὑπὸ πραιτορά (εἰτα προπραιτορά) καὶ δύο ταμίας (Λιλυθαίου καὶ Συρακουσίων). Καὶ προεπαιθήσαν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι νὰ ἀναπτύξωσι τὴν διὰ τῶν μακροχρονίων πολέμων ἐκπεσοῦσαν γεωργίαν, ἀλλὰ μόνον ἵνα ἀπομυζήσωσιν ἐτι μᾶλλον τὰς δυνάμεις τῆς Σ. Ἡ κακὴ διοικήσις προσέκλινε τῷ 135 καὶ τῷ 102 αἱματηρὰς ἐπαναστάσεις τῶν δούλων. Μεταξὺ τῶν διοικητῶν τῆς νήσου διαδέχτοι ἐγένοντο ὁ Δίμιλιος Λέπιδος καὶ ὁ Οὐέρρης ὁ ἀρπάσας 73-71 τὰ πολυτιμότερα ἔργα τῆς τέχνης. Ἀπὸ τοῦ 44 μέχρι τοῦ 36 ἡ Σ. ὑπῆρξε τὸ κύριον στήριγμα τοῦ Σέξτου Πομπηίου, περιήλθε δὲ εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ὀκταβιανοῦ διὰ τῆς ἐν Ναυόχω νίκης. Μετὰ πάντε αἰῶνας εἰρήνην εἰσέβαλον τῷ 440 μ. Χ. οἱ Βανδῆλοι καὶ 493 οἱ Γότθοι. Ὁ Βελισάριος τὴν ἐκυρίευσεν τῷ 535 διὰ τὸ βυζαντινὸν κράτος καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὁμηγεσίαν τῶν κατὰ τῆς Ἰταλίας στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀπὸ τοῦ 2^{ου} αἰῶνος ἤρξαντο εἰσβαλλόντες οἱ Ἀράβες καὶ τῷ 827 οἱ Ἀγλαβίται ὑπέταξαν τὸ μέγιστον μέρος τῆς νήσου· οἱ διαδεξάμενοι αὐτοὺς Φατιμίδαι ἔμειναν κύριοι αὐτῆς μέχρι τοῦ 11^{ου} αἰῶνος ἐπὶ 1058-90 ὁ Νορμανδὸς Ῥογήρος ἀπῆλθεν Ἕλληνας τε καὶ Ἀράβας καὶ προσέλαβε τὸν τίτλον τοῦ Μεγάλου κόμητος τῆς Σικελίας. Κατὰ τὸν ἐπομένον αἰῶνα, τῷ 1130, ἡ νήσος ἐγένετο μέρος τοῦ νορμαννικοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀπεσπάρθη ἐπανειλημμένως, καὶ δὴ τῷ 1282 συνεπείρ τοῦ Σικελικοῦ ἑσπερινοῦ (βλ. λ.) καὶ τῆς ἀπελάσεως τοῦ οἴκου τῆς Ἀνδεγαυίας, ἐσχηματίσθη δὲ τότε ἕξιν κράτος ὑπὸ τὸ ὄνομα βασιλείου τῆς Σ (βλ. Σικελιῶν, βασιλείου τῶν δύο Σ.). Τῷ δὲ 1860 ἀπηλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Γαριβάλδη ἀπὸ τῆς ξενοκρατίας καὶ ἀπετέλεσε τῷ ἐπομένῳ ἔτει μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας. Ὡς τοιοῦτο διηρέθη εἰς 7 ἐπαρχίας: Καλιτανιόττας, Κατάνης, Ακράγαντος (Girgenti), Μεσσήνης, Πανόρμου (Palermo), Συρακουσίων καὶ Τραπεζάνου (Trapani), ἔχει δὲ νῦν ἐν ὅλῃ 2927901 κατ. Ἀνώτερον δικαστήριον ὑπάρχει ἐν Πανόρμῳ, ὅπου ἐδρεύει καὶ ὁ ἀνώτατος στρατιωτικὸς διοικητής. Πανεπιστήμια ὑπάρχουσιν ἐν Πανόρμῳ, Μεσσήνῃ καὶ Κατάνῃ.

Σικελικός έσπερινός καλεῖται ἡ μεγάλη σφαγὴ τῶν Γάλλων ἐν Σικελίᾳ τῷ 1282, συνεπείρ τῆς ὁποίας ἀπώλεσεν ὁ

Κάρολος τῆς Ἀνδεγαυίας τὴν ἐν Σικελίᾳ κυριαρχίαν. Οἱ κάτοικοι βαρέως φέροντες τὸν ζυγὸν τῶν Γάλλων καὶ ἀρχηγὸν ἔχοντες Ἰωάννην τὸν ἐκ Προκύτης (Procida) ἐπανεστάτησαν κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Πάσχα ἐν Πανόρμῳ, ἀφορμῇ γενομένης ἐκ προσβολῆς κέρης τινὲς ὑπὸ Γάλλου Πρεβιγκιανοῦ. Κατεσφάγησαν δὲ οἱ Γάλλοι οὐ μόνον ἐν τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ παρεδόθη ἡ νῆσος εἰς Πέτρον τὸν Γ' τῆς Ἀραγωνίας. [B.E.]

Σικελοί. Βλ. Σικελία.

Σικελισίων (Βασιλείον τῶν Δύο Σ.). Ἐν τῶν προτέρων κρατῶν τῆς Ν. Εὐρώπης, ἐριζόμενον πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Παπικοῦ κράτους, εἰς ὅλων δὲ τῶν ἄλλων μερῶν ὑπὸ τῆς Μεσογείου. Ἀποτελεῖτο ἐκ δύο διακεκριμένων μερῶν, τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Σικελίας, ἀπὸ χωρίζονται διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσογείας· εἶχε δὲ περίπου 8 ἑκατομμ. κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Νεάπολιν, καὶ διηρθεῖτο εἰς 22 ἐπαρχίας ὧν 15 ἐν τῷ β.ασ. τῆς Νεαπόλεως καὶ 7 ἐν Σικελίᾳ. Ἡ πρώτη ἑνωσις τῶν χωρῶν τούτων ἐγένετο τῷ 1130 ἐπὶ τῶν Νορμαντῶν ἡγεμόνων, ὅτε Ῥογήρος ὁ Β', υἱὸς τοῦ Α', προσήρτησεν εἰς τὴν Μεγάλῃν κομητεῖαν τῆς Σικελίας διαφόρους κτήσεις τῆς κατωῦ Ἰταλίας, καὶ ἔλαβον ἀπαντὰ ταῦτα τὸ ὄνομα βασιλείου τῶν Δύο Σ. Τοῦ οἴκου τοῦ Ῥογήρου λήξαντος ἐν τῷ ἀρρενι κλάδῳ τῷ 1194 τὸ στέμμα περιήλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν Χοευσταυριδῶν, δυνάμει τοῦ γάμου τῆς κληρονόμου Κωνσταντίας μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου τοῦ Γ'. Ἀλλὰ μετὰ μακροχρόνιους πολέμους κατὰ τῶν παπῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Ἀνδεγαυίας τέλος ὑπέκυψαν οἱ Χοευσταυρίδαι καὶ ὁ τελευταῖος αὐτῶν Κερραδῖνος ἀπέθανε τῷ 1268 ἐπὶ τῆς λαϊμητῆς ἐν Νεαπόλει. Ἀπὸ τοῦ 1265 κατέλαβεν ὁ οἶκος τῆς Ἀνδεγαυίας τὸν θρόνον, ἀπώλεσεν ὅμως τῷ 1282 τὴν Σικελίαν διὰ τοῦ Σικελικοῦ ἑσπερινοῦ (βλ. λ.) καὶ περιωρίσθη εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως, τῆς Σικελίας μεταβίβης ὑπὸ τοῦ βασιλεῖς τῆς Ἀραγωνίας. Καὶ τῷ 1435 κατώρθωσε μάλιστα ὁ Ἀλφόνσος Ε' τῆς Ἀραγωνίας, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς τοῦ δευτέρου Ἀνδεγαυικοῦ οἴκου, νὰ ἑνώσῃ ἐν ἑαυτῷ τὰ δύο στέμματα καὶ νὰ ἀνασυστήσῃ τὸ βασιλεῖον τῶν Δ. Σ., ἀλλὰ θανόντις αὐτοῦ τῷ 1458 ἐπῆλθε νέος χωρισμὸς τοῦ ἡνωμένου βασιλείου, τῆς Νεαπόλεως δοθείσης εἰς νέον κλάδον τοῦ Ἀραγωνικοῦ οἴκου. Τέλος δὲ τῷ 1504 Φερδινάνδος ὁ Καθολικὸς τῆς Ἰσπανίας ἡνώσε τὰ δύο βασιλεία μετὰ τοῦ στέμματος τοῦ καὶ διτηρήθη ἡ ἑνωσις αὕτη μέχρι τῆς λήξεως τοῦ Αὐστρείου-Ισπανικοῦ οἴκου. Δυνάμει τῆς συνθήκης τῆς Οὐτρέχτης

(1713) ἡ μὲν Σικελία ἐδόθη εἰς Βίκτωρα Ἀμαδαῖον δεῦκα τῆς Σαβοΐας, ἡ δὲ Νεάπολις μετὰ τῆς Σαρδηνίας εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἐν τούτοις τῷ 1720 ὁ Βίκτωρ Ἀμαδαῖος ἀντήλλαξε τὴν Σικελίαν μετὰ τῆς Σαρδηνίας καὶ ἀνασυνέστη τὸ βασιλεῖον τῶν Δ. Σ. τοῦ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς κτῆμα τῆς Αὐστρίας (1721) εἶτα δὲ (1735) τῆς πλυσίας Βουρβωνικῆς γραμμῆς ἥτις τῷ 1759 ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας ἐν τῷ προσώπῳ Καρόλου τοῦ Γ', καὶ παρεδόθη εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Φερδινάνδου τὸν Δ' βασιλεύσαντα μέχρι τῆς κατακτήσεως τῶν Ἰταλικῶν χωρῶν ὑπὸ τῶν Γάλλων. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ Ἰωσήρ ἀδελφὸς τοῦ Ναπολέοντος ἀπὸ τοῦ 1806-8, εἶτα δὲ ὁ Ἰωακείμ Μουρὰ ἐβασίλευσαν ἐν Νεαπόλει, ἐνῷ ἡ Σικελία διετήρει τὸν ἀρχαῖον βασιλεῖα τῆς, ὅστις ὁμοῦς συνεπείρ ταραχῶν ἐκραγεῖσθαι τῷ 1810 ἐκινδύνευσε ν' ἀπολέσῃ τὸ στέμμα. Σωθεὶς διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Ἀγγλίας ἔδωκε τῷ 1812 τῇ χώρᾳ σύνταγμα, γινόμενος δὲ τῷ 1815 πάλιν ἡγεμὼν τῶν δύο βασιλείων, ἀπεπειράθη τῷ 1820 νὰ καταργήσῃ τὸ σύνταγμα καὶ προσεκάλεσεν ἐπανάστασιν ἐν Πανόρμῳ καὶ Νεαπόλει, ἥτις καταπνίγη τῇ βοηθείᾳ αὐστριακῶν στρατευμάτων. Στηριζόμενοι ἐπὶ τοιούτων συμμάχων οἱ κατόπιν βασιλεῖς Φραγκίσκος ὁ Α' καὶ Φερδινάνδος ὁ Β' ἐβασίλευσαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δεσποτικώτερον τοῦθ' ὅπερ προσεκάλεσε πολλὰς στάσεις [καὶ κατέστη ἡ βασιλεία τέλος τοσοῦτον μισητὴ, ὥστε ὁ διαδοχὸς αὐτῶν Φραγκίσκος ὁ Β' ἐξεδιήθη τῆς χώρας τῷ 1860 χωρὶς νὰ εὕρῃ προστατὴν τινά, ἡνώθη δὲ τὸ ὅλον βασιλεῖον μετὰ τῆς Ἰταλίας τῷ 1861].

Σικελισῶται. Βλ. Σικελία.

Σι-κιάγγ. Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Νοτίου Κίνας, πηγάζων ἐν τῷ διαμερισματι Κουάγγ-νάν-τῶν τῆς ἐπαρχίας Γιουνάν, ῥέων ἐν ἑλιγμῶις κυρίως πρὸς Δ., συνδεόμενος διὰ πολλῶν βραχίονων μετὰ τοῦ Πεί-κιαγγ καὶ ἐκβάλλων παρὰ τὸ Μακίον εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν. [M.S.]

Σίκινος. Εἶδος ὀρχήσεως ἰδιάζον τοῖς Σατυρικοῖς δράμασι, ὑπερβολικὴν δὲ κατὰ τὰς κινήσεις. Οἱ ἀρχαῖοι ἡτυμολόγουν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἐφευρέτου αὐτῆς Σικίνου ἢ ἀπὸ νύμφης τινὲς τῆς Κυβέλης, φερουσης τὸ ὄνομα Σικινίης. Ἰσως ὁμοῦς ἦτο τὸ κατ' ἀρχὰς βαρβαρικὸς χορὸς τῶν Σικιγίνων ἢ Σικίνων, οἵτινες ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ ἀναφέρονται ὡς κατοικοῦντες πέραν τοῦ Ἰστροῦ. [S.T.]

Σίκινος. Νῆσος ἐκ τῶν Νοτίων Κυκλάδων, καίμενη μετὰ τῶν νήσων Ἰολοῦ καὶ Φολεγάνδρου, καὶ ἀπέχουσα τῆς μὲν πρώτης 10 μίλια, τῆς δὲ δευτέρας περὶ τὰ

12 καὶ τοῦ Πειραιῶς 102, ὁ περίπλους αὐτῆς εἶναι 20 ναυτικῶν μιλίων. Τὰ ΝΑ παράλια αὐτῆς σχηματίζουν μικροὺς τινὰς ὅρμους, ὧν ἡ τῆς Ἀνω Προνοίας, τὰ δὲ ΒΔ εἶναι ἀπότομα, χρημνῶδη καὶ φρικώδη τὴν ὄψιν. Τὸ Δ θικρωτήριον καλεῖται Μάλτα καὶ τὸ Δ Κάστελλο ἢ Καρὰς. Λιμὴν κυρίως δὲν ὑπάρχει, οὐδὲ ναυτιλία. Ἡ νῆσος εἶναι ἐρεινὴ μὴ ἔγχευσα πεδιάδας, οὐδὲ κοιλάδας. Στερεῖται ἐπίσης ὑδάτων. Προϊόντα κυρίως εἶναι τὸ ἔλαιον (20-25 χιλ. ὀκ.), εἶνος, σῦκα, μέλι, οἶτος εἰς ὀλίγην ποσότητα. Οἱ κάτοικοι γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Ἀπειρος πληθὺς περδικῶν ἐνδαιετάται. Ὅρουτὰ ὑπάρχουσιν ἡ σμύρις καὶ τὸ μάρμαρον. Ἡ κωμόπολις κεῖται εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας ἐκ τοῦ ὅρμου Ἀνω Προνοίας καὶ εἰς ὕψος 800 ποδῶν κατὰ τὸ μέσον σχεδὸν τῆς νήσου, διαιρουμένη εἰς χωρίον καὶ εἰς Κάστερον, καὶ ἀποτελοῦσα ἴδιον δήμον. Αἱ οἰκίαι εἶναι εὐρύχωραι καὶ κορυφαί. Ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 696 ψυχάς. Οἱ ἡμίσεις τῶν κατοίκων ἢ τὸ $\frac{1}{2}$ ἀποδημοῦσιν. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ σώζεται ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος νῦν καλούμενος Ἐπισκοπή καὶ ἀπέχων ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως $1\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Δ, περιεχὼν τούτου λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἡ μυθολογία ἀναφέρει ὅτι ὁ τῆς Λήμνου βασιλεὺς Ὡδὰς σωθεὶς ἐν τῇ νήσῳ ταυτῇ ὠνόμασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ τοῦ Σικίνου. Ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν πόλεων τελευτουσῶν νήσων τοῖς Ἀθηναίοις καταλέγεται καὶ ἡ Σίκκος ἥτις τῷ 425 ἐπλήρωσε χιλιάς δραχμάς. Τῷ 1212 μ. Χ. κατέκτησεν αὐτὴν ὁ τῆς Ναξοῦ ἐνετὴς δούξ Μάρκος Σανούδος. Ὑπὸ τοῦς Τούρκους διετέλεσεν ἀπὸ τοῦ 1566 μέχρι 1828. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἡ Σ. ἦν μικρὰ πόλις. Πρὸς Γαβαλά, Σικίνος (Ἀθήναι 1885).

Σίκκιγγεν (Φραγκίσκος von Sickingen). Εἰς τῶν ἡρώων τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, γενν. 1481 ἐν τῷ πύργῳ Σ. τοῦ Μαδεν καὶ ἀπεθ. τῷ 1533. Οὐ μόνον παρείχεν αὐτὸν τοῖς προκεκηρυγμένοις ἀπαθείς τῆς μεταρρυθμίσεως, ὡς π. χ. εἰς Οὐλρίχον τὸν ἐξ Οὐττεν, ἀλλὰ καὶ ἐπροστάτευσεν αὐτὴν διὰ τοῦ ξίφους καὶ τῆς γραβίδος του καὶ ἵδρυσεν ἐν τῷ πύργῳ του τοπογραφεῖον πρὸς ἐκδοσιν διατριβῶν περὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων. Τέλος ὁμῶς πολιορκηθεὶς ὑπὸ τοῦ λανδγράφου τῆς Ἑσσης ἐπληρώθη θανατηφόρως ἐν τῇ συμπλοκῇ.

Σίκκι (Seieli). Πόλις τῆς Σικελίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Συρακουσῶν, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποτ., ἔχουσα 12 041 κατ. καὶ ἐπίνειον (Sampieri) ἐν ἀποστάσει 9 χμ. ἐπὶ τῆς Ν παραλίας. [Μ.Σ.]

Σίκκος. Εἶδος βελίνου δοχείου διωγκω-

μένου κατὰ τὸν πυθμένα καὶ μετὰ στομίου μᾶλλον ἢ ἤττον ἐστενωμένῳ ἐφαρμοζομένῳ ἐπὶ τοῦ δέρματος μετὰ τὴν θραύσιν τοῦ ἐν αὐτῷ δέρος, ἀναπτομένῳ ὀλίγου βάρβακος ἐν αὐτῷ ἢ καὶ διερχομένης φλογὸς λυχνίας οἰσπνεύματος. Ἡ ἐν τῷ δεχείῳ γινόμενη καθὼς θραύσιν τὸν ἀέρα καὶ σχηματίζεται κενόν, ἐπεὶ δὲ τὸ στόμιον ἀμέσως ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐν τῷ δεχείῳ ὑπολειφθεὶς ἀήρ δὲν πιέζει τὴν ἐπιστάνειαν τοῦ δέρματος τόσον ὅσον αὐτὴ πιέζεται ὑπὲρ τῆς κανονικῆς ἀτμοσφαίρας εἰς τὰ περίεξ τῶν χειλέων τοῦ στομίου μέρη τοῦ δέρματος. Ἀμεσον ἀποτέλεσμα ἔσται ὅτι τὸ δέρμα αἴρεται ὑπὲρ τὴν Σ. μὴ ἐπαρκῶς πιεζόμενον, δεύτερον δὲ διεύρυνσις τῶν ἐπιπόλῃς ἀγγείων τοῦ αἵματος διὸ καὶ κατὰ τὴν χώραν ταυτὴν ἐπισυμβαίνει τοπικὴ τις συμφορὴ κατ' ἐπισπολὴν ἐρυθραίνουσα τὸ δέρμα. Τὴν αὐτῶν πως ἐφαρμοζομένην Σ. ἐκαλεσταν ξηράν, ὅ ἐστι οὐδεμίαν πρὸς τὰ ἔκτος ἐκροτῆ βύστου προσγίνεται. Ἐάν ὅμως κατὰ τὸ μέρος τοῦ δέρματος τὸ ἐν τῷ στομίῳ τῆς Σ. περιλαμβανόμενον ὑπάρχει εἴτε τυχαία, εἴτε καὶ ἐπὶ σκοπῷ λύσις τῆς συνεχείας ἢ δῆγμα εἰσενδύποτε, εἰς τὴν βελίνων, ἢ καὶ στόμιον πυώδους ἐστίας ἢ συριγγίου, ἢ Σ. καλεῖται σκαρίφητή ἢ ὑγρὰ ἢ αἱματηρά. Τὸ στόμιον τῆς πυώδους ἐστίας μεταβάλλεται εἰς ἀληθὲς στόμιον ἀναθλιπτικῆς ἀντλίας, ὡς καὶ τὸ δῆγμα καὶ πᾶσα τεχνητὴ λύσις τῆς συνεχείας, καὶ βλέπομεν τὸ αἶμα ἢ τὴν πυώδη ῥύσιν ἀναδύουσαν ἐν τῇ Σ. καὶ ἐκχυνομένην ἐν αὐτῇ. Σκοπὸς θεραπευτικῆς τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Σ. εἶναι ἡ κατὰ τὴν περιφέρειαν παραχέτουςις τοῦ αἵματος καὶ ἐλαττώσει ἐκεῖ περὶ πλησίον ὑπαρχούσης συμφορῆσεως ἢ ἢ ἐκκένωσις παθολογικοῦ ὑγροῦ. Ἡ ἐνέργεια τῆς Σ. περιερίζεται εἰς τὰ ἐπισπολῆς αἱμοφόρα ἀγγεῖα. — Σ. τοῦ Junod εἶναι μεταλλικὸν νάρθηκος ἐν οἷς τίθενται αἱ κνήμαι ἀσθενῶς, κλειόμενοι ἐρμητικῶς διὰ περιβλήματος ἐκ κρουσίου. Εἴτα ἀντλία ἀναθλιπτικῆ θραύσιν τὸν ἐν αὐταῖς ἀέρα καὶ φέρει μεγάλην παρεχέτουςιν τοῦ αἵματος ἐκ τοῦ κορμοῦ καὶ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ κάτω ἄκρα. [P.N.B.]

Σίκκοι (Sikh πληθυντ. Sikhs). Τὸ κατ' ἀρχὰς θρησκευτικὴ εἰσαίρεσις τῆς Β' Ἰνδίας, ἱερουεῖτα περὶ τὸ 1500 ὑπὸ τινος Ναῦακ καὶ βασιζομένη ἐπὶ ἐξευγενισθέντων στοιχείων μωαμεθανικῶν καὶ βραχμανικῶν, ἐν τοῖς ὕστερον ὁμῶς μεταβληθεῖσα εἰς σφοδρωτικὴν σῶμα φανατικώτατον. Ἐπὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γαβίνδα, ἀπεθ. τῷ 1708 ἀποτέλεσαν εἶδος ὁμοιοπονδίας ἥτις περιέλαβεν ἐνωρὶς τὴν Λαχόρην καὶ τὸ Πέντσαπ, μετεβλήθη δὲ τῷ 1797 ὑπὸ τοῦ Ῥαντζίτ

Σίγγ εις δεσποτικὸν κράτος. Θανέντος τούτου πόλεμος ἀκριτῶς ἐπιχειρηθεὶς κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἐπὶ νενεχά τῷ 1846 κατακερματίσιν τοῦ κράτους, νέος δὲ τῷ 1849 τὴν παντελῆ ἦταν τῶν Σ. καὶ τὴν προσάρτησιν τοῦ Πέντσαπ εἰς τὸ Ἰνδοβρετανικὸν κράτος.

Σίκυος (Βοτ.). Ἀρχαῖον ὄνομα διαφόρων Κολοκυνθῶδων (βλ. λ.), ἰδίως ὁ κατ' ἐξοχὴν Σ. (ἡ Σίκυος τοῦ Θεοφράστου, ἡ Σ. ἡμερος τοῦ Δισχορίδου) ἀναφέρεται εἰς τὸν Cucumis sativus L. (κοινῶς ἀγγουριά, γερμ. Gurke, γαλλ. Cocombre) τὴν δὲ πανταχοῦ καλλιεργούμενον καὶ πασίγνωστον, ὁ δὲ Σ. ὁ ἄγριος εἰς τὸ Ἐκβάλιον τὸ Ἑλατῆριον (βλ. τὰς λ. Ἀγριαγγουριά, Ἑλατῆριον καὶ Κολοκυνθῶδη). [Θ.Χ.]

Σικυώδη. Βλ. Κολοκυνθῶδη.

Σικυῶν (ἐπὶ νομίμασι καὶ Σικυῶν), τὸ κατ' ἀρχὰς Μηκῶν καλούμεν. Ἀρχαία πόλις τῆς Πελοποννήσου, ἥς ἡ ἀρεὴν ἄλλ' εὐφορος χώρα (Σικυωνία), περιλαμβάνουσα περ. 5 τετραγ. μίλια, ἔκειτο ἐπὶ τῷ Κορινθιακοῦ κόλπου μεταξὺ Αἰγιάλειας καὶ Κορινθίας, περιωριζέτο δὲ πρὸς Ν ὑπὸ τῆς Κυλλήνης (Ζήριας) ἥς παραβάδες ἐκτείνονται μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἰδρύθη ὑπὸ Ἰώνων τῆς Αἰγιάλειας, διὸ καὶ ἀναφέρεται ὡς ὄνομα αὐτῆς Αἰγιάλοι, ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα Σ. κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπὸ τοῦ Σικυῶνος, υἱοῦ τοῦ Μαραθῶνος ἢ Μετέωνος ἢ Ἐρεχθῆος ἢ Πέλοπος. ὁστις συζυγον ἔχων τὴν Ζευξίπην θυγατέρα τοῦ Λαομέδοντος συνεμάχησε τούτῳ κατὰ τῶν Ἀχαιῶν. Ἐν ταῖς ὑστερον ἡ Σ. ἐξεδωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀργεῦς. Ἐκεῖτο ἡ πόλις μεταξὺ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τοῦ Ἑλισσῶνος ποτ. ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας παρὰ μικρὰν πεδιάδα πρὸς ὕψωμα ἐρεισμένη, ἐφ' οὗ τανὺν τὸ χωρίον Βασιλικόν. Τὸ ἰωνικὸν στοιχείον, συγκεντρωθὲν ἐν τῇ φυλῇ τῶν Αἰγιάλειων, ὑπερένιχσε τοῦ θωρικοῦ διὰ τῆς δράσεως τῶν Ὀρθαγοριδῶν τυράννων, οἵτινες ἑκατονταετηρίδα βλην (περὶ πρὸς 665-565) ἵσταντο ἐπὶ κεφαλῇ τῆς Σ. καὶ κυρίως ἐν τῷ τελευταίῳ ἀντιπροσώπῳ των, τῷ Κλεισθένει (βλ. λ.), προσήψι τῇ μικρᾷ πολιτείᾳ μεγάλην ὑπέβληψιν. Ἀλλὰ καταργηθείσης τῆς βυαστείας ταύτης ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ἡ Σ. ἀπώλεσε σχεδὸν πᾶσαν πολιτικὴν σημασίαν, διέμεινεν ἐν τούτοις ἀμειωτάτῃ ἐβρα βιομηχανίας καὶ κυρίως τῶν ὥρων τεχνῶν. Τὴν τέχνην ἔφερον εἰς Σ., καθὼς λέγεται, ἐκ Κρήτης ἐλθόντες Τελχίνες τεχνῖται (ἐξ οὗ καὶ ἕτερον ὄνομα αὐτῆς Τελχινία) ὡς περὶ ῥήμοι δὲ καλλιτέχναι ἐν αὐτῇ διέπρεψαν ὁ Ἀριστοκλῆς, ὁ Κάναχος, κατήγοντο δ' ἐκ Σ. καὶ ὁ Παλλύλλαιος καὶ ὁ Πανσίτας. Ἐν Ὀλυμπία οἱ Σικυῶνοι ἐκέκτηντο ἴδιον θησαυρόν, τὰ δὲ νομίματα αὐτῶν, φέροντα ἱπτα-

μένην περιστερὰν, εἶχον εὐρυτάτην κυκλοφορίαν. Προσέτι εἶχον καὶ ἴδιον εἶδος ἀλλαβῆτος. Τῷ 303 Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς κυριεύσας τὴν πόλιν ἠνάγκασε τοὺς κατοίκους νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἀρχαίαν κάτω πόλιν ἥτις ἐξετείνετο μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ νὰ ἰδρῦσιν νέαν ἐπὶ τοῦ εὐρυχωροῦ ὕψωματος περὶ μέγρις ἐκείνου ἐγρησάμευεν ὡς ἀκρόπολις. Ἡ νέα αὕτη πόλις περιήλθεν ἐπὶ Ἀράτου (βλ. λ.) πάλιν εἰς μεγάλην πολιτικὴν ἀκμὴν καὶ σημασίαν ὡς μέλος τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας. Καταστραφείσης τῆς Κορίνθου (146) ἠνέσθη τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐστερήθη δὲ ὑστερον ὑπὸ τοῦ Μ. Αἰμιλίου Σκαύρου τῶν πολυτιμοτάτων θησαυρῶν τῆς τέχνης καὶ ὑπέστη ἐπὶ τῶν πρώτων Ῥωμ. αὐτοκρατόρων μεγάλην καταστροφὴν διὰ σεισμοῦ. Οὐχ ἦσαν εἶδεν ὁ Παυσανίας κατὰ τὸν β' μ. Χ. αἰῶνα ἀκόμη πολλοὺς ἀξιοθέτους ναοὺς καὶ ἀλλὰ θημόσια κτίρια, καὶ νῦν ἐτι σφίζονται ἐκτεταμένα εἴρεπια. Τὸ θέατρον ἀνεσκαφῆ τῷ 1887 ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς. [Α.Α.]

Σίλαδγυ (Szilagy). Κομητᾶτον τῆς ΝΑ Ούγγαρίας, ἔχον ἐμβ. 3629 τ.χμ. καὶ 191 167 κατ. ὡς ἐπὶ πλεῖστον Ῥωμάνους Ἀνατολικοῦ βόρματος. Εἶναι ἀρεινόν, εὐφορον δὲ κατὰ τὰς κοιλάδας, παράγον σιτηρὰ, ὀπώρας καὶ καλὴν εἶνον. Πρωτεύουσα εἶναι Ζίλα.

Σελανώνων. Ἀθηναῖος ἀνδριαντοποιὸς χαλκοπλάστης, ἀκμασας κατὰ τὸ β' ἡμισίον τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Ἐποίησεν ἀνδριάντας ἀθλητῶν, ἀθλητικὴν δὲ χαρακτηρὰ ἔφερον καὶ αἱ παραστάσεις του τοῦ Ἀχιλλεῖος καὶ Θηρέως. Παθητικωτάτῃ ἦτο ἡ Θηήσκουσα Ἰοκάστη, ἥς τὸ πρόσωπον κατέστησε δι' ἐπιβολῆς ἀργυροῦ σπρωματος ὠχρότερον. Περὶ ῥημα ἦσαν ἐκ τῶν ἀλλων ἔργων του ὁ ἀνδρὶς τῆς Σαπρούς (ἐττήθη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ), ὁ τοῦ Πλάτωνος καὶ ὁ τοῦ γλυπτοῦ Ἀπολλοδώρου ὃν παρέστησεν ὡς τύπον τῆς ὀργῆς. [Α.Σ.]

Σίλβες (Silves). Πόλις τοῦ πορτογαλικοῦ διαμερίσματος Φιρου, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποτ., ἔχουσα 8392 κατ., βραβικὸν φρούριον καὶ μητρόπολιν νορμαννο-γοιθ κήν. Διετέλεσε 1028-1206 πρωτεύουσα τῶν ἀρχῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀλγαβίας. [Μ.Σ.]

Σιλεσία (γερμ. Schlesien). 1) Ἐπαρχία τῆς Πρωσίας καὶ διή ἡ νοτιοανατολικωτάτῃ, ἔχουσα ἐμβ. 40303 τ.χμ. καὶ 4224458 κατ., ὣν τὸ ἡμισὺ καθολικοί. Τὸ ΝΔ μέρος αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ τῶν Σουδητῶν ὄρεων, τὸ δὲ κέντρον καὶ τὸ ΒΔ τμήμα εἶναι πεδιάς, ἀρδευσμένη ὑπὸ τοῦ Ὄδερ καὶ τῶν παραποτάμων του. Ἐκ τῶν κατοικῶν 825 χιλ. εἶναι Πολωνοί, 55 χιλ. Τσέχοι καὶ 32 χιλ. Βένδοι, οἱ δὲ λοιποὶ

Γερμανοί. Γεωργία καὶ κτηνοτροφία ἀνμύζουσι λίαν, καθ' ὅσον 55.8 % τοῦ ἐδάφους εἶναι ἀγροί, 10.7 % λειμῶνες καὶ βοσκαί, 28.9 % δὲ καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Πρὸς τοῦτοις ἀνεπτυχθῆσπουδία βιομηχανία, κυρίως μαλλίου, λίνου καὶ βύθματος (ὕφαντουργία κλ.) καὶ σιδήρου (εὐρηγται: ἐνταῦθα ἐν δρυονία σίδερος, ψευδαργυρος, μέλυδος καὶ λιθάνθρακες), ὕλου καὶ πορσελλάνης, σακχάρου, χάρτου κλ. Διὰ τὴν ἀνωτέραν καὶ μέσσην ἐκπαίδευσιν ὑπάρχουσι πανεπιστήμιον (ἐν Βρεσλαίᾳ), 36 γυμνάσια, 9 πρακτικὰ γυμνάσια, 2 πρακτικὰ λύκεια καὶ 18 διδασκαλεῖα. — 2) Δουκάτον τοῦ αὐστριακοῦ στέμματος πρὸς Ν τῆς ἀνωτέρω χώρας, ἐγχευσα ἐμδ. 5147 γγμ. καὶ 605 649 κατ., ὧν 84.3 % καθολικοί. Σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῶν κατ. εἶναι Γερμανοί, οἱ δὲ ἄλλοι Σλαῦοι. Εἶναι ἐπίσης ἀρεινή, καλυπτομένη ὑπὸ χαμηλοτέρων ἀλύσεων τῶν Καρπαθίων καὶ τῶν Μοραβικῶν ὄρεων, ἀρδεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ "Οδερ καὶ τοῦ Βιστούλα. Ἐχει ἐκτεταμένη δάση καλύπτοντα 34 % τοῦ ἐδάφους, 51 % δὲ τοῦτου εἶναι ἀγροί καὶ 12 % λειμῶνες καὶ βοσκαί. Κυρίως ἀμύζουσι γεωργία, κτηνοτροφία (τροβάτων κλ.), μεταλλουργία (σιδήρου, λιθάνθρακων, μολυβδου κλ.) καὶ ἄλλη βιομηχανία κυρίως λινῶν καὶ βαμβακερίων ὑφασμάτων. Ὑπάρχουσι 4 γυμνάσια, 4 πρακτικὰ λύκεια καὶ 4 διδασκαλεῖα. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τρέππου.

Κατὰ τὸν 5' μ. Χ. οἱ ἐν Σ. κατοικοῦντες Γερμανοὶ ἐξεδιήθησαν ὑπὸ Σλαῶν, κατὰ δὲ τὸν 1' προσρηγθή η Σ. εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ ἔλαβε τῷ 1136 ἰδίους δοῦκας ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Πιασιδίων, εἰτινας προσεκάλεσαν πολλοὺς Γερμανοὺς ἀποίκους. Ἀπὸ τοῦ 1329 διατελεῖ ἡ γῶρα ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Βοημίας· ὅτε δὲ 1675 ἔλκυσεν ὁ εἰκός τῶν Πιασιδίων, κατέλαβεν ἡ Αὐστορία τὰ κτήματα αὐτῶν (τὰ δοκῶτα Λίγνιτς, Βρίγ καὶ Βόλτσι, καὶ κατέστησε ἄπασαν τὴν Σ. αὐστριακὴν ἐπαρχίαν. Ἀλλὰ τῷ 1742 μετὰ τὸν Α' Σιλεσιακὸν πόλεμον (βλ. κατωτέρω) περιήλθε τὸ μεγαλύτερον (βόρειον) μέρος τῆς Σ. εἰς τὴν Πρωσίαν.

Σιλεσιακοὶ πόλεμοι καλοῦνται οἱ ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Β' κατὰ τῆς Αὐστρίας περὶ τῆς Σιλεσίας διεξαχθέντες πόλεμοι. ὧν ὁ γ' ὀνομάζεται συνήθως Ἑπταετής (βλ. λ.). Τῷ 1740 ὁ Φρειδερίκος ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ παλαιῶν κληρονομικῶν δικαιωμάτων ἔλαβε τὰ ὅπλα ἵνα κυριεύσῃ τὴν Σιλεσίαν. Νικήσας δὲ τῷ 1741 ἐν Μόλλβιτς καὶ τῷ 1742 ἐν Χότσουιτς ἐγένετο κύριος σχεδὸν ἀπάσης τῆς χώρας καὶ τῆς κομητείας Γλάτς, ἐπεκωρώθη δὲ αὐτῷ ἡ κτήσις αὐτῶν ἐν τῇ συνόχῃ τῆς Βρεσλαίας (1742) τῇ θετάσῃ τέρμα εἰς τὸν Α' Σ. πόλεμον. Ἐν τοῦτοις

ἰδὼν διὰ τῆς ἐν Βορματία συμμαχίας μεταξὺ Αὐστρίας, Μεγ. Βρετανίας καὶ Κάτω Χωρῶν διακινδυνεύουσαν τὴν νέαν αὐτοῦ κτήσιν, ἤρχισε τῷ 1744 τὸν νέον (β') Σ. πόλεμον. Κυριεύσας τῷ αὐτῷ ἔτει τὴν Πράγαν, ἠναγκάσθη ἐπαπειλούμενος ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν κατὰ τὰ νῦτα αὐτοῦ, νὰ ἀποχωρήσῃ τάλιν ἐκ τῆς Βοημίας, κατετρόπωνεν ὁμῶς τῷ 1745 τοὺς Αὐστριακοὺς καὶ τοὺς συμμαχοῦντας· τοῦτοις Σάξονας ἐν Χοενφίλδερφ, Σῶρ καὶ Κέσσελσдорφ, μεθ' ὃ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1745 ἐπῆλθεν ἡ συνθήκη τῆς Δρέττης ἐξασφαλίζουσα αὐτῷ τὴν Σιλεσίαν. [Β.Ε.]

Σιλήνη (Bot.), *Silene* L. Γένος τῆς οἴκτου. τῶν Καρποφυλλωδῶν περιλαμβάνου εἶδη πολυάριθμα ὧν τὰ πολλὰ φύονται ἐν τῇ ἡμετέρῃ ζώνῃ, περὶ τὰ 85 ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὴν Σ. τὴν κεγρωσμένην (*S. colorata* Poir.), ἥτις κοινοτάτη παρ' ἡμῖν, συντελεῖ διὰ τῶν χαριεστάτων ἐρυθρῶν ἀνθέων αὐτῆς μετὰ τῶν Ἀνεμωνῶν εἰς τὸν ἐαρινὸν ἐγχαύματὸν τῶν ἀγρῶν καὶ λόφων, ἀναφέρεται κατὰ τὸ εἶκος τὸ φλὸ γινον τὸ ἀγριὸν τοῦ Θεοφράστου (στεφανωματικὸν κατ' αὐτόν). Καὶ ἄλλα διόφορα εἶδη Σ. καλλιεργεῦνται χάριν καλλωπισμοῦ ἐν τοῖς κήποις. ὡς π. χ. Σ. ἡ Ἀρμοριχίαις (*S. Armeria* L.), Σ. ἡ καττικρεμαστή (*S. pendula* L.) κλ. [Θ.Υ.]

Σιληνὸς τοῦ Μαλαδάρο. βλ. Μακάρο.

Σιληζὸν (Chillon). Μεσαιωνικὸς πύργος ῥοδομημένος ἐπὶ βράχου τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, 6 χμ. ἀπὸ Βεβαί. Ἐχρησίμευσεν ἐν ὑστερίοις χρόνοις ὡς εἰρκτή, ἐν ᾗ ἐγκαθερῆθη καὶ ὁ φιλόπατρις πολίτης τῆς Γενεύης Bonivard (1530-86), ὅθεν ἐρμώμενος ὁ Βυρων συνέγραψε ὡραῖον ποίημα τὸν Ἀ' χμάλωτον τοῦ Σ. [Μ.Σ.]

Σίλιος Ἰταλικὸς (Tiberius Catius Silius Italicus). Ῥωμαῖος ποιητής, γενν. 25 μ. Χ., διατελέσας τῷ 60 ὕπατος καὶ εἰτα ἐνθ. πατρις τῆς ἐπαρχ. Ἀσίας, ἀποσυρθεὶς δὲ ὕστερον εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ καλλιεργήσας τὰς Μούσας καὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἀπέθανε τῷ 101 αὐτοκτονήσας ἐνεκεν ἀνιάτου νόσου. Τὸ σωζόμενον ἔπος αὐτοῦ *Punica* (Καρχηδονικά) περιγράφει τὸν β' Καρχηδονικὸν πόλεμον κυρίως κατὰ Αἰδίων, ἔχει δὲ μᾶλλον ῥητορικὴν χαρακτῆρα. Πρὸς δὲ ἀποδίδεται αὐτῷ ὑπὸ τινῶν λατινικῇ διασκευῇ τῆς Ἰλιάδος τιτλοφορουμένη *Homerus latinus* ἡ καὶ ἀδικοιολογήτως *Pindarus Thebanus* [Μ.Γ.]

Σιλίστρια (Silistria καὶ ἐπὶ Βουλγαν. Δρύστολον καὶ Δρύστρα). Πρωτ. περιφ. τῆς Βουλγαρίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνά-

δεδωκεν, ἄλλοτε δὲ ἰσχυρὸν φρούριον κυριεύον τῆς σπουδαίας ἐκεῖ διόδου τοῦ ποταμοῦ. Παράκμασας ἐν νεωτέροις χρόνοις περιήλθεν εἰς νῆαν ἀκμὴν ἀπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου 1853-56 καὶ ἔχει τανὺν 11417 κατ., ὧν τὸ ἥμισυ Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Βούλγαροι, Ῥωμοῦνοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι καὶ Ἰουδαῖοι, 12 τεμένη καὶ ἄλλους ναοὺς, διατηρεῖ δὲ ἀλευροποιαν, βυρτοδεψίαν, ἱφαντουργίαν καὶ ἀκμαῖον ἐμπορίαν. Εἰς τοὺς ἀνατολ. πολέμους ὑπέστη ἐπανειλημμένως πολιτορκίας. [Μ.Σ.]

Σελήτσζα νη. Κώμη τοῦ δήμου Δωτίου. ἀπέχουσα ἀπὸ Ἀγινᾶς 2 ὥρας καὶ κειμένη ὑψηλότερον τῆς Νιβελιανῆς ἐπὶ τῶν ὕψωρειων τῆς Ὀσσῆς, ἐξ ἧς ἡ πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Θεσσαλίας καὶ τὸ Πήλιον ὄρος ἀποψὺς εἶναι λαμπροτάτη. Ἡ περίξ φύσις τερπνοτάτη καὶ ἀρθρα διανυγῇ ὕδατα. Οἱ κάτοικοι συμποσύνται εἰς 1358, καταγινόμενοι εἰς τὴν σκληροχρυσίαν, κτηνοτροφίαν, χαλκευτικὴν καὶ χρυσοχοικίαν. Παρὰ ταύτην κεῖνται δύο βυζαντινὰ μοναστήρια τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς Παναγίας.

Σέλλη. Πόλις τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ διοικήσει Ἰκονίου ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀπέχει 8 γμ. πρὸς Δ. ἔχει 5000 κατ., ὧν τὸ ἥμισυ Ἕλληνας διατηρήσαντες πολλὰ ἀρχαῖα στοιχεῖα ἐν τῇ μιζεραβάρει διαλέκτῳ τῶν.

Σέλλοι ἐλέγοντο τὸ παλαιὸν σκυποτικὰ ποιήματα, αἷα ἔγραψαν μεταξὺ ἄλλων ὁ Ξενοφάνης καὶ κυρίως Τίμων ὁ Φλιάσιος, ὅστις ἐν 3 βιβλίοις ἑξαμετρικοῖς ἐσκωπτε τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους (ἐκτὸς τοῦ Πύρρωνος καὶ τῶν Σκεπτικῶν) μετὰ πολλοῦ, ὡς φαίνεται, πνεύματος. Τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα τῶν Σέλλοις γράφων συνέλεξεν ὁ Wachsmuth (Διψ. 1885). [X.B.]

Σέλλυ νῆσοι (Seilly καὶ γαλλ. Sorlingues). Πελοπόννησον πλησίον τῆς ΝΔ ἁκρᾶς τῆς Ἀγγλίας, ἀποτελούμενον ἐκ 50 μικρῶν νήτων βραχιδῶν, ὧν μόνον 6 κατοικεῖνται. Πρωτεύουσα εἶναι Οὐγκταουν ἢ Νηούτον (1911 κατ.) ἐπὶ τῆς νήσου Σαῖντ Μάρους (Παναγίας). [Μ.Σ.]

Σελούριος διάπλασις καλεῖται ἡ β' κατὰ σειράν διάπλασις τῆς μεταβατικῆς περιόδου τοῦ παλαιozoϊκοῦ αἰῶνος (βλ. Γεωλογικὸ αἰῶνας), χαρακτηριζομένη διὰ τῶν ἀποκλεισθωμένων γραπτολίθων καὶ εἰδῶν τινῶν ὀρθοκερατιτῶν καὶ τριλοβίων. Ἰχθυὲς ἐνσπονδυλίων ζώων καὶ χερσαίων φυτῶν ἐλλείπουσιν ἐν αὐτῇ σχεδὸν παντάπασιν. Ἐν βορρῇ παρὰ τὴν Πράγαν εὐρηται ὠραιότατον παράδειγμα τῆς διαπλάσεως ταύτης.

Σέλουρος. Γένος ἰχθύων ποταμίων, πρότερον τῆς οἰκογενείας τῶν Σέλευριδῶν. Ἐν Εὐρώπῃ εὐρηται μόνον ἓν εἶδος, Σ. δ

Γλάνος (κοιν. γουλιανός), φθάνων εἰς μέγεθος 2-3 μ. καὶ βάρους 50-100 γρ. Ἐξ σώματος ὀγκώδες, δερμα γυμνόν, ῥυγχος πεπιεσμένον φέρον 4 μικρὰ καὶ 2 μεγάλα πτερύγεσσιν ἡμέατα, νωτιαῖον πτερύγιον μικρόν, τὸ δὲ πτερύγιον ἡνωμένον μετὰ τοῦ σπινθίου. Ζῇ ἀπὸ μικροτέρων ἰχθύων, ἔχει δὲ εὐγευστον, ἀλλὰ παχὺ κρέας. Βλ. ἐν πλ. ἰχθύες Γ' ἀρ. 4. [Φ.Ι.]

Σέλφη. Γένος ἀνηράγων ἐντόμων τῆς οἰκογενείας τῶν Σιλφιδῶν (Blattidae) καὶ τῆς τάξεως τῶν Ὀρθοπτερόν. Διακρίνεται διὰ τὸ πεπιεσμένον σῶμα, τὴν μικρὰν κεφαλὴν ἥτις καλύπτεται ὑπὸ τοῦ προθώρακος καὶ διὰ τὴν ἑλλειψιν εὐμεγεθῶν πτερύγων ἀπὸ τῶν θηλέων καὶ ἐνίοτε καὶ τῶν ἀρρένων. Τὸ εἶδος Σ. ἡ ἀνατολική (Blatt. orientalis) κοινῶς παρ' ἡμῖν σέρρα καὶ κατὰ τὰς ἐξηλωμένους καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ ἡ Ἀμερικανὴ εἶναι λίαν καταστροφικὴν ἐντομον διὰ τὸ κρέας, ἀρτεν ἐνδομακα καὶ ἐκ δέρματος ἀντικείμενα, ἡ δὲ κίνεσι αὐτοῖς εἶναι ἐν χρήσει κατὰ τῆς ὑδροφείας. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὥων τῶν γεννημένων 40 ὡρ' ἐκάστης διαρκεῖ 4 ἔτη. Ἐτερον εἶδος εἶναι Σ. ἡ Ἀμερικανική (Blatt. americana) ἐν τῇ Κεντρικῇ καὶ Ν. Ἀμερικῇ — Σιλφίδα (Silphidae) λέγεται προσέτι καὶ οἰκογενεῖα τις Κολοασπτερόν ἐντόμων ἀνήκουσα εἰς τοὺς καραβίδας καὶ ἔχουσα ἰδιοχαρακτηριστικὸν ὁ ζῶνας κοιλιακὰς εὐκηντοτάτας εἰς ταύτην ὑπάγεται τὸ γένος Νεκροφόρος (βλ. λ.). [Φ.Ι.]

Σέλφιον (Bot.). Λατάριον, Laserpitium τῶν Ῥωμαίων κατὰ Πλίνιον. Οἱ ἀρχαῖοι διέκρινον διὰ τὰς εἰδῆς Σ. ἰζίως τὸ Περσικόν, Μηδικόν καὶ Συριακόν (περὶ ὧν βλ. λ. Νάρθηξ) καὶ τὸ Κυρηναϊκόν ὅπερ ἦτο τὸ γνήσιον εὖ δ' ἐπὶ ἦτο τὸ περιβήτην φάρμακον καὶ τὸ τόσο πολύτιμον καὶ ἀγαπητὸν ἄριστον κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Τὸ παράγον τὸν ὅπιν τοῦτο φυτὸν εἶναι Σκιαδοφόρον, ἥτοι ἡ Θάψις τὸ Σίλφιον (Thapsia Silphium Viv.) τῶν νεωτέρων, αὐτοῦτες ἀνὰ τὴν Κυρηναϊκὴν. Ὁ ὅπες συνέλεγετο «ἐγχαρασσομένων τῆς ῥίζης καὶ τοῦ καυλοῦ». Ἐφημίζετο ὡς περ πανάκειον φάρμακον. Ἐν ἐκτάσει γράφει περὶ Σ. ὁ Θεόφραστος (Φυτ. ἱστ. VI, 3) καὶ μνημονεύει προσέτι «ἐσθλὴς καὶ τὰς ῥίζας προσφάτους κατατεμνομένης εἰς ὅζους». Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ Λατάριον τοσαύτην εἶχε τιμὴν ὥστε ἐφυλάττετο ἐνίοτε ποσὴν αὐτοῦ καθάπερ χρυσοῦς ἐν τῇ δημοσίῳ ταμίῳ. — Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων νομισμάτων τῆς Κυρήνης παριστάνοντο ὡς συμβολὸν τῆς χώρας μέρη τοῦ καυλοῦ μετὰ φύλλων καὶ ἀνθέων ἢ ἐπὶ τῶν κερατιῶν μόνον ὁ καρπὸς τοῦ Σ. [Θ.Χ.]

Σίλφιον τὸ μηδικόν (*asa foetida*) προϊόν τῆς ῥίζης τοῦ ἐν Περσίᾳ φυμένου *Scorodosma foetidum* ὑπὸ μαρρῆν κόκκων ἢ μαζῶν θρόμβων διαφόρων χρωμάτων, ἔχει θομὴν καὶ γαστρίν ὡς ἀπὸ σκερδέου ὑπερβολικῶς θυσώδη· συνίσταται ἐκ 4-8 % θείου· γιναι αἰθερίου ἐλαίου, 50-70 % ῥητίνης, ὕδατος, τέφρας, καὶ 30-50 % κρυσταλλοειδούς ἢ φυτῆος βλεννίνης ἐκ φερουλικού ἐξέρος. Τὸ κυρίως δυσωσμέτατον συστατικὸν εἶναι τὸ αἰθερίον ἐλαίον, κίτρινον, ζέον εἰς 140°. Τὸ σίλφιον ἐν τῇ θεραπευτικῇ εἶναι πολύτιμον εὐρυμακρὸν χορηγούμενον κατὰ παθήσεων ὑποχονδριακῶν, σπασμωδικῶν, νοσητικῶν καὶ κατὰ τῆς ταινίας. [P.N.B.]

Σιλῶ ἢ Σηλῶ (*Silo*). Πόλις τῆς Παλαιστίνης ἐν τῇ φυλῇ Ἑβραίων πρὸς Ν τῆς Σελήμ καὶ πρὸς Β τῆς Βαιθὴλ· ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἱεραίων κατὰ τὴν εἰσόδον αὐτῶν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἑπαγγελίας. Ἐνταῦθα ἡ κλειστής τῆς Διαθήκης ἐπὶ πολὺ διατηρεῖτο καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυὸς ἔκαμε τὴν διανομὴν τῆς γῶρας. [Θ.Ε.]

Σιλῶαμ (*Siloé ἢ Siloah*). Πηγὴ τῆς Ἱερουσαλὴμ κατερχομένη τοῦ ἔρους Σιών· μένουσα μεταξὺ τῶν κοιλάδων τοῦ Ἰωσαφάτ καὶ τοῦ Ἑννὼν καὶ χυνομένη ἐντὸς τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων. Ἐσχηματίζε δὲ κολυμβήθραν γνωστὴν διὰ τὸ θαῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θεραπεύσαντος ἐκεῖ τὸν ἐκ γεννητῆς τυφλόν. [Θ.Ε.]

Σιμάγκκας. Μικρὰ πόλις τῆς περιφ. Βαλλιαδολίτης τῆς Ἰσπανίας, ἔχουσα 1237 κατ., εὐθα δὲ περιφρημος διὰ τὸ ἐν τῷ παλαιῷ ἀνακτόρῳ πλοσιώτατον ἀρχεῖον τῆς Λεωνίας καὶ Καστίλης. [Μ.Σ.]

Σιμαρδέσι. Χωρίον τῆς Μακεδονίας ἀπέχον 5 1/2 ὥρ. ἀπὸ Καστελλας καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 1600 χριστιανῶν ἐπαγγελιομένων τὸν χριστὸν.

Σιμαρουδῶδη (*Bet.*) *Simarubaceae*. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν περιλαμβάνουσα 112 εἶδη τῶν θερμῶν χωρῶν τὰ πάντα ξυλωδῆ μετὰ συνθέτων φύλλων. Εἰσὶ συγγενῆ τῶν Τερεβινθιδῶν ὧν κατ' ἀλλοὺς ὑποτελοῦσι φυλὴν. Ἐχουσι πέταλα καὶ στήμονας 4-10, καρπὸν κάψαν ἢ ἐκ 2-5 θρυσῶν κεχωρισμένων συνιστάμενον. Τὰ κυριώτερα γένη καὶ εἶδη εἰσὶ Κουασσία ἢ Πικρά (βλ. λ.), Σιμαρούβα ἢ ὕψηλῃ (*Simaruba excelsa* DC.), Σ. ἢ φαρμακευτικὴ (*S. medicinalis* Eudl.) καὶ Σ. ἢ φαρμακευτικὴ (*S. officinalis* DC.), εἰνδρα τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς, ὧν τὸ ξύλον παρεμερὲς τῷ τῆς Κουασσίας. [Θ.Χ.]

Σιμδέρσκ. Κυβερνήειον τῆς ΝΑ Ῥωσίας πρὸς Ν τοῦ Καζάν, ἔχον ἐμβ. 49 495 τ.χμ. μετὰ 1 765 000 κατ. Εἶναι πεδινόν,

ἐκτὸς τῶν παρὰ τὸν Βόλγαν λοφοσειρῶν καὶ εὐφορώτατον, παράγον ἐν ἀβθονία κυρίως σιτηρὰ διατηρεῖται δὲ καὶ βιομηχανία τις καὶ ἀκμῶν ἐμπόριον. — Ἡ δυνάμειος πρωτεύουσα, καίμενη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁλῆς τοῦ Βόλγα, ἔχει 39 125 κατ., εἶναι ἐδρα τοῦ διοικητοῦ καὶ ἐπισκόπου, διατηρεῖ δὲ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, ποτάσης καὶ ὀπωρῶν. [Μ.Σ.]

Σίμενς (*Siemens*). 1) *Werner von S.*, φυσικὸς καὶ μηχανικός, γενν. 1816 ἐν Λέντε παρὰ τὸ Ἀννόβερ, γνωστὸς γενόμενος κυρίως διὰ τῶν ἐφευρέσεών του καὶ τῆς συστηματικῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν τε καὶ ἄλλων ἐν τῇ ἡλεκτροτεχνικῇ καὶ τῇ τηλεγραφικῇ. Τῷ 1847 ἔδρυσεν μετὰ τοῦ Halske ἐν Βερολίνῳ μέγα ἐργαστάσιον πρὸς κατασκευὴν τηλεγραφικῶν γραμμῶν, ὅπερ ὅμως κατόπιν προσελαβεν εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐργῶν του καὶ πολλοὺς ἀλλοὺς κλάδους τῆς ἡλεκτροτεχνικῆς, εἶχε δὲ καὶ ὑποκαταστήματα ἐν Λονδίνῳ, Πέτρούπολει καὶ Βιέννῃ. Τὸ μέγιστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελεσθέντων ἔργων ὑπῆρξεν ἡ κατασκευὴ τῆς τηλεγραφικῆς γραμμῆς ἀπὸ Λονδίνου εἰς Ἰνδίας. Ἀπέθανε τῷ 1892 ἐν Βερολίνῳ. — 2)

Wilhelm von S., ἀδελφὸς τοῦ ἄνω, γενν. 1823, ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1842 μηχανικός ἐν Λονδίνῳ, ἀνέλαβε δὲ εἰτα τὸ ἐκεῖ ὑποκαταστήμα Σ. καὶ Ἀλσκι. Μεταξὺ ἄλλων ἡσυχολήθη καὶ εἰς τὴν ὁσον δυνατὸν πληρυστέραν χρησιμοποίησιν τῶν καυσίμων ὕλων καὶ κατασκευάσεν ἰδιαιτέρας θερμάστρας αἰτίνες ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὰ μεγάλα τεχνικὰ ἐργαστήσια καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ σιδήρου, ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ διάφορα ἐπιστημονικὰ συγγράμματα. Ἀπέθανε τῷ 1883.

— 3) *Friedrich S.*, ἀδελφὸς τῶν ἄνω, γενν. 1826 ἐν Μένσενдорφ, ὑπῆρξε βοηθὸς αὐτῶν καὶ ἠτοχολήθη ἰδιαιτέρως περὶ τὴν ὑδροποιάν. Ἰδρύσας πολλὰ τοιαῦτα ἐργαστήσια, περὶ τὸ φωταέριον κλ., ἀνέλαβε δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουλιέλμου Σ. τὴν διεύθυνσιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ μεταλλουργειῶν σιδήρου. [Εὔ.]

Σίμλα. Χωρίον τῆς Εὐβοίας, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Τελεθρίων καὶ καίμενον ἐπὶ τῶν ΒΑ ὕψους τοῦ Τελεθρίου ὄρους (Βαλτσάδες) καὶ 45' πρὸς Ν τῶν Καμαρίων. Κατ. 186.

Σιμελίδες. Χωρίον τοῦ δήμου Μαντινείας ἰ ὥρ Δ τῆς Πικέρνης, κατὰ τὴν Δ ἐσχατιὴν τῆς πεδιάδος τῆς Μαντινείας. Κατ. 328.

Σιμεῖζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 229 κατ. [Μ.Σ.]

Σίμλα (*Simla ἢ Shimla*). Πόλις τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐν τῇ ὑποδοικῇ-

σαι Πέντασπ καιμένη επί των Ἰμαλαίων ἐν ὕψει 2159 μ. ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἶναι δὲ περίφημος ὡς τόπος ἀναψυχῆς διὰ τὸ εὐκραές καὶ τερπνὸν τοῦ κλίματος, δι' ὃ συρρέουσιν ἐκεῖ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως χάριν ἀναψυχῆς καὶ ἀναρρώσεως ἐτι, καὶ ἔχει θερινὸν μέγαρον τοῦ ἀντιβασιλέως τῶν Ἰνδῶν, εὐ τινος εἶναι ἡ κυρίως θερινὴ ἔδρα, ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν καὶ μαθητηϊκο-μετεωρολογικὸν σταθμὸν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 13 886, κατὰ δὲ τοὺς θερινοὺς μῆνας εἰς 30 000 περίπου.

Συμμίαις ἢ Σιμίαις. 1) Φίλος καὶ ἀφοσιωτὴς τοῦ Σωκράτους ἐκ Θηβῶν καταγόμενος καὶ πολλαχού ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἀναφερόμενος ἰδίως ἐν τῷ Φαῖδρῳ. Κατὰ διανοήσιν τὸν Λαέρτιον διέτριψεν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τινι καιρῷ, καὶ συνέγραψε 23 διαλόγους. — 2) Ποιητὴς καὶ γραμματικὸς ἐκ Ῥόδου πιθανῶς καταγόμενος, ἔζη περὶ τὸ 300 π. Χ. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐποίησεν «Ἑρωτοπαίγνια» εἰς 4 βιβλία. Σῶζονται δὲ αὐτοῦ ἐπιγράμματα τινὰ ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ καὶ ἀποδίδονται εἰς αὐτὴν αἱ Πτέρυγες, ὁ Πέλλευκος, τὸ Ὄν ἅτινα ἐκ τοῦ σχήματος τῶν στίχων αὐτῶν παριστάνουσιν ὁμώνυμα ἀντικείμενα. Ταῦτα εὗρίσκονται πολλὰκις ἐκτεδόμενα μετὰ τοῦ Θεοκρίτου καὶ ἐσχηματίσθησαν ἰδίως ὑπὸ τοῦ Σαλμαστίου. [Δ.Μ.]

Συμύεις. Βλ. Τροία.

Σιμονοσέκη. Ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὴν ΝΔ ἄκρην τῆς Ἰαπωνικῆς νήσου Νίππον. ἔχει 33 592 κατ., ἐγένετο δὲ ἐσχάτως κυρίως γνωστὴ διὰ τὴν ἐκεῖ κλεισθεῖσαν συνθήκην, ἥτις ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν μεταξὺ Ἰαπωνίας καὶ Κίνας πόλεμον· ἀνεγνωρίσθη δὲ δι' αὐτῆς ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Κορέας, παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς Κίνας αἱ νῆσοι Φορμόσα καὶ Πισαδότερες καὶ ἔλαβεν ἡ Ἰαπωνία ὡς ἐξοδα πολέμου 200 ἑκατομμ. τὰ ἐλ.

Σιμόπουλον. Χωρίον τοῦ δήμ. Πηνειῶν τῆς Ἠλείας ἐν τῷ μέσῳ τερπνῆς πεδιάδος καὶ ὑπὲρ τὴν δεξιὰν ἄκρην τοῦ ἡλειακοῦ Λαδωνος, γόνιμον δ' εἰς σιτηρὰ καὶ κτηνοτροφίαν. ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 336 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Σίμος (Εὐστάθιος). Ἕλληγν λόγιος καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ γενν. τῷ 1804 ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἀποθ. τῇ 29 Ὀκτωβρίου 1878 ἐν Ἀθήναις. Ἐγένετο βουλευτὴς τῷ 1843 καὶ ὕστερον διωρίσθη εἰς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῷ 1859 καὶ 1868· ἐν ἔτει δὲ 1872 ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα ὡς πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντίνῳ ἐνθα διεκρίθη διὰ τὴν συνέσιν καὶ φιλοπατρίαν του. Μετέτρεψε δὲ πλείστα ὅσα ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ξέ-

νης φιλολογίας καὶ δὴ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. [Ι.]

Σιμοτάτα. Χωρίον τῆς Κεραλληνίδας, ἐν τῇ δῆμῳ Ἀγῶ Λειβαθοῦς, ἔχον 221 κατ. [Μ.Σ.]

Σίμου. Χωρίον τῆς Αἰτωλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πυλῆνης μετὰ 509 κατοίκων, κείμενον 6 ὥρας πρὸς Β τῆς Ναυπάκτου.

Σιμπλικίος. 1) Πάπας τῆς Ῥώμης 468-83, γνωστὸς διὰ τὰς προσπάθειάς του νὰ καταστήσῃ κατὰ τὰς μενοφυετικὰς διαμάχας ἐπισκόπους τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας ἀντιπροσώπους τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. — 2) Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος κλίνων πρὸς τὴν περιπατητικὴν φιλοσοφίαν τοῦ 5' μ. Χ. αἰῶνος, μαθητὴς τοῦ Ἀμμωνίου καὶ Δαμασκίου διδάξας ἐν Ἀθήναις καὶ τῷ 529 κατασυγῶν εἰς Περσίαν ὅθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σῶζονται αὐτοῦ πολὺ τιμα ὑπομνήματα εἰς πολλὰ ἔργα τοῦ Ἀριστοτέλους, ὧν σπουδαιότατα τὰ εἰς τὰ Φυσικὰ. Τὸ μείζιστον μέρος τούτων, ὡς καὶ τὰ εἰς τὸ Περὶ οὐρανοῦ καὶ Περὶ ψυχῆς, ἐξεδέθησαν ἐν Βερολίνῳ 1882-94. [Β.Ε.]

Σιμπλὼν (Γαλλ. Simphon καὶ Ἰταλ. Sempione). Δίδος μετοξὺ τῶν Πεννινικῶν καὶ Λεπτοντικῶν Ἀλπεων ἐν τῷ Ἑλβετικῷ καντονίῳ Βαλταίσι, συνδέουσα τὴν κοιλίαν τοῦ Ῥοδανῶ μετὰ τῆς τοῦ Τοσε. Ἐπ' αὐτῆς κατεσκευάσθη ἡ περίφημος ἐκείνη ἀμαξιτὸς ὁδὸς τῇ διαταγῇ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α' τῷ 1800-1806 δι' ἣν ἐξῆλπαν ἡμετέρας 18 ἑκατομμ. φράγκων, καὶ ἦν ἐν τισὶ μέρεσιν ἀνέρεγεται εἰς ὕψος 2010 μ. Ἐγγὺς δὲ εὗρίσκεται ὁ ξενὼν διευθυνόμενος ὑπὸ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου, ἐπὶ τοῦ περιβάλλονται κατ' ἔτος περὶ τὰς 1 χιλ. ὁδοιπόρων. [Μ.Σ.]

Σιμρόκ (Karl Simrock). Ποιητὴς καὶ γερμανολόγος γενν. τῷ 1802 ἐν Βόννῃ τῆς Πρωσίας καὶ ἀποθ. τῷ 1876. Κατ' ἀρχὰς σπουδάζας τὰ νομικὰ εἰσῆλθεν εἰς τὴν δικηγορικὴν ὑπηρεσίαν, ἐξ ἧς παραιτήθη μετὰ τινὰ ἔτη, ἐσπούδασε φιλολογίαν ἐν Βόννῃ, ἐνθα καὶ ὕστερον, τῷ 1850 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς παλαιᾶς Γερμανικῆς φιλολογίας ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιστημίῳ. Κατὰ τὴν ἰδίαν διάσημος διὰ τὰς ἐξαιρετοὺς μεταφράσεις τῶν προϊόντων τῆς ἀρχαιότερας Γερμανικῆς φιλολογίας, ὡς τῶν ἐπῶν τῶ Νίβελογκεν καὶ τῆς Γουζβούν, τῆς Ἑλίας κτλ. ὡς καὶ πολλῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρ. Προσέτι δὲ συνέγραψε πλῆθος ἄλλων ποιημάτων ἐμμέτρων καὶ πεζῶν, βίαις ἐχόντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ δημοτικὰ παραμῦθα καὶ παραδόσεις τῆς Γερμανίας. [Μ.Γ.]

Σίμων (Simon). Εἰς τῶν 12 ἀποστό-

λου λεγόμενος ὁ Κανανίτης ἢ ὁ Ζηλωτῆς καὶ ἐκ Κανα τῆς Γαλιλαίας καταγόμενος· ὑπέστη τὸ μαρτύριον ὡς λέγεται ἐν Περσῇ, ἢ κατ' ἄλλους ἐν Αἴγυπτῳ. Ἐφορᾶται ὑπὸ μὲν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τῇ 10 Μαΐου, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς τῇ 28 Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ ἀποστόλου Ἰούδα. [Θ.Ε.]

Σίμων ὁ Μάγος. Θεωρούμενος ὡς ὁ πρῶτος Γνωστικὸς (βλ. λ. Γνώσις καὶ Γνωστικαί) καὶ καταγόμενος ἐκ Γιττῶν τῆς Σαμαρείας, ἦτο μαθητὴς τοῦ θαυματουργοῦ Δαυὶδίου. Ἀκούσας περὶ τῶν θαυμάτων τῶν ἀποστόλων ἤθελε νὰ βαπτισθῇ καὶ ἐξήχησε παρὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου διὰ χρημάτων τὴν ἄρτιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος· ἐπιτιμηθεὶς ἕνεκα τούτου ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ἐχωρίσθη ἀπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐγένετο ἀρχηγὸς αἱρέσεως ἐνθα ἐκήρυττεν ἑαυτὸν ὡς Μεσσίαν. Ἐκ τούτου παρήχθη τὸ ὄνομα Σιμωνία, ἥτοι ἡ πώλησις ἱερῶν ἱεροματιῶν ἀντὶ χρημάτων, τιμωρομένη ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱ ἐνεχόμενοι ἐν ταύτῃ Σιμωνιακοί. Περὶ τοῦ Σ. ὁρῶνται πολλά, τὰ πλεῖστα σχεδὸν μυθώδη. [Β.Ε.]

Σιμων (Jules Francois Simon Suisse γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα Jules S.) Διαπρεπὴς γάλλος φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς ἐνὲρ γενν. τῷ 1814 ἐν Lorient καὶ ἀπεθ. τῷ 1896. Διετίθει παραπληρωματικὰς καθηγητικὰς ἐν τῷ Πρωτόφω Σχολεῖῳ τῶν Παρισίων ἐν ἔτει 1835, ἀντικατέστησεν ὕστερον τῷ 1839 τὸν Κουζίνον ἐν τῇ Σορβόνῃ ὡς καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας, εἰς ἣν θέσιν διετέλεσε μέχρι τοῦ 1851 ὅτε ἀρνηθεὶς νὰ ἐρκισθῇ εἰς τὸν Ναπολέοντα τὴν Γ' ἐπώλεσε ταύτην κατὰ τοὺς γρόνους τῆς καθηγησίας του συνέγραψε πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τὴν διττον Ἱστορίαν τῆς Ἀλεξανδρεωτικῆς σχολῆς. Ἠρξάτο δὲ τοῦ σταδίου του ὡς πολιτικῷ ἀνδρὶ τῷ 1848 ὅτε ἐξελέγη μέλος τῆς Συντακτικῆς συνελεύσεως παρακαθῆσας μεταξὺ τῶν μετριοπαθῶν δημοκρατικῶν, ὕστερον δὲ τῷ 1869 ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Παρισίων ἐν τῷ Νομοθετικῷ σώματι· ἐνθα διεκρίθη ὡς εὐγλωττος ῥήτωρ τῆς μειψηφίας καὶ διὰ τὰς προσπάθειάς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς μερτώσεως τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ ὧν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπογῆς του ἀπὸ τῶν πολιτικῶν συνέγραψε πλεῖστα βιβλ. Ἄμα τῇ πτώσει τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1870 ἐγένετο μέλος τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης καὶ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τινα χρόνον καὶ τῷ 1871 μέλος τῆς Ἑθνοσυνελεύσεως, ἐνθα ἤρρευσεν ὡς ἡγέτης τῆς μετρίας δημοκρατικῆς μερίδος, ὑπὸ τῆς ἐπείας ἐξελέγη ἰσθμίας γεροσυκοφάντης τῷ 1875 ὅτε καὶ ἡ

Γαλλικὴ Ἀκαδημία προσέλαβεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἑταίροις αὐτῆς. Διατελέσας ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1876 μέχρι τοῦ Μαΐου 1877 πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν παρητήθη ἕνεκα διαφωνιῶν μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας Μὰκ-Μαὼν ὑποστηρίζοντος τοὺς κληρικέφρονας, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1879 ἐστράφη πρὸς συντηρητικώτεραν ὁδὸν κηρυχθεὶς κυρίως κατὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν σχεδίων τοῦ Φερρὺ καὶ τῆς γενικῆς ἀμνηστίας ὡς καὶ τῆς ἐκδιώξεως τῶν μοναχικῶν ταγμάτων. Ἐξηκολούθει δὲ συγγραφῶν μέχρι τοῦ τέλους αὐτοῦ, καὶ ἀντεπροώπευσε τὴν Γαλλίαν ἐν τῷ διεθνῇ προστατευτικῷ συνεδρίῳ τῶν ἐργατῶν ἐν Βερολίῳ τῇ 1890 Κύρια αὐτοῦ ἔργα εἶναι ἐκτὸς τοῦ ἀνωθεν μνημονευθέντος. Τὰ καθῆκον (1854 καὶ πλειστάκις ἐκτοτε), Ἡ φυσικὴ θρησκεία, Ἡ ἐλευθερία, Τὸ σχολεῖν (1864), Τὸ βιβλίον τοῦ μικροῦ πολίτου (1880 καὶ πλειστάκις ἐκτοτε), Ἀναμνήσεις τῆς 4 Σεπτεμβρίου (1876), Βίβλιον Κοιζίνου (1887), Ἡ γυνὴ τοῦ Κ' αἰῶνος (1891) κτλ. κτλ. [Β.Ε.]

Σιμωνίδης. 1) Σ, ὁ Κεῖρος, διάσημος λυρικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, υἱὸς τοῦ Λεωπρέπου, γενν. περὶ τὸ 559 π. Χ. ἐν Ἰουλῇ τῆς νήσου Κέω καὶ ἀπεθ. ἐνενηκοντούτης ἐν Συρακούσαις ἢ κατ' ἄλλους ἐν Ἀκράγαντι. Τὰ τοῦ βίου του δὲν εἶναι ἐν πολλοῖς γνωστά, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ αὐτοῦ παραδόσεων μαθαίνομεν ὅτι διέτριψεν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἦτοι ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ Πεισιστρατίδῃ Ἰππάρχῳ, εἴτα δὲ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν Ἀλευαδῶν καὶ Σκοπαδῶν καὶ πάλιν ὕστερον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰ Μηδικά, μεθ' ἃ ἐποίησε τὰ δύο σωζόμενα ὄνομαστὰ ἐπιγράμματα του εἰς τοὺς πεσόντας ἐν Μαραθῶνι καὶ Θερμοπύλαις· τὰ δὲ τελευταῖα ἐτη τοῦ βίου του διήλθεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ Ἰέρωνι ἐν Συρακούσαις μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Βακχυλίδου. Ὁ Σ. ψέγεται μὲν ὅτι ἐπώλει τὰ ποιήματα αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀθλητὰς καὶ τοὺς (σχυρὸς ἀντὶ χρυαίου καὶ τιμῶν, οὐχ ἦττον ὅμως εἶναι ἕξχαρος λυρικὸς ποιητῆς ἐφ' ὅμιλον τοῦ Πινδάρου καίτοι ἐλαττοῦται αὐτοῦ ὑπὸ τινος ἐπέψεως. Ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἀποτελουμένων ἐξ ἐλεγείων, χερικῶν ποιήσεων, ἐπινικίων ὕμνων, διθυράμβων, παρθένων, καὶ ἰδίως ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων καὶ θρήνων δι' ἃ κατέστη ὄνομαστὸς μέχρι νῦν διεσώθησαν τινα ἀποσπάσματα ὧν ἰρίστη ἐκδοσις εἶναι ἡ τοῦ Bergk, ἐν Poetae Lyrici Graeci τέμ. Γ' (Δ' ἐκδοσ. Διψ. 1882)· ταῦτα διακρίνονται κυρίως διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸ χαρίεν τῆς ἐκφράσεως. Εἰς τὸν Σ ἀποδίδεται κοινῶς ἡ προσθήκη τῆς οὐδὲς χορδῆς εἰς τὴν λύραν, ὡς καὶ 4 γραμμάτων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον,

ἐτι δὲ καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῆς μηχανικῆς τέχνης. — 2) Σ. ὁ Ἀμεργίνος ἢ κατ' ἄλλους Σάμιος, γραφόμενος καὶ Σημωνίδης, ἱαμβικός ποιητὴς ἀκμάσας περὶ τὸ 660 π. Χ. καὶ σύγγραφορ τοῦ Ἀρχιλόχου. Συνέγραψεν ἐν δυοῖ βιβλίοις ἱαμβικά ποιήματα ὧν σώζονται πλείστα ἀποσπάσματα ἐξ ὧν ἐγκυκλιωτάτη σάτυρα κατὰ τῶν γυναικῶν, ὡς παροδᾷται κατὰ τὰς ιδιότητας αὐτῶν πρὸς διαφορά ζῶα. Ἐκδόσεις τούτων ἐρίστη ὑπάρχει ὡσαύτως ὑπὸ Bergk ἐν Poetae Lyrici Graeci τόμ. Β'. [Δ.Μ.]

Σινᾶ. Ὅρος ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ τῶν κολλῶν τοῦ Σουῆξ (ἡρωπολιτικοῦ) καὶ τοῦ Ἀκαθᾶ (αἰλιαντικοῦ) χειρσόντην. Πελοπόννησον ἐν ῥῆματι εἰς ὕψος 2602 μ. (ἔρ. Ἀγ. Αἰκατερίνης). ἄλλαι δὲ ὑψηλαὶ κορυφαὶ εἶναι τὸ ὄρος Μωῦσῃ (Μουσᾶ) 2244 μ. καὶ Σερβᾶλ 2052 μ. Κατέστη περίφημον διὰ τῆς νομοθεσίας ἣν ἔλαβεν ἐνταῦθα ὁ Μωῦσῃς παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοὺς Ἰσραηλίτας. Ὡς τὸ Σινᾶ-Χωρῆθ, τὴν ἰδιαιτέραν οὐκην τῆς κηρυξείας τοῦ Δεκαλόγου, ἀλλοὶ ἄλλος κορυφὰς παραδέχονται· κατὰ τὴν παράδοσιν ὥπως εἶναι τὸ ὄρος εὐ ἢ ΝΑ κορυφὴ καλεῖται ὄρος τοῦ Μωῦσῆως, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἔβρυχεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς (ἴσως τῷ 527) μονὴν τῆς ἀγ. Αἰκατερίνης, ἐνθα ἐβρέθει ὁ αὐτοκράτωρ ἀρχιεπίσκοπος Σινούου, ὑφισταμένην εἰσέτι μετὰ πολλῶν χειρογράφων ἐν εἰς ἀλλοτε καὶ ὁ περιφημὸς Σιναιτικὸς κώδιξ. Ἄλλοτε ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ναοὶ καὶ παρεκκλήσια [Μ.Σ.]

Σινᾶϊα. Κωμόπολις τῆς Ῥωμανίας, κειμένη ἐν τοῖς Καρπαθίοις ὄρεσιν ἐν ὠραία θέσει, χρησιμεύουσα θ' ὡς θερινὴ διαμονὴ καὶ ὑπερθεραπευτήριον. Πλησίον εἶναι ἡ βασιλικὴ ἐπισκοπὴ Πελέσχ. [Μ.Σ.]

Σιναλδινὴ ($C_3H_{14}N_2S_2O_{11}$) γλυκοματογόνος οὐσία θπαντώσα ἐν τοῖς σπέρμασι τοῦ λευκοῦ σιναπιῶς ἡνωμένη μετὰ θειοκυανικῆς σιναπίνης· κρυσταλλοῦται εἰς μικρὰς στιλπνὰς καὶ ὑποκίτρινους βελόνας διαλυμένας ἐν ὕδατι, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν αἰθέρι ἢ θειούχῳ ἀνθρακι. [Ρ.Ν.Β.]

Σιναλδινικὸν σιναπέλαιον ($C_{12}H_{19}ONSC$), ἔλαιον κιτρινόν, ἐριμὸν καὶ καυστικώτατον τὴν γαστρίν, διαλυτὸν ἐν αἰθέρι καὶ οἴνι πνεύματι. Ἀπτόμενον τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τῆς γλώσσης παραγεῖ εὐκατοίνας ἐπιδύοντες. [Ρ.Ν.Β.]

Σιναλόα. Πιλιτεία τοῦ Μεξικικοῦ ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Καλιφορνίας, ἔχουσα ἐμβ. 74269 τγμ. καὶ 223684 κατ., ἐν μέρει οὖσα θρεινή, εὐφροωτάτη θ' εἰς τὰ ἐνδότερα τμήματα, μετὰ γλυκῆς κλίματος. Πρωτεύουσα εἶναι Κουλιακάν, μεγαλύτερα δὲ πόλεις Μαζατλάν. [Μ.Σ.]

Σινάνον. Βλ. Μεγαλόπολις.

Σιναπέλαιον ἐν τῇ χημείᾳ καλοῦνται οἱ αἰθέρες τοῦ ἰσοθειοκυανικοῦ ἑξέως θανατοῦντες μὲν πρὸς τοὺς αἰθέρας τοῦ ἰσοκυανικοῦ ἑξέως, ζέοντες ὁμοῦ εἰς ταπεινότεραν θερμοκρασίαν· ἔχουσι γαστρίν καυστικὴν καὶ ὁσμὴν ἐγκυκλιωτήν προκαλοῦσαν δακρύων ῥοήν. Τοιοῦτοι αἰθέρες εἶναι τὸ μεθυλιλικὸν σιναπέλαιον $CS=N.CH_3$ εἰς κρυστάλλους ἀκρόους, τηκομένους εἰς 340°, ζέοντες εἰς 119°, ἀδιαλύτους ἐν ὕδατι· τὸ αἰθυλικὸν σιναπέλαιον $CS=N.C_2H_5$, ὑγρὸν, ὁσμῆς θριμείας, εἰδηκοῦ βάρους 1.019, ζέον εἰς 133° προξενοῦν ἀλγος τῇ ἐπιδερμίδι, τὸ ἀλλυλικὸν σιναπέλαιον $CS=N.C_3H_7$, ὑγρὸν, εἰδηκοῦ βάρους 1.036, ζέον εἰς 150°, παραγεμνον ἐκ τῶν σπερμάτων τοῦ μέλανος σινάπεως, ἀναπτύσσον φλυκταίνους ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος διὰν ἐράπηται αὐτῆς· τὸ φαινυλικὸν σιναπέλαιον $CS=N.C_6H_5$ ἔλαιον εὐόσμον περιέχον τὴν ἀρωματικὴν οὐσίαν φαινόλιον. [Ρ.Ν.Β.]

Σιναπισμός, κατάπλασμα ἐκ κόνων μέλανος σινάπεως μετὰ ὕδατος γλυκεροῦ ζυμωμένης, ἐφαρμοζόμενον εἰς διάφορα σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος πρὸς πολλὰ πλὴν θεραπευτικὸν σκοπόν, ἰδίως δὲ πρὸς παραγωγὴν γενικοῦ ἐρεθισμοῦ ἢ ἀντισπασίως ἐκραινωμένης δι' ἐρυθρήματος ἐντόνου κατὰ τὸ δέρμα. [Ρ.Ν.Β.]

Σίναπυ (Βοτ.) Sinapis L. Γένος τῆς σικωγῆς τῶν Σταυρανθῶν. Πόαι τῆς Βασιλείας τῆς ζώνης, ὧν καλλιεργοῦνται συχνὰ καὶ παρ' ἡμῶν Σ. τὸ λευκὸν (S. alba L.) καὶ Σ. τὸ μέλαν (S. nigra L.) ὅπερ κατὰ τοὺς νεωτέρους κατατάσσεται εἰς τὸ γένος Ἡράκη (βλ. λ. Κράμβη), διὰ τὴν ἔλαιουχα σπέρματα αὐτῶν τὰ φαρμακευτικὰ ὄντα καὶ χρησίμα πρὸς κατασκευὴν τῆς ὠτρύνουσης τῶν ἐδεσμάτων ἀγαπητῆς «Μουσταρδας» (γερμ. Senf, γὰλλ. moutarde). Καὶ τὰ σπέρματα ἄλλων εἰδῶν Σ. ἔχουσι τὰς αὐτὰς δυνάμεις, ἰδίως τοῦ κοινού Σ. τοῦ ἀρουραίου (S. arvensis L.) καὶ τοῦ ἑρῶντος Σ. τοῦ σινωῶδους (S. juncea L.) ὡταύτως καὶ τοῦ Εὐζώμου (βλ. λ.) ἢ ἑρῶντος. Ὁ χέρτος πάντων τῶν Σ. λαχανοῦται. Ἦσαν δὲ γνωστὰ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἔροντα τὰ συνώνυμα Σίναπι, Σίναπη καὶ Νάπυ. [Θ.Χ.]

— Τοῦ μὲν λευκοῦ Σ. οἱ σπόροι περιέχουσιν αἰθέρην γλοιώδη οὐσίαν καὶ σιναπίνην ($C^{12}H^{21}AzO^{10}$) ἐν καταστάσει ἐνύδρου θειοκυανικοῦ ἁλατος ὑπὸ τὴν δράσιν τῆς περιεχομένης μυρωσύνης, διαλυτοῦ ἀζωτούχου ζυμώματος, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ὕδατος μεταβαλλομένου εἰς στοιχείον πικρὸν μπητικὸν καὶ μὴ ὑπάρχον ἐν τοῖς σπόροις

Οι αὐτοὶ κόκκοι λαμβανόμενοι πρὸ τοῦ ὕπνου ἢ καὶ κατὰ τὸ δεῖπνον εἰς ποσότητα 1 ἢ 2 μικρῶν καγλιαρῶν διεγείρουσι τὸν ἐντερικὸν θλαστικόν καὶ καταπολεμοῦσι τὴν ἀντικίνην δυσκοιλιογίαν. Τοῦ δὲ $\mu\epsilon\lambda\alpha\nu\sigma\varsigma$ Σ. οἱ κόκκοι περιέχουσι μυρωνικὴν πότασαν, μυρωσίνην, μόνιμον ἔλαιον, λιπαρὰν οὐσίαν, ἑτέραν χρωστικὴν, σιναπισίνην καὶ δξύλεον· τὸ ἄλευρον αὐτῶν διαλυόμενον ἐν ὕδατι ψυχρῷ ἢ χλιαρῷ γεννᾷ πτητικὸν ἔλαιον $\chi\pi\nu\epsilon\upsilon\mu\alpha\sigma\iota\nu\acute{\alpha}\pi\epsilon\omega\varsigma$ ἥτοι θειοκυανόχρον ἀλλύλιον ($C^8H^8AzS^2$) σχιζομένου τοῦ μυρωνικοῦ δέξιος ὑπὸ τῆς μυρωσίνης παρὲντος ὕδατος· πικρὸν, κίτρινον, ἐσμῆς διαπεραστικῆς, μικρὸν διαλυτὸν ἐν ὕδατι, εὐδιάλυτον ἐν οἶνι πνεύματι καὶ αἰθέρι· εἰς τοῦτο ἐφείλεται ἡ κυρία ἐνέργεια τοῦ μέλανος Σ. χρησιμοποιομένου εἰς παρασκευὴν τοῦ γνωστοῦ ὀρεκτικοῦ καρυκεύματος, τῆς μυστάρδας, καὶ τῶν σιναπισμῶν. — Σιναπισμὸν δξύ ($C^{22}H^{12}O^{10}$) προεῖν τοῦ γνωστοῦ τῆς σιναπίνης ὑπὸ τὴν ὀσμάν των ὀκαλλίων, δεκτικὸν κρυσταλλώσεως, διαλυτὸν ἐν ὕδατι καὶ θερμῷ οἶνι πνεύματι.

Σίνας (Σίμων βερῶνος Sina de Hodos καὶ Kizdia). Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῇ αὐτῇ τῆς Αὐστρίας καὶ ἰδίως γνωστὸς ὡς εὐκοδομητὴς τὴν ἐν Ἀθῆναις Ἀκαδημίαν, γενν. τῇ 1810 ἐν Βιέννῃ. Ὁ πάππος αὐτοῦ Σίμων, Ἕλλην ἐμπορὸς ἐκ Μοσχόπολεως τῆς Μακεδονίας, ἦλθε περὶ τὰ τέλη τοῦ III' αἰῶνος διὰ Βοσνίας εἰς Αὐστρίαν ἐνθα ἀποκατέστη αὐξήσας δὲ σπουδαίως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ διὰ τῆς νοσηροσύνης καὶ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματός του ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Οὐγγρου εὐπατρίδου ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας τῇ 1818 καὶ ἀπέθανε τῇ 1822 καταλιπὼν δύο υἱούς. Τούτων ὁ πρεσβύτερος Γεώργιος γενν. τῇ 1782 ἀνοήτως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ βασιλέως τῆς αυτοκρατορίας τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας τῇ 1832 καὶ ὑπῆρξεν ἱδρυτὴς τοῦ ἐμπνεύματος τραπεζιτικοῦ καταστήματος ἐν Βιέννῃ τοῦ Εὐρωπαϊκῆν κτηραμένου γῆμην, λαβὼν μέρος καὶ εἰς πολλὰς σπουδαίας οἰκονομολογικάς καὶ βιομηχανικάς ἐπιχειρήσεις τῆς χώρας· ἐδόχθη δὲ πολλαχῶς πᾶν Ἑλληνικόν, ἱδρύσας καὶ τὸ ἐν Ἀθῆναις Ἰστεροσκοπεῖον, δι' ὃ καὶ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος Γενικός πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Βιέννῃ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 1856. Ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς Σ. συνέχισε τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα δωρεὰς τοῦ πατρὸς καταβάλλων τῇ 1859 τὴν δαπάνην τῆς εὐκοδομῆς, ὡς ἂν εἴρηται, τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀκαδημίας, μεγάλου πρεσβυτέρου καὶ πολυτελεστάτου ἐκ μαρμάρου κτιρίου κατὰ τὰ σχέδια τοῦ ἀρχιτέκτονος Hansen, ὅπερ ἀποτελεῖ ἐν τῶν ἀγλαῖ-

σμάτων τῆς νεωτέρας ἀρχιτεκτονικῆς κεκοσμημένον ἰδίως διὰ γλυφῶν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος καλλιτέχνου Δεωνίδα Δρόση· αὕτη δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δωριτοῦ ἀπεπερατώθη τῇ 1884 ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἰριγενείας ἐκ τῆς ἡγεμονικῆς ἐν Ῥωμανίᾳ οἰκογενείας Γκίκα. Διατελέσας δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ, Μονάχῳ καὶ Βιέννῃ μέχρι τοῦ 1862 καὶ τιμηθεὶς πολλαχῶς ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἀπέθανε τῇ $\frac{3}{15}$ Ἀπριλίου 1876 ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει, καταλιπὼν κλοσσιαίαν περιουσίαν χρηματικὴν τε καὶ ἑγγειον συνισταμένην εἰς ἀπέραντα κτήματα ἰδίως ἐν Οὐγγαρίᾳ. Ἐγένετο καὶ πατὴρ τεσσάρων θυγατέρων ἐξ ὧν ἡ Βίρην καὶ ἡ Ἐλένη συνεζύχθησαν μεθ' Ἑλλήνων, ἡ μὲν μετὰ τοῦ Γεωργίου Ἀλ. Μαυροκορδαίου, ἡ δὲ μετὰ τοῦ Γρηγορίου Ὑψηλάντου τοῦ καὶ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1863-1886 ἐν Βιέννῃ καὶ ἐπὶ τινα ἔτη συγχρόνως ἐν Παρισίοις καὶ Βερολίνῳ. Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ μία τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν ὠνομάσθη ἔξως Σ. [I.]

Σίνδ. Ἰνδοβρετανικὴ ἐπαρχία διοικουμένη ὑπὸ τοῦ τιποτηρητοῦ τοῦ Πένταπ, μετὰ τοῦ Βελουτσιστάν καὶ τῆς Ἀραβικῆς θαλάσσης, καταλαμβάνουσα τὸ δέλτα καὶ τὸν κάτω ῥοὺν τοῦ Ἰνδοῦ. Ἐχει ἐμβα. 123295 τγμ. καὶ 2871774 κατ. τοὺς πλείστους Μωαμεθανούς. Πρωτεύουσα ἦτο σλαλοτε ἢ Ἀϊδεράβαδ (Ἰδεραβαδ), νῦν δὲ ἡ παράλιος Καρατζή. Εἶναι εὐφορῶν ἁτὴ χώρα, ἔχει θμῶς νοσηρὸν κλίμα. Μέχρι τοῦ 1848 ἦτο αὐτοτελὲς κράτος, ὑπετάγη δὲ ὑπὸ τοῦ Napier νικητῆντος τοὺς ἡγεμόνας τῆς ἐν Μιάνη. [M.Σ.]

Σινγαδέϊκα. Χωρεῖν τοῦ δήμου Δόμης τῆς ἐπαρχ. Πατρῶν, ἔχον 103 κατ. [M.Σ.]

Σινιγάλλια ἢ Σενιγάλλια (Sinigaglia, Senigallia). Παράλιος πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Ἀγκώνος, ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Ἐχει 6634 κατ., περίφημα θαλάσσια λουτρά καὶ ἀμυιὰν ἀλιεῖαν, εἶναι δὲ ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ἔβρα ἐπισκόπου. Τὸ κῶλαϊ ἐκαλεῖτο Sena Gallica. [M.Σ.]

Σινική αυτοκρατορία. Τὸ μέγιστον κράτος τῆς Ἀσίας, ἀποτελούμενον ἐκ τῆς κυρίως «Κίνας» καὶ τῶν παραρτημάτων (τῆς Μαντζουρίας, Μογγολίας μετὰ τοῦ Κόβδου καὶ τοῦ Ταρφαγαταί, τῶν χωρῶν περὶ τὸ ὅρος Τιβῆν-σχὸν μετὰ τοῦ Ἰλῦ, τοῦ Τιβετ μετὰ τῶν περὶ τὴν λίμνην Κουκου-νῶρ χωρῶν), καὶ περιλαμβάνον ἐν $87\omega 1115650$ τγμ. μετὰ 361,5 ἑκατομμ. κατ., ὧν οἱ πλείστοι μογγολικῆς φυλῆς. Ἡ κυρίως Κίνα, τὸ ΝΑ μέρος τοῦ κράτους, περιλαμβάνει 4004650 τγμ. καὶ 350 ἑκατ. κατ., εὐμορφεῖ δὲ λίαν διὰ τὴν πλουσίαν ποικι-

λίαν ξρεινών, λερωδών και πεδινών χωρτών, την καλλίστην ἀρδυσιν και τὸ γλυκύ κλίμα. Ὑψηλὰ ὄρη εὐρήνται κυρίως ἐν τῇ Δ και ΒΔ μέρει (Ναντσιάν 2400 μ., Φουνισιτιάν 1520 μ.) ἐνὸς πρὸς ΝΑ και Α ὑπάρχει βοιωμένη λεσώδης και εἴτα πεδινή χώρα. Ἡ πεδιάς αὕτη κεῖται παρὰ τὸν κάτω ῥοὺν τῶν δύο κυρίων ποταμῶν τῆς Κίνας, τοῦ Χσαγγῶ και τοῦ Ὑαντσεκιάγγ, ἀρδεύεται δὲ πρὸς τούτοις διὰ πλείστων ὁσίων διωρύγων. Ἐν γένει διακρίνονται 4 μεγάλα ζῶναί : 1) ἡ παραλία χώρα πρὸς Ν τοῦ ὅρους Ναντσιάν, τροπικὸν ἔχουσα κλίμα και παράγουσα τροπικά προϊόντα, πρὸς τὰ ἔνδον δὲ ὄρειναι και δασώδης, 2) αἱ Β και Α κλιτύες τοῦ Ναντσιάν, πατρίς τοῦ τείου και ἄλλων ἰδιοζώντων φυτῶν, 3) τὸ βαθυπέδον τῶν 2 κυρίων ποταμῶν, ἔχον γλυκύτατον κλίμα και καταλλήλστατον διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, σακχαροκαλάμου και ὄρυζης, ὡς και τὴν βομβυκοτροφίαν, 4) τὸ μέρος πρὸς Β τοῦ Χσαγγῶ, ὄρεινόν ὡς ἐπὶ πλείστον, ἔχον ὅλως εὐρωπαϊκὸν κλίμα και παράγον σιτηρά. Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον Σῖναι, φυλὴ συγγενὴς πρὸς τοὺς Μογγόλους, πρὸς τούτοις δὲ και ἄλλοι λαοὶ θεωρούμενοι ὡς πρῶτοι κάτοικοι (Μιαοτσέ, Πουντοί, Χάκκα, Χόλο κλ.). Οἱ Σῖναι εἶναι ἐργατικώτατοι, ἐπιμενιώτατοι, φιλήσυχοι, ὑποχρεωτικοί, τυπικώτατοι περὶ τὴν ἐθιμοταξίαν, ἀλλὰ ἐκπεφυλισμένοι και ἐνθιτικοί. Μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἐξασκοῦσι κυρίως τὴν γεωργίαν, κηπουρικὴν και κτηνοτροφίαν, και δὴ ἰδιαίτερώς τὴν καλλιέργειαν σιτηρῶν, ὄρυζης, τείου, σακχαροκαλάμου, ἰνδικοῦ, βάμβακος και τὴν βομβυκοτροφίαν, πρὸς δὲ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν πλουσιῶν ὄρυγειν σιδήρου, χαλκοῦ, κασιτέρου, ὀργύρου, χρυσοῦ, λιθανθράκων, ὄρυκτου ἁλματος και νάτρου ὡς και τὴν δατονομίαν, ἀλιεῖαν, θήραν και ποταμοπλοίαν. Ἐξ ἰσού διατρέπουσιν ὡς τεχνίται, παράγοντες περίφημα ὑφάσματα μεταξωτά, βαμβάκερά, χρυσοποίκιλτα, ἀντικείμενα ἐκ λίθου, πορσελλάνης, ἐλεφαντόδοντος, ξύλου κλ., και ὡς μεγαλεπήβολοι ἔμποροι. Τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον εἶναι ἀκμαϊότατον· εἰς τοὺς ξένους μέχρι τοῦ 1842 μόνον ἐν ἐπίκειναι ἦτο ἀνοικτόν, τὸ Κάντον, ἐκ οὗ δὲ ἀνεώγησαν και πολλὰ ἄλλα· τὸ διὰ γῆς ἐμπόριον διεξάγεται κυρίως μετὰ τῆς Ῥωσσίας και μετὰ τῆς Ἰνδικῆς. Κυρίως ἐξάγονται τέτον (160 ἑκατομμ. φρ.), ἀκατέργαστος μέταξας και μεταξωτά ὑφάσματα (168 ἑκατομμ.), βάμβαξ, σάκχαρον, ψιθίνα ἐμπορεύματα, χάρτης κλ., εἰσάγονται δὲ ὀπιον (162 ἐκ.), βαμβάκερά ὑφάσματα και κλωστοί (267 ἐκ.), μάλλινα, ὄρυζα, πετρέλαιον, λιθάνθρακες· ἐν ὅλῳ ἐξάγονται ἐμπορεύματα ἀξίας 517 ἑκατομμ. φρ., εἰσ-

άγονται δὲ 754 ἐκ. φρ. Νομισματικὴ μὲν ἐν τῇ μετὰ ξένων συναλλαγῇ εἶναι τὸ ταέλ, οὗ ἡ ἀξία ταλαντεύεται μεταξύ φρ. 5.05 και 7.50, ἐν δὲ τῇ ἐσωτερικῇ συναλλαγῇ ἀπαιτῶν νομισμα ἀξίας περ. 1 ἑκατοστοῦ τοῦ φρ. Ὁ φανατισμὸς τῶν κατοίκων δὲν ἐπέτρεψε μέχρι τοῦδε τὴν ἀνάπτυξιν σιδηροδρομικοῦ δικτύου· τῷ 1890 ὑπῆρχον μόνον μικραὶ γραμμαὶ μήκους ἐν ὅλῳ 200 χμ. Ταχυδρομεῖα ὑπάρχουσιν ἰδιωτικὰ, πρὸς δὲ δημόσιον πρὸς μεταδίδασιν ἐπιστήμων ἐγγράφων. Τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ κατεσκευάσθησαν κυρίως ἐπὶ τῆς παραλίας.

Ἡ Σ. Α. εἶναι ἀπόλυτος μοναρχία· ὁ αυτοκράτωρ, ἐπικαλούμενος κυλεῖς τοῦ εὐρανοῦ, ἐξασκᾷ τὴν ἐξουσίαν διὰ μέσου 6 ὑπουργείων και πολυαριθμοτάτου σώματος ὑπαλλήλων οἵτινες ἐσφαλμένως μανθαρῖναι καλούμενοι εἶναι προσωπικῶς διηρημένοι εἰς 9 τάξεις, διακρινόμενας κυρίως διὰ τοῦ ὕψους και τοῦ χρώματος τῶν ἐπὶ τῶν πέλτικων τῶν κορυφῶν. Ἡ αυτοκρατορία διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς 19 ἐπαρχίας· πρωτεύοντα εἶναι τὸ Πεκίνον.

Ὁ πολιτισμὸς τῶν Σινῶν εἶναι παλαιότατος, διαφέρει δὲ οὐσιωδῶς ἀπὸ τοῦ τῶν ἄλλων λαῶν και εἶναι ὅλως ἰθαγενής. Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον ἱστορικὸν ἔργον τῶν Σινῶν, τὸ Schu-King, ἤδη τῷ 2000 π. Χ. ὑπῆρχε γραφὴ· ἡ σινικὴ γραφὴ εἶναι συνδυασμὸς εἰκονογραφικῆς και φθογογραφικῆς, τὰ σημεῖα δὲ αὐτῆς παλαιότερον μὲν ἐχαράσσοντο διὰ στυλοῦ εἰς σανίδας ἐξ ἰνδικοῦ καλάμου, ὕστερον δὲ ἐπεγράφοντο διὰ χρωστήρος. Ἡδὴ κατὰ τὸν Α' μ. Χ. αἰῶνα ἐφευρέθη ὁ ἐκ φλοιῶν δένδρων και ῥακίων χάρτης και κατὰ τὸν Σ' αἰῶνα ἡ τέχνη τῆς τυπώσεως βιβλίων διὰ ξυλίνων πλακῶν. Ἡ βομβυκοτροφία και κατασκευὴ τῆς μετὰ ξῆς ἦτο ἐπίσης παλαιότατη· οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες γνωρίζαντες τοὺς Σῖνας ὑπὸ τὸ ὄνομα Σήρες, ἐκάλουν τὰ μεταξινὰ ὑφάσματα «σηρικά». Περὶ τῆς μαγνητικῆς βελόνης, ἥτις λέγεται δι· ἦτο ἐν χρήσει ἤδη κατὰ τὸν ΙΒ' π. Χ. αἰῶνα, ὑπάρχουσι λεπτομερέστεραι εἰδήσεις ἀπὸ τοῦ Β' μ. Χ. Ἀμφιβολον φαίνεται ἀν' ἀνεκάλυψιν οἱ Σῖναι και τὴν πυρίτιδα, βεβαίως ὅμως εἶχον εἶδος «ἐλληνικῆς πυρίτιδος». Ἀνεκάλυψεν δὲ ἐκκαλιέργουσαν τὰς τέχνας, αἵτινες ὅμως παρ' αὐτοῖς ἔμειναν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς μεγίστης εὐχερείας, μὴ ἀνυψοῦνται εἰς ἀληθὴ κολλίτηχναν. Θωακτικά εἶναι ἡ διάδοσις τῆς κατωτέρως παιδείας· εἰς τὰ μικρότερα χωρία ὑπάρχουσι δημοτικὰ σχολεῖα. Τὸ ἔθος τοῦ νὰ σιροβελῶν νηπιῶν τοὺς πόδας τῶν θηλέων δὲν ἔλαβε τοιαύτην γενικὴν διάδοσιν, οἷα ἀποδίδεται αὐτῷ ἐνίοτε παρὰ ταῖς κατωτέρας τάξεις τοῦ λαοῦ δὲν συμβαίνει και οἱ Μαντζούροι οὐδέποτε παρεδόχθησαν αὐτό, εἰση-

γαγον όμως αυτοί την πλεξίδα. Κυρίως ἐν ταῖς μεγάλας παραλίαις πόλεσι ἐπικρατεῖ καὶ τὸ ἐθιμον νὰ φογεύονται ἢ ἐκθέτονται τὰ θήλας βρέφη ὑπὸ ἀπόρων γονέων. Ἡ ἀρχαιοτάτη θρησκεία τῶν Σινῶν εἶναι λατρεία τῆς φύσεως, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν οὐρανίων τομάτων, ὕστερον δὲ καὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀποθανόντων προγόνων, κυρίως δὲ αὐτοκρατόρων· παρὰ τὴν παλαιωτάτην ταύτην θρησκείαν ἐγεννήθησαν κατὰ τὴν 5^η π. Χ. αἰῶνα σχεδὸν συγχρόνως ἡ διδασκαλία τοῦ Τάο (Λάοτσε, βλ. λ.) καὶ ἡ τοῦ Κουγγ-τσέ (Κουμουκίου, βλ. λ.). Εἶτα ὁ Βουδδισμός (βλ. λ.), εἰσαχθεὶς τῷ 60 μ. Χ., διεδόθη ταχέως κυρίως θὰ κατώτερα στρώματα, μετεβλήθη όμως κατ' ἰδιόζοντα τοῖς Σιναις τρόπον. Ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη πρῶτον ὑπὸ τῶν Νεστοριανῶν κατὰ τὴν 7^η αἰῶνα καὶ ἐπὶ αἰῶνας διειρηθῆν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην. Νέα όμως καὶ μεγάλη ἐκδοσις αὐτοῦ ἐπῆλθε κατὰ τὴν 15^η αἰῶνα ἀπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν, ὧν πρῶτος ἦλθεν ὁ Φραγκίσκος Σαβέριος. Ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν, εἴτινες οὐ μόνον προσεπάθουν νὰ συμβιβάζωσι τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν μετὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀστρονομικὰς, μηχανικὰς καὶ γνῶσεις τῶν προσελευθόντων τὴν εὐνοίαν τῆς αὐτῆς, προεκάλεσε τὴν ἀντιζηλίαν ἀλλων Καθολικῶν ταγμάτων· παρακινήθηκε ὑπὸ τούτων ὁ Πάπας ἀπηγόρευσε τὰς μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς Χριστιανοὺς Σίνας παραχωρούμενας ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν ἐλευθερίας καὶ ἐπῆλθεν οὕτω διχόνοια δι' ἣν ἡμποδίσθη ἡ περαιτέρω διάδοσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, κατεστράφη δὲ οὗτος σχεδὸν ἐντελῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐκτοτε ἐπηκολούθησαν σειραὶ ἐκρήξεων τοῦ φανατισμοῦ τοῦ ὄχλου κατὰ τῆς νέας θρησκείας· ἐν τούτοις ὑπελογίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Κίνα Χριστιανῶν εἰς τοὐλάχιστον 500 χιλ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 10^{ου} αἰῶνος ἤρξατο καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων. Ἐνωρίς δὲ εἰσῆλθη καὶ ὁ μωαμεθανισμὸς ἀπὸ τοῦ 11^{ου} ἤδη αἰῶνος, καὶ πρὸ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως τῶν Ταϊπὶγγ ὑπῆρχον 3-4 ἑκατομμ. Μωαμεθανῶν.

Οἱ Σίναί καλεῖται τὴν χώραν τῶν Tschung-king (χώρα τοῦ κέντρου), ἀλλοτε δὲ καὶ Θιέν-χια (ὑπόστρωμα τοῦ κόσμου)· παρὰ τὸ ὄνομα Σηρικὴ, Σήρες περὶ οὗ ὁμιλήσαμεν ἀνωτέρω εὐρηγνται ἡδὴ ἐν τῷ «Περὶ πλου» καὶ παρὰ Πτολεμαίῳ τὰ ὀνόματα Θιν, Θίναι (ἴσως ἀπὸ τῆς χώρας Τσιν ἐν τῷ κατώτιν Sehen-si)· τὸ δὲ ὄνομα Tschina ἀπαντᾷ ἐν ἀρχαίοις βιβλίοις τῆς ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν ἀρθογραφίαν China· ἐγένετο ἀφετηρία τῆς ἀδικαιολογήτου γραφῆς «Κίνα» τέλος οἱ Ἀραβες γνωρίσαντες τὴν χώραν κατὰ τὴν 9^η αἰῶνα, ἐκάλεσαν

αὐτὴν Ssin, ἴσως κατὰ τὸ Tschina τῶν Ἰνδῶν καὶ Μαλαίων, ἐκ τούτου δὲ ἡ τοῦ γαλλικοῦ Chine ἐσχηματίσθη ἴσως τὸ ἐπίθετον Σινικὸς τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ ὀνόματα ἀπαντῶσιν ἀκόμη Kathai (παρὰ τῷ Μάρκω Πόλῳ), Kitat (παρὰ Μογγόλοις), Kitai (παρὰ Ῥώσοις) καὶ.

Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία ὡς καὶ ἡ τῶν δῆθεν ἱστορικῶν δυναστειῶν Hia (2205-1766 π. Χ.) καὶ Schang (1766-1123) καλύπτονται ὑπὸ μυθικοῦ πεπλου. Ἐπὶ ἀσφαλτέστερον ἐξάρχους εὐρισκόμεθα ὡς πρὸς τὴν δυναστείαν Tschou (1123-246), ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Wuwang, τοῦ διαρρυθμιστοῦ τοῦ Σινικοῦ κράτους. Ὁ Tsin-Schi Hoangti, ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας Τσιν (246-206) μετέβαλε τὴν μέχρις αὐτοῦ τιμαριούχον αὐτοκρατορίαν εἰς δημοσιδὴ μοναρχίαν. Διαδότης δὲ κατέστη καταστρέψας τὰ ἔργα τῆς ἀρχαιοτέρας σινικῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὴν δυναστείαν Han (202 π. Χ. μέχρι 223 π. Χ.) ἐνῆκε ὁ Ming-ti (58-75), ἐπὶ τοῦ ὅποιου εἰσῆλθη ὁ Βουδδισμὸς εἰς τὴν χώραν. Μετὰ τὸ 223 διηρέθη αὕτη εἰς διαφορὰ κράτη. Περὶ τὸ 586 οἱ Τατάροι κυριεύσαντες τὰς βορείους ἐπαρχίας ἱδρυσαν ἐκεῖ ἴδιον κράτος. Μετὰ διαφορὰς δυναστείας διαδεχθείσας ἀλλήλας ἐν μικροῖς διαστήματιν ἀνῆλθε τῷ 909 εἰς τὸν θρόνον ἡ δυναστεία Lough· ἥτις βασιλεύσασα μέχρι τοῦ 1260 καθιέρωθη ὑπὸ τοῦ Χουβίλαι-γὰν ὅστις ἱδρύσας τὴν μογγολικὴν δυναστείαν Yuan (1289-1367) ἀπὸ ταύτης δὲ ἀπηλευθέρωσε τὴν χώραν ὁ Tschu, ἱδρυτὴς τῆς δυναστείας Ming (1368-1644), ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐγκατεστήσαν οἱ Πορτογάλλοι τῷ 1522 ἐν Μακάω, ἤρξατο δὲ ἀπὸ τοῦ 1583 ἡ διχλομία τοῦ Χριστιανισμοῦ· τοὺς Πορτογάλους ἐπηκολούθησαν οἱ Ἰσπανοὶ καὶ τῷ 1604 οἱ Ὀλλανδοί. Σπουδαῖον γεγονός ἐπῆρξεν ἡ εἰσβολὴ τῶν Μαντζούων, εἴτινες κυριεύσαντες τῷ 1644 τὸ Πεκίνον ὑπέταξαν ὅλον τὸ κράτος καὶ ἐμειναν βσιλεῖς αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον τῷ 1646 ἱδρυσεν ὁ Schuntsehi τὴν σημερινὴν δυναστείαν Tsing. Ὁ υἱὸς τούτου Kanghi, βσιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1662 ἐκυρίευσεν τὸ Τιβέτ καὶ τὴν Φορμόσαν, ὁ δὲ Κιέν-λόγγ (1735-96) ἐξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους μέχρι τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τῆς Μπαχαρίας. Ὁ Κιὰ-Κιγγ (1796-1820) καὶ ὁ Μιάν-νιγγ ἡ Τάο-κουάγγ (1820-50) ἐδίωξαν τοὺς ἱεραποστόλους· ἐκ Πεκίνου. Ὁ τελευταῖος ἀπαγορεύσας τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ὁπίου ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλῶν περιῆλθε τῷ 1840 εἰς πόλεμον μετὰ τούτων, ἡναγκάσθη δὲ τῷ 1842 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ναγκιάνου νὰ παραχωρήσῃ αὐταῖς τὴν πόλιν Χογκόγγ καὶ ἐνοίκη τῷ ἀγγλικῷ ἐμπορίῳ τοὺς λιμένας Ἀμῶν, Φουτσόου, Νιγγπό καὶ Σααγκάι. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Tschu ἡ Hien-

fong (ἀπὸ τοῦ 1850) ἐξεργάγη ἡ μεγάλη ἐπανάστασις ἡ λεγόμενη τῶν Ταϊπίγγ. Ὁ Hung-siu-tsuen, ἀρχηγὸς τῶν «Θεολατρῶν», θρησκευτικῆς αἰρέσεως ἀναμεμιγμένης μετὰ τινῶν χριστιανικῶν στοιχείων, ἐκηρύχθη κατὰ Σεπτ. τοῦ 1851 αὐτοκράτωρ, προσλαβὼν δὲ τὸ ὄνομα Τιέντε ἢ Τιέν-βάγγ (ὡς τοῦ οὐρανοῦ) ἔδρυσεν τὴν δυναστείαν Ταϊπίγγ. Οἱ ἐπανάσταται εἰσήλασαν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1853 εἰς Ναγκίνον, διετηρήθησαν δ' ἐκεῖ μετὰ πολλοῦ κόπου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ καταδολιεύσις τῶν συμβάσεων καὶ ἡ καταπίεσις τῶν ξένων προεκάλεσαν πάλιν πόλεμον ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας· τῷ 1857 ἐξεδαρδίσθη τὸ Κάντον, ὃ δὲ ἡνωμένος στόλος τῶν Εὐρωπαίων ἐξεδίωκε τὴν εἰσόδον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποτ. Πεί-χῶ, μεθ' ὃ ἐπῆλθε τῇ 25^ῃ Ἰουνίου 1858 ἡ συνθήκη εἰρήνης δι' ἧς ὁ λιμὴν Τιέν-τοῖν ἐκηρύχθη ἐλεύθερος καὶ οἱ τοῦ Ἀμὺρ γῶραι παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Ἄλλ' ἡ παράσπονδος πολιτικὴ τῶν Σινῶν προεκάλεσε νέον πόλεμον· κατ' Αὐγούστου τοῦ 1860 ἀπεβιάσθη ἀγγλικὸς καὶ γαλλικὸς στρατὸς 25 χιλ. ἀνδρῶν παρὰ τὸ Πετάγγ, ἐνίκησε τοὺς Σίνας ἐν Παλικάο τῇ 9 Σεπτ. ὑπὲρ τῶν γάλλων στρατηγῶν Κουζὺν δὲ Μοντωβάν καὶ κατ' Ὀκτωβρίον ἐκυρίευσαν καὶ κατέκαυσαν τὰ παρὰ τὸ Πεκίνον θερινὰ ἀνάκτορα τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἠναγκάσθη κατὰ Νοέμβριον νὰ συνθηκολογήσῃ. Τὸν Hien-fong διεδέξατο τῷ 1861 ὁ ἀνγλικὸς υἱὸς τοῦ Ki-tsiang, μετακλήθει· Tung-tschii, ὑπὲρ τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ θεοῦ τοῦ Kong. Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι ἐπράπησαν εἰσα κατὰ τῶν Ταϊπίγγ· ἐκδιώξαντες αὐτοὺς ἐκ τοῦ Σαγγαῖ καὶ Νιγγπῶ ἐκυρίευσαν τῷ 1864 διαφόρους πόλεις αὐτῶν καὶ κατὰ Ἰούλιον τὸ Ναγκίνον ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ τῶν ἀνταρτῶν ἠττοκτόνησε βρισθεὶς εἰς τὰς φλόγας. Λαβύσης οὕτω τέρμα τῆς ἐπανάστασεως, αἱ θηλώσεις ἐν τούτοις τοῦ φανατισμοῦ τοῦ ὄχλου κατὰ τῶν ξένων καὶ τῶν χριστιανῶν δὲν ἔπαυσαν καὶ προεκάλεσαν ἐπανειλημμένως αὐστηρὰς ἐπιτιμῆσεις ἐκ μέρους τῶν Εὐρωπαίων ἀντιπροσώπων. Ὁ Τουγγτσι ἀναλαβὼν μόνος τὰς ἡγίας τοῦ Κράτους τῷ 1873 ἀπέθανεν ἡδὲ τῷ 1875, διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ πρίγκιψ Τσαϊτιέν ὑπὲρ τὸ ὄνομα Kwang seu Διαφερά τις μετὰ τῆς Ῥωσσίας ἐνεκα τῆς Κουλτζας ἔλθῃ τῷ 1881 διὰ συμβάσεως· πούναντιον δὲ ἐξεργάγη τῷ 1884 πόλεμος μετὰ τῶν Γάλλων καταλαβόντων τὸ Τογκίνον καὶ ὑπαγαγόντων τὸ Ἀννὸμ ὑπὲρ τὴν προστασίαν των, ἅπερ ἀμφοτέρω ἐθώρουν οἱ Σίνας ὡς κτήρεις των. Ἐπειδὴ οὔτοι δὲν ἐνόουν νὰ καταλίπωσι τὸ Τογκίνον, οἱ Γάλλοι κατέστρεψαν τῷ 1884 τὸν ναύσταθμον ἐν Φου-τσόου καὶ κατέλαβον τὴν Φορμόσαν, ὑπέστησαν ὅμως κατὰ Μάρτιον τοῦ 1885

ἦσαν ἐν Λάγγ σόν. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Τιέν-τοῖν (9 Ἰουν. ν. 1885) παρεχωρήθησαν τὸ Τογκίνον καὶ τὸ Ἀννὸμ εἰς τὴν Ἰαλλίαν. Τῷ 1894 ἐξεργάγη πόλεμος μετὰ ξὺ τῆς Σ. Α. καὶ Ἰαπωνίας ἐνεκα τῆς Κόρεας, ὅστις ἔλθῃ διὰ τῆς ἡττῆς τῆς πρώτης καὶ τῆς συνθήκης τῆς Σιμεντσέκης (βλ. λ.).

Σινική γλώσσα καὶ φιλολογία
Ἡ Σ. γ. εἶναι μία τῶν μονοσυλλαβῶν γλωσσῶν τῆς Ἀνατολ. Ἀσίας. Ἐκάστη λέξις ἐκφράζει πλήρη ἔννοιαν ἢ πράγμα· κλίσεις δὲν ὑπάρχουσιν· καὶ αἱ γραμματικαὶ σχέσεις ἐκφράζονται διὰ τῆς θέσεως ἢ διὰ μερίων. Ὁ θησαυρὸς τῶν λέξεων συμπόσεται εἰς 500 λέξεις, αἵτινες ὅμως οὐ μόνον κατὰ λόγον τοῦ τονισμοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ ἴδιον τρόπον προφερόμεναι ἔχουσιν ἐκάστη διαφορωτάτας σημασίας, διὸ καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς Σινικῆς εἶναι εἰς ἄκρον δυσκολία. Διακρίνονται δὲ ἡ λεγομ. κοινὴ (Kuan-hoa) καὶ πολυάριθμοι ἐπαρχιακοὶ διαλεκτοί. Ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκδόρωπῃ μελέτης τῆς Σινικῆς εἶναι ὁ Abo Rémusat δὲ τοῦ ἔργου Essai sur la langue et la littérature chinoise (1811). Ἡ γραφὴ τῶν Σινῶν ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιότυπον· ὅτι πᾶσα ἔννοια παριστάνεται δι' ἴδιον σημεῖον, διὸ ὁ ἀριθμὸς τούτων ἀνέρχεται εἰς περ. 24 χιλ., ὧν ὅμως μόνον 2-3000 εἶναι ἐν γενικῇ χρήσει· κατατασσόμεναι ἐν τῇ λεξικῇ ὑπὲρ 214 χαρακτηριστικὰ σημεῖα (κλειδας). Ἡ φιλολογία εἶναι πλουσιωτάτη· τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν τὰ ἱερὰ κανονικὰ βιβλία (king) περιέχοντα τὴν σοφίαν καὶ τὰ θρησκευτικὰ διδάγματα τῷ ἀρχ. Σινῶν, συλλεγόμενα δ' ὑπὸ τοῦ Κομφουκιου· τὴν δὲ δευτέραν θέσιν ἀποδίδουσιν οἱ Σίνας εἰς τὰ λεγόμενα «κλασσικά» (schu) ἔργα ἠθικὰ καὶ πολιτικά τῶν μαθητῶν τοῦ Κομφουκιου καὶ τὰ τοῦ Μέγγ-τσὲ ἢ Μεγκιου (314 μ. Χ.). Φημιζονται δὲ καὶ τὰ θρησκευτικὰ φιλοσοφικά τοῦ Λάο-τσὲ (404) τοῦ μαθητοῦ τοῦ Τσουάγγ-τσὲ καὶ τοῦ Τσου-χι (11^{ος} αἰῶνος). Ἡ ποιητικὴ φιλολογία εἶναι ἐπὶ τῆς πλουσίας εἰς λυρικά καὶ δραματικά ἔργα καὶ μυθιστορήματα. Ἀφαιριστὴς λυρικῆς συλλογῆς εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Κομφουκιου, Schi-King καλουμένη, ἧς τὰ ἀρχαιότερα ποιήματα ἀνάγονται εἰς τὸν III π. Χ. αἰῶνα· περιζήτοι λυρικά ποιήματα ἦσαν ὁ Του-φου καὶ ὁ Λι-τάι-πέ (τοῦ II μ. Χ. αἰῶνος). Τὰ μυθιστορήματα εἶναι διαφόρων εἰδῶν, πτωχὰ τὴν εὐρεσίαν, ἐξεζητημένα τὴν πλοκήν καὶ ἀνευ ποιητικῆς ἐξαρσεως, ὡς ἦρσα πολλὰκις ἔχοντα συγγραφῆς (τὸ γινωστότερον εἶναι Yu-kiao-li ἐκ τοῦ I^{ου} αἰῶνος, μεταφρ. ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Le deux cousines ὑπὸ τοῦ Περνιζά 1826) πρὸ καὶ Julien, Contes chinois (3 τ.

1859). Καί τὸ δράμα καλλιιεργεῖται ἀπὸ τῆς συγκινητικωτάτης τραγωδίας μέχρι τῆς εἰς ἄκρον ἀνειμένης κωμωδίας. Πολλὰ τῶν ἔργων τούτων μετεφράσθησαν ὑπὸ τοῦ Bazin (Le siècle des Youen, 2 τ. 1850-54) καὶ Julien (1832 κέ., μεταξὺ ἄλλων τὸ περίφημον Hoi-lan-ki ou l'histoire du cercle de craie). Πρὸ πάντων ὁμοῦς μεγάλης ἀξίας εἶναι ἡ ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ φιλολογία. Ἐκαστος νέος αὐτοκράτωρ προντίζει διὰ τὴν καταγραφὴν τῶν ἐπὶ τοῦ προκατόχου τοῦ πράξεων, οὕτως ὥστε ἀπεικείσθαι σειρά ἀκριβεστάτων χρονικῶν ἐκ παλαιωτάτων χρόνων. Ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κομρουκίου χρονολογεῖται τὸ Schu-King, τὸ ἀρχαιότατον ἱστορ. ἔργον, ὑπ' αὐτοῦ δὲ συνεγραφε ἑτερον Tschün-tshieu, ὁ μέγιστος ὁμοῦς ἱστοριογράφος εἶναι ὁ Sse-ma-tshien (περὶ τῷ 300 π. Χ.), οὗ τὸ ἔργον Sse-ki ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ 987-122 π. Χ. Ἀξία πολλοῦ λόγου συγγράμματα εἶναι ἡ γενικὴ γεωγραφία τοῦ Σινικοῦ κράτους ἐπὶ τῆς δυναστείας Μίγγ, ἡ συλλογὴ τῶν ἐπαρχιακῶν στατιστικῶν (260 τ.) καὶ ἡ συλλογὴ τοῦ Tai-tsing Hoi-tien (ὑπὲρ τὰ 4000 βιβλία, 1818). Καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ὑπάρχουσιν πολυάριθμα συγγράμματα, ἐγκυκλοπαιδικὰ ἔργα εἰς ἑκατοντάδας βιβλίων, εἰκονογραφημένη συλλογὴ φιλολογικῶν ἔργων εἰς 6109 τόμους, ἀπεπαινωθεῖσα τῷ 1700. μετὰ λαξικὰ κλ. κλ. Πρβ. κυρίως Schott, Beschreibung der chinesischen Litteratur (1854). [Μ.Γ.]

Σινική Θάλασσα εἶναι περιληπτικὸν ὄνμα τῶν μερῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ τῶν περιβαλλόντων τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἐξ Α καὶ Ν. Διακρίνονται δὲ τὸ βορειότερον μέρος τὸ μεταξὺ Κορέας καὶ Κίνας, καλούμενον Κίτρινον πέλαγος, τὸ μετὰ τὸν μέγιστον τῆς νήσου Φορμόσση, καλούμενον Ἀνατολικὴ Σινική Θάλασσα, καὶ τὸ πέραν πρὸς ΝΔ ἐκτείνόμενον μέχρι τῆς Βορείου καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σιαμ. [Μ.Σ.]

Σινικὸν τεῖχος καλεῖται τὸ 2450 γμ. μῆκος ἔχον τεῖχος ὅπερ ἰδρύθη κατὰ τὰ Β μέρη τῆς κυρίως Κίνας πρὸς ἀμυναν κατὰ τῆς εἰσβολῆς βρβαρικῶν ἐθνῶν. Κατὰ τινος κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Tsin-schi-Hwang-ti (237-221 π. Χ.), κατ' ἄλλους ὁμοῦς προὔπαρχον μόνον συνεπληρώθη ὑπ' αὐτοῦ. Ἀρχεῖται δὲ πρὸς ΝΔ τοῦ Σου-τσόου ἐν τῇ ἐπαρχ. Κάν-σού καὶ καταλήγει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λιάου-τσούγγ' τὸ ἀνατολικώτατον τμήμα εἶναι ἔργον τοῦ 5' μ. Χ. αἰῶνος. Ἡ κατασκευὴ ἐμπίπτει πρὸς τὴν τῶν τειχῶν τῶν πόλεων· τὸ ὕψος ἀνέρχεται εἰς 16,5 μ. (συμπεριλαμβανομένης τῆς ἐπαλλέως 1,5 μ.), τὸ δὲ πᾶχος κάτω μὲν εἰς 8, ἄνω δ' εἰς 5 μ. Εἰς ὠρίσιμα

διαστήματα ὠκοδόμηται πύργοι ἐνίοτε διώροφοι. Εἰς τινὰ μέρη τὸ τεῖχος εἶναι καὶ διπλοῦν καὶ τριπλοῦν. Τὸ πρακτικὸν ὄφελος πάντοτε ὑπῆρξε μικρότατον, ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας τῶν Μαντζούων κατέστη τὸ τεῖχος ἐντελὲς ἀγρηστον καὶ ὁλονὲν καταρρεῖ.

Σίνες ὁ πιτυοκάμπτης. Βλ. Θησεύς.

Σινούρι. Χωρίον τοῦ δήμου Πηνειῶν τῆς Ἡλείας, μετὰ 205 κατ. [Μ.Σ.]

Σιναινάτη ἢ Κιγκινάτη (Cincinnati). Πρωτ. κομητεία ἐν τῇ Βοραιοαμερικ. πολιτείᾳ Ὀχάιο, ἐπὶ τοῦ Ὀχάιο ποτ., ἔχουσα 296 908 κατ. καὶ μετὰ τῶν προστίμων περ. 350 χιλ., ὧν τὸ 1/4 Γερμανί. Καίται ἐν γραφικῇ θέσει καὶ διατηρεῖ ἐκμαϊωτάτην βιομηχανίαν μηχανῶν, ὑποδημάτων, χημικῶν προϊόντων, ἀμαξῶν, ζύθου κλ., ὡς καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ κτηνῶν, κυρίως ἱππῶν. [Μ.Σ.]

Σίντοι. Θρακικὸς λαὸς οὗ ἔδρα ὑπῆρξεν ἡ μεταξὺ τοῦ μέσου Στρουμόνος καὶ τοῦ ὅρ. Κερκίνης χώρα (Σιντική) μετὰ τῆς πέλειος Ἡρακλείας τῆς Σιντικής. Κατὰ τὴν Στράβωνα ταυτίζονται μετὰ τῶν παρ' Ὀμήρῳ Σιντίων τῆς Σαμοθράκης καὶ τῆς Λήμνου.

Σινώπη (τουρκ. Sinub). Πόλις τῆς Μ. Ἀσίας, παράλιος, σημαντικωτάτη δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, κειμένη ἐπὶ τῆς Β παραλίας τῆς Παφλαγονίας, νῦν δὲ πρωτεύουσα σαντζακίου τοῦ βιλαετίου Κασταμονῆς. Καταλλήλως ἐκτισμένη ἐπὶ ἰσθμοῦ 370 μ. ὅστις συνδεῖ μετὰ τῆς στερεᾶς γλῶσσαν γῆς ἐκτείνουμένην ἐπὶ 7 γμ. ἐν διεύθυνσει πρὸς Δ, πλατυνομένην δὲ μέχρι 2 γμ. καὶ ὑψομένην βαθμηδὸν καὶ καταλήγουσαν εἰς κωνοειδὲς ὅρος 200 μ., ἀποτελεῖ σπουδαῖον σταθμὸν τῆς μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Τραπεζοῦντος ἀτμο-λοιᾶς. Διαιρεῖται εἰς τὴν τουρκικὴν πόλιν (πρὸς Δ) καὶ τὴν ἑλληνικὴν συνοικίαν (πρὸς Α), ἔχει δὲ δύο ἀγοράς καὶ μέγα τέμενος· τὸ μόνον ὀπωπῶν σφύζομενον κτίριον ἐκ τῆς ἀρχαιότητος εἶναι τὸ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων «Παλάτι τοῦ Μιθριδάτου» καλούμενον, ἀποτελούμενον ἐκ 4 αἰθουσῶν μετὰ θολωτῆς ὀροφῆς. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 8 000· τὸ ἐμπόριον περιορίζεται εἰς τὴν ἐξαγωγὴν ξυλείας, κηροῦ, ὀπωρῶν, μεταξῆς καὶ δερμάτων.

Ἡ Σ. ἰδρύθη ὑπὸ Μιλησίων ὡς λέγεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Η' π. Χ. αἰῶνος ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαιοτέρας ἀσσυριακῆς ἀποικίας, ἀπὸ δὲ ὑπέστη δῆμωσιν ὑπὸ τῶν Κιμμερίων ἀνεκτίσθη τῷ 630 π. Χ. Ἐρῶσα 2 λιμένας καὶ κειμένη εἰς τὸ τέμαρα τῆς ἐκ Καππαδοκίας καὶ ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ἐμπορικῆς ὁδοῦ, διατηροῦσα δὲ συγχρόνως μεγάλην ἑλληνικὴν θύνην, ἡ πόλις ἐνέγκμασε πλού-

τω τε καὶ ἄλλῃ δυνάμει· ἡ χώρα της ἐξετείνετο πρὸς Ν μέχρι τοῦ Ἰλίου, ἱδρυθῆσαν δ' ὑπὸ τῶν Σινωπέων σπουδαῖαι ἀποικίαι, ὡς τὰ Κοτύρα, ἡ Τραπεζοῦς καὶ ἡ Κερασσοῦς. Ἐν Σ. ἐγεννήθη ὁ κυνικός φιλόσοφος Διογένης. Ἐπὶ τῶν Περσῶν ἡ Σ. διετήρησεν ἐπὶ μακρὴν χρόνον αὐτοπόστατον θέσιν. Τῷ 368 π. Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ σατράπου Δατάμου, τῷ δὲ 183 ὑπὸ Φαρνάκου Α' βασιλέως τοῦ Πόντου, ὅστις καταστήσας αὐτὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους διεκόσμησε διὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν. Ὑποστάσα πολλά θειὰ κατὰ τοὺς Μηθιδαιτικούς πολέμους ἐκυριεύθη 72 ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου, διετήρησε δὲ τὴν αὐτονομίαν της· ἀλλὰ τῷ 45 π. Χ. κατέστη βωμαικὴ ἀποικία. Ἡ παρακμὴ της ἐπῆλθεν ἀφ' οὗ κατὰ τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἡ Ἀμασεις ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ Πόντου. Ἀπὸ τοῦ 1204 ἀνήκεν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν της Τραπεζούντας, ἐκυριεύθη δὲ τῷ 1214 ὑπὸ τοῦ Σελτζούκου καλῖφου τοῦ Ἰκονίου. Ἀπὸ τοῦ 13' αἰῶνος ἱππεύει τὸ κυριώτερον φρούριον τοῦ Ἰσπενδιάρ της Κασταμονής, ἐκυριεύθη δὲ 1461 ὑπὸ Μωαμεθ τοῦ Β'. Ἀξιωμακτικόν συμβαίνει τῶν τελευταίων χρόνων ὑπῆρξεν ἡ καταστροφὴ τουρκικῆς μίρας ἐν τῷ λιμένι της Σ. ὑπὸ τοῦ ῥώσου ναυάρχου Ναχόμιν τῇ 18/30 Νοεμβ. 1853, τῷ δὲ 1895 πλείστον μέρος της πόλεως κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς. [Μ.Χ.]

Σίξτος. Ὄνομα 5 παπῶν της Ῥώμης. Σ. ὁ Α', Ῥωμαῖος, ὑπάρχας πάπας 116-119 ἢ 125-127, εἶναι εἰς τῶν μαρτύρων της Δοτ. Ἐκκλησίας, οὗ ἡ μνήμη ἐορτάζεται τῇ 6 Ἀπριλίου. — Σ. ὁ Β', πάπας 257-259, ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ καὶ ἐορτάζεται τῇ 6 Αὐγούστου. — Σ. ὁ Γ' (432-441) προσεπάθησε νὰ ἐύωθῃ τὰς ἐκκλησίας της Ἀνατολῆς. — Σ. ὁ Δ', κυρίως Φραγκίσκος della Rovere, γενν. 1414 ἐν Σαβόνῃ, υἱὸς ἀλκίως, ἐκλεγείας πάπας 1471 καὶ ἀποθ. τῷ 1484. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπεδόθη εἰς χρησίμους μεταρρυθμίσεις, ἐπέμψε δὲ κατὰ τῶν Τούρκων τὸν καρδινάλιον Καράφφαν ὅστις ἐκυρίευσεν τὴν Ἀιτάλειαν της Παμφυλίας· ἀποκατέστησεν τὴν ταξιν ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐδείχθη ὁμιος πολὺ ἀδυνατός καὶ ἐνδοτικὸς εἰς τὰς ἀπειθήσεις τῶν συγγενῶν του διὸ καὶ κατηγορήθη σφόδρα. — Σ. ὁ Ε', εἰς τῶν μεγάλων παπῶν, γενν. τῷ 1521 ἐν Γροτταμάρῃ παρὰ τὴν Ἀγκῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα Felix Peretti, ὑπῆρξεν ὡς λέγεται κατὰ τὴν νεότητά του χαίρο-δοσκός. Εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν ἐγένετο διαδοχικῶς καθηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου ἐν Ῥίμινι καὶ Σιένη, μέγας ἱερεῖς ἐκτεταστῆς ἐν Ἑνετίᾳ, ὅπου περιήλθεν εἰς διαφοράς μετὰ της γερουσίας, σύμβουλος της παπικῆς ἑξέως, ἐπίσκοπος, καρδινάλιος

κλ. καὶ ἐξελέγη πάπας τῷ 1585 διαδεχόμενος Γρηγόριον τὸν ΙΓ'. Ἀμέσως δὲ τότε ἀνέπτυξε μεγίστην ἐνέργειαν πρὸς ἀπολύμανσιν τοῦ παπικοῦ κράτους ἀπὸ τῶν ληστῶν καὶ ἄλλων κακοποιῶν στοιχείων, διεκόσμησε δὲ τὴν Ῥώμην διὰ πλείστον καὶ μεγαλοπρεπεστάτων οἰκοδομῶν (βλ. Ῥώμη), μετερρύθμισεν τὴν διοίκησιν της πόλεως καὶ τοῦ κράτους, ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν καρδινάλιων εἰς 70 καὶ ἔλαβε μέρος εἰς ἅπαντα τὰ σημαντικὰ πῶς συμβάντα της ἱστορίας της ἐποχῆς του. Μεταξὺ ἄλλων ἀφώρισε τὴν Ἐλισαβὲτ της Ἀγγλίας καὶ ὑπεστήριξε τὸν Φίλιππον Β' ἐκπέψαντα κατ' αὐτῆς τὴν περίφημον ἀρμάδαν· ἐπίσης βεβώρισε Ἑρρίκον της Ναβάρρας καὶ μετὰ τὸν θάνατον Ἑρρίκου τοῦ Ι' της Γαλλίας προσήλθεν εἰς τὴν κατὰ τοῦ πρώτου συμμαχίαν τοῦ λεγομένου Ἱεροῦ Δεσμοῦ καὶ της Ἰσπανίας. Ἀποθνήσκων δὲ τῷ 1590 κατέλειπεν ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ 5 ἑκατομμ. ταλλήρων. Μονογραφία περὶ αὐτοῦ ἐδημοσίευσαν μεταξὺ ἄλλων γαλλιστὶ οἱ Dumesnil (1869) καὶ Hübner (3 τ. 1870). [Ἐγ.]

Σιοτὰ (La Ciotat). Πόλις τοῦ διαμερίματος Μασσαλίας ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Ἐνδολῶν τοῦ Ῥοδανῶ, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου κολπίτου της Μεσογείου. Ἐχει 10 342 κατ., ναυτικὴν σχολὴν, ἀλιεῖαν (κυρίως κοραλλίων) καὶ σπουδαίαν ναυπηγίαν. [Μ.Σ.]

Σιού ((Sioux)). Ἰθαγενὴς φυλὴ της Β. Ἀμερικῆς, διαιρουμένη εἰς δύο φέροντας κλάδους, ὧν κυριώτατος εἶναι οἱ Δακότα κατοικοῦντες πρὸς Δ τοῦ ἄνω Μισσισιππὴ καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Σ. καλεῖσιν ἑαυτοὺς Δακότα, Ὑπολογίζονται νῦν εἰς 43 400 ψυχὰς περ.

Σιού Σίτυ (Sioux City). Πρωτεύουσα κομητείας ἐν τῇ Βορειοαμερικαν. πολιτείᾳ Ἰόβα, ἐπὶ της Δ ὁχθῆς τοῦ Μισσούρι ἐν βάσει εὐφώρου κυρίως εἰς ἀραβόσιτον. Ἐχει 37 806 κατ. καὶ μέγα ἐμπόριον κτηνῶν καὶ κρέατος. [Μ.Σ.]

Σιουδάδ (Ciudad), ἀπὸ τοῦ λατιν. civitas, καλοῦνται ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ταῖς ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἀποικισθεῖσαι γῶραι αἱ πόλεις αἱ ἔχουσαι ἰδὲν δικαιοδοσίαν, ἐν ἀντιδιαστολῇ ἀπὸ τῶν Villa καλουμένων δευτερευουσῶν πόλεων. [Μ.Σ.]

Σιουδάδ-Βικτώρια (Ciudad-Victoria). Πρωτ. της μεξικανικῆς πολιτείας Ταμαουλίπας. ἔχουσα 8 000 κατ. [Μ.Σ.]

Σιουδάδ-Βυλιόαρ. βλ. Ἀγγοστόρα.

Σιουδάδ-Ρεάλ (Ciudad-Real). Ἐπαρχία της Ἰσπανίας ἐν τῇ Νεφ Καστίλιᾳ, ἔχουσα ἐμβ. 19 608 τχμ. καὶ 292 291 κατ., μόνον διὰ κτηνοτροφίαν κατάλληλος. — Ἡ ἐκδόνημος πρωτεύουσα καίτι· ἐν εὐ-

φόρῳ πεδιάδι πλησίον τοῦ Γουαδιάνᾳ, ἔχει δὲ 14 792 κατ., βιομηχανίαν τινὰ καὶ ἐμπόριον ὀνῶν καὶ ἡμιόνων. [Μ.Σ.]

Σιουδάδ· Ροδρίγο (Ciudad-Rodrigo). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Ἰσπαν. ἐπαρχίᾳ Σαλαμάγκας, ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχουσα φρούριον. ἔχει 8330 κατ. καὶ ποιικίλην βιομηχανίαν, κυρίως σάπωνος. Τῷ 1812 ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Βέλλικτον παρὰ τὴν ἀνδρείαν ἀντίστασιν τῶν Γάλλων τῶν καταλαβόντων αὐτὴν τῷ 1810, ἐργησίμους ἔκτοτε ὡς ἔρεισμα τῶν Ἀγγλῶν κατὰ τὰς ἀνὰ τὴν Ἰσπανίαν ἐνεργείας των.

Σιουδαδέλα (Ciudadela). Πόλις τῆς Ἰσπαν. νήσου Μενόρκας, ἐπὶ τῆς Ἀπαρξίας, εἰς τὰ ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχουσα δὲ 8447 κατ. καὶ πολλὰ μέγαρα εὐγενῶν οἰκων. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα τῆς νήσου.

Σιούτ ἢ Ἀσσούτ. Πρωτ. τῆς Ἀνω Αἰγύπτου καὶ ἰδίας ἐπαρχίας (128 700 τχμ., ὡν μόνον 2174 τχμ. καλλιεργήσιμα, μετὰ 562 137 κατ.), τὸ πάλαι Λυκόπολις καλουμένη, κειμένη πρὸς Δ. πλησίον τοῦ Νείλου, τελευταῖος σταθμὸς τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου τῆς Αἰγύπτου. ἔχει 31 575 κατ. τοὺς πλείστους Κόπτας, εἶναι δὲ ἔδρα πασσά, Κόπτου ἐπισκόπου καὶ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου μετὰ τῆς Νουβίας καὶ τοῦ Ἀνατολ. Σουδάν, διατρεφὶ δὲ καὶ τινα βιομηχανίαν. Ἐν Σ. εὐρέθη ἡ ἀρχαία νεκρόπολις καὶ κυρίως τάφοι τοῦ λατρευμένου ἐνταῦθα λύκου. [Μ.Σ.]

Σίπκα (Shipka). Χωρίον παρὰ τὴν κυριωτάτην κλεισθερίαν τοῦ Αἴμου τὴν ἀγούσαν ἀπὸ τοῦ Γαβρόβου ἐν Βουλγαρίᾳ εἰς Καζανλίκ τῆς Ἀνατολ. Ῥωμυλίας ἐνθα ὑπάρχει ὁδὸς ἀμαξιτὸς μὲν ἀλλὰ λίαν στενὴ. Ταύτην διέβησαν οἱ Ῥώσοι ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γούρκον κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1877 καὶ κατέσχον αὐτὴν μεθ' ὅλας τὰς σφοδρὰς ἐπιθέσεις τοῦ Σουλεϊμάν πασσά κατὰ τὸν Αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ κατὰ τὰ τέλη Δεκεμβρίου ἡχηματωτίσθη ἐκεῖ ὁ Τουρκικὸς στρατὸς ἀνερχόμενος εἰς 32 000 ἄνδρας.

Σιπούς (νῦν Siponto). Ἀρχαία παράλιος πόλις τῆς Ἀπουλίας, κατὰ τὴν παράλιον ἰθρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διομήδους, πρὸς Ν. τοῦ Ἰαργάνου ὁρους. Ἀποτελέσασα σπουδαῖον ἐπίνειον, παρήκμασεν ἀφ' ὅτου ὁ λιμὴν ἐπληρώθη ἄμμου, οἱ δὲ κάτοικοι μετῴκησαν τῷ 1261 εἰς τὴν πλησίον Μαμφρέδονίαν. [Α.Α.]

Σιπύλος. Ὀροσειρὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν Λυδία ἀποτελοῦσα συνέχειαν τοῦ Τμήλου καὶ ἐκτετατομένη κυρίως ἀπὸ τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ κόλπου τῆς Σμύρνης μέχρι τῆς πύλεως Μαγνησίας τῆς πρὸς Σιπύλῳ, παρ' ἣν σχηματίζει τὴν κυριωτάτην αὐτῆς κορυφὴν

(300 μ. ὕψ.) δι' ἧς καλεῖται νῦν κοινῶς Βουνὸς τῆς Μανισσίας καὶ Τουρκιστὶ Μάνισα-Δάγ. Τὸ ὄρος τοῦτο εἶναι πλῆρες χασμάτων ἡφαιστειογενῶν τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν καταστροφὴν τῆς ὁμωνύμου ἐπ' αὐτοῦ πόλεως τῆς ἄλλως Τανταλίδος καὶ Μαιονίας καλουμένης ἥτις ἐλέγετο πρωτεύουσα τοῦ Ταντάλου. Βορειότερον παραρρεῖ ὁ Ἔρμος ἐπὶ ἰκανὴν ἀπόστασιν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐλατρεύετο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ Κυβέλη ἥτις διὰ τοῦτο ὠνομάζετο καὶ Σιπυλὴν ἢ Σιπυλὴν. Ἰδε καὶ G. Weber. S. et ses ruines. Paris et Smyrne 1880. [Α.Α.]

Σιράχ (Sirach) ἡ μάλλον Ἰησοῦς υἱὸς τοῦ Σ. Σοφὸς Ἰουδαῖος ἀκμάσας ἐπὶ τῆς ἀρχιερωσύνης τοῦ Σιμωνος Δ' (303-284 π. Χ.)· συνέγραψε δὲ τὸ βιβλίον τὸ καλούμενον Σοφία Σ. ἢ Ἐκκλησιαστικὸν ὅπερ δὲν κατατάσσεται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ Διαμαρτυρομένων εἰς τὰ Κανονικὰ βιβλία τῆς Π. Διαθήκης καὶ εὐτινος μόνον ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις σώζεται. [Θ.Ε.]

Σιρ Δάριος ἡ Σὺρ-Δ., ὁ Ἰαζάρτης τῶν ἀρχαίων. Ποταμὸς πηγάζων ἐν τῇ Ἀνατ. Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ Τίεν-σχάν ὄρ., διαρρεῶν τὴν Φεργάνην, τὴν Σαμαρκάνδην καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν γῶραν τοῦ Σ. Δ., ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν ἐν 5100 χμ. καὶ εἰς πολλοὺς βραχίονας διηρημένους εἰς τὸ ΜΑ μέρος τῆς Ἀράλης λιμνῆς. [Μ.Σ.]

Σίρις. 1) Ποταμὸς τῆς Λευκανίας ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος. Παρ' αὐτὸν ἔκειτο ἐμώνυμος πόλις (νῦν Torre di Senna). — 2) Ἀρχ. ὄνομα τῶν Σερρών, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ οἱ ἐκεῖ Παιόνες ἐκαλοῦντο Σιροπαῖνες. [Α.Α.]

Σίριμιον. Ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Παννονίας, ἥτις εἶχεν ἐπὶ Ῥωμαίων μεγάλην τημασίαν καὶ ἦτο πατρίς πολλῶν αὐτοκρατόρων καὶ πρωτεύουσα τοῦ Ἰλλυρικοῦ. Ἐρείπια αὐτῆς εὕρηται παρὰ τὴν Μιτροβίτσαν. [Α.Α.]

Σιρμπάνι. Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιφωνίας τῶν Καλαβρυτίνων, 2 ὥρας πρὸς τὰ ΝΑ τῆς Κερτέζης καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἰρασίνου. ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 415 κατ. γεωργοὺς καὶ ποιμένας. [Γ.ΠΔ.]

Σιρόπιον ἡ σίραιον. Πυκνόρρευτος φαρμακευτικὴ σκευασία ἐκ τῆς ἐνώσεως φαρμακευτικῶν οὐσιῶν μετὰ ποσότητος σακχάρου ἴσης πρὸς τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου βάρους συνήθως· ἀπλᾶ Σ. εἶναι τὰ περιέχοντα ἐν μόνον φάρμακον καὶ σύνθετα, τὰ περιέχοντα πλείονα. Ἡ συνήθης πυκνότης τῶν Σ. εἶναι 1251 ἐν βρασμῷ καὶ 1306 δταν ὦσι ψυχρά. Ἰλῆθος ἀπειρον Σ. εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ ἀπειροὶ συνταγαὶ πρὸς παρασκευὴν αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ

κώδικι τῆς φαρμακοποιίας. Ἀναφέρονται τὴν παρασκευὴν τινῶν μόνων Σ. κοινοτάτων. Σ. φλοιδῶν πορτοκαλίου ἢ λεμονίου, 500 γρμ. ὕδατος ζέοντος ἐπιχέοντες ἐπὶ 96 γρμ. φλοιδῶν νωπῶν διηθεύμεν μετὰ 24 ὥρας καὶ διαλύομεν ἐν αὐτῷ 192 γρμ. σιχαρόρου. Σ. ῥατανίας, 25 γρμ. ἐκχυλίσματος ῥατανίας διαλύομεν ἐν 50 γρμ. ὕδατος, καὶ διηθεύσαντες προσθέτομεν 975 γρμ. Σ. κοινοῦ ζέοντος. Σ. διὰ κωδιδῶν 0.50 γρμ. ἐκχυλ. ἐπίου ἐν 4.50 γρμ. ἀπεστ. ὕδ. μετὰ 995 γρμ. κοινοῦ Σ. Σ. μακροβιότητος, χυμοὶ κεκαθαρμένοι λινοζωστιδος (mercuriale) 1 γλγ., βουγλώσσου 250 γρμ., ῥίζης ἱριδος κοινῆς 64 γρμ., γεντιανῆς 32 γραμ., λευκοῦ μέλιτος 1 1/2 χγ. καὶ εἶναι λευκοῦ 384 γρμ. Καθαριστικὸν καὶ ἐμμηναγωγὸν ἐν τῇ δοσὶ 8 ἕως 32 γρμ. καθ' ἑκάστην. [P.N.B.]

Σίριτζι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἡλέκτρας τῆς Τριφυλίας, ἔχον 231 κατ. [M.Σ.]

Σίς. Πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως Κοζάν ἐν τῷ μικρασιατικῷ βίλαετιῳ Ἀδάνων, καί μιν ἐπὶ τῶν ΝΑ ἀλύσεων τοῦ Ταύρου. ἔχει 12 χιλ. κατ. καὶ εἶναι ἔδρα Ἀρμενίου πατριάρχου τιτοφορουμένου «καθολικὸς τῆς Κιλικίας». [M.X.]

Σισῶνας. Μεγάλῃ οἰκογένεια ἐκ Γαστούνης τῆς Ἠλείας, πλεισταγῶς ὑπηρετήσασα τὸν ἐθνικὸν ἥμῶν ἀγῶνα. Τούτων διασημότεροι εἶναι ὁ στρατηγὸς Γεώργ. Σ. πλείστον μαχῶν μετασχών, καὶ μάλιστα τῆς μεγάλης ἐν Δάλα (Ἰούνιος 1821) κατὰ τῶν Τουργκαλιδῶν, πολλὰ καὶ τῆς γενικῆς κατὰ τὸν ἀγῶνα διοικήσεως τῶν κοινῶν ἀποθανῶν δὲ τῷ 1831 καὶ εἰς οἱ αὐτοῦ Μ. χατῆλ καὶ Χρυσάνθος, ἀγωνισθέντες κυρίως πρὸς τὸν Ἰμνράιμ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀποθανόντες ὁ μὲν τῷ 1866, ὁ δὲ τῷ 1845.

Σισινδέλλα. Βλ. Κοραεῖδαι.

Σισμόνδης (Charles Simonde de Sismondi). Ἱστοριογράφος καὶ οἰκονομολόγος, γενν. 1773 ἐν Γενεύῃ, ἐξ οἰκογενείας καταγομένης ἐκ Πίζης, ζήσας ἔτη τινὰ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Παρίσις, ὡς ἐπὶ πλείστον δ' ἐν τῇ πατρίδι του, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1842. Ἐκ τῶν ἐργῶν του γνωστότατα ἐγένοντο Hist. des républiques italiennes du moyen âge (ν. ἐκδ. 1840 ἐν 10 τόμ.), Hist. des Français (31 τ. 1821-44), πολλὰ δὲ περὶ οἰκονομολογικῶν κλ. [B.E.]

Σίσσεκ (Sissek, Sziszek). Πόλις τῆς Κροατίας, ἐπὶ τῶν συμβολῶν τοῦ Κούπα καὶ Σαῦα, ἔχουσα 6129 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, βλακινιδίων καὶ ξυλείας.

Σίστερον. Χωρίον τῆς Μακεδονίας παρὰ τὴν Κατωρίαν ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 850 κατοίκων χριστιανῶν.

Σιστερόν (Sisteron). Πρωτ. διαμερίσματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Ἀλπεῶν ἐν Προβηγκίᾳ, μετὰ παλαιοῦ φρουρίου, 3120 κατ. καὶ ποικίλης βιομηχανίας.

Σίστοδον. Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβειος. ἔχει 12482 κατ. καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον, κυρίως σιτηρῶν. Τῷ 1791 ἐκλείσθη ἐνταῦθα συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ Τουρκίας καὶ Αὐστρίας. [M.Σ.]

Σισύμβριον (Bot.) *Sisymbrium* L. Γένος Σταυρανθῶν, ὧν τὰ εἶδη ἀνά τὴν Μ. εὐκρατον ζώνην. Τὸ Σ. ἢ Σοφία (S. *Sophia* L.) ἦτο ποτὲ φαρμακευτικόν (ἰδίως τα σπέρματα αὐτοῦ, *Semina Erysimi vulgaris* ἢ *Sophiae*). Τὸ ἐμῶνυμον Σ. τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται εἰς τὴν Μίνθαν τὴν φίλυδρον (βλ. λ.), τὸ δὲ Σ. τὸ ἕτερον τοῦ διοσκοριδοῦ εἰς τὸ Ναστούρτιον (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Σισυρίγγιον. Τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου μνημονευόμενον Σ. εἶναι εἶδος ἱριδος (*Iris* *Sisyrinchium* L.) κοινὸν ἐν Ἑλλάδι, το δὲ ἐμῶνυμον γένος τοῦ Λινναίου περιλαμβάνει ὡσαύτως φυτὰ ἱριδῶδη γνωστά ἐν τοῖς κήποις ὡς καλλωπιστικὰ. [Θ.Χ.]

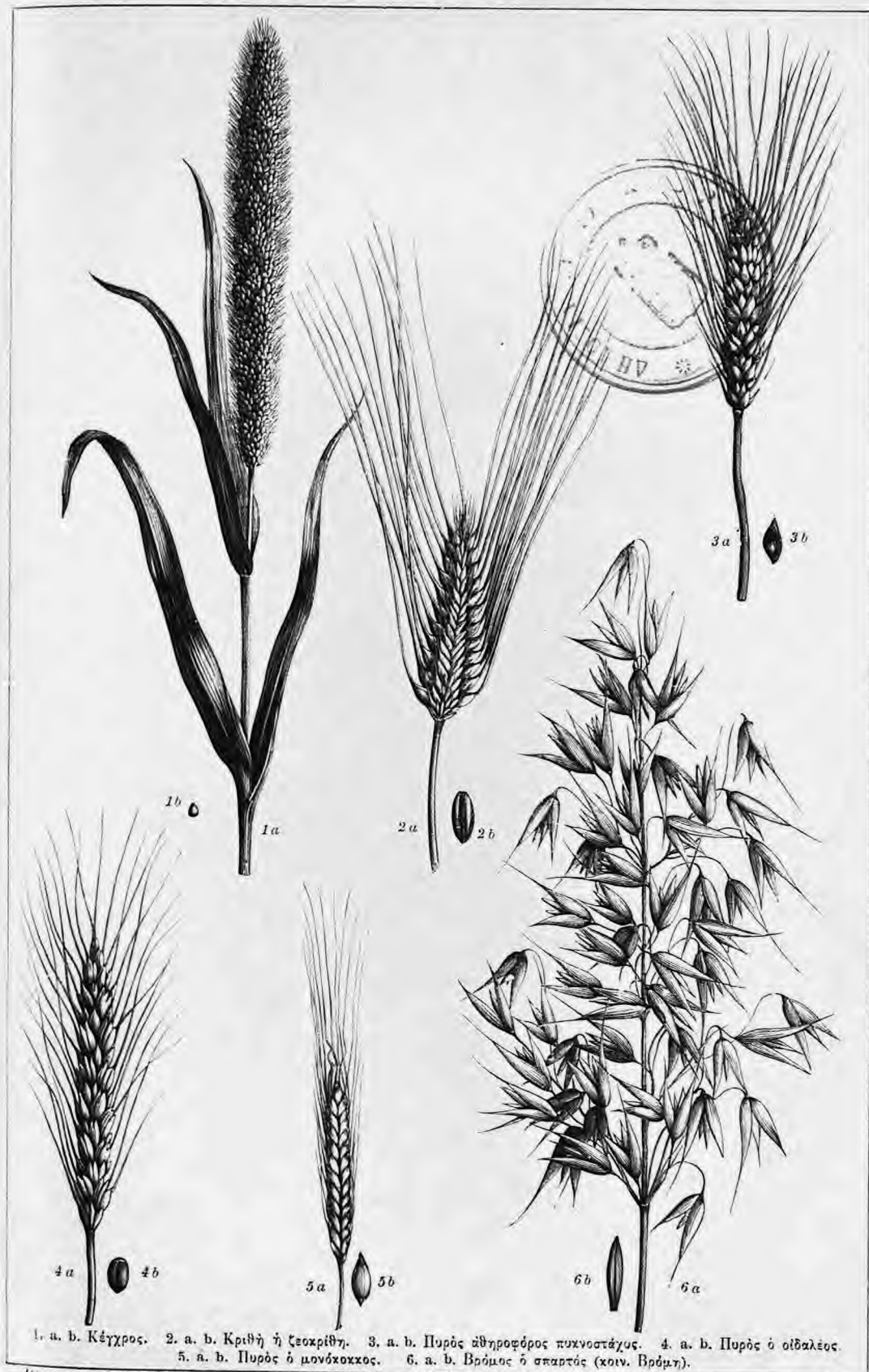
Σίσυφος. Υἱὸς τοῦ Αἰόλου καὶ τῆς Ἐνάρτης καὶ περίφημος ἐν τῇ μυθολογίᾳ διὰ τὴν πανουργίαν καὶ τοὺς δόλους του. Ἐγένετο πατὴρ τοῦ Γλαύκου ἐκ τῆς συζύγου του τῆς Ἀθλантиδὸς Μερόπης, καὶ κατὰ τινὰς τοῦ Ὀδυσσεῶς, ὑπῆρξε κτιστὴς τῆς Ἐφύρας (τῆς ὑστερον Κορίνθου), ἐνθα ἐδασίλευσε καὶ περιέβαλε τὸν Ἰοθμὸν διὰ τειχῶν, εὐνεκα ἀπῆται παρὰ τῶν διαβατῶν αὐθαίρετα διόδια καταληγτέων αὐτοῦς. Οἱ μεταγενέστεροι διηγούντο πλείστους ἀλλοὺς δόλους αὐτοῦ δι' οὓς κατεδικάσθη ἐν τῷ Ἀδηνά κολίῃ ἀκαταπαύστως βράχον ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄρους ὅστις ἐπιπτεν ὀπίσω πρὸ τοῦ φθάσει εἰς τὴν κορυφὴν. Εἰς τὸν Σ. ἀποδίδεται ἡ ἱδρῶσις τῶν ἱσθμικῶν ἀγώνων. [Δ.Μ.]

Σίτανα. Χωρίον τοῦ δήμου Βρασίων τῆς Λακωνίας, καίμενον κατὰ τὰς ΒΑ ὑπορείας τοῦ ὄρους Πάρωνος (Μαλεβῶ), ὡρ. 345' ΝΑ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Κατ. 385.

Σιταρήθρα. Κοινὸν ὄνομα Κορυδαλλοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ (βλ. λ.).

Σιτηρά (Bot.) ἡ Σιτωθή ἢ Ἀγρωσιτωθή, Graminaeae. Οἰκογένεια Μονοκοτυληδόνων φυτῶν ἐκ τῶν πλεισιμυτέρων εἰς εἶδη, τοῦ ὅλου φυτικῆς βασιλείου, περιλαμβάνουσα περὶ τὰ 4000 εἶδη διαδομένα ἀπανταχοῦ τῆς γῆς. Ἐχουσιν ὡς χαρακτηριστικὰ περιάνθιον ἐλλειπὸν ἢ ἐκ μικρῶν φυλλαρίων, τῶν καλουμένων λεπιδίων (*lodiceulae*) συνιστάμενον· στήμνας συνήθως 3 (σπανίως 6, ἢ 2), ὑπερὸν ἐν μετὰ δύο στιγμάτων· καρπὸν καρύσιν καὶ σπέρμα

ΣΙΤΗΡΑ ΚΑΙ ΑΓΡΩΣΤΩΔΗ Α'.

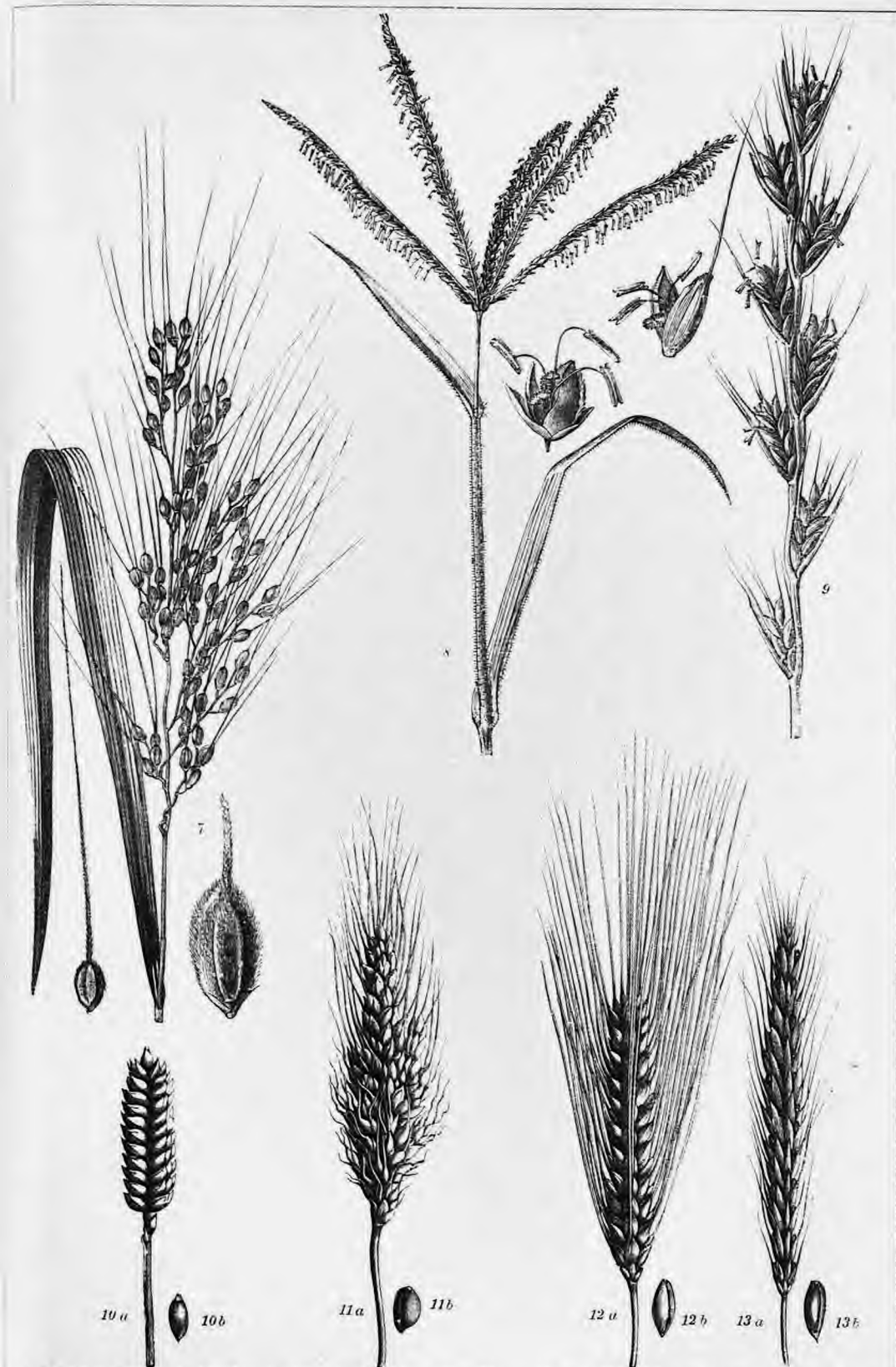


1. a. b. Κέγχρος. 2. a. b. Κριθή ή ζεοκρίθη. 3. a. b. Πυρός αθηροφόρος πυκνοστάχης. 4. a. b. Πυρός ό οίδαλέος.
 5. a. b. Πυρός ό μονόκοκκος. 6. a. b. Βρόμος ό σπαρτός (κοιν. Βρόμη).

Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Άρθρα Σιτηρά και Άγρωστώδη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας



7. *Ορυζα ή κοινή. 8. Κυνόδων ή δάκτυλος. 9. Λόλιον-τό μεθύον. 10. α. β. Πυρός άνευ αθήρων. 11. α. β. Πυρός ή πολυσύνθετος. 12. α. β. Κριθή ή πολύστιχος. 13. α. β. Σηκαλις ή δημητριακή (κοινώς Βαίλα).

*Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

*Άρθρα Σιτηρά και Άγρωστώδγ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ετὰ λευκώματος μεγάλου καὶ ἀμυλοβρι-
στῆς. Ὁ καυλὸς τῶν Σ. εἶναι κάλαμος γο-
νιῶδης, τὰ φύλλα αὐτῶν εἰσι δίστευχα
ἐπ' ἀντικτῶν κολεῶν καὶ γλωσσιδας (li-
nua) πρὸς τὰ ἄνω. Ἐκαστον ἀνθος περι-
κυλῶνται ὑπὸ δύο βρακτεϊδῶν λεπύρων
(glumae) καὶ δύο ὑψηλότερον ἐμπεφυκῶν
ἐπιριθίων (glumellae ἢ paleae), τὰ λέ-
γεται καὶ λεπιρίδια φέρουσι πολλακίς ἀθήρα
(βλ. λ. Ἀθήρ). Τὰ ἀνθή σχηματίζουσι ἐπὶ
ἐν στάχυν ἢ σύνθετον στάχυν, ἐπὶ δὲ φέ-
ρην. Ἡ εἰκογένεια τῶν Σ. περιλαμβάνει τὰ
πρυθαίοντα καὶ ὠρελίμωτα φυτὰ διὰ
τὴν ἀνθρωπινὴν καθότι οἱ καρποὶ πολλῶν ἐξ
αὐτῶν παρέχουσι τὴν κυριωτέραν τροφήν
ἐς αὐτόν τε καὶ τὰ κατοικίδια ζῶα. Ταῦτα
εἰσι τὰ κατ' ἐξοχὴν Σ. τὰ καὶ «δημητρια-
καὶ καρποὶ» (γαλλ. Céréales) καλούμενα,
πειθὲ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἡ
ἀνμύητρα αὐτὴ ἐχάρισε τοὺς καρποὺς τούτους
καὶ ἐδίδαξεν εἰς Ἐλευσίνα (βλ. λ.) τὴν
καλλιέργειαν αὐτῶν τοῖς θνητοῖς. Εἰς τοὺς
δημητριακοὺς καρποὺς ὀνομαζομένη ἰδίως τὰ
εἶδη τοῦ *P. ur. v.* ἢ *Σίτου* (*Triticum*
γερμ. Weizen, γαλλ. Froment ἢ Blé,
κοινῶς σιτᾶρ ἢ στᾶρ), καὶ τῆς *H. v.*
ἢ *Hordeum* L., γερμ. Gerste, γαλλ.
Orge, κ. κριθᾶρι) καὶ τῆς *S. c. a. l. i. d. s.*
Secale L., γερμ. Roggen, γαλλ. Seigle,
κ. σικαλί ἢ βριζα). Ἐν Ἑλλάδι καλλιερ-
γοῦνται ἰδίως Πυρὶς ὁ κοινὸς (*Tr. vulgare*
L.) καὶ αἱ παραλλαγαὶ αὐτοῦ (κ. μαυραγ-
γανί καὶ ῥουσιτᾶ), Π. ὁ σκληρὸς (*Tr.*
durum L., κοιν. σκληροπεριθῆς) καὶ Π.
ὁ μονόκοκκος (*Tr. monocoecum* L.) ὅστις
καὶ αὐτεφύης ἐν Θεσσαλίᾳ· τῆς δὲ Κριθῆς
καλλιεργοῦνται Κ. ἡ κοινὴ (*H. vulgare*
L.), Κ. ἡ ἑξάστοιχος (*H. hexastichum*
L.) καὶ Κ. ἡ ζεισκριθὴ ἢ Ἰουνοκριθὴ (*H.*
Zoeritron L.)· τῆς Σικαλίδος ὑπάρχει ἐν
μένον εἶδος Σ. ἡ δημητριακὴ (*S. cereale*
L.). Ἀλλαχοῦ καλλιεργοῦνται καὶ ἄλλα
εἶδη οἴτου, ὡς π. χ. ὁ εἰδὼν (*Tr. turgidum*
L.), Π. ὁ σπέλτα (*Tr. Spelta* L.,
ἰδίως ἡ Ὀλυρα τῶν ἀρχαίων). — Γνωστὴ
εἶναι ἡ χρῆσις τῶν Σ. ἐν γένει εἰς τὴν ἀρ-
τοποιίαν, τῆς δὲ κριθῆς ἰδίως εἰς τὴν ζυθο-
ποιάν καὶ κτηνοτροφίαν (ὁ γόρτος αὐτοῦ
εἶναι τὸ γνωστὸν γρασίδι), τέλος τῶν καλα-
μῶν τῆς σικαλίδος εἰς τὴν πλοποιάν Σ.
ὡσαύτως σπυδαῖα ὅσον οἱ δημητριακοὶ καρ-
ποὶ εἰσὶν ἐν ταῖς μεσημβριναῖς χώραις τῆς
εὐκράτου ζώνης καὶ ἐν ταῖς τῆς θερμῆς ἢ
ἐξ Ἀμερικῆς εἰσαχθεῖσα Ζεῖα ἢ Μάις
(βλ. λ.) καὶ διάφορα εἶδη Σόργου (βλ. λ.).
ὡσαύτως καλλιεργοῦνται διὰ τοὺς θρεπτι-
κοὺς καρποὺς αὐτῶν εἰς πολλὰ μέρη τῆς
γῆς ὁ Κέγγρος (βλ. λ.) καὶ ἐν τῇ Ἀφρικῇ
ἢ Ἐραγρώστις ἡ ἀβυσσινικὴ (*Eragrostis*
ἢ *Poa Abyssinica* L., τὸ Tef ἢ Taf τῶν

ἐγχωρίων)· ὁ δὲ Βρόμος τῶν ἀρχαίων ἡ ἢ
Ἀβύνα ἢ σπαρτὴ (*Avena sativa* L.) καὶ
αἱ πολλαὶ παραλλαγαὶ αὐτῆς καλλιεργοῦν-
ται κυρίως διὰ τοὺς καρποὺς τοὺς χρησί-
μους πρὸς τροφήν τῶν ἵππων, εἰσι δὲ καὶ
φαρμακευτικοὶ· φαρμακευτικὸν δὲ εἶναι καὶ
τὸ ῥίζωμα τοῦ Ἀγροπύρου τοῦ ἔρποντος
καὶ τοῦ Κυνόδοντος τοῦ δακτύλου (βλ. λ.).
Δηλητήρια εἰσι τὰ σπέρματα τοῦ Ἀελίου
(βλ. λ.). — Εἰς τὰ Σ. ὑπάγεται καὶ τὸ
Σακχαροκάλαμον (βλ. λ.), ἡ Βαμβούσα (βλ.
λ.) τὰ διάφορα εἶδη Καλάμου (βλ. λ.),
πάντα δὲ ταῦτα πολυεῖδως ὠρελίμα. — Εἰς
τὴν εὐκράτον ζώνην καὶ ἰδίως εἰς ὀρεινὰ
μέρη διάφορα εἶδη Σ. ἐκ τῶν γενῶν Καρ-
φοειδῆς (*Festuca*), Πόα (*Poa*), Ἀγρωστis
(*Agrostis*), Ἀέλιον, Βρόμος, Φλεῖον (*Phle-
um*), Μηλική (*Melica*) κτλ. κτλ. καλύ-
πτουσι μεγάλας ἐκτάσεις ἐδάφους καὶ σχη-
ματίζουν τοὺς λεῖμῶνας (κ. λιβάδια,
γερμ. Wiesen, γαλλ. Prairies) τοὺς τότεν
σπυδαίους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. — Περὶ
ἄλλων διαφόρων Σ. βλ. τὰς λ. Ἀγρωστis,
Αἰγίλοψις, Δίρα, Ἀλωπέκουρος, Ἀριτιδα,
Βριζα, Βρόμος, Γιγαντοχλόη, Γλυκερία,
Γυννερία, Δακτύλις, Δούρα, Εὐχλαίνα,
Ζίζανια, Θρύον, Καλομάχρωστις, Κόϊς τὸ
δάκρυ, Λαγύρος καὶ Ὀλυρα. [Θ.Χ.]

Σίτικα. Ἰδὲ Τροφά.

Σιτιοφοδία. Ἀπέχθεια ἀπόλυτος καὶ
ἀποστρέψις πρὸς πᾶσαν τροφήν, σύμπτωμα
συχρότατον τῶν λυσιμάνων, συνεπεία τῆς
ὁποίας οἱ φρενεβλαβεῖς οὗτοι ἀπισχναίνονται
σφόδρα, ἡ γλῶσσα αὐτῶν γίνεται ξηρά, ἡ ἀνα-
πνοὴ δυσώδης, τὰ εὔρα σπάνια. Ἡ χρῆσις
τοῦ σιτιοφαγικοῦ καθιτήρος ἀποδίδει ἀπα-
ραίτητος πρὸς πρόληψιν ταχέως θανάτου
δι' εἰσαγωγῆς εἰς τὴν στόμαχον ζώμου καὶ
οἶνου, ἀλλὰ καὶ πάλιν πολλοὶ ἀποθνήσκου-
σιν ἐνεκα στάσεως τοῦ αἵματος ἐν τοῖς ἀνα-
πνευστικοῖς ὀργανοῖς παραγούσης πολλὰς
κίς πνευμονικῆν γάγγραιναν. Συνήθως αἱ-
τιον ἔχει ψυχικὸν πνεῦμα μετανόας καὶ
συντριβῆς, ἐμπνευστὶν ἐσωτερικῆς οἶον ἡ θρη-
σκευτικὴ μελαγχολία, φόβον δηλητηρίασεως
ἀλογον ὡς ἐν τῇ μονομανίᾳ τῆς κατα-
διώξεως. [P.N.H.]

Σιτίστα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀριονίας
τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 1431 κατ. καὶ κει-
μενον 2 ὥρ. ΒΑ τῆς Σελίστας.

Σίτικα. Πρωτ. τῆς Ἀλάσκας (βλ. λ.),
ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ. ἔχει 300 κατ.,
κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀλιείας 3000.

Σιτόμενα. Χωρίον τοῦ δήμου Θέρμου
τῆς Τριχωνίας, μετὰ 222 κατ. [Μ.Σ.]

Σίτου δίκη ἐκαλεῖτο ἐν ταῖς ἀρχ.
Ἀθήναις ἡ κινουμένη ὑπὸ τῆς γυναικὸς μετὰ
διάλυσιν τοῦ γάμου καὶ ἐπιδιώκουσα ἡ τὴν

ἀπόδοσιν τῆς προικὸς ἢ τὴν ἀπότισιν τόκου ἢ ὀβολοῦ ἐπὶ τοῖς 9 πρὸς διατήρησιν (σίτον, τροφήν) αὐτῆς. Ἡ δίκη αὕτη ἦτο ἑμμενος καὶ ἐδικάζετο ἐνώπιον τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος ἐν τῷ Ὡδεῖω. [Σ.Τ.]

Σιτόφιλος (*Calandra granaria* ἢ *Sitophilus granarius*). Γένος τῶν Ὀρτοδακνιδῶν (βλ. λ.) κολεοπτέρων, ὅπερ ἔχον ἐρυθροῦ-ξανθὸν χρώμα καὶ μέγεθος 0.045 μ. καταθέτει τὰ ψὰ εἰς τοὺς κόκκους τοῦ ἐν ἀποθήκαις σίτου· αἱ κάμπαι καταστρέφουσι τοὺτους ἐντελῶς καὶ προξενοῦσι διὰ τῆς πολυφαγίας των μεγάλας βλάβας. [Φ.Ι.]

Σιτοφύλακες ἦσαν ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθῆναις ἄρχοντες κληρωτοί, τὸ πάλαι 5 ἐν Πειραιεὶ καὶ 5 ἐν αὐτῷ τῷ ἄστει, ἐπὶ Ἀριστοτέλους δὲ ἀνὰ 15. Οὗτοι ἐφάρντιζον κυρίως διὰ τὴν δικαίαν τιμὴν τοῦ τε σίτου καὶ τοῦ ἀλεύρου ὡς καὶ τοῦ ἄρτου, διὰ τὰ νόμιμα σταθμὰ τῶν ἐμπόρων τούτων κλ., κατέγραφον δὲ τὸν κομιζόμενον εἰς Ἀττικὴν σίτον. Τὸ ζήτημα τοῦ σίτου ἦτο σπουδαιότατον διὰ τὰς Ἀθῆνας, καθ' ὅσον ἐλάχιστον παρήγαγεν ἡ χώρα, τὸν δὲ πλεῖστον ἐκόμιζον ἐξώθεν καὶ δι' ἐκ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου καὶ ἐκ τῶν περὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον γεινῶν. Ἐνῷ δὲ ἀπηγορεύετο αὐστηρώτατα ἡ ἐξ Ἀττικῆς ἐξαγωγή τοῦ σίτου, νόμος ἦν νὰ πέμπωνται $\frac{2}{3}$ τοῦ εἰς Πειραιᾶ κομιζομένου σίτου εἰς Ἀθῆνας πρὸς πώλησιν. Τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου ἐπέβλεπον οἱ δέκα ἐμποροῖ ἐπιμεληταί, ἀρχὴ ἐπίσης κληρωτή. [Σ.Τ.]

Σίτσοθα. Κώμη τῆς Μεσσηνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀλαγονίας κειμένη κατὰ τὸ Α' τμήμα τῆς Μεσσηνίας ἐπὶ τῶν δρεινῶν χωρῶν τοῦ Ταυγέτου πρὸς τὸ ΒΑ τῶν Καλαμών, ἀφ' ὧν ἀπέχει 5 ὥρας. Οἰκεῖται ὑπὸ 1075 κατ. Προϊόντα κάρνα, κεράσια, κάστανα, ἔλαιον, μέταξα, οἶνος καὶ ἀραβόσιτος.

Σίττεν (Sitten, γαλλ. Sion). Πρωτ. τοῦ ἑλβετικοῦ καντονίου Βαλαιοσίας, ἐπὶ τοῦ Σιόννη. Ἔχει 5513 κατ., στενὰς ὁδοὺς καὶ ὁλως μεσαιωνικὸν χαρακτῆρα. [Μ.Σ.]

Σίττη. Γένος τῶν Αἰγίθαλιδῶν (βλ. Αἰγίθαλος). Ἔχει εὐθὺ ῥάμφος, βραχεῖαν οὐρὰν καὶ ἰσχυρὸν ὀπίσθιον δάκτυλον. Τὸ εἶδος Σ. ἡ εὐρωπαϊκὴ ἔχει χρώμα ἄνω κυανόφαιον, κάτω δὲ σκωριόχρουν. [Φ.Ι.]

Σίττιγγβόρν (Sittingbourne). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, ἔχουσα 8302 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σίτυ (City ἦτοι Ἄστυ) καλεῖται τὸ κεντρικώτερον μέρος τοῦ Λονδίνου (βλ. λ.).

Σίφνος. Νῆσος τῶν Κυκλάδων κειμένη πρὸς Δ τῆς Πάρου, ἀφ' ἧς ἀπέχει 14 μίλια, καὶ τῆς Ἀντιπάρου (12 μίλ.), πρὸς

ΝΔ τῆς Σύρου (μίλ. 33), ΝΑ τῆς Σερύφου (μίλ. 12) καὶ πρὸς Β τῆς Κιμῶλου (μίλ. 10) καὶ τῆς Μήλου (μίλ. 20). Ἀπὸ Πειραιῶς ἀπέχει μίλια 75. Περίμετρον ἔχει 40 μιλίων, ἔκτασιν κατὰ μήκος μὲν 10 μιλίων κατὰ πλάτος δὲ 3 καὶ ἐπιφάνειαν 30 000 στρεμμάτων, ὧν τὸ $\frac{1}{5}$ καλλιεργεῖται. Ὁρος ὑψηλὸν ἔχει τὸ τοῦ προσφῆτου Ἥλιοῦ (ὕψ. 3 000 ποδῶν), καὶ ἀνατολικώτερον τούτου τὸ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου χαμαλιώτερον. Ἀκρωτήριον τῆς νήσου εἶναι πρὸς Β τὸ τοῦ Ἀγίου Φιλίππου καὶ πρὸς Δ τὸ Νάπος. Λιμένες δὲ εἶναι ὁ πρὸς Ν καίμενος Φάρος, πρὸς ΝΔ ὁ ὅρμος Βαθύ, πρὸς Δ ὁ τῶν Καμορῶν, πρὸς Β ὁ τῆς Χερσονήσου καὶ πρὸς Α ὁ Αἰγιαλὸς πλησίον τοῦ Κάστρου μετονομασθεὶς καὶ Σαράλια. Νησίς περὶ αὐτῆς καὶ πρὸς Ν εἶναι ἡ Κυττιανὴ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σ. διὰ πορθμοῦ 30-40 μέτρων. Τὸ κλίμα τῆς Σ. εἶναι εὐκρατον, οἱ δὲ κάτοικοι μακροβιώτατοι καὶ ἡ γῆ γόνιμος. Πλεονάζει ἡ ἐλαία, ἥς ὑπάρχουσι 4-5 000 χιλ. δένδρα, ἐπὶ δὲ ἡ λεμονεῖα, πορτοκαλεῖα καὶ τὰ λοιπὰ ὀπωροφόρα δένδρα. Ἡ νῆσος ἀποτελοῦσα ἓνα δῆμον σήμερον (μέχρι τοῦ 1836 εἶχε δύο δήμους), ὑπάγεται διοικητικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μήλου, ἐκκλησιαστικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Σύρου, περιέχει δὲ χωρία 6 ἥτοι τὴν Ἀπολλωνίαν (κοινῶς Σταυρί), ἥτις εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ δήμου, τὸν Ἀρτεμῶνα, τὰ Ἐξάμπελα, τὸν Καταβατὴν καὶ τὸ Πετᾶλι· ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 8 χιλ. περίπου ἐξ ὧν 4 500-5 000 ἐνδημοῦσι σχεδὸν πάντοτε, οἱ δὲ λοιποὶ ἀποδημοῦσιν εἰς διάφορους πόλεις διάφορα μετερχόμενοι ἐπιτηδεύματα. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχουσι 2 μοναί, ἡ τοῦ προσφῆτου Ἥλιοῦ καὶ ἡ τῆς Βρύσσης, ὧν ἑκάστη ἔχει 5-7 μοναχοὺς. Τὸ κυριώτερον προϊόν εἶναι τὸ ἔλαιον (160 χιλ. ὀκ.), λεμονεῖα, πορτοκαλεῖα, οἶνος, σῦκα καὶ λοιπαὶ ὀπώραι, δημοτηριακὰ ἑλίκτα· βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι βαμβακερὰ ὑφάσματα καὶ γνωστότατα κεράμεια σκεύη.

Ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ὅπου περὶ τοῦ σήμερον τὸ Κάστρον. Ἡ νῆσος ἦν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα περιφθμος διὰ τὰ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἅτινα σήμερον εἶναι ἐξητλημένα. Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς νήσου ἦσαν Κᾶρες καὶ Φοίνικες καὶ μετὰ τοὺτους Κρήτες. Μετὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον καὶ τὴν καθόδον τῶν Ἑρακλειδῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν ἀποικίαν Ἰώνων· περὶ τὸ 538 π. Χ., ὅτε ἡ νῆσος ἤρχαζεν ἕνεκα τῶν χρυσωρυχείων καὶ ἀργυρωρυχείων αὐτῆς, κατελήφθη καὶ ἐδηρώθη ὑπὸ τῶν Σαμίων, κατὰ δὲ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν οἱ Σίφνιοι ἐπεμψαν μίαν πεντηκόντορον. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν ἐξάγεται, ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοπον. πολέμου ἐτέλει φόρον τοῖς

Ἀθηναίοις 9 ταλάντων (54 χιλ. δραχμῶν). Κατὰ τὸ 1307 μ. Χ. κατελήφθη ὑπὸ τῆς Ἰσπανικῆς εἰκογενείας τῶν Δα-Κορώνια, κατὰ δὲ τὸ 1537 περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὁθωμανῶν. (Πρβλ. Καρόλου Γκιών, Ἱστορία τῆς νήσου Σ., ἐν Σύρῳ 1876).

Σιφόνωμα. Ὀγκος ἰνέμορφος, μαλακός, βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος, εὐρεθεὶς τῷ 1845 ὑπὸ Henle ἐν τῷ μεσεντερίῳ νεανίου, ἀποτελούμενος ἐκ συστάδος σωλήνων παραλλήλων ἢ διεσταυρωμένων περιεχόντων σταγονίδια λίπους, σωρούς κοκκίων καὶ ἀβρόθων χρωστικτὴν οὐσίαν σκοτεινέχρουν καὶ ἄλλην κτηρίνην· οἱ μὲν τῶν σωλήνων εἶναι λείοι, οἱ δὲ γραμμωτοί· τινὲς αὐτῶν ἔσπερον ἀναστομώσεις καὶ διακλαδώσεις, εὐχερῶς διαστελλόμενοι τῶν νευρικῶν κλωνίων, τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων καὶ τῶν δεσμιδῶν τῶν γραμμωτῶν μυῶν. [P.N.B.]

Σίφων. Σωλήν ἐπικαμπῆς ἔχων δύο ἀντισυμμήκεις βραχίονας, χρησιμεύων δὲ πρὸς μεταγγισμόν ὑγροῦ ἐκ τινος δοχείου εἰς ἕτερον. Εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο βυθίζεται ὁ βραχύτερος βραχίον· ἐὰν τότε ἀναμυζῶντες ἐκ τοῦ (ἀνοικτοῦ) ἄκρου τοῦ ἐπιμηκεστέρου βραχίονος ἀραιοῦσμεν τὸν ἐν τῷ σωλήνι ἀέρα, τὸ ὑγρὸν ἀνέρχεται διὰ τοῦ βραχυτέρου βραχίονος, πληροὶ τέλους καὶ τὸν ἐπιμηκεστέρον καὶ ἐκρέει ἐλευθέρως ἐκ τοῦτου, καὶ δὴ τόσον ταχύτερον ὅσον μείζων εἶναι ἢ κατακόρυφος ἀπόστασις τοῦ ἄκρου τοῦ ἐπιμηκεστέρου βραχίονος ἀπὸ τῆς ἐλευθέρως ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ πρώτῳ δοχείῳ. Ἡ τοιαύτη μεταγγίσις εἶναι ἀποτελεσματὶς τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. [Σπ.]

Σκαγερράκ καλεῖται πορθμὸς τῆς Βορείου θαλάσσης μεταξὺ τῆς ΒΔ παραλλῆλης τῆς Ἰουτλάνδης καὶ τῆς ΝΑ παραλλῆλης τῆς Νορβηγίας, ἔχων μῆκος 200-250 χμ. καὶ πλάτος 110-150 χμ. Τὸ ὄνομα ἔλαθεν ἐκ τῆς δανικῆς πόλεως Σκάγεν (2323 κατ.).

Σκαδό. Χωρίον τῆς Νάξου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Κορωνίδος καὶ ἀπέχον 45' ἀπὸ Κωμιακῆς, μετὰ 421 κατοίκων.

Σκάθαρος ὁ ἑλληνικὸς (Scatharus graecus). Ἰχθὺς κοινὸς εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας, ἀνήκων δ' εἰς τὴν εἰκογενεῖαν τῶν Σπαριδῶν (βλ. λ.). [Φ.Ι.]

Σκάζον μέτρον. Βλ. Ἰαμβος.

Σκάλα. Ἰταλικὴ λέξις σημαίνουσα ἐπιγεῖον, ἀποβάθραν, καὶ ἀπαντῶσα συχνὰ ὡς γεωγραφικὸν ὄνομα εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον παραλλῆας.

Σκάλα. 1) Κώμη τῆς Λακωνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τρινάσου, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα ποταμοῦ ΝΑ τῆς Σπάρτης, ἥς ἀπέχει ὥρ. 7 1/2. Κάτοικοι 603. Πρεσβόντα δημ. καρπεῖ, βάμβαξ, εἶνος,

μέταξα, ἔλαιον. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Οἰχαλίας 45' Ν τοῦ Μελιγαλαῖ, μετὰ 440 κατ. — 3) Κώμη τῆς Κεραλληνίας ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Πρόννων, κειμένη δὲ κατὰ τὸ ΝΑ τμήμα τῆς νήσου, πλησίον τῆς παραλλῆας καὶ εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1.10' πρὸς Ν τοῦ Ἀσπρογέρακα. Κάτ. 849. — 4) Χωρ. τοῦ δήμου Ναυπάκτου, εἰκούμενον ὑπὸ 224 κατ. καὶ κείμενον 1 ὥρ. πρὸς Β τῆς πρωτεύουσας μεσσηνίας.

Σκάλα Νόβα. Βλ. Ἐφεσσος 2.

Σκάλα Ὠρωποῦ. Χωρίον τῆς Ἀττικῆς καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Ὠρωπίων κείμενον ΒΔ τῶν Ἀθηνῶν, ἀφ' ὧν ἀπέχει ὥρ. 10. Κάτ. 232. Κεῖται ἀπέναντι τῆς Εὐβοικῆς πόλεως Ἐρετρίας καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου λιμένος Δελφινίου ἢ Ἱεροῦ· τὸ μέρος τοῦτο λέγεται καὶ Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι· καὶ εἶναι σήμερον μικρὸς καὶ ἀταθῆς λιμὴν ἕνεκα τῶν προσχώσεων τοῦ Ἀσωποῦ. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἶχε μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν συγκοινωνίαν τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Εὐβοίαν.

Σκάλδης (γαλλ. Escaut, γερμ. Schelde). Ποταμὸς τῆς Β Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου, πηγάζων παρὰ τὸ Κατελὲ τοῦ γαλλ. νομοῦ Δίν, διχαζόμενος δὲ 26 χμ. κάτωθεν τῆς Ἀμβέρσης εἰς τὸν Δυτικὸν Σ. ἢ Ὀντ καὶ τὸν Ἀνατολικόν, εἰτινες συνδύνονται μετ' ἀλλήλων καὶ τοῦ Μῶσα. Ἀμφότεροι εἰς βραχίονας ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Ὁ ποταμὸς ἔχει ἐν ὅλῳ μῆκος 400 χμ., ὧν 59 χμ. (ὁ κάτω ροῦς) ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. [Μ.Σ.]

Σκάλδοι. Βλ. Σκανδιναυικαὶ γλῶσσαι.

Σκαλευτικά. Βλ. Ἀλεκτοροειδῆ.

Σκαληγὸς πρόσθιος. Μῦς ἐκ τῶν τῷ βῆθει πλαγιῶν τοῦ τραχήλου, ἐκτενόμενος ἐκ τῶν προσθίων μυῶν τῶν ἐγκαρσίων ἀποφύσεων τοῦ 3ου, 4ου, 5ου καὶ 6ου αὐχενικοῦ σπονδύλου εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐπιφανείαν τῆς πρώτης πλευρᾶς — Σ κ α λ η ν δ ε ὁ π ρ ὀ σ θ ι ο ς μῦς λέγεται· ὁ ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν ἐγκαρσίων ἀποφύσεων τῶν 6 πρώτων αὐχενικῶν σπονδύλων καὶ καταφυόμενος εἰς τὴν 1ην καὶ 2αν πλευράν. Ἀμφότεροι εἰ μὴς ἐννευρούμενοι ὑπὸ κλωνίων τοῦ βραχιονίου πλέγματος αἱροῦσι τὸν θώρακα καὶ συμβάλλονται εἰς τὴν εἰσπνοήν. [P.N.B.]

Σκαλίγερος (Scaliger κυρίως Della Scala). 1) Julius Caesar S., ἱατρὸς καὶ φιλόλογος, γενν. 1484 ἐν Πίδα ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γάρδας. Ἐξῆσεν ἐν Βενετίᾳ ἢ Παδοῦν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1529 ἐν Ἀγεν τῆς Γαλλίας ὅπου ἐξασκήσας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱατροῦ ἀπέθανε τῷ 1558. Ὡς φυσιοδίφης περιήλθεν εἰς ἔριδα πρὸς τὸν Κάρδανον, ὡς

φιλόλογος δὲ πρὸς τὴν Ἑρασμον. Συνέγραψε λατινιστὶ φιλολογικὰ τινὰ ἔργα, σκόλια εἰς ἔργα τοῦ Ἰπποκράτους, Ἀριστοτέλους (περὶ φυτῶν) καὶ Θεοφράστου (ἐπ.), Περὶ λατινικῆς γλώσσης (De causis linguarum latinae) καὶ πρὸ πάντων Παιητικῇν (Poetices libri 7) ἥτις ἐπήνεγκεν αὐτῷ μεγάλην δόξαν καὶ ἐξεδεσθῆ ἐπανελημμένως. — 2) Joseph Justus S., υἱὸς τοῦ ἄνω, φιλόλογος, γενν. 1540 ἐν Agen, σπουδάζας δ' ἐν Βορδῶ καὶ Παριείοις. Ὡς διαμαρτυρούμενος κατέλιπε τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκτελέσας μακρὰς περιόδους ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, διδάξας δὲ καὶ ὡς καθηγητὴς ἐν Γενεύῃ καὶ διαμείνας πάλιν ἔτη τινὰ ἐν Γαλλίᾳ, διωρισθῆ καθηγητὴς ἐν Λουγδούνῳ τῆς Βαταρίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1609. Τὴν γροντολογίαν προήγαγε σπουδαίως διὰ τῶν ἔργων του De emendatione temporum (καλλίστη ἐκδ. ἐν Γενεύῃ 1629) καὶ Thesaurus temporum (1606, β' ἐκδ. 1658), διὰ δὲ τῆς συγγραφῆς De re nummaria ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν λογίων ἐπὶ τὴν σπουδαίωτα τῆς νομισματικῆς. Πρὸς τοὺς συνέγραψε (λατινιστὶ) ποιήματα, ἐπιστολάς, διάφορα μικρὰ ἔργα καὶ βιογραφίαν τοῦ πατρὸς του. [Μ.Γ.]

Σκαλόρριζα (Τσουκαλέϊκα). Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμφείας (Μεσσήνης), ἔχον 195 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Σκαλούλα. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγίου τῆς Δωριδος, ἔχον 297 κατ. [Μ.Σ.]

Σκαλοτσιπτράνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Κολοκυνθίου (Γυθείου), ἔχον 129 κατ.

Σκάμανδρος (νῦν Μενδερές). Ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς Τρωϊκῆς πεδιάδος ὃ καὶ πολλάκις ἀνοφερόμενος ἐν τῇ Ἰλιάδι, ὅπου ἀπὸ τοῦ χρώματός του ἐπονομάζεται καὶ Ξάνθος. Πηγάζει ἐκ τῆς Ἰδης, εἰσελθὼν δὲ ἐκ κλειστωρείας παρὰ τὸ χωρίον Βουνάρ-βασί εἰς τὴν πεδιάδα διαρρέει ταύτην πρὸς ΒΔ διευθυνόμενος καὶ ἐκβάλλει οὐ μακρὰν τοῦ Σιγείου εἰς τὴν Ἑλλάσποντον. Τὸ πάλαι ἐκεῖτο ἡ κοίτη αὐτοῦ ἀνοτικώτερον παρὰ τὴν λεγώδη ἄκραν τῆς πεδιάδος καὶ προσελάμβανεν ἐκ εὐς ἀνατολ. κοιλάδων τὰ ὕδατα τοῦ Θυμβρίου καὶ τοῦ Σιμβέντος. [Α.Δ.]

Σκαμιάκι. Χωρίον τοῦ δήμου Μαλευρίου (Γυθείου) ἐπὶ θρείνης χώρας τοῦ Ταυγέτου 40' ΒΔ ἀπὸ Πάντισας. Κατ. 324.

Σκαμμώνια, ῥητινῶδες κόμμι προερχόμενον ἐκ Συρίας (σκαμ. Χαλεπίου) ἢ ἐξ Ἀνατολῆς (σκαμ. Σμύρνης καὶ κοινῶς μαμουτιά), δραστὶκὸν καθαρτικὸν φάρμακον χορηγούμενον εἴτε ἐν καταστάσει κόνεως, εἴτε ὑπὸ μορφῇ γαλακτομάτος. — Σκαμμωνία ἢ ῥητινὴ, ῥητινώδης οὐσία περιεχομένη ἐν τῇ σκαμμωνίᾳ ἐν ἀναλογίᾳ 80 ἐπὶ τοῖς 100 πέρ-

ρίπου, τὸ δραστὶκὸν στοιχεῖον τοῦ φαρμάκου, ἑμοία πρὸς τὴν ἱαλαπίνην. [Ρ.Ν.Β.]

Σκαμνίτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Μαλευρίου (Γυθείου), ἔχον 168 κατ. [Μ.Σ.]

Σκανδιναυϊα. Μεγάλῃ χερσονήσος τῆς Β. Εὐρώπης, ἥτις συνορεύουσα ἐπὶ 520 γμ. πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἐκτείνεται ἀπὸ 40° μέχρι 31° 5' Α. μήκ. καὶ ἀπὸ 55° 20' μέχρι 71° 10' Β. πλατ. μεταξύ τῆς Βορ. Παγωμένης θαλάσσης, τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Βαλτικῆς ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ μήκος 1870 γμ., πλάτος ἔχουσα 370-750 γμ. καὶ καταλαμβάνουσα τὰ δύο βασιλεία τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Σουηδίας. Ἡ φυσικὴ διάπλασις τῆς χερσονήσου ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ θρείνου συστήματος καὶ τὸ Δυτικὸν μὲν τμήμα (ἡ Νορβηγία) εἶναι ἐντελὲς θρείνῃ χώρα, ἐνῶ τὸ Ἀνατολικὸν (ἡ Σουηδία) συνίσταται ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐξ ἀνδρόρων. Τὸ σύστημα τῶν θρείνων δὲν ἔχει τὴν χαρακτηριστὴν ἀλύσειος, ἀτόκτως δὲ διανεμονται ἐν αὐτῷ αἱ κορυφαί, αἵτινες τὸ μέγιστον ὕψος ἔχουσι μᾶλλον πρὸς Ν (ὕψ. 611° 38' μέχρι 2500 μ.). Καίτοι τὸ ὕψος τοῦτο ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλλα τῆς Εὐρώπης ὄρη δὲν εἶναι πολὺ μέγα, οὐχ ἦντον ἡ βόρειος θέσις τῆς χώρας ἀποδίδει αὐτῇ ὅλως ἀλγώδη καὶ τραχύτατον χαρακτήρα. Ἐπὶ τῆς ἀποτόμης καταπιπτούσης Δ πλευρᾶς χαρακτηριστικώτατοι εἶναι αἱ βαρυτάτα (μέχρις 130-140 γμ.) εἰς τὸν κορμὸν τῆς χερσονήσου εἰσερχόμενοι κόλποι (φιόρδοι), αἵτινες τὰ μέγιστα συντελοῦσιν εἰς τὴν συγκοινωνίαν μετὰ μερῶν ἄλλων θά ἦσαν ὅλως ἀπρόσιτα. Ἐπὶ δὲ τῆς Α. πλευρᾶς, ὅπου τὰ ὄρη, ὡς εἴρηται, καταπίπτουσι βαθυθδὲν ἐν ἀνδρόροις, ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς σιόρδους ἐκεῖνους αἱ μακραί λίμναι, σχηματιζόμεναι πολλάκις ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν ποταμῶν τῶν καταρρεόντων ἐκ τῶν θρείνων καὶ ἀποδίδουσαι εἰς τὰς τοποθεσίας μετὰ τῶν πολλῶν καταρρακτῶν μεγίστην καλλοσύνην· οἱ ποταμοὶ εἶναι ἅπαντες βραχεῖς καὶ ἀκατάλληλοι διὰ τὴν ναυσίπλοιν. Τὸ κλίμα ἐπὶ τῆς Δ. πλευρᾶς ἔνεκα τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν θέσεως εἶναι πολὺ γλυκύτερον ἢ ἐπὶ τῆς ἑτέρας, ὅπου πλησιάζει μᾶλλον πρὸς τὸ ἡπειρωτικὸν τῆς Ῥωσσίας. Περὶ τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας βλ. τὰ ἄρθρα Νορβηγία, Σουηδία. Ἐνίσταται ὑπὸ τὴν λέξιν Σ. συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ Δανία, τοῦτο δὲ κυρίως ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν.

Σκανδιναυϊκά γλῶσσαι. Κλάδος τῶν γερμανικῶν γλωσσῶν, περιλαμβάνων τὴν σουηδικήν, δανικὴν, νορβηγικὴν (ἥτις ὀμιλεῖται μόνον, δὲν γράφεται δὲ πλέον) καὶ τὴν ἱσλανδικήν, αἵτινες νῦν ἐδγλάσθησαν μὲν εἰς διαφόρους διαλέκτους, ἐν προγενεστέροις δὲ χρόνοις (μέχρι τοῦ 17' αἰῶ-

νος) ὁμοιάζον τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλας ὥστε πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς διάλεκτοι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης. Τὸν ἀρχαιότερον τοῦτον τύπον διετηρήσε πρὸ πάντων ἡ γλῶσσα τῆς Ἰσλανδίας ἣτις κατοικήθη ἐκ Νορβηγίας κατὰ τὸν Η' καὶ Θ' αἰῶνα, ἔνεκα δὲ τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως αὐτῆς δὲν ὑπέστη ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐπίδρασιν ἄλλων λαῶν, οἷα ἐπῆνεγκε μερίστην μεταβολὴν (κυρίως ὡς πρὸς τὸν θησαυρὸν τῶν λέξεων) εἰς τὴν Δανικὴν. Ὀλιγώτερον ταύτης μεταβλήθη ἡ Σουηδική, ἡ δὲ Νορβηγική, ἡ αὐτὴ οὕτα τῇ Ἰσλανδικῇ μέχρι τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ἔκτοτε δὲν ἐγερθεύουσιν πλέον ὡς γραφομένη καὶ ἀπώλεσε τὴν ἐνότητά της τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Σουηδικῆς καὶ εἴτα πολὺ μᾶλλον τῆς Δανικῆς, ἣτις κατέστη ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Νορβηγίας μετὰ τῆς Δανίας ἐπίσημος γλῶσσα καὶ ἔμεινε τοιαύτη μέχρι τῆς σήμερον· σφίζεται ὅμως ἡ Νορβηγικὴ εἰς διαφόρους διαλέκτους καὶ εἰς δημώδη ἄσματα. Ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἀρχαία σκανδιναυικὴ» γλῶσσα ἡ «ἀρχαία βόρειος» γ. (γερμ. alt-nordisch) ἐννοεῖται συνήθως μόνον ἡ ἀρχαία νορβηγικὴ, ἣτις ἐγένετο καὶ γλῶσσα τῶν ὑπὸ τῶν Νορβηγῶν κατοικηθεισῶν νήσων (τῆς Ἰσλανδίας κυρίως) αὕτη διακρινομένη διὰ τὸν ἀρχαϊκὸν χαρακτῆρα αὐτῆς καὶ ἄλλας ιδιότητας, καταλαμβάνει ἔξοχον θέσιν οὐ μόνον ἐν τῇ γερμανικῇ γλωσσολογίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει πλουσία φιλολογία. Παρὰ τὴν δημώδη ποίησιν ἀνεπτύχθη ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος τεχνικὴ ποίησις, ἣς ἀντιπρόσωποι ἦσαν οἱ λεγ. Σκάλδοι (ποιηταὶ ἢ ραψῳδοὶ) οἵτινες συγγράζοντες εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων καὶ συνοδευόντες τούτους κατὰ τὰς ἐκστρατείας, ἐξύμνουν τὰ ἀνδραγαθήματα αὐτῶν. Τὰ σπουδαιότερα ὅμως ἔργα τῆς φιλολογίας ταύτης εἶναι τὰ δημώδη ἐπικά, καὶ δὴ ἡ «Εἰδα» (βλ. λ.). Μετὰ τὸ τέλος τῆς σκαλδικῆς ποιήσεως (κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα) ἀνεφάνη ἐν Ἰσλανδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ξένων φιλολογικῶν ἡ ἐπίσης τεχνικὴ δι' ὁμοιοκαταληξίας, παρ' ἣν ὅμως διετηρήθη ἡ δημώδης. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν πεζῷ λόγῳ φιλολογία, καὶ δὴ πρὸ πάντων ἡ ιστορικὴ (καὶ μυθογραφικὴ) ἤκμασεν ἐν Ἰσλανδίᾳ καὶ σφίζονται οὐκ ὀλίγα προϊόντα αὐτῆς.

Σκάνδιον, σύμβολον Sc , ἀτομικὸν βάρους 44,03. Μετάλλον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ Νέλσωνος τῷ 1879 ἐν τῷ αὐξενίτῃ καὶ τῷ γαδολινίτῃ, μὴ ἀπαντηθῶν δὲ μέχρι τοῦδε ἐν καθαρᾷ μεταλλικῇ καταστάσει. Τὸ διζεῖδρον αὐτοῦ Sc_2O_3 εἶναι κόνις λευκή, ἀτηκτος, εἰδικὸν βάρος 3,86. Ὑπάρχει ἐνωσις μετὰ νιτρικοῦ ὀξέος τὸ νιτρικὸν $\text{Sc}(\text{NO}_3)_3$, χρυσταλλοῦμενον εἰς

ἄχροα μικρὰ πρίσματα ἄπερ ἐκτιθέμενα εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν μετατρέπονται εἰς ὀξειδίου. Τὸ χλωριεῖον Sc_2Cl_6 ἢ ScCl_3 ἔχει φάσμα ἐκ γραμμῶν χυρσοῦσων καὶ ἐνδοκροχρῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ μετάλλου, ὅταν πυρακτώθῃ μετὰ τῶν δύο ἡλεκτροδίων ὑπὸ ἰσχυρῶν ἡλεκτρικῶν σπινθῆρων διαβαίνοντων δι' αὐτοῦ. Οὗτος δ' ὑπῆρξεν ὁ τρόπος τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ προκειμένου μετάλλου [P.N.B.]

Σκαντζόνης (Φρειδερ. Γουλιέλμος Scanlon von Lichtenfels). Διδάσκαλος μαθημ. καὶ γυναικολόγος, γενν. 1821 ἐν Πράγᾳ, διατελέσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1850 καθηγητὴς ἐν Κυρτσβούργῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1891 ἐν Τσίονεβεργ τῆς Ἀνω Βαυαρίας. Καὶ ὡς πρακτικὸς ἰατρός καὶ ὡς θεωρητικὸς ἐφημίσθη μεγάλως, συγγράψας μετὰ τῶν ἄλλων Μαιευτικὴν (3' ἐκδ. 1867) καὶ Ἀσθεν. τῶν γεννητ. ὀργ. τῆς γυναικὸς (ε' ἐκδ. 1875).

Σκαντζόχοιρος. Βλ. Ἐχίνος.

Σκαπόλιθος ἡ Βερνερίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ βασιτετραγώνου συστήματος, ἔχον εἰδ. β. 2,6-2,8 καὶ σκλ. 5-5,5. Ἀποτελεῖται ἐξ ἔξυπριτιακοῦ ἀργιλίου, νατρίου, χλωρίου καὶ λωβετίου. [Δ.Κ.]

Σκαπτή Ὑλη. Ἀρχ. πόλις τῆς Μακεδονίας, ἀπέναντι τῆς Θάλας μετὰ τὸν Στρυμόνος καὶ Νέστου ἐπὶ λόρῳ (Περγάμου) κειμένη. Γνωστὴ δὲ διὰ τὰ μεταλλεῖα τῆς ἐξ ὧν ἐξῆγον οἱ Θάσιοι χρυσοὶν 80 ταλάντων κατ' ἔτος. Ἡ πόλις κατελήθη ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. [Δ.Λ.]

Σκαρχθαῖος καλεῖται κατ' ἐξοχὴν κύνθαρος τις Ἄ τ ε υ χ ῆ ς ὁ ἱερὸς, ὅστις ἔχων σχῆμα πλατὺ, κεφαλὴν ἡμισελήνοειδῆ καὶ ταρσὺς λεπτούς, θέτει ἐν ὧν εἰς σφαιρίδιον κόπρου ὅπερ φέρων διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν γωνυῖς ἐν τῇ γῇ. Ἐθεωρεῖτο παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἱερὸς ὡς σύμβολον τοῦ ἡλίου καὶ τῆς κοσμογονίας, διὸ καὶ τὰ ἄπειρα ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ ἀπεικονίσματα αὐτοῦ ἐφέροντο ὡς φυλακτῆρια, κοσμήματα καὶ θακτυλίδια. Τοιοῦτοι «σκαρχθαῖοι» εὑρήνται καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ, κυρίως ἐκ σαρδίῳ λίθου μετὰ διαφόρων παραστάσεων ἐγγεγλυμμένων καὶ ἐνίοτε προφανῶς αἰγυπτιακῶν συμβόλων δηλούντων τὴν πατρίδα τοῦ ἐθίμου. [Σ.Τ.]

Σκαρχθαμοῦλα. Βλ. Καρχαμοῦλα.

Σκαριφητήρ ἡ σ κ α ρ ι φ ε τ ῆ ρ ἡ σ κ α ρ ι φ ι σ τ ῆ ρ. Ἐργαλεῖον χειρουργικὸν πρὸς φλεβοτομίαν, συνιστάμενον εἰς κωτὶν πρίσματικὸν χαλκοῦν ἢ ἀργυροῦν φέρον κατὰ τὴν μίαν τῶν ἐπιφανειῶν αὐτοῦ σχισμὰς δι' ὧν ἐν δεδομένῃ στιγμῇ προβάλλουσιν αἵχμαϊ νυστερίων διὰ τῆς πίεσεως ἑλατηρίου. Διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου ἐκτε-

λοῦμεν τὰς αἱματηρὰς λεγόμενας σικύας, ἀφ' οὗ ἐφαρμόσωμεν ξηρὰν σικύαν καὶ παροχετεύσωμεν τὸ αἷμα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν.

Σκαριφισμός ἡ ο κ α ρ ί φ η σ ι ς. Πράξις χειρουργικῆ συνισταμένη εἰς μικρὰν ἐντομήν κατ' ἐπιπολὴν διὰ σκαριφητήρος ἢ νυστερίου ἢ ἄλλου αἰχμηροῦ ὄργανου πρὸς ἀπομάκρυνσιν αἵματος ἀπὸ φλεγμινούσης χώρας ἢ ἐκκένωσιν ὑγροῦ διηθηθέντος εἰς τοὺς ἱστούς. [P.N.B.]

Σκάρδορω (Scarborough). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Ὑόρκης, ἐν North-Riding, κειμένη ἐπὶ τῆς βορείου θαλάσσης. ἔχει 33776 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ θαλάσσια λουτρά, ἅπερ ἐπισκέπτονται πολλοὶ κατ' ἔτος. [M.S.]

Σκάρδος (τουρκ. Σκάρ-δάγ). Ὅρος ἐν τῷ Δ. μέρει τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ὅθι ἐν τῷ ΝΔ τμήματι τοῦ τουρκ. βιλαετίου Κοσσυφοπεδίου, ἀποτελοῦν τὸν χωρισμὸν τῶν ὑδάτων τοῦ Δρίνου καὶ τοῦ Βαρδάρ (Δξιού). Ἐκτείνεται ἀπὸ ΔΝ εἰς πρὸς ΔΒΑ ἐπὶ μῆκος 100 χμ. μεταξὺ τῶν πόλεων Δίβρας (N) καὶ Κατσανίκ-Κουμανόβου (B), καὶ ἔχει μέσον ὕψος 1900 μ. ὑψοῦται δὲ ἐν τῇ κυριωτέρᾳ κορυφῇ Λιοδατρίν, ἥτις εἶναι ἱσως ἡ ὑψηλότερα ἀπόσπας τῆς χερσονήσου, μέχρι 3050 μ. [N.S.]

Σκαρλάττης (Ἀλέξανδρος Scarlati). Διάσημος Ἰταλὸς μουσουργός, γενν. 1649 ἐν Τραπεζῇ (Trapani) τῆς Σικελίας, ζήσας δὲ μέχρι τοῦ 1693 ἐν Ῥώμῃ, ὅπου σπουδάζας ἔφερε καὶ τὰ πρῶτα μελοδράματά του ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Μετὰ 10ετὴ διαμονὴν ἐν Νεαπόλει, ἐνθα συνέθεσε πολλὰ μελοδράματα, ἐπανῆλθεν εἰς Ῥώμην, τέλος δὲ ἐγκρατέστῃ ἀπὸ τοῦ 1709 μονίμως ἐν Νεαπόλει ὡς βασιλικὸς γεν. διευθυντὴς τῆς μουσικῆς καὶ ἀπέθανεν αὐτόθι τῷ 1725. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελοδραμάτων του εἶναι μέγας, ἀριστούργημα δὲ ὄλων ὁ «Τιγράνης» (1715). Πρὸς τοῦτοις συνέθεσε πλεῖστα ἔργα ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, διὰ τὸ ὄργανον καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον, ἄσματα, ὁρατώρια κλ. — Ὁ υἱὸς του Domenico S. ὑπῆρξε περίφημος κλειδοκυμβαλιστὴς καὶ συνθέτης, γενν. 1683 ἐν Νεαπόλει. Διατελέσας διευθυντὴς τοῦ χοροῦ ἐν τῷ ἐν Ῥώμῃ ναῷ τοῦ Ἀγ. Πέτρου, μετέβη 1719 εἰς Λονδίνον εἰς τὸ Ἰταλικὸν μελοδράμα ἐνταῦθα παρεστάθῃ τῷ 1720 καὶ τὸ μελοδράμα του «Νάρκισσος», ἀλλὰ πρὸ τοῦ μεγάλου Δίνδελ δὲν ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ. Ἐν τοῖς ὕστερον ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ κλειδοκυμβαλοῦ λίαν ἐκτιμώμενος ἐν Λισαβῶνι, Ἰταλίᾳ καὶ Μαδρίτῃ, ἀπέθανε δὲ 1757 ἐν Νεαπόλει. Ὡς συνθέτης ἔργων διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον ἀνήκει εἰς τοὺς ἀρχαιο-

τέρους κλασικοὺς, πολλὰ δὲ τῶν σονατῶν του ἐσχάτως ἐξεδόθησαν πάλιν. [M.F.]

Σκάρμινγκ. Χωρίον τοῦ δήμου Βουφράδος τῆς Πυλίας, ἔχον 210 κατ. [M.S.]

Σκάρμιτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Θυμακῶν τῆς ἐπαρχ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, ἔχον 371 κατ. [M.S.]

Σκάρος. Ἰχθὺς πρότυπος τῆς οἰκογενείας τῶν Σκαριδῶν, ἐχούσης μεγάλαν λεπίδας, τὴν κάτω σιαγόνα προέχουσαν καὶ ἐπὶ τῶν παρεῖων μίαν σειρὰν λεπίων. Σκάρος ὁ Κρής εὐρεται ἐν τῇ μετογενίᾳ καὶ περὶ τὰς Καναρίους νήσους. [F.I.]

Σκαρπαῖον τρίγωνον καλεῖται ἐν τῇ μυολογίᾳ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Σκάρπα (βλ. λ.) τρίγωνος ἐπιφάνεια ὕψους 0,12 μ. ἥς τὴν μὲν βᾶσιν ἀποτελεῖ τὸ μηριαῖον τῶν, τὰς δὲ πλευρὰς τὸ ἀνω χεῖλος τοῦ βαπτικοῦ καὶ τὸ ἔξω τοῦ πρώτου προσαγωγοῦ. Διὰ τῆς κοιλότητος ταύτης ἐπικαλυπτομένης ὑπὸ τῆς ἡμυοειδούς περιτονίας διέρχονται ἡ ἐσω σαρτηνὴ φλέψ καὶ ἡ μηριαία ἀρτηρία ἥς ἡ ἀπολίνωσις κατὰ τὸ τρίγωνον τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Σκάρπα. Διπλώθης ἱστέος καὶ γαγγλία λεμφικὰ περιβάλλουσι τὰ ἀγγεῖα ταῦτα καὶ πληροῦσι τὴν κοιλότητα. — Σ κ α ρ π α ῖ α β ε λ ὄ ν η εἶναι χειρουργικὴ ῥαφίς κεκαμμένη κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον αὐτῆς, μήκους 3 ἕως 4 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, μετ' ἀκμικῆς ὀξείας, πρισματικῆς καὶ τριγωνικῆς.

Σκάρπας (Ἀντώνιος Scarpa). Ἰταλὸς ἀνατόμος καὶ χειρουργός, γενν. 1747 ἐν Μόττα τοῦ Τρεβίζου. Γενόμενος καθηγητῆς τῆς Ἀνατομικῆς ἐν Μόδενᾳ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνατομικῶν καὶ χειρουργικῶν ἐκείνῃ ἰδρυμάτων καὶ ἀπέκτισε μεγίστην φήμην ὡς χειρουργός. Ὑστερον διωρίσθη καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς τῶν ἱατρικῶν ἐν Παρίῳ, ἀπέθανε δὲ ἐνταῦθα τῷ 1832. Συνέγραψε καὶ διάφορα ἔξοχα ἔργα περὶ τῆς ἐπιστήμης του. [B.E.]

Σκαρρών (Παῦλος Scarron). Συγγραφεὺς γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1610 καὶ ἀποθανὼν κατὰ τὸ 1660. Ἦτο υἱὸς συμβούλου τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου καὶ εἶχε προορισθῇ διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον· ἐγένετο μάλιστα καὶ ἐφημέριος τοῦ Μανς. Ἀλλὰ διελθὼν τὴν νεότητά του ἐν ἀσωτείαις καὶ ἀπερισκέψιαις κατέστρεψε τὴν ὑγίαν του, ἐν ἡλικίᾳ δὲ 27 ἐτῶν ὑπέστη ἀσθένειαν, ἥτις τὸν ἐστέρησε παντελῶς τῆς χρήσεως τῶν ποδῶν του. Ἐξ ἄλλου, συνεπιεία δίκης μετὰ τῆς δευτέρας συζύγου τοῦ πατρὸς του, ἐστερήθη σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου τῆς περιουσίας του. Ἐπεδόθη τότε εἰς τὴν συγγραφὴν θεατρικῶν ἔργων, ἐξ ὧν ἐκέρδιζεν ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὴν ἀξιο-

πρεπή συντήρησίν του. Ἡ βασίλισσα Ἀννα ἡ Δούστριακὴ τῷ παρέτχεν ἐπὶ τινα χρόνον ἐπιχορηγῆσαι 500 σκούδων, ἀλλὰ τῷ ἀπῆρσε ταύτην ὅτε ἔγραψε τὴν Μαζαρινιὰ δα. Κατὰ τὸ 1652 ἐνυμφεύθη ἐξ ἀπλοῦ αἰσθηματος γενναιοφροσύνης τὴν Φραγκίσκαν δ' Ὄβινιέ (d' Aubigné, κατόπιν κυρίαν Μαιντενόν), ἥτις τότε ἦτο ὀρφανὴ καὶ πτωχὴ· ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1660. Ὁ Σ. διεκρίθη ἰδίως εἰς τὰ κωμικά καὶ ἐπὶ τινα χρόνον ἔσχε μεγάλην δημοτικότητα· περιπίπτει ὁμως τὸ ὄρος του εἰς γυδαϊότητα καὶ ἐπὶ τέλους καταπονεῖ. Ἔργα αὐτοῦ σώζονται ἐκτὸς τῶν σατυρῶν, τὰ 8 πρῶτα ἔμματα τῆς Μετημφισμένης Αἰνείας δος, εἰς κωμικοὺς στίχους, τὸ Κωμικὸν μυθιστόρημα (τὸ τελειότερον τῶν ἔργων του), τρεῖς κωμῳδαίαι: Jodelet, Don Japhet d' Arménie καὶ L' Ecolier de Salamanque ὡς καὶ διάφοροι ποιήσεις. Ὁ Σ. καίπερ παράλυτος, παραμορφωμένος καὶ καταντήσας, ὡς ἔλεγεν ὁ ἴδιος, περίληψις βλαπτικῶν ἀνθρώπων, δυστυχῶν, ἦτο χαρακτηριστικὸς εὐθυμοτάτου καὶ τὴν εὐθυμίαν του διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Σκάρφεια, Σκάρφη. Ἀρχ. πόλις τῶν Ἑπικνημιδίων Λοκρῶν, 10 στάδια ἀπὸ τῆς Εὐβοϊκῆς θαλάσσης, ὅπου ἔκειτο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βυαγρίου ὁ λιμὴν της. Ἀνοικοδομηθεῖσα μετὰ σεισμὸν τοῦ 427 π. Χ. κατεστράφη τέλος διὰ πλημμύρας. Ἐνταῦθα τῷ 146 π. Χ. Μέτελλος ὁ Μακεδονικὸς ἐνίκησε τὸν Κριτόλαον στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν. [Α.Λ.]

Σκαῦρος (M. Aemilius Scaurus). Διάσημος Ῥωμαῖος, ὅστις ὑπηρετήσεν ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἐν Σικελίᾳ, ἐγένετο ἐκ περιτροπῆς ἀγορανόμος, ἐπαρχος, διοικητὴς τῆς Ἀχαΐας, ὑπάτος (122-114 π. Χ.). κατεσκεύασε πλωτὴν διώρυγα μετὰ τὴν Πάρμησιν καὶ Πλακεντίας ὅπως ἀποξηράνῃ τὰ περίξ ἔλη, ἐνίκησε τοὺς Πάρνας, λαὸν Γαλατικόν, καὶ ἡξιώθη τοῦ θριάμβου, ἐγένετο πρόεδρος τῆς συγκλήτου (114) καὶ διηύθυνεν ἐπὶ τινα χρόνον ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις τῆς Ῥώμης. Ἀποσταλεὶς κατὰ τοῦ Ἰουγούρθα ὡς τοπικῆς τοῦ ὑπάτου Καλπυρνίου, οὐδὲν κατώρθωσε κατ' αὐτοῦ, ἐξ οὗ ἡγέρθη ἡ ὑπόνοια ὅτι ἐδωροδοκῆθη διὰ τοῦ χρυσοῦ τοῦ Νουμίδου· ἀλλ' ἐξεμῆδενισε τὰς πολυαριθμοὺς κατηγορίας τῶν δημάρχων καὶ ἐγένετο τιμητὴς κατὰ τὸ 89. Δύο ἔτη βραδύτερον ἀπεβίωσε περιβαλλόμενος ὑπὸ ὑψίστων τιμῶν καὶ ἐκτιμήσεως. Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Τάκιτος μετὰ θαυμασμοῦ ἀναφέρουσι τ' ὄνομά του, ἐν ᾧ ὁ Σαλλούστιος τὸναντίον τὸν ζωγραφίζει διὰ χρωμάτων κινούντων τὴν ἀποστροφὴν. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡ αἰσχρο-

κέρδεια τοῦ Σ. ἐξισούτο πρὸς τὴν ἱκανότητά του. — Ὁ ὁμώνυμος υἱὸς αὐτοῦ μόνον διὰ τῆς πολυτελείας του καὶ τῆς ἀσωτίας του εἶναι γνωστός. Οὗτος ὑποδόμησε κατὰ τὴν μόνην ἐποχὴν τῆς ἀγορανομίας του (78 π. Χ.) μεγαλοπρεπὲς θέατρον δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 80 000 θεατῶν, εἶχε δὲ ἐν Ῥώμῃ πλεῖστον μέγαρον, οὗ ὁ Πλίνιος ἔκαμε λαμπρὰν περιγραφὴν, ἥτις ἐνέπνευσεν εἰς τὸν ἀργιτέκτονα Μαζουά ἔργον ἐπιγραφόμενον Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Σ. [Πς.]

Σκάφανδρος. Συσκευὴ χρησιμεύουσα εἰς τοὺς δύντας καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἐργαζομένους, συνιστάμενη δὲ κυρίως ἐξ ἀεροστεγῶς κλειούσης περιβολῆς ἐκ καουτσούκ, μετὰ κράνους μεταλλίνου καὶ ἐχοῦσης μικρὰς ὑελίνους θυρίδας. Τὸν ἀπαιτούμενον ἀέρα λαμβάνει ὁ ἐν τῷ Σ. δύντης διὰ ἀεραντλίας ἐν πλοίῳ ἢ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς εὐρισκομένης, ἀφ' ἧς δισχετεύεται ὁ ἀὴρ εἰς τὸν Σ. διὰ σωλῆνης ἐκ καουτσούκ ἢ ἄλλου καταλλήλου ὕλικου.

Σκαφηφορία. βλ. Παναθήναια ἐν τέλει.

Σκαφιδιά. Μονὴ ἐν τῷ δήμῳ Λετρίων τῆς Ἠλείας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς καὶ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ἰαρθάνου (νῦν Βωβοῦ). Κτισθεῖσα περὶ τὸν 10 αἰῶνα μ. Χ. φέρει δύο ἀξιολόγους βυζαντινοὺς πύργους, χρησιμεύοντας ὡς προμαχῶνας κυρίως κατὰ τῶν πειρατῶν, καὶ νῆδον βυζαντινὴν, ἀλλὰ κακῶς ἀνακαινισθέντα ἤδη μετὰ καταστροφὴν ἐκ σεισμοῦ. Κατὰ τὸν αἰῶνα ἐσυλήθη ὀλοσχερῶς καὶ ἡρμώθη. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, εἶναι ἀρκετὰ πλουσία καὶ ἔχει περὶ τοὺς 20 μοναχοὺς. [Γ.Πδ.]

Σκαφιδιά. Χωρίον παρὰ τὴν ἄνω μὲν ἀπὸ ταύτης ὀνομασθέν. ἔχον 164 κατ.

Σκαφοειδὲς τοῦ καρποῦ. Τὸ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἐγκλωδέστερον ὅσπερ τῆς πρώτης σειρᾶς τῶν καρπιαίων. ἔχον κοιλότητα πρὸς τὰ κάτω βλέπουσαν, ἀρθρούμενον πρὸς τὴν κερκίδα ἀνωθεν καὶ τὸ τραπεζοειδὲς κάτωθεν, φύμα ἐγκλωδὲς πρὸς τὰ ἐκτὸς καὶ πρὸσω (σκαφοειδὲς ἀπόφυσις). προσφύονται δ' εἰς αὐτὸ σύνδεσμοι. — Σκαφοειδὲς τοῦ ταρσοῦ, κείμενον εἰς τὸ ἔσωτ. μέρος, ἀρθρούμενον ὀπισθεν μετὰ τοῦ ἀστραγάλου, ἐμπροσθεν μετὰ τῶν τριῶν σφηνοειδῶν· εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ προσφύονται σύνδεσμοι ὁ σκαφοειδοαστραγάλια ἴος συγκρατῶν τὴν μετὰ τοῦ ἀστραγάλου ἀρθρῶσιν, καὶ ὁ σκαφοειδοσφηνοειδὴς τῇ μετὰ τῶν σφηνοειδῶν. — Σκαφοειδὴς κοιλότης, παρα μὲν τῇ γυναικί χῶρος κοῖλος ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ χαλίνου τοῦ αἰδοῦ ὀπισθεν μέχρι τοῦ στομίου τοῦ κόλ-

που ἔμπροσθεν· παρὰ δὲ τῷ ἀνδρὶ εἶναι διευρύνσεις τῆς εὐρύθρας ἀμέσως πρὸ τοῦ ἑξωτερικοῦ στομαίου αὐτῆς. [P.N.B.]

Σκδία. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ ῥωσσ. κυβερνήτου Κιέβου, μετὰ 18 733 κατ. καὶ σπουδαίου ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ κτηνῶν. [M.Σ.]

Σκελετολογία. Κλάδος τῆς περιγραφικῆς ἀνατομίας πραγματευόμενος περὶ τῶν σκελετῶν ἐν γένει ἢ περὶ τῶν ἐρειστικών ὀργάνων μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν παρὰ τε ζῶας καὶ φυτοὺς. [P.N.B.]

Σκελετός (πρβλ. πίνακα). Τὸ σύνολον τῶν ὀστέων τοῦ σώματος τῶν σπονδυλωτῶν ζῶων, χρησιμεύον ὡς ἐρείσμα καὶ παθητικὸν ὄργανον τῶν κινήσεων τῶν σχετικῶν. Ὁ Σ. καλεῖται φυσικῶς μὲν διατηρουμένων τῶν ὀστέων μετὰ τῶν συνδέσμων αὐτῶν, τεχνικῶς δὲ τῶν ὀστέων προσαρμοζομένων πρὸς ἀλλήλα δια μεταλλίνων δεσμῶν ἀντικαθιστῶντων τοὺς ζωϊκοὺς συνδέσμους. Τὰ ὀστέωδη μέρη τοῦ Σ. ἀπὸ τῆς ἐμβρυϊκῆς ζωῆς μέχρι τῆς ἡλικῆς ὑφίσταμενα οὐ μόνον κατὰ τὴν ὕψην αὐτῶν μεταβάλλουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀριθμοῦ μεταβολὴν παρὰ τῇ τελείῳ ὀργανισμῷ, τελειωθείσης ἥδη τῆς ὀστέωσης καὶ διακρίσεως τῶν ὀστέων εἰς μέρη χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων, τοῦθ' ὅπερ ὑπάρχει ἐν ἡλικίᾳ 25 ἕως 30 ἐτῶν, ἀνέρχονται εἰς 200, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν σήσαμειδων ὀστέων οὐδὲ τῶν ὀδόντων, διακρίνεται δὲ εἰς ὀστά τοῦ κορμοῦ (κρανιακὴ κάψα 8, πρόσωπον 14, ὀσείδες 1, θώραξ 25) καὶ εἰς ὀστά τῶν ἀκρῶν, ἀνω 64 καὶ κάτω (σύν ταῖς ἐπιγονατίαις) 62. Τὰ ἱερὸν ὀστοῦν ὡς καὶ ὁ κόκκυξ μετὰ τῶν σπονδυλίων ἀυχενικών 7, θωρακικών 12 καὶ δορυκῶν 5 ἀποτελοῦσι τὴν σπονδυλικὴν στήλην, ὀστά 26. Τοῦ Σ. μέρη δὲν ἀποτελοῦσιν οὔτε τὰ ἀκουστικά 8 τὸν ἀριθμὸν, οὔτε οἱ ὀδόντες 32 παρὰ σιτηγόνι τελείως διαπεπλασμένου ὀργανισμοῦ, οὔτε τὰ σήσαμειδῆ (βλ. λ.), οὔτε τὰ οὖρριανὰ ὀστάρια ὧν ἡ θέσις, ὁ ἀριθμὸς καὶ ὁ ὄγκος ποικίλλουσιν, εὐρισκόμενα κατὰ τὸν θόλον τοῦ κρανίου μετὰ τῶν ὀδοντωτῶν βράφων, σπανιώτατα ἐν τῇ μετωποβρεγματικῇ βράφῃ, συνηθέστατα κατὰ τὴν ἱνιακὴν γωνίαν τῶν δύο βρεγματικῶν ὀστέων. Ὁ Σ. ἀνδρὸς μετρίου ἀναστήματος ζυγίζει ἀπεξηραμένος 4.70-6.50 γγ., ὁ γυναικὸς 3.125-4.70. Αἱ ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἀτομον τοῦ αὐτοῦ φύλου διαφοραὶ κατὰ τε τὸ βάρος καὶ τὸ μήκος καὶ τὸ σχῆμα εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία. Ἐνίοτε ἀνευ νοσηροῦ τινος αἰτίας ἡ κεφαλὴ καρίσταται ὀγκώδης ἢ μικρά, στρογγύλη ἢ ἐπιμήκης, οἱ ὦμοι καὶ τὸ στήθος εὐρὺ ἢ στενόν, χεῖρες καὶ πόδες μακροὶ ἢ βραχεῖς, ἄλλοτε πάλιν μέρη τινὰ τοῦ σκελετοῦ ἀλλοιοῦνται ὡς ἐκ

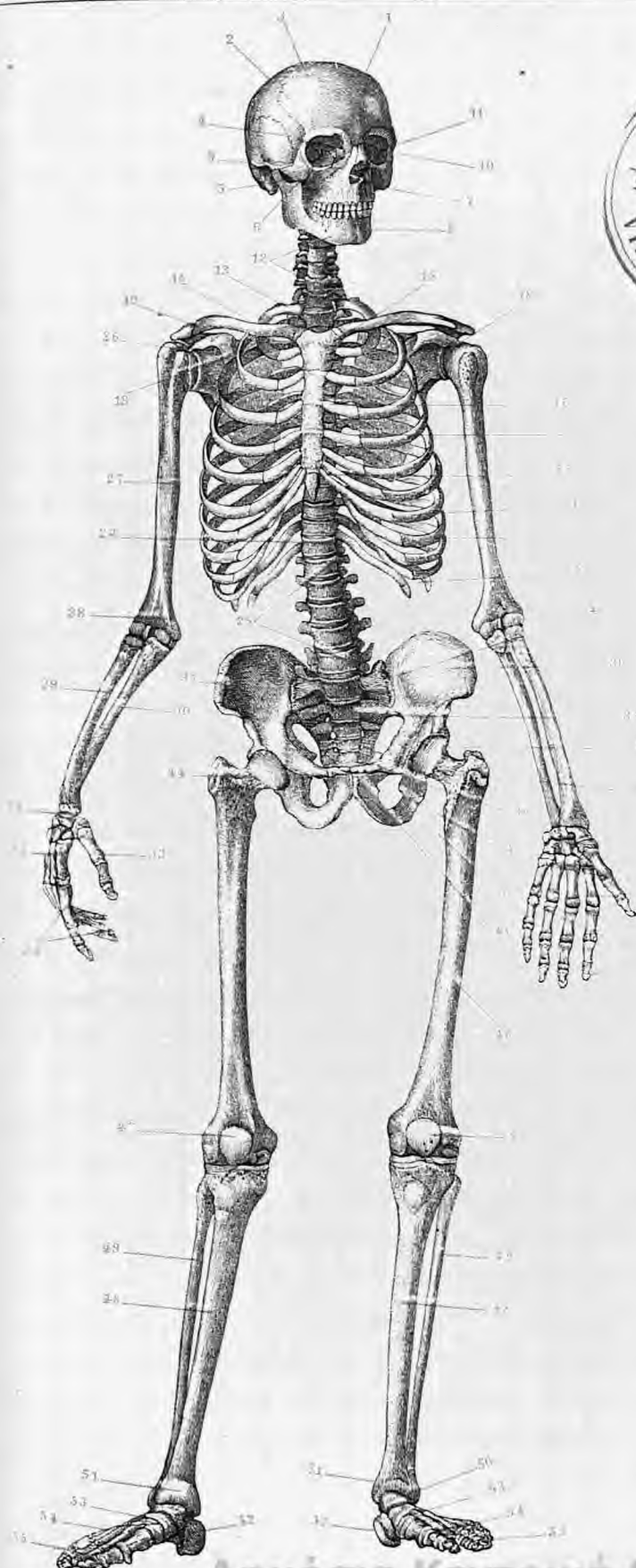
τῶν ἐθίμων, τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, τῶν ἐνδυμάτων κτλ. Ἰδίᾳ ὁμῶς ἀξίαι παρατηρήσεως εἶναι αἱ μεταξὺ τῶν δύο φύλων ὑπάρχουσες διαφοραὶ τοῦ Σ. Ὁ γυναικεῖος εἶναι μικρότερος, λεπτότερος, ἐλαφρότερος, πᾶσαι αἱ ὀστέωδεις ἐξοχαί ἤττον ἐκαστοι, τὰ κάτω ἄκρα μακρότερα ἐν σχέσει πρὸς τὸν κορμόν, ὡστὶ τὸ μέσον τοῦ ὕψους τοῦ σώματος παρὰ τὴν γυναικὶ εὐρίσκεται κάτωθεν τῆς ἡλικῆς συμφύσεως (ἐνῶ παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἱσοϋψῶς πρὸς αὐτήν), ἡ κεφαλὴ μαλλον πεπιεσμένη ἔμπροσθεν, ἐπιμηκεστέρα ἐκ τῶν πρόσθιων πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ σώματα τῶν σπονδυλίων ἤττον πλατεῖα, τὰ πλάγια τρήματα αὐτῶν εὐρύτερα, ὁ θώραξ βραχύτερος καὶ ἤττον προεχόντων, συνήθως παραμορφούμενος τῇ χρήσει τοῦ στήθοδεσμου, τὰ ἀνωτέρα ἄκρα βραχύτερα, οἱ καρποί καὶ αἱ φάλαγγες λεπτότεραι, οἱ μηροὶ κυρτότεροι ἔμπροσθεν καὶ μαλλον διεσπασμένοι ἀνωθεν, οἱ πόδες μικρότεροι. Πρὸ πάντων ὁμῶς αἱ κατὰ τὴν πύλον διαφοραὶ συμπερισταταὶ οὗται διαστέλλονται μετὰ βεβαιότητος τὸν σκελετὸν γυναικὸς ἀπὸ τοῦ τοῦ ἀνδρὸς (βλ. Πύλος).

Τὸ μήκος τοῦ φυσικοῦ σκελετοῦ σὺν 4 χιλτο. (παχος τῶν φθαρέντων μαλακῶν μερών) ἴσούται τῷ ἀναστήματι τοῦ ἀτόμου εἰς 2 ἀνδρῶν ὁ Σ. Δυνατὲν ὁμῶς καὶ ἐν τῇ ζωῇ μόνον ἔχοντες ὀστά τοῦ ἀνω καὶ κάτω ἀκροστερουμένου σαρκῶν καὶ συνδέσμων καὶ ἀρθρικῶν χόνδρων νὰ ὑπολογίζωμεν τὸ ὕψος τοῦ ἀτόμου εἰς 2 ἀνδρῶν τὸ ὀστοῦν, ἔχοντες ὅτι ὀφεί πῖνακα δεικνύοντα τὸς σχέσεις αὐτῶν τινες σταθερῶς ὑπάρχουσι· μεταξὺ ἐκαστοῦ μακροῦ ὀστοῦ τῶν ακρῶν πρὸς τὸ μήκος τοῦ κορμοῦ καὶ ὅλον τοῦ ἀναστήματος. Βλ. καὶ τὸν προσηρητημένον πίνακα — Σ. τῆς καρδίας λέγονται οἱ ἰσχυρόνδεις δακτύλοι τῆς καρδίας, ἐφ' ὧν προσφύονται αἱ μυῖκαι ἴνες αὐτῆς. — Σ. ἐξωτερικὸς ἡ σκληρὸν ἢ ἐρειστικὸν ἀμφίεσμα καλεῖσθαι ἐν τῇ ζωολογίᾳ τὰ ὀστέωδη ἢ σκληρὰ μέρη τοῦ σώματος τῶν σπονδυλίων κειμένων κατὰ τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ, δηλ. χεῖρες καὶ πόδες κτλ. [P.N.B.]

Σκενιά. Χωρὶν τῆς ἐπαρχίας Ὁρειῶν τῆς Τραπεζούντος· εἰκία 50, κάτοικοι 35 Μουσουλμάνοι ἐμιλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν.

Σκενδέρμπεης (ἡ εὐργίος Καστριῶν τῆς ἐπιλεγόμενης Σ.). Ἡ τοῦ υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Κ., ὅστις πολέμησας ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πάπα κόμης τοῦ Μπί. Οὗτος μέχρι τινὲς ἐθεωρεῖτο ὡς ἄλθανδρος τὴν καταγωγὴν, διὰ τῶν νεωτέρων ὁμῶς ἐρευνῶν τοῦ Χάμερ καὶ τοῦ Χάπερ ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο Σλαῦος, συνεζύχθη μάλιστα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Σέρβου ἡγεμόνος τῆς Πολογίας Βοϊσάβιν, ἐξ ἧς ἔπχθη θυγατέρας ὡς πᾶσας ὑπάνδρυνσε μὲ σημαίνον

ΣΚΕΛΕΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.



1. Μετωπιαίο ὄστρον.
2. Πρεγματικόν ὄστρον.
3. Στεφανιαία σφαγή.
4. 5. Λεπίθουσιον μέρος καὶ ῥαβδωδὴς ἀπόφυσις τοῦ σφαιροειδούς.
6. Ζυγωματικόν.
7. Ἄνω γνάθος.
8. Κάτω γνάθος.
9. Μαστική διάρθρωσις.
10. Ῥινικά ὅστα.
11. Ὁφθαλμικοὶ κόλγχοι.
12. Τραχηλικοὶ σπόνδυλοι.
13. Πρώτη πλευρά.
14. Κλείς.
15. 16. 17. Λαβή, σῶμα καὶ ξιφοειδὴς ἀπόφυσις τοῦ στέρνου.
18. Ἀκρώμιον.
19. Κορακοειδὴς ἀπόφυσις τῆς ὠμοπλάτης.
20. Χόνδροι τῶν πλευρῶν.
21. 22. 23. Ἐβδόμη, ὀγδόη καὶ δωδεκάτη πλευρά.
24. Δωδέκατος θωρακικός σπόνδυλος.
25. Ὁσφυικοὶ σπόνδυλοι.
26. 27. Κεφαλὴ καὶ σῶμα τοῦ βραχιονίου ὀστέου.
28. Ἡ κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσις.
29. Κερκίς.
30. Ὠλένη.
31. Καρπός.
32. Μετατάρσια ὅστα.
33. Μίγας δακτύλου τῆς χειρός.
34. Φάλαγγες τῶν δακτύλων.
35. Ἰερὸν ὄστρον.
36. Λαγόνιον ὄστρον.
37. Ἀχρολοφία αὐτοῦ.
38. Ἡβικόν ὄστρον.
39. Ἰσχιακόν ὄστρον.
40. Ἱερολαγόνιος σύμφυσις.
41. Ἡβική σύμφυσις.
42. Ὠσειδὲς τρήμα.
43. 44. Κεφαλὴ καὶ αὐλὴν τοῦ μηριαίου ὀστέου.
45. Μείζων τροχαντήρ αὐτοῦ.
46. Σῶμα αὐτοῦ.
47. Ἐπιγονατίς.
48. Κνήμη.
49. Περὸνη.
50. 51. Ἐξω καὶ ἔσω σφυρόν.
52. Πτέρνα.
53. Τάρσος.
54. Μετατάρσιον.
55. Δάκτυλοι τοῦ ποδός.

τας ἄνδρας τῆς ἐποχῆς του καὶ τέσσαρας υἱούς, ἐν οἷς καὶ ὁ Σ. Ἐπίσης ἀμυσηθεύεται· τὸ ὅτι ἐχρημάτισεν ἡγεμὼν τῆς Ἡμαθίας, φέρου ὑποτελῆς τῷ Μουράτ Β', θεωρεῖται δὲ ὁ θρόνος οὗτος προσελθὼν ἐκ τῆς περὶ τὴν προφορὰν ἐμοιότητος μεταξὺ τοῦ Μάτι καὶ ταύτης· λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὅψι· ὅτι οὗτος ἐστειλε τὰ τέκνα του ὁμήρους εἰς τὸν σουλτάνον τοῦτον καὶ ὅτι ὁ Σ. ἀπεστάτησε κατ' αὐτοῦ ὡς ἀρνηθὲντος τὴν παροχὴν τῆς ἡγεμονίας Ἡμαθίας, πιθανὴν ἐξ ἴσου φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πατὴρ Κ. ἐχρημάτισεν ὡς καὶ ὁ Σ. ἡγεμὼν ταύτης, ἐκτὸς ἂν δι' ἀναδρμικοῦ ἀναγκασμοῦ ἢ παρότρυντος ἀπέδωκε τῷ πατρὶ· ἓν τῶν διὰ τὸν υἱὸν τίτλων δέξθη. Ὁ Σ. ἐγεννήθη τῷ 1404, ἢ 1414 κατ' ἄλλους, ἀποσταλεὶς δὲ ἔμπροσθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μουράτ Β' ἐξισλαμίσθη καὶ ἀντετράφη ὑπ' αὐτοῦ, ὅστις (διαίτησαν ἑ-ρεφε· πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησιν καὶ ἐν ἡλικίᾳ 18 ἐτῶν τῷ ἀνέθεσε τὴν διοίκησιν ἐνδὲς σαναζακίου. Κατὰ τὴν μεταδόξιν αὐτοῦ κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν θρησκευμα ἐκλήθη Ἀλέξανδρος (Πισκένδερ), εἰς ὃ προσετέθη βραδύτερον ὁ τίτλος μπέης, οὕτω δὲ ἐσηματίσθη τὸ ὄνομα Σ. Βαρέως γέροντος ὁ Σ. τὸν ἐξισλαμισμὸν του, μὴ ἱκανοποιούσης δὲ τὴν αὐτοῦ φιλοδοξίαν οὐδὲ τῆς σουλτανικῆς εὐνοίας, ἥς ἀμαρτίως ἀπῆλθεν, ἰσως δὲ καὶ διότι τῷ ἠρνήθη ὁ Μουράτ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἡμαθίας, ἣν ἐξήτηρεν, ἐπέζητει εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδεθῇ εἰς τὸν ἀνεξάρτητον καὶ πολεμικὸν βίον, εἰς ὃν ἀκαθόκτως τὸν ὥθει ἡ δεξιομανία του καὶ τὰ τυχοδιωκτικὰ του ἐνοτήματα. Τὴν εὐκαιρίαν ταύτην εὗρεν ἐν τῇ κατὰ τὴν μάχην τῆς Νύσης (1443) ἦταν τῶν Τούρκων, καθ' ἣν συνεννοηθεὶς μετὰ 200 ἐμποδίων ἀπὲδρα, ἀφ' οὗ διὰ βόλου καὶ βίας ἔλαβε διαταγὴν ἐγγράφον παραγγέλλουσαν τὴν εἰς αὐτὸν παράδοσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κρίτς. Λέγεται μάλιστα ὅτι συνδύλατο καὶ αὐτὸς εἰς τὴν κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἦταν τοῦ Τούρκικοῦ στρατοῦ. Ἀμα τῇ ἀποστασίᾳ του μετέβαπτισθη καθολικὸς, ἀναγνωρίσθη ὑπὸ τῶν Ἡπειρωτῶν ἀρχηγός, ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Στέφανος τῷ παρέσχε χρηματικὴν ὑποστήριξιν, ὁ Πάπας τὸν ἔχρισε βασιλέα τῆς Ἡπείρου καὶ οὕτως ἐθεωρήθη πρῶτος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τεθείς τότε ἐπὶ κεφαλῆς 15 000 ἀνδρῶν ἤρχισε τὸν κατὰ τοῦ Μουράτ Β' πόλεμον. Τοῦτον διεξήγαγε νικηφόρως πολλὰς καταγαγὼν νίκας κατὰ τὸ τοῦ διαδοχῆτος Ἀλήμπεη καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Ἰβίου Μουράτ (1449), ὅστις αὐτοπροσώπως ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ καὶ ὅστις μετὰ τοῦτο τῷ πρότεινε νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ἡγεμόνα τῆς Ἡπείρου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς πληρωμῆς φόρου. Τὰς προτάσεις ταύτας ὁμοῦς περιφρονητικῶς

ἀπέρριψεν ὁ Σ. Ἐπίσης νικηφόρως διεξήγαγε τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Μουράτ Μεχμέτ Β', ὅστις ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ μετ' αὐτοῦ τῷ 1461 ἀνακωχὴν. Ἀλλ' ὁ εἰρηνικὸς βίος δὲν ἦτο διὰ τὸν Σ., δι' ὃ μετὰ τὴν ἀνακωχὴν μετέβη εἰς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας Φερδινάνδου τοῦ Α' κατὰ τοῦ Ἰωάννου τῆς Ἀνδεγαυίας (1461). Εἰς ἀμοιβὴν δὲ τῶν παρασχεθεισῶν τῷ βασιλεῖ τούτῳ ὑπηρεσιῶν ἐγένετο ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγ. Πέτρου. Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν του καὶ ὑπέκρινεν εἰς τὰς παρακελεύσεις τοῦ Πίου Β' ἐπεχείρησε μόνος τὴν μελετηθεῖσαν κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ σταυροφορίαν ἀρξάμενος νέου κατὰ τοῦ Μεχμέτ ἀγῶνος καὶ διαρρήξας οὕτω τὴν συνωμοτολογημένην εἰρήνην. Καὶ κατὰ τὴν περίεσον ταύτην νέας κατήγαγε περιφανεῖς νίκας κατὰ τῶν διασήμεων στρατηγῶν τοῦ Μεχμέτ Βαλαδάνη καὶ Γιακούπ. Τὴν ἀδυναμίαν τῶν στρατηγῶν του πρὸς καθυπόταξιν τοῦ Σ. βλέπων ὁ Μεχμέτ εἰσέβαλεν ὁ ἴδιος μετὰ 100 000 εἰς Ἀλβανίαν. Ἡναγκάσθη ὁμοῦς κατησχυμένος καὶ αὐτὸς νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Κροίας (1465), ἀφ' οὗ μάλιστα ἠγωνίσθη νὰ τὴν ἐκπορθήσῃ. Ὁ Σ. ἀπέθανε τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου 1468 ἐν Ἀλεσσάνδρῃ τῆς Ἀλβανίας μεταβαίνων εἰς Ἑνετίαν ὁπὺς συνάφῃ συμμαχίαν κατὰ τῶν Τούρκων. — Τὰ κατὰ τὸν Σ. ἀφηγήθη ὁ σύγχρονος αὐτῷ Βαρλέτας γράψας λατινιστὶ «De vita et moribus G. Castrioti». Ἑλληνιστὶ ἔχουσι γράψῃ περὶ αὐτοῦ ὁ Κ. Παπαρηγόπουλος ἐν τῷ 1ῳ φυλακτ. τοῦ Α' τόμ. τῆς «Ἑστίας» καὶ ὁ Α. Μηλιαράκης «Περὶ τῆς Πατρίδος τοῦ Σ.» ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ. Ἔτεροι πηγαὶ ὑπάρχουσιν ἑλληνιστὶ «Ἐπιστολὴ τῆς Ἰστορίας τοῦ Σ. βασιλέως τῆς Ἀλβανίας, μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ» (ὑπὸ τοῦ ἐξ Ἡπείρου Ἰωάννου Μπαῖλα) καὶ ἐκδοθεῖσα ἀνωμόμως ἐν Μόσχᾳ τῷ 1812, καὶ μετάφρασις τῆς «Ἰστορίας τοῦ Σ.» τοῦ Γάλλου C. Paganet, δημοσευθεῖσα ἐν παραρτήματι τοῦ 12ου τόμου τῆς «Πανδώρας». Τὸ νεώτατον περὶ Σ. ἔργον εἶναι (γερμαν.) τὸ τοῦ Pisko (Βιέννη 1894). [Πε.]

Σκεντέρμπαχ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀταλάντης (Λοκρίδος), $\frac{1}{2}$ ὥραν Β τῆς Ἀταλάντης. Κάτ. 308.

Σκεπάρνι. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγινίου (Δωριδος), ἔχον 292 κάτ. [Μ.Σ.]

Σκεπαστή. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγέων ἐν Εὐβοίᾳ, 2 ὥρας ΒΑ τῆς Λίμνης, μετὰ 226 κατοίκων.

Σκεπτικὴ φιλοσοφία ἡ σκέψις, σκεπτικισμός, καλεῖται ἐκείνη ἥτις προτιμᾷ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάνσεως ἐν τοῖς προβλήμασι τοῦ βίου καὶ τῆς ἐπιστήμης τὴν προσεκτικὴν

ἐξέτασιν τοῦ ὑπὲρ καὶ κατὰ, καὶ τέλος κατανόησασα τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπάντησιν «φαίνεται» ἀντὶ τοῦ «ἔστι». Ἐπιστημονικὴν σημασίαν προσλαμβάνει ἡ σκέψις σκοπούσα ἐμβριθῶς κριτικὴν τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως· ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἀνυψωθῇ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον, μένει αὐτῇ ἡ ὀρνητικὴ δξία τοῦ ἐπὶ καταστρέφει τὴν πλάνην τοῦ εἰδέναι· ἥτις τὸν στερούμενον θετικῆς βάσεως δογματισμόν. Ἱστορικῶς ἀνεπτύχθη ἡ Σκέψις ἥδη παρὰ τοῖς σοφισταῖς (κυρίως παρὰ τῷ Πρωταγόρᾳ καὶ Γεργίᾳ)· καὶ ἡ Κυρηναϊκὴ δὲ σχολὴ πλησιάζει πως πρὸς αὐτήν, ἐνῷ τὸ «εἶδα ὅτι οὐδὲν εἶδα» τοῦ Σωκράτους ἔχει μᾶλλον κριτικὴν δξίαν. Συστηματικῶς ἐπεξεργάσατο τὴν Σ. ἡ ὑπὸ τοῦ Πύρρωνος ἰδρυθεῖσα σχολή, ἥτις καλεῖται κατ' ἐξοχὴν ἡ σκεπτικὴ ἢ ἐφεκτικὴ ἢ ἀπορητικὴ.

Πύρρων ὁ Ἡλείος ἐξῆσε περὶ τὰ ἔτη 360-270 π. Χ., λέγεται δὲ μαθητὴς τοῦ Ἡρώωνος υἱοῦ τοῦ Στίλπωνος ὅπερ ὁμοῦ φαίνεται ἀπθανόν. Ἐκ τῶν φιλοσόφων φαίνεται ὅτι ἐξετίμα μόνον τὸν Δημόκριτον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐμίσει· ὡς σοφιστὰς τὸν Δημοκρίτην φιλόσοφον Ἀναξαρχὸν ἀκολουθοῦντα Ἀλέξανδρον τὸν Μέγαν συνώδευσεν μέχρι τῶν Ἰνδιῶν. Κατέληξεν εἰς τὴν ἀρχήν, ὅτι οὐδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ (ἢ τῇ φύσει) καλὸν ἢ αἰσχρὸν ἢ δίκαιον ἢ ἀδίκον, καὶ ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκτίμησις τῆς ἠθικῆς δξίας βασιζέται ἐπὶ ἀνθρωπίνου νόμου· ἐδίδασκε δὲ τὴν ἀκαταληψίαν τῶν πραγμάτων, διὸ καὶ ἀπῆτει τὴν ἐποχὴν (ἐπίσχεσιν) τῆς κρίσεως, ἐθεώρει τὰ ἐξωτερικὰ συμβάντα τοῦ βίου ὡς ἀδιάφορα, ὅθεν καὶ ὁ φιλόσοφος πρέπει νὰ φυλάττῃ ἐν αὐτοῖς πλήρη ἀταραξίαν. Τὰς θεωρίας του ὁ Πύρρων ἀνέπτυξε μόνον προφορικῶς, ὥστε εὐκόλως ἦτο νὰ καταστῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τυπικὸν καὶ νὰ ἀποδίδωνται εἰς αὐτὸν πολλὰ ὑπερ ἀνηκούσιν εἰς τὴν σχολὴν του· καθαρωτάτην εἰκόνα αὐτῶν παρῆχεν ὁ μαθητὴς τοῦ Πύρρωνος Τίμων ὁ Φλιάσιος (βλ. λ.). Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου ἀπώλεσε μὲν ἡ σχολὴ αὐτὴ τὴν σημασίαν της, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ὁ Ἀρκεσίλαος δώσει τῇ ἀκαδημαϊκῇ φιλοσοφίᾳ σκεπτικὴν τάσιν ὀλίγον μόνον διαφέρουσαν ἀπὸ τῆς Πυρρωνείου καὶ ἐπικρατήσαν ἐν τῇ λεγ. μέσῃ καὶ νεωτέρᾳ Ἀκαδημίᾳ, διατυπώσας ὡς βᾶτιν τὴν πιθανότητα. Τὴν Πυρρωνείαν φιλοσοφίαν ἀνεγέωσεν ὕστερον ὁ Ἀλνισιδημος, ἡμῶς δὲ αὕτη εἶτα ἐπὶ αἰῶνάς τινας καὶ κατὰ καιρὸν τὴν ἡνωμένην μετὰ τῆς ἐμπειρικῆς σχολῆς τὴν ἱατρῶν. Πλήρης σύστημα τῆς φιλοσοφίας ταύτης κατέλιπε Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός.

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὡς ἀντιπρόσωποι σκεπτ. φιλοσ. εἶναι γνωστοὶ ὁ Μονταίνης καὶ κυρίως ὁ Πητρ. Βαῖλ (Bayle)

καὶ ὁ Δαυὶδ Χιούμ (Hume), ὃν ἀναγνωρίζει ὁ Κάντιος ὡς τὸν «ἀφυπνήσαντα αὐτὸν ἐκ τοῦ δογματικοῦ ὕπνου καὶ καθοδηγήσαντα εἰς τὴν ἐδὲν τῆς κριτικῆς»

Σκηνή. βλ. Θεάτρον.

Σκηνή τοῦ μαρτυρίου καλεῖται κατὰ τὴν μετάφρασιν τῶν Ο' τὸ κινήτὸν ἱερὸν ὅπερ εἰ Ἑβραῖοι κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ περιόδειαν των ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐν τοῖς ὕστερον μέχρι τοῦ Σολομῶντος ἀνῶρθον ἐν διαφόροις πόλεσιν. Ἐν τῇ Σ. ταύτῃ ξυλίνῃ εὖση διεφυλάττετο κυρίως ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐν ᾗ θῆλα θῆ ἐναπέκειντο αἱ 2 πλάκες ἐν αἷς ἐπεεγράφητο ὁ δεκάλογος. [Θ.Ε.]

Σκηναί. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Ἀνωγητῶν ὠρ. 1 ἀπὸ Μονεπωλάτων, μετὰ 567 κατ.

Σκηνοπηγία καλεῖται ἐορτὴ τῶν Ἑβραίων τελομένη ἀπὸ τοῦ 15 μέχρι τοῦ 22 Τισρί (κατ' Ὀκτώβριον) ὡς ἐορτὴ τῆς συγκομιδῆς καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὑπὸ σκηναῶς διαμονῆς αὐτῶν κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ περιόδειαν των.

Σκήπτρον (ἐκ τοῦ σκήπτειν) ἐσήμαινε μὲν γενικῶς ῥάβδον τινὰ, προσέλαβε δὲ ἐνωρίτερα παρ' Ἑβραίοις τε καὶ Ἑλλήσι τὴν σημασίαν τοῦ συμβόλου τῆς δξίας καὶ τῆς ἀρχῆς. Κυρίως δ' ἐγένετο τὸ σύμβολον τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, διὸ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ Φειδίας ἀπεικόνισε τὸν βασιλεῆα τῶν θεῶν Δία φέροντα σκήπτρον μετὰ χρυσοῦ ἐπικαθημένου ἀετοῦ. Καὶ παρὰ Ῥωμαίους δὲ εἰ βασιλεῖς εἶχον Σ. ἐξ ἐλεφαντόδοντος, ἐν τοῖς ὕστερον δὲ καὶ ὁ θριαμβεύων στρατηγός. Κατὰ δὲ τοὺς μέσους αἰῶνας τὸ Σ. ἐγένετο ἀναπόσπαστον ἐμβλημα τῶν βασιλέων, κοσμούμενον διὰ διαφορῶν προσθηκῶν, χειρὸς (ἐν Γαλλίᾳ, ὡς συμβόλου τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας), ἀετοῦ, κρίνου, σφαίρας, σταυροῦ κλ. [Εγ.]

Σκήτη. Χωρίον τοῦ δήμου Δωτίου, τὸ βορειότατον ἐκ τῶν Α χωρίων τοῦ Πηλίου, ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Ἀγυῖας καὶ 2 ἀπὸ Πολυδενδρίου. Κατοικεῖται ὑπὸ 440 κατ. γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων.

Σκιαδᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίας (Πατρῶν), 2 ὠρ ΝΔ τῆς Προστοθέτης καὶ ἐπὶ τῶν Δ ὑπορειῶν τοῦ Ὠλέντου. Κατ. 591.

Σκιαδόνης (Ἀνδρέας Medula, ἐπίλεγόμενος Io Schiavone δηλ. ὁ Σ λ α ὤ ο ς). Ζωγράφος γενν. τῷ 1522 ἐν Σεβενίκῳ τῆς Δαλματίας καὶ ἀπεθάνων τῷ 1582 ἐν Βιεννῇ. Ἀπῆλause τῆς προστασίας τῶν Τιταϊανῶν καὶ Τιντορέττου καὶ εἰργάζετο ὑπ' αὐτοῦς. Τὸ σχεδιάσμα του εἶναι ἡμελημένον, ἀλλ' ἡ στάσις, ὁ χρωματισμός καὶ ἡ σύνθεσις ἐνδεικνύουσι πανταχοῦ μέγαν ζω-

γράφον. Ἦ δὲ μουσεῖον τοῦ Λούβρου κατέχει τοῦ ζωγράφου τούτου Κεφαλήν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἣν πολλάκις ἐχαράχρισαν ὡς ἔργον τοῦ Παράλλ. [Πς.]

Σκιαδανθῆ καλοῦνται περιληπτικῶς οἰκογένειαι τινες φυτῶν, ὧν τὰ ἀνθη συνίστανται ἐν ἀπλῆϊς ἢ συνθέτοις σκιαδίοις. Εἰς αὐτὰ κατατάσσονται: ἐκτὸς τῶν Σκιαδοφόρων καὶ τὰ Ἀραλιώδη καὶ τὰ Κρανειώδη.

Σκιάδια ἡ σκιαδίσκος ἐλέγοντο τὸ πάλαι τὰ νῦν θλεξήλια καλούμενα, εἶχον δὲ ἥδη τότε ἐν γένει τὴν σημερινὴν μερῆν καὶ κατασκευὴν (ἀνοιγόμενα καὶ κλειόμενα). Ἐκρατεῖντο συνήθως ὑπὸ δούλων, ἐν δὲ τοῖς Παναθηναίοις ὑπὸ τῶν θυγατέρων τῶν μετοίκων (σκιαδοφορία, βλ. καὶ Παναθηναϊαί). παρὰ Ῥωμαίοις δὲ τὸ κρατεῖν τὴν σκιαδίσκην ἦτο ἐκ τῶν συνήθων περιποίησεων ὡς ἐποίουν εἰς τὰς νέας εἰ ἐράσται των. Ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις τὰ Σ. ἀντικαθίστων πολλάκις πλατύφυροι ψιθυνοὶ πλοῖοι (θελία ἢ πέτατοι). [Σ.Τ.]

Σκιάδιον. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Σκιαδοφορίνη ἡ ὕδροξυκουμαρίνη $C_{10}H_6O_3$. Οὐσία λαμβανομένη δι' ἀποστάξεως τῶν φλοιῶν τῆς *Daphne mezereum*, ἐν αἷς ὑπάρχει, ὡς καὶ τῶν ῥητινῶν διαφέρων φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν σκιαδοφόρων· ἀποτελεῖ χρυστάλλους λεπτὰς βελονοειδεῖς δυσδιαλύτους ἐν ὕδατι καὶ αἰθέρι, τηκομένους εἰς 225° μετ' ἐκπομπῆς ὁσμῆς κουμαρίνης· διαλυόμενοι οἱ χρυστάλλοι: οὗτοι ἐν πυκνῷ θετικῷ ὀξεῖ παράγουσι λαμπρὸν κυανοῦν φθορισμόν. [P.N.B.]

Σκιαδοφόρα (Umbelliferae). Φυτὰ ἀνήκοντα εἰς τὰ Δικοτυλῆδονα, ὡς ἐπὶ πλείστον ποῶδη σπανιώτερον δὲ θαμνώδη. Τὰ ἀνθη αὐτῶν ἀποτελοῦσι σκιάδια συνήθως σύνθετα (παρὰ τισὶ δὲ ἀπλᾶ), εἶναι δὲ κανονικά, πενταμερῆ· ὁ κάλυξ εἶναι ἐνίοτε ἀσαφής, ἢ στεράνη λευκὴ ἢ ξανθὴ, μείζων εἰς τὰ περιφερικὰ ἀνθη τοῦ σκιαδίου· οἱ δύο στυλοὶ, πλατυνόμενοι πρὸς τὴν βάσιν αὐτῶν, σχηματίζουσι δίσκον ἀδενοβριθῆ· ὁ καρπὸς εἶναι ἀγαίνιον διπλοῦν, χωρίζομενον εἰς 2 μονοσπέρμους χώρους, διαιρεῖται δὲ ὠριμαζόμενος εἰς 2 ἡμίση κρεμάμενα ἀπὸ ἀπλῆς ἢ δικρανιδῶς ἐσχισμένης κιονίδος. Πολλὰ τῶν Σ. εἶναι ἀρωματικά ἢ φαρμακευτικά, περιέχουσι δὲ ἅπαντα αἰθερικά ἔλαια κλ., πολλά δὲ αὐτῶν καὶ δηλητηριώδεις οὐσίας.

Σκιάθος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους μετ' ἐμβ. περ. 61 τχμ., ἀποτελούσα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ἀνήκουσα εἰς τὰς βορείους Ἠπειράδας. Κειμένη δὲ βορειότερον τῆς Εὐβοίας καὶ μετὰ τῆς

Θεσσαλίας καὶ τῆς νήσου Σκοπέλου ἀποτελεῖ ἴδιον θῆμον μέρος ὄντα τῆς ἐπαρχίας Σκοπέλου καὶ ἔχοντα 2804 κατ. Εἶναι δὲ μᾶλλον ξηρὰ, ἀλλὰ παράγει κυρίως καλὸν οἶνον, μέταξαν, ὁπώρας καὶ δημητριακοὺς καρπούς· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα κατὰ τὸ Ν μέρος παρ' ᾧ σώζονται λείψανα ἀρχαίας πόλεως. Ἡ μόνη ἐπ' αὐτῆς πόλις Σ. κείται παρὰ τὰ εἰρεῖα ἐτέρας ἀρχαίας πόλεως κατὰ τὸ βορρῆον μέρος τῆς νήσου, ἔχουσα 2 σχολεῖα, ὑγειονομεῖον καὶ λιμεναρχεῖον, καὶ ἀριθμεῖ 2796 κατ. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀλλοτε ἐπ' αὐτῆς μονῶν ὑρίσταιται ἐν ἐνεργείᾳ μία μόνον ἡ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἡ νῆσος ἐν τῇ ἀρχαιότητι πρῶτους κατοίκους ἔσχε Πελασγούς ἐκ Θράκης ἐλθόντας, εἶτα δὲ Χαλκιδεῖς ἐξ Εὐβοίας, καὶ ὕστερον περιήλθεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους κατὰ δὲ τὰ Μηδικὰ παρ' αὐτὴν συνήθη ναυμαγία μετὰ τοῦ Περσικοῦ στόλου ἐρχομένου ἐκ Θέρμης καὶ τριῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ἅτινα συνέληφθησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Ἡ νῆσος ἄλλως τε δὲν εἶχε μεγάλην σημασίαν καὶ εἶναι μόνον γνωστὴ ὅτι ἐπὶ τοῦ Μιθριδατικοῦ πολέμου ἦτο κρησφύγετον πειρατῶν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐν τῇ β' Μακεδονικῇ πολέμῳ περὶ τὸ 200 π. Χ. κατεστράφη ἡ πόλις αὐτῆς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε'· εἴνα μὴ χρησιμεύσῃ ὡς καταφύγιον εἰς Ἀτταλὸν βασιλεῖα τῆς Περγάμου καὶ τοὺς Ῥοδίους συμμάχους τῆς Ῥώμης. Ὁ Μ. Ἀντωνίος ἀπέδωκε τὴν νῆσον εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ἡ Σ. ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον εἰς πολλοὺς κατοίκους τῆς Θεσσαλομαγνησίας ὅτε τῇ 1824 ἀπέτυχεν ἐν τῇ Πηγίῳ ὄρει ἐξέγερσις.

Σκιαπαρέλλης (Ἰωάννης Schiaparelli). Ἰταλὸς ἀστρονόμος, γένν. 1835 ἐν Σαβιλίνῳ τοῦ Πεδεμοντίου, σπουδάζας δ' ἐν Τουρίνῳ καὶ Βερολίνῳ. Διορισθεὶς τῇ 1862 διευθυντῆς τοῦ ἐν Μιλάνῳ ἀστεροσκοπεῖου, κατέγινεν ἰδίως εἰς τὴν ἐξηγήσιν τῶν διαττόντων ἀστέρων, ἅτινα θεωρεῖ ὡς προεῖν τῆς μηχανικῆς διαιρέσεως κομητῶν, εἶτα δὲ καὶ εἰς τὴν ἐρευναν τῶν διπλῶν ἀστέρων καὶ τοῦ Ἄρεως, ἐδημοσίευσεν δὲ περὶ τούτων κἀ. πολύτιμα συγγράμματα. [B.E.]

Σκίγγος (*Scincus officinalis*) καλεῖται σαῦρός τις συχνὸς ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ μετὰ παχέος σώματος, βραχείας καὶ σφηνοειδοῦς οὐράς καὶ βραχέων πενταδακτύλων ποδῶν, καλυπτόμενος ἐξ ὑπὸ λείων λεπίδων καὶ ὧν τυπικὸς διὰ τὴν οἰκογένειαν τῶν Σκιγγιδῶν. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα τὸ κρέας καὶ ἡ τέφρα αὐτοῦ ἐθεωροῦντο ὡς ἱαματικά.

Σκίλλη (*Scilla* L.). Γένος φυτῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Λειριδῶν, ἀποτελούμενον ἐκ περίπου 80 εἰδῶν κοινῶν εἰς τὰς εὐκράτους ζῶνας τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὧν

πολλὰ θεραπεύονται ὡς κέσμος εἰς τοὺς κήπους. — Σκύλλη ἢ παράλιος (Urginea Scilla St. ἢ Scilla maritima L., κοινῶς ἀσκέλα ἢ σκυλλοχρυσμίδα) μετὰ τῶν συγγενῶν τῆς ἀποχωρίζεται ὑπὸ τῶν νεωτέρων φυτολόγων ἀπὸ τοῦ γένους τούτου ὡς ἰδιαίτερον γένος. Τὸ φυτόν τοῦτο εἶναι κοινὸν καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἔχει πολὺσπερμον κάψαν καὶ δισκοειδεῖς σπόρους· ὁ βολβὸς ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν χιτώνων, μέγεθος ἔχων μέχρι κεφαλῆς παιδὸς καὶ βάρος μέχρι 2 χγ., τὰ δὲ φύλλα μέγεθος μέχρι 30 ἐμ. καὶ πλάτος μέχρι 8 ἐμ. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ὅταν μαραίνωνται τὰ φύλλα ἀνατίθεται ὁ καυλὸς, φθάνων εἰς ὕψος 1 μ. καὶ φέρων ἀνθὴ λευκὰ τεταγμένα ἐν εἵσει βέτρυος.

— (Φαρμ.). Οἱ μεσαῖοι λαοὶ τοῦ βολβου Σ. τῆς παραλίου χρησιμεύουσιν ὡς ἰσχυρὸν διουρητικὸν φάρμακον καὶ διερρηκτικὸν τοῦ βλεννογόνου τῶν βρόγχων, χρηγούμενον εἴτε εἰς κόκκιν, εἴτε εἰς διάλυμα, εἴτε ὑπὸ μορφήν καταποτίων, ἐκχυλίσματος, εἴναι κτλ. Εἰς μεγάλην δόσιν ἐπιφέρει πάντα τὰ ἀποτελέσματα τῶν πικρῶν ναρκωτικῶν δηλητηρίων. — Σκυλλίτις ἢ ἰδίων συστατικὸν τῆς σκύλλης, κρυσταλλώσιμον, ὑπερμέτρωσ πικρὸν, διαλυτὸν ἐν ὕδατι, εἰσπνεύματι, αἰθέρι, εἰς δ' ὀφείλονται αἱ κύριαι θεραπευτικαὶ τῆς σκύλλης ιδιότητες. [P.N.B.]

Σκυλλοὺς. Πόλις παναρχαία τῆς ἡλειακῆς Τριφυλίας, κειμένη παρὰ τὸν Σελινεῶνα, πιθανώτατα δὲ κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ νῦν ποταμοῦ τῆς Ῥίσινας εἰς τὸ τῆς Κρεσταινῆς καὶ μετὰ τῶν νῦν χωρίων Μακρυσίων καὶ Κρεσταίνης. Εἶχε ναυὸς τῆς Σκυλλοῦντας Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἀρτέμιδος κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ αὐτῆς, κτισθέντας ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος, διατηρουμένους δὲ πῶς καὶ ἐπὶ Πausανίου. Οἱ Σκυλλοῦνται, ἀρχαῖοτάτοι σύμμαχοι τῶν Πισατῶν, κατεσκεύασαν περὶ τὸν 9ον αἰῶνα τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡραῖον ἐνωρὶς δὲ υπετάχθησαν ὑπὸ τῶν Ἠλείων. Ὅτε δὲ οἱ Σπαρτιάται ἐλευθερώσαντες ἐδώρησαν τὴν χώραν αὐτῶν (398 π. χ.) τῷ Ξενοφῶντι, κατέστησεν αὐτοὺς καὶ τὴν χώραν αὐτῶν, ἱερὰν τῇ Ἀρτέμιδι, οἰοῦν ἀκαδημίαν τῆς βασκομίας, θήρας καὶ γεωργίας. Κατόπιν ἀνεκτίθη ὑπὸ τῶν Ἠλείων, ὅφ' οὓς καὶ διέμεινε μέχρις αὐτοῦ παρήκμασεν ἡ πόλις, ὡς ἡρεπυμένη πλέον μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Pausανίου. Ἀπὸ τῆς Ὀλυμπίας πρὸς Ν ἀπέτρεχεν 20 στάδια. [Γ.Π.]

— Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος Σ. Οὗτος ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ὀλυμπίας, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 14 χωρίων, ὧν τὸ μεγαλύτερον (πρωτεύουσα) εἶναι ἡ Κρέστεινα, ἀλλὰ δὲ ἔχοντα πλεον τῶν 300 κατ. Ἀνεμοχωράκι, Ἀλητσελεπῆ, Βρύνα, Γκρέ-

κα, Μάζη, Μακρύσια καὶ Μούνδραζα. Κάτ. ἔχει ἐν ὅλῳ 6650. [Μ.Σ.]

Σκίον (Skien). Ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ν Νορβηγίας, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Βράτσβαργ. ἔχει 8959 κατ. καὶ εἶναι καλῶς ἐκτισμένη μετὰ τῆς θαλάσσης συνδέεται διὰ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ πλωτοῦ διὰ τὰ μέγιστα πλοῖα. [Μ.Σ.]

Σκίο (Schio). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Βικεντζα, ἔχουσα 9894 κατ., βιομηχανίαν ὑφασμάτων κλ. καὶ ἐμπόριον σιτοῦ καὶ εἴνου. [Μ.Σ.]

Σκιδόριος (Tenebrio). Πρότυπον οἰκογενείας τῶν Κολεοπτέρων, ἥτις ἔχει κεραίας ὁμοίας πρὸς ὄρους μαργαριτῶν, τὰς ὀπίσθιας πτέρυγας ἐλλειμματικὰς καὶ τοὺς κολεοὺς συμφύεις. Σ. ὁ ἀλευροφάγος (T. molitor) θέτει τὰ ὠτά του εἰς τὸ ἀλευρον ἐξ οὗ τρέφονται αἱ κάμποι του (ἀλευροσκωληκες). [Φ.Ι.]

Σκίουρος. Γένος τῶν Τρωκτῶν (βλ. λ.) ἀποτελοῦν μετὰ τινῶν ἄλλων τὴν οἰκογένειαν τῶν Σκιουριδίων, ἥς οἱ πρόσθιοι πόδες φέρουσι 4 δακτύλους καὶ ἀντίχειρα πεπρωμένον, οἱ δὲ ὀπίσθιοι 5 δακτύλους. Οἱ Σ. ἔχουσιν οὐραν θυσανωτήν, ἐκ τῶν πλαγίων ὁστούχων τριχωτήν, καὶ εἰς τὰ ὠτα μακρὰς ἐν εἵσει χρωστικῆς ἀνορθούμενας τρίχας· ζῶσι δὲ ἐν δάσεσιν ὅπου ἐν βορείοις χώραις καὶ κατασκευάζουσι φωλεάς, τρέφονται δὲ ἀπὸ καρπῶν καὶ πηδῶσι καὶ ἀναρριχῶνται μετὰ μεγίστης εὐκολίας. Σ. ὁ κοινὸς (ἐν Εὐρώπῃ καὶ τῇ Β καὶ μέτῃ Ἀσίᾳ) εἶναι ἀνω μὲν πυρρόχρους, κάτω δὲ λευκός· ὑπάρχουσι δὲ ποικιλίαι πᾶλλευκοι καὶ μέλαιναί. Αἱ Σ. ἐν Σιθρίᾳ καὶ ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ εὐρήνται εἰς μεγάλα σμήνη καταντώντα καταστρεπτικὰ εἰς τὰ δάση. Εἰς τοὺς σκιουριδας ἀνήκει καὶ ὁ περὶ ὅρους (ἡμιοτέρας βλ. ἐν πιν. Τρωκταί). [Φ.Ι.]

Σκιπετάρ. Οὕτω καλοῦσιν οἱ Ἀλβανοὶ ἑαυτούς. Βλ. Ἀλβανοί.

Σκιπίων (Scipio). Ἐκ τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας τῶν Σκιπίωνων, τῆς ἀνηκούσης εἰς τὸ γένος τῶν Κορνηλίων, πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ διαπρεπεῖς, ἐν οἷς οἱ ἐπόμενοι 3 κατέχουσι τὴν πρωτεύουσαν θέσιν. 1) Πάπλιος Κορνήλιος Σ. ὁ Ἀφρικανός, υἱὸς τοῦ Ποπλίου, γεννηθεὶς τῷ 235 π. Χ. Ἦν τῇ μάχῃ τοῦ Τικίνου ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ πληγωμένου πατρὸς του, ὑπὲρ τῆς δ' αἰτᾶ ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπ' αὐτὸν καὶ τὸν θεῖόν του. Φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς ἐκδικήσεως τοῦ θανάτου τούτων, φονευθέντων ἐκεῖ, ἐλήρησε καὶ διωρίσθη ἐνὸς ἔτους τῆς Ἰσπανίας τῷ 211 καίπερ ὅσον ἡλικίαν 24 ἔτων. Τὴν ἀνομιαν τοῦ ταύτην ἐνεκαίνισσε διὰ τῆς ἐκπορθήσεως τῆς Καρθαγένης

(210), ἐκέρδισε τῷ 209 τὴν κρίσιμον μάχην τῆς Βετούλης, καθ' ἣν ὁ Ἀσδρούβας ἀπώλεσε 54 000 ἀνθρώπων καὶ ἐν διαστήματι 4 ἐτῶν ἐπανάκτησεν ὁλόκληρον τὴν Ἰσπανίαν. Ἀνακληθεὶς εἰς Ἰταλίαν ὅπως καταπολεμήσῃ τὸν Ἀννίβαν, κατώρθωσε ν' ἀποδεχθῇ ἡ σύγκλητος, παρὰ τὴν ἐναντιότητα τοῦ Φαβίου, τὸ σχέδιόν του περὶ μεταφοράς τοῦ πολέμου εἰς Ἀφρικήν, ὡς ἐμάσθη ὑπὸ τοῦ ἐνταλτοῦ ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου (205) καὶ ἐν διαστήματι ὀλιγίστῳ τόσον πρὸς ὥστε οἱ Καρχηδόνιοι πεφοβισμένοι ἀνεκάλεσαν τὸν Ἀννίβαν ἐξ Ἰταλίας. Κατανικήσας τοῦτον ἐν Ζίμα ἤνάγκασε τὴν Καρχηδόνα νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ οὕτως ἐτέθη τῷ 202 τέλος εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον. Εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἐκστρατειῶν του τούτων ἐτιμήθη διὰ τοῦ θριάμβου καὶ τῷ ἀπεδόθη τὸ ἐπιθετικὸν Ἀφρικανός. Καίτοι δὲ ἡ ὑπερηφάνειά του καὶ ἡ μεροληψία του ὑπὲρ τῶν εὐγενῶν τὸν κατέστησαν μισητὸν παρὰ τῷ λαῷ, διωρίσθη ἐν τούτοις καὶ πάλιν ὑπατος τῷ 194, εἰσα τιμητὴς καὶ τέλος πρόεδρος τῆς συγκλήτου. Μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ τῆς Ἀσίας, ὅπου τῷ 190 συνώδευεν ὡς τοποτηρητὴς τὸν ἀδελφόν του Λεύκιον, κατηγορήθη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τῇ εἰσηγγελίᾳ τοῦ Κάτωνος, ὑπὸ τοῦ δημαρχοῦ Πετιλίου, ὡς δωροδοκῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντίχου, ἀλλ' οὐδεὶς ἔδωκε ψῆφον κατ' αὐτοῦ, εἰς τὴν ἀντὶ ἄλλης ἀπολογίας ἤρξατο ἀπαριθμῶν τὰς ἐκστρατείας του. Ἀλλὰ καὶ δευτέραν φορὰν κατηγορήθη καὶ προσελθὼν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἀπηλλαγτὴ ὑπομνήσας ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ἦτο ἡ τῆς νίκης κατὰ τοῦ Ἀννίβα ἐν Ζίμα. Ὅτε ὁμοῦς κατηγορήθη τὸ τρίτον κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν. Ἀπεσύρθη τότε εἰς τὴν ἐν Καμπανίᾳ ἐπαυλίῳ του Λίτερνον, ὅπου διήλθε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἀσχολούμενος περὶ τὰ γράμματα καὶ ἀπέθανε τῷ 184. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἦν ὡν ἐν ἑαυτῷ σὺν τῇ στρατιωτικῇ ἱκανότητι καὶ παντοίας ἄλλας ἀρετάς, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν φιλοκέρδειαν. Θυγάτηρ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ Κορνηλία, μήτηρ τῶν Γράκχων. — 2) Λεύκιος Κ. Σ. ὁ Ἀσιατικός, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, ἐν ἡλικίᾳ 107 ἐπορεύθη εἰς Ἰσπανίαν καὶ Ἀφρικήν. Ὁνομάσθη ὑπατος τῷ 190 καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐνίκησεν ἐν Μαγνησίᾳ Ἀντίοχον τὸν Μέγαν. Καταγαγὼν δὲ καὶ ἄλλας κατ' αὐτοῦ νίκας τὸ ἐπόμενον ἔτος, τὸν ἤνάγκασε νὰ κλείσῃ συμφύρουσαν τοῖς Ῥωμαίοις εἰρήνην. Ἐνεκα τῆς νικηφόρου ταύτης ἐκστρατείας ὁ Σ. ἐπωνομάσθη Ἀσιατικός. Ἐν τρίτῳ ἄμᾳ τῇ ἐπιστροφῇ του κατηγορήθη ὡς δωροδοκῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντίχου καὶ κατεδικάσθη εἰς πληρωμὴν προστίμου 4 ἑκατομ. σεστερτίων (800 χιλ. φρ. περίπου). Ἐπειδὴ δὲ ἡ

δημευθεῖσα περιουσία του δὲν ἐπάρκει εἰς πληρωμὴν, ἐφυλακίσθη, ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι μετ' ὀλίγον κατανοήσαντες τὴν ἀδικίαν τὸν ἀπήλλαξαν τῆς οφειλῆς καὶ τὸν κατέστησαν διὰ δωρεῶν πλουσιώτατον. — 3) Πόπλιος Κ. Σ. Αἰμίλιανός, ἐπώνομαζόμενος Ἀφρικανός (ὁ Νεώτερος, πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1) καὶ Νουμαντινός. Υἱὸς ὢν τοῦ Λευκίου Αἰμιλίου Παύλου, υἱοθετήθη ὑπὸ Ποπλίου, υἱοῦ Σ. τοῦ Ἀφρικανοῦ. Ἐσχεν ὡς διδάσκαλόν του τὸν Πολύβιον. διέπρεψε δὲ ἡδὲν Ἀφρικῇ ὡς βοηθός τοῦ Μασσάσου. Ὑπατος ἐξελέγη τὸ πρῶτον τῷ 147 καί περ μὴ ἔχων τὴν ἀπαιτούμενην ἡλικίαν, μεθ' ὃ μετέβη εἰς Ἀφρικήν, ὅπου μετὰ μακρὰν πολιορκίαν καὶ γενναίαν ἀντίστασιν ἐξεπύρθησε τὴν Καρχηδόνα, ἣν καὶ ἄρδην κατέστρεψε. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐτιμήθη διὰ τοῦ θριάμβου. Ἐκλεγείς ἐκ νέου ὑπατος τῷ 134 ἐστάλη πρὸς ἐκπύρθησιν τῆς Νουμαντίας, ἣν καὶ ἐκυρίευσεν μετὰ 1 ἔτους πείσμονα ἀντίστασιν, ἀλλ' εὖρε ταύτην ἡρειπωμένην. Ὁ Σ. Αἰμ. ἀπέθανεν εὐρεθεὶς νεκρὸς ἐν τῇ κλίνῃ του, ὃ δὲ θάνατος αὐτοῦ ἀπεδόθη εἰς τὴν σύζυγόν του Σεμπρωνίαν, ἀδελφὴν τῶν Γράκχων, τὴν πενθεράν του Κορνηλίαν καὶ τὸν Γ. Γράκχον. Ὁ Αἰμ. διεκρίνετο διὰ τὰς πολλὰς τοῦ ἀρετὰς, λέγεται δὲ ὅτι καὶ εἰς τὰς κομψότητας τοῦ Τερεντίου ἔχει συνεργασθῇ. [Π.]

Σκιράδες πέτραι. Βλ. Σκίρων.

Σκιράς. Ἐπώνυμον τῆς Ἀθηνᾶς. Βλ. Σκιροφόρια.

Σκιρῆται. Ἰδιαίτερον σῶμα (λόχος) τοῦ σπαρτιατικοῦ στρατοῦ, αποτελούμενον ἐξ 600 ἀνδρῶν. εἰς οὓς ἀντιτίθεντο τὰ κινδυνωδέστερα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἐτάσσοντο εἰς τὴν ἀκρὰν τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος, ἐν ὁδοιπορίᾳ δὲ ἦσαν προφυλακῇ. Ἀναμφιβόλως ἐν ἀρχῇ ἐτήμαινε τὸ ὄνομα τοὺς κατόλους τῆς Σκιρίτιδος (βλ. λ.). [Σ.Τ.]

Σκιρῆτις. Χώρα ὁρεινὴ καταλαμβάνουσα τὴν ΒΔ τμήμα τῆς Λακωνικῆς πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰς ἣν πιθανῶς παλαιότερον ἀνήκεν. Ὡς μόνον χωρίον αὐτῆς ἀναφέρεται τὸ Οἶον, ἀπέχον 2 ὥρ. ἀπὸ Σελλασίας.

Σκιροφόρια. Ἑορτὴ τῶν Ἀθηναίων τελομένη πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ πάσαν πιθανότητα τῇ 12 τοῦ ἀπ' αὐτῆς κληθέντος μηνὸς Σκιροφοριῶνος (Ἰουνίου). Ἀπετελεῖτο δὲ αὕτη ἐκ τῆς πομπῆς ἣτις ἤρχετο ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως καὶ κατέληγεν εἰς τὸν ναόν τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Σκίρῳ, χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα. Ταύτης ἡγήετο ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθεὺς καὶ τοῦ Ἡλίου, ἐφέρετο δὲ ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν Ἐτεοβουταδῶν τὸ

σ κ ί ρ ο ν ἢ τὸ σκιάδιον· παρὰ τῇ πομπῇ ἐτελοῦντο θυσίαι καὶ καθαρμοὶ ὅτε ἐφέρετο τὸ Διὸς κώδιον ἐφ' οὗ ἐπάτει ὁ καθαιρόμενος. Τὰ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐρπύλης διαφοροτρόπως καὶ συγχευμένως φέρονται. Οἱ μὲν ἐξηγεῖσιν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ πολλὰς γραφὰς ἔχοντος σκίρος, σκίρος, σκίρρος ἢ σκίρος, ἐξ ὧν ἡ τελευταία γραφὴ ἢ μάλλον ἐπικρατοῦσα, καὶ σημαίνοντος εἶδος λευκοῦ γάλικος ἢ κρητίδος χρησιμεύον ὡς λίπασμα τῆς γῆς, καὶ ἐξ οὗ παρήχθησαν καὶ τὰ ὀνόματα Σκίρον, ἐνθα κατέληγεν ἡ πομπή, καὶ Σκίρας Ἀθηνᾶ, ἥς ἡ λατρεία φαίνεται προσελθούσα ἐκ Μεγάρων πλησίον τούτων ὑπῆρχον αἱ Σκιράδες ἢ Σκιρωνίδες πέτραι καὶ ἐλυμαίνετο ὁ ληστής Σκίρων. Κατ' ἄλλους ὅμως προήλθε τὸ ὄνομα ἐκ Σαλαμίνος ἐνθα τόπος Σκίρος (ἀπὸ τοῦ ἑμωνύμου μάντεως ἐκ Δωδώνης ἰδρύσαντος λατρείαν τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἐν Σαλαμῖνι τῇ καὶ ἐνίοτε πρότερον Σκιράδι καλουμένη), ὅθεν τὸ ὄνομα μετηνέχθη ὕστερον εἰς τὸ ἐν Ἀττικῇ χωρίον ἢ καὶ τέλος ἐκ τοῦ σκίρου ἦτοι τοῦ σκιαδίου πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ καύσωνος ἐπινοηθέντος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐπειδὴ ἡ ἐρπύλη ἦγετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ θέρους. Πάντως ὅμως ἡ ἐρπύλη αὕτη ἦτο γεωργικὴ, ἀναγκασμένη εἰς τοὺς χρόνους τῆς λατρείας τῆς Ἀθηνᾶς ὡς φυσικῆς θεότητος πρὸ τοῦ μεταβληθῆ αὕτη εἰς ἡθικὴν. Πρὸς καὶ Robert καὶ Rohde ἐν Hermes 1885-1886.

Σκιρροκήλη. Βλ. Σαρκοκήλη.

Σκίρρος. Μαζα καρκινώμενος, κυανέλευκος ἢ φαῖο, διητημένη εἰς λοβούς, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχουσα πρὸς τὸν καρκινὸν ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ ὄγκον. Οἱ Σ, σκληρότης ποικιλοῦσας ἀπὸ τῆς τοῦ λίπους μέχρι τῆς τοῦ χόνδρου δύνανται καὶ πρὸς ἀλλήλους νὰ διαφέρωσι κατὰ τὴν φύσιν τῶν ὁλῶν καὶ τῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας ἥς πρεπόντα τυγχάνουσιν, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν. — Σ κ ί ρ ρ ο ς ε ἰ ς τ ο ὗ π ν ε ὡ μ ο ν ο ς εἶναι φαῖο τοῦ πνευμονικοῦ παρεγχύματος σκληρυνσις παρατηρουμένη ἐν τῇ χρονίᾳ πνευμονίᾳ. [P.N.B.]

Σκίρων ἢ Σ κ ε ἰ ρ ω ν. Ληστής διαβόητος ὅστις διέτριβε κατὰ τὰ ὄρια τῆς Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος καὶ ἀφ' οὗ ἀπεγύμνωσε τοὺς διαδίκτας ἠνάγκαζε τούτους νὰ πλύνωσι τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσων Σκιρωνιδῶν ἢ Σκιράδων πετρῶν παρὰ τὴν Σκιρωνίδα ὄβαν (νῦν Κακὴν σκαλὴν μεταξὺ Μεγάρων πρὸς Δ καὶ Ἀγ. Θεοδώρων)· ἔθεν ἔρριπτεν αὐτοὺς διὰ λακτίσματος εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐφρονεῖτο δὲ τέλος κατὰ ὁμοίον τρόπον ὑπὸ τοῦ Θεσείως οὕτινος ὑπῆρχε παράστασις κατὰ Πausanias ἐν τῷ ἀετώματι τῆς Βασιλείου

στοᾶς ἐν Ἀθῆναις εἰκονίζουσα τὴν κατὰ κρήμινισιν εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Σ. [Δ.Μ.]

Σκίων. Ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ Μανδυνίας ἱστορίας, ἰδρὺς θεῖσα κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ Ἀχαιῶν ἐκ Πελλήνης ἐπιστρεφάντων ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἐκεῖτα πρὸς Δ τοῦ Ποσειδῶνος ἀκρωτηρίου καὶ εἶχεν ἀκμαῖον ἐμπορίον.

Σκλαδοχώρι. Χωρ. τῆς Λακωνίας τοῦ δήμ. Σπάρτης, ἥς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2 πρὸς Ν αὐτῆς. Οἰκεῖται ὑπὸ 387 κατ. Ἐν ταῦθα ἔκειντο αἱ ἀρχαῖαι Ἀμύκλαι, ὧς ἐρεῖπια εὐρέθησαν.

Σκλάταινα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Παρραλθαίων (τῶν Τρικαλίων), 2 ὥρ. ἀπ. Ζαελάνας, μετὰ 822 κατοίκων. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Γόμζων (Καρδίτσας), ἔχον 741 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Σκλήδα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρφίνης τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 194 κατ. [Μ.Σ.]

Σκλήθρον. Χωρ. τοῦ δήμ. Κασθαναίας (Ιωλίου) ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ τῆς παρραλίας καὶ 3 ὥρ. πρὸς Β ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας, τοῦ Κεραμιδίου. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 525 ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν.

Σκλήθρος. Χωρ. τοῦ δήμου Δωριέως τῆς Παρνασσίδος, ἔχον 187 κατ. [Μ.Σ.]

Σκληρινιάνη. Χωρ. τοῦ δήμ. Λάκμονος ἀπέχον ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ Κόταρι καὶ περιλαμβάνον 651 κατ.

Σκληρέκτασις εἶναι διάτασις τοῦ σκληροῦ γιγνώσκου τοῦ ὀφθαλμοῦ. [P.N.B.]

Σκληροεκτομή εἶναι ἐκτομή τοῦ σκληροῦ γιγνώσκου, ἐγχείρησις τῆς χειρουργικῆς ὀφθαλμολογίας σπουδαιότατη καὶ δυσχεροτάτη. [P.N.B.]

Σκληροερυθρίνη. Ἐρυθρὰ τις χρωστικὴ οὐσία λαμβανόμενη ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς ἐρυσιθώδους δλύρας ὑπομορφὴν κόκκινος ἐρυθρᾶς ἀμόρφου, διαλυομένη ἐν οἰνοπνεύματι καθαρῷ οὐχὶ δὲ καὶ ἐν ὕδατι. [P.N.B.]

Σκληροδερνίνη. Μαζα βλενωδῆς ἀμόρφος ἐξ ἀνθρακος ὑδρογόνου καὶ δευτέρου αποτελουμένη, κυρίως λαμβανόμενη ἐκ τῶν ὑδατῶν διαλυμάτων τῆς ἐρυσιθώδους δλύρας προπαισθένου καὶ οἰνοπνεύματος.

Σκληροδερμία (γαλλ. chorionitis ἢ sclerosténose cutanée). Σπανία δερματικὴ πάθος, μὴ μολυσματικὴ, μὴ πυρετικὴ, τὰ μάλιστα δυσίατος, ἐκδηλουμένη διὰ χρονίας φλεγμονῆς τοῦ χορίου καὶ γορρακτριζομένης διὰ σ κ λ η ρ ι α σ ε ω ς τοῦ δέρματος καὶ στενώσεως αὐτοῦ ἀνευπερτροφίας καὶ διὰ μελανερύθρου χρώσεως τοῦ δέρματος ὅταν ἡ νόσος προχωρήσῃ. Τ

έρμα ἔνεκα τῆς σκληρίσεως αὐτοῦ καὶ τῆς συμπαρομαρτυρίας παχύνσεως ἀποβαίνει εἰς τὸν στίλβον καὶ στερεὸν ἐξαλειφόμενων τῶν κατὰ φύσιν βυτίων αὐτοῦ, δυσκλῶς ἢ ὑδαρῶς αἱρεται εἰς πτυχὴν. Ἐνεκα τῶν μεταλλαγῶν τοῦ μελαγχρώματος ἐδῶ μὲν ὑποθυνομένου, ἐκεῖ δ' ἐλαττουμένου, παρα-ηρῶνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος ὡρία μελανοπά ἐπαλλάσσοντα πρὸς λευκά καὶ ἀλαστροειδῆ. Ἡ νόσος αὕτη προσ-ἄλλουσα συχνότερον καὶ βαρύτερον τὸ πρῶτον, τὸν λαιμὸν, τὴν ἀνωτέραν μοῖραν τοῦ θώρακος καὶ τῆς ῥάχης χωρὶς νὰ ἐπι-λαμβάνηται τῶν σκελῶν διακρίνεται εἰς κληροδερμὴν διάχυτον καὶ εἰς σκληρ. ἐπιγράφον ἢ κατὰ πλάκας διάστρον ἐχού-σας συμπτωματολογίαν καὶ πορείαν. Ἀκμά-ζοντες τοῦ πάθους καὶ δὴ ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν τὴν διάχυτον, ἥτις εἶναι καὶ ἡ συ-νότερον παρατηρούμενη, ἐκτυλίσσεται εἰκὼν ὁλνική ἱκανῶς ἀνιάρᾳ τοῖς πάσχουσιν. Τὸ πρῶτον ἀνευ ἐκφράσεως καὶ ἀπαθὲς διὰ τὴν κατάργησιν τῶν κινήσεων τοῦ δέρμα-τος, τὸ στόμα δυσκλῶς ἀνοίγεται, τὰ βλέ-φαρα συγχλαινόνται ἀτελῶς καὶ ἡ ῥίσις γιναι-έται καὶ ἐξύνετοι. Ὄταν ὁλνκίζονται τὰ πῶλα, αἱ ἀρθρώσεις κατ' ὤμων, κατ' ἀγ-κῶνα, κατὰ καρπὸν δυσκίνητοι ἢ καὶ ἀκί-νητοι ἀποβαίνουσιν, οἱ δάκτυλοι ἐντείνονται ἐν κάμφει καὶ ἀκίνητοισιν. Ὄταν τὸ κακὸν ἐξάξη κατὰ τὸν τράχηλον παρακυλῶνται ἡ τροφὴ καὶ ἡ κάμφει τῆς κεφαλῆς. Ἐν τῇ ἀρρώσει δ' οἱ ἀρρωστοὶ λίαν χαλεπαίνουσι διὰ τὰς ἀλγηδὼνας τὰς ἐπακολυθούσας εἰς πᾶ-σαν ἀπόπειραν πρὸς κίνησιν τῶν ἐαλωκό-των μερῶν. Ἐπὶ δ' ὑπάρχει κυκλοφορικὴ διαταραχὴ ἐν τοῖς δερματικαῖς ἀγγείαις· τὸ δὲ δερμα ψύχεται, ὁ ἀρρωστος φρικτὰ καὶ ἔχει πτωματικὴν παγερότητα. Αἱ λοιπαὶ λειτουργίαι τοῦ δέρματος καὶ ἰδιῶς ἡ αἰ-θηθὴς μένουσιν ἀκέραιοι. Ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ὁ καιρὸς τῆς ἀκμῆς τὸ πάθος δύναται ἐνίο-τε ταχέως νὰ ἐξυγιασθῇ ἀφανίζομένης τῆς σκληρίας καὶ μελαγχρώσεως. Πλειστάκις ὁμως ἐπέρχεται ὁ τρίτος καιρὸς τῆς νόσου ὁ τῆς ἀτροφίας, ὅτε καὶ ἡ πρόγνωσις χει-ρίστη. Αἱ περὶ ἀνατομικῶν ἀλλοιωσέων καὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς νόσου γνώσεις ἡμῶν δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς. Εὐρέθη ἐν τῷ σκληρ-ῶντι δερματι ὑπεραύξησις τοῦ υποδορείου συνεκτικοῦ ἱστοῦ καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐλαστικῶν ἰνῶν αὐτοῦ. Πιθανῶς δ' ἡ γένεσις τοῦ πά-θους ἐφείλεται εἰς διαταραχὰς τῶν τροφ-ῶν νεύρων τοῦ δέρματος. Ἀπορούμε-ν ὁμως ῥιζικῆς καὶ θετικῆς θεραπείας, χρώ-μεθα τοῖς τονωτικοῖς, τῷ ἐλαίῳ ὀνίσκου, τῷ σιδήρῳ καὶ πλουσίᾳ τροφῇ πρὸς ἀντί-ῥασιν κατὰ τοῦ ὑπάρχοντος μαρασμοῦ. Πα-ραδόξως δὲ πως τὸ γυναικεῖον φύλον ὑπό-κειται συχνότερον εἰς τὸ πάθος· ἐν 4 περι-

πτώσεσιν αἱ 3 ἀφορῶσι γυναῖκας. Ἠλικία ἐκλογῆς εἶναι ἡ μέση, οὐχ ἥτις καὶ ἡ ἐφη-δικὴ καὶ ἡ παιδικὴ ἐστὶν ὅτε. [P.N.B.]

Σκληροκερατίτις. Βλ. Σκληρὸς χιτών.

Σκληρόκλαστον ἢ Σ κ λ η ρ ὸ σ χ ι - σ τ ο ν. Ὀρυκτὸν συνιστάμενον ἐκ μολύβδου, ἄρσενικῦ καὶ θείου, ἀνήκον δὲ εἰς τὸ βα-είρομβον ἔρθον σύστημα. Ἐχει χρώμα μο-λύβδου, εἰδ. βάρους 5.40, σκληρότητα 3, εἶναι δὲ δύσεστον καὶ πολὺ εὐθραυστον.

Σκληρός Ἀθανάσιος, ἐπιλεγόμενος Πικρὸς ἢ ἐκ Πικρίδων. Λόγιος Ἕλληγ, γενν. περὶ τὰ τέλη τῆς Η' δεκαετηρίδος τοῦ 15' αἰῶνος ἐν Χάνδακι (Ἡρακλεῖα) τῆς Κρήτης. Σπουδάζας ἐν Παταύῳ ἀνηγο-ρεῦθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἱατρι-κῆς καὶ ἐκτοτε ἐξήσκησε τὸ ἐπαγγέλιμα τοῦ ἱατροῦ ἐν τῇ πατρίδι του, ὅπου διωρίσθη καὶ ἀρχίατρος τῆς Κρήτης. Αὐτόπτης γενό-μενον τοῦ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν πολέμου συνέγραψεν ἐν ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μακρὸν ποίημα περὶ αὐτοῦ, ἐπιγραφόμενον Κρητι-κὸς πόλεμος, εἰς 24 τμήματα, οὗ τὸ α' φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Θρήνος (εἰς τὴν Κρή-την) Τὸ ἀξιολογώτατον τοῦτο ἔργον ἐξεδό-θη ὑπὸ Σάθα, ἐν Ἑλλ. Ἀνέκδ. τ. Β'. Ἐκτός ἄλλων ποιημάτων του (ἐπιγραμμάτων κλ.) συνέγραψε καὶ Ὑπομνήματα εἰς τὸν Ἱππο-κράτην κκ., ἀπέθανε δὲ τῷ 1664. [K.N.Σ.]

Σκληρόστομα. Γένος ἐλμίνθων κυ-ματσειδῶν ὡστόκων ἐν οἷς διακρίνεται σκλη-ρόστομος ὁ ἱππειος (sclerostoma equi-um)· τοῦτου ποικίλια τις κεκτημένη γεν-νητικὰ ὄργανα ἀνεπτυγμένα εὐρίσκεται ἐν τῷ ἐντέρω τοῦ ἵππου, ἑτέρα τις ἀμοιροῦσα τελείων γεννητικῶν ὀργάνων ὑπάρχει ἐν τοῖς τοιχώμασι τῶν ἀνευρυσμένων μεσεντε-ρίων ἀρτηριῶν τοῦ ζώου. Ἀμφότερα τὰ εἶδη ἀναπτύσσονται ἐντὸς κύστεων ἐσχημα-τισμένων ἐκ τοῦ ἱστοῦ τῶν βλεννογόνων ἐφ' οὗ τὰ ὡὰ τῶν ἐλμίνθων κατετέθησαν.

Σκληρόσχιστον. Βλ. Σκληρόκλα-στον.

Σκληρὸς χιτών. Βλ. Ὁφθαλμός. Ἡ φλεγμονὴ τοῦ χιτῶνος τοῦτου οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα μεμονωμένη, ἐπιπλέκεται μετὰ φλεγμονῆς τοῦ χροισειδοῦς ὅποτε ἔχμεν τὴν σ κ λ η ρ ο χ ο ρ ι ο ε ἰ δ ῖ τ ῖ δ α ἢ χ ο ρ ι ο ε ἰ - δ ο σ κ λ η ρ ῖ τ ῖ δ α. Ἡ σύγχρονος τοῦ σκληρ-οῦ καὶ τοῦ ἐπιεφυκότος φλεγμονῇ καλεῖται σ κ λ η ρ ο ε π ἰ π ε φ υ κ ῖ τ ῖ ς. — Σ κ λ η ρ ο - κ ε ρ α τ ῖ τ ῖ ς, ὁφθαλμικὸν νόσημα φύσεως φλογιστικῆς καθ' ὃ παράγονται κάτωθεν τοῦ ἐπιεφυκότος ἐν ἡ πλείονα ὑπόλευκα ὀγκίδια ἢ ἐρύθημα μικρὰς ἐκτάσεως περὶ τοῦ κερατοειδοῦς μετ' ἀγγειώσεως ἐκτεينو-μένης εἰς τὸν μέγαν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

ένδοθεν τοῦ κερατοειδοῦς παράγονται· κηλί-
δες ὑπόλευκοι μνηοειδεῖς ἰσάριθμοι πρὸς τὰ
δγκίδια. Μετὰ τὴν ἴασιν ὁ κερατοειδὴς φέ-
ρει στίγματα ἀδιαφανή. [P.N.B.]

Σκληρότης. Ἰδιότης τῶν φυσικῶν
δρυκτῶν σωμάτων συνισταμένη εἰς τὴν ἀν-
τίστασιν ἣν προβάλλουσι θυνάμει τῆς συνο-
χῆς τῆς συγκρατούσης τὰ μόρια αὐτῶν
ὅταν θέλωμεν νὰ χαραξώμεν αὐτὰ διὰ χα-
λυδίνης αἰγμῆς ἢ δι' ὀξέων μερῶν ἄλλων
δρυκτῶν· ὁ ἀδάμας εἶναι τὸ σκληρότερον
πάντων τῶν δρυκτῶν, ἀτε πάντα χαρασσών,
ὕπ' οὐθενὸς δὲ χαρασσόμενος. Οἱ δρυκτολό-
γοι ὅπως εὐχερῶς ὀρίζωσι τὴν σκληρότητα
παντὶς δρυκτοῦ προστυγόντος παρεδέχθη-
σαν τὴν ὑπὸ Romé de l' Isle κατασκευα-
σθεῖσαν κλίμακα Σ. τῶν δρυκτῶν περιλαμ-
βάνουσιν δέκα βαθμίδας ἀπὸ τοῦ μαλακω-
τάτου μέχρι τοῦ σκληροτάτου τῶν δρυκτῶν·
τὰ κατέχοντα δὲ τὰς βαθμίδας δρυκτὰ κα-
λοῦνται ὅροι συγκρίσεως καὶ εὐρί-
σκονται εἰς τοιαύτην ἀπ' ἄλληλων ἀπόστα-
σιν ὥστε μέγας ἀριθμὸς δρυκτῶν μεταξὺ
περιλαμβάνεται, πᾶν δὲ δρυκτὸν λαμβάνει
θέσιν ἐν τῇ κλίμακῃ μετὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ χα-
ρασσόμενον τῆς κλίμακος δρυκτόν, πρὸ δὲ
τοῦ χαρασσόντος αὐτό. Ἡ κλίμαξ εἶναι ἡ
ἐπομένη· 1. Ὀρεόστεαρ, 2. γύψος, 3. ἀσβε-
στολίθος, 4. ἀργυραδάμας, 5. ἀπκτίτης (ρω-
σφορικὴ ἀσβεστος), 6. ἀστέριος, 7. χαλα-
ζίας, 8. τοπαζίον, 9. κορούνδιον, 10. ἀδάμας.

Σκληροτινικὸν ὄξύ. Οὐσία περιε-
χομένη ἐν τῇ ἐρυσιθίᾳ· ὁλόρη κατ' ἀνα-
λογίαν βάρους 2 ἕως 4⁰/₁₀ σκοτεινῶς κι-
τρίνη, ἄσμος, ἀσθενῶς ὀξινος, διαλυομένη
ἐν ὕδατι καὶ κατατασσομένη μεταξὺ τῶν
γροστικτικῶν σωμάτων. [P.N.B.]

Σκληροῦ. Χωρ. τοῦ δῆμ. Ἀνδριτσαί-
νης (Ὀλυμπίας), ἧς κεῖται ΝΑ καὶ ἀπέ-
χει ὥρ. 1¹/₂. Κάτ. 543.

Σκληροφθαλμία ἡ ξηροφθαλ-
μία. Ἐπρώτης καὶ συσπασις τοῦ ἐπιπεφυ-
κότος ἐπακολουθοῦσα ταῖς χρονίαις ἐπιπε-
φυκτίσιν. Ὁ βλεννογόνος τοῦ ὀφθαλμοῦ
συρρικνύεται, ἡ λειτουργία τῶν δακρυοποιδῶν
ἀδένων ἀναστέλλεται, θέλωσις τοῦ κερα-
τοειδοῦς καὶ ἀτροφία τοῦ βολβοῦ ἐπέρχεται
μοιραίως, οὕτως εἰπεῖν, διότι ἡ θεραπευτικὴ
οὐδὲν ἀνύει κατὰ τῆς παθήσεως. [P.N.B.]

Σκλήρυνσις καλεῖται ἐν τῇ παθολο-
γικῇ ἀνατομῇ πᾶσα νοσηρὰ ἀλλοίωσις τῶν
ἰσθῶν καθιστώσα αὐτοὺς σκληροτέρους ἢ
κατὰ φύσιν. Ἀλίσκει πάντας ἐν γένει τοὺς
ἰστούς τοῦ αἵματος, ὅργανα καὶ συστήματα
οὐδὲ τῶν ἀγγείων ἐξαιρουμένων (ἀρτηριο-
σκλήρυνσις, σπερμασκλήρυνσις κτλ.), εἶναι δ'
ἀντιθέτος ὑπὸ ἱστολογικὴν ἐποψιν τῆς μα-
λακίανος (βλ. λ.) — Σ. τοῦ νω-

τιαίου μυελοῦ (φακὰ ἀτροφία ἡ ἐκ-
φύλισις) εἶναι ἀλλοίωσις συνισταμένη εἰς αὐ-
ξησιν τοῦ μεταξὺ τῶν νευρικῶν στοιχείων
συνδετικοῦ ἱστοῦ σημαντικὴν, εἰς τὴν ἐμμέ-
νισιν κοκκίων λίπους καὶ ἐκδηλουμένη διὰ
συμπτωμάτων καὶ σημείων ἄλλοτε ἄλλων
ἀναλόγως τοῦ σημείου ἐν ᾧ ἐδράζει ἡ ἀλ-
λοίωσις καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς· καὶ ἂν μὲν
ἡ Σ. αλίσκη ἐν ἡ πλείονα θεμάτια τοῦ
νωτ. μυελοῦ ἐπὶ ἱκανὸν μήκος αὐτῶν, ἔχομεν
τὴν κατὰ ταινίαν σκλήρυνσιν προσ-
βάλλουσαν τὰ ὀπίσθια θεμάτια (προϊούσα
κινητικὴ ἀταξία) ἢ τὰ πλάγια μόνα (πλά-
για σκλήρυνσις μυατροφικὴ σύμμετρος), ἂν
δὲ συνίσταται εἰς σημεία μόνον ἀπεσκλη-
ρυμένα τοῦ νωτ. μυελοῦ σποράδην κείμενα
ἢ καὶ κατὰ συστάδας, ἔχομεν τὴν Σ. κατὰ
πλάξας συχνωτάτην ἀπὸ τῆς ἡλικίας 20
ἕως 25 ἐτῶν, χαρακτηριζομένην διὰ πρέ-
σεως ἀτελοῦς, βραδείας κατὰ τὸ ἕτερον ἢ
κατ' ἀμφοτέρω τὰ κάτω ἄκρα μόνα, κατὰ
δὲ τὰ ἄνω παλαιωθείσης τῆς νόσου καὶ ἐπι-
πλεκτομένην μετὰ συμπτωμάτων ἀπὸ τοῦ
προμήκους καὶ τοῦ ἐγκεφάλου ὅταν ἡ φακὰ
οὐσία αὐτῶν φέρῃ ἐσκληρυμένας πλάκας
(μυελωπία, διπλωπία, νυσταγμός, δυσχε-
ρεια περὶ τὴν λαλίαν καὶ τὴν φωνήσιν κτλ.).
Διάρκεια τῆς νόσου 6 ἕως 10 ἔτη. Ὁ πρ-
ωίωτος θνήσκων εἴτε ἐκ προμηκείας παρα-
λύσεως διὰ τὴν ἐμφάνισιν σκληρυντικῶν
πλακῶν ἐν τῷ ἐδάφει τῆς 4ης κοιλίας, εἴτε
ἐκ προέουσης ἐξαντλήσεως εἴτε ἐξ ἐπιπλο-
κῆς πνευμονίας ἢ πνευμονικῆς φθίσεως· ὁ
νιτρικὸς ἀργυρὸς ἐπιπερικῶς, τὰ συνέχῃ
ἡλεκτρικὰ ρεύματα καὶ ἡ ὑδροθεραπεία
ἐφαρμόζονται ἀνευ πραγματικῆς θεραπείας
πολλάκις. [P.N.B.]

Σκληρώδης ἱστός. Ὁ ἐκ τοῦ ἀρ-
χεγόνου κυτταρώδους προκύπτων, ὅστις με-
ταπλασσόμενος ποικιλοτρόπως καὶ ἐξελε-
σόμενος γεννᾷ τὸν ὑποσκληρώδη ἢ ἰνώδη,
τὸν πρωτοσκληρώδη ἢ χονδρικὸν καὶ τὸν δευ-
τεροσκληρώδη ἢ ὀξίτην. [P.N.B.]

Σκλήρωμα τῶν νεογνῶν. Δερ-
μικὴ πάθησις τῶν προώρως τεχθέντων βρε-
φῶν καὶ ἀδυνάτων τὴν κρᾶσιν συνεπιείχου-
σεως ἀναπτυσσομένη καὶ συνισταμένη εἰς
ἐξοιδωσιν τοῦ ὑποδορείου συνεκτικοῦ ἱστοῦ
καὶ εἰς σκλήρυνσιν τοῦ δέρματος εἴτε μόνον
τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, εἴτε καὶ παν-
τὸς τοῦ δέρματος ὅτε τὸ ἀσθενὲς πᾶσιν ἀπο-
θνήσκει ἀπὸ τῆς 4ης μέχρι τῆς 7ης ἡμέ-
ρας ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ, ἰδίως ὁσάκις ἀναπαί-
νεται πυρετὸς σφοδρὸς. Τὸ Σ. ἐνίσταται, ὅταν
μὴ γενικόν, λύεται τῇ χρήσει λουτρῶν 30⁰
ἢ 36⁰ δις τῆς ἡμέρας ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.

Σκλήδα. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πη-
νειῶν ἐν Ἠλείᾳ κατὰ τὸ Δ. κράσπεδον τῆς

πολέτης, ἔχουσα γραμματοσχολεῖον καὶ 130 κατοίκους. [Γ.Πδ.]

Σκλούπου ἢ Σκλούπος. Χωρ. τοῦ ἡμ. Ἀγναντίων, ἀπ' ὧν ἔπεται 3 ὥρας πρὸς τὸ ΒΔ κείμενον καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμίων Μελισσοῦργων, Πραμάνων καὶ Καλορρυτῶν εἰς τὸν Ἀραχθόν. Ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου κεῖται ἡ μονότοξος γέφυρα Σκλούπου ἀνείγματος 50 μέτρων, καὶ ἑκατέρωθεν σταθμοί. Οἰκεῖται ὑπὸ 388 κατοίκων.

Σκοδέλεφ (Michail Dimitriewich Skobelew). Ρώσος στρατηγὸς ἰδίως γνωστός ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατὰ τὸν Ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1877, γενν. τῷ 1841 καὶ ἀποθ. τῷ 1882. Υἱὸς ὢν τοῦ στρατηγοῦ Δημητρίου Σ. εἰσῆλθε τῷ 1861 ἐν τῇ φρουρᾷ τῶν ἱππέων καὶ ὕστερον ἀπὸ 1868 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν περαιτέρω καθυπόταξιν τοῦ Τουρκεστάν, θωροισθεὶς εἴτα τῷ 1874 στρατιωτικὸς διοικητὴς εἰς Φεργάνα, καὶ κυριεύσας τῷ 1875 τὸ Chokand. Κατὰ τὸν Ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον τὸ ἐπόμενον ἔτος διορισθεὶς ἀντιστράτηγος ἐπολέμησε παρὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ διεκρίθη ἰδίως πρὸς τῆς Πλευρίας καὶ ἡμαλώτιος τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἐν Σίπκα. Ἐν ἔτει 1881 κατέστη διάσημος διὰ τὴν ἀλυσιν τοῦ Gok-Tere ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ καθυποτάξας καὶ τοὺς Τουρκομάνους τοῦ Aehal-Tekke. Διεκρίθη δὲ προσέτι ὡς ἐνθερμος παναλαιότης· κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στοιχείου, καὶ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατοῦ. [Β.Ε.]

Σκούδρα (ἄλβαν. Σκούταρι). Πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου βιλαετίου, ἐν τῇ ἀνω Ἀλβανίᾳ κείμενη πλησίον τῆς ΝΑ ἀκρας τῆς ὁμωνύμου λίμνης (τῆς ἀρχαίας Λαβριάτιδος ἐχούσης μῆκος 48 καὶ πλάτος 6 χμ., ἐπιφάνειαν δὲ 373 χμ.), καὶ δὴ μετὰ ταύτης, τῆς ἐκροῆς αὐτῆς (ἣτις καλεῖται Βογιάνα), τοῦ κυρίου βραχίονος τοῦ Δρίνου καὶ τοῦ παραποτάμου τοῦ Κίρ, καὶ εἰς τὴν Ν ἀκρὰν εὐφέρου πεδιάδος. Ἐχει περ. 20 χιλ. κατ. κυρίως Ἀλβανούς, εἶναι δὲ εὐρυχώρως ἐκτισμένη καὶ διατηρεῖ βίωμα ἡλιανὴν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ ὀπλων, ναυπηγίαν καὶ ἐξαγωγὴν μαλλίου, μεταξὺς, λινοσπόρου, ἐλαίου, ξυλείας, δερμάτων κλ. Ἡ πόλις τὸ πάλαι ἦτο ἢ ἐγγυρὰ ἔδρα τοῦ Γεντίου βασιλέως τῶν Ἰλνυριῶν, περιῆλθε δὲ μετὰ τὴν ἥτταν τοῦτου ὑπὸ τοῦ πραιτορος Ἀνικίου τῷ 168 π. Χ. εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ ἔλαβεν ὕστερον Ῥωμαίους κατοίκους. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐγένετο πρωτεύουσα ἐπαρχίας, γνῶθη δὲ 395 μετὰ τοῦ Ἀνατολ. Ῥωμ. Κράτους. Διατελέσασα εἴτα πολὺν καιρὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Σέρβων, περιῆλθε τῷ 1396 εἰς τοὺς Ἑνετοὺς, οἵτινες ἀντέστησαν μὲν θαρ-

ραλέως εἰς τὸν πολιορκουντα τὴν πόλιν Μωάμεθ τὸν Β' τῷ 1478, ἀπῆλθον δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει. [Μ.Σ.]

Σκόλιον ἢ σκολιά μέλη ἐλέγετο εἶδος ποιήσεως ἰδιάζον κυρίως κατὰ τὰ συμπόσια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Πολλοὶ γινώμται ἐξηνέχθησαν περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὄνομαιος τούτου, ἐξ ὧν ἡ μᾶλλον ἐπικρατοῦσα εἶναι ὅτι τὸ ὄνομα δηλοῖ τὴν μὴ συνεχῆ τάξιν τῶν ἄθροντων ἐν τοῖς συμποσίοις ὅτε αὐτοὶ διεδέχοντο ἀλλήλους οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν ἀλλὰ σκολίως, τοῦ συνήματος διδομένου ὑπὸ τοῦ πρώτου ἄθροντος διὰ κλάδου μυρσίνης ἢ δάφνης. Τὸ Σ. ἀνεπτύχθη ὡς ἐντεχον μέλος ἰδίως ὑπὸ τῶν Διολέων ποιητῶν καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ Τερπάνδρου, καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἦτο ποικίλον. Κέντρον προσέτι τῆς παραγωγῆς τῶν Σ. ἦσαν αἱ Ἀθῆναι, ἐνθα κατέστη ὀνομαστὴν τὸ ὑπὸ τοῦ Καλλιστράτου ποιηθὲν εἰς τιμὴν τοῦ Ἀρμοδίου καὶ τοῦ Ἀριστογέιτονος. Πρβλ. Ilgen, S. sive carmina convivialia Graecorum (ἐν Ἰένῃ 1796) καὶ Bergk Poëtae Iyrici Graeci tom. Γ' (1882) ἐνθα ὑπάρχει συλλογὴ τῶν σφικτμένων τοιούτων μέλων. [Χ.Β.]

Σκολίωσις. Ἐπὶ τὰ πλάγια ἐκτροπὴ τῆς σπονδυλικῆς στήλης συνηθεστέρα τῆς κυρώσεως καὶ λорδώσεως, προσερχομένη ἢ ἐνεκα κρσεως τοῦ φυσιολογικοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἑκατέρωθεν τῆς σπονδ. στήλης μυῶν ἐκ τῆς ἐλαττωματικῆς θέσεως τοῦ κορμοῦ μετ' ἀνίσου ἀσκήσεως τῶν πλαγιῶν μυῶν (Σ. μυοπαθὴς ἢ Σ. ἐκ τ. κ. ἢ), ἢ ἐνεκα ραχίτισμοῦ ὅποτε εἶναι συνέπεια αὐτῆς ταύτης τῆς στρεβλώσεως τῆς σπονδ. στήλης ἀρχικῶς (Σ. ὀστεοπαθὴς ἢ ραχίτικῇ)· σπανιώτερον ἐνεκα φλογιστικῆς ἢ φυματικῆς παθήσεως τῶν σπονδύλων ἢ τῶν μεσοσπονδύλιων μενίσκων μετὰ καμπῆς ἀναλόγου πρὸς τὴν γωνιώδη ὕδωσιν τοῦ Ποτεινοῦ κακοῦ. Εἰς τὴν ὀστεοπαθὴ ὑπάγεται καὶ ἡ σὺ μ. φ. τ. ο. ἀφειλομένη εἰς διαμαρτίαν περὶ τὴν διάπλυσιν σπονδύλων καὶ συνδέσμων. Ἡ ὑπὲρ κατάκλισις, μέσα ὀρθοπεδικὰ καὶ μηχανικὰ, γυμναστικὰ, ρέυματα ἤλεκτρικὰ, πάντα ταῦτα σύναμα ἢ ἐκ περιτροπῆς ἐφαρμοζόμενα συμβάλλονται εἰς ὑποφερτὴν ἐπ' ἀνέρθρωσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης. [Ρ.Ν.Β.]

Σκόλλης. Ὅρος τῆς Ἠλείας πρὸς Β τοῦ δήμου Πηγεῖων καὶ πρὸς Α τοῦ τῶν Βουπρασίων. Ὑψοῦται κιονοειδῶς 1016 μ. ὑ. τ. θάλασσαν καὶ καλεῖται νῦν ἀπὸ μεσαιωνικοῦ φραγκικοῦ φρουρίου καὶ χωρίου παρὰ τὴν κορυφὴν, Σανταμέρι. Δι' εὐρείων κοιλάδων χωρίζεται πρὸς Α ἀπὸ τοῦ Ἐρυμάνθου. [Γ.Πδ.]

Σκολοπομαχαίριον. Εἶδος σμίλης λίζιν ἐπιμήκους καμπύλης καὶ ἀπολη-

γούσης εἰς μικρὸν κομβίον, ὄργανον χειρουργικόν. [P.N.B.]

Σκολόπαξ. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σκολοπακιδῶν, πτηνῶν ἐχόντων ἐπίμηκες λεπτὴν ῥάμφος ὅπερ καλύπτεται ὑπὸ νευροδριθοῦς περικαλύμματος καὶ χρησιμεύει εἰς αὐτὰ πρὸς εὗρεσιν ἐντόμων σκωλήκων κλ., ἐν τῇ ἰλύϊ τῶν ὑδάτων· ὁ ἐπὶ σθῆθος δάκτυλος εἶναι βραχὺς ἢ σπανιώτερον ἑλλεῖπει ἐντελῶς. Ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶσι Σ. ὁ ἀγρότης (*Scolopax rusticola*), κοινῶς ξυλόκοττα, καὶ Σ. ὁ κοινὸς (*S. gallinago*), κοινῶς μπεκάτσα, οἵτινες ἀποδημητικὴ ὄντες ἔρχονται ἐνταῦθα κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς μεγάλα πλήθη, ἐκτιμῶνται δὲ διὰ τὸ εὐγευστον κρέας τῶν. [Φ.Ι.]

Σκολοπένδρα. Βλ. Μυριάποδα.

Σκόμδρος. Ὄνομα γένους ἰχθύων προτύπου ἰδιαιτέρας οἰκογενείας, τῶν Σκομβρίδων ἐκ τῶν Ἀκανθοπτερίων. Οὗτοι ἔχουσιν ὀπισθεν τοῦ πρῶτου ῥαχικοῦ πτερυγίου τὸ δευτερον διηρημένον εἰς ψευδὴ πτερύγια· τὸ σῶμα καλύπτεται ὑπὸ μικρῶν λεπίδων. Γνωστότατος εἶναι Σ. ὁ γνήσιος (*Scomber scomber*), κοινῶς σκουμέρι, ἑλληνόμενος δὲ τσίρος, ζῶν εἰς μεγάλα σμήνη εἰς τὰς περὶ τὴν Εὐρώπην θαλάσσας. Εἶναι ἀνω κυανόχρους μετὰ πολυαριθμῶν ἐγκαρσίων γραμμῶν, κάτω δὲ ἀργυρόχρους. Ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀπαντᾷ καὶ Κορυφαῖνα ἢ ἱππούρος, ἀρπακτικὸς ἰχθύς διώκων κυρίως τοὺς ἱπταμένους. Τὸ κρέας τῶν Σ. λίαν ἐκτιμᾶται. Εἰς τοὺς Σκομβρίδας ἀνήκει καὶ τὸ γένος Θύννος. [Φ.Ι.]

Σκοπάδα. Γένος δυναστῶν ἢ ταγῶν τῆς Θεσσαλίας ὀνομαστῶν διὰ τὰ πλούτη, τὴν δύναμιν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς εὐνοίαν αὐτῶν, ἔδρευον δ' ἐν Κραννῶνι. Ἐκ τοῦ γένους τούτου συγγενοὺς καὶ ἐφομιλλοῦ τῶν Ἀλευαδῶν εἶναι μᾶλλον γνωστὸς ὁ παρασχὼν φιλοξενίαν εἰς τὸν λυρικόν ποιητὴν Σιμωνίδην καὶ τὸν Πίνδαρον. Ἀνετράπη καὶ κατελύθη ἡ δυναστεία αὕτη περὶ τὸ 405 π. Χ. ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Φερῶν ἐπαναστατήσαντος.

Σκόπας. Διάσημος γλύπτης καὶ ἀρχιτέκτων τῆς ἀρχαιότητος γενν. ἐν Πάρῳ ὡς πιθανῶς τοῦ γλύπτου Ἀριστάνδρου καὶ ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος. Ἐφομιλλῶς ὢν τοῦ Πραξιτέλους ἐπλήρωσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ. λαβὼν μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἐν Τεγέᾳ ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς, οὗ τὸ δέσμιμα ἐκόσμησε δι' ἀναγλύφων παριστάντων κυρίως τὴν θῆραν τοῦ Μελεάγρου· λείψανά τινα τούτου ἀνευρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ 1879 καὶ ἀπόκεινται· ἐν τῷ Ἑθνικῷ Μουσείῳ. Συνειργάσθη καὶ

εἰς τὴν τοῦ ἐν Ἀλικαρνασσῶ Μαυσωλείου, οὗτινος ἐξετέλεσε τὸν γλυπτικὸν διάκοσμον τῆς ζωφόρου μιᾶς τῶν πλευρῶν, ἐτι δὲ εἰς τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐρημίζοντο κατ' ἐξοχὴν τὰ ἔργα τοῦ αὐτοῦ διεκρίνοντο ἐπὶ ὑπερτάτῃ καλλονῇ συνηνωμένη μετ' ἐκφράσεως πάθους μὴ συνταράττοντος ὁμῶς τὴν ἁρμονίαν τῆς μορφῆς· ἐκ τούτων δὲ μνημονεύονται ἰδίως ἡ Χιμαῖροφόνος Βάκχη, ἡ Θέτις φέρουσα τὰ δπλα εἰς τὸν Ἀχιλλέα καὶ ὁ κιθαρωδὴς Ἀπόλλων ἐνδεδωμένος οὗτινος πιθανῶς ἀντίτυπον ὁμῶς, ἡ χαλκῇ Πάνθημος Ἀφροδίτη ἐν Ἡλίδι κτλ. Εἰς τὸν Σ. ἀποδίδεται σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος τὸ κολλοσιαῖον ἀγάλμα τῆς Νίκης βαίνουσας ἐπὶ πρῶρας πλοίου εὐρεθὲν ἐν Σαμοθράκῃ καὶ κοσμοῦν σήμερον τὸ ἐν Παριείοις Λούβρον. Ἐποίησεν ἰσως καὶ τὸ περίφημον σύμπλεγμα τῆς Νιόβης καὶ τῶν Νισιδῶν ὅπερ καὶ παρ' ἀρχαίοις ἐτι ἡμιφθιόνετο ἀν' ἧτο ἔργον τοῦ Σ. ἢ τοῦ Πραξιτέλους· τούτο μετηνέχθη ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὕστερον εἰς Ῥώμην ἐνθα ἐκόσμη· τὸ ἀέτωμα ναοῦ ἐπίτηδες δι' αὐτὸ ἰδρυθέντος· τὰ ἐκεῖ εὐρεθέντα ἀγάλματα 13 τὸν ἀριθμὸν, ἐναποκείμενα τὰ πλείστα νῦν ἐν Φλωρεντίᾳ, ἕνεκα τοῦ δραματικοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους χαρακτῆρος τῶν μορφῶν δύνανται μετὰ πάσης πιθανότητος νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὸν Σ. Πρβλ. τὴν περὶ τοῦ Σ. μονογραφίαν τοῦ Ulrichs (1863). [Λ.Σ.]

Σκόπελος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους μετ' ἐμβ. 122 τχμ., πρὸς Β τῆς Εὐβοίας εἰς τὸν νομὸν τῆς ὁποίας ὑπάγεται, πρὸς Δ τῆς Σκιάθου καὶ πρὸς Α τῆς Ἀλοννήσου, ἀποτελοῦσα μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων καὶ τῆς Σκύρου ἰδιαν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ ὄνομα Σ. δὲν ἀναφέρεται σχεδόν, διὸ πλείστοι εἰκάζουσιν ὅτι εἶναι ἡ αὕτη ἢ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους Πεπάρηθος παρὰ τὴν Σκιάθον, ἢ ἔχουσα 3 πόλεις τὴν ὁμώνυμον τῇ νήσῳ, Πάνορμον καὶ Σελενοῦντα καὶ ἧς νομίσματα εὐρέθησαν πολλὰ ἐν Σ· ἡ νῆσος αὕτη συνεμερίσθη τὰς τύχας τῆς γειτόνος αὐτῆς Σκιάθου, καὶ δι' ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Χαβρίου καὶ εἴτα κατεστράφησαν αἱ πόλεις αὐτῆς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Ἡ νῆσος εἶναι ὀρεινὴ, ἀλλὰ παράγει ἐν ἀφθονίᾳ οἶνον ὀνομαστὸν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἄπια καὶ ἄλλας ὀπώρας, καὶ ἔλαιον. Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς δύο δήμους, Σ. καὶ Γλώσσης (βλ. λ.) καὶ ἀριθμᾷ ἅπασα κατείκους 5363 ἀσχολουμένους κυρίως περὶ τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς πόλις Σ. κεῖται πρὸς τὸ ΒΔ αὐτῆς παρὰ εὐρύχωρον λιμένα, οὗσα ἔδρα τοῦ ἐπαρχοῦ καὶ ἄλλων ἀρχῶν καὶ ἔχουσα κατ. 3078. [Μ.Σ.]

Σκόπια. Πόλις τῆς Μακεδονίας, κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Ἀξιού ποταμοῦ, ἐν ζευγνύει ἐνταῦθα πολυτέρες Ῥωμαϊκὴ γέφυρα μήκους 70 μ. Ἀπέχει πρὸς τῶν Βελισσῶν 9 1/2 ὥρας, ἀπὸ δὲ τῆς Μητροπόλεως 119 γμ. καὶ διέρχεται παρ' αὐτὴν ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ Θεσσαλονίκης. Περιλαμβάνει 10 γιλ. πλινθοκτιστοὺς καὶ εὐτελεῖς οἰκίας, ὧν τὸ 1/3 ἀνήκει εἰς χριστιανούς Ἑλληνας, Βουλγάρους καὶ Βοσνίους, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν 500 εἶναι ληθόκτιστοι ἀνέκτουτοι εἰς τοὺς Ὀθωμανούς. Δι' ὁδοὺ αὐτῆς εἶναι λίαν στεναί, ἀκάθαρτοι καὶ ὑγραί. Ἐν τῇ μέσῃ τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου σῶζεται ῥωμανικὸν ῥωμαϊκὸν μετὰ τριῶν πύργων. Ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς εἶναι λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 10 ἀγορὰς καὶ 20 χάνια εὐρύχωρα. Οἱ Σέρβοι κάτοικοι καὶ Ἀτσίγγανοι μετέρχονται τὸν γεωργόν, οἱ Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοὶ τὸν ἔμπορον καὶ ἐργάτην, καὶ οἱ Βούλγαροι τὸν ἱπποκόμον. Ἡ πρὸ αὐτῆς πεδιάς ἔχουσα 10 ὥρων μῆκος καὶ πλάτος 6, καταρθευμένη δὲ ὑπὸ τεχνιτῶν αὐλάκων, εἶναι εὐφορωτάτη εἰς ποταγωγὴν δημητριακῶν καρπῶν καὶ ὀρυζῆς. Τὰ Σ. εἶναι ἔδρα ὀρθόδοξου μητροπολίτου τοῦ Σκοπίων, ἔχοντος ὑπὸ τὴν δικαιοσύνην του 5 000 οἰκογενεῖας Ἑλληνοσλαβικῶν, καὶ τοῦ σχηματικοῦ ἀρχιερέως ποιμένου 10 000 οἰκογενεῖας Σέρβων καὶ Βουλγάρων. Τὰ Σ. καλοῦνται ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν Οὐσκιοῦπ. — Ἀπέναντι τῶν Σ., πρὸς δεξιὰς ὄχθης τοῦ Ἀξιού κεῖνται ἡ Νέα Σκόπια, χωρὶς κατοικοῦμενον ἀπὸ 500 οἰκογενειῶν γεωργῶν Σέρβων, οἱ οἵτινες καλοῦσιν αὐτὸ Νόβο Σέλο, καὶ ἁλίων Μωαμεθανῶν.

Σκόπιν. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ΝΔ ἐέρει τοῦ Ῥωσ. κυβερνεῖου Ῥιάσαν, ἔχουσα 1 138 κατ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Σκοπός. Κωμόπολις τῆς Θράκης ἐξ 00 οἰκογενειῶν ὁμογενῶν συγκροτουμένη ἀπὸ κειμένη εἰς τετράωρον ἀπόστασιν ἀπὸ βαρύντα Ἑκκλησιῶν. Οἱ Σκοπηνοὶ ἀγορεύονται εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ἔμπορευμα.

Σκόπιοι (ἢ τοὶ Βύνιοι). Ὀνομα φυτικῆς θρησκευτικῆς εἰσαίριας ἐν Ῥωσίᾳ, ἧς οἱ ὁπαδοὶ εὐνοουχίζουσιν ἑαυτοὺς πρὸς ἐκμηδένισιν τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς. Ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα καὶ παρὰ τοὺς αὐστηροὺς διωγμούς ἐκ μέρους τῆς ἀντιρρήσεως δὲν καταπνίγη ἀκόμη. [Ἐγ.]

Σκορβοδτον. Νόσος καθολικὴ τοῦ ὀργανισμοῦ χαρακτηριζομένη καὶ διὰ πλείων μὲν ἄλλων συμπτωμάτων μάλιστα διὰ ῥοφῆς πρὸς αὐτομάτους αἱμορρα-

γίας ἀπὸ τῶν βλεννογόνων καὶ δὴ τῶν οὐλῶν, δι' ἐκχύσεως αἵματος κατὰ τὸν ὑποδόριον συνεκτικὸν ἱστόν, τὸ δέρμα, πάντας τοὺς ὀρρώθεις ὑμένας, ἀναμέσον τῶν μυῶν καὶ κατὰ τὸ περίστεον. Ὁφείλεται εἰς βαθεῖαν ἀλλοίωσιν τῆς συνόλης οἰκονομίας ἔνεκα ἀνεπαρκoῦς θρέψεως ἢ δυσχεροῦς ἀφομοιώσεως ἀσχετῶς πρὸς πᾶσαν ἄλλην συνθήκην. Ἡ διάκρισις τοῦ νοσήματος εἰς χερσαίον καὶ θαλάσσιον ἢ σκορβοδτον τῶν ναυτιλλομένων εἶναι ἀσκοπος, ἅτε τῆς φύσεως αὐτοῦ πάντοτε μᾶς εὐσεῖς εἰσαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ὑγιεῖναι ἢ διαιτητικαὶ συνθήκαι ὡς ἂν ἀνεπτύχθη· μόνον διαφορά τις κατ' ἐντασὶν ἐστὶν ἐνδεχομένη ἰδίᾳ παρὰ τοῖς ναυτιλλομένοις ἀδυνατοῦσιν ἵνα μεταβάλλωσι τὰ προκαλέσαντα αὐτὲ ὀφθαλμοῖς. Μάλιστα δὲ ἡ ἐνδελεχὴς χρῆσις ἀλιπάστων κρεάτων, ἢ ἀκρὰ ἀπὸ τῶν φυτικῶν εὐσιῶν ἀποχὴ τῶν ἐπὶ πλοίου συμβαλλόντων εἰς ἐπιδείνωσιν τῆς παθήσεως. Οἱ μακροὺς πλοῦς ἐκτελοῦντες ἀνὰ τὴν θάλασσαν ἢ ἄλλως ἐξηναγκασμένοι νὰ διαμείνωσιν ἐπὶ θαλάσσης ἀνευ ἐπικοινωνίας πρὸς τὴν γῆν ἐπὶ ἱκανοὺς μῆνας παρατηροῦσι βαθμῆδεν ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ πέραν μῆνος ἀναφαίνόμενα τὰ συμπτώματα τοῦ Σ. ἢ χροιά αὐτῶν ἀποβαίνει χαρακτηριστικῶς κιτρινὴ μὴ συγγεομένη πρὸς τὴν ἱκτερικὴν ἢ ἄλλης τινὸς καχεξίας· γενικὴ καὶ ἀσυνήθης κόπωση καταλαμβάνει τὸν πάσχοντα μὴ δυνάμενον νὰ ἐγερθῇ καὶ ἐκτελεσθῇ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ· κατ' ἔφευρα ἐπιχειρεῖται ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ οὐλα πελιδνίζονται, μαλακύνονται, χιμάσσουσιν· ἀναπνοὴ ἀνυποκόπως δυσώδης· βλατῖδες ἀναφαίνονται κατὰ τὸ δέρμα μεθιστάμενα· εἴτα εἰς ἀληθεῖς ἐκχυμώσεις σκοτεινῶς κιτρινόχρους ἢ κυανομελάνους· ἀλγὴ κατὰ τὰ ἄρθρα ἀφόρητα, τερηδόνες δοντῶν καὶ ἐδόντων καὶ ἐκρανίωσης αὐτῶν, αἱμορραγίαι ἀπὸ τοιοῦδε ἢ τοιοῦδε βλεννοῦμενος δυνατὸν τὸν θάνατον νὰ ἐπενέγκωσιν· εἰδημα κνημῶν, φλύκταιναι ἐξεληκούμεναι· ὁ σφυγμὸς καὶ ἡ διάνοια μένουσιν ἀκέραια, συναισθηματα ὁμῶς λυπηρά, ἀπογοήτευσις, νοσταλγία, τάσις πρὸς αὐτοκτονίαν καὶ ἀηδία πρὸς τὰς τροφὰς κατέχουσι τὸν ἀρρωστον. Τοιαύτη ἢ κλινικὴ εἰκὼν τοῦ ἐπὶ θαλάσσης σκορβοδτου οὐδαμῶς διαφέρει τῆς τοῦ χερσαίου. Συνηθέστερα αἷτια ἐν συνωστισμῷ ἀτόμων ἀναγνωρίζονται τὸ ὑγρὸν ψυχρὸς, πόματα καὶ βρώματα ἀκάθαρτα, ὑπερβάλλοντες κόποι, παθήσεις ψυχικαὶ λυπηραί. Πρὸς θεραπείαν συνήθως συμβάλλεται καὶ ἀρκεὶ ἡ ἀλλαγὴ ἢ τροποποίησις τῶν διαιτητικῶν συνθηκῶν, καθαρὰς ἀκρ. γυμναστικῆς, μεταβάσις ἀπὸ ψυχρᾶς καὶ ὑγρᾶς θερμοκρασίας εἰς ξηρὰν καὶ θερμὴν, ἀπόβασις αἵματος εἰς τὴν γῆν ἐὰν τὸ νόσημα ἐξερράγη ἐπὶ τοῦ πόντου. Ἐσωτερικῶς ἐνδεί-

κυνται τὰ τονωτικά, τὰ πικρά, αἱ δὲ εἶναι ἐπώρει, τὰ λεγόμενα ἀντισκορδοῦτι καὶ φυτά, ἡ γεντιανή, ἡ κινίνη. [P.N.B.]

Σκορδείνη ἡ σκoρδινίνη. Οὐσία θρωματική, χρώματος κιτρίνου ἀνοικτοῦ ἢ κιτρινολευκοῦ, ἐξαγομένη ἀπὸ τοῦ τευχρίου, διαλυτὴ ἐν οἶνoπνεύματι καὶ τοῖς ἀλκαλοῖς, ὀλίγον διαλυτὴ ἐν ὕδατι. [P.N.B.]

Σκόρλια. Χωρὸν τοῦ δήμου Μακροκόμης (Φθιώτιδος) ἔχον 250 κατ. [M.Σ.]

Σκοροδέλαιον ἡ θειοῦ γον ἀλὺ λυλὸν (O_2H_2). Οὐσία ἐλαιώδης συνισταμένη χημικῶς ἐξ ἀνθρακος, ὑδρογόνου καὶ θείου, χρώματος κιτρίνου, προκύπτουσα ἐξ ἐπανέλημμένων ἀποστάξεων τῶν βολβῶν τοῦ *allium sativum* μεθ' ὕδατος· περιέχεται ἐν τοῖς φύλλοις τῆς *alliaria officinalis* καὶ ἐν τοῖς σπέρμοις πολλῶν σταυρανθῶν ὡς καὶ ἐν τῷ σιλιφί τῷ μηδικῷ. Τεχνικῶς παρασκευάζεται τῇ δράσει ἰωδιούχου καλίου ἐπὶ οἶνoπνευματώδους διαλύματος θειούχου καλίου· τὸ ἐλαῖον τοῦτο εἶναι ἄχρουν δυσωπώτατον καὶ ζεεῖ εἰς 14° .

Σκοροδίτης. Ὁρυκτόν, συνιστάμενον ἐξ ἀρσενικοῦ σιδήρου μετὰ 4 μορίων ὕδατος. Ἀνήκει εἰς τὸ βασίρρομβον ὄρθον σύστημα, ἀπαντᾷ δὲ κρυσταλλούμενος ἢ κατὰ μάζας, ἔχει σκληρ. 3.5-4, εἰδ. β. 3.10-3.30, εἶναι διαφανές, ἔχων λαμψὴν ἐλαϊώδη, καὶ ἀπαντᾷ εἰς διάφορα χρώματα. Πρὸ τοῦ αὐτοῦ τήκεται εὐκόλως εἰς τεφροειδῆ σκωρίαν καὶ παράγει ἀρσενικοῦχος ἀτμούς ἔχοντας ὁσμὴν σκροδίου [A.K.]

Σκόροδον (*Allium L.*). Γνωστότατον φυτὸν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Λειρῶν, ὅπερ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀπαντᾷ εἰς πολλὰ εἶδη ἄγρια καὶ τινα καλλιεργούμενα, ὡς π. γ. Σ. τὸ ἡμερον (*A. sativum L.*). Σ. τὸ βολβώδες ἢ κρέμμυον κάπ. — Σ. τὸ ἡμερον ἢ κοινὸν περιέχει μεγάλην ποσότητα θειούχου τινὲς πτητικοῦ ἐλαίου, οὗ εὐμοιροῦσι πάντα τὰ εἶδη αὐτοῦ, διὸ καὶ χρησιμοποιοῦται ἐν τῇ θεραπευτικῇ εἰς παρασκευὴν ἐρεθιστικῶν ἢ ἀντισπαστικῶν καταπλασμάτων πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐξουόρων (βλ. λ.) καὶ καταπολέμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν φυτικῶν ἢ ζωϊκῶν ἰσθμῶν καὶ τῶν χημικῶν δηλητηρίων. Ὡς ἔδεσμα δὲ ἐπιφέρειν ἐλαφρὰν τοῦ στομαχικοῦ βλεννογόνου διερέθισιν, ἐπαυξάνει τὴν πρὸς βρώσιν ἐρεξιν καὶ καθίστησι τὴν πέψιν τῶν τροφῶν εὐχερστεράν. [P.N.B.]

Σκοροδόσμα. βλ. Νάρθηξ.

Σκοροδοσμένη. βλ. Κυστίνη.

Σκορπίδι. Τάξις τῶν Ἀραγνῶδων. Τὸ σῶμα αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐξ ἰσχυροῦ κεφαλῶρακος, συμφυσμένου καθ' ὅλον τὸ πλάτος αὐτοῦ μετὰ τῆς κοιλίας, ἥτις

διαίρεται εἰς πρόσθιον (ὀγκῶδες) καὶ εἰς οὐραῖον (λεπτύν) μέρος, εἰς τὸ ἀκρον τοῦ ὅποιου εὐρίσκεται κέντρον ἰσοδύναμον τὸν ἰὸν ἐκ δύο ἀδένων. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσι δύο μακρὰς προσκατρίδας, ὧν ὁ ἐξωτερικὸς θάκτυλος κινεῖται πρὸς τὸν ἐσωτερικόν, ὄντα ἀκίνητον. Εἶναι νυκτόβια ζῶα, τῆς ἡμέρας κρυπτόμενα ὑπὸ πέτραις κλ., ἀγαπῶσι τὰ ὑγρά μέρη, πρὸ πάντων δὲ τὴν θερμότητα. Ζῶσι δὲ κυρίως ἀπὸ ἐντόμων. Τὸ κέντημα αὐτῶν ἐπιφέρει δριμύεις πόνους, τὸ δὲ εἶδὼν τινῶν τῶν τροπικῶν χωρῶν, ἀπερ φθάνουσι μέχρι μεγέθους 15 ἐκμ., καὶ τὴν θάνατον. Ζωοτοκοῦσι, τὰ δὲ νεογνά αὐτῶν μένουσι καὶ ἰσὺν τινα παρὰ τῇ μητρὶ. Ὁ ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ ζῶν Σκορπίος ὁ Εὐρωπαϊκός (*Euscorpius Carpathicus* ἢ *Scorpio europaeus*) ἔχει μῆκος 3-4 ἐκμ. καὶ χρῶμα πυρρῆσανθον, εἰς τοὺς πόδας δὲ κιτρινοβαῖον· τὸ κέντημα αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς τὸ τῆς σφήρος. Ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ μυθολογίᾳ ὁ Σ. εἶναι σύμβολον τοῦ Τυφῶνος.

Σκορπίου ἔλαιον. Παρασκευάζεται ἄλλοτε ἐν χρήσει κατὰ σηπεδόνων καὶ ὡς ἀλεξιφάρμακον ἐξ ἐλαίου κοινοῦ, ἐν ᾧ διὰ χρόνου ἐπέβησαν καὶ διελύθησαν σκορπίαι μικροί. Ἔτι καὶ νῦν παρὰ τῇ λαῷ θεωρεῖται ὡς ἔχον ἱαματικὴν τινα τῶν ἐλκῶν ἀρετὴν καὶ ἰδίᾳ ἐξουδετεροῦν τὸ δηλητηριώδες δῆγμα τῶν σκορπίων [P.N.B.]

Σκορπίος. βλ. Σκορπίδι. — Ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ καλεῖται οὕτω ἀστερισμὸς τοῦ Νοτίου οὐρανοῦ. ἐπίσης δὲ τὸ ἡ' σημεῖον τοῦ ζωδιακοῦ (βλ. Ἑκλειπτική). — βλ. Κεταπέλις.

Σκορτζινοῦ. Χωρ. τοῦ δήμου Φιλαλισίας (Μεγαλοπόλεως), ὄρ. 2. 15' ἀπὸ Λεονταρίου. Κάτ. 459.

Σκορτοῦ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀστακοῦ τῆς ἐπαρχίας Βονίτης καὶ Σηρομέρου ὄρ. 3 1/2 ΒΑ ἀπὸ τῆς πρωτεύουσος κατὰ τὰς Δ. ὑψώσεως ὁροῦς 523 μ., μετὰ κατοίκων 291.

Σκοτεινή. Χωρ. τοῦ δήμ. Ἀλέας τῆς Ἀργολίδος, 45' πρὸς Β τοῦ Τάτσι, μετὰ 620 κατοίκων.

Σκοτία ἡ τροχιλὸς καλεῖται ἐν τῇ βάσει τοῦ ἰωνικοῦ κίονος ἢ μεταξὺ τοῦ πλίνθου καὶ τῆς σπείρας (παρὰ τῇ ἀπικτῇ βάσει τῶν κίωνων) ἢ μεταξὺ δύο σπειρῶν (παρὰ τῇ ἰωνικῇ βάσει) ἐσοχή. [S.T.]

Σκοτεινιά. βλ. Πιλιγγος.

Σκοτοδσσα ἢ Σκοτοῦσα. Ἀρχαία ὄντο πόλις τῆς θεσσαλικῆς Πελασγιώτιδος, οὐμακρὰν τοῦ Καρὰ-δὰγ (Μαυροβούνι, τὸ πάλαι Κυνὸς Κεφαλαί), ὅπου σὺζονται καὶ τὰ ἐρεῖπια αὐτῆς ἐπὶ λόφου. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐγένετο γνωστὴ διότι ἐνταῦθα ἐνίκησεν ὁ Πελοπίδας τῷ 365 π. Χ. Ἀλέξανδρον τὸν Φε-

ραίων, ὅστις μετὰ πέντε ἔτη ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν καὶ κατέσφαξεν ἢ ἐξηνδραπόδισε τοὺς κατοίκους· ἐνταῦθα καὶ ὁ Φλαμινῖος τῷ 197 π. Χ. κατετρόπωσε Φίλιππον τὸν Ε' τῆς Μακεδονίας. [Δ.Λ.]

—'Απ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος Σ. 'Υπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχ. Δομοκοῦ καὶ Φαρτάλων, ἔχει δὲ πρωτεύουσάν τὸ Ἀνω Δουβλατάν καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 21 μικρῶν χωρίων καὶ τῆς μονῆς Ντεκὲς 'Ιρενί. Ὅλος ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 2 888 κατοίκους. [Μ Σ.]

Σκουδερής (Georges de Scudéri). Ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος γνωστὸς διὰ τὴν πληθώραν καὶ τὸ γελοῖον τῶν ἔργων του. Ἐγεννήθη ἐν Ἀδρῇ τῷ 1601 καὶ ἀπέθανεν τῷ 1687, ὑπηρέτησε δὲ κατ' ἀρχάς εἰς τοῦ Γάλλου σωματοφύλακος. Ἐγκαταλείψας ἑμὺς περὶ τὸ 1630 τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἤρξατο συγγράφειν θεατρικὰ ἔργα. Ἐπίτεθεῖς κατὰ τοῦ Κορνηλίου διὰ τοῦ ἔργου τοῦ «Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Σιδ», προσεῖλκε τὴν εὐνοίαν τοῦ 'Ρισελιέ καὶ ἐξελέγη ἀκαδημαϊκὸς τῷ 1650. Τοῦ Σ. σώζονται 16 τραγωδίαι ἢ ἱεροτραγωδίαι. Ὁ τυραννικὸς ἔρωρ, Ὁ μετρημισμένος πρίγκιψ. Ἀρμίνιος, Ὁ θάνατος τοῦ Καίσαρος κτλ., ὧν τινες ἔσχον ἐπιτυχίαν, διάφορα πεζογραφήματα καὶ ἐπικὸν τι ποίημα ἐπιγραφόμενον «Ἀλάριχος ἡ ἢ Ῥώμη ἡττημένη». Ἐκτὸς τούτων τ' ὀνομά του φέρουσι καὶ πλείστα ἔργα τῆς ἀδελφῆς του. Τὰ ἴδια αὐτοῦ ἔργα εἶναι: πλήρη ἀνομοισαληθειῶν καὶ ἀκαλαισθητίας καὶ παρὰ τὰ ἐλαττώματα τῆς συνθέσεως ὑπάρχει συγγραφικὴ ἀνεπάρκεια ὑπερβαίνουσα πᾶν ὅριον. Ἡ σύζυγος τοῦ Σ., ἥτις ἀπεβίωσε τῷ 1712 ἐν ἡλικίᾳ 81 ἐτῶν, εἶναι γνωστὴ διὰ τὴν περὶ τὸ ἐπιστολικὸν ὕψος δεξιότητά της, ὡς ἐμφαίνουσιν αἱ Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Bussy-Rabutin, συνδημοσιευθεῖσαι μεθ' ἐτέρων τοῦ συγγραφέως τούτου. — Μα γὰρ ἀλλήνη ἡ δέ-Σ. Ἀδελφὴ τοῦ ἄνω γεννηθεῖσα ἐν Ἀδρῇ τῷ 1607 καὶ ἀποθανοῦσα τῷ 1701. Ἐγκαταστάθεισα νέα ἐν Παρισίοις κατέστη περιζήτητος διὰ τὰς χάριτας τοῦ πνεύματός της καὶ ἀπέβη ἐν τῶν σολισμάτων τοῦ μεγάρου Ῥαμβουγιέ. Τὰ ὀγκώδη μυθιστορηματά της, ὧν τὰ πρῶτα ἐδημοσιεύθησαν ὡς ἔργα τοῦ ἀδελφοῦ της, ἔσχον ἔκτακτον ἐπιτυχίαν, ἴδια χάρις εἰς τοὺς πολυαρθμούς ἐν αὐτοῖς ὑπαινιγμούς περὶ συγχρόνων προσώπων καὶ πραγμάτων. Αὕτη ἔγραψε καὶ ποιήσεις, ὧν τινες ἔχουσιν τινὰ ἀξίαν, καὶ ἐπεκλήθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων της Σαφῶ καὶ Δεκάτη Μοῦσα. Καίτοι δὲ ἄσχημος κατ'ὀρθωσεν ἐν τούτοις νὰ ἐλκύσῃ πολλοὺς διακεκριμένους ἄνδρας ἐν οἷς τὸν Pellisson καὶ Conpart. Ἔργα αὐτῆς εἶναι: Ἰβραήμ ἡ δ

ἐνδοξος παῖς, Ἀρταμένης ἡ δὲ μέγας Κύρος, Κλαίλια, ἱστορία Ῥωμαϊκῆ, Συνδιαλέξεις ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων, Ἡθικαὶ συνδιαλέξεις. Τὰ λίαν σγοινιστενῇ καὶ εἰς ὕψος ἐπιτετηθευμένον μυθιστορηματά της αὐτὰ πολὺ ἐξετιμῶντο κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα καὶ πολὺ κατεκρίθησαν εἴτα, περιέχουσι λεπτὰς περιγραφὰς αἰσθημάτων καὶ ὑπὸ ἀρχαῖα ὄντοματα ἀπεικόνισιν τῆς κοινωνίας τοῦ 17ου αἰῶνος. Δι' Ἡθικὰ ἡ συνδιαλέξεις αὐτῆς ἐξετιμῶντο ὑπὸ τοῦ Mascaron καὶ τοῦ Fléchier. [Πς.]

Σκουδον. Βλ. Ἐσκουδον.

Σκουλικάδον. Κώμη τῆς Ζακύνθου καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μεσογείων, κειμένη κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου καὶ ὠρ. 2.15' ΒΔ τῆς πρωτεύουσας. Κάτ. 908.

Σκουλικαριά. Χωρίον ἐν τῷ νομῷ Ἀρτης καὶ χειμ. πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἡρακλείας, κείμενον ἐπὶ ὄρεινῃς χώραις πρὸς Ἀ τῆς Ἀρτης εἰς ἀπόστασιν ὠρ. 10 1/2. Κατοικεῖται ὑπὸ 760 κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς συνοικίας σποράδην κειμένας καὶ ὀνομαζομένας Σκουλικαριά, Ῥιγκίστιαν καὶ Κλίτσεον. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει μονὴ ἀρχαία τῆς Θεοτόκου κτισθεῖσα κατὰ τὴν 13ην ἑκατονταετηρίδα.

Σκουπκ. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρωστίνης (Κορινθίας), κείμενον πρὸς Β τοῦ Μαύρου ὄρους καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμίου Σκουπέικου τοῦ ἐκβάλλοντος παρὰ τὸ ἱερὸν τῆριον Αὐγόν. Ἀπέχει ὠρ. 3 1/2 πρὸς Ν τοῦ Δερβενίου. Κάτ. 322.

Σκουπκ. Κώμη τοῦ δήμου Παίων τῶν Καλαβρύτων, κειμένη 2 ὠρ. ΒΔ τῆς Στρεζόνης καὶ 1 1/2 ΝΔ τοῦ Σωποτοῦ, ἐγγύτατα τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Πάου. ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 525 κατ. ἀσχολούμενους εἰς τὴν γεωργίαν σιτηρῶν καὶ ἀμπέλων καὶ τὴν ποιμενικὴν. [Γ.Πδ.]

Σκουρζ. Χωρίον τοῦ δήμου Θεραπυνῶν (Λακεδαιμόνος) ὠρ. 2.15' ἀπὸ Χρύσαφα, μετὰ 966 κατ.

Σκουρζ. Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίας (Πατρῶν) ἔχον 139 κατ. [Μ Σ.]

Σκουροχώριον. Κώμη τοῦ δήμου Δετρίνων ἐν Ἠλείᾳ, 1 1/2 ὠρ. πρὸς Δ τοῦ Πύργου παρὰ τὸν δμώνυμον σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν-Πύργου. ἔχει δημοτικὸν καὶ μονοτάξιον ἐλλ. σχολεῖον καὶ 780 κατ. καλλιεργητὰς σταφίδων καὶ ἀμπέλων. [Γ.Πδ.]

Σκουρτα. Χωρίον τοῦ δήμου Τανάγρης (Θηῶν), ἔχον 187 κατ. [Μ.Σ.]

Σκουτάρι. Χωρίον τῆς Λακωνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Καρυοπόλεως, ὠρ. 2 1/2 ΝΔ τοῦ Γυθείου καὶ κατὰ τὸν μυχὸν

του ἐν τῷ Λακωνικῷ κόλπῳ σχηματίζομένου ὁμωνύμου κόλπισκου. Κἀτ. 237.

Σκουτερά. Χωρίον τοῦ δήμου Θέρμου τῆς Τριγωνίας, μετὰ 252 κατ. [Μ.Σ.]

Σκουτισιάδα. Χωρίον τοῦ δήμου Θέρμου τῆς Τριγωνίας, ἔχον 245 κατ. [Μ.Σ.]

Σκουφᾶς (Νικόλαος). Εἰς τῶν πρωτίστων ἀρχηγῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, γενν. τῷ 1779 ἐν Κομπότι παρὰ τὴν Ἄρταν, ἐκ μεσαίας τάξεως γονέων. Διδαχθεὶς τὰ κοινὰ γράμματα ἐν Ἄρτῃ ἐπηγγέλλετο ὑστερον ἐκεῖ τὸν ἔμπορον καὶ βιομήχανον μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅτε ἐγκαταλιπὼν τὴν πατρίδα του ἐνεκα τῆς τυραννίας τοῦ Ἄλῃ Πατᾶ κατέφυγεν εἰς Ῥωσίαν. Ἐκεῖ δὲ ἐξακολουθῶν τὸ ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα ἐσχέτισθον τῷ 1813 μετὰ τῶν Τσακάλωφ, Ἀναγνωστοπούλου καὶ Ξάνθου μεθ' ὧν συνθεθεὶς διὰ μεγάλης φιλίας ἀπεφάσισε τὴν ἰδρύσιν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τοῦ ἔργου τούτου δὲ ἤρξαντο τὸ ἐπόμενον ἔτος 1814 ἐν Ὁδησσῷ τῇ πρωτοβουλία τοῦ Σ., ὅστις εἰτα μετέβη καὶ εἰς Μόσχαν πρὸς κατήχησιν καὶ ἄλλων ὁμογενῶν ἐμπόρων ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ του, ἐπανελθόντος δ' ἐκείθεν τοῦ Σ. ἀπράκτος ἐγένετο οὐχ ἦντον ἡ ἰδρύσις ὑπὸ τῶν τεσσάρων φίλων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας τῷ 1816. Τὸ ἔργον αὐτῶν ἤρχισε νὰ εὐοδῶται καὶ πρὸς εὐρύσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς μυστικῆς ταύτης ἑταιρίας μετέβη ὁ Σ. εἰς Κων/πολιν τῷ 1817 μετὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου· ἐκεῖ δὲ ἀφοῦ ἤρξαντο πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανῶν μουρμενοὶ εἰς τὰ τῆς Ἑταιρίας νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς τάξεις αὐτῆς, ἀπεβίωσεν ἐκ νόσου τῷ 1819, βυθίσας εἰς μεγάλην λύπην τοὺς περὶ αὐτὸν ἐνεκα τοῦ προώρου θανάτου καὶ τῶν λοιπῶν προτερημάτων αὐτοῦ. Πρὸς ἀνάμνησιν αὐτοῦ ὁδὸς τῶν νεωτέρων Ἀθηνῶν ἐκλήθη ὁδὸς Σ.

Σκραντόν (Scranton) Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ Βορείῳ αμερ. πολιτείᾳ Πενσυλβανίᾳ. ἔχει 75 215 κατ. καὶ σπουδαιότητα βιομηχανίαν κυρίως σιδήρου, παράγει δὲ καὶ πολλοὺς λιθάνθρακας. [Μ.Σ.]

Σκριβ (Eugène Scribe). Δραματικὸς συγγραφεὺς γεννηθεὶς ἐν Παρίσις τῷ 1791 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1861. Ἐσπούδασεν τὰ νομικά, ἀλλ' ἐτράπη ὑστερον ἐξ ἀκαταγωνίστου κλίσεως πρὸς τὴν δραματικὴν φιλολογίαν. Ἐγράφε κατ' ἀρχὰς κωμωδίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων, αἵτινες παρίσταντο ἰδίᾳ εἰς τὸ ἐν Παρίσις θέατρον τοῦ Γυμνασίου καὶ ἐξ ὧν ἀρκετὰ ἐκέρριζεν. Ἀκολουθῶν ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου μεζονος ἀξίας ἔργα ὅτινα ἐπηύξησαν τὴν φήμην του· τὴν μεγίστην φήμην ἀπέκτησε τὸ ἐπιγραφόμενον

Un verre d'eau. Ὁ Σ. ἔγραψεν ἐπίσης τοὺς στίχους φημισμένων μελοδραμάτων, ἐν οἷς ἡ Βωδὴ τῶν Πορτίκων, Ῥοβέρτος ὁ Διάβολος, ἡ Ἑβραία, οἱ Οὐγενότοι, ὁ Προφήτης κλ. Ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις ἡ ποίησις ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν μουσικὴν. Τὰ ἔργα τοῦ Σ. ἅτινα ἐπὶ 40 ἔτη παρήγαγεν, ὑπερβαίνουν τὰ 350, ἐπαίχθησαν δὲ ἐφ' ὅλων τῶν θεάτρων τῆς Γαλλίας καὶ ἀλλαχοῦ ἐπανειλημμένως. Καίτοι τὰ πλεῖστα ἐμφαίνουσι τὴν βίαν, μεθ' ἧς ἐγράφησαν, ἐνέχουσιν ὅμως πλήρη γνῶσιν τῆς σκηνῆς, τέχνην περὶ τὴν λύσιν καὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἐπεισοδίων καὶ ἐπιτηδεύματα περὶ τὸ συγκρατεῖν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκροατοῦ. Ἐπὶ πλείον ἐν πᾶσιν ὑπάρχει σπινθηροβολοῦσα εὐφυΐα, ὕψος ζωηρὸν καὶ σὺν τῇ πιστῇ ἀποτυπώσει τῶν συγχρόνων ἡθῶν, εὐπρέπεια, χάρις καὶ καλαισθησία. Ὁ Σ. ἐξελέγη ἀκαδημαϊκὸς τῷ 1834. [Πς.]

Σκριπερόν. Κώμη τῆς Κερκύρας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Ἀπληρωτῶν κειμένη ὠρ. 3 1/2 ΒΔ τῆς πόλεως Κερκύρας. Οἰκεῖται ὑπὸ 989 κατ.

Σκριποῦ. Χωρίον τῆς Βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὀρχομενοῦ. Κεῖται ὠρ. 2 1/2 ΒΔ τῆς Λεβαδείας ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Κωπαῖδα ὑπαρειῶν τοῦ ὄρους Ἀκοντίου καὶ ἐπὶ τῶν ἐρείπων τοῦ Ὀρχομενοῦ. Ἐνταῦθα εἶναι καὶ ἡ μονὴ Σκριποῦ μετὰ 5 μοναχῶν κατέχουσα τὴν θέσιν περιφήμου τὸ πάλαι ἱεροῦ τῶν Χαριτῶν, ἐν ᾧ ἑωρτάζοντο τὰ Χαριτήσια (βλ. λ.). Κάτοικοι 684.

Σκύθαι ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθηναῖς οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπηρεταὶ αἵτινες ἐπειδὴ ἦσαν ὀπλισμένοι διὰ τέξων ἐλέγοντο καὶ Τοξόται, εἶτι δὲ Σπυεσίνοιο· ἡ Πευσίνοιο ἀπὸ τοῦ πρώτου διοργανώσαντος αὐτοὺς εἰς σῶμα. Τὸ ὄνομα αὐτῶν προῆλθε διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐλαμβάνοντο ἐκ Σκυθίας, ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν σὺν τῷ χρόνῳ τῷ ἔξῃ εἰς 1200, ἀπὸ 300 οἵτινες ἦσαν ὀλίγον μετὰ τὰ Μηδικά.

Σκυθία. Τὰ ὅρια τῆς ἀρχαίας Σκυθίας ἐρίζονται διαφόρως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων· οὕτως ἄλλοι μὲν θέτουσιν αὐτὴν ἀρχομένην πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Βιστούλα καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ Δουνάβους καὶ ἐκτεινομένην μακρότητα ἀνατολικομεσημβρινῶς, περιλαμβάνουσαν ἐπομένως ὀλόκληρον τὴν Σαρματίαν· ἕτεροι τὴν τοποθετοῦσιν ἢ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς, ἢ μετὰ Βορυσθένης καὶ Ταναΐδος καὶ ἐκτεινομένην ἀνατολικῶς τοῦ τελευταίου εἰς τὰ βόθρ τῆς κεντρικῆς Ἀσίας. Ἐπὶ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ὑποθέσει ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἢ δυτικὴ Σ. εὐρίσκειτο μετὰ Βορυσθένης καὶ Ταναΐδος, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ Σ. ἤρχιζεν ἀνατολικῶς τοῦ Ταναΐδος. Ἡ τελευταία διηρεῖτο εἰς δύο μεγάλα μέρη· τὸ πέραν τοῦ Ἰμάου ἀρκτικῶς

αὶ ἐνθεν τοῦ Ἰμαίου ἀνατολικομεσημβρινῶς. Οἱ κάτοικοι ἦσαν νομάδες, διηκόντες δὲ εἰς διαφόρους φυλάς διακρινόμενοι πρὸς ὄνόματα διάφορα ὡς Σ α μ ο γ ἔ τ α ι, δ α σ ι λ ῆ ῖ ο ι, Ἀ μ α ῖ ὄ ν ε ς κλ. Ἡ γ. γραφή θέλει τοὺς Σκύθας καταγομένους κατὰ Μαγώγ, υἱοῦ τοῦ Ἰάφεθ. Ἐγκαταθέντες κατ' ἀρχὰς παρὰ τὸν Ἀραξὸν αἱ τὴν Ἰαξάρτην κατέκτησαν μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ὑπεβούλυσαν ἐπὶ τινὰ χρόνον (624-596) τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ φθάσαν μέχρι τῆς Αἰγύπτου. Οἱ μεγαλύτεροι κατακτηταί, ὁ Κύρος, ὁ Δαρείος, ὁ Ἀλέξανδρος μάτην ἐπεχείρησαν νὰ ὑποτάξωσι τὸν λαὸν τοῦτον. Βραδύτερον ὁμοῦς διαφοροὶ λαοὶ εἰσέβαλον εἰς Σ. ἐν οἷς καὶ οἱ Σαρμάται, ἐξ ὧν καὶ μέρος τοῦ τόπου κληθῆ Σ α ρ μ α τ ι α. Οἱ Γόιθοι εἴτα ἔδρυσαν ἐν τῇ δυτικῇ Σ. τὸ ἀπέραντον αὐτῶν κράτος, ὃ κατέλαβον τῷ 376 οἱ Σκύθαι τῆς Ανατολῆς, οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Οὐνοί. Τὸ ὄνομα Σ. παύεται ἀναφερόμενοι ἐν ἡστορίᾳ ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος, καθ' ὃν Ἑσλαβικαί, Ἀδαρικαὶ καὶ Βουλγαρικά φυλὰὶ τὴν κατέλαβον. Οἱ Σ. εἶναι πιθανῶς ἀπόγονοι τῶν Τσούδων ἢ Ὑπερβορείων, ἐν οἷς καταριθμητοὶ καὶ οἱ Τούρκοι. — Μικρὰ Σ. Τὸ ὄνομα τοῦτο διδεται 1) εἰς τὸ πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ Βορυσθένης τμήμα τῆς Ταυρικῆς χερσονήσου· 2) εἰς τὸ τμήμα τῆς Θράκης συνερουόμενον ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀνατολικῶς, ὑπὸ τοῦ Δουδάβως ἀρκτικῶς καὶ δυτικῶς καὶ ὑπὸ τοῦ Αἰμου μεσημβρινῶς. Τὸ τμήμα τοῦτο ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας ἀπῆρτιζεν ἐπαρχίαν τῆς Σκυθίας, σήμερον δὲ εὐρεταὶ ἐν αὐτῇ τὸ διαμέρισμα τῆς Δοβρουτσᾶς. [Πε.]

Σκυλάκειον (λατ. Seyllaceum καὶ ἰταλ. Squillace). Πόλις τοῦ ἰταλ. διαμερισματος τοῦ νομοῦ τῆς ἐκείθεν Καλαβρίας ἀπέχουσα 5 χμ. τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, μέρους τοῦ Ἰονίου πελάγους, καὶ ἔδρα οὗτα ἐπισκόπου. Ἐχει ὠραίον καθεδρικὸν ναὸν καὶ περὶ τοὺς 3500 κατοίκους. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀνήκουσα εἰς τοὺς Οἰνωτρούς. περιήλθεν ἔπειτα εἰς τὸν Κρότιον, ἐξ οὗ ἀποσπασθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τυράννου τῶν Συρακουσῶν ἐξωρήθη Λοκροῖς τοῖς Ἐπιζεφυροῖς. Ἐγένετο δὲ Ῥώμη ἀποικία τῷ 124 π. Χ. ὑπὸ τὸ ὄνομα Colonia Minervia καὶ ὑπῆρξε πατρίς τοῦ Κασσιοδῶρου ὑπουργοῦ τοῦ Θεοδορίου βασιλέως τῶν Ὀστρογότθων. Καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τοῦ 1783, ἀνεκτίσθη μετ' οὐ πολὺ.

Σκύλαξ. Ἕλλην γεωγράφος καταγόμενος ἐκ τῶν ἐν Καρίᾳ Καρυάνδων, ὅστις περὶ τὸ 508 π. Χ. τῇ διατυχῇ Δαρείου τοῦ Ὑστάτου ἐπεχείρησεν ἐξερευνητικὴν ἐκστρατείαν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ

περιέγραψε ταύτην ἐν ἔργῳ. Ἐσφαλμένως ὁμοῦς φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἔργου σωζόμενον καὶ κάλλιστα ὑπὸ τοῦ Müller ἐν Geographi graeci minores (1855) ἐκδομένον, περιέχον δὲ περιγραφὴν τῶν παραλίων τῆς Μεσσηνίου (καὶ τοῦ Πόντου) καὶ ἐπιγραφόμενον Περιπλοῦς τῆς οἰκουμένης· φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο ἐν τῇ σημερινῇ μορφῇ εἶναι συγγραφή τις γενομένη ἐπὶ Βυζαντινῶν χρόνων πρὸς διδακτικὸν σκοπὸν. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ 2 ἄλλοι ὁμωνύμοι συγγραφεῖς, ἑστίας ἐκ Καρυάνδων καταγόμενοι, ὧν ὁ μὲν μαθηματικὸς καὶ μουσικὸς, ὁ δὲ γεωγράφος προγενέστερος τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ γράψας Περιπλοῦν τῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς θαλάσσης.

Σκυλίσσης (Ἰωάννης Ἰσιδωρίδης). Ἑλληνα ποιητὴς καὶ λογογράφος γενν. τῇ 21 αὐγούστου 1819 ἐν Σμύρνῃ καὶ ἀποθ. ἐν Μοντεκάρλι τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1890. Κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καταφυγούσης τῆς οἰκογενείας του εἰς Κύθηρα, ἐδιδάχθη ἐκεῖ τὰ πρῶτα μαθήματα μετ' ὃ ἐπανελθὼν εἰς Σμύρνην ἐμαθήτευσεν ἐν τῇ βυαγγελικῇ σχολῇ. Ὑστερον δὲ ταχθεὶς ὑπὸ τῶν γονέων του εἰς τὸ ἐμπόριον πρὸς ὃ ὁμοῦς ἐλαχίστην ἡσθάνετο κλισίαν, παρήτησεν αὐτὸ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐτρέφη τὴν σπουδὴν πρὸς τὰ γράμματα, ἀφ' οὗ εἶχεν ἤδη μεταφράσαι ἐν ἡλικίᾳ μόλις 15 ἐτῶν τὴν Θηβαΐδα τοῦ Ῥακίνα καὶ συνεργασθῇ εἰς τινὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας ἐν Σμύρνῃ, γενόμενος πρὸς τοὺς ἀλλοίους καὶ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἐφημερίδος Ἀμαλθείας. Ἀνεδείχθη κατὰ τὸ στάδιον τοῦ βίου αὐτοῦ ὡς εὐδόκιμος καὶ γλαφυρὸς μεταφραστὴς πολλῶν προϊόντων τῆς ξένης φιλολογίας, ἰδίως τῆς γαλλικῆς, ἐν οἷς τῶν Ἀποκρυφῶν τῶν Παρισίων τοῦ Εὐγ. Σὺη (1845), τῶν Ἀθλίων τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ (1863), τοῦ Δέν Κιχώτου τοῦ Ἰσπανοῦ Κεράντη (1864), καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν ἀρίστων ἔργων τοῦ Μολιέρου (1871) ἤτοι τοῦ Μισανθρώπου, Ταρτούφου καὶ Φιλαργύρου· ἐκ τούτων ἡ ἑμμετρος μετάφρασις τοῦ Μισανθρώπου θεωρεῖται πρότυπον καλλιτελείας. Ὡσαύτως διεκρίθη ὡς τρυφερὸς καὶ ἀγγλινους ποιητῆς ποιήσας πλείστα ᾄσματα ὧν τινὰ μελοποιήθηεντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ διεδοθησαν καθ' ἅπαντα τὴν Ἑλληνισμὸν, τὴν ἑμμετρον μετάφρασιν τοῦ Θανάτου τοῦ Σακράτους (1841) κατὰ τὸν Λαμαρτίνον, ὃν ποιητὴν καὶ προσεφώνησε δι' ὠραίας ᾠδῆς παρεπιδημῶντα τῷ 1850 ἐν Σμύρνῃ καὶ ἄλλα τινά. Ἐξακολουθῶν δὲ τὸ δημοσιογραφικὸν αὐτοῦ στάδιον ὑπῆρξε συντάκτης ἐν Σμύρνῃ τῆς ὁμωνύμου ἐφημερίδος ἀπὸ τοῦ 1850-1854, ἐν Τεργέστη καὶ Βιέννῃ τῆς ἡμέρας 1855-1863 ἣν ἔπειτα παρεχώρησεν εἰς τοὺς ἀδελφεοὺς Βυζαντίους, καὶ ἐν Παρίσι τοῖς τῶν Μυρίων Ὅσων εἰκο-

νογραφημένου περιοδικού 1868-1869. Ἀπὸ τοῦ 1875 διαμένων ἐν Ἀθήναις ἐδγμοσίευσεν ἐν τοῖς περιοδικοῖς καὶ ἐφημερίαις πλείστας βίας πραγματείας. ἐν αἷς καὶ περὶ Ἑκκλησιαστικῆς μουσικῆς, κατέλιπε δὲ ἱστορικὸν ἔργον ἐπιγραφόμενον Ἡμέραι παθῶν καὶ ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ διατηρεῖται ἐτι ἀνέκδοτον παρὰ τῇ οἰκογενεῇ αὐτοῦ. [N.K.]

Σκυλίτζης ἢ Σκυλίτσης (Ἰωάννης). Βυζαντινὸς συγγραφεὺς ἀκμάσας κατὰ τὸν 14' μ. Χ. αἰῶνα καὶ καταγόμενος ἐκ τοῦ Ὁρακησίου θήματος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ὑπῆρξε κευροπαλάτης καὶ δρουγγάριος τῆς βίγλας κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐμλογίαν καὶ ἔζη εἰσέτι κατὰ τὸ ἔτος 1081· ὃ δὲ Κεδρηνὸς καλεῖ αὐτὸν πρωτοβεστιάριον. Τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ ἔργον ἦτοι τὸ Χρονικὸν αὐτοῦ περιλαμβάνει τοὺς χρόνους ἀπὸ τῆς ἀνάδου εἰς τὴν ἀρχὴν Μιχαήλ Α' τοῦ Ῥαγκαθέ μέγχοι Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου (811-1079)· εἶναι δὲ συνέχεια τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Θεοφάνους, ὁμοιάζει ἐν πολλοῖς τῷ τοῦ Κεδρηνοῦ, καὶ ἐξέρχεται τοῦ συνήθους τύπου τῶν Βυζαντινῶν χρονικῶν διὰ τὸ ζωῆν ἐνδιαιρέρον τοῦ συγγραφέως πρὸς τὴν ἱστορίαν, τὴν ἐπ' ἡγνώσει τοῦ σκοποῦ καὶ προορισμοῦ τοῦ ἔργου τοῦ ὡς καὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Πλήρης ἑλληνικὴ ἔκδοσις τοῦ κειμένου δὲν ἐγένετο μέχρι τοῦδε· τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ Χρονικοῦ συνεξεδόθη μετὰ τοῦ Κεδρηνοῦ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ἐν Παρίσι, Βενετίᾳ, καὶ Βόννῃ, ὑπάρχει δὲ ὡς λατινικὴ μετάφρασις τοῦ ὅλου κειμένου ἐκδοθεῖσα ἐν Γενεύῃ τῷ 1570. Ἐκτὸς τούτων συνέγραψεν ὁ Σ. καὶ τινὰ ἀσφρῶντα εἰς τὰ νομικά.

Σκύλλα καλεῖται ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ τέρας ἔχον ἑξ κεφαλὰς, διατιώμενον ἐν σπηλαίῳ ἀπέναντι τῆς Χαρυβδεως καὶ καταπίνον ζῶα καὶ ἀνθρώπους ὅσοι ἐπλησίαζον τὸ ἐνδιαίτημά του. Οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ καλλιτέχναι παρίστανον τὴν Σ. ὡς ἔχουσαν τὸν ἀνω κορμὴν γυναικὸς μετὰ κεφαλῶν κυνῶν ἢ λύκων, μίαν δὲ ἢ πλείονας οὐράς ἰχθύων. Ἐποθετεῖτο δὲ εἰς βράχον τινὰ ἐν τῷ (Σικελικῷ) πορθμῷ τῆς Μεσσηνίας, τὸ Σκύλλαιον ἀκρωτήριον, ὅπερ ὁμοίως ἦν κατὰ τὴν μεταγενεστέραν ἀρχαίότητα δὲν ἐθεωρεῖτο πλέον ὡς ἐπικινδυνὸν εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. [Δ.Α.]

Σκύλλαος. Ἀρχ. πόλις πλησίον τοῦ ἐμωνίου ἀκρωτηρίου ἐν Βρεττία (νῦν Καλαβρία) ἀπέναντι τῆς Μεσσηνίας. Τανῦν λέγεται Scilla (Σίλλα) καὶ ἔχει 5802 κατ., φημιζεται δὲ διὰ τὸν περίφημον οἶον καὶ τὴν ἐκεῖ παραγομένην μέταξαν.

— Σ. καλεῖται καὶ τὸ Δ ἀκρωτήριον τῆς Πελοποννήσου, ἐν Τροιζηνίᾳ. [Μ.Σ.]

Σκύλλεον. Γένος ἰχθύων ἀποτελούν μετὰ τῶν Καρχαριῶν (βλ. λ.) τὴν οἰκογένειαν τῶν Καρχαριωδῶν. Χαρακτηριστικὸν εἶναι παρ' αὐτοῖς οἱ ὀπισθεν τῶν ὀφθαλμῶν φουσητήρες. Ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει ἀπαντῶσι Σ τὸ γνήσιον (Scyllium canicula), κοινῶς σκυλόψαρος, καὶ Σ. τὸ ἀστροεικέλον (S. stellare), κοινῶς γαλιός ὡς λέγεται καὶ εἶδη τινὰ τοῦ Καρχαρίου. [Φ.Ι.]

Σκύλλης. Γλύπτης τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς ἐκ Κνωστοῦ τῆς Κρήτης καταγόμενος, ἀδελφὸς δὲ καὶ συνεργάτης τοῦ Διποίνου. ἀκμάσας περὶ τὸ 580 π. Χ. Ἐλέγοντο ἀμφότεροι μαθηταὶ τοῦ Δαιδάλου· ἔργα αὐτῶν δὲ εὕρισκοντο κυρίως ἐν Σικελίᾳ. Ἀσχεῖ, Κλεωναῖς, Τίρυνθι καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ ἐκ ποικίλης ὕλης. Λέγονται δὲ οἱ πρῶτοι οὗτοι γλύπταις περὶ τὴν κατεργασία τοῦ μαρμάρου. [Σ.]

Σκυλόγρυννη. Χωρίον τῆς Εὐβοίας ἐν τῷ δήμῳ Νηλεῶν τῆς Χαλκίδος, ἔχον 234 κατ. [Μ.Σ.]

Σκύμνος. Γεωγράφος ἐκ Χίου καταγόμενος οὕτινος οἱ χρόνοι δὲν δύνανται νὰ προσδιορισθῶσιν ἀκριβῶς καὶ ὅστις ὑποτίθεται ὡς ζήσας κατὰ τὸν 6' π. Χ. αἰῶνα. Συνέγραψεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ ἡγήσεις» περιγραφὴν τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Λιβύης, ἥτις ἀπωλέσθη. Εἰς αὐτὸν ἐσφαλμένως ἀπεδόθη καὶ γεωγραφικὸν ποίημα ἐν στίχοις ἰαμβικοῖς ὅπερ ἐν μέρει περισσώθη μέχρις ἡμῶν καὶ φαίνεται συναγθὲν περὶ τὰς ἀρ. τοῦ 6' π. Χ. αἰῶνος. Ἐξεδόθη δὲ κυρίως ἐν τοῖς Geographi Graeci minores ὑπὸ Müller (Παρίσις 1854), ὑπὸ Letronne (αὐτῇ 1840) καὶ Meineke (Βερολ. 1840).

Σκυρία δίκη. Ἐπεκράτει νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ τῶν κοινῶν προελθὲν ἐν Ἀθήναις πᾶσα περίπλοκος δίκη ἐνθα ὁ ἐνάγων περιεπλέκετο ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου διὰ παντοίων στρεψοδικιῶν ὅπως δὲ ἀποφύγῃ ἐνεκα τούτου νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὡς ὤρελλε, ἐπειδὴ ἄλλως θὰ κατεδικάζετο, προσήγεν εὐλογον δικαιολογίαν εἴτε δοθένειαν εἴτε ἀποδημίαν εἰς τὰς νήσους Δῆμον, Ἴμβρον καὶ Σκυρόν, θέν προέκυψε καὶ ἡ ὀνομασία τῆς δίκης [Σ.Τ.]

Σκυρός. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους πρὸς Α τῆς Εὐβοίας εἰς 35 χμ. καί μνη μετ' ἐμβαδοῦ 208 τχμ. περίπου καὶ ἥς ὁ ἐμώνυμος δῆμος ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐπαρχίας Σκοπέλου. Περὶ ταύτην εὕρισκονται τινες ἀκατίκητοι νησίδες· ἡ δὲ κυρία κορυφὴ τῆς νήσου ὕψεται πρὸς τὸν Ν 782 μ. (Προφῆτης Ἠλίας). Χαμηλὸς καὶ στενὸς ἰσθμὸς χωρίζει τὸ μικρότερον καὶ ἀκαρπύτερον ΝΔ μέρος τῆς Σ. ἀπὸ τοῦ μάλλον κατωκημένου ΒΔ ἐνθα πρὸς Α εὕρισκεται ἡ

δημόνιος πρωτεύουσα Σ. ἡ "Ἁγίος Γεώργιος μετὰ 3 184 κατ., ἥτις ἐπέχει τὸν τόπον τῆς μόνης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα πύλεις κάτωθεν ἀποτόμου ἀναπόλειως. Κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς τοῦ ἱσμοῦ σχηματίζονται οἱ δύο κυριώτεροι λιμένες, ἐξ ὧν ὁ μὲν Ἀνατολ. ἢ ὥρ, ἀπέχων Ν τῆς πύλεις καλεῖται Ἀχίλη. ἐν τῇ ἀρχαιότητι Ἀχιλλεῖον, ὁ δὲ Δυτικὸς ὁ προφυλασσόμενος ὑπὸ τῆς παρακειμένης νησίδος (Βαλά-ξας), ὁ τῆς Καλαμίτσας ἔ τὸ πάλαι Κρήσιος πύλωνος. Ἐπὶ τῆς Ν παραλίας κεῖνται λατομεῖα λευκοῦ μετ' ἐρυθρῶν φλεβῶν μαρμάρου ἀνωθεν τοῦ λιμένος τοῦ καλυμένου Τριμπούχης (Tre bocche) ἕνεκα τῶν περιερασσομένων αὐτὸν δύο νησιῶν. Ῥυὰς τις τῆς νήσου ἐκαλεῖτο Κρησιὸς ἴσως κατὰ τὴν παρὰ τὰς Ἀθήνας ποταμόν. Νεκροπόλεις εὐρίσσκονται παρὰ τὸν λιμένα τῆς Καλαμίτσας καὶ πρὸς Β ἐπὶ τοῦ ἀκριτοῦ Μαρκεῖος μετὰ ἐρείπων ναυὶ ἴσως· ἄλλως καθ' ἅπαντα σχεδὸν τὴν νῆσον εἶναι ἐγκλιεσπαρμένα ἀρχαῖα ἐρείπια. Ἡ Σ. ἀρχήθεν κατωκίθη ὑπὸ Καρῶν καὶ τυρρηνικῶν Πελασγῶν, μεθ' ὧν ὑπερὸν συγκατέκρινεν καὶ Δόλοπος· κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ νῆσος κατέστη ἐνομαστή διὰ τὴν ἐν αὐτῇ διατριβὴν τοῦ Ἀχιλλεῖος κρυπτομένου ὑπὸ γυναικείᾳ ἐνδύματι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Λυκομήδους πρὸ τοῦ ἐκπλεύσεως εἰς Τροίην ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεως, καὶ διὰ τὴν ἐξορίαν καὶ τὴν δολοφονίαν τῇ εἰσηγγέσει τοῦ αὐτοῦ Λυκομήδους τοῦ Θητῆος οὗτος τὰ ὄστα μετακίμεσεν μετὰ πολλοὺς αἰῶνας ὑπερὸν ὁ Κίμων εἰς Ἀθήνας, ὅτε ὑπέταξε τὴν νῆσον ἐκδιδώσας τοὺς Σκυρίους καὶ τοὺς ἐπὶ μένοντας Δόλοπας καὶ καταστήσας ταύτην κληρουσίαν τῶν Ἀθηναίων τῷ 468 π. Χ. Ἐμείνει ταυτὴ μέχρι τοῦ ἔτους 340 περίπου ὅτε ὑπετάγη εἰς τοὺς Μακεδῶνας ὑπ' οὓς διετέλεσε μέχρι τοῦ 196. Τότε δὲ ἐδωρήθη πάλιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων τῆς ὁποίας συνεμερίσθη τὰς τύχας ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοῦς· ἀπετέλεσεν ὅτε μέρους τοῦ φραγκικοῦ δουκάτου τοῦ Ἀργιπελάγους καὶ ὑπετάγη ἔπειτα εἰς τοὺς Τούρκους, ἀφ' ὧν ἀπληθεύσθη κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821. Ἡ νῆσος καίπερ οὕτα πετρώδης καλλιεργείται οὐχ ἥττον καλῶς, παρά-γρυστα σίτον, οἶνον, μέλι, πορτοκάλια, λεμόνια καὶ ἄλλους καρπούς, καὶ ἀριθμεῖ 3 184 κατ. Ἡ δὲ μόνος χωμὸς πολεὶς κεῖται ἐν καταφύτῳ τοποθεσίᾳ καὶ εἶναι ἡ σπουδαιότερα τῶν ἀσήμεων λοιπῶν συνοικισμῶν τῆς νήσου προσέτι δὲ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἐπὶ ὑψηλοῦ ἀποκρήμνου φρουρίου ἐκτισμένον. [Δ.Δ.]

Σκυτάλη ἐλέγετο κατ' ἐξοχὴν παρὰ τοῖς ἀρχ. Σπαρτιάταις εἶδος κρυπτογραφικῆς ἀνταποκρίσεως. δι' αὐτὴν συνεννοοῦντο οἱ ἔφοροι μετὰ τῶν ἀπόντων βασιλέων ἢ στρατηγῶν. Ἀμφοτέροι οἱ συνεννοούμενοι εἶχον στρογγύλον ῥαβδίον ὁμοῖον, ἐλίσσοντες δὲ περὶ τοῦτο ἱμάντα ἢ ταινίαν λευκὴν ἔγραφον ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐπεμπον ταύτην ἀνευ τοῦ ῥαβδίου. Μόνον ἐὰν εἰλίσσετο πάλιν ἐπὶ ῥαβδίου ὁμοῖον διαστάσεων ἡδύνατο νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ γεγραμμένον. [Σ.Τ.]

Σκύταλον. βλ. Ἐγκοπῖς.

Σκύτη. Χωρ. τοῦ δήμου Δωτίου τῆς ἑπαρ. Ἀγυῖας. ἔχον 440 κατ. [Μ.Σ.]

Σκυφράνικα. Χωρ. τοῦ δήμ. Μαλευρίου (Γυθείου) καίμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ταυγέτου, εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 2.10' ΒΔ ἀπὸ Πάντισας. Κάτ. 281.

Σκώληκες (vermes). Ἴδιος τύπος ζῶων, ἐχόντων ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπίμηκες σῶμα ἀναρθρὸν ἢ διηρημένον εἰς πολυαριθμους ζώνας· τὰ κινητικὰ δὲ ὄργανα οὐδέποτε εἶναι ἑναρθροὶ πόδες. Ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος εἶναι ἀπλουστάτη, τὰ δὲ καθ' ἑκάστον ὄργανα εἶναι συμμετρῶς περὶ τὴν ἀξονα τοῦ σώματος τεταγμένα. Ἐν γένει ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς ὑγρότητος καὶ ψεύγους τὸ φῶς, ζῶσι δὲ ἐν τῇ γῇ καὶ τοῖς ὕδατι καὶ μάλιστα ἐν τῇς ἄλλων ζῶων. Ὀλίγιστοι Σ. εἶναι ὠφέλιμοι τῷ ἀνθρώπῳ, πολλοὶ δὲ αὐτῷ τε καὶ ἄλλοις πλάσμασι βλαβεραί. Διαιροῦνται εἰς τὰς τάξεις τῶν Ζωονοσκωλήκων, τῶν Τροχελεφάρων, Νηματοελμίνθων, Πλατυελμίνθων, εἰς ἃς τινὲς προσθέτουσι καὶ τὰ Βρυόζωα. Πρὸ τυτον γένος αὐτῶν εἶναι ὁ γνωστότατος Σκώληξ ὁ γήινος, ἀνέκων εἰς τοὺς Ζωονοσκωλήκας (βλ. λ.), μὴ ἔχων δὲ μήτε κεφαλὴν μήτε πόδας, μήτε κεραίας, ἀλλὰ 4 σειρὰς σμηρίγγων (τριγῶν) ἐπὶ τῶν ὑπτιῶν καὶ αἷμα ἐρυθρόν. Ζῇ ἐν τῇς γῆς, ἀποθετεῖ ἐπανειλημμένως κατ' ἐτος τὰ ὡά του εἰς κόπρον κλ. καὶ τρέφεται ἐκ σπηπομένων φυτικῶν οὐσιῶν. [Φ.Γ.]

Σκωληκίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ προκλινοῦς συστήματος, συνιστάμενον ἐξ ὀξυπυριτίου, ἀργίλου, ασβέστου καὶ ὕδατος, Ἀπαντᾷ εἰς κρυστάλλους στυλοειδεῖς, βελονοειδεῖς, τριχοειδεῖς καὶ πολλάκις διθύμους. Πρὸ τοῦ καμιν. αὐλοῦ καμπυλοῦται σκωληκιδῶς, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα. Εἰδ. β. 2.25, σκληρότης 5-5.5. [Α.Κ.]

Σκωληκόγλωσσα. Ὑποδιαίρεσις τῶν Σαυρωδῶν ζῶων, χαρακτηριστικὴ διὰ τῆς μακρᾶς κυλινδρικής γλώσσης, ἥς τὸ ἄκρον εἶναι πογυτερον καὶ ἰσώδες. Τὸ δέρμα εἶναι κοκκωτὸν ὡς τὸ γνήσιον μαρμαρίνον. Ἀντιπροσωπεύονται κυρίως ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῶν Χαμαιλεοντιδῶν (βλ. Χαμαιλεόν).

Σκώλος. Κώμη τῆς Βοιωτίας εἰς ἀπό-

τομον και δύσβατον θέσιν ἐπὶ τοῦ Κιθαριῶ-
νος καὶ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ἀσώ-
που κειμένη, ἐνθα αἱ Μαινάδες ἐσπάραξαν
τὴν Πενθέα. Ἐγγὺς ταύτης εὐρίσκεται νῦν
τὸ μέγα χωρίον Κρικουκί. [Δ.Α.]

Σκωρέλαιον (ἐκ τοῦ σκῶρ, σκατός
καὶ ἔλαιον, διὸ ὀρθότερον σκατέλαιον, Sku-
tol) ἔχει χημικὸν τύπον $C_8H_8(CH_3)NH$.
οὐσία παραγομένη κατὰ τὴν σφιν τῶν λευ-
κωματωδῶν οὐσιῶν καὶ κατὰ τὴν τῆξιν αὐ-
τῶν ὑπὸ τοῦ καυστικοῦ καλίου εὐρίσκεται
ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις ἀποχωρήμασιν ἠνωμέ-
νον μετὰ μικρᾶς ποσότητος ἰνδελαιίου. Ἐν
τοῖς χημικοῖς ἐργαστηρίοις παράγεται συν-
θετικῶς διὰ θερμάνσεως γλυκερίνης καὶ ἀνι-
λίνης μετὰ χλωριούχου ψευδαργύρου, ἐπεὶ δὲ
δι' ἀποστάξεως τοῦ νιτροκομμινικοῦ δεξέος
μετὰ κόνεως ψευδαργύρου ἢ ρινισμάτων σί-
δηρου. Κρυσταλλοῦται εἰς λεπτά φυλλῖδια
τεκόμενα εἰς 94° ὁσμῆς δριμύτης καὶ δια-
ρέετου ὡς ἀπὸ κοπράνων λίαν χαρακτηρι-
στικῆς ὅταν ἡ οὐσία αὕτη μὴ ᾖ καθαρὰ, δη-
κτικῆς δὲ καὶ μὴ ἀήθους ὅταν ᾖ καθαρὰ
ἐντέλως. [P.N.B.]

Σκῶτ (Walter Scott). Ἀγγλος ποιη-
τὴς καὶ μυθιστοριογράφος γενν. τῷ 1771
ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ ἀποθανὼν τῷ 1832.
Ἐκκολούθησε κατ' ἄρχος τὸ δικαστικὸν στά-
θιον, ἐν ᾧ δὲ ἐξετέλει τὰ ὡς δικαστικοῦ
ὕπαλλήλου καθήκοντά του, ἔγραφε συνάμα
καὶ στίλους, αἵτινες τὸν κατέταξαν μεταξὺ
τῶν καλῶν ποιητῶν τῆς Μεγάλης Βρετα-
νίας. Κυρίως ὁμῶς ἤρξατο διαφημιζόμενος
ὅτε ἐπεδόθη εἰς τὴν πεζογραφίαν. Τὸ πρῶ-
τον αὐτοῦ μυθιστόρημα Βαϊβερελίου, ὅπερ ἀρ-
κατὴν ἔσχεν ἐπιτυχίαν, ἠκολούθησαν πλεί-
στα ἄλλα ἀποκτινῶντα εὐρωπαϊκὴν φήμην,
ὧν τὰ πλείονα ἐδημοσίευσεν ἀνωνύμως ἢ
ὑπὸ ψευδώνυμον. Ἐκ τῶν ἔργων του ἀπέ-
κτισσε μεγάλην περιουσίαν, ἣν ὁμῶς ἀπώ-
λεσεν εἰτα συνεπεῖα χρεωκοπίας. Ἐπεδόθη
τότε ἐκ νέου μετὰ ζήσεως εἰς τὸ συγγρά-
φειν καὶ ἔγραψεν ἐν διαστήματι ὀλιγοχρο-
νίῳ τὸν δεκάτομον Βίον τοῦ Ναπολέον-
τος, ὅστις ὁμῶς, καίπερ γραφεὶς ἐπὶ τῇ βά-
σει ἐπισήμων κειμένων, ὧν τινα ἀνεξερεύ-
νητα, ἔνεκα τῆς μεροληψίας καὶ τῆς βίας
μεθ' ὧν ἐγράφη, μικρὰν ἔσχε τὴν ἐπιτυ-
χίαν. Ἐντεῦθεν ὁ Σ. ἐπανήρχει τὸ μυθι-
στοριογραφεῖν, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν,
ὡς ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας εἰς τὴν
ὑπεβάλλετο ὅπως ἀποπληρώσῃ τοὺς πιστω-
τάς του, κατεπονθήθη καὶ ἀπεβίωσε. Τὰ ἔργα
τοῦ Σ. διακρίνονται θαυμασίᾳ τέχνῃ περὶ
τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων καὶ τὸν
διαλογον, μαγεύουσα δύναμις περιγραφῆς
τόπων καὶ ἡθῶν, μίγμα ἡρωικοῦ ἰδεώδους
καὶ λεπτομερειῶν ἀπλῶν καὶ κωμικῶν μετ'
ἐπιτηδεύοντος συμπλεκόμενων, δραματικά

ἐπεισόδια καὶ σκηναὶ ἔξοχοι, ἀλλ' ἀπαντᾷ
τις ἐν αὐτοῖς συχνὰ μακρολογία, καὶ ἐπα-
ναλήψεις, ἀπεβαινούσας πολλάκις ὁγλήρας
εἰς τὴν ἀνωγνώστην. Μεταξὺ τῶν ποιημά-
των τοῦ Σ. πρωτεύουσιν θέσιν κατέχουσιν
ἡ Δέσποινα τῆς Λίμνης, ὁ Λόρδος τῶν νή-
σων, καὶ ἄλλα, μεταξὺ δὲ τῶν μυθιστορη-
μάτων του ἐπαινοῦνται ἰδίως ὁ Ἰδανός, ὁ
Rob-Roy, ἡ μνηστὴ τοῦ Λαμερμούρ, ὁ
Πουριτανός, κτλ. [Πς.]

Σκωτία (Ἀγγλ. Scotland, Γερμαν.
Schottland, καὶ Γαλλ. Ecosse). Ἐν ἐκ-
τῶν μερῶν τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου τῆς
Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἰρλανδίας καὶ
ἀποτελοῦν τὸ βορειότερον καὶ μικρότερον
τμήμα τῆς νήσου Βρετανίας τῆς ἄλλως
Ἀλβίωνος καλουμένης. Ἐχει δὲ μετὰ τῶν
παρακειμένων νήσων Σχετλανδικῶν, Ὀρ-
κάδων, Ἑβρίδων κτλ. ἐμβαδ. 78 895 τ.χμ.,
καὶ 4 025 647 κατ. Συναπαρτίζεται κυρίως ἐκ
τῆς βορειότερας ὀρεινῆς χώρας (Highlands)
ἐνθα τὰ Γράμπια ὄρη (ὧν ἀνωτάτη κορυ-
φή Ben Nevis μετὰ 1343 μ.) καὶ τὰ Κα-
ληδονικά ὄρη (ἐξ ὧν Ben Wyvis 1036
μ. καὶ Ben Attow 1219 μ.), τῆς πλουσίας
μὲν εἰς ἐξαιτίας φυσικὰς καλλονὰς ἀλλ' ἐ-
χούσης καὶ ἐκτεταμένα ἑλκ, ἀφόρου καὶ
στερημένης μετ' ἄλλων, καὶ τῆς νοτιώτερας
πεδινῆς χώρας Lowlands πρὸς Ν τῶν Γραμ-
πίων ὄρεων ὀλιγώτερον ὀρεινῆς μετὰ εὐρυ-
τέρων κοιλάδων καὶ μικρῶν πεδιάδων, λίαν
εὐφόρου ἐν πλείστοις μέρεσι καὶ πλουσίας
εἰς ἀνθρακωρυχεῖα. Ἡ ἀκτὴ τῆς Σ. ἔχει
μῆκος 4 020 χμ. μετὰ πολυαριθμῶν εἰσδυόν-
των βαθυκόλπων (Firths). Οἱ κυριώτατοι
ποταμοὶ τῆς χώρας εἶναι ὁ Tweed μετὰ
τοῦ Teviot, ὁ Clyde, Tay καὶ Forth, αἱ δὲ
λίμναι ἡ Loch Lomond, Ness, Katrine.
Tay προσέτι ὑπάρχουσι πολυαριθμοὶ διώ-
ρυχες. Τὸ κλίμα εἶναι τραχὺ ἀλλ' ὑγιεινόν.
Τὰ τοῦ ἐδάφους μόνον κατὰ 18.8 % εἶναι
ἀγροὶ καὶ λειμῶνες, 6.3 % βοσκαί, 4.5 %
δάση, κύρια δὲ προϊόντα αὐτοῦ εἶναι κριθή,
βρέμος, σίτος καὶ γεωμήλα. Ἡ μεγάλη γεω-
κτησία ἐπικρατεῖ. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ οἱ μὲν
εἰσὶ καθαρῶς κελτικῆς καταγωγῆς καὶ λα-
λοῦσιν ἰδιώμα τι κελτικὸν κυρίως ἐν τῇ ὀρει-
νῇ χώρᾳ, οἱ δὲ εἶναι ἀναμειγμένοι μετὰ γερ-
μανικῶν στοιχείων ἐν τῇ πεδινῇ 44.1 %
αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Κροχ
ἰδρυθεῖσαν Ἑθνικὴν Σκωτικὴν ἐκκλησίαν
(Πρεσβυτεριανὴν) τὴν διαιρουμένην ἀπὸ τοῦ
1843 εἰς τρία τμήματα, 43.9 % εἰς ἄλλας
Προτεσταντικὰς αἱρέσεις, 9.6 % εἰς τὴν Δυτ.
καὶ 2.2 % εἰς τὴν Ἀγγλικανὴν ἐκκλη-
σίαν προσέτι δὲ ὑπάρχουσιν 8000 Ἰουδαῖοι.
Διὰ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν χρησιμεύουσι
κυρίως 3 076 δημοτικὰ σχολεῖα, 277 ἀνώ-
τερα καὶ 4 πανεπιστήμια τὸ τοῦ Ἀγ. Ἀν-

έου, Γλασκώδης, 'Αδερδην και 'Εδιμ-
 ούργου. Ήκτες της γεωργίας πλείστον μέ-
 ρος των κατοίκων ενεργεί κτηνοτροφίαν,
 λειαν, την εκμετάλλευσιν σιδηρίτου λί-
 θου, ανθράκων και μαλλίνων, τήν βιομηχα-
 αν κατασκευής μαλλίνων, βαμβακίνων και
 ινών αντικειμένων, πνευματωδών ποτών
 και ναυπηγίαν· τὴ δὲ σιδηροδρομικὴν δι-
 στυον ἔχει ἑκτασιν 5 105 χμ. Πρωτεύουσα
 τοῦ βασιλείου ἀντιπροσωπεύμενον ἐν τῷ
 βρετανικῷ κοινοβουλίῳ ὑπὸ 16 ἐμποτίμων
 καὶ 71 βουλευτῶν καὶ διαίρουμένων εἰς 32
 ἐπαρχείας (shires) εἶναι τὸ 'Εδιμβούργον.
 Οἱ ἀρχαιότατοι κάτοικοι τῆς χώρας οἱ
 κελτοὶ οἱ καὶ ὑπὸ τῶν 'Ρωμαίων Καληδό-
 ροι καλούμενοι, ὑπετάγησαν διὰ τοῦ ῥω-
 αίου στρατηγοῦ 'Αγρικόλα μέχρι τῶν 'Γραμ-
 μων ὁρίων τῷ 80 μ. Χ. 'Απὲ τῶν ἔργων
 τοῦ Γ' αἰῶνος ἐνεφανίσθησαν πέραν τῶν
 πρὸ τῶν 'Ρωμαίων αὐτοκρ. 'Αδριανού καὶ
 ἐπιτίμιου Σεθέρου κτισθέντων προτειχισμά-
 των Πίκτοι καὶ ἐξ 'Ιρλανδίας ἐλθόντες
 κελτοὶ οἵτινες ἐπέσσαν θρυόντες τὴν χώ-
 ραν. Τῷ 844 ὁ βασιλεὺς τῶν Σκώτων Κεν-
 νεθ ὑπετάξας διὰ τῆς νίκης του παρὰ τὸ
 ἐνιοῖ τούς Πίκτους, ἔδρασε τὸ βασιλεῖον
 Ἀλβαν, τὸ ἐνωθὲν τῷ 945 μετὰ τοῦ βασιλ.
 τῆς Σ. ὅπερ ἀνεγνώριζε τὴν ἐπικυριαρχίαν
 τῆς 'Αγγλίας. Ὁ τελευταῖος ἄρρην ἀπό-
 θανος τοῦ Κέννεθ, Μάλκολμ ὁ Β' ἀπέθανε
 τῷ 1034 καὶ τοῦτον διεδέχθη ὁ ἐπὶ θυγα-
 τὴν ἑγγόνος τοῦ Δούγκαν ὅστις ἐθανάτωθη
 ἐνιοῖ τῷ 1040 ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ του Μάκθεθ.
 Ὁυτος πάλιν κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 Δούγκαν Μάλκολμ τοῦ Γ' (1054-1093) ὅστις
 ἐδέχθη ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ τῷ 1066 'Αγ-
 γλοῦσσας εὐγοντας τὴν Νορμανδικὴν κα-
 τάκτησιν, οἵτινες καὶ λίαν συνετέλεσαν εἰς
 τὴν ἐξημέρωσιν καὶ ἐξευγενισμόν τῶν κατοί-
 κων, καὶ εἰσήγαγον τὰ 'Αγγλικά ἥθη καὶ
 ᾤκωσαν εἰς τὴν Νοτ. Δυτ. Σ. Τῷ 1093 ἐνέ-
 κληψαν ἔριδες περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου
 ἐκρίτοῦ 1124 ὅτε ἀνεώτατος υἱὸς τοῦ Μάλ-
 κολμ Γ' Δαυὶδ ὁ Α' ἀνῆλθε τὸν θρόνον.
 Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ μέχρις 'Αλεξάνδρου τοῦ Γ'
 οὗ ὑστάτου τοῦ γένους ἀπεθ. τῷ 1286
 ἐκινήσαν πολέμους πλῆρεις περιπετειῶν πρὸς
 ὅς 'Αγγλους, ὧν ὁ βασιλεὺς 'Εδουάρδος ὁ
 Α' μετὰ τὸν θάνατον τοῦ 'Αλεξάνδρου ἐπεδί-
 σασε τὸν θρόνον τῆς Σ. εἰς τὸν 'Ιωάννην
 Balliol τῷ 1291. 'Εκθρονισθέντος τούτου τῷ
 1296 ἡ Σ. ἐκυβερνήθη ὑπὸ 'Αγγλου τοπο-
 κρητοῦ μέχρις οὗ τῷ 1314 διὰ τῆς νίκης
 τοῦ 'Ροβέρτου Βραῦν ἐν Bannockburn ἐξε-
 νώχθησαν οἱ 'Αγγλοὶ τῆς χώρας, μετὰ τὴν
 ἐνέπιτυγὴν δόκπειραν τοῦ Γκυλιέλμου Οὐάλ-
 λας τῷ 1304. Τῷ 1328 παρητήθη ἡ 'Αγ-
 γλία ἀπὸ τῆς ἐπικυριαρχίας ἐπὶ τῆς Σ. ἥς
 βασιλεὺς 'Ροβέρτος Ἰβρὺς ἀποθανὼν τῷ
 1329 κατέλιπε τὸν θρόνον εἰς τὸν ἀνίλικον

αὐτοῦ υἱὸν Δαυὶδ τὸν Β', ὅστις ὁμῶς πολ-
 λάκις ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ 'Εδουάρδου Βα-
 λιὸλ βοηθουμένου ὑπὸ τῶν 'Αγγλων. Μετὰ
 τὸν θάνατον Δαυὶδ τοῦ Β' τῷ 1370 ἀ-
 νῆλθε εἰς τὸν θρόνον ὁ ἐπὶ θυγατρὶ ἐγγό-
 νος τοῦ 'Ροβέρτος Β' ὁ Στούαρτ Ἰδρυτὴς τῆς
 ὁμωνύμου γενεᾶς. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ 'Ρο-
 βέρτος ὁ Γ' βασιλεύσας τῷ 1390 ἀφῆκε
 τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας εἰς τὸν ἀδελ-
 φόν του Δούκα τοῦ 'Αλβαν ὅστις καὶ μετὰ
 τὸν θάνατον τοῦ 'Ροβέρτου ἐζήτησε νὰ γεί-
 νη βασιλεὺς ὅτε ὁ ἀνεψιός του 'Ιακώ-
 βος ὁ Α' διέμενεν αἰχμάλωτος ἐν 'Αγγλίᾳ.
 'Ανελθὼν ὕστερον ὁ 'Ιακώβος τὸν θρόνον
 τῷ 1424 ἐνίσχυσε πάλιν τὴν βασιλικὴν ἐξ-
 ουσίαν διὰ τῆς αὐθαιρέτου δημεύσεως τῶν
 βασιλικῶν κτημάτων αἵτινες προηγουμέ-
 νως ὑπὸ τῶν προκατόχων του εἶχον διανε-
 μηθῇ ἀφειδῶς εἰς τοὺς μεγιστάνας, ὁ δὲ
 ἀπόγονος αὐτοῦ 'Ιακώβος ὁ Ε' ἀποθανὼν τῷ
 1545 ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τῆς βασιλείσεως Μα-
 ρίας Στούαρτ. Κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα ταύ-
 τῆς ἐξηπλώθη ἡ Μεταρρύθμισις ἐν Σ. μεθ'
 ὅλην τὴν ἀντίστασιν τῆς ἀντιβασιλευούσης
 ἀπὸ τοῦ 1554 Μαρίας τῆς ἐκ Γκλύξης μητρός
 τῆς βασιλείσεως καὶ ἐπεκράτησε τῷ 1560
 κυρίως διὰ τῶν εὐπατριδῶν, οἵτινες ἐπέβαλ-
 λον χεῖρα ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημά-
 των, καὶ τοῦ Κροκ ὅστις εἰσήγαγε τὴν πρε-
 σβυτεριανὴν λατρείαν. Τῷ 1561 ἡ Μαρία
 Στούαρτ ἀνέλαβε μόνη τὰς ἡμέρας τοῦ κρά-
 τος, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῆς πρὸς ἐπανα-
 φαν τῷ Καθολικισμῷ καὶ δι' ὄφους τοῦ
 Δαρνλεῦ ἐπήνεγκον τὸν ἐκθρονισμόν αὐτῆς
 τῷ 1567, ὅτε ὁ κόμης Μόρρεῦ ἑτεροθαλῆς
 αὐτῆς ἀδελφὸς κατέστη ἐπίτροπος τοῦ κρά-
 τος ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνγλικοῦ υἱοῦ τῆς Μα-
 ρίας 'Ιακώβου τοῦ Ε', ὅστις ἀνέλαβε τὴν κυ-
 βέρνησιν τῷ 1578. 'Αναθὰς δὲ τῷ 1603
 εἰς τὸν θρόνον τῆς 'Αγγλίας ὡς 'Ιακώβος
 Α' συνήνωσε τὰ δύο βασίλεια κατὰ πρῶτον
 ἐν προσωπικῇ ἐνώσει. Αἱ τάσεις δὲ πρὸς
 τὸν Καθολικισμόν Καρόλου τοῦ Α' εἶχον ὡς
 ἐπακολούθημα τὴν σύστασιν τῆς 'Ομολογίας
 τῆς πίστεως (Covenant) ὑπὲρ τῆς προστα-
 σίας τῆς Πρεσβυτεριανῆς 'Εκκλησίας καὶ
 τὴν ἀνάμιξιν τῶν Σκώτων ἐν τῷ ἀγγλικῷ
 ἐμφυλίῳ πολέμῳ. Μετὰ τὴν νίκην τῆς ἐπα-
 ναστάσεως τῷ 1649 ἐξεργράγη ἡ διάστασις με-
 ταξὺ τῶν ἐπικρατούντων 'Αγγλων καὶ τῶν
 Σκώτων οἵτινες προσεκάλεσαν Κάρολον τὸν
 Β' ὡς βασιλέα, ἀλλ' ὑπετάγησαν διὰ τῆς νί-
 κης τοῦ Κρόμβελ ἐν Dunbar (1650). Μετὰ
 τὸν ἐκθρονισμόν 'Ιακώβου τοῦ Β' τῷ 1688,
 τὸ Κοινοβούλιον ἐπεδίκασε εἰς Γκυλιέλμον
 τὸν Γ' καὶ τὴν σύζυγόν του Μαρίαν τὴν
 στέμμα τῆς Σ. καὶ μετὰ τοῦ κληρονομικοῦ
 δικαιώματος. 'Επὶ τῆς βασιλείσεως 'Αννης
 τῇ 6 Μαΐου 1707 ἡνώθησαν ἡ Σ. καὶ ἡ
 'Αγγλία ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεγάλῃ Βρετανίᾳ.

Καὶ οἱ μὲν ὄρειοι Σ. οἵτινες ἤδη εἶχον ἐπαναστατήσῃ κατὰ Γουλιέλμου τοῦ Γ' ἀπεπειράθησαν τῷ 1715 καὶ 1745 διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῶν Σκουαρτῶν νὰ ἐπανακλήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ πλήρης ἡττα τοῦ μοναρχοῦ τοῦ θρόνου Καρόλου 'Εδουάρδου παρὰ τὸ Culloiden τῷ 1745 κατέστρεψε τὰς ἐλπίδας τῶν. 'Ιστορίαν τῆς Σ. ἔγραψαν πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ Tytler, Walter Scott, Burton, Argyll καὶ Mackintosh. [B.E.]

Σκωτικὴ φιλολογία. Βλ. 'Αγγλικὴ γραμματολογία.

Σλαβόζανσκ. Πόλις τῆς περιφ. 'Ιασιού τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνήτου Χαρκώβου, ἐπὶ τοῦ Τόρετς, ἔχουσα 20 410 κατ. καὶ παράγουσα πολὺ ἄλας ἐκ τῶν πλησίον ἀλυκῶν. [M.Σ.]

Σλάβοι. Βλ. Σλαῦοι.

Σλαβονία. Βασιλεῖον ἀποτελοῦν μετὰ τῆς Κροατίας κλ. χώραν τοῦ αὐστριακοῦ στέμματος, καίμενον δὲ μετὰ τὸν Δραῦα καὶ τῶν Κροατοσλαβονικῶν συνόρων. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον πεδιάς, εὐρὸς εἰς σπηρὰ καὶ κατάλληλος διὰ τὴν κτηνοτροφίαν κυρίως χοίρων. Βλ. Κροατία.

Σλάγγερμπαδ (Schlangenberg). Χωρὶς ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Βισβάρδεν. ἔχον πολὺ συχναζόμενα ἱαματικά ὕδατα κυρίως ὠφελούντα τὰς νευραλγίας, νοσήματα τῆς γυναικός, ρευματισμούς κτλ.

Σλάιγγο (Sligo). Κομητεία τῆς ἱρλανδικῆς ἐπαρχίας Κόννατ, μετὰ ἐμβ. 1869 τχμ. καὶ 98 013 κατ., ἔχουσα ὄρεινόν καὶ ἀμμώδες ἔδαφος ἀλλ' οὕσα ἐν μέρει εὐρὸς. 'Η ἐμώνυμος πρωτεύουσα, ἐπὶ ὁρμου τοῦ 'Ατλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἔχει 10 274 κατ., βιομηχανίαν, ἐμπόριον, ναυτιλίαν καὶ ἀλιείαν. [M.Σ.]

Σλάιτδεν (Matthias Jakob Schleiden). Φυσιολόγος γενν. 1804 ἐν 'Αμβούργῳ, διατελέσας δὲ καὶ ἐπὶ βραχὺν χρόνον καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Δόρπατ καὶ ἀποθανὼν τῷ 1881 ἐν Φραγκοφούρτῃ. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ 'Επιστημονικὴ βοτανικὴ (δ' ἐκδ. 1861), μεγάλην δὲ διάδοσιν ἔλαβε δὲ καὶ τὸ ἔτερον τὸ φυτὸν καὶ ὁ βίος αὐτοῦ (5' ἐκδ. 1864). [Εγ.]

Σλαϊερμάχερ (Φρειδερίκος Schleiermacher). Φιλολόγος καὶ θεολόγος γενν. ἐν Βρεσλάου τῷ 1768 καὶ ἀποθανὼν ἐν Βερολίνῳ τῷ 1834. Τὴν θεολογικὴν ἐσπούδασεν ἐν 'Αλλῃ καὶ Βερολίνῳ, μετέφρασεν ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ τὰς ὁμιλίαις τοῦ Βλαίρ καὶ τοῦ Ρῶσσετ καὶ διεκρίθη προσέτι ὡς ἱεροκῆρυξ. Συνεδεμένος μετὰ τῶν ἀδελφῶν Σλέγγελ ἐγένετο συνεργάτης τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐκδομένου 'Αθηναίου καὶ συνέλαβε μετὰ τοῦ Φρειδερίκου Σλέγγελ τὸ σχέδον νὰ με-

ταφράσωσι τὸν Πλάτωνα. Τὸ ἔργον τοῦτο ὅπερ εἶναι τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν τῇ Γερμανικῇ καὶ ὅπερ δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ περατώσῃ, ἐπεχείρησε μόνος ἐκδοῦς 6 τόμους. Τῷ 1802 ὁ Σ. ἐκλήθη εἰς 'Αλλῃν ὡς ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ ὡς ἱεροκῆρυξ τοῦ πανεπιστημίου. 'Επανήλθεν ἐκεῖθεν τῷ 1807 εἰς Βερολίνον ὅπου τῷ 1809 ἐγένετο ἐκ μέρους τοῦ ναοῦ τῆς 'Αγ. Τριάδος, τὸ ἐπόμενον ἔτος διορίσθη τακτικὸς καθηγητὴς καὶ τῷ 1811 ἐξελέγη μέλος τῆς 'Ακαδημίας τοῦ Βερολίνου. 'Εκτὸς τῆς μεταφραστικῆς τοῦ Πλάτωνος ὁ Σ. ἐδημοσίευσεν 'Ομιλίαις καὶ διαφόρους διατριβάς ἐπὶ ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν ζητημάτων. [Πς.]

Σλάιτς (Schleiz). Δευτέρα πρωτ. τῆς ἡγεμονίας 'Ρέδς, νεωτέρως γραμμῆς, ἔχουσα 4 928 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Σλαϊχέρ (Αὐγουστος Schleicher). Εὐρωπαῖος Γερμανὸς γλωσσολόγος, γενν. ἐν Μάινιγκεν τῷ 1811 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1868. 'Αφ' οὗ ἐμελέτησε καὶ ἐδίδασκε διαδοχικῶς τὰς κλασικὰς καὶ ἀνατολικὰς γλώσσας ἐν Λειψίᾳ, Τυβίγγῃ, Βόννῃ καὶ Πράγῃ, ἐγκατέστη ὁριστικῶς ἐν 'Ιένῃ, ὅπου ἐδίδασκε συγκριτικὴν γραμματικὴν. Τὸ διασημώτατον τῶν πολλῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι ἡ γερμανιστὶ γεγραμμένη Περίληψις τῆς συγκριτικῆς γραμματικῆς τῶν 'Ἰνδο-εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, εἰς ἣν τὸ 'Αλλικὸν 'Ἰνστιτοῦτον ἀπένειμε τῷ 1867 τὸ βραβεῖον Βόλντε. [Πς.]

Σλάνικ ἢ Σλάνικον (Slanien). Πόλις τῆς 'Ρωμανίας (Βλαχίας), εἰς τὰς παραφυάδας τῶν Τρανσυλθανικῶν 'Αλπεων, ἔχουσα 5 283 κατ. καὶ πλούσια ἀλατωρυχεῖα.

Σλάτινα. Πρωτεύουσα τῆς ῥωμανικῆς περιφέρειας 'Ολτοῦ ἐν Βλαχίᾳ, ἐπὶ τοῦ 'Αλούτα, ἔχουσα 5 283 κατ. καὶ ἀμπελοφυγίαν. [M.Σ.]

Σλάτινα. Χωρ. τοῦ δήμ. Γόμζων τῆς ἐπαρχίας Καρδίτης καίμενον ἐπὶ τῶν βουρῶν ὑπαρειῶν τοῦ ὄρους Καραῖα καὶ 2 ὥρ. πρὸς τὸ ΝΔ τοῦ Μουζακίου. Οἰκεῖται ὑπὸ 748 κατ.

Σλάι (Schley ἢ Schlei) καλεῖται στενὸς κόλπος τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὅστις εἰσέρχεται ἐπὶ 40 χμ. εἰς τὸ βουκατον τῆς Σλεσβίκης, μέχρι τῆς πόλεως Σλεσβίκης, ἔχων ὅψιν ποταμοῦ. [M.Σ.]

Σλαυτικά γλώσσαι. 'Αποτελοῦσιν ἰδίαν οἰκογένειαν τῶν 'Ἰνδοευρωπαϊκῶν ἢ Ἰαπετικῶν, διαιροῦνται δὲ εἰς 4 συστάδας: 1) τὴν βουλγαρικὴν, 2) τὴν σερβο-κροατο-σλοβενικὴν, 3) τὴν ῥωσικὴν καὶ 4) τὴν δυτικὴν σλαυικὴν (τσεχικὴν, σλοβενικὴν ἢ βενδικὴν, πολωνικὴν). Τὰς ὑπ' ἀριθ. 1-3 συστά-

δας συμπεριλαμβάνουσιν οἱ γλωσσολόγοι καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν νοτιοανατολικῶν σλαυικῶν γλωσσῶν, καλοῦντες τὰς ὑπ' ἀριθ. 4) θυτικὰς τὴν δέβουλγαρικὴν, σερβο-κροατικὴν καὶ σλοβενικὴν καλοῦσι καὶ νοτίους Σ. γ. Τὸ κύριον ἔργον περὶ τῶν Σ. γ. εἶναι ἡ τοῦ Miklosich, Συγκριτικὴ γραμματικὴ τῶν Σ. γ. (4 τ. 1852-1875 Βιέννη). [Μ.Γ.]

Σλαῦοι. Μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ φυλῇ, ἡ ανατολικωτέρα πασῶν, Ἰνδογερμανικῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ λίαν εὐδιακριτὰ ἔχουσα ἴδια καὶ διαφέροντα καὶ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Φινῶν ἢ Τσουῶν χαρακτηριστικά. Ἡ ἐγκατάστασις τῶν Σ. εἰς τὰ ἀνατολικά τοῦ Βόλγα ἀνάγεται εἰς 15 τοῦλάχιστον αἰῶνα π. Χ. Ἡ Σλαυικὴ οἰκογένεια διαιρεῖται κυρίως εἰς δύο κλάδους, τὸν τῶν Βενδῶν καὶ τὸν τῶν κυρίως Σλαῦων. Τούτων οἱ πρῶτοι προσέβησαν πολὺ πρὸς νότον καὶ πρὸς δυσμὰς, ἡ καὶ παρέμειναν τινες ἐν τῇ ἀρκτῇ, ὡς οἱ Βάνδαλοι. Οἱ δὲ κυρίως Σ. διεσπάρησαν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα εἰς τὰς τοῦ Πάδου καὶ ἐμίγησαν μετὰ Γερμανικῶν καὶ Σκυθικῶν φυλῶν, ἐξ οὗ καὶ αἱ ἀκρῶς συγκεχυμέναι περὶ αὐτῶν πληροφορίες τῶν ἀρχαίων καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος Σκυθαὶ ἀπόδοσις παρ' αὐτῶν εἰς ὅλους τοὺς βορείους λαούς. Αἱ πλείους τῶν Σ. φυλῶν ὑπεδουλώθησαν κατὰ τὸν 3ον καὶ 4ον αἰῶνα ὑπὸ τῶν Γότθων, ὧν ὁ Ζυγός ἀπειτινάχθη τῷ 376 μ. Χ. διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ἀνατολικομεσημβρινῶν Σκυθῶν καὶ τῶν Οὐννων. Οἱ Σ. ἔμειναν ἐλευθεροὶ μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Ἀττίλα, ὅτε ἤρξαντο κατακτήσεων. Οὕτως οἱ Βάνδαλοι ἀνεφάνησαν τῷ 407 μ. Χ. ἐν Γαλικίᾳ, οἱ Ἀνται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀττίλα (453 μ. Χ.) ἐγκατεστάθησαν μεταξὺ Δανουβίου καὶ Καρπαθίων, καὶ οἱ Σέρβοι καὶ Κροάται ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου (631-641 μ. Χ.) ἐν Δακίᾳ. Ἄλλοι τελοὺς ἐβόρσαν μέχρι τοῦ Ἀλβίου, ἄλλοι ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τοῦ Κροῦλου τοῦ μεγάλου καὶ εἶτα τοῦ Ὁθωνος Α', ἔκτοτε δὲ καὶ τὸ ὄνομα Σ. ἢ Σ κ λ ἄ θ ο ς σημαίνει δοῦλος. Οἱ Σ. ἱδρυσαν δύο μεγάλα βασιλείαι ἐν Εὐρώπῃ, τὴν τοῦ Πολωνίας περὶ τὰ 500 μ. Χ. καὶ τὴν τοῦ Ρωσσίας μετὰ τῶν Νορμαννῶν τῷ 882 μ. Χ. ὡς καὶ ἄλλα δευτερεύοντα κράτη, ὡς οἱ Τσέχοι ἐν Βοημίᾳ, οἱ Σλοβᾶκοι ἐν Οὐγγαρίᾳ, οἱ Σέρβοι ἐν Σερβίᾳ, οἱ Δέσποται ἐν Λιθουανίᾳ, οἱ Σλαβόνοι ἐν Σλανονίᾳ. Ἡ Πρωσσία, ἡ Πομερανία, ἡ Λουσατία, ἡ Βοημία, ἡ Σιλεσία, ἡ Μοραβία, ἡ Βοσνία, ἡ Βλαχία ἔχουσι Σλαυικὴν τὴν καταγωγὴν. Τὸ κράτος τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ τὸ τοῦ Βρανδεμβούργου εἰσὶν ἐξ ἰσῶν Γερμανικῆς καὶ Σ. καταγωγῆς. Οἱ Σ. προσήλθον εἰς τὸν Χριστιανισμόν ἀπὸ τοῦ 9ου-12ου αἰῶνος. Οἱ νῦν Σ. ὑπολογίζονται

εἰς 84 ἐκ. Ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας γεννηθεῖσα χειμερινὴ ἰδέα τῆς ἐν δημοσπονδίᾳ ἡ ὑπὸ ἐν σκῆπτρον συνενώσεως ὅλων τῶν Σ. φυλῶν καλεῖται Πανσλαβισμός. [Πς.]

Σλέγκελ (Schlegel). 1) Ἡλίας Σ., Ποιητῆς Γερμανός γενν. τῷ 1718 ἐν Μάισεν τῆς Σαξονίας καὶ ἀποθ. τῷ 1749. Ἐγένετο γνωστός ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ διὰ τὰς μιμήσεις του τῶν Λατίνων καὶ Ἑλλήνων κλασσικῶν, ἰδίως τοῦ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, καὶ διὰ τῶν δραματικῶν ἄλλων ἔργων, ὧν τὸ καλύτερον ὁ Ἔρμαν. Ἐγράψεν ἐπίσης καὶ ποιήματα περὶ Ἑρρίκου τοῦ Λέοντος, δουκὸς τῆς Σαξονίας καὶ Βαυαρικῆς καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 31 ἐτῶν καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς ἐργασίας. Τούτου ἀδελφός ἦτο καθηγητὴς ἐν Κροπερχάγῃ, ὅστις ἔγραψεν ἱστορίαν τῶν βασιλείων τῆς Δανίας ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ὀλδεδούργου, καὶ ἑτεροὶ ὀνόματι Ἰωάννης Ἀδόλφος (1721-1793). ὅστις ἐδημοσίευσεν ἱεροὺς ὕμνους καὶ ἦτο πατὴρ τῶν δύο ἐπομένων. — 2) Αὐγούστος Σ., κριτικὸς καὶ ποιητὴς γεννηθεὶς τῷ 1767 ἐν Ἀννοβέρῳ καὶ ἀποθανὼν ἐν Βόννῃ τῷ 1845. Ἐποφύδατεν ἐν Γοττφρίγγῃ ὑπὸ τὸν Ἄδνε, ἐγένετο γνωστός ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Σαιξπήρου κλασσικῆς θεωρουμένης, ἐπίσης μετέφρασεν ἐπιτυχῶς ἔργα τινὰ τοῦ Καλδερώωνος καὶ ἱδρυσε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Φρειδερίκου τὸ ἔγκριτον φιλολογικὸν περιοδικὸν Ἀθήναιον. Ὁ Σ. ἐξέδεχεν ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν Βιέννῃ φιλολογίαν, ἰδίως δὲ διαλαβὼν περὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου. Διὰ τῶν μαθημάτων τούτων κατέλαβε πρωτεύουσαν θέσιν κριτικοῦ. Τῷ 1818 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Συγκριτικῆς ἐν Βόννῃ καὶ ἔκτοτε ἡττοχολήθη ἰδίως περὶ τὴν Ἰνδικὴν φιλολογίαν καὶ μετέφρασεν εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ δύο μακρὰ Ἰνδικὰ ἐπεὶ Ῥαμαῦνα καὶ Ἰτοπαδέστα. Εἰς τὴν ἴδιον σφειλεται καὶ ἡ εὐρεσις τοῦ ἐθνικοῦ γερμανικοῦ ποιήματος Νιβελογγεν. — 3) Φρειδερίκος Σ. Οὗτος ἦτο ἀδελφός τοῦ ἀνωτέρου, ἐγεννήθη δὲ τῷ 1772 καὶ ἀπέβιώσε τῷ 1829. Ἠρξάτο τοῦ σταδίου του διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἱστορικοῦ μιστοτομήματος ἐπιγραφομένου Λουκινὴν ἢ ἡ Κιτηρζμένη, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ Παρισίων, ὅπου πρὸς ἀναδιφήσεις διέμεινεν, ἐδημοσίευσεν Πραγματεῖαν περὶ τῆς Ἰνδικῆς γλώσσης καὶ σοφίας. Ἀκολούθως (1811) ἐξέδετο τὰ Φιλολογικὰ μαθήματα, ἐν οἷς ἀπαντᾷ τις, κατὰ πρώτην ἴσως φοράν, θεωρίαν περὶ Ῥωμαντισμοῦ, καὶ τὰ ὅποια κατέστησαν διάσημα, καὶ παρέδωκεν ἐν Βιέννῃ μαθήματα φιλοσοφίας τοῦ βίου καὶ φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας. Κατὰ δὲ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γάλλων ἐν Γερμανίᾳ συνέθεσε πατριωτικὰς ποιήσεις ἐξ ὧν ἐκλήθη Τυρταῖος τῆς Γερμανίας. Μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν αἱ φιλοσοφί-

καὶ αὐτοῦ παραδόσεις, ἀφορῶσαι ἰδίως εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς γλώσσης καὶ τῆς λέξεως.

Σλεσβίκη (Schleswig). Νομός τῆς Πρωσίας, περιλαμβ. ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν Σλεσβίκην-Όλσταϊν, μετ' ἐμβ. 18 842 τ.χμ. 1 219 523 κατ. Ἡ ἐμῶνιμος πρωτεύουσα, κειμένη εἰς τὴν Δ. ἀκρὰν τοῦ κόλπου Σλαῦ, ἔχει 15 123 κατ., ἀνάκτορον τοῦ οἴκου Γόττορπ, γοιθικὴν μητρόπολιν ἐκ τοῦ 11' αἰῶνος, γυμνάσιον καὶ σχολὴν κωφαλῶν, λιμένα καὶ ἀλιεῖαν. — Ἡ χώρα Σλεσβίκη κατὰ τὸ παλαιὸν ὑπὸ γερμαν. φυλῶν, τέ κατ' ὀργὰς ἴσως ὑπὸ Κίμβρων, εἴτα δὲ Ἀγγλων, Φριζων καὶ Ίούτων, εἰς οὓς προστεθῆσαν κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα Δανοί. Κάρολος ὁ μέγας καὶ μετ' αὐτὸν Ἑρρίκος ὁ Δ' ἱδρυσαν μεταξὺ τοῦ Ἀύδερ καὶ Σλαῦ τὴν μαρκιωνίαν Σ., ἥτις παρεχωρήθη τῇ 1027 ὑπὸ Κορράδου τοῦ Β' εἰς τὴν Δανίαν. Ὅτε δὲ τῇ 1326 Βάλδεμαρ ὁ Β' τῆς Σ. ἀνυψώθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Δανίας ἐδῶκε τὴν Σ. εἰς τὸν κόμητα Γεράρδον τοῦ Όλσταϊν παραιτηθεὶς δὲ ὕστερον ἔλαβε καὶ τὴν Σ. ὁπῶς ὑπὸ τὸν ἕρον γὰρ ἔχῃ ὁ οἶκος τοῦ Γεράρδου τὴν κληρονομίαν τῆς χώρας (1330). Συνεπεία τούτου οἱ κόμητες τοῦ Όλσταϊν κατέλαβον τῇ 1375, θανόντος Ἑρρίκου υἱοῦ τοῦ Βάλδεμαρ, τὴν Σ. καὶ ἐγκατεστάθησαν μονίμως ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ τῆς συνθήκης τοῦ Νόρτερ 1386. Τὴν περαιτέρω ἱστορίαν βλ. ἐν Σλεσβίκη-Όλσταϊν. [Μ.Σ.]

Σλεσβίκη-Όλσταϊν. Ἐπαρχία τῆς Πρωσίας ἀπὸ τοῦ 1866, καταλαμβανόμενη ὅλη ὑπὸ τοῦ νομοῦ Σλεσβίκης. Εἶναι βαθυπέδιον ὀρνεύμενον κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἀύδερ, πολὺ δὲ καταλλήλῃ πρὸς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν οἷτινες λίαν ἀκμαζοῦσι διατηρεῖται δὲ καὶ σποudaία βιομηχανία (σιδήρου, χαπνοῦ, υφασμάτων ναυπηγίας), ναυτιλία, ἀλιεῖα καὶ ἐμπορίον ποικίλον. Καὶ ἡ παιδεία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ἀριθμοῦσα πανεπιστήμιον, σχολὴν θεολογίας καὶ ναυτικῆς ἀκαδημίαν ἐν Κιέλω, 12 γυμνάσια καὶ ἄλλα κατώτερα ἐκπαιδευτήρια.

Μετὰ τὴν ἔνωση τῆς Σ. καὶ Ὁ. ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ οἴκου Schauenburg τῇ 1386, ἐπεκύρωσεν ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανὸς ὁ Δ' τῇ 1448 τὸ σύνταγμα τὸ λεγόμενον τοῦ Βάλδεμαρ. Μεθ' ὅλα ταῦτα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀτέκνου Ἀδόλφου τοῦ Η' ἐξελέγη ὁ αὐτὸς Χριστιανὸς τῇ 1460 ὡς δούξ τῆς Σ., ἐνεκα τοῦ ὁποῦ ὑπεσχέθη ὅτι αἱ χώραι θέλουσι πάντοτε μένειν ἀδιαίρετοι. Μετὰ τὸν θάνατον Χριστιανοῦ τοῦ Α' τῇ 1481 οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ Φρειδερίκος ἐξελέγησαν δούκες τῆς Σ. καὶ διὰ συνθήκης διένειμον τὴν χώραν εἰς δύο μέρη τὸ Σεεγεβουργικὸν καὶ τὸ Γόττορπικόν. Ἀφοῦ δὲ τῇ 1523 ἡνώθη πάλιν τὸ δουκάτεν ἐγένετο

νέον διανομὴ τῇ 1544 μετὰ τὴν ἑνὸς τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Δανίας, καθ' ἣν ὁ μὲν Χριστιανὸς ὁ Γ' ἱδρυσεν τὴν βασιλικὴν γραμμὴν τῆς Δανίας ἐπὶ Ἀδόλφου τὴν δουκικὴν γραμμὴν τοῦ Όλσταϊν Γόττορπ. Προσέτι δὲ ἐσχηματίσθησαν ὕστερον δευτερεύουσαι δουκικαὶ γραμμαὶ, ἐξ ὧν γνωστότεραι εἶναι ἡ τοῦ Σ. Ὁ. Σονδερβούργου Ἀύγουστεμβούργου καὶ ἡ τοῦ Σ. Ὁ. Βέκ-Γλυξ-βούργου ἐξ ἧς κατὰ γὰρ καὶ ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς. Τῇ 1773 διὰ συμβάσεως γενομένης μετὰ τὸν μεγάλου δουκὸς Παύλου τῆς Ρωσίας τοῦ κληρονόμου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Καρόλου Πέτρου Ὀλρίχου δουκὸς τῆς Όλσταϊν Γόττορπ καὶ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας ὑπὸ τὸ ἔννομα Πέτρος Γ' καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ τοῦ Ζ' καὶ τῶν λοιπῶν δουκῶν, ἐγένετο ἡ ἐκ νέου ἔνωσις τῶν δουκῶν Σ. Ὁ. ὑπὸ τὸν βασιλεῖα τῆς Δανίας. Ἐκτοτε ἡ μὲν Σ. ἐκυβερνᾶτο ὡς δανικὴ ἐπαρχία, ἐν ᾧ τὸ Όλσταϊν ἐκλήρυθη διὰ τῆς Βιενναίας Συνόδου τοῦ 1815 ὡς μέρος τῆς Γερμανικῆς ἐμοσπονδίας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας. Συνεπεία τῶν ἀποφάσεων τῶν βασιλέων τῆς Δανίας Χριστιανοῦ τοῦ Η' ἐπὶ τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τῆς θηλεσγονίας τοῦ θρόνου τῆς Δανίας θὰ ἴσχυε καὶ ἐπὶ τῶν δουκῶν Σ. Ὁ. ἀπολλεῖσθαι τῶν ἄλλων δευτερευόντων κλάδων, καὶ Φρειδερίκου τοῦ Ζ' κατ' ἴαν. τοῦ 1848 δημοσιεύσαντος κοινὸν σύνταγμα διὰ τὴν Δανίαν καὶ τὰ δύο δουκᾶτα, ταῦτα ἐπανέστησαν ἐνὸς πλὴν κατὰ τῆς Δανίας (Μαρτ. 1848). Μὴ τυγχόντα ὅμως τῆς προσχεύουσας βοήθειας ἐν μέρους τῆς Γερμανικῆς ἐμοσπονδίας κυρίως μετὰ τὰς αἱματηρὰς μάχας τοῦ Eckensförde καὶ Φρειδερίκιος ὑπετάγησαν τῇ 1851. Τῇ 1852 ὁ πρίγκιψ Χριστιανὸς ἐκ τοῦ δουκικοῦ κλάδου τοῦ Γλυξβούργου δυνάμει τοῦ Λονδινίου πρωτοκόλλου προωρίσθη ὡς διάδοχος τοῦ Δανικοῦ θρόνου καὶ τοῦ δουκάτου Σ. Τῇ 1854 ἕκαστον δουκάτεν ἔλαβεν ἰδίον σύνταγμα ὑπερὸ ὁλίγον μόνον διήρκεσε, κατὰ Νοέμβριον δὲ τοῦ 1863 διὰ τοῦ ὀργανικοῦ νόμου τοῦ νέου βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ τοῦ Θ' προσηρτήθη ὁλοσχερῶς τὸ δουκάτεν Σ. εἰς τὴν Δανίαν. Τότε Φρειδερίκος ὁ υἱὸς τοῦ δουκὸς τοῦ Αύγουστεμβούργου καὶ αἱ ἐπιτόποι ἀρχαὶ τῶν δουκῶν ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας ἥτις ἀπέστειλεν εἰς τὴν χώραν στρατεύματα Σαξονικὰ καὶ τοῦ Ἀννοβέρου δι' ὧν ἀνεκλήρυθη ὑπὸ τῶν ἐπιτοπῶν ὀρχῶν ὁ ἀνωτέρω Φρειδερίκος δούξ. (Φρειδερίκος Η'). Ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσία κατ' ἀρχὰς δὲν ἀνεμύχθησαν εἰς τὰς ἐχθροπραξίας περιορισθεῖσαι εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς ἀρσεως τοῦ ὀργανικοῦ νόμου ἐπὶ τῇ ἀρνήσει δὲ τῆς Δανίας εἰσῆλσαν οἱ στρα-

τοί των κατὰ τὴν 1 Φεβρουαρίου 1864 εἰς Σ. Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Πρωσσο-Αὐστριακῶν ἐπὶ τῶν κατὰ τῆς Δανίας ἐγένετο ἀνακωχή κατ' Ἰούλιον καὶ τῇ 30 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους διὰ τῆς ἐν Βιέννῃ συνθήκης παρεχώρησεν ἡ Δανία τὰ δουκάτα Σ.-Ο. (μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου) εἰς τὴν Πρωσίαν καὶ Αὐστρίαν, αἱ τινες διόκουν ἀπὸ κοινού ταῦτα, ἀποκλεισθέντες τοῦ δουκὸς Φρειδερίκου τοῦ Β'. Ἐνεκα διαφωνιῶν περὶ τῆς διοικήσεως τῶν δουκῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσίας ἐξεργάγη ὁ Αὐстро-Πρωσικὸς πόλεμος τοῦ 1866, καὶ κατὰ τὴν εἰρήνην τῆς Πράγας παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ὅλη ἡ Σ.-Ο., ἥτις ἔκτοτε ἀποτελεῖ πρωσικὴν ἐπαρχίαν. [Μ.Σ.]

Σλέτστατ (Schlettstadt). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ Κάτω Ἀλσατίᾳ, ἔχουσα 9418 κατ., διδασκαλεῖον, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον γεωργ. προϊόντων. Ἀλλοτε ἦτο ἐλευθέρα πόλις τοῦ Γερμαν. κράτους καὶ σπουδαία θύρα τῶν κλασικῶν σπουδῶν. Ὡς ἀγροὶ πόλις ὑπέστη κατὰ τοὺς ἐκεῖ πολέμους ἐπανειλημμένως πολιορκίαν.

Σλίβνο (Σλίβεν, τουρκ. Islimje). Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῇ Ἀνατολ. Ρωμανίᾳ καὶ θύρα βουλγαρῶν ἐπισκόπου, κειμένη εἰς τὰς Ν ὑπορείας τοῦ Αἰνίου. ἔχει βιομηχανίαν ὑδασμάτων καὶ οἰνοπνευματος καὶ 20893 κατ. ὧν εἰς πλείστοι Βούλγαροι, ἄλλοι δὲ Τούρκοι, Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι καὶ Ἀρσάγγανοι. [Μ.Σ.]

Σλίμαν (Heinrich Schliemann). Ἀρχαιοδίξης γνωστότατος γενόμενος διὰ τὰς ἐπιτυχεῖς ἀνασκαφὰς τῆς Τροίας, Μυκηνῶν καὶ Τίρουθ. γενν. τῇ 1822 ἐν Neu-Buenkrow τοῦ Μεκλεμβούργου ἐκ πατρὸς ἰατροῦ. Μετὰ διαφόρους περιπετείας ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ καθ' ἣν ἀπὸ παιδὸς προσελήθη εἰς ἐμπορικὴν κατὰσταμα, ἔβρισεν τῇ 1847 ἐν Πετροπόλει ἐμπορικὴν κατὰσταμα ἐν ᾗ πλουτήσας διὰ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἀπεσῆρθη ὑστερον τοῦ ἐμπορίου τῇ 1868. Ἐν τῇ μετοξὺ ἐπεχείρησε μεγάλα ταξείδια ἀνὰ τὴν ὑφήλιον καὶ κατέγινε μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ἣν ἐξηκολούθησε καὶ ὑστερον, καὶ δὴ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ὀμήρου ἥτις ἦτο προσφιλες αὐτοῦ ἐντρυφήμα. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1868 ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα καὶ Μικράν Ἀσίαν ἤρξατο ποιῶν ἀνασκαφὰς τινὰς ἰδίᾳ δαπάνῃ πρῶτον ἐν Ἰθάκῃ καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ 1870 ἐν Ἰσθμῷ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐνθα συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς λογίας Ἑλληνίδος συζύγου τοῦ ἀνέσχοφ. τὸ ἔδαφος ἐξ ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τὴν γῆν κειμένων πόλεων ἐξ ὧν ἡ προτελευταία ἐξελέχθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἡ Ὀμηρικὴ Τροία. Τὰ ἀνακαλυφθέντα ἀντικείμενα κοσμοῦσι σήμε-

ρον τὸ ἐθνολογικὸν μουσεῖον τοῦ Βερολίνου. Ἐπιτυχέσταται ὑπῆρξαν καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Μυκηνῶν (βλ. λ.) κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1876. Τῇ δὲ 1881 καὶ τῇ 1882 ἀνέσχοφ. τὸν θησαυρὸν τοῦ Ὀρχομενοῦ, καὶ τῇ 1884-1885 τὰ προϊστορικὰ μέγαρα τῶν βασιλείων τῆς Τίρουθ. Ὑστερον δὲ συνέχισε τὰς ἀνασκαφὰς αὐτοῦ κυρίως ἐν Ὀρχομενῷ καὶ Τροίᾳ καὶ ἀπέθανεν ἐπιστρέφων εἰς Ἑλλάδα ἐξ Ἑσπερίας ἐν Νεαπόλει τῇ 14 Δεκ. 1890. Ἐτάφη δὲ ἐντὲς μεγαλοπρεπεῶς μαυσωλείου ἐν Ἀθήναις ἐνθα διέμεναν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ὁ Σ. πολλαχῶς ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν ξένων ἰδίως εκπαιδευτικῶν σωματοειῶν καὶ συνέγραψε τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἐρευνῶν του ἐν πολλοῖς βιβλίοις ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν συγχρόνως Γαλλιστί, Γερμανιστί καὶ Ἀγγλιστί ἐκ τούτων κυριώτατα εἶναι Ἰθάκη, Πελοπόννησος καὶ Τροία (1869), Τρωικαὶ Ἀρχαιοφύλαξ (1874), Ἰλίου (1880), Ὀρχομενός (1881), Τροίς (1884 καὶ 1891) καὶ Τίρυνς (1886). Αὐτοβιογραφία αὐτοῦ ἐξεδόθη τῇ 1891 ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ Σοφίας Σ. [Β.Ε.]

Σλοβάκοι καλοῦνται αἱ Σλαῦοι κάτοικοι τῆς ΒΔ Οὐγγαρίας, ἀνήκοντες ἐθνολογικῶς εἰς τοὺς Τσέχους. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς περ. 2 ἑκατομμ. [Μ.Σ.]

Σλοβάκωνες (Πούλιος Slovacki). Πολωνὸς ποιητὴς, γενν. 1809 ἐν Βίλνυ, ζήσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1830 ἐν τῇ ἐξωτερικῇ καὶ ἀπθανὼν 1849 ἐν Παρισίοις. Εἶναι σπουδαιότατος ὡς λυρικός ποιητὴς, ἀλλὰ διέπρεψε καὶ ὡς δραματικὸς καὶ ἐπικός καὶ ἀνήκει ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς καλλίστους τοῦ ἔθνους του. [Μ.Γ.]

Σλοβέννοι ἢ Σχλαβηνοί. Ὁ νοτιοδυτικώτατος κλάδος τῆς σλαβικῆς οἰκογενείας, κατέχων τὸ νότιον μέρος τῆς Καρινθίας καὶ Στυρίας, πᾶσαν τὴν Κραίνην, τὴν Γορικίαν καὶ τὴν Β Ἰστρίαν, ἐκτεινόμενος δὲ καὶ Δ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ΝΔ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Σ ἀνέρχεται εἰς 1 1/3 ἑκατομμ. Ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν, ἥτις συγγενεστάτη εἶναι πρὸς τὴν Κροατοσερβικὴν, ἀνεπτύχθη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 16^{ου} αἰῶνος καὶ ἀξιόλογος φιλολογία. [Μ.Σ.]

Σλοβοτζκόβ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ Β μέρῃ τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βιχάτκα, ἔχουσα 7758 κατ., βιομηχανίαν, ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας καὶ νουσιπλοῖαν ἐπὶ τοῦ Βιχάτκα. [Μ.Σ.]

Σλόκα λέγεται τὸ μέτρον τῶν ἀρχαίων Ἰνδικῶν ἐπῶν, ἀποτελούμενον ἐκ δυο στίχων 16 συλλαβῶν μετὰ τομῆς ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστου. [Μ.Γ.]

Σλόνιμ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ Δ

μέρει τοῦ ῥώσσ. κυβερνήτου Γρόδνο, ἔχουσα 25 739 κατ., ὧν πολλοὶ Ἰουδαῖοι. Διατηρεῖ σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν, πίσης καὶ ζυλείας. [Μ.Σ.]

Σλόσσερ (Christoph Friedrich Schlos-ser). Γερμανὸς ιστοριογράφος, γενν. 1776 ἐν Ἰέβερ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Ἀϊδελβέργῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1861. Ἐγένετο γνωστότατος διὰ τῆς μεγάλης «Γενικῆς ἱστορίας διὰ τὸν γερμανικὸν λαόν» (19 τομ. 1842-54, 8' ἐκδ. συμπληρωθεῖσα ὑπὸ Jueger καὶ Wolff, Βερολ. 1884-83), ἐν τῇ ὁποίᾳ ἤθελε νὰ συμπεριλάβῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος ὡς ἐν σύνολον, ἐξετέλεσε δὲ τὴν μεγάλην ταύτην ἰδέαν μόνον ἐν μέρει. [Β.Ε.]

Σλύτερ (Andreas Schlüter). Γλύπτης καὶ ἀρχιτέκτων, γενν. 1664 ἐν Ἀμβούργῳ, ἔδρας δὲ κυρίως ἐν Βερολίνῳ ὅπου ἐκλήθη τῷ 1694 ὡς γλύπτης τῆς αὐλῆς. Κύρια ἔργα αὐτοῦ ἐνταῦθα εἶναι: τὸ ἐπιπνεν ἀγάλμα τοῦ Μεγάλου ἐκλεκτορος, τὰ πρόσωπα τῶν θνησκόντων πολεμιστῶν ἐν τῷ ἐποστασίῳ καὶ τὸ Β τμήμα τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων. Τῷ 1713 μετέβη εἰς Πέτροπολιν, ὅπου ἀπέθανεν ἡρὴ τῷ ἐπομένῳ ἔτει.

Σμύλλς (Samuel Smiles). Ἀγγλὸς συγγραφεὺς, γενν. 1816 ἐν Haddington τῆς Σκωτίας. Διατελέσας εἰς διαφόρους θέσεις κατέγινεν εἰς συγγραφὴν ἔργων τῆς πρακτικῆς ἠθικῆς, ἅτινα μεγίστην ἑλάβον διάδοσιν. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι ἐκτὸς τῆς βιογραφίας τοῦ Γ. Στέφενσον: Αὐτοβοήθεια (Self-help) καὶ Ὁ χαρακτήρ.

Σμάλκάλδη (Schmalkalden). Πόλις περιτειχισμένη, πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῷ πρῶστῳ νομῷ Κάσσελ, κειμένη 80 χιλιόμετρα ΒΔ τῆς Φούλδης. Κἀτ. 7318. Παράγει ἄλας καὶ ἀνθρακοῦχον μόλδρον, καὶ εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ χυτήριον τηλεβόλων καὶ ἐπιουργεῖον. Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1530 (ν) τὰ διαμαρτυρόμενα Γερμανικὰ κράτη, ὅπως ἀντιστῶσιν εἰς τὴν ἐπέμβασιν Καρόλου τοῦ Ε', κατήρτισαν ἐν Σ. σύνδεσμον ὅστις τάχιστα κατέστη ἰσχυρὸς, ἀλλὰ καὶ ταχέως (1547) διελύθη διὰ τῆς ἐν Μυλβέργῃ νίκης τῶν Αὐτοκρατορικῶν. Ἀρθρα τῆς Σ. καλοῦνται τὰ θέματα ἅτινα οἱ διαμαρτυρόμενοι θεολόγοι ἀπεδέχθησαν πρὸς υπεράσπισιν τῶν δογμάτων τῶν τῇ προτάσει τοῦ Λουθήρου ἐν Σ. τῷ 1537.

Σμάλτίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ κυβικοῦ συστήματος, συνιστάμενον ἐξ ἀρσενικοῦ καὶ κοβάλτιου μετὰ τινῶν ἄλλων προσμίξεων. Εὐρίσκεται χυσταλλοῦμενος ἢ εἰς μάζας χειροπληθεῖς, ἔχει δὲ λάμπην μεταλλικὴν καὶ χρῶμα κασιτερόλευκον, ἐνίοτε δὲ τεφρόχρουν, κίτρινον κλ. Πρὸ τοῦ καμιν. αὐλοῦ

τῆκεται εἰς ὑπόθετον μεταλλικὸν μαγνητικὸν σφαιρίδιον, ἐκπέμπει δὲ ἀτμοὺς ἀρσενικοῦς. Εἶδ. β. 6.4 — 7.2, σκληρ. 5.5. Χρησιμεύει πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ κοβάλτιου, παρασκευὴν τοῦ κυανοῦ τοῦ κοβάλτιου, ἤτοι τοῦ «σμάλτου», ἔθεν καὶ τὸ ὄνομα, καὶ πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ λευκοῦ ἀρσενικοῦ. [Δ.Κ.]

Σμαραγδίτης καλεῖται παραλλαγή τοῦ ἀμφιβολίτου (βλ. λ.), ἔχουσα χρῶμα πῶς ἢ σμαράγδου καὶ ἀποτελουμένη ἐκ συμπεφυκυῶν μικρῶν στηλῶν. [Δ.Κ.]

Σμάρραγδος. Βλ. Βήρυλλος.

Σμαρδίκιτος. Χωρίον τοῦ δήμου Τήνου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Περαίας καὶ ἀπέχον ἀπὸ Κώμης ὥρ. 1. Κἀτ. 156.

Σμαρλίνα. Χωρίον τοῦ δήμου Φ. γαλίας (Ὀλυμπίας) ἔχον 196 κατ. [Μ.Σ.]

Σμέθικ (Smethwick). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Στάφορντ καὶ προάστειον τοῦ Βίρμινγχαμ. ἔχει 36 170 κατ. καὶ σπουδαῖον βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σμέουρα. Βλ. Νέουρα.

Σμέρδης ἢ Βέρτια. Ἀδελφὸς τοῦ Καμβύστου βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ δολοφονηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐκ φθόνου. Μάχος δὲ τις ὀνόματι Κουμάτα, ἐπωφελεύμενος τῆς ὁμοιότητος αὐτοῦ πρὸς τὸν Σ. κατὰ τήναις Αἴγυπτον ἀποσύσαν τοῦ Καμβύστου παρέστησεν ἑαυτὸν ὡς τὸν ἀποθνήσκοντα, καὶ κατέλαβε τὴν ἀρχὴν (522 π. Χ.) βασιλεύσας 8 μῆνας. Ἐπειδὴ ὁμως, συνεπέεζ ἐγκλήματος, τῷ εἶχον πρότερον ἀποκοπῇ τὰ ὦτα, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ μιᾶς τῶν γυναικῶν του, παρ' ἧς καὶ ἐπροβόθη. Ἐπὶ τῶν μεγιστάνων τότε συνωμώσαντες τὸν κατέκταναν καὶ τὸν ἐφένευσαν. Ἀλλ' ἡ ὑπὸ τοῦ Ψευδοσμέρδους κατάληψις τῆς ἀρχῆς θεωρήθη ὡς ἀπόπειρα τῶν μάγων πρὸς ἀπέκτισιν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, ἐξ οὗ τὴν πτώσιν τούτου ἐπηκολούθησεν ἐξέγερσις, καθ' ἣν οἱ μάγοι κατεσφάγησαν. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαγιστονία. [Πς.]

Σμέρνα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρῆνης τῆς Ὀλυμπίας, κείμενον πρὸς Β τοῦ Τζερβατζῆ ὥρ. 1.15', μετὰ 295' κατ.

Σμέτανα (Φρειδερ. Smetana). Τσέχος κλειδοκυμβαλιστῆς καὶ συνθέτης, γενν. 1824 ἐν Leitomischl, διατελέσας δὲ διευθυντὴς ὀρχήστρας ἐν Πράγᾳ. Παραιτηθεὶς 1874 ἐνεκα κωφότητος ἐπάθε κατόπιν καὶ τὰς φρένας καὶ ἀπέθανε τῷ 1884. Εἶναι ὁ ἐξοχωτέρως ἀντιπρόσωπος τῆς ἐθνικῆς τῶν Τσέχων μουσικῆς, ἐγένετο δὲ μάλιστα γνωστός ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ μετὰ τὸ 1892. Ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἔργων φημίζονται τὰ μελοδράματά του, ἐν οἷς Ἡ πωληθεῖσα μηνητή. Τὸ φίλημα, Λιδοῦσα κλ. [Μ.Γ.]

Σμηγμα. Τὸ προῖν τῆς ἐκκρίσεως τῶν σμηγματογόνων ἀδέων ἐλαιώδες τὴν σύστασιν, χρώματος ὑπολευκοῦ ἢ ὑποκιτρινοῦ, ἀποτελούμενον ἐκ κυττάρων ὁμοίων πρὸς τὰ ὑπενδύοντα τοὺς ἐν λέγῳ ἀδένας πλήρων ἐνίοτε σταγονιδίων πιμελῆς, ἐξ ἐλευθέρων σταγονίων λιπαρᾶς οὐσίας καὶ ἐξ ἄλλων κοκκιωδῶν σωματίων. — Σ. τῶν ἐμβρύων ἢ τυρώδες ἐπίχρισμα (smegma embryonum, vernix caseosa) εἶναι στρώμα τι λιπαρᾶς οὐσίας καλύπτον μὲν ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος τοῦ ἐμβρύου, προσερχόμενον δ' ἐκ τῆς ἀποπτώσεως καὶ τήξεως τῶν ἐπιδερμικῶν κυττάρων σὺν πάσῃ ἐκ τῆς ἐπιδερμίδος ἐκκρίσει, παχύτερον ὅμως ἑαυτοῦ ἀποβαίνον εἰς τινα σημεῖα τοῦ σώματος (σημεῖα κάμφειος, παλάμης τῆς χειρὸς, πέλμα τοῦ ποδὸς κλ.) [P.N.B.]

Σμηγματογόνοι ἀδένες, ἀπλοὶ τὸ πλεῖστον βοτρυοειδῆς ἀδένες ἐπιπολαίοντες τῶν ἱδρωτοποιῶν καὶ ἐν τῇ περιοχῇ συνθέσστα τῶν βολβῶν τῶν τριχῶν κείμενοι, κατασκευάζουσιν ἐν τῷ πάχει τοῦ δέρματος, ὃ δ' ἐκφορητικὸς πόρος αὐτῶν ἐκβάλλει κατὰ τὴν βολβὴν τῆς τριχὸς εἰς τὸν δὲ ἀδένα ἀναλογεῖται. Ὅπου τὸ δέρμα πτρίγον, ἐλλείπουσιν οἱ ἀδένες πλὴν τῆς βολβῆς, τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς πόσης, τῶν μικρῶν χειλέων τοῦ αἰδοίου. Μεγάλην ἀνάπτυξιν λαμβάνουσιν ἀποβαίνοντες σύνθετοι κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐντρίβου, τὰ μέγιστα χεῖλη, τὸ ὄσχεον καὶ τὴν περὶ τὴν θηλὴν τοῦ μαστοῦ ἄλλω ἰδίᾳ παρὰ ταῖς ἐγκυμονούσαις γυναῖξιν ἢ καὶ τεκνύσαις. Ὁ ὄγκος αὐτῶν εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὸν τοῦ βολβοῦ τῶν τριχῶν. Ὑπερκα τοῦ ἐλαιώδους ἐκκρίματος αὐτῶν, ὅπου ὑπάρχουσιν τοιοῦτοι, τὸ δέρμα διατελεῖ εἰσποτε ὑγρὸν καὶ ἐλαφρῶς ὄζον. [P.N.B.]

Σμηγματόρροια καλεῖται ἡ παρὰ φύσιν ἐκκρίσις τῶν σμηγματογόνων ἀδέων, καὶ ἂν μὲν τὸ ἐκκρίμα ὑγρὸν καὶ λιπώδες ἔχομεν Σ. ἐλαϊώδη, ἂν δὲ πυκνὸν στερεὸν πως καὶ περιέχον λεῖψανα ἀποξηρανθέντα ἐπιδερμικῶν κυττάρων ἔχομεν τὴν ξηρὰν Σ. Ὑπερκα μὲν ἀναφίνεται κατὰ τὴν ῥίνα καὶ τὸ μέτωπον ὀφειλομένη εἰς τὴν δρᾶσιν παρὰ τοῦ, ὡς ἀκριτὸς ὑλικὸς οὐκ ὀφείλει. Ἡ δὲ ξηρὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῶν ὀφρύων, τοῦ ἄνω χεῖλους καὶ εἰδικῶς ἐπὶ τῆς τριχωτῆς κεφαλῆς καὶ ἐντεινομένη καταλήγει εἰς τὴν πιτυρίασιν (βλ. λ.). Πρὸς θεραπείαν παρατεινομένην ἐπὶ ἐβδομάδας καὶ ἐπαναλαμβανομένην πρὸς μὴ ὑποτροπὴν μεταχειρίζομεθα ἐν ἀκρᾷ καθαρῶς καὶ μετὰ πλύσεων διάλυσιν ἀλκαλικὴν διττανθρακικοῦ νάτρου ἢ ἀμμωνίας μετὰ γλυκερίνης. Καὶ ἀλοιφαὶ ἀπὸ θείου ὠφελούσιν. Ὅταν ἡ παρὰ φύσιν αὕτη ἐκκρίσις ἐδράζῃ

ἐπὶ τινῶν μερῶν τοῦ ἀνδρικοῦ καὶ γυναικείου αἰδοίου, τότε τὰ φαινόμενα διαφέρουσιν ὁλοσχερῶς καὶ ἡ πάθησις λαμβάνει νέαν μορφήν, καὶ ἔχομεν τὴν βαλανίτιδα ἢ βαλανοπασίτιδα (βλ. λ.) μὲν παρ' ἀνδρῶν, τὴν κολπίτιδα δὲ παρὰ γυναιξί.

Σμηκτρίς. Εἶδός τι ἡ ποικιλία ἀργίλλου, λεπτὴ καὶ σαπωνοειδῆς, διαλυομένη εὐχερῶς ἐν ὕδατι καὶ ἀπορροσῶσα τὰς παχεῖας ὕλας διὰ καὶ χρησιμεύειται εἰς καθάρσιν τῶν ἐριούχων ἀπὸ τῶν παχεῶν καὶ λιπαρῶν οὐσιῶν αἵτινες τυγχάνουσι προσκολλημέναι ἐπὶ τῶν ἐρίων. [P.N.B.]

Σμιθ (Christoph von Schmid). Συγγραφεὺς παιδικῶν βιβλίων, γενν. 1768 ἐν Dinkelsbühl, γενόμενος δὲ ἱερεὺς καὶ ἀποθανὼν ὡς κανονικὸς (Domherr) ἐν Αὐγούστη τῷ 1854. Ἐκ τῶν ἔργων του, ὅπερ καταπληκτικὴν ἔλαβον διάδοσιν ἀνὰ τὴν Γερμανίαν, ἐμψύχονται ὡς ἐπιτυχέστατα τὰ πασχάλινά ὧν, Γενεθέα, Ἡ παρομονὴ τῶν Χριστουγέννων, Ἡ εἰρήνη δὲ τοῦ Ἀιχενφίλς κ.λ. [M.F.]

Σμιθ (Adam Smith). Διάσημος Σκωτὸς συγγραφεὺς γενν. τῷ 1723 ἐν Κίρκάλδι καὶ ἀποβιώσας τῷ 1790. Ἐπομάσασεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γλασκώδης, παρέδωκε τῷ 1748 ῥητορικὴν ἐν Ἑδιμβούργῳ, διωρίσθη τῷ 1752 καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἠθικῆς ἐν Γλασκώδῃ, ἐγένετο γνωστός τῷ 1759 διὰ τῆς «Θεωρίας τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων», καὶ ἐδημοσίευσε τῷ 1776 μετὰ 10ετῆ μελέτην «Ἐρευνὰς περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτιῶν τοῦ πλουτισμοῦ τῶν ἐθνῶν», δι' ἣν ἀπέκτησεν εὐρωπαϊκὴν φήμην. Τῷ 1778 διωρίσθη ἐπόπτης τῶν τελωνείων καὶ διετέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου του, τῷ δὲ 1787 ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γλασκώδης. Ὁ Σ. εἶναι διαπραγῆς καὶ ὡς ἠθικολόγος καὶ ὡς οἰκονομολόγος. Καὶ ἐν μὲν τῇ «Θεωρίᾳ τῶν ἠθικῶν συναισθημάτων» ἐξηγεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἠθικὴν διὰ τῆς συμπαθείας, διὰ τῆς ἰδιότητος τουτέστιν ἐκείνης, ἣτις μᾶς θέτει εἰς τὴν θέσιν τῶν ὁμοίων μας καὶ μᾶς κάμνει νὰ αἰσθηνώμεθα καὶ νὰ κρίνωμεν ὡς αὐτοί. Ἐν δὲ ταῖς «Ἐρευναῖς περὶ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν ἐθνῶν» ἐδράζει τὸν πλοῦτον ἐπὶ τῆς ἐργασίας, ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνώσεως ταύτης καὶ τοῦ κεφαλαίου, συνιστᾷ τὸν καταμερισμὸν αὐτῆς καὶ κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. [Πς.]

Σμιθ πορθμὸς καλεῖται ὁ τῆς ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς μεταξὺ τῆς Γροιλανδίας καὶ τῆς Ἑλλεσμηρλάνδης, ὁ συνδέων τὸν κόλπον τοῦ Βάφριν μετὰ τῆς λεκάνης τοῦ Κάλιν. Ἐχει μικρότατον πλάτος 25 χμ.

Σμιθσόνειον Ίδρυμα (Smithsonian Institution) καλεῖται μέγα ἐπιστημονικὸν ἱδρυμα ἐν Οὐάσιγκτον τῆς Ἀμερικῆς, διὰ τὸ ὅποιον ἐκρητισμοποιήθη ἡ περιουσία τοῦ Ἀγγλου Smithson. Ὑποστηρίζει ἐπιστημονικὰς ἐρεῖνας, κυρίως ἀφορώσας τὴν ἐθνολογίαν, ἀστρονομίαν καὶ μαγνητισμὸν τῆς γῆς.

Σμιθσονίτης. Βλ. Καθμεία.

Σμίλα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων ἐν Ἠλείᾳ, μίαν ὥραν πρὸς Δ τοῦ Κρεκουρίου ἐπὶ λόφου καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαξίτης, ὁδοῦ Πύργου-Ὀλυμπίας. Ἔχει θεματικὸν σχολεῖον καὶ 459 κατ. (1889) καλλιτεργητὰς ἀμπέλων καὶ σταριῶν. Παρ' αὐτῷ ἐφρονεῖται μαχόμενος κατὰ τῶν Τουρκολόγων τοῦ Αἴλα κατὰ Μάϊον τοῦ 1821 ὁ Χ. Βιλαέτης.

Σμιλακίνη $C_{10}H_{10}O_4$. Οὐσία τριαδικὴ ἐκ τῶν ὀργανικῶν γλυκοματωγόνος, λαμβανομένη διὰ συνθλάσεως καὶ χημικῆς κατεργασίας τῶν ριζῶν διαφόρων εἰδῶν σμιλακος καὶ ἰδίᾳ τῆς ριζῆς τῆς σαρσαπαρίλλης. Ἔχει γεῦσιν γλυκύαν, στερεοῖται δαμῆς, διαλύνεται ἐν θερμῷ ὕδατι παρέχοντα αὐτῷ χροῖαν κίτρινόφωρον· κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα ἀχρεὰ τηκόμενα εἰς 210°, ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι ψυχρῷ· ζεομένη μετ' ἕλαιου θερμῷ ὕδατι σχίζεται εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ εἰς αμορφον περιγενένην. [P. N. B.]

Σμιλάξ (Smilax L.). Γένος φυτῶν ἐκ τῆς αἰκογενείας τῶν Λειριωδῶν, οὗ περ. 200 εἶδη εἶναι διαδεδομένα ἀνά τὴν Κεντρικὴν καὶ Νότιον Ἀμερικὴν. Εἶναι ἀναρριχητικὰ φυτὰ ἔχοντα ρίζαν ξυλώδη, κυκλὸν ἀκανθώδη καὶ φύλλα ἀειθαλῆ καὶ ἐνίοτε ἀκανθώδη σχήματος ὠρεοειδὸς ἢ βελοειδὸς καὶ ἀνθη βιοικα. Αἱ ρίζαι διαφόρων εἰδῶν εἰσέρχονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Σα λ σ α π α ρ ἰ λ λ η ἢ Σαρσαπαρίλλα ἢ Σασσαπαρίλλα εἰς τὸ ἔμπόριον, εἶναι δὲ ἄρσμοι, γεύσεως θηλοῦς καὶ εἶτα ὀλίγον δξυνῆς, αἱ δὲ κάλλιστα αὐτῶν προέρχονται ἐκ τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, καὶ δεῖ εἶναι Ὀνδουρας. Χρησιμοποιεῖται δὲ ὡς ἱερωτοποιεῖν καὶ διουρητικὸν φάρμακον καὶ πρὸ πάντων κέκτηνται ἀντισηπτικὴν καὶ ἀντιρρευματικὴν ἐνέργειαν. Καὶ εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον χώρας εὐσταί εἶδος. S. aspera L., ἧς αἱ ρίζαι εἰσέρχονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαρσαπαρίλλα ἢ Ἰταλική.

Σμίλη. Τὸ κυριώτερον ἐργαλεῖον τοῦ γλυπτῶ (burin), ὡς καὶ χειρουργικὸν μαχαίριον (scalpel).

Σμίλες. Γλύπτης ἀρχαιοτάτος ἐξ Ἀλγινῆς, υἱὸς τοῦ Εὐκλείδου, θεωρούμενος ὡς προσωποποιήσις τῆς γλυπτικῆς τέχνης, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ περὶ οὗ πολλὰ ἀντιφατικὰ κατὰ τὴν χρονολογίαν ἀναφέρονται. Λέγεται ὅτι ἐλθὼν εἰς Σάμον κατασκευάσας τὸ ἀγάλμα τῆς Ἥρας καὶ εἶτα

ὅτι συνειργάσθη εἰς τὴν ἐν Ἀθήνῃ λαοδουρίαν μετὰ τοῦ Ροίκου καὶ Θεοδώρου. [Α. Ε.]

Σμινθεός. Ἐπιθετον τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τινὰς μὲν ὡς φονεύσαντος τοὺς μῦς (σμήνους) τοὺς καταστρέφοντας τοὺς ἀγρούς καὶ λατρευόμενου ὑπὸ ταύτῃ τὴν ἰδιότητα ἐν Χρῶσῃ τῆς Τρωάδος καὶ ἀλλαῖς πόλεσι πλησίον αὐτῆς καὶ ἐν τοῖς νήσοις Τενέδῳ, Κρήτῃ καὶ Ρόδῳ, ἐνθα καὶ ἦγοντο τὰ Σμινθία πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Σ. ἦτο ἐπώνυμος τῆς ἐν Τροίᾳ πόλεως Σμινθῆς.

Σμιτ (Schmidt). 1) Γουλιέλμος Ἀδόλφος Σ., ἱστοριογράφος, γενν. 1812 ἐν Περλίνῳ, διατελέσας καθηγητῆς ἐν Ζυρίχῃ καὶ εἶτα ἐν Ἰένῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1897. Ἐκτός πολλῶν ἔργων ἐκ τῆς γερμανικῆς πρωσιανῆς καὶ ἱστορίας ἐξεπρόντησε τὰ ἀφορώμενα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἢ ἐπαναστάσεις ἐπὶ Ἰουστινιανῷ (1854), Ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους (τόμ. Α' καὶ Β' 1877-79), Ἐγχειρίδιον τῆς ἑλλην. χρονολογίας (1888) κλ. — 2) Ἑρρίκος Σ., φιλόλογος, γενν. ἐν Gadebusch, διατελὼν δὲ ἀπὸ τοῦ 1881 καθηγ. γυμν. ἐν Hagen. Ἐγραψε Μετρίκην τῆς ἑλλην. ποιήσεως (4 τ. 1868-72), Τὰ συνώνυμα τῆς Ἑλληνικῆς (4 τ. 1870-86) κλ. — 3) Γουλιέλμος Σ., ἀστρονόμος, γενν. 1825 ἐν Eutin. Διατελέσας τὸ κατ' ἀρχὰς βοηθὸς εἶτα δε διευθυντῆς ἀστεροσκοπεῖον διωρίσθη τῷ 1858 διευθυντῆς τοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Σίνα ἱδρυθέντος ἀστεροσκοπεῖου ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἐνίοτε θίμεται καὶ ἀπέθανε τῷ 1884. Ἐξεπρόντησε τὸν ἀριστον τῶν χωρίων τῆς σελήνης (βλ. λ.). οὐχ ἦν τὸν δε σπουδαῖα εἶναι αἱ παρατηρήσεις περὶ ὀλλοφρανῶν ἀστέρων, κηλίδων τοῦ ἡλίου, νεφελοειδῶν, διατινόντων ἀστέρων κλ., ἐπιστῆς δὲ πολῦτιμοι αἱ περὶ τῆς φυσικῆς γενεῆς γραφαί τῆς Ἑλλάδος ἐργασίαι του. — 4) Ἰωάννης Σ., γλωσσολόγος, γενν. 1843 ἐν Preßlau, γενόμενος καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γράτς καὶ ἀπὸ τοῦ 1874 τοῦ Βερολίνου. Σπουδαῖα ἔργα αὐτοῦ εἶναι Ἱστορία τῶν φωνηέντων ἐν ταῖς λατινικαῖς γλώσσαις (2 τ. 1871-75), Ἡ συγγένεια τῶν λατιν. γλωσσῶν (1872) καὶ Ὁ σχηματισμὸς τοῦ πληθυντικοῦ παρὰ τοῖς οὐδετεροῖς ἐν ταῖς λατιν. γλώσσαις (1889), πολλὰ δὲ διατριβαὶ ἐν γλωσσολογ. περιοδικαῖς. — 5) Μαυρίκιος Σ., φιλόλογος, γενν. 1828 ἐν Βερολίνῳ, διατελέσας δὲ καθηγητῆς τοῦ πανεπιστ. ἐν Ἰένῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1888. Ἐδημοσίευσσε μεταξὺ ἄλλων Διδύμου ἀποσπάσματα (1854), Ἡσυχίου λεξικὸν (κρίτ. ἐκδ. ἐν 5 τ. 1858-68, μικροτέρα εἰς 2 τ. 1863-64, β' ἐκδ. 1867), Ἀρχαίου Ἐπιτομὴν ἐκ τῆς Καθολικῆς προσφθίας τοῦ Ἡρωδιανῷ (1860), Πινδάρου Ὀλύμπια μετὰ γερμ. μεταφρ. (1869) Σοφοκλέους Οἰδίποδα

τὺραννον (1871), Ἀριστοτέλους Ποιητικὴν (μετὰ γερμ. μεταφρ. 1875) κλπ. [Β.Ε.]

Σμύχωθ (Smichow). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημία, ἐπὶ τοῦ Μολδαύα ὁπέ-
ναντι τῆς Ῥάγας. ἔχει 32646 κατ. τοὺς
πλείστους Τσέχους καὶ παικίλην βιομη-
χανίαν. [Μ.Σ.]

Σμύκοθον. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Ὑπά-
της (Φθιώτιδος), ἣς καίται ΝΔ εἰς ἱππότα-
σιν 3 ὥρων ἐπὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Οὔτης.
Κάτ. 451. — 2) Χωρ. τοῦ Μενελαΐδος (Καρ-
δίτης) καίμενον πρὸς τὴ ΒΑ τῆς Ῥεντί-
νας (ὥρ. 2) καὶ ἐπὶ τῶν Β ὑπηρεσιῶν τῆς
Ὀθρύος. ἔχει 443 κατ.

Σμολένσκ. 1) Κυβερνεῖον ἐν τῷ κεν-
τρικῷ μέρει τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας,
ἔχον ἐμβ. 56 042 τετρ. (ὦν 37 τετρ. λίμναι)
καὶ 1 490 000 κατ. Εἶναι ἐν μέρει Λευώ-
δης γῶρα, ἐν μέρει δὲ πεδινή, ὀλίγον κα-
τ' ἄλλῃ πρὸς γεωργίαν, ἀλλὰ πλουτεῖ εἰς
ἐλάνη, καὶ ἀρθνεύεται κυρίως ὑπὸ τοῦ Δνει-
πέρου καὶ τοῦ Δύνα. — 2) Πρωτ. τοῦ αὐτοῦ
κυβερνεῖου, καίμενη ἀμφοτέρωθεν τοῦ Δνει-
πέρου, ἔχουσα 38 519 κατ., παλαιὸν πρού-
ρον καὶ τείχος μετὰ 17 πύργων κλ., δια-
τηρούσα δὲ ἀμφοτέρωθεν ἐμπορίον σιτηρῶν. Εἶναι
μία τῶν ἀρχαιοτέρων πόλεων τῆς Ῥω-
σίας μνημονευθεῖσα ἤδη κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα.
Τῷ 1610-11 ὑπέστη πολιορκίαν 21 μηνῶν
ὑπὸ τοῦ Σιγισμούνδου Γ' τῆς Πολωνίας καὶ
κατεστράφη ἐντελῶς. Κατὰ δὲ τὸν Αὐγού-
στιον τοῦ 1812 ἐνίκησεν ἐνταῖθα ὁ Ναπο-
λέων τοὺς Ῥώσους. [Μ.Σ.]

Σμόλια (Νέα). Χωρὸν τοῦ δήμου
Παραλγθαίων τῶν Τρικυάων, ἔχον 377
κατοίκους. [Μ.Σ.]

Σμόλλετ (Τυβίας Smollett). Σκωτὸς
στορικὸς καὶ μυθιστοριογράφος γενν. τῷ 1720
καὶ ἀποβιώσας τῷ 1771. Ἀποτυχὼν ὡς ἱα-
τρός ἐπεβέβη εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Καὶ κατ'
ἄρχας μὲν ἔγραψε δραματικά τινα ἔργα, τὰ
ποῦτα ὅμως δὲν ἐγένοντο δεκτὰ πρὸς παρά-
στασιν, τῷ δὲ 1748 ἐζημιώσεν τὰς Πε-
νταπέτειας τοῦ Ῥοβερτίκου Ῥάνδου, τὸ καλ-
ύπαιστον τῶν ἔργων του, πρὶν τῷ προσεπέρσει
πολλὴν ἐκτίμησιν, καὶ ἀκολούθως ἄλλα τινα
μυθιστορήματα. Ἀπὸ τοῦ 1755-1763 συνέ-
ταξε τὴν Κριτικὴν Ἐπιθεώρησιν, πολιτι-
κὸν πολλὸν ἐξυπηρετοῦν τὰς ἰδέας τῶν
Τέρρων, τῷ δὲ 1758 ἐξέδοτο λίαν ἐπι-
τυχή Ἱστορίαν τῆς Ἀγγλίας. Τὰ τελευταῖα
τῆς τῆς ζωῆς του διήλθεν ἐν Ἰταλίᾳ όπου
μετέβη πρὸς ἀνάκτησιν τῆς υγείας του,
ἀπέθανε δὲ ἐν Λιβόρνῳ. Ὁ Σ. εἶναι εἰς
τῶν καλῶν Ἀγγλῶν συγγραφέων, διακρι-
ζόμενος διὰ τὴν κομψότητα τοῦ ὅρου καὶ
τὴν εὐκολίαν καὶ ἀκριβείαν περὶ τὰς περι-
γραφάς. Ἡ ἀνηθιότης ὅμως καὶ ἡ λουνει-

θηρία τοῦ λυγροῦσι τὴν ἀξίαν του. Ἡ Ἱστο-
ρία του, καίτοι μὴ ἐξομοιουμένη κατὰ τὴν
βαρύτητα πρὸς τὴν τοῦ Hume, διακρίνεται
διὰ τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Τοῦ
Σ. σφύζονται καὶ τινες ποιήσεις. αἰτινες
τάτρουσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν καλῶν Ἀγ-
γλῶν ποιητῶν. [Πς.]

Σμόλν (Schmölln). Πόλις ἐν Σαξονίᾳ-
Ἀλτεμβούργῳ, ἔχουσα 8 707 κατ. καὶ ποι-
κίλην βιομηχανίαν. Εἶναι καὶ τόπος προ-
σκυήσεως, ἔχων θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς
Παναγίας. [Μ.Σ.]

Σμόλνα. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλυμπίων
τῆς Ἡλείας, ἔχον 459 κατ.

Σμόραιν. Βλ. Μύραιν.

Σμόρις (šmeri). Σύνθετον αὐτορῶς
σῶμα ἐξ ἀσβεστίου, πυριτίου καὶ ὀξειδίου σι-
δήρου γνωστὸν ἐστὶ ὑπὲρ τὴν ἑπωνυμίαν καὶ
καὶ ὡς εἰς τὴν σιδηροῦς καὶ οὐρανίου
χρώματος ὑπερύθρου ἢ κυανοφαίτου
σκληρότατον μετὰ τὸν ἰδύμαντον, εὐρισκώ-
μενον ἐν τοῖς ἀσβεστολιθικοῖς πετρώματιν ἐν
Σαξονίᾳ, Νάξῳ κλ. Ἡ κόμης τῆς σμύρι-
δος εἶναι χρησιμωτάτη ἐν ταῖς τέχναις
πρὸς στίλβασιν τῶν μετάλλων, τοῦ κρυ-
στάλλου καὶ πάντων τῶν εὐγενῶν λίθων
πλὴν τοῦ ἰδύμαντος στίλβουμένου διὰ τῆς
ἰδίας αὐτοῦ κόμης. Αἱ περιέχονται πτην-
κὰς οὐσίας φιάλαι φέρουσι πῦμα ἐσφυρι-
σμένον ἵνα ἐπέργηται τελεία ἐφαρμογὴ αὐ-
τοῦ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σιδήρου. Ἡ ἐν
Νάξῳ ὑπάρχουσα Σ. ἀποτελεῖ σπουδαῖον
ὀρυκτολογικὸν πλῆτον διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σμυρνά. Βλ. Ἰπποσέλλινον.

Σμύρνη. Βλ. Μύρρα.

Σμύρνη (κατὰ τὴν ἀρχαιότητα Σμύρ-
να καὶ Ζμύρνα καὶ τούρκ. Ἰσμήρ). Ἀρχαιο-
τάτη Ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ πόλις, οὕτω σή-
μεριν πρωτ. τοῦ Τούρκ. βιλαετίου Ἀδριανίου
καὶ καίμενη ἐπὶ τῆς Δ ἀκτῆς τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας ὑπὸ 33° 26' πλάτους καὶ 27° 9'
μήκους ἀπὸ Γρῆνιτις. Εἶναι δὲ ἐκτισμένη ἐν
τῷ βάθει τοῦ ἐρμώμου κόλπου τοῦ εἰσδύον-
τος κατὰ 55 χιλ. εἰς τὴν ξηρὰν καὶ περι-
βαλλομένη ὑπὸ ὄρεων ἐν αἷς τοῖς Μιμάντος
καὶ τοῦ Σιπύλου, ἀμφοτέρωθεν πέριξ
ἀποτόμου ὁρους καλουμένου Πάγος καὶ κοι-
νῶς Ἐπανωκάστρο, ἐφ' οὗ εὐρίσκονται τὰ
ἐπιβλητικὰ εἰρηπία ὄχυράς ἀκροπόλεως ἱδρυ-
θείσης ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων
καὶ ἀνακτισθείσης κατὰ τὸν Μέσσην αἰῶνα.
Ὁ ποταμὸς Ἐρμὸς (τούρκ. Γεντίξ-τοαί),
ὁ ἐκβάλλων ἄλλοτε εἰς τὴν Β πλευρὰν τοῦ
κόλπου τῆς Σ. τὸν ὁποῖον ἠπεῖλει ὅτι ἤθε-
λε διὰ τῆς ἐπιχώσεώς του χωρῖσαι τῆς λοι-
πῆς θαλάσσης, ἀπὸ τοῦ 1886 διὰ τεχνικῶν
ἔργων ῥέει εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος· ὁ δὲ
παρρηίων τὴν πόλιν μικρὸς ποταμὸς Μήλης

δοτις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στερεῖται ὕδατος κέκνηται παγκόσμιον ὄνομα ἕνεκα τῆς παρ' αὐτὸν θρυλούμενης γεννήσεως τοῦ Ὁμήρου. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς 225 χιλ. περίπου ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις σχεδὸν εἶναι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοί, Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι, Δουτικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι ἐν Ἀνατολῇ γεννηθέντες ἢ Ἀεβαντῖνοι κοινῶς. Οἱ διατρίβοντες ἔξω συμποσύνται περίπου εἰς 5000. Ἡ μᾶλλον διαδεδομένη γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνική. Ἡ Σ. ἦτις κατὰ τὴν μᾶλλον ἐπικρατοῦσαν ἀρχαίαν παράδοσιν ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Θηρέως ἢ ὑπὸ τῆς Ἀμαζόνος Σ. ἐξ ἧς ἔλαβε καὶ τὴν ἐνομασίαν, φαίνεται ὅτι πραγματικῶς ἀποκρίθη ὑπὸ τῶν Διολέων ἐκδιωκάντων τὸν Κἄρος καὶ Λέλεγας κατὰ τὴν 1^η π. Χ. αἰῶνα καὶ ἀπετέλεσε μέρος τῶν Διολικῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὕστερον δὲ καταληφθεῖσα διὰ προδοσίας ὑπὸ τῶν Κολοσωνίων, εἰς τοῦς εἶχε παράσχει ἄσυλον, εἰσέχθη εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἰωνῶν πάντως πρὸ τοῦ 680 καὶ ἦτο ἐκ τῶν ἀκμαζουσῶν πόλεων, ὅτε ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη περὶ τὸ 580 ὑπὸ τοῦ Ἀλυάττου βασιλεῖως τῶν Λυδῶν, δοτις διεσκόρπισε τοὺς κατοίκους· οὗτοι δὲ ἔκτοτε ὤκουν χωρηδὸν περὶ τὴν καταστραφείσαν πάλιν ἥτις ἔκειτο βορείωτερον τῆς θέσεως ὅπου ὕστερον ἀνεκτίσθη. Τοῦτο δὲ συνέβη ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ κατὰ τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου δοτις ἀνωκοδόμησε τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους Πάγου καὶ πέραν τοῦ Μείλῃτος κατὰ τινα χρησμένον τὸ ἔργον τοῦ Ἀντιγόνου τὸ διακοπὴν διὰ τῆς ἐν Ἰῳ μάχης (301 π. Χ.) συνεχίσθη καὶ ἤχθη εἰς πέρας ὑπὸ τοῦ Λυσμάχου. Ἡ πόλις ἦτις ἀνῆκμασεν ἔκτοτε ὡς κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἦτο ἐνομαστή ἰδίως ἐπὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων διὰ τὰ οἰκοδομήματά της ἐξ ὧν διακρίνεται τὸ ὠκεῖον καὶ τὸ στάδιον, οὗτος μετὰ τοῦ θαύτου σῶνται εἰσέτι λείψανά τινα, τὸ Ἀσκληπιεῖον, τὸ Ὁμήρειον, καὶ ὁ κλειστός λιμὴν ὡς καὶ διὰ τοὺς ῥητοροδασκάλους ἢ σεριστὰς αὐτῆς. Ἡ Σ. ὑπῆρξε πατρίδεκτὸς τοῦ Ὁμήρου ὡς θρυλεῖται καὶ τοῦ βουκολικοῦ ποιητοῦ Βίωνος, τοῦ μαθηματικοῦ Θέωνος καὶ τῆς ἱατρικῆς οἰκογενείας τῶν Ἰακωβίων καὶ Ἑρμογενῶν, τοῦ ποιητοῦ τῶν μεθ' Ὁμήρου καὶ ἄλλων. Συμριναῖος δὲ λέγεται καὶ ὁ Βιβλὸς ῥήτωρ Δῖλιος Ἀριστείδης ὁ ἐγκωμιάσας αὐτῆς. Παρὰ ταύτην ἐνηργήσαν οἱ σῆματρες ἀγῶνες μεταξὺ Δολοβέλλα καὶ Τρεβωνίου τῷ 43 π. Χ. Δεχθεῖσα ἐνωρίτερα τὸν χριστιανισμόν εἶναι μία τῶν ἐπτὰ Ἑκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ δὲ ἐπίσκοπος αὐτῆς Πολύκαρπος ὑπέστη ἐνταθα τῷ 169 μ. Χ. τὸν διὰ πυρὸς μαρτυρικὸν θάνατον. Καταστραφείσα δὲ ὑπὸ σει-

σμοῦ τῷ 178 μ. Χ. ἐπὶ Μάρκου Δυρρήλιου ἐκτίσθη πάλιν κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ καὶ ἐξηκολούθησεν πάλιν ἀνθεῖσα μέχρι τοῦ 1092, ὅτε ἀπεσπάρθη τοῦ Βυζαντιτικοῦ κράτους ὑπὸ τοῦ Τούρκου πειρατοῦ Τζαχὰ τοῦ ἰδρύσαντος ἰδίον κράτος, ταχέως δμως παρητήσαντος αὐτὴν τῷ 1097 εἰς τοὺς Βυζαντινούς καὶ ἀπετέλεσεν ὕστερον μέρος τοῦ κράτους τῆς Νικαίας. Ἀπὸ τοῦ 1344 ἡ πόλις ἐγένετο ἐπὶ μακρὸν χρόνον κτήσις τῶν ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου καὶ παπικοῦ ἐξάρχου συνδιοικούντων τὴν δὲ δεκεμβρίον τοῦ 1402 μετὰ δεκατετραήμερον πολιορκίαν ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου, καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα περιήλθε εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Α' ὅς ἐκτοτε ἀδιαλείπτως διατελεῖ. Πάλιν δὲ ἀνέθαλε ἕνεκα τῆς ἐπικαίρου ἐμπορικῆς αὐτῆς θέσεως. Ἡ Σ. πολλάκις ὑπέφερεν ἐκ καταστρεπτικῶν σεισμῶν ἐξ ὧν γνωστότεροι μετὰ τὸν ἐπὶ Μάρκου Δυρρήλιου εἶναι οἱ τῶν ἐτῶν 1048, 1688 (λίαν δλεθρίος), 1739, 1778, 1850 καὶ 1880, ὁ τελευταῖος δμως ἀνευ σπουδαίου ἀποτελέσματος, ἐκ πυρκαϊῶν οὔτινες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνώδευον τοὺς σεισμούς καὶ ὑπὸ πυνύλους (μᾶλλον γνωσταὶ ἐπιδυμῖαι τοῦ 1763, 1812 καὶ ἡ τοῦ 1837)· παραχαί κατὰ τὸ διαστῆμα τοῦτο ἐλάχισται ἐγένοντο οἱ ἐν τῷ 1786 ὑπὸ τοῦ ἀνταρτοῦ Σαριμπεὸγλου, 1797 καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ πόλις ἦρ' ἐκ ἐσωτερικῶν δὲν ἀντιστοιχεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης παρεχομένην λαμπρὰν ἀποψιν διαιρεῖται εἰς τὴν κάτω πόλιν ἢ τὴν Χριστιανικὴν καὶ τὴν ἄνω πόλιν Ἑπανομαχάλαν κακῶς ἐκτισμένην καὶ κατοικουμένην ὑπὸ Μωαμεθανῶν, Ἰουδαίων καὶ ὀλίγων μόνον Ὀρθοδόξων· ἡ πρώτη συνίσταται κυρίως ἐκ μιᾶς καλῆς ἐστρωμένης ὁδοῦ τῆς λεγομένης ὁ Φραγκομαχαλᾶς, ἥτις μετὰ τῆς προεκτάσεως αὐτῆς τῶν Τρασίων καὶ τῆς Πούντας ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ἀρτηρίαν τῆς πόλεως καὶ εἰς ἣν ἀγοραὶ πλείστα ἄλλαι μικρότεραι ὁδοὶ ἔχουσιν νεοδομήτους οἰκίας. Ἡ προκυμαία κατασκευασθεῖσα τῷ 1874 καὶ κεκοσμημένη διὰ ὠραίων οἰκιῶν, καφεῶν καὶ ξενοδοχείων ἀποτελεῖ μετὰ τῆς παραλλήλου αὐτῇ ὁδοῦ τὸν κυριώτατον ὁτολισμὸν τῆς πόλεως· ἐτι καὶ ἡ Ἀρμενικὴ συνοικία ἔχει καλὰς τινας οἰκοδομίας. Κατὰ τὴν ΝΔ ἄκρην τῆς προκυμαίας εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς τεχνικὸς λιμὴν, αἱ ἀποθῆκαι καὶ τὸ τελωνεῖον, ἐκεῖθεν δὲ κυρίως πᾶν τι διὰ ἐσωτερικῶν ὁδῶν εἰς τὴν πληρὴ ζωῆς ἀγορὰν συνισταμένην ἰδίως ἐκ πολυπληθῶν χανίων ἐξ ὧν διακρίνεται τὸ μέγα Πέζερ Χάνι κτισθὲν τῷ 1676, ἐκ τῆς Νέας ἀγορᾶς τῆς καίμενης ἐπὶ τοῦ ποτὲ παραλίου φρουρίου τοῦ Ἀγ. Πέτρου ἢ κοινῶς Κρεμμυδοκάστρου κτισθέντος μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Τα-

πράνουν ἄλλωσιν τῆς πόλεως καὶ κατεδαφέντος τῷ 1873, καὶ ἐκ τῶν Βεζεστενίων, ἡ διεξάγεται κυρίως τὸ μέγα διαμετακομικὸν ἐμπόριον Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀνατολικῶν προϊόντων. Εἰς τὸ Τουρκικὸν μέρος τῆς πόλεως εὐρίσκονται τὸ μέγαρον τοῦ ὀθωμανικοῦ διοικητοῦ ἡ Κονάκι μετὰ τινῶν γαιοτήτων ἐν τῷ κήπῳ αὐτοῦ, οἱ στραῖνες καὶ οἱ φυλακοὶ ἐκτισμένα· ἐπὶ τῆς λαϊκῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, Σ. εὗρεται ἔδρα Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου, αὐτίνου ἀρχιεπισκόπου ὡς καὶ Ἀρμενίου, Ὁ Γενικοῦ διοικητοῦ ὡς προεῖρητα, Τσερκ. κατηγρίων καὶ Ἐμπορεδικαίου, τῶν προξένων πασῶν σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, Ὁθωμανοῦ καὶ Γαλλικοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητηρίου, ἔχει περὶ τὰς 15 ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων, ἐξ ὧν διακρίνεται ἡ τραπεζιτικὴς ναὸς Ἀγία Φωτεινὴ Ἰδρυθεὶς πρὸ τοῦ 1688 καὶ ἀνοικοδομηθεὶς τὸ τελευταῖον τῷ 1792, μετὰ ὥραϊον ὑψηλοῦ δυναστατοῦ ἀπὸ τοῦ 1856, καὶ οἱ περικαλλιστάτοι τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, 5 Δουκίκας, 2 Ἀρμενικαὶ καὶ 3 παρεκκλήσια τῶν Διαμαρτυρουμένων, πολλὰ Ὁθωμανικὰ τεμένη μετὰ ὕψους μινερέδων ἄλλ' ἀνευ ἄλλου τινὸς ἀξίου γού, πολλὰς συναγωγὰς καὶ ἐκτεταμένα δι' ὥραϊων κυπαρίσσιων κεκοσμημένα Ὁθωμανικὰ νεκροταφεῖα. Ἐκ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων παντὸς ἔθνους διακρίνεται ἰδίως τὸ Παρθεναγωγεῖον τῶν Γερμανικῶν διανομιστῶν καὶ τὸ τῶν Γαλλικῶν ελθῶν τοῦ Ἑλέους, τὸ τῆς Δυτ. Προγάνδας καὶ τὸ τῶν Αὐστριακῶν Μεταριστῶν διὰ τὰ ὄρενα. Ἱδιαίτερας αἵας ἀξία διὰ τοὺς Ἑλληνας εἶναι ἡ αγγλικὴ σχολή, ἡ τὸ Γυμνάσιον, Ἰδρυθεῖσα τῷ 1733 καὶ σπουδαίως παραχθεῖσα ὡς ἀπὸ τοῦ 1828 μετὰ μευσείου ἀρχαιογραφικοῦ ἀρκούντως καλοῦ καὶ βελιολογῆς περιεχοῦς 25 περίπου χιλιάδας βιβλίων καὶ 300 χειρόγραφα, ὧν ἡ καταρμὸς ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1874, τὸ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον καὶ τὸ Ὁμήρειον οἰκοτροφεῖον τῶν κορασίων κλ. Νοσοκομεῖα εἰσὶν ὅσα ὑπάρχουσιν πάσης κοινότητος, εἰς καὶ τὸ Γραικικὸν Ἰδρυθὲν τῷ 1748 ἀνοικοδομηθὲν κατὰ τὰ ἔτη 1797 καὶ 52· προσέτι δὲ αἱ πλείσται τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἔχουσιν ἴδια ταχυδρομεῖα, ντικρὺ τῆς σημερινῆς πόλεως ἐπὶ τῆς Β. ευρᾶς τοῦ κόλπου εὐρήνται ἐρείπια δορυμάτων ὅτινα μετὰ πολλῆς πιθανότητος ἄγονται εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς ἀρχαιοτέρας Σ. τῆς καταστροφῆς τῷ 580 π. Χ. προσέτι τὸ λεγόμενον μνημεῖον τοῦ Τανταίου, μέγας θολωτὸς τύμβος κωνοειδής, ἐκτεταμένος ἐπὶ κυκλωτέρῳ εἰκοσμοῦ ἡς ἡ ἄμετρος κατὰ τὴν βάσιν αὐτῆς εἶναι 33

μ., καὶ ἔχων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτοῦ τετραγώνον νεκρικὸν θάλαμον.

Ἡ βιομηχανία ἐν Σ. δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἔχουσα μόνον ἐργοστάσια τινὰ σιδηουργικά, σιανδοκοπητήρια, ἀτμομύλους, μηχανοποιεῖα, σαπωνοποιεῖα, ἐργοστάσια πρὸς παραγωγὴν σακχαρικῶν κλ. Οἰῶνται γυναικίσται Σμυρναῖκοι τάπητες οἱ τοσούτοι ὅσοιμαστοὶ προέρχονται ἐκ τῶν χωρίων καὶ πόλεων τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἰδίως τοῦ Οὐστακίου καὶ τῶν Γκιουρδών. Ἡ Σ. προσέτι εἶναι ὁ μόνος εὐρωπαϊκῶς κατηρητισμένος λιμὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὸ τέρμα ἐκτεταμένου διὰ καμήλων ἐμπορίου ὡς καὶ τῶν τελεροδρομικῶν γραμμῶν Σ.-Ἀδινίου καὶ Σ.-Κοσταμπᾶ μετὰ τῶν προεκτάσεων αὐτῶν. Ἡ ἐξαγωγή ἀνῆλθε τῷ 1893 εἰς 84, ἡ δὲ εἰσαγωγή εἰς 64 ἑκατομ. δραχμ., εἰσάγονται δὲ ἄρουρα, βούτυρον, ξυλεῖα, σιμιθες, σιδηρὸς, πετρέλαιον, ὑαλικὰ, ὀφθαλμικά, καφέ, σάκχαρις, δέρματα κλ. καὶ ἐξαχθένται κυρίως κριθή, σιτάκιον, κνᾶμι, στατίδες κατ' ἐξοχὴν σουλτανῶν καὶ σὺν ἀνομασίαις, βάλαντες, ὅπιον, μαλλίον, ἔλαιον, καρίδες, σιμιθὶς καὶ τάπητες κλ. Ἡ Ὁθωμανικὴ Τράπεζα καὶ ἡ Ἀσιατικὴ πιστωσις ἔχουσιν ὑποκαταστήματα καὶ πρακτορεῖα πλείστα εὐρωπαϊκά, ἐγγήραιοι καὶ ἑλληνικαὶ ἀντιπροσώποι ἐταίριοι. Βλ. πρὸς τοὺς ἄλλους Κ. Οἰκονόμου Αὐτοσ, εἰδὼν διατριβὴν περὶ Σ. (1817 ἐν Βιέννῃ καὶ 1831 ἐν Μελίτη), ἡς πληρετέρας ἐκδόσεις τῷ 1871 ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Σερ. Οἰκονόμου, Scherzer la Province de S. etc. (ἐν Βιέννῃ 1873, Γεωγραφικὴν S. et l'Asie Mineure (ἐν Παρ. 1885), καὶ Rougon S. ou le commerce francais en Orient (αὐτ. 1892). Πρὸς δὲ Μελωνὰ De Smyrnaeorum rebus gestis (1866) καὶ Τσακοφύλου Τα Σμυρναῖκα (ἐν Σ. 1876-79).

Σμωλάνδη. Ἡ μεγίστη χώρα τῆς Ν. Σουηδίας ἐπὶ τῇ Βαλτικῇς θαλάσῃ, περιλαμβάνουσα 30 579 τετρ. μετὰ 560 χιλ. κατ., εὗρεται δὲ ὀρεινὴ καὶ πλουσία εἰς μέταλλα καὶ εὐρὸς κατὰ τὰ παράλια μέρος.

Σναϊδεμύλ (Φρειδερίκ. Γουλιέλμος Schneidewin). Φιλολόγος, γενν. 1810 ἐν Helmstedt, ἀπεθανὼν δ' ὡς καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῷ 1856 ἐν Γοτtingen. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἀξιόλογον εἶναι κυρίως Delectus poësis Graecorum (3 τ. 1838-9), Conjectanea critica (1839). Συμβολαὶ εἰς τὴν κριτικὴν τῶν Ἑλλήνων λιρικῶν ποιητῶν (1844) καὶ αἱ μετὰ γερμαν. σχολίων ἐκδόσεις Σοφοκλείων δραμάτων (Βερολ. 1851-53). Ἀπὸ τοῦ 1846 ἐφημερεύει τὸ περιοδικὸν Φιλολόγος. [B.E.]

Σναϊδεμύλ (Schneidemühl). Πόλις ἐν τῇ περὶ Κόλμπερ τοῦ πρωστ. νομοῦ

Βρεμπεργης, ἔχουσα 14 443 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν διαφόρων εἰδῶν. [M.S.]

Συνάιδερ (Schneider). 1) 'Ιω. Gottlob S., φιλόλογος, γένν. 1750 ἐν Kollmen τῆς Σαξωνίας, διατελέσας καθηγητὴς ἐν τῷ τότε πανεπιστημίῳ τῆς Φραγκοφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ 'Οδερ καὶ εἶτα διευθυντὴς τῆς πανεπ. βιβλιοθήκης ἐν Βρεσλαύᾳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1822. Ἐξέδωκεν ἐκ τῆς ἑλλην. φιλολογίας Αἰλιανοῦ Περὶ ζῶων ιδιότητος. Νικάνδρου Ἀλεξισφάρμακα καὶ Ἰθριακά, τοὺς Γεωπόνους, τὸν Σενωφῶντα, Ὀρρέως Ἀργοναυτικά, Ἀριστοτέλους Πολιτικά, Περὶ ζῶων καὶ Οἰκονομικά, Ἐπικύρου Φυσικά καὶ μετεωρολογικά, τὸν Ὀππιανόν, Αἰτωπόν, Θεόφραστον κλ., μεγάλως δὲ ὠφέλησε τὰς ἑλληνικάς σπουδὰς διὰ τοῦ Κριτικῆς ἑλληνογερμανικοῦ Λεξικοῦ του (γ' ἐκδ. 1819-21). Πρὸς δὲ ἔγραψεν οὐκ ὀλίγα ἔργα τῆς φυσικῆς ἱστορίας. — 2) Otto Eduard S., φιλόλογος, γένν. 1815 ἐν Stralsund, διατελέσας καθηγητὴς γυμνασίου καὶ ἀποθ. ἐν Γότα τῷ 1880. Ἐκτὸς πολλῶν διατριβῶν ἀφοσιώσων εἰς τὴν Ἀριστοφάνη ἐδημοσίευσεν ἔκδοσιν τοῦ Καλλιμάχου (1873 καὶ 1880) καὶ τοῦ Νικάνδρου τὰ Ἰθριακά καὶ Ἀλεξισφάρμακα (1856). [B.E.]

Συνάϊδερς (Φραγκίσκος Snyders). Ζωγράφος ζῶων γένν. τῷ 1570 ἐν Ἀμβέρσῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1657. Διδασκάλους ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἔσχε τὸν Βρέγγελ, τὸν Παμπάλεν καὶ τὸν Ροῦδενς. Ἐνασμενίζει ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀπεικόνισιν μαχῶν, φονευμένων κυνηγίου, μεγάλων μαγειρείων πλήρων τῶν σκευῶν τῶν καὶ καταφύτων ἰχθύων, κρεάτων, δορυφίων καὶ γλυκισμάτων, καὶ κυνηγετικῶν σκηνῶν, ἐν αἷς αἱ τῶν ζῶων παλαιὰ ἔχουσιν ὅλας τὰς ιδιότητας ἱστορικῶν εἰκόνων (συνθέσεως, σχεδίου, χρώματος). Εἰς τὰς κυνηγετικὰς ταύτας εἰκόνας συχνὰ εὐρίσκονται πρόσωπα ἐξωγραφημένα παρὰ τῶν φίλων τοῦ Ροῦδενς καὶ Ζορδαίν. [Πς.]

Σνέβεργ (Schneeberg). Πόλις ἐν τῷ σαξονικῷ νομῷ Τοβιακού, ἔχουσα 8 213 κατ., μεταλλεῖα δὲ ἄλλοτε πλούσια εἰς ἀργυρον, ἐξ ὧν ἐξάγεται νῦν κυρίως κοβάλτιον, καὶ ποικίλην βιομηχανίαν, πρὸ πάντων καὶ ταμπάκου λευκοῦ καὶ πρασίνου κατσκευαζομένου ἐξ ὀρωματικῶν φυτῶν.

Σνέεκ (Sneek). Πόλις τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Φρισιαντίας, πρὸς Δ τῆς ὁμωνύμου λίμνης. ἔχει 11 501 κατ. καὶ εἶναι κέντρον τοῦ ἐμπορίου βουτύρου καὶ τυροῦ.

Σνιότυν. Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, ἐπὶ τοῦ Προῦτου. ἔχει 10 989 κατ. καὶ ἐμπόριον κτηνῶν καὶ ἵππων.

Σνὸρρ (Ίούλιος Schnorr von Carolsfeld). Γερμανὸς ζωγράφος κυρίως ἱστορι-

κῶν σκηνῶν, γένν. 1794 ἐν Λιψία, σπουδασὴς ἐν Βιέννῃ καὶ Ρώμῃ, διορισθεὶς δὲ 1827 καθηγητὴς τῆς Ἀκαδημίας ἐν Μονάχῳ καὶ 1846 ἐν ὁμοίᾳ θέσει ἐν Δρέσδῃ, ὅπου ἀπέθανε διατελὼν καὶ διευθυντὴς τῆς πινακοθήκης τῷ 1872. Κύρια ἔργα αὐτοῦ εἶναι τὰ ἐν Μονάχῳ: Ὁ ἐν Κανᾷ γάμος, ὁ Ἀγ. Ρόκκος, αἱ τοιχογραφίαι ἐν τῷ λεγομ. Βατικικῷ οἴκῳ ἐκ τῆς γερμαν. ἱστορίας καὶ μυθολογίας. Ἐν Δρέσδῃ δὲ ἀπεπεράτωσε τὰ γνωστότατα γενόμενα σχεδιογραφήματα δι' εἰκονογραφημένην ἔκδοσιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, τὰ δι' ὑερογραφίας τοῦ ἐν Λονδίῳ ναοῦ τοῦ ἁγ. Παύλου κλπ. [M.F.]

Σνὸρρης (Snorri ἢ Snorro Sturlason). Ἱστοριογράφος Ἰσλανδός, γεννηθεὶς τῷ 1178 ἐν Dale-Syssel καὶ ἀποθανὼν τῷ 1241. Κατέλαβε διαφόρους θέσεις ἐν τῇ πατρίδι του, περιηγήθη τὴν Νορβηγίαν καὶ Σουηδίαν, ὅπου συνέλεξε τὰς ἀρχαίας παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους, καὶ ἀπέθανε δουλοφονηθεὶς ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκ τῆς περιόδου του ἐπάνοδον κατὰ τὰς ἐμευλίους ταράχας. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι ἡ Snorro-Edda ἐγγεγραμμένον σκανδιναυικῆς μυθολογίας, καὶ συλλογὴ μύθων ὑπὸ τὸν τίτλον Heimskringla. [Πς.]

Σοαζέλ (Στέφανος Φραγκίσκος de Choiseul), δοῦξ τοῦ Σοαζέλ καὶ τοῦ Ἀμβουαζ, γνωστὸς κατ' ἔργας ὑπὸ τὸ ὄνομα κόμης δὲ Σταινβέλ. Ἐγεννήθη τῷ 1719 καὶ ἀπέθανε τῷ 1785. Ἐγκαταλείψας τὴν στρατιωτικὴν στάδιον καὶ ἐπιστάσεις εἰς τὴν πολιτικὴν, κατορθώσας διὰ τῆς προστασίας τῆς κυρίας Πριμαδόου, τὴν εὐνοίαν τῆς ὁποίας εἴλκυσε, νὰ διορισθῇ πρέσβυς ἐν Ρώμῃ καὶ Βενετίᾳ καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν (1754). Ὀλίγον ὕστερον ἐγένετο δοῦξ καὶ γερουσιαστὴς καὶ ἀντιήλλαξε τὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν χαρτοφυλάκιον τοῦ μετὰ τὸ τοῦ τῶν στρατιωτικῶν (1761), κατὰ δὲ τὸ 1763 διορίσθη καὶ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς κυρίας Πριμαδόου, περιπεσὼν εἰς δυσμένειαν τῆς νέας εὐνοουμένης κομήτης Δουβαρύ, ἀπέσχε τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς ἐρησυχάζων εἰς τὸ κτήμᾳ του Σανταλὺ, ὅπου ἔλαβε δείγματα τῆς δημοσίας ἐκτιμήσεως. Ὁ Σ. τάσσεται μετοξὺ τῶν μεγαλυτέρων Γάλλων ὑπουργῶν, εἰς αὐτὸν δὲ ὁφείλεται ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ στρατοῦ, ἡ ἱδρυσις τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, ἡ ἀνύψωσις τοῦ ναυτικοῦ, ἡ ἀκμὴ τῶν ἀποικιῶν, ἡ ὑπογραφή τῆς Οἰκογενειακῆς συνθήκης (Pacte de famille), δι' ἧς πάντες οἱ Βουρβουνικῆς καταγωγῆς ἡγεμόνες συνηθροῦν κατὰ τῆς Ἀγγλίας, ἡ προσάρτησις τῆς Λορραίνης καὶ τῆς Κροικῆς εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἡ ἀντιδρασίς κατὰ τῶν ἐπὶ

της Πολωνίας 'Ρωσικῶν σχεδίων. Ὁ Σ. προκάλεσε καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἰησουϊτῶν. Τὰ κατὰ τὸ 1790 δημοσιευθέντα ὑπὸ τ' ὀνόματι τοῦ Ἀπορρημεύματα εἶναι ὑποβόλαια. — 2) Γαβριήλ Μαρία κόμης Ch.-Gouffier, Πολυμαθὴς διπλωμάτης γεννηθεὶς τῷ 1752 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1817. Ἦτο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, διετέλεσε δὲ πρέσβης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτε ἐξεργάσθη ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις. Κατέφυγε τότε εἰς Ῥωσίαν, ὁπόθεν ἐπανῆλθεν εἰς Γαλίαν τῷ 1802. Κατὰ τὴν Παλινόρθωσιν διετέλεσεν ὑπουργὸς καὶ μυστικὸς σύμβουλος. Ὑγέμετο ὁ φίλος καὶ προστάτης πολλῶν λογιῶν, ἐν οἷς ὁ ἱεὺς Βαρθελεμῦ καὶ ὁ Διλλίλ, κατέλιπε δὲ πολὺτιμον ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν σωζομένην ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Λιούβρου. Ἐγράψε δὲ τὸ πρῶτον τριτόμην Γραμικὴν ταξιδίον ἐν Ἑλλάδι. [Πς.]

Σοαννή (Soignies). Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνωνίας, ἔχουσα 9007 κατ. καὶ μεγάλα κλωστήρια. [Μ.Σ.]

Σοασσὼν (Soissons). Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Αἰν τῆς Γαλλίας, κειμένη ἐν εὐρὺ-ρῳ πεδιάδι. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται μέγα ἐμπορίαν ὀνομαστῶν ὀπρίων, πολὺ καλῶν σιτηρῶν, λεπτοεργασμένων ταπήτων, κηρωτῶν ὑφασμάτων, ψ.λικῶν, σιδηρικῶν, κερραμουργίας καὶ παιδικῶν παιχνιδιῶν. Ἡ Σ. ἦτο ἰσχυρὰ ἐπὶ Καίσαρος, καλουμένη Noviodunum καὶ εἰτα Suessio, ὑπῆσθη δὲ πολλὰς πολιορκίας, ἰδίᾳ τῷ 918, 1414, 1617 καὶ 1814, ἦτις καὶ εἶναι ὀνομαστή. Ἐν αὐτῇ συνῆλθον ἐπίσης πολλοὶ σύνδοι, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ 1122, εἶγε δὲ ἄλλοτε καὶ διὰ τὸν ἀκαθάρτην, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1674. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἕως τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1870 ἡμίνατο γενναίως κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Ἐχει κατ. 9009. [Πς.]

Σοδολάκου. Χωριὸν τοῦ δήμου Πα-ρακαμπυλίων τῆς Εὐρυτανίας, μετὰ 291 κατοίκων, κείμενον 3 ὥρας ΒΑ τοῦ Ἀγίου Βλασίου.

Σογδιανή. Μῆρος τῆς ἄνω Ἀσίας, κείμενον πρὸς βορρᾶν τῆς Βακτριανῆς, ἀφ' ἧς ἐχωρίζετο διὰ τοῦ Ὠξοῦ. Τὰ ὄρια αὐτῆς ἔν ἐν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὰ, φαίνεται δμως ὅτι ἦτο τὸ μέρος τοῦ Τσερκεστὰν τὸ κείμενον μετὰ τοῦ Σικύμ, τῶν ὀρέων Κοντούζ καὶ τοῦ Τζιόν καὶ ὅπου ἤδη κείνται τὰ χανᾶτα τῆς Βουγάρας, τῆς Σαμαρκάνδης, τῆς Χοκάνδης καὶ τῆς Χοντζένδης, εἶχε δὲ πρωτεύουσαν τὰ Μαράκανδα (Σαμαρκάνδην) καὶ διεβρέχετο ὑπὸ τῶν παραποταμίων τοῦ Ὠξοῦ καὶ τοῦ Ἰαξάρτου, ὠρι-σμένως δὲ τοῦ Πολυτιμήτου (ἡδὴ Σόγρ). Αἱ ἐν αὐτῇ πόλεις ἦσαν ἀραιαί, ὁ δὲ λαὸς ἄγριος καὶ πολεμικός. Ἐν τούτοις καθυπε-

τάγη ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ τοῦ Κύρου, ὅστις ἱδρύετο ἐν αὐτῇ τὴν πόλιν Κυρέσχα-τα (Χοντζένδην), εἰσέβαλε δὲ εἰς αὐτὴν καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος διτις τὴν ὑπέταξεν ἐντὸς δύο ἐτῶν (329-28) καὶ ἐν τῇ θέσει τῶν Κυρεσχατῶν συνώκισε τὴν πόλιν Ἀλεξάνδρε-σχατα. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ Σ. ἀπετέλεσε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Συρίας μέ-χρις οὗ ἀφῆρθη ἐκ τῶν Σελευκιδῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλ. βασιλέων τῆς Βακτριανῆς. Εἶτα ἡ Σ. περιῆλθεν ἐναλλὰξ εἰς τοὺς Πάρθους, εἰς τὸ δεύτερον Περσικὸν κράτος καὶ εἰς τοὺς Ἀραβας, ὕστερον δὲ εἰς τὰς Τουρκί-κας φυλὰς, παρ' ὧν καὶ ἱδρύθησαν τὰ ἄνω μνημονευθέντα ἀνεξάρτητα χανᾶτα.

Σόδα ἡ αὐτὸ δεύτερον ἀνθρακι-κὸν νάτριον Na_2CO_3 . Ἄλλος συνιστά-μενον ἐκ τοῦ στοιχείου νατρίου καὶ ἐξ ἀνθρα-κικοῦ ὀξέος. Εἶναι οὐσία σπουδαιότατη καὶ ποικιλιότατης χρήσεως ἐν ταῖς τέχναις, διὸ καὶ παρασκευάζεται σήμερον κατὰ μεγάλας ποσότητας ἐν τοῦ κοινοῦ θαλασσίῳ ἁλάτος ἢ ἄλλως χλωριούχῳ νατρίου ὑφισταμένου σαιρᾶν χημικῶν τροποποιήσεων κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ γάλλου Leblanc. Ἀπαντᾷ οὐχ ἥττον καὶ ἐν τῇ φύσει ἐτοιμῇ πολλα-χοῦ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐξαν-θίζεται ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τοῖς παραλίαις τῆς Καπρίας θαλάσσης ἐξθονεῖ ὡς συστατικὸν τῶν λεγομένων να-τρολιμῶν. Ἡ τέσσα πλείστων θαλασσίων φυτῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν φυτῶν (soude des va-reechs), τῶν εἰδῶν τῆς οἰκογενείας Salsola καὶ τῆς δξαλίθος, περιέχει ταύτης ὡς 15 ἐπὶ τοῖς εἰατόν. Μέχρι δὲ τοῦ 1794, ἐπο-χῆς καθ' ἣν ὁ Leblanc ἐκείρε καὶ εἰσάγαγε τὴν ἐκώνημον τῆς σόδοποιεῖς μέθοδον, μόνη πηγὴ τῆς οὐσίας ταύτης ἦσαν τὰ θαλάσσια φυτὰ καὶ φύκη ἐξ ὧν ἐλαμβάνετο δι' ἐκτε-τρώσεως καὶ ἐκ πλύσεως. Τῆς Σ. χρῆσιν ποιεῖται ἡ βιομηχανία πρὸς παρασκευὴν τοῦ σάπωνος· ἡ δὲ χημεία μεταχειρίζεται αὐτὴν ὡς δοκιματήριον. Ἐν τῇ ἱατρικῇ μόνον αἱ ἀλατώδεις αὐτῆς ἐνώσεις χρησιμο-ποιεῖνται, εἰον ἡ χολικὴ σόδα, ἡ χλωρικὴ καὶ ἡ ὕδροχλωρικὴ. [P.N.B.]

Σοδάλιθος. Ὄρυκτὸν τοῦ κρᾶ καὶ συστήματος, συνιστάμενον ἐξ ἐναργίλλου ὀξυπυριτιακοῦ νατρίου καὶ χλωριούχου να-τρίου. Εἶναι ἡμιδιαφανὴς μετὰ λάμψεως ὑαλώδους, χιονόχρους, κτρινοδένους, χλω-ρόλευκος, οὐρανόχρους, τήκεται δὲ πρὸ τοῦ καμιν. αὐτοῦ εἰς ὑαλὸν πομφολυγώδη. Εἶδ. β. 2 35-240, σκληρ. 5.5-6. [A.K.]

Σόδεν (Soden am Taunus). Κωμό-πολις ἐν τῇ περιφ. Hoechst τοῦ πρῶστ. νομοῦ Βισβάρδεν, ἔχουσα 1562 κατ. καὶ πε-ριφόμενος ἀλατούχους πηγὰς, πλεουσίας οὐσίας καὶ εἰς ἀνθρακούχον σίδηρον καὶ ἐλευθέρων

άνθρακικόν ὄξύ. Τὸ ὕδωρ τοῦτο ὠφελεῖ κυρίως πρὸς χρονικοὺς κατάρρους, αἱμορροΐδας καὶ νόσους τοῦ ἥπατος, στομάχου κλ. [Μ.Σ.]

Σοδερμανλάνδη (Södermanland). Χώρα ἐν τῇ κεντρικῇ μέρῃ τῆς Σουηδίας, περιλαμβάνουσα 8 800 τχμ., ὡν 6 816 τχμ. μετὰ 158 051 κατ. ἀποτελοῦσι τὸν νομὸν Σ. ἡ Νυκέπινγκ. Εἶναι λοσιώδης καὶ πλουσία εἰς λίμνας, ὧν τὰ ὕδατα διὰ βραχέων ποταμῶν γίνονται ὡς ἐπὶ πλείστον εἰς τὴν λίμνην Μαίλαρ. Τὸ ἔδαφος εἶναι εὐφορον καὶ ἡ γεωργία ἀνθάζει. [Μ.Σ.]

Σοδερχάμν (Söderhamn). Πόλις τοῦ σουηδικοῦ νομοῦ Γεφλεβόργ, ἐπὶ ὁρμου τοῦ Βοθνικῆς κόλπου. *Ἐχει 10 112 κατ. καὶ ἐξάγει κυρίως σίδηρον καὶ ξυλεῖαν.

Σόδομα. Πόλις τῆς Παλαιστίνης πλησίον καὶ ἀρκτικῶς τῆς Ἀσφαλιτίτιδος λίμνης. Κατεστράφη κατὰ τὴν ἀγ. Γρατὴν ἐπὶ Ἀβραάμ ὑπὸ τῆς θείας ἐργῆς μετὰ τῶν Γεμέρρων καὶ ἄλλων πόλεων ἐνεκα τῆς αἰσχρότητος τῶν κατοίκων τῆς. [Πε.]

Σοθάμπτον (Southampton). Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Ἀμφλιν τῆς Ἀγγλίας, κειμένη ἐν χερσονήσῳ παρὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν Ἰσίν καὶ Τέστ ἐν τῇ Μάγχῃ. *Ἐχει 65 325 κατ. Κτισθεῖσα ἐπὶ Ῥωμαίων κατέστη σημαντικὴ ἐπὶ Σαξόνων. Κατὰ τὸ 1339 ἐξεπορρήθη καὶ ἐλεηλατήθη ὑπὸ Γαλλικοῦ στόλου. *Ἐχει μεγίστην σπουδαιότητα ὡς σταθμὸς πολλῶν ἀτμοπλοικῶν γραμμῶν καὶ ὡς κέντρον ἀκμαίου εἰσαγωγικοῦ καὶ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου.

Σοθένδ (Southend). Πόλις ἐν τῇ Ἀγγλ. κομητείᾳ Ἐσσεξ, ἀριστερόθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ταμέσως. *Ἐχει 12 333 κατ. καὶ πολυσυγχαζόμενα θαλάσσια λουτρά. [Μ.Σ.]

Σοθερλάνδη (Sutherland). Ἡ βορειοδυτικωτάτη κομητεία τῆς Σκωτίας, ἔχουσα ἐμβ. 4 885 τχμ. μετὰ 21 896 κατ., κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ. Εἶναι τραχεῖα καὶ ἔρημος, μετὰ κλίματος ἐμυγλώδους, τὸ δὲ ἔδαφος κατάλληλον μόνον πρὸς τροπὴν προβάτων. Πρωτεύουσα εἶναι Dornoch. [Μ.Σ.]

Σόκαλ. Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ρούγ. *Ἐχει ὡς δῆμος 8 007 κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον Πολωνοὺς, ὧν καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι, βοιομηχανίαν τινὰ καὶ γεωργίαν.

Σοκίανοί. Αἵρεσις ἀντιουμένη τὴν Τρισυπόστατον καὶ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, τὸ πετρωμένον καὶ τὴν ἄρεσιν τῶν ἁμαρτημάτων. Ἡ αἵρεσις αὕτη ἔλαβεν ἀρχὴν κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα καὶ ἐκηρύχθη ὑπὸ ἀδελφῶν ὀνόματι Σοκίνων. Οἱ Σ. μὴ θυνθέντες νὰ διαδόσωσι τὰ δόγματά των ἐν Ἰταλίᾳ κατέφυγον

εἰς Πολωνίαν, ὅπου καταδιωχθέντες ἐπανάστησαν πολλάκις. Ἐκδιωχθέντες ὅμως ἐκείθεν τῷ 1658 κατέφυγον ἀλληλοδιαδόχως εἰς Τρανσλβανίαν, Αὐστρίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Ἀγγλίαν, ὅπου καὶ ἀπέκτησαν πολλοὺς ἀπαύδους. Ὑπάρχουσι καὶ σήμερον Σ. ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις. [Πε.]

Σοκολάτα (chocolat). Τροπὴ ὑπομορφῇν πλακούντος συνισταμένου ἐκ καρπῶ κακασοδένδρου, σακχάρου καὶ ἔστιν ὅτε περιέχοντος ἀρωμά τι. Παρασκευάζεται ὡς πῶς· ἐρύχουσι τὰ ἀμύγδαλα τοῦ κακασοδένδρου καθ' ὃν τρόπον τὸν καφέν, συντρίβουσι διὰ ξυλίνου κυλίνδρου, κοσκινίζουσι πρὸς χωρισμὸν τῶν φλοιῶν, κοπανίζουσιν ἐν ἰγδί σιδηρῷ καὶ θερμαινόμενῳ καὶ οὕτω μαζοποιοῦσι τὸ πᾶν· ἡ μάζα αὕτη ἐξαπλοῦται ἐπὶ μαρμάρου πρὸς ψύξιν καὶ εἰτα συντρίβεται ἐπὶ θερμοῦ λίθου πλατέος διὰ κυλίνδρου σιδηροῦ ἀναμιγνύουσιν ἐν θερμῷ λάθῃ τὴν ζυμὴν ταύτην μετὰ τοῦ ἀναγκαίου ποσοῦ σακχάρου, συντρίβουσι πάλιν καὶ κατὰ βούλησιν ἀρωματίζουσιν· ἡ ζυμὴ οὕτω ἐτοιμασθεῖσα καὶ εὐπλαστὸς οὕτω διατίθεται προστακτομένη εἰς μήτρας ἐκ λευκοσιδήρου, εἰτα δὲ ψυχεῖται ἐξάγεται στερεὰ ἐκ τῶν μητρῶν καὶ περιβάλλεται διὰ λεπτῶν φύλλων κασσινέρου διὰ τὸ ἐμπόριον. Ἐνίοτε τῶν κατασκευαστῶν αἰσχροκερδοῦντες νοθεύουσι τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς δι' ἀλλοτριῶν οὐσιῶν, γεωμηλίων, κιμωλίας, βινισμάτων ξυλοῦ κλ. εἰς βλάβην πάντοτε τῆς ὑγείας τῶν καταναλωτῶν. Ἀπὸ τριακονταετίας περίπου κατασκευάζεται καὶ ἐν Ἀθήναις Σ. καλῆς ποιότητος. Διακρίνεται μὲν δύο εἶδη, τὴν Σ. ὁ γ ε ἰ α ς (chocola de santé) περιέχουσαν συνήθως 3 γγ. κακάου Περούας (cacao caraque), 3 γγ. κακάου Μαρτινικῆς (cacao maragnan), 5 γγ. σακχάρου καὶ 30 γραμμ. κόνεως κινναμώμου, καὶ τὴν Σ. β α ν ἰ λ η ς ἐπὶ 1 γγ. ἁπλῆς σοκολάτας περιέχουσα 400 γρ. βανίλλης. Καὶ ἡ μὲν πρώτη δυσκόλως πέπτεται ὅπ' ἐνίων στομάχων, ἡ δὲ δευτέρα εὐκολώτερον. [Ρ.Ν.Β.]

Σόκορον. Πόλις τῆς Κολομβίας μέχρι τοῦ 1886 πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σανταδέρ, κειμένη ἐπὶ τῶν κλιτύων ὁρμυέχουσα 20 χιλ. κατοίκων. Παράγει βαμβάκιν, ὑφάσματα καὶ ψαθίνους πλούς. [Πε.]

Σοκοτριναλοῖνη (Socaloin) C₁ H₁₆ O₂. Οὐσία ἐκ τῶν ὀργανικῶν τριαδικῶν ἐξαγομένη ἐκ τῆς ὁμωνύμου ἀλόης δι' ἐκχυλίσματος μετ' οἶνονπνεύματος· εἰ κρύσταλλοι αὐτῆς διὰ χρωμικοῦ ὀξέος μεταβάλλονται εἰς ἀνοξυανθίνην καὶ διὰ νιτρικοῦ ὀξέος εἰς χυσταμινικὸν ὄξύ. [Ρ.Ν.Β.]

Σοκτόρα ἡ Νῆσος Διοσκουρίδου Νῆσος τοῦ Ἰνδικοῦ πελάγους κειμένη 50° 45'—52°

10' ανατολ. μήκος καὶ 11° 50'—12° 30' δρμ. πλάτους ἐπὶ τῶν ἀνατολ. ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ 170 χμ. Α τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Γαρδαφούης. Ἐκτασιν ἔχει 3 579 τχμ., κατοίκους 12 000, πρωτεύουσιν τὴν Ταμαριδαν, κειμένην ἐπὶ τῆς ἀνατολικοαρκτικῆς ἀκτῆς, καὶ παράγει ὀλόην (τὴν ἀρίστην), λίθωνον, πέπονας καὶ κοράλλια. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπάγονται εἰς τὸν ἱμάμην τῆς Μασκάτης, τινὲς δ' αὐτῶν εἶναι Χριστιανοὶ Νεστοριανοί. Ἡ Σ. ἦτο γνωστὴ καὶ παρ' ἀρχαίοις καὶ μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου, εἶχεν ὅμως λησμονηθῆ, ὅτε τῷ 1509 ἐγκατεστήσαν ἐν αὐτῇ Πορτογάλοι. Τῷ 1830 τὴν ἡγόρασαν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἱδρυσαν ἐν αὐτῇ ναυτικὸν σταθμὸν μεταξὺ Σουέξ καὶ Βομβάης. [Πς.]

Σολάνκι. Χωρ. τοῦ δῆμ. Οἰθαλίας τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας, ἀπέχον 45' ἀπὸ Μεσσηγιά καὶ οἰκισμένον ὑπὸ 440 κατοίκων.

Σολανιδίνη $C_{26}H_{41}NO_2$. Οὐσία ἐκ τῶν ὀργανικῶν τετραδινῇ παραγερμένη ἐκ τῆς σολανίνης βραζυμένης μετ' ἀραιῶν ἀξέων. Ἀποτελεῖ μακρὰς λεπτὰς κρυσταλλικὰς βελόνας, μὴ διαλυμένας ἐν ὕδατι, ἀλλ' ἐν οἶνοπνεύματι καὶ αἰθέρι· ἔχει γεῦσιν πικρὰν καὶ στυφουσαν, τήκεται εἰς 208° καὶ εἶναι μᾶλλον ἀλκαλικὴ τῆς σολανίνης. [P.N.B.]

Σολανίνη $C_{42}H_{73}NO_{15}$. Οὐσία τετραδινῇ δζωτοῦχος ἀνακαλυφθεῖσα τῷ 1820 ἐν ταῖς βράξι τοῦ *Solanum niger* καὶ ἔκτοτε εἰς πλεῖστα εἶδη τοῦ σολάνου, εἶον ἐν τοῖς φύλλοις, μίσχοις καὶ βράξι τοῦ *Solanum dulcamara*. Ἰδίως ὅμως ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς ἐν μικρᾷ ποσότητι ἐν τοῖς νέοις βλαστοῖς τοῖς φεομένοις ἐπὶ τῶν βολβῶν τῶν κοινῶν γεωμήλων μετὰ ἱκανῶς μακροχρόνιον διαφύλαξιν αὐτῶν. Ὅχι δὲ μόνον οἱ νέοι βλαστοί, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ αὐτοὺς χώρος τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ βολβοῦ ὡς ἐν γένει καὶ πᾶν τὸ σαρκώδες μέρος τῶν τοιούτων γεωμήλων περιέχουσιν ἑστω καὶ ἐλαχίστην ποσότητα τοῦ ἀλκαλικοῦς τούτου. Ἡ χημικὴ αὐτοῦ σύνθεσις οὐπω διευκρινήθη· κρυσταλλεῖται εἰς λεπτὰς, ἀχρόους καὶ στιλπνὰς βελόνας ἐκ βασιτετραγώνων πρισμάτων, τηκόμενας εἰς 235°, διαλυόμενας ἐν οἶνοπνεύματι ζέοντι, οὐχὶ ἐν ὕδατι καὶ αἰθέρι. Εἶναι δηλητήριον σφοδρὲν προκαλοῦν ἐμέτους, παράλυσιν τῶν κάτω ἀκρίων καὶ σπασμύς· στερεῖται ὅμως μυδριατικῆς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς κόρης. [P.N.B.]

Σόλανον (*Solanum* L.). Γένος φυτῶν ἐκ τῶν Σολανωδῶν ἔχον περ. 900 εἶδη ὧν πλεῖστα αὐτοφυῆ ἐν τῇ τροπικῇ Ἀμερικῇ· ἄλλα δὲ καὶ ἐν τῇ Ν. Ἑυρώπῃ. Τὰ εὐρωπαϊκὰ εἶδη εἶναι σχεδὸν ἅπαντα πόαι. Μόνον Σ. τὸ γλυκόπικρον (*S. dulcamara* L.)

ἀναπτύσσεται εἰς θάμνον, οὗ οἱ κλαδίσκοι θλώμενοι ἀναδίδουσι δυσάρεστον ὀσμήν, μασιώμενοι δὲ ἔχουσι γεῦσιν τὸ κατ' ἀρχὰς πικρὰν εἶτα δὲ γλυκεῖαν καὶ εἶναι φαρμακευτικαί· ἔχει ἀνθή ὀχροῖα καὶ βάρας ἐρυθράς καὶ δηλητηριώδεις. Καὶ ἄλλα εἶδη μετὰ μελαινῶν, ἐρυθρωπῶν καὶ κιτρινῶν βάρων εἶναι δηλητηριώδη (κοιν. στρυχνί ἢ σκυλοστάφυλον). Χρησιμώτατον δὲ τῶν ἀμερικανικῶν εἰδῶν εἶναι Σ. τὸ κονδυλορριζόν, τὸ γεώμηλον δηλαδὴ· πιθανῶς ἐξ Ἀφρικῆς κατὰγεται Σ. τὸ ἐδώδιμον (*S. esculentum* DuR. ἢ *S. molongena* L., κοινῶς μελιντζάνα ἢ μαντζάνα), ὅπερ φέρει μεγάλους διασφύρου σήματος καρπούς ἐδώδимуς· καὶ Σ. τὸ λυκαπερικόν (βλ. λ.) ἔχει ἐδώδимуς καρπούς.

Σολανώδη (*Solanaceae*). Τάξις φυτῶν κυρίως ἐν τῇ τροπικῇ Ἀμερικῇ αὐτοφυῶν· τινὰ ὅμως φύονται καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ κόσμῳ. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον πόαι ἢ θάμνοι, ἔχοντα ἀνθή κανονικά, πενταμερῆ, ἐρμαφρόδιτα· οἱ στήμονες συμφύονται τῇ στεφάνῃ· καρπόφυλλα δύο, σχηματίζοντα δίχωρον ἐπιφυῇ ὡσθῆλην στύλος εἰς, καρπὸς πολὺσπερμος βᾶξ ἢ κάψα· τὰ φύλλα κατ' ἐναλλαγὴν καὶ ἀνθεοῖσι κυματώδεις. Πολλὰ εἶδη αὐτῶν εἶναι τὰ μὲν χρῆσιμα εἰς τὴν φαρμακοποιάν, βιομηχανίαν κλ. τὰ δὲ δηλητηριώδη, ὡς τὸ γεώμηλον, ὁ καπνὸς (νικοτιανή), τὸ καψικόν, ὁ στρυχνὸς κ.

Σολδίν (*Soldin*). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ πρωσιᾷ νομῷ Φραγκοφούρης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄδερ. ἔχει 6 261 κατ. καὶ τινὰ βιομηχανίαν. [M.Σ.]

Σόλδον. Νόμισμα τῆς Ἰταλίας $\frac{1}{20}$ τῆς λίρας, ἐπίσης δὲ τῆς Γαλλίας (ἔπου καλεῖται sou) $\frac{1}{20}$ τοῦ φράγκου ἦτοι 5 centimes (ἐκατοστά). Ἐν τῇ ὀνόματι αὐτοῦ σφίζεται τὸ χρυσοῦ νόμισμα τοῦ *solidus* καλουμένου ὅπερ εἰσάγαγεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος περὶ τὸ 312 καὶ ὅπερ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους διέμεινε, μεγάλην δὲ διάδοσιν εἶχε καὶ ἐν ταῖς χώραις τῆς Δύσεως. Καὶ τὸ γαλλικὸν sou ἦτο τὸ κατ' ἀρχὰς χρυσοῦν καὶ μόλις ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τὸ ὄνομα μετέβη εἰς νομίσματα μικρᾶς ἀξίας. [Π.Γ.]

Σολιδάγον (*Solidago* L.). Ἰένος φυτῶν ἐκ τῶν Συνθέτων, ἔχον περ. 80 εἶδη σχεδὸν ἅπαντα αὐτοφυᾶ ἐν Ἀμερικῇ. Ἐν Ἑυρώπῃ κοινὴ εἶναι ἡ λεγομένη «χρυσὴ βᾶβδος» *S. virgaurea* L., ἔχουσα καυλὸν ὄψους 1 μ., φύλλα ἑλλειψοειδῆ καὶ μεγάλα κίτρινα ἀνθή ἐν εἶδη φοβιδίων. Πολλὰ εἶδη, καὶ πρὸ πάντων τὸ Καναδικόν (*S. canadensis* L.) καλλιεργοῦνται ὡς κόσμος.

Σόλιγγεν (*Solingen*). Πρωτ. περιφ.

ἐν τῷ πρώτῳ νομῷ Δύσσαλδερφ, ἔχοντα 30 540 κατ. Εἶναι ἔδρα μεγάλης βιομηχανίας σιδήρου καὶ γαλβανίου, κυρίως δὲ μηχανισμῶν. [Μ.Σ.]

Σολιῶται. Οἰκογένεια τῆς τῶν Καλαβρυτίων ἐπαρχίας, καταγομένη ἐκ τοῦ χωρίου Σόλου τῆς Νωνάκριδος, πολλαχῶς ὑπερτετήσασα τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν. Τούτων θύοις λογιώτερος ἦτο ὁ ἐπικρατήτης Νίκ. Σολιῶτης, ὁστις πρῶτος (16-18 Μαρτίου 1821) ἐξόρυσσε κατὰ τὸν θῶνα Τούρκους καὶ πλείστον μαχὼν μετέσχε. [Γ.Πδ.]

Σολμόνα. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Aquila τῶν Ἀβρουζίων, ἐν ὠρειοτάτῃ θέσει. Ἐχει 14 171 κατ. καὶ βιομηχανίαν χάρτου, υφασμάτων, χρυσῶν κλ. Εἶναι ἡ ἀρχαία Sulmo, πατρίς τοῦ Ὁιδίου.

Σόλνοκ (Szolnok). Πρωτ. τοῦ ὀγγαρίκου κομητᾶτος Ἰαζυρίας-Μεγαλοκουμανίας-Σόλνοκ, ἐπὶ τοῦ Τασίου. Ἐχει 20 748 κατ. Μαγάρους, καὶ βιομηχανίαν τινά. [Μ.Σ.]

Σόλνοκ-Δόδοκα (Szolnok-Doboka). Κομητᾶτον τῆς ὀγγαρίκης πρὸς Β τοῦ Κλαουζεμβουργίου, ἔχον ἐμβα. 5 150 τ.χμ. καὶ 217 550 κατ. ὡς ἐπὶ πλείστον Ῥωμάνους. Εἶναι ὄρειόν, πλούσιον εἰς ὕλην καὶ μάλλον κατάλληλῃν πρὸς κτηνοτροφίαν ἢ γεωργίαν, ἔχει δὲ καὶ πλοῦτον λαματικῶν ὕδατων καὶ θρυκτῶν, κυρίως ἁλματος. Πρωτεύουσα εἶναι Δέξ. [Μ.Σ.]

Σολοθοόρνη (Solothurn, γαλλ. Soleure). Πόλις τῆς Ἑλβετίας, πρωτ. τοῦ ἐμονομίου καντονίου, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἰσαρ 40 γμ. μεσημβρινῶς τῆς Βασιλείας. Ἐχει 8 460 κατ., διεξάγει ἐμπορίαν σιτηρῶν, τυροῦ καὶ ζῶων, καὶ εἶναι κέντρον τῶν Ἑλβετ. σιδηροδρόμων τὰ περίχωρά της εἶναι γραμμοκώματα, ἐν αὐτῇ δὲ εὐρήται ὁ ναὸς τοῦ Ἀγ. Οὐρσου. ὁ ὠραιότερος τῆς Ἑλβετίας, κτισθεὶς ἀπὸ τοῦ 1762-1773. Τὸ καντόνιον τῆς Σ. τὸ 10ον ἔλβετ. συνορεύεται σχεδὸν ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ τῆς Βέρνης, ἔχει ἔκτασιν 791 τ.χμ. καὶ 85 621 κατ., εἶναι δὲ τὸ παραγωγικώτερον ὅλων τῶν Ἑλβ. καντονίων. Τὸ καντόνιον τοῦτο προσήλθεν εἰς τὴν Ἑλβετ. ἐμπεσονδῆσαν τῷ 1481 μετὰ τῆς Φρειβούργης. Τὸ πολίτευμά του, ἄλλοτε δημοκρατικόν, ἀπὸ τοῦ 1841 ἐντροποιήθη καὶ ἤδη εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸν δημοκρατικόν. [Πδ.]

Σόλοι. 1) Πόλις τῆς Κιλικίας παρὰ ἁλίας καὶ ἀλίμενος παρὰ τὸν ποταμὸν Πύρρον καὶ βιοκίχια κυρίως τῶν Ῥοδίων. Λίαν ἀκμαῖουσα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπερῆε πατρίς τῶν φιλοσόφων Κράντορος καὶ Χρυσίππου, τοῦ κωμικοῦ ποιητοῦ Φιλήμονος καὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ μαθηματικοῦ Ἀράτου. Ὁ Πομπήιος μετὰ τὸν πειρατικὸν πόλεμον

ἐγκαθίδρυσε τοὺς ἐπαναπολιθύνοντας περὶ τὰς ἐν τῇ πόλει, τῇ καταστραφείσῃ ὅλῃν πρότερον ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, ἦεις ἔκτοσ ἐπωνομάσθη Πομπηιοῦ πόλις. Ἐνεκα τῆς διασθορᾶς τῆς ἐκεῖ λαλουμένης γλώσσης προσέκυψε νὰ λέγηται σ ο λ ο ι κ ι σ μ ο ῖ α πάντα περὶ τὴν συνταξιν ἀνακρίβεια. Ἐπειὰ τῆς πόλεως σφίζονται τινα παρὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην Μεζετλί τουρκικῶν — 2) Πόλις ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ παρὰ τὴν Β αὐτῆς ἀκτὴν καὶ ἐγγὺς τοῦ νῦν χωρίου Καραβοστάσι ἢ Παλαιὰ Χώρα, ἀρχαιοτάτη βιοκίχια τῶν Ἀθηναίων. Καλουμένη πρότερον Ἀλπία μετωνομάσθη ὕστερον Σ. πρὸ τιμῆν τοῦ Σόλωνος κατὰ Πλούταρχον καὶ ἦτο ἡ δευτέρα πόλις τῆς Κύπρου κατὰ τὴν ἐπιστημότητα μετὰ βξίου λόγου λιμένας. Οἱ κατοικοὶ τῆς πόλεως, ἦς σφίζονται εἰς τὴν πολλὰ ἀρχαιοτάτες ἐν αἷ, καὶ ἐπιγραφὰς ἐκαλοῦντο Σόλοιαι. [Α.Δ.]

Σολοικισμός. βλ. Σόλοι 1.

Σολυλιά. Διαμέρισμα τῆς Γουατεμάλης ἐν τῇ Κεντρ. Ἀμερικῇ, ἔχον 70 03 κατ. καὶ εὐρὸρον ἔδαρος, ἐμῶνυμον δὲ πρῶτον τοῦ οὐσαν μετὰ 7 627 κατ. [Μ.Σ.]

Σολομών (Ἑβρ. Schelomoh) Τρίτος βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, υἱὸς τοῦ Δαυὶδ καὶ τῆς Ἰησσαβέ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἠναγκάσθη πρὸς κατάληψιν τῆς βασιλείας, νὰ πολέμησῃ κατὰ τοῦ ἀμνηστουμένου τὴν διαδοχὴν ἀδελφεοῦ τοῦ Ἀδωνίου, ὁστις νὰ ἐθανάτωθῃ τῇ δαταγῇ του. Ὁ Σ. ἀνῆλθεν ἐν ναὲν τῆς Ἱερουσαλῆμ, οὗ ἡ κατασκευὴ διήρκεσεν 7 ἐτη, περιέβαλε τὴν πρωτεύουσάν του διὰ τειχῶν ἰσχυρῶν, συνήκισε διαφόρους πόλεις, ἐν αἷς καὶ τὴν Παλμύραν ἤγειρεν ἀνάκτορα, ὑπέταξε τὰ ἔμμενα ἔθνη, ἐξέτεινε τὴν κυριαρχίαν του μέχρις Ἡβραῖου καὶ Αἰγύπτου, ἐστερέωσε τὴν τάξιν καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἐπροσέταυσε τὸ ἐμπόριον, ὥπλισεν ἱσχυροὺς στόλους καὶ κατέκτησε τὸν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ λιμένα τῆς Ἰδουμαίας, ὁπότεν ἀναγόμενα τὰ πλεῖστά το ἐκόμενον τὰ πολυτίμα ξύλα, τ' ἀρώματα τὸν ἐλεφαντίνον καὶ τὸν χρυσὸν το Ὄζιρ. Ὁ Σ. διεφκρίσθη πανταχοῦ διὰ τὴν μεγαλὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην του, ὥστε καὶ ἡ βασίλισσα τῆς ἐν Ἀραβίᾳ Σαββή, ἦλθεν ὅπως τὸν ἴδῃ καὶ τὸν ἀκούσῃ. Εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ γήρατός του θωρῶς, ἐμπληροῦν ματαιότητος, περιέπεσεν εἰς δουγνώσκειν ἀδυναμίας. Οὕτω λέγεται· ὅτι εἶχε περὶ τὰ 1000 συζύγους καὶ αὐταῖς γαριζόμενος ἐπέτρεψε πολλάκις τὴν ἐιδωλολατρίαν. Ἀπέθανε τῷ 962 ἢ 976 βασιλεύσας 40 ἐτη. Ὁ Σ. ἔγραψε περὶ ὧλων τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὰς παραδόσεις, ἔργα δ' αὐτοῦ εἶναι καὶ ἐν τῇ Ἀγ. Γραφῇ Παροιμίαι, τὸ Ἀσμα δαμάτων, καὶ ὁ Ἰουκλήριαστος. Συγγραφεῖς

νους τῇ ἀποδίδουσιν ἐπίσης τὸ βέβηλον τῆς κορίας καὶ τοὺς ψαλμοὺς 62ον καὶ 127ον.

Σολωμώντος νῆσοι. Καλεῖται οὖν πλῆνηρον καίμενον ἐν τῇ Εἰρηνηκῇ κεντρῷ ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν πρὸς Δ τῆς Ν ρυτίνης εἰς 5°-10° Ν πλάτους καὶ 154°40'-62°30' Δ μήκους. Ἀνεκαλύφθησαν τῷ 1568 ὑπὸ τοῦ Μενδάνα, ὅστις ἐκάλεσεν αὐτὰς νῆ-
τους τοῦ Σ. ἔνεκα τοῦ μεγάλου πλοῦτου, ὃν κατεν ἐν αὐταῖς, καὶ διηρευνήθησαν τῷ 1704 ὑπὸ τοῦ Σουρβίλ, ὅστις ἐκ τῆς σκλη-
ρότητος τῶν κατοικίων τῶν ὠνόμασεν αὐ-
τὰς νῆσοις τῶν Ἀρτακιδῶν, ἐκλαμ-
νόντων τὴν λέξιν ὡς σημαίνουσιν ὁ λ ο ρ ὁ ο υ ς, καὶ τῷ 1782 ὑπὸ τοῦ Σόρτλανδ, ὅστις ὠνόμασεν αὐτὰς Ν. Γ ε ω ρ γ ῖ α ν. Ἀπὸ τοῦ 1886 αἱ βορειότεραι αὐτῶν ἀνήκουσι τῇ Γερμανίᾳ, αἱ δὲ νοτιώτεραι τῇ Ἀγγλίᾳ.

Σόλος. Χωρίον τοῦ δήμου Νωνάκριδος καὶ Καλαβρύτων ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἀνω ὀρέγους, πατρὶς τῶν Σολωμῶν (βλ. λ.). οἱ κατοικοὶ παραχειμάζουσιν ἐν Αἰγιάλειᾳ καὶ εἶναι γεωργοὶ καὶ ποιμένες. [Γ.Πδ.]

Σολοὺς (τανὺν Solunto). Ἀρχαία πόλις ὄχυρά καὶ εὐλίμενος τῆς Σικελίας, ἡμεῖς εἰς τὰ Β τῆς νήσου παράλια με-
τὰ Πανόριον καὶ Θέρμων, περὶ τὸ μέ-
σον Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Ἐλευθέρου.

Σολφερίνον. Κώμη τῆς Λομβαρδίας ἐκ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μιγκίου, καίμενη μεταξὺ τῆς Πισκιάρας καὶ τῆς Μαντούης 14 χμ. ἀπὸ τῆς Καστιλιόνης. Ἐν αὐτῇ 24 Ἰουνίου 1859 (ν.), ὁ Γαλλικὸς στρα-
τός, στραταρχοῦντος τοῦ Ναπολέοντος Γ', ἐπύρηνεν ἀποφασιστικὴν νικην κατὰ τοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, αἰκουμένου Ἀυστριακοῦ στρατοῦ. [Πδ.]

Σολωμός (Διονύσιος). Εἰς τῶν με-
γαλυτέρων ποιητῶν τῆς νέας Ἑλλάδος.
Γενεὸς τοῦ κόμητος Νικολάου Σ. καὶ τῆς
ἀγγλικῆς Νίκλῃ γεννηθεὶς ἐν Ζακύνθῳ
τὰ 1798· ἐξημερώμενος εἶναι μόνον
ἐβαπτίσθη τῇ 8ῃ Ἀπριλίου 1798. Ἐ-
κείνης ἀπώλεσε τὸν πατέρα του, παρ' οὗ
ἀληρονόμησε μεγάλην περιουσίαν. Τὰ πρῶτα
ἔργα αὐτοῦ ἐδιδάχθη ὁ Σ. ἐν Ζακύνθῳ, τῷ
1808 ἀπεστάλη εἰς Ἰταλίαν, διαμείνας
τὴν ὁρὸν ἐπ' ὀλίγον ἐν Ἐνετῇ καὶ
ἐν Κρεμόνῃ, ὅπου ἔσχεν ὡς διδάσκα-
λον καὶ τὴν Πίνην καὶ ὅπου ἐσπούδαζε τὴν
λατινικὴν καὶ Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν. Με-
τὰ ἀκολούθως εἰς Παρίον ἐπεδόθη εἰς
ἐκσπουδὴν τῆς νομικῆς καὶ ἀνεκρυχθῆναι
ἐν doctor utriusque juris. Ἐν Ἰτα-
λίᾳ διαμένων ὁ Σ. ἐσχέτισθη ἢ συνέδεσε
μετὰ πλείστον ἐν τοῖς γράμμασι
ἀσκήμων αὐτῆς ἀνδρῶν, ἐν οἷς ὁ Μαντῆς,
Γόρτης, ὁ Μοντάνης κλ. Ἐκείθεν ἐπαγγλ-

θεν εἰς Ζάκυνθον τῇ 1818, μετὰ δεκαετῇ
δὲ ἐν αὐτῇ διαμονὴν μετέβη καὶ ἐγκατε-
στάθη ὀριστικῶς ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου καὶ πα-
ρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐν Κερ-
κύρᾳ ὁ Σ. μετὰ πολλῶν διαπρεπῶν ἐν τοῖς
γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμασι ἢ ἄλλως συνῆψε
σχέσεις, οἷον τοῦ Βάμβα, τοῦ Σ. Τρικούπη,
τοῦ Τωμαζαίου, τοῦ Ῥεγάλη, τοῦ λόρδου
Νούγκεντ, συνεβόη δὲ δι' ἀδελφικῆς φιλίας
μετὰ τοῦ Μαντζάρου. Ἠσχολεῖτο δὲ ὁ Σ.
κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ διαμονὴν του εἰς τὴν
ποιήτην, ἀλλὰ καὶ εἰς φιλοσοφικὰς καὶ κρι-
τικὰς μελέτας· παρακολούθων δὲ τὰς πα-
ραδόσεις τοῦ Μαντζάρου ἐγένετο κατὰ θεω-
ρίαν ἐντελὴς γνώστης τῆς μουσικῆς. ἦν
καὶ βαθύτατα ἡθικόν. Κατὰ τὴν ἐν Κερ-
κύρᾳ διαμονὴν του ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ καὶ
τις δίκη, δι' ἧς τῷ διεξεδίκετο ἐλόκληρος
ἡ περιουσία του, ἥτις καίτοι ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπο-
δία συνετέλεσεν οὐδὲν ἥττον εἰς τὸ νὰ τὸν
καταστήσῃ σχεδὸν μισάνθρωπον. Περὶ τὰ
1855 ἡ ἀπὸ τινος κατατροχούσα αὐτὸν νό-
σος ἤρξατο θεινομένη καὶ συνεπάγουσα
περιοδικῶς, ἐκτὸς τῶν σωματικῶν ἀλγηδὼ-
νων, καὶ προσκίρους διανοητικὰς διαλεί-
ψεις. Τὴν ἀπὸ τῶν βασάνων τῆς νόσου
ταύτης παρηγορίαν ἐπαζήτησεν εἰς τὰ ἰσχυ-
ρὰ εἰσπνευματικῶδη ποτα, ὅτινα ὅμως ὡ-
ρῶσαν τὸ νόσημά του, ἕως οὗ ἀπεβίωσεν
ἐξ αὐτοῦ τῇ 9ῃ Φεβρουαρίου 1857. Ὁ θά-
νατος τοῦ Σ. προεκάλεσεν ἐκδήλωσιν γενι-
κοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ ἐπισήμου πένθους, ἡ δὲ
κηδεὶα του ἐγένετο δημοτελεστέρα καὶ ἄφως
μεγαλοπρεπής. Τὰ ἔργα τοῦ Σ. μετεφθί-
σαν τῷ 1865 ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς Ζα-
κύνθον, ὅπου καὶ κατετέθησαν μετὰ πομπῆς
εἰς τὸ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἀγ. Μάρκου,
μετονομασθεῖση τοῦ Ποιητοῦ, ἀνεγερ-
θὲν μαυσωλεῖον. Ὁ Σ. ἦτο λίαν φιλόανθρω-
πος καὶ φιλελευθέρων, ἄνθρωπος εὐαίσθητος καὶ
εἰς τὸν ὑπατεν βαθμὴν φιλόπατρις.

Ἄν ὁ Σ. δὲν εἶναι ὁ μέγιστος τῆς νέας
Ἑλλάδος ποιητής, ὡς τινες ἐνδοιάζουσι νὰ
δεχθῶσι, βεβαίως ὅμως καὶ εἰς τῶν μεγί-
στων εἶναι καὶ ἐν τῇ παγκοσμίῳ γραμ-
ματολογίᾳ τῆς ποιήσεως δὲν κατέχει τὴν
ὑψίστην βαθμίδα, τίνα δὲ τῶν ἔργων αὐ-
τοῦ παντὶς θα ζήτωσιν αἰωνίως διαπρέ-
πει δὲ πλείοτερον εἰς τὸ λυρικὸν εἶδος. Τὴν
ποιήτην αὐτοῦ χαρακτηρίζει λυρικὸν ὄψος
δυσηρικόν, πατριωτικὴ ἐξορσις μεταρριου-
μένη μέχρι τῶν ἀκροτάτων κορυφῶν τοῦ αἰ-
σθηματος, ἐλαγειακὸν πάθος βαθύτατα νό-
σου καὶ συγκινούν, τρυφερότης καὶ λεπτότης
αἰσθημάτων, ἐξορσὶς ὑψηλῶν νοσημάτων,
ζωηρότης εἰκόνων καὶ ἐπιτυχία μεταφορῶν
καὶ παρομοιώσεων. Ἄμα δὲ καὶ λεπτοὶ σατυ-
ρικὴ τέχνη. Προσέτι ὑπερέχει ἐν αὐτῇ ἡ
φαντασία καὶ ἡ δύναμις τῆς σπληνέσεως, ἥς
ὅμως ὑπερεῖ ἡ τῆς ἐκτελέσεως, οὕτως ὥστε

τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του ὑπολείπονται κατὰ τὴν μορφήν. Ὁ στίχος, ποικίλλων εἰς μέτρα καὶ διακρινόμενος γενικῶς διὰ τὴν τεχνικὴν διαμόρφωσιν καὶ τὴν ἀνάλογον ἀρμογήν, μαρτυροῦσαν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν σύνθεσιν, εἶναι μελωδικὸς καὶ ῥέων ἐνιαχοῦ, εὐρυθμὸς καὶ ἀπληρητικὸς ἀλλαχοῦ, πολλάκις γοργός, ἐνίοτε δὲ καὶ πολὺ συχνὰ ἐξικνεῖται εἰς τελειότητα ἀφогον καὶ ἀνέσικτον· οὐδὲν ἥτιον παρουσιάζει ἔστιν δτε δυσκαμψίαν τινὰ ἢ τραχύτητα καὶ ἀδυναμίαν παραστατικότητος, ἀπορροῦσας ἀπὸ τῆς τάσεως καὶ προσπάθειας πρὸς εἰσαγωγὴν νέων μέτρων καὶ ῥυθμοῦ εἰς γλῶσσαν ἀμόρφωτον ἐτι καθ' ἑαυτὴν καὶ μὴ ἐντελῶς γνωστὴν τῷ ποιητῇ. Ἰλῶσαν δὲ Σ. μετεχειρίσθη τὴν δημοτικὴν· καίπερ ὅμως ἐπιμελῶς μελετῶν αὐτὴν πάντοτε, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ ὅλον τὸν ἀρθρονον λεξικὸν αὐτῆς πλοῦτον καὶ πλήρως τὸν γραμματικὸν καὶ προσωδιακὸν αὐτῆς ὄργανισμὸν, ἃν καὶ εἶχε πληρέστερα κατανοήσει τὴν φύσιν της. Ἐντεῖθεν ἐξηγεῖται ἡ καθυστέρησις ἰδίᾳ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἔργων ὑπὸ γλωσσικὴν μορφήν ἀνταξίαν τοῦ ποιητικοῦ αὐτῶν ποιοῦ. Ἐν τούτοις ὁμολογητέον ὅτι ἡ ἔμφοτος λεπτή καλαιουσία τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ πλαστικὴ τοῦ νοῦ του δύναμις καταβάλλουσι πλεῖστάκις τὰς παρεντιθεμένας δυσκολίας καὶ κατεχούσουσι τῶν παρεμβαλλομένων προσκομμάτων ἢ κωλυμάτων, τότε δὲ διὰ τῆς ἐπιλογῆς καὶ τῆς ἀρμεζούσης πλοχῆς τῶν λεξεων διαπλάττονται λεκτικαὶ περίοδοι ὑπὸ πασαν ἐποψὴν τελειόταται. Δι' ὃ καὶ ἀναμφίρρηκτον εἶναι ὅτι ὁ Σ. καὶ εἶναι καὶ θὰ μείνῃ ὁ πρῶτος γλωσσοπλάστης τῆς δημοτικῆς, εἰς ὃν τὸ μέλλον αὐτῆς πολλὰ θὰ ἐξείλῃ. Ἐπὶ τοῦ Σ. μεγάλως ἐπέδρασεν ἡ ἰταλικὴ πόησις, τῆς δὲ ἐπιδράσεως ταύτης καταφανέστατα δείγματα ἔχομεν ἐν τῇ στιχυουργίᾳ, ἐν ἣ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν μέτρων καὶ ἡ τῆς προσωδίας κανόνες εἶναι προφανῶς Ἰταλικοί, εἰ καὶ καταφαίνεται ἡ τάσις καὶ ἡ μεγάλη προσπάθεια τοῦ ποιητοῦ πρὸς ἐντελῶς Ἑλληνικὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν. Ὁ Σ. ἔγραψε καὶ εἰς Ἰταλικὴν γλῶσσαν πλεῖστα ποιήματα κατ' οὐδὲν τῶν Ἑλληνικῶν ὑπολείπομενα. Εἰς τινὰ λόγον αὐτοῦ ἐκφωνηθέντα κατὰ τι μνημόσυνον εἰς τὸν Φώσκολον ὁ Σ. καταδεικνύεται κάτοχος καὶ ῥητορικῶν προτερημάτων ἐξόχων. Πλεῖστα ποιήματα τοῦ Σ. ἐτονίσθησαν ὑπὸ τοῦ Μαντιάρχου, ὁ δὲ ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν τρίς εἰς διαφόρους μελωδίας· ὁ τῷ 1861 γενόμενος τρίτος τονισμὸς ὤρισθη ὡς Ἑθνικὸς Ὕμνος. Ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Σ. πρωτεύουσιν ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, ὅστις, ἀνεῖς τὸ τέλος δὲν ἐξέπιπεν εἰς πολυτίμους ἄλλως πατριωτικὰς ὑποθήκας καὶ παραινέσεις, κατὰ πολὺ θὰ ὑπερῆγεν, οἱ

Ἐλευθεροὶ πολιορκημένοι, ὁ Λάμπρος, μ' ὄλην τὴν ῥωμαντικότητά του καὶ τὴν μὴ ἑλληνοπρεπῆ ἐξέλιξιν τῆς ὑποθέσεως, τὸ εἰς τὰ Ψαρὰ ἐπίγρμμ, τὰ εἰς Φρ. Φρατζερ καὶ Λ. Στράνην, ἡ Φαρμακωμένη, τὸ Ἰατροσυμβούλειον καὶ εἰ τι ἄλλο. Πρβλ. κυρίως Πολυλά καὶ Κουαρτάνου Εὐρισκόμενα Διονυσίου Σ. (Κέρκυρα 1859). Ἄπαντα τοῦ Σ. μετὰ προλεγόμενων τοῦ Δε Βιάζη (Κερκ. 1880). Χιώτου λόγος περὶ Σ. (Ζάκυνθος 1857). Βελούδος Βίος Σ. (Ἐνετία 1857). Κανάλε (ἐν περιοδ. Μέντωρ καὶ Ἐθν. Βιβλιοθήκη). Πώπ (ἐν περιοδ. Βύρων). Σένος (ἐν περιοδ. Χελιδών). Στεφάνου (ἐν περιοδ. Ἑστία) [Πς.]

Σόλων. Νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐλεγειακὸς ποιητής, υἱὸς τοῦ Ἐξημεστίδου καὶ καταγόμενος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκ τοῦ βασιλέως Κροῖου, ἀλλὰ πραγματικῶς μάλλον ἐκ τοῦ γένους τῶν Μεδοντιδῶν. Γεννηθεὶς περὶ τὸ 640 π. Χ. κατ' ἄρχας ἡγεμόνηται περὶ τὸ ἐμπόριον, ποιήσας πρὸς τοῦτο μεγάλας περιόδους ἀνὰ τὴν Αἰγυπτὸν καὶ Κύπρον, ἃς ἐχρησιμοποίησε συγχρόνως πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀναπτύξιν. Πολιτικῶς διεκρίθη πρῶτον διὰ τῆς ἐπανακτῆσεως ἀπὸ τῶν Μεγαρέων τῆς προτέρας κτήσεως τῶν Ἀθηνῶν Σαλαμίνος περὶ τὸ 605 π. Χ., ὅτε διὰ τῆς ἐλεγειας αὐτοῦ «Σαλαμὶς» τῆς ἐν ἀποσπασματι διασωθείσης ἐθέρμανε τὸν ζῆλον τῶν συμπολιτῶν του πρὸς τοῦτο· κατὰ τὴν παράδοσιν ἀπήγγειλε ταύτην ἐν τῇ ἀγορᾷ προσποιούμενος τὸν παράρρονα, διότι ἦτο ἀπηγορευμένη ἐπὶ ποινῇ θανάτου πᾶσα μνεία περὶ ἐπανακτῆσεως τῆς νήσου. Ὀλίγον δὲ ὕστερον ἐδράσε τελεσφόρως κατὰ τὸν λεγόμενον πρῶτον Ἰερὸν πόλεμον κατὰ τῶν Κρισσαίων περὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Δελφῶν. Γενόμενος εἰς ἄρχων διὰ τὸ ἔτος 594-593 μετ' ἀπεριόριστου ἐξουσίας ἡγεμολόγηε ὅπως διὰ καταλλήλων μέτρων ἐπαρκέσθῃ εἰς τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν δυσπραγίαν καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας, ἐξετέλεσε δὲ ἐπιτυχέστατα τὸ λίαν ἐκτενὲς γράδιον αὐτοῦ διὰ μεταρρυθμίσεως τῶν οἰκονομικῶν, ἦτοι διὰ τῆς σεισραχθείας, διὰ τῆς τροποποιήσεως τοῦ πολιτεύματος, διὰ νομοθεσίας καὶ μεταβολῆς τῶν κατὰ τὸ νόμισμα, τὰ μέτρα καὶ σταθμά. Ἡ σεισραχθεία ἦτο ἡ ἀποκοπὴ τῶν χρεῶν τῶν καταχρέων πολιτῶν οἵτινες καὶ ἐπωλοῦντο ὥς δοῦλοι συνεδέστο μετὰ τῆς μετριάσεως τῶν σκληρῶν κατὰ τῶν χρεῶν νόμων καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῶν ἀγροτῶν. Ἡ τροποποίησις τοῦ πολιτεύματος ἐβασίλευε ἐπὶ τῆς ἡδὴ πρὸ Σ. ἐπικρατούσης τιμοκρατικῆς ἀρχῆς, ἥτις ἐκανόνιζε τὰ πολιτικὰ δικαιώματα κατὰ τὰς ὑποχρεώσεις ἢ τιμήματα

τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ διε-
τῆρει τὰς καὶ πρότερον τάξεις τῶν πεντα-
κισιομεδίμων, ἱππέων, ζευγυτῶν καὶ θητῶν.
Ἐν τῇ πρώτῃ τάξει συγκατηριθμοῦντο οἱ
ἔχοντες ἐτήσιον εἰσόδημα ἄνω 500 μεδι-
μῶν τοῦλάχιστον, ἐν τῇ δευτέρᾳ 300, ἐν
τῇ τρίτῃ 200 φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Σ. παρὰ
τὸ εἰσόδημα τῶν δημοτρίων καρπῶν ἐπέ-
τρεψε τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ
διὰ τοῦ εἰνοῦ καὶ ἐλαίου ἐν μετρηταῖς ($\frac{2}{3}$
τοῦ μεδίου). Πρόδος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐ-
πικράτησιν μᾶλλον τοῦ δημοκρατικοῦ πο-
λιτεύματος ἐγένετο καθ' ὅτι ἐλάμβανον ἐκ-
τοτε μέρος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου
οὐ μόνον οἱ πολῖται εἴτινες ἠδύναντο νὰ
δαπανήσῃσι πρὸς ἐξοπλισμὸν ἐνὸς ὀπλίτου,
ὡς ἐπὶ Δράκοντος, ἀλλὰ πάντες ἀνεκ ἐξαι-
ρέσεις, πρὸς τοῦτοις δὲ ἰδρύθη τὸ δικαστήριον
τῶν Ἡλιαστῶν τὸ κατ' ἐξοχὴν δημοτικόν. Ἡ
δὲ πρότερον εἰς τὸν Σ. ὡς ἡ διαίρεσις τῶν
τάξεων ἀποδιδωμένη ἰσορροπία τῆς Βουλῆς, ἥτις
πάντως ὑπῆρχεν ἐπὶ Δράκοντος, διετηρήθη
μόνον ὑπὲρ τοῦ Σ. Ὡς ἀντιστάσιμα παρέμει-
ναν οἱ ἐκ τῆς ἀνωτάτης τάξεως λαμβανό-
μενοι ἄρχοντες σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἀρι-
στοκρατικοί, ἡ δὲ ἐκ τῶν ἐξερχομένων τῆς
ἀρχῆς ἀρχόντων ἀποτελεσμένη Βουλὴ ἡ ἐξ
Ἀρείου Πάγου διετήρησε τὸ δικάζειν ἐπὶ
ζωῆς καὶ θανάτου καὶ τὴν ἐπισκοπὴν ἐπὶ
πάντα τὸν ὀργανισμόν τῆς πολιτείας. Οἱ
νόμοι τοῦ Σ. ἀντικατέστησαν τοὺς μὴ κα-
ταλλήλους πλέον διὰ τὰς περιστάσεις τῶν
χρόνων ἐκείνων καὶ παλαιωθέντας θεσμούς
τοῦ Δράκοντος πλὴν τῶν φ ο ν ι κ ῶ ν, οἵ-
τινες παρέμειναν ἀναλλοίωτοι, καὶ ἐγρά-
φον ἐπὶ βυλίνων ἀξόνων· ὅτε δὲ οἱ ἀξο-
νες κατέστησαν ἄχρηστοι οἱ νόμοι ἐνε-
ργηράθησαν ἐπὶ τετραπλεύρων κύρθεων. Ἡ με-
ταρρυθμισὶς ἡ νομισματικὴ ὡς καὶ ἡ τῶν
μέτρων καὶ σταθμῶν ἀποτέλεσμα ἔσχε τὴν
ὕπὲρ τῶν Ἀθηναίων κοπὴν ἰδίου νομίσματος
ἀντὶ τοῦ πρότερον ἐπικρατοῦντος Διγίνητι-
κοῦ καὶ τὴν μετάβασιν εἰς τὴν λεγομένην
Εὐβοϊκὴν νομισματικὴν μονάδα διὰ τούτου
ἐμετριάσθη τὸ φορολογικὸν σύστημα, πρὸ
πάντων δὲ κατωρθώθη ἡ προσέλευσις εἰς τὸ
μέγα ἐμπορικὸν σύστημα τῶν Χαλκιδέων
καὶ Κερυνθίων. Τὸ ἔργον τοῦ Σ. ἀποτελεῖ
ἐν μέγα ἐνιαῖον σύνολον πλήρες αὐταπαρ-
νησίας, ἐνθουσιώδους φιλοπατρίας καὶ σκο-
πίμου ἐνεργείας. Αὐτοδικαίως ὁ Σ. ἀπὸ τοῦ
Ε' ἤδη αἰῶνος ἐθεωρεῖτο κατ' ἐξοχὴν ὡς ὁ
νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων. Ἀμέτως βε-
βαίως αἱ ἐσωτερικαὶ διαμάχαι δὲν προσελη-
φθῆσαν διὰ τῶν μέτρων του. Δὲν εἶναι ἐξη-
κρωμένον πόσον καιρὸν ὁ Σ. ἐχρεώσθη διὰ
τὰς μεταρρυθμίσεις του καὶ τί ὑπερονέπεχει-
ρησε. Κατὰ τὰ φαινόμενα διετέλει ἡσυχάζων ἐν
Ἀθήναις, μελαινδὶ δὲν ἀποκλεισθῆναι ἔνεκα
τούτου περιδεῖται ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν

καὶ Κύπρον ἐξ ὧν ἴσως ἐσχηματίσθη ὁ θρύ-
λος περὶ συναντήσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Κρί-
σου. Πάντως ἐπέπρωτο εἰς τὸν Σ. νὰ ἴδῃ δι-
μεθ' ὅλας τὰς παλαιότητας του, τῷ 561-560
ὁ Πεισίστρατος ἐπελήφθη τῆς ἀρχῆς ἵνα
διοικήσῃ ὁμοῦς ὑστερον κατὰ τοὺς Σολωνείους
νόμους. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ
Σόλων, ἐν Κύπρῳ κατὰ τινος. Τὸν ἀξιά-
γαστον μέγαν καὶ εὐχαισθητὸν χαρακτήρα
τοῦ ἀνδρὸς καταδεικνύουσι τὰ ἐτι σωζόμενα
ἀποσπάσματα τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ὧν καλ-
λίστη ἐκδ. εἶναι ὑπὸ Bergk ἐν τομ. β' τῶν
Poëtae Lyrici Graeci (Δ' ἐκδ. ἐν Λειψίᾳ
1882). Βίον τοῦ Σ. ἐγράψαν ὁ Πλούταρχος
καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος. Πρὸλ. καὶ Keil.
Τὸ Σολωνεῖον πολιτεῖμα ἐν τῇ Ἀριστοτέ-
λους Ἀθηναίων Πολιτείᾳ (ἐν Βερολ. 1892).

Σομάλ (ἐνικὸς Σομάλι) εἶναι τὸ ὄνομα
λαοῦ εἰς τὴν Α παραλλῆλν τῆς κεντρικῆς
Ἀφρικῆς κατοικοῦντος (πρὸς τὸν κόλπον
τοῦ Ἀδεν καὶ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν). Οἱ
Σ. εἶναι συγγενεῖς πρὸς τοὺς Γάλλας καὶ
τοὺς Ἀθυσινίους. φιλοπόλεμοι καὶ κλη-
ροκάρδιοι, διατηροῦσι δὲ ἀκμαῖον ἐμπορίον
μετὰ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς
Ἀφρικῆς. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς παραλλῆλς μερῶν
τὰ μὲν βόρεια καὶ νότια εὐρίσκονται ὑπὸ ἰγ-
γλικὴν ἐπικυριαρχίαν, τὰ δὲ ἐν τῷ μέσῳ
ὑπὸ ἰταλικήν. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι
Βερβέρα. Τύπους Σ. βλ. ἐν πιν. Ἀφρικα-
νικὰ ἔθνη 8 καὶ 12. [Μ.Σ.]

Σόμερσετ. Μία τῶν ΝΔ κομητειῶν
τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Βρίστολ,
ἐκτετατ. ἐμβα. 4248 τετρ. καὶ 484326 κττ.
Εἶναι ἐν μέρει ἰθρυινὴ, ἐν μέρει δὲ πεδινὴ καὶ
εὐρρεὴς κυρίως δὲ ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία,
πρὸς δὲ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ὀρυκτῶν καὶ
ἡ βιομηχανία παντὸς εἶδους. Πρωτεύουσα
εἶναι Βάθ. [Μ.Σ.]

Σόμερφελδ (Sommerfeld). Πόλις
ἐν τῇ περιφ. Κρόσσεν τοῦ πρῶτος νομοῦ
Φραγκορρύτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, ἐκτετατ.
11401 κττ. διατηροῦντας ἀκμαῖαν βιομη-
χανίαν κυρίως ὑφανμάτων καὶ μηχανῶν.

Σόμνης (Somme). Ποταμὸς τῆς Γαλ-
λίας πηγάζων παρὰ τὸ Θονσέμ ἐν τῷ
νομῷ Αἰν, ἐκβάλλει δ' εἰς τὴν Μάγχην
κάτωθεν τοῦ Σαιν-Βαλερύ μετὰ ροὴν 200
χμ. Αἱ ὄχθαι αὐτοῦ εἰσι πολλαχοῦ ἐλώδεις·
μετ' αὐτοῦ συνδέονται δύο διώρυγες, ἡ ὁμώ-
νομος του καὶ ἡ τοῦ Σαιν-Καντίνης ἥτις τὸν
ἐνώνει μετὰ τοῦ Ὁάζ καὶ τοῦ Σκαλδίου.

Ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται ὁ νομὸς τοῦ Σ.
παραθαλάσσιος καίμενος ἐπὶ τῆς Μάγχης,
περιλαμβανὸν πλείστον μέρος τῆς Πικαρ-
δίας καὶ μικρὴν τοῦ Ἀρτουά καὶ συνερει-
μῶς ἀρκτικῶς ὑπὸ τοῦ νομοῦ Κάτω Ση-
κουάνας μεσημέρ. ὑπὸ τοῦ Ἰσαρά καὶ ἀνα-
τολικῶς ὑπὸ τοῦ Αἰν. Ἐχει ἑκτασιν 6161

τγμ. καὶ 546 495 κατ., πρωτεύουσιν τὴν Ἀμιέννην καὶ ἔδρας ἐμαλὴν διατεμνόμενον ὑπὲρ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ καὶ εὐφραν εἰς πολυποικίλον παραγωγὴν. Ἐπίσης ἀκμάζει ἐν τῇ Σ. καὶ ποικίλον ἐμπόριον καὶ βιομηχανία, ἰδίᾳ ὑφαντουργική. Ὁ νομὸς αὐτὸς διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα. [Πρ.]

Σόμοδος (Somody, γερμ. Sümeg). Κομητᾶτον τῆς Δ. Οὐγγαρίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος, περιέχον τὴν μεγάλην λίμνην Πλάττεν καὶ ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν (καὶ τοῦ Δραύα) ὀρθούμενον, εὐφραν δὲ εἰς σιτηρὰ, καπνὸν κλ. Ἑμβ. ἔχει 6 581 τγμ. καὶ κατ. 826 835 τοὺς πλείστους Μαγυάρους. Πρωτεύουσα εἶναι Κάποσβαρ. [Μ.Σ.]

Σομπινίκους. Χωρ. τοῦ δήμου Παμφίας τῆς Τριγωνίας, ἔχον 225 κατ. [Μ.Σ.]

Σονάτα (ἰταλ.) ἐκλήθη τὸ κατ' ὄρχος μουσικὸν ἔργον δι' ὄργανα, προσέλαβε δὲ ὑπερὸν στενωπώτερον ἔννοιαν καὶ σημαίνει νῦν κυρίως σύνθεσιν δια κλειδοκυμβαλον μετὰ ἢ ἄνευ ἀλλοῦ ὀργάνου, ἔχουσιν δὲ συνήθως τρία (ἢ 4) μέρη, ὧν τὸ μετᾶτον ἔχει βραδείαν κίνησιν, ἅπαντα δὲ συνδεδεμένα διὰ τινος ἐσωτερικοῦ συνδεσμοῦ τῶν ἰδεῶν. [Μ.Γ.]

Σονδερδούργον (Sonderburg). Πρωτ. περίφ. ἐν τῇ πρωσσ. νομῷ Σλεσβίγκης, ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλσεν καὶ εἰς τὸ στενωπώτερον σημεῖον τοῦ πορθμοῦ τοῦ χωρίζοντος ταύτην ἀπὸ τῆς στερεᾶς. Ἐχει 5 120 κατ. καὶ ὀρχαῖον βουκικὸν ἀνακτορον. [Μ.Σ.]

Σονδερλάνδη (Sunderland). Πέλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Δούργαμ, εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Wear εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, ἔχουσα μετὰ τοῦ ἀπέναντι κειμένου προαστείου Μόγκ-Οὐήρμου-Σῶρ 130 521 κατ., διοικουμένη δὲ εἰς τὴν στενὴν παλαιὴν πόλιν καὶ τὴν εὐρείως ἐκτισμένην νεάπολιν. Εἶναι ἐν τῶν κέντρων τῆς ἀγγλικῆς ναυπηγίας, διατρεῖ δὲ καὶ ἀλλὴν ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀκριεστάτον ἐμπόριον (ἐξαγωγὴν λιθανθράκων). [Μ.Σ.]

Σονδερσχάουζεν (Sondershausen). Πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονείας Σαρτσουργου-Σ., κειμένη ἐπὶ τοῦ Βίππερ. Ἐχει 6 634 κατ., διάκτορον τοῦ ἡγεμόνος, διδασκαλεῖον, ψῆδεον κλ. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἱερὴ ἦν τῇ 525. [Μ.Σ.]

Σόνδριο. Πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς Ἰταλίας, συνορευούσης πρὸς τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὸ Τίρόλον καὶ ἔχουσης ἔμβ. 3 268 τγμ. μετὰ 131 605 κατ. Καίται ἐν ὄρεινῃ θέσει ἐπὶ τοῦ Μαλέρε, ἔχει δὲ 4 013 κατ., ὀρχαῖον φρούριον καὶ ἀκριαὶν ἀμπελουργίαν. [Μ.Σ.]

Σονέττον καλεῖται εἶδος λυρικῶν

ποιημάτων αποτελουμένων ἐκ 14 ὁμοταλήτων ἐνδεκασυλλάβων στίχων. Οὐ σχηματίζουν 2 στρεφάς τετραστίχους ἑτέρας 2 τριστίχους, ἢ δὲ ὁμοιοκαταληκτικῶς εἰναι ἐν ταῖς 2 πρώταις στρεφαῖς α α β β α, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς συνήθως θ γ δ. Τὸ Σ. εἶναι ἰταλικῆς προέλευς ἀναπτύχθη δὲ ἐκεῖ κυρίως ὑπὸ τοῦ τράγκα. [Μ.Γ.]

Σόννεβεργ (Sonneberg). Πρωτ. περίφ. ἐν τῷ δουκάτῳ Σαξονίας-Μαϊνί-ἔχουσα 11 480 κατ. καὶ βιομηχανία κυρίως παιδικῶν θυρμάτων. [Μ.Σ.]

Σονόρα. Ἡ βορειοδυτικωτάτη πηλὴ τοῦ Μεξικῶ, ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Λιγορνίας, ἔχουσα ἔμβ. 197 973 τγμ. μόνον 150 391 κατ. Τὸ κλίμα εἶναι ὁμίον, τὸ δὲ ἔδαφος, ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀκαία ὑγρασία, ὀρεκτὸν εὐφραν, ἀλλὰ ληρηγίται μόνον εἰς τὰς κοιλιάδας τῶν ποταμῶν. Ἡ κτηνοτροφία, ἀλλοτε εὐσεμαία, ἔνν ἔχει πλέον σημασίαν καὶ μεταλλεύσεις τῶν πλουσιῶν ὀρυκτῶν ἀτελεστάτη. Κύριον κέντρον τοῦ ἔμπ. εἶναι Γουαίμας, πρωτεύουσα δὲ καὶ τῶν ὀρχῶν τὸ Ἑρμωσίλμο. [Μ.Σ.]

Σόουλ (Soul). Πρωτ. τῆς Κορέας, εἰς ὅμους Χάν-Ιάγκ καλουμένη καὶ κερτὸ μακρὰν τοῦ ποτ. Χάν ἐν ὄρεινῃ θέσει. Ἐχει περ. 193 χιλ. κατ., ἀσημαντικὴς ἀλλὰ μέγα καὶ καλῶς ἐκτισμένον κτορον μετὰ ὠραίου κήπου. [Μ.Σ.]

Σοπὲν (Φρειδερίκος Φίρχγκλιτς ρίν). Περίφημος κλειδοκυμβαλιστὴς συνθέτης, γενν. ἐν Zelazowa παρὰ τὴν σελίαν ἐκ γαλλοπολωνικῆς οἰκογενείας 1809. Σπουδάζας τὴν τέχνην του ἐν Βιέτς, μετέβη τῇ 1821 εἰς Βιέννην καὶ τῇ εἰς Παρισίους, ὅπου ἐσχετίσθη μετὰ μεγάλων πνευμάτων τῆς ἐποχῆς καὶ πηκτησεν ὡς μουσικὸς συνθέτης καὶ ἐκτελ. μεγίστην φήμην. Ἀλλ' ἦν τῇ 1837 νησαν συμπτώματα νόσου τοῦ στήθους, ἀπὸ τῇ 1848 ἐξετέλειεν ἀκόμη ταῖς εἰς Λονδίνον, ἀφῆρπασεν αὐτὴν τῇ ἐποχῇ. Ὡς συνθέτης ἦτο ὁλως πρωτότης δημιουργήσας ὁλως νέας καὶ ποιητ. ἰδέας, κυρίως ἐν τῇ διακοσμήσει τῇ λωιδίας, παντοῦ πλήρης χάριτος καὶ νείας, συνενῶν τὴν ῥομαντισμὸν μετὰ μελαγχολίας τῆς πολωνικῆς μουσικῆς. ὁρετάς ταῦτας δεῖκνυσαι κυρίως τὰ μετὰ τεμάχια, ἐλιγώτερον τὰ κοντὲρ σονάται κλ. [Μ.Γ.]

Σοπράνον (ἰταλ. soprano, le dessus) καλεῖται ἐν τῇ μουσικῇ ἡ λωιδία τῶν 4 φωνῶν, ἥτις συνήθως νεται ἀπὸ τοῦ δο' μέχρι τοῦ δο'', ἐκτε

δε βέλγλον Σ. καὶ μέχρι τοῦ φα'' γ' σολ''. Χαμηλότερον Σ. (mezzosopranio) σθάνει ἀπὸ τοῦ σολ' ἢ λα μέχρι τοῦ σολ' ἢ λα''. Τὸ Σ. εἶναι φωνῶν τῶν παιδῶν καὶ γυναικῶν.

Σοπωτόν. Κώμη τῆς Ἀγρίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἔθ. Ἀραβίας. Κεῖται πρὸς τὸ ΝΔ τῶν Καλαβρυτῶν, ὧν ἀπέχει ὥρ. 6 1/2. Οἰκεῖται ὑπὸ 760 κατ. Πρεϊόντα ἔθ.μ. καρποί καὶ εἰνός.

Σόραου (Sorau). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Φραγκισούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄδερ, ἐν τῇ Κάτω Δουσατία. Ἔχει 14 456 κατ., ἀρχαῖον καὶ νέον ἀνάκτορον, εἶναι δὲ γνωστὴ κυρίως διὰ τὴν θαυμαίαν βίωσαν μαλλίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων.

Σορδύννη (Sorbonne). Ἐκκλησιολογία ἡ θεολογικὴ σχολὴ τῶν Παρισίων καὶ τὰ ἐν ταύτῃ κτίρια, εἰσα κατ' ἀρχὰς ἀπλοῦν ἱερατικὸν σχολεῖον. Αἱ βαθμιαῖαι ἔμως μεγεθύνσεις αὐτῆς, ἡ διαστομότης τῶν μαθηματικῶν αὐτῆς καὶ ἡ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ διδασκαλῶν τὴν ὑψώσαν εἰς βαθμὴν σχολῆς. Ἰδρυτὴς αὐτῆς ἐγένετο δ' Ῥεβέρτος δὲ Σορβον, σοφὸς γενν. ἐν τῇ ὁμωνύμῳ πόλει τῷ 1201 καὶ ἀπεθ. τῷ 1274, διαπρεψας δὲ ὡς ἱεροκρυξ καὶ καθηγητής. Ἀπὸ τοῦ 14ου μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος ἡ Σ. ἐχαιρεν Εὐρωπαϊκῆς φήμης καὶ αἱ ἀποφασεῖς αὐτῆς ἀνεγνωρίζοντο πλήρως καθ' ὅλην τὴν ἐπιχρῆν τοῦ μεγάλου Σχολῆς ἐκτενέως ὑπὲρ τῶν μέτρων τῶν συντελεστικῶν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐνώσεως, ἐπολεμήσε δραστικῶς τὴν Ἀναμάρτυσιν, ἐκτενέως ὑπὲρ τῶν Γαλλικανῶν δογμάτων καὶ ἐκλήθη ἡ Διαρκὴς Σύνοδος τῶν Γαλλικῶν. Κατὰ τὴν 17ον αἰῶνα ἐκλονίσθη ἕνεκα τῶν διανεξέων τοῦ Ἰανсениσμοῦ καὶ πολλὰ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐκτενέως ὑπὲρ τῶν Σιγγιλλίου τοῦ λεγομένου τοῦ Μονογενενοῦς (Bulla Unigenitus). Τὰ κτίρια τῆς Σ. ἀνεκαίνισθησαν ἐπὶ σχεδίων τοῦ Ἰω. Λεμερσιέ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Ῥισελιέ, οὗ τὸ μαυσωλεῖον σφύεται ἐν τῷ ναῷ αὐτῆς, ὅστις εἶναι τὸ κομψότερον ὅλων τῶν κτιρίων τῆς. Ταῦτα μετεβλήθησαν τῷ 1808 εἰς πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1821 χρησιμοποιοῦν ὡς ἐδρα τῆς πανεπιστημιακῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων καὶ ὡς Σχολὴ τῆς φιλοσοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς θεολογίας.

Σορεξίνα (Soresina). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχ. Κρεμόνης, ἔχουσα 8 555 κατ. ἔμπλουριον, βεμβυκοτροφίαν κλ. [Μ.Σ.]

Σορέλ (Ἀγνή Sorel ἢ Surelle). Γυνὴ διάσημος διὰ τὴν ὡραιότητα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς, γεννηθεῖσα τῷ 1410 ἐν τῇ χωρίῳ Φρομαντῷ τῆς Τουραίνης. Ἀκολούθησεν ὡς κυ-

ρία τῆς τιμῆς τὴν Δούκισσαν τῆς Ἀνδριανίας εἰς τὴν Γαλλ. αὐτὴν ἐνέπνευσε θερμὸν ἔρωτα εἰς τὸν Κάρολον Ζ', οὗτινος κατέστη ἔρωμένη. Ἀπέθανε δὲ δηλητηριασθεῖσα τῷ 1450 ἐν Ζουμιέξ ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς συνάντησιν τοῦ βασιλέως τούτου ἐκ τοῦ ἐν Ἀδύσῃ μεγάρου, εἰς ὃ εἶχε καταφύγει κατὰ πιν προσβολῆς γενομένης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ διαδόχου. Ἐκ τούτου ἡ δηλητηρίασις αὐτῆς ἀπεδόθη τούτῳ. [Πε.]

Σόρια. Πρωτ. ἰσπανικῆς ἐπαρχίας, ἥτις κειμένη περὶ τὸν ἀνω Δούριον εἶναι ἡ τραχυτάτη καὶ ἐρημοτάτη χώρα τῆς Ἰσπανίας, περιλαμβάνουσα 10 318 τχμ. μετὰ μόνον 151 530 κατ. Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ τοῦ Δουρίου, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ἰσχυρῶν τειχῶν καὶ ἔχει 7 784 κατ. Ἐν ἀποστάσει 5 γμ. πρὸς Ν ἔκειτο ἡ ἀρχαία Νουμαντία.

Σόροε (Soró). Πρωτ. νομὸς ἐπὶ τῆς δανικῆς νήσου Ζηλανθίας, ἔχουσα 1 894 κατ. καὶ γνωστὴ εἰσα διὰ τὴν ἐκεῖ ἐπιστημονικὴν σχολὴν, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1856 ἐν τῷ κτιρίῳ πλυσιαυτάτης ἀλλοτε μόνης.

Σορόκι. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ ΒΑ μέρει τοῦ ῤωσσ. κυβερνήτου Βετοσάβιας κειμένη ἐπὶ τοῦ Δνειστερου. Ἔχει 32 116 κατ., οἵτινες διατηροῦσι καλλιεργείαν ἀμπέλων καὶ καρπῶν καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν.

Σορρέντον ἢ Συρρεντον (Surren-tum). Ἰταλ. πόλις ἐν τῇ ἐπαρχ. τῆς Νεαπόλεως ἐπὶ τῆς Ν πλευρᾶς τοῦ κόλπου ταύτης καὶ 25 γμ. Ν αὐτῆς. Ἔχει κατοίκους 6 089, ὥραιον μητροπολιτικὸν ναόν, ἀρχαῖα εἰρεῖνια καὶ περίεργα σπήλαια, εἶναι δὲ πατρὶς τοῦ Τάσσου. Τὸ Σ. συνοικισθὲν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Κύμης διετέλεσε ἐπὶ μακρόν ἀνεξάρτητος δημοκρατία, ἐπὶ δὲ Ἀδύστω κατέστη στρατιωτικὴ ἀποικία. Κατὰ τὴν ἐκρηξιν τοῦ Βετοσβίου τῷ 79 μ. Χ. ὑπέστη πολλὰς καταστροφάς, ἐλεηλατήθη δὲ βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Ὁδοάκου καὶ τοῦ Μουσταφᾶ πασᾶ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν φημισμένα τὰ ἔξ ἀργίλλου ἀγγεῖά του. [Πε.]

Σόρρεϋ (Surrey). Μία τῶν ΝΑ κομητειῶν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα ἐμβ. 1 963 τχμ. καὶ 1 730 871 κατ., ὧν ἔμως 90 τχμ. μετὰ 1 156 896 ἀνθρώπων εἰς τὴν πόλιν Λονδίον. Εἶναι λοφώδης χώρα, ἐν μέρει εὐραres. Πρωτεύουσα εἶναι Γκρίνθορπ.

Σοσκούχάννας (Susquehanna). Ὁ κύριος ποταμὸς τῆς Ἀμερικής. πολιτείας Πενσυλβανίας, ἀποτελούμενος παρὰ τὸ Sunbury ἐκ τῶν δύο πηγῶν τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Σ., ἐκβάλλων δὲ παρὰ τὸ Havre de Grace εἰς τὸν κόλπον Τσέσαιπικ, μετὰ ῥοῦν 730 γμ. [Μ.Σ.]

Σόσσεξ (Sussex). Κομητεία τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῆς Ν παραλίας. Ἔχει ἐμβ.

3 777 τχμ. καὶ 550 442 κατ., εἶναι δὲ λοφώδης καὶ καταλληλοτάτη εἰς γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ κύριον ἔργον τῶν κατοίκων. Πρωτεύουσα εἶναι Δοῦξ, σημαντικώτερα δὲ πόλεις Βράϊτον καὶ Ἀστιγί. [Μ.Σ.]

Σοτβίλ (Sotteville-lès-Rouen). Πόλις ἐν τῷ διαμερίσματι Ῥουένης τοῦ γαλλ. νομοῦ Κάτω Σηκουάνα, ἔχουσα 14 382 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Κεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Σηκουάνα. [Μ.Σ.]

Σουακὶν ἢ Σουακίμ. Πόλις τῆς Νουβίας, ἐν μέρει μὲν ἐπὶ νησιῶν ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν μέρει ἐπὶ τῆς ἡπείρου, ἀπέχουσα τῆς Ἀζέζδας περὶ τὰ 310 χμ. ἔχει καλὸν λιμένα συχναζόμενον ὑπὸ ἐμπορίων τοῦ βραβιτοῦ καὶ τοῦ δουλεμπόρων καὶ 4 600 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τηλεγράφος ὑποθαλάσσιος συγκοινωνῶν μετὰ τοῦ Ἀδεν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀραβίας καὶ ἀλιεύονται μαργαρίται. Κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλίων.

Σουάνοι (Chouans) ἐκαλοῦντο κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν οἱ βασιλόφρονες τῆς Πρετάνης καὶ τῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ κάτω Δίγηςτος χωρῶν. Τὸ ὄνομα ἐλήφθη πιθανῶς ἐκ τοῦ θαλαγμοῦ Chatouant, ἥτοι νυκτοκόραξ, ἐνὸς τῶν ἀρχηγῶν τῶν, τοῦ Ιω. Κοττερώ. Μεταξὺ ἄλλων πολλῶν ἀρχηγῶν περὶ ὅσους ἐγένετο ὁ Γεώργ. Καδοῦδάλ. [Β.Ε.]

Σουαχέλοι καλοῦνται οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Ζανσιβάρης καὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶναι ἡ γενικὴ γλῶσσα τοῦ ἐμπορίου ἢ λαλοῦμένη ἐν ἐκτεταμένῃ περιοχῇ τῆς Ἀνατολ. Ἀφρικῆς. [Μ.Σ.]

Σουδάλα. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Κρεμαστῆς Λαρίσης τῆς Φθιώτιδος, κείμενον ὠρ. 1 1/2 Α τοῦ Γαρδικίου, καὶ ἔχον 147 κατοίκους. — 2) Δύο χωρία ὀνομαζόμενα Ἀνω καὶ Κάτω Σ. ὑπαγόμενα εἰς τὸν δῆμ. Δωριέων καὶ κείμενα ἐπὶ τῶν Β ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασοῦ καὶ πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Γραβιάς εἰς ἀπόστασιν ὠρ. 4. Οἰκοῦνται ἐμὲν ὑπὸ 1023 κατ.

Σουδάλκι. 1) Κυβερνεῖον τῆς Ῥωσσίας καταλαμβάνον τὸ ΒΑ τμήμα τῆς Πολωνίας μετ' ἐμὲ 12 551 τχμ. καὶ 611 238 κατ. Εἶναι πεδινόν, ἔχον μέγιστα δάση, λίμνας καὶ ἔλη, κυρίως δὲ εὐφρον εἰς τὰ Ν μέρη. — 2) Πρωτ. τοῦ ἄνω κυβερνεῖου, κείμενη οὐ μακρὰν τῶν πρωσσικῶν συνόρων, ἔχουσα δὲ 19 116 κατ. καὶ ἐμπόριον διαμετακομιστικόν. [Μ.Σ.]

Σουδάρον. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Καλαβρύτων, 1 1/2 ὥραν πρὸς Α αὐτῶν, οὗ οἱ κάτοικοι παραγειμαζοῦσιν ἐν τῇ παραλίᾳ Πατρῶν καὶ Δίγριαλας, ἀσχολούμενοι εἰς

τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Κεῖται ὑπὲρ τὴν δεξιὰν ὀχθὴν τοῦ Ἐρατίνου. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Βουπρασίων τῆς Ἡλείας, ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Μανωλάδος, μετὰ 250 κατοίκων.

Σουδάρωφ (Ἀλέξιος Βασιλείου κ.μ.ης Suworow). Ῥώσος στρατηγὸς γενν. τῷ 1729 ἢ τῷ 1730, κατ' ἄλλους ἐν Φινλανδίᾳ καὶ κατ' ἄλλους ἐν Οὐκραίνῃ. Κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης, διεκρίθη εἰς τὸν ἑπταετῆ πόλεμον μεθ' ὃν προσεδόσθη εἰς ταγματάρχην, διήκουνε τὴν πολιρκίαν τῆς Κρακοβίας κατὰ τὴν 1768, ἐνέκησε τὸν Πολωνικὸν στρατὸν ἐν Στραλοβίτση καὶ ἀλλαγῇ (1768-1772) ὡς καὶ τὸν Τουρκικὸν (1773). μετέσχε τῆς νίκης τῆς Κοσλουνόςης (1774), ὑπέταξε τοὺς Τατάρους τῆς Κριμαίας, ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Κριμαίας, διώκησεν ἐν σῶμα κατὰ τὸν πόλεμον τὸν ἀρξαμένον τῷ 1788 κατὰ τῆς Πολωνίας, διεκρίθη ἐν Κιμβούρνη καὶ ἐν Ὀτσάκω, ἐκερδίσε τὴν συνδρομὴν τοῦ πρίγκιπος τοῦ Κοβούργου τὰς μάχας τοῦ Φοκαὶ καὶ τοῦ Μαρτινεστιέ ἐν Ῥιμνίκω (1789) καὶ ἐκυριεύσε τὸ Ἰσμαῖλῳφ (1790), τοὺς κατοίκους τοῦ ὀπλοῦ καὶ κατέσφαξεν. Ἀποσταλεὶς ἐναντίον τῶν Πολωνῶν ἐνίκησε τὸν Κοστοιουσκαν ἐν Ματοισιοβίτση, ἐνήργησε τρομερὰν σφαγὴν τῶν κατοίκων τῆς Πράγας, πρᾶσταιον τῆς Βαρσοβίας, εἰσέβαλε δ' εἰς Βαρσοβίαν (1794) ὡς ἀμοιβὴν τούτων λαθῶν παρὰ τῆς Δίκατερίνης Β' τὸν τίτλον τοῦ στρατάρχου καὶ κτήματα σημαντικά. Μετὰ 3 ἐτῶν θανάπτει ἀπεστάλη ἀρχιστράτηγος εἰς Ἰταλίαν μετὰ 30 000 Ῥώσων, κατισχυσε τῶν Γαλλῶν ἐν Κασσάνῳ (Ἀπρίλ. 1799), ἐξηγάγκασε τὸν Μακδονάλλον εἰς ὑποχώρησιν μετὰ τριήμερον μάχην (Ἰουνίος) καὶ ἐνίκησε τὸν Ζουβέρ ἐν Νεβίῳ (Αὐγустος). Διασπασθεὶς ὁμως μετὰ τῶν Αὐστριακῶν τοὺς ἐγκατέλειπεν ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς Ἑλβετίαν, ἀλλ' ἀπωθήθη ὑπὸ τοῦ Μασένα, νικητοῦ ἡδὴ ἐν Ζυρίχῃ (Σεπτέμβρ. 1799). Ἀνακληθεὶς εἰς Ῥωσίαν ὑπὸ Παυλοῦ τοῦ Α' δὲν εὗρεν ἐν Πετρούπολει τὴν θριαμβευτικὴν ὑποδοχὴν, ἣν προσεδόκα. Ἀπεβίωσεν ὀλίγον ὕστερον (1800) δυσηρεστημένος καὶ ἐν δυσμενείᾳ. Τῷ ἀπενεμήθησαν οἱ τίτλοι τοῦ κόμητος Ῥιμνίκου, ἐνεκα τῆς ἐν Ῥιμνίκῳ νίκης, καὶ πρίγκιπος Ἰταλικῶν, ἐνεκα τῆς εἰς Ἰταλίαν ἐκστρατείας τοῦ. Τοῦ Σ. ἐγείρεται ἀνδριὰς ἐν τῷ ἐν Πετρούπολει πεδίῳ τοῦ Ἀρσῶ. [Πς.]

Σουδέστρ (Αἰμίλιος Souvestre). Συγγραφεὺς ἑλλων τὴν καταγωγὴν ἐν Πρετανῶν ναυτικῶν, γενν. ἐν Μορλαί τῷ 1800 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1854. Ἀφ' οὗ ἐχρημάτισεν ἀλληλοδιαδόχως ὑπάλληλος βιβλιοπω-

λείου, ο'κοιδάσκαλος ἐν Νάντη, καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν Μυλγασύεν καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ σχολῇ τῶν πολιτ. ἐπιστημῶν κατὰ τὸ 1848, ἐπέδωκεν εἰς ἐλακλήρου εἰς τὴν φιλολογίαν γράφας κυρίως μυθιστορήματα. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του ἐνεπνεύσθησαν ἐκ τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῆς ἀγάπης τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος. Αἱ ἰδιότητες αὗται χαρακτηρίζουσιν ἰδίᾳ τοὺς Τελευταίους Βρετανούς, οἱ ποὺ ὑπάρχουσιν ἐγκατεσπαρμέναι περιγραφαὶ τοπίων καὶ λαϊκαὶ παραδόσεις καὶ ποιήσεις τῆς Βρετάνης. Ὁ Σ. ἔγραψε καὶ δραματικὰ ἔργα, ἐν οἷς πρωτεύει τὸ πεντάπρακτον δράμα Πλευσίος καὶ Πτωχός. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ λείπει ἐνίοτε ἡ εὐγένεια τῆς ἐπινείας καὶ ἡ πρωτοτυπία, ἀλλὰ τὰ μυθιστορήματα καὶ τὰ διηγήματα αὐτοῦ διακρίνει πάντοτε ἡθικὴ σκοπὸς. Τὸ ἔργον αὐτοῦ Un philosophe sous les toits ἐξεραβήθη ὑπὸ τοῦ Γαλλ. Ἀκαδημίας καὶ μεταφράσθη καὶ Ἑλληνιστί. [Πα.]

Σουδιάκον (Subiaco) Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ καὶ τῇ περιφερείᾳ Ῥώμης, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τεβερώνη ἐν γραφικῇ θέσει ὄρεινῃ. Ἔχει 7 017 κατ. καὶ ἐρείπια τινὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. [Μ.Σ.]

Σουδά. Μῆγας κόλπος τῆς Κρήτης μετὰ τῆς ΝΑ παραλίας τῆς γερσονήσου Ἀκρωτηρίων, καὶ τοῦ πρὸς Ν κειμένου ἡρωτικίου Δραπάνου, ἀπέχον τῶν Χανίων περὶ $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας. Διαιρεῖται, οὕτως εἰπεῖν, εἰς δύο ἀλλοιως μικροτέρους κόλπους διὰ τῆς ἐν μέσῳ σχεδὸν αὐτοῦ κειμένης διανομῆς αὐτῇ νηίδος Σ. Ὁ ἐσωτερικὸς λιμὴν τῆς Σ. ἔχει δύο εἰσόδους σχηματιζομένας ἑκατέρωθεν τῆς νηίδος Σ., μίαν πρὸς Β αὐτῆς καὶ ἄλλην πρὸς Ν ἥτις εἶναι ἡ ἀσφαλειτέρα καὶ κυρία εἰσόδος τοῦ λιμένος ἔχουσα πλάτος $\frac{1}{4}$ μιλίου. Ἐπὶ τῆς νηίδος Σ. ὑπάρχει φρούριον τουρκικὸν εὐχὴ καὶ τόσον ισχυρόν, ὅσον τὸ ἀπέναυε αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Ν πλευρᾶς τοῦ λιμένος φρουρίου τὸ καλουμένον Ἰζζεδίν (Καλαμί) κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Ρεσού πασά καὶ ὁλισθὲν διὰ πολλῶν πυρεθῶν Κρούμ μεγάλης ὀλκῆς, οὕτως ὥστε δεσπόζει σὺμπαντος τοῦ κόλπου. Εἰς τὸν κόλπον δὴγονται δύο ἄλκοι ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ Δραπάνου, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ΝΑ γωνίας τοῦ φρουρίου τῆς νηίδος Σ. Ὁ κόλπος τῆς Σ. καὶ ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐφιλοξένησε πολλάκις πολεμικοὺς στόλους, οὐδέποτε ὅμως εἶδε τοιοῦτους θύους τῷ 1885 ὅτε συνηθροίσθησαν ἐν Σ. οἱ στόλοι τῶν δυνάμεων πρὸς ἀποκλεισμὸν τῆς Ἑλλάδος. [Ι.Ε.Κ.]

Σουδάν ἢ Βελαδ ἢ Σουδάν ἦτοι Χώρα τῶν Μελανῶν, ἦτο ἡδὴ ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος περιληπτικὸν ὄνομα τῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς τῶν ἐκτεινομένων πρὸς Ν τῆς Σα-

χάρας μέχρι τοῦ 5⁰ Β πλ. Συνήθως διακρίνονται τὸ Ἄνω Σ., περιλαμβάνον τὰς ὄρεινὰς χώρας ἀπὸ τῆς μεσογείου πρὸς Β τῆς Γουινέας μέχρι τοῦ Δαρφούρ, καὶ τὸ Κάτω Σ., ὅπερ λέγεται καὶ Αἰγυπτιακὸν Σ. ἢ Νιγηρία, ἐκτεινόμενον μέχρι τῆς Ἀθιοπίας Τὸ Δυτ. τμήμα τοῦ Σ. εἶναι ἐν γένει εὐρυν, ἀρδευόμενον ὑπὸ τοῦ Νιγηροῦ καὶ τῶν εἰς τὴν λίμνην Τσὰδ ἐκβαλλόντων ποταμῶν. Ὁλως διάφορον εἶναι τὸ μέσον τμήμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑψοῦνται κυρίως πρὸς Ν τοῦ ποτ. Βενουὲ τὰ ὄρη τῆς Ἀδαμαῦας μέχρις ὕψους 3 000 μ., εὐρηγνται δὲ καὶ πολλοὶ ἐλώδεις ἐκτάσεις καὶ ἐπικρατεῖ ἐν μέρει νοσώδες κλίμα· τέλος τὸ Ἀνατολικὸν μέρος ἔχει στεππώδη χαρακτηζομένη, μόνον δὲ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου καὶ τοῦ ποταμοῦ ἑλ-Γαζάλ ὑπάρχει πλουσία φυτὰ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Νιγηρτες οἱ μὲν μαμαεθάνοι, οἱ δὲ εἰδωλελάτραι· οἱ ἐκπεπολιτισμένοι πρὸς διατηροῦσι ποικίλην βιομηχανίαν, κυρίως φασματῶν περιζητήτων κυρία ἀντικείμενα ἐξαγωγῆς εἶναι βάμβαξ, ἐλεφαντόδους ἔριον λεπτὸν, περὰ στρουθοκαμήλου, ὕψαματα διάφορα, χρυσὸς καὶ ποικίλα προϊόντα φυτικά. Περὶ τῶν μεγαλύτερων ἐν Σ. κρατῶν βλ. τα ἀρθρα Βενουὲ, Μαγερά, Χαδῆ, Δαρφούρ Κορδοφάν κλ. — Ἐν τῷ Δ τμήματι εὐρηται τὸ Γαλλικὸν Σ. ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1892 ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς Σαναγαρίας κείμενον πρὸς Δ ταύτης καὶ τῆς Σιέρρα Λεώνης καταλαμβάνει μέχρι τοῦ Νιγηροῦ περ. 132 χιλ. τχμ. καὶ 80 χιλ. κατ. Ἐξῆς τῆς διοικήσεως εἶναι τὸ Κάμερ. σπουδαιότατον δὲ ἐμπρεῖον τὸ Τιμβουκτού. — Ἐσχάτως δ' ἐσχηματίσθη ἐν Σ. τὸ μέγα κράτος τοῦ λεγομ. Μαχδῆ, ὅπερ περιλαμβάνει μέγα μέρος τῆς Νουβίας, τὸ Αἰγυπτιακὸν Σ., τὸ Κορδοφάν, Δαρφούρ καὶ χώρας. Ἰσχυρὸς τοῦ κράτους τοῦτου ἐγένετο ὁ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ Νείλῳ νήσου Ἀλ-ἄβας ζήρας Μωάμεθ Ἀχμέτ, ὅστις ἐκήρυττεν ἑαυτὸν ὡς τὸν προσφῆτην (Μαχδῆν) τὸν ἀναμενόμενον δια τὴν ΙΓ' αἰῶνα τῆς μαμαεθαν. χρονολογίας. Ὑψώσας τῷ 1881 τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστατικῆς, ταχέως οὐ μόνον συνέλεξε περὶ ἑαυτὸν πλείστους ὁπαδοὺς ἀλλὰ καὶ ἐκυρίευσεν μέγα μέρος τοῦ Ἀνατολ. Σουδάν, κατατροπώσας δὲ ἐν διαφόροις μάχαις τὰ ἐκπεμφθέντα ὑπὸ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἀγγλικῆς διοικήσεως στρατεύματα ἐξοπλισμένα καὶ τὸ Χαρκούμ ὅπου ἔπαιον ὁ Γόρδων. Θανόντος τοῦ Μαχδῆ τῷ 1885 διαδέχθη αὐτὸν ὁ Ἀβδουλλάχ, ὅστις νικηφόρος συνέχισε τὸν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν πόλεμον καὶ ἐκυρίευσεν καὶ μέρος τῆς Ἀθιοπίας· πεσόντος τοῦ νεγροῦ ταύτης Ἰωάννου τῷ 1889 ἐν μάχῃ, ἔπαυσαν αἱ μετὰ τῶν Μαχδιστῶν καὶ Ἀθιοπινῶν ἐχθροπραξίαι. Περαιτέρω ὅμως πρόδοι τῶν Μαχδιστῶν

ἀνεκόπησαν διὰ νικῶν τῶν Ἀγγλων καὶ Ἰταλῶν 1891-94. [Μ.Σ.]

Σουδενά. Κώμη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Σουδενῶν τῶν Καλαβρύτων, πατρίς τῆς οἰκογενείας τῶν Πετμεζαίων. Κεῖται κατὰ τὸ Β ἄκρον τῆς λιμναζούσης κατὰ τὸν χειμῶνα πεδιάδος τῶν Σ. (τῆς παρ' ἀρχαίους Κλειτορικῆς λίμνης), $1\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς Ν τῶν Καλαβρύτων καὶ ἐγγὺς τῶν πρὸς Α Ἀρρανίων. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο κεχωρισμένων συνοικιῶν, τοῦ ἁγ. Βασιλείου καὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ ἔχει κλίμα ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινότατον, δημοτικὸν καὶ μὴ πλήρες ἑλλ. σχολεῖον καὶ 950 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Σουδενέικα. Χωρίον τοῦ δήμου Δύμης (Πατρῶν), ἔχον 347 κατ. [Μ.Σ.]

Σουδενῶν δῆμος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καλαβρύτων ἐκτεινόμενος ἀνὰ τὴν πεδιάδα τῶν Σουδενῶν, γόνιμος εἰς σιτηρὰ καὶ κτηνοτροφίαν καὶ ἀποτελούμενος ἐκ τῆς πρωτεύουσας Σουδενῶν καὶ τῶν χωρίων Δουνίτσας, Σιγουνίου, Χαμίκου καὶ Χαρακτινέου. ἔχει 1508 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ ὑπάγεται ὑπὸ τὸ εἰρηνοδικεῖον Καλαβρύτων.

Σουδήτια (Sudeten γερμ.) καλοῦνται τὰ εἰς τὰ σύνορα τῆς Σιλεσίας καὶ Πρωμίας ὄρη, ἐκτεινόμενα ἐπὶ μήκος 340 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἀλβίου (ἐν Σαξονίᾳ) μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ὀδερ. Συνίστανται ἐξ ἀλύσεων πολλῶν ἀνορθουμένων ἐπὶ ὕψι πεδίου, γέρονται δὲ κατὰ τόπους ἰδιαίτερα ὀνόματα, ὡς τὰ Λουσατιανὰ ὄρη, τὰ ὄρος τῶν Γιγάντων, τὰ Βαλζεμβούργια ἢ Σβαϊνίτσια ὄρη, τὰ Γλάτσια καὶ τέλος τὰ κυρίως Σουδήτια μεταξὺ Σιλεσίας καὶ Μοραβίας μετὰ τῶν ὕψηλοτέρων κορυφῶν (Ἀλφάτερ 1400 μ.) καὶ τῶν ἐν Μοραβίᾳ παραφασίων (τῶν λεγ. γερμαν. Mährisches Gesenke) [Μ.Σ.]

Σουέζ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλεῖτο Ἀρσινόν, Ἀραβιστὶ δὲ καλεῖται Σουέις. Εἶναι πόλις τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς τοῦ ἐμυνόμενου ἰσθμοῦ καὶ εἰς τὴν ἀρκτικὴν ἄκρην τοῦ ἐμυνόμενου κόλπου. Κεῖται 135 χμ. Α τοῦ Κάιρου καὶ ἔχει 10919 κατοίκους, χρησιμεύει δὲ ὡς διαμετακομιστικὸς σταθμὸς μεταξὺ Κάιρου ἀφ' ἑνὸς καὶ Συρίας καὶ Ἰνδιῶν ἀφ' ἑτέρου, ἢ μεθ' ὧν συγκοινωνία διενεργεῖται τακτικῶς δι' ἀγγλικῶν ἀτμοπλοίων.

Διῶρυξ τοῦ Σ. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶχε κατανοηθῇ τὸ ἐπιωφελέες τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σ. ἔξ ἧς θά καθίστατο δυνατὴ ἡ ἀπ' εὐθείας μετάβασις ἐκ τῆς Μεσογείου εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀνεὶ ἀνάγκης περιπλοῦ πρὸς τοῦτο τῆς Ἀφρικῆς, ἐξ οὗ ἡ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας συγκοινωνία θ' ἀπῆτει μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ

χρόνου. Πρῶτος δὲ Σέσωστρις ἀπεφάσισε τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἰδέας ταύτης καὶ πρὸς τοῦτο ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποιοῖ τὸν Νεῖλον, ἐπιχειρήσας ἐπ' αὐτοῦ τεχνητὰ τινὰ ἔργα. Τὰ ἔργα ταῦτα συνέχισαν ὁ Νεκῶς, ὁ Δαρείος Α' καὶ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος. Ἡ τότε κατασκευασθεῖσα διώρυξ ἤρχετο ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ βραχίονος τοῦ Νεῖλου εἰς τὰ πέριξ τῆς Βουβάστης καὶ ἐξεβαλεν εἰς Ἀρσινόν (Σουέζ), κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου. Τὸ μήκος αὐτῆς ἦτο 200 χμ. τὸ δὲ πλάτος τῆς εἶχεν ὑπολογισθῇ ἐπαρκὲς πρὸς παραλλήλῳ διαπλοῦν 2 τριήρεων. Κατὰ τὰς ἐπαναστάσεις, ἃς ὑπέστη ἡ Αἴγυπτος ἐπὶ Ῥωμαίων, ἡ διώρυξ αὕτη ἐγκατελείφθη καὶ ἐπεχώσθη, ἀνεσκαφῇ ὅμως ὑπὸ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ καὶ διετηρήθη πλωτὴ ὑπὸ τῶν διαδόχων τῶν μέχρι τοῦ 5 αἰῶνος. Ἐπει, ὡςθεὶς ἐκ νέου ἀνεσκαφῇ αὐτῆς κατὰ τὸν Τοναῖον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀμρὸν ὅστις καὶ ἐπεξέτεινεν αὐτὴν μέχρι τοῦ Παλαιῦ Κάιρου, δοῦς αὐτῇ οὕτως ἐκτετατὴν 320 χμ. Καὶ πάλιν ὅμως ἡ διώρυξ ἐγκατελείφθη ἄρρητος, ὅτε αὐτὴ καλεῖται μετεφερον τὴν ἔβραν τῶν εἰς Δαμασκὸν· μάλιστα ὁ καλὶς Ἀλ-Μανσούρ ἐστράφη καὶ τὸ στήριον τῆς ἐκβολῆς αὐτῆς τῇ 775 ὅπως ἐμποδίσῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Αἰγυπτίων. Ἐν τούτοις ἐσώθησαν τινὰ ἔγνη ταύτης. Τῷ 1854 ὁ Γάλλος Φερδινάνδος δὲ Λεσσέψ συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς κατασκευῆς ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σ. θαλασσίας διώρυκος. Τὰ σχέδια τῆς διώρυκος ταύτης χαράχθεντα ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἀντιβασιλέως διατελούντων μηχανικῶν Λινὰν-βέη καὶ Μουζέλ-βέη τῷ 1855, ἐγένετο τῷ 1856 ἀποδεχτὰ ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως Νεχμέτ-Σαὶ καὶ τὸ ἔργον ἤρξατο καὶ ἐπεραιώθη μεθ' ὅλας τὰς ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους παντοίας δυσκολίας καὶ τὰς ὑπὸ τῆς Τουρκίας παρεμβλήθεις ἀναντιόητας. Ἡ νέα διώρυξ ἀρχεμένη ἀπὸ τοῦ Πέρτ-Σαίτ, νεοτεκτονικῶς λιμένος κατασκευασθέντος ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Πηλυσίου, βαίνει εὐθὺ εἰς Σουέζ διερχομένη διὰ διαφορῶν λιμνῶν, ἐξ ὧν ἡ τοῦ Τιμοσὰχ μετεβλήθη εἰς μέγαν ἐσωτερικὸν λιμένα. Ἡ ἔκτασις αὐτῆς εἶναι μήκους 160 περ. χμ. καὶ πλάτους 75 μ. Τὰ ἔγκλινα τῆς ἐγένοντο 20 Νοεμβρίου 1869.

Σουηδία (Schwaben). 1) Ἀλλοτε δουκᾶτον τῆς Γερμανίας, καλούμενον οὕτως ἀπὸ τῶν Σουηδῶν (βλ. κατωτέρω) ἀφ' οὗτο ὁ νεμερ. Ἀ λ α μ α ν ν ι α τῆς αὐτῆς χώρας περιέπεσαν εἰς ἀγροστιαν (ἀπὸ τοῦ Π' αἰῶνος). Πρῶτος ἀνεγινωρισμένος δουξ τῆς Σ. ὑπῆρξε Βουργάρδος (ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Γερμανῶν Ἐρρίκου τοῦ Α'). Τὸ δουκᾶτον περιελθὼν διαδοχικῶς εἰς διάφορα μέρη τοῦ βασιλεύοντος σαξονικοῦ καὶ φραγκονικοῦ οἴκου

ἐδόθη τῷ 1079 ὑπὸ Ἑρρίκου Δ' εἰς τὸν γαμβρόν του Φρειδερίκον τὸν Χρυσταυροφόρον, ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ ὁποῦ ἀνῆλθον μετὰ τὴν. Ἀλλὰ ἡ κατάλυσις τοῦ Χρυσταυροφάνειου οἴκου (1268) ἐπὶ νῆγκας καὶ τὴν κατακερματισμὸν τοῦ δουκάτου καὶ ἐσωτερικὰς διαμάχας, ἐσχηματίσθησαν δὲ κατὰ τῶν ὑπερεχόντων κομητῶν τῆς Βυρτεμβέργης διάφοροι συμμαχίαι μεταξὺ τῶν μικρῶν ἀριστοκρατῶν, μεταξὺ τῶν πόλεων (εἰς ἃς προσήλθον τῷ 1384 καὶ ἱππῶται καὶ ἡγεμόνες) κ.λ., τῷ δὲ 1484 ἐν Ἑσλίνγγῃ ἡ μεγάλη σουηδικὴ συμμαχία ἦν διεκλυθῆ μόλις τῷ 1574 συνεπεία τῶν θρησκευτικῶν διενέξεων. Ἀφ' οὗτο τὸ γερμανικὸν κράτος διηρέθη εἰς μεγάλας περιφερείας (1512) τὸ ΝΔ τμήμα αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὴν Σουηδικὴν περιφέρειαν, ἥτις ὅμως ἦτο δισπασμένη εἰς πλείους μικρότερα τμήματα. Ἡ κατάσταση αὐτῇ μόλις τῷ 1803 ἔπαυσε. — 2) Σημερινὸς νομὸς τῆς Βαυαρίας, περιλαμβανὼν τὸ ΝΔ μέρος αὐτῆς, 9 819 τ.χμ. μετὰ 668 716 κατ., ὧν 85 % καθολικαί. Διατηρεῖ ἀκμαίαν βυρτεμβέργειαν, βιομηχανίαν ἐρίου, βυρθακὸς καὶ μηχανῶν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Αὐγούστα (Augsburg). [Μ.Σ.]

Σουηδικὸς Ἰόρας. Βλ. Ἰόρας.

Σουηδοί (λατ. Suevi, Suebi). Ἀρχαία γερμανικὴ φυλὴ κατοικοῖσα μεταξὺ Μοίνου καὶ Δουναβίου. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ. ἐν παλαιότεροις χρόνοις συμπεριλαμβανόντο μετ' αὐτῶν καὶ ἄλλαι συγγενεῖς φυλαὶ ὡν κοινὸν ὄνομα ἦτο Ἑρμῶναι (βλ. λ.). Ἱστορικὴν σημασίαν προσέλαβον οἱ καὶ Ἀλαμαννοὶ καλούμενοι καὶ οἱ ὀλιγάριθμοι ἄλλοι οἵτινες μετὰ τῶν Βανδάλων καὶ Ἀλανῶν διήλθον τῷ 400 τὸν Ῥήνον καὶ τῷ 409 τὰ Πυρηναια, ἱδρύσαντες δ' ἐν Γαλλίᾳ ἴδιον κράτος ὑπετάχθησαν τῷ 585 ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν Οὐσιγότθων. Τὸ ὄνομα τῶν Σ. ἐσώθη ἐν τῷ γερμ. Schwaben (Σουηβία)

Σουηδία (σουηδικῶς Sverige γερμ. Schweden καὶ γαλλ. Suède). Βασιλείαν ἡνωμένην μετὰ τῆς Νορβηγίας ὑπὸ τὴν αὐτὴν βασιλείαν, περιλαμβάνον δὲ τὸ μεγαλύτερον ἀνατ. ἥμισυ τῆς Σκανδιναβικῆς χερσονήσου. Ἔχει ἐμβα. 450 574 τ.χμ., ὧν 36 181 τ.χμ. καλύπτονται ὑπὸ λιμνῶν, καὶ 4 784 981 κατ. Τὸ Β καὶ Δ τμήμα τῆς Σ. κατέχουσιν οἱ παραρτάδες τῶν Νορβηγικῶν ὁρίων, ἅπερ πρὸς Δ χαμηλοῦνται ἐν ἀνδρόσι βαθυπέδῳ καὶ μεταβαίνουν εἰς βαθυπέδιον πρὸς τὴν θάλασσαν (Βαλτικὴν θάλασσαν καὶ Βοθνιακὸν κόλπον) κυρίως τὸ Ν μέρος, κατὰ τ' ἄλλα λοσῶδες δὲ καὶ πλῆρες ἀγρῶν καὶ λιμνῶν, περιέχει μεγάλας λίμνας, μετὰ τῶν ἐπείων αἱ μεγαλύτεραι εἶναι αἱ Μοίλαρ, Χιέλμαρ, Βένερ, Βέττερ κα. Ἐκ τῶν ποταμῶν οἱ κυριώτεροι εἶναι οἱ Γότα,

Μοτάλα, Δάλ καὶ Τόρνεω. Τὸ κλίμα εἶναι εἰς τὰς παραλλὰς εὐκρατον, πρὸς Β δὲ τραχὺ καὶ ψυχρὸν. Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον Σουηδοὶ (γερμανικὴ φυλὴ), ἄλλοι δὲ Φινλανδοὶ (δρβότερον Φίννοι 16 976), καὶ εἰς τὰ Β μέρη, κυρίως περὶ τοὺς ποτ. Κάλιξ καὶ Τόρνεω. Λάππαι (6 404), τέλος δὲ ἄλλοδαποι (18 587). Ἐπικρατοῦσα ἐκκλησία εἶναι ἡ λουθηρανὴ (κατὰ τὴν ἀμετάβλητον ἐμλογίαν τῆς Αὐγούστης), ἔχουσα ἀρχιεπισκοπὸν μὲν τὸν τῆς Οὐψάλας, 11 δὲ ἐπισκόπους. Ἡ πνευματικὴ μόρφωσις ἵσταται ἐπὶ ὑψηλῆς βαθμίδος, κατὰ δὲ τὸν (ἀνάλογον) ἀριθμὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων (10 571) ὑπερεῖ ἡ Σ. μόνον τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας· τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπάρχουσιν 84 ἱδρύματα, ὧν 34 πλήρη, πλὴν καὶ 12 διδασκαλεῖα, πανεπιστήμια δύο (ἐν Λοῦνδ καὶ Οὐψάλα), ἱατρικὴ σχολὴ καὶ πολυτεχνεῖον ἐν Στοκχόλμῃ, πρὸς τούτοις δὲ πλείστα βρα ἄλλα τεχνικά, γεωργικά, βιομηχανικά καὶ σχολεῖα. Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, καίτοι τὸ καλλιεργήσιμον ἔδαφος εἶναι περιορισμένον (8 14 % ἀγροὶ καὶ 4.13 % λιμνῶνες), ἀκμαίευσι λίαν. Μέγιστος δ' εἶναι ὁ πλοῦτος εἰς ξυλείαν (44.46 % τοῦ ἔδαφους καλύπτονται ὑπὸ δασῶν), ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀντικείμενον τῆς ἐξαγωγῆς. Ἐπίσης δὲ ἀξιόλογα εἶναι τὰ ὀρυκτά, ὧν παράγονται κυρίως σιδηρὸς (ἐκ 390 μεταλλείων), ἀργυρὸς, χαλκός, ψευδάργυρος, μόλυβδος, χρυσός, λιθίνθροκος, μάρμαρον, θείον κλ. Ἀκμαίεσι δὲ καὶ ἡ ἄλιεῖα, ἡ δὲ βιομηχανία, κυρίως ἡ μεταλλουργία, ἀνεπτυχθῆ ἐπ' ἐσχάτων μεγάλως. Τὸ ἐμπόριον εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον θαλάσσιον, ἀνῆλθε δὲ ἡ ἐξαγωγή τῷ 1890 εἰς 304.2 ἑκατομμ. κορωνῶν καὶ ἡ εἰσαγωγή εἰς 377.2 ἑκατομμ. Κέντρα τοῦ ἐμπορίου εἶναι Γοτεμβούργον, Στοκχόλμη καὶ Μάλμω. Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν εἶχε τῷ 1890 3 822 πλοῖα ἐν εἰς 963 ἀτμόπλοια. Τὸ ζικτων τῶν σιδηροδρόμων εἶχε μήκος 8 279 γμ. καὶ τὸ τῶν τηλεγραφῶν 12 688 γμ. Τὴν συγκοινωνίαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ διευκολύνουσι καὶ πολλὰ διώρυγες, ὧν ἡ Γότα καλουμένη ἔχει μήκος 800 γμ. Νομισματικὴ μονάς εἶναι ἡ κορόνα (βλ. λ.).

Ἡ Σ. εἶναι κληρονομικὴ μοναρχία περιορισμένη διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ ὁ βασιλεὺς (Ὁσκάρ δ' Β' ἀπὸ τοῦ 1872) πρέπει νὰ πρεσβεύῃ τὸν λουθηρανισμὸν. Πέντε θεμελιώδεις νόμοι κανονίζουσι τὰ τῆς μοναρχίας: τὸ σύνταγμα τοῦ 1809, ὁ κανονισμὸς τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ σώματος τοῦ 1866, ὁ περὶ διαδοχῆς νόμος τοῦ 1810, ὁ περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου τοῦ 1812, καὶ ὁ περὶ προσωπικῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Νορβηγίας τοῦ 1815. Ἡ ἀντιπροσω-

πεία του λαού αποτελείται εκ δύο βουλών, ὧν ἡ πρώτη συνίσταται ἐξ 150 μελῶν ἐκλεγμένων δι' ἐμμέσου ἐκλογῆς ἐπὶ 9 ἔτη, ἡ δὲ δευτέρα ἔχει 255 μέλη ἐκλεγόμενα εἰς τὰς μεγαλύτερας πόλεις ἐμμέσως, εἰς δὲ τὰ μικρότερα μέρη ἀμέσως ἐπὶ 3 ἔτη. Ὁ προϋπολογισμὸς ἀνέφερε τῇ 1893 ἔσοδα καὶ ἔξοδα 97 ἑκατομμ. κορωνῶν, τὸ δὲ ἀγροτικὸν χρέος ἀνέρχεται εἰς 258 ἑκατομμ. Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς ἀποτελεῖται ἐκ 1959 ἀξιωματικῶν, 718 ὑπαλλήλων καὶ 36 256 ἀνδρῶν (μετὰ τῶν ὑπαξιωματικῶν), ὃ δὲ πολεμικὸς στόλος ἐκ 57 πλοίων, ὧν 21 τερπιλλοβόλα (μετὰ 218 ἀξιωματ. καὶ ὑπαλλήλων, 412 μηχανικῶν καὶ 3 385 ἀνδρῶν). Διοικητικῶς τὸ βασίλειον διαιρεῖται εἰς τὴν πρωτεύουσαν Στοκχόλμην καὶ 24 νομούς.

Ἡ Σ. κατωκίθη τὸ πρῶτον ἀπὸ Φινλανῶν, εἰτα κατεκτῆθη ὑπὸ τῶν Γότθων εἰτινες ὤκισθησαν πρὸς τὰ Ν. ἔπει καὶ τὸ ὄνομα τῶν διεσώθη, ἐν ᾧ οἱ Σουηδοὶ ἔμειναν εἰς τὰ Β. Διήρητο δὲ οὕτῃ ἐπὶ μακρὴν εἰς διάφορα ἀνεξάρτητα κράτη, συμπληθέντα κατὰ τὴν Ι' αἰῶνα εἰς 2, τὴν ἰδίως Σ. καὶ τὴν Γοθλίαν, αἵτινες κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἠνώθησαν εἰς ἓν ὑπὸ τοῦ Ὀλᾶου Σκοτκόνου, ὅστις καὶ πρῶτος ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως τῆς Σ. Διωκεῖτο δὲ τότε ὁ τόπος ὑπὸ βασιλείᾳ τῆς φυλῆς τῶν Ὀδδρόγ, ὧν ἡ καταγωγή ἐλίγον τυγχάνει γνωστῇ, ἀλλ' οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζοντο ὅτι κατήγοντο ἐκ τοῦ Ὀδίνου. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶχεν εἰσαχθῆ ἐν Σ. ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος παρ' ἱεραποστόλων διασῶρων τέπων, πρωτίστως ὁμοῦς ὑπὸ τοῦ Ἀνογαρίου, ὃ δὲ βασιλεὺς Ἐριχος ὁ Ἀγίος ἠσφάλισε τὸν θρόνον του (1155-1160). Ἡ κατὰ τὸ 1389 ἐκλογὴ ὡς βασιλείσσης τῆς Σ. τῆς Μαργαρίτας τοῦ Βαλδεμάρ, βασιλέως ἡδὴ τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας, ἐπέφερε τὴν ἑνωσιν τῶν τριῶν Σκανδιναυικῶν βασιλείων, κυρωθεῖσαν διὰ συνθήκης, τῆς ἐπιλεγμένης Ενωσεως τῆς Κάλμαρ (1397). Ἀλλ' ἡ Σ., μὴ ὑπομένουσα τὸν δανικὸν ζυγόν, ἐξηγερέθη καὶ ἐπέτυχε τὴν ὑπὸ ἰδίους ἀρχοντας διαίκνησιν, ὡς ὑπὸ τὸν Κάρολον Κανούτσον καὶ τοὺς Στούρας (1448-1520), ἕως οὗ ὁ Γουσταῦος Βάζας ἐξεδίδωξε τὸν βασιλεῖα τῆς Δανίας Χριστιανὸν καὶ ἀπῆλλαξεν ἐντελῶς τὴν Σ. τοῦ Δανικοῦ ζυγοῦ (1523). Μετὰ τοῦ Βάζα ἡ Σ. ἠσπάσθη τὸν Λευθερανισμὸν καὶ ἔκτοτε ἔξακολουθεῖ τηροῦσα τὸ θεόκρανον τοῦτο. Ὑπὸ τοὺς ἡγεμόνας τοῦτους (1523-1654) ἡ Σ. κατετάχθη ἐπίσης μεταξὺ τῶν σημαντικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, παρασχούσα 3 βασιλεῖς εἰς τὴν Πολωνίαν, ἀναμειχθεῖσα ἐν Γερμανίᾳ εἰς τὴν Τριακονταετῇ πόλεμον καὶ διατελέσασα ἡ ἐν τῇ Β. σύμμαχος τῆς Γαλλίας. Ἡ δὲ βα-

σίλισσα Χριστίνα, θυγάτηρ τοῦ Γουσταῦου Ἀδόλφου, εἰς τὴν ὑπὸ Ἐρίκου τοῦ Ἀγίου ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος κατακτηθεῖσαν Φινλανδίαν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Διθονίας τῆς Ἰγγρίας καὶ τῆς Κασελίας, αἵτινες κατεκτήθησαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς, προσέθεσε μέρος τῆς Πομερανίας, τὰ δευκράτα τῆς Βρέμης καὶ τοῦ Βέρδεν καὶ τὰς ἐκδολάς τοῦ Ὁδερ. Μετὰ τὴν βασιλείαν τῆς ἡγεμονίδος ταυτῆς, ἥτις παρητήθη οἰκισθεῖς ὡς ὑπὲρ τοῦ ἐξαδέλφου τῆς Καρόλου Ι' ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Δύο Γεφυρῶν, ἡ νέα δυναστεία, ἥτις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1654 μέχρι τοῦ 1720, ἐστήριξε ἐπὶ τινι χρόνῳ τὴν τιμὴν τῆς Σ. Οὕτως ὁ Κάρολος ΙΑ' συνήψε μετὰ τῆς Πολωνίας τὴν συνθήκην τῆς Ὀλίβας (1660), ἥτις ἐξησφάλισεν εἰς τὴν Σ. τὴν Διθονίαν καὶ τὴν Ἑσθονίαν, τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἡ Δανία τῇ παρεχώρει τὴν Σκανδίαν μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ὠλάνδης, τοῦ Βλέικινγκ καὶ τοῦ Βόον. Ἀλλ' ὁ τυχερίωνος Κάρολος ΙΒ', μετὰ ἀνηκούστους κατὰ τῶν Ῥώσων ἐπιτυχίας, ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ τσάρου Πέτρου τοῦ Μεγάλου ἐν Πουλταβᾳ, ζὲν ἡδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ ἡ μετὰ 15 ἔτων ἀπουσίας καὶ κατέστρεψε διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του, ἥτις ἐλίγον ὕστερον διὰ τῆς συνθήκης τῆς Νυστάδης (1721) ἀπεστερήθη ἀπασῶν σχεδὸν τῶν κατακτήσεών τῆς. Μετὰ τὴν βασιλείαν Φρειδερίκου τῆς Ἑσσης, συζύγου τῆς Οὐλρίκης Ἑλεονώρας (1721-1751), ὁ Ἀδόλφος Φρειδερίκος γίνεται ἰδρυτὴς νέας δυναστείας τῆς τοῦ Ὀλοσταίν-Γοτόρπ. Αἱ δὲ διαμάχαι μεταξὺ τῆς μερίδος τῶν Σ. καὶ ὡς ὡν καὶ τῆς τῶν Π. (ὡν, αἱ παρὰ τῆς διήτης ἀντιποιήσεις τῶν βασιλικῶν δικαιωμάτων, ἡ δολοφονία τοῦ Γουσταῦου Γ' ὑπὸ τοῦ Ἀγκαστρέμ (1792), ἀφρων πόλεμος κινήθεις ὑπὸ τοῦ Γουσταῦου Δ' ἐναντίον τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Γαλλίας, συνεπαγαγὼν τὴν ἀπώλειαν τῆς Φινλανδίας, τῆς ἀνατολικῆς Ισθμίας καὶ μέρος τῆς Σουηδικῆς Πομερανίας, τέλος ἡ καθάρσις τοῦ βασιλέως τούτου (1809), κατέστησαν ἐκαστοτε πλείονον ἀδύνατον τὴν Σ. Ὁ ἐκλεγείς ὁμοῦς πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ καθαιρεθέντος Καρόλου ΙΓ' διεκρίθη διὰ τῆς φρονήσεώς του, ὑπογράφας τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας εἰρήνην καὶ ἐκλέξας διάδοχόν του τὸν Γάλλον στρατηγὸν Βερναδωτὴν (1811). Ἀπὸ τοῦ 1813 ἡ Σ. ἠνώθη μετὰ τῶν Συμμάχων ἐναντίον τοῦ Ν. πολέοντος λαβούσα εἰς ἀντάλλαγμα τὴν Νορβηγίαν, ἀποσπαθθεῖσαν ἀπὸ τῆς Δανίας. Τὸν Κάρολον ΙΓ', θανόντα τῇ 1818, διαδέχθη ἀνευ ἐναντιότητος ὁ Βερναδωτὴς ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρολος ΙΔ', ὅς ὃν καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἡ Σ. πολὺ ὠφελήθη πρὸ πάντων ὑπὸ ἐκπιν ἐκπαιδευτικὴν, νομοθετικὴν, γεωργικὴν καὶ βιομηχανικὴν. [Πε.]

Σουηδική φιλολογία. Ἡ σουηδική γλῶσσα εἶναι θυγάτηρ τῆς ἀρχ. σκανδιναβικῆς. Ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος ὀλίγα μόνον ἐν αὐτῇ σῶζονται ἔργα, καὶ δὴ συλλογαὶ νόμων, χρονικά, συναξάρια· ἡ βασιλισσα Εὐφημία προσέκαλεσε τὴν μεταφραστικὴν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἱπποτικῶν μυθιστορημάτων. Μόλις ἀπὸ τῆς διαδόσεως τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἀνεπτύχθη ἐθνικὴ φιλολογία, ἥτις πρότυπον γλῶσσαν ἔλαβε διὰ τῆς μεταφράσεως τῆς ἀγ. Γραφῆς ὑπὸ τῶν Ὀλάου καὶ Λαυρεντίου Πιέτρη (1540). Ἀμφότεροι ἐκαλλιέργησαν τὴν ποίησιν καὶ ἱστοριογραφίαν· τὸ βιβλικὸν δράμα τοῦ Ὀλάου Πιέτρη «Κωμωδία τοῦ Τωδία» ἔσχε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοὺς κατόπιν δραματικούς ποιητάς. Μετὰ τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἀνεπτύχθησαν καὶ αἱ ἀλλοὶ ἐπιστήμαι προστάτην ἔχουσαι Γουσταῦν τὸν Β' τὸν ἱερόσαντα τὸν μεγαλύτερον τῆς Σουηδίας καὶ θέσαντα τοὺς Σουηδοὺς εἰς ἀρεσκὴν συγκαταστήσαντα μετὰ τῶν τὰ μακίστα πεπολιτισμένων ἄλλων λαῶν. Συνεπεία τούτου ἡ ποίησις εἶχε τὸ κατ' ἀρχὰς μακρὸν διδακτικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Στιέρνχιελμ (1672) συνέγραψε τὸ διδακτικὸν ἔπος «Προκλής, πρῶτος χρησιμοποιοῦν τὴν γραφικὴν σουηδικὴν γλῶσσαν ἐν τῇ ποιήσει διὰ καὶ πατὴρ αὐτῆς καλεῖται· ὁ ἴδιος ἐποίησε καὶ δράματα κατὰ μίμησιν τῶν Γαλλικῶν. Ἄλλοι ὅμοιοι ποιηταὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ὁ Humerus καὶ ὁ Σπέγγελ. Τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην ἐκλείψε προ πάντων ὁ μέγας Λινναῖος, τὴν δὲ ἱστοριογραφίαν τῆς Σουηδίας οἱ Δάλιν καὶ Λαγερβέργκ. Ὡς ποιηταὶ περὶ τὸ ἥμισυ τοῦ 18 αἰῶνος φημιζονται αὐτοὶ δὲ Δάλιν, ἡ κυρία Νόρδενφλυχ καὶ ὁ Κρόνς. Ὁ συγχρωτισμὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν κατὰ τοὺς μακροχρόνιους πολέμους συνεπῆνεγκε καὶ ξενισμὸν τινα ἐν τῇ γλῶσσῃ· τὸ κακὸν τοῦτο προσεπάθησε νὰ ἀρῇ δι' ἰδρύσεως Ἀκαδημίας κατὰ πρότυπον τῆς Γαλλικῆς ὁ βασιλεὺς Γουσταῦς ὁ Γ' (1786), ὅστις καὶ ὁ ἴδιος συνέγραψε πατριωτικὰ τινα δράματα (ἀμυρόβλου ἀξίας). Μᾶλλον ἀξία λόγου εἶναι τὰ τοῦ Κελλγρεν (1751-95), κυρίως τὰ λυρικά δράματα· ὅπως δὲ πρωτότυπος ἐφάνη ὁ Βέλλμαν (1741-95) εἰς τὰ Τραγωυδία του τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ Βάχου ὧν καὶ τὰς μελωδίας ἐνίοτε συνέθετεν. Ἐν γένει ὅμως ἡ μίμησις τῶν Γάλλων ἐπεκράτει εἰς τὰ ἔργα τῆς ἐποχῆς, μέχρις οὗτου δ' Ὁρίλδ καὶ ἀκόμη πλεονέτερον ὁ Ἀσκελσφ ἐν τῷ περιοδικῷ Πολύσημος καὶ ὁ Ἀττερβωμ ἐν τῷ Φωσφόρῳ ἐγένοντο πρόμαχοι ἄλλων ἰδεῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθη ἡ ῥωμαντικὴ σχολὴ τῶν λεγομ. Φωσφοριστῶν. Τούτων οἱ διαπρεπέστεροι

ἦσαν αὐτοὶ ὁ Ἀττερβωμ (λυρικός), ἀποθ. 1855, Πάλμβλαδ (κριτικός καὶ μυθιστοριογράφος, ἀποθ. 1852) καὶ Δάλγρεν (σατυρικός, ἀποθ. 1844). Συγχρόνως ἤκμασαν οἱ λυρικοὶ Φράντσεν (-1847) καὶ Μαλλίν (φαλμωδός). Ἄλλοι κύκλος ποιητῶν, ὁ λεγομ. Γοτθικός σύνδεσμος, ἐκαλλιέργει κυρίως ὑποθέσεις τῆς μυθικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας· περίφημοι ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο ὁ Γάιγερ (-1783-1847), ὅστις εὖ μόνον ὡς πατριωτικὸς ποιητὴς ἀλλὰ καὶ ὡς ἱστοριοφίλης διέπρεψεν, ὁ Λίγκ (1776-1839) ὅστις τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος ἐζήτησε καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῇ γυμναστικῇ, καταστάς ἐφευρέτης τῆς λεγ. σουηδικῆς θεραπευτικῆς γυμναστικῆς, τέλος δὲ ὁ μέγας Τεγνέρ (1782-1846), ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀσματος τοῦ Φρίτςφ, πρωτοτυπώτατος, πλήρης φαντασίας καὶ καλαισθητικώτατος, τὰ μέγιστα ἐπιδράσας ἐπὶ τοὺς μεταγενεστέρους ποιητάς, τὸν Λινδβλάδ καὶ Ἰβίας ὁδὸς ἠκολούθησαν ὁ ἐπικός Σταγνέλιος (1793-1823), ὁ ἐλεγειακὸς καὶ σατυρικός Σιόβεργ (γράφας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Vitalis (ἀποθ. 1828), καὶ ὁ Φινλανδὸς Runeberg (1804-77) ὁ μέγιστος Σουηδὸς ποιητὴς τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐξ ἴσου διαπρέψας ἐπὶ πατριωτισμῷ καὶ ἐπὶ ζωηρᾷ χαρακτηριστικῇ καὶ σαφεινᾷ τῆς παραστάσεως, πλείστους δὲ εὐρὺν μιμητάς. Καὶ οἱ βασιλεῖς δὲ Κάρολος ὁ 18' καὶ Ὁσκάρ ὁ Β' ἀνεδείχθησαν καλλίστοι λυρικοὶ ποιηταί. Μεγάλην ἐπιτυχίαν εἶχον οἱ Σουηδοὶ εἰς τὸ μυθιστόρημα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ ἱστορικὸν εἶδος, τὸ κατὰ τὴν τῶν τρόπιν τοῦ Οὐάλτερ Σκῶτ. Ἀναφέρμεν ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τούτου χάριν παραδείγματος μόνον τὰ ὀνόματα Γουμαλγιος, Μελλίν, Σπάρρε, Ρίτδερσταδ καὶ τὰς κυρίας Φ. Βρέμερ (-1805) Φλυγάρε-Καρλὲν (-1892) καὶ Σ. Σβάρτε. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους εἰσῆλθε καὶ εἰς Σουηδίαν ἡ φυσιοκρατικὴ σχολή, ἥς σπουδαιότερος ἀντιπρόσωπος εἶναι ὁ Δύγ. Στρίνδβεργ, ἀξιόλογος δραματικὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος. [Μ Γ.]

Σουητώνιος (C. Suetonius Tranquillus). Ἱστορικός Ῥωμαῖος γενν. περὶ τὰ 70 μ. Χ. Ἦτο υἱὸς χιλιάρχου καὶ φαίνεται ὅτι διετέλεσε δικηγόρος, ἀρχηγὸς λεγεώνας καὶ γραμματεὺς τοῦ Ἀδριανῶ. Συμπεριφερόμενος ὅμως λίαν οἰκείως μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας Σαβίνης περιέπεσεν εἰς δυσμένειαν καὶ ἐπαύθη. Ὁ Σ. συνεδέετο στενῶς μετὰ Πλινίου τοῦ Νεωτέρου, ὅστις τῷ ἀπευθύνει πλείστας ἐπιστολάς του, ἔγραψε δὲ περὶ τῶν ἀγώνων τῶν Ἑλλήνων καὶ περὶ τῶν θεαμάτων, τῶν νόμων καὶ τῶν ἡθῶν τῆς Ῥώμης. Ἔργα αὐτοῦ σῶζονται ἵκιοι τῶν 12 Καيسάρων καὶ σημειώσεις τινές

ἐπὶ τῶν τότε λογίων τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Γραμματικῶν. Τὸ πρῶτον ἀνω ἔργον εἶναι διάστημα, περιέχει δὲ πολυαριθμούς λεπτομερείας καὶ περίεργα ἀνέκδοτα. Ἐν αὐτῷ ἡ φιλαληθία δὲν βασιλεύει πάντοτε ἀλλὰ καὶ ἡ εὐπρέπεια δὲν λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ἡ δὲ κατὰ τὴν διήγησιν ἀπάθεια ἐξικνεῖται μέχρι ἀναισθησίας. Καλλιότης ἐκδ. ὑπὸ Roth (1858).

Σουΐδας. Βυζαντινὸς λεξικογράφος ἀκμασας πιθανῶς κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος, περὶ οὗ ἑμῶς οὐδεμία ὑπάρχει εἰδήσις ὡς πρὸς τὸ αὐτομὸν καὶ τὰ συμβάντα τοῦ βίου του. Εἶναι συγγραφεὺς μεγάλου Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ περιλαμβάνοντος παρὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν λέξεων καὶ πλούσιον ὕλικόν ἱστορικῶν γνώσεων κυρίως περὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμ. συγγραφέων ὡς καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἔργων πλείστων Ἑλλήνων συγγραφέων ταῦτα προσερχόμενα ἐκ παλαιότερων γραμματικῶν, σχολιαστῶν καὶ λεξικογράφων εἶναι μεγάλης ἀξίας καίπερ ἀναμειγμένα μετὰ πολλῶν σφαλμάτων καὶ παρερμηνειῶν. Καλλίστη κριτικὴ ἐκδοσις εἶναι ἡ ὑπὸ Bernhardt (ἐν Ἀλλῃ 1834-53), τὸ καίμενον δὲ ἀπλῶς ἐξέδωκεν ὁ Bekker (Βερολ. 1851).

Σουὲνδορν (Algernon Charles Swinburne). Ἀγγλὸς ποιητής, γενν. 1837 ἐν Henley τῆς κομητείας Ὀξφόρδης. Τὸ κατ' ὄρχας ἐκάνθαλιτε τὴν κοινωνίαν διὰ τῶν ριζοσπαστικῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἰδεῶν του, προσεκτῆρατος δ' εἶτα γενικὴν ἀναγνώρισιν διὰ τῶν δραμάτων του, ἅπερ εἶναι πλήρεις πάθους μιμήσεις τῶν ἀρχαίων, μετὰ χορῶν κλ., ὀλίγον ἑμῶς κατάλληλοι διὰ τὴν σημερινὴν σκηνήν: Ἀταλάντη, Ἐρεχθίδης, Castelard, Bothwell. Τὰ πρῶτα ποιήματα αὐτοῦ Poems and Ballads (α' συλλογὴ 1866, β' 1878) ἀπεδοκιμάσθησαν ἕνεκα τοῦ ἡδονισμοῦ των καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κυνικῶς ἐρωτικῶν σκηνῶν. Τῷ 1871 ἐφημοσίευσεν τὰ ἄσματα πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ἀνήκοντα εἰς τὰ κάλλιστα ἔργα του, κατόπιν δὲ πολλὰ ἄλλα, πρὸς δὲ κριτικὰ κλ. ἄρθρα, ἅπερ ὁμοῦ ἐξέδοθησαν τῷ 1875. [Μ.Γ.]

Σουὲνδον (Swindon) ἡ Νιού Τάουν. Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Βίλτσχιρ, ἔχουσα 27295 κατ. καὶ μεγάλη ἐργαστασία τοῦ Μεγάλου Δυτικοῦ σιδηροδρόμου.

Σουΐφτ (Jonathan Swift). Συγγραφεὺς Ἀγγλὸς γενν. τῷ 1667 ἐν Cashel τῆς Ἰρλανδίας ἐκ πτωχῶν γονέων. Μεταβάς ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ εἰς Ἀγγλίαν ἐπροστατεύθη καὶ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ σὶρ Β. Τάμπλ, οὗτινος ἐθωρήθη ἐκ τούτου, ἐσφαλμένως ὁμῶς, ὡς νόθος, καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν στάδιον, γενόμενος πρῶτον μὲν κανονικὸς

τοῦ Κιλρόου καὶ εἶτα πρεσβύτερος τοῦ Ἀπατρικίου ἐν Ἰρλανδίᾳ, ὁπότεν ἀπελάμβανεν πλῆον τῶν 1000 λίρ. στερλ. Κατ' ἀρχήν καὶ ἐκ τῶν μετὰ τῆς αὐτῆς σχέσεών του τῶνος τὸ φρόνημα, ἔγραψε πλείστα φυλλάδια ὑπὸ πνεῦμα τοιοῦτον, ὥστε δι' αὐτῶν ἀπέκτιν τὴν εὐνοίαν τοῦ ἰδιαίτερου συμβουλίου τῆς σιλικίτης Ἀννης, ἐρθασα δὲ τὸ μέγιστον μέρος τῆς εὐνοίας κατὰ τὴν ἐπογὴν τῆς πρῆσις τοῦ δουκίσσης τοῦ Μαλδορούκ (1711). Ὁ θάνατος ὁμοῦ τῆς βασιλικῆς Ἀννης ἔθετο τέρμα εἰς τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ σπένδον καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐπανέλθῃ ἐν Ἰρλανδίᾳ, ὅπου καὶ ἀπέθανεν τῷ 1743. ὅς εἰς καταστάσει εἰς πλήρη στείαν ἀπομύραντι. Ὁ Σ. ἔσχε λίαν παραδόξους σχέσεις μετὰ δυο γυναικῶν, ἃς κατέστη διασήμευ καὶ αἰτίνας ἐμμέτοχαί: τὴν ἡγήσαν παρσφόρως. Ἡ μὲν ἦτο ἡ ὤρη Στέλλα, ἣν καὶ ἐνυμνεύθη ἀλλὰ μετ' ἀδελφῶν ἀγχιον βίον, ἡ δὲ ἑτέρα ἡ ὑπὸ ψευδωνυμοῦ Βανέσσα ἀναφερομένη ἐν τῇ ἐργασίᾳ αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἀπέθανεν ἐκ θυφίσεως ὅμα εἶδε προστιμηθεῖσαν τὴν ἀντιπλὸν τῆς. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ τὰ μὲν Τελεῖδια τοῦ Γιουλιαν εἶναι ἀλλογορία πλῆρης ὑπεινιγμῶν ἐπὶ τῶν συγχρόνων του πολιτικῶν συμβάντων καὶ προσώπων, ἡ ἱστορία τοῦ Πίθου εἶναι σάτυρα κατὰ Πάππα, τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Καλζίνου ἐναλλάξ. Τὰ ἔργα τοῦ Σ., ἅτινα εἶναι ἐπὶ τὸ πολὺ σατυρικά ἡ κωμικά καὶ ἐν τῷ ἀγγλικῷ humour ἔχει φθάσει εἰς κατακόρυφον, τῷ προσεκόρισαν τὴν ἐπινοήσαν τοῦ Ῥαβελαι τῆς Ἀγγλίας. Τὰ ἔργα τοῦ Σ., ἰδίᾳ εἰς τὰ πεζογραφήματά του εἶναι κλασικόν, γαργαλίζει δ' αὐτὸ ἐπιτήδευσις μεγίστη: σοβαρότης, καθ' ἡρόνον ἐκφέρονται αἱ κωμικῶς εἰς φράσεις καὶ τάσις πρὸς παράστασιν ὡς ἀλθοφαν καὶ τῶν μεγίστων ἀπιθανοτήτων. [Πε.]

Σούλ (Suhl). Πόλις τοῦ πρωσ. ν. μ. μ. Ἐρφορτς εἰς τὰ Ν. μέρη τοῦ Τυριγγικοῦ ἔθρου. ἔχει 11533 κατ., ἀλατούχου πηγῆς καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν κυρίως σιδηροῦ καὶ πυροβόλων ὀπλῶν. [Μ.Σ.]

Σουλάρη. Χωρ. τοῦ ἑθνομ. Φαλακίας τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως μετὰ 211 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλέ. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐπαλίου τῆς Ἀωρίδος. ἔχον 179 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλεϊμάν. 1) Ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν σουλτάνων τοῦ Ἰκονίου. Ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἐξαδέλφου του Μαλέκ-Σάχ κατακτήσῃ τὴν Μικράν Ἀσίαν καὶ τὴν Συρίαν, ἔπραξε τοῦτο, ἀλλ' ἴδρυσεν ἐν αὐτῇ τὸ κράτος τοῦ Ἰκονίου (1074). Ἐβρονεῦθη 1084 ἐν Χαλεπίῳ. — 2) Ὁ ἐπιλεγόμενος Τσελεπής, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Βαγ

της Δ'. Ἀνακρυχθείς σουλτάνος μὲ ἔδραν τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπολέμησε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μουσᾶ, παρ' οὗ ἐστραγγαλίσθη τῷ 1410. — 3) Σ Β' ὁ ἐπονομαζόμενος Μέγας, Κατακτητὴς, Μεγалоπρεπής, καὶ νομοθέτης. Ἦτο ὁ διασημότερος τῶν Ὀθωμανῶν σουλτάνων γενν. τῷ 1494 καὶ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Σελίμ Α' τῷ 1520. Πρώτην ἐκστρατείαν ἐπεχείρησε τῷ 1521 εἰς Οὐγγαρίαν, ἐκურύετο τὰ Βελιγράδιον, τὴν Σελιαγκέμην, τὴν Πετροβαδίνον καὶ ἄλλας πόλεις, ἀπέσπασε τὴν Ῥόδον καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους ἀπὸ τῶν Ἰπποτῶν τοῦτης, παρὰ τὰς προσπάθειας τοῦ Μεγάλου Μαγίστρου Βιλιά Δελιλαδάμ (1522), εἰσέβαλεν ἐκ νέου εἰς Οὐγγαρίαν τῷ 1526, κατήγαγε τῇ 29ῃ Αὐγούστου τοῦ ἔτους τούτου τὴν μεγάλην νικὴν τοῦ Μόχατς, εἰσῆλθεν εἰς Βούδαν καὶ ἐπωλεμήθει τῆς μεταξὺ Φερδινάνδου τῆς Ἀυστρίας καὶ Ἰωάννου Ζαπόλσκη διενέξεως, ἀνεγνώρισε βασιλεῖα τὸν τελευταῖον, ὅστις ἐγένετο ὑποταλὴς αὐτῷ. Ἀποτυχὼν εἶτα νὰ ἐκπερβύη τὴν Βιέννην, ἣν ἐπολιόρκησε δι' 120 000 ἀνδρῶν (1529), ἐπῆλθε κατὰ τῆς Ἑνετίας καὶ τοῦ Καρέλου Ε' (1530-1531) καὶ ἀρ' οὗ κατήγαγε διαφόρους νίκας ἐκλείπειν ἐπὶ τέλος εἰρήνην διὰ τῆς ἐν Μεγάλῳ Παραθύῳ συνθήκης τοῦ 1538. Κατὰ τὴν αὐτὴν χρονικὴν περίοδον ἐμάχητο κατὰ τῶν Περσῶν, ἀρ' ὧν ἀφῆρε τὸ Βάν (1523) τὴν Ταυρίδα καὶ μέρος τῆς Γεωργίας (1536) ἐν ᾧ ταυτοχρόνως κατελάμβανε τὴν Βαγδάτην (1534) καὶ κατέκτα τὴν Ὑμένην. Βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ περιφάνου Χαϊρεδδίν Βαρβαρόσσα, ἐν διώρσεν ἀρχιναύαρχον (1534), προήρτα τὴν Τυρίδα καὶ τὴν Ἀλγέριον εἰς τὴν βασιλείαν του καὶ ἀπέσπα ἀπὸ τῆς Ἑνετίας τὰς τελευταίας ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τῇ Ἀρχιπελάγει κτήσεις τῆς Διαρρηῆας εἶτα τὴν μετὰ τῆς Οὐγγαρίας εἰρήνην τῷ 1540 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Ζαπόλσκη ἀφῆρσεν ἀπὸ τοῦ νέου βασιλεῖος Φερδινάνδου τὴν Τρανσυλβανίαν καὶ τινὰς ἄλλας κομητείας καὶ παρέδωκε ταύτας εἰς τὸν Σιγισμούνδον Ζαπόλσκη, αὐτὸς δὲ ἐκστράτησε τὸ ὑπόλοιπον τῆς Οὐγγαρίας. Συνδεθείς εἶτα δι' ὁμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς συμμάχιας μετὰ τοῦ Φραγκίσκου Α' κατὰ τοῦ Καρόλου Ε' ἐξέπεμψεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Βαρβαρόσσα στόλον ὅστις ἠνώθη ἐν Τουλῶνι μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ πρὸς πόλεμον τῆς Νικαίας (1543). Ἐν δευτέρᾳ δὲ ἐκστρατείᾳ κατὰ τῆς Περσίας (1547) κατέκτησε τὸ Σιρβάν μετὰ τοῦ ὑπολείπου τῆς Γεωργίας (1550-51). Ἐπαναρχίας μετὰ τοῦτο τὸν πόλεμον ἐν Οὐγγαρίᾳ (1552-62) ἐκურύετο τὴν Λίπαν. τὸ Τεμεσδάρ, τὸ Βέσπριμ, ἀλλ' ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἐκπόρθοισιν τῆς Ἀγρίας, ἐξ οὗ

ἠναγκάσθη νὰ συνομολογήσῃ ἐκ νέου εἰρήνην. Ἐπίσης ἀνευ ἐπιτυχίας ἐπεχείρησε τῷ 1565 δι' ἀπειροπληθεῶς στόλου νὰ πολιορκήσῃ τὴν Μελίτην. Ἀπεβύωτο τῷ 1566 ἐξ ἀποπληξίας κατὰ τὴν ἑνερῆν νέαν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐκστρατείαν. Ὁ Σ. εἶναι διαπρεπὴς ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀνδρείαν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φιλοδίκαιον καὶ τὴν μαρτυρίαν του. Εἰς αὐτὸν δεῖνται μέγας ἀριθμὸς χρησίμων ἰδρυμάτων καὶ ἐ συνετὸς διακανονισμὸς τῆς διοικήσεως, τῶν οἰκονομικῶν καὶ τοῦ στρατοῦ, ὥστε ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὴν ὀθωμανικὴν μεγαλείον ἐσθασεν εἰς τὴν ἀπόγειον. Ἀπεθίκεται αὐδὲν ἤτιον εἰς αὐτὸν ὁ θάνατος τοῦ ὑπουργοῦ του Ἰμπραήμ καὶ τοῦ υἱοῦ του Μουσταφᾶ. Τὴν Σ. διαδέχθη ὁ ἀπὸ τῆς περιφέρειας Ῥεζέλα νῆς υἱὸς αὐτοῦ Σελὴμ ὁ Β'. [Πε.]

Σουλεϊμάναγα. Χωρ. τοῦ δήμου Μυρτσωνίων ἐν Ἠλείᾳ, $\frac{1}{2}$ ὥραν ΝΔ τῶν Λεγαίων, ἐν τῇ πεδιάδι καὶ πορὰ τὴν δεξιάν τοῦ Πηνειοῦ ἔχθην. Ἦχει δημοτικὴν σχολεῖον καὶ 856 κ. καλλιεργητὰς ἀμπελων καὶ στασιδῶν. [Γ.Πδ.]

Σουλεμές. Χωρ. τοῦ δήμ. Φακίου τῆς Λοκρίδος. ἔχον 277 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλέτς. Χωρ. τοῦ δήμου Κραννῶνας τῆς Λοκρίδος, μετὰ 316 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλήμπεη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλατείας τῆς Λοκρίδος, ἔχον 158 κατ. [Μ.Σ.]

Σούλι. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Σικανῶς ἀπέχον 2 $\frac{1}{2}$ ὥρ. ΝΔ τοῦ Κιάτου καὶ κείμενον εἰς ἐρεινὴν χώραν ὕψους 638 μέτρων. Κάτ. 439 ἀνδραφῶναι. — 2) Χωρ. τοῦ δήμ. Πατρίων κείμενον ἐπὶ τῶν Ν ὑπορείων τοῦ Παναχαϊκοῦ καὶ ὥρ. 2 $\frac{1}{2}$ ΝΔ τῶν Πατρίων. Κάτ. 402. — 3) Χωρ. τοῦ δήμ. Πηνειῶν τῆς Ἠλείας, ἔχον 161 κατ. — 4) Χωρ. τοῦ δήμου Λυκοσεύρας τῆς Μεγαλοπόλεως, ἔχον 106 κατ. [Μ.Σ.]

Σούλι. Εἰς τὴν ΝΔ τῆς ἐν τῇ κοιλιάδι τῶν Ἰωαννίνων καὶ ΝΔ ἐπίσης τούτων κειμένης ἐπαρχίας τῆς Τσαρκοβιστὰς θρείνεν διαμέρισμα, τὸ ἀπαρτιζόμενον ἐκ διακλαδώσεως τῆς ἐρρεσιῶς τοῦ Τερμέρου (Ὀλίτοικας), ὥκισθη εἰς τινὰ αὐτοῦ ἀκρώρειαν, περὶ τὰ τέλη τῆς 1Α' ἐκατονταετηρίδος τὸ πιθανώτερον, ὑπὸ δμαδος ποιμενικῶν οἰκογενειῶν, Χριστιανῶν τὴν θρησκείαν, ὀλίγαν θρωπον χωρίον κληθὲν Σούλι. Πόθεν οἱ πῶτοι αὐτοῦ οἰκίσται ἀφορμῶντο, ἀν ἦσαν Ἀλβανοὶ ἢ Ἑλληνας, πόθεν καὶ πότε ἔλαβεν τ' ὄνομα ἀνεξακρίβωτον ἱστορικῶς. Οἱ τοῦ Σ. κάτοικοι ταχέως ἐπληθύνθησαν καὶ συνώκισαν παρακειμένως τὴν Σαμονίδαν, τὴν Κιάσαν καὶ τὸν Ἀδάρικον, ἅτινα μετὰ τοῦ Σ. ἀπέτέλεσαν τὴν Τετραχώρι. Βραδύτερον δὲ ἄλλος συνοικισμὸς εἰς τοὺς πρό-

ποδας 7 χωρίων Τσεκουρί, 'Αλποϊνι, Γκιανόλα, Περεγάτι, Βέλλια, Κοντάται, καὶ Τσιφλίκι, ἀπετέλεσε τὸ 'Εφταχώρι. 'Επ' ἀμφοτέρων τῶν συνοικισμῶν τούτων ἐπέξεταθη βαθμὴδὴν τὸ γενικὸν ὄνομα Σ. περιλαμβάνον περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος περὶ τὰς 6 000 κατ' Οὐμόνον δὲ ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοδιοικούμενον κατέστη τὸ Σ., ἀλλὰ κατ' ὄλγον καὶ ἄλλα κατέκτησε καὶ κατέστησε φόρου ὑποτελῆ χωρία περὶ τὰ 65, γνωστά ὑπὸ τὸ ὄνομα Π α ρ α σ ο ὕ λ ι, εὐρονθέν αὐτῶι μεγάλως καὶ ἔχον τότε θρία πρὸς Ν καὶ πρὸς Δ τὸν Λούρον καὶ τὸ Μοργαριτι, πρὸς Β δὲ καὶ πρὸς Δ τὰ Κουρεντα καὶ τὴν Τσαρκιστίαν. 'Ἦτο δὲ τὸ Σ. εἰδος συμπολιτείας ἡ δημοκρατίας, ἐν ᾗ τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν καὶ τὴν τῆς πολιτικῆς καὶ ποινικῆς δικαιοσύνης ἀπονομὴν εἶχον οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φ α ρ ῶ ν (ἦτοι ὁμογενῶν οἰκογενειῶν), ἀπορραϊζόντες περὶ τῶν γενικῶν ζητημάτων ἐν συνειδήσει. 'Απὸ παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὅπλων καὶ εἰς τὸ διὰ τῆς ἀρπαγῆς ἀποκτίν ἐθιζόμενοι οἱ Σ. κατέστησαν ὁ τρόμος τῶν περιεὶκων 'Αλβανῶν καὶ Τούρκων, οἵτινες πολλακίς ἀπειραθῆσαν νὰ περιστείλωσι τὰς ἐπιδρομὰς τῶν. Πρῶτη τοιαύτη μνημονευμένη ἐπιστομὴ χαρακτηρὸς ἀπόπειρα εἶναι ἡ τῇ 1754 ὑπὸ τοῦ Πασᾶ τῶν 'Ιωαννίνων Μουσταφᾶ κατὰ διαταγὴν τῆς Πύλης μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, καθ' ἣν ὁμοῦ οἱ Σ. περιλαμβρόν ἤσαντο νίκην. 'Αλλ' ὁ πρὸς ἐξόντωσιν τῶν Σ. ἀγὼν ἤρχισε κυρίως ὑπὸ τοῦ 'Αλῆ Πασᾶ τῶν 'Ιωαννίνων, ὅστις κατήρξατο αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη 'Ιουνίου 1792, προσποιηθεὶς ὁμοῦ ὅτι ἐξεστράτευε κατὰ τοῦ 'Αγυρτζικαστρου καὶ ζητήσας τὴν συνδρομὴν τῶν Σ. Οὗτοι δὲ καὶ ἀπέστειλαν αὐτῷ ὑπὸ τὸν Λάμπρον Τζαβέλλαν, παραλαβόντα τότε πρῶτον εἰς πόλεμον καὶ τὸν δεκαοκταετῆ υἱὸν τοῦ Φῶτον, 70 πολεμιστὰς, εὗς ὁ 'Αλῆς διὰ βόλου θροπλίσας καὶ συλλαβὼν ἀπέστειλεν αἰχμαλώτους εἰς 'Ιωάννινα. 'Επῆλθεν εἴτα κατὰ τοῦ Σ., ἀλλ' εὐρὼν παρὰ τοῖς Σ. γενναίαν ἀντίστασιν ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ ἀπρακτος. Καὶ ἐν νέῳ ὁμοῦ ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Σ. μετὰ 13 000 περίπου, ἀλλὰ θεινὴν καὶ αὖθις ὑπέστη ἦταν καὶ ἀπώλειαν, δισχιλίους θρεῖς νεκροὺς καὶ περὶ τοὺς 200 αἰχμαλώτους, ἐκ τῶν Σ. ὀλίγων φονευθέντων καὶ πληρωθέντων. 'Ἡ μάχη αὕτη ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν συναλίσιν εἰρήνης ὑπὸ τὸν θρον τῆς ἐξαγορᾶς τῶν Τούρκων αἰχμαλώτων ἀντὶ 100 περυγίων καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν διὰ βόλου συλλαφθέντων Σ., περιορισμοῦ δὲ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων. Τὸ δεύτερον ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Σ. ὁ 'Αλῆς τὴν 2αν 'Ιουνίου 1800. Καὶ αὖθις ὁμοῦ οἱ Σ. νικηφόρως διεξήγαγον τὸν ἀγῶνα κερδίσαντες μάχας εἰς Ζυρμπαν,

Νερίτσαν, Περεχάτι, Τσεκουράτι, Γλυκὺ καὶ Σιστροῦνι. Τέλος δὲ ἐπιπίπτουσιν αἰφνης εἰς Σ. κατὰ τοῦ εἰς Βερτζίκαν συγκεντρωμένου πολυαριθμοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, φονεύουσιν περὶ τοὺς 200 καὶ τρέπουσι τοὺς πάντας εἰς φυγὴν. Συνεπεία τῆς νέας ταύτης ἡττῆς ὁ 'Αλῆς ἀπεχώρησεν εἰς 'Ιωάννινα, θρεῖς τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Μουχτάρ-βασί, πρὸς περιστολὴν τῶν ἐπιθέσεων καὶ ἐπιδρομῶν τῶν Σ. ἀνῆγειρε νύκτωρ 12 πύργους εἰς τὰ πέριξ. Συνάμα ὁ 'Αλῆς ἐξήγαγε τὴν συνδρομὴν τοῦ Πασᾶ τοῦ Βεροῦτι 'Αμπρὴμ, ὅστις καὶ ἀπέστειλε δισχιλίους ἐμπειροπλήρεις Σκαρπαλίδας καὶ Ντεσνιτζάριας. Κατὰ τοῦτον ὁμοῦ ἐπετέθησαν συναντήσαντες εἰς θέσιν Κουρέλες 400 Σ. συγκατοήσαντες πεισματωδεστάτην νικητρον μάχην. Συνεπεία τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων ἡττῶν ὁ 'Αλῆς ἤρξατο διαπραγματεύμενος μετὰ τῶν Σ. τὴν ἐκκένωσιν τῶν πύργων καὶ τὴν παύσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν ὑπὸ τὸν θρον οὗτος νὰ παραδῶσιν αὐτῷ 24 ἐγκρίτους ὁμήρους πρὸς ἀσφάλειαν ὅτι θὰ παύσωσι τὰς ἐπιδρομὰς. 'Αμα ὁμοῦ παραδῶν τοὺς ἐξ εὐπιστίας προπαράδοθέντας ὁμήρους, διακόπτει τὰς διαπραγματεύσεις καὶ ἀπειλεῖ θάνατον τούτων, ἂν δὲ τῷ παραδοθῇ τὸ Σ. Καὶ ὁντως, μετὰ τὴν ἀρνητικὴν τῶν Σ. ἀπάντησιν, διέταξε τὴν σφαγὴν αὐτῶν, γενομένην ἐν ᾧ μετεφέροντο οἱ 'Ιωάννινα. Εἰς ἐκδικήσιν ὁμοῦ καὶ οἱ Σ. πολλὰς ἐπεχείρησαν κατὰ τῶν πύργων ἐπιθέσεις καὶ ἀπεδοκίμασαν τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡγνάγκασαν ἄλλους νὰ λειποτακτῇωσιν. 'Αλλὰ καὶ τρίτον ἀπεράσισεν ὁ 'Αλῆς ἀποπειραθῇ τὴν δι' ὅπλων κατὰκτῆσιν, τὴν δὲ καὶ ἐπέτυχε τὴν διὰ διαταγῆς τῆς Πύλης στρατολογίαν, δι' ἣς καὶ συνήθροισεν νέαν στρατιὰν ἐκ 8 000 ἀνδρῶν ἐκκινῶσάντων τὸν 'Ιούνιον 1802 ὑπὸ τὸν υἱὸν τοῦ Βελῆν καὶ εἰσβαλόντων εἰς τὸ Σ. θρεῖς ἔκτοισι ὁμοῦ ἀντιμετώπους Σουλῶτας καὶ Σουλῶτιδας οἵτινες τοὺς ἡγνάγκασαν νὰ μεταβῶσι τὴν ἐπιθετικὴν τῶν ὁρμὴν εἰς ἀμυντικὴν ἀνταγῆν καὶ στενὴν πολιορκίαν. Στενὴς αὕτω πολιορκούμενοι οἱ Σ. δεινῶς ἐμαστιζόντο ὑπὸ τῆς πεινῆς, ἥς ἡ ἐπίτασις ἤρξατο ἐπιφέρουσα καὶ θανάτους. 'Ελαβόν ἐν τούτοις τὴν ἀπόσασιν ν' ἀντιστῶσι μετὰ ἐσχάτων, ταύτην δὲ λαβόντες νέας ἐπεχειρήσαν ἐπιτυχεῖς ἐπιθέσεις. 'Επιχειρεῖ τὸ ὁ 'Αλῆς νέαν στρατολογίαν, ἀλλὰ καὶ νῦν ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὑρίσταται ἦταν, ἐξ ἧς καὶ ἀνέφικε ἐγένετο περὶ ἐγκαταλειψίως τῆς ἐκστρατείας. 'Εν τοιαύτῃ στιγμῇ προσῆλθε τῷ Βελῇ οἱ Πήλιος Γούσης καὶ Κουτσονίκος καὶ τῷ προέτειναν τὴν διὰ προδοσίας κατὰ ληψὶν ἀντὶ εὐτελεστάτου ἀνταλλάγματος ταύτην καὶ ἐξετέλεσαν τῇ 29 Σεπτεμβρίου ὀδηγήσαντες τοῦ Πήλιου Γούσης δι' ἀτραπῶν

αὐτῶν γνωστῶν 500 Ἀλβανούς, οἵτινες ἐξ ἀπίνης κατέλαβον τὸ ἐγκαταλειμμένον Σ., ὅπου ὄλοι οἱ τῶν Σ. θυνάμεις εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς Σαμονίβαν, Ἀβαρίκον καὶ Κιάραν. Ὅπως δὲ κατερρώσῃ καὶ τὴν τῶν ἄλλων μερῶν παράδοσιν ὁ Ἀλῆς ἀπέστειλε τὸν Φωτόν Τζαβέλλαν, ὅστις ἐν τούτοις προέτεινεν ἵνα μέχρις ἐσχάτων ἀντιστῶσιν ἀφ' οὗ διακρίσωσι προηγουμένως τὰ γυναικόπαιδα εἰς Πάργαν. Ἐκεῖ δὲ καὶ μετέβη πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ βραδύτερον τοῦ προσδοκωμένου ἐπιστρέψας εὗρε τοὺς συμπολίτας του περὶθέντας νὰ παραδίδωσι καὶ τὰ 3 ἄλλα χωρία. Κατ' ὁρῶσεν ὅμως ν' ἀνασταλῇ ἡ ἐκτέλεσις διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν εἰς τὸ δ' ὑμρὸν Κεῦγκι ἐγκλεισμένων 600, παρ' οἷς καὶ εὐτὸς μετέβη, ὅπως ἀντιστῶσι μέχρι θανάτου. Χάρης δὲ εἰς τὰ γενναῖα κατερρώματα τούτων, οἵτινες πολυνέκρους ἤσαντο νίκας καὶ πεντάκις ἀπέκρουσαν τοὺς χιτρώους ἐστρεμμένους, ὁ Βελῆς ἐπέστη εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς προταθείσης παρὰ τῶν Σ. εἰρήνης ὑπὸ τούς ἔρους τῆς ἐλευθέρως ἐξόδου τῶν γυναιξὶ καὶ τέκνοις μετὰ τῶν κινήτων τῶν καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐμήρων. Ἡ ἐξοδὸς αὐτῶν Σ. ἐγένετο τῇ 16 Δεκεμβρίου 1803. Ἐκ δὲ τῶν ἐξεληθόντων περὶ τὰς 2 μὲν χιλιάδας διηρμήθησαν εἰς Πάργαν, 1000 εἰς Ζάλογκον καὶ ὀλίγοι εἰς Βαϊργαρέλι. Παρασπονδῶν ὅμως ὁ Βελῆς ἐπέμψα κατὰ τῶν εἰς Πάργαν μεταβιόντων στρατῶν, ἀλλ' οὕτως ἤττηθεις ἐξωθεν τῆς Πάργας, τῇ συνδρομῇ καὶ τῶν προσδραμόντων Παργίων, ἐπύστησαν. Ἀτυχέστεροι ὑπῆρξαν οἱ εἰς Ζάλογκον πρεσβεύοντες οἵτινες μετὰ διήμερον γενναίαν ἀντίστασιν τὴν νύκτα τῆς τρίτης ἐπεχείρησαν ἐξίτηρις ἐξεῖν, καθ' ἣν οἱ πλείστοι ἐφονεύθησαν ἢ κατεκρημνίσθησαν ἢ ἡχμαλωτίσθησαν, μόνον δὲ 160 περισσέωσαν εἰς Βουργαρέλι. Συνεπεία τῶν συμβάντων τούτων οἱ εἰς Βουργαρέλι ἀνεχώρησαν διὰ τὴν δ' ὑμρῶν χωρὶν τῶν Ἀγρῶν. Κατασθέντος ὅμως τοῦ ἐχθροῦ καθ' ἑξῆς, ὡχυρώθησαν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἔρους Νινόζι, ἔχουσαν μόνην τοῦ Σέλτσου, ἧς ἀλωθείας μετὰ τριμήνον πολιορκίαν τῇ 21 Ἀπριλίου κατεστράφησαν πλὴν 50 καὶ 1 γυναικὸς. Καὶ οἱ εἰς Πάργαν δὲ ἠναγκάσθησαν νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς Κέρκυραν ὥπως μὴ ὑποστῶσιν οἱ Πάργιοι τὰς διὰ τὴν φιλεξένιαν τῶν ἀπειλὰς τοῦ Ἀλῆ. Διέταξε τότε οὗτος τὴν κατεδάφισιν τοῦ Τετραχωρίου, πλὴν τῆς Κιάρας, ἣν ὥχρωσε καλῶς, εἰς δὲ τὸ Ἐφταχώρι ἀπόκισεν Ἀλβανούς. Οἱ εἰς Κέρκυραν ἐγκαταστοθέντες Σ. καὶ οἱ ἄλλοι εἴτα ἐκεῖ συρρεύσαντες, ἀφ' οὗ ἀπέτυχον εἰς ἀπέπειραν ἀνακτήσεως τῆς πατρίδος ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῶν μεθ' ὧν πρὸς τοῦτο συνεμάχησαν Ἀλβανῶν

Μπέηδων καὶ Πασάδων, κατετάχθησαν εἰς Ῥωσικὴν καὶ εἴτα Γαλλικὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ὅτε δὲ μετὰ δεκαεπταετίαν ὁ Ἀλῆς ἐκλήρυθη ἐντάρτης καὶ ἐπῆλθεν κατ' αὐτοῦ τὰ σουλτανικά στρατεύματα, ἐδέχθησαν ἐν αὐτοῖς ὑπηρεσίαν μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἀποδόσεως τῆς πατρίδος καὶ τῶν προνομίων. Ἀρνηθὲντος ὅμως τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἰσμαήλ Πασά τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχεμένων, μετὰ τὴν καὶ τὴ συνδρομὴ αὐτῶν ἄλωσιν τῆς Πρεβέζης, ἀποδέχονται οἱ Σ. τὰς τοῦ Ἀλῆ προτάσεις καὶ τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 1820 παραδίδεται αὐτοῖς τὸ Σ. (τὴν Κιάραν κατέλαβον βραδύτερον), τῇ δὲ 20ῃ ἰδίῳ ἀρχοῦνται τῶν κατὰ τῶν σουλτανικῶν στρατευμάτων ἐχθροπραξιῶν. Ἐκπολιτοκοῦσι 500 αὐτοὶ τοὺς εἰς Θεριακὴν 1000 Γκέγκιδας, καταλαμβάνουσιν εἰς θέσιν Κουζαμάδες σιτοπυρίαν καὶ πολυμερῆς σταλλόμενα εἰς Ἀρτης, κυριεύουσι τέλους μετὰ φυγὴν τῆς φρουρᾶς ἀμαχητὶ τὸ μεταξὺ Ἀρτης καὶ Πρεβέζης δ' ὑμρὸν φρούριον τῶν Πέντε Πηγαδίων καὶ διακόπτουσιν οὕτω τὴν τροφοδοσίαν τοῦ πολιορκουμένου νὰ Ἰωάννινα σουλτανικοῦ στρατοῦ. Ἐν τῷ αὐτῷ φρουρίῳ καταγοῦσι νέαν νίκην περιφανῆ κατὰ τῶν πρὸς ἀνάκτησιν ἐπελθόντων πεντακισχιλίων, οἵτινες εἰς τὰ στενὰ εἰσελθόντες καὶ περικυκλωθέντες κατακόπτονται. Νικῶσιν ἐπίτηρ εἰς Βασιιάδες, Βογόρτσαν, Τόσκеси, Λάμμερην, Καντζα, αἰχμαλωτίζοντες κατὰ τὴν ἐν τῷ τελευταίῳ μάχῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχηγὸν Ταχὴρ Πασά, διοικητὴν τῆς Πρεβέζης, μετὰ 400 στρατιωτῶν, καταλαμβάνουσι δὲ τὰ φρούρια Γλυκὺ καὶ Ῥηνιασα. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι νικῶσιν, εἰς Λυγίαν, εἰς Βρασιιάδες, εἰς Δαρματός, εἰς Κοσμάραν, εἰς Πλάκαν. Καὶ χάνουσι μὲν τὰ Πέντε Πηγαδία καὶ τὴν Πλάκαν, ἀλλ' εἶναι κύριοι τῆς μεταξὺ Ἀρτης, Πρεβέζης καὶ Ἰωαννίνων περιοχῆς. Κατάγονται δὲ οἱ πλείστοι τῶν μαχῶν τούτων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸν Πασόμπεην ἀρχιστρατήγου Χουρσίτ πασά. Ἀστυγὼν οὕτως ὁ Χουρσίτ ἀνέθεσε τὴν τοῦ Σ. ἐκπύρῃσιν εἰς τὸν Ὁμέρ Βρυώνην, θεὸς εἰς τὴν διαθεσὴν αὐτοῦ πρὸς τοῦτο 18 000 στρατοῦ. Ἐπέτυχε δὲ ὁ Ὁμέρ Βρυώνης τοῦ σκοπομένου διὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν Ταχὴρ Ἀμπάζη, ὅστις γνωρίζων ἀποκρύφους τινὰς διέδους κατ' ὁρῶσιν νὰ καταλάβῃ ἐκείθεν τὸ Σ. Τοῦ Σ. καταληφθέντος ἤρξατο στενὴ τῆς Κιάρας πολιορκία. Ἐπεζήτησαν τότε οἱ Σ. τὴν βοήθειαν τῶν ἐν Ἑλλάδι, πράγματι δὲ καὶ τοῖς ἀπεστάλῃ παρὰ τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως διὰ θαλάσσης μὲν δυναμὶς 500 ἀνδρῶν ὑπὸ τὸν Κυριακούλην Μαυρομιχαλὴν, διὰ ξηρᾶς δὲ ἑτέρα ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδαῖον, ἀπαρτιζομένη ἐκ

τακτικῶν Ἑλλήνων καὶ Φιλελλήνων, ἧς μετέσχον ἐνώθει· καὶ ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης. Δυστυχῶς ἀμφότεραι αἱ στρατιαὶ αὐταὶ ἡττήθησαν. ἡ μὲν ὑπὸ τὸν Κυριακούλην ἐν Ἀγ. Ἐλένη, ὅ· συ καὶ ἐφονεύθη αὐτός, ἡ δὲ ἐν Πλάκα καὶ Πέτα. Τῇ ἀνάγκῃ αὐτῶς ὑπαίκοντες οἱ πολιορκούμενοι ὑπέγραψαν ἐν Πρεβεζῇ τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1822 συνθήκην παραδόσεως τῆς Κιάφας ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐλευθέρως ἐξόδου καὶ μεταβάσεως εἰς Ἑπτάνησον. Ὅντως δὲ καὶ ἐξῆλθεν πανοικί τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1822, μεταβάντες δὲ κατ' ἀρχάς εἰς Ἑπτάνησον, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου μετέσχον τοῦ ἀγῶνος. Μετὰ τὴν ἐκ Σ. ἐξέδον οἱ Τούρκοι μετέβαλον εἰς ἐρείπια τὴν Κιάφαν καὶ τὰ λοιπὰ χωρία. Ταῦτα δὲ μόνον σώζονται σήμερον ἐκ τῆς θαυματουργήσεως ταύτης Ἑλληνικῆς δημοκρατίας [Πς.]

Σουλιέ (Φρειδερίκος Soulié). Δραματικές ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος γενν. ἐν Φεά τῇ 1800 καὶ ἀποθ. τῇ 1847. Ἦτο υἱὸς οἰκονομικοῦ ὑπαλλήλου, τοιοῦτος δὲ διετέλεσε καὶ ὁ ἴδιος ἐπὶ τινι χρόνῳ. Κατήρξατο τοῦ συγγραφικοῦ αὐτοῦ σταδίου διὰ συλλογῆς ποιημάτων, μεθ' ὧν ἔγραψε τὴν τραγωδίαν «Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα» κατὰ μίμησιν τῆς ἐμωνόμου Σαίξπηρειου καὶ ἄλλας, ὡς καὶ τὸ δράμα *Closerie des genêts*, ὅπερ ἀνεστάτωσε τοὺς Παρισίους. Μεταξὺ τῶν μυθιστορημάτων του πρωτεύουσι τὰ «Δύο πτώματα», ὁ «Μαγνητιστής», ὁ «Φιλόσοφος», καὶ τέλος τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Διαβόλου τοῦ Λεσάζ», καὶ ἐν ᾧ ἀναπαρέστησεν ὑπὲρ τὰς εἰδεχθεστέρας ὁψεις τὴν κοινωνίαν [Πς.]

Σουλιμά. Κώμη τῆς Μεσσηνίας ἐν Τριφυλίᾳ καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δωρίου, κειμένη δὲ 4 ὥρ. ΒΑ τῆς Κυπαρισσίας. Ἔχει 1042 κατ. καὶ προϊόντα δημ. καρποῦς, στασίδα, βάμβακα, εἶνον καὶ βαλάνidia.

Σουλινάρι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Βουρράδος τῆς Πυλίας, ἐπὶ τῶν Β ὑπαιρειῶν τοῦ ὅρους Λυκοδήμου καὶ ὥρ. 1 1/2 πρὸς Ν τοῦ Χατζῆ. Κάτ. 545. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Πέτρας ἐν Βοιωτίᾳ, κείμενον 1 ὥρ πρὸς Α τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Κάτ. 196. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων, ἔχον 125 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλινάς. Γέλις τῆς ῥωμουνικῆς περιφέρειας Τούλτσας, ἐν τῇ Δοβρουτζᾷ, πρὸς Ν τῶν ἐμωνύμων ἐκβολῶν τοῦ Δουνάβους. Εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ πασσάλων ἐμπεπηγῶτων εἰς τὸ ἐλῶδες ἔδαφος, ἔχει δὲ 4317 κατ., ὁχυραίναν ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον ἐξαγωγῆς κυρίως σιτηρῶν. Χρησιμεύει ὡς ἐπίγειον τοῦ Γαλαζίου. [Μ.Σ.]

Σουλλὺ (Sully). 1) Μαυρίκιος de S., ἐπίσκοπος τῶν Παρισίων ἀπὸ τοῦ 1160 ἕως τοῦ 1196. Γενν. ἐκ πτωχοτάτων γονέων ἐν Sully-sur-Loire ἐν τῇ νεότητι του ἐπήγει. Περιβλήθεις εἰς τὸ ἱερατικὸν σχῆμα ἐπέδειξεν ἐξόχους ῥητορικὰς ἰδιότητας, ἀνῆλθον δὲ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον. Συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ, ὅστις ὁμῶς ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ διαδόχου του, ἐπίσης Σ. καλούμενου ἀλλ' ἐξ ἄλλης οἰκογενείας. —

2) Μαξιμίλιανος de Bethune, δούξ de S. Γάλλος ὑπουργὸς γενν. τῇ 1560 ἐν Ρεσνὺ, πλησίον τῆς Μάντης, ἐξ οὗ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐκαλεῖτο βαρώνος τοῦ Ρεσνὺ, καὶ ἀποθ. τῇ 1641. Συνδεθείς στενότερα ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μετὰ τοῦ Ἑρρίκου τῆς Ναβάρρας, συνώδευσε τοῦτον εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας του καὶ διεκρίθη ἐν αὐταῖς ἐπὶ θαρρεί. Ἀποδειχθείς εὐτυχὴς εἰς τινὰς προσωπικὰς του ἐπιχειρήσεις ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Δ' ὡς ὁ καταλληλότερος ὅπως διεθύνῃ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους, δι' ὃ καὶ διωρίσθη παρ' αὐτοῦ τῇ 1597 ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν. Ὅντως δὲ καὶ ἀνεδείχθη τέλειος οἰκονομολόγος τακτοποιήσας τὰ δημόσια λογιστικά, ἐπενεγκὼν περίσσευμα σημαντικόν, πληρώσας καταθλιπτικά θάνατα, ἐπαρκέσας εἰς τὰς δαπάνας τῶν κατὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Σαβοΐας πολέμων, προμηθεύσας διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὲρ τοῦ κράτους πωλήσεως τῶν θέσεων ἀφθονίαν πολεμικοῦ ὕλικου, περιστείλας τὰς καταχρήσεις καὶ τὴν σπατάλην καὶ συναθροίσας 42 ἐκατομμύρια ἀποθεματικῶν μ' ὅλην τὴν ἐλάττωσιν τῶν φόρων Ἐπροσέταυσεν ἰδιαίτως τὴν γεωργίαν ἀφίσας πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, καταργήσας πολλὰ διαπύλια τέλη, ἀνοίξας πολλὰς ἑδούς συγκοινωνίας καὶ κατασκευάσας πλείστας διώρυγας, ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Βριάρ. Ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑρρίκου Δ' συνεπεία ῥαδιουργιῶν ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὰ κτήματά του· καίπερ δὲ δυσηρεστημένος κατὰ τῆς βασιλομήτορος ἐλάχιστα μετέτρε τῶν κατ' αὐτῆς ταραχῶν καὶ ἠρνήθη νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα μετὰ τῶν διαμαρτυρουμένων. Δούξ ἐγένετο τῇ 1606 ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου, τῇ δὲ 1634 προεδιάσθη εἰς στρατάρχην ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ'. Τὰ σωζόμενα ἀπομνημονεύματά του εἶναι πολύτιμα. [Πς.]

Σουλλὺ-Πρυδὸμ. (René François Armand Sully-Prudhomme). Γάλλος ποιητὴς γενν. τῇ 1839 ἐν Παρισίῳ. Ἦσπούδασε κατ' ἀρχὰς μαθηματικά καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, ἀλλὰ μετανόησας ἐπέδωκε ὕπτιον εἰς γλωσσικὰς, φιλολογικὰς καὶ ἄλλας

ελέτας. Ὡς ποιητὴς ἐναπνεύσθη ἐκ θεμάτων ιστορικῶν καὶ τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας, θεωρήθη δὲ ὡς ἀνήκων εἰς τοὺς λεγομένους Παρνασσίδεις ἔνεκα τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ τεχνιστορίας, ἀλλ' ἐσφαλμένως ἐπειδὴ ἄλλον πλησιάζει πρὸς τοὺς κλασικούς, κατὰ τὴν μορφήν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ. Ἐξελέγη ἐ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῷ 1881. Ἡ πρώτη συλλογὴ αὐτοῦ, *Stances et poèmes* ἐξημσεύθη τῷ 1865, ταύτην ἠκολούθησαν *Les épreuves*, τὴ διδασκικὴν ἐκείνην *Les écuries d'Angias* (1866), *Croquis dévotus*, καὶ ὕστερον *Les solitudes* (1869) ὡς ἀντικειμένον εἶναι ἢ ἀπομόνωσις τῆς καρδίας. Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870 ἔγραψε ἀ πατριωτικὰ *Impressions sur la guerre* (1872), *La France* (1877). Πρὸς τοὺς τοὺς *Les vaines tendresses* (1873), *Le Zéphir* (1876) ἐνθα ἐξυμνεῖται ἡ ἐπιστήμη, καὶ τὰ φιλοσοφικά αὐτοῦ ποιήματα *Les destins* (1872), *La justice* (1878) καὶ ἕτερος τῷ 1888 *Le Bonheur*. Ἠρβλ. Coque-
lin, *Un poète philosophe* S. (Παρ. 1892).

Σούλου. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως, ἔχον 174 κατ. [Μ.Σ.]

Σουλὸν ν ἦ σ ο ι. Σειρὰ μικρῶν καὶ ῥοιῶν ἀλλ' εὐδρόων νησῶν μεταξὺ τῆς ἸΔ ἄκρας τῆς Βορρέου καὶ τῆς ΝΔ ἄκρας τῆς Μινδαίου, ἀντικειμέναι δ' εἰς τοὺς Ἰσπαγούς. Ἐχουσιν ἐμβα. 4 739 γχιμ. καὶ 104 γιλ. κατ. Μωσαμβανούς· αἱ μέγιστα αὐτῶν εἶναι Βασιλάν, Σουλὸν ἢ Χολό, Σιάσσι. Ἐξάγονται κυρίως ἐδώδιμοι φωλεαὶ πτηνῶν καὶ μαργαρίται. [Μ.Σ.]

Σουλπίκία. Ῥωμαία ποιήτρια ζήσασα περὶ τὰ 90 μ. Χ. ἐπὶ Δομιτιανού. Σφίεται· σάτυρά τις *De edicto Domitiani* ἐκδομένη συνήθως μετὰ τῶν τοῦ Ἰουβενάλιου καὶ πραγματευομένη τὴν ὑπὸ τοῦ Δομιτιανού διαταχθεῖσαν ἐξορίαν τῶν φιλοσόφων. **Σουλπίκιος** (Serv. Sulpicius Rufus), Διακεκριμένος ῥήτωρ, συγγραφεὺς καὶ ἀντίπαλος τοῦ Ὀρτησιου καὶ τοῦ Κικέρωνος, ἐπενεμασθεὶς Ἡγεμῶν τῶν Νομοειδασκάλων. [Πς.]

Σουλπίκιος Σεδῆρος (Sulpicius Severus). Ἐκκλησιαστικὸς ιστορικός, γεννηθεὶς περὶ τὰ 363 μ. Χ. ἐν τῇ Ἀκυτανίᾳ. Ἐπιδεδόθη τὸ πρῶτον εἰς νομικὰς σπουδὰς, ἔνεκα τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του ἀπεσύρθη εἰς μοναστικὴν βίον. Ἔργα αὐτοῦ συνίστανται μίᾳ ἱερᾷ ἱστορίᾳ, ἥς τὸ πικνὸν καὶ κομψὸν ὕφος τῷ προσεπύρετο τὸ παρωνόμιον τοῦ Χριστιανοῦ Σαλλουστίου, καὶ ὁ βίος τοῦ Ἀγ. Μαρτίνου. Ἀπέθανε τῷ 410 ἢ 420. [Πς.]

Σούλτ (Nic. Jean de Dieu Soult). Στρατάρχης τῆς Γαλλίας γενν. τῷ 1769 ἐν

St-Amans-la-Bastide καὶ ἀποθανὼν τῷ 1852. Κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν δεκαεπιαστῆς, ἐγένετο τῷ 1793 λοχαγὸς καὶ ἐν διαστήματι 1 ἔτους ἀνέχθη εἰς τὸν βαθμὸν ὑποστρατήγου. Συνετέλειεν εἰς τὴν κατὰ κτησιν τῆς Βελγικῆς, μετὰ 5 χιλ. στρατιωτῶν ἀπέκρουσε 30 χιλ. Αὐστριακῶν ἐν Liebtengen, ὅτε καὶ προεδιέστη στρατηγός, συνώδευσεν τὸν Μασσέναν εἰς Ἑλβετίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ ἐπληρώθη δόξης διὰ τῶν ἔργων, ἅτινα ἐξετέλεσε περὶ τὴν Γένουαν ὅπως λύσῃ τὴν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν πολιτοκίαν ταύτης, ἀλλὰ θραυσθέντος τοῦ ποδὸς τοῦ ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς χεῖρας τῶν πολεμίων. Ἐλευθερωθεὶς καὶ πρὸδιδασθεὶς στρατάρχης, διωρίσθη διοικητὴς τοῦ Αὐσματος τῆς Μεγάλης Στρατίας, διηύθυνεν τὸ κέντρον ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ἀουστερλίτς καὶ ἔκλινε τὴν πλάστιγγα τῆς νίκης. Διεκρίθη ὡσαύτως εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Πρωσίας καὶ εἰς τὰς νίκας τῆς Ἰένης καὶ τοῦ Ἐϋλάου καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Κονιξβέργην. Συνάπειτα τῶν ἐπιτυχιῶν τούτων ἐγένετο δοὺς τῆς Δαλματίας. Τῷ 1808 μετέβη εἰς Ἰσπανίαν, ὅπου κατήγαγε τὴν νίκην τοῦ Βουργού, ἐξεπύρετο τὴν Καρρονίαν καὶ τὸ Φερρέλ, κατέλαβε τὸ στρατόπεδον τοῦ Ὀπάρτου, κατεκεράτωσε τὸν ἐχθρὸν ἐν Ὀκάνᾳ, ἐκυρίευσεν τὴν Σεβίλλην καὶ περιεκύκλωσε τὰ Γάβειρα Μετὰ τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ καταστροφὴν ἠναγκάσθη νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἡ δὲ διὰ μέσου τῆς Ἰσπανίας ὑποχώρησις τοῦ εἶναι ἔσχον στρατηγηκὸν ἔργον. Ἐπανήλθεν εἰς Ἰσπανίαν ἐκ τῆς Γερμανίας τῷ 1813 καὶ ἀνέστη σθεναρῶς εἰς τὸν κατὰ τῆς Γαλλίας χωρὸν τὰ Ἀγγλοἰσπανικὸν στρατὸν. Μετὰ διαφόρους μάχας συνεκρότησε τὴν εἰς τὰ πρόθωρα τῆς Τουλουζῆς τὴν 10 Ἀπριλίου 1814 τελευτάσαν, ὅπου μετὰ 22 χιλ. ἀνδρῶν ἀντετάχθη κατὰ 80 χιλ. Ἀγγλῶν καὶ Πρωτάρχων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Βέλγικου. Ἀφ' οὗ οἱ Βουρβῶνες κατέλαβον τὴν ἀρχὴν διωρίσθη τῷ 1814 ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἀλλ' ἐπαύθη θλίψας ἡμέρας πρὸ τῆς 20 Μαρτίου 1815. Κατὰ τὸ Ἐκατονθήμερον διετέλειεν ἀργιστράτης καὶ ἐπόλεμσεν ἐξ ἴσου γενναίως ἐν Βατερλώ. Ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπανελθόντων Βουρβόνων ἀνεκλήθη εἰς Γαλλίαν μόνον τῷ 1819. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ἀφωιώθη εἰς τὸν Αὐδοβίκον Φιλίππου καὶ τῷ 1830 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ἐλίχον δ' ἔπειτα πρωθυπουργός, ἀναδιοργανώσας τὸν στρατὸν, αὐθις δὲ τῷ 1839 καὶ ἀπώρυξε λόγφύγειος τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας τῷ 1847, ὅτε τῷ ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ Αὐδοβίκου Φιλίππου ὁ ἐξαιρετικὸς τίτλος τοῦ Γενικοῦ Στρατάρχου ὃν πρὸ αὐτοῦ μένον ὁ Τυρένσιος, ὁ Β'λλάρ καὶ ὁ στρατάρχης

Σάξων ἔλαβον. Ὁ Σ. διεκρίνετο ἰδίᾳ διὰ τὴν ἐν πολέμῳ τακτικὴν του. Πολύτιμα εἶναι τὰ ἐπὶ τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ Ἀπομνημονεύματά του, ἅτινα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἑκτορος, ὁστις διετέλεσε πρέσβυς πολλαχού καὶ βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Ἰάρν.

Σουλτάνος. Τίτλος ἀποδιδόμενος ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 14ου αἰῶνος εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν καλιφῶν καὶ ἐν γένει εἰς πάντας τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἀνεξαρτησίαν. Σήμερον εἶναι ὁ πρῶτος τίτλος τῶν ὀθωμανῶν μοναρχῶν. — Σουλτάνα καλεῖται ἡ υἱοῦχος ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Σ. Βαλ: δὲ Σ. δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. [Πε.]

Σουλτάν χισσάρ. Βλ. Νύσα.

Σούλτσβαχ (Sulzbach). 1) Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ βουαρικῷ νομῷ Ἀνω Παλατινατου, ἀλλοτε εἶρα τῶν Σουκῶν τῆς Σουβίας καὶ τοῦ Νεοδουρῶν. ἔχουσα 501 ὁ κατ. καὶ βιομηχανίαν σιδήρου. — 2) Κοιμητοὺς τῆς περιφερ. Σαρδρυκκην ἐν τῷ πρωσ. νομῷ Τρεβήρων, ἔχουσα μετὰ τῶν περιεχ. χωρίων 11263 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ πρὸ πάντων μέγα λιθαιθρακωρυχείον ἀνήκεν εἰς τὰ δημόσια. [Μ.Σ.]

Σουμάτρα. Ἡ δευτέρα τὸ μέγεθος μετὰ τὴν Βορνέο ἐκ τῶν Σουδαίων νήσων, χωριζομένη διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας ἀπὸ τῆς Μαλαϊκῆς χερσονήσου καὶ διὰ τοῦ πορθμοῦ Σουνδα ἀπὸ τῆς Ἰάβας. Ἐκτείνεται ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΑ καὶ ἔχει μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν νησίδων ἐμβ. 442 234 τχμ. Ἀλυσὶς ὁρίων μετὰ 19 ἡφαίστειων, ὧν 6 ἐν ἐνεργείᾳ ὄντα ἔχουσι καὶ τὰς ὑψηλοτέρας κορυφάς (Ἰνδραπύρα 3766 μ.), διαιρεῖ τὴν νῆσον εἰς στενώτερον δυτικόν καὶ πλατύτερον ἀνατολικόν ἡμισυ, ὧν ἐκείνῳ μὲν εἶναι μάλλον ὀρεινόν, τοῦτο δὲ βαθυπέδιον μετὰ μεγάλων ποταμῶν καὶ εἰς τὴν παραλίαν ἐλώδες. Οἱ κάτ. ἀνέρχονται εἰς 3572 000, ὧν οἱ πλείστοι εἶναι Μαλαῖοι μωσμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, ἄλλοι δὲ Σῖναι καὶ Εὐρωπαϊοί· αἱ πόλεις κείνται ὡς ἐπὶ πλείστον ἐπὶ τῶν ποταμῶν. Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ εἰς τὰ ἐλῶδη μέρη νοσηρὸν, εὐκρατοὶ δὲ καὶ ὑγιές εἰς τὰ ὀρεινά. Σχεδὸν ἀπασα ἡ Σ. (ἐκτὸς τῆς χώρας τῶν Βάτακ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, περ. 15 000 τχμ. μετὰ 150 χιλ. κατ.) ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς αἵτινες ἐγκατεστήσαν ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ 1664. Διαιρεῖται δὲ διοικητικῶς εἰς τὴν διεκρίσιν Ἀτοῖν μετὰ διαφόρων τοποτηρητῶν, τὴν τῆς Δυτ. Σ., τὴν τοποτηρητείαν Βεγκουλέν, τὰ διαμερίσματα Λαμπόγγ, τὴν τοποτηρητείαν Παλεμβάγγ, τὸ διαμέρισμα Ἰνδραγίρι καὶ Κοσάντεν καὶ τέλος τὴν τοποτηρητείαν τῆς Ἀνατολ. Σουμάτρας. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Παζάγγ. Πρῶτος ἐπίσκε-

φθεὶς τὴν νῆσον εἶναι ὁ Μάρκος Πόλκε, παρ' ᾧ καλεῖται Μικρὰ Ἰάβα. [Μ.Σ.]

Σουμδάβα. Νῆσος τῶν Ἀνατολ. Ἰνδίων ἐκ τῶν λεγ. μικρῶν Σουδαίων, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἑλλανθ:κὴν τοποτηρητείαν Κελέδες, ἔχουσα δὲ ἐμβ. 13 980 τχμ. μετὰ 150 χιλ. κατ. Μαλαίων πρεσβευόντων τὸν Μωσμεθανισμόν. Ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν τὸ ἔχον ὕψος 2760 μ. Ταμβόρα ἐγένετο περὶβόητον διὰ τὴν ἐκρήξιν τοῦ 1815. Προϊόντα εἶναι κυρίως βρυζα, βάμβαξ, καπνὸς καὶ σιανθάλιον ξύλον. [Μ.Σ.]

Σούμμε (Ἰω. Γεορ. Seume) Γερμανὸς συγγραφεὺς, γενν. 1763 ἐν Poserna τῆς Σαξονίας. Ἀπευθύνσας τὴν θεολογίαν συναλλήθῃ ταξιδεύων ὑπὸ συλλεκτικῶν στρατῶν ἐν Ἑσθ. καὶ ἡγαγέσθην εἰς πολέμους ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν. Διατελέσας δ' εἰς διαφόρους θέσεις, ἐπεστέρησε τῷ 1801 πεζοπορίαν μέχρι τῆς Σικελίας, ἣν περιέγραψεν ἐν τῷ περιήμῳ βιβλίῳ Ὁ περίπατός μου εἰς Συρακούσας (1802), τῷ δὲ 1805 ἑτέραν ἀνὰ τὴν Ρωσίαν καὶ Σουηδίαν, καὶ ἀπέθανε τῷ 1810 ἐν Τέπλιτς. Ἐγράψε καὶ ποιήματα, αὐτοβιογραφίαν κλ.

Σουμέριοι καλοῦνται κατὰ τὸν Ὀππερτ ἀραιοτάτοι κάτοικοι τῆς Μεσοποταμίας, εἰς αὐς ἀνήκει ἡ εἰς τὰς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφάς ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βασιλεῦς ἀνακαλυφθεῖσα μὴ σημιτικῇ γλώσσᾳ, ἥτις διατελλέται ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀπὸ τῆς Ἀκκαδικῆς (βλ. Ἀκκαδικὸς) φαίνεται ὅτι ἀραιοτέραι αἱ γλώσσαι αὗται διέφερον μόνον διαλεκτικῶς. [Β.Ε.]

Σουμερὺ. Χωρ. τοῦ δήμ. Τετραφυλίας τῆς Ἀρτης, ἔχον 350 κατ. [Μ.Σ.]

Σούμπαλι. Χωρ. τοῦ δήμου Κορώνης τῆς Πυλίας, μετὰ 93 κατ. [Μ.Σ.]

Σούμπασι. Χωρ. τοῦ δήμου Κρανῶνος τῆς Λαρίσης, ἔχον 182 κατ. [Μ.Σ.]

Σούμυ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ Ῥωσ. κυβερνήτου Χαρκέβου, ἐπὶ τοῦ Ὑβλ καὶ τοῦ Σούμα. ἔχει 22 853 καὶ μεγάλας ἐμπορικὰς πανηγύρεις. [Μ.Σ.]

Σούνδ ἡ πληρέστερον Ὀρεσσὺν δὲ καλεῖται ὁ μεταξὺ τῆς δανικῆς νήσου Ζηλανδίας καὶ τῆς σουηδικῆς χώρας Σχένεν πορθμός, ὁ ἔχων μείον πλάτος 4,5 χμ. [Μ.Σ.]

Σουνδαῖαι νῆσοι καλοῦνται περιληπτικῶς αἱ πρὸς Ν τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἀνατ. Ἰνδικῆς, αἵτινες συνήθως διαιροῦνται εἰς τὰς Μεγάλας (Σουμάτρα, Ἰάβα, Βορνέο καὶ Κελέδες μετὰ τῶν περὶ αὐτῶν μικροτέρων) καὶ τὰς Μικράς τὰς ἐκτείνοντας πρὸς ΝΑ ἐκείνων. Ὀνομάσθησαν δὲ οὕτως ἀπὸ τῆς φυλῆς τῶν Σούνδα ἢ Σουνδανησίων τῶν κατοικούντων ἐπὶ Ἰάβας καὶ Σουμάτρας. [Μ.Σ.]

Σούνδα ἡ Σουνδαῖος πορθμὸς
ταῖς μεταξὺ Σουμάτρας καὶ Ίνδου
Ἰνδουκῶ ὠκεανῶ. [Μ.Σ.]

Σούνδαρδαν. Βλ. Σανδερβάνδα.

Σούνειον. Τὸ Ν ἀκρωτήριο τῆς Ἀτ-
τικῆς, ἔχον ὕψος 60 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.
καὶ τῆς θέσεώς του μεταξὺ τῆς ἀνοι-
πρὸς Δ θαλάσσης καὶ τῶν πρὸς Δ
τῆς στερεᾶς καὶ νήσων περικλεισμέ-
νῶν σχηματίζονται ἐνταῦθα βου-
καί ανεμοὶ ἀντίστροφοί, διὸ καὶ ἐνω-
ν. Σ. ἐγένετο τόπος λατρείας τοῦ Ποσει-
δῶνος· εἰτα δὲ προσετέθη εἰς αὐτὸν ἡ Ἀθῆνα,
λατρεῖα ὅμως ἐν τοῖς ὕστερον προσέ-
ν ὑπερβάλλουσαν σημασίαν. Περὶ τὸ
τῆριον κατεσκευασθῆ τῷ 418 π. Χ. τὸ
μενον ἐν μέρει τεῖχος δι' οὗ οἱ Ἀθη-
νῶν, ἐπειδὴ καταληφθέντες τῆς Δεκελείας
τῶν Σπαρτιατῶν περικυρηνθῆσαν εἰς
διὰ θαλάσσης προμήθειαν τοῦ ἐξ Εὐ-
ραίου, ἤθελον νὰ σχηματίσωσιν ὀχυ-
ρῆσιν διὰ τὰ σιτοφάρα πλοῖα. Τὴν κα-
τὰ τὸ ἀκρωτήριον στέφουσι τὰ ἐρείπια
περιφύμῳ ναοῦ τῆς Ἀθῆνας, 11 ἐν
κίονες. Ὁ ναὸς κτισθεὶς κατὰ πάσαν
ἀνάγκη κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ Ε' π. Χ.
ος, ἦτο δωρικὸς περίπτερος, ἔχων 6
ς ἐπὶ τῶν μικρῶν καὶ 12 ἢ 13 ἐπὶ
μακρῶν πτερῶν. Τὸ μῆκος τῶν σι-
ων κίωνων εἶναι 6.10 μ., φέρουσι δὲ
μόνον 16 ἀντὶ τῶν συνήθων 20 βα-
ειων. Πρὸς τοῦτο διετετρήθησαν ἐπὶ
υ καὶ τινες ὀγκώλῳ ὡς καὶ ἀνάγλυφα
ἀκίστη καταστάσει, παριστανόντα ὡς
εἶναι ἀθλοῦ τοῦ Θησέως. Πρὸς Β τοῦ
εὑρηται ἀνδρῶν τεχνητῶς ἐξισωθέν,
τινὲς μὲν θεωροῦσιν ὡς βάσιν τῶν
πυλαίων, τινὲς δὲ τοῦ βωμοῦ τοῦ Πο-
ειωνος. Τὸ Σ ἀπὸ τῶν κίωνων καλεῖται
συνήθως «καὶ κολόνες». Ἡ θέα ἐπὶ
θάλασσαν καὶ τὴν ἀττικὴν χώραν εἶναι
ισοτατη. [Δ.Λ.]

Σουννῆται. Μουσουλμανικὴ αἵρεσις,
οὗτα τ' ὄνομα τοῦτο διότι ἰσχυρίζεται
κατέχει τὴν ἀληθῆ παράδοσιν ἥτις ἀρα-
εῖ λέγεται σου ννᾶ. Οἱ Σ. ἀναγνωρί-
ναι ὡς ἀληθεῖς διαδόχους τοῦ Μωάμεθ
μετ' αὐτὸν ἀρξάμενος καλῶς Ἀ-
λέκ, Ὁμάρ καὶ Ὁσμάν, ὧν τὰς θεολο-
γικὰς ἐρμηνείας καὶ ἀποδείξεις, ἐν ἀντι-
πρὸς τοὺς Σ χρίταις, εἰσίνες ἀμφι-
ποῦντες τὴν νομιμότητα τῶν 3 πρώτων
ἱφῶν, ἀποδέχονται ὡς νόμιμον τὸν 4ον
ἡν καὶ τοὺς κατ' εὐθείαν ἀπογόνους τοῦ
ἡμέθ. Οἱ Σ. κατισχύουσι σήμερον ἐν
ρκίᾳ Ἀραβίᾳ. Αἰγυπτίῳ καὶ τοῖς Βερβε-
εῖς κράτεσιν, οἱ δὲ Σ χρίται ἐν Περσίᾳ
εἰσδιαιρούνται εἰς 4 δόγματα, τῶν Ἀμ-
ιτῶν, Χαρεϊτῶν, Μαλεχίτῶν καὶ Ἀνε-

φίτῶν, κληθέντος ἑκάστου ἐκ τοῦ ὀνόματος
τοῦ ἱδρυτοῦ του, ἀλλ' αἱ μεταξὺ τούτων δια-
φοραὶ εἶναι ἐλάχισται καὶ νομίζονται ἀπαν-
τα εἰς ἴσου ὁρθόδοξα. [Πς.]

Σουόνση (Swansea). Πόλις τῆς κο-
μητείας Γλάμοργαν τῆς Οὐαλίας (ἐν Ἀγ-
λίᾳ), κειμένη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Tawe
εἰς τὸν κόλπον Σ. Εἶναι καλῶς ἐκτισμένη
καὶ ἔχει 90 423 κατ., εἶναι δὲ κέντρον τῆς
μεταλλουργίας χαλκοῦ, ἔχουσα προσέτι ποι-
κιλωτάτην ἀλλήν βιομηχανίαν καὶ ἀμυαίον
ἐμπόριον. Τῷ 1893 εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα
6 145 πλοῖα, ὧν 3 547 ἀτμοκίνητα. [Μ.Σ.]

Σούπη. Χωρ. τοῦ δήμου Κιερίου τῆς
Καρδίτσης, ἔχον 419 κατ. [Μ.Σ.]

Σουπῆνον καλεῖται ἐν τῇ λατινικῇ
γραμματικῇ τύπος τις συγκαταριθμύμενος
εἰς τὴν συζυγίαν τοῦ ῥήματος, ὧν δὲ σύ-
σιαστικὸν τῆς δ' κλίσεως οὗ σώζονται μό-
νον ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ (ama-
tum, amatu). Καὶ ἡ μὲν αἰτιατικὴ ἐκφρά-
ζει μετὰ ῥημάτων τῆς κινήσεως τιθεμένη
τὸν σκοπὸν ταύτης, ἡ δὲ ἀφαιρετικὴ συντάτ-
τεται μετὰ ἐπιθέτου πρὸς δηλώσιν τοῦ ὅτι τὸ
ἐπιθετικὸν τοῦτο ἀποδίδεται εἰς οὐσιαστικὸν
τι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διὰ τοῦ Σ. ἐκφρα-
ζομένην πράξιν (ὡς facile dictu εὐχολον
νὰ λέγῃ τις).

Σουππὲ (Φραγκίσκος von Suppé).
Συνθέτης μελοδραμάτων, γενν. 1820 ἐν
Σπάλατῳ τῆς Δαλματίας, ζήσας δ' ἐν Βιέννῃ
ὡς διευθυντὴς ὀρχήστρας καὶ ἀποθ. τῷ
1895. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του μεγάλῃν
ἐτήμην ἀπέκτησαν τὰ ἐπιγραφόμενα Φατι-
νίτσα (1876) καὶ Βοκάνκιος (1879). [Μ.Γ.]

Σουραδάα. Τοποτηρητεία ἐν τῷ Α
τμήματι τῆς ὀλλανδικῆς νήσου Ἰάδας τῶν
Ἀνατ. Ἰνδιῶν, ἔχουσα ἐμβ. 6 029 τ.χμ. καὶ
2 074 362 κατ., οὗτα δὲ εὐφορωτάτη εἰς
ἐρυζαν, σακχαροκάλαμον, καφὲν, καπνὸν
καὶ Ἰνδικόν. Ἡ ὁμώνυμος παράλιος πρῶ-
τε οὐοσα, ἡ μετὰ τὴν Βατιδίαν σπου-
δαιστάτη πόλις τῆς νήσου, ἔχει 118 770
κατ., ποικίλῃν βιομηχανίαν καὶ ἀμυαίον
ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σουρακάρτα. Τοποτηρητεία τῆς ὀλ-
λανδ. νήσου Ἰάδας, ἐν τῷ μεσαιῶ τμήματι
αὐτῆς, περιλαμβάνουσα 6 228 τ.χμ. μετὰ
1 167 005 κατ. Τὸ ἔδαφος εἶναι γόνιμον
καὶ καλῶς κεκαλλιεργημένον. Ἡ χώρα
ἀνήκει εἰς δύο τιμαριούχους ἰθαγενεῖς ἡγε-
μόνας, οἵτινες λαμβανόντες παρὰ τῆς ὀλ-
λανδ. κυβερνήσεως μεγάλην ἐτήσιαν χορή-
γησιν, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπίρρογν ἐπὶ τὰ
πράγματα. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις
Σ., καὶ Σόλο καλουμένη, μετὰ 101 495 κατ.

Σούρας. Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ
Βόλγα, πηγάζων ἐν τῷ κυβερνεῖω Σαράτωφ

καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 848 χμ. ἐν τῇ κυβερνήτῳ Νισού-Νοβογρόδ. [Μ.Σ.]

Σουράτη (Surat). Πρωτεύουσα περιφέρειας ἐν τῇ διαιρέσει Γουζεράτης τῆς Ἰνδοβρετανικῆς προεδρείας Βεμβάης, κειμένη ἐπὶ τοῦ Τάπτη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦτου εἰς τὸν κόλπον τοῦ Κάμβαϊ. Ἔχει 109 229 κατ., ὧν $\frac{2}{3}$ Ἰνδοὶ καὶ σχεδὸν $\frac{1}{3}$ Μωαμεθανοί, πολλοὺς ναυοὺς τῶν διαφορῶν θρησκειῶν, μεγάλας ἀγορὰς κλ. Ἀλλοτε ἦτο κέντρον σπουδαιότατον τοῦ ἐμπορίου, ἀπώλεσε δὲ τὴν σημασίαν της διὰ τῆς Βεμβάης· ταὐτὸν ἡ ἐξαγωγή περιορίζεται εἰς βάμβακα καὶ σίτον, ὑπάρχει δὲ καὶ πικρὴ βιομηχανία. Ὁ λιμὴν αὐτῆς καλεῖται Σουάλι ἢ Σβαλλί. [Μ.Σ.]

Σουρινάμ. Κλ. Γουάνα.

Σουροῦτσι. Χωρ. τοῦ δήμου Βωρέας τῆς Ὀριδος, μετὰ 382 κατ., κείμενον δὲ 2 ὥρας πρὸς Ν τῆς Ἀρτοίνης ἐπὶ χώρας δρεϊνοτάτης.

Σούρπη. Θερινὴ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Πτελεατῶν τῆς Φθιώτιδος, ἔχουσα 1 255 κατ. καὶ καπνοφυτείας καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν ΒΑ παραρτάδων τοῦ Ὄφρους εὐμαχρὰν τοῦ Παγασσητικοῦ κόλπου. [Μ.Σ.]

Σούρπι. Χωρ. τοῦ δήμου Λεβαδείας τῆς Βοιωτίας, ἔχον 225 κατ. [Π.Σ.]

Σούσα. Ἀρχαία Περσικὴ πόλις, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σουσιανῆς, κειμένη μεταξὺ Χάροπου καὶ Εὐλάτου, λαβοῦσα δὲ τ' ὄνομα ἐκ τῶν παρ' αὐτῇ συσμένων πολλῶν κρίνων, σπουδὴν Ἰερουσιτικῶν καλυμμένων. Ἡ ἱερουσία αὐτῆς ἀποδίδεται εἰς τὸν Μέμνονα, εἶχε δὲ περιφέρειαν 120 σταδίων, ἦτο τετραγώνος καὶ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχεν ἀκρόπολις, τῶν «Μεμνονίων» λεγομένη, ἐν ᾗ τὰ περίφημα θησαυροφυλάκια καὶ Ἀνάκτορα τῶν Μεγάλων Βασιλέων. Ἐν Σ. ἐτετέθησαν οἱ γάμοι τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Σήμερον τὰ Σ. εἶναι πολίχνη, δι' ἀνασκαφῶν δὲ ἐνεργηθειῶν ἐν αὐτῇ τῇ 1850 ἀνεκαλύφθησαν θειόλογα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα.

Σούσα (Susa, ἢ ἀρχαία Segusio). Πόλις ἐν τῇ Ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Τουρινου, κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δορίας Ῥεπορίας καὶ εἰσα ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἀλλοτε ἐρωτύμου μαρκιωνίας κατὰ τὸν Μέσον αἰῶνα. Ἔχει 3 600 κατ., στενὸς ὁδοῦς, πολλὰς Ῥωμαϊκὰς ἀρχαιοτάτης καὶ ἄλλας μεσαιωνικὰς εἰκδομάς. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἡ ἐρμῶνμος κλεισούρα ἡ ἄγουσα ἐξ Ἰταλίας εἰς Γαλιαν, διὰ τῶν ὁρέων Καίνισου καὶ Genèvre, ἀλλοτε περίφημον σημεῖον στρατηγικόν.

Σούσα. Παράλιος πόλις τῆς Τύνιδος, ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Χαμάρετ. Ἔχει 8 000 κατ. καὶ μεγάλην ἐξαγωγὴν ἐλαίου. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον Hadrumetum. [Μ.Σ.]

Σουσάκι. Ἡ κοιλὰς αὕτη εἶναι δεξιόσχημειωτος διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχειν σπῆλαιον ἐξ οὗ τοῦ ἐδάφους ἀφθονον διςχειδὸν ἀνθρακὸς ἀναθρῶνκε· ἐπὶ δὲ διότι ἐκ παντὸς τοῦ ἐδάφους αὐτῆς, ὅπου ὑπάρχουσιν ῥωγμαί, διηνεκῶς ἀναδίδεται ὑδρόθειον μετ' ἀνθρακικοῦ ἀέρος μεμιγμένον καὶ διὰ τῆς δυσωσμίας αὐτοῦ προδιδόμενον. [Ρ.Ν.Β.]

Σουσάνα ἢ Σωσάννα. Γυνὴ ἑνδοξὸς διὰ τὴν σεμνοτητα της θυγάτηρ τοῦ Ἑλκία καὶ γυνὴ τοῦ Ἰωακείμ, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ἀκολούθησα τὸν συζυγόν της εἰς Βαβυλῶνα κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. Δύο βασίλεις γέροντες, κριταὶ τοῦ Ἰσραὴλ, πεθήσαντες αὐτήν, τῇ ἐπετέθησαν ἐν λευκῶνι ἐπιληθόντες ὅτι, ἀνῆρνετο νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀκολάστους ἐπιθυμίας των. ὅα τὴν κατήγγειλλον ἐπὶ μοιχείᾳ. Ἀρνῆθε· σ· αὐτῆς προσημασίαν τὴν κατήγγειλλον καὶ ἡ ἀγνή Σουσάνα κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀλλ' ἔ· Δανιήλ, νέος ἀκούμ, κατήρθησε τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ζωῆς καὶ ἀποδείξας τοὺς κατηγόρους της ἐν ἀντιφάσει ἐπέτυχε τὴν ἀθώωσίν της. Τὸ συμβῆναι τοῦτο λέγεται λαβὼν χώραν περὶ τὸ 600 π. Χ.

Σουσαρίων. Ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας, υἱὸς τοῦ Φιλίνου ἐκ τῆς Μεγαρικῆς κώμης Τριποδίσκου, ὅθεν μετεναστεύσεν εἰς τὸν δῆμον Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς γενόμενος εἰσαγγεῖτης ἐκεῖ τῆς κωμῳδίας περὶ τὸ 581-562 π. Χ. Ὁ Σ. φαίνεται ὅτι ἐν ὁρισμένῳ μέτρῳ ἐρρωθισμένος εἰς τὰ παρὰ Μεγαρεῦσι συνήθη σκωπτικὰ αὐτοσαρδίαματα εἰσαγαγὼν ταῦτα εἰς τοὺς ἄλλους εὐθύμους χοροὺς τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου. Σφύζονται ὑπὸ τῷ ὄνμα αὐτοῦ πέντε στίχοι ὧν ὅμως ἡ γνησιότης ἀμφισβητεῖται.

Σουδοδαλ (Suzdal). Πρωτ. περίφερ. ἐν τῷ Β μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Βλαδιμίρ, ἐπὶ τοῦ Καμέγκα, ἔχουσα προῦριον καὶ 7 210 κατ. Ἀλλοτε ἦτο ἀκμαστάτη πόλις γνωστὴ διὰ τὴν κατασκευὴν εἰκόνων ἁγίων, κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα πρωτεύουσα ἡγεμονίας. [Μ.Σ.]

Σουσιανή ἢ Σουσίς, ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας Σουσῶν, ἐκαλεῖτο παρ' Ἑλλήσι τὸ σημερινὸν Χουσιστάν, ἡ νοτιοδυτικωτάτη ἐπαρχία τῆς Περσίας ἀνήκουσα γεωγραφικῶς εἰς τὴν ὕδατολεκάνην τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγριδος. Τὸ σημερινὸν ὄνομα αὐτῆς εἶναι Ἑλάμ, ὑπὸ τὸ ὅποσον ἔμως ἐννοεῖται συνήθως μόνον τὸ ὑψηλότερον σὺ τῆς τμήμα. [Μ.Σ.]

Σουστράνοι. Χωρ. τοῦ δήμου Σπάρτης, ἔχον 354 κατ. [Μ.Σ.]

Σούσων (Ἑρρίκος Suso, κυρίως Seuse). Γερμανὸς μυστικὸς θεολόγος, γενν. 1206 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Δομινικανῶν.

γών. Περιήρχετο ἐπὶ αἶθρην τὴν Σουθηρίαν καὶ Ἐλβετίαν, κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέθανε τῷ 1366 ἐν Οὐλμῃ. Τὰ ἔργα του εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον ἐποικοδομητικά, ἔχον 22 μεγάλῃν διάδοξιν καὶ μετεφράσθησαν εἰς πολλὰς γλώσσας. [B.E.]

Σοῦτρι (Sutri, τὸ πόλις Sutrium). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Ῥώμης, ἔχουσα 2363 κατ. καὶ διαφόρους ἀρχαιοτήτας. εἶσα δὲ ἔδρα ἐπισκόπου. [M.Σ.]

Σουτσάδα (Suczawa). Πρωτ. διαμερίσματος τῆς Βουκοβίνης, ἔχουσα 5584 κατ., βιομηχανίαν τινὰ καὶ ἐμπόριον. Ἀλλοτε ἦτο ἔδρα τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας. [M.Σ.]

Σοῦτσοι. Πολυμυλῆς καὶ ἐνδοξος Φαυριωτική οἰκογένεια, ἥς τὰ διαπρεπέστερα μέλη εἶναι 1) Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ γενάρχης, ἀμάρτας 1711-36 περίπου, ὅστις κατήγετο ἐξ Ἑλπίου καὶ μετήρχετο τὸ ἐμπόριον ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶχε 22 συζυγον τὴν, ἀπὸ τῆς θυγατρὸς του Ἑλένης, ἐγγονὴν τοῦ ἐξ ἀπορρητῶν Ἀλεξάνδρου Μαυροκερδάτου. Οὗτος ἐκαλεῖτο πρὶν Δράκος. Ἐπειδὴ ἔμως εἶχεν ὑδραυλικὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ δι' αὐτὸν συνετέλεσε ποτε εἰς τὴν αὐτῆσιν τῶν ὕδατων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγνωρίζετο πλέον ὑπὸ τὸ ὄνομα σουτσοῦ (ὑδραυλικός, ὑδρανόμος) ὅπερ μεταβλήθη εἰς τὸ σημερινόν Σ. ἀπέμεινε οἰκογενειακόν. — 2) Νικόλαος. Δευτερότοκος υἱὸς τοῦ 1) ὅστις διακρινόμενος ἐπὶ ἱκανότητι καὶ εὐφυίᾳ, πρὸς δὲ καὶ γνώστην ὄν τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, διορίσθη Μέγας Λογιστής, τῇ δὲ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1768 Μέγας Διερχμηνεύς. Συνεκατατεύσας ἔμως μετὰ τοῦ Κεζάρου Νισαντζή κατὰ τῶν Ῥώσων τῷ 1769 καὶ θεωρηθεὶς 29ῃ κατὰσκοπος τούτων ἀπεκεφαλίσθη τῇ 29ῃ Αὐγούστου τοῦ ἔτους ἐκείνου. — 3) Μιχαήλ. Τριτότοκος υἱὸς τοῦ 1), προσεπικληθεὶς Βλάχ-Μπέης καὶ Μιχαήλ-βέας, γενν. τῷ 1730. Οὗτος ἐχρημάτισε Πρωτεύων, τὸ δὲ 1782 καὶ Μέγας Διερχμηνεύς ἐπὶ 1 ἔτος μεθ' ὃ διορίσθη ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, διατελέσας τοιοῦτος ἐπὶ 2 ἔτη καὶ 8 μῆνας. Εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν διορίσθη καὶ αὖθις τῷ 1791, ἀλλὰ καὶ τότε δὲν διετήρησε τὸ δξίωμα του εἰμὴ ἐπὶ 1 ἔτος καὶ 5 μῆνας. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἡγεμονίαν διώκων μετ' ἰσῆς πρὸς τὴν πρῶτην πρᾶότητος καὶ δικαιοσύνης. Καὶ ἐκ τρίτου ὕστερον διορίσθη ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας τῷ 1801. Κατὰ τὴν ἡγεμονίαν του ταύτην συνέβη ἡ ἀποστασία τοῦ διαδόχου Πασχάν-τογλου, ὅστις κυρίως τὰς δύο ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας ἐδῆεν. Ὅπως ἀποκρούσῃ λοιπὸν τὰς τούτου ἐπιδρομὰς ἡναγκάσθη ὁ ἡγεμὼν εὐτος νὰ συγκροτήσῃ σῶμα

ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸν γνωστὸν Σάββαν Μπυ-πασην, καὶ ὅπως ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πρὸς συντήρησιν τοῦ σώματος τούτου δαπάνας ἡναγκάσθη νὰ δανεισθῇ μεγάλα χρηματικά ποσά. Ὅτε δὲ μετὰ μάταιον ἀγῶνα κατὰ τῶν ἀντορτῶν ἡναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ καὶ νὰ κατασύγῃ οἰκογενειακῶς εἰς Αὐστρίαν καὶ εἶτα εἰς Κων/πολιν, ἡ Ὁθωμανικὴ Κυβέρνησις διάταξε τὴν δι' ἐκποιήσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ πληρωμὴν τῶν χρεῶν τούτων, οὕτινες γενόμενου ὁ Σ. ἀπέμεινε πάλμπωχος καὶ τοιοῦτος μετ' ὀλίγον ἀπεβίωσε τῷ 1803. 4) Ἀλέξανδρος, υἱὸς τοῦ 2). Οὗτος ἐχρημάτισε Μέγας Διερχμηνεύς ἀπὸ τοῦ 1799 μέχρι τοῦ 1802, ὅτε καὶ διορίσθη ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας, παραιτηθεὶς ὁμῶς ἡ παυθεὶς μετ' ὀλίγον. Μετὰ διετίαν διορίσθη ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, ἀλλ' ἐνεκα τῆς κατὰ τὸ 1806 εἰσβολῆς τῶν Ῥωσικῶν στρατευμάτων ἡναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κωνσταντινουπόλιν, 3 μόνον μῆνας ἡγεμενεύσας. Ἐκ νέου διορίσθη τῷ 1818, διατέλει δὲ τοιοῦτος ὅτε ἀπεβίωσε τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου 1820 ἐξ ἄξυτάτου ἐρυσιπέλατος, ἡ, ὡς διεδόθη καὶ ἐπιστεύθη τότε, δηλητηριασθεὶς ὑπὸ τῶν Φιλικῶν ὡς μὴ στέργων νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ σχέδια τῆς Ἑταιρίας ἀφ' οὗ ἐμαθε τα μυστικά της καὶ ἐκ σέβου προσέβας τούτων. Τοῦτο ὁμῶς εἶναι ἀναπόδεικτον, ἰσως δὲ εἰς τὴν τοιαύτην διάδοξιν ἐβῶσε λαβὴν ἡ ἐκ τοῦ ἐρυσιπέλατος προξενηθεῖσα παραμέρησις τοῦ προσώπου του. — 5) Ἀλέξανδρος, υἱὸς τοῦ 3). Οὗτος διορίσθη Μέγας Διερχμηνεύς τῷ 1802 καὶ διατέλεσε τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1807. Κατηγορηθεὶς ὁμῶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας ὅτι εἰς τὸν πρέσβην τοῦ Μεγάλου Ναυπλείου-τος στρατηγὸν Σεβαστιάνην πρέσβωσε τὴν ὑπαρξὴν μυστικῆς συνθήκης μετὰ τῇ Ἀγγλίας, Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας ἀπεκεφαλίσθη τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1807 ἐν αὐτῷ τῷ γραφείῳ του. — 6) Γρηγόριος, υἱὸς τοῦ αὐτοῦ. Οὗτος ἐχρημάτισε γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Σ., διατέλεσε μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, μετέσχε τοῦ Ἀγῶνος, διορίσθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου Πανελλήνιος καὶ ἀπέθ. τῷ 1829. — 7) Μιχαήλ, ἐπιλεγόμενος καὶ Μιχαήλ-βέας, ἐγγόνος τοῦ πρώτου εἰρόντος τὸ παρωνύμιον τοῦτο ἐκ τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ του Γρηγορίου καὶ τῆς Σεβαστῆς Δουδέσκου, γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1784. Ἐκπαιδευθεὶς ὡς ἀριστα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ πάππου του καὶ κάτοχος γενόμενος πλείστον γνώσεων καὶ τῆς λαθουριθμώσεως τότε διπλωματίας ἐγγράμμιτις τὸ πρῶτον γραμματεὺς τοῦ ἐνωπίου του ἐν τῷ γραφείῳ του καρατομηθέντος θεῖου του Ἀλεξάνδρου Μ. Σ., εἶτα δὲ τῷ 1812 καὶ τοῦ ἐπιτιγῆς Μεγάλου Διερχμηνέως Ἰωάννου Καρατζά, οὗ τὴν θυγατέρα Ῥω-

ξάνην ἔλαβε σύζυγον. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ διατελὼν συνέταξε τὰ πρωτόκολλα τῆς ἡμιανεξαρτησίας τῆς Σερβίας. Ὅτε δὲ ὁ πενθερός του διωρίσθη ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐπίτροπος τοῦτου ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ εἰτα διωρίσθη καὶ αὐτὸς Μέγας Διερμηνεύς τῷ 1815. Ἐν ᾧ διετέλει εἰς τὴν θέσιν ταύτην τῷ 1816 οἱ Καθολικοὶ πυρπολήσαντες τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν ἐξήλθον νὰ σφετερισθῶσι τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀγ. Τάφου δικαιώματα τῶν Ὀρθόδοξων, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου μεγάλης ἐπιρροῆς του ὁ Μ. κατώρθωσε νὰ σταλῇ πρὸς ἐπιβίβρωσιν τοῦ ναοῦ ὁ ὀρθόδοξος ἀρχιτέκτων Κομνηνὸς καὶ οὕτως ἐσωσε τὰ τῆς Ὀρθοδοξίας δικαιώματα. Τοσαύτης δ' ἀπῆλθε παρὰ τῷ Σουλτάνῳ εὐνοίας ὥστε διωρίσθη παρ' αὐτοῦ καὶ μέλος τοῦ ἰδιαιτέρου του συμβουλίου, πρῶτος Χριστιανὸς μετὰ τὸν ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον λατῶν τὴν θέσιν ταυτήν. Διὰ τῆς μεγάλης ταύτης εὐνοίας του κατώρθωσεν ἐπίσης νὰ ἐλαττώσῃ τὰ αὐλικά λεγόμενα χρῆν τοῦ Πατριαρχείου κατὰ 3 περίπου ἑκατομύρια φράγκων. Εἰς αὐτὸν ἐπίσης ἐφειλεται ἡ πρώτη σύλληψις καὶ ὑπεβολὴ τῆς ἰδέας περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν Γενιτσάρων. Τῷ 1818 ὁ Μ. διωρίσθη ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας. Τοιούτος διατελὼν ἐμνήθη τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1820 εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας προσεγγινὰ ἀμέσως μὲν 1000 αὐστριακὰ φλωρίνια εἰτα δὲ καὶ ἑτέρας 285 000 γροσίων, ὅτε δὲ ὁ Ὑψηλάντης εἰσέβαλεν εἰς Μολδαβίαν, ἐκρηγύθη ἀναφανδὸν ὑπὲρ αὐτοῦ δημοσίᾳ καύσας τὰ ἡγεμονικά του σήματα καὶ πᾶσαν παρασχὼν αὐτῷ ὕλικήν καὶ ἡθικὴν συνδρομήν καὶ ὑποστήριξιν. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ κινήματος τοῦ Ὑψηλάντου, φευγὼν τὴν ὀργὴν τοῦ Σουλτάνου, ἤναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Ῥωσίαν. Ἀναγκασθεὶς ὅμως ν' ἀπέλθῃ καὶ ἐκεῖθεν, ἐνεκεν ἐπιμόνων περὶ ἐκδόσεως αὐτοῦ ἀπαιτήσεων τῆς Πύλης, καὶ μεταβαίνων ἐφωδιασμένος διὰ Ῥωσικοῦ διαβατηρίου εἰς Ἑλβετίαν δι' Αὐστρίας κατεκρατήθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ἀρχῶν ἐν Βρύννῃ τῆς Μοραβίας καὶ ὥρισθη αὐτῷ τόπος διαμονῆς ἡ Γορική ὅπου καὶ διέμεινεν ἐπὶ 3 ἔτη καὶ 9 μῆνας. Ἐλευθερωθεὶς εἰτα μετέβη εἰς Ἑλβετίαν ὅπου μετὰ τοῦ Εὐνάρδου ἡσυχολήσῃ εἰς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν πεινώντων καὶ γυμνητευόντων Ἑλλήνων. Ἐν ᾧ διέμενεν ἐν Ἑλβετίᾳ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου καὶ μεταβάς ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Καρόλου I' τὴν εἰς Ἑλλάδα ἀποστολὴν χρημάτων καὶ στρατοῦ πρὸς ἐκδίωξιν τῶν ἀπομενόντων Τούρκων. Βραδύτερον ἐπὶ Ὀθωνος διωρίσθη πάλιν πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρίσις, ὅπου

καὶ ὑπέγραψε τὸ μέγα δάνειον, εἰτα δὲ καὶ ἐν Περουπόλει καὶ Λονδίῳ. Ἐπιστρέψας εἰς Ἑλλάδα τῷ 1839 διωρίσθη Σύμβουλος τῆς Ὑπικρατείας. Μετὰ τὴν τοῦ 1843 ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας ἦτο εἰς τῶν πρωτευόντων ὀργανιστῶν, ἀπέσχε πάσης εἰς τὰ δημοσία ἀναμειγείας, οὔτε θέσιν αἰρετὴν δεχθεὶς ποτέ, οὔτε εἰς τὰ τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὀθωνος ἀναμειγείας, ἐξῆ δὲ ἐκτοτε ἰδιοπραγῶν, καὶ ἀπέθανε παρὰ πάντων τιμωμενός καὶ ἀγαπώμενος ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1864. — 8) Δημήτριος, δευτερός υἱὸς τοῦ Σπαθαρίου Κωνσταντίνου Σ, ἐξαδέλφου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Ν. Σ. καὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ ποιητοῦ Ἰακωβᾶκη Ρίτцу Νερουλοῦ. Οὗτος εἶναι ὁ ἱδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ἐν Δραγατανίῳ ἡρωϊκῶς καταστραφέντος τῷ 1821 Ἱεροῦ Λόγου, μετ' οὗ καὶ αὐτὸς ἐνδύξως συναπολέσθη. — 9) Ἀλέξανδρος, καὶ 10) Παναγιώτης. Οἱ γνωστοὶ ποιηταί, νεώτεροι ἀδελφοὶ τοῦ ὄντος, γεννηθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ μὲν τῷ 1803, ὁ δὲ τῷ 1806. Παῖδες ἐπὶ ἐμείναν ὄρσανοι μητρὸς, τὰ δὲ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθησαν παρὰ τῇ λογιᾷ ἀδελφῇ των Δίκατερinh συζυγίᾳ ἐπειτα τοῦ Σπ. Βαλέττα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐμαθήτευσαν καὶ ἐν τῇ τῆς Χίου ἐξακτουσῶν γυμνασίῳ, ἀπεστάλησαν τῷ 1820 ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ν. Σ. εἰς Παρίσις πρὸς εὐρύτεραν μόρφωσιν. Κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονὴν των ἡγγέλθη αὐτοῖς ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ των Δημητρίου, ἡ δὲ ἐκ τούτου θλίψις τοσαύτην ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Ἀλ. ὥστε αὐτὸς ἠρθένησεν ἐπικινδύνως καὶ δὲν θά ἐσώζετο ἂνευ τῶν φιλοστοργῶν περιποιήσεων τοῦ Παν. καὶ τῆς μεταφοράς καὶ ἐπιτρίτειαν διαμονῆς ἐν Ἰταλίᾳ. Περὶ τὰ μέσα τῆς Ἑλλ. ἐπανάστασεως ὁ Ἀλέξανδρος κατήλθε τῷ 1825 εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου τῷ 1827 ἐδημοσίευσεν ἐν Ὑδρᾷ τὰς πρώτας αὐτοῦ ποιήσεις, 4 ἀξίας λόγου σατύρας σατυρίζουσας τὰ συμβάντα, ἀλλὰ καὶ τὰ προσωπα τινῶν τῶν τότε μελῶν τοῦ Βουλευτικοῦ. Ἀπειληθεὶς τότε ὑπὸ τῶν σατυριζομένων, ἴσως δὲ καὶ ἐπιθεσιν αὐτῶν ὑποστάς, ἐπανήλθεν εἰς Παρίσις ὅπου τῷ 1829 ἐδημοσίευσεν τὴν Ἰστορίαν τῆς Ἑλλ. Ἐπανάστασεως εἰς Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἣν κάλλιστα ἐπίσταντο παιδεύθεν ἀμρότεροι οἱ ἀδελφοί. Ἐπανελθὼν ὕστερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤρξατο τοῦ κατὰ τοῦ Καποδιστρίου λυσσαλέου πολέμου καὶ ἐδημοσίευσεν τὴν κομωδίαν του ὁ Ἀσιωτὸς (1830), τὸ Πανόρμιον τῆς Ἑλλάδος (1833), ἐν ᾧ ἀνεδημοσίευσεν τὰς μνησθείσας 4 ὡς καὶ ἄλλας πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σατύρας, ἐξ ὧν αἱ πολιτικαὶ εἶναι αἱ ἀρισταὶ ἀπασιῶν τῶν ἑαυτοῦ, καὶ τινὰ ἄλλα διεκλογώτατα ἐπίσης πατριωτικῆς ἐμπνεύσεως ἔργα, καὶ τὸ πλήρες πολι-

τικασταυρικῆς στομφολογίας μυθιστόρημά του ὁ Ἐξόριστος (1834). Τὴν μετὰ τὸν ρόνον τοῦ Καπεδιστρίου ἔλευσιν τοῦ Ὅθωνος μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐχαίρετισεν ὁ Ἄλ. δι' ἐμμέτρως πρὸς αὐτὸν προσφωνήσεως, ἀλλὰ πολὺ ταχέως ἤρξατο πέμπων τὰ αἰχμηρὰ καὶ εὐστοχα τῆς σατυρικῆς του φαρέτρας βεβλη κατὰ τῆς Ἀντιβασιλείας διὰ τοῦ ἐμμέτρως καὶ εἰς πεζὸν λόγον γραφομένου περιοδικοῦ «Ἑλληνικὴ Πλάστιγξ», ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθησαν αἱ ὑπὸ ἐποψίν γλώσσας καὶ μερῶν καλλίσταις τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐν πεζῷ σατυρῶν του. Μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ βου καὶ τελευταίου φύλλου τῆς Πλάστιγγος, εὐφω καταδιώχσεως ἴσως, ἀπῆλθεν εἰς περιήγησιν ἀνὰ διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, ἐποῦν ἐπανελθὼν ἐδημοσίευσεν (1839) τὰ 3 πρῶτα ἄσματα τοῦ «Περιπλανωμένου», τοῦ ὑπὸ γλωσσικῆν, ἴσως δὲ καὶ ποιητικῆν, τοῦλαχιστον τὴν ἐπικολυρικῆν, ἐποῦν τελειώσαντος τῶν ἔργων του, καὶ τὴν σατύραν «Μενιπεία». Ἐνεκα ταύτης ὅμως συλλεγθεὶς ἐφυλακίσθη τῇ 17ῃ Δύγ. 1839, ἀλλ' ἀπελύθη τῇ ἐγγυήσει τοῦ Παναγιώτου διατελοῦντος τότε Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Μετὰ τὴν ἀποφυλακισίν του ἀπῆλθεν ἐξ Ἑλλάδος ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσεν φυλλάδιον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ ἀπολογία μου», ἐπανῆλθε δὲ μετὰ 1 ἔτος, ὅτε καὶ δικασθεὶς ἠθωώθη. Καὶ αὖθις ὅμως ἀπῆλθεν εἰς Βελγίον, ὅπου καὶ ἐδημοσίευσεν τὰς κωμωδίας του «Πρωθυπουργός», «Ἀτίθαστος Ποιητής» καὶ «Συνταγματικὸν Σχολεῖον» (1843). Μετὰ τὴν μεταβολὴν τῆς Γ' Σεπτεμβρίου ἤρξατο δημοσιεύων ἐν πεζῷ λόγῳ πολιτικασταυρικὴν ἐφημερίδα «Ἡ Γ' Σεπτεμβρίου». Ἐπειδὴ ὅμως δι' αὐτῆς ἐπετίθετο δριμύτως κατὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐλιθεβολήθη καθ' ὅδον ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης τῇ 20ῃ Νοεμβρίου 1844, ἐξ οὗ καὶ ἠναγκάσθη ἀνὰ φύγην εἰς Σύρον. Ἐπανελθὼν μετὰ 1 ἔτος ἐκείθεν ἐδημοσίευσεν τὸ «Ποιητικὸν Χαρτοφυλάκιον», μικροῦ λόγου ἀξίαν συλλογὴν ποιητικῶν σατυρῶν, τῷ δὲ 1850 τὰ 4 πρῶτα ἄσματα τῆς «Τουρκωμάχου Ἑλλάδος», τοῦ μόνον διὰ τὴν τοῦ στίχου γοργότητα καὶ τῆς φράσεως τὸ μεγαλορρημον, οὐχὶ ὅμως καὶ δι' ἄλλας ποιητικὰς καλλωνάς, δξιομνημονευτοῦ τούτου ἔργου. Μετὰ νέαν δὲ ὀλιγοχρόνιον ἱπουσίαν ἐπανακάμψας ἐδημοσίευσεν τὸ 4ον ἄσμα τοῦ «Περιπλανωμένου», οὗ ὅμως ἐπεχειρήθη ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς κατάσχσεις πρὸ τῆς ἐκδόσεως. Καὶ ἐματαιώθη μὲν αὕτη ἔνεκα τοῦ ἐγερθέντος θορύβου, ἀλλὰ καὶ προσκάλεσε τὴν συγγραφὴν τῶν ὑπὸ τὴν τίτλουν «Ἐκταχέως τῆς Διανοίας» 4 πολυκρότων φυλλάδιων. Ἐκτραγέντος τοῦ Ἀνατολικοῦ πολέμου ὁ Ἄλ. μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς «Ἀληθοῦς φάσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητή-

ματος», ἐν ᾗ προσήρτηντο καὶ 3 κράτιστα θούρια ποιήματά του, ἀπῆλθε καὶ αὖθις ἀνὰ διαφόρους πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἐποῦν ἐπιστρέψας μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου ἐδημοσίευσεν τῷ 1857 τὰ περὶ τούτου «Ποιητικὰ ἀπομνημονεύματα». Τῷ 1859 τέλος ἀνεδημοσίευσεν μεταβεβλημένον ἐν τισιν ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον, πλήρη τὸν «Περιπλανωμένον». Ἐπειδὴ ὅμως ἐν αὐτῷ εἶχε προσθέσει στροφάς τινας καθαπτομένας καὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως, κατεδίωχθη ποινικῶς καὶ κατεδικασθὲν εἰς φυλάκισιν. Μετὰ 11 μηνῶν τοιοῦτην ἀπαλλαγὴν διὰ χάριτος ἀπῆλθεν αὖθις εἰς Παρίσιους, ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσεν τὸ καθ' ὅλα ἀνάξιν αὐτοῦ φυλλάδιον «Ἡ πυρπόλησις τοῦ συστήματος ὑπὸ τοῦ Κανάρχη». Μετὰ χρόνου διαμονῆν ἐν Παρίσις νασταλγῆσας ἐπανήγαγε διὰ Σμυρνῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἀσθενήσας εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐκεῖ νοσοκομεῖον, ὅπου ἀπεβίωσε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1863 πένθης καὶ ἔρημος. Τοιοῦτος ὁ πρῶτος καὶ ὑπέρτερος σατυρικὸς ποιητὴς τῆς νέας Ἑλλάδος, τὴν δριμύτητα τῆς σατύρας τοῦ ὁποῖου καὶ τὴν εἰς λιβελλογραφίαν ἔστιν ὅτε μετὰπτωσιν αὐτῆς ἐπαρκῶς ἐξηγητοῦν, ἀν μὴ δικαιολογεῖν ἐντελῶς, καὶ αἱ καθ' ἃς ἐξῆν περιστάσεις καὶ ὁ μέχρι μονομανίας ἐξικνούμενος πατριωτισμὸς του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ὀρμητικόν, τὸ δξυκολον καὶ τὸ νευροπαθὲς τοῦ χαρακτιῆρός του. Εἶναι δὲ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ τοῦ Ἄλ. Σ. σάτυρα μεγάλῃν ἤττησεν ἐπὶ τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἐπίβρασιν, εἰς δὲ τὴν τοῦ Καπεδιστρίου ρόνον καὶ τὴν τοῦ Ὅθωνος ἔξωσιν κατὰ πολὺ συνετέλεσεν. — Ὁ δὲ Παναγιώτης ἐσπούδασεν ἐπίσης ἐν Παρίσις κατ' ἐργας, εἰτα δὲ ἐν Παριῶν καὶ Ἐνετία καὶ τῷ 1823 μετέβη εἰς Κρονσταδὴν τῆς Τρανσυλβανίας. Καὶ ὅτε μὲν διέμενον ἐν Παρίσις ἐξέδοτο τὰς «Ἰδιὰς νεαροῦ Ἑλλήνου», δξίας λόγου ποιήσεις γαλλιστὶ γεγραμμένας, μεθ' ὧν καὶ 6 πολεμικά ἄσματα γεγραμμένα ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ. Κατὰ δὲ τὴν ἐν Κρονσταδῇ διαμονὴν του ἔγραψε τὸν «Ὁδοιπρόν», δι' οὗ ἐδραματοποίησε μετὰ λυρικοῦ ὁμολογουμένως πάθους καὶ ἐξάρσεως, ἀλλὰ καὶ ἀνευ δραματικῆς τέχνης. Ἰδίον ἐρωτικὸν ἐπεισόδιον. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθὼν ἐδημοσίευσεν τῷ μὲν 1833 τὸν «Λεάνδρον», φιλοσοφικοπολιτικὸν μυθιστόρημα, τῷ δὲ 1835 τὴν «Κιθάραν», συλλογὴν καθ' ὅλα δξισλόγων ποιημάτων. Ταῦτα ἠκολούθησαν τῷ μὲν 1839 τὸ μετὰ χροφιδίων λυρικὸν δράμα «Ὁ Μεσσίας» καὶ ἡ τραγωδία «Ἡθούμιος Πλαχάδας», τῷ δὲ 1842 τὰ δράματα «Ὁ Ἀγνιστός» καὶ «Καραϊσκος», τὸ κράτιστον μεταξὺ τῶν δραματικῶν αὐτοῦ ἔργων καὶ καθ' ἑαυτὸ δὲ πλείστας ἔχον δραματικὰς ἀρετάς. Βραβύ-

τερον ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ διηρθώθη ἐν ἀλλὰξ τὰς ἐφημερίδας «Ἡλίας», «Ἀναγεννηθεῖσα Ἑλλάς» καὶ «Ἐνωσις», δι' ὧν ἐξυπηρέτει τὸ ἐθνικὸν λαγόμενον κόμμα. Τὰς περὶ γλώσσης καὶ ποιήσεως δεξιασας αὐτοῦ ὁ Π. Σ. ἐξέθηκε δι' ἔργου ἐπιγραφομένου «Ἡ Νέα Σχολή», εἰς ὃ ὁ Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος ἀπηντήσε διὰ τοῦ κριτικωτάτου καὶ ὅτ' ἔλας τὰς ἐκφύεις θαυμασίου αὐτοῦ ἔργου «Τὰ Σούτσια». Ἀπεβίωσε δὲ ὁ Π. ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1868. Ὁ Π. Σ. εἶναι κυρίως λυρικός ποιητὴς ἀρκητὴν ἔχων ἕξιαν, τοιοῦτος δὲ ἐδείχθη καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δράμασί του, ἐν αἷς ὅμως ἀνευρίσκει τις εἰς τὰ κατὰ μέρος καὶ ἀρκετὰς δραματικὰς ἀρετάς. — 11) Ἰωάννης υἱὸς τοῦ 4) γενν. ἐν Κων/πόλει, τῇ 1804. Σπουδάζας πολιτειολογικὰς ἐπιστήμους καὶ ἰδίᾳ πολιτικὴν οἰκονομίαν ἐν Γενεύῃ, ὅπου ἤκασατο καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ διασώμου Ἰταλοῦ Ρόσση, διωρίσθη ἅμα ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῆς Ἀντιβισιτείας μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, εἰτα δὲ καὶ καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐν τῇ Ἑθνικῇ Πανεπιστημίῳ τῇ 14ῃ Ἀπριλίου 1837, διατελέσας τοιοῦτος ἐπὶ 53 ἔτη. Εἰς αὐτὸν ὁφείλεται ἡ κατὰ τὸ 1860, ὅτε διηρθώθη τὸ ἐν τῷ ὑπουργίῳ τῶν Ἑσωτερικῶν τμήμα τῆς δημοσίας οἰκονομίας, ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνδούρου, εἰσῆγγις τῆς ἐπιτευχθείσης καταργήσεως τῆς λεγομένης κλίμακος τῶν οἰκτρῶν, δι' οὗ ἀφείθη εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἡ ἐλευθερία τῆς συναλλαγῆς, ἥς ὁ Σ. ἦτο ὁπαδός. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαρτ. 1890. Ἔργα ὁ Σ. κατέλειπε «Πλουτολογία», «Πλουτολογικὰς μελέτας», «Δημοσιολογίαν» καὶ ἀνέκδοτον «Δημοσιολογίαν τῆς Ἑλλάδος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς δημοσιολογίας ἄλλων ἐν πεπολιτευμένων Κρατῶν». [Πς.]

Σου-τσόου. Πρωτεύουσα τῆς σινικῆς ἐπαρχ. Κιάγγ-σοῦ, ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς διώρυγος. ἔχει 2-300 χιλ. κατ., διαφόρους περιέρχους σινικούς ναοὺς, σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ ἄλλων ὑφανμάτων, ἀντικειμένων ἐκ λάκκῃς κλ. [Μ.Σ.]

Σουφλί. Πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ ἀπὸ Διδυμοτείχου εἰς Δεδε-ἀγάτς σιδηροδρόμου, ἔχουσα 8 500 κατ. ἀπαντας σχεδὸν Ἑλληνας. Ἐδρα ὑποδιοικήσεως ὑπὸ τὴν διοικήσιν Δεδε-ἀγάτς, ἔχουσης ἐπισήμως κατ. Τούρκους 25 552, Ἑλληνας 12 181, Βουλγάρους 5 237 καὶ Εὐρωπαίους 55. Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἡλαττωμένος κατὰ 6 χιλ. τοῦλάχιστον.

Σουχοῦμ-καλέ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Κουτὰις, καίμενη ἐπὶ κόλπου τοῦ Εὐξείνου

Πόντου, ἔχουσα δὲ 2 225 κατ. καὶ καλὸν λιμένα. Ὑποτίθεται ὅτι κείμενη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχ. Δισκουριαδος. Ἐπὶ Τούρκων ἦτο ἀχυρωμένη καὶ ἀνέκει εἰς τοὺς Ῥώσους ἀπὸ τοῦ 1878. [Μ.Σ.]

Σοφάδες. Κώμη τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Κιερίου καίμενη πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Καρδίτσας, 34' ἤς ἀπέχει ὡρ. 3 καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ὀνοχώνου (Σοφάδικου). Οἰκεῖται ἐπὶ 1592 κατ. καὶ παράγει δημητριακὰ παντὸς εἶδους, βάρβακα, σῆσαμον, πέπονας, κρόμμυα κτλ. εἶναι σταθμὸς σιδηροδρόμου.

Σοφάλα. Χώρα κατὰ τὴν παραλίαν τῆς Ἀφρικῆς, πρὸς Ν τοῦ Ζαμπέση. Ἡ ἐκκλίσμας πὸς ἄλιν, ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεζαμβίκης, οὐρα ἀπὸ τοῦ 1505 κτῆμα τῶν Πορτογάλων, ἔχει 1300 κατ. μιγάδας, νοσῶδες δὲ κλίμα. [Μ.Σ.]

Σοφία. 1) Συζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου Β'. Βασιλεύοντος τοῦ ἀδυνάτου συζύγου της ἐνεμήγη πολὺ, ἀλλὰ καὶ ἐπέβλαβῶς εἰς τὰ δημόσια, αὐτοῦ δὲ θανόντος συνήγαγεν εἰς τὴν ἀνακλήρουσιν (578) ὡς αὐτοκράτορα τὸν Τιβέριον Κωνσταντῖνον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νά τὸν νομφεῖθῃ. Ματαιωθείσων δυνάμεων ἐλπίδων της συνώμοσε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπετυχούσα ἐτέθη εἰς περιορισμὸν ἐν τοῖς ἀνακτορίσι της. — 2) Τσαρίνα, θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξίου Μιχαήλβιτς, γεννηθεῖσα τῇ 1656. Κατὰ τὴν θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ της Φεδώρου Γ' ὤργανωσε τῇ 1682 τὴν διαδοχὴν ἀνταρσίαν τῶν Στερλίτσων, καταβαλεῖσάν τὴν μερίδα τῶν Ναρσικινῶν, προσεπύρισε τῷ Μεγάλῳ Πέτρῳ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἀδελφοῦ της Ἰβάν Ε', δώκασεν ἐπὶ 7 ἔτη μετὰ τοῦ εὐνοουμένου της Γαλιταῖν καὶ ἐπολέμησεν ἀνεπιτυχῶς κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ μετ' ἐπιτυχίας κατὰ τῶν Πελωνῶν, εἰς οὓς καὶ ἐπέβαλε τὴν ἐν Μόσχᾳ συνθήκην (1686). Φοβευμένη τὴν φιλοδοξίαν τοῦ ἐνθλικυμένου ἀδελφοῦ της Πέτρου, ἐξήγειρε καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Στερλίτσους, ἀλλ' οὐτὸς κατήρθησε αὐτὴς τὴν καταστολὴν της ἀνταρσίας καὶ περιώρισε τὴν Σ. ἐν στενῇ φυλακῇ ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν αὐτὴ τῇ 1704. ἀπεδοθέντος τοῦ θανάτου της εἰς ἀληθινότητα. — 3) Σ Δωροθέα, δευτέρα τοῦ Collo, συζυγος τοῦ ἐκλέκτορος Γεωργίου Λουδοβίκου τοῦ Ἀνσβέρου (εἰτα βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεώργιος Δ') καὶ μητὴρ τοῦ Γεωργίου Β'. Κατηγορηθεῖσα τῇ 1694 ἐπὶ μοιχαλία μετὰ τοῦ κόμητος τοῦ Καίνιξμαρκ ἐκλείσθη εἰς τι φρούριον, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1726, διατελέσασα φυλακισμένη ἐπὶ 32 ἔτη, καθ' ὃ δὲν ἔπαυσε διαμαρτυρομένη ὑπὲρ τῆς θωρότητός της. [Πς.]

Σοφία (καινῶς Σόφια, βουλγαρ. Sofia). Πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας, νει-

μένη ἐπὶ ἐκτεταμένον καὶ εὐφρόνυ ὑψιπέ-
δον ἀρδευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰσκήρ καὶ παρὰ
παρὰτόμιον τοῦτου Βογγάνα καλούμενον.
Ἔχει 40 593 κατ. (1893), διαιρείται δὲ
εἰς τὴν παλαιὰν πόλιν καὶ τὴν νεάπολιν
μετὰ τοῦ μεγάρου τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν
ἀλλων ἐγκλισίων νέων κτιρίων. Ἐπὶ τῆς
ὕψιλοτάτης θέσεως τῆς πόλεως ἐγείρεται
ὁ κατηρειπωμένος ναὸς τῆς ἁγ. Σοφίας ὃ
εἶτα εἰς μωσαϊκὰ τέμνες μεταβληθεὶς, ἀπὸ
τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἐλάβηεν ἡ πόλις τὸ ὄνομα τῆς
πλησίον δ' αὐτοῦ ἡ νέα βουλγαρικὴ μητρό-
πολις. Ἡ Σ. εἶναι ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, τῆς
βουλῆς, τῶν ὀργάνων, Βουλγάρου μητροπο-
λίτου καὶ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου, στρα-
τιωτικῆς σχολῆς καὶ τοῦ πανεπιστημίου
ἔχοντος 3 σχολὰς. Τὸ ἐμπόριον εἶναι θυ-
μαῖον. ἡ δὲ βιομηχανία ἀσχημαντος. Ἐπὶ
Ῥωμοίων ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς ἐκεῖ λαοὺς
Serdica· ἡ Sardica, ἀπὸ Αὐρηλιανοῦ δὲ
Ulpia Sardica καλούμενη ἐγένετο πρω-
τεύουσα τῆς Δακίας, ἐν ἣ τῷ 344 συνήλθε
περίλημος σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας. Τῷ
809 περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βουλγα-
ριων, αἵτινες ὠνόμασαν αὐτὴν Sredox ἐνῶ
παρὰ Βυζαντινοὺς ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα
Τριανθίτσα. Οὐσα τσερκικὴ ἀπὸ τοῦ 1443
ἐκυριεύθη τῷ 1878 ὑπὸ τῶν Ῥώτων μεθ'
ὃ ἐφυγον εἰς πλείστοι Τούρκοι κάτοικοι·
γενεμένη δὲ πρωτεύουσα τῆς νέας ἡγεμονίας
τῆς Βουλγαρίας τῷ 1879 ταχέως ἀνέκηκεται.

Σοφία Ἀγία. Χωρ. τῆς Εὐδορίας τοῦ
δήμ. Ἀτλαντίων ἀπέχον 4 ὥρ. ΒΔ τῆς Στενῆς
καὶ κείμενον ἐντὸς εὐραγωγῆς κατὰ τὴν Δ
πλευρὰν τοῦ ὄρους Δίφρος (Δέλερι). Κάτ. 212.

Σοφίας Ἀγίας ναός. Βλ. Ἀγία
Σοφία.

Σοφιανά. Χωρ. τοῦ δήμ. Τρικαλίων
(Κορινθίας) ἔχον 145 κατ. [Μ.Σ.]

Σοφιανὸς (Νικόλαος). Λέγιμος γενν.
ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ῥώμῃ
ὅπου σπουδάζων μετήρχετο ἅμα τὴν ἀντι-
γραφὰ Ἑλληνικῶν χειρογράφων, ὧν πολλὰ
σώζονται ἐν τῇ βιβλιοθηκῇ τῶν Περιτῶν
χρονολογούμενα περὶ τὸ 1534. Ὁ αὐτοῦ
συνέγραψε «Περὶ κατασκευῆς καὶ χρήσεως
κρικοῦ τοῦ ἀστρολάβου», ὅπερ ἐτυπώθη περὶ
τὰ 1539. καὶ ἐξέδοτο τῷ 1540 τοῦς «Πί-
νακας τῆς Ἑλλάδος», ἐν οἷς παρὰ τὰς ἀρ-
χιῆς ἀναγράφει καὶ τὰς ἀντιστοιχίας νέας
Ἑλληνικὰς ὀνομασίας. Μεταβάς ἐν Ῥω-
μῇ εἰς Ἑνέτιαν ἐσχετίσθη τῷ 1547 μετὰ
τοῦ Ἰσπανοῦ Ἰακώβου Μεντόζα, ὅστις τὴν
ἀπείστελθεν εἰς «Ἄθω πρὸς ἀνεύρεσιν Ἑλ-
ληνικῶν χειρογράφων. Ἐκεῖ ἀνεῦρε καὶ
χειρογράφον τοῦ Ἰσχυράτου, πληρέστερον
τῶν ὑπαρχόντων. Ὁ αὐτὸς συνέγραψεν εἰς
τὴν δημοτικὴν ἐπὶ σκοπῷ εὐκολωτέρας ἐκ-
παιδεύσεως τοῦ λαοῦ «Εἰσαγωγὴν γραμμα-

τικῆς» καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μετέ-
φρασε τὸ «Ἐπὶ παιδίων ἀγωγῆς» τοῦ Πλου-
τάρχου. Πρὸς τοῦτοις ἐδγμοσίαις «Ὁρο-
λόγιον» τῷ 1545. Συνέγραψε δὲ ὁ Σ. καὶ
«Συμειώσεις εἰς Πτολεμαίου γεωγραφίαν»,
αἵτινες δὲν ἐξετυπώθησαν, καὶ εἶχε τὴν
ἐπιβλεψὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ἑλληνι-
κοῦ Γυμνασίου γινομένων ἐκδόσεων. [Πε.]

Σοφιανὸς (Μιχαήλ). Ὑποστράτηγος
τοῦ πυρβολικοῦ, γενν. ἐν Κωνσταν/πόλει
τῷ 1811 καὶ ἀπεθ. ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰού-
λιον τοῦ 1887. Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἑλλη-
νικῆς ἐπαναστάσεως παῖς ἐπὶ ὧν κατέφυ-
γεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους,
μετέβη δ' εἰτα εἰς Ζάκυνθον ἐνθα καὶ ἐσπού-
δασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Εἰσελθὼν τῷ
1828 εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Καπεδιστηρίου ἐν Δι-
γίνῃ νεοσυστατὸν Στρατιωτικὸν σχολεῖον
τῶν Εὐελπίδων καὶ πρῶτος ἐξ αὐτοῦ ἐξελθὼν
κατετάχθη ὡς ἀνθ'πολοχαγὸς τοῦ πυρβο-
λικοῦ τῶν Ἰουλιῶν τοῦ 1831 καὶ ὑπηρέτησεν
εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ἐπὶ 44 ἐλλοκλη-
ρα ἐτη. Τὴν πλείωτον τοῦ στρατιωτικοῦ του
βίου διετελέσεν ὁ Σ. ὡς καθηγητὴς ἐν τῷ
αὐτῷ σχολεῖῳ, διδάξας διαδοχικῶς δογ-
μωματικὴν, κατασκευὴν κανονοστασιῶν, πε-
ριγραφικὴν γεωμετρίαν καὶ ἀρχὰς ἀστρο-
νομίας· ἐπὶ 20 δὲ συνεχρῆ ἐτη διετελέσεν ὡς
καθηγητὴς τῶν ἀνωτέρων μαθηματικῶν.
Πρῶτος πάντων συνέγραψε καὶ ἐξεπένη-
σεν ἑλληνιστὶ δόλεκληρον τὴν σειράν τῶν
μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, ποιήσας οὕτως ἔρ-
γον βορῶ καὶ ἐπίμολχον, ὅπερ κατέταξε τὸν
Σ. ἐν τῇ χορείᾳ τῶν τότε ἀρίστων πλὴν
ἐλλεικτῶν ἐπιστημῶν ἀναλογιζόμενος δὲ
τις καὶ τὰς δυσχερείας ἀνθ' ὧν τότε ἐπά-
λαιον. Δὲν δύναται τις εἰμὴ νὰ ἀπονεύμῃ
τὴν δικαίον θαυμασμὸν πρὸς αὐτοῦς. Συγ-
γράμματα τοῦ ἰδίου ὑπάρχουσιν Ἀριθμητικὴ,
Τριγωνομετρία, εὐθυγράμμος καὶ σφαίρικὴ,
Ἀναλυτικὴ Γεωμετρία, Ἀλγεβρα ἀνωτέρα
τε καὶ κατωτέρα, Διαφορικὸς καὶ Ὁλοκλη-
ρωτικὸς Λογισμὸς καὶ Περὶ ἡμερολογίου.

Σοφικόν. Κώμη τῆς Κορινθίας καὶ
πρωτεύουσα τοῦ δήμου Σολυγείας, ἀπέχουσα
7 ὥρας πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Κορίνθου. Κεῖται
εἰς τὰς Ν ὑπαιεῖας τοῦ δασώδους ὄρους
Τράλεια (735 μ.). Ἐπίνειον τοῦ Σ. εἶναι
τὸ παλαιὸν γαζίδιον Κέρρας κείμενον
παρὰ τὴν ἐκώνυμον λίμνην εἰς ἀπόστασιν
2 ὥρων ΝΑ τοῦ Σ. Κάτ. 1549, ἀπαντρεῖ
3 λευανόμηνον καταγινόμενον εἰς τὴν γαυρ-
χίαν, κτηνοτροφίαν καὶ συλλογὴν ῥήτινης
ἐξ ἧς ὁ ἔθνος παράγει 700 χιλ. ὀκάδας.

Σοφισταί ἐκαλοῦντο ἐν τῇ ἀρχ. Ἑλ-
λάδι ἰδιαίτερα ταῖς διδασκαλίαν τῆς ῥητο-
ρικῆς, πολιτικῆς καὶ φιλοσοφίας, ἧτις ἀνε-
πτυχθὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περιχλέους
καὶ Σωκράτους. Οἱ περιφροῦτατοι τούτων,

εἶναι ὁ Γοργίας, ὁ Πρωταγόρας, ὁ Ἰππίας, ὁ Πρόδικος καὶ Ἐπίδοσκον δὲ φυσικὴν, γεωμετρικὴν καὶ ἀριθμητικὴν, ἀστρονομίαν, μουσικὴν, πολιτικὴν, ποιητικὴν, γραμματικὴν, διαλεκτικὴν καὶ ῥητορικὴν· ἐπειδὴ δὲ παρέδιδον ταῦτα μετὰ δεξιότητος καὶ εὐγλωττίας, ἐτύγχανον ἀπανταχοῦ καλλίστης ὑποδογῆς καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν νέων ἐπαινοῦντο εἰς ἀκρόασιν αὐτῶν. Συνειθίζοντες ὅμως ἐπὶ πληρωμῇ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς νὰ περιτριζόνται μόνον εἰς τὴν τέχνην ταύτην ἀδιαφοροῦντες ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ λόγου, ἐγένοντο πρακτικῶς εἴτα δὲ καὶ θεωρητικῶς ἀντιπρόσωποι κινδυνώδους ἐλλείψεως πεποιθήσεων· προσθετέον δὲ ὅτι καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐρευνᾶι αὐτῶν ἐκαρπυζήντο ἐν τῇ θεωρίᾳ ὅτι δὲν ὑπάρχει γενικῶς (ἐξ ἀντικειμένου) ἔγκυρος ἀλήθεια ἀλλὰ μόνον δοξα τοῦ ὑποκειμένου. Διὸ καὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὲρ τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν μαθητῶν του μεθ' ἑλθε τῆς ἐνεργείας τῆς ἠθικῆς καὶ λογικῆς αὐτοσυνειδησίας των. Παρὰ Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει ἡ σοφιστικὴ εἶναι τέχνη τοῦ ἀνακυλῶν ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος διὰ ψευδούς διαλεκτικῆς καὶ τοῦ καλύπτειν ταῦτα δι' ἀπατηλῆς περιβολῆς. Τοῦτο δὲ ἐπετύγχανον διὰ δολερῶν ἐρωτήσεων καὶ «σορισμάτων», συλλογισμῶν ὅπλα δὲ, ἐν εἰς κατὰ ποικίλους τρόπους κατορθοῦνται ἀπάτη τις καὶ δὴ κυρίως διὰ τῆς διφορούμενης ἐννοίας τοῦ μέσου ὅρου, λαμβανόμενου ἐν μῇ τῶν προτάσεων ὑπὸ ἀλλήν ἢ ἐν τῇ ἐτέρᾳ ἐννοίᾳ (βλ. Συλλογισμός). Καὶ τὴν σήμερον δὲ εἰσέτι αἱ λέξεις σοφιστῆς καὶ σοφιστικῆ ἔχουσι παρεμπίαν σημασίαν. Ἐν τοῦτοις ἀνευ τῆς ἀρνητικῆς δράσεως τῶν Σ. δὲν θὰ ἐπύργετο ἡ δράσις τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν Σωκρατικῶν, ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὴν ἐμφάνισιν τῶν Σ. ὡς σύμπτωμα τῆς γενικῆς τότε ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως τοῦ πολιτισμοῦ, ὁμοιάζουσαν περίπου πρὸς τὴν τῶν ἀναμορφωτῶν τοῦ ΙΒ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ ἀρχαία πίστις καὶ αἱ παλαιαὶ μορφαὶ τῆς πολιτείας παρήκμαζον, ἀναγκαστικῶς πολυεῖδεις γνώσεις καὶ ἐπιτηδεύσεις τοῦ διανοεῖσθαι καὶ λέγειν ἐθεωροῦντο μὲν ὡς πολῦτιμον κτήμα, ἐπὶ ἤσαν δὲ, στερούμεναι βαρυτέρως θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς βλάσεως, τὴν γενικὴν κατὰπτωσιν. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀρνηθώμεν, ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γραμματικῆς καὶ ῥητορικῆς, τῆς νομικῆς καὶ πολιτικῆς ἢ δράσεως τῶν Σ. ὑπῆρξε ποικιλοτρόπως τελεσφόρος.

Σοφλάρ. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀρχηστοῦ τῆς Λαρίσης, ἔχον 210 κατ. [Μ.Σ.]

Σοφοκλῆς. Ἐκ τῶν μεγίστων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων τοῦ κόσμου γενν. περὶ τὸ 496 π. Χ.

ἐν τῇ ἀττικῇ δῆμῳ Κολωνοῦ τοῦ Ἰππείου γένεσθαι τὸν Σοφίλλου πλουσίου ὀπλοποιοῦ ἐτύχεν ἐξαιρέτου ἀνατροφῆς διδασθεὶς τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν μουσικὴν τὸς ἐν καλῶς ὥστε ἐστεφανώθη ἐπανεὶλημμένως καὶ προῖστη τοῦ χοροῦ τῶν παίδων τῶν ἀσάντων τὸν εὐχαριστήριον παιᾶνα μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Ἔσχε διδάσκαλον ἐν τῇ μουσικῇ τὸν περίφημον Λάμπρον ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου κατώρθωσε μόνον νὰ μελοποιῇ τὰ ἐν ταῖς τραγωδίαις αὐτοῦ χορικά ἄσματα. Ἐνίκησε 28ετῆς τὸν πρώτον σὺντερον αὐτοῦ Δίσχυλον διὰ τῆς τραγωδίας τοῦ Τριπολέμου τῷ 468, μεθ' ὃ ὥστε ῥον ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσεν ἐφάμιλλο τοῦτοῦ ὁστις ἐνίοτε παρεδέχετο καὶ τινὲς τοῦ νεωτέρου ἀνταγωνιστοῦ του. Μετὰ δὲ τοῦ Εὐριπίδου ἦλθεν εἰς συνάφειαν τῷ 438, ὅτε ὁ μὲν Σ. ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον, ὁ δὲ Εὐριπίδης τὸ δεύτερον διὰ τῆς Ἀλκίηστίδος, ἀλλ' ἡ ἐπιρροή τοῦ Εὐριπίδου ἐπ' αὐτὸν καταφαίνεται ἐκ τινων νεωτέρων δραμάτων του, τοῦ Φιλοκτήτου καὶ τῶν Τραγικῶν. Προσέτι καὶ μετ' ἄλλων συγχρόνων αὐτοῦ συνηγωνίσθη ἐν τῇ θεάτρῳ ἡτοὶ τοῦ Χοιρίλου, Ἀριστίου, Εὐφορίωνος καὶ τοῦ Ἰδίου υἱοῦ Ἰσφώντος. Συμμετέσχον δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐκλεγείς μετὰ τοῦ Περικλέους στρατηγὸς κατὰ τὴν Σαμιακὴν πόλεμον τῷ 441-439 ἔνεκα τῆς εὐδοκίμησεως αὐτοῦ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἀντιγόνης, καὶ διατελέσας ὄλιγον πρότερον τῷ 442 ἐλλήνοταμίης. Λέγεται δὲ ὅτι δις ἐγένετο στρατηγὸς κατὰ δὲ τὸ γῆρας αὐτοῦ ὑπῆρξε τῷ 411 ἐκ τῶν Προβούλων. Προσέτι δὲ ἐξετέλεσε καθήκοντα τοῦ ἐρέως τοῦ ἥρωος Ἀλκωνος. Ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου αὐτοῦ κυρίως θυρεται ἡ εἰκη μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰσφώντος διὰ κατηγορίας αὐτὸν παρανοίας, ὅτε ὁ Σ. ὅπου ἀποδείξῃ τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματός του ἀνεγνώσε τὰ χορικά τῆς τραγωδίας τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ ἐξεγείρας τὸς αὐτοῦ ἐνθουσιασμένους ὥστε οἱ φράτορες ἠθώσαν αὐτόν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Σ. ἐν βαθεί γῆρα τῷ 406 ἐπὶ τοῦ ἀρχοντος Καλλίου καὶ ἐτάφη κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς Δελφείαν. Τὰ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ποιητοῦ πολλὰ παραδίδονται. Ἐποίησε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ γραμματικοῦ Ἀριστοφάνους ἐκτός τινων ἐλεγειῶν καὶ παιονῶν, 123 δράματα, ἐξ ὧν μόνον ἐπὶ τραγωδίαις ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Αὐτὰ δὲ εἶναι αἱ ἑξῆς, κατὰ χρονολογικὴν σειράν Δίας, Ἠλέκτρα, Οἰδίπους τύραννος Ἀντιγόνη, Τραχινίαι, Φιλοκτήτης, Οἰδύπους ἐπὶ Κολωνῷ, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἦσαν αἱ κάλλιστα τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ γραμματικοῦ τοῦ ποιήσαντος τὴν ἐκλογὴν ταύτην. Ἐκ τούτων πάλιν διαφ

πουσιν ἡ Ἀντιγόνη μὲν διὰ τὴν ἡθοποιίαν, ὁ δὲ Οἰδίπους τύραννος διὰ τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου. Ὁ Σ. ἐν τῇ τραγικῇ ποιήσει εἶναι γνήσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ αἰῶνος τοῦ Περιχλέους, διακρινόμενος διὰ τὴν πλήρη ἀρμονίαν θλῶν τῶν μερῶν τῶν ποιητικῶν δημιουργημάτων του, τὴν συνένωσιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ τοῦ χαρίεντος καὶ τὸ μετρημένον αὐτοῦ ὅπερ ἐμφανίζεται κυρίως ἐν τῷ φραστικῷ αὐτῷ ὄρει τῷ ἀπέχοντι τῆς ἐμφράσεως ἅμα ὡς καὶ τοῦ τετριμμένου. Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τρίτου ὑποκριτοῦ περὶ τὸ 465 π. Χ. (ὅπερ παρέλαβε καὶ ὁ Δίσχυλος) κατέστηρε δυνατόν τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν κυρίων προσώπων τοῦ δράματος καὶ τὴν παράστασιν περιπλόκου ὑποθέσεως, διὰ δὲ τῆς ἀρσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Δίσχυλου σχηματισθείσης μεθόδου τῶν τριλογιῶν, ἔθηκεν ἐν δευτέρᾳ μορᾷ τὸ μυθικὸν στοιχεῖον, ὅπερ διεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ συμβεβηκότα μόνον ἢ ψυχολογικῇ ἐξέλιξις ἀποτελεῖ πάντοτε τὸ κύριον θέμα τῶν τραγωδιῶν του, τὸ δὲ προξενούμενον ἐνδιαφέρον ἐγκρατεῖται οὐχὶ μόνον ἐν τοῖς ἐπεισοδίοις, καὶ ἐπὶ τῆς τραγικῆς διαπάλης καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ἐπὶ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τῶν πρωταγωνιστῶν. Ὁ Σ. εἶναι ἀριστοτέλης ἐν τῇ διαγραφῇ τῶν χαρακτήρων, ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐξοχὴν οἱ γυναῖκες διὰγειροῦσι πάντοτε τὸν ὕψιστον θαυμασμόν. Ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτοῦ δοξασιαῖς καὶ ταῖς θεωρίαις περὶ τῶν θεῶν καὶ τῆς σχέσεως τούτων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὸ ἡθικὸν στοιχεῖον πρωτοστατεῖ μάλιστα, ἡ δὲ κατασκευὴ τῶν στοιχῶν του ἐν τοῖς διαλογικοῖς καὶ μελικοῖς δεκνύει τέχνην τελείαν, καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι θαυμαστὰ διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν δύναμιν καὶ τὴν λεπτότητα.

Ἐκ τῶν πολυπληθεστάτων ἐκδόσεων τῶν ἀπάντων τοῦ Σ. διακρίνονται κυρίως αἱ τοῦ Erfurdt (γ' καὶ δ' ἐκδ. 1830-1851) Neue (1831), Schneidewin μετὰ τῆς ὁστερον ἐπεξεργασίας τοῦ Nauck (ἐν Βερολ. 9η ἐκδ. 1880-86), τοῦ ἀγγλοῦ Campbell (Ὁξ. 1880-1881), τοῦ γαλλοῦ Tournier (ἐν Παρισίῳ 1867), τοῦ Bergk μόνον τὸ κείμενον (Λιψ. 1858), Wecklein (ἐν Μονάχῳ 1884) καὶ τοῦ Dindorf (κριτικὴ ἐκδοσις μετὰ τῶν ἀποσπασμάτων ἐν Λιψ. 1867)· τέλος καὶ ἡ μεθ' ἑλληνικῶν σχολίων τοῦ Γ. Μιστριώτου (πλὴν τῶν Τραγιῶν, ἐν Ἀθην. 1874-93). Προσέτι καὶ ἡ μετὰ σχολ. ἐκδ. τῆς Ἀντιγόνης ὑπὸ Ν. Σεμιτέλου (αὐτ. 1887).

Σοφονίσθα ἢ Σοφονίς. Θυγάτηρ Ἀσδρεῦδα, ὅστις τὴν ὑπεσχέθη τὸ κατ' ἀρχὰς τῷ βασιλεῖ τῶν Νουμιδῶν Μασσανάσση, συνέζευξε δὲ εἴτα μετὰ τοῦ Σφρακοῦ. Αἰχμαλωτισθέντος τούτου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων

τῷ 203 π. Χ. ὁ Μασσανάσης συνεζεύχθη τὴν Σ., ἀλλὰ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος φοβουμένου τὰς ὑπὲρ τῶν Καρχηδονίων ἐνεργείας τῆς, ἐπεμψεν αὐτῇ τὸ κῶνειον δι' αὐτὴν ἡττοκτόνησε. [Θ.Μ.]

Σοφορίνη ἢ ρουτίνη $C_{25}H_{38}O_{15}$. Ἀλκαλοειδὲς ὑγρὸν εὐρίσκόμενον ἐν τοῖς φασφόλοις φυτοῦ τινος φουμένου ἐν Τεξᾷ καὶ καλλυμένου *sophora speciosa*, ἐν τῷ πηγάνῳ, ἐν τῇ καππάρει, πικρὸν καὶ χρυσταλλοῦμενον εἰς ἀλατομόρφους χρυστάλλους. [P.N.B.]

Σοφτάδες. Βλ. Οὐλεμάδες.

Σοχᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Σπάρτης, ἧς ἀπέχει 2 ὥρ., κείμενον ΝΔ αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ταυγάτου. Οἰκεῖται ὑπὸ 518 κατοίκων.

Σόχτρο. Εὐλόμενος πόλις ἐν τῇ χώρᾳ Ὀμάν τῆς Ἀραβίας καὶ ἐπὶ τοῦ κόλπου Ὀμάν. Ἐχει 24 χιλ. κατ. καὶ βιομηχανίαν ὑφασμάτων καὶ μετάλλων. [Μ.Σ.]

Σπά. Πόλις τῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Λιέγης, κειμένη ἐν Ῥωμαντικῇ κοιλάδι καὶ ἔχουσα 7109 κατ. Συχνάζεται κατ' ἔτος ὑπὸ 12 χιλ. πασχόντων διὰ τὰ ἐν αὐτῇ σιδηροῦχα ὄρυχα, ὧν αἱ πηγαὶ ψυχραὶ χρησιμεύουσιν ὡς λουτρά καὶ ποτὲν κατὰ πολλῶν ἀσθενειῶν. [Μ.Σ.]

Σπαγυρική τέχνη ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ἢ χημεία ὡς ἐπιστήμη διδάσκουσα τὸν τρόπον τοῦ χωρίζειν τὰ σύνθετα σώματα εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῶν (σπᾶν) καὶ τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως αὐτῶν ἐκ τῶν στοιχείων (ἡγείρειν). Ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ὑπὸ τῶν ξένων συνενωσάντων τὰ ῥήματα σπᾶν καὶ ἡγείρειν εἰς κακόμορφον ἑλληνικὴν λέξιν. — Σπαγυρική (αττική) ἐκαλεῖτο ἡ μὲν τοῖς χημικοῖς φαρμακοῖς γινόμενη· ἐπὶ δ' ἐκλήθη ἑρμαιοῦς διότι ὑπετίθετο διὰ τὰ φάρμακα ταῦτα ἐλήρθησαν ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Ἑρμοῦ. — Ἐπίσης τὰ φάρμακα διεστέλλοντο εἰς σπᾶγυρικά ἤτοι χημικά, προσερχόμενα ἐκ τῆς ἀνοργάνου φύσεως καὶ εἰς γαληνικά ἤτοι φυτικά. [P.N.B.]

Σπάδεξ. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Σπάθαρι. Χωρίον τοῦ δήμ. Τροπαίων τῆς Γερμανίας. ὥρ. 1 1/2 Δ τῆς Βερβίτσης μετὰ 520 κατ.

Σπαθᾶρι. Χωρίον τοῦ δήμου Κηρέων τῆς Χαλκιδίδος, μετὰ 173 κατ. [Μ.Σ.]

Σπάθη κοινῶς σπαθί. Ἐγγειρίδιον καμπύλον ἀνήκον εἰς τὰ ἀγχεμάχα ὅπλα καὶ ὅπερ σύγκειται ὡς καὶ τὸ ξίφος ἐκ τῆς κόπης, τοῦ ἐλάσματος καὶ τοῦ κολεοῦ· τούτων δὲ τὸ σχῆμα ὡς καὶ τὰ λοιπὰ συστατικά εἶναι λίαν ποικίλα ἀναλόγως τῶν χρόνων, τῶν λαῶν καὶ τῆς χρήσεως. Σ. κα-

λείται· καὶ ἐργαλείον χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικὸν ἐξ οὗτου ἢ μετάλλου ἢ καὶ ξύλου σκληροῦ, πεπλατυμένον μὲν κατὰ τὸ ἐν, ἀπετρογγυλιωμένον δὲ κατὰ τὸ ἄλλο ἀκρον, χρησιμεύον εἰς ἀνάμιξιν ἢ ἐπίστρωσιν ἀλοιφῶν, ἐμπλάστρων ἢ ἄλλης τινὸς φαρμακευτικῆς μάζης.

Σπαθομήλη. Ἐργαλείον χειρουργικὸν χρησιμεύον ὡς μήλη, τὸ σχῆμα παρεμφερὲς τῇ σπαθῇ. [P.N.B.]

Σπάθον ἰσλανδικόν. Βλ. Ἰσλανδικὸς κρυστάλλος. [P.N.B.]

Σπάιδες. Χωρίον τοῦ δήμου Αὐλίδος τῆς ἐπαρχ. Ὠτῶν, ἔχον 205 κατ. [M.Σ.]

Σπαῖτζίκου. Χωρίον τοῦ δήμου Ναυπλίων, ὥρα 1 Α τοῦ Ναυπλίου, μετὰ 284 κατ.

Σπαλάθρων δῆμος τῆς ἐπαρχ. Βώλου. Ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀργαλαστήν, ἀλλὰ δὲ χωρὶς αὐτοῦ εἶναι Βεστινίκα, Μετόγι, Μπέρ καὶ Σοκῆ. Κάτ. 3 695.

Σπάλαξ ἢ ἀσπάλαξ. Πρότυπον τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀσπαλακιδῶν ἀνηκούσης εἰς τὰ Ἐντομοφάγα, καὶ ἐχούσης χαρακτηριστικὰ ἰδιάζοντας δόντας, χονδρῶδες καὶ κινητὴν βύγχος καὶ μικροῦς πενταδακτύλους πόδας ὧν οἱ πρόσθιοι ἐπιτήλαιοι πρὸς ὀρούςιν. Οἱ ἀσπάλακες καίπερ μὴ ἔχοντες ἐξωτερικὰ ὄντα κέντηται· ἀκοὴν ἐξυτάτην· οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι μικρότατοι καὶ κρύπτονται ὑπὸ τὴν δασεῖαν τρίχωσιν· ζῶσι δὲ ὑπὸ τὴν γῆν, ὅπου δρύττουσι κατοικίαν μετὰ πολλῶν ὀπῶν καὶ διόδων, καὶ τρέφονται κυρίως ἀπὸ καρπῶν, σκωλήκων κλ., ἀνεργόμενοι δὲ, συνήθως τὴν νύκτα, εἰς τὴν ἐπιφανείαν τῆς γῆς, τρώγουσι καὶ λείμους, κανθάρους κλ. Σ. ὁ εὐρωπαϊκός (Talpa europaea, βλ. πίν. Ἐντομοφάγα) ἔχει συνήθως κυανομέλαν δέρμα, ἀπαντᾷ δὲ ἐν τῇ βορείῳ καὶ μέσῃ Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, εὐχρὶ δ' ἐν Ἑλλάδι, ἐνθα ὁμοίως εὐρήνται ὁμοιάζον κατὰ τὴν τρόπον τοῦ ζῆν πρὸς αὐτὴν ζῳόντι, Σ. ὁ τυφλόμενος (Spalax Typhlus, κοινῶς τυφλοπόντικον), ὅστις ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν Τρωικῶν, ἔχει γονδροειδὲς σῶμα, σχετικῶς παχεῖαν κεφαλὴν καὶ κιτρινοφαιὸν δέρμα, ὅπερ κλείει ἐντελῶς ὥσθ τε καὶ ὀφθαλμούς· τὰ ζῶα ταῦτα θκούουσιν οὕτως εἰπεῖν δι' ὅλου τοῦ σώματός των καθ' ὅσον αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν τοῦ ἐδάφους. [Φ.Ι.]

Σπάλατον (Spalato). Πέλις καὶ λιμὴν τῆς Δαλματίας, πρωτεύουσα νομαρχίας, ἐπὶ μυχοῦ τῆς Ἀδριατικῆς, μετὰ 22 752 κατ. Ἐν αὐτῇ διενεργεῖται πολυποικίλον ἐμπόριον, εὐρήνται δὲ πολυάριθμα κτίρια, ἀτινα ἀπετέλουν μέρος τῶν ἐν Σάλωνι ἀνακτόρων τοῦ Διοκλητιανοῦ, ὁ καθεδρικός

ναὸς, ὅστις ἔχρησίμευεν ἄλλοτε ὡς ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ βαπτιστήριον ἐν ἀρχαίῳ ναφί τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης καὶ θειοῦχοι θεῖραι. Τὸ Σ. ἔλαβεν ἀρχὴν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἀνεγερθέντων τῷ 305 ἐν Σάλωνι ἀνακτόρων, εἶναι δὲ ἀνηγερμένον ἐπὶ μέρος τῆς θέσεως ἣν κατεῖχεν ἡ ἀρχαία πόλις ἥς τὰ εἰσέλπια σώζονται περὶ αὐτοῦ. [Πς.]

Σπάλδιγγ (Spalding). Πόλις ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Αἰγλιν, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Οὐέλλανδ. Ἔχει 9 014 κατ. καὶ εἶναι σπουδαία ὡς κέντρον διασταυρώσεως πολλῶν σιδηροδρόμων. [M.Σ.]

Σπινάκιον (Spinacia βλ. πίν. Λαχανήρα Β 2). Πασίγνωστον φυτὸν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Χηνοποδιωδῶν, ἔχον αὐτὴν διοικα. Ὁ μικρὸς μονόσπερμος καρπὸς (καρύδιον) εἶναι σκληρὸς καὶ ἐν μέρει συμπτωκῶς μετὰ τοῦ περιανθίου. Σ. τὸ κραιβάδες (S. oleracea) ἀπαντᾷ εἰς εὖς ποικιλίας ὧν τῆς μὲν ὁ καρπὸς φέρει 2-4 ἀκανθοειδῆ κεραιίδια, τῆς δὲ στερεῖται τοιοῦτων. Παρέχει τροφὴν ὑγιεινὴν σιδηροῦχος καὶ εὐπεπτον.

Σπίνδαου. Πόλις μετὰ θυρωτάτου φρουρίου ἐν τῷ πρῶστ. νομῷ τοῦ Πότσδαμ, 14 γμ. Δ τοῦ Βερολίνου. Κάτοικοι 45 465. Τὸ φρούριον χρησιμεύει διὰ φυλακῆς τοῦ κράτους καὶ ὡς στρατιωτικὸν θησαυροφυλάκιον τῆς Γερμανίας. Τὸ σωφρονιστήριον τῆς εὐρίσκεται ἐν ἀρχαίῳ ἀνακτόρῳ τῶν ἐκλεκτόρων τοῦ Βρανδεμβουργοῦ. Ἔχει ἐπίσης βασιλικὸν ὀπλοποιεῖον, διενεργεῖται δ' ἐν αὐτῇ ἐμπόριον μαλλίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Τῷ 1631 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σουηδῶν, τῷ δὲ 1806 ὑπὸ τῶν Γάλλων. [Πς.]

Σπανέικα. Χωρ. τοῦ δήμου Φαλασίας τῆς ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως, ἔχον 169 κατοίκους. [M.Σ.]

Σπανὸς (Ἀλέξιος). Λόγιος Ἑλλήν τοῦ 18' αἰῶνος γενν. ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἀποθ. τῷ 1733. Ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῆς εἰς τὴν ἀπλοελληνικὴν μεταφράσεως τῆς Ἑξοβίβλου τοῦ Ἀρμεναπούλου τῆς πολλὰκις ἐκδοθείσης, κατέλειπε δὲ καὶ ἄλλα τινὰ πονήματα ἀνεκδότα. [K.N.Σ.]

Σπανοχώρι. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Οἰχαλίας τῆς Μεσσηνίας, 45' ΒΔ τῶν Μεσσηγιῶν. Κάτ. 329. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Σφακιωτῶν τῆς Λευκάδος, ἔχον 407 κατ.

Σπάργωσις ἡ σπαργάνωσις καλεῖται ἡ τῶν μαστῶν λεγούσ περιτάσις καὶ σκληρύνσις ἐνεκα τῆς ἐπελευθύνσης ἐπιστάσεως τῆς ἐξόδου τοῦ ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ μαζικοῦ ἀδένος ἐκκρινόμενου γάλακτος· διαφέρουσα τῆς γαλακτορροίας. [P.N.B.]

Σπαρίδαι (Sparidae). Οικογένεια τῶν Τελεοστέων ἰχθύων, ὡς ἐπὶ πλείστον ὠρεῖα κεχρωματισμένων. Ἐχρυσί τὸ σῶμα ἐπίμυκτες καὶ πεπλεγμένοι ἐκ τῶν πλαγιῶν, βαχαιοὶν πτερύγων συνεχές. Περιέρχονται εἰς αἰ δόντες τῶν ἰχθύων τούτων ἐν πολλοῖς ἀναμνησκόντες τοὺς τῶν μηρυκασιῶν. Κίς τοὺς Σ. ἀνέχονται πολλὰ γένη καὶ παρ' ἡμῖν γνωστά, ὡς βῶξ, μελάνουρος, σκάθαρος, σάργος, συναγρίς, γρόσσος, μαῖνη, σμαρίς κλ. περὶ ὧν βλ. τὰς λ. [Φ.1.]

Σπάρτακος (Spartacus). Περίφημος ἀρχηγὸς δούλων γεννηθεὶς ἐν Θράκῃ, ἀλλὰ ἐκ Νευμίδας καταγόμενος καὶ ὡς εἰλαζον ἐξ εὐγενῶν. Ὑπηρέτησε κατ' ἀρχὰς ἐν ἐπικουρικῇ σῶματι προσκεκολλημένῳ εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς στρατίας, ἐλευθετώσας, συνέλαβη ἐκ νέου καὶ δουλωθεὶς ὠδηγήθη εἰς Καπύην ὅπου ἐγένετο μονεμυχός. Ἀπέδρα ἔμως τῆς φυλακῆς του μετὰ πλείστων συντρόφων του τῷ 73 π. Χ., ἤρξατο θῆναι τὴν Καμπανίαν, ἐνίκησε τὸν ὑπαρχόν Κλαύδιον καὶ τοὺς ὑπάτους Γέλλιον καὶ Λέντουλον (72) καὶ τάχιστα εἶδε ν' αὐξήσῃ τὴ στρατεύμα του μέχρις 70 000. Ἀναγνωρίζων ἐν τούτοις ἔχον ἀδυναμίαν του ὅπως παλαίσῃ κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἰσχύος προσεπάθει νὰ ἐξέλθῃ τῆς Ἰταλίας καὶ εἰσέλθῃ εἰς Θράκην, φθάσας μάλιστα εἰς τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλβειν Γαλατίαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς πλημύρας τοῦ Πάδου καὶ τῆς ἐξεγέρσεως τῶν στρατιωτῶν του ν' ἀλλαξοδρευήσῃ καὶ νὰ λαβῇ τὴν εἰς Γόμην ἄγυσαν. Ἀδυνατῶν νὰ ἐκπερθῇ τὴν πόλιν ταύτην περιεκυκλώθη ταχέως ὑπὸ δυνάμεων ἰσχυρῶν, ἀπωθήθη εἰς τὸ Ὑρούτιον ὑπὸ τοῦ Κράσσου καὶ ἐπολιορκήθη εἰς τὰ περίξ τοῦ Ῥηγίου. Μετὰ ματαίαν ἀπόπειραν ὅπως περῇ εἰς Σικελίαν ἠτιμώθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Κράσσου ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Σιλάρου (71) ὅπου καὶ ἀπωλέσθη γενναίως. Ὁ Σ. δὲν εἶχεν ἢ περιωρισμένην ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν παρακλουσάντων αὐτὸν δουνάκτων σισίων, ὅπερ τὸν ἠμπόδιζε νὰ ἐφαρμόσῃ τὰ εὐρεῖα σχέδιά του. Ὁ Σ. ἦτο τόσοσιν φιλανθρωπὸς ὅσον καὶ ἀνδρείος. [Πε.]

Σπαρτεΐνη $C_{15}H_{26}N_2$. Ἀλκαλοειδὲς πτητικὸν περιεχόμενον κατ' ἐλαχίστην ποσότητα ἐν τῇ σπαρτίῳ, ἐξ οὗ τῶν μερῶν παρασκευάζεται δι' ἀποσταξεως ἐξ ἐκχυλίσματος αὐτῶν δι' ὀλίγου ὕδατος καὶ θειικοῦ οξέος· ὑγρὸν πυκνότερον, ἐλαιώδες, ἄγρουν βαρύτερον τοῦ ὕδατος, ἔχον ἐλαφρὸς ὡς ἀπὸ ἀνιλίνης, γεύσεως ἐξόχως πικρὰς, δυσδιάλυτον ἐν ὕδατι, ῥέον εἰς 288°, ἐνεργεῖ νάρκωτικῶς. — Θεϊκὸν $C_{15}H_{27}N_2$, H_2SO_4 , κρυσταλλοὶ μεγάλοι ἀδιαφανεῖς, ὧν τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα εὐχρηστον παρὰ τοῖς ἰατροῖς εἰς δόσιν 0.1 γραμ. δι' ἡμέρας πρὸς τακτο-

ποίησιν τῆς καρδιακῆς λειτουργίας καὶ κατὰ τῆς ἀρρυθμίας αὐτῆς καὶ ὡς δραστήριον διουρητικὸν μὴ ἔχον διαρκῆ καὶ θοροιστικὴν ἐνέργειαν καθάπερ ἡ δακτυλίτις. [P N B.]

Σπάρτη. Ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς τῆς Λακεδαιμονίας ἢ Λακωνίας, ἔκειτο ἐν τῇ μέσῃ κοιλάδι τοῦ Εὐρώτα καὶ κατὰ τὸ ἀνω μέρος τῆς εὐρέου πεδιάδος ἥτις ἐκτείνεται μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ τούτου καὶ τῶν προπόδων τοῦ Ταύγετου ἀπὸ β. πρὸς Ν. Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Δωριέων κατὰ πατὴν πιθανότητα θμέσως μετὰ τὴν καθόδον αὐτῶν εἰς Λακωνίαν, μέχρι τῆς τορानίδος τοῦ Ναβίδος (207 π. Χ.) δὲν εἶχε ταίχη, ἀλλ' ἀπετελεῖτο ἐκ τεσσάρων παρακειμένων ἀσικτῶν κορυφῶν (Δίμναι, Κυνασοῦρις, Μεσση, Πιτάνη) συνδεομένων διὰ θρησκευτικῶν δεσμοῦ τῆς λατρείας τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος καὶ ἐχούσων κοινὴν ἀγορὰν ἐνθα ἔκειτο τὸ Ἐσφρεῖον, τὰ εἰκοδομημὰτα τῶν διαφόρων ἀρχόντων, ἱερὰ τινα, ἡ Σικία ἢ χρησιμεύουσα πρὸς μουσικὰς ἀγῶνας καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου (ἀγία) καὶ ἡ Περσική σπὸς ἡ κτισθεῖσα ἐκ τῶν Περσικῶν λαφύρων καὶ εἰτα εὐρυθεῖσα, ἡδὴν ἀκρόπολιν δὲν εἶχεν ἡ Σ. τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. ὁ δὲ λόφος ὁ ἀνομαζόμενος οὕτω πρὸς Δ. τῆς ἀγορᾶς ἦτο κεκαλυμμένος ὑπὸ ναίων ἐξ ὧν ὁ σπουδαιότερος ἦτο ὁ τῆς Χαλκισικοῦ ἱερῆς. Ἐπὶ τῶν ΝΔ προπόδων αὐτοῦ ἤρειζετο τὸ ἐκτεταμένον θέατρον οὗτινος τὰ εἰρηεῖα εἶναι μέχρι σήμεραν τὰ μᾶλλον ἀξία λόγου λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐξιερωνυσμένων ἀναφέρονται ἰδίως ὁ Δρόμος παρὰ τοῦ Εὐρώτα, κειμένος ἐνθα ἐτελοῦντο αἱ ἱπποδρομίαι καὶ νοτίως αὐτοῦ ὁ Πλατανιστᾶς ὁ περιβαλλόμενος ὑπὸ τέφρου, πλατανόφυτος περιτοχὴ χρησιμεύουσα ὡς γομφασίον ἐνθα εἰ Σπαρτιάται νεανῖαι ἡγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους ἀνευ ὅπλων ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ἐξάψεως. Ἡ πόλις ἐπὶ τῆς βοζαντινῆς κυριαρχίας καλουμένη Λακεδαιμὼν διετρήθη μεθ' ὅλας τὰς ἐπανεληγμένους ἐχθροὺς ὑπὸ τῶν Γαίθων ἰδίως καὶ Σλαβῶν μέχρι τοῦ 1249 ὅτε Γουλιέλμος Β' ὁ Βιλλαρδουίνος ἔκτισε 5 χμ. πρὸς Δ. καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ταύγετου νέαν πόλιν τὴν καλουμένην Μυστράν ἢ Μυζηθράν βλ. λ. Μυστράς).

Ἡ ἱστορία τῆς Λακωνίας ἢ Λακωνικῆς, ἥς τὴν Ν. ἀκτὴν ὡς καὶ τὴν νῆσον Κυθρα κατὰ τὸν III' αἰῶνα π. λ. πολλὰ ὥς ἐξεμεταλλεύοντο οἱ Φοίνικες, ἀρχεται ἀπὸ τῆς δυναστείας τῶν Ἀτρεΐδων εἰς τινες πιθανῶς ἡδρουν ἐν Ἀμυκλαίῃ· πλὴν τούτων κατῴκειν τὴν χώραν Δελεγας καὶ Μίνυαι. Ἡ ἀρχαῖκή αὕτη δυναστεία κατεστράφη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ I' αἰῶνος ὑπὸ τῶν Δω-

ριέων οτινές εισήλασαν εἰς Λακωνίαν ἐλθόντες πιθανῶς ἐκ τῆς Ν' Ἀρκαδίας καὶ κατ' ἀρχὰς ἐγκατέστησαν ἐν τῇ βορείῳ καὶ τῇ μέσῃ κοιλίᾳ τοῦ Εὐρώτα, εἴθα ἱδρυσαν τὴν πόλιν Σ. Ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λυκούργου ἀπὸ τοῦ 800-770 ἐκυρίευσαν τὸ λοιπὸν τῆς χώρας ἐν μέρει μετὰ δεινούς ἀγῶνας πρὸς τοὺς πρώτους κατοίκους οτινές ἐν τισὶν ὀχυροῖς φρουρίοις ὡς ἦσαν αἱ Ἀμύκλαι, αἱ Γερώνθραι, τὸ Ἐλός, ἡ Λὰς, ἀντέστησαν ἐρρωμένως. Μέγα μέρος τοῦ ἀρχαίου πληθυσμοῦ περιέπεσεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Εἰλωτες εἰς τὴν θέσιν τῶν δουλοπαροίκων, οτινές ὤφειλον νὰ καλλιεργῇσι τοὺς ἀγρούς τῶν Δωριέων κυρίων τῶν, νὰ παραγῶρῳσιν εἰς αὐτοὺς τὸ περισσεῦον τῶν εἰσοδημάτων μετὰ τὴν διατήρησιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, νὰ ἐκτελῶσι παντοίας ὑπηρεσίας καὶ ἦσαν ἐστεργμένοι παντὶς δικαιοῦματος· ὥστερον ὁμοῦς ἐν καιρῷ πολέμου ὑπηρετοῦν ὡς ψίλοι καὶ σπανίως ὡς ἐπὶ λῆται· ἐν τῇ στρατῷ καὶ ὡς ναῦται ἐν τῇ στόλῳ. Οἱ λοιποὶ μὴ Δωριεῖς κατοικοὶ τῆς χώρας εἰ διαμένοντες τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι τῆς Λακωνίας ἐκαλεῖντο περίοικοι· ἐλεύθεροι ὄντες καὶ ἔχοντες ἴδιαν ἐγγείον ἰδιοκτησίαν καὶ ἀσχολούμενοι περὶ τὰς τέχνας, βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν ἅτινα ἦσαν ἀπηγορευμένα εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ἐστεροῦντο ὁμοῦς καὶ αὐτοὶ πολιτικῶν δικαιομάτων, ὄντες ὑποτεταγμένοι ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοὺς Σπαρτιάτας ἥτοι τοὺς ἀπογόνους τῶν Δωριέων κατακτητῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν προνομιοῦχον ἀριστοκρατίαν. Ὡς πάντες οἱ Δωριεῖς καὶ οἱ Σπαρτιάται διηροῦντο εἰς τρεῖς φυλάς τῶν Ὑλλέων, τῶν Παμφύλων καὶ τῶν Δυμάνων. Πάντες οἱ Σπαρτιάται ἐδικαιοῦντο ἐν ἴσῃ μείρᾳ ἀπὸ τῆς νομοθεσίας τοῦ Λυκούργου νὰ μετέχωσι τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου ὑπέκειντο εἰς ὑποχρεώσεις, συνισταμένας ἐκ γνησίας Σπαρτιατικῆς ἀνατροφῆς καὶ βίου συμφώνου πρὸς τὴν ἰθαγενῆ πειθαρχίαν καὶ ἔθιμα καὶ τῆς πατριῆς συμμετοχῆς ἐν ταῖς κοιναῖς τραπέζαις τῶν ἀνδρῶν ταῖς καλουμέναις συσσίτιας ἢ φιδέτια. Ἡ ἀνατροφή τῆς ὁποίας ἡ διάταξις ἀπεδίδετο εἰς τὴν Λυκούργον ὡς καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν κυριωτάτων περὶ τῆς πολιτείας, ἦτο διὰ τοὺς ἄρρενας κεκανονισμένη οὕτως ὅπως ὡσὶν εἰθισμένοι εἰς τὴν σκληραγωγίαν, τὴν βίωμην καὶ τὴν ἐπιδειξιότητα ὡς καὶ τὴν ἀπερίριστον ὑπακοὴν πρὸς τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν. Ἐπταετείς οἱ παῖδες ἀπεσπῶντο τῆς οἰκιακῆς ἀνατροφῆς, κατετάσσοντο κατ' ἑλᾶς καὶ ἀγέλας ἀσχολούμεναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν παιδονόμων περὶ γυμναστικὰς καὶ πολεμικὰς δοκίμας καὶ ἐδιδάσκοντο ἀρχαῖαις τινὰς καὶ ἱερὰς ἔργατα· ἀνθρώποι δὲ τῶν βρα-

χέων καὶ συνειτῶν λόγων τῶν ἀνδρῶν ὤφειλον νὰ διαμορφωθῶσι καὶ πρακτικῶς ὡς γνήσιοι Σπαρτιάται. Καὶ αἱ κόραι ἐδιδάσκοντο ἀρχαῖαι, ἱερὰ ἔργατα καὶ γυμναστικὴν ὅπως καταστῶσι ῥωμαλέαι τὸ σῶμα πρὸς παραγωγὴν τέκνων χρησίμων εἰς τὴν πολιτείαν, αἱ δὲ Σπαρτιάτιδες ἦσαν γνωσταὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα διὰ τὸ εὐρωσττον κάλλος αὐτῶν καὶ διὰ τὸ ἀνδρῶν φρόνημα, ὅπερ ἐννοεῖται κατὰ τοὺς χρόνους τῆς καταπτώσεως τῆς ἀρχαίας πειθαρχίας μετέπεσεν εἰς φιλαρχίαν καὶ ἀκολασίαν. Ὡσαύτως οἱ νεανῖαι ἢ εἰρήνευς ἐτηροῦντο εἰσέτι ὑπὸ αὐστηρὰν πειθαρχίαν, ἀφελόντες νὰ ἔχωσι μεγίστην εὐσχημοσύνην καὶ κοσμιότητα καὶ δεικνύουσι κυρίως πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἀκρον σεβασμὸν, καὶ ἡσχολοῦντο περὶ πολεμικὰ ἔργα, ἐπιτηροῦντες κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς Εἰλωτας, ἀπὸ δὲ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους ἐκστρατεύοντες ἔξω τῶν ὁρίων τῆς χώρας (ἡ στρατιωτικὴ θητεία διήρκει μέχρι τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας). Ἐν ἡλικίᾳ 30 ἔτων ὁ Σπαρτιάτης κατετάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδρῶν. Ἡ πολεμικὴ δύναμις τῆς Σ. συγκεκριμένη κυρίως ἐκ τοῦ βαρέως ὀπλισμένου πεζικοῦ ἢ τῶν ὀπλιτῶν, ἐνῷ οἱ ἵππεις καὶ οἱ ψίλοι ἐθαιροῦντο ὡς προστατήματα, διηρείτο ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις εἰς πέντε ἡλόχους· ἀπὸ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου εἰς ἑξήκοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἑκάστη μόρα ἀποτελεῖτο κατὰ τὸ μὲν $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{5}$ αὐτῆς ἐκ Σπαρτιατῶν, δι' ὧν ἐπληροῦντο καὶ αἱ σπουδαιόταται θέσεις τῶν ἀρχηγῶν, κατὰ τὸ λοιπὸν δὲ ἐκ περιόικων. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ ὡς καὶ πάσης τῆς πολιτείας εὐρισκόντο ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λυκούργου δύο βασιλεῖς ἐκ τῶν γένων τῶν Ἀγιδῶν καὶ Εὐρυποντιδῶν, ἡ Εὐρυθειδῶν καὶ Προκλειδῶν, ὧν ἡ ἐξουσία ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἦτο μειζών, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἀρχῆς τῶν ἐφόρων βαθληθὲν λίαν περιορίσθη. Οἱ βασιλεῖς ἐν ὥρᾳ πολέμου εἶχον τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἐν ᾧ πρότερον ἀμφότεροι συνεστράτευον, ἀπὸ τοῦ 508 π. Χ. ὤφειλε νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος ὁ εἰς μόνον, εἰς 2ν ἀπὸ τοῦ 418 π. Χ. προσετίθεντο καὶ δύο ἄλλοι ὡς ἐπιθεωρηταί. Περαιτέρω οἱ βασιλεῖς εἶχον καὶ τινα ἱερατικὰ ἀξιώματα καὶ προϊστάμενοι τῶν θυσιῶν πρὸς τοὺς θεοὺς ὑπὲρ τοῦ κράτους, τέλος δὲ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ δικαιοσύνη, ἡ ὁμοῦς τὰ σπουδαιότατα μέρη ἐνωρὶς μετεβιβάσθησαν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν προεδρευομένην γερουσίαν καὶ ἀποτελουμένην ἐξ 28 μελῶν ἄνω τῶν 60 ἔτων, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἢ ἀλλίας, καὶ εἰς τοὺς ἐφόρους (βλ. λ.) μόνον δὲ τὰ ἀναγόμενα εἰς τὰ τῆς εὐκογενείας καὶ τῆς κληρονομίας ὑπέ-

κείντο δέποτε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν βασιλέων.

Τὴ Σπαρτιατικὴν κράτος ἤρρισε νὰ ἐπεκταίνηται ἤδη ἀπὸ τοῦ Η' αἰῶνος π. Χ. πέραν τῶν ὁρίων τῆς Λακωνίας. Ἡ ὁμορφία γύρω Μεσσηνία (βλ. λ.) ὑπετάγη διὰ τῶν δύο Μεσσηνιακῶν πολέμων, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς κατὰ μέγα μέρος ἠναγκάσθησαν νὰ κείνωσιν Ἔλαιοιτες. Ἀπὸ τῆς Ν' Ἀρκαδίας ἀπεσπάρθησαν μέρος τινὰ ὡς ἡ Βαλμινάτις καὶ ἡ Σκιρίτις, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀργολίδος μέγα τμήμα ὡς ἡ Κυνουρία καὶ ἡ Θυρεάτις καὶ προσηρτήθησαν εἰς τὴν Λακωνίαν. Ὡς ἀπὸ τοῦ 550 π. Χ. ἡ Σπάρτη εὐ μόνον ἴσταντο ἐπὶ κεφαλῇ τῶν κρατῶν τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ καὶ ἤξισον τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ πάντων τῶν Ἑλληνιστῶν πολιτειῶν καὶ διαρκούντων τῶν Μηδικῶν πολέμων, ὅτε διέπρεψαν οἱ βασιλεῖς αὐτῆς Λεωνίδας, Λεωτυγίδης καὶ Πausanίας, καὶ τὴν ἡγεμονίαν. Αὕτη δὲ δημολογούμενος ἀπὸ τοῦ 476 συνεκείρα τῆς ἀγερόγρου διαγωγῆς τοῦ Πausanίου καὶ τῆς ἀδεξιότητος τῆς Σπαρτιατικῆς πολιτικῆς ἀποβλήθη ἐν μέρει διὰ τὴν Σ., ἐν ᾧ αἱ Ἀθηναῖοι ἴσταντο ἐπὶ κορυφῇ νέας, θαλασσοῦ συμμαχίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου νικήσαντα ἐλοσχερώς τοὺς Ἀθηναίους ἔλαβεν ἡ Σ. βαθμὴδὸν ἰδίως διὰ τοῦ Λυσάνδρου, διὰ τῆς συμμαχίας μετὰ τῶν Περσῶν καὶ διὰ τοῦ βασιλείου Ἀγησιλάου ὑπὲρ ποτε ἐπικρατοῦσαν θέσιν μεταξὺ τῶν Ἑλληνιστῶν πόλεων. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τοῦ Σπαρτιατικῆς δυνάμεως ἀρχεται ἡ ἐσωτερικὴ κατὰπτωσις· οἱ δεσμοὶ τῆς ἀρχαίας πενταρχίας καὶ χρηστοτηθείας διελύθησαν, τινὲς δὲ ἐπορίσθησαν βδικαιολόγητον ἐπιτροχὴν δυνάμει τοῦ συναθροισθέντος πλούτου ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ πολιτεύματος τῆς ἀπαγορευούσης εἰς τοὺς Σπαρτιάτας τὴν κτήσιν γρυστοῦ καὶ ἀργύρου. Ἡ δὲ ἑλκενία μεθ' ἧς ἡ Σ. μετεχειρίζετο τὰς λοιπὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἤγαγεν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῶν ὀθῶν καὶ μετὰ τὴν μάχην τῶν Λεύκτρων (371 π. Χ.) εἰς τὴν παντελῆ ταπείνωσιν τῆς Σ. ἥτις ἠναγκάσθη νὰ στέρξῃ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ αἰῶνας ὑποδεδουλωμένης Μεσσηνίας ὡς αὐτονομίου κράτους (369). Μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐξωτερικῆς αἰγλης ἤξισεν ἡ ἐσωτερικὴ κατὰπτωσις, ἥν μάτην προσπάθησαν διὰ τῶν ἀναμορφωτικῶν τῶν σχεδίων νὰ συγκρατήσωσιν οἱ βασιλεῖς Ἀγίς ὁ Δ' (245-241) καὶ Κλεομένης ὁ Γ' (235-222). Ἡ μάχη ἐν Σέλλασα (222 π. Χ.) ἀποτελεῖ τὸ τέρας τῆς παλαιᾶς δικικῆς τῆς Σ. ἥτις ὑπερτον ἐκυβερνήθη ὑπὸ τυράννων ὡς τοῦ Μαγανίδα καὶ τοῦ Νάβιδος καὶ ἀπὸ τοῦ 192 ἔκλινεν ἐναλλάξ μετὰ τῆς

Ἀγαθῆς συμπολιτείας καὶ τῆς Ῥώμης, μετὰ δὲ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 146 διετήρησε μὲν κατὰ τοὺς τύπους τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μετὰ λίαν περιορισμένους ἐδάτους, τῶν πλειστον ὑπολείπων πόλεων τῆς γῆρας ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἐλευθερολακωνίων ἀπὸ τοῦ 195 ἤδη συνταχθεῖσιν μετὰ τῶν Ἀγρίων. Ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων διετέλει ἡ Σ. σπουδαία πόλις, καὶ συνεμερίσθη τὰς τύχας τῆς λοιπῆς Πελοποννήσου περιελθούσα εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς, ἀπὸ τοῦ 1212 εἰς τοὺς Φράγκους, τῷ 1262 πάλιν εἰς τὸ Βυζαντινικὸν κράτος καὶ τέλος τῷ 1460 εἰς τοὺς Τούρκους μέχρι τοῦ ἀγώνος τοῦ 1821, μετὰ βραχὺ διάστημα ἀπὸ τοῦ 1688-1715 ὅτε ἦτο ὑπὸ τοὺς Βενετούς.

Ἡ σημερινὴ πόλις Σ. ἡ κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τῆς ἀρχαίας καὶ οὕτω πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Λακωνίας, τῆς ἐπαρχίας Ἀκαδημαϊκῆς καὶ τοῦ δήμου Σ. καὶ ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μονεμβασίας καὶ Σ. εἶναι ὅλως νεωτέρας γενέσεως. Ἰδρυθεῖσα μετὰ τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμους τῷ 1894 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος ἔχει (τῷ 1889) 3982 κατ., γυμνάσιον καὶ ἰδίως πολυάριθμα μεταξουργεῖα καὶ διακρίνεται διὰ τὸ κανονικὸν τοῦ σχεδίου τῆς Ἀ. εὐρείαι ἤρροι οἱ δὲ περιβάλλονται ὑπὸ οἰκῶν χθαρρῶν καὶ περικυκλωμένον ὑπὸ κήπων. Ἡ τοποθεσία ἐπὶ τῶν Ν. λόφων τῆς ἀρχαίας περιοχῆς εἶναι ἡραιότατη ἀλλ' οὐχί καὶ λίαν ὑγιεινὴ ἡ πόλις διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀρχαίου μεσαιωνικοῦ ὑδραγωγείου στερεῖται διαγοῦς ποσίου ὕδατος, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἐνεκα τῆς ἐλλειποῦς ἀποξηράνσεως τῶν ἐλκῶδων περιχώρων τῶν ἄλλως εὐδρόνων, ἐνθα κυρίως οὐδαὶ δὲ ἀραβόσιτος, γεννιώνται πυρετοὶ κατὰ τὸ θέρος. Εἰς ἀπόστασιν 1 χμ. Ἀ. ἔσσι· ὁ Εὐρώτας κοινῶς βασίλειόταται καὶ ἱερὴ, ὅστις καὶ θέτει εἰς κίνησιν μύλους τινὰς καὶ εἶναι κατὰφυτος κατὰ τὰς ὄχλας αὐτοῦ τὰς πολλὰς ἐκχελίζουσας ὑπὸ αἰγείρων, βεδοσφῶν, ἰσίων καὶ καλῶν. Τὰ ἐρείπια ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως δὲν εἶναι σημαντικὰ καὶ σαφῆ· ἐκ τούτων διακρίνονται ὁ λεγόμενος τάφος τοῦ Λεωνίδα, τὸ θέατρον καὶ ἐλάχιστα ἄλλα. Ἐν τῷ μευσιῷ ὁμοίως τῷ κειμένῳ ἐν τῷ Δ. μέρει τῆς πόλεως εὐρίσκονται πλεῖστα λῶγος αἰῶνα τεχνουργήματα προσερχόμενα ἐκ τῆς Σ. καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Λακωνικῆς. Βλ. κυρίως περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τοπογραφίας καὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Σ. E. Curtius Πελοπόννησος (ἐν Τομ. Β' Γότ. 1852), Bursian Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος (ἐν τομ. Β' Λιψ. 1873), Stein Τοπογραφία τῆς ἀρχαίας Σ., (1890 ἐν Γλάτς), Νεστορίδου, Τοπογραφία τῆς ἀρχ. Σ. (Ἀθην. 1892), K. Ot. Müller, Οἱ Δωριεῖς (β' ἐκδ. ἐν Βρεσλαύ)

1844), Hermann, Antiquitates Laconicae (1841), Gilbert Μελέται ἐπὶ τῆς ἀρχ. ιστορίας τῆς Σ. (1872), Busolt, Οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ συμμαχοὶ αὐτῶν τόμ. Δ' (ἐν Λιψ. 1878). [Α.Λ.]

— Εἰς τὸν δῆμον Σ. ἀνέχουσιν ἐκτὸς τῆς Σπαρτίας 39 χωρία, ὧν τὰ ἐξῆς ἔχουσιν ἀνω τῶν 300 κατείκων· Ἀγ. Ἰωάννης, Λεγκάστα, Μαγούλα, Μυστράς, Παρόρι, Σουσιάνοι, Σκληροχώρι, Συγὰ καὶ Τρίπα. Ὅλος δὲ ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς 12 996 κατ. — Δεῦξ τῆς Σ. καλεῖται ὑπὸ τῶν ξένων ἰδίως ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντῖνος.

Σπαρτιά. 1) Χωρ. τοῦ δῆμ. Φαλαρέου τῆς Φθιώτιδος, ὥρ. 2 Α τῆς Στυλίδος. Κατ. 341. — 2) Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας ἐν τῷ δῆμῳ Ἄνω Λεϊθαθεὺς, 10' ἀπὸ Πισσάδων Κατ. 570.

Σπαρτιανὸς (Aelius Spartianus). Ὁ σημαντικώτερος τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Scriptores historiae augustae συμπεριλαμβανομένων βιογράφων τῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, ζήσας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ Γ' αἰῶνος. Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀνω συλλογῇ βίων τῶν φερόντων τὸ ὄνομά του, οἱ τοῦ Οὐήρου, τοῦ Σεβήρου καὶ τοῦ Πεσκενίου ἐγράφησαν ὑπ' αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ εἶναι ἔργα ἄλλων, ἐνῶ πάλιν τινὲς ἄλλοι ἐφέροντες ἄλλων συγγραφεῶν ὀνόματα ἀποδίδονται μετὰ πιθανότητος εἰς αὐτόν. Ὑψος καὶ παράστασις ἐλέγχουσι παρακμὴν γλώσσης καὶ καλαισθησίας. [Μ.Γ.]

Σπαρτιάς. Χωρίον τοῦ δήμου Παμφίας τῆς Τριγωνίας ἔχον 176 κατ. [Μ.Σ.]

Σπαρτιθέντων (Spartiventum) ἄλλως Ἡράκλειον ἢ Ζεφύριον καλεῖται ἀκρωτήριον σχηματίζον τὴν μεσημβρινὴν ἀκρὰν τῆς Ἰταλίας. [Πε.]

Σπαρτίλα. Χωρίον τῆς Κερκύρας ἐν τῷ δῆμῳ Κασσιτωλαίων, ὥρ. 1 ΝΔ τῆς Περιθελίας. Πρὸς Ν τούτου ὑπάρχειται ὁ ὄρμος Ὑψος. Κατ. 644.

Σπαρτίον (Spartium L.). Γένος φυτῶν ἐκ τῆς οἰκον. τῶν Ψυχάνθων, οὗ μόνον ἐν εἶδος εἶναι γνωστὸν (Sp. junceum L.), φυόμενον εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον γῶρας καὶ τὰς Καναρίους νήσους, κοινῶς λινόσπαρτον. Εἶναι θάμνος μετὰ σχεδὸν θρύλλων κλάδων καὶ μεγάλων πῶς ἀνθῶν κερτίνων, καλλιεργείται δὲ καὶ ὡς κόσμος. Οἱ νεαρὲς κλαδοὶ ἔνεκα τῆς στερεότητος των χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν κανίστρων, στρωμάτων, κάλων καὶ σχοινίων, σαρόθρων, φραγμῶν, πρὸς δέσιμον ἀμπέλων κλ.

Σπαρτοί. Βλ. Κάδμος.

Σπάρτος. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμβρα-

κίας (Βάλτου), ὥρ. 2 ΒΔ τοῦ Καρθαγαρι, ἐπὶ τῆς ἀκρας τῆς γεωσονήσου τῆς σχηματιζούσης ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ τὸν ὄρμον τοῦ Λουτρακίου. Κατ. 522.

Σπαρτοχώρι. Χωρίον ἐπὶ τῆς πρὸς Δ τῆς Λευκάδος νήσου Τάφου (Μεγανηρίου) καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ταφίων, μετὰ 500 κατ.

Σπίλα. 1) Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ Ν μέρει τοῦ ῥώσ. κυβερνεῖου Καζάν, ἐπὶ τοῦ Βιέσδα πλησίον τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ εἰς τὸν Βέλγαν, ἔχον 2349 κατ. καὶ ἐμπόριον αἰτου. — 2) Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ ῥώσ. κυβερνεῖου Ῥιάσαν, ἐπὶ τῆς ἐκπορεύουσις λίμνης, ἔχουσα 4647 κατ., ἀλλεῖαν καὶ ἐμπόριον. — 3) Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ ΒΔ τμήματι τοῦ ῥώσ. κυβερν. Ταμῶς, ἐπὶ τοῦ Σ-ουζένετς, μετὰ 7249 κατ., εἰσ-τινες διατηροῦσιν ἐμπόριον προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. [Μ.Σ.]

Σπασμός ἢ σπασμα ἢ σπάσμος ἢ σπασμὸν καλεῖται πάσα ἀκρωσία τῶν μυῶν τοῦ σώματος συστολῇ προκαλουμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὑπὸ ἐρεθισμοῦ θρόνους εἴτε θμέσως ἐπὶ τῶν κινητικῶν νεύρων, εἴτε ἐμμέσως ἐπὶ τῶν αἰσθητικῶν καὶ κατ' ἀναγκασιν ἐπαγομένῳ διέγερσιν τῶν κινητικῶν. κ λ ο ν ι κ ὅς μὲν λέγεται ὅταν συνίσταται εἰς συστολὴν τῶν μυῶν ἰσχυρὰ ἐλαχίστης διαρκείας καὶ περιοδικήν, τενικὸς δὲ ὅταν ἡ ἰσχυρὰ μυστολὴ ἢ μόνιμος καὶ διαρκὴς ἀπὸ δευτερολέπτων τινῶν μέχρι ὀλοκλήρων ὥρων καὶ ἡμερῶν. Ὑπὸ ἐπεψιν ἐκτάσεως οἱ σπασμοὶ καλοῦνται μερικοὶ ἂν ἓνα μόνον μὴν ἢ καὶ πλείονας ἢ καὶ σύστημα τι μυῶν ἐνδ' ἀφέρωσι, καθεολικοὶ δὲ ὅταν δεσπόζωσι συμπάντων τῶν μυῶν τοῦ σώματος. Περὶ Σ. ἐπὶ ληπτέον ἐδὼν βλ. Ἐπιληψία. Σ. σ τ α τ ι κ οὶ εἶναι συνδυασμοὶ κινήσεων ἀναγκαστικῶν καὶ μὴ φυσικολογικῶν ὡς ἐξ ὧν ὁ πάσχων βιάζεται πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἢ κυκλήδον βαδίζει ἢ περιδινεῖται περὶ τὸν κάθετον ἀξονα τοῦ σώματος, ἢ στρέφεται ἐνδελεχῶς πρὸς τὸ ἕτερον πλάγιον καὶ πάντοτε τὸ αὐτό. Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀνάγονται καὶ οἱ ἀλματῖαι σπασμοὶ, οἱ τῆς ἀναπνοῆς καὶ καταπόσεως, οἱ σαρδόνιοι γέλωτες κλ. Σ. τ ῆ ς γ λ ω τ ι κ ὅς εἶναι σπασμωδικὴ συστολὴ τῶν γλωττιδικῶν μυῶν, σύμπτωμα παθήσεως κατὰ τὸν λάρυγγα ἢ ἐν τοῖς παρακείμενοις ἢ τέλος νευρικής τινος παθήσεως (ἴδ' α' ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐννοοῦσι πάθησιν τῶν βρεφῶν τιθῶν ὄντων, συνιστάμενην εἰς σύσπασιν τῶν μυῶν τῆς γλωττιδος καὶ τοῦ διαφράγματος, ἐκδηλουμένην δι' αγγύους, κυανώσεως κατόπιν πάντε ἢ ἐπὶ τρανῶν εἰσπνοῶν ἀνευ ἐκπνοῆς· οἱ σπασμωδικοὶ αὗται κρίσεις λύονται τὸ πλείστον

ἀποκαθισταμένης τῆς ἀναπνοῆς· εἰ δὲ ἀλλοπαλῆλοι ἐπέρχονται δεινοῦσι τὴν κατάστασην καὶ ἐπάγονται θάνατον ἀσφυκτικόν. Παρομοίᾳ κρίσις παρατηρεῖται ἐν πάσῃ ἡλικίᾳ εἰσπίπτοντος ρευστοῦ ἐν τῷ λάρυγγι· οὐδυνῶς κινδυνώδης καὶ παυσμένη μετὰ κινήσεως καταποτικῆς. Περὶ Σ. ἀκρων καὶ σιαγόνος ἴδε Συσπασίς. Περὶ δὲ Σ. μυϊκοῦ ἰδιοπαθοῦς ἴδε Τέτανος. Σ. μήτρας ἢ μητρεσπασμός εἶναι πασμοῦδης συστολῇ τῶν ἰνῶν τῆς μήτρας τῶν τιχτευσῶν ὡς ἐξ ἥς μετὰ τὴν ἐξόδον τοῦ ἐμβρύου ἐπιγίνονται διαφοραὶ σχηματισμοὶ τῷ ἐμβρυοτρόφῳ ὄργανῳ, τὸ μὲν κυλινδρικό, τὸ δὲ σφαιρικοῦς ἢ ἀλλοτρίων τῆς κρίσεως ὅφ' αὐτῆς συνήθως λευκώματος ἢ καὶ τῇ ἐπισφορᾷ ἐλαττωσὶς ἐκφυλισμοῦ εὐθαισίας ἐκβαλλεται ἐπὶ πλακῶς. Σ. κυστικὸς εἶναι ὀδυνῶν τῆς κώσεως συσπασίς ἀπτόκεος κυστίτιδος ἢ υπέρτατος λίθου, ὑπεχωρίσας τῇ χρήσει ἀντισπασμικῶν φαρμάκων καὶ τῆς εὐθαισίας. θερμὸν λευκῶν κλ. Σ. οἰσφάγου ἢ οἰσφάγου σπασμός εἶναι σπασμός ἢ οἰσφάγου συμφορὰ καλεῖται συσπασίς τῶν μυῶν τοῦ οἰσφάγου στένωσιν πασμοῦδῃ αὐτοῦ ἐπαγομένη, ἥς ἐνεκα δυσχερεστάτη ἢ καὶ θάνατος ἢ κατὰψεις καὶ ρευστῶν, μᾶλλον συνήθης ταῖς γυναῖκι, τὸ μὲν ἰδιοπαθὲς ἐνεκα τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ ἀπτόκεος γενικῆς νευρικῆς καταστάσεως, τὸ δὲ συμπτωματικὴ εἴτε τοπικῆς παθώσεως γεννωσιν σπασμῶν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ αὐτοῦ τοῦ οἰσφάγου, οὐκ δὲ καὶ στένωσιν τελείαν, εἴτε νοσήματος κατὰ τὴν ἀνωτέραν μοῖραν τοῦ στομάχου, κατὰ τὴν λάρυγγα κλ. Ἀγαθότερα θεραπεία ὁ καθητηριασμός τοῦ οἰσφάγου διὰ καθητῆρον εὐκαμπτον. Περὶ Σ. νεφρικοῦ βλ. Νεφραλγία. Σ. βλεφαρων ἢ βλεφαρόσπασμος εἶναι ἢ σπασμωδικὴ στένωσις τῆς σχισμῆς τῶν βλεφαρων εἴτε διαλείπουσα εἴτε συνεχῆς, ὀφειλόμενη ἄλλοτε εἰς τὴν εἰσόδον ἐν τῷ σκηνῷ τοῦ ἐπιπεφυκότος ἀλλοτρίου τινὸς σώματος, ἄλλοτε δὲ εἰς φλεγμονὰς τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τοῦ κερατοειδοῦς (χοιραδικὸς βλεφαρόσπασμος), ἄλλοτε εἶναι σύμπτωμα ἀνακλαστικῆς νεύρωσεως τῆς ὄψης συζυγίας· τέλος δὲ αἰτίαν αὐτοῦ ὑπάρχει ἢ παρυσία ἐλμίνων ἐν τοῖς ἐντέροις καθάπερ καὶ ἡ ὑστερία. Ἡ θεραπεία συμφορεῖται πρὸς τὸ ἐκάλειν αἰτίαν τῆς παθώσεως. [P.N.B.]

Σπάτα. 1) Χωρίον τῆς Ἀττικῆς ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Κριώπας καὶ ἀπέχον τοῦ Μαρκιπούλου 14 ὥρ. 2, ἔχον δὲ 1172 κατ. Πλείστα ἐρείπια κείνται περὶ τοῦτου ἐν οἷς καὶ προϊστορικοὶ τάφοι ἀνασκαφέντες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Εἰκάζεται ὅτι ἐνταῦθα ἦν ὁ ἀρχαῖος δήμος Σφητῆς τῆς

φυλῆς Ἀκαμαντίδος, ὅστις ἔκειτο ΒΑ τοῦ Ὑμηττοῦ, ὑπῆρξε δὲ θέατρον τοῦ πολέμου τῶν Παλλαντιδῶν ἐπὶ Θησέως. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Κοιπρασιῶν τῆς Ἠλείας, ἔχον 112 κατοίκους.

Σπάυερ (Speyer, Speier καὶ λατ. Spira). Πρωτ. τοῦ Βαυερικοῦ Παλατινάτου 264 χμ. ΝΔ τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἑρμῶντος τῆς ποταμοῦ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Ῥήνου. ἔχει 17587 κατ. Τὸ Σ. δεξιᾶται ἀρκετὰ εὐρὺ ἐμπορίον, ἐν αὐτῷ δ' εὐρήται διάσημος μητροπολιτικὸς ναός, ἐν ᾧ ὑπῆρχον ἄλλοτε οἱ τάφοι 8 αὐτοκρατόρων. Ἦτο δὲ τὸ Σ. κατ' ἀρχὰς μικρὸν χωρίον, τὸ ὅποιον ἐνωθὲν τῷ 1084 μετὰ τῆς πόλεως Noviomagus Nemetum ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ρουζιέρου, ἐβωσεν αὐτῇ ἐπὶ τέλους τὸ ὄνομα του καὶ ἐπὶ Ἐρρίκου Δ' κατέστη αὐτοκρατορικὴ πόλις. Τῷ 1247 ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συμμαχίας τῶν πόλεων τοῦ Ῥήνου, τῆς σηματοθεσίας κατὰ τῶν εὐγενῶν Ἐν Σ. συνήλθον διαφοραὶ διήγται, κυρίως δὲ ἡ τοῦ 1526, ἥτις ἐδείχθη εὐνοικὴ εἰς τοὺς Λουθηρανούς, καὶ ἡ τοῦ 1529, καθ' ἣν ὁ Κάρελος Ε' προσέγραψε τοὺς ἐμμένονας τοῦ Λουθήρου καὶ καθ' ἣς ἐνεργητικῶς διεμαρτυρήθησαν οὗτοι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Διαμαρτυρόμενοι, ὅπερ τοῖς ἔμεινε. Τὸ Σ. διετέλεσε καὶ ἔδρα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ δικαστηρίου ὑπὸ τοῦ 1530 μέχρι τοῦ 1688. Τῷ 1689 οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὴν κατέστρεψαν ἐν μέρει, τότε δὲ ἠνοίχθησαν καὶ ἐλεηλατήθησαν καὶ οἱ τάφοι τῆς μητροπόλεως. Ἐκ τῆς εἰσβολῆς ταύτης τὸ Σ. μὲν μετὰ δεκαετιᾶν ἀνέλαβε, [Πρ.]

Σπαχῆς ἢ σιπαχῆς (ἀγγλ. Sipahs ἐκ τοῦ περσικοῦ Sipahi = στρατιώτης, καὶ γὰρ λ. Spahis). Καλεῖνται ἐν μὲν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις τὰ ἀγγλικά στρατεύματα τὰ ἀποτελούμενα ἐξ ἰθαγενῶν τὸ πλείστον, ἅτινα μετὰ τὴν ἐκεῖ ἐπανάστασιν τοῦ 1857 ὑπέστησαν τροποποιήσεις κατὰ τὸν ὀργανισμόν αὐτῶν. Ἐν δὲ Ἀγγλίῳ ὀνομάζεται οὕτω τὸ γαλλικὸν ἱππικὸν τὸ ὡσαύτως ἐξ ἰθαγενῶν συγκεκμημένον. Ἀργικῶς δὲ τὸ ὄνομα ἐδήλου τοὺς ἀτάκτους ἱππεῖς τῶν Ὀθωμανῶν τιμαριωτῶν.

Σπέ (Φρειδερίκος Spee von Langenfeld). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1591 ἐν Kaiserswerth, εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ ἀποθανὼν 1635 ἐν Τριεθροῖς. Τὰ μετὰ θάνατον (1649) δημοσιευθέντα ὑπὸ τὸν τίτλον Trutz-Nachtigall θρησκευτικὰ ποιήματα τοῦ ἀποδεικνύοντι μέγα ποιητικὸν ἔργον καὶ θερμότητα τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἐκδηλοῦνται καὶ εἰς ἄλλα ἔργα του. Γνωστὸς ἐγένετο καὶ ὡς

καταπολεμήσας τὰς κατὰ τῶν θῆθεν μαγισσῶν ἀγωγὰς. [Μ.Γ.]

Σπειραίνη, Σπειραϊκὸν δξύ. Βλ. Ἰτείνη, Ἰτεῦλ. δξύ.

Σπένσερ (Ἐδμόνδος Spenser). Ἀγγλος ποιητής γενν. ἐν Λονδίῳ περὶ τὸ 1550 καὶ ἀποθ. τῷ 1599. Δημοσιεύσας τῷ 1579 τὸ ποίημά του Ἡμερολόγιον τοῦ Βασκίου, προσεκλήσατο δι' αὐτοῦ τὴν προστασίαν τοῦ Μαικίνα τῆς ἐποχῆς Φιλίππου Σιδνεῦ καὶ διωρίσθη γραμματεὺς τοῦ λόρδου Γρεῦ δὲ Βιλτον, γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Ἰρλανδίας. ἐν ἧ τῷ παρεχωρήθησαν γαίαι ἐκτάσεως 3000 πλέθρων, εἰς ἃς καὶ ἐγκατεστάθη. Τῷ 1590 ἐδημοσίευσεν τὰ 3 πρῶτα ἄσματα τῆς ἡασιλίστης τῶν Νηρηίδων, ποίηματος, ὅπερ τῷ προσεπέρισε πολλὴν δόξαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς βασιλίσσης Ἑλισάβετ, ἥτις καὶ τῷ παρέσχεν ἐκτακτὸν ἐπιχορήγησιν τινα. Ἀλλὰ 3 ἄσματα τοῦ ἔργου τούτου ἐδημοσίευσεν τῷ 1596. Τα 6 ἑτέρα ἄσματα, ἅτινα ὑπελείποντο πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ποιήματος, φαίνεται ὅτι κατεστράφησαν μετὰ τῆς οἰκίας του ἐν ἀνταρσίᾳ καὶ ὅτι ἡ ἐκ τῆς ἀπωλείας ταύτης θλίψις του ἐπέτάχυνε τὸν θάνατόν του. Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἀλληγορικὴ παράστασις τῆς αὐτῆς τῆς Ἑλισάβετ. Ὁ ἀνάγνωσις αὐτοῦ ἀποβαίνει φορτικὴ, ἰδίᾳ ἐνεκα τῶν συνεχῶν ὑπαινιγμῶν καὶ τῶν πολλῶν ἀρχαϊσμῶν. Τοῦ αὐτοῦ ἑτέρα ἔργα ὑπάρχουσι ἡ σατυρὰ Διήγημα τῆς μητρὸς Οὐδέρης καὶ τὰ Δάκρυα τῶν Μουσῶν, ἀπωλεσθῆσαν ὅμως καὶ ἄλλα αὐτοῦ ἔργα, ἐν οἷς καὶ 9 κωμῳδαί. [Πς.]

Σπένσερ (Herbert Spencer). Ἀγγλος φιλόσοφος, γενν. 1820 ἐν Δέρβυ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἦτο μηχανικὸς, παραιτηθεὶς δὲ ἐγένετο συνεργάτης τοῦ «Οἰκονομολόγου» καὶ ἐδημοσίευσεν τῷ 1851 τὸ πρῶτον μεγαλύτερον πῶς ἔργον του Κοινωνιολογικὴ στατιστική. Μετὰ δεκαετῇ δ' εἶτα προπαρασκευὴν προέβη εἰς τὴν ἐκδόσιν τοῦ συστήματός του τῆς «συνθετικῆς» φιλοσοφίας, ὅπερ τὸν κατέστησε τὸν πρῶτον τῶν σημερινῶν φιλοσόφων τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τὸν Σ. περὶ τοῦ ἀπολύτου (τοῦ ὄντως ὄντος) γνωρίζομεν μόνον ὅτι εἶναι ἡ τελευταία αἰτία τῶν φαινομένων. Ἡ φιλοσοφία θέμα ἔχει μόνον τὰς γενικωτάτας γνώσεις τοῦ φαινομενικοῦ κόσμου. Σπουδαιότητα τῶν γενικῶν τούτων ἀληθειῶν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ὁ Σ. παράγει δύο ἀπανταχοῦ ἐπαναλαμβανόμενας δράσεις, τὴν ἀνέλιξιν συνισταμένην εἰς τὴν διάδοσιν τῆς κινήσεως καὶ ἑνωσιν τῆς ὕλης καθ' ἣν αὕτη προσλαμβάνει ὅλον ἐν μάλλον ὠρισμένην καὶ ποικίλην διάρθρωσιν, καὶ τὴν διάλυσιν καταργούσαν τὰς ὑπαρχούσας μορφάς. Τὰς δύο δράσεις ταύτας προσπαθεῖ ὁ

Σ. νὰ ἀποδείξῃ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τῆς συνειδήσεως, καὶ δὴ οὐχὶ μόνον παρὰ τῷ ὁσμῷ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὰ πρῶτα ὄντα αὐτῆς. Ἐκ τοῦ συστήματος τῆς συνθετικῆς φιλοσοφίας ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε Πρῶται ἀρχαί, Ἀρχαί τῆς βιολογίας, Ἀρχαί τῆς ψυχολογίας, Ἀρχαί τῆς κοινωνιολογίας, Ἀρχαί τῆς ἠθικῆς. Πρὸς ταύτας ἐδημοσίευσεν καὶ πολλὰ ἄλλα ἔργα, ὡς Πνευματικὴ, ἠθικὴ καὶ φυσικὴ ἀγωγή, Ἐπιστημονικαί, πολιτικαὶ καὶ διανοητικαὶ διατριβαί, Ὁ ταξινόμησις τῶν ἐπιστημῶν κλ. Πολλὰ δὲ τῶν τόμων του ἐξεδόθησαν ἐπανειλημμένως καὶ μετεφράσθησαν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. [Β.Ε.]

Σπέρμα. Φυσιολογικῶς οὐσία δύστροπος, λευκωπὴ, γλοιώδης, ἔκκριμα τῶν ὄρχεων, ὁμῆς ἰδιογενεῶς, χρησιμεύουσα εἰς γονιμοποίησιν τοῦ ὠαρίου. Τὸ Σ. οὐτιῶδες συστατικὸν ἔχει τὰ σπερματοζωάρια (βλ. λ.) ὡς ἔχει δὲ κατὰ τὴν ἑκκυσιν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τελευτούμενης τῆς συνουσίας ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐπομένων ἐξ στοιχείων, α') ἐκ τοῦ ἀγνοῦ σπέρματος προϊόντος τοῦ ὄρχεως ἀποτελουμένου κατὰ $\frac{9}{10}$ ἐκ σπερματοζωαρίων, ὀλίγιστου ὄρρου καὶ εὐαριθμοτάτων σφαιρικῶν κυττάρων ἀπυρρήνων β') ἐκ τοῦ ἐκκρίματος τῶν κατὰ μήκος τῶν σπερματογῶν ὑπαρχόντων ἀδενίσκων γ') ἐκ τοῦ προϊόντος ἐκ τῶν τοιχωμάτων τῆς σπερματοδόχου κύστεως βουστὸ ὑποφαίου ἡ ὠαλοῦ δ') ἐκ τοῦ ἐκκρίματος τοῦ προστάτου ἀδένος (βλ. λ.) ε') ἐκ τοῦ ἐκκρίματος τῶν Κωπηρείων ἀδένων, διαυγούς, βρωδιστάτου καὶ παρέχοντος εἰς τὸ ὅλον σπέρμα ὅψιν ἀφρογλοιοῦ καὶ ζ') ἐκ τῆς βλέννης τοῦ αὐλοῦ τῆς οὐρήθρας [Ρ.Ν.Β.]

— Οὕτω καλεῖται ἐν τῇ βοτανικῇ τὸ γεννητικὸν ἀναπτυχθὲν ὄργανον τοῦ πλακτασιασμοῦ παρὰ τοῖς φανερογάμοις ἢ σπερματοφύτοις. Ἀναπτύσσεται δὲ τὸ Σ. ἐκ τῶν λεγομ. σπερματικῶν βλαστῶν, αἵτινες παρὰ μὲν τοῖς ἀγγειοσπέρμοις ἐγκλιεῖνται ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ὑτέρου, παρὰ δὲ τοῖς γυμνοσπέρμοις κεῖνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν καρποφύλλων ἢ καρπιδίων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπτυχθέντων Σ. πολλάκις συμφωνεῖ πρὸς τὸν τῶν σπερματικῶν βλαστῶν ἐν τῷ ὑτέρῳ, πολλάκις ὅμως εἶναι μικρότερος, διότι δὲν γονιμοποιῶνται ἀπανταίς σπερματικαὶ βλάσται ἢ τοπικαὶ περιστάσεις ἐμποδίζουσι τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἡ κατάταξις δὲ αὐτῶν εἶναι ποικίλη. Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τοῖς καρποῖς σπερματικῶν διακρίνονται μονόσπερμοι καὶ πολυσπερμοι (πρβλ. καὶ Καρπός). Ὅταν αἱ σπερματικαὶ βλάσται ἢ τὰ ὠαρία εἶναι ἀνεπτυγμένα, διακρίνομεν ἐπ' αὐτῶν α') τὸν βλαστικὸν πυρῆνα (nucle-

us), β') τοὺς βλαστικούς χιτῶνας (integumenta) καὶ γ') τὸν ὀμφαλικὸν ἱμάντα (funiculus). Ἐκ τοῦ σπυδαίου τοῦ μέρους τοῦ πυρήνος, ἀναπτύσσεται ἑπειὰ τὸ φυτικὸν ἔμβρυον ἡ φύτρον. Τὴν βλάστην περιχλίσουσιν εἰ χιτῶνες καταλείποντες μικρὰν θήκην, τὴν μικροκύλην· εἶναι δὲ συνήθως δύο, σπανίως δὲ εὐρηται καὶ τρίτος (arillus), εἶον παρὰ τῷ τάξῳ καὶ τῷ μοσχοκαρπῳ. Ὁ ὀμφαλικὸς ἱμάς εἶναι νηματώδης ὄργανον, δι' οὗ στερεοῦται ἡ σπέρμα βλαστὴ ἐπὶ τῆς σπερμοφόρου προεξοχῆς, τοῦ πλακοῦντος, τῆς ψεθῆκης. Διὰ τῆς γονιμοποιήσεως (βλ. λ.) ἀλλοιοῦται ἡ βλάστης καὶ σχηματίζει ἐν αὐτῇ τὸ ἔμβρυον καὶ μεταβάλλεται οὕτως εἰς τὸ ἀναπτύξιμον σπέρμα. Τοῦτο εἶναι ἐγκυκλιωμένον ἐντὲς διπλοῦ σπερματικοῦ περιβλήματος ἐκ τῶν χιτῶνων τῆς βλάστης, περιέχει δὲ ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ τὸ νεαρὸν ζυγαρίον ἡ ἔμβρυον ἐν ἑφ' οὗ διακρίνονται ἡ δὴ ἡ βίβλα, ὁ βλαστὴς καὶ τὰ φύλλα. Ἐπὶ τοῦ ἀκρου τοῦ βλαστοῦ τοῦτου ὑπάρχει ἐπ' ἀκρίως τὸ θάλαμις, τὸ πτερόν (βλ. βλ. βλ.). Τὸ ἀκρον τῆς βίβλης τοῦ ἔμβριου εἶναι πάντοτε ἐστραμμένον πρὸς τὴν μικροκύλην, δι' ἧς καὶ ἐξέρχεται κατὰ τὴν βλαστησιν. Κατὰ τὸν θρίθμον τῶν ἐν τῷ ἔμβρῳ διακρινομένων φύλλων, τῶν καὶ τὸ πρῶτον κατὰ τὴν βλάστησιν τῶν Σ. ἀναπτυσσόμενων, διαιροῦνται τὰ φυτὰ εἰς μοσχοκυτλήθονα καὶ δικυτλήθονα· πλὴν τοῦτου ὑπάρχουσι καὶ πολυκυτλήθονα (τὰ κωνοστέρα). Εἰς τινὰ φυτὰ τὸ ἔμβρυον πληροῦ ὄλον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Σ. (κύαμος, ἀμυγδαλὸν, κάρυν), εἰς ἄλλα δὲ τὸ ἔμβρυον περιβάλλεται ὑπὸ ἀμυλομιγροῦς ἢ ἐλαιομιγροῦς ἢ σκληροτάτου λευκώματος.

Σπέρμα κήτους. Βλ. Κητόσπερμα.

Σπερματικά ἄρτηρια, παρὰ τῷ ἀνδρὶ καλοῦνται δύο κλάδοι τῆς κοιλιακῆς ἀρτηρίας, ὁ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὁ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά κατερχόμενοι κατὰ μήκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἐμπροσθεν τοῦ λαγονοψείτου μύος καὶ τῶν οὐρητήρων ἐπὶ τὰ ἐντὸς τῶν ὁμωνύμων φλεβῶν, ἐκεῖνος μὲν ἐμπροσθεν τοῦ τυφλοῦ, οὗτος δὲ ὀπισθεν τῆς σιγμοειδοῦς καμπῆς καὶ περαιτέρω ἐπὶ τὰ πλάγια τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τοῦ ὄρχεως διελαύνουσι τὸν βουδωνικὸν πόρον καὶ στενότεροι εἰς τὸν ὄρχον εἰσέρχονται διαιρούμενοι ἐκάτερος εἰς δύο ἀρτηρίας, τὴν ἐπὶ τὸν ἀντίστοιχον ὄρχιν, καὶ τὴν ἐπὶ τὴν ἐπιθήκην, ἡ δὲ βαίνουσαν· αἱ αὗται ἀρτηρίαι παρὰ τῇ γυναικὶ καλοῦνται ὡς ὀθηκομητρικαὶ ἢ ἀρτηρίαι μήτρας τε καὶ ὡς ὀθηκῆς διευθυνόμεναι ἀπὸ τῆς σιγμοειδοῦς καμπῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ, ὡς ὀπισθεν κείνται πρὸς τὴν ὠσθήκην ἐκτείνονται κατὰ τὸ ἀνώτερον χεῖλος αὐτῆς καὶ

καταλήγουσαι εἰς τὴν μήτραν. — **Σπέρματι καὶ φλεβῆς,** βαίνουσαι παραλλήλως τῶν ὁμωνύμων ἀρτηριῶν, πέντε ἢ ἑξ ἑκάτέρωθεν, ἐκβάλλονται αἱ μὲν δεξιὰ εἰς τὴν κάτω κοιλίαν φλεβὰ, αἱ δ' ἀριστεραὶ εἰς τὴν ἀντίστοιχον νεφρικήν· σχηματίζουν παρὰ τῷ ἄρρει ἀνωθεν τοῦ ὄρχεως τὸ φλεβῶδες σπέρματι. πλέγμα καὶ ἐμπροσθεν τοῦ λαγονοψείτου τὸ βοτρυοειδὲς πλέγμα ἡ τῶμα· παρὰ τὴν θήλει καλοῦνται ὅπως καὶ αἱ ἀρτηρίαι ὠσθηκομητρικαί. — **Σπέρματι καὶ νευρικά πλέγματα,** δύο ἀποτελούμενα ἐκ κλωνίων τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τῶν νεφρικῶν πλεγμάτων, παρέχοντα τὰ ὁμώνυμα νεῦρα τὰ παρακολουθεῦντα ταῖς ταύτωνύμοις ἀρτηρίαις καὶ φλεβῶσι. — **Σπέρματι καὶ λοφιδιον.** Ἐπάρμα ἐπίμηκες καὶ πεπλατυσμένον, συστάσεως στερεῆς, κείμενον ἐμπροσθεν τοῦ προστάτου ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου τοιχώματος τῆς οὐρήθρας, ἐπεκτεινόμενον καὶ μέχρι τῆς μεμβρανιῶδους μοίρας· κατὰ τὸ λοφιδιον τοῦτου ἐκβάλλουσιν ἐν τῇ οὐρήθρᾳ οἱ ἐκσπερματικοὶ πόροι. — **Σπέρματι καὶ τὸ νοσ.** Βλ. Σπερματίτης λῶρος. [P.N.B.]

Σπερματίνη. Οὐσία λευκιωματοῦχος περιεχομένη ἐν τῷ σπέρματι· μικρὸν μετὰ τὴν ἐκχυσιν τοῦ σπέρματος, δι' ἀγνωστόν τινα ἐστὶ ἡμῖν λόγον. ἀποβάλλει τοιαύτη, ὥστε διαλυομένη ἐν ὕδατι οὐδαμῶς πηγνύται διὰ ζέσεως. [P.N.B.]

Σπερματίτης λῶρος ἡ σπέρματι καὶ τὸ νοσ. Δέσμη ὀρχάνων ἢ μάλλον αἰμοφόρων, λεμφατικῶν ἀγγείων καὶ νεύρων φερομένων ἀπὸ τοῦ κύτους τῆς κοιλίας διὰ τοῦ βουδωνικοῦ σωλήνος εἰς τὸν ὄρχιν, ὁ ἐστὶν ἀποτελεῖται παρὰ τῷ ἄρρει πάντοτε (διότι παρὰ τῷ θήλει οὐκ ὑπάρχει) ἐκ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τοῦ ὄρχεως, ἐκ τῆς σπερματικῆς ἀρτηρίας καὶ τῶν ὁμωνύμων φλεβῶν, ἐκ τῆς ἀρτηρίας τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τοῦ ὄρχεως καὶ τῆς τοῦ σπερματίτου λῶρου, ἐκ τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων καὶ τῶν νεύρων τοῦ ὄρχεως· τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνέχονται καὶ συγκρατοῦνται πρὸς ἀλληλὰ δι' ἀραιῶν συνδετικῶν ἰσθμῶν. [P.N.B.]

Σπερματοζώαρια. Στοιχεῖα ἀνατομικά παραγόμενα ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν ζῶων καὶ τινῶν φυτῶν, χρησιμεύοντα πρὸς γονιμοποίησιν τοῦ θήλεος, ἰδίᾳ δὲ τὰ τοῦ ἀνθρώπου Σ., μικροσκοπικὰ ἀτομα νήματος σχῆμα ἔχοντα, ἄτερ τελείως διαπλασθέντα φέρουσι κατὰ τὸ ἕτερον ἄκρον ἐξοδῆσιν πεπλατυσμένην ἀπιοειδῆ, τὴν κεφαλὴν, τὴν δὲ λοιπὴν μέρος λεπτὸν καὶ νηματώδες, τὴν οὐρὰν ἢ τὴν κέρκον, εὐμοιροῦσαν κινήσεων ζωηροτάτων ἀναγκαίων πρὸς προώρησιν τῆς κεφαλῆς· τὸ ὅλον μήκος αὐτῶν ἴσται πρὸς 0,05 τοῦ χσμ. Προχωροῦσι μετὰ τα-

χύτης 4 έως 5 χ.σμ. κατά λεπτόν έκτο-
πζοντα ένίστε έν τή πορεία χρυστάλλους
ά'λατων άδενστου έν τώ σπέρματι εύρισκο-
μένους πολλήν άγκυλωδετέρευς παράγονται·
έξ τά σπερματοζωάρια έκ διαπλασεως των
κύτταρων του έπιθηλίου των σπερματοζώ-
ρων σωληναρίων του άρχως άτινα κύτταρα
διακρίνονται διά την εύκυστιαν και ανι-
σεν άναπτύξιν προς τα περικείμενα και κα-
λούνται σπέρμα τοβήλαστα. Η σπερ-
ματοελαστή, τό μητρικόν δηλονότι κύτ-
ταρον του Σ., μεταποιείται του πυρήνος
αυτής διαπλασόμενου εις τό κεραλικόν
μέρος του Σ. και του πρωτοπλασματος χρη-
σιμοποιουμένου εις μόρφωσιν του σύρσιου
μέρους. Ούτω προκύπτουσι τά ειδικά ταύτα
ανάτορικά στοιχεία, άτομικήν ύπαρξιν έχον-
τα, αναλαβόντα την ειδικήν λειτουργίαν του
συσσωματωθῆαι μετά του θήλεος στοιχείου
του θωρίου προς διαπαράγωγήν του είδους.
Τα Σ. είναι τό γόνιμον μέρος του σπερμα-
τος και άνευ αυτών πάσα συνουσία άνδρα
καρπών φέρει. Ο σχηματισμός αυτών υπό
του άρχως ένδι παρά τήν άνθρώπν διηγε-
κώς τελείται πλην του των μισρακίων μεχρι
του 16ου έτους της ηλικίας και των έσχα-
τογχεων, παρα τοις πλείστοις ζώοις, τυγ-
χανει διαλείπων, χαρακτηρίζων τας ώρας
του άργασμού· υπό την έποψιν ταύτην άξιό-
σημειώται τυγχάνουσιν αι σπερματικαί λει-
τουργίαι του άλεκτορος παρ' ή διηγεκῆς και
άθρονωτατή ή παρασκευή των Σ. [P.N.B.]

Σπερματοκήλη ούχι εύθως έ-
κλήθη ή ταις μετα εξοίδησεως του άρχως
και των παραρτημάτων αυτου, ένεκα άπο-
λύτου των άρρεσίων ήδονών άπρχης, παν-
τοτε επώδυνος αυτοματως τε και τή πιέσει
και δὴ άρακίς προκαλεί ή επιπλέκεται
μετά φλεγμονῆς του άρχως και του σπερ-
ματικού τόνου. Η κατάσταση αυτή από-
τοκος μηχανικού καθωρώς αίτιου παρέρχε-
ται δια κενώσεως των σπερματοδόχων κύ-
στιων έν συνουσία μετά γυναίκας μοναδική
περίστασις καθ' ήν έ ιατρός συμβουλεύει
τούτο. [P.N.B.]

Σπερματολίθος. Λίθος των σπερ-
ματικών οδών, λιθωδή συγκριματα σχημα-
τιζόμενα έν σιωδηποτε σημείω της σπερμα-
τικής συσκευῆς, ίδια όμως και συνθέστερον
έν τοις κύστισι τοις σπερματοδόχοις.

Σπερματοόρροια. Η αυτόματος και
άκυσια έκροή του σπέρματος καθ' ύπνου
έπισυμβαινουσα τούτο μέν υπό την διεγερτι-
κήν της γενετησίαις αίσθήσεως έντύπωσιν άσελ-
γών όνειρων, έπότε τό φαινόμενον, παρατη-
ρούμενον παρ' άτόμοις και ίδια έφηβοις
ούπω γενησάμενοις των σαρκικών ήδονών ή
και έγκατεστημένοις, ούδόλως επιβλαβές
τυγχάνει· τή καθόλου ύγεία και καλείται άλ-

λως έν υ π ν ί α σ ι ς, όνειρώξεις, νυκτερινή
έκσπερμάτωσις· τούτο δέ άνευ προηγηθεί-
σης διεγέρσεως προς άφροδίσιον άργασμέν
ή στίσιν, έπότε απέθη φαινόμενον νυκτε-
ρίν συμβαλλόμενον, όταν παρατείνηται, εις
υπονόμευσιν της ύγείας διά συνεχούς έξαν-
τλήσεως παραγόμενον έν πάση ώρα του
ήμερονυκτίου, καλείται δέ κυρίως Σ. Απο-
τέλεσμα έχει την άνικανότητα και άγονίαν,
πλην της έν γένει καταβολῆς των δυνάμεων,
πλην των διατοραχών των πεπτικών λει-
τουργιών και της κυνλοφρίας, πλην των
νευρολαθειών και της υποχονδρίας. Θερα-
πεύεται έξ διά ψυχρής λουσίης, υδροθεραπείας,
διά του έμετικού καρπού, διά της στρυγνι-
νης, εάν έν άρχῇ της παθήσεως είναι άτο-
νια των σπερματικών οδών· διά θερμών
υδρολουτρών, διά χορηγήσεως της εύθελείας,
της δακτυλίτιδος εάν ή άπώλεια του σπερ-
ματος έχει αίτιον σπασμωδικήν κατάστασιν
των σπερματοδόχων κύστιων, ή τέλος διά
χειρουργικής επέμβάσεως [P.N.B.]

Σπερματοφύτα καλούνται τά και
άλλως Φιανερόγαμα φυτά, τά έχοντα
δηλαδή άν θ η καταστροφή, παράγοντα δέ
κατά τό τέλος της άνθήσεως αυτών άργα-
ζόν τι πολυσύνθετον, δι' ου πολλαπλασια-
ζόνται περαιτέρω, τό σπέρμα (βλ. λ.). Κατά
την θέσιν τούτου διαίρουται εις τας μεγα-
λας υποδιαίρεσεις των Άγγειοσπέρμων και
Γυμνοστέρμων. [Φ.Ι.]

Σπερματοέτον. Βλ. Άλειμματο-
κήρια, Κητόσπερμα.

Σπερχειός (κοιν. Έλλάδα ή Άλαμά-
να). Πιστάμις της Σπερσεας Έλλάδος, πη-
γάζων επί του Τυμφρηστού. Ρέει κυρίως προς
Δ. άγεται κατά τόν κάτω ρούν τόν Άσωπόν,
Μέλαινα (ν. Μαυρονέρια) και Δύραντα (ν.
Γουργοπόταμον), πλησίον δέ των Θερμοπυλών
παρελθών άποτελεί βέλτα διά της έπισω-
ρευσεως ήλους και άμμου και έκβάλλει εις
τόν Μαλιακόν κόλπον. Διά των προσχώ-
σεων αυτου ή εκεί χώρα από της άρχαιό-
τητος μετέβαλε παντελώς όψιν· ο ποταμός
τό πάλα ήρρεε πολύ βορειότερον και εί
άνω σημερινοί παραπόταμοί του εξέβαλλον
άπ' εύθείας εις την θάλατσαν, νυν δέ και
νοτιώτερον ρέει ο Σ. και ο μυχός του
Μαλιακού κόλπου άπεμακρύνθη της πα-
λαιάς αυτης θέσεως κατά 3 ή 4 μίλια.
νάας τελματώδους πεδιάδος σχηματισθείς
δια των προσχώσεων. Τό μήκος του Σ. εί-
ναι περ. 65 χ.μ. Τῷ 1821 ο ποταμός έγά-
νετο μάρτυς των άνδραγαθημάτων του Άθ.
Διακου κατά την γέφυραν της Άλαμάνας.

Σπερχογαζα. Κώμη της Μεσσηνίας
υπαγχομένη εις τόν δήμον Θουρίας των Κα-
λαμών και κειμένη 25' Ν των Καμαρών,
μετά 1 065 κατοίκων.

Σπέσσαρτ καλεῖται ὄρυξ ἐν τῷ βαυαρικῷ νομῷ Κάτω Φραγκονίας ἀπὸ τριῶν μερῶν περιρρεόμενος ὑπὸ τοῦ Μείνου. Ἡ ὑψηλότερα κορυφή λέγεται Geiersberg (585 μ.). [Μ.Σ.]

Σπέτσια. Νῆσος τῆς Ἑλλάδος περιώ-
ντος καταστάσα μετὰ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν
Ψαρῶν ἐπὶ τοῦ Ἑλλην. ἀγῶνος, κειμένη
πρὸς Ν τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου καὶ ἐν
ἐξέει τῆς εἰσόδου εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.
Ἡ περιφέρεια αὐτῆς ἔχουσης σχῆμα ὠσειδὲς
εἶναι 11 περίπου ναυτικῶν μιλίων, ἐπιφανεί-
αν δ' ἔχει 23 τχμ. Τὸ μήκος αὐτῆς εἶναι $7\frac{1}{2}$
περίπου χμ., τὸ δὲ μέγιστον πλάτος $2\frac{1}{2}$.
Ἀπέχει ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου 20 μίλια, τοῦ
Πειραιῶς 51 μιλ. καὶ τοῦ ἀπέναντι αὐτῆς
κείμενου Πόρτο-Χελίου 5 μιλ. Ἡ νῆσος εἶ-
ναι βουνώδης διαχίζμενη κατὰ μήκος ὑπὸ
σειρὰς βουνῶν, ὧν ἡ ὑψηλότερα κορυφή
κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου ὑψομένη καλεῖ-
ται Προμήτης Ἠλίας ἢ Ἀλθανιστὶ Σάν-
νιό, καὶ ἔχει ὕψος 291 μ. Πρὸς Ν ταύτης
ὑψύται ταπεινότερα κορυφή ἡ Ἐλونا. Πε-
ριβάδων ἡ νῆσος στερεῖται, ἀλλὰ εἶναι καλ-
ωπευγμένα πάντα τὰ ἐπιπέδα παράλια
μέρη, καὶ αἱ γειωλοφαῖαι δὲ τῶν βουνῶν πολ-
λαχοῦ εἶναι καταφυτοὶ καὶ θαυώδεις ἐκ
πευκῶν καὶ ξυλοκαρπεῶν. Ἐκ τῶν ἀκρω-
τηριῶν αὐτῆς σημαντικὸν εἶναι τὸ Μπου-
μποῦθι, κατὰ τὸ ΒΔ τῆς νήσου καὶ πρὸς τὸ
ΝΔ τὸ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων καὶ ἀνα-
τολικώτερον τούτου ἡ ἄκρα Κουζουνοί. Ἐκ
τῶν πέριξ αὐτῆς νησιδῶν ἡ μεγαλύτερα
εἶναι ἡ Ῥαστερή (Ἀριστερὰ) ἢ Σπετσο-
πούλα καὶ Πετσοπούλα καλουμένη κατὰ τὸ
ΝΑ τῶν Σπετσῶν, κατάφυτος ἐκ πευκῶν,
καὶ ἔχουσα περιφέρειαν 4 μιλίων. Πρὸς τὸ
ΒΔ δὲ ἀκρωτήριον τῶν Σ. καίται ὁ ἔρηρος
ὁρῶς Μπουμποῦθι. Πρὸς Δ τῶν Σ. εἰς
ἀπόστασιν 5 μιλ. καίται ἐτέρα νῆσος ἔρη-
ρος τὸ Τρίκερι, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ 2 ἐρη-
ρῶν τμημάτων ἀπολλυγόντων εἰς 2 κορυφάς,
καὶ ἔχει $3\frac{1}{2}$ μιλ. περιφέρειαν. Εἰς τὰς
Σ. ὡσαύτως ἀνήκει καὶ ἡ ἐρημόνησος
Παραπούλα ἢ Βελλοπούλα ἀπέχουσα 25
μιλ. ἡ νηὶς αὕτη κατοικοῦμένη ὑπὸ πει-
λέων παράγει ἀριστον τυρὸν ἀσκήτην. Ὁ
κύριος τῶν Σ. καίται καὶ τὸ Δ ἄκρον τῆς
παραλίας τῆς νήσου, διατερούμενος εἰς 2
μυχοῦς, ὧν ὁ μεγαλύτερος καὶ ὁ κυριώ-
ς μὲν εἶναι ὁ Α Μπάλιτζα καλούμενος
(Πηλὸς) καὶ ἔχων προκυμαίαν 60 μ. Παρὰ
ἐν λιμένα καίται ἡ πόλις τῶν Σ. Ἡ γῆ ἐν
τῇ νήσῳ εἶναι ἀνδρὸς καὶ μετριῶς
ὑψοῦς, μέλαινα ἀκαλλιέργητος κατὰ τοὺς
πόρους τῆς ἀκμῆς τῆς ναυτιλίας. Ἀλλ'
οἱ κάτοικοι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν καλ-
ωπεύγειαν αὐτῆς, φυτεύοντες εἰλαίαν, ἀμυ-
γδαλὰς, συκᾶς καὶ ἀμπελῶνας, καὶ σχημα-
ΕΡΓΚΑΘΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ 5'

τιζόντες κήπους καὶ ἐπαύλεις. Τὰ προϊόντα
αὐτῆς εἶναι ἔλαιον, δημητριακοὶ καρποί,
ἀμύγδαλα (15 χιλ. διὰ β.), σύκα, μέλι
θλίγον, ἀλλὰ καλὸν καὶ καλὸς οἶνος πα-
ράγεται ἐνταῦθα. Παρὰ τὸν λιμένα ὑπάρ-
χει καὶ ναυπηγεῖον. Ἡ ἱστιοφόρος ναυτι-
λίς τῆς νήσου ἀριθμεῖται περὶ τὰ 80 ἐμπορικὰ
πλοῖα ἀπὸ 120-300 τόνων καὶ 200 τρε-
χαντήρια ἀπὸ 5-6 τόνων καὶ πολλὰ ἀλιευ-
τικὰ πλοῖα. Εἰς τὴν ναυτιλίαν τῆς νή-
σου συγκαταριθμούνται καὶ αἱ ἀτμοπλοῖκαί
ἐταιρίαι Γρυθὴ καὶ Γαλιούση. Τὸ κλίμα τῶν
Σ. εἶναι ὑγιεινόν, εὐκαρὸν καὶ θερπνόν,
ἐνεκα τοῦ ὁποῦ πολλὰ εὐκογνέται ἐξ
Ἀθηνῶν καὶ ἀλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος
ἐπισκεπτόνται αὐτὴν κατὰ τὸ θέρος. Ἡ ὁμώ-
νμος π. ε. λ. ε. τῶν Σπετσῶν, ἔχουσα 5172
κ. καίται παρὰ τὸν λιμένα ἐπὶ ἐπιπέδων καὶ
ἐκάλων κατωτέρων, ναύουσα πρὸς ΒΑ καὶ
ἔχουσα μήκος $1\frac{1}{2}$ μιλίου. Ἡ θέα αὐτῆς
εἶναι εὐάρεστος ὡς ἐκ τῶν μεγαλοπρεπῶν
εὐκοσμῶν. Ἀπατῶν λιθοκτίτων καὶ μετὰ
φιλοκαλίας διασκευασμένων διατέμνεται δὲ
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ κανονικῶν καὶ καθα-
ρῶν δῶν. Κατὰ τὴν παραλίαν καὶ παρὰ τὴν
προκυμαίαν ἐκτείνεται μικρὰ πλατεῖα, παρ'
ἣ τὸ τελωνεῖον, ἡ ἐμπορικὴ λέσχη καὶ ξε-
νοδοχεῖον ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας. Διαιρεῖται εἰς
13 συνοικίας φερούσας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ
ὄνομα ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ναῶν. Ὑδρεύεται δὲ
ἡ πόλις ἐκ φρεάτων καὶ δεξαμενῶν. Δι' Σ.
ἀποτελοῦσιν ἴδιον δήμον περιλαμβάνοντα
6899 κατ. Ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος τὸ παλαιὸν κατὰ
Στραβῶνα μὲν Τεπάρηνος καὶ Ἀλιούσα, κατὰ
δὲ τὸν Πausanίαν Πιτυοῦσα. Οἱ πρῶτοι κά-
τοικοι συνφιέσθησαν περὶ τὴν τοποθεσίαν
Καστέλλι ἀπὸ τοῦ 1716, ὅτε πολλοὶ κά-
τοικοι τῆς Μονεμβασίας, Σπάρτης, Κυνου-
ρίας καὶ Ἐρμιόνης μετώκησαν εἰς τὴν νῆ-
σον, ἡ πόλις ἠρξάθη καὶ ἐπεξετάθη μέχρι
τῆς παραλίας, ὥστε κατὰ τὸ 1779 περιεῖχε
15-18 χιλ. κατ. (Πρβλ. Ἄντ. Μηλιαρίκη,
Ἀργολίς καὶ Κορινθία σελ. 231-239 —
Ἀναργύρου Ἀνδρέου Χ. Ἀναργύρου.
Σπετσιοτικά, ἐν Ἀθήναις 1861—Διομητ.
Κυριακοῦ, Περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς νήσου
Σπετσῶν, Πετσῶν ἢ Πέτσας. Ἐν Πανδῶ-
ρας τόμῳ 15, φυλ. 357 τοῦ ἔτους 1865. —
Τοῦ αὐτοῦ ἐν Γανδῶρας τόμῳ 16, φυλ. 381-
383 τοῦ 1865. — Ἀναστ. Ὀρλάνδου, Περὶ
τῆς νήσου Πέτσας ἢ Σπετσῶν, ἐν Ἀθήναις
1878. — Ἀναργ. Ἀνδρ. Χ. Ἀναργύρου.
Ἡ νῆσος Ἀλιούσα, τὸ γε νῦν Σπέτσια ἢ
Πέτσας καλούμενη. Ἐν Πανδῶρας τόμῳ 15,
σελ. 359, τόμῳ 16 φυλ. 361 καὶ 362 τοῦ
ἔτους 1860).

Σπέτσια (Spezia). Ὀχυρωμένη πόλις
τῆς Ἰταλίας καὶ πρωτεύουσα περιτ. τῆς
ἐπαρχίας Γενούης, ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἐκκλινόμενου
22

αὐτῇ κόλπου, 80 χμ. ΝΑ τῆς Γενούης καὶ παρὰ τὴν ἄρ/. Δύναν, μετὰ 20 947 κατ. ἔχει λιμένα στρατιωτικὸν καὶ ἐμπορικὸν καὶ λοιμοκαθατήριον. Ὁ κόλπος τῆς Σ., εἰς τῶν ὠραιότερων τοῦ κόσμου, ἀπαρτίζεται ἐξ 7 λιμένων καὶ εἶναι καλῶς προσταγμένος κατὰ τοῦ ἀνέμου καὶ εὐπερᾶστος, χρησιμεύει δὲ νῦν ὡς ὁ κύριος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἰταλίας. [Πς.]

Σπήκ (John Hanning Speke). Ἐνδοξος Ἀγγλὸς ἐξερευνητὴς γεννηθεὶς τῇ 1827 ἐν Τζέρδαν τῆς Σομερσέτης καὶ ἀποθανὼν τῇ 1864. Ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν κατασχθεὶς εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἐγένετο λοχαγὸς ἐν τῷ στρατῷ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῇ 1854 συνώδευσεν τὸν λοχαγὸν Βούρτον εἰς τινὰ ἀπόπειραν ἐξερεύσεως τῆς ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ κόλπου τοῦ Ἄδεν, κατὰ δὲ τὸ 1857 ἕως τοῦ 1862 ἐπεχείρησεν ὁ ίδιος ἐκδρομὴν μέχρι τῶν μεγάλων λιμνῶν, καὶ δὴ ἀναχωρήσας ἐκ Ζανζιβάρης ἐβίβασεν εἰς Χαρτούμ, ἀφ' οὗ ἐξερεύνησε τὴν λίμνην Νυάνζαν καὶ ἠκολούθησε τὸν ἐξ αὐτῆς πηγάζοντα ποταμόν. [Πς.]

Σπεύσιππος. Ἀθηναῖος φιλόσοφος γενν. τῇ 395 π. Χ. καὶ ἀποθανὼν τῇ 334 αὐτοχειρ. Ἦτο υἱὸς τοῦ Εὐρυμέδοντος καὶ τῆς Ποτόνης, ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος παρ' οὗ καὶ ἐξεπαιδεύθη καὶ ἐν θανάτῳ διεδέχθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ τῇ 347, παραιτηθεὶς ταύτης τῇ 339 ἐνεκεν ἀσθενείας. Αἱ φιλοσοφικαὶ αὐτοῦ δοξασταὶ δὲν εἶναι ἐπακριβῶς γνωσταί, φαίνεται ὅμως ὅτι προσῆγγιζον τὰς τῶν Πυθαγορείων, ὧν ἐνωπίσθη ὅτε συνώδευσεν τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν τρίτην αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Σικελίαν περιόδειαν. Ὁ Σπ., χαρακτηρίζεται ὡς φιλαργυρος καὶ ἀκόλαστος, ὀξύθυμος δὲ καὶ ἐμπαιθός. Ἐργα αὐτοῦ δὲν σώζονται ἢ ἐν διαστικῶν εἰς τὸν Πλάτωνα, μνημονεύονται ὅμως διάφοροι διάλογοι καὶ ὑπομνήματα περὶ ψυχῆς, δικαίου, ἡδονῆς ἢ ὑπὸ τοὺς τίτλους Φιλόσοφος, Κέφαλος, Μαθηματικός κλ. Ἀναφέρεται ἐπίσης καὶ ἀλληλογραφία αὐτοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου καὶ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου. [Πς.]

Σπήλαια λέγονται κοιλότητες ὑπὸ τὴν γῆν κεναὶ ἢ ἐν μέρει πεπληρωμένα ὕδατος, κεκλεισμένα ἢ ἐντελῶς ἢ προσεῖται διὰ στενωτέρων ὁπῶν. Γεννῶνται ὡς ἐπὶ πλεῖστον διὰ τῆς διαλυτικῆς ἐνεργείας τοῦ ὕδατος, διὸ καὶ εὐρύνονται πρὸ πάντων εἰς πετρώματα ἐφ' ὧν τὸ ὕδωρ τὸ πλεῖστον ἐνεργεῖ ὡς π. χ. εἰς τιτανώδη ἢ δολομιτικὰ κλ. Τὰ σπήλαια συνήθως ἀποτελοῦσι συνεχόμενα μετ' ἀλλήλων δλόκληρα συστήματα, ἔχουσι δὲ διαφορώτατα σχήματα καὶ μεγέθη· τὸ λεγόμενον σπήλαιον τοῦ μαμ-

μοῦθ ἐν Κεντόκν ἔχει μῆκος 15 χμ. μετὰ τῶν διακλαδώσεών του 260 χμ. Ὡρατά εἶναι τὰ εἰς τιτανώδη καὶ δολομιτικὰ πετρώματα Σ., ἐν εἰς τὸ ὕδωρ σταλακτῆς τῶν τοίχων ἐσχηματίσεν ἐκ τῶν δολομιτῶν ἐν αὐτῷ οὐσίῳ σταλακτῶν δεικνύοντας πολλάκις περιεργότατας μίκρας καὶ ἀποδίδοντας τῇ Σ. μαγικὴν ὀψιν· τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ περιφρῶν Ἀντιπάρου, οὗ βλ. εἰκόνα ἐν τῇ παρρημένῳ πίνακι ὑπ' ἀρ. 1. Πολλὰ Σ. περιχοῦσι καὶ δοτὰ κλ. προϊστορικῶν ζώων, τὸ ὑπ' ἀρ. 2. Καὶ εἰς ψομμώδεις βραχὺ ἀπαντῶνται πολλάκις μεγάλαι σπηλαιοδεῖς κοιλότητες (ἀρ. 3). Τινὰ Σ. εἶναι ἡφαιστειογενῆ, παρμεγεθεῖς δὲ ἡλ. δὴ σπηλαιογενῆ σχηματίζονται κατὰ τὴν ἀθροιστικὴν τετηγμένων ὕλων δι' ἀναπτύξεως καὶ ἑρῶν. Εἰς μέρη ὅπου βασανίζονται καὶ κατακρύβονται εἰς κατακρύβους στυλοπερικλυόμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης παραγονταί ἐνίοτε Σ. καὶ αὐτὰ διὰ κατακρημνίσεως στυλῶν τινῶν τοιοῦτον πῶς ἐσχηματίσθη καὶ τὸ περιφρῶμεν τοῦ Φίγγαλ ἐν τῇ σικελικῇ νήσῳ Στά (ἀρ. 4). Τέλος ὠραία εἶναι καὶ τὰ ἐν γρανίτῃ τῶν Ἀλπεων ὅπου ὁ ἐκκρυσταίνουμος γαλαξίας καλύπτει τοὺς τοίχους ἀποδίδει τῇ Σ. ὀψιν κρυσταλλίνης αἰθούρας.

Σπηλιά. 1) Κώμη τοῦ δήμ. Ἀμυλακίων τῆς Λαρίσης ἐπὶ λόφῳ παρὰ Β ὑψώσεως τῆς Ὀσσης καὶ ὠρ. 3 τῶν Ἀμπελακίων. Οἰκεῖται ὑπὸ 675 κ. γαλκουργῶν καὶ ὑλοτόμων. — 2) Χωρ. δήμ. Κυπαρισσίας (Τριφυλίας), ἥς ἀπέσ. 1. 15'. Κτ. 395.

Σπήλαια. Χωρ. τοῦ δήμ. Κρανίων (Καναίας) ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔχον 178 κατ. (Μ.

Σπιζίδας (Nisus). Γένος τῶν ἀρκτηκίων πτηνῶν, ἔχον ῥάμφος βραχὺ ἀμβλὺν ἐξόντα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνω σιαγῆς, σχετικῶς δὲ μακρὰ σκέλη. Σ. ὁ γένος ἔχει μέγεθος 31-31 ἐμ. διατῶμενος σχεδὸν ἀπασὴ τῇ Εὐρώπῃ, τρεφόμενος ἐν μικροτέρων πτηνῶν. Εἰκόνα βλ. ἐν π. Ἀρκακτικὰ πτηνὰ Δ' 3 α. [Φ. I.]

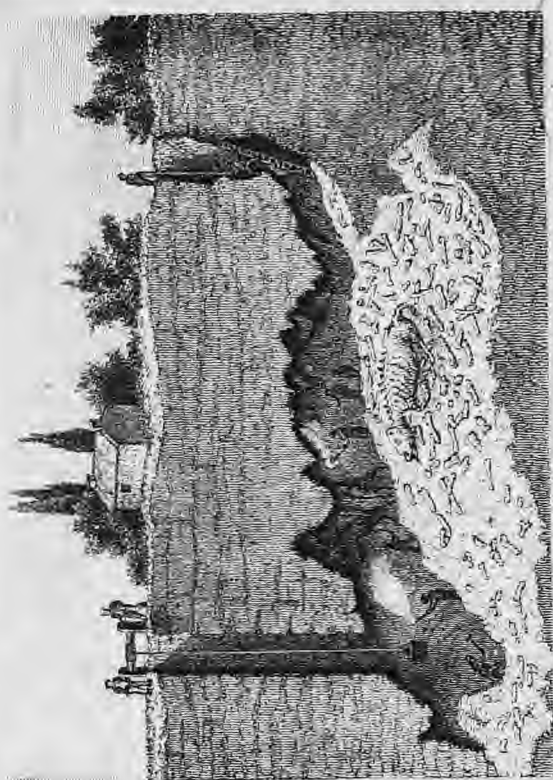
Σπιζίδαι (Fringillidae). Οἰκογένειαν ὀδικοῦ πτηνῶν. ἔχουσι ῥάμφος βραχὺ καὶ κωνοειδές καὶ 9 κοίται. Εἶναι ὡς πλεῖστον ἀποδημητικὰ καὶ τρέφονται τῶν σπερμάτων διαφόρων καρπῶν, κατὰ τὴν ἐπωατὴν καὶ ἐντόμων δι' ὧν τρέφονται καὶ τὰ τέκνα των. Τὸ γένος τῶν Σπιζιδῶν (Fringilla) διακρίνεται διὰ τοῦ κωνοειδοῦς ῥάμφους οὗ τὰ χεῖλη ἐφαρμύζονται πρὸς ἀλλήλα. Τὸ γνωστότατον εἶδος εἶναι Σπιζίς κοινὴ ἢ Στρούθος ἢ Στρουθίον, κοινὴ σπουργίτης, καὶ Σ. ἡ ἀγροδιαίτος, ἥτις φέρει ἐκείνης διὰ τῆς ἐρυθρᾶς κεφαλῆς.



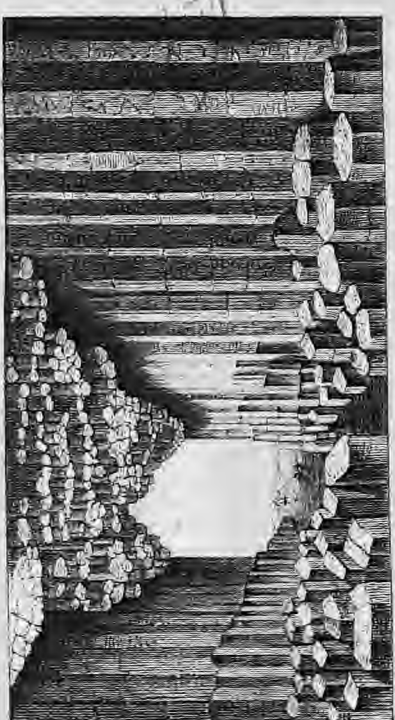
1. Σπήλιον παραρτήσιον ἐν Αὐστρίᾳ.



2. Σπηλιὸν κορυφαῖον ἐν τοῖς βουνότοις βόρειας τῆς γῆς. Σαζοναὶς Γερμανίας.
Ἐρωτοπαύλου Λέοντος.



3. Ἡ ἐκείνη ἀρχὴ πρὸ τοῦ Οὐλκτοῦ μετὰ λευκῶν ὄρων.



4. Σπήλιον τοῦ θύγγου ἐν Σαζονίᾳ.

Ἄλφρον Σπήλιον

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ή αγριότης, ἄδυσσα ὠραιότατα, εἶτα δὲ Σ. ἡ ἀκαυθόφατος, κοινῶς καρδερίνα. "Αλλὰ εἴη εἶναι Σ. ἡ κανναβοφάτος ἢ "Ακανθα. Σ. δὲ σπίνος. Σ. ἡ γλυπρὶς κοινῶς γλυπρὶ, Σ. ἡ κοικοθραύστης, ἥτις θραύει διὰ τοῦ ισχυροῦ αὐτῆς ῥάμφους τοὺς πυρῆνας τῶν κερασίων, Σ. ἡ πυρρόχρους ἢ χειμάζουσα ἐπὶ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ τέλος Σ. ἡ κανάριος, κοινῶς καναρίνι, καταγομένη ἐκ τῶν Καναρίων νήσων καὶ οὕσα ἀντικείμενον μεγάλου ἐμπορίου διὰ τὸ γλυκύτατον ἄμυρρά της κάπ. [Φ.Ι.]

Σπίλλοι. Δερμικαὶ ἀλλοιώσεις συγγενεῖς, χαρακτηριζόμεναι ἐδῶ μὲν διὰ περιγράψαι ὑπεραξήσεως τοῦ μελαγχρώματος, ἐκεῖ δὲ διὰ ὑπερτροφίας καὶ ἄλλων τῶν δερμатов μερῶν, εἰς τὸν γόρην, τὸν θηλάδεον στρώματος καὶ τῆς κερατίνης στιβάδος· ἐνταῦθα δύο τύποι σπύλων, οἱ ἐπίπεδοι, κηλίδες μελαγχρώματος ποικίλου μεγέθους ἀπὸ κεφαλῆς καρδίος μέχρι παλάμης καὶ πλέον καὶ οἱ ἀκροχορδονόμοι εἰς τὴν ὑπερτροφίαν τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ δερματος, μικρὸν ἐξέχοντες τῆς δερμικῆς ἐπισανείας, ὑδῶδεις, ὑπερέλαντες τὴν χρεῖαν καὶ βριθόντες τριγῶν. "Εστὶν δὲ ἀναπτύσσονται μᾶλλον καὶ λαμβάνουσιν ὕψην θηλάδην δὲ τοῦ πάθους ἐκτεινόμενου συμμετέχει καὶ ὁ ὑποδόριος ἱστὶς καὶ μορφοῦνται μελίνες ὄγκοι. "Ετέρα τάξεις εἶναι: σπύλοι οἱ νευρικοί, ἡ θηλάμα νευροπαθὲς τοῦ Γέραρτ, κατασκηνοῦντες ἐν τῇ περιοχῇ ἐνδὲς ἢ πλειόνων δερματικῶν νεύρων. [P.N.B.]

Σπίλχαγεν (Φρειδερ. Spielhagen). Γερμανὸς μυθιστοριογράφος, γενν. 1829 ἐν Μαγδεβούργῳ, ἐγκαταστάσις δὲ ἀπὸ τοῦ 1862 ἐν Βερολίνῳ. Δημοσιεύσας τὸ κατ' ἀρχὰς διηγήματά τινα ἱδρύσας τὴν ῥήμην τοῦ διὰ τοῦ μυθιστορήματος προβληματικαὶ φύσεις (1860), οὗ ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ συγχρόνου βίου, εἶτα δὲ ἐξέδωκε αἰρὰν ὅλην ἔργων, ὧν τὰ σπουδαιότερα εἶναι οἱ Χοενσταίνεοι, Σφύρα καὶ ἄκμων. Πλημμυρὶς καὶ τινα ἐπιτυχέστατα διηγήματα· πρὸς δὲ συνέγραψε καὶ δράματα καὶ κριτικὰ ἔργα καὶ ἐξεπύνησε μεταφράσεις ἐκ τῆς ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς. [M.Γ.]

Σπιναλόγκα. Λιμὴν τῆς Κρήτης ἐν τῷ κόλῳ τοῦ Μεραμβέλλου, σχηματιζόμενος ἐκ γλώσσης γῆς καὶ τῆς ἀπέναντι ὀκτῆς. "Εν τῷ στόματι αὐτοῦ κεῖται ἡ δώρυγος νήσος μετὰ ἐνετικῷ φρουρίῳ καὶ τῆς κωμοπόλεως Σ. ἐκ 230 περ. "Οθωμανικῶν οἰκογενειῶν (1112 ψυχῶν), ἀποτελοῦσα ἴδιον δῆμον. [N.Στ.]

Σπινάσα. Χωρ. τοῦ δήμου Δολέπων τῆς Εὐρυτανίας, ὠρ. 3 ΝΔ τοῦ Καροπλεσίου. Κάτ. 474.

Σπινέλλιος ἢ Κεῦλανίτης. "Ορυκτὸν τοῦ κυβικοῦ συστήματος, συνήθως χρυσταλλούμενον ἐν οκταέδροις, σκληρότητος 8 καὶ εἰδ. β. 3,5-4. Εἶναι ἔνωσις ἀργίλλου καὶ ὀξειδίου τοῦ μαγνησίου μετὰ μικρῶν ποσῶν ὀξειδίου τοῦ τιτάνου ἢ ὀξειδίου χρωμίου. "Εχει ὑελώδη λαμψίν, εἶναι δὲ συνήθως ἔγχρους, καὶ δὴ διακρίνονται κυρίως ὁ ἐρυθρὸς ἢ γενναῖος Σ., πολῦτιμις λίθος ἴσου τῷ ἀδάμαντι ἀξίας, κυρίως ἀπαντῶν ἐν Κεῦλάνῃ καὶ τῇ λοιπῇ Ἰνδίᾳ, ὁ κυανόος, ὁ γλωροσπινέλλιος τῶν Οὐραλίων ὄρεων, ἔχων χρῶμα πράσινον, τέλος ὁ μέλας, τὸ μᾶλλον διαδεδομένον εἶδος. "Απαντα χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων, βακτυλιολίθων, πορπῶν κλ. [Δ.Κ.]

Σπινέττον ἐκαλεῖτο εἰς τῶν προδρόμων τοῦ σημερινοῦ κλειδοκυμβάλου, ἔγχροδον ὄργανον ἐν τῷ ὅποιῳ ἢ ἐπὶ τῶν κλειδῶν ἢ πλήκτρων πίεσις ἐκίνει καυλοὺς πτερῶν ἐγγιζοντας τὰ χορδὰς καὶ προκαλοῦντας τὴν δόνησιν αὐτῶν. [Π.Γ.]

Σπινούζας (Βενεδίκτος Spinoza). Διαπρεπὴς "Ολλανδὸς φιλόσοφος γενν. τῷ 1632 ἐν "Αμστελδοάμῳ ἐκ Πορτογάλων Ἰουδαίων, ἀλλὰ νεαρὸς ἐγκατέλειπε τὴν πάτριον θρησκείαν, περὶ τῆς ἀρεθότητος τῆς ὁποίας συνέλαβεν ἀμφιβολίας, καὶ γενόμενος ἀποσυνάγωγος, μετωνομάσθη ἀπὸ Βαρόυχ Benedictus. ἀπεσύρθη δὲ εἰς τινα μικρὰν παρὰ τὸ "Αμστελδοάμῳ κατοικίαν, ὅπου ἐξ ἡμεμονωμένος, ἀφιερῶν τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τοῦ εἰς μελέτας καὶ πορίζμενος τὰ πρὸς τὴν ἐκ τῆς κατασκευῆς καὶ πωλήσεως διόπτρων. Κραδύτερον ἐγκατέστη ἐν Λέϋδ καὶ εἶτα ἐν "Αγγὺ ὅπου καὶ ἀπεβ. τῷ 1677 ἐκ πνευμονικῆς φθίσεως. Εἰς τὴν Σ. προσεφέρθη ἡ ἔδρα τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς "Αἰδελβέργης, ἀλλὰ τὴν ἡρνήθη ὅπως διατηρήσῃ πλήρη τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ. "Ο Σ. ἐμνήθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν διὰ τῆς μελέτης τοῦ Καρτεσιου, ἀλλὰ ταχέως ἤρξατο κάμνων ἰδίας σκέψεις καὶ ἐφεῖρε φιλοσοφικὸν σύστημα ὅπως ἴδιον. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ὑπάρχει ἡ μὴ ὑπόστασις ἐνεία, ἀπειρος, ὁ Θεός, δύο ἔχουσα αὐτατικά ἀπαραίτητα, τὴν ἑκτασιν καὶ τὴν σκέψιν. Πάντα δὲ τὰ πεπερασμένα ὄντα εἶναι ἢ μέρη ἢ ἐκράνσεις τῆς ἐνείας ταύτης ὑποστάσεως, τῆς μὲν ὅλης οὐσης τρόπου τῆς ἀπειρου ἐκτάσεως, τοῦ δὲ πνεύματος τρόπου τῆς θείας σκέψεως. "Εξ ἄλλου τὰ πάντα εἶναι ἀποτέλεσμα ἀναπορεύτου ἀνάγκης, μήτε τοῦ ἀνθρώπου, μήτε τοῦ Θεοῦ ἐχόντων ἐλευθερίαν ἐνεργείας. "Ο Σ. ἐκθέτει τὸ σύστημα τοῦτο μεθ' ὅλων τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων, ἀρχόμενος διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῆς ὑποστάσεως καὶ τῆς οὐσίας, ὅρων ἀορίστων καὶ ἀσχη-

μένων, ἐφ' ὧν τὸ πᾶν ἐδράζεται, προάγων εἰτα τ' ὀξιώματά του, θέτων τὰ θεωρήματά του καὶ διδόν τὸ τέλος τὰς ἀποδείξεις του. Τὰ ἔργα τοῦ Σ. εἶναι: *Renati Descartes principia philosophiæ more geometrico demonstrata*, *Tractatus theologico-politicus*, *Ethica*, *Tractatus politicus*, *De intellectus emendatione* καὶ τέλος *Ἐπιστολὰ ἱπευθυνόμενα* πρὸς τὸν Λ. Μάγερ, τὸν Φαβρίκιον, τὸν Λαίβνιτς καὶ ἄλλους. Αἱ φιλοσοφικαὶ ὁξασαί τοῦ Σ. ἀνεσκευάσθησαν ὑπὸ διαφόρων, ἐν αἷς ὁ Φενελὼν, ὁ Λαίβνιτς καὶ ἄλλοι. [Πς.]

Σπινόλας (Ἀμβρόσιος μαρκήσιος). Στρατηγὸς διόσιμος γεννηθεὶς ἐν Γενεύῃ τῇ 1571 καὶ ἀποθανὼν τῇ 1630, καταγόμενος δὲ ἐξ ἱστορικῆς οἰκογενείας. Ὁπλίσας ἰδίαις δαπάναις στρατεύματα ὑπὲρ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου Γ', ὑπεστήριξεν ἐπὶ μακρὴν τὰς ἐπὶ τῶν Κάτω Χωρῶν Ἰσπανικὰς δειώσεις καὶ ἐξεπύρηνσε τὴν Ὀστένδην μετὰ Βεττὴ πολιτοκρίαν (1604). Διορισθεὶς δὲ γενικὸς διοικητὴς τῶν ἐν Κάτω Χώραις Ἰσπανικῶν στρατευμάτων (1621) ἐκυρίευσεν τὴν Βρέδαν, μεθ' ἧς ἐπορεύθη εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ δουκὸς τῆς Σαβοΐας ἐναντίον τῶν Γάλλων καὶ ἐξεπύρηνσε τὸ Καζάλε (1630). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου Γ' διεβλήθη παρὰ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ Φιλίππῳ Δ' ὅστις καὶ ἀντιέταξε κατὰ τῶν ἐπιχειρήσεών του, ἐξ οὗ καὶ ἀπέθανεν ὁ Σ. ἐκ θλίψεως. [Πς.]

Σπίνος. Ὡδικὸν πτηνόν, ἀνῆκεν εἰς τὰς Σπίδας, ἔχον μέγεθος μέχρι 13 ἐμ. χρώμα πρασινοκίτρινον. [Φ.Ι.]

Σπιτάλι. Χωρ. τοῦ δήμ. Εὐξ (Μεσσηνίας), 45' ΒΔ τῆς Ἀνδριτσῆς, μετὰ 889 κατοίκων.

Σπιτοδέργη. Πολύμνησεν τοῦ ἀρκτικοῦ παγωμένου ὠκεανοῦ ἀπὸ 10° μέχρις 33° Δ μήκους καὶ ἀπὸ 74° μέχρις 80° 30' Β πλάτους ἀπαρτιζόμενον ἐκ 3 κυρίων νήσων, τῆς Ὀβίας Σ., τῆς μεσημβρινουαντολικῆς καὶ τῆς βορειαντολικῆς. Τὸ πολύννησον τοῦτο εἶναι ἀκατοίκητον καὶ γεωγραφικῶς ἀνήκει τῇ Νορβηγίᾳ, ἀλλὰ πλεῖστα πολλῶν ἐθνῶν μεταβαίνουν εἰς αὐτὸ ὅπως ἀλιεύσῃ τὴν γαλαζιναν. Ἐν αὐτῇ τὸ ψῆρος εἶναι ὑπερβολικόν, ἥδη νύξ διαρκεῖ περὶ τοὺς 3 μῆνας μὴ διακοπτομένη ἢ ὑπὸ τοῦ βορείου σέλαος· τὸ θέρος εἶναι βραχύτατον καὶ θερμόν. Τὰ μαλάκια καὶ αἱ φῶκαι ἠφθόνουν ἄλλοτε ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἡ λυσσιώδης καταδίωξις αὐτῶν κατὰ πολὺ ἡλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν. Ἡ Σ. ἀνακαλυφθεῖσα τῇ 1553 ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Willoughby, ὅστις τὴν ὀνόμασεν ἀνατολικὴν Γροιλανδίαν, ὤρθη ἐκ νέου τῇ 1595 ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν Βάρεντζ καὶ Κορνηλίου, οἵτινες καὶ ὠκειοποιήθησαν

τὴν ἀνακάλυψιν, θόντες αὐτῇ καὶ τὸ ὄνομα Σ. ἔνεκα τῶν δέξων βράχων τῆς, ὅπερ καὶ σημαίνει. [Πς.]

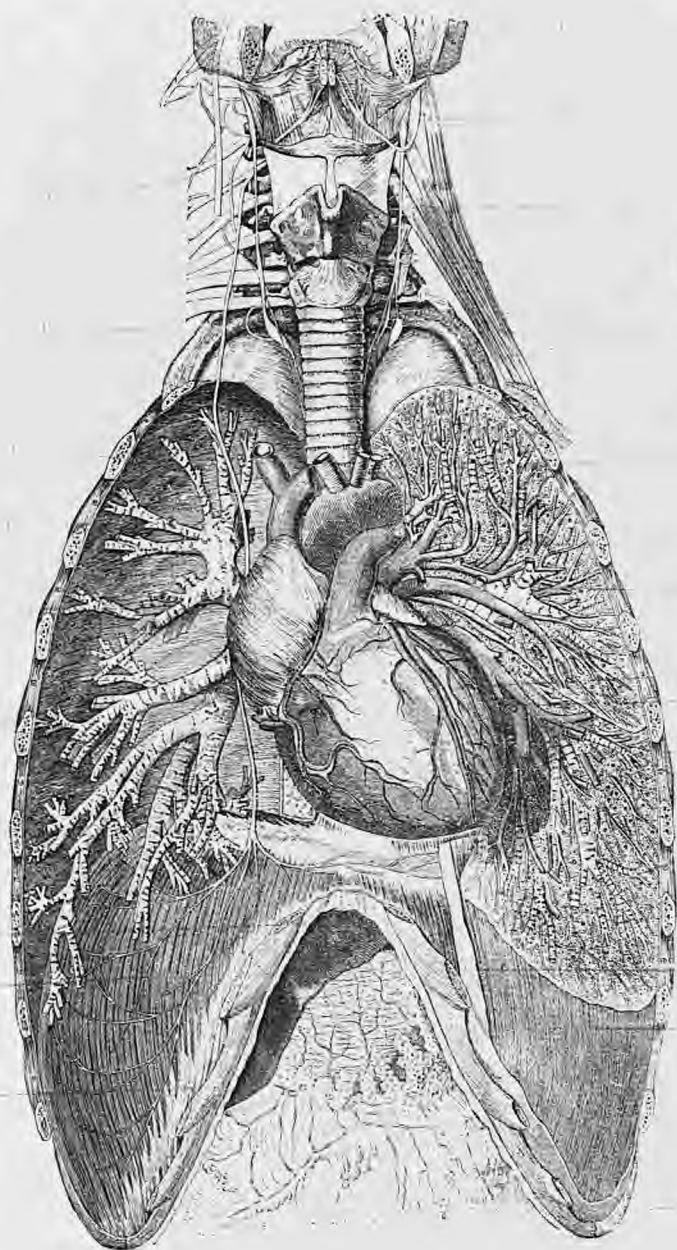
Σπλαγχνικὰ νεῦρα, κλάδοι τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ δυο ἐκτιέρωθεν. διακρινόμενα εἰς τὸ μετῆρον καὶ τὸ ἐλάττωον· ἐκεῖνο μὲν ἀποτελεῖται ἐκ κλωνίων νευρικῶν τοῦ θού, 7ου, 8ου καὶ 9ου θωρακικοῦ γαγγλίου καὶ ὡς κορμὸς νευρικῆς διερχόμενον τὸ διάφραγμα καταλήγει εἰς τὸ ἀντίστοιχον μηνοειδὲς γάγγλιον τὸ δευτέρον ἐκ τοῦ 10ου, 11ου καὶ 12ου θωρακ. γαγγλίου εἰσδύομενον εἰς τὸ κύτος τῆς κοιλίας, ἐνθα τριχάζεται καὶ εἰς μὲν τῶν κλωνίων αὐτοῦ ἀναστομοῦται πρὸς τὸ μεῖζον, εἰ δὲ ἕτεροι δυο καταλήγουσιν εἰς τὸ νεφρικόν καὶ ἡλιακὸν πλέγμα. [P.N.B.]

Σπλάγχνα. Βλ. Σπλαγχνολογία καὶ τοὺς προσηρητημένους πίνακας, ἐν οἷς διαιροῦνται τὰ Σ. εἰς τὰ τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας.

Σπλαγχνολογία. Τμῆμα τῆς περιγραφικῆς Ἀνατομικῆς πραγματευόμενον περὶ τῶν σπλάγγων ἢ ὀργάνων εἰς τὴν θέρψιν χρησιμεύοντων· γενικῶς δὲ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν σπλάγγνα περιλαμβάνομεν τὰ πεπτικά, τὸ οὐρητικά καὶ τὰ ἀναπνευστικά ὅργανα. [P.N.B.]

Σπλήν. Σπλάγγνον τοῦ κύτους τῆς κοιλίας καίμενον κατὰ τὸ ἀριστερὸν ὑποχόνδριον, φερόμενον ἐκ τῶν ἀνω καὶ ὀπίσω πρὸς τὰ κάτω καὶ πρόσω ἀπὸ τῆς 9ης μέχρι τῆς 11ης ψευδοπλευρᾶς, κοινωνοῦν πρὸς τὸν ἀριστερὸν νεφρόν, πρὸς τὸ διάφραγμα ἄνωθεν, πρὸς τμῆμα τοῦ κατιόντος κίλου πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸ μεῖζον τοῦ στομάχου τόξον ἐπὶ τὰ ἐντός, ἀγγειοδροῦσάστον, μαλθακὸν τὴν σύστασιν, 7ιν ἐκτατόν, ἐλλειπτικόν τὸ σχῆμα, μεγέθους μεταβαλλόμενον ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει· ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τοῦ περιεχομένου αἵματος· κατὰ μέσον ἔχον ἐπὶ τοῦ τελείου ἀνδρὸς μῆκος ἔχει 10-14 ἐμ., πλάτος 7-10 ἐμ., πάχος 3.3 ἕως 4 ἐμ. καὶ βάρος 150-200 γραμμ., ἐν γένει δὲ τὸ βάρος ἀναλογεῖ πρὸς τὸ τοῦ ὅλου σώματος ὡς 1 : 340 ἢ 400 μειούμενον κατὰ τὴν κλινουσαν ἡλικίαν· ἡ ἔξω ἐπιφάνεια αὐτοῦ, λεῖα, ὑποκυρτος ἐφαρμόζεται πρὸς τὸ διάφραγμα χωρίζον αὐτὸ ἀπὸ τῶν πλευρῶν, ἡ δ' ἔσω βλέπει πρὸς τὸ κύτος τῆς κοιλίας· καὶ ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσιν αἱ πύλαι, ἔξοχὴ καθέτος μετὰ ἐντοπωμάτων, τόποι εἰσδυσσεως καὶ ἐξόδου τῶν ἀγγείων καὶ νεύρων τοῦ Σ., τὸ πρόσθιον χεῖλος λεπτόν καὶ ὑπόκυρτον φέρει ἐντομάς, τὸ ὀπίσθιον παχὺ καὶ μᾶλλον εὐθὺ ἐν κοινωνίᾳ πρὸς τὸν νεφρόν, τὸ ἄνω χεῖλος ἁμβλὺ καὶ παχὺ ἐφάπτεται τοῦ διαφράγματος, τὸ δὲ κάτω δξύ καὶ λεπτόν ἐφάπτεται τῆς καμπῆς τοῦ κόλου. Ὁ Σ. περιβάλλε-

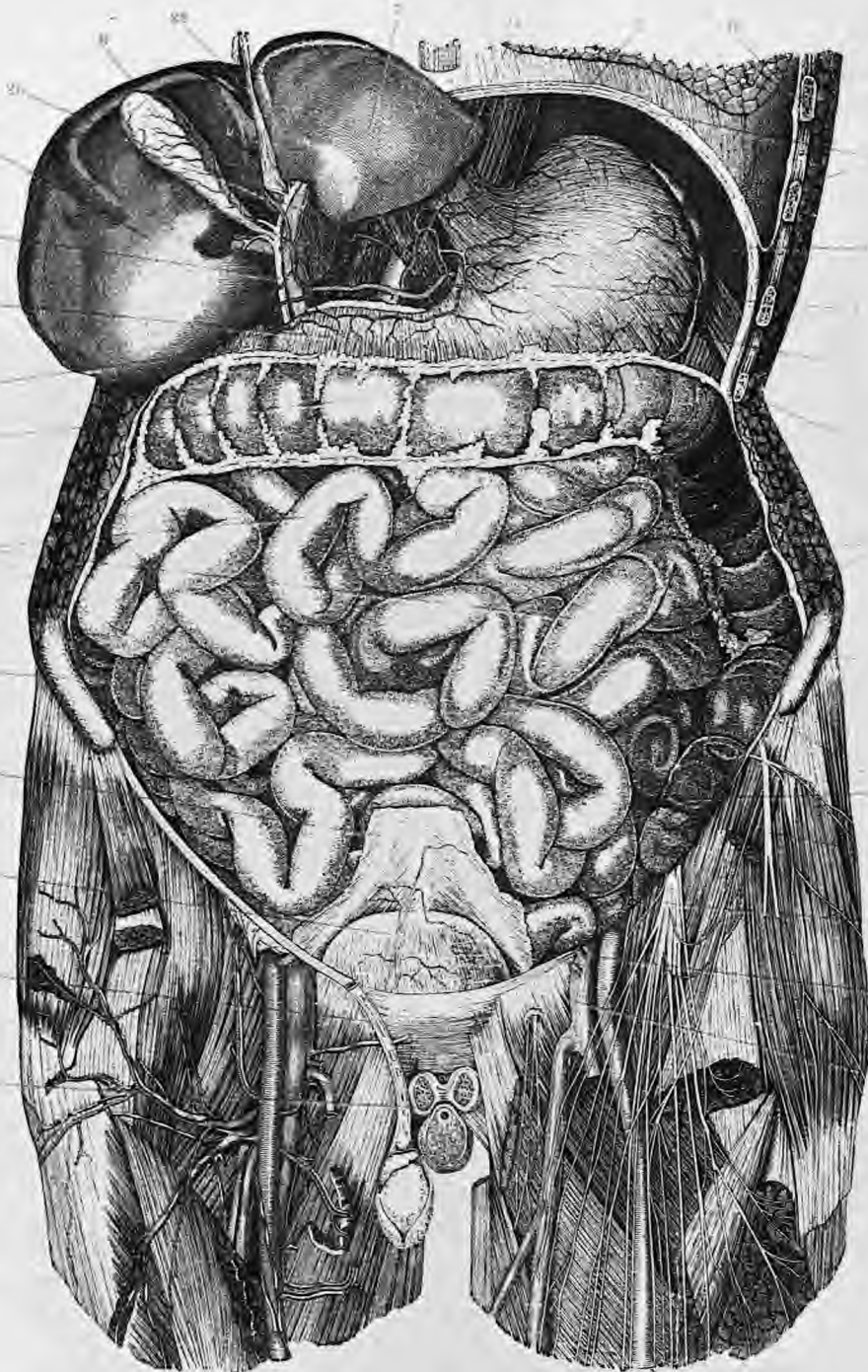
ΣΠΛΑΓΧΝΑ ΘΩΡΑΚΟΣ.



1. Γνάθος. 2. Υοειδής ὀστούν. 3. Πρώτη πλευρά. 4. Ἐνδόμη πλευρά. 5. Χόνδροι τῶν νόθων πλευρῶν.
 6. Ἄλλη πλευρά. 7. Λάρυγξ (θυρεοειδὴς χόνδρος). 8. Τραχεία. 9. Διακλαδώσεις τοῦ δεξιῦ βρόγχου (ἐν τῇ δεξιᾷ
 πνεύμονι, ἀφαιρεθέντι). 10. Δεξιὰ κοιλία τῆς καρδίας. 11. Ἀριστερά κοιλία τῆς καρδίας. 12. Δεξιὸς κόλπος τῆς
 καρδίας. 13. Ἀριστερὸν ὠτίον τῆς καρδίας. 14. Πνευμονικὴ ἀρτηρία. 15. Ἀορτή. 16. Ἀνω κοίλη φλέψ. 17. Ἀριστερὸς
 κόλπος τῆς καρδίας. 18. Ὑπεζωκίως ὄμην. 19. Διάφραγμα. 20. Ἡπαρ. 21. Μείζον ἐπὶπλουν. 22. Τραχηλικά νεύρα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΠΛΑΓΧΝΑ ΚΟΙΛΙΑΣ.



1. Στόμαχος. 2. Καρδιακός πόρος του στομάχου. 3. Πυλὸν του στομάχου. 4. Πυλωρική χώρα του στομάχου.
 5. Δωδεκαδάκτυλον ἑντέρον. 6. Δεξιὸς λοβὸς τοῦ ἥπατος. 7. Ἀριστερὸς λοβὸς αὐτοῦ. 8. Χοληδόχος κύστις.
 9. Χολαγωγὸς πόρος. 10. Σπλήν. 11. Λεπτὸν ἑντέρον. 12. Ἐγκάρσιον κόλον. 13. Κατὼν κόλον. 14. Σιγμοειδὲς
 καμπὴ τοῦ παχέος ἑντέρου. 15. Οὐρεθρὸς κύστις. 16. Οὐρήθρα μετὰ τῶν σφραγισμῶν σαρμάτων (τομή).
 17. Σπερματικὸς τόνος (εἰς τὸ κάτω ὄνιον αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ὄρχις). 18. Ἐβδόμη πλευρά. 19. Δωδεκάτη πλευρά.
 20. Λαγόνιος ἀκρολοφία (τοῦ λαγονίου ὡστοῦ). 21. Ἰμῆμα τοῦ περιτοναίου μετὰ τῶν συνδέσμων τῆς κύστεως.
 22. Διάφραγμα. 23. Κρεμαστήρ σύνδεσμος τοῦ ἥπατος. 24. Κοιλιακὴ ἀρτηρία. 25. Πυλαία φλέψ. 26. Μηριαία ἀρτηρία.
 27. Μηριαία φλέψ. 28. Μηριαῖον νεῦρον. 29. Ἐξω δερματικὸν νεῦρον τοῦ μηροῦ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ται ὑπὸ δύο χιτώνων, τοῦ ἑρρογόνου μέρους τοῦ περιτοναίου περιβάλλοντος πᾶσαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σπλάγχνου καὶ ἀπεργαζομένου 4 συνδέσμους πρὸς στερῶσιν αὐτοῦ. τὸν γαστροσπληνικόν, τὸν γρενοσπληνικόν, τὸν παγκρεατοσπληνικόν καὶ τὸν κολοσπληνικόν, καὶ τοῦ ἰδιοῦ χιτῶνος, λεπτοτάτου, ἐκ πυκνοῦ ἰνώδους συνδετικού ἰστού αποτελουμένου καὶ στερῶς πρὸς τὸν ὀρρογόνον προτεφευκτός, ἀνακλινόμενος κατὰ τὰς πύλας καὶ εἰσδυόμενος ἐν τῷ σπλάγγνῳ, παρακολουθοῦντος τοῖς ἀγγείαις καὶ περιβάλλοντος αὐτὰ δια τοῦ Μαλπιγιαννοῦ ἐλκτροῦ, ἐξ οὗ ἐκπορεύονται αἱ συνδετικαὶ δόκιδες, λεπτότατα ἐκ συνδετικού ἰστού διασπράγματα, καὶ ἐκ τούτων ἕτερα διὰ μικροσκοπίου ὁρατὰ ἀπεργαζόμενα δι' ἀναστασιμῶσεως συνεχῆς δίκτυον, ἐν ταῖς βροχίται τοῦ ὀποίου ὑπάρχει ὁ πορφύρεος, ἡ κορία τοῦ Σ. οὐσία, ὀφιοερυθρὸς, μαλθακὴ, βρώδης, ἐκθλιβούμενη διὰ πίεσεως, ἀνάμικτος αἵματι ἄλλοτε ἄλλω τὸ ποσόν, παρεμφερὲς δίκτυωτῷ ἰσθμῷ ἐκ κυττάρων ἐκπεμπόντων ἀποφυάδας, τὰς δοκίδας τοῦ πορφύρου, μερφεύσας δίκτυον συνεχές, οὗ αἱ βροχίδες πληροῦνται λεμφικῶν κυττάρων, ἐτέρων τοιούτων ἄχρων ὑποστρογγύλων καὶ ἐτέρων περιχόντων πυρρὰ αἱμοσφαίρια, πλὴν δὲ τούτων καὶ οὐσίαν μελάγχρου ἐκ κεκοινῶθη. Ἀγγεῖα τοῦ Σ. εἶναι ἡ σπληνικὴ ἀρτηρία, ὁ ὀγκωδέστερος τῶν κλώνων τοῦ κοιλιακοῦ κορμοῦ, βαίνοντα παραλλήλως τῷ ἀνωτέρῳ χεῖλει τοῦ παγκρέατος εἰς ὃ παρέχει κλώνια· φθάσα εἰς τὰς πύλας τοῦ Σ. εἰσδύεται ἀποσχιζομένη εἰς κλώνους πολλοὺς ἀποσχιζομένους καὶ αὐτοὺς εἰς σμικρὰς ἀρτηρίας, ὧν αἱ ἀκρεμόνες μεταβαίνουσιν εἰς τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τῶν δοκίδων καὶ τοῦ πολφοῦ καὶ τῶν Μαλπιγιαννῶν σωματίων· ἔχουσι δὲ αἱ κλώνες οὗτοι ἴδιον χαρακτῆρα ὅτι τὰ ἀποδλαστήματα ἐνδὲς κλώνος δὲν ἀναστομοῦνται πρὸς τὸ ἕτερον καὶ διανεμόνται· ἀρα εἰς αὐτοπόστατον τοῦ σπλάγχνου χώραν, τὸ δὲ Μαλπιγιαννὸν ἔλυτρον τὸ περιβάλλον αὐτοῖς πᾶσι μὲν ἔχει συνεχὴ τὴν ἔμφασιν δίκτυον πρὸς κατασκήνωσιν λεμφικῶν κυττάρων, πᾶσι δὲ κατὰ τὴν μείαν μόνον ἀποβαίνει δίκτυωτὸν πρὸς συσπύρευσιν ὁμοίων κυττάρων, ὧν τὰ τοιαῦτα ὀθροσμάτα καλοῦνται σωματία Μαλπιγιανὰ περὶ τὰ 8000 περίπου κατὰ ὄφρυον. Αἱ σπληνικαὶ φλεβίδες ἐξορμῶνται ἐκ τῶν τριχοειδῶν φλεβῶν, πλέγματος τριχοειδῶς τῶν δοκίδων καὶ τοῦ πολφοῦ, παρακολουθοῦσαι ταῖς ἀρτηρίαις. Τὰ λεμφόφωρα ἀγγεῖα τοῦ Σ. διακρίνονται εἰς τὰ ἐπιπολῆς καὶ τὰ ἐν τῷ βάθει ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ

παρεγχύματος καὶ συνοδεύοντα ταῖς ἀρτηρίαις. Τὰ νεύρα τοῦ Σ. αποτελοῦσι πλέγμα τὸ σπληνικὸν ἀπορρέον ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ ἐμμέσως ἐκ τοῦ κοιλιακοῦ κορμοῦ τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ καὶ ἐν τῷ Σ. καταλήγουσιν εἰς ἀμυέλους ἵνας διανεμόμενας εἰς τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα. — Ὑπὸ φυσιολογικὴν ἐποψίν ὁ Σ. λειτουργίαν ἔχει τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων, ὅ ἐστι τὴν πλάσιν λευκῶν αἱμοσφαιρίων, ὡς ἀπέδειξε τοῦτο ἡ ἀριθμητικὴ αὐτῶν ἐν τῇ σπληνικῇ ἀρτηρίᾳ καὶ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ φλεβί· ἡ ἀναλογία τῶν λευκῶν πρὸς τὰ πυρρὰ αἱμοσφαίρια εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ οὕτως 2 ἢ 3 : 1000 καὶ ἐν τῇ φλεβί 1 : 70 ἢ 60. Ἀντιστρόφως δὲ ὁ Σ. ὥσπερ καὶ τὸ ἥπαρ εἶναι τόπος καταστροφῆς γαγγραιῶν ἴσως πυρρῶν αἱμοσφαιρίων, διότι γαγγραιᾶς ἐρευνᾶται ἀνεκάλυψαν ἐν αὐτῷ δειξάντων σιδήρου, συστατικὸν μόνον τῆς αἱμοσφαιρίνης, ἔτι μικροσκοπικῶς παρατηρήθησαν κυτταρώδεις μορφαὶ ἀμοιβαδοειδῶς κινούμεναι, φέρονται ἐν τῷ σώματι αὐτῶν ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια. Ἐτι δὲ ὁ Σ. εἶναι σπλάγγνον δυνάμενον καθολοκληρίαν νὰ ἐξαίρεθῇ χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ παρατηρηθῇ σπενδαλα τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὁργανισμοῦ ἀναστάτως, ὁ δὲ Bardeleben ἀπέδειξεν ὅτι ἡ τοῦ Σ. λειτουργία ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων καὶ τῶν λεμφικῶν γαγγλίων, ὥστε μετὰ τὴν ἐξάρεσιν τοῦ Σ. ἐμφανῶς διογκοῦνται· ἐπιτελοῦντα ἴσως τότε μείζονα τῆς ὁρισμένης λειτουργίαν. [P.N.B.]

Σπληνέμφραξις. Σύρροια θρόα αἵματος εἰς τὸν σπλῆνα καὶ ὑπερπληρωσὶς αὐτοῦ συνεπὲς φλεγμονῆς τοῦ σπλάγχνου τούτου, ἡ ὑπὸ μεγάλου ποσοῦ αἵματος συρρέοντος κατὰ βίαιον δρόμον καὶ ἀποτόμους κινήσεις τῶν μυελῶν ἢ τέλος κατὰ τὰ ῥίγη τῶν διαλείποντων, περιστάσεις καθ' ἃς τὸ αἷμα καταλείπον τὸ πλέγμα τῶν ἐπιπολῆς τριχοειδῶν θάνατι ἀφθόνως εἰς τὴν δεξιάν καρδίαν, ἥς αἱ κοιλότητες ἀδυνατοῦσι νὰ διανεμῶσιν αὐτὸ πρὸς τὴν μικρὰν κυκλοφορίαν καὶ οὕτω τὸ αἷμα παλινδρομῶν ἐν τῷ φλεβικῷ συστήματι διαστέλλει τὰ τοιχώματα τῶν ἀρτηριῶν καὶ ἐπειδὴ τὰ τριχοειδῆ τῆς σπληνικῆς φλεβὸς καταλήγουσιν, ὡς γνωστὸν, εἰς τοὺς μικροὺς χώρους τοὺς μεταξὺ τῶν δοκίδων, ἔπεται ὅτι ἐντεῦθεν ἐκρέει ἱκανὴ ποσότης αἵματος πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἰσορροπίας καὶ ὁ σπλῆν εὐρίσκεται ὑπερέμπλεως καὶ ἐκτεταμένος. Ἡ κατάστασις αὕτη παρέρχεται σὺν τῇ παύσει τῶν προκαλεσάντων αὐτὴν αἰτιῶν· παρατηρεῖται δὲ ἐπίμονος κατὰ τοὺς διαλείποντας πυρετοὺς καὶ τότε θεραπεύεται· διὰ τῆς θεικῆς κινίνης. [P.N.B.]

Σπληνιοειδής μύς τῆς ὀπισθίας

τραχηλίκης μείρας και της άνω βαχιαίας, έκφυόμενος έκ των άκανθωδών άποφύσεων του άτλαντός και των πέντε πρώτων θωρακικών σπονδύλων και καταφύμενος διά μέν της άνω δεσμίδος εις την μαστοειδή άπόφυσιν του κροταφικού όστού και εις την άνω ήμικύκλιον γραμμήν του κατ'ένιν όστού (ή δεσμίς αύτη περιγράφεται και ως ίδιος μύς της κεφαλής), διά δέ της κατωτέρας εις τας πλαγίας άποφύσεις των τριών πρώτων αυθενικών σπονδύλων (περιγράφεται ως ίδιος μύς του τραχήλου). Ενεργών κλίνει την κεφαλήν προς τα όπίσω.

Σπληνέντις. Φλεγμονή του σπληνός έκδηλουμένη δια πυρετού, διά τάσεως του άριστερου ήπατος μετὰ θαλπούς και επάρσεως, και δι' άλλους συμφανεστέρου και έντενωτέρου τη πίεσει. [P.N.B.]

Σπληνοκήρωσις ή κήρωσις τοῦ σπληνός. Υπερτροφία του σπληνός ένεκα μεγάλης ποσότητος περιχομένων έν αύτῷ σωματίων όγκον φακής έχόντων, λευκοκυττάρων, ήμιδιαφανών, εύκόλως άποχωριζομένων άλλήλων, προσηρημένων πολλάκις διά λεπτού άγγειώδους μίσχου εις τας έλαστικές ίνας του παρεγγύματος του σπληνός, όρείλεται. δέ εις την παραγωγήν πολυεδρικών τινων σωματιων έντός των κεκλεισμένων κλειωδών χώρων του σπληνός όστις άποβίνει βαρύτερος και τριπλασιάζεται, ή και τετραπλασιάζεται τήν όγκον ή έπιφάνειά αυτού γίνεται ώχροκίανος και βρίθει πεπλατυσμένων κυκλίων. ό ίδιος χιτών αυτού ισχυρώς διατείνεται, τό παρέγγυμα γίνεται κοκκιώδες, τά Μαλπιγιανά σωματία θναπτύσσονται και έν γίνεται τό σύνολον του σπληνός παρουσιάζει βαθυτάτας άλλειώσεις. [P.N.B.]

Σπληνοτομή ή σπληνεκτομή. Εγχείρησις συνισταμένη εις την όλοσχερή ή μερικήν έξαίρεσιν του σπληνός. ένδεικνυμένη δασκίς ό σπλήν τυγχάνει έδρα καρκινώδους παθήσεως έντετατισμένης εις αυτόν και επαιελούσης άλλωσιν και των παρακειμένων μορίων και σπλάγγων και σπανίως άποτυγχάνουσα. Μετά την έγχείρησιν χρόνον τινα ή λειτουργία του σπληνός φαίνεται άναπληρωθείσα υπό του μυελού των όστών και των λεμφικών γαγγλίων. [P.N.B.]

Σπύγεν. Κόμη της Έλβετίας, 28 χμ ΝΔ της Τούτης. διδούσα τ' όνομα της εις τι όρος και τινα κλε σώρειαν κειμένην εις ύψος 1925 μ. και διατεταμένην άπό του 1818 υπό μιάς των ώραιότεριων έδών των Άλπεων. [Πς.]

Σπόγγοι (Spongiae ή Potifera). Ζώα έκ του τύπου των Κοιλεντέρων, άποτελούντα την τάξιν των Σπογγωδών. Συνί-

στανται έκ στερεάς τινος μάξης περιεχούσης πολυαριθμούς κενούς πόρους και σωλήνας, καλυπτομένης δέ υπό άπείριον μικρών κυτάρων ή και υπό πρωτοπλασματος μή διακεκριμένου άκόμη εις κύτταρα. Η στερεά μάξη άποτελείται εις τινα έκ τιτανιώδους, εις άλλα έκ πυριτινης και εις άλλα έκ κερατινης ούσιās, αύτή δέ άπομένουσα μετά την σήψιν των κυττάρων και του πρωτοπλασματος είναι ό κοινώς λεγόμενος σπόγγος. Τά κύτταρα έμβυθισμένα έντός διαρμάτων πόρων της άνοργανου ταύτης σπογγώδους μάξης φέρουσι κινήτας πρόβλους προς τα έξω και άποτελούσι τά καθ' έκαστον ζώαρια. Σ. ό κοινός ή άδριατικός θνήκει εις τους έχοντας κερατινήν μαζήν ής τά νημάτια σχηματίζουν χαλαρόν πλέγμα, συνάγεται δέ έκ της θαλάσσης υπό των άντικειμένων ζώηρου έμπορίου. [Φ.Ι.]

Σποδιάνα. Χωρ. του δήμου Φαρών (Πατρών) κείμενον επί του όρους Όλάνου και ώρ. 3 ΝΔ της Χαλανδρίτζας. Κατοικοι: 254.

Σποδός ή τέφρα καλούνται τά μετά την καύσιν όργανικών ούσιων (ζωικών ή φυτικών) άπομείναντα άνύεργα συστατικά. Είναί δέ ταύτα άλατα διαφόρων στοιχείων, και ό ή του καλίου, νατρίου, άδοσιτίου, μαγνηίου, σιδήρου, φωσφόρου, θείου, πυριτίου και γλωρίου. Η άναλογία αύτών είναι άφόρος κατά τας κεκαυμένας όργανικές ύλας. ούτως ή Σ. των χερσαίων φυτών περιέχει πλείτερον άνθρακικόν και καλίου, των δέ θαλασσιών πλείτερον άνθρακικόν νατρίου, (προς ταύτοις δέ και βρωμίου και ιώδιον). Δις και έξ εκείνων μόν έξάγεται ή ποτρώσα, έκ τούτων δέ ή σόδα. Η Σ. ζωικών ούσιων, πρό παντων των όστών, άποτελείται κυρίως έκ φωσφορικού άδοσιτίου, φωσφορικής μαγνησίας και φθόρικού άδοσιτίου. χρησιμοποιεί δέ πρό παντων ως λιπάσμα των άγρών, έν ή ή Σ της ζωικής ποικιλοτρόπως χρησιμοποιείται έν τη βιομηχανία, τη σαπωνοποιεία, τη λεκανοποιεία, τη βαρική, τη ύδατοποιεία κλ., γενικώς δέ εις κατασκευήν της «λεσιθάλας» κατά την πλύσιν φορεμάτων, της έφαίσεως τας λιπαράς ούσιās. [Π.Γ.]

Σποδόφυτον (Cineraria L.) Γένος φυτών έκ της εικογένης των Συνθέτων, καλούμενον ούτω, διότι εις πολλά των είδών του τα φύλλα καλυπτονται επί της έπείρας ή επ' άμφότερων των πλευρών υπό τινος πηλίκματος όμοιάζοντος προς σπέν. Αί πολλά ποικιλία του Σ. αι όποιαι καλλιεργούνται νυν υπό των κηπουρών κατάγονται άπό του είδους Agathaea, έχοντος κεραλίδα βαθύως πορφυράν κυκλουμένην υπό κυανού περίβληματος, δι' έπιμίσχας αυτού

μετ' ἄλλων εἰδῶν αὐτοφυῶν ἐν τῇ Ν 'Αφρικῇ, ἔχουσι δὲ ἀνθρ. παντοίων χρωμάτων.

Σποδόχρουν. Ὀρυκτὸν τοῦ προκλινοῦς συστήματος, συνιστάμενον ἐξ ὀρυκτοῦ λίθου καὶ ἀργίλλου. Ἐχει γρῶμα γαλακτικόν, πράσινον ἢ πρὸς τὸ ἐρυθρὸν κλίνον καὶ ὑελώδη λάμψιν, εἰδ. β. 3.1 καὶ σκληρ. 6.5-7, δὲν προσβαλλεται δὲ ὑπὸ τῶν ὀξέων. [Δ.Κ.]

Σπολάιτα. Χωρ. τοῦ δῆμ. 'Αγρινίου κεῖμενον κατὰ τὴν ἀριστερὰν ἐκθῆν τοῦ 'Αγελώου ὄρ. 2 1/2 Β τοῦ σημερινοῦ 'Αγρινίου. Παρ' αὐτὸ πρὸς Β (45') φαίνονται τὰ εἰσέπια τοῦ ἀρχαίου 'Αγρινίου. Κἀτ. 636.

Σπολέτον (Spoleto). Πόλις τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῆς Μαρσιτίας, 120 χμ. πρὸς Ν τῆς Ῥώμης, ἔχουσα 9026 κατοίκους. Εἶναι πόλις μεγάλη, εἰ καὶ ἀραιῶς κατοικημένη, καὶ ὀλίγον βιομηχανική. ἐν αὐτῇ δε εὐρεῖται ἀρχαιοποικίη, ἥς ἡ ἔδρασις ἀναγύεται εἰς τὰ 50 μ. Χ., ὡραίως μητροπολιτικὴς ναὸς, ὀχυρὸν φρούριον, γέφυρα, εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ὑπάρχει ὑδραγωγεῖον καὶ πελῶν θμοὶ καὶ ὡραίαι ἀρχαιοτήτες, ἐν αἷς δὲ ναὸς τῆς Ὀμορφίας καὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Θεοδορίου. Τὸ Σ. ἦτο κληροῦς μία τῶν πρωτεύουσιν πόλεων τῆς Ὀμβρικῆς καὶ τῇ 217 π. Χ., μετὰ τὴν παρά τῇ λίμνῃ Τρασιμένην μάχην, ἀνέστη Ὀμβρική. Κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τοῦ Ἀννίβη, Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐπλούτισε καὶ ἤθησε, τῷ δὲ 572 ἐγένετο δουκάτον, ὅπερ ταχέως περιῆλθεν εἰς τοὺς Λομβαρδοὺς, ἀφ' ὧν ἀφῆρέθη παρὰ τοῦ Μεγάλου Καραίου καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς πάπας. Μετὰ τὴν Ὀύγγον Β' 41ον δούκα αὐτοῦ (1012-1030) οἱ δούκες τοῦ Σ. κατέστησαν μεταθέσιμοι ὑπαγόμενοι ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἱερμανῶν αυτοκρατορίων, βασιλέων τότε τῆς Ἰταλίας. Κατὰ τὴν μεσαίωνα τὸ Σ. ἦλθεν εἰς συχὰς συγκρούσεις μετὰ τῶν γαλιότικων πόλεων, εἰς μετὰ τῆς Περουσίας, ἥς οἱ κάτοικοι τὸ κατέστρεψαν τῷ 1324. [Πς.]

Σπονδεῖος ἐν τῇ μετρίῃ καλεῖται πρὸς ἀποτελούμενος ἐκ δύο μακρῶν συλλαβῶν (βλ. καὶ Σπονδή).

Σπονδή. Ἐκαλεῖτο οὕτω παρ' ἀρχαίους Ἑλλήσιν ἡ ἐξ ἀγγέλων ἐκχρῆ ὕψους (ὕδατος, πίνου) σὺν ἐπικλήτῃ πρὸς θεόν. Ἐγένοντο δὲ αἱ Σ. ἐν ὧρα θυσιῶν, ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐψάλλοντο καὶ ᾠδαὶ πεποιημένα: εἰς τὴν σπονδεῖον λεγόμενον στίχον, συνεθεμένου διὰ τοῦ αὐλοῦ τοῦ σπονδαίου, ἐν ἐστιάσει καὶ πρὸς ἐπικύρωσιν συνηκολογιῶν. [Πς.]

Σπονδοφόροι ἐλέγοντο τὸ πάλαι οἱ κήρυκες οἵτινες πρὸ τῶν μεγάλων ἐθνικῶν πανηγύρεων περιερχόμενοι τὰς πόλεις

ἐκήρυττον τὴν πρόσκαιρον παῦσιν πάσης ἐκθεραπείας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐορτῶν.

Σπονδυλίζημα. Καθίξις τῶν σπονδύλων ἢ τῆς σπονδυλικῆς στήλης, παρὰ μέρους τοῦ κορμοῦ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἀλλοιωσεως τοῦ σώματος ἢ τοῦ τόξου τῶν σπονδύλων. αἱ νότοι τῆς σπονδυλικῆς μοίρας, τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ τοῦ ἱεροῦ, εἰς ἡ νότος τοῦ Πόττι, ἡ τερηδὼν κλ. θύναται νὰ ἐπενέγκωσι τελείαν ἀλλοίωσιν καὶ καταστροφὴν τοῦ σώματος τῶν σπονδύλων τοῦ μόνου στηριγματος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, καὶ αὕτη τότε ὑφίσταται κατὰ τὸ ἱερὸν ὅσπου καὶ προέχεται πρὸς τὰ ἔμπροσ εἰς βαθὺν νὰ καλύπτῃ τὴν εἰσοδὸν τῆς πυέλου· ἄλλοτε τὸ τόξον καταστρέφεται, ὅτε ἡ σπονδυλικὴ στήλη ὑπέκρουα τῷ νόμῳ τῆς βαρύτητος ὀλισθαίνει καὶ ἐμφράσσεται τὴν πυελικὴν κοιλότητα· ἡ δευτέρα αὕτη παραμόρφωσις ἐκλήθη ὑπὸ Kilian σπονδυλολίθησις.

Σπονδυλικὴ άρθηρία. Κλάδος τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς ὑποκλείδου. Κατασκευαζομένη ἐν σπῶλῃ ἀποτελούμενη ὑπὸ τῶν ἐγκάρσιων ἀπορῶσεων τῶν σπονδύλων τῶν αὐχενικῶν μέχρι τοῦ ἐπιστροφείου, ἐνθα ἀναδυσμένη περιγράφει καμπύλην, ἥς τὸ κέντρον πρὸς τὰ ἔσω, καὶ διὰ τοῦ τμήματος τῆς ἐγκάρσιας ἀπορῶσεως τοῦ ἐπιστροφείου ἐκδυσμένη εἰς τὸ κρανίον ἀναστροφεται μετὰ τῆς ἀντιθέτου ἐμῶνυμου πρὸς σχηματισμὸν τῆς βασικῆς άρθηρίας. Δορυφρεῖ τῇ ἀρθήρῃ τὰς τῶν σπονδυλικῶν νερῶν, ὅπερ ἐκφυόμενον ἐκ τοῦ ἀνω ἄκρου τοῦ κατωτέρου αὐχενικοῦ γαγγλίου τοῦ συμπαθητικοῦ καὶ φερόμενον πρὸς τὰ ἀνω ἐκδύεται διὰ τοῦ σπονδυλικῶν τμήματος τῶν ἐγκάρσιων ἀπορῶσεων τῶν τελευταίων αὐχενικῶν σπονδύλων εἰς τὸ κρανίον σὺν τῇ ἀρθήρῃ. — Σπονδυλικὸν σὺνδεσμοὶ καλοῦνται: οἱ μισοὶ σπονδυλοὶ μὴνίσκοι ἀποτελούμενοι μὲν ἐξ ἰνώδους καὶ γυνθροῦ τοῦ τοῦ, παρεμβεβλημένοι δὲ μεταξὺ τῶν σωματικῶν τῶν σπονδύλων πρὸς εὐδωσιν ποίας τινος ἐπ' ἀμφοτέρω κινήσεως τοῦ κορμοῦ, καὶ οἱ κυρίως σύνδεσμοι τῆς σπονδ. στήλης ἢ ἄλλως ἐπιμήκεις νωτιαῖοι, δηλ. πρὸς θῆρα, ἐκτεινόμενος καθ' ὅσον τὸ μήκος τῆς στήλης ἀπὸ τῆς ἀπορῶσεως τῆς βλάσεως τοῦ κατ' ἴδιον ὅσπου, μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὅσπου καὶ τοῦ ἀκκοῦρος, εἰς ὧν τὴν προσθίαν ἐπιστάνειαν καταρτίζεται, καὶ ὁ πρῶτος ἰσχυρὸς πρὸς τὴν προηγουμένην, μὴ ἔχων ὅμως τελείως ταινιωδὴ τὴν μορφήν, πλατυνόμενος ἰσοϋπῶς τοῖς μεσοσπονδυλοῖς μὴνίσκοις καὶ στενόμενος ἰσοϋπῶς αὐτοῖς τοῖς σπονδυλοῖς. — Σπονδυλικὴ ἀὐλαξὶς ἐκτείνωθεν τῆς σπονδ. στήλης ἐκτεινόμενη κατὰ τὰ πλάγια οὗτῃς, ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν πλεγματικῶν πετάλων τῶν σπον-

ξύλων· ἐν ταύτῃ κατασκηνοῦσιν οἱ ἀκανθώ-
δεις· ῥαχιαῖοι· μῦς. — Σπὼνδουλὴ κή-
στῆ λη ἡ ὁ κα ν θ α, εἶδος κίονος ἀπο-
τελουμένου ἐκ τῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἐπικειμέ-
νων σπονδυλῶν καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὁστοῦ σὺν
τῷ κόκκυγι, ὑπεβαστοζομένου ὑπὸ τῆς πνέ-
λου καὶ ὑποβασταζόντος τὴν κεφαλὴν. Τὸ
σχήμα αὐτῆς μεγάλην ἔχει σέειν πρὸς τὴν
στάσιν τοῦ ζώου· διὸ καὶ παρὰ μὲν τῇ ἀν-
θρώπῳ ἐρωμένη ἐκ τοῦ πλαγίου παρουσιάζ-
ει· κυματοειδῆ περιπευ φορὸν μετὰ δυο κυρ-
τωμάτων, κατὰ τὴν ἀδγενικὴν καὶ κατὰ
τὴν θωρακικὴν, καὶ δύο κοίλωμάτων, κατὰ
τὴν θωρακικὴν καὶ ἱεροκοιλιακὴν γῶραν·
αἱ καμπύλότητες αὐταί· ἀπέτοκοι τῆς ὀρθο-
στάσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι, συμβάλλονταί
ἵνα τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τοῦ κορμοῦ κεῖ-
ται ἐπὶ γραμμῆς μὴ ἐξερχομένης τῆς πνέ-
λου καὶ ὀλίγον ὑπερβῇ αὐτῆς, συνεργαζομέ-
νων καὶ τῶν ἐκτεινόντων τῆς ῥαχίως· παρὰ
δὲ τοῖς τετραπόσι· δυο καμπύλας εἶρει,
μῖαν κατὰ τὴν ἀγένην, ὡς παρὰ τῷ ἀν-
θρώπῳ, καὶ ἑτέραν ἀπὸ τοῦ ὅμοιου μέχρι
τοῦ ἱεροῦ ἀποτελοῦσαν θέλον. — Σπὼν-
δουλὴ κὸς σ ω λ ἡ ν ἡ ν ω τ ι α ῖ ος· Συν-
εχγῆς σωλὴν ἐκτεινόμενος καθ' ὅλον τὸ
μήκος τῆς σπονδυλ. στήλης, τριγωνικὸς
κατὰ τὴν ἀνωτέραν καὶ κατωτέραν μεῖραν
αὐτοῦ περὶ τοῦ κυλινδρικοῦ κατὰ τὸ μέσον
ὁ αὐλὸς τοῦ εὐρύνεται· κατὰ τὴν ἀδγενικὴν
καὶ θωρακικὴν γῶραν, ὅπως ὑποδέχεται τὰ
ὀμώμομα ὀγκώματα τοῦ νωτιαίου μυελτοῦ.
Ἀπαρτίζεται δὲ ὁ σωλὴν ἀπὸ τῶν τμήμα-
των τῶν ἐπικειμένων ἀλλήλοις σπονδυλῶν.

Σπόνδυλοι ἐν τῇ ὁστολογία κα-
λοῦνται τὰ ἀποτελοῦντα τὴν σπονδυλικὴν
στήλην καὶ τὸ κέντρον τῶν τοῦ κορμοῦ
κινήσεων ὁστά, ἀκανόνιστα τὸ σχῆμα, βρα-
χέα, ἱκατοὶ πάγους, κυτταρωδὺς ὕλης,
ἐλαφρά, κείμενα ἐπ' ἀλλήλα καὶ χωρίζεμενα
ὑπὸ μεσοσπονδυλίων μηχανύσεων. Οἱ κυρίως
Σ. διαιροῦνται ἐκ τῶν ἀνω πρὸς τὰ κάτω
κατὰ σειράν εἰς ἑπτὰ αὐ χ ε ν ι κ ο ῦ ς, ὧν
ὁ πρῶτος ἀκινήτως συναρθρούμενος πρὸς τὸ
κατ' ἑνὶ ὁστοῦν καλεῖται· ἐ π ι σ τ ρ ο ς
α ἕ ς (ἄτλας παρὰ γάλλοις), ὁ δεῦτερος
α ἕ ω ν καὶ ὁ τελευταῖος ὁ ἑβδόμος ἄ τ λ α ς
(προβλῆς παρὰ γάλλοις), δώδεκα θ ω ρ α-
κ ι κ ο ῦ ς (ῥαχιαῖους παρὰ γάλλοις) καὶ
πάντα ὁ σ φ υ ῖ κ ο ῦ ς· ἐπὶ ἑκάστῳ αὐτῶν
διακρίνομεν τὸ σ ῶ μ α παχύ, περὶ τοῦ κυ-
κλινδρ. καὶ συμπαγὲς πρόσθιον μέρος, τὴν
ἀ κ α ν θ ῶ δ ἡ ἀ π ὁ φ υ σ ι ν προβάλλου-
σαν πρὸς τὰ ὀπίσω κατὰ τὴν μέσην γραμ-
μήν, τὴν δεξιάν καὶ ἀριστεράν ἐ γ κ α ρ-
σ ί α ν ἀ π ὁ φ υ σ ι ν, ἑτέρας τέσσαρας τὰς
ἀ ρ θ ρ ι κ ἄ ς ἀ π ο φ ῦ σ ε ι ς δύο ἐκατέ-
ρωθεν, μῖαν ἄνωθεν καὶ ἑτέραν κάτωθεν,
αἵτινες χρησιμεύουσι πρὸς συνάρθρωσιν πρὸς

τὸν ὑποκείμενον καὶ ὑπερκείμενον σπὼν-
δουλόν, τὸ π λ ἄ γ ι ο ν π έ τ α λ ο ν ὁ σ τ ο-
δὸς ἑλασμα συνάπτει τὰς ἐγκάρσιος ἀρ-
θρικούς ἀποφύσεις πρὸς τὸ πλάγιον ἀρ-
θρῶδες μέρος τοῦ σ ῶ μ α τ ο ς καὶ ε-
νώθειν καὶ κάτωθεν βαθεῖαν ἐντομήν
μεθ' ἐμοίας ὑπαρχούσης ἐν τῷ ὑπερκεί-
μῳ σπὼνδουλῷ Σ. συμβάλλεται· εἰς ἑ-
κατέρωθεν τοῦ με σ ο σ π ο ν δ υ λ ο ῦ τ ο-
μ α τ ο ς, δι' οὗ προσπίπτει τὸ ῥαχί-
νυδρον· καὶ τέλος τὸ σ π ο ν δ υ λ ι κ ὸ ν τ ο-
μ α, εὐρεία ὅπῃ ἡς τὰ τοιγώματα ἀπα-
ρτίζονται ἔμπροσθεν μὲν ἐκ τῆς ὀπίσθιας
φανείας τοῦ σώματος, κατὰ δὲ τὰ πλά-
για καὶ ὀπίσθεν ἐκ τῶν πλαγίων πετάλων
πάσαις ταῖς ἀποφύσεσιν. Οἱ δὲ ψευδο-
σπὼνδυλοι εἶναι οἱ συνοσσωθέντες κατὰ
διὰ πλάσιν τοῦ σκελετοῦ καὶ ἀπαρτίζου-
σιν ὁστά ἀλλόσχημα, ἐφ' ὧν οὐχ ἥττον ἱκα-
τοὶ συμρανεῖς ὑπελείφθησαν πολλοὶ τῶν χι-
κτῆρων τῶν κυρίων Σ., οἷον τὸ ἱ ε-
δ ο σ τ ο ῦ ν καὶ τὸν κ ὁ κ κ υ γ α (βλ.

Σπονδυλωτά (ζῶα). Διαιρέσεις
ζωϊκοῦ βασιλείου περιλαμβάνουσα πάντα
ζῶα ὧν ὁ κορμὸς καὶ τὰ μέλη ἔχουσι
λεπτὸν ὁστεώδη ἢ γονθρῶδη ἢ τοῦλάχισ-
τον γονθρῶδη ἀπαρτιζόμενον ἐκ τμημα-
τοῦ αὐτοῦ συνδεσμένων καὶ κινήτων
ἀλλήλων, ἐγκεφαλωνοῦντων σύστημα
σιστόνας ἐπικειμένους τὴν μὲν ἐπὶ τῆς
ῥαχίς, δύο ζεύγη ἄκρων, κυκλοφορίαν δι-
αφορμῶν ἐν συστήματι ἀγγείων συστα-
αἷμα ἐρυθρόν, διακρινόμενα εἰς ἁ λ λ ο-
τ ο ε ἰ δ ἡ, εἰς τὰ μαστοφόρα, τὰ π-
καὶ τὰ ἐρπετά, εὐμειροῦντα ἄλλαντες
καὶ ὀμφαλικοῦ κυστιδίου κατὰ τὴν ἐμ-
βρυϊκὴν ζῶην καὶ εἰς ἀ ν α λ λ α ν τ ο ε-
εἰς τὰ βατράχια καὶ οἱ ἰχθύς, στερο-
ἄλλαντοειδούς κατὰ τὴν ἐμβρυϊκὴν
καὶ μόνον ὀμφαλικοῦ κυστιδίου φέροντες
ζωϊκὴ θερμότης παρὰ τοῖς διαφόροις
τῶν Σ. ποικίλλει· ἀπὸ τοῦ μεγίστου (31°)
τῶν πτηνῶν μέχρι τοῦ ἐλαχίστου ὑπερ-
νικτοῦ κατὰ 0°50 ἕως 30° ἢ τὸ πο-
τὴν θερμοκρασίαν τοῦ περιέχοντος. [P. I.]

Σπόννεκ (κόμης Γουλιέλμος Κάρο-
λως πολίτικὸς ἀνὴρ, γνωστότατος
ἡμῖν γενόμενος ὡς συνοδὸς τὸν βα-
σιλέα Γεώργιον κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα κα-
ταπόδον. Καταγόμενος ἐξ ἀριστοκρατικῆς
κογενείας ἐγεννήθη τὸν Φεβρουάριον
ἐπορεύσας δὲ τὴν νομικὴν, καταγενόμενος
Παρίσις εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην τῆς
λατινικῆς οἰκονομίας· εἰσελθὼν εἰς τὴν
λιονεακὴν ἐν τῇ πατρίδι του ὑπὴρ-
ἐγένετο βαθὺς γνώστης αὐτῆς, περὶ ἧς
σπουδαῖον σύγγραμμα ἐδημοσίευεν·
θὼν εἰς τὰς ἀνωτάτας τελωνειακὰς
ἐν τῇ κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἐγένετο τῷ

καὶ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν. Περθεὶς τῷ 1863 ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας ὡς σύμβουλος τοῦ Γεωργίου, ἐρχομένου ὅπως ἀναλάβῃ τὴν βασιλείαν, ἠναγκάσθη μετὰ 2 1/2 μῆλιν ἔτι ν' ἀπέλθῃ ἕνεκα τῆς κατ' αὐτοῦ ἐγερθείσης ἀντιδημοτικότητος ἀφ' ἧς κυρίως ἔχουσης τὸν ὑπεροπτικόν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐγωϊστικὴν διαγωγὴν· ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἦ ἐν 'Ελλάδι πολιτικῇ τοῦ Σ. ἀπέβῃ ἢ οὐ ταύτῃ ἐπωρῆς, δυσκολῶς δυνάμεθα ν' ἀρνηθώμεν ὅτι εἰς τὰς ἐνταῦθα ἐνεργείας τοῦ ἤγετο πάντοτε ὑπὸ πνεύματος φιλελληνικοῦ· ἐπανελθὼν εἰς Δανίαν ἐγένετο διευθυντὴς ἰδιωτικῆς τραπέζης καὶ ἀπεβίωσε τὴν 29 Φεβρουαρίου 1869. [Πρ.]

Σποντινής (Γάσπαρος). Μελοποιὸς γεννηθεὶς τῇ 1778 εἰς Μαγισιόταν πλησίον τῆς 'Πέζης καὶ ἀποθ. τῇ 1851. Ἐκπαιδεύσεν εἰς τὸ 'Ὁρδεῖον τῆς Νεαπόλεως, συνέθετο δὲ τὸ πρῶτόν του μελόδραμα διὰ τῆς ἀκούμῃ μαθητῆς. Δημοσιεύσας διάφορα ἔργα του ἐν 'Ρώμῃ, Βενετίᾳ καὶ Φλωρεντίᾳ, χωρὶς δ' αὐτῶν νὰ δινηθῇ νὰ διακριθῇ, μετέβη τῇ 1803 εἰς Παρίσιον, παρῆσεν ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἐν τῇ 'Γ-αλικῇ θεάτρῳ τὸ κωμικόν μελόδραμα *Finta filosofia*, ὅπερ ἐγένετο εὐνοϊκῶς δεκτόν, μεθ' ὃ ἔδωκε τὸν *Milwina* (1804), δι' οὗ ἀπεκάλυψε τὴν ἔξιν του καὶ μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ ἑοῦ διωρίσθη διδάσκαλος τῆς ᾠδῆς καὶ διευθυντὴς τῆς μουσικῆς τῆς αὐτοκρατορῆς 'Ιωσφίνης. Ἀκολούθως κατώρθωσε νὰ ὑπερπηθῇ πλείστα ἐμπόδια καὶ νὰ παραστήτῃ τὸ μέγα μελόδραμα 'Η 'Εστὶς (1807). Τὸ χριστούργημα τοῦτο, ὅλως νέου εἶδους, ἔσχεν ἐπιτυχίαν θαυμασίαν καὶ προσέφερε τῇ συνθέτῃ του τὸ μέγα βροῦδειον. Ἡ ἐντεῦθεν κτηθεῖσα σῆμα του ῥῆξετε διὰ τοῦ Φερνάνδου Κορτέξ (1809). Τῇ 1810 διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ 'Ιταλ. θεάτρου, ἀλλὰ παρητήθη μετὰ διετίαν. Τῇ 1819 παρестάθη ἡ 'Ὀλυμπία του, ἔξ ἧς προσεδόξα μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἀλλ' ἥτις ἐν τούτοις ἐγένετο ἀποδεκτὴ μετὰ ψυχρότητος. Δυσχερῆσαις ἐκ τούτου ἀπεδέχθη τῇ 1820 τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας προσεγχεῖσαν αὐτῷ θέσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Μελοδράματος τοῦ Βερολίνου. Ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ παρестάθη τῇ 1837 καὶ ἡ Ἀγνὴ τοῦ Χοενστάουφεν, ἥτις περιέχει μεγάλαν καλλονάς. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ προστάτου τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου ἐπαγλήθην εἰς Παρίσιον τῇ 1842, ὅπου πρὸ 3 ἐτῶν εἶχεν ἐκλεγῇ δημοφῆς μέλος τοῦ 'Ινστιτούτου. Τὰ τελευταῖα του ἔτη ἐβίωσεν ἐν τῇ γανθλίῳ του καὶ ἐπρόκρινε τὴν ἔξιν διὰ χρησίων ἰδρυμάτων. Ἡ μουσικὴ τοῦ Σ., ἄκρως ἐκφραστικὴ, παρουσιάζουσα ἐπιτυχῇ συνδυασμὸν τοῦ καθαρῶς ἀπαγ-

γελτικοῦ ὅρους τοῦ Γλαῦκα καὶ τοῦ μουσικωτέρου τῶν νεωτέρων συνθετῶν, ἔδωκε πλείονα σημάσαν εἰς τὴν ὑπερμελωδίαν (*accommpanied*) καὶ ἀνεστάτωσεν ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην τὴν ἐνοργάνωσιν. [Πρ.]

Σποράδες. Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Α' τῶν Κυκλάδων καὶ κατὰ μῆκος τῆς ΝΔ ἀκτῆς τῆς μικρᾶς Ἀσίας μετὰ τῆς Σάμου πρὸς Β' καὶ τῆς 'Ρόδου πρὸς Ν, λαβούσαι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὅτι εἰσὶν ἐσπαρμέναι σποράδην, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς Κυκλάδας, αἵτινες εἰσὶ τοποθετημέναι περὶ τὴν Ἀἴον. Διαιρύνονται ἢ Πάρος, ἢ Λέρος, ἢ Καλύμνος, ἢ Κῆς, ἢ Κάρπαθος, ἢ 'Ικαρία καὶ Α' Δ' Σ' ἀνθ' ὧν κατὰ τὴν ἀρχαίότητα ἐλεγχάσθησαν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ εἴτα τῶν Τούρκων, εἰς τὴν κασχὴν τῶν ὁποίων καὶ εὐρίσκονται σήμερον, ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Βιλαέτιον τῶν νήσων. Ἀνατολικαὶ Σ. ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς 'Ελλάδος καλοῦνται καὶ ἡ Σκιάθος, Σκέπελος, Σκυρὸς κλ., δυτικαὶ δὲ ἡ 'Υδρα, Σπερταί, Πέρος κλ. [Πρ.]

Σποριόφυτα (ἢ Κρυπτόγαμα, Ἀνοτυλῆδονα) καλεῖται τὰ μέγα τμήμα τῶν φυτῶν, ἃ νὰ δὲν πολλαπλασιάζονται διὰ σπερμάτων, ὡς τὰ Σπερματοφυτά ἢ Φανερόγαμα, ἀλλὰ διὰ μικροσκοπικῶς μικρῶν κυττάρων, τῶν σπορίων, ἀπερ ὅπως ἐν γένει τὰ φυτικά κύτταρα παράγονται δι' ἀνανέωσης, συγχινεσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ. Ἡ σποριόγοντα εἶναι συνήθως διεργασίᾳ φυτικῇ, τελευμένη ἀγνώως ἢτοι ἀνευ συνεργασίας γενῶν. Εἰς τινες ὁμως περιπτώσεις τελεῖται ἐγγενῶς, διὰ τῆς ἀμοιβαίας ταυτέσεως δράσεως δύο ἀνδροῶν, κεχωρισμένων κυττάρων (γεννητικῶν κυττάρων), ἐξ οὗ παράγονται εὐκίνητα ζωοσπόρια ἢ ἡρεμοῦντα ἔμμονα σπόρια (ζωοσπόρια). Ἐξ ὧν ἀναπτύσσεται νέον φυτόν· ἐνίστε δὲ διὰ τῆς συζεύξεως τοιούτων γεννητικῶν κυττάρων παράγονται κατὰ πρῶτον ἴδια ὄργανα ὅμοια πρὸς καρποὺς τελειωτέρων φυτῶν (σποριοκάρπια). ἐντός τῶν ὁρίων σχηματίζονται σπόρια ἀνευ γενῶν. Τέλος παρὰ τοὺς τελειωτέρας τῶν Σ., εἰς τὰς βρυοίς καὶ πτεριδοφυτοῖς ἀναπτύσσονται ὁλως ἴδια πολυσυνθετώτερα πολλαπλασιαστικά ὄργανα ἀνθηρίδια καὶ ἀρχεγόνια καλούμενα. Τὰ Σ. διαφέρουσιν ἀλλήλων πλεῖον ἢ τὰ φανερόγαμα, διακρινόμενα δὲ 3 θεμελιώδεσι τύποις, τα θηλάφυτα, τὰ κρυώδη καὶ τὰ Ἀγγειοκρυπτόγαμα ἢ Πτεριδοφυτά. [Φ.Ι.]

Σπόρτ (ἀγγλιστί) σημαίνει παίγνιον, διασκεδασιν, κυρίως δὲ τὴν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ συνδεομένην μετὰ σωματικῆς ἀσχήσεως, εἰς τὸ κυνήγιον, ἢ ἀλίσια, ὁ δρόμος, ἢ ἱπποδρομία, τὸ κολυμβάν, ἢ κωπηλασία, ἢ γυμναστική, ἢ ποδηλασία καὶ τὰ νεώτερα παί-

γνία τὰ κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ κατ' ἀρχὰς καλλιεργούμενα ὡς τὸ τέννις, ἡ ποδόσφαιρα κ.ά.

Σπουργίτης. Κοινὸν ὄνομα Σπίζης τῆς κοινῆς ἥτοι τοῦ στρουθοῦ.

Σπουρίννας (Vestricius Spurinna). Ῥωμαῖος στρατηγὸς καὶ ποιητὴς γενν. περὶ τὰ 23 μ. Χ. Ἐλαβε μέρος ὑπὲρ τοῦ Ὀθωνος κατὰ τοῦ Βιτελίου, ὑπὲρ τοῦ ὑπάρχου τοῦ ὁποῦ Κικίνα ἐπολιορκήθη ἐν Πλακεντία, κατέλαβε τὰ ὄψιστα ἀξιώματα ἐπὶ τοῦ Βεσπασιανοῦ καὶ ἔζησε μέχρι τοῦ Δομιτιανοῦ. Σφίζονται αὐτοῦ ποιήσεις τινές, εἶον Ἀποχαιρετισμὸς εἰς τὰς τιμὰς, Ἑπαινος τῆς μετριότητος, Ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῆς ψυχῆς. [Πε.]

Σπρέ ἢ Σπρέας (Spree). Ἀριστέρες παραπόταμος τοῦ Ἀρελ, πηγάζων ἐν Σπρέ-δερρ τῆς Ἀνω Λευστανίας, διερχόμενος δὲ εἰς πολυαρίθμους βραχίονας διηρημένος τὸ Σ π ρ έ α λ δ, δασώδες θῆλα δὴ καὶ ἐλῶδες βαθυπέδιον μήκους 30 χμ. ἐν τῷ νομῷ Φραγκοφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄδερ, Διαρρέων τὸ Βερλίνον καὶ τὸ Σαρλοττεμβούργον ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀρελ μετὰ ῥεὺν 350 χμ. παρὰ τὸ Σπανδάου. [Μ.Σ.]

Σπρέμπεργ (Spremburg). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Φραγκοφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄδερ, ἔχουσα 10 591 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν κυρίως καλλίνων ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Σπρίγγφιλν (Springfield). Ὄνομα πόλεων τινῶν ἐν τῇ Ἡρεσιαμερ. Συμπολιτεία, ὧν αἱ σπουδαιότεραι εἶναι αἱ ἑξῆς. 1) Ἡ πρωτεύουσα τῆς πολιτείας Ἰλλινόϊς, ἔχουσα 24 963 κατ. διατηροῦντας ποικίλην βιομηχανίαν. — 2) Πρωτεύουσα κομητείας ἐν Μασσατσεύσετς, ἐπὶ τοῦ Κοννέτικτ, ἔχουσα 44 179 κατ. (κατ.), μεγάλην βιομηχανίαν κυρίως πυρὸς βόλων ὀπλῶν καὶ ὥραϊα οἰκοδομήματα. — 3) Πρωτ. κομητείας ἐν Μισσούρη, μετὰ 21 850 κατ., γεωργίας, βιομηχανίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως ὀρυχείων μόλυβδου καὶ ψευδαργύρου. — 4) Πόλις ἐν Ὁχάιο, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Λαγόνδα καὶ τοῦ Μάδ, ἔχουσα 31 895 κατ. καὶ κυρίως ἐμπόριον κτηνῶν καὶ σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

Σπρότταου (Sprottau). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ πρωσσ. νομῷ Λίγνιτς, ἐπὶ τοῦ Μόδερ. ἔχει 7 664 κατ., ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σπυλλέρ (Εὐγένιος Spuller). Γάλλος πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς, γενν. 1835 ἐν Seurre, σπουδάζας μὲν τὴν νομικὴν, ἐπιδόθεις δ' εἰτα εἰς τὴν δημοσιογραφίαν. Συνθεθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Γαμβέττα διὰ στενῶν σχέσεων, εἰσῆλθε τῷ 1872 εἰς τὴν σύνταξιν τῆς République française, ἐγένετο

δὲ τῷ 1876 μέλος τῆς βουλῆς καὶ ἐπὶ Γαμβέττα 1881 ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῷ 1887 ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Εἰτα ὑπῆρξε τῷ 1889 ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῷ 1893 ἐκ νέου τῆς Παιδείας. Ἀπὸ τοῦ 1892 εἶναι μέλος τῆς Γερουσίας. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ γνωστὰ ἐγένοντο πρὸ πάντων τὰ Conférences populaires (1879 καὶ 1881). [Β.Ε.]

Σπών (Ἰάκωβος Spon) Ἀρχαιολόγος καὶ ἱατρός γενν. ἐν Λυῶν τῷ 1647 ἐξ οἰκογενείας Διαμαρτυρομένων. Περιηγήθη μετὰ τοῦ Wheler τὴν Ἰταλίαν, Ἑλλάδα καὶ Ἀνατολὴν ὅθεν ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν τῷ 1676 μετὰ πλήθους ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν θησαυρῶν, ἀλλ' ἠναγκάσθη τῷ 1685 ἐπὶ τῇ ἀνακλήσει τοῦ διατάγματος τῆς Νάντης νὰ καταλίπῃ τὴν Γαλλίαν καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐν τῷ νοσοκομείῳ τοῦ Veney τῆς Ἑλβετίας στερούμενος παντῶν. Ἐγράψεν βιβλιολογιστὴν περιγραφὴν τοῦ ταξιδίου του πολλάκις ἐκδοθείσαν ἀπὸ τοῦ 1675. Miscellanea erudita antiquitates ἐν Λυῶν 1685 καὶ ἄλλα τινα. [Β.Ε.]

Σπώρ (Λουδοβίκος Spohr). Συνθέτης καὶ περφημισμένος βιολιστὴς, γενν. 1784 ἐν Βρουνοβίχ, διατελέσας δὲ 1829-57 ἀρχιμουσικὸς τῆς αὐλῆς ἐν Κάσσελ. Συνέθετε μελοδράματα, ὧν τὰ κάλλιστα Φάουστ καὶ Ἰεσοῦνδα, ὁρατώρια, συμφωνίας καὶ πρὸ πάντων κονσέρτα καὶ ἄλλα τεμάχια διὰ τὸ βιολίον, οὗ ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγίστων ἀριστοτεχνῶν. Ἐξέπληνσε δὲ καὶ μεγάλην μεθοδὸν τοῦ βιολίου καὶ ἀπέθανεν ἐν Κάσσελ τῷ 1859. [Μ.Γ.]

Σράδερ (Schrader). 1) Eberhard S. θεολόγος καὶ βιβλιοπαιδολόγος, γενν. 1836 ἐν Βρουνοβίχ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς ἐν Ζυρίχ. Γίσσαν. Ἰένη καὶ Βερολίνω (ἀπὸ τοῦ 1875). Κυρίως διέπρεψεν ἐν τῇ ἐκφυγῇ τῶν σφηνοειδῶν ἐπιγραφῶν, περὶ ὧν καὶ ἐξέδωκε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων τὸ λαμπρὸν ἔργον Διὰ σφηνοειδ. ἐπιγραφῶν καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη (β' ἐκδ. 1883). — 2) Otto S. γλωσσολόγος, γενν. 1855 ἐν Βαϊμάρ, διορισθεὶς δὲ 1890 ἑκτακτος καθηγητὴς ἐν Ἰένη. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι Σύγκρισις τῶν γλωσσῶν καὶ προϊστορικὴ ἐποχὴ (β' ἐκδ. 1890). [Β.Ε.]

Σρίμμ (Schrimm). Πρωτ. περιετ. ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Ποξεν, ἐπὶ τοῦ Βαρτ, ἔχουσα 6 095 κατ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ δερμάτων. [Μ.Σ.]

Σρίναγαρ. Βλ. Κασμίρ.

Σριραγαπάτταν ἢ Σραγαγαπάτταν. Ὡρυωμένη πόλις ἐν τῷ κράτει Μαΐζουρ (Mysore) τῶν Ἀνατολ. Ἰνδιῶν, τῷ πόρου ὑποτελεῖ τῇ Μεγ. Βρετανίᾳ. Κεῖται

ἐπὶ νηϊδὸς ἐν τῷ ποτ. Καθέρα. ἔχει δὲ 12551 κατ., ἐνῷ ἄλλοτε εἶχεν 150 χιλ.

Σεριάμπουρ (ἰγγλ. Serampore). Πόλις τῆς Ἰνδικῆς, ἐν Βεγγάλῃ, πρὸς Β τῆς Καλκούτης, ἐπὶ τοῦ Οὐγγλῆ. ἔχουσα 35952 κατ. τοὺς πλείστους Ἰνδοῦ. Ἀλλοτε ἀνῆκεν εἰς τὴν Δανίαν, παρεχωρήθη δὲ τῷ 1845 δι' ἀγορᾶς εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Ἀνατολ. Ἰνδῶν. [Μ.Σ.]

Σρόπσιρ (Shropshire ἢ Shrop ἢ Salop). Κομητεία τῆς Δυτικῆς Ἀγγλίας, πρὸς Δ τῆς Οὐαλίας. ἔχουσα δὲ ἐμβ. 3418 τεχμ. καὶ 236324 κατ.. διατεταμένη δὲ ὑπὸ τοῦ Σέβερν εἰς δύο ἀνόμοια μέρη, τὸ βορειοανατολικὸν εὐφορον καὶ κατάλληλον εἰς γεωργίαν, καὶ τὸ νοτιοδυτικὸν ὄρεινόν καὶ μᾶλλον πρόσφορον εἰς κτηνοτροφίαν. Ἀκμάζει καὶ ἡ μεταλλουργία καὶ ἄλλη ποικίλη βιομηχανία. Πρωτεύουσα εἶναι Σρούτσερ. [Μ.Σ.]

Σρούσβορ (Shrewsbury). Πρωτ. τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Σρόπσιρ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σέβερν καὶ ἔχουσα 26987 κατ., πολλὰς μεσαιωνικὰς εἰκίας ἐν τῇ παλαιτέρῳ τμηματι, ἐν μέρει ἔξιστολῶντάς, ποικίλῃ δὲ βιομηχανίᾳ καὶ κυρίως ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας. [Μ.Σ.]

Στάγειρος ἢ τὰ Στάγειρα καὶ Στάγαι. Πόλις τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ γερονήσῳ μεταξὺ τοῦ Στουλονικοῦ κόλπου καὶ τῆς λίμνης Βόλβης, ἀπικισθεῖσα τῷ 665 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀνδρίων. Εἶναι διάσημος ὡς πατρίς τοῦ Ἀριστοτέλους ὅστις καὶ Στάγειρί τῆς ἐπωνομαζέτο. Κατεδαρθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἀνωκοδομήθη τῇ προτροπῇ τοῦ Ἀριστοτέλους. [Πε.]

Στάδερ. Χωρ. τοῦ δήμου Σαραΐων τῆς ἐπαρχ. Σάμης ἐν Κεφαλληνίᾳ. μετὰ 218 κατοίκων. [Μ.Σ.]

Στάγια. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀμιλίων τῆς ἐπαρχ. Φθιώτιδος. ἔχον 225 κατ. [Μ.Σ.]

Σταγγάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Ὀξυνείας τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας. Κατ. 151.

Σταγιάται. Χωρίον τοῦ δήμου Μακρυνίτης. ἀπέχον $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπὸ Μακρυνίτης, τοῦ Βώλου καὶ τῆς Πορταριάς, κατοικούμενον δὲ ὑπὸ 489 κατ. ἀσχολούμενων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων, ὧν εἰσόδημα εἶναι ἔλαιον, εἰνός καὶ μέλιτα.

Στάδε. Πρωτ. τοῦ δυνάμενου νομοῦ τῆς πρωτ. ἐπαρχίας Ἀννόδερ, κειμένη ἐπὶ τοῦ ποτ. Schwinge 6 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τούτου εἰς τὸν Ἀδρίαν. ἔχει 10190 κατ., διδασκαλεῖον, ποικίλῃν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ξυλείας καὶ οἶνων. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη. — Ὁ νομὸς Σ. ἔχει ἐμβ. 6787 τεχμ. καὶ 338195 κατ., εἶναι:

δὲ πεδιάς ἀρδευομένη ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν καὶ περιέχει ἐκτὸς ἐκτεταμένων εὐφοριωτάτων μερῶν καὶ πολλὴν θυμαῖδῃ καὶ τυρνώδῃ χώραν, πρὸ πάντων πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης παραλίαν [Μ.Σ.]

Στάδιον. Μέρος παρεσκευασμένον διὰ τοὺς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἰγῶνας δρόμου, ὅπερ εἶχε σχῆμα στενῆς παραλληλογράμμου σκάφης. ἦε ἡ μία τῶν βραχυτέρων πλευρῶν ἦτο ἡμικυκλική. Τὸ μήκος αὐτοῦ ἦν διασπορὸν κατὰ τόπους. Τὸ ἡμικυκλικὸν μέρος ἐκαλεῖτο σφενδόνη, ἡ δὲ ἀντικεὺς αὐτοῦ πλευρά, ἦτις καὶ ὡς εἰσοδος ἐχρησίμευεν, ἐλέγετο θδιασφῶς γραμμῇ, αφασίς, ὁσπληγξ καὶ βαλβίς. Ἐπὶ τῶν μακρῶν πλευρῶν τοῦ Σ. καὶ ἐπὶ τῆς σφενδόνης ἐποθετοῦντο ἀμοιβαίως ὡς ἐδῶλια χρησιμεύοντα εἰς τοὺς θεατάς. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῇ εἰσόδῳ πλευρᾷ τῶν Σ. ἐποθετοῦντο 3 κίονες, ὁ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν μετ' ἐπιγραφῆς «Ἀριστεω», ὁ 2ος εἰς τὸ μέσον μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Σπένδε» καὶ ὁ 3ος εἰς τὸ πέρας κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς σφενδόνης μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Κάμψον». Τοῖς ἐπ' αὐτὸ ἐτελοῦντο οἱ ἀγῶνες ἐπίπεδον ἐκαλεῖτο κόνιστρα, οἱ τῶν ἀγῶνων μετέχοντες ἐκαλοῦντο τταθίαις ἢ σπαδιοδρόμοι, ὁ δὲ διατεγόμενος δρόμος ὠνομαζέτο ἀπλοῦς, ὅταν ὁ σταδιστὴς διέτρεχε τὸ Σ. μόνον ἀπαξ κατὰ μήκος, διαυλος δὲ ὁ δρομεὺς κάμπτιον τὴν σφενδόνην ἐπανήρχετο εἰς τὴν γραμμὴν τῆς θφάσεως, καὶ βολιχος, ὅταν πλεονακίς ὁ σταδιοδρόμος εἶδει να περιέλθῃ τὸ Σ. [Πε.]

— Ἐκ τῶν διαφόρων κατὰ τόπους Σ. ἐδανείσθησαν οἱ Ἕλληνες εἴτα δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸ ἐπίσης Σ. καλούμενον μέτρον μήκους, ὅπερ κατ' ἀκολουθίαν παρήλλασσεν. Οὕτω π. χ. τὸ αἰγυπτιο-βυτικὸν ἢ κοινὸν ἑλληνικὸν Σ. εἶχε 500 πόδας πρὸς 0.328 μ., ἔκ. ἦτοι ἐν ἑλῷ 164 μ., τὸ ὀλυμπιακὸν 600 πόδας πρὸς 0.320 μ., ἔκ. ἦτοι 192 μ., τὸ ἑλληνο-Ῥωμαϊκὸν Σ. 600 πόδας πρὸς 0.296 μ., ἦτοι 178 μ. (κατὰ τοιαῦτα ἡ μετρεῖ ὁ Πόλυβιος), τὸ Ῥωμαϊκὸν Σ. 625 πόδας πρὸς 0.296 μ., ἦτοι 185 μ., ἦτοι 185 μ., τέλος τὸ φιλεταιρικὸν Σ. 600 πόδας πρὸς 0.333 μ., ἦτοι 200 μ. Πρὸλ. Dörpfeld ἐν Mittheil. Arch. Inst. 1Ε' (1890).

Στάελ (Ἀνω Λουίζα-Γερμανία Nec-ker βαρωνί, Staël-Holstein). Ἐγεννήθη ἐν Παρίσι τοῦ 1706 καὶ ἀπέθανε τῷ 1817, εὖτα θυγατὴρ τοῦ διασώματι ἐπὶ Λουδοβίκου 15' ὑπουργοῦ τῶν εἰσπαινετικῶν Νέκκερ, δι' ὃν ἔτρεφε πάντοτε θαυμασμέν' ἐξικινούμενον μέχρι λατρείας. Τῷ 1785 ἐνυμνεύθη τὸν ἐν Ἰαλλία πρέσβυν τῆς Σουηδίας Στάελ-Ολσταίν (ὅστις διέμενεν ἐν Παρίσι μέχρι τοῦ 1799 καὶ ἀπέθανε τῷ

1802), ἀλλ' ὁ γάμος οὗτος διελύθη μετ' ἀλ(γυν διὰ διαζυγίου. Ἡ κ. Σ. ἔκαμιν ἐναρξιν τοῦ συγγραφικοῦ της σταδίου διὰ τῶν ἐνθουσιωδιστάτων Ἑπιστολῶν περι I. I. Ρουσσώ. Κατὰ τὴν Γαλλ. Ἑπανάστασιν ἠσπάζθη τὰς νέας ἀρχὰς ἀλλ' ἐξανέστη κατὰ τῶν ἐγκληματικῶν παρεντροπῶν. Τῷ 1792, μετὰ τὴν φυλάκισιν τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ' κατήρτισε σχέδιον ἀποδράσεως αὐτοῦ, τῷ δὲ 1793 δὲν ἐρεβήθη ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τὴν ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν ὑπεράσπισιν τῆς βασιλείας. Κατὰ τὴν χρόνον τοῦ Διευθυντηρίου ἡ κ. Σ. ἐξήσκησε διὰ τῶν σχεσίων αὐτῆς καὶ τῶν γραφομένων της μεγάλῃν ἐπιρροήν, δι' ἣς ὑπεστήριξε τοὺς Διευθυντάς καὶ θύρισε τὸν Ταλ'εοράνδον (1796). Κατὰ τὴν ὑπατίαν ἀνταπολιτεύθη τὸν Ναπολέοντα, ὅς' αὐτὸν καὶ ἐξωρίσθη 40 λεύγας μακρὰν τῶν Παρισίων (1802). Προτιμήσας τὴν ἐν Γερμανίᾳ διαμονήν, μετέβη εἰς Βάμπαρ, ὅπου μετὰ τοῦ Γκαίτε, τοῦ Σχίλλερ καὶ τοῦ Ρίλανδ ἐμελέτησε τὴν Γερμανικὴν φιλοσοφίαν, μεθ' ὧς διέμενεν ἐπὶ 1 ἔτος ἐν Γενεύῃ (1805), εἰς τὸ ἐν τῷ καντονίῳ Βωδ κτῆμα της Κοππὲ καὶ εἰτα ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν, ὅπου τῇ ἐπετράπη κατ' ἀναγνῆν. Ἀπῆρσεν ὅμως ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀστυνομίαν, ἕνεκα τῶν ὑπαινικμῶν, ὧν ἐβρίθε τὸ ὑπὸ τὰς πιεστήρια σύγγραμμά της Γερμανία (1810). Κατεσχέθη λοιπὸν καὶ κατεστράφη ἡ ἐκδοσις καὶ ἐπετάγη εἰς τὴν συγγραφεῖα νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ πλέον τοῦ Κοππὲ. Ἀποδράσασα τῷ 1812 τῆς κατοικίας ταύτης, ἥτις κατέστη δι' αὐτὴν φυλακὴ πλέον, κατόκησεν ἀλληλοδιαδόχως τὴν Βιέννην, τὴν Μόσχαν, τὴν Πετρούπολιν, τὴν Σουηδίαν καὶ τελευταίον τὸ Λονδίον, ἐπανῆλθε δὲ εἰς Παρίσι μόνον τῷ 1815 μετὰ τὴν ἐριστικὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος. Παρὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ' ἐπέτυχε τὴν ὑπὸ τοῦ κράτους πληρωμὴν αὐτῇ 2 ἑκατομμ. φρ. ἔνθ' ὅσων ἐρείλοντο τῷ πατρί της. Ἀπεβίωσε δύο ἔτη βραδύτερον ὅμα ἐπιστρέψασα ἐκ ταξιδίου εἰς Ἰταλίαν. Τῷ 1810 εἶχε νυμφευθῇ ἐκ νέου, ἀλλὰ μυστικῶς, διακεκριμένον ἀξιοματικόν, τὸν δὲ Ρουκᾶν, συγγραφεῖα ἀπομνημονευμάτων περὶ τοῦ Πολέμου τῆς Γαλλίας ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ περὶ τῆς Ἑκστρατείας τῶν Βαλχέρων τῷ 1809. Ἡ κ. Στάελ εἶναι ἡ περιφημότερα τῶν γυναικῶν συγγραφέων, δι' ἣν εἰ θαυμάσται της ἀνεκδοκίως ἰσχυρίζονται ὅτι ὑπῆρξε βαθεῖα ὡς ὁ Μοντεσκιέ καὶ περιπαθὴς ὡς ὁ I. I. Ρουσσώ. Ὅντως δὲ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων της ἀπαντᾷ τις ὕψος διανοίας καὶ βαθύτητα, πικρὸ σπάνια παρὰ τῷ φύλῳ της, καὶ αὐρυμάθειαν ποικίλην, ἡνωμένην μετ' ἄκρας λεπτότητος καὶ μεγάλης γνώσεως τοῦ κόσμου· ἀλλ' ὁ πεζὸς της λόγος

εἶναι πολλάκις λυρικὸς καὶ τὸ ὕφος ἐξωγικωμένον καὶ καταπονούν. Ὡμίλει καλλιὸν τοῦ ὅσον ἔγραψεν, ἐν δὲ τῇ θύσῃ της, ἐν ἣ συνήρχοντο οἱ διατηρητοὶ φιλόσοφοι, καλλιτέχναι, ἐπιστολῆς, βιομήχανοι καὶ πολιτικοί, διεπραγματεύετο ὑπεροχῆς τὰ παντοίας φύσεις θεμάτων ἐπελαμβάνετο. Συνετέλεσεν ἐπίσης εἰς τὴν εἰς Γαλλίαν εἰσαγωγὴν νέων φιλοσοφικῶν ἰδεῶν. Τὰ πρωτεύοντα ἔργα εἶναι: ἡ Δελσένη καὶ ἡ Κόρινθος μυθιστορήματα περίφημα (πρὸ πάντων δευτέρων), τῶν ἐπιστῶν ἡ ἀνάγκη νῦν τὴν σκέψιν ὅτι ἐν αὐτοῖς ἡθελήσας ζωγραφίσῃ ἐαυτὴν· ἡ Γερμανία, περιγράφει τὸ πνεῦμα, τὰ ἔθη, τὴν ῥηγίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῆς τότε καὶ ἐκτιμωμένης τότε ἐν Γαλλίᾳ χώρας ταύτης. Σκέψεις ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς Ἑπαναστάσεως ἐν αἷς ἐξάγονται αἱ ἀρχαὶ ταύτης. [Πε.]

Σταίλυδριτς (Stalybridge). Γ. τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Τσέσχιρ, ἐκ 26 783 κατ. καὶ ἀκμυρίαν βαμβακουργίας.

Στάϊν (Έρρίκος Βαρώνος von Stein). Πολιτικὸς γενν. τῷ 1757 ἐν Νασσάου ἀπεθ. τῷ 1831. Γενόμενος ὑπουργὸς οἰκονομικῶν τῆς Πρωσίας (1808) μετὰ τῆς διοικητικῆς ἀναμορφώσεως καὶ τῆς λευτερώσεως τῶν χωρικῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐπιρροήν του πρὸ πάντων τῆς Γαλλίας καὶ ὑπέθαλψε πάσῃ δυνατῇ ἐθνικῇ τάσει ἐν Γερμανίᾳ. Τοῦ Ναπολέοντος ἐπιβαλόντος τὴν ἀπομακρύνειν του, ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ εἰς στρίαν καὶ εἰτα εἰς Ῥωσίαν, ὅπου ψύχωσε τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον τὸν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀγῶνα, καὶ τὴν συνθήκην ὅμως τῆς Βιέννης, ψευδῶν περὶ ἀναμορφώσεως τῆς Πρωσίας πιδῶν του, ἀπευρόθη τῆς πολιτικῆς, Εἰς Σ. ἀρεῖται ἡ ἰδρυσις τῆς ἐν Φραγκφ. τῷ 1819 συστάσεως Γερμανικῆς Ἀρχαγοικῆς Ἑταιρίας. [Πε.]

Σταϊνμαμάγερ (Steinmann). Οὐγγ. Szombathely). Πόλις ἐν τῇ γρικῇ κομητάτῳ Ἀϊζενβούργ, ἔχουσα 10 κατ. τοὺς πλείστους Μαγνάρους καὶ ἔδρα καθολ. ἐπισκόπου. Κεῖται ἐπὶ θέσεως ἀρχαίας πόλεως Savaria καλῶν νης, ἥς ἀνεκαλύφθησαν καὶ διαφορὰ ἐρεῖας.

Στάϊνταλ (Heymann Steintal). Ἑβραϊστὸς γλωσσολόγος γενν. τῷ 1840 Gröbzig τοῦ δουκάτου Ἀγγάλτης. Ἐδιδάχθη εἰς γλωσσολογικὰς καὶ φιλολογικὰς μελέτας ἐν Βερολίνῳ καὶ εἰτα ἐν Γ. οἷσις διωρισθῇ τῷ 1863 καθηγητῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἐνθα διδάσκει ἀπὸ τοῦ 1878 ἀλλὰ μαθήματα. Ὁ Σ. ὅστις ἀκολουθ

τῇ γλώσσῃ τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Γουλ Οὐμβέλδου, ἔγραψε πλὴν ἄλλων Καταγωγή τῆς γλώσσῃς (Δ' ἐκδ. 1868), λαοκρατικὰς τῶν κυριωτάτων τύπων τῆς κατὰσκευῆς τῆς γλώσσῃς (1860), Ἱστορία τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης παρ' Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις (3' ἐκδ. 1890), Ἐπιτομή τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης (β' ἐκδ. 1881 ἐξ.), Γενικὴ ἠθική (1885), καὶ ἐξέδωκε μετὰ τοῦ Lazarus τὸ Περιοδικὸν διὰ τὴν ψυχολογίαν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν γλωσσικὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ 1859-1890. [B.E.]

Σταΐτεν-Αΐλανδ (Staten-Island). Νῆσος ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀποτελοῦσα τὴν κομητείαν Ῥίτομονδ. ἔχει ἐμβ. 454 τχμ. καὶ 51 600 κατ., χρησιμεύει δὲ ὡς διαμονὴ εἰς πολλοὺς ἐμπόρους τῆς Νέας Ὑόρκης. [M Σ.]

Στάκελμπεργ (Otto Magnus βαρὼνς Stackelberg). Ἀρχαιολόγος καὶ καλλιτεχνικὸς γενν. τῷ 1787 ἐν Reval τῆς Ἑσθονίας καὶ ἀπεθ. τῷ 1837 ἐν Πατρὸςπύλῃ. Ἐπορεύσατο ἐν Γουτιγγῇ καὶ εἶτα ἐν Μόσχᾳ διπλωματικὴν ἐπιστήμην καὶ καλλιτεχνίαν πρὸς ἣν καὶ ἐπάτη ἀναδειχθεὶς οὐχὶ ἀδόκιμος ζωγράφος, τῷ δὲ 1810 ἐπεχείρησεν ἀρχαιολογικὸν ταξίδιον ἀνά τὴν Ἑλλάδα, ἐνθα τῷ 1812 ἀνέσκαψε τὸν ἐν Φιγαλείᾳ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ὃν περιέγραψεν ἐν βίᾳ μονογραφίᾳ (1826). Ὑστερον διέτριψεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀρέσθῃ καταγινόμενος περὶ τὴν συγγραφὴν ἔργων ἀρχαίων εἰς τὸν ἀρχαῖον καὶ νωτέρον Ἑλληνικὸν βίον, ἤτοι: *Costumes et usages des peuples de la Grèce moderne* (1825 ἐν Ῥώμῃ), *La Grèce, vues pittoresques et topographiques* (1834) καὶ τὸ τελευταῖον παντῶν *Οἱ τάφοι τῶν Ἑλλήνων* (1837 ἐν Βερολ.). [B.E.]

Σταλακτῖται. Συγκρίματα λιθώδη σχηματιζόμενα ἐκ τῆς διασταθῆως ὑγροῦ περιέχοντος διαλυμένα μέρια διαδοσολίθου συνήθως διὰ θεικῶν σπηλαίων καὶ ὑπαγίων καλωμάτων. Τὰ θάλα διακρίνονται ἀποτιζόμενα τὰ στρώματα τῆς γῆς καὶ διερχόμενα διὰ στρωμάτων διαδοσολίθου συμπαροῦνται μέρια αὐτοῦ καὶ ἐφικόμενα τυχαίως ἀνωθεν θολωμάτων μένουντι ὑπὸ ἡμετέραν σταγόνων κρεμάμενα· ἐπαρκομένης δ' ἐξισυμμετρίας βαθμυδὲν τὰ στερεὰ μέρη ἢ μᾶλλον πετρώδη συνέρχονται ἐν εἴδει κοινικοῦ σωλήνος παχυνόμενου καὶ μηχανομένου διὰ διαδοχικῶν καταθεμάτων, ὥστε παρὰ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος σχηματιζόμενα βελόνας εἰς τὰς στέγας διὰ τοῦ πηγνυμένου ὕδατος. Μέρους ὅμοιου τοῦ διιδρυμένου διὰ τῶν θεικῶν ὑγροῦ καταρρεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκεῖ ἀπολιθούμενον ἀποτελεῖ μασσοειδῆ καταθέματα καλούμενα σταλαγμίται.

Ἐννοεῖται δ' ὅτι ἐπέρχεται στιγμή καθ' ἣν ἀξαναομένων τῶν σταλακτιτῶν καὶ σταλαγμιτῶν σχηματίζονται πελώρια στήλαι μεγαλοπρεπεῖς τὴν ὄψιν καὶ θαυμασίως κοσμοῦνται τὰ περιέχοντα αὐτὰς σπήλαια (βλ. λ.).

Σταλλδόουμ (Gottfried Stallbaum). Γερμανὸς φιλόλογος καὶ παιδαγωγὸς ἀξιος λόγου γενν. τῷ 1793 ἐν Zaasch τῆς πρῶτης ἐπαρχ. Σαξονίας καὶ ἀπεθ. τῷ 1861. Ἐπιδόσεις εἰς τὴν μελέτην τῆς κλασσικῆς φιλολογίας ἐν Λειψία διωρίσθη τῷ 1818 διδάσκαλος ἐν τῷ Παιδαγωγικῷ σχολεῖῳ τῆς Ἀλλῆς, ὕστερον δὲ μετὰ διαφόρους θέσεις ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας ἀπὸ τοῦ 1840. Ἐκ τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἔργων διακρίνονται κατ' ἐξοχὴν αἱ ἐργασίαι τοῦ ἐπὶ τοῦ Πλάτωνος, εἰς ἃς ἀνήκει ἡ σειρά χωριστῶν διαλόγων φιλοπονηθεῖσα ἐμβριθῶς, βίβλος τοῦ Φιλίππου (1820 ἐν Λειψ.), τοῦ Εὐθύφρωνος (1823 αὐτόθ.), τοῦ Μένωνος (1826) καὶ τοῦ Συμποσίου κατὰ τὴν ἐπανέκδοσιν ἐκδόσιν τοῦ Wolff (1828), ἡ μεγάλη κριτικὴ ἐκδόσις τῶν Ἀπάντων τοῦ Πλάτωνος (12 τ. ἐν Λειψ. 1831-1825), καὶ βίβλος ἡ ἐπεξεργασία τῶν Πλατωνικῶν συγγραμμάτων μετὰ λατινικῶν σχολίων (9 τ. 1827 ἐξ.). Ὅλως χωριστῇ τούτων εἶναι ἡ μεγάλη ἐκδόσις τοῦ «Παρμενίδου» (1839 ἐν Λειψ.). Ὁ Σ. ἐπεμελήθη ὡσαύτως τὴν ἀνατυπωσιν τῶν Σχολίων τοῦ Εὐστάθιου εἰς Ὀμήρον (5 τ. ἐν Λειψ. 1825-30), τὴν βελτιωθεῖσαν ἐκδόσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ruddiman, *Institutiones grammaticae Latinae* (αὐτ. 1823 εἰς 2 τομ.) καὶ τὴν τοῦ Τερέντιου κατὰ τὴν Westerhoven (6 τ. 1830-31). [B.E.]

Σταλλουπόνεν (Stallupönen). Πρωτεύουσα περιφ. ἐν τῷ πρῶτῳ νομῷ Γουμβίνεν, 11 χμ. ἀπὸ τῶν ῥωσ. συνόρων, ἔχουσα 4 678 κατ. καὶ ἐμπόριον γεωργικῶν προϊόντων. [M Σ.]

Σταμάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Μαραθῶνος τῆς Ἀττικῆς ἔχον 111 κατ. καὶ καίμενον πρὸς Β τοῦ Πενταλικοῦ παρα τὴν ὁδὸν τὴν ἀγροῦσαν ἐκ Κηφισίας εἰς Μαραθῶνα. Κατεχει δὲ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου δήμου Ἰκαρίας τοῦ ὀνομαστοῦ διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ τὴν γένεσιν τῆς κωμῳδίας.

Σταμνά. Κώμη τῆς Αἰτωλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ὠλενείας τῆς ἐπαρχίας Μεσολογγίου (ὥρ. 5 1/2) ἐν τῇ μεταξὺ τῆς Κυνίας λίμνης καὶ τῶν ἀριστερῶν ὀρέων τοῦ Ἀχελώου χώρα. Προϊόντα ἔχει δημ. καρπούς, σπέρια, σήταμι, σῖνον, βῆμακα καὶ σταφίδα. Πρὸς Δ εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρ. ῥέει ὁ Ἀχελῷος. Κατ. 1409.

Σταμπούλωφ (Στέφανος N. Stam-

(hulow). Ρουλόγαρος πολιτικός άνήρ, γενν. 1855 έν Τερνεβίω. Νέος έτι ών περιεπλάκη είς τας επανάστατικάς κινήσεις τῷ 1875-76, κατέφυγε δ' είτα είς 'Ρουμανίαν καί διατελέσας επί τῆς βίωσεικῆς κατοχῆς υπάλληλος τῆς αστυνομίας ἐγκατέστη τῷ 1879 έν τῇ πατρίδι του ως δικηγόρος. Ὡς μέλος τῆς Ἐθνικῆς συνελεύσεως διεκρίθη διά τῆς εὐραθείας καί τῶν φιλοσπαστικῶν ιδεῶν του, ἐθεωρεῖτο δέ ως ἐχθρός τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου. Τῷ 1884 ἐγένετο πρόεδρος τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως, διωργάνωσε δέ μετά τήν πτώσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου (4 Αὐγ. 1886) μετά τοῦ Μουτσούρουφ ἀντιδραστικὴν ἐπανάστασιν, δι' ἧς ἐκλήθη δ' Ἀλεξάνδρος πάλιν εἰς τὴν Ρουλόγαριαν. Ἐκείνος οὐχ ἦν τὸν παραιτηθεὶς διώρειεν ἀντιβασιλείαν, ἧς σπουδαιότατον μέλος ὑπῆρξε 1886-87 ὁ Σ. δείξας ἡμετέλικτον ἐνέργειαν κατὰ τῶν φανερῶν τῶν Ζαγκωρ καί Καραβέλωφ, ὡς καί κατὰ τῶν βασιουργῶν τῆς Ρωσσίας. Τοιοῦτος ὑπῆρξε καί μετά τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος Φερδινάνδου ὡς πρωθυπουργός 1887-94, καταστάς δεσποτικώτατος. Ἀλλὰ τῷ 1894 ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ἀντικατασταθεὶς διά τοῦ ἐχθροῦ του Στοιλωφ. Τῇ δὲ 3 Ἰουλίου 1895 ἐπετέθησαν τινες κατ' αὐτὸν ἐξ ἐνέδρας καί ἐπλήγωσαν αὐτὸν καιρίως· ἀπεθάνε δὲ ὁ Σ. τῇ 6 Ἰουλίου. [B.E.]

Στάμφορντ. 1) Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Λίγκον, μετὰ 8 358 κατ., ποικίλης βιομηχανίας, ἐμπορίου καί ναυτιλίας ἐπὶ τοῦ Οὐέλλανδ ποτ. — 2) Πόλις τῆς Βορείουαμερικ. πολιτείας Κονέκτικουτ, 70 χμ. ἀ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἦχει 15 700 κατ. καί χρησιμεύει ὡς θερινὴ ὁαμονή τῶν κατοικῶν τῆς Νέας Ὑόρκης. [M.E.]

Στανιάτες. Λιμρ. τοῦ ὅθμου Τανάγρας τῆς ἐπαρχ. Θηβῶν ἔχον 137 κατ. [M.E.]

Στανίσλαος (Stanislaw). 1) Σ. ὁ Α' ἐκ τοῦ οἴκου Leszczyński, βασιλεὺς τῆς Πολωνίας· γενν. τῷ 1682 έν Λεμβέργῃ τῆς Γαλιτίας ἐξ ἀρχαίας καί ἐνδόξου οἰκογενείας, ἀπὸθ. δὲ έν Λουανδρέλλῃ τῷ 1766. Πατέρα εἶχε τὴν Ραδούζα Λεσζαϊνικήν παλατίνον τῆς Πολωνίας καί μέγαν θησαυροφύλακα. Διετέλει καί ὁ ἴδιος παλατίνος τῆς Πολωνίας καί τριβλίνος τοῦ στέμματος, ὅτε ἐξεργάγη ὁ πόλεμος μετοξὺ Αὐγούστου Β' βασιλέως τῆς Πολωνίας καί τοῦ τῆς Σουηδίας Καρόλου ΙΒ'. Ἐπιστρεφθεὶς ὑπὸ τῶν συμπλητῶν του νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Καρόλου εἰλυσσε τὴν συμπόθειαν τούτου καί ἐπέτυχε τοῦ αἰτουμένου. Κηρυχθέντος εἰτα τοῦ θρόνου τῆς Πολωνίας γηρευστος ἐξελέγη ὁ Σ. βασιλεὺς διά τῆς ἐπύρρωτος τῆς Σουηδίας (1704). Ἐστερεώθη ἐπὶ τοῦ θρόνου διὰ τῶν νικῶν, ὅς ὁ Κάρολος κτήγαγε κατὰ τοῦ Αὐγούστου, ὅστις καί ἡναγ-

κάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου. Ἀμέτα τὴν καταστροφὴν τῆς Πολυταβίας ὁ Σ. ἡναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὴν Πολωνίαν (1712). Μετέβη τότε εἰς Βεσσαρ (1714) πρὸς συνάντησιν τοῦ Καρόλου, οὗ καί ἐλάβε τὴν διοίκησιν τοῦ δουκάτου τῶν Δου Ρερυῶν, ὅπερ ὅμως ἡναγκάσθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως νὰ παραλίπῃ εἰς τὴν κόμητα παλατίνον Γουσταύου (1719), καταφυγὸν εἰτα εἰς Γαλλίαν καὶ κατασταθεὶς έν Βισμερκούργῳ τῆς Ἀλσατίας. Μετὰ τινα ἔτη (1725) ὁ Δουκὺς ΙΒ' ἐνομφεύθη τὴν θυγατέρα του Εὐγενίαν, έν ἔτει δὲ 1733, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐγούστου, μερίς Πολωνῶν στηριζομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐκήρυξε θύε βασιλεῖα τὸν Σ., ἀλλ' ἡ Ρωσσία νύστη κατὰ τῆς ἐκλογῆς καί ἐπεχείρησε ἐκστρεφθεὶς κατὰ τῆς Βαρσοβίας. Ὁ Σ. λοιπὸν ἡναγκάσθη μετὰ ματαιὰς προσπάθειας πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου καὶ κράν πολιορκίαν έν Δαντεϊκῇ νὰ ὑποχωρῇ. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης τοῦ 1740 παρεχωρήθη εἰς ἀποζημιώσιν ἡ ἐστὶν ζωῆς ἐπικυριαρχία τῶν δουκάτων τῆς θαρνιγγίας καί τῆς Βαρης, ἀτινα μετὰ θανάτον του θα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν Πολωνίαν. Ὁ Σ. ἤρξεν 28 ἔτη έν Λεθόβῃ ἧν κατέστησεν εὐτυχῇ καί ὀπλοζωίῳ τοῦ ἐπιθετοῦ Εὐεργετιστοῦ· διότι ἐπροστάτευσεν τὰ γράμματα καί ἐπιστήμας, ὥρυσεν σχολεῖα, ἀκαδημίας, βιβλιοθήκην, ἤγειρε μνημεῖα καί κοίτισεν λαμπρὰν αὐλήν, ἧς μέρος ἀνέκουν πολλοὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων· ἐπῆρκε δὲ εἰς βλα τὰ ἐξόδα τοῦ ἑκατομ. μόνον ἐτησίας δαπάνης. Ὁ Σ. κατέλιπε τινα φιλοσοφικά, πολιτικά, ἠθικά συγγράμματα, ἐκ τῶν ὁποίων σημαντικὸν τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Φωνὴ λίτου έν ᾧ προλέγει τὸν διαμελισμὸν τῆς Πολωνίας. — 2) Σ. ὁ Β' (S. Poniatowski) τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, γέννησθαις τῷ 1732 καί ἀποθανὼν τῷ 1798. Υἱὸς τοῦ κόμητος Σ. Πονιατόβσκη, ἀρχαίου τῆς Κρακοβίας. Πειροκισμένο λαμπρῶν πνευματικῶν καί σωματικῶν τήτων ἤρξεε κατὰ τὸ εἰς Ρωσσίαν ἐξελθὼν του εἰς τὴν μεγάλῃν δοῦκισσαν κατερίνην, ἧτις ἐνῆργησε νὰ διορισθῇ πρὸς τῆς Πολωνίας έν Πέτρουπόλει, καί μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Αὐγούστου Γ', ἡ κρατεῖρα οὗτα, συνετέλεσε νὰ ἐκλεγῇ σιλεύς τῆς Πολωνίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ. Αὐγούστου. Ἡ ἀπειθεία ὅμως τῶν εὐγενῶν ὀργιστικῶν ἐπιδόξ, αἱ ἀπαιτήσεις διαφόρων αἰρέσεων ὅπως πρὸς κτήσιν αὐτὰ μετὰ τῶν Καθολικῶν δικαιώματα τέστησαν τὴν βασιλείαν του περίοδον ἀτυχίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐτερόδοξοι ὑποστη-

μεναι υπό τῶν ξένων εἶχον ἐπιτύχει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν εἰσόδον εἰς τὰς δημοσίας θέσεις ἐσχηματίσθη ὁ καθολικὸς καὶ πατριωτικὸς συνδεσμός. Ὁμοσπονδία τοῦ Βάρ, ὅστις κατήργησε τὴν ἀνεξίθρησκείαν καὶ ἐκήρυξε τὸν θρόνον χηρυσσόντα, καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἤρξατο. Πτυθθέντων δὲ τῶν ὁμοσπονδίων ἡ Ρωσία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Γερμανία ἠδυνήθησαν τῷ 1772 νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸν πρῶτον διαμελισμὸν τῆς Πολωνίας. Ὁ Σ. ἀρπαγίς ὑπὸ τῶν πατριωτῶν τοῦ Βάρ, τυχαίως διέφυγε τὸν θάνατον. Ἀπὸ τοῦ 1774 μέχρι τοῦ 1779 ἡσχολήθη εἰς τὸ νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς Πολωνίας καὶ νὰ μεταρρυθμίῃ τὸ πολίτευμα, ἀλλ' εἰς μάτην ἡ ὁμοσπονδία τῆς Ταργόβιτσας καὶ ἡ διαίτα τοῦ Γρόδνου (1793), ἀναιχίτα ὑπὸ τὴν Ρωσικὴν ἐπ' ἐσχέρην, πορηματώσαν πασαν μεταρρύθμισιν καὶ ἐπανέφερον τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα. Ἐντεῦθεν ἐξερραγὴ δεύτερος ἐμφύλιος πόλεμος, ὅστις ἐπέφερε δευτέραν διανομήν καὶ τὸ πολωνικὸν βασίλειον ἡλαττώθη κατὰ $\frac{1}{3}$ ἔτι, ὁ δὲ Σ. ἔμεινε μόνον φίλῳ ἐνισματι βασιλεὺς. Μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Κροστουσκου καὶ τὸν θρίαμβον τῶν Ρώσων, οὗς διώκει ὁ Σουβάρωφ, ὁ Σ. ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ (1795), ἐπακολούθησας τὴν παραίτησιν του τρίτης καὶ τελευταίας διανομῆς. Ἀπεσφύθη τότε εἰς Γρόδνον, λαβὼν ἐπιχειρήσειν τινα παρὰ τῶν διανεμηθεισῶν τῶν βασιλείων του δυναμεων. Ἀπέθανε δὲ ἐκεῖ μετὰ τριετίαν [115.]

Στανισλάου (Stanislaw). Πρωτ. διαμερισματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βιστριτσά. Ἐχει 22 301 κατ., βιβλιοθήκην, μεγάλα ἐργαστήσια ἱμαμαξῶν, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον γεωργικῶν προϊόντων. [Μ.Σ.]

Στάνλεϋ (Ἑρρίκος Stanley). Περιηγημὸς ἐξερευνητὴς τῆς Ἀφρικῆς γενν. 1841 πλησίον τοῦ Denbigh ἐν Οὐαλίᾳ. Τῷ 1868 συνώδευσεν τὸν ἀγγλικὸν στρατὸν εἰς Ἀθρυσουίαν. ἐστάλη δὲ τῷ 1871 ὑπὸ τῆς ἐν Νεα Ὑόρκῃ ἐφημερίδος «Κήρυκος» εἰς τὰ ἐνδοτερεὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς ἵνα ἐπανεὐρῇ τὸν Λιβινγκστον ὃν καὶ ἀνεκάλυψε κατ' Ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν Οὐτζιτζί. ἐξερευνητὰς ἐξ ἐκείνου μετ' αὐτοῦ τὰς ὁδοὺς τῆς Ταγγανικῆς λίμνης καὶ τὰς πρὸς Α. ταύτης γῶρας ἐπανήλθεν εἰς καὶ. Νεαν ἐξερευνητικὴν ἐκστρατείαν ἐπεχείρησε τῷ 1874 διὰ τῆς τοῦ αὐτοῦ Κήρυκος τῆς Νεας Ὑόρκης καὶ τοῦ ἡμερησίου τηλεγράφου, ἀνεκάλυψε δὲ τὸν πηγόποταμον τοῦ Κόγγου Λουαάβαν καὶ κατήλθε τὸν Κόγγον μέχρι τῶν ἐκβολῶν του (1877). Πάλιν 1879-84 διέμεινεν ἐν Ἀφρικῇ ἵνα ἱερώσῃ τὴν διατογὴν τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου σταθμούς ἐπὶ τοῦ μέσου

Κόγγου, προεσχεδίασε δὲ καὶ σιδηρόδρομον. Κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1887 ἐπεχείρησεν ἐκστρατείαν ἐπὶ τοῦ Κόγγου πρὸς τὸ Ἀγγυπιακὴν Σουδάν σκοπεύουσαν τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑμίν Πασα (βλ. λ.). καὶ συνήντησε μὲν αὐτὸν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1888 παρὰ τὴν λίμνην Ἀλβέρτου Νυάνζα, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ τὸν πείσῃ νὰ καταλίπῃ τὴν χώραν. Τότε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδόν του ἐπὶ τοῦ ποτ. Ἀρουβίμη, ὅπου εὗρε τὸν ταγματάρχην Βαρτελότ φρενευθέντα, ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀλβέρτου Νυάνζα ἠνάγκασε κατὰ Μάιον τοῦ 1889 τὸν Ἑμίν πασά καὶ τὸν Καζάτην νὰ ἀναχωρήσωσι μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν. Καθ' ὁδὸν ἀνεκάλυψε τὸ ὄρος Ῥουβεντσώρη καὶ ἐφθάσε τῇ 20 Ὀκτωβρ. εἰς Μπουάπουα, τῇ δὲ 24 Νοεμβρ. ἐπὶ τῆς παραλίας, ὁπόθεν ἐπανήλθεν εἰς Ἀγγλίαν. Περιγραφὴν τῶν περιηγήσεων περιέχουσι τὰ ἔργα του. Πῶς εὗρον τὸν Διβινγκστον (1872), διὰ τῆς μελαίνης ἡπείρου (1877), ὁ Κόγγος (1885), Ἐν τῇ μελανωτῇ Ἀφρικῇ (1890) καὶ ἄλλα μικρότερα. [Β.Ε.]

Στανοδὺ ὄρη καλεῖται ὄρεσσιν ἐν τῇ Ἀνατολ. Σιθρίᾳ, ἐν τῇ Ὑπερβαϊκῇ, Ἀμούρ, Ἰακούσκ καὶ τῇ Παραλίᾳ χώρα ἐκτετατομένη ἐπὶ 4 250 χμ. Τὸ αὐτ. τμήμα αὐτῆς καλεῖται Ἰαβλόνσι ὄρη· τὸ δὲ Ἀνατολ. βαίνει παραλλήλως πρὸς τὴν Ὀκεανικὴν θάλασσαν. Ἐξείς ὕψος μέχρι 2 500 μ.

Στάνος. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀυδοκίνας (Βαλτου) κειμένου παρὰ τὴν δυτικὴν ἐκβολὴν τῆς λίμνης Ἀμβρακίας καὶ πρὸς Ν. τοῦ Κασσασαρά. 39' οὐ απέχει ὡρ. 1. Κἀτ. 655.

Στάνος. Πρωτ. τοῦ ἐλβετικοῦ ἡμικαντονίου Οὐντερβάλδεν ὑπὸ τοῦ Δρυμίν, 12 χμ. ΒΑ. τοῦ Σαρνεν ἐν ὄρεινῇ θέσει. Ἐχει 2 458 κατ., ὧν κύρια ἔργα κτηνοτροφία καὶ κηπουρικὴ. [Μ.Σ.]

Σπαράξα Ρούσσα. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ΝΔ. μέρει τοῦ ρωσ. κυβερνείου Νεβγκρόδ. Ἐχει 15 589 κατ., ναυτιλίαν ἐπὶ τοῦ ποτ. Πελίτσε, ἐμπορίον σιτηρῶν, λίνου καὶ ξυλείας καὶ ἀλατούχους πηγὰς.

Στάρογαρδ. 1) Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῷ Στεττινου, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ἰνα. Ἐχει 23 785 κατ., ἐργαστήσια σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν καὶ ἀλλήν βιομηχανίαν, ἀλλοίον δὲ ἐμπορίον μαλλίον, κτηνῶν καὶ λινῶν ὑφασμάτων. — 2) Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῷ Δαντσίκης, ἐπὶ νοτιοδυτικῇ Πρωσσίᾳ ἐν Σ. καὶ ἔχουσα 7 080 κατ. [Μ.Σ.]

Στάρεμπεργ. 1) Rüdiger κόμης Starhemberg, Αὐστριακὸς στρατάρχης, γενν. 1638. Ἀνελθὼν μέχρι τοῦ 1681 εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιστρατήγου, ἐγένετο 1683

διοικήτης τῆς Βιέννης τῆς πολιτοικουμένης ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἀντέστη εἰς αὐτοὺς μετὰ μεγίστου θάρρους καὶ ἐπιμονῆς. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1701. — 2) Γουίλδος κόμης Σ., υἱὸς τοῦ ἀνω, γενν. τῷ 1657 καὶ ἀποθ. τῷ 1737. Μετέτρεψε τῆς ἀμόνης τῆς Βιέννης τῷ 1683, τῆς κατὰ τῆς Βούδας ἐφόδου τῷ 1686 καὶ τῆς πολιτοικίας τοῦ Βελιγραζίου τῷ 1688, ὑπερέστηεν ὑπὸ τὸν Εὐγένιον ἐν Οὐγγαρία καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, διώκησεν ὡς ἀρχηγὸς ἐν ταύτῃ τῷ 1704, ἐπὶ ἐξέστη στραταρχίας τῷ 1704, κατέστειλε τὴν ἐπαναστάσιν τῆς Οὐγγαρίας, ἐνίκησεν ὡς ἀρχιστράτηγος τὸν στρατὸν Φιλίππου Ε' ἐν Ἰσπανίᾳ, ἀνεδείχθη νικητὴς ἐν Ἀλμεινάρᾳ καὶ ἐν Σαραγόσῃ, ἀλλ' ἐνίκηθη τῷ 1710 ἐν Βιλαδισιόλᾳ, ὅτε καὶ ἐξέτελεσεν ἐπιτυχῇ ὑποχωρησιν. [Πε.]

Στάρκ (Κάρολος Βερνέρδος). Ἀρχαιολόγος Γερμανὸς, γενν. 1824 ἐν Πένν, ἐπου ἐγένετο τῷ 1856 ἐκτακτὸς καθηγητὴς, διωρίσθη δὲ 1858 ἐν Αἰδελευέργῃ. Ἰνσταύθη ἐγένετο τῷ 1866 διευθυντὴς τοῦ ἀρχαιολογ. ἱνστιτούτου, ἐξέτελεσε δὲ εἰς περιηγήσεις καθ' ἃς ἐπακέρθη καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἀπέθανε δ' ἐν Αἰδελευέργῃ τῷ 1879. Κύρια ἔργα αὐτοῦ εἰναι: Νικὴ καὶ οἱ Νικόβιαι (1863), Εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολήν (1874), Ἀρχαιολογία τῆς τέχνης (τόμ. Α' 1878). [Ἐγ.]

Σταρκενδούργον (Starkenbourg). Ἐπαρχία τοῦ Μεγάλου Δουκάτου τῆς Ἑσθονίας, ἐρδευομένη ὑπὸ τοῦ Ῥήνου καὶ τοῦ Μοίνου, εὐφροδωτάτη δὲ καὶ περιλαμβάνουσα 3019 τ.μ. μετὰ 419 642 κατ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Δαρμσταδτ. [Μ.Σ.]

Σταρονδέργης λίμνη καλεῖται ἀπὸ τοῦ χωρίου Στάρνβεργ ὥρτια λίμνη τῆς Ἀνω Βαυαρίας πρὸς Ν τοῦ Μοναχου, ἔχουσα μῆκος 24 καὶ πλάτος 5 χμ., εἰς τὰς ὁλθας τῆς ἐπείας ἴδρυνται πολλαὶ ἐπαυλεις, κυρίως καὶ τοῦ βασιλικοῦ εἴκου τῆς Βαυαρίας. [Μ.Σ.]

Σταροδζέλσκ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ Ῥωσ. κυβερνήτου Χαρκώδου, ἔχουσα 12 275 κατ. καὶ ἐμπόριον σίτου.

Σταροδούπ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ Ῥωσ. κυβερνήτου Τσερνίγωφ, ἐπὶ τοῦ Βαβίνετς, μετὰ 25 517 κατ. οἷτινες διατηροῦσι σπουδαίαν κηπουρικὴν καὶ ἐμπόριον σίτου καὶ λίνου. [Μ.Σ.]

Σταροκωνσταντίνωφ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ ΝΔ τμήματι τοῦ Ῥωσ. κυβερνήτου Βολυνίας, ἐπὶ τοῦ Σλούτς. ἔχει 19 738 κατ. καὶ ἐμπόριον σίτου, κτηνῶν καὶ ἄλλας.

Σταρόσται ἐκαλοῦντο ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Πολωνίας εὐγενεῖς τιμαριούχοι

τοῦ βασιλέως. Ἐν Σιδηρία καλοῦνται οἱ προστάται τῶν χωρίων.

Στάρτσιστα. Χωρ. τῆς Ἀνω κεδονίας κείμενον πρὸς Β τῶν Σερ ἀπόστασιν 10 ὥρων ἐπὶ τῆς εἰς Ν πον ἐξοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 200 οἰκιστῶν τὰ 3/4 Χριστιανοὶ ἑλληνόφωνοι καὶ γαρύφωνοι, τὸ δὲ 1/4 Ὀθωμανοί.

Στάρου Ὀσκόλι. Πρωτ. ἐν τῷ Α τμήματι τοῦ Ῥωσ. κυβερν. ἐπὶ τοῦ Ὀσκόλ, παραποτάμου τοῦ Ῥού. ἔχει 8 984 κατ. καὶ ἐμπόριον τῶν τῆς γεωργίας. [Μ.Σ.]

Στάσιμη. Χωρ. τοῦ δήμου τσαίνης τῆς Ὀλυμπίας, ἔχον 120 κατ.

Στασζόν. Χωρ. τοῦ δήμ. Κυπαρίσσιος, ἔχον 197 κατ.

Στασφουρτίτης. Ὀρυκτὴν π. βορρ. καὶ χλωριούχον μαγνήσιον. δ' οὕτως ἐκ τῶν ἀλατωρυχείων τοῦ σφουρτου. [Ρ.Ν.Β.]

Στασφούρτον (Stassfurt). τοῦ πρωτοῦ νομοῦ Μαγδεβουργου, Βόδη, ἔχουσα 19 104 κατ. Παρ' αὐτὴν εἶναι τὸ μέγιστον ἀλατωρυχεῖον τῆς Γερμανίας, διὸ καὶ ἐν τῇ πόλει διεξάγεται δακτ. βιομηχανία χημικῶν προϊόντων.

Στατήρ, ὡς μεταφρασὶς τοῦ κοῦ σέκελ, ἐσημαίνει τὸ κατ' ἀρχαίαν τι, εἰτα δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην νομισματικὴν τῶν Ἑλλήνων παραληφθεῖσαν τῶν Λυδῶν, ἥτις διέφερον ὁμοίως καὶ διαφόρους τόπους καὶ χρόνους ὡς καὶ ὕλικὴν (χρυσόν, ἥλεκτρον καὶ ἀργυρῶν) γινωσκόμενα εἶναι ὁ ἀργυρῶς αἰγυρῶν Σ. (βαρὺς 12.4 γραμμ. 1 στίς εἶχε περ. 2.75 γρ., ὑποδηρεῖτο δ' εἰς 2 δ. καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐπεκράτησεν λαβὴ ὁ εὐδοκίος εἶχε βάρος 8.5 γρ. σήμευτα δὲ ὡς βάσις εἰς τὸν κορινθίου ὑποδηρημένον εἰς 3 δραχμάς, καὶ ἰωνικοῦ, ἔχοντα βάρος 8.73 γρ. καὶ περ. γρ. 1.97, διηρημένον δὲ εἰς 4 δραχμάς διὸ καὶ συνήθως ἐλέγετο διδ. Ἐν Ἀττικῇ τὸ ὄνομα Σ. ἔφεραν ὁμοίως ὁ χρυσοῦς, ἔχον βάρος τοῦ διδ. ἀξίαν δὲ περ. 24 γρ. Σχεδὸν τῇ ἀξίαν εἶχε καὶ ὁ τῶν Περσῶν Σ., ὡς καλούμενος. Ἐξ ἡλέκτρον ἦσαν οἱ Λαμψακηνοὶ καὶ οἱ Κυζικηνοί. Γ. ὡς μέτρον βάρους βλ. Καντάριον, γανου δὲ πρὸς μέτρησιν βαρῶν βλ.

Στατική. Βλ. Μηχανική.

Στάτιος (Papinius Statius) μαῖος ποιητὴς γεννηθεὶς ἐν Νεαπολί 61 μ. Χ. ἐκ πατρὸς ἐπίσης διακρίθη ποιητοῦ καὶ ῥήτορος καὶ ἀποθ. τῷ 97 Σ. ἔλαβε πολλοὺς στεφάνους εἰς

Παρτήριους τελετάς τῆς Νεαπόλεως καὶ εἰς ἄλλας πανηγύρεις, ἀπῆλθεν ἀπείρου ἐκτιμήσεως ζῶν, ἐργησιμοποίησε τὰς ποιήσεις του διὰ δημοσία ἀναγνώσματα πολὺ συγχυζόμενα καὶ εὐεργετήθη ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ, ὃν εἰς ἀντάλλαγμα λίαν ἐξύμνησεν. Ἔργα αὐτοῦ σώζονται ἡ Ὀθηαίς, ἐπικὲν ποιήματα εἰς 12 ᾠδοὺς, τὸ ὅποιον παρουσιάζει μετὰ τῶν φιλολογικῶν ἐλαττωμάτων τῆς ἐποχῆς καὶ ὑπερέχους καλλονίας, ἡ Ἀχιλλεύς, ἑτερον ἐπικὲν ποίημα, οὗ μόνον 2 ᾠδοὶ ἀποτίθησαν, καὶ 5 βιβλία διαφόρων ποιήσεων ὑπὸ τὴν τίτλον Silvae. τὸ πλεῖστον τῶν ἐποικῶν ἀπαρτίζεται ἐκ ποιημάτων ἀπευθυνομένων εἰς φίλους του καὶ ἐξυμνούντων τὰ ἔργα, τὰς κατοικίας ἢ τὴν πλοῦτον αὐτῶν. Ὁ Σ. παρουσιάζει ἐκτακτον εὐχέρειαν καὶ ἀφρονίαν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ὑπερβολὴν. [Πε.]

Στατιστική καλεῖται ἡ ἐν ἀριθμοῖς ὅσον εἶδεν τε ἀκριβῆς παρίστασις κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ δημοσιολογικῶν καταστάσεων, ἥτις διὰ περισυλλογῆς καὶ συγκαταλαιώσεως μεγάλου πλῆθους ὁμοειδῶν γεγονότων ἐξετάζει τὴν κανονικότητά συμπεριφορῶν εἰς ἐκ μεμονωμένων δεδομένων ὅν δύνανται νὰ ἐξαχθῇ. Κατὰ δὲ τὰ ἐξετάζόμενα ἀντικείμενα διακρίνονται πολλοὶ κλάδοι τῆς Σ., ὡς Σ. τοῦ πληθυσμοῦ, τῶν γυναικῶν, τῶν γεννήσεων, τῶν θανάτων, τῶν ἐπιτηδεύματων, τοῦ ἐμπορίου, τῶν ἀδικημάτων, τῆς ἡθικῆς, τῶν ἀτυχημάτων κλ. Ἡ περισυλλογὴ αὕτη καὶ κατὰ τὰς τοῦ ὕλη καὶ εἶναι οὐσιωδῶς ἔργον δημοσίων γραφείων, τοῦ σκοποῦ ὄντος κατὰ πρῶτον λόγον διοικητικῆς φύσεως, κατὰ δεύτερον δὲ ἐπιστημονικῆς, ὅν ἀποκλείεται ὁμοῦ καὶ ἡ ἰδιωτικὴ Σ. συμπληροῦσα ἐν πολλοῖς τὴν κυβερνητικὴν. Τινὲς κλάδοι τῆς Σ., ὡς ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς περιουσίας, εὐργηταί ἦδη ἐν τῇ ἀρχαϊότητι, καὶ ὅσω ποικιλιώτερον ἐγίνετο τὸ ἔργον τῆς πολιτείας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, τόσο μάλλον ἀναγκαῖα ἐφαίνετο καὶ ἡ στατιστικὴ γνῶσις τῶν κυρίων στοιχείων τοῦ πολιτικοῦ βίου· ἀλλὰ τὰ πορίσματα τῶν στατιστικῶν ἐργασιῶν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν ταῖς πλείσταῖς πολιτείαις ἐτηροῦτο ὅλως μυστικά. Πρῶτον ἐν Σουηδία τῷ 1756 διωργανώθη ἐπίσημος Σ. σκοποῦσα τὴν ἐτήσιαν κίνησιν τοῦ πληθυσμοῦ· τῷ 1796 ἰδρύθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ στατιστικὸν γραφεῖον, ἐν Γερμανίᾳ δὲ τῷ 1805, ὅπερ ἀνανεωθὲν τῷ 1810 περιήλθε κυρίως ἐπὶ τῆς διεύθυνσεως τοῦ Ἑγγελ (1860-62) εἰς μεγάλην σημασίαν. Ὁμοῖα γραφεῖα ἰδρύθησαν κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα εἰς ἅπαντα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, οὐχὶ δὲ πάντοτε ὡς κεντρικά, π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ δι' ἑκάστον κλάδον ὑπάρχοντος

ἰδιαιτέρου στατιστικοῦ γραφείου. Ἀλλὰ καὶ εἰς μεγαλοπόλεις ὑπάρχουσι νῦν ἰδιαιτέρα γραφεῖα. Τὴν ἐπίτευξιν ὁμοειδῶς συστήματος κατὰ τὴν στατιστικὴν ἐργασίαν ἐπιβήκουσι τὰ Στατιστικὰ συνέδρια εἰς συνήλθον ἀπὸ τοῦ 1853 (ἐν Βρυξελλαῖς) ἐπανειλημμένως. Παρ' ἡμῶν ὑπάρχει ἰδίον τμήμα στατιστικῆς ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν. [Ἑγ.]

Σταυάγγελ (Stavanger). Νομὸς τῆς ΝΔ Νορβηγίας, ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, ἔχον ἐμβα. 9 147 τετρ. καὶ 114 223 κατ. Διατέμενται ὑπὸ πολλῶν μακρῶν φιάδων (κόλπων) πρὸ τοῦ στόματος τῶν ἐποικῶν εἶναι διεσκαρπισμένα ἀπειρα νησίδια. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι γεωργία, κτηνοτροφία, ἀλιεῖα καὶ ναυτιλία. — 2) Πρωτ. τοῦ αὐτοῦ νομοῦ, καίμην ἐπὶ τοῦ φιάδου Ρεῦκκε, ἔχουσα ὅδε δύο καλοὺς λιμένας, 22 488 κατ. καὶ ἀμαξίστατον ἐμπορίον κυρίως ἐξαγωγῆς (ἰχθυον καὶ ἰχθυοελαιού).

Σταῦλος. Χωρίον τοῦ δήμου Βύρυντιον τῆς Εὐρυτανίας, μετὰ 103 κατ.

Στάυρ (Steyr) Πόλις τοῦ δουκάτου τῆς Ἀνω Αὐστρίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Enns καίμην καὶ ἀλλοτε πρωτεύουσα τῆς Στουρίας. Εἶναι δὲ ἐκ τῶν σπουδαιότατων βιομηχανικῶν κέντρων τῆς Αὐστρίας μετὰ ἐργαστασιῶν σιδήρου καὶ γαλβάνου καὶ ὅλων ποιεῖων, ἔχουσα περίπου 21 000 κατ. καὶ πολλὰς ὡραίαις μεταμονικὰς οἰκοδομὰς.

Σταυράγκαθος. Βλ. Κάρθαμος.

Σταυράετος. Βλ. Ἀετός ὁ νάνος.

Σταυράκιος. Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, υἱὸς τοῦ Νικητοῦ Α' τοῦ ἀπὸ Γενικῶν ἀνέβη εἰς τὴν θρόνον τῇ 25 Ἰουλίου 811 μετὰ τὴν φόνον τοῦ πατρὸς του ὑπὸ τοῦ Κρούμου. Ἡ βασιλεία ὁμοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξε βραχυχρόνιος διότι μετὰ 8 μῆνας ἐκρημνίσθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ Α' τοῦ Ραγκαβῆ καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον. [Π.Π.Κ.]

Σταυρανθή (Bot.) Crueiferae. Μία τῶν μεγαλυτέρων καὶ χαρακτηριστικωτέρων οἰκογενειῶν πολυπετάλων δικοτυλῆδων φυτῶν. καλουμένη οὕτως ἐκ τῆς σταυροειδούς διατάξεως τῶν πετάλων. Περιλαμβάνει ὑπὲρ 1200 εἶδη τὰ πλεῖστα τῆς εὐκράτου καὶ ψυχρᾶς ζώνης τοῦ Β' ἡμισφαίριου. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἶναι τὰ ἔξῃ· καλὸς τετραπέταλος, πέταλα τέσσαρα, στήμονες ἔξ ὧν εἰς δύο κατώτεροι βραχύτεροι, οἱ τέσσαρες ἀνώτεροι μακρότεροι (ἀποτελοῦντες τὴν κατὰ Δινατόν «τετραδυναμίαν»), ὠοθήκη δίχωρος, καρπὸς κέρας ἢ κροάτιον πολύσπερμος ἢ σπανιώτερον μονόσπερμος. Ὁ χόρτος πάντων σχεδὸν εἶναι Σ. λαχανεύεται. Περιέχουσι πολλάκις, ἰδίως

εἰς τὰ σπέρματα αἰθέριον ἔλαιον ἔριμν (Σίναπι κλ. βλ. λ.) ἢ καὶ ἄφθονον ἔλαιον, διὲ καλλιεργεῖνται τινὰ ἐξ αὐτῶν (αἰ ἔλαιο-κράμβαι κλ. βλ. τὰς λ. Κράμβη, Μυάγρις). Τὸ σινσπέλαιον εἶναι φαρμακευτικόν, ἐμulsίως δὲ ἡ Κοχλεαρίς (βλ. λ.). Ὡς λάχανα ὡσε-λιμώτατα καλλιεργεῖνται πανταχοῦ τὰ διά-φορα εἶδη καὶ ποικιλίαι τῆς Κράμβης, Ῥα-φανίδος, Λεπιδίου, Εὐζώμου ἢ Ἐρρύκης (βλ. τὰς λ.). Βαφικὴ εἶναι ἡ Ἰσάτις (βλ. λ.). Πολλὰ εἶδη Σ. κητεύονται: χάριν τῶν ποι-κιλογέρων ἀνθέων αὐτῶν ὡς ἀγαπητός κό-σμος τῶν ἀνθῶνων (Ἰθῆρις, Μαθαιολεῖα, Χείρανθος κλ.). Περὶ ἄλλων διαφόρων Σ. βλ. τὰς λ. Ἀλυσσον, Ἀναστατικὴ, Βου-νιάς, Θλάσι, Ἐρύσιμον, Καρδαμίνη, Κα-ψάκιον, Ναστόρτιον. [Θ.Χ.]

Σταυρί. Χωρίον τοῦ δήμου Μέσσης τῆς ἐπαρχ. Οἰκόμενα μετὰ 202. κατ.

Σταυροὶ (ἱερολ.). Βλ. Ἀστεροειδῆ.

Σταυρός. 1) Χωρ. τῆς Κερκύρας ὑπα-γόμενον εἰς τὸν δῆμον Μελιτείων καὶ καί-μενον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου πλησίον τῆς παραλίας εἰς ἀπόστα-σιν 45' πρὸς Β τῶν Βουνιατῶν. Κατ. 282. — 2) Κώμη τῆς νήσου Ἰθάκης καὶ πρω-τεύουσα τοῦ δήμ. Πολυκτορίων κειμένη κατὰ τὸ βόρειον τμήμα τῆς νήσου εἰς ἀπόστασιν 3 ὥρων ἀπὸ τῆς πόλεως Ἰθάκης πρὸς Β. Κάτοικοι 584.

Σταυροῦπολις (Stawropol). 1) Κυ-βερνεῖον τῆς Ῥωσίας ἐν τῷ Β μέρει τῆς Καυκασίας πρὸς Ν τοῦ Ἀστραχάν, ἔχον ἐμβα. 60 597 τγμ. καὶ 695 366 κατ. Εἶναι λεωφόδος στέπη εἰς τὴν ὅποιαν ἐκτείνονται καὶ αἱ ΒΔ παραφυάδες τοῦ Ἐλῆρου. Κύρια ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι γεωργία καὶ πρὸ πάντων κτηνοτροφία. — 2) Πρωτ. τοῦ ἀνω κυβερνεῖου ἐν τῷ ΒΔ μέρει αὐτοῦ, ἔχουσα 36 145 κατ. κυρίως Ῥώσους, καὶ ποικί-λην βιομηχανίαν. — 3) Πρωτ. περιερ. ἐν τῷ ΚΔ τμήματι τοῦ Ῥωσ. κυβερνεῖου Σα-μάρας, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Βόλγα, μετὰ 5 458 κατ. [Μ Σ.]

Σταυροφορίαι. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ-το ἐννοεῖνται αἱ ἀπὸ τοῦ 1096 μέχρι τοῦ 1270 ἐπιχειρηθεῖσαι παρὰ διαφόρων Εὐρω-παίων βασιλέων, ἡγεμόνων καὶ ἱπποτῶν ὑπὲ τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα ἐκστρατεῖαι πρὸς ἐκδιώξιν τῶν ἀπίστων ἐκ τῶν ἱερῶν τόπων. Ἐκλήθησαν δὲ αἱ τούτων μετασχόν-τες Σ τ α υ ρ ο φ ο ρ ο ι, διότι ἐπὶ τῶν ἐν-δυμάτων αὐτῶν πάντες ἔφερον ἐρυθρὸν Σταυρόν. Τοιαῦται Σ. ἐπεχειρήθησαν 8. Ἡ α' προκλήθησεν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Ἐρη-μίτου καὶ εἴτα ὑπὸ τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ Β', ἔχον ὡς ἀρχηγούς τὸν Γοδεφρείδον τὸν ἐκ Βουίλλιωνος καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ Εὐστά-

θιον καὶ Βαλδουίνον, τὸν ἡγεμόνα τοῦ Τα-ραντος Ῥαυμόνδον καὶ τὸν ἀνεψιόν του Ταγκρέδον καὶ ἄλλους. Κατ' αὐτὴν συνε-κροτήθη ἡ μάχη τοῦ Δορυλαίου (1097), καθ' ἣν οἱ Μουσουλμάνοι κατεστράφησαν ἐντελῶς, ἐκυριεύθη δὲ ἡ Νίκαια, ἡ Ἐδεσσα (1097), ἡ Ἀντιόχεια (1098) καὶ αὐτὴ ἡ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἱερῶς Χριστιανικὸν βα-σίλειον μετὰ πρωτεύουσας τῆς τελευταίας, βασιλείως δὲ τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ διαφόροι ἄλλαι ἡγεμονίαι ὑπὸ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς.

— Ἡ β', κηρυχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Βερ-νάρδου ἐπὶ Πάπα Εὐγενίου Γ' (1147-1149) ἀνελήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ Ζ' καὶ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Γερμανίας Κορράδου τοῦ Γ', οὗς ὁμοῦς ἡ με-ταξὺ τῶν ἱπποτῶν τῶν γεννηθεῖσα διχόνοια ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψωσιν ὅτε ἐπείκειτο ἡ παρ' αὐτῶν ἐκπέρθησις τῆς Δαμοσκῶ (1148).

— Ἡ γ' Σ., κηρυχθεῖσα ἐπὶ Πάπα Κλη-μεντος Γ' ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Τύρου Γουλιέλμου, ἐσκόπει τὴν ἀνάκτησιν τῆς Ἱε-ρουσαλὴμ καταληφθεῖσης πάλιν ὑπὸ τῶν ἀπί-στων τῇ 1187. Αὕτη διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1189 μέχρι τοῦ 1192 καὶ ἐπεχειρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου Αὐ-γούστου, τοῦ τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοκάρου καὶ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Γερμανίας Φρειδερίκου Βαρβαρόσσα μετὰ πολυαριθμῶν στρατῶν. Ἀλλ' ὁ μὲν Φρειδε-ρίκος ἀπώλεσεν ἐν Κιλικίᾳ (1190) κατα-στραφέντος σχεδὸν ἐντελῶς τοῦ στρατοῦ του ἐν Ἀσίᾳ, οἱ δὲ δύο ἑτεροί, οἵτινες ἐξεστρα-τευσαν διὰ θαλάσσης, κατέλαβον μὲν τὴν Ἀκκαν, ἀλλ' ἀντιζηλεύια μεγάλη διηγερέθη μεταξὺ τῶν. Καὶ ὁ μὲν Φίλιππος ἐπέστρε-ψεν εἰς Γαλλίαν (1191), τοῦ δὲ Ῥιχάρ-δου ὢλον τὸ θάρρος δὲν ἐπέφερον ἢ τὴν ἐπιτυχίαν διετοῦς ἀναχωρῆς παρὰ τοῦ Σα-λαδίνου. — Ἡ δ' Σ. ἡ ἀπὸ τοῦ 1200 μέχρι τοῦ 1204, ἥτις ἐκνήρυχθη ἐπὶ Πάπα Ἰννοκεν-τίου Γ' ὑπὸ τοῦ Φεὺλκωνος de Neuilly, ἐπε-χειρήθη ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου Θ' κόμητος τῆς Φλάνδρας, Βιλλαρδουίνου πρωτοστάτορος τῆς Καμπανίας, Βονιφάτιου Β' μαρκητεῦ τοῦ Μομφερράτου, καὶ Ἐρρίκου Δανδῶλου δού-κῃ τῆς Πενετίας. Κατὰ ταύτην ὁ στρατὸς τῶν σταυροφόρων θῆσας μέχρι Κων/πόλεως ὅπου ἐξεδίωξε τὸν σφετεριστὴν Ἀλέξιον Γ' τὸν Ἀγγελοῦ καὶ ἐγκατέστησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου Ἀλέξιον τὸν Δ' (1203), ἐπέστρε-ψεν. Ἐπανήλθε δὲ τῇ 1204 καὶ ἐκυριεύσεν ἐκ νέου τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐκδιώξας ἑτε-ρον σφετεριστὴν τοῦ θρόνου τὸν Δούκα Νεὺρ-τζουφλον, ἀλλὰ τὴν πορὰν ταύτην οἱ ἀρ-χηγοὶ διενεμήθησαν τὴν Ἑλληνηκὴν Αὐτο-κρατορίαν, τοῦ μὲν Βαλδουίνου ἀνακηρυ-χθέντος αυτοκράτορος, τῶν δὲ Βενετῶν κα-ταλαβόντων τοὺς καλλιτέρευσ ναυτικούς σταθμούς. — Ἡ ε' Σ. ἐπεχειρήθη ἐπὶ Πάπα

Ὁνωρίου Γ' (1217-1291) ὑπὸ τοῦ τιτου-
μου βασιλέως τῆς Ἱερουσαλὴμ Ἰωάννου τοῦ
Βριέννης καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας
Ἀνδρέου Β'. Ἀλλ' ὁ μὲν Ἀνδρέας ἠναγ-
χάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κράτος του πρὸς
καταστολήν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν μεγα-
στάνων του, ὁ δὲ Ἰωάννης νὰ ἀποδώσῃ τὴν
μέλεις ὑπ' αὐτοῦ κυριευθεῖσαν Δαμιέτην. —
Τὴν Σ' (1228-1239) ἐπεχείρησεν ἐπὶ Πάπα
Γρηγορίου Θ' ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος ὁ
Β', εἰς ἃν ὁ σουλτάνος Μελεδίνος παρέδω-
κεν ἀμαχητὶ τὴν Ἱερουσαλήμ. — Τὰς δύο τε-
λευταίας Σ. ἐπεχείρησεν ὁ Ἀγ. Λουδοβί-
κος, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, τὴν μὲν ἀπὸ
τοῦ 1248 μέχρι τοῦ 1254 ἐπὶ Πάπα Ἰννο-
κέντιου Δ', τὴν δὲ τῷ 1270 ἐπὶ Πάπα
Κλήμεντος Δ' καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην
ἐ Λουδοβίκος ἐκυρίευσεν τὴν Δαμιέτην τῆς
Διόλυτου καὶ ἐνίκησε παρὰ τὴν Μανσούραν
(1250), ἀλλ' ἡ εἰς τὸ στράτευμά του ἐν-
σκήψασα πανώλης συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ
ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ συλληθῇ αἰχμάλωτος.
Ἀκριβὰ ἐξαγοράσας τὴν ἐλευθερίαν του
ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν τῷ 1254 ἕνεκα τοῦ
θανάτου τῆς ἀντιβασιλεύουσας μητρὸς του
Λευκῆς, ἀφ' οὗ ἐπὶ 4 ἔτη διέμενεν ἐν Πα-
λαιστίνῃ ἀσχολούμενος εἰς δαΰρωσιν αὐτῆς.
Κατὰ δὲ τὴν κ' Σ. ὁ Ἀγ. Λουδοβίκος
συνωδύετο ὑπὸ τῶν 3 υἱῶν του καὶ τοῦ
Ἐδουάρδου πρίγκιπος τῆς Ἀγγλίας, διη-
κύνθη δὲ εἰς Τύνιδα, ἀλλὰ μόλις φθάσας
πρὸς αὐτῆς ἀπεβίωσε προσβληθεὶς ὑπὸ ἐπι-
δητικῆς νόσου. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τότε Κά-
ρολος ὁ Ἀνδεγαυικός, ὅστις εἶχεν ἀρχισθῇ
ἐκεῖ, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ,
συγκροτήσας δὲ νικηφόρους τινὰς μάχας
ἠγάγασεν τὸν Μωάμεθ Μοσταντέρ νὰ πλη-
ρώσῃ τὰς τῆς ἐκστρατείας δαπάνας μετ' 3
ἐπιστρέψεν εἰς Γαλλίαν. Μετὰ τὴν τελευ-
ταίαν ταύτην Σ. αἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ διέπρα-
ξαι ἀποικίαι τῶν Σταυροφόρων δὲν ἐβράδυ-
ναν νὰ καταστραφῶσι καὶ ἡ Παλαιστίνη νὰ
ἐπανέλθῃ ἐλόκληρος ὑπὸ τὴν Μουσουλμανι-
κὴν ζυγόν. [Πς.]

Σταυρωτής. Ἐνωσις ἐνὸς ἄνθρωπου πυρι-
τιμου μετ' ἀργίλλου καὶ σιδήρου. [P.N.B.]

Σταφιδάκειον. Χυρίον τοῦ δῆμ. Ἀρ-
γείων τῆς Ἀργολίδος ἔχον 227 κατ. [Μ.Σ.]

Σταφιδάμπελος. Ὁλως ἰδιάζουσα
ποικίλια τῆς εἰσεσφόρου ἀμπέλου (βλ. τὴν λ.),
ἥτις προῖον εἶναι ἡ Κορινθιακὴ σταφίς καὶ
ἡ καλλιέργειά μόνον ἐν Ἑλλάδι εὐδοκι-
μεῖ. Πότε ἐπακριβῶς καὶ ποῦ τὸ πρῶ-
τον ἡ Σ. εἰσῆχθη ἐν Ἑλλάδι ἀγνώστον,
φαίνεται ὅμως ὅτι εἰσῆχθη περὶ τὰ 1600 ἐν
Κορίνθῳ. Ἡ Σ. καλλιεργεῖται ἰδίᾳ περὶ τὴν
Β. ἀκτὴν τῆς Πελοποννήσου, ἀπὸ Κορίνθου
μέχρι Πατρῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς Ν
καὶ Δ. ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου καὶ τινὰς

τῶν 7 νήσων, ἀλλὰ τὸ ἐκείθεν παραγόμε-
νον προῖον εἶναι κατωτέρως ποιότητος. Ἡ
Σ. εὐδοκιμεῖ κυρίως ἐν ἐδάφει δροσερῷ καὶ
ἄραιῳ, ἐν τοποθεσίᾳ εὐαέρῳ ΝΔ ἢ ΒΔ, ἐν
δὲ ὑπώρεικᾳ Ν. Ἡ ἐμφύτεσις τῆς Σ. ἀρ-
χεῖται περὶ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον. Γίνεται
δὲ αὕτη ἐκ φυταδίων, ἥτοι κλάδων
ἀποκεκομμένων κατὰ τὴν κλάδευσιν ἐξ ἀμ-
πέλων ἀκμαίας ἡλικίας καὶ εὐρώστων καὶ
κεχωσμένων ἐν τῇ γῇ μέχρι τῆς ἐμφυτεύ-
σεως, ἥτις γίνεται ἐντὸς λακκῶν βάθους περὶ
τὰ 0,80 μ. καὶ εἰς ἀπόστασιν περὶ 1,30 μ.
ἀπ' ἀλλήλων. Ἄν τὸ ἐπακλουθῇσαν τὴν
ἐμφύτευσιν θέρος εἶναι ἔσπρον, τὰ φυτάδια
θρβεύονται. Γίνεται δὲ ἡ ἐμφύτεσις καὶ
διὰ ῥιζοφόρων φυταδίων, βλ. διὰ φυτευ-
θέντων καὶ ῥιζοβολητάντων προηγούμενης
ἀλλαγῆς. Εἶναι λίαν ἐπιδαβὴς τὸ σπει-
ρειν ἐπὶ σταφιδάμπελοφυτεῖας ἄλλα φυτά.
Τὸν πρῶτον ἀπὸ τῆς ἐμφυτεύσεως χειμῶνα
κατὰ μῆνα Ὀκτωβρίου γίνεται περιλάκκω-
σις ἑκάστου φυταδίου ἀνοικομένου περὶ αὐτὸ
λάκκου βάθους 0,15-0,20 μ. Κατὰ δὲ τὰ
τέλη Δεκεμβρίου ἢ ἀρχὰς Ἰανουαρίου γί-
νεται ἡ καθαύρις τοῦ φυταδίου διὰ τῆς
ἀποκοπῆς τοῦ στελέχους μετὰ τῶν βλα-
στῶν, πλὴν τοῦ ῥωμαλεωτέρου καὶ ἐγγυτέ-
ρου πρὸς τὴν ῥίζαν. Μετὰ τοῦτο ἀνασκά-
πτεται τὸ ἔδαφος, συσπειρωμένου γώματος
περὶ τὰ φυτάδια, τὸ ὁποῖον ὁμοίως νὰ μὴ κα-
λύπτῃ τοὺς ἀρεθέντας βλαστοὺς. Κατὰ τὴν
νέαν τῆς ἀνοίξεως βλαστήτην, ἥτις εἶναι καὶ
ἀρθρονώτερα, θεομένον τὴν Σ. ἐλαφρῶς ὁ-
μως. Κατὰ τὸ 3ον ἔτος ὁ ἀρεθὴς βλαστός,
ὅστις θέλει χρησιμεύει εἰς πρέμνον, ἀπο-
κοπτεται περὶ τοῦ ἀπαιτουμένου μήκους
ὅπερ εἰς μὲν τὰς ὑψηλὰς καὶ εὐαέρους το-
ποθεσίας πρέπει νὰ εἶναι περὶ τὰ 0,50-0,60
μ. εἰς δὲ τὰς χαμηλὰς περὶ τὸ 1 μ. προσ-
δένεται ὀρθούμενος περὶ κατάλληλον στή-
ριγμα. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο
ἐπαναλαμβάνεται ἡ σκαζή καὶ ἡ θεώσις.
Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος ἡ κλάδευσις γίνεται
ἀποκοπτομένων ἀπάντων τῶν κατωτέρων
κλάδων καὶ ἀρεθέντων μόνον τῶν περὶ τὴν κο-
ρυζὴν 5-6 τῶν εὐρωστωτέρων, οἵτινες πάλιν
ἀποκόπτονται περὶ 2-3 ἀρθραλμῶν ἀπὸ τοῦ
πρέμνου. Κατὰ τὸ 5ον ἔτος ἀρχίζει ἡ καρ-
ποφορία νὰ γίνεται ἐπαρκής, πλήρης δὲ φθάνει
κατὰ τὸ 7ον. Μεταξὺ τοῦ 4ου καὶ 5ου ἔτους
γίνεται χαρὰ τῆς Σ. ἥτοι ἡ περὶ τὴν ῥί-
ζαν ἐξαγωγή δακτυλίου ἐκ τοῦ φλοιοῦ αὐ-
τῆς. Αὕτη συντελεῖ μὲν εἰς τὴν ἀρθρονώτε-
ρον παραγωγὴν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν μεγα-
λυτέρων βλαγῶν, ἀλλὰ συνάμα ἐλαττοῖ
τὴν ποιότητα τοῦ προϊόντος κατὰ τ' ἄλλα
αὐτοῦ συστατικά. Χρησιμωτάτη ἐπίσης εἶ-
ναι ἡ διὰ κόπρου λίπανσις κατὰ τὸ 3ον ἢ
4ον ἔτος. Ἐτέρος τρόπος πολλαπλασιασμοῦ
τῆς Σ. εἶναι ἡ διὰ κατὰ σπέρμα κλάδων ἢ

συμμάτων, ἤτοι ἐνός ἢ πλείονων κλώ-
νων ἡμυτευομένων ἐν παρακειμένοις λάκ-
κοις χωρὶς νὰ ἀποσπασθῶσι τοῦ πρέμνου,
ἀποκοπτομένων δ' ἀπ' αὐτοῦ, ὅταν ἀναδώ-
σῃσιν ἰδίας ρίζας. Ἐνὰ τελείως ὠριμά-
σαντος τοῦ σταφιδοκάρπου, ὅπερ ἐμφαίνε-
ται καθισταμένων ἐντελῶς μελαίνων τῶν
βλαστῶν, ἀρχεται ἡ συγκομιδὴ, μεθ' ἧς ἀπλου-
μένος οὗτος ἐπὶ τῆς ἁλυνος μέρους εὐηλίου
καὶ ἱσοπεδωμένου, μετὰ τὸ ἔδαφος ἐπιστρω-
μένον δι' ὕλης μὴ ἀπορροφῶσης τὸ ὕδωρ καὶ
ἐπικλινούσας ὅπως ἀποστραγγίζεται, τῆς ὑγρα-
σίας σηπούσης τὴν σταρίδα, καὶ ἀποξηραι-
νόμενος ἐντελῶς παρατίθεται εἰς τὸ ἐμπό-
ριον. Αἱ νόσοι αἱ συνήθως προσβάλλουσιν
τὴν Σ. εἶναι τὸ Τυκκέριον οἰδημάτιον ἢ
Ῥοιδιον, ἢ Φυλλοξήρα ἢ ἔρρημους, τὸ Πε-
ρονόσπορον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη καταπολε-
μεῖται ἐπιτυχῶς διὰ τῆς θειώσεως, ἡ τρίτη
διὰ τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ καὶ ἡ δευτέρα δὲν
ἐνέσκηψεν ἐτι ἐν Ἑλλάδι. Ἐπεὶ αἱ νόσοι
ἐλαφρότεροι εἶναι ὁ Σκώληξ, ἡ Ψύξις, ὁ
Ἄνθραξ ἢ Ἄνθρακίτις, ἡ Χλωρίσις, ἡ
Ἀνθοβολία, ἡ Ἡλοπληξία. [Πς.]

Σταφίδες (Passulae) ἢ σταφίδες κα-
λοῦνται αἱ ἀπεξηραμένα σταφυλὰ τῶν
θερμοτέρων κλιμάτων διακρινόμεναι εἰς δύο
κυριώτατα εἶδη, τὰς Μεγάλας Σ. καὶ τὰς
Κορινθιακὰς ἢ Σταφιδάμπελον (βλ. λ. σπου-
γίνεται καὶ λόγος περὶ τῆς ξηράνσεως αὐτῆς).
Ἡ ξηράνσις τοῦ ἀλλοῦ εἶδους ἐπιτυγχά-
νεται ἐμβαπτισμένων τῶν σταφυλῶν ἐντός λεπ-
σίθας ἢ ποτάσης μετ' ἐλαίου ἀναμειγμέ-
νης καὶ εἰτα ἐξαπλουμένων εἰς τὸν ἥλιον
καὶ ὑψαζομένων μέχρι τῆς ἐντελεῦς ἀποξη-
ράνσεως διὰ τῶν παρασκευῶν τούτων (τῶν με-
λαίνων σταφυλῶν ἀνευ τινος παρασκευῆς ἐξα-
πλουμένων), εἴτε διὰ τῆς φρύξεως αὐτῶν ἐν-
τός κλιβάνων ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει αἱ Σ.
ἔχουσιν γλυκεῖαν τὴν γεύσιν, ἐν δὲ τῇ δευ-
τέρᾳ ὑπόξυνον. Αἱ μεγάλαι Σ. προέρχον-
ται ἐκ τῶν σταφυλῶν τῶν ἔχουσιν μεγάλας
ράγας στρουγγύλας ἢ ἐπιμήκεις καὶ εἶναι
γνωσταὶ εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ
παράγοντος αὐτὰς τόπου, ὡς αἱ Γαλλικαί,
αἱ τῆς Καλαβρίας, αἱ Ἰσπανικαὶ καὶ αἱ τῆς
Ἀνατολῆς, αἵτινες εἶναι αἱ μᾶλλον ἐξαι-
ρετοὶ ὑποδιαίρεσεις αὐτῶν. Αἱ τῆς Ἀνα-
τολῆς Σ. διακρίνονται κυρίως εἰς ῥοζα-
κίαις καὶ μαύραις· προσέτι δὲ εἰς ταύ-
τας ἀνάγεται τὸ μικρότερον εἶδος αἱ ἀγι-
γάρτοι ἢ ἀπύρνηοι ξανθαὶ Σ. αἱ καλούμε-
ναι Σουλτανίται, αἵτινες κυρίως προέρχον-
ται ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σμύρνης καὶ ἀπο-
τελοῦσιν ἐν τῶν κυριωτάτων πρεσόντων τῆς
μικρᾶς Ἀσίας ἐξαγόμεναι κατὰ μεγάλας
ποσότητας δι' Εὐρώπην καὶ Ἀμερικὴν. Αἱ
Σ. χρησιμοποιοῦνται πολλαχῶς εἰς τὴν πα-
ρασκευὴν φαγητῶν καὶ μάλιστα γλυκισμά-

των ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ εἰς
βελτίωσιν κακῆς ποιότητος οἶνου, ὡς καὶ
εἰς τὴν τεχνητὴν κατασκευὴν τσιούτων κλ.

Σταφυλάγρα ἢ σταφυλοπάρε-
της, ἐργαλεῖον χειρουργικὸν δι' οὗ συλ-
λαμβάνεται καὶ αἱρεται ἡ σταφυλή. [P.N.B.]

Σταφυλή, ἴδε Ἐπιγλωττίς, Κένος.

Σταφυλῆτις ἢ σταφυλή. Νόσος
συνισταμένη εἰς φλεγμονὴν τῆς σταφυλῆς.

Σταφυλοκαύστης, χειρουργικὸν ὄρ-
γανον ἄλλοτε ἐν ῥήρει πρὸς καυτηρίαν
τῆς σταφυλῆς ἢ ἄλλως ἐπιγλωττίδος.

Σταφυλοπλασία, χειρουργικὴ προ-
ξίς σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀναπλασιν τοῦ ὑπε-
ρήσου ἰστίου καὶ ἀποκατάστασιν αὐτοῦ εἰς
τὸ φυσιολογικὸν διὰ τεμαχίου βλεννογόνου
λαμβάνομένου ἐκ τῆς ὑπερήσας, ὅταν τούτο
ἔχῃ πάθει φθορὰν ἢ ἄλλοιῳσιν ἐκ τοιαύτης
ἢ τοιαύτης νόσου. [P.N.B.]

Σταφυλοτόμον, ἐργαλεῖον χειρουργ-
ικὸν ἀρχαῖον σήμερον, εὐχρηστον ἄλλοτε
πρὸς ἐντομὴν ἢ ἀποκοπὴν τῆς ἀντιόδου.

Σταφύλωμα (δερθαλωμα). Κύριως
πρὸς τὰ ἐξω τοῦ κερατοειδοῦς διασταλέντος
ὑπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ὕδατος ὕδατος ὕδατος
τοῦ ὕδατος, λέπυνται τοῦ κερατοειδοῦς
μετὰ προστύψεως πρὸς τὴν ἱρίδα καὶ πρὸς
τοὺς ὕδατος τοῦ ὕδατος ὑπὸ τῶν ὕδατος τοῦ
δερθαλωμα, προπέτεια τῆς ἱρίδος διὰ τοῦ
κερατοειδοῦς διατρηθέντος, ἐπάρματα οἰα-
θήποτε τοῦ σκληροῦ χιτῶνος· διὸ καὶ δια-
κρίνεται Σ. τοῦ κερατοειδοῦς (δερθαλωμα ἢ
καὶ δερθαλωμα ἢ σκληροῦ, Σ. τῆς ἱρίδος (μυοκέρμαλον, ὅταν τὸ ὑπὲρ
τῆς ἱρίδος προπικτούσης τοῦ κερατοειδοῦς
ἀποτελούμενον οἶδημα μικρὸν, ἀπεστραγγυ-
λωμένον καὶ μελανόχροον, βερματόμορφον
δὲ ὅταν ἐκ πολλῶν μικρῶν σφαιρωμα-
τιῶν γαίνεται· ἀποτελούμενον), Σ. πρὸς
τοῦ σκληροῦ σκληροῦ, ἐπάρματα
ὑποκύματα ἐπὶ τοῦ σκληροῦ κατὰ τὴν περιέ-
ρειαν τοῦ κερατοειδοῦς, ὅπερ ὑποτίθεται πάν-
τοτε λέπυνται τοῦ σκληροῦ καὶ προκύπτει
ἐνίοτε ἐκ χρονίας ἱρίτιδος, Σ. ἀπὸ τοῦ σκληροῦ,
διάτασις τοῦ σκληροῦ πρὸς τὴν ὀπίσθιαν
μοίραν τοῦ δερθαλωμα, αὐξάνον τὴν ἐκ τῶν
πρόσω πρὸς τὸ ὀπίσω διάμετρον τοῦ βολβοῦ
καὶ ἀπότοκον πάντοτε μυωπίας. [P.N.B.]

Στάφρα. Μικρὰ νήσος ἐκ τῶν Ἑβρί-
διων (βλ. λ.) περίφημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ σπή-
λαια (βλ. λ.), κυρίως τὸ τοῦ Φίγγαλ.

Στάφοροδ (Stafford). Πρωτεύουσα
τῆς δμοτύμου ἀγγλικῆς κομητείας (μετ'
ἐμβ. 3 078 τετρ. καὶ 1 083 273 κατ.) καὶ
κειμένη παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν
Sow καὶ Trent. Εἶναι ἐν γένει καλῶς
ἐκτισμένη καὶτοι παλαιὰ καὶ ἔχει ὠραίαν
ἐκκλησίαν τῆς Ἀγ. Μαρίας, δημαρχεῖον,

νοσι· σμείον καὶ ἄλλα κτίρια. Ἀριθμεῖ δὲ 20 270 κατ. ἐνεργούντας ποικίλην βιομηχανίαν, ἰδίως βυρσοδεψικὴν καὶ σιδηρουργίαν.

Στάχυς. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Στέαρ. Βλ. Λίπη.

Στεατίτης καλεῖται κοκκώδης ἡ σιττοερρὸς τὴν ἰστέν τάλκης (βλ. λ.), τεφρὸς, τεφροχλωρὸς, λευκὸς, κίτρινος ἢ ὑπέρυθρος, ὅστις κατ' ὄρχας μὲν μελανοῦται, ὕστερον δὲ λευκαίνεται πρὸ τοῦ καμιν. αὐλοῦ καὶ τήκεται εἰς ἔγκαυστον περὶ τὰ ἄκρα. [A.K.]

Στεατικὸν ὀξύ $C_{18}H_{36}O_2$. Στερεῖν σῶμα, τηκόμενον εἰς 69.2° καὶ ζεὸν εἰς 287° ὑπὸ θλίψιν 100 γλσμ., ὅπερ εἶτα ψυχόμενον μεθίσταται εἰς μεγάλους λευκοὺς κρυστάλλους διαλυομένους ἐν οἰνοπνεύματι καὶ ἐν αἰθέρι· ἅπαντ' ἀπὸ μεγάλας ποσότητος εἰς ἅπαντα τὰ στεάτα, ἥτοι στερεὰ ζωϊκὰ λίπη, ἐξαγόμενον ἐξ αὐτῶν διὰ πολλῶν κατεργασιῶν καὶ χημικῶν ἀντιδράσεων. — Στεατικὸς αἰθέρ $C_{18}H_{36}O_2$ ἡ στεατίνη αἰθὺλιον $C_{18}H_{36}O_4$ (C_4H_9) εἶναι σῶμα στερεόν, ἄσμοι, τηκόμενον εἰς 31° , ἐξαερούμενον εἰς 224° , διαλυόμενον ἐν οἰνοπνεύματι καὶ αἰθέρι, λαμβανόμενον δὲ ζεομένου μίγματος θεικοῦ ἔξωτος, στεατικὸν ἔξωτος καὶ οἰνοπνεύματος. [P.N.B.]

Στεατόκοις λιπαρὰ οὐσία, χρώματος ὀρνθοῦ, συστάσεως κονιορτοῦ, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, οἰνοπνεύματι, αἰθέρι, ἐξαχθεῖσα ὑπὸ Couerbe ἐκ τῆς ἐγκαρλικῆς οὐσίας συνίσταται· 3' ἐκ ληκυθίνης καὶ πλείστων ἄλλων στοιχείων. [P.N.B.]

Στεάτωμα, οἰσοθήποτε ὄγκος μορφοῦμενος κατὰ τοὺς ἰστούς ἐκ συναγωγῆς οὐσίας ἐχρῶσης τὸ χρῶμα, τὴν οὐσασιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας ζωικοῦ λίπους. [P.N.B.]

Στεάτωσις. Πάθος τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων τῶν ἰστῶν χαρακτηριζόμενον διὰ τῆς ἐμφανίσεως κοκκίων λίπους ἐν αὐτοῖς, ὅπως σταθερῶς παρατηρεῖται ἐν ταῖς δευτερίαις τῶν γραμμωτῶν μυῶν, ἐν τοῖς ἐπιθηλιακοῖς κυττάροις τοῦ ἥπατος καὶ τῶν σωληναρίων τοῦ νεφροῦ κατὰ τὴν διὰ φωσφορικοῦ δηλητηρίασιν ἢ κατὰ τὴν χρονίαν τοιούτην δι' ὀρσενικοῦ. Ἡ κατάσταση αὕτη ἐπέρχεται καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα διὰ διηθητικῆς λήψεως ἐν τοῖς στοιχείοις τοῦ παρεγχύματος αὐτῶν ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης νόσου ἢ ἀλλοιώσεως. [P.N.B.]

Στεβενίκον. Χωρ. τῆς Βοιωτίας ἀνήκον εἰς τὴν θῆμον Πέτρας καὶ ἀπέχον πρὸς Ν 1 ὥραν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, πρωτεύουσος τοῦ δήμου. Οἰκεῖται ὑπὸ 536 κατ.

Στεγανόποδα. Βλ. Νηκτικά πτηνά.

Στέγη. Σκοπὸς τῆς Σ. οἰκοδομήματος· τινος εἶναι νὰ προφυλάτῃ τὸ ἐσωτερικόν

τούτου ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρεῶν. Ἵνα λοιπὸν ἡ Σ. ἐπαρκῇ εἰς τὸν σκοπὸν τούτον πρέπει νὰ συνίσταται ἐκ κεκλιμένων ἐπιπέδων, κατεσκευασμένων ἐξ ὕλικου ὁδιαπεράστου οἷον μετάλλου, πλακῶν, κεραμῶν, στανιθίσκων κλ. καὶ στηριζομένων ἢ ἐπικειμένων ἐπὶ ἱκνωμάτων ἅτινα ὀνομάζονται ζευκτά. Ὡς ἐκ τῆς μορφῆς τῶν αἱ Σ. διαίρουσιν εἰς ἐπιπέδους καὶ κυρτάς, τὰ δὲ μᾶλλον ἐν γαστρὶ σχήματα τῶν ἐπιπέδων εἶναι τὰ ἑξῆς· 1) σχῆμα ἐριπίου συνιστάμενον ἐκ δύο κεκλιμένων ἐπιπέδων συναντιομένων κατὰ τὴν κορυφογραμμὴν· ἐὰν ἡ οἰκία ἴσταιται πάντῃ ἐλευθέρως σχηματίζονται ἐπὶ τῶν δύο ἀντιθέτων πλευρῶν κάτωθεν τῆς συναντήσεως τῶν ἐπιπέδων ἱετώματα, ἅτινα φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐκλείουσιν ἀν' ἡ οἰκία διὰ κοινῶν τοίχων ἐνδοῦται μετὰ τῶν γειτονικῶν· 2) τὸ ἴδιον σχῆμα συμπληρωθὲν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας πλευράς διὰ πλαγιώσεως δύο ἐπὶ ἐπιπέδων, ἐφαρμοσμον μόνον ἐπὶ οἰκοδομῆς ἐλευθέως καί· 3) σχῆμα παραγόμενον διὰ διχοτομήσεως τοῦ προηγουμένου καὶ ἐφαρμοζόμενον ὅταν τὸ μέρος τῆς οἰκοδομῆς ὅπερ προκεῖται νὰ στεγασθῇ ἐρεῖζεται ἐπὶ ὕψηλῳ τοίχῳ, ἔχον δὲ συνεπῶς μόνον τρία κεκλιμένα ἐπιπέδα· 4) τὸ κωνικὸν σχῆμα, καθ' ὃ δηλὰ δὴ ἡ στεγὴ εἶχει μορφήν κώνου. Τὰ σχήματα ταῦτα δύνανται πολυτρόπως νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἀναλόγως τῆς βάσεως τῆς οἰκοδομῆς. Ἐκ τῶν κυρτῶν στεγῶν τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι ὁ τροῦλλος, οἷος ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς τὰς βυζαντινὰς ἐκκλησίας. Τὰ κεκλιμένα ἐπιπέδα τῆς Σ. στηρίζονται ἢ κεῖνται ἐπὶ ἱκνωμάτων, σειρὰς δηλαδὴ «ζευκτῶν» παραλλήλως τοποθετημένων· τὸ ζευκτὸν συνίσταται ἐκ τῆς διαζεύξεως δύο κεκλιμένων δοκῶν ἀμειβόμενων καλουμένων. Ἡ σύζευξις δὲ τῶν ἀμειβόμενων πρὸς ἀπαρτισμὸν ἐνδὸς ἀπαρασλεύτου ζευκτοῦ ἀναλόγως τῆς κλίσεως καὶ τῶν διαστάσεων αὐτῶν ἀπαιτεῖ τὴν χρῆσιν πλείονων ἄλλων ξύλων, ἐξ οὗ παρέχονται πολλῶν εἰδῶν ζευκτά κατατασσόμενα εἰς κυρίως 3 συστήματα, τὸ γερμανικόν, τὸ ἰταλικόν καὶ τὸ τῶν νεωτέρων χρόνων· εἰς τὰ πρῶτον γίνεται χρῆσις μεγάλων κλίσεων, εἰς δὲ τὸ δεῦτερον πολὺ μικροτέρων, τέλος δὲ τὸ τρίτον διαφέρει τῶν δύο προγενοτέρων διὰ τῆς ἐν αὐτῷ πολλῆς χρήσεως σιδηρῶν δοκῶν καὶ τῆς μεγάλης οἰκονομίας ξύλων. [Π.Γ.]

Στέελε (Steele), Πόλις ἐν τῷ πρωσικῷ νομῷ Δύσσελντορφ, ἐπὶ τοῦ Ρεύρ. ἔχει 9115 κατ. μεγάλην δὲ βιομηχανίαν καὶ λιθανθρακωρυχεῖα. [Μ.Σ.]

Στέεν (Jan Steen). Ὁλλανδὸς ζωγράφος, γενν. 1626 ἐν Δουγδούνῳ Ἰππου καὶ

ἀπέθ. 1679. Διέπρεψεν ἐν τῇ ἀκριβεστάτῃ ἀπεικονίσει σκηρῶν ἐκ τοῦ βίου τοῦ λαοῦ, τὰ δὲ ἔργα τοῦ εἶναι διεσκορπισμένα ἀνά τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης. [Μ.Γ.]

Στελίχων ἢ Στελίχων (Flavius Stilicho). Στρατηγός καὶ εὐνοούμενος Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, Βανδάλος τὴν καταγωγὴν. Νομφεβεῖς τὴν ἀναψὲν τοῦ αυτοκράτορος Σερέναν ἐγένετο μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τῷ 395 κηδεμὼν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀνωρίου καὶ ἐπιτροπὸς τοῦ Διοικητοῦ κράτους. Ἐπεχειρήσεν ἐπίσης νὰ λάβῃ τὴν ἐπιτροπείαν καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ, διατάσσων τὴν σφαγὴν τοῦ Ῥουσίνου, κηδεμὼνος τοῦ Ἀρκαδίου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν φόνον αὐτοῦ ἐψεύσθη τῶν ἐλπίδων τοῦ ἐνεκα τῆς πανουργίας τοῦ Εὐτροπίου. Ἐξήκωσεν οὐδὲν ἥττον μεγάλῃ ἐπιρροῇ ἐν τῇ Δύσει καὶ ἐνόμεισε τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Ὀνωρίου. Ὁ Σ. κατάρθρωσεν ἐπὶ τινα χρόνον νὰ καταστήσῃ ἀνυπέρβλητα τὰ σύνορα ὑπὸ τῶν βαρβάρων, συνεκράτησε τοὺς Φράγκους, τῶν ὁποίων τὸν μὲν βασιλέα Μαρκομάρ ἡγματοῦσε, τὸν δὲ Σουήνωνα ἐφρονευσεν, ἀπέκρουσεν ἐπανειληγμένους τοὺς Γότθους, ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Ἀλάρικον τῷ 396 ἐν Φολοῇ καὶ ὕστερον ἐν Πόλλεντιᾳ (403) καὶ κατέστρεψεν ἐμπροσθεν τῆς Φλωρεντίας τὸν Ῥαδάγαισον, ἀρχηγὸν τῶν Σουηθῶν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποτρέψῃ τὴν λεηλασίαν τῆς Γαλιτίας (406-407). Κατηγορηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ὀνωρίου ὅτι συνέπραττε μετὰ τοῦ Ἀλάρικου ὥπως σφετερισθῇ τὸν θρόνον, ἐσφαγὴ κατὰ διαταγὴν τοῦ αυτοκράτορος ἐν Ῥαβέννῃ τῷ 408. [Πς.]

Στέμματα (λατ. Corona). Κόσμημα τῆς κεφαλῆς, τὸ καὶ ἐξοχὴν σύμβολον τῆς ἐξουσίας καὶ ἰδιώως τῆς μοναρχικῆς, ἀναγόμενον εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἡδὴ εὐρίσκεται παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὡς σημεῖον ἐξουσίας ἐν ποικίλοις σχήμασιν, ὃ δὲ Σολομὼν καὶ οἱ Ἀσσύριοι καὶ Πέρσαι βασιλεῖς ἔφερον αὐτὸ ἐν σχήματι χρυσοῦ διδύματος μετὰ μακρῶν ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς καταπιπτουσῶν ταινιῶν. Παρ' Ἑλλήσιν ἐθεωρεῖτο σύμβολον κυρίως τῶν ἱερῶν καὶ κληρικῶν συνιστάμενον ἐκ πεπλεγμένων φύλλων ἀνθῶν μετὰ ποικιλοχρῶν ταινιῶν καὶ συνεταυτίζετο πολλὰκις πρὸς τὸν στέφανον, παρὰ Ῥωμαίοις δὲ κατ' ἀρχὰς ἦτο βραβεῖον τῶν πολιτιστῶν, μέχρις οὗ εἰσῆχθη ὡς ἔμβλημα τῆς αυτοκρατορικῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ, παραλαβόντος αὐτὸ παρὰ τῶν Ἀσιανῶν μοναρχῶν, καὶ ἔκτοτε ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ὡς τοιοῦτον. Οἱ Βυζαντινοὶ αυτοκράτορες μετεχειρίζοντο συνήθως Σ. ἐν σχήματι διαδήματος κεκλεισμένου ἄνωθεν καὶ ἔχοντες ἐπὶ τῆς κορυφῆς σταυρὸν καὶ πεποικιλμένον διὰ μαργαριτῶν

καὶ πολυτίμων λίθων, ὅπερ παρεδὲν Κάρολος ὁ Μέγας· αὕτη ἡ μορφή ἐκχρησάτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔκτοτε ἐν τοῖς τέρσις κράτεσιν. Ἐκτὸς τῶν αυτοκράτορ καὶ βασιλέων φέρουσιν αὐτὸ καὶ ἄλλοι κρότεροι ἡγεμόνες, τοῦ δὲ Πάπα τὸ λαὸν καὶ τῶρα εἶναι τριπλοῦν. Ἡ μετὰ γινόμενη ἐπίθεσις τοῦ Σ. ἦτοι οὐ τελεῖται· εἰσέτι ἐν πολλοῖς, ἰδίως ἐν τοῖς μοναρχικαῖς κράτεσι καὶ θεωρεῖται ἡ συμβολικὴ ἐγκαθίδρυσις τοῦ μοναρχικοῦ ἀπολυτισμοῦ τῆς κυβερνήσεως· μεταξὺ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ. ἐννοεῖται· ὁ καὶ αὐτοῦ ἡ κυριαρχία, ἐπὶ δὲ καὶ τὸ κράτος. — Πλείστα ὑπάρχουσιν εὐρωπαϊκὰ καὶ παρὰ τὸν Σ. ἐξ ὧν μνημονεύονται (βλ. 1) τὸ τοῦ Πρωσσικοῦ Σ. ἱδρυθέν τῷ 1871 ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου τοῦ Α'· ῥοῦμενον εἰς 4 τάξεις καὶ φερόμενον ταινίας βαθυκυάνου ὕδατοςχρῶς. Τὸ σημεῖον αὐτοῦ συνίστανται ἐκ χρυσοῦ καὶ λευκοῦ σμάλτου κεκαλυμμένου σταυροῦ μετὰ πλατέων ακρῶν ἐν τῇ μέσῃ τοῦ σταυροῦ εὐρίσκεται μετάλλιον ἔχον ἐπὶ χρυσοῦ ὄψιν βασιλικὸν Σ.· οἱ μεγαλόσταυροι προσέτι καὶ ἀργυροῦν ἑστέρας· ὑπάρχει τὸ ἀνω περιγραφέν μετάλλιον. Τὸ τοῦ Ἰταλικοῦ Σ. ἱδρυθέν τῷ 1878 τοῦ βασιλέως Βικτορος Ἐμμανουὴλ καὶ τελοῦμενον ἐκ 6 τάξεων. Χρυσοῦς ὁ σταυρὸς μετὰ λευκοῦ σμάλτου φέρων ἐν τῇ κυρίᾳ ὀψὶ τοῦ ἐν τῇ μέσῃ αὐτοῦ κυανοῦ θυρεοῦ Λομβαρδικῶν σιδηροῦ Σ., ἐν δὲ τῇ ὀψὶ τὸν μέλανα ἀστὸν καὶ τὸν σταυρὸν τῆς βασιλείας. Ἡ ταινία τοῦ εἶναι ἐρυθρὰ μετὰ λευκῶν λωρίδων. 3) Τὸ τοῦ Σιδηροῦ Σ. ἱδρυθέν τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α' κατὰ τὴν στέψιν ὡς βασιλέως τῆς Ἰταλίας τῷ 1805 καὶ διολάνῃ, κατοργηθὲν τῷ 1814 καὶ σταθὲν ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος τῆς Αὐστρίας τοῦ Α', διαιρούμενον εἰς 4 τάξεις. Τὰ μέλη τῆς πρώτης τάξεως δίδουσι δι' αὐτοῦ καὶ τὸ ἄξιωμα τοῦ κοσμοβούλου ἐν ἐνεργείᾳ, τὰ τῆς δευτέρας τὸν τίτλον τοῦ βαρώνου καὶ τὸ τῆς τρίτης τοῦ κληρονομικοῦ ἱππότη. Τὸ διάστημα ποτελεῖται ἐκ τοῦ διπλοῦ αυτοκρατορικοῦ ὀφ' οὗ κρέμαται τὸ ἀπείκαστον σιδηροῦ Σ. τῆς Λομβαρδίας· ὃ δὲ ἀετὸς ἐκ μίλτου βαθυκυάνου ἐν τῇ μέσῃ τοῦ σταυροῦ γράμμα F, καὶ ἡ ταινία εἶναι χρυσοῦ μετὰ στεφάνων βαθυκυάνων παρὰ

Στεμνίτσα. Κωμόπολις τῆς Ἰταλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τριεστίνης, κειμένη εἰς τὰς ὑπαρείας τοῦ Κλινίτσου (1548 μ.). Διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ χωρίζοντος αὐτὴν εἰς δύο τμήματα. Ἀπέχει ἀπὸ τῆς Δημητσάνης πρὸς τὸν Ν. Προϊόντα πρώτοι καὶ ἔψιμοι καὶ

οίνου, μέταξα, κάρυα και προϊόντα κτηνοτροφίας. Οικείται υπό 2 737 κατοίκων ασχολουμένων εις την χρυσοχοίαν και χαλκοουργίαν.

Στένδαλ. Πρωτεύουσα περιφ. εν τῷ πρωσικῷ νομῷ Μαγδεβούργου, ἔχουσα 18 472 κατ. καὶ σπουδαιότητα βιομηχανίαν μηχανῶν κλ. καὶ πατρίς οὔσα τοῦ Βίγκελμανν.

Στενδάλ (de Stendhal) Ψευδώνυμον τοῦ Ἑρρίκου Beyle συγγραφέως γενν. τῷ 1785 ἐν Γρενόβλῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1842. Ὁ Σ. ἐχρημάτισεν ἐναλλαξὶ ζωγράφος, στρατιωτικὸς, ἔμπορος, ὑπαλλήλος, περιηγητής, διπλωμάτης καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ῥωσίας (1812). Κατήρξατο δὲ τοῦ συγγραφικοῦ του σταθμοῦ διὰ τῶν ἔργων· Βίος Ἀὐδῶν, Μόξαρτ καὶ Μεταστασιεύς, Ἱστορία τῆς ζωγραφικῆς ἐν Ἰταλίᾳ, Βίος τοῦ Ῥοσσίνι, ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν μελέτην Περί ἐρωτος καὶ ἔγραψεν ἐπίσης ἀξιόσημωτα περιηγητικὰ ἔργα, ὡς τὴν Περιήγησιν ἐν Ῥώμῃ καὶ τὴν Ἀπομνημονεύματα Περιηγητοῦ. Κυρίως ἔμνη διεκρίθη διὰ σειράς μυθιστορημάτων ὑπὸ τοῖς τίτλοις Ἀρμαντία, ἡ σκηνὴ Παρισινῆς αἰθούσης, Τὸ Μέλαν καὶ τὸ Ἐρυθρόν, Τὸ μοναστήριον τῆς Πάρμας, ὅπερ εἶναι θελητικὴ περιγραφή τῶν βολοπλακίων μικρᾶς τιμῆς Ἰταλικῆς αὐλῆς. Ὁ Σ. εἶναι συγγραφεὺς πνευματώδης καὶ πρωτότυπος, ἀλλ' ἰδιότροπος καὶ παραδοξολόγος, ἐνῷ δὲ εἶναι παρατηρητικὸς λεπτὸς καὶ ἀδρός, ἡ διηγετικὴ εἰρωνία του ἀποδεικνύει πνεῦμα ἀμβλύ. [Πς.]

Στενή. 1) Κώμη τῆς Εὐβοίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Διρφύων ἀπὸ τοῦ 1882 κειμένη πρὸς Δ τῆς Χαλκίδος, ἥς ἀπέχει ὥρ. 6 καὶ ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ ὄρους Διρφύης. Οἰκεῖται ὑπὸ 1072 κατοίκων καὶ ἔχει προϊόντα δημ. καρπούς, ἔλαιον, οἶνον, ἀμύγδαλα, μέταξαν, μέλι, κηρίον, κάρυα καὶ προϊόντα κτηνοτροφίας. — 2) Χωρ. τῆς νήσου Τήνου πρὸς τὸ ΒΔ τῆς ἑμνύμου πέλειως εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων, μετὰ 420 κατοίκων. Εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δήμ. Σωσθενίου παράγουσα δημ. καρπούς, οἶνον, σῦκα, μέταξαν καὶ φασιόλους.

Στένη (Τουρκ. Στένια). Χωρίον παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὁδοῦ τοῦ Βοσπόρου ἐνθα οὗτος σχηματίζει τὸν μέγιστον ὄρμον καὶ μεταξὺ τῶν χωρίων Ἑμιργιάν καὶ Γενίκισί. Ἐπέχει τὴν θέσιν τοῦ ἀρχαίου Λεωσθενίου τοῦ ὑπερὸν Σωσθενίου, οἰκεῖται ὑπὸ 500 κατοίκων, πάντων σχεδὸν Χριστιανῶν, καὶ ἔχει ἐργαστήσιον κατασκευῆς τεχνητοῦ πάγου· κατεστράφη δὲ τῷ 941 ἀπὸ τῶν Ῥώσων ἐπὶ Ῥωμονοῦ τοῦ Δεκαπηνού. [Μ.Σ.]

Στενήμαχος. Πόλις ἐν τῇ Ἀνατο-

λικῇ Ῥωμυλίᾳ ΝΔ τῆς Φιλιππουπόλεως εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς ὁποίας ὑπάγεται καὶ κειμένη ἐν ὁραίᾳ θέσει κατὰ τὴν εἰσοδὸν κοιλάδος ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἑβρου. Διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 12 491 κατ. πάντων σχεδὸν Ἑλλήνων διακρινομένων ἐπὶ φιλεργία καὶ φιλομουσικῇ καὶ διατηρούντων καλὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, μεταξουργίαν καὶ ζωγρὸν ἐμπόριον οἶνων τῶν περιχώρων. Ἡ πόλις ἦτις ἐν τῇ ἀρχαίότητι ἐκαλεῖτο Ἰστιαιομάχη διατηρεῖ πλείστα βυζαντινὰ μνημεῖα. [Ι.]

Στενιές. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδρου κει-
μενον ΒΔ τῆς πόλεως Ἀνδρου, ἀφ' ἧς ἀπέ-
χει ὥρ. 1. Κατ. 602.

Στενογραφία λέγεται ἡ γραφή ἥτις διὰ τῆς ἀπλοποιήσεως τῶν ρωνηντων καὶ τῆς ἐπιτομῆς τῶν λέξεων παρέχει τὴν εὐκολίαν νὰ γράφῃ τις τόσον ταχέως, ὅσον ὁμιλεῖ. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ῥητορικῶν καὶ ἄλλων λόγων, ὡς καὶ διὰ σπουδάζοντας, δι' ὑπαλλήλους καὶ ἐν γένει δι' ὅλους οἰτινες ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γράφειν, καὶ τοσοῦτον θεωρεῖται χρήσιμος ὥστε ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις κρίνουσι τὴν ἀρετὴν τοῦ στενογραφικοῦ συστήματος οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν συντομίαν τῆς γραφῆς ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν εὐκολίαν τῆς ἐκμάθησώς αὐτοῦ. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα Σ. ἐπεχειρήθη περὶ τὸ 50 π. Χ. ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ δὲν ἐσώθησαν δείγματα τοιαύτης γραφῆς εἰμὴ μόνον ἀπὸ τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων. Παρὰ Ῥωμαίοις ἐκαλοῦντο τὰ στενογραφικὰ σημεῖα ποταε καὶ ἀποδίδετα· ἡ ἐρεῦρεσις αὐτῶν εἰς τὸν Τίρωνα ἀπελεύθερον τοῦ Κικέρωνος. Ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις χρόνοις κοίτις τῆς νεωτέρας Σ. ὑπῆρξεν ἡ Ἀγγλῖα ἐνθα ἀπὸ τοῦ 12' αἰῶνος ἐγένοντο αἱ πρώται πρὸς τοῦτο ἀποπειραί· ἐκεῖ δὲ ὑστερον πλὴν ἄλλων ὁ Σαμουήλ Taylor τῷ 1786 κατέστησε γνωστὸν σύστημα στενογραφικὸν τὸ ὁποῖον μεταφράθεν εἰς πλείστας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας εὗρεν εἰς ἀρχῆς πολλοὺς μιμητάς. Ἐν τῷ παρόντι τὸ σύστημα τοῦ Ἰσακ Πίτμαν καὶ ἡ τροποποίησις αὐτοῦ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαδεδομένη ἐν ταῖς χώραις ἐνθα ὁμιλεῖται ἡ ἀγγλική· ἡ Γαλλία κατ' ἀρχὰς ἐδέχθη τὴν ὠθησιν ταύτην ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, σήμερον δὲ τὸ μάλλον ἐπικρατοῦν σύστημα εἶναι τοῦ Duployé (1867). Ἐνῷ ἡ Ἀγγλῖα καὶ ἡ Γαλλία ἐν τοῖς συστήμασι αὐτῶν μόνον μετὰ γεωμετρικῶν γραμμῶν ἐργάζονται, ἐν Γερμανίᾳ ἐνθα εἰσῆχθη κατὰ τῷ 1806 ἡ Σ. κατὰ τὸ Ἀγγλο-γαλλικὸν ὑπόδειγμα, ἀπὸ τοῦ 1834 ἐτήθησαν νέα ἔδοι διὰ τοῦ Gabelsberger ὅτις μετέσφει τὰ λεγόμενα βέοντα μέρη τῆς γραφῆς εἰς στενογραφικὰ στοιχεῖα. Τὸ σύστημα τοῦ

ὀφθαλμῶν εἰς ἀντικείμενόν τι, τοῦτο δὲν πα-
ρίσταται ἡμῖν ὡς ἐπιφάνεια ἔχουσα τὰς δύο
ἐκτάσεις τοῦ ὕψους καὶ πλάτους, ἀλλ' ὡς
σῶμα ἔχον καὶ τρίτην ἐκτασιν, τὴν τοῦ βά-
θους· ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο καθ' ὅσον ἐκάτερος
τῶν ὀφθαλμῶν ἀντιλαμβάνεται τὸ ἀντικείμε-
νον ἐκ διαφόρου θέσεως, ἔχει λοιπὸν ἄλλην
διάφορον εἰκόνα αὐτοῦ· αἱ δὲ δύο αὗται εἰκό-
νες συγχωνεύονται διὰ τὴν συνειδητὴν μας
εἰς μίαν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἡ βά-
σις τοῦ Σ. Ἐφευρεθὲν ὑπὸ τοῦ Wheat-
stone καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον διασκευασθὲν
ὑπὸ τοῦ Brewster σύγκειται ἐκ κιβωτίου
διηρημένου εἰς δύο μέρη, (εἰς ἐκάτερον τῶν
ἐπ' αὐτῷ τίθεται ἡ εἰκὼν (συνήθως φωτογρα-
φία) ἀντικειμένου τινός, ἀλλ' εἰς τὸ ἀρι-
στερὸν μέρος εἰκὼν εἰλημμένη ἐκ τῆς θέ-
σεως τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ καὶ εἰς τὸ
δεξιὸν μέρος εἰκὼν εἰλημμένη ἐκ τῆς θέ-
σεως τοῦ δεξιοῦ. Ἡ συσκευή φέρει εἰς τὸ
ἄνω μέρος δύο πρισματικὰς φακὰς ἀντι-
στρόφως πρὸς ἀλλήλους κυρτοὺς, δι' ὧν αἱ
ἐκ τῶν εἰκόνων ἐκπορευόμεναι φωτίναι
ἀκτίνες ἐκτρέπονται ὀλίγον πρὸς τὰ ἐκτὸς
καὶ εἰσέρχονται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τριου-
ποτρόπως διεθνημένοι· ὥστε προσβαλλό-
μεναι συναντῶνται· εἰς ἐν σημεῖον κείμενον
μεταξὺ τῶν δύο εἰκόνων ἀποτέλεσμα δὲ
τούτου εἶναι ἡ ἔνωσις εἰς μίαν ἀντίληψιν
τῶν εἰκόνων τούτων, βλέπομεν ὅθλα δὴ
μὴν εἰκόνα, καὶ δὴ ἐν μεγεθύνσει, ἀκρι-
βῶς ὡς βλέπομεν αὐτὴν τὸ ἀντικείμενον διὰ
τῶν δύο ὀφθαλμῶν. [Σπ.]

Στερεοτυπία καλεῖται ἐν τῇ τυπο-
γραφικῇ τέχνῃ ἡ ἀποτύπωσις στοιχειοθε-
τημένου κειμένου εἰς στερεὰν πλάκα κα-
τάλληλον ἐξ ἴσου εἰς ἐκτύπωσιν οἷου θη-
ποτε θρησκ. ἀντιτύπων τοῦ κειμένου, πα-
ράγοντα τὸ πρῶτον εἰς τὴν τυπογραφίαν
να θύναται κατὰ βούλησιν νὰ κατασκευάζῃ
ἀντίτυπα ὅσα καὶ ὅποτε χρειάζεται, συγ-
χρόνως δὲ νὰ διαθέσῃ τὰ χρησιμεύσαντα
εἰς τὴν Σ. τυπογραφικὰ στοιχεῖα ἀμέσως
πάλιν εἰς ἄλλην ἐργασίαν. Ἡ ἀποτύπω-
σις γίνεται διὰ λεγομένης μήτρας ἐκ γύψου
ἢ ταύνη συνήθως ἐκ χάρτου, ὅθλα δὴ ἐκ
διαφόρων στρωμάτων λεπτοῦ χάρτου (πιγα-
ροχάρτου) καὶ τυπωτικοῦ χάρτου ἀνυκλ-
λας κατασκευασμένου, ἅτινα δι' ἰδιαίτε-
ρας κόλλας προσκολλῶνται πρὸς ἀλλήλα.
Τὰ στρώματα ταῦτα οὕτως ἡνωμένα τιθε-
ται νωπὰ ἀκόμη ἐπὶ τοῦ στοιχειοθετημένου
κειμένου καὶ τύπτονται διὰ ψακτῶν ἢ καὶ
πιέζονται δι' ἰδιαίτερας μηχανῆς οὕτως
ὥστε ἀποτυπῶνται ἐν τῷ μέλλοντι πως
ὀλίγω τὸ στοιχεῖα εὐκρινῶς. Ἐπὶ τῆς σχη-
ματισθείσης μήτρας εἴτα χύνεται ἐν καταλ-
λήλῳ συσκευῇ τετηνωμένον μέταλλον οἷον
χρυσμεύει καὶ πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν τῶν

στοιχείων, ὅπερ εἰσέρχόμενον εἰς τὰς κοι-
λότητας τῆς μήτρας παρέχει ψυχόμενον
πιστὴν ἀποτύπωμα τοῦ στοιχειοθετημένου
κειμένου. Διὰ τὰς λεγομ. περιστροφικὰς
τυπογραφικὰς μηχανὰς αἱ στερεοτυπικαὶ
πλάκες κατασκευάζονται ἐν κυλινδρικῇ
μικρῇ, πρὸς 3 χρησιμεύουσιν ἰδιαίτεραί χυ-
τικαὶ συσκευαί. [Π.Γ.]

Στερέωμα. Βλ. Οὐρανός.

Στέρλιγγ (Stirling). Πρωτεύουσα τῆς
ὁμώνυμου κομητείας ἐν τῇ Νοτ. Σκωτίᾳ
(ἐχούσης ἐμβα. 1208 τεχμ. μετὰ 118 021
κατ.) κειμένη δεξιόθεν τοῦ Φόρθ καὶ ἐπὶ
τῶν ὑπωρείων ὄρους. Ἐχει δὲ ὠραίαν ἐκ-
κλησίαν, μουσεῖον βιομηχανικόν, στρατιω-
τικὸν νοσοκομεῖον καὶ βασιλ. ἀνικτορὸν
ἐπὶ βράχου ἐκτισμένον χρησιμεύσαν πολυ-
λάκις ὡς διαμονὴ τῶν βασιλέων τῆς Σκω-
τίας, καὶ 16 781 κατ. ἐνεργούντας βιομη-
χανίας κυρίως μαλλίνων καὶ βαμβάκερδων
ὑφασμάτων καὶ ταπήτων. [Μ.Σ.]

Στερλίνα (Sterling). Ἐκαλεῖτο οὕτω
ἀγγλικὸν νόμισμα ἐν χρήσει ἐν ἀπὸ τοῦ
16^{ου} αἰῶνος οὕτινος τὸ ὄνομα λέγεται πα-
ραγόμενον ἀπὸ τοῦ easterling, ἥτοι Ἀνα-
τολικόν, ἐπειδὴ Γερμανοὶ τεχνῖται κατε-
σκεύαζαν αὐτό. Σήμερον τὸ ὄνομα διετηρήθη
ἐν τῷ νομίσματι Λίρα Σ., ὅπερ διακρίνεται
εἰς 20 σελλίνια, ὑποδιαίρουμένα εἰς 12 πέν-
νας. ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 25 χρυσὰ φράγκα
καὶ ἐκόπη κατὰ πρῶτον χρυσοῦν ἀπὸ τοῦ
1816 λεγόμενον καὶ Sovereign.

Στερλιταμάκ. Πρωτεύουσα περιφε-
ρείας ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνήτῳ Οὐρας κειμένη
παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν ποταμῶν Sterleja
καὶ Bjelaja, ἔχουσα 9 000 κατ. καὶ ζωη-
ρὰν βυροδευτικὴν βιομηχανίαν καὶ ὀνομαστὴ
διὰ τὰς ἐνταῦθα 2 ἐτηρίας ἐμπορικὰς πα-
νηγύρεις. [Μ.Σ.]

Στέρν (Laurance Sterne). Ἐγεννήθη
τῷ 1713 ἐν Κλόνμαρ τῆς Ἰρλανδίας καὶ
ἀπέθανε τῷ 1768. Μείνας ὀρφανὸς δεκαε-
πικετῆς ἐπροστατεύθη ὑπὸ τινος θείου του
ἐκκλησιαστικοῦ, ὅστις τὸν ἐσπούδασεν ἐν
τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβρυγίας καὶ τὸν
εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἱερωσύνην. Γενόμενος τὸ
πρῶτον ἐφημέριος τοῦ Σάττον, διωρίσθη τῷ
1741 ἐφημέριος τῆς ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς
Ἰόρκης Κοσβόλδης. Ἐνῷ δὲ πρῶτον εἶχε
δημοσιεύσει σοβαρὰς τινὰς ἐκκλησιαστικὰς
ἐκθέσεις, ἀπὸ τοῦ 1759-1767 ἐδημοσίευσεν
ἐν ἑννέα τόμοις Βίος καὶ γυνῶμαι τοῦ Τρι-
σταμ Σάνδου, παράδοξον καὶ καινοφανὲς ἔρ-
γον, γεννήσαν σκάνδαλα καὶ ἀπλήρωτος ἀνα-
γνωσθὲν καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς
τοῦ ἐξακατηρίσθη τρελλός. Μετὰ ταῦτα
μέχρι Γαλλίας πρὸς ἀνάκτησιν τῆς
ὕψους του, ὁ Σ. ἐδημοσίευσεν τῷ 1768 τὴν

Διοθηματικὸν Ταξιδιον, τὸ δημοτικώτερον ἂν μὴ τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων του. Ἀπέθανεν θμως πρὶν ἢ ἴδῃ τοῦ ἔργου αὐτοῦ τὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ Σ. εἴλκυσε τὴν προσοχὴν ἐπ' αὐτοῦ διὰ δημοτικῆς πρωτοτυπίας καὶ διὰ τοῦ κωμικότητά ἀλλὰ καὶ εὐαισθησίαν ἅμα ἐνέχοντος πνεύματός του, συχνὰ θμως ἢ γραφίς του ἀναμνησκέται τοῦ ἐκδεδιγμένου βίου του. [Πς.]

Στέρνα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς Μεσσηνίας, ἔχον 184 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Λυρκείας τῆς ἑπαρχ. Ἀργους ἔχον 104 κατ. [Μ.Σ.]

Στέρνδεργ (Sternberg). Πόλις τῆς Βορείου Μοραβίας καὶ ἔδρα τῆς ὁμωνύμου αὐστριακῆς περιφέρειας ἀριθμουσα μετὰ τῶν προαστείων αὐτῆς 15 395 κατ. Γερμανούς. ἔχει ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν μετὰ ὡραίων εἰκόνων, παλαιὸν πύργον, ἐκπαιδευτήρια, καὶ βιομηχανίαν ἰδίως μαλλίνων καὶ λινῶν ὑφασμάτων. Ἐν τῇ θέσει τῆς σημερινῆς πόλεως τῷ 1241 ὁ Ἰαρόσλαυος ὁ γενάρχης τοῦ μέγρι νῦν ἀκμάζοντος κερητικῆς οἴκου Σ. ἐνίκησε τοὺς Μογγόλους καὶ ἔδρυσεν ὕστερον τὸ ἐμώνυμον φρούριον παρ' ὃ ἐκτίσθη ἡ νῦν πόλις. [Μ.Σ.]

Στερνοκλειδική ἄρθρωση καλεῖται ἡ συνάπτουσα τὴν κλειδα πρὸς τὸ στέρνον. [Ρ.Ν.Β.]

Στερνοκλειδομαστοειδής (μῦς) ἐκφυόμενος ἀπὸ τῆς μαστοειδοῦς ἀποφύσεως τοῦ κροταφικοῦ ὁστέου, φερόμενος πλαγίαν φορὰν ἐκ τῶν ὀπίσω πρὸς τὰ πρόσω τοῦ τραχήλου καὶ διχαζόμενος εἰς δύο δεσμίδας, καταφύεται διὰ μὲν τῆς ἐπὶ τὰ ἔσω δεσμίδος εἰς τὸ ἀνώτερον γεῖλος τῆς προσθίας ἐπισφυίας τοῦ στέρνου, διὰ δὲ τῆς ἐπὶ τὰ ἑκτὸς εἰς τὸ ἔσω τριτημόριον τῆς ἀνω ἐπιφανείας τῆς κλειδός. Ἐνεργῶν κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὰ πλαγία ἐκτείνων αὐτὴν μικρὸν καὶ βοηθεῖ τῇ εἰσπνοῇ ἀνυψῶν τὸν θώρακα. [Ρ.Ν.Β.]

Στέρνον. Ὅσπερ μονοφύες, πλατὺ, κείμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς προσθίας ἐπιφανείας τοῦ θώρακος, ὑπόκυρτον κατὰ τὴν προσθίαν καὶ ὑπόκοilon κατὰ τὴν ὀπισθίαν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ· τὸ ἀνω ἢ κλειδικὸν μέρος αὐτοῦ φέρει κατὰ τὴν μέσσην γραμμὴν ἐντομήν καὶ καλεῖται λαβὴ τοῦ Σ., τὴ κάτω ἄκρον ἀπολήγει εἰς τὴν ξίφοσιθῆ ἀπόφυσιν, τὰ πλαγία γεῖλη αὐτοῦ φέρουσιν 7 μηνυοειδῆς ἐντομὰς εἰς ἃς ἀρθροῦνται οἱ χόνδροι τῶν πλευρῶν· κατὰ τὴν ἀνω γεῖλος ἐκατέρωθεν φέρει 2 ἑτέρας ἐντομὰς δι' ὧν συναρθροῦνται πρὸς τὸ ἔσω ἄκρον τῆς κλειδός. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Σ. παρὰ τοῖς πτηνοῖς παρ' οἷς μορφοῦται ἐν εἴδει κυρτῆς ἀσπίδος καλυ-

πτύσης πάντα τὸν θώρακα καὶ μέγα μέρος τῆς κοιλίας καὶ φέρει κατὰ τὴν μέσσην γραμμὴν πέταλον κάθετον εἰς τὴν τρέπιδος (δὲ καὶ τὸ ὅσπερ τοῦτο τῶν πτηνῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ καλεῖται καὶ κ α καὶ κ α ρ ὁ β α) συμφῶνως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πτηνῶν ὡς οἱ πρόσθιοι τοῦ στήθους μῦες εἶναι τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένοι καὶ δὴ οἱ κινεῖν τὰς πτέρυγας καὶ συνεπῶς ἔχουσιν ἀναγκαστικὴν ἐπίφανειαν πρὸς καταψυτίν. [Ρ.Ν.Β.]

Στεττίνον (Stettin). Ὁχυρὰ πόλις τῆς Πρωσίας καὶ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Πομερανίας καὶ ὁμωνύμου αὐτῇ νομοῦ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὄδερ, ὅστις ἐν αὐτῇ διαιρεῖται εἰς 2 βραχίονας, 100 χμ. ΒΑ τοῦ Βερολίνου, ἔχει χύσιν 60 χμ τῆς Βαλτικῆς καὶ ἔχουσα 116 228 κατ. Μετὰ τὸ Ἀμβούργον εἶναι ἡ πρώτη πόλις τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Β. Γερμανίας, ἔχουσα ποικίλον ἐμπόριον καὶ ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν. Ἐν αὐτῇ εὐρηται ὁ στερνοκοπεῖον, ναυτικὴ σχολή, ναυσταθμός, ἀνέκτορον οἰκοδομηθὲν ἀπὸ τοῦ 1503, καλὴ γέφυρα ἐπὶ τοῦ Ὄδερ κλ. Εἶναι δὲ τὸ Σ. ἀρχαιότατη πόλις θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τῶν Βενέδων ἢ Βένδων. Τῷ 1221 αὐτὴ ἐκφυρθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Βολεσλαύου, τῷ δὲ 1226 κατέστη ἡ ἔδρα τῶν δουκῶν τῆς Πομερανίας καὶ συμπεριλήθη εἰς τὸν Ἀνσεατικὸν συνδεσμον. Διὰ τῆς συνθήκης τῆς Βεστφαλίας (1648) μετέβη ἐκ τῆς Δανικῆς εἰς τὴν Σουηδικήν κυριαρχίαν, τῷ δὲ 1672 τὴν κατέλαβον οἱ Πρώσοι, οἵτινες τῷ 1720 ἐδραῖωσαν τὴν κατοχὴν αὐτῆς. Ἀπὸ τούτων τὴν ἀφῆρσαν οἱ Γάλλοι τῷ 1806 καὶ τὴν κατέχον μέχρι τοῦ 1813, ὅτε καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Πρώτους. Ὁ νομὸς τοῦ Σ., ἐπὶ τῇ Βαλτικῇ θαλάσσει, ἔχει συμπεριλαμβανόμενων καὶ τῶν εἰς αὐτὸν ὑπαγομένων νήσων Οὐδεβόρης καὶ Βολίνης ἐμβ. 12 07 χμ. καὶ 769 017 κατ. [Πς.]

Στεφάνης (Ludolf Stephani). Ἀρχαιολόγος γενν. τῷ 1816 παρὰ τὴν Δαβίαν καὶ ἀποθ. τῷ 1887 ἐν Ραβλῶνι παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Σπουδάζας ἐν Δαβίᾳ φιλολογίαν καὶ ἀρχαιολογίαν ὑπῆρξεν οἰκοδόμος καλὸς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπεχειρήσας κατόπιν τῷ 1843 περιήγησιν ἀνὰ τὴν Β. Ἑλλάδα, Μικρὰν Ἀσίαν, Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Προσεκλήθη ὕστερον τῷ 1845 εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Δερπάτης, ὅθεν μετέβη εἰς Πετρούπολιν ἐγένετο μέλος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ τῶν ἐπιστημῶν. Πλὴν ἄλλου συνέγραψε Περιήγησιν διὰ μερῶν τινῶν τῆς Β. Ἑλλάδος (Δ.ψ. 1843), Antiquités du Bosphore Cimmérien (ἰδιωτικῶς ἐν Π. τρουπλῆς 1854), Ἡ ἀρχαιολογικὴ συλλογὴ ἐν Ραβλῶνι (αὐτόθ. 1872)· αἱ δὲ πλεονεχίμοι διατριβαὶ τοῦ ἐξεβόθησαν τὸ πλῆ-

στον ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ συνταχθεῖσαι πρακτικῆς τῆς Αὐτοκρατ. ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπείας εἰς 21 τόμους. [B.E.]

Στεφάνι. Χωρίον τοῦ δήμου Κλεωνῶν κείμενον ἐπὶ τῶν Δ ὑπωρειῶν τῆς Νοτίτης. Ἀπῆχει ΝΔ τοῦ Χιλιομεδίου ὥρ. 2. Οἰκεῖται ὑπὸ 347 κατ. Παρὰ τὸ χωρίον κείται Μονὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου μετὰ 11 ἐνοικούντων, ἡ ἐπιλεγομένη Μονὴ Στεφανίου.

Στεφανιά. Χωρίον τοῦ δήμου Τριτάτου τῆς Λακεδαιμόνος, οὗτινος εἰ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 567.

Στεφανιάδα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀργυθέας κείμενον ἐπὶ ὄρεινῆς χώρας τῶν Ἀργαίων καὶ πρὸς Ν τῶν Κουμπουριανῶν. Κἂτ. 316.

Στεφάνιον, ἀνατομικῶς καλεῖται σημεῖον τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ θόλου τοῦ κρανίου, καὶ ὃ ἡ μὲν τυπία ἀκανθα διασταυροῦται πρὸς τὴν στεφανιαίαν ραφήν.

Στεφανίτης καὶ Ἰχνηλάτης. Ὑλ. Βιβλαίς.

Στεφανόπουλος. Οἰκογένεια ἐκ Μάνης πολλὰς διακλαδωθεῖς ἔχουσα, τῆς ὁποίας ὁ γανάρχης Στέφανος ἀνήγαγε τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζούντας Δαυὶδ τὸν Κομνηνόν. Αἱ ἐσωτερικαὶ διαμάχαι τῶν Μανιατῶν ἤγαγον τῷ 1075 πολλοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην νὰ μεταναστεύσωσι εἰς Παρμιαν ἐπὶ τῆς νήσου Κορσικῆς ὅπου διὰ τῆς προσθήκης καὶ ἐτέρων πολλῶν Ἑλλήνων προσφύγων ἐβίωσαν τηροῦντες τὴν πάτριον γλῶσσαν καὶ λατρίαν ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴν διεσπυρμένων διοριζομένων ἕνα δύο ἔτη ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως τῆς Γενούης. Κατὰ τὴν ἐκεί ἐπανάστασιν τοῦ 1731 ἦλθεν εἰς Ἑλλήνες εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ μετώκησαν κατ' ἀκολουθίαν τούτων εἰς Διάκιον, μετὰ δὲ τὴν κατακτίσιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1768 ἅπαντα ἡ ἀπειρία ἡ ἀρκούντως ἤδη ἀναμιχθεῖσα μετὰ ξένων στοιχείων ἐγκατέστη εἰς Καργήσιον ὅπου μέχρι νῦν ὁ ἥμις πληθυσμός τοῦ χωρίου τούτου ἀριθμοῦντος χιλίους κατοίκους εἶναι Ἑλλήνες ἢ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Εἰς ταύτην τὴν οἰκογένειαν προσέει ἀνήκεν ὁ Δῆμος Σ. βοτανικῆς περιηγηθεὶς μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ τῶν Νικολάου τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως τὴν Μάνην κατὰ διαταγὴν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως τῷ 1797 καὶ 1798 καὶ ἐκδώσας τὸ πόρισμα τῆς περιηγησεῶς τῶν γαλλιστῶν τῷ 1800 ἐν Λονδίνῳ. Πρβλ. καὶ Γ. Γ. Παπαδόπουλον, Χρονογραφία περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἐν Μάνῃ Σ. (ἐν Ἀθήναις 1865), καὶ Ν. Φαρδύν, Ἱστορία τῆς ἐν Κορσικῇ ἐλληνικῆς

ἀποικίας (μετὰ παραρτήματος δημοτικῶν ἐκεῖ ποιημάτων, αὐτόθι 1888). [M.Γ.]

Στέφανος. Κυκλοτερὲς πλέγμα ἐκ κλάδων, φυλλωμάτων καὶ ἀνθέων φυσικῶν ἢ τεχνητῶν φερόμενον ὅπως τὸ στέμμα ὡς κόσμημα συνήθως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ. Τὸ σχῆμα τῶν Σ. ἦτο ποικίλον, ἡ δὲ χρῆσις αὐτῶν πολυεθὴς καὶ ἀπαράιητος παρ' Ἑλλήσιν ἐν ἐορταῖς καὶ θυσίαις πρὸς στολισμὸν τῶν εὐχουμένων καὶ τῶν θυμάτων, ὡς κόσμος τῶν νικητῶν ἐν πολέμοις καὶ παντοίοις ἀγῶσιν, ὡς σημεῖον τῆς ἀρχῆς τῶν ἀρχόντων καὶ ῥητόρων, ὡς ἐνδειξις διακριτικῆς τιμῆς προσφερομένη εἰς ἐξόχους ἀνδρας ἰδίως ἐν Ἀθήναις, ὡς κόσμημα τῶν νεκρῶν κτλ. Παρὰ Ῥωμαίοις ἐκ τῶν πολλῶν ἐκεῖ εἰδὼν διακρίνονται ὁ θριαμβικὸς Σ. ἐκ κλάδου δάφνης κατ' ἀρχάς, εἴτα καὶ χρυσοῦς ὁ ἀπονεμόμενος εἰς τὸν νικῆσαντα στρατηγὸν τὸν ἐν θριάμβῳ εἰσερχόμενον εἰς Ῥώμην, ὁ πολιτικὸς (corona civica) ἐκ φυλλῶν ἀρούρης εἰς στρατιωτῶν σώσαντα τὴν ζωὴν ἄλλου, κ.α. Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι ὁ Σ. τὸ κυριώτατον σύμβολον τοῦ γαμήλιου δεσμοῦ δι' ἀμφοτέρους τοὺς συζυγεῖς, ἐν ᾧ ἐν τῇ Δυτικῇ θεωρεῖται ὡς ἀπλοῦν κόσμημα τῆς νύμφης. [Εγ.]

Στέφανος τῆς Ἀφροδίτης. Σύμπλεγμα ξηρῶν φυλκταίνων, ἐρυθρῶν καθεύου καὶ ὑπεμελαινῶν κατὰ τὴν βᾶσιν, ἀναφανόμενον δίκην στέμματος κατὰ τὸ μέτωπον ἀτόμων πασχόντων ἐκ χροίας συρίλλιδος. [P.N.B.]

Στέφανος. Α'. Σ. ὁ Πρωτομάρτυς. Ἰουδαίος τὴν καταγωγὴν, εἰς τῶν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων χειροτονηθέντων 7 διακόνων. Κοτηγορηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἐν ἐβλασφημίᾳ κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Μωϋσέως λέγων ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος θὰ κατέλυε τὸν ναόν. ἐλιθοβολήθη ἐν Ἱερουσαλὴμ 9 περὶ τοῦ μηνος ἀπὸ τῆς σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ, γενόμενος ὁ πρῶτος μάρτυς. Ἑορτάζεται τῇ 27ῃ Δεκεμβρίου.

— Β'. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου 9 ἐχρημάτισαν Πάπαι τῆς Ῥώμης, ὧν μᾶλλον ἀξιωματικὸν εἰσὶν οἱ ἐπόμενοι. Σ. Α' Ῥωμαῖος διατελέσας πάπας ἀπὸ τοῦ 253-257. Κατέδωκε τοὺς Νεβιτιανούς, κατέδειξε τὸν αἰρετικὸν ἐπίσκοπον τῆς Λεόνης Μαρτιάσιον, ὑπερῆρξεν ἐναντίον τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ τὸ ἐγκυρον τοῦ παρὰ τῶν αἰρετικῶν γενόμενου βαπτίσματος καὶ ἐμάρτυρησε τῷ 257. Ἑορτάζεται παρὰ Καθολικοῖς τῇ 24 Αὐγούστου (ν.κ.). — Σ. Β'. Ῥωμαῖος διατελέσας πάπας ἀπὸ τοῦ 752-757. Ἀπελήθη ἐν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Λογγοβάρδων Ἀστέλφου προσέφυγεν εἰς Γαλλίαν ζητῶν τὴν βοήθειαν Πιπίνου τοῦ Μικροῦ ὃν καὶ ἐχρῖσε (754).

Οὗτος ἀφαιρέσας ἀπὸ τοῦ Ἀστέλου τὴν ἐξαρχίαν τῆς Ῥαβέννης καὶ τὴν Πεντάπολιν, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἀρπάσει ἀπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς ἐδώκεν ταῦτα εἰς τὴν Ἀγ. Ἐδρὰν (755). Ἡ ἐξαρχία αὕτη ἐγένετο ὁ πυρὴν τοῦ Παπικοῦ κράτους καὶ ἐντεῦθεν ἐλάβε τὴν ἀρχὴν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία τῶν παπῶν.

— Γ'. Υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Ηυζαντίου Ῥωμανοῦ Α', ὅπ' αὐτῷ 919 προσελήσθη συνάρχων μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Χριστοφύρου καὶ Κωνσταντίνου, ἐβασίλευσε δὲ μέχρι τοῦ 945, ὅτε καὶ ἐξωρίσθη.

— Δ'. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο 4 ἐβασίλευσαν τῆς Οὐγγαρίας, ἐξ ὧν ἀξιοσημειώμεντοι εἶναι οἱ ἐπόμενοι 1) Σ. ὁ Α'. Διεδέχθη τῷ 947 τὸν πατέρα του Γεῖζαν, ὃν δοῦκα τῆς Οὐγγαρίας, ἀνεμάρτωσε τὰ βάρβαρα ἔθνη τοῦ λαοῦ του, μετεκατέστητο ἱεραποστόλους, οἵτινες ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον, ἐδημοσίευσεν κώδικα καὶ κατὰ τὸ 1000 ἔλαβε παρὰ τοῦ Πάπα Σιλδέστρου Β' τὸν τίτλον τοῦ βασιλεως καὶ τὸν τοῦ Ἀποστόλου τῆς Οὐγγαρίας. Ἀπεβίωσε δὲ ὁ Σ. τῷ 1038 καὶ τὸ στέμμα ὅπου τῷ ἔδωκεν ὁ πάππς χρησιμοποιεῖται καὶ σήμερον ἐτι πρὸς ἀπόψιν τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας. Ἐορτάζεται παρὰ Καθολικοῖς τῇ 2 Σεπτεμβρίου (v.). Τῷ 1707 ἡ αὐτοκράτειρα Μαρία-Θηρεσία ἔβρισε τὸ παρὰ σήμερον τοῦ Ἀγ. Στεφάνου προσωρισμένον εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ διδόμενον μόνον εἰς εὐγενεῖς τὴν κατοικήν. Εἶναι δὲ τοῦτο πρῶτος σταυρὸς χαρακωμένος περιβαλλόμενος ὑπὸ χρυσοῦ, μετὰ θυρεοῦ φέροντος ἐκτὸς τῶν ἀρχικῶν τοῦ ὀνόματος τῆς αὐτοκρατορίας γραμμάτων καὶ τὸ Οὐγγρικὸν στέμμα. αὐτῷθεν λευκὸς σταυρὸς καὶ περίθαι λέξεις: Publicum meritorum praemium. Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου ὀψως ὑπάρχει χαραγμένον σφραγισμένως: S. Stephano regi apostolico. — 2) Σ. ὁ Β' ὁ ἐπιλεγόμενος Κεραινοῦς ἢ Ἀστροπῆς. Διεδέχθη τῷ 1114 τὸν πατέρα του Κολομανον Β', ἐπολέμησε μετὰ πολλῶν ἐπιτυχιῶν κατὰ τῶν Ἑνετῶν, τῶν Πελωνῶν, τῶν Ῥώσων καὶ τῶν Βοημῶν καὶ ἤττηθ' παρὰ Ἰωάννου Κομνηνοῦ, αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καταστὰς μισητὸς παρὰ τοῖς ὑπηκόοις του καὶ μὴ ἔχων τέκνα παρενώρησε τὸ στέμμα εἰς τὸν ἐξαδέλφον του Βελαγ καὶ ἐγένετο μοναχός. Ἀπέθανε τῷ 1131. [Πρ.]

Στέφανος ὁ Βυζάντιος. Ἑλλην γραμματικὸς ἐκ Κωνσταντίας ζήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος. Συνέγραψεν ὑπὸ τὸν τίτλον Ἑθνικά, λεξικὸν γεωγραφικὸν καὶ ἱστορικὸν πολύτιμον διὰ τὴν μελέτην τῆς ἀρχαϊότητος, οὗτινες ὁμῶς σώζονται μόνον ἐπιτομὴ γενεμένη ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ Ἑρμολάου συγχρόνου τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τινα ἀπο-

σπάσματα δημοσιευθέντα ἐν Δουγδούνῳ 1688 ὑπὸ τῶν Βερζελίου καὶ Γρανόβιου.

Στέφανος Ἑρρίκος (Henri Stephanus ἢ Henri Estienne). Ἑγεννῆται ἐν Παρισίοις τῷ 1460 καὶ ἀπέθανε τῷ 1558. Εἶναι ὁ γενάρχης τῆς ἐνδόξου Γαλλοὶλογενεῖας τῶν Στεφάνων, τῶν καὶριθμοῦσιν διατήρους ἐκδότας καὶ σωτῆρας εἰς καὶ 1) Ῥοδέριος Σ. Ἑγεννῆται ἐν Παρισίοις τῷ 1503 καὶ ἀπέθανεν ἐν νεότητι τῷ 1559. Ἦτο ὁ δεξιώτερος τοῦ γράφου καὶ ἅμα εἰς τῶν σωτηρίων ὁρῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐπειδὴ ἔκλινε εἰς τὴν Μεταρρύθμισιν, οἱ θεολόγοι πολλὰ παρενέβαλλον δυσκολίας, ἀλλ' ἐπροσπορῶν ἐπὶ μακρὴν ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Α' ἡμετέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦτου διὰ μεταρρασίαν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, χαρακτηθεῖσαν ὡς κακὸς ἐξον, ἀπῆλθεν εἰς Γενῶν (1552), ὅπου ἤσπασθη τὸν Καλδινισμόν. Μεταξὺ τῶν ἐκδόσεων αὐτοῦ μνημενεύεται ἡ τῆς Λατινιστῆς Βίβλου, ἀριστοῦργημα ποικρατικόν (1532), ἡ Ἑλληνιστῆς Νέας Ὁμήρου (1550) καὶ τὰ ἔργα τοῦ Εὐσεβίου, νομοῦ τοῦ Ἀλικαρνασσέως καὶ Δίωνος Κασσίου παρ' αὐτοῦ πρῶτον δημοσιευθέντα. Μεταξὺ δὲ τῶν πρωτοτύπων ἔργων του γινώσκται Thesaurus linguae latinae, τυπωθὲν ἐν Παρισίοις τῷ 1532 καὶ συχνάκις ἀνέκδοτον, καὶ Dictionarium latinogallum (1543). — 2) Ἑρρίκος Σ. Υἱὸς τοῦ δόκτου γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1564. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας αἰσθανθεὶς ἀνάγκην πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς σπουδὰς, ἐπὶ τῇ ἰταλίᾳ ἀναζητῶν χειρόγραφα εἰς ὅ ἔργον ἐξήντησε τὴν παρουσίαν, ἠκολούθησε τὸν πατέρα του εἰς Γενῶν, ὅπου ἤσπασθη τὸν Καλδινισμόν καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιστάσει εἰς τὴν Παρισίους ὡς τυπογράφος. Μετὰ ζωδευθεὶς μελέτην παρεσκευασμένος ἐξέδωκε τύποις ἐν Παρισίοις τῷ 1572 Thesaurus graecae linguae, ἀλλὰ θαυμάσιον τοῦτου ἔργου μὴ σθένος προσδοκωμένην ἐπιτυχίαν ὁ Σ. κατέσχευεν ὡς καὶ ἡναγκασθῆναι νὰ καταλείπῃ τὴν Παρισίους. Πλανηθεὶς δὲ ἀπὸ πόλεως πόλιν καὶ καταδικωμένος ὑπὸ τῶν θανατῶν ἔβρισε τὰς φρένας καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1578 εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῆς Λυὸν. Ὁ ἱερός δημοσίευσεν ἅπαντας σχεδὸν τοὺς ἱερούς πεζογράφους καὶ ποιητάς, μετὰ τινὰς εἰς τὴν Λατινικὴν, ὡς τὸν Ὀμήρου, τὸν Πινδαρον καὶ τὸν Ἀνακρέοντα ἢ μεταφράσεις εἶναι ἀριστοῦργημα. Ἀσχημότεραι ἐκδόσεις του εἶναι: Poetae principes heroici carminis (Pindari et ceterorum octo Lyrici carmina (1560), Artis medicae principes (1567), Platonis opera (1578).

γραφῆς πρὸς τοῦτοις Ciceronianum Lexicon (1567) καὶ τινὰ ἔργα Γαλλιστί, ἐν οἷς ἀξιωματώτα ἡ Συμφωνία τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νέων θαυμασιῶν ἢ Ἀπολογία τοῦ Προδότου (1556), Πραγματεία περὶ συμφωνίας Γαλλικῆς καὶ Ἑλληνικῆς γλώττης (1565) καὶ Περί τῆς ὑπεροχῆς τῆς Γαλλικῆς διαλέκτου (1579). [Πς.]

Στέφανος, Ἅγιος (San Stefano). Κώμη τῆς Θράκης ἐπὶ τῆς Προποντικῆς ἀπέχουσα τῆς Κωνσταντινέως ΝΔ 9 χμ. καὶ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ὡρ. 1. Ἐνταῦθα κεῖνται τὰ πυριτιδοποιεῖα τῆς Τουρκίας. Κατοικεῖται ὑπὸ 1500 περίπου κατ. ἀπάντων σχεδὸν Ἑλλήνων, ἔχοντων ὥραιας ἀπούλεις. Κατέστη περιώνυμος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ὑπογραφεῖσαν μεταξὺ Ῥώσων καὶ Τούρκων συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῆς 19^{ης} Μαρτ. 1878.

Στεφανοσαῖοι. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλίων τῶν Τρικκάλων μετὰ 182 κατ.

Στεφανοῦπολις. Βλ. Κρονστάδη.

Στέφενσον (Γεώργιος Stephenson). Ἐφευρέτης τῶν σιδηροδρομικῶν ἀτμομηχανῶν, γενν. τῷ 1781 ἐν Νιουκάσλ καὶ ἀπεθ. τῷ 1848. Ὦς ἐργάτου γαιανθρακωρυχείου, προεβιβάθη ἀπὸ γαιανθρακωρύχου εἰς μηχανικόν, διεκρίθη διὰ πολλὰς χρήσιμους ἐφευρέσεις του καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν λύχον τῆς ἀραλειᾶς ὃν ἐφευρε συγχρόνως μετὰ τοῦ Δαίβυ καὶ μετὰ 10 εἰς προσπάθειας ἐπέτυχε τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς ἀτμομηχανῆς, γενόμενος πλούσιος ἐκ τῆς ἐφευρεσεώς του ταύτης. — Ῥοβέρτος Σ. ὡς αὐτοῦ (1803-1859), μηχανικὸς ἐπίσης. Διετέλεσε διευθυντὴς πλείττων σιδηροδρομῶν καὶ μέλος τοῦ κοινοβουλίου, κατασκευαστὴς δὲ πολλοῦ ἔργου, ἐν οἷς τὴν 18^{ην} Σεπτεμβρίου, ἀνάερτον σιδηροδρομὸν ἀνωθεν τοῦ στενοῦ τοῦ Μένεϋ, ἐνδύντα τὴν νῆτον Ἀγγλίας ἐπὶ μετὰ τῆς ἄλλης Ἀγγλίας, καὶ τὴν γέφυραν τοῦ Μονρεάλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἀγ. Λουρεντίου ἐν τῷ Καναδᾷ. [Πς.]

Στέψις. Βλ. Στέμμα.

Στηθόμετρον. Ὀργανον τῆς ἱατρικῆς δι' οὗ καταμετρεῖται ἡ τε περιφέρεια τοῦ θώρακος, ὡς διὰ τοῦ κυρτομέτρου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόλυτος καὶ σχετικὴ διατασις τῶν πνευμάτων αὐτοῦ, συνιστάμενον οὐσιαστικῶς ἐκ δύο κυλίνδρων συνηνωμένων, ὧν μεταξὺ χαλυδόννη ταινία ἡριθμημένη, καὶ ἐκ δύο κρῖνων εἰς ἕκαστον ἄκρον. [Ρ.Ν.Β.]

Στήθος. Ἡ προθλή θωρακικὴ χώρα ἀφαιρούμενη ἀπὸ τῶν πλαγίων χωρῶν ἢ τῶν πλευρῶν διὰ τῆς μασηλιαίας κοιλότητος διήρηται δὲ τὸ Σ. εἰς τρεῖς χώρας τὴν μέσην ἢ στερνικήαν καὶ τὰς πλαγίας ὑποδιαιρουμένας εἰς τὴν ὑπο-

κλίσειον, τὴν μαστικήν (καίμενην κάτωθεν τῆς ὑποκλειδίου καὶ φέρουσαν τὸν μαστὸν) καὶ τὴν ὑπομαστειδίον.

Στηθοσκόπιον. Ὀργανον πρὸς ἐξιμμετρον ἀκρόασιν τοῦ στήθους, οὗ χρῆσιν ἐποιήτατο πρῶτος ὁ Γάλλος Λαεννέκ. Τὸ Σ. πολλὰς ὑποστάν τροποποιήσεις, αἵτινες πάντα σκοποῦσι τὴν τελειοτέραν καὶ εὐκρινεστέραν ἀντίληψιν τῶν εἰς τὸ οὖς παρεχομένων σημείων διαφόρων ἀσθενειῶν τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ κυκλοφορικῶν ὁργάνων, οὐσιαστικῶς οὐγκεῖται ἐκ κυλίνδρου κοίλου ἐκ μετάλλου ἢ ξύλου, οὗ ὁ ἀλλὰ ἔχει διάμετρον 7 χμ., καὶ μήκους 30 ἐμ. περίπου ὁ κυλινδρὸς οὗτος πρὸς τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων ἀνευρίνεται ἐν εἴδει κώδωνος, οὗ τὸ χεῖλος θέον νὰ ἐφαρμύξῃται ἐπὶ τοῦ δέρματος τελείως, πρὸς δὲ τὸ ἕτερον δίσκον συνήθως ἐφαρμύζομενον ἐπὶ τοῦ πτερυγίου τοῦ ὡτὸς τοῦ ἐξετάζοντος ἱατροῦ. [Ρ.Ν.Β.]

Στήλαι ἢ λεικρικά. Βλ. Γαλδανισμός.

Στήλη. Τετράπλευρον ἐπίμηκες τεμάχιον λίθου ἢ μετάλλου ὀρθὸν ἱστάμενον, ἐφ' οὗ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀνεγράφοντο νόμοι, ψηφίσματα καὶ ἀποφάσεις ἢ τὰ ἀνόματα καταδικαζόντων ἐπὶ ὠρισμένοις ἐγκλήμασιν, οἵτινες καὶ στηλῆται τότε ἐκαλοῦντο. Σ. ἐτίθεντο καὶ ἐπὶ τῶν τάφων ἐπὶ τοῦ μαινομένου καὶ ἐχρυσται ἐγκεχραγμένας ἐπιγραφὰς ἢ συμβολικάς παραστάσεις ἀναγλύφους. [Πς.]

Στήλαια. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλίων τῆς ἐπαρχίας Ναυπακτίας μετὰ 307 κατ. ὡρ. 1 1/2 Ν τοῦ Σίμου.

Στησίμβροτος. Σοφιστής ἐκ Θάσου ἑλκων τὴν καταγωγὴν καὶ ζήτας ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους. Ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ συγγραφέντων βίων τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Θουκυδίδου, οἵτινες βρῖθουσι παντοίων περὶ τοῦ ἱστορικοῦ βίου τούτων ἀνεκδότων καὶ ὧν ὀλίγα μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν, πολλὰ ἠρύσθησαν οἱ μεταγενέστεροι, ἐν οἷς ὁ Πλούταρχος ὡς καὶ πρότερον αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης. Ἐτοχολήθη ἐπίσης καὶ περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. [Πς.]

Στησίχορος. Διάσημος λυρικὸς ποιητὴς ζήτας ἀπὸ τοῦ 630 μέχρι τοῦ 550 π. Χ. καὶ καταγόμενος ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ Ἰμέρας. Ὀνομαζόμενος πρὶν Τιτίας, μετὰ τὸν ἀπὸ Σ. ὡς διοργανῶν καὶ γυμναζῶν τοὺς γυμνασιάρχους. Περὶ αὐτοῦ διηγούμεναι εἰς ἐτυμολογίᾳ καθ' ὅπως ὑπνοῦς ὑπὸ τοῦ Κάστορος καὶ Πολυδεύκους ἐκδικουμένων διὰ τὰς κατὰ τῆς Ἑλένης ἐν τινὶ ᾠδῇ τοῦ κακολογίης, ἐπανεκτῆσεν ὁμοῦς τὴν ὁρασιν μετὰ τὴν σύνθεσιν παλινωδίας. Λέγουσιν ἐπίσης ὅτι κατώρθω-

σε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν μετὰ τοῦ τυράννου Φα-
λάριδος συμμαχίαν τῶν Ἱμεραίων διὰ τοῦ
θαυμασίου ἀπολόγου «Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ
ἵππος». Ἀπέθανε δὲ φονευθεὶς ὑπὸ τινος λη-
στοῦ ὀνόματι Ἰκάνερος. Ὁ Σ. τάσσεται
μεταξὺ τῶν μεγάλων λυρικῶν ποιητῶν κλη-
θεὶς καὶ μελῳδὸς. Ὁμηρος, θεω-
ρεῖται δὲ καὶ ὡς ἐφευρέτης τῆς χορικής
ποιήσεως καὶ τῆς στροφῆς, ἀντιστροφῆς καὶ
ἐπωδοῦ. Τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀποσπάσματα μό-
νον σώζονται. [Πς.]

Στίλβη. Πάθησις τις δερματικὴ ἀρχῆς
νευρικής χαρακτηριζομένη δι' ἀτροφίας, συρ-
ρικνώσεως, λεύκωτος καὶ ἐρυθροπελιδνῆς
χρώσεως τῶν μελῶν διὰ τὴν διαφάνειαν τῶν
ἀγγείων. Ἐπέρχεται μετὰ τραυματισμὸν
νεύρου τινὸς τῆς μοίρας ταύτης τοῦ δέρμα-
τος καὶ μὴ τελείαν καταστροφὴν αὐτοῦ.

Στιλβίτης. Φυσικὸν πυριτικὸν ἄλας
τοῦ ἀργιλίου χημικῶς θεωρούμενον εἶναι
ἐνυδρὸν δξειδίου τοῦ ἀντιμονίου περιέχον
καὶ ὕδωρ κρυσταλλικόν, διὲ καὶ καλεῖται
ἐν τῇ ὀρυκτολογίᾳ ζεόλιθος. [P.N.B.]

Στίλερ (Adolf Stieler). Χαρτογράφος
γενν. ἐν Γότα τῷ 1775 καὶ ἀποθ. τῷ 1836.
Σπουδάζας τὴν νομικὴν ἐν Πένη καὶ Γο-
τtingη εἰσήλθεν ἔπειτα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
τῆς δουκικῆς κυβερνήσεως ἐν Γότα γενόμε-
νος καὶ μυστικοσυνβουλος τῷ 1829. Τὸ
μᾶλλον γνωστὸν ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι
ὁ ἄτλας ἐκδοθεὶς ἐν Γότα τῇ συνεργασίᾳ
τοῦ Ράιχαρντ τῷ 1817-1823 ἐν 50 φύλλοις,
εἶς καὶ νῦν εὐχρηστος καὶ συχνάκις ἐκδιδο-
μένος διὰ τῶν προσθηκῶν καὶ ἐπαυξησέων
ἀλλων γεωγράφων. [M.S.]

Στιλλουώτερ (Stillwater) Πρωτεύ-
ουσα τῆς κομητείας Οὐάσιγκτον ἐν τῇ Βορ-
ρειαρμ. πολιτείᾳ Μιννεσότα πλησίον τοῦ
Ἁγ. Παύλου ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ πο-
ταμοῦ St. Croix Ἔχει δὲ 11260 κατ.
οἷτινες ἐνεργοῦσι ξυλουργίαν καὶ ποικίλην
βιομηχανίαν. [M.S.]

Στιλπνομέλαν. Κρυσταλλομελὲς μέ-
λαινα· μᾶζαι, συνιστάμεναι ἐκ πυριτικοῦ
δξέος, ὑποξειδίου τοῦ σιδήρου κἀ. [Δ.Κ.]

Στιλπνοσδιηρότης. Ποικιλία τοῦ
κεκρυσταλλωμένου ὑδραγματίτου (βλ. λ.).
ἀπαντῶσα εἰς χειροπληθεῖς μάζας μετὰ
λάμπειν στεατώδους, καστανομελαίνης ἢ
πισσόχρου. [Δ.Κ.]

Στίλπων. Διάσημος φιλόσοφος τῆς
Μεγαρίκης σχολῆς, ἐκ Μεγάρων Ἑλλαν τὴν
καταγωγὴν καὶ ἀκμάσας περὶ τὰ 300 π. Χ.
Ἐπὶ μαθητὴς τοῦ Εὐκλείδου καὶ διδά-
σκαλος τοῦ Ζήνωνος. Βάσις τοῦ φιλοσοφικοῦ
αὐτοῦ συστήματος ἦτο ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἄρ-
νησις πάσης ἀφηρημένης ἰδέας, ἡ δὲ σοφία

κατ' αὐτὸν ἐνέκειτο ἐν τῇ ἀπαθείᾳ. Ἐν
πολλῶν αὐτοῦ διαλόγων οὐδεὶς ἐσώθη.

Στιμάγγα. Χωρίον τοῦ δήμου Νε-
τῆς Κορινθίας, καίμενον πρὸς τὴν καὶ μ
ὑπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὁμωνύμου ὄρους
μάγγης εἰς ὕψος 518 μέτρων. Ἀπέχεται
ἁγίου Γεωργίου πρὸς 13 ὥρ. 2. Κατ.

Στίμιαι. Οὕτω καλεῖται ὑπὲρ τοῦ
σκορίδου τὸ τριθειοῦχον ἀντιμόνιον,
ἀναφέρει ὡς φάρμακον καὶ ὡς ψιμν
τῶν ὀφθαλμῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἡ
οὐσία μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν Ρωμ.
ἐκλήθη Stibium, ἐξ οὗ ἐνέματος ἐχ
σήμερον τὸ χημικὸν σύμβολον Sb πρὸς
μείωσιν τοῦ στοιχείου Ἀντιμονίου. [P.N.]

Στιμολίθος. Ὀρυκτὸν δξειδίου
ἀντιμονίου, εὐρισκόμενον εἰς μάζας γ
πληθεῖς. [Δ.Κ.]

Στίξ. καλεῖται ἡ διακόσμησις
δέρματος διὰ ποικίλων σχημάτων ἢ
ῥῶν. Τα σχήματα ταῦτα στίζονται δια
αἰχμῶν ἐργαλειῶν εἰς τὸ δερμα καὶ ἐντ
ταῖς ἐπειτα χρώμα εἰς τὰ ἐστιγμένα
Τὸ ἔθιμον τοῦτο ὑπῆρχε καὶ παρ' ἀρχ
λασίς (τοῖς Θραξὶ κα.), νῦν δὲ ὑφίστα
ἀκόμη παρὰ λασίς τῆς Ὀικεανίας καὶ
καὶς φυλαῖς τῆς Ἀμερικῆς, παρ' αἷς
ρεῖται καὶ ὡς διακριτικὸν τῶν φυλῶν
γενῶν, καὶ εἰκογενεῶν κλ. Καὶ ἐν Εὐ
δὲ ἐνίοτε ἀπαντᾷ παρὰ ναύταις, στρα
ταῖς κλ. οἷτινες φέρουσιν ἐνόματα κα
τοιαῦτα κατὰστικτὰ ἐν τῷ βραχίονι. Ἡ
ἐργὸν δ' εἶναι ὅτι εἶναι λίαν διαδεδομ
συνήθεια παρ' ἀνθρώποις κακούργοις. [I.]

Στίρι. Χωρίον τοῦ δήμου Διστό-
τῆς Λεβαδείας μετὰ 446 κατείκων
μενον πρὸς Α τοῦ Διστόμου εἰς ἀπό
σιν ὥρ. 1 ἐντὸς χαριέστερη κοιλιάδος
ἐρείπια τῆς ἀρχαίας βοιωτικῆς πόλεως
ρίδος ὀνομαζόμενα Παλαιόστιρι κείμενα
ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ Σ. πλησίον καὶ δ
δυτικώτερον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Λ
δοσις ἐπονομάζεται Στιριώτης· καὶ
τῷ 946 Ἡ μονὴ αὕτη περ ἔχουσα 56
σκουμένους (μοναχοὺς 40 καὶ 16 κοσμη
εἰκάζεται ὅτι ἰδρύθη ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς
μητρος τῆς Στιριίδος.

Στρουάρτ (Stewart). 1) Balfour
ἁγγλος φυσικὸς γενν. ἐν Ἐδιμβούργῳ
1828 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1887. Σπούδ
ἐν τῇ γενετείρᾳ πόλει καὶ ἐν St. Andr
διωρίσθη τῷ 1859 διευθυντὴς τοῦ βο
σκοπεῖου ἐν Kew καὶ τῷ 1870 καθή
ἐν τῷ κολλεγίῳ Owen ἐν Μαγκεστρίτ
βε δὲ ὑπὸ τῆς βασιλικῆς ἐταιρίας τῷ
τὸ μετάλλιον Rumford διὰ τὴν ἀνακ
ψιν τοῦ νόμου τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ
ἀπορροφητικῶν καὶ τῶν ἀκτινοβολο

(διοτήτων τῶν φυσικῶν σωμάτων. Ἐγραψε δὲ μετὰ τῶν De la Rue καὶ Lowy Ἐρευνὰς περὶ τῆς φυσικῆς τοῦ ἡλίου, μετὰ δὲ τοῦ Tait κυρίως Τὸ ἄβρατον σύμπαν (ἐν Λονδ. 1875), ὅπερ ἔσχε πολυαριθμούς ἐκδόσεις, μένους δὲ πλείους βόας πραγματείας ἀφορώσας ἰδίως εἰς τὴν φασμασκοπίαν καὶ θερμότητα. — 2) Dugald S. Σκωτὸς φιλόσοφος γενν. τῷ 1753 ἐν Ἐδιμβούργῳ υἱὸς καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ ἐκεῖ πανεπιστημίῳ ὃν καὶ διετέλεσεν ἡλικίας 22 ἐτῶν. Ὑστερον δὲ διωρίσθη τοιοῦτος καὶ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας μέχρι τοῦ 1810 καὶ ἀπέθανε τῷ 1828. Ὑπῆρξεν ὁ πολυμαθέστατος καὶ ἅμα κριτικῶς δεινόςτατος ἀντιπρόσωπος τῆς Σκωτικῆς φιλοσοφίας τῆς λεγομένης καὶ διδασκαλίας τοῦ κοινοῦ νοός. Τὰ φιλοσοφικά συγγράμματά του τασσονται μετὰ τῶν τοῦ Reid καὶ ἐξετέθησαν ἐν πλήρει συλλογῇ ὑπὸ τοῦ Hamilton εἰς 10 τόμους τῷ 1854-58 ἐν Ἐδιμβούργῳ. [M.P.]

Στενουμενβίλ (Steuenville). Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Jefferson ἐν τῇ Νορρεισμαρ. πολιτείᾳ Ohio καὶ οὕτως κέντρον διασταυρώσεως σιδηροδρόμων. ἔχει ὠραίον δικητικὸν μέγαρον, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 13394 κατ. ἀσχολουμένους κυρίως εἰς τὴν κατεργασίαν τοῦ σιδήρου, γάλλους καὶ βέλους. Ἐν τοῖς περιχώροις εὐρίσκονται ἀνθρακωρυχεῖα καὶ κάμινος τοῦ κώκ. [M.S.]

Στιχομετρία ἐκαλεῖτο ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων ἢ ἀπαριθμησὶς τῶν στίχων ἐν τοῖς χειρογράτοις πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἐκτάσεως μιᾶς γραμμῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων τοῦ προτύπου ἐσημειοῦτο ὑπὲρ τοῦ ἀντιγραφέως ἐν τέλει ἑκάστης περιόδου. Ὡς κανονικὰς στίχους ἴσχυεν ἡ ἑκτασίς ἐνὲς Ὀμηρικοῦ ἑξαμέτρου. Βλ. καὶ Graux, Nouvelles recherches sur la stichométrie ἐν τῇ Φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Παρισίων τ. Β' 1876. [A.A.]

Στίχος (λατ. versus) ὀνομάζεται ῥυθμικὴ σειρά ἐκ πλείστων ποδῶν συγκειμένη καὶ λήγουσα διὰ μιᾶς παύλης. Κατ' ἀρχὰς ἡ λέξις ἐσήμαινε γραμμὴν καὶ ἐδήλου ὅτι ὁ Σ. ἦτο προσδιορισμὸς νὰ πληρῶσθαι μίαν τοιαύτην ἐν τῇ γραφῇ. Ἀρχαίῳ ἦτο ὁ κανὼν νὰ μετῶνται οἱ μὲν δακτυλικοὶ κρητικαί, χοριαμβικοί, ἰωνικοί, παωνικοί καὶ ἀντισπαστικοί στίχοι κατὰ πόδας, ὥστε ἕκαστος τούτων ἀπετέλει ἐν μέτρον, τοῦναντίον δὲ οἱ ἀναπαιστικοί, τροχαϊκοί καὶ ἱαμβικοὶ κατὰ διποδίας. Καθ' ὅσον λοιπὸν ἡ μετρικὴ περίοδος ἐμπεριέχεται ἐντὸς ἐνὸς Σ. ἀπαξ ἢ πολλακίς ὀνομάζεται οὗτος μονόμετρος, δίμετρος, τρίμετρος, τετράμετρος, πεντάμετρος καὶ ἑξάμετρος. Ἐπειδὴ ὁμοῦ

δὲν συμπληροῦται ἀείποτε πραγματικῶς ἕκαστος ῥυθμὸς, βασίζεται τότε ἡ διαίρεσις εἰς κατὰ λήκτικους καὶ ἀκατάληκτους. Ἄν ἔλθῃεν ὁ Σ. ἐν τῷ μέσῳ τῆς τελευταίας διποδίας, ὠνομάζετο βραχυκατάληκτος, ἂν δὲ ἦτο κατὰ μίαν συλλαβὴν μικρότερος ὑπερκατάληκτος (βλ. καὶ Μετρικὴ).

Στλεγγίς. Ἐργαλεῖον ἐκ καλὰμου, ὁποῦ ἡ μετάλλου μετὰ λαβίδος, εἰς δὲ τὸ ἀντιθετὸν ἄκρον κοίλον καὶ στρογγύλον. Διὰ ταύτης ἀπεξύνοντο μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἀγώνων οἱ τούτων μετέχοντες ὅπως ἀφαιρέσωνται μετὰ τοῦ ἰδρώτος τὴν κίνην δι' ἧς ἐπεπλάσσοντο καὶ τὸ ἔλαιον δι' οὗ ἠλείφοντο.

Στοά. Κιονστοιχία ἐντὸς ναῶν, γυμνασίων, ἀγορῶν, καὶ ἄλλων θηροσίων ἢ καὶ ἱστωρικῶν οἰκοδομημάτων ἢ συνεχόμενως αὐτοῖς καὶ ὅλως καχυπομένως ὑπόστεγοι, στηριζομένης τῆς στέγης ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ἐπὶ τοίχου, καὶ τὸ πλείστον κατάγραφος. Ἐχρησιμοποιοῦντο δὲ αἱ Σ. εἴτε ὡς τόπος ἀναψυχῆς, εἴτε δι' ἐμπορικὰς συναλλαγὰς ἢ καὶ θηροσίας συνεδριάσεις. — Σ. Ποικίλη. Ἐπεκλήθη οὕτως ἡ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε ἐπὶ Κίμωνος ἐκοσμήθη διὰ γραφῶν ποικίλων καὶ διὰ 4 μεγάλων τοιχογραφίων. ἐξ ὧν τὴν μὲν παριστῶσαν τὴν δίκην τοῦ Αἰάντος ἔγραψεν ὁ Πολύγνωτος τὰς δὲ λοιπὰς τρεῖς ὁ Μίκων. Αὕτη ἐκαλεῖτο πρίν Πεισιανάκτιος, ἐκ τοῦ γαμβροῦ ὡς λέγεται τοῦ Κίμωνος Πεισιανάκτος παρ' οὗ καὶ ὠκοδομήθη. [Γ.Σ.]

Στοδαῖος (Ἰωάννης) Ἐκ Στοδῶν τῆς Μακεδονίας καταγόμενος καὶ ζήσας περὶ τὰ 450-500 μ. Χ. Πολυμαθέστατος ὢν καὶ ἄκρον φιλαναγνώστης ἐσταχυολόγησεν εἰς ἓν συγγραμμὰ πρὶς χρῆσιν τοῦ υἱοῦ του Σεπτιμίου ἐπιστημονικὰ, ἠθικὰ καὶ γνωμικὰ ἀποσπάσματα ἐκ 500 περίπου συγγραφέων καὶ ποιητῶν. Το ἔργον αὐτοῦ διαίρεται εἰς 2 μέρη ὧν τὸ πρῶτον καλούμενον Ἐκλογαὶ φυσικαὶ καὶ ἠθικαί, καὶ τὸ δεύτερον Ἀνθολόγιον ἐξετέθησαν πολλακίς πρότερον χωριστά, καὶ περιελήφθησαν ἐν κοινῇ ἐκδόσει ὑπὸ Wachsmuth καὶ Hense (ἐν Βερολίνῳ 1884-1894 εἰς 3 τόμ.). [Π.Σ.]

Στοιχεῖα χημικὰ βλ. Σώματα ἀπλά. — Σ. μεταλλικὰ βλ. Μέταλλα. — Σ. ὁργανικά καλεῖνται ἐν τῇ Ἀνατομικῇ σώματα ἀνατομικῆς ἀνάγωγα, ὅπερ ἐνοούμενα πρὸς ὅμοια αὐτοῖς συνιστῶσι τοὺς ἰστούς καὶ τὰ ὕγρα καὶ ἐπομένως πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος διὰ νέων καὶ μᾶλλον περιπλόκων διατάξεων διαίρουνται εἰς ἀμείσα, δηλαδὴ οὐσίαις ὁργανικὰς προσερχόμενας ἐκ τῆς ἐνώσεως 3-4 χημικῶν στοιχείων, εἰον τὸ λευκωμα προσερχόμενον ἐκ τῆς ἐνώσεως ἀνθρακος, ὀξυγόνου, ὑδρογόνου καὶ ἀζώτου, καὶ εἰς

ἀνατομικὰ ἢτοι σμικρότατα σώματα ἀποτελούμενα ἐξ οὐσίας ὀργανωμένης, ἔχοντα γεωμετρικούς, φυσικούς καὶ χημικούς χαρακτήρας εἰδικούς, ὡς καὶ ὑφὴν οὐδεμίαν ἀναλογίαν ἔχουσιν πρὸς τὴν ὑφὴν τῶν ἀνεργάνων σωμάτων, διακρίνονται δὲ εἰς ἀμορφα ὡς συνιστάμενα ἐξ οὐσίας ἀμόρφου καὶ μὴ διαπλαστέμενά ποτε εἰς κύτταρα, καὶ εἰς ἑμορφα ὡς ἔχοντα ἀείποτε μορφήν τινα ὀρισμένην, εἴτε κυττάρου, εἴτε ἰνὸς· ὁ μὲν λ. χ. εἶναι ὄργανον ἀπαριζόμενον ἐκ στοιχείων ἑμόρφων, τῶν ἰνῶν αἵτινες διαφυλάττουσιν ὀρισμένην τὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν· ἡθεμέλιος δὲ οὐσία τῶν ὁσίων ἀποτελεῖται ἐκ Σ. ἀνατομικῶν ἀμόρφων, ἅτε οὐκ ἐχόντων τυπικὴν μορφήν πρὸς ἣν ἡ συστατικὴ αὐτῶν οὐσία ἀναγκαστικὰ σχετίζεται. — Ἐν δὲ τῇ παθολογίᾳ νοσήσας στοιχεῖα καλοῦνται τὰ κατεστάσεώς τινος νοσήσας σταθερὰ ἢ παθογενωμικά φαινόμενα, ὧν ὁ ὁμιλος συνίστησι τὴν νόσον· εἶναι δὲ ταῦτα δυναμικά μὲν ἢ θυνάμει νοσήσας. ὅταν μὴδεμίαν αἰσθητὴν ἀνατομικὴν ἀλλοίωσιν ἐμφανέωσιν, ὀργανικά δὲ ἢ ὕλικά ὅταν ἐπὶ αἰσθητῶν τῶν ἰσθμίων βλαβῶν προκύπτωσι. — Στοιχείων θυνάμεις ἢ ἀτομικὸς ὁ ὅς ἐστι ἐν τῇ χημείᾳ καλεῖται ἡ ἰδιότης ἐκείνη, ἣν κέκτηνται τὰ ἀπλά σώματα νὰ ἐνῶνται μετὰ ὀρισμένου ἀριθμοῦ ἀτόμων ὑδρογόνου· στοιχεῖά τινα ἐνδεύονται ἀείποτε πρὸς 1 ἀτομον ὑδρογόνου, εἰς τὸ χλωρίον, τὸ ἰώδιον, τὸ βρώμιον, τὸ φθόριον (Σ μονοβύναμα ἢ μονατομικά)· ἀλλὰ πρὸς 2, εἰς τὸ ὀξυγόεν, τὸ θείον, τὸ σελήνιον, τὸ τελλούριον (Σ. διβύναμα ἢ διατομικά), ἀλλὰ πρὸς τρία, εἰς τὸ αἰώτιον, ὁ φωσφόρος (Σ. τριβύναμα ἢ τριατομικά) καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. [P.N.B.]

Στοιχεῖα ἡλεκτρικὰ. Β. Γαλβανισμός.

Στοιχειομετρία λέγεται τὸ μέρος τῆς γενικῆς χημείας τὸ περιέχον τοὺς νόμους τῶν ποσοτικῶν σχέσεων τοῦ βάρους καὶ τοῦ ὄγκου καθ' οὓς χημικαὶ συνθέσεις σχηματίζονται ἐκ τῶν συστατικῶν αὐτῶν καὶ ἀλλεπαλλήλως ἐπιδρῶσιν. Οἱ σπουδαιότατοι θεμελιώδεις νόμοι τῆς Σ. εἶναι οἱ ἑξῆς. 1) Κατὰ πᾶσαν χημικὴν μεταβολὴν τὸ ἀθροισμα τῶν βαρῶν τῶν προέχοντων τῆς χημικῆς δράσεως ἰσοῦται ἀκριβῶς τῷ ἀθροισματῶν βαρῶν τῶν μορίων. Ἡ μᾶζα τῶν σωμάτων μένει ἡ αὐτὴ πάντοτε, μεθ' ὅλας τὰς ἀλλοιώσεις αἵτινες ἡθύναντο νὰ γείνωσιν, ἐπεὶ δὲ δὲν συμβαίνει οὔτε αὐξήσις οὔτε ἐλάττωσις τῆς ὕλης. 2) Ἐκαστον σύνθετον σῶμα περιέχει καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ τὰ αὐτὰ συστατικά ἐν τῇ αὐτῇ σχέσει τοῦ βάρους. Ὅχι μόνον ἡ ἀλλοίωσις ἐνδὲς συστατικοῦ μέρους ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν

σχετικῶν ποσοτήτων αὐτῶν προξενούσι παρὰ τοῦ ἀλλοιωσίν τῶν ἰδιοτήτων τῆς συνθέσεως. 3) Δι' ἀλλοιώσεως ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν ποσοτήτων τῶν συστατικῶν μερῶν τῶν χημικῶν συνθέσεων συμβαίνει κατὰ τὸν νόμον τῶν μετὰ πλήρους ἀριθμοῦ πολλαπλῶν ἀναλογιῶν, δηλ. τὰ χημικὰ στοιχεῖα συνδέονται ἐν ταῖς σχέσεσι τοῦ βάρους αἵτινες διὰ τοῦ ἀτομικοῦ τῶν βάρους ἢ διὰ τῶν πολλαπλῶν αὐτῶν ἐκφράζονται. Ὡσαύτως συνδέονται ἢ μετασχηματίζονται ὁμοειδῶς κατὰ τὴν σχέσιν τοῦ μοριακοῦ βάρους αὐτῶν. 4) Ἄν τὰ συστατικά μέρη χημικῆς τινος συνθέσεως εἶναι ἀερρεῖδῃ ἢ ἀτμοεῖδῃ, τότε ἡ συνθεσις γίνεται κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ ὄγκου, αἵτινες ἐκφράζονται δι' ἀπλυστατων ὁμοκλήρων ἀριθμῶν. Ἐὰν δὲ ἡ προκύπτουσα σύνθεσις εἶναι πάλιν ἀέριον ἢ ἀτμός, εὐρίσκεται καὶ ὁ ὄγκος αὐτῆς ἐν ἀπλῇ λογικῇ σχέσει πρὸς τὸν ὄγκον τῶν συστατικῶν μερῶν. [V.X.]

Στοκεράου (Stockerau). Πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ Κορνόβουργ ἐν τῇ Κάτω Αὐστρίᾳ ἐπὶ βραχίονος τοῦ Δουναβίου. ἔχει δὲ 8393 κατ. μετὰ τοῦ παρακειμένου Grafendorf, οἵτινες ἐνεργοῦσι ποικίλην βιομηχανίαν καὶ κατέχουσι λίαν συχναζομένην ἀγορὰν σιτηρῶν. [M.S.]

Στόκπορτ (Stockport). Βιομηχανικωτάτη πόλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Chester ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ ἐνταῦθα ποταμοῦ Mersey 11 γμ. ΝΑ τῆς Μαγκεστρίας μεθ' ἧς συνδέεται διὰ διώρυχος. Εἶναι δὲ ἐκτισμένη στενῶς καὶ ἀκανονίστως ἔχουσα καὶ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα καὶ ἀριθμεῖ 70253 κατ. ἐνεργοῦντας ποικίλην βιομηχανίαν ἀπασχολοῦσαν πολυάριθμα ἐργοστάσια. [M.S.]

Στόκτον (Stockton). 1) Πρωτεύουσα τῆς κομητείας Ἄγ. Ἰωάννου (San John) ἐν τῇ Βορείᾳ ἀμερ. κομητείᾳ Καλιφορνίᾳ πρὸς Α τοῦ Ἄγ. Φραγκίσκου ἐν λίαν εὐφώρῳ θέσει. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνερχόμενοι εἰς 14424 ἐνεργοῦσι βιομηχανίαν τινὰ. — 2) S. upon-Tees πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Δούρχαμ μετὰ σπουδαίου λιμένος ἀριστερόθεν τοῦ ποταμοῦ Tees, ἔχουσα ὠρεῶν δημαρχεῖον, εὐρείας ὁδοῦς, γέφυραν μετὰ 5 ἀψίδων καὶ 49731 κατ., οἵτινες ἐνεργοῦσι ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ζωηρὴν ἐμπόριον. [M.S.]

Στοκχόλμη (Stockholm καὶ λατ. Holmia). Πρωτεύουσα τῆς Σουηδίας καὶ ἔδρα τοῦ βροσιλέως τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐπλάνδη, καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 265 χιλ. κατ. Κεῖμένη δὲ κατὰ τὴν ἐκβολὴν τῆς λίμνης Mälär ἐντὸς τῆς Βαλτικῆς καὶ ἐπὶ πολυαρίθμων νήσων συνίσταται κυ-

ρίως ἐν τριῶν μερῶν 1) τῆς κυρίας πόλεως τῆς καὶ ἀρχαιοτέρας, ἐκτισμένης ἐπὶ μιᾷ νήσου, μετὰ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων περαιοθέντων τῷ 1753, δδελίσκου, τοῦ ἀνδριάντος Γουσταύου τοῦ Γ', γοτθικῆς ἐκκλησίας ἐν ᾗ οἱ τάφοι τῶν Σουηδῶν μοναρχῶν καὶ ἄπειρα πολεμικὰ τρόπαια, τοῦ χρηματιστηρίου, τῆς τραπέζης, τοῦ νομισματοκοπείου κλ. 2) τοῦ νοτίου προαστείου μετὰ κολοσιαίων σιδηρῶν ἀποθηκῶν καὶ ναυπηγείων, καὶ 3) τοῦ βορείου προαστείου τοῦ καὶ μεγαλυτέρου καὶ ἀριστοκρατικωτέρου ἔχοντος κανονικὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας, τὸν βασιλικὸν κήπον, τὸ ἄλσος τοῦ Βερζελίου μετὰ τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ, τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν μετὰ ζωολογικοῦ μουσείου καὶ τὸ ἐθνικὸν μουσεῖον. Προσέτι καὶ παρὰ ταῖς ἀλλὰς νήσους εὐρίσκονται πολλὰ ἄλλα λόγου κτίρια. Ὑπάρχουσι δὲ ἐνταῦθα καὶ ἱατρικὸν ἰνστιτούτον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν, τῆς ἱστορίας, τῆς μουσικῆς καὶ στρατιωτικῆς, πολυτεχνεῖον καὶ βιοτεχνικὴ σχολὴ καὶ μεγαλοπρεπὴ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Ἡ Σ. εἶναι σπουδαιότατη βιομηχανικὴ καὶ ἡ κυριωτάτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Σουηδίας, μετ' ἐξαγωγικοῦ καὶ εἰσαγωγικοῦ ὡς καὶ μικρομπορίου, ἐκτίσθη δὲ τὸν 17 αἰῶνα ὑπὸ τοῦ κόμητος Βίργερ Ἰάρελ καὶ εἶναι γνωστὴ πρὸς τοὺς ἄλλους διὰ τὰς σφαγὰς τὰς γενομένας τῷ 1520 κατὰ διαταγὴν Χριστιανοῦ Β' βασιλέως τῆς Δανίας ἐναντίον τῶν Σουηδῶν εὐπατρίδων· ἡ δὲ ἀμὴ αὐτῆς ἤρξατο ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Χριστοφίης καὶ Καρόλου τοῦ Γ'.

Στόλδεργ (Stolberg). 1) Χριστιανὸς κόμης Σ. Γερμανὸς ποιητῆς γενν. τῷ 1748 ἐν Ἀμβούργῳ καὶ ἀνήκων εἰς κλάδον τοῦ ἀρχαιοτάτου γένους τῶν κομήτων καὶ πρίγκιπων Σ. ἐν Τυριγγίᾳ. Σπουδάζας μετὰ τοῦ κατωτέρω ἀδελφοῦ του ἐν Γοττιγγῇ ἐνθα ἀμεινότεροι κατετάχθησαν εἰς τὸν ἐκεῖ ποιητικὸν δεσμὸν (Hainbund) καὶ περιηγήθη μετ' αὐτοῦ τὴν Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν, ἐγένετο ὕστερον πρεσβυτέρως ἐν Τρεμβούργῳ τοῦ Ὁλλανδίου τῷ 1777 μέχρι τοῦ 1800, ὅτε παραιτηθεὶς ἀπεσύρθη εἰς τὸ κτήμα του ἐν Σλεσβίγκ ἐνθα ἀπέθανε τῷ 1821. Ἐγραψεν ὥδας, ἐλεγείας καὶ πατριωτικὰ ἄσματα, ὡς καὶ δράματα τινα καὶ ἐφίλοσόνησεν ἔμμετρων μετὰφρασιν τοῦ Σοφοκλέους (ἐν Λιφ. 1787) ἀφ' ἃν πολλοὺ λόγου διὰ τοῦς τότε χρόνους. — 2) Φρειδερίκος Λεοπόλδος κόμης Σ., ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου καὶ διακεκριμένος ποιητῆς, γενν. τῷ 1750 καὶ ἀποθ. τῷ 1819. Ἀνατραφεὶς καὶ διαδιδάσκει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του μέχρι τοῦ 1776 διωρίσθη πρεσβυτέρως τοῦ πρίγκιπος ἐπισκόπου τῆς Λυδέκης εἰς Κοπεγχάγην τῷ

1777 καὶ τῷ 1791 πρόεδρος δικαστηρίου ἐν Βυτίπ μέχρι τοῦ 1800 ὅτε παραιτηθεὶς προσῆλθε μετὰ πάσης σχεδὸν τῆς οἰκογενείας του εἰς τὸν καθολικισμόν. Ἡ προσέλευσις αὐτῆ ἐξήγειρε τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν ἐν πάσῃ τῇ διαμαρτυρομένη Γερμανίᾳ, ὁ δὲ Φῶς κατεδίωξε τὸν παιδικὸν αὐτοῦ φίλον διὰ ὀριμῶν ἐλέγχων εἰς τοὺς ὁ Σ. δὲν ἀπήντησεν. Ἀπέθανε δὲ παρὰ τὴν Ὁσναδρὺκην καὶ συνέγραψε κυρίως Ποιήματα (μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του 1779), Ἰάμβους (1784), Σατυράς, τὴν Νῆσον (μυθιστορεῖα 1788), Τριεῖδιον ἀνὰ τὴν Γερμανίαν, Ἑλβετίαν κλ. (1794), Ἱστορίαν τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (1806-1818 εἰς 15 τομ.). Μετέφρασε δὲ ἴλιαν ἐπιτυχῶς τὴν Ἰλιάδα, Ἑκλεκτοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος, 4 τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Ὁσσιανοῦ, [Μ.Γ.]

Στόλδεργ (Stolberg). Πόλις ἐν τῇ πρωσσ. περιφερ. Ἀκνισγρᾶνου 11 γμ. ἀπέχουσα ὑπὸ τοῦτου καὶ οὐσα κέντρον συνδέσεως σιδηροδρόμων. Ἐχει δὲ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον καὶ 12 792 κατ. ἐνεργούντας μεγάλην βιομηχανίαν κατεπτέρων, κασσιτέρου καὶ μεταλλίνων σκευῶν καὶ διατηροῦντας ἐρυεῖα γαιανθράκων, μολύβδου καὶ ἀργύρου.

Στόλλδεργ (Stollberg). Πόλις ἐν τῇ περιφερ. Τσέδικου τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας καὶ παρὰ τὰ Ἑρτσία ὄρη. Ἐχει δὲ 6 939 κατ., ἀνώτερον σχολεῖον μετὰ ἡμιγυμνασίου καὶ ποικίλην βιομηχανίαν ἰδίως πλεκτῶν περινημίδων. [Μ.Σ.]

Στόλπε ἢ Στόλπ. Πόλις ἐπὶ τοῦ ὁμόνομου ποταμοῦ καὶ ἐν τῇ περιφερ. Σ. τοῦ πρωσσ. νομοῦ Κούλιν, συγκαταμένη ἐκ τῆς παλαιᾶς πόλεως, νεαπόλεως καὶ πέντε προαστείων μετὰ 23 862 κατ. Ἐχει δὲ πέντε ἐκκλησίας ἐξ ὧν διακρίνεται ἡ τῆς Παναγίας τοῦ 18 αἰῶνος μεθ' ὕψους 120 κω-ζωνοστασίον, ἀνάκτορον, γυμνάσιον καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, βιομηχανίαν τινα καὶ θαλάσσιον ἐμπόριον. Ἡ πόλις ἐκτίσθη κατὰ τὸν 18 αἰῶνα καὶ περιῆλθε διαδοχικῶς εἰς τὸ Βρανδεμβούργον, εἰς τοὺς Γερμανοὺς ἱπποτάς καὶ τοὺς δούκας τῆς Πομερανίας.

Στολτσίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασιτε-τραγῶνος συστήματος, κατὰ τὴν χημικὴν οὐσασίν του βελγερμικὸς μόλυβδος, λευκόν, τεφρόν, καστανοχρῶν ἢ πράσινον, εἰδ. βάρ. 8 καὶ σκληρότης 3 [Α.Κ.]

Στόμα. Κοιλότης ὑπάρχουσα ἐν τῷ κάτω τμήματι τοῦ προσώπου, χρησιμεύουσα τὸ μὲν πρὸς πρόσληψιν τῆς τροφῆς, τὸ δὲ πρὸς κατεργασίαν αὐτῆς· ἐστὶ δὲ ὡς ἐκ τῆς συνεχείας αὐτῆς μετὰ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων χρησιμεύει πρὸς διόδον τοῦ ἀέρος ἐν ὠρισμέναις περιστάσεσι καὶ μετέχει οὐσιω-

δῶς τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ προφορικοῦ λόγου. Τὸ Σ. διὰ τοῦ φραγμοῦ τῶν δδόντων διήρηται εἰς τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ ἰδίως καὶ ἰλὸν τοῦ Σ., ἐν ᾧ διακρίνεται ἄνωθεν μὲν τὴν ὑπερώϊον ὁστεϊνὴν τε καὶ σαρκώδη, κάτωθεν δὲ τὸ ἔδαφος τοῦ Σ. καὶ τὴν γλῶσσαν, ἐμπροσθεν καὶ κατὰ τὰ πλάγια τὸν φραγμὸν τῶν δδόντων καὶ ὀπίσθεν τὸν ἰσθμὸν δι' οὗ τὸ Σ. κοινώνει πρὸς τὴν φάρυγγα. Τὸ μὲν πρόσθιον τοίχωμα τοῦ Σ. ἀποτελεῖται ἐκ τῶν χειλέων, ἄνω καὶ κάτω, ἐφ' ὧν παρατηρεῖται ἡ τὸ μὴ ἡ στήλη, τὸ πρῶτον ἐξ ἰσθμίου (τὸ πρόσθον ἐλευθερὸν ἄκρον τῶν χειλέων) καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῶν ὑπὸ δέξιαν γωνίαν ἐκατέρωθεν. Τὰ χεῖλη ἀνατομικῶς ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ ἔσω πρὸς τὸ ἔσω ἐκ τοῦ δερματος λίαν λεπτοῦ καὶ ὁμοίου πρὸς τὸ τοῦ λοιποῦ προσώπου, πλὴν ὅτι ἐπὶ τοῦ δερματος τοῦ ἄνω χείλους ὑπάρχουσι δύο κοιλότητες, ὧν ἡ μὲν καλεῖται φέλιτρον φερόμενη ἀπὸ τοῦ διαφράγματος τῆς ῥινὸς ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ χείλους, ἡ δὲ ῥινοχέλις καὶ φερόμενη ἐκατέρωθεν ἀπὸ τοῦ περυσίου τῆς ῥινὸς ἐπὶ τὴν γωνίαν τοῦ Σ., τοῦ δὲ κάτω μία ἐγκαρσίως φερόμενη ὁ τὸ ὑπὸ τῆς ἡνὸς φέλις ἐπὶ δὲ ἐπὶ τοῦ δερματος τοῦ ἄνω χείλους ἐκφύονται γενικῶς παρὰ τῷ ἀνδρὶ τριχες πρὸς τὸ πρῶτον καὶ μὴ στικαὶς ὅταν αὐξηθῶσιν ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους ἐν ἄκρῳ τῷ γενεῖν φερόμεναι καλοῦνται πᾶσι πρὸς δευτέρῳ ἐκ τῆς μύτης στικαὶς, καὶ τρίτον ἐκ τοῦ βλεννογόνου ὁμοῦς ὅστις εἶναι ὠχρόερυθρος κατὰ πάντα τὰ ἄλλα μέρη, λίαν ἐρυθρὸς κατὰ τὸ πρόσθιον ἕνεκα τῆς λεπτότητος τοῦ ἐπιθηλίου καὶ τῆς ἀγγειοθρομβίας τοῦ μέρους. Τὰ πλάγια τοίχωμα τοῦ Σ. ἀποτελοῦσιν αἱ παρὰ τὴν ἄκρῳ μὲν τὸν συστολὸν κυματικὸν τόξον καὶ τελευτῶσαι κατωθεν εἰς τὸ κάτω χεῖλος τῆς κάτω γνάθου καὶ συνιστάμεναι ἐκ τοῦ δερματος τῆς ὑποκαίμενης θαμέλιου μύτης στικαὶς καὶ ἐκ τοῦ βλεννογόνου ἔσωθεν δλίγα ἀγγεῖα καὶ λευρικὰ ἀποβλαστήματα ἔχοντες. Τὸ ἄνω τοίχωμα τοῦ Σ. καλεῖται ὑπερώϊα ἢ οὐρανός, χωρίζον τὸ καίλον τοῦ στόματος ἀπὸ τοῦ καίλου τῆς ῥινός· διακρίνεται δὲ εἰς τὸ πρόσθιον μέρος ἢ τὴν ὁστεϊνὴν ὑπερώϊαν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ὑπερωίων ἀπορῶσεων τῶν ὁστίων τῆς ἄνω γνάθου καὶ τῶν ἐριζοντίων πετάλων τῶν ὑπερωίων ὁστίων, καὶ εἰς τὸ ὀπίσθιον ἢ σαρκώδη ὑπερώϊαν ἀποτελουμένην ἐκ μυῶν καὶ τοῦ ὑπερωίου ἰστίου. Τὸ κάτω τοίχωμα καλεῖται ἔδαφος τοῦ Σ., ἀποτελούμενον ἐκ τῆς γλώσσης καὶ ἐκ τοῦ γενειοὺς καὶ γναθοὺς καὶ μύτης καὶ τέλος τὸ ὀπίσθιον τοίχωμα τοῦ Σ. ἀποτελεῖται ἐκ τμήματος τῆς σαρκώ-

δους ὑπερώϊας, τὸ δὲ λοιπὸν μεταξύ αὐτῆς καὶ τῆς γλώσσης εἶναι χῆρος κενὸς πρὸς συγκοινωνίαν τοῦ Σ. πρὸς τὸν φάρυγγα, ὁ ἰσθμῶς. Πάντα δὲ ταῦτα τὰ μέρη τῆς ἀποτελοῦντα τὸ καίλον τοῦ Σ. ὑπαίχονται ὑπὸ ἰδίου βλεννογόνου τοῦ Σ., ἐν τῷ παχεῖ τοῦ ὁποῦ κατασκηνοῦσι πλεῖσταί τε ὅσοι ἀδενίκοι ὧν τὸ ἔκκριμα ἐκβάλλον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βλεννογόνου συναναμίγνεται τῷ ἔκκριματι τῶν σιελόγόνων ἀδένων, καὶ οὗ ἔκκριμα ὅργανα τυγχάνουσιν οἱ δδόντες καὶ οἱ μεγάλοι ἀδένες οἱ καίμενοι ἔσω αὐτοῦ, ἄλλα κατὰ τὴν ἐπιφανείαν αὐτοῦ ἐκβάλλοντες. [P.N.B.]

Στομακάκη. Βλ. Νομή. — Ἐποτινα ἐποψιν καλεῖται εὐτω καὶ τὸ σκορβοῦτον ὡς ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ στόματος ἐκδηλώσεων.

Στοματῆτις εἶναι οἰαδήποτε τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος φλεγμονή. Ἰδίως δὲ δεῖν νὰ διακρίνεται τὴν ὑδραργυρικὴν Σ. ἀναφαινόμενην παρ' ἀτόμοις αἵτινα ποιοῦνται ἐπὶ μακρὴν χρόνον τῶν σκευασμῶν τοῦ ὑδραργύρου πρὸς θεραπευτικὴν σκοπὴν, συνδεδεμένην ὑπὸ σιελισμῶν ἀφθόνου, ἐξοιδήσεως τῶν οὐλῶν, ὧν ὁ βλεννογόνος ὠχρόερυθρος, ἀποπνεύσας δυσώδους, δδόντων σιελιμένων καὶ ἐκφαινομένων. Αὕτη ἡ συνήθης ἡπία μορφή τοῦ κακοῦ, ὅπερ χαλεπὸν γινόμενον ἐκδηλοῦται δι' ἐξοιδήσεως ἀλυσκουτῆς τὴν γλῶσσαν καὶ ὅλην τὴν ἔσωτ. ἐπιφανείαν τῶν παρειῶν ὡς καὶ τὰ λευρικὰ γάγγλια τοῦ στόματος, οὗ ἐπὶ τέλος σύμπαν τὸ καίλον ἐμφανίζει τῆς κακίης ἐγκατεσπαρμένα ἐλκιδία. Τὴν δεινωσιν ταύτην τῆς Σ. προλαμβάνουσιν καὶ παραχθεῖσιν θεραπεύουσιν προκαλοῦντες ἀφθονὴν τὴν ἀθλὸν διαπνοὴν δι' ἐντριβῶν καὶ ὅλον τὸ σῶμα καὶ ἰδρώτας μεγάλους διὰ θερμῶν λουτρῶν καὶ ἰδρωτικῶν φαρμάκων. Ἐπιτοπῶς δὲ δρῶμεν διὰ πλύσεων τοῦ στόματος ὀπιούχων, μαλακτικῶν καὶ στυπτικῶν· μάλιστα θωπὴν τὴν ὑδραργ. Σ. ἀποτελεστικῶς καταπολεμοῦσι γαργαρίσματα διὰ χλωρικοῦ καλίου. — Ἐτέραις μορφαῖς τῆς Σ. εἶναι ἡ παρὰ τοῖς νηπίοις ἀναφαινόμενη ἐλκιδιόσχημος Σ. ἕνεκα καχεξίας καὶ χοιραδικῆς κρᾶσεως. Θεραπεύεται γίνεσθαι διὰ πλύσεων χλωρικοῦ καλίου καὶ καυτηριασέων διὰ τοῦ πεπυρακτωμένου σιδήρου. — Τέλος δὲ ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπὸ τῆς ἑρπητικῆς αἰτίας Σ. ἀναπτυσσόμενη ἕνεκα εἰσαγωγῆς ἐν τῷ στόματι φαγητοῦ ἢ ποτοῦ ὑπερβολικῶς θερμοῦ ἢ ὑπερμέτρως ψυχροῦ, ἢ οὐσίῶν καυστικῶν, εὐτα τοπικῆς φλεγμονῆς ἀνευ γενικῶν αἰτίων, διό καὶ ἡ θεραπεία τοπικῶς ζητεῖ τὴν ἀρεὴν τῆς φλεγμονῆς. [P.N.B.]

Στοματοσκόπιον. Ὅργανον χρησιμοποιοῦμενον ἐν χειρουργίᾳ ἐκτελουμένη

ἐν τῷ καίλῳ τοῦ στόματος καὶ ἐπιβαλλομένῳ τὴν διακρίσιν τοῦ στόματος ἀνοικτοῦ. Ὁμοίως καλεῖται ἕτερον τι ὄργανον δι' οὗ ἀποβγαίνει συφανὴς καὶ ἡ ἐλαχίστη τεργὴ τῶν δδόντων καὶ ὅπερ οὐσιωδῶς συνίσταται εἰς ἑλίκαν ἐκ λευκογρόσου, ἐρυθροπυρακτούμενον διὰ βρώματος ἡλεκτρικοῦ ὀπίσθεν τοῦ ἔρκους τῶν δδόντων, μετὰ μικροῦ κατόπτρου. [P.N.B.]

Στόμι. Χωρίον παράλιον τοῦ δήμου Ἐρωστίνης τῆς Κορινθίας, κείμενον κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ Σκουπέλου ποταμοῦ καὶ πρὸς Δ τοῦ Δερβερίου, οὗ ἀπέχει ὥρ. 1, καὶ ὅν σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου. Αἱ περὶ γὰρ εἶναι κεκαλυμμένοι ὑπὸ σταφιδωπέλων καὶ ἐλαίων. Κάτ. 459.

Στόρι. (Θεόδωρος Storm). Γερμανὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος γενν. ἐν Βούρξουμ τῆς Σλεσβίχης τῷ 1817 καὶ ἀποθ. τῷ 1888. Ὑπῆρξε δικηγόρος καὶ διετέλεσε ἀπὸ τοῦ 1853 καὶ εἰς πλείους διοικητικὰς θέσεις, ἔγραψε δὲ λευρικὰ ποιήματα (1852) ἀμιλλώμενα ἐν τισὶ πρὸς τὰ τοῦ Γκαίτε καὶ πολυάριθμα διηγήματα. Τὰ ἄπαντα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τῷ 1868-1889 εἰς 19 τόμους. [M.G.]

Στόμαχος ἡ κοιλία ἢ γαστήρ εἶναι τὸ μεταξύ τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου εὐρύτερον μέρος τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος διαπλασθὲν εὐτως, ἵνα αἱ τροφαὶ καταργασθῶσιν ἐν τῷ στόματι καὶ κατεργασθῶσιν διὰ τοῦ οἰσοφάγου παραμένουσιν ἱκανὸν χρόνον πρὸς ἐπίδρασιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ ἐπ' αὐτῶν. Ὁ Σ. κείμενος ἐμπροσθεν τοῦ παγκρέατος καὶ ὀπίσθεν τῶν νόθων ἀριστερῶν πλευρῶν ἐφ' ὧν χωρίζεται διὰ τοῦ διαφράγματος, καταλαμβάνει τὸ ἐπιγαστρικὸν καὶ τμήμα τοῦ ἀριστεροῦ ὑποχονδρίου. Σχῆμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠριμένον λαμβάνει ὁ Σ. κατὰ τὴν πλήρωσιν αὐτοῦ ὑπὸ τροφῶν ἢ ποτῶν· κενὸς δὲ συστέλλεται καὶ τὰ τοιχώματα αὐτοῦ συμπύκνουςι. Μῆκος ἔχει 30 ἐμ. περίπου, πλάτος 12 ἐμ., καὶ χωρητικότητά 3-5 χιλ., φερὰν δὲ λοξὴν ἐκ τῶν ἀριστερῶν καὶ ἄνω πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ κάτω. Τὸ ἄνω χεῖλος, καίλον δὲ καὶ μήκος 15 ἐμ. περίπου, ἀποτελεῖ τὸ ἔλασσαν τὸ ἐξ ὅν τοῦ Σ. βλέπον πρὸς τὰ σκέλη τοῦ σφυγικοῦ μέρους τοῦ διαφράγματος· κοινώνει πρὸς τὸν Σπιγγεῖον λοβὸν τοῦ ἥπατος ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ τῆς καρδίας, στερματίζονται δὲ οἱ οἰσοφάγοι ἐκβάλλει εἰς τὸν Σ. μέχρι τοῦ πύλωρου, στερματίζονται δὲ οἱ ἐκβάλλει εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον τὸ κάτω χεῖλος ἀποτελεῖ τὸ μεῖζον - ὅσον τοῦ Σ. Τὸ ἀριστερὸν ἄκρον ἢ καὶ καρδία καὶ μέρους κοινώνει ὀπίσθεν πρὸς τὴν ἀριστεράν, φερόμενον δὲ πρὸς τὰ κάτω

ἐπὶ τὸν σωλήνα διευρύνεται θυλακοειδῶς καὶ ἀποτελεῖ τὸν πύλωρον τοῦ Σ. Τέλος τὸ δεξιὸν ἄκρον ἢ καὶ πύλωρον καὶ μέρους τοῦ Σ., στενωτέρον τοῦ ἀριστεροῦ καὶ διευρυνόμενον πρὸς τὰ κάτω ἀποτελεῖ τὸ πύλωρον καὶ ἀντὶ τούτου καὶ συνεχόμενον μετὰ τοῦ δωδεκαδάκτυλου κοινώνει ὀπίσθεν πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ παγκρέατος καὶ ἰνωθεν πρὸς τὸν ἄνω τῆς χοληδόχου κύστεως. Ἀνατομικῶς ὁ Σ. σύγκαιται ἐκ τῶν ἔσω πρὸς τὰ ἔσω ἐκ 4 γιγώνων, τοῦ ὀρογόνου, τοῦ μυϊκοῦ, συνισταμένου ἐκ 3 στικαδίων, τοῦ ὑποβλεννογόνου, καὶ τοῦ βλεννογόνου. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ γιγώνι κατασκηνοῦσιν οἱ τοῦ Σ. ἀδένες διακρίνομενοι εἰς τοὺς πεψινογόνους, βλακιδίους, καὶ ἀπερῶς τὸ πλεῖστον, καὶ εἰς βλεννογόνους ἐκκρίνοντας βλένναν καὶ ὑπάρχοντας μόνον κατὰ τὸν πύλωρον. Οἱ ἀδένες οὗτοι ὑπὸ φυσιολογικῇ ἐποψίᾳ κέκηνται μεγίστην σημασίαν, διότι τὸ μὲν ἔκκριμα τῶν βλεννογόνων παρέχει πάντοτε δλιθιότητά εἰς τὰ τοιχώματα τοῦ Σ. καὶ κατὰ τὰς συστολάς τοῦ μυϊκοῦ γιγώνος βραδείως τὸ περιεχόμενον μετατοπίζεται καὶ φέρεται πρὸς τὸ δωδεκαδάκτυλον· οἱ δὲ πεψινογόνοι στρώνονται ἔσωθεν δι' ἐπιθηλίου φέροντος δύο εἰδῶν κύτταρα, τὴ δηλοφανῆ ἐκκρίνοντα κατὰ τὰς βελανίδας τοῦ Heidenhain τὸ δὲ τοῦ Σ. καὶ τὰ θεμέλια ἐκκρίνοντα τὴν πεψίνη, ἥτις μεταβάλλει τὰς ἀμυλούχους τροφὰς εἰς πεπτάς (βλ. Πέψις). Αἱ ἀρτηρίαι τοῦ στομάχου εἶναι ἡ στεφανιαία καὶ ἡ πύλωρική ἐν τῷ ἔλασσον· τόξῳ, αἱ γαστροεπιπλοϊκαὶ καὶ τὰ βραχέα ἀγγεῖα ἐν τῷ μείζονι, ἅπαντα ἀποβλαστήματα τῆς κοιλιακῆς ἀρτηρίας καλυπτόμενα ὑπὸ τοῦ ὀρογόνου γιγώνος, αἱ δὲ φλέβες λαμβάνουσαι ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν βλεννογόνον πλέγματος τῶν τριχοειδῶν ἀποτελοῦσιν ὑπ' αὐτὸν ἕτερον πλέγμα φλεβιδίων ἄπερ αὐξανόμενα τὴν διαμέτρον ἀποβαίνουσι κορμοὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὴν φλέβα τῶν πύλων. Τὰ λεμφοφόρα ἀγγεῖα ἀπεργάζονται πλέγμα ἐν τῷ ὑποβλεννογονίῳ ὕμνῳ, ἐξ οὗ ἐκπορεύονται ἀγγεῖα τυλὸν πέρας ἔχοντα καὶ φερόμενα μέχρι τῆς ἐπιτολῆς ἐπιφανείας τοῦ στομάχου.

Ὁ Σ. παρὰ ταῖς διαφορὰς τάξεσι τῶν ζώων παρουσιάζει διαφορὰς κατὰ τὴν ὕψην καὶ τὸν σχηματισμὸν, οἷον παρὰ τισὶ τῶν θηλαστικῶν παρατηροῦνται περισφίγγεις τινὲς κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφανείαν προεξέχουσαι ἔσωτερικὴν χωρισμὸν τοῦ Σ. εἰς διαφόρους χώρους· ἰδίως θίμης ἀξιοσημειώτης ἡ διαπλασις τοῦ σπλάγγνου τούτου παρὰ τοῖς μηρυκαστικοῖς παρ' οἷς ἐμφανῶς ὁ Σ. διήρηται εἰς τέσσαρας χώρους, ὧν ἕκαστος ἰδίον μέρος ἔχει ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς πέψεως. Ταῦτα πάντα μαρτυροῦσιν δι

δ Σ. οὐκ ἔστι σπλάγγχνον αὐθόπαρχτον, ἀλλ' ἀπλῶς διεύρυνσις τοῦ πεπτικοῦ σωλή-
νος σφέσιν ἔχουσα πρὸς τὴν φύσιν τῶν λαμ-
βανομένων τροφῶν καὶ ἀναλόγως πρὸς τὰς
συνθήκας ὅς ἀπαιτεῖ ἡ κατεργασία καὶ ἀφο-
μοιώσις αὐτῶν διαπλασσομένη. [P.N.B.]

Στουάρτ (Stuart). Οἰκογένεια βασι-
λεύσασα τὸ πρῶτον ἐν Σκωτίᾳ, εἶτα δὲ καὶ
ἐφ' ὅλης τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Γενάρ-
χης ταύτης ἦτο Βάλτερ τις, ἀπόγονος, ὡς
λέγουσι, τοῦ Βάγκου, θάνατος ἡ ἀρχηγὸς
τῆς Δοξαβέρ, ὅστις ἐδόλοφονήθη ὑπὸ τοῦ
Μάκβεθ. Προσληφθεὶς περὶ τὸ 1040 ὁ Βάλ-
τερ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μαλκόλμ Γ', βασι-
λέως τῆς Σκωτίας, διορίσθη παρ' αὐτοῦ ἐπι-
μελητὴς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ὅστις ἀγγλιστὶ
καλεῖται Stewart ἢ Stuart, ὅπερ ὄνομα
καὶ διατήρησαν οἱ ἀπόγονοί του. Εἰς ἐξ αὐ-
τῶν, ὁ Βάλτερ Δ', νομφρεθεὶς τὴν θυγα-
τέρα τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας 'Ροβέρτου
Δ' Μαργαρίαν, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν
βασιλεύσαντα ὑπὸ τὸ ὄνομα 'Ροβέρτος Β'
(1370-90) καὶ γενόμενον οὕτως ἀρχηγὸν
τῆς δυναστείας. Οἱ ἀπόγονοι τούτου ἐβα-
σίλευσαν ἐν Σ. μέχρι τοῦ 'Ιακώβου Σ',
υἱοῦ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Σ. ἀποθ. 1587,
ὅστις τῷ 1603 κληθεὶς ὠνήλθεν εἰς τὸν
θρόνον τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα 'Ιακώ-
βου Δ' καὶ ἦν ὡς αὐτῶν τὰ δύο στέμματα.
Τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικῶ θρόνου δικαιώματα
τούτου ἐβασιζόντο ἐπὶ τοῦ γάμου τοῦ πρὸς
μητρὸς πάππου τοῦ 'Ιακώβου τοῦ Δ' μετὰ τῆς
θυγατρὸς τοῦ 'Ερρίκου Ζ' Μαργαρίτας. Ἡ
βασιλεία τῆς δυναστείας ταύτης ἔληξε κα-
κῶς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ 'Ιακώβου Β' τοῦ ἀπο-
κληισθέντος τοῦ θρόνου ὑπὸ τῆς ἐπαναστά-
σεως τοῦ 1688. Ἐν τούτοις ἡ εἰς διαδοχὴν τοῦ
ἀγγλικῶ θρόνου κληθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐπαναστά-
σεως Μαρία, σύζυγος τοῦ Γουλιέλμου τῆς Ὁ-
ράγγης, ἦτο θυγάτηρ τοῦ 'Ιακώβου Β' καὶ ἡ
τὸν Γουλιέλμον διαδεχθεῖσα Ἄννα (1702-
14) ἀδελφὴ αὐτῆς. Μετὰ τὴν τελευταίαν
αὐτὴν καὶ καθ' ἐν χρόνον ὁ οἶκος τοῦ
'Αννοβέρου κατέχευε τὸν θρόνον, πλεῖστοι
ἐξιοῦντες ἐπὶ τούτου διαδοχὴν ἀπόγονοι
τοῦ 'Ιακώβου Β' ματαίως προσεπαθήσαν
πλειστάκις νὰ ἐπανακτήσωσι τὸ στέμμα.
Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἐξέλιπε τέλος τῷ 1807
θανόντος τοῦ τελευταίου αὐτῆς μέλους 'Ερ-
ρίκου Βενεδίκτου Σ. [Πς.]

Στουδάθ, κοιλίᾳς τοῦ Σ. (Stubaital)
'Υψηλὰ κειμένη κοιλίᾳς 1000 μ. ὕψους ἐν
τῇ τιρολικῇ περιφερείᾳ Ἰννοβρούκ καὶ 14
χμ. πρὸς Ν αὐτοῦ καὶ ἐν μέσῳ ὁρέων ἐφ' ὧν
πηγάζει ὁ ποταμὸς Σίλλ. Εἶναι δὲ περι-
φημος διὰ τὰς ἐξαισίας γραφικὰς καλλο-
νὰς αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Στουγκον. Χωρίον τοῦ δήμου Νευρο-
πόλεως τῆς Καρδίτσας ἔχον 955 κατ.

Στουδemuνδ (Γουλιέλμος Φρειδε-
ρίκος Ἀδόλφος Studemund). Γερμανὸς φι-
λόλογος γενν. τῷ 1843 ἐν Στεττίνῳ καὶ
ἀποθ. τῷ 1889 ἐν Βρεταυίᾳ. Σπουδάζας
ἐν Βερολίνῳ καὶ Ἀλλῇ κατ' ἀρχὰς συγ-
κριτικὴν φιλολογίαν καὶ εἶτα κλασσικὴν,
ὠπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1869 καθηγητὴς ἐν τοῖς
πανεπιστημίοις τοῦ Βυρτσμπουργου, Γραι-
σβάλδης, Στρασμπουργου καὶ τέλος τῷ 1883
τῆς Βρεσλαύας. Ἐγένετο διάσημος ὡς ἀνα-
γνώστης τῶν παλιμψήστων καὶ ἐξέδωκε
μετὰ τοῦ Μόμμσεν *Analecta Liviana*
(1873), μετὰ δὲ τοῦ R. Schoell, *Gajii in-*
stitutionum cod. Veronensis apogra-
phum (1874) καὶ μόνος *Plauti fabularum*
reliquiae Ambrosianae (1889) καὶ ἄλλα
τινά. [Μ.Γ.]

Στουπαζοί. Χωρίον ἐν Εὐδοίᾳ ἀνθ-
κον εἰς τὸν δῆμον Μαρμαρίου τῆς ἐπαρχίας
Καρυστίας καὶ ἔχον 139 κατ.

Στουρνάρης (Νικόλαος). Φιλογενής
'Ελλην γενν. τῷ 1806 ἐν Μαισέῳ καὶ
ἀποθ. τῷ 1853 ἐν Χαλκιδί. Διδάχθεις τὰ
πρῶτα γράμματα ἐν τῇ γενετείρᾳ πατρίδι
μετέβη ὑπεριον εἰς Λιβόρνον παρὰ τοῖς ἐκ
μητρὸς θείοις αὐτοῦ ἀδελφοῖς Τσοσίτᾳ
παρ' ὧν ἐπέμπευθε εἰς Παρίσιους, ἐνθα κατε-
τάχθη ἐν τῷ Εἰδικῷ σχολεῖν τοῦ ἐμπορίου
καὶ τῆς βιομηχανίας. Ἐκεῖθεν δὲ τῷ 1829
ἀπῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν διελθὼν πρῶ-
τον ἐξ Ἑλλάδος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὠπῆρξε
βοηθὸς καὶ εἶτα διευθυντὴς τοῦ καταστήμα-
τος Τσοσίτᾳ ὅπερ ἐπ' αὐτοῦ ἀνεπτύχθη
πολὺ καὶ ὅθεν ἀπεσπύθη τῷ 1852 Μερμυῶν
δὲ λίαν περὶ τῆς διὰ τῆς γεωργίας, βιο-
μηχανίας καὶ τῶν τεχνῶν εὐημερίας τῆς
'Ελλάδος, ἠγόρασε μεγάλα κτήματα ἐν
Φθιώτιδι καὶ Εὐδοίᾳ, τὰ ὅποια προσέθετο
νὰ καταστήσῃ πρότυπα γεωργικῶν σχολείων,
καὶ ἐφρόντιζε περὶ παντὸς κοινωφελούς ἐργου,
ὅτε ἀπέθανεν αἰγνιδίως, κατέλιπε δὲ διὰ
τῆς διαθήκης του πλὴν ἄλλων ἀξιοσημειω-
τῶν διὰ τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος καὶ 100 χιλ.
ταλλήρων πρὸς ἱδρυσιν Πολυτεχνείου ἐν
'Αθήναις. [Α.Ν.Γ.]

Στουρνάρι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀστα-
κοῦ (Βενίτσας) ἔχον 116 κατ.

Στουρτζα. Οἰκογένεια ἐπιφανὴς ἐν
'Ρωμανίᾳ ἀνάγκασα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς
τὸν 16' αἰῶνα. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτῆς με-
λῶν μνημονεύονται ἐνταῦθα 1) Ἀλέξανδρος
Σ. γενν. τῷ 1791 ἐν Μολδαυίᾳ ἐκ πατρὸς
τοῦ Σκαρλάτου Σ. καὶ μητρὸς ἀνηκούστης εἰς
τὴν οἰκογένειαν Μουρουζῆ καὶ ἀποθ. τῇ 18
'Ιουν. 1853 ἐν Μανυρ τῆς Βεσσαραβίας. Το-
γῶν ἐξαιρέτου ἀνατροφῆς ἐν Ῥωσσίᾳ ἐνθα
ὁ πατὴρ του κατέχευε δημοσίαν θέσιν ἐξή-
σεν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν Γερμανίᾳ καὶ εἰσῆλ-

θεν εἶτα εἰς τὴν Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν, γε-
νόμενος σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας ὑπὸ τὸν
Ἰωάννην Καποδίστριαν οὗτινος ἦτο στενὸς
φίλος. Παρευρέθη τῇ 1818 εἰς τὸ συνέδριον
τῶν ἡγεμόνων ἐν Ἀκτισγράνω, ἔνθα ἐδημο-
σίευσε σύγγραμμα γαλλιστὶ γεγραμμένον
περὶ τῆς τότε καταστάσεως τῆς Γερμανίας
ἐξεγείραν σφοδρὰν κατ' αὐτοῦ καταγοράν
ἐκ μέρους τῶν φιλελευθέρων τῆς χώρας ταύ-
της. Ἰκρυαγείσης δὲ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπα-
ναστάσεως ἔγραψε ἀνώνμως τὸ ἔργον *La*
Grèce en 1821 et 1822 (Παρίσι. 1823), ἔνθα
ὑπερεμάχει τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλά-
δος, ἀλλ' ὑπὲρ Ῥωσικὴν ὅλως ἀποψίν. Ἐπὶ
τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου διατέλεσεν ἐπὶ
τινα χρόνον ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτε-
ρικῶν καὶ ἀπεσφύρη τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας
μετὰ τοῦ τίτλου τοῦ μυστικοσυμβούλου.
Ἐκτοτε ἔζη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν Ὁδessa
καὶ συνέγραψε γαλλιστὶ πλὴν τῶν ἀνωτέρω
καὶ ἄλλα πολλὰ ἔργα ἔνθα ἐτίθετο ὑπερα-
σπιστὴς τῆς ὀρθόδοξιας καὶ τῶν συντηρη-
τικῶν θεσμῶν. Ἑλληνιστὶ δὲ ἔγραψε τὸ
Ἑγχειρίδιον τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανισμοῦ
(Πετρούπολιν: 1828). — 2) Μιχαὴλ Σ. γενν.
τῇ 1795 καὶ ἐξαδελφός τοῦ ἀνωτέρω.
Ἐπῆρξε τῇ 1817 Καγκελλάριος τοῦ ἡγε-
μόνος Σ. Καλλιμάχου οὗτινος ἐγένετο συνερ-
γᾶτος εἰς τὴν οὐνταξίν τῆς Μολδαυικῆς
νομθεσίας καὶ ἐξελέγη τῇ 1834 ἡγεμὼν
τῆς Μολδαυίας. Ἀλλὰ μισθθεὶς ἔνεκα τῆς
ἀντιπρότερος καὶ τῆς ἀπληστίας του καὶ
ἐγκαταλείφθηκε ὑπὸ τῆς Ῥωσίας κατὰ τὴν
ἐξεγερσίν τοῦ 1848, ἡναγκάσθη νὰ παραι-
τηθῇ τῆς ἀρχῆς τῇ 1849 μεθ' ὅλην τὴν κα-
ταστολήν τῆς ἀνωστάσεως καὶ ἔζησεν ἔκτοτε
τὸ πλεῖστον ἐν Βάδεν-Βάδεν καὶ Παρισίοις
ἔνθα καὶ ἀπέθ. τῇ 1884 καταλιπὼν κληρο-
νομίαν περιουσίαν, ἀφ' οὗ τῇ 1858 ματαίως
προσπαθῆς νὰ ἐκλεχθῇ πάλιν ἡγεμὼν ἐν
Πασιῶν ἐναντίον τοῦ Κούζα. [B.E.]

Στούρτσ (Φρειδερ. Γουλιέλμος Sturz).
Γερμανὸς φιλόλογος, γενν. 1762 ἐν Σαξο-
νίᾳ, διατελέσας δὲ γυμνασιάρχης ἐν Γρίμμα
καὶ ἀποθ. 1832. Μεταξὺ τῶν ἔργων του ζη-
μίζονται αἱ ἐκδόσεις τοῦ Κλεανθείου ὕμνου
εἰς Δία (νέα ἐκδ. 1835), τῶν ἀποσπασμά-
των τοῦ Ἑλληνοδικού (β' ἐκδ. 1828) τοῦ
Φερικύδου (β' ἐκδ. 1828) καὶ τοῦ Ἑμπεδο-
κλέους (1805), εἶτα τοῦ Γουδιανού Ἑτυ-
μολογικοῦ (1818), Δίονος τοῦ Κασίου
(1824-25), τὸ Λεξικὸν εἰς τὰ ἔργα τοῦ
Ξενοφώντος (4 τομ. 1801-4), Σημειώ-
σεις εἰς τὸ Μέγα Ἑτυμολογικὸν (1828)
καὶ τὸ λίαν ἀξιόλογον Περὶ τῆς Μακεδονι-
κῆς καὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς διαλέκτου (1808).

Στουτγάρτη (Stuttgart). Πόλις εἰς
τὰ ΝΑ τῆς Γερμανίας, πρωτεύουσα τοῦ βα-
σιλείου τῆς Βυρτεμβέργης, ἐπὶ τοῦ Νέσαμ-

δαχ, 6 χμ. μακρὰν τοῦ Νέσαρ. Εἶναι κέν-
τρον τοῦ σιδηροδ. συμπλέγματος Καρλσ-
ρούης, Οὐλμ. Ῥεύτλιγγεν κλ. καὶ ἔχει
μετὰ τῶν 3 προαστείων της 139 817 κατ.
Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται βασιλικὸν ἀνάκτο-
ρον, ἄλλα μέγαρα ἀρχαῖα, ἀρχαῖα ἐκ-
κλησια, πλούσια βιβλιοθήκη, ἀνδριάς τοῦ
εἰς τὰ περίχωρα γεννηθέντος Σχίλλερ ἐν
τῇ πλατείᾳ τῶν ἀνακτόρων κλ. Ἔχει δὲ
ὠρεῖς περικύτους καὶ μαγευτικὰς πέ-
ριξ τοποθεσίας καὶ βιομηχανίαν κλειδο-
κυβέλων, μαθηματικῶν, φυσικῶν καὶ χει-
ρουργικῶν ἐργαλείων, κοσμημάτων, ταπή-
των κλ. καὶ εἶναι πατρίς τοῦ Ἑγελ καὶ
τοῦ γλύπτου Λάνγκερ. Ἡ Σ. κατέστη τῇ
1320 ἔδρα τῶν κομήτων, ἀκλουθῶς δουκῶν
καὶ τέλος βασιλείων τῆς Βυρτεμβέργης, ὑπέ-
στη πολλὰ κατὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον
καὶ τοὺς πολέμους τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἀλλ'
ἀπὸ τοῦ παρὸντος αἰῶνος ἔχει πολὺ ἐξω-
ραίσθη. [Πς.]

Στραδισμός. Ἐκτροπὴ τοῦ βλέμμα-
τος ἢ μάλλον τοῦ ὀπτικοῦ ἄξονος τοῦ
ὀφθαλμοῦ, ὡς ἐξ ἧς ὁ ἕτερος τῶν ὀφθαλ-
μῶν ἔχει τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐστραμμένον
πρὸς ἄλλο σημεῖον τοῦ ὁρίζοντος· ἀλ-
λοτε μὲν ὁ αὐτὸς πάντοτε ὀφθαλμὸς ἐκτρέ-
πεται (Σ. ἐτερόπλευρος δεξιὸς ἢ ἀριστε-
ρός), ἄλλοτε δὲ ἀμφοτέροι ἐκ περιτροπῆς
(Σ. ἐπαλλάττων). Τὸ ἐκτροπόμενον βλέμμα
συντηθέστατα διευθύνεται πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἡ
διευθύνσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ ἑτέρου εἶναι
ἀποκλίνουσα (Σ. ἀποκλίνων), ἐνίοτε πρὸς
τὰ ἔσω (Σ. συγκλίνων), σπανιώτατα πρὸς
τὰ ἀνω ἢ τὰ κάτω. Ὁ Σ. καλεῖται ἐτι-
περιόδικός, ὅταν εἰς τινος μόνον
στιγμὰς ἐμφανίζηται, καὶ σχετικὸς
ὅταν ἀναφανῇται εἰς τινος διευθύνσεις τοῦ
βλέμματος. Ὑπὸ αἰτιολογικὴν ἐποψίν ὁ Σ.
εἶναι σύμπτωμα καὶ οὐχὶ ὀφθαλμικὸν νό-
σημα· διὲ ἀναλόγως τοῦ παράγοντος αἰτίου
καλεῖται α') παρὰ λυτικὸς, ἔνεκα
παραλύσεως μυῶν κινήτικῶν τοῦ ὀφθαλ-
μοῦ, συνδεσνόμενος ὑπὸ πτώσεως τοῦ ἀνω
βλεφάρου, μυδριάσεως, ἀκινήτητος τοῦ
ὀφθαλμοῦ πρὸς τὰ ἔσω, ἀνω καὶ κάτω δι-
πλωπίας, θεραπευόμενος ὅταν παλαιωθῇ
μόνον δι' ἐγχειρήσεως (βλ. Στραβοτομία).
β') σπασμωδικὸς προσερχόμενος ἐκ συ-
σπάσεως τῶν μυῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ δι' ὑπάρχου-
σαν νευρώσιν, εἶεν ὑστερίαν κλ. γ') ὀπτι-
κός, σύμπτωμα διαταραχῆς ὀπτικῆς ἢ
ἀνωμαλίας διαθλαστικῆς. Ἰδιαίτερας μνείας
ἐνταῦθα τυγχάνει ὁ ἐπικνητός ἐκείνος ὀπτι-
κός Σ. ὃν ἔχουσιν οἱ μύωπες ὅταν ὑπεβάλ-
λωνται εἰς μακρὰς καὶ ἐπιπόνους ἐργασίας
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν· οἱ τοιοῦτοι πληροιάζουσιν
ἐγγύτατα τὸ ἀντικείμενον τοῦθ' ὅπρ' ἀπαι-
τεῖ σύγκλινιν μεγίστην τῶν ὀπτικῶν ἀκτί-

νων πρὸς ἐπαρκῆ ὄρασιν· οἱ ἐπιτελοῦντες ταύτην ἔσω ὁρθεῖ μῦς τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐκ παρατεταμένης ἐργασίας καταβαλλόμενοι παύσαι συνεργαζόμενοι καὶ οὕτω πως ὁ μῦς ἐξακολουθεῖ ἀναγνώσκων ἢ γράζων διὰ τοῦ ἐτέρου τῶν ὀφθαλμῶν μετὰ κλίσεως τινος τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερά, ἐνῶ δ' ὁ δεύτερος ἐκτρέπεται πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἔχομεν οὕτω τὸν ἐξ ἔθους ἀποκλινόντα Σ. Ἐπίσης διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐντάσεως τῶν ὀφθαλμῶν γεννᾷ Σ ὀπτικόν, οἷον ὅταν ὁ εἰς τῶν ὀφθαλμῶν μυωπικὸς ὢν χρησιμεύῃ μόνος πρὸς ἀνάγνωσιν ἢ γραφὴν ἢ ἄλλην τινὰ ἐργασίαν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὁ δὲ ἕτερος πρὸς τὴν ἐξ ἀποστάσεως ὄρασιν· δ') μ η χ α ν ε κ ε ε ἡ ο ὕ λ ο γ ε ν ἡ ς, ἐνεκα ὄγκου ἐν τῇ κογχίᾳ κοιλοτήτι ἢ ἔλκους διαδρώσαντος σάρκα, ἢ προσφύσεως οὐλογενούς τῶν θλεφάρων πρὸς τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ. [P.N.B.]

Στραβοκέφαλον. Χιρλίον τοῦ δῆμου Ὀλυμπίων ἐν Ὑλεια, παρὰ τὴν δεξιάν ὁρθην τοῦ Ἄνω Κλαδέου, 2 ὥρας πρὸς Δ τοῦ Κρικκουκίου. Ἔχει 235 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας [Γ.Πδ.]

Στραβοτομία καλεῖται ἡ ἐγχειρήσις δι' ἧς σκοποῦμεν τὴν θεραπείαν τοῦ στραβισμού, συνισταμένη εἰς τὴν διαιρέσιν τῆς ἐπὶ τοῦ σκληροῦ χιτῶνος καταφύσεως τοῦ συσπασθέντος μύος καὶ προκαλέσαντος τὸν στραβισμόν, ὅστις συνηθέστερον εἶναι ὁ ἔσω ὀρθὸς τῶν ὀφθαλμῶν. [P.N.B.]

Στράβων. Ἐνδοξος Ἑλλήν γεωγράφος, γεννηθεὶς ἐν Ἀμασειᾷ τοῦ Πόντου περὶ τὰ 90 π. Χ. καὶ ἀνέκων εἰς οἰκονομίαν διακριθεὶς παρὰ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς τοῦ Πόντου. Ἄς οὐ ἀνεπράξη ἀκριβῶς ἐπιμεμελημένως ἐταξείδυσεν εἰς Μικρὸν Ἀσίαν, Συρίαν, Αἴγυπτον, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν, ἔχρησεν ἐπὶ μακρὸν ἐν Ρώμῃ καὶ ἀπέθανε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Τιβερίου ἐν βαθεῖ γήρατι. Ἔχει γραφῆι δὲ ἱστορικά ἀπομνημονεύματα ἀπολεσθέντα ἐκτὸς ἐλίγων ἀποσπασμάτων καὶ Γεωγραφικὰ εἰς 17 βιβλία, ὧν τὸ πλεῖστον διασώθη. Ἐξαιρέσει ἐλίγων σφαλμάτων ἱδία περὶ Πυρραίων. ταῦτα εἶναι, μετὰ τοῦ συγγράμματος τοῦ Πτολεμαίου, τὸ κάλλιστον τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητος καταλειφθέντων ἡμῖν ὁμοειδῶν ἔργων. Ἡ θρησκεία, τὰ ἔθνη, αἱ θεομθεσίαι τῶν διαφόρων λαῶν εἰσὶν ἀναμεμιγμένα ἐν αὐτοῖς μετὰ γεωγραφικῶν περιγραφῶν, ἐτι καὶ πληθὺς πολιτικῶν ἱστορικῶν πληροφοριῶν. Ὁ Σ. τοιαύτης ἀπὸ τῆς ἀνάγνωσης αὐθεντίας ὥστε μόνον διὰ τοῦ ὀνόματος ὁ Γεωγράφος ἀπεκαλεῖτο. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀριθμῶν ἐκδόσεων τῶν Γεωγραφικῶν τοῦ Σ. ἐξαίρονται αἱ ὑπὸ Kramer (3 τόμ. ἐν Βε-

ρολ 1844-55), ὑπὸ Meineke (3 τόμ. Λιψ. 1852-53), ὑπὸ Korah (2 τόμ. ἐν Ρισ. 1802) ὅστις ἐφιλοπόνησε καὶ ἐξαίρει εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν μετὰ τῶν Porte du Theil, Letronne καὶ Goss (5 τόμ. αὐτοθ. 1805-1819). [Πς.]

Στραγγαλισμός ἐν τῇ ἱατρικῇ καλεῖται πράξις βιαία συνιστάμενη εἰς ἰσχυρὰν πίεσιν ἐξασκουμένην περὶ τοῦ λαιμοῦ ἢ καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ μόνον σχοινίου ἢ ῥινομάκτρον, ἢ ἄλλου βρόγχου, ἢ καὶ δι' ἀμφοτέρων ἢ τῆς ἐπὶ τῶν χειρῶν, ἧτις παρακωλύουσα τὴν τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν φρασσομένην ὁδὸν τοῦ ἀέρος ἐπάγεται διαστολὴν καὶ σπιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ θάνατον ἐξ ὁσφύ. Ἡ βιαιοπραγία αὕτη πάντοτε ἐγκληματικὴν ἔχει ἀνάγκην μεγάλης δυνάμεως, καὶ νὰ κατορθωθῇ ἡ περὶ τὸν λαιμὸν τῆς φρενὸς τοῦ θερμοῦ δυο δὲ ἢ τρεῖς μόνον κτυχοὶ τῆς χειρὸς ἀρκούσι πρὸς βρεφοκτονίαν διὰ Σ. Τοῦ τοιοῦτου θανάτου ταχέως ἐπεργαζόμενον προηγούνται γε διαφορὰ καθ' ὅλον τὸ σῶμα, κλονισμοὶ τοῦ καὶ σπασμοί, ἀπώλεια τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς κινήσεως, ἀρροὶ ἀπὸ τοῦ στόματος αἱμόρρογοι, ἀπώλειαι κοπράνων καὶ οὐρίων, πρῶτοις τῆς γλώσσης ἀπὸ τῆς φραγμῆς τῶν ἐδόντων, ἐλάττωσις τῆς καὶ τέλος ὀριστικὴ κατὰπασις τῶν παρὰ τῆς καρδίας. Ἐπὶ ἀτελοῦς Σ. ὁ ἱατρὸς στήθις ἀνευρίσκει ἱκανὰ σημεῖα ὅπως βεβαιώσῃ ἀπόπειραν Σ., οἷον πρόσωπον ἐξωστὸν καὶ ἰσχυρὸν, ἀρρὸν ἐν τῷ στόματι καὶ ταῖς ῥινοκαίς κοιλότησιν, ἐξαγγεῖωσιν αἵματος ὑπὸ τὸν ἐπιπεφυκότα, τραχὺ ἐξωδηκτό καὶ ἐπώδυνον, φωνὴν τεθλαμένην, κατὰποσιν δυσχερῆ καὶ ἐπώδυνον, ὅτι τὸ ἀποτυπώμα βρόχου ἐπὶ τοῦ τραχήλου.

Στραγγουρία. Ἄκρα περὶ τὴν ῥητὴν δυσχερεία, τοῦ οὔρου ἐξερχόμενῃ κατὰ σταγόνας μετὰ ἀλγος, καύσου καὶ ἐχοῦς κατὰ τὴν κύστιν τ ε ι ν ε σ μ ο ὕ. Ἡ βαθμὸς τῆς ἐπὶ σ χ ε σ ε ω ς τῶν ῥω ν, παθήσεως οὐ μικρὸν δεινῆς χαρὰς ῥιζομένης διὰ συναγωγῆς καὶ ἐμμονῆς προέκτοντος τῶν νεφρῶν ἐν τῇ κύτει πάντων τῶν τοιαύτης καταστάσεως ἀπικνυομένων. Πρῶτος βαθμὸς τῆς σχέσεως εἶναι ἡ δ υ σ ο υ ρ ί α (βλ. δευτέρως ἡ σ τ ρ α γ γ ο υ ρ ί α καὶ τ ἡ τελεία ἐπίσχεσις ἢ ἀλλως ἰ σ χ ο υ (βλ. λ.) [P.N.B.]

Στραδέλλας (Ἀλέξανδρος Strada) Συνθέτης καὶ αἰοδός, κάτοχος θεατρικῆς φωνῆς, γεννηθεὶς ἐν Νεαπόλει περὶ 1640. Ἀπήγαγε καὶ ὠδήγησεν εἰς Πενναρὰν εὐγενούς καταγωγῆς Ἐνετὴν, προσβεβλημένη οἰκογένεια ἐμίσθωσε δολ-

νους ὅπως τὸν φονεύσῃσι κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ ἐξ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Λατερανῶ, ὅπου ἐμελλε νὰ ψάλλῃ ἕνα τῶν ὠραιότερων του ὕμνων, ἀλλ' εἰ δολοφόνος συνεκινήθησαν τότεν ἐκ τῆς φωνῆς του, ὥστε δὲν ἐξετέλεσαν τὸν φόνον. Ἐφονεύθη οὐδὲν ἥττον δύο ἔτη βραδύτερον τῷ 1682 ὑπὸ νέων δολοφόνων μισθωθέντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς κόρης καὶ κατέλιπε πλεῖστα μουσικά ἔργα. [Πε.]

Στραδιβάριος (Ἀντώνιος Stradivarius). Διδάσκαλος κατασκευαστὴς ἐγγύρων καὶ τοξοπλήκτρων μουσικῶν ὄργανων, γενν. ἐν Κρεμόνῃ περὶ τὰ 1670 καὶ ἀποθ. περὶ τὰ 1746. Ἐμαθήτευσεν παρὰ τοῖς Ἀμάτῃ καὶ ἔγχε μαθητὴν, ὑπολειπόμενον ὅμως αὐτοῦ ἐν τῇ τέχνῃ, τὸν Ἰωσήφ Γουαρνέριον. Τὰ βιολεῖα τοῦ Σ. τόσης ἀπολαύουσιν ἐκτιμήσεως ὥστε ἐπωλήθησαν ἐξ αὐτῶν καὶ μέχρι 10 χιλ. φράγκων. [Πε.]

Στραίτς Σέττλεμεντς (ἀγγλίστι Straits Settlements) ἴσται Ἀποικίαις ἐπὶ τοῦ περὶ τοῦ δὴλ. τῆς Μαλάκκας καλοῦνται αἱ ἀγγλικαὶ κτήσεις ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης, αἵτινες μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1867 ἱκανὴν ἀποικίαν τοῦ Στέμματος, ἔχουσιν ἐμβαδὸν 3998 τ.μ. καὶ 512 342 κατ. ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ Σῖναι. Τὰ τρία κυριώτατα μέρη τῆς ἀποικίας ταύτης εἶναι ἡ Σιγγαπούρ (βλ. λ.), ἡ Μαλάκκα (βλ. λ.) καὶ τὸ Pulo-Pinang μεθ' οὗ συγκαταριθμεῖται ἡ ἐπαρχία Wellesley καὶ τὰ λεγόμενα Dindings ἐπὶ τῆς ἡπείρου καὶ τινες μικρότεροι νῆσοι ἐνταῦθα ὑπαρχοῦσι πλεῖστα Μαλαικὰ μικρὰ κράτη ἐπ' ὧν ἡ Βρεττανικὴ κυβέρνησις ἐξασκεῖ προστασίαν διὰ τῆς ἀποστολῆς ἰδίων ὑπαλλήλων παρὰ τοῖς ἐκεῖ Σουλτάνοις ἢ τοῖς Ρατζᾶ. Τοῦ λίαν σπουδαίου μετακομιστικοῦ ἐμπορίου ἀντικείμενα εἶναι καρές, φλοιὸς τῆς Κίνας, πέπερι, ταπιόκα, ὄρυζα, σακχαρόν, τέφρον καὶ χαρσίτερος, οἱ δὲ λιμένες συχνάζονται κατ' ἑτος ὑπὸ 8 χιλ. περίπου πλοίων. Πρωτεύουσα δὲ εἶναι ἡ Σιγγαπούρ. [Μ.Σ.]

Στρακ (Ἰω. Ἑρρίκος Strack). Γερμανὸς ἀρχιτέκτων καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. τῷ 1805 ἐν Βυκεβούργῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1880 ἐν Βερολίνῳ ἐνθα διετέλει ἀνώτερος αὐλικὸς συμβεβλὸς ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν. Σπουδάζας ὑπὸ τὸν Σχίγκελ πρὸς τοῖς ἄλλοις συνώδευσε τὸν διαδόχον τῆς Πρωσίας Φρειδερίκον Γουλιέλμον εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, τῷ δὲ 1862 ἀνέσκαψε τὸ ἐν Ἀθήναις Διονυσιακὸν θέατρον δι' ὃ κυρίως ἐγένετο γνωστός. Ὁρκωδὲμυσε δὲ πλεῖστα ὅσα κτίρια ἰδίως ἐν Βερολίνῳ καὶ συνέγραψε τὸ ἀρχαῖον θέατρον (1843) καὶ μετὰ τοῦ Ε. Μαίερ-χάιμ τὰ Ἀρχ. τεκτονικά μνημεῖα τῆς παλαιᾶς Μαρτίας τοῦ Βρανδεμβούργου. [Μ.Γ.]

Στραλσούνδη (Stralsund). Ἰῶλις

τῆς Πρωσίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Πομερανίας νομοῦ τῆς Σ. τοῦ ἀλλοτε τῆς Σουηδικῆς Πομερανίας καλουμένου, εἰς ἀπόστασιν 240 χμ. Β τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς ἀντικρὺ τῆς νήσου Ρügen, ἔχουσα 27 814 κατ. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται εὐρὺ θαλάσσιον ἐμπόριον καὶ εὐρίσκοντα ὠραῖον δημαρχεῖον μετὰ 7 πυργῶν, ναύσταθμος, ναυτικὴ σχολὴ κτλ., βιομηχανίαν δὲ ἔχει ἐρίστουρίαν, σακχαροποιάν, ἐργαστάσια καπνοῦ, παιγνιοχαρτῶν κτλ. Θεμελιωθεῖσα τῷ 1209 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ρügen εἰσῆλθε τῷ 1242 εἰς τὸν Ἀνσεατικὸν συνδεσμον. Αὕτη διετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν μίαν τῶν δυνωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης καὶ ἐβαλλενστάιν τὴν ἐπολιόρκειν ἐπὶ ματαίῳ τῷ 1628. Τῷ 1678 ἐκλέκτωρ Φρειδερίκος Γουλιέλμος τὴν ἀσκήσει τῆς Σουηδίας εἰς ἣν εἶχε παραχωρηθῇ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Βεστφαλίας (1648), τῷ δὲ 1713 τὴν ἐκυρίευσαν οἱ ἡνωμένοι στρατοὶ τῆς Ρωσσίας, τῆς Πρωσίας καὶ τῆς Δανίας Ἀσθεῖσα εἰς τὴν Πρωσίαν τῷ 1720 ἐκυρίευσθ τῷ 1807 ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πρωσίας τῷ 1815. — Ὁ νομὸς τῆς Σ., συνορευόμενος Β καὶ Α ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς, ΝΑ καὶ Ν ὑπὸ τοῦ Στεττίνου, ΝΔ καὶ Δ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου δουκάτου τοῦ Μεκλεμβούργου-Στέρν, ἔχει ἑκτασιν 4 010 τ.μ. καὶ 208 803 κατ. [Πε.]

Στραμόνιον (Βοτ.). ἢ Σ τ ρ υ μ ό ν ι ο ν. Φυτόν ἐπετεῖον τῆς οἰκογεν. τῶν Σολανωιδῶν, εἶδος τοῦ γένους *Datura* κατὰ Λινναῖον (*Datura Stramonium*). Φύεται ἀπανταχοῦ τῶν θερμῶν καὶ εὐκρατῶν χωρῶν, εἶναι δὲ δηλητηρίον ναρκωτικὸν καὶ ὁ χόρτος καὶ τὰ σπέρματα αὐτοῦ εἰσι φαρμακευτικά. Ἐν Ἑλλάδι καλεῖται Τά-τουλας ἢ Παρδόχορτον. Εἶναι λίαν ἀμφίβολον ἂν εἰς τὸ φυτὸν τοῦτο ἀναφέρεται ὁ Σ τ ρ υ χ ν ο ς ἑ μ α ν ι κ ῆ ς τῶν ἀρχαίων (βλ. Στρώγγος). — Διαφέρει εἰς τὸν Δατούρας ἰδίως ἢ ἡ ὑπερήφανος (*D. fastuosa* L.) καὶ Δ. ἡ δυνάμωδης θεραπεύοντα: ἐν τοῖς κήποις χάριν τῶν μεγάλων καὶ ὠραίων σαλπιγγοειδῶν ἀνθῶν αὐτῶν. [Θ.Χ.]

— Τοῦ Σ. μέτρια δόσις ἐνεργεῖται ναρκωτικῶς πρὸς ἀλγὴ καὶ ἐπιφέρειται διαστολὴν τῆς κόρης, μείωσιν τῆς ὁράσεως, δίψαν καὶ ξηρότητα τῆς φάρυγγος: εἰς μείζονας δόσεις τὸ φάρμακον τίκει νάρκην τελείαν, ναυτίας, ἰλίγγους, σπασμούς, ὑπέρμετρον κορδιατάσιν, ἀσθεστον δίψαν, δυσφαγίαν, παραισθήσεις καὶ μανικὸν παραλήρημα. Εἰς δόσιν τοξικοῦ δρά ὡς σφοδρότατον δηλητηρίον ἐπιφέρει τὸν θάνατον ἐν μέσῳ βαθείας παραλύσεως καὶ νάρκης. Ἀντιδρῶμεν προκαλοῦντες ἄμεσον καὶ ταχύτατον ἔμετον καὶ εἰτα χορηγοῦντες σκευασίας ταν-

νίνης. Τὰ φύλλα τοῦ φυτοῦ νωπὰ χρησιμεύουσιν ὡς καταπλάσματα· τριβαί διὰ βήματος αὐτοῦ οἰονευματώδους εἰδείκνυνται κατὰ τῶν νευραλγιῶν καὶ τῆς ἰσχυρίας ὡς καὶ αἱ ἐνέσεις ἐκχυλίσματος αὐτοῦ. Σηρὰ τὰ φύλλα παρέχονται πρὸς κάπνισμα, ἀντὶ φύλων νικοτιανῆς, εἰς τοὺς δογματιζόντας· χρήσις αὐτοῦ ἐσωτερικῇ γίνεται μετὰ μεγάλης περιστάσεως αὐξανμένη βαθμῶν κατὰ τῆς μανίας καὶ τῆς ἐπιληψίας. [P.N.B.]

Στραντζα (καὶ Σιρέντζιον παρὰ Βυζαντινοῖς). Μεσόγειος κωμόπολις τῆς Θράκης ὑπαγομένη εἰς τὴν διοίκησιν Μετρῶν. Κάτοικοι 7 χιλ. Ἕλληνες πλὴν ὀλίγων Τούρκων, ζῶντες ἐξ ἀνθρακοποιίας. Ἡ τῆς πόλεως ταύτης ἔλαβον τὸ ὄνομα τὰ ἐμῶνυμα ὅρη [Σ.Στ.]

Στρανώμα. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλῆνης τῆς Ναυπακτίας, μετὰ 302 κατ. καὶ κείμενον ΝΔ τοῦ Σίμου, οὗ ἀπέχει ὥρ. 1.45'.

Στραύουινγκ (Straubing). Πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Βαυαρίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Ἐχει 13 000 κατ. καὶ περιλαμβάνει σταθμὸν τοῦ μεταξὺ Πασσάου καὶ Ῥατισβόνης σιδηροδρόμου, λατινικὴν σχολὴν, ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου μετὰ πύργου 19 μ. κτλ., ἐν αὐτῇ δὲ διεξάγεται εὐρὺ ἐμπόριον σιτηρῶν. Διετέλεσεν ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Κάτω Βαυαρίας καὶ δουκάτον, πολλάκις δὲ ἐπολιτοκράθη. [Πε.]

Στράους (Strauss). 1) Δαυὶδ Σ., Γερμανὸς θεολόγος, γενν. ἐν Λουδβιγσβουργῷ τῆς Κυρτεμβέργης τῷ 1808 καὶ ἀποθ. τῷ 1874. Ἦτο ἀπλοῦς προγυμναστής ἐν διαμαρτυρομένῳ ἱεροσπουδαστηρίῳ τῆς Τυβίγγης, ὅτε ἐδημοσίευσεν τῷ 1833 «Βίον τοῦ Ἰησοῦ», ἔργον πλὴρὸν ὀρθολογισμοῦ, ὅπερ συνεπήγαγε τὴν ἀπόκλισιν του, ἀλλὰ καὶ μετρησθῆναι εἰς ὅλας τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τῷ 1864 ἔγραψεν ἐμπνευσθεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥενάν νέον «Λαϊκὸν» βίον τοῦ Ἰησοῦ. Ἐν τούτοις ὁ ἴδιος διετύπωσεν εἰς μεταγενέστερα ἔργα του ἐπὶ τὸ συντηρητικώτερον τὰς θεωρίας του. Τῷ 1848 ἐξελέγη μέλος τῆς Κυρτεμβέργικης διητήσεως, ἀλλὰ ταχέως παρτήθη ὅπως ἀφαιρωθῇ εἰς τὰς σπουδὰς του. — 2) Ἰωάννης Σ. Περίφημος συνθέτης χορῶν, ἀποκαλούμενος ὁ βασιλεὺς τοῦ στροβίλου, γενν. τῷ 1804 ἐν Βιέννῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1849 αὐτόθι ὡς διευθυντὴς τῶν χορῶν τῆς αὐλῆς. Ἐσχημάτισεν τῷ 1824 ἰδίαν ὀρχήστραν μεθ' ἧς ἐποίησεν καὶ πολλὰς καλλιτεχνικὰς περιόσεις. Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν εἰς 7 τόμ. ἐν Λιψ. 1889 ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ του Ἰωάννου γενν. τῷ 1825· οὗτος ἀπὸ τοῦ 1844 περιῆλθε πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν ὡς διευθυντὴς ὀρχήστρας διδούσης συναυλίας καὶ διεκρίθη τὰ μάλιστα διὰ τῶν ὁραίων στροβίλων καὶ τῶν

μελοδραματίων του ὧν ἡ φήμη κατέστη παγκόσμιος. Οἱ ἄλλοι υἱοὶ τοῦ Ἰωάννου, Ἰωσήφ (γενν. 1827 καὶ ἀποθ. 1870) καὶ Ἐδουάρδος (γενν. 1835) ἐγένοντο ἐπίσης γνωστοὶ διὰ τῶν συνθέσεων αὐτῶν. [Μ.Γ.]

Στράουσεργ (Strausberg). Πόλις τῆς περιφέρειας Ἄνω Βάρνιμ τοῦ πρῶτου νομοῦ Ποτσδάμης, κειμένη ἐν δασοφύτῳ τοποθεσίᾳ παρὰ τὴν λίμνην Στρους. Ἐχει δὲ 6 701 κατοίκους ἐνεργοῦντας βιομηχανίαν ἰδίως ὑφασμάτων καὶ δερμάτων. [Μ.Σ.]

Στραπουρζές. Χωρίον τῆς νήσου Ἀνδρου ἐνῆκον εἰς τὸν δμώνυμον ταύτης ὄρμον καὶ οἰκουμένον ὑπὸ 419 κατ.

Στρασβούργον (Strassburg). Πόλις τῆς Ἀλσατίας-Λοθαριγγίας, ἔδρα τοῦ τοποκρητοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας καὶ πρωτεύουσα ἄλλοτε τοῦ ἀρχαίου Γαλλικοῦ νομοῦ τοῦ κάτω Ῥήνου ἐπὶ τοῦ Ἰλλ. 3 χμ. μακρὰν τῆς συμβολῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ῥήνου, 458 δὲ πρὸς Α τῶν Παρισίων. ἔχουσα 123 500 κατοίκους. Τὸ Σ. εἶναι ὁμοῦ πόλις πρώτης τάξεως, περιέχουσα πλὴθὺν στρατιωτικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ κοινωφελῶν ἰδρυμάτων καὶ καταστημάτων, ἔχει δὲ καὶ ἀκμαζούσαν ποικίλην βιομηχανίαν καὶ διεξάγει εὐρὺ ἐμπόριον μετὰ τῆς Γερμανίας, τῶν Παρισίων καὶ τῆς Λυῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐξισοθεσιῶν τῆς πόλεως ἄξιον μνημονεύεσθαι εἶναι ὁ μεγαλοπρεπὴς μητροπολιτικὸς ναός, ἔχων κωδωνοστάσιον ὕψους 142 μ. ἐφ' οὗ ὑπάρχει τὸ πεφημισμένον ἀστεροσκοπεῖον ὠρολόγιον, ὅπερ κατασκευασθὲν τῷ 1352 ἐπὶ μακρὸν εἶχε παύσει ἐργαζόμενον καὶ ἐπεσκευάσθη τῷ 1842, ὁ ὅρατος ναὸς τῶν διαμαρτυρομένων Ἀγ. Θωμᾶς, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ ὑπὸ τοῦ Πιγᾶλλου κατασκευασθὲν μνημεῖον τοῦ Σάξωνος στρατάρχου, οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Κλέβερ καὶ τοῦ Δεσπ. ὀβελίσκοι, ὁ ὑπὸ τοῦ γλύπτου Δαυὶδ κατασκευασθεὶς ἀνδριὰς τοῦ Κυρτεμβέργου. Τὸ Σ. ἐκαλεῖτο ἐπὶ Ῥωμαίων Ἀργεντόρατον (Argentoratum), λέγεται δὲ ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ Δρουσίου ἀελοφῶ τοῦ Τιβερίου τῷ 15 π. Χ. Ὁ Ἰουλιανὸς ἐνίκησε παρ' αὐτὸ τοὺς Ἀλαμαννοὺς καὶ τοὺς Φράγκους τῷ 357 μ. Χ. Πορποληθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα ἀνεκτίσθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ. (Strataburgum = πόλις ἐπὶ τῆς ὁδοῦ), διότι ἔκειτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης ἐκ Γαλλίας εἰς Γερμανίαν. Τὸ Σ. ἦτο ἐκ τῶν πρώτων ἀσπισθεῶν τὴν ἀναμύρρωσιν πόλεων. Τῷ 1681 ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' τὸ κατέλαβεν ἐν πλήρει εἰρήνῃ παρεχωρήθη δὲ ὕστερον αὐτῷ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ρυσβίχης καὶ κατέστη ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀλσατίας. Μεθ' ὅλην ὁμῶς τὴν ἀπώλειαν τῆς πολιτικῆς του ἐλευθερίας, διετήρησε μεγάλα προνόμια, ἔχον δημοτικὴν διοί-

κῆσιν, δύο γερούσιαι κλ. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870-71 τὸ Σ. ὑπέστη ἀξιωματό-
ντων πολιορκίαν παρὰ τῶν Γερμανῶν ἀπὸ
10ης Αὐγούστου μέχρις 27ης Σεπτεμ-
βρίου 1870 καὶ περιήλθε πάλιν εἰς τὴν Γερ-
μανίαν τῷ 1871. [Πς.]

Στρατάρχης. Μετάφρασις τοῦ ἀνω-
τάτου στρατιωτικοῦ βιβλιοῦ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ
maréchal ή maréchal de France, ἐν Γερ-
μανίᾳ δὲ καὶ Austerlitz Feldmarschall κα-
λουμένου.

Στρατηγικὴ λέγεται ἡ ἐπιστήμη τοῦ
ὁδηγεῖν στρατίαν. Οὗτα μέρος τῆς πολε-
μικῆς τέχνης διδάσκει τὰς ἀρχὰς κατὰ τὰς
ὑποίας πρέπει νὰ κανονίζονται ἡ διεθυ-
ναι καὶ ἡ διανομὴ τῶν στρατιωτικῶν δυνα-
μεῶν ἐπὶ ἐνὸς θεάτρου ἐπιχειρήσεων. αἱ
σχέσεις αἱ εἰρημέναι δυναμειὶ ἀφαιρούσι
νὰ ἔγῃσι μεταξὺ τῶν, ἡ ταξὶς τὴν δυνά-
μειν ἀκολουθῶσι κατὰ τὰς κινήσεις τῶν οὕτως
ὥστε νὰ συμπλακῶσι μετὰ τοῦ πολέμου
ὡπὶ τὰς εὐνοικιότητάς περιστασις, ἵνα ἐπι-
τύχῃσι τὸν ἐπιδικασμένον σκοπόν. ἐπι-
λαμβάνει δὲν σύνολόν τι ἐπιχειρήσεων καὶ
ἔχει ὡς πεδὶον ἐνεργείας ὁλοκληρὸν τὴν
ζώνην πολλὰκις λίαν ἐκτεταμένην, ἐφ' ἧς
τὰ στρατεύματα δύνανται νὰ κινῶνται, διό
καὶ διακρίνεται ἀπὸ τῆς τακτικῆς (βλ. λ.).
Εἰς τὴν Σ. ὑπάγονται ἡ κατὰστρωσις τοῦ
σχεδίου τῆς ἐκστρατείας, ἡ ἐκλογὴ τῆς
βάσεως καὶ τῶν γραμμῶν τῶν ἐπιχειρήσεων
ὁ προσδιορισμὸς τῶν σκοπῶν τῶν ἐπιχει-
ρήσεων, τῶν καταληφθησομένων στρατηγι-
κῶν σημείων, τῶν μερῶν εἰς ἃ δύνανται τὰ
στρατεύματα νὰ καταβῇσι κλ. [Δ.Η.]

Στρατηγόπουλος ('Αλέξιος Με-
λισσηνός). Στρατηγὸς τοῦ Βυζαντινοῦ
κράτους. Οὗτος ἐστάλη κατ' Αὐγούστον
τοῦ 1258 ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Μιχαὴλ
Παλαιολόγου ἐκ Νικαίας μετὰ τοῦ ἀδελ-
φοῦ τοῦ Μιχαὴλ Ἰωάννου ἐναντίον τοῦ δε-
σπότης τῆς Ἡπείρου Μιχαὴλ Β' τοῦ Ἀγ-
γέλου, ὅστις κατ' Ὀκτωβρίον τοῦ ἐπομένου
έτους ἡττήθη ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Πελαγο-
νίας καὶ ἐξεδιώχθη τοῦ κράτους αὐτοῦ. Τοῦ
Ἰωάννου Παλαιολόγου ἐπανελθόντος εἰς
Μικρὰν Ἀσίαν, ὁ Σ. ἀνέλαβε τὴν ἐξακολου-
θησιν τοῦ πολέμου κυριεύσας τὴν Ἄρταν
καὶ τὰ Ἰωάννινα, ἀλλ' ὕστερον ἡττηθεὶς
παρὰ τὸ Τρικόρυπον ἡ/μαλωτίσθη. Ἐλευ-
θερωθεὶς μετ' ὀλίγον περιεβλήθη τὴν ἀνω-
τάτην ἀρχὴν τῶν στρατευμάτων ἐν Θράκῃ
καὶ ἦλθεν εἰς σχέσεις μετὰ τινων Ἑλλή-
νων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεθ' ὧν καὶ
ἐυαριθμοῦ στρατοῦ ἤλυνθη νὰ καταλάβῃ
ἀπροσδοκῆτως ταύτην κατὰ τὴν νύκτα τῆς
25 Ἰουλ. 1261, νὰ καταλύσῃ τὸ κράτος
τῶν Λατίνων καὶ νὰ καταστήσῃ δυνατὴν
τὴν αἰσθὸν τοῦ αυτοκράτορος Μιχαὴλ ἐν-

τὸς τῆς βασιλευσύτης. Μετὰ τὴν ἄλυσιν
τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπολέμησεν ἐκ νέου
κατὰ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἡπείρου συλλη-
θεις πάλιν, ἀλλ' ἀνταλλαγεῖς μετ' ὀλίγον.
Τα λο πα τοῦ βίου του τυγχάνουσιν ἀγνω-
στα μέχρι τοῦδε. [Ι.Ι.Κ.]

Στρατηγός. Ἐκαλεῖτο οὕτως ἐν
Ἀθῆναις ἀρχὴν αἰρετὸς ἐντεταλμένος τὴν
τῶν στρατιωτικῶν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐν
ὥρᾳ πολέμου ἡγεσίαν τοῦ στρατοῦ καὶ αὐ-
τοῦ τοῦ στόλου. Τοιοῦτοι ἐξελέγοντο δέκα
ἐτησίως, εἰς ἑξ ἑκάστης φυλῆς κατ' ἀρχὰς
εἰτα δὲ ἀδιακρίτως, δυναμένου τοῦ αὐτοῦ
πολλὰκις νὰ ἐκλεγῇ καὶ προτιμωμένων τῶν
ἐγγράμων τῶν ἐχόντων νόμιμα τέκνα καὶ
τῶν κατόχων ἀκινήτων. Ἐξεστρατευσον δὲ
καὶ οἱ δέκα ὁμοῦ κατ' ἀρχὰς, βραδυτερον
τρεις, τοῦ ἐνὸς ἔχοντος τὴν ἀρχιστρατη-
γίαν καὶ τῶν ἄλλων χρησιμεύοντων ὡς
συμβουλῶν αὐτοῦ, καὶ τέλος ἅνα εἰς. Ὁ ἐξ
αὐτῶν ἐπὶ τῇ διοικήσει καλούμενος εἶχε
καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς στρατεύσεως, τὴν
ἐπιβλέψιν τῶν στρατιωτικῶν εἰσφορῶν, καὶ
τὴν εἰσαγωγὴν τῶν σχετικῶν δικῶν. Τοῖς
Σ. ἦτο ἀνετεθειμένη καὶ ἡ ἐπαγρυπνησις
ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας, εἶχον δ' οὗ-
τοι τὸ δικαίωμα νὰ συγκαλῶσι καὶ τὴν
βουλὴν. Ἡ θέσις αὕτη ἐθεωρεῖτο λίαν τιμη-
τικὴ καὶ τὸ ἀρχεῖον ἐνθα συνήρχοντο οἱ Σ.
ἐκαλεῖτο Στρατήγιον. [Πς.]

— Σήμερον γενικὴ παρ' ἡμῖν ὀνομασία
τῶν ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν, τῶν ἐχόντων
δῆλα δὴ βεβηλὸν ἀνώτερον τοῦ συνταγμα-
τάρχου. Ὑπάρχουσι δὲ δύο βαθμοὶ Σ., ὁ
ὑποστράτηγος (ἴσος πρὸς τὸν παρὰ Γάλλοις
général de brigade) καὶ ὁ ἀντιστράτηγος
(général de division), ὧν ἐκείνους μὲν
διοικεῖ μίαν ταξιαρχίαν, ἥτοι δύο συντάγμα-
τα οὐδὲποτε σώματος, δυνατὰ δὲ καὶ νὰ
διορισθῇ ἐργηγὸς τοῦ ἐπιτελείου ἡ ὑπαρχη-
γὸς κλ., ὁ δὲ ἀντιστράτηγος διοικεῖ μίαν
μεγαρχίαν πεζικοῦ ἢ εἰδικόν τι σῶμα, ἢ
μοῖραν (σῶμα) στρατοῦ. Πρὸ. καὶ Ἀρχι-
στράτηγος καὶ Στρατάρχης.

Στρατιά. Χωρ. τοῦ δήμου Κερκυραίων
τῆς ἐπαρχίας Κερκύρας ἔχον 224 κατ.

Στρατιωτικὰ ἀποθήκαι. Πλ.
Ἀποθήκη.

Στρατιωτικοὶ ὁδοὶ καλοῦνται αἱ
ἀποκλειστικῶς ἢ κυρίως διὰ στρατιωτικῶς
σκοποῦς κατασκευασμέναι. Πρὸ πάντων οἱ
Ῥωμαῖοι διέπρεψαν ἐν τῇ κατασκευῇ τοιού-
των πρὸς ταχείαν μετακόμισιν στρατευμά-
των εἰς ἀπομακρυσμένας ἐπαρχίας, πα-
ραδείγματα δὲ Σ. ὁ. ἐκ τῶν νεωτέρων χρό-
νων εἶναι αἱ ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἀπὸ Βλα-
δικαυκάς εἰς Τιφλίδα, ἐν Τουρκεστάν καὶ
παρὰ τὸν Ἀμουρ κατασκευασμέναι. Ἐν γέ-
ναι ὁμοῦ ἀρκούσι νῦν αἱ δημόσιαι ὁδοὶ πρὸς

τὸν εἰρημένον σκοπὸν καὶ μόνον ἐκτάκτως γίνεται χρεια κατασκευῆς ἰδιαιτέρων.

Στρατιωτικά σχολαί λέγονται ἐν γένει αἱ σχολαί ἐν ταῖς ἑκείαις μορφώονται· οἱ νέοι οἱ ἐκλέξαντες τὸ στρατιωτικὸν στάδιον. Διακρίνονται δὲ κυρίως αἱ διὰ τὴν μόρφωσιν ὑπαξιωματικῶν καὶ τὴν ἀξιωματικῶν σχολαί. Ἐνῶ αἱ τοῦ πρώτου εἰδους παρ' ἡμῖν (ἐπειδὴ ἡ λεγομένη σχολή τῶν ὑπαξιωματικῶν ἔχει ἄλλον προορισμὸν) εἶναι ἀγνώστοι, θεωροῦνται δὲ ὡς ἀναγκαίεσταται ἐν ἄλλαις χώραις ὡς π.χ. ἐν Γερμανίᾳ. τοῦ δευτέρου εἰδους ὑπάρχουσι 1) ἡ τῶν Εὐελπίδων ἰδρυθεῖσα τῷ 1828, ἐν ἣ ἡ φοίτησις εἶναι πενταετής καὶ ἥς οἱ ἀπόφοιτοι κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ ἱππικοῦ καὶ μηχανικοῦ, ἐκτάκτως δὲ μόνον τοῦ πεζικοῦ, 2) ἡ σχολή τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐν ἣ ἔπλα δὲ μορφώνονται· ὑπαξιωματικοὶ εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐπὶ τριετίαν, μεθ' ἧν κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ, ἱππικοῦ ἢ οἰκονομικοῦ, 3) τὸ σχολεῖον βολῆς διὰ τοὺς ἀξιωματικούς, 4) ἡ ἱππευτικὴ σχολή, 5) τὸ ἐν Κερκίρα σχολεῖον τῶν ἐσέδρων ἀξιωματικῶν. Πλὴν τῶν τοιούτων οὕτως εἰπεῖν στοιχειωδῶν Σ. ο. ὑπάρχουσιν ἄλλα καὶ ἀνώτατοι ἀκαδημαῖοι πρὸς τελειοποίησιν τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὴν στρατηγικὴν καὶ τακτικὴν. οἷαι ἐν Γαλλίᾳ ἡ École supérieure de guerre καὶ διὰ τὸ ἐπιτελεῖν ἡ École d'application de l'état-major, ἐν Γερμανίᾳ δὲ ἡ λεγομ. Kriegsakademie. [Π Σ]

Στρατιωτικά τιμαί καλοῦνται αἱ τιμαί οἷτινες ἀποδίδονται ἐν τῷ στρατῷ καὶ τῷ στόλῳ ὑπὸ κατωτέρων, φρουρῶν, φρουρίων καὶ πολεμικῶν πλοίων εἰς τοὺς ἀνωτέρους καὶ εἰς ἕνα πολεμικὰ πλοῖα. Εἶναι δὲ ποικιλιώταται, κατὰ τὸν χαίρετιζόμενον καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ χαίρετιζομένου. Ἐπίσης ὑπάγονται εἰς αὐτάς αἱ εἰς τὸν νεκρὸν ἐπιστάμου νεκροῦ ἀποδιδόμεναι, ὡς καὶ αἱ λεγόμεναι ἰδιαιτέρως πολεμικαὶ τιμαί κατὰ τὴν παραδοσιν φρουροῦ (ἢ καὶ συνθηκολογίαν στρατευμάτων ἐν ἀνοικτῷ πεδίῳ), συνιστάμεναι εἰς τὸ νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τὰ στρατεύματα νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ τοῦ φρουροῦ ἢ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου μετὰ ὧν ὅπλων, μενικῆς πικανίζουσης ἢ ἀνοσπεπταμένων σημάτων κ.τ.τ.

Στρατιωτικοὶ ἱατροί, κτηνίατροι, φαρμακοποιοί. βλ. Ὑγειονομικὸν σῶμα.

Στρατιωτικοῦ νόμου κήρυξις καλεῖται τὸ ἐξαιρετικὸν μέτρον δι' οὗ χώρα, θέσις ἢ φρούριον ἕνεκα τοῦ κινδύνου τῆς

ἐσωτερικῆς ἢ ἐξωτερικῆς ἀσφαλείας βάλλεται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐξουσίαν πᾶν δι' ἀφορὰ τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πολιτείας. Ἡ κατάστασις καλεῖται καὶ κατάστασις πολιορκίας ἡμῖν διέπειται ταύτην τὰ ἀρθρα 34-41 κανονισμοῦ τῶν πόλεων καὶ φρουρῶν 283 τοῦ κανονισμοῦ ἐκστρατείας τοῦ στρ.

Στρατοδικεῖον. Ποινικὸν δικαστικὸν δικάζον τ' ἀδικήματα τῶν στρατιωτικῶν παντὸς βαθμοῦ καὶ τῶν τούτοις ἐξομικῶν. Ἐξαιροῦνται· τούτων οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ χωροφύλακες, ὡς καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ καὶ ἐκτελοῦντες ἀστυνομικὰ καθήκοντα ὡς καὶ οἷτινες εἰς τὰ κοινὰ αὐτῶν ἀδικήματα ὑπάγονται διὰ τὰ τακτικά δικαστήρια. ἂν διεπράχθωσαν ταῦτα κατὰ στρατιωτικὰ. Τὰ ὑπὸ στρατιωτικῶν διαπραχθέντα ἀδικήματα δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ Σ. ἐὰν ἐγκλήματα πειρατείας καὶ ναυαπατήσεως, βλάβαις τῶν νόμων περὶ τελωνείων, λογίας κλ., τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, ἐγένοντο τῇ συναιτίᾳ ἢ συνεργείᾳ πᾶν ὑπαγεμένων εἰς τὰ κοινὰ δικαστήρια.

Στρατολογία καλεῖται τὸ σύνολον τῶν μέτρων δι' ὧν ἔθνος τι προβλέπει σχηματισμὸν καὶ συγκρατήσιν τὰς στρατῶν τοῦ δυνάμεις. Παρ' ἡμῖν ἰσχύει δὲ Σ. νόμος ΑΦΚΗ' τοῦ 1887 τροποποιηθεὶς εἰς τινὰ ἀρθρα διὰ μεταγενεστέρων νόμων. Ἡ ἐν τῷ στρατῷ κατάταξις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἐνιαυσίου προσκλήσεως τῶν νεολέκτων, ἥτις ἐνεργεῖται συνεπείᾳ τῆς πρώτης τῶν ἐν ταῖς στρατιωτικαῖς καταταξίσεσιν ἐγγεγραμμένων νέων. 2) δι' ἐθελούσιον κατατάξεως, καὶ 3) δι' ἀνακατατάξεως.

Στρατονίκη. Πόλις θεμελιωθεῖσα ὑπὸ Ἀντιόχου τοῦ Σωτήρος πρὸς τιμὴν συζύγου αὐτοῦ, ἥς καὶ τὸ ὄνομα ἐφέστηκεν. Ἐκείνη δὲ αὕτη ἐν Κιλικίᾳ παρὰ τὸν ὅσον ποταμὸν καὶ οὐ μακρὰν τῶν Μουσῶν καὶ ἐν τῷ ἐν αὐτῇ ναφὶ τοῦ Διὸς τοῦ γαίοντος ὁ δεσμὸς τῶν Καρῶν. Ἐρείπια πόλεως ταύτης ὠφίζονται παρὰ τὴν νῦν μὴν Ἰσκι-Ἰσάρ ἔνθα εὐρέθησαν καὶ γραφαὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι. [Πς.]

Στρατονίκη. Ἑλληνὶς ἡγεμονία καλλικλῆς, θυγάτηρ Δημητρίου Πολιορκητοῦ, νυμφευθεῖσα Σέλευκον Νικάτορα, βασιλέα τῆς Συρίας. Τὴν ἐρασθεῖς ἐρμάνως ὁ πρόγονος αὐτῆς τίτοχος ὁ Σωτὴρ ἠρθένησεν ἐπικινδύνου δὲ ἱατρὸς Ἐρασίστρατος δοτις ἐμάν τὴν αἰτίαν τῆς ἀσθενείας του, κατώρθωσεν αὐτὴν πεῖσιν τὸν Σέλευκον ὅτι τὸ μόνον μέσον θεραπείας τοῦ υἱοῦ τοῦ ἦτο ἡ μετὰ τῇ τρυφᾷ του ἐνωσις, δι' ἣ καὶ οὗτος δι-

τόν μετ' αὐτῆς γάμον του καὶ τὴν ἐνύμφευσεν μετὰ τοῦ Ἀντιόχου. Πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἀνυγέρθη ὕστερον ἱερὸν ἀφιερωθὲν εἰς τὴν λατρίαν τῆς Στρατονικίδος Ἀφροδίτης.

Στρατόνικος. 1) Ἀθηναῖος ποιητὴς καὶ κίθαρωδός, ὅστις πολλοὺς ἔσχε μαθητάς καὶ πολλὰς περιῆλθε πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἀπέθανε θανατωθεὶς ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Κύπρου Νικοκλέους ὃν ἐσαύριζεν ἐν τινὶ ποιήματί του — 2) Γλύπτης καὶ τορρυτῆς ἐκ Κυζίκου. Ἐποίησεν ἀγάλμα φιλοσόφους παριστῶν (270 π. Χ.) καὶ συνειργασθῆναι εἰς συμπλέγμα ἐξεικονίζον τὴν νίκην τοῦ Ἀττάλου Δ' κατὰ τῶν Γαλατῶν. [Πε.]

Στρατόπεδον καλεῖται ἐδάφος ἐκλεχθὲν καὶ προετοιμασθὲν ἐκ τῶν προτέρων, ἐπὶ τοῦ ἔποιστο ἐγκαθίσταται διὰ τινα χρόνον ἐνοπλον στρατεύμα ὑπὸ σκηνάς, καλύβας ἢ παραπήγματα. Τὰ στρατεύματα στρατοπεδεύουσιν εἰς εἰδικὰς περιστάσεις, π. χ. ὅταν προκταίη νὰ καταλάβωσιν ὠριμένην θέσιν, νὰ πολιορκήσωσιν ἢ περικυκλώσωσι φρούριον, γωρὶς νὰ ᾖ δυνατόν νὰ ἐπισταθμεύσωσι [βλ. Ἐπισταθμία]. Ἡ δὲ ἐκλογὴ τῆς τοποθετήσεως τοῦ Σ., τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτοῦ ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ σκοποῦ δι' ὃν εἰσὶ προωρισμένα καὶ ἐκ τῆς εἰκαζομένης διαρκείας αὐτῶν. Πρὸς ἐκτέλεσιν ἀσκήσεων ἐν ὥρᾳ εἰρήνης ἦσαν ἀλλοτε ἐν πολλῇ χρήσει μόνιμα Σ., κυρίως ἐν τῇ γαλλικῇ στρατῷ, τοιοῦτο δὲ προκταίη νὰ ἰδρυθῇ τανῶν καὶ παρ' ἡμῶν ἐν θήβαις παρατηρητέον ὅμως διὰ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ πολλῶν εἰδημόνων θεωροῦνται: ὡς ὄλιγον μόνον τελεσφόρα, διότι ἐλλείπει ἡ ποικιλία τοῦ ἐδάφους, ἣτις ἔχει μεγίστην ἄξιαν κατὰ τὰς ἐν πολέμῳ κινήσεις, καὶ αἱ ἀσκήσεις προλαμβάνουσι συνεπὶς τύπον μονότονον. [Π.Σ.]

Στρατός. Τὸ σύνολον τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ ὅπλου τὸ ὅποιον ἔθνος τὴν δύναται νὰ διαθέσῃ διὰ τὸν πόλεμον. Ἵνα ἀνταποκρίνηται εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ὁ Σ. πρέπει νὰ εἴναι καλῶς διωργανωμένος, καλῶς ἐξοπλισμένος καὶ δι' αὐστηρὰς πειθαρχίας εἰς ἐνιαῖον σῶμα συνηνωμένος. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ Σ. ἀπετελοῦντο ἐκ τῶν μαγίμων ἀνδρῶν τῶν λαῶν καὶ δι' ὅν ἐκ μόνον ἐκ πεζικοῦ ταχέως ὁμοῦς προστεθεῖσαν καὶ ἱππεῖς, ἐφευρεθῆσαν ἄρματα καὶ εἰσῆχθησαν εἰς τὸν Σ. τῶν ἀνατολ. ἐθνῶν καμήλοι καὶ ἐλέφαντες. Παρ' Ἰνδοῖς καὶ Αἰγυπτίοις ὑπῆρχον καὶ ἰδιαίτεραι ταξεις τοῦ πληθυσμοῦ ἔργον ἔχουσαι τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἡδὴ ἐν τῇ Περσικῇ κράτει ἀπαντῶμεν μόνιμον στρατὸν εἰς ὃν ἐν καιρῷ πολέμου προετίθεντο οἱ ἐξ ἁπαντος τοῦ λαοῦ συλλεγόμενοι. Εἰς τὰς ἑλλήν. πολιτείας οἱ Σ. ἀπετελοῦντο ἐκ πολιτῶν,

εἰς οὓς ἡ στρατιωτικὴ θητεία ἦτο δικαίωμα καὶ ὑποχρέωσις κανονισμένη π. χ. παρ' Ἀθηναίοις κατὰ τὴν περιουσίαν ἐν τοῖς ὕστερον ὅμοις ὑπῆρξαν καὶ μισθοφόροι στρατεύματα. Κἀλλιστος Σ. ἐσχηματίσαν ὁ Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ κατ' ἄρχας ὁ Σ. συνίστατο ἐκ πολιτῶν κατὰ λόγον τῆς περιουσίας τῶν ἀφ' οὗ ὁμοῦ καὶ οἱ ἀκτῆμενες ἐκαλοῦντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν (ὑπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μαρίου). οἱ κυρίως πολῖται κατὰ μικρὸν ἔπαυσαν νὰ ὑπηρετῶσι καὶ προστελήθησαν πολλοὶ ξένοι: μισθοφόροι εἰς τὸν Σ., ὅστις ἐπὶ τῶν αυτοκρατόρων ἐγένετο μόνιμος. Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς, ἐνῷ τὸ κατ' ἄρχας ἅπαντες οἱ μάχιμοι ἄνδρες τοῦ ἔθνους ὑπετέλουν καὶ τὸν Σ., τὸ φεουδαλικὸν σύστημα προσέκαλεσε τὴν σχηματισμὸν τῶν ἱπποτικῶν στρατευμάτων, ὧν πυρὴν ἦτο τὸ ἱππικὸν χωρὶς νὰ ἀποκλεισθῇ ἐξ αὐτῶν καὶ πολυάριθμοι μισθοφόροι. Μόνιμος Σ. ἐσχηματίσθη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ζ' τῷ 1445, τὸ κατ' ἄρχας κυρίως ἐξ ἱππικοῦ συνιστάμενος, εἰς ὃ ὁμοῦ μετ' ὀλίγων προστεθῆ καὶ πεζικόν ἐν Ἀνατολῇ πρῶτοι μόνιμοι στρατοὶ ὑπῆρξαν οἱ Γενίτσαροι (ἐν Τορρίᾳ) καὶ οἱ Στραλίτσοι (ἐν Ἰταλίᾳ). Ἐν τοιούτοις τὸ μάχιστον μέρος τῶν στρατευμάτων ἔμειναν οἱ μισθοφόροι καὶ μάλιστα μετὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον ἐγενικεύθη τὸ σύστημα τῶν μόνιμων Σ., οἵτινες μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 18ῃ αἰῶνος συνήγοντο διὰ στρατολογικῆς ἀπογραφῆς ἢ ἐθελουσίας κατατάξεως, μέχρις οὗτοι ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῆς Ἐπανστασεως ἐκφυγῇ ἡ γενικὴ ὑποχρέωσις πρὸς στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἐκανονίσθη τῷ 1798 διὰ νομοῦ. Ὁ θεομὸς οὗτος μετεβῆ εἴτα καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας οὕτως ὥστε τανῶν ὁ Σ. συναγατῇ δι' ἐνίστασιν κατατάξεως τῶν νέων τῶν συμπληρουμένων ὠρισμένων ἔτος τῆς ἡλικίας (21): ἐξίρρεσιν ἀποτελεῖ μόνον ἡ Ἀγγλία ἣτις ἔχει ἀκόμη τὸ σύστημα τῆς ἐθελουσίας κατατάξεως. Εἰς πλείστας πολιτείας ἐπετρέπετο ὁμοῦ ἡ ἀντικατάστασις τῆς ὑπηρεσίας διὰ χρηματικῆς καταβολῆς. Ἀλλὰ μετὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1866 καὶ 1870-71 εἰσῆχθη κατὰ μίμησιν τῆς Πρωσίας σχεδὸν ἅπαντα καὶ ἡ καθολικὴ καὶ προσωπικὴ ὑπηρεσία, ἀποκλεισμένης τῆς ἀντικαταστάσεως. Μετὰ τὴν Παρισίνην συνθήκην (1815) εἰσῆχθη ἐν Πρωσίᾳ τὸ σύστημα τῆς ἐθνοφρουρας, τῆς περιλαμβανούσης τοὺς διελθόντας τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ ἐναργῇ Σ. καὶ τῇ ἐφεδρείᾳ (βλ. λ.) μέχρις ὠρισμένης ἡλικίας (39 ἐτῶν), ὅπερ ὑποστάν πολλὰς μεταβολὰς ἐγένετο παραδεκτὸν ὑπὸ διαφορὰ ἐνόμματα καὶ εἰς ἄλλα κράτη. Τινὰ ἔθνη, ὡς ἡ Βορειοαμερικανικὴ Συμπολιτεία καὶ ἡ

Ἑλβετία, ἔχουσι ἀντὶ τακτικοῦ στρατοῦ ἐθνοφυλακὴν (βλ. λ.). [Ἑγ.]

Στράτος. 1) Πολίτην ἀρκαδική, συντελοῦσα ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων εἰς τὴν Θέλπουσαν, καὶ κειμένη μεταξὺ τῶν ἀρκαιῶν ποταμῶν Λάδωνος καὶ Ἐρυμάνθου. Τὰ ἐρείπια αὐτῆς εὗρέθησαν μεταξὺ τῶν νῦν χωρίων Ῥάγας καὶ Σταυρί ἐπὶ βουνοῦ. — 2) Πόλις ὁρυγία ἐν Ἀκαρνανίᾳ μετόγειος, κειμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀχελώου καὶ παρὰ τὰ Αἰτωλικά συναρα, ἧτις ὁχυρωτάτη εὖτα κατελήθη ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν εἰς τοὺς κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Ῥωμαίων πολέμους. Ἐν αὐτῇ συνήρχετο τὸ Κοινὸν τῶν Ἀκαρνανῶν ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἀκαρνανικῶν πόλεων. Ἐρείπια ταύτης σφύζονται ἐν τῇ θέτῃ Πόρτᾳ τῆς Λεπενούς. [Α.Δ.]

Στράτου δῆμος. Ἀνέκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βάλτου, ἀποτελεῖται ἐξ 8 χωρίων, ὧν τὰ δυνάμει Λεπενού (πρωτεύουσα), Ἀμοργιανούς, Βαρετάδα, Κρικκουκί, Μαλατείκον, Ὀχθισ, Πρεβέντζα καὶ Σωροβίγη. Κατ. ἔχει 3 036.

Στράτις. 1) Ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμωδίας ἀκμάσας ὑπὸ τοῦ 410 μέχρι τοῦ 380 π. Χ. Ἐγραψε κωμωδίας, ὧν μόνον ἀποσπάσματα σώζονται. — 2) Ἱστορικός γράφων περὶ Μ. Ἀλεξάνδρου 5 βιβλία, ὧν σώζονται τινα ἀποσπάσματα. [Πς.]

Στράτφορδ (Stratford). 1) Β' Ἀνατολ. πρᾶσταιον τοῦ Λονδίνου ἀνέκων εἰς τὴν κομητείαν Ἑσσεξ ἰσχυρότερον τοῦ ποταμοῦ Lea. Εἶναι δὲ κέντρον διασταυρώσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, οἰκούμενον ὑπὸ 42 983 κατ. καὶ ἔχον πολλὰ ἐργοστάσια. — 2) S. upon Avon, πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Warwick, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ πλωτοῦ Upper-Avon. Ἡ πόλις ἀριθμοῦσα 8 318 κατ. εἶναι περιήγμος διὰ τὴν ἐνταῦθα γέννησιν καὶ θάνατον τοῦ Σαίξπηρου, ὅστις κεῖται τεθαμμένος ἐντὲς ὥρας γοθικῆς ἐκκλησίας τοῦ 16' αἰῶνος καὶ εὐτείνος ἡ σωζομένη οἰκία χρησιμεύει ὡς μουσεῖον ἀντικειμένων σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἔχοντων, ἐνθα συρρέουσι πρὸς ἐπίσκεψιν ἀπείροι θαυμασταὶ τοῦ ἀνδρός. [Μ.Σ.]

Στράτφορδ (Sir Stratford Canning ὑποκόμης S. de Redcliffe). Διασημὸς ἀγγλὸς διπλωμάτης γενν. τῷ 1786 ἐν Λονδίῳ καὶ ἀποθανὼν τῷ 1880 αὐτέθι. Συγγενὴς ὢν τοῦ Γεωργίου Κάνινγρος καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ἦτον καὶ Κανταβριγίᾳ συνώδευσεν τῷ 1808 τὸν Ἀγγλὸν πρέσβυν Ἀδαίρ εἰς Κων/ν ἐνθα τῷ 1809 διορίσθη γραμματεὺς τῆς ἐκεῖ πρεσβείας. Ὑστερον δὲ τῷ 1814 κατέλιπε τὴν πόλιν ταύτην διορισθεὶς ἀλ-

λαγοῦ μέχρι τοῦ Μαΐου 1825 ὅτε ἐπαθεν ὡς πρεσβευτὴς. Ὅτε δὲ ἡ Πύλη γράνα προχωρήσῃ εἰς τὴν σύμβασιν τῶν νάμεων τῆς 24 Ἰουνίου 1827, διέκυλ. Σ. ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Γάλλου σβείως πᾶσαν διαπραγματεύσιν τῇ 26 Νοβ. 1827 καὶ ἀπεσύρθη εἰς Λονδίνον. Διῶν ἐκ νέου τῷ 1831 ἑκτακτος ἀπεσταλὴς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, καὶ εἰτα ἐπὶ εἰς Λισαβώνα καὶ Πετροῦπολιν μεθ' ὅ λήγῃ τῷ 1834 μέλος τῆς βουλῆς τῶν νοτίων ἐνθα διεκρίθη ἐπὶ τινα ἐπὶ τὴν ἐμπειρίαν του. Ἀπὸ τοῦ 1842 ἄ τοῦ 1858 διατέλεσεν ἐκ διαλειμμάτων λιν πρέσβυς ἐν Κων/πόλει ἐνθα δ' ἐστρεψε σπουδαῖον διπλωματικὴν πρὸς ἰδίᾳς ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Ἡ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ Κων/πόλεως εἰς τὴν Ἑβρὰν αὐτοῦ ἐν τῇ βουλῇ τῶν Λοιζ εἰς ἣν εἶπεν εἰσαχθῇ τῷ 1852 μετὰ τοῦ τῆς τοῦ ὑποκόμης. Ἐκτοτε ἐγινωστὸς διὰ τῆς συγγραφῆς ἀρθρῶν ἐν Κηροῖς τοῦ Λονδίνου τῷ 1875-1877 οἷς ὑπερμάχῃ τῆς Ἀνατολικῆς πολι τοῦ Βηκονσφίλδ καὶ διὰ τῆς ποιητικῆς λογιῆς ἐνθα ἀπεικονίζονται τὰ συμβάντων ὑπὸ τὸν τίτλον Shadows of the (ἐν Λονδ. 1865)· κατέλιπε δὲ ἀπομνημματα μέχρι νῦν ἀνέκδοτα. [Β.Ε.]

Στρατών. Οἰκῆμα χρησιμεύον δι' ἀκρίαν στρατιωτῶν. Σκοπὸς ἐνοικήσεω τῶν ἐν ἰδιαιτέροις οἰκοδομήμασιν, εἰς ἃν ἦν παρὰ Ῥωμαίους διὰ τοὺς Περσικούς καὶ εἰσῆχθησαν πάλιν τὸ πρὸς ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ 14' ἐν Γαλλίᾳ, εἰς ἀπλοποίησιν τῶν τῆς ὑπηρεσίας, ἡ κολυπτερά ἐπίβλεψις τῶν στρατιωτῶν, ἡ τῆς πειθαρχίας αὐτῶν καὶ τοῦ αματος τῆς συναδελφώσεως μεταξὺ αὐτῶν.

Στράτων. Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐκ Λαμψάκου, μαθητὴς τοῦ Θεοφράστου καὶ διδασκὼν εἰς τὴν εἰσευθυνῇ τοῦ καίου περὶ τὰ 289 π. Χ. καὶ ἀπέθανεν τὰ 270. Διήλθε μέρος τοῦ βίου του ἐν γύπτῳ, ὅπως ἀναθρέψῃ Πτολεμαῖον τὸν λαδελφον, ὅστις ἐδείχθη εἰς αὐτὸν τοῦτο πολὺ εὐγνώμων. Ὁ φιλόσοφος ἐξήγγει τὰ πάντα διὰ τῆς παραγωγῆς νάμεως τῆς φύσεως καὶ διὰ τῶν φυσικῶν καὶ μηχανικῶν νόμων, δι' ὃ καὶ ἐπὶ οὐθὴ Φυσικὸς. [Πς.]

Στράφοι. Χωρίον τοῦ δήμου Νεσφίης ἐπαρχίας Χαλκιδίδος ἔχον 135 κατ.

Στράφορδ (Θωμᾶς Wentworth κόμης Strafford). Πολιτικὸς γενν. τῷ 1593 ἐν Λονδίῳ ἐξ οἰκογενείας ἀνενούσης μετὰ τῆς βασιλικῆς. Ἐκ τῷ 1621 βουλευτὴς ἤρξατο ἀνταγμενος πρὸς τὸν Βούκιγκαμ, εὐνοοῦμεν.

βασιλέως, καὶ προστατεύων τὰς ἐθνικὰς ἐλευθερίας, ἐξ οὗ ἀπώλεσε τὴν θέσιν τοῦ φιλικῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ Ὑρκ' δούε ἐκ πρώτου τοῦ παραδειγμα δυνάστεως φόρου τινὲς ἀνόμενι ἐξωρίσθη. Εἰσελθὼν πάλιν εἰς τὸ κοινοβούλιον τῷ 1628 παρεβέβη τὴν περὶ τῶν δικαιωμάτων ἀναφοράν. Μετὰ τὴν δευτερεύσαν τοῦ Βούκιγκαν προσήγγισεν εἰς τὸν Κάρολον Δ' ὅστις τὴν διώρισεν ἐμπειμον καὶ εἶτα δικιότην τῆς Ἱρλανδίας (1632-39). Ἡ ἀντιπολίτευσις ἐκτοτε τὴν ἐγκατήρηνσεν ὡς ἀποστάτην. Καθ' ἑν χρόνον Κάρολος ἐκυβέρνησεν ἀνευ βουλῆς, ὁ Σ. τὴν προέφερον οὐσιώδεις ὑπηρεσίας σχῶν τινὰς ἐπιτυχίας κατὰ τῶν ἀνταρτίων τῆς Σκωτίας. Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη νὰ συγκαλέσῃ τὴν βουλὴν ὁ βουλευτὴς Πρύμ. τὸν κατηγορήσεν ἐπὶ προδοσίᾳ. Ἡ δὲ βουλὴ τῶν Λόρδων ἐκ φόβου λαϊκῆς ἐξεγέρσεως, τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Τὴν καταδίκην ταύτην ἐπεκυρώσας θρασυδείλως καὶ ὁ βασιλεὺς, οὗ ὄργανον εἰχέ γέννη ὁ Σ. καὶ ὅστις εἶπεν ὑπερσθεθὴ νὰ τὸν σώσῃ, καὶ τὴν 12ην Μαΐου 1641 ἡ ἀπόφασις ἐξετελέσθη. Ἀπέβηκε δὲ ὁ Σ. μετὰ γενναίου θυμῶν, ἡ δὲ μνήμη του ἐδικαιώθη ἐπὶ Καρόλου Β' [Πε.]

Στρέζοβα. Πολίχνη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Παιων τῶν Καλαβρυτῶν, 7 1/2 ὥρ. πρὸς Ν τῶν Καλαβρυτῶν καὶ οὐ μακρὰν τῆς θειῆδος ὁχθῆς τοῦ ἀρκαδικοῦ Λαδωνος. ἔχει δημοτικὴν σχολεῖον ὁμοτέρων τῶν ἐλλήνων καὶ πλήρης Ἑλληνικὴν καὶ 1700 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. Παρ' αὐτὴν καὶ ἡ λίαν ἀρχαία, ἀλλὰ διαλελυμένη ἔτι μόνῃ τῆς Εὐαγγελιστρίας. [Γ.Πδ.]

Στρεῖδι. Βλ. Ὑστρεον.

Στρέλεν (Strehlen). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Βρυσλαβίας, ἐπὶ τοῦ Ὁλάου. ἔχει 9 016 κατ., ἱκανὴν βιομηχανίαν καὶ σπουδαίον ἐμπόριον γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων. [Μ.Σ.]

Στρέλιτς. Βλ. Νεοστρέλιτσον.

Στρελίτσον. Διὰ τῆς λέξεως ταύτης σημαίνουσι ῥωσιστὶ κ υ ν η γ ο ρ ι σ κ ο π ε ι τ α ῖ, ἐκαλεῖτο τὸ ὑπὸ τοῦ Τσάρου Ἰβάν Δ' ἱδρυθὲν σῶμα πεζικῶν στρατοῦ ἀπαρτιζόμενον ἐκ 40 000 ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο ἡ αὐτοκρατορικὴ φρουρά. Οἱ Σ. διεκρίνοντο διὰ τὴν ἀνδρείαν των καὶ ἀπήλαον πλείστων προνομίων, ἀλλὰ πολλὰκις κατεχράσθησαν τούτων καὶ ἐπανεστατήσαν ἰδίως κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Πέτρου τῇ ὑποκινήσει τῆς ἀδελφῆς του Σβετίας. Ὅθεν εὐτοὺς πρὸς τιμωρίαν ἐθανάτωσε πολλοὺς τῷ 1698 καὶ ἐξώρισε τοὺς ἐπιλοίπους εἰς Ἀστραχάν. Νέα τούτων ἐπανστάσις κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπέφερε τὴν ἐν εἰς 1705 ἐντελῇ καταστροφῇ τοῦ σώματος.

Στρέμμα. Μονὰς ἐμβαδὸν ἐν Ἑλλάδι. Διακρίνεται δὲ τὸ νέον ἢ βασιλικὸν Σ. ἔσον πρὸς 10 ἀρα (βλ. λ.) καὶ τὸ παλαιὸν Σ. τῆς Πελοποννήσου ἔσον πρὸς 12.7 ἀρα.

Στρενήλλα. Χωρίον τοῦ δήμου Κασσπαίων τῆς ἐπαρχίας Ὀρους ἐν Κερκυρᾷ ἔχον 978 κατοίκους.

Στρέφορδ. Πόλις ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Λαγκαστρίτζ, ΝΔ τοῦ Μάντσεστερ. ἔχει 21 751 κατ. καὶ βιομηχανίαν βελούτου. [Μ.Σ.]

Στρέφι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων παρὰ τὴν εἰς τὸν Ἀλφειὸν συμβολὴν τοῦ Ἑνιπέως, 1 ὥραν πρὸς Δ τοῦ Κρεκουκίου καὶ παρὰ τὸν ἐμῶνυμον σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Πύργου-Ὀλυμπίας, ἔχον δημοτικὴν σχολεῖον καὶ 797 κατ. καλλιεργητὰς σταφίδων καὶ ἀμπέλων. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας, κειμενον εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2 ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ δήμου, μετὰ 462 κατ.

Στρεψίπτερον. Ὑποδιαίρεσις περιέργων μικρῶν ἐντομῶν, ὧν τὰ ἀρρενα ἔχουσιν ἐλλειμματικὰ ὄργανα στόματος καὶ τὰς προσθίας πτερυγὰς περιεστραμμένας, τὰ δὲ θήλεα στεροῦνται πτερυγῶν καὶ ἔχουσι μορφὴν σκοληκώδη (σχαζονοειδῆ), εἶναι τυφλά καὶ ἀποδα καὶ δὲν καταλείπουσι τὸ κέλυφος χρυσανθίδος ἢ τὸ σῶμα σφηκὸς κ.λ. ἐντὸς τοῦ ὁποῦ παρασιτοῦσιν εἰσάγοντα τὸ πρόσθιον τμήμα τοῦ σώματος των. Αἱ εὐκίνητοι κάμποι αὐτῶν ἔχουσι τρία ζεύγη σκελῶν. Ἀποτελοῦσι μόνον μίαν οἰκογένειαν τὴν τῶν Στυλοπωδῶν. Ἡ φυσικὴ ἱστορία αὐτῶν εἶναι κατὰ πολλὰ ἀκόμῃ ἀνεξερευνήτως. [Φ.Ι.]

Στρηγανιά. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμβρακίας. (Τριχωνίας) ἔχον 176 κατ.

Στρίγγον. Χωρίον τοῦ δήμου Τεγέας (Μαντινείας), ἀπέχον 1/2 ὥρ. πρὸς Δ τῆς πρωτεύουσος Πλατῆ, ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Τριπόλεως, καὶ οἰκουμένην ὑπὸ 251 κατ.

Στριγκλέϊκα. Χωρίον τοῦ δήμου Δύμης (Πατρῶν) ἔχον 341 κατ.

Στριφτόμπολας (Ἀναγνώστης). Ὁπλαρχηγὸς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐκ Κερτεζῆς τῶν Καλαβρυτῶν. Μετεσχεν ἀνδρείως τῆς ἐν Ἀεβιδίῳ μάχης (Ἀπρίλιος τοῦ 1821) κατὰ τῶν Τούρκων μετὰ τῶν Πετμεζαίων, ἐνθα καὶ ἐφρονεuth. [Γ.Πδ.]

Στρούβιλος. Βλ. Ἀνθοθεσία.

Στροδίτζι. Χωρ. τοῦ δήμου Φιγαλείας, 1 ὥρ. πρὸς Δ τῆς Ζυρτζας, κατοικούμενον ὑπὸ 426 ψυχῶν. Ἐνταῦθα εἶναι τὰ εἰρεπία τοῦ Λεπρέου.

Στρογγυλή. Χωρίον τοῦ δήμου Με-

λιταίον εν Κερκύρα ἀνήκοντος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μέσσης, μετὰ 390 κατ.

Σρογγύλη. Ἠλ. Στρόμβολη.

**Στρογγύλης Τραπεζίης Ἰπ-
πόται.** Μυθολογούμενον τάγμα ἱπποτῶν τὸ ὅποιον, κατὰ τὰς μολίς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12ου αἰῶνος ἀναφαινόμενας ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ παραδόσεις, συνέστη περὶ τὰ τέλη τοῦ 8ου αἰῶνος ἐν Ὑρκίᾳ ὑπὸ τοῦ χριστιανοῦ βασιλέως Οὐθέρ ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀρτου ἢ Ἀρθούρου τῇ συμβουλῇ τοῦ μάγου Μερλίνου. Τὸ τάγμα τοῦτο, ἀποτιζόμενον κατ' ἀρχὰς ἐξ 24 καὶ εἴτα ἐκ 50 προσώπων, συνεσκέπτετο καθήμενον περὶ στρογγύλην τραπέζαν καὶ εἶνε προορισμένον νὰ κατακτήσῃ τὸ λεγόμενον Ἀγ. Γραλ, ἀγ- γεῖον πολυτίμον περ' ἔχον τὸ αἶμα τοῦ Χριστοῦ. Οἱ γνωστότεροι τῶν τοῦ τάγματος τούτου μετεχόντων εἶναι οἱ Ἀρθούρος, Ἀμαδῖς, Γαλαῶρος, Λανσελῶτος, Τριστάνος Παλαμῆ- δης κλ. τὰ δὲ ὀνόματα τούτων εἶναι γυγλυμ- μένα ἐπὶ μαρμαρινῆς στρογγύλης τραπέζης εὑρισκομένης ἀπὸ τοῦ 1480 ἐν Ολίντσεστερ. Τὴν μύθον τούτον φαίνεται ὅτι ἐπλάσε καὶ διέσωσε πρῶτος ὁ ἐν τῇ αὐτῇ Ἑρρίκου 13^{ου} τοῦ Πλανταγενέτου ζήσας ἀγγλονορμανδὸς τρουβαδούρος Wace. [Πς.]

Στρογγυλίδαι. Οἰκογένεια τῶν νη- μαθελμίνθων, διαφόρου μεγέθους· τὰ ἄρρενα ἔχουσι γεννητικὸν ὄργανον βυρσοειδές. Διαι- τῶνται εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα, τοὺς νε- φροὺς, τοὺς πνευμονας, φαίνεται δὲ ὅτι εἰσάγονται εἰς τὸ σῶμα διὰ τοῦ ποσίου ὕδατος. [Φ.Ι.]

Στρογγυλίων. Διάσημος γλύπτης ἀρχαῖος ἐν Ἀθηναίς, ἵσως δὲ καὶ Ἀθη- ναῖος τὴν καταγωγὴν, ἐπὶ τῶν μεταξύ Περικλέους καὶ Ἀλεξάνδρου χρόνων. Ἔργα αὐτοῦ μνημενεύονται· παῖς ὠραίος, κληθεὶς Φιλίππος, Ἀμαζὼν καλουμένη Εὐκνημος, Ἀρτεμῖς Σώτειρα ἐν Μεγάροις καὶ 3 Μοῦ-σαι ἐν Ἐλικῶνι. [Πς.]

Στρόμβολη (τὸ πάλαι Στρογγύλη). Ἡ μεσημβρινιώτερα τῶν κατὰ τὴν Ν Ἰτα- λίαν νήσων τοῦ Αἰόλου ἢ Διπάρων, ἐκτάσεως περὶ τὰ 20 τχμ. καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 2 000 κατ. Εἶναι νήσος ἡφαιστειώδης, ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῇ κρατὴρ 660 μ. ὕψους ὅστις διαρκῶς ἐξερεῖνεται· κεντρὸν ὑπέρυθρον. Ἡ νήσος εἶ- ναι λίαν εὐφορος, παράχυστα καὶ θεῖον καὶ κίσσηριν καὶ ἔχουσα εὐρεῖαν ἀλισιάν. Παρ' αὐτὴν ὁ Duquesne καὶ ὁ Ruyter συνεκρό- τησαν ναυμαχίαν τῷ 1676. [Πς.]

Στρόμη. Χωρίον τοῦ δήμου Καλλιέων τῆς Παρνασσίδος καίμενον πρὸς τὸ ΝΑ τοῦ Μαυρολιθάρου. Οἰκεῖται ὑπὸ 589 κατ.

Στρομήνανι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὁ- ριονείας τῆς Ναυπακτίας, οἰκούμενον ὑπὸ

256 κατ. καὶ καίμενον πρὸς Ν τῆς Σ- στας ὤρ. 1.15.

Στροντζά. Χωρίον τοῦ δήμου Μ- τίνης τῆς Λακεδαίμονος μετὰ 244 κατ.

Στροντιανή. Βλ. Στροντίον.

Στροντιανίτης. Ὁρυκτὸν ἀπα- εἰς κρυστάλλους τοῦ βασιρρόμβου συστ- τος καὶ χειροπληθεῖς μάζας, ἔχον σκλ. καὶ εἰδ. βάρ. 3.7, ὃν διαφανὲς μέχρι δι- του καὶ ἔχον λάμψιν ὁαλώδη, ὑποχλωρ- ὑποκίτρινον. Πρὸ τοῦ καμιν. αὐλὸς τῆς δυσκλῆως, χρωματίζει δὲ τὴν φλόγα- φωρὰν. Εἶναι ἀνθρακικὸν στρόντιον καὶ- σιμοποιεῖται ὡς ὁ γλαυκίνος. [Α.Κ.]

Στρόντιον, σύμβολον Sr, ἀτομ- βάρος 87.2, ἐν τῶν σπανιζόντων ἐν τῇ στοιχείῳ, ἰσοδυναμεῖ ἐλευθερον, πᾶν συνδυασμένον μετ' ἄλλων ἐνώσεων ὅπ- ὡς στρόντιανίτης, ὡς γλαυκίνος κλ. ὁρε: χαλκίχρουν, εἰδ. βάρους 2.542, μανθὲν ἐν τῇ ἀέρι ἀνάπτει καὶ καλεῖ- ἔντονον λευκοῦ φωτός, ἀποσυντίθηναι ἐ- πιζόμενον τὸ ὕδωρ, ὥσπερ τὸ νατρίον· καὶ αὐτὸ φυλάττεται ὑπὸ πετρελαίο- ἔνῳ σεις αὐτοῦ: α') Ὁ ξ ε ἰ δ ἰ ο ἡ το: σ τ ρ ο ν τ ἰ α ν ἡ (Sr O) ἐνώσις 1 μου Σ καὶ 1 δξυγόνου· κόνις λευκή, βάρους 3.9¹ ἐνυομενον πρὸς ὕδωρ ζωηρῶς τοθερμαίνουμενον μεταποιεῖται εἰς ὕδρ- διον (Sr O, H₂ διαλυτὸν ἐν ὕδατι κρυσταλλοῦμενον ὡς ἐνυδρον οὐ οἱ κρυσ- τᾶλοι περιέχουσι καυστικὸν διάλυμα χ- μεῦον πρὸς ἐξαγωγήν σακχάρου ἐκ τεύ- καὶ σακχαροκαλύμων β') Ὑπεροξεί- Σ. (Sr O₂) μαρμερῶμενον ἐκ τοῦ δξ- πυρακτουμένου ἐν σωλῇν διαπνεύ- ὑπὸ δξυγόνου γ') Ἀ ν θ ρ α κ ἰ κ ὸ ν (Sr CO₃), ἐνώσις τοῦ Σ. μετ' ὀξέος ἰ- κικοῦ ἀπαντῶσα ὡς ὀρυκτὸν· χρησι- εἰς τὴν σακχαροποιάν, τεχνητῶς δὲ π- γεται κατακρημνιζομένου διαλύματος τῶν αὐτοῦ δι' ἀνθρακικοῦ νατρίου δ') Χ ρ ἰ ο ὕ χ ο ν Σ (Sr Cl₂ + 6 H₂ O), ἄλας σταλλόπηκτον, ὑγροσκοπικόν, διαλυτ- ὕδατι καὶ οἶνοπνεύματι, οὐ τὴν φλόγα- ρει λαμπρῶς ἐρυθρὰν· παράγεται δὲ ἐκ- λύματος ἀνθρακ. Σ. ἐν ὑδροχλ. δξ- Ν ἰ τ ρ ἰ κ ὸ ν Σ. (Sr 2 NO₃), ἄλας σταλλοῦμενον ἐκ θερμοῦ μὲν ὕδατος δκτάεδρα, ἐκ ψυχροῦ δὲ εἰς βασιρ- πρίσματα μετὰ 4 μορ. ὕδατος. Λαμβά- βιολυομένου ἀνθρακ. Σ. ἐν νιτρικῷ εὐχρηστότατον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ πρὸ- τασκευὴν ἐρυθρῶν πυροτεχνημάτων ἀ- γνυόμενον μετ' εὐφλέκτων σωμάτων, τὴν φλόγα βάζει λαμπρῶς ἐρυθρὰν κα- χρησιμεῖον εἰς τὴν παρασκευὴν βεγγαλ- ρώτων ζ') Θ ε ἰ ἰ κ ὸ ν Σ. (Sr SO₄),

αυτούς καλούμενον γλυκύκινος. Χημικῶς λαμβάνεται διὰ κατακρημνίσεως διαλύματος ἀλατός τινοῦ Σ. ὑπὸ θεϊνοῦ οξέος ὡς κινὸς λευκῇ, μικρὸν ἐν ὕδατι διαλυτὴ (3 ἐπὶ 1000). [P.N.B.]

Στρούπωνες. Χωρίον τῆς Εὐβοίας κείμενον ἐπὶ τῶν Α ὑπορείων τοῦ ἔρους διρρῆς ὥρ. 3 ΒΔ ἀπὸ τῆς Σιενῆς. Ὑπάγεται εἰς τὸν δῆμον διρρῶν καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 159 κατ.

Στρούτσης (Palla dei Strozzi). Μέλος ἐνδύτου Φλωρεντινῆς οἰκογενείας ἥτις ἐπὶ μικρὸν προέστη τῆς δημοκρατίας τῆς πόλεως ταύτης, διεκρίθη εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα ὡς καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ ὅπλα, εἶχε κτήσεις ἐν Νεαπόλει, Τεκάνῃ καὶ εἰς τὰ Παπικὰ Κράτη καὶ ἦτο συνδεδεμένη δι' ἀγχιετείλας μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ἐν Γαλλίᾳ οἴκου τῶν Βαλουά. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1379 καὶ ἀπέθανε τῷ 1462. Πολυμαθὴς δὲ ὢν ἀνέπτυξε τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν εἰς περιυλλογήν καὶ ἀντιγραφὴν ἑλληνικῶν χειρογράφων, εἰς αὐτὸν δὲ ἐφείλονται ἡ Ἀλμαγίστη τοῦ Πτολεμαίου, τὰ Πόληϊκά τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ ἔργα τοῦ Πλάτωνος, οἱ Βίαι τοῦ Πλούταρχου. Γενόμενος τῷ 1428 πρυτανὶς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Φλωρεντίας ἤγαγεν αὐτὸ εἰς ὑψίστην περιωπὴν, ὧν δὲ κεκρυμμένος ἐχθρὸς τῶν Μεδίκων ἤναγκασθη ὅτε οὗτοι κατέλαβον τὴν ἀρχήν, νὰ καταφύγῃ εἰς Παταύιον, ἔπειτα καὶ ἀπέβιωσε. [Πς.]

Στρουθῆς (Γουλιέλμος Struwe) Ἀ-στρονόμος ῥώσος, γενν. ἐν Ἀλτόνῃ τῷ 1793 καὶ ἀποθ. τῷ 1864. Διηρθονεν ἐπὶ 26 εἰτὴ τὸ ἀστεροσκοπεῖον τῆς Δορπατης, ἐγκαθίδρυσε τὸ τῆς Πουλκόβας, ἐπρωτεύσατο εἰς τὴν συνταξίν τοῦ τοπογραφικοῦ χαρτοῦ τῆς Ῥωσσίας, ὅστις ἀπετέλει ἐν τῶν μεγάλων γεωδαιτικῶν ἔργων τοῦ αἰῶνος μας, τὸ μέτρον τόξου 25^ο μεταξὺ Δουναβένου καὶ Παγωμένου Ὁκεανοῦ, τέλος δὲ συνεννοήθη μετὰ τῶν πρωτεύοντων ἀστρονόμων τῆς Εὐρώπης πρὸς λήψιν μέτρον τόξου διασχίζοντος τὴν ἡπειρὸν ἀπὸ τῶν Ὑβραλίων μέχρι τοῦ Α τῆς Ἰρλανδίας. Ὁ Σ. συνέγραψε πλείστα ἔργα δημοσιευθέντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ Ὑπομνήματα τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροπόλεως. [Πς.]

Στρούγα. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας κείμενη κατὰ τὴν Β ὁχθὴν τῆς λίμνης Ἀχρίδος καὶ κατὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἑξοδὸν τοῦ Ἀρίλωνος ποταμοῦ ὅστις διαιρεῖ αὐτὴν εἰς δύο τμήματα. Εἶναι ὑψικοδομημένη ἐπὶ λόφου ἐν μεσῷ εὐφόρου πεδιάδος καὶ ἀπέχει ΒΔ τῆς Ἀχρίδος ὥρ. 3. Οἰκεῖται ὑπὸ 2 980 Χριστιανῶν καὶ 2 390 Μωαμεθανῶν.

Εἶναι πρωτεύουσα ἐπαρχίας ὑπαγομένη εἰς τὴν Ἀχρίδα.

Στρουνενσῆς (Ἰωάννης Φρειδερίκος Struensee). Πολιτικὸς ἀνὴρ γεννηθεὶς τῷ 1737 ἐν Ἀλλήτῃς Πρωσίας. Ἐσπούδασεν ἱατρικὴν καὶ ἐπέδωκε εἰς τὸ συγγράφειν ἀλλ' ἀνεπιτυχῶς. Παρουσιάσθεις εἰς τὴν θανικὴν αὐλὴν (1768) εἴλκυσε τὴν ἰδιαιτέραν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ τοῦ Ζ' ὅστις καὶ τὸν διώρισεν ἰδιαίτερον ἱατρὸν τοῦ καὶ τῷ ἀνέθεσε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ διαδόχου, καὶ ἀπέκτησεν ἀπερίόριστον ἰσχύν ἐπὶ τῆς νεαρᾶς βασιλείας Καρολίνης Μαυθίλδης, διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς ὁποίας ἀνέτρεψε τὸ ὑπουργεῖον Βέρνστερ (1770) καὶ διώρισθη πρωθυπουργὸς τῷ 1771. Τοιοῦτος γενόμενος ἐπέφερε πλήρη μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ τοῦ Κράτους. Οὗτος ἀπέδωκεν εἰς τὴν βασιλείαν τὴν ἰσχύν ἣν ἐσσεταρίζετο ἡ ἀριστοκρατία, εἰσήγαγε τὴν ἐλευθεροτυπίαν, ἐβέλτιωσε τὰ οἰκονομικά, τὴν βιομηχανίαν καὶ τοὺς ποινικοὺς νόμους καὶ ἡλάττωσε τὴν Ῥωσικὴν ἐπικροτήν. Συνασπισθέντες ὅμως οἱ ἐχθροὶ τοῦ ὑπὸ τὴν βασιλευμένην Ἰουλίαν καὶ τὴν κόμητᾶ Ῥαντζάου-Ἀσβεργ κατάρθωσαντες νὰ πείσωσι τὸν βασιλέα ὅτι συνωμοτεῖ κατ' αὐτοῦ καὶ διετέλει εἰς ἐπιληψίμους σχέσεις μετὰ τῆς βασιλίσσης, ἐπέτυχον τὴν σφάκισιν ταύτης καὶ ἐκείνου καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ εἰς δίκην. Καταδικασθεὶς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀπεκεφαλίσθη τῷ 1772. [Πς.]

Στρούζα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Δίγι-τις κείμενον ΝΔ τοῦ Λοιδωρικίου ὥρ. 1 ¹/₂ μεταξὺ δύο κορυφῶν ὧν ἡ μὲν ἔχει 1008, ἡ δὲ 846 μέτρων ὕψος. Κατ. 313. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Δημητσάνης ἔχον 154 κατ.

Στρουθιοειδῆ. Οὐτὼ καλεῖται ὑπὸ νεωτέρων ζωολόγων μεγάλη διαίρεσις τῶν πτηνῶν περιλαμβάνουσα τὰ Ὄρνιθα καὶ τοὺς Κεκρύκτας.

Στρουθίον ἡ στρουθὸς, κοινῶς σπουργίτης, καὶ ἐπιστημονικώτερον σπιζα ἡ κοινὴ, ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Σπιζιδῶν. Μικρὸν καὶ κοινότατον παρ' ἡμῖν πτηνόν, ἔχον ἰσχυρὸν κωνοειδὲς ῥάμφος, μικρὰ σκέλη μετὰ ἀνισχυρῶν ὀνύχων, ἀπεστρογγυλωμένας πτέρυγας καὶ βραχεῖαν οὐράν. Τὸ κοινότερον εἶδος, Σ. τὸ κοινόν εἶναι παμπόνηρον καὶ θρασὺ πτηνόν, βλάπτει μὲν τὰ σπαρτά καὶ τὰς ὀπώρας, καταστρέφει ὅμως καὶ πολλὰ ἐπιζήμια ἔντομα. Ἀπὸ αὐτοῦ διακρίνεται Σ. τὸ ὀρεινὸν ἢ ἀγροδίαιτον δια μελαίνης κηλίδος εἰς τὰς παρείας, ἐρυθροφαιου κεφαλῆς καὶ δύο λευκῶν ταινιῶν ἐπὶ τῶν πτερύγων. Ἄλλο εἶδος τῆς Ν Εὐρώπης εἶναι Σ. τὸ βραχέδιον, ἔχον ἀνωθεν χρῶμα φαιόξανθον, ὑπερανθὸν δὲ τῶν ὀφθαλμῶν κιτρινόλευκον, ταινίαν καὶ

δμοίαν κηλίδα ἐπὶ τοῦ στήθεος. Τὰ Σ. ζῶσιν ἐντὸς ὁπῶν τῶν τοίχων ἢ ἐπὶ δένδρων πυκνοφύλλων. [Φ.Ι.]

Στρουθίον (Βοτ.). Βλ. Γυφοφίλη καὶ Σαπωναρία.

Στρουθοκάμηλος ἢ Στρουθὸς ἢ Λίβυσσα (*Struthio camelus*). Πρότυπον τῆς οἰκογενείας τῶν Στρουθιονιδῶν πτηνῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ λεγόμενα Βραχυπτερυγὰ καὶ ἐχόντων ταρσὲν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν, φέροντα ἐξαγώνους λεπίδας, ὡς καὶ δύο δακτύλους. Εἶναι τὸ μέγιστον τῶν νῦν ζώντων πτηνῶν, μήκος ἔχον 2-3 μ. καὶ βάρος 40-55 γγ., πτέρυγας ὅλως ἀχρήστους πρὸς πτήσιν, ἰσχυρότατα δὲ γυμνά καὶ μακρὰ σκέλη δι' ὧν τρεχὼν διασκέλλει 3 μ. καὶ νικᾷ κατὰ τὴν ταχύτητα τοὺς καλλίστους ἵππους. Ζῇ εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς, τρεφόμενος ἀπὸ φυτῶν εἰς τὴν ἀθηραγίαν τοῦ ἀναλογεῖ καὶ ἡ μεγάλη πεπτική δύναμις τοῦ στομάχου τοῦ. Παρὰ τοῖς Σ. ὑπάρχει πολυγαμία ἐκάστου ἄρρενος ἔχοντος 4-6 θήλας, ἅπερ πληροῦσι διὰ τῶν ὧν τῶν κοινήν φωλεάν τὰ ὡὰ ταῦτα ἔχουσι βάρος 1.25 γγ. Τα λαμπρὰ χυρώδη πτερὰ τῶν πτερυγῶν καὶ τῆς οὐρας θεωροῦνται ὡς πολύτιμος κόσμος διὰ γυναικείους πέλους κλ., διὸ καὶ κυνηγοῦνται οἱ Σ. ἢ καὶ κρατοῦνται ἐν Ἀλγερῇ καὶ ἀλλαχοῦ ὡς κατοικίδια ζῶα. Τὸ πτέρωμα τὸ καλύπτει τὸ σῶμα παρὰ τοῖς ἄρρεσι μὲν εἶναι μέλαν, παρὰ δὲ τοῖς θήλεσι βαθύ καφέχρουν· μόνον τὰ τῶν πτερυγῶν καὶ τῆς οὐρας πτερὰ εἶναι λευκά. — Οἱ λεγόμενοι Σ. τῆς Ἀμερικῆς ἀποτελοῦσιν ἀλλήν οἰκογένειαν, τὴν τῶν Ρεϊδῶν (βλ. λ.). Πρβ. καὶ τὴν προσηρημένον πίνακα. [Φ.Ι.]

Στρούμνιτσα. Πόλις τῆς Β. Μακεδονίας κειμένη ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Ἀξιοῦ καὶ Στρομνίου γῶγᾳ, κατὰ τοὺς Ἀ πρόποδας τοῦ ὄρους Βελές, παραεῤῥαδος τοῦ ὄρους Ὀρβήλου, καὶ πρὸς Β. τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπ' ἧς ἀπέχει 18 ὥρας. Κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἐν ᾗ τὸ ἀρχαῖον Ἀστραϊον. Κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἐκλήθη Τιβεριούπολις, καὶ ὁ ἀρχιπερὶς τῆς Σ. μέχρι πρὸ 155 ἐτῶν προσωνομεῖτο Ἅγιος Τιβεριουπόλις. Τὸ σημερινὸν ὄνομα εἶναι παραχθὸρὰ ἐκ τοῦ Στρομνίου διὸ οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν Στρούμα καὶ ὑποκριτικῶς τὸν πλησίαν Πόντον Στρούμνιτσαν ὡς παραπτόταμον τοῦ πρώτου. Πέριξ αὐτῆς φαίνονται ἀρχαῖα ἐρείπια καὶ τρεῖς πυργοὶ χρησιμεύοντες ὡς ἀκρόπολις εἰς καταφυγὴν τῶν περὶξ οἰκούντων ἐν κινδύνῳ. Περιέχει 2 300 Χριστιανούς, 1 440 Τούρκους, 240 Ἑβραίους καὶ 480 Ἀταίγγανους ἧτοι ἐν ὅλῳ 1257 οἰκίας καὶ 4 440 κατ. Ἀξιόλογον κτίριον ἐν Σ. εἶναι τὸ Χουγκιὰρ τσαμί, κτίσμα τοῦ Σουλτάνου Μου-

ράτ πατρὸς τοῦ ποσθητοῦ. Ἐν ἔτει 1869 δεινὴ πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὰ 1/4 τῆς χριστιανικῆς συνοικίας. Ἡ πεδιάς τῆς Σ. περιοριζομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων καὶ κατάρδευμένη ὑπὸ δυο ποταμίσκων, εἶναι εὐφορωτάτη πρὰγουσα δημητριακοὺς καρπούς, ὅπιον, σῆσαμον, δρυζαν, βάμβακα, φασόλους. Τὸ ἐμπόριον ἐνεργεῖται διὰ Θεσσαλονίκης. Εἶναι ἔδρα διοικητοῦ (καῖμακάμης) καὶ μητροπόλεως. Αἱ ἐν τῇ πεδιάδι 130 κῶμαι κατοικοῦνται τὸ πλεῖστον ὑπὸ Χριστιανῶν λαλούντων μὲν τὴν βουλγαρικὴν, ἀλλ' ἐμμενόντων ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ.

Στρούμπος (Δημήτριος). Καθηγητὴς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου γενν. τῷ 1800 ἐν Κοκκουλίῳ χωρίῳ παρὰ τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀποθ. ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰανουαρίου 1890. Ἐκπαιδευθεὶς κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων ἐφοίτησεν ὕστερον ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ τῆς Κερκύρας, μεθ' ὃ μετέβη εἰς Παρίσιος πρὸς τελειοποίησιν τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν σπουδῶν τοῦ περὶ τὸ ἔτος 1831. Ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη ἀπὸ τοῦ 1840 καθηγητῆς τῆς Πειραματικῆς φυσικῆς ἐν τῷ νεοσυσταθέντι Πανεπιστημίῳ ἐνθ' ὅλιαν εὐδοκίμως ἐδίδαξεν ἐπὶ πεντηκονταετίαν ἐκδοὺς γαλλιστὶ πολλὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐπὶ ζητημάτων τῆς ἐπιστήμης ταύτης· προσέτι δὲ διετέλεσεν ἐπὶ 24 ἔτη καθηγητῆς ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων. Συνέγραψε δὲ καὶ Ἑπιστημονικὰ Παράδοξα (1865 ἐν Ἀθήναις). [Ι.]

Στρούσιον. Χωρίον τοῦ δήμου Μυρτουνητῶν τῆς Ἡλείας μετὰ 252 κατοίκων.

Στροφάδες. Δύο μικραὶ νῆσοι Ν. τῆς Ζακυνθοῦ 6 μίλια ἀπ' αὐτῆς παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου, ἀνήκουσαι τοῖς Μεσσηνίοις καὶ Κυπαρισίοις. Ἐπὶ ταύτων λέγεται δι' ἐκαθέστησαν αἱ Ἀρπυιαὶ ὅτε τὰς κατεδίωκον αἱ πτερωτοὶ υἱοὶ τοῦ Ἠρέως Κάλαις καὶ Ζήτης. Ἐκαλούντο δὲ καὶ Πλωταί, διότι ἐμυθολογοῦντο ἐπιπλέεσαι. Νῦν καλοῦνται Στρεβάλοι ἢ Στροφάδια. Ἐν αὐταῖς ὑπάρχει διάσπημος μονή, ἐν ᾗ ἐμόνασε καὶ ὁ Ἀγ. Διονύσιος ὁ πρῶτος τῶν Ζακυνθίων. [Πς.]

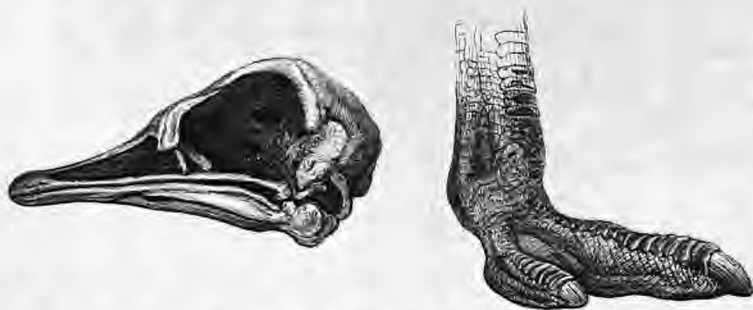
Στρούτσια. Χωρ. τοῦ δήμου Μαλακασίου τῆς Κελαμπάκας ἔχον 389 κατοίκους.

Στρούφαλος ἢ στρόφον, δερματὶς ἢ φλεγμονὴ τοῦ δέρματος συνεθευομένη ὑπὸ βλατίδων μεγάλων, λίαν εὐδιακρίτων ἐνεκα τῆς ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεως, αἰτίνας προκαλοῦσι μεγάλους κνησμους. Ἡ πάθησις εἶναι συχνὴ παρὰ τοῖς θηλαζούσι νηπίσι καὶ κατὰ τὴν ἐκφύσιν τῶν γαλαθῶν ὀδόντων ἀπολήγουσιν εἰς ῥῆξιν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ἀπόπτωσιν κατὰ πλάκας. Διακρίνεται ὁ Σ. εἰς ἀπλοῦν, ἔδραν ἔχοντα

ΣΤΡΟΥΘΟΚΑΜΗΛΟΣ.



1. Ἀφρικανική στρουθοκάμηλος.



2. 3. Κρανίον καὶ ἑσπευτοὶ τῆς στρουθοκάμηλου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

τὸ πρόσωπον καὶ ἐμφανιζόμενον ὑπὸ τὴν μορφὴν βλατιδῶν ἐρυθρῶν ἢ λευκῶν, αἰχμηρῶν κατὰ τὸ μέσον, μετὰ ἢ ἀνευ ἐρυθήματος. Θεραπείαν οὐδεμίαν ἀπαιτεῖ ἂν μόνος παρερχόμενος, πλην διὰ τὸ μέγας κνησμὸς ἀναγκάζει τὰ πάσχοντα μικρὰ νὰ ξύωνται μέχρις ἐκδορᾶς, τοῦθ' ὅπερ παράγει ὑποκίτρυνους ἐπιπάγους καὶ ἐπίτασιν τῆς φλεγμονῆς, ὅποτε κατὰ Hardy ἐνδείκνυνται ποτὰ δροσιστικά καὶ λουτρά μαλακτικά καὶ ἀντιφλογιστικά. Καὶ εἰς κ ν η φ ι κ ὶ ν, ὀλισκοντα σύμπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ ἰδίως τὸν θώρακα καὶ τοὺς βραχίονας μετ' ἀνυποφόρων κνησμῶν, αἰτίων ἐπιμόνου ἀυπνίας, λουτρά θειοῦχα ἢ ἀλκαλικά καὶ ἐπιπασσομένη κόνις ἐκ τριῶν μερῶν θυμῶλου καὶ ἐνὸς ἑξαιδίου ψευδαργύρου μετριάξουσιν τὸ κακὸν καὶ ἐπάγονται τὴν θεραπείαν. [P.N.B.]

Στροφή ἐν τῇ ποιήσει, καὶ δὴ κυρίως ἐν τῇ λυρικῇ, καλεῖται μεγαλυτέρα πῶς βυβαϊκὴ περίοδος, ἥτις γεννᾶται διὰ τῆς συνδέσεως πλείονων στίχων εἰς ὅλον τι, ὅπερ δὲν πρέπει ὅμως νὰ ὑπερβῇ μέγεθος τι, ὥστε νὰ μὴν πάντοτε εὐδιάκριτον. Οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλεον τὴν συνένωσιν πλείονων στίχων σὺ σ τ ῆ μ α καὶ ἀπέδιδον εἰς τοῦτο τὸ ὄνομα Σ. μόνον ὅταν ἐπανελαμβάνετο ἐν τῇ αὐτῇ μορῇ καὶ δευτέραν ἢ πλείονας ορράς. Ἐκ δύο ὁμοίων συστημάτων, ἅπερ ἀνταπεκρίνοντο πρὸς ἀλλήλα τὸ μὲν πρῶτον ἐκαλεῖτο στροφή, τὸ δὲ δευτέρον ἀ ν τ ι ο τ ρ ο φ ῆ. Τὰς ἀρχὰς στροφικῆς ποιήσεως εὐρίσκωμεν παρ' Ἀρχιλόχῳ, ὅστις ὅμως περιωρίζετο εἰς διστίχους καὶ τριστίχους στροφάς, καὶ οἱ Αἰολεῖς δὲ λυρικοὶ καὶ δ' Ἀνακρέων εἶχον μόνον ὀλιγοστίχους Σ. Μεγαλύτερα συστήματα στροφικὰ ἀπαντῶσιν ἐν τῇ χορικῇ λυρικῇ, ὡς παρὰ Σιτηριχῶν, καὶ ἐν τῇ τραγῳδίᾳ. Κατὰ τοὺς ἐφευρέοντας τὰ ἄλλα χαρακτηριστικά αὐτῶν αἱ Σ. ἐπωνομάζοντο Ἀλκαϊκὴ, Σαπφικὴ, Χοριαμβικὴ κλ. Στροφικὰ συστήματα, ὧν οἱ στίχοι ἦσαν ἑμιοῖοι πρὸς ἀλλήλους ἐναλλόντο μονόκωλα, ἀναλόγως δὲ διεκρίνοντο κατὰ τὴν ποικίλιαν τῶν στίχων δικῶλα, τρίκωλα, τετράκωλα. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ποιήσει σπουδαίωτος παράγων τῆς στροφικῆς μορφῆς εἶναι ἡ ὁμοιοκαταληξία, διὰ τῆς ποικίλης συμπλέξεως τῆς ὁποίας γεννῶνται μέγιστα πῶς καὶ ἐντεχνα στροφικὰ συστήματα.

Στροφυλιό. Χωρ. τῆς Εὐδρείας ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Νηλέων καὶ κείμενον πρὸς Ν τῆς Ἀγίας Ἀννης, ἥς ἀπέχει 45'. Κἀτ. 407.

Στρούς (Struj). Πόλις τῆς ἐν Αὐ. στρογγυαρίᾳ Γαλικίας ἐπὶ ὁμωνύμου αὐτῇ ποταμοῦ, παραποταμίου τοῦ Δνειτέρου, 65 χμ. ΝΑ τῆς Λεμβέργης ἐπὶ τοῦ μεταξὺ αὐ-

τῆς καὶ τοῦ Lawooczne σιδηροδρόμου, ἔχουσα 16 515 κατοίκους. [Πς.]

Στρομῶν (βουλγ. Στρούμα, τουρκ. Καρά-σού). Ποταμὸς τῆς Μακεδονίας σχηματίζων τὰ ἀρχαιότερα ὄρια αὐτῆς. Πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σκουρίου θέσεως Ῥάδομιρ καὶ διερχόμενος τὴν πεδιάδα τῶν Σερρών χύνεται εἰς τὴν Κερκινίτιδα λίμνην (Ἀχινόν), ἐξ ἧς ἐκρίων διέρχεται τὰ στενά τοῦ Παγγαίου ὄρους καὶ χύνεται εἰς τὴν ἑμῶνυμον κόλπον (Στρομυονικὸν ἢ τῆς Κοντέσσης ἢ τοῦ Ὁρράνου). Δέχεται παραποτάμους τὴν Γερανοβίτσαν ἀπὸ τοῦ Ὁρδήλου κατερχόμενον, τὴν Στρούμνιτσαν (Πόντον) κατερχόμενον ἐκ τοῦ ὄρους Βελίτσα, τὴν Βισάλτην ἀπὸ τοῦ Βερτίσκου, τὴν Δουπνίτσαν, Ῥέλοκαν, Σιμνίτσαν κλ. Τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ ποταμοῦ τούτου εἶναι τὸ μὲν θέρος 150-30 μ., τὴν δὲ χειμῶνα 500-100 καὶ τὸ βάθος μέχρι 10 μ. Μῆκος ἔχει 256 χμ.

Στρογγίνη $C_2H_{22}N_2O_2$. Ἀλκαλοειδὲς εἰσάχθεν τῷ 1818 ὑπὸ Παλλετιέ καὶ Κιβαντιοῦ μετὰ βρυκίνης καὶ ἰγασουρίνης ἠνωμένον ἐκ τῶν κυάμων τοῦ Ἰγνατίου. Ἀνεκαλύφθη εἰτα ἐν τοῖς ἐμετικαῖς καρύσιν καὶ ἐν τῇ ρίζῃ καὶ τῷ φλοιῷ καὶ ἄλλων φυτῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν στρυχνοειδῶν ἢ στρυχνειῶν, ἐπύθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῷ ἰφ δι' οὗ μισαίνουσι τὰ βέλη αὐτῶν οἱ κάτοικοι τῶν Μολούκων καὶ Σούνδα νήρων. Ἐν καθαρᾷ καταστάσει ἡ Σ. εἶναι λευκὴ, ὑπὲρ μορφῇ κρυστάλλων μικρῶν πρισματικῶν τετραπλευρῶν ἀποληγόντων εἰς τετραπλεύρους πυραμίδας τοῦ βασιστρόμβου συστήματος, εἰδ. βάρους 1.359, τηκομένων ἐπὶ ἐλάχιστου λευκοχρόου εἰς 244° καὶ ἀπανθρακούμενων εἰς 300°. Εἶναι ἄχρους, ἄσμος, καταπληκτικῶς πικρὰ καὶ δυσδιάλυτος. Ἰσως διαλύεται ἐν γλυκερομῳ, οὗ 100 μέρη διαλύουσιν 20 μ. Σ. Εἶναι σφοδρότατον δηλητήριον προκαλοῦν καὶ κατ' ἐλάχιστας τοξικὰς δόσεις πρῶτον σπασμῶδεις κινήσεις ἀποτόμους καὶ πόνους καρπυνοβόλους, ἅμα ὡς εἰσέλθῃ ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ τοῦ αἵματος ἂν δρῶν ἐπὶ τοῦ γωτιαίου μυελοῦ, θάμβος, κνήσιν κατὰ τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς, εἰτα δὲ συσπάσεις τετανικάς μετὰ διαλειπούσης ἀκαμψίας, τοῦθ' ὅπερ διακρίνει αὐτὰς ἀπὸ τῶν σπασμῶν οὗς παράγει ἡ ἀπορρόφησις τοῦ ὑδροκυανικοῦ ὀξέος ὄντας συνεχεῖς, περαιτέρω γενικὴν ἀκαμψίαν τετανικὴν, ἀκίνησίαν τοῦ θώρακος, ἀναστολὴν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς καρδιακῆς λειτουργίας, σιγμιαίαν ἀναισθησίαν καὶ τέλος θάνατον ἐξ ἀσφυξίας διὰ τὴν σύσπασιν τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν. Ἀντίδοτα κατὰ τῆς διὰ Σ. δηλητηρίασεως ἔχομεν τὰ κατὰ τοῦ τετάνου χορηγούμενα, κινίνην, ἅλατα μαρφίνης, βρωμιούχον κάλιον, ἐνυδρὸν γλωρια-

λὴν, χλωριοφόρμιον. Ἑτέρα προχειρότερα μέσα καὶ δὴ δασακίς ἀπορρόφησις δὲν ἐπαγέ-
νετο ἔτι εἶναι τὸ προκαλεῖσαι τάχιστα ἔμε-
τον καὶ χρηρῆσαι ἰωδισύχον ὕδωρ ἐν με-
γάλει δόσει, ὅπερ συνίστησι μετὰ τῆς Σ.
ἐνωσιν ἀδιάλυτον καὶ ἐν δόξιν, ἔτι ταννί-
νης κόνιν ἢ ἀφέψημα, τέισιν μέλαν, καφέν.
Ἐν τῇ φαρμακολογίᾳ ἡ στρυχνίνη ὡς βάσις
ἐλευθέρα, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν ἀλάτων,
εἶναι λίαν περιωρισμένης θεραπευτικῆς χρή-
σεως, πλὴν τῆς νιτρικῆς στρυχνίνης $C_{21}H_{22}N_2O_8$
 N_2O_2 HNO_3 ἐφαρμοσθείσης λίαν ἐπιτυ-
χῶς κατὰ παρῆσεων καὶ παραλυσιῶν ἰδίως
τῶν ἀκρίων, τῆς οὐροδόχου κύστεως, καὶ
καθόλου κατὰ νευρικῶν νοσημάτων διὰ τὴν
ναρκωτικὴν ἐνέργειαν αὐτῆς· ἔτι δὲ ὡς ἀν-
τιπερισπαστικὴν καὶ τονωτικὴν καὶ ἀντι-
διαρροϊκὴν παρέχεται κατὰ παθήσεων τοῦ
στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων. Συνηθεστέρα
χρῆσις τῆς Σ. γίνεται πρὸς θανάτωσιν
ζῴων ἐπιβλαβῶν (2-3 ἑκατοστὰ γραμ. κτεί-
νουν κύνα εὐμεγέθη), ἐν τισὶ δὲ περιστά-
σεσι χρησιμεύει ὡς ἀντισηπτικὴν καὶ ἀντι-
ζυμωτικὴν, ὅτε σπένδουσα τοὺς μικρορρα-
νισμούς. Εἶναι ἀντίδοτον τῆς διὰ χλω-
ριάλης καὶ χλωροφόρμιου δηλητηρίασεως.
Ἡ χαρακτηριστικωτάτη τῶν ἀντιδράσεων,
ἃς παρέχει ἡ Σ. καὶ δι' ἧς καὶ 0.000001
γρ. αὐτῆς ἀσφαλῶς ἐξιχνιάζεται, εἶναι ἡ
χρῶσις τμήματος κρυστάλλου διχρωμικοῦ
καλίου ἐντόνως πορφυροχρῶ, όταν ἐμβυπτιοθῇ
ἢ περιβραχῇ ἐν διαλύσει Σ. ἐν θεϊκῷ ὀξεί.

Στρώχνος (Bot.) *Strychnos* L. Τὸ
κύριον γένος τῆς μικρᾶς οἰκογενείας τῶν
Λοφανεωδῶν (βλ. λ.). Τὰ εἶδη αὐτοῦ εἰσὶ
ξύλωδη φυτὰ τῶν Ἰνδίων καὶ τῆς τροπικῆς·
Ἀμερικῆς, παρέχοντα πάντα περιβόητα δη-
λητήρια καὶ φαρμακα ἀγνώστα τοῖς ἀρ-
χαίοις. Τὰ σπουδαιότερα εἶδη εἰσὶ Σ. τὸ
ἐμ ε τ ι κ ἔ ν κ ἄ ρ υ ο ν (*S. Nux vomica*
L.), δένδρον τῶν Ἰνδίων οὗ οἱ καρποὶ το
φαρμακευτικὰ «Ἑμετικά κύρνα» (*Noces vomicae*), παράγοντα τὴν Στρυχνίνην Σ.
Τι ε ν τ ἔ (*S. Tienté Leschen*), τὸ *Upas*
tienté ἢ *tjettek* τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Ἰαβας,
ὅπου φέρεται ὡς ἀναρριχώμενος οὗτος θάμνος·
ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς βίχης αὐτοῦ κατασκευά-
ζουσι φοβερὴν δηλητήριον διὰ τὰ βέλη Σ.
ὁ Κ ρ ε β ω ξ ι α ν ὅ ς (*S. Crevauxiana*
Baill.) αὐτοφύης ἐν τῇ γαλλικῇ Γουιάνῃ,
ὅπου ἐκ τοῦ ὀμοῦ αὐτοῦ κατασκευάζουσι τὸ
δηλητήριον *Urari*· πρὸς δηλητηρίασιν τῶν
βελῶν, ὡς ἑπίσης διὰ τὴν αὐτὴν χρῆσιν τὸ
περίληρον *Curare* ἐκ τοῦ Σ. τ ο ὕ τ ο ξ ι κ ο ὕ
(*S. toxifera Schomb.*) ἐν τῇ ἀγγλικῇ
Γουιάνῃ. Σ. τ ὁ τ ο ὕ Ἰ γ ν α τ ι ο ὕ (*S.*
Ignatii Berg. ἢ *Ignatia amara* L.), θά-
μνος τῶν Φιλιππινῶν νήσων, οὗ τὰ σπέρ-
ματα (*Fabae Sancti Ignatii*) εἰσὶ φαρμα-

κευτικά καὶ δηλητήρια παρεμφερῆ τοῖς ἑμε-
τικοῖς καρύοις Σ. ὁ δ ρ ε τ ο μ ἄ χ ο ς (*S.*
colobrina L.) τῶν Ἰνδίων, οὗ τὸ ξύλον
ἀντιφάρμακον τοῦ ἰοῦ τῶν ὄρεων κλ. — Ὁ
Σ. ἡ Σ τ ρ ὦ χ ο ν τῶν ἱσχυρῶν ἀναφέρεται
εἰς φυτὰ ὅλως διάφορα, ὡς τὰ πολλὰ τῆς
οἰκογενείας τῶν Σ ο ὕ α ν ω δ ὶ ν. Ὁ Θεο-
φραστος καὶ ὁ Διοσκουρίδης διακρίνουσι τὰ
εἶδη· Σ. ἡ δ ὠ δ ι μ ο ς ἡ κ η π α ῖ ο ς,
φυτὸν πώδης καὶ ἐπέτειον κινύτατον, του-
τέστι Σολάνον τὸ μέλαν (*Solanum nig-
rum* L.), ὅπερ λαχανεύεται ἰδίως ἐν Κρήτῃ,
ὅπου διατηρεῖται καὶ τὸ ὄνομα ἐν τῇ κοινῇ
ὀνομασίᾳ Σ τ ὦ γ ν ο ς ἢ Σ τ ὦ γ ν ο ς· ἄλ-
λαχοῦ δὲ τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζεται Μαυρό-
χρτον ἢ Ἀγριόχρτον νιομάτα Σ. ὁ λ ι -
κ α κ ἄ θ ο υ (*Physalis Alkekengi* L.), φυ-
τὸν σκάνιον ἐν Ἑλλάδι (κοιν. Κερασούλια
ἐν Κυνουρία), οὗ οἱ καρποὶ ἐδωδιμοὶ (γερμ.
Judenkirschen) Σ. ὁ π ν ω τ ι κ ὅ ς ἡ τ τ ι
τὸ Σολάνον τὸ γλυκύπικρον (*S. Dulca-
mara* L.) καὶ Σ. μ α ν ι κ ὅ ς, ὅστις ἀμ-
φιβόλου προσδιορισμοῦ, καθότι τα ὑπὸ τοῦ
Διοσκουρίδου χαρακτηριστικά οὔτε πρὸς τὰ
τῆς Εὐθαλείας (*Atropa Belladonna* L.),
οὔτε πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Στραβωνίου συμψυ-
νοῦσιν. [Θ. X.]

Στύλεια. Χωρίον τοῦ δήμ. Ποτιδανείας
τῆς Δωριδος, κείμενον 2 1/2 ὥρ. ΝΑ τοῦ
Ἀνω Παλαιοξαρίου, μετὰ 431 κατ.

Στυλιανοῦ. Χωρίον τοῦ δήμου Φίλε-
σιᾶδος τῆς Τριφυλίας, ἔχον 100 κατ.

Στυλὶς. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φαλά-
ρων τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, ἔχουσα 1817
κατ. ἀσχελομένους ἰδίως εἰς τὸ ἐμπόριον
καὶ οὐτὰ ἐπίνειον τῆς Λαμίας, ἧς ἀπέχει 15
χμ. πρὸς Δ καὶ μεθ' ἧς ἐνδοται δι' ἀμ-
φίτου ὁδοῦ.

Στυλῆται ἐκλήθησαν Χριστιανοὶ ἐρη-
μίται τινεῖς οἱ ὁποῖοι ἰδιαίτερον ἀσκήσιν ἐνδι-
μίζον τὸ νὰ διάγῃσι τὸ μεγαλύτερον μέρος
τοῦ βίου των εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλῶν στυ-
λῶν. Πρῶτος τῶν Σ. ὑπῆρξε Συμεὼν (βλ.
λ.) ὁ Σ. ὃν ἐμίμηθησαν πολλοὶ ἄλλοι.

Στυλότυπος. Ὅρυκτὸν συνιστάμενον
ἐξ ἐνθείου ἀντιμονίου καὶ ἐνθείου χαλκοῦ
ἢ ὀργύρου ἢ σιδήρου. Εἶναι σιδηρομέλαν
καὶ ἀποτελεῖ κρυστάλλους στυλαιοειδῆς, εὐ-
ρίσκεται δ' ἐν Χίλῃ. [Δ.Κ.]

Στυμφαλὶς ἡ Στυμφαλίς. Λίμνη
τῆς Ἀρκαδίας παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν
Στύμφαλον ὑπὲρ τὸ ἐκώνημον ὄρος. Ὑψὺς
ἔχει ἐλγόν ἀπὸ τινος κρήνης καὶ μικροῦ
ποταμοῦ ἐκρέον, ἀλλ' ἐνίοτε αἱ ὑπόγειαι αὐ-
τῆς πηγαὶ ἀναβλύζουσιν ἀφθονώτατον ὕδωρ.
Ἐν αὐτῇ ἐμυθολογῶντο διατιμώμεναι καὶ αἱ
ὑπὸ τοῖς Ἑρακλείους ἐξολοθρευθεῖσαι Στυμ-
φαλίδες ὄρνιθες. Ὁ Ἀδριανὸς διωχέτευσε

ει δὲ αὐτῆς δι' ὑδραγωγείου, οὐ διεσώθησαν ἐρείπια, εἰς Κόρινθον. [Πς.]

Στύμφαλος. 1) Ὀρος τῆς Ἀρκαδίας συνεχόμενον τῇ Κυλλήνῃ καὶ παρὰ τὴν Στυμφαλίαν. — 2) Ἀρχαία πόλις κειμένη εἰς τὸ ΝΑ τῆς Ἀρκαδίας παρὰ τὸ δμῶνικον ὄρος ἐν ᾧ ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀρτεμίδος, περικλειών ἀρχαιοτάτον ἐπίγρυσον ξάνον.

Στύξ. Πηγή ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἥς τὸ ὕδωρ ἐμβολογεῖτο δηλητηριώδες καὶ δυνάμενον νὰ συλλεγῇ εἰμὴ ἐν ἀγγεῖῳ κατασκευασμένῳ ἐξ ἐνυγρῶ ὄνου. Αὕτη πηγάζει ἐξ ὑψηλοῦ καθεύτου κρημνοῦ τῶν Ἀρσανίων ὀρέων, μεταβάλλεται εἰς χεῖμαρρον παρὰ τὴν Νάνακριν ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν ποταμὸν Κράθιν (νῦν Ἀκράταν). Σήμερον καλεῖται Μαυρονέρι. — Ἐλώδης λίμνη ἐν Ἀδρῷ ἐκ τῶν ὕδατων τῆς ἀνω σχηματιζομένη, ἥτις ἐκτετατα εἰς τὰ ὑποχθόνια βασίλεια τῆς Σ. θυγατρὸς τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Ἐπὶ τῶν ὑδατων τῆς Σ. αἱ θεοὶ ὠμνουν τὸν φοβερώτατον αὐτῶν ὄρκον. [Πς.]

Στυπτηρία εἶναι ἀλατώδεις ἐνώσεις τοῦ θρυλλίου, αἵτινες ἔχουσιν καθωρισμένον κρυσταλλικὴν τύπον, θύονται δὲ διὰ κρυσταλλώσεως νὰ λαμβάνωνται εἰς καθαρωτάτην κατάστασιν. Χημικῶς αἱ Σ. εἶναι σώματα πολυσύνθετα προκύπτοντα ἐκ τῆς μίξεως ἐν ὕδατι θειικοῦ θρυλλίου μετὰ θειικοῦ ἀλατός ἐνός τῶν ἀλκαλίων: καλίου, νατρίου, ῥυμνίου. Ἡ ἐν χρήσει Σ. ἔχει εἰδ. βάρος 1,73, διαλύεται ἐν ὕδατι, ἔχει ἀντίθρασκιν ἔξινον, θερμαινόμενη εἰς 92° ἀποβάλλει 18 μέρος τοῦ κρυσταλλικοῦ ὕδατος μεταβαλλομένη εἰς ὕαλινον εἰς 400° δὲ εἰς ἀνύδρον (anhydrous), μάζαν μὴ κρυσταλλικὴν, πορώδη, λίαν ῥοφικτὴν τῶν ὑγρῶν, χρησιμοποιουμένην ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς καθαρτικὸν τοπικόν, ὡς καὶ ἡ ἐνυδρὸς κρυσταλλικὴ, ἥτις ὁμοῦς μόνον στυπτικῶς ἐνεργεῖ. Τὸ καθαρώτερον εἶδος τῆς Σ. καλεῖται μέχρι σήμερον ῥωμαϊκὴ, διότι ἀποκλειστικῶς ἄλλοτε παρεσκευάζετο ἐν Ῥώμῃ, εἶναι δὲ καὶ εὐχρηστοτάτη ἐν τῇ βαφικῇ. — Ἡ Σ. παρεσκευάζετο ἄλλοτε ἐκ τοῦ στυπτηριᾶ τοῦ λευκοῦ εὐρίσκομένου εἰς τὰ περὶ τῆς Ῥώμης καὶ ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἢ ἐκ σχιστολίθου περιέχοντος στυπτηρίαν. Ἐξ ὁμοῦς ὁμοῦς ὁ θρυλλιοῦχος σχιστολίθος μεταβάλλεται διὰ θειικοῦ καλίου εἰς καλικὴν Σ. λίαν διαδεδομένην ἐν τῷ ἐμπορίῳ.

Στυπτηριᾶτης λίθος ἢ ἀλουίντης. Ὀρυκτὸν κρυσταλλοῦμενον ῥομβοεδρικῶς ἢ εἰς μάζας κρυσταλλοφύεις, ἔχον σκληρ. 5, εἰδ. βαρ. 2,6-2,8, λάμψιν θαλάσθην καὶ μαργαριτωδὴ, γρῶμα δὲ λευκόν, ὑποκίτρινον, ὑπερυθρόν ἢ τεφρόν. Εἶναι θειικόν κάλιον μετὰ θειικοῦ θρυλλίου καὶ ὕδατος. Εὐρίσκεται ἐν Τόλσα τῆς Ἰταλίας (βρίστης

ποιότητος), Μήλῳ καὶ Κιμῶλῳ, χρησιμεύει δὲ πρὸς παραγωγὴν στυπτηρίας. [Α.Κ.]

Στυπτηρικὰ ἐν τῇ Φαρμακολογίᾳ καλοῦνται πάντα τὰ φάρμακα τὰ χαρακτηριζόμενα διὰ τῆς ἰδιότητος τοῦ συρρικνῶν καὶ περιστελλεῖν τὰ μέρη μεθ' ὧν εἰς ἐπαφὴν ἔρχονται καὶ συνεπὶς τοῦ ἐλαττοῦν ἢ καὶ καθ' ὅλοκληρον ἀνακόπτειν πᾶσαν κένωσιν διὰ περισσέγγεως τῶν στομίων δι' ὧν αὕτη συμβαίνει. Ἐκωτερικῶς μὲν χρησιμοποιούμενα ὀρώσι τὸ μὲν ἐπὶ τῶν ἐπιφανειῶν ὧν ἐξέρπονται, τὸ δὲ ἐξ ἀπορροφῆσεως ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τῆς γενικῆς κυκλοφορίας. Ἐξω-εμικῶς σκοποῦν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν τριχοειδῶν συστελλόντων καὶ μειόντων τὸ εὖρος τούτων. Ἰδιῶς δὲ χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἐπίσχεσιν αἱμορραγιῶν ἐπὶ μικρῶν ἀγγείων καὶ τριχοειδῶν ὡς καὶ πρὸς ἀποξήρανσιν ὑγρῶν ἐλκῶν. Τοιαῦτα εἶναι τὸ μὲν θραυὰ διαλύσεις ὀξέων ἢ ἀλάτων (ὀξικός μόλυβδος, στυπτηρία, θειικός χαλκός, θειικός σίδηρος), τὸ δὲ ἀφεψήματα περιέχοντα κηκιδικὸν ὀξύ καὶ ταννινῇ. Φάρμακα δὲ ὁμοίως ἐνεργεῖας ἀλλὰ δραστικώτερα δυνάμενα νὰ καταστείλωσι μεγάλας αἱμορραγίας εἶναι: τὰ αἰμοστατικά. [P.N.B.]

Στύρα (κοιν. Στύρα). Κώμη τῆς Εὐβοίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρυστίας, μετὰ 812 κατ. Κεῖται κατὰ τὰς ὑψώσεις τοῦ ὄρους Κλιόσι: διακλαδύσεως τῆς Ὀχῆς, ἔχοντος ὕψος 885 μ., πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Χαλκίδος ἥς ἀπέχει 9 ὥρας καὶ καταντικρὺ τοῦ Μαραθῶνος. Πρὸς Δ εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας κεῖται ὁ λιμὴν ἀποφραττόμενος ὑπὸ ὁμωνύμου νησιδος. Ἡ σημερινὴ κώμη εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῶν ἀρχαίων Στυριῶν, ὧν οἱ κάτοικοι ἐξ ἀρχῆς ἦσαν Ἀρσίοες: οἱ Στυρεῖς συνεπολέμησαν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς κατὰ τοῦ Μαρδονίου. Ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως ὁ υἱὸς τοῦ Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη Ἠλίας μετὰ 600 Μανιατῶν περικυκλωθεὶς μόνος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐπολέμησε γενναίως καὶ τέλος βυθίσας μάχαιραν εἰς τὸ στήθος του ἀπέθανε. Προϊόντα ἔχει ἡ κώμη δημ. καρπούς, οἶνον, μέταξαν, ἔλαιον, σῦκα καὶ προϊόντα κτηνοτροφίας. Οἱ κάτοικοι: ὁμιλοῦσι καὶ ἄλβανιστί.

Στύραξ ἐν τῇ Φαρμακολογίᾳ καλεῖται βάλαμόν τι στερεόν, λίαν εὐάρεστον τῇν ἀσμήν διὰ τὸ περιεχόμενον βενζοϊκὸν ὀξύ. ἀπορρέον ἐξ ἐντομῶν γινόμενον ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ ὁμωνύμου δένδρου. Ὁ στερεὸς Σ. παρίσταται ἢ ὡς λευκαὶ σταγόνες θαλαραὶ καὶ μαλακαὶ (Σ. λευκός), ἢ ὡς σταγόνες ξηραὶ, ἀδιαφανεῖς, θραυόμεναι εὐκόλως καὶ συγκεκολλημέναι πρὸς ἀλλήλας δι' οὐ-

σίας συμπαγούς σκοτεινότητας (Σ. ἀμυγδαλοειδής), ἢ εἰς μάζας περιεχούσας διαφόρους ξένας οὐσίας καὶ ξινηήματα ξύλου (Σ. ἐρυθρόφαιος). Τὸ βάλοισμον τοῦτο ἐν καθαρᾷ καταστάσει λαμβανόμενον ἐσωτερικῶς ἐνεργεῖ ὡς ἐξαιρετικὸν τονωτικόν, ἀλλ' ἐνεκὰ τῆς σπάνους καὶ τοῦ δυσώδους αὐτοῦ πάντοτε σχεδὸν ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ τελευσιῶ βαλσάμου. Περὶ δὲ τοῦ βευστοῦ Σ. βλ. Μάλισμον στύρακος. [P.N.B.]

Στυρία. Χώρα ἐνέγκουσα εἰς τὴν Αὐστροουγγρικήν μοναρχίαν καὶ ἀποτελούσα δουκάτον, συνορευμένη β' ὑπὸ τῆς ἰθιῶς Αὐστρίας, Α' ὑπὸ τῆς Οὐγγαρίας, Ν ὑπὸ τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Κροατίας, ΝΔ ὑπὸ τῆς Καριντίας καὶ Δ ὑπὸ τοῦ Σαλτσβούργου, ἔχουσα ἑξάστην 22428 τ.χμ. καὶ 1282000 κατ. ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ Γερμανοὶ καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ Σλαῦοι. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι τὸ Γράτς, διαιρεῖται δὲ εἰς 18 ὁμοερίσματα, διασχίζεται ὑπὸ τῶν Νωρικῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Ἀλπεων τῆς Σ. καὶ οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ αὐτῆς εἶναι ὁ Ἐννς, ὁ Σταύερ, ὁ Δραβος καὶ ὁ Μούρ. Τὸ ἑδάφος τῆς εἰς τὰς πεδιάδας εἶναι εὐρρόν, ἔχει ἀνεπτυγμένην γεωργίαν καὶ ἀργυρορυχίαν, παράγει δὲ σιδηρον, χαλκόν καὶ λοιπὰ μέταλλα — Ἡ Σ., ἀφ' οὗ διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαιοῦν, τῶν Ὁστρογότθων τῆς Ἰταλίας, τῶν Ἀβάρων καὶ τῶν Βενεῶν, περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν Καρόλου τοῦ Μεγάλου, μεθ' ἧς ἀπετέλεσε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Γερμανίας περιληφθεῖσα ἐν τῇ Καριντίᾳ. Τῷ 1180 ἐγένετο δουκάτον. Ἐκλείψαντος τῷ 1192 τοῦ οἴκου τῶν Σταυέρων, ἡ Σ. περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Αὐστριακῆς Βασιλείας Λεοπόλδου, ἀλλ' ὅτε ὁ Ὀυτοκάρ Β', βασιλεὺς τῆς Βοημίας, κατέλαβε τὰς κτήσεις τοῦ οἴκου τούτου, ἡ Σ. ἐπανεστατήθη καὶ προσήλθεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ροδόλφος ὁμοῦς τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἔκτοτε ἀνήκει εἰς τὴν οἰκὸν τῶν Αὐστριακῶν Ἀψβούργων. [Πς.]

Στύρφακας. Χωρίον τοῦ δήμου Παρχελωϊτῶν τῆς Φθιώτιδος, οἰκούμενον ὑπὸ 382 ψυχῶν καὶ καίμενον ἐπὶ τῶν Ν ὑποχωρίων τῆς Ὀθρυος εἰς ἀπόστασιν 45' πρὸς Β τοῦ Λιανοκλαδίου.

Στώ (Harriet Beecher-Stowe). Ἀμερικανὴ μυθιστοριογράφος γενν. τῷ 1812 καὶ ἀποθ. περὶ τὰ 1894. Αὕτη εἶναι ἡ συγγραφεὺς τοῦ κατὰ τὸ 1850 δημοσιευθέντος μυθιστορήματος «Ἡ καλὴ τῆς μπαρμπά Θωμὰς», γραφικῆς καὶ τριμερᾶς περιγραφῆς τῆς δουλείας ἐν τῇ Β Ἀμερικῇ, ὅπερ μεταφράσθη εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ ὅσων ἐπιτυχίαν ἐνέγκουστον. Ὑπερδὴ τινες ἐμέμφθησαν αὐτῆς ὅτι τὴν μὲν Θωμὰν

παριστᾷ ὡς ἄγιον, τὴν δὲ κύριον τοῦ ὡς δαίμονα, αὕτη διὰ τῆς ἐν ἐνὶ περισυλλογῇ καὶ δημοσιεύσεως ἀποσπασμάτων, ἐπιστολῶν, ὀρθοκευτικῶν ὁμιλιῶν σχετικῶν ἀπεδείξεν ὅτι ἡ διήγησις τῆς ἐσθιρίζετο ἐν αὐθεντικῶν ἐγγράφων. Ἐπιχειρήσαντα τῷ 1853 ταξιδεῖσθαι μέχρις Εὐρώπης ἔγραψε τὴν ἐπὶ τούτου Ἀναμνηστικὴν τῆς αὐτῆς εἶναι πληρεῖς ματαιοδοξίας. Ἐν τῶν ἀλλων αὐτῆς ἔργων εἶναι καὶ «Ὁ ἀληθὴς βίος τῆς λαίδης Βύρωνος», ὅπερ προέβλεπε μέγα σκάνδαλον, ποριστομένου ἐν αὐτῇ τοῦ Βύρωνος ὡς ἐνάχου φρικτῶν ἐγκλημάτων. Ἡ Σ. ἐνεκλείσθη ἐπὶ μακρὸν ἐν φρενοκομείῳ.

Στωϊκοί ἡ ἀπὸ στοᾶς φιλόσοφος καλοῦνται οἱ ἀνέκοντες εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν τὴν Στωϊκὴν, τὴν ἱερουθεύσαν ἐπὶ Ζήνωνος τῷ Κιτιέως (βλ. λ.) περὶ τὸ 308 π. Χ. καὶ κληθεῖσαν αὕτως, διότι ὁ Ζήνων συνήθριζε καὶ ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς ἐν τῇ Ποικίλῃ Στοᾷ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπιβράσαν δὲ διὰ τῶν δογμάτων αὐτῆς ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς Ἐπικουρείου φιλοσοφίας ἡμίσειαν σχεδὸν χιλιετηρίδα ἐπὶ τὴν μάρφωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ κόσμου. Ὁ Ζήνων ὡς καὶ ὁ πρῶτος διάδοχος αὐτοῦ Κλεάνθης φαίνεται ὅτι ἦν εἶχον θεμελιώσαι πάσας τὰς βλαστὰς τῆς φιλοσοφίας ταύτης, ἀλλ' ἡ συστηματικὴ ἐξέλιξις καὶ τελειοποίησις ὡς καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διαδοσις ταύτης ἐπετεύχθη εἰς τὰ Χρυσίππου. Ἐκ τῶν ἄλλων Σ. σπουδαῖοι τοὶ ὑπῆρξαν Διογένης ὁ Βαθυλῶνιος, Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος, Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεύς, Βέηθος ὁ Σιδωνίος καὶ κυρίως ὁ Παναίτιος ὅστις ἐνεκλιμάτισεν τὴν Σ. φιλοσοφίαν ἐν Ῥώμῃ ὕστερον δὲ ὁ Προσελῶνιος ὁ ἐξ Ἀπαμείας ἠνοίξεν ἐν Ῥόδῳ Στωϊκὴν σχολὴν ἐνθα πλὴν ἄλλων ἐμαθήτευσεν καὶ ὁ Κικέρων. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων διεκρίθησαν κυρίως ὁ Δεύκιος Ἀνναῖος Σενεκά, ὁ Ἐπικτήτιος ἐξ Ἱερραπόλεως, ὁ Ἀρριανὸς ἐκ Νικομηδείας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος καταλιπόντες καὶ διασημότερα συγγράμματα. Οἱ Σ. παρέλαβον παρὰ τῶν Πλατωνικῶν τὴν διαίρεσιν τῆς φιλοσοφίας εἰς λογικὴν, φυσικὴν καὶ ἠθικὴν, τῆς λογικῆς ὑποδιαιρουμένης εἰς διαλεκτικὴν καὶ ρητορικὴν. Ἡ στωϊκὴ διαλεκτικὴ εἶναι ἐν μέρει μὲν γραμματικὴ, ἐν μέρει δὲ διδασκαλία περὶ τῆς γνώσεως. Περὶ τὴν γραμματικὴν λίαν κατεγίνοντο οἱ Σ., ὡς φαίνεται ἐκ σπουδαίων γραμματικῶν ἔργων βασιζομένων ἐπὶ τῶν μελετῶν τῶν. Τὸ θεμελιώδες ζήτημα τῆς διδασκαλίας τῆς γνώσεως ἀναφέρεται εἰς τὸ κριτήριον δηλ. τὸ μέτρον τῆς ἀληθείας τῆς γνώσεως, ὅπερ εἶναι παρ' αὐτοῖς ἡ «καταληπτικὴ φαντασία», ἡ ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου ἐν ἡμῶν σχηματιζομένη παραστάσις

ἥτις ἐκδιάξει τὴν «συγκατάθεσιν» ἡμῶν δι' ἣς κηρύττομεν ἐκείνην ὡς ἀληθῆ, ἥ κατ' ἀλλήν ἐξήγησιν «ἡ κατάληψις ἀσφαλῆς καὶ ἀμετάπτωτος ἀπὸ λόγου». Αὕτη δὲ ἡ φαντασία ἐρίσκει μὲν ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὑπὸ ὁλικῆν ἐποψιν ὡς τύπως ἐν ψυχῇ, ὁ Χρύσιππος ὁμοῦς ἐρίκει ταύτην ὡς ἐτεροειδῆσιν τῆς ψυχῆς· ἡ φαντασία εἶναι πάθος τῆς ψυχῆς δηλοῦν συγχρόνως ἑαυτὸ καὶ τὸ ἀντικείμενον. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ἀντικείμενον τινὸς ἀπομένει καὶ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ μνήμη τοῦτου, ἐκ πολλῶν δὲ ἐμμελῶν μνημῶν ἀποτελεῖται ἡ ἐμπερία. Καὶ ἡ ἔννοια γεννᾶται ἐκ τῶν παραστάσεων διὰ τῆς μεταβάσεως πρὸς τὸ γενικὸν καὶ διὰ τὸ μὲν ἀνεπιτεχνήτως, τὸ δὲ διὰ τῆς ἡμετέρας διδασκαλίας καὶ ἐπιμελείας· κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν γεννῶνται αἱ προλήψεις ἢ κοιναὶ ἔννοιαι, κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν αἱ τεχνικῶς σχηματιθεῖσαι ἔννοιαι. Μόνον τὸ εἰδικόν, μεμονωμένον, ἔχει θετικὴν ὑπαρξιν, τὸ δὲ γενικόν, ἡ ἰδέα, εἶναι ψυχικὸν ἐννόημα ἡμῶν, δι' ὃ καὶ καταπολέμουν ῥητικῶς αἱ Σ. τὴν Πλατωνικὴν περὶ ἰδεῶν διδασκαλίαν. Πραγματικὸν εἶναι μόνον τὸ ἔχειν σῶμα· ἡ δύναμις (τὸ ποιοῦν) θεωρεῖται ὡς λεπτοτέρα οὐσία, συνταυτίζεται δὲ συγχρόνως μετὰ τοῦ «λόγου» τοῦ Ἡρακλείτου ἢ τοῦ Θεοῦ. Ἡ λεπτοτάτη αὕτη οὐσία νοεῖται ὡς πῦρ ἢ πνεῦμα ἐνθερμον καὶ πνεῦμα διήκον δι' ὅλου τοῦ κόσμου, ἢ ὡς πῦρ τεχνικόν (ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸ διαδιβρώσκον) καὶ τοῦτο εἶναι συγχρόνως ἡ θεότης (ἢ ὁ Ζεὺς), ἥτις καλεῖται καὶ «πνεῦμα διὰ πάντων διεληλυθὸς καὶ παντ' ἐν ἑαυτῷ περιέχον». Ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦτου πλαστέται ὁ κόσμος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πυρὸς, τοῦ ποιοῦτος, ὅπερ πάλιν ὁμοῦς ἀντιτίθεται πρὸς τὴν σχηματιζομένην χονδρετέραν ὕλην ὡς «λόγος σπερματικός». Τὸ μετὰ τὴν ἐκκύρωσιν σχηματισθὲν ἢ ἀναπτυχθὲν σύμπαν διοικεῖται ὑπ' τῆς εἰμαρμένης ταυτιζομένης πρὸς τὴν πρόνοιαν· ἡ ἀνθρωπινὴ ψυχὴ ἐρίσκει ὡς πνεῦμα σύμπυτον ἡμῖν, συνεχές, παντὶ τῷ σώματι διήκον, εἶναι ἀπόσπασμα τοῦ Θεοῦ καὶ δύναται διὰ τοῦτο νὰ ὀνομάζεται καὶ πῦρ, διαίρεται δὲ εἰς δικτῶ μέρη, τὸ ἡγεμονικόν, τὰς πέντε αἰσθήσεις, τὸ φωνητικόν καὶ τὸ σπερματικόν. Περὶ τῆς θθανασίας τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς διαφοροὶ ὑπάρχουσι διδασκαλαὶ μετὰ τῶν Σ. Οἱ πολλοὶ θεοὶ τῆς δημόδους πίστωσης εἶναι μόνον ἀλληγορικαὶ φυσικῶν δυνάμεων ἐκφράζουσαι κυρίως μόνον τὸν ἕνα «λόγον» κατὰ διαφόρους ἐκφάνσεις κατὰ τοὺς Σ., εἰτινες ἠκολούθουν ὡς πρὸς τοῦτο προγενεστέροις φιλοσόφοις. Τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς Σ. φιλοσοφίας εἶναι ἡ ἠθική. Τὸ ἀκρον ἀγαθὸν εἶναι ἡ ἀρετὴ, τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν· ἡ ἡδονὴ εἶναι ἐπιγίν-

νημα τῆς τάσεως πρὸς τὸ συνᾶν τῇ φύσει ἡμῶν, ἀλλ' οὐδέποτε πρέπει νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς αὐτῆς. Ἡ προϋπόθεσις εἶναι ἡ κατανόησις τῆς ἐνρhythμου διατάξεως τοῦ συμπαντος εἰς ἣν πρέπει νὰ υποτάξωμεν τὴν βούλησιν ἡμῶν οὐχ ἥττον εἰ Στωϊκοὶ ἐδιδασκον συγχρόνως τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως ἢ τὴν αὐτεξούσιον, μὴ λύσαντες τὴν τοιαύτην ἀντίρρασιν· ὁ σοφὸς υποτάσσεται μὲν ἑκὼν εἰς τὸν φυσικὸν νόμον, ἀλλὰ ὁ ἀντιδρῶν πρὸς αὐτὸν οὐχ ἥττον ὑπόκειται εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου τοῦτου. Μετὰ τὸ ἀρετῆ καὶ κακίας δὲν ὑπάρχει μετᾶξόν τι, ἀλλὰ πάντα τὰ ἄλλα εἰσὶν ἀδιάφορα. Πραξίς τις (ἐνέργημα) συμφωνοῦσα πρὸς τὴν φύσιν ὄντος τινὸς καὶ συνεπῶς δικαιολογουμένη εἶναι τὸ καθήκον· τὸ δὲ τέλειον καθήκον, βασιζόμενον ἐπὶ ἐναρέτου φρονήματος ἢ τῆς ἀπακοῆς πρὸς τὸν λόγον εἶναι τὸ κατορθώμα. Οὐδεμία πράξις καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἐπαινετὴ, ἢ ἐπιψογος, τῆς ποιότητος αὐτῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ φρονήματος. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ζυὴ ὑπάρχει εἰς τὰ ἀδιάφορα, ἡ αὐτοκτονία ἐπιτρέπεται ὡς καὶ ὁ λόγος ἐξαγωγῆς. Αἱ ἀρεταὶ ἀνάγονται ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ἅπασαι εἰς τὴν φρόνησιν, οὗτω πως ὥστε αὕτη νὰ ἐμμελίζεται ἐν μὲν τῷ ἀπονέμειν ὡς δικαιοσύνη, ἐν δὲ τῷ ἐλλέγειν ὡς σωφροσύνη, καὶ ἐν τῷ ὑπομένειν ὡς ἀνδρεία. Ἀλλοὶ δὲ Σ. παραδέχονται τὴν Πλατωνικὴν τετραδα τῶν ἀρετῶν, ἥτοι φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην. Τὸ πάθος εἶναι ἀλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις ἢ ἐρμὴ πλεονάζουσα, κυρίαι δὲ μορφαὶ αὐτοῦ εἶναι ἡδονή, ἐπιθυμία, λύπη καὶ φόβος. Οὐδὲν πάθος εἶναι κατὰ φύσιν καὶ ὠφέλιμον, δι' ὃ ἐπιβάλλεται ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπ' αὐτοῦ ἥτοι ἡ ἀπάθεια. Ὁ σοφὸς συνενεὶ ἐν ἑαυτῷ πάσας τὰς τελειότητας ὑπερῶν μόνον τοῦ Θεοῦ. Παρ' ὅλον ὅμως τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ ἀποστάτον αὐτοῦ εὐρίσκεται ὁ σοφὸς ἐν πρακτικῇ κοινωνίᾳ μετὰ πάντων τῶν ἄλλων λογικῶν ὄντων, λαμβάνει δὲ καὶ μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν βίον (τοσὶ μάλλον καθόσον οὗτος πλησιάζει εἰς τὸ ἰδανικὸν μίαν πολιτικὴν συμπεριλαμβανούσης πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Πλὴν τῆς δικαιοσύνης παραγγέλλεται ἐν τῇ συναναστροφῇ μετ' ἄλλων κυρίως ἡ γενικὴ φιλανθρωπία· ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ὀρισμένην πατρίδα ἀλλὰ «κοινὴν πατρίδα ἀνθρώπων ἀπάντων ὁ κόσμος ἐστίν». Παρεδέχοντο λοιπὸν οἱ Σ. τὸν κοσμοπολιτισμὸν καὶ ἀπαικρυπτον τὴν δουλείαν καὶ μάλιστα παρήγγαλλον τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς εὐεργετικότητα.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἠθικός χαρακτήρ τῆς Σ. φιλοσοφίας τὰ μάλιστα συνήνεγκεν εἰς συγχώνευσιν αὐτῆς μετὰ διαφόρων θρησκευτικῶν συστημάτων, οἷα κυρίως περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Χριστιανικῆς χρονολογίας προσ-

έλαβον επίδρασιν ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν καὶ Ῥωμαϊκὸν πολιτισμὸν, ὡς π. χ. ἡ Ἀλεξανδρινο-Ιουδαϊκὴ, ἡ Χριστιανικὴ καὶ ἡ Νεοπλατωνικὴ φιλοσοφία. Ἡ ἐπίδρασις δὲ τῆς Σ. φιλοσοφίας ἐπὶ τὴν τοῦ μεσαίωνος συνήθειαν ὑποτιμᾶται ἀδίκως, διότι διεβιάσθη εἰς αὐτὴν κατὰ μέγα μέρος διὰ τῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν Νεοπλατωνικῶν φιλοσόφων, πρὸς λ. κυρίως Δ. Θερσανοῦ Διάγραμμα Στωϊκῆς φιλοσοφίας. Ἐν Τεργέστη 1892. [Ο.Ι.Φ.]

Στώς (Veit Stoss). Περιήγμος Ξυλόγλυφος, γενν. περὶ τὰ 1440-50 ἐν Νυρεμβέργῃ, ζῆσας πολὺν καιρὸν ἐν Κρακοβίᾳ, ἐπανελθὼν δὲ τῇ 1496 εἰς Νυρεμβέργην, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1533. Ἔργα αὐτοῦ εὐρηγνται ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Κρακοβίας καὶ Νυρεμβέργης, κυρίως παραστάσεις ἐκ τοῦ βίου τῶν ἁγίων. [Μ.Γ.]

Συάγριος. Πατρικίος Ῥωμαῖος, υἱὸς τοῦ ἐκθρονισαντος τὸν βασιλέα τῶν Φράγκων Χιλδέρικον κόμητος Αἰγιδίου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του (464) διετήρησε τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ Σοασσῶν, ὅπου ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Χλοδοβίκος (486) τὸν κατέστρεψε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν βασιλέα τῶν Οὐρηγιόθων Ἀλάρικον τὸν Β', ὅστις τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Χλοδοβίκον. [Πς.]

Σύδαρις. Πόλις τῆς ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ Λευκανίας, παρὰ τὰ μεθόρια τῶν Βρουττίων καὶ μετὰ τοῦ ποταμοῦ Κράθιος καὶ ἐτέρου ὁμωνύμου αὐτῇ, ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Ἀχαιῶν καὶ Τροϊζηνίων, τῷ 720 π. Χ. Καταστὰσα ἡ σημαντικωτάτη τῶν ἐκεῖ Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν καθυπέταξε περὶ τὰς 25 ἄλλας πόλεις, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τοῦ διενεργουμένου εὐρέως παρ' αὐτῆς ἐμπορίου συρρέοντα πλοῦτη ἐξεθλήκον εἰς βαθμὴν παροιμιώδη τοὺς κατοίκους. Ἡττηθεῖσα ἐν τῷ κατὰ τῶν Κροτωνιατῶν πολέμῳ καταδαρσίθη ἐκ θεμελίων. οἱ δὲ φυγάδες ἐκ τῶν κατοίκων μετ' Ἀθηναίων ἐγκατέστησαν ἐν τῇ παρακειμένη ὄρεϊ πόλει τῶν Θουρίων, ἧτις καὶ ἤμισεν ὑπὸ τοῦς δημοκρατικοὺς νόμους τοῦ Χαρώνδα. Τῷ 204 π. Χ. ἡ πόλις κατελήθη καὶ ἐλεγκλητῆθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίβα, τῷ δὲ 194 ἀπωκίσθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων παρ' ὧν καὶ μετωνομάσθη Κόπιαι. Πότε ἀκριβῶς κατεστράφη ἡ τελευταία πόλις ἀγνοεῖται, εἰρεῖν δ' αὕτης οὐκ ὄντα ἐπὶ τῶν βιβλίων τοῦ Κράθιος παρὰ τὸν Torre Brodognato.

Σύδελ (Errikes von Sybel). Γερμανὸς ἱστορικός καὶ πολιτικός γενν. τῷ 1817 ἐν Δύσσελдорφ καὶ ἀπεθ. τῷ 1895. Ἀκτινοβολήσας τὰς παραδόσεις τοῦ ἱστορικοῦ Ῥάγκε ἐν Βερολίνῳ, ἔλαβε τὸ δῖπλωμά του ἐκ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βόννης ἐν ᾧ καὶ διωρί-

σθη ἔκτακτος καθηγητὴς τῷ 1844, τὸ ἐπόμενον ἔτος διωρίσθη τακτικὸς ἐν Μόδουρῳ. Κληθεὶς τῷ 1856 ὑπὸ Μαξιμιλιανῷ Β' εἰς Βαυαρίαν ἐγένετο μέλος τῆς Μονάχῳ ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἀνετέθησαν διάφοροι ὑπηρεσίαι καὶ ἐπὶ μονικαὶ ἀποστολαί. Τῷ 1861 ἐπανῆλθε Βόννην ὡς καθηγητὴς καὶ ἐξελέγη ὑπὸ Πανεπιστημίου μέλος τῆς βουλῆς τοῦ ροινοῦ καὶ ὕστερον τῆς γερμαν. διη. Τῷ 1875 τέλος διωρίσθη διευθυντὴς ἀρχείων τοῦ κράτους καὶ ἐξελέγη μέλος ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου. Τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Σ. εἶναι ἡ «Ἱστορία τῆς ρώπης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848» μέχρι τοῦ 1795». Μετὰ τὸν τῶν ἄλλων τοῦ ἔργου μνηστῆα «Ἡ καταγωγὴ τῆς σιλαίας ἐν Γερμανίᾳ», «Ἡ ἐξέγερσις Εὐρώπης ἐναντίον Ναπολέοντος τοῦ 1848» Ἡ ἔδρσις τοῦ Γερμανικοῦ κράτους Γουλιέλμου τοῦ Α'» κτλ. Ἐγραψεν ἐπὶ ὁ Σ. καὶ πλείστα ἄλλα ἔργα ἐκτὸς πολυαριθμῶν διατριβῶν καὶ φυλλαδίων ἱστορικῶν καὶ πολιτικῶν θεμάτων, ἀ ἐθιμισθεύθησαν κεχωρισμένως ἢ ἐν τῷ αὐτοῦ ἰδρυμένῳ τῷ 1856 «Ἱστορικῷ Παιδικῷ». — Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λ. ο. υ. δ. ο. δ. κ. γεν. τῷ 1846, διατελεῖ ἀπὸ τοῦ 1888 καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μαρβουέθα διαπρέπει ὡς ἀρχαιολόγος. Σ. γράψε δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις Κατάλογον ἐν Ἀθήναις γλυπτικῶν ἔργων (1881) Γεν. Ἱστορίαν τῆς τέχνης μέχρι τῆς κτλ. τῆς Ἀγ. Σοφίας (1888). [Πς.]

Συδίστα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Δελφῶν τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίου καὶ κείνου τοῦ Αἰτωλικοῦ εἰς ἀπόστασιν 3 κμ. ἐπὶ ὀρεινῆς χώρας τοῦ Ἀρακύνθου, ὑπερκειμένη κατὰ τὸ μέρος τοῦτο κατὰ τὸν Ἅγιον Πέτρον ἔχει ὕψος 955 μέτρων. 390 — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Φενεοῦ Κορινθίας κείμενον ἐφ' ὁμαλῶν κατοφερῶν πρὸς τὸ ΒΔ τοῦ Γκούρα, οὐ απέχει ὡς 1 κμ. Μεταξὺ τούτων ῥεῖ ὁ Φονιάτικος ποταμὸς γυνόμενος εἰς τὴν λίμνην Φενεῶν. Κάτ. Ἡ ἐνταῦθα συγκροτεῖται κατὰ Σεπτέμ. ἐμπορικὴ πολυπληθὴς πανήγυρις. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀπεραντίων τῆς Εὐρυτοῦ μετὰ 159 κατοίκων.

Σύδοτα. Ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι μικρὸν μετὰ νοσίων τῆς Ν Ἡπείρου παρὰ ἐλβελάς τοῦ Θουαμίδος καὶ ἀντικρὺ ἐκρωτηρίου τῆς Κερκυρας Δευκμηνς, ᾧ τῷ 433 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ μεταξὺ ρινθίων καὶ Κερκυραίων ναυμαχία. [Πς.]

Σύδρος. Χωρίον τῆς Λευκάδος πρωτεύουσα τοῦ δήμου Εὐγύρου, κείμενον κατὰ τὸ Ν μέρος τῆς νήσου εἰς ἀπόστασιν 6 ὁρῶν ΝΔ τῆς πόλεως Λευκάδος καὶ

τῇ παιδιᾷ τῇ ἀναστομωμένη εἰς τὸν ὄρμον τῆς βασιλικῆς. ΚΑΤ. 555.

Συγγένεια καλεῖται ὁ σύνδεσμος ὁ συνδένων πλείονα πρόσωπα διὰ τῆς κοινῆς καταγωγῆς καὶ συνενῶν αὐτὰ εἰς μίαν οἰκογένειαν. Πρὸς ἀλλήλους ἐξεταζόμενοι οἱ συγγενεῖς λέγονται κατ' ἐὺθεϊαν γραμμῇ ἢ συγγενεῖς, ἐάν ὁ εἰς κατάγῃται ἐκ τοῦ ἑτέρου ἀμέσως ἢ ἐμμέσως (πατήρ, υἱός, ἐγγονός), ἐκ πλαγίου δέ, ἐάν ἔχωσι κοινὸν μεσολαβοῦν πρόσωπον ἐξ οὗ κατὰγονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως (ἀδελφοί, θεῖος καὶ ἀνεψιός, ἐξαδελφοί). Οἱ κατ' ἐὺθεϊαν γραμμὴν συγγενεῖς εἶναι κατ' ἐὺθεϊαν ἢ νιόντες ἀναλόγως τῆς θέσεως ἢ ἐκαστος ἐν τῇ κλίμακί τῆς παραγωγῆς κατέχει (ὁ πατήρ εἶναι ἀνιῶν συγγενῆς, ὁ δὲ υἱὸς κατιῶν). Κατὰ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἀπόστασιν διακρίνονται βαθμοὶ τῆς Σ., καὶ δὴ πρώτου βαθμοῦ συγγενεῖς εἶναι οἵτινες διὰ μιᾶς γεννήσεως ἐγένοντο, ὡς πατήρ καὶ υἱός, δευτέρου δὲ βαθμοῦ δι' ὅσους ἀπητήθησαν δύο γεννήσεις, ὡς ἀδελφοί· ὅσαι δὲ ἄλλαι γεννήσεις, τόσοι βαθμοί, ὥστε μεταξὺ θεοῦ καὶ ἀνεψιοῦ ὑπάρχει Σ. τρίτου βαθμοῦ, μεταξὺ δὲ ἐξαδελφῶν τετάρτου βαθμοῦ. Ἡ Σ. νομικῶς ἔχει σημασίαν κυρίως ὡς πρὸς τὸν γάμον (ὡς κώλυμα) καὶ τὴν κληρονομίαν.

Συγγένεια χημικὴ καλεῖται ἡ συνισταμένη τῶν ἐνεργειῶν ἥτις κρατεῖ συντηνωμένα τὰ ἄτομα ἢ μέρη τῶν ἀπλῶν σωμάτων πρὸς ἀπαρτισμὸν μορίου συνθέτου σώματος· ὁ δὲ βαθμὸς τῆς ἐντάσεως αὐτῆς παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ στοιχείῳ δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς ἀπέναντι τοῦ θεῖνος ἢ θεῖνος στοιχείου· τὸ ὑδρογόνον λ. χ. εὐρισκόμενον ἀπέναντι ὀξυγόνου καὶ χλωρίου εἶναι ἐπιρρεπέστερον νὰ ἐνωθῇ πρὸς τὸ δευτέρον ἢ πρὸς τὸ πρῶτον διὰ τὴν στενωτέραν συγγένειαν. Ἡ δύναμις αὕτη προέστηκε ἐν ταῖς χημικαῖς ἐνώσεσι διδούσα γένεσιν εἰς τὰ συνθετα σώματα καὶ προκαλοῦσα τοὺς χημικοὺς χωρισμούς. Περιστασεις τροποποιῶσαι τὴν Σ. εἶναι ἡ συνοχή, ἡ θερμότης, τὸ φῶς, ὁ ἡλεκτρισμός, ἡ πίεσις, ἡ κατάστασις γενέσεως καὶ ἡ καταλυτικὴ δύναμις.

Συγγενικὸν συμβούλιον καλεῖται συμβούλιον μὴ διαρκὲς συγκροτούμενον ἐκ τοῦ εἰρηνοδίκου ὡς προέδρου καὶ ὁ ἢ τὸ πολὺ 8 ἐκ τῶν πληρεστέρων συγγενῶν ἢ ἀγγιστέων, σκοπεῖν ἔχον κυρίως τὴν ἐπιβλεψὴν τῶν πράξεων τῶν ἐπιτρόπων ὑπὲρ τῶν ἐπιτροπευομένων. Συγκαλεῖται δὲ ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου κατ' αἰτησίν τινος τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 646 τῆς Πολ. Δικ. ἀναγερομένων ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, καὶ ἀποφαίνεται κατὰ πλειονοψηρίαν ἐπὶ ἰσοψηρίας νικᾷ ἡ τοῦ προέδρου ψῆφος, αἱ δὲ ἀποφάσεις τοῦ Σ. σ. εἰσι ἐγκυροὶ ἐάν παρευ-

ρεθῶσιν εἰς τὴν σύσκεψιν τὰ τρία τέταρτα τῶν προσκληθέντων μελῶν καὶ ὁ εἰρηνοδίκης.

Συγγναθίδαι. Οἰκογένεια τῶν Δορυβραγγίων ἰχθύων, χαρακτηριζομένη διὰ θυλάκου παρὰ τὴν ρίζαν τῆς οὐρᾶς τῶν ἀρρένων, ἐν τῷ ὀπίῳ φέρουσι τὰ ὠὰ τῶν θηλέων μέχρι τοῦ ἐκλεισμοῦ αὐτῶν. Σύγναθος ὁ ὄξύς (Syngnathus acus) ἔχει σῶμα ἐπίμικες, παχὺ ὅσον ὁ μίσχος πτεροῦ. Εἰς τοὺς Σ. ὑπάγεται καὶ ὁ Ἰππόκαμπος (βλ. λ.).

Συγκάρπιον. Βλ. Καρπός.

Σύγκελλος. 1) Ἀξίωμα τῆς ὁρθόδοξου ἐκκλησίας εὐὲ κατοχὸς ἦτο ἐντεταλμένος παραμένων παρὰ τῷ πατριάρχῃ τῆς Κων/πόλεως νὰ προσεπικυρῶν τὰς πράξεις τοῦ. Ἦδη τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἶναι ἀπλῶς τιμητικόν. — 2) Γεωργίος, ὁ ἐπνομαζόμενος Σ. ὡς καταλαβὼν τὸ ἀξίωμα τοῦτο παρὰ τῷ πατριάρχῃ Ταρσίου, Ἐβλ. ἰστορικὸς γράψας περὶ τὰ 780-800 καὶ ἀποθανὼν περὶ τὰ 800. Ἔργον αὐτοῦ σφίζεται ἡ Χρονογραφία, ἥτις θάνατι μέχρι τοῦ 284 μ. Χ. καὶ τὴν ὁπίαν Θεοφανῆς ὁ Ἰσαυρὸς συνέχισε μέχρι τοῦ 813. Φαίνεται ὅτι αὕτη ἐγγραφή, ὡς καὶ τὸ Χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου, κατὰ Ἰούλιον τὸν Ἀφρικανὸν καὶ περιέχει εἰδήσεις τινὰς πολυτίμους. [Πς.]

Σύγκλητος ὠνομάζετο ἐν Ἀθήναις ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου ἢ συγκαλουμένη κατ' ἐκτάκτους ἡμέρας. Κυρίως δὲ ἐπεκράτησε νὰ λέγηται ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων τὸ παρὰ Ῥωμαίοις σῶμα τῆς πολιτείας τὸ καλούμενον λατινιστὶ senatus καὶ μεταφραζόμενον ὑπὸ τινῶν εἰς τὴν λέξιν γερούσια. Ἡ Σ. κατασταθεῖσα κατὰ τὴν παρχαδίαν ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου συνεμερίζετο τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν μετὰ τῶν βασιλέων, καὶ ὕστερον τῶν ὑπάτων καὶ τοῦ δήμου. Ἔργα αὐτῆς ἦσαν τὸ ἀποφασίζειν περὶ εἰρήνης καὶ πολέμου, τὸ νομοθετεῖν, τὸ ἐπιτάσσειν φόρους, τὸ διανέμειν τὰς στρατιωτικὰς διαικήσεις τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τὸ ἀπονέμειν δικαιοσύνην, ἐκ ταυτῆς μόνον δὲ ἐπὶ μακρὴν ἐξελέγοντο οἱ ἔχοντες τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα. Ἡ ἰδρυσις τῶν δημάρχων, ἡ πρόσκλησις τῶν πλεβειωνεῖς τὴν ὑπατεῖαν καὶ τὰς ἄλλας ἀνωτάτας ἀρχάς, εἶχον ἤδη ἐλαττώσει τὴν δύναμιν αὐτῆς, οἷε ὁ Γάιος Γράκκος ἀτήρσεν ἀπ' αὐτῆς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν (τῷ 123 π. Χ.) δοθεῖσαν εἰς τοὺς ἱππεῖς, ἀλλ' εἰτα πάλιν ἀποδοθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἡ Σ. ἐστερεῖτο βαθμυδὴν τῆς δυνάμεως αὐτῆς καὶ ἀπώλεσε πᾶσαν ἀνεξαρτησίαν, μὴ διακριθεῖσα ὡς ἐπὶ πολὺ, εἰμὴ ἐν τῇ βουλόφρονι προθυμίᾳ πρὸς ἐκτέλεσιν πασῶν τῶν βουλῆσεων τῶν μᾶλλον σκληρῶν τυράννων. Ἀπὸ τῆς διαίρεσεως τῆς αὐτο-

κρατορίας ὑπῆρχαν δύο Σ. ἡ μὲν ἐν Κων/ πύλει, ἡ δὲ ἐν Ῥώμῃ, ἥτις μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τῶν βαρβάρων λαῶν διατηρήθη ὑπὸ τοῦ Ὁδοῦκου καὶ ὕστερον τοῦ Θεοδώρου, ἐξηφανίσθη δὲ μετὰ τὸ ἔτος 552, ὅτε τὰ πλείστα τῶν μελῶν τῶν ἀπορριζόντων ταύτην ἐσφαγιάσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ βασιλέως τῶν Ὁστρογόθων Τηλα, ὅτε ἐπέστρεφον εἰς Ῥώμην ἣν ὁ Ναρσῆς εἶχεν ἀπαρτῆσαι ἀπὸ τῶν βαρβάρων. Οἱ ἀπορριζόντες τὴν Σ. κατ' ἄρχας ἦσαν 100 καλούμενοι πατέρες (patres)· ὁ Τύλλιος Ὀστέλιος ᾠξῆσεν αὐτοὺς εἰς 200, καὶ ὁ Γερκύνιος ὁ πρεσβύτερος εἰς 300. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας ὁ Βρούτος προσέλαβε νέους τοιοῦτους εἴτινες ὀνομάσθησαν διὰ τοῦτο προσγεγραμμένοι (consenscripti) ὅθεν προήλθεν ἡ ὀνομασία αὐτῶν patres et conscripti καὶ ὕστερον ἀπλῶς patres conscripti ἔγγραφοι ἢ προσγεγραμμένοι πατέρες ἢ συγκλητικοί. Ἐπὶ τῆς ἐλευθέρως πολιτείας αἱ συγκλητικοὶ ᾠξήσαν βαθυτέρῳ ὀνόματι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Σύλλα κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος ἠριθμούντο περὶ τοὺς 900, ἀλλ' ὁ Αὐγούστος ἡλάττωσεν αὐτοὺς εἰς 600 καὶ ἔκτοτε σχεδὸν ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς διατηρήθη. Ἡ Σ. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνήρχετο ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῷ καλούμένῳ curia Hostilia. Οἱ πρῶτοι συγκλητικοὶ ἐξελέχθησαν, ὡς κοινῶς πιστεύεται, ὑπὸ τῶν φρατῶν καὶ τῶν φυλῶν. Δὲν εἶναι δὲ ἀκριβῶς γνωστὸν πῶς ἐγένιντο αἱ μεταγενέστεραι προσλήψεις· λέγεται ὅτι ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἐνηργίζοντο τὰ τῆς ἐκλογῆς. Τὰ θνώτατα ἀξιώματα ὡς καὶ ἡ δημαρχικὴ ἐξουσία καὶ ἡ ἐπιδύριος ἀγορανομία παρεῖχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐδρεῖναι ἐν τῇ Σ. Ὅταν ἱδρυθῇ ἡ τιμητεία, εἰς τοὺς τιμητὰς ἀπέκλειτο νὰ προσλαμβάνωσι ἢ νὰ καταγράφωσιν ἐν τῇ λευκάματι τοὺς Σ., ὡς καὶ νὰ διαγράφωσι τοὺς ἀναξίους ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ πρῶτος καταγεγραμμένος ἐν ταῖς βέλτοις ἐναλείτο πρόκριτος τῆς Σ., princeps senatus. Οἱ συγκλητικοὶ ἔφερον τῆξεννον μετὰ πλατείας πορφυρᾶς παρυφῆς ἐγκατεσπαρμένης διὰ χρυσῶν ἡλῶν (tunica laticlavia), καὶ εἶχον ὠρισμένην θέσιν ἐν τοῖς δημοσίοις θεάμασι. Ἡ περιουσία ἐκάστου ἔπρεπε νὰ ὑψοῖται τοὐλάχιστον ἐξ 800 χιλ. σεστερτίων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐλευθέρως πολιτείας, καὶ ἐκ 1200 χιλ. κατὰ τοὺς αυτοκρατορικούς. Ἡ Σ. συνεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐνωπίου ἀρχόντου ἢ τοῦ βεληθῦ αὐτοῦ (ὑπάτου, ἱπάρχου, δεκάρχου), ἢ ὑπὸ τινος τῶν δημάρχων. Συνήρχετο δὲ συνήθως τρις τοῦ μηνὸς κατὰ τὰς Καλένδας, Νόνας καὶ Ἑίδους. Οἱ χρηματισμοὶ ἐδίδοντο ἢ διὰ ζωῆς ὥντης ἢ διὰ τῆς προσελύσεως τινὸς πρὸς τὸ μέρος ἐνθα ἵστατο ἐκεῖνος οὕτινος τὴν γνώμην παρεῖχετο, ὅθεν καὶ ire pedibus

in sententiam alienius. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Σ. ἐλέγοντο συγκλητικὰ δόγματα (senatus consulta).

Συγκληνής (Γεωλ.). Βλ. Ἀντικληνής.

Συγκοινωνούντων ἀγγείων δ.

χ. ἡ ἐν τῇ φυσικῇ καλεῖται ἐκείνη ἡ ἀρχὴ τῆς ὑδροστατικῆς καθ' ἣν εἰς δύο ἢ πλείονα ἀγγεῖα περιέχοντα τὸ αὐτὸ ὑγρὸν καὶ συγκοινωνούντα πρὸς ἀλλήλα αἱ ἐλευθέρως ἐπιφανεῖαι τοῦ ὑγροῦ, ἰσορροπίας ἐπελθούσης, εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπίπεδου ἐπιπέδου. Ἡ ἀρχὴ αὕτη προκαλεῖ τὴν γένεσιν τῶν πηγῶν, ἐφαρμόζεται δὲ εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν παιδῶν, θρυσανῶν φρεατίων καὶ ἱδαιτέρως εἰς τὸν ὑδροστατὴν τὴν ὑδροχωροστάθμην. — Ἐὰν δὲ δύο ὑγροὶ ἑτερογενῆ καὶ μὴ ἐπιδεκτικὰ μίξεως ἢ γημικῆς ἐνώσεως ἰσορροπῶσιν ἐντὸς δύο συγκοινωνούντων ἀγγείων, τὰ κατακλύζοντα αὐτῶν ἐλευθέρων ἐπιφανείων διαφέρουσι κατ' ἀντίστροφον λόγον τῆς πυκνότητος τῶν δύο ὑγρῶν. [Σπ.]

Συγκοπή καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἡ ἐκθλίψις φωνήεντος μεταξὺ δύο συμφώνων ἐν μέσῳ τῆς λέξεως, ὡς στεγνός ἀντὶ στεγανός, ἐν δὲ τῇ κοινῇ γράφτε ἀντὶ γράψτε.

Συγκοπή (Παθ.) εἶναι ἐκρυμμένη τις κατὰ τῆς ἐκδηλουμένης ὑπὸ αἰσθητικῆς καὶ στιγμιαίας ἀναστολῆς τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας. διακοπῆς τῆς ἀναπνεύσεως, ἀπώλειαν τῶν αἰσθησέων καὶ ἀρσεως τῶν ἐκρυσταίνων κινήσεων, συμπτωμάτων ὀφειλόμενων εἰς τὴν ἐπελθούσαν ἀναιμίαν τοῦ ἐγκεφάλου ἐνεκ τῆς ἐξασθενήσεως τῶν καρδιακῶν συστολῶν ἀποτόκου οὗσης ἢ μεγάλης ἀπωλείας αἵματος ὡς συμβαίνει κατὰ ἀκολοιουθῶσας ἐνίστα τοκετῶν αἱμορραγίας, ἢ βαθείας καὶ ἐντόνῃς ἥθιχες ἢ ψυχικῆς συγκινήσεως φοιτῶνς θλίβεσθαι, ἢ παθήσεων τινῶν τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων. Διακρίνεται ἡ Σ. τὴν ἀποπληξίαν καὶ τῆς ἀσφυξίας τῷ ὅτι μὲν τῇ πρώτῃ ἡ λειτουργία τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτη ἀναστέλλεται, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀπὸ τῶν πνευμόνων διαταραχαὶ πρῶτα γίνονται. Ἡ ἱατρικὴ βοήθεια ἐπὶ ἐλαφρῆς συγκοπῆς συνίσταται εἰς τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀσθενοῦς ὥστε ἡ κεφαλὴ νὰ εὐρίσκηται ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιπέδῳ ἢ καὶ μικρὸν χαμηλότερον πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα, τοῦθ' ὅπερ δὲ καὶ ὅπως ἐνδυναμώσῃ τὴν καρδιακὴν λειτουργίαν καὶ φέρῃ τὸ αἷμα εἰς τὸν ἐγκεφαλον ἀναλαμβάνοντα οὕτω τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ. Ἐπὶ βαθείας μερῆς, ὅποτε μετὰ τὴν τοιαύτην κατὰ κλίσειν τὸ πρόσωπον διατεταγμένον, αἱ δὲ καρτωίδες μόλις σφύζονται, αἵρεται ὑψηλότερον τὰ κάτω ἀκροῦ ἐπιδιώκομεν τὴν ῥοὴν αἵματος πρὸς τὸν ἐκέφαλον καὶ τὴν καρδίαν, ἐπὶ δὲ διεγείρεται τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν περιφερικὴν

κλοσφορίαν δι' ἐντριβῶν καὶ ψεκάσμων τοῦ προσώπου διὰ ψυχροῦ ὕδατος ἐνέχοντος ὄξος, δι' εἰσπνοῶν αἰθέρος καὶ ἄλλων πνευμάτων. Ἰδιαίτερα δὲ καὶ συνθεστέρα τις μορφή εἶναι ἢ γερωντικὴ ἢ λεγομένη ἀνευ προδρόμων σχεδὸν πάντοτε, προβαίνουσα ὁμοῦ βραδύτερον ἢ παρὰ τοῖς ἐφήβοις καὶ κρατούσα τὸν πάσχοντα δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐν ἀκρᾷ ἀδυναμίας, ἢ καὶ φέρουσα τὸν θάνατον, ὅστις κοινῶς καλεῖται αἰφνίδιος. [P.N.B.]

Συγκρίλου. Χωρ. τοῦ δήμου Καρπενησίου καίμενον πρὸς Ν αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν 4 ὥρων καὶ οἰκούμενον ὑπὲρ 1355 κατ.

Συγκρητισμός. Ὁ ἔρος οὗτος τὴν γεννησιν λαβὼν ἐκ τῶν τῶ πάλα· ἐν Κρήτῃ διαπληκτισμῶν, σημαίνει μὲν ἐν γένει τὴν συνένωσιν δύο ἀντιφερομένων μερίδων κατὰ τινος τρίτου, προσελαβὲ δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας τὴν ἰδιαίτην ἐννοίαν τῆς τακτικῆς ἐκείνων οἰτίας ἵνα συμβιβασῶσι δύο ἀντιμαχόμενας φιλοσοφικὰς ἢ θρησκευτικὰς μερίδας ἐξήγγουν τὰ διακριτικὰ τούτων δόγματα οὕτως ὥστε ἑκάτερα μερὶς νὰ νομίζῃ, ὅτι εὕρισκε τὰς ἰδίας τῆς δοξασίας ἐν τῇ ἐγγήρσει ταύτῃ. Συγκρητίζεται ἐλέγοντο π. χ. κατὰ τὴν 15^{ην} αἰῶνα οἱ φιλόσοφοι οἱ μεσάζοντες μεταξὺ τῆς Πλατωνικῆς καὶ Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας. [I.Φ.]

Σύγκρισις καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἢ παρ' ἄλληλα παράθεσις δύο ὁντικειμένων ἔχοντων ὁμοίαν ἰδιότητα οὐχὶ δὲ ἐν ὁμοίᾳ βαθμῇ. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἐκφράζεται παρὰ τοῖς ἐπιθέτοις, τοῖς θηλοῦσι τὴν ἰδιότητα ταύτην, ἢ δι' ἰδιαιτέρων καταλήξεων ἢ ἐπιρρηματικῶς, διακρίνονταί δὲ δύο βαθμοὶ τῆς Σ. καθ' ὅσον τὸ ἐπίθετον ἀποτίθεται ἐν ὑπερτέρῳ βαθμῇ τῷ ἐνὶ ὀντικειμένῳ ἢ τῷ ἄλλῳ, ἢ ἐν ὑπερτάτῳ βαθμῇ πρὸς ἅπαντα τὰ ἄλλα· συμπτῶνως δὲ διακρίνομεν οὐ γαρ ἐτικὴν ἐπίθετον καὶ ὑπερθετικόν, ὅπερ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκφράζονται διὰ τῶν καταλήξεων - τερως ἢ - ῶν καὶ - τας ἢ - ιστος, ἀναλόγως δὲ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας· αἱ νεώτεροι ὁμοῦ ἀπώλυσαν ὡς ἐπὶ πλείστον τὰς καταλήξεις ταύτας, διὸ καὶ καταφεύγουσιν εἰς ἐπιρρήματα πρὸς ἐκφράσιν τοῦ βαθμοῦ, ὡς π. χ. το plus καὶ le plus ἐν τῇ γαλλικῇ, διατηρουμένων μόνον ὀλίγων πλεονάρχαιστέρων τύπων. Ἡ Σ. λαμβάνει τόπον ὁμοίως καὶ παρὰ τοῖς ἐπιρρήμασι. [Γ.Β.]

Συγχώνδρωσις καλεῖται ἀκίνητος συνάρθρωσις δύο ὁσίων πρὸς ἄλληλα δὲ παρεμβαλλομένου τμήματος γονδρικοῦ ἰστού, ὡς π. χ. ἐν τῇ θρωρώσει τοῦ στέρνου μετὰ τῶν πλευρῶν. [P.N.B.]

Σύγχυσις ἀκτινοδόλος (Ὁφθαλμολ.). Φαινόμενον λαμπρὸν παρατηρούμε-

νον διὰ τοῦ θρεαλμοσκοπίου καὶ προερχόμενον ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕδατος σώματος κρυστάλλινου χολοστεάτος, τυρσοειδούς καὶ φωσφορικῶν ἀλάτων. Διὰ τοῦ θρεαλμοσκοπίου παρατηροῦνται ἐκεῖ πλείστα σώματα στιλπνὰ καὶ ἀκτινοβόλα εὐμοιροῦντα ταχίστης κινήσεως. τοῦ θρεαλμοῦ κινουμένου, καταπίπτοντα δὲ εἰς τὴν κάτω μοῖραν τοῦ ὕδατος τοῦ θρεαλμοῦ ἀκινητοῦντος. Ἡ πηγὴ τῶν σωμάτων τούτων οὐκ σαφῶς διευκρινίσθη ἀπαντώντων καὶ ἐν θρεαλμοῖς πάνυ ὀλίγως ἔχουσι καὶ δὴ κατὰ τὴν γερωντικὴν ἡλικίαν. [P.N.B.]

Σύδεναμ. (Sydenham). 1) Κώμη καίμενη 9 χμ. μακρὰν τοῦ Λονδίνου ὅπου ἀνωκοδομήθη ὅπως χρησιμεύῃ ὡς διαρκὲς ἐκθεσις διὰ συναυλίας καὶ ἄλλας χρήσεις τῆς Κρυστάλλινου Παλάτιου, ὅπερ εἶχε χρησιμοποιοθῆ εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ παγκόσμιον ἐκθεσιν τοῦ 1851. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ ἐπερατώθη τῷ 1854, ἐστοίχισε δὲ 37 ἑκατομμ. φράγκων. — 2) Θωμάς Σ. Ἰατρός ἐπονομαζόμενος ὁ Ἀγγλός Ἰπποκράτης, ὅστις ἐγεννήθη ἐν τῇ κομητείᾳ Δορσετ τῷ 1624 καὶ ἀπέθανε τῷ 1689. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἤκτισσε μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐν τῷ προαστίῳ τοῦ Λονδίνου Οὐεστμινστερ, ἐκατίσθη δὲ ἐπὶ τῆς σπουδῆς τῆς φύσεως καὶ ἐπὶ τῆς πείρας καὶ ἐμπερίτησε τὰς ἀτμοσφαιρικὰς συνθήκας ὅπως ἐπιτυχέστερον καταπολεμήσῃ τὰς ἐπιδημικὰς νόσους, ἐξήρμωσεν εἰς τὴν θεραπείαν πρὸ πάντων τῆς εὐλογίας τὴν ἀντιελογιστικὴν μέθεσιν, ἀνεκάλυψε τὴν καλύτερον τρόπον τῆς χρήσεως τῆς κίνης καὶ ἐξέδρε τὴν δρῶνόμενον αὐτῷ σύνθεσιν τοῦ λαυδάνου. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἐκτιμάται πρὸ πάντων ἡ Πραγματεῖα περὶ τῆς θρηττίδος. [Πς.]

Σύδνεϋ (Sydney ἢ Sidney). Πόλις τῆς Αὐστραλίας καὶ πρωτεύουσα τῆς Νοτίου Οὐαλίας, καίμενη ἐπὶ τῆς Α' ἀκτῆς καὶ ἔχουσα 386 000 κατ. Ἐχει ὠραίον λιμένα, κλίμα ὑγιεινόν, ἄλλα ὅσῃν ὕδατος, διάφορα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα καὶ διεξάγει εὐρὺ ἐμπόριον μαλλίων, ἐλαίου τῆς σαλαίνης, ζυλείας μετὰ τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδίων καὶ τῆς Ὠκεανίας· ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀποικία τῶν Ἀγγλῶν ἐν Αὐστραλίᾳ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1788, ἐχρησιμοποιεσε δὲ ὡς τόπος ἐξουρίας τῶν καταδίκων μέχρι τοῦ 1841. [Πς.]

Συζυγεῖς ἐστίαι. Βλ. Κάτοπτρον, Φακός.

Συζυγία καλεῖται ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ ἐκείνη ἡ θέσις δύο οὐρανίων σωμάτων πρὸς τὴν γῆν καθ' ἣν καὶ τὰ τρία σώματα εὐρίσκονται ἐν σχεδὸν εὐθείᾳ γραμμῇ· κυρίως δὲ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου πρὸς τὴν γῆν, εὐρῆται δὲ ἢ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος ἐν

Σ. κατά τὸ πανσέληνον καὶ τὴν νομηνίαν. — Ἐν τῇ μετρικῇ εἶναι συνώνυμον τῆς διποδίας (βλ. λ.).

Συήνη (νῦν Ἀσσουάν). Πόλις τῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Αἰγύπτῳ Θηβαΐδος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Νείλου ἔμπροσθεν τοῦ πρώτου καταρράκτου καὶ σχεδὸν ἐπὶ τοῦ προπικυ εἰς 24° 5' Β πλάτους. Μικρὸν σημαίνουσα ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Φαραῶν κατέστη ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων σημαντικὴ, διότι εὖσα παραμεθόριος ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς διοικήσεως τοῦ τελωνείου τοῦ Νείλου καὶ εἶχε φρουρὰν πολυάριθμον. Καὶ ἐπὶ τῆς ἀραβικῆς κατακτήσεως ἀκμὴ ἐξηκολούθει ἀκμάζουσα μέχρι τοῦ 1403, ὅτε ἡττημένη ὑπὸ λιμοῦ καὶ πανώλους. Παρ' αὐτὴν ἐξερύσσεται ὁ ἐξ αὐτῆς ὀνομασθεὶς ῥοδοχρῶς γρανίτης, ἐξ οὗ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατεσκευάζοντο οἱ ὀβελίσκοι καὶ τὰ τῶν βασιλείων καὶ τῶν θεῶν ἀγάλματα. Οἱ παρὰ τὴν παρακείμενον καταρράκτην βράχοι βριθουσιν ἐπιγραφῶν ἐπισήμων προσώπων διελθόντων ἐκεῖθεν ὅπως μετὰδῶσιν ἐξ Αἰθιοπίας εἰς Αἴγυπτον ἢ τὴν ἀπάλιν. [Πς.]

Συηνίτης καλεῖται ἐν τῇ πετρογραφίᾳ χρυσταλλοειδὲς συσσωμάτωμα κύριον συστατικὸν ἔχον τὴν δρεξοχίτον, δεύτερον δὲ τὴν κερστικίτην, μεθ' ὧν ἀπαντῶσι συνήθως καὶ ὀλιγοσχίστον, μαρμαρυγίαις κκ. Χρησιμεύει εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ἔδοστροσιον κλ. Ἀπαντᾷ πολλάχοῦ τῆς γῆς, ὡς ἐν Σαξονίᾳ, Βορμιά κλ. — Τὸ ὑπὸ τοῦ Πλινίου Σ. καλούμενον πέτρωμα, ὅπερ εὑρεται κυρίως ἐν Συήνῃ τῆς Αἰγύπτου εἶναι κερστικίδης γρανίτης μετὰ χαλαζίου, διὸ καὶ ὑπὸ νεωτέρων καλεῖται «συηνιτικὸς γρανίτης». [Α.Κ.]

Σύης (Εὐγένιος Sue). Μυθιστοριογράφος γενν. ἐν Παρίσι τοῖς τῷ 1804 καὶ ἀποθ. τῷ 1857. Ἐγερμάτιος κατ' ἀρχὰς ναυτικῆς στρατιωτικῆς ἱατρικῆς μετασχὼν τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναβαρίνου, παραιτηθεὶς ὅμως ἐπέδωκεν εἰς τὴν φιλολογίαν, συγγράψας κατ' ἀρχὰς μυθιστορήματα θαλασσίους ἔχοντα ὑπεθέσεις δι' ὧν παρηλλήλισθη πρὸς τὴν Ἀμερικανὴν Φενιμὲρ Κούπερ, ὡς καὶ ἄλλα οὐλομενέτερα. Ἐπεδόθη εἰτα εἰς τὴν συγγραφὴν ἱστορικῶν μυθιστορημάτων, ἐν εἰς καὶ τὴν θεωροῦμεν ὡς τὸ ἀριστοτέργημα του, ἡ Μαθηλὴ. Ἐγρᾶψε τέλος κοινωνιστικὰ μυθιστορήματα, εἰς τὰ Ἀπόκριστα τῶν Παρισίων, ὁ Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος, τὰ 7 θανάσιμα ἁμαρτήματα κλ. Ἐδραματοποίησε δὲ καὶ τινὰ τῶν ἔργων του. Ὁ Σ. τῷ 1849 ἐξελέγη μέλος τῆς Νομοθετικῆς Συνελεύσεως ταχθεὶς εἰς τὴν μερίδα τῶν Ὀρειῶν, μετὰ δὲ τὴν 2 Δεκεμβρίου 1851 ἀπῆλθε τῆς Γαλλίας καὶ ἐγκατεστάθη παρὰ τὸ Ἀννερὸν τῆς Σαβοΐας, ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν ἐξ ἀνευ-

ρισμοῦ. Ὁ γόνιμος οὗτος μυθιστοριογράφος διακρίνεται διὰ τὴν ἐφευρτικότητα, διὰ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως καὶ διὰ τὴν εὐνομίαν περὶ τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν παραγὴν ζωηρῶν ἐντυπώσεων. [Πς.]

Συκᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰππίας (Φθιώτιδος), ἧς κεῖται πρὸς Δ εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1. Κάτ. 308.

Συκάμενον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰππίας ὥρ. 1 1/4 ὥρ. Δ τῆς Σκαλας Ἰππίας καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ. Κάτ. 140.

Συκάμενος (Βοτ.) ἡ Morera L. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας Μερειδῶν, ἧτις ὑπὲρ τῶν πολλῶν θεωρεῖται ὡς φύλη τῶν Κινιδῶν (βλ. λ.). εἶδη τῆς Σ. εἰσὶ δένδρα τῆς Ἀ. Ἀσίας καὶ λιεργεγμένα πανταχοῦ ἐν τῇ εὐκράτῳ ἡμῶν. εἰς τὰς χώρας τὰς παραγούσας ταύτας (βλ. λ.) καθότι ἐκ τῶν φύλλων δένδρων τούτων τρέφεται ὁ μεταξοσκώληξ. Τὰ κυριώτερα εἶδη εἰσὶ Σ. ἡ μέλας (M. nigra L.) ἡ κατ' ἐξοχὴν Σ. τῶν χαίτων, κοινῶς ξυνομασθεῖσα ἡ συμινία, ὧν οἱ καρποὶ (βαγοειδῆ συγκροτήματα) περιέχουσι σερᾶτιον φαρμακευτικόν καὶ Σ. ἡ Ἄσκη (M. alba L., καὶ μτυρία), ἧς ὑπάρχουσι πλεῖστα ποικίδια.

Συκαράκι. Χωρίον τοῦ δήμου Σαλαμίνας, ἔχον 113 κατ.

Συκέα. Κώμη τοῦ δήμου Ἀσωποῦ ἐπαρχίας Ἐπιδάουρου Λιμηρᾶς, 2 ὥρ. τῶν Μελάων. Κάτ. 1258.

Συκῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Σπαλαμίνης ἐπαρχίας Βώλου, ἀπέχον τῆς Ἀλφειοῦ 2 ὥρας πρὸς Α. Κάτ. 490, δὲ λούμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς τὴν κτηνοτροφίαν.

Συκῆ (Βοτ.) Ficus L. Κύριον γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀρτοκαρπιδῶν (βλ. λ.). Περιλαμβάνει πολυάριθμα (ὑπὲρ τὰ εἶδη, πάντα σχεδὸν δένδρα τῶν θερμῶν ῥων. Τὸ μόνον κοινὸν καὶ ἐν τῇ εὐκράτῳ τοῦ ἀρχαίου κόσμου αὐτοφύες καὶ λιεργεγμένον εἶδος εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν (Ficus Carica L., κοινῶς συκιά, γ. Figuiet). Καλλιιεργεῖται πλεῖστα: α. ποικιλίαι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, τὴν ποῖον καὶ τὸ χρῶμα τῶν καρπῶν. εἶναι σκιδάρον προῖον ἰδίως διὰ τὰς ἑλληνικὰς ρας καὶ τὰ ξηρὰ σύκα ἐμπόρευμα σημαντικόν. Φήμην ἀρίστην ποιότητος ἔχοντα σύκα τῆς Σμύρνης, τῶν Καλαμών, Ἀνδρῶν κλ. Ἡ αὐτοφύης ἀγρία συκῆ (Ficus aschersoniana, κοινῶς ἀγριοσυκὸν ὄρνός, ἐρινεός ἢ ἐρινός τῶν χαίτων) φέρει ἐντὸς τοῦ σύκου πολλὰ μικρὰ ἀνθήλια καὶ τρέφει εἶδος μικρο-

τόμου ὑμενοπτέρου («ψήν»). Ἡ δὲ μετάδοσις τοῦτου καὶ (ἐπομένως ἢ δι' αὐτῆς ἐνεργηθεῖσα μεταφορὰ γύρεως) ἐκ τῶν ἀγρίων σύκων εἰς τὰ ἡμερα θεωρεῖται εἰς πολλὰς χώρας, ἰδίως ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ, ὡς ἀπαραιτήτως ἵνα μὴ ἀποβάλλωνται τὰ σύκα τῆς ἡμέρας συκῆς πρὸ τοῦ νὰ ὠριμάνωσι, διδὲ κρεμύσιν ἐρινούς εἰς τὰς συκίας, πρᾶξις ἣτις καλεῖται «ἐρινασμός» (caprification)· φαίνεται ὅμως δ' εἰς ἑλίας τὰς χώρας ἐρίνασμός δὲν ἀπαιτεῖται καὶ τοῦτο ἦτο γνωστὸν καὶ τοῖς ἀρχαίοις, διδὲ ὁ Θεοφραστος γράφει «διαφέρουσι δὲ καὶ αἱ χώραι πρὸς τὰς ἀποβολὰς· περὶ γὰρ Ἰταλίαν εὐφασιν ἀποβάλλειν, δι' ὃ οὐδ' ἐρίναζουσιν», καὶ τὴν σήμερον ὁ ἐρίνασμός ἐστὶ ἀγνωστος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τινὰς ἄλλας χώρας. Ἄλλα εἶδη δξίσσημείωτα Σ. εἰσὶ Σ. ἢ συκομορέα (F. Sycomorus L.). Συκομορον τοῦ Διοσκουρίου καὶ Συκαμινος αἰγυπία τοῦ Θεοφράτου, δένδρον μέγα τῆς Β. Ἀφρικῆς φέρον καρποὺς ἐδωδόμεους καὶ ἔχον ἔυλον ἀσπές, χρήσιμον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Αἰγύπτῳ ἰδίως διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ξυλίνων σαρκωγῶν τῶν ταριχευτῶν. Σ. ἢ Ἰνδική (F. Indica Roxb.) παράγουσα κόμμι· λακεῖον (βλ. λ.). Πολλὰ δὲ εἶδη Σ. θεραπεύονται χάριν τοῦ ὠραίου φύλλωματος πρὸς κόσμον, ἰδίως Σ. ἢ ἐλαστική (F. elastica L.), δένδρον τῶν Ἰνδῶν παράγον ἐλαστικὸν κόμμι καὶ ὄν πολὺ ἀγαπητὸν χάριν τῶν μεγάλων στίλβων φύλλων αὐτοῦ (κοινῶς φῖκος), κτλ. [Θ. Χ.]

Συκιά. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγυπίου, 2 ὠρ. Β τοῦ Λοιδωρικίου κατὰ τὰς ΒΔ ὁριζωνίας τοῦ ὄρους Γκιόνας, Κάτ. 306. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τρικυλίων τῆς Κορινθίας, ἀπέχον ἀπὸ Εὐλοκάστρου ὠρ. 2 Α, κείμενον δὲ ἐπὶ τῆς παραλίας, σύνδενδρον καὶ κατάρτυον ὑπὸ ἀμπελιῶν. Ἔχει 216 κατ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Παραληθαίων, ἔχον 144 κατ. — 4) Χωρίον τοῦ δήμου Σικυωνίως τῆς Κορινθίας, ἔχον 255 κατ.

Συκιά. Χωρίον τῆς Χαλκιδ. Χερσονήσου ἐπὶ τῆς Σιθωνίας κατὰ τὰ ΝΔ αὐτῆς, εἰκνόμενον ὑπὸ 310 ο' κοχινείων χριστιανῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν. Κατὰ τούτου εἰς ἀπόστασιν 3/4, τῆς ὥρας εὐρηται ὁ ἀσφαλὴς λιμὴν τῆς Συκίας λεγόμενος, Ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ πόλις Σίγγος, ἐξ ἧς καὶ ὁ κόλπος Σιγγιτικὸς.

Συκόμορον. Βλ. Συκῆ

Συκοφάντης. Ἐσθμαίνε καὶ σημαίνει ἡ λέξις τὸν ἐν γνώσει καὶ ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ ψευδῶς καταγγέλλοντά τινα ὡς ἐκτελέσαντα δξέοποιον πρᾶξιν. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀθηναίοις ἡ πρᾶξις ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν αἰσχροτάτων, δι' ὃ καὶ ἀποδεικνυμένη, βαρύντα, μέχρι καὶ διὰ θανάτου, ἐτιμω-

ρεῖτο, ἐπιβαλλομένης τῆς ποινῆς ἀναλόγως τοῦ ὑπὸ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστηρίου μεγέθους τῆς ἐκ τῆς ἐνεκα ψευδοῦς μηνύσεως ἐπελθούσης εἰς τὸν συκοφαντηθέντα βλάβης ἢ ζημίας. Ὅπως δὲ γένηται ἢ ἐπὶ συκοφαντίᾳ καταγγελία ἀπηγομένου ἢ πρὸς ὁλὴν, ἀδεια δηλ. τοῦ Δήμου, ἢ εἰς ἀγγελίαν, πρὸς κλήσεις δηλ. τοῦ Δήμου ὅπως αὐτὸς δικάσῃ, οὐ μὴν ἀλλὰ ἐγίνετο καὶ διὰ γραφῆς καὶ λοιπῶν ἐν χρήσει τύπων. Κατὰ τὴν ἐπὶ συκοφαντίᾳ δίκην προϊστάντο ταύτης οἱ θεσμοθετοῦνται. — Ἡ τῆς λέξεως παραγωγή κατ' ἄλλους μὲν ἐξηγεῖται ἐκ τῶν φαίνοντων (καταγγελλόντων) τὴν ἀπηρευμένην τὴν ἐξαγωγήν ἢ κλησὴν τοιούτων, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῶν προκαλούντων διὰ καταγγελίας τὴν ἐπιβολὴν ποστίμων εἰς εἶδος κυρίως σύκων, ἢ δὲ κοινῇ αὐτῆς ἐκδοχῇ ἐκ τῆς καταχρήσεως ἐπὶ ἰδιοτελείᾳ τοῦ δικαίωματος τούτου. [Πε.]

Σύκωσις. Νοσηρὰ κατὰ τὸ δέρμα ἐπεξεργασία ἀλίσκουσα τὰ τριχωτὰ μέρη τοῦ προσώπου, τὸν μύστακα δηλ., τὸ γένειον, τὰς παρειάς, τὰς ὀφρὺς καὶ τὰς βλεφαρίδας (πρὸς βλεφαραδενίτις), σπανιώτερον δὲ τοὺς βύθωνας, τὰς μασχάλας, τὰ αἰδοῖα καὶ σπανιώτατα τὴν τριχωτὴν κεφαλὴν συνίσταται δὲ εἰς φλεγμονὴν τοῦ θυλάκου τῶν τριχῶν καὶ τοῦ περὶ τὸν θύλακον ἱστοῦ, ἀπολήγουσα συνήθως εἰς ἐμπύσην (θυλακίτις πώγωνιαία). Προσβάλλουσα ἀποκλειστικῶς, ἐξαίρεσις τῆς βλεφαραδενίτιδος, τὸ ἐνδερικὸν φύλον ἐκδηλοῦται διὰ φυκταίνων μικρῶν, ἐρυθρῶν, περιεχυτῶν πύων καὶ διαπερωμένων ὑπὸ τριχὲς ἣτις συνήθως ἀτροφᾷ καὶ ἀποπίπτει. Δέον νὰ διακρίνωμεν τὴν παρασιτικὴν, ἣν παράγει τριχοφυΐα, ἐκ τῆς κατὰ τὸν ὅρον, καὶ τὴν μὴ παρασιτικὴν. Ἐνίσταται μετὰ τῶν διασταδῶν κειμένων ἐξανθημάτων καὶ φυκταίνων ἀναφέρονται νέα τοιαῦτα εἰς τρόπον ὥστε ἡ πάσχουσα δερμικὴ ἐπιφάνεια οὐδὲν ἄλλο παρουσιάζει ἢ παρεγγυώματα μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτενῆ καὶ συνεχῆ. Ἡ διάρκειά καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς νόσου χρονιωτάτη ὡς καὶ ἡ θεραπεία αὐτῆς, συνισταμένη εἰς τὴν ξύρησιν ὀπωσθήποτε ἢ ὑποψίλωσιν τῶν πασχόντων μελῶν, εἰς ἄκραν καθαριότητα διὰ συγνῶν πλύσεων ἐκ σάπωνος κοινοῦ ἢ πρασίνου, εἰς ἐπίδειξιν δὲ ἀλοιφῆς λευκῆς ὑποστάθης ὑδαργύρου ἢ θείου. [P.N.B.]

Σύλατα (παρὰ Τούρκοις Ζήλε). Κώμη τῆς Μ. Ἀσίας, ἐν τῷ νομῷ Ἰκονίου, 4 ὠρ. πρὸς Ν τῆς Νεαπόλεως (Γενί-Σελί), κατοικουμένη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ὑπὸ Χριστιανῶν ἐρθεοδόξων, οἵτινες διατηροῦσι καὶ ἑλλην. σχολεῖον. Πρὸς Φαρασποῦλου, τὰ Σύλατα (Ἀθ. 1895). [Μ.Σ.]

Συλθανίτης. Ὀρυκτὴν τοῦ βασιρρομ-

του προκλινούσας συστήματος, χαλυβόχρουν και έχουν λαμπρή μεταλλική, συνιστάμενον δι' ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, τελλυρίου κτ. [Α.Κ.]

Σύλδεστρος. 1) Σ. ὁ Δ' ("Ἀγίος), Πάπας ἀπὸ τοῦ 314 μέχρι τοῦ 336, γενν. ἐν Ῥώμῃ. Κατὰ τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτοῦ ἐπαυσαν οἱ διωγμοὶ, συνεκλήθη ἡ ἐν Νίκαιᾳ α' οἰκουμένη συνόδος (325), ἀνεστάνη δ' ἡ αἵρεσις τῶν Δονατιστικῶν, ἣν κατεδίκασε. Λέγεται δι' αὐτοῦ τότε ἐγένετο καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἀγ. Ἐξοὺν δωρεὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ἐν ᾗ ἐπιμακρὸν ἐστῆριζον τὴν κοσμητικὴν των ἐξουσίαν οἱ παπᾶι. — 2) Σ. ὁ Β' (Γερβέρτος), Ἐργενήθη περὶ τὸ 930 ἐν Ὀριλλᾷ τῆς Ὀβέρνης ἐξ ἀφανῶν γονέων καὶ ἀπέθανε τῷ 1003. Σπουδάζας τὸ πρῶτον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ὀριλλᾶ καὶ τελειοποιήσας ἐν Ἰσπανίᾳ κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν Βενεδικτινῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ὀθων Δ' τῷ ἀνέθηκε τὴν ἀνατροπὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀθωνος Β' καὶ τὸν διώρισεν ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Βεβίου, ὅτε δὲ βραδύτερον ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν, ζωρίσθη ὑπὸ τοῦ Οὐγώνος Καπέτου παιδαγωγὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Ῥαβέρτου καὶ προσεδιάσθη ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ῥημῶν (992). Παραίτησας ὁμοῦ τὴν θέσιν ταύτην μετέβη εἰς Γερμανίαν. Ὁ κυρ(αρχος) τῆς Ἰταλίας Ὀθων Ι' τὸν διώρισεν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ῥαβέννης τῷ 997, τῷ δὲ 999 ἐξελέγη τῇ ὑποστηρίξει αὐτοῦ πάπας. Ἦτο δὲ ὁ πρῶτος Γάλλος πάπας καὶ ἀρχιερατευσσε λίαν συνετῶς. Ὁ Σ. κατεῖχε γνώσεις ἐκκλησιαστικὰς διὰ τοὺς χρόνους του, δι' ὅ καὶ κατηγγεγρήθη ἐπὶ μαγείᾳ. Ἐγνώριζε δὲ γεωμετρίαν, μηχανικὴν, ἀστρονομίαν καὶ μουσικὴν ἀκόμη, καὶ εἰς αὐτὸν ἀρετίζεται ἡ εἰς Εὐρώπῃν εἰσαγωγὴ τῶν λεγόμενων Ἀ ρ α β ῖ κ ὠ ν γ α ρ α κ τ ῆ ρ ω ν καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῶν δι' ἐκκρεμῶν ὠρολογίων. Σφίζονται αὐτοῦ Ἐ π ι σ τ ο λ αὶ καὶ Ὁ μ ῖ λ ῖ α ι. Τῷ 1051 ἡ γενέθλιος τῷ ἀνήγειρεν ἀνδριάντα. [Πε.]

Συλδίνης ἢ Σύλδιν. Ὀρυκτὸν τοῦ κυδικοῦ συστήματος, λευκὸν καὶ λάμψεως ὁλωδούς, εὐρισκόμενον μετὰ δρυκτοῦ ἁλατος καὶ ὡς ἐπάνθημα εἰς ἡφαίστεια. [Α.Κ.]

Συλδούργ (Φρειδερίκος Sylburg). Ἑλληνιστὴς γενν. τῷ 1536 ἐν Βέττερ παρὰ τὸ Μαρβούργον καὶ ἀποθ. τῷ 1596. Εἰργάσθη ἐπὶ μακρὸν εἰς τὸ ἐν Φραγκοφούρτῃ τυπογραφεῖον τοῦ Βέσελ καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀϊδελβέργῃ τοῦ Ἱερων. Κομελίνου ὡς καὶ εἰς τὸν Θ η σ α υ ρ ὦ ν τοῦ Ἑρρ. Στεφάνου. Διὰ τῶν πλήρων καλαίσθησις διορθώσεων του ἐπὶ τοῦ κειμένου, τῶν σημειώσεων καὶ τῶν πινάκων αὐτοῦ προσέφερε πραγματικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν κριτικὴν. Ἐκτιμῶνται ἀκόμη αἱ παρ' αὐτοῦ γενόμεναι ἐκδόσεις τοῦ Ἀριστοτέλους (Φραγκοφούρτῃ 1584-

87), τοῦ Παισανίου (1583), Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῖος (1586), τῶν Ῥωμαίων ιστορικῶν (1588), τοῦ Μεγάλου ἑτυμολογικοῦ (1594), τοῦ Ἀγ. Ἰουστίνου, Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείας, Θεοκυδίδου, Δίωνος τοῦ Κασίου, Ἐργα αὐτοῦ ἔχουσι Ἑλληνικὴν γραμματικὴν κατὰ τὴν μέθεδον τοῦ Ῥάμου, καὶ Ἑλληνικὸν ἀλφαριθμητικὸν φιλολογικῆς μετῆς. [Πε.]

Συλδουαν. Χωρ. τοῦ δήμου Κραβύδος τῶν Καλαβρυτῶν. ἔχον 183 κατ.

Συλδουαν. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀργιθέας τῆς Κορδίτης, μετὰ 293 κατ.

Συλλαδὴ εἶναι τὸ σύνολον τῶν φθόγων εἰσέτις δι' ἀμεταβλήτου ἀνείσεως τοῦ λαρυγγος καὶ διὰ μιᾶς πνεύς συνεκρυσταλλώσας. Κυρίως ἡ λέξις σημαίνει συλλήψιν τῶν φθόνων ἢ συμφώνων μετὰ φωνήεντος, ὅλλω καὶ φωνῆς μόνον δύναται ν' ἀποτελεσθῇ συλλαδὴν, καταγρηστικὴν τότε ὑπὸ τινῶν γραμματικῶν καλουμένην.

Σύλλας (L. Cornelius Sulla). Ἐνδοξὸς Ῥωμαῖος γεννηθεὶς τῷ 137 π. Χ. Διαρτίσας ταμίης τῷ 107 μετέβη εἰς Ἀφρικήν καὶ ὑπηρετήσεν ὑπὸ τὸν Μάριον, ἀλλ' ἐξῆγερε τὸν φθόνον αὐτοῦ ὅμα ἐπιτυχὸν παρὰ τοῦ Νουμίδου βασιλέως Βόχου τὴν παραστῆν τοῦ Ἰουγούθα. Ἐπιστρέψας εἰς Ἰταλίαν ἐξ Ἀσίας ἐνθα μετέβη ὅπως ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλεῖα τῆς Καππαδοκίας Ἀριοβαρζίνην, μετέσχε τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου, δι' ἐπεραίωσε διὰ τῆς καθυποτάξεως τῆς Σαμνιτικῆς. Διατελὼν τῷ 88 ὁπατος ἐπέτυχεν νὰ τῷ ἀνατεθῇ ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἡ ἀρχηγία τῆς κατὰ τοῦ Μιθραδάτου ἐκστρατείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τῇ ὑποκινήσει τοῦ Μαρρίου διὰ δημοψηφίσματος κατηργήθη τῆς συγκλήτου ἡ ἀπόφασις, ὁ Σ. εἰσέλασεν ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν πόλιν, ἐμνημόνευσε τὸ δημοψήφισμα καὶ προσκράυσεν ἀμοιβὴν διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ Μαρρίου. Προβαίνων εἰς τὰ κατὰ τοῦ Μιθραδάτου ἀπὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι κτήσεων του κυριεύει τὰς Ἀθήνας (87), κατάγει τὰς ἐν Χαίρωνειν καὶ Ὀρχομένῳ ἐριστικὰς νίκας καὶ καταναγκάζει τοὺς νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. Κλείει λοιπὸν μετ' αὐτοῦ συνθήκην, ἐπαναφέρει εἰς τοὺς θρόνους τῶν τὸν Ἀριοβαρζίνην, βασιλεῖα τῆς Καππαδοκίας, καὶ τὸν Νικημήδην, βασιλεῖα τῆς Βιθυνίας, καὶ κατατίθει εἰς Ἰταλίαν τῷ 84. Ἀμα τῇ ἀφίξει του ὁ Σ. εἶδε προσελθόντας αὐτῷ πολλοὺς τῶν φίλων του, λαβὼν δὲ καὶ παρὰ τοῦ Πομπηίου ἐπικουρίαν 3 λεγεόνων, ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ νέου Μαρρίου ἀντιπάλου του, καὶ οὗ μετ' ἄλλας προκαταρκτικὰς κατάγει τελειωτικὴν νίκην πρὸς τῆς Ῥώμης, εἰς ἣν καὶ εἰσέρχεται ἐν θριάμβῳ (82). Διατάσσει τότε τὸν θάνατον 13 στρατηγῶν τοῦ Μαρρίου, ἀπο-

κεφαλίζει ἐν τῇ ἵπποδρομῷ 7 χιλ. αἰχμαλώτων στρατιωτῶν, θανατώνει 5 χιλ. πολιτῶν ὅπως διανεῖμῃ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τοὺς φίλους του ἐνεργῶν προγραφὰς καὶ ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς συγκλήτου διαρκὲς δικατορία. Μεταβάλλει τότε τοὺς ὑπάρχοντας θεσμούς, ἐνισχύει τὴν βριστοκρατίαν, οὐξ ἀναι τὴν ἰσχύον τῶν συγκλητικῶν ἀναβαλῶν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν εἰς 480 καὶ παραδίδων αὐτοῖς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν καὶ παντοειστρόπως ἐξασθενίζει τὴν δημοτικὴν μερίδα. Μετὰ 2 ἔτων δὲ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν παρητήθη (79) καὶ μετὰ 1 ἔτι ἔτις ἀπέθανεν ἐν Ποτιόλοις ἐξ αἰμορραγίας ὡς φαίνεται. Τὰ ὅσα του μετακομθέντα μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς Ῥώμην ἐτάφησαν ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἀρεως. Ὁ Σ. αὐτεκλήθη Εὐτυχῆς, ὅλος δὲ ἐβίος του δικαιολογεῖ τὸ ἐπιθετον τοῦτο. Κατέλειπεν ἀπομνημονεύματα χρησιμεύσαντα ὡς πηγὴ εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου. [Πς.]

Σύλλη. Κωμόπολις τῆς Μ. Ἀσίας, 2 ὡρ. ἀπὸ Ἰκονίου, ἔχουσα 7 χιλ. κατ. ὧν 3 χιλ. Χριστιανοὶ συντηροῦντες ἑλλην. σχολεῖον. [M.X.]

Σύλληψις καλεῖται ἐν τῇ φυσιογνωσίᾳ τὸ ἀποτέλεσμα γονίμου συνουσίας καὶ ἀρα εἶναι πῶς ἀποβαίνει ἡ λέξις συνώνυμος πρὸς τὴν λέξιν γονιμοποιήσεως τοῦ ὠαρίου. Ἰδιαίτερος ὅμως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου σημαίνει τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ γονιμοποιηθέντος ὠαρίου ἐν τῇ μήτρᾳ καὶ τὴν ἐνταξιν τῆς κυήσεως. [P.N.B.]

Σύλληψις. Μέτρον δικαστικὸν ἐνεργούμενον κατὰ τῶν κατηγορουμένων δι' ἀδικήμα. Ἐν τῇ προανακρίσει ἐπιτρέπεται Σ. μόνον ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἐλήθη ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ ἡ πράξις φέρῃ τὸν χαρακτηριστὸν ἀδικήματος τιμωρουμένου διὰ κρατήσεως, ἐν δὲ τῇ κυρίᾳ ἀνακρίσει ἐκδίδεται ἔνταλμα συλλήψεως ὡς ὅσακις ὁ κατηγορούμενος κλητεύθῃ δὲν ἐνεφανίσθη. Κατὰ τὸ σύνταγμα (ἀρθρ. 5), ἐξαιρουμένου τοῦ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγκλήματος οὐδεὶς συλλαμβάνεται ἀνευ ἡτιςλογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τῷ κοινοποιῇται κατὰ τὴν σιγίμην τῆς Σ. Τοιοῦτον ἐντάλμα κατὰ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβανόμενων δύναται νὰ ἐκδοθῇ ὑπὸ παντὸς ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου· ὅταν πρέκειται νὰ συλληφθῇ τις διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως τοῦ δικαστηρίου, ὑπογράφει τὸ ἐντάλμα ὁ πρόεδρος, ἐν πάσῃ δ' ἄλλῃ περιπτώσει ὁ ἀνακριτικὴς προηγούμενης πάντοτε ἀκροάσεως τοῦ εἰσαγγελέως, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ὁποῖου γίνεται καὶ ἡ ἐκτέλεσις. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ Σ. κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας, ἐντὲς οἰκοδομήματος ἀφω-

σιωμένου εἰς δημοσίαν λατρείαν ἢ ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν ἂν μὴ ὁ κάτοικος αὐτῆς ῥητῶς τὴν ἐξηγήσῃ καὶ παραληφθῇ καὶ ἀνακριτικὸς ὑπαλλήλος. Σ. τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν προκειμένου περὶ μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικήματος ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν. Ὁ συλληψθεὶς προσάγεται ἀνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν, ὅστις ὀφείλει ἐντὲς τὸ πολὺ 3 ἡμερῶν εἴτε ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως, εἰδεμὴ ἀπολύεται ὁ συλληψθεὶς. Ταῦτα ἐπὶ κακουργήματος ἢ πλημμελήματος. Ἐπὶ πταισμάτων δὲ ὁ συλληψθεὶς ἐξετάζεται παραχρῆμα καὶ μετὰ 24 ὥρας τὸ πολὺ εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον ἢ ἀπολύεται. Πρὸς Κατασχέτηριον. [Π.Π.Δ.]

Συλλέμνα. Χωρ. τοῦ δήμου Φαλάνθου, μετὰ 749 κατ., καίμενον ὡρ. 1 1/2 ΝΑ τῆς Πιάνας καὶ ὡρ. 1 Δ τῆς Τριπόλεως.

Συλλογεῖς. Ἐκλήθησαν εὐτὼς οἱ μετὰ τὴν ἐκδιδῶν τῶν Τριακοντα ἐνταλέντες ἐν Ἀθῆναις τὴν καταγραφήν τῆς περιουσίας τῶν ἐλιγαρχικῶν, ἐξ ἧς κατεβάλλοντο καὶ αἱ δαπάναι ἱερᾶς τελετῆς ἀφιερωμένης εἰς τὴν Ἀθηναν. [Πς.]

Συλλογισμός ἐν τῇ Λογικῇ καλεῖται παραγωγὴ κρίσεως ἐξ ἐτέρας ἢ ἐξ ἐτέρων. Τὸ πρῶτον εἶδος καλεῖται ἀμεσος Σ. ἢ ἀκολοουθία, ἧς τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι κρίσις διαφέρουσα τῆς ἐξ ἧς παραγεται μόνον κατ' εἶδος. Διακρίνονται δὲ ἐνταῦθα κυρίως 1) ἡ καθ' ὑπαλληλίαν ἀκολουθία ἢ ἡ ἐκ τοῦ καθ' ὅλου περὶ τοῦ ἐπὶ μέρους (π.χ. ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι «πάντα τὰ πτηνὰ εἰσιν ὠτόκα», ἀληθεύει καὶ ὅτι «τινὰ πτηνὰ εἰσιν ὠτόκα»)· 2) ἡ κατ' ἀντίφασιν ἀκολουθία (π.χ. ἐὰν ἀληθεύῃ ὅτι «τινὰ τρίγωνα εἰσιν ἰσοπλευρά», ψεύδεται ἡ κρίσις ὅτι «οὐδὲν τρίγωνόν ἐστιν ἰσοπλευρόν»)· 3) ἡ ἀντιστροφὴ τῶν κρίσεων (π.χ. ἐκ τῆς κρίσεως «πάντα τὰ δένδρα εἰσὶ φυτὰ» ἐπεταί ὅτι καὶ «τινὰ φυτὰ εἰσὶ δένδρα») καὶ ἡ ἀντιστροφὴ κατ' ἀντίθεσιν (ἐκ τῆς «πάντα τὰ δένδρα εἰσὶ φυτὰ» ἐπεταί καὶ ὅτι «πάν τὰ μὴ φυτὰ οὐδὲ δένδρον ἐστί»). Πρὸ πάντων ὅμως Σ. λέγεται ὁ ἐμμεσος, καθ' ὃν δηλαδὴ παραγεται κρίσις ἐκ δύο ἐτέρων κρίσεων ἐχουσῶν μίαν ἐννοίαν κοινὴν καὶ ἐκτὸς ταύτης καὶ ἑνὰ μίαν ἰδίαν. Δι' αὐτὸν ἐν τῷ Σ. δεδομένοι κρίσεις καλοῦνται προκειμένη καὶ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀκολουθία παραγομένη κρίσις συμπέρασμα, ἢ εἰς τὰς προκειμένας κοινή ἐννοία μέσοις ὁροῖς, ἢ ἐννοία ἥτις ἐν τῷ συμπεράσματι γίνεται κατηγορούμενον, μέζων ὁρος καὶ ἡ περιέχουσα αὐτὸν προκειμένη μέζων πρότασις, ἢ δὲ ἐννοία ἥτις ἐν τῷ συμπεράσματι γίνεται ὑποκείμενον ἐλάττω

σω ν δ ρ ο ς καὶ ἡ περιέχουσα αὐτὸν προ-
κειμένη ἐλάσσων πρότασις. Ἡ
ἀπλουστάτη θεμελιώδης μορφή τοῦ Σ, εἶναι
ἡ κατηγορικὴ Σ. Οἱ συνήθεις κανόνες τού-
του εἶναι: 1) νὰ μὴ περιέχῃ πλείονας ἢ 3
κυρίας ἐννοίας· κατὰ τοῦ κανόνος τούτου
ἀμαρτάνομεν ἂν λάβωμεν μίαν καὶ τὴν αὐ-
τὴν λέξιν ἐν ταῖς προκειμέναις οὐχὶ ὑπὲρ
τὴν αὐτὴν ἀκρῶς ἐννοίαν καὶ ἐπιτυχόμεν
διὰ τοῦ διαφορουμένου τοῦ κοινου ὅρου ἀξι-
κῶς συμπέρασμα (παρalogισμός, λατ. qui-
ternio terminorum ἥτοι τετράς ὁρων· ἐάν
δέ τις μεταχειρίζεται τὸν παρalogισμὸν
ἐπιτηδές, ἵνα ἀπατήσῃ τοὺς ἄλλους, κα-
λεῖται τοῦτο «σόφισμα»). 2) Οὔτε ἐκ δύο
μερικῶν προκειμένων οὔτε ἐκ δύο ἀποφατι-
κῶν ἐπεται συμπέρασμα, διότι ἡ σχέσις τοῦ
ἐλάσσονος καὶ τοῦ μείζονος ὅρου δὲν εἶναι
ἱκανῶς ὠρισμένη. 3) Τὸ συμπέρασμα περιο-
ρίζεται εἰς τὸ μικρότατον ποσὸν τοῦ ἐν ταῖς
προκειμέναις λεγομένου ἥτοι τὸ «συμπέ-
ρασμα ἐπεται τῷ χειρόνι», ὥστε ἐάν ἐν
ταῖς προκειμέναις ὑπάρχῃ μερικὴ ἢ ἀπο-
φατικὴ κρίσις, τὸ συμπέρασμα δὲν δύναται
νὰ εἶναι γενικὸν ἢ καταφατικόν. Ἀνεξαρ-
τήτως τοῦ ποιοῦ καὶ ποσοῦ τῶν προκειμέ-
νων, ὑπάρχουσι 3 σχήματα Σ., καθ'
ὅσον ὁ μέσος ὅρος εἶναι: 1) κατηγορούμενον
ἐν τῇ μιᾷ τῶν προκειμένων, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ
ὑποκείμενον, ἢ 2) ἐν ἀμφοτέραις κατηγο-
ρούμενον, ἢ 3) ἐν ἀμφοτέραις ὑποκείμενον.
Αἱ μορφαὶ δὲ τῶν προκειμένων ὡς πρὸς τὸ
ποιὸν (καταφατικαὶ ἢ ἀποφατικαὶ) καὶ τὸ
ποσὸν (γενικαὶ ἢ μερικαὶ), καθ' ὅς προκύ-
πτουσιν ἐν ταῖς σχήμασι συμπεράσματα, κα-
λοῦνται τρῶσι τοῦ 1ου, 2ου καὶ 3ου
συλλογιστικοῦ σχήματος. Τὰ πρῶτον σχῆμα
εἶναι τὸ φυσικώτερον καὶ συγχρόνως σπου-
δαιότερον, καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ προκύπτουσι
συμπεράσματα καταφατικά καὶ ἀποφατικά,
γενικά καὶ μερικά, ἐνῷ τὸ 2ον σχῆμα δίδει
μόνον ἀποφατικά, τὸ δὲ 3ον μόνον μερικά
συμπεράσματα.

Τοῦ πρώτου σχήματος
μειζὼν πρότασις · Μ ἐστὶ Κ
ἐλάσσων πρότασις · Υ' ἐστὶ Μ
συμπέρασμα : Υ' ἐστὶ Κ
παράδειγμα ἔστω : Πάντα τὰ ξένδρα εἰσι
ζυτὰ· πάσαι αἱ ὄρυς εἰσι ξένδρα· ἀρα πᾶ-
σαι αἱ ὄρυς εἰσι ζυτὰ.

Τοῦ δευτέρου σχήματος
μειζὼν πρότασις · Κ ἐστὶ Μ
ἐλάσσων πρότασις · Υ' ἐστὶ Μ
συμπέρασμα : Υ' ἐστὶ Κ
παράδειγμα : Οὐδεὶς φιλότιμος ἐστὶ φυγό-
ποιος· τινὲς εὐκατάστατοι εἰσι φυγόποιοι·
ἀρα τινὲς εὐκατάστατοι οὐκ εἰσι φιλότιμοι.
Τέλος τοῦ τρίτου σχήματος
μειζὼν πρότασις · Μ ἐστὶ Κ
ἐλάσσων πρότασις · Μ ἐστὶ Υ'

συμπέρασμα : Υ' ἐστὶ Κ
παράδειγμα : Πάσαι αἱ φάλαιναί εἰσι θηλα-
στικά· πάσαι αἱ φάλαιναί εἰσι ὑδρόβια·
τινὰ τῶν ὑδρόβιων εἰσι θηλαστικά.
Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ὑποθετικοὶ Σ. Καὶ
δὴ διὰ τοὺς δι' ἐλ ὡν ὑποθετικούς ὀρθῶς
τὰ αὐτὰ ἄπερ καὶ περὶ τῶν κατηγορικῶν
(π. χ. κατὰ τὸ 2ον σχῆμα : ἐάν ἐπείκειται
βροχή, ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πλήρης ἀτμῶν·
ἐάν ἐπεσον οὐμίχλη, ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν εἶναι
πλήρης ὑγρῶν ἀτμῶν· ἀρα ἐάν ἐπεσον οὐ-
μίχλη, δὲν ἐπείκειται βροχή). Διὰ δὲ τοὺς
λεγ. καθ' ὅς ὑποθετικούς Σ. ἐν οἷς
ἡ μείζων πρότασις εἶναι ὑποθετικὴ, ἡ
ἐλάσσων θετικὴ καὶ τὸ συμπέρασμα θετι-
κόν : πάντοτε εἰ ἔστιν Α, ἔστι καὶ Β· πάν-
τοτε (ἢ ἐνίοτε) ἔστιν Α, ἀρα πάντοτε (ἢ
ἐνίοτε) ἔστι Β, ὑπάρχουσιν αἱ ἀρχαὶ 1) τιθε-
μένου τοῦ λόγου, τίθεται καὶ ἡ ἀκολουθία, 2)
αἰρομένης τῆς ἀκολουθίας, τίθεται ὁ λόγος·
διότι ἐάν, αἰρομένης τῆς ἀκολουθίας, τίθη-
ται ὁ λόγος, τότε τίθεται κατὰ τὴν πρώτην
ἀρχὴν καὶ ἡ ἀκολουθία, ὅπερ ἀντιφάσκει.
Τέλος ὑπάρχουσι καὶ δι' ἀξ ὡς κ τ κ ο ὅ
Σ. περὶ ὧν βλ. τὰ ξενεῖς καὶ Δίλημμα. Συν-
τεταγμένοι Σ., ἐν οἷς δηλαδὴ ἀποσιωπᾶται
ἡ ἑτέρα τῶν προτάσεων ὑπολαμβάνουσα ἐν
θυμῷ καλοῦνται ἐν θυμῷ ματα, π. χ.
ὁ ἔρως ἐστὶ πάθος, ἀρα τυφλώνει, ὅπου ἐλ-
λείπει ἡ μείζων πρότασις : τὸ πάθος τυ-
φλώνει. Ἐάν δὲ τὸ συμπέρασμα συλλογι-
σμοῦ γείνη προκειμένη κρίσις δευτέρου Σ.,
προτερρομένης ἀλλῆς κρίσεως ἐγούσης κοι-
νὸν μετ' αὐτοῦ ὅρον τινά, γεννᾶται συλ-
λογιστικὴ σειρὰ, π. χ. Πάντα τὰ
τετράπλευρά εἰσι σχήματα· πάντα τὰ πα-
ραλληλόγραμμά εἰσι τετράπλευρα· πάντα τὰ
παρλληλόγραμμά εἰσι σχήματα (πρῶτον
συμπέρ.)· πάντα τὰ τετράγωνα εἰσι παρ-
λληλόγραμμα· πάντα τὰ τετράγωνα εἰσι
σχήματα (τελευτὸν συμπέρασμα). Ἐάν δὲ
ἐν τοιαύτῃ σειρᾷ λανθάνουσιν ἐν θυμῷ πάντα
τὰ συμπεράσματα ἐξαιρουμένου τοῦ τελευ-
ταίου, ὅπως ἐν τῷ ἐνθυμηματι ἡ ἑτέρα τῶν
προκειμένων, γεννᾶται ὁ σωρεῖς τῆς,
π. χ. Ὁ ἀρνούμενος πᾶν δὲν πιστεύει εἰς
τίποτε· ὁ μὴ πιστεύων εἰς τίποτε ἀντιφά-
σκει εἰς ἑαυτὸν (διότι πιστεύει ὅτι δὲν
ὑπάρχει τίποτε νὰ πιστεύῃ)· ὁ ἀντιφάσκων
εἰς ἑαυτὸν δὲν νοεῖ κατὰ τοὺς νόμους τῆς
νοήσεως· ὁ μὴ νοῶν κατὰ τοὺς νόμους τῆς
νοήσεως εἶναι ἀνόητος· ἀρα ὁ ἀρνούμενος πᾶν
εἶναι ἀνόητος. Δύνανται δὲ αἱ σωρεῖται νὰ
ἔχωσι καὶ ὑποθετικὰς τὰς προκειμένας.

Συλοῦτος (Sylvius). Γάλλος ἱατρὴς
γενν. τῷ 1492 καὶ ἀπεθ. τῷ 1555. Ἐκ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ Συλοουανὸς ὑβρα-
γωγὸς (βλ. Ἐγκέφαλος) καὶ ἡ Συλοουανή
αὔλας (βλ. Ἐγκέφαλος).

Σύλτ (Sylt). Νῆσος τῆς Πρωσίας ἐν τῇ βορείῳ θαλάσῃ ἐπὶ τῆς Δ. ὁχθῆς τῆς Σλεσβικῆς, ἔχουσα 100 χμ. περίπου ἐπιφάνειαν καὶ 30 000 κατ. σχεδὸν πάντων ναυτικῶν ἢ ἀλιείων. [Πς.]

Σύλφας (καὶ Σουλφίδες). Ὑπερφυσικά ὄντα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς δοξασίας τῶν κελτικῶν καὶ γερμανικῶν φύλων μετεῖχον δαιμόνων καὶ νηρηίδος καὶ ἔζων ἐν τῷ ὕδατι. Παριστάνονται δὲ αὐτοὶ ὡς ἐλαφραί εὐκίνητοι μετὰ διαφανῶν πτερύγων ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης. Τὸς Σ. ἐπίστευον πρὸ πάντων ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀγγλίας. [Πς.]

Σύμβασις. Βλ. Συνθήκη, Συμβόλαιον.

Συμβεβασμὸς εἶναι συνεννόησις δύο διαμαχόμενων μερίδων ἵνα λιθῇ ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ ἐπὶ μέσοις ὁροῖς, συνεπάγεται ἀπλάτῃ σύγχρονον καὶ ἀμοιβαίαν παραιτησὶν τοῦ βλοῦ ἢ μέρους τῶν ἐκατέρωθεν βεβήσεων.

Συμβέβωσις καλεῖται ἐν τῇ φυτολογία τὸ φαινόμενον ὅτι διάφοροι φυτικοὶ ὄργανισμοὶ δεκνύουσι περιεργον σχέσιν πρὸς ἄλλήλους διηγουμένην διὰ οὕτως εἰπεῖν κοινὸν βίον, συνεπαγομένην δ' ὡς ἐπὶ πλεῖστον ὠφέληματα δι' ἀμφοτέρω. Παραδειγμα τῆς Σ. εἶναι ἡ μεταξὺ μυκήτων τινῶν καὶ φυτῶν σχέσις δι' ἧς σχηματίζονται αἱ λεγόμεναι λειχήνες (βλ. λ.).

Συμβλέφαρον (ὀφθαλμ.). Ὡς ὠφελικὸν νόσσημα τοῦ ὀφθαλμοῦ ἱκανῶς σπάνιον, συνιστάμενον εἰς πρόσφυσιν μερικὴν ἢ καθολικὴν τοῦ ἐπιπεφυκότος τοῦ βλεφαροῦ πρὸς τὸν ἐπιπεφυκότα τοῦ ὀφθαλμικοῦ βελβου. Ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις ἐνδείκνυται πρὸς θεραπείαν ὁσάκις τὸ Σ. παρακωλύει τὰς κινήσεις τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ τῶν βλεφάρων ἢ ὁσάκις ἐπάγεται διαταραχὴν τῆς δράσεως.

Συμβόλα χημικὰ εἶναι τὸ σύνολον τῶν τμησέων δι' ὧν σημειοῦμεν ἐν τοῖς χημικοῖς τύποις τὰ ὀνόματα τῶν ἀπλῶν σωμάτων. Συνίστανται εἰς τὸ ὀρχικὸν γράμμα ἀκολουθούμενον ἐνίοτε ὑπὸ δευτέρου ψηφίου τῶν λατινικῶν ὀνομασιῶν τῶν στοιχείων. Ἀντὶ λ. χ. νὰ σημειώσωμεν θεῖον ὀφρεὶ νὰ σημειώσωμεν S ὀρχικὸν τῆς λατινικῆς λέξεως Sulfur = θεῖον· ἐπίσης καὶ πάσαι αἱ ἐνώσεις τῶν στοιχείων ποριστάνονται χημικῶς διὰ τμησέων· ἀντὶ οὗτος (ἐνώσις ὑδρογόνου 2 καὶ ὀξυγόνου 1) σημειοῦμεν H₂O. Ὁ ψευδάργυρος λατινιστὶ καλεῖται Zincum καὶ σημειοῦται χημικῶς Zn, ὁ λευκόχρυσος Platina σημειοῦται Pt κ.ο.κ. Ἡ χρῆσις τῶν συμβόλων ἔχει καὶ ἕτερον πλεονέκτημα ὅτι ἐκφράζει καὶ τὸ ἀτομικὸν βῆρος, εἰς S δὲν ἐμφαίνει μόνον

τὸ στοιχεῖον θεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀτομικὸν βῆρος αὐτοῦ 32. [P.N.B.]

Συμβολαιογράφος. Δημόσιος ὑπάλληλος ἔργον ἔχων α') τὴν συντάξιν καὶ φυλάξιν ἐπισήμων ἐγγράφων περὶ ἐξωδίκων νομικῶν σχέσεων καὶ αἰτησὶν τοῦ ἐνδιαφερομένου ὁσάκις οὗτος εἴτε θέλει, εἴτε ἐκ τοῦ νόμου ὀφείλει διὰ τὸ κύρος τῆς νομικῆς πράξεως νὰ βεβαιώσῃ ἐπισήμως αὐτήν· β') τὴν βεβαίωσιν τῆς χρονολογίας ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὧν ἡ χρονολογία ἀνεῖ τῆς βεβαιώσεως τοῦ συμβολαιογράφου δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τρίτων· γ') τὴν διευθύνσιν ὠρισμένης διαδικασίας, ὡς εἶναι ἡ ἐνέργεια δημοσίου πλειστηριασμοῦ, ἡ κατάταξις τῶν δανειστικῶν, ἡ συντάξις τοῦ πίνακος κατατάξεως καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀνακοπῶν, ἡ σύγταξις δικαστικῆς ἀπογραφῆς, ἡ πιστοποιήσις τῶν ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ γινομένων τοιχοκλήσεων κ.τ.τ. Ἀνάλογον εἶδος ὑπαλλήλων ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ῥωμαῖοις οἱ tabelliones ἢ tabularii, μεταγενεστέρως δὲ παρὰ τοῖς ἔθνεσιν, ἅτινα διεδέξαντο τὸ β. κράτος ἰδρύθῃ ἡ τάξις τῶν notarii. Ἐν Ἑλλάδι εἰσῆχθη τὸ σύστημα τῶν συμβολαιογράφων διὰ τοῦ Ν. τῆς 21 Ἰανουαρ. 1834 περὶ Ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν συμβολαιογράφων, κατὰ τὸν ὁποῖον (ἄρθρ. 167) ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἑκάστῳ δικαστηρίῳ συμβολαιογράφων ὁρίζεται παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Ἵνα διορισθῇ τις ὡς συμβολαιογράφος δεόντ' εἶναι πολίτης Ἑλλήνι, νὰ συμπληρώσῃ τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ νὰ ἔχῃ τὰ λοιπὰ ἐν τῷ νόμῳ (ἄρθρ. 170) καὶ ἐν τῷ σχετικῷ Β. Δ. τῆς 6 Ἰουνίου 1874 ἀναγραφόμενα προσόντα. [M.M.]

Συμβόλαιον ἡ σύμβασις ἐν τῇ γυνικῇ τῆς λέξεως ἐννοεῖα καλεῖται πᾶσα δήλωσις συμφώνου βουλήσεως δύο ἢ πλείονων προσώπων σκοποῦντων νὰ παραγαγῶσι, τροποποιήσωσιν ἢ διαλύσωσιν ἐννοητὸν σχέσιν.

Ἰδιαιτέρως δὲ καλεῖται νῦν Σ. τὸ ὑπὲρ τοῦ συμβολαιογράφου συντασσόμενον ἐγγράφον, τὸ ὁποῖον γενόμενον ὑπὲρ τοῦ ἀρμοδίου συμβολαιογράφου καὶ κατὰ τὰς νομίμως διατυπώσεις εἶναι ἐγγράφον δημόσιον παρέχον πλήρη ἀπόδειξιν περὶ παντὸς θέματος ὅπερ βεβαίαι ὁ συμβολαιογράφος, ὅτι ἔλαβε χώραν ἐνώπιον αὐτοῦ ἡ ἐνηργηθῆ ὑπὸ τοῦ ἰδίου, ἐνόςω δὲν προταθῇ κατ' αὐτὸ καὶ ἀποδείχθῃ πλαστογραφία ἢ νόθευσις. Εἶναι δὲ ἐπίδεκτικὸν ἐκτελέσεως ἐν τῷ Κράτει ἅμα ἐπισυναφθῇ εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ὁ τύπος τῆς ἐκτελέσεως. Ἵνα ἡ ἐγκυρὸν δέσιν νὰ συνταχθῇ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου συμβολαιογράφου δηλ. τῆς περιφερείας τοῦ εἰρηνοδικοῦ, νὰ μὴ ὑπάρχῃ κώλυμα τοῦ συμβολαιογράφου συγγενείας ἢ συμφέροντος καὶ νὰ συνταχθῇ παρουσία δύο μαρ-

τύρων ἢ δευτέρου τινὸς συμβολαιογράφου. Ἄλλ' ἢ ἁλλειψίς τῶν διατυπώσεων τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου, καίτοι ἀφαιρούσα τὸν ἐπίσημον χαρακτῆρα τοῦ συμβολαίου δὲν συναφαιρῇ ὅμως καὶ τὴν ἰσχύον αὐτοῦ ὡς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἐνὸς ὧν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τοῦλάχιστον ἡ ὑπογραφή τῶν μερῶν καὶ δὲν απαιτεῖ ὁ νόμος ἀφελκτικῶς τὴν συνταξιν ἐπισήμων ἐγγράφων διὰ τὴν σύναψιν τῆς νομικῆς σφάσεως, περὶ τῆς πρόκειται. [M.M.]

Συμβολικὰ βιβλία καλεῦνται τὰ θεμύσια ὑπὸ Ἐκκλησίας τινὲς ἐπικυρωθέντα συγγράμματα, ἅτινα ἐκθέτουσι τὰ δόγματα τὰ ἐμπεριεχόμενα ἐν τούτοις ἐν τῇ διαφορᾷ αὐτῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ διὰ τοῦτο χρησιμεύουσιν ὡς κρῖνα πίστεως καὶ ὡς διακριτικὰ σημεῖα διὰ τοὺς πιστοὺς. Ἡδὴ ἐνωρὶς ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ συνειθίζετο ἅμα τῇ προσηλύσει μελούς τινὸς νὰ ἀπαγγέλληται ἡ ἐμολογία τῆς πίστεως ἣτις περιεῖχε τὰ κυριώτατα δόγματα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὴν πίστιν εἰς Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγ. Πνεῦμα, καὶ ἐχαρακτηρίζετο διὰ τῆς ἐκφράσεως ὁ κανὼν τῆς ἀληθείας. Τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐισαγωγὴν τοῦ κανόνος τούτου ἔδωκεν ἡ ἐμφάνισις τῶν Γνωστικῶν πρὸς ὧν τὰς δῆθεν ἀποστολικὰς ἀλλ' ἀπεκρύβους διδασκαλίας ἀντιτάσσοντο βραχέως περιλήψεις τῆς γνησίας ἀποστολικῆς παραδοτικῆς. Αἱ θεολογικαὶ ἐριδες τῶν μετέπειτα χρόνων ἠνάγκασαν τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ παραλαμβάνη βαθμυδὲν νέους ὁρισμοὺς ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως πρὸς ἀποτροπὴν τῶν θρησκευτικῶν πλανῶν. Ἐκ τούτου προέκυψαν νέα σύμβολα ἅτινα ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνόδων συνετάχθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν, τρία δὲ ἀρχαιότερα πάντων εἶναι γενικῶς παραδεκτὰ ὑπὸ πασῶν τῶν κυριωτέρων διαιρέσεων τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ εἶναι τὰ ἑξῆς 1) τὸ Σύμβολον τῶν Ἀποστόλων, 2) τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ οἰκουμενικῆς συνόδου (325) ὅπερ ἐπεκυρώθη μετὰ τινων αὐξήσεων ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει (381), καὶ 3) τὸ Σύμβολον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Πρὸς τούτοις ὅμως ἐκάστη τῶν Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν ἔχει ἰδίαιτα Σ. β. [Θ.Ε.]

Συμβολικὴ ἐν γένει καλεῖται ἡ διδασκαλία περὶ τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων. Ἐν τῇ Χριστιανικῇ ὁμῶς θεολογίᾳ ἡ λέξις αὕτη ἔχει δύο λίαν διαφόρους σημασίας. Ἐν πρώτοις ἐννοεῖται ἡ παράστασις καὶ ἐξηγήσις τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων, σημείων καὶ ἐθίμων τοιαύτην Σ. τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συνέταξεν ὁ Ι. Ε. Μεσολωρᾶς 1884 (α' τόμος). Δεύτερον δὲ καλεῖται ἡ ἱστορικο-θεολογικὴ ἐπιστήμη ἣτις προτίθεται νὰ εἰσαδύ-

σῃ εἰς τὴν κατανόησιν τὴν τε ἱστορικὴν καὶ θεολογικὴν τῶν Συμβολικῶν βιβλίων (βλ. λ.) καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὰ ἐν τούτοις δόγματα ἐν τῇ διαφορᾷ αὐτῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἄλλων Χριστιανικῶν κοινοτήτων. [Θ.Ε.]

Σύμβολον ἐσθμαίνει τὸ πᾶσι σφραγισμένον ἢ πρᾶγμα δι' οὗ κατὰ συνθήκην ἐξυπακούονται διαφέροντα τῶν κυρίως δι' αὐτῶν σημαινόμενων πραγμάτων, γεγονότων, ἰδεῶν κτλ. Ἐπίσης δὲ μεταλλικὸν ἢ ξύλου τεμάχιον διχοτομημένον, χρησιμεύον εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ κατόχου, ἢ σημείον κεκαρπαγμένον ἢ πινακίς, δι' ὧν ἦσαν ἐμφωδιασμένοι οἱ δημοσίαν λειτουργίαν ἔχοντες ὅπως τὸ ἐπίδεικνύουσι πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἰδιοκτησίας τῶν. Τέλος δὲ καὶ ἐμπορικὴν συμβαίν, ἐξ οὗ καὶ ἀπὸ συμβόλων διόκα καὶ ἐκαλοῦντο αἱ ἀπὸ τοιούτων συνθηκῶν προκύπτουσαι καὶ διεξαγόμεναι μεταξὺ πολιτῶν καὶ ξένων. Αἱ καθ' ὧν ἐρέσει ἐπρεπε νὰ δικάζωνται εἰς τὰ δικαστήρια ξένης τῶν διαδικῶν πόλεως. Προσέτι οἱ Ἀθηναῖοι οἱ ἦσαν πανίσχυροι ὠνομαζεν οὕτω καὶ τὰς δίκας τῶν συμμάχων αὐτῶν ἠνάγκαζον νὰ ἔρχωνται εἰς Ἀθήνας ὅπως ὑποβάλλωσι πᾶσας τὰς δίκας αὐτῶν εἰς τὰ ἑλτικα δικαστήρια· τὸ ὄνομα ἐνταῦθα πιθανῶς ἐπεκράτησεν ὡς εὐσημότερα καὶ ἡπιότερα ἐκφράσις πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς διατάξεως ταύτης τῶν Ἀθηναίων. Σ. δὲ ἰδίως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν θρησκευτικῶν ἔχει λίαν σπουδαίαν σημασίαν, καθ' ὅτι ἐν αἰσθηταῖς εἰκόσι καὶ ἐν ἀλληγορικαῖς πράξεσι περιστάνται πνευματικαὶ ἀληθείαι. Κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐθνικὴ μυθολογία καὶ τὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μυστηρίων παρέχουσιν ἀφθονον ὕλην πρὸς συμβολικὰς παραστάσεις· ἐπὶ δὲ καὶ ἡ Χριστιανικὴ λατρεία. Ἡ ἐπιστήμη ἡ διαλαμβάνουσα περὶ τῆς περιβολῆς τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν διὰ τῶν συμβόλων τῆς θεολογίας καλεῖται Συμβολικὴ. Πρὸς ὅσον Συμβολικὴ καὶ Μυθολογία τῶν ἀρχαίων λαῶν (γ' ἐκδ. ἐν Λειψίᾳ 1837-1844 εἰς 4 τόμους).

Συμβούλιον καλεῖται ἐν γένει τὸ σύνολον πλείονων προσώπων συνεργουμένων πρὸς συνδιασκεψιν περὶ τινος ὑποθέσεως. Οὕτω καλοῦνται δὲ κυρίως τὰ εἰς διαστήματα μεγαλυτέρας ἐνώσεως ἀνθρώπων τὴν διαχειρίσιν κατέχοντα σωματεῖα, ἀποτελούμενα ἐκ τῶν λεγόμενων συμβούλων ἐξ ὧν τὸ ἑθνος εἰς ἡ καὶ πλείονες κατέχουσιν τὴν θέσιν προέδρου, ἄλλοι δὲ ἄλλας θέσεις, ὡς καὶ ἐπίσης ἐν πολλαῖς δημοκρατίαις τὸ διαχειριζόμενον τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν σωματεῖον, ὡς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τῆς Ἑννετίας (τὸ Σ. τῶν Δέκα), ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ κλ. Περὶ Σ. τῆς Ἐπικρατείας βλ. Ἐπικρατείας Συμβούλιον. Διχαστικὰ Σ.

ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.



1. Στέμμα τῶν Γερμανῶν αὐτοκρατόρων.



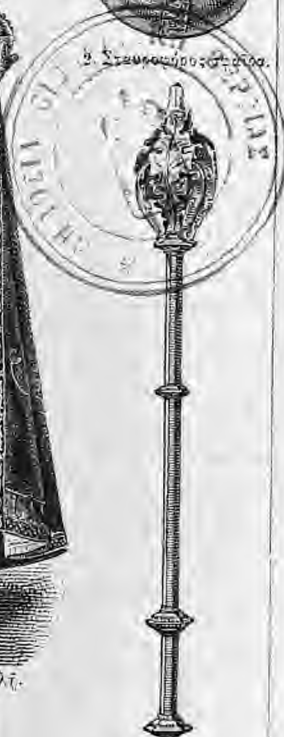
3. Ξίφος.



4. Γερμανὸς αὐτοκράτωρ ἐν πλήρει στολῇ.



2. Σταυροειδὲς σφαιρίδιον.



5. Σκήπτρον.



6. Μανδύας.



7. Σάκχαλον.



8. Χειρόκτια.



9. Σάνδαλον.

Εγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

Ἄρθρον Σύμβολα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

λέγονται τὰ διὰ τὴν προπαρασκευαστικὴν διαδ. κατὰ τὴν συγχροτούμενα, ἅτινα ἀποφαίνονται ἂν πρέπη ἢ οὐ νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην κατηγορούμενός τις καὶ ἐκδίδουσι περὶ τοῦτου βουλευμα (βλ. λ.). Εἶναι δὲ ταῦτα δύο, τὸ τῶν πλημμελειοδικῶν, συγχροτούμενον ἐν 3 δικαστῶν παρισταμένων καὶ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ γραμματέως, καὶ τὸ τῶν ἐφετῶν, συγκείμενον ἐκ 5 δικαστῶν ἐπίσης παρισταμένων τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως, ἐπιλαμβανόμενον δὲ τῆς ἀνακοπῆς τῶν βουλευμάτων τοῦ Σ. τῶν πλημμελειοδικῶν, ἀναθεωρήσεως τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ ἰδιαζούσης δικαιοδοσίας. [Π.Δ.Π.]

Συμεών (Siméon). 1) Κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην υἱὸς δευτερότοκος τοῦ Ἰακώβ καὶ τῆς Λίας, ὅστις ἐκρατήθη ὡς ἔμμερος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωσήφ. ὅτε αἱ υἱοὶ τοῦ Ἰακώβ ἦλθον εἰς Αἴγυπτον ὅπως ἀγοράσωσι σίτον. Ἐδῶκε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς μίαν τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ τὴν κατοικοῦσαν τὴν χώραν τὴν ἐρίζουμένην πρὸς Β ὑπὸ τῆς τοῦ Ἰούδα καὶ πρὸς Α ὑπὸ τῆς Ἀσφαλιτίτιδος λήμνης. — 2) Πρεσβυτὴς εὐσεβὴς Ἰουδαῖος, εἰς ὃν ἐξ ἀποκαλύψεως εἶχεν ἀγγελθῆναι ὅτι δὲν ἤθελεν ἀποθάνει πρὶν ἶδῃ τὸν Μεσσίαν· τοῦτον δὲ ἀναγνωρίσας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ φερομένου εἰς τὸν ναὸν ὑπὸ τῆς Θεοτόκου ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ ἔβαλε δακρύων τὸν Θεόν τὴν περίφημον ψῆφον. Νῦν ἀπολυεῖς τὸν δοῦλον σου, Δέσποτα. — 3) Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερουσαλὴμ τῷ 67 καὶ ἀνεψιὸς τῆς Θεοτόκου, καλούμενος διὰ τοῦτο συγγενὴς τοῦ Κυρίου. Ἐμαρτυρεῖται τῷ 107 ἐπὶ Τραϊανῷ ἐν ἡλικίᾳ 120 ἐτῶν καὶ ἐφορᾶτο: ὑπὸ μὲν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῇ 27 Ἀπριλίου, ὑπὸ δὲ τῆς Δυτικῆς τῇ 18 Φεβρουαρίου. — 4) Ὁ λεγόμενος Στυλῖτης, εὐσεβὴς ἀναχωρητὴς γένν. περὶ τὸ 390 ἐν Σισάν τῆς Κίλικίας καὶ ἀποθ. τῷ 459. Ὁ το καὶ ὄρχας ποιμὴν, εἰτα δὲ ἀειρωθεὶς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον διεκρίθη διὰ τὴν λίαν σκληρὰ ζωὴν του, καὶ ὕστερον ἀναβάς ἐπὶ τινος στύλου παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἐξῆσεν ἐκεῖ ἐπὶ 30 ἔτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, δεινῶν καὶ νουθετῶν τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν τῶν συρρέοντων ἐκεῖ ὅπως θαυμάσωσιν αὐτόν. Ἐφορᾶται τῇ 1 Σεπτεμβρίου, ἐξ ἧς αὐτοῦ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Θεοδώρητου. — 4) Βασιλεὺς τῆς Βουλγαρίας 890-927, υἱὸς τοῦ πρώτου χριστιανοῦ ἡγεμόνος Βόριδος ἀνατραφεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Διεξήγαγε μακροχρόνιους πολέμους κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, καθ' οὓς τρίς (913, 923 καὶ 924) ἐπολιόρκησε τὴν πρωτεύουσάν ἀπὸ τῆς ἑρᾶς καὶ ἐξέτεινε τὰς κατακτήσεις του μέχρις Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πε-

λάγους. Καθυέτοξε μέρος τῶν Σέρβων καὶ προσέλαβε τὴν προσωνομίαν αὐτοκράτορος (τσάρου) τῶν Βουλγάρων καὶ Ἑλλήνων. ἦν ἔφερον οἱ ἡγεμόνες τῆς Βουλγαρίας μέχρι τῆς τουρκοκρατίας. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ του εἰργάσθη παντοεισώπως, προκαλέσας καὶ μεταφράσιν διαφόρων ἑλληνικῶν καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶν συγγραμμάτων.

Σύμη. Νῆσος μετ' ἐμέ. 689 τεμ. παρὰ τὴν Δ ἄκτὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καρίας Κυνύσσου μετὰξὺ Ῥόδου καὶ τῆς Χερσονήσου Κνίδου. Ἐκαλεῖτο πρὶν Μεταποντίς καὶ Αἰγλή, ἐκλήθη δὲ Σ. ἐκ τῆς ἑμωνίμου θυγατρὸς τοῦ Ῥαλλοῦ. Κατακτηθεῖσα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ὑπὸ τοῦ ὠραίου Νίρως, κατοικήθη μετὰ περὶ ἐναλλὰξ ὑπὸ ἀρκίων Κερῶν, οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἐγκαταλείψουσιν ἐνεκὸν ἐπελθούσης ἑρκασίας, καὶ εἰτα Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων. Τῷ 1309 κατακτήθη ὑπὸ τῶν Ἰπποτῶν τῆς Ῥόδου, τῷ δὲ 1523 περιήλθεν εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀλλοτε ἦτο εὖφορος καὶ καλῶς καλλιεργημένη, ἐν ᾗ σήμερον εἶναι μᾶλλον πτωχὴ, οἱ δὲ κάτοικοί της, ἀνερχόμενοι εἰς 8 χιλ. καὶ διατηροῦντες καὶ Ἑλλ. σχολεῖα, ζῶσιν ἐκ τῆς ἀλιείας τῶν ἀσπγγίων, οἵτινες ἀφρονέουσιν εἰς τὰ παράλια της. Πρὸς καὶ Μ. Σ. Γρηγορόπουλον, Ἡ νῆσος Σ. (β' ἐκδ. Ἀθῆν. 1877).

Σύμμαχος εἶναι ἔνωσις δύο ἢ πλείονων πολιτειῶν πρὸς ἐπίδωξιν κοινῆς πολιτικῆς σκοπῆς, κυρίως δὲ ἡ ἀπεβλέπουσα εἰς τὴν συμμετοχὴν ἐν ταῖς κατὰ τρίτων δυναμειῶν ἐκτροπραξίαις ἢ τὴν παροχὴν ἐπικουρίας εἰς ἐμπόλεμον δυνάμιν. Τοιαύτη Σ. δύναται νὰ ᾖ ἐπιθετικὴ ἢ ἀμυντικὴ ἢ ἀμφότερα συγχρόνως. Καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης αἱ συμβαλλόμεναι πολιτεῖαι ἀναλαμβάνουσιν ἐν γένει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ παρεῖχειν ἀμοιβαίως ἐπικουρίαν καὶ συνδρομὴν πρὸς ἐγκρίκας ἀνεργείας ἢ κατὰ πάσης εἰσασθήποτε χώρας ἢ κατὰ τινος μόνον ῥητῶς ἐκ τῶν προτέρων ἐρίζουμένης· διὰ δὲ τῆς ἀμυντικῆς Σ. ὁ σύμμαχος ὑποχρεῖται τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἐπικουρίαν κατὰ πάσης ἀδίκου προκατάρξεως πολέμου ἐναντίον τοῦ μετ' αὐτοῦ συμβόλη-θέντος· τέλος τὸ τρίτον εἶδος συνενόει ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τῶν δύο ἄλλων, συνάπτεται δὲ συνήθως μονίμως μετὰξὺ κυριάρχων πολιτειῶν συνδεσμένων πρὸς ἀλλήλας δι' ὁμοσπονδιακοῦ δεσμοῦ, οἷαι π. γ. εἶναι αἱ ἠνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία. [Κ.Δ.Π.]

Σύμμαχος (Q. Aurelius Symmachus). Ῥωμαῖος ῥήτωρ καὶ πολιτικός, υἱὸς τοῦ Α. Ἀδρῆλ. Ἀδριανῷ Σ. ὑπάρχον Ῥώμης τῷ 364. Ἐπὶ τοῦ Βαλεντινιανοῦ Α' καὶ τῶν διαδόχων του διετέλεσε ταμίης, πραιτωρ,

ποντίσηξ, δικαίητης τῆς Λευκανίας, ἀνθύπατος τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὑπαρχος Ῥώμης (384-386). Ἐθνικὸς ἐνθουσιώδης ὢν ἀπήτησε παρὰ τοῦ Γρατιανοῦ καὶ εἶτα τοῦ Μακεντινιανοῦ Β' τὴν διατήρησιν τῆς εἰδωλολατρείας, ἣ τοῦλάχιστον τὴν ἀνέρθωσιν τοῦ ἐν Καπιτωλίῳ ἀγάλματος καὶ βωμοῦ τῆς Νίκης, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτυχεν. Ἐπὶ τοῦ Θεοδοσίου Α' ἐξωρίσθη τῆς Ἰταλίας, εἴτε διότι ἐπανελάβε τὴν περὶ τοῦ βωμοῦ τῆς Νίκης αἵτησιν, εἴτε διότι ἔκοψε τὸν πανηγυρικὸν τοῦ ἀσπτεριοτοῦ Μαξίμου, ἀλλὰ τῷ ἐδόθη χάρις καὶ ἐξελέγη μάλιστα ὑπατος τῷ 391. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὑπερέτρε καὶ ἐπὶ Ὀνωρίου, ἀλλ' ἀγνοεῖται ἀκριβῶς τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του, ὅπερ ἴσως εἶναι τὸ 409 ἢ 410. Ὁ Σ. ἀπῆλθεν ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ τῆς ὑψίστης ὑπολήψεως ὡς ῥήτωρ, παραβαλλόμενος πρὸς τὸν Κικέρωνα. Οἱ λόγους αὐτοῦ, ἐν οἷς διακρίνονται οἱ πανηγυρικοὶ τοῦ Μαξίμου καὶ τοῦ Θεοδοσίου, δὲν σφίζονται ἀκέραιοι. Σφίζονται ὅμως αὐτοῦ 965 ἐπιστολαὶ ἀπευθυνόμεναι πρὸς διαφόρους, ἐν οἷς τὸν Γρατιανόν, Θεοδοσίον, Ἀρκάδιον, Ὀνώριον κλπ., δι' ὧν ἐπιστολῶν πολὺ ἐπιχέεται φῶς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. [Πε.]

Συμμετοχή ἐν τῷ ποιν. δικαίῳ καλεῖται ἡ συμπραξία πρὸς συντέλεσιν ἀδικήματος. Ἡ Σ. εἶναι ἡ ἀναγκαία πρὸς ὑπαρξιν τοῦ ἀδικήματος ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ μόνον ὑπὸ πλειόνων προσώπων δυναμένου νὰ τελεσιουργηθῇ (βωροδοκία, διγαμία), ἡ ἐκκυσία καὶ αὐθόρητος. Κατὰ τὸν Φέυερβαχ οἱ συμμετέχοντες διακρίνονται εἰς αὐτοσυργαυούς (βλ. λ.), συναυτοσυργαυούς καὶ ἄλλους συναυργαυούς. Συναυτοσυργαυοὶ εἶναι οἱ ἐκ συστάσεως ἢ ἐν συμμορίᾳ ἐπιχειρήσαντες ἀξιοποῖνον πράξιν. Συστασις δὲ ὑφίσταται ἐὰν δύο ἢ πλείότεροι ὑπὸ κοινῷ συμφέροντος κινούμενοι συναποφασίσωσι τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένων οὐτινὸς πλημμελήματος ἢ κακούργηματος καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβὰς συνδρομῆν, ἢ ἐάν τις καὶ μετέπειτα προχωρήσῃ εἰς παρομίαν συμποινῶν. Τὰ περὶ τῶν συστασιωτῶν διέπουν τὰ ἀρθρ. 57-65 τοῦ Ποιν. νόμου, ἐξισοῦται δὲ ἡ ποινὴ αὐτῶν ἐν γένει τῇ τοῦ ἡθικοῦ αὐτοσυργαυοῦ, ἐλαφρύνεται δὲ ἐὰν δὲν συνήργησε συστασιώτης τις οὕτε πρὸ οὕτε ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως ἢ ἀρίστατο ἐντελῶς τῆς συστάσεως, μένει δὲ ἀτιμώρητος ὁ καταγγεῖλη τὴν συστασιν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐγκαίρως, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ καιρὸς νὰ προληφθῇ ἡ ἀξιοποινοῦς πράξις, ἢ ἐὰν οὐ μόνον δὲν συνήργησεν ἀλλὰ καὶ προσεπάθη νὰ ἀποτρέψῃ τοὺς λοιποὺς συστασιώτας. **Συμμορία** καλεῖται ἡ ἑνωσις πλειόνων τῶν δύο πρὸς

ἐκτέλεσιν πολλῶν εἰσέτι μὴ ἰδίως ὡρισμένων ἀξιοποινῶν πράξεων γένους ἢ εἴδους τινός. Καὶ ἐπὶ συμμορίας, ἥ: τὰ καθ' ἕκαστα διέπουν τὰ ἀρθρ. 66-70 τοῦ Π. Ν., ἐπικρατοῦσιν ἀνάλογοι ἀρχαὶ εἰς ἐπὶ συστάσεως. Σχηματιζέται δὲ οἱ ἐν ἀμφοτέροις οἱ ἀρχηγοὶ (οἱ δόντες πρῶτοι ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἑνωσιν καὶ ἐνεγκνόντες αὐτὴν εἰς πέρας) καὶ οἱ δὲ ἀρχοὶ (οἱ αὐτοπροσώπως διευθύνοντες τὴν ἐπιχείρησιν) τιμωροῦνται αὐστηρότερον τῶν ἁπλῶν συνατιῶν. **Συναυργαυοὶ** θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ νόμου (ἀρθρ. 71) ὅσοι συνεγγησαν ἐν γνώσει καὶ ἐπιτήδεως εἰς τὸ παρ' ὅλλουπραχθὲν κακούργημα ἢ πλημμέλημα πρὶν τοῦτο ἐκτελεσθῇ, ἐν ᾧ ἐξέτελειτο ἡ καὶ ἀρ' οὗ ἐξτελεσθῇ, καὶ τοὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν χαρακτηρίζει κυρίως συνέργειαν ἀλλὰ βοήθειαν. Τοὺς ἁπλοῦς συνεργούς τιμωρεῖ ὁ νόμος ἡπιώτερον, ἀναλογίζομένης τῆς ποινῆς αὐτῶν ἐν τῇσει πρὸς τὴν τοῦ αὐτοσυργαυοῦ καθ' ὃ μέτρον ὥρισθη περὶ τῆς ποινῆς τῆς ἀποπειρας (βλ. λ.) ἐν σχέσει πρὸς τὴν τῆς τετελεσμένης πράξεως τοῦ κανόνος ὅμως τούτου παρεμβαίνει ἐνίοτε ὁ νόμος ἕνεκα ἐξαιρετικῶν περιστάσεων, ἄλλοτε μὲν ἐπιβάλλων βαρυτέραν, ἄλλοτε δὲ ἡπιωτέραν ποινὴν [Π.Δ.Π.]

Συμμορία (Ἀρχαιολ.) ἐκαλοῦντο αἱ ἐξ 60 πολιτῶν ἐμάδες εἰς ἃς διηροῦντο οἱ ἐν Ἀθήναις ἐκλεγόμενοι 1200 (120 ἐξ ἑκάστης φυλῆς), πλούσιοι, αἵτινες εἶχαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχωσι καὶ συντηρήσωσι τριήρεις πρὸς χρῆσιν τῆς πόλεως. Διηροῦτο δὲ ἑκάστη Σ. εἰς συντελείας, ὧν ἡ ἀριθμὸς ἐποικίλλεν, ἀλλὰ δὲν ἤδυνάτο νὰ ὑπερβαίῃ τῶν 16. Ἐκάστη συντελεία ὑπεχρεῖτο εἰς τὴν παροχὴν καὶ συντήρησιν μιᾶς τριήρους. Ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ κατάρτισμας τῶν ναυτικῶν δυνάμεων εἰσῆχθη τῷ 558 π. Χ. τὸ πρῶτον. — Περὶ τῆς σημερινῆς χρήσεως τῆς λέξεως Σ. βλ. Συμμετοχή. [Πε.]

Συμπάθεια καλεῖται ἐν τῇ γενικῇ παθολογίᾳ στενὴ τις σχέσις παρατηρουμένη μεταξὺ τῆς λειτουργίας διαφόρων συστημάτων τοῦ οργανισμοῦ ἢ καὶ ἁπλῶν ὀργάνων καὶ ἄλλων ἢ ἥττον μακρὰν ἀλλήλων κειμένων, ὡς ἐξ ἧς ἀποκαθίσταται συνδεσμός δυνάμει τοῦ ἐπείγου ἑκτακτοῦ καταστάσεως ὀργάνου τινὸς ἐπιβῶσι καὶ ἐκφαίνονται ἐπὶ ἄλλων ὀργάνων συμπατοχόντων οὕτως. Εἶναι ἡ Σ. ἀποτελεσματικὴ ἀνακλαστικῆς πράξεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀφορώσης τὰ ὅργανα τῆς φυσικῆς ζωῆς καὶ ἧς ἐμμηχανισμός ἀπλούστατος αἰσθητικῆ ἐντύπωσις ὡς ἐκ τοιαύτης ἢ τοιαύτης καταστάσεως ὀργάνου τινὸς ἢ σπλάγγνου μετατοχεύεται ἀσυνείδητος διὰ τῶν αἰσθητικῶν ἰνῶν τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ μέχρι

τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ ἐν αὐτῷ διὰ τῶν αἰσθητικῶν δερματίων εἰς τὰ μεγάλα κινή-
τικὰ κῶττα τῶν προσθίων κεράτων μετα-
φερομένη μετατρέπεται· εἰς κίνησιν δυνά-
μειος διαβιβασμένην ἀπὸ τοῦ κέντρου τῶν
κινήτικων ἰνῶν τοῦ μεγάλου συμπαθητικοῦ
συνήθως πρῶτον μὲν εἰς τὰς μυϊκὰς ἰνὰς
τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων, εἶτα δὲ εἰς
τὰς μυϊκὰς ἰνὰς τῶν παντοειδῶν ἐκσφρη-
γικῶν πόρων καὶ τέλος ἐπὶ τῶν ἰνοκτετά-
ρων τῶν τοιχωμάτων τῶν κοίλων σπλάγ-
χνων καὶ τῆς καρδίας. Ἡ Σ. ἐκφράζει εὐθὺς
τὴν ἀλληλεγγύην ἥτις ὑφίσταται μεταξύ
τῆς ὀρεινῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων
ὀργάνων καὶ σπλάγχχνων. Ἐν τοῦ βιολογί-
ου τοῦτου ἀναχωροῦντες δυνάμεθα ἵκαν ἐν-
δελεχῶς νὰ ἐξηγήσωμεν ἀλλήν ὑπαρχοντα
εἰς τὰς μετὰ τὸν ὄργανισμὸν μακρὰν τοῦ πά-
ρακτος ὀργάνου κείμενα, ἅλ γ η καὶ ν ε υ
β α λ γ ι α ς ἀ ν α κ λ α σ τ ι κ ἰ α ς καλουμέ-
νας, εἰς βλάβης ὑπαρχούσης κατὰ τὰ
τά ἐστα τῆς κατ' ἀγκῶνα ἀρθρώσεως παρα-
τηρεῖται ἄλγος κατὰ τὰς ἀρθρώσεις κατ'
ῶμον ἢ κατὰ καρπὸν, παντοσείδεις νευραλ-
γίαι ἀναφαίνονται μακρὰν τῶν φλεγμαι-
νόντων ὀργάνων, τῆς ὠσθήκης κλ. Ὁμοίως
ἐξηγεῖται καὶ ἑτέρα τις τάξις φαινομέ-
νων, τῶν συμπαθητικῶν κινή-
σεων καλουμένων, εἰς ἡσυχίαν κατὰ
συμπαθειαν ἢ μίμησιν, ἐμέτου ἐπὶ τῇ θέᾳ
ἀχθοῦς ἀντικειμένου, πταρμῶν ἕνεκα ἐντυ-
πωσιῶς τινος τοῦ μυζαδένου, βηχὸς συνεπείᾳ
ἐρεθισμοῦ τῶν ἀεραγωγῶν ὁδῶν κλ. Ἐν-
ταῦθα ἀντὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἐνεργεῖ ὁ
ἐγκεφαλός, ὅστις δέχεται τὴν αἰσθητικὴν
ἐντυπωσιν καὶ ἀντικαθίσταται αὐτῆς, ἀλλ'
ἀντιδρᾷ πάλιν ἀσυνειδήτως καὶ ἐκπέμπει
διὰ νευρικῶν ἰνῶν τῆς σχετικῆς ζωῆς ἢ
τοιούτων τῆς φυτικῆς τὴν ἀκουσίαν κινήτι-
κὴν παρέρρησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν διαφόρων
ὀργάνων καὶ δὴ τῶν μυῶν. [P.N.B.]

— Ἐν τῇ ψυχολογίᾳ Σ. καλεῖται ἡ πολ-
λόκις ἀσυνειδήτος ἐλπίς ἡμῶν ἀναφορικῶς
πρὸς ἔμψυχα ἢ ἀψυχα ὄντα. Τὸ συναίσθημα
τοῦτο πηγάζει ἐκ σκοτεινῶν παραστάσεων
αἰσθητικῶν συνεδέθησαν μετὰ τοῦ σχετικοῦ ἀν-
τικειμένου καὶ γεννῶσιν ἐν ἡμῖν τὸ συναί-
σθημα τῆς ἡδονῆς. Πρὸς καὶ Ἀντισυμπαθειαν.

Συμπαθητικὸν νεῦρον ἢ φυτικὸν
ἢ ὀργανικὸν ἢ γαγγλιακὸν νευρικὸν σύστημα
καλεῖται σύστημα τῶν περιφερικῶν νεύρων ἐξ-
αρτωμένων κατὰ τινα τρόπον καὶ στενὴν σχε-
τιζομένων πρὸς τὸ λοιπὸν νευρικὸν σύστημα,
διαφερόντων ὁμοίως τῶν περιφερικῶν νεύρων
ἐκείνου κατὰ τὴν τε ὕψην καὶ τὴν λειτουργίαν
καὶ τὴν διάθεσιν καὶ τὴν διανομήν. Ἀποτε-
λεῖται τὸ μέγα Σ. ἐκ τῶν ἐπομένων μερῶν
α') Ἐκ τοῦ σ τ ε λ ἔ χ ο υ ς αὐτοῦ, καταρτιζο-
μένου ἐκ δύο στοιχείων γαγγλίων συμπαθητικῶν

καλουμένων, κειμένων ἐκατέρωθεν τῆς σπον-
δυλικῆς στήλης κατὰ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τῆς
κεφαλῆς μέχρι τοῦ κόκκυγος καὶ ἀποτε-
λοῦντων εἰς τὸς κορβελοειδῆς ὡς ἐκ τῶν βρα-
χέων καθέτων νευρικῶν στελεχίων (τῶν
μεσογαγγλίων στελεχίων), τὰ ἐπεὶ συνά-
πτουσι πρὸς ἀλλήλα τὰ γαγγλία τοῦ μεγά-
λου Σ. Οἱ δύο εὔτοι· στοιχοὶ τῶν γαγγλίων
συνδέονται πρὸς ἀλλήλους δι' ἐκκαρπίων
νευματίων διηκόντων μεταξύ δύο ἀντιστοι-
χῶν γαγγλίων καὶ καλουμένων μεσογαγ-
γλίων συνδέσμων. Τὸ στέλεχος κατὰ τὰς
χώρας τοῦ κορμῶ διήρηται εἰς πέντε μοί-
ρας, τὴν κεφαλικὴν, τὴν αὐχενικὴν, τὴν θω-
ρακικὴν, τὴν κοιλικὴν, τὴν ἱερὰν, τὴν κοκ-
κυγικὴν. β') Ἐκ τῶν ἀ ν α σ τ ο μ ω τ ι κ ῶ ν
κ λ ἄ θ ω ν, δηλαδή νεύρων δι' ὧν τὸ προ-
καίμενον συμπαθεῖ, σύστημα συνδέεται κα-
θόλου μετὰ τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου. Ἐπειδὴ
δὲ οἱ προκαίμενοι κλάδοι προσάγουσιν εἰς
τὸ Σ. σύστημα ἵνας αἰσθητικὰς τε καὶ κί-
νητικὰς ἐκ τῶν ἐγκεφαλονωτιαίων νεύρων,
εἴτι ἵνας ἐκ τοῦ συμπαθητικοῦ ἐπὶ τὸ ἐγ-
κεφαλονωτιαῖον σύστημα, διαίρουντο· εἰς
ἐ γ κ ε φ α λ ο ν ω τ ι α ῖ ο υ ς καὶ εἰς συ μ-
π α θ η τ ι κ ὰ ς. γ') Ἐκ τῶν π ε ρ ι φ ε ρ-
ι κ ῶ ν κ λ ἄ θ ω ν ἤτοι νεύρων ἐκπο-
ρευομένων εἴτε ὀρέσως ἐκ τῶν συμπαθητ.
γαγγλίων, εἴτε ἐκ τῶν μεσογαγγλίων στε-
λεχίων καὶ προωρισμένων ἵν' ἀποτελέσωσι
τὸ περιφερικὸν Σ., φερομένων δὲ ἐν συνόδιᾳ
τῶν ἀντιστοιχῶν ὀργάνων ἐπὶ τὰ ἐν τοῖς
κώτοις τοῦ σώματος κατασκηνοῦντα σπλάγ-
χνα καὶ ἀπεργαζομένων συνήθως πλέγμα-
τα συμπαθητικὰ καλουμένα, ἐν εἰς
κατοσκηνοῦσι γαγγλία μᾶλλον ἢ ἥτις ἐν-
μεγέθη καλουμένα π ε ρ ι φ ε ρ ι κ ὰ
συ μ-
π α θ η τ ι κ ἰ α γ ἄ γ γ λ ι α. Τινὲς τῶν
περιφερικῶν κλάδων εἶναι εὐρωστότεροι τῶν
λοιπῶν καὶ μακροτέρων ὁδὸν πορευόμενοι
διακρίνονται δι' ἰδιατέρων ὀνομάτων, εἰς
νεῦρον σ φ α γ ι τ ι δ ι κ ὰ ν, νεῦρα κ α ρ-
δ ι α κ ἰ α καὶ νεῦρα σ π λ α γ γ ν ι κ ἰ α. Ὑπὸ
ἐποψιν ὕψους τὸ μέγα Σ. οὐδεμίαν οὐσιώ-
δη διαφορὰν ἐμφανίζει πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγ-
κεφαλονωτιαῖον σύστημα. Ὑπὸ ἐποψιν φυ-
σιολογικῆς λειτουργίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον
τὸ προκαίμενον σύστημα θεωρεῖται ὡς κέν-
τρον ἐκφερόν ἐπὶ τῆς λειτουργίας πάντων
τῶν σπλάγχχνων ἐν γένει· καὶ ἰδιαίτερος
τῶν σπλάγχχνων τῆς θρέψεως καὶ ὡς ὅλος
διεξάστειτον τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου. Μετὰ
τὰ πειστικὰ ὅμως πειράματα τοῦ Claude
Bernard βεβαίον τυγχάνει δι' οὐδὲν τῶν
συμπαθητ. γαγγλίων κέντηται λειτουργίας
κεντρικῆς, ἐξίπρεσι· τοῦ ὑπογενέσιου γαγ-
γλίου, κέντρου τῆς τοῦ σιέλου ἐκκρίσεως,
καὶ τῶν περιφερικῶν γαγγλίων, τῶν ἐν τῷ
πάχει τῶν σπλάγχχνων κατασκηνοῦντων, καὶ
χρησιμεύοντων ὡς κέντρων περιγράπτων κι-

νήσεων τῶν σπλαγγχνικῶν μυῶν. Ἄλλως ὁμοίως σήμερον διελευσάνθη τὸ ζήτημα ὅτι τὰ πλεῖστα νευρικά φαινόμενα τῶν σπλαγγχνικῶν λειτουργιῶν διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τῶν διαφόρων μοιρῶν τοῦ νωτισίου μυελοῦ, αἵτινες ὥσπερ κέντρα αἰσθήσεως καὶ κινήσεως, ὡς κέντρα ἀνακλάσεως, μεταχειρίζονται τὸ μέγα Σ. ὡς ὄργανον παρέχουσαι αὐτῷ τὴν ἀπαιτούμενην ἐνέργειαν. Λειτουργίαν καταφανῆ ἔχει· τὸ προκείμενον σύστημα ἐπὶ τῆς ἱρίδος τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐπὶ τῆς καρδίας, ἐπὶ τῶν ἐκκρίσεων ἀδένων τινῶν καὶ ἐπὶ τοῦ φαινομένου τῆς συστολῆς καὶ διαστολῆς τῶν ἀγγείων. [P.N.H.]

Συμπαθητικὸν συναίσθημα εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ γίνεσθαι ἐπὶ τῇ παρατηρήσει συναίσθηματος ἄλλου τινὸς καὶ εἶναι κατὰ τὸν τόνον ταῦτὲν τῷ παρατηρηθέντι, ὥστε καθ' ὅσον τὸ ἄλλότρινον τοῦτο εἶναι ἡδονὴ ἢ λύπη, τὸ Σ. σ. ἔσται τὸ τοῦ συνήζεσθαι ἢ συλλυπεῖσθαι. Λαμβάνει δὲ τοῦτο χώραν πρὸ πάντων ἀπειναντιπροσώπων ὅτινα μεθ' ἡμῶν ἔχουσιν κοινὴν τινα συνείδησιν διὰ τὸ ὁμοειδὲς τῶν παραστάσεων, ὡς τοῦτο συμβαίνει πορὰ συγγενέσι, συμπολίταις κλ.

Σύμπαν. Ἡλ. Κοσμικὸν σύστημα.

Συμπέταλα (Bot.). Ὑπεδαίρεισις τῶν Δικοτυλῆδων φυτῶν τῶν ὥσων τὰ πέταλα τῆς σιεάντης εἰσὶ συμπεφυκότα, διὰ καὶ Μονοπέταλα ὠνομάσθησαν.

Συμπιεστὸν καλεῖται ἡ γενικὴ ἰδιότης τῶν σωματικῶν νὰ ἐλαττωῦνται τὸν ὄγκον ὅταν ὑποβάλλωνται εἰς πίεσιν μάλλον ἢ ἥτιον ἰσχυράν. Ἐκ πάντων τῶν σωματικῶν τὰ μάλλον συμπίεστα εἶναι τὰ ἀέρια, πολὺ δὲ ὀλίγον τὰ στερεὰ καὶ τὰ ὑγρά. [Σπ.]

Σύμπλεκτοι καλοῦνται δύο μῦες ὧν ἡ ὕψις ἐστὶ πολὺπλοκὸς ἕνεκα τῆς συμπλοκῆς τῶν μυϊκῶν ἰνῶν αὐτῶν μετ' ἰνῶν ἀπονευρωτικῶν καὶ τενοντωδῶν· εἰσὶ δὲ οὗτοι ὁ μελέων σύμπλεκτος, ἐκρυόμενος ἐκ τῶν ἐγκαρσίων ἀπορύσεων τῶν τεσσάρων τελευταίων ἀδενικῶν καὶ ἔξ πρώτων θωρακικῶν σπενδύλων καὶ καταφύμενος κάτωθεν τῆς ἀνω καρπύλης γραμμῆς τῆς ἐξωτερικῆς ἐπισανείας τοῦ κατ' ἰνίον ὁστοῦ, καὶ ὁ ἐλάσσων, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀπορύσεων ἐκρυόμενος καὶ καταφύμενος εἰς τὴν μαστοειδῆ ἀπόφυσιν τοῦ κροταφικοῦ. [P.N.H.]

Συμπληγάδες ἢ Κινάεαι νῆσι ἐκαλοῦνται ἐν τῇ ἑλλήνι μυθολογίᾳ δύο βράχοι (σκέπελοι). τοποθετούμενοι παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Εἰζείνου πόντου, συγκρατούμενοι δὲ ἀκαταπαύτως καὶ ὄντες συνεχῶς ἐπικινδυνότατοι εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Σύμποδες ἀνθοθεσίαι. Ἡλ. Ἄνθοθεσίαι.

Συμπολιτεία καλεῖται ἡ τοιαύτη διὰ

συνθήκης συνένωσης κυριάρχων πολιτειῶν ὥστε ἑκάστη αὐτῶν νὰ τηρῇ τὴν ἀρχὴν τῆς κυριαρχίας τῆς, τὸ κυβερνᾶσθαι διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς νόμων, ὑποχρεοῦνται δὲ μὲν νὰ ἐκτελῇ ἐντὸς τῆς χώρας αὐτῆς τὰς γενικὰς ἀποφάσεις τὰς κοινῶς λαμβανόμενας καὶ ἀποδεκτάς γενόμενας ἐπὶ τινῶν ζητημάτων, ἀφωρώσας δὲ εἰς εἰδικὰ τινα συμφέροντα. Διακρίνεται δὲ ἡ Σ. τῆς Ὁμοσπονδίας καθ' ὅσον ἐν ταύτῃ ἡ διὰ τῆς συνθήκης τῆς ἐνώσεως ἰδρυομένη κυβέρνησις εἶναι κυρίαρχος καὶ ἀνωτάτης ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς δράσεως αὐτῆς, ἐπενεργοῦσα ἀμέσως οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν πολιτῶν ἑκάστης τούτων. Συνέπεια τούτων εἶναι ὅτι ἐν μὲν τῇ Σ. κέκτηνται αἱ ὑποτελοῦσαι ταύτην πολιτεῖαι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἰδίαν σφαῖραν ἐνεργείας, ἐν τῇ ὅποιᾳ διανύονται νὰ τηρῶσι διπλωματικὰς σχέσεις μετ' ἄλλων ἐθνικοποιήτων, αἱ δὲ ἐμὲς πέντε πολιτεῖαι οὐκί. Παράδειγμα τῆς Σ. εἶναι ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, τῆς δὲ ὁμοσπονδίας αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς (31) ἃς λοιπὸν τὸ ὄνομα συμπολιτεία δὲν εἶναι ἀκριβές) καὶ ἡ Ἑλβετία. [Κ.Δ.Π.]

Συμπόσιον ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλῆσι τὸ κοινὴ μετὰ πρόκλησιν ἐπ' εὐκαιρίᾳ χαρποιοῦ τινος γεγονότος ἐστίασθαι ἐκ τῆς μετὰ τὸ πέρας τοῦ σιτητοῦ ἀκολουθοῦσας οἰνοποσίας. Ἐπίνετο δὲ ἐν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ οἶνος συγκεκραμένος κατ' ἀναλογίαν τριῶν μερῶν ὕδατος, περιέχοντος ἐνίστο μέλι, ἀρώματα καὶ ἄλλα, καὶ ἐνὸς ἢ δύο οἶνου. Ἐγένετο δὲ ἡ κρᾶσις ἐντὸς τῶν κρατῆρων, εἰσίνες ἐκαλοῦντο καὶ ψυκτῆρες ὅτε περιεῖχον ἐν τὸς μέρος πρὸς ἐναπόθεσιν χιόνος, ἔξ ὧν ἐγένετο τὸ κρᾶμα εἰς κύλικας, γιάλας, κερύκησια καὶ λοιπὰ εἴδη ποτηρίων, ἀφ' ὧν καὶ ἐπίνετο, μεταβιβάζοντος ἑκάστου τὸ πηγέιον πρὸς τὸν πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ ἐν τῇ κλίνῃ κατακείμενον ἢ πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκλίνετο πρόποσις. Ἐν τοῖς Συμπόσις ἐξελέγετο πάντοτε εἰς συμποσίταρχος ἢ βασιλεύς, ὅστις διηύθυνε ταῦτα, παρίσταντο δ' ἐν αὐτοῖς αὐλητρίδες καὶ ὀρχηστρίδες καὶ διάφορα ἐπαίζοντο παιγνίδια, εἰς δὲ κόπταθος, ὁ ἀστραγαλιμὸς, ἡ πεττεία κλ., ἢ συζητήσεις σπουδαῖαι ἢ εὐφρολόγοι ἐλάμβανον χώραν καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ δυνάμενον τέρπειν καὶ προκαλεῖν τὴν εὐθυμίαν ἐτελείτο. Τοὺς συμπότας ὑπηρετοῦν νεαροὶ καὶ εὐεεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δοῦλοι ὑπὸ τὴν ἐπίστασιν τοῦ τραπέζοιο. [Πς.]

Σύμπτωμα ἐν τῇ γενικῇ παθολογίᾳ καλεῖται πᾶσα ἐκδήλωσις ὀργανικῆς διαταρᾶς ἀφωρώσεως εἴτε εἰς τὴν σύστασιν τῆς ὀργανομένης οὐσίας, εἴτε εἰς τὴν ὑγίαν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων, εἴτε εἰς τὴν

διάθεσιν αὐτῶν ἐν τοῖς ἰστοῖς, εἴτε εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὸν ὄγκον τῶν ὀργάνων· πάντοτε δὲ βλάβη τις ἐδραζομένη πρὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκδηλοῦται ἀναγκαίως διὰ τροποποιήσεως τῆς λειτουργίας ὀργάνου τινὸς μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὰν ἢ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐστὶ τῆς νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας κειμένου, διὰ συμπτώματα οὖν, ὡς λέγομεν, τῆς προκειμένης παθήσεως· αἱ διαφοροὶ λ. χ. μορφαὶ τῆς μανίας εἰσὶ Σ. μαρτυροῦντα περὶ βλάβης μοίρας τινὸς τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας. Τὸ σύνολον τῶν Σ. συνηρηολογούμενων καὶ ἀποθανόντων οὐ μὲν ὦν (βλ. λ.), ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἱατροῦ τίθησι τὴν διάγνωσιν εἰσαδήποτε νόσου. [P.N.B.]

Συμπτώματα συμπτωμάτων.

Οὗτοι καλοῦνται τὰ ἀποτελέσματα συμπτωμάτων νοσηρείας τινὸς ἀρχικὸν αἴτιον ἔχοντα οὐχὶ τὴν ὑπάρχουσαν νοσήθειαν, πρὸς ἣν οὐδεμίαν συγγένειαν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰς τροποποιήσεις δι' ὧν ἐκδηλοῦται αὕτη, εἰς ἡμέραν τῆς καὶ ἀδυναμίας καὶ ἡ ἰσχυρὰς ἐξελίσσεται οὐχὶ ἀμέσως εἰς ὑπάρχουσαν ἐντερیتیδα, ἀλλὰ εἰς τὰς συγνὰς καὶ ἀφθόρους κινήσεις αἰτίνες καταναλίσκουσι τὸν ὀργανισμόν. [P.N.B.]

Συμπτωματικὴ νόσος καλεῖται πασα νόσος ἥτις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τι τῶν συμπτωμάτων ἄλλου τινὸς νοσήματος, ἢ μᾶλλον ἢς τὸ παραγωγὴν αἴτιον τυγχάνει συμπτωματικὴ ἀρχικῆς νόσου, παρέρχεται δὲ εὐθὺς ὡς ἰαθῇ ἡ ἀρχικὴ νόσος καὶ τὰ συμπτώματα αὐτῆς εξαφανισθῶσι. Διακρίτεον ταύτην τῆς δευτεροπαθῆς ἥτις πολλὰκις ἡ συνήθως, καίπερ τῆς πρώτης ἰαθείης, αὕτη ἐπιδιαιρέται καὶ δεῖται ἰδίαις θεραπεύσεως. Τὸ παραλήρημα ἐν τῇ πνευμονίᾳ καὶ τῇ πλευριτίδῃ εἶναι νόσος τῶν νεύρων συμπτωματικὴ συναπερχομένη τῇ ἀρχικῇ. Ὁρχίτις ἀναραινόμενη κατὰ τὴν περιόδον τῆς εὐλογίας εἶναι νόσος δευτεροπαθῆς καὶ οὐχὶ συμπτωματικῆς, ἀτεμὴ συναπερχομένη τῇ εὐλογίᾳ. [P.N.B.]

Συμπτωματολογία. Τμήμα τῆς γενικῆς νοσολογίας πραγματευόμενον περὶ τῶν συμπτωμάτων ἐκάστης τῶν νόσων· εἰς τὸ σύνολον τῶν συμπτωμάτων ἅπερ καθορίζουσι καὶ διακρίνουσιν ἐκάστην νόσον.

Συμφερόπολις (ῥωσ. Simferopol, τουρκ. Ak-Metchid). Πρωτεύουσα περιφερείας (μετὰ 4727 γγμ. καὶ 145 χιλ. κατ.) ὡς καὶ τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Ταυρίδος, ἐν τῇ Κριμαίᾳ. Κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Salgir, εἶναι ἔδρα τοῦ διοικητοῦ ὡς καὶ ἐπισκόπου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ῥωσικῆς καὶ ἐκ τῆς ταταρικῆς πόλεως, ἐνθα ὑπάρχουσι 16 ἐρθόδεοι ἐκκλησίαι, 3 ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων, 12 μωαμεθανικὰ τεμένη,

ἐκκαιδευτήρια, τράπεζαι κλ. Οἱ 54500 κατ., ἐξ ὧν πολλοὶ Τάταροι, ἀσχολοῦνται εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ καπνοῦ καὶ σακχαρικῶν καὶ ἐξαγωγικῶν ἐμπορίων ὀπωρῶν.

Συμπυκνωτάς ἡ Πυκνωτήρις. βλ. Ἠλεκτρική.

Συμφορήσεις ἡ ὑπεραίμια καλεῖται ἐν τῇ γενικῇ παθολογίᾳ ὁ συναθροισμὸς ποσῶν αἵματος μείζονος τοῦ φυσιολογικοῦ ἐν τινι ὀργάνῳ ἢ χώρᾳ τοῦ σώματος, διαφέρουσα τῆς μὲν αιμορραγίας τῷ ὅτι τὸ πλημμυροῦν αἷμα δὲν ἐξαγγεῖται, τῆς δὲ φλεγμονῆς τῷ ὅτι οἱ μεταξὺ τῶν ἀγγείων κείμενοι ἱστοὶ δὲν ὑφίστανται τροφικὰς διαταραχάς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν συμβαίνει ἡ Σ. Παράγεται δὲ ἐσάκις διακρίνεται ἡ μεταξὺ τῆς ὑπὸ τῶν ἀρτηρίων προσαγωγῆς τοῦ αἵματος καὶ τῆς ὑπὸ τῶν φλεβῶν διαθέσεως αὐτοῦ ὑφισταμένη ἰσορροπία, εἴτε διότι μείζον ποσὸν αἵματος προάγεται ὑπὸ τῶν ἀρτηρίων χωρὶς ν' αὐξήσῃ καὶ ἡ διὰ τῶν φλεβῶν ἀπαγωγή, εἴτε διότι ὑπάρχουσι γενικώτεροι λειτουργικαὶ διαταραχαί, εἰς ἐξασθένειαις καὶ ἀτονίᾳ τῆς καρδιακῆς λειτουργίας, ἢ ἐλάττωσις τῆς τῶν ἀρτηρίων ἐλαστικότητος. Κινόντων τυγχάνει ὅτι ἐπιρρεπέστερα καὶ προσφεύστερα εἰς συμφορήσεις ὄργανα εἶναι τὰ ἀγγειοβριθέστατα, διὸ καὶ συνηθέστερα μορφαὶ Σ. εἰσὶν αἱ ἐπόμεναι. — Σ. ἐγκεφαλική, συναθροισμὸς καὶ στάσις τοῦ αἵματος ἐν τοῖς τριχρεῖσιν τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ τὴν δράσιν ἡλιασέως οἰκονομισμού, ἀποτέμου ψύξεως, ζωηρῶν ψυχικῶν συγκινήσεων (μορφή ἐνεργητικῆς, ἀτε τῶν ἀρτηρίων προσαγωγῶν μείζον ποσὸν αἵματος διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῶν καρδιακῶν σφύξεων), καρδιακοῦ ἢ πνευμονικοῦ νοσήματος (μορφή παθητικῆς, ἔνεκα ἀνεπάρκειας τῆς καρδίας καὶ ἐπιδραστηριότητος τῆς αἱματώσεως), ἢ παθήσεων τινῶν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν μηνιγγῶν (μορφή συμπτωματικῆς ἢ δευτεροπαθῆς). Ἐπὶ ἐλαφρᾶς ἐγκεφαλικῆς Σ. τὸ πρόσωπον λαίναται, ἡ κεφαλὴ εἶναι βαρεῖα, ἴλιγγος, βόμβος ὠτων καὶ θάμβος ὀφθαλμῶν, σφύξεις ἐκσωμοὶ τῶν καρωτίδων, ὀφθαλμοὶ καὶ δνεία ἀσυνάρτητα ὑπάρχουσιν· ἐπὶ βαρείας τοιαύτης ἐξελίσσεται περίπου ἡ τῆς ἀποπληξίας εἰκὼν πλην ὅτι εἶναι ἡ κοματώδης κατάστασις ἥττον βαθεῖα, ἡ ἀνάκτησις τῶν αἰσθησέων ταχύτερα, ἡ ἡμιπληγία οὐχὶ συγνή καὶ ἥττον διαρκής. Ἡ ὁμοεὶς ἱατρικὴ βοήθεια συνίσταται εἰς ἀναπαυσιν ἐπὶ κλίνης, ἐφαρμογὴν βδελλῶν κατὰ μαστοειδεῖς ἀποφύσεις, διαμνην καὶ συγνήν ἀντικατάστασιν ψυχρῶν ἐπιθεμάτων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἰς πᾶσι ἢ ὀθονῶν βεβεργμένων ἐν πεπηγότητι ὕδατι, ὑποκλυσμοῦς καθαρτικούς. — Σ. πνευμο-

νική, παθητική μὲν δσάκις προκύπτει ἐκ καρδιακῆς παθήσεως δημιουργούσης κυκλοφορικὸν κώλυμα, ἐνεργητικὴ δὲ δσάκις ἐμφανίζεται ὡς δευτεροπαθὴς ἐνεκα φυματιωδῶν ἐστιῶν ὑπαργούσων κατὰ τὸν πνεύμονα, συμπτωματούσα παθήσεσιν ἀρθριτικαῖς καὶ ρευματικαῖς. Ὁσάκις ὁμοῦ εἶναι πρωτοπαθὴς, τοῦτο ὅπερ σπανιώτερον, ἰδιάζει παρὰ τοῖς παισὶ καὶ ἐξελίσσει εἰκόνα διαφέρουσαν τῆς πνευμονίας μόνον κατὰ τὴν πορείαν τοῦ πυρετοῦ, ὅστις ἐνταῦθα καίπερ ἀποτομος καὶ λίαν ὑψηλὸς κατὰ τὴν εἰσβολήν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ πνευμονίᾳ, οὐχ ἥτον τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν ἐμφανίζει ὕψισιν μικράν, ἥτις μετὰ 2-3 ἡμέρας ἐκτρέπεται εἰς κατάπτωσιν σφηνιδίαν· τὰ πύελα δὲν εἶναι κολλώδη, δὲν ὑπάρχει βρογχοφωνία οὐδὲ αὐχρὶς τῶν ἀνήτων τοῦ θώρακος. — Σ. ἡ π α τ ι κ ῆ, βλ. "Πυρετός υπεραιμία.

Συμφορόκαρπος (Bot.), Symphoricarpos Michx. Γένος θαμνώδων φυτῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Διόκκληματιωδῶν (βλ. λ.). οὐ τὸ ἐκ τῆς Β. Ἀμερικῆς γνωστότερον εἶδος Σ. ὁ βοτρυώδης (S. racemosus Michx.) καλλιεργεῖται συχνά διὰ κόσμον. [Θ.Χ.]

Συμφυσεοτομία. Πράξις τῆς χειρουργικῆς ματευτικῆς συνισταμένη εἰς τὴν διαίρεισιν τοῦ κατὰ τὴν ἡθικὴν σύμφυτον παρεμβεβλημένου χόνδρου καὶ σκοπὸν ἔχουσα τὴν αὐξήσιν τοῦ εὐθέως ἢ ἐμπροσθοπισθίου ἀξονος τῆς εἰσόδου τῆς πυέλου ἐν περιπτώσει δυστοκίῳν ἐξελιγμένων εἰς τὴν στενότητα τοῦ τε τῆς εἰσόδου καὶ τοῦ τῆς ἐξόδου τῆς πυέλου στομίου. Εἶναι ἐγγχείρησις σοβαρωτάτη εἰς ἣν δέον νὰ καταφυγῇ ὁ ματευτὴρ χειρουργός μόνον δσάκις ἀντενδείκνυται ἡ καισαρική τομή. [P.N.B.]

Σύμφυσις. Ἀνατομικῶς σημαίνει ἀρθρωσιν ἥτοι στένωσιν διὰ συγγενδριώσεως ἐν χρήσει ἰδιαίτερος πρὸς παράστασιν ἐπὶ τοῦ τελείου σκελετοῦ τῆς συντελεσθείσης ἐνώσεως μεταξὺ τῶν τμημάτων τοῦ ἀνωμένου ὁστού καὶ τούτου πρὸς τὸ ἱερὸν ἴν' ἀπαρισθῇ ἡ πυέλος, διὸ καὶ ἔχομεν Σ. λα γ ο ν ο η β ι κ ῆν μεταξύ λαγονίου ὁστοῦ καὶ ἡβης, ἰ σ χ ι ο λ α γ ο ν ι ο ν μεταξύ ἰσχιακοῦ ὁστοῦ καὶ λαγονίου, ἰ σ χ ι ο η β ι κ ῆν μεταξύ ἰσχιακοῦ καὶ τοῦ τῆς ἡβης ὁστοῦ, ἰ ε ρ ο λ α γ ο ν ι ο ν, μεταξύ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ λαγονίου γέλους τοῦ ἀνωμένου καὶ τέλος ἡ β ι κ ῆν μεταξύ τῶν δύο ἱερῶν ὁστῶν διὰ τοῦ παρεμβεβλημένου χόνδρου. [P.N.B.]

Σύμφυτον (Bot.) Symphytum L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Εὐραγενιδῶν, οὗ τὸ κοινὸν ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ εἶδος εἶναι Σ. τὸ φαρμακευτικόν (S. officinale L.). Ἡ ῥίζα αὐτοῦ ἦτο ἄλλοτε ἐν χρήσει (Radix Symphyti ἢ Consolida) πρὸς τὰς θραύσεις

τῶν ὁστῶν. Τὸ τῆς ἐλληνικῆς γλῶσσας κοινὸν εἶδος Σ. τὸ βολβώδες (S. bulb. Schimp.), κοινῶς στεκούλι· καλούμενο ἐν γῆτρῃ παρὰ τῷ λαφ ὡς μαλακόν. Τὸ ὁμώνυμον Σ. τοῦ Δισκοκορίου ἀρεταί· εἰς τὰ ἀνωτέρω εἶδη ἢ εἰς φερὲς τι. [Θ.Χ.]

Συμφωνία ἐν τῇ Αἰσθητικῇ καὶ ἡ σχέσις δύο παραστάσεων ἐν ἧ ἑκατέρω των περιέχει ἐκτὸς τοῦ εἰς ἀμφοτέρων καὶ τι ἴδιον εἰς αὐτὴν καὶ ἀντιπρὸς τὸ ἴδιον τῆς ἑτέρας. Ἐκότερον μελῶν εἶναι λοιπὸν πλεοναιότερον ἀλλ' ὀλιγογότερον τοῦ ἑτέρου. Ἐνῶ δὲ τὸ νὸν ἔκει· ἀμφοτέρω πρὸς ἀλλήλα, τὸ θετον εἶναι νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὰ ἀπὸ ἀλλήλων. Ὅσῳ δὲ σπουδαιότερον εἶναι κοινὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀντιθετον, μεῖζον εἶναι ἡ συμφωνία καὶ τὸ ἐκ τῆς ἡδῶ συναίσθημα. Διὰ τὴν σχέσιν ταύτην περιεχόμενον τῶν παραστάσεων εἶναι φωνὴ καὶ ἡ ἀξία αὐτῆς δὲν ἐξαρτᾶται τῆς ἀξίας τούτου. Καίτοι ἀποδοκιμαζομένη ἄλλῃν ὅσιν τὰς τάσεις δύο ἀνθρώπων ἔχοντων κακὸν μὲν ἀλλὰ κοινὸν φρόνημα δὲν αἰρεται διὰ τοῦτο ἢ ἐπιδοκιμασθῆναι ὅσον ἐξεγείρει ἡ συμφωνία τῶν φωνῶν αὐτῶν, καὶ ἡ κατ' ἀλλήν ὅσιν τῶν δύο μελῶν προστιθῇ μόνον νέαν εἰς τὴν τῆς Σ. Αἱ ἀπλούστεραι περιπτώσεις ἐν αἷς καθίσταται παράληψις· εἶναι αἱ λεγόμεναι συμμετρικαὶ μορφαὶ τῷ τόπῳ καὶ τῷ χρόνῳ, αἱ ἀρμονικαὶ χρωμάτων καὶ τῶν φωνῶν, ὁ βυθὸς ἐμοικαταληξία, ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀντιπάθεια.

Συμφωνία (Μουσ.). 1) Ἡ συνδυαστικὴ καὶ πλεοναίον τόνων κατὰ τὴν ἀπεχόντων ἀλλήλων. Αἱ συμφωνίαι διαιροῦνται ὡς ἐκ τῆς βίας αὐτῶν εἰς ἁρμονικὰς καὶ παραγώγους, ὡς ἐκ τῆς συστάσεως αὐτῶν εἰς συμφωνοὺς καὶ διαφωνοὺς. [P.N.B.]

— 2) Μουσικὸν ἔργον ἐκτελούμενον πάσης τῆς ὀρχήστρας καὶ χαρακτηριζόμενον τὸ δ-ι τὰ διάφορα ὄργανα ἔχουσιν τέλειαν ἢ ἀνεξαρτησίαν, δὲν χρησιμεύουσι δὲ πρὸς ἀπλήν συνοδίαν ὡρισμένων ὀργάνων ὡς π. γ. συμβαίνει τοῦτο λεγομένην κοντοῦρῳ (συναυλία). Ἀποκαταθῆναι δὲ ἡ Σ. ὡς ἡ συνάτα (βλ. λ.) ἐκ διακρίσεων μερῶν καὶ εἶναι κατὰ μορφήν περιεχόμενον τὸ τελειότερον εἶδος τῆς θαρῶς ὀργανικῆς μουσικῆς. Τὴν σημερινὴν τελειοποίησιν τῆς ἀφείλει ἡ Σ. εἰς τὴν "Αὐδὴν, ἐβόλας δὲ εἰς τὸ ὕψιστον τῆς ἀνθρώπινης διὰ τῶν Μότσαρτ καὶ Βετχόβεν. [P.N.B.]

Συμφηφισμός (compensatio) τὸ P. Δ. εἶναι ἐκείνη ἡ ἀρσὶς ἐνοχλήσεως συνεπὶς ἐξαφάνισις τῆς πένος ὑπαρχούσης μεταξὺ πιστωτοῦ καὶ ἀφαιρέτου.

ἐπέρχεται διὰ τοῦ ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ πιστωτοῦ ἀνταπαίτησιν. Σ. ἐπιτρέπεται νὰ προβληθῇ κατὰ πάσης ἀπαιτήσεως, ἐκτὸς τῆς ἀπαιτήσεως διατροφῆς καὶ τῆς ἐκ παρακαταθήκης. Πρὸς Σ. δὲ δύναται ν' ἀντιταχθῇ ὡσαύτως πᾶσα ἀπαίτησις τοῦ ἐναγομένου, εἴτε σχετιζομένη πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος εἴτε ἀσχετος. Ὡσαύτως δύναται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προβληθῇ, ἐκτὸς ἂν ἡ δίκη ἔχῃ προχωρήσει τοσούτον ὥστε ἤθελεν ἐπέλθει σπουδαία βραδύτης μέχρις οὗ ἀποδείχθῃ τὸ βάσιμον τῆς ἀνταπαίτησεως.

Συναίρεσις καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθογγου ἐν μιᾷ λέξει εἰς μακρὴν φωνήεν ἢ διφθογγον (ἀπλοῦς—ἀπλοῦς).

Συναισθημα καλεῖται ἐν τῇ ψυχολογίᾳ ἡ συνειδήσις τῆς ἐντάσεως τῆς παραστατικῆς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς. Αἱ καταστάσεις τῆς συνειδήσεως ἡμῶν διατελοῦσιν ἐν ἀκαταπαύστῳ ῥοῇ καθ' ἑσὸν διγνηκῶς εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν νέαι παραστάσεις καὶ ἀπωθοῦσι τὰς παλαιάς, αἵτινες ὅμως δὲν ὑποχωροῦσιν ἀνευ ἀντιστάσεως, ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἰσχύος καὶ ἐκ τῆς τῶν βοθητῶν αὐτῶν, καὶ πολεμοῦσιν αὐτῶς εἰπεῖν κατὰ τῆς ἀπειλουμένης κωλύσεως προσερχομένης παρὰ τῶν νέων παραστάσεων. Ἡ ἀντίστασις κατὰ τῆς κωλύσεως παράγει Σ. καὶ δὴ Σ. λύπης· ἐὰν δὲ διὰ τῆς κατανικήσεως τῶν ἀντιθέσεων ὑπὲρ τῶν βοθητῶν παραστάσεων ἀρθῇ ἐντελὴς ἢ ἐν μέρει ἢ κώλυσις, συμβαίνει τότε αἰσθητικὰ προαγωγή τῶν παραστάσεων ἢν αἰσθανόμεθα ὡς Σ. ἡδονῆς. Πρὸς ἐξήγησιν τούτου λαμβάνομεν ὡς παράδειγμα τὴν θάνατον φίλου τινός· ἡ παράστασις τοῦ ζῶντος φίλου στηρίζεται ὑπὸ ἀπείρῳ βεβαιότητος ὡς π α ρ α σ τ ἄ σ ε ω ν (πάν ὅτι συνίδει τὸν φίλον μετὰ τοῦ σκεπτομένου), συγχρῶνως ὅμως κ ω λ υ ε τ α ἰ ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκμηδενισθῇ, ὑπὲρ τῆς παραστάσεως δῆλα δὴ τοῦ τε θ ν ε ὅ τ ο ς φίλου· αἱ ἀντιθέσεις ὑπερνικῶσιν ἐνταῦθα τὰς βοηθείας, θὲν προσέρχεται τὸ Σ. τῆς λύπης· ἐὰν ἡ δύναμις ὅμως ν' ἀρθῶσιν αἱ ἀντιθέσεις, ἐὰν ὁ φίλος ἐπαγγίγῃ εἰς τὴν ζωὴν, τὸ Σ. τῆς λύπης θά ἀρτεπύπτεν εἰς τὸ τῆς ἡδονῆς. Τὰ Σ. διαρροῦνται γενικῶς εἰς ὑποκειμενικά καὶ ἀντικειμενικά· τὰ μὲν πρῶτα εἶναι ἀνεξάρτητα τοῦ ποιοῦ τῶν παραστάσεων, ὡς π. χ. τὸ Σ. στενοχωρίας καὶ ἀπαλλαγῆς, δυνάμει καὶ ἀδυναμίας, ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας, ἐλπίδος καὶ φόβου· τὰ δὲ ἀντικειμενικά ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς πραγματικῆς φύσεως τῶν παραγόντων αὐτὰ ἀντικειμένων, ἐκ τοῦ ποιοῦ δῆλα δὴ τῶν παραστάσεων, ὑποδια-

ρροῦνται δὲ εἰς κατώτερα ἢ ὕλικά καὶ εἰς ἀνώτερα ἢ πνευματικά, ὡς εἶναι· τὸ ὑπὸ τοῦ γλυκέος φέγγους τῆς πανσελήνου καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ζέφου τῆς νυκτός καὶ τῆς εἰρκτικῆς προκαλοῦμενον (ὕλικά Σ.), ἡ γὰρ ἐπὶ τῇ δληθείᾳ καὶ τῇ καλῇ, ἡ λύπη ἐπὶ τῇ ψεύδει καὶ τῇ αἰσχυρῇ καὶ ἐν γένει τὰ καλλίλογικά, ἥθικα, θρησκευτικά κλ. Σ. (πνευματικά). [Δ.Δ.Ο.]

Συναλλαγματικὴ ἡ ἀπλῶς συνάλλαγμα καλεῖται ἔγγραφον δι' οὗ ἐντέλλεται προσώπον τι (ἀποδέκτης) ὑπὸ ἄλλου (ἐκδότης) νὰ πληρώσῃ πρὸς τρίτον πρόσωπον ὁρισμένον χρηματικὸν ποσὸν ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἢ τῆς ἐκδόσεως ἐντὶ ἀντιτίμου καταβληθέντος ἢ ἐρειλομένου κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς Σ. Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν ἡ Σ. ἐκδίδεται εἰς ἓνα τόπον ἵνα σταλῇ εἰς ἕτερον· πρέπει δὲ νὰ εἶναι· χρονολογημένη καὶ νὰ φανερώνη τὴν πληρωτέαν ποσότητα, τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ πληρώσῃ, τὸν χρόνον καὶ τὸν τύπον καθ' ὃν πρέπει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, τὸ εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, εἰς λογαριασμοῦ ἢ καθ' εἰσδημίαν ἄλλον τρόπον δοθῇ ἀντίτιμον αὐτῆς· γίνεται δὲ εἰς διαταγὴν τρίτου τινὸς ἢ τοῦ ἐκδότης αὐτοῦ. Αἱ Σ. αἱ ὑπογεγραμμέναι παρὰ γυναικῶν ὑπ' ἀνδρῶν ἢ ἀγάμων μὴ ἐμπορευμένων δημοσίως δὲν ἰσχυροῦν ὡς πρὸς αὐτὰς εἰμὴ ὡς ἀπλῇ ὑποσχέσει· αἱ παρ' ἀνδρῶν μὴ ἐμπορῶν ὑπογεγραμμέναι Σ. εἶναι· ἐπίσης αὐραὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς, φυλαττομένων τῶν δικαιοματικῶν κατὰ τὸ ἀρθρ. 1312 τοῦ πολιτικοῦ κώδικος. [Κ.Δ.]

Συναλοισφῆ. Βλ. Συστολή.

Συνάνθηρα. Βλ. Σύνθετα.

Συναξάρια καλοῦνται μᾶλλον ἢ ἥττον βραχεῖς βίαι· ἀγίων πρὸς λειτουργικὴν καὶ ἐποικοδομητικὴν χρῆσιν τῆς θρησκείας ἐκκλησιαστικῆς, συναξαριστῆς δὲ βιβλίον περιέχον συλλογὴν συναξαρίων. Περίφημος εἶναι κυρίως ὁ συναξαριστὴς τοῦ Νικοδήμου τοῦ ἐκ Νάξου, τοῦ καλουμένου Ἀγιορείτου, ἐν δημῶδι γλώσσῃ ἐκδοθείς τὸ πρῶτον ἐν Ἐνετίᾳ 1819.

Συνάουσα. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὁρειῶς τῆς Τραπεζούντος. Οἰκία· 200, κατ. 1400, Μουσουλμανοί, ἐμιλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν.

Συναράδες. Κώμη τῆς Κερκύρας ἐν τῇ δῆμῳ Μεσοχωριτῶν τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας, ὡρ. 1/2 β τῶν Καστελλάνων. Κατ. 1440.

Συνάρθρωσις καλεῖται ἐν τῇ ἀνατομικῇ πᾶσα δκίνητος ἀρθρωσις τῶν ὀστέων πρὸς ἀλλήλα εἴτε δι' ἀμέσου ἐπαφῆς αὐτῶν διὰ τῶν ἀπεσκευασμένων ἐπιφανειῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν ὀδοντωτῶν χειλέων τῶν ὀστέων ὧν τὰ ὀδοντώματα εἰς ἀλλήλα ἀνταδύνουσι (ὡς αἱ ῥοφαὶ τῶν ὀστέων τῆς κρανιακῆς κάψης), εἴτε διὰ παρεμβαλλομένου τμη-

ματος χονδρικού ιστού (συγχόνδρωσις καὶ σύμφυσις), ὡς ἐπὶ τῶν ὀστέων τῆς λεκάνης κλ.

Συναρπαγή (Φιλολ.). Βλ. Ἀλεξανδρινὴ σχολή.

Συνάρτησις μεταβλητοῦ ποσοῦ καλεῖται ἐν τῇ ἀναλυτικῇ μαθηματικῇ ποσὴν ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ μεταβλητοῦ ἐκείνου ποσού, ἔχον ὠρισμένον ποσόν, ὅταν καὶ τὸ ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται εἶναι ὠρισμένον, μεταβαλλόμενον δὲ σὺν τῇ μεταβολῇ τούτου.

Συναυλία (ἰταλ. concerto) καλεῖται 1) σύνθεσις μουσικῇ δι' ὠρισμένον ὄργανον μετὰ συνοδείας ἄλλης τῆς ὀρχήστρας, δι' οὗ ζῆνται τὸ κατόχῳ τοῦ ὄργανου ἐκείνου εὐκαιρία νὰ δείξῃ τὴν ἀριστοτεχνίαν του συνήθως ἀποτελεῖται ἐκ 3 μερῶν, τὴν σύνθεσιν τῶν ὁποίων ἐκτελεῖ ἡ ὀρχήστρα μένη. Μικρότερα τοιαύτη σύνθεσις καλεῖται (ἰταλίστ) concertino. — 2) Πᾶσα ἐκτέλεσις συνθέσεων εἴτε ὀργανικῆς εἴτε φωνητικῆς μουσικῆς εἴτε ἀναμίξ, συνήθως καθ' ὠρισμένον πρόγραμμα γινόμενη.

Συναυτουργοί. Βλ. Συμμετοχή.

Συνδέσμοι καλοῦνται δεσμίδες πυκνοῦ συνδετικοῦ ἰστού, μικρὸν ἐκτετατά, δυσκόλως ῥηγνύμεναι, σχήματος ποικιλωτά του ἀπὸ ταινιώδους μέχρι πλατυσματώδους, προσφύμεναι διὰ τῶν δύο ακρῶν αὐτῶν πρὸς ὅσα τὰ ὀστέα καὶ συνδέουσαι πρὸς ἀλλήλα τὰ ὀστέα ταῦτα καὶ τοὺς χόνδρους. Ἰδίως ἀξίει λόγου εἶναι οἱ θρητρικοὶ λεγόμενοι Σ. οἵτινες πολλάκις περιβάλλοντες πανταχόθεν τὸ σημεῖον τῆς ἀρθρώσεως δύο ὀστέων ἀπεργάζονται: ἀληθεῖς θυλάκους κλειστοὺς προσφυσμένους διὰ τοῦ ἐλευθέρου χειλὸς αὐτῶν περίεξ ἑκατέρου τῶν διαρθρομένων ὀστέων. Ὑπάρχει ἄλλη τις κατηγορία Σ. οἵτινες ἀποκλειστικῶς χρησιμεύουσι τὸ μὲν ἵνα συνδέσῃ πρὸς ἀλλήλα, τὸ δὲ ἵνα στηρίξωσι καὶ διακρατῶσιν ἐν τῇ κανονικῇ αὐτῶν θέσει τὰ ἐν τῇ κύττει τῆς κοιλίας σπλάγγνα: ἅπαντες οὗτοι ἀπαρτίζονται ἐκ κυττῶν τοῦ περιτοναίου καὶ λαμβάνουσι τὴν ἐπὶ πλησιν αὐτῶν ἐκ τῶν σπλάγγνων ἑξ' ὧν καταφύονται καὶ ὡς συγκρατοῦσιν, οἷον γαστροσπληνικός, πτυχὴ τοῦ περιτοναίου διήκουσα ἀπὸ τοῦ στομάχου ἐπὶ τὸν σπλῆνα. — Σ. κίτρινος ἡ ἐλαστικός οἱ εἶναι οἱ συνδέοντες τὰ πέταλα τῶν σπονδυλίων πρὸς ἀλλήλα ἀπὸ τοῦ ἐπιστροφίου μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστέου, συνιστάμενοι ἐξ ἐλαστικῶν ἰνῶν διαπλεγμένων πρὸς ἀλλήλας, συγκρατοῦντες τοὺς σπονδύλους εἰς τὰς θέσεις των καὶ παρακωλύοντες τὴν ἐκτόπισιν αὐτῶν ὁσάκις προσκλίνουσιν ἐπ' ἀλλήλους πρὸς τὰ ὀπίσω. [P.N.B.]

Συνδετικὸς ἱστός. Βλ. Ἰστός.

Σύνδικαι καλοῦνται: οἱ ἐν πτωχεύσει

τινὶ ἀναλαμβάνοντες καὶ ἐπιτελλόμενοι τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τοῦ πτωχοῦ.

Σύνδικος (Ἀρχαιολ.). 1) Ὁ πρὸς δικαστηρίου συνηγορῶν ὑπὲρ τοῦ δικαίου δικῶν τινὲς ἢ διατηρήσεως νόμου. — 2) Ὁ μετὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τριάκοντα ἐριστὴς ἐν Περικλειῶ ἔπος δικάζουσι περὶ τοῦ δικαίου ἢ ἀδικίας τῆς ἀποφασισθείσης δημοῦς αὐτίας τῶν ὁπαδῶν ἐκείνων. — 3) Ὁ Σπάρτῃ ὠρισμένοι πρὸς ἐπιβλέψιν εἰς καλὴν λειτουργίαν κλάδου τινὲς τῆς ἀρχαίας, οἷον τῶν ἡθῶν, τῶν νόμων κλ.

Συνδυασμὸς γενῶν φυσιολογικῶς καλεῖται ἡ προσαρμογὴ τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ, ἢ προεγγισις τοῦ ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ, ἢ ἐτερογένεσις τῶν ζῶων τῶν εὐμοιρῶν διακεκριμένων γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τὰς ἀπείρους βαθμίδας τῆς βιολογικῆς μακροῦς, ἥτις κατὰ τὰς σημερινὰς πεποιθήσεις τῶν ἐπιστημόνων περιλαμβάνει ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἀδιασπαστῇ σειρά τὸ τε φυτικὸν καὶ ζωικὸν βασίλειον ἄνευ εὐκρινούς σημεῖου μεταβάσεως τῆς ἀναίσθητου ἢ ἐστεργημένης μηχανικῆς ζωῆς τῶν φυτῶν εἰς τὴν αἰσθητικὴν ζωὴν τῶν ζῴων, ὁ τρόπος τῆς ἀναπαραγωγῆς ἔχει τοὺς ἑξῆς βαθμοὺς τελειοποιήσεως, ἀπὸ τοῦ ἐλαττοῦς καὶ στοιχειώδους τῶν φυτῶν διαίρεσεως τοῦ κυττάρου καὶ τοῦ τελευταίου τρόπου τῆς ἀναπαραγωγῆς αὐτῶν δύο γενῶν (ὑπέρου καὶ στημόνων), ὑπαρῶν ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου ἢ ἐπὶ διαφόρων (φοῖνιξ ἄρρη καὶ φοῖνιξ ἄλλος), βαθμηδὸν προχωροῦμεν μέχρι τῶν ἐκτελεστικῶν τῆς ζωολογικῆς κλίμακος, ἐκ τῆς ὑψηλοτέρας ἔχουσαν πρὸς ἡμῶν διμελὴ καὶ ἄρρενος), ὧν ὁ συνδυασμὸς σκοπεῖται ἐκτέλεσιν τῆς γενετικῆς πράξεως. [P.N.B.]

Συνεδρόν. Χωρίον τοῦ δήμου καὶ ἀγορῆς (Καλαβρύτων), ἔχον 121 κατ. [M.B.]

Συνέδριον ἐλεγκτικόν. Βλ. Ἐλεγκτικόν συνέδριον.

Συνέδριον δικαστήριον. Βλ. Δικαστικόν συνέδριον.

Συνείδησις καλεῖται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ πραγματικὴ (ἐνέργεια) παραστάσις ἐνέργειας. Σ. ἔχουσαν μὲν ἐκείνου παρυστώμεν πραγματικῇ, οὐχὶ δὲ ἐκείνου παρυστάσις ὑπάρχει ἐν ἡμῖν κεκωλυμένη: ἐκκοιμισμένη δι' ἀντιθέτων παραστάσεων. Διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀντιθέτων παραστάσεων ἡ πραγματικὴ παραστάσις ἐνέργεια μεταβάλλεται εἰς ψιλὴν πρὸς τὸ παρυστᾶναι, στερουμένην τοῦ τελείωματος αὐτῆς, πρέπει δὲ νὰ ἀνα-

αθώσιν αἱ κεκωλυμένα· παραστάσεις ἵνα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Σ., νὰ γίνωσι δὴλα δὴ συνειδηταί (βλ. Ἀνάπλασις τῶν παραστάσεων). Θεμελιώδης ιδιότης τῆς Σ. εἶναι ἡ ἐνότης (βλ. λ.) αὐτῆς, ἐτέρα δὲ ἡ στενότης, τὸ φαινόμενον δὴλα δὴ ὅτι ἡ Σ. δὲν εἶναι ἐπιδεικτική μεγάλου ἀριθμοῦ αἰσθημάτων καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς παραστάσεις μετὰ τῆς αὐτῆς σαφηνείας. Ὅσῳ περισσώτερον ἐμβαθύνωμεν εἰς ἀντικείμενον τι, τόσῳ ἐκτενέστερον δυνάμεθα ταυτοχρόνως νὰ σκεπτόμεθα καὶ περὶ ἄλλων. Ἡ δὴλα παραστατική ἐνέργεια ἡμῶν εἶναι ἐν δεδομένη στιγμῇ πεπερασμένον μέγεθος, ὅπερ ὁμοῦ κατὰ διαφορά χρονικὰ σημεῖα ὑπάρκειται εἰς διαφόρους διακυμάνσεις, ὧν τὰ ἔσχατα ὅρια σχηματίζει ἐνθεν μὲν ὁ βαθύς ὕπνος, ἐνθεν δὲ ἡ ἐθνική ἀψιθυμία (θυμός, γὰρ ὑπερβολὴ κλ.). [Π.Χ.Μ.]

Συνειρμός ἡ συνειρμία ἡ συνειρμία τῶν παραστάσεων καλεῖται ἐν τῇ Ψυχολογίᾳ ὁ γενικὸς νόμος καθ' ὃν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας συγχρόνοι ἀντιθετοὶ παραστάσεις. Δὲν περιορίζεται δὲ ὁ Σ. εἰς τὰς συγχρόνους, ἀλλὰ ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς διαδοχικάς, εἰς σειράς δηλαδὴ ἀλλήλας διαδοχικῶν παραστάσεων, διότι καὶ αὗται εἶναι ἐν μέρει σύγχρονοι. Ἐχει δὲ ὁ Σ. μεταστροφὰς σημασίαν ἐν τῇ ἀναπλάσει τῶν παραστάσεων, τῇ μνήμῃ, τῇ φαντασίᾳ κλ.

Συνεκδοχή καλεῖται ἐν τῇ ῥητορικῇ τρόπος τῆς ἐκφράσεως καθ' ὃν μόνον ὑπερφαινεται ἡ κυρία ἐννοία, δὲν ἐκφράζεται δὲ πραγματικῶς· ἰδίως δὲ συμβαίνει τοῦτο ὅταν μέρος τι τίθεται καὶ ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ὅλου καὶ ἀντιστρόφως.

Συνέλευσις ἐθνική ἡ συνέλευσις ἐθνική (γαλλ. Assemblée nationale) εἶναι τὸ ὄνομα ὅπερ ἐδόχθη τῷ πρῶτον ἡ ἐν Γαλλίᾳ τῇ 1789 συνελθούσα σύνοδος τῶν Γενικῶν τάξεων κατ' Ἰουλίον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῆς τρίτης τάξεως μόνον, ἀφ' οὗ ἠρνήθησαν ἡ ἀριστοκρατία καὶ ὁ κληρὸς νὰ λαβῶσι μέρος εἰς αὐτήν. Τὸ ἔργον αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ συνταξίς θεμελίου νόμου τῆς πολιτείας (συντάγματος, constitution, ἐξ οὗ καὶ Assemblée constituante). Τὴν τοιαύτην Σ. συνεδρεύσαν μέχρι τῆς 30 Σεπτ. (v) 1791 διεδόχθη ὁμῶς ἡ νομοθετικὴ Σ. (Assemblée législative) ἥτις ἀντικατεστάθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1792 διὰ τῆς λεγόμενης Convention. — Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαβον κατόπιν καὶ διάφοροι ἄλλαι σύνοδοι προσελθούσαι ἐκ μεγάλων κινήσεων τῶν ἐθνῶν. Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι τοιούτων βλ. ἐν λ. Ἑλληνικὰ πολιτεύματα. [Βγ.]

Συνενοχὴ καλεῖται ἡ ἰδιαίτερα μορφή τῆς ἐνοχῆς (βλ. λ.) καθ' ἣν ὑπάρχου-

σιν ἡ πλείονες τοῦ ἐνὸς πιστῶται (συμπιστῶται) δικαιούμενοι νὰ απαιτήσωσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν παροχὴν ἕκαστος ἐλόκληρον, ἀλλ' οὕτως ὥστε ἐάν εἰς ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο νὰ ἐξαλειφῇται τὸ δικαίωμα ὡς πρὸς πάντας (ἐνεργητικὴ Σ.), ἢ τάνάπαλιν ὑπάρχουσι πλείονες τοῦ ἐνὸς ὀφειλέται (συνοφειλέται) ὑπόχρεοι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν παροχὴν ἕκαστος εἰς ἐλόκληρον ἀλλ' οὕτως ὥστε ἐάν εἰς παράσῃ ν' ἀπαλλάσσονται πάντες οἱ λοιποὶ (παθητικὴ Σ.)· δύναται δὲ ὁμοτέραι αἱ περιπτώσεις νὰ συμπέσωσιν (ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ Σ.) [Π.Η.Α.]

Συνενώσεως νῆσος (Réunion) ἡ νῆσος Βουρβῶν καλεῖται νῆσος ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ πρὸς τὴν Ἀφρικήν ὑπὸ 55° 36' Δ μήκους καὶ 21° Ν πλ. καίμην, ἀπέχουσα δὲ ἀπὸ τῆς Μαδαγασκάρης πρὸς Δ 500 γμ. Ἐχει ἐμβ. 1980 τχμ., ἡραιστειογενὲς καὶ ὄρεινόν (μέχρι 3069 μ.) ἕδαφος, εἶναι δὲ εὐφρωτάτη εἰς παντοῖα προϊόντα, κυρίως σακχαροκάλαμον, καφέν, κάκαον, βανίλλην, καπνόν, κόμμι, ἔλαιον, ξυλείαν κλ. Μόνον ἡ τοῦ σακχαροῦ ἐξαγωγή ἀνῆλθε τῷ 1892 εἰς 38 402 τόνους. Πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τοῦ τοποτηρητοῦ, τοῦ ἐπισκόπου κλ. εἶναι Ἡγ. Διονύσιος (Saint-Denis) ἐπὶ τῆς ΒΔ ἀκτῆς, μετὰ 38 χιλ. κατ., ὧν οἱ πλείστοι ἀπόγονοι γάλλων ἀποίκων. Κάλλιστον λιμένα ἔχει ἡ 15 γμ. πρὸς Ν καίμην πόλις Ἡγ. Παῦλος, πρώτη ἀποικία τῶν Γάλλων ἐπὶ τῆς νήσου, μετὰ 28 691 κατ. Τρίτη σπουδαία πόλις εἶναι Ἡγ. Πέτρος ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς, μετὰ 27 359 κατ. Ἡ νῆσος ἀνεκαλύθη τῷ 1505 ὑπὸ Πορτογάλων καὶ κατελήφθη τῷ 1649 ὑπὸ τῶν Γάλλων ὑπὸ τὸ ὄνομα νήσος Βουρβῶν. Ἀπὸ τοῦ 1810-1815 κατεῖχον αὐτὴν οἱ Ἀγγλοὶ, εἰσίντες ἀπέδωκαν αὐτὴν τῇ Γαλλίᾳ. [Μ.Σ.]

Συνεργατικὰ ταμεῖα, Συνεργατικὰ καὶ τραπέζαι. βλ. Ἔργασία.

Συνεργοί. βλ. Συμμετοχή.

Συνέσις. Ἑλλήν συγγραφεὺς γενν. ἐν Κυρήνῃ περὶ τὰ 370. μ. Χ. Ἐκπούδασεν εἰς τὰς σχολὰς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἠκολούθησε τὰ μαθήματα τῆς ἐνδοξοῦ φιλοσόφου Ὑπατίας καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του εἰς Κωνσταντινὴν ὅπως παραστήσῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκάδιον τὰ θειοπαθήματα τῶν καὶ ἐπιζητήσῃ τὴν συνδρομὴν του ἐναντίον τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Λιβυκῶν φύλων· ἐνομμεύθη τῇ 403 καὶ μετὰ μακράν ἀντίστασιν ἀπεδόχθη τέλος τὴν ἐπισκοπικὴν θέσιν τῆς Πτελεμαίδος (410). Πιστεύεται ὅτι ἀπέθανε περὶ τὸ 431. Ὁ Σ. ἐζήτησε νὰ συμβιβάσῃ τὸν Πλατωνισμὸν μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μεταξὺ τῶν ἔργων του διαπρέπουσιν οἱ ὠραῖοι θρησκευτικοὶ Ὕμνοι καὶ Ὀμιλίες του κλ.

Σώζεται δ' αὐτοῦ καὶ μέγας ἀριθμὸς λίαν ἐνδιαφερομένων ἐπιστολῶν. Τὸ ὅρος του εἶναι γενικῶς καθαρὸν, ἀλλὰ πομπῶδες. [Πς.]

Συνετί. Χωρίζον τῆς Ἀνδρου, ὑπαγόμενον εἰς τὸν ζῆμον Ἀνδρου καὶ κείμενον ὠρ. 1 πρὸς Ν τῆς πρωτεύουσας, μετὰ 391 κατοίκων.

Συνεφαπτομένη. Βλ. Τριγωνομετρικὰ γραμμαί.

Συνήθεια ἡ ἐξ ἑς καλεῖται ἡ συνήχης ἐπαναλήψις τῆς αὐτῆς σειρᾶς πράξεων καὶ ἡ ἐντεῖθεν γεννηθεῖσα σύνδεσις τῶν εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦσων παραστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀναπλάττονται μετ' ἐνεργείας, ἐὰν τὸ ἀρχικὸν μέλος τῆς σειρᾶς ἔλθῃ ἐκ νέου εἰς τὴν συνειδήσιν. Διὰ ταύτης τῆς ἀναπλάσεως ἀπαιτεῖται τότε ἡ ἐπαναλήψις τῆς πράξεως, καὶ ἐὰν παρεμβληθῶσι κωλύματα γεννᾶται δυσάρεστον συναίσθημα. Ἐὰν λοιπὸν δρεῖς τις πληρωθεῖσα ἐπαναληθῇ πολυλakis, ἕνεκα τοῦ συνειρμῶς ἡ ἐπαναλήψις καθιστᾷ τὴν ἐκ νέου γένεσιν αὐτῆς εὐκόλῃ. Ἵνα γεννηθῇ ἡ ἐξίς πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῶσι πάντα τὰ κωλύματα τὰ ἀνθιστάμενα εἰς τὴν ἐξεγερσιν τῶν παραστάσεων, ἐν αἷς ἔχει τὴν ἔδραν αὐτῆς. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως τῆς σειρᾶς τῶν παραστάσεων καὶ τῶν εἰς αὐτὰς ἀντιστοιχοῦσων πράξεων, τὴν ὁποῖαν ὀνομαζόμεν ἀσκήσιν, καὶ ἥτις γεννᾷ ἐπὶ τέλους τὴν δεξιότητα. Ἡ ἐξάσκησις τῆς δεξιότητος συνελευται· τότε ὑπὸ ἡδῶν συναισθημάτων καθιστῶντων τὴν ὅλην ἐνασχόλησιν ὡς εὐκόλως ἐπιτυγχάνουσιν ἀγαπητὴν, καὶ ἐὰν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπεβλήθῃ. Ἐκ τούτου εὐνόητον καθίσταται ποῖαν σημασίαν κατέχει ἡ καλῶς δηγούμενη ἐξίς ἐν τῇ παιδαγωγικῇ καὶ ἐν γένει ἐν τῇ ἡθικῇ μορφώσει τοῦ ἀνθρώπου. [Π.Χ.Μ.]

Συνήθεια. Βλ. Θέματα.

Συνήθη (γαλλ. Assises, ἐξ οὗ καὶ ἡ βαρβαρική λέξις δοσ(ζαί) ἐκλήθη συλλογὴ ἐθίμων χρησιμεύουσα ὡς νομικὸς κώδιξ εἰς τινα ὑπὸ τῶν σταυροφόρων ἰδρυθέντων κρατῶν. Πρώτη τοιαύτη συλλογὴ ἐγένετο γαλλιστὶ τῷ 1099 διὰ τὸ νεοσύστατον βασιλεῖον τῆς Ἱερουσαλῆμ, ἥτις κατόπιν διευρύνθη παντρίως. Ἱταλικὴ μετάφρασις αὐτοῦ ἐχρησίμευεν ἐν Κύπρῳ εἰσέτι ἐπὶ Βενετῶν. Ἀναφέρονται δὲ πρὸς τούτους assises de Normandie, ἐν Ἀγγλίᾳ assize of Clarendon (1164), of Northampton (1176) κλ.

Συνήλθον Ἀτταγᾶς καὶ Νουμήσιος. Παροιμία ἐπὶ δύο πονηρῶν ἐπὶ ταῦτ' ἐνεληνόντων. Ἀττ. καὶ Νουμ. εἶναι ὀνόματα πτηνῶν, κατὰ δὲ τοὺς παροιμιογράφους ὀνόματα ἀνδρῶν διαβοήτων ἐπὶ κακίᾳ ἢ κλεπτῶν. Ἀνάλογος τῇ ἐφημῶδι· ἔσμιξες

ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ τὸν ἀνασβολωμένο, λεγόμενη ἐπὶ φιλίας πονηρῶν. [Π.]

Σύνθεσις. Βλ. Ἀνάλοισις.

— Σ. χημικῶς εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς ἀναλύσεως ἢ τοῦ χωρισμοῦ, δι' ἧς πράξεις μορφοῦνται ἀπὸ ἀπλῶν σωματίων ἢ στοιχειῶν σώματα σύνθετα ἢ ἐνώσεις, εἰς τὰς συνθέσεις ἐνὸς ἰσόμου ὀξυγόνου μετὰ δύο ἄτμων ὕδρογόνου ἀποτελεῖται τὸ ὕδωρ. Ἐπίσης σημαίνει καὶ τὴν ἐκ συνθέτων σωματίων ἀπάρτισιν διὰ χημικῆς δράσεως πολυπλοκοτέρων ἐνώσεων, εἰς ἐνὸντες 3 μέρη ὕδροχλωρικοῦ ὀξέος (σώματος συνθέτου ἐκ χλωρίου καὶ ὕδρογόνου) μετὰ 2 μερῶν ντρίκου ὀξέος (ἐπίσης συνθέτου) παρασκευαζόμεν τὸ βασιλικὸν ὕδωρ.

— Σ. ἐν τῇ χειρουργικῇ καλεῖται ἡ πράξις ἡ ἀποδέλπουσα εἰς τὴν συναψὴν τῶν διαιρεθέντων μερῶν, εἰς τὴν συγκόλλησιν τῶν χειλῶν τραύματος ἢ τῶν τμημάτων ὁστού ἀποθραυσθέντος ἢ καὶ γενικώτερον τὴν προσπέλασιν μερῶν ἀπεχόντων ἢ ἐκτετασθέντων, εἰς τὴν ἐπαναστράν εἰς τὴν κατὰ φύσιν θέσιν τῶν ἐκτετασθέντων ἀρτηρίων ἐπιφανειῶν κατὰ τὰ ἐξαρτήματα. Διὸ καὶ συνηθισμένον ἐκάλουν συλλήψιν τὰς πρὸς τὴν χειρουργικὴν Σ. ἀπαιτούμενας τέσσαρας χειρουργικὰς πράξεις τὴν ἔκτασιν, τὴν προσάγωγὴν, τὴν καταρτίσιν καὶ τὴν ἀκίνησιν. δι' ὧν σκοπεῖται ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἰσχυρῆς λειτουργίας δύο ὁστῶν. [P.N.B.]

Σύνθετα (Βοτ.). Compositae. Οἰκὸς γένεια Δικοτυληδόνων συμπεταλῶν φυτῶν, ἥτις εἶναι ἡ πλουσιωτέρα τῶν Σπερματοφύτων (ἢ Φανερογάμων) ὧν ἀποτελεῖται τὸ δέκατον περίπου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν ἀπερβαίνει τὰς 10 000. Εἰσὶ πόαι ἢ θαμνοὶ σπανίως δένδρα, καὶ διαδεδομένα ἀπανταχοῦ τῆς γῆς, θεωροῦνται δὲ ὡς τὰ τελειότατα φυτά. Τὰ ἄνθη αὐτῶν εἰσὶ μικρὰ («θύλλια»), ἡ καλῶς ἐλλείπει ἡ συνιστάται ἐκ τριῶν ἀποτελεσμάτων τὸν λεγόμενον «πάππον», οὗ ἐνεκεν ὁ Θεόφραστος ἐνομαζομεν τὰς «παπποσπερμάτας». Ἡ στεφανὴ εἶναι ἐπιφυῆς καὶ πεντάδους, ἀκτινόμερος καὶ σιληννοειδῆς ἢ ζυγόμερος καὶ γλωσσειδῆς, σπανιότερον δὲ δίχειλος. Στήμονες εἰσὶ 5 μετὰ τῶν ἀνθῶν συμφορμένων εἰς σιλήνα καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν τὰ Σ. καὶ Συνοθηρα (καὶ «Συγγενεῖς» κατὰ τὸν Λινναῖον). Ὁ ὑπερος εἶναι διαδοχῆς, ἡ ὠσθήκη ὑποκειμένη καὶ ὁ καρπὸς ἀχαινιον μόνόσπερμον. Εἰς τὰ πλείστα Σ. τὰ θύλλια εἰσὶ πολυάριθμα, ἀμισγὰ καὶ πυκνῶς συνήρσιμα ἐπὶ θυθοδύχης κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παχείας καὶ ἐξωγυμνότητος, πότε μὲν γυμνὰ κατὰ τὴν βάσιν, πότε δὲ ὑπεστηριγμένα διὰ ὠχυρεσίδων, λεπίδων

δῶν ἢ τριχοειδῶν βρακτιδίων (ἀνθοφυλλίων). Τὰ δὲ σύνθετα τῶν ἀνθυλλίων κυκλεύονται ἐξωθεν ὑπὸ περιδήματος (involucrium) ἐκ παραθίων φυλλαρίων διαφόρου σχήματος συνισταμένου καὶ οὕτω σχηματίζεται ἢ διὰ τὴν οἰκογένειαν αὐτὴν χαρακτηριστικώτατη ἀνθοθεσία ἢ καλουμένη «Σύνθετον ἄνθος» ἢ «Κεφαλὴς» ἢ «Καλάθιον» (ἐκ τοῦ ὁποίου ἢ ὀνομασία «Καλα-θανθῆ» ὡς ὀνομάζουσι τινες τὴν οἰκὸν τῶν Σ.). Τὰ ἀνθυλλία δὲν εἶναι πάντοτε ὀρεννοθήλα, ἐνίοτε τινὰ εἴδη αὐτῶν μόνον θήλας ἢ καὶ ἄγωνα. — Τὰ Σ. διαίρουται κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἄνθους εἰς Σωληνὰ ν θ ῆ (Tubuliflorae), Γλωσσάν θ ῆ (Liguliflorae) καὶ Χειλάν θ ῆ (Labia-tiliflorae). Καὶ τὰ μὲν Σωληνάν θ ῆ υπο-διαίρουται εἰς Κορυμβοφόρα (βλ. λ.) ἢ Ἀκτινωτά, ὧν τ' ἀνθυλλία εἰσι συνηθῶς ὁμορρεα ἢ τοῦ γύρου τῆς κεφαλῆς γλωσσειδῆ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἑτερόγγρα θήλας ἢ ἄγωνα, τὰ δὲ τοῦ δίσκου πάντα σωληνισειδῆ καὶ ὀρεννοθήλας, καὶ εἰς Κινναροειδῆ (βλ. λ.) ἢ Κινναροκέφαλα. Τὰ δὲ Γλωσσάν θ ῆ ἀποτελοῦσι τὴν φυλὴν τῶν Κωρινοειδῶν, ὧν ἅπαντα τὰ ἀνθυλλία τῆς κεφαλῆς εἰσι γλωσσειδῆ (μόνο-θήλα καὶ ὀρεννοθήλας) περιχοῦσι δὲ πάντα τὰ φυτὰ τῆς φυλῆς αὐτῆς χωρὶν γαλακτώδη. Τέλος τὰ Χειλάν θ ῆ, ὧν τὰ ἀνθυλλία εἰσι δίχτυλα ἀποτελοῦσι τὴν φυλὴν τῶν Μυτισηειδῶν (Mutisiaeae) καὶ εἰσι πάντα φυτὰ τῆς Ἀμερικῆς. Πολλὰ Σ. παρέχουσι φάρμακα, ἰδίως Ἀνάκυκλος, Ἀρνική, Ἀρτεμισίας εἶδη, Ἀχιλλεῖα ἢ γιγώφυλλος, τὸ Βήχιον, Θρίδαξ ὁ δηλητήριος, Κνήκος ἢ ἱερὸν κνήκον, Λάπη, Ἰνουλὰ τὸ Ἑλένιον, Χαμαμήλον, Ταράχακον (βλ. τὰς λ.) κλ. Λαχανικά εἰσι σχεδὸν πάντα τὰ Κιχωρισειδῆ (Κιχωρίον, Θρίδαξ, Σκορζονέρα, Σόγχος κλ.) καὶ τινὰ Κινναροειδῆ (Κινάρα κλ.). Βαρικά εἰσιν ὁ Κάρθαμος, ἡ Σερρατούλη, Ἑλαιον παρέχουσι τὰ σπέρματα τοῦ Ἑλαιάνθου (βλ. λ.), τῆς Γυζωτείας τῆς ἀθησαυνικῆς (Guizotia oleifera DC.) καὶ τῆς Μαδίας τῆς σπαρτῆς (Madia sativa Molin.) Τέλος πλείστα Σ. ἰδίως ἐκ τῶν Κορυμβοφόρων εἰσι ὠραιότατα καὶ θαυμάσια φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ, ὡς π. χ. τὰ εἶδη καὶ αἱ ποικίλαι Δαλίας, Ζιννείας, Ἑλιγρόσου, Ἑλαιάνθου, Καλενδουλῆς, Ἀστέρους, Βέλλι-δος, Μαργαρίτης, Χρυσανθέμου, Ταγέτου κλ.

Σύνθετα ἐγκλήματα. Βλ. Πολιτικά ἐγκλήματα.

Συνθήκη. Πράξις ἐγγράφου συνδέουσα πρὸς ἄλλήλας δύο ἢ πλείονας ἐθνικότητας καὶ ἐπικυροῦσα τὰ ἐκ τοῦ φυσικοῦ νόμου ἢ τῶν ἐθνικῶν πηγάζοντα δικαιώματα ἢ ἐπιφέρουσα αὐτοῖς προσθήκας ἢ περιορισμούς,

ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει προσδίδουσα αὐτοῖς χαρακτῆρα υποχρεώσεως αὐστηρῶς ἐπιτακτικῆς. Συνώνυμος τῇ Σ. εἶναι ἡ σύμβασις, ἥτις ὁμοῦς δηλοῖ μάλλον συμφωνίαν ἐλάσσονος σπουδαιότητος καὶ εἰς ἓν μόνον σφῶς καθωρισμένον θέμα ἀφορῶσαν, ὡς σύμβασις ταχυδρομική, τηλεγραφική κλ. Δι' Σ. ὡς πρὸς τὰ θέματα περὶ ὧν πραγματεύονται, ποικίλλουσι μεγάλως, ἀναφέρονται δὲ ὡς σπουδαιότερα εἶδη τὰς Σ. προστασίας, οὐδετερότητος, συμμαχίας, ἐπικουρίας, συμπολιτείας ἢ ὁμοσπονδίας (ἐν Ἀμερικῇ, Ἑλβετίᾳ, ἐκδόσεως (βλ. λ.)). Σ. ναυτικές καὶ ἐμπορικές, συμβάσεις ἀφορώσας εἰς τὴν εἰσολογηκὴν, καλλιτεχνικὴν, βιομηχανικὴν κλ. ἰδιοκτησίαν. Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡ Σ. εἰρήνης, ἥτις ὁμολογεῖται μεταξὺ δύο ἢ πλείονων ἐμπολέμων πρὸς κατάπαυσιν τοῦ πολέμου. Τὸ δικαίωμα τοῦ συνυπολογεῖν Σ. καὶ συμβάσεις εἶναι ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν στοιχείων τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας συγκεντροῦμενον εἰς τὰς χεῖρας τῶν κυριάρχων, οὔτινες ὁμοῦς τανῶν δὲν διαπραγματεύονται πλέον ἀμέσως καὶ ὑπογράφουσι τὰς Σ., ἀλλ' ἐμπιστεύονται τοῦτο συνηθῶς εἰς τοὺς πρέσβεις αὐτῶν (ἢ εἰς εἰδικούς ἀπεσταλμένους), τοὺς πληρεξουσίου. Τὰ συνυπολογηθέντα ὑπὸ τούτων ὑπόκεινται ἀκόμη εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ὀργάνου τῆς κυβερνήσεως, δι' ἧς προσλαμβάνουσι τὴν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὰς πολιτείας ἰσχύν. Δι' Σ. λήγουσι φυσικῶς, ὅταν ἐπιστῇ ἡ προθεσμία ἢ πληρωθῇ ὁ σκοπὸς αὐτῶν, ἢ βιαίως, ὅταν διαρρηθῶσιν ἢ καταγελθῶσιν πρὸς τῆς λήξεως αὐτῶν [Κ.Π.Κ.]

Συνθηκολόγησις εἶναι εἰδικὴ σύμβασις ἀφορῶσα εἰς τὴν παράδοσιν ἢ τὴν ὑποταγὴν τῷ ἑχθρῷ σώματος στρατιωτικοῦ, πόλεως, προῦρου ἢ ἐπαρχίας πρὸς πρόληψιν αἱματηγίας, αἱ ἢ ἀντίστασις κατέστη πλέον ἀλυσιτελής. Καὶ ἀνευ βρῶν ἂν γίνῃ τοιαύτη, παρέχεται δι' αὐτῆς κατὰ κανόνα ἐγγύησις περὶ ασφαλείας τῶν προσώπων, περὶ προστασίας τῶν κατελόνων τῶν μερῶν ἢ τῶν ὀλικῶν πραγμάτων, ἅτινα ἀφορᾷ, καὶ περὶ σεβασμοῦ τῆς θρησκείας, τῶν ἡθῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν τῆς χώρας. [Κ.Δ.Π.]

Σύνθημα. Ἀμφοτερόβαρής σύμβασις (βλ. λ.), πρὸς δὲ λέξεις ἢ φράσεις πρὸς ἀναγνώρισιν μεταξὺ στρατιωτῶν. [Πς.]

Συνέζησις. Βλ. Συστολή.

Συνίστα. Χωρ. τοῦ δήμου Κλεπαίθους τῆς Ναυπακτίας, ἔχον 235 κατ. καὶ κείμενον ὠρ. 1 ³/₄ πρὸς Ν τοῦ Κλεπαῖ καὶ ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν δόχην τοῦ Βύθου.

Συνιστάμενη δύναμις. Βλ. Δυνάμεις.

Σύνναδα. Ἀρχαία πόλις τῆς Φρυγίας καὶ ἔθρα ἐπισκοπῆς, διάσημος διὰ τὰ ἐρυ-

θρόστικτα λευκά μάρμαρά της. Κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα κατέστη πρωτεύουσα τῆς Ὑγίεινης Φρυγίας, τῷ δὲ 235 μ. Χ. συνήλθεν ἐν αὐτῇ συνοδος διακηρύξασα ὅτι παρ' αἰρετικῶν γενομένον βάπτισμα δὲν ἔχει ἰσχύν.

Σύνοδος. Συνελεύσεις ἐπὶ τῷ αὐτῷ πολλῶν προσώπων Ἀπεβέθη δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο 1) εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν ἐπὶ τριήμερον ἐν τῷ παρὰ τὸ Δίγιον ἄλσει τῷ καλουμένῳ Ὁμαρίῳ καὶ τῷ ἐκεῖ ἱερῷ τοῦ Ὁμαρίου διὰς αὐτοκλητικῶς εἰς τοῦ ἐτους κατὰ τὰ τέλη ἑορσὸς καὶ εθινοπόρου συνερχομένων ἐκ πασῶν τῶν πόλεων τοῦ Ἀγαϊκοῦ δεσμοῦ, εἰτινες ἦσαν αἱ βουλούμεναι ἐκ τῶν ὑπερίαντιων τῷ 30ον ἔτος κατοικίων τούτων. — 2) Ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν ἐπισκόπων ἀφορώσας γενικῶς μὲν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν γένει, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν καθορισμὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δεγμάτων. Τοιαῦται Σ. συνήρχοντο ἤδη ἀπὸ τοῦ IV αἰῶνος συνήθως ἐν τῇ μητροπόλει χώρας τινὲς ὑπὲρ τὴν προεδρείαν τοῦ μητροπολίτου, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὐτῶν ἐθεωροῦντο ὡς λεηθεῖσαι ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Μεγίστην δὲ σημασίαν προσέλαβον δὲ ὁ Χριστιανισμὸς ἀνυψώθη εἰς τὸ θρησκεισμα τοῦ Κράτους, καθ' ἕσπον ἐκτοσε μεγάλα Σ. ἀντιπροσωπεύοντα ἰθνητικῶς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, διὰ καὶ οἰκουμένην καὶ ὠνομάζοντο, συνεκαλοῦντο ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ διηθύνοντο ὑπὲρ ἐπισκόπου, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ αὐτοκρατορικῆς ἐπιτροπῆς, αἱ δὲ ἀποφάσεις αὐτῶν εἶχον κῆρος νόμων τοῦ Κράτους. Πρώτη τοιαύτη οἰκουμένη Σ. ἦτο ἡ τῆς Νικαίας (325) ἣν ἐπηκολούθησαν 6 ἄλλαι. Ἐκτὸς τούτων συνήρχοντο καὶ Σ. τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν ἢ ἐπαρχῶν, μετὰ δὲ τὸν χωρισμὸν τῆς Ἀνατολ. καὶ Δυτ. ἐκκλησίας ἐκάστη συνεδρίαζεν ἐν χωρισταῖς Σ. Ἐνῷ δὲ ἐν τῇ Δυτικῇ ἐκκλησίᾳ πολλαὶ ἔκτοσε οἰκουμένικαί Σ. συνεκλήθησαν, ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ἐπεκράτησε τὸ σύστημα τῆς συγκλήσεως ἐκλεκτῶν τινῶν ἐπισκόπων ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου τῆς Κων/πόλεως (σύνοδος ἐνδνημοῖσαι). — 3) Παρὰ τοῖς Καθολικοῖς εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν κατὰ ἱεραρχίαν προϊσταμένων ἱερομένων ἐν αὐταῖς δὲ συζητοῦνται τὰ θρησκευτικὰ δογματικὰ ζητήματα. Ἐκ τούτων ὀνομαστὴ εἶναι πρὸ πάντων ἡ Σ. τῆς Δοδρέχτης. — 4) Παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις καλεῖται οὕτως ἡ ἀνωτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχή. Βλ. περὶ ταύτης τὸ ἄρθρον Ἱερὰ σύνοδος. — 5) Ἐν τῷ διεθνῇ δικαίῳ καλεῖται Σ. συνελεύσεις τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῶν πολιτειῶν ἢ τῶν ὑπουργῶν τῶν ἐξωτερικῶν πρὸς εἰρηνικὴν διακανόνισιν διεθνῶν ζητημάτων ἢ καθόρισιν δικαιωμάτων διὰ κοινῆς συμφωνίας. Τὸν ἴδιον σκοπὸν ἐπιδιώκουσι καὶ αἱ συνδι-

σκέψεις ἐξιδιαιτέρως δὲ αὗται κατὰ τὸν ὅτι: ὅπλα δὴ συγκροτοῦνται ἀποκλειστικῶς ἐκ πρέσβων ἢ εἰδικῶς πεμπτομένων διπλωματικῶν πρακτόρων, συνήθως δὲ προπαρασκευάζουσιν ἀπλῶς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων, προηγούμεναι τότε τῶν συνόδων. [Κ.Δ.Π.]

Συναχὴ (γαλλ. cohésion) καλεῖται ἡ συνισταμένη τῶν ἐνεργειῶν ὅς τὰ ἅτομα ἢ τὰ μόρια ἐνδὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀπλοῦ σώματος ἐξασκοῦσιν ἀπέναντι ἀλλήλων πρὸς διακράτησιν ἑαυτῶν εἰς ὀρισμένην τινὰ ἰσχυράσιν οὕτῃ ἀντιπαλαίει κατὰ πασῶν τῶν ἐξωτερικῶν δυνάμεων αἰτινες τείνουσι νὰ μεταβάλλωσι τὴν σχέσιν τῶν μορίων τοῦ σώματος πρὸς ἀλλήλα. Δύναμις ἐξωτερικὴ ἐνεργουσα πρὸς ἀπομακρύνσιν τῶν μορίων τοῦ σώματος μὴ ἐκτεινόμενη πέραν ὅρου τινὲς ἀναπτύσσεται ἐν τῷ σώματι ἀντίδρασιν συνεπείᾳ τῆς συναχῆς, ἥτις ἀντίστασις καλεῖται ἀντίδρασις (tenacité), μὴ ἐπιτρέπουσα τὴν χωρισμὸν καὶ διαμελισμὸν τοῦ σώματος δυνάμις ἐξωτερικὴ προπαθεῖσα τὴν συμπληγίαν τῶν μορίων σώματος τινος καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἑαυτοῦ αὐτοῦ διὰ πίεσεως ζητεῖ νὰ καταστρέψῃ τὴν Σ., ἥτις ἀντιδρᾷ, καὶ ἡ ἀντίδρασις καλεῖται ἐλάστικότητα. Ὁ βαθμὸς τῆς Σ. δὲν εἶναι ὁ αὐτὸς παρ' ἅπας τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ διακρίνεται εἰς στερεὰ μὲν, ἐάν ἡ Σ. ὑπάρχῃ εἰς μέγιστον βαθμὸν μὴ ἐπιτρέπουσα οὐδεμίαν σχετικὴν κίνησιν τῶν μορίων ἢ μεταβολὴν θέσεως, εἰς ρευστὰ δὲ, ἐάν ὁ βαθμὸς τῆς Σ. εἶναι ἐλάττω, ὥστε τὰ μόρια αὐτῶν ἀποβαίνουσιν εὐκίνητα καὶ ῥαδίως μεταβάλλουσι θέσιν, καὶ τρίτον εἰς ἀερῶδη, ἐάν ἡ Σ. εἶναι ἀσθενεστάτη ἢ καὶ ἐντελὴς ἐκλείπῃ, ὡς ἐξ οὗ τὰ μόρια αὐτῶν τείνουσι νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀλλήλων Ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνηκοντα εἰς μίαν τῶν τριῶν ταύτων καταστάσεων σώματα τῆς φύσεως διακρίνονται μετὰ τῶν διὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς Σ. Τὰ μόρια τοῦ αἵματος συνέχονται στερεότερον πρὸς ἀλλήλα ἢ τὰ μόρια τοῦ μαρμάρου καὶ τῶν λίθων. Ἡ Σ. ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα τῶν σωμάτων, ὅπου ἰσχυρὰ, ἐκεῖ καὶ σχῆμα μόνιμον, εἶεν ἐν τοῖς ρευστοῖς ὅπου ἐκλείπει, ἐκεῖ σχῆμα ἀνυπαρκτον, ὡς ἐν τοῖς ἀερίοις. Τὴν Σ. δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μετὰ τῆς ἐφέλξεως (βλ. λ.). [Ρ.Ν.Β.]

Σύνταγμα (Στρατ.) καλεῖται ἐν τῷ στρατῷ ἐκπαιδευτικὴ μονὰς συνισταμένη ἐξ ἀριθμοῦ τινος ταγμάτων (3 ἢ 4), ἀπὸ πάλιν διαίρουται εἰς λόγους, ἴλας ἢ πυρεβόλαρχας, διοικουμένη δὲ ὑπὸ συνταγματάρχου ἢ καὶ ἀντισυνταγματάρχου.

Σύνταγμα. Βλ. Συνταγματικὴ πολιτεία. Περὶ δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ Σ. βλ. Ἑλληνικὰ πολιτεύματα.

Συνταγματική πολιτεία είναι ἡ ἐπὶ τῇ βασιεὶ θεμελίω νόμου (συντάγμα α τ ο ς), ὀρίζοντος τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, τὰς δημοσίας ἐξουσίας καὶ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας, συγκροτούμενῃ μοναρχία, ἀντιθέτος μὲν τῇ ἀπολύτῃ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν νομοθετικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀσκει ὁ λαὸς μετὰ τοῦ μονάρχου μεμερισμένως ἐν τῇ πρώτῃ, σύμφωνα δὲ κατ' ἐπίφραξιν μόνον ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἥτις ἀμέριστος εἶδεται τῷ ἀνωτάτῳ ἀρχοντι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πολιτείαις ταύταις. «Ὅθεν ἡ συνταγματικὴ κίβερνησις εἶναι ἐν στενῇ ἐννοίᾳ φύσει ἀντιπροσωπικὴ, καθ' ὅσον τὸ ἔθνος μεταλαμβάνει τῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς δικαστικῆς δι' ἐντολοδοξῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκλεγμένων. Πρὸς καὶ Πολίτευμα, Ἀντιπροσωπευτικὸν σύστημα.

Συνταγματικὸν δίκαιον εἶναι ἐκεῖνο τὸ τμήμα τοῦ δημοσίου δικαίου τὸ πραγματευόμενον περὶ τὸ σύνολον τῶν κανόνων τῶν διεπόντων τὴν κατὰ σύνταγμα ὀργανωμένην κοινεβουλευτικὴν πολιτείαν. Τοιοῦτο συνέγραψε παρ' ἡμῶν ὁ Δ. Σταυρῆς (Δ' τομ. 1889).

Σύνταξις καλεῖται ἡ ἐτησία χορήγησις ἣν πληρώνει πολιτεία τις (ἡ εἰσφορά ἢ ἐν γένει οἷος δῆποτε πατρὸν) εἰς τοὺς χρηματίζοντας ὑπαλλήλους τῆς ὅταν οὗτοι εἴτε ἐνεκα τοῦ γήρατος εἴτε ἐνεκα συμβάντων τινῶν μὴ ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν καταστάσεων ἀνίσταται πρὸς περαιτέρω ὑπηρεσίαν ἢ καὶ ὅταν ἀπλῶς συμπληρώσωσιν ὥρισμένα ἔτη ὑπηρεσίας· ἐπίσης δὲ καλεῖται Σ. τοιαύτη χορήγησις πληρωμένη εἰς τὰς χήρας ἢ τὰ τέκνα (τοὺς κληρονόμους) ὑπαλλήλων. Πολλὰ πολιτεία ὡς καὶ ἡ Ἑλλάς, κρατοῦσιν ἐκ τῶν μεθῶν τῶν ὑπαλλήλων, εἴτε πολιτικῶν εἴτε στρατιωτικῶν, μέρος λόγῳ συντάξεως· πρὸς τοῦτοις χρησιμεύουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ πειθαρχικὰ πρόστιμα, τὰ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ μισθοῦ τῶν ἐπ' ἀδείᾳ ἀπόντων ὑπαλλήλων καὶ πολλὰ ἄλλα εἰσοδήματα ἅπερ δὲν θυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα. Πρὸς Λιανοπέδου Κώδιξ τῆς Ἑλλ. Νομοθεσίας, τεύχος β' : Σύνταξις.

Σύνταξις λέγεται ἐν τῇ Γραμματικῇ ἡ κανονικὴ πλοκὴ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν λέξεων πρὸς κατασκευὴν λόγου. Ὑπάρχει δὲ οὕτῃ νὰ ἐξετασθῇ, ὡς ἐν γένει ἡ γραμματικὴ, ἡ ἀπλῶς περιγραφικὴ (ἡ χρῆσις τῶν χρόνων, ἐγκλίσεων, κλίσεων κλ., ὁ σχηματισμὸς τῶν προτάσεων καὶ ἡ σύνθεσις αὐτῶν). ἡ ἱστορικῶς (ἡ ἐξηγήσις τῶν συντακτικῶν φαινομένων καθ' ὥρισμένην ἐποχὴν τῆς γλώσσης διὰ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν

πρὸς τὴν παλαιότεραν κατάστασιν τῆς αὐτῆς γλώσσης ἢ τῆς ἐκ τῆς κατάγεται).

Σύντεκνον. Κώμη τῆς Ἀκαρνανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θυάμου τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, ἀπέχουσα 9 ὥρ. ΒΑ τοῦ Καρδισσαρᾶ καὶ κειμένη πρὸς Ν τοῦ ὄρους Ἀλινᾶ (ὕψ. 1542 μ.). Πρεῖοντα δημ. καρποί, ὄσπρια, ἔλαιον καὶ βαλάνidia. Κᾶτ. 1490.

Συντέμνουσα. Βλ. Τριγωνομετρικαὶ γραμμαί.

Συντηρητικοί καλοῦνται ἐν τῇ ἀντιπροσωπευτικῇ πολιτείᾳ οἱ ἐπιδιώκοντες τὴν διατήρησιν τῶν πατροπαράδοτων πολιτειακῶν καὶ κοινωνικῶν θεσμῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς φιλελευθέρους.

Συντίπας (Sendebad ἐν τῇ Συριακῇ γλώσσῃ). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστά δύο συγγράμματα: 1) Τὸ «Μυθολογικὸν τοῦ Σ.» περιλαμβάνον 62 μυθῶν καὶ δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον ἐν Μόσχᾳ τῷ 1781, οὗ τὸ Συριακὸν πρωτότυπον εὑρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βερολίνου. — 2) Ἡ «Εὐχάριστος ἱστορία τοῦ σοφοῦ Σ.», μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Συριακῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Τὰ μυθώδη ταῦτα διηγήματα ἀποδίδονται εἰς τὴν Πέρσῃν Μουσάν. [Πς.]

Συντονίη. Οὐσία λευκὴ, τυστάσεως πικνωματώδους, διαλυτὴν ἐν κρασιῶν ὑδροχλωρικῷ δέξει καὶ ἐν πάσῃ ἀραιᾷ ἀλκαλικῇ διαλύσει. ἐνθα τῇ ἐπιδράσει ἀλατῶς τινος καθιζάνει θερμανθεῖσα ὁμῶς καὶ διαμεινῶσα ἱκανὸν χρόνον ἐν ὕδατι 85° λαμβάνει σύστασιν συμπαγεστέραν καὶ ἀποβαίνει ἀδιάλυτος ἐν ὑδροχλ., δέξει. Ἐξαχθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ Bouchardat ἐκ μυϊκῆς σαρκὸς ἐκλήθη Σ. μυϊκὴ ἢ μυϊνῇ. Ἐκτοτε ὁμῶς ἐγνώσθη ὅτι ἡ οὐσία αὕτη δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν πρῶτον τῆς μυϊκῆς σαρκὸς, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶσαι αἱ λευκωματώδεις οὐσίαι ὑφίστασθαι τὴν δράσιν ἀραιῶν δέξιν ἢ μετρίως πεπυκνωμένων ἀλκαλικῶν διαλύσεων παρέχουσι τὸ σῶμα τοῦτο. [P.N.B.]

Συνυποσχετικὸν καλεῖται ἡ πρὸς διαίτησιν τινὲς εἰδικὴ σύμβολος ἡ καθορίζουσα σαφῶς τὸ ἐπιλυθηρῶμενον ζήτημα. ἐκτιθεῖσα τὸ σύνολον τῶν πραγματικῶν ἢ νομικῶν γεγονότων ἅτινα πρὸς τοῦτο σχετίζονται, διαγράφουσα τὰ ὅρια τῆς παρεχομένης τοῖς διαίτηταις ἐντολῆς καὶ, ἐξαίρεσι τῶν περιπτώσεων πλάνης περὶ τὰ γεγονότα ἢ καταφῶρου ἀδικίας, ἐπιβάλλουσα τὴν ὑποχρῶσιν ὑποταγῆς ἐν καλῇ πίστει εἰς τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν. [Κ.Δ.Π.]

Συνωμοσία καλεῖται ἡ συναπόφασις δύο ἢ πλείονων περὶ πράξεως ἐσχάτης προδοσίας καὶ συνυποχρῶσεως αὐτῶν μετ' ἀλλήλων πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς (βλ. Προδοσία ἐσχάτη). [Κ.Π.Κ.]

Συνώνυμα καλούνται ὀνόματα (λέξεις) ὧν αἱ σημασίαι ἀνήκουσιν εἰς κοινὸν ἐνώτερον γένος, ἔχουσαι τὰ μὲν γνωρίσματα κοινά, τὰ δὲ διαφερα, ὡς ἀρχειν, δεσπόζειν, κυβερνᾶν, διοικεῖν. Ἡ ἀκριβὴς διακριτικὴ τῆς σημασίας ἐκάστου συνωνύμου εἶναι ἔργον τῆς συνωνυμολογίας· περὶ δὲ τῶν Σ. τῆς Ἑλληνικῆς συνέταξε λαμπρὸν τοιοῦτον ῥηθλὶόν δ' Ἐρρ. Schmidt (4 τ. 1876-86).

Συρακοῦσαι ἢ Συράκουσαι καὶ Συράκουσαι. Πόλις ἑλληνικὴ ἀποικισθεῖσα τῷ 735 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἀρχία ἡγουμένου Κορινθίων ἐν τῇ ἀνατολ. παραλίᾳ τῆς Σικελίας. Ἰβρυθεῖσα τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς νηϊδὸς Ὀρτυγίας ἢ Νάσου ἐπεξεταθῆ ταχέως εἰς 5 μέρη. ἅτινα περιτειχισθέντα ἀπῆρτισαν τὰς Σ. αἵτινες εἶχον περίμετρον 4 1/2 γεωγραφ. μιλίων καὶ περί τας 500 χιλ. κατοίκων, κατέστησαν δὲ πλουσιώταται. Οἱ 5 αὐτοὶ διαφόροι συναισθηματισμοὶ ἤσαν ἡ νῆτος Ὀρτυγία, ἡ Ἀχραδινή, ἡ Τύχη, ἡ Νέα Πόλις ἢ Τεμενίτις καὶ αἱ Ἐπιπολαί. Αἱ Σ. εἶχον δύο λαμπροὺς λιμένας, τὸν Μεγαν, ὅστις εἶχεν 80 σταδίων περίμετρον καὶ εἰς ὃν ἐξεβαλλεν ὁ ποταμὸς Ἀναπος, καὶ τὸν Λάκκιον ἢ Ἐλισσωνα, ἐν ᾧ περιείχοντο τὰ νεώρια καὶ τὰ ναυπηγεῖα. Ἡ ἱστορία τῶν Σ. εἶναι ἡ αὐτὴ ἐν πλείστοις πρὸς τὴν τῆς Σικελίας, ἥς τὸ μεγαλύτερον μέρος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶχεν ὑποτάξει. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκράτει ἐν Σ. τὸ ἀριστοκρατικὸν πλῆθος, ἐνεκεν ὁμοῦ τῶν μετὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν προήλθεν ἡ τυραννία (484) ἰσχυροκλήτου πρώτου βασιλέως ἢ τυραννοῦ τοῦ Γέλωνος, διετηρήθη δὲ τοῦτο μέχρι τοῦ 466, ὅτε ἀνεκλήθη ἡ δημοκρατία. Κατὰ τὴν περίοδον ταυτὴν ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβωσι τὰς Σ. αἱ Ἀθηναῖοι (416-413), ἀλλ' ἀπέτυχον, ὡς ἀπέτυχον καὶ οἱ κατόπιν ἐπιχειρήσαντες τοῦτο Καρχηδόνιοι, οἵτινες ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Α' (405), ὅστις ὕστερον ἀνεκλήθη τυραννὸς μεταβιβάσας τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Διονυσίου Β' τὸν Νεώτερον. Ῥεγκολοουθησαν δὲ διατελοῦσαι ὑπὸ τυραννίδι, σπαρασσόμεναι ἐναλλάξ ὑπὸ ἐμφυλίων διχονομιῶν καὶ διαφόρων τυράνων διαδοχικῶν ἀλλήλους μέχρι τοῦ 289, ὅτε πάλιν ἀνεκλήθη ἡ δημοκρατία. Αὕτη κατηργήθη καὶ αὖθις τῷ 266, ὅτε ἐγένετο τυραννὸς Ἰέρων δ' Β'. Διατελεῖ τέλος δημοκρατικὴ τῇ 215, ὅτε ἐπῆλθεν κατ' αὐτῆς οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς λαβύτης μέρος ὑπὲρ τῶν Καρχηδονίων, καὶ ἐξεπορεύθη ὑπὸ τοῦ Μαρκελλοῦ μετὰ τριετὴ ἀνίστασιν ὀφειλομένην εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἐφευρεθέντα ἀμυντικὰ μέσα. Ἐκτοτε αἱ Σ. ἤρξαντο καταπίπτουσαι, ἕτε τῷ 878 μ. Χ. ἐκυριεύθησαν καὶ κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν

Σαρακηνῶν. Τὴν καταστροφὴν τῶν πληρώσαν δύο τρομεροὶ σεισμοὶ συντελεσάντων τῷ 1693 καὶ τῷ 1757 μ. Χ. — Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Συρακοῦσαι (Siracusa ἢ Siragosa) ἴτα πόλις καλῶς φιλοδοξημένη, καὶ πρωτοπόρος ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἔχουσα σπουδαίους μνηστέους καὶ ἐνεργετοὺς ἐμπεριτηρῶν καὶ ὀπωρῶν, ἀριθμεῖ 24 χιλ. καίται δὲ ἐπὶ τῆς ποτὲ Ὀρτυγίας γαιότητος ἀθροῦσιν ἐν αὐτῇ, μετὰ αὐτῶν σημαντικώτεροι εἶναι τὸ θέατρον, τὸ θέατρον (τὸ μέγιστον τῶν Σικελίας, ἐσκαμμένον ἐν τῷ βράχῳ παρμεγίσται· κατακόμβαι, ὁ ναὸς τῆς νῆος, μεταβιβασθέντες ἤδη εἰς μητροπολὶν ναὺν κτλ. 1861 καὶ Cavallari-Topografia archeologica di S. (ἐκ τῆς ἀνθολογίας) 1883). [Πρ.]

Συρακοῦσαι (Syracuse). Πόλις ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν τῇ Ν. ἀκρῇ τῆς λίμνης Ὀντοναργίου. Ἡ δὲ τῆς Ἀλβανίας κατὰ τὴν διαδοχὴν τῶν λιμνῶν Ἡρῆ καὶ Ὀντοναργίου. ἔχει 88 143 κατ. καὶ εἶναι ὡραία πόλις εὐρείας καὶ ὀρθογωνίου, κέντρον διεθνικοῦ συμπλέγματος ἀγορῶν Νέαν Ὑόρκην, Οὐάσινγκτον κτλ. Ἐν αὐτῇ εἶναι μέγα ἐμπόριον ἁλτος. [Πρ.]

Συρέν (Suresnes). Πόλις ἐπὶ τῇ ἀκρῇ τοῦ Σηκουάνης εἰς τὸν ποταμὸν τοῦ Παρισιανοῦ ὅρου καὶ 10 χιλ. ἀπὸ τῶν Παρισιῶν καὶ παράγουσα ἐκλεκτοὺς οἶνους καὶ ἔχουσα 8 404 κατ. Ἐκτετατὴ καὶ συνήλθεν ἡ συνοδος συνεπέει τῆς ἐξώμαστον Ἐρρίκος δ' Α' (1593). [Πρ.]

Συρία (ἢ κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφίαν τουρκικῶς Suriat). Χώρα τῆς Ἀσίας Τυρκίας συνορευομένη πρὸς τὸν Ὑπερβοταῖον, πρὸς τὸν Μεσογείον, ὑπὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸς τὴν Ἀραβίαν καὶ πρὸς τὸ Ν. μέρος τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ἔχουσα ἐκτετατὴν ὅσον πρὸς Ν. καὶ κατ. 2 600 000 κατ. ἄλλοτε εἰς τὴν παλαιότητα, τοῦ Ἰσθμοῦ, τῆς Τριπόλεως, τῆς Σαϊδάς, τῆς Ἀκκας, τῆς Δαμασκῆ καὶ τῆς Ἱερουσαλῆμ (ὅπερ εἶχε πρωτεύουσιν ἄλλοτε ἡ Γάζαν καὶ ἄλλοτε τὴν Ἱερουσαλῆμ). Ἡ Συρία εἶχε ἄλλοτε τὴν Ἱερουσαλῆμ, ἡ δὲ Συρία, περιλαμβανόντος ἅπασαν τὴν ἀπὸ τῆς Ἀντιλίβανου καὶ τοῦ Ἰσθμοῦ διηρημένην εἰς 5 λιβά ἢ σαντζακ (Λαοδικίας, Τριπόλεως, Βηρυτοῦ, καὶ Ἱερουσαλῆμ), καὶ τοῦ τῆς Δαμασκῆ περιλαμβανόντος ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν διηρημένην εἰς 4 σαντζακ (Χαμᾶ, Ἀμάχ, Ἐμέσης καὶ Δαμασκῆ). Ἡ Συρία κατελήθη ὑπὸ ὀρέων, ὧν πρῶτον ὄρειον τοῦ Λιβάνου, ἀπαρτιζομένην

αλόσσων παραλλήλων καὶ παρακτίων, τῆς δυτικῆς, ἥτις καὶ κυρίως Λιβάνος καλεῖται, καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἡ τοῦ Ἀντιλιβάνου, οὗ ἡ ὑψίτη κορυφή ὁ Ἑρμών (νῦν Σεϊλ), ἔχει ὕψος 3 060 μ. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὁρειωδῶν ὑπάρχει κοιλάς 70-80 χμ. μήκους ἐπὶ 15-20 πλάτους, ἥτις εἶναι ἡ ἀρχαία K o i λ η Σ. (νῦν Νεκάα). Κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς Σ. εἶναι ὁ Ὀρόντης (νῦν Ἀσσί), ἡ Λίτα (νῦν Λιτάνι), ὁ Ἰορδάνης κλ. Τὸ κλίμα τῆς Σ. εἶναι καυστικὸν ἐπὶ τῶν πεδίων καὶ εὐκρατές ἐπὶ τῶν ὄρειων. τὸ δὲ εἶδος ἐξαιρουμένου τοῦ πρὸς τὴν ἑρημον τῆς Σ. πρὸς τὸ ΝΑ καὶ τοῦ καθ' ἑλὰ τα ἀνατολικά σύνορα, εἶναι εὐφορον, εὐδοκίμουτων ἐν αὐτῷ τῶν φοινίκων, τοῦ Ἰνδικοῦ βάμβακος, τοῦ ζαχαροκαλάμου, τοῦ καπνοῦ, τῆς ἀμπέλου, τῆς ἐλιάς, τῶν ἐσπεριδωδίων, τῆς πιστάκης, τῆς βανανίας κλ. Μικρὰν ὁμως ἔχει βιομηχανίαν, τῆς κατασκευῆς τῶν περισήμων Δαμασκηνίων ξιφίων καὶ τῆς ὑφαντουργίας τῶν χουσσῶν καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων τοῦ Χαλεπίου οὗτων ἐν καταπτώσει, διενεργεῖται ὁμως εὐρύ καὶ ἀρχαῖον ἐμπόριον ἐπὶ τῶν ὁρίων καὶ ἐν τισὶ πόλεσιν, οἷον Ἀλεπίῳ, Δαμασκῷ, Λαοδικείᾳ, Τριπόλει, Βηρυτῷ. Τοῦτο διεξάγεται: τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Εὐρωπαίων, δι' οὓς ἔχουσι συνηθῆ προτίμειαν εἰς τοὺς μεγαλυτέρους λιμένας τῆς Σ. τοὺς συμπεριλαμβανόμενους ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα Ἰσδοβαθρί τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν Σ. συμβαίνει συχνὰ σεισμοὶ καὶ εὐχρηται ἐν αὐτῇ ἱνὴ ἡφαιστειωδῶν ἐκρήξεων, ἰδίᾳ πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν, ὡς καὶ στρώματα ἀσφαλτοῦ καὶ θεῖου. Ἡ διοίκησις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἦσαν αὐθαρέτως ἀσκουμένη ὑπὸ πασάδων, εἶναι καταπίεστικὴ καὶ ἀνεπαρκής. Ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων τῆς Σ. ἀπαρτίζεται ἐκ Τούρκων καὶ Ἀράβων, εἰς τινὰ δὲ μέρη οἰκοῦσι φυλὰς ἀνεξάρτητοι, οἵτινες πολλὰκις διεξάγουσι πολέμους μεταξὺ τῶν. Τοιαῦτα εἶναι ἡ τῶν Ἰσραηλιτῶν, τῶν Δρούσων ὑπ' ὃ ὄνομα ἐννοεῖται καὶ θρησκευτικῆς τῆς αἰρέσεως, τῶν Μαρωνιτῶν Χριστιανῶν τὸ θῆγμα κλ. Εὐρίσκονται δὲ καὶ τινες Σαμαρείται ἐν Ναπλούς. Συνήθως γλώσσα εἶναι ἡ Ἀραβικὴ, δευτέρα δὲ ἐρχεται ἡ Τουρκικὴ, ὁμιλοῦνται δὲ ἐπίσης ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἰταλικὴ, ἡ μάλλον μίγρᾳται τούτων, ἐν ταῖς πόλεσι καὶ εἰς τὰ παράλια.

Ἡ ἔρημος Σ. διηγεῖτο εἰς 3 μέρη: 1) τὴν κριεῖς Σ., 2) τὴν Φοινίκην ἐπὶ τῆς παρῆς πρὸς τὸ μέσον, καὶ 3) τὴν Παλαιστίνην πρὸς Ν περιλαμβάνουσιν καὶ τὴν γῶραν τῶν Φιλιστεινῶν, ἥτις δὲν ἦτο ἡ στενὴ παραλία χωρὶς. Ἡ κυρίως Σ. ὑποδιηγεῖτο πάλιν εἰς τὴν Κοίλην Σ. μεταξὺ Λιβάνου καὶ Ἀντιλιβάνου, τὴν Χαλκιδικήν, τὴν

Κυρρηστικὴν, τὴν Χαλιθωνίτιδα ἡ Εὐφρατικὴν, τὴν Κομμαγενήν, αἱ δὲ κυριώτεραι αὐτῆς πόλεις ἦσαν ἡ Δαμασκός, ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Τύρος, ἡ Σιδῶν, ἡ Βηρυττός, ἡ Πτολεμαῖς ἡ Ἀκκα. Ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος μ. Χ. ἡ Σ. περιελήφθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἀνατολῆς, ἥς ἀπῆρτιζε τὸ μείζον μέρος. Ἐκαλεῖτο Λευκὴ Σ. μέρος τῆς Κιλικίας πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῆς κυρίως Σ., ἥτις ἐλέγετο καὶ Μέλαινα Σ. Οἱ Σύροι ἡ Σύριοι ἐλάτρευον θεότητας ὡς καὶ αἱ φιληδόνους, οἷον τὴν Βάαλ, τὸν Μολόχ, τὴν Ἀστάρτην, τὴν Ἀτάρατιν ἡ Δεκρετὴν καλουμένην Συρίαν θεὰν κλ. Οἱ Σ. ἦσαν κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφὴν ἀπογονοὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σὴμ Ἀράμ, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὴν Σ. ἀπετίθεται τ' ὄνομα τοῦτο. Ἀπῆρτιζετο δὲ ἡ Σ. ἐκ πληθῶς μικρῶν κρατῶν, ἀνεξαρτητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐν οἷς διακρίνοντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ βασίλεια τῆς Δαμασκού, τῆς Ἀμύχ, τῆς Γηζούρ καὶ τῆς Σεβάχ. Τὰ μικρὰ ταῦτα Κράτη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας διεξήγον διὰ καὶ πολέμους μεταξὺ τῶν καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ὃ δὲ Δαυὶδ καὶ ὁ Σολομών τὰ κατέστησαν φέρου ὑποτελῆ. Ὁλόκληρος ἡ Σ. κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων ἀπὸ τοῦ 738 μέχρι τοῦ 670 π. Χ., μεθ' ὃ περιῆλθεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Περσῶν, τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ μετ' αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς στρατηγούς του Πτολεμαῖον, Ἀντίγονον, Σελευκον, οἱτις ἐμεινεν ὁ ἐριστικὸς αὐτῆς κάτοχος. Ἰερουθὴ δὲ τὸ βασίλειον τῆς Σ. ὑπὸ Σελευκου (βλ. λ.) τοῦ Νικατόρος, νικήσαντος τῷ 301 π. Χ. παρατὴν Ἰψον τὸν Ἀντίγονον, εἰς ὃν πρὶν ἀνῆκεν ἡ Σ., καὶ διατηρήθη ἐπὶ 237 ἔτη. Τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐποικίλλον κατὰ περιόδους δυναμείας νὰ διαιεθῶσιν εἰς 5 κυρίως. Α' ἀπὸ τοῦ 301 μέχρι τοῦ 240 περίπου. Κατὰ ταύτην περιλαμβάνανεν ὅλας σχεδὸν τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις τῶν Ἀχαιμενιδῶν, τὴν Συρίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐκτρέφει ἐλπίων ἐπαρχιών, τὴν Περσίαν, τὴν Σουσιανήν, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Ἀσσυρίαν, τὴν Μηδίαν, τὴν Βακτριανήν κτλ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦ ἀπεσπασθῆσαν ἡ Πέργανος καὶ ἡ Παλαιστίνη ἀπὸ 270-275, ἡ δὲ Παρθία καὶ ἡ Βακτριανὴ ἐπανέστησαν τῷ 255. — Β' ἀπὸ τοῦ 240 μέχρι τοῦ 180. Τότε τὸ βασίλειον κινήθη διὰ τῆς προσκλήσεως τῆς Παλαιστίνης τῷ 203, ἐλλ' ἀπωλεσε τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κτήσεις του (190) ὡς καὶ τινὰς ἐπαρχίας ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ. — Γ' ἀπὸ τοῦ 180 μέχρι τοῦ 144. Κατ' αὐτὴν ἡ Παλαιστίνη ἡγευθέρωθη ὑπὸ τῶν Μακκαδαίων (164), ἀπωλεσθῆσαν δὲ καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι. — Δ' ἀπὸ τοῦ 144 μέχρι τοῦ 125. Τὸ Σ. βασίλειον περιορίσθη εἰς τὴν κυρίως Σ., τὴν Κιλικίαν καὶ τὴν Παμφυ-

λίαν, ἀλλὰ διειρήρει ἐτι τὴν ἐνότητάν του. — Εἰ ἀπὸ τοῦ 125 μέχρι τοῦ 84. Κατὰ ταύτην τὸ βασίλειον ἦτο διχρημένον εἰς 2 μέχρις οὗ κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Τιγράνου (83-69) καὶ τέλος μετεβλήθη εἰς Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν ὑπὸ τοῦ Πομπηίου (64). Καθ' ὅσον τὸ μακρὸν αὐτὸ χρονικὸν διάστημα πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ἦτο ἡ Ἀντιόχεια. Ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ἡ Σ. ἤρξατο αὐθις ἀκμαίευσεν, ἐκτὸς χρονικῶν τιμῶν περιόδων, καθ' ἃς ἐληληταχθή ὑπὸ τῶν Πάρθων (53-41 π. Χ.) καὶ εἰτα παρὰ τῶν Σασσανιδῶν τῆς Περσίας (257-261 μ. Χ.). Ἐδῶκε μάλιστα καὶ αὐτοκράτορας εἰς τὴν Ῥώμην καὶ καλεῖται «Συριακὴν περιόδον» τὴν ἀπὸ τοῦ Σεπτίμιου Σεβήρου μέχρι Φιλίππου τοῦ Ἀραβος (193-249). Ἡ Σ. εἶναι ἡ πρώτη μετὰ τὴν Ἰουδαίαν ἀποδεχθεῖσα τὸν Χριστιανισμόν, μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἐπισκοπ. ἡ Ἀντιόχεια ἐγένετο ἔδρα ἐπισκόπου καὶ εἰτα πατριάρχου. Περιῆλθε δὲ ἡ Σ. ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἀράβων (634-638) καὶ κατέστη ἡ πρώτη ἐπαρχία ἐπὶ τῶν Ὀμιαδῶν οἵτινες εἶχον ἔδραν τὴν Δαμασκὸν (669-750). Περιῆλθεν εἰτα ἐναλλάξ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει εἰς τοὺς Ἀβασσίδας, εἰς τοὺς Τουλουνίδας (883-905), εἰς τοὺς Φατιμιδῶν (968-1078 καὶ εἰς τοὺς Σελτζουκίδας (1078-1154). Μετὰ δὲ τὴν α' σταυροφορίαν αὕτη διενεμήθη μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἱδρυσαν διάφορα κρατίδια, οἷον τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Τριπόλεως, καὶ τῶν μουσουλμάνων ἡγεμόνων τῆς Δαμασκού καὶ τοῦ Χαλεπίου, ὧν τὰ κράτη συνεχυνεύθησαν ἐπὶ τέλους εἰς ἓν μόνον ὑπὸ τοὺς Ἀταβέκους τῆς Σ. (1154). Καὶ οὗτοι ὅμως ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγυπτίων τῆς Αἰγύπτου, οἵτινες ἐκυρίευσαν τὴν Ἱερουσαλήμ τῷ 1187. Μετὰ πολλὰς ἐπαναστάσεις οἱ Χριστιανοὶ ἐξεδιώχθησαν τέλος τῆς Παλαιστίνης τῷ 1291 ὑπὸ τοῦ Κελαούν, βαχαρίτου Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ Σ. ἔμεινεν ἐπὶ 3 σχεδὸν αἰῶνας προσηρτημένη εἰς τὴν Αἰγύπτου μέχρις οὗ ὁ Ὀθωμανὸς Σουλτάνος Σελίμ Α' κατέλυσε τὴν κυριαρχίαν τῶν βαχαρίτων Μαμελούκων καὶ προσήρτισεν τὴν Σ. εἰς τὸ κράτος του (1517). Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Σ. ἦτο πάντοτε Ὀθωμανικὴ ἐπαρχία, πλην τιμῶν περιόδων ἐπαναστάσεων ὅτε μὲν ὑπὸ τοῦ Δρούσου Ἑμρου Φαρχεδίν (1635), ὅτε δὲ ὑπὸ τιμῶν πασάδων ἐν εἰς καὶ ὁ διάσημος Ἀχμέτ Τζεζὶρ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Τῷ 1799 οἱ Γάλλοι, κύριοι ἦδη τῆς Αἰγύπτου, ἐπεγείρθησαν νὰ ὑποτάξωσι καὶ τὴν Σ. ἀλλ' οὐδόλως τὸ κατώρθωσαν. Τῷ 1813, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἰκονίου, ἡ Σ. παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ σουλτάνου εἰς τὸν Μεχμέτ Ἀλὴν, ἀλλ' ἡ τοῦ Ἀγγλικοῦ

στρατοῦ ἐπέμβασις τὴν ἐπανάφερεν σουλτανικὴν κυριαρχίαν (1840). εἰτα (1842) οἱ Μαρωνῖται καὶ οἱ ἐπέτυχον τὴν ὑπὸ Ἱθαγενεῶν γούς διοίκησιν. Τῷ 1860 τέλος μετὰ διαφύων φυλῶν τῆς ἡγέρθη λυσσαλέος καταπαύσας μόνον τῇ πρὸς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἐνεργήσαντο. ματι τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων.

Συριακὴ γλῶσσα. Αὕτη κατ' ἀρχὰς ἡ διαλεκτὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς. Μεσοποταμίας. γενεαμένη διὰ τῆς ἐν αὐτῇ μεταφράσεως τῆς ἡγέρθη γλῶσσα τῶν Χριστιανῶν. Συριακὰς τῆς Ἀραμαϊκῆς καὶ ἀνέχετο εἰς τὰς Σημιτικὰς. Ἀκμάσασα Γ' μέχρι τοῦ Ζ' αἰῶνος, ἀπώλεσεν σημασίαν τῆς διὰ τῆς ἐπικρατῆς Ἀραμαϊκῆς καὶ διέμεινε μόνον γλῶσσα καὶ γλῶσσα τῶν λογίων. δὲ ἐμιλοῦνται ἀκόμη μόνον σποραδικαί τῆς Ἀραμαϊκῆς ἐν Κουρδιστάν, Μεσοποταμίᾳ μόλις ἐνθυμίζουσαι γλῶσσαν. Πρῶτον τῆς Σ. ἡ συριακὴ μετάφρασις τῆς ἀγ. Peschitta καλεομένη, ἐκ τοῦ 1' ἦν ἐπηκολούθησαν πολλὰ ἄλλα κειμενικὰ ἔργα, ἐξ ὧν καὶ τινὰ πρὸς δὲ ἱστορικά, φιλοσοφικά, λατρευτικά. Ἡ γραφὴ τῶν Σύρων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῇ, ἥτις καλεῖται Ἑσπερίαν (ἥτοι τῶν Βυαγγελίων), ἔλαβε διάδοσιν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς κοιτῆς τῆς κοιτῆς (τῶν τῆς ζενδικῆς καὶ περλεδικῆς τῶν Σύρων, τῆς οὐγούρικῆς τῶν Τούρκων, τοῦ γαλλο-ἡνδικῆς κλ. [M.G.]

Συριακὸν ἔλκος. Ὑπὸ τῆς ὀνόματι ταύτης ὁ ἑλλήν ἱατρός τοῦ αἰῶνος Ἀρεταῖος περιέγραψε τὴν συριακὴν κυνάγχην. [P.N.B.]

Συρζάμου. Χωρίον τοῦ δήμου οἶνος, ἔχον 103 κατ. [M.S.]

Συρζάνοι ἢ Συρζαῖνοι. Φινν τῆς Ῥωσσίας κατοικῶν τανὺν κυβερνεῖα Βολόγδας καὶ Ἀρχαγγελοῦ συμπεσοῦμενος εἰς 112 χιλ. ψυχῶν.

Συριανός. Νεοπλατωνικὸς γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 360 ἀπὸ τῷ 450. Ἐπορεύσασεν ἐν παρὰ τῷ πλατωνικῷ Πλουτάρχῳ διεδέχθη ἐν τῇ διευθύνσει τῆς σχολῆς δὲ μαθητὴν καὶ τὸν Πρόκλον. ἔσεν ὡς διὰ δόξαν του ἐν αὐτῇ. αὐτὸς «Σχολία» εἰς τὴν «Μεταφυσικὴν» Ἀριστοτέλους καὶ τὴν «Ῥητορικὴν» Ἐρμογόστου, ἀπώλεσθησαν δὲ τὰ «Πολιτεῖαν» τοῦ Πλάτωνος καὶ εἰς

Συριγγία (Bot.) *Syringa* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἑλαιοειδῶν, εὐ τὰ εἶδη εἰσὶ θάμνοι τοῦ καλλωπισμοῦ καταγόμενα ἐξ Ἀνατολῆς καὶ θεραπευόμενα συχνότατα διὰ τὰ ὠρμαία καὶ εὐώδη ἀνθὲς αὐτῶν. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ Σ. ἡ κοινὴ (S. vulgaris L., κοινῶς πασχαλιά, γερμ. Spurnischer Flieder, γαλλ. Lilas) καὶ Σ. ἡ Περσικὴ (S. Persica L.). [Θ.Χ.]

Συρίγγιον. Ἐλκος σχῆμα σωληνός ἔχον, ἥτις σωλὴν παθολογικῶς στελεῖς καὶ ἐπιμήκης, εὐ ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ὑπὸ πύου ἢ ἄλλου τινὸς ἐκκριματικού ἢ περιττωματικού ὑγροῦ ἐκχεομένου εἴτε ἐνεκα τοπικῆς ἢ γενικῆς ἀλλοιώσεως, εἴτε ἐνεκὸν ἐκτροπῆς τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ὁδοῦ ἐκκρίματος τινος ἢ ἀποκρίματος. Τὰ Σ. ὁτάνικς μὲν ἔχουσι δύο στόμια ὑπάρχοντα ἑξ ἑαυτοῦ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος ἢ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βλεννογόνου ὁμῆτος φυσικῆς τινος κοιλότητος, ἢ τὸ μὲν κατὰ τὸ δερμα, τὸ δὲ κατὰ τὸν βλεννογόνον ἐμραίνουσι τέλειον αὐλὸν σωληνός καὶ καλοῦνται Σ. τ ἑ λ ε ι α, ὁτάνικς δὲ μόνον ἓν στόμιον ἐκροῆς φέρουσι καλοῦνται ἁ τ ε λ ἢ ἡ τ ο φ λ α, καὶ ἐ σ ω τ ε ρ ι κ ἄ μὲν τοιαῦτα ὡν τὸ στόμιον ἐκβάλλει κατὰ τὸν βλεννογόνον κοιλότητος τοῦ σώματος, ἐ ξ ω τ ε ρ ι κ ἄ δὲ εἰ κατὰ τὸ δερμα ἀναφαίνεται. Ἡ τοῦ Σ. πορεία συνθέστατα βαίνει ὅθεν οὐχὶ εὐθείαν, ἀλλὰ μαιανδρώδη καὶ ὁ αὐλὸς αὐτοῦ πῃ μὲν διεύρυνσιν, πῃ δὲ στενώσιν ἐμφανίζει. Κύριον αἷτιον τῆς παραγωγῆς τῶν Σ. εἶναι ἡ πυορρεϊκὴ φλεγμονὴ τοῦ κυτταρώδους ἰστοῦ εἴτε πρωτοπαθῆς, εἴτε συμπτωματικὴ ἐνεκα βλάβης ὁδοῦ, παρουσίας ἀλλοτρίου σώματος κλ., ὅτε ἰδίως γεννῶνται τὰ τυφλὰ Σ. Ἀλλοτε ὁμως φλεγμονώδης ἐπεξεργασία, ἐκπύρσις καὶ ἔστιν ὅτε γαγγραινώσεις μαλακῶν ἰστῶν παρακειμένων εἰς ἐκφορητικὸν πόρον ἢ καὶ κοιλότητα δεχομένην πρὸς ἐκκρίσεως ἢ ἀποκρίσεως ἐπιφέρει διατρήσιν τοῦ πόρου ἢ τοῦ δοχείου καὶ ὅρα ἐκτροπὴν τοῦ ὑγροῦ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ, τοῦθ' ὅπερ γεννᾷ τὰ τέλεια Σ. Ὡς οὖν τὸ Σ. οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὁχετὸς σχηματισθεὶς δι' ἐργασίας τοῦ ὁργανισμοῦ πρὸς ἐκβολὴν πύου ἀφθόνου γεννηθέντος μακρὰν τῆς ἐπιφάνειας τοῦ δέρματος ἐν τῷ πάχει αὐτῶν τῶν ἰστῶν ἐνεκα τοπικῆς φλεγμονῆς, ὁπότε καὶ μετὰ τὴν τελείαν αὐτόματον ἢ συνήθως μηχανικὴν ἐκκένωσιν τῆς πυώδους ἐστίας σὺν αὐτῇ θεραπεύεται καὶ τὸ Σ. ἐξαφανίζεται. Ἀλλοτε ὁμως τὰ Σ. χρονίζουσι καὶ πρὸς θειραπείαν δυστροποῦσιν ὁτάνικς ἢ συνεχῆς ἀπὸ τοῦ στομίου αὐτῶν ἐκροὴ ἢ ἀργάνωσις ἐσωτερικῆ τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν ἢ καὶ σχηματισμὸς τελείου χεῖλους κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ

δέρματος στόμιον διὰ προσρύσεως τοῦ βλεννογόνου καὶ προσροχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ δέρματος παρακωλύουσι τὴν αὐτόματον αὐτῶν ἴασιν· εἰ δὲ βλάβη καὶ νευρώσις ὁδοῦ ἢ παρασχίς αὐτοῦ συνεπεία τραυματισμοῦ διαμαίνοντα ἐν τοῖς ἰστοῖς ἐγένετο ἔδρα φλεγμονῆς, πυήσεως καὶ σχηματισμοῦ συριγγίου· πύου πρὸς ἐκβολὴν τῶν νοσηρῶν προϊόντων. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις χειρουργικὴ τις ἐπέμβασις ἀγαθὴ εἰς ἴασιν, σχαζομένου τοῦ συριγγίου, ἀποξερμένης τῆς φλεγμονώσεως ἐπιφανείας αὐτοῦ, καταστρεφόμενου παντός νεοπλασθέντος συνδετικού ἰστοῦ, ἀφαιρουμένης τῆς παρασχίδος ἢ τοῦ ἀπολύματος τοῦ ὁδοῦ, ἀποξερμένου τοῦ γυμνωθέντος σημείου τοῦ ὁδοῦ καὶ καυτηριαζομένου. Εἰ δὲ τὰ Σ. παύονται διὰ γενικὴν τινὰ διάθεσιν τοῦ ὁργανισμοῦ, συριγγιδιαν, χοιραδιδιαν, φυματικὴν, μόνον διὰ γενικῆς ἀρμοδίου φαρμακευτικῆς θεραπείας προσπαθεῖται τὴν βελτίωσιν τῆς καθεαυτοῦ καταστάσεως καὶ μειώσιν τῆς πρὸς παραγωγὴν συριγγιδίων ἐλκῶν τάσεως. Ὅταν τέλος τὰ Σ. ἐπέχωσι τόπον παρὰ φύσιν ἐκφορητικὸν πόρον, δεῖον νὰ ἐπιτελιώμεν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐκροῆς τοῦ ἐκκριματος ἢ ἀποκρίματος διὰ τῆς φυσικῆς, κλείοντες χειρουργικὴ ἀγωγῇ τὸ Σ. [P.N.B.]

Συριγγιοτομία καλεῖται χειρουργικὴ πράξις συνισταμένη εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ αὐλοῦ τῶν συριγγίων διὰ διαίρεσεως τῶν ὑπερκειμένων ἀπαλῶν μεριῶν· εἶναι ἡ διάνοιξις τῶν συριγγίων διὰ τοῦ μαχαίριου καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ αὐλοῦ αὐτῶν. Οὗτος ἐστὶν ὁ συνθέστερος καὶ ταχύτερος τρόπος τῆς θεραπείας τῶν ἐπικητῶν συριγγίων. [P.N.B.]

Σύριγξ (Ἀρχαίολ.). Νύμφη ἐν Ἀρχαίοις, θυγατὴρ τοῦ Λαδώνος. Ὅπως ἀποτύχη τὰς καταδιώξεις τοῦ ἐρασθέντος αὐτῆς θεοῦ Πανὸς μεταμορφώθη εἰς καλαμῶνα μελωδικῶς ἀπηχεῶντα ὅτε ὁ ἀὴρ ἐπνεεν ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ μῦθος διηγεῖται ὅτι ἐκ τῶν καλαμῶν τούτων κόψας ὁ Πάν κατεσκευάσας τὸ πρῶτον ὁμώνυμον μουσικὸν ὄργανον, ὅπερ ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν παρατεθειμένων καὶ κηρῶν συγκεκολλημένων καλαμῶν ἐλαττομένων βαθμῶν κατὰ μέγεθος. Ἀπηρτίζετο δ' ἡ Σ. αὕτη ἐκ διαφόρου ἀριθμοῦ καλαμῶν, ἀλλ' ἢ ἐξ ἑπτὰ ἦτο ἡ τελειοτέρα. Ἐχρησιμοποιεῖτο δὲ ἡ Σ. ὑπὸ τῶν ποιμένων, ὑπ' αὐτῶν μόνων κατασκευαζομένη, ὑπὸ δὲ τῶν Λυδῶν εἰτα ἐγένετο χρήσις αὐτῆς καὶ ὡς στρατιωτικοῦ μουσικοῦ ὁργάνου. [Πε.]

Σύριγξ (γαλλ. seringue). Ὅργανον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς χειρουργοῖς καὶ ἀνατόμοις πρὸς ἐγχύσιν ρευστῶν οὐσιῶν ἐντὸς τῶν ἀγγείων ἢ τινων κοιλότητων τοῦ σώματος, λειτουργοῦν ὡς περ ἀναθλιπτικῆς ἀν-

πλάκα καὶ ἔχον ποικίλην χωρητικότητα ἀναλόγως τῆς χρήσεως. Λεπτομερὲς περιγραφή αὐτῆς εἶναι περιττὴ γινώσκου ὄντος ὅτι αἱ ἱατρικαὶ Σ. ἔχουσι διασκεψὴν καὶ μηχανισμὸν τὸν αὐτὸν πρὸς τὰς ἀναθλιπτικὰς ἀντλίας, ὧν τὸ κύριον ἐνταῖθα εἶναι πάντοτε κοίλος κύλινδρος, ἐν ᾧ ὀλισθαίνει θλιβόμενος κυλινδρικός ἐμβολός. Εἰς τὴν καταπόρευσιν τῶν Σ. ὑπαγοῦνται καὶ οἱ ἐν ἱατρικῇ γράφει κλυστῆρες ἐκ μετάλλου. Ἐνταῦθα ἰδιαίτερος μνεία ἀξία εἶναι ἡ πρὸς ἔνεσιν ἐλαχίστων ποσοτήτων φαρμακευτικῶν οὐσιῶν ἐν τοῖς λεμφατικῶς ἀγγείαις τοῦ σώματος πρὸς ἀπορρότησιν καὶ ἐκδηλωσιν θεραπευτικοῦ ἀποτελέσματος χρησιμεύουσα π ρ α β α ζ ε ι ο ς σ ύ ρ ι γ ξ (seringue de Pravaz) ἡ ἄλλως καλουμένη Σ. τῶν ὑποδερμίων ἐνεσέων. [P.N.H.]

Συριγγομυελία ἡ δριμύτερον συριγγομυελίτις. Νόσος τοῦ νωτιαίου μυελὸς κληθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ φαινομένου ὅτι ἐν τῇ μάζῃ τοῦ μυελοῦ σχηματίζονται κενὰ ἐπιούχῃ ἐμφάνει ἔχοντα συριγγίων. Φαίνεται ὅτι ἡ παθογὴ συνίσταται εἰς τὴν μέρωσιν γλοιομάτων κεντρικῶν ἀναδυμένων προφανῶς ἐκ τοῦ ἐπενδυματος τοῦ κεντρικοῦ σωλήνος τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἢ ἐκ τῆς γειτονείας τοῦτου καὶ παραγόντων διὰ τῆς τήξεως αὐτῶν δευτερευούσας καὶ λόγους, ἐπὶ οὗ ἀνευρίσκονται περίξ τοῦ σχηματισθέντος κενοῦ μάζαι γλοιοματώδεις νεοπλαστοί, τὰ μὲν ἐκ τήξεως καταστραφεῖται, τὰ δὲ καὶ ἐν ὁδῷ σχηματισμοῦ διατελοῦσαι. Ἡ ἀλλοιωσις καὶ καταστροφὴ τῆς μυελικῆς οὐσίας κατὰ τὴν Σ. ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ κέντρου καὶ ἐξαπλουμένη τυχερῶς νῦν μὲν πρὸς τὰ ἐπίσθια, νῦν δὲ πρὸς τὰ πλάγια ἢ πρόσθια θεματῖα συνεπαγεται ἐκαστοτε ἄλλην συμπτωματολογίαν ἀναλόγως τῆς ὑπαρχούσης κεντρικῆς ἀλλοιώσεως. Ἐπειδὴ σπάνιον εἶναι ἵνα ἐλόκληρον μυελικὸν τμήμα καταστραφῇ, πλήρης κλινικὴ εἰκὼν χαρακτηριστικὴ τὴν νόσον δὲν δύναται νὰ καταστρωθῇ· ἡ διάγνωσις ὅρα τῆς Σ. εἶναι δυσχερὲς ἀπὸ καὶ οὐδέποτε σχεδὸν τίθεται βεβαία. Μόνον δὲ συμπερασματικῶς δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν περὶ ὑπάρξεως Σ. Ἐξέχον σύμπτωμα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀπόλυτος ἀναισθησία τοῦ θερμοῦ διότι πολλοὶ πάσχοντες ἐκ Σ. τοιαύτην ἀναισθησίαν τοῦ θερμοῦ βεβαιόουσιν, ὥστε δὲν εἶναι σπάνιον τὸ φαινόμενον νὰ κατακαίωσι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἀνευ δυνηγρᾶς ἐντυπώσεως. Ἡ πρόγνωσις τῆς νόσου προφανῶς κακιστὴ, εἰ καὶ ἴσιν βραδεία ἡ πορεία ταύτης. Ἡ θεραπεία τυγχάνει συμπτωματικὴ καὶ ἐν γένει οἷα ἐνδείκνυνται ἐν τῇ χρονίᾳ μυελίτιδι ἀνευ ὁμῆς μεγάλων ἐλπίδων θεραπείας· ἡλεκτρισμός καὶ βρωμιούχον καλὶ.

Τὴν Σ. θέον νὰ διατελλώμεν τῆς λέπρας πρὸς ἣν ἐπὶ τινὰ χρόνον κακῶς συνεχέτο.

Συρίγος (Μελέτιος). Διακεκριμένος κληρικὸς καὶ συγγραφεύς, γενν. περὶ τὴν 1585 ἐν Χάνδακι τῆς Κρήτης, σπουδάζας ἐν Ἱταλίᾳ φιλοσοφίαν καὶ μαθηματικὰ, διέπρεψεν ἐπ' ὀλίγον ἐν Κρήτῃ κηρύττων τὴν θεῖον λόγον, ὑποπτος δὲ γενόμενος καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν εἰς θάνατον ἀπέδρα εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὁπόθεν μετόδρα εἰς Κωνσταντῖνον ἐγένετο ἱεροκλήριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Μετέσχε τῇ· ἐν Ἰαλίῳ πρὸς ἐξέλεγχον τῆς Ὁμολογίας Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως συγχροτηθείσης συνόδου, ἐγράψεν δὲ καὶ σύγγραμμα κατὰ τῶν καλθινικῶν κερσαλαίων. Ἀπεθ. ἐν Κων/πόλει τῷ 1664. Ἐγράψεν ἐπὶ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, Λόγους κτλ. [Δ.Δ.]

Συρμαῖσμός. Ἐκαλεῖτο οὕτω παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησιν ἱατροῖς τρόπος καθάρσεως τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος διὰ σκευῶν καὶ καθαρτικῆς συνισταμένης ἐξ ἄλλης θηλονοῖ διαλύσεως μαγειρικοῦ ἁλ. τοῦ ἐν ὕδατι καὶ ἐξ ὁποῦ σ υ ρ μ α ῖ α ς ἡ γογγυλίσ.

Συρμεία. Κομητεία τῆς ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ Σλαβονίας γειρομένη ὑπὸ τοῦ Δουναβίου ἀπὸ τῆς οὐγγρικῆς κομητείας τοῦ Βατο. ἔχει ἑκτατὴν 2476 τγμ. καὶ 122 000 κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Βουκεβάρην. παράγει δὲ ὀνομαστοὺς οἶνους. Ἡ κομητεία αὕτη μέχρι τοῦ 1525 ἦτο Δουκάτον. [Γ.Σ.]

Συρμπάνι. Χωρὸν τοῦ δήμου Καλλιφωνίας τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν, ὠρ. 1 1/2 ΝΑ τοῦ Κέρτεζι, μετὰ 415 κατ.

Σύρνα. Χωρὸν τοῦ δήμ. Τρικολώνων τῆς Ἰορτυνίας, 2 ὥρας ἀπὸ Στερνίτσας, μετὰ 328 κατ.

Σύρο. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁρεῶς τῆς Τραπεζούντος, οἰκίαι 400, κατ. 2800, Μουσουλμάνοι, ἐμιλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν. [Π.]

Σύρος. Μία τῶν Κυκλάδων νήσων, κειμένη πρὸς Α τῆς Κύθου, Δ τῆς Μυκόνου καὶ ΝΔ τῆς Τήνου, ἔχουσα δὲ ἑκτατὴν 9 μιλίων μήκους (ἀπὸ τοῦ βρειοτατοῦ ἱκρωτηρίου Στριμέσου μέχρι τοῦ Ν Βελουσιασίου) καὶ 6 μιλίων πλάτους, περιμέτρον 25 ὡς ἐγγύστα μιλίων καὶ ἐμβ. 81 τγμ., κατοίκους δὲ 36 098, ὧν πολλοὶ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος οἰκοῦντες κυρίως ἐν Ἀνω Συρῷ. Μετὰ τῆς Μυκόνου καὶ τῶν μικρῶν νήσων Γυάρου (πρὸς ΒΔ), τῆς Μεγάλης Δήλου ἢ Ῥηνείας καὶ τῆς Μικρᾶς Δήλου (πρὸς Δ) ἀποτελεῖ τὴν ἑ α ρ χ ῖ α ν Σ., ὑπαγομένη εἰς τὸν νομὸν Κυκλάδων καὶ ἔχουσαν 31 412 κατ. Ἡ νῆτος εἶναι βραχυῶδες, συνισταμένη κυρίως ἐκ μαρμαρυγικοῦ σχιστολίθου καὶ λευκοῦ καὶ φαιῶ μαρμαρέου, ἔχει δὲ μόνον ὀλίγας πηγὰς καὶ ἔλαφον

εὐφωρον, παράγον ὀλίγην κριθήν, οἶνον, σῆκα καὶ μέλι, διὲ καὶ ἔργα τῶν κατοίκων εἶναι ἀκρια βιομηχανία βυρσοδεψίας πρὸ πάντων καὶ ναυτιλία, ὡς καὶ σπουδαίον ἐμπόριον διαμετακομιστικὸν διεξαγόμενον διὰ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου, τῆς Ἑρμουπόλεως (βλ. λ.), ἔπερ ὅμως πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Πειραιῶς ἦτο πολὺ ἀκριαιότερον. Ὁκ. τῶν ἐρέων τῆς Σ. τὸ ὀψιχρότερον εἶναι ὁ Πύργος ἐν τῷ Β. μέρει (481 μ.). Ἐκ δὲ τῶν λιμένων μνημονευτέος ὁ ἀσφαλίστατος τῆς Ἑρμουπόλεως (ἐπὶ τῆς Δ. πλευρᾶς) καὶ ὁ τοῦ Φεινίκας ἢ Ποσειδεῖων (ἐπὶ τῆς ΝΔ. πλευρᾶς). Περὶ τὴν Σ. κεῖνται διάφορα νησιῖα βραχύνθη, πρὸς Α. τὸ Γαῖδαρονῆσι καὶ τὸ Ἀσπρονῆσι, πρὸ δὲ τοῦ λιμένος Ποσειδεῖων τὰ Ἰσθμῶν, Στρογγυλὸ καὶ Σχινοῆσι καὶ πρὸς Ν. ἡ Χαλκιδεῖσα. — Οἱ πρῶτοι τῆς Σ. οἰκιστὰι ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Κυκλαδίων γαίνονται ὅτι ἦσαν Φεινίκας πειρατὰι, βραδύτερον δὲ κατίσχυον ἐν αὐτῇ ἡ Ἰωνικὴ εὐλη. Ἡ θανάσιος δὲ ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἡ παρ' Ὀμήρῳ μνημονευμένη Συρίη, Διοφείτω δὲ ἡ Σ. κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους ὑπὸ βασιλείᾳ ἑνὸς τῶν ἐπείων τὸ ὄνομα, Κτήσιαν, εἰσέστηεν ὁ Ὀμηρος. Ἡ νῆσος ἀρχεται λαμβάνουσα ἱστορικὴν τινα σημασίαν μόνον ἀπὸ τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτῇ ἀκμασάντος διασήμεου φιλοσόφου Φερεκυδίου. Ἐπὶ τῶν Περσικῶν χρόνων ἡ Σ. ὑπετάγη μετὰ τῶν ἄλλων τοῖς Πέρσας, ἐλευθερωθεῖσα εἰτα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων βραδύτερον αὕτη κατετάσσεται μετὰ τῶν συμμάχων πόλεων τῶν Ἀθηνῶν, ὑπερτερον δὲ κατέστη φόρου ὑποτελὲς αὐταῖς. Καὶ τότε δὲ καὶ μετεπειτα ἀπετέλει ἴδιον αὐτοτελὲς κράτος διεπόμενον ὑπὸ Βουλῆς καὶ Δῆμου καὶ βραδύτερον ὑπετάγη εἰς τὸν Φίλιππον. Ὑπάρχεισα εἰτα τὴν Δ' π. Χ. αἰῶνα εἰς τὸν ρωμαϊκὸν ζυγὸν ὡς φόρου ὑποτελὲς, διετήρησεν ἐν τούτοις τὸ ἑαυτῆς πολίτευμα καὶ τοὺς ἰδίους θεσμούς. Καὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ταύτην δὲ ἐξηκολούθει ἀκμαζούσα μέχρι τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε ἤρξατο καὶ αὐτὴ βαίνουσα εἰς παρακμὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἡ Σ. ὑπετάγη εἰς τοὺς Ἑνετοὺς, ὑπῆρχετο δὲ εἰς τὸ δουκάτον τῆς Νάξου, τῷ δὲ 1286 ἐπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Τήνου Βαρθολομαίου Γκιζη. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ὤκισθη καὶ ἡ Ἄνω Σύρος (κειμένη 1 μίλλιον ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Ἑρμουπόλεως καὶ ἔχουσα νῦν 8102 κατ.) ὑπὸ κατοίκων τῶν περὶ τὴν νῆσον καὶ ἐξ ἄλλων τῆς Ἑλλάδος μερῶν. Ἦτο τότε ἡ νῆσος λίαν ὀλιγάνθρωπος καὶ σχεδὸν ἡρημωμένη· καίτοι δὲ οἱ πλείστοι τῶν νέων οἰκιστῶν ἦσαν ξενόγλωσσοι Ἑνετοί, οὐδὲν ἦντον ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα

κατίσχυσε καὶ κατέστη ἐπίσημος. Ἀλλὰ δὲν συνέβη τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, διότι ὁ καθολικισμὸς διετηρήθη ἐν ἰσχύει παρὰ τῇ πλειονότητι τῶν κατοίκων ἀν' μὴ παρ' ἅπασιν καὶ προσηλύτισεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ὀρθόδοξους ἐκ τούτων. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ΙΖ' αἰῶνα τὸ ὀρθόδοξον θρησκείμα εἶχεν ἀρκετοὺς ἀπαύους, ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοπος Σ. ὑπῆρχε, Τῷ 1537 ἐκθρονισθέντος τοῦ τελευταίου δουκὸς τῆς Νάξου Ἰωάννου Σ' ὑπὲρ Σελίμ τοῦ Β' ἡ Σ. ὡς καὶ αἱ συναποτελεῖσαι τὸ δουκάτον τούτου ἄλλαι νῆσοι ὑπῆχθησαν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν, ἀλλ' ἡ Σ. εἶχεν ἴδιον διοικητὴν. Ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1774, ὅτε ὁ σουλτάνος Ἀβδὺλ Χαμὴτ ἐξώρθε τὴν νῆσον εἰς τὴν ἀνεξίαν τοῦ Σάχ Σουλτάνου. Αὕτη δὲ πολλαχῶς ἡγαγήσε καὶ ἐπροσπάτευσεν αὐτήν, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν χρόνον τῆς ὑποτελείας δι' ἐγγυρῶν νὰ εἰσπράττῃ εἰσπραξιῶν. Κατὰ τὴν Ἐπαναστάσιν ἡ Σ. ἐδείχθη οὐδέτερα, ὅπερ ἄλλως ἐν τισι συνετέλεσεν εἰς βοήθειαν τοῦ ὄλου ἡγῶνος. Ἐν κρυπτῷ ὅμως παρέσχε καὶ αὕτη ἀρκετοὺς ὀλικὴν συνδρομὴν εἰς τοὺς ἡγωνιζομένους. Περὶ κυρίως Τ. Ἀμπελᾶ Ἱστορ. τῆς νήσου Σ. (Ἑρμουπόλις 1874). [Π.]

— Ὁ δὲ ἡμ. ο. Σύρος δὲν περιλαμβάνει τὴν Ἑρμουπόλιν (ἥτις ἀποτελεῖ ἴδιον δήμον), ἀλλὰ τὴν πρωτεύουσάν Ἄνω Σύρον (βλ. ἐνωτέρω) καὶ τὰ λοιπὰ 7 χωρία τῆς νήσου, ὧν σημαντικὸν εἶναι μόνον Μάννα (κειμένον πρὸς Ν. τῆς Ἑρμουπόλεως, μετὰ 621 κατ.), καὶ ἔχει ἐν ὅλῳ 9469 κατ.

Σύρος (Publius Syrus). Ποιητῆς Ῥωμαῖος τοῦ Α' - Ι. αἰῶνος, διαπρέψας ἐπὶ Ἰουλίῳ Καίσαρος καὶ Αὐγούστου ὡς μισογράφος. Ἐκ Συρίας καταγόμενος καὶ ἐλθὼν ὡς δούλος εἰς Ῥώμην, ἐγένετο μετ' αὐτὸν ἕνεκα τῆς εὐφυΐας αὐτοῦ ἀπελευθερὸς καὶ παρίσταται τὰ δραματικὰ αὐτοῦ ἔργα μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἐν πολλαῖς πόλεσι τῆς Ἰταλίας. Ὅπως ἐξετιμῶντο οἱ μιμοὶ αὐτοῦ ἕνεκα τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγκατεστημένων γνομικῶν ἅτινα εἶναι ὀληθῆ καὶ ἀπέρριστα. Κριτικὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ ἐποίησε πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ Ribbeck ἐν Comjectorum Rom. fragmenta (β' ἐκδ. Λψία 1873).

Συρροὴ ἐγκλημάτων. Συνώνυμον τῷ Συνητά ἐγκλήματα (βλ. Πολιτικὰ ἐγκλήματα).

Σύρις. Χωρ. τοῦ δήμ. Θηβῶν, 8 φ' ὧν ἀπεγεί. ΒΑ ὧρ. 1 1/2. Κατ. 185.

Σύρις. Ἀρχαῖον ὄνομα τῶν δυο κατὰ τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς ἐν τῇ Λιβυκῇ πελάγει κόλπων, εἴτινες ὡς ἐκ τοῦ θημῶδους καὶ ἀβαθοὺς ἦσαν τὸ πάλαι ἐπικινδυνὸι τοῖς ναυσίπλοοσιν. Ἡ πρώτη, ἥτις ἐκεῖτο ἀνατολικῶς καὶ ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ

ἀκρωτηρίου Κεφαλαί πρὸς Δ μέχρι τοῦ Β, ἐκαλεῖτο Μεγάλη Σ. καὶ Ψύλλιος κόλπος. Ἡ δευτέρα, καλουμένη Μικρά Σ. καὶ Κερκινίτης κόλπος, εἶχε πρὸς Δ τὸ ἀκρωτηριον Ἐραχῶδες καὶ καλεῖται σήμερον Σίδρα, ἡ δὲ πρώτη Καδης. [Πς.]

Σύς. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σειδῶν, ἥτις ἀνήκει εἰς τὰ Ἀρτιόδακτυλα καὶ εἰς τὴν ὑπερδιαίρεσιν τῶν Ἀμφοκασίων ἢ Πολυγύλων. Χαρακτηριστικά τῶν Σειδῶν εἶναι ῥυγχος δξύ ἢ ἀμβλύ, προβοσκιδιοειδές, δερμα σφαιρικῶς παχύ καὶ φέρων σμήριγγας, κυνόδοντες πολὺ ἀνεπτυγμένοι, πόδες ἀπτόμενοι τοῦ ἐδάφους διὰ τῶν δύο μέσων δακτύλων· εἶναι δὲ ζῶα παμφάγα, πολλαπλασιαζόμενα ταχέως καὶ ζῶντα εἰς ἐλώδη ἢ ὑδρηνά δάση. Τὸ γένος Σύς (Sus) ἢ Ὑς ἢ χοῖρος ἔχει τέσσαρας δακτύλους, οὐραν μετρίως μακράν, τριεδρικοῦς ἐξέχοντας κυνόδοντας. Εἰς τοῦτο ἀνήκει Ὑς ὁ ἀγριος (Sus serofa), ἀγριοχοῖρος καὶ κοινὸς ἀγριοχοῦρουν, ἄλλοτε πολὺ διαδεδομένος ἀπὸ πάσαν τὴν Εὐρώπην, νῦν δὲ ἐκλείπων εἰς πολλὰ μέρη, ἅτε διωκόμενος διὰ τὴν μεγάλην ζημίαν ἣν προξενεῖ εἰς τὰ σπαρτά κλ., ἔχων δὲ εὐγευστον κρέας. Ἀπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ εἰδῶν κατὰ γεται Ὑς ὁ ἡμέριος (S. domesticus), ὅστις ἐκτιμᾶται ὡς σφαιρικῶς εὐθηνὴν καὶ προσοδεύον κατοικίδιον ζῶον, εἶναι δὲ ἀντικείμενον ἀποτροφῆς εἰς πολλοὺς ἀνατολικούς λαοὺς οἷον Ἰουδαίους, Μωαμεθανούς κλ. Ἀλλὰ εἰδὴ Σὺς εἶναι ὁ Ἰνδικός (S. indicus), ὁ χρωστροσφόρος (Potamochoerus porcus) ἐν τῷ Ἰνδικῷ πολυνησῷ, ὁ ἀφρικανός, ὁ περιδεραιοφόρος (Dicotyles torquatus) κλ. Ἡ χοιροτροφία, τ. ἔ. ἡ καλλιέργεια Σὺς τοῦ ἡμέριου, ἀποτελεῖ σπουδαῖον μέρος τῆς χοιροτροφίας, ὑπάρχουσι δὲ πλείστα ποιικίλια χοίρων, διακρινόμενοι κυρίως κατὰ τὸ μακρὸς τῶν ὠτων καὶ τὸ τρίχωμα. Εἰς τινα μέρη, π. χ. ἐν Οὐγγαρίᾳ τὰ ζῶα ἀφηνούνται καθ' ἕλκον τὸ ἔτος ἐπὶ τῆς νομῆς πρεσβύμενα κυρίως ἀπὸ βελάνων κλ., ἐν γένει ὅμως δίδεται τανῦν εἰς αὐτὰ ἢ αὐτὴν προσοχὴ καὶ περιποίησις οἷα εἰς τὰ ἄλλα κτήνη. Σχεδὸν ἀπαντα τὰ μέρη τοῦ σώματος τῶν χοίρων εἶναι χρήσιμα, πᾶχος, κρέας, σμήριγγες κλ. Κυρίως δὲ ἀντικείμενον τοῦ ἐμπορίου εἶναι τὰ χοιρομήρια, ἅπερ καπνίσαντα ἐξάγονται: πρὸ πάντων ἐκ Βασιτιλίας, Βαυαρίας, Νεαπόλεως, πρὸς δεξ. Ἀγ. Λουδοβίκου, Σιγάου καὶ Σιντινιάτης τῆς Β' Ἀμερικῆς. [Φ.Ι.]

Συσέ (Γαβρ ἢ λ. Suchet, δοῦξ d' Albufera), Ἑγεννήθη ἐν Λιῶν τῷ 1772 καὶ ἀπέθανε τῷ 1826. Καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν ἐν ἡλικίᾳ 20 ἐτῶν διεκρίθη ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τὸν Μασσέναν, προσέφερε με-

γάλας ὑπηρεσίας διαρκούσας τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρέγκου, συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὰς νίκας τοῦ Ἀουστερλίτς καὶ τῆς Ἰένης ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκδασιν τῆς ἐκστρατείας τῆς Πολωνίας, τεθείς δὲ τῷ 1808 ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ δυο σώματος τῆς στρατιάς τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ κατήγαγεν ἐκεῖ πλείστας νίκας, δι' ἃς ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ στρατάρχου καὶ τὸν τίτλον τοῦ δουκός. Καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν ταύτην διεκρίθη διὰ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν μετριότητα του ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν του, κατορθώσας νὰ ἐλκύσῃ καὶ αὐτῶν τῶν Ἰσπανῶν τὴν συμπαθειαν. Δὲν ἀπεχώρησε τῆς Ἰσπανίας ἢ ὅτε ἐλόκληρος ὁ λοιπὸς γαλλικὸς στρατὸς ἀπεκρούσθη ἐκεῖθεν. Τῷ 1814 ὁ Λουδοβίκος ΙΒ' τὸν ἀνεκέρυεν ἐμώτιμον, τῷ δὲ 1823 συνώδευσεν τὸν δούκα τῆς Ἀγγουλέμης ἐν τῇ εἰς Ἰσπανίαν ἐκστρατείᾳ. Ὁ Σ. ἀφῆκε πολὺ τιμὰ «Ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἰσπανικοῦ πολέμου». [Πς.]

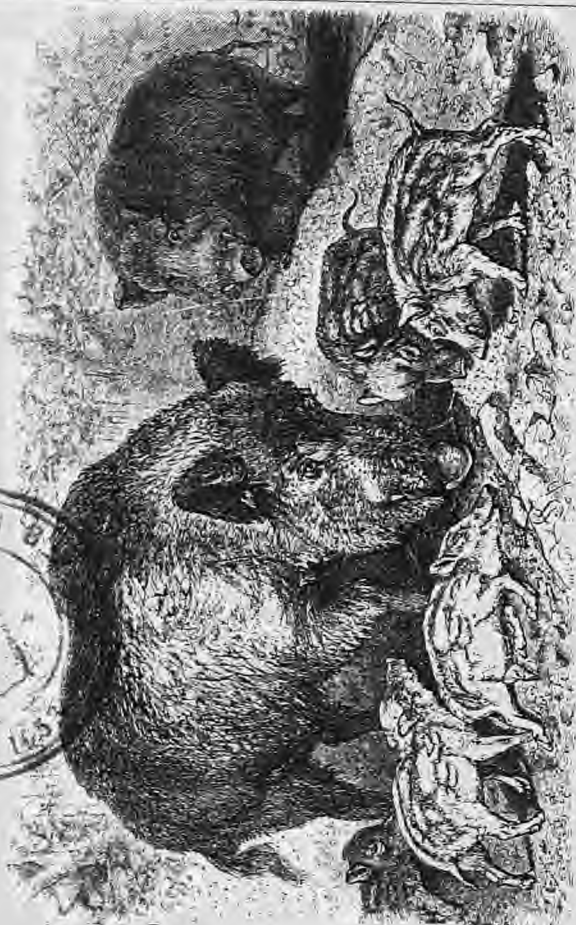
Συσκευὴ ἐν τε τῇ χημείᾳ καὶ τῇ φυσικῇ καλεῖται συγκρότημα ἀγγείων ἢ σκευῶν ἢ δοχείων πρὸς διεξαγωγὴν χημικῆς τινος ἢ φυσικῆς πράξεως. Ἐν δὲ τῇ ἀνατομικῇ τῶν ζῶων ἐν γένει καλεῖται οὕτω σύνολον ὀργάνων ἐπιτελούντων ἐνιαίαν φυσικολογικὴν λειτουργίαν καὶ συνισταμένων ἐκ διαφόρων ἰσθμῶν, τοῦθ' ὅπερ διαστέλλει τὴν Σ. ἀπὸ τοῦ συστήματος (βλ. λ.). Ἡ ἐννοία τῆς λειτουργίας εἶναι: στενὴς συνδεδεμένη πρὸς τὴν ἐννοίαν τῆς Σ. Δὲν ὑπάρχει λειτουργία ἀνευ Σ. διεξαγωγῆς ταύτης, οὐδὲ Σ. μὴ ἐκτελούσα λειτουργίαν. Σ. δύναμεθα νὰ καλῶμεν τὸ σύνολον τῶν ὀργάνων ἅπερ διεξάγουσι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος (Σ. κυκλοφορικὴ), τὸ σύνολον τῶν ὀργάνων ἅπερ συμβάλλονται εἰς τὴν ἐκκρίσιν καὶ ἀπόκρισιν τῶν οὐρῶν (Σ. οὐροποιητικὴ), εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν στοιχείων τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους καὶ ἐπίτευξιν τῆς συνουσίας (Σ. γεννητικὴ), εἰς τὴν πρόσληψιν, κατεργασίαν, πέψιν καὶ αἱμοποίησην τῶν τροφῶν (Σ. πεπτικὴ), εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς φωνῆς καὶ τῆς λαλιᾶς (Σ. φωνητικὴ ἢ λαλητικὴ) κ.τ.τ. Ἐν τῇ χειρουργικῇ δὲ Σ. ὁ ρ γ α ν ι κ ῇ καλεῖται ἡ μεθοδικὴ συγκρότησις καὶ διευθέτησις πάντων τῶν πρὸς χειρουργίαν ἢ ἐπίδεσιν ἀναγκαίων ὀργάνων ἢ ἀντικειμένων. [Ρ.Ν.Β.]

Συσράν. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Ν μέρει τοῦ ῥωστ. κυβερνήτου Συμβόριου, πλησίον τῆς δεξιᾶς ὀφθῆς τοῦ Βόλγα. ἔχει 33 400 κατ., βιομηχανίαν δερμάτων καὶ σιδήρου καὶ ἐμπορίον σιτηρῶν, ἰχθύων καὶ ἄλλας. [Μ.Σ.]

Συσσάρχωσις. Σύνταξις διστῶν πρὸς ἄλληλα ἢ μαλλόν συνένωσις αὐτῶν διὰ παρεγκειμένων σαρκῶν ἢ μυῶν, ὡς τοῦτο



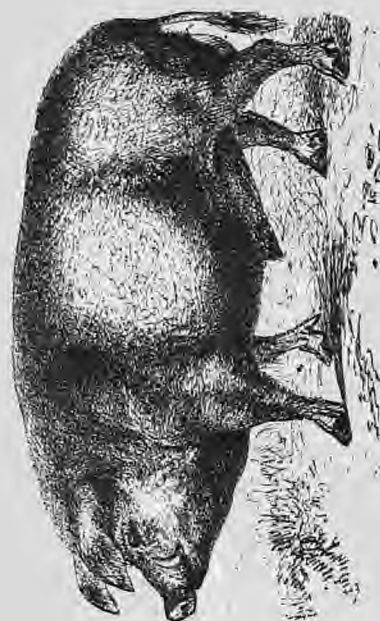
1. Σύνταγμα ή περιστασιασμός.



3. Σύνταγμα ή περιστασιασμός.



2. Περσική ή Αλβανική.



4. Σύνταγμα ή περιστασιασμός. Ολλανδική παλαιά.

Εγκυκλοπαίδεια Λεξικόν.

Ασθενή Σύνταγμα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

πορατρεῖται κατὰ τὴν ἔγνωσιν τῆς ὁμοπλάτης πρὸς τὰς πλευράς. [P.N.B.]

Συσσερσικήτης. Ὁρυκτὴν τοῦ βασιλεγγώνου συστήματος, μολυβδόραιον, ἔχον σκλ. 7 καὶ εἰδ. βάρ. 21, συνιστάμενον δ' ἐξ ἱριδίου καὶ ὀσμίου (διὸ καὶ ἱριδόσμιον καλεῖται). [A.K.]

Συσσίτια ἢ συσκήνια ἐκαλοῦντο τὰ πάλοι αἱ κοιναὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν παίδων διὰ κοινῆς εἰσφοράς τροφίμων ὑποχρεωτικαὶ ἐστίασεις, ἐν Κρήτῃ καὶ Σπάρτῃ ἰσχύουσαι. Καὶ ἐν Σπάρτῃ μὲν ἐνθα ἐκαλοῦντο *φειδίτια*, ἕκαστος συνεισέφερε μηνιαίως τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ ἐπαρκούντα ἀλφίτα, οἶνον, τυρὸν, κρέας καὶ ἐπιδόρπια, ἐν Κρήτῃ δὲ ἐνθα ὠνομάζοντο *ἀνδρεῖα* ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ ταῦτα τὰ ἥμισυ τῶν δημοσίων προόδων. Τὰ ἐν τοῖς Σ. ἐδέσματα ἦσαν ἀπλά καὶ θρεπτικά, παρὰ δὲ τοῖς Σπαρτιάταις κύριον συστατικὸν ἦτο ὁ περιώνυμος μέλας ζῳμός ἢ αἱματία, πιθανῶς ἐξ αἵματος καὶ ζῳμοῦ ὀσπρίων κατασκευαζόμενος. Καὶ οἱ μὲν Κρήτες ἐστίωντο χαμαὶ καθήμενοι, οἱ δὲ Σπαρτιάται βραδυτέρων εἰς ἀπλὰς ἔδρας. Οἶνον δλίγῃ χρῆσις ἐγένετο ἐν αὐταῖς, καὶ οἱ μὲν Κρήτες ἐπίνον ἀπὸ κοινοῦ ἀγγείου, οἱ δὲ Σπαρτιάται ἀπὸ ἰδίας ἕκαστος κύλικος. [Πς.]

Συσσωμάτωμα *κρυσταλλῶν* καλεῖται συνάθροισις πολλῶν κρυσταλλῶν μετ' ἀλλήλων ἀκανονίτως συμπεφυκῶτων. Κατὰ τὴν βαθμὴν καθ' ἣν διακρίνεται ἐν αὐτοῖς ἡ κρυσταλλικὴ μορφή διαιροῦνται εἰς κρυσταλλικὰ Σ., ἐν εἰς καταρτίζονται ἐξ ἑνὸς τέλει αἰσθητῶν κρυσταλλικῶν ἀτόμων, εἰς φανεροκρυσταλλοφυῆ, ἐν οἷς διακρίνεται ἀκρίμῃ σαφῶς ἡ ἐκ κρυσταλλῶν σύμπτυξις, καὶ εἰς κρυπτοκρυσταλλοφυῆ, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχει εὐδιάγνωστον κρυσταλλικὸν ἀτομικόν.

Σύστασις. Βλ. Συμμετοχή.

Σύστημα καλεῖται ἐν γένει διατεταγμένον σύνολον οὗ τὰ μέρη συγκρατοῦνται δι' ἐνιαίου συνδέσμου ἢ ὑποτάσσονται εἰς κοινὴν ἀνωτέραν ἀρχὴν ἢ νόμον. Οὕτως οἱ πλανῆται διὰ τὴν κοινὴν κανονικὴν σχέσιν τῶν πρὸς τὸ αὐτὸ κεντρικὸν σῶμα, τὸν ἥλιον, ἀποτελοῦσι σύστημα· ὁμιλοῦμεν δὲ καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ βίῃ περὶ φορολογικοῦ, κυβερνητικοῦ κλ. συστήματος. Πρὸ πάντων δὲ ὡς πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις ἐπιδιώκεται συστηματοποίησις, θυνάμεθα δὲ νὰ ὀρίσωμεν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὸ Σ. ὡς σύληψιν τῶν γνώσεων ὠρισμένων ἐπιστήμης εἰς ἐνιαῖον ὅλον ἥτοι ὡς ἀθροισμὰ γνώσεων ἀναφερομένων εἰς ἓν κοινὸν ἀντικείμενον οὕτω πως, ὥστε αἱ γνώσεις νὰ εἶναι εὐκρινεῖς, σαφεῖς, ὅσον οἷον τε πλήρεις καὶ διατεταγμέναι κατ' ἐσωτερικὴν καὶ λογικὴν ἀλλήλουχίαν καὶ ἀρμονίαν.

— Ἐν τῇ Ἀνατομικῇ καλεῖται Σ. σύνολον μερῶν ὁμοίων συγκειμένων ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἱστοῦ, μᾶλλον ἢ ἥττον διεσπαρμένων κατὰ τὸν ὁργανισμόν, ἢ ἄλλως ἑκαστον τῶν συστατικῶν μερῶν τοῦ σώματος παριστάμενον ὑπὲρ ἱστοῦ, ὅστις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς ἀπαιρῖζον ἐν ὅλοι, ὑποδιαϊρεύμενον ἢ οὐ εἰς μέρη ὁμοία χρησιμεύοντα εἰς χρήσεις ὁμοιολογίας. Ἡ φυσιολογία τῶν ἀνατομικῶν συστημάτων σπουδάζει τὴν ἐν τῷ ὁργανισμῷ ἐπιτελουμένην ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν μερῶν ταύτων, θεωρουμένη ὡς ἐνὸς ὅλου, λειτουργίαν ἥτις εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἡ γενικὴ ἑκκρῆσις πασῶν τῶν ἰδιοτήτων τοῦ συνιστάμετος ἱστοῦ· ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ σπουδὴ αὕτη καταδεικνύει ποῖον ἢ ποῖα ἐκ τῶν ὁργανικῶν Σ. ἀποδίδουσιν ἰδίᾳ εἰς τὸν ὁργανισμόν τοιόνδε ἢ τοιόνδε χαρακτηριστικὸν κατ' ἑρμηνείαν. Οὕτως εὐρίσκουμεν ὅτι τὸ τοῦ σκελετοῦ σύστημα ἢ τὸ στρέφειν οὐ μόνον ὠρισμένον σχῆμα παρέχει εἰς τὸ σῶμα τῶν ἐνσπονδυλίων, ἀλλὰ καὶ ὡς σπουδαιότητα λειτουργεῖν, τὴν ἐρεστικήν, ἐπιτελοῦν ἐμφανίζεται. Τὸ Σ. διακρίρεται τῆς συσκευῆς ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Ἀνατομικῆς. Ἡ καρδία, αἱ ἀρτηρίαι, μεγάλαι τε καὶ μικραί, τὰ τριχοειδῆ, αἱ φλέβες, ὡς συμβαλλόμενα πάντα πρὸς ἐπιτέλεσιν ἐνιαίας λειτουργίας, τῆς κυκλοφορίας δηλονότι τοῦ αἵματος, ἀποτελοῦσι συσκευὴν, ἥτις ὁμῶς ἀπαιρῖζεται ἐκ πλεονόντων συστημάτων, τοῦ τῶν ἀρτηριῶν, τοῦ τῶν φλεβῶν, τοῦ τῶν τριχοειδῶν, τοῦ τῆς καρδίας. Πᾶσαι αἱ φλέβες π. χ. ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν αὐτῶν περιπου στοιχείων καὶ ἱστῶν, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἀρτηρίαι καθ' ἑαυτάς, ἀλλὰ φλέβες καὶ ἀρτηρίαι δὲν εἶναι βυεῖα συστήματα, ὡς μὴ ἀποτελούμενα ἐξ ὁμοίου ὅλου ἱστοῦ.

Συστηματικὴ καλοῦνται αἱ πιθόσεις ἢ ἀλλοιώσεις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ὅσας αὐταὶ φέρουσι τὸν χαρακτήρα περιγράφτων παθήσεων καὶ οὐχὶ διαχυτῶν, παθήσεων δηλονότι ἀλίσκουτων συστημὰς τῶν καὶ κυττάρων τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, χωρὶς τὸ παράπαν ἄλλαι γῶραι αὐτοῦ ἀνῃκουσι εἰς ἄλλο σύστημα ἰνῶν καὶ κυττάρων πάθωσι τι ἐξ ἐπιδράσεως. Τοιαῦται ἀλλοιώσεις ἀλίσκουσι π. χ. τὰ πυραμιδικὰ δεμάτια τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ μόνον ταῦτα.

Συστοιχία καλεῖται ἐν τῇ ἡλεκτρικῇ ἡ συνένωσις πολλῶν στοιχείων ἡλεκτρικῶν (λειτουργικῶν λαγῶνων) πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου τιθενται εἰς συγκοινωνίαν τοῦτο μὲν ὅλοι οἱ ἐξωτερικοὶ (ἢ ἐσωτερικοὶ) ὁπλισμοὶ καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος, τοῦτο δὲ ὅλοι οἱ ἐσωτερικοὶ (ἢ ἐξωτερικοὶ) καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν ἀγωγὸν ἡλεκτρικῆς μηχανῆς. Ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ συσσώρευσις μεγάλου ποσοῦ ἡλεκτρισμοῦ.

Ἄνταποκρίνεται δὲ ἡ Σ. τῇ λεγόμενῃ γαλβανικῇ στήλῃ (βλ. Γαλβανισμός).

Συστολή τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριῶν. Βλ. Κυκλοφορία τοῦ αἵματος. Ἀρτηρία.

Συστολή ἐν τῇ ποιητικῇ καλεῖται ἡ τελευταία ἢ μερικὴ συγχώνευσις δύο φωνηέντων (ἢ διφθογγῶν) ὧν τὸ μὲν εἶναι τελικόν μιᾶς λέξεως, τὸ δὲ ἀρκτηκόν τῆς ἐπομένης, σκοπεύουσα ν' ἀρῇ τὴν διὰ τῆς συγχρούσεως δύο φωνηέντων γασμωδίαν. Διακρίνονται δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν ἡ συναλοιφή, ἡ κυρίως συστολή, ἡ συνίζησις καὶ ἡ ἀφαιρέσις. **Συναλοιφή** λέγεται ὅταν τὸ τελικόν βραχὺ φωνήεν δὲν λογιζῆται πλέον ὡς αὐτοτελὲς συλλαβὴ καὶ διὰ τοῦτο συνηθῶς δὲν ἀποδίδεται ἐν τῇ γραφῇ, ὡς ἐν «χαῖρ' ὦ Χάρων», «ἀστέρ' ὠρωρινῶ ἐναλίγκιος», «ἐμαλλίαι» ἢ «καρδιά μου». **Συστολή** ἢ ἐν στενωτέρῃ ἐννοία εἶναι ἡ ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει χροῖσις τελικοῦ μακροῦ φωνηέντος (ἢ διφθογγου) ὡς βραχέος, ὡς ἐν «ῥῆναι· ἡ αἰγυπιοί», ὅπου ἐκτὸς τοῦ αἰ καὶ το ἡ θεωρεῖται ὡς βραχὺ. **Συνίζησις** (ἢ συνεκφώνησις) συμβαίνει ὅταν ἐκλαμβάνηται καὶ μακρὸν τελικόν φωνήεν (ἢ διφθογγος) ὡς ἀποτελοῦν μετὰ τοῦ ἐπομένου ἀρκτηκοῦ φωνηέντος μίαν μόνην συλλαβὴν, ὡς ἐν «ἐπεὶ οὐ» ὅπου εἰ καὶ οὐ ἀποτελοῦσι μίαν συλλαβὴν· συνηθεστάτη εἶναι ἡ συνίζησις καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ποιήσει, ὡς π. χ. ἦσυχά που εἶναι τὰ βρονά (οὐ καὶ εἰ). Περὶ ἀφαιρέσεως βλ. τὸ ἰδιαίτερον ἄρθρον. [Γ.Τ.]

Σύψαξ. Βασιλεὺς τῶν Μασσεουλῶν, λαοῦ τῆς Ἀ Νομβρίας, ὅστις συμμαχος ὦν τῶν Ῥωμαίων δις ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Μασσανάσσου καὶ νατέφυγεν εἰς Ἰσπανίαν. Ἐπανελθὼν εἰς τὸ κράτος τοῦ ἐνυμνεύθη τὴν Σοφόνισθαν θυγατέρα τοῦ Ἀσφρέου καὶ ἐγένετο συμμαχος τῆς Καρχηδόνας (204 π. Χ.). Καὶ αὐθις ὁμοίᾳ ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Μασσανάσσου, ὅστις εἶχε συμμαχῆσαι μετὰ τῶν Ῥωμαίων, ἤχημαλυσίθη μετὰ τῆς συζύγου του παρ' αὐτοῦ καὶ παρεδόθη εἰς τὸν Σικελίωνα. Ὁ δὲ ἡγηθεὶς εἰς Ῥώμην ἀπεβίωσεν ἐκεῖ πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ θριάμβου τοῦ Σικελίωνος (209).

Σύφιλις. Νόσος ἀφροδίσιος μολυσματικῆς ἀφειλομένη εἰς εἰδικὸν ἴον, τὸν σφιλιδικόν, μεταδιδόμενη διὰ μολυσμοῦ ἐξ ἐπαφῆς καὶ κληρονομικῶς, χαρακτηριζομένη διὰ διαφορῶν περιόδων καὶ συμπτωμάτων, ὧν ἡ ἐξέλιξις ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀράσεως τοῦ εἰδικοῦ ἴου, ἐνῶ ἡ πορεία τυγχάνει ὠρισμένη συνήθως. Διακρίτεον τὴν Σ. ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀφροδισίων νόσων (τῆς βλεννορροίας, τοῦ ἀπλοῦ ἢ μαλακοῦ ἔλκους, τῶν κονδυλωμάτων καὶ τοῦ ἑρπητος τῶν γεννητικῶν μορίων) ἐχρυσῶν τοπικῶν πάντοτε ἐκδηλώσιν

καὶ γνωστῶν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἡ Σ. εἰ καὶ εἰσβάλλει καὶ ἐκδηλοῦται τὸ πρῶτον διὰ τοπικῆς βλάβης, διὰ τοῦ σ κ λ η ρ ο ὦ ἢ μ ο λ υ σ μ α τ ι κ ο ὦ ἔ λ κ ο υ ς, οὐχ ἤττον ἡ φύσις τῆς νόσου σημαίνεται καὶ χαρακτηρίζεται διὰ τῶν ἐπιγενῶν συμπτωμάτων, ἅπερ ἀνάγκη τὴν Σ. εἰς τὰς γενικὰς ἢ καθολικὰς τοῦ ὁργανισμοῦ νόσους ἀπαξ δὲ ἀλλοκεῖ τὸν ὁργανισμὸν καὶ σπανιώτατον εἶναι τὸ παράδειγμα αὐτοῦ ὑποπεσόντος δις εἰς τὸν μολυσμὸν τῆς νόσου. Ὁ τρόπος καθ' ὃν μεταδίδεται καὶ ἐξελίσσεται ἡ Σ. μαρτυρεῖ πειστικώτατα περὶ ὑπάρξεως μικροὺν ὁργανισμῶν, ἐνὸς ἢ πλείονων, συνεργαζομένων πρὸς ἀναπτύξιν αὐτῆς μὴ ἀνακαλυφθέντων δὲ ἀκόμη. Ἡ ἐναρξὶς τῆς Σ. γίνεται δι' ἐμφανίσεως ἑλκους μολυσματικοῦ, ἐπὶ μὲν θύεσσυ μεταδόσεως διὰ συνουσίας σφιλιδικοῦ ἀτόμου μετὰ ὁμοῦ, ἐπὶ δὲ ἐμμέσου ἀναλαμβανομένου τοῦ ἴου διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἐναποτιθεμένου πολλὰκις ἐν ἀγνοίᾳ. Αἱ δὲ συνθῆκαι πρὸς μολυσμὸν εἶναι αἱ ἐπόμεναι· α') ἐναπόθεσις τοῦ ἴου ἐπὶ σημείου τοῦ δέρματος, ἢ συνηθέστερον βλεννοθυμῶς τινός, β') ἐκδορά τις ἢ ἄμυγλ' καθ' ὃ σημειῖται ἐναποτίθεται ὁ ἴος, τοῦθ' ὅπερ πάντοτε σχεδὸν συμβαίνει κατὰ τὴν συνουσίαν, καὶ γ') δέον ἵνα μὴ τὸ ὕγιες άτομον τυγχάνει παθεμάτων ἢ ἵνα μὴ ἔχη κατὰ τὴν στείγησιν τοῦ μολυσμοῦ τὴν Σ. εἴτε ἐκ κληρονομίας, εἴτε ἐπικτήτων. Ἀπαξ τῶν συνθηκῶν τούτων συνυπαρξασῶν ὁ μολυσμὸς εὐωδῶθη καὶ ὁ παθεγνός ἴος ἀπορροφᾶται, μεθ' ὃ ὑπάρχει ἡ τῆς ἐπιπάσεως περίοδος, ἀπολήγουσα σπανιώτερον μὲν 2-3 ἡμέρας μετὰ τὸν μολυσμὸν εἰς ἀβαθεῖς καὶ ἐξερυθρούς ἐκδοράς, ἐλάχιστον πυρρῶσας, οὐδόλως Σ. τὸ κατ' ἀρχὰς προδιδούσας, δυσίατους ἔμως ἢ καὶ τελείως ἀνιάτους καὶ εἰς ἑλκὴ σκληρὰ μεταπιπτούσας, συνηθέστερον ἔμως 3-4 ἡμέρας μετὰ τὸν μολυσμὸν ἢ καὶ ἐνυρίτερον (12 ἡμέρας συνήθως μετὰ μολυσματικὴν συνουσίαν) εἰς σκληρίαν τινὰ διάχυτον ὑπὸ τὸ δέρμα ὑπὲρ μωρὴν φύματος στρογγύλου ὡς πῖσου ἢ καὶ εἰς σκληρίαν ἀλίσκουσαν ὅλην τὴν πόσιν. Τύδεμιαν ἀμφιβολίαν ἐπιτρέπουσαν περὶ τῆς φύσεως τοῦ πάθους τόσῳ μᾶλλον βωπιλίαν ταχέως ἢ ὅψιν τῶν πραγμάτων μεταβάλλεται, τοῦ σκληροῦ φύματος ἢ καὶ τῆς διαχύτου σκληρίας μεταχωρούντων εἰς ἑλκῶδρια μετ' ἐπιφανείας κοκκωτῆς καὶ στασιαιδούς, ὀλίγα πυκνύτατα περιεχούσης, τῆς δὲ τήξεως προϊούσης εἰς βάθος ἔχουσαν πρὸ ἡμῶν τὰ κλασσικά τῆς νόσου περίγραπτα καὶ κρατηρόμορφα ἑλκῶν, ὧν ἡ βάσις καὶ ἡ περιοχὴ διατελοῦσι σκληρά. Διακρίνομεν τὴν Σ. εἰς πρωτογενῆ (ἐνὸς αἰ ἐκδηλώσεις αὐτῆς περιορίζονται εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἢ φέρουσι χαρακτηρὰ τοπικόν) καὶ

εἰς καθολικὴν (ὅταν τοῦ τοῦ ἀπορροφηθέντος καὶ ἀλόντος τὴν συνόλην οἰκονομίαν γεννῶνται μετὰ τινα χρόνον γενικά φαινόμενα ποικίλη ἐδραζόμενα πολλαχού τοῦ ὄργανισμοῦ). Τὰ δὲ συμπτώματα τῆς νόσου ὑπὸ ἐποψίν θεραπευτικὴν διακρίνονται εἰς δευτερογενῆ (νευραλγίαι, ἀλγὴ ρευματικά, ἀλωπεκίαι, ἀλλοιώσεις τῶν βλεννογόνων, ελεγκμονή τῆς ἱρίδος, συφιλιδικαὶ δερμοπάθειαι κλ.) καὶ εἰς τριτογενῆ (ἀλλοιώσεις τοῦ ὑποδορείου καὶ ὑποβλεννογονίου ἰστού, βλάβαι τοῦ ἰνώδους, ὁστέιτου, παρεγχυματώδους ἰστού, καὶ τέλος συφιλιδικὴ καχεξία).

Πρὸς τὸ ἀρχικὸν ἔλκος ἐνδείκνυται ἡ ἀντισηπτικὴ ἀγωγή, πλύσεις διὰ φαινικοῦ ἢ βορικοῦ ξέος καὶ καταπλάσματα ἰωδοφορμίου ἢ καλομέλιτος. Πρὸς τὴν Σ. ἅμα ἐκδηλωθεὶσαν ὡς εἰδικὸν φάρμακον ἀντιτάσσεται ὁ ὑδράργυρος, παρεχόμενος ἐστὶ καὶ ἔξω κατὰ διαφόρους σκευασίας, εἰς ἀνατρίψεις καὶ ὑποδορείους ἐνέσεις. Μετὰ τὸν ὑδράργυρον ἔρχεται τὸ ἰωδιούχον κάλιο εἰς συμπλήρωσιν τῆς δι' ἐκείνου θεραπείας, ὅπερ ἐπὶ βαρεῶν ἐκδηλώσεων, κοκκιδίων ὀγκῶν, ἐλκυστῶν δερμάτων καὶ βλεννογόνων δίδεται εἰς μεγάλας δόσεις. Τέλος τὰ θειούχα αὐτοφυῆ ἱαματικά λευτρά ὠφελοῦσι πρὸς τὰς ἀπομεινάσας δερμοπάθειαις, ἢ χρησιμεύουσι κατ' ἄλλους ἰατροὺς ὡς κριτήριον ἀνίσθη ἡ Σ. ἢ οὐ, καθόσον ἰαθείης αὐτῆς οὐδὲν μετὰ τὰ θειούχα λουτρά ἐπιφαίνεται συφιλιδικὸν σύμπτωμα, εἰδητὴ τούναντιον. — Πότε ἀκριδῶς παρετηρήθη ἡ Σ. τὸ πρῶτον, εἶναι ἄλυτον ζήτημα· ἡ γνώμη ὅτι ἐνεφανίσθη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀμερικῆς καὶ ὅτι ἦτο ἀγνωστος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, καταπολεμεῖται τανῦν. Γνωστὸν δ' εἶναι μόνον, ὅτι ἔλαβε μεγάλην διάδοσιν πρὸς τὰ τέλη τοῦ 19^{ου} αἰῶνος. ὁπότε morbus gallicus καλούμενη ἐλυμαίνετο τὸν στρατὸν Καρόλου 9^{ου} τῆς Γαλλίας. Τὸ ὄνομα Σ. μετεχειρίσθη πρῶτος ὁ ἐν Βερρὶνῃ ἱατρὸς Fracastorius (1521), ἐτυμολογεῖται δὲ αὐτὸ ἴσως ἀπὸ τοῦ συν καὶ φιλεῖν.

Συχέρμ. Πόλις τῆς Παλαιστίνης ἦτορ ἐξ ἑσθ' τῆς φυλῆς 'Εφραῖμ, κειμένη 56 χμ. Β τῆς 'Ιερουσαλὴμ. Κατὰ τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα ἐγένετο κέντρον τῶν Σαμαρειτῶν, κατεστράφη δὲ τῷ 129 π. Χ. Ἀντικεισθετηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φλαβίου Βεσπασιανοῦ ἐκλήθη Flavia Neapolis, ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν ὄνομα Ναβουλούς ἢ Νάπλ οὐς· τανῦν ἔχει περ. 16 χιλ. κατ., διατηρεῖ δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον σάπωνος κλ. [Μ.Σ.]

Συχενά. Χωρ. τοῦ δήμου Πατρέων, κείμενον ὁρ. 1 Α τῶν Πατρῶν καὶ διατερούμενον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Συχενά, μετὰ 210 κατοικίων.

Σύχτελν (Süchteln). Πόλις τοῦ πρωσ-

σικοῦ νομοῦ Δύσσελδορφ, ἔχουσα 8 808 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σφαγίτιδες καλοῦνται 4 κατὰ τὴν τραχήλον ὑπάρχουσαι φλέβες διακρινόμεναι ἐκατέρωθεν εἰς προσθίαν, ὀπισθίαν, ἔξω καὶ ἔσω καὶ ἡ μὲν πρώτη κεῖται ὑπὸ τὸ δερμα καὶ εἰς τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν τοῦ τραχήλου, ἐκτεταμένη καθέτως ἀπὸ τῆς κατωθὲν τοῦ ὀσείδους χώρας μέχρι τῆς ὑποκλειδίου φλέβης εἰς τὴν καὶ ἐκβάλλει κοινῇ μετὰ τῆς ἔξω ὁμωνύμου· ἡ δὲ δευτέρα κειμένη κατὰ τὴν ὀπισθίαν μερίαν τοῦ τραχήλου καὶ ἀναδυομένη μετὰ τοῦ ἐπιστροφέως καὶ τοῦ κατ' ἰνὸν ὁστέου, ἐκβάλλει εἰς τὸν κορμὸν τῶν τραχηλικῶν φλεβῶν· ἡ δὲ τρίτη ἡ ἔξω βαλάντια λεγόμενα καὶ πρὸς τὰ ἔξω κατὰ τὸ πλάγιον μέρος τοῦ τραχήλου ἀπὸ τοῦ αὐχένος τοῦ ὁστέου τῆς κατω γνάθου μέχρι τῆς ὑποκλειδίου εἰς τὴν ἐκβάλλει ὀλίγον πρὸς τὰ ἐκτὸς τῆς ἔσω ὁμωνύμου, διελαύνει ἀπὸ τῆς γωνίας τῆς σιαγόνος τὴν παρωτίδα· ἐπὶ ταύτης δὲ συνηθῶς γίνονται αἱ ἀπὸ τοῦ τραχήλου θραυματίαις. Ἡ δὲ τετάρτη ἔσω Σ. ἀρχεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς σφαγίτιδος, κα μὲν δὲ βαθύτερον τῆς ἔξω ὁμωνύμου, καταλήγει εἰς τὴν ὑποκλειδίον. [Ρ. Ν. Η.]

Σφαῖνον. Νηλ. Τύρρη.

Σφαῖρα καλεῖται ἐν τῇ Μαθηματικῇ στερεόν οὗ ἡ ἐπιφάνεια παντοῦ ἀπέχει ἰσάκις ἀπὸ σημείου ἐσωτερικοῦ, τοῦ λεγομένου κέντρου· εὐθεῖα γραμμὴ ἐκτεταμένη ἐξ εἰσὸς ἑκάστοτε σημείου τῆς ἐπιφανείας, διερχομένη διὰ τοῦ κέντρου, καὶ καταλήγουσα εἰς ἀντίθετον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας καλεῖται διάμετρος, πᾶσα δὲ εὐθεῖα ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι σημείου τινὸς τῆς ἐπιφανείας ἔκτις. Ἐκ δὲ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς Σ. ἐπεὶται ὅτι πᾶσαι αἱ ἐκτίες μίαι Σ., ὡς καὶ πᾶσαι αἱ διαμετροὶ αὐτῆς εἶναι ἴσαι πρὸς ἀλλήλας. Ἐπίπεδον τέμνον Σ. ἀποτελεῖ κύκλον ὅστις εἶναι τοσούτω μείζων ὅσω πλησιέστερον κεῖται πρὸς τὸ κέντρον τῆς Σ., ἴσος δὲ τὸ κέντρον κεῖται ἐν αὐτῇ τῇ κύκλῳ, οὗτος καλεῖται μέγιστος κύκλος καὶ τέμνει τὴν Σ. εἰς δύο ἰσα χυμίσαιρα. Διαμετρος κατακόρυφος ἐπὶ μεγίστου κύκλου συναντᾷ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Σ. εἰς δύο σημεία καλούμενα πόλους τοῦ μεγίστου κύκλου καὶ τῶν πρὸς τοῦτον παραλλήλων κύκλων. Τὸ μετὰ δύο παραλλήλων κύκλων περιλαμβανόμενον μέρος τῆς ἐπιφανείας λέγεται ζώνη, τμήμα δὲ τὸ μετὰ δύο αὐτῶν μέρος τῆς σφαίρας τὸ ἐμβαδὸν μιᾶς ζώνης εἶναι γινόμενον τοῦ ὕψους αὐτῆς ἐπὶ τὴν περιφέρειαν μεγίστου κύκλου, τὸ δὲ ἐμβαδὸν τῆς ὅλης ἐπιφανείας σφαίρας τινὸς εἶναι γινόμενον τῆς περιφέρειας μεγίστου κύκλου ἐπὶ τὴν διάμετρον αὐτῆς.

τέλος ὁ ὄγκος τῆς Σ. εἶναι γινόμενον τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἐπὶ τὸ τρίτον τῆς ἀκτίνος αὐτῆς.

Σφαίριες. Ἐκαλοῦντο οὕτως οἱ Σπαρτιάται ἅμα ἐκ τῆς ἡλικίας τῶν πρῶτων ὧν μεταβαίνουν εἰς τὴν τῶν ἀνδρῶν. [Πς.]

Σφαίρικὴ ἀποπλάνησις ἐν τῇ φυσικῇ καλεῖται τὸ εἰς σφαιρικούς φακούς καὶ κοίλα κάτοπτρα παρατηρούμενον φαινόμενον διὰ τοῦ ἐξ ἐνὸς σημείου πορευόμενα φωτεινὰ ἀκτίνες δὲν συνέρχονται πάλιν ἅπασαι εἰς ἓν σημεῖον (ἀποπλάνωνται) δὲ ἄλλα δὲ τινὲς αὐτῶν ἀποδιδέσθαι διὰ τῶν φακῶν ἢ ἀνακλᾶσθαι ἀπὸ τῶν κατόπτρων τούτων, διὸ καὶ τὸ εἶδωλον τοῦ παρατηρουμένου ἀντικειμένου δὲν ἔχει ἅπασαν τὴν θεωρητικῶς προσδοκωμένην σαφήνειαν. [Σπ.]

Σφαίρινα. Ἠλ. Γλαβουλίνα.

Σφαίρισις (Ἀρχαίχλ.). Παιγνίδιον διὰ σφαίρας παιζόμενον κατὰ πέντε τρόπους καλούμενος α') Οὐρανία, καθ' ἣν οἱ συμπαίκτορες προσπαθοῦν νὰ ἀρπάσωσι τὴν σφαῖραν, ἀναρριπτομένην ὑφ' ἐνὸς πρὶν πέση κατὰ γῆς. Ὁ ἐνταῦθα νικῶν ἐκαλεῖτο βασιλεὺς, ὁ δὲ ἡττωμένος ἕνεος. β') Ἐπίσκυρον, ὅπου ἐπαιζέτο διαιρουμένων τῶν παικτῶν εἰς 2 ὁμάδας χωριζόμενας διὰ γρομμῆς λεγομένης σκυροῦ. γ') Ἀπέρραξις, ἥτις συνίστατο εἰς τὸ τυπτεῖν διὰ τῆς χειρὸς ἀνωθεν κατὰ γῆς βίβλιν καὶ ἀναπηδῶσαν σφαῖραν ὅπως πλειστάκις ἀναπηδήσῃ. δ') Φαινίδια, διὰ τὸ παίκτης προσπειεῖτο διὰ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν πρὸς ὃν τὴν ἔριπτε θὰ βίβῃ τὴν σφαῖραν. ε') Ἀρπαστὸν, διότι ἕκαστος τῶν παικτῶν προσπαθεῖ νὰ ἀρπάσῃ αὐτὴν τὴν βιπτομένην σφαῖραν. Τὸ παιγνίδιον τοῦτο ἦτο λίαν ἀγαπητὸν ἰδίᾳ τοῖς Σπαρτιάταις. [Πς.]

Σφαίροειδές. Ἠλ. Ἐλλειψοειδές.

Σφαίρολιθικός ἱστός καλεῖται ἐν τῇ πετρογραφίᾳ ἱστός πετρωμάτων δεικνύων μικρὰ σφαιρίδια πολλὰκις μικροσκοπικά, ἀπαντῶν εἰς ταχέως ψυχθέντα ἡφαιστειογενῆ πετρώματα εἰς ἐξῆς κλ. [Α.Κ.]

Σφαίρομετρον. Ὀργανον δι' οὗ μετρεῖται τούτο μὲν ἡ ἀκτὶς καμπυλότητος τῶν κυρτῶν ἐπιφανειῶν στερεῶν σωμάτων, τοῦτο δὲ τὸ πάχος λεπτῶν φύλλων, μέχρις ἐνὸς χιλιοστομέτρου. Σύγκειται κυρίως ἐκ τρίπεδος καὶ μικρομετρικοῦ κοχλίου φέροντος δίσκον διηρημένον εἰς 100 ἢ πλείονα μέρη. [Σπ.]

Σφακία. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλατείας τῆς Ἀρκαδίας, ἔχον 203 κατ. [Μ.Σ.]

Σφακία (Βοτ.) ἡ Ἀ σ φ α κ α ἢ Ἀ λ ι σ φ α κ ι ᾶ ὀνομάζονται κοινῶς τὰ διάφορα εἶδη τῆς Σαλβίας (Salvia) ἢ Ἐ λ ε λ ι σ φ α κ ο υ τῶν ἀρχαίων. Καὶ διάφορα ἄλλα Χειλανθῆ ὀνομάζονται οὕτως ὡς π. χ. Σ. ἢ

Γαῖδουροσάκκα Φλομὴς ἢ θαμνώδης (Philomis frutescens L.), Ἀγρία, Σ. τὸ Μαρμαρίον (Marrubium vulgare L.). «Σφακίς» τοῦ Θεοφράστου εἶναι Σαλβία ἢ μηλοφόρος (S. pomifera L., κοιν. Μηλοσφακία). Ἐν Κρήτῃ ὁμοῦ ὀνομάζουσι Σ. τὸ Νήριον. [Β.Χ.]

Σφακέλος. Εἶναι περίπου συνώνυμον πρὸς τὴν λέξιν γάγγραινα (βλ. λ.), μετὰ τὴν διαφοράν δι' ἣν μὲν γάγγραινα ἀλλοιοῖται τὸ δέρμα μόνον καὶ τὸν ὑποδέρειον ἱστὸν, ἐνῷ ὁ Σ. εἶναι γάγγραινα βαθεῖα ἀλλοιοῦσα πάντας τοὺς ἱστούς μέλους ἢ ὀργάνου τινὸς καὶ ἐπάγουσα τὴν νέκρωσιν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν ἐκτελέρων. [Ρ.Ν.Β.]

Σφακερά. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀκρολειτουργίων τῆς Κερκύρας, ἔχον 209 κατ. [Μ.Σ.]

Σφακία. Μία τῶν 24 ἐπαρχιῶν τῆς νήσου Κρήτης ἐπὶ τῆς Ν. κλιτύος τῶν Λευκῶν Ὠρέων, μετὰ 10 περίπου χιλ. κατ. ἔλκει μετὰ τὴν Λαοθήν ἢ μάλλον δυσπρόσβλητος πολεμικὴ ἐπαρχία μετὰ τοῦ πλεονεκτήματος νὰ μὴ ἔχῃ Τούρκους διαιρεῖται ἐξ οἰκητικῶς εἰς 6 δήμους μετὰ πρωτεύουσά τῆς Λώρας τῶν Σφακιῶν (1500 κατ.). Ὡς ἐκ τῆς παραθαλασσίας θέσεως τῆς χώρας πολλοὶ τῶν κατοίκων αὐτῆς τρέπονται πρὸς τὴν ναυτιλίαν ἣν ἐκτελοῦσι δι' ἱστικέρων ἀνὰ πᾶν τὸ Αἰγαῖον καὶ σχεδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μεσόγειον. Τὸ ἔδαφος δὲν παραμένει ἐπὶ τὸ πλείστον τὰ προϊόντα τῶν λαϊκῶν τῆς Κρήτης ἐπαρχιῶν καὶ μόνον τὰ ποίμνια, τὸ ἐμπόριον (κυρίως μάλιστα) καὶ ἡ ναυτιλία εἶναι τὸ κύριον τῶν κατοίκων μέλημα. Πολλοὶ τῶν κλαστικῶν συγγραφέων λέγουσιν δι' οἱ πρῶτοι τῶν Σ. κατοικοῦντες ἦσαν Δωρικῆς φυλῆς· ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἔκειντο καὶ αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Ἀνώπελις, Φοινίς, Ἀράδαινα, Τάρρασι, πᾶσιν δὲ σχεδὸν τοῦτον σῶζονταί καὶ νῦν ἐπὶ λαίψανα. Τὰ Σ. ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων ἦσαν τιμάριον τῶν Σκορδυλῶν ὡς εἰς μέγα κλάδος κατῴκει ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Οἱ Σφακιανοὶ δὲν ὑπετάσσοντο οὐδέποτε εἰς τοὺς ἑκάστοτε ξένους κυριάρχους τῆς νήσου ἢ καὶ εἰς ὑπετάσσοντο προτεκτορικῶς ἐπανίσταντο βραδύτερον, ὅπως συνέβη οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Ἑνετῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν Τούρκων, ἐφ' ὧν ἔμεινεν ἡ ἐπαρχία αὐτόνομος καὶ σχεδὸν ἀφρολόγητος, διατηρήσασα ἐν πολλοῖς τὰ ἐπὶ τῶν Ἑνετῶν πρόνομίᾳ τῆς. Ὡς ἀπολόγησε δὲ ὑποταγὴν τῇ βεζύρῃ Ἀχμέτ-Κιοπρὺλῃ κατὰ τὰ τέλει ταῦτα ἔτη (περὶ τὸ 1666) τῆς πολιτοκλήσεως τῶν Χάνζακος, προβλέψασα τὴν ἀρκεύεσθαι τῶν αὐτῶν ἢ περὶ τῆς ὑποταγῆς δὲ ὁμολογία συνετέλεσεν ὥστε νὰ δοθῇ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτονομία τις καὶ αὐτονομία, ὧν ἔσται ῥηθὲν τῷ 1770 ἕνεκα τῆς ἀτυχῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπὸ τὸν Δασκαλογιάννην ἐπαναστάσεως.

Καὶ κατὰ τὴν μεγάλην δὲ ἐπανάστασιν τοῦ 1868 διεδραμάτισεν ἡ χώρα σπουδαίον πρόσωπον ὅτε τῷ 1868 καὶ ὁ Ὁμέρ πασᾶς ἐπῆλθε μετὰ 85 χιλ. στρατοῦ κατὰ τὴν Σ. κατασφάζων τὰς γυναῖκας, τὰ παιδιά καὶ τοὺς γέροντας τοὺς μὴ θυνθέντας ὡς ἀναβῶσιν εἰς τὰ ὄρη, ἔγραψε δέ, μετὰ τὴν υποταγὴν τῶν Σ., εἰς τὸν Σουλτάνον εἰς Σ. ἐκυριεύθησαν, ἡ Κρήτη (ἀρα) ὑπετάγη. Ἰδιαίτερος ἱστορίαν τῶν Σ. ἔγραψεν ὁ Γρηγ. Παπαδοπετράκης (ἐν Ἀθήναις 1888).

Σφακιωτῶν δῆμος τῆς νήσου καὶ ἐπαρχίας Λευκάδος, ἐν τῇ Β. μέρει αὐτῆς. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι Λαζαράτα, ἀλλὰ δὲ χωρία Ἀσπρειαράτα, Κόββαλος, Πρεμεντινὸς, Σπανοχώρι καὶ Πινακοχώρι. Κατ. ἔχει 2334. [Μ.Σ.]

Σφακτηρία (νῦν Σφαγ(α)). Μικρὰ νήσος ἐν τῇ Ἰονίῳ πελάγει ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς τῆς Μεσσηνίας ἀντικρὺ τῆς Πύλου ἀπὸ 11 πρὸς Ν. περίημος διὰ τὴν ἐν αὐτῇ πολιερικὴν κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον τῷ 425 π. Χ. 420 Σπαρτιατῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Κλέωνος καὶ τῷ 1825 διὰ τὰς ἀνδραγαθίας καὶ ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ Τσαμαδοῦ, Σάντα-Ρόζα καὶ ἄλλων πελεμούντων κατὰ τῶν Αἰγυπτίων συμμάχων τῶν Τούρκων. [Πς.]

Σφαλερίτης. Ὅρυκτὸν ἀπαντῶν εἰς χρυστάλλους τοῦ κυβικοῦ συστήματος καὶ εἰς χρυστάλλους μάζας, ἔχον χρώματα διαφωτιστά, κίτρινον, πράσινον, ἐρυθρὸν, καστανοχρῶν ἢ καὶ μέλαν, θραύσιν κογχοειδῆ, σκληρ. 3,5 καὶ εἰδ. βάρις 4. Συνίσταται ἐκ θείου καὶ ψευδαργύρου, πολλάκις μετὰ ποσοῦ τινος ἐνθείου σιδήρου, καδμίου, ἰνδίου, λιθίου, ὡς καὶ ἀργύρου. Εὐρίσκεται: πολυλάρυ καὶ δὴ ἀφθονῶς καὶ ἐν Λαυρίῳ, ὅπου ἀπαντᾷ πάντοτε ἀνάμικτος μετὰ γαληνίτου καὶ περιέχει 45-50% ψευδαργύρου, ἐπὶ δ' ἐν Σερφίῳ, Σέρφῳ, Μήλῳ, Ἀντιπάρῳ, Θεσσαλίᾳ κλ. [Δ.Κ.]

Σφάξ (Sfaks). Ναυτικὴ πόλις τῆς Δ. Τόνιδος, ἀπέχουσα τῆς πρωτεύουσας 225 χμ. καὶ ἔχουσα 15000 κατ. ὧν αἱ 5000 Εὐρωπαϊοί. ἔχει ἀσφαλθ. ἀλλ' ἀβασθ. λιμένα καὶ διενεργεῖ ἀρκετὰ ζωρὸν ἐμπόριον ἐλαίου, ἀμυγδαλίων, φυτικῶν, φινίκων, σύκων, ὧν ἀφθονίαν παράγει, σπόγγων, μαλλίνων ὑφασμάτων κλ. Ὑποτίθεται οὕσα τὰ Γάγαθα τοῦ Πτελεμοῖου καὶ κατελήφθη τῷ 1881 ὑπὸ τῶν Γάλλων μετὰ διήμερον βεμβαρδισμόν. [Πς.]

Σφένδαμνος. Βλ. Σφενδαμνῶδη.

Σφενδαμνῶδη (Bot.) Acerineae ἢ Aceraceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν περὶ τὰ 50 εἶδη, τὰ πλεῖστα ἀνήκοντα εἰς τὸ πρότυπον γένος

Σφένδαμνος (Acer L., γερμ. Ahorn, γαλλ. Érable), ἀπαντα δένδρα ἢ θάμνοι τῆς Εὐκράτου ζώνης. Ἐχουσιν ἄνθη ἀκτινόμερα, ὡς τὰ πολλὰ πενταμερῆ, μετὰ 8 (ἢ 5-10) στήμονων καὶ 2 καρπιδίων, καὶ καρπὸν πτερυγωτόν. Τὰ γνωστότερα εἶδη Σφενδαμνοῦ τῆς Εὐρώπης τὰ ἀνήκοντα καὶ εἰς τὴν ἑλλην. χλωρίδα εἰσὶ Σ. ἡ πεδινή (A. campestre L., κοιν. κρέκεζος), Σ. ἡ μονσπεσσουλάντις (A. Monspessulanum L., κοιν. σφένδαμνος), Σ. ἡ κρητικὴ (A. Creticum L., τὸ Γλείνον τοῦ Θεοφράστου, κοιν. ἐγγλενίς), Σ. ἡ πλατανειδῆς (A. platanoides L., κοιν. νεροπλάτανος) κτλ. — Εἶδος Σ. τῆς Β. Ἀμερικής, Σ. ἡ σακχαροφόρος (A. saccharinum L.) παράγει σάκχαρον ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τοῦ χυμοῦ αὐτοῦ ἐν ἱκανῇ ποσότητι. — Τὸ ξύλον τῶν Σ. εἶναι λευκὸν μεθ' ὑπερύθρων φλεβῶν, σκληρότατον καὶ πολυζήτητον διὰ τορνευτικὰ καὶ λεπτοτεχνικὰ ἔργα. Διάφορα εἶδη Σ. καλλιεργεῖνται ὡς ὡραῖα δένδρα συχνὰ ἐν τοῖς παραδείσοις. [Θ.Χ.]

Σφενδύνη. Τεμάχιον δέρματος ἡρτημένον ἐκ δερματίνων λωρίδων ἢ σχοινίων τριγλίων ἐν ᾧ ἐνεπιθετο λίθος ἢ τεμάχιον μολύβδου, ὅτινα ἐξεσφενδονίζοντο μετὰ βίαιαν ἐναέριον περιστροφήν. Ἐγχερίμενε δὲ ἡ Σ. ὡς ὅπλον δι' οὗ ἦσαν ὀπλιζόμενοι ψιλοὶ πεζοὶ στρατιῶται καλοῦμενοι σφενδύνηται. Ὡς καλλιστοὶ τοιοῦτοὶ ἐφηρίζοντο οἱ Ἀκαρνανεῖς, οἱ Πατρεῖς καὶ οἱ Αἰγίειοι. Τὸ ἐντιθέμενον τῇ Σ. μολύβδινον τεμάχιον ἔφερε συνήθως ἀποτυπωμένον σημεῖόν τι, εἰς ὃν κεραυνὸν κλ. ἢ λέξιν, εἶχε δὲ σχῆμα καὶ μέγεθος μεγάλου ἀμυγδαλίου. [Πς.]

Σφενδύνης πόλεμος (Guerre de la Fronde) καλεῖται ὁ κατὰ τὴν ἀνγκλικότητα Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' ἐμύλιος ἐν Γαλλίᾳ πόλεμος μεταξὺ τῆς αὐλικῆς μερίδος, ἀντιπροσωπευμένης ὑπὸ τῆς βασιλευμένης Ἀννης τῆς Αὐστριακῆς καὶ τοῦ ἀπολυτοφρονος πρωθυπουργοῦ Μαζαρίνου, καὶ τῆς τῶν μεγιστάνων, ἐχούσης ἐπὶ κεφαλῆς ἐπὶ πολλὸν χρόνον τὸν πρίγκιπα Κονδὲ καὶ συνηγμένης οὕσης μετὰ τῶν ἀνωτάτων δικαστηρίων. Ὁ πόλεμος οὗτος καθ' ὃν ἔλαβε μέρος καὶ ἡ πόλις τῶν Παρισίων καὶ ὅστις διεξήχθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1648 μέχρι τοῦ 1653 ἔληξε διὰ τῆς ὑπερισχύσεως τοῦ βασιλικοῦ κόμματος, ὡνομάσθη δὲ οὕτω πρὸς ἐμπαιγμὸν ἀπὸ τῶν ἀγιοπαίδων τῶν Παρισίων τῶν μαχόμενων πρὸς ἀλλήλους διὰ σφενδονῶν. Ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου ἔγραψεν ὁ Sainte Aulaire (3' ἐκδ. 1860 εἰς 2 τόμους).

Σφεντούρη. Χωρ. τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Αἰγίνης, ἔχον 96 κατ. [Μ.Σ.]

Σφηκίδαι (Vesparia). Οἰκογένεια τῶν Κεντροφόρων Ὑμενοπτέρων, χαρακτη-

ριστικά ἔχουσα σκέλη μᾶλλον κλινοειδῆ καὶ λεῖα, πτέρυγας ἐν ἡρεμίᾳ πτυσσόμενας κατὰ μήκος, σῶμα μικρόν, τριγωνικόν, λεπτοστερεόν τοῦ τῶν μελισσῶν καὶ μέλαν μετὰ ξανθῶν ἢ λευκῶν κηλίδων ἢ γραμμῶν. Οἱ Σ. δὲν συλλέγουσι γύριν. Ὑποδιαίρεσις αὐτῶν, εἰς Μ ο ν α σ τ ι κ οῖ Σ. (Eumenidae ἢ Solitariae), δὲν ἔχουσιν ἐργάτας· τα θήλεα αὐτῶν κτιζοῦσιν ἐξ ἁμμου, πηλοῦ κλ. σφαιροειδῆ κυττάρους, ἀπλοῦς ἢ συμμέτρως ἐπ' ἀλλήλων τεταγμένους ἐντός ἁμμου, ἐπὶ τοίχων ἢ στελεχῶν δένδρων· ἐντός τῶν κυττάρων τούτων σπανίως τίθεται μέλι· ἀλλὰ συνήθως ἐντομὸν τι ἄλλο πρὸς τροφήν τῶν νυμφῶν. Τούναντιον δὲ οἱ κυρίως Σφηκίζαι, εἰς Κοινωνικοῖ Σ. (Vespaee, Polistidae ἢ Sociales), εἶναι ἐντομα θηλεία, εὐκρομεύοντα ἐκ κατασκευασθέντος ξύλου, ὅπερ συγκαλλῶσιν εἰς ὕλην ὁμοίαν πρὸς ἀπορροφητικὴν χάρτην, τεχνικωτάτας φωλεάς (σφηκίας), εἰς ὧν τοὺς ἐξαγώνους κυττάρους ὅτε μὲν συναθροίζουσιν ἑλγίον μέλι, ὅτε δὲ τρέφουσιν τοὺς νεοσσούς· διακρίνονται εἰς ἄρρενας, θήλεις καὶ ἐργάτας. Οἱ πλείστοι θησκουσι κατὰ τὴν χειμῶνα, μόνον δὲ θήλεια τινες διαχειμάζουσιν ἐν τρώγλαις καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ νέαν σχηματίζουσι κοινότητα ἐκ τῶν ψῶν, ἅπερ γεννῶσι, κατ' ἄρχας ἐξέρχονται μόνον ἐργάτιδες, κατὰ τὸ φθινόπωρον δὲ καὶ ἄρρενες καὶ θήλεια. Τὸ γένος Σφήξ (Vespa) κτιζέει τὰς σφηκίας τὴν μίαν ὑπὲρ τὴν ἄλλην συνδεὼν αὐτὰς διὰ διαμέτρων κινιδίων. Γνωστότατα εἶδη αὐτοῦ εἶναι Σφήξ ἡ κοινὴ (V. vulgaris) καὶ Σ. ἡ ἐν-θρήνη (V. crabro), κοινῶς λεγόμενα σφήκες. Πρὸς πιν. "Ἐντομα Δ' 5. [Φ.Ι.]

Σφήν. Ἀπλὴ μηχανή, οὕτα τριγωνικὸν πρίσμα ἐκ στερεοῦ ὕλικου, κυρίως ἐκ σιδήρου ἢ χαλυβός κατασκευασμένον, οὗ ἡ ἐγκάρσια τομή εἶναι τριγωνὸν ἰσοσκελές, δῆλα δὴ οὕτως αἱ δύο κυριώτεραι ἔβραι συναντῶνται ἐν δεξιᾷ γωνίᾳ, χρησιμεύουσα δὲ πρὸς ἀποχωρισμὸν δύο σωμάτων ἢ δύο μερῶν τοῦ αὐτοῦ σώματος. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὅσον δεξιότερα εἶναι ἡ γωνία καθ' ἣν συναντῶνται οἱ ἔβροι, τόσοι ὀλιγωτέρα δύναμις ἀπαιτεῖται πρὸς κατανίκησιν τῆς πρὸς τὸν χωρισμὸν ἀντιστάσεως τοῦ σώματος. Ὁ Σ. εἶναι ἡ θεμελιώδης μορφή τῶν κοπιτικῶν μηχανῶν, ὅξινος καὶ μαχαίρας, ψαλίδος, πρίσματος κλ. [Σπ.]

Σφήν. Βλ. Τιτανίτης.

Σφηνοειδής καλεῖται τὸ μονοφύες ὄστυν τὸ ἀποτελεῖται μετὰ τοῦ σώματος τοῦ κατ' ἰνὸν ὄστυν τὴν βάσιν τοῦ κρανίου. Διακρίνομεν δ' ἐπ' αὐτοῦ τὸ σῶμα καὶ ἔξ, ἀνά τρεῖς ἑκατέρωθεν, προβολάς, ὧν αἱ μὲν δύο ἀνώτεραι καλεῖνται ἐλάσσονες πτέρυ-

γες, αἱ δὲ δύο κατώτεραι ἀποφύες πυροειδῆς καὶ αἱ δύο πλάγαι με-πτέρυγες. Καὶ τὸ μὲν σῶμα κυβικόν καὶ σχῆμα ἐμφανίζει ἐξ ἐπιφανείας, τὴν σθίαν, ἐπ' ἣς ἡ σφηνοειδής (δὲ ἡ σφ.) ταί μετὰ καθέτου πετάλου τοῦ ἡθμοῦ καὶ δύο πλάγαι σχισμοί, οἱ σφηνοκόλποι· τὴν ὀπισθίαν λίσιν προώμους τοῦ σώματος τοῦ κατ' ἰνὸν ὄστυν, στερουμένην τὰς πλάγας ἐχόμενας μελίζοντων περυγῶν τὴν ἄνω, ἐπ' ὁπορευτικῇ ἐπιφανείᾳ, ἡ ἡ ἐπιτικῇ σφ. ἐν ἣ κατασκευαὶ τὸ χέλιμα τῶν δυνεῶν, τὸ ἐρίππιον, τὸ ἀπόκλιμα ῥον ἑκατέρωθεν καὶ πρὸς τὰ ἄνω τὰ σθίας κλινοειδῆς προβολάς καὶ τὸ σθιον τμήμα τῆς ἰνιακῆς αὐλακῆς τὴν κάτω ἐπ' ἣς μέτη ἀκάνθη εἰς ὧν σιν μετὰ τῆς ὕλης. Αἱ ἐλάσσονες γες ὀριζοντίως φερόμεναι καὶ τρίγωνο σχῆμα ἐμφανίζουσι τμήμα τὸ ὀπτικὸν πρὸς τὰ ὀπίω γωνίαν ἐξέχουσιν, τὴν σθίαν κλινοειδῆ προβολήν, καὶ τὴν ἐξ ἰνὸν, ἑξορειδῆ ἀπόφυσιν ἀρθρουμένην τοῦ ὀπισθίου χείλους τοῦ μετωπιαίου δὲ μελίζοντες ἐμφανίζουσι τρεῖς ἐπίφ. δύο χεῖλη καὶ δύο ἄκρα· τὸ ἔσω χεῖλ ἐσω ἄκρου μέγρι τοῦ ἐξω συμβαλλέει σχηματισμὸν τῆς σφηνοειδοῦς σχοῖ ὀπισθεν ὑπάρχει τὸ μελίζον στρογγύλῳ ὠοειδῆς καὶ τὸ ἐλάσσον στρογγύλον δι' ὧν ἀγγεῖά τε καὶ νεύρα διαπερ-ἑξερχόμενα τοῦ κύτους τοῦ κρανίου ἐρχόμενα. Αἱ δὲ περυγοειδῆς ἐχ-δὴ τῆς βάσεως αὐτῶν τῆς κάτω ἐπίφ. τοῦ ὄστυν ἐμφανίζουσι τέσσαρας ἐπίφ. εἰς ὧν τὴν ὀπισθίαν ὑπάρχει ἐντόμους σκαραιοειδῆς βιβρίον. — Ἐν τῇ ἐμβρυϊκῇ ἀποτελεῖται ἐκ πλείονων τρημάτων εἰς τὰ τελείως ἀποσσερούμενα συμφύρον ἐνιαῖον ὄστυν. [P.N.B.]

Σφηνοειδής γραφή καλεῖται τὰ ἄρχαία μνημεῖα τῆς Μεσοποταμίας καὶ Ἀρμενίας εὐρεθέντα πρὸς τὴν γραφὴν ἣς τὰ στοιχεῖα εἶναι σφαιρικά ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν ἐν σχήματι (ἢ βέλους) διευθυνομένων μετὰ τῆς ἐπίφ. εἴτε πρὸς τὰ δεξιὰ (ὀριζοντίως) πρὸς τὰ κάτω (καθίως), εἴτε σπαν-λοξῶς πρὸς τὰ κάτω ἢ τὰ ἄνω, εἴτε ἐνσωμένων κατὰ δύο μετὰ τῆς ὀξείας διευθυνομένων μετὰ τῶν δυνεῶν λοξῶς τὰ ἄνω καὶ κάτω. Τὰ στοιχεῖα τα-ρηγναι συνηρυσμένα εἰς πολυαριθμὰς κίλας συμπλοκάς. Διακρίνονται δὲ ἐν τῇ ἱστορικῇ καὶ γεωγραφικῇ ἐν-τῶν στοιχείων τὰ ἐξῆς εἶδη 1) ἡ ἱ-γραφὴ, ἐν τοῖς βραχιστάτοις βαθμοῖς μνημείοις, ἣς αἱ σειραὶ ἔχουσι φεράν-

ὄντι πρὸς τὰ κάτω καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὸ ἄριστερά, καὶ ἥτις περιέχει τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς Βαβυλωνίας γλῶσσαν, τὴν Συμμερο-ζικαδικήν· 2) ἡ ἀρχαία βαβυλωνιακή, εἰς τοὺς πλίνθους τῶν βασιλείων τῆς Οὐρ κλ.· 3) ἡ νεοβαβυλωνιακή, ἐν τοῖς μνημείοις ἀπὸ τοῦ Σορδαναπαλίου μέχρι τῶν Ἀρσακιδῶν· 4) ἡ ἀρχαία ἀσσυριακή, ἐν τοῖς μνημείοις τῶν πρώτων βασιλείων τῆς Ἀσσυρίας· 5) ἡ νεοασσυριακή, ἐν μνημείοις τῶν βασιλείων τῆς Ἀσσυρίας ἀπὸ τοῦ Τιγλατπλεσάρ Α' μέχρι τέλους τοῦ Ἀσσυριακοῦ κράτους. Αὗται εἶναι συλλαβικαὶ γραφαὶ μετὰ 400 περίπου μονογράμμων, ἐνίοτε ἐγγλωσσοὶ (βαβυλωνιοασσυριακοὶ καὶ συμμεροζικαὶ). Εἴτα διακρίνονται· 6) ἡ συμμεροζικὴ (μηδική, σκυθική), ἐπίσης συλλαβική, μετὰ μόνων 90 μονογράμμων καὶ περιέχουσα τὴν μῆψιν ἀναγνωσθεῖσαν δευτέραν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ἀχαιμενιδῶν ἐν Περσепόλει γλῶσσαν· 7) ἡ ἀρχαία περσική, οὐχὶ συλλαβική ἀλλὰ φθογγολογική, ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν Ἀχαιμενιδῶν· 8) ἡ ἄρμενική, συλλαβική, ἐν ὀλίγαῖς ἐπιγραφαῖς περὶ τὴν λίμνην Βάν κλ. Ἐσχατῶς ἀνεκαλύφθησαν σφηνοειδεῖς ἐπιγραφαὶ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν βαβυλωνιακῇ γλῶσσῃ αἰκλιεῖται. Τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαιοπερσικῶν ἐπιγραφῶν ἤρχισε τῷ 1802 ὁ Γροσσενδ, συνεπλήρωσαν δὲ οἱ Λασσέν, Βυρνόφ, Ρώλινσον, Βένεϋ, Ὁππερτ καὶ Σπινελλ. Τὴν συμμεροζικὴν γλῶσσαν ἀνεκάλυψεν ὁ Ὁππερτ, τὴν συμμεροζικαδικήν ὁ Ρώλινσον, θυμότεροι δὲ καὶ ὁ Χιτζ ἀνεγνώσαν τὴν βαβυλωνιοασσυριακὴν τέλους δ' εἰς τὴν ἱερατικὴν γραφὴν ἐνητοχολήθησαν κυρίως ὁ Ὁππερτ καὶ ὁ Ἀμιώ. [Εγ.]

Σφήξ. Βλ. Σφηκίδα.

Σφηκτός. Τὸ παλαιά μίαν τῶν εἰς τὰ μέγιστα 12 πόλεων τῶν Ἀθηνῶν καὶ θήμας Ἀττικῆς τῆς φυλῆς Ἀκαμαντίδος κατὰ τὸ νῦν χωρίον Σπατα, ὡς ἐμαρτύρουν αἱ ἐκεῖ δι' ἀνασκαφῶν ἀνακαλυφθεῖσαι ἀρχαιοτάτης.

Σφιγγώδη. Ὑποδιαίρεσις τῶν λεπίδων, διακρινομένη δια τὴν ἰσχυρὴν καὶ ἐπιμήκη θύρακα, τὴν κωνοειδῆ κοίλιν καὶ τὸ μακρότατον ἐλικτὸν βύγχρον· ἡρεμοῦντα ἔχουσι τὰς πτέρυγας κεκλιμένας ἐπὶ τῆς κοίλης ἐν εἰδὲι στέγης, περιπίπτανται δὲ κατὰ τὸ σκιδρώς. Ἀπογυσαλλοῦνται ἐντός τῆς γῆς· κωλύονται δὲ κανὼς λυχνόσβηται. Εἶναι ὡραιότατα ζῴαρια, ἐκ τῶν ὁποίων ἰδίως διακρίνονται Σφίγξ ἡ φιλολιγυστὴ (Sphinx ligustri) καὶ Σ. ἡ Ἀτροπὸς ἡ Ἀχερονία (S. atropos), καλουμένη οὕτω διότι φέρει ἐπὶ τῶν νώτων της σχέδιον ἑμοιοῦσαν πρὸς νεκροκεφαλὴν· κακοποιουμένη ἐκβάλλει φωνὴν κλαυθμυρῶν. Εἰκόνα αὐτῆς βλ. ἐν πιν. Ἐντομ. Γ' 1.

**Σφιγκτῆρος τῶν βλεφάρων πα-
ραλυσίς** ἡ λαγώφθαλμος. Διαστολή παρὰ φύσιν τῆς σχισμῆς τῶν βλεφάρων δια παραλυσίαν τοῦ σφιγκτῆρος μύος, συμπτῶμα πρωτοπικῆς παραλύσεως ἐξ αἰτιοῦ ρευματικοῦ ἢ συφιλιδικοῦ. Θεραπεύμεν καταπολεμῶντες τὸ ἀρχικὸν αἷτιον. Ἐπὶ παλαιωθεῖσης παραλύσεως ἐνδείκνυται χειρουργικὴ ἐπεμβασίς πρὸς στένωσιν τῆς βλεφαρικής σχισμῆς διὰ τῆς ταρασορραχίης. [P.N.B.]

Σφίγξ. Τέρας τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας, γέννημα τῆς Ἐχιδνῆς καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ὀφιοῦ (κατ' ἄλλους τοῦ Τυφῶνος ἡ καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Λαίου). Τοῦτο ἔρριψεν εἰς Θήβας ὁ Ἄρης ἐκδικουμένος τὸν φονευθέντα ὑπὸ τοῦ Κάδμου δράκοντα τοῦ Κατ' ἄλλους δὲ ἐστάλη ὑπὸ τῆς Ἥρας ἐξ Αἰθιοπίας διότι περιεσφηνήθη ὑπὸ τῶν Θηβαίων. Τὸ τέρας καθέσθην ἐπὶ βράχου εἰς τὴν πρὸ τῶν Κοιωτικῶν Θηβῶν ἐκ Δελφῶν ἐδὲν προσέβαλλε παντὶ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὴν πόλιν τὸ αἶνιγμα· «Τί εἶναι τὸ ἔχον φωνὴν καὶ ὄν τετραπῶν τὴν πρῶτην, διπῶν τὴν μεσημβριανὴν καὶ τρίπῶν τὴν ἐσπέραν;» Πάντα δὲ μὴ λύοντα αὐτὸ κατεβόθριζε, καὶ πολλοὶ οὕτως ἀπωλέσθησαν. Προεκήρυξαν τότε οἱ Θηβαῖοι ἀμειδίην εἰς τὸν λύτην τοῦ αἰνίγματος τὴν βασιλείαν καὶ ὡς συζυγόν τὴν Ἰσκάστην, γῆραν τοῦ πρώην βασιλέως Λαίου. Τὸ αἶνιγμα τοῦτο, ὅπερ εἶναι ὁ θράνηπος, ἔλυσε ὁ Οἰεῖπος (βλ. λ.), ὅστις καὶ ἀνεκλήρχθη βασιλεὺς, ἐνομφεύθη δὲ καὶ τὴν Ἰσκάστην, ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα. Ἡ Σ. παρίσταται ἔχουσα στήθος καὶ κεφαλὴν παρθένου, φωνὴν ἀνθρωπίνην, πτέρυγας ἀετοῦ, σῶμα κυνὸς ἢ λέοντος καὶ οὐρανὸν ὄρεω. Ἡ δὲ παράστασις τῆς Σ. φαίνεται ἐκ προήλθεν ἐξ Αἰγύπτου οπου αὕτη παρίσταται μὲ ἀπτερον σῶμα λέοντος καὶ κεφαλὴν καὶ στήθος ἀνδρικό, καλεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Ἡρόδοτου ἀνδρόσφιγξ καὶ θεωρεῖται παρὰ τοῖς κατοικοῖς σύμβολον τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς σοφίας, ὡς αὐτὰ τὸ ἔμβλημα τῆς θεότητος τῆς σοφίας. Τα τῶν Σ. ἀγάλματα ἐλαβεύοντο ὑπερμεγέλη καὶ κολοσιαία, μονόλιθα δὲ τὸ πολὺ, καὶ ἐτεπεθεύοντο ἑκατέρωθεν τῶν εἰσόδων τῶν ναῶν. Ἡ μέγιστη τῶν σωζομένων Σ. εἶναι ἡ ἀνατολικὴ τῆς μεγάλης πυραμίδος τοῦ Χέοπος νεκρῆς, ἥτις ἔχει μῆκος ποδῶν 172, ὕψος π. 62 καὶ περίμετρον τῆς κεφαλῆς π. 81. Αὕτη παρίσταται καθήμενη, ἐλαβεύθη δὲ ἐκ μονόλιθου γρανιτώδους βράχου ἀρχικῶς ἔχοντος προσόμοιον σχῆμα.

Σφόρτσας. 1) (Giacomuzzo Atten-dolo, ἐπίλεγμενος Sforza). Ἑγεννήθη τῷ 1369 καὶ ἀπέθανε τῷ 1424. Ἦτο υἱὸς χωρικοῦ τῆς ἐν Ῥωμανίᾳ Κοτινιόλας. Ἀρ-

χρηγές γενόμενος δλίγων τογοδιωκτῶν ἐπολέμησεν ὡς μισοφρόνος ὑπὲρ τῶν Φλωρεντινῶν ὡς καὶ ἄλλων Ἰταλικῶν κρατῶν, προσεκλήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Λαδισλάου, εἰτα δὲ καὶ τῆς γῆρας αὐτοῦ Ἰωάννης Ι', παρ' ἧς καὶ ἔλαβε τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ πλείστοιν χωρῶν καὶ διωρίσθη μέγας κοντόσταβλος· ἀπέθανεν εἰς τὸ στενὸν τῆς Πισκάρας, ὅτε ἐβάδισε κατὰ τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Βρατσίου, διατήμῳ μισοφρόνου. Ὁ Σ, αὐτὸς εἶναι ὁ γενάρχης τῆς ἐνδόξου ἐμωνόμου οἰκογενείας τῶν δουκῶν τῶν Μεδιολάνων. — 2) Φραγκίσκος Ἀλέξανδρος Σ, γιὸς τοῦ προηγούμενου (1401-66), ὅστις ἀκολούθησας τούτῳ εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκστρατείας συνεκράτησε τὸν στρατὸν τοῦ, ἐπολέμησε τὸν Καρμανιέλαν ἐν Λομβαρδίᾳ (1426), ἀπέσπασε τὴν μαρκιωνίαν τῆς Ἀγκῶνος ἀπὸ τοῦ πάπα Εὐγενίου Δ' (1424), ἦν ἀνεκέρηξεν ἀνεξάρτητον κράτος, καὶ ἐνυμεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῶν Μεδιολάνων Φιλίππου Μαρία Βισκέντη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου κατώρθωσε παρὰ τὴν τῶν πολιτῶν ἀντίστασιν νὰ τὸν διαδεχθῇ (1450). Διὰ τῆς ἐπιτυχὸς αὐτοῦ μετετείας μεταξὺ διαφόρων ἐμπολέμων δυνάμεων τῆς Ἰταλίας συνετέλεσε πρωτίστως εἰς τὴν ἐν Δοβίῳ γενομένην συνένωσιν τῶν κρατιδίων τούτης. — 3) Γαλεάτσος Μορία Σ, γιὸς καὶ διάδοχος τοῦ προηγούμενου (1444-76), ὅστις ἔπειτα τῆς τυραννικῆς διοικήσεώς του ἀπέθανε δολοφονηθεὶς. — 4) Λουδοβίκος Σ, ἐπιτεγόμενος ἡ Μορο. Ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, ὃν καὶ διεβέβη σφετερισθεὶς διὰ τῆς βίας τὴν διαβεγλὸν ἀπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ἀνεψιῶ τοῦ ἄρξαντος ὑπὲρ τὴν κληρονομίαν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ σφετοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Σιμονέτα. Ἐξ ἄλλου ἐδείξεν ἱκανότητά τινα γενόμενος ἀρχηγὸς τῶν ἀντιπαραγωνικῶν καὶ καλέσας πρὸς ὑποστήριξίν του τὸν Κάρολον Η' (1494). Μετὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον διὰ ἐγλητηριάσεως θάνατον τοῦ μνησθέντος ἀνεψιῶ τοῦ ἐτετιλεφερχθῆ δευξ τῶν Μεδιολάνων, φοβούμενος δὲ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Γάλλων ἔσπευσε νὰ τοὺς προῶσῃ καὶ ἐγένετο ἡ ψυχὴ τῆς κατ' αὐτῶν καταρτισθείσης «Συμμαχίας τῆς Ἑνέτίας». Προσβληθεὶς τῷ 1499 ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΒ' ἐπρόδωκε καὶ αὐτὸς παρ' ὅλων τῶν ἰδικῶν του καὶ ἐν διαστήματι 45 ἡμερῶν ἀπώλεσε τὸ κράτος του. Ἐπανεκτίησε τοῦτο ἐπ' ὀλίγον τῷ 1500, ἀλλ' ὅπως τὸ ἀπολέσῃ ἐκ νέου. Παραδοθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλβετῶν εἰς τοὺς Γάλλους ἐνεκλείσθη ὑπὸ τούτων εἰς Λέσσην τῆς Γαλλίας, ὅπου καὶ ἀπέβιωσε τῷ 1510. — 5) Μαξιμιλιανὸς Σ, πρωτότοκος υἱὸς τοῦ προηγούμενου, λαβὼν τὸν δουκεῖον θρόνον τῷ 1512 ὑπὸ τῆς «Συμμαχίας τῆς Ῥώμης». Πολιορκηθεὶς τῷ 1513 ἐν Νεβάρᾳ ὑπὸ τῶν Γάλλων εἰσῆλθεν

εἰς Μεδιόλανα τὸ ἴδιον ἔτος καὶ ἐβασίλευσε μέχρι τῆς μάχης τοῦ Μαρινάνου (1515), ὅτε καὶ παρέδωκεν ἀντὶ ἐπιχορηγήσεως τὸ δουκάτον του εἰς τὸν Φραγκίσκον Δ'. Ἀπέθανεν ἐν Πορσίοις τῷ 1550. [Πε.]

Σφραγιδογλυφία. Ἡ τέχνη τοῦ γλύφειν ἐπὶ τῶν δακτυλιδίων, ὅτε αὐτὰ ἀντὶ σφραγίδων ἐχρησιμοποιοῦντο, ἥτις τέχνη ἐν τῇ ἀρχαϊότητι ἐξίκετο εἰς σημεῖον ἀνεφικτὸν νῦν. Ἦσαν δὲ οἱ δακτύλιοι σιδηροί, ἀργυροί, χρυσοί, ἐξ ἐλεφαντινῶν καὶ ἐξ ἡλέκτρου, εἶχον ἐπ' αὐτῶν λίθους πολυτίμους, συνήθως δὲ σαρδόνια καὶ ἡ δέξα αὐτῶν τῶν ἱστατο κυρίως εἰς τὰς ἐπὶ τῶν λίθων γλυφάς. Ἡ τῶν δακτυλίων χρῆσις φαίνεται ἐξ Ἀσίας εἰσαχθεῖσα, ἡ δὲ ἐν Ἑλλάδι διάδοξις αὐτῆς τοσούτον ἐγενικεύθη, ὥστε πολλοὶ καταστράτους νὰ ἔχουσιν ἐκ τούτων τοὺς δακτύλους, καὶ περιήλθεν εἰς σημεῖον καταχρήσεως, ὥστε νὰ προκαλλήτῃ σκώμματα. Οἱ μετὰ τὸ Ξενοφῶντος συνεκστρατεύσαντες πάντες ἔφερον σφραγιδόεδρους δακτυλίους. Ἡ χρῆσις τοιούτων ἐν Σπάρτῃ ἀπηγορεύθη διὰ νόμου, καὶ τὸ φέρειν μόνον σιδηροῦς δακτύλους ἐπατέρετο, Ἡ μεγάλη τῶν δακτυλίων χρῆσις ἐπέφερε τὴν κατάχρησιν καὶ τὴν συνδραμὴν αὐτῶν μετὰ δαισιδαίμωνων καὶ ὑπερφυικῶν ἰδιοτήτων. Ἐν τούτοις καὶ παρὰ συγγραφῶν μνημονεύονται δακτύλιοι θαυματουργοί, οἷον ὁ ἐντὶς τέρου εὐρεθεὶς ὑπὸ τοῦ Γύργου, ὁ τῆς Χαρικλείας, ὁ σιδηροῦς τοῦ Εὐκράτους κλ. Ἄλλοι τινὲς ἐναφερόμενοι διάσημοι δακτύλιοι εἶναι ὁ τοῦ Σούλλα, φέρων ἐπὶ τῆς ψῆφου γεγλυμμένον τὴν Ἰουλιούθην παραδιδόμενον, ὁ τοῦ Περικλοῦ, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγλυμμένα ἡ τρέπαια, ὁ τοῦ Διόδοτου, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἔφερε γεγλυμμένην σφίγγα, εἰτα τὴν εἰκόνα τοῦ Δι. Ἀλεξάνδρου καὶ τέλος τὴν ἑαυτοῦ, εἰς ἃ καὶ οἱ διάδοχοι τοῦ τὸν ἐμιμήθησαν, ὁ τοῦ Σαμίου Πολυκράτους τοῦ ὁποίου ὁ ἐκ σαρδόνιας δακτυλιδίθος ἔφερε γεγλυμμένην λύραν, ὃν τότεν οὗτος ἡγάπα, ὥστε ἵνα φυγῇ τὴν βατκανίαν ἐνεκα τῆς εὐνοσύης αὐτὸν τύχης τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μεγάλως ἐταράχθη ἐν τῇ δαισιδαίμονί του ὅτε εὐρέθη αὐτὸς ἐντὶς ἀλιευθέντος ἰχθύος.

Σφραγίς. Τεμάχιον ἐξ ὁλοῦ, λίθου, μετάλλου ἢ πολυτίμου λίθου, ἐφ' οὗ εἶναι χαραγμένον ἐμβλημα τι, μυθολογικὴ σκηνή, ἱστορικὸν γεγονός, προσωπογραφία, ζῶν, πρᾶγμα ἢ ἄλλη παράστασις καὶ ὅπερ χρησιμεύει εἰς σφράγισιν ἐπιστολῶν, συμβολαίων ἢ καὶ τομείων, οἰκῶν κτλ. Ἡ ὧν Σ, χρῆσις ἦτο λίαν διαδεδομένη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἕκαστος δὲ δυνάμενος εἶχε τοιαύτην, καὶ οἱ πλουσιώτεροι ἐκ πολυτίμων μετάλλων. Ἡ δὲ τοιαύτη τῶν Σ, χρῆσις ἐπέφερε τὴν παραποίησιν αὐτῶν, ἐξ οὗ καὶ

διὰ νόμου ἀπηγορεύθη τοῖς σφραγιδογλύφοις ἡ διατήρησις τῶν τύπων τῶν Σ. Βραδύτερον ἀντί Σ. ἐχρησίζετο οἱ θακτυλιόλιθοι, αἵτινες ἐπὶ ταύτῃ ἦσαν γλυπτοί. Οἱ δὲ θακτυλοὶ οἱ ἀνευ τοιοῦτου λίθου ἢ ψήφου ἐκαλοῦντο ἄψηφοι. [Πς.]

Τὰ ἀποτυπώματα τῶν Σ., καὶ ταῦτα Σ. καλούμενα, ἐξετελοῦντο ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἐπὶ κηροῦ, τὸ κατ' ἄρχας μὴ χρωματισμένου εἶτα δὲ καὶ ποικίλως χρωματισμένου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μολύβδου καὶ εὐγενεστέρων μετάλλων· κυρίως δὲ χρυσὸν καὶ ἀργυρον μεταχειρίζοντο πρὸς τὴν σκοπὴν τοῦτον οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες. Ἐν τοῖς ὑπερὸν τὴν κηρὸν ἀντικατέστησαν ἡ λεγόμενη κοινῶς εἴτα καὶ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ὁ ἰσπανικὸς ἡ σφραγιτικὸς κηρὸς (βλ. λ., πρὸ. δὲ καὶ βούλλα). Αἱ ἐπὶ τῶν Σ. παραστάσεις ἦσαν ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος συνήθως ἀπεικονισματα τῆς κεφαλῆς ἢ καὶ θλου τοῦ ἰδιοκτῆτου τῆς Σ., οἰκόσημα κλ. Συνήθως τὰ ἀποτυπώματα ἦσαν στρογγυλά. Ὁ κύριος σκοπὸς ἐπὶ ἐγγράφων ἦτο ἡ ἐπιστημοποίησις τοῦτοι, ἐκ τούτου δὲ πηγάζει ἡ σημερινὴ χρῆσις Σ. διὰ ποικίλου χρώματος ἐπὶ ἐπιστημῶν ἐγγράφων ἀποτυπωμένων. Αἱ σφραγίδες τοῦ κράτους καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐτυλίσσονται ὑπὸ τῶν ἀνωτάτων ὑπουργῶν ἢ ἰδιατέρων ὑπαλλήλων, οἷοι ἦσαν παρὰ Βυζαντινοῖς οἱ Λογισταί, ἐν τῷ Γερμαν. κράτει ὁ ἐκλέκτωρ τῆς Μαγεντίας ὡς ἀρχι-καγκελλάριος κλ. Ἐν Ἀγγλίᾳ διατηρεῖται ἀκόμη ὁ τίτλος τοῦ «φύλακος τῆς μεγάλης σφραγίδος», ὅστις ἐνοῦται μετὰ τοῦ Λόρδου-καγκελλάρου, τὴν δὲ μικροτέραν Σ. τοῦ κράτους κατέχει ἰδιαίτερος ἀνώτερος ὑπαλλήλος (Lord keeper of the privy seal). Ἡ γνώσις τῶν Σ., αἵτινες καὶ συλλέγονται ὑπὸ τιμῶν, ἀποτελεῖ κλάδον τῶν βιβλιοθηκῶν εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπιστημῶν, καλεῖται δὲ σφραγιστική.

Σφραγιστά (Sigillaria) ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Brogniart συστάς ὀρυκτῶν ἀγγειοκυρτωγῶν εὐρισκομένων κυρίως ἐν τῷ λιθινθρακί. Ὁ κορμὸς αὐτῶν εἶχεν ὕψος 20-30 μ., ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶναι πλήρως χαρακτηριστικῶν βαθύσεων κανονικῶν καὶ παραλλήλων, αἵτινες φέρουσι οὐλὰς φύλλων ἀπεστρογγυλωμένας, ἐμμοιαζούσας πρὸς ἀποτυπώματα σφραγιδῶν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα.

Σφραγιστικὸς κηρὸς. Βλ. Κηρὸς ἰσπανικὸς.

Σφυρίδες (Malleacea). Οἰχογένεια τῶν Μενουμένων Κογχῶν, χαρακτηριζομένη διὰ τὸ εὖθι χεῖλος τῆς προσαρμογῆς· συνήθως φέρουσιν οἱ Σ. πρόσθεν καὶ ὀπίσθεν ἀπόρρους ὠτσοειδῆ. [Φ.Ι.]

Σφύρνα. Βλ. Μύρνα.

Σχάδρινσκ. Πρωτ. περιφερείας ἐν τῷ

ΝΑ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνείου Πέρμ. ἐπὶ τοῦ Ἰσοστ. ἔχει 17 214 κατ., περικλῆν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας. [Μ.Σ.]

Σχάδωδ (Ἰω. Γοδερεϊδὸς Schadow).

1) Γλύπτης γενν. ἐν Βερολίῳ τῷ 1764 καὶ ἀποθ. τῷ 1850. Τῆς πρὸς τὴν γλυπτικὴν κλίσεώς του καταφανοῦς γενομένης ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας οἱ διαπρεπέστεροι τοῦ Βερολίνου καλλιτέχναι τῷ παρέσχον τὰ μέσα ὅπως σπουδάσῃ, μετὰ διαιτῆ δὲ ἐν Ῥώμῃ διαμονὴν διωρίσθη τῷ 1784 γλύπτης τοῦ βασιλικῆως, εἶτα καθηγητῆς καὶ τέλος τῷ 1816 διευθυντῆς τῆς ἐν Βερολίῳ ἀκαδημίας τῶν ὠρίων τεχνῶν. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ κόμητος Μάρκ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγ. Δωροθέας ἐν Βερολίῳ, ὁ ἐν Στετίνῃ ἀνδριὰς τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου, τὸ ἐν Λονδίῳ κολλοσσαῖον μαρμάρινον σύμπλεγμα τὸ παριστῶν τὴν βασίλισσαν Λουίζαν τῆς Πρωσίας καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς, δευκίσσαν τῆς Κομβερλάνδης κλ. — 2) Ῥοδόλερος Σ. Υἱὸς τοῦ προηγούμενου, γενν. τῷ 1786 καὶ ἀποθ. τῷ 1822, ὅστις εἶναι γνωστὸς ὡς ζωγράφος ἱστορικῶν σκηνῶν. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι: Ὁ Πάρις σκεπτόμενος πρὶν ἐκφέρει τὴν κρίσιν του, Κέρη θένουσα τὰ σανδάλια τῆς κλ. — 3) Γουλιέλμος Σ., ἀδελφὸς τοῦ προηγούμενου, ζωγράφος γενν. ἐν Βερολίῳ τῷ 1789 καὶ ἀποθ. τῷ 1862. Ἐσπούδαται ἐν Ῥώμῃ, ἐχρημάτισε καθηγητῆς τῆς ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου (1811) καὶ εἶτα διευθυντῆς τῆς ἀκαδημίας τοῦ Δύσσελδωρ (1826), ἡγήσατο μεγάλῃ ἐπιδρασίᾳ ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῷ 1813 ἔλαβε τίτλον εὐγενείας. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι: Ἡ Μινιῶν, οἱ 4 Εὐαγγελισταί, ὁ Παράδεισος, τὸ Καθαρτήριο, ὁ Ἀδὴς κλ. Τὰς τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἀρχὰς ἐξέθεσαν ἐν τῷ συγγράμματι «Π ἐπιδρασίς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς» (1842). [Πς.]

Σχαιοδοῦρον (Schaessburg οὐγγρ. Segesvár). Πόλις τῆς Τρανσυλβανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ κομητάτου Μεγάλου Κόκελ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μεγ. Κόκελ καὶ ἔχουσα 9 618 κατ. τοὺς πλείστους Γερμανούς, πρὸς δὲ Ῥωμάνους καὶ Μαγυάρους. Τὸ φρούριον αὐτοῦ ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν ἴδιον τμήμα παρέχει μετὰ τῶν πολλῶν πύργων του γραφικωτάτην θέαν. [Μ.Σ.]

Σχαίφερ (Ἀρνόλδος Schaefer). Ἱστοριογράφος γενν. 1819 πλησίον τῆς Βρέμης, διατελέσας δὲ καθηγητῆς τῆς ἱστορίας ἐν τοῖς πνευματικαῖς τοῦ Γραϊφτσάλδ καὶ τῆς Βόννης, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1883. Μεταξὺ ἄλλων συνέγραψε τὸ ἔργον Ὁ Δημοσθένης καὶ ἡ ἐποχὴ του (3 τομ. β' ἐκδ. 1885-87) καὶ μικρότερα τινα. [Β.Ε.]

Σχαϊφλε (Albert E. F. Schaeffle), Οικονομολόγος γενν. 1831 ἐν Νυρτιγγ, τῆς Νυρτεμβέργης, διατελέσας δὲ καθ' ἑαυτὴν τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐν Τιβίγγη καὶ Κιέννη. Ἐνταῦθα ἀνέλαβε τῷ 1871 τὰ ὑπουργεῖα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς γεωργίας· περὶ τὸν δὲ ἤδη τῷ αὐτῷ ἔτει τοῦ ὑπουργεῖου ἀπερρέθη εἰς Στουτγάρτην, ὅπου ἔκτετε ἀριερώθη εἰς συγγραφὴν κυρίως οἰκονομολογικῶν ἔργων, ὧν γνωστότατα ἐγένοντο Ἡ εὐθεία τοῦ κοινωνισμοῦ (1^η ἐκδ. 1891), Ἀνατομία καὶ βίος τοῦ κοινωνικοῦ σώματος (4 τ., β ἐκδ. 1882), Σύμμικτα (2 τ. 1885-87) καὶ. [B.E.]

Σχάκ (Ἀδόλφος κήμης Schack). Γερμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς γραμματολογικῶν ἔργων, γενν. 1815 ἐν Σβερίνῳ. Ἐκτελέσας μεγάλας περιδεῖας ἀνατὴν Ἰσπανίαν, Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἀνατολήν, ἔζησεν ἀπὸ τοῦ 1855 ἐν Μονάχῳ, ὅπου συνήγαγε καὶ περίεργον πινακιοθήκην, ἀπέθανε δὲ τῷ 1894 ἐν Ῥώμῃ. Συνέγραψε πλείστα ἔργα ποιητικὰ διασέρου ἀξίας, μετέφρασε δὲ καὶ ἐπιτυχέστατα ἔργα τῆς ἰσπανικῆς, ἰταλικῆς καὶ περσικῆς φιλολογίας· κυρίως ὁμῶς φημιζονται τὰ περὶ φιλολογίας καὶ τέχνης ἔργα του, ὡς Ἡ ἱστορία τῆς δροματικῆς ποιήσεως ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Σικελίᾳ κλ. [M.F.]

Σχαμανισμός. Πρωτογενὴς θρησκεία ὅλων τῶν σιβερικῶν λαῶν μὴ διασπασμένη σήμερον ἢ ἐν μικρῷ ὁρθῳ μεταξὺ αὐτῶν πορὰ τοῖς Σαμογεταις, Βουριάταις κλ. Κατ' αὐτὴν τὸ ὑπέρτατον Ὄν, συγγεόμενον πολυλαχὺς μετὰ τοῦ Φωτός ἢ τοῦ Ἠλίου, ἔχει ὑπὸ τὰς διαταγὰς του πληθὺν ὑποδεεστέρων θεοτήτων, ἀλλων ἀγαθῶν καὶ ἀλλων κακοποιῶν, μεταξὺ τῶν τελευταίων πρωτεύοντος τοῦ Σατανᾶ. Δύναται τις δὲ ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἀπὸ τῶν κακῶν βλάβην καὶ νὰ ἔλκουσιν τὴν τῶν ἀγαθοποιῶν εὐνοίαν διὰ γοητείων καὶ μαγικῶν ἐκτελουμένων ὑπὸ εἰδους ἱερέων καλούμενων σχαμάνων. [Πς.]

Σχαμύλ (Ἰμάμης). Γενν. τῷ 1797 ἐκ γενεῶν Τατάρων ἐν Ἰρβὺ τοῦ Δαγιστάν ἐπολέμησεν ἀπὸ τοῦ 1824 μέχρι τοῦ 1835 ὑπὸ τὸν Καζιμουλάκ κατὰ τῆς Ῥωσικῆς ἐπιβρομῆς, εἰτα δὲ γενόμενος ὁ ἴδιος ὑπέρτατος ἀρχηγὸς καὶ ἅμα προσήτης τῶν Κιρκασίων, μετ' ἐλλήνων ὁρῶν ἐπὶ 20 ἔτη λυσσώδη ἄλλα καὶ ἐπιτυγῇ διεξήγαγε κατὰ τῶν Ῥωσίων πόλεμον ἐθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἅμα. Τέλος ὁμῶς τῷ 1859 καταβλήθει ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ ἡχημαλωτίσθη καὶ ἀπεστάλη εἰς Πετροῦπολιν, εἰτα δὲ εἰς Καζαν. Ἀπέθανε τῷ 1871 ἐν ᾧ ἀπεδήμει εἰς τὸ προσκυνῆμα τῆς Μέκκας. [Πς.]

Σχάννων (Shannon). Ὁ κύριος πο-

ταμὲς τῆς Ἰρλανδίας, πηγάζων ἐν τῇ κομῆτιᾳ Κοβαν τῆς ἐπαρχίας Ὀλστερ, διερχόμενος διαφόρους λίμνας καὶ ἐκβάλλων διὰ στομαλίστης ἐκφύσεως 110 γμ. μήκας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Τὸ ὅλον μήκος τοῦ Σ. εἶναι 350 γμ. [M.Σ.]

Σχάν-σι (Sehan-si). Περσικὴ ἐπαρχία τῆς Κίνας, συνορευμένη β καὶ πΔ ὑπὸ τῆς Μογγολίας. ἔχουσα δὲ ἑκτασίαν 212 000 γμ., 12 211 000 κατ. καὶ πρωτ. τὴ Τσι-γυάν. Εἶναι γῶνα λίαν ὀρεινὴ, διατρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ Χοαγκ-χέ ἢ Κιτρίνου ποταμοῦ καὶ τοῦ παρποταμοῦ τοῦ Φέν-γέ. Κατὰ τὰς σιλικὰς παραδόσεις εἶναι ἡ πρώτη τῶν Σινωτικαίων. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται σημαντικὰ στρώματα γαιανθράκων. [Πς.]

Σχάν-τούγκ (Schan-tung). Παραθαλασσία ἐπαρχία εἰς τὰ Α τῆς Κίνας συνορευμένη β ὑπὸ τοῦ Πέ-τογ-λί, ἔχουσα δὲ ἑκτασίαν 144 000 γμ., 36 248 000 κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴ Τσι-γυάν. Εἶναι γῶνα εἰς διενεργεῖσα ἐμπόριον, ἐν αὐτῇ δὲ κολιεργείται ἡ συκμορέα καὶ ἀνατρέφεται εἰς μεταξοσκώληκας παράγοντος ἐξαιτίαν μεταξάν. Τῷ 1858 κατεστράφη ὑπὸ τῆς ἑλλογῆς τῆς κλίτης τοῦ Χοαγκ-γέ. Ἐπὶ τῇ ἀρκτά ὕψωμένη ἀκτὴς τῆς καὶ ἐν ὀρεινῷ ἔδαφει εὐρίσκεται τὸ Τσι-γέ. Ἡ γῆ ἀνέκτος εἰς τοὺς Εὐρωπαίους. [Πς.]

Σχάουεν (Schouwen). Νῆς, ἐν τῷ Κανάλι τῶν Χωρῶν πρὸς β τῆς νήσου Γουελαδὴ, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Δουβέλανδης διὰ στενῆς διώρυγας καὶ ἔχουσα ἑκτασίαν 300 κ13 γμ. καὶ 18 χιλ. κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Ζιρικήσαν. Ἐν αὐτῇ κολιεργείται τὸ ἔρμθροδανον καὶ τὰ δοτεῖται. [Πς.]

Σχαουρμδούργον (Schauinsland). Ἀρχαῖον κράτος τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ τῶν ὄρεων τοῦ Πελερ, μεταξὺ τῶν κομητειῶν τοῦ Λίππε καὶ τοῦ Ῥαβενσβέργ καὶ τῶν πριγκιπάτων τοῦ Καλεμβέργ καὶ τοῦ Μίνδεν, ἱδρυθὲν τῷ 1033, ὅτε ὁ Ἀδόλφος Α' τοῦ Σανδερσλεβεν ἐκურύετο τὴν πύργον Σ. Ἀπὸ τοῦ ἀπογόνου τούτου, Ἀδόλφου τοῦ Γ', ὁ οἶκος αὐτοῦ διεκρέθη εἰς δύο γραμμάς, τῆς τοῦ Κιελ καὶ τῆς τοῦ Ῥενδσβούργ, ἥτις πάλιν ὑπεδχρέθη εἰς 3 κλάδους, εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐποικίων, κατὰ γόμενον ἐκ τοῦ τριτοῦ οἴκου τοῦ Γερμάρου Α', ἔλαχεν ἡ Σ. Ὁ κλάδος οὗτος, ὅστις ἐκαλεῖτο ὁ Α' οἶκος τῆς Σ., ἐτέλειπε τῷ 1040 διὰ τοῦ Ὄθωνος Σ'. Πρὸς τὴν καὶ διαδοχὰς τούτου ἐκληροδότησε τὴν διαδοχὴν εἰς τὴν ἰδεαλὸν τῆς Φίλιππον τοῦ Λίππε, εἰς τὴν ἀρχεται ὁ Β' οἶκος. Τῆς Δανίας ὁμῶς καὶ τῶν δουκῶν τῆς Βρουμβόικης καὶ τοῦ λανδγρσφου τῆς Ῥοσσης-Κάσσελ λαβόντων τὸ πλεῖστον τῆς κομητείας, εἰς τὴν δυναστείαν τῶν κομητῶν τοῦ Σ. Λίππε δὲν ἀπέμεινε τῷ 1040

ἡ ἐλάχιστον αὐτῆς μέρες, ὅπερ τῷ 1806 ὤφθη εἰς ἡγεμονίαν. [Πε.]

Σχαουμ-δοϋργον-Λίππε (S.-Lippe). Ἡγεμονία ἐν τῇ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἱδρυθεῖσα τῷ 1807 ὅρα τῇ προσχωρήσει τοῦ κέρκτος Γεωργίου τοῦ Σ. Λ. εἰς τὴν ἐμπορεύσαν τοῦ Ρήνου καὶ ἔχουσα ἐμβ. 340 τ.μ. μετὰ 39 163 κατ. τῶν πλειστον διαμεινόμενων. Ἡ χώρα εἶναι εὐεργετοῦ ἔχουσα καὶ πλούσια δάση καὶ ἀνθρακωρυχεῖα καὶ πρωτεύουσά τὴν Βυκεβούργον (βλ. λ.). κυβερνᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 1893 ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Γεωργίου τοῦ ΙΓ', αὐτοὺς δὲ πατρὶς Ἀδόλφος ἡγεμονεύσας ἀπὸ τοῦ 1860 παρεχώρησε εἰς αὐτὴν πολιτεία συνταγματικὴν τῷ 1868 μετὰ βουλῆς ἐκ 15 μελῶν, καὶ συνδέεται διὰ στρατιωτικῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Πρωσίας ἀπὸ τοῦ 1867. Ἀνώτατον δικαστήριον τῆς ἡγεμονίας εἶναι τὸ τῷ Ὀλδενβούργου, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον εὐρίσκεται ἐν Βυκεβούργῳ ἐνθα ὑπάρχουσι καὶ γυμνάσιον, εἰδασκαλεῖον καὶ ἐξαιρετὸ σχολεῖα ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν. [Μ.Σ.]

Σχαρνόροστ (Γεράρδος Ἰωάννης Δαυίδ von Scharnhorst). Στρατηγὸς πρῶτος γενν. τῷ 1755 ἐν Χορδενάου τοῦ Ἀννενβέρου, ἐβελθὼν τῷ 1804 εἰς τὴν πρῶσικὴν ὑπηρεσίαν, τῷ 1806 ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ δουκὸς τῆς Πρωσίας, ἀπὸ τοῦ 1807-1810 διεκύβητο τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, κατ'ὧν οὖς νὰ τροποποιήθῃ διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἐφεδρείας ἑδρὸς τῆς συνθῆκης τοῦ Τίλσιτ, δι' ἧς ὁ τακτικὸς πρῶτος στρατὸς ὥριζετο εἰς 42 000, διωργάνωσε τὴν ἐνστρατείαν τοῦ 1813 καὶ ἀπεβίωσε συνεπείᾳ πληγῶν τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Πράγῃ. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι «Ἐγκυρίδιον τῶν βεβαιωτικῶν» καὶ «Στρατιωτικὰ ἀπομνημονεύματα». [Πε.]

Σχάττ-ἐλ-Ἀράβ (τ. ἔ. Ποταμὸς τῶν Ἀράβων). Ποταμὸς τῆς ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἀπαρτιζόμενος ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου, ὅστις προσδεχόμενος ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τὸν Καρὸν ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον μετὰ ῥοὴν 145 χμ. ἀπὸ ΒΔ πρὸς ΝΔ. Πρωτεύουσες αὐτοῦ λίμενες εἶναι ἡ Κερμὰ, ἡ Βασόρα (Βάσρα) καὶ τὸ Φάον. [Πε.]

Σχαύλη. Πρωτ. περίοδος ἐν τῷ Β μετὰ τοῦ ῥώσου κυβερνήτου Κόβιν, καίμενη ἐπὶ τῆς ὁμωνυμοῦ λίμνης καὶ ἔχουσα 22 440 κατ. ὧν πλέον ἢ τὸ ἥμισυ Ἰουδαῖοι. Διότρετ βίσημηναν καπνὸν, ἀλευροῦ καὶ σιτηνῶματος. [Μ.Σ.]

Σχαφαρζίκ (Παῦλος Ἰωσήφ Schafarik ἢ Schafarzik). Τσέχος σοφὸς καὶ πατριώτης γενν. ἐν Οὐγγαρίᾳ τῷ 1795 καὶ ἀπεθ. τῷ 1861. Οὗτος ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν ἐδημο-

σίωσε συλλογὴν ποιημάτων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ Μοῦσα τῶν Ταβρὶ καὶ ἡ σλαβικὴ ἴδρυς». Εἰδότος μετὰ τοῦ Καλλάρ τὰ σλαβονικὰ σημεῖα γράμματα καὶ μετὰ τοῦ Ζουγκρόν συνέγραψεν ἐν Πενν «Τὰς πηγὰς τῆς τσεχικῆς ποιήσεως» (1818) καὶ μετέφρασε τὸν Ἀριστοτέλῃ καὶ τὸν Σχίλλερ. Ἄλλα ἔργα αὐτοῦ εἶναι «Ἱστορία τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν καὶ φιλολογικῶν», «Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας τῶν μεσημβρινῶν Σλαβῶν», «Καταγωγή τῶν Σλαβῶν», «Σλαβικὰ ἀργαῖα» κλπ. Τῷ 1844 ὁ Σ. διατίθηται καθηγητὴς τῆς σλαβικῆς φιλοσοφίας ἐν Πράγῃ, ἀπεχωρήσας ὁμοῦ ταχέως τῆς θέσεως ταύτης ὅπως διορισθῇ βιβλιοφύλαξ τοῦ πανεπιστημίου. [Πε.]

Σχαφφάουζεν (Schaffhausen καὶ γὰρ Schaffhouse). Πόλις τῆς Ἑλβετίας καὶ πρωτεύουσα ἐκονομίου τῆς καντονίου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ρήνου, κατωθὲν τοῦ καπορνακτοῦ τοῦ Λάουφεν, ἔχουσα 12 400 κατοίκους. Ἀξιοθεῖα αὐτῆς εἶναι ὁ καθολικὸς ναός, ἔργον τοῦ 11ου αἰῶνος καὶ ὁ ἀρχαιότερος τῶν ναῶν τῆς Ἑλβετίας, καὶ τὰ δύο περίεργα φρούρα Ὑντ καὶ Μυντ κτισθέντα κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται ἐπιστῆς μουσεῖον, βιβλιοθήκη κλ. καὶ παράγονται μέταλλα, βαμβάκι κλ. Ἡ Σ. κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα ἦτο ἀπλοῦν χωρίον ἀλλέων, κατὰ τὸν 13ον κατέστη αὐτοκρατορικὴ πόλις, τῷ 1330 περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Αὐστρίας, ἀνεκίνησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς τῷ 1415 καὶ τῷ 1501 κατήρθη μετὰ τῶν καντονίων τῆς Ἑλβετίας. Ἡ Σ. εἶναι πατρίς τοῦ ιστορικοῦ Ἰωάννου Μύλλερ. — Τὸ καντόνιον τῆς Σ. τὸ βορειότατον τῆς Ἑλβετίας περικλείεται σχεδὸν ὁλοκλήρως ἐν τῷ μεγάλῳ ὁρειῷ τῆς Μάττσε καὶ Νότια τοῦ Ρήνου χωρίζεται ἀπὸ τῶν καντονίων τῆς Ζυρίχης καὶ τῆς Τουργεβίας, καὶ ἔχει ἑκτασίαν 294 τ.μ. καὶ 38 000 κατοίκων παντῶν σχεδὸν διαμεινόμενων καὶ ἐμιλουντῶν γερμανικά, κλίμα δὲ εὐκραές καὶ ἔδαφος γόνιμον. Ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται τιτανωρυχεῖα καὶ γυψωρυχεῖα, μηχανοποιεῖα, ὀρυκτοποιεῖα, ὀπλοποιεῖα, ἐργαστῆρια σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, γαλλοὺς κλ. Τὸ πολιτεία τοῦ καντονίου ταῦτος εἶναι δημοκρατικὴν ὁργανοῦσθαι διὰ τοῦ συντάγματος τοῦ 1831, ἀναθεωρηθέντος τῷ 1834. Συμβουλευτὸν ἔχει 71 μελῶν ἀσκέει τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ ἔσπερον ἐκ 5 τῶν ἐκτελεστικῶν. [Πε.]

Σχεθενίγγη (Scheveningen). Κώμη τῆς ἑλλανδ. επαρχ. Νοτίου Ὀλλανδίας, ἐπὶ τῆς Β. θαλάσσης καίμενη καὶ ἔχουσα 17 277 κατ. καὶ λουτρὰ θαλάσσια πολὺ συνηθόμενα. Τῷ 1653 ἐνίκησαν ἐνταῦθα οἱ Ἀγγλοὶ τὸν ὑπὸ τὸν Τρόμπ ἑλλανδικὸν στόλον.

Σχεβόγγαν (Sheboygan), Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ Βορείοαμερ. πολιτείᾳ Μισσούρι, πρὸς Β τῆς Μισσούρι, ἔχουσα 16 359 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Σχέγκενδορφ (Μαξιμιλιανὸς von Schenkendorf). Γερμανὸς λυρικός ποιητὴς γενν. ἐν Τίλσιτ τῷ 1783 καὶ ἀποθ. τῷ 1817 ἀνῆκεν εἰς τὴν ῥομαντικὴν σχολὴν καὶ ἐγένετο γνωστότατος διὰ τὰ πατριωτικὰ ἄσματά του. [Πς.]

Σχέελε (Κόρλοφ Γουλιέλμος Scheele). Διάσημος χημικός γενν. ἐν Στραλσούνδ. τῷ 1742 καὶ ἀποθ. τῷ 1786. Κατήγετο ἐκ πτωχῆς οἰκογενείας καὶ μετὰ δυσκολίαν κατώρθωσε νὰ ἱδρῇ φαρμακεῖον ἐν Κέπιγκ τῆς Σουηδίας. Διετέλεσε μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Στοκχόλμης. Εἰς αὐτὴν ἀφείλετο ἡ ἀνακάλυψις πλείστων χημικῶν στοιχείων καὶ ἐνώσεων, ὀξυγόνου, γλωρίου, μαγγανίου, ἀρσενικοῦ καὶ ὑδρογόνου κλ. καὶ διακρίνεται μετὰ τῶν ἰδρυτῶν τῆς ὀργανικῆς χημείας. Ἡ γαλλιστὶ γεγραμμένη πραγματεία τοῦ «Περὶ ἕρους καὶ πυρὸς» θεωρεῖται τὸ ἀριστοῦργημα τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Σχεελίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ βασιτετραγώνου συστήματος ἀπαντῶν εἰς μάζας κρυσταλλομετεωρίδας μετὰ κοκκώδεις ἱστοῦ, ἔχον δὲ σκλ. 4.5-5 καὶ εἰδ. βάρος 5.9-6.2, λαμψὴν σεαυτῶν ἢ ἀδαμαντῶδη. Εἶναι ἄχρουν, λευκόν, πολλαχὺ δὲ κεχρωματισμένον τεφρόν, καστανόχρουν, κίτρινον, ἐρυθρὸν καὶ σπανίως πρόσινον, συνίσταται δ' ἐκ βολφραμικοῦ οξείου. Χρησιμεύει πρὸς ἐξαγωγὴν βολφραμικοῦ ὀξέος, ἐκλήθη δὲ ἀπὸ τοῦ Σχέελε (βλ. λ.). [Α.Κ.]

Σχέλλεϋ (Percy Bysshe Shelley). Ἀγγλὸς ποιητὴς, γενν. 1792 ἐν Fieldplace τῆς κομητείας Σόσσεξ. Ἐνεκὰ τῶν ἀθεϊστικῶν ἰδεῶν τοῦ ἀπεβλήθη τοῦ πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης. Τοιαῦτος δὲ ἰδέας περὶέχει καὶ τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Queen Mab (1810), ἐν τῷ ὅποίῳ θμως συγχρόνως δηλοῦται ἤδη τὸ μέγα ποιητικὸν τάλαντόν του. Ἐγκατασταθεὶς ἐν Marlow παρὰ τὸ Windsor συνέγραψε μετὰ ἄλλων τὸ ὠραιότατον ποίημα Alastor ἥτοι τὸ πνεῦμα τῆς μοναξίας (1816) καὶ ἕτερον Ἡ ἐπανστάσις τοῦ Ἰσλαμισμού (1819). Στερηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ δικαιοῦματος νὰ διευθύνῃ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τοῦ μετέθι οἰκογενειακῶς εἰς Ἰταλίαν, ὅπου συνήνησε καὶ τὸν Βύρωνα. Ἐν Ῥώμῃ συνέγραψε τὸ δράμα Προμηθεύς, τὴν τραγωδίαν Οἱ Cenci, ποιήματα Ἑλλάς, Ἀδωνιάς, Ῥοσαλίνδῃ καὶ Ἑλλήν κλ. ὡς καὶ μεταφράσεις ξένων ἔργων. Ἀπέθανε δὲ πνιγὸς ἐν τῇ θαλάσῃ πρὸ τῆς Σπέ-

τζιαστῷ 1822, ὃ δὲ νεκρὸς αὐτοῦ ἀπετερρώθη ὑπὸ τοῦ Βύρωνα ἐν Ῥώμῃ. Τὰ ἔργα αὐτοῦ πολλαχὺ ἐξεδόθησαν. [Μ.Γ.]

Σχέλλινγκ (Φρειδερίκος Γουλιέλμος Ἰωσήφ von Schelling). Διάσημος Γερμανὸς φιλόσοφος γενν. ἐν Λεσνέμπεργκ τῆς Βυρτεμβέργης τῷ 1775 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1854. Ἐσπούδασεν ἐν Τυβίγγῃ καὶ ἐν Ἰένῃ, ὅπου ἡγεστάτο τοῦ Φιχτίου. Τούτου μάλιστα τὰς φιλοσοφικὰς δοξασίας καὶ ἠκολούθησε κατ' ἀρχάς, δημοσιεύσας καί τινα ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα, ἀλλὰ ταχέως ἀπηρνήθη αὐτάς καὶ ἀπὸ τοῦ 1798 ἤρχισε διδάσκων ἐν αὐτῇ τῇ Ἰένῃ νέον φιλοσοφικὸν σύστημα. Τὴν ἀνεπάρκειαν ὅμως τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων καθερῶν παρητήθη τῆς διδασκαλίας καὶ ἠκολούθησε μαθήματα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς ἱατρικῆς, ἧς καὶ ἀνεκνήρυχθη διδάκτωρ τῷ 1802. Τῷ 1804 προσελήθη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Βυρτεμβούργου, ὅπου ἐπὶ 4 ἐτη ἐδίδαξε μετ' ἐπιτυχίας διαφόρους κληδῶν τῆς φιλοσοφίας, ἀλλ' ὃ κατὰ τὸ 1808 διορισμὸς τοῦ ὡς γραμματέως τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν τὸν ἠνάγκασε νὰ διακόψῃ τὴν διδασκαλίαν του. Ἀναχωρῆσας ὅμως τοῦ Μονάχου τῷ 1820 μετέβη εἰς Ἐρλάγγην, ὅπου καὶ ἐπανέλαβε τὰς παραδόσεις του. Ὅτε δὲ τῷ 1827 ἱδρῆθη πανεπιστήμιον ἐν Μονάχῳ, μετέβη αὖθις ἐκεῖ καὶ ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας, γενόμενος μετ' ὀλίγων πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἐπιμελητὴς τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ μυστικοσυμβουλὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας. Τὸ Μονάχον κατέλιπε τῷ 1841 μεταβὰς εἰς Βερολίνον, ὅπου διετέλεσε ἐν τῇ φιλοσοφικῇ ἑδρᾷ τὴν διδασκαλίαν ἕως τοῦ 1854. — Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Σ. εἶναι ἐξ ἱστοῦ πρὸς τὰ τῶν Καντίου καὶ Φιχτίου ὁνομαστόν. Ἡ θεμελιώδης ἰδέα τοῦ συστήματος τούτου εἶναι: ὅτι πρέπει νὰ ἀποκηρυχθῇ ἡ ὁρθὴν ὑπάρχουσα ἀντιθεσις μετὰ τοῦ ἰδανικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ νὰ μὴ ἐξετάζηται πῶς τὸ πνεῦμα μεταβαίνει ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἕτερον, καὶ ὅτι ὑπάρχει ταυτότης μετὰ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πραγμάτων τῆς σκέψεως καὶ τῶν ὄντων, τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ μὴ ἐγὼ, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως, ἅτινα δὲν εἶναι ἡ δύο οὐσίαι τοῦ αὐτοῦ καὶ μόνου ὄντος, τοῦ ἑνός, τοῦ ἀπολύτου, τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης καλοῦσι τὸ σύστημα τοῦτο Φιλοσοφίαν τῆς Ταυτότητος ὡς καὶ Φιλοσοφίαν τῆς Φύσεως, διότι ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ ἀσχολεῖται πρὸ παντός νὰ ἐξηγήσῃ τοὺς φυσικοὺς νόμους δεικνύων τὴν ταυτότητα τῶν μετὰ τῶν τῶν πνεύματος καὶ τῆς ἡθικῆς. Ἐκ τῶν κόλπων τοῦ ἀπολύτου, δι' ἐξελίξεως ἀναγκαίας, ἐξέρχονται ἡ φύσις καὶ τὸ πνεῦμα, τὰ

πράγματα καὶ αἱ ἰδέαι συνυπάρχοντα καὶ πα-
ραλλήλως ἀναπτυσσόμενα, ἀλλ' ἐν τελείᾳ
ταυτότητι ὁ ἡλεκτρισμός κ. χ. ταυτίζεται
μετὰ τῆς ἐξουσίας, ὁ μαγνητισμός μετὰ
τῆς εὐαισθησίας. Τὸ σύμπαν εἶναι ἡ ἐκφρα-
σίς τῆς θείας σκέψεως καὶ ταυτίζεται πρὸς
αὐτήν, τὸ ἀνθρώπινον λογικὸν εἶναι ὁμι-
μαί ἡ εἰκὼν τῆς ἀπολύτου διανοίας ὡς καὶ
τοῦ συμπαντος, συλλαμβάνον τὸ ἀπόλυ-
τον διὰ νοητικοῦ αὐτοματισμοῦ. Ἡ φιλο-
σοφία σκοπεῖ νὰ μάθῃ διὰ τῶν ἰδεῶν τοῦ
λογικοῦ τὰ πάντα, ἐν ᾧ ἡ τέχνη εἶναι ἡ
αἰσθητὴ παράστασις αὐτῶν. Ὁ σκοπὸς τῆς
τριπλῆς δράσεως τῆς φύσεως, τῆς φιλοσο-
φίας καὶ τῆς τέχνης εἶναι νὰ δώσῃ τῷ Θεῷ
συνειδήτην ἑαυτοῦ. Τὸ σύστημα τοῦτο ἰσχυ-
ρίζεται ὅτι συμβιβάζει τὸν ἰδανισμόν καὶ
τὸν πραγματισμόν, τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν
ἐλευθερίαν, τὸν ὕλισμόν καὶ τὸν πνευματι-
σμόν, καὶ θέλει νὰ παραγάγῃ ἐν ταῖς συλ-
λήψεσιν αὐτοῦ αὐτὴν τῶν πραγμάτων τὴν
τάξιν ἀπεκρίνον ἐπὶ ἐπιστήμην τοιαύτην,
ἥτις δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς αὐτὸς ὁ Θεός.
Ἡ φιλοσοφία τῆς φύσεως δὲν εἶναι κατὰ
βάθος ἡ πανθεϊσμός καὶ εἶναι εὐκολον νὰ
ἀνευρῇ τις ἐν αὐτῇ τὰς ἰδέας τοῦ Πλωτίνου,
τοῦ Ἰερζάνου Βρούνου ἢ τοῦ Σπινίτσα, ἀλλὰ
σφοδρὸς πανθεϊσμός βοηθούμενος ὑφ' ἑλῶν τῶν
νεωτέρων ἀνακαλύψεων τῆς ἐπιστήμης. Οὐ-
δὲν ἦν τὸν μὲν εἰς ἐκτεθειμένον εἶδος τὰς
ἀντιρρήσεις, αἵτινες ἀντετάχθησαν ἐκαστο-
τε κατὰ τοῦ πανθεϊσμοῦ. Ἐξ ἄλλου τὸ σύ-
στημα τοῦτο σφάλει ἐν τῇ μεθόδῳ, διότι πε-
ρισσεύων ὁ ἰδρυτὴς του τὴν βραδείαν καὶ ὑπο-
μονητικὴν πορείαν τῆς παρατηρήσεως προ-
βίνει διὰ πλασμάτων θηλ., δι' ὑποθέσεων,
κινδυνεύων νὰ πλανηθῇ ὑπὸ τῆς ἰδίας φαν-
τασίας. Τὰ ἔργα τοῦ Σ. ἀπαρτίζονται 12
τόμοις. [Πς.]

Σχεμαχά. Πρωτ. περιφ. ἐν τῇ μέσῳ
τμήματι τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βακοῦ τῆς
Ἱπερκαυκασίας, ἔχουσα 23716 κα. *Ἀλ-
λοτε ἡ ἐνταῖθα μεταξουργία ἦτο σπου-
δαιοτάτη. [Μ.Σ.]

Σχέμνιτς (Schemnitz, εὐγγριστὶ Sol-
mecz-és Béla banya). Πόλις τῆς Οὐγγα-
ρίας ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Χόντ καὶ ἐπὶ τοῦ
ὄμωνύμου τῆς ποταμοῦ, 110 χμ. Ν τῆς Βου-
δαπέτης, ἔχουσα 15 000 κα. *Ἐν αὐτῇ εὐ-
ρίσκεται πύργος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, μεταλλευ-
τικὴ σχολή, ἐργαστάσια φαιεντιανῶν ἀγ-
γείων καὶ ὀρυκτῶν καπνοσυρίγγων, ἐν δὲ
τοῖς πέριξ χρυσορυχεῖα καὶ ἀργυρορυχεῖα
τὰ πλουσιώτερα τῆς Οὐγγαρίας, ἐν εἰς ἀπα-
σχολοῦνται περὶ τὰς 12 000 ἐργατῶν. [Πς.]

Σχενδί. Πόλις τῆς *Ἀνω Νουβίας ἐν
τῇ Δ Σουδάν, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ
ὄμωνύμου τῆς ἀρχαίου κράτους ἐπὶ τῆς δε-
ξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Νείλου, 135 χμ. ΒΒΑ τοῦ

Χαρτούμ. Αὕτη εἶχεν 8-9 χιλ. οἰκίας καὶ
6-7 χιλ. κατ. πρὶν ὁ Μεχμέτ 'Αλῆς τὴν
καταστρέψῃ τῷ 1822, ὥπως ἐκδοκῇ τὴν ἐν
αὐτῇ φονευθέντα τῷ 1819 υἱόν του Ἰσμαήλ,
καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ἀποθήκην καὶ ἀγορὰ
τῶν ἐκ Νουβίας θούλων. Ὁ βασιλεὺς τοῦ
Σ. ὁμοῦ μετὰ τοῦ Δάρ-Ἀλφανε ἠδύναντο
νὰ παρατάξωσι περὶ τοὺς 30 000 ἱππέων.

Σχερεμέτιεφ (Βέρης Πέτροβιτς κέ-
μης Scheremetiew). Εἷς τῶν στρατηγῶν
τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ὅστις συνεδούλευσεν
αὐτὸν ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν γενικὴν συμπλοκὴν
μετὰ τοῦ Καρόλου ΙΒ' τῷ 1708, τῷ δὲ
1709 ἔλαβε μέγα μέρος κατὰ τὴν νίκην
τῆς Πολυτοβας, ἠκολούθησε τὸν Πέτρον ἐν
τῇ ἐκστρατείᾳ τοῦ Προύτου, μεθ' ἣν ἀπεστά-
λη ὡς ὁμηγρὸς εἰς Κωνσταντινὴν, ἀφῆρσε κα-
τακτῆρας τὴν Ῥίγαν καὶ τὴν Λιβονίαν
ἐπὶ τῶν Σουηδῶν καὶ κατέστρεψε τὸν ἀν-
τάρτην Στέγκον ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν τῆς Κα-
σπίας. Ἀπέθανε τῷ 1719. [Πς.]

Σχέρερ (Γουλιέλμος Scherer). Γερ-
μανὸς φιλόλογος, ἐξυπηρέτησας τὴν φιλο-
λογίαν καὶ ἱστορίαν τῆς γερμανικῆς γλώσ-
σης διὰ σπουδαιοτάτων συγγραμμάτων. Γενν.
1841 ἐν τῇ Κάτω Αὐστρίᾳ, ἐγένετο τῷ
1868 καθηγητὴς ἐν Βιέννῃ, μετέβη δὲ εἰτα
ὡς τοιοῦτος εἰς Στρασβούργον καὶ τέλος
εἰς Βερολίνον, ὅπου γενόμενος καὶ μέλος
τῆς Ἀκαδημίας ἀπέθανε τῷ 1886. Ἐκ τῶν
πολλῶν ἔργων του μεγίστην διαδосιν ἔλα-
βεν ἡ Ἱστορία τῆς γερμαν. λογοτεχνίας
(1888, 5' ἐκδ. 1890), δαίγμα εὐρυμαθείας
καὶ συγχρόνως πνευματώδους καὶ σαφεινῆς
τῆς παραστάσεως, ἐπίσης δὲ μεγάλῃν ἀξίαν
ἔχουσιν αἱ Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς
γερμ. γλώσσης (1868 γ' ἐκδ. 1890). [Μ.Γ.]

Σχέριδαν (*Ριχάρδος Brinsley She-
ridan). *Ἀγγλὸς συγγραφεὺς καὶ ῥήτωρ,
γενν. τῷ 1751 ἐν Δουβλίνῳ καὶ ἀποθανὼν
τῷ 1816. Ἐνυμφεύθη τὴν Δοιδὴν Λίνδλεϋ,
ἐδῆμοσίσεως θεατρικὰ τινὰ ἔργα καὶ τινὰ
φυλλάδια, ἅτινα τὸν κατέστησαν γνωστόν,
ἐγένετο συνιδιοκτήτης τοῦ θεάτρου Δροῦρν-
Δαίν, ἐξελέγη μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Κοι-
νοτήτων τῷ 1780 ἀντιπροσωπεύων τὸ Στρά-
φορδ, ἐτάχθη εἰς τὴν μερίδα τῶν οὐγίων
καὶ διωρίσθη τῷ 1782 ὑπογραμματεὺς τοῦ
ὕπουργείου τῶν στρατιωτικῶν καὶ ὕστερον
γραμματεὺς τοῦ θησαυροφυλακείου (1783),
εἰτα ἔμως ἐτάχθη εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν.
Τῷ 1787 ἤγειρε τὴν κατὰ τοῦ Οὐάρρεν
"Δοτικῆς διαβόητον δίκην, καθ' ἣν ἐξεφώνησε
λόγους τάξαντας αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων
*Ἀγγλῶν ῥητόρων. Παραδόθεις ὁμως εἰς
τὸ χαρτοπαίγιον καὶ τὰς ἀπολαύσεις διε-
τέλει πάντοτε ἐν μεγίσταις ὕλικαῖς στενοχω-
ρίαις ἀν καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ θεάτρου του τὸν
εἶχε καταστήσει πλούσιον, ἐν τέλει δὲ ἐφυ-
28

λακίσθη και ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ πενίᾳ· οὐχ ἦν τὸν δ' ἐτάφη ἐν Οὐεστμίνστερ. Δραματικά ἔργα αὐτοῦ ἔχουσιν ἐκτός ἄλλων τοὺς «Ἀντιπάλους», τὴν «Θαλαμηπόλον», τὴν «Κριτικὸν» καὶ τὴν «Σχολὴν τῆς κακολογίας», ἣτις σπινθηροβολεῖ ἐκ πνεύματος καὶ ἔθεσε τὴν βάσιν τῆς φήμης του, καὶ μέγαν ἀριθμὸν λόγων καὶ πολιτικῶν σατυρῶν. [Πς.]

Σχέριδαν (Ἑρρίκος). Βορειοαμερικανὸς στρατηγὸς γενν. τῷ 1831 καὶ ἀπεθ. τῷ 1888. Διεκρίθη κατὰ τὴν ἐμφύλιον πολέμον διὰ τολμῶν ἱππικῶν κατορθωμάτων, ζωρίσθη ὑπὸ τοῦ Γράντ διεικμητὴς τοῦ ἱππικοῦ καὶ ἐπελήφθη κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Λῆ κατωδιώσεων διαμεινασῶν ἐνομαστῶν. Ὑπὶ κατὰ τῆς τοῦ στρατοῦ τοῦ Κέντρον κατήγαγε τὰς νίκας τοῦ Ρίντσεσερ, τοῦ Φίσερ-Χίλλ καὶ τοῦ Σέδερ-Κρήκ (1864), τέλος δὲ κατετρόπως τοὺς Νοτίους ἐν Five-Forks (1865) καὶ ἠνάγκασε τὸν Λῆ νὰ συνθηκολογήσῃ. Τῷ 1884 διορίσθη ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ τῆς Ἑνώσεως. [Πς.]

Σχέρμαν (Γουλιέλμος Tecumseh Sherman). Βορειοαμερικανὸς στρατηγὸς γενν. τῷ 1820 ἐν Λαγκάστερ τοῦ Ὁχαιοῦ καὶ ἀπεθ. τῷ 1891. Ἀφ' οὗ ὑπηρέτησεν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ μετέσχε τοῦ Μεξικανικοῦ πολέμου, παρητήθη τῷ 1853 καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῆς Λουϊσιάνης. Κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ μεταξὺ Βορείων καὶ Νοτίων πολιτικῶν πολέμου ἀναλαβὼν ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ Λίγκολν (1861), μετέσχε τῆς μάχης τοῦ Σίλω (6-7 Ἀπριλίου 1862) καθ' ἣν μεθ' ὅλην τὴν βαρελίαν πληγὴν του ἐξησθάλισε τὴν νίκην, συνετέλεσεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν καταλήψιν τοῦ Βικσβούργου (4 Ἰουλίου 1863) κατετρόπως τὸν Τζῶνστον εἰς διάφορα μέρη καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ κλεισθῇ ἐν τῇ Ἀτλάντῃ, τοῦτον δὲ καταδιώκων εἰσέβαλεν εἰς Γεωργίαν καὶ ἠνάγκασε τὰς πόλεις Ἀτλάνταν (2 Σεπτεμβρίου) καὶ Σαβάναν (13 Δεκεμβρίου) νὰ παραδοθῶσι. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Γράντ εἰς τὴν προεδρείαν ὁ Σ. προβιβάσθη εἰς ἀρχιστράτηγον (1869). [Πς.]

Σχέρρ (Ιω. Scherr). Γερμανὸς ιστοριογράφος, κυρίως ἐγκύβας εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς λογιτεχνίας, γενν. 1817 ἐν Hohenrechberg. Τὸ καθηγητικόν του στάδιον ἐν Βυρτεμβέργῃ διέκοψεν ἡ ἀνιμίξις του εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν τοῦ 1848-49, μεθ' ἣν καταδιωχθεὶς ὡς δημοκρατικὸς κατέφυγεν εἰς Ἑλβετίαν. Γενόμενος ἐνταῦθα καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πολυτεχνεῖῳ τῆς Ζυρίχης συνέγραψε πλείστα ἔργα, ἀπέθανε δὲ τῷ 1886. Κυρίως φημιζονται αὐτοῦ ἡ ἱστορία τοῦ γερμανικοῦ

πολιτισμοῦ (1853, 9' ἐκδ. 1887), Ὁ Σχολερὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του (5' ἐκδ. 1876), Γενικὴ γραμματολογία (9' ἐκδ. 1895), Ἡ Γερμανία, εἰκονογραφημένη ἱστ. τοῦ γερμαν. πολιτισμοῦ (ε' ἐκδ. 1885), πολλὰ δὲ μικρότερα ἱστορικὰ διατριβαὶ ὡς καὶ ἱστορικὰ διηγήματα. [Μ.Γ.]

Σχερτλένος (Σεβαστιανὸς Scherfflin ἢ Schaefflin von Burtenbach). Γερμανὸς στρατηγὸς τοῦ 15' αἰῶνος, γενν. 1496 ἐν Schorndorf τῆς Βυρτεμβέργης. Λαβὼν μέρος εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς ἐν Γερμανίᾳ ὡς καὶ κατὰ τῶν Τούρκων καὶ Γάλλων πολέμους, ἐγένετο στρατηγὸς τῆς πόλεως Αὐγούστης. Ἀσπασάμενος τὸν πρωτεσταντισμόν, διετέλεσε μὲν τῷ 1532 ἀρχιστράτηγος τοῦ γερμανικοῦ πεζικοῦ κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ἐπολέμησε καὶ κατὰ τῆς Γαλλίας (1536-44), ἔλαβε δὲ εἰτα μέρος εἰς τὸ κατὰ τοῦ αυτοκράτορος πόλεμον τῶν Διαμαρτυρομένων, διό εἰτα προσκλήθη καὶ εἰσῆλθε τῷ 1548 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Ἑρρίκου Β' τῆς Γαλλίας. Ἀμνηστευθεὶς δὲ τῷ 1553 ἀπὸ παρητήθη, δὲν ἐπολέμησε πλέον καὶ ἀπέθανε τῷ 1577 ἐν Burtenbach. Τὰς περιπέτειάς του περιέγραψεν ἐν αὐτοβιογραφίᾳ δημοσιευθείσῃ τῷ 1858. [Μ.Ε.]

Σχετλανδικαὶ νῆσοι (Shetland-isles). Συστάς νήσων τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἡ τῆς Σκωτίας καὶ τῶν Ὀρκάδων, τῆς κομητείας τῶν ὁποίων ἀπαρτίζουσι μέρος. Ἐχουσιν ἐκτετασιν 1832 τχμ. μετὰ 28 700 κατ. καὶ εἶναι περὶ τὰς 100' εἰς ὧν αἱ 58 κατοικημέναι. Ἡ Μοινλανδ ἢ Σχέτλανδ εἶναι ἡ μεγαλύτερη, ἐρχόμενων ἀκολουθοῦσι τῶν τῆς Ὑέλτς, Ὑνστ, τῆς Βαλοῦ κλ. καὶ ἡ Λέρεϊκ εἶναι ἡ κυριώτερα αὐτῶν πόλις. Τὸ κλίμα των εἶναι πολὺ βροχερόν, τὸ θέρος λίαν βραχὺ, τὸ ἐθαφὸς ἐλῶδες, εὐρίσκονται δὲ ἐν αὐταῖς λιθινοθρακίαι, ἐνεργεῖται ἀφθονος ἄλγισα καὶ εὐρίσκονται εἰδὸς ἐξαιρέτων μικρῶν ἱσπιδων. Αἱ Σ. ἀνέκον ἄλλοτε, ὡς αἱ Ὀρκάδες, εἰς τὴν Νορβηγίαν μέχρι τοῦ 1368, ἐν αὐταῖς δ' ἀπαντῶσιν ἐρείπια εὐκατομημάτων ἀναγκασμένων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορικῆς περιόδου, ἦτοι εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Πίκτων. — Νότιοι Σ. καλοῦνται νῆσοι τῶν Ἀνταρκτικῶν χωρῶν ΒΔ τῆς Γῆς τῆς Ἀντάρκιδος, ὧν 12 εἶναι αἱ κυριώτεραι νῆσοι (Λέβιζτον, Κερνσάλλις, Φόβερρις κλ.). Ἀνεκαλυφθῆσαν τῷ 1819 ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου Σμιθ καὶ ἡρευνήθησαν τῷ 1838 ὑπὸ τοῦ Δουμόν δ' Οὐρβίλ.

Σχέφερ (Λεοπόλδος Schefer). Ποιητὴς γερμανὸς γενν. ἐν Μουσκάου τῷ 1784 καὶ ἀπεθ. τῷ 1862, οὗ κυριώτατον ἔργον εἶναι τὸ λίαν γνωστὸν «Προσευχητάριον τῶν λαϊκῶν».

Σχέφφιλδ (Sheffield). Πόλις ἐν Ἀγ-

γλίσσας αποτελούσα ἰδίαν κομητείαν, εἰς τὰς συμβολὰς τοῦ Δέν καὶ τῆς Σχίφης, 70 χμ. Ὑόρκης, ἔχουσα 333 922 κατ. Ἀυτὴ παρουσιάζει μελαγχολικὴν, ἀλλ' ὠραίαν ὄψιν, ἔχει δὲ καὶ τινὰ θειοθεάτα οἰκοδομήματα καὶ βιομηχανίαν ἀκμάζουσαν ἰδίᾳ πεφημισμένων σιδηρῶν ἀντικειμένων. * Ἀλλοτε ἦτο ὀχυρὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἡ Μαρία Στούαρτ ἀντέσχε 14 ἔτη. Ἐπειδὴ ὁμως ἔλαβε τὸ μέρος τοῦ Καρόλου Α' τὰ στρατεύματα τοῦ κοινοβουλίου κατέρριψαν τὰ τεῖχη της. Ἀπὸ τοῦ 1750 ἤρξατο ἀκμάζουσα βιομηχανικῶς. [Πς.]

Σχέφφελ (Βίκτωρ von Scheffel). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1826 ἐν Καρλσρούῃ. Διατελέσας ἔτη τινὰ ἐν τῷ δικαστικῷ κλάδῳ παρητήθη καὶ ἔζητεν ἔκτοτε ἰδιωτεύων, ἀπέθανε δὲ τῷ 1886 ἐν Καρλσρούῃ. Τὴν μεγίστην φήμην ἀπέκτησε διὰ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος Ὁ σαλπικιτῆς τῆς Σαινικίγγης (α' ἐκδ. 1854, πλέον ἡ διακοσμία ἀνατυπωθὲν) ὅπερ χαριέστατον ἐν καὶ πλήρες ζωῆς ἀνύψωσε τὸν Σ. εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν συγχρόνων Γερμανῶν ποιητῶν. Καὶ τὰ ἄλλα ἔργα του τὸ μυθιστόρημα Ἐκκεκάρδος τὸ διήγημα Juniperus, λυρικά ποιήματα ὑπὸ τοὺς τίτλους Abenteuer καὶ Gaudeamus κλ. ἐστέφθησαν ὑπὸ μεγίστης ἐπιτυχίας. [Μ.Γ.]

Σχέφφερ (Ary Scheffer). Ζωγράφος γενν. ἐν Ἀρρὲς τῆς Ὁλλανδίας τῷ 1795 καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσι τοῖς τῷ 1858. Ἀπὸ τοῦ 1809 ἐσπούδασεν ἐν Παρίσι ὑπὸ τὸν Γκαρρέν, τῷ δὲ 1819 ἐξέθεσε τὴν Ἀρσένον τῶν ἀστῶν τοῦ Καλαὶ καὶ τῷ 1824 τὸν Γάστωνν δὲ Φουᾶ ἀποθνήσκοντα ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ῥαβέννης καὶ τὰς Σουλιωτίδας. Τὰ ἔργα ταῦτα εἰλκυσαν τὴν κοινὴν προσοχὴν, ἀλλ' εἰτα ἐπέδωθη κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν ζωγραφίαν ῥωμαντικῶν σκηνῶν, ὧν τὰ ἀντικείμενα ἤρπυτο ἐκ τοῦ θάπτου, τοῦ Γκαίτε, καὶ τοῦ τῷ Βύρωνος ἐν αὐτοῖς ἐπέτυχε, κυρίως εἰς τὴν Φραγκίσκη τοῦ Ριμνίου, ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς νεωτέρας σχολῆς, καὶ ἐν τῷ πίνακι, ἐν ᾧ παρίστανται ὁ Φαῦστος καὶ ἡ Μαργαρίτα. Μεθ' ὁμοίας ἐπιτυχίας ἐξωγράφησε καὶ θρησκευτικὰς εἰκόνας, ὡς τὸν Χριστὸν ὡς παρηγορητὴν, τὸν Χριστὸν ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἑλαιῶν κλ., ὡς ἐπέτυχε καὶ εἰς τὴν προσωπογραφίαν. Ὁ Σ. εἶναι μᾶλλον διερμηνεὺς αἰσθημάτων ἢ ζωγράφος τῆς δράσεως, ὅπως δὲ ἡ περροφημένος ὑπὸ τῆς κυριαρχούσης ἰδέας παραμελεῖ τὰς λεπτομερείας τῆς ἐκτελέσεως. — Ἐρρίκος Σ., ἀδελφὸς αὐτοῦ (1798-1862), καλλιεργήσας διάφορα εἶδη, ἀλλὰ κυρίως τὴν προσωπογραφίαν. Ἐκ τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ πινάκων διακρίνονται ἡ Ἰωάννα δ' Ἀρκ εἰσερχομένη εἰς Ὀρλεάνην, ἡ ἰδία βαίνοσα εἰς τὸ μαρτύριον καὶ ἡ Καρλόττα

Καρδαί προσιπυζομένη ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ τμήματος τῆς Ἐθν. συνέδου ἐναντίον τῆς μάχης τοῦ λαοῦ, ὅπερ εἶναι τὸ ἀριστουργημα τοῦ.

Σχηματάρει. Χωρ. τοῦ δήμ. Τανάγρας τῆς ἐπαρχίας Θηβῶν ὠρ. 1.15' ΒΑ τοῦ Χλεμβοτσάρει. Κάτοικοι 573.

Σχῆρνες (Sheerness). Πόλις καὶ στρατιωτικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Κέντ εἰς τὰς ΒΑ θητὰς τῆς νήσου Σχέπεϋ, 16 χμ. ΒΑ τοῦ Τσάθαμ, ἔχουσα 13 841 κατ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλῆς, εὐρίσκονται δ' ἐν αὐτῇ στρατῶνες, ναυπηγεῖα, ναυσταθμός καὶ μεγάλοι ναυτικοὶ ἀποθήκαι. Ἡ Σ. ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Καρόλου Α', ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ρέδτερ τῷ 1667. [Πς.]

Σχίγκελ (Κάρολος Φρειδερίκος Schinkel). Ἀρχιτέκτων καὶ ζωγράφος, γενν. 1781 ἐν Νέορουνπίνω, σπουδάζας ἐν Βερολίνῳ, ὅπου τὸ κατ' ἀρχὰς ἐγκατεστάθη ὡς ἀρχιτέκτων ἐκλιπύσης δὲ συνεπέλα τῶν πολέμων, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐργασίας, ἐπέδωθη μάλιστα εἰς τὴν ζωγραφικὴν, πρὸ πάντων καταγινόμενος εἰς τὴν παράστασιν ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων. Διορισθεὶς δὲ τῷ 1810 εἰς τὴν ἐπὶ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐπιτροπὴν καὶ γενόμενος 1815 ἀνώτερος σύμβουλος τῶν οἰκοδομῶν ἀνέπτυξε μεγίστην δραστηριότητα, ἀνικοδομήσας τὸ Νέον θέατρον, τὸ μουσεῖον, οὗ τὰς τοιχογραφίας ὁ ἴδιος ἐσχεδιάσας, τὴν ἀκαδημίαν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, διαφόρους ἐκκλησίας, μέγαρα καὶ ἐπαυλεῖς. Συγχρόνως δὲ ἐδίδασκε καὶ ὡς καθηγητῆς τῆς ἐκεῖ ἀκαδημίας. Τὰ σχεδιογράφηματά του, ὧν τὰ πλείστα ἐξεδόθησαν μετὰ θανάτου, ἀποδεικνύουσιν ἀκόμη πλείοτερον ἢ τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα τὸ μεγαλεπήβολον τοῦ ἀνδρός, ὅστις ἀπέθανεν ἡδὴ τῷ 1841. Ἐξ αὐτῶν πρὸ πάντων εἶναι περίεργα τὰ τῆς μετακοδομήσεως τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν εἰς βασιλικὰ ἀνάκτορα (10 πίνακες Βερολ. 1878). [Μ.Γ.]

Σχίδαμ (Schiedam). Πόλις τῶν Κάτω Χωρῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ν Ὁλλανδίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σχί κατὰ τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ εἰς τὸν Μῶσαν, 8 χμ. Α τῆς Ῥότερδάμης ἔχουσα 25 280 κατ. Ἐν αὐτῇ εὐρηται σταθμὸς τοῦ μεταξὺ Ῥότερδάμης καὶ Λάγης σιδηροδρόμου, μικρὸς λιμὴν λίαν ἐν κινήσει καὶ ἐργαστάσια ἐνομαστῶν οἰνοπνευματικῶν ποτῶν. [Πς.]

Σχιζόγλωσσα καλεῖται ὑποδιαίρεσις τῶν Σχυρωδῶν, ἥς χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ λεπτή καὶ κατὰ ἄκρον διχορροφία γλῶττα. Εἰς τὰ Σ. ἀνήκουσιν οἱ κυρίως Σαυρίδαί καλούμενοι. [Φ.Ι.]

Σχιζοκάρπιον. Βλ. Καρπός.

Σχιζομούκητες. Βλ. Μύκητες.

Σχίζεται (ἀπὸ τοῦ ἀραβ. schi'a τ. ἔ. προσαρτησις, σημαίνοντος τὸ κέμμα τοῦ Ἀλῆ) καλοῦνται ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τοὺς Σουννίτας ὅσοι ἐκ τῶν μωαμεθανῶν ἀναγνωρίζουσιν ὡς μόνους νομίμους διαδόχους τοῦ Μωάμεθ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Ἀλῆ-ἔν-Ἀβ-ὑ-Ταλέβ καὶ τοὺς ἀπογόνους του, ἀποκηρύττουσι δὲ ὡς χαλίφας τοὺς Ἀβ-ὑ-Βέκρ, Ὁμάρ καὶ Ὁσμάν καὶ τὴν δυναστείαν τῶν Ὁμαϊάδων. Οὐχ ἦττον διαίρουνται καὶ οἱ Σ. εἰς διαφόρους αἱρέσεις πολιτικές τε καὶ θρησκευτικές. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς δυναστείας τῶν Σαφιδῶν (1512) ὑπὸ τοῦ Σέχ Ἰσμαῆλ ὁ Σχισμὸς ἐγένετο ἡ κρατοῦσα θρησκεία τοῦ Περσικοῦ κράτους, προσέλαβε δ' ἐνταῦθα τὴν λειτουργικὴν διαμόρφωσίν του ἐν ᾗ σπουδαιότατον μέρος κατέχει ἡ λατρεία τοῦ Ἀλῆ καὶ τῶν Ἀληιδῶν. Διαφέρουσι δὲ οἱ Σ. ἀπὸ τῶν Σουννιτῶν κατὰ λεπτομερείας τινὰς τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων καὶ τελετῶν, τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου κλ.

Σχικάρπουρ. Πρωτ. διαμερισματος ἐν τῇ ὑποδιαίρεσει Σινδ τῆς Ἰνδοβρετανικῆς τοποτηρητικῆς Πένταπ, ἔγγραφα 42 004 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σχίλλ (Φερδινάνδος von Schill). Πρώσος ἀξιωματικὸς γενν. τῷ 1776 ἐν Βιρμσ-δόρφ τῆς Σαξονίας, διακριθεὶς ὡς διοικητὴς σώματος ἐθελοντῶν καὶ φονευθεὶς ἐνῷ ὑπερησπίζε τὴν Στραλσούνδην κατὰ τῶν Γαλλῶν τῇ 31 Μαρτίου 1809. [Πς.]

Σχίλλερ (Ἰωάννης Χριστόφορος Φρειδερίκος von Schiller). Διάσημος γερμανὸς ποιητὴς γενν. ἐν Μάρβαχ τῆς Βυρτεμβέργης τῷ 1759 καὶ ἀπὸθ. ἐν Βαίμαρ τῷ 1805. Ἀνατραφεὶς κατ' ὄργανον ὑπὸ ἱερέως εἰσῆλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τοῦ Λουδβιξβέργου, ἀκολούθως ἐπεύθετο νομικὰ καὶ τέλος ἱατρικὴν, μεθ' ὃ κατετάχθη ὡς χειρουργὸς ἐν τινὶ συντάγματι, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐκαλλιέργει καὶ τὴν πρὸς τὰ γράμματα κλίσιν του ἀρχίσας ἔκτοτε νὰ γράφῃ στίχους καὶ δραματικὰ ἔργα. Ὅτε τῷ 1782 παρεστάθησαν, ἀρίστης τυχόντες ὑποδοχῆς, οἱ «Λησταί» του, ἐζήτησε νὰ παραιτηθῇ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης ἡ παραίτησίς του, ἀπέδρασε. Μετὰ διαφόρους περιπετείας διωρίσθη τέλος σύμβουλος τοῦ δουκὸς τῆς Σαξονίας-Βαίμαρ καὶ καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας ἐν Ἰένῃ (1789). Ὁ Σ. συνῆψε σχέσεις καὶ ἐπικοινωνίαν μεθ' ὧν τῶν φιλολογικῶν διασημοτήτων τῆς Γερμανίας, καίπερ δὲ ἀσπαζόμενος καὶ ὑποστηρίζων τὰς τῆς Ἀλλαντικῆς Ἐπαναστάσεως ἀρχάς, δι' ὃ ἐπολιτογραφηθῇ ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως Ἰάλλος πολίτης, δὲν ἐδίστασε ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὴν τῷ 1793 ἀπολογίαν τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ'. Τῷ 1797 ἐγκατεστάθη

ἐν Βαίμαρ, ὅπου ἐνεπλήσθη ἀγαθῶν δουκὸς τῆς χώρας. Ὁ Σ. εἶναι μία τοιοχότητων τῆς γερμανικῆς φιλολογίας διακρίνεται δὲ πρὸ πάντων διὰ τῶν τραγῶν του. Αὐταί, 9 τὸν ἀριθμὸν, εἶναι: 1. Φιέσκος. 2. Ραδισουργία καὶ Ἐρως, 3. Ἄλκος, 4. Βαλλενστάιν, 5. Μαρία Στούαρτ, 6. 3. Ἄρκ. Νύμφη τῆς Μεσσήνης, 7. Γου. Τέλλος. Τούτων αἱ 3 πρῶται μ' ἔλαβον μέρος τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, εἶναι ἐν τῷ ἔργῳ ἐλαττωματικὰ καὶ παρυσιάζουσι τὰ χαρακτηριστικὰ περιόδου ἀμφισβήσεως. Αἱ τελευταῖαι ὅμως, ἀληθῶς ἠθικώτεραι, ὑψηλότεραι, εἶναι ὅλως ἰσχυροὶ καὶ συνετέλεσαν εἰς τὸν χαρακтерισμὸν ὁ Σ. ὡς ἀναμνηστικῆς τῆς γερμανικοῦ θεάτρου. Ἐγραψε δὲ ὁ Σ. καὶ αἰς διαφόρους, ἐν αἷς διαλάμπει ὁ ὁρμητικὸς ἡ φαντασία, ἡ πρωτοτυπία, καὶ ἡ χάρις τῆς ἔγγραφης καὶ ἱστορικὰ ἔργα, ἅτινα ποιοῦσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων ἱστορικοῦ τοιαῦτα εἶναι ἡ Ἱστορία τῆς ἀποστασίας τῶν Κάτω Χωρῶν καὶ ἡ ἱστορία τοῦ κονταετοῦς πολέμου. Ἐγραψε τέλος καὶ ἀρθρα, ἐν οἷς μνημονεύει τὰς Περσικὰς ἐπὶ τῆς ἀφελούς καὶ αλοήτου ποιήσεως. Ὁ Σ. ἦτο συνδεδεμένος καὶ τοῦ φιλικῆς μετὰ τοῦ Γκαίτε, εἰς δαίως ἀφείλει μέρος τῶν βιβλίων καὶ τῶν δοῦν τοῦ καὶ μεθ' οὗ συνεξέδιδε τὸ ἱστορικὸν τῶν Μουσῶν. Τὰ ἔργα του εἰναι ἐν κτῆμα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, αἱ δόσεις αὐτῶν ἀπείραριθμοι. [Πς.]

Σχίλτς (Shields, πληρέστερον Shields). Πολιτὴς τῆς ἀγγλικῆς κομμ. Δόξα, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάιν ἐπὶ τὴν Βόρειον θάλασσαν. Ἐχει 78 431 κατ. μετὰ τοῦ Τζάρρω μεθ' οὗ σχεδὸν ἐστὶν 112 113 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν, ἐμπόριον λιθανθράκων, ἀποτελεῖ δὲ ἐν τῷ Νιουκασλ. [Μ.Σ.]

Σχινᾶς (Κωνσταντῖνος Δημήτριος). Ἕλλην πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ καθηγητὴς πανεπιστημίου, γενν. ἐν Κωνσταντινῇ τῷ 1801 ἐξ οἰκογενείας Φαναριωτικῆς Θεσσαλίας καταγομένης καὶ ἀποκαταστάσεως ἐκείτ' ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ἧς μέλη διέπρεψαν. Σπουδάσας ἐν Βερμετέδῃ ὕστερον εἰς Γαλλίαν, ὅθεν ἦλθεν τῆς Γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς εἰς Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῆς ἀντιδυστασιαστικῆς σύμβουλος παρὰ τῷ ὑπουργῷ Παιδείας καὶ τῷ 1834 ὑπουργὸς τῆς σὺννης κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνυμφεῖτο Βεττίαν θυγατέρα τοῦ διαστήμου ἐν Βερμετέδῃ Σαβινῷ, ἀποθανόντος ὁμοῦ ἐν ἔτος. Τὸ αὐτὸ ὑπουργεῖον ἔλαβε παλὼς 1843, ὅμα δὲ τῇ ἰδρύνει τοῦ ἐν Ἀθ. πανεπιστημίου διωρίσθη καθηγητῆς τῆς

ρίας, πολλάκις καὶ πρυτανεύσας, καὶ ἐδίδασκεν εἰς γλώσσαν λίαν ἀρχαίζουσαν ἐκδοὺς πρὸς τοὺς ἀλλοίους καὶ Ἰστορίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχαίων λαῶν. Τῷ 1849 ἐστάλη πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος εἰς Μόναχον καὶ μετὰ 5 ἔτη εἰς Βιέννην ἅμα καὶ Βερολίνον. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῷ 1870. [Ι.]

Σχῆνος (Βοτ.). Ἀρχαία ὀνομασία ἥτις διατηρεῖται μέχρι σήμερον τοῦ γνωστοῦ ἔαμνου «Πιστακία ἢ μαστιχοφόρος» (*Pistacia Lentiscus* L.) περὶ ἧς βλ. λ. Τερεβινθος. Τὸ ὑπὸ Λινναίου ὀνόμαζον γένος *Schinus* ὑπάγεται ἐπίσης εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Τερεβινθιδῶν. Τὸ μόνον εἶδος αὐτοῦ *Sch. Molle* L. εἶναι δένδρον ἀειφύλλον τῆς Ν. Ἀμερικῆς ὅπου συγχρότατα θεραπεύεται ἐν δυνάστευσιν καὶ παραδείτοις ὡς ὀνυμάρη παρ' ἡμῖν «Πιπεριά» ἔνεκα τῆς πεπεριδοῦς ὁσμῆς τῶν φύλλων αὐτοῦ καὶ περ οὕδεν ἔχον τὸ κοινὸν μετὰ τοῦ φυτοῦ τοῦ Πιπερέως (βλ. λ. Ἰέπερι). [Θ. Χ.]

Σχίντσαχ (*Schinzach*). Κώμη μετὰ περιφύμων λευτρῶν θειουχῶν καὶ ἀλατούχων, κειμένη ἐν τῷ ἐλβετικῷ καντονίῳ Ἀργάου καὶ ἔχουσα 1098 κατ. Τὰ ὕδατα συνιστῶνται κυρίως πρὸς χρονικά νοσήματα τοῦ δέρματος καὶ τοῦ βλεννογόνου ὁμόενος.

Σχίπλεϋ (*Shipley*). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Ἰόρκης, ἐν Οὐέστ-Ράιν-διγγ, ἔχουσα 16 043 καὶ ἀρχαίαν βιομηχανίαν μαλλίου καὶ γάρτου. [Μ.Σ.]

Σχιράς. Πρωτεύουσα τοῦ Περσικοῦ Φαρασιτῶν κειμένη 338 χμ. Ν. τοῦ Ἰσπαχάν, καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 35 000 κατ. Ἡ πόλις αὕτη ἐθεμελιώθη περὶ τὰ 700 ὑπὲρ τῶν Μουσουλμάνων παρὰ τὰ εἰρητικά τῆς Περσικῆς πόλεως, περιελάμβανε δὲ ἀλλοτε πολὺ ὠραία μαυσωλεῖα, μενδρεσίδες ἢ ἱερσπουδαστήρια, ἀγροάς, καρθανσεράια, λευτρώνας, ἀλλὰ κατεστράφη σχεδὸν ὑπὸ τῶν σεισμῶν τῶν ἐτῶν 1813, 1824 καὶ 1858. Ἐν αὐτῇ ἤκμαζεν ἡ ὀπλοποιία, ἡ σμαλτοποιικιλνική καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ ροδελόου, τὰ δὲ περίγυρά της παράγουσιν ἐξαισίους οἶνους. Ἡ Σ. εἶναι πατρίς τῶν ποιητῶν Σααδὴ καὶ Χαφίζ.

Σχίρδας. Λίμνη ἐν τῇ ἀγγλικῇ Κεντρικῇ Ἀφρικῇ ὑπὲρ 15° Ν πλ., 520 χμ. πρὸς Δ τῆς Νεζαμβίης ἔχουσα ἐμβ. 1640 τχμ. καὶ ἀνακαλυφθεῖσα τῷ 1859 ὑπὸ τοῦ Δι-βιγέτωνος.

Σχιρδιάν. Χώρα τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Βακού ἐν τῇ Ὑπερκαυκάσιᾳ ἐπὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, περίφημος διὰ τὴν βουμβοκορρίαν καὶ μεταξουργίαν της. [Μ.Σ.]

Σχίσδρα. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Νό μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Καλούγας, ἐπὶ

τοῦ Σχίσδρα ποτ. Ἔχει 12 099 κατ. καὶ κυρίως ἐμπορίον ξυλείας. [Μ.Σ.]

Σχίσμα. Καλεῖται οὕτω πᾶς θρησκευτικὸς χωρισμὸς ὁμάδος ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς τέως κοινῆς θρησκείας διὰ τῆς ἀποδοχῆς νέων δογμάτων ἢ τύπων. Τὰ σημαντικώτερα τῶν σχισμάτων εἶναι. 1) Τὸ παρ' Ἰουδαίοις κατὰ τὸ 962 π. Χ. ἐπὶ Ῥοδοσμ, υἱοῦ τοῦ Σολομῶντος, σχηματισθέν, ἐξ οὗ προήλθον τὰ 2 βασίλεια τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα. 2) Τὸ διαχωρίσαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπὶ Φωτίου τῷ 862 ἀρξάμενον καὶ πλήρες συντελεσθὲν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου τῷ 1053. 3) Τὸ ἐπελθὲν μετὰ τὴν διπλὴν ἐκλογὴν ὡς παπῶν τοῦ Οὐρβανοῦ 5' καὶ τοῦ Κλήμεντος 2' τῷ 1378, τὸ ὁποῖον διήρκεσεν ἐπὶ 39 ἔτη, λήξαν τῷ 1417 διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μαρτίνου Ε'. Τινὲς ἐκτείνουσιν αὐτὴ μέχρι τῆς παραιτήσεως τοῦ Φήλικος Ε' γενομένης τῷ 1449. Τὸ Σ. τοῦτο καλεῖται Μέγα Σ. τῆς Δύσεως. 4) Τὸ ἀποσπᾶν τοὺς Ἀγγλοὺς ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας τῷ 1534 ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Η' καὶ ἐπανεγκλιν τὴν Ἱερουσὴν τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας. 5) Τὸ διαίρεσαν τοὺς Μουσουλμάνους εἰς Σουνίτας καὶ Σχιίτας, ὅπου ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μωάμεθ (632) ἐξακολοθεῖ ὀριστάμενον. [Πς.]

Σχισμὸς λέγεται ἐν τῇ Ὀρυκτολογίᾳ ἡ ἰδιότης (καὶ ἄρα γνώρισμα) τῶν κρυστάλλων (ἢ κρυσταλλοφύων μαζῶν), ὅτι οὗτοι ἔχοντες καθ' ὁρισμένην διευθύνσιν ἀσθενέστερον βαθμὴν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν συναφείας ἢ πρὸς ἄλλας καταμερίζονται εὐκολώτερον κατὰ τὰς διευθύνσεις ταύτας εἰς τεμάχια μετὰ λελίων καὶ ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν ὀρυκτῶν εἶναι εὐσχίστα, ἄλλα δὲ δύσχιστα. Αἱ διευθύνσεις ἢ φοραὶ τοῦ Σ. εἶναι πάντοτε παράλληλοι τῶν ἐδρῶν κρυστάλλου τινὸς καθ' ὃν τὸ σχιζόμενον ὀρυκτὸν κρυστάλλουται· ἐπειδὴ δὲ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἐν ζεύγος ἐδρῶν, ἔπεται ὅτι ὁ Σ. πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνηται τοσάκις ὅσα ζεύγη ἐδρῶν ἀπαιτεῖ ὁ πλήρης τοῦ σχήματος καταρτισμὸς. Τὰ διὰ τοῦ Σ. παραγόμενα σχήματα λέγονται σχισμογενῆ, διακρίνονται δὲ ἀπὸ τῶν φυσικῶν κρυστάλλων μόνον διότι παρήχθησαν διὰ μηχανικῶν μέσων. Παρὰ τισιν ὀρυκτοῖς αἱ ῥηθεῖσαι φοραὶ ὑποδεικνύονται ἤδη διὰ λεπτῶν ραβδώσεων ἐντὸς τοῦ κρυστάλλου (ὡς ἐν τῷ μαρμαρυγίῳ καὶ τῷ ἀστρίῳ). [Δ.Κ.]

Σχιστή ὁδός. Τὸ πάλαι στενωπὸς ἀγρούς ἐκ Δελφῶν διὰ τοῦ Παρνασσοῦ καὶ 3 διακλαδύσεων καλούμενων Κελεύθων, εἰς Δαυλίδα, Λεβαθίαν καὶ Στιρίδα. Ἐν τῷ σημείῳ τῆς ἐνώσεως ἐλέγετο φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Οἰδῖποδος ὁ Λαῖος οὗ καὶ

τάσας ἐκεῖ ἐδείκνυτο. Διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης εἰ Ἀθηναῖοι ἐπεμπον τὰς εἰς τὴν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὰς προσφορὰς τῶν. [Πς.]

Σχιστόλιθος καλεῖται πᾶν πέτρωμα σχιζόμενον εἰς πλάκας. Κατὰ δὲ τὴν σύστασιν διακρίνονται: Σ. ὀφθαλμικός, αὐγιτικός, μαρμαρυγικός κλ. Ὁ τελευταῖος συνίσταται ἐκ σχιστομενῶν συσσωμάτων μαρμαρυγίου καὶ γαλαξίου εἰς διαφόρους ἀναλογίας, ἐνίοτε δὲ ἀποτελεῖται μόνον ἐκ μαρμαρυγίου ἐνῶ ἄλλοτε εὐρηγεται προτεθειμένα καὶ ἄλλα πετρώματα. [Α.Κ.]

Σχιτόμυρ. Πρωτ. τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖς τοῦ βελγίου, κειμένη ἐν τῇ ΝΑ μέρει τοῦτου ἐπὶ τοῦ Τετάρτου καὶ τοῦ παραποτάμου αὐτοῦ Καμέγκα. Εἶναι ἔδρα τοῦ νεμάρχου καὶ ἀρχιεπισκόπου, ἔχει δὲ 89785 κατ. ὠν καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι καὶ διατηρεῖ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Σχόα ἡ Σόα, Χριστιανικὴν βασιλείαν τῆς Ἀφρικῆς συνδεσμένην μετὰ τῆς Ἀθιοπίας, ἀρδευόμενον ὑπὸ τοῦ Τζέμμα καὶ κατοικούμενον ὑπὸ τῶν φυλῶν Ἀμχάρα καὶ Γάλλα. Ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ Μενιέκ ἡ Μενέλιχ (ἔθ' τῆς δυναστείας του), ἦτο ὑποτέλης τῷ αὐτοκράτει τῆς Ἀθιοπίας Ἰωάννη, κατάρθως δὲ τῷ 1888 θανόντος τούτου νὰ ἐνέλθῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἄλλων βασιλέων τῆς χώρας.

Σχογκάουερ (Μαρτίνος Schöngauer) ἐπιλεγόμενος Schöon Ὁραῖος). Γερμανὸς ζωγράφος καὶ χαράκτης τοῦ 15' αἰῶνος, γενν. ἐν Κόλμαρ. Μαθητεύσας ἐν τῇ σχολῇ τῆς Κολωνίας ἐξωγράφησεν εἰκόνας μέγα θρησκευτικὴν αἰσθητὴ ἀποπνεύσας. Εἰργάσθη πρὸ πάντων ἐν Κόλμαρ, ὅπου θαυμάζεται ἡ εἰκὼν τοῦ «Ἡ Μαρία ἐν τῷ δαυλλίῳ τῶν ῥόδων» Ὑπὸ τῶν συγχρόνων του παρεβάλλετο πρὸς τὸν Περουγίνον καὶ ἔσχε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ πολλῶν ζωγράφων τῆς Σουηδίας. Εἶναι γνωστὰ ὡς ἔργα αὐτοῦ καὶ 70 γαλικογραφίαι τὸ πλεῖστον θαυμάσιαι.

Σχοινοβάται καλοῦνται εἰ ἐπιτηδεύοντες δυσκόλους ἀσκήσεις, κυρίως βαίνοντες ἐπὶ σχοινοῦ ἐκτεταμένου πολλάκις ὑψηλότερα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους. Ἡ τέχνη αὕτη συνίσταται ἐν τῇ ἐπιτηδαιοτάτῃ κρατῆται τῆς ἰσορροπίας πρὸς ἣν μεταχειρίζονται πολλάκις καὶ μακρὸν κοντόν. Ἡδὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχον Σ. ἀπεικονίζονται δὲ τοιοῦτοι πολλάκις εἰς γραφὰς ἀγυρίων καὶ τεύχων, πρὸς δὲ εἰς νομίσματα τῆς Κυζίκου, ὅπου ὡς φαίνεται ἡ τέχνη αὕτη εἶχε μεγάλως ἀναπτυχθῇ. [Εγ.]

Σχοίνικλος (Vano) (Vano). Γένος πτηνῶν ἀνήκον εἰς τοὺς Χαραδριάδας, ἔχον τρεῖς δακτύλους, τὴν δὲ ὀπίσθιον δακτύλον

μικρότατον καὶ τὸ ῥάμφος μικρότερον κεφαλῆς. Σ. ὁ κοινὸς ἢ λοφοφόρος δὲ ὡς ἐπισημαστικὸν πτηνὸν ἀπὸ τῆς Σομῆς μέχρι τῆς Β. Ἀφρικῆς καὶ ἀπὸ τῆς Β. Ἰνδίας μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, δαιτᾶται δὲ εἰς τὰ μέρη καὶ ἔχει ἄνω πρασινομέλαν πτερά καὶ σέλη ἐρυθρά· τὰ πόδια του, ἐλαφρὰ μετὰ μελανωπῶν κηλίδων εἶναι εὐχρηστικά. Κοινῶς καλεῖται σχοινοπόδι. Εἰκόνα ἐν πίν. Καλιφόρνια Α' ἀρ. 5. [Φ.Ι.]

Σχοῖνος. 1) Ἀρχαῖον μέτρον αὐτῶν εἰς ἑκτασίς δὲν εἶναι ἡ παρὰ πᾶσι τοῖς συγγραφεῦσι, τῶν μὲν λογίζοντων αὐτὴν εἰς 60 στάδια, ἄλλοις εἰς 40, ἢ 32 ἢ 30. — 2) Ἀρχαία πόλις Βοιωτίας ἐπὶ τοῦ Σχοινοῦντος ποταμοῦ ἐν μακρὰν τῶν Θηβῶν. [Πς.]

Σχοῖνος (Βοτ.). Ἀρχαία ὄνομα Ἀγρωστοειδούς τῆς Ἀραβίας ἀρωματικῆς (τοῦ Andropogon Schoenanthus L. φαρμακευτικὴν κατὰ τοὺς ἀρχαίους. φέρεται ὅμως ἡ ὀνομασία καὶ ἰδίως ἡ «σχοῖνος» εἰς διάφορα Σχοινώδη (caceae) ἰδίως εἰς τὸ παράλιον (Juncus acutus L. κοινῶς «βοῖνλος» ἢ «βοῖν»). Ἡ μικρὰ οἰκγένεια αὕτη τῶν Μονοκλήτων περιλαμβάνει περὶ τὰ 250 εἰς δὲ συγγενῇ τοῖς Κρινώδεσι καὶ πολλὰ εὐλυστα φυτὰ τινὰ ἐξ αὐτῶν χρήσιμα εἰς πλεκτικά ἔργα. Ὁ δὲ Λιχόσχοινος κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐκχρησιμοποιοῦν ἑλλήν. ὀνομασίαν ταύτην πρὸς τὸν γένους Schoenus τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν εἰσγεν. τῶν Κυπριωδῶν (βλ. λ.).

Σχοινοῦς. Βλ. Καλαμάκι.

Σχοινοῦσα. Νηεὶς κειμένη πρὸς τὴν Ναξου καὶ πρὸς Δ τῆς Ἀμοργοῦ τὴν δὴμον ὑπάγεται, ἔχουσα ἐν χωρίῳ νημεν μετὰ 110 κατ. [Μ.Σ.]

Σχοινοχώρι. Χωρίον τοῦ δήμου κηφισίων, ἔχον 210 κατ. [Μ.Σ.]

Σχοινώδη. Βλ. Σχοῖνος.

Σχολάριος (Γεώργιος Κορτέσι λεγόμενος Σ.). Ἐπιφανὴς λόγιος καὶ τριάρχης Κων/πόλεως ὑπὸ τὸ ὄνομα Ιωάννης, γενν. περὶ τὸ 1400 ἐν Κων/πόλει ἐν Χίῳ. Ἀκροασθεὶς τῶν μαθημάτων τοῦ Κομαριώτου καὶ Μάρκου τριάρχου, διωρίσθη ὑπερὸν διδάσκαλος ἐν Κων/πόλει ἀκαδημίας, γενικὸς βιβλιοθηκῆς καὶ ἀπήλαυε μεγάλως ὡς νομομαθῆς, φιλόσοφος καὶ θεολόγος καὶ συνώδευσε τὴν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Παλαιολόγον εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ὁδὸν πρὸς ἑνωσιν τῶν Ἑκκλησιῶν. Μετὰ τὴν εἰρήσιν τῆς ἐνεργείας τοῦ Σ. τοῖς ἄλλοις, ἐπέστρεψεν εὐθὺς εἰς Κων/πόλιν ἐνθα ἀντίστη παντὶ σθένει, τῷ

γενόμενος ἡδημοναχὸς καὶ μετονομασθεὶς Γενναῖος, κατὰ τῶν ζητούντων τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐνώσεως ὡς καὶ τῶν Λατινοφρόνων. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως τῇ 1453 ἐξελέγη ὡς διάδοχος τοῦ κατὰ ταύτην πεσόντος πατριάρχου Ἀθανασίου ἀπὸ τῶν ἐναπομεινάντων κληρικῶν, ἡ δὲ ἐκλογή αὐτοῦ ἐπεκυρώθη ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ ἐστὶς πολυεθῶς ἐτίμησε τὸν Σ. Πατριαρχεὺς μετὰ συνέσεως ἐπὶ 5 ἔτη παρητήθη οἰκιοθελῶς καὶ μετέβη εἰς τὴν παρὰ τὰς Σέρρας μονὴν τοῦ Προδρόμου ἐν τῇ ὁρῇ Μελένικῳ ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 1460. Ὑπῆρξε πολυγραφώτατος ἀνὰ χειρὶς κυρίως ἐν τοῖς φιλοσοφικοῖς ἔργοις περὶ Ἀριστοτέλους μεταξὺ Πλήθωνος καὶ Γεωργίου Τραπεζουντίου, λαβὼν μᾶλλον μέρος ὑπὲρ τοῦ Σταγειρίτου φιλοσόφου καὶ γράφας καὶ πολλὰ περὶ τούτου· ἐπεὶ δὲ διεκρίθη ὡς πρόμαχος τῶν δικαιομάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς πλείους συγγραμμάτα τινὰ μὲν ἐκδοθέντα, τινὰ δὲ ἀνέκδοτα. [B.E.]

Σχολαστική. Ἐκαλεῖτο οὕτως ἡ κατὰ τὴν μεσαιῶνα διδασκαρμένη φιλοσοφία ἐν τοῖς λεγομένοις σχολαῖς. Οὐσιῶδες αὐτῆς χαρακτηριστικόν ἦτο τὸ ἐσωτερικὸς σύνθεσις τῆς φιλοσοφίας. Ἰδίᾳ τῆς διαλεκτικῆς, μετὰ τῆς θεολογίας, ἔν τῇ Σ. θύναται νὰ διακριθῶσι 3 περίοδοι: 1) Ἡ τῆς παιδείας ἡλικίας ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τέλους τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, καθ' ἣν ἡ φιλοσοφία ὑπάγεται καθ' ἐλοκληρεῖν εἰς τὴν θεολογίαν. Κατὰ ταύτην κυριεῖε ὁ Πλατωνισμός, παρρητρεῖται ἐν τούτοις ἀναραινόμενος ὁ νοματισμός (nominalismus), ἀλλὰ ταχέως καταπιγνόμενος. 2) Ἡ τῆς ὥριμου ἡλικίας ἀπὸ τοῦ ΙΓ' μέχρι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος. Κατ' αὐτὴν ἡ φιλοσοφία ἐνωματωθεῖσα ἐν τῇ θεολογίᾳ, σχεδὸν ἐξωμειώθη πρὸς αὐτὴν, ἡ δὲ ἐπιστήμη, ἐκταθεῖσα καὶ συμπληρωθεῖσα διὰ τῆς γνώσεως τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν μαθημάτων τῶν Ἀράβων ἀρχεταί λαμβάνουσα αὐτοπαρξίαν καὶ ὠρισμένην μερφὴν διὰ τῶν ἐργασιῶν διασῆμων μυστῶν τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἡ τέχνη τοῦ συλλογισμοῦ φθάνει τότε εἰς τὸν ὑψιστον βαθμόν. 3) Ἡ τοῦ γήρατος ἡ τῆς καταπτώσεως ἀπὸ τοῦ ΙΔ' μέχρι τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Κατὰ ταύτην ἡ φιλοσοφία χωρίζεται: βαθμηδὸν τῆς θεολογίας, κατανοουμένου μικρὸν κατὰ μικρὸν τοῦ καινοῦ τῶν κρατουσῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, καὶ τέλους κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΖ' αἰῶνα ἡ Σ. ἐξαλείφεται ὑπὸ τῆς βαθυτέρας κατανοήσεως τῶν ἀρχαίων συστημάτων καὶ τῶν διδασμάτων τοῦ Βάκωνος καὶ τοῦ Καρτεσιου. Τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων ὑπῆρξεν ἰδίᾳ κατὰ τὰς δύο πρώτας ἐποχὰς τῆς Σ. ἡ κυριώτερα αὐτῆς ἔδρα. [Πε.]

Σχόλιον. Σημειώσεις κριτικῆς ἡ ἐπε-

ξηγηματικῆ ἐπὶ ἀρχαίου καιμένου. Ἐγένοντο δὲ τὰ σχόλια συνήθως παρ' ἰδιωτῶν πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ ἐξήγγοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἄλλων προγενεστέρων συγγραφέων μικρὴν καὶ κατ' ἐλάχιστον γενικευθεῖσης τῆς χρήσεως τῶν Σ. προήλθον οἱ σχολιασταί, ὧν πρῶτος μνημονεύεται ὁ ἐπὶ Ἀδελφούτου Δίδυμος· οἱ πλείστοι δ' αὐτῶν Ἑλληνες ὄντες τῶν Βυζαντινῶν χρόνων εἰσὶν ἀγνωστοί. Τὰ κάλλιστα τῶν σχολίων εἶναι τὰ εἰς Ὀμηρον, Ἡσίοδον, Πίνδαρον, Σοφοκλέα, Ἀριστοφάνην, Ἀπολλωνιον τὸν Ῥόδιον, Ἀρατον, Νίκανδρον καὶ Θεόκριτον. Ὀλιγωτέρας σπουδαιότητος εἶναι τὰ εἰς Διογύλον, Εὐριπίδην, τὴν Ἀνθολογίαν, Καλλιμαχον, Πλάτωνα, Θεουκιδίην, Δημοσθένην καὶ Διοσχίνην. Εἰς τῶν σπουδαίων κλάδων τῆς κριτικῆς εἶναι ἡ χρονολογικὴ κατάταξις τῶν διαφόρων Σ. [Πε.]

Σχόλλ (Scholl). 1) Μαξιμιλιανός Σ., ιστοριογράφος καὶ φιλόλογος γενν. τῇ 1766 ἐν Ναυταυίᾳ, διατελέσας τῇ 1814 αὐλικὸς σύμβουλος ἐν Βερολίῳ καὶ ἀποθ. τῇ 1833 ἐν Παρισίοις. Ἐγράψε πρὸς τοὺς ἄλλους γαλλιστῆς ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας (1813) μεταφρασθεῖσαν ἤδη τῇ 1816 ὑπὸ Ν. Σκύφου ἑλληνιστῇ καὶ ἐκδοθ. ἐν Βιέννῃ εἰς 2 τόμ., ἱστορίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς φιλολογίας. — 2) Ἀδόλφος Σ., ἀρχαιολόγος καὶ φιλόλογος, γενν. τῇ 1805 ἐν Βρόνν, διατελέσας δὲ καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Ἀλλῇ καὶ ἀποθανὼν ὡς γενικὸς ἑφορος τῆς βιβλιοθήκης ἐν Βαίμαρ τῇ 1882. Ἐγράψε περὶ Σοφοκλέους (1842), τοῦ ἀρχαίου θεάτρου (1859), μετέφρασε πλείστα ἔργα τῶν ἀρχαίων δραματικῶν εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ κατέγεινεν ἰδιαίτῳ εἰς τὰ περὶ τὸν βίον τοῦ Γκαίτε. — 3) Φρειδερίκος Σ., υἱὸς τοῦ Ἀδόλφου, γενν. 1850 καὶ διατελὼν ἀπὸ τοῦ 1877 καθηγητῆς ἐν Ἀϊδελθεργῇ. Εἶναι γνωστὸς ὡς ἐκδότης τῶν κωμωδιῶν τοῦ Πλάτου. — 4) Ῥοδόλφος Σ., ἐπίσης υἱὸς τοῦ Ἀδόλφου, γενν. 1844 καὶ διατελέσας καθηγητῆς ἐν Γραίφσβάλδ, Μένν, Στρασβούργῳ καὶ Μονάχῳ, ὅπου ἀπέθανε τῇ 1895. Ἐμελέτησεν ἐπισταμένως τὴν ἀρχαίαν νομοθεσίαν, συγγράψας καὶ περὶ τοιούτων ζητημάτων διαφόρους μονογραφίας. [B.E.]

Σχόμαν (Γεώργ. Φρειδερίκος Schömann). Φιλόλογος καὶ ἀρχαιολόγος, γενν. 1793 ἐν Στραλσούνδῃ, διατελέσας καθηγητῆς ἐν Γραίφσβάλδ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῇ 1879. Τὰ ἔργα τοῦ διακρινόμενα ἐπὶ σαφηνείᾳ καὶ ἐμβριθείᾳ ἀφορώσι τὰ μὲν εἰς τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς ῥήτορας, τὰ δὲ εἰς τοὺς ποιητάς καὶ ιστορικούς. Μεγίστην ἀξίαν μεταξὺ αὐτῶν ἔχουσι κυρίως Ἡ ἀττικὴ δικονομία (α' ἐκδ.

1824, πολλάκις εκδοθεῖσα), εἰς ἣν συνεργάτην εἶχε τὸν Μ. Μάϋερ, καὶ Δι' ἑλληνικαὶ ἀρχαιοότητες (2 τ. Β' ἐκδ. 1896 κέ.). Ἐξέδωκε δὲ πλὴν ἄλλων μετὰ σχολίων τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαιοῦ, Προμηθεῖα δεσμωτην καὶ Εὐμενίδα· τοῦ Δίσχυλου, τὴν Θεογονίαν τοῦ Ἡσιόδου κλπ. Τὰ ἐλάσσονα ἔργα του ἐξεδόθησαν 1856-71 ὑπὸ τὸν τίτλον Opuscula academica. [B.E.]

Σχόνη (Schoene). 1) Ἀλφρέδος Σ., φιλόλογος, γενν. 1836 ἐν Δρέσδῃ. Διαιτέσας καθηγητὴς ἐν Ἐρλάνγῃ 1869-74 εἰργάσθη εἰτα ἐπιστημονικῶς ἐν Παρισίοις, διορίσθη δὲ 1887 ἑφ' ἑσέως τῆς βιβλιοθήκης ἐν Γοττίνῃ, 1887 καθηγητὴς ἐν Κονξβέρῃ καὶ 1892 ἐν Κιέλῳ. Ἐγράψε περὶ Ἱερωνύμου (1864), Σαπφύδος (1867), ἐξέδωκε τὸ Χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου (1865-75), τὰ 2 πρῶτα βιβλία τοῦ Θεουκυδίδου (1874) κλπ. — 2) Ριχάρδος Σ., ἀδελφὸς τοῦ Ἀλφρέδου, γενν. 1840 ἐν Δρέσδῃ. Περιοδεύσας ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλλάδι ἐγένετο 1869 ἐκτακτὸς καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Ἀλλῃ. ἐκλήθη δὲ 1882 ὡς εἰσηγητὴς τῶν τῆς καλλιτεχνίας εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας εἰς Βερολίνον, ὅπου διορίσθη 1880 γενικὸς διευθυντὴς τῶν βασιλικῶν μουσείων. Ἐγράψε πλὴν ἄλλων τὰ ἀρχαῖα γλυπτικά τοῦ Λατερανεῖου μουσείου (μετὰ τοῦ Βένν-δερφ. 1867), Ἑλληνικὰ ἀνάγλυφα ἐξ ἀθηναϊκῶν συλλογῶν (1872), Δι' ἀρχαιότητες τοῦ μουσείου Bocchi di Adria (Ῥώμη 1878).

Σχονεβέκ (Schoenebeck). Πόλις τοῦ πρῶτου νομοῦ Μαγδεβούργου, ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου, ἔχουσα 14 189 κατ. καὶ ἀκμαιστάτην βιομηχανίαν χημικῶν προϊόντων κλ., ὡς καὶ ἐμπόριον ἁλματος. [M.S.]

Σχόνη (σουτδ. Skane). Ἡ νοτιωτάτη καὶ εὐφορτωτάτη ἐπαρχία τῆς Σουηδίας, ἔχουσα ἐμβ. 11 277 τετρ. καὶ 593 373 κατ. Εἶναι πεδινή, κύριον δὲ ἔργον τῶν κατοίκων ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία, ὧν τὰ προϊόντα (κυρίως βούτυρον) ἐξάγονται εἰς μεγάλα ποσά. Διαίρεται εἰς τοὺς νομοὺς Μαλμοχούς καὶ Χριστιανστάδης. [M.S.]

Σχονίγγη (Schoeningen). Πόλις τῆς περιφερ. Ἑλμστέτης τῆς Βρουνδικῆς, ἔχουσα 7593 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον γεωργικῶν προϊόντων. [M.S.]

Σχοπεγγάουερ (Ἀρθούρος Schopenhauer). Γερμανὸς φιλόσοφος γενν. ἐν Δαντζίχ τῷ 1788 καὶ ἀπεθ. τῷ 1860 ἐν Φραγκφούρτῃ, ὅστις εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς γερμανικῆς ἀπαισιοδοξίας. Τὰ ἔργα του, ὀλίγον ἀναγνωσθέντα ὅτε ἐξῆ, μεθ' ὅλην τὴν σπανίαν κομψότητα τοῦ ὅφους του μόλις μετὰ τὸν θάνατόν του ἔλαβον τὴν μεγαλύτεραν δόξιν. Τὸ κυριώτατον τῶν

ἔργων αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐκθέτει τὸ σύστημα του ἐπιγράφεται «Ὁ κόσμος ὡς θέλησις καὶ παρὰστασις». Τὸ πραγματικὸν βάθος τῶν πραγμάτων, τὸ πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ, κατὰ τὸν Κάντιον, εἶναι κατὰ τὸν Σ. ἡ θέλησις. Τὸ σὺμπαν, τὸ ὅποιον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι ἡ ματαία παγινώδης παρὰστασις, ἀπορρέει ἐκ τυφλῆς θελήσεως, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ ἢ ὑποδαίριουμένη, καὶ ἀντιτιθεμένη εἰς ἑαυτήν. Ἀν' ἡ θέλησις εἶναι τὸ βάθος τοῦ ὄντος, τὸ ὅν εἶναι ἀνεκλήτως δυστυχές, ἡ ὑπαρξις εἶναι μισραῖος θλίξις, διότι ἡ θέλησις ἐπιβάλλει τὴν ἀνάγκην καὶ τὸν ἀγῶνα, ὅλην τὸν πόνον. Ἡ εὐχαριστία εἶναι ὁλως ἀρνητικὴ, σιγὴ μάλιστα ἀναβολὴ τοῦ θλίψεως. Ἡ τέχνη προσφέρει ἐπὶ στιγμὴν τὰς βασάνους μας ἀποσπῶσα ἡμᾶς ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, καμνοῦσα ἡμᾶς νὰ λησμονώμεν τὴν θέλησιν, ἀλλὰ διὰ μόνῃς τῆς ἀπαιτήσεως τῆς θελήσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ ὁριστικὴ ἀπελευθέρωσις. Ἡ ἠθικὴ τῶν Σ. βασίζεται ἐπὶ τοῦ οἰκτοῦ, ἐπὶ τῇ συμπαθείᾳ διὰ τὴν παγκόσμιον βύσαν, ἐπὶ τοῦ αἰσθημάτων τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν ὄντων. Ἀρέσκεται δὲ ὁ Σ. νὰ προτεγγίξῃ διὰ τῆς φιλοσοφίας του εἰς τὴν βουδδικὴν θρησκείαν. Ἐκτὸς τοῦ προσηνηθέντος ἑσπερίου τοῦ Σ. εἶναι «Πραγματεῖα περὶ τοῦ αὐτεξουσίου», «Τὸ θεμέλιον τῆς ἠθικῆς», «Ἡ τετραπλάσια ρίζα τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπαρκούς λόγου», «Πάρεργα καὶ παραλείπομενα».

Σχουδάλωφ 1) Ἰβάν, μέλος ὁμωνυμοῦ εὐγενούς ρωσικῆς οἰκογενείας ἐξ Ἑλβετίας ἐλκούσης τὴν καταγωγὴν. ἥτις συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀνέλθῃ τὸν θρόνον ἡ αὐτοκράτειρα Ἑλισάβετ, καὶ υἱὸς τοῦ εὐνοούμενου ταύτης Πέτρου Σ. ἐφευρέτου τῶν γεγονόντων τὸ ὄνομα του τηλεβόλων καὶ ὀβιδίων. Οὗτος ἐγενν. τῷ 1728 καὶ ἀπέθαν. τῷ 1798. Ἐφορτισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἑλισάβετ νὰ διευθύνῃ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τεχνῶν ἐν τῷ κράτει εἰργάσθη οὕτως ὥστε ἐκλήθη ὁ Ματκήνας τῆς Ῥωσίας. Περιῆλθε δὲ πρὸς τοῦτο ἔλοκληρον τὴν Εὐρώπην καὶ διαμένεν ἐπὶ μακρόν ἐν Γαλλίᾳ, ὅπου εἰς μέτῳν Βολταῖρον παρέσχεν ὕλην πρὸς συγγραφὴν τῆς «Ἱστορίας τῆς Ῥωσίας ὑπὸ τὸν Μέγαν Πέτρον», εἰς δὲ τὸν Λαζάρ ἀνέθετο τὴν φροντίδα νὰ τὸν διατηρῇ ἐν ἡμέρῳ τῆς ἐν Γαλλίᾳ φιλολογικῆς κινήσεως, ἐξ οὗ ἀπέρρευσεν ἡ περιφημία «Φιλολογικὴ ἀνταπόκρισις» τοῦ κριτικοῦ τοῦ του. Ὁ Σ. ἦτο εἰς τῶν ἐντιμωτέρων καὶ τῶν μάλλον μεμορφωμένων ἀνδρῶν τῆς Ῥωσίας. — 2) Πέτρος κόμης Σ. Ῥώσος στρατηγὸς καὶ διπλωμάτης γεννηθεὶς τῷ 1828 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1889, ὅστις ἐχρημάτισεν ἐναλλάξ διοικητὴς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βαλτικῆς, ἀρχηγὸς τῆς μουσικῆς

δοτυνομίας καὶ τῆς χωροφυλακῆς (1866-73) καὶ πρέσβης ἐν Λονδίνῳ (1873-79). Ἐν τῇ θύσει ταύτῃ διατελὼν ἐπέτυχε νὰ καθησυγάσῃ τὰς ὑποψίας τῆς Ἀγγλίας ἐκ τῆς ἐν Ἀσία ἐπεκτάσεως τῆς Ῥωσσίας. Μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Ἀγ. Σεφάρου ἤρξατο μουσικῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῶν λόρδων Σάλορρυ καὶ Βήκονσφιλδ καὶ ὑπέγραψε τὸ ὑπὲρ τὸ ὄνομά του γνωστὸν Ὑπόμνημα, οὗτινος τὴν ὑπαρξὶν ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ δηλολογήσῃ ὁ Σάλορρυ. Παρεμποδίσας ὁ Σ. τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας πόλεμον προσέφερε μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Εὐρώπην. [Πς.]

Σχοῦδαρτ (Χριστιαν. Φρειδερ. Δαν. νήλ Schubart), Συγγραφεὺς καὶ συνθέτης γενν. τῷ 1739 ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Λυνεβούργης καὶ ἀποθ. τῷ 1791. Τῷ 1768 διωρίσθη ἄρχιμουσικὸς ἐν τῇ γενεθλίῳ του, τῷ δὲ 1774 ἤρξατο δημοσιεύων ἐν Αὐγούστη τὰ Γερμανικὰ χρονικά, λαϊκὴν ἐφημερίδα πολιτικὴν, φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν συντασσομένην μετὰ οἱστρου φαίδρθητος καὶ ἀνεξαρτησίας σπανίον ἐν Γερμανίᾳ. Ἀναγελίας ὅμως ψευδῶς τὸν θάνατον τῆς Μαρίας Θηρεσίας ἐφυλακίσθη τῷ 1777, ἀποφυλακισθεὶς μόλις μετὰ δεκαετίαν ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου. Ἐκ τῶν ἔργων του διακρίνονται ὁ «Ὑμνος εἰς Φρειδερίκον τὸν Μ.» καὶ ὁ «Περιπλανώμενος Ἰουδαίος».

Σχοῦδερτ (Φραγκίσκος Schubert), Μουσουργὸς γενν. 1797 ἐν Λιχτεντάλ παρὰ τὴν Βιέννην. Βοηθὸς ὢν τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἦτο δημοδιδάσκαλος, κοτεγίνετο κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς εἰς συνθέσεις ποικιλωτάτου εἶδους δι' ὀργανικὴν καὶ φωνητικὴν μουσικὴν, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ τὰ περίφημα ἄσματα Erlkoenig καὶ Wanders (1816). Ζῶν διαδοχικῶς ἐν κτήματι τινι τοῦ κόμητος Ἑστεργαῦ ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀνω Αὐστρίᾳ ἀδιακόπως ἐξήκολούθησε συνθέτων, ἀπέθανε δὲ ἡδὴ τῷ 1828 ἐν Βιέννῃ. Οὐδεὶς ἄλλος συνθέτης εἶναι ἐφάμιλλος αὐτῷ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τόσῳ μικρῷ διαστήματι παραχθέντων ἔργων καὶ τὴν εὐκολίαν τῆς εὐρέσεως. Δὲν ὑπάρχει δὲ εἶδος τῆς μουσικῆς ὅπερ δὲν ἐκαλλιέργησε, καὶ μετ' ὀλίγης μὲν ἐπιτυχίας τὸ μελόδραμα καὶ τὸ δρατῳρίον, μετὰ μεγίστης δὲ τὸ ἄσμα, οὗτινος εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἀντιπρόσωπος. [Μ. Γ.]

Σχοῦῶα. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Β μέρει τοῦ Ῥωστικοῦ κυβερνήτου Βλαδίμιρ, ἐπὶ τοῦ Τέσα. Ἔχει 20 618 κατ. καὶ ὑφαντουργίαν ἀκμαίαν [Μ. Σ.]

Σχοῦλεμβουργ (Ιω. Ματθίας κόμης von der Schulenburg καὶ κοινῶς ἐν Κερκῳρ καλούμενος Σκολιμβούργος). Γερμανὸς στρατηγὸς γενν. τῷ 1661 παρὰ τὸ

Μαγδεβούργον καὶ ἀποθ. τῷ 1747. Ὑπηρετήσε κατ' ἄρχας ἐν Δανίᾳ, εἰτα δὲ ἐν Πολωνίᾳ, ὅπου ἐπεχείρησε τὰς κατὰ τοῦ Σοβιέσκῃ ἐκστρατείας, ἐσωσε τὰ λείψανα τοῦ Σαξονικοῦ στρατοῦ ἡττηθέντος τῷ 1700 ὑπὸ τοῦ Καρόλου ΙΒ' καὶ ἐξετέλεσε πρὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας ὡραίαν ὑποχώρησιν ἐπιυθέν τοῦ Ὄδερ (1704). Τῷ 1708 εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ὀλλανδικὴν ὑπηρεσίαν, ἐν ᾗ διατελὼν μετέσχε τοῦ κατὰ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' (1708) πολέμου, ἐκυρίευσεν τὸ Τουργαὶ καὶ ἐγένετο εἰς τῶν νικητῶν τοῦ Μολπλκαί. Ἀναλαβὼν δὲ τῷ 1715 τὴν διοίκησιν τοῦ Ἑνετικοῦ στρατοῦ ἐπολιόρκηθη ἐν Κερκῳρ, ἀλλὰ διασπάσας τὴν περιήμην καταστᾶσαν πολιορκίαν τῷ 1716 κατεδίωξε τοὺς πολιορκητάς μέχρι τῆς Ἀλβανίας, ὅπου ἐπολιόρκησε τὴν Σκόδραν καὶ ἐστειψε τὰς ἐπιτυχίας του διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Πασσάρεβιτς. Ὁ ἀνδρίας αὐτοῦ ὑπερὶν ἰδρῶθι ἐν Κερκῳρ πρὸ τοῦ φρουρίου. [Πς.]

Σχοῦλτσ (Γοττλῶδ Ἑρνέστος Schulze), Φιλόσοφος γενν. τῷ 1761 ἐν Ἐλδρῳγγεν καὶ ἀποθ. τῷ 1833. Ἐξέβαλε φιλοσοφίαν ἐν Ἐλμπατέττῃ (1788) εἰτα δὲ ἐν Γοττλῳγγ (1810). Ἠρξάτο γενόμενος γνωστὸς δι' ἔργων του περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Πλατωνικῆς φιλοσοφίας, τῷ δὲ 1792 ἐδημοσίευσεν ἔργον δι' οὗ ἐπετίθετο κατὰ τῶν νέων θεωριῶν τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Ῥαϊνὸλδου, ὅπερ ἐνεποίησεν μεγάλην αἰσθησιν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπιγράφεται «Δίνε σὶ δ η μ ο ς», τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἀπεδόθη καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν συγγραφέα του. [Πς.]

Σχοῦλτσ-Δέλιτς (Hermann Schulze-Delitzsch), Γερμανὸς οἰκονομολόγος, γενν. ἐν Δέλιτς τῷ 1808 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1883. Οὗτος ἔζησε τῷ 1850 τὴν πρώτην λαϊκὴν τράπεζαν καὶ ὑπῆρξεν ἐπίσης ὁ ἰδρυτὴς τῶν ἐταιριῶν τῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, αἵτινες ἀπὸ τοῦ 1849 ἀνεπτυχθήσαν ἐν Γερμανίᾳ. Διετέλεσε δὲ ὁ Σ. καὶ βουλευτὴς ἐν τῇ πρῶσσι κῆ βουλῇ ἀπὸ τοῦ 1861 καὶ μέλος τοῦ Ῥάϊχσταγ ἀπὸ τοῦ 1867 ἀνήκων εἰς τὴν προδετικὴν μερίδα, καὶ ἔγραψε «Περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ συνεταιριστικοῦ συστήματος». [Πς.]

Σχοῦμανν (Ροβέρτος Schumann), Μουσουργὸς γενν. 1810 ἐν Τσέδικαυ Σπουδάσας τὴν νομικὴν ἀφιερώθη εἰτα ἐντελῶς εἰς τὴν μουσικὴν ὑπὸ τὸν Βίχ ἐν Λίψα καὶ ἠναγκάσθη μὲν συνεπεῖλ παραλύσεως βακτύλων τινῶν νὰ παραιτήσῃ τὸ στάδιον τοῦ ἀριστοτέχνου, ἐπεδόθη δὲ ὁλοψύχως εἰς τὴν σύνθεσιν μουσικῶν ἔργων καὶ τὴν κριτικὴν, ἔβυσας 1834 τὸ Νέον Περιοδικὸν τῆς μουσικῆς. Τὸ κατ' ἄρχας αὶ συνθέσεις του ὀλίγη ἐντύπωσιν ἐπείουν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον κατέκτησεν ἑδαφος καὶ ἐφημίσθη μεγά-

λως οὐχὶ μόνον διὰ τὰς συνθέσεις του διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον ὡς ἄριστα ἐξετέλει ἢ συζυγὲς του Κλάρα, θυγατὴρ τοῦ διδασκάλου του Βίλν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ συμφωνικά του ἔργα, ὀρχηστρικά καὶ ρωμηνικά. "Εξήσα δ' ἐν διαφόροις πόλεσι καὶ ἐγκατεστάθη τῷ 1850 ἐν Δύσσελντορφ ὡς διευθυντὴς τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἔτη ἔπαθε τὰς φρένας καὶ ἀπέθανε τῷ 1856 ἐν φρενοκομείῳ παρὰ τὴν Βόννην. Εἶναι δ' κατ' ἐξοχὴν ἀντιπρόσωπος τῆς ῥωμαντικῆς μουσικῆς, διαπρέπει δὲ κυρίως εἰς τὸ λυρικὸν εἶδος.

Σχοδύμλα τῶν Ἀνατ. Ἰνδιῶν, βλ. Σίμλα.

Σχοδύμλα ἢ Σχοῦμνα. Πόλις τῆς Βουλγαρίας, 90 χμ. Δ τῆς Βάρνης, εἰς τὰς παραποτάδας τοῦ Ἀνατολ. Αἰμου ἐπὶ στρατηγικωτάτης θέσεως. Εἶναι πρωτ. περιφέρειας, ἔδρα Βουλγάρου μητροπολίτου καὶ γκουβερν., ἔχει δὲ ἀνευ τοῦ στρατοῦ 23 161 κατ. ὧν 8528 Τούρκοι, ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν χαλκῶν σκευῶν. [Μ.Σ.]

Σχουσά. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ Δ μέρει τοῦ ῥωσσο κυβερνείου Ἑλισαβετοπόλειως ἐν τῇ Ὑπερκαικάσιᾳ. Κεῖται ἐπὶ ἀποτόμου ὁρους ἐν ὕψει 1550 μ., ἔχει δὲ 32002 κατ., τοὺς πλείστους Ἀρμενίους, καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Σχῦτς (Ἑρρίκος Schütz). Εἰς τῶν μεγίστων ἐκκλησιαστικῶν μουσουργῶν τοῦ 17 αἰῶνος, γενν. 1585 ἐν Koestritz, σπουδάζας ἐν Ῥνετία, διατελέσας δὲ ὀρχημουσικὸς ἐν Κάσσελ καὶ Δρέσδν. Κατὰ τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον διέκοψε τὴν ἐνταῦθα ἐργασίαν του, περιδεύσας δὲ ἐπὶ ἔτη τινα ἐπανῆλθεν εἰς Δρέσδν καὶ ἀπέθανε τῷ 1672. Τὰ ἔργα του εἶναι δείγματα ὑψηλοῦς φαντασίας ἅμα καὶ σαφηνείας, συνίστανται δὲ κυρίως ἐκ θρησκευτικῶν ἀσματικῶν, ψαλμῶν κλ. [Μ.Γ.]

Σχοῦτσερ (Ἰωάννης Ἰάκωβος Scheuchzer). Ἰατρὸς καὶ φυσιοδίρης γενν. τῷ 1672 ἐν Ζυρίχῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1735. Αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ συλλογαὶ πολυτίμους προσήνεγκον ὑπηρεσίας εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν. Ἐκ τῶν ἔργων του διακρίνονται τὰ Κατακλυσμιαίων Μουσείων, Μάρτυς τοῦ Κατακλυσμοῦ, καὶ Ἰερὰ Φυσιολογία. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη Andrias Scheuchzeri τεραστίᾳ ἐρμητικῇ σαλαμάνδρα ἣν περιέγραψεν αὐτὸς ἐκλομβάνων ὡς προϊστορικὸν ἄνθρωπον.

Σχόψφερ (Πέτρος Schoeffer). Ἐγεννήθη ἐν Γέρνσαιμ καὶ ἦτο εἰς τῶν πρώτων τυπογράφων. Βοήθη δ' ὀργὰς τοῦ Ιουλιανῆς ἐγένετο ἀκολουθῶν συνεταῖρος καὶ εἰτα γαμβρὸς τοῦ Φούτ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦ (1466) ἔμεινε δ' ὁ μόνος ἰδιοκτήτης τῆς τυπογραφίας. Ἀπέθ. τῷ 1502.

Σχόκκινγκ (Lewin Schücking). Μανὸς μυθιστοριογράφος γενν. ἐν Κίλ, σβέρθη παρὰ τὸ Μόναστερ τῷ 1814 ἀποθ. τῷ 1883. Ὑγραψί μέγαν ἀρ. μυθιστορημάτων ἱστορικῶν καὶ κοινωνικῶν, ἀτὶνα τάσσονται μετὰξὺ τῶν καλῶν τῆς συγχρόνου Γερμανίας. [Πς.]

Σχῦτς (Χριστ. Γοτφρίδος Schütz). Λόλογος γενν. τῷ 1747 ἐν Δεδερστατ Μανσφέλδης καὶ ἀποθ. τῷ 1832. Ἐχρημάτισε καθηγητὴς ἐν Ἀλλῃ, ἦτο εἰς ἰδρυτῶν καὶ συντακτῶν τῆς «Φιλολογοῦ» ἐφημερίδος τῆς «Ἀλλῆς» καὶ ἔκαμεν μωμένας ἐκδόσεις τοῦ Κικέρωνος, τοῦ σχύλου, τοῦ Ἀριστοφάνους, συνέγραψε πραγματείας περὶ τῶν λατινικῶν μωρ.

Σχῦττ (Schütt). Ὀνομα δὺς ἐν τῇ Οὐγγαρίας ἐπὶ τοῦ Δουνάβητος ἐκ κατωτέρω τοῦ Πρεσβούργου. Ἡ μεγαλὴ καί μὲν εἰς τὰ κομητὰτα τοῦ Πρεσβούργου καὶ τοῦ Κόμορον σχηματίζεται ὑπὸ βραχίονος τοῦ Νοῦχόουζελ καὶ ἔχει σιν 1542 γμ. Ἡ μικροτέρα ἐπὶ τῇ ἑξίς ὁχθῆς εἰς τὰ κομητὰτα τοῦ Κόμορου καὶ τοῦ Ραάβ, διαβρέσσεται ὑπὸ βραχίονος τοῦ Βίξελβουργ καὶ ἔχει ἑλμὸν 275 γμ. Ἀμφοτέραι παράγουσιν τηρά. [Πς.]

Σχωρέτσανα. Κώμη τοῦ δήμου γνάτων (τῶν Τσεμέρκων), ἀφ' ὧν 1 ὥραν πρὸς Ν. Οἰκίζεται ὑπὸ 782 κατ.

Σῶ (Seeaux). Ὀρεῖα πόλις πρωτ. διομερίσματος ἐν τῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνης ἐν ποταμῷ Βιέδρῃ καὶ 12 χμ. μασημὰ τῶν Παρισίων. Ἐχει 3 147 κατ., ἐν δὲ διανεργεῖται μέγα ἐμπόριον σφαγῶν ταχυλισκομένων ὑπὸ τῶν Παρισίων, ἐν δὲ καὶ σιτηροδόμος κατεσκευασμένη σύστημα ἐπιτρέπον τὴν διαγραφὴν κλῶν μικροτάτης ἀκτίνος. Τὸ Σ. κτῆ τῷ 1624 βραωνία, ὑπῆρχε δ' ἄλλοτε ἐν τῷ θαυμάσιον ἀνάκτορον ἀνεγερθὲν ὑπὸ Κολβέρ, τὸ ὁποῖον τῷ 1700 περιήλθον τὸν δούκα τοῦ Μαίν, νέθον υἱὸν τοῦ δούκου 1Δ'. Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο ἐπὶ καὶ κατεστράφη κατὰ τὴν Γαλλ. ἰστορίαν, ὅστιρον ὁμῶς ὁ πορτοκαλεὼν καὶ μέρος τοῦ παραδείσου του ἀγοράς ὑπὸ τῆς πόλεως ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς μωσίαν χρῆσιν.

Σωδινισμός (γαλλ. Chauvinisme) καλεῖται ὁ ὑπερβολικὸς καὶ ἀλαζμονισμὸς. Ἑτυμολογεῖται δὲ ἡ λέξις τοῦ Chauvin, ἀλαζόνος νεοσυλλέκτου κωμῳδία La cocarde tricolore τῶν γαλλ. Cogniard (1831). Ἰσως δὲ καὶ ἐλήφθη ἀπὸ τινος Chauvin, παλαίοντος Ναπολεόντεος, γνωστοῦ ὄντος ἐν Πα-

διὰ τὸν μεγάλῃ ἡγορῶν ἐνθουσιασμόν του διὰ τὸν αὐτοκράτορα. [Εγ.]

Σωδεσαίγη (Chaudesaigues). Πόλις ἐν τῇ διαμερίσματι Σαιν-Φλορ του γαλλικοῦ νομοῦ Καντάλ, ἔχουσα 1070 κατ. Εἶναι περίφημος διὰ τὰς θερμὰς πηγὰς, αἱτνες περιέχουσιν νάτριον, ἰωδιον καὶ βρώμιον συνιστῶνται πρὸς ρευματισμούς.

Σωδφόν (Chaux-de-Fonds). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ ἐλβετικῇ καντονίᾳ Νεοβούργου, κειμένη οὐ μακρὰν τῶν γαλλ. συνόρων ἐν ὑψηλῇ κοιλάδι τοῦ 'Ιέρα. ἔχει 25 835 κατ. καὶ μεγίστην βιομηχανίαν ὠρολογίων κλ. [Μ Σ.]

Σωζόμενος ('Ερμίας). Ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς γενν. περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος ἐν Παλαιστίνῃ, ὅστις ἐχρημάτισε διηγήτορος ἐν Κων/πόλει καὶ συνέγραψεν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἀπὸ τοῦ 324 μέχρι τοῦ 439 καὶ Σύνοψιν Ἱστορίας ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ 'Ι. Χ. μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Λικινίου τῷ 323, ἥτις ὁμοίως ἀπωλείσθη. Ἐκ τοῦ σωζομένου πρώτου ἔργου του ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύεται ὀλίγον κριτικὸς.

Σωζόπολις. Ναυτικὴ πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, καλουμένη κατ' ἀρχὴν Ἀπολλωνία, κειμένη 21 περίπου χμ. ΝΑ τοῦ Πύργου, ἔχουσα 8 000 κατ. καὶ οὐκ ἔδρα μητροπολίτου. ἔχει ἀλυσκὰ καὶ διεξάγει ἐμπορίων εἰνών καὶ ἑυλείας. Ὁ λιμὴν τῆς εἶναι εἰς τῶν καλλιτέρων τῆς Μαύρης θαλάσσης. [Πς.]

Σωθίς. Οὕτως ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ὁ ὁσιὴρ Σεῖριος ἡ ὁ Ἀστερισμὸς τοῦ Κυνός. Σωθιακὴ περίοδος, βλ. Ἡμερολογιον ἐν τόμ. Δ' σ. 174.

Σώκη (Τουρκ. Söke). Πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ γαινή διοικήσει Ἀιδινίου. Κειμένη μεταξὺ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Μαιάνδρου καὶ τῶν ὑπορείων τοῦ ὄρους Μυκαλῆς, ἐπέχει τὸν τόπον τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀναίας ἢ Ἀναίων ἥτις ἄλλοτε ἦτο ἔδρα ἐπισκοπῆς ἣς ὁ κάτοχος ἐδρεύων νῦν ἐν Κρήνῃ φέρει εἰσέτι τὸν τίτλον ἐπισκόπου Ἀναίων καὶ Κρήνης. Ἀριθμεῖ περὶ τὰς 10 000 κατοίκων τοὺς πλείστους ἀρθόδοξους ἀποτελοῦντας ἀξιόλογον Ἑλλ. κοινότητα καὶ διατηροῦντας καλὰ σχολεῖα. Προϊόντα τοῦ τόπου εἶναι κυρίως σταφίδες, καπνὸς καὶ γλυκέρριζα ἣς ὑπάρχει ἐνταῦθα ἐργαστάσιον ἰδρυθὲν ἀπὸ τιμῶν ἐκτὸς ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Forbes λίαν εὐεργετικοῦ ἀναδειχθέντος διὰ τοὺς κατοίκους.

Σωκράτης. Χωρ. τῆς Κερκύρας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἀπηνιωτῶν. Κε-τοικεῖ 712.

Σωκράτης. Ζῆς τῶν μεγίστων φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἦτο υἱὲς

τοῦ ἐκ τοῦ δήμου τῆς Ἀλωπεκῆς λιθοξόου Σωφρονίσκου καὶ τῆς μαίας Φαιναρέτης, ἐγεννήθη δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Φαργηλιῶνος μηνὸς ἔτει δ' τῆς 77ης Ὀλυμπιάδος (20ῃ Μαΐου 429 π. Χ.). Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσπούδαζε τὴν τοῦ πατρὸς τέχνην καὶ μετέβηεν αὐτήν (μετὰ 600 ἀκόμη ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔτη ἐτώζοντο ἐν τῇ Ἀκροπόλει αἱ Χάριτες ἐνδεδυμένααι αἱτνες ἐθειροῦντο ἔργον αὐτοῦ) εἰτα δ' ὁμοίως ὑπὸ τοῦ μετ' ἑπειτα Ἰσχυίου αὐτοῦ φίλου Κρίτωνος, «ἐρασθέντος τῆς κατὰ ψυχὴν χάριτος αὐτοῦ», ἀπεπαύθη τοῦ ἐργαστηρίου καὶ προσήλθε πρὸς ἐκπαίδευσιν παρὰ διαφόροις διδασκάλους. Οὕτως ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Κόνου μουσικὴν, παρὰ τοῦ Θεοδώρου ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν, ἐν ἣ ἦτο κράτιστος, παρὰ τοῦ Εὐθύνοι τὴν ποίησιν καὶ παρὰ τοῦ σοφιστοῦ Προδίκου τοῦ Κεῖου καὶ τοῦ ῥήτορος Δάμωνος τὴν ῥητορικὴν. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐμαθήτευεν ἐδείκνυνεν ὀπλητὸν φιλομαθειαν, ἥτις ἐχαρακτήρισεν διὰ τὸν ἐκ-τοῦ βίον αὐτοῦ τοιαύτην ὥστε καὶ ἐν βαθεῖ γήρατι νὰ ζητήσῃ νὰ ἐκμάθῃ τὴν κιθάραν. Μετὰ τὴν ἐκπαίδευσίν του κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπέδωκε εἰς τὴν βιβλιαλίαν τῆς ῥητορικῆς, εἰτα ὁμοίως παρατηθεῖς ταύτης ἀφιερώθη ὅλως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας, ζωρασάμενος ὡς λέγεται τοῦ Ἀρχελάου, τοῦ Παρμενίδου καὶ τοῦ Ζήνωνος καὶ γενόμενος ἐγκρατὴς τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τῶν Ἰωνῶν, τῶν Πυθαγορείων καὶ τῶν Ἑλεατῶν. Οὐδὲν ὁμοίως τῶν συστημάτων τούτων ἀποδεχθεὶς ἐμόρφωσεν ἴδιον, ὅπερ καθ' ὅλον τὸν ἀπὸ τοῦ τριακοστοῦ περικοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ βίον ἐδίδασκε δημοσίᾳ καὶ δωρεὰν «παντί τῷ βουλομένῳ προσεῖναι καὶ διαλέγεσθαι» σχολῆως κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἡλικίας. Κατὰ τὴν Πελοποννησιακὸν πόλεμον τρις ἐστράτευσε καὶ γενναίως ἡγωνίσαστο ἐν Πोटιδαιῇ (431-430) καὶ ἐν Δηλίῳ (424) κατὰ τῶν Βοιωτῶν, ὅποτε ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἔωσσε τὴν ζωὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὴν τοῦ Ξενοφώντος, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει (420) κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπου καὶ διακρίθη ἐπὶ ἀνδρείᾳ. Κατὰ τὸ 63ον τῆς ἡλικίας του ἐξελέγη εἰς τῶν 500 βουλευτῶν. Τοιαῦτος διατελὼν καὶ ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων συγγάνων δὲν ἐπέτρεψε τὴν παράνομον ψηφοφορίαν, 31 ἥς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἤθελε νὰ καταδικάσῃ εἰς θάνατον τοὺς 9 στρατηγούς εἰτινες κατήγαγον τὴν νίκην κατὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν (416), διότι ὑπὲρ τρικυμίας ἤναγκάσθησαν ν' ἀφῆρσιον ἀτάφους τοὺς πεσόντας. Ἐπίσης ἀνέστη δὺς ἐτη βραδυτέρων εἰς τοὺς Τριάκοντα ὅτε οὗτοι τὴν διαταξάν ν' ἀπόσχῃ τοῖς νέοις ἀναστρεφόμενος καὶ δὲν ὑπήκουσε πάλιν αὐτοῖς διατάξαι αὐτὸν νὰ μεταβῇ μετὰ τῶν

σάρων ἄλλων καὶ φέρη εἰς Ἀθήνας τὸν Σαλαμίνιον Λέοντα ὅπως ὑποστῇ τὸν παρ' αὐτῶν καταγνωσθέντα αὐτῷ θάνατον. Ἐνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ εὐμῆς ἐκλήθη ἐναλλάξ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀρχελάου καὶ τῶν Σκεπαδῶν τῆς Θεσσαλίας ὅπως μεταβῇ καὶ μείνῃ παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἤρνήθη διαρρήδην. Ἐνεκα τῆς περὶ τὴν διδασκαλίαν ἐλευθεροστομίας, μεθ' ἧς ἔφεγε πάντα καὶ πάντας τοὺς σημαίνοντας, πολλοὺς εἶχεν ἐχθρούς. Τὸ τούτων μῖσος ἐκπροσωποῦντες ὁ ποιητὴς Μέλητος, ὁ πολιτικός Ἄνυτος καὶ ὁ ρήτωρ Λύκων κατήγγειλαν αὐτὸν τῷ 399 ἐνώπιον τοῦ ἀρχοντος βασιλέως διὰ γραφῆς ὑπὸ τοῦ πρώτου αὐτῶν εἰσαχθεὶς καὶ ἐχοῦσης οὕτω: «Μέλητος Μελήτης Πιπιδεύς Σωκράτη Σωφρονίσκου Ἀλκιπευθῆν ταῖς ἐγράψατο καὶ ἀντιμύσαστο· ἀδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καὶνὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθεύρων· τιμῆμα θάνατος». Γενομένης τῆς βικῆς ἐνώπιον 600 περίπου ἡλιαστῶν ὁ Σ. κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ κινίου θάνατον. Ὅπως ὅμως δὲν θά κατεδικάζετο, ἂν δὲν ἀπιστέργε ν' ἀπολογηθῇ ἄλλως καὶ ἂν ἀπεράσιζε νὰ κατέλθῃ μέχρι τοῦ νὰ ἐκλιπάρη, κατὰ τὸ ἔθος, τὸ ἔλεος τῶν δικαστῶν του. Τούναντίον ὅμως ἔχον μόνον ὑπὲρ τοιούτου πνεύμα δὲν ἀπολογηθῇ, ἀλλὰ καὶ οὕτω ἡρωτῆθῃ τί ἀντιτίμημα προτείνει, αὐτὸς ἀπήντησεν ὅτι ἦτο ἀξίος τῆς δωρεᾶν ἐν τῷ Πρωτανείῳ σιτήσεως, ἐξ οὗ καὶ 80 δικάσται, δωτωτικῇν δόσαντες πρὶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ψήφον των, ἐν τῇ ἐπιμετρήσει τῆς ποινῆς ὑπερψηφίσαν καὶ αὐτοὶ τοῦ θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς καταδίκης εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Δῆλον ἡ συνθήκη θεωρία (βλ. λ.), μέχρι τῆς ἐπανόδου τῆς ὁπίας ἡ πόλις ἔδει κατὰ νόμον νὰ διατελῇ ἀγνή καὶ θανατικαὶ ἐκτελέσεις δὲν ἐπετρέποντο, ὁ Σ. ἔμεινε φυλακισμένος περὶ τὸν μῆνα. Ἐπανελευθερῆς τέλος τῆς ἱερᾶς νηὸς ἐπὶ τὰ κώνας καὶ ἐτελεύτησε τῷ α' ἔτει τῆς 95 Ὀλυμπιάδος, ἥτοι τῷ 399 π. Χ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σ. οἱ Ἀθηναῖοι μετέγνωσαν, εἰς ἐνδειξιν δὲ τῆς ἐαυτῶν μετομελείας ἐξεδήλωσαν ἐπισήμως τὸ πένθος των διατάξαντες τὸ κλείσιμον τῆς παλαίστρας καὶ τῶν γυμνασίων, παραγγείλαντες δὲ καὶ εἰς τὸν Λύσιππον νὰ ποιήσῃ χαλκὴν αὐτοῦ εἰκόνα. Διηγούμεναι μάλιστα ὅτι διδασκόμενης τραγωδίας τοῦ Εὐρυπίδου ἐχοῦσης ὑπόθεσιν τὸν ἀδικὸν θάνατον τοῦ Παλαμήδους καὶ ψάλλοντος τοῦ χοροῦ: «Ἐκάνετε ἐκάνετε (ἰπικεταίνετε) τὴν πάνσορον, ὦ Δαναοί, τὴν οὐδὲν ἀλγύνουσιν ἀχρεῖνα Μοῦσαν, τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀριστον· ἅπαντες οἱ θεαταὶ ἀνεληχσαν εἰς δάκρυα. Τριακόσια δὲ μ. Χ. ἔτη ἐσώζετο ἐν Ἀθήναις ναὸς τοῦ Σωκρά-

τους, Σωκρατεῖον καλούμενος, παρ' ᾧ καὶ κρήνη διαυγὲς ἐχοῦσα ὕδωρ. Ἦτο δὲ ὁ Σ. τὴν μορφήν ζυσεϊδῆς, ἔχων κατὰ τὴν ἰδίαν του περιγραφὴν γαστέρα μειζονα τοῦ πρῆποντος, ὀφθαλμοὺς ἐξέχοντας, χεῖλη παχέα, ῥίνα σιμὴν μετ' ἀναπεπταμένων μυκτῶρων καὶ τὴν κεφαλὴν ψιλὴν. Ὑπὸ ἐπισημὸν δὲ χαρακτῆρος ἦτο μὲν κατ' ἀρχὰς ἐργίλος, ἡδυπαθὴς καὶ νωθρός, ἀλλὰ οὖν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς ἐπιμόνου θελήσεως ἐδάμασε τὰ ἐλαττώματά του ταῦτα καὶ ὅσα ἄλλα εἶχε καὶ διέπλεσεν ἑαυτὸν φιλεργότατον, ἐγκρατέστατον τὴν τε ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ὥστε τῶν πάντων ν' ἀπέχεται καὶ πάντα νὰ ὑπομένῃ, καὶ τὸν ὑπομονητικώτατον τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀπέδειξε διὰ τῆς πρὸς τὴν δυσπρωτατὴν σύζυγον του Ξανθίππην ἐνστάλης του. Διὰ τῶν προτερημάτων τούτων καὶ ὅσων ἄλλων ἐκείνητο κατέστησε ἑαυτὸν δι' ὅλου τοῦ βίου του ὑπόδειγμα τοῦ κατὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ τελειοῦ ἀνθρώπου. Συνίστατο δὲ ἡ τοῦ Σ. φιλοσοφία εἰς τὸ βουλευέσθαι μετὰ γνώσεως, ἐξ ἧς ἡ βούλησις πρὸς τὸ καλὸν ἰσχυροῦνται, ὅπερ ἐστὶ τὸ πρὸς τὸ θεῖον ἀρμύζει τὰς ἰδίας πράξεις. Ἀλλὰς λέξεσιν ἐξήλκεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ σοφία διασπντίζουσι τὴν ψυχὴν ὥστε νὰ πράττῃ ἐκάστοτε τὸ δέον, οὕτω δὲ καθιστῶσιν αὐτὴν ἀξίαν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς τῆς ἡτις ἐστὶ νὰ εἰς τὸ νὰ ἐξεκραιώθῃ πρὸς τὴν ψυχὴν τὸ παντός, ταῦτόν εἶπεν τὸν θεόν. Ὁ δὲ πρῶτος τῆς διδασκαλίας τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ τῶν τῶν καὶ τῶν ἀπὸ τούτων ἡθικῶν διδαγμάτων ἦτο τὸ ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἀγνοήστα χωρεῖν καὶ ἐκ τῶν κοινῶν εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν προσπιπτόντων ἐξάγειν καὶ συμπεραίνειν τὰ ὑψηλὰ διὰ μεθόδου μαθηματικῆς, καθ' ἣν ἐκάστη ἐπομένη ἰδέα ἦ ἀπότοκος τῆς προηγούμενης καὶ τὰ ἀγνοήστα ἀπέρρεον ἐκ τῶν γνωστῶν, τοῦ δὲ διδασκαλοῦ χρησιμεύοντος μόνον ὡς μαθητῆρος εἰς τὴν γέννησιν αὐτῶν. Ἡ τοῦ Σ. διδασκαλία διεσώθη μέχρις ἡμῶν διὰ τὰ συγγραμμάτων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Πλάτωνα καὶ Ξενοφῶντος, ὅστις καὶ πιστότατον διέσωσε μέχρις ἡμῶν τὰς τοῦ διδασκαλοῦ ἀρχάς. Ὁ Σ. ἡσθάνετο ἐν ἑαυτῷ ὑπετέραν δύναμιν, ἡτις ἐστὶν ὅτε ἐξεδήλωσεν αὐτῷ τί τὸ δέον γενέσθαι ἐκάστοτε. Ταῦτά ἐκάλει αὐτὸς εὖτος «δαιμόνιον» ἢ δι' ἃ ἡμεῖς λέγομεν ἡ φράσεων σημαίνουσιν τὸ θεῖον αὐτοῦ. Εἰς τὴν διαλεκτικὴν αὐτοῦ ἀνεμύνησεν ἐνίοτε ὁ Σ. καὶ ὅσον λεπτοῦ σαρκασμοῦ, εἰρωνίας ἦν εἰς τὸ τέλος ἀνέγχετο. Πρὸς καὶ Σ. βίον καὶ διδασκαλίαν ὑπὸ Ἐρμάντου Λασώ, μετάφρ. Ἀριστείδ. Καρκαρή (ἐν Τερψέστῃ 1892). [Πς.]

Σωκράτης. Ἐκκλησιαστικὸς συγγρα-

ρῶς δ' ἐπιλεγόμενος Σχολαστικός γενν. ἐν Κων/πόλει περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος. Συνέγραψε τὴν Ἑκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τοῦ Εὐσεβίου διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὴν 7 βιβλίων πραγματευομένων περὶ τῶν ἐτών 306-430. Καίπερ ὢν ἀμερόληπτος, δὲν ἔχει ἐν τοῦτοις τὴν δέσυσαν ἀκρίβειαν ἐν τῷ ἔργῳ του. ὅπερ συνεκδίδεται συνήθως μετὰ τοῦ Εὐσεβίου. [B.E.]

Σωκρατικοί καλοῦνται οἱ μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους, ἰδίως ἐνείκῃ οἱτινες μετὰ τὴν θάνατον τοῦ διδασκάλου ἀνεδείχθησαν ὡς φιλόσοφοι καὶ ἐν ἰδίαις σχολαῖς παρέβησαν τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα αὐτῶν. Πολλὰ ὅμως ὁμῶς ἀπὸ τῆς καθαρᾶς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους ἐξεκλινον ἢ τοῦλάχιστον ἐτροποποίησαν αὐτὴν κατὰ διαφόρους ἐνείκας, παραλαβόντες προσέτι καὶ τινα ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων. Ὁ μέγιστος τῶν Σ. ὑπῆρξεν ὁ Πλάτων καὶ μετ' αὐτὸν ἔδρασαν ἐν Ἀθήναις ὁ Ἀντισθένης, ἐν Μεγάρῳ ὁ Εὐκλείδης, ὁ Φαίδων ἐν Ἠλίδι καὶ ὁ Ἀριστοίππος ἐν Κυρήνῃ. [B.E.]

Σώλ (Sohl, οὐγγρ. Zolyom). Κομητῶν τῆς BN Οὐγγαρίας, ὄρειον καὶ διατεμνόμενον ὑπὸ παραφυάδων τῶν Καρπαθίων, πλοῦσιον εἰς μέταλλα ὡς καὶ ἀρκετὰ εἴδη. ἔχει ἐμβ. 2730 τ.χμ. καὶ 112 413 κατ. τοὺς πλείστους Σλοβάκους. Πρωτεύουσα εἶναι Νεσώλ. [M.S.]

Σωλὴν καλεῖται ἐν τῇ Ἀνατομικῇ πᾶν ὄργανον ἢ τμήμα ὁργάνου διασκευὴν καὶ σχῆμα ἔχον αὐλοῦ. Συνήθως οἱ Σ. εἶναι τέλειοι ἔχοντες δύο στόμια, ἐνίοτε δὲ ἀτελεῖς μόνον ἐν στόμῳ ἔχοντες ὅσακις τὰ τοιχώματα τυγχάνουσιν ἐκ μαλακῶν στοιχείων ἀποτελούμενα τὰ στόμια αὐτῶν φέρουσιν σφιγκτικὰ μὲν. — Σ. π. ε. π. ι. κ. δ. καλεῖται κοῖλον ὄργανον κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς ἐκτάσεως σωληνοειδῆ τὴν διαμόρφωσιν ἔχον πῇ μὲν διευρυσμένον, πῇ δὲ ἐστενωμένον καὶ διεξάγον πᾶσαν τὴν ἐπίπλοκον ἐκείνην φυσικολογικὴν λειτουργίαν τῆς προσλήψεως ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου εἰς τὰ ἐνδον τοῦ ὁργανισμοῦ πασῶν τῶν οὐσιῶν, ὅσαι ἀπαιτοῦνται καὶ εἶναι προσωρισμένοι ν' ἀναπληρωσῶσι πᾶσαν ἀπώλειαν ἣν ὑφίσταται τὸ αἷμα διὰ τὴν τοῦ ὁργανισμοῦ διατροφήν, ὡς καὶ τῆς συν-αθροίσεως καὶ ἀποβολῆς πάσης οὐσίας ἀποβάσεως τοιαύτης ὡς ἐκ τῶν ἐπιγενομένων χημικῶν τῆς πέψεως τροποποιήσεων, ὥστε νὰ ᾖ ἀγρηστός τῷ ὁργανισμῷ. Πρβ. Πέψις.

Σωληνανοθῆ. βλ. Σύνθετα.

Σωληνόκοχα. βλ. Κόχχαι.

Σώμα (Τουρκιτὶ Soma). Πέλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιλαμβανομένη ἐν τῇ διοικήσει Μαγνησίας τοῦ βιλαετίου Ἀιδινίου

καὶ καίμενη Δ. τοῦ Κιρκαγατοῦ μεθ' οὗ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου. ἔχει δὲ περὶ τὰς 5 000 κατ. ἐξ ὧν πολλοὺς ὀρθοδόξους καὶ τινας Ἀρμενίους. ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον βάμβακος καὶ βαλανιδίων καὶ ἐν ταῖς περιχώροις αὐτῆς πλούσια μεταλλεῖα ἰδίως χρωμίου. [M.X.]

Σώματα ἁπλᾶ ἢ στοιχεῖα καλοῦνται ἐν τῇ Χημείᾳ ἐκεῖνα τὰ εἶδη τῆς ὕλης τὰ ὅποια καὶ διὰ τῶν τελευταίων χημικῶν μεθόδων δὲν χωρίζονται εἰς ἕτερα ἀνόμοια· στοιχεῖα δὲ ἐνομαζόνται διότι ἀποτελοῦσι τὸ στοιχειώδες ὕλικόν ἐξ οὗ συντίθεται πᾶν φυσικὸν σῶμα. Οἱ ἀρχαιότατοι Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐδέχοντο οἱ μὲν ἐν οἱ δὲ πλείονα στοιχεῖα ἀπερ' ἐθεώρουν ὡς συστατικά τῶν ὄντων, ἐξ ὧν ὅλη α ἡ ζωὴ τῶν ζῴων κατ' αὐτοὺς τὰ ὄντα ἢ διὰ μεταβολῆς τοῦ ἐνὸς στοιχείου ἢ συνθέσεως ἢ χωρισμοῦ πλείονων. Κυρίως τότε ἐπιστεύοντο 4 στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀῆρ καὶ γῆ· τοιαῦτα δὲ ἰδέαι ἐπεκράτησαν ἀκόμη παρὰ τοῖς ἀλλήμιστοις. Ἀλλὰ τὸ διακριτικὸν μεταξὺ τῶν τοιοῦτων στοιχείων καὶ τῶν τανῶν ἐν τῇ χημείᾳ σὺν καλουμένων εἶναι τὸ ὅτι ἐκεῖνα εἶναι μόνον αἱ κυριώτεραι μορφαὶ ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐμφανίζεται ἡ ὕλη, οὕτως ὥστε τὸ ἐμφανιζόμενον ὑπὸ τὴν μορφήν ὕδατος ἢ γῆς κλ. δύναται χημικῶς ἀποσυνθῆναι καὶ χωρισθῆ εἰς ὄντως ἀπλᾶ σώματα ἢ στοιχεῖα ὧν ὁ περαιτέρω χωρισμὸς ἀπεδείχθη ὁδύνατος. Τοιαῦτα ὄντως ἀπλᾶ σώματα γνωστὰ τυγχάνουσιν 70, εἰς ἃ προσθετέον καὶ πέντε ἕτερα λίαν ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντα, τὸ Δελτίον, τὸ Ὀσμιον, τὸ Ἰζούβιον, τὸ Νορβηγιον καὶ τὸ Φιλιππίον, ὧν αἱ ἰδιότητες οὕτω περιεγράφτην. Κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν τὰ γνωστὰ στοιχεῖα εἶναι τὰ ἐπόμενα, ἀκολουθεύμενα ὑπὸς τοῦ χημικοῦ συμβόλου αὐτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ αἰχέου ατομικοῦ βάρους. "Ἀζωτὸν, N, 14.01, Ἀνθράξ, C, 11.97, Ἀντιμόνιον, Sb, 122.00, Ἀργύλλιον, Al, 27.00, Ἀργυρὸς, Ag, 107.66, Ἀρσενικόν, As, 74.90, Ἀσβεστόν, Ca, 39.90, Βανάδιον, V, 51.20, Βάριον, Ba, 136.86, Βηρύλλιον, Be, 9.20, Βισμουτὸν, Bi, 208.00, Βολφράμιον, W, 183.50, Ἰόδιον, I, 126.90, Βρώμιον, Br, 79.75, Γάλλιον, G, 69.80, Γερμάνιον, Ge, 72.32, Δημήτριον, Ce, 140.70, Διότιον, Di, 142.00, Ἑρβιον, E, 166.00, Ζιρκόνιον, Zr, 90.00, Θάλλιον, Tl, 203.60, Θάϊον, S, 31.98, Θέριον, Th, 231.50, Ἰνδριον, In, 113.40, Ἰρῖδιον, Ir, 192.70, Ἰώδιον, J, 126.53, Κάδμιον, Cd, 111.90, Καίσσον, Cs, 133.00, Κάλιον, K, 39.04, Κασσίτερος, Sn, 117.80, Κοβάλτιον, Co, 58.60, Λανθάνιον, La, 138.00, Λευκόχρυσος, Pt, 194.50, Λίθιον, Li, 7.01, Μαγγάνιον, Mn, 55.00, Μαγνή-

σιον, Mg, 24.30, Μολυβδαίνιον, Mo, 95.80, Μόλυβδος Pb, 206.40, Νάτριον, Na, 22.99, Νικέλιον, Ni, 58.60, Νίβιον, Nb, 94.00, Όξυγόνον, O, 15.96, Όσμιον, Os, 198.60, Ούράνιον U, 239.80, Παλλάδιον, Pd, 106.20, Πυρίτιον, Si, 28.00, Ρέδιον, Rh, 104.10, Ρουβίδιον, Rb, 85.20, Ρουθένιον, Ru, 103.40, Σαμάριον, Sm, 150.02, Σκάνδιον, Sc, 44.03, Σελήνιον, Se, 79.00, Σίδηρος, Fe, 55.90, Στρόντιον, Sr, 87.20, Ταντάλιον, Ta, 182.00, Τελλούριον, Te, 127.70, Τέρβιον, Tb, 148.50, Τιτάνιον, Ti, 48.00, Υδράργυρος, Hg, 199.80, Υδρογόνον, H, 1.00, Υτίτέρβιον, Yb, 173.00, Υτρίριον, Y, 89.00, Φθόριον, Fl, 19.06, Φωσφόρος, P, 30.96, Χαλκός, Cu, 63.10, Χλώριον, Cl, 35.37, Χρυσός, Au, 196.20, Χρώμιον, Cr, 52.10, Ψευδάργυρος, Zn, 65.10.

Σωματικά ἄπτικα ἡμαϊσνέρια ἢ κραουσεα ἢ πατσίνεα, βλ. Ἀφῆ.

Σωματοσκοπήσις καλεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ τρόπος ἐρεύνης τῶν σπλαγγνικῶν κοιλότητων καθισταμένων τῶν τοιχωμάτων αὐτῶν διαφανῶν τῇ χρήσει ἡλεκτρικῶν φωτιστικῶν συσκευῶν. Τὴν μέθοδον ταύτην μετεχειρίσθη πρῶτος ὁ Milliot ὅστις ἐδηγούμενος ὑπὸ τῆς τεχνητῆς φωτιστικῆς μεθόδου πρὸς ἐξέτασιν τοῦ κοίλου τοῦ στόματος (στοματοσκοπήσις) ἦν μετεχειρίζετο ὁ Fous-sagrives βοηθούμενος ὑπὸ τῶν φωτεινῶν σωλήνων τοῦ Goessler πρὸς διάγνωσιν παθήσεων τῆς κοιλότητος ταύτης, ἀντικατέστησε τοὺς γαίστεριανούς σωλήνας δι' ἐτέρων διαφέρων τὰς διαστάσεις καὶ διελευνομένων ὑπὸ ἡλεκτρικοῦ σύρματος κοινωνοῦντος πρὸς μιδεὶς δόρυειον συσκευὴν, πηγὴν τοῦ πρὸς φωτισμὸν ἡλεκτρικοῦ φωτός· τοιούτους εἰσήγε διὰ τῆς ἑδρας μὲν ἐν τῷ ἀπηρυθμισμένῳ, διὰ τοῦ στόματος δὲ μέχρι τοῦ στομαχοῦ ζῶων. Δὲν εἶχεν ὁμοίως ἐπιχειρήσει τὴν εἰσαγωγὴν τῶν σωλήνων τούτων ἐν ταῖς σπλαγγνικαῖς κοιλότητι τοῦ ἀνθρώπου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ Σ. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐδημοσιεύθησαν τὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ραϊντγκεν εἰσῆλθεν εἰς ὀρίζοντα προόδου μέλλουσα νὰ τεληται διὰ τοῦ τελειοτάτου τῶν τρόπων, γνωστοῦ ὄντος ὅτι λίαν ἐσχάτως ἐπετεύχθη διὰ τῶν εἰδικῶν τούτων φωτεινῶν ἀκτίνων ἢ φωτογράφησις πολλῶν μοιρῶν τοῦ σώματος καὶ μάλιστα ἡδυνῆθη νὰ ἀνακαλυφθῇ ορατὰ πυροβόλου ἐνσφηνωθεῖσα πού τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ μὴ ἀνευρεθεῖσα διὰ τῶν μέσων τῆς ἐρεύνης τῶν χειρουργῶν. Ποίας καὶ πόσας ὑπηρεσίας θὰ λάβῃ ἡ ἱατρικὴ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φωτός τοῦ Ραϊντγκεν ἀδύνατόν τις νὰ προῖδῃ ἀπὸ τοῦδε. [P.N.B.]

Σωματιανὰ. Χωρίον τοῦ δήμου Λεύ-

κτροῦ, τῆς ἐπαρχ. Οἰτύλου, ἀπέωρ. ἀπὸ Πλάσας ΝΑ. Κάζ. 101.

Σωμόν (Chaumont en Ba). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Μάρνη, 254 χμ. ΝΑ τῶν Παρισίων 10626 κατ. Εἶναι πατρίς τοῦ Βουαπαρ' αὐτὴν ὑπάρχει θαυμασία ἀνθ' ἡγεροδρεμικῆ γέφυρα τριώροφος. Τὴν ἀλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Βασινοῦ κομητείας Σ. ἦτις εἶχεν ἰδίους ἀρχεμέχρι τῆς μετὰ τῆς κομητείας τῆς πανίας τῷ 1228 ἐνώσεώς της. Τὴν μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ ἐν Σατοπλωματικοῦ συμβουλίου, ἡ Δύσ. Ῥωσσία καὶ ἡ Πρωσσία ὑπέγραψαν πρακτικὴν, δι' οὗ ἀνελάμβανον νὰ πραγματοποιηθῇ πλέον μετὰ τοῦ Νοτος καὶ νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν Γαλιὰ ἀρχαῖα της ὅρια. [Πς.]

Σωμόρ (Saumur). Πρωτεύουσα ρίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Μαίνης γηρος, ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ 47 χμ. ΝΑ τῆς πόλεως Ἀνζῆ 12825 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει οὐθὴν, μουσεῖον, ἰσχυρὸν φρούριον ὡς δημαρχεῖον, δίκασμος στρατιωτικῶν ἱππικοῦ ἰδρυμένη ἀπὸ τοῦ 176 γαίος ναὸς τοῦ Ναυτιλλίου, ὅπου δοβίκος ΙΑ' εἶχεν ἴδιον εὐκτήριον, κτορὸν τῆς βασιλείας τῆς Σικελίας πτωχοκομεῖον τῆς Προντίας, οὗ θουσαι εἰσὶν ἐσκαμμένα· ἐν τῷ καὶ δύο ὠραῖαι γέφυραι ἐπὶ τοῦ Διεξάγεται δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ποικιλὰς τῶν ὀνομαστικῶν ἐγγυμνασίων οἰκῶν καὶ ἐτηγίως τελοῦνται δραμαί. — Καλεῖται Συνομοσ. ἡ κατὰ τὸ 1822 ἀνταρσία τοῦ σπ. Βερτόν. [Πς.]

Σώνης (Saône). Ποταμὸς τῆς Γαλιᾶς, ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀρ. Πηγάει· ἐκ τοῦ ἐν τῷ διαμερίσῳ Μιρεκούρ Βιομενίλ τοῦ νομοῦ τῶν σγίων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν δεξιὰν τοῦ Ῥοδανὸς παρὰ τὴν Λυὼν μετὰ 450 χμ. Ὁ ποταμὸς οὗτος πρὸς συχνὰ καὶ μεγάλας προξενεῖ εἰς τὴν Λυὼν ζήμιας. — Ἀπὸ τοῦ Σ. ἔχουσιν δύο νομοὶ τῆς Γαλλίας, μὲς Ἀνω Σώνη, ἐπὶζόμενος Β. ὑπὸ τοῦ τῶν Βοσγίων, μεσημβρινῶς ὑπὸ καὶ τοῦ Ἰόρα, ἀνατολικῶς ὑπὸ τῆς τίας καὶ δυτικῶς ὑπὸ τῶν νομῶν Ἀνω καὶ Κότ-δ' Ὀρ. ἔχει ἑκτασίαν 532·0856 κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὴν Εἰνὰν δὲ ὀρεινός, τοῦ ἀρκτικοανατολ. ρους αὐτοῦ ἀπαρτιζόμενου ἐκ διακλ. τῶν Βοσγίων, καὶ ἔχει κλίμα ὑγρὸν ὑγίεινόν, ἑσπερος εὐφορον, πληθύν με-

καὶ ποικίλην βιομηχανίαν ἀνθοῦσαν, διεξάγει δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον. Διαιρεῖται εἰς 3 διαμερίσματα. — 2) Νομός Σώνη καὶ Αἰγίηρος πρὸς Β τῶν νομῶν Δίν, Ῥοθανοῦ καὶ Αἰγίηρος· ἔχει ἐμβ. 8 557 τγμ. καὶ 619 523 κατ., πρωτεύουσάν δὲ τὸ Μακόν. Εἶναι ἐν μέρει θρεϊνός, τὸ δὲ ἑδάφος ἐν γένει εὐφορον, παραγοντὸν πολλὸν εἶνον, σιτηρὰ κλ., κατ'ἀλλήλῃ δὲ πρὸς ἀκμάειαν κτηνοτροφίαν. Πλούσια εἶναι καὶ τὰ κοιτάσματα λιθανθράκων, σιδηροῦχος δρυκτῶν κλ., ἐφ' ὧν στηρίζεται καὶ σημαντικὴ βιομηχανία σιδήρου, ὕλου κλ. Ὁ νομός διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα.

Σωνύ (Chauny). Πρωτεύουσα καντονίου ἐν τῷ διαμερίσματι. Λάν τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Δίν ἐπὶ τοῦ Ὁάξ καὶ μιᾶς διακλιματώσεως τῆς διώρυγας τοῦ St. Quentin, 37 γμ. ἀρκτικοδυτικῶς τοῦ Λάν. Ἐχει 9 033 κατ. καὶ ἦτο ὅλποτε ἰσχυρὸν φρούριον. Ἦν ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ἐργαστήρια ὀλοποιίας, σίδεας καὶ ὑδραυλικῶν ἐργαστήριον σιδηροδρομῶν τῶν ἐν Ἀγ. Γκαβὶν κατασκευαζομένων κατ'ἐπ' αὐτῶν. [Πε.]

Σώπατρος. Συγγραφεὺς ἀστέων δραμάτων ἢ φλυαγογράφος ἀκμάσας ἐπὶ Μεγαλέου Ἀλεξάνδρου καὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλάδελφου. Τῶν ἔργων αὐτοῦ σώζονται μόνον ἐπιγράμματα καὶ τινὰ ἀποσπάσματα, ἐξ ὧν ἐκτινίσθηται ὅτι ἔγραψεν εἰς ὕψος λεπτὸν καὶ ἐπιμελεσμένον.

Σῶπι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλένης παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Ἐνιπέως, 1 1/2 ὥραν βΔ τοῦ Δατζείου, ἔχον 192 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Σώπολις. Ἑλλήν ζωγράφος τῆς ἀρχαιότητος ἐν Ῥώμῃ ἀκμάσας καὶ διακρίθει ἰδίᾳ εἰς τὴν προσωπογραφίαν, ἐξ οὗ καὶ ἀνθρωπογράφος ἐκλήθη. Ἔργα αὐτοῦ κατεῖχον αἱ πλείστα τῶν πινακωθῶν τῆς Ῥώμης, ἔσχε δὲ πολλοὺς μαθητάς. [Πε.]

Σωποτόν. Κώμη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀροανίας τῶν Καλαβρύτων, 8 1/2 ὥρας πρὸς Ν τῶν Καλαβρύτων ἐπὶ κριλαδὸς περιβαλλομένη ὑπὸ βουνῶν κατὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀροανίου (παραποτάμου τοῦ Ἑρμάνθου). Ἐχει δημοτικὸν καὶ πλῆρες ἑλλην. σχολεῖον καὶ 760 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ τινὰς ἐμπόρους. Ὀνομαστὴ διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλλ. σχολεῖον, ἔχει ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας ἀπὸ τῆς τουρκοκρατίας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ δυο συνοικιῶν. Παρ' αὐτὴν καὶ ἡ διαλελυμένη μονὴ Φανερωμένη. [Γ.Πδ.]

Σώρα. Πρωτ. περιφερ. τῆς ἱταλικῆς ἐπαρχίας Καζέρτας, ἐπὶ τοῦ Αἰρίου. Εἶναι ἑδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 7 180 κατ., ἀμπελοφυλίαν κλ., στέφεται δὲ ὑπὸ ἀρχαίας ἀκροπόλεως μετὰ μεσαιωνικοῦ φρουρίου.

Σώρακτον. νῦν ὄρος τοῦ Ἀγ. Ὁρέστου. Κεῖται ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Τιβέρεως 50 γμ. πρὸς Β τῆς Ῥώμης. ἔχει ὕψος 1737 μ. καὶ συγνὰ καλύπτεται ὑπὸ χιόνος. Ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐπὶ δὲ τῆς Α αὐτοῦ κλιτύος ἰδρύθη μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Συλβέστρου, ἐξ οὗ καὶ καλεῖται ἐνίστα.

Σωρεῖαι. Οὕτω καλοῦνται ἐν τῇ Κρυσταλλογραφίᾳ συστάδες κρυστάλλων, κανονικαὶ μὲν ὅσκις οἱ κρυστάλλοι ἐνοῦνται δι' ὁμολόγων ἐξῶν, ἀποτελουμένων οὕτω κρυστάλλων μεζόνων καὶ ὁμοισομέρων πρὸς τοὺς ἐλάσσονας ἐξ ὧν συνέστησαν ἢ καὶ ἑνομοισομέρων, εἰς ὁμογενεῖς πρίσματικὸς ἢ κυβικὸς κρυστάλλος ἀποτελούμενος ἐκ μικρῶν τοιούτων· ἀκανόνιστοι δὲ ὅσκις μὴ ὁμοιογενεῖς πλευραὶ ἐπάπτονται, ἐπὶ τὸ σχῆμα τῶν κρυστάλλικῶν συστάδων ποικίλλει ἐπ' ἀπειρὸν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ. Γενικῶς εἰ πλείστοι τῶν ὁγκωδῶν κρυστάλλων εἶναι Σ.

Σωρεΐτης. βλ. Συλλογισμός.

Σωροθέγλι. Χωρίον τοῦ δήμου Σιτράτου (Βαλτου), ὥρ. 1 1/2 πρὸς Ν τῆς Δεπεννοῦς παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Ἀχελώου καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Σιτράτου. Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου ὁχθῆς εἶναι τὸ χωρίον Σπολάιτα. Κάτ. 458.

Σωσθενίου δῆμος. Ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ νῆσον Τήνου, ἧς καταλαμβάνει τὸ ΝΔ μέρος. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι Στενή, ἐκ δὲ τῶν 9 ἄλλων χωριῶν μόνον ὁ Φαλατάδος εἶναι σημαντικόν. Κάτ. ἔχει 1739. [Μ.Σ.]

Σωσιγένης. Ἐπίσημος μαθηματικὸς ἐξ Ἀλεξανδρείας. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος συνειργάσθη εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἡμερολογίου, ἔγραψε δὲ «Περὶ ὁψείας», «Περὶ ἀνελιτιστῶν» καὶ ἐσχολίασας τὸ «Περὶ οὐρανοῦ» τοῦ Ἀριστοτέλους.

Σωσίθεος. Τραγικὸς ποιητὴς ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας Τρωάδος ζήσας περὶ τὰ 230 π. Χ. Εἶναι εἰς τῶν τῆς Ἀλεξανδρινῆς ποιητικῆς σχολῆς τῆς ἐπιλεγόμενης Πλειάδος, συγκρινόμενος πρὸς τὸν Ὀμηρον. Σώζεται αὐτοῦ μακρὸν ἀπόσπασμα ἐκ σατυρικοῦ δράματος οὗ ἐπίση· θεωρεῖται ὡς ἀνορθωτὴς ἐπιγραφομένου «Δάφνης» ἢ «Λυτιέρσης».

Σωσικλῆς. Γλύπτης, οὗ ἔργον εἶναι ἢ ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Καπιτωλίου τετραμεταπισμένη Ἀμαζών. Τὸ ἀγαλμα τοῦτο εἶναι ἀντίγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Δουνιάτου Κρησιόλου ποιηθείσης, ἧς τις ἦλθε τρίτη ἐν διαγωνισμῷ γενεμένῳ ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τὴν τοῦ Πολυγνώτου καὶ τοῦ Φειδίου. [Πε.]

Σωσικρατίας. Ῥόδιος συγγραφεὺς γράψας περὶ τὴν Α' μ. Χ. ἐκτεντοτατημένην τὰς «Διαδοχὰς» τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν

ὧν συχνότατα μνημονεύει Διογένης ὁ Λαέρτιος. Κατὰ τινὰς τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ Σωτίωνος. [Πς.]

Σωσίκρεας (Creosot). Οὐαία ἐμπορευματικῇ, λιπαρὰ τῇ ἀφῇ, ἀχρους, πικρὰ, καυστικώτατη, ὁσμῆς ὀξέας καὶ δυσάρεστως ἀρωματικῆς, βράζουσα καὶ ἐξαεριομένη εἰς 200°, διαλυμένη ἐν οἶνι πνεύματι αἰθέρι, θείῳ ἄνθρακι, ἐλαίοις, ἀλκαλοῖς, ὀξέσι κλ., ἐνῷ μόλις 400 μέρη ὕδατος διαλύουσιν ἐν μέρος 2. Ἐξάγεται ἐκ τῆς πίσεως τῶν ξύλων καὶ ἰδίᾳ τῆς πίσεως τῆς ὀξέας ἢ φηγεῖ. Εἶναι μίγμα φαινολῶν (σωσικρεόλης, γκαγιακόλης κλ.) ἐνυπάρχει δὲ καὶ ἐν τῷ καπνῷ τῶν καιομένων ξύλων προδιδομένη τὸ μὲν ὑπὸ τῆς ἰδιογενεῖς ὁσμῆς αὐτῆς, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς θεμελίου καὶ χαρακτηριστικῆς ἰδιότητος αὐτῆς τοῦ διατηρεῖν τὰς ζωικὰς εὐσείας καὶ διὰ τὰς σαρκας (ἰχθὺς καπνιστοὶ καὶ κρέατα) θοεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ὡς σωζούσης τὰ κρέατα. Ἐν τῇ θεραπευτικῇ χρῆσις γίνεται τοῦ Σ. ὡς στυπτικοῦ κατὰ κατάρρων τῶν βλεννογόνων, ὡς καθαιρετικοῦ κατὰ γαγγραινῆς καὶ τερηδόνης, ὡς ναρκωτικοῦ κατὰ ἐδονταλγίας ἰδίως. Ἀξία τὰ μάλιστα λέγου εἶναι ἡ χρῆσις αὐτοῦ καὶ τοῦ περιεχομένου ἐν αὐτῷ ἱεροφυλελαίου (γκαγιακόλης) εἰς δόσιν 0,10-0,20 γρ. κατὰ τῆς ὀξυμένης φυματιώσεως τῶν πνευμόνων.

Σωσίπαιτρος. Κωμικὸς ποιητὴς τῆς μέσης καὶ νέας κωμωδίας, οὗ σώζεται μέγα ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Καταψευδόμενος» κωμωδίας. [Πς.]

Σωσίστρατος. Τύραννος τοῦ Ἀκράγαντος, ὅστις θελήσας νὰ ἐκδιώξῃ ἐκ Συρακουσῶν τὸν Θυνίωνα προκάλεσε τὴν ἐπέμβασιν τῶν Καρχηδονίων, καθ' ὧν ἐπεληθὼν ὁ Πύρρος ἐθανάτωσε τὸν Θυνίωνα ὡς προδότην. Ὁ Σ. ἐσώθη διὰ τῆς φυγῆς.

Σωσιφάνης. Ἑλλην γραφικὸς ποιητὴς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς. εἰς τῶν 7 εἰσίνες, κατὰ τὸν Σουΐδαν, ἀπῆρτιζον τὴν λεγομένην τραγικὴν Πλειάδα. Ἀποσπάσματα μόνον τῶν ἔργων τοῦ σώζονται.

Σώσος. Καλλιτέχνης ἐκ Περγάμου ζήσας περὶ τὰ 280-130 π. Χ. Λέγεται ἐφευρτής τοῦ λεγομένου «ἀσάρωτου εἰκῆς» τῆς διὰ ψηφιδωτῶν δηλ. παριστάντος ἐσκορπισμένα λείψανα δείχνου ἐπιστρώσεως τοῦ ἐδάφους τῶν ἐστιατηρίων, ἅτινα οὕτως ἐφαίνοντο ἀσάρματα. [Πς.]

Σώστ (Soest). Πόλις τῆς ἐπαρχίας Βεστφαλίας καὶ πρωτεύουσα περιφέρειας, 20 γμ. Β τοῦ Ἀρνσβέργ. ἔχει 15 000 κατ. ἔχει σταθμὸν σιδηροδρόμου, ἀρχαῖον καθεδρικὸν ναδόν, ὕψηλὰ καὶ πλατεῖα τείχη, ὧν αἱ τάφροι ἔχουσι μεταβληθῇ εἰς περίπατον, βιομηχανίαν δὲ σιδηρουργεῖαν καὶ χαλκούρ-

γείων, πετάλων, ζύθου, οἶνοπνευματωποτῶν κλ. Τὸ Σ. ἦτο ἄλλοτε ἀνεξαρτήτως πόλις διάσημος κατὰ τὴν μεσαιῶνα, ἐγένετο αὐτοκρατορικῇ, ὅτε καὶ κατὰ πολυανθρωποτέραν. [Πς.]

Σώστης Ἀγ. Χωρ. τοῦ δήμου Δριτταίνης (Ὀλυμπίας), ἀφ' ἧς ἀπέχει 3. 45'. Κἀτ. 497.

Σωσύ (Felicien Caignart de Saulcy). Γάλλος ἀρχαιολόγος, νομισματολόγος, δασυνολόγος, γενν. 1807 ἐν Δίλλῃ. Ἦν ξεν. ἀξιωματικὸς καὶ καθηγητὴς τῆς μνημειολογίας ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ, ἐκλήθη εἰς Παρίσιον ὡς ἐφορος τοῦ παλαιολογικοῦ μουσεῖου. Συγχρόνως κατέχειν μεγάλου ζήλου εἰς τὴν νομισματολογικὴν γλῶσσαν τῷ 1836 τοῦ βραβεῖου διὰ τοῦ ἐργ. του Classification des suites monétaires byzantines, ἐξελέγη 1822 μέλος τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν, ἐμελέτησε τὰς γραφὰς τῆς Ἀνατολῆς, κυρίως καὶ σερικοειδεῖς, μετέβη δὲ καὶ εἰς Παλαιὰ Ἑβραίου ἱστορίαν εἰς τὴν τοπογραφίαν Ἱερουσαλὴμ. Κύριον ἔργον ὅμως κατέλειπε τὰ ἐτη τοῦ ἐμμενεν ἡ νομισματολογία. Ἀπέθανε δὲ ἐν Παρίσιον τῷ 1880. Ἦν φέρμεν ἐκ τῶν ἔργων του Etudes de numismatique judaïque (1857), Voyage en Terre Sainte (1865). Monnaies des Séleucides (1872). [Β.Ε.]

Σωσσὺρ (Ὁράτιος Βενέδικτος de Sossure). Διάσημος φυσιοδόξος γενν. ἐν Γενεύῃ τῷ 1740 καὶ ἀποθ. τῷ 1799. Ἦτο υἱὸς διακεκριμένου ἀγρονόμου Νικ. δὲ Σ. (1790) ὅστις ἐγράψεν ἐξαιρετὰ γεωργικὰ ἔργα. Χρηματίσας καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης ἐν Γενεύῃ, ἐταξείδευσε ἐπὶ μέρους εἰς Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Σουηδίαν, Διέτρεξε πολλάκις τὰς Ἀλπεις διὰ τῶν ἑρευνῶν τοῦ προσέφερεν ἀποδοτικὰς εἰς τὴν ὀρυκτολογίαν καὶ γεωλογίαν, ὧν εἶναι εἰς τῶν ἱδρυτῶν καὶ εἰς τὴν βοτανικὴν καὶ τὴν μετεωρολογίαν. Ὁ αὐτὸς ἐφευρὲν ἡ ἐτροποποιήσασθαι πολυτίμητα ἐργαλεῖα, εἶεν τὸ ἡλεκτρομετρον, τὸ ὑγρόμετρον, τὸ ἀνεμόμετρον, εὐδόμετρον καὶ ἄλλα. Τοῦ Σ. ἐδόθησαν διάφορα ὑπομνήματα εἰς τὰ ἐγγραφοὶ τῆς ἐποχῆς του, τὸ δὲ κράτος τῶν ἔργων τοῦ εἶναι τὸ Ταξίδιον ἐν Ἀλπεσι. Ἐκτιμᾶται ἐπίσης ἡ Πρωτοτύπη ὑγρομετρικῆς. — Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Σωσσὺρ (1769-1845) κατέστη δυνάστης διὰ τὰς ὥραιας του ἐργασίας ἐπὶ τῆς φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐκτελεστικὸν ἐπὶ τῆς βλαστήσεως εἰς τῶν περιεργωτέρων ἐπιστημονικῶν μνημείων τοῦ 19' αἰῶνος. Εἰς αὐτὸν ὀφείλει ἐνδιαφέρουσαι παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ

σφαίρα· καὶ ἀέρος, ἐπὶ τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ ἀνθρακικοῦ οὐξέος, ἐπὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη ἀσχοῦσιν ἐπὶ τῆς συνθέσεως τοῦ ζέρεος. Τῷ 1810 ἐξελέγη μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου.

Σωτάδης. Ποιητὴς ἀσέμνων ποιημάτων ἐκ Μαριωνείας τῆς Θράκης καταγόμενος καὶ ζήσας ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ὅστις λέγεται ὅτι ἐκδικούμενος τὸν Σ., θίγει ἐσαυτίσειον ἀσέμνως τὸν μετὰ τῆς ἀδελφῆς του γάμον, ἐρρίψεν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν ἐγκλείσας εἰς μολύβδινον κιβώτιον. Τοιοῦτα ποιήματα, πρῶτον παρ' αὐτοῦ ποιηθέντα καὶ καλούμενα «Λόγοι κιναιδολόγοι» ἢ «Σωτάδεια» καὶ ἔχοντα ἰδιον μέτρον διακρίνονται διὰ τὴν ὑπέθεσιν εἰλημμένην τὴν πλείστον ἐκ τῆς μυθολογίας, τὴν ἀναιδὲς ὕψος καὶ τὴν ἀγενεῖ ῥυθμὲν.

Σώταινα. Χωρίον τοῦ δήμου Τολοσσώνος τῆς Δωριδος, ἔχον 126 κατ. [Μ.Σ.]

Σωτήρα. Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκαίων τῆς ἑπαρχ. Τρικκάλων, ἔχον 182 κατ. [Μ.Σ.]

Σωτηριάνικα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀβίας τῆς ἑπαρχ. Οἰτύλου, ἔχον 202 κατ.

Σωτηρίας στρατὸς (ἄγγλ. Salvation army) καλεῖται θρησκευτικὴ αἵρεσις ἰδρυθεῖσα τῷ 1878 ἐν Λονδίῳ καὶ σκοπεύουσα τὸν σωφρονισμόν τοῦ λαοῦ ἐν μεγάλῃ, διωργανωμένῃ δὲ ὁλῶς στρατιωτικῶς, μετὰ στρατηγῶν καὶ ἄλλων ἀξιωματικῶν κλ. Ἰδρύται αὐτῆς ἐγένοντο ὁ ἱερεὺς τῶν Μεθοδιστῶν (βλ. λ.) Booth καὶ ἡ σύζυγός του Δίκατερν. Ἡ αἵρεσις ζητοῦσα νὰ ἐπενεργῇ διὰ δημοσίου λατρείας, προσευχῆς καὶ θαύματος ἐπὶ τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ λαοῦ, καταπολεμεῖ μετὰ ἄλλων τὴν εἰλοποσίαν καὶ διαδίδει τὰς ἀρχὰς τῆς καὶ διὰ περιοδικοῦ ἐκδιδόμενου ἐν 19 γλώσσαις.

Σωτήρης τάγμα. Βασιλικὸν Ἑλληνικὸν Τάγμα ἰδρυθὲν κυρίως μὲν ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας διὰ Διὰτ. τῆς 20 Μαΐου (1 Ἰουνίου) 1833 «ἵνα ἀνακαλῇ τὴν μνήμην τῆς, θείας συνάρτει, θαυμαστῶς καὶ αἰσίως ἐκπεραιωθείσης σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος», πάντως ὅμως δ' ἐπρωτος πυρὴν τοῦ τάγματος τοῦτου ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Π' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀργεῖ Δ' Ἑθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως τῇ 31 Ἰουλίου 1829. Ὁ Βασιλεὺς εἶναι ἀρχηγὴς (Grand-maitre) τοῦ τάγματος ὅπερ ἔχει 5 τάξεις, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατὰ τὰς τελευταίας διατάξεις ἔχει ὡς ἑξῆς: 1ον) Τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀργυροῦ Σταυροῦ (Chevaliers), ἐν ἀπεριόριστῳ ἀριθμῷ. 2ον) Τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ (Officiers) μέχρι 240. 3ον) Τῶν Ταξιάρχων μέχρις 70. 4ον) Τῶν Ἀνωτέρων Ταξιάρχων μέχρι 30, καὶ 5ον) Τῶν Μεγαλοσταύρων μέχρι 12. Οἱ ὡς ἂν βαθμοί, εἰ

οὕτως ὁρισμένως ἀπονέμεσθαι εἰς Ἑλληνας ὑπηκόους, ἀπονέμονται καὶ εἰς ξένους, ἢ ἂν ἀπεριόριστῳ ἀριθμῷ. Τὰ διάσημα τοῦ τάγματος δηλ. ὁ διὰ τοῦ βασιλικοῦ ἀτέμματος ἐστεμμένος Σταυρὸς, φέρει ἐμπροσθεν μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτήρος, περιβαλλομένην διὰ στεφάνου ἐκ δρυὸς καὶ ἁφνης, μετὰ τῆς περιγραφῆς «Ἡ δεξιὰ Σου γαίρ, Κύριε, δεδεδασται ἐν ἰσχύϊ», ὀπισθεν δὲ ἀντὶ τοῦ πρότερον φερμένου ὀνόματος τοῦ βασιλέως Ὁθωνος ἀπὸ τῆς 27 Ἰουλίου 1868 φέρει τὸν Ἑλληνικὸν Σταυρὸν μετὰ τῆς περιγραφῆς «Ἡ ἐν Ἀργεῖ Δ' Ἑθνικῇ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις αἰκῇ». Ὅμοιος καὶ ὁ παρακολουθῶν τοῦ Ἀνωτέρου Ταξιάρχου καὶ Μεγαλοσταύρου ἐκταγωνίως ἀνυπόμνητος ὁστὴρ φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτήρος καὶ τὰς αὐτὰς περιγραφάς. Ἡ ταινία τοῦ τάγματος εἶναι κυανὴ κυματοειδὴς μεταξίνῃ μετὰ στενῆς λευκῆς παρυφῆς. Οἱ ἱππῶται τοῦ ἀργυροῦ καὶ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ φέρουσι τὸ παράσημον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τοῦ στήθους, οἱ δὲ τῶν ταξιάρχων καὶ ἀνωτέρων ταξιάρχων ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ. Καὶ ὁ μεγαλόσταυρος φέρεται λοξῶς ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου πρὸς τὴν δεξιάν πλευράν, ληγούσης τῆς ταινίας εἰς σταυρὸν ἰσομεγέθῃ τῇ τῶν ταξιάρχων, παρακολουθεῖται δὲ, ὡς καὶ ὁ τῶν ἀνωτέρων ταξιάρχων, ὑπὸ ἀστέρος (πλακῆς) φερομένου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοῦ στήθους μέρους. Τὸ παράσημον ἀπονέμεται συνήθως τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ, τὴν δὲ διπλωματῆς ἀπονέμει φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ βασιλέως, τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τὴν μεγάλην σφραγίδα τοῦ Κράτους. [Ι.Ε.Κ.]

Σωτίων. Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐξ Ἀλεξανδρείας, ζήσας κατὰ τὴν Δ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Σενέκα καὶ συνέγραψε τὸ «Κέρρας τῆς Ἀμαλθείας», ἐν ᾧ περιείχοντο πληροφάρια περὶ τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας. [Πς.]

Σωφρονεσταὶ ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθῆναις οἱ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐπιμεληταί, ἐκλεγόμενοι διὰ χειροτονίας ἐτησίως ὑπὸ τοῦ δήμου ἢ ὑπὸ τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἦσαν δὲ δεκά τῶν ἀριθμῶν, λαμβάνοντες ὡς μισθὸν μίαν δραχμὴν, καὶ εἶχον ὑπ' αὐτοὺς τοὺς κοσμητάς. [Σ.Τ.]

Σώφρων. Μιμογράφος ἐκ Συρακουσῶν, υἱὸς τοῦ Ἀγαθωνίδους καὶ τῆς Δαμνοσυλίδος, γένν. ἐπὶ τοῦ β' Μηδικοῦ πολέμου. Ἐκείνησιν εἰς τὴν θωρικὴν διαλεκτὸν μέμους οἵτινες ὡς φαίνεται ἐκ τῶν διερρηθέντων ποσειδασμάτων, δὲν ἦσαν ἔμμετροι ἀλλὰ συντεταγμένοι κατὰ ῥυθμικὰς περιόδους καὶ διηρῶντο εἰς ἀνδρείους καὶ γυναικείους. Ἦσαν λίαν διαδεδομένοι κατὰ τὴν ἀρχαίότητα, ὁ δὲ Πλάτων ὅστις λίαν ἐξέτιμα

αὐτοὺς ἐμιμήθη τὸν Σ. ἐν τῷ διαλογικῷ
μέρει τῶν φιλοσοφικῶν αὐτοῦ ἔργων.

Σωχός. Κώμη τῆς Μακεδονίας καί-

μένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης (ὥρ.
8 1/4) εἰς Σέρρας (ὥρ. 7). Οἰκεῖται ὑπὸ
200 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν.



Κεφαλαῖον Τ ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριαρχ. Βιβλιοθήκης.

Τ. ταῦ, τὸ 19^ο στοιχεῖον τῆς ἑλληνικῆς
ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν τ' 300
καὶ ὡς Τ 300 000. Ἐν γένει ἀντιστοι-
χεῖ τῷ λατινικῷ t, ἐνῶτε δὲ ἀρχικὸν τ
ἐγεννήθη ἐξ λατινικοῦ q (ἐνῶ εἰς τινὰς ἑλ-
ληνικὰς διαλέκτους τοῦτο ἐγένετο π), π. χ.
τε = λατ. que, τέσσαρες (ἰων.) τέτταρες
(ἰττ. τέτορες (δωρ.), ἀλλὰ πέτταρες (βριωτ.)
= λατ. quattuor, τίς = quis λατ. (ἄτερ
συμφωνεῖ πρὸς τὸ θεσσαλ. κίς). Ἀρχαῖον
τ πρὸ τοῦ ι τῶν ἐπιθεμάτων ἐτραπή συνήθως
εἰς σ (ἐκτὸς ἂν προηγείτο σ), ἐσώθη ὁμοίως
ἐν τῇ δωρικῇ, ἡλειακῇ καὶ βριωτικῇ, π. χ.
πλούσιος ἐκ τοῦ πλούτιος, ἐνιαύσιος (ἐνιαυ-
τιος), ἀλλὰ πίστις. Πολλάκις τὸ τ ἐναλ-
λάσσεται μετὰ τοῦ σ (περὶ διαφόρων τού-
των φαινομένων βλ. Σ), ἰδιαιτέρως δὲ πολλὰ
ἐγράφησαν περὶ τοῦ τήμερον, τήτες ἀντὶ τοῦ
σήμερον, σῆτες (ὁμοίον φαινόμενον παρατη-
ρεῖται εἰς τεῦτλον, σεῦτλον, τίλφη σίλφη).
Ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ τὸ τ εὐρίσκεται
πολλάκις ἀντὶ τοῦ θ, κυρίως μετὰ τὰ σ, χ,
φ καὶ τὸ συμφωνικὸν υ (γελάστηκα, φτάνω,
παύτηκα), σπανιώτερον μετὰ ζυ φωνηέντων,
ὡς ἐν βουτίζω (βυθίζω). Οὐχὶ σπανίως δὲ
ἀνεπτύχθη ἐκ τοῦ τ πρὸ τοῦ ι ἢ ε τὸ σημε-
ρινὸν τσ, ὡς ἐν κληματσίδα (κληματῖς), ῥε-
τοίνα (ῥήτινη)· τὸ τσ συνηθεστάτη εἶναι

ἀνάπτυξις τοῦ κ πρὸ τοῦ ε καὶ ι ἐν τῇ
Κρητικῇ, τῇ Τσακωνικῇ ὅπου ἀπαντᾷ καὶ
ἀντὶ τοῦ ξ, καὶ ἐν ἄλλαις διαλέκτοις, ὡς ἐν
γραμματιστῇ (γραμματική), τοῦμα (κῦμα),
τσερὲ (ξερός), ἀλλὰ καὶ σποραδικῶς ἀλλα-
χοῦ, ὡς π. χ. τοίχλα (κίχλη), τώφλοι (ἐξώ-
φλοιον), πρὸ δὲ καὶ Τζιὰ (Κέα).

Ταβάγος (Tabago). Μία τῶν Μικρῶν
Ἀντιλλῶν, 25 χμ. ΒΑ τῆς Τριάδος, ἔχουσα
ἐκτασιν 295 τγμ., 20 266 κατ., ὧν πλεον
τῶν 13 000 μαῦροι, καὶ πρωτεύουσιν τὸ
Σκάτθωρ. Τὸ ἔδωφος αὐτῆς εἶναι εὐφρω-
τατον, θαυμασίαν ἀναδίδον βλάστησιν καὶ
παράγον σακχαροκάλαμον, ἀνανᾶν, σασα-
φράν, βανάνας, κοκοφοίνικας καὶ καπνόν,
ὅστις ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἀνεκαλύφθη τῷ 1560.
Ἡ Τ. ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κολόμβου
τῷ 1408, κατέστη τῷ 1632 ὀλλανδική
ἀποικία καὶ περιήλθεν ἐναλλάξ εἰς τοὺς
Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς Ὀλλανδοὺς (1666-1781),
εἰς τοὺς Γάλλους (1781-1793) καὶ τέλος
εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς (1793). Ἐπὶ τῆς Α αὐ-
τῆς ὄλης εὐρίσκεται ἡ Μικρὰ Τ. [Πς.]

Τάβανος (Tabanus). Οἰκογενεῖα τῶν
Διπτέρων, ὁμοιάζουσα πρὸς μεγάλαις μύias,
ἔχουσα σῶμα εὐρύ, πεπλατυσμένον καὶ ὁμοίαν
κεφαλὴν μετὰ μεγάλων συνθέτων ὀφθαλμῶν

και σαρκώδους προδοσίδος φερούσης μεγάλην αναμυζητικήν κοτυληδόνα. Κυρίως αι θήλειαι νύσσουσι και θηλάζουσι τὸ αἷμα ζῶον. Αἱ κάμπαι ζῶσι πιθανῶς ἀπὸ φυτικών οὐσιῶν, διαχειμάζουσαι δ' ἐν τῇ γῇ μεταμορφώνονται εἰς σκαλόνες. Ἐκ τῶν πολλῶν εἰδῶν γνωστότερα εἶναι Τ, ὁ βόειος (T. bovinus) καὶ Αἰματοπότις ἡ βροχομάντις (Haemaphysa pluvialis). [Φ.Ι.]

Ταβαριέ. Βλ. Τιβεριάς.

Ταβάσκον (Tabasco). Κράτος τοῦ Μεξικοῦ συνορευόμενον Β ὑπὲρ τοῦ ὅρου τῆς Καμπέχης, ἔχον ἑκτασίην 25 241 τχμ. καὶ 101 121 κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Ἄγ. Ίωάννην τὴν Βαπτιστήν. Τὸ Τ. εἶναι ὄρεον καὶ ἐπὶ πλεόν τοῦ ἡμισείου τοῦ ἔτους κατακλύζεται, ἡ δὲ πρὸς βαθὴν καὶ οἰκοδομήν χρησιμεύουσα ξυλεια τοῦ ἀπαρτίζουσι τὴν πλοῦτον αὐτοῦ. Ὁ ποταμὸς Τ. ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Γριζάλλα καὶ τοῦ Οὐσσαμέντα καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν κόλπον τῆς Καμπέχης. [Πς.]

Ταβαστεχούς (Tawastehus). Κυβερνεῖον (ἡ νομός) ἐν τῷ ΝΑ μέρει τῆς ῥωσ. Φιλανδίας, ἔχον ἐμβ. 21 576 τχμ. καὶ 267 833 κατ. Εἶναι λοσιώθης καὶ εὐεργος χώρα μετὰ πολλῶν λιμνῶν, ἀκμάζει δὲ κυρίως ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, ὡς καὶ ἡ βιομηχανία. — Ἡ ὁμιλιώμενος πρωτεύουσα ἔχει 5 057 κατ.

Ταβδάς. Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Τεβὲλ ἐν Σιθέρια, ῥέων πρὸς ΝΑ καὶ ἔχον μήκος 1046 χμ. [Μ.Σ.]

Ταβέρνα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς ἑπαρχ. Πυλίας, ἀριθμοῦν 120 κατοίκους.

Ταβερναμοντανεία ἡ εὐχρηστος, Tabernaemontana utilis Arn. Τὸ δένδρον τοῦ γάλακτος ἡ Hy-a-Hya τῶν Ἰθαγενῶν τῆς Ιουιάνας ὅπου φύεται. Ὑπάρχει εἰς τὴν οἰκογέν. τῶν Ἀποκυνωδῶν (βλ. λ.) καὶ παράγει διὰ τομῶν ἄφθονον καὶ γλυκύτατον γάλα χρησίμον ὡς τὸ τῆς ἀγελάδος. [Θ.Χ.]

Ταβίρα (Tavira). Ἐπίγειον τοῦ πορτογαλικοῦ διαμερίσματος Φιάρου ἐν Ἀλγαριθῇ, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Ἀσσέκα. Ἐχει λιμένα ὠχυρωμένον, 11 558 κατ., ἀλιεῖαν καὶ παράστιον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τάβορ. Πόλις τῆς Βοημίας, 7 χμ. ΝΑ τῆς Πράγας ἐπὶ ὑψώματι, ἔχουσα 7 500 κατ. Αὕτη δρεῖλζει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς φρούριον κτισθὲν τῷ 1419 παρὰ τοῦ Ζίσκα, τοῦ διασώθου ἀρχηγοῦ τῆς αἰρέσεως τῶν Οὐσιτιῶν, οἵτινες καὶ Ταβορίται ἐκλήθησαν. Ἐν αὐτῇ εὐρηται ἐκκλησία τοῦ 15 αἰῶνος. [Πς.]

Ταβοῦ ἡ τα πού καλεῖται παρὰ τοῖς

ἀγρίοις τῶν νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ πᾶν τὸ ἱερὸν, ἀσύλητον, οὕτινος εἰς οὐδὲνα ἐπιτρέπεται νὰ ἀπαιτῇται διὰ τῆς χειρὸς ἡ ἄλλως πως.

Ταγανρόγ ἡ Ταϊγάνιον. Πόλις θυρὰ τοῦ κυβερνεῖου Δ'κατερινσλάβ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης, εἰς ἀπόστασιν 40 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τανάιδος καὶ 456 ἀπὸ τοῦ Δ'κατερινσλάβ, ἔχουσα 56 100 κατ. Ἐξ ὧν πολλοὺς Ἑλλήνας. Ἐν αὐτῇ διενεργεῖται εὐρεῖα ἀλιεῖα καὶ μέγα ἐμπόριον ἰδίᾳ ναυτικῶν εἰδῶν, δολιχέρου σχεδὸν τῆς Ῥωσσίας ἐκ Τ. προμηθευομένης ταῦτα, ἐτι καὶ σίτου. Ἐχει μικρὸν νῦν ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Πέτρου Δ' εὐρύτατον λιμένα, ἀκρόπολιν, ἐμπορικὴν σχολήν, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, χρηματιστήριον, ναυπηγεῖον κλ. Τὸ Τ. ἰερόθη περὶ τὸ φρούριον ὅπερ κτισθὲν ἐπὶ Μεγάλου Πέτρου τῷ 1698 κατεδαφίσθη τῷ 1711 δυνάμει τῆς συνθήκης τοῦ Προύτου καὶ ἀνωκαμίσθη τῷ 1769. Ἐν Τ. ἀπεβίωσε τῷ 1825 ὁ Ἀλέξανδρος Α', οὗ καὶ ἀναμνηστικὸν μνημεῖον ἀνηγέρθη ἐκεῖ, τῷ δὲ 1855 ἡ πόλις ἐδομεικίσθη ὑπὲρ τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ στόλου. [Πς.]

Τάγγα. Εὐλίμενος πόλις τῆς ὑπὸ τὴν Γερμανίαν Ἀνατολ. Ἀφρικῆς, ἀποτελοῦσα κέντρον ἐμπορίου καὶ ἔχουσα περίπου 10 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Ταγγερμούνδη (Tangermünde). Πόλις ἐν τῇ περιφερειᾷ Στένδαλ τοῦ πρῶτου νομοῦ Μαγδεβούργου, ἔχουσα 7 419 κατ., ἀρχαιοπρεπὲς τεῖχος καὶ πύλας, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου, ἐρ' οὗ καίται. [Μ.Σ.]

Τάγγερον (Tanger). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μαρόκκου ἐν τῷ κράτει τοῦ Φέζ, ἐπὶ ὑψώματι παρὰ τὴν ἐμώνυμον αὐτῷ ὅρμον, δυτικὴν εἰσοδὸν τοῦ περθεοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, 200 χμ. ἀπὸ τοῦ Φέζ. Ἐχει 30 000 κατ. φρούριον, τηλεβόλστασιον, ἡρεπωμένον θανάτορον καὶ ὠρεῖον ἐξωτερικόν, ἀλλ' ἐδοὺς στενάς καὶ ἀκαθάτους, διεξάγει δὲ σημαντικὴν ἐμπόριον. Τὸ Τ. εἶχε κτισθῇ, ὡς λέγουσιν, ὑπὲρ τοῦ Ἀνταίου ἡ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν Καρχηδονίων. Καταστάν ἐπὶ Ῥωμαίων διάσημον ὑπὸ τὸ ὄνομα Τίγγις ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Τίγγιτανῆς Μαυριτανίας, εἰτα δὲ περιήλθεν εἰς τοὺς Οὐισιγόθους τῆς Ἰσπανίας, εἰς τοὺς Ἀραβας καὶ τέλος εἰς τοὺς Πορτογάλους (1472). Ἀλφόνσος ὁ 5' τὸ παρεχώρησεν ὡς προῖκα τῆς ἐδελφῆς τοῦ Δ'κατερίνης εἰς τὴν βασιλείαν τῆς Ἀγγλίας Κάρολον IV (1662), ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ τὸ ἐγκατέλειψαν τῷ 1684, ἀφ' οὗ ἀνετίναξαν τὴν προσπάθειον τὴν λιμένα προκυμαῖαν, ἔκτοτε δὲ κατέλαβον αὐτὸ οἱ Μαροκκινοί. Τὸ Τ. ἐδομεικίσθη τῇ 6ῃ Αὐγούστου 1844 ὑπὸ τῶν Γάλλων. [Πς.]

Ἀφρικὴν, Ἰνδικήν, Κίναν καὶ Ἰαπωνίαν, ὧν τὰ πορίσματα ἐδημοσίευσεν ἐν χωριστοῖς ἔργοις. Πρὸς δὲ ἐδημοσίευσεν μυθιστορήματα καὶ σειρὰν ὁλὴν ποιητικῶν ἔργων, πρωτοτύπων καὶ μεταφράσεων. Διορισθεὶς δὲ τῇ 1878 πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ, ἀπέθανεν αὐτόθι τῇ αὐτῇ ἔτει — 2) Tomi T., "Ἀγγλος δραματικὸς ποιητής, γενν. 1817 ἐν Σονδερλάνδῃ. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ἀγγλ. φιλολογίας ἐν Λονδίνῳ καὶ γραμματεὺς ἐν τῷ ὑγειονομικῷ τμήματι, ἀλλὰ κυρίως ἔθυσεν ταῖς μεύσαις, συγγράφας πολλὰ, κωμωδίας καὶ δράματα, ὧν οὐκ ὀλίγα ἐστέφθησαν ὑπὸ μελίστης ἐπιτυχίας. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο συντάκτης τοῦ Punch, ἔγραψε δὲ καὶ τοὺς βίους διαφόρων Ἀγγλῶν καλλιτεχνῶν. [Μ.Γ.]

Ταΐμυρ. Χερσονήσος τῆς Βορείου Παγωμένης θαλάσσης, ἀνήκουσα εἰς τὸ σιβερικὸν κυβερνεῖον Ἰενισέισκ. Διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα διὰ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, εἰς ὃν ἐκβάλλει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς διερχόμενος τὴν ὁμώνυμον λίμνην (ἔχουσαν ἐπιφ. 2653 τ.χμ.). Εἶναι ἔρημος χώρα. [Μ.Σ.]

Ταῖν (Ἰππόλυτος Ἀδόλφος Taine). Συγγραφεὺς γάλλος καὶ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, γενν. ἐν Βουζιέρ τοῦ νομοῦ Ἀρδεννῶν τῇ 1828 καὶ ἀποθ. τῇ 1898. Μόλις λαβὼν τὸ διπλωμὰ του ὡς προλύτης τῆς φιλολογίας ἐδημοσίευσεν τῇ 1854 δοκίμιον περὶ Τίτου Λιβίου, ὅπερ ἐστέφθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τῇ 1863 διωρίσθη ἐξεταστὴς εἰς τὰ φιλολογικὰ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τοῦ Ἀγ. Κύρου, τῇ 1864 καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ τῆς αἰσθητικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὁραίων τεχνῶν καὶ τῇ 1878 ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ δὲ Δομενίου. Μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν κριτικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ ἱστορικῶν συγγραμμάτων τοῦ Τ. μνημονεύει τὰ ἐπόμενα. «Ἱστορία τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας» (1864), ἔργον, εὖ ἔνεκα ὁ συγγραφεὺς κατηγορήθη ὡς ἀθεοῦ καὶ ὅπερ ἔνεκα τῶν θεωριῶν του ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. «Ὁ Λαφονταίν καὶ οἱ μῦθοί του», ἐν ᾧ ζωγραφίζει τὰς διαφορὰς κοινωνικὰς τάξεις ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ'. «Ἀγγλικὸς ἰδανισμός», «Μελέτη περὶ Καρλάι», «Ἀγγλικὸς θετικισμός», μελέτη περὶ Στουάρτ Μίλλ καὶ τὸ σημαντικώτερον ἐκ τῶν τελευταίων του ἔργων «Δι' ἀρχαί τῆς συγχρόνου Γαλλίας» εἰς 4 τομ. κατ' ἀρχὰς γενόμενον λίαν εὐμενῶς ἀποδεχτὸν παρὰ τῶν ἀντιδημοκρατικῶν.

Ταίναρον ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ μεσαιὰ ἀκρὰ τῶν τριῶν πρὸς Ν ἐκτεινόμενων χερσονήσων τῆς Πελοποννήσου, κειμένη ὑπὸ 36° 22' 8" Β πλάτους καὶ οὖσα τὸ νοτιώτατον τῆς Ἑλλάδος σημεῖον. Ἐκτὸς τοῦ

κυρίου ἀκρωτηρίου, τοῦ κοινῶς νῦν Ματαπὰν καλουμένου, ὅπερ συνίσταται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ μελανοφαίου μαρμάρου καὶ ἀνήκει εἰς τὸ Ταύγετον ὄρος, ἐκαλεῖτο Τ. καὶ ἡ ἀμέσως συνεχισμένη μετ' αὐτοῦ χερσονήσος ἡ ἔχουσα μῆκος 6 χμ. καὶ συνδεομένη μετὰ τοῦ κορμοῦ τῆς ὁλῆς χερσονήσου δι' ἰσθμοῦ σχηματιζομένου διὰ τῶν ὄρων Μαρινάρι (Ἀχιλλεῖου) καὶ Πόρτο-Κάλιο (Ψαμάθου). Τὸ Τ. ἦτο περιφραγμένον διὰ τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρου Κιστέρναις (πρὸς Ν τοῦ Πόρτο-Καλίου) κείμενον ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος, περιβαλλόμενον ὑπὸ ἄλσους ἐν ᾧ ἐγκληματισταὶ εὗρισκον ἄσυλον καὶ παρὰ τὸ ὅποιον ἦτο ἄντρον, θεωρούμενον ὡς εἰσόδος τοῦ Ἄδου, ὡς καὶ νεκρομαντεῖον. Τὸ ἱερὸν ὑπῆρξε κατὰ καιροὺς θρησκευτικὸν κέντρον συνδέσμου τῶν περὶ τὴν Λακωνικὴν κόλπον παραθαλασσίων πόλεων. [Δ.Δ.]

Ταινία ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐξ ἐρίου λωρὶς, παντοίας χρήσεως, δι' ἧς ὁμῶς κυρίως ἐκοσμοῦντο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς καθιερωμένα τῷ θεῷ. Ἔφερε τοιαυτὴν ἱερεὺς, ὡς καὶ τὸ ἱερεῖον, καὶ ἐκοσμεῖτο διὰ Τ. καὶ ὁ βωμός. Ἐν ἀγῶσιν ἐδίδετο Τ. πρὸ τοῦ κυρίου βραδείου, τοῦ στεφάνου.

Ταινία. Γένος ἐνδοσφύων καστοειδῶν ὧν τὸ σῶμα πεπλατυσμένον ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν τμημάτων ἀρθρουμένων πρὸς ἀλλήλα καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλοτε ἄλλο μῆκος, συνήθως ἐνὸς μέχρι πλείονων μέτρων· τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ σώματος λεπτονέμενον βαθμυδὲν ἀπολήγει εἰς κεφαλὴν σφματώδη φέρουσαν τέσσαρας ῥοφητήρας ἡ μυζητήρας ὧν μεταξὺ ἑπαρμά τι περιστοιχόμενον ὑπὸ σειρᾶς ἀρπαγίων σισταλῶν, ὀργάνων προσφύσεως καὶ στηριξεως τῆς Τ. Τὸ γένος τοῦτο τῶν παρασιτῶν σκωλήκων ἐμελετήθη ὡς ὑπάρχον ἐν τοῖς λεπτοῖς ἐντέροις τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς κριθῶν τρία εἶδη αὐτοῦ Τ. ἡ μονόβιος (Taenia solium, L.), Τ. ἡ ἀνοπλος (Taenia mediocanellata T. inermis) καὶ Τ. ἡ νάνος (Taenia piana ἢ μᾶλλον Τ. echinococcus). Οὐχ ἦττον καὶ πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν σπονδυλωτῶν ὑποκεινται εἰς ταινιάσιν, ἧτις ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ἡ ἐλμινθίασις συμπτώματα, ἅπερ ὁμῶς ἐνταῦθα ἐπαναλαμβάνονται κανονικῶς καθ' ἑκάστον δευτερον μῆνα, ἐξαφανιζόμενα ἀνεπιστρεπτὶ μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ παρασίτου. ἧτις σημειωτέον στερεῖται καὶ τοῦ ἐλαχίστου στομίου, ἡ δὲ διατροφή τοῦ σώματος γίνεται πιθανῶς διὰ διαπιδύσεως τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν. Ἡ μὲν πρώτη καλουμένη καὶ ἔννοπλος (γαλ. ver solitaire) ἀναφάνεται τὸ πρῶτον ὡς νηματῖόν τι ἀποτελόν τὴν καταβολὴν τῆς κεφαλῆς ἧτις βαθμυδὲν παχύνεται ἀποτελοῦσα συνεχίαν τοῦ λοιποῦ σώματος. Ἡ

ται υπό τινων εἰ καὶ μετ' ἐλάσσονος πιθανότητος εἰς τὸν Κοϊντιλιανὸν ἢ Πλίνιον τὸν Νεώτερον. Τὰ Χρονικά αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τελευτῆς τοῦ Αὐγούστου ἀρχόμενα ἐφθονον μέχρι τῆς τοῦ Νέρωνος, αἱ δὲ ἱστορίαι ἀπὸ τοῦ Γαλβᾶ μέχρι τοῦ Νερούα. Ὁ Τ. θεωρεῖται γενικῶς ὡς ὁ μέγιστος τῶν Ῥωμαίων ιστορικῶν, ὡν ἐμβριθής, βαθύς, ἐνεργητικός, περιεκτικός, ζωγραφίζων διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων, αἱ δὲ αὐστηραὶ αὐτοῦ κρίσεις στιγματίζονται τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν τυραννίαν. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀκριβής, φίλος τῆς ἀληθείας καλῶς πληροφορημένος, γράφων μόνον ὅσα εἶδεν, ἢ ὅσα συγχρονοὶ ἀφηγήθησαν εἰς αὐτόν. Παρὰ τὰς ἀρετὰς τοῦ ταύτας, πολλαχῶς κατεκρίθη παρὰ τινων διὰ πεινὰν τινα σκοτεινότητα ὅρους καὶ μισανθρωπίαν, ὡς καὶ διότι διέβαλε τὸν αὐτοκράτορα Τιβέριον. Ἐκ τῶν ἐκδόσεών του διακρίνονται αἱ τοῦ Halim καὶ τοῦ Jacobs. [Πς.]

Τάκκα (Bot.) *Tacca* Forst. Πρότυπον γένος μικρᾶς ὀμνύμου οἰκογενείας Μονοκοτυληδόων (Τακκώδη, *Taccaceae*). Φυτὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Πολυνησίας ὅπου τὸ γνωστότερον εἶδος Τ. ἡ πτεροσχιδής (*T. pinnatifida* Forst.) καλλιεργεῖται συχνὰ χάριν τοῦ παχέος ῥιζώματος τοῦ παρέχοντος σφενον ἀμυλώδη οὐσίαν (*Amylum Oceanii australis*) ἐξ ἧς κατασκευάζεται ἄρτος καὶ εἶδος Arrowroot. [Θ.Χ.]

Τάκκα (Taena). Ἡ βορειοτάτη ἐπαρχία τῆς Χιλής, ἔχουσα ἐμβ. 22 500 τ.χμ. καὶ μόνον 31 395 κατ. Ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν Δ ὑπηρεσιῶν τῶν Ἀνδεῶν καὶ ἀνδρου παραλίου πεδιάδος, ἔχει δὲ πλούσια κοιτάσματα γουάνου καὶ νίτρου. Ἡ ὀμνύμος π ρ ω τ ε ὡ σ α κείται ἐν εὐφύρῳ κοιλάδι, ἔχει δὲ ταύνην μόνον 6 000 κατ. [Μ.Σ.]

Τακόδου τάγμα. Σερβικὸν τάγμα κληθὲν ἀπὸ τοῦ χωρίου Τακόδου τῆς Σερβίας, ὅπου τῷ 1815 ὁ λαὸς ὑπὸ τὸν Μιλόσην Ὁδρένοβιτς ἀπεφάσισε τὸν περὶ ἐλευθερίας πόλεμον, καὶ ἔβρυθεν 1865 ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τούτου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Μιχαήλ Γ', λαβὼν δὲ τὸ σημερινὸν αὐτοῦ καταστατικὸν τῷ 1878. Διαιρεῖται εἰς 5 τάξεις· τὸ παράσημον ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ δύο σταυρῶν ὧν ὁ εἰς περικλείει τὸν ἄλλον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑπάρχει ἐρυθρὸς θυρεὸς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Υπὲρ πίστεως, ἡγεμόνος καὶ πατρίδος» καὶ τοῦ μονογράμματος Μ. Ο. [Εγ.]

Τακόμα (Tacoma). Πρωτ. κομητεία τῆς βορειοαμερ. πολιτείας Ουάσιγκτον, ἐπὶ τοῦ Εἰρην. ὠκεανοῦ, ἔχουσα περ. 50 χιλ. κατ., ἀκμαίαν δὲ ναυσίπλοϊαν καὶ ἐμπόριον ξυλείας καὶ σίτου. [Μ.Σ.]

Τακταλασμάν. Χωρίον τοῦ δήμου

Φερῶν τῆς ἐπαρχίας Βόλου ἔχον 305 κατ.

Τακτική καλεῖται τὸ μέρος τῆς πολεμικῆς τέχνης τὸ διδάσκον τὸν τρόπον καθ' ὃν δεόν νὰ διατίθενται, νὰ κινῶνται καὶ νὰ συμπλέκωνται τὰ στρατεύματα ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Διακρίτεον ἄρα τὴν Τ. ἀπὸ τῆς στρατηγικῆς (βλ. λ.). Διαιρεῖται δὲ ἡ Τ. εἰς τὴν στοιχειώδη, ἥτις πραγματεύεται περὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἀσκήσεων ἐκάστου ὅπλου καὶ τῶν τακτικῶν σχηματισμῶν αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν τακτικὴν μάχης, ἥτις περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν ἐλιγμῶν ὅπλου τινὸς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καθὼς τὴν ἐπὶ τούτου διάταξιν τῶν στρατευμάτων πάντων τῶν ὅπλων, ἤτοι εἰς τὴν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων χρησιμοποιοησομένην τάξιν μάχης. [Α.Π.]

Ταλαβέρα (Talavera de la Reina). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Τολέδου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου 65 χμ. Δ τοῦ Τολέδου, ἔχουσα ὠραίαν ἐκκλησίαν γοθικοῦ ρυθμοῦ, ἡρεπωμένα τεῖχη, μεταξουργεῖα καὶ 10 000 κατ. Ἡ ἑ.Τ. εἶναι πόλις ἀρχαία θφαιρεθείσα ἀπὸ τῶν Μαύρων τῷ 1082, ἐπὶ μακρὸν δὲ χρόνον ἀνήκεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς βασιλίσσας τῆς Ἰσπανίας, ἐξ οὗ καὶ τῆς «βασιλίσσης» καλεῖται.

Ταλάνς (Talence). Νότιον προάστειον τοῦ Βορδῶ, ἔχον 7 921 κατ., βιομηχανίαν πυρείων καὶ ἀμπελοργίαν. [Μ.Σ.]

Τάλαντα. Χωρίον τοῦ δήμου Μονεμβασίας, ἔχον 172 κατοίκους.

Τάλαντον ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι 1) κυρίως ὁ δι' οὗ ἐξυγίζον σταθμός, εἴτα δὲ συνεχόμενως τὰ σταθμιζόμενα καὶ τὰ σταθμά. Ἐξισούτο δὲ τὸ Τ. ὡς μονὰς βάρους πρὸς σημερινὰς 33 ὀκάδας καὶ 355 ¹/₁₀ δράμια ἢ 52 Γαλλικὰς λίτρας. Ἐποικίλλεν ἐν τούτοις τὸ βάρος αὐτοῦ κατὰ τόπους μεγάλως. Οὕτω τὸ μὲν Συριακὸν ἢ Πτολεμαϊκὸν ἦτο 13 λίτρων καὶ 10 εὐγγιῶν, τὸ Αἰγυπτιακὸν καὶ τὸ Ῥόδιον ἦτο διπλάσιον τούτου ἢ 1 ¹/₁₀ τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τὸ Κορινθιακὸν ἡμέγα Ἀττικὸν ἐξισούτο πρὸς 1 ¹/₁₀ τοῦ κοινοῦ Ἀττικοῦ, πρὸς 1 ¹/₂ τοῦ Βαβυλωνιακοῦ καὶ πρὸς 4 ¹/₁₀ τοῦ Συριακοῦ. — 2) Νομισματικὴ μονὰς ἐμοῖως ποικίλλουσα εἰς ἑξίαν κατὰ τόπους. Τὸ πάντων εὐχρηστότερον ἦτο τὸ Ἀττικόν, ὅπερ ἐκυκλοφόρει ἐπίσης ἐν Κορίνθῳ, Θεσσαλίᾳ, Σικελίᾳ, Τάραντι καὶ Μακεδονίᾳ ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐξισούτο δὲ τὸ Τ. τούτου πρὸς 60 μνᾶς ἢ 6 000 τῶν τότε δραχμῶν, ἐνῷ τὸ Αἰγυπτιακὸν καὶ τὸ Ἀργαῖον Βαβυλωνιακὸν ἤξιζεν 100 μνᾶς ἢ 10 000 δραχμῶν, ἀναλγοῦν πρὸς τὸ Ἀττικὸν ὡς 5 πρὸς 3, τὸ δὲ Εὐβοικὸν ἦτο τὸ ἥμισυ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ καὶ ἀνελέγει πρὸς

τὸ Ἀττικὸν ὡς 5 πρὸς 6. Τὰ τάλαντα ἦσαν χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις γαλκᾶ. Καὶ τὸ μὲν ἀργυροῦν ἐξίσουτο πρὸς τὸ ὑποδεκαπλάσιον τοῦ χρυσοῦ, τὸ δὲ γαλκοῦν πρὸς τὸ ὑποδεκαπλάσιον τοῦ ἀργυροῦ. Διὰ τῆς χρήσεως τῆς λέξεως ἀνευ προσδιορισμοῦ μεταλλοῦ ἐννοεῖτο τὸ ἀργυροῦν T. [Πς.]

Τάλδοτ (Ἰωάννης Talbot). Ἀγγλος στρατηγός, ἐπωνομαζόμενος ὁ Ἀχιλλεὺς τῆς Ἀγγλίας, καὶ Α' κόμης τοῦ Στρούτφορν, γενν. τῷ 1373 ἐν Βλεχμόρη τῆς κομητείας Στρεπ ἐξ οἰκογενείας νορμανδικῆς καταγωγῆς. Ἀποσταλεὶς ἀπὸ τοῦ 1417 ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καρόλου V' εἰς Γαλλίαν διεκρίθη εἰς πλείστας μάχας διὰ τὸ ἀκατάβλητον θάρρος του, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤδυνήθη νὰ ἀντισταθμίσῃ πρὸς τὴν καλὴν τύχην τοῦ Καρόλου V'. βοηθουμένου ὑπὸ τῆς Ἰωάννας δ' Ἀρκ. Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Σοῦφελκ ἐν Jurgau (1429) διωρίσθη ἀρχιστράτηγος τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων συνελήφθη ὁμοῦ αἰχμαλῶτες κατὰ τὴν μάχην τοῦ Παταί, ἣν ἀπώλεσεν, ἀλλ' ἀπελύθη ἀνευ λύτρων. Συνεπεία δὲ τῶν στρατιωτικῶν του κατορθωμάτων ἐγένετο κόμης. Τῷ 1452 κατέκτησεν ἐντὸς ὀλίγου τὴν Γουιέννην, ἀλλὰ τῷ 1453 ἐνίκηθη καὶ ἐρρονεύθη ἐν Καστελλιὲν παρὰ τὴν Λιβούρνην. [Πς.]

Τάληρον (Thaler), ὅπερ ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ Joachimsthaler τ. ἔ. νομίσματος κοπέντος ἐν Joachimsthal τῆς Βοημίας, καὶ διεδόθη ὑπὸ διαφόρους μορφάς (Daller, Daalder, Tallers, Dollar κλ.) εἰς τὰς διαφόρους χώρας ὡς ὄνομα νομισματικῆς μονάδος. Ἐν Γερμανίᾳ λέγεται οὕτω τανῦν νόμισμα ἀργυροῦν ὀνοματικῆς ἀξίας φρ. 3.75, ἐν Δανίᾳ ὑπῆρχε μέχρι τοῦ 1854 τὸ Rigsdaler ἴσον πρὸς περ. φρ. 2.85, ἦτοι 2 σκανδιναυικὰς κορώνας, ἐν Σουηδίᾳ τὸ Riksdaler ἴσον πρὸς περ. φρ. 1.4 ἦτοι 1 κορώναν· ἐν ταῖς Ἑνωμέναις πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑπάρχει τὸ χρυσοῦν Dollar (δολλάριον) ἴσον πρὸς φρ. 5.25 καὶ τὸ ἀργυροῦν ἴσον πρὸς 5.40. Παρ' ἡμῖν καλοῦνται κοινῶς T. τὰ ἀργυρᾶ ἢ γάρτινα νομίσματα 5 φρ. ἢ 2ρ. [Ἐγ.]

Ταλούδιος. Σπαρτιάτης γνωστὸς ὡς κήρυξ τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸ τῆς Τροίας, ὅστις ἐν Σπάρτῃ ἐτιμᾶτο ὡς ἥρωος εἰς θν καὶ ἐτήσια θυσία προσεφέρετο. Οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ Τ α λ θ υ β ι ᾶ δ α ι ἐξέσκουν κληρονομικῶς τὸ τῶν ἱερῶν κηρύκων ἐπάγγελμα, πρὶς αὐτοὺς δὲ καὶ μόνους ἀπενεμήθη ὑπὲρ τῶν Δωριέων κατακτητῶν ἰσπολιτεία. [Πς.]

Ταλιακόττον (Tagliacozzo). Πόλις τῆς περὶ. Ἀβετοάνου τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Ἀκουίλης τῶν Ἀβρουζίων, ἔχουσα 3933 κατ. καὶ ἀνάκτορον, γνωστὴ δὲ διὰ τὴν μάχην

καίεσε τὴν κατάργησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς θανάτης, ἀποδεχθεὶς τὴν νέαν τοῦ κλήρου συστάσιν καὶ χειροτονήσας δομώσαντας ἐπισκόπους, ἀνωρίσθῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἀποσταλθεὶς τῷ 1792 ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΣ' εἰς Λονδίνον ὡς βοηθὸς τοῦ πρέσβους, διετάχθη τῇ 1794 ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως νὰ καταλείπῃ τὴν Ἀγγλίαν. Ἐπειδὴ δὲ τυπογράφως εἶχεν ἐκδοθῇ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα συλλήψεως ἐν Γαλλίᾳ συναπειλὰ καταγγελίας τῆς μερίδος τοῦ Ῥοβεσπιέρου, ἐπῆλθεν εἰς Ἀμερικὴν, ὅπου καὶ ἐπανέκτισε τὴν περιουσίαν τοῦ ἐμπορευμένου. Εἰς Γαλλίαν ἐπανῆλθε τῇ 1796, ὅτε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Διευθυντηρίου τὴν ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ εὖως ταχέως ἀπεμακρύνθη. Συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Ναπολέοντος παρεκτύπησε τὸ κίνημα τῆς 18ης Ὀμικλῶδους καὶ ἐπανήχθη ὑπὸ τῆς νέας ἐξουσίας εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὅτε διεπραγματεύθη τὰς συνθήκας τῆς Λουβίλλης, τοῦ Πρεσβύργου, τῆς Ἀμιένης καὶ τοῦ Τίλσιτ, ἔλαβεν ἴσως μέγα δόξαν εἰς τὴν ἀπογωγὴν τοῦ θρόνου τοῦ Ἀγκέν, διωρίσθη μετὰ τὴν ἀνοδὸν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ναπολέοντος ἀρχιβασιλευσὶς καὶ τῷ 1806 πρίγκιψ τοῦ Βενεβάντου. Συμβούλευσας ὅμως τὴν μετὰ τῆς Ἀγγλίας συμμαχίαν καὶ ἀποδοκιμάσας τὴν κατὰ τῆς Ἰσπανίας πόλεμον ἀπῆλθον τοῦ ὑπουργείου (1807). Δυσχερестаθεὶς ἐκ τούτου, καίπερ λαβὼν εἰς ἀποζημιωσὶν τὸν τίτλον τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος καὶ σιτηρέσιον 500 000 φρ., μεγάλως λειψάσθη ἔκτοτε πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ Ναπολέοντος. Μέλος δὲ τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῷ 1814, ἐπέτυχεν νὰ ἔλκυσθῃ ὑπὲρ τῶν Βουρβόνων τὸν Ἀλέξανδρον Α', διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ' ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ παρέστη εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βιέννης. Μετὰ τὸ ἑκατονθήμερον ὅμως κατέστη ὑποπτος εἰς τοὺς κυρίως βασιλικούς καὶ ἀπεσύρθη. Μείνας ἄλλους γερούσιας ἐτάχθη ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει καὶ συνήργησεν εἰς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830. Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος ἄμα τῇ ἀνάδω του εἰς τὸν θρόνον, διώρισεν τὸν Τ. πρεσβὺν εἰς Λονδίνον, ὅπου ἐπέτυχεν τέλος νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀγγλογαλλικὴν συμμαχίαν, ἥτις ἦτο ἡ κυριαρχία σκέψης τοῦ βίου του. Ἄρ' οὐ δὲ ὑπέγραψε τῷ 1834 τὴν συνθήκην τῆς Τετραπλῆς Συμμαχίας καὶ μετέσχε τῶν συνόρων, αἵτινες ἐθίχον τέρμα εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ Πελήου καὶ τῆς Ὀλλανδίας διενέξεις παρελήθη τὸν δημοσίων ὑποθέσεων. Ὁ Τ. ἦτο ἀναμφισβήτητος ὁ πρῶτος τῆς ἐποχῆς τὸν διπλωμάτης, συνελθὼν μεγάλῃν πείραν τῶν υποθέσεων, ἀκραν λεπτότητα καὶ πολλὴν κυριαρχίαν ἐφ' ἑαυτοῦ. Ἐπὶ πλέον ἦτο πνευματωδέστατος, πλεῖται δ' αὐτοῦ ἀναφέρονται ἐπιτυχεῖς εὐφυ-

λογίαι. Κατηγορήθη διὰ τὴν ἀσάθειαν τῶν πολιτικῶν του ἀρχῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἰσχυρίσθη ὅτι δὲν ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα του. Τὰ Ἀπομνημονεύματά του ἐξεδ. τῇ 1891. [Πς.]

Τάλμας (Φραγκίσκος Ἰωσήφ Talma), Ἰθσοποιὸς διάσημος γενν. ἐν Παρίσις τῇ 1763 καὶ ἀποθ. τῇ 1826. Τὴν σκηνὴν ἀνῆλθε τὸ πρῶτον τῇ 1787 ὑποκριθεὶς τὸ πρόσωπον τοῦ Σείδ ἐν τῇ Μωάμεθ εἰς τὸ Γαλλικὸν θέατρον, τοῦ ὁποῦ 2 ἔτη ὕστερον ἐγένετο ἑταῖρος. Ὁ Τ. εἰσήγαγε πρῶτος τὰς ἀναλόγους τῆς ἐποχῆς τοῦ παρισταμένου δράματος ἐνδυμασίας καὶ μετὰ σπανίας ἐπιτυχίας ὑπέδυσεν τὰ πρόσωπα τῶν πρωταγωνιστῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Ρακίνα καὶ τοῦ Βολταίρου ὡς καὶ ἄλλους γαρυκατῆρας, εἶον τοῦ Ὁθέλλου τοῦ Ἀμῆτου κ.τ.λ. βαθμὸν τελειοποιούμενος. Διεκρίνετο δὲ διὰ τὴν ἰσχυράν καὶ φυσικὴν ἀπαγγελίαν του, διὰ τὴν κατακτώσαν ἐκρῆξιν τοῦ πάθους, διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ μεμετρημένον τῶν σκηνικῶν καὶ δι' αὐτὸν ἀκάμῃ τὸν τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι. Ὁ Ναπολέων τὸν ἡγάπα πολὺ καὶ τὸν εἶχε τῆς ἐμπιστοσύνης του, δις δὲ ἐπλήρωσε τὰ χρέη τοῦ ἰθσοποῦ τούτου. Ὁ Τ. ἔγραψε «Σκέψεις ἐπὶ τοῦ Λεκαὶ καὶ τῆς θεατρικῆς τέχνης», (1825). [Πς.]

Ταλμούδ (Talmud). Ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνουσα τὴν περὶ θάρειαν. Καλεῖται οὕτως ὁ πολιτικὸς καὶ θρησκευτικὸς κώδιξ τῶν Ἰουδαίων καὶ εἶναι δι' αὐτοὺς ἡ συνέξια καὶ ἡ συμπλήρωσις τῆς Γραφῆς. Ὑπάρχουσι 2 Τ. α') Τὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπερ ἐπεραιώθη τὸν Δ' αἰῶνα καὶ κατέστη ἡδὴ ἀκατάληκτον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἰουδαίους δι' ὃ καὶ εἶναι πλέον ἐν ἀρχῇ. β') Τὸ τῆς Βαβυλώνας, συντεθὲν τὸν Ε' αἰῶνα καὶ ἐν τῷ σημαντικώτερον. Διαίρεται δὲ τοῦτο εἰς 2 μέρη: τὴν Μισχνα (ἡ 2ον νόμον), περιλαμβανούσαν τὸ καίμενον καὶ γραφεῖσιν περὶ τὸ 190 ὑπὸ τοῦ ραββίνου Ἰούδα τοῦ Ἀγίου, καὶ τὴν Γεμάραν (ἡ Συμπλήρωμα). Ἡτις εἶναι εἶδος ἐρμηνείας ἢ σχολείων. Τὸ 2ον τοῦτο μέρος ἤρξατο κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ραββίνου Ἀσῶν καὶ ἐπεραιώθη κατὰ τὸν ΣΤ'. Ἡ Μισχνα εἶναι γεγραμμένη ἐν ραββινικῇ ἑβραϊκῇ ῥακούντως καθαρᾷ, ἡ δὲ Γεμάρτα ἐν ἑβραϊκῇ μαιευμένῃ Χαλδαϊκῇ. Τὸ ὅρος τοῦ Τ. εἶναι λίαν ἀταξὲς καὶ ἐν αὐτῇ ἀπαντᾷ πλήθος μύθων ἀναιμολογῶν. — Τ α λ μ ο ὕ δ ι σ τ α ι καλοῦνται εἰς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀποδεχόμενοι τὰ δόγματα τοῦ Τ. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἰσχυροῦς μόνον τὸ γράμμα τῆς Βίβλου, καλούμενους Καραΐτας. [Πς.]

Τάλως. 1) Ἄλλως Κ α λ ω ς ἢ Π ε ρ δ ι ε λεγόμενος. Ὡν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἑφευρέτου τῆς ἀγαλματοποιίας Δαυΐδου παρ' ᾧ ἐδιδάχθη τὴν τέχνην ταύτην. Ἐπει-

ζή ὅπως ἐφεύρε καὶ αὐτὸς διάφορα ἐργαλεῖα, ὡς τὸν πρίονα, τὸν κεραμευτικὸν τροχὸν καὶ ἄλλα, ἐφθονήθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ καὶ κατεκρημνίσθη παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τοὺς ΝΑ πρόποδας τῆς ὁποίας ἐσώζετο ὁ τάφος αὐτοῦ ἐπὶ Παιουσίου. — 2) Χαλκὺς γίγας κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου καὶ θωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς τῷ Μίνωϊ ἢ τῇ Εὐρώπῃ. Εἶχε δὲ αὐτὸς μίαν μόνην φλέβα ἐξικνυμένην ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν ὑπὸ τοὺς ὄνυχας καὶ εἶχεν ἐντολήν νὰ προφυλάττῃ τὴν Κρήτην ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ξένων. Ὅτε οἱ Ἀργεῖοι ἤλθον εἰς Κρήτην ἢ Μήδεα τὸν ἐμέθυσε καὶ τὸν ἐφόνευσεν θραϊρέσασα αὐτοῦ τὴν ὄνυχα, ἢ ὁ Ποῖας κατετόξευσεν εἰς τὴν πτέρναν.

Ταμάρν. Χερσόνησος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Κουβάν τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης εἰς τὸν περὶ τὸν Κέρτς. Ἐχει πηγὰς πετρελαίου, κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ὀρχαίων Κοζάκων Ζαπορόγων καὶ κυριώτεραι αὐτῆς πόλεις εἶναι ἡ Τ. ὀχυρὰ καὶ μεγάλης στρατιωτικῆς σπουδαιότητος, ἡ Τεμερούκ, διοικητικὴ πρωτεύουσα αὐτῆς, ἡ Ἀνάπα κ.τ.λ. [Πς.]

Ταμαουλίπας (Tamaulipas). Βορειοανατ. πολιτεία τοῦ Μεξικοῦ, πρὸς Β χωριζομένη ἀπὸ τοῦ Τέξας διὰ τοῦ Ρίου Γρανὰ καὶ δὲλ Νόρτε, ἔχουσα δὲ ἐμβ. 84434 τχμ. καὶ 167777 κατ. τοὺς πλείστους μιγάδας. Ἐν τῷ ὀρεινῷ ἐσωτερικῷ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον, εἰς δὲ τὴν παραλίαν ἐπικρατοῦσι καύσων καὶ πυρετοὶ καὶ καλλιεργοῦνται βάμβαξ, σακχαροκάλαμον καὶ ὄρυζα. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι ἡ κτηνοτροφία, ὀλιγώτερον δὲ ἡ μεταλλευτική. Πρωτ. εἶναι Σιουδάδ Βικτωρία μετὰ 8000 κατ., σπουδαία δὲ ἐπίνεια Ματαμόρος καὶ Ταμπίκον.

Ταμαρικώδη (Bot.) Tamaricaceae. Οἰκογένεια Δικοτυλιδῶνων πολυετών φυτῶν. Δένδρα καὶ θάμνοι τῶν εὐκράτων χωρῶν τὰ πολλὰ ἀλόφιλα περὶ τὰ 40 εἴδη. Ἐχουσιν ἄνθη τετραμερῆ, πενταμερῆ ἢ ἑξαμερῆ, στήμονας ἰσαριθμούς ἢ διπλασίους, καρπὸν καψαν πολὺσπερμον, σπέρματα φέροντα κατὰ τὸ ἄκρον μακρὰ τρίχας. Τὸ πρῶτον καὶ ὁμώνυμον γένος Ταμαρικίξ (Tamarix L.) περιλαμβάνει τέσσαρα εἴδη τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσῆς ὧν τὰ κοινότερα εἰσὶ Τ. ἡ Χαμπιανή (T. Hainpiana Boiss. et Heldr.) καὶ Τ. ἡ μικρανθή (T. parviflora DC.) κοινῶς «Ἀλμυρικὴ» καλούμενα ἐκ τῆς ἀρχαίας ὀνομασίας «Μυρίκη». Τ. ἡ γαλλικὴ (T. gallica L.) εἶναι δένδρον συχνὰ φυτεύμενον ἐν παραδίσαις· ἡ δὲ Τ. ἡ μανιφόρος (T. mannifera Ehrenb.) τῆς Ἀραβίας παράγει διὰ ὀξέως ἐντόμου τινὸς τὸ μάννα δι-

οῦ πιθανῶς ἐτρέφοντο οἱ Ἑβραῖοι ἐν ἐρήμῳ (βλ. λ. Μάννα). [Θ.Χ.]

Ταμαρίνδος ἡ Ἰνδία (Bot.) Tamarindus Indica L. Δένδρον τῶν Ἰνδῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Καυσαλπινοῦ δῶν (βλ. λ.), αὐτὸ δὲ πέλτος τοῦ καρπῶ (Pulpa Tamarindorum) εἶναι ἐξαιρετικὸν ἀναψυχτικὸν ἐλαφρῶς καθαρτικόν. Εὐχρηστον καὶ τὸ ξύλον αὐτῆς [Θ.Χ.]

Τάμαριξ. βλ. Ταμαρικώδη.

Τάμαρος. βλ. Δωδώνη.

Ταρασίον δήμος τῆς ἐπαρχίας Καζιτσης. Ἀποτελεῖται ἐκ 10 χωριῶν ἔχοντες 2912 κατ. Πρωτεύουσα Δρανίστα.

Ταμασσός. παρ' Ὀμήρῳ Ταμασσός Ἀρχαία πόλις τῆς Κύπρου, ἧς τὴν θέσιν κατέχει τὰ σημερινὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λεμεσοῦ χωρία Ἐπισκοπεῖο, Πέρα καὶ Πολίτιον παρὰ τὸν Πεδιόταν ποτ. Εἶχε ναοὺς τῶν Ἀπόλλωνος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης, πλησίον δ' αὐτῆς ὑπῆρχον πλούσια μεταλλεῖα χαλκοῦ. Τὸ πέραν τοῦ Πεδιόταν χωρίον Πέρα, ὅπου ἔχει 480 κατ. καὶ 3000 μστ. ἑλλην. σχολεῖον, προφανῶς ἀπετέλει προάστειον αὐτῆς. [Α.Α.Σ.]

Ταματάδη. Πόλις καὶ λιμὴν ἐπὶ τῇ ἀκτῆς τῆς Μαδαγασκάρης εἰς 180 Ν πλάτους καὶ 47° 8' Α μήκους, ἔχον περὶ τὰς 10000 κατ. Εἶναι ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἀκτῆς ταύτης [Πς.]

Ταμβάκος. βλ. Νικοσιανή.

Ταμβουρῖνον. Ἐν τῶν ἀρχαίων τῶν μουσικῶν ὀργάνων, συνιστάμενον στεφάνης ἐσ' ἧς εἶναι τεταμένον δέρμα καὶ περὶ ἣν κρέμονται μικροὶ κωδωνίσκοι. [Ε.]

Τάμβωφ. Πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας πρωτεύουσα τοῦ ὁμώνυμου κυβερνείου ἐπὶ τῆς Τζούας, 447 χμ. ΝΑ τῆς Μόσχας μετὰ 35700 κατ. Αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ τσάρου Μιχαήλ Ῥωμανῶφ τῷ 1636, περὶ λαμβάνει δὲ μεταξὺ ἄλλων παρθεναγωγείων τῶν εὐγενῶν νεανίδων, αυτοκρατορικῶν ἐργαστῶν στυπτηρίας καὶ θεϊκοῦ σιδήρου καὶ διεξάγει ζωηρὴν ἐμπορίαν χαλκοῦ, μαλλίων σφαγίων κ.τ.λ. Τὸ κυβερνεῖον Τ. μετὰ τῶν Βλαδιμίρ, Νίζνι Νεβορόδ, Πέτσρα, Σαρατόφ, Βερνέτζχ, Ὀρέλ, Τούλα καὶ Ῥιαζάν ἔχει ἔκτασιν 665888 τχμ. καὶ 2759102 κατ. [Πς.]

Ταμερλάνος ἡ Τιμεύρ-Λέγκ. Διότις Τάταρος κατακτητῆς γένν. τῷ 1182 ἐν Κέτς παρὰ τὴν Σαμαρκάνδην, καταγόμενος δὲ ἐκ θηλυγενείας ἀπὸ τὸν Τσιγκισχ τῷ 1360 διεδέχθη τὴν θέσιν τοῦ Σείφ-Ἰβν ὡς ἡγεμῶν τοῦ Κέτς καὶ φυλάρχος τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Τογλούκ-Τιμαχάνου τῆς Τσαγατάης. Τούτου θανόντος

1363 ὁ Τ. ἔναοις μετὰ τοῦ γυναικαδέλφου τοῦ Χουσεΐν, ἐνίκησε καὶ ἐφόρνευσε τὸν οἶον τοῦ Τογλνὺκ (1363), κατέστησε χάνην ἀπομὸν τινα Καβ-ὺλ-Ἀγλέν, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Χουσεΐν διενεμήθησαν τὴν πραγματικὴν ἐξουσίαν. Μετ' ὀλίγον ὁμοῦς διέρρηξε καὶ μετὰ τοῦ Χουσεΐν, ἐν πολιερύχσας ἐν Βάλλκ καὶ ἀναγκάσας νὰ παραδοθῇ ἐφ' ἑνὸς (1365) καὶ εἰτα ἀνεκρυχθῇ μόνος χάνης (1370). Τότε καθυπέταξε τὴν Χεβαρσίαν, τὴν Κασκάρ, ἔλυν τὸ πρὸς Ἀ τῆς Κασπίας μέρος τῆς Ἀσίας, εἰσέβαλεν εἰτα εἰς Περσίαν, ἦν καὶ κατέκτησεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὡς καὶ τὰς πρὸς Β τῆς ἐπαρχίας ταύτης (1389), καταστρέψας καὶ ἅπαν τὸ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἰλίου καὶ Ἰρτίσχ μέρος αὐτῆς καὶ ἔφθασε μέχρι τῆς στέππης τῶν Κιργιζῶν (1390), μεθ' ὃ ἐστρέψε τὰ ὅπλα τοῦ πρὸς τὸ Ν τῆς Ρωσσίας, ἐλεγκάτησε καὶ κατέστρεψε τὸ Ἀζώφ, ἔδραμεν ἐκεῖθεν εἰς τὰς Ἰνδίας (1397), διῆλθε τὸ Σινδ (1398) καὶ συνεκρότησε μάχην πρὸς τὸν Μωάμεθ Δ' ὑπὸ τὰ τεῖχη τῆς Δελχίης. ἦν καὶ ἐκυρίευσεν, ἀκολούθως δὲ καὶ ἐλόκληρον τὸ Ἰνδοστάν, τὸ ὅποιον ἐπλήρωσεν αἵματος καὶ ἐρεπίων. Στραφείς εἰτα πρὸς Δ, ἀεήρεσε τὴν Συρίαν ἀπὸ τοῦ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου (1400), διηρβύνθη ἐκεῖθεν εἰς Βαγδάτην, ἦν καὶ κατέστρεψε (1401), ἤρξατο δὲ πολέμων μετὰ ταῦτα πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ κατήγαγε τὴν αἱματηρὰν νίκην τῆς Ἀγκύρας (1402) κατὰ τοῦ Βαγιαζήτ, συλλαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον καὶ δαιρέσας αὐτῷ ἅπασαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν. Ἐκεῖθεν καὶ πρὶν ἀκόμη λαβῇ καὶ ῥὸν νὰ ἐξαιώσῃ τὴν νέαν του κατὰκτησιν (1403), ἐστράφη πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐβάδιζε κατὰ τῆς Κίνας (1404) ἡγούμενος 200 000 ἀνδρῶν, ἀλλ' ἀπέθανε καθ' ὁδὸν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ Σινδ Ὀτράρ, ἐν τῷ γανάτῳ τῆς Χοκάνδης (1405). Ὁ μόνος ἐπιζήσας αὐτοῦ ὑπερότερος υἱὸς τοῦ Σάχ-Ῥέκ καὶ οἱ ἐγγονοὶ καὶ δισέγγονοι αὐτοῦ διμερίσθησαν τὰ κράτη του. Ὁ Τ. ἦτο φανατικὸς καὶ αἰμοδόρος· πολλὰ πόλεις ἐπυρπολήθησαν τῇ διαταγῇ του, ἐμπροσθεν τῆς Δελχίης ἐσφαζεν 100 000 αἰχμάλωτων καὶ ἐν Βαγδάτῃ ἡγίρειν ὀβελίσκον ἐξ 90 000 κακομμένων κεφαλῶν. Ἐν ταῦτοις ἡγάπα τὰς ἐπιστημὰς· ἔδρυσε σχολὴν ἐν Κέτς καὶ συνέταξε τὸ Τουφουκάτ, κανονισμὸν τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς διοικήσεως. Ὁ Τ. ἦτο μονόχειρ καὶ χωλὸς ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. [Πς.]

Τάμεσις (ἀγγλ. Thames). Ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας σχηματιζόμενος παρὰ τὰ σύνορα τῶν κομητειῶν τοῦ Βίλτς καὶ τοῦ Γλόστερ ἐκ τῆς ἐνώσεως πλείστων ρυάκων καὶ καλούμενος κατ' ἀρχὰς Ἰσις. Ὁ

Ἰσις οὗτος διαρρέων τὰς κομητείας Ὁξφόρδ, Βούκιγγαμ, Μιδλσεξ, Ἑσσεξ, Βέρξ, Σόρεϋ, Κέντ, προσδέχεται ἐν Ὁξφόρδῃ τὸν Σέρβηλ καὶ ἐν Ἀρστερ ἕτερον ποταμὸν τὸν Τ. οὗ τὸ ὄνομα καὶ λαμβάνει, διαδρέγει τὰς πόλεις Ῥάιδιγκ, Βίνδσορ, Κιγξτον, Βρέντφορδ, Ῥίτσορνδ, τὸ Λονδίνον ὅπερ χωρίζει εἰς δυο, Γρήνιτς, Δέπτφορδ, Βουλίτς, Σγῆρνες, Μάργκκαϊτ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν διὰ πλατυτάτου στομίου μετὰ ῥοῦν 350 χμ. περίπου ἐκ Δ πρὸς Ἀ γενικῶς εὐθυνόμενον. Ὁ Τ. εἶναι πλωτὸς σχεδὸν μέχρι τῶν πηγῶν του. Καὶ τὰ μὲν πολεμικὰ σκάφη ἀναπλέουσιν αὐτὸν μέχρι Δέπτφορδ, ὀλίγον κατωτέρω τοῦ Λονδίνου, τὰ δὲ ἐμπορικὰ φθάνουσι μέχρις αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου. Ὁ Τ. ἐνοῦται μετ' ἄλλων ποταμῶν διὰ πλείστων διωρύγων. [Πς.]

Ταμίαι ὀνομάζονται ἐν γένει οἱ διαχειριζόμενοι τὰ χρήματα εἴτε δημόσια εἴτε ἰδιωτικά (ἐταιριῶν ἢ ἄλλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν καταστημάτων), συνάγοντες τὰ ἐκ τῶν προσόδων χρήματα καὶ ἐκτελοῦντες τὰς ἐφ' αἷς εἶναι ἐντεταλμέναι πληρωμαί, κρατοῦντες δὲ συγχρόνως τὰ περὶ ἐσόδων καὶ ἐξόδων βιβλία.

Ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθήναις οἱ ἀρχαιότατοι Τ. ἦσαν οἱ Κωῖλα κρέται (βλ. λ.). Ἐπὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας τῆς πόλεως εὕρισκον διαφορωτάτους ταμίαις ὧν ὁ ἐπιστημότερος ἦτο ὁ καλούμενος Τ. τοῦ θήμου ἢ ἐπιμελητῆς τῶν κοινῶν προσόδων, χειροτανύμενος κατὰ πενταετίαν, εἶδος ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν ἐν ἀντικατέστησεν ἐπὶ Μανεδόνιον ἐπιτροπὴ καλουμένη οἱ ἐπὶ τῇ διοικήσει. Αἱ διαφοροὶ ἀρχαὶ ὄναι εἶχον ἀνεξάρτητον διαχείρισιν, ἐξέλεγον αἱ ἴδιαι τοὺς Τ. αὐτῶν (πλὴν τοῦ τῆς Παράλου ὃν ἐχειροτάνει ἡ πόλις), ἐπίσης δὲ αἱ φυλαὶ καὶ οἱ δήμοι, οἱ ναοὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πλουσιος Παρθενίων εἶχε 10 Τ. «τῶν ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηνᾶς» κληρωτοὺς ἐκ τῶν πεντακοσσιμεδύμων καὶ εἰτα τῶν πλουσιωτέρων. Μετὰ τὸν Εὐκλείδην (403 π. Χ.) ἐξελέγετο καὶ Τ. τῶν στρατιωτικῶν. Διὰ δὲ τοὺς ἑσόδους τῆς ἀπαικῆς συμμαχίας ὑπῆρχον οἱ Ἐλληνηστამίαι (βλ. λ.).

Διὰ τῆς λέξεως Τ. μεταφράζεται ὑπὸ τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων καὶ τὸ ὄνομα quaestor, σπουδαίας ἐν Ῥώμῃ ἀρχῆς. Τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχον ἐν Ῥώμῃ δυο quaestores, οἵτινες ἦσαν ἐντεταλμένοι κυρίως τὴν ἀνακρίσιν τῶν ἐπὶ φόβῳ ἐγκλημάτων, ὑπερὸν ὁμοῦς ἀνετέθη αὐτοῖς βαθυρδὸν ἢ διαχείρισις τοῦ δημοσίου ταμείου. Εἰς αὐτοὺς προσετέθησαν τῷ 421 π. Χ. ἕτεροι δυο, οἵτινες συνώδεον τοὺς ὑπάτους ἐν ἐκστρατείᾳ ὡς ταμίαι τῶν στρατιωτικῶν ἐξόδων· ὀλίγον

δὲ πρὸ τοῦ Δ' Καρχηδονικοῦ πολέμου ἠδὲ ἔθθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ταμιῶν εἰς 8, ἐπὶ Σύλλα εἰς 20 καὶ ἐπὶ Καίσαρος εἰς 40, περὶωρίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Δούλου πάλιν εἰς 20. Ἐξελέγοντο δὲ ἐν τοῖς ὕστερον οἱ Ἰ. ὑπὸ τῆς φυλῆτιδος ἐκκλησίας (comitia tributa). ἐνῷ τὸ κατ' ἀρχὰς πιθανῶς ὠρίζοντο ὑπὸ τῶν βασιλείων καὶ εἴτα τῶν ὑπάτων, ἐθεωρεῖτο ἔξῃ ἀρχὴ ὡς ἡ πρώτη βαθμὶς τῶν ἀνωτέρων ἀρχῶν. Ἡ θέσις αὐτῶν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορῶν μετεβλήθη σπουδαίως· ἐν ταῦτοις καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος ὅποτε ἐπαυσεν ἡ διαφορά μεταξὺ αὐτοκρατορικῶν καὶ συγκλητικῶν ἐπαρχιῶν (εἰς ἃς ἐπεμπεύον ἡ συγκλητικὸς ἰδίους ἀρχόντας καὶ δὴ καὶ Τ.), διετηρήθη ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ὡς ψιλὸς τίτλος.

Ταμουλ ἢ Ταμίλ. Λαὸς τῆς δραβιδι-
νης οἰκογενείας τῶν ἔθνων, κατοικῶν τὰ ΝΑ
τῶν Ἰνδιῶν καὶ τὰ Β τῆς Κεϋλάνης καὶ
ἀνερχόμενος εἰς 10-12 περίπου ἑκατομ. Εἶ-
ναι ἐνεργητικὸς, ἐπιδεκτικὸς τοῦ εὐρωπαϊ-
κοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ γλῶσσα του, ὑποδια-
ρουμένη εἰς 6 διαλέκτους, εἶναι κοινὴ εἰς
τὰ Ν τῶν Ἰνδιῶν. [Πς.]

Ταμίση (Tamise). Κωμόπολις τῆς βελ-
γικῆς ἐπαρχ. Ἀνατολ. Φλανδρίας, ἐπὶ τοῦ
Σκάλδης, ἔχουσα 11 039 κατ. καὶ ποικίλην
βιομηχανίαν. [Μ. Σ.]

Τάμπερφορς. Πόλις ἐν τῷ φιλλαν-
δικῷ κυβερνήτῳ Ταβαστεχούς, ἔχουσα 21333
κατ. καὶ ἀκμαιστάτην βιομηχανίαν. [Μ. Σ.]

Τάμος (Βοτ.) Tamus L. τὸ μόνον εὐ-
ρωπαϊκὸν γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Δισκοκρι-
θωιδῶν. Τὸ κοινὸν καὶ ἐν Ἑλλάδι εἶδος Τ.
ἡ κοινὴ (Tamus communis L.) μετὰ τῆς
ποικιλίας αὐτῆς Τ. τῆς Κρητικῆς (Τ. Cre-
tica L.) καλεῖται κοινῶς «Ἀθρωνιά» καὶ
οἱ νέοι βλαστοὶ εἶναι ἐδωδιμοὶ παρεμφερεῖς
ταῖς ἀσπαράγγου (καιν. ἀθρωνιές ἢ ἑβρυές).
Εἰς αὐτὴν ἀναφέρεται ἡ Ἀμπελος ἀγρία
τοῦ Δισκοκριθεῦ (βλ. λ. Βρυωνία). [Θ.Χ.]

Ταμπέκο (Tampico). Ἐμπορικὴ πό-
λις καὶ λιμὴν τῆς ἐπαρχίας Ταμαουλίπας
τοῦ Μεξικῆ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥίου Πα-
νούκου, 10 γμ. μακρὰν τοῦ κόλπου τοῦ Μεξι-
κοῦ, ἔχουσα 11860 κατ. Ἰδρυθεῖσα τῷ 1823
εἶναι ὁ μόνος σημαντικὸς λιμὴν τοῦ Μεξι-
κοῦ, ἐνταῦθα δὲ προσεγγίζουσι πλεῖστα εὐ-
ρωπαϊκὰ καὶ ἀμερικανικὰ ἀτμόπλοια. [Πς.]

Ταμσουῖ (Tamsui). Ἐπίνειον τῆς
νησοῦ Φορμώσης ἐπὶ τῆς Β ἀκτῆς, ἀνοικτὸν
τῷ ξένῳ ἐμπορίῳ καὶ κυρίως κέντρον τοῦ
ἐμπορίου ταΐου. [Μ. Σ.]

Τάμιατα καλοῦσιν οἱ Ἰνδοί, γ ὁ γ γ δὲ
οἱ Μαλαῖοι, Ἰάπωνες, Σῖναι κλ. μουσικὸν
ἔργον συνιστάμενον ἐκ μεταλλίνου βίσκου
οὗ τὸ περιθώριον εἶναι κεκρυμμένον, κρου-
όμενον δὲ διὰ νοπάνου. [Ἐγ.]

Τάμουορθ (Tamworth). Πόλις
ἀγγλικῆς κομητείας Στάφφορντ, ἐπὶ τοῦ
μη, ἔχουσα 6614 κατ. καὶ βιομηχανίαν
λίθου, βάμβακος κλ. [Μ. Σ.]

Ταμῶναι καὶ Τάμωναι. Ἀρχαῖοι
λις τῆς Εὐβοίας παρ' ἧς ὁ Φωκίων ἐν-
τὸν ἐξ Ἐρετρίας Καλλίαν τῷ 350
Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον ναὶ Ταμωναίου Διὸς
τοῦ Ἀπολλωνος, ἐνθα ἐτελοῦντο καὶ
νες, καλούμενοι τὰ Ταμωναῖα. [Πς.]

Τάνα ἢ Τοάνα. Λίμνη εἰς τὴν
τῆς Ἀδριανῆς, ἐν ὕψει 1355 μ., ἐν
ἐπιφανείᾳ 3 030 τχμ. Ἐξ αὐτῆς ἐξέρ-
ται ὁ Βάγρ-ἐλ-Ἀζράκ ἥτοι Ἰουαννῶν
ταμός, ὁ κύριος ἀριστέρος πηγροπόταμος
Νεῖλου. [Μ. Σ.]

Ταναγρα. Ἀρχαία πόλις τῆς
τολικῆς Βοιωτίας καὶ πατρίς τῆς
τρίας Κερύννης, ἥτις ἔκειτο ἐπὶ λόφου
σίου τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀσ-
διετήρησε δὲ τὴν σημασίαν καὶ τὸν πλ.
αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρ.
ῶν. Ἐν τῇ πολιτικῇ ἱστορίᾳ ἐγένετο
πάντων γνωστὴ διὰ τὴν πρώτην μ.
Σπαρτιατῶν καὶ Ἀθηναίων μάχην τοῦ
π. Χ. καὶ ἦν ἐνίκηθησαν οἱ Ἀθηναῖοι.
μολυσάντων τῶν Θεσσαλῶν ἱππέων.
τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης κατέχει ἐπί-
θεσιν διὰ τὰ ἀγαλμάτια ἐξ ὁπτιῆς γῆς
τὴν πρώτον ἐν τῇ θέσει τῆς Τ. ἀνευρέ-
την μεγάλῳ ἀριθμῷ, πλην πολλῶν ἀγ-
καὶ λούγων, φέρουσι δὲ τοὺς χαρακ-
τῆς ἀκμαιστάτης ἐποχῆς τῆς ἑλληνικῆς
γῆς τοῦ Δ' καὶ Γ' π. Χ. αἰῶνος. Τὰ
μάτια ταῦτα, συνήθως παραστάσεις
καὶ εἰληγμένα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ
εἶναι ἐκτελεσμένα μετὰ μεγίστης
θείας, χάριτος καὶ κομψότητος, φέρουσι
πτόν χρωματισμόν, εὑρίσκονται δὲ
τὰ πλεῖστα ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα τῆς
λάδος καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἐκ
τῶν ὠραιωτάτων τοιούτων ἐδημοσίε-
Κεκουλὲ (3 τομ. Στουτγάρτη 1878)
ἐρείπια τῆς Τ. κεῖνται 1 ὥρ. ἀπὸ τῶν
ῶν Λιάταιη καὶ Σχιματάρι, καλὰ
δὲ Γρεμάδα. [Δ.Λ.]

Ταναϊκή χώρα ἢ Τ. σ τ ἐ π π
καίται κυβερνεῖον τῆς ΝΑ Ῥωσίας, ἀ-
μενον ὑπὸ τοῦ Ταναΐθους. Ἔχει ἐμβ. 16
τχμ. καὶ 1 896 113 κατ., ὧν οἱ πλ.
Κοζάκοι (βλ. λ.), ὀλίγοι δὲ Καλμ.
Τὸ ἔδαφος εἶναι σχεδὸν ἀπανταχοῦ εὐ-
διὸ καὶ ἀμάρζουσιν ἡ γεωργία καὶ
τροφία, πρὸς δὲ ἡ ἀλιτεία καὶ μεταλλε-
τὸ δὲ ἐμπόριον ἔχει κέντρα τὸ Ῥοσ-
καὶ τὸ Ταγανρόγ. Τὴν διεκρίσιν ἔ-
αταμὰν τῶν Κοζάκων. Πρωτεύουσα
Νοβοσεβέρσκ. [Μ. Σ.]

Τάναϊς (σήμερον Don). Ὁ μετὰ τὴν βόλγαν καὶ τὸν Δνείπερον μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, ἔχων μήκος 1578 χμ. (κατ' ἄλλους 1804 χμ.) καὶ ὑδατολεκάνην 430 252 χμ. Πηγάζει ἐν τῷ κυβερνείῳ Τούλας ἐκ τῆς λίμνης Ἰβάν. Διαρρέει ἐν πολλοῖς ἐλιγμοῖς τὰ κυβερνεῖα Ῥαϊσαν, Ταμβώφ, Ἀριέλ, Βορονέσχ καὶ τὴν χώραν τῶν Ταναϊκῶν κοζάκων καὶ ἐκβαλλεῖ εἰς 4 βραχίονας διηρημένους, αἵτινες πάλιν εἰς 30 μικροτέρους υποδιαίρουνται, εἰς τὴν Ἀζωφικὴν θάλασσαν (Μαιωτίδα λίμνη). Οἱ κυριώτεροι παραπόταμοι αὐτοῦ εἶναι δεξιόθεν εἰς Σόννας καὶ Δόνετς, ἀριστερόθεν δὲ οἱ Βορονέσχ, Χέπερ καὶ Μάνοικ. Ἐπ' αὐτοῦ κεῖνται ὡς κέντρον τοῦ ἐμπορίου τὸ Ῥοστόβιον, τὸ δὲ Ταγανρόγ (30 χμ. αὐτ. τῶν ἐκβολῶν) χρησιμεύει ὡς κεντρικὴς λιμὴν διὰ τὰ εἰσερχόμενα καὶ ἐξερχόμενα πλοῖα. Περί τῆς ἀρχ. πόλεως Τ. βλ. Ἀζώφ. [Μ.Σ.]

Ταναναρίδη. Πόλις τῆς νήσου Μαδαγασκάρης πρὸς τὸ κέντρον εἰς 18°55' Ν πλάτους καὶ 45°16' Δ μήκους, ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τῶν κλιτῶν γρανιτιώδους ὄρους, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῶν Χαβάς, ἔχουσα 150 000 γατ. Ἀυτὴ εἶναι ἔδρα τῶν ἀντιπροσώπων τῆς γαλλικῆς προστασίας, ἔχει στενὰς ὁδοὺς καὶ σπάνιν ὕδατος. [Πς.]

Τάναρος (Tanaro). Ποταμὸς ἐν τῇ Β Ἰταλίᾳ (Πεδεμοντιῳ) πηγάζων ἐκ τῶν Αἰγυσιτικῶν Ἀλπεῖων, ΝΔ τοῦ Μονδζέιου, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Πάδον μετὰ ῥοὴν 205 χμ. Παρ' αὐτὸν ὁ Δὲν Φίλιππος δ μετέπειτα δευξ τῆς Πάρμας ἡγουμένος τῶν στρατῶν Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐνίκησε τῷ 1745 τοὺς Αὐστριακοπεδεμοντιοὺς.

Τάνας (Tana-elf). Ποταμὸς τῆς Β. Νορβηγίας, οὗ ὁ ἀνωῖρος ἀποτελεῖ τὰ σύνορα μεταξὺ Φινμάρκίας καὶ Φιλλανδίας. Ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 289 χμ. εἰς τὸν ὁμίον κόλπον τῆς Βορ. Παγωμένης θαλάσσης. [Μ.Σ.]

Τάνας. Εἶδος τοῦ γένους Κλαδοβίτου τῶν Ἐντομοφάγων θηλαστικῶν ζώων, ὅπερ εἶναι διαδεδομένον ἐν ταῖς Ἀνατολ. Ἰνδίας καὶ ὁμοιάζει κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν διαίταν πρὸς τὸν σκίουρον. Εἰκόνα αὐτοῦ βλ. ἐν πιν Ἐντομοφάγα I.

Τάνδξουρ (Tandsehur καὶ Ἀγγλ. Tanjore). Ὁχυρὰ πόλις ἐν Μαδράς τῶν ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν παρὰ τὸ Καβέρη 360 χμ. ΝΔ τοῦ Μαδράς, ἔχουσα 52 000 κατ. Εἶναι λίαν ὀχυρά, ἔχει δύο ἀκροπόλεις, σχολὴν βραχμανικὴν ἄλλοτε διάσημον, ὠρεῖον ναὺν τοῦ θεοῦ Σιντοῦ καὶ περικαλὲς ἀνάκτορον. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα μικροῦ κράτους ὑποκειμένου εἰς τὸν Ναβάβ

τοῦ Καρνάτικ, παρ' οὗ οἱ Ἀγγλοὶ τὸ ἀφῆρσαν τῷ 1799, μόλις ὅμως τῷ 1855 κατορθώσαντες νὰ τὸ προσαρτήσωσιν εἰς ἑαυτοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου βαδζᾶ.

Τανζιμάτ καλεῖται ἐν Τουρκίᾳ ἡ διὰ τοῦ Χαττισεγρίφ τοῦ Ικιούλ-Χανὲ τῷ 1840 εἰσηγηθεῖσα μεταρρυθμισ, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας παρῆνθη ὁ Ἀβδ-ούλ-Μετζίτ τὸ μέχρι τότε ἀπερίοριστον δικαίωμα τοῦ σουλτάνου ἐπὶ τὴν ζωὴν καὶ περιουσίαν τῶν ὑπηκόων του, ἐκήρυξε δὲ τὴν πρὸ τοῦ νόμου ἰσότητά πάντων τῶν ὑπηκόων ἀνεξορτήτως τῆς θρησκείας κλ. [Ἐγ.]

Τανίας δ ἤμος. Ἀνήκει εἰς τὴν Κυνουρίαν, ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 8 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Τιμίου Προδρόμου. Τὰ χωρία εἶναι Ἀγ. Νικόλαος (πρωτεύουσα), Δραγελεβός, Καράτουλα, Μάσκλινα, Μισοράχη, Μπερνερή, Ῥούβαλη, καὶ Τσερβώτη. Κατ. ἔχει ἐν βλφ 5 532. [Μ.Σ.]

Τάνις. Ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου παρὰ τὴν Τανιτίδα λίμνην καὶ τὸ Τανιτικὸν στόμιον τοῦ Νεῖλου, Δ τοῦ Δέλτα. Ἐν τῇ ἀγ. Γραφῇ καλεῖται Ζοάν, ἦτο δὲ ἔδρα Φαραῶ καὶ ἐν αὐτῇ ἀνεδράτῃ ὁ Μωυσῆς. Νῦν καλεῖται Σάν, ἐνθα ἐγένοντο ἀνακαταί τῷ 1860, ἐπαναληφθεῖσαι τῷ 1884 καὶ ἀγαγῶσαι εἰς τῶς πολλὰ ἀξία λόγου εὐρήματα. [Πς.]

Τάνν (Thann). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ Ἀνω Ἀλσατίᾳ, ἔχουσα 7 455 κατ., ἐρείπια παλαιῶν ἐχυρωμάτων, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ οἰνοποιάν. [Μ.Σ.]

Ταννίνη ἡ δ ε ψ ἰ ν η ἡ δ ε ψ ι κ ε ν δ ξ Ὑ, $C_{21}H_{10}O_{12}$. Οὐσία ἐξαγομένη ἐκ πλείστων ὀργάνων τῶν φυτῶν, οἷον τῶν φύλλων, τῶν φλοιῶν, τοῦ ξύλου διδ καὶ διάφορα εἶδη Τ. ὑπάρχουσι λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτῶν ἕκαστον ἀπὸ τοῦ φυτοῦ ἐξ οὗ προέρχονται, οἷον δρυοταννίνη ἡ δρυοδαψιφήν ἡ δρυοδεψικὸν δξὺ, ἐξαγόμενον ἐκ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ δένδρου δρυός, καφεταννίνη ἐκ τοῦ καφεοδένδρου, κινινοταννίνη ἐκ τοῦ κιντδένδρου, μυροσταννίνη ἐκ τῆς μυρσῆς κλ. Τὰ εἶδη ταῦτα ἔχουσι διαφοράς τινας πρὸς ἀλλήλα. Γνωστότερον τούτων εἶναι Τ. ἡ ἐκ τῶν βαλάνων τῆς δρυὸς καὶ ἄλλων μερῶν αὐτῆς παραγομένη, χρησιμεύουσα βιομηχανικῶς εἰς τὴν κατεργασίαν καὶ παρασκευὴν βυρτῶν. Ἐν ξηρᾷ καταστᾶσει ἡ Τ. εἶναι σῶμα λευκοκίτρινον, ἀμορφον, εὐθρυπτον, σπογγώδες, ὁσμῆς ἐλαφροῦς αἰθερώδους, γεύσεως στρυφῆς, ἐλασρότατον, εὐδιαλυτότατον ἐν ὕδατι, ἀδιάλυτον ἐν αἰθερί· εἰς θερμοκρασίαν 210° τέμνεται εἰς πυροκηκιδικόν, μετακηκιδικόν καὶ ἀνθρακικόν δξὺ. Ἐν διαλύσει πηγνύει τὸ λεύκωμα καὶ τὸ πῆκτωμα, σχηματίζει δὲ μετὰ τῶν

αλάτων τοῦ ὑπεροξειδίου τοῦ σιδήρου ἴζημα κυανομέλαν ἐκ δεψικοῦ σιδήρου, ὅπερ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν τῆς γνωστῆς μελάνης τοῦ Stephens (blue black). Ἐπίσης ἡ Τ. ἐννοῦται μετὰ πλείστων μεταλλικῶν αλάτων πρὸς ἐνώσεις ἀδιαλύτους, διό καὶ ἐνεργεῖ ὡς ἀντιδηλητήριον κατὰ δηλητηριάσεων διὰ μεταλλικῶν διαλύσεων· ἐμψίως σχηματίζει ἀδιάλυτον ἴζημα μετὰ τῆς στρυγνίνης, κινίνης καὶ πάντων τῶν ἀλκαλοειδῶν· εἶναι ἄρα τὸ ἀντίδοτον κατὰ τοιούτων δηλητηριάσεων. Ἐν τῇ φαρμακολογίᾳ ἔχει ἐφαρμογὴν ἐκτετατέην ὡς τὸ ἀριστον τῶν στυπτηρικῶν καὶ ὡς αἰμοστατικόν, πρὸς ἐπίθεσιν ἐλκῶν, πρὸς ὑπεκλυσμούς, ὑποθέματα, κολλύρια, παχύμυρα κλ. Κατὰ τῆς βλεννορροίας γίνεται ἐγγυσίς ἐν τῇ σφύρῃ διαλύματος ταννίνης. — Τὰ διάφορα εἶδη τῆς Τ. διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας ὡς ἐκ τοῦ χρωματισμοῦ ἐν δίδουσιν εἰς τὰ ἅλατα τοῦ σιδήρου· ὁμᾶς τις αὐτῶν παράγει ἴζημα τῶν αλάτων κυανομέλαν (Τ. ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς δρυός, ἐκ τοῦ πολυγονάτου, ἐκ τοῦ συμφύτου κλ.), ἑτέρα παράγει ἴζημα μελανοπράσινον (Τ. ἐκ τοῦ κασσύ, ἐκ τῆς κίνης, τοῦ καφέ, τοῦ ρείου). [P.N.B.]

Τάνρεκ (Centetes ecaudatus, Κεντητῆς ὁ ἄκερκος). Εἶδος τοῦ γένους Κεντητῆ τοῦ τῶν Ἐντομοράγων (βλ. πιν. Ἐντομαράγα 11), ἐμψιάζον πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ μαλακωτέρας ἔχον ἀκάνθας καὶ ζῶν ἐν Μαδαγασκάρῃ. [Ι.Φ.]

Τάντα. Πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξὺ τῶν βραχιόνων τοῦ Νείλου τῆς Ροζέτης καὶ Δαρμιέτης, εἴσα πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γαβίας. Ἐχει 33 750 κατ., ἀνάκτορον τοῦ χεδιδη καὶ ὠραῖον τέμενος τοῦ ὡς ἀγίου λατρευομένου Σεΐγίτ-ἐλ-βεδαβῆ. Περίφημοι εἶναι αἱ τρεῖς ἐμπορικαὶ πανηγύρεις τῆς Τ. (κατὰ Ἰανουάριον, Ἀπρίλιον καὶ Αὐγούστον), αἱ μέγιστα ὅλης τῆς Αἰγύπτου.

Τανταλίδης (Ἡλίας). Διακεκριμένος Ἑλλήν ποιητῆς γενν. τῷ 1818 ἐν Φαναρίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπορφανισθεὶς ἐνωρίς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐμαθήτευσε κατ' ἀρχάς ἐν τῇ Πατριαρχικῇ σχολῇ καὶ εἶτα τῇ τῆς Ξηροκρήνης ὑπὸ διδάσκαλον τὸν Λαγάδην καὶ ἔπειτα ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ τῆς Σμύρνης τῷ 1834 ὅτε καὶ ἐδημοσίευσε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ποίημα «Ὑμνος εἰς τὸν Μάϊον». Μετὰ ταῦτα διετέλεσεν αἰκοδιδάσκαλος παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Ιατροῦ Σ. Καραθεοδωρῇ τῇ πολλάκις ἐλθούσῃ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἐδημοσίευσε τῷ 1839 τὰ Παίγνια, συλλογὴν ποιημάτων διακρινομένων διὰ τὴν χάριν, κομψότητα, καλλιέπειαν καὶ ἀφέλειαν. Ὑστερον δὲ μεταβάς εἰς Ἀθήνας χάριν εὐρυτέρας μαθήσεως διή-

Τάνταλος. 1) Βασιλεὺς τῆς ἐν Ἀσίᾳ Παφλαγονίας ἢ τῆς Φρυγίας ἢ τῆς Λυκίας, ἐδρεύων ἐν Σιπύλῳ, υἱὸς τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Τρώου καὶ τῆς Πλουτοῦς, πατὴρ δὲ τοῦ Πέλοπος, τοῦ Κροτάου καὶ τῆς Νιόβης ἐκ τῆς Πληγάδος Ταυγέτης ἢ τῆς Ὑάδος Διώνης. Ἔνεκα τῆς ἀρπαγῆς τοῦ Γανυμήδους, τῆς κλοπῆς νέκταρος καὶ ἀμβροσίας, τῆς ἐνέργκτου θρηνησεως ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Τυνδάρεω τὸν κύνα τούτου καὶ τῆς παρθέσεως εἰς τοὺς θεοὺς πρὸς ἐστίασιν τοῦ ἱεροῦ υἱοῦ Πέλοπος κατεδικάσθη ἵνα εἰς τὸν Τάρταρον εὐρισκῇται ἐντὸς λίμνης διαυγοῦς καὶ ἀνωθεν αὐτοῦ νὰ ἐπικρέμονται κλάδοι ξενύδρων ὀπωροφόρων πλήρεις καρπῶν προκλητικότητων χωρὶς νὰ δύναται οὔτε ὕδωρ νὰ πῇ, οὔτε τῶν καρπῶν νὰ γευθῇ, τοῦτων ἀπομακρυνόμενων εἰς πᾶσαν ἀπόπειράν του. Ὅθεν αἱ ἐκφράσεις 1) διψᾷ καὶ Ταντάλειαί εἰσι. — 2) Υἱὸς τοῦ Θεέστου σφαγὴς ὑπὸ τοῦ Ἀτρέως. — 3) Υἱὸς τοῦ Βροτίου, σύζυγος τῆς Κλυταμένηστρας πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρ' οὗ καὶ ἐσράγη ταφείς ἐν Ἀργεῖ. — 4) Εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος τοξευθέντων υἱῶν τοῦ Ἀμφίονος καὶ τῆς Νιόβης. [Πς.]

Τάντον (Taunton). 1) Πόλις ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Σόμερσετ, ἔχουσα 18 026 κατ. ὠρεῖον γοτθικὸν ναὸν τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς, ἀνάκτορον μετ' ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ κυρίως ἐμπόριον κτηνῶν καὶ ἱππῶν. — 2) Πόλις τῆς Βορείουαμερ. πολιτείας Μασσατσουσέτς, πρὸς Ν τοῦ Βόστον, ἔχουσα 25 448 κατ. καὶ ἀκμαῖαν βιομηχανίαν κυρίως βύμβακος. [Μ.Σ.]

Ταξιάρχης. Χωρ. τοῦ δήμου Παμφίας τῆς Τριχωνίας μετὰ 144 κατοίκων.

Ταξιαρχία καλεῖται ἡ εἰς Γαλλίαν brigade ὀνομαζομένη στρατιωτικὴ δύμις, ἡ συγκειμένη ἐκ δύο συνταγμάτων πεζικοῦ ἢ ἱππικοῦ ἢ πυροβολικοῦ, διοικομένη δὲ ὑπὸ ὑποστρατήγου ἢ καὶ συνταγματάρχου.

Ταξίνη. Οὐσία ἀλκαλοειδὲς ἐξαχρυσμένη ἐκ τῶν σπόρων καὶ τῶν φύλλων τῆς βαγοφόρου τάξου ἢ σμύλακος, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι, ἀδιάλυτος ἐν πετρελαίῳ αἰθέρι καὶ εἰσπνεύματι, γεύσεως πικρᾶς, τηκνύμενη εἰς 80°. Προτείνεται ἐν τῇ θεραπευτικῇ ὡς φαρμακὸν κατὰ τῆς ἐπιληψίας. [Ρ.Ν.Β.]

Ταξινομία ἢ τ α ξ ι ν ὀ μ η σ ι ς. Βλ. Διαιρέσεις.

Τάξις σημαίνει γενικῶς τὴν κανονικὴν διαδοχὴν ἢ παρ' ἄλληλα θέσιν πραγμάτων ἢ προσώπων συνηνωμένων δι' οἰουδήποτε νόμον κοινού, πρὸς δὲ καὶ αὐτὸ τὸ σύνολον τῶν ὡς εἰρηγὰ διατεταγμένων πραγμάτων, εἰς οὗ προκύπτει ὅτι δύναται νὰ ὑπάρχωσι

τόσαι τάξεις ὅσαι ὑπάρχουσι διαφοροί νόμοι συνενδύοντες πράγματα. Οὕτως ἐμειλούμεν περὶ τάξεων εἰς τὰ τρία βασίλεια τῆς φύσεως, τῶν ζώων ὅπλα δὴ, φυτῶν καὶ ὀρυκτῶν, περὶ τάξεων σχολικῶν κλ., ἐπίσης δὲ καὶ περὶ τάξεων τῆς κοινωνίας οἷαι εἶναι ἡ τῶν γεωργῶν, τῶν ἐμπόρων, τῶν στρατιωτικῶν, τῶν ἱερέων, εἰς πολλὰς χώρας καὶ τῶν εὐγενῶν κλ. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ εἰς τινὰς ἀνατολικούς λαοὺς καὶ κυρίως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις καὶ Ἰνδοῖς ἐπικρατοῦν σύστημα καθ' ὃ αἱ διαφοροὶ τάξεις τῶν πολιτῶν ἦσαν κληρονομικαὶ καὶ ὅλως ἀποκλειστικαί, δὲν ἐπετρέπετο ὅπλα δὴ ἡ μετάδοσις ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν Αἰγυπτῷ τοιούτων τάξεων βλ. Αἰγυπτῶς ὡς πρὸς τὰς Ἰνδίας δὲ σημειοῦμεν ὅτι ὑπῆρχον 4 τάξεις (castes), τῶν Βραχμάνων ἥτοι ἱερέων, τῶν Χάτρουων ἢ πολεμιστῶν, τῶν Βαΐστων ἥτοι γεωργῶν (καὶ τῶν παραγωγῶν ἐν γένει καὶ τῶν Σουδρῶν ἥτοι ὑπηρετῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἀποτελοῦσιν ἡδὴ ἀπὸ αἰῶνων τὸ κατὰ πολὺ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ, ὑποδαιρῶνται δὲ εἰς πολλὰς συντεχνίας τῶν ἀλιέων, ποιμένων, χυθοφόρων, κουρέων κλ. Οἱ ἐκτὸς τῶν 4 τούτων Τ. ἱστάμενοι ἀπετέλουν τοὺς ὑπ' ἐκείνων καταφρονουμένους κατοίκους, οἵτινες ὅμως τανῦν εἶναι συνηνωμένοι εἰς σωματεῖα, ὡς π. χ. οἱ Παρίαι, οἱ Τζανδάλαι κλ.

Γενικαὶ αἱ τάξεις εἶναι ἐξελληνητικῆς τοῦ γαλλικοῦ ὅρου Etats généraux, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐνοῦντο αἱ ἐν Γαλλίᾳ σύνοδοι ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων κοινωνικῶν Τ. συγκαλούμεναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκτάκτως τὸ κατ' ἀρχὰς περιελαμβάνον μόνον τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς κληρικῆς καὶ λαϊκῆς ἀριστοκρατίας, ἀπὸ δὲ Φιλίππου τοῦ Δ' (1302) ὅμως καὶ τῶν ἀσπιδῶν καὶ τῶν διαφόρων κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν διηρημένων Τ. ὡς καὶ τῶν κοινοτήτων τῶν ἐλευθέρων γαιοκτημόνων, οἵτινες συνεπῶς ἐκλήθησαν ἐκτοτε τρίτῃ Τ. (Tiers Etat). Ἀπὸ τοῦ 1614-1789 δὲν προσεκληθήσαν αἱ Τ. αὗται· συγκληθεῖσαι δὲ τῷ 1789 προσέλαβον τὸ ὄνομα Ἑθνικὴ συνέλευσις (Assemblée nationale). Ἐπίσης Γεν. Τ. ἐκαλεῖτο ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν ἀποτελουσῶν τὴν ποτε δημοκρατίαν τῶν Κάτω χωριῶν ἐπαρχιῶν, διετηρήθη δὲ τὸ ὄνομα καὶ διὰ τὴν τοῦ σημερινοῦ βασιλείου τῆς Ὁλλανδίας.

Ταξόδιον τὸ δίστιχον (Bot.) Taxodium Distichum L. Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Κυπαρισσοειδῶν τῶν Κωνοφόρων. Ἐν τῶν ὑψηλοτέρων καὶ μακροβιότερων δένδρων τῆς γῆς, αὐτομὲν εἰς τὰ βόρεια τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Καλλιφορνίας, οὗ ἡ καλλιέργεια εἰσῆχθη διὰ κόσμον εἰς

τούς παραδείσους. Τὸ ξύλον εἶναι ἀσαπέστατον. Τὸ παρὰ τὴν πόλιν Ὁαξικά τοῦ Μεξικοῦ δένδρον τοῦ εἶδους τούτου εἶναι ἴσως τὸ ἀρχαιότατον ἐκ τῶν γνωστῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰνδομάθη «τὸ δένδρον τοῦ Μοντεζούμα» καὶ ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐστρατοπέδευσεν ὁ Ἰσπανὸς στρατηγὸς Κόρτες κατὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Μεξικοῦ. *Ἐχει ὕψος 40 μ. καὶ ὁ κορμὸς εἰς ὕψος 2 μ. ὑπεράνω τοῦ ἐδάφους διάμετρον 10 μ., ἡ δὲ κόμη ἔχει περιφέρειαν 170 μ. Ὁ διάσημος De Candolle ὑπελόγησε τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ εἰς 6 000 ἔτων, κατὰ νεωτέρας ὁμῶς περὶ ἀνέξεως τοῦ εἶδους τούτου παρατηρήσεις τοῦ Dowler πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπὲρ τὰς 50 000 ἔτων ἡλικίαν. [Θ. X.]

Τάξος ἡ ῥαχοφόρος (Bot.), *Taxus baccata* L. Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Κωνοφόρων (βλ. λ.) καὶ πρότυπον ἰδίας φυλῆς αὐτῶν ἥτοι τῆς τῶν Ταξοειδῶν (Taxineae). Εἶναι δὲ ἡ «Μίλος» τοῦ Θεοφράστου καὶ ἡ «Σμιλαξ» τοῦ Διοσκορίδου κοινῶς τὴν σήμερον καλουμένη «Ἰτανος» (γερμ. Eibe, γαλλ. If). Εἶναι δένδρον μακρόβιον τῶν θασῶν τῆς μέσης καὶ Β. Εὐρώπης· ἐν Ἑλλάδι φύεται σπανιώτερον εἰς τὰ ὄρη τῆς Παρνασσίδος, Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλίας. Τὸ ξύλον εἶναι σκληρότατον, ἀσαπές, βαρὺ καὶ λίαν εὐχρηστον εἰς τορνευτικά ἔργα. Τὰ φύλλα εἰσι βαθύς πράσινα καὶ δηλητήρια. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς ποιηταῖς ἡ T. εἶναι σύμβολον τοῦ πένθους.

Ταυτῶμος καλεῖται ἡ δημώδης ὀρησκεία ἐν Κίνα ἧς ἰδρυτὴς λέγεται ὁ Λάοτσε, μὴδὲν ὁμῶς ἔχουσα κοινὸν μετὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ φιλοσόφου τούτου. Εἶναι κρᾶμα λατρείας τῶν προγόνων καὶ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ἀναμεμιγμένον καὶ μετὰ βουδδιστικῶν στοιχείων. Ὁ T. διαδεδομένος κυρίως ἀνὰ τὰ κατώτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ ἔχει ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς· τοῖς τελευταίοις τούτοις ἐπιβάλλεται ἡ ἀγαμία.

Τάουλερ (Ἰωάννης Tauler). Θεολόγος γενν. ἐν Ἀλσατία τῷ 1294. Ἐγένετο δομινικανὸς ἐν Στρασβούργῳ, μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς τελειοποίησιν τῶν θεολογικῶν του σπουδῶν, καὶ ἀπέθ. ἐν Στρασβούργῳ τῷ 1361. Ἀφῆκε πλείστα συγγράμματα πάντα Γερμανιστὶ γεγραμμένα, ἅτινα θεωροῦνται κλασικὰ παρὰ τῶν μυστικῶν. Μνηστέον: Μελέται ἐπὶ τοῦ Βίου καὶ τοῦ Πάθους τοῦ Σωτῆρος, Πνευματικά· Ἐπιστολαὶ κλ.

Τάουνος (Taunus). Ὁρσεῖρά τῆς Δ. Γερμανίας, ἐν τῷ δουκάτῳ τοῦ Νασσάου, ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ῥήνου. Ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ T. εἶναι τὸ Μέγα Φέλζεβεργ, ὕψους 868 μ. [Πς.]

Τάουρ (Tower ἥτοι πύργος) καλεῖται:

τὸ περίφημον φρούριον εἰς τὸ Α. μέρος τοῦ Ἀστερος τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ τοῦ Ταμέσιως, ὅπερ κατὰ τὰς παραδόσεις ἤρξατο ἰδρυμένον ἤδη ἐπὶ Ῥωμαίων. Τὸ κατ' ἀρχαίαν ἔχρησιν πρὸς διαμονὴν τῶν βασιλέων, κυρίως δὲ ἀπὸ Ἑρρίκου τοῦ Η' πρὸς πολέμους καὶ φυλακὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ μάλλον ἐπὶ τοῦ λόφου παρὰ τῇ οἰκοδομῇ ἐξετελούντο καὶ αἱ κατατομήσεις τῶν εἰς θάνατον καταδικασθέντων. [B. E.]

Τάους (Taus, τοσχισί Domazlico). Βασιλικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν Βοημία, μετὰ 7 703 κατ. Τσέχων. Ἐχει ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν σιτηρῶν.

Ταουσανί. Χωρ. τοῦ δήμου Κρανώνος τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης. ἔχον 284 κατ.

Ταπαζός (Tapaioz). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ Ἀμαζονίου ἐν Βρασίλειᾳ, σχηματιζόμενος ἐκ δύο πηγυποτάμων ἐν τῇ πολιτείᾳ Μάττο Γρόσσο. Ἐχει μῆκος 1680 χμ. καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὸ Σανταρέμ. [M. S.]

Τάπητες καλεῖνται ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ ὑφάσματα χρησιμεύοντα ὡς καλύμματα τῶν τοίχων, θαπέδων, τραπέζων, διβανίων ἢ κλινῶν, ἐν στενωτέρᾳ δὲ καὶ συνήθως τὰ διὰ τὰ δάπεδα προωρισμένα. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦσαν περίφημοι οἱ Βαβυλωνιακοὶ T. ἐφ' οἷς ἦσαν κεκνητημέναι διάφοροι παραστάσεις καὶ εἰκόνες ἐχρησίμευσεν καὶ ὡς διαχωρίσματα εἰς τὰς εὐρείας αἰθούσας τῶν μεγάρων κυρίως ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων οἱ T. ἀπετέλουν μέγαν στολισμὸν τῶν οἰκίων, δὲν εἶναι δὲ γνωστὸν κατὰ ποῖον τρόπον κατεσκευάζοντο. Ἀπὸ τῆς Ῥώμης μετέβη ἡ χρῆσις τῶν T. καὶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Δύσεως, κρεμασμένων περὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἀπὸ τεσσάρων στύλων ἢ καλυπτόντων τοὺς τοίχους, εἰσῆχθη δὲ ἡ χρῆσις αὐτῇ καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν ἡγεμόνων. Διὰ τῶν σταυροφοριῶν ἔλαβον κυρίως οἱ T. τῆς ἀνατολῆς μεγάλην διάδοσιν εἰς τὰς εἰκίας τῶν πλουσίων, κυρίως τῆς Ἑνετίας· ἀνεπτύχθη δὲ καὶ ταπητοποιία, πρὸ πάντων ἐν Φλανδρίᾳ, ὅπου ἐν ἰδίᾳ ἐκ τῆς πόλεως Ἀρράς ἐξήγοντο εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Αἱ ἐπ' αὐτῶν κεντούμεναι ἢ ὑφαινούμεναι παραστάσεις ἐγένοντο πολλάκις κατὰ σχεδιογραφήματα μεγάλων καλλιτεχνῶν, μετὰ κλωστῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν κλ. Περιφημοὶ ἦσαν κατὰ τὸν 12' αἰῶνα οἱ T. τῶν Κρυζελλῶν, συγχρόνως δὲ ἐφημιζοντο τὰ λεγόμενα Γεβελίνεια (βλ. λ.). Ὑστερὸν δὲ πρὸς κάλυψιν τῶν τοίχων προετιμῶντο οἱ ἐκ δέρματος ἢ μετάξης T. καὶ τελευταίως τὰ γάρτινα ἐμπετάσματα. Ἡ κατασκευὴ τῶν διὰ τὸ δάπεδον T. ἔλαβε μεγίστην ἀνάπτυξιν κατὰ τὸν 16' αἰῶνα, καὶ 2ῃ

κρίσις, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐπ' ἐσχάτων δὲ εἰσῆχθη καὶ ἡ ἀπομίμησις τῶν ὠραίων ἀνατολικῶν Ἰ. ὧν καλλίστοι εἶναι εἰ τῆς Σμύρνης, Περσίας, Ἰνδιῶν κλ. Καὶ ἐν Ἑλλάδι δὲ (Τριπλῆι κλ.) κατασκευάζονται δεξιόλογοι Τ. στερεώτατοι καὶ ἀρκετὰ κρυσταλλοί. Διακρίνονται δὲ εἰς Τ. κατὰ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς εἰς 3 εἴδη, εἰς ἀπλ. οὐς ἢ ἐτερομ. ἀλλ. οὐς, εἰς διπλ. οὐς ἢ ἀμφομ. ἀλλ. οὐς καὶ εἰς χυνοὺς εἰς ἢ βελουδοειδεῖς. [Ἑγ.]

Ταπίονα. Βλ. Ἰατροφ.

Τάπιρος. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ταπιριδῶν. Ἐχει βραχεῖαν ἀλλ' οὐχ ἥτιον εὐκίνητον προδοκίδα, ἀπαντα τὰ εἴδη τῶν ἐξόντων, θακτύλους δὲ 3-4 ζωνοδένους καὶ ὅς' ὀπλῶν περιενδεδυμένους. Ζῶσιν ἐν τῇ σκότητι τῶν παρθένων δασῶν καὶ τρέφονται ἀπὸ φυτῶν, θγαπῶσι δὲ τὸ ὕδωρ. Τ. ὁ ἀμερικανικὸς ἀπαντῶν ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ ἔχει μελανόχαιον δέρμα μετ' ἀραιοῦ καὶ ψιλοῦ τριχώματος, μήκος σχεδὸν 2 μ. καὶ ὕψος 1 μ., εὐγευστον δὲ κρέας διὸ οὐ μόνον κυνηγεῖται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν, ἀλλὰ καὶ τρέφεται καὶ ὡς κατοικίδιον ζῶον. Εὐρηγεται δὲ καὶ τινες ποικιλίαι αὐτοῦ. Ὁ Ἰνδικός, ζῶν εἰς τὰς νήσους τῶν Ἀνατολ. Ἰνδιῶν, εἶναι ἐλάχιστον μεγαλύτερος, μέλας μετὰ κηλίδων καὶ ταινιῶν λευκῶν ἐπὶ τῶν νῶτων, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα εἶναι ὅμοιος πρὸς τὸν ἀμερικανικόν. [Φ.Ι.]

Ταπροδάνη. Ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου Κεὺλάνης (βλ. λ.).

Τάπτις (Tartī). Εἷς τῶν ἱερῶν ποταμῶν τῶν Ἰνδιῶν πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Γαβιλγάρ, παρὰ τὸ Βετούλ, ῥέων ἐξ Ἀπρὸς Δ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Καμβαί, 16 χμ. Ἀπρὸς Σουράτ μετὰ ῥοὴν 800 μ. [Πς.]

Ταρόδουλος. Βλ. Τρίπολις.

Ταραζόνα (Tarazona). Ὀχυρὰ πόλις τῆς Ἰσπανίας, 90 χμ. ΒΔ τῆς Σαραγόσσης. Ἐχει 8538 κατ., ὠρεῖται γοτθικοῦ ρυθμοῦ μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ διενεργεῖ μικρὸν ἐμπόριον. [Πς.]

Ταρακλῆ. Πρωτεύουσα τῆς ἑνωμένου ἐπαρχίας τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ διοικητικῆς Νικαριθραίας, ἐκτιμμένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς παραποτάμου τινὸς τοῦ Σαγγαρίου καὶ ἐν κοιλάδι κλεισμένῃ ὑπὸ δύο βειράδων τοῦ ὄρους Ὀλύμπου τοῦ ἐν Βιθυνίᾳ. [Μ.Χ.]

Τάρανδος. Εἶδος ἐλάφου, ζῶν εἰς τὰς ἀρκτικές χώρας τῆς Εὐρώπης. Ἀσίας καὶ Ἀμερικῆς. Τὰ κέρατα τῶν Τ. φέρουσιν ἄλλα πεπλατυσμένα ὅπερ εἰς τοὺς κατωτάτους κλώνας ἔχουσι σχῆμα πύου· ἡ κεφαλὴ εἶναι μακρὰ καὶ χονδρά, οἱ πόδες

φέρουσιν ὀπλὰς πλατεῖας, τὰ δὲ οὐκ ἐλκύνονται σχετικῶς βραχεῖα. Τὰ ζῶα ταῦτα χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν χωρῶν ἐκείνων ὡς κατοικίδια καὶ ὑπεζυγία, παρέχοντα αὐτοῖς γάλα, εὐγευστον κρέας, δέρμα διὰ περιβολὴν κλ., τρέχουσι δὲ ταχύτατα. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἐλάφοι Δ' 2. [Φ.Ι.]

Τάραντ (Tharandt). Πόλις τοῦ σαξονικοῦ νομοῦ Δρέσδης, 14 χμ. ΝΔ τῆς Δρέσδης, ἔχουσα 2540 κατ. καὶ περίφημον δασολογικὴν ἀκαδημίαν τὴν σπουδαιότητα ἐν Γερμανίᾳ. [Μ.Σ.]

Ταραντέλλα ἢ Ταραντούλη. Βλ. Ἀραχνώδη, εἰκόνα δὲ ἐν πίνακι Ἀραχνώδη.

Ταραξακόν τὸ φαρμακευτικόν (Bot.) Taraxacum officinale Moench, Leontodon Taraxacum L. Φυτόν τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κιχωριοειδῶν κοινότατον ἐν Εὐρώπῃ μετὰ τῶν πολλῶν ποικιλιῶν αὐτοῦ. Ἡ ῥίζα καὶ τὰ φύλλα εἰσὶ φαρμακευτικά (Radix et folia T.). Ἡ ἐν Ἑλλάδι κοινωτέρα ποικιλία εἶναι Τ. τὸ γυμνανθὲς (T. gymnanthum DC., κοινῶς «Πικραδάκη») ὅπερ λαχανεύεται καὶ εἰς δ' ἀναφέρεται ἢ Ἀπάπη (ἢ Ἀπάτη) τοῦ Θεοφράστου, [Θ.Χ.]

Ταραπακᾶ (Tarapaca). Πόλις τῆς Β. Χιλῆς εἰς τὸ κέντρον τῆς ἑνωμένου ἐπαρχίας εἰς ἀπόστασιν 70 χμ. ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας Ἰκίτης ἔχουσα 2700 κατ. Ἡ ἐπαρχία τῆς Τ., ἥτις ἔχει ἑκτασίον 50 000 τ.χμ. καὶ 45 086 κατ. καὶ παρεχωρήθη τῷ 1883 ὑπὸ τοῦ Περου εἰς τὴν Χιλὴν συνεπεία τοῦ μεταξὺ τῶν 2 τούτων δημοκρατικῶν πολέμου, εἶναι διόσημος διὰ τὰ ἀνεξάντλητα στρώματα νιτρικῆς σόδας, τὰ ἐξαγωγικὰ τέλη τῆς ὁποίας ἀπαρτίζουν τὴν ἥδη τὸ κυριώτερον εἰσόδημα τῆς Χιλῆς.

Ταράρ (Tarare). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ροδανού, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἑνωμένου ὄρους (719 μ.) τοῦ πλουτοῦ εἰς μέταλλα. Ἐχει 12 387 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν παντοῦ εἶδους. [Μ.Σ.]

Τάρας (ὁ καὶ ἡ, λατ. Tarentum καὶ ἰταλ. Tarento). Πόλις τῆς κάτω Ἰταλίας ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Ἑλλήνων, κατ' ἄλλους μὲν ὑπὸ τοῦ Τ. υἱοῦ τοῦ Προσίδωνος, ὅστις ἦτο καὶ πολιοῦχος αὐτῆς, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ τινος ἑνωμένου ἡγευμένου Κρητῶν καὶ κατὰ τὴν μάλλον διαδεδομένην δοξαν τῷ 707 π. Χ. ὑπὸ τοῦ ἐκ Σπάρτης Φαλάνγου ἡγευμένου τῶν Παρθενίων. Ἐκεῖτο δὲ ὁ Τ. ἐν ἑνωμένῳ κόλπῳ ἐπὶ ἀκρωτηρίου πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γαλιπτοῦ καὶ πρὸς Ν τοῦ ὄρους Αὐλώνος ἐν πεδιάδι ὠρεῖα καὶ εὐφώρῃ, ἐξ οὗ καὶ τάχιστα πρὸς εἰς ἀκμὴν πλούτου, ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας,

πασών κατὰ ταῦτα τῶν ἄλλων τῆς νοτίου Ἰταλίας πόλεων ὑπερέχων. Εἰς τὴν βορειοδυτικὴν ἄκρην τοῦ ἐφ' οὗ ὁ Τ. ἀκρωτηρίου καὶ εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ λιμένος ἔκειτο χωρισμένη τῆς πόλεως ἡ ὄχυρά Ἀκρόπολις, ἣτις συνεδέετο μετὰ τῆς πόλεως διὰ γεφυρας καὶ τῆς λεγομένης εὐρείας ὁδοῦ. Ἐν Τ. ἐκαλλιεργοῦντο ἐπιτυχῶς καὶ αἱ τέχναι· καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ἡ φιλόσοφος Ἀρχύτας· ὁ δὲ διάσημος γλυπτὴς Λύσιππος εἶχε κοσμήσει τὴν πόλιν διὰ χαλκοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἑρακλέους (ἔπερ ἀποκομιθὲν εἰς Ῥώμην καὶ εἰτα εἰς Βυζάντιον ἔχωνσθη ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων τῷ 1202) καὶ κεκοσμοῖτο ἀγάλματος τοῦ Διὸς 40 μέτρων ὕψους, θαυμασίῳ διὰ τὴν ἰσοσταθμίαν αὐτοῦ ὥστε καὶ διὰ χειρὶς νὰ κινήται χωρὶς νὰ καταπίπτῃ ἐν τοῦτοις καὶ ὑπὸ ἰσχυροῦς αὐτῆς. Ὁ Τ. εἶχεν ἰσχυρὰν χειρσάν καὶ ναυτικὴν στρατιωτικὴν δύναμιν καὶ διετήρην ἐπὶ μακρὸν τὴν ἑαυτοῦ ἀνεξαρτησίαν, ἀλλ' ἔνεκα προσβολῆς τινὸς κατὰ τῶν προελευσάντων τῆς Ῥώμης αὐτὴ ἐπὶ ἤθε κατ' αὐτοῦ. Οἱ Ταραντῖνοι τότε ἐκάλεσαν εἰς ὑπερασπίσιν τῆς πόλεως τὸν Πύρρον, ὅστις καὶ ἔσωσεν αὐτήν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐκυρίευσεν ὁ Παπίριος Κούρτωρ (272). Τῷ 215 ἤλευθέρωσεν αὐτήν ὁ Ἀννίβας, ἀλλ' ἡ Ἀκρόπολις ἔμεινεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες διὰ τοῦ Φαβίου Μαξιμου τοῦ κατέλαβον ἐκ νέου τῷ 209, ὅτε καὶ ἐπώλησαν 30000 κατοίκων ὡς δούλους. Ἐκτοτε ὁ Τ. ἤρξατο καταπίπτων, ἀνέλαβε δὲ πάλιν βραδυτέρον διότι τὸ πρὸς ἐμπορίαν καὶ ναυτικὴν κατάλληλον τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τοῦ ἔδαφους τὸ εὐρορον, ὡς καὶ ἡ κατὰ τὸ 123 π. Χ. ἐκπεμφθεῖσα Ῥωμαικὴ ἀποικία, ἣτις ἐκαλεῖτο Ποσειδωνία εἰσεκόμεσαν ἐν αὐτῇ νέα πλοῦτη, ἅτινα ὅμως συνεπήγαγον τὴν ἐκθλίβουσιν καὶ τὴν φιληθονίαν. Ἡ πόλις συμπεριθεῖσα ἔκτοτε τὰς τύχας τῆς κατὰ Ἰταλίας, ὑπῆρξε κατὰ τὸν μεσαίωνα γερμανικῇ ἡγεμονίᾳ. — Ὁ νῦν Τ. κεῖται ἐπὶ νηίδος ἐνοχυμένης μετὰ τῆς Ἱηρας διὰ 2 λιθίων γεφυρῶν, εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχει πολεμικὸν λιμένα καὶ ναύσταθμον καὶ ἐξάγει πολυτίμους κογχύλιας καὶ μέταλλαν. Κατοίκους ἔχει 25 246. [Πς.]

Ταράσιος (Ἰ. Δγ.). Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γενν. ἐν αὐτῇ 740 καὶ ἀποθ. τῷ 806, ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῷ 784, ἀφ' οὗ ἐπὶ μακρὸν ἡγήθη ν' ἀποδεχθῇ τὸ θῆγμα ὑποκύψας μόνον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς αὐτοκρατορίας Εἰρήνης. Οὗτος συνήργησεν εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἐν Νικαίᾳ τῷ 787 Β' συνέθου ἀποκλήρυξιν τῶν Εἰκονομάχων καὶ ἀπέτρεψε τὸν Κωνσταντῖνον Ε' τοῦ νὰ διαζευχθῇ τὴν σύ-

ζυγόν του. Ἔργα αὐτοῦ εὕρισκονται γοι πρὸς Εἰρήνην καὶ «Ἐπιστολαί» τὸν πάπαν Ἀδριανὸν καὶ ἄλλους. Ἐξέταται δὲ τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου. [Πς.]

Ταράσκων (Tarascon). Πόλις γαλλ. νομοῦ Ἐκβολῶν τοῦ Ῥοδανῶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀντικρὺ τῆς Βωκαίρ, μεθ' ἧς ἐνοῦται δι' ὡς γεφυράς. Ἡ Τ. ἔχει 5 743 κατ., διεπραστήριον ἐμπόριον καὶ ἐν αὐτῇ σκευάζονται ὄνεμαστοὶ ἀλλαντες. Ἡ περιεργα αὐτῆς εἶναι τὸ ἀρχαῖον ἀνδρῶν τῶν κομήτων τῆς Προβηγκίας, ἥδη χρησ' μέλει ὡς φυλακῇ, ὁ ὧραιος τῆς προστατίδος τῆς πόλεως Ἀγ. Μάρ. Ῥωμαϊκὰ λουτρά καὶ ἄλλα. [Πς.]

Ταράσπ-Σχούλς (Tarasp-Schl). Δύο χωρία τοῦ ἐλβετικοῦ καντονίου Γκρόνδεν, παρὰ τὴν Ἰνν ποτ., ἔχοντα ἱστορικὰ ὕδατα ἐμποιάζοντα πρὸς τὰ τοῦ Ροδανῶ, κυρίως σιδηροῦχα, νατριοῦχα καὶ οἰοῦχα. [Μ Σ.]

Ταράσσοα. Πρωτ. περιφερ. ἐκκεντρικῶς μέρει τοῦ Ῥωσσο, κυβερνεῖται ἐκτὸς ἐπὶ τοῦ Γλυβότσκα καὶ τοῦ Κοτλ' ἔχουσα 15 243 κατ., ὧν πολλοὶ Ἰουδαῖοι.

Ταράτσα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαμίας ἔχον 292 κατ.

Ταράφα (Ibn-al-Abd Tarafa). Ποιητὴς τῆς προισλαμικῆς ἐποχῆς αἰῶνος μ. Χ.). ἤρξας μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀλ-Μουταλάμμις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἑν-Ἰνδ, βασιλέως τῆς Ἰρας ἐν Μεταμιά, ὅστις ὅμως προσβλήθεις ὑπὸ ποιητοῦ ἐν τῇ μικροφιλοτιμίᾳ τοῦ ἐπ' αὐτὸν τοῦ ποιητοῦ εἰς Συρίαν δῆθεν συστατικῆς ἐπιστολῆς, συνεπεπλοκαῖς ἐμνεύθησαν ὑπὸ τοῦ τοποῦ τοῦ Βαχρέιν. Τὰ ποιήματα τοῦ Τ. ροῦνται ὡς ἀριστουργήματα ὑπὸ τῶν Ἀραβίων.

Τάραφα. Χωρίον τοῦ δήμου Κρήνης ἐπορχίης Λακεδαιμόνος, μετὰ 32 τοίκων. ὠρ. 1 1/2 ἀπὸ Λεβέντοβα. [Πς.]

Τάρδη (Tarbes). Ὡραία πόλις τεύουσα τοῦ γαλλ. νομοῦ τῶν Ἀνω ναιών, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀρ. ἔχουσα 20 365 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει σχολὴ πυρροβολικοῦ καὶ τηλεβολογικῆς διενεργεῖται δὲ δι' αὐτῆς ὅλον τὸ τοῦ ἐμπόριον. Ἡ Τ. εἶναι προγενεστέρη Καίσαρος, ἐπὶ δὲ Ῥωμαίων ἦτο στρατιωτικὸς σταθμός. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐκθλήθη καὶ ἐλεηλατήθη συχνά, ὑπέφερε πλείστον κατὰ τοὺς θρησκευτικοὺς μὲν τοῦ 15' αἰῶνος. [Πς.]

Ταρδαγατά. Ὄρος τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, δυτικῆς κλάδος τῶν Ἀλταϊκῶν, ἔχον μῆκος 300 χμ., πλάτος 50 χμ.

μέγιστον ὕψος (Τὰς-τάου) 3150 μ. [Μ.Σ.]

Ταρχοδίστα. Βλ. Τεργέδιστα.

Ταρχουμίμ (πληθυντικός τοῦ *tar-gumi* ἤτοι μεταφράσις) καλοῦνται αἱ εἰς τὴν δυτικοαραμαϊκὴν διάλεκτον κατὰ τὸν Γ' καὶ Δ' αἰῶνα μ. Χ. ἐκπονθηθεῖσαι μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, αἵτινες κατόπιν περιελάμβανον καὶ ἐρμηνευτικά σχόλια. [Ἐγ.]

Ταρίκ (Βέν-Ζεῦάδ). Ἄραφ στρατηγὸς διοικητὴς τοῦ Μαγρέβ ὑπὸ τὸν Μουσσᾶν, ὅστις τῷ 710 εἰσέβαλεν εἰς Ἰσπανίαν. Ἀπεβίβασθη δὲ παρὰ τὸν βράχον τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθέντα Γιβραλτάρ (βλ. λ.) εἰς θέσιν, ἐν ᾗ ἐκτίσθη εἴτα ἡ πόλις Ταρίφα. Ἐνίκησε τοὺς Οὐγιόθιτους παρὰ τὸ Χέρες τῷ 711, ἡγχαλώτισε τὸν βασιλέα Ροδέριγον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Τολέδο. Παρεσκευάζετο ὅπως ὑποτάξῃ ἐλδοκλήρον τὴν Ἰσπανίαν, ὅτε ὁ Μουσσᾶς ζηλοτυπῶν τὸν ἐφυλάκισεν, ἀλλ' ὁ καλὸς βασιλεὺς τὸν ἡλεούθωσε, πλὴν μετ' οὐ πολὺ βαρυνθεὶς τὰς ἀντιζηλίας ἀμφοτέρων κατεδίκασεν τὸν Τ. εἰς ἀφανείαν. [Πς.]

Ταρίφα (Tarifa). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἰσπανίας ἐν Ἀνδαλουσίᾳ ἐπὶ τοῦ περὶ τοῦ Γιβραλτάρ 65 χμ. ΝΝΔ τῶν Γαλεριῶν ἔχουσα 13206 κατ. Εἶναι ἡ μεσημερινωτέρα πόλις τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης κληθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ παρ' αὐτὴν ἀποβιβασθέντος Ταρίφ ἢ Ταρίκ. Ἐχει διάφορα ἐχυρώματα καὶ ὁλως ἀραβικὴν χαρακτῆρα.

Ταρίχα (Tarija). Νοτιοανατολ. νομὸς τῆς Βολιβίας συνορεύων πρὸς τὴν Βραζιλίαν, Ἀργεντινὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν Παραγουάην. Ἐχει 89 χιλ. τχμ. καὶ 140 χιλ. κατ., ὧν 50 χιλ. Ἰνδοί. Εἶναι εὐφορὸς καὶ καταλλήλος διὰ κτηνοτροφίαν. Ἡ ἐμώσυμος *π ρ ω τ ε ὕ ο υ σ α*, κειμένη εἰς τὰς Κορδιλιέρας ἐπὶ τοῦ πετ. Τ', ἔχει 880 κατ. Ἰσπανικῆς καταγωγῆς. [Μ.Σ.]

Ταριχάτη. Χωρ. τῆς Ἠπείρου, ἐν τῇ ἐπαρχ. οὐνιουπόλεως, ἔχον 600 κατ.

Ταρκασάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλαρίων τῆς ἐπαρχίας Σάμης ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔχον 108 κατ.

Ταρχυνία (Tarquinii). Μία τῶν 12 ἀρχαίων τυρρηνικῶν πόλεων, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐκτισμένη ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Τάρχωνος ὀδηγούντος Ἰωνικὴν ἀποικίαν. Ἐν αὐτῇ ἀποκατέστη καὶ ὁ Κορίνθιος Δημάρατος, πατὴρ Ταρχύνου τοῦ πρεσβυτέρου. Τῷ 351 π. Χ. ἡ Τ. μετὰ μακροῦς πολέμους ἡναγχάσθη ὑπὸ τῆς Ῥώμης εἰς 40 ἐτῶν ἐκεχειρίαν, εἴτα δὲ καὶ ἐντελῶς ὑπετάγη παρ' αὐτῆς τῷ 283. Ἐν τῇ νεκροπόλει ταύτης παρὰ τὸ νῦν Corneto ἀνεκαλύφθησαν ἀξιόλογοι τυρρηνικαὶ ἀρχαιοτάτες.

Ταρχύνιος (Tarquinius). 1) Lucius

T. Priscus, παρ' Ἑλλήσι πρεσβύτερος, ἢ βασιλεὺς τῆς Ῥώμης ἐκ Ταρχυνίας καταγόμενος, υἱὸς τοῦ ἐκ Κορίνθου ἐξορίστου Δημάρατου. Τῇ συμβουλῇ τῆς συζύγου τοῦ Τανακύλης τῆς πεποικισμένης διὰ μαντικῆς δυνάμεως μετέβη τῷ 627 π. Χ. εἰς Ῥώμην. Ἐκεῖ κατέκτησε τὴν δημοσίαν συμπάθειαν διὰ τῆς ἀνδρείας του καὶ τῶν γενναιοδωριῶν του καὶ εἴλκυσε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ βασιλέως Ἀγκου, ὅστις ἀποθανὼν τὸν ὠνόμασε κηδεμόνα τῶν 2 ἀνγλίκων υἱῶν του, ἀλλ' αὐτὸς κατώρθωσε ν' ἀνακηρυχθῇ ὁ ἴδιος βασιλεὺς (616). Ὡς τοιοῦτος ἐδιπλασίασε τὸν ἀριθμὸν τῶν συγκλητικῶν, οἵτινες τότε ἀνῆρχοντο εἰς 150, ὡς καὶ τῶν ἱππέων, ὡχύρωσε καὶ ἐξωράισε τὴν Ῥώμην, κατασκευασθεὶς τοὺς περιφῆμους ὄγκους καὶ ἔθετο τα θεμέλια τοῦ Καπιτώλιου. Ἐξ ἄλλου ἐνίκησε τοὺς Σαβίνους καὶ τοῖς ἀφῆρσε τὴν Κολλατίαν, κατενίκησε τοὺς Λατίνους ἀφαιρέσας παρ' αὐτῶν διαφόρους πόλεις καὶ κατὰ Διονύσιον τὴν Ἀλικαρνασσεᾶ κατέκτησεν ὁλόκληρον τὴν Τυρρηνίαν μετὰ ἐννεαετῆ πόλεμον, ἀπέβιασε δὲ τῷ 579 δολοφονηθεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀγκου. — 2) T. Superbus τ. ἔ. ὑπερήφανος, Ζ' καὶ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, ἐγγονος δὲ τοῦ προηγούμενου. Νομοθετοῦς τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων τοῦ Σερουίου Τυλλίου, χαρᾶς μαλακοῦ καὶ αἰδῆμονος, τὴν ἐθανάτωσεν ὅπως νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν τῆς, τὴν φιλόδοξον Τυλλίαν. Ἐν συνενοήσῃ μετὰ ταύτης συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ δολοφονηθῇ ὁ πενθερός του καὶ ν' ἀνακηρυχθῇ αὐτὸς βασιλεὺς (534 π. Χ.). Κατὰ τὴν βασιλείαν του ταύτην κατήγγησε τοὺς ὑπὲρ τοῦ δήμου νόμους ἐπεδύρνα διὰ μεγάλων φόρων τὴν κατωτέραν τάξιν, ἐξώρτισεν ἡ διάταξι τὸν θάνατον πολλῶν συγκλητικῶν, ἀπεφάσιζε μόνος περὶ εἰρήνης ἢ πολέμου καὶ ἐν γένει διοίκηρεν ὡς τυραννος. Ἐξ ἄλλου ἦτο δραστήριος κατὰ τοὺς πολέμους καὶ ἐπιτυχεῖς πολιτικός, ἐπὶ δὲ αὐτοῦ ἡττήθη ἡ Ἀπιδολὴ καὶ ὑπετάγησαν αἱ Γαβία, αἱ Λατινικαὶ πόλεις ἡνώθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης, ἐπερατώθη τὸ Καπιτώλιον καὶ ἡγερασθησαν τὰ Σιβυλλικὰ βιβλία. Ἐνῷ δὲ ὁ Τ. παρίστατο κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀρδέας, ἡ ἄτιμος τοῦ υἱοῦ τοῦ Σέξτου κατὰ τῆς ἐναρέτου Λουκρητίας πράξις προυκάλεσεν ἐν Ῥώμῃ τρομερὰν ἐπαναστάσιν διενεργηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βρούτου, ἧτις κατήγγησε τὴν βασιλείαν καὶ ἀνεκέρυψε τὴν ἐλευθερὰν πολιτείαν (509). Ὁ μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐξορισθεὶς τότε Τ. πολλὰς ἀπεπειράθη διὰ συνωμοσιῶν καὶ διὰ πολέμων προκαλουμένων τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ ὑπὸ ξένων νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πάντοτε ἀπέτυχεν. Ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 83 ἐτῶν τῷ 495 ἐν Κύμῃ. [Πς.]

Ταρκωνίνη, $C_{11}H_9NO_3$ και Ταρ-
νίνη $C_{11}H_9NO_4 + 1\frac{1}{2}H_2O$, δύο αλ-
καλοειδή εξαγόμενα ἐκ τῆς ναρκωτίνης
στοιχείου τοῦ ὀπίου, ὧν τὸ μὲν πρῶτον εἶ-
ναι βᾶσις δυσδιάλυτος ἐν ψυχρῷ καὶ εὐδιά-
λυτος ἐν θερμῷ ὕδατι, ἀδιάλυτος ἐν αἰθέρι,
στερεὰ τηκόμενη εἰς $235^{\circ} - 248^{\circ}$ · τὸ δὲ
δεύτερον εἶναι κρυστάλλοι βελονοειδείς,
λεπτοί, μικροί, χρυσομηλέχροι διαλυόμενοι
ἐν θερμῷ ὕδατι καὶ οἰνοπνεύματι. [P.N.B.]

Τάρνης (Tarn). Πεταμὸς τῆς Γαλ-
λίας πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Λοζέρ, ῥέων
νοτιοδυτικῶς καὶ ἐκβάλλων ἐν τῇ Γαρόννῃ
μετὰ ῥοὴν 375 χμ. 'Απ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν
δυσὸ νομοὶ τῆς Γαλλίας καὶ δηλ) Νομὸς
τοῦ Τάρνη ΝΔ τοῦ νομοῦ Τάρνη-Γαρόννη.
'Ἐχει ἑκτασιν 5780 τχμ. καὶ 347739 κατ.,
πρωτεύουσαν δὲ τὴν 'Αλβί. Παράγει σίδηρον,
μόλυβδον, μάρμαρα καὶ ἄλλα ὀρυκτὰ προί-
οντα. 'Ἐχει ἐδαφὸς παράγον· αἰτηρά, ὄσπρια
καὶ ὠραίους οἴνους, συντελοῦν δὲ εἰς τὴν
ὕπαρξιν ἀνθηρᾶς κτηνοτροφίας. 'Ἐχει ἐπί-
σης καὶ βιομηχανίαν χημικῶν ὑφασμάτων,
μετάλλων καὶ ποτῶν. Εἶναι δὲ ὀρεινὸς κυ-
ρίως πρὸς Β καὶ Ν καὶ διαιρεῖται εἰς 4
διαμερίσματα, 'Αλβί, Κάστρ, Γαίλιαν καὶ
Λαβώρ. — 2) Νομὸς Τάρνη-Γαρόννη (Tarn-
et-Garonne), μεταξὺ τῶν νομῶν Λὼ Δ,
'Αβερὸν ΒΔ, Τάρνη Δ, Γαρόννη Ν, Γερς ΝΔ
καὶ Λὼ-Γαρόννη ΒΔ, ἔχει ἑκτασιν 3720
τχμ., 306596 κατοίκους καὶ πρωτεύουσιν τὸ
Μοντωδάν. Παράγει σίδηρον, μάρμαρα, σι-
τηρὰ, ὀπωρικά, εἰδη ὑφαντουργίας, μεταξάν,
ἔχει βιομηχανίαν χάρτου, βυρσοδεψίας, ἀλευ-
ρων, ὑφασμάτων καὶ κτηνοτροφίαν μικρῶν
καὶ μεγάλων ζώων καὶ διενεργεῖ μέγα ἐμ-
πόριον μετὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἰτα-
λίας. Διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς, Μοντωδάν,
Καστελσαράζεν καὶ Μοσσάκ. [Πς.]

Τάρνοβιτς (Tarnowitz). Πρωτεύουσα
τῆς ὁμωνύμου περιφέρειας τοῦ πρωσικοῦ
νομοῦ 'Οππeln 8 χμ. ἀπέχουσα τῶν ῥωσ-
σικῶν ὁρίων καὶ κειμένη ἐπὶ ὑψώματος.
'Ἐχει 9982 κατ. καθολικοὺς τοὺς πλεί-
στους. 'Ἡ ἐξαγωγή σιδηροὺχων ὀρυκτῶν ἐν
ταῖς πέριξ εἶναι λίαν ἀκμαζούσα καὶ ἐπα-
σχολεῖ πολλὰς ἐκμεταλλευτικὰς ἐταιρίας.

Ταρνοπόλις (Tarnopol). Πόλις τῆς
ἐν Ἀὐστρουγγαρίᾳ Γαλικίας καὶ πρωτεύ-
ουσα ὁμωνύμου διαμερίσματος ἐπὶ τοῦ Σέ-
ρετ, 140 χμ. ΝΔ τῆς Λεμβέργης, ἔχουσα
28100 κατ., ὧν 7000 Ἰουδαῖοι, διεξά-
γουσα δὲ εὐρὸν ἐμπόριον. [Πς.]

Τάρνωβ (Tarnow). Πόλις τῆς ἐν
Ἀὐστρουγγαρίᾳ Γαλικίας, πρωτεύουσα δια-
μερίσματος, 240 χμ. Δ τῆς Λεμβέργης,
ἔχουσα 25000 κατ., ὠραῖον μητροπολιτι-
κὸν ναῦν, ἐπισκοπὴν, γυμνάσιον καὶ ἀνω-
τέρας σχολάς. [Πς.]

Ταρουδάντ. Πόλις τοῦ Μαρόκκου,
πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σου ἐν εὐρὺν
πεδιάδι, 200 χμ. ΝΑ τοῦ Μαρόκκου, ἔχουσα
8300 κατ., βιομηχανίαν χαλκοῦ, ὑφανμά-
των, βαφικῆς καὶ κυρίως λειδητοποιίας.

Ταρπᾶν καλεῖται ὁ ἄγριος ἰσλαμικὸς
ἵππος. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Μώνυχ αἰ 5.

Ταρπηᾶ πέτρα. Κρημνὸς ἐπὶ τοῦ
Καπιτωλίου τῆς 'Ρώμης. 'Εκλήθη οὕτω
διότι ἐξ αὐτοῦ κατεκρημνίσθησαν κατὰ τὴν
παράδοσιν τῷ 741 π. Χ. ἐπὶ 'Ρωμύλου οἱ
τὸ Καπιτώλιον τοῖς Σαβίνοις προδόντες
Ταρπηᾶς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ταρπηᾶ.

Ταρραγόνα (Tarragona). Πόλις ἐν
Καταλωνίᾳ τῆς Ἰσπανίας πρωτεύουσα τῆς
ὁμωνύμου ἐπαρχίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τὸ ὄνομα
Τα ρ ρ α κ ὧν ὑπὸ 'Ελλήνων Μασσαλιωτῶν,
κεῖται παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Φραγκόλη ἐν
τῇ Μεσογείῳ, 95 χμ. ΝΔ τῆς Βαρκελώνης,
ἔχουσα 27225 κατ., ὠραῖον Ἰσπανικὸν ῥυθ-
μὸν μητροπολιτικὸν ναῦν, ὑβραγωγείων 'Ρω-
μαϊκῶν χρόνων καὶ ἄλλας ἀρχαιοτάτας.
Διενεργεῖ σημαντικὸν ὅπως οὖν ἐμπόριον.
Οὕτω ἐπὶ 'Ρωμαίων πρωτεύουσα μεγάλου
μέρους τῆς Ἰσπανίας ἀπ' αὐτῆς Hispania
Tarracensis κληθεῖσας, περιήλθεν ἐναλ-
λὰς εἰς τοὺς Οὐσιγόθους, τοὺς 'Αράβας,
τοὺς Μαύρους καὶ τῷ 1118 εἰς τοὺς Ἰσπα-
νοὺς. Τῷ 1811 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων.
'Ἡ ἐπαρχία τῆς Τ. σχηματιζομένη ἐκ τοῦ
ΝΔ μέρους τῆς ἀρχαίας Καταλωνίας καὶ
κειμένη ἐπὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἔχει
ἐμβ. 6490 τχμ. μετὰ 348579 κατ. καὶ
διεξάγει σημαντικὸν ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον
αἰνῶν καὶ οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν [Πς.]

Ταρράσα (Tarrasa). Πρωτεύουσα δια-
μερίσματος ἐν τῇ Ἰσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Βαρκε-
λώνος ἥς ἀπέχει 23 χμ. ΒΔ, ἔχουσα
13182 κατ. καὶ ὑφαντουργίαν βαμβακίνων
καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων.

Ταρρό. Βλ. Κολοκασία.

Ταρσαλγία ἡ ὀστεοαρθρῶτις
ῥευματισμικὴ ἀνικανότης τοῦ
μακροῦ περονιαίου, παθῆσαι τῆς
ἐφηβικῆς ἡλικίας χαρακτηριζομένη διὰ χω-
λότητος καὶ ἀλγηδόνων καὶ αἰσθήματος κο-
πώσεως κατὰ τὸν ἄκρον πόδα καὶ τὴν κνή-
μην, ἱζία δὲ διὰ παραμορφώσεως τοῦ ποδὸς
ἐκτρεπομένου μονίμως πρὸς τὰ ἐκτὸς καὶ
πλάγιως. Τὰ συμπτώματα ταῦτα πλὴν τῆς
βαλδοποδίας ἐλλείπουσι κατὰ τὴν ἀκνη-
σίαν καὶ μόνον κατὰ τὴν ὀρθίαν στάσιν καὶ
βᾶδισιν τοῦ ἀρρώστου ἀναφέρονται. Τὴν
τοῦ ποδὸς παραμόρφωσιν ὁ Richet θεωρεῖ
ὡς ἀποτέλεσμα τῆς συστάσεως τοῦ μακροῦ
περονιαίου, διὸ καὶ προκειμένου περὶ ἐπιμό-
νων Τ. μὴ θεραπευμένων διὰ μακρᾶς ὀπω-
σοῦν ἀναπαύσεως καὶ ἀκνησίας προέβη εἰς

τενοντοτριμνίαν τοῦ ἐνεχομένου μύος. Ὁ Gosselin θεωρεῖ τὴν σύσπασιν ὡς δευτερεύον φαινόμενον κατ' ἀνάγκασιν παραγόμενον ἐνεκα φλεγμονῆς τῆς μεσοταρίου ῥηθρώσεως· ἡ παραμυδρῶσις δύναται ἐτι νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ ὑπὸ τῆς ἀνικανότητος τοῦ μύος. "Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ἄλλοι συνιστῶσιν ὡς θρασικὸν θεραπευτικὸν μέσον τὴν τοῦ μύος ἤλεκτριν. [P.N.B.]

Ταρσινά. Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων οἰκούμενον ὑπὸ 185 κατοίκων.

Ταρσορραφή. Ἐγχειρήτης ἀρθρομικῇ πρὸς στένωσιν τῆς σχισμῆς τῶν βλεφαρῶν ἐν περιπτώσει παραλύσεως τοῦ σφίγκτηρος. [P.N.B.]

Ταρσός. Χωρίον τοῦ δήμου Φενεσῶ τῆς Κορινθίας, κείμενον παρὰ τὴν δεξιάν ὁρῆν τοῦ Φονιάτικου ποταμοῦ καὶ ὠρ. 2,15' Β τοῦ Γκούρα. Διαιρεῖται εἰς Ἄνω Τ. (κατ. 137) καὶ Κάτω Τ. (κατ. 262).

Ταρσός. Πόλις τῆς Κιλικίας διάσημος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ νῦν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα εὐημεροῦσα πόλις τῆς Ὀθωμανικῆς γενικῆς διοικήσεως Ἀδάνων. Κείμενη παρὰ τὸν ποταμὸν Κύδνον ἐλέγετο κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σαρδαναπάλου, ἦτο ἔθρα ἰζίων βασιλέων ἐξαρτωμένων ἐκ τοῦ Περσικοῦ κράτους, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῶν Σελευκιδῶν ὅτε ἀποκατέστησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ὕστερον ἐτι ἦτο ὀνομαστή διὰ τὴν σχολὴν ἐνταῦθα τῆς φιλοσοφίας καὶ γραμματικῆς, ἰδίως λίαν ἀκμάσασαν κατὰ τὸν 4^{ον} μ. Χ. αἰῶνα, καὶ ὑπῆρξε πατρίς τοῦ Ἑρμογένους, τῶν δύο Ἀθηνοδώρων καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερίκος Β' Βαρβαρόσσας ἀπέθανεν ἐνταῦθα τῷ 1190. Νῦν δὲ οἰκεῖται ὑπὸ 10 000 περίπου κατοίκους διαφόρων ἐθνικοτήτων διεξαγόντων σπουδαῖον καὶ ποικίλον ἐμπόριον ἰδίως βάμβακος καὶ συνδέεται μετὰ τῆς ΝΔ κειμένης Μερσίνης διὰ σιδηροδρόμου ἀπὸ τοῦ 1886. Ἐνταῦθα ἀνεκαλύθησαν ἀρχαιοτάτες κοσμοῦσαι σήμερον τὸ ἐν Παρσιείοις Λούβρον. [I.]

Ταρσός. Βλ. Ποῦς.

Ταρσός ἐν τῇ ἐρθαλμολ. καλεῖται εἰς τῶν συνιστώντων τὰ βλέφαρα ἰσθμῶν, ὁ ἰσθμὸς χόνδρος ὁ καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ ἀποτελῶν. Λήγουσιν οἱ Τ. πρὸς τὴν βλεφαρικήν σχισμὴν διὰ παχέος χειλοῦς βαθμηδὸν συγχέμενοι πρὸς τὴν περιτονίαν τοῦ ἐρθαλμικοῦ κόγχου καθ' ὃ σημεῖον γίνεται ἡ πρὸςφύσις τοῦ τένοντος τοῦ ἀνυψωτήρος. [P.N.B.]

Τάρταρος. Κατὰ τὸν Ὅμηρον βαθὺ οὐδέποτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμενον ὑπόγειον βράθρον κάτωθεν τοῦ Ἄδου, τοσοῦτον ἀπέχον τῆς γῆς, ὅσον αὐτὴ ἀφίσταται τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κεκλεισμένον διὰ χαλκῶν

πυλῶν. Ἐν τούτῳ κατεκρήμινεν ὁ Ζεὺς τοὺς ἀποστάτας κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀρχῆς, ὡς τὸν Κρόνον καὶ τοὺς Τιτᾶνας, οἵτινες φυλάσσονται ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Ἐκατογχείρων, ἐπὶ δὲ βασανίζονται ἐκεῖ αἰωνίως οἱ ἐγκληματίαι καὶ κακοῦργοι. Προσωποποιούμενος ὁ Τ. λέγεται ἀρχαιοτάτος θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Τυφῶνος ἐκ τῆς Γῆς. [Δ.Μ.]

Ταρτησσός. Πόλις τῆς ἀρχαίας Ἰδηρίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βαίτιος κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ἐμωνύμου αὐτῇ νήσου ὑπὸ Φοινίκων καὶ ἦς ὁ βασιλεὺς Ἀργανθῶνις ἦτο ὀνομαστός διὰ τὴν μακροβιότητα. Παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Ἕλλησιν ἐθεωρεῖτο ἡ ἀπωτάτη δυτικὴ χώρα κατοικουμένη ὑπὸ Γιγάντων, Γοργόνων καὶ λοιπῶν τεράτων, ἐν οἷς καὶ ἡ Ταρτησσία μύραινα. Κατὰ τινὰς Τ. εἶναι τὸ πρῶτον ὄνομα τῶν Γαδεύρων, κατ' ἄλλους δὲ αὕτη εἶναι ἡ τῆς Βίβλου Θάραχις. [Πς.]

Ταρτίνης (Ἰωάννης Tartini). Μουσιστὴς καὶ συνθέτης γενν. τῷ 1692 ἐν Περάνῳ τῆς Ἰστρίας καὶ ἀποθ. τῷ 1770. Ἐν Παδούῃ ἐνυμνεύθη λαθραίως κόρην ἐπισήμου οἰκογενεᾶς, ὅπως δὲ μὴ ὑποστῇ τὴν ἐκδίκησιν τῶν συγγενῶν αὐτῆς ἀπέδρασε καὶ εὗρεν ἀσύλον ἐν τινὶ μονῇ τῆς Ἀσίζης. Ἐν ᾧ δὲ εἶχε σπουδάσει θεολογίαν καὶ νομικά, ἐγκατέλειψε ταῦτα καὶ προσχώρησεν εἰς τὴν μουσικὴν. τῷ δὲ 1721 διωρίσθη ἀρχιμουσικός ἐν τῷ ἐν Παδούῃ ναυ τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου. Ἡ μουσικὴ αὐτοῦ εἶναι θαλαττικὴ καὶ ἐξαιρετικῆς τρυφερότητος. φημίζεται αὐτοῦ πρὸ παντῶν ἡ Σονάτα τοῦ Διαβόλου, ἣν συνέθετο ἐν ὄνειρῳ, καθ' ὃ τῷ ἐφάνη ἐτι τῷ τὴν ὑπηγόρευεν ὁ διαβόλος. Ὁ Τ. εἶθετο τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ χειρισμοῦ τοῦ τόξου, αἵτινες εἴτα ἐχρησίμευαν ὡς βάσεις εἰς ὅλας τὰς Ἰταλικὰς καὶ Γαλλικὰς σχολὰς τοῦ βιολίου. Ἐγράψε Πραγματεῖαν περὶ Μουσικῆς.

Τάρφη. Ἀρχαία πόλις τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν παρὰ τὸ ὄρος Κνήμιν ἐν χώρᾳ δασυδαί.

Τασίας ἡ Τισίας ἡ Τιτίσκις (Theiss). Ποταμὸς τῆς Οὐγγαρίας πηγάζων ἐκ τῶν Κερπαθίων ὄρεων ἐν τῷ κομητᾷ Μάρμαρος, ὅστις διερχόμενος διάφορα ἄλλα κομητὰ ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν διὰ τῆς ἀριστερᾶς πύου τοῦ ὄχθους 40 γμ. ΝΔ τοῦ Πετεφχαρδίνου μετὰ ῥοὴν περίπου 1350 γμ. Ὁ Τ. ἐνῶ ἄλλοτε ἡπλοῦστο ἐλευθέρως ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Οὐγγαρίας, ἀπὸ τινος ἤρξατο περιοριζόμενος καὶ σκάπτων τὴν κοίτην του εἰς τὰ παρὰ τὴν ἀριστεράν αὐτοῦ ὄχθην σχηματιζόμενα τέλματα, ἐξ οὗ καὶ πολλὰς προξενεῖ πλημμύρας καταστροφικὰς, ὡς ἡ τῷ 1879 καταστρέψασα τὸ Σεγεδίνον. [Πς.]

Τάσις καλεῖται παρὰ τοῖς ἀερίοις ἡ τελεῖα ἐλαστικότης (βλ. λ.) αὐτῶν, ἡ ἰδιότης δηλὰ δὴ νὰ ἐκτείνωνται καὶ συνεπῶς νὰ λαμβάνωσιν αἰ μεῖζονα ὄγκον ἐφ' ὅσον δὲν ἐμποδίζονται ὑπὸ ἐξωτερικῆς δυνάμεως. Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μαριότ (βλ. λ.) οἱ ὄγκοι, οὓς καταλαμβάνει ὁρισμένον ποσὸν ἀερίου ὑπὲρ σταθερὰν θερμοκρασίαν, εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογοι τῶν πιέσεων ἃς τοῦτο ὑφίσταται, τ. ἔ. ὅταν ἡ ἐπὶ τοῦ ἀερίου ἐπιφερομένη πίεσις διπλασιασθῇ, τριπλασιασθῇ κλ., ὁ ὄγκος αὐτοῦ γίνεται δις, τρίς κλ. μικρότερος. ὅταν δὲ τοῦναντίον ὁ ὄγκος τοῦ ἀερίου διπλασιασθῇ, τριπλασιασθῇ κλ. ἡ τάσις αὐτοῦ (ἐλαστικότης) γίνεται δις, τρίς κλ. μικρότερα. Ἡ τάσις αὕτη μετρεῖται διὰ τῶν μανόμετρων (βλ. λ.). Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ Τ. τῶν ἀτμῶν, χρησιμοποιεῖται δὲ ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν τοῦ ὕδατος εἰς τὰς λεγόμενας ἀτμομηχανάς (βλ. λ.).

Τασκέντ (Taschkent). Πρωτεύουσα τῆς γενικῆς διοικήσεως Τουρκιστάν ἐν τῇ Ῥωσικῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ καὶ ὁμωνύμου περιφέρειας (43 347 τχμ.). Κειμένη 8 χμ. τοῦ ποτ. Σὺρ-Δαριά καὶ λίαν ὄχυρά αὐτὰ σύγκαιται ἐκ δύο τμημάτων, Ἀσιατικοῦ καὶ Εὐρωπαϊκοῦ ἑκατέρου ἔχοντος πολλὰς ἀξίας λόγου οἰκοδομὰς· ἐν αὐτῇ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας ἐδρεύουσι γενικὸς διοικητής, στρατιωτικὸς διοικητής καὶ ἐπίσκοπος καὶ διεξάγεται μέγα διαμετανομιστικὸν ἐμπόριον μεταξὺ Ῥωσίας, Βουλγάρων, Περσῶν. Ἰνδιῶν καὶ Κασμίρης. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 121 560 ἐξ ὧν 100 χιλ. Τάταροι καὶ Σάρται.

Τὰς-Κροποῦ. Πρωτ. ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Τουρκ. διοικήσεως Κασταμονῆς. Ἀπέχουσα τῆς πόλεως ταύτης 26 χμ. ΒΔ καὶ ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Γκιόκ-Τσαΐ παραποτάμου τοῦ Ἀλφους, ἔχει παρ' αὐτὴν τὰ ἐρεπία τῆς Πομπηίουπόλεως. [Μ.Χ.]

Τασμανία (ἄλλως Χώρα τοῦ Βάν-Διέμεν). Νῆσος τῆς Ὠκεανίας ΝΑ τῆς Αὐστραλίας 26' ἤς χωρίζεται ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βάς, κειμένη εἰς 40° 33'—43° 39' Ν πλάτους, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 68 309 τχμ. καὶ 151 480 κατ., πρωτεύουσά ἐστι τὴν Χόμπαρτ (Hobart-Town). Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ὄρεινή πρὸς Δ, τὸ δὲ κλίμα τῆς εἶναι ὕμεινότερον ἔχον μέσην θερμοκρασίαν 13° Κ. Οἱ ἰθαγενεῖς αὐτῆς ἔχουσιν ἐντελὴς ἐξαρτισθῇ (εἰκόνα Τασμανίου βλ. ἐν πίν. Δυστραλικῆ φυλῇ 5). Ἡ Τ. ἀνεκαλύφθη τῷ 1642 ὑπὸ Ἀβελ Γάνσεν Τάσμαν, Ὀλλανδοῦ, τῷ δὲ 1798 ὁ χειρουργὸς Bass διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ πορθμοῦ ἐγνώρισεν ὅτι εἶναι νῆσος. Τῷ 1804 οἱ Ἀγγλοὶ ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ ἀποικίαν, ἐπὶ ἧμιν δὲ αἰῶνα οἱ ἰθαγενεῖς

ὑπέστησαν τὰ πάνδεινα παρ' αὐτῶν. Ἐτοῦ τῷ 1854 ἐξεδιώχθησαν εἰς τὴν Δυτικὴν ἠπειρον, ἡ δὲ Τ. οὕτω τότε ἐνθεῖσα ἀνεκφυγῆθαι συνταγματικὸν καὶ διοικουμενὸν ὑπὸ διοικήτοῦ διορισμένου τῆς Ἀγγλίας καὶ ἔχοντος παρ' αὐτῶν βουλὰς.

Τάσος (Tasso). 1) Βερνάρδος Τ. λὸς ποιητής, πατήρ τοῦ ἐνδόξου Τορκουάτου Τ., γενν. τῷ 1493 ἐν Βεργάμω ἐξ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἀποθανὼν τῷ 1569. Ἀφ' οὗ ὑπῆρξεν ἀποφύτου εὐγενεῖς, προσελήθη τέλει γραμματεὺς τοῦ δουκὸς τῆς Μαντινίας. ὅστις τῷ ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. Ὁ Τ. ἔγραψε τὸν ἄμικτον ποίημα εἰς 100 ἄσματα, ὅπερ εἶναι μὲν τοῦ ταυτωνύμου ἱπποτικοῦ μυθιστορήματος τὸν Φλωρίδα ντην, τῆς αὐτῆς τῆς φύσεως, τὸ ἐποίησεν ἐπιθεωρῶν οὓς αὐτοῦ, καὶ ἄλλα ποιητικὰ ἔργα, πάντα καταδεικνύουσι ὅτι εἶχε φαντασίαν καὶ ἄλλην ποιητικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἐπέστη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ — 2) Τορκουάτος Τ. (Torquato T.), εἰς τῶν μεγάλων ποιητῶν τῆς Ἰταλίας, ὅστις ἐγεννήθη Σαρρέντῳ τῷ 1544. Ἡ ποιητικὴ φύσις καὶ ἀξία ἐξεδηλώθη ἐν νεαρῇ ηλικίᾳ, διότι δεκαοκταέτης συνέθετο τὸν ἡρώδη ἱπποτικὸν ποίημα ἐμπνευσθὲν τοῦ Ἀρίστου καὶ τὸ ὅποιον εἰλκυσθὲν ἐπ' αὐτοῦ κοινὴν προσοχὴν, δι' ἧς καὶ ὕστερον ἐκλήθη εἰς Φερράραν ὑπὸ δουκὸς Ἀλφόνσου τοῦ Β' (1565). συνώδευσε εἰς Γαλλίαν τὸν καρδινάλιον τῆς Ἑσθῆς (1571) τῷ ἐγένετο αὐτῷ ὑποδοχὴ ὑπὸ τοῦ Καρόλου Θ'. Ἐπὶ φασ εἰς Γαλλίαν παρέστησε (1574) ἄμικτον βουκολικὸν δράμα, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ δὲν ἐγράφη ἔκτοτε. Τῷ ἐπεράτωσε τὴν Ἑλενοθερωθεῖαν Ἱερουσαλὴμ, ἐκτενῇ ἐποποιίᾳ γμμένη ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Σταυροφοριῶν καὶ οὕτως τὸ ὅπαιον τῶν ἔργων τῆς ποίητος αὐτοῦ δὲν ἔτυχε κατ' ἀρχὰς τῆς σῆς ὑποδοχῆς καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ ἡναγὰ νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὸ κατὰ κανοβούλων κρίσεων. Ταυτοχρόνως πολλὰς ὑφίστατο κρίσεις καὶ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Φερράρας πείρᾳ ἀτυχοῦς ἔρωτος, ὡς λέγεται, πρὸς ὡραίαν Λεονώραν, μίαν τῶν ἀδελφίδων τοῦ δουκὸς. Ἐκ τῶν ἐντεθεινῶν ἀδιακόπων νῶν σκέψεων τὸ λογικὸν αὐτοῦ διεσάφη καὶ αὐτὸς ἐγκατέλιπεν ἀποτόμως τὴν φέραν ἀνευ χρημάτων καὶ ὁρισμένου ποῦ. Ὅτε δὲ μετὰ δύο ἐτῶν περιπλῆξεν ἐπανήλθε (1579), ὁ δούξ θυμωθεὶς, λέγει τὸν ἐνέκλεισεν εἰς φρενοκομεῖον, μόνον τῷ 1586 ὑπέκρινεν εἰς τὰς

παρακλήσεις πολλῶν ἡγεμόνων καὶ αὐτοῦ τοῦ πάπα τὸν ἐξήγαγε. Περιῆλθε τότε ὁ Τ. διαφόρους τῆς Ἰταλίας πόλεις πανταχοῦ ἐπισκεπτόμενος ὑπὸ τῶν περιγλιπῶν καὶ τῶν μεγάλων, ἀλλὰ χωρὶς εὐδαμονὶ νὰ εὕρισκῃ τὴν εὐτυχίαν, πολλὰς πολλὰς ἐπιστάμενος στερήσεις καὶ συχνὰς πάγων ἐκλείψεις τοῦ λογικοῦ. Τῷ 1595 τέλος ἐκλήθη εἰς Ῥώμην ὑπὸ τοῦ πάπα Κλήμεντος Η' ὅπως ἐπισήμως στεφθῇ, ἀλλὰ πρὸ τῆς ὀρισμένης διὰ τὴν τελετὴν ταύτην ἡμέρας ἀπέβιασε τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκ πυρετοῦ ὅστις ἀπὸ μακροῦ τὸν ὑπέσκαπτεν. Ἔτερα ἔργα τοῦ Τ. εἶναι ἡ Ἀνακτιθεῖσα Ἱεροῦ σαλῆ μ. (ἢ αὐτὸς ἐθεώρει ὑπερέραν τῆς Ἐλευθερωθεῖσης, ἀλλ' ἥτις πολὺ ὑπολείπεται ταύτης ὡς γραφεῖσα ἐν ἐποχῇ μὴ διαρκοῦς ἐξεργασμένης), ἡ τραγωδία Τερρισιμόνδος, ἡ κωμωδία Ἑρωτικά πλεκτάναι, αἱ Ἑπτὰ ἡμέραι τῆς πλάσεως, Διάφοροι ποιήσεις, Διάλογοι, Ἐπιστολαὶ κτλ. Μέγιστος τίτλος τοῦ Τ. εἶναι ἡ Ἐλευθερωθεῖσα Ἱεροῦ σαλῆ μ., ἥτις διὰ τῆς ἐκλογῆς ὑποθέσεως προσφιλοῦς παρ' ἀπάσῃ τῇ χριστιανῶν, τοῦ μεγαλείου τῆς συλλήψεως, τῆς ἐπιτηδείας χρήσεως τοῦ θαυμασίου ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν συγχρόνων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, τῆς ἐκτυλίξεως τῶν χαρακτήρων, τοῦ πλούτου τῶν εἰκόνων, τῆς χάριτος τῶν ἰδεῶν, τῆς ἁρμονικότητος τοῦ ὅρου τάσσεται μετὰ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Μίλτωνος. Τὸ ποίημα τοῦτο ἔχει μεταφρασθῇ εἰς ἑλὰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὑπάρχουσι δύο ἑμμετροὶ μεταφράσεις τοῦ Δ. Γουζέλη (1807) καὶ τοῦ Ἀλεξ. Ραγκαβῆ.

Τασσώνης (Ἀλέξανδρος Tassoni). Ποιητὴς γενν. ἐν Μοδένῃ τῷ 1565 καὶ ἀποθάνων τῷ 1635. Εἶχε πλείστας γνώσεις φυσικὰς, ἱστορικὰς, γεωγραφικὰς καὶ φιλολογικὰς καὶ ἐξερμήνευσε γραμματεὺς τοῦ καρδινάλιου Ἀσκανίου Κολόννα (1599), εἶτα τοῦ θουκῆς τῆς Σαβοΐας (1618) καὶ τέλος σύμβουλος τοῦ θουκῆς τῆς Μοδένης Φραγκίσκου τοῦ Δ'. Τὸ πρωτεύον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ὁ Ἀρπαγὶς κάδος (la secchia rapita), ἡρωϊκοκωμικὸν ποίημα, ἐν ᾧ διακτραγωδεῖ διαμάχην μεταξὺ Μοδένης καὶ Βονωνίας ἐξ αἰτίας ἐνδὲς κάδου. Ὁ Τ. γνωρίζει νὰ μιγνύῃ ἐπιτηδείως τὸ ἀστείον τῷ σοβαρῷ καὶ νὰ χρῆται ἡρωϊκοῦ ὅρου εἰς τὰ ἐλαφρότερα καὶ πικρινωδέστερα ἀντικείμενα. Ἔτερα αὐτοῦ ἔργα ἔχοντες ἀσφύτους ποιήσεις καὶ καλὰς Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Πιερράρχου. [Πς.]

Τὰ σὺκα σὺκα, τὴ ν σ κ ἄ φ η ν σ κ ἄ φ η ν λ ἔ γ ε ι. Στίχος ἀρχαίου τινὸς κωμικοῦ, παροιμιώδης γενόμενος (βλ. Ἀγροικὸς εἶμι). [Π.]

Τατάρ. Χωρ. τοῦ δῆμ. Τυρνάβου κειμένη 2 ὥρ. ΒΔ τοῦ Τυρνάβου μετὰ 760 κατοίκων. Τοῦτο ἦτο ἔδρα τοῦ Τυραγᾶν μπέη συνοικιστοῦ τοῦ Τυρνάβου, αἱ δὲ λιθόστρωται ὁδοί, τὰ ἐρείπια τῶν τουρκικῶν βλαναίων καὶ μεγαλοπρεποῦς τουρκικοῦ τεμένους μαρτυροῦσι τὸ παρελθὼν μεγαλεῖον αὐτοῦ. Ἐνταῦθα τοποθετεῖται ἡ ἀρχαία Φάλασσα, ἥτις ἔκειτο μετὰ τῶν Μυλῶν (Δαμασίου) καὶ Γυρτώνης (Μαυραχωρίου). Ὑπὲρ τῆς γωρίων ὑψοῦται γήλοφος θεωρούμενος ὡς ἡ ἀκρόπολις τῶν Φαλασσιῶν ἢ Ὀρθῆ.

Τατάρικη. Χωρ. τοῦ δήμου Πηνειῶν ἐν Ἠλείᾳ ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Ἄνω Λάδωνος (ἡλειακοῦ), ἔχον 202 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Τατάρι. Χωρ. τοῦ δήμου Εὐδερῶν τῆς ἐπαρχ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων ἔχον 242 κατ.

Ταταρία ἢ Ταρταρία. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποδίδεται παρὰ τῶν ἀρχαίων γεωγράφων γενικῶς εἰς ἅπασαν τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν, περιλαμβάνουσαν ἐκτὸς τοῦ Σινικοῦ Τουρκιστάν, τὸ Ῥωσσικόν, ὅπερ καὶ εἶναι ἡ ἀληθὴς Τ., τὴν Μογγολίαν, τὴν Τζουγγαρίαν, τὴν Δαουρίαν κλ. Ἀποδίδεται ἐπίσης τὸ ὄνομα τῆς Τ. εἰς τὴν Κριμαίαν καὶ εἰς παρακειμένους αὐτῇ ἐπαρχίας (Καυκασίαν, Δαγεστάν κλ.) κειμένας ἐπὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης, κατακτηθείσας δὲ ὑπὸ τῶν Τατάρων καὶ ἀπαρτισάσας τὴν Μικρὰν Τ. Τὴν Ἀσιατικὴν Τ. διήρουν εἰς Σινικὴν Τ. περιλαμβάνουσαν τὴν Μογγολίαν, Μαντζουρίαν, Τζουγγαρίαν κλ. καὶ κειμένην πρὸς Ἀ καὶ τὴν Ἀνεξάρτητον Τ. (ἢ Τουρκιστάν) πρὸς Δ. Διεκρίνοντο δὲ οἱ Τάταροι τῆς Ἀσίας διὰ τῶν ὀνομάτων Καλμοῦκοι, Μογγόλοι, Οὐσέκαιοι, Τουγκούσοι κλ. Εἰς ἀρχαιότεραν ἐποχὴν ὑπῆρχον βασιλεία ἡ χανάτα Ταρταρικά τοῦ Ἀστραγᾶν καὶ τοῦ Καζάν. Πάντα τὰ Κράτη ταῦτα, ὡς καὶ ἡ Μικρὰ Τ. ἡ χανάτον τῆς Κριμαίας, ἦσαν ὑπολείμματα τῆς ἀρχαίας Ταταρικῆς Αὐτοκρατορίας τῆς Καπτακίας ἢ τῆς Χρυσῆς Ὀρδῆς. [Πς.]

Τάταροι ἢ Τάρταροι. Ἀνεξάρτητος ἰθαγενὴς λαὸς τοῦ Τουρκιστάν συγγεόμενος μετὰ τῶν Τούρκων, οἰκῶν δὲ μετὰ τῶν Ἀλταϊῶν ὁρέων καὶ τῆς λίμνης Βαϊκάλης καὶ δοὺς τ' ὄνομά του εἰς ἑλὴν τὴν περιοχὴν τῆς κεντρικῆς Ἀσίας. Κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Μογγόλων Τζεγγισχᾶν, ὅστις κατέταξεν αὐτοὺς εἰς τὰ στρατεύματά του καὶ τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν ἔδρυσεν εὐρείαν αὐτοκρατορίαν ἀναφερομένην ἐστὶν ὅτε ὑπὸ τ' ὄνομά των, τὸ ὅποιον εἶτα ἀπεδόθη καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Μογγόλους, βραδύτερον δὲ ἀδίκαιολογητῶς καὶ εἰς διαφόρους ἄλλους λαούς, ἐξ ὧν ἀπηρτίζετο ἡ Τατάρια (βλ. ἀνωτέρω).

νικ 2 ν δξ ύ, Σώμα υπό μορφήν χρυστάλ-
λιν πρισματικῶν, εὐδιάλυτον ἐν ὕδατι, τη-
κόμενον εἰς 240°, ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ Gmel-
lin ἐν τῇ χολῇ τοῦ βοῦς, λαμβανόμενον ἐκ
τῆς ταυροχολικῆς σόδας, ζμέτου στοιχείου
τῆς χολῆς, διὰ τοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος.
Ἡ Τ. ἀνευρίσκεται ἐλευθέρα καὶ ἐν τοῖς
νεφροῖς, τοῖς πνεύμασι καὶ τοῖς μυσίν.

Ταυρίς. Κυβερνεῖται τῆς Ν Ῥωσσίας
πρὸς Β καὶ Α τοῦ Εὐξείνου πόντου, σχη-
ματιζόμενον ἐκ τῆς γερσονήτου τῆς Κρι-
μαίας καὶ πρὸς Β αὐτῆς ἐπὶ ἐκτεινόμενον,
ἔχον δὲ ἐμβ. 63 446 τχμ., 1 118 399 κατ.
καὶ πρωτεύουσιν τὴν Συμφερόπολιν. Δια-
βρέχεται ὑπὸ πλεῖστων ποταμῶν (Δνείπε-
ρου (Κονσκάια, Βέρδα κλ.), ὑπὸ πολλῶν
ἀλμυρῶν λιμνῶν καὶ τελευτῶν καὶ ἔχει
κλίμα ἀνθυγιεινόν. Κυριώτεραι πόλεις τῆς
Τ. εἶναι: Συμφερόπολις, ὁ στρατιωτικὸς
λιμὴν Σεβαστοπόλις, Θεοδοσία, Βαλκλὰδα
κλ. Εἰς τὰ Β ἀκμαίνει ἡ κτηνοτροφία, εἰς
δὲ τὰ Ν παράγεται οἶνος καὶ καπνός. Ἐχει
πολλοὺς λιμένας, ἀλλ' ὀλίγον σημαντικὸν
θαλασσινὸν ἐμπόριον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς
ἀπαρτίζεται ἐκ Τατάρων, Νογαίων, Οὐ-
κραίνων, Ἀρμενίων, Ἑλλήνων, Ἰουδαίων,
Γερμανῶν καὶ Τούρκων. Κατὰ τὴν ἀρχαί-
τητα ἡ χώρα κατωκεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν
Ταύρων. [Πς.]

Ταυρίς ἡ Τεβρίξ ἡ Ταβρίξ. Πόλις
τῆς Περσίας πρωτεύουσα τοῦ Ἀζερβαϊτζάν
(τῆς ἀργαίας Ἀτροπατηνῆς), ἔχουσα πε-
ρὶ τὰς 140 000 κατ. Εἶναι περιτειγισμένη
μετὰ 8 πολίων, ἐν αὐτῇ δὲ εὕρισκονται ἀρ-
χαῖα ἀνάκτορα, ἐρείπια τοῦ ὠραίου τζα-
μίου Δίζιγάν-Σάχ, μεγαλοπρεπὲς ἀγορὰ
κλ. Εἶναι πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ στα-
θμὸς κερβανίων. Κτισθεῖσα τῷ 792 ὑπὸ τῆς
Ζοβείδας, μιᾶς τῶν συζύγων τοῦ Ἀρσὺν-ἀλ-
ῤατζίδ, συχνὰ ἐλεγκτήθη ὑπὸ τῶν Τούρ-
κων ἰδίως τῷ 1514 ἐπὶ Σελῆμ τοῦ Α', τῷ
δὲ 1721 κατεστράφη ἐν μέρει ὑπὸ σεισμοῦ,
ἐπολεσθέντων 25 000 ἐκ τῶν κατοίκων τῆς.

Ταυρίσκος. Ἀγαλματοποιεῖ γενν.
ἐν Γράλλεσι τῆς Λυκίας, κατασκευάσας ἐν
συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ συγγενοῦς τοῦ Ἀπολ-
λωνίου τὸ περίφημον σύμπλεγμα τὸ παρι-
στῶν τοὺς υἱοὺς τῆς Ἀντιόπης προσδέν-
τας ἐπὶ ἀγρίου ταύρου τὴν σκληρὰν Δίρκην,
ἧπερ εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Φαρνέσιος
Ταῦρος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνευρεθὲν ἡρωι-
κηρασμένον εἰς τοὺς λουτρώνας τοῦ Καρα-
κάλλα ἐπεσκευάσθη καὶ διατηρεῖται ἐν τῷ
Μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως. [Πς.]

Ταῦροι. Σκυθικὴ φυλὴ ἀποδύξασα
τοὺς Κιμμερίους Θρᾷκας καὶ κατοικήσασα
τὴν Ταυρικὴν Χερσονήσον (Κριμαίαν) καὶ
τὴν Ταυρίδα. Ἦσαν ὀνομαστοὶ διὰ τὴν
ἀγριότητά των καὶ προέφερον ἀνθρωποφθό-

σιας εἰς τὴν μεγάλην θεοστυγίαν των τὴν Ὀ-
πίδα ἢ Ὀρσιλόγην (ταυτίζομένην πρὸς τὴν
Ὀρθίαν Ἀρτέμιδα τῶν Λακεδαιμονίων), ἧς
ἡς ἱερεῖα ὑπῆρξεν ἡ Ἰριγένεια. [Πς.]

Ταυρομένιον. Ἀρχαία ἐπίσημος πό-
λις τῆς Σικελίας κατὰ τ' ἀνατολικά παρὰ
αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἔρους Ταύρου. Ἐθιμε-
λιώθη ὑπὸ Σικελῶν τῷ 396 π. Χ., ἐν αὐτῇ
δὲ ἀπωκίσθησαν τῷ 358 Νάξιοι μετὰ τὴν
καταστροφὴν τῆς γείτονος Νάξου ὑπὸ τὸν
Ἀνδρόμαχον, πατέρα τοῦ ἱστοριογράφου
Τιμαίου. Ἀκμαζον ἕνεκα τῆς ἐμπορίας κα-
τέπεσε ζημιωθὲν ἐπὶ τοῦ δουλικῷ καὶ τοῦ
ἐργολικῷ πολέμῳ, ἀλλ' εἴτα ἐκ νέου ἀνέ-
λαβε, πάλιν θυμῶς παρακμάσαν καὶ κατα-
στραφὲν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. Νῦν καλεῖται
Taormina ἀποτελοῦσα μέρος τῆς ἐπαρχίας
Μεσσηνίας καὶ ἐδραῖ ποτὲ ἀρχιεπισκόπου, μετὰ
3 128 κατ. σώζεται· δ' ἐν αὐτῷ ἀρχαῖον
θεάτρον ἐν μέρει κατεστρωμένον ἐν τῇ βράχῳ
καὶ περιλαμβανόν 30-40 χιλ. θεατῶν καὶ
ἄλλα ἀρχαῖα.

Ταῦρος (τουρκ. Djebel Kurin), Ὀ-
ροσειρὰ τῆς Μ. Ἀσίας ἀρχομένη περὶ τὴν
38° Β πλατὺς παρὰ τὸν Εὐφράτην, δια-
τείνουσα ἐξ Α πρὸς Δ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν,
ἀκολουθεῖσα τὴν Ν ἀκτὴν αὐτῆς ἐγγυτάτα
τῆς θαλάσσης καὶ διαχωρίζομένη εἰς 2 δια-
κλαδώσεις, τελευτῶσας τὴν μὲν εἰς τὸν
κόλπον τῆς Ἀτταλείας τὴν δὲ εἰς τὸν τῆς
Κῆς. Ἑτέρα ὀροσειρὰ διασχίζουσα τὴν Μι-
κρὰν Ἀσίαν ὁμοίως ἐξ Α πρὸς Δ εἰς τὸ
κέντρον αὐτῆς καλεῖται Ἀντίταυρος. [Πς.]

Ταυροχολικὴ σόδα, ταυροχολι-
κὸν ὀξύ κλ. ἰ.λ. Χολή.

Ταυτότης. Βλ. Ἰδέτης.

Ταφάλλα (Tafalla). Πρωτ. διαμερί-
σματος ἐν τῇ ἰσπαν. ἐπαρχίᾳ Ναβάρρα ἐν
εὐφύρῳ θέσει παραγωγῇ πολλῶν οἴνου, ἐλαίου
καὶ σίτου. Ἐχει 6 496 κατ. καὶ ποικίλην
βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ταφή. Ἡ ταφή τῶν νεκρῶν ἀνεκαθεν
εἶναι παρὰ τοῖς ἐπωσθῆποτε πεπολιτισμέ-
νοις λαοῖς ἀντικείμενον μεγίστης προσσχῆς,
καθ' ὅσον κατ' αὐτὴν τοῦτο μὲν δηλοῦται
ἀπαξ ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ τῶν οἰκείων καὶ φίλων
πρὸς τὸν τεθνεῶτα, τοῦτο δὲ ἡ πίστις εἰς
τὴν καὶ πέραν τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου διατή-
ρησιν τῆς προσωπικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώ-
που. Ἡ δὲ εἰς τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους
ἀνεκαλύφθησαν πλείστα σημεῖα τῆς τοιαύ-
της πεποιθήσεως καὶ τῆς στοργῆς τῶν ἐπι-
ζώντων, συνιστάμενα εἰς ὅπλα καὶ ἄλλα
κτερίσματα. Ἐκ τῶν ἀρχαίων λαῶν ἐν τῇ
περιπόρῃ τῶν νεκρῶν τὴν ἐξοχωτάτην θέ-
σιν κατέχουσιν οἱ Αἰγύπτιοι, ὁδηγούμενοι
εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς πίστεως τῶν εἰς τὴν με-
τεψυχῶσιν καὶ τὰ δικαστήρια τῶν νεκρῶν

ἐξ οὗ καὶ οἱ πολυτελέστατοι καὶ γιγαντιαῖοι τάφοι αὐτῶν (νεκροπόλεις, πυραμίδες) γαί τὸ ἐθιμον τῆς ταριχεύσεως (βλ. λ.). Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι τὰ μέγιστα ἐφρόντιζον περὶ τὴν Τ, εἰς ἧς τὴν τρόπον ἀπέδιδον ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν κατάστασιν τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ· ἐνέμζον μάλιστα ὅτι μὴ ταφείς κατεδικάζετο νὰ περιπλανᾶται 100 ἔτη περὶ τὰς οὐθας τῆς Στυγός, διὸ καὶ ὡς καθῆκον ἐθεώρουν νὰ ἀποξίξωσι τῷ ὁπουδῆποτε εὐρεθέντι νεκρῷ τὴν ἡσυχίαν ῥίπτοντες τρεῖς δράκας χώματος ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὡς μέγιστον κακὸν ἐφαίνετο αὐτοῖς ὁ διὰ ναυαγίου θάνατος. Ὑφαίρεται τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ἐξέφερον τοὺς νεκροὺς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος, οἱ Ἕλληνες ἔθαπτον αὐτοὺς μετὰ πολλῶν τελετῶν, κατὰ δὲ τὸν πλεῖστον αὐτῶν ἐντὸς μεγαλυτέρου ἢ μικροτέρου χρονικοῦ διαστήματος μετὰ τὸν θάνατον, κατὰ τὴν ἡλικίαν κατὰ διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέρας, καὶ ὑπὸ τὴν πομπὴν τῶν μελανειμένων συγγενῶν καὶ φίλων, πενθητρίας, μουσικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ Σέλωνος καὶ ἐγκωμιαστῶν. Ἄμα τῷ θανάτῳ οἱ συγγενεῖς ἢ στενωτέροι φίλοι ἐκλείον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ στόμα τοῦ νεκροῦ, πλύνοντες δὲ τὸ σῶμα τοῦ διὰ μύριον τὸ περιετύλισσον ἐν σινδόνι ἢ τάπητι καὶ τὸ ἐξέθετον ἐν τῇ οἰκίᾳ μὲ τοὺς πόδας πρὸς τὴν εἴσοδον. Εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ἐτίθετο ὀβολὸς ὡς ναυῖλος διὰ τὸν Χάρωνα καὶ τεμάχιον πλακοῦντος ἐκ μέλιτος καὶ ἀλεύρου πρὸς καταπραΰνασιν τοῦ Κερβερου, πρὸ δὲ τῆς οἰκίας ἐθύετο τῇ Περσεφόνῃ. Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐθρήνουν τὸν νεκρὸν μοιρολογαῦντες τὸν ἐξέφερον καὶ τὸν ἑκαίον ἐπὶ πυρᾷ μεθ' ὧν τῶν ἐπὶ ζωῆς προσφιλῶν αὐτῷ ἀντικειμένων ἢ τὸν ἔθαπτον αὐτοῦσιν, ἀφ' οὗ ἔχον οἶνου σπονδὴν. Οἱ νεκροὶ δὲν ἑκαίντο πάντοτε, ὡς ἐγίνετο συνήθως εἰς τοὺς ἐν ἑκστρατεῖᾳ εἰς ἔκλην γῆν εὐρισκομένους. Κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ τάφου ἐσπεύρετο σῖτος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ παρετίθεντο καὶ αἱ ἐπικηδεῖαι ἐστιάσεις (περίδειπνα) καθ' ἃς ἐγίνοντο πρὸς ἔπαινον τοῦ νεκροῦ διαλέξεις. Βραδύτερον αἱ κηδεῖαι ἤρξαντο γινόμεναι ὧν ἐν πολυτελέστεραι καὶ πομπωδέστεραι. Τὴν τρίτην ἀπὸ τοῦ θανάτου ἡμέραν ἐγένοντο τὰ τρίτα, τὴν δὲ ἐνάτην τὰ ἑννὰτα, μεθ' ἐστιάσεων ἀμφοτέρω, τὸ δὲ πένθος ἔληγε τὴν τριακοστὴν. Ὡς πένθιμον χρῶμα θεωρεῖτο συνήθως τὸ μέλαν, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς ἐνδείξιν πένθους ἔκειρον τὴν κόμην. Ἐν Σπάρτῃ οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο ἀνεπίδεικτως, ἀπηγορεύοντο δὲ οἱ θρήνοι καὶ τὰ μοιρολόγια. Τὸ πένθος παρ' αὐτοῖς διήρκει ἐπὶ 11 ἡμέρας. Παρὰ Ῥωμαίοις ἡ τελετὴ τῆς Τ. εἶχεν ὅμοιον χαρακτήρα· ἐν μεταγενεστέροις δὲ χρόνοις προσετέθησαν παρ' αὐτοῖς (ὅπως ἑκαίον οἱ ἀρχαιότεροι Ἕλληνες μετὰ τοῦ νεκροῦ καὶ ἵππους,

θεύλους αἰχμαλώτους, ὄπλο κλ. καὶ ἦγον ἀγῶνας περὶ τὸν τάφον) εἰς τὴν Τ. ἀπανθρωποὶ μονομαχίαι καὶ «ἀρχίμιμος» ὅστις ἐμίμειτο τὸν θανόντα καὶ δραματικοὶ ἀγῶνες.

Ἐνῷ δὲ εἰς τὰς τοιαύτας τελετὰς τῶν Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα τῆς στεργῆς καὶ τοῦ καθήκοντος πρὸς τὸν θανόντα, τούναντιον παρὰ Ἰνδοῖς, Πέρσας καὶ Ἑβραίοις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Τ. τὸ αἰσθημα τῆς ἀποστρέψεως πρὸς νεκρὸν τι σῶμα· εἰς τοῦτο φαίνεται ὅτι συντελεῖ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ τῶν λαῶν τούτων γνώμη ὅτι τὸ σῶμα εἶναι μόνον ὀληρὴν ἐμπόδιον τοῦ πνεύματος ἐλευθερουμένου διὰ τοῦ θανάτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα ταχυτάτη καὶ εἰς τοὺς ζῶντας ἐπικίνδυνος ἀποσύνθεσις τοῦ σώματος. Οὐχ ἥττον ἡ τελετὴ τῆς Τ. δι' αὐτὸ δὲν στερεῖται μεγαλουργίας π. χ. παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, οἵτινες ὁμῶς νομίζουσιν ὅτι ὁ νεκρὸς μολύνει τὸν οἶκον, ἐνῷ οἱ Πέρσαι ἀποδίδουσι τὴν ἀποσύνθεσιν εἰς κακὸν δαίμονα ἐνοικούντα ἐν τῷ νεκρῷ. Πολλὰς τελετὰς ἐπικηδεῖους εἶχον οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες ἐπίσης ἐπίστευον μολύνειν τοῦ οἴκου καὶ τῶν προσβεπέντων τὸν νεκρὸν, διὸ περιεκάλυπτον καὶ τὸ πρόσωπόν του καὶ ὡς τάχιστα ἔθαπτον ἀλλὰ δὲν κατέκαιον αὐτόν. Οἱ Χριστιανοὶ πάντες ὁσμάτος ἐμιμήθησαν κατὰ τοῦτο τοὺς Ἑβραίους, συμφώνως πρὸς τὴν πίστιν εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάστασιν, καὶ ἀπεστρέφοντο τὴν κατάκαυσιν τῶν νεκρῶν. Ἐνῷ δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ αἱ ἐπικηδεῖαι τελεταὶ παρ' αὐτοῖς ἐγίνοντο κατὰ τὸν τρόπον τῶν Ἑβραίων ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις προσέλαβον ἐπιστημότερον καὶ μεγαλουργέστερον χαρακτήρα. Ἐν τούτοις πολλαχοῦ διετηρήθησαν ἐν αὐταῖς καὶ ἐπιχώρια ἔθιμα, ὡς παρατηρεῖται τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἐν ταῖς γῶραις τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐν πλείστοις ὑπενθυμιζόντα τὰ τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ ἐντασιασμός ἀνευ ἀποτεφρώσεως τοῦ νεκροῦ ὑποβάλλεται εἰς ὕγειονομικὰς διατάξεις, καθ' ὅσον ἡ πλησίον κατοικίῳ Τ. θύναται νὰ ἔχη κακίονα διὰ τὴν ὑγίαν τῶν ζώντων ἀποτελέσματα. Ἀπὸ τοῦ Σ' μ. Χ. αἰῶνος ἐγεννήθη ἡ συνήθεια νὰ θάπτονται οἱ νεκροὶ ὑπὸ τοὺς νάους ἢ καὶ περὶ αὐτούς, ἧτις παρὰ τὰς προσπάθειάς τῆς Ἐκκλησίας ἐπεκράτησε πολλοὺς αἰῶνας, καί περ λίαν ἐπικίνδυνος οὕτα. Τανῦν ὁμῶς γενικῶς τὰ νεκροταφεῖα κατασκευάζονται ἐν ἀποστάσει τινὶ τῶν πόλεων, οἱ δὲ τάφοι πρέπει νὰ ἔχουσιν ὠριμμένον ἐλάχιστον βάθος. Ὑπίσης δὲ καταβάλλεται προσπάθεια νὰ μὴ θάπτηται τις ἐν νεκροφανείᾳ, διὰ συστηματικῆς νεκροφίας καὶ ἰδρύσεως ἰδιατέρων αἰθουσῶν ἐν αἷς διαμένουσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰ σώματα μέχρις οἷου βεβαιωθῇ ὁ θάνατος.

Ταφισαννός. Ὁρος τῆς Λοκίδος καὶ Αἰτωλίας, συνέκειαν ἀποτελοῦν τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Κόρακος. Ἐν αὐτῇ ἐνομίζετο ὅτι ἐπύθησαν οἱ Κένταυροι. Σήμερον καλεῖται Κλόκαβα, ὑπάρχουσι δὲ ἐν αὐτῇ θειοὶ καὶ ὕδατοι πηγαί. [Πς.]

Τάφισι καὶ ἄλλως Τηλεβοῖαι ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι λαὸς πειρατικὸς οἰκὼν τὰς Ταφίας καὶ Τηλεβοτίας νήσους, ὧν μεγίστη ἡ Τάφος καὶ αἵτινες ἔκειντο μεταξύ Ἀκαρνανίας καὶ Λευκάδος. [Πς.]

Ταφίων (δῆμοι). Ἐπὶ τῆς νήσου Τάφου (βλ. λ.) καὶ ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λευκάδος, αἵτινες τὰ δύο χωρία βαθύ (πρωτεύουσα) καὶ Σπάρτοχώριον ἔχουσι 1104 κατοικοῦς.

Ταφιλῆτ ἢ Ταφιλῆλτ. Ὅασις πρὸς Ν τοῦ Ἀθλαντος, ἀνέκαυσα εἰς τὸ Μαρρόκκον, ἔχουσα ἐμβ. 1380 γχμ. καὶ 100 γιλ. κατ. εἰς πολλὰ χωρία καὶ πρωτεύουσαν τὸ Ἀδουάμ, ὅπερ ἀποτελεῖ κέντρον ἀνάγκῃ ἐμπορίου. [Μ.Σ.]

Τάφος. Τὸ μέρος ἐν ᾧ κατετίθετο ἡ ἐν κήλῃ ἢ κίστῃ ἐγκεκλεισμένη τέσσαρ ἢ τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ, ὃ Τ. δηλαδὴ, ἦν ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις ἐσημειοῦτο διὰ ὑψώματος, καθ' ὅσον ἐσωρεῖοντο ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐσκαμμένα χώματα σχηματίζοντα λοφίσκον περικύλου ὕψους καὶ περιφέρειας. Ὁ πρῶτος λαὸς ὅστις τοὺς ἀρχαίους τοῦτους ἐκ γώματος λοφίσκους μετεσκεύασαν εἰς μεγάλα μνημεῖα, ἦσαν οἱ Αἰγύπτιοι οἱ κτίσαντες τὰς πυραμίδας ἥτοι τοὺς τάφους τῶν βασιλέων των. Συγγενεῖς πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον εἶναι οἱ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνακαλυφθέντες σωρεὶ καὶ ὁσολογτοὶ τάφοι. Ἐν γένει δὲ παρατηροῦμεν παρὰ τοῖς Ἑλλήσι μεγάλην περιποίησιν τοῦ Τ. Ἐν αὐτῷ συναπετίθεντο καὶ διάφορα τῶν συγγενῶν ἡρώων πρὸς τοὺς νεκροὺς δῶρα, εἶεν λύχναι, λήκυθοι μύρου πλήρεις, βρώματα, κοσμήματα καὶ ἄλλα, ὅτινα κτερίσματα ἐκαλούντο. Ἐνίοτε οἱ Τ. ἐλαττοῦντο ἐντὸς καθέτων βράχων, αἵτινες ἱσπεδοῦντο ἐν:αχοῦ, ἐντὸς δ' αὐτῶν πολλὰκις ἐσκάπτοντο βωμίσκοι καὶ οἱ τεῖχοι των ἐκκομοῦντο διὰ γλυφῶν ἢ γραφῶν. Ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις συνηθέστατος κόσμος τοῦ Τ. ἦτο ἡ ἐπιτύμβιος στήλη, ἥτις παρ' Ἑλλήσιν εἶχε τετράπλευρον σχῆμα, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις στρογγύλον· ἐπ' αὐτῆς δὲ ἐγράφοντο ἐπιγραφαὶ τοῦ δνόματος τοῦ τεθνημένου καὶ τῶν ἐπιστημάτων τοῦ βίου του περιστάσεων δηλωτικαὶ ἢ ἀνεγλύροντο διάφοροι παραστάσεις ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἐνίοτε οἱ τάφοι ἦσαν ἀρχιτεκτονικὰ μνημεῖα. Ἐν γένει διακρίνονται παρ' Ἑλλήσι κυρίως 4 εἴδη ἐπιτύμβιων λίθων, αἱ στήλαι, οἱ κίονες, τὰ ναῖδια ἢ ἡρώα καὶ αἱ τράπε-

ζαι (πλάκες ἀπλαῖ, ἢ τραπεζοειδεῖς ἢ κεινωτροειδεῖς, ἔχουσαι ἐνίοτε ὕδριον ἢ θῆκην). Χαρακτηρίζονται δὲ τὰ μνημεῖα ταῦτα διὰ μεγίστης τρυφερότητος, φυσικοῦ καὶ ἀληθοῦς αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πόνου, τοῦναντίον δὲ ἀπέφυγον οἱ Ἕλληνες τὰς εἰσδεχθεῖς εἰκόνας τοῦ θανάτου, σκελετοὺς καὶ δρέπανα καὶ κλεψύδρας, αἵτινες παρ' ἄλλοις συνειθίζονται. Ἐπὶ Ῥωμαίων χρόνων ἐπεκράτησεν ἡ κατασκευὴ λαρνακίων ἢ σαρκοτάφων, ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ἐποίων ἐγλύφοντο ἀνάγλυφοι παραστάσεις ἐκ τῆς μυθολογίας ἢ τῆς ἱστορίας εἰλημμένοι. Ἐν Ἀθήναις οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ κυρίως εἰς τὸν ἐκτὸς Κεραμεικόν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ πρὸ τῶν πυλῶν ἢ ἐντὸς τῶν κήπων. Ἐν Σπάρτῃ οἱ νεκροὶ ἐθαπτόντο ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των. Παρὰ Ῥωμαίοις ἀπηγορεύθη βραδύτερον διὰ νόμου τὸ θάπτειν ὡς πρότερον ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐνίοτε δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐλόκληρα σωματεῖα ἢ ταῖς εἰς ἴδιον τάφον ἀρριζιζόμενον ἐξ οἰκοδομῆς πλήρους κυφαλῶν (Columbarium), ἐκαστῇ τῶν ὁποίων ἐχρησίμευον διὰ ταφῆν ἐνὸς ἀτόμου. Εἰς τοὺς μακρὰν τῆς πατρίδος ἀποδηύσκοντας ἡγείροντο παρ' Ἑλλήσι κενόταφια ἢ κενήρια. Μόνον οἱ κακοῦργοι, οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ προδοταὶ ἀφίοντο πρὸς τιμωρίαν αταροὶ βορὰ τῶν κυνῶν καὶ τῶν θυνέων. Ὑπεράνω τῶν Τ. ἡγεμόνων ἀνεγείροντο ἐνίοτε κτίρια δομοῖζοντα πρὸς ναοὺς, εἶεν τὸ ἐν Ἀλικαρνασσῷ μνημεῖον τοῦ Μουσώλου (βλ. λ.). Ἐν τοῖς χριστιανικοῖς χρόνοις εἶχον οἱ ἐπίσημοι τάφοι πολλάκις σχῆμα παρεκκλησίας, συνηθέστατον δὲ σχῆμα κυρίως ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἦτο τὸ τοῦ σαρκοφάγου. Τὰ ἀπλοῦστα ἐν δὲ ἐπιτύμβιαι Τ. εἶναι σταυροὶ ἐμπεπηγμένοι εἰς τὴν γῆν.

Τάφος (κοινῶς Μεγανῆρι). Νῆτος τοῦ Ἰονίου πελάγους πρὸς Ἀ τῆς Λευκάδος, εἰς τῆς τὴν ἐπαρχίαν ἀνήκει, μεταξύ ταύτης καὶ τῆς Ἰθάκης καὶ οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου καὶ κατοικοῦμένη τὰ πάλαι ὡς καὶ αἱ παρακείμεναι αὐτῇ νηεῖδες καὶ μέρος τῆς Ἀκαρνανίας ὑπὸ τῶν Ταφίων ἢ τῶν Τηλεβοῶν, λαοὶ ναυτικοὶ καὶ πειρατικοί. Εἶναι δὲ εὐλίμενος καὶ πρόσφορος πρὸς κτηνοτροφίαν καὶ ἀποτελεῖ νῦν ἴδιον δῆμον. Ἡ ἐγγὺς αὐτῇ νησίς Μαδουρὴ ὑπῆρξε κτῆμα καὶ προσφιλεῖς διαμονὴ τοῦ ποιητοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου.

Τάχου (Tachau). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημία, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μίς. Ἐχει 4240 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν ἐξολουργίας, ὑλοποιίας κλ. [Μ.Σ.]

Ταχιρίδα. Βλ. Περσία.

Ταχίτη. Βλ. Ταῖτη.

Ταχόμετρον. Ἐργαλεῖον δι' οὗ κα-

τομετρείται ἡ ταχύτης κινήσεώς τινος, κυρίως δὲ ἡ τῆς περιστροφῆς τροχοῦ· συνήθως βασίζονται τὰ τοιαῦτα ἐργαλεῖα ἐπὶ τῆς φυγοκέντρου δυνάμεως. [Π.Γ.]

Ταχυδρόμιος. Ὀρυκτὴν συνιστάμενον ἐκ γλιωριούχου μαγνησίου, δαβασίτου καὶ ὕδατος, κρυσταλλούμενον βορβοειδῶς καὶ ἀποτελοῦν ἐν τῷ ἀνυδρίτῃ μάζας ἐμιαζούσας πρὸς κηρὸν ἢ μέλι καὶ διαλυομένας ταχέως ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ. [Δ.Κ.]

Ταχυδρομείον καλεῖται ἱδρυμα σκεπεδὸν τῆν μεταβίβασιν ἐπιστολῶν, χρημάτων, βεβατίων, ἐφημερίδων ὡς καὶ ταξιδιωτῶν. Τὸ ἱδρυμα τοῦτο παντὺν σχεδὸν ἀπαντοχοῦ εἶναι θημέσιον, καθ' ὅσον μόνον ὡς τοιοῦτον παρέχει τὴν απαιτούμενην τακτικότητα, ταχύτητα, εὐθιγνότητα καὶ ἀσφάλειαν καὶ μόνον ὡς τοιοῦτον δύναται νὰ προσλάβῃ τὴν διεθνὴν σημασίαν τοῦ ἥν πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς μέγας προάγων ἐν τῷ πολιτισμῷ· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κοινωνιολογικῇ ἐπιφύῃ ὁ δημόσιος χαρακτήρ τοῦ Τ. εἶναι σπουδαῖος διότι μόνον οὕτως εἶναι ἐφικτὸν νὰ ὠφεληθῶνται ἀπ' αὐτοῦ ἐξ ἴσου ἀπαντα τὰ μέρη ἐνὶ κράτους. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ μεταβίβασις ἀλληλογραφίας ἦτο ἔργον πεζῶν ἀγγελιαφόρων, περίφημοι δὲ κατέστησαν ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι τοιοῦτων, εἰτινες «ἡμεροδρόμοι» ἐκαλοῦντο, ὁ Δεινοσθένης (Δάκων), ὁ Φιλωνίδης, ὁ Φειδιππίδης, ὁ διατρέξας τὸ ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Σπάρτην διάστημα 1200 σταδίων ἐν 24 ὥραις ἵνα ἀγγείλῃ τὴν εἰσορῇν τοῦ Δαρείου, καὶ ἄλλοι τινές. Ἐν τοῖς ὕστερον ἡδὲ ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ ἐχρησμένοι πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς ἑριπποὶ, εἰσῆχθη δὲ καὶ ἡ ἱέρουςις ὠρισμένων σταθμῶν, εἰς οὓς οἱ ἀγγελιαφόροι ἀνένεον τοὺς ἵππους ἢ τὰς κομῆλους. Παρὰ Ῥωμαίοις μετὰ τὴν τερρατίαν ἐπέκτασιν τοῦ κράτους προστεθήσαν καὶ ἐχήματα, ἱδρύθη δὲ ἡδὲ εἰς ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν, ἕπερ ἐπετηρεῖτο κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τοῦ praefectus praetorio ἔχοντας ὑπ' αὐτὸν εἰς τὰς ἐπορχίας κ.λ. πλείστους ὄσους ὑπολήτους. Τὰ ὑπεζύγια καὶ ἐχήματα ἤναγκάζοντο νὰ παρέχωσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν. Ἐπερ κατέστη οὖν τῷ χρόνῳ ἀπεχθεστάτη ἀγγορεία, ἦν ματαίως προσεπάθειεν ὁ Ἀδριανὸς νὰ κελάσῃ. Ἀλλὰ καὶ πολλὰ πλῆθι ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ῥωμαίων. Ἡ τοιαύτη ἀνάπτυξις αὐτῆς παρήγαγε περὶ τὰ τέλη τοῦ Δουτικῆς κράτους, αἱ δὲ ἀποπειραὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πρὸς ἀναζωογόνησιν ταύτης ἀπέτυχον. Ἐν τῷ κράτει τῶν Φράγκων ἱδρυτὴς ἐμίας ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἐγένετο ὁ Χλοδοβίκος, ἐπιβλῶν εἰς τὰς κοινότητας τὴν παροχὴν ὑπεζυγίων, Κάρολος δὲ ὁ Μέγας συνέστησε κυρίως τρεῖς

μεγάλους γραμμὰς ταχυδρομικὰς Θευμάσιον σύστημα τοιοῦτων γραμμῶν λειτουργοῦσιν τακτικῶς ἱδρυσαν οἱ Ἀράβες, ὅπερ εἶχε περὶ τὸ 700 μ. Χ. 930 σταθμοὺς· καὶ μετὰ δὲ τὸν διαμελισμὸν τοῦ μεγάλου κράτους αὐτῶν διτηρήθησαν αἱ γραμμαὶ εἰς τὰ χωριστὰ μωσαμβανικά κράτη. Ἐνῷ ὅμως ἀπαντα τὰ ἀνω ἱδρύματα ἐπέδιωκον ἀποκλειστικῶς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ τοῦ κράτους, ἐν τοῖς ὕστερον μετεβλήθη ὁ χαρακτήρ τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, ἀφ' οὗ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἡ ὁλονὴν ἀναπτυσσόμενη ἀνάγκη τῆς ἀλληλογραφίας προσκάλεσε τὴν σύστασιν πολλῶν γραμμῶν, τὰ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν διαφόρων αὐτῶν, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱδρυμάτων, μοναστηρίων καὶ πανεπιστημίων, εἰτα ὅμως κυρίως ὑπὸ τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν συνδέσμων ἐκτεταμένον δίκτυον ὑπῆρξε τὸ τῆς Ἀνατολῆς (βλ. λ.) ὅπερ συνήγου τὰς κυριώτερας πόλεις τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεπτύχθησαν καὶ τὰ δημόσια ταχυδρομεία ἐν Γαλλίᾳ (ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'), ἐν Ἰσπανίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Φιλανδρίᾳ, Ῥωσσίᾳ κ.λ. Ἀλλὰ ἡ συστηματικώτερά συστάσις ταχυδρομείων ἐπετυλάρθη νὰ ἐκπονηθῇ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Tassis ἢ Taxis, καταγεμένης ἐκ Μιλάνου, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Φρειδερίκου τοῦ Γ' (1440-93) ἀνέλαβε τὴν τακτικὴν μεταβίβασιν τῆς ἀλληλογραφίας τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, βαθμὴν δὲ ἔλαβεν οὕτως εἰπεῖν τὸ μονοπώλιον τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ Γερμανικῇ κράτει ταχυδρομείων ἐξυπηρετοῦντων ἐξ ἴσου καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ἱδιωτῶν. Τῷ 1615 ὁ Λαυρόλ Τάξις, δεχθεὶς τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα von Thurn und Taxis, ὠνομάσθη Γενικός διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τοῦ Κράτους καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν Τ. ὡς «ἐκκληρονομικὸν γένεον». Ἐν τούτοις ἡ τοιαύτη ἐγκατάστασις αὐτοῦ δὲν ἐγένετο ὑπὸ πάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας δεκτῇ, τοῦναντίον πολλοὶ αὐτῶν ἱδρυσαν ἴδια ταχυδρομεία, κυρίως δὲ ἐν Βρανδεμβούργῳ ὁ μέγας ἐκλέκτωρ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοιοῦτου, ὅπερ εἰς τὰ μετέπειτα ἐγένετο ἡ βάσις τοῦ πρωσικοῦ καὶ εἰτα τοῦ γερμανικοῦ ταχυδρομικοῦ συστήματος. Δι' ἰδιαιτέρας συμβάσεως τοῦ 1867 μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσίας τὸ Τ. τοῦ πριγκιπικοῦ οἴκου Τάξις μετέβη εἰς τὴν Πρωσίαν, ἱδρύθη δὲ τῷ 1868 ὁμοειδὲς σύστημα διὰ τὴν Βορείου γερμαν. Ὁμοσπονδίαν. Παραλλήλως ἀνεπτύχθη καὶ τὸ Τ. εἰς τὰς ἄλλας χώρας· σπουδαιότατον ὅμως γέγονεν ἡτὸ ἡ ἱδρυσίς «Διεθνούς ταχυδρομικοῦ συνδέσμου» ὅστις ἀφαιλόμενος κυρίως εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν Γερμανικῶν ταχυδρομείων Στέφαν ἐπετεύχθη

διὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ συνεδρίου τῆς Βέρνης 1874, ἐτελειοποιήθη δὲ δι' ἄλλων μεταγενεστέρων. Ὁ σύνδεσμος περιλαμβάνει ταύνην σχεδὸν ἀπάσας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, κύριον δὲ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ὑπῆρξε ἡ ἀντιθέσις τέλους μεταβίβασιν τῶν ταχυδρομικῶν ἀντικειμένων ἀνὰ τὴν ὑψίτην. Ταχυδρομικὰ ἀντικείμενα, τ. ἔ. ἀντικείμενα μεταβιβαζόμενα διὰ τοῦ Τ., εἶναι ἐν τῷ Διεθνεί ταχυδρομικῷ συνδέσμῳ 1) γράμματα, ὧν τὸ τέλος ἀνὰ 15 γραμμάρια ὥριον εἰς 25 ἑκατοστὰ τοῦ φράγκου· 2) ἐπιστολικά δελτάρια, 10 λεπτῶν, μετ' ἀπαντήσεως 20 λ. (τὰ δελτάρια ἐπενοήθησαν μὲν ὑπὸ τοῦ Στέφαν, εἰσῆχθησαν δὲ τὸ πρῶτον ἐν Αὐστρίᾳ 1869)· 3) ἔγγραφα διαφόρων ὑποθέσεων, 5 λ. ἀνὰ 50 γραμμάρια· 4) ἐντυπα διάφορα, ἐφημερίδες καὶ βιβλία, 5 λ. ἀνὰ 50 γραμμάρια· 5) δείγματα ἐμπορευμάτων, 5 λ. ἀνὰ 50 γραμμάρια· πάντα τὰ εἶδη ταῦτα δύναται νὰ ἀποσταλῶσι καὶ ἐπὶ συστάσει ἐπὶ προσθετῇ πληρωμῇ μονίμου τέλους 25 ἑκατοστῶν τοῦ φρ., πρὸς δὲ δύναται νὰ ζητηθῇ ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐπὶ πληρωμῇ 20 λ. Μεταξὺ δὲ τῶν πλειεστων χωρῶν τοῦ Διεθνούς ταχυδρομ. συνδέσμου ἀνταλλάσσονται πρὸς τοῦτοις 6) ταχυδρομικὰ ἐπιταγὰί, ὧν τὰ τέλη ὥρισθησαν εἰς 25 ἑκατοστὰ τοῦ φρ. κατὰ 25 φράγκα, καὶ 7) ταχυδρ. δέματα. Δὲν περιορίζεται ὅμως εἰς τὰ εἶδη ταῦτα ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία· τοὐναντίον εἰς πολλὰς χώρας τὸ Τ. χρησιμεύει ὡς μεσάζων ἔθρυμα εἰς τὰς διαφορώτατας συναλλαγὰς τοῦ κοιντοῦ. Ἐκτός τῆς μεταβιβάσεως χρηματισδευμάτων καὶ χρηματογραμμάτων (μετὰ δεδηλωμένης ἀξίας, οὐχὶ δὲ ἀπλῶς συστημένων ὡς παρ' ἡμῖν) δέχεται ἐκεῖ τὸ Τ. τὴν προμήθειαν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, εἰσπράττει χρήματα ἐπὶ ἐπιστολῶν, δεμάτων, συναλλαγμάτων καὶ ἄλλων λογαριασμῶν, παρουσιάζει συναλλάγματα πρὸς ὑπογραφὴν καὶ φροντίζει διὰ τὴν διαμαρτύρησιν ταυτων, τέλος χρησιμεύει ὡς ταμεῖον οἰκονομῶν καὶ τράπεζα, δεγόμενον καταθέσεις χρημάτων μέχρι ὁρισμένου ὅριου, τεκίζον ταῦτα καὶ ἀποδίδον τὸ πᾶν ἐπὶ τῇ ζητείᾳ εἴτε ὅλον εἴτε ἐν μέρει· ταυτοτρόπως δὲ ἐξυπηρετοῦν πλείστας ἀνάγκας τοῦ κοιντοῦ κατεστη ἔθρυμα εἰς ἄκρον ὠφέλιμον. Τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, ὅπερ διὰ τὴν ἐντὸς μιᾶς χώρας καὶ μάλιστα ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως ὑπηρεσίαν εἶναι φυσικῇ τῇ λήγῃ ἐλαττώνα τῶν διὰ τὴν διεθνῇ, πληρῶνεται εἰς γραμματόσημα (βλ. λ.), τὰ ὅποια κολλῶνται ἐπὶ τοῖς περικαλύμμασι τῶν ταχυδρομικῶν ἀντικειμένων, ἐνίοτε δὲ εἶναι τυπωμένα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ (δελταρίων) ἢ τῶν περικαλυμμάτων (φακέλλων, περιδέσμων ἐφημερίδων κλ.). [Π.Γ.]

Ταχύμετρον ἡ ταχυμέτρον ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων εἶδος θεοδολιθίου, ἐργαλείον ὅπλα δὴ γεωδαιτικὸν χρησιμεύον εἰς καταμέτρησιν οὐ μόνον ὀριζοντίων καὶ καθέτων γωνιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποστάσεων.

Ταχυοξοποιεία. Τέχνη σκοπὸν προτιθεμένη τὴν κατὰ νεωτέραν μέθεδον ταχίστην παρασκευὴν τοῦ ὄξους ἐκ τοῦ οἶνοπνεύματος. Γνωστὸν ὅτι πρὸς ὀξοποίησιν ἀπαιτεῖται δξυγόνωσις τοῦ οἶνοπνεύματος. Διατάσσονται δύο ἢ τρεῖς μεγάλοι ξύλινοι πίθοι ἐπὶ ἀλλήλους· ὁ ἀνώτερος αὐτῶν κατὰ τὸ μέσον ἐγκαρσίως φέρει στέγην διάτρητην· αἱ ἐπ' αὐτῆς ὅποι σχεδὸν πετραγμένα· δι' ἀχυρίων καλάμων· κάτωθεν τῆς διατρήτου στέγης ὁ πίθος πληροῦται βοκανιδίῳ ξύλου πηγῶ (ὡς λίαν περωδῶν), ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ὑποκείμενοι εἰς ἡ δύο πίθοι πληροῦνται διὰ τῶν αὐτῶν περωδῶν σωμάτων· ἐὰν ὑπάρχωσι τρεῖς πίθοι ὁ μέσος αὐτῶν ἀνοικτὸς ἀνωθεν ἔχει τὸν πυθμένα αὐτοῦ διάτρητον, ὁ δὲ τελευταῖος εἶναι ἀνοικτὸς ἀνωθεν καὶ μὴ τετρημένος· κάτωθεν πρὸς συνάθρυσιν τοῦ ὄξους. Τὸ μέρος τοῦ ἀνωτέρου πίθου τὸ πληροῦμενον ὑπὸ τῶν βοκανιδίων ἔχει τὰ τοιχώματα αὐτοῦ διάτρητα ὡς καὶ ὁ μέσος πίθος πρὸς ἐλευθέραν εἰσρρμῆσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος οὗ τὸ δξυγόνον θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ὀξοποίησιν. Τὰ πληροῦντα τοὺς πίθους βοκανιδία διυγραίνονται πρότερον δι' ὄξους περιέχοντος βεβαλίν τὸν δξομύκητα (mycoderma acetii). Μετὰ τὴν διάταξιν ταυτην πληροῦμεν τὸν ἀνώτερον ὄξους τοῦ πρώτου δι' ὕγρου ἀποτελουμένου ἐξ 90 μ. ὕδατος καὶ 10 μ. οἶνοπνεύματος· τὸ ὕγρὸν ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου ὄξους πίπτει εἰς τὸν κατώτερον κατὰ σταγόνας καὶ διαρρέει βραδείως διὰ μέσου τῶν βοκανιδίων, ὅπερ παρέχουσι ἀπέραντον ἐπιφάνειαν πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ οἶνοπνευματοῦχου ὕγρου· τοῦτο ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ κυκλοφοροῦντος ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος μεταξὺ τῶν βοκανιδίων ἐνοῦται μετὰ τοῦ δξυγόνου αὐτοῦ καὶ βοηθεῖ τὴν ταχίστην πολλαπλασίωσιν τοῦ ὀξοποιοῦ μύκητος· ἕως ἂν καταντήσῃ τὸ βρευστὴν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κατωτάτου πίθου, ἔχει ἤδη ὀξοποιήθῃ καὶ λαμβάνεται ὡς ὄξος ἀρίστον διὰ στρόφιγγος ὑπάρχοντος εἰς τὸν κάτω πυθμένα τοῦ τελευταίου πίθου. Ὅσον μείζων εἶναι ἡ ποσότης τῶν φηγίνων βοκανιδίων δι' ὧν διαπορεύεται τὸ βρευστὴν, τόσον σφοδρότερον καὶ δξύτερον παρασκευάζεται ὄξος. Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα προκύπτει κατὰ Pasteur καὶ ἀπὸ τῶν τῶν περωδῶν σωμάτων, ἀρκεῖ μόνον ἵνα τὸ περιέχον τὸν δξομύκητα οἶνοπνευματοῦχον ὕγρὸν ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἀέρα ἐν ἀνοικτοῖς δοχείοις. Ἐννοεῖται ὅτι τότε ἀπαιτεῖται μακρότερος

χρόνος πρὸς τὸ σκοπούμενον τέλος. [P.N.B.]

Ταχυπέτης (Tachypetes aquila). Είδος νηκτικῶν πτηνῶν τῶν ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς χωρῶν, ἔχον μακρὴν ῥάμφος, μεγίστας πτέρυγας καὶ μεγάλους δυνάμεις τοὺς δακτύλους. Ὡς εἰ ἀετοὶ αἰωροῦνται εἰς τὴν ὕψηλάν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ὁρμῶνται ἐκεῖθεν κατὰ τῶν ἰχθύων κυρίως τῶν ἱπταμένων, οὐδέποτε δὲ κολυμβῶσιν ἢ καταδυοῦσι. Τὰς φωλεὰς τῶν κατασκευάζουσι κυρίως ἐπὶ δένδρων. Τὰ ἄρρενα εἶναι παμμέλανα μετὰ προλόβου ἐρυθροῦ, τὰ δὲ θήλεα κάτωθεν λευκά. Εἰκόνα βλ. ἐν πίν. Νηκτικὰ Δ' 5. [Φ.Ι.]

Ταχύτης. Βλ. Κίνησις.

Ταχύτης ἥχου. Βλ. Ἀκουστική.

Ταχύτης φωτός. Βλ. Φῶς.

Ταῶς (Pavo). Γένος τῶν Φασιανίδων τῆς τάξεως τῶν Ἀλεκτορείδων, χαρακτηριστικὰ ἔχον, πτέρωμα μετὰ ἐρθαλμοειδῶν κηλίδων, ἐπιμηκέστατα πτερὰ τοῦ οὐροπυγίου σχηματίζοντα παρὰ τῷ ἄρρενι τροχαιοειδῆ οὐρὰν, πτερωτὴν κεφαλὴν καὶ πληθύνον. Ἡ πατρίς αὐτοῦ εἶναι ἡ ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς Ἀσία, ὅπου ζῇ εἰς σμήνη 40-50 ἀτόμων. Τ. ὁ κοινὸς (P. cristatus) εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον χρυσοπράσινος, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν, τὸν τραχήλον καὶ τὸ στήθος ὁ ἄρρην κυανός, χρυσοπράσινος καὶ ἰσχυρός, κάτωθεν δὲ μέλας μετὰ μεταλλικῆς λάμψεως· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει λόφον λεπτοφυῆν πτερῶν μόνον κατὰ τὸ ἄκρον διακλαδίζομένων, τὰ δὲ τοῦ οὐροπυγίου πτερὰ ἀποτελεῖται παρὰ τῷ ἄρρενι λαμπροτάτην οὐρὰν εἰς ἣν κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἥρα μετέθεσε τοὺς ἀφθαλμούς τοῦ Ἀργεῦ (βλ. λ.). Φαίνεται ὅτι ἐνωρὶς μετηνέχθη εἰς Εὐρώπην, γνωστὸν δ' εἶναι ὅτι ὁ Ἑλαιογάβαλος παρῆνεν εἰς δεῖπνον γλώσσας ταῶν ὡς λίχνευμα. Ὁ Τ. εἶναι πτηνὸν τῆς πολυτελείας, διότι τὸ κρέας του εἶναι ἀγευστον, ἡ φωνὴ δυσάρεστος καὶ ἡ νοσηρότης του πολὺ περιωρισμένη. Ἀνεπτύχθησαν καὶ πολλὰί ποικιλίαι αὐτοῦ, λευκαὶ μετὰ ξανθῶν κηλίδων κ.λ. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλὰ εἶδη τοῦ γένους Τ., ὧν τινα συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Πολύπληκτρον, ἔχοντα 2 ἢ 3 πτερινιστήρας (πλήκτρα). [Φ.Ι.] — Τ. καλεῖται καὶ τὸ γένος Σατουρνίου (βλ. λ.) τῶν Βομβυκιδῶν λεπιδοπτέρων διὰ τὰς ἐπὶ τῶν πτερύγων κηλίδας. Εἰκόνα βλ. ἐν πίν. Ἐντομα Γ' ἀριθ. 2.

Τζάρτκος Α' (Στέφανος). Βασιλεὺς τῆς Βοσνίας, υἱὸς τοῦ βάνου Στεφάνου Κοτρεμάνεβιτς, ἐν διεδέχθη τῷ 1359 ἐπικυρωθεὶς τῆς ἐπὶ τοῦ Βανάτου κατοχῆς του ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Α' τῆς Οὐγγαρίας. Ἀκολούθως κατέκτησε τὴν ἡγεμονίαν τῆς

Ζένας ἐν Ἑρζεγοβίνῃ τῷ 1366, ἐστὲν τῷ 1376 βασιλεὺς τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ῥασίας, εἰσέβαλεν εἰς Δαλματίαν, ἀλλ' ἐτέλος τῷ 1388 ἠναγκάσθη νὰ ὑποταγῇ τὸν Σιγιζμόνδον, βασιλεῖα τῆς Οὐγγαρίας. Ἐνωθεὶς ὁμῶς διὰ συμμαχίας μετὰ τοῦ σκάνου Μουράτ Α' μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κουσοπεδίου (1389) ἠδυνήθη τῇ βοήθειά του κατακτήσῃ ἐλσέκληρον τὴν Δαλματίαν. Ἀθάνε τῷ 1392. — Τ. ὁ Β', υἱὸς τοῦ ἀβασιλεὺς τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ῥασίας ὕποταγείς εἰς τὴν Οὐγγαρίαν (1408) ἐλάττησε τὴν Σλαβονίαν τῇ βοήθειά συμμάχων τοῦ Τούρκων καὶ ἀπεσπασθῇ οὐγγρικῆς κυριαρχίας, ἀλλὰ κατέστη ὑποτελής τῇ Τουρκίᾳ (1415). Ἀπέθανε τῷ 1443 ἀνευ ἄρρένων διαδόχων. [Πς.]

Τζέρο. Πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας καὶ πρωτεύουσα κυβερνεῖον ἐπὶ τοῦ Βόλγα κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τζέρτζα 156 χμ. τῆς Μόσχας μετὰ 39300 κατ. Εἶναι πάλαι καλῶς ἐκτισμένη ἔχουσα ὠραίας πλατείας ἀνάκτορον αὐτοκρατορικόν, μέγαρον βιομηχανικόν, ἐπισκοπικόν, καὶ βιομηχανίαν μαίαν βαμβακευρίας, βυρσίνων εἰδῶν, ἔμπόριον διενεργεῖ ἀσήμαντον διὰ Βόλγα. Οὐσα κατ' ἀρχὰς ἀπλοῦν φρούρον τῷ 1250 ἡ πόλις αὕτη κατέστη πρωτεύουσα ἰδίας ἡγεμονίας ἡγωνισθείσης κατὰ τὴν Μόσχας καὶ παύσασθς νὰ ὑφίσταται τῷ 1490 ἐπὶ Ἰβάν Γ'. Τῷ 1768 κατεστῆκε ὑπὸ πυρκαϊᾶς, ἀλλ' ἀνεκτίσθη ὑπὸ τῆς κατερίνης Β'. — Τὸ κ.υ.θ.ρ.ν.ε.ν. τοῦ μεταξὺ τῶν Νεβογορόδ, Ἰαροσλάβ, Ἰζμύρ, Μόσχας, Σμολένσκ καὶ Ψώως ἐπιφάνειαν 65351 τχμ. καὶ 1738500. Ὁ Βόλγης τὸ διαδρέχει κατὰ τὰ Ν. αὐτοῦ ἔχει δὲ κλίμα ψυχρὸν καὶ εὐμετάβολον ἄλλους ποταμούς ἰχθυοφόρους καὶ παραλίον, φυλείαν, δέρματα, ζῶα κτλ. Ἐμπόριον διεξάγει ἀρκετὰ ζωηρὸν. [Πς.]

Τζίκενχαμ (Twickenham). Πόλις Ἀγγλίας ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως 15 τχμ. Ν. Λονδίνου μετὰ 13000 κατ. Ὁ κόμης Ἐρσεξ, ὁ Βάκων, ὁ Πῶπ, ὁ Γουλιέλμος Στάνωπ εἶχον ἐν αὐτῇ τὰς ἐξοχικάς τοῦ τοικίας καὶ ἐν αὐτῇ ἐγκατέστη ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος διὰ κατέλιπε τὴν Γαλλίαν.

Τέανον (Teano). Πόλις τῆς Ν. Ἰταλίας 32 χμ. ΒΑ τῆς Καζέρτας ἔχουσα 13000 σταθμὸν τοῦ ἐκ Ῥώμης εἰς Νεάπολιν αὐτοδρόμου, ἐπισκοπὴν, ἀρχαῖα ἀνάκτορον μεταλλικὰ ὕδατα καὶ οὕτω κατὰ τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσα τοῦ κράτους τῶν Σιδωνίων. [Πς.]

Τεβφίκ-πασσάς (Μεχμέτ). Ἀντιστράτηγος τῆς Αἰγύπτου γενν. τῷ 1851 ἀποθ. τῷ 1892, ὅστις τῷ 1879 διεδέχθη τὸν πατέρα του Ἰσμάηλ πασᾶν. Ἐπὶ τῆς

βασίλειας αὐτοῦ ἡ Αἴγυπτος διαταράχθη ὑπὸ τῶν ἀνταρσιῶν τοῦ Ἀραβῆ καὶ εἶτα τοῦ Μαχδῆ, περιεπλέχθη εἰς μεγάλας οἰκονομικὰς δυσχερείας καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑπαγοθῇ ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἀγγλικὴν κατοχὴν τῷ 1882. [Πς.]

Τεγὰλ ἢ Ταγάλ. Τοποτηρητεία ἐπὶ τῆς ἑλλανδικῆς νήσου Ἰάβας, ἔχουσα ἐμβ. 8782 τγμ. καὶ 1107725 κατ., εὐτα δὲ εὐερωτάτη. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ δμῶνμος πόλις, μετὰ 30 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Τεγέα. Ἀρχαία καὶ ἐπίσημος πόλις τῆς ΝΑ Ἀρκαδίας, ἧς ἡ χώρα (Τεγεαίτις) ἐχωρίζετο πρὸς Β διὰ στενοῦ μεταξὺ τῶν ὄρεων Μαινάλου καὶ Παρθενίου ἀπὸ τῆς χώρας τῆς Μαντινείας, ἐξετείνετο δὲ πρὸς Ν μέχρι τῆς Λακωνικῆς. Κατὰ τὴν προδωρικὴν ἐποχὴν ἡ Τ. ἀναφέρεται ὡς ἡ σημαντικωτάτη τῆς Πελοποννήσου δύναμις, ἧς ὁ βασιλεὺς Ἐχέμος ἐφένευσε ἐν μονομαχίᾳ τὸν Ὑλλων υἱὸν τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἀρχηγὸν τῶν Ἡρακλειδῶν παρὰ τὰ Μέγαρα. Πρῶτῃς τῆς πόλεως, ἧτις ἀποτελέσθη διὰ συνοικισμοῦ, ὡς καὶ τοῦ κυριωτέρου ναοῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς λέγεται Ἀλεος ἢ Ἀλεός, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀφείδαντος, μεθ' οὗ τοῦ ὀνόματος συνέδρουν οἱ Ἀρκαῖδες τὴν συγγέντησιν τοῦ βασιλείου τῆς Ἀρκαδίας εἰς Τ. Κατὰ τὸν μῦθον τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κηφεῖ ἐδωκεν ἡ Ἀθηνᾶ τρίχας τῆς Μεδούσης καὶ οὕτως ἀκυρίευτον κατέστησε τὴν πόλιν. Ὁ μετὰ τὴν ἀποτέφρωσιν τοῦ παλαιότερου ἐγερούς τῷ 390 π. Χ. ὑπὸ τοῦ ἐκ Πάρου Σκόπα μέγιστος καὶ πολυτελέστατος ναὸς τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς ἐξώθεν μὲν εἶχε περιστύλιον δωρικῷ ρυθμῷ, ἐσωθεν δὲ στοάν, ἧς οἱ κίονες ἦσαν εἰς μὲν τὸ κάτω μέρος ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, εἰς δὲ τὸ ἄνω κορινθιακοῦ, ὅστις, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστόν, ἐκαὶ τὸ πρῶτον ἐφημέροσθη. Ἐν Τ. ὑπῆρχεν ἐπίσης ἀγάλμα Ἀσκληπιοῦ μεθ' Ὑγείας, ἔργον ὡσαύτως τοῦ Σκόπα. Ἐν δὲ τῇ πρὸς τὸ Ἄργος ἀγούσῃ ἐξῶ καὶ καθ' ὃ σημείον αὐτῆς ὁ Πάν ἐπεφάνη εἰς τὴν Ἀθηναίων ἡμεροδρόμον τὴν σπεύδοντα νὰ ἀγγείλῃ τοῖς Σπαρτιάταις τὴν εἰς Μαραθῶνα ἀφίξιν τῶν Περσῶν ὑπῆρχεν ἱερὸν τοῦ θεοῦ τούτου. Οἱ Τεγεᾶται ἦσαν μάχιμοι, πολλάκις ἀνδρείως κατὰ τῶν ἐπερχομένων Σπαρτιατῶν ἀμυνθέντες, ἐξ αὐτῶν δὲ 500 ἐπολέμησαν ἐν Θερμοπύλαις καὶ 3000 ἐν Πλαταιαῖς ἐξ ὧν 1500 ἀπλήται. Ὑστερον ἤρχισαν πάλιν αἱ κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἐχθροπραξίαι, αἱτινες ὁμῶς μετ' ἐπανειλημμένων πολέμων καθ' οὓς συμμάχους εἶχον ὅτε μὲν τοὺς Ἀργεῖους (μάχη ἐν Τεγέᾳ) ὅτε δὲ τοὺς λοιποὺς Ἀρκαῖδας (ἐν Διπαίᾳ 469 π. Χ.) κατέληξαν εἰς συμμαχίαν τῶν ἡττηθέντων Τεγεατῶν μετὰ τῆς Σπάρτης, ἀφ' ἧς ματαίως προσεπάθη-

σαν νὰ τοὺς ἀποσπᾶσιν οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι. Καὶ μετέβαλον μὲν πολιτεῖαν ἐπὶ τῆς ἡγεμονείας τῶν Θηβαίων οὓς ὑπεστήριξαν κατὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην, εἶτα δὲ πάλιν ἐπανῆλθον εἰς τὴν μετὰ τῆς Σπάρτης συμμαχίαν τοιοῦτοτρόπως λαβόντες μέρος εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀχαιῶν πόλεμον ἠναγκάσθησαν τῷ 222 π. Χ. νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸν Ἀχαιῶν σύνδεσμον. Ἡ πόλις δὲν ἔπαυσε νὰ ἀκμάζῃ καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ μέχρι τοῦ Ζ' μ. Χ. αἰῶνος κατηριθμεῖτο κατὰ τὸν Ἱεροκλῆ μετὰ τῶν πόλεων τῆς Πελοποννήσου ἀγνωστον δὲ τυγχάνει πότε κατεστραφῇ ἢ ἡρμώθη. Ἐπὶ τῆς Φραγκοκρατίας ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἡ πόλις Νί κ λ ε, ἐχυρὸν φρούριον καὶ μεγάλῃς σημασίας κατὰ τοὺς τότε χρόνους. Τὰ ὀπωρῶν σημαντικὰ ἐρείπια τῆς Τ. κεῖνται παρὰ τὸ χωρίον Πιαλί.

Ὁ σημερινὸς ἀπὸ τῆς ἀρχαίας πόλεως κληθεὶς ὁ ἡ μ ο ς Τεγέας ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχ. Μαντινείας, ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 24 χωρίων, ὧν τὰ σπουδαιότερα εἶναι Πιαλί (πρωτεύουσα), Ἀχούρια, Βουνόν, Καμάρι, Καπαρέλι, Κερασίτσα, Μαγούλα, Μαυρίκι, Μεϊμέταγα καὶ Τζίβα. [Μ.Σ.]

Τεγετώφ (Γουλιέλμος βαρῶνος von Tegetthof. Αὐστριακὸς ναύαρχος, γενν. 1827 ἐν Μαρβούργῳ τῆς Στουρίας. Διεθλὼν ἀπὸ τοῦ 1845 μέχρι τοῦ 1860 τοὺς βαθμοὺς μέχρι τοῦ πλοίαρχου, ἐναυμάχησε κατὰ τὸν θανικὸν πόλεμον ἐν Ἐλγολανδῇ 1864 καὶ ἐγένετο ὑποναύαρχος, ἐδρεψε δὲ θάνατος κατὰ τὴν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας πόλεμον τοῦ 1866, νικήσας τὸν Ἰταλικὸν στόλον ἐν Λίσσα, μεθ' οὗ ἐγένετο ἀντιναύαρχος. Ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τοῦ αὐστριακοῦ στόλου, ἀπέθ. δὲ τῷ 1871 ἐν Βιέννῃ. [Β.Ε.]

Τεγνέο (Ἥσας Τεγνέρ). Σουηδὸς ποιητής, γενν. 1782 ἐν Kyrkerud. Σπουδάζας φιλοσοφίαν, φιλολογίαν καὶ θεολογίαν, διωρίσθη τῷ 1812 καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐν Λούνδ, τῷ δὲ 1824 ἐγένετο ἐπίσκοπος τοῦ Wexiö, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1846, παθὼν κατὰ τελευταῖα τοῦ βίου του εἴτη τὰς φρένας. Ὡς ποιητῆς ὁ Τ. καταλαμβάνει ἐξοχὸν θέσιν, ἀποσκορακίσας τὴν μίμησιν τῶν Γάλλων καὶ τραπεῖς ἐθνικωτέραν ὁδόν. Τὰ ἔργα του, λυρικά καὶ ἐπικά (ὧν περιφημέτατον τὸ ἔπος Φρίττιωφ, μεταφρασθὲν εἰς πλείστας ἄλλας γλώσσας), διαπρέπουσιν ἐπὶ μεγαλοπρεπεῖσιν εἰκάζειν, ἀληθεῖ αἰσθηματικῇ καὶ ποιητικωτάτῃ γλώσσῃ. Καὶ εἰς τοὺς λόγους του ἀνεδείχθη ἐμβριθέστατος καὶ νοημονέστατος. [Μ.Γ.]

Τεγουσιγάλπα (Tegucigalpa). Ἡ ἀπὸ τοῦ 1880 πρωτεύουσα τοῦ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀμερικῇ κράτους τοῦ Ὀνδούρα, ἔχουσα 15 000 κατ. Τ' ὄνομά της σημαίνει κατὰ

τὴν γλῶσσαν τῶν ἰθαγενῶν ἀργυροῦς λόφος, ἔλαβε δ' αὐτὸ διότι εὐρίσκεται τοποθετημένη ἐν μέσῳ μεταλλείων χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Τέδδινγκτον (Teddington). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Μιδλσεξ, ἐπὶ τοῦ Ταμέζου, ἔχουσα 10 025 κατ. [Μ.Σ.]

Τεξκούκον. Πόλις τοῦ Μεξικοῦ παρὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λίμανι μετὰ 5 000 κατ. ἔχει ὑφαντουργίαν βαμβακερῶν καὶ διενεργεῖ εὐρὺ ἐμπόριον μετὰ τῆς πρωτεύουσας. Πρὸ τῆς ἰσπανικῆς κατακτήσεως τὸ Τ. ἦτο πλουσία καὶ πολυπληθὴς πόλις πρωτεύουσα μικροῦ κρατοῦς ὑποτελοῦς τῶν βασιλέων τοῦ Μεξικοῦ. Ἡ λίμνη τοῦ Τ. μετὰ τῆς ἐκβολῆς αὐτῆς ἀπὸ πάλαιος καὶ τοῦ Μεξικῶν ἔχει ἐπιφανείαν 25×18 γμ. Τὰ ὕδατά της εἶναι πολὺ ἀλμυρὰ καὶ εἶναι διασημὸς διὰ τοὺς πλωτοὺς κήπους της καὶ τὰς πλημυρίας της, αἵτινες προκαλεῖται τὴν ἐκτέλεσιν σημαντικῶν ὑδραυλικῶν ἔργων. [Πς.]

Τεῖα ἡ σινική (Bot.). *Thea Chinensis* Sims. Θάμνος ἀειφύλλος τῆς οἰκογεν. τῶν Τερνστρουμειωδῶν (βλ. λ.). εὐτὰ φύλλα παράγουσι τὸ γνωστὸν τείον (Thé, ἐκ τῆς κοινῆς σινικῆς λέξεως thèah ἢ tschah). Καλλιιεργεῖται ἰδίως ἐν Κίνᾳ ἀπὸ τοῦ Κάντον μέχρι τῆς 36ης μοίρ. β. πλάτ., νῦν δ' ὅμως καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ, Σιάμ, Κορίνθῳ, Τογκίγῳ, Ἀσσάμ, Ἰαβὰ, Κούλανη, Βρασίλια καὶ Καλιφόρνια. Διακρίνονται τρεῖς ὡς ἐκ τῆς καλλιιεργείας ποικιλίαι, ἧτοι Τ. ἡ πρασίνη (T. viridis L.), Τ. ἡ βούρα (T. bohea L.) καὶ Τ. ἡ ὀρθοφυή (T. stricta Hayne). Τὰ φύλλα τῆς Τ. συλλέγονται τρίς ἢ τετράκις τὸ ἔτος, ἀπεξηραίνονται κατὰ πρῶτον ἐν τῷ ἀέρι, εἰτα δὲ θερμαίνονται ἐν λέβητι συσπειροῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὸ πράσινον τείον (Thé vert)· ἄλλως δὲ μετὰ τὴν πρῶτην θέρμανσιν ὑποβάλλονται εἰς ἐλαφρὰν ζύμωσιν καὶ μετὰ ταῦτα ξηραίνονται ἐπὶ τοῦ πυρός ἢ ποιότητος αὐτῆς εἶναι μᾶλλον ἐν χρήσει (Thé noir, ἢ Peko ἢ Soucheong). Τα νεόβλαστα φύλλα παράγουσι τὴν ἀρίστην ποιότητα («Blütenpeco», ανθος). Ἐκ δὲ τοῦ ἀποσπώματος καὶ τῆς κένωσης τῶν διαφόρων ποιότητων τοῦ Τ. κατασκευάζονται διὰ τῆς πίεσεως πλάκες (Ziegel ἢ Backsteinthee, Thé-brique) ἀποτελοῦσαι τὴν κατωτέραν ποιότητα. Κυκλοφοροῦσιν αἱ πλάκες αὗται ἐν Μογγολίᾳ ὡς νόμισμα καὶ μαχίρηνται μετὰ γάλακτος καὶ βουτύρου εἰς κοινὴν τροφὴν τῶν κατοίκων. — Νοθεύεται τὸ Τ. συχνότατα καὶ ποικιλοτρόπως διὰ φυλλῶν διαφόρων ἄλλων φυτῶν. — Ἡ χρῆσις τοῦ τείου, ἀρχαιοτάτη ἐν Κίνᾳ εἰσέχθη εἰς Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν κατὰ τὸ 1610. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἔγινε γνωστὴ τῷ 1650. Τὴν σήμερον ἡ ἐκτέλις τῆς Ἀσίας κατανάλωσις

τοῦ τείου ὑπερβαίνει τὰ 250 ἑκατομμύρια λίτρων. [Θ.Χ.]

Τειρεσιμός. Αἰσθημα ἀλγεστικὸν πάσας καὶ σφιγξας κατὰ τὸν θακτύλιον μετὰ συνεχούς ἐπέξεως πρὸς ἀποπάτησιν. ἄλλ' ἀνευ ἀποτελέσματος· εἶναι σημεῖον φλεγμονῆς τοῦ ὀρθοῦ, ὑπαρχούσης πάντοτε κατὰ τὴν δυσεντερίαν ἢ καὶ κατὰ τὰς προσβολὰς αἱμορροϊδῶν. Ἡ θεραπεία συμφορεῖται πρὸς τὸ ἀρχικὸν αἷτιον τοῦ κακοῦ. Ἐνίοτε ὁποῦνα ὑποθέματα ναρκῶσι τὰς ἀλγηδόνας καὶ ἀνακουρίζουσι τὸν ἀρρωστον. Τοιαύταις κατὰστασις ἀναφαίνεται καὶ κατὰ τὴν σφιγκτικῇ τῆς οὐροδόχου κύστεως ὡς ἐξ τῆς ὑπάρχει ἀκατάπαυστος ἐπέξις πρὸς ὑρῆσιν μετὰ καύσου ἀπορήτου κατὰ τὸν αἰχμὴν τῆς κύστεως. ἔχει δὲ ἀρχὴν ὁ τῆς οὐροδόχου κύστεως Τ. φλεγμονώδης ἢ σπασμωδική. [Ρ.Ν.Β.]

Τεῖνη (Θεῖνη. Καφεΐνη, Κοφεΐνη) C¹⁸ H¹⁰ N₂ O₄. Ἀλκαλοειδὲς εὐρίσκονταν εἰς τὸ σινικὸν καὶ τὸ τῆς Παραγουάης τείον, εἰς τὴν γουαράν, εἰς τὰ κάρνα τῆς κόλας καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κόκκους καὶ τὰ φύλλα τοῦ καφέ. Πρὸς ἐξαγωγήν αὐτῆς λειοτροῦμεν κόκκους καφέ καὶ ἐκχυλίζομεν αὐτοὺς διὰ βενζίνης ἢ ἐκχυλίζομεν κόνιν τείου μετ' ὕδατος θερμοῦ καὶ εἰς τὸ διαυγὲς ἐκχυλίσμα προσθετοῦμεν δρεκὸν μόλυβδον ἐν ὧσιν παράγεται ἰζημα τὸ διγνῆμα ἐξουδετεροῦμεν διὰ σόδας, ἐξατμίζομεν καὶ παραλαμβάνομεν τὸ ὑπόλειμμα δι' εἰσπνεύματος. Ἡ Τ. ἀποτελεῖται ἐξ ἀχρόων μεταξοσίλων κρυστάλλων, ἔχει γεῦσιν ὑπόπικρον, εἶναι δυσδιάλυτος ἐν αἰθέρι, εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι, εἰσπνεύματι καὶ βενζίνῃ, ἀνεξάχνιστος καὶ σχηματίζει ἅλατα κρυσταλλοῦμενα. Ἀλλοτε ἔθεωρεῖτο ὡς τὸ μόνον δρῶν συστατικὸν τοῦ καφέ καὶ τείου· ἐπιταχύνει τὴν κινήσιν τῆς καρδίας, φέρει θύπνιαν, τρέμον καὶ ἐν μεγάλῃ δόσει τὸν θάνατον. Τὰ ἅλατα αὐτοῦ χρησιμοποιοῦνται κατὰ νευρικοὺς κεφαλαλγίῶν κλ. [Ο.Α.Ρ.]

Τεῖον. Βλ. Τεῖα.

Τειρεσίας. Υἱὸς τοῦ Εὐήρους καὶ τῆς νύμφης Χαριολῆς, ἐκ τοῦ γένους τοῦ σπαρτοῦ Οὐδαίου, περίφημος τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας ἐκ Θηβῶν μάντις. Εἶτε διότι ἀνεκόντου τοῖς ἀνθρώποις ἀρρητὰ κατὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν πράγματα, εἶτε διότι εἶδε τὴν Ἀθηνᾶν λουομένην καὶ αὐτὴ ἔρριπεν ὕδωρ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, νέος ἐπὶ τῶν ἐτυμολογιῶν. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας αἰχμαλωτισθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς του Μαντοῦς (ἢ Δάφνης) μετακομίσθη εἰς Δελφοὺς, ἐπέθανε δὲ πρὶν ἐκ τῆς πηγῆς Τελφύσεως τῆς πλησίον τῆς Ἀλφειοῦ. Μετὰ τὴν τελευτὴν του διετήρησεν οὐκ ἥττον νοῦν καὶ αὐτοσυνειδησίαν ἐν

Ἄδου, διό και ἡ Κίρκη πρὸς αὐτὸν ἐπεμψε τὸν Ὀδυσσεά συμβουλευσάμενον αὐτὸν περὶ τῆς εἰς τὴν πατρίδα ἐπανάδου του. Ἐν Ὀρχομενῷ ὑπῆρχε περίφημον μαντεῖον αὐτοῦ, ὅπερ ὁμως συνεπεία λοιμοῦ ἔπαυσε λειτουργοῦν. [Σ.Τ.]

Τεχιστική. Βλ. Ὀχυρωτική.

Τεκέ. Διοίκησις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς τοπάρχιας Ἰκονίου καὶ περιλαμβάνουσα τὴν ἀρχαίαν Παιμφυλίαν καὶ Λυκίαν. Ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τοῦ Τούρκου ἀρχηγοῦ Τ. καὶ διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας μετὰ τῆς Ἀτταλείας ὡς πρωτεύουσας.

Τεκελή. Χωρίον τοῦ δήμου Φύλλου τῆς ἐπαρχ. Καρζίσης, ἀριθμοῦν 263 κατ.

Τεκμήρια καλοῦνται ἐν τῇ Νομικῇ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐμμέσου ἢ ἐπαγωγικῆς ἢ ἐντέχνου ἀποδείξεως, ἅπερ ἀποδεικνύμενα καὶ συνδυαζόμενα μετ' ἄλλων γεγενότων καθιστῶσιν ἀναγκαίαν διὰ συμπερασματος καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἀποδεικτέου κυρίως γεγενότος. [Π.Δ.Π.]

Τέκομα (Bot.) Tecoma Juss. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Βιγνονειωδῶν (βλ. λ.). Τὰ εἶδη εἰσὶ φυτὰ τῶν θερμῶν χωρῶν, ξυλώδη καὶ τὰ πολλὰ ἀναρριχώμενα· θεράπυνται ἐν τοῖς κήποις διὰ τὰ ὠραία ἄνθη αὐτῶν, ἰδίως Τ. ἡ ῥιζοβόλος (Τ. radicans), Τ. ἡ μεγαλανθής (Τ. grandiflora), Τ. ἡ εὐελπίς (Τ. Capensis) κλ. [Θ.Χ.]

Τέκουτοι (Tecuēi). Πρωτ. περιφερ. ἐν Ῥωμενίᾳ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βερλάδ καὶ οὐ μακρὰν τοῦ Σέρετ. Ἔχει 9261 κατ., εἶναι δὲ κέντρον διασταυρώσεως διαφορῶν σιδηροδρόμων καὶ σπουδαῖον ἐμπορεῖον. [Μ.Σ.]

Τεκταῖος. Βλ. Ἀγγελίων.

Τέκτονες ἔλ. εὐθεροί (Francmasons) ἐξ οὗ τὸ κοινὸν φραμασόνιοι. Οὕτω καλεῖται μυστικὴ ἐταιρία διαδεδομένη ἀνὰ τὴν ὑψηλίαν, ἀκμάζουσα δὲ κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ καὶ ἔχουσα σκοπὸν κατὰ τὰ κατὰστατικά τῆς ἐταιρίας αὐτῆς τὴν ἐξάσκησιν τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς γενικωτάτης ἠθικῆς, τῆς ἀρετῆς ἐν γένει. Οἱ Ε. Τ. θεωροῦσιν ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς, πρέπει δὲ γὰρ βοηθῶσιν ἀλλήλους ἀπανταχοῦ ἀνευ διακρίσεως ἐθνικότητος ἢ κοινωνικῆς θέσεως. Ἡ προσάρτησις νέων μελῶν ὑπόκειται εἰς ὠριμένους τύπους, δοκιμὰς καὶ τελετάς, οἱ δὲ μυσούμενοι ὁμνῶσιν ὅτι δὲν θὰ ἀνακαλύψωσι τὰ μυστικά τῆς ἐταιρίας· ταῦτα εἶναι κυρίως τὰ σημεῖα δι' ὧν ἀναγνωρίζονται μετὰ ἀλλήλων, τὸ τυπικὸν καὶ τὰ σύμβολα, ἅπερ περίπλοκα ὄντα μεταδίδονται εἰς τοὺς νεοφύτους μόνον βαθμὴν δὲν, κατὰ τοὺς διαφόρους δὴλα δὴ βαθμούς εἰς οὓς διαιροῦνται τὰ μέλη. Οἱ Ε. Τ. ἀποτελοῦσι «στοῦάς» (συνελεύσεις) προεδρευόμεναις ὑπὸ

«σεβαστίου» καὶ συνερχομένας ἐν τῷ «εναῶ» καλουμένῳ οὕτως εἰς μνήμην τοῦ ἵκτου τοῦ Σολομῶντος. Λαμβάνουσι κατὰ λόγον τῆς τελειοτέρας μυσσεως διαφόρους βαθμούς συνήθως ἀνερχομένους εἰς 33, ἀλλὰ μόνον 3 ἐξ αὐτῶν εἶναι θεμελιώδεις, εἰ τῶν δοκιμῶν, ἐταίρων καὶ διδασκάλων. Οἱ μύσται οἱ ἀνεληθόντες εἰς τοὺς ὑψηλοτάτους βαθμούς ἀποτελοῦσιν εἶδος συμβουλίου φέροντος τὸ ὄνομα Μεγάλη Ἀνατολή. Τὰ συμβούλια ταῦτα ἐκασκοῦσιν εἶδος ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῶν στοῶν, ἀντιπροσωπεύουσι δὲ καὶ αὐτάς πρὸς τὰ ἔξω (κυρίως τὴν πολιτείαν).

Ὁ τεκτονισμὸς ἀνεπτύχθη κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας ἐκ τῶν τεκτονικῶν συντεχνιῶν τοῦ μέσου αἰῶνος. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μεσαιωνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς σχηματισθεῖσαι αἱ συντεχνίαι αὐταὶ ἐτήρουν μυστικὴν τὴν διδασκαλίαν τῆς τέχνης τῶν καὶ μετέδιδον αὐτὴν μόνον ὑπὸ βροῦς· τὰ μέλη αὐτῶν συνεδέοντο διὰ μυστικῶν γνωρισμάτων καὶ μόνον αὐτοῖς ἦτο προσιτὴ ἢ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ἔργων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἅπερ τανῦν ἀκόμη θαυμάζομεν, νῆα δὲ μέλη ἐγίνοντο δεκτὰ μόνον μετὰ μακροχρόνιον δοκιμασίαν καὶ μαθητείαν. Σὺν τῷ χρόνῳ ὁμως καὶ κυρίως ἀφ' οὗ ἡ τέχνη αὐτῶν ἐγένετο γενικῶς γνωστὴ, ἡ τεκτονικὴ συντεχνία ἀπώλεσε τὸν τοιοῦτον ἀρχικὸν χαρακτήρα αὐτῆς· πολλὰ πρόσωπα ξένα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰσῆρχοντο εἰς τὴν συντεχνίαν, οὐχ ἥττον ὁμως τὰ ἐργαλεῖα τῶν τεκτόνων καὶ αἱ ὀνομασίαι αἱ ἐκ τῆς τέχνης τῶν εἰληγμέναι διετηροῦντο μὲν ἄλλ' ὑπὸ τὸν χαρακτήρα ἀπλῶν συμβόλων καὶ ἡ συντεχνία διεμορφώθη εἰς ἀδελφότητα. Τὰ ἀρχαιότερα ἵχνη τοιαύτης ἀδελφότητος εὗρηται ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου κατὰ τὸ 1427 σχεδὸν ὅλοι οἱ λόρδοι ἦσαν μέλη καὶ τῷ 1502 Ἐρρίκος ὁ Ζ' ἐκήρυξεν ἑαυτὸν προστάτην τῆς ἐταιρίας. Τὴν βρασιν ὁμως τῆς σημερινῆς μορφῆς τῆς ἐταιρίας, ἣτις ἔκτοτε ἐπεδιώκεν ἀντὶ τῆς ὑλικῆς οἰκοδομῆς τὴν πνευματικὴν, ἔθεσεν ἡ ἔνωσις τεσσαρῶν στοῶν τοῦ Λονδίνου τῷ 1717, συνεπεία τῆς ὁποίας συντάχθη κατὰστατικὸν ἐκδοθὲν τῷ 1723. Ἐκτοτε ὁ τεκτονισμὸς ἔλαβε μεγάλην διάδοσιν· μέχρι τοῦ 1766 ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Λονδίνου συμβουλίου 480 στοῖαι, ὧν 208 ἐν Λονδίῳ, 178 ἐν τῇ λοιπῇ Ἀγγλίᾳ καὶ 94 ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Ταχέως δὲ ἀνεπτύχθησαν κατὰ μίμησιν καὶ ἄλλαι μυστικαὶ ἐταιρίαι, ὧν γνωστότεραι εἶναι αἱ τῶν Ῥοδασταυριτῶν, τῶν Σκώτων, τῶν Διαπεφωτισμένων (Ἰλλουμινάτων) κλ., ἐγεννήθησαν δὲ καὶ ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἀπειράριθμα συστήματα καὶ βαθμοί, κυρίως δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὅπου εἶχεν εἰσαχθῆ ἀπὸ τοῦ 1725 ἐξ Ἀγγλίας. Οὐχ ἥττον ἐξηπλώθη

δλονέν και διεδέθη βαθμηδόν εις τὰς γώρας τῆς ὑψηλότητος, καίτοι ἐπανελημμένως ἀντεπεξῆλθον κατ' αὐτοῦ ἡ πολιτικὴ ἐξουσία καὶ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, ἐκείνη διότι ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ μυστηρίου ἡδυνάτο νὰ κρυφθῶσιν εὐκόλως συνωμοσίαι, αὕτη δὲ διότι ἀνέκαθεν ὁ τεκτονισμὸς ἐθεωρεῖτο ὑπ' αὐτῆς ἀντιθρησκευτικὸς, διὸ καὶ σχεδὸν πάντες οἱ Πάπαι τῆς Ῥώμης ἀπὸ Κλήμεντος τοῦ ΙΒ' (1738) μέχρι Λέοντος τοῦ ΙΓ' κατεδίκασαν αὐτὸν καὶ ἀπηγόρευσαν αὐστηρότατα εἰς τοὺς καθολικοὺς νὰ εἰσεέλθωσιν εἰς τὴν ἑταιρίαν. Τανῦν ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν πολιτειῶν ἀπαγορεύουσι τὴν τεκτονισμὸν μόνον ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ῥωσσία. Ὑπάρχουσι δὲ νῦν περίπου 16000 σπταὶ μετὰ πλεόν τοῦ ἑκατομμυρίου μελῶν, ἐν εἰς καὶ τινες ἡγεμόνες καὶ μέλη ἡγεμονικῶν εἰκῶν. [H.E.]

Τεκτονία ἡ με γ α λ η. (Bot.) *Tectonia grandis* L. ἡ γίστιον δένδρον τῶν Αἰνδιῶν ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Ἰερβοτανῶν. Τὸ πυριτιοῦχον καὶ σκληρότατον ξύλον αὐτοῦ (ξύλον Teak ἢ Thek) εἶναι ἡ ἀριστη ναυπηγήσιμος ὕλη, τὰ φύλλα παρέχουσιν ὡραίαν ἐρυθρὰν βαφὴν, τὰ δὲ ἄνθη ἀφέψημα διουρητικόν. [Θ.Χ.]

Τεκφοῦρ σεράϊ. Ἡλ. Κύρην (τά).

Τελάθ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Α μέρει τοῦ Ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Τιφλίδος, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀλαζάνου καὶ ἔχουσα 11 214 κατ., ὄρη καὶ ὄρυμα, ἀμπελοφυγίαν καὶ βομβοκοτροφίαν. [M.Σ.]

Τελαμών. Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγίνης Αἰάκου καὶ τῆς Ἐνδιβίδος καὶ ἀδελφὸς τοῦ Πηλέως καὶ τοῦ Φώκου. Φονεύσας τοῦτον κατὰ λάθους διὰ τοῦ δίσκου ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, καταφυγὼν δὲ εἰς Σαλαμίνα ἐνωμεύθη τὴν Ἰλίου πύλην θυγατέρα τοῦ βασιλέως ταύτης Κιχρέως, ἐν θανάτῳ καὶ διεδέχθη. Ὁ Τ. μετέσχε τῆς θήρας τοῦ Καλυδωνίου κάπρου καὶ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, συνώδευσεν δὲ τὸν Ἡρακλέα κατὰ τοῦ Λαερτιάδου καὶ εἰς τὴν ὑπερὸν πολιορκίαν τῆς Τροίας ἀπέστειλε τοὺς υἱοὺς του Τεύκρον καὶ Αἴαντα, τὸν ἐπιλεγόμενον Τελαμώνιον. Διὰ τὸν ἐκεῖ φέροντο τοὺς τελευταίους ἐκδικούμενος κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύς εἰς ἐν τὸν ἀπέδιδεν, εἰλκυσε δὲ δόλου τὰς νῆας αὐτοῦ ἐπὶ ὑφάλων, θοῦ καὶ συνετριβήσαν. Ὁ Τ. ἔσχεν ὡς συζύγους καὶ τὴν Περσέην, θυγατέρα τοῦ Ἀλκίνοῦ, ἐξ ἧς ἀπέκτρεψε τὸν Αἴαντα, καὶ τὴν ἐκ Τροίας Ἡσιόνην, ἣν ἔλαβεν ὡς γέρας παρὰ τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν Τεύκρον. [Πς.]

Τελαμών. Δερμάτινος ἱμάς περπούμενος κατὰ τὸ στῆθος καὶ κεκοσμημένος πολ-

λάκις διαφοροτρόπως, φερόμενος δὲ ἐκ τοῦ δεξιῦ ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευράν. Ἀπ' αὐτοῦ ἀντρίστο τὸ ξίφος, ἡ καὶ ἡ φαρέτρα καὶ ἡ ἀσπίς. Τανῦν ἀντικατεστάθη γενικῶς ὑπὸ τοῦ ζωστήρος. [Πς.]

Τέλδη (Telde). Ἰσπαν. πόλις ἐπὶ τῆς ἐκ τῶν Καναρίων νήσων Μεγάλῃς Καναρίας, ἔχουσα 9403 κατ. [M.Σ.]

Τελέθριον (κοιν. Γαλτσάδες). Ὅρος ἐν τῷ ΒΔ μέρει τῆς Εὐβοίης ἐκτεινόμενον ἐπὶ τοῦ Εὐβοικοῦ κόλπου καὶ φθάνον ἐν τῇ κορυφῇ Ἀγ. Ἡλίας εἰς ὕψος 1352 μ. Ὑπὸ παραφύλων αὐτοῦ σχηματίζεται ἡ χερσόνησος Λιθάδα (βλ. Λιθάς).

— Ἀπὸ τοῦ Τ. ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος Τελεθρίων τῆς ἐν Εὐβοίᾳ ἐπαρχ. Ξηροχωρίου. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι Καμάρια, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων 16 χωρίων αὐτοῦ πλεόν τῶν 300 κατ. ἔχουσι τὰ Κοκκινωμυλία, Κρυονερίτης, Μηλιές καὶ Μονοκαρία. Κατ. ἔχει 2 δῆμος ἐν ἔλῳ 3983. [M.Σ.]

Τελέοντες. Οὕτω καλοῦνται ὑπὲρ τινῶν ἀρχ. συγγραφεῶν οἱ Γελέοντες (βλ. λ.).

Τελεόστοι ἡ καὶ ὁ λ ο σ τ ο ς καλεῖται μεγάλη τάξις τῶν γυναικῶν ἰχθύων, ἧς χαρακτηριστικὰ εἶναι ὅλως ἀστέινος σκελετός, βραγχία (οὐχὶ πνεύμονες) μὴ περιβεβλημένα ὑπὸ σάκκων, στεγάζομενα δὲ ὑπὸ βραγχοκαλύμματος, δύο βαλβίδες κατὰ τὴν ἐκφυσιν τῆς ἀορτῆς. Τὰ τελευταία ταῦτα διακρίνουσιν τοὺς Τ. ἀπὸ τῶν ἰανοιδωδῶν.

Τελεσίγραφον (ἐν τῇ λατινικῇ τῶν διπλωματῶν ultimatum) καλεῖται εἰς τὰς διεθνεῖς διαφορὰς ἡ τελευταία λέξις εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, συναψίζουσα τὴν σύνοιαν καὶ θέτουσα ὁριστικῶς τοὺς τελευταίους ὅρους καθ' οὓς ἡ ἐκδίδουσα τὸ Τ. δύναμις ἐννοεῖ νὰ ἐπιλυθῇ ἡ διαφορά. Ἡ ἀπέριψις τοῦ Τ. ὑπὸ τῆς ἐναντιουμένης θυνάμειος συνεπάγεται συνήθως τὴν ἀμείσον διακοπὴν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων ἡ καὶ τὴν ἐκκρήξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν. [Δ.Κ.Π.]

Τελεσιδικος καλεῖται ἀπόφασις δικαστηρίου τινὸς καθ' ἧς εὐδὲν ἐνδίκον μέσον χωρὶς συνέπειαι δὲ τῆς τελεσιδικίας εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων ὡς πρὸς τε τὸ ποινικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν μέρος καὶ ἡ γένεσις τῆς ἐνστάσεως τοῦ δεδικασμένου (βλ. λ.). [Π.Δ.Π.]

Τελέσιλλα. Ἀργεῖα ἡρώϊς καὶ ποιήτρια. Κατὰ τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένηος ἔφοδον κατὰ τοῦ Ἀργείων τῷ 510 π. Χ. ἐξῆλθεν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Ἀργείων γυναικῶν ὀπλισμένων καὶ ἠνάγκαζε τοῦτον ν' ἀποχωρήσῃ ἀμαχητὶ. Πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου οἱ Ἀργεῖοι ὤρισαν δημοσίᾳ ἐορτὴν καὶ ἡγεῖτον τῇ Τ. χαλκοῦν ἀγάλμα. Ἀντίγραφον

τούτου ἦτο ἰσως τὸ παρὰ τοῦ Πausανίου ἐν "Αργεὶ θεαθὲν ἀνάγλυφον τὸ παριστάμενον αὐτὴν μετὰ περικεφαλαίας καὶ ἔχουσαν βιβλίον παρὰ τοὺς πόδας. Τῶν ποιημάτων αὐτῆς δὲν διεσώθησαν εἰμὴ ὀλίγα ἀποσπάσματα. [Πς.]

Τελευτίας. Σπαρτιάτης ναύαρχος, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀγχιλαίου. Ἀφ' οὗ ὑπὸ τοῦ 392 μέχρι τοῦ 390 ὑπεστήριξε τοῦτον ἐπὶ τῶν Σπαρτιατικῶν στόλων ἐν τῇ Κορινθιακῇ κόλπῳ, ἀπεστάλη εἰτα ὡς ναύαρχος εἰς Κύπρον, Ῥόδον καὶ Αἴγιναν. Ὅτε ἐκεῖ ἐφονεύθη ὁ Γοργόπας ὑπὸ τοῦ Χαβρίου, ἀνέλαβε τὴν ὑπεράστην ἀρχὴν καὶ προσέβαλε τὸν Πειραιᾶ χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ δυνήθῃ νὰ τὸν καταλάβῃ, εἰ καὶ γενναίως ἠγωνίσθη πρὸς τοῦτο καὶ σπουδαίως ἐπέσπερεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ζημίαις. Τῷ 382 κατήγαγε λαμπρὰν νίκην παρὰ τὴν Ὀλυμπον ἐφονεύθη ὁμῶς, καταστραφέντος καὶ τοῦ στρατοῦ του, ἐν μάχῃ ἐπιχειρηθείσῃ τὸ ἐπὶ ἐτος ἀνευ τῶν δευσῶν προφυλάξεων. [Πς.]

Τέλη καλοῦνται γενικῶς πληρωμαὶ καταβάλλομεναι καταναγκαστικῶς συνεπείᾳ προσωπικῆς ἢ ἐμπραγμάτων ἐξαρτήσεως ὑπὲρ τινος δικαιούχου εἴτε ἰδιώτου εἴτε ἐταίρου· εἴτε κοινῆς ἢ πολιτείας, καὶ ὑπὸ τὴν γενικὴν ταύτην σημασίαν περιλαμβάνει ὁ ὅρος καὶ τοὺς φόρους. Τέλος καὶ φόρος εἶναι συνώνυμα διὰ καὶ πολλάκις συγχέονται. Κυρίως ὁμῶς λέγονται τέλη αἱ πληρωμαὶ ὡς εἰσπράττει τὸ κράτος παρ' ἐκείνων εἰσίναις ζητοῦσι τὴν ἐργασίαν τῶν ὀργάνων του δι' ὀρισμένον σκοπὸν. Ταῦτα εἶναι π. γ. τὰ δικαστικά τέλη, εἰς ἃ ὑποβάλλεται ὁ ζητῶν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ δικαστηρίου εἰς διαφορὰν τινὰ μετ' ἄλλου τινός. τὰ προξενικά τέλη τὰ πληρωνόμενα δι' ἐκδόσεων διαβατηρίων, ἐπικυρώσεως κλ., ὡς καὶ ἅπαντα τὰ διὰ τοῦ λεγομένου χαρτοσήμου (βλ. λ.) εἰσπραττόμενα, τὰ ταχυδρομικὰ καὶ τηλεγραφικὰ τέλη κλ. Περὶ τῆς θεωρίας τῶν Τ. ὡς καὶ πάσης φορολογίας βλ. Φόροι. [Εγ.]

Τελζές (Frai ἦτοι ἀδελφὸς Γαβριήλ Tellez), γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Tirso de Molina. Περιφημὸς Ἰσπανὸς δραματικός ποιητής, γενν. 1572 ἐν Μαδρίτῃ, περιβλήθεις τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἀποθανὼν τῷ 1648. Συνέγραψε πολλὰς κωμωδίας, ὧν 70 σώζονται, καὶ ἄλλα δραματικὰ ἔργα, ὧν οὐκ ὀλίγα ἔχουσι μεγίστην ἐξίαν. Ἡ περιφημότερα τῶν κωμωδιῶν ἐπιγράφεται Don Gil de las calzas verdes, ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τὸ Prudencia en la muger (Ἡ παρὰ τῇ γυναικὶ φρόνησις) καὶ τὸ συγκινητικώτατον Escarmientas para el cuerdo. Αὐτὸς πρῶτος ἐξεργάσθη τὴν

παράδοσιν περὶ τοῦ Don Juan, ὅπερ ἔργον ἐγένετο ἡ πηγὴ διὰ τὰ διάφορα μεταγενέστερα τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως δράματα. [Μ.Γ.]

Τέλλην ἢ Τέλλης. Ἀλλήτης σύγχρονος πιθανῶς τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ ποιητῆς μελῶν σκωπτικῶν, μὴ σωζομένων, αἵτινα λέγονται εὐριθμότατα καὶ χάριν ἔχοντα πλείστην καὶ σκώμματα κομψότατα, ἔθεν καὶ παροιμιώδη κατέστησαν (βλ. Ἀεῖδε). Εἰς τοῦτον ἀναφέρεται ἰσως τὸ ἐπιτόμιον Λεωνίδου τοῦ Ταραντίνου, ὅστις ἀποκαλεῖ τὸν Τέλλην αὐτὸν πρῶτον γνόντα γελοιομελεῖν. [Π.]

Τελλενίδας. Οἰκογένεια τῶν Κογχωδῶν, περιλαμβάνουσα 14 γένη μετὰ περ. 550 εἰδῶν, διακρινομένη δὲ διὰ λεπτῶν, ἐπιμήκων κογχῶν· εἰσδύουσιν εἰς τὴν ἄμμον ἢ τὴν ἰλὺν τῶν θαλασσῶν, πολλὰ δὲ εἶδη εἶναι ἐξώδημα. [Φ.Ι.]

Τέλλος (Γουλιέλμος Tell). Ὁ κυριώτερος τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑλβετικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1308, καταγομενὸς ἐκ τοῦ καντονίου τοῦ Οὐρι καὶ ὧν γαμβρὸς τοῦ Βάλτερ Φύρστ. Ἀρνηθεὶς νὰ χαιρετίσῃ τὸν πῖλον ἐν ὃ διοικητῆς Γκέσλερ εἶχεν ἀναρτήσῃ ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἀλτορρ, κατεδικάσθη, ὡς λέγουσιν, εἰς θάνατον ἐν ὁμῶς θα ἤδυνάτο ν' ἀποφύγῃ, ἂν κατῴρθου νὰ διαπερασθῇ διὰ τοῦ βέλους του μῆλον τεθειμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ υἱοῦ του. Καὶ ἐπέτυχε μὲν εἰς τὴν δοκιμασίαν, ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ πάλιν ἐπροσωποκρατήθη καὶ ἐπεδικάσθη λέμβου ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Λουκέρνης ὅπως ἀποσταλῇ εἰς τὸ φρεῦριον τοῦ Κύνναχτ, εἰς ὃ ταυταχρόνως μετέβαινε καὶ ὁ Γκέσλερ. Ἐγερθεῖς ὁμῶς τρικυμίας κατὰ τὸν πλοῦν ὁ Τ. ἐλύθη καὶ ἀναλαβὼν τὸ πηδάλιον κατῴρθωσε νὰ σώσῃ τὴν λέμβον. Ἀμὰ ὅμως αὐτὴ προσήγγισεν εἰς τὴν ἀκτὴν, ὁ Τ. ἐπὶ ἤδρην ἐκτίς καὶ τὴν ἀπώθησε πρὶν ὁ Γκέσλερ ἐξέλθῃ καὶ ἔδραμε νὰ κρυθῇ εἰς στενωπὸν ἀγούσαν εἰς Κύνναχτ, ὅπῃθεν ἐφόνευσε διερχόμενον τὸν Γκέσλερ διὰ βέλους. Ὁ Τ. μετέσχε τῆς μάχης τοῦ Μοργάρτεν (1315) καὶ ἀπεβίωσεν τῷ 1354 ἐν Βούργλεν, εἰσπρακτὴρ τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας. Ἡ περὶ τοῦ μῆλου ἱστορία ἀμφισβητεῖται καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐτι καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ τοῦ Τ.

Τελλύριον, σύμβολον Τε, ἄτομ. βάρος 127.7. Χημικὸν στοιχεῖον ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ θείου, ἠνωμένον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μετὰ τῶν μεταλλῶν χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μολύβδου, ἀπαντῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ, Τρανσυλβανίᾳ, Ἡνωμέναις Πολιτείαις, Καλιφορνίᾳ, Βρασίλῃ καὶ Νορβηγίᾳ ὑπὸ τὴν μορφήν ὀρυκτῶν, ὧν γνωστότατα τυγχάνουσιν ὁ Ναγιαγίτης, ὁ Πεταίτης, ὁ Σουλβανίτης καὶ ὁ Τετραδυμίτης· οὐχ ἦττον καὶ ἐλευθερὸν ἀπ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ φύσει ἐν ἐλαχίστη πο-

σότητι, διό και κατατάσσεται μεταξύ των σπανίων στοιχείων. Συνήθως εξάγεται καθαρόν τοιςυτον εκ του τετραδυμίτου περιέχοντος 60% Te, όποτε και εμφανίζεται λευκόν ως ό κασσίτερος, έχον μεταλλικήν στιλβήν και ειδ. β. 6.24, τηχόμενον εις 500°, βράζον εις θερμοκρασίαν 1400°. Ουδέμία μέχρι σήμερον χρήσις αυτού έγινετο πρό πάντων ένεκα της σπανιότητος και του δυσωνήτου αυτού. Δι σπουδαιότεραι ένώσεις αυτού είναι α') το υδροτελλυρίον H_2Te , άέριον άχρουν αναπτυσσόμενον κατά την θερμάνσιν του Τ. έν υδρογόνω, όσμης δυσαρέστου παρεμφορούς προς την της όμοιότηπου ένώσεως του θείου, διαλυόμενον έν υδατι έν ω και άνάγεται εις κόνιν καστανόχρουν· β') το διοξειδιο (δίογ του Τελλυρίου, TeO_2 , εύρισκόμενον έν Τρανσυλβανία ως όρυκτός τελλυρίτης (ώχρα Te μεταξύ των άλλων όρυκτων αυτού), τεχνητώς δε παραγόμενον κατά την καθύσιν του στοιχείου έν τώ άτμοσφ. άέρι· γ) μάλλον έν άτμοσφαίρα καθαρού όξυγόνου, ότε ό άτμός ψυχόμενος κρυσταλλούται εις μικρά λευκά όκτάεδρα πρίσματα διοξειδίου· γ') το τελλυρίωδες όξυ H_2TeO_3 , ίζημα λευκόν προκύπτον εκ της ένώσεως του διοξειδίου του Τ. μεθ' ύδατος· δ') το τελλυρίακόν όξυ $H_2TeO_4 + H_2O$, υπό μορφήν κρυστάλλων πρισματικών βασιεξαγώνων, έρυθραίνον έλαφρώς το βάμμα ήλιοστροπίου, μεταβάλλόμενον δια θερμάνσεως εις ανυδρον τοιςυτο, μάζαν λευκήν και άδιαφανή, και δι' έτι άνωτέρας θερμάνσεως εις τριοξειδίου Τ. Άλλαι ένώσεις είναι το διχλωριούχον Τ. ($TeCl_2$), μέλαν και πτητικόν, το τετραχλωριούχον ($TeCl_4$) μάζα χιονόμορρος, το διβρωμιούχον ($TeBr_4$) ως και αι όμοιότυποι μετά ιωδίου, φθόριου και θείου. — Ή λέξις παράγεται εκ του λατ. tellus ήτοι γή, γθών και άρα σημαίνει γθόνιον. [P.N.B.]

Τέλμα. Βλ. "Ελος.

Τελμησσός (και Τελμισσός). Πόλις κειμένη έν Λυκία επί του άκρωτηρίου Τελμισσίς και του όμωνύμου κόλπου, παρά τα σύνορα της Καρίας, άρκεύτως διακριθεΐσα. Παρά την θέσιν αυτής κείται σήμερον ή πόλις Μάκρη (βλ. λ.).

Τέλοςχι. Πρωτ. περιφερ. έν τώ ΒΔ μέρει του ρωσ. κυβερνείου Κόβνο, παρά την λίμνην Μάστις. Έχει 10 958 κατ., ποιήλην βιομηχανίαν και έμπόριον. [M.S.]

Τελτιξή. Χωρίον του δήμου Άρμενίου της έπαρχίας Δαρίστης, αριθμούν 111 κατ.

Τελφαιρεά ή ποδοσχιδής (Bot. Telfairia pedata Hosk. Φυτόν κολοκυνθώδες της Α' Αφρικης, ιδίως του Ζανζιβάρ)

όπου καλλιεργείται χάριν των μακαρτών αυτού των έχόντων βάρος 20-25 χμ. και των όσίων τα σπέρματά του προς τα κάστανα έξθα έν τι είσιν έδωδιμα, παράγουσι δε καθαρόν έλαιον. [Θ.Χ.]

Τέλφουσα. Βλ. Θέλπουσα.

Τελχίνες. Γένος άρχαιοτάτων της Ρόδου. Οι πρώτοι Τ. θ τον άρειον πρώτον λέγονται άποικισθέντες εκ της Κύπρου και είτα εις Ρόδον, ή αυτοί και Τελχίνις έκλήθη. Δε υιοί της θαλάσσης αναθρέψαντες σσιδώνα και έθειωρόντο πρώτοι επί της χώνευσιν του χαλκού και του σιδήρου και κατασκευάσαντας το όρέπαιον Κρόνου, του Ποσειδώνος την τρίαινα άγάλματα της "Ηρας, των Νυμφών, Απολλωνος, της "Αθηνάς και των άλλων έκάλουντο Τελχίνια. Τους άπεδίδετο και ή ένάγκησις γυναικός, ότε και θεοί έπείσαντες έλυντο. Λέγεται ότι ό Απολλών εις τους υπό την προστασίαν του, ότε την άρνηθείσαν να τοίς πληρώσει μισθό έργασίας των πόλιν Σικυώνα έπεμψεν στρεπτικήν νόσον. Κατ' άλλην άρρωσιν ούτοι έφανεύθησαν υπό του Απολλώνος. [Δ.Μ.]

Τελωνεά καλούνται τα δημόσια ματα δι' ών διέρχονται τα εις και εκ του έξωτερικού είσαγόμενα και έξαγόμενα αγαθά. Τα ματα αυτά εις το έξωτερικόν έξαγόμενα ονομάζονται τελωνεά, και έν εις είσπράττοντα τα έμπορεύματα έπιβαλλόμενα τέλη γής και είσαγωγής (βλ. Φόρος). προίσταται τελώνης.

Τελώνια. Χωρίον της νήσου Αποτολείν μέρος της έπαρχίας Καταρπέν και πολύδενδρον και άριθμω κατ., διατηρούντας δημοτικήν σχολήν και παρθεναγωγείον. [M.X.]

Τελωνιακή ένωσις (Zollverein) ήτο ίδιος συνεταιρισμός μεταξύ των πρηνων γερμανικών πολιτειών ιδρυθείς τώ 1806 υπό την ένέργειαν του έπείου ci άσμοί διά τα πολιτείας ταύτας έξωθεν είσαγόμενα και έξαγόμενα ματα είσπράττοντο διά κοινόν λογον και διενέμοντο κατά λόγον του πληθυσμού και έκάστης πολιτείας. Μέχρι του 1866 προτέλθει εις την Τ. "Ε. κασαι αι πολιτείαι έκτός της Αυστρίας, Μεκλεμβούργων και των Άνσεατικών. Μεταρρυθμ σθείσα τώ 1867 συστάσεως της Βορειογερμανικής ένωσης έληξε σιωπηλώς διά της ιδρύσεως της Γερμαν. κράτους, καθ' όσον τοϋτο άμείαν μόνην τελωνιακήν περιφέρειαν

Τερμουλάνδη ἢ Ταμβουκιλάνδη. Χώρα τῆς βρετανικῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἔχουσα ἐμβα. 10678 τχμ. καὶ 180341 κατ. ὦν 5 177 λευκοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῆς φυλῆς Ἀματέμβου τῶν Κάφρων. Εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1885. [Μ.Σ.]

Τέρμρος. Βλ. Τερπριά.

Τέρμενη (ἦ). Κώμη τοῦ δήμου Αἰγίου κειμένη ἐπὶ τῆς παραλίας πρὸς τὸ ΝΑ τοῦ Αἰγίου, οὗ ἀπέχει 1/2 ὥρ. Διαιρεῖται εἰς Ἀνω καὶ Κάτω Τ. μετὰ 1114 κατ. Μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ πρὸς Ν κειμένου Ζευγολατίου διέρχεται ὁ ποταμὸς Σελινούς (τῆς Βολίτσας). Τὸ χωρίον κατεστράφη κατὰ τὴν εὐερὲν σεισμὸν τῆς 23 Αὐγούστου 1817 ὅτε ἡ θάλασσα ἀνέβη πρὸς τὰ ὑψηλότερα μέρη καὶ κατέκλυσε τὰ περίξ τοῦ Αἰγίου. Πλησίον τούτου πρὸς τὴν παραλίαν ἔκειτο ἡ ἀρχαιολογικὴ πόλις Ἑλίκη. Παρὰ τὴν κώμην εἶναι σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πατρῶν.

Τέρμενος. Ὁ περὶ ναὺν χώρος ἡ δ ἀφιερωμένος ὡς ἱερὸς εἰς τινα θεότητα καὶ αὐτὸς ἐστὶ ὁ ναός. Γενικῶς σημαίνει τεμάχιον γῆς κεχωρισμένον ἀπὸ τοῦ περίξ χώρου πρὸς ἰδιαιτέραν τινα χρῆσιν. Τανὺν καλοῦμεν Τ. τοὺς ναοὺς τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν, ὡς τῶν Ἰουδαίων, Μωαμεθανῶν κλ. [Πς.]

Τέμεσα (ἢ Τέμψα ἢ Τεμέση). 1) Ἀρχαιολογικὴ ῥωμαϊκὴ ἀποικία ἐν Αὐσωλίᾳ τῆς Ν. Ἰταλίας κατὰ τὴν Τερνίαν κώμην καὶ παρὰ τοῖς Βρυτίοις, ἥτις παρήγε καλὸν οἶνον καὶ ἦς τὰ ἐρείπια σώζονται παρὰ τὸν νῦν Torre di Lupo. — 2) Τ. ἡ καὶ Ταμής. Ἀρχαιολογικὴ πόλις τῆς Κύπρου φημιζομένη διὰ τὰ τοῦ χαλκοῦ μεταλλεῖά τῆς καὶ τὰ μέταλλά τῆς. [Πς.]

Τέμεσβαρ (Temesvár). Ὁχυρὰ πόλις τῆς Ν Οὐγγαρίας πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου τῆς κομητείας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Τέμεσ καὶ τοῦ Βέγα, 350 χμ. ΝΑ τῆς Βουδαπέστης μετὰ 40 000 κατ., μία τῶν νεωτέρων, καθαρωτέρων καὶ κάλλιον ἐκτισμένων πόλεων τῆς Οὐγγαρίας. Περιλαμβάνει: ἀρθρόδεξον καὶ καθολικὴν ἐπισκοπὴν, ὠραίον γοθικοῦ ρυθμοῦ μητροπολιτικὸν ναὺν καὶ ἔχει βιομηχανίαν μεταξωτῶν, ἐριούχων, καπνοῦ κλπ. Κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας ἐκυριεύθη τῷ 1551 ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες κατεῖχον αὐτὴν μέχρι τοῦ 1716. — Τὸ κομητᾶτον τῆς Τ. ἡ τοῦ Τέμεσ μεταξὺ τῶν Κράσσο, Ἀραδ, Τόρονταλ καὶ τῆς Σερβίας, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ Δουνάβειος, ἔχει ἐπιφανείαν 7 136 τχμ. καὶ 400 000 κατ. Οὐγγρων, Σέρβων, Ῥωμούνων καὶ Γερμανῶν. [Πς.]

Τεμῆρ-χάν-Σχουρά. Πρωτ. πε-

ριφερ. τοῦ Δαγεστάν ἐν Καυκασίᾳ, ἔχουσα 2 579 κατ. καὶ ἔδρα οὐα διοικήτοῦ.

Τέμνουσα. Βλ. Τριγωνομετρικαὶ γραμμαί.

Τέμπη (τά). Περιφέρμος διὰ τὴν ἀγρίαν καλλονὴν τῆς κοιλίας τῆς ΒΑ Θερσαλλίας διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ 6 χμ. μεταξὺ τῶν ἀποτόμων βράχων τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν κλιτύων τῆς Ὀσσης. Παρὰ τὴν δεξιὰν ἐχθρὴν τοῦ Πηνειοῦ τρέχει ἀρχαία στρατιωτικὴ ὁδὸς ἥτις εἰς μέρη τινα ὅπου αἱ κλιτύες τῆς Ὀσσης φθάνουσι μέχρι τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἑσκαμμένη ἐν αὐτῇ τῷ βράχῳ. Εἰς εὐρυτέραν πῶς θέσιν ἴστατε τὸ πάλαι βωμὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰς ὃν ἐκ Δελφῶν ἐπέμπετο ἕκαστον ἐγδοὺν ἔτος πομπή. Ἡ στρατιωτικὴ σημασία τῆς κοιλάδος ἥτις ἀπετέλει τὴν κυρίαν ἐκ Μακεδονίας εἰς Θεσσαλίαν ἔξοδον, προεκάλυψε τὴν ἐνταῦθα ἱδρυσιν διαφόρων φρουρίων, ἐξ ὧν τὸ εἰς τὴν Δυτ. εἰσόδον ὑπεράνω τῆς ἀριστερᾶς ἐχθρῆς κείμενον καὶ Γέννος καλούμενον ἦτο τὸ σπουδαιότερον. Παρὰ Βυζαντινοῖς τὰ Τ. ἐκαλοῦντο Λυκόστομον, παρὰ Τούρκοις δὲ Μπυγάζι. [Α.Λ.]

Τέμπιο Πανσάνια (Tempio Pausania). Πρωτ. περιφερ. τῆς Ἰταλ. ἐπαρχίας Σάσσαρι ἐν Σαρδηνίᾳ. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 5452 κατ., σχολὴν τῶν τεχνῶν καὶ οἰνοποιεῖαν. [Μ.Σ.]

Τεμπλόροι. Βλ. Ναί-ται.

Τερπριά. Χωρίον τῆς Κύπρου, ἐν τῇ ἐπαρχ. Λευκωσίας, ἔχον 300 κατ. καὶ λειψανά ὑδραγωγείων «βασιλικὰ» καλούμενα. Φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ἀρχαία Τέρμρος ἐν ἣ ἑλατρεύετο ὁ Ὑλάτης Ἀπόλλων. [Α.Δ.Σ.]

Τεμπροῦκ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Δ μέρει τῆς Κρουανικῆς χώρας τῆς Καυκασίας, ἐπὶ τῆς χερσονήσου Ταμάν τῆς Ἀζωφικῆς θαλάσσης. ἔχει 15419 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τενέα. Ἀρχ. πόλις κειμένη περὶ τὰ 60 στάδια πρὸς Ν τῆς Κορίνθου ἐπὶ τῆς εἰς Μυκῆνας ἀγούσης ὁδοῦ παρὰ τὴν θέσιν Χιλιμόδι. Ἐν αὐτῇ λέγεται ὅτι ὁ ποιμὴν Πόλυδος ἀνέθρεψε τὸν Οἰδίποδα. Ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, οὗτινος ἀγάλμα ἀνασκαφέν ἐκεῖ εὑρίσκεται νῦν ἐν Μονάχῳ.

Τένεδος (τουρκιστὶ Μπυτζιζά-ἀδασί). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κειμένη ἀπέναντι τῶν Δ παραλίων τῆς Τρωάδος καὶ τοῦ στομίου τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπέχουσα ἀπὸ μὲν τούτου 12 μίλια, ἀπὸ δὲ τῆς παραλίου τῆς Τρωάδος 5. Ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 18 μιλίων, τὸ μέγιστον μῆκος 2 ὥρων καὶ τὸ πλάτος 1 ὥρας. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς εἶναι χθοναῖαι καὶ εὐπρόσιτοι εἰς τὰς προσορμῆσεις καὶ ἀποβάσεις, τὸ δὲ σχῆμα

ώσειδες σχεδόν. Πέριξ ταύτης κείνται πολ-
λαι νησίδες ἔρημοι, ἐξ ὧν αἱ πρὸς Β τῆς
Τενέδου τέσσαρες Καλύδναι καλούμεναι (νῦν
Μαυρηγιά) εὐποροὶ εἰς παραγωγὴν θημη-
τριακῶν, καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πορθμοῦ
νησίς 'Ορτα-Ἰζασί (isola di Gadaro), ἐφ'
ἧς ἱστυαὶ φάρος. Ὁ λιμὴν αὐτῆς κείται
κατὰ τὸ ΒΑ ὧν μικρὸς καὶ εὐπρόσβλητος
ὕπὸ τῶν ΝΑ ἀνέμων. Ἀπέναντι τούτου
πρὸς τὸ ΒΑ καὶ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς
Τρωάδος εἶναι ὁ περίφημος λιμὴν τῶν Ἡε-
σικίων. Ἡ νῆσος ἥτις τὸ παλαιὸν ἐκαλεῖτο
καὶ Λευκοφρυς καὶ εἶχεν ἱερὸν τοῦ Σμιν-
θείως Ἀπόλλωνος ἅπασα σχεδὸν εἶναι ἀμπε-
λόφυτος παράγουσα εἶνον ἐξαίρετον μέλανα.
Ἡ πολίχνη οἰκουμένη ἐξ 7 χιλιάδων κα-
τοίκων, ὧν 5 $\frac{1}{2}$ χιλ. Ἕλληνες καὶ 1500
Ὀθωμανοί, κείται κατὰ τὸ ΒΑ τῆς νήσου
πρασπίζουμένη ὑπὸ φρουρίου· τὸ κλίμα εἶναι
εὐκρατέστατον καὶ ὑγιεινότατον. Εἶναι ἔδρα
καύμακῆς ὑπαγομένου εἰς τὴν ἐπαρχίαν
Λήμνου. Πρὸ καὶ Κ. Ι. Κάνδη Τὰ πατρια
Τενέδου.

Τενεκές. Βλ. Λευκοσίδηρος.

Τενερίφη (Teneriffa). Ἡ μεγαλύτερα
τῶν ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Καναρίων νήσων
εἰς 28°-28° 37' Β πλάτους καὶ 18° 28'-19°
16' Δ μήκους, ἔχουσα ἐπιφανείαν 80 χμ. ἐπὶ
40 κατ. 80 000 καὶ πρωτεύουσαν τὴν Σάν-
τα Κρουζ. Εἶναι νῆσος ὄρεινή, μεταξὺ δὲ
τῶν ὕψηλων ὀρέων αὐτῆς καταριθμεῖται καὶ
ἡ διάσχυτος κορυφή τῆς Τ. ἡ Τεβ3, ἥτις ὑψύ-
ται εἰς 3 715 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ εἶναι
ἡφαιστειώδης πολλὰς ποιήσασα ἐκρήξεις ὧν
τὴν τελευταίαν τῷ 1798. Τὸ κλίμα τῆς
εἶναι θελκτικόν, τὸ ἔδαφος τῆς σπανίως
εὐφορίας καὶ ποικίλον εἰς βλαστῆριν, παρά-
γον δὲ εἶναις ἐνομαστοῦς συγχρινόμενος
πρὸς τοὺς τῆς Μαδέρας καὶ τοὺς Μαλδα-
σιους. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται ἐμπόριον ζωη-
ρὸν διὰ τῶν Ἀγγλῶν. Οἱ πρῶτοι αὐτῆς
κάτοικοι ἦσαν οἱ Γουάγχοι, παρ' ὧν ἀγ-
ρέθη ἡ νῆσος κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ
Ἰσπανοῦ Φερνανδὲζ δὲ Λοίγο, ὅστις τοὺς
ἐξωλόθρευσε. Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη ἀνήκει
εἰς τὴν Ἰσπανίαν. [Πς.]

Τενές (Tenez). Πόλις τοῦ Ἀλγερίου ἐν
τῇ ὁμωνύμῳ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ καὶ εἰς 155 χμ.
Δ αὐτοῦ ἀπέστασιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ὁμωνύμου
τῆς ἁκρωτηρίου μετὰ μικροῦ λιμένος ἐπὶ
τῆς Μεσογείου. Διαιρεῖται εἰς τὸ Παλαιὸν
Τ. οἰκούμενον ὑπὸ τῶν Ἀράβων μετὰ 886
κατ. καὶ τὸ Νέον Τ. κτισθὲν ὑπὸ τῶν Γάλ-
λων ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Καρτεν-
νας καὶ ἦδη ἀκμάζον καὶ ἀριθμοῦν περὶ
τὰς 10 000 κατ. Ἐν αὐτῷ διεξάγεται ἐμ-
πόριον σιτηρῶν καὶ χαλκοῦ, εὐρίσκονται
δὲ καὶ πολλὰ ῥωμαϊκὰ ἀρχαιοτήτες. Τῷ
1843 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, ὅτε

νες τῷ 1854 κατέστησαν αὐτὸ κοιν.

Τενθρηδονίδαι (Tenthredinidae). Οἰκογένεια τῶν Φυτοφάγων Ὑμενοπ-
τερων. Ἡ κοιλία των καθ' ἅπαν τὸ εὖρος
ταί μετὰ τοῦ θώρακος· τὸ τέταρτον
θηλέων δὲν προέχει τῆς κοιλίας, εἰς
δὲ οἱ Τ. διαπερνοῦσιν ὅπας εἰς τὰ φ-
τοὺς πώδεις βλαστοὺς τῶν φυτῶν κα-
θεύουσιν εἰς ταύτας τὰ ὠά των. Δι-
σφύουσιν ἐπὶ τοῦ θώρακος 6 κερατίν
ἐπὶ τῆς κοιλίας 12-16 δερματίνους
καλοῦνται δὲ ψευδοκάμπαι· αἱ κάμπαι
ψυχῶν ἔχουσι τὸ πολὺ 10 πόδας
κοιλίας. Τρώγουσι φύλλα δένδρων,
προξενοῦσι μεγάλην ζημίαν, καὶ δ-
σαλλοῦνται ἐντὸς τῆς γῆς. Ἡ εἰς
περιλαμβάνει ἐκτὸς τοῦ προτύπου
Τενθρηδόνος πολλὰ ἄλλα, ζῶντα ἐν
ῥόδων (Tenthredo spinarum), ἐπὶ τοῖς
παρόρων δένδρων, εἰς τὸν αἶτον,
τοὺς κλ. [Φ.Ι.]

Τενίμδριτοι νήσοι (Tenim-
lands). Σύστημα νήσων τοῦ Μαλαϊκοῦ
νήσου, ἀνήκουσα εἰς τὴν ὀλλανδικὴν
τηρηταίαν Ἀρμόινης. ἔκτεινομένη
τοῦ Τεμάρ πρὸς τὰς νήσους Ἀρου.
γίστη αὐτῶν εἶναι Τιμορλακὺς (2820
ἔχουσι δὲ περίπου 16 χιλ. κατ. Περι-
στα εἶναι Μακκία. [Μ.Σ.]

Τενίρς (Δαυὶδ Téniers ἐπικαλ-
ρων). Φλαμανδὸς ζωγράφος γενν. ἐν
ἔσση τῷ 1582 καὶ ἀποθ. τῷ 1649.
μάτισε κατ' ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ Ροῦβεν
μετέθε καὶ παρέμεινε 10 ἔτη ἐν Ρώμῃ
ἐργάσθη πορὰ τῷ Ἑλ-Ζαίμερ, ζωγρά-
κῶν εἰκόνων, ἐν καὶ ἐμεικθη. Τοῦ
ζῆται πρὸς τῆς ἔργων παριστανόντων συ-
ματα ἀνιστορίαν, καπνιστῶν, χωρικῶν
ἐν γενεῇ σιτηρῶν γραφικῶν καὶ ἀγέλαι-
κρινόμενων δὲ διὰ τὴν πραγματικότη-
τὴν χάριν. — Ἀνώτερος αὐτοῦ εἶναι
καὶ μαθητὴς τοῦ Δαυὶδ ἐπικαλ. ὁ Δ. Π.
ἐγενν. ἐν Ἀμβέρσῃ τῷ 1610 καὶ ἀπεθ. τῷ
1694, εἶναι δὲ εἰς τῶν μετὰ μεγίστην
ρεῖας χειριζομένων τὸν χρωστήρα κα-
τὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκτέλεσιν ἐμμελῶς
τὴν νεότητά του ὅλως τοὺς διασχυ-
γράφους τῆς ἐποχῆς του, ὥστε ἐκλήθη
τοὺς τῆς ζωγραφικῆς καὶ μετὰ τὸν
χύτητος ἐργάζετο, ὥστε πολλὰκις ἐ-
εἰκόνα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Ἐκαλλιεργεῖ
τὸ εἶδος τῆς ζωγραφικῆς τοῦ ποτρυ-
θου καὶ ἐτελείσποιρην. Ὁ ἀριθμὸς
ἔργων αὐτοῦ εἶναι μέγιστος, ἐκ τοῦ
μνημονεύτα: Πειρασμός τοῦ Ἀγ.
νίου, Καπνιστής, Ἀσωτος υἱός, Ἐσ-
κὸν καπηλείου κλ. [Πς.]

Τενναντίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ
συστήματος, ἔχον λάμψιν μεταλλικὴν

μα μολυβδόχρουν πρὸς τὸ σιδηρομέλαν, συν-
τάμενον δὲ κυρίως ἐκ θείου, χαλκοῦ,
δρυσενικοῦ καὶ ὀλίγου σιδήρου. [Δ.Κ.]

Τεννεσσώ (Tennessee), 1) Ποταμός των Ἠνωμένων Πολιτειῶν πηγάζων ἐκ τῶν Σιδηρῶν ὀρέων εἰς τὰ Β τῆς Καρολίνας, προσδεχόμενος παρὰ τὴν Νοξβίλλην τὸν Χόλστονα, καὶ περαιτέρω τὸν ἐκ τῆς Βιργινίας ἐρχόμενον Κλίντε, διαρρέων τὸ ὁμώνυμον αὐτῷ κράτος καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὴν Κεντόνην, ὅπου παρὰ τὴ Παδουκά χύνεται εἰς τὸν Ὁγαίον μετὰ ῥοὴν περὶπου 1000 χμ. — 2) Κράτος τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν μεταξύ Β Βιργινίας ΒΔ, Βορείου Καρολίνας Δ, Γεωργίας ΝΑ, Ἀλαβάμας καὶ Μισσισσιππὶ Ν καὶ Ἀρκάνσας Δ, ἔχον ἐμβαδὸν 108 910 τχμ., 1 767 518 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Νασβίλλην. Τὸ Τ. διασπίζεται ὑπὸ τῶν Κουμπερλανδιῶν ὀρέων παραλλήλων τῶν Ἀπαλαχίων καὶ διαδρέχεται ὑπὸ τοῦ ὁμωνύμου τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ Μισσισσιππὶ, ὅστις σχηματίζει τὰ Δ αὐτοῦ ὄρια, ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ εὐκραές, μεταλλεῖα χαλκοῦ, ἔδαφος γενικῶς εὐφορὸν παράγον σακχαροκάλαμον, βῆμακα, καπνὸν καὶ σιτηρὰ, καὶ ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται ἐρείπια ἀρχαίων μνημείων, ἐν οἷς καὶ ἡ παρὰ τὸ Φόρκετ Δθρ 51 μ. ὕψους πυραμὶς. Τὸ Τ. ἀποκρίθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κόμητος Κλάρενδον τῷ 1664, ἀλλ' ἡ ἀκμὴ αὐτοῦ ἤρξατο μόλις τῷ 1773. Μέχρι τοῦ 1790 διετέλει ὑπὸ τὴν Καρολίαν, πολιτεία δὲ αὐτοῦπόστατος ἐγένετο τῷ 1861. Ἡ νομοθετικὴ τοῦ Τ. ἐξουσία διενεργεῖται ὑπὸ γερουσίας ἐξ 25 μελῶν καὶ ὑπὸ βουλῆς ἐξ 75, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ ὑπὸ δικαιοκτοῦ. Ἀπαντες οὗτοι ἐκλέγονται κατὰ διετίαν, πάντες λευκοὶ ἐλευθέρου πολιτοῦ ἔχοντες δικαίωμα ψήφου. [Πρ.]

Τέννυσον (Ἀλφρέδος Tennyson). Ποιητής Ἀγγλος γενν. ἐν Σόμερσετ τῷ 1809 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1892. Ἦτο υἱὸς ἐρέως καὶ τὰ παιδικὰ του ἔτη διήλθεν ἐν τῇ ἐξοχῇ παρὰ τῇ οἰκογενεῖα του. Ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν ἀπεστάλη μετὰ τοῦ πρωτοτάκου ἀδελφοῦ του εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Λούθ, καὶ ἐκεῖ δὲ ἐδημοσίευσε τὸν πρῶτον ἔργον του «Ποιήσεις δύο ἀδελφῶν» (1827) ὅπερ εἶναι κυρίως μίμησις τοῦ Ὁράτιου καὶ τοῦ Βύρωνα. Ἐν Κανταβριγίᾳ ἐβραβεύθη ἐν ποιητικῷ διαγωνισμῷ τῷ 1829 διὰ ποιήματός του περὶ Τουμπουκτοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ ἐδημοσίευσε τῷ 1830 καὶ 1833 δύο νέας συλλογὰς περιλαμβανούσας «ἄρχαία ποιήματα ἢ ἑα εἰδυῖλλια» ἐν αἷς τινὰ ἀνθρωπότητα, ἐδημοσίευσε μετὰ δεκαετίαν 2 νέους τόμους ποιημάτων ἀπληλαγμένων τοῦ ἐξεζητημένου καὶ τῆς παραδοξολογίας, ἅτινα παρατηροῦνται εἰς τὰ προηγούμενα ἔργα του.

Τῷ 1847 ἐξέδωκε τὴν Πριγκίπισσαν, πα-
ραδοξόλογον ἔργον, ἐν ᾧ συζητεῖται ὁ προ-
ρισμὸς τῆς νεωτέρας γυναικὸς καὶ τοῦ ὀ-
ποῦ μέρη τινὰ εἶναι ἐξέχως λυρικά. Τῷ
1850 ἐδημοσιεύθη Εἰς Ἀνάμνησιν, συλ-
λογὴ μικρῶν ἐλεγείων, ἐν οἷς ἐξετάζεται
τὸ πρόβλημα τῆς ἀνθρωπίνης εἰμαρμένης.
Κατὰ τὸ ἔξιν ἔτος ὁ Τ. ἐνομφύθη καὶ
ἄνωμαθον ἐστεμμένος Ποιητὴς, τότε δὲ ἐ-
δημοσίευσε σειρὰν ἐξαισιῶν ποιημάτων ἐν
οἷς ψάλλει τὴν δόξαν τῆς πατρίδος του.
Ἐκ τούτων ἰδίως διακρίνονται: τὰ Εἰδύλ-
λια τοῦ Βασιλέως (1850), προσέτι δὲ τὰ
διηγηματικὴν ποίημα Enoch Arden (1864).
Τῷ 1884 ἀνοψώθη εἰς τὴν βαθμὴν τοῦ δ-
μοτίμου μετὰ τοῦ τίτλου βαρώνου. Ἐκτὸς
ἄλλων αὐτοῦ ἔργων πλείστων ὁ Τ. ἔγρα-
ψε καὶ δράματα, τινὰ τῶν ὁποίων ὅμως πα-
ρασταθέντα μετρίαν ἔσχον ἐπιτυχίαν. Ὅν-
τως δὲ ὁ Τ. τὴν ἔχει τὸ δραματοργικὸν
τάλαντον, γὰρ ἐν ταύτῃ φάσεως ἔργα του
παρουσιάζουσιν τι τὸ συμπετυνωμένον καὶ
τὸ συγκεχυμένον. Εἶναι ὅμως λυρικά καὶ
διηγηματικὸς ποιητὴς πρώτης συνάψεως καὶ
καλλιτέχνης εὐλκρινὴς καὶ εὐσυνειδητος, εἰς
θαυμάσιον βαθμὸν ἔχων ἀνεπτυγμένον τὸ
αἰσθητικὸν τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἁρμονίας. Ἐν
περὶ λόγῳ δὲν ἔγραψεν ἡ τινὰ μέρη τῶν
δραμάτων του. [Πε.]

Τένοντες καλούνται ἐν τῇ Ἀνατομικῇ διαίμεσα ὄργανα μεταξὺ τῶν μυῶν καὶ τῶν ὀστέων συνάπτοντα τὰ δύο ταῦτα τῆς κινήσεως συστήματα πρὸς ἀλλήλα καὶ καθιστάμενα οὕτω δυνατόν τὴν συνεργασίαν αὐτῶν. Οἱ Τ. σχῆμα ἔχοντες στρογγύου ἢ ταινίας μᾶλλον ἢ ἤττον παχείας, στελείας καὶ μακρᾶς, εἶναι· λευκοὶ καὶ στιλπνοί, ἀνακλινόμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτός κατὰ τρόπον ἀποδίδοντα αὐτοῖς πολλὰ τῆς ἰσίδος χρώματα, ἀποτελοῦνται δὲ ἐκ πολλῶν πεπλατυσμένων δεσμιῶν περιεχομένων ἀπασῶν ἐν κοινῇ θήκῃ, τῇ *τενοντιῳδί* ἐλῶτρω, ἐξ οὗ ἐξορμῶνται· λεπτότερα διαρράγματα διαπορευόμενα διὰ μέσου τῶν δεσμιῶν τοῦ Τ. καὶ περιβάλλοντα ταύτας· τὸ κοινὸν ἔλυτρον μεταβαίνει· εἰς τὸ κοινὸν περιμήτιον τοῦ μυὸς μεθ' οὗ ὁ Τ. συνάπτεται· ὁμοίως καὶ τὰ ἑσωτερικὰ διαρράγματα τὰ περιβάλλοντα τὰς δεσμιᾶς τοῦ Τ. μεταβαίνουν· εἰς τὰ σχετικὰ περιμήτια τῶν δεσμιῶν τοῦ προκειμένου μυός. Ὡστε ἡ πρὸς τοὺς μῦς ἑνώσις τῶν Τ. γίνεται· διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἐλύτρου αὐτῶν πρὸς τὸ μυελίχημα. Κατὰ δὲ τὸ ἕτερον πέρας ἡ ἑνώσις τοῦ Τ. πρὸς τὸ ὀστον γίνεται ἀμεσος διὰ παραθέσεως τῶν μορίων ἀνευ ἑτέρου τινός· ὁποῦ, οὐδὲ περιστεύου παρεμπιπτόντος· διὸ καὶ συνειπεῖται τῆς ἔλξεως ἥτις ἀσκεῖται· κατὰ τὸ σημεῖον

τῆς προσφύσεως ἢ τοῦ ὅσπου οὐσία ὑπερπλάσσεται σὺν τῇ ἡλικίᾳ γεννῶσα τὰς ἀκάνθας ἢ ἀποφύσεις. Αὕτῃ δὲ ἡ συνιστάσα τοῦς Τ. οὐσία εἶναι ἴσως ἐλασματώδεις λεπτόταται καὶ στεναί φερόμεναι φορὰν ἐλικοειδῆ. Ἀγγεῖα καὶ νεῦρα μόνον ἐν τῇ ἐλύτρῳ καὶ ἐν τοῖς διαφράγμασιν αὐτοῦ εὐρίσκωμεν.

Τενοντορραφή. Χειρουργικὴ πρᾶξις συνισταμένη εἰς τὴν συρραφὴν τμημάτων τοῦ αὐτοῦ τένοντος πρὸς ἄλληλα, ἐκτελουμένη ὁσάκις τὰ σημεῖα τῆς διαίρεσεως τένοντος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συγκρατηθῶσιν ἐν ἐπαφῇ δι' ἐπιδέσμου μόνον. Πολλάκις ἡ πρᾶξις αὕτῃ ἐνδείκνυται ἐν περιπτώσεσι παλαιῶν πληγῶν ἐπουλωθεῖσων καὶ ἐπενεγκουσῶν ἕνεκα τοῦ σχηματισμοῦ ἀφθένου σὺλῶδους ἰστού τὴν δυσχερῆ κίνησιν ἢ καὶ τελείαν ἀκίνησίαν τοῦ προκειμένου τένοντος.

Τενοντοτομή. Χειρουργικὴ πρᾶξις ἥτις ἀλλοτε ἀποκλειστικῶς ἐσθμαίνει τὴν διαίρεσιν τῶν τενόντων· σήμερον ὅμως ἡ πρᾶξις ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος, μύων, συνδέσμων, κτλ. καὶ οὕτω πως ἔλαβε γενικώτερον χαρακτῆρα σκεπὸν ἔχουσα ἐδῶ μὲν τὴν καθαίρεσιν καὶ ἐκτομὴν χαλινῶν σὺλογενῶν δυσχεραίνοντων ἢ καὶ παρακωλύοντων κινήσεις τινάς, ἐκεῖ δὲ τὴν θεραπείαν δυσμορφίας ἢ δυσκινήσεως προερχομένης ἐκ παρὰ φύσιν βραχυτητος ἢ δυσκαμψίας τῶν ἄκρων (βαϊβοποξία, στρεφαύχην), ἀλλαχοῦ δὲ τὴν ἄρσιν τῆς παρὰ φύσιν στενώσεως φυσιολογικῶν στομῶν διὰ τὴν σύσπασιν τῶν σφιγκτήρων αὐτῶν. [P.N.B.]

Τενορίτης. Ὁρυκτὸν ἀπαντῶν εἰς πέταλα μελανόφαια, συνιστάμενον δ' ἐκ χαλκοῦ καὶ ὀξυγόνου. [A.K.]

Τέντυρα (νῦν Denderah). Σημαντικὴ πόλις τῆς ἀνω Αἰγύπτου κατὰ τὴν Δ. ὁχθὴν τοῦ Νείλου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐφημιζοντο διὰ τὴν περὶ τὴν ἁλίσαν τῶν κροκοδείλων δεξιότητά των, ἐν αὐτῇ δὲ ὑπῆρχον ναοὶ τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς Ἀθόρ, ὧν ἀμφοτέρων σῶζονται δεξιόλογα εἰρεπία μετ' ἐπιγραφῶν τῶν χρόνων τῆς Κλειπάτρας. Παρ' αὐτὴν καὶ ὄλιγον βορειότερον, εἰς Λατέπολιν (Esneh) σῶζονται τὰ λαμπρὰ εἰρεπία ἐτέρου ναοῦ τῆς Ἰσιδος, ὅστις ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Τουθμῆ τῆς 1η' δυναστείας (1783 π. Χ.) καὶ ἐν ᾧ εὐρέθη ζωδιακὸς κύκλος διασώζων καὶ τῶν 12 ζωδίων τὰ σημεῖα, ὅστις μετεφέρθη καὶ εὐρίσκεται ἐν Παρισίοις.

Τέξας (Texas). Ἡ μᾶλλον ἐκτεταμένη τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ κάλπου τοῦ Μεξικῶ καὶ ἔχουσα ὅρια Β. τὴν Ῥέδ Ῥίβερ, ὅστις τὴν χωρίζει τῆς Ἰνδικῆς Χώρας καὶ τοῦ Ἀρκάνσα, Δ. τὴν πολιτείαν

τῆς Λουϊζιάνης, Δ. τὸ Νέον Μεξικόν, Μεξικανικὸν κράτος, παρ' οὗ χωρίζεται τοῦ Ῥίο Γράνδε δὲλ Νόρτε, καὶ ἔχει ἐπιφάνειαν 888 370 τγμ., 2 232 220 καὶ πρωτεύουσαν τὸ Austin μετὰ 20 κατ. Τὸ Τ. διασχίζουσι διάφοροι ποταμοὶ ἐν εἰς οἱ Ἀγ. Ἀντωνίου, Κολεράδος, εἰν κτλ., τὸ δὲ ἔδαφος αὐτοῦ εἶναι ἀπὸ εὐφρωτάτων, ὁλοῦ μετρίας εὐφορίας ἀλλαχοῦ ὅλως ἄφορον κατέχει δὲ τὴν τὴν μεταξὺ τῶν ἄλλων Πολιτειῶν διὰ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βαμβακαγωγίαν. Κατοικεῖται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ἀγγλοαμερικανῶν καὶ πορεύεται ἀπὸ τοῦ 1847 ἐριστικῶς ὑπὸ τοῦ Μεξικῶ.

Τέξελ (Texel). Νῆσος τῆς Ὀλλανδίας ἐν τῇ Βορείῳ θαλάσῃ εἰς τὴν ΒΔ. τοῦ Ζούδερζε, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 20 τγμ., 6500 κατ. καὶ ὁμνύμενον πρωτεύουσαν τῆς 1853 ἐφρονεῖτο παρ' αὐτὴν ὁ ναυ. Τρέμπ ἐν ναυμαχίᾳ κατὰ τῶν Ἀγγλ. τῇ δὲ 1795 τὸ γαλλικὸν ἱππικὸν ἐκνέμει τὸν ἑλλανδικὸν στόλον περιελισθέντα τῶν πύγων. [Πς.]

Τεπελένη. Κώμη τῆς Ἡπείρου, ἐπαρχία Δρυϊνουπόλεως, ἔχουσα 1500 ὧν 120 Χριστιανοί. Εἶναι πατρίς τοῦ βόητος Ἀλῆ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων.

Τεπίκ (Terpie). Τοπαργία τοῦ Μ. κειμένη ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἐμβ. 2911 τγμ. καὶ 131 χιλ. κατ. Ἡ νομὸς πρωτεύουσα ἔχει 14 χιλ. ἐπίνειον δὲ τὸ Σάν-Βλάς. [Μ.Σ.]

Τεπλίτς (Teplitz). Πόλις τῆς αὐστριακῆς Βοημίας 80 χμ. ΒΔ. τῆς Πράγας μετὰ 15000 κατ., ἥτις περιέχει τὰς δὲ σποτότερα, θερμὰς τῆς Εὐρώπης. [Πς.]

Τεπτζάροι. Λαὸς τουρκοφιννικῆς ταγωγῆς, νῦν δὲ συγχωνευθεὶς μετὰ τῶν τῶν καὶ ἐπιστήμως συγκαταριθμούμενος τοῖς Βασιλέως. Ζῶσιν εἰς τὰ Ῥωσικὰ ὅρη τῆς Ὁρεμβούργου, Οὐφας καὶ Σαμάρκандης, ἀνέρχονται εἰς 3000 χιλ. ψυχῶν καὶ Μωαμεθανοί. [Μ.Σ.]

Τέραμον (Teramo). Πόλις τῶν κεντρικῶν Ἰταλίας Ἀβρουζίων καὶ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου αὐτῇ ἐπαρχίας. 14 χμ. ἀνατ. τῆς Ῥώμης, μετὰ 22 000 κατ. ἐπισκοπῆς. [Πς.]

Τέρας φυσιολογικῶς καλεῖται τὸ ἐν ὄργανον (ἐκ τοῦ ζωικοῦ ἢ ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου) ἔχον σχηματισμὸν καὶ διάπλασιν τοῦ σώματος ὁλοκλήρου ἢ μερῶν τινῶν τοῦ παρὰ φύσιν καὶ ἀθῆν. Οὕσιωδως καλεῖται μὲν Τ. πᾶν ὃν ὑπερ ἀνῆκον εἰς τὸ φυτικὸν βασιλεῖον καὶ γεννώμενον παρυσίαζει τὸν οὐσιώδεις διατεταρὸς πρὸς τὸ ἐξ οὗ πρὸς εἶδος καὶ φέρεται τοσαύτας ἐλλείψεις ὥστε

ὡς ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ εὐρεθῇ ἐν ταῖς συνθήκαις ἐν αἷς ζῶσι τὰ λοιπὰ ὄντα ταχέως ἀποθνήσκουσιν. Εἶναι δὲ σπανιώτατα τὰ προϊόντα ταῦτα (ἐπὶ τρισχιλίων γεννήσεων ἀπαντᾷ τὸ πολὺ ἐν μόνον τέρας). Ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως τῶν διαφόρων ζώων δι' ἐκτετατώσεως, δηλονότι νὰ προκύψῃ πύθνητος ὡς τέρας τετραπόδου ζώου εἶναι ἀπαράδεκτος, καθότι σταθερῶς παρατηρεῖται ὅτι τὰ Τ. οὐ μόνον ἀτελέστερα τυγχάνουσι τοῦ ἐξ οὗ πρέρχοντα· τύπου, ἀλλὰ καὶ βίωσιμα δὲν εἶναι. [P.N.B.]

Τερατόλιθος. Βλ. Μυεόλιθος.

Τερατολογία εἶναι κλάδος τῆς παθολογίας περὶ τῶν τεράτων καὶ τερατειῶν πραγματευόμενος· αἱ περὶ τὴν διέπλασιν ἀνωμαλίας καὶ διαταραχὰς συνιστῶσι τρόπων τινὰ νόσους τῆς ἐμβρυϊκῆς ζωῆς τῶν ὄντων, ὁ δὲ σπουδαῖον αὐτὰς παθολογικὸς κλάδος σχετίζεται τὸ μὲν πρὸς τὴν παθολογικὴν ἀνατομίαν, τὸ δὲ πρὸς τὴν παθολογικὴν φυσιολογίαν. [P.N.B.]

Τέρβιον. σύμβολ. Th, ἀτομ. βάρος 148.5. Μέταλλον ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Δημητρίου ἀνακαλυφθέν μὲν ὑπὸ Mosander τῷ 1843 καὶ περιληφθέν ἐν τῷ τῶν στοιχείων καταλόγῳ, διαγραφέν δ' ἐξ αὐτοῦ τῷ 1866 ὑπὸ Bunsen, ὅστις δὲν κατώρθωσε νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ὑπαρξίν τουτοῦ διὰ τῆς φασματοσκοπικῆς ἀναλύσεως· τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐν τῷ φασματοσκοπίῳ συγγέεται πρὸς τὰ Ἐρβίου καὶ Ὑττέρβιον. Οὐχ ἦτιον δ' Mairgnac τῷ 1878 ὑπεστήριξε τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ· ἐσχάτως δὲ πάλιν (1885) ὁ Clève ἠρνήθη τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ. Ὅπωςδήποτε σήμερον καταλέγεται μεταξὺ τῶν στοιχείων καὶ μάλιστα ὑπάρχει καὶ ἔννοσις τις αὐτοῦ, τὸ Th_2O_3 ἀπαντῶσα ἐν τῷ ὀρυκτῷ σάμαρσασκίτῃ, ὡς καὶ ἄλλη τις ἔννοσις, τὸ θεικὲν τέρβιον $\text{Th}_2(\text{SO}_4)_2 + 8\text{H}_2\text{O}$, κρυσταλλουμένη εἰς ἀχρόους βελονοειδῆς κρυστάλλους, ἱσομόρφους πρὸς τοὺς κρυστάλλους τῶν θεικῶν ἀλάτων τοῦ ἐρβίου, διδυμίνου καὶ ὑτρίου. [P.N.B.]

Τέρρα ὀστών. Βλ. Φωσφόρος.

Τερβόρχ (Γεράρδος Terborch). Ὁλλανδὸς ζωγράφος γενν. 1617 ἐν Τσέλλε, ἐπιτελέσας μακρὰς περιόδους ἀνὰ τὴν Εὐρώπην, ἐγκατασταθεὶς δὲ εἰτα εἰς Δέβεντερ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1681. Εἶναι γνωστότατος ὡς προσωπογράφος καὶ ἡθογράφος.

Τεργέστη (γερμ. Triest, ἰταλ. Trieste). Παράλιος πόλις τῆς Αὐστροουγγαρίας πρωτεύουσα τῆς ἐμμενίου τοῦ διοικήσεως ἐντὶς ταυτωνύμου τῆς ἐπίσης κόλπου ἐν τῇ Ἀδριατικῇ 550 χμ. ΝΔ τῆς Βιέννης μετὰ 160000 κατ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν περι-

χώρων· ἐκ τούτων ὑπάρχουσι πολλοὶ Ἑλληγες ἀπαρτίζοντες ἰδίαν κοινότητα ἀπὸ τοῦ 1782. Ἔχει εὐρὺν καὶ ἀσφαλὴ λιμένα, φρούριον, καθεδρικὸν ναὺν μετὰ τοῦ τάφου τοῦ Βίγκελμανν, ἑλληνικὸν ναὺν τοῦ ἀγ. Νικόλαου ὡς καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα, σχολὴν τεχνικὴν καὶ ὑδρογραφικὴν, ἀκαδημίαν ἐμπορικὴν καὶ ναυτικὴν, ὥραιας τινὰς πλατείας καὶ ἀκμάζουσιν βιομηχανίαν παιγνιοχάρτων, μουσικῶν ὀργάνων, ὀλοσηρικῶν, μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, τριχάπτων, κηρίων κλ. Εἶναι δὲ ἔθρα τῆς αὐστριακῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας Δεῦδ καὶ διεξάγει μέγα ἐμπορικὴν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς, Ἑλλάδος, Αἰγύπτου, Σικελίας, Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς, οὕτω ὑπὸ ἐμπορικὴν ἐποψίν δ' πρῶτος λιμὴν τῆς Αὐστρίας. Ἡ πόλις αὕτη περιτειχίσθη κατὰ τὸν 17 αἰῶνα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Δυγούστου καὶ ἐλεγχάτηθη ὑπὸ τοῦ Ἀττίλα. Ὑποταγείσα εἰτα εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1382 εἰς τὴν Αὐστρίαν. Ἡ ἀκμὴ τῆς ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 17 αἰῶνος, ὅτε ὁ Κάρολος 5' τῷ 1719 τὴν ἀνεκήρυξεν ἐλευθέρον πόλιν, ἡ δὲ Μαρία Θηρεσία τῷ 1750 ἐλευθέρωσεν αὐτὴν ὅστις ὕψιστοτο μέχρι τοῦ 1891. Διὰ τῶν τοιούτων προνομίων ὁ ἐξ 6000 περί τας ἀρχὰς τοῦ 17 αἰῶνος πληθυσμὸς τῆς ἀνῆλθεν εἰς τὸν σημερινὸν ἀριθμὸν καὶ ἤδη δὲ διατελεῖ ἐν πρώθῳ. Ἡ διοίκησις τῆς Τ. ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων τῆς. [Πς.]

Τερεβινθέλαιον ἢ ἔλαιον τερεβίνθου ἢ κατ' ἐξοχὴν τερπένη, $\text{C}_{10}\text{H}_{16}$, προϊόν τῆς ἀποστάξεως τοῦ τερεβίνθου, συντηγῶς τοῦ τῆς πίτους, ρευστὸν ἄχρουν, ψιλόρρεστον, γεύσεως πικρᾶς καὶ καυστικῆς, ὁσμῆς ἰδιογενεῖας, διαθλαστικόν, ἐκτρέπον πρὸς τ' ἀριστερὰ τὸ πεπολωμένον φῶς. Χρῆσις αὐτοῦ ἱκανῶς μεγάλη γίνεται ἐν τῇ ἱατρικῇ. Διὰ τὴν ἀντικαταρροικὴν αὐτοῦ ιδιότητα χρησιμεύει κατὰ κατάρρου βρογχικοῦ ἢ ἐντερικοῦ, κατὰ λευκορροίας καὶ βλεννορροίας, ὡς αἰμοστατικόν, ὡς δευτερικὸν τοῦ γαστροεντερικοῦ βλεννοῦμένου, κατὰ νευρώσεων, γαστραλγιῶν, ἰσχιάδων, μετεωρισμῶν, ὡς ταινιοκτόνον. Ἐξωτερικῶς δὲ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ πρὸς ἐντριβὰς κατὰ χρονίων ρευματισμῶν καὶ νευραλγιῶν ὡς ἀπολυμαντικὴν κατὰ ἐλκῶν γαγγραινώδων, θερμὸν δὲ ἐρεθίζει καὶ πορφυρίζει τὴν ἐπίδερμιν ἀνεργοῦν ὡς ἀντισπαστικόν. [P.N.B.]

Τερεβινθος καλεῖται 1) δένδρον τῆς οἰκονομίας τῶν Τερεβινθιδῶν (βλ. λ.). — 2) Ὅπως πυκνός, ὁσμῆς ἰδιογενεῖας καὶ γεύσεως καυστικῆς ἀπορρέων ἐξ ἐκτομῶν γενομένων ἐν τῷ φλοιῷ πολλῶν κωνοφόρων εἰδῶν, συνιστάμενος δὲ ἐκ τερεβινθελαιῶν καὶ ῥητινῆς τινός, ἥτις εἰς τὸν ἐκ τῆς πίτους Τ. καλούμενον ἰδίως $\kappa\sigma\lambda\phi\omega\nu\iota\sigma\iota\varsigma$ μένει ἐν τῷ

ἀποστακτριῶ ὡς ὑπόλοιπον. Ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς προελεύσεως ὁ Τ. εἶναι τὰς ἐξῆς ἐπωνυμίας· γ α λ λ ι κ ὸ ς ἢ β ο ρ θ ι γ α λ ε ι ο ς ἀπερρέων ἐκ τῆς Pinus pinaster ἢ maritima· γ ε ρ μ α ν ι κ ὸ ς ἐξαγόμενος πρὸ πάντων ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἐκ τῆς Pinus silvestris ἢ Laricio· ἔ ν ε τ ι κ ὸ ς ἢ λ α ρ ι κ ο τ ε ρ ε β ι ν θ ο ς ἐξαγόμενος ἐν Τυρρίῳ καὶ Ἑλβετίᾳ ἐκ τῆς Pinus larix, ὅστις εἶναι πυκνέρειυστος, ἀρωματικὸς τὴν ὁσμὴν, διαφανὴς ὡς βερνίκιον καὶ περιέχει 80-85 % ἄμορφον ῥητίνην· ἄ μ ε ρ ι κ α ν ι κ ὸ ς ἐκ τοῦ Pinus pulustris, australis taeda καὶ strobilus. Ἐγκαταλειπόμενος ἀδικτος ὁ Τ. διακρίνεται εἰς δύο σιβάδας, τὴν κατωτέραν λευκὴν, κοκκιοπαγῆ, καὶ τὴν ἀνωτέραν ῥωδιστέραν, διαφανῆ, σκοτεινῶς κιτρίνην, ὑποφθιζούσαν. Ὁ Τ. χημικῶς ἀναλυόμενος περιέχει: 20-30 % τερεβινθελαίου, 60-80 % ῥητίνης πίτους καὶ 5-10 % ὕδατος. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν παρασκευὴν ἐμπλάστρων, τερεβινθελαίου, κολλοφωνίου, πίσης, βερνικίων ξηραντικῶν χρησίμων ἐν τῇ ἐλαιογραφίᾳ, σαπῶνων, λαμπάδων καὶ εἰς τὴν νέθευσιν τοῦ μελιττογενεοῦ κηροῦ. [P.N.B.]

Τερεβινθος (νῦν καλουμένη Ἀντιρρόβιθος καὶ Τουρκ. Σεδέρ-ἰδᾶ). Νῆσος ἀκατέκτος τῆς Προποντιδὸς καὶ ἀποτελούσα μέρος τῶν Πριγκιπωνήσων. Κειμένη ΝΑ τῆς Πριγκίπου εἶναι κατάφυτος ἀπὸ πηγάντου καὶ ἐχρησμεύσεν ὡς διαμονὴ εἰς τὸν πατριάρχην Ἰγνάτιον τὸν Ῥαγκαβὲ ἐξορισθέντα ἐπὶ τοῦ Βάρδα. [M.X.]

Τερεβινθώδη (Βοτ.). Terebinthaceae. Ἡ καὶ τῶν Τερμινθωδῶν ἢ Ἀνακαρδιοδῶν (Anacardiaceae) ὀνομασθεῖσα οἰκογένεια αὕτη Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν περιλαμβάνει 400 εἴδη τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων χωρῶν τὰ πάντα ξυλόδη καὶ ἀρωματικά, βρθοντα δεψικῆς οὐσίας καὶ ῥητινωδῶν γυμῶν. Τὰ σπουδαιότερα γένη εἰσὶ Πιστακίη (Pistacia L.) οὗ τὰ εἴδη Π. ἢ γνησίᾳ (P. vera L.), κοινῶς πιστικὰ καλλιεργουμένη συχνὰ καὶ παρ' ἡμῖν χάριν τῶν γνωστῶν ἀμυγδαλοειδῶν καρπῶν (πιστάκια κ. πιστικία)· Π. ἢ Τερεβινθός ἢ Τέρμινθος τῶν ἀρχαίων, κοινῶς Κοκκικρεταία, κοινότατος θάμνος ἐν Ἑλλάδι· ποικιλία ταύτης εἶναι ἡ Τσικουδία τῆς Χίου μετὰ μεγαλυτέρων ἐδωδίων καρπῶν ἐξ ὧν ἐξάγεται τὸ χρησίμον εἰς κατασκευὴν γλυκισμάτων τσικουδέλλαδον· Π. ἢ σχίνος (P. Lentiscus L.), κοινῶς Σίνος, δειφύλλος θάμνος τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον χωρῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς, ὧν ποικιλία εἶναι τὸ μαστιχόδενδρον τῆς Χίου ἐξ οὗ δι' ἐντομῶν ἐξάγεται ἡ ῥητίνη

ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα μαστίχη (βλ. Ἀνακαρδιοδῶν τὸ δούτικον (βλ. cardium occidentale L.) εἶναι δὲ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν παράγον τὸ πολὺ πρὸς ἐπιπλουργίαν ξύλον Acajou· σῆκος τοῦ καρποῦ εἶναι ἐδωδύμος, οὗ καὶ περιέχουσι δριμύτατον ἔλαιον (Ca. δὲ καρπὸς παράγει κόμμι (Gomme jou). Μάγγιφόρος ἢ Ἰνδική (βλ. gitera Indica L.) εἶναι δένδρον Ἰνδιῶν παράγον ἐδωδύμους καρπούς κ. χρηστὸν ξύλον. Διὰ τὰ γένη P. οὗ Σχίνος καὶ τὰ εἴδη αὐτῶν βλ.

Τερεβράτουλα (Terebratulidae) λεῖται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων τὸ γνωστὸν γένος τῶν Βραχιοπόδων ἢ Βραχιοπόδων. Ἐχουσιν ὀπὴν ἐν τῇ ἐπισθίῳ ὀστέῳ δι' ἧς ἐξέρχεται ὁ μίσχος δι' οὗ προέρχεται τὰ ζῶα εἰς τὴν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Τέρεκ. Ποταμὸς τῆς Ἀσιατικῆς σίας, πηγάζων ἐκ τοῦ κατὰ τὰ ΒΔ τῆς κασίας ἔρους Καζβέκ· στρεφόμενος Δ διέρχεται διὰ τοῦ Μοζδὸκ καὶ δὲ τῆς χώρας τοῦ Τέρεκ, διχάζεται εἰς Κ. καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν διὰ π. στομιῶν μετὰ ῥοῦν περὶ τοῦ 500 χμ.

Τερεντιανὸς Μαῦρος (Terentianus Maurus). Λατίνος γραμματικὸς Β' μ. Χ. αἰῶνος συγγραφέας Λατινικῆς τρικῆν ὑπὸ τὸν τίτλον «De litteris, his, metris» ἧς νεωτάτη ἐκδοσις εἶναι τοῦ Keil ἐν τοῖς Grammatici Latini (1874).

Τερέντιος (P. Terentius Afer) μαῖος κωμικὸς ποιητὴς γεννηθεὶς π. ἐν Καρχηδόνι περὶ τὸ 185 π. Χ. ἔτι ἐπωλήθη ὡς δούλος εἰς τὴν συτακὴν Τ. Δουκανόν, ὅστις ἔλκυσε τῆς εὐφυλίας καὶ τῆς καλλονῆς τοῦ τῆς λευθέρωσε, τὸν ἀνέθρεψεν ἐπιμελῶς τῷ ἔδωκε τὸ ἴδιον ὄνομα. Παραστήσας ἐπιτυχίᾳ κωμωδίας τινὰς εἴλκυσε τὴν φιλίαν τοῦ Σκιπίωνος Αἰμιλίου τοῦ Λαίλιου, ὅστις ὡς λέγεται, συνόθησαν εἰς τινα ἔργα του. Ὁ Τ. ἔτασεν εἰς Ἑλλάδα καὶ Ἀσίαν, ὅπως δάσκη τὴν Ἑλλην. φιλολογίαν, ἐπανεῖνος δ' ἐκείθεν ἐκόμισε μεταφράσεις ἡ σεις πλείστων κωμωδιῶν τοῦ Μενάνδρου ὅμως ἀπωλέσθησαν κατὰ τὸ ἐβὼν ναυάγιον. Ἡ ἀπώλεια αὐτῆς τῆς ξένης μεγίστην θλίψιν, ἐξ ἧς καὶ ἀπ. περὶ τὸ 159 π. Χ. ἐν νεαρᾷ ηλικίᾳ Τ. διεσώθησαν ἐξ κωμωδία «Ἀνδρία, ἡχος, Ἐαυτοντιμωρούμενος, Ἀδελφοί, Φορμίων», ἅπασαι Ἑλληνικῆς ὑποπιθανώτατα δὲ μιμήσεις ἔργων τοῦ Λοδωροῦ καὶ τοῦ Μενάνδρου. Τὸ ὄφ. Τ. εἶναι λεπτὸν καὶ καθαρὸν, ἡ δρα

οικονομία ὁμαλή, τὸ αἰσθήματα ὑψηλά, ἀλλ' ἐνίοτε ἡ πλοκή εἶναι μηδαιμένη καὶ ἑλλεῖπει ἡ δέξυτης τοῦ σκώμματος καὶ τὸ ἄλλος καὶ ἡ κωμικὴ ἔρρασις. Ἐν γένει ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ εἶναι καταφανὴς ἡ ἐπιβρασὶς τῆς νέας κωμωδίας καὶ προφανὴς ἡ τοῦ Μενάνδρου μίμησις, ἐξ ἧς ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Ἑμιμένανδρος. Ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ 1471 πολυαριθμῶν ἐκδόσεων τοῦ Τερεντίου διακρίνονται ἡ τοῦ Bentley τῷ 1726 καὶ αἰ νεώτεραι ὑπὲρ Umpfenbach (1870), Fleck-eisen (1874) καὶ Dziatzko (1885). [Πρ.]

Τερέντιος Ουάρρων. 1) C. Terentius Varro. Ῥωμαῖος ὕπατος τῷ 216 π. Χ. ἐκ ταπεινῶν γένους καταγόμενος καὶ ἀνυψωθείς τῇ ὑποστηρίξει τῆς δημοτικῆς μερίδος. Εἶναι γνωστὸς διὰ τὸ παρὰ τὸν αὐτοῦ θράσος ὡς συνάψας παρὰ τὴν γνώμην τοῦ συνυπάτου Δίμιλίου Παύλου μάχην κατὰ τοῦ Ἀννίβα ἐν Κάνναις ἐνθα ἤττηθη δεινῶς ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατός. Συνέλεξεν ὕστερον τοὺς διαφυγόντας τῆς τραγῆς ἀνδρας οὓς ἐπανάγαγεν εἰς Ῥώμην ἔπειν ἡ σύγκλητος ἐθήρυσεν εὐχαριστίας εἰς αὐτὸν ὡς μὴ ἀπελπισθέντα περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως. — 2) M. Terentius Varro. ὁ πολυίστωρ, γεννηθεὶς τῷ 117 π. Χ. ἐν Ῥεατῷ τῆς Σαβίνης (νῦν Rieti), ἔθεν καὶ Ῥεατίνος καλεῖται. καὶ ἀπεθ. τῷ 27 π. Χ. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐν Ἀθῆναις εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ-συνηγόρου ἐν Ῥώμῃ καὶ κατέλαθεν εἰτα διαφόρους δημοσίους ἀρχὰς ὡς καὶ τὴν τοῦ δημάρχου. Ἦτο ἐκ τῶν στενῶν φίλων τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πομπηίου, ἐν δὲ τῷ ἐμφύλιῳ πολέμῳ ἠγωνίσθη κατὰ τοῦ Καίσαρος. πρὸς δὲ βραδύτητα συνειληλάχῃ. Κατέστη δὲ ἑφορος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Καίσαρος, μεθ' οὗ τὸν θάνατον προσεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου, πλὴν κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ποινὴν. Ὑπῆρξε πολυγραφώτατος γράψας 74 ἔργα ποικίλης ὕλης ἐν αἷς καὶ Ῥωμαϊκὰς Ἀρχαίολογίας, ἐνθα ὥρισε τὴν κρίσιν τῆς Ῥώμης κατ' ἴδιν ὑπολογισμὸν ἐπικρατοῦντα μέχρι σήμερον καὶ γνωστὸν ἐκ τοῦ νόματος αὐτοῦ. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του σφίζονται 6 βιβλία (ἀπὸ τοῦ Δ'-Θ') τοῦ ἔργου De lingua Latina (ἰδίᾳ ἐκδοσις ὑπὲρ C. Otfried Müller τῷ 1833), 3 βιβλία De re rustica (ἐκδ. ὑπὸ Schneider), Γνωμικὰ αὐτοῦ (Sententiae Varronis) καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ἔργων. Διεκρίθη δὲ ὡς σατιρικὸς ποιητὴς γράψας πλὴν τῶν ἀπωλεσθεισῶν ἀπλῶν σατιρῶν ἐν μέτρῳ δακτυλικῷ (εἰς 4 βιβλία) καὶ τὰς Μενίππειας Σατίρας εἰς 150 βιβλία ἐνθα ἀνέμιξε λόγον περὶ καὶ ἑμμετρον, ὧν τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα ἐξεδόθησαν κυρίως τῷ 1865 ἐν Λίψιᾳ ὑπὸ

Riese. Πρὸς Boissier, Etude sur V. (1859). — 3) P. Terentius Varro, ὁ λεγόμενος Ἀτακίνος ὡς γεννηθεὶς τῷ 82 π. Χ. ἐν τῇ Ναρθωνικῇ Γαλατῖα χώρᾳ τῶν Ἀτακίνων καὶ ἱπεθ. τῷ 37 π. Χ. Ὑἱὸς ὦν Ῥωμαίου συνώδευσεν τὸν Καίσαρα ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ αὐτοῦ κατὰ τῶν Γαλατῶν, οὗτε ἐποίησε τὸ ἔπος αὐτοῦ Bellum Sequanense, μετέφρασε προσέτι ἑμμέτρως τὰ Ἀργοναυτικά Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου καὶ ἐποίησε διδακτικὰ ποιήματα, σατίρας καὶ ἐλεγείας. ὧν τὰ ἀποσπάσματα ἐξεδόθησαν ἐν τοῖς Poetae Latini minores ὑπὸ Wernsdorff

Τερηδών (Teredo). Πρότυπον γένος τῶν Τερηδενιδῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σωληνοκόγχων. Οἱ Τ. ἔχουσι σῶμα κυλινδρικόν 13-16 ἐμ. φέρον ἔμπροσθεν δακτυλοειδῆ κόγχην, ὁρῶσιν δὲ ἐντὸς τῶν ξύλων σωληνοειδεῖς ὁδοὺς, ἃς ἀλείφουσιν ἑσῶθεν δι' αὐσίας τιτανώδους ἐκκρινόμενης ἀπὸ τοῦ χιτῶνος αὐτῶν. Τὰ εἶδη Τ. ὁ νοτορῶξ (T. navalis) καὶ Τ. ἡ θλαθρία (T. fatalis) προσβάλλοντα τοιοῦτοτρόπως τὰ ξύλινα πλοῖα κλ. προσενεῖσι σημαντικὴν ζημίαν, διὰ καὶ ἐπιχαλιώνονται τὰ πλοῖα ἢ προσφυλάσσονται διὰ πλοστῶν ἢλων οἵτινες δέξεισθαι καλυπτέουσι τὸ ξύλον διὰ στρώματος σκυρίας μὴ προσβαλλομένης ὑπὸ τῶν Τ.

Τερηδών καλεῖται γενικῶς πάθος τις τοῦ ὀστέου ἱστοῦ μὴ συγχεσμένη πρὸς τὴν νέκρωσιν (βλ. λ.) καθὲν ἐνταῦθα τὸ πάσχειν ὀστοῦν ἐκπύεται καὶ πίπτει κατὰ θρόμματα. δὲν παύει ὁμοῦς διὰ τοῦτο ἀπολαθεῖν ζωῆς· εἶναι ἄρα ἡ Τ. ὀστείτις γαρρκτηρικὴ ἐκ τῆς ὑπὸ ἀγγειώσεως, ἀραιώσεως, μαλακώσεως καὶ πυήσεως τοῦ ὀστέου ἱστοῦ μετὰ διαλύσεως αὐτοῦ, ἢ χρονία τις πυώδης ὀστείτις. Προβάλλει κατὰ προτίμησιν τὰ βραχέα ὀστά καὶ τὰ παρακείμενα τῶν ἀρθρώσεων ἕνεκα αἰτίων τοπικῶν, ἐξωτερικῶν, βιαίων (μολώπεισις, σύστρεμμα, ἀπόστημα ἢ ἑλκος)· ἐκδηλοῦται διὰ συμπτωμάτων ἀπλῆς ὀστείτιδος (ἀλγους καὶ ἐξοιδήσεως τοπικῆς), μεθ' ὃ ἡ σχηματιζομένη ἑστία προκαλεῖ τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς φλεγμονῆς καὶ λήγει δίδουσα ἔξοδον πύου ἰχωρώδους καὶ ὑπόφαιου. Οὕτως ἐγεννήθη συρίγγιον ἀτελὲς χρόνιον ἐὰν μηδεμίαν ἀντιταχθῇ θεραπεία. Πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πύου καὶ τοῦ συρίγγιου ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς ἐφαρμογὴν ἐπιτοπιῶς ἀντιφλογιστικῶν καὶ διαλυτικῶν, μετὰ δὲ εἰς τὴν σχάσιν τοῦ ἀποστήματος καὶ καθαρισμὸν καὶ ἀπόξεσιν τοῦ τετερηδονισμένου ὀστοῦ. Ὅσάκις ἡ Τ. εἶναι ἀποτέλεσμα διαθέσεως τινος τοῦ ὁργανισμοῦ (σύριλις, φυματίωσις, χοιράδιωσις) ἢ τοπικῆς θεραπείας εἶναι ματαιοπονία ὅταν μὴ βοηθῶνται καὶ διὰ γενικῆς βελτιώσεως τῆς κρᾶσεως καὶ τῆς καταστάσεως

του οργανισμού. Περί Τ. τῶν ὀδόντων βλ. 'Οδόντες. [P.N.B.]

Τέρρινα. 'Αρχ. πόλις ἐπὶ τῆς Δ παραλίας τῶν Βρυτιτῶν ἐπὶ τοῦ Τυρρηναίου κόλπου ἀποικία οὕτα τῶν Κροτωνιατῶν καὶ καταστραφεῖσα ὑπὸ τοῦ 'Αννίβου. 'Ερείπια αὐτῆς σῶζονται παρὰ τὴν νῦν 'Αγ. Εὐφηνίαν.

Τερλίτσι (Terlizzi). Πόλις ἐν τῇ περὶφ. Βαρλέττας τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Βαρίου, ἔχουσα 20 592 κατ., τείχη καὶ φρούριον, ἀμπελοურγιαν κλ. [Μ.Σ.]

Τέρμερα (3α). 'Αρχ. πόλις μεταξὺ Καρίας καὶ Λυδίας ἐν τῇ Μικρᾷ 'Ασίᾳ, 40 σταδίους μακρὰν τῆς Κῶ ἐπὶ τοῦ Τερμερίου ἀκρωτηρίου. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν πειραταί, ἴσως δ' ἐκ τῶν ὑπὸ τούτων προξενουμένων κακῶν ἀπέρρευσεν ἡ φράσις «Τέρμεριον κακόν». Πιθανώτερον ὅμως αὕτη νὰ ἔχη τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ διαβόητου ληστοῦ Τερμέρου, ὅστις ἔθραυε τὰς κεφαλὰς τῶν εἰς τὰς χεῖράς του ἐμπιπόντων καὶ θν δι' ὁμοίου τρόπου ἐθανάτωσεν ὁ 'Ηρακλῆς. [Πς.]

Τερμησσός (καὶ Τελμησσός). Πόλις ἐν Πισιδίᾳ ἄνω τοῦ ποταμοῦ Καταρράκτου ἐπὶ τοῦ ὄρους Ταύρου. Τόσω ἦτο ὄχυρὰ ἕνεκα τοῦ δυσπρόσβιτου τῆς ἐν ἣ ἔκειτο θέσεως καὶ ἐπιπροσθεύσης σκευωποῦ, ὥστε ὁ 'Αλέξανδρος δὲν ἤδυνήθη νὰ τὴν προσβάλῃ.

Τερμητιδίαι (Termitidae). Οἰκογένεια τῶν Ψευδονευροπτέρων Ὑμενοπτέρων ζῶσα κατὰ κοινότητος καὶ ὑπὸ ἄλλας προσέτι ἐπόψεις ὑπενθυμίζουσα τοὺς μύρμηκας διὸ καὶ λευκοὶ μύρμηκες καλοῦνται. Διακρίνονται παρ' αὐτοῖς ἐκτὸς τῶν περὶ τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων δύο ἢ τρεῖς ἄπτεροι τάξεις : οἱ μεγαλοκέφαλοι στρατιῶται εἰτινες ὑπερασπίζουσι τὴν φωλεάν, εἰ ἐργάται καὶ παρὰ τισὶν εἴδεσιν οἱ ρυγχόδρομοι. 'Αρρενα καὶ θήλεα ἀναπτύσσονται μόνον ἐν ὀρισμένῳ τινὶ χρόνῳ, ἐξέρχονται τῆς φωλεᾶς καὶ καταστρέφονται ὡς ἐπὶ πλείστον, μόνον δὲ ὀλίγα ζεύγη, ἀπεβαλόντα τὰς πτέρυγας, ἐπανερχονται εἰς τὴν φωλεάν ἢ ἱερεύουσι νέαν ὡς βασιλεῖς· ἡ βασιλισσα τίκτει ἀπειράριθμα ὄψ. Οἱ Τ. ζῶσιν ἐκ φυτικῶν οὐστῶν, κατασκευάζουσι δὲ ἐντὸς παλαιῶν κορυμνῶν κέντρων, εἰς ὑπογείους κοιλότητας ἢ καὶ ὑπὲρ τὴν γῆν ἐκ τῶν ἀποβλημάτων αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ χρώματος μεγάλου φωλεᾶς μετὰ πλείστων διαβόρων. Τινὰ εἶδη τῆς 'Αφρικῆς κατασκευάζουσιν ἐλόκληρα οἰκήματα ὕψους 3-4 μ., κωνοειδῆ καὶ στερεώτατα. Διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολυαγίαν των εἶναι ἐπιζημιώτατοι. κυρίως Τέρμης ὁ καταστρεπτικὸς (Termes fatalis). Ὑπὸ τινων λαῶν τρώγονται. Τὰ πλείστα εἶδη ζῶσιν ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς,

μόνον ὀλίγα δὲ ἐν τῇ Ν Εὐρώπῃ· ὑπάρχει δὲ κίτρινα, καφέχροα καὶ μέλανα. [Φ.]

Τερμινάλεια ἢ κατὰ π. (Terminalia Catappa L.). Δένδρον Ἰνδιῶν ὑπαγόμενον εἰς τὴν μικρὰν οἰκογένειαν Κ ο μ β ρ ε τ ω ὦ ν. Παράγει πούς ὧν τὰ σπέρματα ἀμυγδαλοειδῆ εἰσὶν οὖχα καὶ εὐγευστα· ὁ δὲ φλοιὸς εἶναι πικρὸς καὶ βαφικὸς. [Θ.Χ.]

Τέρμινθος (Molluseum). Νόσος τοῦ δέρματος μολυσματικὴν συνιστᾷ εἰς ἐπάρματα ἀκροχορδονώδη, μεγέθους, προέχοντα τοῦ δέρματος ἡμισφαίρειως, φέροντα κατὰ τὸ μέσον ὅπῃ σμικρὰν ἑξ ἧς διὰ περιθλίψεως ἀναδύεται ὕλη λευκὴ κατασκηνοῦντα κατὰ προτίμησιν καὶ πρῶτον ἀναφαινόμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν τράχηλον, τὰς χεῖρας, τὰ ἀντιβραχίονα καὶ γεννητικά ὄργανα καὶ περὶ αὐτῶν γεγονὸς τοῦτο ὡς καὶ πολλὰ κλινικὰ παρατηρήσεις καταδεικνύουσιν ὅτι τὸ σήμα τυγχάνει μεταδοτὸν ἐξ ἐπαφῆς ἀναχρώσεως. Ἡ μικροσκοπικὴ παρατήρησις δεικνύει ἐν τῷ μολυσματικῷ ἀποθλίβει τῶν ἐπαρμάτων ἰδιορρητὴν τινα πλάσση (σωμὰ τῆς Τ.) ὡσειδῆ τὸ σπέρμα καὶ ἐλάσσονα ἐπιθηλιακοῦ κυττάρου. Ἡ παρὰ τὴν ἀπλουστάτην, ἅτε συνισταμένην ἀπὸ θλίψεως ἢ ἀπὸ ἐξέσεως καὶ εἰς ἐπανεμφάνησιν ἐπιχρῶσιν δι' ἐλαίου καὶ φαρμάκων, ἀποβαίνει δὲ πολλάκις δυσχερὴς καὶ τῆς πληθούς τῶν ἐπαρμάτων. Ὅσα ταῦτα ἐξέρχονται ἱκανῶς τῆς ἐπιδερμίδος καὶ χρῆσις τοῦ μαχαίριου. [P.N.B.]

Τέρμινθος. Βλ. Τερμινθώδη.

Τέρμινη (Termini καὶ λοιπ. Th. Himerenses). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς καλίας 49 γμ. ΝΑ τοῦ Παλέρμου, 24 000 κατ. ἔχει φρούριον, ἀλυσίδαν, ἰσθμὸν σίτου, ἀμυγδαλίων, καθαρῶν καὶ θερμῶν. Εἰς τὰ περίχωρα εὐρίσκονται τοῦ ὄρους Καλὸ γῆρος ἐρείπια τῆς Ἰμερῆς.

Τερνάτε. Μία τῶν Μολυκκῶν νήσων ἔχουσα περ. 9 000 κατ.

Τερνέζη (Terneuzen). Ὠκεανὸς πόλις τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Ζηλάνδης ἐπὶ τῆς στενωπῆς τοῦ Δυτικοῦ Σκάλδους. ἔχει 7 093 κατ. καὶ ἀρχαῖον ἔμπειρον.

Τέρνι (Terni καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Teramna). Πόλις τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας ἐκτισμένη ἐπὶ νήσου τῆς Νέρας, 60 χμ. τῆς Περούγιας, μετὰ 15 000 κατ. καὶ τρις τοῦ ἱστορικοῦ Τακίτου μετ' ἀντικειμένης στήλης αὐτοῦ. ἔχει μεγάλην μηχανίαν ὕδρων, χαλυβδοποιίας καὶ περίχωρα εὐφορὰ. Δ τῆς πόλεως εἰς στασιν 3 χμ. εὐρίσκεται ὁ ὄριος κρήνης Μάρμορε σχηματιζόμενος

τοῦ Βελίνου, ὅστις ἀπὸ ὕψους 165 μ. γύνεται εἰς τὴν Νέραν. Παρ' αὐτὴν τῷ 1799 ἔστρατηγὸς Λεμοῦν κατέστρεψε τοὺς Νεαπολίτας.

Τέρνοδον. Χωρ. τῆς Μακεδονίας 5 ὠρ. τῆς Καστορίας, ἔχον 500 Χριστιανούς κατ.

Τέρνος. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐρυτάνων καίμενον πρὸς Ν τοῦ Κρικέλου, οὗ ἀπέχει ὠρ. 3 1/2 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 442 κατ.

Τερνστρουιμεριώδη (Bot.) Ternstroemiaeaceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων πολυετῶν φυτῶν συγγενεύουσα μετὰ τῶν Ὑπερικωδῶν. Τὰ 260 εἶδη εἰσὶ ξυλῶδη αὐτοφυῆ ἀνὰ τὴν Α' Ἀσίαν καὶ τὴν Β' Ἀμερικὴν. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶ Καμελεία καὶ Teta (βλ. τὰς λ.). [Θ.Χ.]

Τέροδα. Χωρίον τοῦ δήμου Παρακαμπλίων τῆς Εὐρυτανίας, ἔχον 158 κατ.

Τερουέλ (Ternel). Πόλις τῆς Ἰσπανίας πρωτεύουσα ἐμωνύμου τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τοῦ Γουαδαλαβιάρου 160 γμ. ἀπὸ τῆς Σαραγόσσης καὶ 220 ἀπὸ τῆς Μαδρίτης, μετὰ 11 300 κατ. Ἀνακτιθεῖσα ἀπὸ τῶν Μαύρων ὑπὸ Ἀλφόνσου Β' (1171) ἐκυριεύθη καὶ ἐλεγκτήθη τῷ 1365 ὑπὸ Πέτρου τοῦ Σκληροῦ. — Ἡ ἐπαρχία τοῦ Τ. μετὰ τῶν τῆς Χουέσκας Β, Σαραγόσσης ΝΔ, Βαλεντίας Δ καὶ Καταλωνίας Δ ἔχει ἐπιφάνειαν 14818 τγμ. καὶ 360 000 κατ. Αὕτη διασχιζεται ὑπὸ τῆς Σιέρρας δὲ Ἀλθαρασίν καὶ διαδρέγεται ὑπὸ τῶν Γουαδαλαβιάρου καὶ Γουαδαλούπη [Πς.]

Τέρπανδρος. Ποιητὴς καὶ μουσικὸς ζήσας μετὰ 25ης καὶ 35ης Ὀλυμπιάδος ἐξ Ἀντίσσης τῆς Λεοῦ καταγόμενος. Οὗτος ἐνίκησε τετράκις ἐπανεληγμένως εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας τῶν Δελφῶν μετὰ τῆς 27ης καὶ 33ης Ὀλυμπιάδος καὶ εἰς τὸν πρῶτον τοῦ Καρνεῖου Ἀπόλλωνος ἐν Σπάρτῃ, ὅπου εἶχεν ἀποσταλὴ ἐντολὴ τοῦ μαντείου ὅπως πρᾶνῃ τὰ ἐν ἐξάφει ἐμφύλια πάθη. Συνέταξε δὲ ὁ Τ. τὰς λεγόμενας Λεοβίας μελωδίας, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν ἐπεκράτησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν διὰ τὴν γλυκύτητα καὶ τὸ λοιπὸν αὐτῶν κάλλος καὶ λέγεται πρῶτος τελειοποιήσας τὴν λύραν διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν χορδῶν αὐτῆς εἰς ἑπτὰ ἐκ τῶν πρὶν τεσσάρων, πρῶτος ἐπίσης ἐπινοήσας τὰ μουσικὰ σημεῖα καὶ ἐφευρὼν τοὺς Νόμους καὶ Σκόλια. Τὰ θραύα ὠψόμενα ὁποσάσματα εὐρύνονται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Bergk, Poetae Lyrici graeci.

Τερπέναι καλοῦνται πολυάριθμοι ὑδρογονάνθρακες συγγενεῖς πρὸς τὰς 10 ὁτομα ἀνθρακος περιεχοῦσας ὁρωματικὰς ἐνώσεις, τύπου κοινὸν ἔχοντες τὸν τοῦ τερεβινθαλαίου (C₁₀ H₁₆) τοῦ κατ' ἐξοχὴν τερπένους καλουμένου πάντα τὰ αἰθέρια ἔλαια τὰ ἐνυπάρχοντα καὶ εἰς τὰ μᾶλλον ἀπ' ἀλλήλων δια-

φέροντα φυτὰ καὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὸ κυρίως δομηρὸν συστατικὸν αὐτῶν συνίστανται ἐκ τῶν ὑδρογονανθράκων τούτων μᾶλλον ἢ ἥττον ἀμιγῶν. Διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων οὐχὶ ἐκ τῶν χημικῶν ιδιοτήτων αὐτῶν, αἵτινες τυγχάνουσιν ὁμοιότητας, ἀλλ' ἐκ τῶν φυσικῶν (σημεῖου ζέσεως κυμαίνοντος μετὰ 150°-180°) καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς διαφόρου τροπῆς τοῦ πεπολωμένου φωτός, ὡς ἐξ οὗ διακρίνονται εἰς δεξιότροπὴν καὶ εἰς ἀριστεροτροπὴν, ἐὰν ἐπὶ τὰ δεξιὰ ἢ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ γίνεταί ἡ προκειμένη ἐκτροπή. Ἰδιαιτέρως τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσιν οἱ βρενταὶ τοῦ τύπου τούτου ὕδρογονάνθρακες, διότι τοὺς στερεοὺς ἐκάλεσαν πρὸς διάκρισιν καπουρένας. [P.N.B.]

Τερπινέλαιον (Terpinol). Ἐλαίον αἰθέριον, εὐωδέστατον, τὴν δομὴν ὑακίνθων ἔχον, ζεῖον εἰς 168°, παραγόμενον ἐκ τῆς δράσεως τῶν ἐξέων (ὕδροϊωδικῶ, θειικοῦ ἐνυδρίου κλ.) ἐπὶ ὕδατος διαλύματος τερπίνης ἢ δι' ἀποστάξεως διουδροχλωρικής τερπίνης μετ' οἰνικνευματώδους διαλύματος καυστικοῦ καλίου. Γίνεται χρῆσις αὐτοῦ εἰς παρασκευὴν μύρων. [P.N.B.]

Τερπίνη εἶναι οὐσία κρυσταλλικὴ διακρινόμενη εἰς ἐνυδρον ὑπὸ μορφῇ κρυστάλλων μεγάλων βοαιρρέμων, ἀποβαλλομένων διὰ χρόνου ἐκ μίγματος τερεβινθαλαίου καὶ ὕδατος, τηχομένου εἰς 100° ἀποβαλλομένου ἢ μορίου κρυσταλλικοῦ ὕδατος, ὅτε προκύπτει ἡ ἀνυδροσ, λεπταὶ κρυσταλλικαὶ βελόναι. Ἡ ἐνυδρος εἶναι φάρμακον ἀγαθώτατον κατ' ὀξέων στηθοκατάρρων. [P.N.B.]

Τερπίτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Παρευηνίων τῆς ἐπαρχίας Ναυπακτίας, οἰκούμενον ὑπὸ 242 κατ. καὶ καίμενον πρὸς Δ τῆς Κόνισκας, ἐξ ἧς ἀπέχει ὠρ. 2.

Τερρανόδα (Terranova di Sicilia). Πόλις τῆς Σικελίας 55 γμ. ΝΔ τῆς Κιτάνης μετὰ 20 000 κατ. Αὕτη διεξάγει εὐρὺ ἐμπόριον θείου, σόδας κλ., ἰβρύθη δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Ἀραγωνίου. [Πς.]

Τερρατσίνη (Terracina). Πόλις τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας ἐπὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους 80 γμ. ΝΑ τῆς Ῥώμης μετὰ 9 000 κατοίκων. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται ὠραῖος μητροπολιτικὸς ναός, ὅστις ἦτο ἀρχαῖον τοῦ Ἀπέλλωνος ἱερὸν καὶ ὠραία πλατεῖα, διενεργεῖται δὲ εὐρεῖα ἀλιεῖα. Ἐξ αὐτῆς καλεῖται ἡ ἐμώνυμος διωρυξ, ἥτις εἶναι συνέχεια τοῦ Πίου. Ἐκτίσθη δὲ ἡ Ῥ. ὑπὸ τῶν Οὐέλσων ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνχικαί κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τῷ 406 π. Χ. Τῷ 1798 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἐξωραίσθη δὲ παρὰ τοῦ Πίου Σ'. [Πς.]

Τερσεΐρα (Terceira). Μία τῶν Πορτογαλικῶν Ἀζορῶν νήσων, ΒΔ τῆς τοῦ Ἀγ. Μιχαήλ, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 420 τχμ., 50 000 κατ. καὶ πρωτεύουσάν τήν Ἀγγραν. ἔχει ἀκτὰς δυσπελάστους, θάλασσαν ἀφθονοῦσαν ἰχθύων, χελωνῶν καὶ θαλασσίων καὶ ἔδαφος εὐφορὸν, διεξάγει δὲ ἐμπόριον μετὰ τῆς Βρασιλίας. Τῷ 1582 ὁ ναύαρχος Σάντα Κρουζ ἐνίκησε παρ' αὐτὴν τὸν Φίλιππον Στρότογν, διαρκούσης δὲ τῆς ὑπὸ τὸν Δὸν Μιχαήλ οἰκιστοποίησεως τοῦ θρόνου τῆς Πορτογαλίας ἡ Δόνα Μαρία εἶχεν ὡς ἔδραν αὐτῆς τὴν Τ. (1824-1833). Ὁ Δὸν Πέτρος πατὴρ ταύτης καὶ αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας ὠνόμασε δοῦκα τῆς Τ. τὸν μαρκήσιον Μιλλαςλέρ (1798-1860), ὅστις τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἱπαδῶν τοῦ ἐξεδίδωκε τὸν Δὸν Μιχαήλ τῆς Πορτογαλίας καὶ ἀποκατέστησεν εἰς τὸν θρόνον αὐτῆς τὴν Δόνα Μαρίαν.

Τερτυλλιανὸς (Septimius Florens Tertullianus). Ἑκκλησιαστικὸς πατὴρ γενν. τῷ 160 ἐν Καρχηδόνι καὶ ἀποθανὼν τῷ 245. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο ἐθνικός, ἡ ἡρώικῃ ὁμῶς ὑπομονῇ τῶν μαρτύρων τὸν ὠθήσεν εἰς τὸ ν' ἀσπασθῇ τὸν Χριστιανισμόν. Τῷ 204 ἐπεχειρῆσε ταξιδεῖον μέχρι Ῥώμης, ὅπου ἡ θέα τῶν βαρβάρων θεαμάτων, ἅτινα ὁ Σεπτίμιος Σεβήρος παρῆγεν εἰς τὸν λαὸν τῷ ἐνέπνευσαν τὴν ὥραιαν «Κατὰ τῶν θεαμάτων» πραγματείαν, ἧς ὁμῶς ἡ μεγάλη αὐστηρότης ἐξηγείρεν ἐναντίον τοῦ τὸ ἱερατεῖον τῆς πόλεως. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀφρικὴν ἡρώασθη τὴν θρησκευτικὴν αἵρεσιν τῶν Μοντανιστῶν. Ὁ Τ. ἤρκει πάσας τὰς Χριστιανικὰς ἀρετὰς καὶ ὑπερήγοις τὴν Χριστιανικὴν πίστιν μετὰ θαυμασίας εὐγλωττίας ἐν τῷ Ἀπολογητικῷ αὐτοῦ. Τὸ ὄρος τοῦ εἶναι συχνὰ τραχύ, βάρβαρον καὶ περιέχει ἐνιαχοῦ Ἀφρικανικὰς φράσεις, ἀλλ' ἅμα εἶναι πληρὲς ζωηρότητος, πυρὸς καὶ ἐνεργητικότητος, δι' ἧς καὶ ἐκλήθη οὗτος Βασσαυέτος τῆς Ἀφρικῆς. Συγγραμματα αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν δύο ἀνω, εἶναι «Κατὰ τῶν Ἰουδαίων», «Προγραφαὶ κατὰ τῶν Αἰρετικῶν», «Περὶ τῆς ψυχῆς» κλ. Ταῦτα εἶναι πολὺτιμα διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαίας θεολογίας, καίπερ μετὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Τ. συντεθέντα.

Τερτσέτης (Γεώργιος). Ἑλλήν λόγιος καὶ ποιητὴς γενν. τῷ 1800 ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἀποθανὼν τῷ 1874 ἐν Ἀθήναις. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν τοῦ ἐν Παρισίοις ἦλθεν εἰς Ναύπليون περὶ τὸ 1831, ἐνθα ὕστερον διωρίσθη δικαστὴς καὶ διεκρίθη ἔκτοτε ὡς φίλος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη εὐτινος καθ' ὑπαγόρευσιν ἔγραψε τὰ ἀπομνημονεύματα ὑπὸ τὸν τίτλον Διήγησις συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, δημοσιευθέντα τῷ 1851, καὶ εἰς οὗ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην μόνος αὐτοῦ

μετὰ τοῦ Πολυζωίδου δὲν ἠθέλησε νὰ γράψῃ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1851 τοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἑφορος τῆς Βιβλιοθήκης Βουλῆς ἐνθα ἐξεφώνει κατ' ἔτος τὴν 25 Μαρτίου τὸν πανηγυρικὸν τῆς Βουλῆς. Κυρίως δὲ ἀνεδείχθη ὡς λυρικὸς ἐλεγεῖακδὲς ποιητὴς γραψας ἐν δημοτικῇ γλῶσσῃ μετὰ πολλῆς ἁρμονίας καὶ χρομολογίας ἔργα, ἐξ ὧν διακρίνονται, τὸ ἔργον ἐν τῇ συλλογῇ αὐτοῦ Δουλοῖμιον λην. ποιήσεως, ἐν Ναυπλίῳ 1833, ἡ συλλογὴ Ἀπλῇ γλῶσσῃ τῇ 1847, Κόρινθον Πίνδαρος (1853), οἱ Γάμοι τοῦ Μελέτιου Ἀλεξάνδρου (1856). Ἐγράψε δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰταλικῇ, ἧτις ἦτο αὐτῷ ἐπίσης ὡς ἡ Ἑλληνικῇ, τὸν Θάνατον τοῦ Σουλῆ τοῦ ἐλδοθέντα ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1866.

Τερψιχόρη. Βλ. Μούσαι.

Τέρρ-Ώτ (Terre-Haute). Πρωτοκομνηταίς ἐν τῇ βορειοανατολικῇ Γαλλίᾳ, ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν πλωτοῦ Οὐά. ἔχει 30 217 κατ., ἀκριστοτάτην δὲ βλάστησιν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τεσσαράκοντα. Δικασταὶ ἐν Ἀθῆναις κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι καὶ ὄντες ἀρχὰς τὸν ἀριθμὸν 30, εἴτα δὲ εἰς 40 διπλασθέντες, μετὰ τὴν ἐξωσιν τῶν ἀρχόντων, ὅπως μὴ ἀναμιμνήσκωσι τὸν ἀριθμὸν τοῦτον. Οὗτοι εἶχον τὴν ἐντολὴν περὶ τῶν ἐκτελέσεων τῶν νόμων καὶ τῶν πολιτικῶν βίβας τὰς μὴ βαίνουσας τὰς δραχμὰς 10. ὅπως μὴ λήτται διὰ τόσον μικρὰ ποσὰ ἀναγκάζεσθαι νὰ μεταβαλίνωσι εἰς Ἀθήνας. [Πς.]

Τεσσαρῶν καντονίων λ. Τεσσαρῶν (Vierwaldstättler See). Λίμνη τῆς Ἑλβετίας καίμενη μετὰ τῶν «Waldstätter» καλυμμένων καντονίων Οὐρ. Σβυτς, Γερνίαν καὶ Λουκέρνης, περιφραγμένη τὰς καλλονὰς τῶν ὄχθων τῆς. Διαμέτρησις 6 μέρη ὧν οὐδὲν ἔχει πλάτος μικρότερον τῶν 4 χμ., καλύπτει δὲ 113 χμ. καὶ ἔχει βάθος 305 μ. [Μ.Σ.]

Τεσσίνον (Tessin, ἰταλ. Ticino). Καντόνιον τῆς Ν Ἑλβετίας, ἔχον 2818 τχμ. καὶ 126 946 κατ. σχεδὸν ὅλην τὴν ἰταλικὴν φυλῆν. Περιλαμβάνει περὶ τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Τεσσίνου ἡ Τ. (βλ. λ.) γῶραν, καλυπτομένην ἐν τῇ μέρῃ ὑπὸ τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν παρὰ τὸν ῥοῦν, ἐν δὲ τῇ Ν ἀνήκουσιν εἰς τὸν βαρδικὸν βαθυπέδιον. Κύρια ἔργα τῶν Τεσσινίων εἶναι ἡ κτηνοτροφία μετὰ τῶν διακλαδῶν τῆς, ἐν δὲ τῇ χαμηλοτέρῃ μὲν ἀμπελοποιία καὶ μεταουργία. Ἡ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἀπετέλει μέρος τῆς βαρδικῆς καὶ ἀνήκεν εἴτα εἰς τοὺς δὲ τοῦ Μιλάνου. μετὰ μακροχρονίους δὲ

λέμους (1466-1512) περιήλθεν εἰς τὴν Ἑλβετίαν, μόλις ὁμοῦς τῷ 1803 ἐγένετο αὐτοῦ πρῶτον καντόνιον. Τὸ σύνταγμα αὐτοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1830, ὑπέστη δὲ ἔκτοτε πολλὰς μεταβολάς. Τῷ 1890 αἱ μεταξὺ ἐλευθεροφρόνων καὶ συντηρητικῶν διενέξεις προκάλεσαν ἐπανάστασιν τῶν πρώτων, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπέμβῃ ἐνόπλιος τὸ συμβούλιον τῆς δημοσπονδίας συνεπεία τούτου ἐγένετο τῷ 1892 νέα ἐπιθεώρησις τοῦ συντάγματος. Πρωτεύουσα τοῦ καντονίου εἶναι ἡ Βελλιντζόνα. Περὶ τοῦ ποτ. Τεσσίνου βλ. Τίχινος. [Μ.Σ.]

Τέσχεν (Teschén). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Αὐστριακῇ Σιλιεσίᾳ, ὡς καὶ ἰδίου δουκάτου ἀνῆκοντος νῦν εἰς τὸν ἀρχιδούκα Φρειδερίκον τῆς Αὐστρίας. Κεῖται ἐπὶ τοῦ Ὀλοα καὶ ἔχει 15 220 κατ. Γερμανούς καὶ Πολωνούς, μεγάλην δὲ βιουχανιαν ποικίλου εἶδους. Τῷ 1779 ἐκλείσθη ἐνταῦθα συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ τῆς Μαρίας Θηρεσίας καὶ Φρειδερίκου τοῦ Β', δι' ἧς ἔλαβε τέλος ὁ περὶ τῆς Βαυαρικῆς διαδοχῆς πόλεμος. [Μ.Σ.]

Τετανία. Πάθησις νευρικῆς ἀρχῆς ἥς ἡ ἐκδήλωσις ἑδαφός ἔχει τὸ μυϊκὸν σύστημα, κατατασσομένη εἰς τὰς νευρώσεις. Ἡ ἐμφάνισις αὐτῆς φαίνεται στενωδὴ συνδεομένη πρὸς ψυχικὰς κινήσεις, διαταραχὰς τῶν πεπτικῶν λειτουργιῶν, πρὸς ὑπάρχεν ἐλμίνθων ἐν τοῖς ἐντέροις, πρὸς ψύξεις, πρὸς καταστάσεις τοῦ ὅλου ὁργανισμοῦ ὑπαρχούσας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀδοντοφυΐας τῶν βρεφῶν καὶ τοῦ θηλασμοῦ. Συνηθεστέρα τυγχάνει παρὰ τοῖς νηπίοις (1-5 ἐτῶν) καὶ ταῖς γυναῖξιν (ταῖς θηλαζούσαις ἰδίως) μέχρι τοῦ 30οῦ ἔτους. Προεγγέλλεται: μὲρ καθολικῆς κοπώσεως, ἀτονίας, νάρκης καὶ μυρμηκιάσεως τῶν ἄκρων, ἐλατρώων ἀληγδένων κατὰ τοὺς βραχίονας, μεθ' ὧ ἐπέρχονται συσπάσεις τῶν μυῶν ἀπὸ τῶν δακτύλων τῶν ἄνω ἄκρων ἀρχόμεναι, αἵτινες εἰτα παύονται διαφόρους σχηματισμούς εἰς αὐτὰ καὶ δι' αὐτὰ τὴν χεῖρα διατιθεμένην ὥσπερ ἡ ζητούντος ἐλεημοσύνην· ἐπεκτείνονται δὲ καὶ εἰς τὰ κάτω ἄκρα καὶ ἐπαναλαμβάνονται καθ' ἑκάστην παραμένουσιν ὥρας τινάς. Κατὰ τὰ διαλείμματα τῆς προσβολῆς οἱ μῦες ἔχουσιν ἰδιαίτερον τινὰ εὐαισθησίαν· ἰσχυρὰ διὰ τοῦ δακτύλου ἐπίτροψις ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ τοῦ προσώπου προκαλεῖ σύσπασιν τῶν μυῶν αὐτοῦ ἀπάντων, τοῦθ' ὅπερ μετὰ τῆς παραγωγῆς κατὰ βούλησιν σπασμῶν τῆς χειρὸς διὰ πίεσεως τοῦ μέσου νεύρου καὶ τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας ἀποτελεῖται τὰ δύο διαγνωστικὰ σημεῖα τῆς παθήσεως. Ἐὰν ἡ σύσπασις μὴ ἀλώσῃ τοὺς ἀναπνευστικούς μῦς (ὅποτε ἐπέρχεται θάνατος ἐξ ἀσφυξίας), τὸ κακὸν διαρκέσαν ἐβδο-

μάδας τινὰς παρέρχεται ἰώμενον διὰ θεραπείας αἰρούσης τὰ προκλητικὰ αἷτια.

Τέτανος. Νευροπάθεια ἐκ τῶν σπασμῶν ἀφειλεμένη πιθανῶς εἰς εἰδικὸν λοιμώδη ἴον, οὗ τὰ ἔμφορα στοιχεῖα τυγχάνουσι βακτηρία. Φαίνεται δὲ ὅτι εὐχὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ βακτηρία τίττους τὴν νόσον, ἀλλ' ἰδίαι τις ὑπ' αὐτῶν ἐκκρινόμενη δηλητήριος οὐσία, τετανίνη ἢ τετανότοξίνη κληθεῖσα. Προαδιαθετικὰ αἷτια εἶναι τὸ ὑγρὸν ψυχρὸς (Τ. ρευματικός), τὰ τραύματα καὶ παρὰ τοῖς νεογνοῖς ἡ ἐμφαλοτομή (Τ. τραυματικός). Ἐπιπολάζει ἐν ταῖς τροπικαῖς χώραις προσβάλλων τοὺς Αἰθίопας· ἐν πολέμῳ δύναται νὰ λάβῃ χαρακτήρα ἐπιδημικὸν ἐνεκα κακῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν καὶ ἀκαταλλήλου καὶ ῥυπαρᾶς περιποιήσεως τῶν τραυματιῶν. Τραύματα τυχαῖα σοβαρὰ τῶν ἄκρων χειρῶν καὶ ποδῶν καὶ δι' τραύματα τεσσάρων προσκαλοῦσι θάνατον ἐκ τετανίου. Ἡ ὁρᾶσις τοῦ τετανικοῦ τοῦ ἀλτ(σκει τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἀποκλειστικῶς, τοῦ ἐγκεφαλοῦ ἀκηράτου μένοντος, δι' ὃ καὶ τὰ συμπτώματα τοῦ παθους τὰ αὐσιωδέστερα ἐκδηλοῦνται ἀπὸ τῶν κινήτικων καὶ αἰσθητικῶν νεύρων. Ἡ κλινικὴ εἰκὼν εἶναι ἡ ἐξῆς: σύσπασις καὶ ἀκαμψία τῶν μυῶν τοῦ προσώπου (ρύτωσις μετώπου, διάτασις χειλέων, ἐπικύλινσις τῶν ὀδόντων ὡς ἐν γέλωτι, συστολὴ μασσητήρων καὶ σύγκλεισις ἰσχυρὰ τοῦ στόματος—, τρισμός—, βλέμμα στενὸς καὶ στραβίζον, στενωπὸς κόρης) ἐπεκτείνουμένη βαθμὴδὸν εἰς τὸν τράχηλον καὶ εἰς τὸν λοιπὸν κορμὸν καὶ τὰ ἄκρα. Ὅταν ἡ σύσπασις ἀλίκη πάντας τοὺς μῦς τοῦ σώματος ὁ Τ. καλεῖται ὁλοτόνικος, τῶν δὲ τῶν σώμα εἰς ἀκαμψίαν εὐθείαν (ὀρθότονος). Συνηθεστέρον ἡ σύσπασις τῶν μυῶν τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ κορμοῦ φέρουσι τὴν κεφαλὴν κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ ὀπίσω (ὀπισθότονος), σπασμώτερον τοῦτο συμβαίνει ἐμπροσθεν τοῦ κορμοῦ καὶ λαινομένου (ἐμπροσθότονος). Ἄλλως ἡ κάμψις αὕτη γίνεται εἰς τὰ πλάγια τοῦ κορμοῦ (πλευρότονος δεξιὸς καὶ ἀριστερός). Ἐκ τῶν τεσσάρων εἰδῶν τοῦ Τ. συχνότερος εἶναι ὁ τρισμός, δεύτερος ὁ ὀπισθότονος, τρίτος ὁ ἐμπροσθότονος καὶ τέταρτος ὁ πλευρότονος. Σὺν τῇ ἀκαταβλήτῃ ταύτῃ σύσπασιν ὑπάρχουσιν ἄλλῃ κατὰ τοὺς μῦς σκληρὰ καταπλήσσοντα τὸ ὅλον νευρικὸν σύστημα τοῦ θρωίστου. Ὁ Τ. λύεται συνήθως διὰ θανάτου ἐξ ἀσφυξίας ἐνεκα συσπασεως τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν καὶ τελείας ἀκίνησιος τῶν θωρακικῶν τοιχωμάτων· τὸ τέλος τοῦτο ἐπέρχεται ἐν μὲν τῇ ἐξείᾳ μορφῇ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν έναρξιν, ἐν δὲ τῇ ὑπείξει καὶ βραδείᾳ μορφῇ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας.

Ἡ ἀγωγή τοῦ ἱατροῦ συμβιβάζεται ἐκαστοτε πρὸς τὰς περιστάσεις. Προκειμένου περὶ τραύματος μετὰ πιθανότητος ἐνσκήψεως Τ. ἡ ἐνδεχνομένη προφύλαξις εἶναι ἡ μετ' ἐπιμελείας ἀφαίσεις τῶν ξένων σωματίων ἀπὸ τοῦ τραύματος, ἄκρα καθαριότης, τελεία ἀσηψία καὶ ἀντισηψία, ἡ διατήρησις τοῦ πάσχοντος ἐν τόπῳ ξηρῷ καὶ θερμῷ. Ὁ ἀκρωτηριασμός ἀνίστην τοῦ τραύματος σπανίως ἐπιτυγχάνει καὶ δὲν εἶναι πάντοτε ἐφαρμόσιμος. Ἐν ἄλλαις περιπτώσεσιν ἡ σύγχρονος χορηγία τῆς ἐνύδρου χλωριᾶλης καὶ τοῦ ὁπίου συχνότερον ἐπιτυγχάνει, συγχρόνως ἐνέσεις ὑποδόρειοι ὕδρο-χλωρικῆς μερφαίνης. Σημειώθην ὅτι πληθὺς φαρμάκων ἐδοκιμάσθη, ἀλλ' ἀνευ μεγάλων ἀποτελεσμάτων. Ἰδίως ὁ τραυματικὸς Τ. τυγχάνει ἐναντίος πάσῃ θεραπευτικῇ ἀποπειρᾷ διὰ τὸ λαβρὸν τῆς ἐνσκήψεως καὶ ἐξελέγξας αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἀλλαῖς μορφαῖς ταῖς βραδείαις, καθ' ἃς κατορθοῖ ἐνίοτε ὁ ἱατρός ἐν παρατείνῃ τὴν ζωὴν καταπολεμῶν καὶ μετριάζων τοὺς παρεξομους τῆς συστάσεως, ἐπιτρέπεται νὰ ἐλπίζωμεν περὶ θεραπείας. [P.N.B.]

Τετάρτη διάστασις. Βλ. Διάστασις.

Τεταρτογενὴς περίοδος καλεῖται ἐν τῇ γεωλογίᾳ ἡ μετὰ τὴν τριτογενῆ ἐπέλθοῦσα, περιέχουσα τὰς διαπλάσεις πρὸ τῶν παγετώνων, τὰς ἐν καιρῷ τούτων καὶ τὰς ἀμέσως μετὰ τούτους καὶ καθ' ἣν ἀνεφάνη ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς. Κατὰ τὴν χλωρίδα δὲν διαφέρει σπουδαίως τῆς σημερινῆς περιόδου. [Δ.Κ.]

Τέτερωδ (Teterow). Πόλις τοῦ Μεκ-κλεμβούργου-Σβερίνου, πλησίον τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχουσα 6 215 κατ., γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. [Μ.Σ.]

Τέτοδον. Βλ. Καλχάν-δερέ.

Τετουάν (Tetuan). Πόλις ἐν τῷ βορειοτάτῳ μέρει τοῦ Μαρόκκου 7 χμ. ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἔχει περ. 25 χιλ. κατ. ὠν 6 χιλ. Ἰουδαῖοι διατηροῦντες σημαντικὸν ἐμπόριον. Ἡ βιομηχανία παρᾷγει δερματικά ἀντικείμενα, φέσια καὶ ὅπλα. Τὸ Τ. ὑπῆρξε κέντρον τοῦ μεταξὺ Μαρόκκου καὶ Ἰσπανίας πολέμου τοῦ 1860.

Τετραδράγχια. Βλ. Κεφαλόποδα.

Τετράγωνον καλεῖται τετράπλευρον οὗ αἱ πλευραὶ καὶ αἱ γωνίαι εἶναι ἴσαι. Ἐνεκα τῆς ἀπλότητος αὐτοῦ χρησιμεύει ὡς μονὰς ἐν τῇ καταμετρήσει ἐπιπέδων. Τετραγωνικὸν μέτρον εἶναι Τ. οὗ ἐκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος 1 μέτρου, τετραγωνικὸν ἑκατοστόμετρον τὸ ἔχον πλευρὰν 1 ἑκατοστόμετρον κλ. Ἐν τῷ παρόντι λεξικῷ τχμ. σημαίνει τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Τὸ περιεχόμενον τοῦ Τ. εἶναι τὸ γενόμενον τῆς

πλευρᾶς ἐπὶ ἑαυτῆς. Μαγικὸν δὲν λείπει Τ. διηρημένον ὡς ἀπαξ ζαεῖς μικρότερα τετραγωνίδια ἐν οἷς εἰσ σημειωμένοι φυσικοὶ ἀριθμοὶ ἡ καὶ τὸ οἰασθῆποτε ἀριθμητικῆς σειρᾶς κατὰ τὸν τρόπον ὥστε αἱ καθέτοι ὀριζόντιοι καὶ γωνίοι σειραὶ διδουσιν ἴσα ἀθροίσματα ὡς π. χ.

1	15	14	4
12	6	7	9
8	10	11	5
13	3	2	16

Ἄλλοτε τὰ τοιαῦτα Τ. ἐχρησίμευον φυλακτῆρια, τινὰ δὲ εἶχον ἰδίαν σημασίαν ἀστρολογίᾳ. Ἀφ' οὗτου ἔγραψε περὶ τοῦ Μοσχόπουλος (περὶ τὸ 1400), ἐνησχυσαν εἰς αὐτὰ καὶ διάφοροι μαθηματικοί.

Τετράγωνον (ἀριθμ.). Βλ. Διάγραμμα (μαθημ.).

Τετραγωνισμός τοῦ κύκλου. Κύκλος.

Τετραδυμίτης. Ὁρυκτὸν ἀνιῶν εἰς ῥομβοεδρικοὺς κρυστάλλους διδύμους (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα) εἰς κοκκωδοφυλλώδη ἀθροίσματα, π. χ. δὲ 59.1 μέρη βισμούθιου, 36.4 τετραπύλου καὶ 4.5 θείου. Ἔχει δὲ χρῶμα λευκὸν κλ. 1-2 καὶ εἰδ. βάρος 7.4-7.5.

Τετραδύμον. Βλ. Ἐγκέφαλος.

Τετραεδρίτης. Βλ. Πολυμεταλλεύματα.

Τετραέδρον. Βλ. Πολύεδρον.

Τετρακόσιοι. Μετὰ τὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηναίων ὁ Ἀλκιβιάδης φελοῦμενος τῆς τροπῆς τῶν πνευματικῶν πολιτικῶν μεταρρυθμίσεων κατὰ τὸν Πεισάνδρου νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐγκαταστήσωσιν ὀλιγαρχίαν ἀντὶ τῆς κατάρξεως τῆς δημοκρατίας. Καὶ δὴ οὗτοι τὸ 411 Χ. π. κ. φησαν τὴν κατάργησιν διαφόρων δημοτικῶν θεσμῶν ἐν οἷς καὶ τοῦ τῆς τῶν 500. Ἀντὶ ταύτης δ' ἐξελέγησαν ὀλίγοι, οἵτινες ἐξέλεξαν ἑτέροους 100 καὶ 10 ἐξ ἐκάστης φυλῆς, καὶ ἐκ τούτων ὁ καθένας 3 ἄλλους, οὕτω δὲ πάντες τὸ 400 ὅμοι καὶ ἀπῆρτισαν τὴν Βουλὴν καὶ 400 πεπορίσαντες τὴν ἐκκλησίαν τοῦ 400 καὶ 100. Ψευθέντες ὅμως οἱ ὀλίγοι τῶν ἐλπίδων τῶν περὶ πραγματοποιήσεως τῆς ὑποσχεθείσης ὑποστηρίξεως τῆς δημοκρατίας προσεκάλεσαν τὸν Ἀλκιβιάδην ὅς αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῇ τῆς κυβερνήσεως τρεφάν τοὺς 400 μετὰ τετράμηνον ἐγκαταστατήσαντες καὶ αὖθις τὴν Βουλὴν καὶ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα τῶν παραλλαγῶν, καὶ καταδιώξαντες ὡς τοὺς ὀλιγαρχικοὺς. [Πς.]

Τετραλογία ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι σείρα τέσσρων δραμάτων, ὧν 3 τραγωδία (τριλογία) καὶ τὸ τελευταῖον σατυρικὸν δράμα. Τὰ δράματα ταῦτα συνεδέοντο τὸ κατ' ἄρ' ἀς διὰ κοινῆς ὑποθέσεως ἢ κοινῆς ἰδέας, φαίνεται ὅμως ὅτι ἤδη κατὰ τὴν κλασσικὴν ἐποχὴν ὑπῆρχε πλῆθος Τ. ἀνευ τοιούτου συνδέσμου. Ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῆς Τ. εἶναι ὁ Αἰσχύλος, οὗ σώζεται ἡ μόνη εἰς ἡμᾶς περιελθούσα ἐκ τῆς ἀρχαιότητος τριλογία Ὀρέστεια, ἀπολεσθέντος τοῦ σατυρικοῦ δράματος Πρωτέως. Ἐνίστοε καλεῖται Τ. καὶ ἐνωσις ἔργων ἐξ ἄλλων εἰδῶν τῆς φιλολογίας κατὰ 4 εἰς συστάδας, ὡς π. χ. Θράσυλλος εἰς σύγχρονος τοῦ Αὐγούστου καὶ Τιβερίου κατέταξε τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος εἰς Τ., ὁ δὲ ῥήτωρ Ἀντιφῶν συνέγραψε λόγους κατὰ Τ. [Μ.Γ.]

Τετράμετρον. Στίχος ἀποτελούμενος ἐν μὲν τῷ τροχαϊκῷ ἢ ἰαμβικῷ ῥυθμῷ ἐκ 4 διποδιῶν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ῥυθμοῖς ἐκ 4 ποδῶν.

Τέτραξ. Βλ. Ὡτις.

Τετραονίδαι καλεῖται οἰκογένεια τῶν Ἀλεκτοροειδῶν πετηνῶν, ἔχουσα σχετικῶς μέγα καὶ χονδρὸν σῶμα, βραχὺν τράχηλον, βραχεῖα ἀλλὰ ἰσχυρὰ σκέλη, μικρὰν κεφαλὴν καὶ βραχὺ ῥάμφος καὶ βραχεῖαν σὺν ἥτις ὅμως παρά τισιν ἔχει σχῆμα λύρας. Ἐκ τῶν 29 γενῶν τῆς οἰκογενείας ταύτης τὸ γνωστότερον εἶναι τὸ τῶν Περδίκων, πρότυπον δὲ τὸ τῶν Τετραόνων, ὅπερ ζῇ εἰς τὰ δάση καὶ ἔχει πόδας μέχρι τῶν δακτύλων ἐπεριωμένους, καὶ οὗ τὰ ἄρρενα συνήθως διακρίνονται τῶν θηλέων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ χρῶμα τοῦ πτερώματος. Τετραὼν ὁ ἀγριόρνις (Tetrao urogallus, βλ. ἐν πίν. Ἀλεκτοροειδῶν 11) φθάνει εἰς μήκος 1 μ., ζῇ καὶ νεοττεύει εἰς τὰ δασόφυτα ὄρη καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀκαρνανίᾳ, καλούμενος κοινῶς ἀγριόγαλλος. Τετραὼν ὁ τέτριξ ὢν μικρότερος ζῇ εἰς τὰ ἐκ σιμυδῶν δάση τοῦ Βορρᾶ, εἰς δὲ τὰ ὄρη ἀπὸ τῶν Ἀλπεων πρὸς Β ἀπαντᾷ Τ. ὁ βονάπιος, ὁ ἔτι μικρότερος.

Τετράπλευρον καλεῖται σχῆμα περικείμενον ὑπὸ τεσσάρων εὐθειῶν. Κατὰ τὰς σχέσεις τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν πρὸς ἀλλήλας διακρίνονται διάφορα εἶδη Τ., παραλληλόγραμμον, ὀρθογώνιον, τετράγωνον, τραπέζιον, ῥόμβος κλ.

Τετραποδισμός (Ἰππολ.). Βλ. Βάδην.

Τετραφυλίας (δῆμος). Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀρτης καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 8 χωρίων μετὰ πρωτεύουσας τοῦ Μπότσι, ἔχοντων 3 058 κατοίκους.

Τετράχειρα (Quadrupana) ἐκάλεσαν ὁ Διναῖος τάξιν τῶν μαστοφόρων ζώων

περιλαμβάνουσιν τοὺς πιθήκους καὶ ἡμιπίθηκους.

Τετράχορδον ἐκάλεον εἰ ὄρχαοι Ἑλληνες σείραν τέσσαρων τόνων. Ἡ κλίμαξ αὐτῶν ἀποτελεῖτο ἐκ πλειοτέρων τοιούτων σεirῶν. Βλ. Μουσικὴ ἐν τ. Ε' σ. 431.

— Τανὺν καλεῖται Τ. τὸ κοινῶς βιολίον λεγόμενον μουσικὸν ὄργανον. Περιελθὲν εἰς χρῆσιν ἐν ἀτελεῖ ἀκρόμῃ μορφῇ κατὰ τὸν μεταίωνα, εἶχε κατὰ τὴν 1' αἰῶνα μόνον 2 ἢ 3 χορδὰς καὶ ἔχρησθη κυρίως εἰς τοὺς ῥαψωδοῦς (τρουβαδοῦρους) πρὸς συνοδείαν τῆς φωνῆς. Τὴν τετάρτην χορδὴν ὡς καὶ τὴν σημερινὴν μορφήν του φαίνεται ὅτι ἔλαβεν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ὡς καὶ ἐν Τυρόλῳ ὑπῆρχαν καὶ εἰς περιφημότεροι κατασκευασταὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐν γένει τοξοπλήκτων μουσικῶν ὀργάνων (Ἀμάτης, Γουαρνέρις, Στραδισάριος, Στάινερ κλ.). Αἱ 4 χορδαὶ ἀπεξίδουσιν τοὺς τόνους σολ, ρε', λα' καὶ μι', εἶναι προσδεσμέναι εἰς τὸ κατώτερον μέρος, διέρχονται ὑπεράνω ἀναβάτου ἱσταμένου εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ κοίλου σώματος τοῦ ὄργανου καὶ καταλήγουσι πέραν βραχίονος τινος, ὅστις προσέχων ἐκ τοῦ σώματος χρησιμεύει πρὸς κράτησιν καὶ χειρισμὸν τοῦ Τ., εἰς τὰς 4 κλειδας δι' ὧν ἐντείνονται χορδίζονται εἰς τοὺς ἀνω ῥηθέντας τόνους. Πάντας τοὺς ἄλλους τόνους ἀπὸ τοῦ σολ μέχρι τοῦ λα' δημιουργεῖ ὁ βιολιστὴς θέτων τοὺς δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐπὶ τὴν πλησιέστερον πρὸς τὸν ἀναβάτην, προκαλῶν δὲ διὰ τῆς αὐτοῦ κύριον μέρος εἶναι τριπλῆς ἵππου ἡλειμμένοι διὰ κολοφωνίου, δονήσεις τῶν χορδῶν. Εἶναι δυσκολώτατον ἀλλὰ καὶ ἔξοχον διὰ τὴν ἑκφράσιν ὄργανον. [Π.Γ.]

Τέτριξ. Βλ. Τετραονίδαι, εἰκόνα δὲ ἐν πίν. Ἀλεκτοροειδῶν 10.

Τετρόδους. Γένος ἰχθύων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἰουμοδοντιῶν, χαρακτηριζόμενον διὰ τοῦ ὅτι αἱ σιαγόνες ἐνέονται διὰ δύο ραφῶν ἐπιμήκων σχηματίζουσιν δύο αὐλακὰς αἵτινες κατὰ τὸ φαινόμενον διαίρουσιν αὐτὰς εἰς 4 ὀδόντας. [Φ.Ι.]

Τέτσεν (Tetschen). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Β Βοημία, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀλβίου. Εἶναι κέντρον διασταυρώσεως διαφόρων σιδηροδρόμων, διατηρεῖ δὲ ἀρχαῖον ἐμπόριον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἔχει 6 701 κατ. Ὑπεράνω αὐτῆς ὑφύεται λόφος στεφόμενος ὑπὸ μεγάλου τοῦ κομητικοῦ οἴκου Thun. [Μ.Σ.]

Τέττιξ (Cicada). Γένος τῶν Ρυγχωτῶν ἐντόμων, ἔχον 4 ὑμενώδεις πτέρυγας διαφανεῖς καὶ ἐν εἰδὲι στέγης διατεταγμέναι, βραχυτάτας κεφαλὰς καὶ 3 ἐποφθαλμοῖς, σῶμα παχύμικρον, κεφαλὴν πλατεῖαν.

Διατρέγουσιν ἀτελῇ μεταμόρφωσιν, ζῶσι δ' ἐπὶ δένδρων καὶ θέτουσι τὰ ὠὰ τιν ἐν βωγμῇ τοῦ φλοιοῦ τούτων. Τὰ ἄρρενα φέρουσι δύο κοιλότητες ἐπὶ τῆς πρώτης ζώνης τῆς κοιλίας, ἐπὶ τούτων δὲ ὑπάρχει δέρμα διατεταμένον ὅπερ δονούμενον παράγει τοὺς γνωστὰς τόνους ἢ τὸ ἄσμα τῶν Τ. Ἐκ τῶν εἰδῶν παρ' ἡμῖν γνωστότατον εἶναι Τ. ὁ πάγκειρος (C. plebeja), κοινῶς τζίτζικας καλούμενος. [Φ.Ι.]

Τεϋθις. Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς ἀρκαδικῆς καὶ παρὰ τὴν νῦν Δημητσάναν κειμένης ποτὲ πόλεως Θισίας, μὴ μετασχὼν κατὰ Πausanίαν τῆς εἰς Ἰλιον ἐκστρατείας.

Τεϋθις. Ἀρχ. πόλις τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς καὶ παρὰ τὸν Ὀρχομενὸν κειμένη (ἴσως ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Δημητσάνης), ἣτις ἤκμαζε μέχρι τῆς ἰβρύσεως τῆς Μεγαλοπόλεως. [Πς.]

Τεϋθις (Loligo). Γένος τῶν Μυσφιδῶν δεκαπόδων Κεφαλοπόδων, ἔχον κερατίνην ἐντὸς τοῦ χιτῶνος κόγχην καὶ ἐπίμυες καὶ πρὸς τὰ κάτω δξὺ σώμα. Ταῦτα εὐρήνται εἰς ἀπασας σχεδὸν τὰς θαλάσσας, συνήθως πολλὰ ἑμῶν. Κολυμβῶσι δὲ καὶ πρὸς τὰ ἑμπρὸς καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω. Πολλὰ Τ. εἶναι ἐδωδιμοί, κυρίως Τ. ἡ κοινὴ (L. vulgaris), καλαμάρι κοινῶς καλούμενη. [Φ.Ι.]

Τεϋθρανία. Ἡ παρὰ τὸ Τεϋθραντος πεδῖον καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Καίικου τὸ παλαιὸν πρωτεύουσα τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μυσίας, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τεϋθραντος, βασιλέως τῆς Μυσίας. [Πς.]

Τεϋκρίον (Bot.) *Tenorium* L. Γένος τῶν Χειλανθῶν, οὗ τὰ εἶδη πολυάριθμα ἀνά τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν, τὰ πολλὰ φρυγανώδη καὶ ὀρωματικά. Τὰ σπουδαιότερα εἶδη τὰ φερόμενα καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰσὶ Τ. ἡ χαμαῖδρυς (T. *Chamaedrys* L., Χαμαῖδρυς τοῦ Δισκοκρίδου) ἄλλοτε φαρμακευτικόν, Τ. τὸ σκρόδιον (T. *Scordium* L., Σκρόδιον τοῦ Δισκοκρίδου) ὡσαύτως ἐνιαχοῦ φαρμακευτικόν, Τ. τὸ μάρον (Μάρων τῶν ἀργαίων, βλ. λ.) καὶ Τ. τὸ πόλιον (T. *polium* L., Πόλιον τοῦ Δισκοκρίδου, κοινῶς «τῆς ἀγάπης τὸ βοτάνι» καὶ «τῆς Παναγίας τὸ χορτάρι») κοινότατον ἐν πετρώδεσι τόποις καὶ φάρμακον τοῦ λαοῦ πρὸς δδονταλγίαν κλ. [Θ.Χ.]

Τεϋκρος. 1) Πρώτος βασιλεὺς τῆς Τρωάδος ἐξ οὗ αὕτη καὶ Τευκρία ἐκαλεῖτο, υἱὸς τοῦ θεοῦ Σκαμάνδρου καὶ τῆς νύμφης Ἰδαίας. Προσφυγόντος εἰς αὐτὸν τοῦ Δαρδάνου, μετὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ Τ. τὸν ἐξήγγισε, τῷ ἔδωκε σύζυγον τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Βατείαν ἢ Ἀρίσθην καὶ τῷ παρεχώρησε τὴν βασιλείαν. — 2) Υἱὸς τοῦ Τελαμώνος καὶ τῆς Ἡσιόνης, ἑτεροθαλῆς

ἀδελφὸς τοῦ Δῖαντος. Μὴ ἐκδικήσας τὸν τούτου θάνατον ἐν Τροίᾳ ἐξεδιώχθη ἅμα ἐπανελθὼν εἰς Σαλαμίνα ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καὶ κατέφυγεν εἰς Κύπρον. Ἐκεῖ ἐνυμφεῖται τὴν θυγατέρα τοῦ Κύπρου Ἑννήν, ἔκτισε δὲ καὶ πόλιν Σαλαμίνα. Ὁ Τ. λέγεται ὅτι ὠκοδόμησε καὶ τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ Καρθαγένην. ἦτο δὲ καὶ ὁ ἀριστος τῶν ἐν Τροίᾳ τεκτόνων. [Πς.]

Τευμησσός. 1) Ἀρχ. πόλις τῆς Βοιωτίας κατεμένη Δ τῶν Θηβῶν, ἐν ᾗ λέγεται ὅτι ὁ Ζεὺς ἐκρίψε τὴν ἐκ Φοινίκης ὑπ' αὐτοῦ ἀπαχθεῖσαν Εὐρώπην. — 2) Ὅρος, ἐφ' οὗ ἐφώλευεν ἡ ὑπὲρ τοῦ Διονύσου ἐκπεμθεῖσα πρὸς τιμωρίαν κατὰ τῶν Θηβῶν Τευμησσία ἀλώπηξ, ἣτις καὶ μεγάλας προξένησεν εἰς αὐτοὺς ζημίας. [Πς.]

Τεῦτα. Σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Ἰλλυριῶν Ἀγρώνος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ βασιλεύσασα ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου τέκνου τῆς Πέννου. Ὅτε ἡ Ρώμη ὑπέικουσα εἰς αἰτήσιν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, καθ' ὧν πρότερον ὁ σύζυγος αὐτῆς Ἀγρὼν διὰ τῶν πειρατικῶν πλοίων του, ἅτινα ἐκαλοῦντο λιβούρνοι, ἐπῆρχετο λεηλατιῶν, ἐπέμψε πρὸς αὐτὴν πρεσβείαν, αὕτη ἐρεθισθεῖσα διὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν ἐνός τῶν πρεσβευτῶν διέταξε τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ τὴν λεηλασίαν τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοίων. Ἐκ τούτου ἡ Ρώμη ἐκῆρξε τὸν λεγόμενον Ἰλλυρικὸν πόλεμον (229-228 π. Χ.) καθ' ὃν ἡ Τ. ἀπώλεσε πρεδοθεῖσα ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Φαρίου τὰς πλείους τῶν κτήσεών της, ἐγένετο φόρου υποτέλης καὶ ὑπεχρεώθη νὰ μὴ ἔχῃ πλέον ὀπλισμένα πλοῖα, ἀπεσῶρη δὲ καὶ τῆς κυβερνήσεως. [Πς.]

Τεῦτλον (Bot.) ἡ Τεῦτλιον ἢ Τεῦτλις. Ἀρχαῖαι ὀνομασίαι τῶν λαχανικῶν φυτῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ γένος *Beta* L. τὸ ὑπαγόμενον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Χηνοποδιωδῶν, ἰδίως δὲ τῶν ποικιλιῶν Τ. τοῦ κοινοῦ ἢ Βέτης τῆς κοινῆς (*Beta vulgaris* L.) ἣς ἀρχέτυπος ποικιλία εἶναι ἡ ἐν παραθαλασσίαις συχνὰ φεομένη Β. ἢ παραθαλασσία (B. *maritima* L. κοινῶς Ἀγριοσέσκυλα). Ποικιλίαι πασίγνωστοι εἰσὶν ἰδίως Β. ἡ σικελικὴ (B. *Ciela* L.) ἣς τὰ φύλλα λαχανεύονται (κοιν. Σέσκυλα ἢ σέσκλα, γερμ. Mangold, γαλλ. Bette ἢ Poiree à cardes), Β. ἡ ραπανσειδῆς (B. *rapacea* Koch.) ἣς ἡ ῥίζα ἢ λευκὴ ἢ κιτρίνη (Γουλι ἢ Παντζάρι, γερμ. Runkelrübe, γαλλ. Betterave) ἢ ἐρυθρὰ (κ. Κοκκινογούλι, γερμ. Rote Rübe). Ἡ σπουδαιότερα δὲ πασῶν τῶν ποικιλιῶν τοῦ Τ. εἶναι Τ. τὸ σακχαρῶδες (B. *altissima*, γερμ. Zuckerrübe, γαλλ. Betterave à sucre), ἣς ἡ καλλιέργεια εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων ἀπὸ τοῦ 1806 λαβοῦσα

βλονέν μεγαλυτέρας διαστάσεις ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ ἐν γένει ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ, καθότι τὴν σήμερον τὸ μέγιστον ποσὸν τοῦ ἐν χρῆσει σακχαρώους κατασκευάζεται ἐκ τῶν μεγάλων ραπανοειδῶν ῥιζῶν τοῦ Τ. τούτου. [Θ.Χ.]

Τευτοδοργίος δρυμός ((Teutoburger Wald). Ὁρεινὴ ἀλυσὶς τῆς Γερμανίας ἣτις καλύπτει ἐν μέρει τοὺς πρωσικούς νομούς Ἑσσας, Μίνδεν, Μύνστερ, Ὁσναβρυκ καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Δίππης εἰς ἑκτασὶν 208 χμ. μῆκους ἐπὶ ἐλαχίστου πλάτους. Εἰς τὰ Ν αὐτῆς εὐρίσκονται πολὺ ὠραίαι πεδιάδες, παρ' αὐτὴν δὲ περὶ τὸ Παδερβόρν, μεταξὺ Ἑμς καὶ Δίππης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χερουσῶν, ὁ Ἀρμίνιος κατήγαγε κατὰ τὸ 9 μ. Χ. τὴν διάσημον κατὰ τοῦ Οὐάρου νίκην. [Πς.]

Τεύτονες. Τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ σημερινὸν Deutschen (Γερμανοί), ἀποδίδεται εἰς τὸν ἐκ τῶν θκτῶν τῆς Βαλτικῆς προελθόντα διάσημον Γερμανικῆς καταγωγῆς λαόν, ὅστις κατέστη ὀνομαστός ἀπὸ τοῦ 114 μέχρι τοῦ 101 π. Χ. ὡς ἐισβαλὼν εἰς Γαλατίαν καὶ Ἰταλίαν. Οἱ Τ. παρασυρθέντες ὑπὸ τῶν Κίμβρων διήλθον μετ' αὐτῶν τὸν Δούναβιον περὶ τὸ 112, παρέσυραν δὲ καὶ αὐτοὶ τοὺς Ἀμβρόνας καὶ εἴτα τοὺς Τιγερινούς τῆς Ἑλβετίας καὶ ἔφθασαν τῷ 111 εἰς τὰ σύνορα τῆς ἐν Γαλατίᾳ Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας. Ἀπὸ τοῦ 111 μέχρι τοῦ 106 οἱ Τ. ἐνίκησαν ἑξακίς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς στρατοὺς καταγαγόντες τὴν τελευταίαν νίκην των παρὰ τὴν Ἀραυσίωνα (νῦν Orange). Τῷ 103 διηρέθησαν εἰς δύο στρατιάς, ὧν ἡ μὲν ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν Τ. καὶ τῶν Ἀμβρόνων ἐπρέπε νὰ διέλθῃ τὸν Ῥοδανὸν καὶ τὰς Παραθαλασσίους Ἀλπεῖς, ἡ δὲ ἐκ Κίμβρων εἰς νὰ κατέλθῃ διὰ τῶν μεσογείων Ἀλπεων. Καὶ ἡ μὲν τῶν Τ. κατεστράφη τῷ 102 ὑπὸ τοῦ εἰς τὴν ἀντίπεραν ἔχθην τοῦ Ῥοδανοῦ ἀναμένοντος Μαρίου παρὰ τὰ Σεξτία Ὑδάτα, ἡ δὲ τῶν Κίμβρων παρὰ τὰς Βερκέλλας τῷ 101. Ἀμφοτέραι αἱ στρατιαὶ αὗται συνεποσύντο εἰς 300 000. [Πς.]

Τευτονικὸν τάγμα. Βλ. Γερμανοὶ ἱππῶται.

Τεφροῦτης ἡ τεφροχροΐτης. Ὀρυκτὸν τοῦ βασιρρόμβου ἔρθου συστήματος, ἔχον λάμψιν ὁλῶδη ἀδαμαντοειδῆ, χρώμα δὲ τέφρας. Συνίσταται ἐκ πυριτακοῦ μαγνηρίου μεθ' οὗ εἶναι πολλάκις ἡνωμένον καὶ μαγγάνιον. [Α.Κ.]

Τεφρομυελίτις. Βλ. Φαιομυελίτις.

Τεχεράνη. Πρωτεύουσα τῆς Περσίας καὶ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Ἰράκ-Διζέμι εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἑλδούρς ἐν πεδιάδι ἀφθονοῦσῃ ὕδατων, ἔχουσα περὶ τὰς 170 000

κατ. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι ἐλάχισον ὑγιεινὸν καὶ θερμότατον, ὥστε τὸ θέρος καθίσταται δολιχροτάτη ἢ ἐν αὐτῇ διαμονῇ. Περιβάλλεται δὲ ἡ Τ. ὑπὸ ἐχυροῦ τείχους καὶ ἐντὸς αὐτῆς εὐρίθαι ἑτέρα πόλεις, Ἀράχ ὀνομαζομένη, ἣτις εἶναι ὀχυρώτερον περιτειχισμένη καὶ ἐν ἣ εὐρίσκονται τὰ εὐρεῖα ἀνάκτορα τοῦ Σάχου καὶ ὠραῖοι κήποι. Ἐχει βουρχανίαν ταπήτων καὶ σιδηρουργίαν, εἶναι δὲ ἀρχαία πόλις κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τῆς ἀρχαίας πόλεως Ῥαγῶν, καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ἀργαίων, ἀλλ' ἀνωκαδομήθη ὑπὸ τοῦ Κερίμ-χαν, ὅστις μετέφερεν ἐν αὐτῇ τὴν ἑδραν του ἀπὸ τοῦ Ἰσπαχάν. [Ις.]

Τέχνη σημαίνει γενικῶς πᾶσαν δι' ἀσκήσεως καὶ ἐμπειρίας προσκτηθεῖσαν ἐπιτηδεύτητα καὶ δεξιότητα, διὸ καὶ ὀμιλοῦμεν περὶ μαγειρικῆς καὶ ναυπηγικῆς καὶ χειρουργικῆς καὶ στρατηγικῆς κλ. τέχνης. Περιλαμβάνει ἀρα ὁ ἔρος οὗτος ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ταύτην σημασίαν τὰς λεγομένας βαναύσους τέχνας ἣτις τὴν χειροτεχνίαν (βλ. λ.), πολλὰς τῶν ἐμπειρικῶν ἐπιστημῶν καὶ τέλος τὰς ὠραίας ἢ ἐλευθέρας τέχνας, αἵτινες περιληπτικῶς καλεῦνται καὶ καλλιτεχνία ἢ Τ. ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ. Αἱ ὠραίαι αὗται τέχναι εἶναι κυρίως ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ (αἵτινες καὶ πάλιν κατ' ἐσχολὴν συμπεριλαμβάνονται ὑπὸ τὸν βρονκαλλιτεχνίαν), ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ποίησις, εἴτα δὲ καὶ ἡ μιμητικὴ (ἡ τέχνη τοῦ ἡθοποιῦ) καὶ ἡ ῥητορικὴ μεσάζουσιν θέσιν μεταξὺ τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς χειροτεχνίας κατέχει ἡ γυμναστικὴ (ἱππευτικὴ, ἑξασκία κλ.). Τὸ διακριτικὸν σημεῖον μεταξὺ τῆς χειροτεχνίας καὶ τῆς καλλιτεχνίας εἶναι ὅτι ἐκείνη μὲν ἐπιδιώκει τὸ ὠφέλιμον, αὕτη δὲ τὸ καλόν (ὠραῖον) ἐφ' ὅσον π. χ. ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ποθελεῖ μόνον εἰς τὴν πληρωσίν των ἀναγκῶν τοῦ βίου (τὸ ὠφέλιμον), μένει ἀπλῆ χειροτεχνία, ὑφούται δὲ εἰς καλλιτεχνίαν ὅμα κύριος σκοπὸς αὐτῆς γίνεταί ἡ πλάσις ὠραίου (καὶ οὐχὶ μόνον ὠφελίμου) ἔργου. Ἡ δημιουργοῦσα τὰ ἔργα τῆς καλλιτεχνίας δύναμις τῆς ψυχῆς εἶναι κυρίως ἡ φαντασία, ἡ δὲ κρίνουσα τὴν ἀξίαν των ἔργων αὐτῆς ἐπιστήμη λέγεται καλαισθητικὴ ἢ ἀπλῶς αἰσθητικὴ (βλ. λ.). Τὴν ἱστορίαν τῆς καλλιτεχνίας ἐκάστης χώρας ἐπισυνάπτωμεν ἐν τῷ παρόντι λεξικῷ τοῖς ἀρθροῖς περὶ τῶν διαφόρων χωρῶν. Ἐνταῦθα δὲ καταχωροῦμεν τὸ ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει παραλειφθὲν ἄρθρον περὶ τῆς Ἰταλικῆς καλλιτεχνίας.

ΤΕΧΝΗ ΙΤΑΛΙΚΗ. Α' Ἀρχιτεκτονικὴ. Ἡ ἀναπτύξις τῆς χριστιανικῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἐκ τῆς προηγηθείσης ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς ἐγένετο βαθμηδὸν ἀναλόγως πρὸς

τὴν βαθμιαίαν τῆς νέας θρησκείας ἐπικράτησιν. Οἱ πρῶτοι ναοὶ κατασκευάσθησαν κατὰ τὸ ὑπέδειγμα τῶν ἀρχαίων βασιλικῶν (βλ. λ.), ὡς καὶ αἱ μεγάλαι βασιλικαὶ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου καὶ Θεοδοσίου ἐν Ῥώμῃ, ἢ τοῦ Σωτῆρος, ἢ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἐν Λατερανῷ, ἢ τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἢ τοῦ ἁγίου Παύλου· ἐπέλθουσας δὲ τῆς ὀριστικῆς τοῦ χριστιανισμοῦ νίκης πολλὰ τεμάχια τῶν ἐθνικῶν ναῶν, ἰδίως κίονες, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς διακόσμησιν τῶν χριστιανικῶν, τοῦ ὁσμῆραι· ἐκλείποντος καλλιτεχνικοῦ αἰσθηματος διήχθη ἐπιτρέποντος προσοχὴν εἰς τὴν διὰ τοῦ τρόπου τούτου προερχομένην δυσαρμονίαν καὶ ἀσυμμετρίαν. Ἐν τοῖς κατόπιν μεγάλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν Ἱτ. ἀρχ. ἢ βυζαντινὴν, διὰ τῆς Ῥαβέννης κυρίως, ὅπου ἤδρευεν ὁ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἑξαρχος καὶ ὅπου ἀνευρίσκονται τὰ κυριώτερα μνημεῖα τῆς τοιαύτης ἐπιδράσεως, ναοὶ μετὰ τρούλων οἰκοδομηθέντες ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Τὸ λαμπρότατον προῖον τῆς τοιαύτης μιμήσεως ἐγένετο βραδύτερον ὁ ἐν Ἐνετίᾳ ναὸς τοῦ Ἀγίου Μάρκου, οἰκοδομηθεὶς ἀρχαίως τοῦ Θ' αἰῶνος (ὕπὸ τὴν σημερινὴν του μορφήν ὁ ναὸς ἀνήκει εἰς τὸν ΙΔ' αἰῶνα). Ἐν τῇ ἄνω Ἰταλίᾳ ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ τῆς λογγεβαρδικῆς καὶ φραγκικῆς κυριαρχίας ἔβγα στοιχεῖα ἀνεμύχθησαν μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν τῆς παρακμῆς τρόπων. Ἐν Ῥώμῃ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Γότθων καὶ μετ' αὐτοὺς ἐκστρέφοντο οἱ ναοὶ διὰ ψευδωτῶν, ὅτινα ἐν τῇ Ν Ἰταλίᾳ ἀνεμύχθησαν βραδύτερον μετ' ἀραβουργημάτων. Πῶς ἐκ τῶν ποικίλων τούτων τεχνотροπιῶν προήλθεν ὁ ῥωμανικὸς ῥυθμὸς δὲν εἶναι εὐκόλως νὰ ἐξακριβωθῇ· ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο κατὰ μικρόν. Ὁ ῥωμανικὸς ῥυθμὸς ἐπεκράτησε κατὰ τὸν ΙΔ' καὶ ΙΒ' αἰῶνα· ἀλλὰ τὰ προΐοντα αὐτοῦ πολλὰς ὑπέστησαν ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις διασυνεῶς καὶ ἀλλοιωσεις· περιφημώτατα ἐκ τούτων ὑπῆρξαν τὸ ἐν Πίσῃ βαπτιστήριον, τὸ κωδωνοστάσιον τῆς αὐτῆς μητροπόλεως, ἡ μητρόπολις τοῦ Monreale ἐν Σικελίᾳ κλ. Κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ἐξαπλοῦται ὁ γοτθικὸς ῥυθμὸς καὶ ἐπικρατεῖ καθ' ὅλον τὸν ΙΔ', τροποποιηθεὶς διὰ τοπικῶν στοιχείων ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν, ἰδίως ἐκ τοῦ ῥωμανικοῦ ῥυθμοῦ· ἐκ τῶν γοτθικῶν ναῶν τὸ πλεῖστον ἀνήκει εἰς τὴν Ἄνω καὶ τὴν Μέσην Ἰταλίαν· μνημονευτέον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου ἐν Assisi, τῶν μητροπόλεων Σιένης, Ὁρβιέτου Φλωρεντίας κλ., τοῦ ἐν Παδουῇ Ἀγίου Ἀντωνίου, τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ Ἐνετίᾳ ναῶν τῶν Φραγκισκανῶν καὶ Δομινικανῶν, τοῦ ἐν Πίσῃ περιφήμου Camposanto τοῦ Giovanni di Pisa, τοῦ ὠραίου ἐν Φλωρεντίᾳ κωδωνοστασίου τοῦ Giotto· πλὴν τῶν δύο τούτων οἱ συχνότατα ἀναφερόμενοι ἀρχιτέκτονες

τῆς ἐποχῆς εἶναι ὁ ἐκ Γερμανίας Ἰακώ Lapo, Nicola Pisano, Arnolfo di L. Lorenzo Maitani, Orcagna, οἱ δομινικανοὶ Ristoro καὶ Sisto. Ἀγῶντος τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἤρχισεν ἡ οἰκοδομὴ δύο τῶν περιφημῶν, οὐχὶ ὅμως πλέον καθαρῶς γοτθικῶν, ναῶν, τῆς ἐν Μιλάνῳ μητροπόλεως τοῦ ἐν Βενωνίᾳ Ἀγίου Πετρουῖου. Παρὰ ναοῖς δὲ οἰκοδομήθησαν καὶ ἄλλα κτίρια τοῦ αὐτοῦ ῥυθμοῦ, μέγαλα εὐγενῶν, δηλ. οἰκοδομήματα καὶ μοναί. Τὴν περίοδον τὴν τοῦ γοτθικοῦ στοιχείου διαδέχεται ἡ ἀναγεννήσεως, ἧς ὁ πρωτεργάτης φησὶς Brunelleschi ἐπανεφέρει τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχαίου τῶν βασιλικῶν σχήματος τῶν ἀναγκαίων τροποποιήσεων, μετεμίσησε δὲ ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον τὴν χεῖρα τεκτονικὴν τῶν μεγάρων (μέγαρον ἐν Φλωρεντίᾳ 1446). Μετ' αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἐπιδρασὶν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀρχιτεκτονικῆς τῶν χρόνων τούτων ἤρξατο ὁ Λέων Βαπτιστῆς Alberti ἐν τῇ Ῥιᾷ καὶ τῇ πράξει· ἑξοχος. Τὸ πρῶτον στίγμα τῆς ἀναγεννήσεως (Quattrocento) παύει μᾶλλον μέγαρον ἢ ναὸς, τὸ μέγαρον· Μεζίκων ἐν Φλωρεντίᾳ, τὰ μέγαρον colomini ἐν Σιένη κλ., γνωστότεροι δὲ αὐτὸ καλλιτέχνηται εἶναι οἱ Michel Alberti, Rossellino, Francesco Mar Pollajuolo, Laurana, Meo del Capri, οἱ da San-Gallo, οἱ da Majano κλ. τινες ἀνήκουσι καὶ εἰς τὸν ΙΣ' αἰῶνα. Δομειδία ἀνεπτύχθη βραδέως ἰδίως τῆς ἡμέρας τελειοποιηθεὶς ὑπὸ τὴν ἐπιδρασιν Ἡρακλῆτος ἐπὶ τῶν δευκῶν τοῦ οἴκου Σαλτα. Ἰδιόρρυθμον ῥυθμὸν ἐπίσης ἀπαντᾷ ἐν Ἐνετίᾳ, κρᾶμα γοτθικῶν, νεοῖοτατων καὶ βυζαντινῶν στοιχείων, διακρινόμενον διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ ὕλικου καὶ τοῦ κοσμητικῶν πλοῦτος, ἐμφανέμενον ἰδίως ναοὺς καὶ μέγαρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. γόντος δὲ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἀρχεται ἡ κλεινὴ ἐποχὴ τῆς ἀναγεννήσεως (βλ. λ.), κέσασα ἕνα περίπου αἰῶνα. Ὁ Βραβάντης, ἐκ Μιλάνου εἰς Ῥώμην μετακλινόμενος, συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τοῦ Brunelleschi προσθεὶς εἰς αὐτὸ αὐστηρότητα καὶ νικητικότητα· ἀνήγειρε πλεῖστα ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων τῆς Ἱτ. ἀρχιτ., ἐξεπόνησε καὶ τὸ σγῆδιον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Πέτρου· Ἐκ τῶν διαδόχων τοῦ δύο ἰδίου μνημειοτέτοι, ὁ Peruzzi καὶ ὁ Ἀντώνιος da Gallo ὁ νεώτερος, ὁ τὸ σγῆδιον τοῦ ναοῦ μεγάρου γράψας. Ὡς ἀρχιτεκτονικὸς εἰργάστησαν ἐν Ῥώμῃ καὶ ὁ Παλλὰς καὶ ὁ Μιχαήλ Ἀγγελεος. Ἡτο τὸ χρυσὸν ἐποχὴ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν Ἰταλίᾳ, ἥτις διήρκεσε μέχρι τῶν μέσων ΙΣ' αἰῶνος. Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἥμισυ φανὴς ἐλέγχεται ἡ ἑλλειψίς τοῦ τε

ἐκείνου καλλιτεχνικοῦ αἰσθημάτων τῆς ἀκμῆς. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 15' αἰῶνος ἀρχεῖται ἐπικρατοῦσα ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης ἐν τοῖς οἰκοδομήμασιν, ἰδίᾳ τοῖς ναοῖς καὶ ἄλλοις ἔργοις τῶν Ἰησουϊτῶν, δι' ὃ ἐκλήθη ὁ τρόπος οὗτος τοῦ 12' αἰῶνος ὁ ἀποβλέπων εἰς γραφικὴν ἐπίδειξιν διὰ τῶν διακοσμήσεων κλ., ῥυθμὸς Ἰησουϊτικὸς. Διατήρησεν ὅμως ἡ γενικὴ τοῦ θλαυ διατάξις μεγαλοπρέπειαν ἐπιβάλλουσαν, ὃ δὲ τοιοῦτος τρόπος μετεδόθη καὶ ἐξηπλώθη καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ εἰ ἐξοχώτεροι εἶναι εἰ θίως ἐν Ῥώμῃ, ἐργασθέντες ἀρχιτέκτονες Giacomo della Porta, Maderno, Bernini καὶ Borromini, ἐν Ἑνεσίᾳ δὲ ὁ Longhena. Τοῦ 13' αἰῶνος ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ὑπῆρξε μὲν μᾶλλον μεμετρημένη ἐν τῇ μορφῇ ἀλλ' ὁσθενὲς καὶ ἄτονος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν αὐτῆς. Οἱ κυριώτεροι δὲ αὐτῆς ἐργαταὶ ὑπῆρξαν οἱ Ἀλεξάνδρος Galilei, Φερδ. Fuga ἐν Ῥώμῃ, εἰ Juvara καὶ Vanvitelli ἐν Πεδεμοντιῳ. Μόλις ἀπὸ τῆς ἐξέδεξης δεκαετηρίδος τοῦ 13' αἰῶνος ἐμμερώθη τελειότερα σχολή, ἥτις παρήγαγε τοὺς ὀνομαστωτάτους τῶν Ἰταλῶν ἀρχιτεκτόνων τῶν νεωτέρων χρόνων Simonetti, Morelli, Ραφαήλ Stern, Λουδβ. Poletti. Ἡ σύγχρονος τέλος ἀρχιτεκτονικὴ πάντας τοὺς τρόπους ἀντ' προσωπεύει, ἰδίως ὅμως ἐπικρατεῖ μίμητις τοῦ τῆς ἀναγεννήσεως, ἥς τὸ σχηματικώτατον προεῖν ὑπῆρξεν ἡ ὁριωὺς συμπληρωθεῖσα πρόσφικς τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ μητροπόλεως κατὰ σχέδιον τοῦ de Fabris.

Β' Γλυπτικὴ. Τὰς πρώτας αὐτῆς ἀποπειρας ἡ Ἰταλ. Γλ. ἐποίησεν ἐπὶ σαρκοφάγων προϋκόντων ἐν Ῥώμῃ χριστιανῶν, καὶ νέων μὲν ἀντικειμένων προτιθεμένη τὴν παράστασιν, διατρεποῦσα ὅμως ἐν τῇ τέχνῃ καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀρχαίαν τρόπον. Ἔργα τοῦ 15' αἰῶνος, εἰς ὃ μαρμαρίνος ἀγίος Ἰνπόλυτος (ἐν τῷ μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ) καὶ ὁ χαλκοῦς ἀνδριάς τοῦ ἁγίου Πέτρου (ἐν τῷ ἐν Ῥώμῃ ναῷ αὐτοῦ) ὑπενθυμίζουσιν ἐν πᾶσι τὴν ἀρχαίαν τέχνην. Ἀπὸ τοῦ 16' αἰῶνος οὐδεμία ἀνάπτυξις παρατηρεῖται ἐπὶ πολλὰς γενεάς, περιοριζομένης τῆς τέχνης εἰς ἀσκήματα κομμημάτων. Καλὰ τινὰ τεχνουργήματα κατεσκευάζοντο ἐν Βυζαντίῳ διὰ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ ναοὺς, μαρμαρίνα δὲ καὶ ἐν Ῥώμῃ σχετικῶς λόγου τινὸς ἄξια παρήχοντο. Ἔργα ἀκμῆ τοῦ 17' καὶ 18' αἰῶνος ἐκπληττουσὶ διὰ τὴν δυσαναλογίαν, τὴν ἐλλειψὶν ἐκφράσεως, τὸ ἀτεχνον καθόλου αὐτῶν. Μόλις περὶ τὰ μέσα τοῦ 18' αἰῶνος ἀρχεῖται καὶ δὴ ἐν Τοσκάνῃ ἐριστικὴ τις πρόσδος ἐξ ἧς παρήχθη ἡ νεωτέρα τῆς Ἰταλίας γλυπτικὴ. Πρωτογάτης τῆς ἀναγεννήσεως ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Νικόλ. Pisano,

ὅστις ἀκολουθῶν μὲν τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, μελετῶν δ' ἐπισταμένως καὶ τὴν φύσιν ἀνέκατο εἰς τελειότητα ἐκπλήττουσαν. Ὁ υἱὸς τοῦ Γιόναυσι Pisano κατέλιπε τὴν τῶν ἀρχαίων μελέτην, καὶ τὴν φύσιν μόνην σπουδάζων κατήρτισε ῥυθμὸν κινητικώτερον, μᾶλλον παθητικόν, ἐν ᾧ ἐμπαίνεται διὰ πρῶτην φοράν ἰδιαζόν τι ἐθνικὸν πνεῦμα καὶ ὅστις μεγάλως ἠδουκίμην καὶ διεδόθη, ἐτελειοποιήθη δὲ ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου Pisano. Ἀπὸ τῶν προσώπων τούτων ἐμμερώθη αὐθιπέστατος ἡ Ἰταλ. γλυπτικὴ, κυρίως διὰ σειράς καλλιτεχνῶν ἐκ Τοσκάνης. Ὁ Jacopo della Quercia ἐκόσμησε τὴν πύλιν τοῦ ἐν Βονωνίᾳ ἁγίου Πετρωνίου, ὁ Lorenzo Ghiberti τὰς τοῦ ἐν Φλωρεντίᾳ βαπτιστηρίου. Διὰ τῶν καλλιτεχνῶν τούτων ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς πλήρους ἐλευθερίας τῶν νεωτέρων ῥυθμῶν, ἣν περαιτέρω προήγαγεν ὁ Donatello. Παρὰ τούτοις δὲ τάσσεται ὁ Luca della Robbia, σύγχρονος τοῦ Donatello, ὅστις ἔττον ἀπομακρυνόμενος τῶν ἀρχαίων ὑποδειγμάτων διετῆρει ἰδανισμὸν τινα παρὰ τὴν πλήρη φυσικότητα τῶν ἔργων του· ἐγένετο δ' οὗτος καὶ δημιοεργὸς νέου εἶδους πλαστικῆς, τῆς διὰ ὁπτιῆς γῆς (terra cotta) κατασκευῆς κοσμημάτων, ἥτις διὰ τῆς οἰκονομίας του ἐτελειοποιήθη βραδύτερον καὶ διετηρήθη μέχρι καὶ τοῦ 15' αἰῶνος Ἐκ τῶν μιμητῶν τοῦ Donatello ἐξέχουσιν ὁ Verrocchio, ὁ μέγιστος ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀναγεννήσεως καλλιτέχνης τοῦ χαλκοῦ, καὶ ὁ Ἀντωνίος Pollajuolo. Πρὸς τὴν τῶν δὲ τοῦ della Robbia ἀποκλίνουσι μᾶλλον Rossellino, Desiderio da Settignano, Mino da Fiesole, B. da Majano κλ. Πρὸς τοὺς ἐκ Τοσκάνης τούτους καλλιτέχνας δὲν δύνανται νὰ συγκριθῶσιν οἱ ἄλλως διακεκριμένοι ἀλλαχοῦ τῆς Ἰταλίας τεχνίται, ὁ Ἀλεξ. Leopardi ἐν Βερόνῃ, ὁ Riccio ἐν Παδοῦῃ κλ. Πάντων τούτων τῶν καλλιτεχνῶν τὰ ἔργα ἀναφέρονται κυρίως εἰς κοσμητὴν ναῶν καὶ ἐπιταφίων μνημείων. Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τοὺς ἀνδριάντας, ὀλίγα πρὸς ἄλλους σκοποὺς, πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἔργα κατέχμεν τοῦ 16' καὶ αὐτοῦ τοῦ 17' αἰῶνος. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἀναγεννήσεως ἀπηλλάγη καὶ ἡ γλυπτικὴ τῆς ἀποκλειστικῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς διευθύνσεως· εἰς τὴν μεταβατικὴν ταυτὴν ἐποχὴν ἀνήκουσιν ὁ Rustici καὶ οἱ δύο Sansovino. Τὸ κορύφωμα δὲ τῆς γλυπτικῆς εὐρίσκον διὰ τὴν Ἰταλίαν ἀλλὰ διὰ σύμπαντα τὸν νεώτερον κόσμον ὑπῆρξε λήγοντος τοῦ 16' αἰῶνος ὁ Φλωρεντίνος Μιχαήλ Ἀγγελος Βουοναρόττης (βλ. λ.). Οἱ ἐξοχώτεροι τῶν διαδόχων καὶ συγχρόνων του εἶναι ὁ Γουλιέλμος della Porta, ὁ Benvenuto Cellini, Niccolò ὁ ἐπικαλούμενος Tribolo καὶ ὁ Baccio Bandinelli. Τοῦ 17' αἰῶνος

τὰ προϋόντα χαρακτηρίζονται διὰ πομπώδους συνθέσεως καὶ τάσεως πρὸς ἐπιδειξιν καὶ προσέλκυσιν εὐκόλου θαυμασμοῦ, δεικνύουσιν ὅμως ἀφ' ἐτέρου πλοῦτον εὐρέσεως καὶ ἀξιοσημειωτον ἐκτελέσεως εὐχέρειαν (Allegardi, Bernini, ἀμφότεροι καὶ ὡς ἀρχιτέκτονες διακριθέντες). Ἐν τῇ βαθμυδὲν προϋοσῇ ἐκπτώσει τῆς τέχνης ἐξαίρεσιν ποιοῦσιν ὁ Maderno, ποιήσας τὴν ἁγίαν Καϊκιλίαν, καὶ ὁ Fiammingo, ὁ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἐν τῷ ἐν Ῥώμῃ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐργάτης· τούναντίον ἀδικαιολόγητος ὑπῆρξεν ὁ ἄλλοτε μέγας θαυμασμός τῶν ἔργων τῶν Sammartino, Corradini, καὶ Queirolo, ἅτινα δεικνύουσι μὲν μεγάλην ἐν τῇ ἐκτελέσει εὐχέρειαν, ἀλλὰ συγχρόνως πολλὰν ἑλλειψιν καλλιτεχνικοῦ αἰσθημάτων, ἀποτελοῦσι δὲ τὰ ἔσχατα προϋόντα τῆς σχολῆς τοῦ Bernini μεσοῦντος τοῦ ΙΙ' αἰῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γενικὴ παρατηρεῖται κατὰπτωσις τῆς γλυπτικῆς ἐν Ἰταλίᾳ, ἣν ἐθεράπευσε βαθμυδὲν ἡ ἐξ ἀντιθέσεως ἐπαναληφθεῖσα μελέτη τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων. Πρῶτος δὲ ὁ Ἀντώνιος Κανόβας ἐνεαίνισεν νέαν ἐποχὴν ἀκμῆς ἡ νωτέρα δὲ Ἰταλ. γλυπτικὴ δύο κυρίας ἔχει διευθύνσεις τὴν τῆς σχολῆς τοῦ Κανόβα καὶ τὴν τῆς τοῦ θανοῦ Θέρβαλδσεν. Εἰς τὴν τελευταίαν ἀνήκει πλὴν ἄλλων καὶ ὁ μέγιστος τῶν νεωτέρων γλυπτῶν τῆς Ἰταλίας Tenerani, ἱερυτῆς καὶ αὐτὸς γενόμενος σχολῆς εὐδοκιμωτάτης. Πρὸς τὴν πρώτην δ' ἀπέκλινε καίπερ οὐσιωδῶς αὐθιγότερος, ἡ τέχνη τοῦ διαπρεποῦς Bartolini (ἀποθ. 1850), ὅστις συνήνευ τὴν βαθεῖαν τῆς φύσεως σπουδὴν πρὸς τὴν οὐχ ἥττονα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Παρὰ τοῦτον περίφημος ἐγένετο ὁ ἐκ Μιλάνου Περμπήιος Marchesi (ἀποθ. 1858), μαθητῆς τοῦ Canova. Τέλος ἐκ τῶν ἐρσίων τῶν τελευταίων ἐτῶν καλλιτεχνῶν, εἶναι οἱ Vela, Monteverde, Tabacchi, Tantarini, Dupré, Jacometti, Pampaloni καὶ Fedi.

Γ'. Ζωγραφικὴ. Ὡς ἡ γλυπτικὴ, οὕτω καὶ ἡ Ζ. ἀρχεῖται ἀπὸ τῶν κατασκευῶν, ὧν οἱ τοῖχοι καὶ τὰ καλύμματα τῶν τάφων ἐκοσμοῦντο διὰ συμβολικῶν ἢ ἐκ τῆς ἱεραφῆς παραστάσεων ἐκτελουμένων δι' ὕδρωγραφίας ἢ ἐγκυαυτικῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δ' αἰῶνος ὡς κυριώτερον εἶδος ἐκκλησιαστικῆς Ζ. ἐπικρατεῖ ἡ διὰ ψηφιδωτῶν ἢ μωσαϊκῶν, μὴ στερουμένη τέχνης καὶ μεγαλοπρεπειας. Λήγοντες τοῦ Ι' αἰῶνος κατέπεσε καὶ αὕτη καὶ σχεδὸν ἀπωλέσθη ἡ τέχνη, οὕτως ὥστε κατὰ τὸν ΙΔ' πρὸς ζωογόνῃσιν αὐτῆς ἐκλήθησαν ἐκ Βυζαντίου τεχνίται, οἵτινες πολλὰ ἐξετέλεσαν ἔργα ἐν Ῥώμῃ. Ἐνεῖτα, Παλέρμο κλ. καὶ προήγαγον οὕτω τὴν τέχνην εἰς νέαν εὐδοκίμησιν, ἥς τὰ ἀριστα προϋόντα εἶναι τὰ ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ τῆς Φλω-

ρεντίας μωσαϊκά, ποιηθέντα κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἰακώβου καὶ βραδύτερον τοῦ Ἀνδρέου Tafi. Τὰ ἄλλα εἰς τῆς ζωγραφικῆς μόλις ὑπερμεσούντος τοῦ ΙΓ' αἰῶνος ἀρχοῦνται λαμβάνοντα ἐπίδοσιν ἀξίαν λόγου διὰ τοῦ Cimabue παρ' ἐν μνημονευτέοις οἱ Guido καὶ Duccio di Buoninsegna, δι' ὧν ἀρχεῖται ζωογόνῃς τις τῶν μορφῶν καὶ χρῆσις χρωμάτων ζωροτέρων, ἐν ᾧ ἡ σύνθεσις μένει ἡ αὐτὴ ἀκλουθοῦσα τὸ πατροπαράδοτον μεσαιωνικὸν ὄρος. Πρῶτος ὁ Giotto καταλιπὼν τὴν πεπατημένην, ἐπέξεστιν τὸν κύκλον τῶν ὑποθέσεων, ἐδημιούργησε νέους τύπους καὶ μορφὰς ἀντὶ τῶν παραθεδομένων ἐκκλησιαστικῶν, ἐτελειοποίησε δὲ καὶ τὸ ὀλικὸν νέας ἐπινοήσας χρωμάτων συνθέσεις. Ἐργασθεῖς οὐ μόνον ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Παδούῃ, Βενωνίᾳ, Ῥώμῃ, Νεαπόλει κίλ., διέδωκε καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν τὴν τέχνην ὑπὸ νέαν μορφήν καὶ ἐγένετο ἱερυτῆς τῆς νεωτ. Ἰταλ. Ζ. Οἱ κράτιστοι τῶν μαθητῶν τοῦ Giotto ὑπῆρξαν ὁ Taddeo Gaddi καὶ ὁ Giotto, πάντες δὲ οἱ ζωγράφοι τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ὑπῆρξαν ἐπαῖοι τοῦ ὄρους αὐτοῦ. Νέα πρόδος ἐτελέσθη κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα, ἰδίως διὰ τῶν Masaccio, Fra Filippo Lippi καὶ Fra Giovanni da Fiesole, γραψάντων πολλὰς τοιχογραφίας. Ἡ ἐπιδρασία ἐλαττωγραφῶν ἐξ Ὀλλανδίας κομισθεισῶν ἰδίως διὰ τοῦ Antonello da Messina εἰσήγαγεν ἀκριβεστέραν τῆς φύσεως ἀντιληψιν. Διακεκριμένοι καλλιτέχναι τῆς ἐποχῆς ὑπῆρξαν οἱ Benozzo Gozzoli καὶ Domenico Ghirlandajo, εἰκονιστὰς πιστῶς τὸν σύγχρονον βίον, οἱ Verrocchio καὶ Signorelli ἰδίως ἐμβαθύναντες ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ γυμνοῦ καὶ τῆς ἀνατομίας· διὰ τοῦ ἐκ Παδουῆς Squarcione, ὅστις ἐκ περιουσίας τοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀνὰ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν ἐκάρμυεν εἰκάζει πλῆθος ἀρχαίων προτύπων, ἐδῆμ ο. ργῆθη τάσις πρὸς μίμησιν τῆς ἀρχαϊότητος, ἥς ὁ κράτιστος ἀντιπρόσωπος ὑπῆρξεν ὁ Ἀνδρ. Mantegna. Οἱ δὲ Giov. Bellini ὁ ἐξ Ἑνετίας, Perugino ἱερυτῆς τῆς Ὁμβρικῆς σχολῆς, Francia, Pinturicchio κτλ. καλλιτέχναι ἐν πολλοῖς συμπίπτοντες, ὑπῆρξαν ὡς εἶπεῖν ἡ ἡρώδης ἐν Ἰταλίᾳ ἀκμῆς τῆς τέχνης. Μετὰ τοὺς μεγάλους τούτους καλλιτέχναις εἰσέρχονται οἱ ἀληθεῖς γίγαντες τῆς τέχνης κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα, προκαγόντες αὐτὴν εἰς ἀνυπέβλητον ἐντέλειαν· ἐξ ἰδίως φέρουσι τὰ μέγιστα ἐν τῇ ζωγρ. δυνάμει, ὁ Leonardo da Vinci, ὁ Μιχαήλ Ἀγγέλως, ὁ θεῖος Ῥαφαήλ, ὁ προφῶρος θανὼν Correggio, ὁ Giorgione, ὁ Τιτιανός. Οἱ χρονοὶ καθ' οὓς ἀντίζηλοι εἰργάζοντο ἐν Ῥώμῃ ὁ Ῥαφαήλ καὶ ὁ Μιχαήλ Ἀγγέλως (1508-20) περιλαμβάνοντι τὸν κλοφῶνα τῆς Ἰταλικῆς ζωγραφικῆς. Παρὰ τοὺς μεγάλους

τούτους ἀνδρας πλείστοι ἄλλοι ἐμορφώθησαν ἄριστοι καλλιτέχναι, τὰ δευτερεῖα μετ' ἐκείνους φέροντες, οἱ Fra Bartolomeo καὶ Andrea del Sarto ἐν Φλωρεντίᾳ, Sodoma καὶ Beccafumi ἐν Σιένη, Carotto ἐν Βερόνη, Palma ὁ πρεσβύτερος, Pordenone καὶ Bordone ἐν Ἑνετίᾳ, Dossi ἐν Φερράρα, Luini, Cesare da Sesto, Ferrarī καὶ Solario, οἱ ἄριστοι τῶν μαθητῶν τοῦ Λεονάρδου, ἐν Μιλάνῳ, Riccia-relli da Volterra ὁ σημαντικώτατος τῶν μαθητῶν τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, Giulio Romano, ὁ τελειότατος τῶν τοῦ Ῥαφαήλ, Parmegianino, ὁ κράτιστος τῶν διαδόχων τοῦ Κορρεγγίου, ὁ ἐπιφανέστατος τῶν μαθητῶν τοῦ Giorgione Fra Sebastiano del Piombo, οἱ τῶν μιμητῶν τοῦ Τιτιανοῦ διαπρεπέστατοι Bonifazio καὶ Moretto. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 15' αἰῶνος ἀρχεῖται ὁλονὲν καταφανεστέρα ἢ ἐκπτώσις τῆς τέχνης. Ἡ περίοδος τῆς μιμήσεως τῶν τῆς ἀκμῆς ἔργων παύει· ἔλλειψιν παραγωγικῆς ἐνέργειας καὶ τὰ προϊόντα τῆς ἡκίστα συγκινοῦσι τὸν θεατὴν. Ἡ μόνη ἐν ἀκμῇ ἐτι σχολή εἶναι ἡ ἐνετική, εἰς τὴν ἀνέγκουσιν οἱ περίφημοι Tintoretto καὶ Veronese. Ἐκ δὲ τοῦ πληθους τῶν διακεκριμένων καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς ἀναφέρονται τοῖς ἐκ τῶν μιμητῶν τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου διαπρεπέστεροι Vasari, Bronzino, Salviati καὶ Ἀλέξανδρον Allori. Ἡ ἀπολεσθεῖσα αἰσθητική τελειότης ἀντικαθίσταται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12' αἰῶνος ὑπὲρ καθαρῶς γραμμικῶν σκηρικῶν στοιχείων. Νέα δὲ περίοδος προόδου κατὰ τὸν αἰῶνα τούτον ἀρχεῖται διὰ τῶν ἐκλεκτικῶν Carracci ἐν Βελωνίᾳ (Λουδοβίκος C. καὶ οἱ ἀνεψιοὶ αὐτοῦ Ἀννίβας καὶ Δογυστίνος εἰτινὲς ἔσχον μαθητὰς ὡς τὸν Guido Reni, Dominichino κλ.)· ἀπέναντι δὲ τῆς σχολῆς τούτου ἐμορφώθη ἑτέρα σχολή ἡ καλουμένη φυσιοκρατική, μόνον ὁδηγὸν προτιθεμένη τὴν φύσιν, ἥς κορυφαῖος ὑπῆρξεν ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλος di Caravaggio· ἄλλη δὲ σχολή πρὸς τὴν φυσιοκρατικὴν ἐγγίξουσα καὶ ἀντιπαλὸς ἐπίσης τῆς τῶν Carracci ἐδημιουργηθῆ μετ' ὀλίγον ἡ Πέτρου τοῦ Κορτιναίου ποιήσαντος ἐξαιρετικούς ζωγραφίας ἐπὶ ὁμοίων κλ. Μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἀνύψωσιν τῆς ζωγραφικῆς ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ 1650 νέα ὁριστικὴ πλεον κατὰπτωσις ἐπενεγκοῦσα μέχρι τοῦ 1750 ἐντελῆ τῆς τέχνης ταύτης ἀλλείωσιν. Ἡ εὐρετικὴ ἀποβίνει ὁλονὲν πενιχρότερα, ἡ ἐκτελείσις ἀτεχνεστέρα. [Τὰς παλαιὰς σχολὰς καθιστῶσι παντοειδεῖς τεχνοτροπιαί. Οἱ πλείστοι τῶν ζωγράφων τῆς περιόδου ταύτης εἰσὶ μιμηταὶ τῶν Carracci, περιλαμβανόμενοι δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀκαδημαῖκοι (Dassoferrato, Carlo Dolce κλ.)· ὀλίγοι τινὲς ἠκολούθησαν τὴν ὑπὸ τοῦ Caravaggio τη-

θεῖσαν ὁδὸν (Salvator Rosa κλ.), πλείοτεροι δὲ τὸ σύστημα Πέτρου τοῦ Κορτιναίου χωρὶς νὰ ἀνυψώσωσιν αὐτὸ (Luca Giordano, Romanelli κλ., ὁλόκληρος δὲ ἡ ἐνετική καὶ ἡ νεοπολιτικὴ σχολή τῶν χρόνων τούτων). Ἰδέας μνείας δεῖν νὰ τύγῃ ὁ ιστορικός σκηναὶς γράφας Pompeo Batoni (ἀποθ. 1787) Ἐκ τῶν μετὰ τὴν περίοδον ταύτην ζωγράφων οἱ μὲν ὑπῆρξαν ἀκαδημαῖκοι (Vincenzo Camuccini ὁ δεκαεπτάτος αὐτῶν), ἄλλοι δὲ ἀπέκλινον πρὸς τὴν γαλλικὴν σχολὴν τοῦ Δαβί, ὡς οἱ Ἀνδρέας Αρριανί ἐν Μιλάνῳ καὶ Πέτρος Benvenuti ἐν Φλωρεντίᾳ, τέλος ἄλλοι ἠκολούθησαν τὴν ῥωμαϊτικὴν διέθυσιν ἣν ἱδρυσεν ἐν Ῥώμῃ γερμανοὶ καλλιτέχναι κατὰ τὰς πρώτας τοῦ 18' αἰῶνος δεκαετηρίδας. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν ὡς καλλιστοὶ ζωγράφοι, οὐδεὶς ὅμως σπένκτης ὄψαν παγκόσμιον. [Α Κ. Α.]

Τεχνικά ὄπλα. καλοῦνται ἐν τῷ μαχίμῳ στρατῷ περιληπτίκως τὸ πυροβολικὸν καὶ τὸ μηχανικὸν σῶμα, διότι ἀπαιτοῦνται παρ' αὐτῶν ἰδιαιτεραί τεχνικαὶ γνώσεις. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως διαφέρουσι τανῶν ἐντελῶς ἀλλήλων.

Πυροβολικὸν καλεῖται τούτο μὲν τὸ σύνολον τῶν μὴ φορητῶν ἢ βαρέων ὅπλων, τούτο δὲ τὸ προσωπικὸν ὅπερ χειρίζεται ταῦτα, πυροβολικὴ δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἥτις ἐξετάζει τὸ σχῆμα, τὴν χρῆσιν καὶ τὰς βελτιώσεις τῶν ὅπλων, τῶν πυρομαχικῶν (τῶν εἰς τὰ διάφορα πυροβόλα ὄπλα ἐντιθεμένων, δι' ὧν γίνεται ἡ πυρομαχία) καὶ τῆς τεχνικῆς τοῦ πυροβολικοῦ, καὶ ἥτις ἐρίκει τὰς συνθήκας εἰς ἃς ταῦτα ἐνεργοῦσι πρὸς ἐπίτευξιν ὅσων ἐνεστί καλῶν ἀποτελεσμάτων. Ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐνεργείας τοῦ τῷ Π. δύναται νὰ διακρίνηται εἰς I. τῆς ξηρᾶς καὶ II. τῆς θαλάσσης (ναυτικόν)· παρατηρή- τέον δὲ ὅτι ἡ ὑπηρεσία τοῦ ναυτικοῦ Π. τελεῖται συνήθως ὑπὸ τῷ πληρώματός τῶν πλοίων. Τὸ δὲ II. τῆς ξηρᾶς ὑποδιαιρεῖται εἰς τοπομαχικόν καὶ μεταβατικόν· εἰς τὸ πρῶτον ὑπαγοῦνται τὸ παράκτιον, τὸ φρουριακόν καὶ τὸ πολιορκητικόν. Τὸ μεταβατικόν πυροβολικόν ὅπερ καλεῖται καὶ πεδινόν, ἔχει ἐλαφρότερα πυροβόλα. Τὸ πεδινὸν II. κυρίως σημασίαν ἔχει διὰ τὰς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μάχας, εἶναι ὡς καὶ τὸ πεζικόν καὶ τὸ ἵππικόν εἰς συντάγματα ἐσχηματισμένον· τὴν τακτικὴν μονάδα αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἡ πυροβολαρχία (ὡς ὁ λόχος παρὰ τῷ πεζικῷ), ἔχουσα 6 ἢ 8, σπανιώτερον δὲ 4 πυροβόλα, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῶν ἐπιτήδεια, συζυγαρίας, ὅχηματα, σκευὰς κλ. Δι' ἕκαστον τηλεβόλον ὑπάρχεισι 4-6 ἵπποι, εἰς ὑπαζωματικὰς καὶ 6-8 ἄνδρες πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ.

πρὸς δὲ δι' ὅλην τὴν πυρβολορχίαν κατάλληλος ἐφευρεῖται ἀνδρῶν καὶ ἵππων. Κατὰ τὸν τρόπον τῆς μετακομίσσεως ὁμιλοῦμεν περὶ ἐρίππων, ἐποχορμμένων, πεδινῶν, ὀρειβατικῶν κλ. πυρβολορχιῶν. Αἱ ὀρειβατικαὶ εἶναι προωρισμέναι διὰ τὴν μάχην εἰς ὀρεινὰ μέρη, διό καὶ ἔχουσι τὸ ἐλαφρότερον ὕλικόν ἕπερ συνήθως δύναται· νὰ ζιαιρεθῇ εἰς διάφορα μέρη καὶ μετακομίζεται δι' ἡμιόνων. Τὸ δι' αὐλακωτῶν πυρβολῶν ἐφωδιασμένον πεδινὸν πυρβολικὸν δύναται· νὰ ἐνεργήσῃ τελεσφόρως κατὰ στόχου μεγάλου (στρατοπέδου, χωρίου) ἐν ἀποστάσει 4 000 μ., κατὰ μικροτέρων δὲ ἐν ἀποστάσει 2500 μ., διό καὶ εἶναι καταλληλότερον ν' ἀρχίσῃ τὴν μάχην καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἄλλων ὅπλων, ἄπερ ὅμως καὶ κατ' αὐτὴν ἀποτελεσματικῶς ὑποστηρίζει οὐ μόνον διὰ τοῦ μεγαλύτερου βεληνεκοῦς τῶν ὅπλων τοῦ ἄλλου καὶ διὰ τῶν ἐκρηκτικῶν βλημάτων τοῦ καὶ διότι δύναται· νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐν κεκαλυμμέναις θέσεσι. Περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τοῦ πυρβολικοῦ βλ. Τηλεβόλα.

Μηχαναὶ· ἡ δὲ σῶμα καλεῖται τὸ ἐπιτεφορτισμένον ἐν καιρῷ εἰρήνης μὲν τὴν κατασκευὴν καὶ συντήρησιν τῶν ὀχυρωμάτων καὶ ἐν γένει τῶν στρατιωτικῶν κτιρίων, παρὰ δὲ ταῖς στρατιαῖς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων τῆς ὀχυρωτικῆς, τῶν διὰ τὴν προσβολὴν καὶ ἄμυναν τῶν φρουρίων θπαιτευμένων, τῶν τῆς χαρακωτικῆς, τῶν ἔργων δι' ὧν καθίσταται δυνατὴ ἡ εὐκολωτέρα ἢ διάβασις τῆς οἰκείας στρατιᾶς, ἀδύνατος δὲ ἡ δύσκολος ἢ τῆς ἐχθρικῆς, ἢ κατασκευῇ, ἐπισκευῇ καὶ καταστροφῇ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τηλεγραφικῶν γραμμῶν καὶ ἐν γένει τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας. Συμφώνως πρὸς τὰ ἔργα ταῦτα οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ Μηχανικὸν ἄνδρες φέρουσι· τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐργαλεῖα, ὡς ὅπλα δὲ τὰ τυφέκιο καὶ ξιφολόγχην. Ἐν προγενεστέροις χρόνοις τὸ σῶμα τοῦτο ἦτο ἡνωμένον μετὰ τοῦ πυρβολικοῦ. [Π.Γ.]

Τεχνικαὶ σχολαὶ καλοῦνται ἐν γένει· ἀπασαι αἱ σχολαὶ ἐν ταῖς ἐπείαις διδάσκονται αἱ τέχνη· αἱ ἀπελόμεναι 1) εἰς τὴν ἐνμετάλλειον τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχόμενων ἀνατεργάστων ὕλων, 2) τὴν αὐξήσιν τῆς χρησιμότητος τούτων διὰ καταλλήλου κατεργασίας αὐτῶν, καὶ 3) τὴν κατασκευὴν ἔργων πρὸς κατοικίαν, συγκοινωνίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐκ τῶν εἰρημίων προκύπτει ὅτι εἰς τὸν ὅρον Τ. σ. κυρίως δὲν περιλαμβάνεται ἡ διδασκαλία τῶν λεγομ. ὠραίων τεχνῶν, εἴτε ἡ τῆς γεωργίας καὶ ζωοτομίας, ἀλλὰ μάλιστα ἡ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς βιομηχανίας. Οὐδέποτε ὅμως ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἰδρύματι διδάσκονται ἀπασαι αἱ τοιαῦται

τέχνη, τοῦναντίον δὲ ὑπάρχουσι πλεῖστα διὰ μίαν μόνον ἢ τινὰς αὐτῶν. Καὶ ὡς τὴν ἐν αὐτοῖς διδομένην μέρφωσιν αἱ Τ. διακρίνονται εἰς κατωτέρας, μέσας καὶ ἀνωτέρας. Αἱ τελευταῖαι αὐταὶ φέρουσιν ἐν ὀνόματι Πολυτεχνεῖα, εἶναι δὲ μάλιστα ἐπιστημονικαὶ σχολαὶ καὶ ἴστανται ἐπὶ αὐτῆς γραμμῆς μετὰ τῶν πανεπιστημίων. Τὸ παρ' ἡμῖν ἐν Ἀθήναις Πολυτεχνεῖον ἀποτελεῖται κυρίως ἐκ δύο τμημάτων, ἑκαστοῦ ἑνὸς ἀνωτέρων καὶ ὑποδεεστέρων κλάδων) καὶ σχολεῖς καὶ τεχνῶν, μετέχει δὲ ἐξ ἴσου τῆς πρακτικῆς καὶ τῆς θεωρητικῆς (ἐπιστημονικῆς) μελέτης. Αἱ ἐν τῇ σχολῇ τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν σπουδαὶ διαρκοῦσι 4 ἔτη, ἀπὸ τῆς δὲ πρὸς κατὰταξιν ἐν αὐτῇ ἀπαιτῆριον γυμνασίον. [Σπ.]

Τεχνολογία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σημαίνει τὴν παράστασιν τῶν κανόνων οὓς δεόν νὰ παρατευθῇ τις περὶ τῆς τεχνικῆς, παρὰ δὲ τοῖς Εὐρωπαίοις ἐν νεοτέραις χρόνοις προσέλαβε τὴν ἐννοίαν ἐπιστημονικῆς ἐκθέσεως τῶν ἐργασιῶν μέσων δι' ὧν αὐξάνεται ἡ χρησιμότης ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχομένου ὕλικου. ταῦθα παρουσιάζεται· ἀμέσως ἢ διὰ τῆς Τ. εἰς μηχανικὴν καὶ χημικὴν διὰ τῆς ἀκατέργαστος ὕλη δύναται πρὸς τὸν ἐχθρὸν σκοπεῖν νὰ ὑπεβληθῇ ἢ εἰς μηχανικὰ κατεργασίαν ἢ εἰς χημικὴν. Καὶ ἡ μηχανικὴ Τ. ὁμιλεῖ κυρίως περὶ τῆς κατεργασίας τῶν ἐτοιμῶν μετάλλων, ξυλῶν, δερμάτων, διφθερῶν, τὴν κατασκευὴν σμμάτων, χάρτου κλ., δύναται δὲ νὰ παρατευθῇ περὶ αὐτῆς εἴτε εἰδικῶς περιφρασεύσας κατὰ σειρὰν τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἀποιοῦνται πρὸς παραγωγὴν ὠρισμένων προϊόντων, εἴτε γενικῶς περιγράφουσα μέσα (ἐργαλεῖα) καὶ ἐργασίας, καθ' ἑκάστην καὶ ἐν σχέσει πρὸς ἄλλα ὅμοια, π.χ. περὶ τὰ τέμνιντα ἐργαλεῖα ἔμοῦ κλ. Ἐν δὲ χημικῇ Τ. πρὸ παντός ἄλλου ἰδιαίτερα κλάδον ἀποτελεῖ ἡ μεταλλουργία· στενωτέρας γενομένης τῆς ἐννοίας ἡ ἀνωτέρα διαίρεσις τῆς χημ. Τ. εἶναι· τὰ κατεργαστέα ὕλικά, ἅτινα εἶναι 1) οἰωδῶς ἐρυκτά (παρασκευὴ τοῦ θειικοῦ τριχοῦ κλ. ζέξιος. τῆς σόδας καὶ ποτὰ τῶν ἐκρηκτικῶν ὕλων, τῆς ὁάλου κλ.) 2) ὅρυκτα (κατασκευὴ σακχαροῦ, ἄρτου, σιζύου, ἐνσπνεύματος κλ.), 3) ζωικά (βουτὴ, δειψία, κατασκευὴ φωσφόρου, τεχνητῶν σμμάτων κλ.). Δύναται ὅμως νὰ γίνῃ ἡ Τ. καὶ περὶ τῶν βιομηχανικῶν ἐπιτηδεύσεων καὶ κατὰ βιομηχανικὰ ἐπιτηδεύματα.

Τεχουαντεπέκ (Tehuantepec) πόλις τοῦ Μεξικοῦ, μίαν τῶν μεγαλύτερων πόλεων τοῦ κράτους Ὁσέακα τοποθετημένη παρὰ τὸν ἑκδοκὰς καὶ ὀλίγα χμ. μακρὰν τῶν ὁρίων

μων αὐτῇ ποταμοῦ καὶ κόλπου ἐν μέσῳ πλουσιῶν πορτοκαλεῶνων καὶ φοινικῶνων, ἔχουσα δὲ 24 440 κατ. Ὁ ἱσθμὸς τῆς Τ. εἶναι ἡ μεγάλη ἐδαφικὴ λωρὶς ἡ εὐρισκομένη μεταξὺ τοῦ ὁμωνύμου τῆς κόλπου καὶ τοῦ τῆς Καμπέχης ἡ χωρίζουσα τὸ κυρίως λεγόμενον Μεξικὸν ἀπὸ τοῦ Α. Μεξικικοῦ καὶ τῆς Γουατεμάλας. Τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶναι 260 χμ. [Πς.]

Τέως Ἀρχαία παράλιος πόλις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ΝΔ τῆς Σμύρνης καὶ ἀντικρὺ τῆς Σάμου, ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ κοινου τῶν Ἰωνικῶν πόλεων καὶ πατρίς τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ τοῦ Ἀπελλικῶντος. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ οἱ πλείστοι κάτοικοι τῆς Τ. μετώκησαν εἰς Ἀθήνην καὶ εἰς Φαναγόρειαν τοῦ Εὐξεινου Πόντου, ἐν τούτοις ὅμως ἡ πόλις δὲν ἐξέπεσεν ἐντελῶς καὶ ἤκμασε πάλιν ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων. Παρ' αὐτὴν ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ ὁ τῶν Ῥοδίων στόλος ἐνίκησαν τὸν Ἀντίοχον. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπῆρχε ναὺς τοῦ Διονύσου, ἰωνικοῦ ρυθμοῦ ἐξάστυλος καὶ περίτερος, ὅστις εἶχεν οἰκοδομηθῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ἑρμογένους. Ἐρείπια ταύτης εὐρίσκονται παρὰ τὸ νῦν χωρίον Σαγιατζήκ. Πρβ. Scheffler De rebus Teiorum (Λιψ. 1883).

Τζαδαλπούρη (Jabalpur). Πόλις τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδίων πρωτεύουσα ὁμωνύμου τῶν ἐπαρχίας καὶ διαμερίσματος 235 χμ. ΒΒΔ τῆς Ναγκπούρης μετὰ 55 200 κατ. Ἡ ἐπαρχία τῆς Τ. ἔχει ἐπιφάνειαν 48 079 τχμ. καὶ 2 201 635 κατ., τὸ δὲ διαμέρισμα ἐπιφάνειαν 10 147 τχμ. καὶ 687 235 κατ. Ἡ Τ. εἶναι ἡ πλουσιωτέρα τῶν ἐπαρχιῶν.

Τζαδέλλας. Βλ. Τσαδέλλας.

Τζαγαταῦκῃ καλεῖται ἡ ἐκ τῆς γραπτῆς γλώσσης τῶν Οὐίγυρων ἀναπτυχθεῖσα τεχνιτὴ φιλοσοφικὴ γλώσσα τῶν τουρανικῶν διαλέκτων τῆς Δ καὶ καὶ Κεντρ. Ἀσίας ἡ ἐπικρατήσασα κυρίως εἰς τὴν Χίβαν, Βουχάραν, εἰς τὸ Χοκάν καὶ τὸ Ἀνατ. Τουρκεστάν. [Β.Ε.]

Τζάγγα. Χώρα ἐν τῇ ὑπὸ τὴν Γερμανίαν Ἀνατολ. Ἀφρικῇ, καταλαμβάνουσα μέρος τῆς ὑπὸ τοῦ ὅρους Κιλιμαντζάρου καλυπτομένης χώρας. εὐφορος καὶ κατοικοῦμένη ὑπὸ τῶν Βατσαγγαίων, ἀνδρείου λαοῦ νιγριτικοῦ, ἔχοντος χρῶμα δέρματος ἀνοικότερον τῶν περιεσφικόντων ἄλλων νέγρων.

Τζάγγλαι, ἑσφαλμ. τζούγγλαι (Jungles). Ἀρχικῶς περσικὴ λέξις σημαίνουσα δάσος καὶ οὖσα ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἐν Ἰνδίας Εὐρωπαῖσι διὰ τὰς μεγάλας καὶ ὡς ἐπὶ πλείστον ἐλώδεις ἐκτάσεις τὰς καλυπτομένας ὑπὸ χαμηλῶν δένδρων καὶ καλάμων κυρίως εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων, ἐν-

διαίτημα οὖσας τῶν ἀγρίων θηρίων (τίγρεων, ἐλεφάντων, ὄρεων κλ.).

Τζαγερνάτη (Ἀγγλ. Jagarnath). Ἱερὰ πόλις τῶν Ἀνατολ. Ἰνδίων 410 χμ. ΝΔ τῆς Καλκούτης παρὰ τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης καὶ τὴν λίμνην Τσίλκαν ἐπὶ βραχίονος τοῦ Μαχανάδ μετὰ 22 695 κατ., ἐξ ὧν μόνον 180 Μωαμεθανοί. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει μέγιστος ναός, εἰς ὃν συρρέουσι πρὸς προσκύνημα ἐξ ὅλων τῶν Ἰνδίων 1 200 000 προσκυνηταὶ ἐτησίως ἀφίνοντες περὶ τὰ 22 ἑκατομ. φρ. Ἀλλοτε πολλοὶ φανατικοὶ μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὰς τελοῦμενας ἱεροτελεσίας συνετρίβοντο ῥιπτόμενοι ὑπὸ τοῦ τροχού τῆς ἀμάξης, δι' ἧς περιεφέρετο τὸ ἀγαλμα τοῦ Βισνοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κατοχῆς αἱ τοιαῦται αὐτοθυσίαι κατὰ πολὺ ἡλαττώθησαν. [Πς.]

Τζαϊαδέδας. Ὄνομα ποιητῶν τινῶν τῶν Ἰνδίων, ὧν περιφημότερος εἶναι ὁ Ζήσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΒ' μ. Χ. αἰῶνος καὶ γράψας τὸν «Γιταγοθίνθαν», λυρικὸν δράμα ἐξοχον ἐπὶ βαθεῖ αἰσθηματι καὶ τέχνῃ τῆς παραστάσεως. [Μ.Γ.]

Τζαῖζι. Χωρίον τοῦ ὅρου Κολλων (δων τῆς ἐπαρχίας Πολίας, ἔχον 147 κατ.

Τζαίμς ῥίβερ (James-River). Ποταμὸς τῆς βορείου ἀμερ. πολιτείας Βιργινίας, ἀποτελούμενος παρὰ τὰ Δ σύνορα ταύτης ἐκ δύο πηγροποτάμων, διαρρέων αὐτὴν κυρίως πρὸς Δ καὶ ΝΔ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον Chesapeake. ἔχει ἐν ὅλῳ μῆκος 720 χμ. [Μ.Σ.]

Τζαῖναι καλοῦνται τὰ μέλη βουδδιστικῆς αἰρέσεως ἐν τῷ Ν μέρει τοῦ Δεκά, ἧτις ἔχει βραχμανικὸν τυπικόν, ἀπαγορεύει τὸν φόνον οἰουδῆποτε ζώου καὶ συνεπῶς τὴν πρόσληψιν πάσης ζωικῆς τροφῆς. Ἡ σημαντικὴ τῶν Τ. φιλολογία εἶναι γεγραμμένη ἐν τῇ Πρακτικῇ γλώσσῃ. [Μ.Σ.]

Τζαῖπούρη (Jeypore). Ἡγεμονία τῶν Ἰνδίων μεταξὺ τῆς ἀγγλικῆς ἐπαρχίας Ἰσσάρ Β, τῶν ἡγεμονιῶν Ἀλδάρ, Βερτσούρης, Κοραῦλης Α, τῶν Χότας, Βοῦνδης καὶ Τόγκ Ν καὶ τῶν Ἀτζούρ, Μαρβάρ καὶ Βικαῆρ Δ ἔχουσα ἐπιφάνειαν 37 462 τχμ., καὶ 2 534 360 κατ., κλίμα ἀνθυγιεινὸν καὶ οὖσα χώρα εὐφορος εἰς παραγωγὴν γεωργικῶν προϊόντων, μετάλλων, μετάξης κτλ. Ἡ ἐμῶνυμος αὐτῇ πρωτεύουσα, κτισθεῖσα τῷ 1723 230 χμ. ΝΔ τῆς Δελχῆς, εἶναι πόλις θυρὰ, ἐμπορικὴ, καὶ μέγα πνευματικὸν κέντρον, ἔχει δὲ 142 580 κατ. Τὸ αὐτὸ ὄνομα φέρει καὶ ἑτέρα μικρὰ ἡγεμονία κειμένη εἰς τὰ ΒΑ ἔχουσα ἐπιφάνειαν 33 785 τχμ., 400 000 κατ. καὶ ἐμῶνυμον πρωτεύουσαν.

Τζαισαλιέρ (ἀγγλ. Jeysulmere). Κράτος ὑπὸ Ἰθαγενεῖς ἡγεμένους ἐν τῷ Πέν-

τοσπ τῆς Ἰνδίας, ἔχον ἐμβ. 42 597 τγμ. καὶ 115 436 κατ. ὧν μέγα μέρος Ἰνδοὺ ἐκπεφυλισμένοι. Εἶναι χώρα ἀμυώδης ἥς κύριον πλοῦτον ἀποτελεῖ τὸ ἄλας. Ἡ ὁμώ-
νυμος πρωτεύουσα ἔχει 10 965 κατ. καὶ
τινας ὑπραίους ναυὸς τῆς αἰρέσεως τῶν
Τζαϊνῶν. [Μ.Σ.]

Τζάκσων (Jackson). 1) Ἀνδρέας
Τ. Ἐβδσμος πρόεδρος τῆς Ἀμερικανικῆς
Συμπολιτείας, γενν. τῷ 1787. Τῷ 1815
ἀπέκρουεν ὡς ὑποστράτηγος ἐν τῷ κατὰ
τῶν Ἀγγλῶν πολέμῳ τούτους προσβάλλον-
τας τὴν Νέαν Ὀρλεάνην, ἐπολέμησε τῷ
1816-21 ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ
ἐγένετο πρῶτος τοποτηρητὴς τῆς ὑπὸ τῶν
Ἰσπανῶν παραχωρηθείσης Φλωρίδας. Τέλος
τῷ 1828 ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Συμπολι-
τείας ὡς ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατικῆς μερί-
δος, μετὰ δὲ τὴν λήξιν τῆς τετραετίας
1832 ἐξελέγη ἐκ νέου. Κατεπολέμησε τὴν
Τράπεζαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, τὰ
προνόμια τῆς ὁποίας ἐθεώρει ὡς μονοπώ-
λιον ὑποστριζόν τὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ
χρήματος· προσεπάθησε δὲ νὰ δώσῃ εἰς τὰς
διαφόρους πολιτείας αὐτονομίαν εἰς πάντα
τὰ μὴ τῷ Γενικῷ Συμβουλίῳ ῥητῶς ἀνή-
κοντα ζητήματα. Ἀπέθανε τῷ 1845 ἐν τῇ
ἐπαύλει τοῦ Hermitage ἐν Τέννεσσῃ. — 2)
Θωμᾶς Ἰ. Διάσημος στρατηγὸς τῶν Νο-
τίων πολιτειῶν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλε-
μον τῆς Ἀμερικ. Συμπολιτείας, γενν. τῷ
1826 ἐν Κλάρξβουργ τῆς Βιργίνιας. Αὐτὸς
ἐπήνεγκε τὴν νίκην τῶν Νοτίων παρὰ τὸ
Βούλλ. Ῥέν (1861), ὅπου ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν
ἐχθρῶν ἐδείξε τοιαύτην ἀνδρείαν, ὥστε ἐπε-
κλήθη Stonewall (λίθινον πρόχωμα). Ἄλ-
λαι νῆκαι αὐτοῦ εἶναι ἡ παρὰ τὸ Τσαίνσε-
λορσβίλλ (Μαῖος 1863), ὅπου ἐπληρώθη και-
ρίως καὶ ἀπέθανε τὴν 10 Μαΐου (v). [Β.Ε.]

Τζάκσων (Jackson). Πόλις πρωτεύουσα
τῆς ὁμωνύμου κομητείας ἐν τῇ βορειοαμερ.
πολιτεῖᾳ Μίττιγαν, ἔχουσα 20 798 κατ.
(1890). Πλησίον αὐτῆς εἶναι μεγάλη ἀν-
θρακωρυχεία. [Μ.Σ.]

Τζάκσονβιλ (Jacksonville). 1) Πρω-
τεύουσα κομητείας ἐν τῇ βορειοαμερ. π-
λιτεῖᾳ Φλωρίδῃ, ἐπὶ τοῦ ποτ. Ἀγ. Ἰωάννου
ἔχουσα 17 201 κατ. — 2) Πόλις τῆς βο-
ρειοαμερ. πολιτείας Ἰλλινόϊς, μετὰ 10 740
κατοίκων. [Μ.Σ.]

Τζαλανδάρ (ἀγγλ. Jalandhar ἢ
Jullundar). Πρωτ. διαμερίσματος (48 733
τγμ. μετὰ 3 787 945 κατ.) ἐν τῇ τοποτη-
ρησίᾳ Πέντσαπ τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ κρά-
τους, ἔχουσα 66 450 κατ. Ἀλλοτε ἦτο
ἕδ.α τῆς ἀφγανικῆς δυναστείας τῶν Λοδί.
Τζάλο.

Τζάλο. Ὀασις τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου,
ἔχουσα ἐμβ. 200 τγμ. καὶ περ. 6 000 κατ.

Βερβέρους ὁμιλοῦντας τὴν Ἀραβικὴν
μετερχομένους τὸ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τζαμάλας Παπακώστας. Τη-
γηδὸς τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως τοῦ
Γόνου οἰκγενεῖας ιστορικῆς, ἥτις ἀπὸ
1750 ἔρξατο ἀγωνιζομένη ὑπὲρ τῆς
ληνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἀνεδείχθη ἀν-
τὶ τῶν γενναίως καὶ νικηφόρως παλαίσ-
ματ' αὐτοῦ Βέργου Βλαχαρμάτα καὶ
πατρὲς αὐτοῦ Βέργου Βλαχαρμάτα
μάλα. Ὁ Βέργος Βλαχαρμάτας τῷ
1760 μετὰ τοῦ Χρήστου Μηλιῶν καὶ
σάρων ἄλλων πρῶτος ἀνεπέτασε τὴν
μαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Παρνα-
σσῷ καὶ Δωρίδι. Ἐν τινὶ συμπλοκῇ πρὸς
καπλασίους τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ ἐχθρ-
πώλεσε πλείστους τῶν ἰδικῶν του,
δὲ πλήρης πληγῶν κατέφυγεν εἰς
Δαυλίᾳ μοναστηρίῳ Ἱερουσαλὴμ ἐν-
φοῖς· προδεδεῖς συνελήθη ὑπὸ τῶν
κων καὶ ὑπέστη μαρτυρικὸν θάνατον
Κ. Σαβᾶ Χρονικὸν ἀνέκδοτον Γαλα-
σ. 157). Ἐπίσης ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βέργος
χαρμάτας Τζαμάλας ἐπωνομάσθη οὗ-
τῶν συμπατριωτῶν του, διὰ τὴν νικ-
κατήγαγε μόνος μετὰ ἑνδεκα παλλή-
ἀντιταχθεὶς κατὰ 500 Τούρκων περι-
σάντων αὐτὸν δαρυθνήντα ὅπισθεν τ-
ρειπίων μικρᾶς ἐκκληρίας εἰς τὸ Τ-
τῆς Λεβαδείας. — Ὁ υφ' αὐτοῦ Παπα-
κώστας Τ. ἐγεννήθη τῷ 1790 ἐν Δρ-
χωριδίῳ τοῦ Παρνασσῷ. Οἱ γονεῖς
μὴ ἀσπασθῇ τὴν ἀρματολικὸν βίον,
νεακὴν του κληρονομίαν, προώρισαν
διὰ τὴν κληρικὴν. Ὅντως ἐχρημάτι-
λερὺς ἐν τῇ ἐν Δρεμίσσῃ ἐκκλησίᾳ «
Ταξιάρχης» τὸ 1821 ὅμως ἀπεκδυ-
λερατικὸν ἐνδυσθὲν τὸ ἔξος καὶ
σεν εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσας
δος. Ἐπολέμησεν εἰς τὸ Χάνι τῆς
βιᾶς, ἔξωθεν τοῦ προφύτου Ἡλίας
σης, Ἀετόν, Ὑπάτην, Δίστομον, Ἀ-
δαν, Γραβιάν, Σκαρμίτσαν Δομοκά-
δρόπολιν, Βελεστίον, Πέτραν Λεβ-
Πλάτινον, Ἀλμυρὸν καὶ ἄλλα καὶ
τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀ-
τῷ 1826-1827 σπουδαῖον μέρος ἔλα-
τάσγων τῶν δεινοπαθειῶν μεθ' ἐ-
οἰκγενεῖας του· ἡ θέσις Λεοντάρι-
τῆς Ἀκροπόλεως ἦτο τὸ ταμποῦρι του.
Ὁκτωβρίῳ ἐπιστήμους τις μπεῖης μετὰ
λῶν Τουρκαλβανῶν ἐφόρμησε κατὰ
ἐρρωμένους δὲ ἀποκρούσας αὐτοὺς
πα-Κώστας μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν
πολλοὺς ἐν εἰς καὶ τὸν ἴδιον μπε-
1847 παρεσύρθη εἰς τὴν ἐπαναστ-
Ἱ. Φαρμάκη ὡς ἀρχηγὸς πολλῶν
κτων ἐλθὼν εἰς ἐπικυρίαν αὐτοῦ
φρίσσης καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐκρά-

ἀναστατώσει τὴν Στερεάν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἐναντίον τῆς Τουρκίας κινήματα τοῦ 1853 ὑπῆρξεν εἰς τὼν ἀρχηγῶν ἐν τῷ πρὸς Δ τοῦ Παγασσῆτικου κόλπου τμήματι, περιωρισθὴν δὴ καὶ εἰς μικρὰς ἀψιμαχίας. Ἀπέθανεν ὁ Τ. ἐν Λαμία περὶ τὸ 1862, ἔφερε δὲ τὸ ἀργυρεὺν παράσημον τοῦ Σωτήρος καὶ τὸ χρυσοῦν τοῦ Ἱεροῦ Ἀγώνος.

Τζαμάλε. Χωρίον τοῦ δήμου Ὁρχομενοῦ τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας μετὰ 105 κατ.

Τζαμλὲ (Ἀβδ-ἂλ-Ῥαχμάν). Διάσημος πέρας ποιητῆς γενν. ἐν Χερσάνῃ τῷ 1414 καὶ ἀποθ. τῷ 1492, διατελέσας δὲ βασιλικὸς ποιητῆς τοῦ Πέρσου μονάρχου Ἀβδῦ-Σαΐδ. Τὰ σημαντικώτερα τῶν πολυαριθμῶν πεζῶν καὶ ἐμμέτρων ἔργων του εἶναι: ἡ Χρυσὴ ἄλυσσος, Γουσσούφ καὶ Ζουλεϊκα, τὸ Προσευχητῆριον τῶν δικαίων κλ. Τὰ πλείστα τῶν ἔργων τούτων ἔχουσιν ἠθικοσυλλογιστικὸν σκοπὸν. Ὁ αὐτὸς συνέγραψε καὶ πολιτικὸν σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον Εὐθεία δόξος, καὶ μύθους. Ἀνῆκε δὲ ὁ Τ. εἰς τὴν αἵρσιν τῶν σ α φ ί, ὧν τὰ δόγματα ἐξέθηκεν ἐν πολλοῖς ἔργοις αὐτοῦ. [Πς.]

Τζαμμοῦ (Jammu ἢ Dschambu). Πρωτεύουσα τῆς Κασμῆρης καὶ ἔδρα τοῦ Μαχαρτζῆ ταύτης μετὰ 41820 κατ. Διὰ τοῦ αὐτοῦ δυνάματος ἐκαλεῖτο καὶ ἀρχαία ἡγεμονία ἀπαρτίζουσα σήμερον τὸ Ν τοῦ βασιλείου τῆς Τζαμμά Κασμῆρης, ἔχοντος 39000 τγμ. ἐπιφάνειαν καὶ 950000 κατ. Εἶναι χώρα ὄρεινὴ καὶ γραφικὴ, ἥτις διοικουμένη ἐπὶ μακρὸν ὄψ' ἀπλῶν ῥα τζαδων ἐμεγεθύνθη διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Γεουλῆδ Σίγκ περὶ τὰ 1820 καὶ περιέλαβεν ὅλην τὴν Κασμῆρην. [Πς.]

Τζάμνας ὁ Ἰσμάνης τῶν ἀρχαίων. Μέγας ποταμὸς τῶν Ἰνδίων, ἐμέρρους τοῦ Γάγγου, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὑαμαναφάρι ἐπὶ τῆς Ν κλιτύος τῶν Ἰμαλαίων, διερχόμενος διὰ τῶν ἐπαρχιῶν Δελχῆς, Ἀγρας καὶ Ἀλλαχαβάδ, ὧν τὰς 3 ταύτωνόμους πόλεις διαβρέχει, προσδεχόμενος τοὺς Τσαμβάλ, Βετέβαν καὶ Κάναν καὶ ἐνοῦμενος μετὰ τοῦ Γάγγου ὑπὲρ τὰ τείχη τοῦ Ἀλλαχαβάδ μετὰ ῥοτὴν 1375 χμ. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι μία τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν ἀρτηριῶν τῶν Β Ἰνδίων. [Πς.]

Τζανάτα. Χωρίον τοῦ δήμου Πρόννων τῆς ἐπαρχίας Κραναίας ἐν τῇ νήσῳ Κετταλληνία, οἰκούμενον ὑπὸ 251 κατοίκων.

Τζανπούρη (Jaunpur). Πόλις τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδίων πρωτεύουσα τοῦ ἐμνύμου τῆς διαμερίσεως 98 χμ. ΒΑ τοῦ Ἀλλαχαβάδ ἐπὶ τοῦ Γουμτῆ, ἐφ' οὗ ὥρῳα γέφυρα, μετὰ 44850 κατ. Περιέχει ἀξιοσημείωτα μνημεῖα. Τὸ δ ι α μ έ ρ ι σ μ α τ ῆς Τ. ἔχει ἐπιφάνειαν 4025 τγμ. καὶ 1210000 κατ.

Τζανσί (ἀγγλ. Jhansi). Πρωτ. διαμερίματος (12906 τγμ. μετὰ 1000457 κατ.) ἐν ταῖς λεγ. βορειοδυτικαῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ κράτους, ἔχουσα μόνον 2473 κατείκους. [Μ.Σ.]

Τζαπόγα. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως μετὰ 190 κατοίκων.

Τζαπουρνιά. Χωρίον τοῦ δήμου Τελεθρίων ἐν Κύβειζ, μετὰ 125 κατ.

Τζαροόχλιον. Χωρίον τοῦ δήμου Παίων τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, οἰκούμενον ὑπὸ 193 ψυχῶν.

Τζάρρο (Jarrow). Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ Δούργαμ 25 χμ. ΒΑ Δούργαμ ἀριθμοῦσα 25470 κατ. Ἔχει ἀρχαῖον μοναστήριον καὶ εἶναι πατρίς Βέδα τοῦ Σεβασμίου. [Πς.]

Τζάτζπουρ (ἀγγλ. Jajpore). Πόλις τῆς Βεγγάλης ἐν τῇ διαίρεσει Ὀρίσσας, ἔχουσα 11233 κατ. καὶ οὕσα τόπος προσκυνήσεως τῶν Ἰνδοῦ. [Μ.Σ.]

Τζάτσοι (ἀγγλ. Jats ἢ Jauts). Λαὸς ἀρας καταγωγῆς ταυτιζόμενος ἐνίστα μετὰ τῶν Γετῶν, κατοικῶν δὲ τὰ ΒΑ τῶν Ἰνδίων καὶ ἀνερχόμενος εἰς 20 περίπου ἑκατομ. Οἱ παρὰ τὰς δυτικὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ οἰκούντες ἐξ αὐτῶν εἶναι μουσουλμάνοι τὸ θρήσκευμα, αἱ δὲ παρὰ τὸν Ῥατζπυτάναν καὶ τὸ κυρίως Ἰνδοστὴν πρεσβεύουσι τὸν Βραχμανισμόν. Εἶναι ἐμπορικὸς καὶ γεωργικὸς λαὸς. [Πς.]

Τζάφαρ. 1) Τ. ἐλ-Σάδικ, ἀπὸγονος ἐκ τοῦ Ἀλῆ, ὁ Ε' ἐν τῇ σειρά τῶν 12 ἱμῶν τῶν Σχίτων Μωαμεθανῶν, γενν. 702 καὶ ἀποθ. 762. Θεωρεῖται ὡς κύριος ἀντιπρόσωπος τῶν εἰς τὸν Ἀλῆ ἀναγομένων μυστικῶν γνώσεων καὶ ὑπὲρ τὸ ὄνομα του φέρονται πολλὰ συγγράμματα περὶ ἀστρολογίας, μαντείας κλ. — 2) Εὐνοούμενος τοῦ Ἀρουν-ἂλ-Ῥασίδ, βλ. Βαρμεκίβαι.

Τζαφέραγα. Χωρ. τοῦ δήμου Ναυπλίων, κείμενον πρὸς Δ τοῦ Ναυπλίου εἰς ἀπόστασιν ὡρ. 1 1/2, μετὰ 551 κατοίκων.

Τζαφέρογλι. Χωρ. τοῦ δήμου Κολλωνίδων (Πυλίας), κείμενον 15' πρὸς Δ τῆς Κορώνης καὶ οἰκούμενον ἐκ 271 κατ.

Τζάφνα. Μεγάλη νῆσος, Β τῆς Κεϋλάνης ἀπαρτίζουσα διαμέρισμα εὐρόρον, παρὰ γον ὄρυζαν, καπνόν, φέινικας, καὶ ἔχουσα 250000 κατ. πρωτεύουσά δὲ τὸ Τζάφνα πατὴρ μετὰ 35000 κατ. [Πς.]

Τζέδδα. Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μετὰ 18-20 χιλ. κατ., 95 χμ. ἀπὸ τῆς Μέκκας ἥς εἶναι τὸ ἐπίνειον. Παρὰ τὸ διακεκαυμένον καὶ ἀνθυγιεινὸν τοῦ κλίματος τῆς καὶ τὸ ὀλίγον ἀσφαλὲς τῆς ἀκτῆς τῆς ἡ Τ. εἶναι εἰς τῶν μεγάλων λιμένων τῆς Ἐρυθρᾶς.

Ἀξιοσημείωτος ἀριθμὸς προσκυνητῶν μεταβαίνει εἰς αὐτὴν ἐτησίως, διεξάγει δὲ ἐμπόριον καφέ. Ἡ ἐν αὐτῇ διαμονὴ τῶν Εὐρωπαίων εἶναι ἐπικίνδυνος ἕνεκα τοῦ φανατισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς καὶ πολλάκις ἐγένετο τὸ θέατρον βιαιῶν σκηνῶν. Οὕτω τῷ 1858 ἐσφάγησαν ἐν αὐτῇ οἱ πρόξενοι Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καὶ τῷ 1895 νέαι σφαγαὶ προξένων ἐγένοντο. Αὕτη τῷ 1811 ἀφγρῆθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλῆ ἀπὸ τῶν Βαχαβιτῶν καὶ τῷ 1840 παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Τουρκίαν. [Πε.]

Τζεζαΐρ-Βαχρί-Σεφίδ. Τουρκικὸν ὄνομα τοῦ βιλαετίου τοῦ Αἰγαίου πελάγους (ἐκτὸς τῆς Κρήτης καὶ Σάμου). Ἔχει ἐν ἑλῳ ἐμβ. 42 800 τχμ. καὶ 325 800 κατ. Ἐδρα τοῦ βαλῆ εἶναι ἡ Χίος.

Τζελάλ-Ἑδδίν (Djélal-eddin-el Rumi). Περιφημὸς σοφὸς Μωαμεθανὸς γενν. ἐν Βαλχ (Βάκτρα) τῷ 1195 καὶ ἀπεθ. περὶ τὰ 1271. Ἐκπατριοθεὶς ἕνεκα τῆς εἰσβολῆς τῶν Μογγόλων ἐγκατέστη ἐν Ἰκονίῳ τῷ ἐπονομαζομένῳ κράτει τοῦ Ροῦμ ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπίθετον Ῥουμί, καὶ συνέστησεν ἐκεῖ σχολὴν διασκρον, ἐν ἣ πολλοὶ ἐφοίτησαν. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι τὸ Μετανέβι, ποίημα ἠθικόν, ἀλληγορικόν καὶ μυστικισμὸν ἐνέχον, ἐκ 40 000 στροφῶν, περιλαμβάνον δὲ μύθους, ἀνέκδοτα καὶ φιλοσοφικὰς πραγματείας, καὶ τὸ Διῶνιον, συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων. Τιμᾶται ὡς ἅγιος ὑπὸ τῶν Σουννιτῶν ὁνμασθεὶς Μ.λλὰχ Χουμιάρ, εἰς αὐτὸν δὲ θφείλεται καὶ ἡ Ἱερουσία τοῦ τάγματος τῶν Μεβλεβῆ.

Τζελάμ. ἢ Τζιλάμ. Ὁ ἀρχαῖος Ὑδάσπης, ποταμὸς τῶν Ἰνδιῶν, εἰς τῶν τοῦ Πενταποτάμου, πηγάζων ἐκ τῆς Κασμίρης ὑπὸ τὸ ὄνομα Βιχάτ. διερχόμενος διὰ τῶν Σριναγάρ καὶ Σαπούρ, διαπερὼν τὴν Πενταποτάμον, διατρέχων τὸ Τζελάμ, τὸ Τζαλαπούρ καὶ τὸ Σαχπούρ καὶ ἐνοόμενος τῷ Τσινάβ μετὰ ροῦν 790 χμ. [Πε.]

Τζέμ. ἢ Τζιζίμ. Υἱὸς τοῦ σουλτάνου τῶν Τούρκων Μωάμεθ Β' καὶ ἀδελφὸς τοῦ σουλτάνου Βαγιαζήτ Β', γενν. 1459 ὡς τοποτηρητῆς τῆς Καραμανίας ἀπέστη ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἀνηγερθεὶς σουλτάνος ἐν τῇ κυριεύσει Προύσῃ ἡττηθεὶς ὁμως διέφυγεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου ὑποστάς νέαν ἡτταν μετέβη εἰς Ῥόδον παρὰ τοῖς Ἰωαννίταις. Οὗτοι ἐκλείσαν (1482) μετ' αὐτοῦ συνθήκην, δι' ἣς ἠνείκοντο πάντες οἱ λιμένες τοῦ τουρκικοῦ κράτους κλ., ἀρ' οὐ ἔμweis ὁ Τ. ἐστάλη εἰς Γαλλίαν χάριν τῆς ἀσφαλείας του, δεκασθέντες συνενεχθήσαν καὶ μετὰ τοῦ Βαγιαζήτ ἐπικυρατῆθῃ ἐρ' ὅρου ζωῆς ὁ Τ. ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Οὕτως ὁ Τ. δὲν ἐξῆλθε πλέον τῆς φυλακῆς, παραδοθεὶς δὲ 1489 εἰς τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον τὸν Η' ἐτελεύτησε ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Σ' τῷ 1494 δηλητηριασθεὶς.

Ὁ Τ. ἦτο καὶ κάλλιστος ποιητής.

Τζεμπέλ ἀραβιστὶ σημαίνει ὄρος.

Τζεμπέλ-Τούρ. Βλ. Θαδῶρ.

Τζέννερ (Ἐδουάρδος Jenner).

γλος (ἰατρός γενν. ἐν Βερκελεύ τοῦ σσετερ τῷ 1749 καὶ ἀπεθ. τῷ 1821) τος θεωρεῖται ὡς εἰς τῶν εὐεργετῶν ἀνθρωπότητος διὰ τῆς ἀνακαλύψεως παρασκευῆς τῆς δαμαλίδος, ἣν ἀνεκτῇ τῷ 1776 ἐν Βερκελεύ ὅπου ἐξήσκει τὴν στήμην του, καὶ ἦν μόνον μετὰ 20 ἐτὶ πατηρήσεις καὶ πειράματα παρέδωκε δημοσίαν χρῆσιν. Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆς ταπολεμηθεῖσα κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ψευδῶν ἐξετιμήθη ἐπὶ τέλους θεόντως τοῦ γού. Τὸ ἀγγλικὸν κοινὸβούλιον ὡς ἀναγνωρίσεως τοῦ εὐεργετικοῦ τῆς ἀναψευδῶς ταύτης καὶ τῆς ἀφιλοκερδείας ἀνακαλύψαντος τῇ παρεχώρησεν ἐκδομοιὴν 20 χιλ. λ. στερλ. Ἐκτὸς τοῦ δαμαλίδος συγγράμματος τοῦ Τ. ὑπάρχουσι καὶ ἐνδιαφέροντα ἐθνιολογικὰ ἔργα.

Τζέννα ἢ Τζίννη. Πρωτ. τοῦ κ. τῶν Φουλδαίων Μασσίας ἐν Ἀφρικῇ μένη ἐπὶ νήσου τοῦ Νίγηρος καὶ ἔχουσα 10 χιλ. κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Πε.]

Τζέροδη (Zerbi ἢ Gerbi, κατὰ τὴν χαλιττικὰ Μηνιγῆ ἢ Νήσος τῶν Λωτοφῶν Νήσος ἐπὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς τῆς Τυνησίας) τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου τῶν Γαδῶν ἐκτείνεται 1050 τχμ. καὶ 40 000 κατ. ἀκμαίων καὶ ἐμπόρων. Τὸ κλίμα τῆς πολὺ ξηρὸν, τὸ δὲ ἐδαφὸς τῆς εὐφορκαλίεργειαν ἐλαιοδένδρων, ἐξ ὧν ποτὶται ὁνμαστὸν ἐλαίον καὶ ποικίλων ῥοφῶν. Ὁ λωτός, ὁ τὴν νῆσον ὀδεύς κατὰ τοὺς ἀμνηρικοὺς χρόνους στήσας διάσημον εἶναι ἴσως τὸ λίαν νουν ἐκεῖ δεινρόλλιον θαμούς, ὅπερ πέρυθρου καρπὸν. Ἡ κυριώτερα πόλις νήσου ταύτης ἦτις κατελήφθη ὑπὸ τῶν ὀλων τῷ 1881, εἶναι τὸ Suk μετὰ 250

Τζερωδῶση. Χωρίον τοῦ δήμου νίας τῆς Κυνουρίας, ἔχον 287 κατ.

Τζέροσεϋ (Jersey). 1) Ἡ νοτιοδυτικὴ καὶ μεγίστη τῶν τῆς Ἀγγλίας ἀνηκεῖ Νορμανδικῶν νήσων, ἔχουσα ἐμβ. 11 καὶ κειμένη 26 χμ. ἀπὸ τῆς γαλλικῆς βασιλείας. Εἶναι ὠχυρωμένη, ἔχει 54 51 καὶ ἐξάγει κυρίως γεώμηλα καὶ ἀκμάζει δὲ καὶ ἡ κτηνοτροφία. Πρωτῆς εἶναι Σαιντ-Ἑλιέ (Saint-H) μετὰ 28 020 κατ. καὶ καλὸν λιμὸν. ἴδιον πολίτευμα καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς ρητοῦ διοικητοῦ. — 2) Jersey-City, πόλις τῆς βορείου αμερ. πολιτείας Νεοτῶν ἐπὶ τοῦ Οὐδσον ἀπέναντι τῆς Νέας Ὑρκῆς. ἔχει 163 003 κατ. καὶ μεγάλη

γεία καὶ ἄλλην ἀκμαίαν βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Τζεσσώρ (ἀγγλ. Jessore). Διαμέρισμα ἐν τῇ Ἰνδοβρετανικῇ τοποτηρηθείᾳ Βεγγάλης, ἔχον ἐμβ. 3046 τχμ. καὶ 1577249 ὧν $\frac{1}{3}$ Μωαμεθανοὶ καὶ $\frac{2}{3}$ Ἰνδοί. Ἀρδευομένη ὑπὸ πολλῶν βραχίωνων τοῦ Γάγγου εἶναι εὐφορωτάτῃ χώρᾳ, ἀλλὰ νοσηρὰ. Ἡ ἐμὸνυμος πρωτεύουσα καλουμένη καὶ Κάσβα, ἔχει 8495 κατ., συνδέεται δὲ μετὰ τῆς Καλκούτης διὰ σιδηροδρόμου. [Μ.Σ.]

Τζέτζης (Ἰωάννης). Ἑλλήν ποιητὴς καὶ γραμματικὸς γενν. ἐν Κων/πόλει περὶ τὰ 1120 καὶ ἀποθανὼν περὶ τὰ 1183. Μετὰ μείσσης εὐχερείας χειριζόμενος τὸν καλαμὸν ἐγράψεν ποιήματα ὑποθέσεων εἰλημμένων ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Τροίας. Ἔτερα αὐτοῦ ἔργα ἔχομεν «Ἀλληγηρίας μυθολογικᾶς, φυσικᾶς καὶ ἠθικᾶς» εἰς λαμδικούς στίχους, τὰς «Χιλιάδας» εἰς βιβλία 6 καὶ εἰς πολιτικούς στίχους, περιλαμβανούσας ἀνέκδοτα τῶν ἐπισημοτέρων προσώπων, «Ἐπιγράμματα», «Ἐξήγησιν τῆς Ἰλιάδος», Σχόλια ἐπὶ τοῦ Ἡοιδέου καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Λυκόφρονος, ἅτινα περιλαμβάνουσι πολὺ τιμὰ ἀποσπάσματα, καὶ Ἐπιστολάς. [Πς.]

Τζεφερεμίνι. Κώμη τῆς Μεσσηνίας ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Οἰγαλίας καὶ κειμένη εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρ. ἀπὸ Μελιγαλῶν. Οἰκεῖται ὑπὸ 1088 κατ.

Τζέφφερσον (Θωμᾶς Jefferson). Τρίτος πρόεδρος τῶν ἑνωμένων πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, γενν. 1743 ἐν Shadwell τῆς Βιργινίας. Σπουδάζας τὴν Νομικὴν, ἔλαβεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνεργὲν μέρος εἰς τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀποικίων κατὰ τῶν πύσεων τῆς Ἀγγλίας, ἐγένετο μέλος τοῦ συνεδρίου τῶν ἀποικίων (1775) καὶ ἐξεπύνησε τὸ κήρυγμα τῆς ἀνεξαρτησίας. Εἰργάσθη ἐπὶ τινα ἔτη τελεσφόρως ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ πατρίδι του, τῷ δὲ 1783 ἐξελέγη πάλιν μέλος τοῦ συνεδρίου καὶ διέειπε 1784-89 πρόεδρος ἐν Παρισίοις, μεθ' οὗ ὑπουργὸς γενόμενος τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐν τῇ ἐμοσπονδίᾳ σχετικὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν διαφόρων πολιτειῶν. Τῷ 1796 ἐξελέγη ἀντιπρόεδρος τῆς Συμπολιτείας, τῷ δὲ 1800 πρόεδρος, καὶ διετήρησε τὴν θέσιν ταύτην καὶ πάλιν μετὰ 4 ἔτη. Ἐπ' αὐτοῦ προσήρτηθη ἡ Λουϊσιάνη, περιήλθε δὲ ἡ Συμπολιτεία εἰς ἐμπορικὰς διαφορὰς μετὰ τῆς Ἀγγλίας, δι' ἃς δυσχερестηθεὶς ἀπεσύρθη τῷ 1809 εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον εἰς Μοντισελόν, ἔπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1826. Ἦτο καὶ ἱκανώτατος συγγραφεὺς, δημοσεύας διάφορα περὶ τῶν θεωριῶν του ἔργα. [Β.Ε.]

Τζηπούρα. Οὕτω καλεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ Χρυσόφρος ὁ κοινός.

Τζιγγετᾶης καλεῖται ὠραῖον εἶδος ἀγρίου ἵππου τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, κυρίως τῆς Μογγολίας, ἔχον κεφαλὴν εἰς αἰὶ ἐνδοὶ διὰ καὶ ἐπιστημονικὴν ὄνυσσιν φέσει. Ἴππος δ' ἡμίονος (Equus hemionus Pall.) μετὰ μακρῶν ὠτων, μικροτέρων δὲ, καὶ τὴν βραχείαν καὶ ἀνορθουμένην, βραχείαν οὐρὰν φέρουσιν θύσανον ἐπὶ τῆς ἀκρας, χροῦμα ξανθόφαλον. Ζῇ ἐν ἀγέλαις μέχρι 20 ἀτόμων ὀδηγουμέναις ὑπὸ ἀρρενος. [Φ.Ι.]

Τζιμόδασι. Κώμη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῷ νομῷ Ἀιδινίου, ἀπέχουσα τῆς Σμύρνης 21 χμ. ΝΔ, μεθ' ἧς ἐνοῦται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς γραμμῆς Ἀιδινίου. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ Ὀθωμανοὶ καὶ τινες Ἑλληνας ἀσχολοῦνται κυρίως εἰς τὴν καπνοπυτεῖαν καὶ τὴν ὀμπλουργίαν· ἄλλοτε δὲ ἦτο σημαντικώτερα, ὡς τεκμηριούται ἐκ τῶν ἐρείπειων πολλῶν τεμενῶν καὶ τουρκικῶν οἰκοδομημάτων.

Τζίνη. Χωρίον τοῦ δήμου Εὐδίδριου τῆς ἐπαρχίας Δεμοκοῦ καὶ Φαρσάλων, ἔχον 125 κατοίκους.

Τζρούκα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἡραίας, τῆς Γορτυνίας ἔχον 202 κατοίκους.

Τζιούρκα. Βλ. Κιούρκα.

Τζίμπανα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαμπείας τῆς ἐπαρχίας Ἡλείας ἔχον 129 κατ.

Τζίτρινα. Κώμη τῆς Λακωνίας, ἐν τῷ δήμῳ Θεραιπῶν καὶ ἐπὶ τῶν Δ. ὑπηρεσιῶν τοῦ Πάρωνος, εἰς ἀπόστασιν 3 ὥρ. ΒΑ ἀπὸ Χρύσαφα. Ἄλλοτε σημαντικώτερα, ἔχει ταῦν μόνον 72 κατ.

Τζιτζώρι. Χωρίον τοῦ δήμου Παμίσσου (Μεσσηνίας) καίμενον ΝΔ τοῦ Νηρίου, ἀπ' οὗ ἀπέχει 50'. Οἰκεῖται ὑπὸ 403 κατοίκων. Ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου ἀπέχει 15'. Ὁ παρ' αὐτὸ βέων ποταμὸς ὀνομάζεται ὡσαύτως Τ.

Τζιφλίχι. Χωρίον τοῦ δήμου Μεγαλοπόλεως οἰκούμενον ὑπὸ 114 κατ.

Τζογγαρία ἢ Τζογγαρίσι. Χώρα τῆς Κεντρ. Ἀσίας ὑπὸ τὴν Σινικὴν κυριαρχίαν, ὑπὸ τῶν Σινῶν Ἰλὶ καλουμένη. Τὸ ὄνομα, ἔπερ ἐκτείνεται ὑπὸ τῶν γεωγράφων μᾶλλον ἢ ἤττον, ἔλαβεν ἀπὸ τῶν Τζογγάριων, λαοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν φυλὴν τῶν Δυτ. Μογγολων. [Μ.Σ.]

Τζόγγια. Χωρίον τοῦ δήμου Λετρινῶν τῆς Ἡλείας, οὗτος οἱ κάτοικοι ἀριθμοῦνται εἰς 712.

Τζοδπούρ (ἀγγλ. Jodhpur ἢ Marwar). Κράτος φέρου ὑποτελές εἰς τὴν Ἰνδοβρετανικὴν κράτος, καίμενον ἐν τῇ Δυτ. Ρατζπυτάνῃ, ἔχον δὲ ἐμβ. 84800 τχμ. καὶ 2524030 κατ., ὧν οἱ πλείους Ἰνδοί.

Τὸ ΝΔ μέρος τῆς χώρας εἶναι ὄρεινόν, ἔχον κορυφὰς μέχρι 1390 μ. ὕψους, τὸ κλίμα ὑγρὸν, διατηρεῖται δὲ σημαντικὴ γεωργία καὶ βιομηχανία, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐμπόριον ἄλλοτος εἶναι κυρίως προσοδοφόρον. — Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα ἔχει 61 849 κατ., ναυὺς τινὰς ὠραίους καὶ θησαυροφυλάκιον λελαξευμένον ἐν τῷ βράχῳ. Περίπου 60 χμ. ΝΝΑ ἀπ' αὐτῆς κεῖται ἡ πόλις Πάλι, τὸ κύριον ἐμπορεῖον μετὰ 50 χιλ. κατ., κτήμα τοῦ στέμματος τοῦ μαχαρατζᾶ τοῦ Τ. [Μ.Σ.]

Τζοκτζοκάρτα. Ὁχυρὰ πόλις τῆς νήσου Ἰάβας, πρωτεύουσα ἑμψύμου κράτους ὑποτεταγμένη εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, 425 χμ. ΑΝΑ τῆς Βαταβίας καὶ 25 ἀπὸ τῆς θαλάσσης μετὰ 90 000 κατ. Εἶναι ἔδρα Ἰαβαίτου ἡγεμόνος παρ' ᾧ διατελεῖ εἰς ἀντιπρόσωπος τῆς Ὀλλανδίας. — Τὸ κράτος τῆς Τ., τὸ ἐποίησεν διετήρησεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀνεξαρτησίαν του, σήμερον θεωρεῖται ὡς ὀλλανδικὴ ἐπαρχία. *ἔχει ἐπιφάνειαν 3 089 τ.μ. καὶ 642 730 κατ. [Πς.]

Τζόλιετ (Joliet). Πρωτ. κομητεία ἐν τῇ Βερμοιαμερ. πολιτεία Ἰλλινόϊς, περὶ τὴν Δεσπλαιν ποτ. καὶ ἐπὶ τῆς διώρυχος Ἰλλινόϊς-Μίσισιγαν. *ἔχει 23 264 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τζόν, Τζόνσον. Βλ. Τζών, Τζώνσον.

Τζορδατζή. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρήνης τῆς ἐπαρχ. Ὀλυμπίος, ὄρ. 4 πρὸς Δ τῆς Ἀνδριταίνης. Κατ. 409.

Τζούκα. Χωρίον τοῦ δήμου Νηλέων τῆς ἐπαρχ. Χαλκιδίδος ἔχον 162 κατ.

Τζουμαγιᾶ. Κώμη τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος διαβεχόμενῃ πεδιάδι εἰς 3 1/2 ὥρων ἀπόστασιν ἀπὸ Σερρών καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τούτων εἰς Δειράνων ὁδοῦ. *ἔχει 570 οἰκογενείας χριστιανικὰς καὶ 20-30 ἑθνομανικὰς.

Τζώνς (William Jones). Εἰς τῶν πρώτων γλωσσολόγων καὶ ἀσιανολόγων τῆς Ἀγγλίας, γενν. ἐν Λονδίῳ τῷ 1746 καὶ ἀπεθ. ἐν Καλκούττῃ τῷ 1794. Φοιτήρας εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὁξωνίας ἐνέκυψεν ἰδίως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, καὶ ἐδημοσίευσεν τὸν βίον τοῦ Ναδρ Σάχη μεταγλωττισθέντα ἐκ τῆς Περσικῆς εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, γραμματικὴν τῆς Περσικῆς καὶ ἄλλα πονήματα ἀφορῶντα εἰς τὰς Ἀσιατικὰς φιλολογίας. Διορισθεὶς δὲ δικαστὴς 1783 εἰς Καλκούτταν ἔδρασε τὴν βασιλικὴν Ἀσιατικὴν Ἑταιρίαν, πλείστα γράψας ἐν τῷ ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ Asiatic Researches. Ἰδίως δὲ ἐξέπληξε τὸ κοινὸν τῆς Εὐρώπης διεγείρας τὸν ζῆλον πρὸς τὰς ἀσιατικὰς σπουδὰς διὰ τῆς μεταφράσεως τῆς Σακούνταλας (1792), τοῦ δράματος τοῦ Καλιδάσα. [Κεφ.]

Τζώνσον (Johnson). 1) Andrew δ 12' πρόεδρος τῶν Ἑνωμένων πολιτ. τῆς Β Ἀμερικῆς, γενν. 1808 ἐν Βα πρωτεύουσῃ τῆς Β Καρολίνας. *Ἦτο τὸ ἀρχαῖς ῥάπτης, συγχρόνως δὲ κατεμετὰ ζέσεως εἰς τὴν πολιτικὴν, ἐξ ἧδῃ τῷ 1830 δῆμαρχος καὶ 1843 ἀνσωπος τῆς πατρίδος του ἐν τῷ Συνέδρῳ, ὅτε διετέλεσε διοικητὴς τῆς Β Καρολίνας καὶ γεροισιαστής. *Ὡς τοῦ ὑπῆρξεν ὁ μόνος γεροισιαστής τῶν Ν πολιτειῶν ὅστις ἀντεπεξῆλθε κατὰ τὴν πολιτικὴν τούτων (1861), ἥτις προεκτείνετον ἐμφύλιον πόλεμον. Διορισθεὶς τῷ στρατιωτικῷ διοικητῇ τῆς πολιτείας, νασοπὴ ἐξέλεγει εἰτα ἀντιπρόεδρος τῆς πολιτείας καὶ μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ κοιν 1865 πρόεδρος. *Ἐν τούτοις κατὰ προεδρίαν του ἐδείχθη ὑποστηρικτὴς ἡττηθεῖσάν Νουτὼν πολιτειῶν, ἐν τῇ γνώμῃ τῆς πλειοψηφίας τοῦ Συνεδρίου κυρίως δὲ μέγας θέρυδος ἡγέρθη, ὅτε ἐπαυσε τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιῶν Στάντον, διὸ καὶ τέλος παρεπέμθη ἐκ τῆς (1868), καθ' ἣν ἡθωώθη, μὴ ὑπακούσῃ τῆς ἀπαιτουμένης πλειοψηφίας τῶν τρίτων τῶν ψήφων. *Ὁ Τ. ἀπέθανε τῷ 1892 ἐν τῇ κομητείᾳ Κάρτερ τῆς Τεννессής. Samuel J., "Ἀγγλος συγγραφεὺς καὶ πρ. τῆς, γεν. 1709 ἐν Λίτοφιλδ τῆς κομ. Στάφορντ. Ἀποτυχὼν ὡς διευθυντὴς τικῆς σχολῆς μετέβη εἰς Λονδὶνον, ἐγένετο συνεργάτης διαφόρων περιοδ. ἔγραψε ποιήματα, ἄρθρα πολιτικὰ καὶ ἱστορηματα, ἐξέδωκε ἐπὶ τινὰ ἔτη ἴδιος περιοδικὰ τινὰ, κυρίως ὅμως ἀπὸ 1747 εἰργάσθη διὰ τὸ Λεξικόν του τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης, ὅπερ ἐκδόθεν τῷ κατέστη κλασσικὸν καὶ πλειστάκις πώθη. *Ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του σφόδρα ἐγένετο τὸ ἐπιγραφόμενον ἱστορία τοῦ Ῥασσελά ἡγεμόνος τῆς Ἀσίας (1759). Πρὸς τούτοις ἐξέπληθυνεν τὸν Σαίξπηρ, βίους τῶν μετὰ *Ἀγγλῶν ποιητῶν κλ. Ἀπέθανε δὲ ἐν τῷ 1784. [Β.Ε.]

Τζώνσον (Benjamin Jonson). Ῥήσημος Ἀγγλος δραματικὸς ποιητὴς φίλος τοῦ Σαίξπηρ, γενν. 1574 ἐν Μινστερ. *Ὡν ταπεινὴς καταγωγῆς, ἐκτήσε ὑψηλοτέραν μόρφωσιν μετὰ τὴν δυσκολίαν, ἐκ τῆς ἀνάγκης δὲ πιεσθὲν ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. *Ἐγραψεν κωμωδίας τινὰς, αἵτινες ἤρσαν πολὺ ἡξιώθη τῆς φιλίας τῶν ὑψηλοτάτων ποιητῶν. Καὶ ἐφυλαχίσθη μὲν μετὰ τὴν ῥησιν τοῦ βασιλέως Ἰακώβου Α' ὡς γάτης εἰς πολιτικοσατυρικὸν δράμα, ἐν τοῖς ὕστερον ἐγένετο πάλιν εὐνο

ποιητής, συγγραφέας οὐκ ὀλίγα ἔργα ἀλληγορικά διὰ τὰς ἐφορὰς τῆς αὐλῆς, καλοῦμενα masques (προσωπίδες). Κυρίως φημιζονται αἱ κωμωδίαί του, διακρινόμεναι ἐπὶ ἐπιτυχίᾳ χαρακτηρισμῶν καὶ ἰλαρότητι, δλιγώτερον δὲ αἱ τραγωδίαί. Ἀπέθανε τῷ 1137 καὶ ἐτάφη ἐν τῷ νομῷ τοῦ Οὐέστμινστερ.

Τήδεσνος (ἢ Τήδεσνα ἢ Τηδωνίς), Ἐνδυμα ἐν εἴδει ἐπανωφορίου ὅπερ πρῶτος περιεβλήθη ὁ πρῶτος Δωριεὺς βασιλεὺς τῶν Ἀργείων Τήμενος, ἐκ μικρᾶς παραθορᾶς τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου καὶ ἐκλήθη. Ἀκολούθως περιέπεσεν εἰς χρῆσιν τῶν πλουσίων καὶ ἐπισήμων Ἀργείων. Ἐκλήθη δὲ οὕτω ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὸ ὑπὲρ τὴν ἡπείραν φερόμενον ἐν καιρῷ εἰρήνης ὑπὸ τοῦ πλείτου Ῥωμαίου ἱματίου, ἡ toga. Ἦτο αὐτὴ ἐξ ἐρίου λευκῆ καὶ ἐπὶ πένθους μέλαινα. Κατηγερούμενοι συνεθίζον νὰ διεγείρῃσι τὸν οἶκτον περιβαλλόμενοι αὐχμηρὰν Τ., σπουδαρχοῦντες δὲ νὰ προσελκύσῃσι τὰ βλέμματα διὰ λαμπρᾶς λευκοτάτης (candida, ἐξ οὗ καὶ ἐκαλοῦντο candida). Περιττῆρυνον Τ. (praetexta) ἔτερον οἱ ἀνώτεροι ἀρχόντες ὡς καὶ οἱ παῖδες μέχρι τοῦ 12' ἔτους, ὅτε πλέον ἐφόρει τὴν συνήθη ἀνδρικήν (virilis). Ὁ θριαμβεύων στρατηγός, ὡς τὸ πάλαι ὁ βασιλεὺς, περιεβάλλετο τὴν πορφύραν καὶ συνήθως διάχρυσον Τ. (picta), ἐπίσης δὲ καὶ ἄλλοι ἀνώτατοι ἀρχόντες εἰς ἐπίσημους ἐφορὰς τινας, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων δὲ πολὺ συγνότερον. [Σ.Τ.]

Τηθός. Μία τῶν Τιτανίδων, θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, σύζυγος δὲ τοῦ Ὁκεανοῦ καὶ μήτηρ τοῦ Φόρκυος, τοῦ Κρένου καὶ τῆς Ῥέας πορ' ἧς καὶ τῇ ἐνεπιστεύθη ἡ τοῦ Διὸς γαλούχησις καὶ ἀνατροφή.

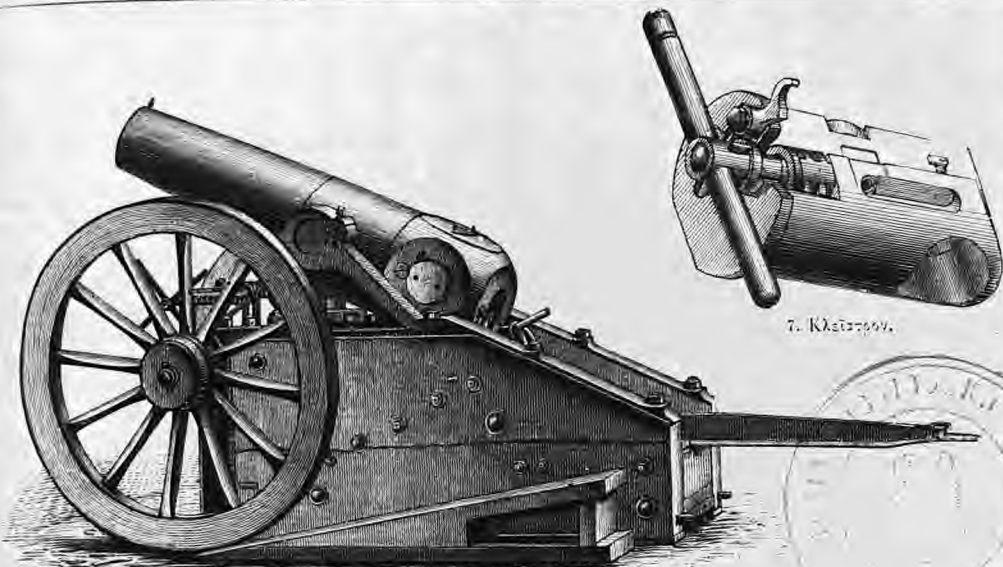
Τήϊας. Τελευταῖος βασιλεὺς τῶν Ὀστρογόθων τῆς Ἰταλίας, ὅστις ἐκλέγειται τῷ 552 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τωτίλα ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Ναρσῆ ἐν Νουκερία τῷ 553 καὶ ἐφονεύθη ἐν τῇ μάχῃ. [115.]

Τηλεδόλα (ἢ καὶ Τάφιοι εἶτα κληθέντες). Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Ἀρκαδίας, ἐκ τῶν Λελεγῶν τὴν καταγωγὴν ἔλκων, ὅστις ἐν ἀρχαιστάτῃ ἐποχῇ κατέλαβε καὶ κατήκτισε τὰς ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Λευκάδος ὀρυκτοὺς αὐτοῖς νήσους τὰς καὶ Ταφίας εἶτα κληθείσας. [115.]

Τηλεδόλας. Ὅργανον χρησιμεύον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, συνιστάμενον δ' ἐκ κωνικοῦ μεταλλίνου σωλήνος, εἰς τὸ στενώτερον ἄκρον τοῦ ὁποίου φωνεῖ τις στρέφων τὸ εὐρύτερον (τὸν κώδωνα) πρὸς τὸ μέρος πρὸς ὃ θέλει διευσθύνει τὴν φωνήν. Χρησιμεύει δὲ ὁ Τ. κυρίως ἐν τῇ ναυτικῇ καὶ ἔχει μῆκος μέχρι 2 μ. καὶ εἰς τὸ εὐρὺ ἄκρον διάμετρον 30 ἐμ. Ἡ ἐνίσχυ-

σις τῆς φωνῆς προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἀπὸ τῶν τοιχωμάτων ἀνακλωμένων ἡχητικῶν ἀκτίνων, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς δονήσεως τῶν τοιχωμάτων. [Σ.Τ.]

Τηλεδόλα. Οὕτω καλοῦνται τὰ κυριώτερα τῶν πυροβόλων ὅπλων τοῦ πυροβολικοῦ (ὅπερ ἐκτὸς τῶν Τ. μεταχειρίζεται καὶ τὰ λεγόμενα διδοδόλα καὶ τοὺς βλ. μους) διὰ τοῦτο δὲ οἱ ὅροι τηλεδόλον καὶ πυροδόλον ἐν τῇ χρήσει συγχέονται συνήθως καὶ θεωροῦνται ὡς ταυτοσημοί. Πότε ἀκριβῶς ἤρξατο ἡ χρῆσις τῶν Τ. δὲ εἶναι γνωστόν· λέγεται ὅτι οἱ Τάταροι μεταχειρίσθησαν τοιαῦτα ἤδη ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Λίγνις τῷ 1241. βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐν Γαλλίᾳ τῷ 1388 ἀναφέρεται ἐν τοῖς λογιστοκαῖς ὁρχείοις τῶν Παρισίων ποσόν τι χρηματικόν διὰ πυροδόλα καὶ πυρίτιδα, ἐν Φλωρεντίᾳ δὲ ἤδη τῷ 1326 κατασκευάζοντο πυροδόλα, ἴσως δὲ ἐν Ἀμβέρῃ τῆς Γερμανίας τῷ 1301. Πάντως ὅμως ἡ κατασκευὴ τοιούτων ἐγενικεύθη κατὰ τὸν 14' αἰῶνα. Τὰ πρῶτα πυροδόλα συνέκινετο ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐκ σιδηρῶν ράβδων συνδεμένων διὰ σιδηρῶν στεφανῶν, ἡ δὲ σκόπευσις ἐγένετο τιθεμένου τοῦ πυροδόλου ἐντὸς τῆς γῆς ἐν βεούσῃ κλίσει ἢ ἐπὶ ὑποστηρίγματος, παρεκκλιμετο δὲ ὁ λακτισμὸς αὐτοῦ διὰ πασσαλῶν ἐμπειρηγμένων ἐν τῇ γῇ ὀπίσθεν αὐτοῦ. Ταχέως δὲ εὐρέθη ἡ κατασκευὴ πυροδόλων ἐκ σιδήρου χωνευτοῦ ἢ σφυρηλάτου καὶ κατόπιν, πρὸς πλείοτεραν στερειότητα, ἐκ κράματος 10 μερῶν χαλκοῦ καὶ 1 κασσitéρου (κρατερώματος, bronze), ὅπερ καὶ μέχρι πρὸ μικροῦ διέμεινεν ἐν χρήσει διὰ τὰ πυροδόλα τῆς ξηρᾶς, ἐνῷ τὰ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τὰ ἐπάκτια ἀνεκαθεν κατεσκευάζοντο ἐκ χωνευτοῦ σιδήρου. Τὸ κοῖλον τῶν πρώτων πυροδόλων εἶχε σχῆμα κωνικόν ἵνα δέχεται βλήματα ἀκανόνιστα καὶ διαφόρων διαμέτρων. Ἀφ' οὗτο ὅμως ἤρξατο ἡ χρῆσις βλημάτων κανονικῶν, τὸ σχῆμα τῶν πυροδόλων ἐγένετο κυλινδρικόν καὶ ἐμειώθη κατὰ τὸ δυνατόν τὸ διάκενον, ἢ ἀπόστασις δὴλα τῇ τοῦ βλήματος ἀπὸ τῶν τοιχωμάτων τοῦ πυροδόλου, ὅπερ συνεπήνεγκε καὶ εὐυτέραν βολήν. Μέχρι τίνος δὲ ἐφθασεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ τάσις πρὸς αὐξησιν τοῦ διαμετρήματος τῶν πυροδόλων, δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν εἰς διάφορα μέρη λιθίνων σφαιρῶν τῆς τότε ἐποχῆς, ὧν τινες ἔχουσιν βάρος 84 λιτρῶν· ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ 1Α' κατασκευάσθη μάλιστα πυροδόλον βῆλλον σφαῖραν 500 λιτρῶν, ὅπερ ὅμως διεργάγη κατὰ τὴν δευτέραν βολήν. Ἐκτὸς τῶν οὕτως εἰπεῖν τεχνικῶν ἀντιστάσεων ὅπερ ἐβίβοντο εἰς τὰ πυροδόλα, ὡς ἀστραπηφόροι πυρίδες, λιθοβολοὶ βομβάρδοι, ἀρκεβούζια, πυρόφεις κλ.,



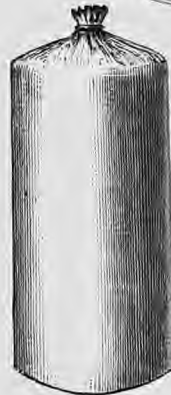
1. Όλμος των 21 έμ.



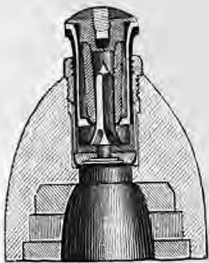
3. Όβίς.



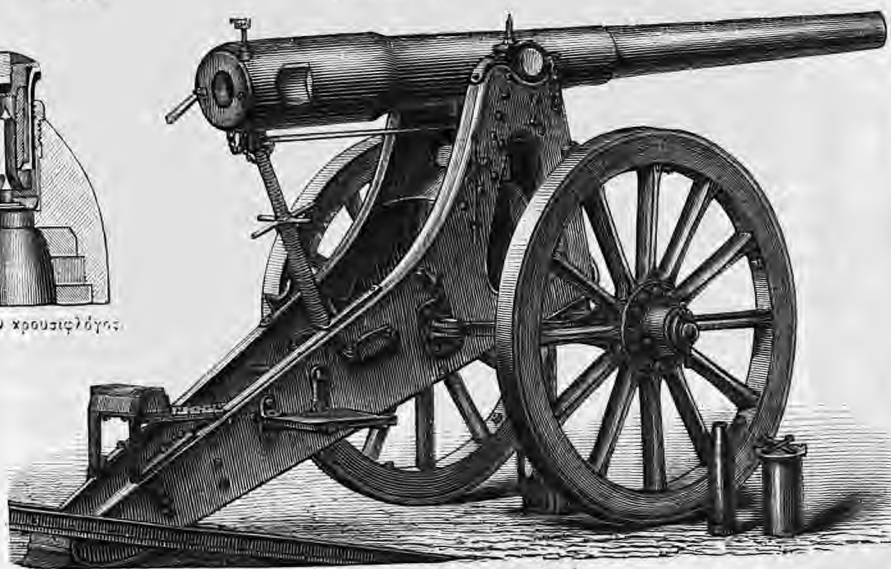
4. Βολιδοθήκη.



6. Γέμισις.



5. Ποροσωλήν κρουσιφόρος.



2. Τηλεβόλον Κρούπ των 10.5 έμ.

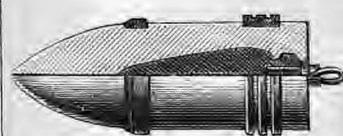
Έγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν.

Άρθρον Τηλεβόλα.

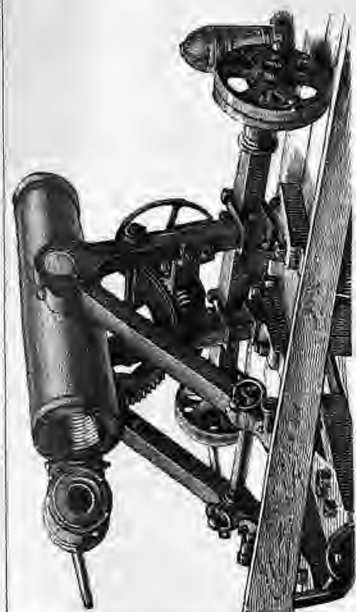
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας



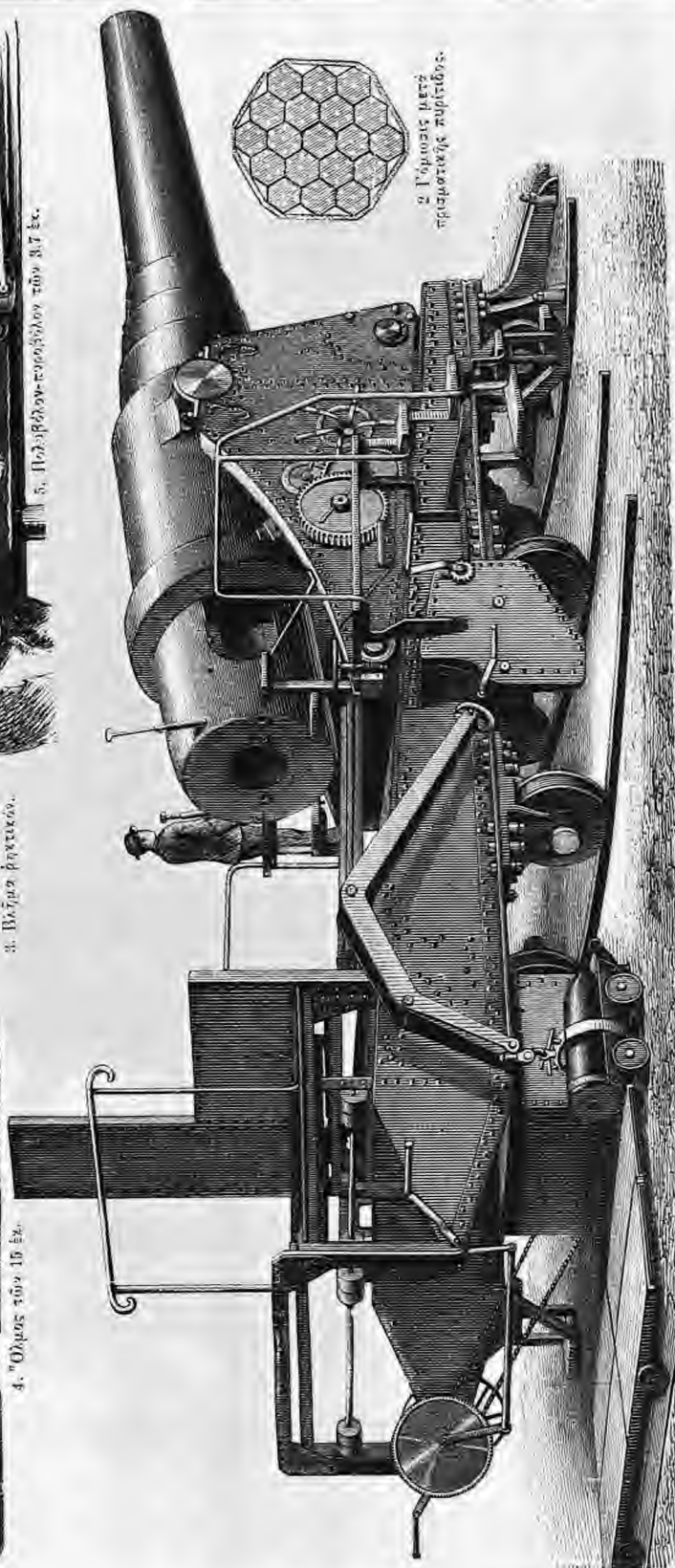
5. Πολύβλον-τροχόν των 37 εκ.



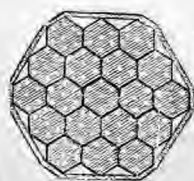
3. Βάλβα βαλβίδα.



4. Όλος των 15 εκ.



1. Μικρόν τηλεβόλον Κρούε των 40 εκ. μετά καλίστρας έπαιξιού.



2. Γράμμα μετ' προποστικής πυρίδας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

φέροντος ἐκατέρωθεν τὰς στροφάλιγγας δι' ὧν στηρίζεται ὁ σωλὴν ἐπὶ τοῦ κιλλιβαντος· τὸ χιτώνιον τοῦτο ἐξέχει τῆς ὀπίσθιας τομῆς τοῦ κεντρικοῦ σωλῆνος καὶ τὸ ἐξέχον τοῦτο μέρος ἀποτελεῖ τὸ πυγαῖον τοῦ πυρεδόλου. Μετὰ τὴν γόμωσιν κλείεται τὸ ὀπίσθιον τοῦ κοίλου διὰ τοῦ κλειστρου. Τὸ ἔλκρον πυρεδόλον ἐρείδεται καὶ μεταφέρεται διὰ τοῦ κιλλιβαντος. Τὰ συνήθη βλήματα εἶναι ἡ ἀπλὴ ὀβίς, ἡ βολιδοφόρος ὀβίς, ἡ βολιδοθήκη καὶ τὸ ῥηκτικὸν βλήμα· αἱ ὀβίδες καὶ βολιδοφόροι ὀβίδες φέρουσι πυροσωλήνα δι' οὗ ἀναφλεγόμενον ἐπέρχεται διάρρηξις ἡ ἅμα προσκρούσασιν εἰς σκληρὴν ἀντικείμενον (κρουσίφλογος πυροσωλήν) ἢ μεθ' ὠρισμένον καιρὸν ἀπὸ τῆς βολῆς (ἐγκαιρο-ελέκτης)· τούναντίον αἱ βολίδες τῆς βολιδοθήκης κινεῦνται ἐλεύθεραι ἅμα ὡς ἐξέλωσιν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ πυρεδόλου· τὰ ῥηκτικά βλήματα χρησιμεύουσι πρὸς διάρρηξιν θωράκιων (πρὸ πάντων τῶν πλοίων).

Τηλέγονος. Ὦς τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ τῆς Κίρκης. Ὅτε ἐνηλικιώθη μετέβη πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πατρὸς του εἰς Ἰθάκην, ὅπου ἠναγκάσθη ν' ἀποζη δι' ἀρπαγῶν, κατὰ τινα δὲ ἐκ τούτου λαβοῦσαν χώραν συμπλοκὴν ἐφόνευσεν ἀγνοῶν τὸν πατέρα του, πληρωθέντος οὕτω σχετικῶς πρὸς τὸν Ὀδυσσεά χρησμοῦ. Λέγουσιν οὖν ἐνυμφεῦθαι τὴν Πηνελόπην, εἴς ἣς ἀπέκτινεν τὸν Ἰταλόν, παρ' οὗ οἱ Ἰταλοὶ ἐκλήθησαν τὸ πρῶτον. Εἰς τὸν Τ. ἀποδίδεται ἐπίσης ἡ θεμελίωσις τῆς Πραϊνέστου καὶ τοῦ Τούσκλου.

Τηλέγραφος (ῥηθότερον τηλεγράφος) καλεῖται ἐν γένει συσκευή τις δι' ἣς κατορθοῦται ἡ συνεννόησις μεταξὺ σημείων μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων κειμένων· ἡ συνεννόησις αὕτη δὲν γίνεται δι' ἀποστολῆς γράμματος ἀλλὰ διὰ μεταβιβάσεως σημείων καταληπτῶν διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ ἐχόντων ὠρισμένην ἐκ τῶν προτέρων κατὰ συνθήκην σημασίαν. Ἡδὴ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους πρὸς τοιοῦτους σκοποὺς ἐχρησίουσιν σημεῖα διὰ πυρῶν, λαμπάδων κλ. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα μέσα ἦσαν ὅλως ἀτελεῖ καὶ μόνον ἐν ὠρισμέναις περιστάσεσι διὰ μεταβίβασιν ὀλίγων εἰδήσεων κατὰλληλα. Μόλις κατὰ τὸν 12' αἰῶνα εὐρίσκομεν τὰς ἀρχὰς τῶν συστηματικῶν ὀπτικῶν Τ. χωρὶς ὅμως νὰ καταλήξωσιν αἱ τότε ἀποπειραὶ εἰς σπουδαῖον ἀποτέλεσμα. Τὸν πρῶτον πρακτικὸν ὀπτικὸν Τ. ἐφεύρον οἱ ἀδελφοὶ Chatte ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῷ 1794 ἐπερατώθη ἡ πρώτη κατὰ τὸ σύστημα αὐτῶν τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἀπὸ Παρισίων εἰς Λίλιν, μεθ' ὃ κατεσκευάσθησαν ταχέως καὶ ἄλλαι, οὐ μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Οἱ ὀπτικοὶ οὗτοι τηλεγράφοι συνίσταντο εἰς ὑψηλὰ ἱσταμένους

σημαφόρους (βλ. λ.) οἵτινες ἔφερον 2 ἢ 3 βραχίονας κινητοὺς ὧν ἡ διάφορος πρὸς ἀλλήλους στάσις ἐσήμαινε διάφορον γράμμα ἢ καὶ λέξιν. Ἡ ἐκ Παρισίων εἰς Λίλιν γραμμὴ (225 γμ.) εἶχεν 23 τοιοῦτους σημαφόρους, μετεβιβάζετο δὲ ἐν σημείῳ διὰ μιμήσεως τῆς αὐτῆς στάσεως τῶν βραχιδίων ἐντὸς 300 λεπτῶν, ἐκτὸς δὲταν σκότος ἢ ὀμίχλη κλ. ἡμυόδιζον τὴν ταχέαν μεταβίβασιν. Ἡ σημασία τῶν διαφόρων σημείων ἐτηρεῖτο, φυσικῶ τῷ λόγῳ, μυστικῇ. Δι' ἄλλους σκοποὺς καὶ δὴ κυρίως στρατιωτικοὺς εὐρέθησαν ὕστερον καὶ ἄλλοι τρόποι ὀπτικῶν Τ. ὧν ὁ μᾶλλον ἐν χρήτῃ εἶναι ὁ διὰ φωτεινῶν ἀκτίνων διάφορον διαρκείας τῇ βοήθει· α κατόπρων διαπεμπομένων (εἰς εἰς τοῦργησεν ἐσχάτως μεταξὺ Κρήτης καὶ Κυθρήων).

Τὴν μεγίστην ὁμῶς σημασίαν ἔχουσιν οἱ ἤλεκτρικοὶ Τ., οἱ βασιζόμενοι δὴλα δὴ ἐπὶ τοῦ ἤλεκτρικοῦ ρεύματος. Ἡδὴ τῷ 1753, ὅτε μόνον ὁ ἐκ τριβῆς ἤλεκτρισμὸς ἦτο γνωστὸς, ἐγένοντο ἀποπειραὶ πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτοῦ εἰς τηλεγράφην, αἵτινες ὅμως εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν· εἶτα ἡ ἀνακάλυψις τοῦ γαλβανισμοῦ ἔδωκε νέας ἐλπίδας ἐπιτυχίας καὶ τῷ ὄντι ὁ Sommering, ἐν Μονάχῳ (1809) ἐφεύρε σύστημα ἀρκετὰ πρακτικόν· ἀλλὰ ἡ σύστασις ὀλοκλήρων γραμμῶν ἤλεκτροτηλεγραφικῶν κατωρθώθη μόλις μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἤλεκτρομαγνητισμοῦ (βλ. Ἠλεκτρικὸν ρεῦμα). Τὸ πρῶτον σχέδιον τοῦ Ampère (1820) δὲν ἐξετελέσθη, ἐγένετο δὲ δεκτὸν τὸ τῶν Gauss καὶ Weber ἐν Γουττίνγῃ (1833), ὅπερ ἐτελειοποίησεν ὁ ἐν Μονάχῳ Steinheil, ὁ καὶ ἰδρύσας τῷ 1836 γραμμὴν ἐκ Μονάχου εἰς Bogenhausen καὶ ἀνακαλύψας τῷ 1838 ὅτι ἡ γῆ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἡγωγὸς πρὸς ἐπάνοδον τοῦ ρεύματος (βλ. κατωτέρω). Ἐκ τῶν κατόπιν ἐφευρεθέντων διαφόρων συστημάτων τὰ μὲν ἐχρησιμοποιοῦν τὰ χημικά, τὰ δὲ τὰ μαγνητικὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἤλεκτρικοῦ ρεύματος· καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον δι' οὗ ἐδίδοντο τὰ σημεῖα τὰ διὰ τοῦ ἤλεκτρικοῦ ρεύματος μεταβιβαζόμενα ὑπῆρχε μεγάλη ποικιλία· εἰς τινα δεῖκται (βελόναι μαγνητικαὶ) ἐσθμαίνον διὰ τῆς ἀποκλίσεως τῶν ὠρισμένων γραμμῶν, εἰς ἄλλα πάλιν τὸ ρεῦμα ἐτύπωνεν ὠρισμένον γράμματα ἢ ἀντέγραφε πιστῶς χειρόγραφα καὶ ἰχνογραφήματα (αὐτογραφικὸς Τ.). Ἐπεκράτης δὲ τέλος σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὸ τελειοποιήθη ἐν ὑπὸ ἄλλων σύστημα τοῦ Ἀμερικανοῦ Μόρς (βλ. λ.), ὅπερ θελομεν περιγράψαι· ἐνταῦθα ἐν γενικαῖς γραμμαῖς.

Ἐὰν φαντασθῶμεν συνεχῇ μετάλλινον ἡγωγὸν μεταξὺ μιᾶς πόλεως Α καὶ ἐτέρας Β, ἔχοντα τὴν παράγουσαν τὸ ἤλεκτρικὸν ρεῦμα ἤλεκτρικὴν στήλην ἐν Α, ἤλεκτρομαγνητὴν δ' ἐν Β, τὸ ρεῦμα διαρρέει τὸν ἡγω-

γόν ἐφ' ὅσον κύτος μένει συνεχῆς, καὶ ὁ πυρὴν τοῦ ἐν Β ἠλεκτρομαγνήτου, ἐνεργῶν ὡς μαγνήτης, ἔλκει ὀπλισμένον ἄνωθεν αὐτοῦ εὐρισκόμενον. Ἄμα ὁμοῦ διακοπῇ ἐν Α ὁ ἀγωγός, παύει τὸ ρεῦμα καὶ ὁ ὀπλισμὸς συνάμει: ἑλικοσιδοῦς ἐλατηρίου ἀποσπᾶται ἀπὸ τοῦ πυρῆνος τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου. Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ὁ ἀγωγὸς ὁ συνδέων τὰς δύο πόλεις ἔπρεπεν εὐμόνον νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τοῦ Α εἰς τὸ Β ἀλλὰ νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν ὥστε νὰ σχηματισθῇ πλήρης ἄλυσις συνεχῆς· ἀλλὰ τῷ 1838 ἀνεκάλυψεν ὁ Steinheil ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐπανερχόμενου ἐκ Β εἰς Α ἀγωγοῦ χρησιμεύει ἡδὴ ἢ γῆ, ἀρκεῖ νὰ προσκαλληθῶσιν ἐν Α καὶ Β πέραν τῆς ἠλεκτρικῆς στήλης καὶ τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου μετάλλινα σύρματα καταλήγοντα εἰς μεταλλίνας πλάκας αἰτίνες ἐμβαπτίζονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος φρεάτων. Διὰ τὴν τηλεγραφικὴν γραμμὴν ἀρκεῖ λοιπὸν εἰς καὶ μόνος ἀγωγός. Ἵνα διακοπῇ ἐκ τῆς πόλεως Α τὸ ρεῦμα καὶ πάλιν ἀποκατασταθῇ, ἵνα τηλεγραφηθῇ δὴλα δὴ, χρησιμεύει συσκευή καλουμένη πομπός· ἵνα δὲ ἀποτυπωθῶσιν ἐν Β αἱ διακοπαὶ καὶ ἀποκαταστάσεις τοῦ ρεύματος χρησιμεύει ἐνταῦθα ἄλλη συσκευή καλουμένη δέκτης· ἐπειδὴ δὲ πρέπει νὰ πέμπωνται καὶ ἐκ Β τηλεγραφήματα εἰς Α, ἐν ἑκάστῳ τηλεγραφικῷ σταθμῷ ὑπάρχει καὶ πομπὸς καὶ δέκτης συνδεδεμένοι μετ' ἀλλήλων κατὰ ὠρισμένον τρόπον. Ὁ πομπὸς εἶναι ἐρεϊχάλικνος· μεγλὸς κινητὸς περὶ ἐριζόντιον ἀξονα κείμενον ἐπὶ ξυλίνῳ ὑποβάθρου· ὁ ἀξὼν εὐρίσκεται εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ συνδέοντος τοὺς δύο σταθμοὺς ἀγωγοῦ. Ὁ εἰς βραχίον τοῦ μογλοῦ φέρει ἄνωθεν λαβὴν μὴ ἀγωγόν, κατωθεν δὲ ἀκίδα τεθειμένην οὕτως ὥστε ἅμα καταβιβασθῇ ὁ βραχίον τίθεται διὰ τῆς ἀκίδος καὶ εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς ἠλεκτρικῆς στήλης καὶ κλεομένης οὕτω τῆς ἀλύσεως ἐνεργεῖ τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Ὁ δὲ ἄλλος βραχίον φέρει ἐπίσης κατωθεν ἀκίδα, στηριζομένην ἐπὶ μεταλλικοῦ ἐλασματος συγκοινωνοῦντος μετὰ τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ σταθμῷ ἠλεκτρομαγνήτου τοῦ δέκτου, ἀνυψομένην δὲ καὶ ἀπομακρυνομένην ἀπὸ τοῦ ἐλάσματος ὅταν πιεσθῇ ὁ πρῶτος βραχίον· διὰ τοῦ δευτέρου τοῦτου βραχίονος λειτουργεῖ ὁ ἐν τῷ σταθμῷ δέκτης, παραλαμβάνονται ὅλα δὴ τηλεγραφήματα ὅταν δὲν πέμπωνται· ἐντεῦθεν. Ὁ δέκτης συνίσταται κυρίως ἐκ δύο μερῶν, τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου μετὰ τοῦ ὀπλισμοῦ του καὶ τῆς συσκευῆς πρὸς ἀποτύπωσιν τῶν κινήσεων τοῦ ὀπλισμοῦ ἐπὶ ταινίας χάρτου. Διὰ μηχανισμοῦ ὁμοιάζοντος πρὸς ὠρολόγιον κινεῖται ἱσοταχῶς ταινία χάρτου κατωθεν μικροῦ λεπτοῦ τροχίσκου λαμβάνοντος ἐκ τῶν ἄνω κατὰ κατάλληλον τρόπον

κυανὴν βαφὴν. Ὅταν δὲν μεταβιβάζῃ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, ἡ ταινία ἀπέχει διὰ ἀπὸ τοῦ τροχίσκου. Κατωθεν τῆς ταινίας καὶ τοῦ τροχίσκου εὐρίσκεται ἐλασμοκαμμένον δλίγον πρὸς τὰ ἄνω, ἀποτυπώνον ἓνα βραχίονα μογλοῦ στρεπτοῦ ἐριζόντιον ἀξονα ἐνῶ ὁ ἄλλος βραχίον φέρει κατωθεν ἐστερεωμένον κατ' ὀρθήν· νῖαν τὸν ὀπλισμὸν ἠλεκτρομαγνήτου κρατεῖται δι' ἐλατηρίου ἐν μικρῇ ἀποστάσει ἀπὸ τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου. Ἄμα δὲ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα διὰ τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου ἔλκεται ὁ ὀπλισμὸς πρὸς τοῦτον· τὰ κάτω, ὑψοῦται δὲ συγχρόνως ὁ ἄλλος βραχίον τοῦ μογλοῦ, δὴλα δὴ τὸ κάτω τῆς χαρτίνης ταινίας ἐλάσμα, καὶ ταύτην κινουμένην, ὡς ἄνω εἴρηται, τὸν μικρὸν τροχίσκον ὅστις ἀποτυπώνει αὐτῆς διὰ τῆς κυανῆς βαφῆς γραμμὴν κροτάτην (στιγμὴν) ἢ μεγαλυτέραν λόγον τῆς μικροτέρας ἢ μεγαλυτέρας κείας τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος. Τὸ ἀκίνητον τῆς τηλεγραφικῆς ἀποτελεῖται πέν ἐκ στιγμῶν καὶ γραμμῶν, συνδυασμῶν καταλλήλως· π. χ. τὸ ε παριστᾷ διὰ 1 στιγμῆς, τὸ λ διὰ 1 στιγμῆς, 1 μῆς καὶ 2 στιγμῶν, τὸ α διὰ 1 στιγμῆς καὶ μίσης γραμμῆς, καὶ τὸ σ διὰ 3 στιγμῶν ὥστε ἡ λέξις Ἑλλάς ἐν τηλεγραφικῇ παριστάνεται οὕτω

Ἡ σύνδεσις τῶν δύο σταθμῶν (ἢ τηλεγραφικῇ γραμμῇ) γίνεται διὰ σύρματα ὀρεοῦ ἐπεφειδαργυρωμένου (πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὀξειδωσεως) καὶ ἐρειδομένου ἐπὶ κτιρίων ἐκ πορσελλάνης οὗς φέρουσιν αἱ τηλεγραφικοὶ στύλοι· τὰ δύο ἄκρα τοῦ σύρματος καταλήγουσιν εἰς τοὺς μογλοὺς εἰς τοὺς δύο σταθμοὺς πομπῶν, ὡς ἀνέφηται, ἑκάτερος δὲ τῶν πομπῶν συνδέεται πάλιν μετὰ τοῦ ἐν τῷ σταθμῷ δέκτου συναπορρέοντος περαιτέρω μετὰ τῆς γῆς καὶ ὑποθαλάσσιον σύνδεσιν χρησιμεύουσιν λεγόμενα καλωδία (βλ. λ.). Ὡς δὲ ἠλεκτρικαὶ στήλαι χρησιμεύουσιν ἐν τῇ τηλεγραφικῇ συνήθως τὰ στοιχεῖα Galvani τὰ ὅποια εἶναι τροποποιήσεις τοῦ στοιχείου Daniell τοῦ περιγραφομένου ἐν λ. Γενικότερος καὶ ἀπαικονιζόμενος ἐν τῷ σελ. κῶ πίνακι. Ἐκτὸς τῶν ἄνω στοιχείων συσκευῶν εὐρίσκονται ἐν τοῖς τηλεγραφικοῖς σταθμοῖς καὶ διάφοροι ἄλλαι. Ἡ τριχοδὸς κώδιων (βλ. λ.) τιθέμενη ἐν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς τηλεγραφικῆς ἢ μῆς χρησιμεύει πρὸς εἰδοποίησιν τοῦ ὀπλισμοῦ δι: πέμπεται τηλεγράφημα. 1 βανοσκόπιον (βλ. λ.) ἀποδεικνύει ἠλεκτρικὸν ρεῦμα διατρέχει τὴν γραμμὴν Μεταβολὴς ἢ ῥυθμιστὴς χρησιμεύει ἑλλογῇ τῆς γραμμῆς ὅταν εἰς τὸν

σταθμὸν συνέρχονται διάφοροι τοιαῦται. Ἡλεκτρονέμος δὲ εἶναι ἡλεκτρομαγνήτης, ὅστις παρεντίθεται πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἐν σταθμῷ τινι μεσάζοντι, ὅταν τηλεγράφημα ἀτέλληται ἀπὸ τινος σταθμοῦ εἰς πολὺ ἀπομακρυσμένον, καθ' ὅσον ἡ ἀπόστασις ἐλαττώνει τὴν δύναμιν τοῦ ρεύματος. Τὴν ἀσφάλειαν τοῦ τηλεγραφικοῦ σταθμοῦ κατὰ τῆς ἐπηρείας τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἡλεκτρισμοῦ παρέχει ἡ λέξις *κέραιον* τοποθετημένον κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῆς γραμμῆς εἰς τὸν σταθμὸν. — Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεκαλύφθη ὅτι εἰς μίαν καὶ μόνην γραμμὴν δύναται νὰ στέλλωνται συγχρόνως καὶ δύο καὶ πλείεστερα τηλεγραφήματα (πολλὰ ἀπλοῦν σύστημα). Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀνω περιγραφέντος τρόπου τοῦ τηλεγραφεῖν (καθ' ὃν δημιουργεῖται διὰ τοῦ πομποῦ ρεύμα ἡλεκτρικὸν ἐν τῇ γραμμῇ) ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, καθ' οὓς ὑπάρχον ρεύμα διακόπτεται (καὶ γεννῶνται οὕτω τὰ σημεῖα ἐν τῷ ζεύκτη) ἢ μεταβάλλεται ἢ ἐντασις ἢ ἡ διεύθυνσις τοῦ κλ. Παραλείπομεν ὅμως ἐνταῦθα τὴν περιγραφὴν τῶν τρόπων τούτων καθ' ὅσον θὰ ὑπερέβαινε τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος λεξικοῦ. Πρὸς Κωνσταντίνου, Στοιχ. μαθημάτων τῆς τηλεγραφικῆς, Ἀθ. 1892.

Ἄφ' ὅτου ὁ Τ. ἐγένετο σπουδαῖον καὶ γενικὸν μέσον συγκοινωνίας, ἐπεκράτησε καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ μόνον ὅταν εἶναι δημοσίον ἱδρυμα ὡς καὶ τὸ ταχυδρομεῖον. Εἰς τοῦτο συνέτελεσεν ἡ σημασία του διὰ τὴν διπλωματικὴν, διοικητικὴν, στρατιωτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ὑπηρεσίαν, ἡ ἀνάγκη νὰ ἐμπροδίζηται ἡ ἀποστολὴ τηλεγραφημάτων δυνάμενων νὰ βλάψωσι τὸ κράτος κλ., ἡ ἀνάγκη τῆς τηρήσεως τοῦ μυστικοῦ τῶν τηλεγραφημάτων, τῆς ρυθμίσεως τῶν τελῶν κακ. Ἐνεκα τούτου μόνον εἰς ὀλίγας πολιτείας, ὡς π. χ. ἐν τῇ Βορείᾳ ἀμερ. Συμπολίτειᾳ, ἡ τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία εὐρίσκειται ἀκόμη ἐν ταῖς χερσὶν ἰδιωτικῶν ἐταιρειῶν. Πρὸς διακανόνισιν τῆς διεθνούς τηλεγρ. συγκοινωνίας συνέρχονται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνέδρια, ὧν σπουδαιότατον ὑπῆρξε τὸ τοῦ 1891 ἐν Παρίσις. [Σπ.]

Τηλεκλείδης. Ἀθηναῖος ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας γράφας ἑξ ὀκτώ κωμῳδίας, ὧν σφύζονται 10 ἀποσπάσματα. Ἦτο φίλος τοῦ Νικίου καὶ ἀντίπαλος τοῦ Περικλέους.

Τηλεκλής. Ἀγαματοποιὸς καὶ χαλκοπλάστης, υἱὸς τοῦ Ρεῖκου, Σάμιος τὴν καταγωγὴν. Λέγεται ὅτι κατεσκεύασεν ἐν Ἀθήνῃ τὸ ἥμισυ χαλκοῦ ἀγάλματος τοῦ Πυθίου. Ἀπόλλωνος τοῦ ὀποίου τὸ ἕτερον ἥμισυ κατεσκευάζετο ταυτοχρόνως ἐν Ἐφέσῳ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοδώρου. [Πς.]

Τηλέμαχος. Υἱὸς τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ τῆς Πηνελόπης ὅστις, ὧν νῆπιον ὅτε ὁ πατήρ του μετέβη εἰς Τροίαν, ἄμα ἐγένετο εἰκασαετὴς ἀπῆλθεν εἰς ἀναζητήσιν αὐτοῦ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Ἀθήνης, λαβούσης τὴν μορφήν τοῦ συνοδοῦ Μέντορος. Ματὰ διαφόρους περιπετειὰς καὶ περιουσίας ἀνὰ τὴν Πύλον, τὴν Σπάρτην, τὰς Φαράς καὶ ἄλλα, ἐπέστρεψεν εἰς Ἰθάκην, διαφυγὼν τοὺς ἐκ τῶν πρὸς Δολοφρονίαν αὐτοῦ παρὰ τῶν μνηστήρων τῆς μητρὸς του ἀποσταλέντων κινδύνους. Εὐρών εἶτα τὸν πατέρα του παρὰ τῷ χειροβοκῷ Εὐμαίῳ ἐβόηθυσεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν μνηστήρων τῆς Πηνελόπης. Ἐπειδὴ ὅμως χρησμός εἶχε προείπει ὅτι ὁ Ὀδυσσεύς θ' ἀπέθνησκε διὰ τῆς χειρὸς τοῦ υἱοῦ του, ὁ Τ. ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ αὐθις. Ἐνυμφεύθη δὲ ὁ Τ. τὴν Κίρκην, ἐξ ἧς ἔσχε θυγατέρα ὀνόματι Ῥώμην, ἡ υἱὲν ὀνόματι Ῥώμον. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται καὶ ἡ θεμελιώσις τοῦ Κλουσίου. [Πς.]

Τηλεσκοπίον καλεῖται ὀπτικὸν ὄργανον δι' οὗ βλέπομεν ἀπομακρυσμένα ὀντικείμενα ὑπὲρ μεγαλυτέραν ὀπτικὴν γωνίαν ἢ διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, βλέπομεν δὲ ἡλὰ δι' αὐτὰ ὡς ἂν ἦσαν πλησιέστερα πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν μας καὶ κατ' ἀκολουθίαν μεγαλυτέρα. Διακρίνονται δὲ δύο κυρίως εἴδη Τ., τὰ διωπτικά, ἐν οἷς γίνεται γρήσις φακῶν πρὸς σχηματισμὸν εἰδωλῶν καθ' ὑπόστασιν, ὡς παρὰ τῷ ἀστρονομικῷ, τῷ τῶν ἐπιγείων καὶ τῷ τοῦ Γαλιλαίου, καὶ τὰ



κατεπτρικά, ἐν οἷς τὸ εἶδωλον τοῦ ἀντικειμένου σχηματίζεται διὰ κοίλου κατέπτρου, ὡς παρὰ τῷ τοῦ Νεύτωνος. Τὸ ἀστρονομικὸν Τ. ἐν τῇ ἀπλουστερᾷ μορφῇ του ἀποτελεῖται ἐκ δύο συγκλινόντων φακῶν (βλ. λ.) ὧν ὁ ἀντοφθαλμῶς παρέχει τὸ καθ' ὑπόστασιν εἶδωλον τοῦ ἀντικειμένου ἀνεστραμμένον καὶ κείμενον μεταξὺ τοῦ προσοφθαλμοῦ φακοῦ καὶ τῆς κυρίας ἐστίας τούτου. ὁρῶμεν δὲ τὸ εἶδωλον τοῦτο διὰ τοῦ προσοφθαλμοῦ φακοῦ μεγεθυνόμενον ὡς δι' ἀπλοῦ μικροσκοπίου. Τὸ ὅτι ἡ ὄψις εἶναι ἀνεστραμμένη δὲν βλάπτει τὴν παρατήρησιν οὐρανίων σωμάτων· ἄλλως ὅμως ἔχει ὡς πρὸς ἐπίγεια, ἅτινα ἀναγκη εἶναι νὰ φαίνωνται ἠνωρθωμένα. Ὄθεν εἰς τὸ Τ. τῶν ἐπιγείων ἀνορθοῦται τὸ εἶδωλον διὰ τῆς παρεμβολῆς δύο ἀμφικύρτων φακῶν (Ρ καὶ Κ) μεταξὺ τοῦ ἀντοφθαλμοῦ καὶ προσοφθαλμοῦ. Τὸ καθ' ὑπόστασιν εἶ-

δωλον τοῦ ἀντικειμένου AB σχηματίζεται ἀνεστραμμένον καὶ μικρὸν εἰς β' α' ὁ ἀμφικυρτός φακὸς P τίθεται οὕτως ὥστε τὸ εἰδωλὸν τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τῇ κυρίᾳ ἐστία τοῦ φακοῦ, τότε δὲ αἱ ἐκ τοῦ εἰδωλοῦ ἐκπεμπόμεναι καὶ διὰ τοῦ P διερχόμεναι ἀκτῖνες μεταβάλλονται εἰς δέσμας παραλλήλων ἀκτίνων (βλ. Φακός), αἱ ἐκ τοῦ σημείου β' ἐκπορευόμεναι εἰς ἀκτῖνας παραλλήλους τῇ δευτερεύοντι ἄξονι βο, αἱ ἐκ τοῦ σημείου α' εἰς παραλλήλους τῇ δευτερεύοντι ἄξονι αο. Αἱ δέσμαι αὗται διασταυρούμεναι ἐν Η καὶ διερχόμεναι τὸν φακὸν Κ συνέρχονται εἰς τὰς κυρίας ἐστίας τῶν δευτερεύοντων ἄξόνων τῶν παραλλήλων πρὸς τὰς δέσμας ταύτας· ἡ μὲν δέσμη τῶν παραλλήλων ἀκτίνων ΡΗ ἥτις ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ σημείου β', προσπίπτουσα ἐπὶ τοῦ φακοῦ Κ παραλλήλως τῇ δευτερεύοντι ἄξονι ο' β', συνέρχεται εἰς β', τὴν κυρίαν δὴλα δὴ ἐστίαν τοῦ δευτερεύοντος τοῦτο ἄξονος, ἀναλόγως δὲ ἡ ἐκ τοῦ σημείου α' ἐκπορευομένη εἰς τὸ α', ὅπου ἡ κυρία ἐστία τοῦ δευτερεύοντος ἄξονος ο' α'. Τετοιουτρόπως σχηματίζεται κατὰ τὸ α' β' εἰδωλὸν τοῦ ἀντικειμένου AB ἡνωθωμένον. Ἐὰν τοποθετήσωμεν νῦν τὸν προσφθάλμιον φακὸν Ν οὕτως ὥστε τὸ εἰδωλὸν τοῦτο νὰ καίται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς κυρίας αὐτοῦ ἐστίας, ἐρῶμεν αὐτὸ ὡς δι' ἁπλοῦ μικροσκοπίου ἐμφανιζόμενον κατὰ τὸ α' β' ὡς εἰδωλὸν κατ' ἐμφασιν, ἐρῶν καὶ ἐν μεγεθύνσει. Τὰ Τ. ταῦτα ἔχουσιν, ὡς εἶδμεν, μόνον συγκλίνοντας φακοὺς· τοὐναντίον ὅμως προσφθάλμιον ἀποκλίνοντα φακὸν εἶχε τὸ τηλεσκόπιον ἔπερ πρώτος ὁ Γαλιλαῖος μετεχειρίσθη τῷ 1609 διὰ τὰς ἀστρονομικὰς του παρατηρήσεις. Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, αἱ ἐκ τινος ἀντικειμένου ἐκπορευόμεναι ἀκτῖνες ἤθελον σχηματίσει διελθούσαι διττὰ συγκλίνοντος φακοῦ εἰδωλὸν καθ' ὑπόστασιν ἀνεστραμμένον· διὰ τοῦτο ὁμοῦ πρὶν συνέλθωσιν διαθλώμεναι, παρεντιθίκεται ἐν τῇ λεγομένῃ δι' ὁ π τ ρ α τ ο ὕ Γ α λ ι λ α ί ο υ προσφθάλμιος ἀποκλίνων φακός. Ὁ ὀφθαλμὸς [μας] δεχόμενος τὰς ἐξισύστας ἐκ τούτου καὶ ἀποκλινούσας ἀκτῖνας βλέπει τὸ κατ' ἐμφασιν εἰδωλὸν μεγεθυόμενον ἀλλ' ὀλιγώτερον ἢ εἰς τὰ ἄλλα δύο τηλεσκόπια. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφαρμόζεται νῦν εἰς τὰς συνήθεις διόπτρας διὰ τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς (jumelles). — Ἐν τοῖς κατ' ὁ π τ ρ ι κ οῖς Τ. ὁ ἀντιφθάλμιος φακὸς ἀντικαθίσταται ὑπὸ κοίλου σφαιρικοῦ κατόπτρου. Αἱ ἐκ τινος φωτεινοῦ ἀντικειμένου (ἀστέρος) ἐκπεμπόμεναι ἀκτῖνες εἰσέλθουσαι εἰς τὸ Τ. προσπίπτουσιν ἐπὶ κοίλου κατόπτρου εὐρισκομένου εἰς τὸ βάθος τοῦ Τ. καὶ (ἀπὸ τοῦ Herschel) κεκλιμένου ὀλίγον πρὸς τὸν ἄξονα τοῦ Τ., ἀνακλόμεναι δὲ ἀποτελοῦσι πλησίον τοῦ χείλους τοῦ

Τ. καὶ ὀλίγον πρὸς τὰ κάτω τὸ καθ' ὑπόστασιν εἰδωλὸν τοῦ ἀντικειμένου ἀνεστραμμένον τοῦτο παρατηρεῖται διὰ συγκλίνοντος φακοῦ ὡς δι' ἁπλοῦ μικροσκοπίου. Ὁ Νεύτων ἔθεσε πρὸ τοῦ μέρους ὅπου σχηματίζεται τὸ εἰδωλὸν ἑτερον μικρὸν ἐπίπεδον κατόπτρον κεκλιμένον ὑπὸ γωνίαν 45° πρὸς τὸν κύριον ἄξονα τοῦ κοίλου κατόπτρου καὶ παρετήρει τὸ διὰ τῶν ἀνακλωμένων ἀκτίνων σχηματιζόμενον εἰδωλὸν εἰτα διὰ προσφθάλμιου φακοῦ. Ὁ Ζέ Φουκώ (1867) ἐτελειοποίησε τὸ τηλεσκόπιον τοῦτο σπουδαῶς ἐπινοήσας ἐπάργυρα ὑάλινα κατόπτρα, δι' ὧ ἀυξάνεται τὸ ποσὸν τοῦ ἀνακλωμένου φωτός καὶ ἀντικαταστήσας τὸ ἐπίπεδον κατόπτρον διὰ πρίσματος ἐλικῆς ἀνακλάσεως· παρατηρεῖται δὲ τὸ καθ' ὑπόστασιν σχηματιζόμενον εἰδωλὸν δι' ἁπλοῦ ἢ καὶ συνθέτου μικροσκοπίου. [Σπ.]

Τηλεφάνης. Γλυπτής καὶ τορευτῆς Φωκικεύς ἢ Φωκεύς. ὅστις ἐθεωρεῖτο ἐξ ἀμύλλας τοῦ Πολυκλείτου καὶ τοῦ Μύρωνος ἦτορ ὁμοῦ αὐτῶν γνωστός. Ἐγκατέστη ἐθεσσαλίᾳ, λέγεται δὲ ὅτι εἰργάσθη παρὰ τὴν Δαρείω καὶ τῇ Ξέρῃ πρὸς διακόσμησιν τῶν ἀνακτόρων τῆς Περσепόλεως. Ἐργὸν αὐτοῦ ἀναφέρεται συμπλεγμα νικητοῦ πεντάθλου μετ' Ἀπόλλωνος καὶ Λαρίσης.

Τήλεφος. Νέθος υἱὸς τοῦ Ἡρακλέους ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τεγέας Ἀλεοῦ Αὐγῆς, ὅστις ἄμα γεννηθεὶς ἐξέτεθη εἰς τὸ ἄλσος τῆς Ἀθηνᾶς. Εὐρώων ἐκεῖ τοῦτον ὁ πάππος του τὸν ἐρρίψεν εἰς τὸ Παρθένιον, ὅπου ἐγαλουχῆθη ὑπὸ ἐλάφου. Ἀμα δὲ ἐνηλικιωθεὶς μετέβη κατὰ συμβουλήν τοῦ χρησμοῦ εἰς Μυσίαν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, παρὰ τῷ βασιλεῖ ταύτης Τεύθραντι, ὅστις εἶχε λάβει σύζυγον τὴν Αὐγὴν πωλὴθεῖσαν ὡς δούλην. Ἀναγνωρισθεὶς ἐκεῖ ὡς υἱὸς ταύτης ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Τεύθραντος Ἀγριόπην καὶ διεβέχθη τοῦτον. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας Τ. ἔδραμεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς, ἀλλ' ἐτρώθη βαρέως ὑπὸ τῆς λόγχης τοῦ Ἀχιλλεύως. Ἐρωτήσας τὸν χρησμὸν περὶ τῆς θεραπείας τῆς πληγῆς του καὶ λαβὼν ἀπάντησιν ὅτι μόνος ὁ ἐπενεργῶν δύναται καὶ νὰ τὴν θεραπεύσῃ, μετῆλπίσθη εἰς ἐπαίτην καὶ μετέβη εἰς Μυκῆνας, ὅθεν κλέψας τὸν νήπιον Ὀρέστην ἀπήτησεν ὡς ἀντάλλαγμα ἀπὸ τὸν Ἀγαμέμνονος τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ χρησμὸς εἶχε προεῖπει εἰς τοὺς Ἑλλήνας ὅτι μόνον διὰ τῶν ἐδηγμῶν τοῦ Τηλέφου θὰ δυνήθωσι νὰ μεταβῶσιν εἰς Τρωάδα, ὁ Ἀχιλλεύς τὸν ἰατροεὺς διὰ τὴν σκωρίας τῆς λόγχης του. Πρὸς ἀνταμοιβὴν τότε ὁ Τ. παρέσχεν ὀδύγας δι' ὧν οἱ Ἑλλήνες ἠδυνήθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς Ἴλιον. Ὁ Τ. ἐλάτρευετο ὕστερον ὡς ἥρωος καὶ

ἐξοχὴν ἐν Περγᾶμῳ. ὁ δὲ Εὐριπίδης ἰποίη-
σεν δμῶνυμον τραγωδίαν μὴ σωζομένην. [11ς.]

Τηλέφωνον καλεῖται συσκευή δι' ἧς οἱ φθόγγοι τῆς φωνῆς μεταφέρονται εἰς μακρὰς ἀποστάσεις. Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἢ δι' ἀπλουστάτων μέσων. Τῷ 1870 ὁ Weinholt παρυσίασε τοιοῦτο Τ. συνιστάμενον ἐκ νήματος (σπάγου) ἢ σύρματος τεταμένου οὗ τὰ ἄκρα ἦσαν ἐστερειωμένα εἰς ἡχητικὸν κιβώτιον (ἐκ λεπτοῦ ξύλου ἄνευ σχεπασματος). Λέξεις προσφερόμεναι πλησίον τοῦ ἐνὸς ἄκρου ἠκούοντο εἰς τὸ ἕτερον ἐν ἀποστάσει 600 μ. Εὐκρινέστεραι δὲ ἦσαν αἱ λέξεις ἂν ἀντὶ τοῦ ξυλίνου κιβωτίου ἐτίθεντο μεμβράναι τεταμέναι. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ἀποτελέσματα εἶναι ὅλως ἀσχημὰ ἀπέναντι τῶν διὰ τῶν ἡλεκτρικῶν Τ. ἐπιτυγχανομένων. Τοιοῦτο ἐφευρε πρῶτος ὁ Reis τῷ 1860 ἢ 1861, διὰ δὲ τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ προσέκυψαν τὰ σημερινὰ Τ., ἅπερ δύναται νὰ καταταγῶσιν εἰς 2 κατηγορίας, τὰ διὰ μαγνήτου καὶ τὰ δι' ἡλεκτρικῆς στήλης τηλεφῶνα. Ἐκ τῶν πρώτων ἀπλοῦν καὶ εὐχρηστον εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Graham Bell ἐπινοηθὲν τῷ 1877, ὅπερ εἶναι πομπὴ καὶ δέκτης συγχρόνως, φέρει δὲ τὴν πηγὴν τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἐν ἑαυτῇ καὶ λειτουργεῖ διὰ τῶν λεγομένων ρευμάτων ἐξ ἐπαγωγῆς (βλ. Ἡλεκτρικὸν ρεῦμα). Ἐν κοίλῳ ξυλίνῳ κυλίνδρῳ λήγοντι ἐμπροσθεν εἰς ἀνοικτὸν ὄλμον κεῖται ἰσχυρῶς μαγνητισμένη ράβδος καὶ πρὸ ταύτης ἐν τῷ ὄλμῳ λεπτὸν σιδήρεον ἔλασμα μὴ ἀπτόμενον ὅμως τοῦ πόλου τοῦ μαγνήτου· περὶ τὸν πόλον τοῦτον περιελίσσεται λεπτότατον σύρμα γάλκινον μεμῶνωμένον διὰ μετὰ τῆς σχηματίζον διὰ τῶν πολλῶν περιελίξεων μικρὸν πηνίον, τὰ δὲ πέρατα τοῦ σύρματος ἐξέρχονται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ξυλίνου κυλίνδρου καὶ τὸ μὲν συνδέεται μετὰ ἄλλου ὅλως ὁμοίου τηλεφώνου ἐν ἄλλῳ τόπῳ, τὸ δὲ μετὰ τῆς γῆς (ὅλως ὁμοίως ὡς παρὰ τῷ τηλεγράφῳ, βλ. λ.). Ὅταν ἐμιλῇ τις μεγαλοφώνως καὶ εὐκρινῶς ἐνώπιον τοῦ ὄλμου, τὸ σιδήρεον ἔλασμα τίθεται εἰς δονήσεις ὁμοίας πρὸς τὰς διὰ τῆς φωνῆς ἐν τῷ ἄερί προκαλουμένας, πλησιάζει δὲ τοιοιτοτρόπως μᾶλλον καὶ ἤττον πρὸς τὸν μαγνητικὸν πυρῆνα τοῦ πηνίου ἢ ἀπομακρύνεται αὐτοῦ· τοιοιτοτρόπως δὲ γινώσκονται ἐν τῷ σύρματι τοῦ πηνίου ρεύματα ἐξ ἐπαγωγῆς, τὰ ὅποια διασχευόμενα διὰ τοῦ σύρματος μεταδίδουσιν ἐν τῷ ἑτέρῳ Τ. (τῷ δέκτῃ) εἰς τὴν πυρῆνα τοῦ πηνίου ἐπίσης αὐξήσιν ἢ μείωσιν τῆς μαγνητικῆς δυνάμεως, προκαλοῦσας δονήσεις τοῦ ἐκεῖ ἐλάσματος ὁμοίας μὲν πρὸς τὰς ἐν τῷ πρώτῳ Τ. ἀλλὰ μικροτέρου πλάτους· αἱ δονήσεις αὗται γίνονται

ἀκουσταὶ εἰς τὸν πλησιάζοντα τὸ οὖς τοῦ εἰς τὸν ὄλμον τοῦ δευτέρου Τ., οὐχὶ ὅμως μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ὡς ἂν ἦτο ὁ διὰ τοῦ πρώτου Τ. ὁμῶν, καὶ συνάμα μετὰ τινος ὑπορρίνου χρεῖας. Τὸ Τ. τοῦτο τοῦ Bell εἶναι ἡ στοιχειώδης μορφή διὰ πάντα τὰ ἄλλα κατόπιν ἐπινοηθέντα Τ., ἅπερ ἐπεδίωκον τὴν ἐνίσχυσιν τῆς φωνῆς καὶ τὸ εὐχρηστον τῆς συσκευῆς· τὸ τοῦ Siemens καὶ Halske ἔχει μαγνήτην ἐν σχήματι πετάλου, τὸ δὲ τοῦ Adet ἐν σχήματι κύκλου. — Εἰς τὰ δι' ἡλεκτρικῶν στήλῶν ἐργαζόμενα Τ. διαδοχικῶς διακρίνεται καὶ κλειεῖται διὰ τῶν δονήσεων τοῦ τηλεφωνικοῦ ἐλάσματος τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα καὶ παράγεται ἐλάττωσις καὶ αὐξήσις αὐτοῦ· τανῦν δὲ παρ' αὐτοῖς ὡς (φωνο-)πομπὴς χρησιμεύει συνήθως μικροφῶνον ἢ μικροφώνον. Τὸ μικροφῶνον, ἀνακαλυφθὲν τῷ 1878 ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Hughes εἶναι ἀπλουστάτη συσκευή δι' οὗ ἐνισχύονται ἤχοι λίαν ἀσθενεῖς. Σχηματίζεται δὲ ἐκ κυλίνδρου ἐξ ἀνθρακος περατομένου κατ' ἀμφοτέρω τὰ ἄκρα εἰς ἀκίδα καὶ στηριζομένου κατακορυφῶς εἰς μικρὰς κοιλότητας δύο ἐτέρων τεμαχίων ἀνθρακος, τὰ ὅποια εἶναι προσκεκολλημένα εἰς κατακόρυφον σανίδα. Ὁ ἐξ ἀνθρακος κύλινδρος κινεῖται μὲν ἐν τῇ θέσει του ἄλλα κρατεῖται μεταξὺ τῶν δύο τεμαχίων ἐν ἀσταθεῖ ἰσορροπίᾳ. Παρενθέσωμεν νῦν εἰς τὸ κύκλωμα ἡλεκτρικῆς στήλης κατὰ σειράν τὴν συσκευὴν ταύτην καὶ τὸ τηλεφῶνον (ὡς τὸ περιεγράψαμεν ἀνωτέρω) οὕτως ὥστε τὸ ρεῦμα ἀναχωρῶν ἐκ τῆς στήλης νὰ διέρχεται διὰ τοῦ ἐξ ἀνθρακος κυλίνδρου, εἴτα δὲ διὰ τοῦ πηνίου τοῦ τηλεφώνου καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸν δεῦτερον πόλον τῆς στήλης. Τότε ἐφ' ὅσον μὲν ὁ ἐξ ἀνθρακος κύλινδρος μένει ἐν ἀκινήσει τὸ ρεῦμα μένει σταθερὸν καὶ δὲν ἠκούσμεν τίποτε πλησιάζοντες τὸ τηλεφῶνον εἰς τὸ οὖς ἡμῶν. Ἀλλ' ἅμα ὁ ἐλαχιστος κροδασμὸς μεταβάλλῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐξ ἀνθρακος κυλίνδρου, μεταβάλλεται καὶ ἡ ὀλικὴ ἀντίστασις τοῦ ρεύματος, ὁ δὲ μαγνήτης τοῦ τηλεφώνου γίνεται ὅτε μὲν ἰσχυρότερος ὅτε δὲ ἀσθενέστερος καὶ διὰ τῆς μεταβαλλομένης ἑλξεως τὸ ἔλασμα τοῦ τηλεφώνου τίθεται εἰς παλμικὴν κίνησιν παράγουσαν ἀρκούντως εὐκρινῇ ἤχον εἰς τὸ οὖς ἡμῶν. Ἡ συσκευή αὕτη ἐβελτιώθη ὑπὸ πολλῶν διαφοροτρόπως, κατ' οἷαν ὅμως ἔμεινεν ἡ αὐτή. Ἐπεκράτησε δὲ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτῆς νὰ χρησιμεύῃ ὡς φωνοπομπὴς τὸ μικροφῶνον, ὡς φωνοδέκτης δὲ τὸ τηλεφῶνον.

Τὸ εὐφώνον καὶ τὸ ἀπλοῦν τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῇ τηλεφωνικῇ συγκοινωνίᾳ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τηλεγραφικὴν, ἐπὶ ημεῶν τὴν ταχίστην διάδοσιν αὐτῆς, τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν κυρίως ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ἤδη τῷ

1880 αἱ πλεῖστοι σημαντικά πόλεις τῆς Συμπολιτείας ἦσαν συνδεδεμέναι διὰ τηλεφωνικῶν γραμμῶν, εἴτα δὲ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ κ. λ. Ζήτημα ἠγέρθη ἂν τὸ Τ. πρέπει νὰ εἶναι ὡς καὶ ὁ τηλεγράφος ἀποκλειστικῶν κτῆμα τοῦ δημοσίου, ἐπεκράτησε δὲ γενικῶς ἡ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου γνώμη, ἐνῶ ἐν τῇ Βορείᾳ αμερικ. συμπολιτεία ἀπασαι αἱ γραμμαὶ εἶναι εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν. [Σπ.]

Τῆλις (Βοτ.) ἡ *Κερατρίς* ἡ *Βοῦκερις*. Ἀρχαῖαι ὀνομασίαι κατὰ τὸν Διοσκουρίδην τῶν σπερμάτων εἶδους *Τριγονέλης* (*Trigonella Foenum Graecum* L.) ἥς τὸ γόρτον νομοετικόν, τὰ δὲ σπέρματα (*Semen foeni Graeci*) πικροβλεννώδη φαρμακευτικά. Ἰδίως ἐν τῇ κτηνιατρικῇ. [Θ. Χ.]

Τῆλος (καλουμένη καὶ Ἑπισκοπιά). Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ Τευρκ. Βιλαετίου τῶν νήσων καὶ κειμένη 32 ΒΔ τῆς νήσου Χάλκης καὶ μεταξὺ τῆς Νισύρου καὶ Κῶ καὶ τὸ πάλαι ὀνομαστή διὰ τὸ μῦρον αὐτῆς. Ἔχει ἐμβ. 59 τ.χμ. περίπου καὶ συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, τοῦ μεγαλύτερου καὶ ἀνατολικωτέρου ἔχοντος ὕψος 470 μ. καὶ τοῦ μικροτέρου καὶ δυτικωτέρου μεθ' ὕψους 610 μ., εἰς δὲ τὸν συνδένοντα ταῦτα ἰσθμὸν ἢ θάλασσα εἰσρέει βαθειῶς ἐκατέρωθεν. Χωρία ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ δύο τὰ καλούμενα Μέγα καὶ Μικρὸν ἀπέχοντα ἀλλήλων 4 τ.χμ., καὶ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἔχει 620 κατ. καὶ δημοτικὴν σχολήν, τὸ δὲ ἕτερον 580 καὶ γραμματεὶς διδασκαλεῖον. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἀσχολοῦνται κυρίως περὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ σπογγαλίαν. [Ι.]

Τῆμενος. Γῆς τοῦ Ἀριστομάχου, Ἑρακλείδης τὸ γένος. Κατὰ τὴν τῶν Ἑρακλείδων εἰσβολὴν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἔλαχεν αὐτῷ τὸ Ἄργος, ἐφ' οὗ καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοί του Τημενίδαι, ὧν τινες ἐκδιωθέντες λέγονται ἰδρύσαντες τὸ Μακεδονικὸν κράτος. Τούτου τέκνα ἦσαν ὁ Κεῖσος, ὁ Φάληξ, ὁ Ἀγραῖος καὶ ἡ Ὑρνηθώ, ὁ δὲ τάφος του εὕρεσκετο ἐν Τημενίῳ παρὰ τὴν Λέρνην. [Πς.]

Τῆμνος, καλουμένη καὶ Νέον τεῖχος. Ἀρχαία πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οὐ μακρὰν τοῦ ἑμῶν ὅρους παρὰ τὰς ἐκβολὰς καὶ εἰς τὴν Δ. ὁχθὴν τοῦ Ἑρμού, ἀνέκρουσα εἰς τὰς Αἰολικὰς πόλεις, ἥτις ἐπὶ Τιβερίου ὑπέστη κατὰ στρεπτικὸς σεισμούς. Παρὰ ταύτην κεῖται σήμερον ἡ πόλις Μαινεμένη.

Τῆνος. Νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνέκρουσα εἰς τὸν νομὸν Κυκλάδων, κειμένη μεταξὺ τῆς Ἀνδρου, ἀφ' ἥς χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ Δολῶνος νῦν δὲ Στενοῦ, πρὸς Β. τῆς Δήλου, Ῥηνεῖας καὶ Μυκόνου πρὸς Ν

καὶ τῆς Σύρου πρὸς ΝΔ καὶ ἔχουσα ἐπὶ περὶ τὰ 201 τ.χμ. καὶ πληθυσμὸν 1 κατοίκων, ἐξ ὧν τὸ τρίτον πρεσβυεῖς τοῦ δυτικοῦ δόγματος. Σχηματιζομένη ἐκ ῥάδος ἐκτεινομένης πρὸς ΒΔ καὶ συνιπνῆς ἐν μέρει μὲν ἐκ γρανίτου, ἐν μέρει σχιστολίθου, ὀφίτου καὶ μαρμάρου καὶ ὧν τινῶν κατὰ τὸ Δ καὶ ΝΔ μέρη οὐκ εἶναι μὲν λιανέυφορος, ἀλλὰ κατὰ εὔσα καλλιεργείται μᾶλλον καὶ εἰς ἀρόν ὕψος ἢ πλεῖσται ἄλλαι Ἑλληνικαὶ κατὰ τὴν Δ ἀκτὴν ὑψοῦται τὸ ὄρος Ταυρὸς τὸ πάλαι Γῦρος (713 μ.) ὅθεν πνέουσι σφόδραιοι ἀνεμοὶ καθιστῶντες τὸν πλεῖστον ἐπίπνον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τοὺς ναυλομένους. Ἡ νῆσος ἔχει ὑγιεινότερον καὶ παράγει πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶνον, μαρὸν εὐτὺνος ὑπάρχουσιν 20 εἶδη πνεύμονος ὀφίτην λίθον, ὀπώρας, μέταλλα, λάντας καὶ τρυγόνια ἐν ὅσῃ διατηροῦνται ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διαθρέψῃ τὸν πᾶσι πικρὸν πληθυσμὸν αὐτῆς, δι' ὃ τῶν κατοίκων ἀποδημοῦσιν ὡς ὑπερέχει τεχνίται ἰδίως λεπτουργοί, λιθοῦχοι, ὑποδηματοποιοί, συντελοῦντες μετὰ τῆς στροφῆς αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια εἰς τὴν Ῥεῖαν τῆς νήσου· εἰ καὶ πολλοὶ ἐπίπνυν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν. Ἡ Τ. ἦτις τὴν ἀρχαίότητά ἐκαλεῖτο προσέτι Ὑρνηθὴ καὶ Ὀριόσσα κατωκεῖτο ὑπὸ Ἰώνων καὶ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες διηρῶντο φυλὰς καὶ ὠκοῦν τὴν ὁμώνυμον τῇ πόλιν κειμένην πρὸς Ν μετὰ περιφροσύνην Ποσειδῶνος, ἔχοντος περίεξ ἱερὸν ἐνθα ἐτελοῦντο τὰ Ποσειδῶνεια ἢ Ἰατρία, καὶ τὰς κώμας Ἑριστον (παρὰ τὴν μερινὸν χωρίον Κώμη), Ἐλαιοῦντα, Παιονίαν καὶ τὴν κατὰ τὴν ΒΑ παραλία, ὅθεν μενον λιμένα εἶτι καὶ νῦν οὕτω καλοῦνται. Ἐπολέμησε δὲ ἐν Πλαταιῶσι αὐτὴν ἡ πόλις τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' οὗ ἐβασίλευσε ἐπὶ τὴν πόλιν ἡ πόλις ἡ λαμῖνι, ἐν ὅσῃ ἐπὶ ἀνάγκῃ εἰς Πέρσας ἀφ' ὧν ἡττομέλησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐν καιρῷ τῆς ναυμαχίας, καὶ ὁ ἑσπέρων ὑπερὸν μέρος τῆς συμμαχίας. Ἀθηναίων εἰς εὖς ἦτο φόρου ὑποτελέης τῶν προέόντων αὐτῆς ἦσαν ὀνομαστά τὰ σκόμοδα. Ἀφ' οὗ δὲ συνεμερίσθη ὡς τὸ πλεῖστον τὴν τύχην τῶν λοιπῶν Κυκλάδων, ἀνέκρουσε ἐπὶ Φραγκοκρατίας εἰς τὴν κατὸν τοῦ Ἀρχιπελάγους διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν τῆς οἰκονομίας καὶ ὑστερον τῷ 1390 κατελήφθη τῶν Βενετῶν ὑφ' οὗς διετέλεσεν, ἐκτὸς λείμματός τινος τῷ 1537, μέχρι τοῦ 1715, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Πασσάρεβιτς τῷ 1718 ἀφ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ νῆσος ἐξουσίας τούτων ἀπῆλθε πολλῶν τῶν αὐτοδιοικουμένη καὶ πληρώσεως ὧν κατ' ἔτος φόρον 10 χιλ. γροσίω

κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐδέχθη πλῆθος Χριστιανῶν ἐκ Χίου, Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἄλλων μερῶν φευγόντων τὰς καταδιώξεις τῶν Τούρκων. Ἰδρυθέντος δὲ τοῦ Ἐλληνικοῦ βασιλείου ἀπῆρτισεν ἰδίαν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν διαιρουμένην εἰς 4 δήμους Τ., Σωθενίου, Πανόρμου καὶ Περαίας. Ὁ 3ῃς μ. ο.ς Τ. (ἔχων κατ. 4530) σύγκειται πλὴν τῆς πρωτεύουσας ἐξ 9 χωρίων ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶναι Ἀρνάδος, Δύς-χωριά, Κτεκάδος, Μουντάδος, Τριαντάρος καὶ Τριπέταμος, καὶ τῆς γυναικείας μονῆς τῆς Κοιμύσεως τῆς Θεοτόκου ἢ Κερεβουνίου τῆς μεγαλύτερας τῆς Ἑλλάδος ἐνθα διατίθονται 111 μοναχαί. Ἡ πρωτεύουσα Τ. ἢ Ἁγίος Νικόλαος κεῖται ἐπὶ τῆς Ν. ἀκτῆς παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἐρμώνυμον πόλιν ἐν τοποθεσίᾳ εὐαρέστῃ, ἔχουσα μικρὸν λιμένα οὐχὶ τέσον ἀσφαλῆ, ἀλλὰ ὁσημέραι διὰ τεχνικῶν ἔργων βελτιστοποιημένην, ὁδούς στενάς, ἀλλὰ καλῶς ἐκτισμένας οἰκίας, πολλὰς ἐκκλησίας ἐν αἷς 2 τῶν Δυτικῶν, εἰρηνοδικεῖον, σχολαρχεῖον καὶ τελωνεῖον καὶ ὠρεῖα περίχωρα καὶ θρησκευοῦσα 2400 κατ. Πρὸς Ν. εἰς 5 λεπτῶν ἀπόστασιν ἐπὶ ἀνωφερίας εὐρίσκεται ὁ περὶ ὠνυμος ἀνά τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἔχων θαυματουργὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου εὐρεθεῖσαν τῷ 1823, κτισθεῖς ὕστερον ἐκ μαρμαροῦ μετ' εὐρέως περιβάλου καὶ ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου καὶ περιέχων πλείους ἀναθήματα, ἐνθα συρρέουσιν ἐξ Ἑλλάδος, Μικρᾶς Ἀσίας καὶ λοιπῆς Τούρκικας ἀπειροπληθεῖς προσκυνηταὶ δις τοῦ ἔτους τῇ 25 Μαρτίου (κυρίως) καὶ 15 Ἀυγούστου. Ἡ Τ. ἔχει προσέτι ἐν τῷ χωρίῳ Λουτρά τοῦ ἔθνους Περαίας μοναστήριον τῶν Οὐρσουλινῶν μετ' ἀξίου λόγου ἐκπαιδευτηρίου τῶν ὀηλέων καὶ ἀνδρικῶν μοναστηρίων τοῦ Ἀγ. Ἰωσήφ καὶ ἄλλα καθιδρύματα τῶν Δυτικῶν, ἐν δὲ τῷ ἐγγύς χωρίῳ Συνάρα ἐδρεύει ἡ Δυτικὴ ἐπίσκοπος τῆς νήσου ἐπὶ φραγκοκρατίας πρωτεύουσα ἦτο τὸ νῦν ἡρσιτωμένον Ἐξώδουρον ἢ Κάστρον πρὸς Β. τῆς νῦν πρωτεύουσας, ἔχον μεσαιωνικὰς τινὰς οἰκοδομὰς. Πρβ. Ἱστορίαν τῆς Τ. ὑπὸ Μ. Zallony μεταφρ. ἐκ τοῦ Γαλλ. ὑπὸ Δημητρίου Μαυρομαρᾶ (1888), Ἱστορίαν τῆς νήσου Τ. ὑπὸ Δ. Ν. Δρόσου (1870) καὶ Τηνιακά ὑπὸ Ἐ. Γεωργαντοπούλου (1889).

Τῆξις ἐν τῇ γημεῖα καλεῖται ἡ μετάβασις τῶν στερεῶν εἰς κατάστασιν ρευστῆς, τοῦθ' ὅπερ γίνεται ἀνυψουμένης βαθμυδὴν τῆς θερμοκρασίας· ὁ μηχανισμὸς τῆς μεταβολῆς ταύτης συνίσταται εἰς δύο τινὰ, τὸ μὲν δι' ἡ θερμότης καταλύει ἢ τοῦλάχιστον ἐλαττοῖ τὴν μεταξὺ τῶν μερίων τῶν στερεῶν ὑφισταμένην συνοχὴν (τῆξις ἔμπορος ἢ ξηρά), τὸ δὲ δι' τὸ τῶς μεταξὺ τῶν μερίων τοῦ στερεοῦ ὑπάρχον πεπηγὸς ὕδωρ

νῦν τῇ δράσει τῆς θερμότητος ἐρρευστοποιήθη καὶ κρατεῖ ἐν αὐτῷ διαλελυμένα ἢ τετηκότα τὰ μόρια τοῦ στερεοῦ (Τ. ὑγρὰ ἢ ὑδατώδης). Διὰ μὲν τῆς πρώτης κατορθοῦται ὁ χωρισμὸς σωμάτων συνηγμένων ὧν ἕκαστον εἰς διάφορον βαθμὴν θερμοκρασίας μεταβαίνει εἰς ρευστὴν κατάστασιν· διὰ δὲ τῆς δευτέρας ἀφαιρεῖται μέρος τοῦ ἐν τινι ἐνώσει κρυσταλλικοῦ ὕδατος. Τὸ σημεῖον τῆς θερμοκρασίας καθ' ὃ τήκεται στερεόν τι, ὃν πάντοτε τὸ αὐτὸ δι' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, εἶναι οὐσιώδεις χαρακτηριστικὸν τῶν στερεῶν σωμάτων. Ἡ ἀπὸ τῆς στερεᾶς εἰς τὴν ρευστὴν κατάστασιν μετάβασις τῶν σωμάτων γίνεται εἰς διαφερωτάτους βαθμοὺς θερμοκρασίας ἀπὸ τῶν ἀρχικῶν μέχρι τῶν ὑψίστων τεχνητῶν, οὓς ἀναπτύσσομεν. Ὁ ἐπόμενος πίναξ περιέχει τινὰ τῶν στερεῶν μετὰ τοῦ βαθμοῦ τῆς τήξεως αὐτῶν. Ὑδρᾶργυρος 40°, Γάλλιον 30.15°, Νάτριον 95.60°, Κασσίτερος 235°, Βισμύθιον 264°, Κάδμιον 315°, Μόλυβδος 334°, Ἀντιμόνιον 433°, Ψευδάργυρος 425°, Μαγνήσιον 490°, Ἀργίλλιον 700°, Ἀργυρος 954°, Χαλκός 1054°, Λευκὸς χυτὸς σίδηρος 1050°, Τεφρὸς χυτὸς σίδηρος 1200°, Χρυσός 1240°, Χάλυψ 1300°-1400°, Σφυρήλατος σίδηρος 1500°-1600°, Λευκόχρυσος 1779° (θερμοκρασία τῆς διὰ κρυστοῦντος ἀερίου λυχνίας), Ὄσμιον 2500°. [P.N.B.]

Τηρεὺς. Βασιλεὺς τῆς Θιάρρας, υἱὸς τοῦ Ἀρεως καὶ τῆς νόμφης Βιστωνίδος. Βοηθῆσας κατὰ τοῦ Λαβδάκου τὸν Πανδίονα, βασιλεῖα τῆς Ἀττικῆς, ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα τοῦτου Πρόκην, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἴτον. Ἀτιμάσας τὴν γυναικαδέλφην τοῦ Φιλομήλαν ἀπέκρυψε τὴν γλῶσσαν αὐτῆς ὅπως ἀποκρύψῃ τὸ ἀνοσιούργημά του. Πληροφορηθεῖσα ὁμῶς τοῦτο ἡ σύζυγός του ἐσφαξε πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἀδελφῆς τῆς τὴν υἱὸν τῆς, οὗ τὰς σαρκάς παρέθηκεν εἰς τροφὴν πρὸς τὸν πατέρα του. Ἐκ τῶν ἀνοσιούργημάτων τούτων ἀγανακτήσαντες οἱ θεοὶ μετεμέρρωσαν τὸν μὲν Τ. εἰς ἔποπα, τὴν Πρόκην εἰς ἀηδόνα καὶ τὴν Φιλομήλαν εἰς χελιδόνα. [Πς.]

Τιάν-Σχάν ἢ Τιέν-Σ. (ἢ Τεγγρί-Ταίγ τῶν Ἀνατολικῶν Τούρκων) καλεῖται ὁρος τῆς κεντρικῆς Ἀσίας ἐκτεινόμενον Ἀ τῆς Βουχάρας μέχρι πέραν τοῦ Χαμί καὶ Βορκοῦλ, ἀποτελούμενον ἐκ διαφόρων ἀλυσεων καὶ ὑψηλοτάτην κορυφὴν ἔχον τὴν Τεγγριχάν (τ. ἔ. βασιλεὺς τῶν πνευμάτων), ὕψους 7320 μ. [Μ.Σ.]

Τιάρρα. Κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, φερόμενον παρὰ τῶν Ἀσιατῶν, ὅπερ ἐν Ἀττικῇ ἐκαλεῖτο καὶ κυρδασία, ἐν δὲ τῇ Περσίᾳ λίδαρις. Ἦτο δὲ τοῦτο διὰ μὲν τοὺς τῆς κατωτέρας τάξεως μαλακὸν εὐ-

καμπτον καὶ ἐνίστα μετὰ παραγναθίδων, διὰ δὲ τοὺς μεγιστᾶνας ὀρθὸν μετὰ διαδήματος, χρυσοκόσμῳ καὶ λιθοκόλλῳ ἐνίστα, χρῶματος δὲ ζωήρου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἐπειδὴ δὲ οὕτως μεταφράσθη καὶ τὸ ὄνομα τοῦ καλύμματος τοῦ ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων, μετέβη καὶ εἰς τὸν ἅπαν τῆς Ῥώμης, παρ' ᾧ λέγεται ὅτι τὴν σημερινὴν τριμερῆ μορφήν ἔλαβεν ἐπὶ Οὐρβανοῦ τοῦ Β' (1362-70). [Πς.]

Τιβεριάς. Πέλις διάσημος εἰς τὰ ΝΔ τῆς Γαλιλαίας ἐν τῇ φυλῇ τοῦ Ζαβουλὸν καὶ ἐπὶ τῆς Δ ὁχθῆς τῆς ὁμωνύμου λίμνης, θεμελιωθεῖσα τῷ 17 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἑρώδου Ἀγρίππα πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Τιβέριου. [Ἐπὶ Οὐεσπασιανῷ καταλαβόντος αὐτὴν κατεστράφη, ἀλλ' ἀνέκυψε πάλιν μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ (70), ὅτε καὶ εἰ διδάσκαλοι Ἰουδαῖοι Ἰβρυσαν ἐν αὐτῇ διάσημον καὶ ἐπὶ μακρὸν διατηρηθεῖσαν ἀκαδημίαν, ἣτις καὶ συνέταξε τὴν Μίσχαν. Τῷ 1187 ὁ Σαλαδῖνος ἤφατο τὸν αὐτὴν κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱερουσαλὴμ Γουλιέλμου Δουζινιαν νίκην, δι' ἧς περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ ἡ Ἱερουσαλὴμ. Ἐν Τ. εὐρίσκοντο καὶ πεφημισμένοι θέρμαι. Περὶ τῆς λίμνης Τ. βλ. Γεννησαρέτ λίμνη.

Τιβέριος 1) Κλαύδιος Νέρων Τ. δεύτερος αὐτοκράτωρ Ῥώμης γενν. τῷ 42 π. Χ., υἱὸς τοῦ Τ. Νέρωνος καὶ τῆς Λιΐας. Νέος ἔτι διεκρίθη ἐν πολλαῖς πολέμοις καὶ μετὰ τὴν ἐντελὴ καταστροφὴν τῶν Γερμανῶν (8 π. Χ.) τῷ ἀνετέθη ἐπὶ πενταετίαν ἡ ὑπατεία καὶ ἡ δημαρχικὴ ἐξουσία (6 π. Χ.). Ἡ δεξιομανία του ὅμως καὶ ἡ κατὰ τῶν δύο πρωτοτάκων υἱῶν τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Ἰουλίας Γαίου καὶ Λευκίου, ἐν εἰς διέβλεπεν ἀντιπάλους ἀντιπάθειά του, ἐπέφεραν τὴν εἰς Ῥώμην ἐπὶ ἐξαιτίαν ἐξέρσιν του. Ἀνακληθεὶς εἰς Ῥώμην υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ πατρικοῦ του Δύγουστου, οὗ προσέτι τὴν θυγατέρα Ἰουλίαν εἶχε νυμφεῦθαι καὶ ὅστις τὸν περιέβαλεν ἐκ νέου διὰ τοῦ δημαρχικοῦ θώματος καὶ τὸν ἰπείδειξεν ὡς διάδοχόν του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δύγουστου (14 μ. Χ.) προσεποιήθη ὅτι ἀκὼν ἀπεδέχετο καὶ προσκαίρως τὸν παρὰ τῆς συγχλήτοι προσεγενθέντα αὐτῷ τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος, μόλις ὅμως ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν διέταξε τὸν θόνον τοῦ Ἀγρίππα Ποστούμου, τοῦ μένου ἐπιζώντος υἱοῦ τοῦ Ἀγρίππα, ὀλίγον δ' εἶτα διὰ τοῦ Πείσωνος ἐξηλητηρίσας ἐν Συρίᾳ (19 μ. Χ.) τὸν ἀνεψιὸν καὶ θετὸν υἱόν του Γερμανικόν, ὅστις εἶχε διεγείρει τὴν ζηλοτυπίαν αὐτοῦ ἐνεκα τῶν συμπαθειῶν, ὧν ἀπήλασε παρὰ τῷ στρατῷ. Παραδιδόμενος τότε ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὸν φιλόπομπόν καὶ αἰμοδόρον χαρακτήρα του καὶ ὑποδοχόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου του Σηιάνου, ἀρχηγῶ

τῶν Πραιτωριανῶν, ἀνεθάρρυνε τὰς καταγέλλας, ἐπολλαπλασίασε τὰς δίκας ἐπὶ ἐγκλήμασι καθουσίσεως καὶ ἐθανάτωσε τοὺς διασημότερους πολίτας. Ἄμα τῷ γήρατί του ὁ Τ. κατέλιπε τὴν Ῥώμην καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν νῆσον τῆς Καπρέας, ὁπόθεν ἀπέστειλε τὰς ἀνθρωποκτόνους διαταγὰς του. Ἐν ᾧ δὲ διέμενεν ἐκεῖ μικροῦ δεῖν ὁ Σηιάνος, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπιστευθῆ σχεδὸν ὅλην τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐξουσίαν, κατελάμβανε τὴν ἀρχήν, εἰμὴ ἐγκαίρως τὰ τῆς συνωμοσίας πληροεργθεὶς ὁ Τ. δὲν τὸν ἐθανάτωνεν (31). Ἀπέβισε δὲ καὶ αὐτὸς τῷ 37 πνιγεί, ὡς θρυλεῖται, ἐν τῇ κλίνῃ του ὑπὸ τοῦ ὑπάρχοντος Μάκρῳνος, ὅστις εἶχε σπεύσει ν' ἀνακηρύξῃ αὐτοκράτορα τὸν Καλιγύλαν. Ὁ Τ. εἶναι τύπος τυράννου σκληροῦ καὶ φιλυπόπτου, εἰ καὶ δὲν ὑστέρει κατὰ τὴν διοικητικὴν ἱκανότητα, διότι ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας του ἤκμασεν ἡ εἰρήνη, ἡ τάξις καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐβασίλευσεν ἡ περὶ θάρρα ἐν τῷ στρατῷ καὶ ἐτακτοποιήθησαν τὰ οἰκονομικά, ὥστε ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ του μετὰ θάνατον εὐρέθησαν 2700 ἑκατομμύρια σεστερίων. Κατεγίνετο καὶ περὶ τὰ γράμματα βίον δὲ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Τάκιτος καὶ Σουητώνιος. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις πολλοὶ ἱζῶς ἐν Γερμανίᾳ προσεπάθησαν νὰ ἀπαλλάξωσι τὸν Τ. τοῦ στίγματος τῷ ἀρχ. Ιστορικῶν. [Πς.]

— 2) Τ. ὁ Α', αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου (578-582), καταγόμενος ἐκ Θράκης. Διαπρέψας ὡς στρατηγὸς ἐπὶ Ἰουστίνου Β' ἀνεκρύνθη ὑπὸ τούτου καίσαρ τῷ 574 καὶ ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν ἐν τῷ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμῳ, εὖς κατετρόπωσε τῷ 576 ἐν Μελιτηνῇ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Θανόντος τοῦ Ἰουστίνου ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου (578) ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τῶν Ἀβάρων καὶ ἠνάγκασε διὰ τοῦ στρατηγοῦ Μαυρικίου τὸν βασιλέα Χερσέν Α' τῆς Περσίας νὰ κλείσῃ συνθήκην εἰρήνης. Ἡ καταλυθεὶς ὑπὸ τοῦ διαδόχου τούτου Ὁρομάσδου Δ' διεξήχθη νέος πόλεμος μετ' ἀλλαζούσης τύχης. Ὁ διάδογόν του ὤρσεν τῷ 582 ὁ Τ. τὸν Μαυρικίον ᾧ ἔδωκε καὶ τὴν θυγατέρα του Κωνσταντίαν ὡς σύζυγον καὶ ἀπέθανε τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — 3) Τ. ὁ Β', καλούμενος καὶ Ἀφίμαρος, αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου 698-705. Ἀνακηρυχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Κιλικίᾳ στρατοῦ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Λεοντίου ἐγένετο τῷ αὐτῷ ἔτι κύριος τῆς Κων/πόλεως. Ἀμέσως δὲ ἀπέστειλε κατὰ τῶν Ἀράβων τὸν ἀδελφόν του Ἡράκλειον, ὅστις τῷ 704 ἤφατο λαμπρὰν νίκην κατ' αὐτὸν ἐν Κιλικίᾳ. Ἀλλὰ τῷ 705 ἐξεπρόβηται ὑπὸ τοῦ Λεοντίου ἐκδιωχθεὶς Ἰουστινιανὸς ὁ Β' τὴν πρωτεύουσάν τῃ βοηθείᾳ τῶν Βουλγάρων, συλλαβὼν δὲ τὸν Τ. ἐθανάτωσεν αὐτόν. [Β.Ε.]

Τίβερις (λατ. Tiberis και Albula, ιταλ. Tevere). Διάσημος ποταμός της Ιταλίας, ηγιάζων εκ των Απεννίνων εν Τσκανή. Ίρρει κυρίως πρὸς Ν. διέρχεται διὰ Ρώμης και Ὀστίας και δεχόμενος ἀριστερέθην και δεξιέθην διαφόρους παραποτάμους ἐν οἷς και τὴν Ἀνίωνα, νῦν Teverone, ἐκβάλλει εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος κάτωθεν τῆς Ὀστίας μετὰ ῥοὴν 370 γμ. Τὰ ὕδατα του εἶναι ὑποκίτρινα και συχνὰ πλημμυροῦσιν. Ἐπὶ τῶν ὄχθων αὐτοῦ και παρὰ τὰ τεῖχη τῆς Ρώμης συνεκροτήθη τῷ 312 ἡ μεταξὺ Κωνσταντίνου και Μαξεντίου μάχη, καθ' ἣν ὁ τελευταῖος ἀπώλεσε μετὰ τῆς νίκης και τὴν ζωήν. [Πς.]

Τίβερτον (Tiverton). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Δέβον, ἐπὶ τοῦ Ἑξ. Ἐχει 10 892 κατ. και ποικίλην βιομηχανίαν.

Τιβέτ (ἢ Θιβέτ). Μεγάλῃ χώρᾳ τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ὑποτελὲς τῇ Κίνᾳ, συνορεύουμένη Ἀ πρὸ τῆς σινικῆς Σι-τσουάν και Ν πρὸ τῶν ἰγγλ. Ἰνδιῶν, ἐκτείνουμένη εἰς 79°-102° Ἀ μῆκους και 28°-35° 30' Β πλάτους και ἔχουσα 6 ἑκατομ. κατ. και πρωτεύουσάν τὴν Λάσσαν. Τὸ Τ. εἶναι ἡ ὑψηλότερά χώρα τῆς ὤτης, ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἡ ὁροσειρὰ Νυέντσεν-Τάγκ-Λά, ἥς ἡ ὑψηλότερα κορυφή Τζάγκ-Νυέντσεν ἔχει ὕψος 7500 μ., ἡ ἀπόβασις αὐτοῦ εἶναι πολὺ ξηρά, τὸ κλίμα του εὐκραὲς πρὸς Ν και πανταχοῦ ἀλλοτρυφῶν, αἱ ὥραι τοῦ ἐτους εἶναι ὁμοίοι μορφοὶ σχεδὸν και τὸ ἔδαφος του ἀρκετὰ εὐφορὸν εἰς τὰς πρὸς Ν πεδιάδας. Ἐχει ἀπειρους ἐρήμους, μεταλλεῖα ἀνεκμετάλλευτα τὸ πολὺ σιδήρου, ὕδαργυρου, μόλυβδου, ἀργύρου, χρυσοῦ κτλ., ἐν αὐτῷ δὲ ἐνδιατῆται ὁ ἵππος, ἡ κάμηλος κτλ. Ἡ γεωργία του και ἡ βιομηχανία του εἶναι ἀσήμαντα. Τὸ ἰσχυρὸν θρησκευμα εἶναι ὁ βουδδισμός, οὗ ὁ ὑπέρτατος ἀρχιερεὺς Ἀ λ ἄ ῖ - Ἀ ἄ μ α ς ἐδρεύει ἐν Λάσσα. Μέρος τῶν κατοίκων αὐτοῦ εἶναι μογγολικῆς καταγωγῆς. Ἡ πολυανδρία εἶναι πολὺ διαδεδομένη ἰδίᾳ παρὰ ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι. Τὸ Τ. εἶναι ἀνεξερευνήτων ἔτι, αἱ δὲ τελευταῖαι πρὸς ἐξερεύνησιν αὐτοῦ ἀποστολαὶ ὑπὸ τοῦ Pjewitzow, τοῦ Βορβαλὼ και τοῦ Ἑρρίκου πρίγκιπος τοῦ Ὁρλεάν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσχωρήσῃσι μέχρι τῆς πρωτεύουσας. [Πς.]

Τίβολι (Tivoli). Πόλις τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας 26 γμ. Ἀ τῆς Ρώμης ἐπὶ λόφου και τῆς ἀριτ. ὄχθης τοῦ Τεβερόνη ἡ Ἀνίωνος, ὅστις σχηματίζει πλεῖστους καταρράκτας. Ἐχει θελκτικὴν και γραφικὴν θέαν, ὥρατον καθεδρικὸν ναὸν, μονὴν τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἐπαύλεως τοῦ Ὁρατίου, ἄντρον τοῦ Ποσειδῶνος, ναὸν τῆς Ἑστίας και τῆς Σιδύλλης, ἐρείπια τῆς

Ἀδριανῆς ἐπαύλεως, τῆς τοῦ Μαικίνα κτλ., κατ. δὲ περὶ τὰς 9 000. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον Tibur, ἡ τὰ Τίβουρα, ὅπερ κατὰ μεταγενεστέρως παραδόσεις ἰδρύθη ὑπὸ Σικελῶν πολὺ πρὶ τῆς Ρώμης. Ἀφού ὑπῆρξεν ἐπὶ πολὺν καιρὸν μία ἐκ τῶν σημαντικωτάτων πόλεων τοῦ Λατίου, ὑπετάγη τῷ 378 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Λ. Φουρίου Καμίλλου. Διέμεινε δὲ ἐν τοῖς ὕστερον προσφιλὲς τοῖς Ῥωμαίοις θερινὴν ἐνδιαίτημα, ὅπου ἰδρύθησαν πλεῖσταί ὥραιαι ἐπαύλεις. Τῷ 1549 ἔκτισεν ἐνταῦθα ἐκαρδιανάλιος Ἰππόλυτος τῆς Ἑσθης ἐπαυλιν μεγαλοπρεπεστάτην, ἐν τῶν ἐξοχωτέρων μνημείων τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἀναγεννήσεως. [Μ.Σ.]

Τίβουλλος (Ἀλβιος Tibullus). Λατίνος ποιητὴς τῆς ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου γεν. ἐν Ρώμῃ περὶ τὰ 44 π. Χ. ἐκ διακεκριμένης οἰκογενε(ας) ἱππέων και ἀποθανόντων 18 ἢ 5 π. Χ. Μετὰ τὴν συμμετοχὴν τοῦ ὑπὸ τὴν Βαλ. Μεσσάλα εἰς τὴν κατὰ Ἀκυτανῶν πόλεμον (27 π. Χ.) προσετίμησε τὸν ἥρεμον ἐξοχικὸν βίον. Ὁ Τ. διητέλεσε και φίλος τοῦ Ὁρατίου και τοῦ Βιργιλίου. Κατὰ τὰς προγραφὰς φαίνεται ὅτι ἀπόλυτε μέρος τῆς περιουσίας του. Ἔργα κατέλιπε 4 βιβλία Ἐ λ ε γ ε : ὦ ν, ἀποπνέοντα βαθεῖαν τρυφερότητα και μελαγχολίαν ἀγνωστον τῷ Προπερτίῳ και τῷ Ὁβιδίῳ, διακρινόμενα δ' ἐπὶ πλέον και διὰ τὴν ἡδυτική και τὴν ἀρμονίαν τοῦ ὕφους. Ἐκ τῶν ἐκδόσεων του διακρίνονται αἱ ὑπὸ L. Müller (1870) και Haupt-Vahlen (1885). [Τ.Σ.]

Τίβουρα, βλ. Τίβολι.

Τιβώ (Justus Thibaut). Γερμανὸς νομοδιδάσκαλος γεν. 1772 ἐν Ἀμeln, διατελέσας δὲ καθηγητὴς ἐν Κιέλφ και Ἰένῃ. ὅπου ἀπέθανε τῷ 1840. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι Συστημα τῶν Πανδεκτῶν (2 τ., ἡ' ἐκδ. 1846). [Β. Ε.]

Τιβωδών (Ἀντώνιος κόμης Thibauden). Γάλλος ἱστοριογράφος και πολιτικός ἀνὴρ, γενν. 1765 ἐν Ποατιέ. Ἐξέλεξε τὸ στάθιον τοῦ δικηγόρου, ἐνθερμος δὲ ὁπαδὸς τῆς ἐπαναστάσεως γενόμενος, ἀπετέλεσε μέλος τῶν λεγ. Ὁρεινῶν και ἐξελέγη τὸ 1796 πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῶν Πεντακοσίων. Ἀντεπεξελθὼν ὅμως κατὰ πάσης μεταβολῆς τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας κατεδιώχθη ὑπὸ τῶν μέχρι τοῦδε φίλων του και μόλις διέφυγε τὴν ἐξορίαν. Ἀπὸ τοῦ 1799 διητέλεσε ἐπαρχος τοῦ Βερδῶν και εἴτα σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας, ἀνυψώθη εἰς κόμητα κλ. Ἐπὶ τῆς β' ἀποκαταστάσεως τῶν Βουρβόνων ἐξωρίσθη ὡς βασιλοκτόνος, ἐπανῆλθε δὲ τῷ 1830 και ἐγένετο τῷ 1851 γερουσιαστής, ἀπέθανε δὲ τῷ 1854. Συνέγραψε πολλὰ ἔργα ἱστορικά περὶ τῆς ἐπαναστάσεως και τοῦ Ναπολέοντος. [Β. Ε.]

Τίγγυς. Βλ. Τάγγερον.

Τιγκάλης. Βλ. Βόραξ αυτόφυης.

Τιγλάτ-Αδάρ. Ὄνομα Ἀσσυρίων βασιλέων. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ. Β' σ. 624 β.

Τιγλάτ-Πιλεζάρ. Ὄνομα Ἀσσυρίων βασιλέων. Βλ. Βαβυλωνία ἐν τ. Β' σ. 324 α (Τ. δ' Α'), σ. 625 β (Τ. δ' Β').

Τιγράνης δ' Β' ἐπιλεγόμενος Μέγας υἱὸς Τ. τοῦ Α', τοῦ ἐπιλεγόμενου Βαλαρσάκου βασιλέως τῆς Ἀρμενίας βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 118 μέχρι τοῦ 95 π. Χ. Οὗτος ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 90-80 π. Χ. ἢ κατ' ἄλλους μέχρι τοῦ 36 π. Χ. καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον Βασιλέως τῶν Βασιλέων. Νυμφευθεὶς τὴν Κλεοπάτραν, θυγατέρα τοῦ θρασυλέως τοῦ Πόντου Μιθραδάτου, ἠνώθη μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Ῥωμαίων, εἰσέβαλεν εἰς Καππαδοκίαν (83), κατέκτησε τὴν Συρίαν (70), ἀλλὰ μετ' ὀλίγον δ' Λούκιλλος κατετρόπωσε καὶ κατέσφαξε τὰ στρατεύματά του καὶ τῷ ἀφῆρεσε τὰς κυριωτέρας αὐτοῦ πόλεις (69). Ἠττήθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Πομπηίου, ὅστις τὸν ἠνάγκασε νὰ πληρώσῃ 6 000 τάλαντα καὶ νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην δι' ἧς παρεχώρει εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν Συρίαν, τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὴν Μικράν Ἀρμενίαν (64). Ὀλίγον εἶτα δ' δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Τιγράνης ἐπεχείρησε τῇ βοηθείᾳ τῶν Πάρθων νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ τὴν Ἀρμενίαν, ἀλλ' ἐπέτυχε μόνον νὰ καταλάβῃ τὴν Σωφηνήν, τὴν κατοχὴν τῆς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι ἠνάγκασαν τὸν Τ. νὰ ἐπικυρώσῃ.

Τιγρανόκερτα. Πόλις τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ ὄρους, ἐφ' οὗ τοὺς πρόποδας διέρχεται ὁ παραπόταμος τοῦ Τίγρητος Νιγηφόρος, ἱδρυθεῖσα τῷ 565 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Τιγράνου Α', ὅστις ὥρισεν αὐτὴν ἔδραν τοῦ κράτους του. Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 69 ὑπὸ τοῦ Λουκιλλοῦ ἄλωσιν τῆς ταχέως ἡττημένης. [Πς.]

Τιγρέ. Τὸ βορειότατον τῶν 3 κρατῶν ἐξ ὧν ἀποτελέσθη ἡ Ἀθυσσινία (βλ. λ.), ὁρεινὸν κατὰ τὸ πλεῖστον. Οἱ κάτοικοι (βλ. πίν. Ἀφρικανικὰ ἔθνη ἀρ. 1 καὶ 3) ἔχουσιν ἀνοικτότερον χρῶμα τῶν τῆς Ἀμχάρας.

Τίγρης καὶ Τίγρις. Μέγας ποταμὸς τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας. Πηγάζων ἐκ τῶν μεσημβρινῶν κλιτύων τοῦ Ταύρου, βδ τῆς Διαρδελίρ, διαδρέχει ταύτην, τὴν Μεσοῦλ τὴν Βαγδάτην καὶ τὴν Κόρναν, προσδέχεται τὸν Διάλαν, τὸν μέγαν καὶ μικρὸν Ζάβατον (Σάβ), τὸν Τούζ καὶ μετὰ ῥοὴν 1870 χμ. εἰσβάλλει εἰς τὸν Εὐφράτην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τούτου καὶ σχηματίζει μετ' αὐτοῦ τὸν Σχάτ-ἐλ-Ἀράβ, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ὁ ἀρχαῖος Τίγρης διέβρεχε τὰς ἐξαφανισθείσας ἡδὴ πόλεις Ἀμίδαν, Νινευῆ, Κτησιφῶντα, Σελεύ-

κειαν, Ἀπάμειαν. Οἱ ἰθαγενεῖς φασὶν ὅτι ὁ Τ. καὶ ὁ Εὐφράτης εἶναι ὁ βραχίον τοῦ σημερινοῦ Σχάτ-ἐλ-Ἀράβ το ἀνώτερον αὐτοῦ μέρος ὁ Τ. ἐνοῦται τοῦ Εὐφράτου διὰ πλείονων διωρυχμάτων τοῦ Τ. περιέχουσι πολλὴν ἀσβεστὴν εἰς πλεῖστα δὲ μέρη τῶν ὁχθῶν του χροαὶ πηγαὶ νάρθης. [Πς.]

Τίγρις (*Felis tigris* L.). Ἐν τῇ γάλυν καὶ φοβερωτάτων γενῶν τῶν ροειδῶν, διακρινόμενον διὰ μελανοὺς ἐγκαρσίων ταινιῶν ἐπὶ τοῦ πυρροῦ ἀνθράκινου καὶ διὰ λευκοφαιοῦ γενειάδος πρὸς ἄρρενι. Ὁ Τ. εἶναι ἴσος τῷ λέοντι τὴν ῥώμην, ἀλλὰ τολμηρότερος καὶ γόητος. Εὐρηταὶ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἐν τῇ Μέσῃ καὶ τῇ Ἀσίᾳ. Τὸ μέγιστον εἶδος εἶναι τῆς Βεγγάλης, διαδεδομένον ἀπὸ τῆς Ἰνδίας μέχρι τῆς νήσου Σουμάτρας αὐτοῦ διακρίνεται διὰ μακροτέρου τρῆτος ὁ τῆς Σιδηρίας, ἐνίοτε καὶ διὰ μακροτέρου χρώματος. Μικρότερος καὶ χροινότερος εἶναι ὁ τῆς Ἰάβας. Εἶναι ἐν πιν. Αἰλουροειδῆ Β' 13, Πρβ, καὶ δαλίσ. [Φ.Ι.]

Τίδυς (Christoph August Tiedge, Γερμανὸς ποιητής. γεν. 1725 ἐν Γορτλιν καὶ ἀποθανὼν ἐν Δρέσδῃ τῷ 1804) ἔφημίσθη ἐκ τῶν ἐργῶν του τὸ κτικὸν ἔπος Οὐρανία, ποιητικὴ παραφάντασις τῆς Καντείου φιλοσοφίας, πρὸς δὲ καὶ ποιήματα ὧν τινα ἐγένοντο δημοφιλή.

Τιέν-τσύν. Πόλις ἐν τῇ Σινικῇ χιᾶ Πέ-τσὶ-λί, ἀμφοτέρωθεν τοῦ Πεκίμου 75 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τούτου καὶ τῆς Β' ἄκρον τῆς Αὐτοκρατορικῆς διανομῆς. ἔχει ὑπὲρ τὰς 300 χιλ. κατ. καὶ μόνον ἐπίνειον τοῦ Πεκίμου ἀλλὰ καὶ δαιότατον κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς ἰνδοκίνας ἐν γένει. Διὰ τῆς ἐνταῦθα συνθήκης τοῦ 1860 μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἠνεώχθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπορίον τῆς Κίνας. τῷ δὲ 1885 ὑπεγράφη ἐν Τ. ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας συνθήκη δι' ἧς παρεχώρησαν τὸν ποταμὸν τῆς Μεντσερ καὶ τὸν ποταμὸν τῆς Τογκίνον εἰς τὴν Γαλλίαν. [Μ.Σ.]

Τιέπολος (Ἰωάννης Βαπτιστὰ Τιεπόλο). Ἰταλὸς ζωγράφος, γεν. 1727 ἐν Βενετίᾳ, μιμητὴς τοῦ τρόπου Παυλὸς ἐκ Βερώνης, κυρίως διαπρέψας ὡς ἀντικειμενιστὴς. Ἐξετέλεσε πλεῖστα ἔργα πατρίδι του, ἐν Βυρτσβούργῳ καὶ δριττῇ, ἀπευ ζήτας ἀπὸ τοῦ 1761 τῷ 1769. Ἦτο ζωγράφος ἐκτάκτου μίμης καὶ μεγάλης φαντασίας, εἰς ἀκρίβεια ἔργα του ἀνήκουσιν τὰ πονηρὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀντωνίου Κλεοπάτρας (ἐν Ἐνετίᾳ). Ὑπάρ-

και πολλοί πίνακες αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα μνημεῖα τῆς Εὐρώπης. [Μ.Γ.]

Τιέρ ἢ **Θιέρ** (Λουδοβίκος 'Αδόλφος Thiers). Γάλλος πολιτικός και ιστορικός, γενν. ἐν Μασσαλίᾳ τῷ 1797 και συγγενεὺν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Σενιέ. 'Εγένετο τὸ κατ' ἀρχὰς δικηγόρος ἐν Αἴξ, ἀποκατασταθεὶς δ' εἶτα ἐν Παρισίοις ἐδημοσιογράφει διακρινόμενος διὰ τὴν πολεμικὴν του και τὴν κριτικὴν δεινότητα τῶν ἀρθρῶν του, ὡς και διὰ τὴν ζωηρότητα και τὴν λαμπρότητα τοῦ πνεύματός του ἐν τῇ συνδιαλέξει. Ἀπὸ τοῦ 1823 ἕως τοῦ 1827 ἐδημοσίευσε τὴν «Ἱστορίαν τῆς Γαλλικῆς 'Επαναστάσεως», ἥτις παρὰ τὰς ἀτελείας τῆς μεγίστης ἔτυχεν ὑποδοχῆς διὰ τὴν λεπτομερῆ ἐξακριβωσιν τῶν συμβάντων και τὴν θαρραλεὴν ἀπολογία τῶν ἀργῶν ταύτης. Τῷ 1829 ἔβρουσε μετὰ τοῦ Καρρέλ και Μινιέ τὴν ἐφημερίδα «Θὺνικὴν ἐν ἧ ὑπερήσπιζε τὸ δόγμα «Ὁ βασιλεὺς βασιλεύει, ἀλλὰ δὲν κυβερνᾷ». Ὑποστηρίζων εἶτα τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάν εἰς τὸν θρόνον εἰσῆχθη εἰς δίκην διὰ σχετικὰ τινα ἀρθρα του και κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον, ὅπερ ἐπληρώθη διὰ δημοσίας εἰσφορὰς. Ὅτε δὲ ὁ δούξ τοῦ Ὀρλεάν ἐγένετο βασιλεὺς τῶν Γάλλων διωρίσθη ὁ Τ. σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας, βουλευτὴς τοῦ Αἴξ, βραδύτερον δὲ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν και εἶτα ἐπ' ὀλίγον τοῦ ἐμπορίου και τῶν δημοσίων ἔργων, εἰς ᾧ ἔδωκε μεγάλῃν ὥθησιν. Ἀναλαβὼν ἐκ νέου τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν κατέστειλε μετ' ἀσπλάγχνου σταθερότητος τὰς κατ' Ἀπρίλιον 1814 ἀνταρσίας τῆς Λυῶνος και τῶν Παρισίων και τῷ 1835 ἐψήφισε τοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Νόμοι τοῦ Σεπτεμβρίου» περιοριστικοὺς τῆς ἐλευθεροτυπίας και τοῦ ὀρκωτικῷ δικαστηρίου νόμους. Ὅτε τελευταῖον τῷ 1840 ἀνέλαβε τὴν πρωθυπουργίαν, ἐκνήρυχθη κατὰ τῆς Τουρκίας και ὑπὲρ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, ἀπομονωθείσης δ' οὕτω τῆς Γαλλίας ἤρξατο ἐτοιμαζόμενος πρὸς πόλεμον και ὀχυρῶν τοὺς Παρισίους. Βλέπων ὅμως ὅτι δὲν εἶχεν ἐπαρκῆ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τὴν πρωθυπουργίαν εἰς τὸν Γκιζώ και ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἀντιπολιτευσιν, εἰς ἣν παρέμεινε μέχρι τῆς πτώσεως τῆς δυναστείας τοῦ Ἰουλίου. Ἀπὸ τοῦ 1833 ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἀφιέρωσε δὲ ἕκτοτε τὸν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς περιτεύοντα χρόνον του εἰς ιστορικὰς μελέτας και συνέγραψε τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ὑπατείας και τῆς Αὐτοκρατορίας» (1845-1862). Πρωθυπουργὸς διωρίσθη πάλιν κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1848 ὑπὸ Λουδοβίκου Φιλίππου, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ κατισχύσῃ τῶν περιστάσεων, ὅτε δὲ ἀνεκνήρυχθη ἡ δημο-

κρατία ὑποπεθεῖς ὡς μοναρχικὸς δὲν ἐξελέγη τότε βουλευτὴς. Ἐξελέγη ὅμως ὀλίγον εἶτα και γενόμενος ἀρχηγὸς τῆς μοναρχικῆς ἀντιπολιτευσέως ὑποστήριξε τὴν πολιτικὴν τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος, ἀλλ' ἔνεκα διαφόρων λόγων ἀντεπεξελθὼν κατ' αὐτοῦ ἐξωρίσθη μετὰ τὸ πραξικόπημα τῆς 29 Δεκεμβρ. 1851. Ἀνακληθεὶς εἰς Γαλλίαν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς αὐτοκρατορίας χωρὶς νὰ ζητήσῃ τοῦτο, ἐξῆλθεν ἐπὶ 11 ἔτη χωρὶς ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀσχολούμενος εἰς καλλιτεχνικὰς και ιστορικὰς μελέτας. Τῷ 1868 ἐξελέγη ἐκ νέου βουλευτὴς και ἤρξατο εὐγενεὺς, ἀλλὰ ζωηρὸ κατὰ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας ἀγῶνος ζητῶν «τὰς ἀναγκαίας ἐλευθερίας». Ἐπίσης κατεπολέμησε τὸ σχέδιον τοῦ κατὰ τῆς Γερμανίας πολέμου, τῇ δὲ 15ῃ Ἰουλίου 1870 ἐξέφωνησεν ἀξιωμακόμενον λόγον, δι' οὗ κατηγγέρει τὴν αὐτοκρατορίαν ὡς κηρύττουσαν τὸν πόλεμον «ἀνευ ἀνάγκης, ἀνευ προτομασίας και ἀνευ συμμάχων». Εἰς τὸ κίνημα τῆς 4ης Σεπτεμβρίου δι' οὗ ἀνεκνήρυχθη ἡ δημοκρατία δὲν μετέσχεν, ἀλλ' εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης προσέφερεν, εἰ και ματαιῶς, τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐπιρροὴν και μεσολάβησιν παρὰ ταῖς εὐρωπαϊκαῖς δυνάμεις πρὸς ἐπέμβασιν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς 8ης Φεβρ. 1871 ἐκλεγείς βουλευτὴς και διορισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως διαπραγματεύθη μετὰ τοῦ Βίσμαρκ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης και κατώρθωσε τοῦλάχιστον τὴν μὴ παραχώρησιν τοῦ Βελγίου. Κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 18ης Μαρτίου και τῆς Κοινότητος ἠγωνίσθη ἐπὶ δίμηνον και κατεπολέμησε μετὰ δεξιότητος πάσας τὰς τῶν μοναρχικῶν ἀποπειρας. Ἐκλεγείς δὲ πρῶτος τῆς Δημοκρατίας τῇ 31 Αὐγούστου 1871 ἐπὶ τριετίαν, προσεπάθησε νὰ ἐγκλιματισθῇ ἐν Γαλλίᾳ τὴν συντηρητικὴν δημοκρατίαν, ἀλλ' ἀπέτυχε και τῇ 24ῃ Μαΐου 1873 συνεπέα φήρου μὴ ἐμπιστοσύνης παρητήθη ἀπέθανε δὲ τῇ 3 Σεπτ. 1877 ἐν St. Germain-en-Laye παρὰ τοὺς Παρισίους. [Πς.]

Τιέρ (Thiers). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Πουϋ-Ἄ-Δώμ. Διαιρεῖται εἰς τὴν παλαιὰν πόλιν, ὅλως μεσαιωνικὰς οἰκίας ἔχουσαν, και τὴν νεάπολιν, εἶναι δὲ ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων κέντρον σπουδαίας βιομηχανίας χάρτου και μηχανῶν και ἔχει 11.831 κατ. Τὰ περὶχωρα αὐτῆς εἶναι γραφικώτατα. [Μ.Σ.]

Τιερρής (Thierry). 1) Αὐγουστῖνος Τ., Γάλλος ιστοριογράφος, γενν. ἐν Βλεσά τῷ 1795 και ἀποθανὼν τῷ 1856. Ἀφ' οὗ ἐκρημάτισεν ἐπὶ τινα χρόνον καθηγητὴς ἐν Κομπιένη συνεδέθη μετὰ τοῦ ἀναρροφωτοῦ Σαιν-Σιμών και ἐδημοσίευσε μετ' αὐτοῦ ἔργα

τινά, ἀλλὰ τῷ 1817 διέρρηξε τὴν συνερ-
γασίαν ταύτην, ἥτις δὲν συνεβιβάζετο πρὸς
τὸ φιλεδικαίον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ χαρα-
κτῆρός του. Δημοσιογραφήσας δὲ ἐπὶ τινα
χρόνον ἐδημοσίευσε τῷ 1820 ἐν τῷ Γαλ-
λικῷ Ταχυδρόμῳ «Ἐπιστολὰς ἐπὶ τῆς γαλ-
λικῆς ἱστορίας», ἐν αἷς ἐνέπτυσεν ἰδέας
νέας, αἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀναγέν-
νησιν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας. Τῷ 1821 ἐδη-
μοσίευσεν τὴν «Ἱστορίαν τῆς κατακτήσεως
τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν», εἰς ἣν
ἡ χρῆσις ὕψους τοπικῆς γροῖας καὶ ἡ δρα-
ματικὴ μορφή ζωηρὸν προσέδιδον ἐνδιαφέ-
ρον, ἀλλ' ἐν ἣ οἱ κανόνες τῆς ἱστορικῆς
κριτικῆς δὲν ἐτηρῆθησαν ἐπακριβῶς. Ἐκτοτε
συνεπεία πολλῆς ἐργασίας ἐτυφλώθη, ἀλλὰ
μ' ἔλον τοῦτο δὲν ἔπαυσε τῇ συνδρομῇ φί-
λων νὰ μελετᾷ καὶ συγγράφῃ, διάφορα συν-
θεσας νέα ἔργα. Τῷ 1830 ἐξελέγη μέλος
τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς
φιλολογίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1840 μέχρι τέλους
τῆς ζωῆς του ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῷ
ἀπένευμε τὸ βραβεῖον Goibert. [Πς.]

— 2) Ἀμεδαῖος Σίμων Τ., ἀδελφὸς τοῦ
Δύγουστινου, ἐπίσης ἱστοριογράφος, γενν.
1797 ἐν Βλοᾷ, διατελέσας τὸ κατ' ἀρχὰς
καθηγητὴς καὶ εἰτα ἀνώτερος ὑπάλληλος
τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ διορι-
σθεὶς τῷ 1860 γερουσιαστὴς. Ἐγραψε κυ-
ρίως περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορίας τῆς Γα-
λατίας πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς κα-
τακτήσεως, ἱστορίαν τοῦ Ἀττίλα κλ. Ἀπέθανε
τῷ 1873 ἐν Παρισίοις. [Β.Ε.]

Τιθορέα ἢ Τιθόρα ἢ Τιθόρρα. Ἀρχαία
παλαιότατα Νέων καλουμένη Φωκικὴ πόλις
ἐπὶ τῆς ΒΔ παραφυάδος τοῦ Παρνασσοῦ ὑπὸ
τὴν ὁμώνυμον κορυφὴν αὐτῆς. Κατέχου-
μεν λεπτομερῆ αὐτῆς περιγραφὴν ὑπὸ τοῦ Παισα-
νίου, δὲν ἦτο ὅμως ἡ πόλις μεγάλῃς σημα-
σίας σώζονται λαμπρὰ εἰρεπία αὐτῆς ἐν
τῇ σημερινῇ κώμῃ Βελίτσα καὶ περὶ αὐτήν.

→ Ἀπὸ τῆς ἀρχ. πόλεως ἐκλήθη ὁ ση-
μερινὸς θ ἡ μ ο ς Τ. ὑπαγόμενος εἰς τὴν
ἐπαρχίαν Λοκρίδος. Εἰς αὐτὸν ἀνήκουσιν
ἡ κώμη Βελίτσα (πρωτεύουσα) καὶ τὰ χωρία
Κηφισοχώρι, Ἀγία Μαρίνα καὶ Μόδι. Κά-
τοίκους ἔχει 2 760. [Μ.Σ.]

Τιθραύστης. Σατράπης τῆς Μικρᾶς
Ἀσίας, διάδοχος τοῦ Τισσαφένους, δν τῷ
394 π. Χ. ἐφόνευσε διαταγῇ Ἀρταξέρξου
τοῦ Μνήμονος. Οὗτος κατώρθωσε νὰ συν-
μολογήσῃ μετὰ τοῦ Ἀγησιλάου ἀνακωχὴν
καὶ νὰ τὸν πείσῃ νὰ στρέψῃ τὰ βπλα κατὰ
τοῦ Φαρναβάξου, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως εἶχεν
ἀποστείλῃ εἰς Ἑλλάδα τὸν Ῥόδιον Τιμο-
κράτην μετὰ 50 ταλάντων ὅπως ἐπιτύχῃ
νὰ διεγερῇ ἐκείνους πόλεμον καὶ οὕτως ἀναγ-
κασθῇ τοὺς Σπαρτιάτας ν' ἀνακαλέσωσι τὸν
Ἀγησίλαον. [Πς.]

Τιθυμάλων εἶδη. Βλ. Εὐφρόνη.

Τιθωνός. Υἱὸς τοῦ Λαομέδοντος
τῆς Σιτυμοῦς. Ἐνεκα τοῦ ἔξαισι-
κάλλους ἐρασθεῖσα αὐτοῦ ἡ Ἥως τὸ
γαγε καὶ ἀπέκτευσεν ἐξ αὐτοῦ τοὺς
ἑμιαῖους καὶ Μένονα. Ἐπιτυχὴς
παρὰ τῶν θεῶν τὴν ἀθανασίαν το-
σόντης νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν αἰωνίαν νύ-
δ' ὅ καὶ οὗτος ἐγένετο ὑπέργῃρος, ἡ
κτείνοντας αὐτὸν οἱ θεοὶ τὴν μετα-
σταν εἰς τέττιγα. [Μ.Σ.]

Τίεκ (Λουδοβ. Tieck). Γερμανὸς
γραφεὺς γενν. ἐν Βερολίνῳ τῷ 17
ἀπρ. τῷ 1853. Οὗτος εἶναι εἰς τῶν
γῶν τῆς ῥωμαντικῆς σχολῆς ἐν Γα-
πρῶτον δ' ἔργον αὐτοῦ εἰς τὸ εἶδος
εἶναι «Ταξιδία τοῦ Στέρνβαλδ»
ἐν ᾧ ἐξάγει τὴν τέχνην τοῦ μεσαιῶνος
τοῦτο παρεσταθῆσαν ἀπὸ τῶν βερ-
θεάτρων τὰ ἔργα αὐτοῦ «Κυανοπώ-
«Παπουτωμένων Γάτος», ἡ σατυρ-
μωδία «Ὁ Πρίγκιψ Ζερβίνος ἡ τι-
πρὸς ἀναζήτησιν τῆς καλοισθρίας»
ἀριστούργημα τῶν δραματικῶν του
«Γενεθιῆς τῆς Βραβάντης». Τῷ 1829
μοσίευσεν συλλογὴν λυρικῶν ποιήσεων
σὴν, εἰς ἣν ἀπὸ τοῦ 1819 εἶχεν ἐγκα-
μετὰ ταξιδίου εἰς Μόναχον, ῥώμη κα-
δίνον, ὅπου ἤρξατο αἰσθανόμενος ἐν-
σμον πρὸς τὸν Σαίξπηρον οὗτινος π
ἔργα μετέφρασε μετὰ τοῦ Σλέγκελ.
μετέβαλε σχολὴν καὶ ἤρξατο δημο-
πληθῶν ἱστορικῶν διηγημάτων καὶ μ
ρημάτων ῥηογραφικῶν, ἐν οἷς τὸ
στικὸν ὑπαγορεύει εἰς τὴν πραγματικὴν
Ἐν αὐτοῖς καταριθμητέα «Ὁ θάνατος
Κάροενς», «Ὁ Νέος Ξυλουργός», V
Accorombona κλ. Προσκλήθεις τῷ
εἰς Πρωσίαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, τ
διωρίσθη σύμβουλος τῆς αὐλῆς, διηλ
τελευταίας ἡμέρας του ἐν Βερολίνῳ.

Τίκινος (λατ. Ticinus, ἰταλ. Τ
Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Πάδου
γάζων ἐπὶ τοῦ ἀγ. Γοιθάρδου καὶ τ
δου Νουβένε. Διαρρέων τὸ ἀπ' αὐτο
θὲν ἐλβετικὸν καντόνιον Τεσσίνον, δι
εἰτα τὴν Μελίζονα λίμνην καὶ ἐκβάλλ
τὸν Πάδον 5 χμ. κάτωθεν τῆς Παβί
τὸ πάλαι ἐλέγετο καὶ Τ., μετὰ ῥοῦν
237 χμ. Παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ δ
δας τῷ 218 π. Χ. ἐνίκησε τοὺς Ῥω

Τίλ (Tiel ἢ Thiel). Πόλις τῆς δ
ἐπαρχίας Γέλδερς, ἐπὶ τοῦ Βάαλ,
9 879 κατ. καὶ σημαντικὸν ἐμπορίον

Τίλδοβουργον (Tilburg). Πόλις
ἐλλανδικῆς ἐπαρχίας Βορείου Βραβ
ἔχουσα 35 068 κατ. καὶ ἀκμαιοτάτην
τουργίαν καὶ βυροδεψίαν. [Μ.Σ.]

Τίλια, *Tilia* L. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Φιλυρωδῶν (*Tiliaceae*). βλ. Φιλύρα.

Τίλλυ (Ἰωάννης Tzerclaes κόμης Tilly). Διάσημος στρατηγὸς ἐν τῷ Τριακονταετῇ πολέμῳ, γενν. τῷ 1559 ἐν Βραδάντῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1632. Ἰησουίτης ὢν κατ' ἀρχὰς ταχέως ἐγκατέλειψε τὰς ἱερατικὰς τάξεις ὅπως καταταχθῇ εἰς τὸν στρατόν, καὶ διεκρίθη ἐν Οὐγγαρίᾳ κατὰ τῶν Τούρκων. Ὅτε ἐξεργάη ὁ Τριακονταετής πόλεμος ἔλαβε τὴν ἀντιστρατηγίαν τοῦ ὑπὸ τὸν Μαξιμιλιανόν τῆς Βαυαρίας στρατοῦ τῆς καθολικῆς ἐνώσεως, ἔλαβε σημαντικὸν μέρος εἰς τὴν νίκην τοῦ Λευκοῦ Ὄρους παρὰ τὴν Πράγαν, ἀφῆρσεν ἀπὸ τὸν Ἑρνέστον τοῦ Μάνσεφελδ τὰς θέσεις τοῦ Πίλσεν καὶ τοῦ Ταβέρ καὶ ἀφῆθη νὰ νικηθῇ ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐν Βισλόχ. Ἐξεδιέκθη ὅμως διὰ τὴν ἥτιαν ταύτην ἐν ταῖς μάχαῖς τοῦ Βίμπφεν, τοῦ Ὄχοτ, τοῦ Λαίν καὶ τῇ τοῦ Λούττερ τῷ 1626, ὅτε ἐξεμβρίσκει τὰς Δανικὰς δυνάμεις. Μετὰ τὴν εἰς τὸν Βαλλενσταϊν ἐπισυμβάν δυστύχημα, ὁ Τ. διωρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Β' ἀρχιστρατηγὸς τῶν αυτοκρατορικῶν στρατευμάτων (1630). Ὅτε δὲ ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος εἰσώρμησεν εἰς Γερμανίαν, ὁ Τ. κύριος τῆς κάτω Σαξονίας καὶ τῶν προουρίων τοῦ Σλέσβικ καὶ τοῦ Ὀλσταϊν κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ ἀκόμη μετὰ ἐπίμονον πολιορκίαν τὸ Μαγδεβούργον ὅπερ ἐκ θεμελίων κατέσφαξε. Τὸ αὐτὸ εἶος ἀπώλεσε τὴν ἀποφασιστικὴν μάχην τῆς Λιψίας (1631). Ἀναγκασθεὶς νὰ φύγῃ πρὸς τὴν Σουηδίαν καὶ εἰτα πρὸς τὴν Βαυαρίαν, ματαίως ἠγωνίσθη νὰ ἐμπεδίσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Γουσταύου διάβασιν τοῦ Λέχ, διότι ἐνίκηθη καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀπεβίωσεν ὀλίγας ἡμέρας εἰτα ἐκ τῶν τραυμάτων τοῦ ἐν Ἰγγελστατῇ. Ὁ Τ. ἦτο ἀπλοῦς, ἀφιλοκερδής, φίλος τῆς τάξεως καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀλλ' εἰς ἄκρον αὐστηρὸς. Ἐν τούτοις κατὰ τὸν θάνατόν τοῦ λέγουσιν ὅτι ἐξέφρασε τὸν οἰκτόν τοῦ διὰ τὴν κατασκαφὴν τοῦ Μαγδεβούργου ἐπιρρίπτειν τὴν εὐθύνην τούτου εἰς τὸν Παππενχάιμ.

Τίλμα ἢ μοιτς καλοῦνται αἱ κλωσταὶ ἃς λαμβάνομεν τίλλοντες λινὸν ὕφασμα. Ἄλλοτε τὸ Τ. ἦτο ἐν μεγάλῃ χρήσει δι' ἐπίδεσμοις, νῦν δὲ ἀντικαταστάθη ὡς ἐπὶ πλεῖστον διὰ τοῦ κεκαθαρμένου βμβάκος κλ.

Τίλσιτ (Tilsit). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ Πρωσικῷ ν-μῶι Γουμβίνεν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μέμελ καὶ ἔχουσα 24 545 κατ., ποικιλιωτάτην καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον. Τῷ 1807 ἐκλείσθη ἐνταῦθα συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς Πρωσίας, δι' ἣς αὕτη περιωρίσθη σπουδαίως. [Μ.Σ.]

Τιλφούσιον ἢ Τιλφώσιον. Ὑψηλὸς

κρημνὸς παρὰ τὴν Κορώνειαν, νοτίως τῆς Κωπαίδος, εἰς τοὺς πρόπεδας τοῦ ὅποιου ὑπῆρχεν ἡ ἱερὰ τοῦ Ἀπολλωνος κρήνη Τιλφούσα, παρὰ τὴν ὅποιαν ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Τειρεσίου. [Πς.]

Τιμαγένης. Ἕλλην ἱστορικὸς γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου Γαβίνου τῷ 56 π. Χ. ἄλυσιν ταύτης συλληθεὶς αἰχμάλωτος καὶ πωληθεὶς ὡς δοῦλος εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Σύλλα Φαῦστον, ὅστις τὸν ἀπληθεύωσεν. Κατ' ἀρχὰς ἐξῆ μετερχόμενος διάφορα ἐπαγγέλματα, βραδύτερον ὁμως κατώρθωσε ν' ἐνοίξῃ ρητορικὴν σχολὴν ἐν Ῥώμῃ καὶ ν' ἀποκτήσῃ ὄνομα καὶ προστάτας ἐν εἰς καὶ αὐτὸν τὸν Δύγουστον. Ἐπειδὴ ὁμως ἐτέλμησέ ποτε νὰ ἐκφρασθῇ πλεῖστον τοῦ δέοντος ἐλευθέρως περὶ τούτου περιέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ, δι' ἣν ἀντικεικόμενος ἔκαυσεν ἢν εἶχε συγγράψῃ ἱστορίαν τῆς βασιλείας τοῦ Δύγουστου. Ἀπεβίωσεν ἐν Δαβίνῳ τῆς Ὀσροηνῆς καὶ καλεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Κεϊντιλιανοῦ Ἀνερθωτῆς τῆς ἱστορίας, συγγράψας «Ἱστορίαν τῶν Γαλατῶν» καὶ «Ἱστορίαν τῶν Βασιλέων» (δηλ. τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του). Τῶν ἔργων του οὐδὲν σῴζεται. [Πς.]

Τίμαιος. 1) Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἐκ Λοκρῶν, ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος καὶ καταλαβὼν ἐν τῇ πατριδί του τὰ ὅπια τῶν ἀξιομαχίων. Εἰς αὐτὸν προσέτρεξεν ὁ Πλάτων ὅπως ἐκμάθῃ τὰ δόγματα τῶν Πυθαγορείων. Ἔργα αὐτοῦ μνημονεύονται «Περὶ Φύσεως», «Περὶ Πυθαγόρα» καὶ «Περὶ κόσμου ψυχῆς καὶ φύσεως», ὅπερ ἄλλοι μὲν θεωροῦσιν ὡς περὶ λήψιν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Τίμαιος διαιλόγου τοῦ Πλάτωνος, ἄλλοι δὲ ὡς πρωτότυπον ἔργον, ὅπερ ἐχορήγησε τῷ Πλάτῳ τὴν βᾶσιν τοῦ συστήματός του τῶν ἰδεῶν. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ὁ συγγραφεὺς ἀνάγει τὰ πάντα εἰς 3 ἀρχὰς, τὸν θεόν, τὰς ἰδέας καὶ τὴν φύσιν. Ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἀποδιδόντες τὰ ἔργα ταῦτα εἰς ἄλλον ὁμόνομον αὐτῷ. — 2) Ἱστορικὸς ἐκ Ταυρομενίου, υἱὸς τοῦ Ἀνδρηνάχου, γενν. τῷ 352 π. Χ. Ἐξερσθεὶς τῆς Σικελίας ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους διέμεινεν ἐπὶ 50 ἔτη ἐν Ἀθῇναις. Ἐπιστρέψας κατὰ τὰ γηρατεῖα του εἰς Σικελίαν ἀπέθανεν ἐκεῖ ἐν ἡλικίᾳ 96 ἐτῶν τῷ 257 π. Χ. Συνέγραψεν Ἱστορίαν τῆς Σικελίας μέχρι τῆς 129 Ὀλυμπιάδος καὶ Ἱστορίαν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Πύρρου. Ὁ Τ. δὲν χυρίζει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἴμην ἐκριβδόλου ἱστοικοῦ, μόνον δὲ τὴν ὕψος αὐτοῦ ἐπαινέται. Τῶν ἔργων του διεσωθήσαν μόνον ἀποσπάσματα. Οὗτοι εἶναι ὁ πρῶτος μεταχειρισθεὶς τὰς Ὀλυμπιάδας ὡς χρονολογικὰς μονάδας. [Πς.]

εἰ ἔλασσον τῶν 10 μῶν εἰσόδημα ἔχοντες.
— 2) Τὸ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβαλλόμενον
πρόστιμον εἰς τὸν καταδικαζόμενον. Τοῦτο
εἰς τὰς λεγόμενας τιμητὰς δίκας προτεί-
νεται ὑπὸ τοῦ ἀνάγοντος εἰς αὐτὸ, ὃ δὲ ἀναγ-
όμενος ἀντέτασσε τὸ ἀντιτίμημα, εἰς δὲ θεώ-
ρει ἑαυτὸν καταδικαστέον. Οἱ δικασταὶ ἀπε-
ραίνοντο μεταξὺ τῶν δύο χαράσσοντες ἐπὶ
τοῦ τιμητικοῦ πινακίου βραχεῖαν μὲν γραμ-
μὴν ἐν ἀποδοχῇ τοῦ ἀντιτιμήματος καὶ μα-
κράν ἐν ἀποδοχῇ τοῦ τιμήματος. [Πς.]

Τμήμα (νομ.). Βλ. Ἀγοροπωλησία.

Τίμησις ἡ κῆνος (census) ἔκαλετο
κατὰ Ῥωμαίους ἡ ἀρχικῶς μὲν ὑπὸ τῶν
πράκτων, εἶτα δὲ ὑπὸ τῶν τιμητῶν (βλ. λ.)
ἐκτελούμενη ἀπογραφὴ τῶν πο-
λιτῶν κατὰ τὴν περιουσίαν ἑκάστου. Ὁ θε-
μὸς οὗτος εἰσῆχθη κατὰ τὴν παραδοσιν
ἐκ τοῦ βασιλέως Σερουίου Τυλλίου τῷ
577 π. Χ., ὅστις διέταξεν ὥπως πάντες οἱ
πολιταὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς δη-
λώσωσιν ἐνέρκως τὴν περιουσίαν αὐτῶν, τὴν
ἀριθμὲν τῶν τέκνων, τῶν δούλων κλ. κατ'
ἐκλογὴν τοῦ ἐποίου ἀπετελέσθη ἐπὶ τῇ
βάσει τῶν δηλώσεων τούτων ἡ καταλογὴ
τῶν πολιτῶν εἰς 5 συμμορίας (classes) αἱ-
νιγὰς πάλιν διηρῶντο εἰς λόγους (centu-
riae). Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῶν ἀρχαιο-
τέρων χρόνων τῆς ἐλευθέρας πολιτείας ἡ τί-
μησις ἐγένετο ἀπολειστικῶς κατὰ τὸ μέγεθος
τῆς ἐγγείου κτήσεως, μέλις δὲ ὕστερον κατὰ
τὴν Μόμμεν ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ Ἀππίου Κλαυ-
δίου ὤρισθη ἡ πολυλογισμὸς συμπαῶς τῆς περιου-
σίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χρηματικῆς κτήσεως.
Ἡ πρώτη συμμορία περιελάμβανε ἐν 80 ὁ-
μοῖς τοὺς ἔχοντας τοῦλάχιστον περιουσίαν
100 000 ἀσσαρίων, ἡ δὲ δευτέρα, τρίτη,
καὶ τετάρτη αἱ ἔχουσαι ἀνὰ 20 λόγους, τοὺς
αὐτοὺς 75, 50 καὶ 25 χιλ. καὶ τέλος ἡ
ἐμπκτη μετὰ 28 λόγων ἐκείνους ὧν ἡ πε-
ριουσία ἀπετελεῖτο ἐκ 12 χιλ. ἀσσαρίων.
Διατέραν θέσιν κατεῖχον οἱ ἱππεῖς, οἱ δὲ
πρὸς κατώτεροι λόγοι δὲν ὑπῆγοντο εἰς οὐ-
μίαν συμμορίαν. Κατὰ τὴν διαρρυθμίσιν
τῶν συμμοριῶν ἐκάνονίζετο ἡ στρατιωτικὴ
ἡγεσία, οἱ φόροι καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώ-
ματα τῶν πολιτῶν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς καὶ
ταῖς ἐκκλησιασταῖς τοῦ δήμου. Ἐκείνοι δὲ οἱ
ἐκτός (ἐκτός τῶν ἱππέων) δὲν ἀνῆκον εἰς
ὁδεμίαν συμμορίαν, εἶχον μὲν τὴν στρατιω-
τικὴν θητείαν, ἀλλ' ὀστεροῦντο τοῦ δικαιώ-
ματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι καλοῦ-
μενοι proletarii ἢ capite censi. [Θ. Μ.]

Τιμηταὶ (Censores). Ῥωμαῖοι ἀρ-
μόντες ὧν ἔργον ἦτο κατ' ἀρχὰς ἡ τίμησις
καὶ ἡ ἀπογραφὴ τῶν πολιτῶν καὶ ἡ ἐκτίμη-
σις τῆς περιουσίας ἑκάστου βαθυδὲν ὁμοῦ
ἀρχῇ αὐτῶν προσέλαβε μείζονα σπου-
δαιότητα ἀνατεθείσης αὐτοῖς τῆς ἐπιμελείας

τῶν ἡθῶν, τοῦ λεγ. καταλόγου τῶν συγκλητι-
κῶν (lectio senatus) καὶ τῆς διαχειρήσεως
τῶν δημοσίων προσόδων. Ἐν ἀρχῇ τὰ κα-
θῆκοντα τῶν Τ. ὑπεδύνοντο οἱ ὕπατοι, ὡς
εἶδα δὲ ἀρχῇ συνέστη τῷ 433 ἢ κατ' ἀλ-
λους τῷ 435 π. Χ., δύο ὄντων τῶν τιμη-
τῶν καὶ ἐκλεγόμενων ἐπὶ πενταετίαν καθ'
ἑαστον ἀγνισμὸν ἢ καθαρμὸν (lustrum) ἐκ
φόβου ὅμως μήπως καταχρασθῶσι τῆς ἐξου-
σίας αὐτῶν ὁ χρόνος τῆς διαρκείας αὐτῶν
περιωρίσθη ἀπὸ τοῦ 334 εἰς 18 μῆνας· οἱ Τ.
ἤδρευον ἐν τῇ καλουμένῃ villa publica. Κατὰ
πρῶτον πατρίκιον ὑπεδύνοντο τὴν τιμητείαν
μέχρι τοῦ ἔτους 350 π. Χ. ὅτε ἐγένετο
αὕτη προσιτὴ καὶ εἰς τοὺς πληθεύουσιν, κα-
τηργήθη δὲ ἐπὶ Δούλουτου, ἀφ' οὗ πρότερον
ἐπὶ τινα χρόνον ἀνεστάλη ὑπὸ τοῦ Σύλλα·
ἐν τούτοις οἱ αὐτοκράτορες ἐξήσκησαν τὰ
ἔργα τοῦ Τ. μέχρι Οὔεσπασιανού μεθ' οὗ
τὸν θάνατον τελείως ἐξηφανίσθη. Ὁ αὐ-
τοκράτωρ Δέκιος ὕστερον ἀπεπειράθη τὴν
ἀνασύστασιν τῆς τιμητείας, ἀλλ' ἀνευ ἀπο-
τελέσματος. Ὁ ἐπιφανέστατος τῶν διακρι-
θέντων Τ. ὑπῆρξε Κάτων ὁ πρεσβύτερος ὁ
καὶ Τ. ἐπικαλούμενος. [Θ. Μ.]

Τιμώθεος. 1) Ἀθηναῖος στρατηγὸς
οὐκ ἐκ τῆς Κόμης. Σχῶν διδασκαλὸν τὸν
Ἰσοκράτη κατέστη ῥήτωρ διόνημος. Τὸ
πρῶτον ἐξεστράτευσεν ὡς ναύαρχος μετὰ
τοῦ Χαβρίου καὶ τοῦ Καλλιστράτου κατὰ
τῆς Σπάρτης τῷ 378, τῷ δὲ δὲ 375 ἀπεστά-
λη ἐκ νέου κατὰ τῆς Λακεδαιμόνης μεθ' 60
πλοίων, ὅτε ἐλεγκάτης τὰς παραλίας αὐ-
τῆς, ἐκυρίευσεν τὴν Κέρκυραν καὶ ἐνίκησε
παρὰ τὴν Λευκάδα τὸν Λακεδαιμόνιον ναύαρχον
Νικόλκον. Διὰ τῶν ἐπιτυχιῶν τούτων
ἐπετεύχθη εἰρήνη μετὰ τῆς Σπάρτης, δι'
ἧς αὕτη παρῆντο τῆς διεκδικήσεως τῆς
ἐπὶ τῶν Ἀθηνῶν ὑπεροχῆς. Μεταβάς εἶτα
ὁ Τ. εἰς Πελοπίαν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνά-
κτησιν τῆς Αἰγύπτου. Ἐπανελθὼν ἀπε-
σταλὴ τῷ 368 πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Ἀριο-
βαρζάνου, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος εἶχεν ἀποστῆ
τοῦ βασιλέως τῆς Πελοπίας ἐπολιόρκησε τὴν
Σάμον ἣν καὶ ἐκυρίευσεν μετὰ 11 μῶν
πολιορκίαν τῷ 366. Εἶτα τῷ 364 ἐκυρίευ-
σε τὴν Ὀρώνην, τὴν Μεθώνην, τὴν Πύ-
δναν καὶ τὴν Ἰστειδίαν καὶ ὑπέταξε τοὺς
Χαλκιδεῖς, τοὺς Ὀλουθίους καὶ τοὺς Βυ-
ζαντίους καὶ συνέβραμε τὴν Κύκλον. Ὅτε
δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χάρητος ἀνέ-
λαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου μετὰ τοῦ
Ἰφικράτους καὶ δὲν ἠδυνήθησαν ἕνεκα τρι-
κυμίας νὰ ναυμαχίωσι κατὰ τῶν συμ-
μάχων, νατηγορήθησαν ἐπανελθόντες ἐπὶ
προδοσίᾳ καὶ ὁ Τ. κατεδικάσθη εἰς πρό-
στιμον 100 ταλάντων, ὅπερ βραδύτερον με-
τρίασθαι εἰς 10 ἐπλήρωσεν ὁ υἱὸς τοῦ Κό-
νων. Ὁ Τ. κατέφυγε τότε εἰς Χαλκίδα

καὶ εἶτα εἰς Λέσβον, ὅπου καὶ ἀπέθανε. — 2) Μιλήσιος ποιητῆς καὶ μουσικῆς δι' ὁσμῆς, ὅστις καὶ τὴν λύραν ἐτελειοποίησε προσθεὶς 2 ἢ 4 νέας χορδὰς, ὃν νεωτερισμὸν εἰ Σπαρτιάται ἀπηγγέρευσαν διὰ νόμου, θεωρήσαντες αὐτὸν ὡς ἐκδηλόνοντα. Ἐγράψε δὲ καὶ διάφορα ποιήματα, ἀπωλεσθέντα ἐκτὸς τινῶν ἀποσπασμάτων, ἐξ ὧν μνημονεύονται 18 διθύραμβοι, 21 ὕμνοι καὶ 10 ἐξάμετροι ὠδαί, ὡς καὶ δραματικά ἔργα. Κληθεὶς καὶ μεταβὰς παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας Ἀρχελάῳ ἀπεβίωσεν αὐτόθι τῷ 357. — 3) Ἀποστόλος, μαθητῆς τοῦ Ἀγ. Παύλου, γεννηθεὶς ἐν Λύστρᾳ τῆς Λυκαονίας ἐκ πατρὸς ἐθνικοῦ καὶ μητρὸς Ἰουδαίας. Ἠπάσθη τῷ 53 μ. Χ. τὸν Χριστιανισμὸν καὶ προσκλήθηθεὶς τῷ Ἀγ. Παύλῳ τὸν συνώδευσεν εἰς Ἀσίαν, Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, μετέσχεν τῆς πρώτης ἐν Ῥώμῃ αἰχμαλωσίας του καὶ ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἐφέσου. Λέγεται ὅτι θέλων νὰ παρεμποδίσῃ ἐορτὴν τινὰ τῶν ἐθνικῶν ἐφορεύθη τῷ 97· ἐορτάζεται τῇ 22 Ἰανουαρίου. Πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνονται δύο ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Τιμοκλῆς. Ἀξιόλογος κωμικὸς ποιητῆς Ἀθηναῖος, ὅστις ἐπέτυχεν κυρίως εἰς παρωδίας τραγικῶν ὑποθέσεων καὶ πολλάκις πολλοὺς ἐξέχοντας συγχρόνους αὐτῷ συμπολίτας προσέβαλεν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ. Διεκρίνετο διὰ τὴν πληθὺν τῶν γνώσεών του, τὸ δὲ ὕψος του ἦτο ἐξαιρετικὸν καὶ ἡ διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων λεπτή. Διεσώθησαν οἱ τίτλοι 27 ἔργων του καὶ τινὰ ἀποσπάσματα.

Τιμοκρατία. Τὸ πολιτειακὸν σύστημα καθ' ὃ κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῆς περιουσίας καὶ τῆς εἰς τὸ δημόσιον εἰσφορᾶς (τιμῆματος) συμμετέχουσιν οἱ πολῖται εἰς τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν.

Τιμοκρέων. Ἀθλητῆς καὶ λυρικὸς ποιητῆς καταγόμενος ἐξ Ἰαλυσοῦ τῆς Ῥόδου. Κατηγορηθεὶς ὡς φίλος τοῖς Πέρσαις φροντῶν ἐξωστραχίσθῃ, μάτην δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς παντὶ σθένει καὶ διὰ πληρωμῆς χρημάτων ἀκόμη ἐπεζήτησε τὴν ἀνακλήσιν τῆς ἐξορίας του. Θυμωθεὶς ἐντεῦθεν ὁ Τ. ἀχαριστικῶς ἤρξατο γράφων κατ' αὐτοῦ λιβέλλους. Τοιοῦτους ἔγραψε καὶ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του καὶ φίλου τοῦ Θεμιστοκλέους Σιμωνίδου τοῦ Κεῖου, εἰς οὗς ὁμως καὶ οὗτος δι' ἐτέρων ὁμοίων ἀπήντησε. Τῶν ἔργων αὐτοῦ σώζονται μόνον ἀποσπάσματα μικρὰ, ἱκανὰ ὁμως νὰ καταδείξωσι τὸ βίσιον καὶ τὸ ἄμπαθὲς τοῦ χαρακτήρος του. [Πς.]

Τιμολέων. Κορίνθιος στρατηγὸς ἐξ ἐπιστήμου γένους γεννηθεὶς περὶ τὰ 410 π. Χ., υἱὸς τοῦ Τιμοδῆμου, καὶ διακρινόμενος διὰ τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς του καὶ τὸν πατριωτισμὸν αὐτοῦ. Τούτων δείγμα τρανὸν παρέσχεν ὅτε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ

Τιμοφάνης ᾔθελῃσε ἐπὶ κεφαλῇς μισοφρόνων νὰ καταστῇ τύραννος τῆς Κορίνθου. Ὁ Τ. ἀφ' οὗ μάτην ἀπεπειράθη νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἐπέτρεψε τὴν ἐνώπιόν του συαγὴν (364) ὑπ' ἄλλων φιλελευθέρων πολιτῶν, αὐτοῦ καλύπτοντος τὸ πρόσωπον. Τὸν οὗτον ὄντα καὶ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἀριστάμενον τῶν κοινῶν, οἱ Κορίνθιοι ἐπερψαν εἰς βοήθειαν τῶν Συρακουσῶν, ἀποικίας αὐτῶν ζητησάσης τὴν συνδρομὴν τῆς μητροπόλεως κατὰ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου. Μεταβὰς δὲ εἰς Συρακούσας ὁ Τ. ἐξεδίωξε τὸν κατέχοντα τὴν ἀκρόπολιν τῆς πόλεως Διονύσιον ἀνέτρεψε ταύτην ὡς σύμβολον τῆς τυραννίας ἐγκαταστήσας εἰς τὸν τόπον αὐτῆς τὴν δικαστήριαν, ἀνεκήρυξε τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα καὶ ἀνακηρυχθεὶς ὁ ἴδιος ὑπέρτατος ἄρχων διώκῃ μετὰ πραότητος καὶ δικαιοσύνης καταστήσας οὗτω τὰς Συρακούσας πόλιν εὐήμερον. Ἐπίσης συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἄλλων πόλεων καὶ κατενίκησε τῷ 342 ἐν Κρμισσῇ τοὺς κατὰ τῆς πόλεως ἐπελθόντας Καρχηδόνιους μεθ' ὃ παρτήθη τὴν ἀρχήν. Περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του ἀπώλεσε τὴν ἐρασίην του, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 336 παρὰ πάντων ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος. Πρὸς ἐνδείξιν τῆς εἰς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης τῶν οἱ Συρακούσιοι τῷ ἀνήγειραν μνημεῖον, ἐτέλουν δὲ καὶ ἐπικηδεύουσιν τελετὰς εἰς μνήμην τοῦ βίου αὐτοῦ ἔγραφαν ὁ Πλούταρχος καὶ Κορνήλιος Νέπωρ. [Πς.]

Τιμόμαχος. Βυζαντινὸς ζωγράφος κατὰ τοὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου χρόνους ἀκμάσας, ὅστις ἐξεῖχεν ἰδίῳ εἰς τὴν παράστασιν βιαιῶν καὶ ὁρμητικῶν παθῶν, πρὸς καταστολὴν τῶν ὁπαιῶν ἡγωνίζετο ἢ θέλησις. Τοιαῦται αὐτοῦ εἰκόνες ἦσαν ἡ τοῦ Ἀλάντος μελετῶντος ν' αὐτὸν κτονήσῃ ἐν στιγμῇ καταστολῆς τῆς μανίας του καὶ ἡ τῆς Μηδείας ἐκδηλοῦσης τῆς ἐνδόμυχον πάλιν μεταξὺ τῆς ἐκ τοῦ παθοῦς τῆς ἐκδικήσεως ἀποφάσεως τοῦ νὰ σφάξῃ τὰ τέκνα τῆς καὶ τῆς μητρικῆς στοργῆς. Τῆς εἰκόνος ταύτης, ἣν ἀφῆκεν ἀτελεῖ, ἀντιγραφὸν εὗρεθῇ ἐν τοιχογραφίᾳ τῆς Πομπηίας καὶ μέρος αὐτῆς ἐπὶ δακτυλιοῦ, ἀμφότερας δὲ ἡγάρασεν ὁ Καῖσαρ ἐν Κυζικῷ ἀντιμισθίαν 80 ταλάντων. Ἄλλα θαυμαζόμενα ἔργα αὐτοῦ μνημονεύονται «Ὁρέστης», «Γοργὼ» κτλ.

Τιμόρ (Timor). Μία τῶν Σουδαίων νήσων Ν τῶν Μολούκων εἰς 8°30'-10°30' πλάτους, ἔχουσα μετὰ τινῶν πλησίον νήσων ἐμβαδ. 32 586 τ.χμ. καὶ πληθυσμὸν 60 χιλ. κατ. Μαλαίων, Παπούων, Περτιγκάλων, Ὀλλανδῶν καὶ Σινῶν. Αὕτη διασπάζεται ὑπὸ μακρᾶς δροσερᾶς θαλάσσης ὁρέων καὶ διαβρέχεται ὑπὸ πληθὺς ποταμῶν, ἔχει κλίμα ἀνθυγιεινὸν καὶ εἰς ἀπ.

τρίμους μεταβολάς υποκειμένον, ἔδαφος δὲ εὐρύτερον, παράγον ἔυλον τοῦ σανδάλου, βαμβοὶ κτλ. ἀφθονοῦσι δ' ἐν αὐτῇ πιθήκοι, βοῦβαλοι, ἀγριαὶ μέλισσαι, ἑρπετά, ἵπποι κτλ. Τὸ μεγαλύτερον τῆς νήσου μέρος ὑπὸκειται εἰς ἰθαγενεῖς ἡγεμόνας, εἰ Ὀλλανδοὶ κυριαρχοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἡμισείας τοῦ Δ μέρους καὶ εἰ Πορτογάλοι ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοῦ Δ ὅ ἐπὶ τῆς ΝΔ ἀκτῆς λιμὴν τοῦ Κουπάγκ εἶναι ἡ κυριώτερά πόλις τῶν ὀλλανδικῶν κτήσεων, τὸ δὲ Δίλλι, κείμενον εἰς τὰ ΒΔ, ἡ πρωτεύουσα τῶν πορτογαλικῶν.

Τιρσάχ λ. μ. ν. η. (ἦτο λιμνη τῶν Κρεκοδείων). Εὐρίσκεται ἐν τῇ Κάτω Αἰγύπτῳ καὶ ἐκρησμοποιήθη διὰ τὴν διώρυκα τοῦ Σουέζ. ἔχει ἐπιφάνειαν 15 τχμ. [Μ.Σ.]

Τίμων. 1) Ἀθηναῖος, υἱὸς τοῦ Ἐχεκράτιδου, γενν. ἐν τῇ δῆμῳ Κολυττῷ περὶ τὰ 440 π. Χ. Εὐπρεπὲς καὶ φιλοσοφικὰς ποιήσας σπουδὰς ἀπώλεσεν οἷτα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀχαριστίας ἧς ἔλαβε πείραν, καὶ τῶν ἄλλων ἐλαττωμάτων τῶν συγχρόνων τοῦ κατέστη ἐπὶ τοσοῦτον μ. ἢ ἄνθρωπος, ὥστε καὶ ἐπονεμάζεται, ὥστε ἀποχωρήσας πρὸς τὸν Ἰμριτὲν ἔζη μονήρῃ βίον. Ἀπέθανε δ' ἐκ τῆς ἐλλειψέως περιποιήσεων εἰς τραῦμα ὅπερ ὑπέστη καταπεσὼν ἀπὸ ξένου. Ὁ Λευκιανὸς ἐποίησεν ἴδιον ἔργον περὶ αὐτοῦ. — 2) Ὁ ἐπιλεγόμενος Σιλλογράφος, ἐκ τοῦ κυριωτέρου ἔργου αὐτοῦ τῶν Σιλλων, παρωδίας καὶ σατύρας τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν. Οὗτος κατήγετο ἐκ Φλιούντος, γενν. περὶ τὰ 350 π. Χ. καὶ ἐσπούδασε σκεπτικὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τὴν Πύρρωνα, οὗ καὶ ἦτο φίλος, ἱατρικὴν καὶ ῥητορικὴν, ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς ὁποίας κατέστη πλουσιώτατος. Ἀφ' οὗ παρέμεινεν ἐπὶ καιρὸν ἐν Αἰγύπτῳ παρὰ Πτολεμαῖον τῷ Φιλαδέλφῳ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ Ἀντιγόνῳ τῷ Πονατῇ, ἐγκατεστάθῃ τέλος ἐν Ἀθήναις ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 90 περιπρὸ ἐτῶν. Τῶν ἔργων αὐτοῦ σώζονται μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα. [Πς.]

Τίνεν. Βλ. Τίρλεμόν.

Τίνμοθ ἢ Τένμοθ (Teignmouth). Λιμὴν ἐμπορικὸς ἐν τῇ ἀγγλικῇ κομητείᾳ Δέβον, κείμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τένν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης. ἔχει 8 282 κατ., ἐμπόριον καὶ ἀλιείαν. [Μ.Σ.]

Τιννεδέλλυ. Βλ. Τερυνελβέλ.

Τιντελλούστ (Tintollust). Πόλις τῆς ἡσέως Ἀἰρ ἐν τῇ Κεντρικῇ Σαχάρα, ἔχουσα περ. 60 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Τιντορέττος (Ἰάκωβος Robusti, ἐπιλεγόμενος Tintoretto). Διάσημος ζωγράφος, γενν. ἐν Βενετίᾳ τῷ 1512 καὶ ἀποθ. τῷ 1594. Ἐκρημάτισε μαθητὴς τοῦ Τετιανοῦ, ἀλλ' ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας συνέλαβε τὴν

ἰδέαν νὰ ιδρύσῃ ἰδίαν σχολήν, δι' ἧς οὖν τῇ σπουδῇ τῶν ἔργων τοῦ διδασκάλου του τουτένου ἐνέκυψε καὶ εἰς τὴν βαθεῖαν μελέτην τῶν τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου. Ἐκ τῆς ἐπιμόνου ταύτης μελέτης του κατέστη σθεδρὸν ἰσθπαλὸς τοῦ διδασκάλου του, πρὸς ὃν ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῆς παραγωγικότητος, καὶ οὐ ὑπερέχει κατὰ τὴν ὁρμὴν καὶ τὴν ζωὴν. Ἐν τούτοις ἐλλείπει ἀπὸ τῶν ἔργων του πολλάκις τὸ μεγαλεῖον. Ὁ Τ. συνέθετο πολλὰ, ἀλλὰ τὰ ἔργα του δὲν εἶναι ὅλα τῆς αὐτῆς δυνάμεως. Τὰ ἀριστουργήματα αὐτοῦ εἶναι, Ἡ Σταύρωσις τοῦ Ἰησοῦ, Τὰ προάγγελα σημεῖα τῆς Δευτέρας Παρουσίας καὶ Τὸ θαῦμα τοῦ Ἀγ. Μάρκου. Εἶχε καὶ θυγατέρα Μαρίαν ἐπιλεγμένην Tintorella διακρίθεισαν ὡς ζωγράφον καὶ ἀποθανοῦσαν ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ.

Τιονβίλλη (Thionville, γερμ. Dinsdenhofen). Ωχυρωμένη πρωτ. περιφέρ. ἐν τῇ γερμαν. Λοθαριγγίᾳ, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μωσαῖλα καὶ ἔχουσα 8 928 κατ. [Μ.Σ.]

Τζουρμέν (Tjumen). Πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ Τούρα, μία τῶν μεγαλύτερων τῆς Σιβηρίας, μετὰ 35 108 κατ., ἧτις ἦτο ὀνομαστὴ ὡς ἡ πρώτη ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἰδρυθεῖσα τῇ 1586. Ἐν αὐτῇ διενεργοῦνται σημαντικαὶ ἐμπορικαὶ πανηγύρεις καθ' ἃς μέγισται ποσότητες τεύχευ καὶ ἄλλων προϊόντων ἀνταλλάσσονται. ἔχει ποικίλην βιομηχανίαν διενεργουμένην διὰ πλέον τῶν 100 ἐργαστασίων καὶ εἶναι ὁ κύριος σταθμὸς ἀτμοπλοίων τῶν περὶ τὰς ποταμῶν. [Πς.]

Τιούξδору (Tewkesbury). Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητείᾳ Γλῶστερ 14 χμ. ΒΔ τοῦ Γλῶστερ μετὰ 8 000 κατ. ἔχει βιομηχανίαν βαντουρικήης, ὀνομαστῆς μουστάδας κλ. Παρ' αὐτὴν τῇ 1471 Ἐδουάρδος ὁ Δ' κατήγαγε τὴν τὴν θρόνον ἐξασφαλίσαν αὐτῇ νίκην κατὰ Μαργαρίτας τῆς Ἀνδεγαυικής, ἣν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἡμίλωτις. [Πς.]

Τίππεράρυ (Tipporary). Μία τῶν κομητειῶν τῆς Ἰρλανδίας μετ' ἐπιφανείας 4 296 τχμ. καὶ 430 000 κατ. Εἶναι ἐρεινὴ καὶ ἔχει κλίμα ὑγιεινὸν καὶ εὐκραές, ἔδαφος δὲ εὐφορὸν. Δι' ἐκείναις αὐτῆς γαίαι μετὰ τῶν τοῦ Κάσελ καλοῦνται «Χρυσῇ Κοιλίᾳ». — Ἡ πόλις Τ., ἐξ ἧς καὶ ἡ κομητεία ἔλαβε τ' ὄνομα, κεῖται 16 χμ. Δ τοῦ Κάσελ καὶ ἔχει περὶ τὰς 6 000 κατ. Αὕτη κλιθεῖ ἦτο σημαντικωτέρα. [Πς.]

Τίππο-Σαΐδ (Tippo-Sahib ἢ Tippoo-Sahib, ἐπιλεγόμενος καὶ Βεγνδούρ (τ. ἑ. ἀνδρείος). Ὁ τελευταῖος ναβάβ τῆς Μαϊσούρ, υἱὸς τῆς Χαϊδέρ-Ἀλῆ, γενν. τῷ 1749. Διαδεχθεὶς τῷ 1782 τὸν πατέρα του ἀμέσως ἐκῆ-

ρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες εἶχον εἰσβάλει εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ οὕς θαναοίμως ἐμίσει. τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐκκενώσωσι τὸ Βεδνὸρ καὶ ἐκλείσει μετ' αὐτῶν συμφέρουσαν εἰρήνην (1784). *Ἐτη τινὰ βραδύτερον ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ βασιλῆα τοῦ Τραβανκούρ, οὗτινος οἱ Ἀγγλοὶ ἀναλαβόντες τὴν ὑποστήριξιν ἐπέολιθον καὶ τὸν Τ. ἐν τῇ πρωτεύουσῃ του Σεριγγαπατάμ καὶ τὸν ἐξεβίβασαν νὰ ὑπογράψῃ ταπεινωτικὴν συνθήκην, δι' ἧς παρεχώρησε τὸ ἥμισυ τοῦ κράτους του καὶ ἐπλήρωσεν ἀποζημιώσιν 75 ἑκατομ. Μένει ἐκδικήσεως τότε πνέων ἐπελήρησε παντοίους τρόποις νὰ ὑποκινήσῃ ἔθροον κατὰ τῆς Ἀγγλίας εἴτε ἐν Ἰνδιῇ καὶ Κακόιλ εἴτε ἐκτός, ἀποστείλας μαλιστα καὶ πρέσβεις πρὸς τοῦτο εἰς τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτην. Τῶν ἐνεργειῶν τούτων λαβόντες γινώσκον οἱ Ἀγγλοὶ ἐκνήρυσαν ἐκ νέου τὸν πόλεμον κατ' αὐτοῦ (1799). *Ο Τ. ἐκλείσθη τότε ἐν τῇ πρωτεύουσῃ του, ἥτις ἐκυριεύθη μετὰ μνηστῆραν πολιτικῶν δι' ἐφόδου καὶ αὐτὸς ἀπέθανε μετὰ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας τῇ 4ῃ Μαΐου 1799. *Ο ἡγεμὼν οὗτος ἦτο ἀνδρείος, ἀλλ' ἀδύνατος εἰρηματίας, σκληρὸς καὶ ἀνίκανος νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἰσχύος τῆς Ἀγγλίας.

Τίπτον (Tipton). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Στάφφορντ, ἔχουσα 29 314 κατ., μεταλλεῖα σιδήρου καὶ ἀνθρακωχεῖα, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Τιραδόσκης (Giralamo Tiraboschi). Ἰταλὸς συγγραφεὺς, γενν. 1731 ἐν Βεργάμω, εἰσελθὼν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἱησαυϊτῶν καὶ διατελέσας καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν Μιλάνῳ καὶ βιβλιοφύλαξ τοῦ βουχῆς τῆς Μεδιένης, ἀπεθ. δὲ τῷ 1794. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ περίφημος ἱστορία τῶν ἰταλικῶν γραμμάτων, ἥς καλλιτέστη ἐκδοτὶς εἶναι ἡ κατὰ 1822-26 ἐν Μιλάνῳ εἰς 16 τόμους δημοσιευθεῖσα. [Μ.Γ.]

Τιράσπολις (Tiraspol). Πρωτ. περιφερείας ἐν τῇ Δ. μέρει τοῦ Ῥωσσοῦ κυβερνήτου Χερσῶνος, ἐπὶ τοῦ Δνείστερου. ἔχει 22 598 κατ., σπουδαίαν δὲ κηπευτικὴν καὶ καλλιέργειαν καπνοῦ. [Μ.Σ.]

Τιρὲ (τουρκιστί, κατὰ δὲ τὴν ὀρχαϊότητα Τειρεα, ἐξ αὐ κοινῶς τὰ Θεῖρα). Πόλις ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ ἐν τῷ βιλαετίῳ Ἀϊδινίου, κειμένη παρὰ τὸν Καῦστρον καὶ πρὸς Β. τοῦ ἔρους Μεσσώγιδος (ΤζουμάΔαγ). Ἀπέχουσα 55 γμ. ΝΑ. τῆς Σμύρνης μεθ' ἧς ἐνδοται διὰ σιδηροδρόμου ἔχει περὶ τὰς 25 000 κατ., ἐξ ὧν πολλοὺς Ὀρθόδοξους ἀποτελοῦντες μεγάλην κοινότητα μετὰ 8 ναῶν καὶ διατηροῦντας καλὰ σχολεῖα, 14 ταμεῖν, βιομηχανίαν ταπήτων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ ζωερὸν ἐμπόριον καπνοῦ καὶ ἀνομαστῶν μαύρων στα-

φίδων. Ἀκμάσασα ἰδίως κατὰ τὸν μεταίωνα, ἐκυριεύθη τῷ 1402 ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου.

Τιρέβολι. Βλ. Τρίπολις.

Τιρεσίας. Βλ. Τειρεσίας.

Τιρίδαζος ἡ Ταρύδαζος. Διοικητὴς τῆς Ἀρμενίας καὶ σύμβουλος τοῦ Ἀρταξέρξου, περ' αὐτῷ 392 π. Χ. διαώρισθαι καὶ ἀρχιστράτηγος οὗτος συνετέλεσεν εἰς τὴν Ἀνταλικίδειον εἰρήνην. Ἐφρονεῖτο ἀνακαλυφθεὶς ὡς συνωμοστὴν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαρείου ἐξ ἐκδικήσεως διότι ὁ πατὴρ τοῦ Δαρείου Ἀρταξέρξης δὲν ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τῷ δώσῃ ὡς συζυγὸν τὴν θυγατέρα του.

Τιριδάτης Β' ὁ Μέγας, Βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας ἀπὸ τοῦ 259 μέχρι τοῦ 314. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ πατρὸς τοῦ Χοσρόην Α' (232) ἐγκαθιδρύθη ἐπὶ τοῦ θρόνου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων σχεδὸν ἀναιμάκτως. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκειτο ἐν ταξιδίῳ εἰς Ῥώμην, ὁ Παρθεὶ εἰσεβάλλον εἰς τὸ βασίλειόν του, εἰς ἀπανθλῶν ἐσπευσμένως τοὺς κατενίκη. Ὁ Τ. ἦτο κατ' ὀργὰς πολέμιος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλ' εἰτα ἡσπάσθη αὐτὸν καὶ πρῶτος τὴν εἰσήγαγεν εἰς τὸ βασίλειόν του.

Τιρλεμόν (Tirlemont, φλαμανδ. Tienen). Πόλις τῆς ἐν Βελγίῳ μεσημέρ. Βραβάντης 18 γμ. ΝΑ. τοῦ Λουβαίν μετὰ 15 000 κατ. ἔχει βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων, σάπωνος, ὀνομαστοῦ ζύθου καὶ ἱπποφορέας, εἶναι δὲ πατρίς τοῦ Ἱ. Βολλανδου. Ἡ πόλις αὕτη πολλάκις παρὰ πλείστον ἐκυριεύθη, ὡς δὲ τῷ 1635 ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ὁλλανδῶν, τῷ 1793 ὑπὸ τοῦ δουρειῆ καὶ τῷ 1794 ὑπὸ τοῦ Ζουρδάν. Τῷ 1804 καθήρεθον τὰ τεῖχη τῆς.

Τίρναου (Tirnau καὶ Tyrnau, σέρβ. Nagy-Szombat). Πόλις ἐν τῷ σέρβικῳ κομηταίῳ Πρεσεβούργου, ἔχουσα 11 500 κατ. τοὺς πλείστους Σλοβάκους, ἀμπειουργίαν, ἐμπόριον καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Ἀλλοτε ἦτο σημαντικώτερα καὶ ἔδρα πανεπιστημίου ὅπερ μετετέθη ὑστερὸν εἰς Βουδαπέστην.

Τίρνοβα (Tirnova, Tironova, Tironov). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βουλγαρίᾳ, εἰς τὴν Β. πρόβουν τοῦ Αἰμου, ὅπου διασταυροῦνται σπουδαῖαι ἑοδαί. ἔχει 11 314 κατ., εἶναι δὲ ἔδρα μητροπολίτου καὶ εἶχεν ἄλλοτε σπουδαίαν ὑφαντουργίαν ἥτις τανῶν παρήκμασε, διατηροῦσα σημαντικὸν ἐμπόριον. Ἡ πόλις ἥτις μνημονεύεται τὸ πρῶτον κατὰ τὴν Ζ' αἰῶνα, ὑπῆρξε 1186-1393 πρωτεύουσα τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους. Τῷ 1879 συγχέρευσεν ἐνταῦθα ἡ ἐθνικοσύλλεξις ὑπ' ἧς ἐξελέγη ἡγεμὼν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Βάττεμπεργ.

Τιρόλον (ἑσφαλμ. Tyrolon, γερμ. Tirol). Χώρα τῆς Αὐστροουγγαρίας κειμένη μετὰ τὴν Βαυαρίας πρὸς Β., Ἑλβετίας πρὸς Α., τῶν αὐστριακῶν ἐπαρχιῶν Σαλτσβούργου, Καριν-

πίας καὶ Καρνιόλης Δ καὶ ΝΔ καὶ τῆς Ἰταλίας Ν καὶ ἔχουσα ἐπιφάνειαν περὶ τὰ 29 300 χμ. καὶ περὶ τὸ 1 ἑκατομ. κατ. Τὸ Τ. διαιρεῖται εἰς 3 διακεκριμένα μέρη, γερμανικὸν Τ., ἰταλικὸν Τ. καὶ τὴν Φορραλδέγγην μετὰ πρωτεύουσιν Ἰνσβρούχ, Τριδέντου καὶ Βρεγέντης. Ἡ πρώτη εἶναι καὶ ἔδρα τῆς διοικήσεως. Τὸ κλίμα τοῦ εἶναι ψυχρὸν εἰς τὰ Β εἰσραεῖς ἐνιαχοῦ δὲ καὶ μάλλον θερμὸν εἰς τὰ Ν, τὸ δὲ ἔδαφός τοῦ ὀλίγον εὐφορὸν εἰ καὶ ἡ γεωργία ἀποδίδει καλὰ προϊόντα, οἶον σίτον, σῖνον, μελίττας, μεταξοκόλληκας κλ. Ἐχει ἐπίσης πλούσια μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου, ἀργύρου, ἀλλαντρίου, λατομεῖα κλ. καὶ μεταλλικὰς καὶ θερμὰς πηγὰς. Ἡ βιομηχανία τοῦ ὅμως εἶναι ἀσημαντος. Οἱ Τίρολοι εἶναι ἰσχυροὶ, εὐκίνητοι, ἀπλοὶ, ἀφωτισμένοι εἰς τὰ ἀρχαῖα τῶν ἔθνη, ἐξαιρετοὶ σκεπυταί, ἐπιτίθενται μουσικαί καὶ πρὸ πάντων καλοὶ τραγουδισταί καὶ οἱ μὲν τοῦ γερμανικοῦ Τ. ἐκπατρίζονται τὸ θέρος καὶ ἐπανακάμπουσι εἰς τὸν χειμῶνα, οἱ δὲ τοῦ ἰταλικοῦ ἀντιθέτως. — Ἡ ἀρχαία Ῥαιτία ἦς τὸ Τ. ἀποτελεῖ μέρος, ἀφ' οὗ διετέλεσεν ὑπὲρ διαφόρους κυριαρχίας, διηρέθη εἰς 2 μέρη, ὅτε ὁ Βόσων Ἰδρυσὲς τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀρελάτου. 1) τὴν Δ Ῥαιτίαν, ἥτις συμπεριελήθη εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦτο, καὶ 2) τὴν Α Ῥαιτίαν, τὸ νῦν Τ., ἥτις ἔμεινεν εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἐν ἣ διαφόροι ἐσχηματίσθησαν κομητεῖαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ τοῦ Τ. μία τῶν μικροτέρων, ἥς οἱ κυρίαρχοι ἀνήκον εἰς τὸν οἶκον τῆς Γερμανίας. Τῷ 1359 Μαργαρίτα ἡ λεγομένη Μεγαλόστομος, κληρονόμος τοῦ οἴκου τούτου, παρεχώρησε καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Τ. δικαιώματά της εἰς τὸν οἶκον τῆς Αὐστρίας, ὅστις ἔκτοτε κατέχει τοῦτο. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος τὸ Τ. κατεκτήθη ὑπὸ τῶν γαλλικῶν καὶ βουαρκινῶν ὁπλων καὶ τῷ 1805 προσετέθη εἰς τὴν Βαυαρίαν, ἀφ' ἧς προσεπάθησε νὰ ἀποσπασθῇ τῷ 1809 διὰ τοῦ Ἀνδρέου Νάπερ, ἀλλὰ τῷ 1814 ἀπεδόθη εἰς τὴν Αὐστρίαν ἐπηρξημένον διὰ τῆς περιοχῆς τῆς πριγκιπικῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Τριδέντου. [Πς.]

Τιρουνελδέλι (ἀγγλ. Tinnevely). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Ἰνδουστρίαν. προεδρείας Μάδρας, ἔχουσα 24 768 κατ. Κυρία ἔδρα τῶν ἀρχῶν εἶναι ἡ πρὸς Ν καὶ μὲν πόλις Παλαμκόττα (μετὰ 18 686 κατ.).

Τίρωνς. Ἀρχαιοτάτη πόλις, ἥτις ἤδη ἐν τῇ Ἰλιάδι καλεῖται «τειχιόεσσα» διὰ τὰ ἰσχυρότατα τείχη της τὰ κατὰ τὴν παράδοσιν ἰδρυθέντα ὑπὸ Λυκίων Κυκλώπων διὰ τὸν βασιλέα Προίτον ἀδελφὸν τοῦ Ἀχαιῶν βασιλέως τοῦ Ἀργεῶς. Ἦκετο ἐν Ἀργολίδι, 2 χμ. πρὸς Β τοῦ Ναυπλίου καὶ δὴ ἡ ἀκρόπολις ἐπὶ λόφου μήκους 300 καὶ

πλάτους 100 μ. Φαίνεται ὅτι ἡ πόλις ἐν ταῖς ἱστορικαῖς χρόνις ἀνεγνώριζεν εἶδος ἐξαρτήσεως ἀπὸ τῶν πλησίον Μυκηνῶν, μεθ' ὧν ἐπεμφεν εἰς τὴν ἐν Πλαταῖς μάχην 400 ἀνδρας, κατεστράφη δὲ ὡς καὶ αἱ Μυκῆναι τῷ 408 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ἀργεῶν. Μεταγενέστεραι ἀποικήσεις ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἦσαν παροδικαί, φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ἀκρόπολις ὡς ἀνεκαλύφθη κυρίως διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1884-85 ὑπὸ τοῦ Σλίμαν καὶ τοῦ συνεργάτου τοῦ Δόρπφελδ εὐρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ὡς ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνην. Τὰ τείχη, ὧν τὸ ἀρχικὸν ὕψος ὑπολογίζεται εἰς 20 μ. ἐπὶ πλάτους 8 μ., εἶναι κατασκευασμένα ἐκ κολλοσιῶν σχεδὸν ἀκατεργάστων ὀγκολίθων, ἀπερ πρὸς σχηματισμὸν πυλῶν συγκλίνουσιν ἀνωθεν, εἰς τινὰ δὲ μέρη ὑπάρχουσι κενὰ ἐν αὐτοῖς, στήραγγες καὶ θαλαμοὶ ἀποτελούμενοι ἐπίσης διὰ τῆς συγκλίσεως τῶν ἀνωτέρων ὀγκολίθων. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου βορείου μέρους τοῦ λόφου ἀνεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια μεγαλοπρεποῦς ἀνακτόρου, ἀπερ κατὰ τὴν κατάταξιν συμφωνεῖ πρὸς τὰ ἐν Τροίᾳ καὶ Μυκῆναις ἀνευρεθέντα. Συνίσταται ἐκ πολλῶν δωμάτων ἐν τῇ αὐτῇ τῆς περιβαλλομένης ὑπὸ στοῖν βασταζιζμένων ὑπὸ κίονων εἰσερχόμεθα διὰ δύο προόμων, ὧν ὁ πρῶτος ὁ βλέπων πρὸς τὴν αὐλὴν ἔχει ἐν τῇ εἰσοδῷ δύο κίονας μεταξὺ τῶν παραστάδων, εἰς τὸ μέγαρον τῶν ἀνδρῶν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποῦ εὐρίσκεται ἡ ἐστία· περὶ τὸ μέγαρον διαδρομὸς μεταξὺ τῶν διαφόρων πλαγίων δωματίων ἰσχυρῇ εἰς τὸ βαλανεῖον καὶ περαιτέρω εἰς τὸν γυναικωνίτην, ὅστις ἔχει ὁμοίαν κατάταξιν ὡς τὸ μέγαρον τῶν ἀνδρῶν. Τὰ μικρότερα εὐρήματα τῆς τέχνης εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον κεραμευτικά. Πρὸς πιν. Μυκηνῶν, Ὁρχομενοῦ καὶ Τίρωνος ἀρχαιοτήτες. — Παρὰ τὴν ἀκρόπολιν Ἰδρυσεν ὁ Καποδιστριας τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι γεωργικὸν σχολεῖον (βλ. Γεωργικὰ Σχολεῖα). [Α.Δ.]

Τίρων (M. Tullius Tiro). Ἀπελευθερὸς καὶ γραμματεὺς τοῦ Κικέρωνος, παρ' οὗ καὶ πολὺ ἠγαπᾶτο. Οὗτος ἐτελειοποίησε τὴν ταχυγραφίαν, ἐφευρὼν τὰ σημεῖα ἅτινα ἐκτοτε ἔλαβον τ' ὄνομα Τίρωνεῖα. Εἶχε δὲ συγγράφει Βίον τοῦ Κικέρωνος, συλλογὴν ἀνεκδότων αὐτοῦ καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα ἀπολεσθέντα. Εἰς αὐτὸν ἀφείλεται ἡ διάσωσις τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος. [Πς.]

Τισαμενός. 1) Υἱὸς τοῦ Θεοράνδρου καὶ τῆς Δημωνάσης καὶ ἐγγονος τοῦ Πολυναίκου· ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος τῶν Θηβῶν βασιλεὺς ἐκ τοῦ γένους τοῦ Οἰδίποδος. — 2) Υἱὸς τοῦ Ὁρέστου καὶ τῆς Ἑρμιόνης, βασιλεὺς ἐν Ἀργεὶ καὶ Σπάρτῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ Ἐκθρονισθεῖς δ' ὑπὸ τῶν Δωριέων Ἡρακλείδων κατέφυγεν εἰς

Ἀχαίαν, ὅπου ἐφρονέυθη πολεμῶν κατὰ τῶν Ἰωνῶν. [Πς.]

Τισίας. Βλ. Τασίας.

Τισίας. Διδάσκαλος τῆς ῥητορικῆς ζήσας τὴν θὴν π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἐν Συρακούσαις, Θουρίοις καὶ Ἀθηναῖς καὶ χρηματίας διδάσκαλος τοῦ Λυσίου, τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Γοργίου. Ἐγράψε πραγματεῖαν περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ῥητορικῆς.

Τισαφόνη. Βλ. Ἐρινύες.

Τισρή (Tishri). Ὁ 7^{ος} μὴν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔτους, ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς τὸν ἡμέτερον Ὀκτώβριον, ὅτε τελεῖται πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας. Συνήθως ὁμοῦς δι' αὐτοῦ ἀρχεῖται νῦν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἡμερολόγιον.

Τισσαφέρνης. Πέρσης στρατηγός, ὅστις ἐκπεμφθεὶς τῷ 413 π. Χ. κατὰ τοῦ ἀποστάτου Πισσούθου, σατράπου τῶν Σάρδων, καὶ νικήσας αὐτὸν τὴν ἀντικατέστησε. Συνδεσμεύσας κατ' ἀρχὰς μετὰ Κύρου τοῦ Νεωτέρου διεσπάρθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἔκτοτε ἤρχισε νὰ διαβάλλῃ αὐτὸν παρὰ Ἀρταξέρξη τῷ Μνήμονι, ἥτο δὲ μάλιστα εἰς τὴν 4 κατὰ τοῦ Κύρου πολεμησάντων στρατηγῶν ὅτε οὗτος ἐνίκηθ' τῷ 401 παρὰ τὰ Κούναξα. Τότε δὲ καλέσας παρ' ἑαυτοῦ εἰς ἐστίασιν τοὺς στρατηγοὺς τῶν Μυρίων Κλέαρχον καὶ λοιποὺς τοὺς ἐδηλητηριασέν. Εἰς ἀμοιβὴν τούτου ἔλαβεν νὰ διαβάλλῃ μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως καὶ τὴν διαίτησιν τῶν ἐπαρχῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, αἵτινες πρὶν εἶχον δοθῇ εἰς τὸν Κύρον. Ἡθέλησε τότε νὰ ὑποτάξῃ καὶ τὰς Ἰωνικὰς πόλεις, ἀλλ' αὐταὶ ἐξήτησαν τὴν συνδρομὴν τῆς Σπάρτης ἥτις ἐπέμψεν κατ' αὐτοὺς τὴν Ἀγησίλαον, παρ' οὗ καὶ ἐνίκηθ' ἐν τῷ Παντιῶλῳ ποταμῷ τῷ 395, ὅτε καὶ ἐπαύθη. Κατηγορηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῆς μητρὸς τοῦ Ἀρταξέρξου Παρυσάτιδος ἐπὶ προδοσίᾳ συνελήχθη ὑπὲρ τοῦ διαδόχου τοῦ Τιθράστου καὶ ἐθανατώθη ἐν Κολοσσαίς. [Πς.]

Τισσεράνδος (Φραγκίσκος Φηλιζ Tisserand) Γάλλος ἀστρονόμος, γενν. 1845 ἐν Nuits, γενόμενος 1873 διευθυντὴς τοῦ ἐν Τολώσῃ καὶ 1892 τοῦ ἐν Παρισίοις ἀστεροσκοπείου. Εἰργάσθη κυρίως διὰ τὴν θεωρίαν τῆς οὐρανίου μηχανικῆς περὶ ἧς ἐκδίδει ἀπὸ τοῦ 1889 σπουδαῖον ἔργον Traité de mécanique céleste. [Β.Ε.]

Τισχενδόρφ (Κωνσταντῖνος von Tschendorff). Γερμανὸς θεολόγος, γενν. 1815 ἐν Λέγγενσελζ, ἐκτελέσας δὲ πολλὰς περιοδείας ἀνὰ τὰς βιβλιοθήκας τῆς Εὐρώπης, κυρίως δὲ ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν, τὸ ὅρος Σινᾶ καὶ Παλαιστίνην, ἔπου ἀνεκάλυψε καὶ ἀπέκτησε πολλοὺς σπουδαίους κώδικας καὶ μεταξὺ ἄλλων 1859 τὸν λεγόμενον Σιναι-

τικόν, τὸν ἀρχαιότατον τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Διορισθεὶς τῷ 1845 ἑκτακτος καὶ τῷ 1850 τακτικὸς καθηγητὴς ἐν Λιψίᾳ, εἰργάσθη τελεσφόρως διὰ τὴν κριτικὴν τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, δημοσιεύσας τοὺς διαφόρους κώδικας, ἄλλα βοηθητικὰ ἔργα καὶ ἐκπονήσας ἐπανειληγμένους ἐκδόσιν κεκαθαρμένον τῆς Κ. Δ., τῆς κατὰ τοὺς Ὁ Παλαιᾶς Δ., τὰ ἀπόκρυφα βιβλία κλ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1874 ἐν Λιψίᾳ. [Β.Ε.]

Τιτάγιον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰταμίου τῆς ἐπαρχίας Κορζιτίας ἔχον 220 κατ.

Τιτάνες καλεῖνται ἐν τῇ Ἑλλην. μυθολογίᾳ παλαιότατον γένος θεῶν, τέκνον τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. Τῇ προτερίᾳ ταύτης εἰς τῶν Τ., ὁ Κρόνος, ἐξεθρόνισεν τὸν Οὐρανὸν καὶ ἡκρωτηρίασεν αὐτόν, μεθ' αὐτοὺς τοὺς κατηράσθη. Ἡ κατὰ ἐξέπληρῶθη ὑπὲρ τοῦ Διός, υἱοῦ τοῦ Κρόνου, ὅστις διὰ μακροῦ καὶ ἐπιμόνου πολέμου, τῆς λεγομ. Τιτάνομαχίας, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἑκατογχείρων ὡς καὶ Κυκλώπων, εἴτινες τῷ παρῆχον τοὺς κεραυνούς, ἐνίκησε τὸν Κρόνον καὶ τοὺς λοιποὺς Τ., καὶ κατέρριψεν αὐτούς, ἐξαιρουμένου τοῦ Ὀκεανοῦ συμμαχήσαντος τῷ Δίῳ, εἰς τὸν Τάρταρον, ὅπου δεδασμευμένοι φυλάσσονται ὑπὸ τῶν Ἑκατογχείρων· εἴτα δὲ ἰδρῶθ' ἤντη τὰς εἰς τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦς Ὀλομπίου θεοῦ. Ἡ τιτανομαχία αὕτη, προσφιλὴς ἀντικείμενον τῶν ποιητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡσιότου συγγέται πολλὰκις μετὰ τῆς Γιγαντομαχίας (βλ. λ.). Ὀνόματα καὶ ἀριθμοὶ τῶν Τ., οἵτινες εἶναι προσωποποιήσεις μεγάλων δυνάμεων τῆς φύσεως ἀντιτασσμένων τῷ εὐρυθμῶν τάξει τοῦ κόσμου, διαφέρουσι παρὰ τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς. Συνήθως ὁμοῦς ἀνφέρονται 12, εἰς ἄρρενας (Ὀκεανός, Κόϊος, Κρείος, Ὑπερίων, Ἰαπετός καὶ Κρόνος καὶ ἑξ Τιτανίδες, Θεία, Πέο, Τηθύς, Φοίβη, Μνημοσύνη καὶ Θέμις, ὧν αἱ δύο τελευταῖαι ἐγένοντο καὶ σύζυγοι τοῦ Διός). Πολλὰκις ὁμοῦς ἀποδίδεται τὸ ὄνομα καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους τούτων, ὡς εἰς Πραμυθεά, τὸν Ἀτλαντία, τὸν Ἠλίον, τὸν Ἰκάτην κλ. [Δ.Μ.]

Τιτάνιον, σύμβολον Τί, ἀτομ. βάρος 48.0. Στοιχείον συγκαταλεγμένον μετὰ τῶν σπανίων μετάλλων. Κυριώτερα εἶδη κατὰ ἐν εἰς περιέχεται εἶναι ἡ ἀνάταξ ἀνυδρίτης τοῦ τιτανικοῦ ὀξέος ἀπαντῶν εἰς βασιτετραγώνους πυραμίδας, τὸ βρουλίον, ὁ βρουκίτης, ὁ προκλινὴς βασίρρως τιτανίτης, ἥτοι πυριτικὸν καὶ τιτανικὸν ἀσβεστόν, καὶ ὁ σιδηροτιτανίτης ἡ μενίτης. Τὸ Τ. ἀνευρέθη καὶ ἐν τῇ τιτανομαχίᾳ τοῦ ἡφαιστείου τῆς νήσου Κρήνης (1866). Κατὰ τὰς χημικὰς ἰδιότητάς του δεικνύει μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὸν κ-

πίτερον. Είναι κόνις χαλυβδόχρους ἔχουσα λάμψιν δρυδρῶς μεταλλικὴν, καιομένη διὰ θερμωτικῆς λάμψεως, ἀποσυνθέτουσα τὸ ὕδωρ ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ βρασμοῦ, εἰδ. βάρους 5.3. Ἐν λίαν ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ ἐνδύται ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ ἀζώτου ὑπὸ μερρὴν λαμπρῶν χαλκερύθρων κύβων κρυσταλλικῶν, οὓς ἀνευρίσκωμεν ἐν ταῖς τοῦ σιδήρου ὀψικαμίνοις. Συνήθεις ἐνώσεις τοῦ Τ. εἶναι α') τὸ τετραχλωριούχον τιτάνιον $TiCl_4$, ὑγρὸν ἄχρουν, εἰδ. βάρους 1.76, εἰδ. πυκνότητος 94.7, ζέον εἰς 135° μινυόμενον μεθ' ὕδατος γίνεται δι' ὀλίγου μὲν ὕδατος στερεὸν κρυσταλλώδες, διὰ πλείονος δὲ διαλύεται καὶ εἴτα δξειδούται β') τὸ τριχλωριούχον $TiCl_3$, γ') τὸ τετραφθοριούχον, TiF_4 , ἡνωμένον πάντοτε μετὰ φθοριούχων ἀλκαλίων καὶ ἀποτελεῖν εὐκρυσταλλώτα διπλᾶ ἄλατα δ') τὸ κανονικὸν τιτανικὸν ὀξύ, $Ti(OH)_4$, κόνις λευκὴ ἀμρρως.

Τιτανίου (δῆμος). Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κορβίτης, συγκαίμενος ἐξ 11 χωρίων ἀριθμοῦνται 7 086 κατ. Πρωτεύουσα Παλαμῶς.

Τιτανίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ προκλινοῦς συστήματος, ἀπαντῶν εἰς διαφόρους κρυσταλλινὰς μορφάς, καὶ δὴ καὶ εἰς σφηνοειδῆ διὰ καὶ σφῆν ἐπέκλῃθη, κίτρινον, πράσινον, καστανόχρουν ἢ ὑακινθέρυθρον, ἔχον λάμψιν ὑαλινῇ ἢ στεατώδῃ, σκληρ. 5-5.5, εἰδ. β. 3.4-3.6, εὐρίσκεται ἐντὸς πολλῶν ἀρχαίων πετρωμάτων καὶ οὐσίωδες εἶναι συστατικὸν πολλῶν διοριτῶν καὶ τινων τραχειτῶν, ὁμίγμα πυριτιτικοῦ καὶ τιτανικοῦ ὀξειτος.

Τιτανόλιθος. Βλ. Ἀδωστέλιθος.

Τίτανος. Βλ. Ἀδωστέος.

Τιταρήσιος καὶ Εὐρώπος. Ἰστορμὸς τῆς Θεσσαλίας πηγᾶζων ἐκ τῶν Καμβουνίων ὀρέων, ῥέων ἐκ Β. πρὸς Ν καὶ εἴτα στρεφόμενος πρὸς Δ, ἐκβάλλει δὲ εἰς τὴν Πηνειὸν, ἀφ' οὗ διέλθῃ παρὰ τὸν Τύρναβον. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρὸς Ν ῥοήν του καὶ μέρος τῆς πρὸς Δ καλεῖται Σαραντάπορος, πέραν δὲ Σηριᾶς. Ἐχει μῆκος 80 χμ.

Τιτάριον (Σίασκα). Ὅρος τῆς Μακεδονίας ὑπερκείμενον τοῦ Βλαχολειβάδου εἰς ὕψος 1000 μ. καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὸ σύστημα τῶν Πισιρίων ὀρέων. Πρὸς τὸ ΒΔ τοῦτου ὕψεται τὸ τῆς αὐτῆς ὀροσειρᾶς ὄρος Φλάμπουρον 1878 μ. ὕψους. Ἐκ τοῦ Τιταρίου ἔχει τὰς πηγὰς του ὁ Τιταρήσιος ποταμὸς (Σηριᾶς) χυνόμενος εἰς τὴν Πηνειὸν.

Τιτιανὸς (Tiziano Vecelli). Διάσημος Ἑνετὸς ζωγράφος γενν. τὸ 1477 ἐν Pieve di Cadore παρὰ τὴν Ἑνετιαν καὶ ἀπεθ. τῇ 1576. Ἐραθόητευσεν παρὰ τοῖς Σεβαστιανῇ Zuccato, Gentile Bellini καὶ Giorgione, ἀλλὰ ταχέως ὑπερέβαλε τοὺς διδασκάλους του καὶ ἔλαβε παρὰ τῆς Ἑνετικῆς

γερουσίας τὸν τίτλον τοῦ πρώτου ζωγράφου τῆς Δημοκρατίας. Ἀναλαβὼν τὴν διακόσμησιν τοῦ ἐν Ἰκαστὲλλῳ ἀνακτόρου τοῦ Ἀλφόνσου τῆς Β' τοῦ περ. ἤλθεν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας, πανταχοῦ θαυμάζομενος. Τὸν Τ. ματαίως προσεπάθησαν πάσῃ δυνάμει ὅπως τὸν πείσωσι νὰ ἐγκατασταθῇ ὁ μὲν πάπας Λέων Ι' ἐν Ρώμῃ καὶ Φραγκίσκος ὁ Δ' ἐν Γαλλίᾳ, διότι εὖτος εἶχεν ἀφοσιωθῇ εἰς τὸν Κάρολον Ε', ὅστις τὸν εἶχεν ἤδη πληρώσει τιμῶν καὶ δώρων καὶ δι' ὃν ἀπὸ τοῦ 1545 μέχρι τοῦ 1556 ἐξωγράφησε πληθὺν μεγαλοπρεπῶν εἰκόνων. Πλείοτερον εἰργάσθη διὰ τὸν Φίλιππον Ι' εἰ καὶ ἦτο 80 ἐτῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἀπέθανε δὲ ὁ Τ. ἐκ πανώλους ἐν Ἑνετίᾳ ἄγων τὸ 99ον ἔτος. Ὑπὸ ἐποχὴν χρωματισμοῦ ὁ Τ. εἶναι ἀναντιρρήτως ὁ πρῶτος ζωγράφος, καὶ τὰ εἰς ἡλικίας 70 καὶ 80 ἀκμήν ἐτῶν ἔργα του παρουσιάζουσιν ἀκατάληπτον ὄντως ἀνθρότητα φαντασίας, ὑπὸ ἐποψιν σχεδιάσματος ἔμφως ἀπέχει τῆς τελειότητος. Ἐν τούτοις εἶναι ὁ ἀληθὴς ἀρχηγὸς τῆς Ἑνετικῆς σχολῆς. Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του διατρεπέστεροι εἶναι ὁ Γ'οράτιος Βεττέλλης υἱὸς του, ὁ Βερονέζης καὶ ὁ Τιντορέττος. Καὶ ἡ παραγωγικότης δὲ αὐτοῦ δὲν ὑπολείπεται τῆς ἐκνοότητος του, μόνον τὸ ἐν Δούβρῳ τμήμα τῶν χαλκογραφιῶν κατέχει 850 τοιαύτας ἐξ ἔργων αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι πλείους εἰκόνες αὐτοῦ, εἶναι δὲ βεβαιον ὅτι πολλὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπωλέστησαν ἐν Ἰσπανίᾳ. Τὰ ἀριστουργήματά του εἶναι: Τὰ Βακχεῖα, Ὁ Θρίαμβος τοῦ Ἑρωτος, Ὁ Θρίαμβος τῆς Ἰουδῆς, Ἡ Ἀναλήψις, Ἡ Θρησκεία, Ἡ Ἀγ. Τριάς ὑποδεχομένη τὴν εἰκογένησαν Καρόλου τοῦ Σ' ἐν τοῖς οὐρανοῖς, Ἀρτεμις καὶ Ἀκταίων, Ἡ Φραγγέλωσις, Τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρ: κλ. [Πε.]

Τιτικιάνα. Ἡ μεγαλύτερα λίμνη τῆς Ν Ἀμερικῆς εἰς 45°-12' μέχρι 16°30' Ν πλάτους καὶ 70°40' μέχρι 72°28' Δ μήκους ἀπὸ Παρισίων ἐπὶ τοῦ ὑψιπέδου τῶν Ἀνδεων τοῦ Περου καὶ διασχιζομένη ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῶν βολεβιανῶν συνόρων, 3854 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἔχουσα δὲ ἐπιφ. 8354 τ.χμ. Αὕτη προσδέχεται πληθὺν ποταμῶν καὶ τὰ ὕδατα τῆς διαρρέουσιν εἰς τὰς λίμνας Ὀλλάγχαν καὶ Σιενάγα δὲ Κοπαζαί εἰς τὸ μέσον αὐτῆς εὐρηται ὁμίονυμος νῆσος ἣν αἱ περυνθίαναι παραδόσεις θεωροῦσιν ὡς διαμονὴν τοῦ Μάγκο-Καπάκ καὶ τοῦ Μάμα Ὁέλα καὶ ἐν ἣ σφίζονται ἐρείπεια ναοῦ τοῦ Ἥλιου ἀνακτόρου τῶν Ἰγκας. Κατὰ παράδοσιν τῶν Ἰθαγενῶν οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἔρριψαν τοὺς θησαυροὺς τῶν ἐν τῇ λίμνῃ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰσπανῶν. [Πε.]

Τίτος (Titus Flavius Sabinus Ves-

rasianus). Ρωμαίος αυτοκράτωρ, πρωτότοκος υιός και διάδοχος του Βεσπασιανού, γεννηθείς τῷ 40 μ. Χ. Διετέλεσε διοικητής λεγεωνίας ἐν Γερμανίᾳ και Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, εἰτα ταμίης τῷ 66, ὅτε ἠκολούθησε τὸν πατέρα του εἰς Ἰουδαίαν ὅπου και ἐκυρίευσεν τὰ Ἰωυαπάτα, τὴν Ἰόππην και πᾶσας πόλεις, ἀφῆθη δὲ ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ τοῦ Βεσπασιανοῦ ὅταν αὐτός, ἀνακχυρῶν εἰς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ του, ἐπέστρεψεν εἰς Ἰταλίαν. Τότε διεξήγαγε δραστηριώτερον τὸν πόλεμον και τὸν ἐπεράτωσε διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως και τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ (8 Σεπτεμβρίου 70). Ἐπιστρέψας εἰς Ῥώμην μετέσχε τῆς διοικήσεως τῆς αυτοκρατορίας και ἐχρημάτισεν 7κis ὕπατος. Ὅτε δὲ ἐγένετο αὐτοκράτωρ τῷ 79 ἔδωκε σημαντικὰς συνδρομὰς εἰς τὰ ἔθνη τῶν ἐκρήξεων τοῦ Βεσπουίου, τῆς πανώλους και τῆς τυρκαϊκῆς τῆς Ῥώμης, κριτῶν κακῶν ἐπελθόντων ἐκάστου μετὰ τὸ προηγούμενον, ἀποδείξας οὕτως ὅτι ἐνδοὶ νὰ γείνη εὐεργετὴς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Δὲν ἔλαβεν ὅμως τὸν καιρὸν νὰ πραγματοποιήσῃ ἅπαν τὸ σχεδιαζόμενον ἀγαθόν, διότι ἀπέθανεν τῷ 81 μετὰ 27 μηνῶν βασιλείαν, δηλητηριασθεὶς ἴσως ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Δαμιτιανοῦ, ὅστις τὸν διεδέχθη. Ἐν καιρῷ τῆς εἰς Ἰουδαίαν ἐκστρατείας τοῦ ὁ Τ. συνέλαβεν ἔρωτα διαπυρὸν πρὸς τὴν Βερνίκην Ἰουδαίαν ἡγεμονίδα ἐκτάκτου ὠραιότητος, μεθ' ἧς ὅμως αὐτοκράτωρ γενόμενος ἡναγκάσθη νὰ παύσῃ συζῶν. [Πς.]

Τίτος. Μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ὅστις ἀπῆλθονεν αὐτῷ Ἐπιστολὴν, εὐριτοκρομένην ἐν τῇ Κ. Δ., και α' ἐπίσκοπος Ἰερήτης, ἀποθ. περὶ τὸ 105.

Τιτυός. Παμμέγιστος γίγας ζῶν ἐν Ἰωδοίᾳ, υἱὸς τοῦ Διὸς και τῆς Ἑλάρως θυγατρὸς τοῦ Ὀρχομενοῦ. Ἐπιτεθείς ποτὲ κατὰ τῆς Ἀθητὸς ὅτε αὐτὴ μετέβαινεν εἰς τοὺς Ἀελαίους, ἐροενύθη τοξευθεὶς ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς Ἀρτέμιδος και Ἀπόλλωνος. Μετὰ τὸν θάνατόν του κατεδικάσθη νὰ κρατῆται τεταμένος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους και γυπὸς νὰ κατατρώγῃσι τὰ ἐντόσθιά του. Εἶχε δὲ ὁ Τ. ὄψος ὥσει τριῶν πλέθρων και τάφος αὐτοῦ ἐδεικνύετο ἐν Πανοπαίῳ. [Πς.]

Τίψη (Ποτ.). Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ Θεόφραστον τοῦ Πυροῦ τοῦ μονοκόκκου, (3λ. λ. Σιτηρά). [Θ.Χ.]

Τιφλίς. Πόλις τῆς Καυκάσιος πρωτεύουσα τοῦ κυβερνείου Τ. και ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ Καυκάσου ἐπὶ τῶν 2 ἔχθων τοῦ Κούρα μετὰ 105 100 κατ. πολυποικίλων ἐθνικοτήτων. Περιλαμβάνει ὀρθόδοξον, ἑλληνικὴν ἀρχιεπισκοπὴν, μεγάλην ἀγορὰν, πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, πλούσιον μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας, ἔχον ὠρεῖον

ἐν προβολῇ μικρογραφικῶν σχεδίων τῆς τειρᾶς τοῦ Καυκάσου κλ., θεῖον χαλκὸν ἐξ ὧν και τὸ ὄνομά της σημαίνει πόλις. Διατηρεῖ σημαντικὸν ἐμπόριον βιομηχανίαν ὀρυκτοῦργίας, ὀρυκτοῦργίας και πηκτοῦργίας κλ. Ἡ Τ. κτισθεῖσα ὥσται τῷ 469 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰνκ ἐγένετο σημαντικὴ κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα καταστὰσα ἔκτοτε πρωτεύουσα τῆς ἰσλαμικῆς και ἔδρα τῶν βασιλείων τοῦ Καυκάσου. Κατὰ τὸν 16' αἰῶνα ὁ Τσιγκισχάν και τὸ 1576 ὁ Μουσταφὰ πασὰς τὴν ἐκστράτευσεν και τὴν ἐλεηλάτησεν, τῷ δὲ 17' αἰῶνι τῆς Περσίας Ἀγάς Μωάμεζ τὴν κατέστρεψε. Τῷ 1801 παρεχωρήθη τὸ τελευταῖον βασιλεῖος τῆς Γεωργίας Ῥώσσοις ὑφ' οὗς ταχέως ἡνωθῶν κυβερνεῖται Τ. μετὰξὺ Κουταΐς, Τερέκ, Γεωργίας, Ἑλισαβετοπόλεως. Ἐριθμὸν τῆς πόλεως ἔχει ἐπιφάνειαν 44 607 τετραγωνίων κατ. [Πς.]

Τίφφον (Βοτ.). Ὀνομασία φυτοτοπωρικοῦ κατὰ Θεόφραστον, ἴσως τῆς ἑλίας τῆς μετοπωρικῆς (Seilla autumnalis L.). [Θ.Χ.]

Τίφφιν. Πόλις τῆς Βορείου αμερικῆς τῆς Ὀχάιο ΝΝΑ τοῦ Τολέδο, ἐκστράτευσεν εἰς 10 801 κατ. και ἀκμαίαν βιομηχανίαν.

Τλαξκάλα. Πόλις τοῦ Μεξικοῦ, πρωτεύουσα τοῦ δημοῦ κράτους 35 χιλ. ἀπὸ τῆς Πουέμπλας ἐπὶ τοῦ Νάσσα. Πρὸς εἰσβολῆς τῶν Ἰσπανῶν ἡκμαζε και ἐκστράτευσεν εἰς 300 000 κατ. οἱ τινες σήμερον πρὸς 7 000. [Πς.]

Τλέμσεν (Tlemcen). Πόλις τῆς Ἀλγερίας ὀρὰν πρωτεύουσα τῆς στρατιωτικῆς ὑποδιοικήσεως, 120 χιλ. ΝΑ τοῦ ὅριος και 48 ἀπὸ τῆς θαλάσσης μετὰ 28 000 κατ. Περιλαμβάνει ἀρχαῖον τρούριον, εἰς δὲ τὸν ὅριον εὑρίσκονται ὠρεῖοι κηποὶ καρποφόροι ὄρων. Ἐχει δὲ βιομηχανίαν ὀρυκτοῦργίας, μαροκινῶν δερμάτων, ἀλλοῦ κλ. Τὸ Τ. ἦτο ἄλλοτε σημαντικὸν ἐπὶ μακρὸν δὲ χρόνον ἐχρημάτισεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀζίζδα πρωτεύουσα κρατοῦ περιλαμβάνοντος πολλὰς ἄλλας πόλεις. Κατὰ τὸν 11' αἰῶνα ἐβασίλευεν ἐν ὀρῇ αὐτοκρατορίας τοῦ Μαρῶν. Ἐξῆς, περὶ δὲ τὰ 980 αὕτη περιελάμβανεν τὴν κυριαρχίαν τῶν Ζεϊρίτων και τῶν Ἀλμοραβιδῶν και τῶν Ἀλμοχάβιδων. Ἀπαλλαγείσα τῆς ξένης κυριαρχίας ἐκστράτευσεν τῷ 1518 ὑπὸ τῶν ὀρῶν, τῷ δὲ 1543 ὑπὸ τῶν Τούρκων, αὐτὴν προσήρτησεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ἀλγερικοῦ. Τῷ 1835 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, οἱ τινες παρεχώρησαν αὐτῇ τὴν συνθήκην τῆς Τάφνας εἰς τὸν 1835.

«Δελ-έλ-Καζέρ. Τῷ 1842 κατελήφθη ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν Γάλλων. [Πς.]

Τληπόλεμος. Γίδος τοῦ Ἑρακλέους καὶ τῆς Ἀστυόχης θυγατρὸς τοῦ Φύλαντος, ὅστις φονεύσας ἐξ ἀπροσεξίας τὸν θεῖον τοῦ Λικύμνιον κατέφυγεν εἰς Ῥόδον, ὅπου ὠκοδόμησε τὰς πόλεις Λίνδον, Ἰαλυσον καὶ Καμειρον. Συνεκραταύσας μετὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς Τροίαν ἐφρονεῖτο ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Σαρπηδόνης. [Πς.]

Τμάρος. Βλ. Δωδώνη.

Τμήμα κυκλικόν. Βλ. Κύκλος.

Τμόλος. 1) Βασίλευς τῆς Λυδίας, υἱὸς τοῦ Ἀρεως καὶ τῆς Θεογόνης ἀπ' οὗ ὀνομασθῆναι καὶ τὸ ὄρος. Ἦτο δὲ σύζυγος τῆς Ὀμφάλης καὶ πατὴρ τοῦ Ταντάλου. — 2) Ὅρος τῆς Λυδίας προέκτασις τοῦ Ταύρου, ἐφ' οὗ ἐπήγαζον αἱ πηγαὶ τοῦ Κούστρου, τοῦ Ἑρμου καὶ τοῦ Παντωλοῦ καὶ παρήγαγε ἀφθονοὺς οἶνος καὶ χρυσός. Ἠγείρετο δὲ ἐπ' αὐτοῦ μαρμαρινή σκοπία, ἐξ ἧς οἱ Πέρσαι ἠδύναντο νὰ ἐπισκοποῦσι τὰ περὶ εἰς ἄρκτην ἀπόστασιν. Σήμερον καλεῖται Μπέξ-Αάγ. [Πς.]

Τοβάρα (Tobara). Πόλις ἐν τῇ Ἰσπαν. ἐπαρχίᾳ Ἀλβασέας ἐν Μουρσίᾳ, ἔχουσα 7646 κατ. καὶ θεϊοῦχος πηγὰς.

Τοδόλ. Ποταμὸς τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας πηγάζων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ταργάι, ῤέων ΒΔ, προσλαμβάνων τὸν Ἰσσετ, τὸν Τούραν, τὸν Ταύραν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰρτίσχ παρὰ τὸ Τοδέλοκ μετὰ ῤέον 1290 χμ.

Τοδόλσκ. Πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας πρωτεύουσα διοικήσεως (κυβερνείου) καὶ μία τῶν σημαντικωτέρων τῆς Σιβηρίας παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Τοδόλ καὶ τοῦ Ἰρτίσχ μετὰ 20 200 κατ. Ἐν αὐτῷ διεξάγεται μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Κίνας ὡς καὶ ἀλλοδαπῶν ἰχθύων μεγάλως ζήθουσιν. τῶν καὶ βιομηχανία διαθέρων, παρ' ὧν προμηθεύεται ἡ ῤωσικὴ αὐτὴ, εὐρίσκονται ἐν μεγάλῳ ὀρειθῷ Βουχαριοὶ καὶ Τούρκοι. Τὸ Τ. εἶναι ἡ ἑδρα τῆς διοικήσεως τῶν ἐξουριστῶν καὶ τὸ κέντρον ὅπου ὁδηγοῦνται οἱ διὰ τὴν Σιβηρίαν καὶ τὰ μεταλλωρυχεῖα προωρισμένοι κατάδικοι. Τὸ κλίμα εἶναι ὕγιον ἀλλὰ πολὺ ψυχρὸν, τοῦ θερμομέτρου δείκνυντος 45° ὑπὸ τὸ 0. Ἐκτίσθη δὲ τὸ Τ. τῷ 1643 ἀλλ' ὤφιστο ὡς κώμη ἀπὸ τοῦ 1587. — Ἡ διοίκησις τοῦ Τ., ἡ δυτικωτέρα τῆς Σιβηρίας, ἔχει ἐπιφάνειαν 1 397 002 τ.χμ. καὶ 1 313 392 κατ. Ἡ ποίότης τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματός της ποικίλλει κατὰ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος ἐκτεινόμενον ἀπὸ 55° μέχρι σχεδὸν 73°, οἱ ποταμοὶ τῆς ὅλοι σχεδὸν εἶνε παγωμένοι ἐπὶ 9 μῆνας τοῦ ἔτους· παράγει δὲ σιτηρὰ εἰς τὰ Ν. ἔχει ἐκτεταμένας πεδιάδας ὅπου ἀφθονοῦσι τὰ

διφθεροφόρα ζῶα καὶ ἀκμάζει ἡ κτηνοτροφία μεγάλων ζώων, διενεργεῖται δ' ἐν αὐτῇ προσδοκόςος ἀλιεία. [Πς.]

Ταγγαλάνδη καλεῖται τὸ βορειότατον μέρος τῆς Ἀγγλικῆς χώρας τῶν Ζουλοῦ ἐν τῇ Ν. Ἀφρικῇ ἐπὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, περιλαμβάνον 3320 τ.χμ. [Μ.Σ.]

Τογγενδοῦργον (Toggenburg). Ἀλλοτε κομητεία ἐν Ἑλβετίᾳ, ἀνήκουσα νῦν εἰς τὸ καντόνιον Σαϊγγάλης, περιλαμβάνουσα δὲ 551 τ.χμ. μετὰ 55 χιλ. κατ.

Τόγγα. Χωρίον τοῦ δήμου Σαλλούντος τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας ἔχον 284 κατ.

Τόγκα πολὺνηρον ἡ Ν. ἡ σ. οἱ τῶν αἰθίων. Συστὰς κοραλλιονησίων τῆς Ὠκεανίας ἔχουσα ἐν ὅλῳ ἐπιφάνειαν περὶ τὰς 2500 τ.χμ. καὶ περὶ τὰς 30 000 κατ., διαρρομένη δὲ εἰς 4 ὁμάδας καὶ ἀπαρτιζομένη ἐξ ἑκατοστών περὶ πονήρων. Ἐχει θερμὸν κλίμα καὶ ἐδάφος εὐφορὸν παράγον κακάον, ἀρτόκαρπον, τάνδαλον κτλ. Οἱ κάτοικοί της εἶναι πολυνησιακῆς φυλῆς, χαλκώχρους ὀψήλκιοι, ῤωμαλοῖοι, εὐμορφοὶ καὶ φιλεργοί. Διατελεῖ δὲ ὑπὸ βασιλείᾳ ἀπὸ τοῦ 1845. Ἐκλήθησαν δὲ Νῆσοι τῶν ῤέλων παρὰ τοῦ Κούκ ἕνεκα τῆς καλῆς ὑποδοχῆς ἧς ἔτυχε παρὰ τῶν κατοικῶν ἐπισκεφθεῖς αὐτὰς τῷ 1777. Οἱ κάτοικοι ἔχουσιν ἀσπασθῆναι τὸν Χριστιανισμόν. [Πς.]

Τογκένον. Χώρα τῆς Ἀσίας ἀπαρτιζοῦσα μέρος τῆς γαλλικῆς Ἰνδοκίνας καὶ συνορευομένη Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀννάμ καὶ τοῦ Σιάμ, Δ. ὑπὸ τῆς Βιρμανίας καὶ τοῦ Λαο. Εἶναι κεκαλυμμένη ὑπὸ ὄρεων, ἀλλ' ἔχει καὶ πολλὰς πεδιάδας ἡ δὲ μεγίστη ἐξ αὐτῶν καλυμμένη δέλτα καὶ ἀπαρτιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἐρυθροῦ Ποταμοῦ καὶ τοῦ Τάι-Βίγκ. εἶναι πολὺ πυκνῶς κατοικημένη. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς ἔχουσιν ἐκτασιν 400 χμ. Ἐχει δὲ τὸ Τ. ἐπιφάνειαν περὶ τὰς 110 000 τ.χμ. καὶ περὶ τὰ 10 ἑκατ. πρ. κατ., ὧν 1500 Ἑβρωπαῖοι καὶ 10 000 Σῖναι. Τὸ ἐμπόριον ἀνέρχεται εἰς 40 ἑκατ. πρ. ἑτησίως, ὧν 28 ἑξαγ. καὶ 12 εἰσαγ. Τὸ κλίμα του εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Ἡ γεωγραφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Τὸ δέλτα αὐτοῦ εἶναι ἀποκλειστικῶς ἀφιερωμένον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ὀρύζης. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης τὸ σακχαροκάλαμον, ὁ βάμβαξ καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ προϊόντα τῶν τροπικῶν χωρῶν. Εἰς τὰ ὄρεα μέρη παράγεται τσίον, καπνός, ἰνδικὸν κλ. Ἐχει δὲ καὶ σημαντικὰ ἀνθρακωρυχεῖα καὶ σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτα μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ κλ. καὶ βιομηχανίαν μεταξῆς, βαμβακερῶν ὑφασμάτων, χάρτου ἑλαίου κλ. Οἱ κάτοικοι του εἶναι Ἀνναμίται ἀνήκοντες εἰς τὴν μογγολικὴν φυλὴν καὶ οἰκοῦντες τὰ πεδινὰ, ἐπὶ δὲ τῶν

δρεινών οικόσαιν οι Μονόγκ. Κυριαρχούσα θρησκεία είναι εἰδος Βουδδισμού, ἀλλ' ὑπάρχουσιν καὶ περὶ τὰς 150 000 καθολικῶν. Παρὰ τοῖς Ἀνναμίταις ἰσχύει ἡ πολυγαμία. Ζῶα εὐρίσκονται βούβαλοι, ἵπποι, γοῖροι κλ. εἰς δὲ τὰ δρεῖνὰ ἐνδαισιώνονται πάνθηρες, τίγρεις, ἐλέφαντες, ἐρπετὰ κλ. Τὸ Τ. διαίρεται εἰς 14 ἐπαρχίας, διοικουμένας ὑπὸ Γάλλων ἐπαρχίων ἢ Μανδαρίνων, καὶ εἰς 4 στρατιωτικὰ διαμερίσματα. Πρωτεύουσα αὐτοῦ εἶναι τὸ Ἀνὸϊ μετὰ 50 000 κατ., ὅπου εἶναι καὶ ἡ ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ. Σημαντικαὶ πόλεις εἶναι Χαϊφὺγκ λιμὴν, Σὸν-Ταῖν, Βακ-Νιν, Νάμ-Διν κλ. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται σιδηροδρομικὴ γραμμὴ μετὰ τὸ Ἀνὸϊ καὶ Λάγκ-Σὸν, ἔχει δὲ καὶ τηλεγράφον 4 χμ. Τὸ Τ. ἐπεσκέσθησαν τὸ πρῶτον οἱ Εὐρωπαῖοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15' αἰῶνος, ἐν ᾧ δὲ ἦτο πρὶν ἀνεξάρτητον τῷ 1802 ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ Ἀννάμ. Ἀπὸ τὸ 1873 διὰ πλείστων συμβάσεων ἠνωθῆναι τὸ Τ. εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐμπόριον. Τῷ 1883 διὰ συνθήκης μετὰ τοῦ Ἀννάμ κατόπιν πολέμου, ἀνεγνωρίσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ γαλλικὴ προστασία, τῷ δὲ 1884 περιήλθεν ἐντελῶς εἰς τὴν γαλλικὴν κυριαρχίαν παραιτηθείσης τῆς Κίνας πάσης ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίας κυριότητος. [Πς.]

Τόγκρη (Tongres, γερμ. Tondern). Πόλις τοῦ Βελγίου ἐπὶ τοῦ Γήρ 18 χμ. Β τῆς Λιέγης καὶ 20 ἀπὸ τοῦ Ἀπελτ μετὰ 8 500 κατ. Περιέχει ὠρεῖον ναὸν τοῦ 19' αἰῶνος καὶ σιδηροχά οὐδατα, ἔχει δὲ βιομηχανίαν βυρσοδεψικὴν καὶ λευκανσεως ὑφασμάτων καὶ ἐμπόριον χείρων καὶ σιτηρῶν. Ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἦτο σημαντικὴ, τῷ δὲ 385 κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Φράγκων ἐγένετο ἡ κοιτίς τῆς γαλλικῆς μοναρχίας. Ἐκτοτε μέχρι τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος πολλάκις παρὰ πολλῶν ἐξεπερσέθη καὶ κατεστράτη, ἐκτοτε δὲ δὲν ἡδυνήθη ν' ἀναλάβῃ. [Πς.]

Τόγο ἢ Το γ ο λ ά ν δ η. Γερμανικὴ ἱσποκία ἐν Γουινέα τῆς Δ Ἀφρικῆς. Περίλαμβάνει 60 000 τχμ. μετὰ περ. 500 χιλ. κατ. Ἐδρα τοῦ διοικητοῦ εἶναι Sebhe, κύρια δὲ ἐπίνεια εἶναι Μικρὸν Πόπο, Πόρτο-Σιγγούρο, Βαγίδα καὶ Λόμη. Ὑπὸ τὴν Γερμανίαν ἦλθε τῷ 1884. [Μ.Σ.]

Τογρούλ Α' ἢ Τογρούλ-Βέης. Ἰδρυτὴς τῆς Τουρκικῆς δυναστείας τῶν Σελτζουκιδῶν, ἑγγονος τοῦ Σελτζούκ. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἦτο ἡ ἀπλοὺς ἀρχηγὸς φυλῆς εἰς τὰ Β τῆς Κορασάνης ὑποτελοῦς τοῦ Γασνείδου Μαχμούτ καὶ εἰτα τοῦ υἱοῦ του Μαμούδ. Ἐπαναστατήσας κατὰ τούτου καὶ κατακτῆσας διαφόρους ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐνέκησε τέλος τὸν Μασούδ τῷ 1030 καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ σουλτάνου. Στραφεὶς τότε πρὸς τὴν Δύσιν εἰσέβαλεν εἰς Ἰσπαχάν,

ἀντικατέστησε τὴν κυριαρχίαν τῶν Πουζῶν διὰ τῆς ἰδικῆς του καθ' ἑλὸν τὴν Ἰράν (1055), καθυπέταξε μετὰ αἵματόν τὴν πόλιν τὴν Βαγδάτην, τὴν Μεσοποταμίαν, ὡς καὶ μέρος τῆς Συρίας (1055-59), ἐθανάτωσε τὸν ἐμίρην Ἀλ-Ομραν Βασσαζίρην, ἐστὶ σκληρῶς ἐτυράννει τὸν καλὶφην Καῖμ ἐνθυμφεὺθ τὴν θυγατέρα Σεΐδαν, καὶ κατετρέπωσε τοὺς λυσσαλέους ἀνταγωνιστὰς τοῦ Ἰβραήμ-Ἰνάλ, ἀδελφόν του καὶ Κουτουλμίζ, ἐξάδελφόν του, ὧν τὸν μὲν πρῶτον ἐθανάτωσε, τὸν δὲ δευτέρον ἐξώρισεν. Ἀπέθανε τῷ 1063 ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν. [Πς.]

Τόδα καλεῖται Ἀραβιδικὴ τις φυλὴ τῆς Ν Ἰνδικῆς. Εἶναι κτηνοτρόφοι, διατηροῦν δὲ κυρίως μίαν ἀγέλην ὡς ἱεράν, ἥς ἡ περιποίησις πληροῖ τὸν κύκλον τῶν θρησκευτικῶν παραστάσεων του. Παρ' αὐτοῖς ὑπάρχει τὸ ἔθιμον τῆς πολυανδρίας. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἀσιατικὰ Ἐθνη ἀρ. 8. 9. [Μ.Σ.]

Τοδλέβεν ἢ Τοτλέβεν (Ἐδουάρδος Ἰδάνοβιτς κόμης Totleben). Στρατηγὸς Ῥώσος γενν. ἐν Μιτάου τῷ 1818 καὶ ἀποθ. τῷ 1884. Εἰς τὸ μηχανικὸν ἀνήκων σῶμα κατήρξατο τοῦ στρατιωτικοῦ του σταθμοῦ ἐν Καυκάσῳ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἐναντίον τοῦ Σαμουλ (1848). Τῷ 1853 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Σιλιστρίας καὶ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Σεβαστουπόλεως ἐν Κριμαίᾳ, ὅπου ὑπὸ τὴν ἐχθρικὴν πύρ ἀνῆγειρε σείραν ὀληθροχυρωμάτων. Μετὰ 4 ἔτη διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ μηχανικοῦ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν στρατιωτικῶν καὶ εἰτα ὑπασπιστὴς τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τοῦ σώματος τούτου. Κατὰ τὴν Ῥωσσο-Τουρκικὴν πόλεμον τοῦ 1877 μετὰ τὴν 3ην καταστροφὴν τῆς Πλεύνας ἐπολιόρκησε καὶ ἐξεπόρθησε τὴν πόλιν ταύτην. Διορισθεὶς βραδύτερον γενικὸς διοικητὴς τῆς Ὀδησοῦ καὶ εἰτα τῆς Βίλνας, ἐλίχον κρ. δοκίμησεν καὶ ἀφείε εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἰδίᾳ τὸν διευθυντὴν τῶν γραφείων Πανίου τίν, νὰ ἐνεργήσῃσι μετὰ πολλῆς σκληρῆς τῆτος κατὰ τῶν ἐλευθερορρόνων καὶ τῶν μηδενιστῶν. Ὁ Τ. ἔγραψε γαλλιστὶ καὶ γερμανιστὶ «Ἱστορίαν τῆς ἀμύνης τῆς Σεβαστουπόλεως». [Πς.]

Τόδωσι. Χωρ. τοῦ δήμου Νέσσωνα (Λαρίσης), κατὰ τὴν κοιλάδα τοῦ μεγάλου Κεσερλί, ἀρ' οὗ ἀπέχει 1 1/2 ὥραν. Κατ. 605, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν εὐφόρων γαιῶν. Ἀνωθεν τοῦ χωρίου ἐπὶ τοῦ δροῦς Μεψίου ἀνευρίσκοντο θεμέλια ἀρχαίων τειχῶν καὶ οἰκιῶν ἀποδομένων εἰς τὴν πόλιν Νέσσωνα.

Τοκαντένος ἢ Πάρας. Μέγας ποταμὸς τῆς Βρασιλίας πηγάζων ἐκ τοῦ πλατώματος τοῦ Ἑστρείτου, εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐπαρχίας Γουάας, ρέων ἐκ Ν πρὸς

Β. 31' ὅλης τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰσπερχόμενος εἰς τὴν τοῦ Γράν-Πάρα ὁπου αὐξανόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀραγτουάα σχηματίζει καὶ τὴν πλάτους ἀπὸ 10 ἕως 60 γμ. καὶ ἐκβάλ-λει ἐν τῇ Ἀτλαντικῇ μετὰ ῥοὴν 2000 γμ. ἔλιγον πρὸς Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμαζονίου σχηματίζων μετ' αὐτοῦ, τὴν νῆσον Μαράο. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ εἰς τὴν Δ ἐχθρὴν εὐρίσκεται ἡ Βέλεμ ἢ Παρά μετὰ 65 000 κατ. πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Γράν-Πάρα. [Πε.]

Τοκάτ. Πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ βίλαετῇ καὶ τῇ μουταριφλικῇ Σεβασείας ἀφ' ἧς ἀπέχει 85 γμ. πρὸς Β.Δ. ἔχει 20 χιλ. κατ., σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ λινοῦν ὑφασμάτων, ὀπλων καὶ χαλκῶν. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Εὐδοκιάς. [Μ.Χ.]

Τόκαυ (Tokay). Πόλις τῆς Β. Οὐγγαρίας εἰς τοὺς πρόποδας ὁμωνύμου ὄρους καὶ εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Βαδρόγ μετὰ τοῦ Ταισία (Theiss) 36 γμ. Ν τοῦ Οὐίχελι μετὰ 4500 κατ. Τὸ Τ. κατεστράφη τῷ 1890 ὑπὸ πυρκαϊᾶς. Ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν περιχώρων παράγεται εἰνὸς δικαίως φημιζόμενος ὡς ἐξαίσιος. [Πε.]

Τοκεδὶλ (Ἀλέξιος Clerel de Tocqueville). Δημοσιολόγος γενν. τῷ 1805 ἐν Βερνέιγ καὶ ἀποθ. τῷ 1859. Ἐπιφορτισθεὶς τῷ 1831 ἵνα ὁμοῦ μετὰ τοῦ Γουσταύου δὲ Βωρλὸν μεταβῇ πρὸς μελέτην τῶν σωφρονιστικῶν συστημάτων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐξημοσίωσε μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἀξιολόγον περί τούτων ἔκθεσιν, τῇ δὲ 1835 ἔφερεν εἰς φῶς τὸ ἐμβριθὲς καὶ πολυμερὲς ἔργον του «Ἡ ἐν Ἀμερικῇ Δημοκρατία», οὗ ἕνεκα τῷ ἀπενεμήθη τὸ βραβεῖον Μοντιν, καὶ ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἑθνικῶν Ἐπιστημῶν (1839) καὶ εἰτα τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας (1841). Τῷ 1839 καὶ τῷ 1848 ἐξελέγη βουλευτὴς, τῷ δὲ 1849 ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἀποσυρθεὶς τοῦ ὑπουργείου τῇ 2 Δεκεμβρίου 1851. [Πε.]

Τόκελης (Εὐμέριχος Tokely). Οὐγγρος μαγιστάν, γενν. τῷ 1658. Ἦτο εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀποπειραθέντων ν' ἀποσπασθῶσι τῆς Αὐστριακῆς κυριαρχίας τῷ 1676, ὅστις καὶ κατόρθωσεν ἐπὶ 3 ἐτη ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων διὰ μένον ἀπλῶν σωμάτων ἐθελοντῶν. Ἐπὶ τέλους ὁμως ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν Μωάμεθ τοῦ Δ' ὅστις καὶ τὸν ἐπιτελοῦντος Κυρίρχον τῆς Μέσης Οὐγγαρίας ἀποστείλας ἀμααὐτῷ ὑπὲρ τὸν μέγαν βεζύρην Καρά-Μουσταφὰν καὶ 200 000 στρατοῦ (1682). Τῷ 1683 ὁ Τ. μετέσχε τῆς πολιορκίας τῆς Βιέννης ἀλλ' ἡ ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας παρατρεθείσα τῷ 1684 ἀμνηστεία ἀποπάσασα πάντας σχεδὸν τοὺς ἐπαδού-του προέβλεψεν αὐτῇ τὴν ἀπώλειαν τῶν πό-

λεων τῆς Ἑπείρας, τῆς Κασοβίας καὶ τοῦ Μουγκάτς (1685-88) καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ αὐλοῦ. Ἐν τούτοις τῷ 1690 ἀνηγερθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν Γ' ἡγεμῶν τῆς Τρανσυλβανίας καὶ εἰτα βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας, τότε δὲ ἐνέκησεν ἐκ νέου τὰ αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα καὶ ἐκურίευσεν τὴν Ἑρμανστάτην, ἀφ' ἧς ὁμως ἐξεδιώχθη τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος τῆς Βαβῆς. μεθ' ὃ ἐπολέμησεν ὡς ἀρχηγὸς ἀντορτικῶν σωμάτων ἐν Σλαβονίᾳ καὶ Σερβίᾳ. Μὴ δυνηθεὶς ν' ἀνακτήσῃ τὰς κτήσεις του διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Κάρλσβιτς (1699) μετέβη εἰς Κων/πόλιν, ὅπου κατήντησεν, ὡς λέγουσι, νὰ μετέλθῃ ἐπὶ τινι χρόνον τὴν ἀπήλκον. Ὁ Μουσταφὰς Β' τῷ ἐσχάρισε πρὸς τοὺς ἄλλοις ὠρεῖν κτήμα ἐν Νικαμηδαίᾳ ὅπου καὶ ἀπέθανε λησμονημένος τῷ 1705. [Πε.]

Τοκετός ἡ τ ὁ κ τ ος ἐστὶ τὸ τῆς κυήσεως τέρμα εἴτε δι' αὐτομάτου καὶ τῇ συνδρομῇ φυσιολογικῶν πράξεων ἐξόδου τοῦ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς μητρὸς διαπλασθέντος ἐμβρύου, εἴτε δι' ἐξαγωγῆς αὐτοῦ τῇ βοήθειᾳ τῶν μέτρων τῆς μαιευτικῆς τέχνης κατ' ἀμοιράς τὰς περιπτώσεις τὸ ἐμβρυον ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον τῇ κοινῇ συνεργασίᾳ τῶν ὁργάνων τῆς γεννητικῆς συσκευῆς σὺν τῇ ἐπικουρῇ ἢ μὴ τῆς τέχνης. Ἀλλοτε ἐλλείπουσι πάσαι σχεδὸν αἱ συνθήκαι πρὸς διεξαγωγὴν τῆς πράξεως ὑπὲρ τῆς φύσεως, ὅτε μόνον ἡ ἐπέμβασις τοῦ μαιευτικοῦ ἀπαλλάσσει τὴν μητέρα τοῦ ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτῆς ἐμβρύου, εἴτε διότι ἡ μήτρα καὶ ἡ λοιπὴ γεννητικὴ συσκευὴ παρίστανται ἔρρηκοι τῶν ἀναγκαίων κινήσεων καὶ συστολῶν καὶ ἡ ἀστεώδης εἰρκτὴ τοῦ ἐμβρύου, ἡ πύελος, ἀντιτάσσει ἀνυπερέβητον κώλυμα κατὰ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ, εἴτε διότι μεταβολαὶ πρόωρως γινόμεναι ἐν τῇ ἐμβρύῳ καὶ τοῖς παρερτήμασιν αὐτοῦ ἀναβάλλουσι τὴν ἐκβολὴν αὐτοῦ καὶ τιθέασιν εἰς κίνδυνον αὐτὴν τὴν ζωὴν τῆς μητρὸς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχουμεν δυστοκίαν. Ἀλλοτε ἡ τοῦ ἐμβρύου διάπλασις τυχαίως πως καὶ ἐξαιρετικῶς ἐξελέγχθη ἐπὶ ξένου αὐτῷ ἐδάφους (ἐξωμήτριος κύησις) καὶ πρὸς ἐξαγωγὴν αὐτοῦ ἀνάγκη νὰ δημιουργηθῇ ὑπὸ τῆς τέχνης ὁδὸς παρὰ φύσιν (καισαρικὴ τομή). Ὁ φυσιολογικὸς καὶ ὠριμος Τ. ἐπισυμβαίνει 260-280 ἡμέρας μετὰ τὴν σύλληψιν· ὁσάκις ἐπέρχεται ταχύτερον καλεῖται πρόωμος ἢ πρόωρος, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ 180 ἡμέρας μέχρι 220 (Τ. ἐπὶ τμήσεως)· ὁσάκις δὲ βραδύτερον τῶν 280 καλεῖται ὀψιμος (Τ. δεκάμηνος). Ἐκτρωσις συμβαίνει ὁσάκις τὸ τέρμα τῆς κυήσεως ἐπέρχεται πρὸ τοῦ ἑκτου μηνός, τὸ δὲ ἐμβρυον τυγχάνει μὴ βιώσιμον. Τὸ χρονικὸν

διάστημα ἐν ᾧ διεξάγεται ὁ Τ. συνήθως υπολογίζεται εἰς 6 ἕως 12 ὥρας· ὑπάρχουσι παραδείγματα ἀπὸ 1 1/2, μέχρι 36 ὥρων. Δεόν δὲ ἐν τῷ Τ. νὰ διακρίνωμεν τέσσαρας χ. ἔνους, καθ' οὓς συμβαίνει τὰ ἑξῆς :

α') Μετὰ τὰ πρόδρομα σημεῖα τοῦ Τ. ῥυθμίσ βλεννώδης ἐξοίθησις τῶν ἑξω γεννητικῶν μοριῶν, ἀληγ ἀσθενῆ, βραχεία τὴν διάρκειαν καὶ διαλείποντα κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ τὴν ὀσφύν, ἀναφαινόμενα ὅς ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Τ., ἢ ἰνιδρεγματική διάμετρος τοῦ κρανίου τοῦ ἐμβρύου ἐφαρμόζεται πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐγκαρσίαν διάμετρον τῆς εἰσόδου τῆς πυέλου. β') Ἀληγ ἰδιαίτερα, τὰ π ρ ο σ π α ρ α σ κ ε υ α σ τ ι κ ᾶ, ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς ὀσφυϊκῆς χώρας πρὸς τὸ αἰδοῖον, οὗ τὸ στόμιον διατείνεται καὶ τὰ χεῖλη διανοίγονται· ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου διέρχεται· τὸ κύτος τῆς πυέλου καθ' ἣν καὶ ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ διεύθυνται καὶ εἰσθάνει εἰς τὸ στόμιον τῆς ἐξόδου τῆς πυέλου· οἱ τοῦ ἐμβρύου ὀφθαλμοὶ προσπίπτουσιν ἤδη ἐν τῷ κόλπῳ καὶ ῥήγνυται τὸ ὄμιον. γ') Μήτρα καὶ μῆς κοιλιακοὶ συστέλλονται, ἀληγ ἐξυτέρα, τὰ ἑ ξ ω σ τ ι κ ᾶ, γίνονται αἰσθητά, ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου ἐν τῇ πυέλῳ διατελοῦσα ποιεῖται ἀπορροήν δι' ἧς τὸ ἰνὸν πίπτει ὀπισθεν τοῦ ἥθικοῦ τόξου, καὶ ἀμέσως ἀρχεται ὁ δ') χρόνος, καθ' ὃν μετὰ μικρὰν ἀνάπαυαν αἱ συστολαὶ ἐπαναλαμβάνονται, ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου ἐξελθοῦσα τῆς πυέλου ἀναφαίνεται διὰ τῶν χειλέων τοῦ αἰδοῖου ὑπερμετρῶς διασταλέντων καὶ εἴτα ἐξέρχεται ὡς καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα, ὅπερ ἐξακολουθεῖ συνεχόμενον μετὰ τῆς μητρὸς διὰ τοῦ ὀμφαλικοῦ λώρου. Μετὰ τὴν ἐπολίνωσιν καὶ ἀποκοπὴν αὐτοῦ ὁ Τ. λήγει.

Ἐν τῷ τοκετῷ τὸ ἐμβρυον δὲν ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν ὡς ἄνω διαγραφείσαν σχηματογραφίαν. Ἐνίοτε τὸ πρῶτον προβάλλον μέρος δὲν εἶναι ἡ κεφαλὴ, ἀλλὰ τὸ πυελικὸν σκρον αὐτοῦ ἢ ὁ ἕτερος τῶν ὤμων· διὸ καὶ μαιευτικῶς διακρίτεον τρία κυρίως σχήματα, τὰ ἐπὶ κεφαλῇ, τὰ καὶ συνηθέστατον καὶ φυσικώτατον, τὸ ἐπὶ πυέλῳ, καὶ τὸ ἐπ' ὤμων, σπανιώτατον. Ταχύτατος καὶ εύκολώτατος πάντων τῶν Τ. εἶναι ὁ φυσικὸς καθ' ὃν τὸ ἐμβρυον προβάλλει διὰ τῆς κεφαλῆς ἔχον ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὸ ἰνὸν αὐτοῦ. Τὸ ἐπὶ πρόσωπον καὶ ἐπὶ πυέλῳ σχῆμα παρατείνει τὸν τοκετὸν καὶ συμβάλλεται εἰς τὴν πίεσιν τῶν κατὰ τὸν τράχηλον ἀγγείων τοῦ ἐμβρύου, τοῦ ὅπερ κινδυνώδες πολλάκις. Ὁ πρῶτος ἢ πρόωρος Τ. διαφέρει : ἡς ἐκτρώσεως τῇ ὅτι τὸ γεννώμενον δύναται διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ δυνάμεων ἢ καὶ διὰ τῆς ἀρωγῆς τῆς ἰατρικῆς νὰ ζῇ καὶ ἀναπτυχθῇ. Ἰδίᾳ κατὰ τὰς νεωτέρους μεθόδους δύναται ἡ ἐπιστήμη νὰ παρέχῃ εἰς τὸ πρόωρον τῶν μητρικῶν

σπλάγγνων ἐκδηλῶν πλάσμα περίπου ταύτας συνθήκας διαπλάσεως καὶ πρὸ πάντων θερμοκρασίας· ἐντὸς ἐπὶ τούτῳ κλίματων. Ὁ πρόωρος Τ. προκαλεῖται ἐνιστάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μαιευτῆρος πρὸς τὴν σῶσιν ὅς ὑπάρξεις αἰτίνας θὰ ἐκινδυνεύον ἢ καὶ θὰ κατεστρέφοντο κατὰ τὸ φυσικὸν πτερύμα τοῦ Τ., ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτου στενότητος τῆς πυέλου. Ὁ ἱατρός μετ' ἀκριβείας διαγνώσιν τῶν διαμέτρων τῆς πυέλου καὶ προσδιορισμὸν τῆς ἐποχῆς τῆς συλλήψεως ἀφαιλεῖ λίαν προσεκτικῶς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν προχωρήσιν τῆς κύστεως μέχρι τοῦ σημείου καθ' ὃ ἐπιτρέπει ὁ σχηματισμὸς τῆς πυέλου καὶ τότε νὰ προκαλῇ Τ. καθάπερ ἐν ἐκτρώσει.

Τοκετοῦ ἀπόκρυψις καλεῖται ὑπὸ τῆς κυοφοροῦσης, ἥτις ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ πρὸς μαιευσιν τὴν συνδρομὴν ἀλλοῦ τινὸς γενομένη πρᾶξις ἐν περιπτώσει τοκετοῦ ἐκ μὴ νομίμου γάμου προκύψαντος, ἢ μηδὲν παρευρισκομένου ἐν τῇ τοκετῇ ἢ ἐπὶ παρούσῃ μόνον τῶν μετ' αὐτῆς συνενοημένων. Τιμωρεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς συντελούσα πρὸς παιδοκτονίαν εἴτε ὡς ἀσχημὴ εἴτε ὡς προπαρσκαυστικὴ πρᾶξις ταύτης.

Τόκεον (Tokio ἀρχαιότερον Ἰαπωνία) Πρωτεύουσα τῆς Ἰαπωνίας ἐπὶ τῆς νήσου Νίπωνος ἐπὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς εἰς τὴν ΒΔ ἀκρὰ τοῦ ὁκεανοῦ τοῦ κόλπου μετὰ 116504 κατ. Ἡ πόλις αὕτη ἥτις εἶναι ἑδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἀπὸ τοῦ 1869 ἔχει περίμετρον περὶ τὰ 78 χμ., ὥραιας ὁδοὺς καὶ ὀχυρώματα, οἰκίας καλῶς ἐκτισμένας, ἀλλὰ ἐνλίνας, ἐξ οὗ συγκαίει πυρκαϊαὶ καὶ πολυάριθμα κτίρια. Ἐπὶ μακρὸν μόνον οἱ Ὀλλανδοὶ ἐν τῷ Εὐρωπαίῳ ἡδυνήθησαν νὰ εἰσδύσωσιν ἐν Τ. Τῇ 1855 ἡ πόλις αὕτη κατεστράφη ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ καταρρίφαντος 100000 οἰκιῶν καὶ φονεύσαντος 30000 κατ. Νεώτερος σεισμὸς ἐπίσης καταστρεπτικὸς συνέβη τῇ 1894. [Πς.]

Τοκογλυφία καλεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ ἐπιβολὴ ὑπερόγκου τόκου. Ἡ τοιοῦτον ἀντίκειται μὲν εἰς τὴν ἥθικὴν, ἐν τῇ ὅμως εἶναι ἂν ἡ πολιτεία πρέπει νὰ περιορίσῃ τὴν Τ. διὰ νομοθετικῶν διατάξεων, καθ' ὅσον ἀπεδείχθη ὅτι τοιαῦται δύναται ἐλαττωσὶν ὑψοῦσι τούναντιον τοῦς τόκους· διότι ὁ βαρὺς τόκος προέρχεται μὲν ἐκ τῆς ἐλλείψεως κεφαλαίων, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀσφαλείας περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ὀφειλομένων, καὶ ὅταν εἰς ταῦτα προστίθεται καὶ ἄλλος κίνδυνος, ὁ τῆς πονηρίας, κατὰ φυσικὸν λόγον αὐξάνει ἐτι μάλλον ὁ τόκος. Κατ' ἀκολουθίαν ὡς ἐν γένει αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι αὐτῶ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ (1864) δὲν καθορίζει ἀνώτατον ὅριον τοῦ τόκου· πάσης παλαιότερας διατάξεως θερμομένη ὡς καταργηθείσης, νεώτερος δὲ νόμος τῆς

20 Μαΐου 1882 καθορίσας τὸν νόμιμον καὶ τὴν τῆς ὑπερμερίας τόκον, οὐδεμίαν περὶ ἐλαφὲς διάταξιν περὶ τῶν συμπεφωνημένων τόκων, καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ περὶ Τ. διατάξεις τοῦ ποιν. νόμου (ἀρ. 434-5) προϋποθέτουνται προσδιορισμὸν τειρομένων δὲν δύνανται νὰ τύχῃσι νομίμου ἐφαρμογῆς.

Τόκος εἶναι τὸ καθαρὸν ἀντάλλαγμα διὰ τὴν χρῆσιν ξένου χρηματικοῦ κεφαλαίου. Γὰρ χρὸς διὰ τὸ ἐποῖον δίδεται τόκος δύναται νὰ γεννηθῇ εἴτε δι' ἀμέτρου δανείου εἴτε διὰ παροχής πιστώσεως χρηματικοῦ ποσοῦ ἐφελκόμενου ἐξ ἀγοραπωλησίας ἢ ἀλλῆς συναλλαγῆς. Πάντοτε ὁ δανειστής καθ' ὅλον τὸ διάστημα καθ' ὃ δὲν ἔχει εἰς χεῖράς του τὸ ἐν λόγῳ κεφάλαιον στερεῖται ἀλλῆς ἐξ αὐτοῦ καρπώσεως καὶ διὰ τούτο ἡ πληρωμὴ τόκου δικαιολογεῖται πληρέστατα· ἐπειδὴ δὲ πᾶς δανειστής ἐκτίθεται καὶ εἰς τινὰς κινδύνους μέχρι τῆς ἀνακτήσεως τοῦ δανεισθέντος κεφαλαίου, περιλαμβάνεται ἐν τῇ Τ. καὶ τις ἀπεξημῶσις ἀναλογος πρὸς τὸν κίνδυνον. Ἡ δὲ ἀπαγόρευσις τοῦ ἐκτοκισμού τῶν χρημάτων ἢ ἐπικρατήσασα κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα προήλθεν ἐξ ἐσφαλμένων ὀρθοκευτικῶν καὶ φιλοσοφικῶν δοξασιῶν, διό καὶ ἐγκατελείφθη αὕτη ὑπὸ τῶν νεωτέρων νομοθετιῶν. Τὸ ποσὸν τοῦ τόκου ἐξαρτᾶται ἀπὸ διαφόρων περιστατικῶν, κυρίως δὲ ἀπὸ τῆς ζητήσεως καὶ προσφορᾶς χρημάτων πρὸς βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις, εἴτα δὲ καὶ ἐκ τῆς δημοσίας πίστεως. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι αἱ νομοθετικαὶ διατάξεις αἰσφορῶσαι εἰς προσδιορισμὸν ἀνωτάτου ἐπιτρεπομένου Τ. δὲν δικαιολογοῦνται πρὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ συνεπῶς κατηργήθησαν εἰς τὰς πλείστας χώρας. Πρβ. Τοκογλυφία. Ἀνατοκισμός. [Ι.Α.Σ.]

Τοκουσχήμα (Tokushima). Πρωτ. διαμερίσματος καὶ ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἰαπωνικῆς νήσου Σιγκόκου. ἔχει 61 χιλ. κατοίκους. [Μ.Σ.]

Τολάνιον ἡ διφαινυλοξυλόνιον $C_{14}H_{10}$. Ὑδρογονάνθραξ παραγόμενος διὰ ζέσεως διδρωμιούχου στυλβενίου μετ' οἰνόπνευματώδους χυστικοῦ καλζος, διαλυόμενος ἐν αἰθέρι καὶ θερμῷ οἰνοπνεύματι, τηκόμενος εἰς 60°. [P.N.B.]

Τολέδον ἢ Τέλητον (Toledo). Πόλις τῆς κεντρικῆς Ἰσπανίας πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας καὶ ἔδρα ἱεραρχικοῦ, ἐπὶ τῆς ἀρμενικῆς ὁδοῦ τοῦ Τάγου 61 χμ. ΝΑ τῆς Μαδρίτης μετὰ 22.000 κατ. Τὸ Τ. εἶναι ἐχυρὰ πόλις ἐκπεσοῦσα νῦν, ἀλλὰ περιέχουσα ἐπὶ ἀξιοθέατα μνημεῖα, οἰονομὸν μνητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ἹΓ' αἰῶνος περιέχοντα θαυμασίας γλυφάς, τὸ Ἀλκαζάρ, ἥτοι ἀνάκτορον τῶν Μαυρίων βασιλέων κλ. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς εἶναι ἐξόχως γραφικόν, ἔχει στενάς καὶ ἀνω-

μάλους ὁδούς καὶ πάσχει σπάνιν ὕδατος. Βιομηχανίαν ἔχει ὀπλοποιίας ἐνομοσχευῆς καὶ ἐκκλησιαστικῶν νοσημάτων. Ἡ πόλις αὕτη θεωρεῖται φοινικικῆς καταγωγῆς. Οἱ Ῥωμαῖοι συνήθροζον ἐνταῦθα τὸν ἀπὸ τῶν χρυσῶν, εἰὼν τῆς Ἰσπανίας χρυσόν, εἰ δὲ βασιλεῖς τῶν Γότθων τὴν κατέσχεσαν πρωτεύουσάν των ἀπὸ τοῦ 554, τῷ δὲ 714 τὴν ἐκυρεύσαν εἰ Ἀράβες. Ἀπὸ τοῦ 1085 μέχρι τοῦ 1500 τὸ Τ. ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Καστίλης καὶ εἴτα ἀπόσης τῆς Ἰσπανίας ἔχουσα ἕως 200 χιλ. κατ. — Ἡ ἐπαρχία τοῦ Τ. μεταξὺ Μαδρίτης καὶ Γουαδαλαξάρας Η, Κασερές Δ καὶ τῆς Μαγχῆς Ν καὶ Α ἔχει ἑκτασιν 14.467 τχμ. καὶ 340.000 κατ., ἔδρας βουνῶδες, ἀλλ' εἰσφέρειν διατρέφον πολλά εἶδη κτηνῶν, μελίστας, μεταφοσκώληκας, καὶ διατηρεῖ βιομηχανίαν ἀρκετὴ ἀκμαίαν. [Πς.]

Τόλιμα (Tolima). Νομὸς τῆς Νοτιοαμερ. δημοκρατίας Κολομβίας, περιλαμβάνων τὴν ἀνω κοιλίαν τοῦ ποτ. Μαγδαληνῆς. ἔχει ἑμβ. 45.750 τχμ. καὶ 305.185 κατ., κτηνοτροφίαν, γεωργίαν καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Πρωτ. εἶναι Ἰδαγκά μετὰ 18 χιλ. κατ. Ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Κόουκαν συνόρων ὀρθοῦται τὸ ἐρμῶνυμον ἡφαιστεῖον (5584 μ.). [Μ.Σ.]

Τολμύδης. Στρατηγὸς Ἀθηναῖος υἱὸς τοῦ Τολμαίου, ὅστις τῷ 455 π. Χ. ἐξστρατεύσει κατὰ τῶν Πελοποννησίων καὶ ἐξεδύωξε τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκ Ναυπάκτου. Εἰς τὰς μάχων ὁμῶς τούτων μετὰ τῶν συγγενῶν των ἀντεπεξῆλθε κατ' αὐτῶν καὶ αὐτὸς, ἀλλ' ἡττήθη παρὰ τὴν Κορώνειαν ὁπου καὶ ἐπέσσε τῷ 447 π. Χ. [Πς.]

Τόλνα (Tolna). Κομητεία τῆς Οὐγγαρίας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουναβίου, ἔχον ἑμβ. 3.643 τχμ. καὶ 252.098 κατ. ὧν οἱ πλείστοι Μαγάραι. Παράγει ἐν ἀφθονίᾳ σιτηρά, οἶνον, ἐμπόρας, ὡς καὶ λαμπρὸν καπνόν. Πρωτ. εἶναι Σέγκαρδ.

Τολόν. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μινίας τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίας, καίμενη ἐπὶ τοῦ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου 2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Ναυπλίου καὶ ἔχουσα 293 κατ.

Τολουέλαιον (Toluol, benzoope), (C_7H_8) . Ὑδρογονάνθραξ ὁμόλογος τοῦ βενζολοῦ, εὐρίσκόμενος μετὰ τούτου ἐν τῇ πίσσῃ τῶν λ' θανθράκων, ἐν τοῖς προῖοις τῆς ξηρᾶς ἐπισταξέως τοῦ ξύλου, πολλῶν ῥητινῶν ὡς καὶ τοῦ τολουόλου βαλσάμου (ἐν ᾧ καὶ τὸ πρῶτον ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Deville). Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἐν ᾗ τυγχάνει μεγάλῃς χρήσεως εἰς παρασκευὴν τῆς φοσφίνης (βλ. λ.) καὶ πολλῶν χρωμάτων καὶ σκευαστῶν καὶ ὡς μέσον διαλυτικὸν στεατῶν καὶ ῥητινῶν, παραγεται δι' ἐπανελημμένης κλα-

σηματικής αποστάξεως τῶν ἐλαφρῶν ἐλαίων τῆς πίσεως τῶν λιθανθράκων. Ἐν καθαρᾷ καταστάσει εἶναι: ὑγρὸν ἀχρῶν, λίαν εὐκίνητον, ζεῖν εἰς 110.30, εἰδ. βάρους 0.882 εἰς 0° καὶ διατηροῦν τὴν ρευστότητα αὐτοῦ καὶ μέχρι τῶν 280. [P.N.B.]

Τολούκα (Toluca). Βιομηχανικὴ πόλις τοῦ Μεξικοῦ, πρωτεύουσα τοῦ ἐμὸνύμου τοῦτω κράτους, 55 χμ. ΝΔ τοῦ Μεξικοῦ εἰς ὕψος 2580 μ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφ. τῆς θαλάσσης εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Νεβάδο δὲ Τ. ἔχοντος ὕψος 4578 μ. Ἔχει 39 090 κατ., κλίμα δὲ θερμὸν, καὶ βιομηχανίαν σάπωνος.

Τολουταζον βάλσαμον. Βλ. Βάλσαμον τολουταϊόν.

Τολατό (Λέων Νικολάου κόμης Tolstoj), Ῥώσος συγγραφεὺς, γενν. 1828 ἐν τῷ πατρικῷ κτήματι Ἰασνάια Πολιάνα τοῦ κυβερνήτου Τούλας. Ἦδη ὡς νέος θρησκευτικῶς ἐδιδασκίευσεν τὰ πρῶτα διηγήματά του, παραιτηθεὶς δὲ ἀφ' οὗ ἐπολέμησεν ἐν Κριμαίᾳ ἀπευθρῆν εἰς τὸ κτήμα του, ὅπου, μελετήσας ἐν περιόδεϊν ἀνὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ παιδαγωγικὰ συστήματα, ἱδρύσεν ἰδιαιτέραν (ἐλευθεράν) σχολήν, ἐδιδασκίευσεν δὲ κατὰ σειράν διηγήματα, τὰ μεγάλα μυθιστορήματα «Πόλεμος καὶ εἰρήνη», «Ἀννα Καρενινα», καὶ κυρίως ἔργα πρὸς μόρφωσιν τοῦ λαοῦ καὶ κοινωνικο-θεολογικά. Εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ἀριερώθη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἠθικὴν, προσπαθὼν νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν Εὐαγγελίων τὴν καθαρὰν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκδηλῶν τὰς περὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ πεποιθήσεις του οὐ μόνον εἰς λαϊκὰ διηγήματα καὶ φιλανθρωπικὰς πραγματείας, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βίῳ του δια τῆς ἀπλότητος, ὀλιγαρκείας, προσωπικῆς ἐργασίας καὶ παντοίας ὑποστηρίξεως τοῦ λαοῦ ἐν ταῖς ἀνάγκαις καὶ στενοχωρίαις του. Καὶ τοιοῦτοτρόπως περιέπεσε μὲν ἐνίοτε εἰς ἀντιφάσεις καὶ υπερβολάς, διότι ᾔθελε π. χ. νὰ καταργήσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν, τὸν γάμον, τὴν πολιτείαν καὶ νὰ προβῇ μέχρις ἐντελοῦς ἀπαρνήσεως τῆς προσωπικῆς βουλῆσεως, ἀλλὰ δὲν δύναται τις νὰ παραγνωρίσῃ ὅτι ἐξετέλεσε μεγίστην ἐπίβρασιν πνευματικὴν καὶ ἠθικοποιητικὴν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ῥώσου ἀγρότου καὶ κατεπολέμησεν ἀνδρείωτα τὴν ἠθικὴν ἐκφύλισιν τῶν τάξεων τῶν κτηματιῶν καὶ μεροληπτικῶν. Καὶ τὰ πολυάριθμα δὲ φιλολογικὰ του ἔργα ἔχουσι πραγματικὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, πολλὰ δὲ αὐτῶν μεταφράσθησαν εἰς ἄλλας γλώσσας. [M.I.]

Τολτέκα καλοῦνται οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως Τολλάν ἢ Τούλα, ἥτις κεκλιμένη εἰς τὰ Β μέρη τοῦ Μεξικοῦ ἦτο ἡρῆς ἡρειπωμένη πολὺ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἰσπανῶν. Ἐν νεωτέροις χρόνοις ἀνεσκά-

φησαν τὰ εἰρεπία ταῦτα καὶ εἶναι μάρτυρες τοῦ μεγαλείου τοῦ λαοῦ τούτου, εἰς ὃν ἀποδίδονται ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν ἢ ἀφ' ἐξέρεσις τῆς γεωργίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν οἱ παραδόσεις ὅμως περὶ τῶν βασιλέων καὶ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ εἶναι μυθικαί, καίτοι ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητος. [E.]

Τόλτς (Tölz), Κομπολις ἐν τῷ βαυαρικῷ νομῷ Ἀνω Βαυαρίας, ἐπὶ τοῦ Ἰζαρ ἔχουσα 4 093 κατ. καὶ πηγὰς ἰωδιούχου, θειούχου καὶ νατρίουχου, συνιστωμένα πρὸς νότους τοῦ δέρματος, ἀδένων κλ. [M.S.]

Τολουευτής ὁ κώνυρος. Ζῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Δαυυπόδων (βλ. λ.). Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Νωῶδ Β' ὅρτ.

Τολώσα. 1) (Toulouse, τὸ πάλαι Tolosa), πόλις τῆς Γαλλίας, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Λαγκεδὸν καὶ νῦν τοῦ νομοῦ Ἀνω Γαρούνα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Γαρὸν 716 χμ. Ν τῶν Παρισίων, μετὰ 147 61 κατ. εἶναι κέντρον σπουδαιότατου ἐμπορίου κυρίως οἶνων, ἐλαίου, σιτηρῶν, σάπωνος κτλ. Ἔχει δὲ καὶ ἀκμαίαν καὶ πολυποίκιλον βιομηχανίαν. Ἡ θέα αὐτῆς ὅμως εἶναι μονότονος, αἱ ὁδοὶ τῆς στεναὶ καὶ ὑποκαίνται εἰς καταστρεπτικὰς πλημμύρας τοῦ Γαρὸνα. Ἀλλῶς ὅμως εἶναι σημαντικὴ διότι ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται πληθὺς ἐπιστημονικῶν κοινωνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἱδρυμάτων καὶ σχολῶν, ἔχει δὲ καὶ ἀξιοθεσμίαν μεσαιωνικὰ καὶ τῆς ἀναγεννήσεως. Ἡ πόλις Tolosa, πρωτεύουσα τῶν Οὐέλκων Τεκτοσάγων πρὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως, ἦτο ἡδὴ ἐπὶ Ῥωμαίων σημαντικώτατη, ἐγένετο δὲ 419 μ. Χ. πρωτεύουσα κράτους τῶν Οὐσιγόθων. Τῷ 507 περὶ ἧλθεν εἰς τὸν Φράγκον Χλοδοβίκον καὶ ἀνυψώθη 778 εἰς κορυφαίαν. Ἐκ τῶν κλημάτων αὐτῆς γνωσιότατος ἐγένετο Ῥαμόνδος ὁ Δ', ὁ ἐπικαλούμενος de S. Gille (βλ. Ῥαϊμόνδος). Ῥαϊμόνδος ὁ Σ' (1195-1222) συνήνωσε μετὰ τῶν Λαγκεδὸν κτησιῶν του καὶ τὴν μαρκιωμένη τῆς Προβηγκίας καὶ κατέστησε τὴν αὐλὴν του κέντρον τῶν τρουβαδουρῶν, περιῆλθε ὡς προστάτης τῶν Ἀλβιγηνῶν εἰς ῥῆξιν μετὰ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Ι' καὶ ἠναγκάσθη νὰ διεξαγάγῃ πόλεμον κατὰ Σίμωνος τοῦ Μοντεφορτίου (βλ. Ἀλβιγηνεὺς). Ὁ υἱὸς του Ῥαϊμόνδος ὁ Ζ' (1222-49), ἐπολέμησεν καὶ ἀσάτος ἡγεμὼν, συνέχισεν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπιτυχὲς τὸν κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σίμωνος Ἀμαλρίχου πόλεμον, ὅμως οὗτος παρεχώρησε τὰς ἀπατηθείας του εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Λοδοβίκον τὸν Π', ἠναγκάσθη νὰ ὑποταχῇ εἰς τοῦτον καὶ ἐκτίσῃ ἐκκλησιαστικὴν πόλιν. Ἀποθανόντος αὐτοῦ ἐκληρονόμησε ὑπόλοιπον τῆς χώρας ἡ θυγάτηρ του Ἰωάν-

σύζυγος τοῦ Ἀλφόνσου κόμητος τοῦ Ποατού, ἀδελφοῦ Λουδοβίκου τοῦ Θ', θανούσης δὲ ταύτης ἀπαιδοῦ ἠνύθη ἡ κομητεία 1271 μετὰ τῆς Γαλλίας. Αἱ περιπέτειαι αὐταὶ δὲν ἦσαν εὐνοϊκαὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πόλεως, ἦτις ὅμως, καίτοι νέας ἐρημώσεις καὶ σφαγὰς εἶδεν ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν πολέμων τοῦ 15' αἰῶνος, πάντοτε ἀνέκυψε πάλιν καὶ περιῆλθεν εἰς νέαν ἀκμὴν, χάρις εἰς τὴν λαμπρὰν διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον θέσιν της. — 2) Tolosa, τὸ πάλαι Turissa πρωτεύουσα διαμεριστικῆς ἐν τῇ Ισπαν. ἐπαρχίας Γκιπουσκῆς, ἀλλοτε δὲ αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ὀρία καὶ ἔχουσα 7223 κατ., βιομηχανίαν ὀπλῶν, μαλλίνων ὑφασμάτων κλ. [Μ.Σ.]

Τόμ. Ποταμὸς τῆς Σιθέριας πεγαζών ἐκ τῶν Ἀλταίων ὄρων διερχόμενος ἐκ τοῦ Τόμτκ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν δεξιὰν ἔσθλην τοῦ Ὄβ, 40 χμ. ἀπὸ τῆς πόλεως Τόμσκ μετὰ ῥοὴν 750 χμ. Ἀπὸ τοῦ Κουζνέτσκ εἶναι πλωτός. [Πς.]

Τομαζόφ. 1) Πρωτ. περιφερείας ἐν τῇ ΝΑ μερὶ τοῦ ῥωσσοπολωνικοῦ κυβερν. Λουβίνου, ἔχουσα 6793 κατ. καὶ ἐμπόριον ξυλείας καὶ σιτηρῶν — 2) Πόλις ἐν τῷ ῥωσσοπολωνικῷ κυβερν. Πετρούκω, κειμένη ἐπὶ τοῦ Βελγόρκου καὶ ἔχουσα 18607 κατ. ἰκμιοστάτην δὲ βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων [Μ.Σ.]

Τομαζος Νικόλαος. Ἑλλήν λογιος, γενν. 1456 ἐν Ἑνετίᾳ ἐξ ἡπειρωτικῆς οἰκογενείας. Ἐγένετο ἐν Φλωρεντίᾳ μαθητῆς τοῦ Δημ. Χαλκοκονδύλου καὶ ἀπεριόβη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ διὰ κυρίως τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος. Διορισθεὶς καθηγητῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Παταύου ἐδίδασκεν ἐνταῦθα ἐπὶ πλέον ἢ 30 ἔτη εὐδοκίμως καὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων λογίων λίαν ἐκτιμώμενος, ἀπέθανε δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1531. Συνέγραψε οὐλόγια εἰς ἔργα τινὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, μετέφρασε διάφορα αὐτῶν εἰς τὴν λατινικὴν, ἐξεπόνησε δὲ διαλόγους περὶ διαφορῶν ζητημάτων καὶ μονογραφίας. Πρὸ. Σαβ. Νεσελλ. φιλόλ. σ. 92 κέ. [Κ.Ν.Σ.]

Τομάτς. Βλ. Λυκοπερσιχόν.

Τομ.δουκτού. Πόλις τοῦ Σουδάν 44 χμ. Β τοῦ Νίγηρος ἐν ἀμυώδει πεδιάδι μετὰ 20 000 κατ. Τὸ σχῆμά της εἶναι τριγωνικόν, ἔχει περιφέρειαν 5.6 χμ. ὁδοὺς στενὰς, εἰκίας χαμηλὰς καὶ πλείους ἀγροπλέκτους καλύδας, χρησιμεύει δὲ ὡς ἐμπορικὸς σταθμὸς ὁλῆς τῆς ΒΔ Ἀφρικῆς. Τὸ ἐμπόριον ὅμως διαταράσσεται ὑπὸ τῶν συχνῶν ἀρπαγῶν τῶν Τουαρέγων καὶ τῶν Τουκουλέρ. Ὡς λιμὴν τῆς πόλεως χρησιμεύει ἡ ἐπὶ τοῦ Νίγηρος Κάδρα. Τὸ Τ. ἀρχαιοτάτα

ἦτο γνωστὸν εἰς τοὺς Ἀραβας, πολλοὶ δὲ ἐπεσκέρθησαν αὐτὸ ἐξερευνηταὶ ἄχρι σήμερον. Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Τουκουλέρ, τῷ δὲ 1885 ὑπὸ τοῦ μαύρου ἡγεμόνος Ριάια. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1894 κατελήρθη ὑπὸ τῶν Γάλλων.

Τομεῖς. Βλ. Ὀδόντες.

Τομελζόσο (Tomelloso). Πόλις τῆς Ισπαν. ἐπαρχ. Σιουδάδ-Ρεάλ ἐν τῇ Νεφ. Καστίλιᾳ. ἔχει 9997 κατ., ἀμπελοποιαν καὶ γεωργίαν. [Μ.Σ.]

Τομεύς. Βλ. Κόκλος, Σφαῖρα.

Τομή καλεῖται ἐν τῇ χειρουργικῇ ἡ διὰ τέμνοντος ὄργάνου μεθοδικῇ διαίρεσις τῶν ἀπαλῶν μορίων, συνισταμένη εἰς λύσιν τῆς συνεχείας τῶν ἱστῶν ἀνευ ἀπωλείας οὐσίας, διαφέρουσα κατὰ τοῦτο τῆς πρίσεως οὐσίας μὲν ἐπίσης διαίρεσεως ἱστῶν μαλακῶν τε καὶ σκληρῶν (δάτων ὀστέων), ἀλλ' ἐπαγομένης ἀπωλείαν οὐσίας ἐνεκα τῆς ὀδοντωτῆς ἀκμῆς τοῦ τέμνοντος ὄργάνου (πρίονος). Αἱ Τ. γίνονται κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν (Τ. ἀπλᾶί) ἢ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις (Τ. συνθετοί). [Ρ.Ν.Β.]

Τόμις. Τομεύς, Τομεῖς, Τόμοι καὶ Τόμοι. Βλ. Κωνσταντία.

Τορμασαζος ἡ Τομασαζος (Νικόλαος Tommaseo). Ἰταλὸς συγγραφεὺς, γενν. 1802 ἐν Βεδενίκῳ τῆς Δαλματίας, σπουδάζας δ' ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἤρχισε καὶ τὸ συγγραφικὸν στάδιόν του ὡς συνεργάτης τῆς «Φλωρεντινῆς Ἀνθολογίας», ἧς ἡ ἐκδοσις ἐνεκεν ἀθροῦ τοῦ Τ. ἀπηγορεύθη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ζήσας εἰτα ἐν Γαλλίᾳ καὶ Κορσικῇ, ἡμνητεύθη καὶ ἐγκατέστη 1839 ἐν Ἑνετίᾳ. Τῷ 1847 ζήτησας δι' ἀναφοράς ἡπιωτέραν λογοκρισίαν συνελήθη, ἀπηλευθερώθη δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ἐξελέγη μέλος τῆς ἐκεῖ προσωρινῆς κυβερνήσεως τῷ 1848. Ὑστερον ἐστάλη ὡς πρεσβευτὴς τῆς Ἑνετίας εἰς Παρίσιους καὶ ματαίως ἐζήτησε τὴν ἀρωγὴν τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὴν συνθηκολογίαν τοῦ 1849 ἦτο μετὰ τῶν 40 οἰσινες ἔδει νὰ ἀπέλθωσι τῆς Ἑνετίας πρὶν εἰσελθῶσι τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα καὶ μετέβη εἰς Κέρκυραν, ὅπου ζήσας μέχρι τοῦ 1854 ἐπανῆλθε τέλος σχεδὸν τυρλὸς εἰς Τουρίνον καὶ τῷ 1859 εἰς Φλωρεντίαν. Ἐνταῦθα ἀπέθανε τῷ 1874. Ἐκ τῶν ἔργων του γνωστότατα ἐγένοντο ἡ Ἑρμηνεία τῆς Θείας Κωμωδίας τοῦ Δάντου (α' ἐκδ. 1837) καὶ τὸ Λεξικὸν τῶν ἱταλ. συνωνύμων (α' ἐκδ. 1832) ἀτινα ἐπανειλημμένως ἀνετυπώθησαν. Ὡς ποιητῆς μυθιστοριογράφος καὶ φιλόσοφος δὲν εἶχε πολλὴν σημασίαν, τούναντιον δὲ μεγάλην ὡς ἐκδότης δημοδῶν ἀσμάτων (Canti popolari toscani, corsi, mirci, greci εἰς 2 τ., Ἑνετία 1843). Μετὰ τοῦ Βελλίνη ἐδημο-

σίεισε μέγα Λεξικόν τῆς ἰταλ. γλώσσης, ὅπερ ἀπεπερατώθη 5 ἔτη μετὰ τὴν θάνατον του. [Μ.Γ.]

Τορπάζης. 1) Ἰάκωβος (ἢ Γιακουμάκης) ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾷ τῷ 1782 ὡς πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Νικολάου Γιακουμάκη ἐπονομασθέντος Τορπάζη ἐκ τινος πλοίου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ εἶδος τῶν καλουμένων τότε τουρπαζία. Ἡ οἰκογένεια ἣτις ὑπῆρξε μία τῶν ἀρχαιοτέρων ὑδραϊκῶν λέγεται ὅτι κατὰγεται ἐκ Βουρλῶν τῆς Σμύρνης θέν ἀπώκισεν εἰς Ὑδραν κατὰ τὸ 1668 ἔτος. Ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Μανώλης κατεγίνοντο εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν δι' ἰδιοκτητῶν πλοίων δι' ὧν προσπορίσθησαν μεγάλην περιουσίαν, ὅτε ἐκραγίστης τῆς ἐπαναστάσεως ἀφιερώθησαν εἰς αὐτὴν διαδραματίζαντες πρωτεύοντα πρόσωπα. Ὁ Ἰάκωβος μέλος τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας ἀπὸ τοῦ 1818 ἐκρημάτισεν ὁ πρῶτος ναύαρχος τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος κατὰ τὰ 1821 καὶ 1822 ἐκλεχθεὶς κοινῇ ψήφῳ τῶν πλοιαρχῶν τῆς Ὑδρας. Ἐπὶ τῆς ναυαρχίας του «Θεμιστοκλῆς» ἐπροστάθη κατὰ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ χρῆσις τῶν πυρπολικῶν πραγματοποιηθεῖσα διὰ τῆς ἀμέσου πυρπολήσεως τοῦ πρώτου ἐχθρικοῦ διακρότου ἐν Ὑδρᾷ ὑπὸ τοῦ πυρπολήτου Δημ. Παπανικολῆ. Μετὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπεσύρθη τοῦ ναυτικοῦ σταδίου ὑπηρετήσας πολιτικῶς τὴν πατρίδα ὡς πληρεξούσιος καὶ ὑποστηρίξας τὸν ἀγῶνα δι' ὀλοκλήρου τῆς κοινῆς περιουσίας καὶ τῶν κοινῶν πλοίων χρεωτέρων τῶν ἀδελφῶν, οἵτινες ἦσαν καὶ οἱ μᾶλλον ἐγγράμματοι μετὰ τῶν συγχρόνων τῶν ναυτικῶν. Εἰς τὸν Ἰάκωβον ὀφείλεται ἡ εἰσαγωγή τῆς τοπογραφίας καὶ τῆς ἐκδόσεως ἐφημερίδος ἐν Ὑδρᾷ, αὐτὸς δὲ πρῶτος πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος διετήρει ἐν Ὑδρᾷ θερμότητι διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν φυτῶν ἐκ τοῦ ψύχους πρὸς ἃ ἔστρεφεν ἰδιόχουσαν ἀγάπην. Ἀπεβίωσεν ἐν Ὑδρᾷ τὴν 11 Σεπτ. 1829. — 2) Γεώργιος, εἰς ἐκ τῶν πέντε υἱῶν τοῦ προηγουμένου, γενν. ἐν Ὑδρᾷ τῇ 9 Ἀπριλ. 1809. Ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ ναυτικά καὶ ἰδίως τὸν κλάδον τῆς ναυπηγικῆς ἐν ᾧ κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα διεκρίθη κατασκευάσας τὰ ἀρίστα τῶν πλοίων τῆς ἐποχῆς καὶ συνεχίσας τὴν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Μανώλη Τορπάζη ἀρξαμένην ἐν Πόρῳ κατασκευὴν ναυστάθμου. Ἐνεκα τῶν γνώσεών του καὶ τοῦ εὐθὺς καὶ τιμιωτάτου χαρακτῆρός του ἐξετιμᾶτο μεγάλως παρὰ τῶν συναδέλφων του καὶ ἀπεστάλη πολλάκις εἰς Εὐρώπην μετὰ εἰδικῶν ἐντολῶν, οἷς δὲ ἐκλήθη εἰς τὸ ὑπουργικὸν ἀξίωμα. Καίπερ οὐδέποτε πολυτευθεὶς διήρουνε τὸ

ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν κατὰ τὸ 1870 ὑπὸ τὸν Θρ. Ζαΐμην καὶ τὸ 1883 ὑπὸ τὸν Χ. Τρικούπην. Ἀπεβίωσε φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποναύαρχου τὴν 16 Ἰουλίου 1892. — 3) Μανώλης Τ., ἀδελφὸς τοῦ Ἰακώβου νεώτερος. Ἐγεννήθη ἐν Ὑδρᾷ τὸ 1784. Διεδέχθη τὸν πατέρα τοῦ Νικολάου Γιακουμάκη ὡς πληρεξούσιος προεστὼς ἐν τῇ διαχειρῇ τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας τῆς νήσου. Ἐν τῷ ἐμπορικῷ του σταθμῷ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν ἐπιχειρηματικώτατος, σχηματίσας ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν τὸ μέγιστον μέρος τῆς περιουσίας τοῦ οἴκου τῶν Τ. Διεκρίνετο ἐπὶ ὀξυδερκείᾳ, δραστηριότητι καὶ ἐξόχῳ ναυτικῇ καὶ ναυπηγικῇ ἱκανότητι. Πλείστοι νεωτερισμοὶ καὶ βελτιώσεις εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς αὐτὸν ὀφείλονται. Ἐκ τούτου τὰ πλοία τῶν ἀδελφῶν Τορπάζη, Θεμιστοκλῆς, Λεωνίδας, Κίμων καὶ Τερψιχόρη διεκρίνοντο τῶν ἄλλων πλοίων καὶ ἰδίως ὁ Θεμιστοκλῆς (τὸ μεγαλύτερον τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου). Ὑπηρετήσας τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐφ' ὅλην αὐτοῦ τὴν διάρκειαν διεκρίθη ἐπὶ ἡρωισμῷ εἰς θάλας τὰς ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην τὸν ἐπιστήθιον φίλον τοῦ ναυμαχίας. Ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐνδύξου πλὴν ἀτυχοῦς ἐκστρατείας τῆς Ἀλεξανδρείας ἀνύψωσε μετὰ τοῦ συναγωνιστοῦ τοῦ Ἀντ. Κριεζῆ καὶ τῶν πυρπολητῶν Κανάρη, Μπούτη καὶ Ἀντ. Θεοφάνη τὸ γόνιμον τοῦ ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ μετενεγκὼν τὸν ἀγῶνα μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἐμβολῶν τὸν τρέμον εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐπισύρας τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων συγχρόνων ναυτικῶν. Ὡς ἀρμοστής τῆς Κρήτης ἤθελε καταστήσει τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἔκτοτε ἐλευθερον τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἀν' ἐπεκράτει μείζων σύμπνοια καὶ παρείχετο ἐγκαίρως συνδρομὴν πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπελθόντων τουρκικῶν καὶ αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων. Καὶ κατὰ ξηρὰν μαχόμενος ἐν Κρήτῃ δὲν ὑπελείθη κατὰ τὸν ἡρωισμόν. Ὡς πληρεξούσιος δὲ τῆς πατρίδος του κατὰ τὰς ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐθνοσωρευθεῖς διέπρεψεν ἐπὶ πολιτικῇ συνέσει. Εἰς αὐτόν, τὸν Μιαούλην καὶ τὸν φιλέλληνα Χρὸς ἀνέθετο τὸ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Εὐνάρδ φιλελληνικὸν κομητᾶτον τῆς Γενεύης τὴν φροντίδα τῆς διαχειρῆσεως τῶν ἀποστελλομένων πολεμφορέων. Αὐτὸν καὶ τὸν Μιαούλην ἐκάλεσεν ὁ Στράτηρρὸς Κανιγγὸς προσορμισθεὶς ἐπὶ ἀγγλικῷ πλεμικῷ πλοίῳ ἐναντὶ τῆς Ὑδρας τὸ 1826 ὅπως συζητήσῃ περὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Μ. Τ. ἀπεβίωσε προώρως ἐν Ὑδρᾷ τὴν 16 Μαΐου 1831 καὶ ἐτάφη ἐν Πόρῳ.

Τορπάκον (Ἐκ τοῦ μαλακκοῦ τανπαγά ἦτοι χαλκός). Κράμα χρυσόχρου

κατασκευασθὲν τὸ πρῶτον, ὡς λέγεται, ὑπὸ Σιαμαίων, αποτελούμενον δ' ἐκ 4 1/2-12 μερῶν γαλκοῦ καὶ 1 μέρους ψευδαργύρου· ἐνίοτε προστίθεται καὶ ὀλίγος κασσίτερος.

Τόμπολα. Εἶδος λαγείου, δημοσιολέστατον κυρίως ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου δὲν ἔλλειπει σχεδὸν ἐξ οὐδεμιᾶς πανηγύρεως. Ἐκαστος ἀγοράζει δελτίον, ἐν ᾧ εἶναι συνήθως σεσημειωμένοι 15 ἀριθμοὶ (ἐκ τῶν ἀπὸ 1 μέχρι 90) εἰς 3 σειρὰς ἀνὰ 5. Ἐκεῖνος ὅστις πρῶτος ἔχει ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς διευθύνσεως ἐκκυβευομένων ἀριθμῶν 3 ἢ 4 ἢ 5 ἐν μιᾷ τῶν σειρῶν τοῦ δελτίου τοῦ κερδίζει μικρότερα ποσά, ὅστις δὲ πρῶτος ἔχει ὅλους τοὺς 15 ἀριθμοὺς τοῦ δελτίου, τὸ μεγαλύτερον. [Ἐγ.]

Τόμπρα. Χωρίον τοῦ δήμου Μαλευρίου τῆς ἐπαρχίας Γουθίου ἔχον 136 κατ.

Τόμσα. Πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Ρωσσίας ἐν Σιθέρια πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως ἐπὶ τοῦ Τέμ μετὰ 38 750 κατ. Εἶναι ἐμπορικὴ καὶ ὠραίου ἐξωτερικοῦ ὁμοιάζουσα πρὸς πόλιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν οἰκῶν τῆς καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν καταστημάτων τῆς. Ἐν αὐτῇ διείχεται μέγα ἐμπόριον ῥωσσικῶν δερμάτων καὶ διφθερῶν καὶ ἐμπόριον κατ' εὐθείαν μετὰ τῆς Βουχάρας. Ἰδρύθη τὸ 1604 καὶ πρωτεύουσα κατέστη ἀπὸ τοῦ 1800. — Ἡ διοίκησις τοῦ Τ. μεταξὺ τῶν Τοδάρκ, Γενισέικ, Σεμπαλατίσκ καὶ τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας ἔχει ἐπιφάνειαν 857,028 τ.χμ. καὶ 1 196 064 κατ. Πρὸς Β ὑπάρχουσι διαρκῶς πάγοι, ἐν τῇ κέντρῳ εὐρίσκονται ἔκτεταμέναι πεδιάδες, εἰς δὲ τὰ Ν τὸ κλίμα εἶναι εὐκράες καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορον. Ἐχει πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, γαλκοῦ κτλ. [Πε.]

Τόμυρις. Βλ. Κύρος 1).

Τονάριον ἢ δὲ α π α σ ω ν εἶναι ὄργανον πρὸς ἁρμολίαν τῶν μουσικῶν ὀργάνων. Συνίσταται κυρίως ἐκ βάρβου γαλκοῦ βάλαντος κεκαμμένης εἰς σχῆμα ψαλίδος καὶ φερούσης εἰς τὸ μέσον λαβὴν, ἥτις πολλάκις χρησιμεύει ὡς ποῦς. Ὅταν πλήττονται τὰ σκέλη τοῦ Τ., τίθενται εἰς παλμικὴν κίνησιν ἀντίθετον πρὸς τὰ ἐντὸς καὶ πρὸς τὰ ἐκτὸς, ἐκτελοῦντα δὲ πάντοτε τὴν αὐτὴν ἀριθμὸν παλμῶν ἐν τῇ αὐτῇ χρόνῳ παράγουσι τὸν αὐτὸν πάντοτε φθόγγον τοῦ αὐτοῦ ὤφους, ὃν ἀκούομεν εὐκρινέστερον στήρνοντας τὸ Τ. διὰ τῆς λαβῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἔτι κάλλιον ἐπὶ ξυλίνου κιβωτίου (ἀντηχείου). Τὸ κατὰ τὸ διεθνὲς μουσικὸν συνέδριον τῆς Βιέννης 1885 παραδεδεγμένον Τ. ἐκτελεῖ διὰ τὸν φθόγγον λα 870 ἀπλοὺς παλμούς. Κατεσκευάσθησαν δὲ καὶ Τ. ἐν οἷς δ αὐτὲς φθόγγοι παράγεται διὰ

τῶν παλμῶν μεταλλίνης γλωττίδος προκαλουμένων διὰ φυτήματος. [Ἐγ.]

Τόνδριτζ (Tunbridge). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Μέδβαι, ἔχουσα 10 123 κατ. καὶ βιομηχανίαν ξύλου καὶ πυρίτιδος. Πρὸς Ν ἐν ἀποστάσει 6 5 χ.μ. κεῖται Tunbridge-Weils μετὰ 27 895 κατ., ὅπου ὑπάρχουσι σιδηροῦχα ὕδατα συχναζόμενα. [Πε.]

Τονικότης εἶναι ἰδιότης ἣν κέκτηνται οἱ μετέγοντες ζωῆς μῦες καὶ διαφυλάττοντες τὴν μετὰ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπικοινωνίαν, συνισταμένη εἰς τὰς τινὰ διακρατούσαν τὰς ἐν καταστάσει ἡμερίας διατελούσας μυϊκὰς ἰσας εἰς βαθμόν τινα ἐπιμηκύνσεως, ὡς ἐξ ἧς μετὰ τὴν τομὴν κεχαλασμένου μύος προσφυσμένου διὰ τῶν δύο ἀκρῶν αὐτοῦ ἐπὶ ὁποῦ, τοῦ δικεφάλου λ. χ., παρατηροῦμεν ὅτι τὰ δύο τμήματα αὐτοῦ βραχύνονται κατὰ τι καὶ ὑφίστανται ἀνακτιώμενα νῦν τὸ φυσικὸν αὐτοῦ μήκος. Ἡ ἰδιότης αὕτη εἶναι μᾶλλον ἐκδηλὸς εἰς τοὺς σκελετῆρας, οἵτινες καὶ ἐν καταστάσει χαλάρσεως διατηροῦσι κεκλεισμένα τὰ φυσικὰ στόμια. Ἡ Τ. διατελεῖ ὑπὲρ τὴν ἐξαρτήσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὸ καὶ ἐκλείπει ὁσάκις ἡ ἐπικοινωνία τῶν μυῶν πρὸς τοῦτο διακόπτεται ἢ ἐνεκα τομῆς τοῦ νεύρου ἢ ἐνεκα παθολογικῆς βλάβης. Εἰς πολλὰς κεντρικὰς παθήσεις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ παρατηροῦμεν ὡς συμπτῶμα τὴν ἀκράτειαν τῶν οὐρῶν καὶ τῶν κοπράνων, διότι ἐνεκα τῆς ὑπαρχούσης βλάβης οἱ κατὰ τὸ στόμιον τῆς οὐρήθρας καὶ τῆς ἔδρας τεταγμένοι σκελετῆρες ἀπώλεσαν τὴν Τ. αὐτῶν. [P.N.B.]

Τόνος (Μουσ.). Τόνος λέγεται ἡχος παραγόμενος δι' ἰσοταχῶν παλμικῶν δονήσεων καὶ συνεπῶς δυνάμενος νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς κατὰ τὴν δεξιότητα ἢ βαρυτητα τοῦ. Οἱ τοιοῦτοι ἡχοὶ ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν πάσης μουσικῆς· μόνον ἴσ' οὗτο οἱ Ἕλληνας εὗρον τὸν τρόπον νὰ προσδιορίσωσι τὰ κυριώτερα μουσικὰ διαστήματα (βλ. λ.) ἢ βαθμοὺς τῆς δεξιότητος καὶ βαρυτητος τῶν Τ., κατέστη δυνατὴ ἡ ἀνάπτυξις τῆς μουσικῆς τέχνης. Τὴν φυσικὴν θεωρίαν τῶν τόνων ἐξετάζει ἡ ἀκουστικὴ (βλ. λ.). Πάντες οἱ ὄντως διακριτοὶ ἢ ὑπὸ τοῦ ὠτὸς αἰσθητοὶ τόνοι εὐρίσκουσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐν τῇ μουσικῇ, οὐχὶ ὅμως ἀκανονίστως ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει σταθερὰς τάξεως, ἥτις εἶναι τὸ πρεῖον ἀκριβοῦς καταμετρήσεως τῶν δονήσεων καὶ τῆς παρατηρήσεως τῆς ἐν τῷ ὠτὶ ἡμῶν αἰσθήσεως. Κατὰ τὴν ἀπὸ τῶν βαθμῶν πρὸς τοὺς δευτέρους τόνους μεταβάσεως εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ὅπου αἱ δονήσεις διπλασιαζονται ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἴδιας τόνος ἐν οὕτως εἰπεῖν λεπτοτέρᾳ

(δευτέρω) μορφή καὶ γεννῶνται οὕτως οκτάδεσσ τόνων. Αὗται ὡς καὶ αἱ περαιτέρω λεπύνσεις (δξύσεις) τῶν διὰ πέντε καὶ διὰ τριῶν περιέχονται ὡς ζωογόνον στοιχεῖον τῆς ἁρμονίας ἐν ἑκάστῳ τόνῳ καὶ συνηγοῦσι μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐκρινῶς (συνηγοῦντες τόνει), ἅπαντες δὲ ἑμοῦ ἀποτελοῦσι τὸν σκελετὸν τῆς λεγομένης μουσικῆς κλίμακος. Τὴν μονάδα τῆς κλίμακος ἀποτελεῖ ἡ ὀκτάς, οὕτω καλουμένη διότι συνίσταται κατὰ τὴν συνηθὴ διαίρεσιν ἐξ 8 βαθμῶν πραγματικῶς ὅμως περιέχει 12 τοιοῦτους. Ἡ διαίρεσις εἰς 8 βαθμοὺς γεννᾷ τὴν διατονικὴν, ἢ εἰς 12 τὴν χρωματικὴν κλίμακα. Ὁ μικρότερος βαθμὸς (διαστήμα) ὅστις εὐρίσκει ἐφαρμογὴν ἐν τῇ νεωτέρᾳ μουσικῇ εἶναι τὸ ἡμιτόνιον (ἡ ἀρχαία εἶχε καὶ τέταρτα τοῦ τόνου). Ἐπειδὴ δὲ ἡ μουσικὴ συνίσταται ἐν τῇ ἁρμονικῇ κινήσει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἤχου ἢ φθόγγου εἰς ἄλλους, ἐπιστημονικώτερον θὰ ὀνομάσωμεν τόνον οὐχὶ αὐτὸν τὸν ἥχον ἀλλὰ τὸ μεταξὺ δύο διαδοχικῶν ἡχῶν τῆς αὐτῆς διατονικῆς κλίμακος ἐλόκληρον διάστημα, ὅπερ διαιρεῖται εἰς δύο ἴσα μέρη, τὰ ἡμιτόνια. Ἡ διατονικὴ κλίμαξ ἀποτελεῖται ἐκ δύο ὁμοίων μερῶν (τετραχόρδων), ὧν ἑκάτερον συνίσταται ἐκ δύο τόνων καὶ ἐνὸς ἡμιτονίου καὶ ἀτινα χωρίζονται διὰ τόνου καλουμένου συμπληρωματικοῦ (παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διαζευκτικοῦ). Ἐν τῇ διατονικῇ κλίμακί τοῦ δοῦντος ἀπὸ δο εἰς ρε τόνον, ἀπὸ ρε εἰς μι τόνον, ἀπὸ μι εἰς φα ἡμιτόνιον (ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ πρῶτον τετραχόρδον) ἀπὸ φα εἰς σολ ἔχοντες τὸν συμπληρωματικὸν τόνον· ἀπὸ σολ εἰς λα τόνον, ἀπὸ λα εἰς μι τόνον καὶ ἀπὸ μι εἰς δο ἡμιτόνιον (ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ β' τετραχόρδον). Κατὰ τὴν θέσιν ἣν κατέχουσιν αἱ φθόγγοι τῆς διατονικῆς κλίμακος λέγονται τοῦ πρώτου βαθμοῦ (δο), τοῦ δευτέρου (ρε), τοῦ ἐβδόμου (σι) κλ. βαθμοῦ, εἰς ἃ ἀντιστοιχοῦσιν αἱ ἀρχαῖαι ὀνομασίαι πρώτη, δευτέρα, μέση, διὰ τεσσάρων, διὰ πέντε, ἑκτη, ἐβδόμη, διὰ πασῶν. Κατὰ δὲ τὴν ἐν τῇ κλίμακί δυνάμιν ἢ τὴν ἁρμονικὴν δράσιν αὐτῶν εἶναι ἐν χρήσει αἱ ὀνομασίαι διὰ τὸν α' βαθμὸν τονική, διὰ τὸν β' ἐπιτονική, γ' μέση, δ' ὑπερσπένδυσα, ε' δεσπένδυσα, ς' ἐπισπένδυσα, ζ' προσαγωγεὺς ἢ αἰσθητική, ἡ δγδὴ ἢ διαπασῶν ἢ τονική σύνθετος. Ἐὰν διερέσωμεν τοὺς ἐν τῇ διατονικῇ κλίμακί ἐλόκληρους τόνους εἰς ἡμιτόνια, ἔχοντες τὴν χρωματικὴν κλίμακα, ἥτις συνίσταται λοιπὸν ἐξ ἡμιτονίων μόνον. Ἡ διατονικὴ κλίμαξ, ὡς ἂν περιεγράφῃ, καλεῖται εἰδικῶς μελίζων ἢ σκληρά, πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ ἐτέρου εἶδους, τῆς ἐλάσσονος ἢ μαλακῆς, ἥτις διακρίνεται ἀπ' ἐκείνης κυρίως διὰ τῆς θέσεως τῶν ἡμιτο-

νίων καὶ διὰ τοῦ ὅτι ἐν τῇ α' τετραχόρδῳ τὸ ἡμιτόνιον εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου βαθμοῦ, ὅτι κατ' ἀκολουθίαν ἢ τρίτῃ ἀπὸ τῆς τονικῆς ἀπέχει μόνον ἓνα τόνον καὶ ἡμιτόνιον· τὸ β' τετραχόρδον ἐν τῇ ἐλάσσονι κλίμακί δύναται νὰ ἔχῃ διαφόρους μορφάς, ὧν συνηθέστεραι εἶναι δύο· εἴτε ἐν τῇ ἀνιούσῃ κλίμακί μένει ἀμετάβλητον (ὡς ἐν τῇ μείζονι), ἐν δὲ τῇ κατιούσῃ ἔχοντες ἀπὸ τοῦ η' βαθμοῦ εἰς τὸν ζ' τόνον, ἀπὸ τοῦ ζ' εἰς τὸν ς' τόνον καὶ ἀπὸ τοῦ ς' εἰς τὸν ε' ἡμιτόνιον (μελωδικῇ ἐλ. κλ.)· εἴτε καὶ ἐν τῇ ἀνιούσῃ καὶ τῇ κατιούσῃ ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ ε' εἰς τὸν ς' ἡμιτόνιον, ἀπὸ τούτου εἰς τὸν ζ' τόνον καὶ ἡμιτόνιον, ἀπὸ τοῦ ζ' εἰς τὸν η' ἡμιτόνιον (ἁρμονικῇ ἐλ. κλ.). Οἱ μουσικοὶ Τ. γράφονται διὰ μουσικῶν σημειῶν εἰς διάγραμμα (βλ. λ.) ἐπὶ τῶν 5 γραμμῶν τούτου καὶ εἰς τα μεταξὺ αὐτῶν διαστήματα κατὰ λόγον τῆς μαθητικῆς διατονικῆς κλίμακος τοῦ δο πρὸς ἀναβάσιν τῆς φωνῆς κατὰ ἡμιτόνιον χρησιμεύει ἡ δίεσις, πρὸς καταβάσιν δὲ ἡ βρεσις (βλ. Δίεσις), αἵτινες αἰρούνται διὰ τῆς θέσεως τῆς ἀναιρέσεως (βλ. λ.). Ταῦτα χρησιμεύουσι πρὸ πάντων διὰ τὴν εὐκλεῖαν γραφὴν πασῶν τῶν ἄλλων κλιμάκων, καθ' ὅσον ἀπὸ ἐκάστου φθόγγου τῆς χρωματικῆς κλίμακος ὡς α' βαθμοῦ δύναται ν' ἀρχίσῃ νέα διατονικὴ κλίμαξ· ὅθεν διακρίνονται τοιαῦτας 12 μείζονας καὶ 12 ἐλάσσονας.

— Ἐν τῇ φυσικῇ οἰκονομίᾳ σημαίνει Τ. κατὰστασιν τῶν ἰσθμῶν καὶ τῶν ἀργάνων καθ' ἣν ταῦτα διακρίνονται ἐπὶ εὐρωστία, ἰσχύϊ καὶ ὑγείᾳ· ἐκφράζει δηλονότι συλλήβδην τὴν ἐνεργητικότητα αὐτῶν. Διὲ καὶ πάντα τὰ φάρμακα ὧν ποιούμεθα χρῆσιν ἐν τῇ θεραπευτικῇ πρὸς αὐξάνσιν ἢ ἐπαναφορὰν τῆς τοιαύτης καταστάσεως τῆς οἰκονομίας ἐκλήθησαν τὸ νωτικὰ ὑπὸ τὴν δράσιν αὐτῶν αἱ σάρκες εὐρωστοῦσιν, ἡ μοριακὴ θρέψις ἀποβαίνει δραστηριώτερα, τὸ αἷμα γίνεται πλουσιώτερον πυρρῶν αἱμοσφαιρίων, τὸ μυϊκὸν σύστημα ἰσχυρότερον, τὸ νευρικὸν σύστημα ἥττον εὐερέθιστον. Πάντα ταῦτα παρέχει εἰς τὴν ἐξησθενημένην οἰκονομίαν ἢ τονωτικὴν θεραπείαν κατὰ τὸν ἥσυχον καὶ βαθμιαῖον. Τὰ τονωτικὰ διαιρεῖνται εἰς κυρίως τοιαῦτα ἢ ῥωστικά, εἰς στυπτικά καὶ εἰς διεγερτικά.

— Τ. τοῦ αἰσθήματος. Βλ. Αἰσθημα.

— Ἐν τῇ γλωσσικῇ οἰκονομίᾳ Τ. καλεῖται ἡ ἰδιαιτέρα διάκρισις ὠρισμένης συλλαβῆς λέξεως τίνος δι' ἐντάσεως ἢ δξύσεως τῆς φωνῆς ἢ ἀφροτέρων ὁμοῦ, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι συλλαβαὶ δὲν στεροῦνται μὲν ἐντελῶς τόνου, ἀλλὰ τονίζονται ὀλιγώτερον. Ὁ κύριος Τ. εἰς τὰς διαφόρους γλώσσας κατὰ τὴν ἐν τῇ λέξει θέσιν αὐτοῦ δεικνύει πολλὰς διαφοράς· εἰς τινὰς μένει σταθερῶς ἐπὶ μιᾷ καὶ τῇ

αὐτῆς συλλαβῆς, ἐν τῇ Γερμανικῇ π. γ. σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς ρίζικῆς συλλαβῆς, ἐν τῇ Πολωνικῇ πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἐν τῇ Τσεχικῇ καὶ τῇ Οὐγγρικῇ πάντοτε ἐπὶ τῆς πρώτης συλλαβῆς τῆς λέξεως, ἐν δὲ τῇ Λατινικῇ ἐπὶ τῆς παραληγούσης ἢ προπαραληγούσης καθ' ὅρισμένην ἀρχὴν (τῆς ποσότητος τῆς παραληγούσης) εἰς ἄλλας ὁ κύριος Τ. εἶναι κινητός, μεταβαίνων ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀλλήν συλλαβὴν, ὡς ἐν τῇ Σανκριτικῇ, Ῥωσικῇ, Λιθουανικῇ κλ. Ἀλλαι: πάλιν γλῶσσαι ὅστανται κατέχουσαι μέτρητινὰ μεταξὺ τῶν ἄκρων τούτων σημειῶν θέσιν, ὡς συμβαίνει: π. γ. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὁ κύριος Τ. δὲν δύναται μὲν ν' ἀναβιβασθῇ πέραν τῆς προπαραληγούσης, εἶναι ὅμως κινητός εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας συλλαβὰς, ἐξαρτώμενος ὡς πρὸς τὸν τονισμόν τῆς παραληγούσης ἢ προπαραληγούσης ἐκ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης συλλαβῆς. Ἐν γένει αἱ ἄλλαι γλῶσσαι δὲν σημειώουσι ἐν τῇ γραφῇ τοὺς Τ. Τούναντιον δὲ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀρ' οὗτοι οἱ Ἀλεξανδρινοὶ γραμματικοὶ ἤρξαντο ἐξετάζοντας ἐπιστημονικῶς τὴν γλῶσσαν, ὑπάρχουσι κυρίως δύο σημεία τοῦ Τ., καὶ ταῦτα ἁπλῶς τόνοι καλούμενα, ἡ δὲ εἶα (') σημαίνουσα τὴν δευτέραν φωνήν, καὶ ἡ βαρεῖα (') σημαίνουσα τὴν χαμηλοτέραν, ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο ἰσχυρῶς προέκυψεν εἶτα ἡ περισπωμένη (') καὶ ὑπερτονισμός. Ἡ βαρεῖα ἐτίθετο τὸ καθ' ἀρχὰς εἰς πᾶσας τὰς συλλαβὰς τὰς μὴ φερούσας ὀξεῖαν (π. γ. λέγόμενοι), διότι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, αἱ συλλαβαὶ αὗται δὲν στεροῦνται ἐντελῶς τόνου· ἀλλὰ ὑπερτονισμὸς ἐπεκράτησε νὰ τίθεται ἡ βαρεῖα ἀντὶ τῆς ἐπὶ τῆς ληγούσης ὀξεῖας, ὅταν ἡ δευτερογενὴς λέξις δὲν χωριζέται ἀπὸ τῆς ἐπομένης διὰ μιᾶς τῶν τεσσάρων στίξεων, ἐξαιρέσει τῆς ἐρωτηματικῆς ἀνωθυμίας τίς καὶ τί πάντοτε ἐξυνομένης. Ἡ περισπωμένη τίθεται μόνον ἐπὶ μακρᾶς συλλαβῆς, ἥτις κατὰ τὸν χρόνον ἰσοῦται πρὸς δύο βραχείας, τῆς μὲν προφερομένης μετ' ὀξεῖας, τῆς δὲ μετὰ βαρείας, ὡς σῶμα ἴσον πρὸς σῶμα. Ἡ ἐξάρτησις τοῦ κυρίου Τ. ἐκ τῆς ποσότητος τῆς ληγούσης δηλοῦται διὰ τοῦ ὅτι ἡ περισπωμένη δύναται νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς παραληγούσης καὶ ἡ ὀξεῖα ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης μόνον ὅταν ἡ ληγούσα εἴναι βραχεῖα. Τὸ φαινόμενον ὅτι εἰς τὰ ἀττικὰ Μενέλαος, πόλεως κλ. παραβιβάζεται ὁ ἀνωπερὶ Τ. κανὼν τῆς Ἑλληνικῆς ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ μεταγενεστέρου μεταβιβασμοῦ τῆς ποσότητος τῶν δύο τελευταίων συλλαβῶν (τὸ πάλαι ἐλέγετο Μενέλαος, πόληρος). Μονοσύλλαβοι λέξεις τινὲς ἐχόμεναι στενῶς τῶν ἐπομένων αὐταῖς εἶναι ἐντελῶς ἄνοιτοι (βλ. Ἀτόνα), ἄλλαι δὲ πάλιν τινὲς μονο-

σύλλαβοι καὶ δισύλλαβοι, ἐ γ κ λ ι τ ι κ α ι καλούμεναι, συνδεόμεναι μετὰ τῶν προηγούμενων αὐταῖς ἀποτελοῦσι μετὰ τούτων οὕτως εἶπεῖν μόνον μίαν λέξιν, ἀποβάλλουσι δὲ καθ' ὅρισμένους κανόνας τὸν τόνον αὐτῶν ἢ ἀναβιβάζουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ληγούσαν τῆς προηγούμενης λέξεως. Εἶναι δὲ αὐταὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι μεῦ, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, εὐ, σὺ, ἐ, ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις καθ' ὅλους αὐτῆς τοὺς τύπους ἐκτὸς τοῦ αἵα, ὁ ἐνεστώτης τῆς ὀριστικῆς τῶν ῥηματίων εἰμί καὶ φημί ἐκτὸς τοῦ ἐνικού τοῦ β' προσώπου (εἰ καὶ φής), τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα τοῦ, τοί, πῆ, πῶς, πῶ, ποθέν, ποτέ, πρὸς δὲ αἱ λέξεις νῦν, γέ, τοί, τέ, καὶ αἱ ἀχώριστοι περ καὶ δε. Μετὰ λέξιν ὀξύτονον (φερούσαν δῆλον ὅτι τὴν ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης) ἡ περισπωμένην (φερούσαν ἐπὶ τῆς ληγούσης τὴν περισπωμένην) ἀποβάλλουσιν αἱ ἐγκλιτικαὶ αὐταὶ τὸν τόνον ἁπλῶς (ἀγαθός ἐστι, ἀστυὸν τι): μετὰ λέξιν παραξυτόνον ἡ μονοσύλλαβος ἐγκλιτικὴ ἀποβάλλει τὸν τόνον, ἡ δὲ δισύλλαβος τὸν διαφυλάττει (στέργῳ σε, εἴλωι τινέας): μετὰ λέξιν προπαραξυτόνον, προπερισπωμένην, αἰονον ἡ ἐγκλιτικὴν αἱ ἐγκλιτικαὶ μεταβιβάζουσι τὸν τόνον τῶν εἰς τὴν προηγούμενην αὐτῆς συλλαβὴν (ἀνθρωπός τις, παῖδες εἰσι: εἰ τις τινα ἀδικεῖ κολαζέσθω). Φυλάττουσιν ὅμως τὸν τόνον τῶν (ἀρθοτονούντων): αἱ ἐγκλιτικαὶ ὅταν κείνται ἐν ἀρχῇ τῆς φράσεως, ἢ ὅταν τίθενται μετ' ἐμφάσεως ἢ μετὰ προσθεσίων. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ σφίζονται ἐκ τῶν ἀνω ἐγκλιτικῶν τινες, προσετέθησαν δὲ καὶ νέαι, αἱ ἀντωνυμίαι μᾶς, σὰς, τοῦ, τόν, τήν, τό, τῶν, τοὺς, τάς, τὰ, (ὁ πατέρας μας, πᾶς του). [Γ.Β.]

Τόνος ἡ τόνος, κοιν. τονελάδα εἶναι μέτρον βάρους, ἴσον πρὸς 1000 γρ. ὕδατος ἢ 800 ὀκάδας· ἐν δὲ τῇ καταμετρήσει τῆς χωρητικότητος τῶν πλοίων λογίζεται ὡς μέτρον ὄγκου ἴσον πρὸς 2.83 κυβ. μέτρα.

Τονὸν (Thonon). Ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Σαβλαὶ καὶ νῦν δὲ διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Ἀνω Σαβοῖας, ἀμφιθεατρικῶς ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, μετὰ 5 541 κατ. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται θεραπευτικὰ λουτρά. [Πς.]

Τονωτικά. βλ. Τόνος (φυσικ.).

Τοξικολογία ἐστὶ τμήμα τῆς φαρμακολογίας πραγματευόμενον περὶ τῶν τοξικῶν ἥτοι ὁ φ λ η τ η ρ ι ω ν οὐσιῶν καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς δράσεως αὐτῶν ἐπὶ τῆς σικονομίας ἀποτελεσμάτων. [Ρ.Ν.Β.]

Τοξικότης καλεῖται ἡ οὐσιῶν τινῶν δηλητήριος δύναμις. Ἡ Τ. δένειναι ἴση παρὰ

πάσαις ταῖς δηλητηρίοις οὐδαίς. Ὁ Petit καὶ Dulong ἀποδείξαντες ὅτι ἡ εἰδικὴ θερμότης τῶν ἀπλῶν σωμάτων τυγχάνει ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀτομικὸν βάρος αὐτῶν συμπεραίνουσιν ὅτι τὰ μεταλλικὰ ἅλατα ἔχουσι τότε μείζονα T . ὅσω ἡ εἰδικὴ θερμότης τοῦ μετάλλου αὐτῶν τυγχάνει ἐλασσών. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς δηλητηρίους οὐσίας τὰς προερχομένας ἐκ τῶν μεταλλοειδῶν καὶ ἀνθρακίνας εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ γλωρίου οἱ Rabuteau καὶ Bouchardai φρονοῦσιν ὅτι ἡ T . αὐτῶν εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀτομικὸν βάρος· π. χ. αἱ φθοριούχοι ἐνώσεις μετάλλου τινὲς εἰσὶ πολλῶν δηλητηριώτεραι ἢ αἱ ἰωδιούχοι τοῦ αὐτοῦ μετάλλου, διότι τὸ ἀτομικὸν βάρος τοῦ φθορίου εἶναι ἐλασσὸν ἐκείνου τοῦ ἰωδίου. Ὁ νόμος περὶ τῶν διατομικῶν μεταλλοειδῶν τυγχάνει ἀντίστροφος ἥτοι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τῶν μετάλλων, διό καὶ ὅσω μείζον τὸ ἀτομικὸν βάρος τοῦ διατομικοῦ στοιχείου τότε δηλητηριώτερά ἡ ἐνώσις αὐτοῦ. Τὸ ὑδροσεληνίον εἶναι τοξικώτερον τοῦ ὑδροθείου (διότι τὸ ἀτομικὸν βάρος τοῦ σεληνίου μείζον ἢ τὸ τοῦ θείου) καὶ τὸ ὑδροτελλύριον ἐστὶ τοξικώτερον διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ὁ Ritter βεβαίως ὅτι τ' ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὰς δηλητηρίους ἐνώσεις τοῦ ἀντιμωνίου, τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ φωσφόρου, ὧν ἡ T . εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀτομικὸν βάρος τῶν στοιχείων. [P.N.B.]

Τόξον. Τὸ ὄπλον δι' οὗ ἐξεπέμποντο τὰ βέλη. Καὶ τὸ μὲν σκυθικὸν ἦτο ἡμικυκλικόν, τὸ δὲ ἐλληνικὸν ἀπηρτίζετο ἐκ δύο καμπύλων, καλούμενων κεράτων, αἵτινες συνεδέοντο διὰ πύχνης. Ἡ χορδὴ κατεσκευάζετο ἐκ βοείου νεύρου ἢ δερμάτος καὶ τὸ μὲν ἐν ἄκρῳ αὐτῆς προσδεέτο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἐνὸς τῶν κεράτων, τὸ δὲ ἕτερον προσηρμιζέτο ἐπὶ τῆς τοῦ ἑτέρου δι' ἀγκίστρου, κορωνῆς καλούμενου. Τὸ T . ἤρτάτο ἐκ τῆς τοξοθήκης ἢ τοῦ γορμποῦ, ὅστις ἐγρησίμειε πολλάκις καὶ ὡς φρέτρα. Πρὸς μείζονα εὐθυβολίαν οἱ τοξοῦντες ἐγονυπέτου. Τὸ T . μεταχειρίζοντο συνήθως οἱ Ἀσianoί, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνας, ἐπὶ δὲ τῆς ἀκμῆς τῆς Ἑλλάδος διὰ τόξων ὀπλιζόντο οἱ ψιλοὶ στρατιῶται. Ὡς τοξοὶ ἐφημιζόντο οἱ Σκυθαί, οἱ Πάρθοι καὶ οἱ Κρήτες. [Πς.]

— T . ἐν τῇ γεωμετρίᾳ. βλ. Κύκλος.

— Ἐν τῇ ἀνατομικῇ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος εὐρίσκουμεν πολλὰ T . λεγόμενα τμήματα. T . κερτικόν, βλ. Ἀσπρή. T . γερβόντιον, βλ. Γερωντόξον. T . ἡβικόν εἶναι βαθεῖα ἐντομή κατὰ τὸ πρόσθιον καὶ κάτω μέρος τῆς πύελου, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ἀνιόντος κλάδου τοῦ ἰσχιακοῦ καὶ τοῦ κατιόντος τοῦ ἡβικοῦ ὅσπου. T . ζυγωμα-

τικόν, βλ. Ζυγωματικὴ ἀπόδυσις. κερτικόν καλεῖται ἐν τῇ ὀστέολογίᾳ τὸ πρὸς τὸν χεῖλος τοῦ ἀνω τοιχώματος τοῦ ὀφθαλμικοῦ κόγχου συνεχόμενον μέρος τοῦ μετωπιαίου ὀστέου. T . κερτικὰ καλοῦνται τὰ ἐπὶ τοῦ ὕμενος τῆς βλάβης τοῦ ἐσωτερικοῦ ὠτός ἢ λαβυρίνθου ἐννοηματα τόξων διατεταγμένα κύτταρα. T . ριαῖον ἢ φαλλοπίαν δὲν ἡ πομπή τοῦ σπέρματος καλεῖται ταινία ἀπνευρωτική σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ χεῖλους τῆς τοῦ μείζονος λοξοῦ περιτομῆς ἀποτελοῦσα τόξον τεταμένον ὡς χορδὴ καὶ ἀντιστοιχοῦν τῇ βοῦβωνικῇ πτυχίδι. T . ἐφρυκόν εἶναι ἐγκάρσιον ἑπαρμια μετωπιαίου ὀστέου ἀνωθεν τοῦ ἀνωτέρου χείλους τοῦ ὀφθαλμικοῦ κόγχου. [P.N.B.]

Τόξον εὐράνιον ἢ ἱρις καλεῖται ἐγγύρῳμιν τοξοειδὲς μετέωρον ἐμφερόμενον ὅταν ὁ ἐν ὕψει τινὶ ὀπισθεν παρατηρητοῦ εὐρισκόμενος ἥλιος διαφανήν ὑπὸ τοῦ παρατηρητοῦ κατὰ πτόξον βρογχίν. Ὅταν αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου πτωσιν εἰς σταγόνας βρογχῆς, ἀναφανίσκονται ταῦται ἐν ἡ δὲ συγκεντρικὰ τόξα ἢ πάντα εἰς τὰ πρισματικά χρώματα καὶ τὸ κέντρον κεῖται εἰς τὸ τέρμα εὐθεῖας ρευομένης ἐκ τοῦ ἡλίου διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ παρατηρητοῦ. Τὸ ἐσωτερικὸν τὸ ὅπερ δεικνύει ζωηρότερα χρώματα καὶ τὰ λυκκὰ ὑπάρχει μόνον, ἀνευ τοῦ δευτέρου τοῦ ἐξωτερικοῦ τόξου, ἔχει ἀκτῖνα 42°, τὰ δὲ χρώματα διαδίδονται ἀλλήλων ἐντὸς πρὸς τὰ ἐκτὸς κατὰ ἐξῆς σειρὰν: ἰόχρουν, κυανού, πράσι, κίτρινον, πορτοκαλλεῖχρουν, ἐρυθρόν· ἐ δευτερεῖοντι τόξω τὰ χρώματα ἔχουσιν ἰστροπον τάξιν. Τὸ πρωτεῦον τόξον γεννᾷ ὑπ' ἀκτίνων, αἵτινες ἀνακλῶνται ἄπαρ δὲ δευτερεῦον ὑπὸ τριούτων ἀνακλωμαδὶς ἐντὸς τῶν σταγόνων· σπανιώτατα εἰς τὰ τριπλά τόξα. Ὁ τόπος καθ' ὃν ἀναίνεται τὸ O . T . ἐξαρτάται ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἡλίου (ὅταν ἴσταιται πλέον ἢ 42° τὸν ἔριζοντα, δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ O . καὶ τοῦ παρατηρητοῦ καὶ δύναται νὰ λογισθῇ κατὰ τοὺς γνωστοὺς νόμους διαθλάσεως καὶ ἀνακλάσεως τοῦ φωτός πρισματικά χρώματα γεννῶνται ὁμοίως ἐν ὑαλίῳ πρισματι διὰ τῆς διαθλάσεως τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων κατὰ τὴν εἰσόδον εἰς τὰς σταγόνας καὶ τὴν ἐξόδον ἐξ αὐ-

Τοξότης καλεῖται ὁστερισμὸς Νοτίου ἡμισφαίριου. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει εἰς τετραπλοῦς, εἰς τριπλοῦς καὶ τρεῖς λοφανεῖς ἀστέρες, περιεργωτάτη δὲ ἡ λυκκὴ. — Ὁ T . εἶναι καὶ τὸ ὄσημα τοῦ ζωδιακοῦ (βλ. Ἐκλειπτική).

Τοπάζιον. Λίθος πολύτιμος, ἀνι-

εἰς τὸ βασιρρεμβόν σύστημα, κρυσταλλομένους κατὰ ρομβικά πρίσματα καθέως γραμμῶν, ἅτινα σχάζονται ἐντελῶς κατὰ τὰς ἑσθας τῆς βάσεως, εὐρίσκόμενος δὲ καὶ κατὰ κρυσταλλομετρίας μάζας μετὰ ῥαβδοειδούς ἰσοτύ, ἢ χειροπληθής. Τὸ Τ. ἔχει σκλ. 8 καὶ εἰδ. βάρος 3.5, εἶναι δὲ διαφανές μέχρι διαφώτου περὶ τὰ ἄκρα, ἔχει λάμψιν ὁλῶδη καὶ εἶναι διειδές, λευκόν, κίτρινον, κυανοῦν ἢ πράσινον. Κατὰ τὴν χημικὴν σύνθεσιν εἶναι ἑνωσις πυριτικοῦ ὀξέος, ἀργίλου καὶ φθορίου. Ἀποτελεῖ σύσσωδες συστατικῶν τῶν ἐν Γερμανίᾳ τοπαζικῶν πετρωμάτων, εὐρίσκεται δὲ συνήθως ἐν γρανίταις, γνευσίοις, γλωφωτικοῖς σχιστολίθοις, ἐν κασσιτερικαῖς ελεψί, προσέτι δὲ κατὰ κροκάλας ἐν προσχώταις μετ' ἰδαζιμάντων ἐν Κεϋλάνῃ, Βρασίλῃ κ.λ. Γίνεται δὲ αὐτοῦ χρήσις ὡς πολυτίμου λίθου πρὸς κατασκευὴν δακτυλίου, πορπῶν, ἐνωτίων, περιδεραιῶν κ.λ. Τὸ καράτιον τῶν κίτρινων τιμᾶται περ. 10-12 φρ., τὰ δὲ ἄλλα κ.λ. πληρώνονται ἀκριβότερον. Παράλλαγὴ αὐτοῦ εὐρίσκομένη κατὰ στυλαιοδεῖς κρυστάλλους εἶναι ὁ πυκνότης. [Δ.Κ.]

Τοπιογραφία (γαλλ. Paysage, γερμ. Landschaftsmalerei, καλεῖται ἐκείνος ὁ κλάδος τῆς ζωγραφικῆς ὅστις εἶναι ἀντικείμενον τὴν παραστάσιν τῆς περὶ ἡμᾶς φύσεως, ἡτοῦ τῶν τοπειῶν αὐτῆς. Κατὰ τὴν ἀρχαίότητα ἡ τοιαύτη παράστασις ἐχρησιμοποιεῖτο μόνον ὡς δευτερεύον στοιχείον, τῆς ζωγραφικῆς περὶ τοιοῦτον εἶδος εἰς τὴν προσωπογραφίαν καὶ σκηνογραφίαν· μόλις κατὰ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ἀνεπτύχθη πῶς ἡ τάσις νὰ κατέχη ἡ Τ. αὐτοπόστατον χαρακτῆρα, ὡς παρατηρεῖται εἰς τινὰς ἀνακαλυφθεῖσας ἐσχάτως τοιοχογραφίας ἐν Ῥώμῃ καὶ Περμπύ. Κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα προήλθεν ἡ Τ. ἐκ τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν Εὐκ. προσέθετεν εἰς τὴν παραστάσιν τῶν ἁγίων κ.λ. εἰς τὸ βάθος τὴν ἀπεικόνισιν τοπειῶν τινός, μέχρις οὗ κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ἡ ἀπεικόνισις αὐτὴ ἐγένετο αὐτοπόστατον καὶ ἀνεξάρτητον ἀντικείμενον τῆς ἀλλοτεχνίας. Δυνάμεθα δὲ νὰ διακρίνωμεν ὑπερίως 3 εἴδη τῆς Τ., τὴν πιστὴν ἀπεικόνισιν θέας τινός, κυρίως οἰκδομημάτων, ὕλων κ.λ., τὴν ἐξιδανικευτικὴν (ιστορικὴν ἢ ἡρωϊκὴν), ἥτις ἐξιδανικεύει τὴν ὑπαρχούσαν φύσιν, καὶ τὴν χαρακτηρίζουσαν (paysage intime), ἥτις ἐκφράζει ὠρισμένον χαρακτῆρα τῆς φύσεως ὡς π. χ. καταγίδια ἐν κλάσσει, χειμῶνα ἐν χωρίῳ κ.λ. [Εὔγ.]

Τοπέλιος (Ζαχαρίας Topelius). Σουηδὸς ποιητὴς γενν. 1818 ἐν Κουδναῖς τῆς Σκάνδινας, διατελέσας δημοσιογράφος καὶ καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Ἐλσιγγόρ. Παραίτηθεὶς τῷ 1878 ἀπεσώρθη εἰς

τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Διαπρέπει μᾶλλον ὡς λυρικός ποιητὴς ἢ ὡς δραματικός. Ἐπαινοῦνται δὲ πολὺ καὶ τὰ διηγήματά του, ὧν πολλὰ ἔγραψε καὶ διὰ τὰ παιδία. [Μ.Γ.]

Τοπήκα (Torpeka). Πρωτεύουσα τῆς Βορειοσμερ. πολιτείας Κάνσας, ἐπὶ τοῦ Κάνσα ποταμοῦ, ἔχουσα 31 007 κατ. Ἀποτελεῖ κέντρον πολλῶν σιδηροδρόμων καὶ διατηρεῖ ἀκμαῖον ἐμπόριον κυρίως σιτηρῶν.

Τοπικὴ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων καὶ γραμματικῶν συστηματικὴ ἐκθεσις γενικῶν ἐννοιῶν καὶ φράσεων, αἵτινες κατὰ τὴν ἐκπόνησιν λόγων ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς κανὼν ἢ ὁδηγία πρὸς εὐρεσιν καὶ ἐκλογὴν καταλλήλων ἀποδεικτικῶν ἐπιχειρημάτων. Αἱ γενικαὶ τοιαῦται ἐννοιαί ἐλέγχοντο «κοινῶι τόποι» (παρὰ Ῥωμαῖοις loci communes). Οὐκ ὀλίγα δὲ ἔγραψαν περὶ τῆς Τ. ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων ῥητόρων, μετὰ δὲ τῶν Ῥωμαίων κυρίως ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος. Τὴν σήμερον «κοινὸς τόπος» ἡ κοινοτοπία σημαίνει συνήθως γενικὴν τινα ἀλήθειαν περὶ ἧς οὐδεὶς ἀμφιβάλλει.

Τοπιναμπούρ. Βλ. Ἑλάνθρος.

Τόπλιτσα, ἐσφαλμ. Τέπλικα. Βλ. Βαρασζίνον.

Τοπογραφία εἶναι ἡ λ. σ. π. τ. ο. μ. ε. ρ. ἡς περιγραφή περιωρισμένου τινός τμήματος τῆς γῆς ἐπὶ ἀνεπίπεδον περιλαμβάνουσα ἐκτὸς τῶν γενικῶν γεωγραφικῶν σημειώσεων τὴν ἀκριβῆ ἐκθεσὶν τῆς φυσικῆς διαπλάσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν διὰ τῆς καλλιέργειας μεταμορφώσεων. Ὁ τοπογραφικὸς χάρτης δὲν περιορίζεται ἀρὰ ὡς ὁ γεωγραφικὸς εἰς τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκριβῆ παράστασιν τῶν γενικῶν γραμμῶν ἀλλὰ ἐκτείνεται εἰς ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα ὅπερ εἶναι ἐπιδεκτικὰ χαρτογραφικῆς παραστάσεως, μέχρι τῶν χωριστὰ ἱσταμένων δένδρων, τῶν οἰκιῶν κ.λ. Εὐνόητον ὅθεν ὅτι οἱ τοιοῦτοι χάρται ἐκπονοῦνται ἐν μεγάλῃ κλίμακῃ, συνήθως 1 : 25000, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγαλυτέρᾳ ἀκόμη. Πρὸς περισυλλογὴν καὶ καταγραφήν ἁπάντων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν γνῶσιν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν χαρτογραφικὴν χρησιμοποίησιν τούτων ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πλείστας πολιτείας τοπογραφικὰ γραφεῖα, ἅτινα ἐνιαχοῦ εἶναι ἡνωμένα μετὰ τῶν στατιστικῶν. [Εὔγ.]

Τοπόλια. 1) Κώμη κειμένη ἐπὶ τῶν ὑπορείων τοῦ Παρνασσοῦ καὶ πρὸς τὸ ΒΑ τῆς Ἀμφίσσης ἥς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2, εὖσα πρωτεύουσα τοῦ δήμου Παρνασσίων, μετὰ 944 κατ. Προϊόντα σίτος, κριθή, ἑλαῖον καὶ οἶνος. — 2) Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Θηβῶν ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἀκραϊφνίου καὶ καί-

μενον κατά τὴν Β ὁχθὴν τῆς Κωπαίδος ἥτις κοινῶς καλεῖται Τ. Ἀπέχει ἀπὸ Καρδίας ΒΔ ὥρ. 2 καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 325 κατοίκων. Ἐνταῦθα ἔκιντο αἱ ἀρχαῖαι Κῶπαι ἐξ ὧν καὶ ἡ Κωπαῖς ὠνομάσθη.

Τόπολζα (Topolza). Πόλις ἐν τῷ σύγγριπῳ κομητᾷ Βάτς-Ρόδρου, ἔχουσα 10 816 κατ. Μαγυάρους καὶ ὠραῖον μέγαρον τοῦ κομητῆς Ζίτου. [Μ.Σ.]

Τοπόλζανα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀπεραντίων τῆς Εὐρυτανίας, μετὰ 259 κατ., ὥρ. 2 ΝΔ τῆς Γρανίτης.

Τοπόλοβζ. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρέων ἔχον 178 κατ.

Τοπόριτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Κλείτορος τῆς Γορτυνίας μετὰ 613 κατ., 2 ὥρ. Β τοῦ Βαλτεσινίκου. Ἄλλοτε ἦν πρωτεύουσα τοῦ δήμου.

Τόπος γεωμετρικός. Βλ. Γεωμετρικός τόπος.

Τόπος κοινός. Βλ. Τοπική.

Τοπουσάαρ. Κώμη τῆς ἐπαρχ. Λαρίσης καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Συκουρίου. Κεῖται ὥρ. 2 $\frac{1}{2}$ ΝΔ τῆς Λαρίσης, καὶ παρὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν. Οἰκεῖται ὑπὸ 1315 κατ. γεωργῶν

Τόπφερ (Ρόβελφος Toepffer). Συγγραφεὺς Ἑλβετός, γενν. ἐν Γενεύῃ τῷ 1799 καὶ ἀπεθανὼν τῷ 1846. Υἱὸς ἐπιθεξίου ζωγράφου ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς ζωγραφικὴν, εἶτα δὲ τυφλωθεὶς ἀφιερῶθη εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν παιδαγωγικὴν, διηρῶνεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἱδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον καὶ τῷ 1832 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φιλολογίας ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Γενεύης. Εἰς αὐτὸν ἐφείλονται πλείστα θελκτικά ἔργα, ἐν οἷς τὰ Γενευσικὰ διηγήματα, Ῥόζα καὶ Γερτρούδη καὶ ἄλλα. [Πς.]

Τοργάου (Torgau). Ὁχυρὰ πόλις τῆς πρωσ. ἐπαρχίας Σαξονίας ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου 79 χμ ΒΔ τοῦ Μερσεβούργου μετὰ 11 000 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπαρχουσι φρούριον ὁχυρόν, μεγάλα δὲ ἐργαστᾶσια ἐρίουχων, κασιμρίων, πέλων κλ. Οἱ Ἀναμωφῶται συνέστησαν ἐν Τ. σύνδεσμον καὶ συνέταξαν ἐν αὐτῇ τῷ 1574 τὴν διάσημον ὁμολογίαν πίστεως δι' ἧς ἐσκοπεῖτο ἡ ἐπίτευξις τῆς μεταξὺ τῶν ὁμολογίας. Παρ' αὐτὴν ὁ Φρειδερίκος Β' ἐνίκησε τῷ 1760 τοὺς Αὐστριακοὺς, ἡ δὲ ἐχθροσύνη τῆς ἐγένετο τῷ 1810 διαταγῇ τοῦ Ναπολέοντος. [Πς.]

Τόργος. Βλ. Καλμοῦκοι.

Τόρδα. Πόλις τῆς Τρανσυλβανίας, πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου κομητᾶτος μετὰ 9500 κατ. Εἰς τὰ περίεξ αὐτῆς εὐρίσκονται πλεονεξία ἀλατωρυχεῖα καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων γνωστὰ ὄντα. Τὸ κομητᾶτον Τόρ-

δας-Ἀράνους ἔχει ἐμβ. 3700 τχμ. καὶ 138 000 κατ. [Πς.]

Τορδύλιον, Tordylium L. Γένος Σκιαδιοσφῶν φυτῶν, ὧν τὰ εὐάριθμα εἶδη φύονται ἐν τῇ Ν Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀνατολῇ. Τὸ ὁμώνυμον τοῦ Διοσκορίδου φυτὸν ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινότερον εἶδος τῆς Ἑλλ. γλωρίδας, ἥτοι εἰς τὸ Τ. τὸ φαρμακευτικόν (T. officinale L.). Κοινῶς δ' ὀνομάζεται «καυκαλίθρα» ἢ «καυκαλίθα» ὡς καὶ τὸ ἕτερον εἶδος Τ. (T. Apulum L.), ὅτινα ἀμφοτέρω λαχανοῦνται. [Θ.Χ.]

Τόραις (Ἀγγλιστὶ tory, πληθυντ. Tories). Ὄνομα ἀποδιδόμενον ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὴν πλείωτον ἀποκρουσάν τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς πολιτικὴν μερίδα, τὴν ἀντιτιθεμένην πρὸς τοὺς Οὐίγους. Ἡ μερίς αὕτη γενικῶς ὑποστηρίζει τὴν βασιλείαν, τὸν κληρὸν, τὰ συμφέροντα τῶν μεγάλων ἱδιοκτητῶν καὶ αὐτοκρατορεῖται κατ' ἐξοχὴν συντηρητικῇ. Ἡ λέξις Τ. φαίνεται παραγμένη ἐκ τῆς Ἰρλανδικῆς torse (δός μου), ἣν ἐν Ἰρλανδίᾳ μεταχειρίζονται οἱ λησταὶ δταν σταματεῖσι τινὰ πρὸς λήπτευσιν. Κατὰ πρῶτον ἐγένετο χρήσις τῆς λέξεως πρὸς γαρχιτηρισμὸν Ἰρλανδῶν τινῶν βασιλοφρόνων, οἵτινες τῷ 1648 ἠθέλησαν νὰ ἐπαναστατήσωσι κατὰ τοῦ κοινοβουλίου, εἶτα δὲ ἐπέξετάθη ἐφ' ὅλων τῶν βασιλοφρόνων. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ λέξις ἀπώλεσε τὴν προσθητικὴν σημασίαν τῆς καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὡς παρωνύμιον τῆς συντηρητικῆς μερίδος.

Τορευτική καλεῖται ἐν γένει ἡ καλλιτεχνικὴ κατεργασία μετάλλων, εἴτε ἐκτελούμενη διὰ συνηθείας μεταλλίνων πλακῶν εἰς τυπούς, εἴτε διὰ γλυφῆς τῆς ἐπιφανείας τῶν μετάλλων δι' ὁξέος ἐργασίου (τόρου ἢ τορέως), εἴτε διὰ διαποικίσεως ἐνὸς μετάλλου δι' ἑτέρου. Ὅτι ἡ τέχνη αὕτη ἦτο γνωστὴ ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις παρ' Ἑλλήτην ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον αἱ παρ' Ὀμήρῳ περιγραφαὶ ποικίλων ὅπλων, κυρίως ἀσπίδων, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐρήματα τῶν τάφων τῆς Τροίας καὶ τῶν Μυκηναίων, εἴη καὶ σκευὴ διακοσμηθέντα διὰ τῆς Τ. τέχνης. Περιφάνης ἦτο ἐν τοῖς κατόπιν ἡ λάρναξ τοῦ Κυψέλου ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἡ καλυπτομένη ὑπὸ τορευμάτων. Τὰ κυριώτερα μέταλλα τὰ ὅποια ἐχρησίμευον τοῖς τορευταῖς ἦσαν πρὸ πάντων ὁ ἄργυρος, εἶτα ὁ χρυσοῦς, ὁ χαλκὸς καὶ σπανιώτερον ὁ σιδηρός. Καταχρηστικῶς δὲ μεταχειρίζονται τινες τὴν λέξιν Τ. καὶ διὰ τὴν ξυλογλυπτικὴν καὶ ὁμοίας τέχνας. Ἡ Τ. ἐφηρμόζετο κυρίως εἰς ὅπλα, ἄρματα, τρίποδας καὶ ἄλλα ἀναθήματα, θρόνους, κατοπτρα, ποτήρια, τρυβλία, ἀγγεῖα κλ. Πολυάκις τὰ τορευματα ἦσαν ἐπιτεκωλλημένα εἰς τὰ διάφορα ἀντικείμενα. Ὡς περιφάνησι τορευταὶ ἀναφέρονται ἡδὴ Γλαῦκος καὶ Θεό-

δωρος ὁ Σόμιος, καὶ ὁ Φειδίας εἰς ὃν μά-
λιστα ὁ Πλίνιος ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν τῆς
τέχνης ταύτης (ἴσως τὴν ἐφαμίλλως πρὸς
τὴν γλυπτικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς)· τὸν δὲ
Πολύκλειτον δογματίζει ὁ αὐτὸς τελειοποι-
τὴν τῆς Τ. Πρὸς τοῦτοις ἀριστοὶ καλλιτέ-
χναι τοῦ εἶδους τούτου ἦσαν ὁ Μύρων, ὁ
Κάλαμις, ὁ Μύς καὶ ὁ Μέντωρ. [Σ.Τ.]

Τορζόκ. Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῷ
Δ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Τβέρ, ἐπὶ τοῦ
Τβέρτζα, ἔχουσα 14 817 κατ., πολλοὺς
ναοὺς, σπουδαῖαν βιομηχανίαν κυρίως ὑπο-
δημάτων καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ ἀλεύρου.

Τορένιον. Βλ. Τουρίνιον.

Τόριστα. Χωρίον τῆς Ἡπείρου, ἐν τῷ
τμήματι Βέντσια τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν,
μετὰ 908 κατ. ὧν 266 Χριστιανοί.

Τορκῆ (Torquay). Παραλίος πόλις
ἐν τῇ ἀγγλ. κομητείᾳ Δέβον, διαπρέπουσα
ἐπὶ γλυκεῖ κλίματι καὶ συναχθεμένη ἕνεκα
τῶν θαλασσίων λουτρῶν. Ἔχει 25 584 κατ.
καὶ ἐμπόριον ξυλίας, λιθανθράκων καὶ μαρ-
μάρου. [Μ Σ.]

Τορκουεμάδας (Θωμάς de Torque-
mada). Δομινικανὸς μοναχὸς καὶ πρῶτος
γενικός ἱεροεξεταστής τῆς Ἰσπανίας γενν.
ἐν Βαλλιαδολίδω περὶ τῷ 1420 καὶ ἀποθ. τῷ
1498. Διορισθεὶς τῷ 1483 γενικός ἱεροεξε-
ταστής τῆς Καστίλιας καὶ εἰτα τῆς Ἀρα-
γώνος ὑπὸ τοῦ πάπα Σίξτου Δ' ἔλαβε κύ-
ριον μέρος εἰς τὴν διοργάνωσιν τῶν δικα-
στηρίων τῆς νέας Ἰερᾶς Ἐξετάσεως ὡς
καὶ εἰς τὴν σύνταξιν κώδικος ἐμπομπορῶν
διὰ τοὺς ἱεροεξεταστάς, ὅστις καὶ ἐξημοσι-
εῦθη ἐν Σεβίλλῃ τῷ 1484. Ἀναπτύσσων
ὕπερβολικὸν ζῆλον ἐπολλαπλασίασε τὰς κα-
ταδικάς, τὰ βασανιστήρια, τὰς λεγόμενάς
πράξεις πίστεως, τὰς θυμώσεις καὶ τοσαυ-
τὴν ἐδίειξεν σκληρότητα ὥστε αὐτοὶ οἱ πάπαι
ἠναγκασθήσαν νὰ παρέμβωσιν ὅπως μετριά-
σωσι τὴν ζῆλόν του. Συντέλεσε δὲ ὁ Τ.
μεγάλως καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου
καὶ τῆς Ἰσαβέλλης τῷ 1492 ἀπορρατισθεῖ-
σαν ἔξωσιν τῶν ἀεαπιστῶν Ἰουδαίων καὶ
τῶν Μαρῶν. [Πς.]

Τορμεντέλλη ἡ ὁρθοφυῆς. Εἶδος
Πενταφύλλου (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Τόρμες (Tormes). Ἀριστερὸς παρα-
πόταμος τοῦ Δουρίου ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τὴν
κάτω ῥοὴν χωρίζων τὰς ἐπαρχίας Σαλα-
μάγκας καὶ Ζαμόρας. Ἔχει μῆκος 230 γμ.

Τόρνερ (Γουλιέλμος Turner). Ἀγ-
γλος ζωγράφος, γενν. 1775 ἐν Λονδίῳ,
διατρίψας κυρίως ἐν τῇ τοπιογραφίᾳ καὶ
ὅθ' ἐν τῇ ἀπεικονίζει τῶν περιεργωτάτων
ἐπιδράσεων τοῦ φωτός. Ῥετίετέλεος περιο-
δείας ἀνὰ τὴν κεντρικὴν καὶ νότιον Εὐρώ-
πην, ἐπανειλημμένως ἐπισκερθεὶς τὴν Ἰτα-

λίαν. Ἀπέθανε τῷ 1851, τὰ δὲ πλεῖστα
τῶν ἔργων του ἐκληρονόμησεν ἡ Ἑθνικὴ
пинаκοθήκη τοῦ Λονδίνου. Ἦτο δὲ καὶ κάλ-
λιστος χαλκογράφος. [Μ.Γ.]

Τορνευτική. Εἶδος μηχανικῆς κα-
τεργασίας σκληροῦ ὕλικου, κυρίως ξύλου,
καθ' ἣν τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς περι-
στροφικὴν κίνησιν ἐνῷ συγχρόνως διὰ κο-
πτικῶν ἐργαλείων (γλυφάκων) διδεται αὐτῷ
ἡ ἀπαιτούμενη μορφή. Τὰ πρὸς τοῦτο μη-
χανήματα, τορνευτήρια ἢ τόρνοι, συνίστανται
ἐν τῇ ἀπλουτέστῃ μορφῇ τῶν ἐκτραπέζης στε-
ρεῶς, κάτωθεν τῆς ὀπίρας ὡς ἐν ταῖς βα-
πτικαῖς μηχαναῖς τίθεται πρὸς τὰς εἰς
περιστροφικὴν κίνησιν ἡ κίνησις αὐτῇ με-
ταδίδεται διὰ λωρίδος εἰς ἀτρακτον εὐρι-
σκομένην ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν ὀριζοντίῳ
θέσει καὶ φέρουσιν ἀκίδα, μεταξὺ τῆς ὀπίρας
καὶ ἄλλης ἐμοίας, ἀπέναντι τῆς πρώτης
ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐστερεωμένης, τίθεται τὸ
κατεργαστέον ἀντικείμενον. Τὸ κοπτικὸν
ἐργαλεῖον ἢ γλύσανον κρατεῖται ἢ διὰ τῆς
χειρὸς τοῦ τορνευτοῦ ἢ στερεοῦται καταλ-
λήλως ἐπὶ τῆς τραπέζης μεταξὺ τῶν δύο
ἀκίδων, ἔχει δὲ ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐκτε-
λεστέαν ἐργασίαν διάφορον μορφήν. [Π.Γ.]

Τόρνεω. Ποταμὸς τῆς Β Σουηδίας
ἔστις πηγῶν ἐκ τῆς ὁμωνύμου λίμνης
ῥεεῖ πρὸς ΝΑ, διαχωρίζει τὴν Σουηδίαν
ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν κόλ-
πον τῆς Νοβίας μετὰ ῥοὴν 450 γμ. [Πς.]

Τόρον (Toro). Πόλις κειμένη εἰς τὰ
ΒΔ τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ζαμό-
ρας παρὰ τὴν δεξιὰν ὁχθὴν τοῦ Δουρίου 48
γμ. ΒΔ τῆς Σαλαμάγκας μετὰ 8 000 κατ.
Ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται γέφυρα ἐπὶ τοῦ Δουρί-
ου στηριζομένη ἐπὶ 22 στύλων, ἀνάκτερον
τῶν δοικῶν τοῦ Βέρβικ κλ. Ἡ πόλις αὕτη
καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἀνακτισθῆ
τῷ 904 ὅτ' ἐνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλφόνσου
Γ', τῷ δὲ 1505 κατηρτίσθησαν ἐν αὐτῇ οἱ
ἐνομαστοὶ Νόμοι τοῦ Τ. αἵτινες εἶναι
ἡ βῆσις τῆς δημοτικῆς νομοθεσίας τῆς
Ἰσπανίας. [Πς.]

Τόρονταλ (Torontal). Ἐν τῶν Ν
κομητιῶν τῆς Οὐγγαρίας πρὸς Β τῆς Σερ-
βίας, ἔχον ἐμβ. 9 495 τχμ 535 000 κατ.
καὶ πρωτεύουσαν τὸ Μέτσκαρεκ. [Πς.]

Τόροντον (Toronto). Πόλις τοῦ
Καναδά, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχ. Ὀνταρίου
ἐπὶ τῆς Β ὁχθῆς τῆς ὁμωνύμου τούτῳ λί-
μνης 500 γμ. ΔΝΔ τοῦ Μοντρεαλ μετὰ
181 220 κατ. Ἔχει τὸ σημαντικώτερον τοῦ
Καναδά πανεπιστήμιον, διεξάγει δὲ σημαν-
τικὸν ἐμπόριον ἱδία διαθέρων. Ἰδρυθεῖσα τῷ
1794 ὑπὸ τὸ ὄνομα Μικρὰ Ὑόρκη διετήρησε
τ' ὄνομα τοῦτο μέχρι τοῦ 1834. [Πς.]

Τορόπετς. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ ῥωσ.

κυβερνείω Ψάφω, ἐπὶ τοῦ Τορόπα παραποταμίῳ τοῦ Δύνα μετὰ 6 900 κατ. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται ἐμπόριον λίθου, σίτου, ἀποικιακῶν κλ. Κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ἡ Τ. ἦτο δημοκρατία ἀνεξάρτητος. [Πς.]

Τορπίλλη, τορπιλλεβόλα πλοῖα. Βλ. Ναυκλαστον.

Τορρεδιέχα (Torrevieja). Παράλιος πόλις τῆς Ἰσπαν. ἐπαρχίας Ἀλικάντης πρὸς Ν τῆς Βαλεντίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἔχουσα 7 724 κατ., ἀλιεῖαν καὶ κυρίως παράκτιον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τόρρε Ἀννουντσιάτα (Torre Annunziata). Παράλιος πόλις τῆς Ν Ἰταλίας εἰς τοὺς Ν πρόποδας τοῦ Βεσουβίου ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως 19 χμ. ΝΑ ταύτης μετὰ 20 060 κατ. Ἐν αὐτῇ διεξάγεται ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον καρπῶν καὶ ὑσπρίων. [Πς.]

Τόρρε δέλ Γραῖκο (Torre del Greco). Παράλιος πόλις τῆς Ν Ἰταλίας 12 χμ. ΝΑ τῆς Νεαπόλεως μετὰ 21 588 κατ., καταστροφείσα πολλὰκις ὑπὸ τῶν ἐκρήξεων τοῦ Βεσουβίου. Ἐχει βιομηχανίαν κεραλλίνων ἀντικειμένων καὶ ἀλιεῖαν ὀστρέων καὶ σαρδελῶν. Τὰ περὶ γύρω παράγουσιν οἶνους πεφημισμένους καλουμένους Ἑλληνικούς ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως.

Τόρρες πορθμός. Εὐρίσκεται ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ μεταξὺ Νέας Γουινέας καὶ Αὐστραλίας, ἔχει μήκος 150 χμ. καὶ εἶναι κεκαλυμμένος ὑπὸ γροῖζων καὶ σκεπῶν καθιστώντων ἐπικίνδυνον τὸν διάπλου. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1606 ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου Δουδ. de Torres οὗ καὶ τὸ ὄνομα ἔλαβεν. [Πς.]

Τόρρες Βέδρας (Torres Vedras). Ἄλλοτε ὠχυρωμένη πόλις τῆς πορτογαλ. ἐπαρχίας Ἑστρομαδούρας πρὸς Β τῆς Λισσαβώνας, ἔχουσα 8 079 κατ. Πλησίον αὐτῆς ἐκτείνονται μακρὰ ὀχυρώματα προστατεύοντα τὴν Λισσαβῶνα κατὰ ξηράν.

Τόρρες Νόβας (Torres Novas). Πόλις τῆς πορτογαλ. ἐπαρχίας Ἑστρομαδούρας, ἔχουσα 9 461 κατ. καὶ ὑφαντουργίαν.

Τορριτσέλλης (Evangelista Torricelli). Διάσημος φυσικός γενν. τῷ 1608 ἐν Φλέντση καὶ ἀποθ. τῷ 1647, ὅστις διεκρίθη ἐνωρίς διὰ τὴν πρὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας κλίσιν του, ἐκρημάτισε φίλος τοῦ Γαλιλαίου καὶ ἐφευρε μεταξὺ ἄλλων τῷ 1643 τὸ βαρόμετρον. Ἀποθανόντος τοῦ Γαλιλαίου ἐκρίσθη ἀντ' αὐτοῦ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν Φλωρεντίᾳ. Σώζονται διάφορα αὐτοῦ ἔργα ἠνωμένα ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα Γεωμετρικά. [Πς.]

Τόρτενσον (Λεονάρδος κόμης Torstenson). Σουηδὸς στρατηγὸς γενν. τῷ

1595 καὶ ἀποθ. τῷ 1664, ὅστις ἠκολούθησεν τὸν Γουσταῦν Ἀδόλφον εἰς Λιβονίαν καὶ εἰς Γερμανίαν (1630). πανταχοῦ παραγὰν δειγμάτων ἰκανότητος καὶ ἀνδρείας. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Νυρεμβέργης ἠχμαλωτίσθη, ἀλλ' ἠλευθερώθη ἀνταλλαγῇ μετὰ τὴν ἐν Λύτσην (1632). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βανέρ ἀναλαβὼν τὴν διεκίχησιν τοῦ Σουηδικοῦ στρατοῦ (1642) κατήγαγε τὴν νίκην τοῦ Βραιτεμφέλδ, εἰσέβαλεν εἰς Περμάν καὶ Μοραβίαν (1643), ἔκαμε θαυμασίαν ὑπεχώρησιν εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ὀλλοστάιν, ἐματαίωσε τὸ σχέδιον τοῦ Γάλλου θελήσαντος νὰ τὸν περικλείσῃ ἐκεῖ, δέξασεν παρὰ τῶν συμμάχων τῆς Αὐστρίας ἀνὼν τὸ Σλέσβικ καὶ τὴν Ἰουτλανδίαν καὶ κατέστρεψε τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν ἐν Ζάγκοβιτς. Ὑπὸ τῆς Χριστινῆς κατέστη κόμης καὶ διοικητὴς τῆς Βεστραγοθίας, ἐξ ἧς Γουσταῦς Γ' ἔγραψε τὸν πανηγυρικὸν του.

Τορτόσα (Tortosa). Πόλις εἰς τὰ ΒΑ τῆς Ἰσπανίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καταλωνίας Τορακῶν ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ὀχθῆς τοῦ Ἑβρου μετὰ 25 000 κατ. Ἐχει ἀρχαίον πανεπιστήμιον, 6 φρουρία καὶ γοτικὸν μητροπολιτικὸν ναὸν εἰς τὰ περὶ γύρω εὐρίσκονται ἱερεῖς, σιδηρὸς μνηνέδος, ὑδράργυρος κτλ. [Πς.]

Τορτόνα (Tortona, λατ. Dertona). Πόλις τῆς Β Ἰταλίας ἐν τῇ ἐπαρχ. τῆς Ἀλεξανδρείας μετὰ 15 000 κατ. Ἐχει ὠραίον μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν. Ὑποτίθεται ὅτι ἡ Τ. ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Βρέννου καὶ ἐπὶ Ῥωμαίων ἠκμαζεν. Οὕτα ἐν τῷ Μεσαίῳ ἐπὶ τινα χρόνον δημοκρατία ἀνεξάρτητος περιήλθε εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν δουκῶν τῆς Σαβοΐας.

Τόρτριξ. Πρότυπον μικρόσωμον γένος εὐκογενείας τῶν λεγομ. Γεωμετρωδῶν λεπιδωπτέρων, ἔχον κεφαλὰς σμηριγγώδεις, τὰς προσθίας πτέρυγας στεγασθεῖως ἐπικαλυμμένας καὶ συνήθως ὠραιότατα πεποικιλμένας, τὰς δὲ ὀπισθίας ζωηρῶς χρωματισμένας. Αἱ κάμποι αὐτῶν ζῶσιν ἐν κηρποῖς ἢ ἀνθεσι κλ., διὸ καὶ τινες ἐπιφέρουσι μεγάλην ζημίαν, ὡς Τ. ἡ μηλοφάγος, ἥς ἡ κάμπη εἶναι γνωστὴ ὡς σκώληξ τῶν μήλων.

Τορώνη. Ἀρχαία πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ Τορωνικοῦ ἢ Τορωναίου κόλπου (νῦν τῆς Κασσάνδρας) κατὰ τὰ Δ τῆς χερσονήσου Σιθωνίας. Ἐβδόμη μεγάλως ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ εἰς ἐπὶ Φιλίππου, παρ' οὗ ἐκυριεύθη. [Πς.]

Τόσσα. Βλ. Θεοδοσίας.

Τοσίτσας (Μιχαήλ). Ἑλλήν ἐπιχειρηματίας ἀναδείχθει καὶ εὐεργέτης τῶν Ἀθηνῶν, γενν. τῷ 1787 ἐν Μεσσήνῳ ἐκ πατρὸς Ἀναστασίου κατασκευαστοῦ μηλῶ-

των. Ἀπὸ τοῦ 1801 μεταβὰς εἰς Θεσσαλονίκην ἐμαθήτευσεν καὶ ἄρχας παρὰ συναίτην τινὶ τοῦ πατρὸς του, ὅτερον δὲ προέβητο τοῦ χρόνου ἀνεδείχθη ὡς μεγάλῃς ἐμπορίας, συστήσας βαθυμῆδεν μετὰ τῶν νεωτέρων ἀδελφῶν του Θεοδώρου, Νικολάου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ ἐν Λιθόρῳ διαβιώσαντος καὶ ἀνιψιωθέντος εἰς βυθμὴν βαριόνου, μεγάλα ἐμπορικὰ κατastήματα ἐν Μελίτῃ, Λιθόρῳ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ ἔνθα αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ ἀποκαταστάς ἀπὸ τοῦ 1820 γυδονίμῃς διὰ τῆς καλλιέργειας γαιῶν καὶ ἄλλων ἐπιχειρήσεων, εὐεργετήσας πολλὰχῶς τὴν Ἑλλ. κοινότητα Ἀλεξανδρείας ὅπου διετέλεσε Γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος. Ἀποσυρθεὶς τῆς ἐμπορίας τῷ 1849 ἀποκατέστη ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἀπέθανεν τῇ 4 Νοεμβρίου 1856 πτεκνὸς καὶ κατέλιπε περιουσίαν 7 1/2 εκατομμ. δραχμῶν, μέρος τῆς ὁποίας ἐδαπανήθη ὑπὲρ τῆς ἀναγέρσεως τοῦ αὐτοῦ Πολυτεχνείου καὶ ὑπὲρ ἄλλων φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σκοπῶν ἐν Ἀθήναις, Μετσόβῳ καὶ ἄλλαχού. [Α.Ν.Ε.]

Τουσκάνη (Toscana). Ἀλλοτε Μέγα δουκάτον ἐν Ἰταλίᾳ ὅπερ τῷ 1737-1799 καὶ 1814-59 ἦτο κτῆμα δευτεροτοκίας ἐν τῷ Ἀψβουργικῷ οἴκῳ, καὶ ὅπερ συννηώθη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας τῷ 1860, ὁπότε εἶχεν ἐμβ. 22 338 τγμ. μετὰ 1 826 334 κατ. Τανῦν ἀποτελεῖ ἡ Τ. μετὰ τῶν Ν μερῶν τοῦ ἄλλοτε δουκάτου Μοδένης τὴν ἐπίσης Τ. καλουμένην γῶραν (compartimento) τῆς Ἰταλίας μεταξὺ τῆς Λιγυστικῆς θαλάσσης πρὸς Δ καὶ τῆς χώρας τῶν Μαρκῶν πρὸς Δ. Περιλαμβάνει δὲ τὰς ἐπαρχίας Ἀρέττου, Φλωρεντίας, Γροσσέτου, Λιθόρνου, Λούκκας, Μάττας καὶ Καρράρας, Πίζης, Σιένης, ἔχον ἐμβ. 24 070 τγμ. καὶ 2 296 011 κατ., πρωτεύουσάν δὲ τὴν Φλωρεντίαν.

Τὸ ὄνομα Τ. προέρχεται ἐκ τοῦ Τούσοι (Tusci), ὀνόματος τῶν ἀρχαίων Τυρρηνῶν. Κατὰ τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἡ ἀρχαία Τυρρηνία κατέστη ὑπὸ τὸ ὄνομα Τουσκία ἐπαρχία τῆς διοικήσεως τῆς Ἰταλίας καὶ βραδύτερον τῆς Ρώμης, κατὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν κατάληψιν αὕτη ἀπῆρτισε πλείονα δουκάτα, ὧν ὀνομαστότερον ἦτο τὸ τοῦ Σπολέτου. Ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μεγάλου ἡ Τουσκία ἐγένετο μαρκιωνία αὐτόντομος, διατηρηθεῖσα ἀπὸ τοῦ 828 μέχρι τοῦ 1115, ἧς οἱ ἄρχοντες κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἐξήτκουν μεγάλην ἐπίρροδον ἐν Ρώμῃ καὶ ἐλάμβανον μέγα μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν παπῶν. Τῆς μεγάλης ὁμοῦ κρισεως Μαιθιλῆος ἧς ἦτο ἡ τελευταία ἐκ τοῦ οἴκου τῶν μαρκιωνίων τῆς Τουσκίας παραχωρήσας μέγα μέρος τῶν κτησέων τῆς εἰς τὴν Ἀγ. Ἐδρᾶν τῷ 1102, οἱ πάπαι ἐλάβον εἰς τὴν κατοχὴν τῶν τῆν Ν Τουσκιαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον αὐτῆς

μέρος ἔλαβεν τὸ ὄνομα Τουσκάνη, ἧς αἱ πόλεις Πίζα, Φλωρεντία, Σιένα, Λούκκα, Πιστόια κλ. ταχέως ἔκτοτε κατέστησαν πλούσιαι καὶ ἰσχυραὶ δημοκρατίαι. Ἐκ τούτων ἐπρώτευσεν κατὰ τὸν ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰῶνα ἡ Πίζα, ἀλλὰ κατὰ τὸν ΙΓ' αὕτη ὑπερεδέχθη ὑπὸ τῆς Φλωρεντίας, ὑποταξάσης αὐτὴν τῷ 1405 ὡς εἶχεν ὑποτάξει καὶ τὴν Πιστόιαν (1301), τὴν Βολιτέρραν (1361) καὶ τὸ Ἀρέττον (1384). Τῷ 1407 ἡ Τ. ἀπηρτίζετο πλέον ἐκ 3 μόνον ἀνεξαρτήτων κρατῶν, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Λούκκας καὶ τῆς Σιένης, ὧν τὸ ἰσχυρότερον ἦτο τὸ τῆς Φλωρεντίας ὅπου ἀπὸ τοῦ 1421 ἐκιδέροντο οἱ Μεδίκοι. Τούτους ἐξεδίωξε προσωρινῶς ἡ τοῦ Καρόλου Η' βασιλείως τῆς Γαλλίας τῷ 1494 εἰσβολή, ἧς ἐξῆγγειρε καὶ τὴν Πίζαν εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῆς κυριάρχου τῆς Φλωρεντίας, δὲν καθυπετάχθη δὲ ἡ Πίζα ἡ τῷ 1509 καὶ οἱ Μεδίκοι μόνον τῷ 1513 ἐπανήλθον εἰς Φλωρεντίαν. Τὸ δουκάτον τῆς Φλωρεντίας ἡ τῆς Τ. ἰδρύθη τῷ 1531 ὑπὸ τοῦ Καρόλου Ε' χάριν τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐκ Μεδίκων, τῷ δὲ 1569 προήχθη εἰς μέγα δουκάτον. Ἡ Σιένα τέλος κυριευθεῖσα ὑπὸ Καρόλου τοῦ Ε' τῷ 1555 παρεχωρήθη τῷ 1557 ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' πρὸς Κοσμᾶν τὸν ἐκ Μεδίκων ἐπ' ἀνταλλάγματι τοῦ Πισμπίνου. Ἀρ' οὐ δὲ οἱ Μεδίκοι (1737) ἐξέλιπον, τὸ μέγα δουκάτον ἐδόθη εἰς τὸν οἶκον τῆς Λοθαριγγίας, ὅστις καίτοι ἐλθὼν ὕστερον ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Αὐστρίας διετήρησεν ὅμοιαν τὴν ἐπὶ τοῦτου κυριότητα, τῷ δὲ 1790 κατέστησεν αὐτὸ ἀνεξάρτητον κράτος, ἔνθα ἤργεν ἐν τῶν δευτεροτόκων μελῶν τοῦ οἴκου Λοθαριγγίας-Αὐστρίας. Ἡ Τ. κατελήφθη ἐπὶ μικρὸν τῷ 1796 ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου καὶ ὁ μέγας δούξ αὐτῆς Φερδινάνδος Ι' κατέφυγεν εἰς Βιέννην τῷ 1799, ἀνεκρωχθὲ δὲ τῷ 1801 εἰς βασίλειον τῆς Ἡτρουρίας, ἐρ' οὐδέβασιλευσαν οἱ ἀπὸγονοὶ τοῦ τελευταίου δουκὸς τῆς Πάρμας καὶ ὅπερ τῷ 1807 προσηρτήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν αὐτοκρατίαν. Τῷ 1809 ὁ Ναπολεὼν ὠνόμασε Μαγίστην Δεσπόσαν τῆς ὑποτελοῦς αὐτῷ Τ. τὴν ἀδελφὴν του Ἑλίζαν Βατικῶκη, ἧς διετέλεσε τοιαύτη μέχρι τοῦ 1814, ὅτε ἡ Τ. ἐπανήλθεν εἰς τοὺς προτέρους ἄρχοντας αὐτῆς καὶ ἐγένετο ἐκ νέου μέγα δουκάτον, ἐγκαθιδρυθέντος πάλιν ἐν αὐτῷ τοῦ μεγάλου δουκὸς Φερδινάνδου. Εἰς τοῦτο προσηρτήθη τῷ 1847 καὶ τὸ δουκάτον τῆς Λούκκας, τῷ δὲ 1848 ὁ μέγας δούξ Λεοπέλδος Β' ἠναγκάσθη ἔνεκεν ἐπαναστάσεως νὰ εὐγγὴ ἐκείρην ἐπανελθὼν τὸ ἐπόμενον ἔτος τῇ βοήθειᾳ τῆς Αὐστρίας, τῷ 1859 ὁμοῦ, ὅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ Ἰταλικοῦ πολέμου, ἐκ νέου ἠναγκάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ καταφύγῃ εἰς Βιέννην, μάττην παραιτηθεὶς ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Φερδινάνδου τοῦ Δ', τὸ δὲ κράτος του ἐνώθη μετὰ τοῦ τῆς Ἰταλίας τῷ 1860.

Τόσκει. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Πια-
λίων τῆς ἐπαρχίας Τρικκάλων ἔχον 155 κατ.
— 2) Χωρίον τοῦ δήμου Οἰχαλίας, τῆς
ἐπαρχίας Μεσσηνίας ἔχον 208 κατ.

Τόσκης (Paolo Toschi). Ἰταλὸς χαλ-
κογράφος γενν. 1788 καὶ ἀπεθ. 1854 ἐν
Πάρμῃ. Τοῦτου αἱ χαλκογραφίαι ἔργων τοῦ
Ῥαφαήλ καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν κατέστη-
σαν περιώνυμοι. [Μ.Γ.]

Τόσκοι, τοςκικὴ γλῶσσα. Βλ. Ἀλ-
βανί.

Τοτόνα. Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ
Ισπαν. ἐπαρχίᾳ Μευρίας, εἰς τοὺς Ν πρόπο-
δας τοῦ ὄρους Ἑσπούνιας (1583 μ.), ἔχουσα
11 021 κατ. ὧν πλεῖστοι Ἀστούργανοι.

Τότση. καλοῦνται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τῆς
Β Ἀμερικῆς σύμβολα τῆς φυλῆς, συνήθως
ζῆα σπανιότερον δὲ φυτὰ, ὧν τὰς εἰκόνας
στεῖλουν οὗτοι εἰς τὸ ἔξωρον. Οἱ φέ-
ροντες τὸ ἴδιον Τ., κυρίως παρὰ τοῖς Ἰρο-
κέζοις, θεωροῦντο ὡς συγγενεῖς, διὰ καὶ
δὲν ἤρχοντο μεταξὺ τῶν εἰς κοινωνίαν γά-
μου. Τοιούτον τι εὗρεθῇ καὶ παρὰ ἀγρίοις
λαοῖς ἄλλων χωρῶν. [Ἐγ.]

Τότις (τούγγρ. Tata). Πόλις ἐν τῇ
τούγγρ. κρητίτῳ Κόμορν, οὐ μακρὰν τοῦ
Δουάβεως καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης Νάδγιο, ἔ-
χουσα 6 935 καὶ μετὰ τοῦ Τόβαρος 14 182
κατ. τοὺς πλείστους Μαγυάρους, μέγαρον
τοῦ κόμητος Ἑστεργάζου, ἀμπελοφυγίαν καὶ
ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Τοτονικάπαν. Πόλις τῆς Γουατε-
μάλης, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Ἰνδιῆς κα-
ταγωγῆς, διατηροῦντας ὑφαντουργίαν, κε-
ραμεικὴν κλ. [Μ.Σ.]

Τόττεναμ. (Tottenham). Βορ. προά-
στειον τοῦ Λονδίνου ἐν Μιδδλσεξ, ἔχον
71 336 κατ. [Μ.Σ.]

Τοῦ (de Thou). Βλ. Θουανός.

Τουαμότου καλεῖται συστάς 80 κο-
ραλλιοειδῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς
Ν τῶν Μαρκησιῶν νήσων, ἔχουσα ἐν ὅλῳ
ἐπιφάν. 978 τεμ. καὶ 5 251 κατ., ἀνήκουσα
δὲ εἰς τοὺς Γάλλους, ἐξαιρέσει τῆς ἀγγλι-
κῆς Πίτκαρν. Αἱ σημαντικώτεραι αὐτῶν
εἶναι αἱ Μαγγαρίδα νῆσοι, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα
τῆς γαλλικῆς διοικήσεως Φακαράδα. [Μ.Σ.]

Τουαργέκ ἢ Τουαρέγοι (Tuareg
πληθύν. τοῦ Targi τ. ἑ. φυλῆ). Νομαδι-
κὸς λαὸς τῆς Ἀφρικῆς κατοικῶν εἰς τὸ
κέντρον τῆς Σαχάρας, ἐπὶ τῶν συνόρων τοῦ
Σουδάν. Διαίρεται δὲ ὁ λαὸς οὗτος εἰς
πλείονας ομάδας διακεκριμένας ἀπ' ἀλλή-
λων, ὧν πρῶτισται εἶναι ἡ τῶν Ὀγκάρ,
πρὸς Ν τῆς Ἀλγερίας, ἡ τῶν Ἀγαγγάρ ἐν
Τουάτ καὶ τῇ ὁάσει τοῦ Γάτ καὶ πρὸς Β
μέχρι τοῦ Γαδαμές, ἡ τῶν Κελοῦ πρὸς Ν

ἐν τῇ ὁάσει τοῦ Ἀῖρ καὶ ἡτῶν Οὐελιμενιδῶν
πρὸς Δ τοῦ Τομδουκτοῦ. Οἱ Τ. ἀνήκουσιν
εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν, κατὰγονται δὲ ἐκ
Βαρβαρίκ, ἀπόγονοι ὄντες τῶν ἀρχαίων
Γαιτούλων καὶ Γαραμάντων, καὶ εἶναι ὕψη-
λοὶ, εὐκίνητοι, ἀνδρεῖοι ἀλλὰ καὶ ληπταί,
ὥστε τὰ καραβάνια ἀναγκάζονται νὰ ἐξα-
γοράζωσι τὴν προστασίαν τῶν. Καλλιέργου-
σι δὲ τὸ ἔδαφος διὰ τάξεώς τινος ἐν αὐτοῖς
εἰς τοῦτο προωρισμένης, ἥτις φαίνεται ἀνή-
κουσα εἰς κατακτηθέντα λαὸν καὶ ἥτις δὲν
δύναται νὰ ἐπλεορῇ. Τὸ θρησκειακὸν εἶναι
πάντες Μωαμεθανοί. Ἐχουσι δὲ ἰδιαιτέραν
γλῶσσαν Tamaschek καλουμένην καὶ ἰδίαν
γραφὴν. Περί Τ. ἔγραψαν ἰδίως ὁ Rohlf
καὶ ὁ Nachtigall. [Πς.]

Τουάτ. Συστάς ὁάσεων τῆς Σαχά-
ρας, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ Ὁράν τῆς Ἀλ-
γερίας διὰ τῆς ἐρήμου Ἑλ-Ἑργ, κατοι-
κουμένη ὑπὸ Τουαρέγων, ἀναμεμιγμένην
μετὰ νιγριτῶν τοῦ Σουδάν, ὑπὸ Ἀράβων
κλ., πάντων φανατικῶν Μωαμεθανῶν. Δι-
σπουδαίωτεραι ὁάσεις αὐτῆς εἶναι ἡ Τιμι-
μούν, ἡ κυρίως Τ. καλουμένη, ἔχουσα 6 000
κατ., καὶ ἡ Τιζικέλτ. [Μ.Σ.]

Τουδενέλ (Ἐδουάρδος Ἀντώνιος
Thouvenel). Γάλλος διπλωμάτης, γενν.
1818 ἐν Βεροδούνῳ. Σπουδάζας τὴν Νομι-
κὴν, ἐξετέλεσε περιόδειαν ἀνὰ τὴν Ἀνα-
τολίην καὶ εἰσῆλθεν εἰς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν
τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν. Τῷ 1845
διωρίσθη γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀθήναις πρε-
σβείας, εἰτα δὲ ἐπιτετραμμένος καὶ τῷ 1849-
51 πρέσβυς· περὶ τῶν συμβάντων τῶν ἐτῶν
τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως αἱ σημειώ-
σεις τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον La Grèce sous le
roi Othon· βιβλίον ἐξιςλογώτατον. Τῷ
1854 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν πολιτι-
κῶν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν,
ἐγένετο δὲ 1855 πρέσβυς ἐν Κων/πόλει.
τῷ 1859 γενοῦσαστῆς καὶ ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ
ἱαν. 1860 μέχρι τοῦ Ὀκτ. 1862 ὑπουρ-
γὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1866.
Ἐκ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ διαπρέπει: La
Hongrie et la Valachie (1840). [Β.Ε.]

Τουδέρι. Βλ. Κυδέρι.

Τούδνερ (B.G. Tenbner). Μέγας ἐκ-
δοτικὸς οἶκος τῆς Λιψίας, ἀναπτυχθεὶς ἐκ
τυπογραφείου, ὅπου ἡγόρασαν ὁ Βενέδικτος
Γ. Τούδνερ τῷ 1814 καὶ συνέδεσε τῷ 1824
μετ' ἐκδοτικοῦ βιβλιοπωλείου. Κύριον ἔργον
τοῦ οἴκου εἶναι ἀνέκαθεν ἡ ἐκδόσις φιλο-
λογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἔργων, πασί-
γνωστος δὲ ἀνὰ τὴν ὑψηλίαν διατελεῖ ἡ
συλλογὴ αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων
συγγραφέων. Τὸ τυπογραφεῖον αὐτοῦ ἔχει
46 πισοτήρια, ὑποκατάστημα δ' ἐν Δρέσδῃ
ἕτερα 11. [Μ.Γ.]

Τουδουά. Συστάς 5 ὁρεινῶν νήσων ἐν Πικανία πρὸς Ν τῶν λαγ. Ἑταιρικῶν, ἀνήκουσα εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἔχουσα ἑδα-
ρος εὐφορον. Ἐπὶ 286 τχμ. ἔχουσι 884 κατ.

Τουγκοῦσοι. Τουρκικὸς λαὸς τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας οἰκῶν ἐν ταῖς κυβερ-
νείοις Ἰενισσέισκ καὶ Ἰργούτσκ καὶ ἐν τῇ
παρχίᾳ Ἰακούτσκ. Συμποσούνται εἰς 70 000,
εἶναι ἄλκιφοι, ποιμένες καὶ νομάδες, εἰδι-
κολάτραι ἢ πιστεύοντες εἰς τὸν Δαλάι
Λάμαν, διαίρουνται εἰς φυλὰς διακεκριμένας
ἀπ' ἀλλήλων καὶ πολλάκις πολεμίας μεταξὺ
αὐτῶν, ὑπάγονται δὲ ἀπὸ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος
εἰς τὴν Ῥωσσίᾳ κυριαρχίαν. [Πς.]

Τουγγουράγουα (Tunguragua).
Ἡραίστειον τῶν Κορδιλιερών τοῦ Κίτου
τῆς νοτιοαμερ. δημοκρατίας τοῦ Ἰσημερι-
οῦ, ἔχον ὕψος 5087 μ. Ἡ ἐπαρχία Τ.
ἔχει 103 χιλ. κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὸ
Δυβίτον (12 χιλ.). [Μ.Σ.]

Τουγγούσκας καλεῖνται 3 παραπό-
ταμοι τοῦ Ἰενισσέη ἐν Σιβηρίᾳ. 1) Ἄνω
Τ., βλ. Ἀγγαράς. 2) Κάτω Τ., πηγαζὼν
ἐν τῇ περιφ. Κιρένσκ τοῦ κυβερνείου Ἰρ-
κούτσκ, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥεὺν 2699 χμ.
ἀνωθεν τοῦ Τουρουνάσκ. 3) Μεσαῖος ἢ
Πατρῴδης Τ., πηγαζὼν ἐπίσης ἐν τῇ κυ-
βερν. Ἰρκούτσκ καὶ ἔχον μῆκος 1306 χμ.
Περὶ αὐτὸν εὐρηνται χρυσοπλυντήρια. [Μ.Σ.]

Τουγούρτ. Πόλις τῆς Ἀλγερίας
μεταξὺ Βισκάρας καὶ Οὐάργλας. Περικυ-
κλωμένη ὑπὸ πολλῶν φοινίκων τὸ Τ. ὠνο-
μασθῆ «Κοιλίη τῆς Ἐρήμου». Ἡ κυριώτερα
αὐτοῦ βιομηχανία εἶναι ἡ ταπητουργία καὶ
ἡ ἔριουργία. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς
περίπου 5 000. [Πς.]

Του(γ)ράς. Βλ. Μουράτ δ' Α'.

Τουδέλα (Tudela). Πόλις τῆς Β
Ἰσπανίας ἐπὶ τοῦ Ἑβρου, 60 χμ. Ν τῆς
Παμπелούνης, μετὰ 11 000 κατ. Παράγει
σάπωνας, ἔρια, ἔλαιον κτλ. Ὑπῆρχεν ἐπὶ
Ῥωμαίων ὑπὸ τὸ ὄνομα Tutela, ὑπὸ δὲ τοῦ
βασιλέως Ἀλφόνσου ἀφῆρθη ἀπὸ τῶν Μαύ-
ρων τῇ 1115. Εἶναι δὲ πατρίς τοῦ περιη-
γητοῦ Βενιαμίν τοῦ ἐκ Τ. [Πς.]

Τοῦδορ (Tudor). Βασιλικὸς οἶκος
τῆς Ἀγγλίας, ἥς γενάρχης ὑπῆρξεν ὁ
Owen T., ἀνήκων εἰς μίαν τῶν πρώτων
οἰκογενειῶν τῆς Οὐαλίας. Οὗτος νυμφευθεὶς
τὴν Αἰκατερίνην χήραν τοῦ βασιλέως Ἑρ-
ρίκου τοῦ Β' ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς 3 υἱοὺς ὧν
ὁ Ἐδμόνδος ἀναγορευθεὶς κόμης τοῦ Ῥίτσ-
μονδ ὑπὸ τὸν ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ τοῦ Ἑρ-
ρίκου τοῦ Σ' εἰς αὐτὴν μερίδα ἀνήκων,
ἐγένετο ὑστερον σύζυγος τῆς Μαργαρίτης
Βωρέρτ ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λαγκαστρίας ἀπο-
γόνου Ἐδουάρδου τοῦ Γ' καὶ ἀπεκαλύσθη
τῇ 1461 μετὰ τὴν μάχην τοῦ Mortimer's

Cross. Τούτου ὁ υἱὸς Ἑρρίκος κόμης τοῦ
Ῥίτσμονδ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Ἀγ-
γλίας τῇ 1485 ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑρρίκος Ζ' νι-
κήσας καὶ γυνεύσας Ῥιχάρδον τὸν Γ' ἔλαβε
δὲ ὡς σύζυγον τὴν Ἐλισάβετ θυγατέρα Ἐδου-
άρδου τοῦ Δ' ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Ὑέρκης καὶ
οὕτω συνήνωσεν ἐν ἑαυτῷ τὰ δικαιώματα
τῶν δύο ἀνωτέρω οἴκων. Ὁ οἶκος Τ. ἔδα-
σίλευσεν ἀπὸ τοῦ 1485 μέχρι τῆς τῇ 1603
ἀνάσσει τῶν Στουάρτ καὶ παρέσχεν εἰς τὴν
Ἀγγλίαν τοὺς βασιλεῖς Ἑρρίκον Ζ', Ἑρρί-
κον Β', Ἐδουάρδον τὸν Σ' καὶ τὰς βασιλίσ-
σας Ἰωάνναν Γρέϋ, Μαρίαν Α' καὶ Ἐλισά-
βετ. Τούτου κὼς ρυθμὸς ἐκλήθη ἐν τῇ ἀρ-
χιτεκτονικῇ ὁ ἐπικρατήσας ἐν Ἀγγλίᾳ ἰδίως
ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Τ. καὶ ὧν ἀπότοκος
τοῦ λεγομένου Ἀγγλικοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ
μετὰ τινῶν τροποποιήσεων. [Πς.]

Τούζλα. Κώμη τῆς Μ. Ἀσίας, ἐν Μυ-
σία ἐν τῇ περιφ. Αἰβαρτικῇ τῆς διοικήσεως
Βίγας, καί μεν ἐπὶ εὐφόρου πεδίου ἀρδευομέ-
νου ὑπὸ τοῦ Σιμέντος. Ἐχει 2 500 κατ.
καὶ γεωργίαν. [Μ.Χ.]

Τουδόα. Ὀρμητικὸς κατὰ τὸν χει-
μῶνα χειμάρρος πηγαζὼν ἀπὸ τῶν πέριξ
τῆς Θισίας ἐν Γόρτυνι καὶ ἐκβάλλων εἰς
τὸν ἀρκαδικὸν Λαῖωνα παρὰ τὰ εἰρεῖπια τῆς
ἀρχαίας Θελπούσης. Τανῶν λέγεται ποτά-
μιον τῶν Λαγκαδιῶν. [Γ.Πδ.]

Τούζα. Βλ. Θυία.

Τουκῆνοι ἢ Ῥαμνασιδαί καλεῖται
οἰκογένεια τῶν Κοκκυγιῶν πτηνῶν ἐν τῇ
Ν Ἀμερικῇ διατιωμένη. Ὑῆχουσι μέγιστον
ῥάμπος συνήθως πρὸς τὸ ἄκρον ὀλίγον κυρ-
τὸν, γλῶσσαν πτεροειδῆ, πτέρωμα ζωπρό-
τατα κεχρωματισμένον καὶ ἀναρριχητικούς
πόδας (ἐν ὧν διακρίνονται ἀπὸ τοῦ Βούκερω
τοῦ ἀρχαίου κόσμου). [Φ.Ι.]

Τούκκουμ. Πρωτ. περιφ. ἐν τῇ
μεταίῳ τμήματι τοῦ Ῥωσσ. κυβερνείου Κουρ-
λανδίας. Ἐχει 7499 κατ. καὶ μικρὸν ἐμ-
πόριον. [Μ.Σ.]

Τουκουμάν (Ἀγ. Μιχαὴλ τοῦ Τη-
ουμαν). Πόλις τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρα-
τίας πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου τῆς ἐπαρ-
χίας μετὰ 25 000 κατ. Δύτη ἰβρύθη τῇ
1565. — Ἡ ἐπαρχία Τ., ἔχουσα ἐπιφάνειαν
24 199 τχμ. καὶ 202 800 κατ. κεῖται πρὸς
Ν τῆς Σάλας. Καλυπτεται ὑπὸ τῶν δια-
κλαδωσεων τῆς ἀροσειρᾶς Ἀκογιζίας καὶ
διαβρέχεται ὑπὸ τῶν ἐξ αὐτῆς πηγαζόντων
ποταμῶν, τὸ δὲ κλίμα τῆς εἶναι γλυκὺ καὶ
ὕγιον καὶ τὸ ἔδαφος τῆς εὐφορον, παρά-
γον κυρίως σακχαροκάλαμον, σίτον καὶ
ὄρυζαν. [Πς.]

Τούλ (Toul). Ὁχυρὰ πόλις πρωτεύου-
σα τοῦ νομοῦ Μέρτ-καί-Μωσέλλα, ἐπὶ τοῦ
Μωσέλλα 23 χμ. Δ τοῦ Νανσύ, μετὰ 12 183

κατ. Διεξάγει ἐμπόριον οἴνων καὶ οἶνοπνεύματος καὶ ἔχει βιομηχανίαν φαρμακείων καὶ κεντημάτων. Ἀξιοθέατα αὐτῆς εἶναι ὁ μητροπολιτικὸς τῆς ναὸς τοῦ Ἀγ. Στεφάνου, ἔργον τοῦ ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνος μετὰ προσόψεως, ἥτις εἶναι ἀριστοῦργημα ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, τὸ δημαρχεῖον κτλ. Ὑφισταμένη ἐπὶ Ῥωμαίων ὕστερον ἀνῆκεν εἰς τὸ φραγκικὸν βασίλειον τῆς Αὐστρίας, ἔπειτα δὲ ἦτο αὐτοκρατορικὴ πόλις καὶ τῷ 1261 αὐτόνομος ἐπισκοπὴ καὶ προσηρτήθη εἰς τὴν Γαλλίαν τῷ 1552 ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Β'.

Τούλα. Πόλις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας πρωτεύουσα τοῦ ἐμμενίου κυβερνείου, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Τουλίστα καὶ τοῦ Οὐπά, 192 χμ. ἀπὸ τῆς Μόσχας, μετὰ 64 047 κατ. ἔχει ἀκμαίαν βιομηχανίαν μεταξουργίας, πλοιοποιίας, σιδηροποιίας, βυροδεψίας, ὀνομαστικῶν σαποδονίων κτλ. καὶ μεγάλα ἐπιχειρήματα ἰδρυθέντα τῷ 1712 ὑπὸ Πέτρου τοῦ Α'. Ἡ Τ. ἰδρύθη τῷ 1509, πολλάκις κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ἐκυριεύθη καὶ ἑλληνισθη. Ἡ ἀκμὴ τῆς χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1613. — Τὸ κυβερνεῖον Τ. μετὰ τῶν Μόσχας, Ῥαζάν, Ταμβώφ, Ὀρέλ καὶ Καλκούγας ἔχει ἐπιφάνειαν 30 960 τχμ. καὶ 1 484 000 κατ. Τὸ ἔδαφός τῆς εἶναι ὁμαλὸν καὶ ὑψεύεται καλῶς. [Πε.]

Τουλζάτα. Χωρ. τοῦ δήμου Δολιχίου τῆς ἐπαρχίας Σάμης ἐν Κεραλληνίᾳ, μετὰ 130 κατοίκων.

Τουλίπη. Tulipa L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Λειριωδῶν. Εἶδη εὐάριθμα ἐν Εὐρώπῃ, πολυαριθμότερα δὲ ἐν Ἀσίᾳ. Τὸ γνωστότερον καὶ γενικῶς καλλιτεργούμενον εἶδος εἶναι Τ. ἡ τοῦ Γεσνέριου (T. Gesneriana L., κοινὴς Παλῆς), καταγομένη ὡς φαίνεται ἐκ Περσίας, ὅπως καὶ ἡ ὀνομασία Tulipa ἥτις ἐτυμολογεῖται ἐκ τῆς περσικῆς λέξεως Dulband ἥτοι «σαρίκι», ἐξ ἧς ἔγεννη ἐκ παραθορίας καὶ τὸ «Turban». Εἰς Εὐρώπην ἡ καλλιέργεια τῆς Τ. εἰσῆχθη τῷ 1559 ἐκ Τευρκίας σταλαίτης ὑπὸ τοῦ ἐν Χων/πέλει πρεσβευτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Α' εἰς Αὐγούσταν τῆς Βαυαρίας, ὅπου ἐπιμελεῖα τοῦ G. Gesner ἠνθῆσε κατὰ πρῶτον τῷ 1560. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12' αἰῶνος μεγάλως ἐπεξετάθη ἡ καλλιέργεια τῶν Τ. ἐν τῇ κεντρικῇ Εὐρώπῃ καὶ ἰδίως ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ τοσοῦτον ἐκφυζῶθη ἡ ἀγάπη καὶ ὁ θαυμασμός διὰ τὸ ἄνθος τοῦτο, ὥστε βαθμικῶς κατέλαβε τοὺς Ὁλλανδοὺς εἶδος πορευτώδους ἐνθουσιασμοῦ, ἡ ἱστορικὴ τοῦ λ. i. π. ο. μ. α. ν. i. α., ἥτις ἐφῆκε εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμὸν ἀπὸ τοῦ 1634 μέχρι τοῦ 1640. Οἱ βολβοὶ τῶν Τ. ἀνυψώθησαν τότε εἰς ἀντικείμενον μεγάλης ἐμπορίας καὶ εἶδος χρημα-

τιστηρίων εἶχον συστηθῆ, ὅπου ὥριζοντο αἱ τιμαὶ τῶν βολβῶν καὶ ὅπου ἐπωλοῦντο καὶ ἡγρᾶζοντο πολλάκις ἐπὶ προθεσμίᾳ, κερδοσκοπούντων τῶν ἐμπόρων καὶ ἐπὶ τῇ διαφορᾷ τῶν τιμῶν, ὡς γίνεται ἐν τοῖς ἀλλοῖς χρηματιστηρίοις ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν χρεωγράφων. Δι' ἓνα καὶ μόνον βολβὸν νέας ἡ σπανίας ποικιλίας Τ. ἐπληρώνοντο πολλάκις ποσὰ ἀπίστευτα μέχρις 13 000 φλωρινίων. Καὶ σήμερον καλλιτεργούνται ἐν τοῖς κήποις ὑπὲρ τὰς χιλιάδας ποικιλίας Τ. [Θ. Χ.]

Τούλτσα (Tulcea). Πόλις τῆς Ῥωμανίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβειος ἐν ᾧ σημείῳ οὗτος διαρρεῖται εἰς διαφόρους διακλαδώσεις, 24 χμ. Ν τοῦ Ἰσμοῦ λίου, μετὰ 15 000 κατ. Ὑπάρχει γνῶμη ὅτι ἡ Τ. εἶναι ἡ ἀρχαία Αἰγισὸς παρ' ἣν ὁ Δαρεῖος ζεύξας γέφυραν ἐκ πλοίων διήλθε τὸν Ἰστρον ἐκστρατεύων κατὰ τῶν Σκυθῶν.

Τουλὸν (Toulon). Ὅχυρά πόλις τῆς Γαλλίας καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ νομῇ Βάρ, μετὰ πολεμικοῦ λιμένος α' τάξεως, ἐν τῇ Μετογείῳ κειμένη εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου τοῦ Τ. 910 χμ. ΝΝΑ τῶν Παρισίων καὶ ἔχουσα 77 747 κατ. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται σχολὴ ναυτικῶν ἱατρῶν, ναυτικῆς καὶ ὑδρογραφίας, πυροτεχνουργικῆς, λοιμοκαθαρτηρίων κλ. Ὁ λιμὴν τῆς Τ. διαρρεῖται εἰς 2, τὸν μέγαν ἢ ἐξωτερικὸν καὶ τὸν μικρὸν ἢ ἐσωτερικόν, ὅστις ὑπεραρπίζεται ὑπὸ κανονοστασίων καὶ συγκρίνωται ἀμέσως μετὰ τοῦ ναυστάθμου, περιλαμβάνει δὲ τὸν παλαιὸν καὶ τὸν νέον μυχόν, τὸν ἐμπορικὸν λιμένα καὶ τὸν σπουδαιότατον ναυστάθμον. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἐν ᾧ ἐργάζονται 12-13 χιλ. ἀνθρώπων κατέχει μετὰ τοῦ Καστινιῶ ἑκτασιν 270 ἑκταρίων ἐπὶ γραμμῆς 7 χμ. μήκους. Ἡ Τ. παράγει ὥραιους εἰσους, ἔχει βιομηχανίαν ἐπισύχων, ταπήτων, σάπωνος κλ. καὶ διεξάγει ἐμπόριον εἰναι, ἐλαίου κλ. Δι' ὁδοὶ καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως ταύτης εἶναι στεναὶ καὶ οὐχὶ κανονικαί, ἀλλὰ καθοραί, ἀξιοθέατα δὲ ἔχει διάφορα καθίσματα, μνημεῖα, ἔργα διαπρεπῶν καλλιτεχνῶν κλ. Εἶναι ἀρχαία Ῥωμαϊκὴ ἀποικία, πλειστάκις δὲ ἡρημώθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ τῷ 1721 ἐλυμάνθη ὑπὸ τῆς πανώλους. Τῷ 1793 παρεβίθη ὑπὸ τῶν βασιλοφρόνων εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀλλὰ τῷ αὐτῷ ἔτει ἐπανεκτήθη ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν. Κατὰ τὴν πολιτοκίαν ταύτην ἤρξατο διακρινόμενος ὁ Βοναπάρτης ὅστις διήρθε τὸ πυροβολικόν. [Πε.]

Τοῦμπα. Χωρ. τοῦ δήμου Διγίου ἔχον 127 κατ.

Τουμπεκί (Bot). Τὰ ἐκ τῆς Νικοτιανῆς (βλ. λ.) τῆς ἀγροίκου (Nicotiana rustica L.) φύλλα τὰ χρήσιμα ὡς καπνὸς διὰ τὰς ὑπερσυριγγας (ναργιλέδες). Τὸ Τ.

καλλιεργείται ιδίως ἐν τῇ Τουρκίᾳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Συρίᾳ. Εἶναι δὲ νορχωτικώτερος τοῦ ἐκ τῆς κοινῆς Ν. τοῦ Ταμπάκου (N. Tabacum L.) καπνοῦ. [Θ.Χ.]

Τουόνδραι λέγονται κατὰ τὸ φιννικὸν Tuntur ai ἐλώδεις καὶ ὑπὸ βρύου καλυπόμεναι στέππαι κυρίως τῆς Βορ. Σιβηρίας [Μ.Σ.]

Τουνικίνη ἡ χιτωνίνη, $C_6H_{10}O_{15}$, ἄρσεν στοιχείον τῶν δερματοειδῶν χιτῶνων θαλασσιῶν τινῶν ζώων, τῶν χιτωνοφόρων (tuniciers). Εἶναι ἰσομερὲς μὲν πρὸς τὴν κυτταρίνην, διαφέρει δὲ μὴ ταύτης χημικῶς τε καὶ ἀνατομικῶς· τὸ πυκνὸν θετικὸν δὲ μὲταβάλλει αὐτὴν εἰς σάκχαρον, δὲν καταστρέφεται ὁμοίως, ὡς περὶ ἡ κυτταρίνη, ὑπὸ τοῦ φθοριούχου βορίου, δὲν ἀποτελεῖ δὲ τὰ τοιγώματα τῶν κυττάρων τῶν ἰσθίων ἐν οἷς εὐρίσκεται. Ἐκλήθη καὶ ζωϊκὴ κυτταρίνη.

Τουνίνα. Κοινὸν ὄνομα Θύνου τοῦ κοινού.

Τουόντζας. Βλ. Ἀριστος.

Τούρ (Tours Λατ. Turones). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἰνδρ-καὶ-Λίγηρς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Λίγηρος, μετὰ 40 923 κατ. Ἐχει ἀρχιεπισκοπὴν, διαφορὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, βοτανικὸν κήπον κλ., βιομηχανίαν μεταξοϋφάντων ἐριούων, χρωματιστῶν ὑάλων, ποτῶν κλ. καὶ διεξάγει ἐμπορίον εἰσῶν, οἰνοπνεύματος, ξηρῶν καρπῶν κλ. Ἡ πόλις ὑπαρξάσα πρωτεύουσα τῶν Τουρόνων, μετεφέρθη ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς, ὅπου ἔκειτο, εἰς τὴν ἀριστερὰν καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Γ' Λουγδουναίης Γαλλίας. Περιελθούσα εἰς τοὺς Οὐρηγιόττους ἀνεκτιθῆ τῷ 507 ὑπὸ τοῦ Χλοδοβίκου. Τῷ 732 συνεκροτήθη παρ' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Καρόλου Μαρτέλ σειρά μαγῶν περιουνομένων κατὰ τῶν Ἀράβων. Ἐνταῦθα ἱδρυθὺν ὑπὸ τοῦ Ἀλκουίνου ἡ πρώτη θεολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ σχολὴ τῆς Γαλλίας. Τὸ Τ. ἐχρησίμευσεν ὡς θαμνὸν πολλῶν βασιλείων τῆς Γαλλίας, διακρίνετο δὲ διὰ τὴν βιομηχανικὴν τοῦ ἀμύλου μέγχι τέλους τοῦ 15' αἰῶνος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν πολέμων ἤρξατο καταπίπτειν. Τῷ 1870 κατέστη προσηκρῶς ἔδρα τῆς κυβερνήσεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Τὰ περικυρὰ τῆς εἶναι λομπρά. [Πε.]

Τουράινη. Ἀλλετὲ δουκάτον τῆς Γαλλίας (μέχρι τοῦ 1584) ὅπερ περιελάμβανε τὸν σημερινὸν νομὸν Ἰνδρ-καὶ-Λίγηρς (Indre-et-Loire) καὶ εἶχε πρωτεύουσαν τὸ Τούρ. [Μ.Σ.]

Τουρακίνη (Turacine) ἐρυθρὰ χρωστικὴ οὐσία λαμβανομένη τῇ ἐκχυλίσει δι' ἀραιῶν ἀλαλίων τῶν ἐρυθρῶν πτερῶν πτηνοῦ τινος τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν καλουμένου βοναζάγου ἢ Turaco, διακρίνο-

μένη δὲ τῷ ὅτι περιέχει περ. 6% γαλκού.

Τουράν καλεῖται ἀρχαίως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Ἰράν (βλ. Ἀριανή) ἅπασα ἡ πρὸς Β ταύτης ἐκτεινομένη χώρα, κυρίως τὸ περὶ τὴν Κασπίαν καὶ τὴν λίμνην Ἀράλ βαθυπέδιον. [Μ.Σ.]

Τουρανικὰ ἔθνη ἐλέγοντο ἄλλοτε τὰ νῦν Ἀλταϊκὰ (βλ. λ.) ἢ Οὐραλταϊκὰ καλούμενα, ἔχοντα ἴδιον γλωσσικὸν σύστημα λεγόμενον Τουρανικὸν ἢ Φιννικοταταρικὸν (βλ. Γλωσσολογία).

Τουράς (Tura). Ἀριστερὸς παραπόταμος τοῦ Τεβέλ ἐν τοῖς ῥώσ. κυβερνήσις Πέρυ καὶ Τεβόλα, πηγάζων ἐπὶ τῶν Μέσων Οὐράλιων καὶ ἔχων μῆκος 725 γμ.

Τουρδαλῆ. 1) Τ. ἡ Γκιρσίν οὐκ. Κωμόπολις τῆς Μ. Ἀσίας, πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ διοικήσει Μπόλου τοῦ βίλαετιου Κασταμονῆς, κειμένη 48 γμ. ΝΔ τοῦ Μπόλου ζεῖς τὰς Δ ὑψιεῖας τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἐνοῦντος τὸν Βιθυνικὸν καὶ τὸν Γαλατικὸν Ὀλυμπον. Ἐχει 3 000 κατ. — 2) Κώμη τοῦ Βίλαετιου Ἀϊζίνου, ἀπέχουσα 48 γμ. Ν τῆς Σμύρνης μεθ' ἧς ἐνοῦται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀϊζίνου. Ἐχει 1 000 κατ. γέωργούς καὶ παντοπώλας τὸ πλεῖστον. Παρ' αὐτὴν κείνται τὰ ἀξία λόγου ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μητροπόλεως. [Μ.Χ.]

Τουρδὶλ (Hilarion de Colentin κόμης de Tourville) Γάλλος ναύαρχος γενν. 1641 ἐν Τ. τῆς Μάγχης. Ὡς διοικητὴς στολίσκου ἐνίκησε τῷ 1677 τὸν ἡνωμένον στόλον τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ὀλλανδῶν παρὰ τὴν Πάναρμον, κατέστρεψε μετὰ τοῦ Δυκὲν τῷ 1682 τὸν στόλον τῆς Βαρβαρίας πλησίον τῆς Χίου καὶ ἕτερον τῷ 1684 παρὰ τὴν Κεῦτην καὶ τὴν Σαρδηνίαν. Γενόμενος ὑποναύαρχος κατετρόπωσε μετὰ τοῦ Σατώ-Ρεινὸν τῷ 1690 τοὺς Ἀγγλους καὶ Ὀλλανδοὺς παρὰ τὴν νῆσον Οὐάιτ, ἡρωϊκῶτα δὲ πάλιν ἐναυμάχησε κατ' αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου La Hague τῷ 1692. Νέον κατόρθωμα αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ κατατρόπαις τῶν αὐτῶν ἐχθρῶν ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγ. Βικεντίου τῷ 1693. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1701. Τὰ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ δημοσιευθέντα «Ἀπεμνημονεύματα» (3 τ. 1742-58) εἶναι ὑπερβολικά. [Β.Ε.]

Τουράτζε. Χώρα ἐν τῷ ΒΔ μέρει τῆς Ῥωσ. Κεντρικῆς Ἀσίας Β τῆς λίμνης Ἀράλ, ἔχουσα ἐμβαδ. 456 197 τγμ. μετὰ 367 540 κατ. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον στέππη ἀρδευσμένη ὑπὸ τῶν παραποτάμων τοῦ Οὐράλ, ὅστις τὴν ἐρίζει πρὸς Δ ἐπὶ 260 γμ., καὶ ἄλλων τινῶν ἐκβαλλόντων εἰς τὰς πολυλάς γλοκειὰς καὶ ἀλμυρὰς λίμνας. Οἱ κάτοικοι εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον νομάδες Κιργίζοι, πρὸς δὲ Μικρορρῶσσοι, κύριον δὲ ἐρ-

γον αὐτῶν ἡ κτηνοτροφία. Ὁ Ῥώσος δι-
κητὴς ἐξέρχεται ἐν Ὁρεμβούργῳ. [Μ.Σ.]

Τουργένιεφ (Ἰβάν Σεργίου). Ῥώ-
σος συγγραφεὺς εὐγενεὺς καταγωγῆς γεν-
νηθεὶς ἐν Ὁρέλ τῷ 1818. Τὰς σπουδὰς
αὐτοῦ ἐποίησατο ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς
Πετροπόλεως καὶ ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἐ-
σπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ἱστορίαν. Πρῶ-
τον αὐτοῦ ἔργον ἐδημοσίευσεν τῷ 1853 τὸν
Paraba. Τούτῳ ἠκολούθησαν τ' Ἀπομνημο-
νεύματα κυνηγοῦ, ἅτινα τὸν κατέστησαν
διάσημον. Τῷ 1852 ἔγραψεν ἐν τῇ Ἐξη-
μερίδι τῆς Μόσχας ἄρθρον περὶ τοῦ θανά-
του τοῦ Γουόλ, οὗ ἕνεκα κατ' ἀρχὰς ἐφυ-
λακίσθη καὶ εἶτα ἐξωρίσθη ἐπὶ 2 ἔτη εἰς
τὰ κτήματα τοῦ. Εἰς τὸ κατὰ τὸ 1862 δη-
μοσίευθεν μυθιστόρημα αὐτοῦ «Πατέρες καὶ
Τέκνα» διέγραψε τὰς ἰδέας καὶ τὸν χαρα-
κτῆρα τῆς ῥωσικῆς νεολαίας καὶ ἀπει-
πώσε τὸν μηδενιστὴν ὑπὸ τὴν φιλοσοφικὴν
ἐκδοχὴν τῆς λέξεως. Τῷ 1877 ἐδημοσίευσεν
τὰς «Παρθένους γαῖας». Τὸ ἔργον τοῦτο,
ὅπερ εἶναι πιστὴ εἰκὼν τῆς ἐπαναστατικῆς
ῥωσικῆς νεολαίας ἤγειρε θυελλὰν μεταξὺ
τῶν μηδενιστῶν ὡς καὶ μεταξὺ τῶν πολε-
μίων τοῦ μηδενισμοῦ. Μεταξὺ τῶν τελευ-
ταίων αὐτοῦ ἔργων μνημονεύει τὴν Σενε-
λίαν ἢ Στίλγους ἐν περὶ, ὅπερ ἀπαρτίζεται
ἐκ θαυμασίων ἀριστουργημάτων. Ὁ Τ. ἦν
μετὰ μεγάλων φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνι-
κῶν προτερημάτων ὡραίως ἠθικὰς ἰδιότη-
τας. Μέγα μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ διήλθεν
ἐν Γαλλίᾳ ὅπου καὶ ἀπέβωσεν ἐν Bougival
τῇ 8 Σεπτ. 1883. Ἐτάφη μεταφερθεὶς εἰς
Πετρούπολιν. [Πς.]

Τουργίτης. Ὁρυκτὸν ἐρυθρόξανθον,
συνισταμένον ἐξ ὀξείδιου τοῦ σιδήρου καὶ
ἐλαίου ὕδατος. [Α.Κ.]

Τουρίνον (ἰταλ. Torino, γαλλ. Tur-
rin). Πόλις τῆς Ἰταλίας πρωτεύουσα τῆς
ὀμωνύμου ἐπαρχίας καὶ ἐλευκλήρου τοῦ Πεδε-
μοντιῦ, ἐπὶ τοῦ Πάδου, ἔχουσα 325 000
κατ. Εἶναι μία τῶν ὡραιότερων πόλεων τῆς
Εὐρώπης. Αἱ ἐδοὶ αὐτῆς εὐθύγραμμοι καὶ
ὀρθογώνιοι περιβάλλονται πολλαχῶς ἐκα-
τέρωθεν ὑπὸ οἰκῶν μετ' ἀψίδων. Μεταξὺ
τούτων αἱ κάλλισται εἶναι αἱ τοῦ Πάδου,
τῆς Ῥώμης, τοῦ Γαριβάλδου κλ. Ἐχει
ἐπίσης ὡραίαν πλατείαν καὶ λαμπρὰ μνη-
μεῖα καὶ οἰκοδομήματα, εἰς τὴν μητροπολι-
τικὴν ναὸν, διαφόρους ἄλλους, τὰ ἀνάκτορα
τοῦ βασιλέως, τῶν δουκῶν τῆς Σαβοΐας, τοῦ
πρίγκιπος Καρινιάνου, τὸ διάσημον αἶγυ-
πτικὸν μουσεῖον, τὸν βοτανικὸν κήπον, τὴν
ἀστεροσκοπεῖον κλ. Ἡ βιομηχανία τῆς ὡπαύ-
τως εἶναι ἀκμαία εἰς μεταξωτὰ, ὀλοσηρικὰ
καὶ χαμασκηνὰ υφάσματα, ποτὰ, σκολάτον,
ὕαλοποιαν ὑπάρχουσι δὲ καὶ κανονοχυτή-
ριον, ὀπλοεργεῖον, πυριτιδοποιεῖον κλ. Τὸ Τ.

ἦτο ἡ πρωτ. τῶν Ταυρινίων, λαοὺ γαλατικῆς
καταγωγῆς. Ἐπειδὴ δὲ ταύτην οἱ κάτοικοι ἤρ-
νῆθησαν νὰ βοηθήσωσι τὸν Ἀννίβαν αὐτὸς
κατέστρεψε τὴν πόλιν. Ἐπὶ Ἰουλίῳ Καί-
σαρος ἀπωκίσθη ὑπὸ Ῥωμαίων, ἐξ οὗ καὶ
ἐκλήθη Colonia Julia Taurinorum ὑπὸ
τοῦ Αὐγούστου ἐξωραίσθη. Τῷ 1281 κατέ-
πρωτ. τῶν κομήτων, εἶτα δὲ δουκῶν τῆς Σα-
βοΐας, ἡ δὲ σημασία τῆς ἀρχεται κυρίως ἐκ
τῆς ἐνώσεως τῆς Σαβοΐας μετὰ τοῦ Πεδεμον-
τιῦ. Τῷ 1640 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων
εἴτινες ὅμως μάτην τὴν ἐπολιόρησαν
1706. Αἱ δύο αὗται πολιτορκαί εἶναι ὀνομα-
σταί. Ἐξεπορθήθη αὐθὺς ὑπὸ τῶν Γάλλων
τῷ 1800 ὅτε καὶ καθιερώθησαν τὰ τελεῖα τῆς
— Ἡ ἐπαρχία τοῦ Τ. περιλαμβάνουσα τὸ
μεγαλύτερον μέρος τοῦ Πεδεμοντιῦ, κεῖται
πρὸς Ν τῆς Ἑλβετίας καὶ ἔχει ἐμβα. 10 53
τχμ. μετὰ 1 100 000 κατ. [Πς.]

Τούρκα (Turka). Πρωτ. διαμερίσμα-
τος ἐν τῇ Αὐστριακῇ Γαλικίᾳ πλησίον τοῦ
Στρήν, ἔχουσα 5 131 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμ-
πόριον κτηνῶν, ξυλείας καὶ οἶνου. [Μ.Σ.]

Τούρκεδη (Turkeve). Πόλις ἐν τῇ
οὐγγρικῇ κομητῇ τῷ Ἰαζυγίν-Μεγάλῃς Κο-
μανίας-Σόλνοκ, ἔχουσα 13 092 κατ. καὶ
σπουδαῖον ἐμπόριον σιτηρῶν. [Μ.Σ.]

Τουρκεστάν καλεῖται ἐν εὐρύτερῃ
σημασίᾳ ἡ Ἀσιατικὴ Ταταρία ὡς θέατρον
τῆς δράσεως διαφόρων τουρκικῶν λαῶν
αὕτη διὰ τῆς ὀρεοσειρᾶς Κιζιλγιάρτ δια-
ρεῖται εἰς τὸ Ἀνατολ. Τ. καὶ τὸ Δυτικόν
Τ. ἢ Τ. ὑπὸ στενωτέραν ἔννοϊαν, καί μεν
μεταξὺ τῆς Κίνας καὶ τῆς Κασπίας, κατὰ
λαμβάνον δηλαδὴ τὴν ἄλλως Τουράν κα-
λούμενην χώραν. Ταῦν σχεδὸν ἅπαν τὸ
τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἀποτελ-
δὲ τὸ Γενικὸν κυβερνεῖον Τ. καὶ τὴν Ὑπερ-
κασπίαν, τὰ δὲ γανὰτα Χίβας καὶ Βουχ-
ρας εἶναι φόρου ὑποτελῆ εἰς τὴν Ῥωσσίαν.
Μόνον ἡ μεταξὺ τοῦ Ἀμουρ-Δάριου καὶ Περ-
σπομῆτος χώρα ἀνήκει εἰς τὸ Ἀφγανιστάν.
Τὸ Γενικὸν κυβερνεῖον Τ. ἀποτελεῖται
ἐκ τῶν διαίρεσεων Σὺρ-Δάριος, Σαμαρκάν-
δης καὶ Φεργάνων, ἔχει δὲ 2 370 963 κατ.

Τουρκεστάν. Ἀσρετ. Πόλις ἐν
περίφ. Τοιμκέντ τῆς Ῥωσ. διαίρεσεως Σὺρ-
Δάριος τῆς Κεντρ. Ἀσίας, ἔχουσα 7 61
κατ. καὶ μεγαλοπρεπέστατον τέμενος ἱερ-
θὲν ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου. Ἄλλοτε περίφ.
μὸς τόπος προσκυνήσεως τῶν Μωαμεθανῶν.

Τουρκία ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία
τὸ κράτος τοῦτο εἶναι ἐτι, παρ' ὅλας τὰς
σημαντικὰς ἀπωλείας ἃς ὑπέστη κατὰ
διάστημα τοῦ 19' αἰῶνος, ἐν τῶν μάλλον ἐκ-
ταμένων τῆς ὑψηλῆς. Ἀπαρτίζεται δὲ ἐκ
κυρίως μερῶν, τῆς Εὐρώπ. καὶ τῆς Ἀσια-
κῆς Τ., εἰς ἃ δύναται τις νὰ προσθήσῃ

Ἰσλαμ τὰς Αὐτ. ἀκτὰς τῆς Ἀραβίας καὶ ἐν Ἀφρικῇ τὴν Τριπολίτιδα, κτήσιν ἀπ' εὐθείας αὐτῇ ἀνήκουσαν, καὶ τὴν Αἴγυπτον, κτήσιν ὑποτελῆ μόνον. Ἡ σημερινὴ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τ. εἶναι 323 560 τχμ. καὶ οἱ κάτοικοι 9 438 000. Ἄν ὅμως ἀραιώσῃ τις τὴν Βουλγαρίαν μετὰ τῆς Ἀνατολ. Ῥωμυλίας, τὴν Βασνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην αἰτίνες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς χωρὰ εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν μᾶλλον ἀνήκουσαι, τότε ἡ μὲν ἐπιφάνεια τῆς Εὐρωπ. Τ. εἶναι 168 500 τχμ. οἱ δὲ κάτοικοι 4 780 000. Ὁλόκληρος δὲ ἡ Ὀθωμ. Αὐτοκρατορία κατὰ τὴν εὐρυτέραν ἑκτασίαν ἔχει ὄρια πρὸς Ἀ τὴν Περσίαν, τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀραβίας, πρὸς Ν τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, τὴν Νουβίαν καὶ τὸ Κερδσφάν, πρὸς Δ τὴν ἀφρικανικὴν ἔρημον καὶ τὴν Τυνίδα καὶ πρὸς Β τὴν Ῥωσσίαν, Εὐξείνιον πόντον, Δούναβιν, Σερβίαν καὶ Αὐστρίαν. Ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτῆς μετὰ τῶν ὑποτελῶν κτήσεων εἶναι περὶ τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης ἤτοι περὶ τὰ 3 900 000 τχμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς περὶ τὰ 39 ἑκατομ. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εἶναι κατὰ προσέγγισιν, διότι ἀκρίβεια δὲν χωρεῖ. Οἱ Τούρκοι συμποσοῦνται περὶ τὰ 12 ἑκατομ. τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀπαρτίζεται ἐξ Ἑλλήνων, Σλαβῶν, Ἰουδαίων, Ἀρμενίων, Σύρων, Ἀράβων, Φράγκων κλ. Πρωτ. τῆς Τ. εἶναι ἡ Κων/πολις. Αἱ ἐν Εὐρώπῃ Ἀσία καὶ Ἀφρικῇ κτήσεις διαιροῦνται εἰς γενικὰς διοικήσεις λεγόμενας πασαλίκια ἢ βιλαέτια καὶ διοικουμένας ὑπὸ πασάδων ἢ βαλίδων. Τὰ δὲ πασαλίκια ὑποδιαιροῦνται εἰς διοικήσεις καλούμενας σαντζακία ἢ λιβά, ἅτινα διοικοῦνται ὑπὸ μουτεσαρίφων, καὶ αὗται πάλιν εἰς ἄλλας ὑποδιαιρέσεις (καζᾶ) διοικουμένας ὑπὸ καϊμακάμιδων. Οἱ Τούρκοι ἥως οἱ ἴδιοι αὐτοκαλοῦνται, Ὁσμανλίται εἶναι γενικῶς φυσιογνωμίας σαρδάρ, ὤψηλοι, ἰσχυροί, καὶ ἐν γένει στρατιωτικοῦ παρατελέματος, κυριαρχοῦσι δὲ τῶν ἄλλων ὑποτελῶν ἐθνῶν, ἅτινα διακρίνονται ὑπὸ τὸ προσδλητικὸν ἐπώνυμον ῥαχιάδες. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ὁ Μωαμεθανισμὸς τοῦ σουννιτικοῦ θόγματος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι θρησκείαι εἶναι ἀνεκταί. Ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ Ἐκκλησία λ. χ. διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως τοῦ καλουμένου Οἰκουμενικοῦ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ τουρκικὴ γλῶσσα εἶναι πτωχὴ, καὶ στερεῖται ἐκφράσεων διὰ πᾶν ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Πράγματι δὲ οἱ Τούρκοι δὲν ἔχουσι μεγάλην κλίσιν πρὸς τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν, εἰ καὶ ἀποτίνων ἐτῶν ἀξιεπίαινοι προσπάθειαι καταβάλλονται πρὸς διοργάνωσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ διάδοσιν τῶν ὠφελίμων γνώσεων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1846 πολλαὶ ἀνώτεραι σχολαὶ ἱδρύθησαν· ἐκ τούτων διακρίνεται ἡ

τοῦ Γαλατᾶ Σεραιου, εἶδος πανεπιστημίου ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐν σχέσει πρὸς τὰς καλὰς τέχνας ὅμως οἱ Τούρκοι δὲν ἐπιτηδεύονται ἢ τὸ νὰ ζωγραφίζωσιν ἢ γλύψωσιν τὴν ἀψυχὸν φύσιν, οἷον ἀνθρ., ἀραβουργήματα κτλ. καὶ νὰ οἰκοδομῶσιν ὠραία τεμένη μετὰ ὑπερυψήλων μιναρέδων. Τὸ πολιτικὸν εἶναι δεσποτικὸν καὶ ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία ἀνήκει κληρονομικῶς εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ὁσμάν, ὁ δὲ ὑπερτατος τοῦ κράτους ἀρχὼν καλεῖται Σουλτάνος, Παισιάχ ἢ Μέγας Κύριος, συνενῶν ἐν ἑαυτῷ τὴν ὑπερτάτην θρησκευτικὴν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ θεωρεῖται διάδοχος τῶν καλιφῶν. (Τὸ σύνταγμα τὸ παραχωρηθὲν τῷ 1877 οὐδέποτε ἐξηκολούθη). Τὰ πρωτεύοντα μετὰ τὸν σουλτάνον πρόσωπα εἶναι : ὁ Μέγας Βεζύρης ἢ Σαδραζάμ (πρωθυπουργός), καὶ ὁ Σειχ-ὀλ-Ἰσλάμ ἢ Μουφτῆς, ὁ ὑπερτατος ἀρχηγὸς τοῦ μωαμεθανικοῦ ἱερατείου καὶ τῶν νομομαθῶν· οἱ δὲ ὅσοι οὗτοι ἱερεὺς οὐτὲ δικαστὴς εἶναι. Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἐξωτερικῶν, ἐσωτερικῶν, τοῦ πολεμικοῦ, τῶν ναυτικῶν, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν, τῶν εὐσεβῶν καθιδρυμάτων (βαλουφίων), τῶν οἰκονομικῶν, τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσως, τῶν δημοσίων ἔργων, ἐμπορίου, καὶ γεωργίας, τῆς σουλτανικῆς ἐπιχορηγήσεως καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους, οἵτινες ἀπαρτίζουν τὸ Διᾶνι ἢ συμβούλιον τοῦ κράτους. Τὸ σῶμα τῶν Οὐλεμάδων, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ Μουφτῆ μετέχει ἐπίσης τῶν τῆς διοικήσεως καὶ περιορίζει· μέχρι τινὲς τὴν ἰσχύν τοῦ σουλτάνου. Πυλὴ ἡ Ὑψηλὴ Πύλη καλεῖται αὐτὴ ἡ Ὀθωμανικὴ κυβέρνησις. Ἡ διαδοχὴ τοῦ κράτους μεταβιβάζεται συνήθως εἰς τὸν πρωτότοκον ἀδελφόν ἢ υἱόν. Ἡ διοίκησις εἶναι γενικῶς πολὺ ἐλαττωματικὴ, τῶν βαλίδων καὶ σαντζακιδων συνεννοούντων ἐν ἑαυτοῖς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν στρατιωτικῇ, πολιτικῇ καὶ οἰκονομικῇ ἐξουσίαν καὶ τῶν ῥαγιάδων μόνον ὑποχρεωμένων εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων, ὁ καθορισμὸς τῶν ὁποίων ἀπόκειται εἰς τὴν ἀπόλυτον θέλησιν τοῦ διοικητοῦ. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ στρατοῦ ἐν ἐνεργείᾳ (νιζάμιδες), τῆς ἐφεδρείας (ρεδφιδες), καὶ τῶν ἀτάκτων (βαζιβουζούκοι) ἐν ὧν περὶ τὰς 600 χιλ. Πάντας οἱ Μωαμεθανοὶ εἶναι ὑπόχρεοι εἰς πενταετὴ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Εὐρωπαϊκὴ Τ. Αὕτη περιλαμβάνει ἐν ὧν ἡ ἐν μέρει τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἰλλυρίαν, τὴν Ἠπειρόν καὶ τὴν Ὠσσελίαν καὶ διαιρεῖται εἰς 6 βιλαέτια, Ἀδριανουπόλεως (Θράκη), τῆς Θεσσαλονίκης (Μακεδονία), τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Κοσσυπόου ἢ Πρισρένης (ἀνω Μακεδονία καὶ ἀνω Ἀλβανία), τῶν Ἰωαννίνων (Ἠπειρος), τῆς Σκόδρας (Ἀλβανία) εἰς

ἀ προσθετέον καὶ τὸ διαμέρισμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἔχει δὲ αὕτη ἔκτασιν περὶ τὰ 168 000 τγμ. καὶ εἶναι σχεδὸν ὁλοκληρὸς ὄρεινῃ, ἐκτὸς τῶν παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον μερῶν, καὶ καλύπτεται ὑπὸ τῶν διακλαδύσεων τοῦ Αἰμου ἢ Βαλκανίων καὶ τοῦ Πίνδου. Τὰ Βαλκάνια σχηματίζουν τὴν κυρίον σκελετὸν τῆς χερσονήσου ἀποσπώμενα ἀπὸ τῆς κόρυφης τοῦ Σκάρδου ὅπως διευθυνθῶσιν Α καὶ σχηματίσωσιν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου τὸ ἀνωττήριον Ἑμινέ. Πρὸς τὸ Ῥιλοδάγ συνάπτεται τὸ Διοποτοδάγ, ἡ ἀρχαία Ῥοδόπη, χωρίζουσα τὴν κυρίως Θράκην ἀπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν κοίτην τοῦ Ἑβρου ἀπὸ τὴν τοῦ Στρουμόνος. Αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων τούτων, ὡς καὶ αἱ τῶν Βαλκανίων εὐάνουσιν ἢ υπερβαίνουσιν τὰ 1800 ἕως 2000 μ. Αἱ Ἑλληνικαὶ Ἀλπεις ἢ ὁ Πίνδος, ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ Σκάρδου, ἐκτείνονται ἀπὸ Β πρὸς Ν καὶ καλύπτουσι διὰ τῶν διακλαδύσεων τῶν τὴν Ἀλβανίαν, τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Τα Ἀκροκεραύνια καὶ ὁ Ὀλύμπος εἶναι αἱ ὑψηλότεραι τούτων κορυφαί. Τρεῖς μεγάλοι ποταμοὶ πηγαζουσιν ἀπὸ τῶν ὀρέων τούτων: 1) Εἰς τὰ Δ ὁ Ἑβρος (Μαρίτσα) ὅστις πηγαζων ἀπὸ τοῦ Ῥιλοδάγ ἀκολουθεῖ τὴν ἀπὸ Σορίας εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ Φιλιππουπόλεως καὶ Ἀδριανουπόλεως ὁδόν, ἔχουσα ἀριστερόθεν 2 παραποτάμους τὸν Τουντζαν καὶ τὸν Ἑργίνην· 2) εἰς τὰ Δ ὁ Ἀξιός (Βαρδάρ) ὅστις πηγαζει ἐκ τοῦ Τσαρδάγ, διέρχεται διὰ τῶν Σκοπείων καὶ ἐκβαλεῖ εἰς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης· 3) ὁ Στρυμών (Στρουμα) δὲ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ὀρφάνου. Αἱ ἀκταὶ τῆς ἰδίας κατὰ τὰ Ν εἶναι πολυσχιδεῖς καὶ ἔχουσι πολλοὺς κόλπους καὶ λιμένας. Ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι εἰς τῶν ὠραιότερων τῆς ὑψηλοῦ. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι προσέτι καὶ ἡ μητρόπολις ἐνὸς εὐρωπαϊκοασιατικοῦ κόσμου, ἥς ἡ σημαντικότης ἐξηγεῖται διὰ τῆς τῶν στενῶν τῆς τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς μεταξὺ τῶν δυο Προποντίδος. Τὸ ἕδαφος εἶναι λίαν εὐεργον γενικῶς, καίπερ δὲ πλημμελὲς καλλιεργουμένων παραγεῖ αὐθιγα σιτηρά, ἐξαισία ὀπωρικά, φυτὰ βαφικὰ καὶ ἐλαιόβαρα κτλ. Ἐπίσης εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ πολλὰ κτήνη, ὧν μέρος ἐν ἀγρίᾳ καταστασεῖ, μεταξοσκώληκες, μέλισσαι, κυνήγιον, ἰχθύες, ὕδατα θερμά καὶ μεταλλικά, ἀργυρὸς, χρυσοῦς, γαλκός, σίδηρος, μόλυθος, ἄλας, ἐλαίον, μάρμαρα, στυπτηρία κτλ. Ἡ βιομηχανία εἶναι μετρίως ἀνεπτυγμένη, εἰ καὶ οἱ Τούρκοι εἶναι λίαν ἐπιτηδείοι εἰς τινὰ εἶδη, οἷον ῥοδέλαιον, κρίνον, ὀλοσηρικά, μεταξωτά, τάπητας, πιστόλια, σπαθας, κανόνια κτλ. Ἐν γένει ὅμως δὲν ἐφευρισκούςιν οὐδὲ εἰσάγουσι νεωτερισμούς δι' ὃ καὶ ὑστεροῦσιν

ἐν τῇ προόδῳ. Ἐμπόριον διενεργεῖται εὐρύ, ἀλλ' εἰς μὲν τὸ ἐσωτερικὸν ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀρμενίων, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ Γενουαίων ἀλλοτε καὶ ἤδη διὰ τῶν Γάλλων, Ἀγγλῶν, Αὐστριακῶν καὶ Γερμανῶν. Τοῦρκοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τ. καίπερ δὲ πολὺ ἐλιγαριθμότεροι τῶν ὑποδούλων αὐτῶν λαῶν οὐδέποτε συνεμίγησαν μετ' αὐτῶν, καὶ πολὺ ὀρθῶς ἐλέγχθη εἰ μόνον στρατιτεύουσιν ἐν Εὐρώπῃ.

Ἀσιατικὴ Τ. Αὕτη εἶναι ἔκτατα ἡ χώρα περιλαμβάνουσα μέρος τῆς Ἀρμενίας καὶ τοῦ Κουρδιστάν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μετὰ τῆς ὑποτελοῦς ἡγεμονίας Σάμου, Συρίας μετὰ τῆς Παλαιστίνης καὶ μεταξὺ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου χώρας ὡς μέρος τῆς Ἀραβίας. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἐξῆς βιλαέτια: Κωνσταντινουπόλεως (ἀσιατικὸν μέρος), Χουδαβεντικιάρ, Καρασί, Ἰντζου, Κασταμονής, Ἀγκυρας, Ἰκονίου, Ἀδάνων, Σεβαστείας, Τραπεζοῦντος, Ἰσπιδάγους καὶ Κρήτης, Ἐρζερούμ, Δερμαμουντ-ούλ-Ἀζίζ, Διαρβεκίρ, Βιτιάν, μετὰ Ἀκκίαρ (Ἀρμενία καὶ Κουρδιστάν), Μοσούλ, Βάσρας καὶ Βαγδατίου (μεσοποταμία), Χαλεπίου, Βηρυτου, Λιδάνου, Δαμασκού ἢ Σάμ (Συρία), Ἐτζίζ καὶ Ἰσμήνης (Ἀραβίας). Ἐκτατα ἔχει 1777 τγμ. καὶ κατ. 21 608 000. — Αἱ ἐν Ἀσίᾳ ἄμεσοι κτήσεις περιλαμβάνουσι τὰ βιλαέτια Τριπόλεως καὶ Βεργάζης.

Οἱ Τούρκοι εἰσίντες εἶναι κλάδος τῆς Ἰνδο-Εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας, ἔλαβον τὸ ὄνομα ὁθωμανοὶ ἢ Ὀσμανλίδαι, ἐκ τινος ἀρχηγῶν ἢ ἐμίριδων αὐτῶν Ὀθμάν ἢ Ὀσμάνοι τοῦ Ἐρτογρούλ καὶ ἐπιλεγομένου Ὀσμάνοι, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ δεισμοῦ τοῦ Σελτζουκικοῦ κράτους τοῦ Ῥοῦμ ἐγκαθιδρύθη περὶ τὰ 1300 ἐν Καρκισαάρ Φρυγίας καὶ ἔλαβε τὸν τίτλον σουλτάν μετὰ τὸν τελευταῖον Σελτζουκίδην Ἀλαὺ καὶ ἠῤῥησε τὸ κράτος τοῦ ἐκ τῶν Σελτζουκικῶν ἡγεμονικῶν. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ Ὀρτουν (1326-1359) καὶ Μουράτ ἢ Ἀμουράτ (1359-89) ἤρουναν πολὺ τὸ κράτος τοῦ κατακτήσαντες τὸ ὑπόλοιπον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ θέσαντος πόδα ἐν Εὐρώπῃ (1361) καὶ καταλαβόντες τὴν Ἀδριανούπολιν (1361) καὶ ὑποτάξαντες τὴν Μακεδονίαν τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν Σερβίαν. Ὁ Ὀρτουνιζήτ Δ' (1389-1403) κατέκτησε Βουλγαρίαν μετὰ τὴν αἵματηρὰν νίκην τῆς Νικοπόλεως (1396) καὶ ἠπερίσσει Κωνσταντινούπολιν. Τότε δὲ θά ἐπὶ τῇ Ἑλληνικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀνευ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ταμερλάνου καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ καταστροφῆς τοῦ Βαγιαζήτ ἐν Ἀγγλῇ (1402). Ἀκολουθῶς ὁ μὲν Μωάμεθ μ

τὴν ἐκνίκησιν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σουλεϊμάν τοῦ Δ' καὶ Μουσσᾶ μόνος ἀρχὴς ἀπὸ τοῦ 1413-21 ἐστερέωσε τὸ Ὄθωμ. κράτος, ὃ δὲ Μουράτ Β' (1421-1451) ἐπανήρχισε τὰς κατακτήσεις καὶ τέλος ὁ Μωάμεθ Β' ἐκυριεύσει τὴν Κωνσταντινούπολιν (29 Μαΐου 1453) δι' οὗ κατέλυσε τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοκρατορίαν. Ὁ κατακτητὴς εὖτε ὑπέταξεν ἐκτετατωμένως τὸ ὑπόλοιπον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὡς καὶ τὴν Καραμανίαν, τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζούντος (1461), τὴν Βοσνίαν, τὴν Βλαχίαν (1462) καὶ τὴν Μικρὰν Ταταρίαν, πρὸς καὶ μέχρις Ἰταλίας. Ἡ Τ. ἐμεγαλυνήθη ἐπὶ πλέον ἐπὶ τοῦ Σελίμ Α', ὅστις κατέστησεν Ὄθωμανικὰς ἐπαρχίας τὴν Συρίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Αἴγυπτον (1517), κατέλαβε τὴν Μέναν καὶ κατέκτησε τὸ Ἀλγέριον προσλαβὼν καὶ τὸν τίτλον τοῦ καλὶφου (1520). Σουλεϊμάν δὲ ὁ Β' προσέθηκεν εἰς ταύτας ἐν Ἀσίᾳ μὲν τὸ Ἀλ-Ἰζμὴρ, καὶ μέρος τῆς Ἀρμενίας, τοῦ Κουρδιστάν καὶ τῆς Ἀραβίας, ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ μέρος τῆς Οὐγγαρίας, τὴν Τρανσυλβανίαν, τὴν Σλαβονίαν, τὴν Μολδαυίαν· συνάμα δὲ ἀφῆρσεν ἀπὸ τῶν Ἰπποτῶν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τὴν Ῥόδον (1522) μετὰ πολιορκίαν μείνανσαν ὀνυμαστὴν, ἐξῆλθε μὲχρι τῶν πυλῶν τῆς Βιέννης (1529) καὶ προσήρτησεν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ τὴν Τυνίδα (1534) καὶ τὴν Τρίπολιν (1551). Τέλος Σελίμ ὁ Β' ἀφῆρσε τῷ 1570 τὴν Κύπρον ἀπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Τουρκικὸς στόλος κατεστράφη κατὰ τὴν ἐν Ναυπάκτῳ ναυμαχίαν. Ἀπὸ τῆς καταστροφῆς ταύτης ἀρχεῖται ἡ τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας κατὰπτωσις, ἥτις ὅμως κατ' ἀρχὰς βαίνει· βραδέως χάρις εἰς τὸν μέγαν βεζύρην Μεχμέτ Σοκολλήν. Παρὰ τὰς συχνὰς ἐπαναστάσεις ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἴδια ἀπὸ τοῦ 1618 μέχρι τοῦ 1622 καὶ παρὰ τινὰς ἀπωλείας ἐν Οὐγγαρίᾳ (1595-1608) ἡ Τ. ἔκαμε ἀκόμῃ κατακτήσεις τινὰς. Οὕτως ὁ μὲν πόλεμος τοῦ Χοτίν τῇ προτεπέρσει τινὰς ἐπαρχίας ἐν Πολωνίᾳ, καὶ ὁ Ἰβραήμ ἤρξεν τοῦ κατὰ τῆς Κρήτης πολέμου τῷ 1645, ὅστις ἐτελείωσε διὰ τῆς κατακτήσεως τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ Μωάμεθ Δ' (1669). Ἀλλ' ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ κατὰπτωσις βαίνει ταχέως. Οὕτως αἱ 3 ἡγεμονίαι τοῦ Ἀλγερίου, τῆς Τυνίδος καὶ τῆς Τρίπολεως καὶ αὐτὴ ἡ Αἴγυπτος καθίστανται σχεδὸν αὐτόνομοι, ὁ μέγας πόλεμος τοῦ 1682 (ὅτε οἱ Τούρκοι προὐχώρησαν μέχρι Βιέννης) μέχρι τοῦ 1699 ὅστις τελεσιώνει διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Κάρλσβυτ ἀφαιρεῖ ἐπίσης ἀπὸ τῆς Τουρκίας σχεδὸν ὅλην κληρονομίαν Οὐγγαρίαν, ἡ δὲ συνθήκη τοῦ Πασσαρέβιτς τῷ 1718 ἀποσπᾷ τὸ Τεμεσβάρ καὶ μέρος τῆς Σερβίας. Τὴν ἐκ τούτου ὁμως ζημιαν ἀναπληροῦσιν οἱ Τούρκοι ὅπως δὴποτε διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Βελιγραδίου (1739). Ἐξ

ἄλλου οἱ Ῥῶσοι, μεθ' ὧν διατελοῦσι πολέμουντες ἀπὸ τοῦ 1672, ἀρχοῦνται λαμβάνοντες ὑπεροχὴν. Μετὰ τὸν ἀπὸ τοῦ 1770 μέχρι τοῦ 1774 πόλεμον, καθ' ὃν ἡ Τ. συνεμάχεται μετὰ τῆς Πολωνίας, στερεῖται τῆς Βουκοβίνης καὶ τῆς μικρᾶς Ταταρίας, κηρύσσονται ἀνεξαρτήτου διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κουτσουκ-Καϊναρτζή. Ἡ αὐτὴ Ταταρία τῷ 1783 καθίσταται Ῥωσικὴ ἐπαρχία καὶ διὰ τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ 1790 μέχρι τοῦ 1792 μονιμοποιεῖται ἡ προάρτησις αὐτῆς καὶ ἀφαιροῦνται ἐπὶ ἀπὸ τῆς Τ. διάφοροι ἐπαρχίαι τοῦ Καυκάσου. Ἀπὸ τοῦ 1809 μέχρι τοῦ 1812 νέος πόλεμος ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τῶν μετὰ τοῦ Δνεπίρου καὶ τοῦ Δουναβίου ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἀναγνωρίζονται τῇ Ῥωσίᾳ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου τῷ 1812. Μετὰ πόλεμον ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1828 ἡ Ἑλλὰς ἐκέρχθη ἐριστικῶς ἐλευθέρᾳ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ναβαρίνου ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσίας διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως (1829). Τῷ 1829 μέρος τῆς Ἀρμενίας παραχωρεῖται τῇ Ῥωσίᾳ συνεπείᾳ νέου πολέμου μετὰ τῆς Ῥωσίας ἡ δὲ Βλαχία, ἡ Μολδαυία καὶ ἡ Σερβία καθίστανται διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως αὐτόνομοι, πλην φόρου ὑποτελείς καὶ τιθεσθαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσίας. Τῷ 1830 ἡ Ἀλγερία κατακτάται ὑπὸ τῆς Γαλλίας. Τῷ 1833 ὁ πασὰς τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ-Ἀλῆς ὑβώνει ἀπρὸς ἀπὸ τῆς σημαίας τῆς ἐπαναστατικῆς, κατὰ τὴν Συρίαν, νικᾷ τοὺς Τούρκους ἐν Ἰκονίᾳ καὶ ἀπειλεῖ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀναγκασθεῖσα τότε ἡ Τ. νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν διάκρισιν τῆς Ῥωσίας ὑπογράφει τὴν συνθήκην τοῦ Οὐγκιάρ-Ισκέλεσσ (1839), ἥτις ἀνοίγει τὸν Βόσπορον εἰς τὴν Ῥωσικὴν κλειούσα τὴν Ἀδριανουπόλιν εἰς τὰς ἄλλας θύκας. Ἐν τούτοις ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς συνεχίζει τὰς ἐπιτυχίας του κατὰ τῆς 1839 τὴν νίκην τοῦ Νατζίβ καὶ κυριεύει τὴν Κρήτην, ἀλλ' ἡ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐπέμβασις ἀναγκάζει τὴν πύρελιν του καὶ μάλιστα τῷ 1840 ἡ Τ. ἀνακτᾷ τὴν Συρίαν τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἀγγλῶν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Τ. ἐπωφελομένη τῆς εἰρήνης, προσεπάθει νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς ἀπωλείας τῆς καὶ ν' ἀναμνησθῇ διοργανισμένην εὐρωπαϊκῶς, ὅτε τὸ 1853 νέα τῆς Ῥωσίας ἐπιθεσις διεκινδύνευεν ἐκ νέου τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς τὴν φεραν ταύτην ἐσώθη διὰ τῶν ἡνωμένων στρατῶν τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Σαρδηνίας καὶ διὰ τῆς μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας συνθήκης τῆς 30 Μαρτ. 1856 ἐν Παρισίοις ἐξηγερθεῖν ἡ ἀκεραιότης τῆς. Ἀλλ' ἡ κατὰπτωσις ἤρξατο βαίνουσα ἀκατασχέτως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀβδούλ-Ἀζίζ. Τῷ 1860-1869

ἐπαναστάσεις τῆς Κρήτης μετὰ δυσκολίας κατεστάλη. Τῷ 1875 ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐπανεστίασαν ὡς ὑποστηρίζουσα τῷ 1876 ἡ Σερβία ἐνίκηθη, ἐντελῶς. Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην καθ' ἣν ἡ Τ. ἠναγκάσθη νὰ χρεωκοπήσῃ ὁ Ἀβδούλ Ἀζὶς ἀνατραπείας δι' ἐπαναστάσεως ὑποκινήθησεν ἡ ἐδολοφονήθη. Ὁ διάδοχός του Μουράτ ὁ Β' παραφρονήσας ἐξεθρονίσθη ἀνακηρυχθέντος ἀντ' αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀβδούλ-Χαμὴτ τοῦ Β' τοῦ ἐστὶ βασιλεύοντος, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ὁποίου ὁ Μέγας Βεζύρης Μιδάτ πασᾶς εἰσέγγαγεν φιλελεύθερον συνταγματικὸν πολιτεύμα (23 Δεκεμβρ. 1876) μὴ πραγματοποιηθέν ὅμως. Ἐπαναστάσεις ὅμως Βουλγαρικὴ τότε κατασταλεῖσα διὰ φρικαλεότητων προῦκάλεσε τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἐπέμβασιν καὶ πόλεμον κατὰ Μάρτιον 1877 τῆς Ῥωσσίας βοηθουμένης ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου. Μετὰ ἰσχυρὰν ἀντίστασιν εἰ Τούρκοι ἐνίκηθησαν πανταχοῦ (1877) καὶ ἐδέχθη νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Ἀγ. Στεφάνου τροποποιηθεῖσαν διὰ τῆς τοῦ Βερολίνου (1878). Συνεπεία τούτου ἡ Ῥωμανία, ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον ἐκηρύχθησαν ἀνεξάρτητα κράτη, ἡ Βουλγαρία κατέστη φόρον ὑποτελὲς ἡγεμονία, ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία αὐτόνομος ἐπαρχία, ἡ Ῥωσσία ἔλαβε τὸ Κάρς, Ἀρδαχὰν καὶ Βατούμ ἐν Ἀσίᾳ, ἡ Αὐστρία κατέλαβε διὰ 99 ἔτη τὴν Βοσνίαν καὶ τὴν Ἑρζεγοβίνην, καὶ ἡ Ἀγγλία τὴν Κύπρον. Τέλος διὰ τῆς συνδιασκεφῆς τοῦ Βερολίνου (1880) παρεχωρήθη τῇ Ἑλλάδι ἡ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἑπείρου ὅτινα κατελήχθησαν τῷ ἐπομένῳ ἔτει ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Τῷ 1881 ἡ ἡγεμονία τῆς Τύνιδος ἀπεσπάσθη τῆς ἐπικυριαρχίας τῆς Τουρκίας ὑπαγθεῖσα εἰς τὴν τῆς Γαλλίας, τῷ δὲ 1882 ἡ Αἴγυπτος ἔνεκα τῆς στάσεως τοῦ Ἀραβῆ κατελήχθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν στρατευμάτων ὅτινα μέχρι σήμερον κατέχουσιν αὐτήν, τῆς Τ. περιορισθείσης ἐν συμβάσει μετὰ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1885 νὰ στέλλῃ αὐτοκρατορικὸν ἐκεῖ ἐπίτροπον. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1882 τῇ βοήθειᾳ Γερμανῶν ὑπαλλήλων ἐκάνονισεν τὰ χρέη τῆς μετὰ τῶν πιστωτῶν αὐτῆς ἐπιτυχούσα σπουδαίαν ἐκπαισιν τούτων καὶ εἰτα κατέγινεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σιδηροδρόμων καὶ προσεπάθησεν τῇ συνεργείᾳ ἐπίσης ξένων ἀξιοματικῶν ἰδίως Γερμανῶν νὰ βελτιώσῃ τὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῆς. Δι' συμπλοκαὶ κατὰ τὰ ὅρια τῆς Θεσσαλίας μεταξὺ τῶν Τουρκικῶν καὶ Ἑλληνικῶν στρατευμάτων τῷ 1886 συνεπεία τοῦ Βουλγαρικοῦ πραξικοπήματος, ὅτε ἠνώθη ἡ Ἀνατολ. Ῥωμυλία μετὰ τῆς Βουλγαρίας, καὶ τοῦ Σερβο-βουλγαρικοῦ πολέμου κατεστάλησαν τῇ ἐπεμβάσει τῶν Δυνάμεων. Τῷ δὲ 1889 ἐπανάστασις ἐκράγισα ὑπὸ

τῶν Κρητῶν ἐν πολλοῖς μέρεσι τῆς νήσου αὐτῶν, ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν καταστολὴν αὐτῆς καὶ τὸν περιορισμὸν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων τοῦ ἡμιαυτενόμενου πολιτεύματος τῆς Χαλέπας τοῦ παραχωρηθέντος τῇ νήσῳ τῷ 1878. Δι' ἀπὸ τοῦ 1890 ἀρξάμενοι ταραχαὶ τῶν Ἀρμενίων πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς Βερολινεῖου συνθήκης τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἔσχεν ἀποτέλεσμα ἀπὸ Σεπτεμβρίου τοῦ 1895 τὴν ἐκκρίσιν στάσεων πολλαχού τοῦ κράτους ἰδίως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, αἵτινες κατεστάλησαν σκληρότατα ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων. Νέα στάσις Ἀρμενίων ἐγένετο τῇ 14 Αὐγ. 1896 ἐν αὐτῇ τῇ Κων/πόλει καταλήχουσα εἰς αἱματηρὴν δρᾶμα. Ἀπὸ τῆς 12 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξεργάγη ἐν Κρήτῃ νέος ἀγὼν ὅστις ἐπαναληφθεὶς κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1897 ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀποστολὴν Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Κρήτην καὶ τὴν ἐκκρίσιν Ἑλληνο-τουρκικοῦ πολέμου διαρκούντος εἰσέτι.

Σουλτάνοι ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως ὑπῆρξαν οἱ ἑξῆς: Μωάμεθ ἡ Μεχμέτ ὁ Β' ὁ πορθητὴς ἀπὸ τοῦ 1451, Βαγιαζήτ ὁ Β' 1481, Σελίμ ὁ Α' 1512, Σουλεϊμάν ὁ Β' 1520, Σελίμ ὁ Β' 1566, Μουράτ Γ' 1574, Μεχμέτ Γ' 1595, Ἀχμέτ Α' 1603, Μουσταφᾶς Α' 1617, Ὄσμάν Β' 1618-1622, Μουράτ Δ' 1623, Ἰβραήμ 1640, Μεχμέτ Δ' 1648, Σουλεϊμάν Γ' 1687, Ἀχμέτ Β' 1691, Μουσταφᾶς Β' 1695, Ἀχμέτ Γ' 1703, Μαχμούτ Α' 1730, Ὄσμάν Γ' 1754, Μουσταφᾶς Γ' 1756, Ἀβδούλ-Χαμὴτ Α' 1774, Σελίμ Γ' 1789, Μουσταφᾶς Δ' 1807, Μαχμούτ Β' 1808, Ἀβδούλ-Μετζήτ 1839, Ἀβδούλ-Ἀζὶς 1861, Μουράτ Μάιος-Αὐγ. 1876, Ἀβδούλ-Χαμὴτ ὁ Β' ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1876. Ἰστορίαν τῆς Τ. ἔγραψαν ὁ Hammer-Purgstall, ὁ Zinkeisen (1840-1863), ὁ Hertzberg (1883), ὁ Γάλλος de la Jonquière (1881) καὶ ὁ Ἀγγλος Creasy (1882), καὶ γεωγραφίαν πλὴν ἄλλων ὁ Ἀγγλος Menzies (1880 εἰς 2 τ.) καὶ ὁ Vital Quinet (τῆς Ἀσιατικῆς Τ. 1890 ἐξ.).

Τουρκικὴ γλῶσσα. βλ. Τουρκοταρικά γλῶσσαι.

Τουρκικὸν ἔρυθρόν ἡ Ἀδριανουπόλεως εἰς εἰναὶ ὠραιότατον ἔρυθρόν δι' ἐρυθροδάνου ἡ ἀνιλίνης χρῶμα, δι' ἰδιαίτερας μεθόδου εἰς τὰ ὑφάσματα μονιμοποιούμενον. Τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα ἐμβαπτιζόνται πρὸς τοῦτο εἰς ἑλαϊον ἑλαίων ἢ κίκινον προπαρασκευασμένον διὰ θεϊκοῦ ὀξέος, ὅπερ ἀποτελεῖ εἰς τὰ ὑφάσματα διὰ μερικῆς ἀποσυνθέσεως ἐλεύθερα λιπώδη ὀξέα διὰ τῆς ἐπιδράσεως εἰτα ὀξυπυρρικοῦ ὀξέος γίνονται ἀδιάλυτοι σάπωνες, δι' ὧν κρατεῖται τὸ εἰς τὰ οὕτω προπαρασκευασμένα

δράσματα ἐφαρμοζόμενον χρώμα μονιμώτατα, μὴ ἐπηρεαζόμενον μήτε διὰ πλύσεως μήτε διὰ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

Τουρκοῦν (Tourcoing). Πόλις βιομηχανικῆ τῆς Γαλλίας παρὰ τὰ Βελγικά σύνορα μετὰ 58 000 κατ. ὧν 21 000 Βέλγαι. ἔχει εὐρεῖαν βιομηχανίαν ἐξοργίας, βαμβακουργίας καὶ ποικίλων ἄλλων εἰδῶν, σαπωνοποιίας, μηχανῶν κλ. τὸ δὲ ἐμπόριόν τῆς ἀνέρχεται εἰς 170 ἑκατομ. φρ. ἑτησίως. Παρ' αὐτὴν τῷ 1794 οἱ Γάλλοι στρατηγοὶ Ζουρδάν καὶ Μορώ ἐνίκησαν τὸν συμμαχικὸν στρατόν. [Πς.]

Τούρκοι. Ἀσιατικὸς λαὸς ἀποτελῶν μεγάλην οἰκογένειαν τῆς Καυκάσιος φυλῆς τῶν ἐθνῶν, ὅστις κατ' ἑκείνην ἀποκλειστικῶς τὸ ἀνεξάρτητον Τουρκεστάν καὶ τὰ περὶ τὰ Β τῆς Κίνας μέρη. Κατὰ τὸν 1 αἰῶνα ὁ λαὸς οὗτος ἐγκατεστάθη ἐν Περσίᾳ καὶ Μικρῇ Ἀσίᾳ, συναποφύρων καὶ ἄλλους συμμάχους ἢ ὑποτελεῖς, μεθ' ὧν πολυτάκτως συγγέεται. Οἱ Τ. ἔδρυσαν ἐν ταῖς κατακτηθείσαις χώραις πολυαριθμους δυναστείας, ὧν σημαντικώτεραι εἶναι ἡ τῶν Γαζνβιδίων, ἡ τῶν Σελτζουκιδίων καὶ ἡ τῶν Ὀθωμανῶν. Ἐκ τῆς τουρκικῆς οἰκογενείας παρήχθησαν πολλοὶ ὧν αἱ πλείους ἐξηρανίσθησαν καὶ μετὰ τῶν ὁποίων καταριθμητέα καὶ ἡ τῶν Χαζάρων. Ἐκ τῶν διασπορευμένων Τ. φυλῶν διακρίνονται 1) ἡ τῶν Ὀθωμανῶν, ἡ μᾶλλον τῶν ἄλλων πεπολιτισμένη ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ Ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ· 2) ἡ τῶν Τουρκομάνων ἐν τῷ Τουρκεστάν, τῇ Περσίᾳ καὶ τῷ Καβούλ· 3) ἡ τῶν Τουραίων ἢ Τατάρων τῆς Σιβηρίας· 4) ἡ τῶν Οὐζβέκων, ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ Τουρκεστάν· 5) ἡ τῶν Κιργίζων ὑποδαίρουμένη ἐν τῇ τῶν Βουρτῶν καὶ τῶν Καϊζάκων· 6) ἡ τῶν Ἰακουτῶν καὶ Τσουβάσων.

Τουρκολέκα. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλαίστας τῆς ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως, ἀπέχον 2 ὥρας ἀπὸ Λεονταρίου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 398 κατ.

Τουρκομάνοι ἢ Τουρκμένοι. Λαὸς διασπαρμένος καθ' ὅλην τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν τουρκικῆς καταγωγῆς, ἡλλ' ἥδη πολυμυγῆς. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ χαρακτηρίζονται ὡς Τουρακοί. Παρ' αὐτοῖς ἀπαντῶσι συχνὰ τὰ φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Μογγόλων μετὰ χρήσεως τῆς τουρκικῆς γλώσσης.

Τουρκομουσλῆ. Χωρίον τοῦ δήμου Κραννῶνος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λαρίσης ἀριθμοῦν 252 κατ.

Τουρκοποδλα. Βλ. Ἀκνθίς.

Τουρκοταταρικά γλῶσσα. Μέγας καὶ σπουδαιότατος κλάδος τῶν Ἀλταϊκῶν γλωσσῶν, ἔχων μετὰ τῶν συγγενῶν

συστάδων, τῆς φιννο-ούγγρικῆς, τῆς τουγκουσικῆς καὶ τῆς μογγολικῆς κοινὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς συνάψεως ἢ συγκολλήσεως ὡς καὶ τῆς ἁρμονίας τῶν φωνηέντων. Μεταξὺ αὐτῶν οἱ γλωσσολόγοι διακρίνουσι τὰς ἐξῆς διαλεκτικὰς συστάδας: 1) τὰς Ἀνατολικὰς (διαλ. τῶν Καραγαστῶν, Ἀδζκαντατάρων, Ἀλταϊτατάρων κλ.), 2) τὰς Μεσοασιατικὰς (τῶν Σάρτων καὶ Οὐζβέκων, τῶν γανάτων τοῦ Κοχάν, Τασκένδης, Βουχάρας καὶ Χίβας, τοῦ Ἀνατολ. Τουρκεστάν κλ.), 3) τὰς Δυτικὰς (τῶν Σιβηρικῶν Τατάρων, τῶν Τατάρων τῆς στέπης, τ. ἔ. Κιργίζων, Νογαίων κλ., ὡς καὶ τῶν Τατάρων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, 4) τὰς Νοτιοῦς (τῶν Τουρκμένων, τοῦ Ἀζερβείτζαν, τῶν Τούρκων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς χειρσονήσου τοῦ Αἰμαῦ καὶ τῶν Τατάρων τῆς Κριμαίας). Καὶ αἱ γλῶσσαι τῶν Ἰακουτῶν καὶ Τσουβάσων συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰς Τουρκοταταρικάς, εἶναι ὅμως αὐθιπότεστα. Ἡδὴ εἰς τὰ ἀρχαιότατα φιλολογικὰ μνημεῖα ἀναφαίνεται ἡ διαίρεσις τῶν Τ. γ. εἰς τρεῖς μεγάλας ὑποδιαίρεσεις, τὴν Ἀνατολικὴν ἢ γλῶσσαν τῶν Οὐϊγούρων (τὸ Kudatku Bilik, ἐκ τοῦ ἔτους ἔτους 1069), τὴν Δυτικὴν ἥτοι γλῶσσαν τῶν Κιτσάκ (Κωμανικὸς κώδις ἐκ τοῦ 1303), καὶ τὴν Νότιον περιλαμβάνουσαν τὴν γλῶσσαν τῶν ἐν Μογγολίᾳ Τούρκων (ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ Η' ἢ Θ' αἰῶνος) καὶ τὴν τῶν Σελτζούκων (στῆσι ἐν τῷ Rebab Nameh). Ἐκ τῆς γραφομένης γλώσσης τῶν Οὐϊγούρων ἀνεπτύχθη δι' εἰσαγωγῆς τῆς ἀραβικῆς γραφῆς ἡ τσαγαταϊκὴ, ἥτις καὶ νῦν ἐτι εἶναι ἐν χρήσει ὡς γραφομένη γλῶσσα διὰ τὰς τουρκικὰς διαλέκτους τῆς Κεντρικῆς καὶ Δυτικῆς Ἀσίας. Ἐν ταῖς Νοτίοις δὲ διαλέκτοις ἀνεπτύχθη κατόπιν ἡ Ὀσμανικὴ γραφομένη γλῶσσα, ἥτις ἐξήσκησε καὶ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν λαλουμένην τῶν μεμορφωμένων Τούρκων γλῶσσαν, ὡς καὶ ἡ Ἀζερβείτζανική, ἥς ποιοῦνται χρῆσιν οἱ Τούρκοι τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Περσίας. Κυρίως ἡ Ὀσμανικὴ ἐμελετήθη ὑπὸ πλείστων φιλολόγων, οἵτινες καὶ γραμματικὰς καὶ λεξικά αὐτῆς ἐξεπόνθησαν, πλείστα δὲ ἔργα αὐτῆς ἐξέδωκαν καὶ μετέφρασαν. Ἀλλ' ἡ λογοτεχνία τῶν Ὀθωμανῶν ἐξαρτᾶται ὡς ἐπὶ πλείστον ἀπὸ τῆς ἀραβικῆς καὶ περσικῆς. Εἰς τὰ μᾶλλον καθαρῶς τουρκικὰ ἔργα ἀνήκουσι τὸ βιβλίον τῶν ἱεράκων Bâz-nameh ἐκ τοῦ 14 αἰῶνος, τὸ δημῶδες μυθιστόρημα δι' ἐποικοδομίας τοῦ Sâj-jid Balthal καὶ τὰ Κατὰ τὸν Ναυρεδδὶν γῶτζα· τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα εἶναι συγχρόνως τὰ ἀνθὴ τῆς τουρκικῆς διηγηματογραφίας, ἐνῶ τὰ συνήθως ὡς τὰ κάλλιστα πάντων ἀναφερόμενα Tuti-nameh ἥτοι βιβλίον τῶν παπαγάλων καὶ τὸ Humaюн-nameh εἶναι

μεταφράσεις ἐκ τῆς Περσικῆς, τὸ δὲ βιβλίον περὶ τῶν 40 βελυρῶν Kyrk weşir μεταφράσθη ἐκ τῆς Ἀραβικῆς. Οἱ λυρικοὶ καὶ οἱ ἐπικοὶ ποιηταὶ ἐμιμήθησαν κυρίως τοὺς Πέρσας· οἱ γνωστότεροι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων εἶναι ὁ Aschik, ὁ Achmadi, ὁ Nasimi, ὁ πολυγράφος Lâmiî γράψας τέσσαρα ἔπη (ἀποθ. τῷ 1531), ὁ λεπτότατος καὶ χαρῆς Fazli (ἀποθ. τῷ 1563), ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Ghâlib (1757-1814), ὁ Pertew πασᾶς, (ἀποθ. τῷ 1836), ἡ ποιήτρια Leila καὶ ὁ ἐν Λονδίῳ ζῶν Abd al-Hakk Hamid. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἀξιόλογος ἱστορικὴ λογοτεχνία καὶ τινε γεωγραφικὴ, ὡς καὶ νομικὴ καὶ λεξικογραφικὴ (κυρίως διὰ τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν). Περὶ τῆς Τ. λογοτεχνίας ἔγραψαν κυρίως ὁ Toderini (1787) καὶ ὁ Hammer-Purgstall. [B.G.]

Τουρκοχώρι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Δωτίου τῆς ἐπαρχ. Ἀγυῖας ἔχον 228 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Τριταίας τῆς ἐπαρχ. Πατρῶν, ἔχον 223 κατ.

Τουρλάδα. Χωρ. τοῦ δήμου Κλειτορίας τῆς ἐπαρχ. Καλαβρύτων, ἔχον 203 κατ. αἰεῖς.

Τουρλουρού. Βλ. Ἀκοίτιον.

Τουρμαλίνης. Ὀρυκτὸν χρυστάλλου μενο βρομοειδὲς εἰς στυλοειδεῖς κρυστάλλους, εὐριακόμενον δὲ καὶ εἰς μάζας χειροπληθεῖς μεθ' ἰστού κοκκώδους κλ. ἡ κατὰ θέσιν ἡ καὶ κροκάλας. Σχίζεται ἐντελῶς κατὰ τὰς ἐδρας τοῦ βρομοειδούς, ἔχει δὲ σκληρ. 7-7.5 καὶ εἰδ. βάρ. 2.94-3.24, λάμψιν ὑαλῶδη, ἓνα δὲ ὀπτικὸν ἄξονα, καὶ εἶναι διαφανὲς μέχρι διαφάντου, διαφοροτρόπως κεχρυσωτισμένους καὶ διή συνήθως παμμέλας. Θερμαινόμενος δεικνύει ἡλεκτρισμὸν κατὰ τοὺς πόλους τοῦ χρυστάλλου (εἶναι θερμοηλεκτρικὸς). Χαρακτηριστικὸς εἶναι ὁ διχροισμὸς του. Ὡς πολύτιμοι λίθοι χρησιμεύουσιν ὁ πράσινος τῆς Βρασιλίας, ὁ ἐρυθρὸς τῆς Κεϋλάνης καὶ Σιθρίας, οἱ βαθυκόκκινοι ἢ ἰνδικόχροοι τῆς Σουηδίας καὶ Βρασιλίας. Διὰ τοῦ Τ. ἐξόχως δύναται νὰ ἐξετασθῇ ἡ πόλωση (βλ. λ.) τοῦ φωτός. Ἡ χημικὴ σύνθεσις τοῦ Τ. εἶναι ποικίλη· συνήθως δὲ συνίσταται ἐξ ὀξυπυριτίου, φωσφορικοῦ ὀξέος, βορικοῦ ὀξέος, ἀργίλου, ὑποξειδίου σιδήρου καὶ μαγγανίου, ἀσβέστου, μαγνησίας, καλίου, νάτρου, ὀξειδίου λιθίου καὶ ὕδατος. [A.K.]

Τουρμάραχι. Βλ. Θέματα.

Τούρναβον. Χωρ. τῆς Ἡπείρου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βέλλας καὶ Κονίτσης, ἔχον 556 κατ.

Τούρναβος (τοῦ νομοῦ Λαρίσσης). Βλ. Τύρναβος.

Τουρναβός. Χωρίον τοῦ δήμου Πα-

ραληθαίων τῆς ἐπαρχ. Τρικαλῶν, ἔχον 286 κατ.

Τουρναῖ (Tournaï). Ὀχυρὰ πόλις τοῦ Βελγίου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνωνίας, ἐπὶ τοῦ Σκάλδους μετὰ 35 000 κατ. Ὑγεί ἀκρόπολιν, καθεδρικὸν ναὸν γοτθικοῦ ρυθμοῦ ἐν ᾧ ἐνδιαφέρουσαι ζωγραφίαι, ὥραίους περιπάτους, καλλιτεχνικὴν ἀκαδημίαν κλ. Ἡ πόλις αὕτη λίαν ἀκμάζουσα κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἡρμώθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' ὑπὸ τῶν Βανδάλων. Κατὰ δὲ τὸν Ε' καὶ Σ' αἰῶνα ὑπῆρξεν ἡ ἔδρα τῶν Μερובιγικῶν βασιλέων μέχρι τοῦ Χλοδοβίκου. Ἐπανειλημμένως ἔκτοτε εἰς διαφόρους περιῆλθε κυρίου. [Πς.]

Τούρναου (Turnau). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημία, ἐπὶ τοῦ Ἰζερ, ἔχουσα 5 904 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Τουρνεφόρ (Iwσήφ Pitton de Tournefort). Διάσημος φυσιοδίφης, γενν. ἐν Διῇ τῷ 1686 καὶ ἀποθ. τῷ 1708. Ἐγκαταλείψας τὰς θεολογικὰς σπουδὰς κατετάχθη εἰς τὴν ἱατρικὴν σχολὴν τοῦ Μομπελιέ, διατρέξας δὲ βοτανολογῶν τὰ ὄρη τοῦ Δελφινάτου, τῆς Σαβοΐας, τοῦ Ρουσιλλιῶν, τῆς Καταλονίας, διωρίσθη καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ ἐν Παρίσι Βασιλικῷ κήπῳ (1683), ὃν καὶ ἐπλούτισε τόσοι διὰ τῶν συλλογῶν του, ἃς εἶχε καταρτίσει ἐν Πορτογαλίᾳ, Ἀνδαλουσίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀλφαίου, ὅσων διὰ τῶν προϊόντων ἐπιστημονικῆς ἐκδρομῆς, ἣν ἐπεχείρησε διαταγῇ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' τῷ 1699-1701 ἀνὰ τὴν Κων/πολιν, τὴν Κρήτην καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Γεωργίαν καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Τῷ 1691 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ μετὰ τὸ τελευταῖόν του ταξίδιον διωρίσθη καθηγητὴς τοῦ Κολλεγίου τῆς Γαλλίας. Ἔργον αὐτοῦ εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τὸ πλῆρες γνῶσεων καὶ ἐνδιαφερόντων καὶ διή κυρίως διὰ τὴν ἑλλην. γλωσσίδα Ταξιδίων ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν, (β' ἐκδόσις εἰς 3 τομ. 1707 ἐν Λυών). Ὁ Τ. εἶναι εἰς τῶν ἀναμνηστικῶν τῆς βοτανικῆς, ἡεῖς δὲ ἀρτείαται ἡ ταξινόμησις τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν κατὰ τὸ ἄνθος καὶ τὸν καρπὸν, λαμβανόμενων ὅμως πάντοτε ὑπ' ὄψιν τῶν μεταξὺ τῶν ὀργάνων φυσικῶν σχέσεων. Ὁ Λινναῖος διετήρησε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν παρ' αὐτοῦ ταξινομηθέντων γενῶν. [Πς.]

Τουρνίκε. Χωρ. τοῦ δήμου Ὑσιῶν τῆς Ἀργολίδος, ἀπέχον 2 ὥρας πρὸς Β τοῦ Ἀχλαδοκάμπου. Πρὸς Β τοῦ Τ. ὑψοῦται καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ὄρος. Κάτ. 401.

Τούρνοβον. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐπὶ τῶν προπύλων τοῦ ὄρους Βερνοῦντος (Περιστέρη) καὶ διαχωριζόμενον διὰ χειμάρρου ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι αὐτοῦ κει-

μένου Μεγαρέδου. Ἀπέχει ἀπὸ Βιτωλλῶν ὥρ. 1 1/2 καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 2370 Χριστιανῶν καὶ 100 Ὀθωμανῶν.

Τουρνόν (Tournon). Πόλις τῆς Γαλλίας πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Ardèche ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥοδανοῦ, μετὰ 5286 κατ. ἔχει βιομηχανίαν μεταξουργίας, διεξάγει ἐμπόριον οἶνων, ἀξιοθέατα δὲ ἔχει γέφυραν, ἐνέυσαν αὐτὴν μετὰ τοῦ Ταίν, καὶ μέγαρον τῶν δουκῶν τῆς Σουβίζης ἐπὶ βράχου ὥραιαν ἔχοντος θέαν, ἐν ᾧ εὐρίσκονται τὰ δικαστήρια, τὸ δημαρχεῖον καὶ αἱ φυλακαὶ κλ. Τὸ Τ. εἶχεν ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ἰδίους ἀρχοντας λαβόντας βραδύτερον τὸν τίτλον κομητῶν. [Πς.]

Τουρνός. Βλ. Δίνειας.

Τουρνουό (Tournhout, ὅπερ εἰ Φλαμανδοὶ προφέρουσι Τορνχάουτ). Πόλις τοῦ Βελγίου 40 χμ. ΒΑ τῆς Ἀμβέρσης μετὰ 18000 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ὑφασμάτων, δαντελλῶν, ταπήτων κλ. Ἡ πόλις αὕτη ἰδρύθη τῷ 1209 ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου, δουκὸς τῆς Βραβάντης, τῷ δὲ 1545 Κάρολος ὁ Ε' τὴν ἐδώρυσεν εἰς τὴν ἀντιβασιλείαν τῶν Κάτω Χωρῶν Μαρίαν τῆς Οὐγγαρίας. Παρ' αὐτὴν ἐνίκησε Μαυρίκιος ὁ πρίγκιψ τῆς Ὁράνης τοὺς Ἰσπανοὺς τῷ 1597. [Πς.]

Τουρνου-Μαγουρέλη (Turnu-Magurele). Πρωτ. τοῦ Ῥωμου. Διαμερίσματος Τελεορμάν, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος ἀπέναντι τῆς Νικεπόλεως. ἔχει 995 κατ, εἰς ὧν πολλοὺς Ἑλλήνας, καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον σίτου. [Μ.Σ.]

Τουρνου-Σεδερίνου (Turnu-Severin). Πόλις τῆς Ῥωμουρίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβειος μετὰ 5000 κατ. Διεξάγει διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον καὶ ἐν αὐτῇ σὺζονται ἐρείπια ἀρχαίας γεφυρᾶς κατασκευασθεῖσης ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεδέρου. [Πς.]

Τουρνύς (Tournus). Πόλις τῆς Γαλλίας, πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Σώνη-καὶ-Λίγερρος, ἐπὶ τοῦ Σώνη, μετὰ 5248 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ἀγγείων, σακχαροῦ, μετάξης, ἀτμομηχανῶν κλ. [Πς.]

Τουρότς (Turoez). Κομητᾶτον τῆς Οὐγγαρίας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Δουνάβειος, ἔχον ἐμβ. 1150 τχμ. καὶ 49979 κατ. Σλοβάκους, γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν, ἀφθονον δὲ ξυλείαν. Πρωτεύουσα εἶναι Τ.-Σέντ-Μάρτον, μετὰ 2860 κατ.

Τουρουχάνσκι καλεῖται περιφέρεια ἐν τῷ Β μέρει τοῦ Ῥωσ. κυβερνεῖου Ἰεντισσέισκ τῆς Σιβηρίας, περιλαμβάνουσα 1845908 τχμ. Ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα, κειμένη πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποτ. Τουρουχάν, ἔχει 235 κατ. ἐξορίστους καὶ Κοζάκους. [Μ.Σ.]

Τουρπένος (Turpin). Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ῥημῶν ἀποθανὼν περὶ τὸ 800. Γνωστὸν ἐγένετο τὸ ὄνομά του διὰ τινος χρονικοῦ ἀποδιδόμενου εἰς αὐτόν, ὅπερ περιγράφει δύο ἐκστρατείας Καρόλου τοῦ Μεγάλου εἰς Ἰσπανίαν ἐπὶ τῇ βάσει παλαιῶν γαλλικῶν δημοτικῶν ἀσμάτων. Τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἔγραψεν ὁμοῦς μοναχὸς ἐν Κεμπστελλα μετὰ τὸ 1131, τὸ δὲ ἕτερον ἄλλος τις ἄγνωστος. [Μ.Γ.]

Τουρσουλάρ. Χωρίον τῆς Θεσσαλίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Λαρίσης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 2. Κἀτ. 398.

Τουσκλον καὶ Τούσκουλον (λατ. Tusculum). Ἀρχαία πόλις ὀχυρὰ τοῦ Λατίου πρὸς Β τῆς Ῥώμης ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου, κτισθεῖσα κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τοῦ Τηλεγόνου. Ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Ῥώμης ἐκρησίουμεν ὥς τόπος ἀναφυγῆς τῶν πλουσίων Ῥωμαίων, οἵτινες εἶχον ἐνταῦθα ἐπαύλεις, ὡς καὶ τοῦ Κικέρωνος ὅστις ἔγραψεν ἐνταῦθα τὰς Τουσκανὰς διατριβὰς. Κατεστράφη τῷ 1191 μ. Χ. Νῦν καλεῖται Φρασκάτη, σὺζονται δὲ πλεῖστα τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐρείπια. [Πς.]

Τουσσαίν (Toussaint l' Ouverture). Μαῦρος τῆς Αἴτης, ὅπου ἐγεννήθη τῷ 1743, διακρίθεις κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν μαύρων τῷ 1791. Ὡς εἰς τῶν στρατηγῶν αὐτῶν ἀπέλυσε τὸν αἰχμαλωτισθέντα γάλλον στρατηγὸν Λαβώ, διὸ καὶ διωρίσθη ὑπὸ τῆς Γαλλίας τοποτηρητὴς τοῦ διοικητοῦ καὶ συνεπέα τῶν κατερθωμάτων του κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀρχιστρατήγος τῆς νήσου. Ἀποτινάξας εἰς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Γαλλίας καὶ καταβάλων τὴν ἀνταγωνιστὴν τοῦ Ῥιγῶ, ἀρχηγὸν τῶν μιγάδων, ἐκράνθη ἰσθμίου πρόεδρος τῆς νήσου, ἣ ἔδωκε καὶ σύνταγμα. τῷ 1800. Καὶ ἐνίκησε μὲν τὸν ὑπὸ τῆς Γαλλίας κατ' αὐτοῦ σταλέντα στρατηγὸν Λεκλέρκ, ἀλλ' εἰσελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς διαπραγματεύσεις συνελήφθη διὰ θόλου καὶ μετηνέχθη εἰς Γαλλίαν, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1803.

Τουσσιλάγον. Βλ. Βήχιον τὸ σιτόφυγον. [Θ.Χ.]

Τουτικορίν. Πόλις ἐν τῇ Ἰνδοβρεταν. προεδρίᾳ Μαδράς κειμένη ἐπὶ τοῦ κόλπου Μανὰρ καὶ ἔχουσα 25107 κατ., ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ ἀλίαν μαργαριτῶν.

Τουττλίγκη (Tuttlingen). Πόλις τῆς Βυρτεμβέργης 110 χμ. ΝΔ τῆς Στουτγάρτης, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος, ἔχουσα 9000 κατ. καὶ ποικιλωτάτην βιομηχανίαν. [Πς.]

Τουύ (Tuy). Ὀχυρὰ πόλις ἐν τῇ Ἰσπανικῇ Γαλικίᾳ, ἐπὶ τοῦ Μιγκίου, 905 χμ. ΝΔ τῆς Ὁρένσης μετὰ 12000 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ἐπιτραπεζίων θοσῶν, κοινῶν

πίλων, βυρσοδεψίας κλ. και είναι πολὺ ἀρχαία πόλις. [Πς.]

Τόφος είναι γενικὸν ὄνομα πετρωμάτων τινῶν, τοῦτο μὲν πορωδῶν ἰζημάτων ἐκ τιτανούχων καὶ ὑδάτων, τοῦτο δὲ συσσωρευμάτων ἡφαιστειογενεῶς ὕλικου, ὅπερ εἴτε ἀποτελεῖται ἐκ θρυμμάτων βασανίτου ἢ τραχείτου εἴτε ἐξετινάχθη ὡς σποδὸς ἢ ἄμμος ἐκ τῶν κρατήρων καὶ βωγμῶν. Ἰδιαίτερας μνείας ἀξιοῖ εἶναι ὁ κ ι σ σ η ρ ὡ δ η ς T., εἰς ὃν ἀνήκει καὶ ἡ θηραϊκὴ γῆ, ὁμοία πρὸς τὴν ποτιολάνην (πρτοσλάναν), λίαν κατάλληλος πρὸς ἀμπελοφυτεῖαν καὶ παρέχουσα τὸ ὑλικὸν τῆς ὑδραυλικῆς δοξαστου καὶ ὁ ἀ σ β ε σ τ ο λ ι θ ι κ ὡ ς T., ἰζημα ἀνθρακικοῦ δοξαστίου, τ. ἔ. τιτανόλιθος, ὅστις πολλαχρὺ χρησιμεύει ὡς κάλλιστον οἰκοδομήσιμον ὕλικόν. [Δ.Κ.]

Τραδαγκοῦρ (ἀγγλ. Travancore ἐκ τοῦ Ἰνδ. Tiruvankodu). Κράτος τῆς ἐνταῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς πόρου ὑποτελὲς εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἀποτελοῦν τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς Ν ἄκρας τῆς χερσονήσου. ἔχει ἐμβα. 17 363 τγμ. καὶ 2 557 736 κατ. τοὺς πλείστους Ἰνδοὺ, εἶναι δὲ πρὸς μὲν τὴν παραλίαν πεδινὴ χώρα, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὅμως ὄρεινὴ (ὄρος Ἀναίμαλαί 2 693 μ.), εὐφορὸς καὶ καλῶς καλλιεργημένη, πρὸς δὲ ἄριστα διοικουμένη. Ἡ πρωτεύουσα Τριδανδερὰμ ἔχει 27 887 κατ. [Μ.Σ.]

Τράδνικον (Travnik). Πόλις τῆς Βοσνίας 77 γμ. ΒΔ τοῦ Βόσνα-Σερὰι μετὰ 12 500 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ξιφῶν, ὀνομαστικῶν μαχαίρων, μαροκινῶν, διεσθινῶν. Τὸ ὄργαον πασαλίκιον περιελάμβανε τὴν τουρκικὴν Κροατίαν καὶ μέρος τῆς Βοσνίας, ἀπ' αὐτοῦ δ' ἐξήρτωντο οἱ πασάδες τοῦ Σερβνίκου καὶ Νόβι-Παζάρ. [Πς.]

Τραγαίας (δῆμος). Ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ ἀποτελούμενος ἐκ 13 χωρίων ἐχόντων 4 064 κατ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Χαλκὴ, σπουδαιότερα δὲ χωρία Δαμνιρῶνας, Κυνήδαρος καὶ Φιλώτιον. [Μ.Σ.]

Τραγέλαφος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων ξένον ζῶον γνωστὸν αὐτοῖς μόνον ἐξ ἀπεικονισμάτων εἰς τάπητας καὶ ἄλλα τῆς ἀνατολικῆς τέχνης ἔργα καὶ διὰ τοῦτο θεωρούμενον ὡς φανταστικόν, ἐξ ἴσου μετέχον τοῦ τράγου καὶ τῆς ἐλάφου· μεταφορικῶς δὲ ἀπεβλήτο τὸ ὄνομα εἰς νεητικὸν ἢ γραμματικὸν ἐξάμβλωμα. Διόξωρος δὲ ὁ Σικελιώτης ὠνόμασεν οὕτω πραγματικὸν ζῶον διατιμώμενον ἐν Ἀραβίᾳ ἢ κατὰ τὸν Φάτιν ποτ., τανῦν θμωρ ἔλαβε τὸ ὄνομα εἰδὸς τι ἀντιλόπης (βλ. ἐν πιν. Ἀντιλόπαι ἀρ. 5). [Φ.Ι.]

Τραγάκανθα. Κομμιώδης οὐσία αὐτομάτως ἀποδακρύνουσα ἐκ τῶν κλάδων καὶ

τοῦ καυλοῦ πολλῶν εἰδῶν ἀστραγάλου (βλ. λ.) καὶ δὴ ἀστραγάλου τοῦ γνησίου τοῦ κομμιόφρου καὶ τοῦ κρητικοῦ. Εἶναι κυματώδης ἢ ἐλασματώδης τὴν ὕψην, ἀλαμπής λευκὴ ἢ ἐλαφρῶς ὑποκίτρινος, ἀνοσμός, ἀγευστος, εἰκοσιπεντάκις πλουσιωτέρα κομμιώδους οὐσίας ἢ τὸ ἀραβικὸν κόμμι. Χρησὶς αὐτῆς γίνεται πρὸς ἐκλείγματα καὶ ὡς μέσον παρασκευῆς καταποτίων. Ἐξ 10 μερῶν αὐτῆς 57 διαλύονται ἐν ὕδατι, τὰ δὲ 43 μένουσιν ὑπὸ μορφήν πηκτώματος, τῆς τ ρ α γ α κ α ν θ ῖ ν η ς, ἀμέτρου στοιχείου τῆς T., ἀδιαλύτου ἐν ὕδατι ψυχρῷ, ἀνμῆ πρότερον ὑποστῇ τὴν δράσιν τοῦ ζέοντος ὕδατος, παραγούσης ἐν ἀναμίξει μετὰ νιτρικοῦ δέξασθον πηκτωματικὸν δξύ, τοῦθ' ὅπερ διαστέλλει αὐτὴν ἀπὸ τῆς βασσοκρίνης παραγούσης ὑπὸ τὴν αὐτὴν συνθήκην περίσσεια δέξαικου δέξου. [P.N.B.]

Τραγάκι. Χωρ. τῆς Ζακύνθου ὑπαγόμενον εἰς τὴν δῆμον Ἀρκαδίων καὶ ἀπέχον τοῦ ἁνω Γερακίου 40'. Κάτ. 382.

Τραγάνα. Χωρίον τοῦ δήμου Θέρμο τῆς Τριγωνίας, οἰκούμενον ὑπὸ 143 κατ.

Τραγανόν. Χωρ. τοῦ δήμου Μυρτοῦν τῶν ἐν Ἠλειᾷ, 1/2 ὥραν ΝΔ τῶν Λεγαίνων παρὰ τὴν δεξιάν ὁχθὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἔχει 472 κατ. καλλιεργούσας σταφιδαμπελούς καὶ ἀμπέλους. [Γ.Πδ.]

Τραγανός. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐρνεσσίου (Πατρῶν), ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Καλυβίου Σαλμινίκου, μετὰ 323 κατ.

Τραγκεδάρ (Tranquebar). Πόλις καὶ λιμὴν τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἐπὶ τῇ ἀκτῆς τοῦ Κορμανδὲλ ἐν τῷ ἀρχαίῳ Καρνατικῷ, 225 γμ. ΝΔ τοῦ Μαδράς ἐπὶ τῷ ἐκβολῶν ἐνὸς τῶν βραχίωνων τοῦ Καβερίου μετὰ 26 γιλ. κατ. Ἡ πόλις ὑπερσπίζεται ὑπὲρ τοῦ εἰρησίου Ἀνέμπορ, διεξάγει δὲ εὐρὴν ἐμπόριον τὴν τὴν εἰσὸν ἀγοράσει τῷ 1816 οὐ Δανὸς ἀπὸ τοῦ βασιλῆως τῆς Τανζάνης, τῷ δὲ 1845 τὴν μετεπώλησαν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

Τραγοπώγων (Bot.) Tragopogon L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κυνοβατίων. Τὸ ἐμώνυμον φυτὸν τῶν ἀρχαίων ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι κοινὰ εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους (ἰδίως T. τὸ πρασόφυλλον, T. porrifolius L., κοινῶς πηγωνίτης ἢ λαγέχορτος), ὧν αἱ ρίζαι καὶ ὁ βλαστοὶ λαχανεύονται. [Θ.Χ.]

Τραγορρίγανος (Bot.). Δύο εἶδη αὐτῆς μνημονεύει ὁ Διοσκορίδης. Εἰσὶ Χειρὸν λαμβῆ καὶ πιθανῶς εἶδη Θύμου, θερμαντικὰ ἔχοντα δυνάμεις. [Θ.Χ.]

Τράγος καλεῖται ἐν γένει τὸ ἄρρεν τοῦ γένους τῶν αἰγῶν. Ἰδιαίτερος δὲ T. τῶν Ἀλπεων (Capra ilex L.) ὀνομάζεται εἶδος διατιμώμενον εἰς τὰς Ἀλπεῖς, ἄλλοι

πολυάριθμον, νῦν δὲ σπάνιον, ἔχον κέρατα μεγάλη ἀρεπανοειδῶς κεκαμμένα, πόδας παχείας, μεγίστην δὲ ἀλτικὴν δύναμιν (εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Μηρυκαστικά ἀρ. 1). Ἕτερον εἶδος μετὰ ἐλικοειδῶν κεράτων καὶ μεγάλου πώγωνος εὐρήται εἰς τὰ ὄρη τῆς Δυτ. Ἰσπανίαν (*Capra hispanica* Schimper), τρίτον δὲ ἐν Κρήτῃ καὶ ἄλλαις νήσοις ὁμοιάζον πολὺ πρὸς τὸ πρῶτον καὶ ὅπερ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Erhard αἰγόκαϊρος ὁ στικτός.

Τράγος. Παραπόταμος τοῦ Μαλῶ (τα ποταμίου τῆς Βυτινῆς). Πηγάζει ἀπὸ τῶν ὑπορείων τῆς Κνακάλου (νῦν Καστανιάς) καὶ διαρρέει τὴν καρνατικὴν τῶν ἀρχαίων πεδιάδα, παρ' οἷς ἡ πηγὴ αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Ῥεύος· καὶ αἱ ἐν τοῖς τέλμασι νησιδὲς Νῆσοι. [Γ.Πδ.]

Τράγος. Μικρὰ προερχομένη ὑπάρχουσα πρὸς τὰ ἑκτὸς καὶ ἐμπροσθεν τῆς εἰσόδου τοῦ ἔξω ἀκουστικοῦ πόρου τοῦ ὠτός. [P.N.B.]

Τραγωδία. Ἐν τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ δράματος, καὶ διὰ τὸ ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ τὸ σπουδαῖον. Τὸ δράμα προήλθεν ἐκ τοῦ θυράμβου, ἀπὸ τοῦ σεμνοῦ δὲ θυράμβου παρήχθη ἡ Τ., ὡς ἀπὸ τοῦ φαίδρου ἡ κωμῶδία (βλ. λ.). ὠνομάσθη δ' οὕτως εἴτε διότι τράγος ἦτο ἄθλον τῆς ᾠδῆς εἴτε ἐπειὶ ὠρχοῦντο οἱ χοροὶ ἐν μορφῇ σάτυρων (τράγων) ἢ τέλους, ἢ καὶ πιθανώτερον, ἀπὸ τοῦ ἐν ταῖς Διονυσιακαῖς ἐορταῖς θυομένου τράγου τοῦ λυμαντήρος τῆς ἱερᾶς τοῦ θεοῦ ἀμπέλου. Κατὰ τὴν Ἀριστοτέλη (Ποιητ. θ) ἡ Τ. εἶναι «ἐλπίστis πράξεως σπουδαίας (τ. ἔ. σολυρᾶς) καὶ τελείας, μέγας· ἐχούσης, ἡδυσμένῳ λόγῳ (τ. ἔ. ἐν ἐντέχνῳ ποιητικῇ γλώσσῃ), χωρὶς ἐκάστου τῶν εἰδῶν ἐν ταῖς μορφαῖς, δρώντων (τ. ἔ. διὰ παραστάσεως) καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἑλέου καὶ φόβου (προκαλουμένων δηλ. ἐν τοῖς θεαταῖς) παραινύοντα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν». Διὰ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων ὁ Σταγειρίτης ἐννοεῖ πιθανῶς δι' ἡ Τ. δημιουργεῖ καλλιτεχνικῶς ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ ἔλεον καὶ φόβον, ἵνα πάλιν θεραπεύσῃ τὰ πάθη ταῦτα τῆς ψυχῆς διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκτελέσεως. Ὁ τραγικὸς ποιητὴς παριστάνων ἡμῖν ξένην ἀτιμίαν, ξένον ἀμάρτημα καὶ σφάλμα μετὰ τῆς συναρπαζούσης δυνάμεως τῆς ἀληθείας, πληροῦ τὴν ψυχὴν ἡμῶν φόβου καὶ ἑλέου· παραδιδόμεθα παντάπασιν εἰς τὴν κατανόησιν τῶν πρὸ ἡμῶν συμβαινόντων λησμονοῦντες διὰ ταῦτα εἶναι ἐπινόημα τοῦ ποιητοῦ οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικὰ, καὶ ἀκολουθοῦμεν τὸν ἥρωα τῆς Τ. ἐπὶ τῆς ἐπικινδύου ὁδοῦ τοῦ μετὰ μεγίστου διαφέροντος. Διὰ τρικυμίας καὶ τὰ πάθη τοῦ βίου, τὸ ἀδίκημα καὶ ἀμάρτημα, αἱ συμφοραὶ καὶ αἱ ταλαιπωρίαι τῆς ἀνθρωπίνης υπάρξεως,

οἷαι παρίστανται ἐν τῇ Τ., δὲν εἶναι ξένα πρὸς ἡμᾶς· τὰ πάθη τῶν ἡρώων αὐτῆς δὲν διαφέρουσι τῶν ἡμετέρων καὶ ὁμοία τύχη οἷα ἡ αὐτῶν δύναται νὰ πληρῇ καὶ ἡμᾶς. Ἀλλὰ τὸν φόβον αἰσθανόμεθα οὐχὶ κυρίως δι' ἡμᾶς αὐτοὺς· τοιοῦτος ἐγωϊσμός ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς γνησίου καλλιτεχνίας τοῦ ποιητοῦ. Ἡ ἀνάμνησις παθημάτων ἡμῶν αὐτῶν ἢ οἰκείων ἡμῶν καλύπτεται ὑπὸ τοῦ ἑλέου καὶ οἰκίου τοῦ προκαλουμένου ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν βλεπόντων ξένα παθήματα, ξένην λύπην. Ἐπελθούσης τῆς καταστροφῆς αἰσθανόμεθα μὲν τὴν μηδαμινότητα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀλλὰ συγχρόνως ἀνυψούμεθα καὶ καθαιρόμεθα τοῦτο μὲν διὰ τῆς παρατηρήσεως τῆς ἀνόμεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου δοκιμαζομένης ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ ὑποφέρει, μέχρις ὅτου συμπληρωθῇ ἡ τύχη αὐτοῦ τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἀποδείξεως ἑτέρας δυνάμεως ἐμφανιζομένης εἰς τὰς σκοτεινὰς περιπλοκάς τοῦ πλαστοῦ κόσμου. Οὕτως ἡ ψυχὴ ἀπελευθεροῦται ὑπὸ τοῦ βάρους αὐτῆς καὶ ἡ πίστις εἰς ἡθικὴν τάξιν τοῦ κόσμου ἐκ νέου ἐνδυναμοῦται. Ἐν τούτῳ ἐγκείται ἡ καθαρτικὴ καὶ ἀπολυτρωτικὴ δύναμις πάσης γνησίως ποιήσεως, ἐνοικούσα ὅμως κατ' ἐξοχὴν τῇ Τ. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλ. Τ. θυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι προτίθεται τὴν δῆλωσιν καὶ παράστασιν ἐσωτερικοῦ ἢ ἐξωτερικοῦ πάθους, διδούσα εἰκόνα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου χειμαζομένου ὑπὸ τῶν παθῶν, ἐν ᾗ μόνον τὸ ἀληθὲς ἡθικὸν νικά. Εἶχε δὲ καὶ ὠρισμένην ἐξωτερικὴν μορφήν. Συγκεκριμένη ἐκ δύο στοιχείων λυρικοῦ καὶ δραματικοῦ διηγεῖτο, ὡς τὸ δράμα ἐν γένει, εἰς ὠρισμένα μέρη, ἅτινα εἶναι ὁ πρόλογος, τὸ ἐπεισόδιον, ἡ ἐξοδος καὶ δύο χορικά πάροδος καὶ στάσιμον, εἶχε δὲ καὶ τινὰ αὐτῇ μόνον ἴδια κατ' Ἀριστοτέλη τὴν κομμὴν καὶ τὰ ἀπὸ σκηνῆς. Πρὸ λό γ ο ς ὀνομάζεται τὸ μέρος ὅπερ προηγείται τῆς παρόδου ἥτοι τῆς πρώτης τοῦ χοροῦ εἰσόδου· ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ὁ πρόλογος ἐταυτιζέτο τῇ παρόδῳ, τὸ πρῶτον δὲ ὁ Φρόνιχος ἐποίησε τὸν πρόλογον ἐν λαμβνικοῖς τριμέτροις δηλ. εἰσήγαγε τὸ πρῶτον τὴν ὑποκριτὴν καὶ εἶτα τὸν χορόν. Ἐπεισὸδιον (δηλ. μέρος) λέγεται τὸ μεταξὺ τῶν χορικῶν μελῶν κείμενον, κληθὲν οὕτω ἐκ τῆς μετὰ τὴν εἰσόδον τοῦ χοροῦ ἐπεισόδου τοῦ ὑποκριτοῦ· δι' οὕτως ἔχει γίνεσθαι δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ εἰσόδος δύο ὑποκριτῶν ὀνομάζεται διπλοῦν ἐπεισόδιον. Τὰ χορικά μέρη τοῦ δράματος ἦσαν ἡ πάροδος, τὸ αἶμα δηλονότι ὅπερ ψάλλει ὁ χορὸς καθ' ἡν στιγμὴν εἰσέρχεται διὰ τῶν παρόδων εἰς τὸ θέατρον, καὶ σ τ ά σ ι μ α (δηλ. μέλη) ὅπερ ἐψάλλον ὁ χορὸς ἱστάμενος ἐν μέσῳ τῇ δρχήστρᾳ κατέχων δηλ. τὴν ὠρισμένην θέσιν τοῦ, καὶ ὀρχούμενος τὴν σεμνὴν ἐμμέλειαν.

*Απαξ εἰσελθὼν ὁ χορὸς ἔμεινε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ δράματος, ἂν δ' ἐκτάκτως ἐξήρχετο, ἢ εἰς τὴν σκηνὴν δευτέρα αὐτοῦ εἰσόδος ἐκαλεῖτο ἐπιπαρόδος. Τὰ χορικά μέλη ἐπὶ δωρικοῦ ἐδάφους λαβόντα τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐγράφοντο καὶ δωριστί, τῆς δωρίδος φωνῆς ἀρμοζούσης τῷ ὑψηλῷ τῆς Τ. ᾗθει. Ἡ παρόδος διαφέρει τῶν στασίμων κατὰ τὴν τάξιν ὡς προηγουμένη αὐτῶν, κατὰ τὴν ῥυθμικὴν μερὴν ὡς ἔχουσα καὶ ἀναπαιστικὸν μέρος ἐν εἴδει: εἰσαγωγῆς, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος μειζων οὕσα τῶν στασίμων. Τελευταῖον τῆς Τ. μέρος εἶναι ἡ ἔξοδος ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ τελευταίου στασίμου. Ἀφοῦ ὑστερον τὰ χορικά συνετηθήσαν ἡ καὶ παντάπασιν ἐξέλιπον, τὰ λοιπὰ μέρη (πρόλογος, ἐπεισόδια, ἐξοδος), ἅτινα ἐγένοντο τὰ κύρια τοῦ δράματος μέρη ἐκαλούντο ἀπλῶς μέρη τοῦ δράματος ἢ πράγματα (λτν. actus) προσέτι δὲ καὶ σκηναί. Πλὴν τῶν εἰρημένων μερῶν ἅτινα ἦσαν κοινὰ εἰς πάντα τὰ δράματα εἶπομεν ὅτι ἡ Τ. εἶχε καὶ τινὰ ἴδια τὸν κομμὸν δηλ. θρήνον, ὃν ᾗθεν ἀμοιβαίως ὁ χορὸς καὶ εἰς ἡ δύο ὑποκριταὶ κοπτόμενοι τὸ στῆθος, καὶ τὰ ἀπὸ σκηνῆς ᾄσματα ὑπὸ μόνον τῶν ὑποκριτῶν ἀδόμενα· τὸ ὅν ἐνός δὲ μόνον ὑποκριτοῦ ἀδόμενον ἐκαλεῖτο μονωδία.

Τὴν ὕλην τῆς Τ., τὸν μῦθον (βλ. Δράμα), συνήθως περιλαμβάνει ἡ Ἑλλην. Τ. ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων μυθικῶν κύκλων, τοῦ Θηβαϊκοῦ, τοῦ Ἀργοναυτικοῦ, καὶ τοῦ Τρωικοῦ ὧν τοὺς ἥρωας ἀνέπλαττε κατὰ τὴν ἡθὺς καὶ τὸ πάθος, σπανιώτατα δὲ ἐδημιουργήσεν ἴδιον μῦθον. Παραπέμποντες ὡς πρὸς ἄλλας λεπτομερείας καὶ πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς Ἑλλ. Τ. εἰς τὸ ἄρθρον Δράμα, ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα εὐλόγη τινὰ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Εὐρετῆς τῆς τραγωδίας λέγεται ὁ ἐκ τῆς ἐν Ἀττικῇ Ἰκαρίας Θεσπίς ὅστις διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἐνός ὑποκριτοῦ (τῷ 536 π. Χ.) ἔδωκεν εἰς τοὺς θιбураμβικούς χοροὺς τὸν τύπον τοῦ δράματος· μετὰ τὸν Θεσπιν διέπρεψεν ὁ Ἀθηναῖος Χοιρίλος, διδάξας 150 δράματα καὶ τυχὼν τριῶν καὶ δεκάκις τῶν πρωτείων, καὶ βραδύτερον ὁ ἐπιφανέστερος τῶν προδρόμων τοῦ Δισχύλου Φρόνιχος, μαθηταὶ ἀμφοτέρου τοῦ Θεσπίδος. Εἰς τὴν μεγίστην ἔμωσ ἀκμὴν περιήγαγον τὴν Τ. οἱ τρεῖς μεγάλοι τραγικοὶ ποιηταί, ὁ Δισχύλος, ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐριπίδης, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔχει χαρακτεῖσα αὐστηρόν, σεμνόν, μεγαλοπρεπῆ, δυνάμενος νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Φειδίαν, ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐπιδιώκει τὴν πιστοτάτην μίμησιν τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτερος, ἀναδιδῶν μέχρι τῶν μυγαϊτάτων τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁμοιάζων πως πρὸς τὸν Λύσιππον, καὶ ὁ Σοφοκλῆς κατέ-

χων μέσθην τινὰ θέσιν ἐπιδιώκει τὸ κατ' ἐξοχὴν καλὸν καὶ ὠραῖον, τὸ καθαρῶς ἀνθρώπινον, ἐξ ἴσου ἀποφεύγων τὸ ἄγαν φαντασιώδες τοῦ Δισχύλου καὶ τὸ ἄγαν φυσικοκρατικὸν τοῦ Εὐριπίδου, ὡς Πολύκλειτος τὸς ἐν τῇ ποιήσει. Ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτῶν καὶ μετ' αὐτοὺς ἤκμασαν πλείστοι ἄλλοι τραγικοὶ ὧν τὰ ἔργα ἀπώλοντο. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ Δισχύλου Εὐφορίων καὶ Βίων καὶ ὁ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Φιλοκλῆς ὅστις ἐνίκησε καὶ τὸν Σοφοκλέα ἀγωνιζόμενον διὰ τοῦ Οἰδίποδος τυράννου. Ἐπειτα ὁ τοῦ Φιλοκλέους υἱὸς Μόρσιμος (424 π. Χ.) καὶ ὁ τοῦτου Ἀστυδάμας, ὁ ἐκ Χίου Ἴων (452) ὁ ποιήσας ὡς λέγεται 40 δράματα, Ἀχαιὶς ὁ Ἐρετριεύς (περὶ τὰ ἐξήκοντα δράματα ποιήσας), ὁ Ξενοκλῆς (380 π. Χ.), ὁ ἐκ Τεγέας Ἀρίσταρχος, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν Νικόμαχος, ὁ Ἀγάθων ὁ Τισαμενοῦ ὁ καὶ πρῶτος εἰσαγαγὼν εἰς τὴν τραγωδίαν ἐμβόλημα (μὴ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Τ.) χορικά ᾄσματα, ὁ Νεόφρων, οὗτινος τῆς Μηδείας σφίζονται ἀποσπάσματα, ὁ Δικαιογένης, ὁ Χαϊρήμων καὶ. Κατὰ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ὑπῆρχε Πλειὰς πεφημισμένων τραγικῶν ποιητῶν, ὁ ἐκ τῆς Τρωϊκῆς Ἀλεξανδρεὺς Σωσίθεος, ὁ τῆς Μυροῦς υἱὸς Ὀμηρος, ὁ Χαλκιδεὺς Λυκόφρων, ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος, ὁ Συρακόσιος Σωσιφάνης καὶ ὁ Διονυσιάδης. Ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν Τ. πασῶν σχεδὸν μιμήσεων τῶν Ἑλλ. σφίζονται αἱ εἰς Σενέκαν τὸν φιλόσοφον ἀποδιδόμεναι. Ἡ Τ. τῶν νεωτέρων λαὼν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιδιώκει ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀρχαίαν μᾶλλον τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐν πρώτῃ μοίρᾳ ἵσταται ἡ ἰδέα τῆς ἀναποδράστου τύχης, τῆς εἰμαρμένης, καθ' ἣς μάχεται ὁ ἀνθρώπος ματαίως καὶ ἥτις δύναται νὰ πληξῇ αὐτὸν καὶ ὑπὲρ τὸ θεὸν βαρέως· παρὰ δὲ τοῖς νεωτέροις τὸ περὶ τὸ στρέφεται τὸ πᾶν εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου· πᾶς τις εἶναι ὑπεύθυνος δι' ὅ, τι πράττει καὶ τυγχάνει τῆς ἀμοιβῆς ἣς εἶναι ἄξιος. Δημιουργοὶ τῆς τοιαύτης τραγωδίας εἶναι ὁ Shakespeare ὃν καὶ ἠκολούθησαν οἱ Schiller καὶ Goethe. Ἐξοχώτατοι ἀντιπρόσωποι τῆς νεωτέρας Τ. εἶναι πλὴν τῶν προμνησθέντων οἱ Γάλλοι Corneille, Racine καὶ Voltaire, οἱ Ἰταλοὶ Alfieri, Maffei καὶ Monti, οἱ Ἰσπανοὶ Calderon καὶ Lope de Vega καὶ ὁ Γερμανὸς Grillparzer. [I.E.K.]

Τραδесκαντεία (Bot.) Tradescantia L. Γένος τῆς τῶν Μονοκωτυληδόνων μικρᾶς οἰκογενείας τῶν Κομμελινωδῶν (Commelynaceae). Εἰσὶ φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ καταγόμενα ἐξ Ἀμερικῆς. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ Τ. ἡ βιργινιακὴ Τ).

virginica L.), T. ἡ βράδωτή (T. zehrina Hort.) ἀγαπητὴ διὰ τὴν ἐν κρεμαστοῖς δα-
χεῖσις καλλιέργειαν, κἀ. [Θ.Χ.]

Τραζοσμόντες (Traz os montes).
Ἐπαρχία τῆς Πορτογαλίας εἰς τὴν ΒΑ
ακρὰν αὐτῆς. Τὸ ὄνομά της σημαίνει πέραν
τῶν ὄρεων, προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐν σχέσει
πρὸς τὴν πρωτεύουσάν της κεῖται ὑπερθε-
ν τῶν ὄρεων Ζερές καὶ Μαρανόν. Ἐχει ἐπι-
φάνειαν 11116 τμ., 400 000 κατ. καὶ
πρωτεύουσάν τὴν Βραγαντίαν, παράγει δὲ
σιτηρὰ, καλοὺς εἰνους, ἵππους καὶ ἡμιόνους.

Τραϊανὸς (M. Ulpius Trajanus Cri-
pitus). Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ γενν. τῷ 52
μ. Χ. ἐν Ἰταλικῇ τῆς Ἰσπανίας. Υἱὸς ὡν
στρατιωτικοῦ, ἀνεδείχθη ὑπὸ τὸν Δομιτιανὸν
πολεμικὸς ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ ἀνδρείος καὶ τῷ
91 ἐξελέγη ὑπάτος. Υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ
Νέρβα ἀνεκηρύχθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ
αὐτοκράτωρ (98), δὲν μετέβη ὁμως εἰς Ῥώ-
μην ἢ ἄφ' οὗ ἐξησφάλισε τὰ πρὸς τὸν Ῥῆ-
νον ὄρια τοῦ κράτους του. Ἀρνηθεὶς δὲ
νὰ πληρώσῃ τὸν φόρον ὑποτελείας εἰς τοὺς
Δάκας διεξήγαγε δύο πολέμους κατὰ τοῦ
βασιλέως τῶν Δακεδάλου (101-103 καὶ 105-
106) ὅστις ἠτύοκτόνησε μετὰ τὴν ἤτταν
του, μεθ' ὃ δὲ Τ. κατέκρινε καὶ ἐπόκισε διὰ
Ῥωμαίων τὸ εὐρὺ κράτος του, κληθέν ἐκ-
τοτε Τραϊανὴν Δακίαν. Εἰσβαλὼν δὲ εἰς τὸ
Περθεϊκὸν βασίλειον (115-117) ὑπέταξε τὴν
Ἀρμενίαν, τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Κολχίδα,
ἐπεκτείνε τὰς κατακτήσεις του πέρα τοῦ
Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος κατακτῆσας τὴν
Κετσίφωντα, τὴν Σελευκίαν καὶ τὰ Σούτα
καὶ καταστήσας Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν μέρος
τῆς Μεσοποταμίας. Ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ
συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόβον τῆς δικαιοσύνης,
διανεμήθη τὴν διοίκησιν μετὰ τῆς συγκλήτου,
περικυκλώθη ὑπὸ παντὸς εἶδους ἱκανῶν ἀν-
δρῶν καὶ ἐπροστάτευσεν τὰ γράμματα, ἡλάτ-
τους τοὺς φόρους καὶ ἡγείρεν πλείστα με-
γαλοπρεπῆ καὶ ὠφέλιμα μνημεῖα, ὡς τὸν
ἐμόνον αὐτῷ στυλὸν μετὰ ἀγορᾶς ἐν
Ῥώμῃ, τὰς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, τοῦ Τίγρη-
τος καὶ τοῦ Τάγου γεφύρας. Ἐν γένει δὲ ὁ
Τ. θεωρεῖται ὡς ὁ κάλλιστος τῶν Ῥωμαίων
αὐτοκρατόρων καὶ ἐκλήθη Ἀριστος (Opti-
mus) καὶ πατὴρ τῆς Πατρίδος. Ἐν τούτοις
ἡμαύρωσε τὴν δόξαν του διὰ τῆς ἀκρασίας του
καὶ τῆς σκληρότητός του κατὰ τῶν χριστιαν-
ῶν, ὃ καθ' ὧν Γ' διωγμὸς ἐγένετο ἐπὶ
τῶν ἡμερῶν του. Ἀπέθανεν ἐν Σελινούντι
τῆς Κιλικίας τῷ 117 ὅτε μετέβαινε πρὸς
ὑπεταγὴν τῶν στασιασάντων Ἰουδαίων. Βίον
αὐτοῦ ἔγραψαν ὁ Δυρρήλιος Βίκτωρ καὶ ἄ.,
σῶζονται δὲ ἐπιστολαὶ τινες τοῦ Τ. πρὸς
Πλίνιον τὸν νεώτερον. [Πς.]

Τραϊανούπολις 1) Τ. τανῶν Οὐ-
σάκ. Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ διοικήσει

Κοτυαίου τοῦ βιλαετίου Προύτης. Κεῖται πρὸς
τὴν ἀριστερὰν δὲ τὴν τοῦ Ἑρμου καὶ ἔχει
8 000 κατ., ὡν 1 000 Ἑλληγνες ἐξαρτώμε-
νοι ἐκκλησιαστικῶς ἐκ τῆς μητροπόλεως
Φιλαδελφείας, καὶ μέγα ἐμπόριον αἵτου. Ἐκ
τῆς βιομηχανίας τῆς πόλεως φημίζεται ἡ
ταπητουργία, ὡς καὶ ἡ δερματοουργία. — 2)
Ἀρχαία πόλις τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Ἑβρου
καὶ παρὰ τὴν Ῥοδόπην, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ
Τραϊανοῦ καὶ καλουμένη νῦν Ρίχσβα. [Μ.Χ.]

Τραῦτσκε (Ἑρρίκος von Treitschke).
Γερμανὸς ιστοριογράφος καὶ δημοσιογράφος,
γενν. 1834 ἐν Δρέσδῃ, διατελέσας καθη-
γητὴς ἐν διαφόροις πανεπιστημίσι καὶ τε-
λευταίως ἐν Βερολίῳ, ὅπου διωρίσθη καὶ
μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥάγκε ιστοριογράφος
τοῦ πρῶσιου κράτους. Συγχρόνως διετέ-
λεσε μέλος τῆς Γερμανικῆς διήτης, ἀνα-
δείχθεις ἐνθερμος ἐπαδὸς τῆς ὅσον δυνατόν
ἐνοποιήσεως τῆς Γερμανίας. Ἐκτὸς τῶν
πολλῶν μικροτέρων διατριβῶν του φημίζεται
ὡς ἀριστούργημα αὐτοῦ ἡ Γερμανικὴ ἱστο-
ρία κατὰ τὸν 19 αἰῶνα εἰς 5 τόμους.
Ἀπέθανε δὲ τῷ 1896. [Β.Ε.]

Τράκας (Κομνάς). Ἐκ τῶν ἀγωνι-
στῶν τοῦ 1821, γενν. τῷ 1786 ἐν Ἀγρό-
γινῃ τῆς Φθιώτιδος. Πρωτότοκος ἐκ πέν-
τε υἱῶν λαδόντων ἀπάντων μέρος εἰς τὴν
ἐθνεγερσίαν, τοῦ Θεοδώρου Τ. (ἀποθ. τῷ
1822), οὗτινος οἱ πρόγονοι ἀπὸ τοῦ 1670
ὑπῆρξαν διαδοχικῶς ἀρχατοὶ διακριθέν-
τες καὶ κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ 1769, ἀνε-
δείχθη καθ' ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα,
ὅτε ἡ οἰκογένειά του ὑπέστη πολλὰ παρὰ
τῶν Τούρκων, ὡς ὀπλαρχηγὸς καὶ ἰδίως ὡς
πρόσκοπος ἄλλων τοιούτων. Πολεμήσας μέ-
χρι τοῦ 1829 διωρίσθη μετὰ τὴν ἀποκατά-
στασιν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος
ταγματάρχης τῆς φάλαγγος καὶ μὴ ἀναμι-
χθεὶς ἔκτοτε εἰς τὰ πολιτικὰ ἀπέθανεν ἐν
τῇ γενετείρᾳ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1840. Εἰς
τῶν υἱῶν αὐτοῦ Λεωνίδας Τ. ἔλαβε μέρος
εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τοῦ 1854 καὶ
διετέλεσε δήμαρχος Λαμίας καὶ βουλευτὴς
Φθιώτιδος. [Α.Ν.Γ.]

Τρακένη (Trakehnen). Χωρίον ἐν τῇ
περιφ. Stallupönen τοῦ πρῶστ. νομοῦ
Γούμβινεν, ἔχον μέγα καὶ περίφημον ἵππο-
φορβεῖον τοῦ πρῶσιου κράτους. [Μ.Σ.]

Τράλλεις (αἱ). Ἀρχαία πόλις τῆς
Λυδίας, κειμένη παρὰ τὴν νῦν πόλιν Ἀϊδί-
νιον ἐπὶ κλιτύσι τοῦ ὄρους Μεσώγιδος ἐπὶ
τοῦ Εὐδωγος παραποτάμου τοῦ Μαιάνδρου
εἰς θέσιν εὐφορώτατην καὶ χαριστάτην,
δι' ὃ καὶ Ἀνθεία προγενεστέρως ἐκαλεῖτο.
Ἐν αὐτῇ εἶχε διαμείνει ἐπὶ τινα χρόνον ὁ
Καῖσαρ, οὗ καὶ ἀγαλμα ὑπῆρχεν ἐν ἐνὶ τῶν
ναῶν της. [Πς.]

Τρανή Λάκα. Χωρίον τοῦ δήμου Θελοπούσης, τῆς ἐπαρχίας Γορτυνίας ἔχειν 168 κατ.

Τράνι. Πόλις τῆς Ν Ἰταλίας ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς 45 χμ. ΒΔ τῆς Βάρης μετὰ 28 000 κατ. ἔχει ἀρχαῖον φρούριον ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου Β' καὶ παράγει σιτηρά, καρπούς, οἶνους καὶ ἔλαιον. Κατεστράφη τῇ 1134 ὑπὸ τοῦ νορμανδοῦ βασιλέως Ρογήρου, ἀλλὰ ταχέως ἠνωρθώθη.

Τρανσβάαλ (Transvaal) ἡ Νοτιο-αφρικανικὴ Δημοκρατία ἀπὸ τοῦ 1884. Ὁμοσπονδιακὴ δημοκρατία τῶν Βόερς κειμένη μεταξὺ Λιμπόπου Β, τοῦ ὅρους τοῦ Δράκοντος Δ καὶ ΝΔ καὶ τοῦ Βάαλ Ν καὶ ἔχουσα ἐπιφάνειαν 296 τχμ., καὶ 750 000 κατ., ὧν αὐτοὶ 50 000 Βόερς, πρωτεύουσά ἐστιν Πραιτωρία καὶ κυριώτεράς πόλεις Πότσεφστρουμ, Ἰωαννισβέργην, Ἀϊδελβέργην, Λυεμβούργον. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι διάφορον ἀλλὰ καὶ ἄλλ' ἐν γένει ἐξαιρετικὸν ἔχει πηγὰς ἐλαίου, μεταλλεῖα χρυσοῦ, σιδήρου, χαλκοῦ κτλ., πολὺ πλουσίας καὶ ἐκτεταμένους νομάς, πολλοὺς ποταμούς πεδιάδας, ἀλλ' ἡ βιομηχανία τῆς εἶναι ὀλίγον ἀνεπτυγμένη καὶ ἡ ἐξαγωγή τῆς σχεδὸν μηδαμινή. Τὸ Τ. ἰδρύθη τῇ 1848 ὑπὸ ἀπείκων Ὀλλανδῶν ἡ Βόερς φυγόντων τὴν ἀγγλικὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἀνδρέου Πραιτωρίου (Pretorius). Τῇ 1877 οἱ Ἀγγολοὶ ἐπεχείρησαν νὰ προσαρτίσωσι τὴν χώραν ταύτην, ἀλλ' εὐρόντες λίαν ἐνεργητικὴν ἀντίστασιν τῇ 1881 ἠναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς τῇ 1884, διατηροῦντες ὅμως ἐν εἶδος ἐπικυριαρχίας. [Πς.]

Τρανσουλτανία (γερμ. Siebenbürgen, οὐγγρ. Erdély ἐξ οὗ καὶ Ἑρδελία). Ἐκτεταμένη χώρα τῆς αὐστρουγγρικῆς μοναρχίας, μεταξὺ τῆς κυρίως Οὐγγαρίας Β καὶ Δ μεθ' ἧς εἶναι διοικητικῶς συννηωμένη καὶ τῆς Ῥωμανίας Ν καὶ Δ ἔχουσα ἐμβαδὸν 55 725 τχμ. καὶ 2 110 000 κατ., ὧν οἱ ἥμισυ εἰς Ῥωμῶνοι τὸ δὲ ὑπόλοιπον Γερμανοὶ καὶ Μαγυάροι, πρωτ. δὲ τὸ Κολοσβάρ ἡ Κλαουζεμβούργον. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ψυχρὸν εἰς τὰ ὄρεϊνά καὶ θερμότερον εἰς τὰ πεδινά· ἔχει ἑδαφὸς εὐφορὸν, ἀλλὰ κακῶς κεκαλλιεργημένον, ἀβρυνίαν ἐξαιτίαν εἰλῶν, δυναστήν κτηνοτροφίαν, πολὺ ἀριθμὸν καὶ πλουσιώτατα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ὑδραργύρου, ἀρσενικοῦ κτλ. καὶ παράγει πολυτίμους λίθους, μάρμαρα θεῖον, ἔλαιον κτλ. Ἡ βιομηχανία τῆς εἶναι σχεδὸν μηδαμινή, ἀλλὰ τὸ ἐμπόριόν τῆς πολὺ σημαντικὸν διεξαγόμενον κυρίως ὑπὸ Ἑλλήνων, Βλάχων καὶ Ἀρμενίων. Ἡ Τ. κατοικουμένη ἀρχικῶς ὑπὸ τῶν Δακῶν κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Τραϊάνου ἀποτελέσασα μέρος τῆς Τραιανῆς Δα-

κίας. Ἐγκαταλειφθεῖσα ὅμως ὑπὸ τοῦ Δύρη-λιανου περιήλθεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς Γότθους, Οὐνους, Ἀδάρους καὶ τέλος τῇ 1004 εἰς τοὺς Οὐγγυροὺς, ἐπὶ τοὺς ἠκολούθησε πάντοτε τὰς τύχας τῆς Οὐγγαρίας. Τῇ 1526 δ' Ἰωάννης Ζάπολθα ἀποστερηθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Δ' τοῦ προσενηχθέντος αὐτῷ στέμματος τῆς Οὐγγαρίας ἐκέρχθη αὐτόνομος ἡγεμὼν ἐν Τ. τῇ συνδρομῇ τῶν Τούρκων ὅς' ὦν τὴν ἐπικυριαρχίαν διετέλεσαν οἱ διάδοχοί του μέχρι τοῦ 1687. Τῇ 1699 δ' αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος Δ' διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάρλοβιτς ὑπήγαγε τὴν Τ. εἰς τὴν αὐστριακὴν κυριαρχίαν, ἀλλὰ τῇ 1765 ἀνεκέρχθη ὑπὸ τῆς Μαρίας Θηρεσίας εἰς ἴδιον μέγα δουκάτον, ὅπερ ἐγένετο τῇ 1849 θέατρον αἰματηρῶν μαχῶν μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ τῶν εἰσβαλόντων πρὸς ἐπικυρίαν τῆς Κυβερνήσεως Ῥωστικῶν στρατευμάτων, ὁριστικῶς δὲ ἀπὸ τοῦ 1868 ἠνώθη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας. [Πς.]

Τράου (Trau). Πόλις τῆς ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ Δαλματίας 47 χμ. ΒΔ τοῦ Σπαλάτου μετὰ 3 000 κατ. ἔχει μικρὸν λιμένα ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς, ὥραϊον μητροπολιτικὸν ναὺν, ὅστις εἶναι τὸ σημαντικώτερον θρησκευτικὸν οἰκοδόμημα τῆς Δαλματίας καὶ παράγει οἶνους καὶ ἔλαια ἐκτιμωμένας. Ἡ πόλις αὕτη λέγεται κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν Σαρακενῶν, κατὰ δὲ τὸν 1' αἰῶνα ἤτο δημοκρατία. Τῇ 991 παρεδόθη εἰς τοὺς Ἑνετοὺς οἵτινες τὴν διετήρησαν παρὰ τὰς ἀξιώσεις τῶν Οὐγγυρων μέχρι τοῦ 1797, ὅτε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάμπο Φόρμιο παρεχωρήθη εἰς τὴν Αὐστρίαν. [Πς.]

Τράουν (Traun). Παραπόταμος τοῦ Δουναβίου. διαρρέων τὴν ὥραιαν λίμνην τῆς Τράουν (πλησίον τῆς πόλεως Γμοῦνδεν) καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 180 χμ. πλησίον τοῦ Λίντς. [Μ.Σ.]

Τραουνστάϊν (Traunstein). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ βαυαρικῇ νομῇ Ἀνω Βαυαρίας ἔχουσα 5 407 κατ. καὶ συχνάζουμένη καὶ διὰ τὸ κλίμα καὶ διὰ τὰ λουτρά τῆς ὑπὸ πολλῶν ἀσθενούντων. [Μ.Σ.]

Τραουτενάου (Trautenau τσεχ. Trutnov). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημία, ἔχουσα 11 235 κατ. καὶ ἀρχαίαν βιομηχανίαν κυρίως λινῶν ὑφασμάτων. [Μ.Σ.]

Τράπα ἡ νηξ' οὐ μὲν νη. Βλ. Τρίβολο δ' ἐνυδρὸς.

Τράπανι (Trapani, τὸ πάλαι Δρέπανον). Ὀχυρὰ πόλις καὶ λιμὴν τῆς Σικελίας, πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐπὶ τοῦ ἐπίσης ταυτωνύμου τῆς ἀκρωτηρίου εἰς τὰ Δ τῆς νήσου μετὰ 42 000 κατ. ἔχει

πόλις αὕτη ἔχει καλὰς οἰκοδομὰς, ὥραιον λιμένα, πολλὰ μνημεῖα, ἐρείπια ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης, βιομηχανίαν περιζητήτων ἀντικειμένων ἐξ ἐλεφαντίνου καὶ κεραλλίου, παράγει δὲ ἄλας, θείον, σόδαν, κοράλλια, ἀλάβαστρον καὶ οἶνους. Ἐμπορίον διεξάγει σημαντικόν. — Ἡ ἐπαρχία Τ. κειμένη Δ τῆς τοῦ Πανόρμου ἔχει ἐπιφανέαν 3 145 τχμ. καὶ 210 000 κατ. [Πς.]

Τράπεζαι καλοῦνται ἰδρύματα τοῦτο μὲν διευκολύνοντα τὴν χρηματικὴν συναλλαγὴν, τοῦτο δὲ παρέχοντα ἢ προμηθεύοντα πίστωσιν καὶ ἱστορικῶς μὲν ἡ διευκόλυνσις τῆς χρηματικῆς συναλλαγῆς ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐργασία τῶν Τ., τανῦν ὅμως αἱ Τ. εἶναι κυρίως πιστωτικὰ ἰδρύματα καὶ οἱ καὶ οὐκ ἀπεκλείσθη ἀπ' αὐτῶν οὐτε ἐκεῖνη ἡ ἐργασία. Τὸ κατ' ἀρχὰς κατὰ τὸν μεσαίωνα ἀνεπτύχθη τὸ ἔργον τοῦ ἀργυραμοιβοῦ, ἀναγκαῖον καταστάν διὰ τῆς πληθύσεως διαφορωτάτων νομισμάτων· κυρίως δὲ οἱ Ἱταλοὶ (Λομβαρδοὶ) καὶ Ἑβραῖοι ἐκαλλιέργουν τὸν κλάδον τοῦτον εἰς πολλὰς εὐρωπαϊκὰς πολιτείας, ἵνα δὲ καταστήσωσι μᾶλλον καρποφόρον τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἐκεῖνην κεφάλαιον, κατεγίνοντο καὶ εἰς δανειστικὰς ἐπὶ ἐνεργείᾳ πράξεις. Καθ' ὅσον δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐβεβλιώνοντο τὰ τῶν νομισμάτων καὶ ἀπέβαλλε τὸ ἄλλοτε πρωτεύον ἔργον τοῦ ἀργυραμοιβοῦ τὴν μεγάλην σημασίαν του, συνεπληρώθη καὶ ἀντικατεστάθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου τῶν συναλλαγματικῶν. Οἱ ἀργυραμοιβοὶ δὲ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας των ἐθεωροῦντο καὶ ὡς ἄνθρωποι ἐμπιστοσύνης, ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἰδίων αὐτῶν κεφαλαίων εἶδε νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα, ἀνεπτύχθη τὸ σύστημα νὰ ἐμπιστευθῶνται καὶ ἄλλοι αὐτοῖς τὰ χρήματά των, καὶ νὰ ἐκτελῶσιν οἱ ἀργυραμοιβοὶ πληρωμὰς διὰ λογαριασμὸν τούτων, ὅπερ ἡδύνατο καὶ νὰ γίνῃ δι' ἀπλοῦ συμφηρισμοῦ ὅταν πιστωτὴς καὶ χρεώστης ᾖσαν ἀμφοτέρω πελάται τοῦ ἀργυραμοιβοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως κυρίως ἐν Ἱταλίᾳ πολλάκις συνέβαινε ἡ τοιαύτη ἐμπιστοσύνη τῶν πελατῶν νὰ παρακινῇ τοὺς τραπεζίτας εἰς κατάχρησιν αὐτῆς ἐπιδιδόμενος εἰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις, ἐφάνη ἀναγκαῖα ἡ σύστασις δημοσίων τραπεζικῶν ἰδρυμάτων. Οὕτως ἰδρύθη τῷ 1517 ἐν Ἑνετίᾳ ἡ τράπεζα τοῦ Ριάλτου (banca di Rialto), ἥτις παρὰ τὴν Τ. τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ὑπῆρξεν ἡ πρώτη δι' ὀρισμένων προνομίων προικισθεῖσα Τ. τῆς Ἱταλίας (ἡ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἦτο ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐνωσις δανειστῶν τῆς δημοκρατίας ἔχουσα τὴν διαχείρισιν ὀρισμένων εἰσοδημάτων ταύτης). Ἐνῷ ἄλλοτε ἡ χρησιμοποίησις τῶν παρακαταθηκῶν τῶν πελατῶν ἐγένετο ἐν μέρει μόνον καταχρη-

στικῶς, ἐν τοῖς κατόπιν ἀνεπτύχθη κεκατονισμένη καὶ δεδικαιολογημένη χρῆσις αὐτῶν, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὁποίας αἱ Τ. οὐ μόνον ἡδύνατο νὰ παραιτηθῶσι τὴν ἀπαιτήσιν ἰδίων τελῶν διὰ τὰς παρακαταθήκας ἀλλὰ καὶ νὰ πληρώνωσι δι' αὐτὰς τόκους. Τοιούτοτρόπως τὰ τῶν Τ. προσέλαβον ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν σημερινὸν χαρακτῆρα τῶν, ἦτοι τὸν πιστωτικὸν ἰδρυμάτων, ὅτινα ἀφ' ἐνὸς δανεῖζονται ξένα διαθέσιμα κεφάλαια ἵνα ἀφ' ἑτέρου παρέχωσι ταῦτα εἰς ἐκεῖνους εἰσίντες ἔχουσι χρεῖαν αὐτῶν καὶ χρειάζονται μὲν αἱ Τ. καὶ ἰδίον κεφάλαιον ἵνα ἐμπνεύσωσι τῷ κοινῷ ἐμπιστοσύνην καὶ ἔχωσι πλήρη ἐξουσίαν τῆς διαχειρίσεως, ἀλλὰ ἡ εὐρύτης καὶ ἔκτασις τῶν πράξεων των ὀρίζεται πολὺ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ξένων κεφαλαίων ὅτινα κατορθώνουσι νὰ προσελκύσωσιν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι σπανιώτατα μία Τ. καλλιεργῇ ἐξ ἴσου πάντας τοὺς κλάδους τῆς τραπεζικῆς ἐργασίας, τοῦναντίον δὲ αἱ πλεῖστα περιορίζονται εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν. Σπουδαῖος κλάδος εἶναι ὁ τῶν καταθηκῶν, αἵτινες γίνονται εἴτε πρὸς ἀπλὴν διαφύλαξιν εἴτε πρὸς διαχείρησιν (π. γ. ὅταν αἱ Τ. ἐκτὸς τῆς διαφύλαξεως χρεωγράφων φροντίζωσι διὰ τὴν εἰσπραξίν των ληξιπροθέσμων τοκομεριδίων, τῇ ἀνταλλαγῇ ἐκκυβευθέντων χρεωγράφων κλ.) εἴτε καὶ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν τῶν Τ., ὅταν δέχωνται ὅπλα δὴ αὐταὶ ξένα χρήματα ὑποχρεώμεναι μὲν εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐπὶ τῇ καταγγελίᾳ των ἢ ἀνευ αὐτῆς κλ., ἀλλὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐν τῷ μεταξὺ χρησιμοποίησεως αὐτῶν. Διὰ τὰς τοιαύτας καταθήκας πληρώνουσι συνήθως τόκους, ἐὰν ἐδόθησαν ἐκεῖναι δι' ὀρισμένον καιρὸν ἢ ἐπὶ καταγγελίᾳ. Ἡ δὲ ἐνωρὶς κατέστη συνήθεια νὰ διδῶσιν αἱ Τ. διὰ τὰς καταθήκας ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐμφαινούσας καὶ τοὺς τυχόν ἔρους τῆς ἀποδόσεως. Ἡ δὲ παραχώρησις τῶν ἀποδείξεων τούτων εἰς τρίτον ἐγένετο σὺν τῷ χρόνῳ πρακτικὸν μέσον ἐξισώσεως ἀπαιτήσεων, διευκολύνθη δὲ τοῦτο σπουδαῖως ἀφ' ὅτου αἱ ἀποδείξεις ἐξεδίδοντο ἀπλῶς ἐπὶ τοῦ «κομιστοῦ» οὐχὶ δὲ ῥητικῶς ἐπ' ὀνόματι τοῦ καταθέσαντος τὰ χρήματα, διότι ἐκυκλοφόρου ἐλευθέρως φυλάττουσαι τὴν ἀξίαν των διὰ τῆς εἰς τὴν Τ. παρεχομένης κοινῆς πίστεως. Μετὰ τῆς μετατροπῆς τῶν καταθηκῶν εἰς δάνεια αἱ ἀποδείξεις προσέλαβον καὶ ἄλλον χαρακτῆρα, ἐδημιουργήθησαν τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια (βλ. λ.) καὶ μόνον μικρὸν βῆμα ὑπῆρχε τότε πλεόν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν γραμματίων εἰς ὀρισμένων καταθέτας μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοιούτων ἀντὶ μετρητῶν εἰς ἕκαστον τυχόντα. Ἀφ' ἑτέρου τὸ σύστημα τῶν καταθηκῶν συνεπῆνεγκε τὴν εὐκολίαν τοῦ νὰ δια-

θέσῃ τις τὰ κατατεθέντα χρήματα πρὸς πληρωμὴν ἀπαιτήσεων τρίτου τινὸς δι' ἐπιταγῆς. Μετὰ τῆς διαφυλάξεως χρεωγράφων συνδέεται καὶ ἡ ἀγορὰ καὶ πώλησις τοιούτων διὰ ξένον λογαριασμόν· δύνανται δὲ νὰ χρησιμεύσωσι τὰ κατατεθέντα χρεώγραφα πάλιν ὡς ἐνέχυρον (ἀσφάλεια) διὰ πίστωσιν ἀνοικτῆν τοῦ πελάτου (βλ. κατωτέρω). Μεγάλην σημασίαν ἔχει καὶ τὸ σύστημα τοῦ συμψηφισμού (giro) χρησιμεύον κυρίως διὰ τὴν ἀμοιβαίαν ἐξίσωσιν τῶν μεταξὺ τῶν πελατῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Τ. πελατῶν ὅσοι ἔχουσι καταθήκην παρ' αὐτῇ. Ἡ Τ. δέγεται παρ' αὐτῶν οὐ μόνον μετρητὰ, ἀλλὰ καὶ τοκομερίδια, ἐπιταγὰς καὶ συναλλάγματα, φροντίζει διὰ τὴν εἰσπραξίν τούτων καὶ πιστώνει τὸν πελάτην μετὰ τὴν εἰσπραξίν διὰ τοῦ ἀναλόγου ποσοῦ, οὗτος δὲ δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ εἰς τὴν πίστωσιν αὐτοῦ διατάσσων τὴν μεταγραφὴν ποσῶν ἐκ τοῦ ἰδίου λογαριαμοῦ εἰς ἐκεῖνον ἄλλου πελάτου τῆς Τ. καὶ δεχόμενος μεταγραφὰς ἐκ ξένων λογαριασμῶν εἰς τὸν ἰδίον του κλ. Ἐπίσης σπουδαῖος κλάδος εἶναι ὁ τοῦ τρέχοντος λογαριασμοῦ (compte-courant), καθ' ὃν αἱ Τ. πληρώνουσι τὰς ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πελάτου ἐκδιδόμενας συναλλαγματικές, ἐκτελοῦσι πληρωμὰς, εἰσπράττουσι χρήματα διὰ λογαριασμόν των κλ. Πολλὰκις ἡ Τ. ἀνοίγει τῷ πελάτῃ πίστωσιν καὶ πέρα τῆς δξίας τῆς εἰς μετρητὰ καταθήκης εἴτε ἄνευ εἴτε μετὰ ὀρισμένης ἀσφαλείας (π. χ. παρακαταθήκης χρεωγράφων), ὑπολογίζει δὲ δι' αὐτὴν τόκους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πληρωμῆς δι' ὅσα εἶναι πεπιστωμένη εἰς μετρητὰ, δίδουσα αὐτῇ μικροτέρους τῷ πελάτῃ ἐν ἣ περιπτώσει οὗτος εἶναι πεπιστωμένος. Ὁ κλάδος οὗτος οὐ μόνον φέρει μεγάλας εὐκολίας τῷ ἐμπόρῳ ἀπαλλασσόμενῳ οὕτω πολλῶν χρονοτριβῶν κλ. ἐν τῇ ἐξίσώσει των μετ' ἄλλων λογαριασμῶν καὶ δυναμένη νὰ τοκοθετήσῃ περισσεύοντα χρήματα ἐπὶ τόκῳ ἔστω καὶ μικρῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ βίῳ εἶναι πρακτικώτατος, διότι καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ π. χ. τοσούτον ἀνεπύχθη ὥστε σχεδὸν πᾶσαι αἱ ὅπως οὖν σημαντικαὶ πληρωμαὶ ἐκτελοῦνται δι' ἐπιταγῶν ἐπὶ Τ. Εἰς τὸ ἐμπόριον πολλὰς ὠφελείας παρέχει καὶ ἡ εἰσπραξὶς οὐρανῶποτε συναλλαγματικῶν διὰ μέσου τῶν Τ. ἐπὶ μικρᾷ σχετικῶς προμηθείᾳ διὰ ξένον λογαριασμόν. Κυρίως ὅμως πιστωτικὰ ἰδρύματα γίνονται αἱ Τ. δι' ἄλλων ἐργασιῶν, ὧν σπουδαιότεραι εἶναι ἡ προεξέφλησις συναλλαγματικῶν πρὸ τῆς λήξεως αὐτῶν καὶ ἡ ἀγοραπωλησία συναλλαγματικῶν ἐν γένει, ἡ παροχὴ δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ (ἐμπορεύμασι κλ.) καὶ ἐσχάτως ἀπὸ τοῦ 1852 ἡ συμμετοχὴ τῶν Τ. εἰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις (Τ. τῆς κινήτης πιστώσεως, crédit

mobilier, καλούμεναι οὕτως ἀπὸ τοῦ γαλλικοῦ προτύπου αὐτῶν), ἥτις συμμετοχὴ παρέχει μὲν ἐλπίδα μεγάλων κερδῶν ἀλλὰ καὶ τὴν κίνδυνον ἀπωλείων, ἀπαιτοῦσα ὅθεν ἐκτακτον παίδευσιν καὶ πρακτικὸν νοῦν παρὰ τοῖς διευθύνουσι, δυναμένη ὅμως ν' ἀπεβῇ ὠφελιμωτάτῃ ὅπου τὰ κεφάλαια τῶν ἰδιωτῶν δὲν θὰ ἐπῆρχον. Ἰδιαίτερον εἶδος Τ. εἶναι αἱ ὑποθηκικαὶ, αἵτινες θήλα θὴ δανείζουσι χρήματα ἐπὶ ὑποθήκῃ κυρίως κτημάτων κινήτων. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπιβάλλει εἰς τὴν Τ. πολὺ βαρύτερα βάρη ἢ π. χ. τὸ ἐπὶ ἐνεχύρῳ (συναλλαγματικῇ, ἐμπορεύμασι κλ.) δάνειον, διότι ἡ παροχὴ τοιούτου γίνεται διὰ πολὺ μακροτέραν προθεσμίαν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὰ οὕτω διατιθέμενα χρήματα δεσμεύονται ἐπὶ πολὺν χρόνον· ἐπειδὴ δὲ συγχρόνως συνήθως πρόκειται περὶ μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν, αἱ περισσώτεραι Τ. ἀποκλείουσι τὴν κλάδον τοῦτον τῆς ἐργασίας, ἰδρύθησαν δὲ πρὸς καλλίεργειαν αὐτοῦ ἰδιαίτεροι, ὡς αἱ λεγόμεναι τῆς κτηματικῆς ἢ ἐγγείου πίστεως (crédit foncier). Συγγενεῖς πρὸς ταύτας εἶναι αἱ γεωργικαὶ ἢ ἀγροτικαὶ Τ., σκοπὸν ἔχουσαι τὴν παροχὴν δανείων ἐπὶ σχετικῶς βραχυτέρα προθεσμίᾳ εἰς τοὺς γεωργοὺς ὅπως διευκολύνωσι τὴν ἐτήσιαν ἀναευσμένην καλλιέργειαν τῶν γαιῶν· ἀλλ' αἱ τοιαῦτα Τ. συσχετιζόμεναι πρὸς πολλοὺς ὀφειλέτας καὶ ἀσφάλειαν ἔχουσαι μόνον τὴν ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς κατάσχεσιν καὶ ἐκποίησην τοῦ χορηγηθέντος ἐνεχύρου (συγκομισθέντων καρπῶν, κτηνῶν κ.τ.λ.), πολλὰς δὲ θανάτους ὀφιστάμεναι πρὸς ἐξακριβωσιν τοῦ δξιογράφου τῶν αἰτούντων δάνειον καὶ πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ εἰσπραξίν, δυσκόλως συνιστῶνται καὶ σπανίως ἐπιτυγχάνουσι, καὶ ἔνεκα τούτου ὀλιγίστη ἐλπίς ὑπάρχει νὰ συσταθῇ τοιαύτη Τ. ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἐν τούτοις ἡ σύστασις θὰ ἦτο τόσῳ μάλλον εὐχρῆς ἔργον ὅσην καταστρεπτικὴ κατέστη ἡ καταπίεσις τῶν γεωργῶν ὑπὸ τῆς τοκογλυφίας. Ἰδιαίτερας μνείας δ' ἄξια εἶναι αἱ Τ. ἀμοιβαίας πίστεως, ἡ τοῦ λαοῦ ἡ τῶν προκαταβολῶν εἶναι ἀπὸ τοῦ 1850 ἰδρύθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Schultze-Delitzsch, σκοποῦσαι νὰ μεταδώσωσι τὰ γὰρὰ τῆς πίστεως καὶ εἰς τὰς ἐργατικὰς ἰδίους τάξεις. Ἀπαρτίζονται αὐταὶ ἐξ ἑταιριῶν, ὧν οἱ μέτοχοι καταβάλλουσιν μικρὸν τι χρηματικὸν ποσόν (3 μάρκα) λόγῳ συντάξεως εἰς τὴν ἑταιρίαν ὡς καὶ ἀσήμενον μηνιαίαν εἰσφορὰν, ἥς ἡ πληρωμὴ παύει ἅμα συμπληρωθῇ τὸ ποσόν 40-120 μάρκων, ὅτε παραδίδεται εἰς τὸν καταβαλόντα μία μετοχὴ· δύναται ὅμως ἑκαστος καὶ διὰ μεγαλυτέρων καταβολῶν ταχύτερον ν' ἀποκτήσῃ τοιαύτην. Ἐκαστος μέτοχος δύναται νὰ δανειοθῇ μὲ μόνον τὴν ὑπογραφὴν του, τι κατέβαλεν, ἵνα δὲ δα-

νεισθῇ πλειότερα, απαιτοῦνται καὶ ἄλλαι υπογραφαὶ ἑταίρων, πληρῶναι δὲ τόκον διὰ τὰ δανεισθέντα γρήματα 4-8 % καὶ μικρὰν προμήθειαν, δι' ὧν αὐθάνει τὸ ἑταιρικὸν κεφάλαιον ἢ τὸ διανεμητέον μέρος. Ἡ Τ. χρησιμεύει καὶ ὡς δανειστικὸν κατ' ὄψιν καὶ ὡς ταμειότηριον, τὰ μέγιστα δὲ ὡφέλησεν ἡ ἴδρυσις αὐτῶν ἀπανταχοῦ ὅπου εἰσῆχθη, καταστήσασα τὴν πτωχὸν ἐργάτην οἰκονόμον, ἐγκρατῆ, τίμιον καὶ φιλόπονον.

Ἐν Ἑλλάδι τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν Τ. κατέχει ἡ Ἑθνικὴ Τ. ἱδρυθεῖσα τῷ 1843 ὑπὸ διοικητὴν τὸν Γ. Σταύρου ὡς ὑποθηκικὴ καὶ προεξοφλητικὴ. Αὕτη ἔλαβεν εἰτα τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν γραμμάτια ἐξαργυρωτέα εἰς τὴν ἐμπόρῳ καθ' ἑλκας τὰς ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου, ἐκτὸς ἐν τῷ πρώτῳ Ἰονίῳ κράτει καὶ ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας. Ζητὰ τὰ μέρη ταῦτα τὸ ἴδιον δικαίωμα ἔλαβον ἡ Ἰονικὴ Τ. καὶ ἡ Τ. Ἡπειροθεσσαλίας, κατόπιν ὁμοῦ ἐδόθη τὸ δικαίωμα τῆς καταναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν γραμματίων εἰς τὰς 3 τραπέζας ἀδιακρίτως. Ἡ Ἑθνικὴ Τ. δέχεται καὶ καταθέσεις ἰδιωτικῶν κεφαλαίων ἐντόκου καὶ ἀτόκου, ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς δι' ὁμολογιῶν προμθελίας κεφαλαίων (ὡς αἱ Τ. κτηματικῆς πίστεως) καὶ τῆς χρηγῆρας δανείων εἰς γεωργικημάτων, καὶ δέχεται πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν πιστώσεων τῆς μετοχῆς βιομηχανικῶν ἑταιριῶν. Χορηγῆσασα δὲ τῷ δημοσίῳ καὶ τοῖς δήμοις μάλιστα χρηματικὰ κεφάλαια κατέστη ἐν τῶν οὐσιωδεστέρων ἐλατηρίων τῆς οἰκονομικῆς διαχειρήσεως τῆς Ἑλλάδος. [Γ.Β.]

Τραπεζικὸν γραμματίον καλεῖται γραμματίον (ἐπιταγὴ) ὀνομαστικῆς ἀξίας στρογγύλου τινὸς ποσοῦ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τραπέζης τινὸς καὶ πληρωτέον ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας τοῖς μετρητοῖς εἰς τὴν παρουσίᾳ ζῶντα αὐτὸ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει. Δύναται δὲ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Κράτους τὴν χαρακτῆρα νομικοῦ μέσου πληρωμῆς οὐχὶ μόνον ἀπέναντι τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ τραπέζης, ἀλλὰ καὶ τῶν ταμείων τοῦ Κράτους καὶ τῶν πολιτῶν ἐν γένει. Ἐν τῇ διοργανώσει τῶν ἐκδιδουσῶν τοιαῦτα τραπέζων κύριον μέλημα τοῦ Κράτους εἶναι ὅτι τὰ Τ. γ. πρέπει νὰ εἶναι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐξαργυρωτέα πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τούτου χρησιμεύει ἡ ὑποχρέωσις νὰ κρατῇ ἡ τράπεζα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῆς ἀνάλογον μεταλλικὸν ἀποταμίευμα καὶ νὰ καλύπτεται τὸ περίσσευμα τῶν κυκλοφορούντων Τ. γ. δι' ἄλλων ἀξίων εὐκόλως εἰς μετρητὰ μετατρέπομένων. Ἡ πείρα ἐδίδασκεν ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀρκεῖ, καθ' ὅσον κυρίως εἰς μεγάλα τραπεζικὰ ἱδρύματα δὲν ἐπανέρχονται συγχρόνως ἅπαντα τὰ Τ. γ. καὶ αἱ διὰ πανικοῦ τινος τυχόν προ-

καλούμεναι σωρηδὸν αἰτήσεις ἐξοφλήσεως παρέρχονται ταχέως πάλιν. Παρ' ἡμῖν τὸ ἀποταμίευμα, ὡς καὶ συνήθως ἐν Εὐρώπῃ, ὤρισθη εἰς τὸ ἐν τρίτον τοῦ εἰς ἐμφανίσειν ἀπαιτητοῦ παθητικοῦ συγκειμένου ἐκ Τ. γ. καὶ ἀτόκων καταθέσεων, τῶν λοιπῶν $\frac{2}{3}$ ἐκπροσωπούμενων ὑπὸ ἐμπορικῶν γραμματίων καὶ δημοσίων χρεωγράφων. Μετεβλήθη δὲ τοῦτο ἀφ' ὅτου εἰσῆχθη ἡ καταναγκαστικὴ κυκλοφορία (βλ. λ.) τῶν Τ. γ. συνεπεία τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους. [Γ.Β.]

Τραπεζιον καλεῖται ἐν τῇ γεωμετρίᾳ τετράπλευρον οὐ μόνον δύο πλευραὶ εἶναι παράλληλοι.

Τραπεζῖται. βλ. Ὀδόντες.

Τραπεζοειδὲς ὄρος (ἀγγλ. Table mountain) καλεῖται ὄρος ὑψόμενον 1092 μ. πρὸς Ν τῆς Πόλεως τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐν τῇ Ν Ἀφρικῇ, καὶ οὗ ἡ κορυφὴ ἀποτελεῖ ἐπίπεδον πλάτους 2 χμ. [Μ.Σ.]

Τραπεζοειδὴς καλεῖται ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ὁ κατὰ τὸ ἐπίσθιον καὶ ἀνώτερον μέρος τοῦ κορμοῦ ὑπάρχων μῦς, ἐκφυόμενος ἀπὸ τοῦ ἰνιακοῦ ὀστέου, ἀπὸ τοῦ ἐπίσθιου τραχηλικοῦ συνδέσμου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου αὐχενικοῦ καὶ τῶν δέκα πρώτων θωρακικῶν σπονδύλων, καταφυόμενος δὲ εἰς τὴν ἀκανθὰν τῆς ὠμοπλάτης. Ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι τὸ ἔλκειν τὸν ὦμον καὶ τὴν ὠμοπλάτην πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἄνω. [Ρ.Ν.Β.]

Τραπεζοντή. Χωρίον τοῦ δήμου Φάριδος τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος, ἀριθμοῦν 142 κατείκους.

Τραπεζοῦντιος Γεώργιος. Ἑλληνὸς λόγιος, γενν. τῷ 1396 ἐν Χανδακί (Ἡρακλείῳ) τῆς Κρήτης ἐκ γονέων Τραπεζουντίων. Μεταβάς τῷ 1430 εἰς Ἰταλίαν τὴν προσκλήσει τοῦ γερουσιαστοῦ Φραγκίσκου Βαρβάρου, ἔμαθεν ἐκεῖ τὴν Λατινικὴν, διδάξας δὲ ἐπ' ὀλίγον τὴν Ἑλληνικὴν ἐν Βικεντίᾳ διεδέξατο εἰτα τὸν Φίλιππον ἐν Ἑνετίᾳ ὡς καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς προσκτιγόμενος ἐντεῦθεν μεγάλην φήμην ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ πάπα Εὐγενίου εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ γραμματεὺς τούτου διετέλεσε καὶ ἐπιτυχέστατα ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν. Ὁ διάδοχος τοῦ Εὐγενίου Νικόλαος δ' Ε' ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν εἰς τὴν Λατινικὴν μετάφρασιν τῶν Ἑλλήνων συγγραμμάτων. Δυστυχῶς ὁμοῦς τὴν ἐντολὴν ταύτην δὲν ἐτετέλεσε μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας, μεταφράζων ἐπιπολαιῶς καὶ παραλείπων σελίδας καὶ ὁλόκληρα βιβλία, καὶ προσέλιχεν οὐχὶ μόνον τὴν ὑπόμνησαν δὲ ἤθελε νὰ ἐπισπύσῃ τὴν ἐργασίαν ἵνα ταχύτερον πληρωθῇ, ἀλλὰ καὶ δυσπρόστησε τὸν πάπαν τοσοῦτον ὥστε ἐδέησεν ὁ Τ. νὰ ἀναχωρήσῃ τῷ 1453 ἐκ Ῥώμης καὶ ζῆσιν ἐπὶ τινὰ χρόνον μετὰ τῆς συζύγου καὶ

τῶν τέκνων του ἐν μεγάλῃ πενίᾳ ἐν Νεαπόλει, μέχρις οὗτου τῇ μεσιτεῖζ τοῦ Φραγκίσκου Φιλέλου εἶλαβε πάλιν τὴν προτέραν θέσιν του. Συγγρόνως δὲ περιῆλθε καὶ εἰς φιλολογικὰς ἐρίδας μετὰ ἄλλων λογίων τῆς ἐποχῆς, αἵτινες βεβαίως δὲν ἠῤῥησαν τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ. Τῇ 1464 μετέβη εἰς Κρήτην καὶ Βυζάντιον, ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ῥώμην ἀπέθανε τῇ 1485 ἢ 1486. Λατινιστὶ ἔγραψε Ῥητορικὴν, Περί τῶν 8 μερῶν τοῦ λόγου, Διαλεκτικὴν, σχόλια εἰς τινὰς λόγους τοῦ Κικέρωνος, θρησκευτικὰ τινὰ, Παραβολὴν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐριστικά κλ., πρὸς δὲ μετέφρασε τινὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ὃν ὑπερήσπισε κατὰ τοῦ Πλήθωνος, τὴν Μεγάλαν συνταξιν τοῦ Πτολεμαίου κλ., ἑλληνιστὶ δὲ ἐκτός ἐπιστολῶν διατριβὰς θρησκευτικὰς, πολιτικὰς, φιλολογικὰς, ὡς καὶ ἑλληνικὴν Γραμματικὴν. [Κ.Ν.Σ.]

Τραπεζοῦς. Ἀρχαία πόλις τῆς Ἀρκαδίας ἣς τὴν θέσιν παραδέχονται παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Φλωρί τοῦ δήμου Γόρτυνος, διατελέσασα μετὰ τὴν Τεγέαν ἔδρα τῶν Ἀρχαίων βασιλέων. [Α.Α.]

Τραπεζοῦς (τουρκ. Tarabizon, γαλλ. Trébizonde). Πόλις καὶ σπουδαιότατος λιμὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου βιλαετίου, κειμένη ἐπὶ τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου παρὰ τὸν ποταμὸν Ὑσσόν (νῦν Μοῦτρεκα) παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Κολάτ-Δάγ 140 χμ. ΒΑ τοῦ Ἐρζερούμ καὶ 890 Α τῆς Κων/πόλεως, μετὰ 50 χιλ. κατ., ὢν 18 χιλ. Χριστιανί, ἦτοι Ἑλληνας καὶ Ἀρμένιοι. Ἐχούσα ἀκρόπολιν καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν, διαιρεῖται εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν καὶ προάστεια, διεξάγει δὲ μετὰ τῆς Περσίας, Κων/πόλεως, Αὐστρίας καὶ Ἀγγλίας ἀρκετὰ εὐρὺ ἐμπόριον μεταξωτῶν, βάμβακος καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, εἰνων, καρπῶν, ἰδίως λεπτοκαρύων, ἐλαίου, καπνοῦ, ἀρωμάτων κλ. Εἶναι ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, Εὐρωπαίων προξένων, ἀρχιεπισκόπου Ἀρμενίου καὶ μητροπολίτου Ὁρθόδοξων, οἵτινες ἀποτελοῦσι μεγάλην κοινότητα μετὰ 11 ναῶν καὶ ἀξιολόγων σχολείων, καὶ δὴ γυμνασίου καλουμένου Φροντιστηρίου. Οἱ Τούρκοι ἔχουσι πολλὰ τεμένη ἐκ χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Πρὸς Α εἰς ἀπόστασιν 11 χμ. εὐρίσκεται ὁ μέγας λιμὴν Πλατάννα (ἡ ἀρχαία Ἐρμώναςσα). Ἡ Τ., κληθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ ὁμοίου τραπέζης σχήματός της, εἶναι λίαν ἀρχαία πόλις οἰκισθεῖσα πιθανῶς περὶ τὸ 756 π. Χ. ὑπὸ Ἑλλήνων ἀποίκων ἐκ Σινώπης εἰς οὓς προσετέθησαν καὶ Ἀρχαῖες. Ἐπὶ τινα χρόνον διετέλεσεν ὑποτέλης τοῖς βασιλεῦσι τοῦ Πόν-

του· ἐπὶ δὲ τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἰδίως δ' ἐπὶ Ἀδριανοῦ, ἀπῆλθεν αὐτονομία καὶ ἤκμασε πολὺ διὰ τοῦ ἐμπορίου, ἐπὶ μακρὸν διατηρήσασα τοὺς ἐλευθέρους θεσμούς της. Ὑπὸ τῶν Γότθων ἐπυρπολήθη καὶ ἐληγελατῆθη, ἀλλὰ ταχέως ἀνέστη ἐκ τῶν ἐρείπων της, γενομένη πρωτεύουσα τοῦ βυζαντ. θεσμοῦ Ἀρμενικοῦ μέχρι τοῦ Η' αἰῶνος καὶ εἰτα τοῦ τῆς Χαλδίας μέχρι τοῦ 18' ὡς καὶ ἔδρα μητροπολίτου. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως τῇ 1204 καὶ τὸν ἐπακολουθήσαντα δισμελισμὸν εἰς Ἀλξίσιος (βλ. λ.) ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν κατέρυγεν εἰς τὴν Τ. καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ τῶν περιχώρων ἔδρυσεν κράτος ὁπερ ἐκάλεσεν αὐτοκρατορίαν τῆς Τ. Ὅτε οἱ Παλαιολόγοι ἀνέκκτησαν τῇ 1261 τὴν Κων/πολιν ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τ. δὲν ὑπῆχθη ἡ ψιλὴ δυνάμει ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Βυζαντίου. Ἡ δυνάστησις τῶν Κομνηνῶν ἤρξεν ἀπὸ τοῦ Ἀλξίου Α', ὡς προείπομεν, οὗτινος διάδοχοι ὑπῆρξαν οἱ ἑξῆς: Ἀνδρόνικος Α' τῇ 1222, Ἰωάννης Α' 1235, Μανουὴλ Α' 1238, Ἀνδρόνικος Β' (βλ. λ.) 1263, Γεώργιος Α' 1266, Ἰωάννης Β' 1280, Ἀλέξιος Β' (βλ. λ.) 1297, Ἀνδρόνικος Γ' (βλ. λ.) 1330, Μανουὴλ Β' 1332, Βασίλειος Α' 1332, (Εἰρήνη 1340, Ἄννα 1341, Ἰωάννη Γ' 1344, Μιχαὴλ 1341-1342), Ἀλέξιος Γ' (βλ. λ.) 1349, Μανουὴλ Γ' 1390, Ἀλέξιος Δ' (βλ. λ.) 1417, Ἰωάννης Δ' 1446. Μετὰ τὸν θάνατον τούτου τῇ 1458 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Δαυὶδ ἀνῆλθεν ἐκ σφετερισμοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον, προσβληθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ Β', ἠναγκάσθη νὰ παραδῶσῃ εἰς τούτον τὴν θυγατέρα του Ἄνναν ὡς σύζυγον, ἐπὶ τῇ ὁρῇ ὅπως διατηρήτῃ τὰς κτήσεις του· παρὰ σπονδῆσας ὁμως ὁ Μωάμεθ κατέκτησε τὴν Τραπεζοῦντα τῇ 1461 καὶ ἀπήγαγεν εἰς Κων/πολιν τὸν Δαυὶδ ὅστις ἐθανατώθη ἐκ μετὰ 6 ὡλῶν του τῇ 1465, τοῦ ἐβδόμενου διαφυγόντος εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ὑπετάχθη κατὰ τινὰς, εἰς Πελοπόννησον, γενομένου ἐκεῖ γενάρχου τῶν Κομνηνῶν τῆς Μάνης (πρβ. Fallmerayer, Ἱστορία τῆς ἐν Τ. αὐτοκρατορίας, Μόναχον 1827). Ἡ Τ. ἐκτοτε κατέστη πρωτεύουσα τουρκικοῦ βιλαετίου ὁπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς μέρος τοῦ ἀρχαίου Πόντου, εἶναι ὁμορον τῶν τῆς Σεβαστείας τοῦ Ἐρζερούμ καὶ τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσίας, ἔχει ἐμβ. 31 300 τγμ. καὶ 1 047 000 κατ., εἶναι ἐν γένει ὁρεινὸν καὶ περιλαμβάνει λατομεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀνεκμετάλλευτα. Πρὸς Ν τῆς πέλειος Τ. εὐρίσκεται περιώνυμος μονὴ Σουμελά. Πρβλ. καὶ Ἱστορίαν καὶ στατιστικὴν Τ. ὑπὸ Σαβ. Ἰωαννίτου, ἐν Κων/πόλει 1870. [Πς.]

Τραπεμισαί λέγονται τὰ μέλη ἐ

κληροιαστικοῦ τάγματος ἀναπτυχθέντος ἐκ τῆς μονῆς La Trappe (ἐν τῷ νῦν νομῷ Ὀρνῇ), ἥτις ἰδρύθη τῷ 1122 ὑπὸ τοῦ κόμηντος τῆς Πέρχης Rotrou κατὰ τοὺς κανόνας τῶν Κιστερκίανων. Παρακμάσαν δ' ἐντελῶς ἀνασυνεστήθη κατὰ τὸν 12' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Rancé γενεσμένου τῷ 1665 ἡγουμένου τῆς μονῆς καὶ ἐκτοτε ἀφιέρωθη εἰς αὐστηρότατον βίον, ἀποχὴν ἀπὸ κρέατος καὶ εἴνου καὶ ἄλλας σκληραγωγίας, ἀκατάπαυστον ἐργασίαν, κυρίως γεωργίαν, ὡς καὶ ἀπόλυτον σιγὴν ἐκτὸς τῆς προσευχῆς, διεδόθη δὲ ὕστερον ἐν τῇ λοιπῇ Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἀμερικῇ. [Ἐγ.]

Τράττα. Βλ. Ἀλιεία.

Τραυλιᾶτα. Χωρ. τοῦ δήμου Κάτω Λειβαθοῦς τῆς ἐπαρχίας Κραναιᾶς ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔχον μετὰ τοῦ παρακειμένου χωρίου Μαζαρακάτιον κατ. 161.

Τραυλός. Βλ. Μιχαήλ Β'.

Τραυλότης ἐστὶ δυσχέρεια ἐν τῇ προφορᾷ τῶν λέξεων συνισταμένη εἰς ἐπευσμένην ἐπανάληψιν τινων ἢ καὶ πασῶν τῶν συλλαβῶν λέξεώς τινος ἢ εἰς τελείαν κώλυσιν καὶ ἄρσιν τῆς ἀρθρώσεως τῶν συλλαβῶν καὶ διαστελλομένη πασῶν τῶν δυσγλωσσίων, αἰτινὲς εἰσι συμπτώματα εἴτε ἐγκεφαλικῶν παθήσεων εἴτε νευρώσεων τινων εἴτε ἐξαντλήσεων συνεπείᾳ μακρῶν νόσων, ἢ προέρχονται ἐκ τοῦ γνωστοῦ διαταγμοῦ τῶν ἀρχομένων νὰ λαλῶσι νηπίων (βατταρισμοῦ) καὶ τῶν προσπαθεύοντων ἵνα εἰς ξένην τινὰ γλῶσσαν ἐκφρασθῶσιν ἀτόμως. Ἐν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ τραυλοῦ ἴν' ἀρθρώσῃ λέξιν τινὰ, ἢ γλῶσσαν αὐτοῦ ταπεινοῦται ὅπως τὸν κάτω στολχὸν τῶν ὀδόντων, μεθ' ὃ προσαρμίζεται στενῶς πρὸς τὴν ὑπερώαν φερόμενη πρὸς τὰ πρόσω ἄλλοτε ἢ γλῶσσαν αὐτῶν προσκολληθεῖσα ἐπὶ τῆς ὑπερώας δὲν φέρεται πρὸς τὰ πρόσω ἀλλ' αἱ κινήσεις αὐτῆς δὲν συμπίπτουσιν μετὰ τοῦ παραγομένου φωνητικοῦ ἤχου. Ὁ συνηθέστερος ὁμοῦ τύπος τῆς Τ. εἶναι ἐκεῖνος καθ' ὃν ὑπάρχει δυσχέρεια ἐν ταῖς ἀνασπαστικαῖς κινήσει τῆς γλώσσης (ἐλαττωματικῇ ἢ ἀκατέβρωτος προσφρᾷ τῶν συμφώνων κ, π, τ). Ἡ Τ. αἰτίαν ἔχει διαταραχὴν τινὰ, ἔμμενον ἢ παροδικήν, ἐδραζομένην ἐν τοῖς σμηλοῖς ἐκείνοις τῶν νευρικῶν κέντρων, ἅπερ προστάτνται τῶν κινήσεων εἴτε τῆς γλώσσης μόνον, εἴτε ταύτης τε καὶ τῶν τοῦ προσώπου μυῶν, διὸ καὶ τινες τῶν τραυλῶν παρουσιάζουσι συσπάσεις τοῦ προσώπου (χορεία). Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ φαινόμενον ὅτι πᾶσα συγκίνησις ἱκανῶς βαθεῖα αὐξάνει ἢ μειοῖ κατὰ τὰς περιστάσεις τὴν Τ., ἢ καὶ καθίσταται πρὸς στιγμὴν τραυλοῦς τοῦς μὴ ὄντας τοιοῦτους πρότερον ἢ αὐτὴ αἰτία ἀφαιρεῖ ἔστιν

ὅτε μονίμως ἢ παροδικῶς τὴν ἱκανότητα τοῦ φθέγγεσθαι καθολοκληρίαν. Οὐδέποτε ἡ χεὶρ τοῦ ἱατροῦ ἀφίλει νὰ ἐπεμβαίη, ἀλλ' ἐπιδιώκομεν τὴν ἐλάττωσιν ἢ καὶ ἐνίοτε τὴν τελείαν ἄρσιν τῆς Τ. διὰ μηχανικῶν μέσων εἰς παρέχει ἡ φωνητικὴ ἀσκήσις· προσπαθεῖται πρὸς ἀνύψωσιν τῆς γλώσσης πρὸς τὴν ὑπερώαν καὶ ἀνάσπασιν αὐτῆς πρὸς τὸν φάρυγγα· ἀπαγγελία ξηρὰ καὶ ἀπότομος ἐκάστης συλλαβῆς· προσπάθειαι ὅπως ἐκάστοτε καὶ καταλλήλως γίνονται εὐρεῖται εἰσπνοαὶ εἰσάγουσαι εἰς τοὺς πνεύμονας ποσότητα ἀέρος ἱκανὴν ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς μακρὰν ἐκπνοήν. [P.N.B.]

Τραῦμα. Τὴν λέξιν θεωρητέον ὑπὸ διπλὴν ἐποψιν, τὸ μὲν ὑπὸ ἱατροδικαστικὴν ὅτε σημαίνει πρᾶξιν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ συνιστάμενην εἰς παντοειδῇ τοπικὴν βλάβην ἀκαριαίως παραγομένην ὑπὸ ἐξωτερικῆς βίας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὸ δὲ ὑπὸ καθαρῶς ἱατροχειρουργικὴν ὅτε σημαίνει πᾶσαν λύσιν συνεχείας κατὰ τὰ ἀπαλὰ μόρια τοῦ σώματος τῇ δράσει μηχανικοῦ αἰτίου. Ὑπὸ τὴν πρώτην ἐποψιν τὰ Τ. διαιροῦνται εἰς ἐλαφρὰ (μὴ συνεπαγόμενα ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν πέραν τῶν 20 ἡμερῶν), εἰς βαρεὰ τελείως ἢ ἀτελῶς ἰώμενα (συνεπαγόμενα ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν πέραν τῶν 20 ἡμερῶν) καὶ εἰς καίρια (θάττον ἢ βράδιον ἐπιφέροντα τὸν θάνατον). Ἡ διάκρισις αὕτη πιστοποιουμένη ὑπὸ ἱατροδικαστοῦ εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἐπιβαλλομένης ποινῆς εἰς τὸν ἀκούσιον αὐτοεργὸν (βλ. Δίκη). Ὑπὸ δὲ τὴν δευτέραν ἐποψιν διαιροῦνται ἐν ἀγέσει πρὸς τὸ ποιητικὸν αἶτιον εἰς Τ. διὰ δ' ἡξέως παραγόμενα ὑπ' ἐργάνων νυκτικῶν ἢ δηκτικῶν εἰς ἀκωκὴν ἀποληγόντων, εἰς Τ. διὰ τομῆς ἀφελόμενα εἰς τμητικὰ ὄργανα, εἰς Τ. διὰ θλάσεως καταφερόμενα ὑπ' ὄργανου θλαστικοῦ, εἰς ῥάβδου, ῥοπάλου, κλ. ὡς εἶναι· καὶ τὰ διὰ πυρεθόλου ὀπλου, τὰ διὰ σχίσσεως καὶ ρήξεως. Πολλάκις φονικά ὄργανα εἰσδύοντα διὰ τοῦ τοιχώματος κοιλότητος τοῦ σώματος ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ἀντιθέτου (Τ. διὰ μπερῆ, βλ. λ.). Πᾶν Τ. γεννᾷ φαινόμενα τοπικά πρωτογενῇ (ἄλλος μᾶλλον ἢ ἥττον ἔντονον σταθερῶς ὑπάρχον, χεῖλη χαίνοντα, ῥοή αἵματος σταθερῶς ὑπάρχουσα εἰς τὰ διὰ τομῆς Τ.) καὶ δευτερογενῇ (τροποποιήσεις τῶν πρωθέντων ἰσθμῶν δι' ὧν φθάνει τὸ Τ. εἰς τὴν ἴσιν ἥτοι ἐπούλωσιν αὐτοῦ γινομένην διαφοροτρόπως, ἔνωσης κατὰ πρῶτον σκοπὸν, ἄμεσος, ἔμμεσος κατὰ δεύτερον σκοπὸν). Ἀλλὰ καὶ γενικά πολλάκις φαινόμενα γεννῶνται, ὧν τὸ σύνολον ἐκλήθη τ ρ α υ μ α τ ι κ ὸ ς π υ ρ ε τ ὸ ς καὶ ἅτινα σήμερον σπανίζουσιν

ἐπιδιωκομένης καὶ ἐπιτυγχανομένης τῆς ἀνευ πυήσεως κατὰ πρῶτον σκοπὸν ἐνώσεως· ἐλλειπόντων τῶν φαινομένων τούτων τὸ Τ. καλεῖται ἀπλῶν. Ἔστιν ὅτε παρὰ τὴν ἀσπικτὴν καὶ ἀντισπικτὴν ἀγωγὴν τοῦ χειρουργοῦντος τὰ Τ. ἐπιπλέκονται διὰ τῶν ἐπομένων δυσαρέστων περιστάσεων· τεταμένου τραυματικοῦ, νευρικοῦ παραληρήματος ἐρυσιπέλατος, σπινθηροειδούς νανοκομειακῆς, τραυματικοῦ ἐμφυσήματος, πνιγμίας, σπινθαιμίας κλ.

Τ. ἀρθρική δὲ τῶν ἄρθρων καλεῖται ἡ τῆς συνεχείας τῶν ἀπαλῶν μορίων λύσις μετὰ ῥήξεως τοῦ ἀρθρικοῦ θυλάκου τῆς ὑποκειμένης ἀρθρώσεως προκαλοῦσα τὴν ἔκχυσιν τοῦ ἐναρθρίου ὑγροῦ. Τὴν 4ην ἢ 5ην ἡμέραν μετὰ τὴν τρώσιν ἐκδηλοῦται ὁξεία ἀρθρίτις μετὰ πυρετοῦ, πρὸς δὲ ἀλγυδῶν, πυήσεως, γαγγραινῆς, σπινθαιμίας, θανάτου. Ἡ ταχεῖα παρουσία τοῦ ἱατροῦ δύναται νὰ προλάβῃ τὴν δυσάρεστον ἐξέλιξιν τῶν ἀνωτέρω φαινομένων.

Τ. ἀνατομικὴ δὲ εἶναι πληγὴ μικρὰ ἀκουσίως γινομένη σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὴν ἄκραν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους ἐν ταῖς πειραματικαῖς ἀνατομαῖς καὶ ἐν ταῖς νεκροτομαῖς διὰ τοῦ ἀνατομικοῦ μαχαίριου ἐνεσθαλιζομένων πολλὰς οὐσίαν τοξικῶν προϊόντων τῆς σήψεως τοῦ ἀνατεμνομένου πτώματος. Ἐὰν μὲν συνίσταται ἀπλῶς εἰς ἀμυγλὴν ἢ νύγμα, δεόν νὰ πλύνῃται δι' ἀμυγλῆς ἢ καφουρούχου οἰνοπνεύματος ἢ δι' ἐλαίου τερβινθίνης ἢ διὰ φανικοῦ χέρος· ἐὰν δὲ εἰς πληγὴν πέρα τοῦ δέρματος, δεόν διὰ πίεσεως νὰ προκαλέσωμεν ῥοὴν αἵματος ὡς πλείονα καὶ νὰ καλύψωμεν αὐτὴν διὰ κολλοδίου. Μὴ λησθῶσιν τῶν προφυλάξεων τούτων ἐπιγίνεται ἐνοσθαλμιόμος τῆς τοξικῆς οὐσίας ἐκδηλούμενος διὰ μεγάλης ἐρυθρότητος καὶ ἐξοιδήσεως τῆς περιοχῆς τοῦ τραύματος, ἐνῶ συγχρόνως τὰ ὑπὸ τὸ δερμα λεμφικὰ ἀγγεῖα ἐξοιδαίνονται καὶ ἀλγυοῦσι καὶ μάλιστα τὰ ἐν τῷ κοίλῳ τῆς μασχάλης κατασκηνοῦντα λεμφικὰ γάγγλια, μεθ' ὅ ἐπέρχονται ἀδενίτις ὑπομασχαλιαία ἔντονος ἐκπυίσκομένη, πυρετὸς ἔντονος, παραλήρημα, καταβολὴ μεγάλῃ δυνάμει μετὰ πάντοτε βαρείας προγνώσεως, μὴ ἀποκλειομένου τοῦ θανάτου. Θεραπεία ἐφαρμύζεται ὅσα καὶ ἐν τῇ λεμφαγγεΐτιδι καὶ τῷ φλέγματι.

Τραυματικά καλοῦνται ἐν τῇ φαρμακολογίᾳ πᾶσαι αἱ οὐσίαι ὅσαι εἶναι πρόσφοροι πρὸς ἱασιν ἢ ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν καὶ τραυμάτων. [P.N.B.]

Τραυματικὸν ἐρυσιπέλας. Βλ. Ἐρυσίπελας.

Τραυματίνη (traumaticine). Οὐσία ὁμοίας πρὸς τὸ κολλόδιον χρήσεως ἐν τῇ χειρουργικῇ· εἶναι διάλυμα γουτταπέρ-

κας καὶ γλωριφορμίου ὅπερ δι' ἐξαμίσεως διαν ἀπλωθῇ ἐπὶ τινος ἐπιφανείας στερεοποιεῖται σχηματίζον ὑμένα ἢ λεπτὴν μεμβράνην· διὸ καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς κάλυψιν καυμάτων καὶ τομῶν, προσταξίν ταῦτα κατὰ τῆς δράσεως τοῦ αἵματος, τοῦ κανιορτοῦ καὶ τῶν ξένων σωμάτων. Ἐφρημόσθη καὶ πρὸς θεραπείαν παλαιωθεῖσης ψωρίασεως καὶ ἐκζέματος. [P.N.B.]

Τραυματισμός καλεῖται ἐν τῇ ἱατρικῇ κατάσταση τοῦ ὁργανισμοῦ μετὰ τὴν καταφορὰν τραύματος ἐν τινι μοίρᾳ αὐτοῦ συνισταμένη κυρίως εἰς νάρκην ἢ κατάπληξιν τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος (choc traumatique) συνταρασσομένης καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος ρυθμιστικῆς ἐπιδράσεως τοῦ συμπαθητικοῦ νευροῦ. Τοιαύτη κατάσταση παρατηρεῖται συνήθως μετὰ τραύματα διὰ πυροβόλου ὄπλου, τραύματα διὰ θλάσεως ἐκτεταμένα, ὡς καὶ μετὰ μεγάλην χειρουργικὴν πράξιν.

Τραφαλγάρ (Trafalgar). Ἀκρωτήριον τῆς Ἰσπανίας καλούμενον τὸ πάλα· Junonis promontorium, εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀφρικῆς Σπαρτέλου. Παρ' αὐτῷ τὴν ³/₂₁ Ὀκτωβρίου 1805 συνεκροτήθη ἡ διάσκημος ναυμαχία, καθ' ἣν ὁ Ἀγγλος ναύαρχος Νέλσον κατέστρεφεν ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς στόλους τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας διοικουμένους ὑπὸ τῶν ναυάρχων Βιλνέβ καὶ Γραβίνα καὶ καθ' ἣν ὁ Νέλσον ἐφονεύθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς νίκης του, ὁ δὲ Γραβίνας ἐπληγώθη θανασίμως καὶ ὁ Βιλνέβ ἡχμαλωτίσθη. [Πς.]

Τραχανιώτη. Χωρίον τοῦ δήμου Τυμπαίων τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας, ἔχον 103 κατοίκους.

Τραχεῖα. Βλ. Δρυόπτης δῆμος.

Τραχεῖα ἀρτηρία, ὑπὸ ἀνατομικὴν καὶ φυσιολογικὴν ἐποψιν βλ. Ἀναπνοή ('Ιστολογία τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων'). Ὑπὸ νοσολογικὴν ἐποψιν ἡ Τ. ἀ. κατὰ τὴν αὐχενικὴν αὐτῆς τμήμα ὅτε ἐπιπολῆς κείμενον ὑπόκειται εἰς τραύματα διὰ θλάσεως, διὰ τομῆς, διὰ πυροβόλου ὄπλου, συνεπαγόμενα οὐ μόνον ἄρσιν τῆς φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἀσφυξίαν συνεπεῖα εἰσελεύσεως ξένου σώματος, συσπάσεως καὶ συμπίεσεως τῶν τοιχωμάτων αὐτῆς ἢ συνηθέστερον συνεπίεξη αὐτῆς καὶ παγέντος ἐν τῷ αὐτῷ αὐτῆς αἵματος. Παρατηροῦνται προσέτι στενώσεις τοῦ αὐτοῦ τῆς Τ. συνεπεῖα πλάσεως οὐλώδους ἰστοῦ ἢ παρὰ φύσιν διαπλάσεως τῶν χόνδρων καὶ τοῦ ἰνώδους ὅπως αὐτῆς συνεπεῖα φλεγμονῆς (τραχειίτιδος) καὶ τέλει συνεπεῖα ὄγκου ἀναπτυχθέντος ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Τ. Κατὰ τῆς στενώσεως συνηθέστε-

ρον ἐπιδιώκομεν τὴν μέχρι τοῦ φυσικοῦ εὐ-
ρους διαστολῆν αὐτῆς διὰ καθετῶν σκλη-
ρῶν καὶ ἐλαστικῶν εὐδοδιαζομένων ἐν τῇ αὐλῇ
τῆς Τ. — Ἡ τ ρ α χ ε ι ῖ τ ις οὕτως φλεγμο-
νὴ τῆς Τ. οὐδέποτε σχεδὸν τυγχάνει πρω-
τοπαθῆς καὶ μεμονωμένη, ἀλλὰ μᾶλλον δευ-
τεροπαθῆς συνυπάρχουσα φλεγμονῇ τοῦ λά-
ρυγγος (λαρυγγοτραχειίτις) ἢ τῶν βρόγχων
(βρογχοτραχειίτις). [P.N.B.]

Τραχεία γραμμὴ. Βλ. Μηριαῖον
δοτοῦν.

Τραχεῖαι καλοῦνται τὰ ἀναπνευ-
στικά ὄργανα τῶν ἐντόμων. Εἶναι δὲ αὗται
ἀεροφόροι σωληνες ἀρχόμενοι ζευγηδῶν ἐκ
στομιῶν (στιγμάτων), ἅτινα δύνανται νὰ
κλεισθῶσι πρὸς τὰ ἔξω καὶ κινῶνται εἰς τὰ
πλάγια ἢ τὰ ὀπίσθια τοῦ σώματος, καὶ ἐκεί-
θεν διακλαδιζόμενοι εἰς ἅπαντα τὰ λοιπὰ
μέρη τοῦ ἐντόμου. Ἡ ἀναπνοὴ διενεργεῖται
κυρίως διὰ τῆς ἐκτάσεως καὶ συστολῆς τῆς
κοιλίας, δι' ὧν οἱ ἐλαστικοὶ τοῖχοι τῶν Τ.
πιεζόμενοι μὲν ἐξωθῶσι μέρος τοῦ ἀέρος,
μετὰ δὲ τὴν παύσιν τῆς πίεσεως ἐκτείνονται
καὶ δέχονται νέον ἀέρα διὰ τῶν στιγμάτων.

Τραχειίτις. Φλεγμονὴ τῆς τραχείας
(βλ. λ.).

Τραχεῖλι. Χωρίον τῆς Εὐθείας τοῦ
δήμου Δυστίων κείμενον 3 ὥρ. Β τοῦ Ἀλι-
βερίου ἐπὶ τοῦ ἔρους Δίρεως. Κἀτ. 314.

Τραχειοδρογγίτις. Σύγχρονος φλε-
γμονὴ τῶν βρόγχων καὶ τῆς τραχείας.

Τραχειοκῆλη. Οὕτως ἐκάλεσεν ὁ
Heister τὴν βρογχοκῆλην (βλ. λ.), ἥτις
ὑπὸ τινῶν καὶ τραχηλόφουμα ἐπωνομάσθη.

Τραχειολαρυγγοτομία. Βλ.
Βρογχοτομία.

Τραχειοστένωσις. Βλ. Τραχεία.

Τραχειοτομία. Χειρουργικὴ πράξις
συνισταμένη εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν πρώτων
ἡμικυκλίων τῆς τραχείας καὶ διάνοξιν αὐτῆς
ἐκ τοῦ προσθίου ὑπὸ τὸν λάρυγγα τοιχώμα-
τος αὐτῆς πρὸς ἐξαγωγήν ξένου σώματος
εἰσελθόντος καὶ κρατηθέντος ἐν τῇ αὐλῇ
αὐτῆς ἢ πρὸς διάνοξιν ὁδοῦ εἰς τὸν εἰς-
πνεόμενον ἀτμοσφ. ἀέρα, ἐὰν οὗτος ἀδυνατῇ
νὰ εἰσελθῇ διὰ τοῦ λάρυγγος συνεπιεῖα πα-
θήσεων ἐδραζομένων κατ' αὐτὸν ἢ ἀνωθεν
αὐτοῦ. Ἡ ἐγγελησις αὕτη τυγχάνει σκβαρὰ
ῥῶμα μᾶλλον, ὅσῳ τὸ ἄτομον εἶναι μᾶλλον
πρεβεθηκὸς τὴν ἡλικίαν, διότι τὰ κατὰ τὴν
προσθίαν μοῖραν τοῦ τραχήλου φλεβικά πλέ-
γματα τὰ κείμενα ὑπερθεῖν τῆς τραχείας ἀνα-
τύσσονται σὺν τῇ ἡλικίᾳ καὶ ἡ διαίρεσις
αὐτῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἀβλαβὴς καὶ ἀκίν-
ητος. Ὅπως δὲποτε ἐν περιπτώσεσιν ὁμα-
ροκυνάγχης ἐπαπειλούσης πνιγμονῆν ὁ ἰα-
τρὸς ἐπεμβαίνει διὰ τοῦ μαχαίριου καὶ διε-
κύν πάντα τὰ ἐπιπολῆς μαλακὰ μόρια καὶ

ἀποκαλύψας τὴν τραχείαν τέμνει αὐτὴν ἐκ
τῶν ἄνω πρὸς κάτω κατὰ τὴν λευκὴν γραμ-
μὴν τέσσαρα ἡμικύκρια διαιρεθέντα ἐπιτρέ-
πουσι τὴν πρ-σαρμογὴν σωληνίσκου καὶ ἀπο-
κατάστασιν τῆς ἀναπνοῆς. Προκειμένου περὶ
ἐξαγωγῆς ξένου σώματος ἢ τομῇ δέσν νὰ
γίνηται ἐπιμηκεστέρα. [P.N.B.]

Τραχειίτης ἡ τ ρ α χ ι ῖ τ ις (παρὰ
Εὐρωπαίους Trachyt). Πέτρωμα ἡφαίστεο-
γενές, χρῶμα ἔχον λευκόφαιον ἢ λευκέρυ-
θρον καὶ μάζαν τραχείαν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὀ-
νομα), συνιστάμενον δὲ κυρίως ἐκ σανιδίνου
μετ' ἄλλων προσμιγμάτων κεροσίλης, αὐ-
γίτου, βιστίτου κλπ., ἀποτελοῦν συνήθως
τρουλοειδῆ ἢ κωνοειδῆ βουνά, ἢ καὶ πλησίον
ἡφαιστείων εὐρισκόμενον ὑπὸ τὴν μορφὴν
λάβας (βλ. λ.) ἐσπεροποιημένον. Ἀποσα-
θρούμενον χρησιμεύει ὡς πρόσφορον ἔδαφος
κυρίως διὰ τοῦς ἀμπελῶνας (διὰ τὴν ἐν
αὐτῷ μεγάλην ποσότητα ἀλκαλίων), στερεὸν
δὲ εἶναι καλὴ οἰκοδομήσιμος ὕλη. [Δ.Κ.]

Τραχήλα. Χωρίον τοῦ δήμου Λεύ-
κτρου τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου, ἀριθμοῦν 221
κατοίκους.

Τραχηλισμός. Φαινόμενον κατὰ τὰς
ἐπιληψοειδεῖς προσβολὰς, συνιστάμενον εἰς
σπασμωδικὴν σύσπασιν τῶν τοῦ τραχήλου
μυῶν κατ' ἀνάκλασιν. [P.N.B.]

Τράχηλος καλεῖται τὸ τὴν κεφαλὴν
μετὰ τοῦ κορμοῦ συνενεῶν στενὸν καὶ κυ-
λινδρικὸν μέρος τοῦ σώματος τοῦ τε ἀνθρώ-
που καὶ τῶν ζώων. Ἐξωθεν ἐπισκοπούμενος
ἐμφανίζει ἐμπροσθεν κατὰ τὴν μέσην γραμ-
μὴν καὶ εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος αὐτοῦ προεξ-
οχὴν τινα τὸν π ρ ὁ λ ο β ο ν ἢ γ α ρ γ α-
ρ ὦ ν α καὶ κάτωθεν αὐτῆς μέχρι τοῦ ἄνω
χείλους τοῦ στέρνου βάθυμά τι οὐτινος ἀν-
τιλαμβάνομεθα πιέζοντες τὸν ἀνωκυμον χόν-
δρον τοῦ λάρυγγος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τρα-
χείας ἀρτηρίας ὁπισθεν δὲ (ἢ ὀπίσθια χώρα
τοῦ Τ. καλεῖται ἰθίως α ὕ γ ῆ ν), παρατη-
ρεῖται ἐπίσης αὐλακώδης κοιλότης ἀπὸ ἄνω
πρὸς τὰ κάτω ἀφορίζομένη ἐκατέρωθεν ὑπὸ
τῶν ἐκτεινόντων τὴν κεφαλὴν μυῶν καὶ
ἐξαφανιζομένων κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ στήθους
κλίσιν τῆς κεφαλῆς. Ὁ Τ. ἀποτελεῖ κύ-
λινδρον κοῖλον οὗ τὰ τοιχώματα παχέα
ἀποτελούμενα τὸ μὲν ἐξ ὀστέων (ὁπισθεν ἐκ
τῶν ἐπὶ αὐχενικῶν σπονδύλων καὶ ἐμ-
προσθεν κατὰ τὸ ἀνώτερον μέρος ἐκ τοῦ
ὀστέου τοῦ ὄστοῦ) τὸ δὲ ἐκ πολλῶν μυῶν δια-
τεταγμένων κατὰ στιβάδας καὶ ἐκ τῆς ἰδίας
αὐτοῦ περιτονίας. Διὰ τοῦ πάχους τοῦ προ-
σθίου τοιχώματος ἀνὰ μέσον τῶν μυῶν διε-
λαύνουσιν σπουδαϊότατα ἀρτηριακά καὶ φλε-
βικά ἀγγεῖα καὶ νεύρα, ὡς καὶ πλῆθος λεμ-
φικῶν γαγγλίων κατασκηνοῖ ἐν αὐτῷ. Ἐκεῖ
ἀνεύρισκονται αἱ καρωτίδες, ἡ ἔσω σφαγίτις
φλέψ, ἡ ὑποκλείδιος καὶ ματχαλαῖς ἀρτη-

ρία καὶ φλέψ καὶ ἡ ἔσω σφαγίτις. Διὰ τοῦ κοίλου τοῦ αὐλοῦ τοῦ τραχήλου διέρχονται παρ' ἀλλήλοις ὅπιοθεν μὲν ὁ οἰσφαγός, ἐμπροσθεν δὲ ὁ λάρυγξ. [P.N.B.]

Τραχίς ἡ Τραχίς. Ἀρχαία πόλις τῆς Φθιώτιδος, κειμένη μεταξὺ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ τῆς Οἰτῆς εἰς τὰς ἀποτόμους ὑπὸ βρείας βραγῶδους λόφου 4 ὥρ. ΝΔ τοῦ σημ. χωρίου Κούβελο, πρωτεύουσα τῆς μινῆρας Τραχινίας χώρας, ἣν ὑπέταξεν ὁ Ἡρακλῆς. Τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐν ἡ κατὰ τὸν μῦθον διέμενεν ἡ σύζυγός του Δηϊάνειρα, συνδέεται μετὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἡρακλέους (βλ. λ.). Τῷ 427 π. Χ. κατεστράφη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ἰδρῶθ' εἶτα πλησίον τῆς θέσεως αὐτῆς ἡ Ἡράκλεια (βλ. λ.).

Τράχωμα. Πάθος ὀφθαλμικόν, ὅπερ ἄλλως καλεῖται: ξηροφθαλμία, συνιστάμενον εἰς ξηρότητα καὶ σύσπασιν τοῦ ἐπιπεφυκτοῦ συνεπεία χρονίων ἐπιπεφυκτισμῶν καὶ θάπτον ἢ βράδιον ἄγον εἰς θόλωσιν τοῦ κερατοειδοῦς καὶ ἀτροφίαν τοῦ ὀφθαλμικοῦ βολβοῦ, χωρὶς ἢ ἐπιστήμη νὰ δύναται νὰ δράσῃ κατὰ τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως τοῦ πάθους. — Τράχωμα τὰ οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς καλοῦσι τὰς τῶν βλεφάρων κοκκιάσεις. Ταῦτα ἐμφανίζονται τὴν ἀρχὴν ὡς περ κηλίδες σμικραὶ μεγεθυνόμεναι κατ' ἑκτασιν καὶ πάχος καὶ τέλος προέχουσαι: τοῦ βλεπνοῦμένου, χρώματος λευκοῦ ἢ τεφρολεῦκου, βαθμυθὲν βαθύτερον γρωματιζόμεναι. Ἡ πάθους τυγχάνει μολυσματικὴ καὶ ἐπιδημικὴ, διαδεχομένη συνήθως πωδὴ ἢ βλεπνορροϊκὴν ὀφθαλμίαν. Πολλὰκις ἐπίμονος ὑποχωρεῖ εἰς θεραπείαν ἐπιμελῆ ἄλλοτε ἄλλην, πάντοτε δμως ἐπιδιώκουσαν τὴν καταστροφὴν τῶν κοκκιάσεων, διὰ σφάσεως, ἀποξέσεως, καυτηριάσεως κλ. [P.N.B.]

Τράχωνες. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀθηναίων ΝΔ τοῦ Παλ. Φαλήρου μετὰ 60 κατ. Εἶναι ὁ ἀρχαῖος Ἀλῖμοῦς, πατρὶς τοῦ Θουκυδίδου.

Τρέβηροι (Λατ. Treviri γαλλ. Trèves καὶ γερμ. Trier). Πόλις τῆς Ῥηνικῆς Πρωσίας καὶ πρωτεύουσα νομοῦ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Μωσέλλα μετὰ 27 000 κατ., ὧν 4 000 διαμνηστρούμενοι. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι μητροπολιτικὸς ναός, ἐν ᾧ λέγουσιν ὅτι εὗρίσκειται ὁ χιτὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀρχαῖον ἀνάκτορον τοῦ ἐκλεκτοῦ, ἐνδιαφέρονται ἐκκλησίαι τοῦ ΙΒ' καὶ ΙΓ' αἰῶνος καὶ ῥωμαϊκαὶ ἀρχαιοτάτες (ὡς πύλαι κλπ.). Ἐχει βιομηχανίαν ἐπισύχων, περιποδίων, βυρσοδεψίας κ.τ.λ. καὶ διεξάγει ἐμπορίων οἴνων καὶ ζυλίας. Οἱ Τ. ἦσαν ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἀ' Βελγικῆς, κατὰ δὲ τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα πάσης τῆς διοικήσεως τῆς Γαλατίας, πολλοὶ δὲ αὐτοκράτορες κατέκριναν ἐν τῇ πόλει. Πεντάκις ἐκ-

τοτε καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν βαρβάρων περιελήφθη τῷ 870 εἰς τὴν Γερμανίαν. Τὸ ἐκλεκτοράτον τῶν Τ. ἦτο ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος ἀρχιεπισκοπὴ, περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ Ι' αἰῶνος ὁ αὐτοκράτωρ Ὁθων Γ' ἀνύψωσε τὸν ἀρχιεπισκοπὸν ταύτης εἰς τὸ ἀξίωμα Ἐκλεκτοῦ, ὅπερ διετήρησαν οἱ διάδοχοί του. Εἶχε δὲ τότε βρία Δ τὸ δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου, Ν τὴν Λοθαριγγίαν, τὴν Κολωνίαν Β καὶ τὴν Νασαύαν Α. Ἐκλαίκευθὲν τῷ 1801 καὶ προσαρτηθὲν εἰς τὴν Γαλλίαν περιήλθε τῷ 1815 εἰς τὴν Πρωσίαν ἀφ' οὗ τῷ 1803 μέρη τινὰ ἠνώθησαν μετὰ τῆς Νασαύας. [Πς.]

Τρέβια (Trebia λατ., Trebbia ἰταλ.) Ποταμὸς τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων Β τῆς Γενούης, βέων ΒΑ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Πάδον 4 χμ. ΒΔ τῆς Πλακεντίας μετὰ ροὴν 100 χμ. Ὁ Ἀννίβας κατέστρεψε παρὰ τὰς ὀχθὰς αὐτοῦ τὸ ὑπατον Σεμπρόνιον τῷ 218 π. Χ., τῷ δ' 1799 ὁ Σουβαρὼς ἐνίκησεν ἐνταῦθα τὸν Μακδόναλδ. [Πς.]

Τρεβίζον (Trevise). Πόλις τῆς Ἰταλίας, πρωτεύουσα ἐπαρχίας ἐν τῇ Ἑνετικῇ γῶρᾳ 30 χμ. Β τῆς ἑνέτίας μετὰ 18 000 κατ. Ἐχει πολλὰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, βιομηχανίαν δὲ ὕψασμάτων διαφόρων φαιεντιανῶν ἀγγείων, ἐργαλείων μεταλλῶν, μεταξωτῶν κτλ. Εἶναι πολὺ ἀρχαία πόλις. Καταληφθεῖσα λίαν ἐνωρίς ὑπὸ τῶν Γότθων, περιήλθεν εἶτα εἰς τοὺς Οὐγγροὺς ἀκολουθῶν δὲ εἰς τοὺς οἴκους τῆς Καρράρας καὶ τῆς Σκάλας. Ἀπὸ τοῦ 1388 προσήρτηθη εἰς τὴν Ἑνέτιαν, ἥς τὰς τύχας ἤκολούθησεν. Ἡ ἐπαρχία τῆς Τ., κειμένη πρὸς Β τῆς Ἑνέτίας καὶ Παδοῦς, ἔχει: ἐμ. 2 438 τχμ. καὶ 375 704 κατ. Εἶναι πεδινὴ καὶ εὐφορὸς, ἔχει δὲ κλίμα γλυκύ. [Πς.]

Τρεβίγλιο (Treviglio). Πρωτ. περφερείας ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Βεργάμου τῆς Λομβαρδίας, ἐπὶ τοῦ Ἀδδα καὶ πλησίον τοῦ Μιλάνου, ἔχουσα 9854 κατ., τεχνικὴ σχολὴν καὶ διδασκαλεῖον, ὑφαντουργίαν καὶ μεταξουργίαν. [Μ.Σ.]

Τρεβίνη (Trebinje). Πόλις τῆς Ἑζεγοβίνης καὶ ἄλλοτε πρωτεύουσα αὐτῆς ἐπὶ τῆς Γρεβενίτσας 22 χμ. ΒΑ τῆς Ῥουζίνης, μετὰ 8 000 κατ. [Πς.]

Τρεβίτς (Trebitsch). Πρωτ. διαμρίσματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Μοραβίᾳ, ἐπὶ τοῦ Ἰγλάβα. Ἐχει 9382 κατ. τοὺς πλείους Τσέχους, ποικίλην βιομηχανίαν, ἐμπορ. πανηγύρεις καὶ κυρίως ἐμπορίον ἱπποπόδων.

Τρέβνιτς (Trebnitz). Πρωτ. περφερείας ἐν τῇ πρωσ. νομῷ Βρεσλαύας, ἔχουσα 5338 κατ., βιομηχανίαν κυρίως

γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ ἐμπορίων γεωργ. προϊόντων. [Μ.Σ.]

Τρέγκ (Φραγκῶνος, βαρῶνος von der Trenck). Ἀρχηγὸς μισοφρόνων, γενν. τῷ 1711 ἐν Ῥηγίῳ τῆς Καλαβρίας. Ἀφ' οὗ ὑπερέττησεν ἐν Ῥωσίᾳ (1738) καὶ ἐν Αὐστρίᾳ (1740) διωργάνωσεν ἰδίαις δαπάναις συνταγμα π α ν θ ο ῦ ρ ω ν, ὅπερ ἔταξεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μαρίας Θηρεσίας, ἔσχε δὲ τινὰς ἐπιτυχίας κατὰ τῶν βαυαρῶν καὶ τῶν Γάλλων καὶ προσχώρησε μέχρι τῆς Ἀλσατίας. Ἀλλὰ μὴ μετασχὼν τῆς ἐναντίον Φρειδερίκου τοῦ Β' ἐν Σῶρ μάχης (1745) ἐπειδὴ ᾔθελε νὰ λεηλατήσῃ τὸ Πρωσικὸν στρατόπεδον, κατεδικάσθη εἰς μέγα πρόστιμον καὶ ἐκτελέσθη. Κατορθώσας δὲ ν' ἀποδράσῃ καὶ συλληφθεὶς ἐκ νέου ἐκτελέσθη ἐν τῷ φρουρίῳ Βρύννης (1749), ὅπου καὶ ἐξηλητήριάσθη.

Τρελλοδοῦνι. Βλ. Τρητίτος.

Τρελώνης (Edward John Trelawney). Ἀγγλὸς φιλέλλην καὶ ἀγωνιστὴς γενν. τῷ 1792 ἐν Λονδίῳ. Καταταχθεὶς ἐνωρίς ἐν τῷ ἀγγλικῷ στόλῳ διήγαγεν ἔπειτα λίσαν ἀνεξάρτητον βίον καὶ ὑπῆρξε φίλος τοῦ Σχέλλεϋ καὶ τοῦ Βύρωνος οὗτινος προηγήθη εἰς Ἑλλάδα τῷ 1823. Ἐκεῖ ἐπολέμησε παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ Ὀδυσσεῦς οὗτινος κατέστη ἄκρος φίλος καὶ οὗτινος τὴν ὁμομήτριον ἀδελφὴν Ταρσιάνην ἐνυμφεύθη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀδυσσεῦς τῷ 1825 παρ' ὀλίγον ἐπίπτε θυμὸς δολοφονίας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ γυναικαδέλφου τιν' βαρέως τραυματισθεὶς ἀλλ' ἰαθεὶς μετ' οὐ πολὺ κατέλιπε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπεδήμησε μετὰ τῆς γυναικὸς του εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἀποκατέστη ὑστερον ἐν κτήματί τι τῆς Οὐαλλίας. Ἐτελεύτησε τῷ 1881 ἐν Ἀγγλίᾳ. Συνέγραψε πλὴν ἄλλων τὰς σπουδαιότητας Ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ Σχέλλεϋ καὶ Βύρωνος (1858). [Ι.]

Τρεμούλαις. Βλ. Ἀκαλήφη.

Τρεμβόβλα (Trembowla). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, μετὰ 7335 κατ. Πολωνῶν καὶ Ῥουθῆνων.

Τρέμηται ν ἤ σ ο ι (Tremiti, ἀπὸ τῆς μεγαλυτέρας, ἥτις τὸ πάλαι Τρεμητος ἐκαλεῖτο). Τρεῖς χαμηλαὶ νῆσοι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἰταλικὴν ἐπαρχίαν Φότζας, τὸ πάλαι καλούμεναι Διομήδιοι νῆσοι καὶ ἔχουσαι τάφον καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους. Εἰς αὐτὰς ἐξώρισεν ὁ Αὐγουστος τὴν νεωτέραν Ἰουλίαν καὶ ταυτὶν δὲ χρησιμεύουσιν ὡς τόπος ἐξορισμοῦ διὰ λωποδύτας. [Μ.Σ.]

Τρενδελεμβούργος (Φρειδερίκος Ἀδόλφος Trendelenburg). Γερμανὸς φιλόσοφος, γενν. 1802, διατελέσας δὲ ἀπὸ τοῦ

1833 καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ὅπου ἐγένετο μέλος καὶ γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀπέθανε τῷ 1872. Ἐνέκυψε πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν καὶ δὴ τὴν Ἀριστοτέλειον, περὶ ἧς πολλὰς διατριβὰς καὶ μελέτας ἐδημοσίευσεν. [Εγ.]

Τρέντ (Trent). Ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας, πηγάζων ἐν ἐλῳδεὶ τόπῳ τῆς κομητείας Στάφφορντ, ῥέων τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς Ν καὶ ΝΑ, στρεφόμενος δὲ εἴτα πρὸς ΒΑ καὶ Β. Γενόμενος πλωτὸς παρὰ τὸ Βούρτον ἐνοῦται κατωτέρω μετὰ τοῦ Ἀουζ καὶ ἀποτελεῖ πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν μεγάλην στομαλίνην Ὀμβερ ἢ Οὐμβερ (Humber) καλουμένην καὶ ἔχουσαν μῆκος μὲν 60 χμ, πλάτος δὲ 37 μέχρι 11 χμ. Μέχρι τῆς στομαλίνης ταύτης ἔχει μῆκος 288 χμ. [Μ.Σ.]

Τρέντον (Trenton). Πόλις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικής, πρωτεύουσα τῆς Νέας Γίερεσϋ ἐπὶ τοῦ Δελαβάρη 42 χμ. ΒΑ τῆς Φιλαδελφείας, μετὰ 57 458 κατ. Ἐχει μεγάλη ἐργοστάσια ἀγγείων. [Πς.]

Τρέντον (Τρέβλου). Βλ. Τρέντον.

Τρένταιν ἢ Τρέντσεν (αὐγγρ. Trenesén). Πόλις εἰς τὰ ΒΑ τῆς Οὐγγαρίας, πρωτεύουσα κομητάτου ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ὄχθης τοῦ Βάαγ 105 χμ. ΒΑ τοῦ Πρεσβουργου μετὰ 4500 κατ. Ἐχει ἱεροστάσιον ζυθοποιεῖα. Τὰ κομητάτων Τ. ἔχει ἐμβ. 46192 τχμ. καὶ 250000 κατ. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκονται διάφοροι θέρμαι. [Πς.]

Τρεπόρ (Trepport). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς Μάγχης ἐν τῷ νομῷ τοῦ Κάτω Σηκουάνα, 28 χμ ΒΑ τῆς Διέπης μετὰ 4467 κατ. Ἐχει ἐν γραφικῇ θέσει ἐκκλησίαν τοῦ 15' αἰῶνος καὶ διεσάγει ἐμπόριον ἀνθράκων, ξύλων, ποτῶν κτλ.

Τρέπτωβ (Treptow). 1) Τ. ἐπὶ τοῦ Ῥέγα, πόλις ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Στεττίνου, ἔχουσα 6 258 κατ., βιομηχανίαν, γεωργίαν καὶ ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας. — 2) Τ. ἐπὶ τοῦ Τολλένσπ, πόλις ἐν τῷ αὐτῷ νομῷ, μετὰ 4 149 κατ. διατηροῦνται σημαντικὴν ἐμπόριον σιτηρῶν. — 3) Τ. παρὰ τὸ Βερολίον πρὸς ΝΑ τοῦτου, χρησιμεύουσα ὡς εἶδος προαστείου αὐτοῦ, μετὰ 1780 κατ. [Μ.Σ.]

Τρεστενά. Χωρίον τοῦ δήμ. Δημητσάνης τῆς Γερμανίας, ἀφ' ἧς ἀπέχει ΝΑ ὥρ. 2 1/2. Κάτοικοι 337 (1890).

Τρεχάλα. Τρεχολέζη. Βλ. Μνηστειοσαχαρόν.

Τρήμα ἀνατομικῶς σηματοῖται ἐπὶ τῇ δι' ἧς συγκοινωνοῦσι δύο κοιλότητες πρὸς ἀλλήλας, εἰ δὲ καὶ τὸ στόμιον σωλήνης. — Τρήμα β ο τ ᾱ ῖ λ λ ε ι ο ν καταχρηστικῶς καλεῖται ἐπὶ τῇ στέμιν δι' οὗ παρὰ τῷ ἐμβρύῳ συ-

κοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο τῆς καρδίας κόλποι ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰταλοῦ ἀνατόμου Botalli εἰς τὸν ἀπεδόθη τῷ 1562 ἡ ἀνακάλυψις αὐτοῦ, ἐνῷ ἦλθ' ὁ Γαληνὸς πρῶτος ἔκαμε περὶ αὐτοῦ λόγον, διὸ ἐπρεπε νὰ καλῆται μᾶλλον Γαληνέϊον. [P.N.B.]

Τρητὸς ἡ Τρητὸν ὄρος. Βλ. Νεμέα.

Τριαδικὴ περίοδος καλεῖται ἐν τῇ γεωλογίᾳ ἡ πρώτη περίοδος τοῦ μεσολιθικοῦ ἢ μεσζωϊκοῦ αἰῶνος, περιλαμβάνουσα τὰς τρεῖς διαπλάσεις τοῦ γοτικτοῦ ψαμμίτου, τοῦ κογγυλιότου ἀσβεστολίθου καὶ τοῦ Κεϋπέρου. Ὡς πρὸς τὰ ζῷα τῆς περιόδου ταύτης ὑπάρχουσιν ἀριθμοὶ τινες ἀρχαίων τύπων, κυρίως ὅμως ἀνεπτυγμένους καὶ πολυαριθμούς τύπους ἀναδεικνύει ἡ τάξις τῶν ἀμμωνιτῶν (βλ. λ.). [A.K.]

Τριαδικοί καλοῦνται οἱ ὁπαδοὶ δύο ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων, ὧν τὸ παλαιότερον ἰδρύθη κατὰ τὸν 18' αἰῶνα, τὸ δ' ἕτερον κατὰ τὸν 19'. Ἀμφότερα εἶχον σκοπὸν τὴν ἀπολύτρωσιν Χριστιανῶν περιπεσόντων εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων, Σαρακηνῶν κλπ. Ὑπάρχουσιν ἀκόμη ὀλίγοι μόνοι αὐτῶν.

Τριάδος ἡ τριὰς (Trinidad). Ἡ μεγαλύτερα καὶ μεσημβρινιώτερα τῶν ἀγγλικῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν ἀντικρὺ τοῦ Δέλτα τοῦ Ὀρινόκου, ἔχουσα ἐμβ. 4544 τ.χμ., 196 172 κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὸ Port of Spain μετὰ 34 037 κατ. *Ἐκεῖ κλῖμα θαυμασιον, εὐὲνα ἐκλήθη «Παραδείσος τῶν Ἀντιλλῶν», ἔξαρτος δὲ εὐφορώτατον, ἀποδίδον σακχαροκάλαμον, κακάον, καφέν, καπνόν, βάμβακα. Ἡ Τ. ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Κολόμβου τῷ 1498, κατελήφθη δὲ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν τῷ 1532, εἶτα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῷ 1695, ἀκολούθως ὑπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1676, ἐγκαταλειφθεῖσα δὲ παρὰ τούτων κατελήφθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῷ 1797 ὅρ' οὗς πάντοτε ὑπάγεται.

Τρίακινα. Κάμαξ μετὰ τριῶν αἰχμηρῶν σιδηρῶν ὀδόντων εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον, ὅστις ἦτο τὸ σκῆπτρον τοῦ Ποσειδῶνος, χρησιμεύοντος παρ' αὐτοῦ ὅπως ἐξεγείρῃ ἢ καταπραῖνῃ τὴν τρικυμῶν, ὅπως θραύῃ τοὺς βράχους καὶ ὅπως ἀνοίγῃ πηγὰς ὕδατων.

Τριακοντα (οἱ). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Λυσάνδρου τῷ 404 καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν μακρῶν τειχῶν, ὥρισθησαν διὰ ψηφίσματος 30 ἄρχοντες, ὅπως ἀναλάβωσι τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως καὶ συντάξωσι νέον πολίτευμα, οἵτινες καὶ ἐξελέγησαν 10 μὲν ὑπὸ τοῦ Θηραμένους, ὅστις ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τῆς Σπάρτης, 10 ὑπὸ τῶν ἐφόρων καὶ 10 ὑπὸ τῶν παρόντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐγκατασταθέντες οὗτοι ἀνέβαλλον τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς κυρίας ἐντολῆς τῶν

καὶ ἐπεζήτησαν νὰ καταστήσιν ἀπόλυτοι τῆς ἐξουσίας κάτοχοι. Πρὸς τοῦτο ἤρξαντο τυραννικῆς διοικήσεως ἐγκαθιδρύσαντες βουλὴν τῆς ἰδίας ἐκλογῆς, ἐγκαταστήσαντες ἐν Πειραιεὶ ἀστυνομίαν ἐκ 10 ἰδίων ἀργύρων, ἐκλέξαντες ὡς τοὺς 11 ἐκτελεστάς τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἀνθρώπους ἄκρως αὐτοῖς θφωσισμένους καὶ ὠμούς, παραλαβόντες πρὸς ἰδίαν φρουρὰν μισθοτούς καὶ 700 Σπαρτιάτας, ἀφελίσαντες πάντας τοὺς πολιτάς πλην 5 000 θφωσισμένων, περιορίσαντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ῥητορικῆς, ἐξορίζοντες καὶ θανατοῦντες ἀκρίτως καὶ δημεύοντες περιουσίας καὶ ἐν γένει ὡς αἰμοχαρεῖς τυραννοὶ διοικούντες. Ἐκ τῶν ἐξορίστων 700 συναθροισθέντες ἐν Θηβαῖς ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν Θρασύβουλον καὶ εἰσβαλόντες ἐνίκησαν τὴν στρατὸν τῶν 30 πρῶτον ἐν Ἀχαρναῖς, εἶτα δὲ ἐν Μουνηγίᾳ. Συνεπεία τῶν ἡττῶν τούτων οἱ πλείστοι τῶν 30 ἀπεσύρθησαν εἰς Ἐλευσίνα, ἄλλοι δὲ τούτων ὕστερον ἐθελοντῶθηκαν ἐκεῖ καὶ ἄλλοι ἐν Ἀθήναις βραδύτερον. Μετὰ μικρὰς δὲ ἀψιμαχίας τῶν περὶ τὴν Θρασύβουλον κατὰ τῶν εἰς βοήθειαν ἐπελθόντων Σπαρτιατῶν καὶ τῶν διαδεχθέντων τοὺς 30 δεκαδούχων, συνωμολογήθη εἰρήνη καὶ τῇ 12 Βοηδρομιώνος 403 ὁ Θρασύβουλος εἰσῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἀνεκέρυθρη τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα ἐκλεγέντος ἀρχόντος ἐπωνυμοῦ τοῦ Εὐκλείδου. Οἱ 30 ἐκράτησαν τὴν ἀρχὴν περὶ τοὺς 8 μῆνας, ἐκ τούτων δὲ αἰμοχαρέστεροι ἦσαν ὁ Κριτίας, ὁ Χαρικλῆς, ὁ Θέογονος, ὁ Πείσαν, μετριοπαθέστατος δὲ πάντων ὁ Θηραμένης. ὅστις καθ' ἐν χρόνον εἶχεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κατεδικασθῇ ταῖς ἐνεργείαις τοῦ Κριτίου νὰ πῇ τὸ κώνειον.

Τριακονταετῆς πόλεμος. Καλεῖται οὕτως ὁ πόλεμος τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων, τῶν ἀσπασθέντων τὴν θρησκευτικὴν μεταρρυθμίσιν, κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων, ὅστις διήρκεσεν ἐπὶ 30 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1618 μέχρι τοῦ 1648, καὶ ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως. Ὁ πόλεμος οὗτος, ὅστις ὡς ἀρχικὴν αἰτίαν εἶχε τὴν ὑπὸ τῶν Καθολικῶν ἐπιζήτησιν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, ἥς ἀπέλαυνον ἤδη οἱ Λουθηρανοὶ, καὶ ἀφορμὴν τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Β' ἀνάκλησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ δεσθέντων προνομίων, δι' ὧν καθιερούτο οἱ ὑπὲρ τῆς Βοημίας ἐλευθερίαι, διαίρειται εἰς 4 περιόδους, αἵτινες εἶναι Α' ἡ Π α λ α τ ι ν ι κ ῆ (1618-23), καθ' ἣν ὁ ἐκλέκτωρ τοῦ Παλατινάτου Φρειδερίκος ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Φερδινάνδου Β'. Διὰ τῆς ἐν τῇ παρὰ τὴν Πράγαν Λευκῇ Ὁρεὶ καταστροφῆς τῶν Διαμαρτυρομένων (1620) ἐματαιώθησαν αἱ τούτων ἐλπίδες. Β' ἡ Δ α ν ι κ ῆ (1625-

θη, καθ' ἣν ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανὸς Δ' ἀνεμίχθη. Μετὰ τὰς νίκας τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατηγῶν Βαλλενστάιν ἐν Λέσσαν καὶ Τίλλν ἐν Λούττερ, ὁ Χριστιανὸς ἀναγκάσθη νὰ υπογράψῃ ἐν Λυβέκη ταπεινωτικὴν εἰρήνην. Γ' ἡ Σουηδική (1630-35) Κατὰ ταύτην ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Γουσταῦος Ἀδόλφος ἐνίκησεν ἐπανειλημμένως δύο αὐτοκρατορικά στρατεύματα ἐν Λειψία (1631) καὶ παρὰ τὸ Λύτσεν (1632). Συνεχθέντος ὁμοῦ αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην οἱ Διαμαρτυρόμενοι κατεστράφησαν ἐν Νόρδλινγκεν (1634) καὶ ἡττηθῆσαν ν' ἀποδεγθῶσι τὴν ἐν Πράγα συνθήκην (1635). Δ' ἡ Γαλλική (1635-48). Ἡ κατὰ ταύτην ἀνάμιξις τῆς Γαλλίας διοικουμένης ὑπὸ τοῦ Ρισελιέ, ὑποστηρίζοντος τοὺς Διαμαρτυρομένους, ὥπως ταπεινώσῃ τὴν εἰκὸν τῆς Αὐστρίας, καὶ αἱ νίκοι τῶν στρατηγῶν Βερνάρδου δουκὸς τοῦ Βαίμαρ, Λινδὲ καὶ Τυρέν κατέπεισαν τέλος τὸν Βερνάνδον Γ' νὰ υπογράψῃ τὴν συνθήκην τῆς Βεστφαλίας (1648), δι' ἣς ἐπερατώθη ὁ πόλεμος καὶ καθωροίσθη ἔκτοτε ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης.

Τριανδρία ἢ τριαρχία. Παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδίδετο εἰς διαφόρους μοναρχίας ἐκ 3 ἀνδρῶν (triumviri ἢ tresviri) ἀπαρτιζομένας· τοιαῦται δὲ ἦσαν 1) νομισματικὴ, ἐπιφορτισμένη τὴν τῶν νομισμάτων κατασκευὴν· 2) νομισματογνωμική, ἐπιτετραμμένη τὴν ἐξέλεξιν τῆς γνησιότητος τῶν νομισμάτων· 3) ἡ ποινικὴ ἐξουσία τῷ 289 π. Χ., ἐντεταλμένη τὴν φύλαξιν τῶν καταδίκων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θανατικῶν ποινῶν ὡς καὶ τὴν νυκτερινὴν ἀστυνομίαν· 4) ἡ ἀποικιακή, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ὁποίας ὑπάγγετο ἡ καθίδρυσις ἀποικιῶν, καὶ 5) ἐν τῇ ἰδιωτικῇ βίῃ ἡ τῶν συμποσιῶν, ἥτις προήδρευε τῶν συμποσίων. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου γαράττειται κυρίως ἡ ὑπὸ τῶν Πομπηίου, Καίσαρος καὶ Κράσσου τῷ 60 π. Χ. ἐξάσκησις τῆς ἐξουσίας ἀνανεωθείσα τῷ 56, ἥτις σύμμοις ἦτο μᾶλλον ἰδιωτικὴ ὥς καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ἀντωνίου, Ὀκταβίου καὶ Λεπίδου 43 π. Χ., ἥτις καὶ ἐπισήμως ἀνεγνωρίσθη. [Πς.]

Τριανδόν (Trianon) καλοῦνται δύο παύλεις ἐν τῇ ἁλσει τῶν Βερραλλίων, ὧν ἡ μεγαλύτερα ἐκτίσθη ὑπὸ Λευδοβίκου τοῦ Δ' διὰ τὴν Μαιντενόν, ἡ δὲ μικροτέρα ὑπὸ Λευδοβίκου τοῦ ΙΒ' διὰ τὴν Δουαρρύ. [Μ.Σ.]

Τριαντάρος. Χωρίον τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Τήνου μετὰ 376 κατοίκων, ἀπέχον 1/2 ὥραν ἀπὸ τῆς πόλεως Τήνου.

Τριανταφυλλίδης (Παναγιώτης). Γεννηθὴς ἐν Βυτίῃ τῆς Γορτυνίας τῷ 1810 ἐκ πατρὸς κατασκευαστοῦ μελῳδῶν, δατὶς ἀπέθανε τῷ 1817. Διδαχθεὶς τὰ κοινὰ γράμ-

ματα ἐν τῇ σχολείῳ τῆς πατρίδος, τοῦ διέτρεξε μεγάλους κινδύνους κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἰβραῆμ ἐναντίον τῆς Βυτίνης τῷ 1825, ὅτε ἐκ τῶν μελῶν τῆς εἰκοσενετίας τοῦ Τ. ἄλλα μὲν ἐφρονεύθησαν ἄλλα δὲ ἐξηνδραποδίσθησαν· αὐτὸς δὲ ὡς ἐκ θαύματος διαφυγὼν τὸν θάνατον μέλις ἐσώθη εἰς Νάυπλιον, ἐνθα ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τινος Ὑδραίου. Εἶτα δὲ παρελήφθη ὑπὸ τινος θείου τοῦ ἐνοικιαστοῦ κτημάτων ἐν Βλαχίᾳ παρ' ᾧ ἠτύδοκίμησεν ἀποκτιθῆσας μεγάλην περιουσίαν διὰ τῆς ἐκμισθώσεως γαϊῶν. Ταύτην δὲ ἀποθανὼν τῷ 1863 κατέλειπεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δημόσιον ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ ἱδρυθῇ ἐν Ἑλλάδι κοινωφελὲς τι κατὰστημα. Ἐκ τῶν τόκων τοῦ κληροδοτήματος τούτου ἱδρύθη τῷ 1888 τὸ ἐν Ἀθήναις Τριανταφυλλίδειν γεωργικὸν σχολεῖον καὶ τῷ 1891 ὁ γεωργικὸς σταθμὸς ἐν Βυτίῃ. [Δ.Ν.Γ.]

Τριαντάφυλλον. Βλ. Ρόδον.

Τριάς ἁγία. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Θερμοπυλῶν. Κάτ. 308. Κεῖται 1 ὥραν μακρὰν τοῦ Μώλου, πρὸς τὸν Μαλιακὸν κόλπον ἐν εὐφῶρῳ πεδιάδι. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Κτημενίων τῆς Εὐρυτανίας. Κάτ. 562. Κεῖται 3 ὥρ. ΝΔ τῆς ἑθρας Φουρνὰ καὶ κατὰ τὰς Β ὑψώσεως τοῦ ὄρους Τυμφορητοῦ.

Τριάς. Χωρίον τοῦ δήμου Μεσαπίων τῆς ἐπαρχίας Χαλκιδὸς ἀριθμοῦν 115 κατοίκους.

Τριδαλλοί. Ἰσχυρὲς λαὸς τῆς ἀρχαίας Θράκης κατὰ τὴν κατὰ Μοισίαν, πρὸς Δ οἰκῶν τῶν Τρητῶν, ἀφ' ὧν ἐχωρίζετο διὰ τοῦ ποταμοῦ Οἰσκου. Τῷ 376 π. Χ. ἐπέδραμον μέχρις Ἀδελφῶν καὶ ἐληλύθησαν αὐτά, καὶ κατ' αὐτῶν 3' ἐπῆλθεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπως καταστρίλῃ ἐτοιμαζομένην ἐπανάστασιν τῶν τῷ 335.

Τριβή καλεῖται ἐν τῇ Φυσικῇ ἡ ἀντίστασις ἣν ὑφίστανται τὰ κινούμενα σώματα ἐν τῇ μετ' ἄλλων πωμάτων ἐπαφῇ. Τριβῆς ἢ χρεα ἐν τῇ ἱατρικῇ καλεῖται τὸ ἀκουστικὸν αἰσθημα τοῦ ἀντιλαμβανόμεθα ἐπιτιθέμενος τὸ εὖς ἐπὶ τοῦ στήθεος ἀτόμου πάσχοντος ἐξ ὀξείας ἢ χρονίας φλεγμονῆς τοῦ ὑπεζωκότος. Τὸ περισπλάγγνιον καὶ τὸ περιτόναιον πέταλον τοῦ ὀνόματος τούτου ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει ὄντα λεῖα καὶ ὀλισθηρὰ οὐδεμίαν ἐντύπωσιν παρέχουσιν εἰς τὸ εὖς ὀλισθαίνοντα ἐν ἐπαφῇ ἐπ' ἄλληλα κατὰ τὰς ἀναπνευστικὰς κινήσεις· ὅταν ὁμοῦ ὀξείως ἢ χρονίως φλεγμαίνωσιν, ἡ ἐπιφανεία αὐτῶν ἀποβαίνει τραχεῖα καὶ ἀνώμαλος, διὸ καὶ κατὰ τὰς ἀκουστικὰς κινήσεις ἀκούσμεν ἤχον ἢ ψόφον ὁμοῖον πρὸς τὸν ἐκ δύο βυσσῶν προτρεβόμενων παραγόμενον. Τριβὴ ἢ παρὰ τὴν εἰρηναίαν εἶναι ψόφος οὗ ἀντιλαμβανόμεθα

διὰ τοῦ ὡτὸς ἀποκλειστικῶς κατὰ τὴν καρδιακὴν γῶραν τοῦ στήθους, προσερχόμενος ἐκ τῆς ἐπ' ἀλλήλα κινήσεως τῶν δύο πατάλων τοῦ περικαρδίου, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζουσιν ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητας ἐν τῇ περικαρδίτιδι.

Τρίβολος ὁ ἔνυδρος. Ἀρχαία ὀνομασία φυτοῦ τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀναγρωδῶν, ὅπερ τανῦν καλεῖται Τράπα ἢ νηχομένη (Trapa natans L.). Φύεται ἐν λιμναῖς καὶ ποταμοῖς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, τὸ πάλαι ὅμως συχνότερον. Φέρει δὲ τρίκερω σκληρότατον καρπὸν οὗ τὸ σπέρμα ἀμυλώδες, γλυκὺ καὶ ἐδωδιμον (γεσμ. Wassernuss ἢ Wasserkastanie), τροσὴ δὲ τῶν λαῶν τῆς λιθίνης ἐποχῆς. Οἱ καρποὶ τῆς ἐν Κίνᾳ Τράπας τῆς δικερῶς (T. bicornis L., «Ling» τῶν ἐγχωρίων) καὶ ἄλλων ἐν Ἰνδία εἰδῶν εἶναι ἐτι θρεπτικώτεροι καὶ ἐν μεγίστῃ χρήσει. [Θ.Χ.]

Τρίβολος ὁ χερσαῖος (Bot.). Tribulus terrestris L. Φυτὸν κοινὸν ἀνά τὴν Ν. Εὐρώπην, τῆς οἰκογεν. τῶν Ζυγοφυλλωδῶν (βλ. λ.). Οἱ ἀρχαῖοι διεκρίνον τρία εἶδη Τ., ἧτοι τὸν ἐν λόγῳ χερσαῖον τὸν καὶ σήμερον κοινῶς Τ. ἢ Τριβόλια καλούμενον, τὴν ἔνυδρον (βλ. ἀνωτέρω) καὶ τὴν παραθαλάσσιον, ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὴν Σενεβιερειαν τὴν κορωνόπεδα (Senecioia Coronopus L.), φυτὸν σταυρανθὲς κοινὸν ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ. [Θ.Χ.]

Τριβουνάλιον. Βλ. Κύρου (τὰ).

Τρίδραχμος καλεῖται μετρικὸς ποῦς ἀποτελούμενος ἐκ τῶν βραχειῶν συλλαβῶν.

Τριδῶλης (Ἰάκωθος). Ποιητὴς γενν. ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀκμάσας κατὰ τὴν 15^{ην} αἰῶνα ἐν Ἑνετίᾳ. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι τὰ εἰς δημῶδι γλῶσσαν ποιηθέντα «Ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα» καὶ «Ἱστορία τοῦ βῆ τῆς Σκοτίας μετ' ἐν ῥήγισσᾳ τῆς Ἑγγλιτέρας», ἅτινα ἐτυπώθησαν τὸ πρῶτον ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1528 καὶ εἴτα πολλὰκις ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. [Κ.Ν.Σ.]

Τρίδων, τριβώνιον. Βλ. Ἰμάτιον.

Τριδωνιανός. Νομοδιδάσκαλος γεννηθεὶς περὶ τὰ 500 ἐν Σίδῃ τῆς Παμφυλίας. Ἐχρημάτισε συνήγορος, μάγιστρος, ὑπατος καὶ τέλος παμίας τοῦ ἱεροῦ παλατίου ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Παρὰ τούτου τῷ ἀνετέθη καὶ ἡ ἐντολὴ νὰ περισυλλέξῃ καὶ συναρμολογήσῃ τοὺς διασπαρμένους ἀρχαίους νόμους καὶ νὰ στοιχυολογήσῃ ἐκ τῶν σχολίων καὶ τῶν ἐρμηνειῶν τῶν προτέρων νομομαθῶν β.τι εὗρίσκετο ἐν αὐτοῖς χρήσιμον. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης ὁ Τ. συνέταξε τὰς Βίσηγησεις, τὸν Κώδικα καὶ τοὺς Πανδέκτας, εἰς ᾧ προσθετέον καὶ τινὰς τῶν Νεαύρων. Τὰ ἔργα ταῦτα συνεγράψαν ὑπὸ διαφόρων συνεργατῶν ἐν διαστήματι 4 ἐτῶν (530-534). Ὁ Τ. κατηγορήθη ἐπὶ

πλεονεξία καὶ δωροδοκία, διετηρήθη ὅμως ἐν τῇ εὐνοίᾳ τοῦ αυτοκράτορος μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ τῷ 547.

Τριγκομαλὴ ἡ ὑπερότερη Τριγκομαλάκη. Πόλις καὶ λιμὴν τῆς νήσου Κεῦλλανης ἐπὶ μικρᾷ χερσονήσῳ εἰς τὰ ΒΑ αὐτῆς, μετὰ 11 166 κατ. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι ὁ μόνος τοῦ μέρους τούτου τῶν Ἰνδιῶν, ὅστις παρᾶ χει: ἀσφάλειαν κατὰ τῶν ἐρμητικῶν καὶ ἐτηρίων. [Πς.]

Τριγλίδαι (Mullidae). Μικρὰ οἰκογενεῖα ἀκανθοπτέρων τελεοστῶν ἰχθυῶν. ἔχουσα ἐπιμήκης καὶ ἐκ τῶν πλαγίων πεπισμένον σῶμα, μεγάλας λεπίδας καὶ ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους δύο μακρὰ νήματα. Πρῶτον γένος αὐτῆς εἶναι ἡ Τρίγλη, ἧς τὰ εἶδη Τρίγλη ἢ γενεαῖτις (Mullus barbatus) καὶ Τ. ἢ χρυσοπτερόγχιος (Mullus surmuletus) ἔχουσιν εὐγευστον κρέας, καλοῦνται δὲ κοινῶς μπαρμπούνια. [Φ.Ι.]

Τριγλία ἡ Τριγλεία (ἀρχ. Τρύλλιον). Πολύγνη τῆς Βιθυνίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἐκείνης παρειᾶς τοῦ Κιανοῦ κόλπου ἐκτισμένη οὕσα ἐπὶ τῶν κλιτύων δύο λόφων. Οἱ κατοικοὶ αὐτῆς εἰς 5 χιλιάδας ἀναρχόμενοι εἶναι ἅπαντες Ἕλληνας, ἐκτὸς 20 οἰκογενειῶν τουρκικῶν, ἀσχολοῦνται δὲ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἰδίως τὴν ἐλαιοφυτεῖαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν περιγύμων ἐλαιῶν τῆς Τριγλίας. Ἐχουσα περίεξ πολλὰ μοναστήρια ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν μητροπολίτην Προύσης, ἀφ' ἧς ἀπέχει ΒΔ ὥρας 7 καὶ διοικητικῶς εἰς τὴν διοίκησιν Μουδανίου. [Μ.Χ.]

Τρίγλυφοι καλοῦνται ἐν τῷ δωρικῷ ῥυθμῷ (βλ. Ἀρχιτεκτονικὴ ἐν τόμῳ Β' σ. 397 β) αἱ κεφαλαὶ τῶν δοκῶν τῆς ἐσχάρας τῆς δροφῆς, κοσμούμεναι διὰ καθέτων γλυφῶν οὕτως ὥστε νὰ μένωσι προεξοχαί, μῆρσι καλούμεναι καὶ συνήθως διὰ κυανοῦ χρωματισμέναι. Αἱ γλυφαὶ ἦσαν πρὸς τοῦτε δο: (ἐσωτερικαὶ) ὀλόκληραι καὶ δύο (ἐξωτερικαὶ) ἡμίσειαι. [Σ.Τ.]

Τριγλώχιν βαλδῖς. Βλ. Καρδία.

Τριγωνέλλα (Bot.) Trigonella L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κολοβανθῶν. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι Τ. Foenum Graecum L., οὗ τὰ σπέρματα εἰσὶν ἡ Τ. ἡ λῖς τῶν ἀρχαίων (βλ. λ.). Διάφορα ἄλλα εἶδη κοινὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ κοινῶς «Νυχάκι» καὶ «Ἀγριο Τριφύλλῳ» καλούμενα ἔχουσιν ἀνθὴ εὐωδιάζοντα καὶ ξηρὰ ἐτι. [Θ.Χ.]

Τριγωνισμός καλεῖται ἡ θεμελιώδης γεωδαιτικὴ ἐργασία, ἡ συνισταμένη εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς καταμετρητέας χώρας εἰς τρίγωνα ἔχοντα κατὰ δύο μίαν πλευρὰν ὡς βάσιν κοινήν. Πρὸς λ. Γεωδαισία, ὅπου γίνετα ἔκτενης λόγος περὶ τοῦ Τ.

1 τριήρη κατ' έτος. Ἀπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους ἔμως ἡ βουλὴ ὑπεχρεώθη νὰ παρέχῃ ἑτησίως μίαν τοιαύτην πρὸς αὔξησιν τοῦ στόλου. Καὶ ὑπὸ φιλοπατρίδων πολιτῶν ὅμως, καλουμένων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τριήροποιων, κατασκευάζοντο ἰδίαις δαπάναις καὶ προσεφέροντο εἰς τὴν πόλιν τριήρεις. Ἐν ὥρᾳ πολέμου παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ὠρίζοντο μεταξὺ τῶν εὐπωρότερων πολιτῶν οἱ τριήραρχοι, οἱ ὑποχρεούμενοι νὰ ἐξοπλίσωσι κενὴν τριήρη διδομένην ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ νὰ διοικῶσιν αὐτήν, τῆς πόλεως καταβαλλούσης μόνον τὸν μισθὸν τοῦ πληρώματος. Ἦτο δὲ ἡ διάρκειά τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὑποχρεωτικῶς ἑτησίᾳ, ἀλλ' ὑπεχρεοῦτο ὁ τριήραρχος ἵνα μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀντικαταστάτου τοῦ ἐπιτριήραρχῆ. Ἡ δὲ τὴν τριήραρχίαν καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ τριήραρχου δαπάνη ἀνῆρχετο εἰς 5-6 χιλ. δραχμῶν, εἰς ταύτην δ' ὑπῆρχοντο οἱ κεκτημένοι περιουσίαν ἀνωτέραν τῶν 66 000 δραχ. Βραδύτερον, μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην, ἐπετρέπη καὶ τὸ συντριήραρχεῖν εἰς 2 ἢ πλείονας, ἀπὸ δὲ τοῦ 358 π. χ. ἡ τριήραρχία διὰ νέου ὀργανισμοῦ ἀνετέθη εἰς τὰς συμμορίας διτε, ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ τοῦ πληρώματος, παρείχοντο ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ τὰ ναυτικὰ σκεύη. Κατὰ τὴν περίεθον ταύτην οἱ ἡγεμόνες τῶν συμμοριῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ 300 εὐπωρότεροι, κατέβαλλον τὰς δαπάνας καὶ εἰσέπραττον εἴτα αὐτὰς παρὰ τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ὠρισμένην ἀναλογίαν. Τῷ 340 π. χ. διὰ προτάσεως τοῦ Δημοσθένους νέος νόμος ἐπέβαλεν εἰς ἕκαστον τῶν κεκτημένων περιουσίαν 10 τοῦλάχιστον ταλάντων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συντηρῇ μίαν τριήρη, εἰς δὲ τοὺς πλείονα κεκτημένους 2 ἢ 3 ἀναλόγως, οὐδέποτε ὅμως πλείονας, ὡς καὶ ἐν ὑπηρετικόν, οἱ δὲ ὀλιγώτερον εὐποροὶ νὰ συντηρῶσι τὴν ἑαυτῶν τριήρη κατὰ ὁμάδας συντελείας λεγόμενας. Τὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ τοιοῦτου ἐπέβλεπον οἱ ἀποστολεῖς, οὐδεὶς δὲ ὑπεχρεοῦτο νὰ τριήραρχήσῃ πλέον τοῦ ἔτους, εἰ μόνον ἐθελουσίως, καὶ οὐδεὶς ἀπηλλάσσεται ποτε τῆς ὑποχρεώσεως πλὴν τῶν 9 ἀρχόντων. [Πρ.]

Τριήρης. Οὕτως ἐκαλεῖτο πλοῖον πολεμικὸν ἔχον τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἑκατέρωθεν, τὴν μίαν ἀνωθεν τῆς ἄλλης. Ὑπῆρχον δὲ καὶ μονήρη καὶ διήρη πλοῖα, ὡς καὶ τετρήρη καὶ πενήτηρη καλούμενα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σειρῶν τῶν κωπῶν. Ἐκ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τῆς σειρᾶς κωπῶν ἐκαλοῦντο τὰ πλοῖα τριηκόντορα, τὰ ἔχοντα 30 κώπας, πενήκυντορα τὰ 50 καὶ καθ' ἑξῆς. Τὰ συνήθως πρὸς πόλεμον χρησιμοποιούμενα πλοῖα ἦσαν τριήρη, τὰ δ' ἄλλα ἐχρησίμευον εἰς ἄλλας χρείας ἰδιωτικὰς ἢ δημοσίας. Πρῶτοι ποιή-

σαντες χρῆσιν τῶν Τ. ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, πρῶτος δὲ κατασκευάσας πενήτηρ ἦτο Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος. Πρὸς. Cartault, L. trière athénienne (Παρ. 1881). [Πρ.]

Τρίκαλα. Βλ. Τρίκαλα.

Τρικαρδόκαστρον. Βλ. Οἰνιάδα.

Τρίκερι. Χωρίον τοῦ δήμου Διαντίδος τῆς ἐπαρχίας Βόλου ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου καὶ παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου κειμένη καὶ ἐστραμμένη ἀντικατὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Σταυροῦ τῆς Φθιώτιδος. Κατασκευάσθη ἀνέγχοντα εἰς 1276 (1896), ἀσφαλόμενοι ἰδίως εἰς τὴν ναυτιλίαν.

Τρικέφαλοι καλοῦνται ὡς ἐκ τῆς μορφῆς τῶν δύο μύες, ὧν ὁ μὲν βραχὺ καὶ ὁ ἄλλος ἐνεργεῖ ἐκτείνων τὸν πῆχυν ἐπὶ τῇ βραχίονα, ὁ δὲ μακρὸς τὴν κνήμην ἐπὶ τὸν μηρὸν.

Τρικαζίων δῆμος. Βλ. Τρίκαλα 1).

Τρίκαλα ἢ Τρίκαλα. 1) Πόλις τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα ἰδίου νομοῦ, καὶ μὲν εἰς τὰς κλιτύς λόφου ἀνῆκοντος εἰς τὰ Χασσιωτικὰ ὄρη καὶ στεφομένου ὑπὸ φραγμοῦ καὶ εἰς τὰς δύο ὁχθὰς τοῦ Τρίκαλων ποταμοῦ (τὸ πάλαι Ληθαίου καλούμενον) ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Χασσιωτικῶν ὀρέων ῥέει μέχρι Τ. κυρίως πρὸς Ν, ἐκεῖ δὲ στρεφόμενος ἐν μακρῷ τόξῳ πρὸς Α' ἐκβάλλει εἰς τὸν Πηνειόν. Εἶναι ἡ δευτέρα τὸ μέγεθος πόλις τῆς Θεσσαλίας, μεγίστην τὰς πρὸς πρὸς δὲ δεικνύουσα, καὶ ἔχει 211 κατ. (τῷ 1896, ἐνῶ 14 820 τῷ 1889), τὴν χειμῶνα, διτε κατέρχονται εἰς αὐτὴν καὶ οἱ τῶν περιχώρων ποταμοί, πολλὴ πλείονα. Κέντρον τῆς συναστροφῆς εἶναι ἡ ἀγορὴ τῆς ἐμπόριον σιτηρῶν, ἀραβοσίτου, ζωοδερμάτων, καπνοῦ, κουκουλιῶν κλ. ἐκτείνεται μέχρι τῶν Ἰωαννίνων. Πλησίον τῆς ἀγορᾶς κατοικοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὰ ἄλλα δὲν χωρίζονται πολὺ ἀσύτηρως διάφοροι θρησκείαι ἢ ἐθνικότητες, ἐκ τῶν Κουτσουβλάχων οἵτινες κατέχουσι τὸ μῆμα τῆς πόλεως. Τὰ Τ. ἔχουσι 10 ναυ. ὡς καὶ τεμένην τινα ὧν ὅμως μόνον 2 ἀργοῦσι. Στεναὶ γέφυραι, ὧν ἡ μεγαλύτερη πλησίον τῆς ἀγορᾶς, ζευγνύουσι τὸν πῆχυν μὲν ἀλλ' ἀβαθὴ ποταμόν, οὗ αἱ ὀρμαὶ σκιάζονται ὑπὲρ πλατάνων καὶ ἄλλων δένδρων. Εἶναι ἐσταθμὲς τοῦ σιδηροδρόμου Β. λου-Καλαμπάκας, ἀπέχουσα ἀπὸ Βόλου 18 χμ., ἔδρα νομάρχου καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τρίκκης, πρωτοδικείου, γυμνασίου κλ. Ὡραιότατην θέαν τῆς πόλεως παρέχει βυζαντινὸν φρούριον κτισθὲν ἐπὶ τῆς χαλκίας ἀκροπόλεως. Τὸ πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο Τρίκη ἢ Τρίκκη, λαβούσα τὸ ὄνομα κατὰ τὴν παράδοσιν ἐκ τῆς ὁμωνύμου

θυγατρός τοῦ Ἀσωποῦ καὶ συζύγου τοῦ Ἰψέως. ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς πατρίς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ εἶχε πλησίον αὐτῆς τὸν ἐπισημότερον τῶν ναῶν τούτου. Διατηροῦσα καὶ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας σημασίαν τινα ὡς καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, πρῶτον ὑπὸ Ἀννῆς τῆς Κομνηνῆς καλουμένη Τρίκκαλα, ἐγένετο ἐπὶ τῆς Σερβοκρατίας ἔδρα τῶν Σέρβων ἡγεμόνων καὶ ἔμεινε καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας πρωτεύουσα τῆς Θεσσαλίας ἥτις ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο Τρίκκαλα-σαντζάκ. Ἀλλὰ τῷ 1770 λαβοῦσα μέρος εἰς τὴν τοῦ Ὀρλώφ ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου, ἐπέστη ἐξανδραποδισμὸν τοῦ ἡμίσεος τῶν κατοίκων τῆς ὑπὸ σώματος Ἀλβανῶν.

Ὁ νομὸς Τ. καταλαμβάνων τὸ Δυτ. ἡμισὺ τῆς Θεσσαλίας, ὀρίζεται πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ νομοῦ Ἀρτης, πρὸς ὄν τὰ σύνορα κατὰ τὴν ΝΔ γωνίαν ἀποτελεῖ ὁ Ἀχελῷος· πρὸς Ν. ὀρίζεται ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, Εὐρυτανίας καὶ Φθιώτιδος, τὴν Ἀνατολ. δὲ κλειρᾶν αὐτοῦ κατέχει ὁ νομὸς Λαρίσης, ἐνῷ πρὸς Β. χωρίζεται ἀπὸ τῆς Τουρκίας ὑπὸ τῶν Κασσιωτικῶν ὄρεων. Τὸ κέντρον τοῦ νομοῦ ἀποτελεῖ τὸ Δυτ. τμήμα τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος, ὅπερ ἀρδεύουσιν ὁ Πηνειὸς μετὰ τῶν παραποτάμων τσου, ὧν σημαντικώτεροι εἶναι ὁ ἀριστερόθεν ἐκβάλλων Ληθαῖος (Τρικαλλινός) καὶ ὁ δεξιόθεν ἐρχόμενος Ἐνιπεύς ὁ δεξιόθεν τὰ ὕδατα διασφῶν ἄλλων. Τὸ Δυτικὸν ὄρειον τμήμα τοῦ νομοῦ καλύπτει ἡ ὄρεσιρὰ τοῦ Πίνδου, ὅστις πρὸς ΝΑ. διεκδυόμενος σχεδὸν ἐνοῦται ἐν τῷ ΝΑ. ἄκρῳ τοῦ νομοῦ πρὸς τὴν Ὀθρυν. Ὁ νομὸς ἔχων ἐμβ. 5700 τχμ., διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας Καλαμπάκας (τὸ ΒΔ. τμήμα), Τρικκάλων (τὸ μέσον τμήμα) καὶ Καρδίτσης (τὸ ΝΑ. καὶ μεγαλύτερον) τμήμα. Ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτοῦ 176 773 κατ. τῷ 1896 διανέμεται εἰς ταύτας ὡς ἑπεται :

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Δῆμος Δίγινιου	8 535
» Καστανέας	3 641
» Λάκμωνος	2 277
» Μαλακασίου	2 934
» Ὁξυνείας	2 928
» Τυμπαίων	4 289
» Χαλκίδος (Ἀσπροποτάμου)	3 952
	28 556

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ

Δῆμος Τρικκαίων	30 387
» Ἀθαμάνων	5 121
» Αἰθίων	7 036
» Κοθωνίων	4 561
» Παραλγθαίων	5 384
» Πιαλίων	7 955
» Φαρκαδόνας	7 007
	67 451

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

Δῆμος Καρδίτσης	16 663
» Ἀργιθέας	6 557
» Γέμφων	6 503
» Ἰθώμης	8 599
» Ἰτάμου	3 694
» Καλλιφωνίου	3 871
» Κιερίου	5 060
» Μενελαΐδος	3 106
» Νευροπόλεως	6 697
» Σιλάων	5 910
» Ταμασίου	2 900
» Τιτανίου	7 327
» Φύλλου	3 879
	80 766

Ὁ δῆμος Τρικκαίων (ὡς λέγεται κατ' ἀρχαῖον τρόπον καὶ πρὸς ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸν ἐν Κορινθίᾳ δῆμον Τρικκάλων), περιλαμβάνει 24 χωρία, ὧν τὰ σημαντικώτερα εἶναι Κουρμπαλή (476 κ.), Μεγάλα Καλύδια (1975), Μεγάλων καὶ Μικρὸν Μέρτσι (40⁸ καὶ 862), Μπενχούνιτσα (735), Πυργετός (752) καὶ Σερβοτά (394 κατ.), ἐν ἑλῳ δὲ ἔχει 30 387 κατ.

— 2) Πρωτεύουσα θερινῇ τοῦ ὁμωνύμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας, κειμένη ἐπὶ τῶν Β. κλιτύων τῆς Κυλλήνης εἰς ὕψος 1030 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Ἐχει 1662 κατ. (1896) καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον, διαιρεῖται δὲ εἰς 3 συνοικίας καὶ εἶναι ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἡ κατοικία τῆς ιστορικῆς οἰκογενείας τῶν Νοταράδων. Ὑπὸ τὰ Τ. πηγάζει ὁ Τρικκαλίτικος ποταμὸς (Σὺς ἢ Σύθας τὸ πάλαι καλούμενος), ὅστις ἐκβάλλει παρὰ τὸ Σουλόκαστρον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Ὁ δῆμος Τ. περιλαμβάνει ἐν ὅλῳ 33 χωρία, ὧν ἐκτὸς τῶν Τ. σημαντικώτερα εἶναι Σουλόκαστρον (χειμερινῇ πρωτεύουσα), Καμάρι, Καρυώτικα καὶ Μάξι, ἐν ὅλῳ δ' ἔχει 6 945 κατ. (1896).

Τρικκαλινός. Βλ. Τρίκκαλα.

Τρικκαλίτικα ἢ Νεράντζα. Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων ἔχον 256 κατ.

Τρίκκη. Βλ. Τρίκκαλα.

Τρικλείστρα ἢ Τρεκλείστρα. Χωρ. τοῦ δήμου Λαπαθῶν τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, μετὰ 237 κατ.

Τρίκλινές σύστημα. Βλ. Κρύσταλλοι Σ'.

Τρίκλινον ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι τόπος προωρισμένος δι' ἐστίαςιν, ἐν ᾧ ὑπῆρχον 3 κλίνας περὶ τράπεζαν. Τ. ἡ τρικλίνια ὑπῆρχον καὶ παρὰ ταῖς ἀρχαιοτέραις χριστιανικαῖς ἐκκλησίαις, ἐν Ῥώμῃ μάλιστα, ἅτινα ἦσαν ἐπιμήκεις στοαὶ ἀπολήγουσαι εἰς ἡμικύκλια καὶ χρησιμοποιούμεναι εἰς τὴν κοινὴν ἐστίαςιν τῶν ιερῶν ἢ τὴν ὑποδοχὴν ξένων. [Πς.]

Τρικώλωνος. Ἀρχαία πόλις κειμένη κατὰ τὰ Ν τῆς Ἀρκαδίας, ἐν ᾧ μετώκησαν οἱ κάτοικοι τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ ἥτις ἐκτίσθη κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ ἑμινύμου υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀρκαδίας Λυκάονος. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερ. δῆμος Τρικωλώνων, ὑπαγόμενος εἰς τὴν Γορτυνίαν καὶ ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Στεμνίτσαν. Τὰ λοιπὰ χωρία τοῦ εἶναι Μουλάτσι, Παλαιμοῖρι, Παλαμάρι, Παύλιν, Σύρνα καὶ Ψάρι, ἀνῆκει δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἡ μονὴ Τιμίου Προδρόμου. Κατ. ἔχει ἐν ὅλῳ 4791. [Μ.Σ.]

Τρικούνης. 1) Ἰωάννης Τ., πατήρ τοῦ Σπυριδῶνος, γενν. ἐν Μεσολογγίῳ μεσούντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἀποθ. τῇ 30 Ἰουλίου 1824. Τυχὼν τῆς τότε ἐν Ἑλλάδι προσιτῆς παιδείας μετέβη εἰς Πάτρας πρὸς χρησιμοποίησιν τῶν γνώσεων αὐτοῦ, ὅτε καὶ ἐσχετίσθη πρὸς τὸν μητροπολίτην Παλαίων Πατρῶν Γαβριήλ, οὗ ἀναγορευθέντος Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τῷ 1780 προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξ ἧς μετεκλήθη εἰκάδε ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ματθαίου, ὄντος προεστώτος (ναζιρη) τῆς πόλεως, ἵνα βοηθῇ αὐτῷ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἱδίων καὶ τῶν τῆς κοινότητος ὑποθέσεων. Ζῶντος ἐστὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ περιεβλήθη πολλὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀποθανόντα διετέθη αὐτὸν εἰς τὸ δέξιμα, ὅπερ ὅμως ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ βραδύτερον. Διαβλήθεις ποτε παρὰ τῷ διαδόχῳ Ἀλῆ πασσά τῆς Ἡπείρου προσεκλήθη εἰς τὰ Ἰωάννινα πρὸς ἀπολογίαν, ἐνθα ὅμως οὕτω διεψίως ἐξηγήμενος τὸν σατράπην ὥστε ἀντιτιμωρίας ἡξιώθη ἐκτάκτων τιμῶν καὶ προνομίων. Τὰ τῆς Φιλίππης Ἐταιρείας ἐμήνησε τὸν Τ. δ' ὅττης Πορφύρου. Τοῦ ἀγῶνος ἐκραγέμενος ὁ Τ. περιεβλήθη διὰ διαφορῶν ἀξιοματίων, ὅτε δὲ βραδύτερον συνέστη ἡ Γεν. Διεύθυνσις τῆς Δυτ. Ἑλλάδος ἐξελέγη μέλος τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ συμβουλίου αὐτῆς, κατόπιν δὲ καὶ μέλος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπείας, ἣ ἀνετέθη ἡ διοίκησις κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ Μαυροκορδάτου, ἣν θέσιν ἐτήρησε μέχρι θανάτου. Κατέλιπε δὲ 5 υἱούς, ἐν αἷς καὶ 2) Σπυρίδων Τ. γενν. ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 8 Ἀπριλίου 1788 καὶ ἀποθ. ἐν Ἀθῆναις τῇ 12 Φεβρουαρίου 1873. Διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα ἐν Μεσολογγίῳ ἀπῆλθε πρὸς περαιτέρω ἐκπαιδεύσιν εἰς Πάτρας, ὅπου εἰργάζετο συγχρόνως καὶ ὡς γραμματεὺς παρὰ τῷ αὐτόθι Γεν. Προξένῳ τῆς Ἀγγλίας. Σπουδάζοντος ἐστὶ τοῦ Τ. ἐν Μεσολογγίῳ διήλθεν ἐκείθεν ὁ λόρδος North εἰς μετὰ ταῦτα λόμης Guilford, ὅστις συνάψας φιλίαν ἤκραν μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Τ. ἡγάγηε τὸν Σπυριδῶνα ὡς ἴδιον υἱόν. Πρα-

δύτερον τῇ προσκλήσει τοῦ Guilford ὁ Τ. ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ἐπὶ ἐξαστίαν δ' ὄλγην ἠχροάσατο φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας ἐν διαφόροις εὐρωπαϊκοῖς πανεπιστημίσις (Ῥώμης, Παρισίων), ἐποπτεύοντος πάντοτε τοῦ Λόρδου, ὃν ἐπεσκέπτετο πολλάκις ἐν Ἀγγλίᾳ. Σκοπὸν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ προσέθετο, συμφώνως τῇ ἐπιθυμίᾳ τοῦ Guilford, τὴν διευθύνσιν τῆς ἐν Κερκύρᾳ ἱδρυθεομένης ὑπ' αὐτοῦ Ἰονίου Ἀκαδημίας· ἀλλὰ ὁ τότε ἐκραγέας ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶν ἠναγκάσεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἑλλάδα καὶ νὰ τραπῇ εἰς ἀλλότρια τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Ζῶντος ἐστὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (1824) ἐξελέγη βουλευτῆς, τῷ 1826 διετέλεσε μέλος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, τῷ 1827 τῆς ἐν Τροιζίνι Ἑθν. Συνελεύσεως καὶ ἀπὸ τοῦ 1828 ἐπανειλημμένως γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας. Ὁ κατὰ τὸ 1826 γάμος αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαυροκορδάτου Δικατερίνης ἐξ ἧς ἀπέκτισε τέκνα τὸν Χαρίλαον καὶ τὴν Σοφίαν, συνέτεινεν ὅπως ἐστὶ μῆλλον συνδεθῇ ὁ Τ. πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον ὅντινα καθὼς καὶ τὸν Ζαΐμην τὰ μάλιστα ἐτίμα. Ἡ φυσικὴ εὐγλωττία τοῦ Τ. ἦτο μεγίστη, δείγματα δὲ ταύτης ἔχουμεν οὐκ ὀλίγα καὶ μάλιστα ἐν τῷ περιφθίμῳ ἐπιταφίῳ λόγῳ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ φίλου αὐτοῦ Λόρδου Βύρωνος τῷ μεταφρασθέντι εἰς πάσας σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Τοῦ Καποδιστριαῦ ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Τ. διορίσθη Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας (πρωθυπουργός), ὅπερ δέξωμα παρητήσατο βραδύτερον διατηρήσας μόνον τὴν διευθύνσιν τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, καὶ ταύτης ὅμως βραδύτερον ἀποχωρήσας ἀπεσφύρη εἰς Ὑδραν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστριαῦ, ὅστις τὴν ἐλύπησε σφόδρα, ὁ Τ. ὡς ὑπουργός ἐπὶ τὸν ἐξωτερικὸν διετήγαγε τὰς πρὸς τὰς τρεῖς Δυνάμεις καὶ τὴν Βαυαρικὴν Δύλιν διαπραγματεύσεις περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ βασιλέως. Τοῦ Ὁθωνος ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Τ. διορίσθη ὑπὸ τῆς ἀντιβασιλείας πρέσβος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργός ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν. Βλέπουσα ὅμως ἡ ἀντιβασιλεία ὅτι τὸ τοιοῦτον ὑπουργεῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἦ ὄργανον πρόσφορον εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, ἔχουσα δὲ καὶ ἄλλας αἰτίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐξασθενίσῃ βαθμηδὸν αὐτό, ὅπερ καὶ κατωρθώσατο διορισθέντων τῶν ὑπουργῶν ὡς πρέσβευτῶν παρὰ ταῖς διαφοροῖς εὐρωπαϊκαῖς αὐλαῖς, καὶ δὴ τοῦ Τ. παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ αὐλῇ (1835). Ἐν Λονδίνῳ ὁ Τ. συνῆψε φιλίαν μετὰ πολλῶν ἐπιφανῶν Ἀγγλῶν, ἱδίως δ' ἐξετίμα τὸν Τ. ὁ Λόρδος Palmerston. Τῷ 1838 παραιτηθεὶς τὸ δέξιμα τοῦ πρέσβευτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα, τῷ δὲ 1841 ἐπέσθη νὰ δεχθῇ τὴν αὐτὴν θέσιν ὑπὲρ τοῦ Μαυροκορδάτου ἀνακαλυμμένου

πως σχηματισθῇ ὑπουργεῖον. Καταργηθεῖ-
 ῶν ὅμως τῶν πρεσβειῶν κατὰ τὰς παρα-
 ναῶς τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταπολιτεύ-
 σεως (1843) ἐπανεκάμφεν ὁ Τ. εἰς Ἀθή-
 νας, ἡγήτης δὲ τοῦ ἀγγλικοῦ κόμματος ὧν
 συνετέλεσε μεγάλως ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει
 ἐς τὴν ὅσον ἐνεστὶ θεσμοθεσίαν φιλελευθέ-
 ρου καὶ ἐν ταύτῃ συντηρητικοῦ κοινοβουλευ-
 τικοῦ πολιτεύματος. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπι-
 ῆρσιν τοῦ συντάγματος διορίσθη ὑπουρ-
 γὸς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῆς παιδείας
 καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας (1844-49).
 ἀραιτῆθέντος δὲ τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου
 γαίτο τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥς ὅμως προ-
 ῆλθε τότε εἰς στασιαστικά κινήματα οὐ
 ὄνον ἀπεχωρίσθη τῶν ἐμπαθῶν φίλων του
 ἀλλὰ καὶ παρέσχε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς
 τὸν σχηματισμὸν ἀχρόου ὑπουργεῖου ὑπὸ τὸν
 Κουτουριώτην. Σταλὲς εἰς Μόναχον
 ὡς συγχαρὴ τῇ βασιλεῖ Μαξιμιλιανῇ ἐπὶ
 τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει αὐτοῦ, συνη-
 ῆθη μετὰ τοῦ Στράτφορδ Κάνινγκ καὶ
 ἀτῶρθωσε διὰ μέσου αὐτοῦ τὴν ἀνάκλησιν
 τοῦ ἐπιθλαβεστάτου τῇ Ἑλλάδι πρεσβευτοῦ
 αἰόνης, ὃν διεδέξατο ὁ Wyse. Ὅτε δὲ
 ἡγγλικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Parker ἀπέκλειε
 ἐν Πειραιᾷ, ἐδέχθη ὁ Τ. ἔκτακτον ἀπο-
 τολὴν εἰς Παρίσιον ἵνα αἰτήσῃται τὴν
 ἀφίαν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Μετὰ
 τὴν λήξιν τῶν διαπραγματεύσεων καὶ τὴν
 νασύστασιν τῶν πρεσβειῶν ὁ Τ. διορίσθη
 ἄλλιν πρέσβος παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ αὐλῇ,
 ὅθα ἔμεινε διαρκῶς μέχρι τοῦ 1861, ἀρ-
 ῆθεις τῷ 1856 ὡς ἀναλάβῃ τὴν προεδρίαν
 τῆς Κυβερνήσεως, διεξήγαγε δ' ἐκεῖ πολλὰς
 καὶ σπουδαίας ἀποθέσεις καὶ κύριον
 αὐτοῦ μέλημα προσέθετο νὰ πείσῃ τὴν Ἀγ-
 λικὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν δημοσίαν γνώ-
 ῃν περὶ τῆς ἀποδόσεως σὺμπαντος τοῦ
 οἰκου κράτους εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ
 ἄστων ἐξ ἀθρητίδος ἠναγκάσθη νὰ ἐπα-
 ῆλθῃ τῷ 1861 εἰς Ἀθήνας. Μετὰ τὴν πῶ-
 ῃν τοῦ Ὀθωῶνος καὶ τὴν παραχώρησιν τῶν
 οἰκίων νήσων ὁ Τ. ἀπέσχε πάσης ἐπιστή-
 ρου ἐντολῆς καὶ θέσεως μέχρι τοῦ θανάτου
 αὐτοῦ. Ὡς ἐκ φύσεως ῥήτωρ εἶδομεν ὅτι
 ἐκρίθη καὶ δαίγμα κεῖνται οἱ πολλοὶ αὐτοῦ
 ῥογοὶ (ἐκδοθ. ἐν Παρίσι, 1836, ἀλλὰ καὶ
 ῥο συγγραφεὺς διεπρεπέν, ἐν μέρει δὲ καὶ ὡς
 οἰητής. Ἐρχομεν πῶμα αὐτοῦ τὸν Ἀ ῥμα ν,
 ῥο ῥημα κ λ ε ρ τ ι κ ὦ ν, (ἐν Παρίσι, 1821
 αὶ ἐν Ἀθῆν. 1836)· ἀλλὰ τὸ κυριώτερον
 ῥο αὐτοῦ εἶναι ἡ Ἰ σ τ ο ρ ῖ α τῆς Ἑ λ-
 ῥη ν ι κ ῆς Ἐ π α ν α σ τ ᾶ σ ε ω ς (4 τομ.
 οἰνδ. 1853-57, ἐκδ. Γ' ὑπὸ Π. Ἀσλάνη
 ν Ἀθ. 1888), καλλίστη πηγὴ πρὸς μελέ-
 ῃν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, διακρι-
 ῥομένη δια τὴν εὐκρίνειαν καὶ τὴν ἐκ-
 ῥητικὴν προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως
 πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τὸ ἀπε-

ρίοριστον σέβας αὐτοῦ πρὸς ταύτην. — Ἡ
 Χ α ρ ῖ λ α ο ς Τ., υἱὸς τοῦ Σπυρίδωνος γενν.
 ἐν Ναυπλίῳ τῇ 11 Ἰουλίου 1832 καὶ ἀποθ. ἐν
 Κάνναις (Canne) τῆς Γαλλίας τῇ 30 Μαρ-
 τίου 1896. Εὐμοιρῆσας ἐπιμελημένης ἀνα-
 τροπῆς καὶ παιδείας καὶ περατώσας τὸ ἐν
 Ἀθῆναις ὑπὸ τὸν ἀείδιμον Γεννάδιον γυ-
 μνάσιον, κατετάχθη ἐν τῇ νομικῇ σχολῇ
 τοῦ πανεπιστημίου φοιτήσας ἐν αὐτῇ ὑπὲρ
 τὰ τρία ἔτη, ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιον πρὸς
 ἀποπεράτωσιν τῶν νομικῶν αὐτοῦ σπουδῶν.
 Ὑπὸν ἐν Παρίσιος διδακτορικοῦ διπλώ-
 ματος καὶ κατανόησας ὅτι πρὸς ἐντελῆ αὐ-
 τοῦ παιδεύειν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου
 εἶχεν ἀνάγκην καὶ πείρας τινός, κατῶρθωσεν
 καὶ διορίσθη γραμματεὺς τοῦ ἐν Παρίσιος
 Δικηγορικοῦ Συλλόγου ὅπως ὠφεληθῇ ἐκ
 τῶν συζητήσεων τῶν ἐξόχων τῆς Γαλλίας
 νομομαθῶν. Διαμείνας ἐν Γαλλίᾳ ὅσον χρό-
 νον ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον χάριν τῆς ἐπιστη-
 μονικῆς αὐτοῦ μορφώσεως ἀνεχώρησεν τῷ
 1852 εἰς Λονδίον, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν
 Ἑλλῆν πρεσβευτής, διορισθεὶς ὑπὸ τῆς τότε
 κυβερνήσεως ἀκόλουθος τῆς πρεσβείας καὶ
 μετὰ ταῦτα (1855) γραμματεὺς. Βραδύτερον
 διορίσθη καὶ ἐπιτετραμμένος διευθύνων ἐπὶ ἑξ
 ὅλα ἔτη τὴν ἐν Λονδίῳ πρεσβείαν ἀναπλη-
 ρῶν τὸν ποδάλγουτα πατέρα του. Ἐπελ-
 θούσης ἐν Ἑλλάδι τῆς πολιτικῆς μεταβο-
 λῆς τοῦ 1862 καὶ καταργηθεῖσιν τῶν πρε-
 σβειῶν, ὁ Τ. ἐπανεκάμφεν εἰς Ἀθήνας·
 ἐκλεγείς δὲ ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίῳ Ἑλληνι-
 κῆς κοινότητος πληρεξούσιος εἰργάσθη ὅσον
 ἐνεστὶν εἰλικρινῶς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει.
 Τῷ αὐτῷ ἔτει (1863) διορίσθη ὑπὸ τῆς
 τότε ὑπὸ τὸν Ζ. Βάλβην κυβερνήσεως πλη-
 ρεξούσιος ἵνα διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς
 Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως τὰ κατὰ τὴν πα-
 ραχώρησιν τῶν Ἰονίων νήσων· κατῶρθωσε
 δὲ διὰ τῆς εὐστοφίας καὶ ἀγγιχείας τοῦ
 πνεύματος αὐτοῦ, ὥστε τὸ ζήτημα νὰ λυθῇ
 ἐν μέρει κατὰ τὰς εὐχὰς τῆς Ἑλληνικῆς
 κυβερνήσεως, μὴ κατεδαφισθέντων τῶν ἐν
 Κερκύρᾳ ὑπαρχόντων ἐκτετρακκίων. Ἐπα-
 νελθὼν ἐξελέγη βουλευτὴς Μεσολογγίου
 κατὰ τὰς πρώτας μετὰ τὴν νέαν βασιλεῖα
 ἐκλογὰς τῇ 1865, καὶ ὑπερνικῆσας διὰ
 τῆς διακρινουσης αὐτὴν ἀμετατρέπτου θε-
 λήσεως τὴν βελόνην τοῦ δημογροῖν ἀνε-
 δείχθη βραδύτερον ἐξόχος ῥήτωρ. Μὴ προ-
 χωρήσας τὸ κατ' ἄρχας ἐριστικῶς εἰς οὐ-
 δὲν πολιτικὸν κόμμα ἐπέδιωσε τὴν μεταρ-
 ρύθμισιν τῆς παρ' ἡμῖν κοινοβουλευτικῆς
 πολιτικῆς καὶ τὴν ἐγκαίνισιν νέου συστή-
 ματος ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ συντάγματος· οὐ-
 δὲν ἦστον ἐκλινὲς μᾶλλον πρὸς τὸ κόμμα
 τοῦ Κουμουνδούρου, ὅφ' ὃν κατὰ Δεκέμβριον
 τοῦ 1866 ἀνέλαβε τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν
 ὑπουργεῖον εἰς δυσχερεῖς περιστάσεις τοῦ
 Κράτους ἐνεκα τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρή-

της, διευθύνας ἄριστα αὐτὸ μέχρι Δεκεμβρίου 1867. Τῷ 1871 διαώριθη πρέσβης παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλ' ἡ Πύλη ἠρνήθη ν' ἀποδεχθῇ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ. Τῷ 1874 ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς Καιροῖς τὸ περιλάλητον ἐκείνο ἄρθρον «Τίς πταίει», τὸ θεωρηθὲν ὡς προσβάλλον τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα· ἀλλ' ἡ ἔνεκα τούτου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κινηθεῖσα κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ κατέληξεν εἰς ἀθώωσιν αὐτοῦ. Κατὰ Ἀπρίλιον (27) τοῦ 1875 ἐσχημάτισε τὸ τότε κληθὲν *Δεσφάτε* ὑπουργεῖον, ἐνεργήσας τὸ πρῶτον τότε βουλευτικὸς ἐκλογὰς διακριθεῖσας διὰ τὴν νομιμότητα καὶ τὸ ἀνεπηρέαστον αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ ἀντιθέτου κόμματος ὑπερισχύσαντος ὁ Τ. παρητήθη ἀμέσως τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1875. Τῷ 1877 διατέλεσε ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ὑπὸ πρέσβρον τῆς οἰκουμένης κληθείσης κυβερνήσεως τὸν Κανάρην, πρέσβρος δὲ τῆς κυβερνήσεως τῷ 1880 ἀπὸ Μαρτίου μέχρις Ἰουλίου, καὶ ἀπὸ 3 Μαρτίου 1882 μέχρι 19 Ἀπριλίου 1885, ὅποτε τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν τῆς 3 Ἀπριλίου ἔφερον εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Θ. Δηλιγιάννην. Τούτου δὲ παραιτηθέντος συνεπίστῳ τῶν ἔνεκα τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ 1885 πιέσεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας, ἀνέλαβε πάλιν τὰς ἡνίας τῆς διοικήσεως (9 Μαΐου 1886) καὶ ἔμεινεν ἐν τῇ ἀρχῇ μέχρι τῆς 24 Ὀκτωβρ. 1890, ὅτε αἱ νέαι ἐκλογαὶ ἔφερον εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Θ. Δηλιγιάννην. Ἀλλ' αἱ ὁσημέραι αὐξάνουσαι οἰκονομικαὶ δυσχερεῖαι ἐπήνεγκον τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, καὶ διὰ τῶν νέων πάλιν ἐκλογῶν ἦλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν (10 Ἰουν. 1892) ὁ Τ. Παρατηθεὶς δὲ ἐντὸς ἐνὸς περὶπου ἔτους (3 Μαΐου 1893) ἀνέλαβεν ἐκ νέου τὴν ἀρχὴν κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1893 μέχρι τῆς 16 Ἰανουαρίου 1895, ὅτε ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ὑπεῖκων εἰς τὴν ἀκατανίκητον φορὰν τῶν πραγμάτων καὶ εἰς τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν κατ' αὐτοῦ δημοσίαν κατακραυγὴν, διαδεχθέντος αὐτὸν τοῦ ὑπὸ τὸν Ν. Δηλιγιάννην βασιλικοῦ ὑπουργείου. Αἱ ἐκλογαὶ τῆς 16 Ἀπριλίου 1895 καθ' ἃς ὑπέστη πολιτικὴν ἤτταν, μὴ ἐκλεχθεὶς οὐδὲ βουλευτὴς, ἐπέφερον κατ' αὐτοῦ καίριον ἡθικὸν πλήγμα, μεθ' ὃ ἐδήλωσε ὅτι ἀποσύρεται ὀριστικῶς τῆς πολιτικῆς, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἑσπερίαν χάριν ἀναψυχῆς. Ἐπὶ πρῶτον ὅμως νὰ μὴ ἐπανῆλθῃ πλέον ζῶν τὴν πατρίδα του, διότι προσβληθεὶς ἐν Οὐαν-πες τῆς Γαλλίας ὑπὸ ἀρθροβίτου ἀπέθανεν αὐτῇ. Δις τελέσας ἐπτάκις πρέσβρος τῆς κυβερνήσεως καὶ συνήθως ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ δις μόνον ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ Τ. ἐπεδίωξε τὴν ὅσον ἔνεστιν εὐημερίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ διὰ διαφόρων νόμων, οἱ οἱ

περὶ προσόντων τῶν δημοσίων τοῦ κράτους λειτουργῶν, εἰ ἐκπαιδευτικοί, οἱ φορολογικοί κλ., διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς συγκοινωνίας, διὰ τῆς ἀνοργανώσεως τοῦ στρατοῦ κλ. Εἰς αὐτὸν δὲ ὀφείλει ἡ νεωτέρα Ἑλλάς καὶ τὸ ναυτικὸν ὃ κέκτηται. Ἀδυνατον εἶναι νὰ ἐκτιμηθῇ σήμερον θεόντως ἡ δρᾶσις τοῦ ἀνδρός, διότι πολὺ ὀλίγος χρόνος χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἵνα ἐπιτραπῇ ἡμερόληπτος περὶ αὐτοῦ κρίσις. Οὐχ ἤτιον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Τ. ἦτο ἐκ τῶν ἐπιβλητικωτάτων προσωπικοτήτων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Προικισθεὶς ὑπὸ τῆς φύσεως δι' ἀσυνήθων πνευματικῶν δυνάμεων καὶ κυρίως ἐκτάκτου ἀντιλήψεως, κατῳρῶσε διὰ τῆς σταθερᾶς θελήσεως καὶ μεγίστης φιλοπονίας νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῷ τὰς διαφορωτάτας ἐγκυκλοπαιδικὰς γνώσεις. Μεγαλεπήβολος ὡν ἐνόμιζεν ὅτι μόνος ἠδυνάτο νὰ ἀνυψώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς παρημελημένης καταστάσεως αὐτῆς δι' ἀλμάτων εἰς ἱσὴν μοῖραν πρὸς τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας. καὶ δὲν ἐνόει ἐπ' αὐτῷ λόγῳ νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ οὐδεμιᾶς δυσκολίας. Ἵσως προέτρεψε τῆς ἐποχῆς του, ἴσως εἶχεν ὑπερβολικὰς περὶ τῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἰδέας· φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ μερικὴ ἀποτυχία τῶν σχεδίων του πρίκει ν' ἀποδοθῇ μᾶλλον εἰς τὰς ἀντιδρώσας κατ' αὐτοῦ ἐξωτερικὰς τε καὶ ἐσωτερικὰς περιστάσεις. Εἶναι ἀληθές ὅτι οὐδέποτε κατῳρῶσε νὰ προσκτήσῃ δημοτικότητα, ζήτημα ὅμως εἶναι ἂν τοῦτο ἦτο ἐλάττωμα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἢ μᾶλλον τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ ἐπέπρωτο αὐτῷ νὰ ζήσῃ καὶ δράσῃ. [Ι.Ε.Κ.]

Τρίκορφα. Ὅρος καίμενον πρὸς Δ τῆς Τριπόλεως καὶ καλούμενον οὕτως ἀπὸ τῶν 3 κορυφῶν του. Ἀνῆκει εἰς τὰς Ν διακλαδώσεις τοῦ Μαινάλου ὄρους. Ἐνταῦθα κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἦτο ἐν τῶν κυριωτέρων στρατοπέδων τῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἀγώνος. [Μ.Σ.]

Τρικότσουζα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀδιδας, τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου ἀριθμοῦν 100 κατοίκους.

Τρίκομον. Κώμη τῆς Κύπρου ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἀμμοχώστου, ἔχουσα πολλοὺς κατηρειπωμένους βυζαντινοὺς ναοὺς καὶ 870 κατ.

Τρίλλιον (Βοτ.) Trillium L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Λειριωδῶν· φυτὸ τοῦ καλ-λωπισμοῦ ἐκ τῆς Β Ἀμερικῆς. [Θ.Χ.]

Τριλοβίται. Ὑποδιαίρεσις καρκινωειδῶν ζῶων, ἐκλιποῦσα σήμερον ἐντελῶς καὶ εὐρισκόμενη ἐν ἀπολιθώσει κυρίως εἰς τὰ πρὸ τῆς λιθανθρακοφόρου περιόδου στρώματα, σπανιώτερον δὲ κατ' αὐτήν. Εἶναι ἐξ αὐτῶν γνωστὰ πολλὰ γένη μετὰ πλέον

ἢ 1700 εἰδῶν. Ὁ θώραξ αὐτῶν, ὅστις καὶ σχεδὸν μόνος σώζεται, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν κεχωρισμένων λοβῶν, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν. [Α.Κ.]

Τριμεθυλαιθυλένιον. Σῶμα τοῦ τυποῦ τοῦ ἀμυλενίου ἀποτελοῦν τὸ κύριον συστατικὸν τοῦ κατὰ τὴν ἀπόσταξιν τοῦ καινοῦ ἀμυλικοῦ πνεύματος μετὰ χλωριούχου ψευδαργύρου λαμβανομένου κοινοῦ ἀμυλενίου· ζεεῖ εἰς 36-38° καὶ μετὰ θειικοῦ ὀξέος ἀναταραχόμενον παρέχει τὰ πολυμερῆ ἀμυλένια, τὸ δισαμυλένιον, $C_{10}H_{20}$ ζεῖν εἰς 156°, καὶ τὸ τρισαμυλένιον, $C_{15}H_{30}$ ζεῖν εἰς 250°. [P.N.B.]

Τρίμετρος καλεῖται στίχος ἀποτελούμενος ἐκ τριῶν μέτρων (βλ.). Οἱ συνηθέστεροι Τ. εἶναι ὁ ἰαμβικός καὶ ὁ τροχαϊκός (βλ. Ἰαμβός, Τροχαῖος).

Τριμηθεύς. Ἀρχαία πόλις τῆς νήσου Κύπρου μεσόγειος πρὸς ΒΔ τοῦ Κιτίου καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς, ἧς ἐπίσκοπος ὑπῆρξε τῷ 325 καὶ ὁ Ἅγιος Σπυρίδων.

Τριμεύρη. Ἰνδική θεότης τριπρόσωπος, τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν προσώπων ἑντὼν τοῦ βραχμά (πλάστου), τοῦ Βισνοῦ (συντηρητοῦ) καὶ τοῦ Σίβα (καταστροφέως).

Τρινακρία. Ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς Σικελίας (βλ. λ.).

Τρινάσου ἢ Τρινασοῦ δῆμος. Ὑπάρχει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαιμόνας καὶ ἐνλήθη ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου λιμένος «Τρινάσου τειγῶν» ὅστις ἔκειτο 39 στάδια πρὸς Δ τοῦ Γυθείου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Εὐρώτα. Ἐχει πρωτεύουσαν τὴν Σκάλαν, πρὸς δὲ ἄλλα 3 χωρία (Λεξιμόνα, Σεῦδαλῆ καὶ Στεφανιά), ἐν ὧν δὲ 2 103 κατ. (1896).

Τρινιδάδ (Trinidad) ἦτοι Τριάς τῆς Κούβας). Πόλις τῆς νήσου Κούβας πλησίον τῆς Ν ἀκτῆς, μετὰ 59 165 κατ. Εἶναι πόλις λίαν ἐμπορικὴ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1514 ὑπὸ τοῦ Βελασκέζ. [Πς.]

Τρινιδάδ. βλ. Τριάδος νῆσος.

Τρινιτάπολις (Trinitapoli). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Φότζας, ἐπὶ τῆς λίμνης Σάλπης, ἔχουσα 8061 κατ. καὶ ἀλυσκός.

Τρίνον (Trino). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Νοβάρας ἐν Πεδεμοντιῷ, ἐπὶ τοῦ Παῶου κειμένη καὶ ἔχουσα 8267 κατ. καὶ ἐμπόριον κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Τριοδισάλας. Κώμη τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Μήλου κειμένη μεσογείως πρὸς Δ τῆς Πλάκας εἰς ἀπόστασιν 40'. Κατ. 1569 τῷ 1896. Προϊόντα οἶνος, βάμβαξ, τυρὸς καὶ μέλι.

Τρίπλευρον. βλ. Τρίγωνον.

Τριπλὴ συμμαχία καλεῖται τανῦν κυρίως ἡ τῷ 1863 μεταξὺ Γερμανίας, Αὐ-

στρίας καὶ Ἰταλίας συναφθεῖσα καὶ ἔκτοτε ἐπανειλημμένως ἀνανεωθεῖσα ἀμυντικὴ συμμαχία.

Τριπλίτης. Ὀρυκτὴν τοῦ βασισσέμου κρυσταλλικοῦ συστήματος, ἀπαντῶν εἰς μάζας κρυσταλλοσφεῖς δεικνυσούσας σχισμὸν κατὰ τρεῖς διαφόρους διεθύνσεις, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Εἶναι πισόχρους ἢ μελανοκάστανος, ἔχει δὲ λάμψιν στεατώδη, σκληρ. 5-5.5 καὶ συνίπταται ἐξ ἐνώσεως φωσφορικοῦ μαγνησίου καὶ σιδήρου, περιέχει δὲ καὶ ἀσβέστιον καὶ μαγνήσιον. [Δ.Κ.]

Τρίποδες. Κώμη τῆς νήσου Νάξου καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Βίβλου κειμένη κατὰ τὸ Δ τμήμα τῆς νήσου τὸ ἀπέναντι τῆς Πάρου καὶ κατὰ τὸ ΝΑ τῆς πόλεως Νάξου, ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Οἰκεῖται ὑπὸ 706 κατ. (1896) καὶ παράγει δημ. καρπούς, οἶνον, καὶ ἔλαιον.

Τρίπολιον (Βοτ.). Ἀρχαία ὀνομασία φυτῶν παραθαλασσίων κοινῶν ἐν Ἑλλάδι, ἦτοι τῆς Στατικῆς τῆς Λιμοναίου (Statice Limonium L.) καὶ Στ. τῆς κοιλώδους (St. sinuata L.). Κοινῶς ὀνομάζονται ἡ μὲν πρώτη «Θαλασσόγαμβρος», ἡ δὲ ἑτέρα «Προβάτσα»· ταύτης δὲ τὰ τρυφερά φύλλα λαχανεύονται. Ὁ δὲ Λινναῖος ἐχρησιμοποίησε τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν θλίως αὐθαίρετως ὀνομάσας εἶδος Ἀστέρος (βλ. λ.) παραθαλασσίου Aster Tripolium. [Θ.Χ.]

Τρίπολις (κοινῶς Τριπολιτσα). Ἀρχαία πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Ἀρκαδίας, τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας καὶ τοῦ δμωνύμου αὐτῇ δήμου, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἀπ' αὐτῆς καλουμένου ἑροπεδίου ὑπὸ τὸ Μαίναλον ὄρος καὶ ἔχουσα 10 465 κατ. (1896). Τὸ ὄνομα αὐτῆς ὑπενθυμίζει ὅτι ἱδρύεται ἐπὶ τῆς χώρας τριῶν ἀρχαίων πόλεων (τῆς Μαντινείας, τοῦ Παλλαντίου καὶ τῆς Τεγέας). Περί τοῦ χρόνου ὅμως καθ' ὃν ἱδρύθη ἐλλείπουσιν ἀκριβεῖς πληροφορίες· βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι συνέβη τοῦτο ἐν νεωτέροις χρόνοις, περίπου κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Τουρκοκρατίας, καθ' ἣν διετέλεσε πρωτεύουσα θλίς τῆς Πελοποννήσου ὡς ἔδρα τοῦ πασσά τοῦ Μωρέως. Ὡς τοιαύτη ἐγκλείουσα θλίους τοὺς θησαυροὺς τῶν Τούρκων τῆς γερσονήσου, περιεῖχε καὶ πολλὰ ἐπίσημα οἰκοδομήματα, ἐξ ὧν καὶ τὸ περίφημον σεράγιον ἐκτισμένον εἰς τὰ ΒΑ τῆς πόλεως· τοῦτο ὅμως ὡς καὶ πλεῖστα ἄλλα τουρκικὰ κτίρια καταστράφησαν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ τόπου, ὅστις περιεβάλλετο ὑπὸ ἰσχυρῶν τειχῶν, ἡ ἀλυσὶς αὐτοῦ εἶχε μεγίστην σημασίαν, διὸ καὶ οἱ ἐπαναστάται, καὶ κυρίως ὁ Κολοκοτρώνης, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐπεδίωκον τὴν πολιορκίαν τῆς Τ., ἥτις μετὰ πολλὰς μάχας

κυρίως περί τὸ Βαλτέτσι (βλ. λ.) καὶ τὰς ἄλλας ἐπικαίρους περί αὐτὴν θέσεις καὶ μετὰ ἐπίμονον ἀντίστασιν τῶν ἐν Τ. ἐγκλεισμένων Τούρκων ἔληξε τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1821· οἱ Ἕλληνες εἰσέβαλον νικηφόρως εἰς τὴν πόλιν, δυστυχῶς ὁμως δὲν προσελήφθησαν σφαγαὶ καὶ δηλώσεις καὶ καταστροφαὶ (βλ. Κολοκοτρωνάοι· ἐν τ. Δ' σ. 739). Ἐμείνε δὲ ἡ Τ. εἰς γείρας τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς 10 Ἰουνίου 1825, ὅποτε εἰσελάσας ὁ Ἰμπραὶμ ἐκράτησεν αὐτὴν μέχρι τῆς τῷ 1828 ἀναχωρήσεώς του. Ἡ πόλις διὰ τῶν τοιοούτων συμβάντων κατηρειπωμένη, ἀνωκοδομήθη εἰτα κατὰ νέον σχέδιον, ὅπερ ἔδωκεν αὐτῇ ὅσιν ὅλως ἄλλην, μετὰ ὥραιον καὶ εὐθειῶν ἔδωκ καὶ εὐρυχωρῶν πλατειῶν, ὧν ἡ λεγόμενη τοῦ ἁγ. Βασιλείου συγκεντρεῖ τοὺς κατοίκους τὸν χειμῶνα, ἡ δὲ τοῦ Ἀρεῶς (ἐν ᾗ ὑπῆρχε τὸ τουργικὸν σεράγιον) τὸ θέρος. Εἶναι ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μαινατίας καὶ Κυνουρίας, ἔχει δὲ γυμνάσιον, διδασκαλεῖον, 3 ἑλληνικά σχολεῖα καὶ πρωτοδικεῖον. Ἐν τῷ γυμνασίῳ ὑπάρχει καὶ μουσεῖον τῶν ἐν Τ. καὶ τοῖς περίξ εὐρεθείσων ἀρχαιοτήτων. Ἀποτελοῦσα τὸ γεωγραφικὸν κέντρον τῆς Πελοποννήσου, ἐγένετο καὶ σπουδαῖον ἐμπορεῖον, ὅπερ ἀνέκαθεν ἀκμάζον ὑποβελθεῖται ἐσχάτως καὶ ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, τὸ ἀποτελεῖ ἡ Τ. κεντρικὸν σταθμόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία ἀνεπτύχθη ἱκανῶς, κυρίως ἡ σιδηρουργία, ἥτις καταλαμβάνει ὁλόκληρον τμήμα τῆς πόλεως, εἰτα ἡ βυρσοδεψία, πρὸς δὲ ἡ ταπητουργία καὶ ἡ ὑφαντουργία, ἡ φεσποπία, φλανελλοποιία κλ. Τὸ περί αὐτὴν ἔδαφος εἶναι γονιμώτατον, παράγον ἐν ἀθρόῃσι σιτηρὰ καὶ σταφυλάς, κυρίως δὲ ἡ εἰνποικητικὴ τῆς Τ. ἔχει μέγα μέλλον. — Ὁ δῆμος Τ. περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 13 χωρία καὶ τὴν μονὴν Ἐπάνω Χρέπας, ἔχει δὲ ἐν ἔλῳ 15901 (τῷ 1896) κατ. Ἐκ τῶν χωρίων τὰ σπουδαιότερα εἶναι Ἀγ. Βασιλείος, Θάνα, Ματαγρὰ, Μερκοβούνι, Μπεντένι, Μπασιῶκον, Μπεοῆρι, Μπέσωνα καὶ Σέχι. [Μ.Σ.]

Τρίπολις. 1) Πόλις τῆς Συρίας, νῦν τουργ. Tarabulus, κειμένη 67 χμ. ΒΑΒ τῆς Βγρυττοῦ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λιβάνου ἐν εὐφύρῳ θέσει οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ἐχει μετὰ τοῦ ἐπινείου Ἑλ-Μηνὰ ἡ La marina (7 000 κατ.) ἐν ὅλῳ 24 χιλ. κατ. ἐν εἰς 4 800 Χριστιανοὺς διαφόρων δογματίων, φρευριον, 20 τεμένη, 7 μοναστήρια μετὰ ναῶν, ἐμπορίον ἀκμαῖον καὶ βιομηχανίαν κυρίως σάπωνος. Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Φοινίκων ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ὡς ἀποτελουμένη ἐκ 3 συνοικίων (ἄλλοτε πόλεων, τῆς Τυρίας, τῆς Σιδωνίας καὶ τῆς Ἀραδικῆς), περιῆλθε τῇ

639 εἰς τοὺς Μωαμεθανούς, κυριευθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν σταυροφόρων τῷ 1109 ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς κομητίας Τριπόλεως. Καταστραφεῖσα 1170 ὑπὸ σεισμοῦ καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα, ἐκυριεύθη 1289 ὑπὸ τοῦ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου Κελασὺν καὶ κατηδαφίσθη Ἀνωκοδομήθη δὲ ὕστερον μᾶλλον μεσουγειῶς 2) Κωμόπολις τῆς διοικήσεως Τραπεζούντου ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου, ἔχουσα δὲ 4 000 κατ. Παρὰ Τούρκους καλεῖται Τιρεμπόλ. — 3) Βλ. Τριπολίτις.

Τριπολίτις. Ἐν τῶν ἀρχαίων Βερβερικῶν κρατῶν εἰς τὰ Β τῆς Ἀφρικῆς κατὰ μῆκος τῆς Μεσογείου μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου πρὸς Α καὶ τῆς Τύνιδος πρὸς Δ ἔχον ἐμβ. 1 περίπου ἑκατομ. τχμ. καὶ 1 περίπου ἑκατομ. κατ. ἐκ Μαύρων, Ἀράβων, Καθύλων, Τούρκων, Ἰουδαίων, Μελιταίων, Νέγρων καὶ πρωτεύουσαν τὴν Τρίπολιν μετὰ 40 000 κατ., ὧν 3 000 Χριστιανοὶ (κυρίως Μελιταῖοι) καὶ 6 000 Ἰουδαῖοι καὶ τέχοντες ἴδιον τμήμα καὶ ἀποτελοῦντες τὸν ἐμπορικὸν πληθυσμὸν ἡ πόλις καίτα ἐπὶ τῆς Μικρᾶς Σύρτιος καὶ ἔχει καθαρὰ ἔδους, βιομηχανίαν ταπήτων καὶ ἐμπορίων. Ἡ Τ. εἶναι ἀμυώδης καὶ ἐστερημένη ποταμῶν, περιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀγρίας ἐροσειρᾶς τοῦ Ἀρουτζί, ἔχει ἀκτὰς ἐπικινδύνους καὶ λιμένας ὀλίγον ἀσφαλεῖς, ἔδαφος ἄγονον, ἀσήμαντον βιομηχανίαν καὶ διεξάγει μεταφορικὸν ἐμπόριον μετὰ τῆς Σαγγαράς διὰ τοῦ Φεζάν. Ἡ χώρα ἀνέγκυσα εἰς τοὺς Καρχηδονίους μέχρι τοῦ 201 π. Χ. ἐκλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Τρίπολις ἐνεκα τῶν 3 κυρίων αὐτῆς πόλεων Οἴας, Σαδάθρας καὶ Λέπτεως. Οἱ Ῥωμαῖοι τὴν προσηύρησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀφρικῆς τῷ 4 π. Χ. καὶ τὴν ὠνόμασαν ὕστερον Τ. Οἱ Ἀράβες κατέκτησαν αὐτὴν περί τὰ 644, ἔκτοτε δὲ περιῆλθεν ἐναλλάξ εἰς διαφόρους κατὰ τῷ 1551 περιῆλθεν εἰς τὴν τουργικὴν κυριαρχίαν. Τῷ 1714 ὁ Ἀχμέτ Βῆς, ὁ ἐπὶ λεγόμενος Μέγας, κηρυχθεὶς ἀνεξάρτητος ἱδρυσεν ἐν Τ. ἑπὶ νομοθεσίαν Ἀντιβασιλείαν τῆς Τριπόλεως, τὴν ἐξουσίαν τῶν Καρμανλίων. Τῷ 1835 ὁμως ἡ Πύλη κατέλυσε αὐτὴν καὶ τὴν κυρίως Τ. μετέτρεψεν εἰς βλατίον κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐξαρτώμενον. Ἡ Τ. περιλαμβάνει ἡδὲ τὴν κυρίως Τρίπολιν, τὴν Βάρκαν (τὴν ἀρχαίαν Κυρηναϊκὴν) καὶ τὰς Ὀάσεις τοῦ Φεζάν, τοῦ Γαδαμῆ καὶ τοῦ Audjilah. [Πς.]

Τριπολίτις ἡ Τρίπολις ἀν' ἡ γ. Ἐνυδρον πυριτικὸν τοῦ ἀργιλίου ἐρυκτό ἀπαντῶν εἰς μάζας χειροπληθεῖς. Χρησιμεύει πρὸς σιδήρων καὶ καθαρῶν τῶν μεταλλῶν καὶ λίθων, ὡς καὶ πρὸς κατασκευὰς τύπων ἐν τοῖς χυτηρίοις. [Α.Κ.]

Τριπόταμα. Συνοικισμὸς ἐπὶ τῇ θ.

σε τῆς ἀρχαίας Ψωφίδος (βλ. λ.) τῶν Καλαβρύτων, ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Ἑρμάνθου καὶ Ἀροανίου, εἰσινες, ὡς καὶ τὸ ἐγγὺς συμβάλλον ποτάμιον τῶν Σειρῶν, ἐξ οὗ Ἱριπόταμα, ἀποτελοῦσι τὸν Ἑρμάνθον ποταμόν. Ἐχουσι 220 κατ. (1896) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ. Πδ.]

Τριπόταμος. Χωρίον τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Τήνου, κείμενον πρὸς Β τῆς πόλεως εἰς ἀπόστασιν $1\frac{1}{2}$ ὥρας. Οἰκεῖται ὑπὸ 232 κατοίκων.

Τρίπους. Σκεῦος οἰκισκόν, τρεῖς ἔχον πόδας, ὅπερ ἐχρησιμοποιοῦτο ὅπως ἐπ' αὐτοῦ τίθεται ὁ λέβηθς εἰς τὴν πυρὰν ἢ τοποθετῆται κρατὴρ ἢ ἄλλα σκεύη, ὅτε κατεσκευάζοντο οὗτοι κομψοί, ἐγγλυπτοὶ καὶ διακοσμοῖ ἐκ μετάλλων ποικίλων. Βραδύτερον καθάρισθη καὶ ὡς ἄθλον νίκης ἐν πολέμῳ ἢ ἀγῶνι. Τρίποδας ἀνέθετον καὶ αὐτοὶ οἱ νικῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τοὺς θεούς, τοποθετοῦντες ἐπὶ βάσεως κομψῶς ἐργασμένης, ἀπαρτιζούσης πολλὰς ἐλκλικήρον καλλιτεχνικὸν μνημεῖον. Ὡς τοιοῦτον δὲ σφίζεται ἐν Ἀθήναις τὸ ὑπὸ τοῦ Λυσικράτους ἀνεγερθὲν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (νῦν Φιανέρι τοῦ Διογένηος). Ἐκ τῶν εἰς τὸν Διόνυσον ἀναθεσθεμένων πολλῶν τριπόδων ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς Διονυσιακοῖς ἀγῶσιν νικῶντων, ἢ παρ' ἣν ἀνατίθεντο ἐν Ἀθήναις ὁδὸς, ἢ διήκουσα ἀπὸ τοῦ θεάτρου τούτου εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐκλήθη «ὁδὸς Τριπόδων». Τούτῳ δὲ Τ. τοὺς μὴ παρεχόμενους ὡς ἐπαθλα πολεμικῶν ἢ θεατρικῶν ἀγῶνων ἀνέθετον συνήθως εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἀπὸ Τ. ἐμαντεύετο ἐν Δελφοῖς καὶ ἡ Πυθία, ὅθεν καὶ ἡ φράσις «ἐπὶ Τ. λέγειν» ἐσήμαινε τὸ μετὰ πεποιθήσεως ὁμιλεῖν. Μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέθηκαν εἰς τοὺς Δελφοὺς χρυσῶν Τ. ἐπὶ βάσεως χαλκῆς παριστώσης τρεῖς ὄφεις τετυλιγμένους, ὧν αἱ κεφαλαὶ ἀπετέλουν τὰ ἄκρα αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ἀνεγραφεσαν τὰ ὀνόματα τῶν τῆς μάχης μεταστρουσῶν πόλεων. Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἡρειπωμένον σφίζεται σήμερον ἐστῆν μένον ἐν τῷ Ἱκποδρόμῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπου ἐπὶ Βυζαντινῶν μετηνέχθη. [Πς.]

Τριπόλεμος. Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἐλευσίνης Κελεῦ καὶ τῆς Μετανείρας. Φιλοξενηθεὶς ἡ Δήμητρα παρὰ τῆς μητρὸς τοῦ ἐξεδήλωσε τὴν πρὸς αὐτὴν ἐπὶ τούτῳ εὐγνωμοσύνην τῆς διδάσασα τὸν Τ. τὴν γεωργίαν καὶ δοῦσα αὐτῷ ἄρμα συρμένον ὑπὸ πτερωτῶν δρακόντων δ' οὗ περιήλθε τὴν γῆν διδάσκων τὴν γεωργικὴν τέχνην. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἀφ' οὗ ἐδίδαξε καὶ ἐκεῖ τὴν γεωργίαν ἱδρυσεν πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος τὰ Θεσμοφόρια καὶ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Ὁ

Τ. ἐλατρεῦετο ἐν Ἐλευσίνι καὶ εἶχεν ἀγαλμα ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις ναῷ τῆς Δήμητρος.

Τρίπτυχον καλεῖται ἐν τῇ ζωγραφικῇ πῖναξ ὑπεράνω τῆς ἀγ. τραπέζης, ἀποτελούμενος ἐκ τριῶν μερῶν ὧν τὸ μέσον εἶναι καὶ τὸ κυριώτατον.

Τριπόδα. Χωρίον τοῦ ὁμωνύμου δήμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τριφυλίας, ἔχον 148 κατ. Ὁ δῆμος Τ. ἀποτελούμενος ἐκ 12 χωρίων, ὧν σημαντικώτερα εἶναι Ῥαυτοπούλον (πρωτεύουσα), Λεντεκάδα, Μάλα καὶ Σελεῖ, ἔχει ἐν ὅλῳ 2848 κατ. [Μ. Σ.]

Τρισελαῖνη εἶναι ἔλαιον προῖον τῆς κατεργασίας τοῦ ζωικοῦ λίπους, διαμένον ρευστὸν καὶ κάτωθεν τοῦ ὁ, πηγνύμενον δὲ εἰς -6° μόνον. [Ρ. Ν. Β.]

Τριστὰν δὲ Κούνρα (Tristan da Cunha), Βρετανικὴ νῆσος ἐν τῷ Ν μέρει τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, μικρὰ ἀλλὰ σπουδαία ὡς σταθμὸς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολ., Ἰνδίας καὶ τὴν Αὐστραλίαν διευθυνομένων πλοίων. Ἀποτελεῖται ἐκ κωνοειδοῦς ὄρους ὕψους 2540 μ., ὅντος ἐσβεσμένου ἡφαιστείου.

Τριστεατίνη. Τὸ κύριον συστατικόν τοῦ βοείου καὶ τοῦ τραχείου λίπους παραγόμενη ἐξ αὐτοῦ δι' ἐπανειλημμένης κατεργασίας μετ' αἰθιλικοῦ αἰθέρος καὶ ἰσχυρᾶς ἐκθλίψεως ἐν θερμοκρασίᾳ 40°. Ἀποτελεῖ μικρὰς, λευκὰς καὶ λίαν στιλπνὰς λεπίδας ἀδιαλυτοὺς ἐν ὕδατι, εὐδιαλυτοὺς ἐν θερμῷ αἰθέρι, τηκομένους εἰς 67°. [Ρ. Ν. Β.]

Τριστενὰ ἢ Τρεστενὰ. Χωρίον τοῦ δήμου Θυρέας τῆς Κυνουρίας ἀριθμῶν 123 κατ.

Τριταία καὶ Τρίτεια. Μία τῶν ἰσχυροτάτων πόλεων τῆς πάλαι Ἀχαΐκης συμπολιτείας, μεσόγειος καὶ 120 στάδια ἀπὸ τῶν Φαρῶν, ζυμασθεῖσα κατὰ τὸν μῦθον ἀπὸ τῆς νύμφης Τ. τῆς ἱερείας τῆς ἐκεῖ λατρευομένης Ἀθηνᾶς καὶ ἐρωμένης τοῦ Ἀρεῖος, μητρὸς δὲ τοῦ Μελανίππου. Ἡ Τ. παρηγολούθησε πάσας τὰς τύχας τῶν Ἀχαιῶν ἐνδόξως καὶ κατεστράφη κατὰ τὸν μεταίωνα. Τὰ εἰρεῖπια δ' αὐτῆς εὐρέθησαν ἐν τῇ θέσει Καστρίτσι, μίαν ὥραν πρὸς Β τῆς κώμης Ἀγίος Βλάσιος τῶν Καλαβρύτων. — Ἐτέρα πόλις ἔκειτο ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ὀζολαίων Λοκρῶν πρὸς τὰ σύνορα τῆς Φωκίδος, φημιζομένη διὰ τοὺς κύνας τῆς. — Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος Τ., ὑπαγόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πατρῶν καὶ κατὰ τὴν νῦν Βουντοῦχλαν πρὸς Δ τοῦ Ὀλonoῦ κλάδου τοῦ Ἑρμάνθου κείμενος, ἀλλὰ ἐσταλμένως, διότι ἡ περιουσία αὐτοῦ δὲν ἀπετέλει μέρος τῆς ἀρχαίας Τ. Ἐχει 5178 κατ. (1896) γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Πρεσβεΐσσης καὶ ἐτέρω, 22 χωρίων (Ἀλποχωρίου, Σκιαδᾶ κλ.). [Γ. Πδ.]

Τριτεγγύσεις ('Εμπ. Νομ. 141-142) καλεῖται ἡ σύμβασις δι' ἧς τρίτος τις ἀσφαλίζει τὴν ἐμπρόθεσμον πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς ἐγγυητῆς τοῦ ἐκδότη, τοῦ ἀποδέκτου ἢ τινος τῶν ὀπισθογράφων, γινομένη ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς ἢ δι' ἐγγράφου χωριστοῦ. Ὁ τριτεγγυητὴς ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς μὲ τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους ὑποχρεώσεις καὶ εἶναι ἀλληλεγγύως μετ' αὐτῶν καὶ ἐμπορικῶς ὑπεύθυνος πρὸς τὸν κομιστήν, ἂν μὴ ἐγένετο ῥητὴς ἐναντία συμφωνία. [Πφ.]

Τρίτη τάξις (Tiers-état). Ὅνυμα διδόμενον ἄλλοτε ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀσπιδίων πρὸς διάκρισιν τῆς τῶν εὐγενῶν καὶ τῆς τῶν κληρικῶν. [Πς.]

Τριτογένεια. Ἐπωνυμία τῆς Ἀθηναῆς (βλ. λ.).

Τριτογενὴς περίοδος καλεῖται ἐν τῇ γεωλογίᾳ ἡ ἀρχαιότερα τοῦ καινοζωικοῦ ἢ καινοζωϊκοῦ αἰῶνος, ἐπομένη τῇ κρητιδικῇ καὶ προηγούμενῃ τῆς τεταρτογενούς περιόδου. Περιέχει τὴν ἠὸκαινον, ἐλιγόκαινον, μεσόκαινον καὶ πλειόκαινον διαπλάσιν. Κατ' αὐτὴν οἱ φοίνικες καὶ ἄλλα φυλλοβόλα δένδρα ὡς καὶ τεράστια μαστοφόρα ζῷα ἔλαβον δεσπόζουσαν τινὰ θέσιν, εἰς δὲ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἀνήκει ἀκόμη ὁ σχηματισμὸς πολλῶν ὑψηλῶν ὄρεων, ὡς τῶν Ἀλπεων, τῶν Πυρηναίων κλ. [Α.Κ.]

Τριττός. Βλ. Φυλή.

Τρίτων. Θαλάσσιος δαίμων, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμριτρίτης. Συνήθως παρίσταται προηγούμενος τοῦ ἄρματος τῶν γονέων του καὶ κρατῶν θαλασσίαν κόγχην, δι' ἧς σαλπίζει πρὸς κατευνασμέν τῶν κυμάτων. Νομίζουσιν ὅμως ὅτι ἦσαν πολλοὶ Τ., ἀδελφοὶ ἢ τέκνα αὐτοῦ, οἵτινες εἰκονίζονται ἔχοντες κόχην πρασίνην, λέπια, βράγχια ὑπὸ τὰ ὠτα, ῥίνα ἀνθρωπίνην, στόμα μέγα μετὰ δδόντων ἰχθύων, ὀφθαλμοὺς κυανοὺς, χεῖρας, δακτύλους καὶ ὀνυχας τραχεῖς ὡς κογχύλας, καὶ τὸ μὲν ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀνθρώπου, τὸ δὲ κάτω δελφίνος. Οἱ Τ. παρίστανται συνήθως ἱππεύοντες θαλάσσια τέρατα, ὅταν δὲ ἔχωσι καὶ δύο πόδας ἵππου καλεῖνται κενταυροτρίτωνες ἢ ἰχθυοκένταυροι. [Πς.]

Τρίτων. Γένος τῶν Σαλαμανδριδίων (βλ. λ.), ὅπερ ζῇ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἔχει σὺν ἄν ἐκ τῶν πλάγιων συμπεπιεσμένην καὶ περυγοειδῆ οἱ γυρνοὶ αὐτῶν ἔχουσι βράγχια ἐξωτερικά. Γνωστότατα εἶδη αὐτοῦ εἶναι Τ. ὁ χαϊτήεις ἢ λοφοφόρος (ἄνω καφέχρους μετὰ λευκῶν κηλίδων, κάτω δὲ κιτρινοχρῶς μετὰ μελαίνων κηλίδων, οὗ εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Βατραχειδῆ Β'), καὶ Τ. ὁ ταινιοειδὴς (ἄνω πράσινος ἢ μέλας μετὰ

μελαίνων ταινιῶν, εἰς τὰ πλάγια λευκὴς κάτω δὲ κιτρινοχρῶς). [Φ.Ι.]

Τριτωνίδα. Γένος μεγάλων Κογχωιδῶν, διαιτωμένων εἰς τὰς θαλάσσας τῶν μάλλον θερμῶν μερῶν. Δι' κόγχαι αὐτῶν εἶναι ψεῖδεῖς ἢ ἀτρακτοειδεῖς. Εἶδος αὐτῶν Τριτωνιον τὸ ἐξῶδες (Tritonium podiferum Lam.). φθάνον εἰς μέγεθος 30 ἑμ. εὐρηται καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐχρησίμευε τοῖς Ῥωμαῖσις ὡς πολεμικὴ σάλπιγξ ὡς καὶ τανῦν ἐτι ἄλλα εἶδη ἄλλοις λαοῖς, π. χ. Τ. τ. ποικίλουν τοῖς λαοῖς τοῦ Ἰνδοῦ ὠκεανοῦ.

Τριτωνίς. Λίμνη τῆς Λιθύης κειμένη παρὰ τὴν Βερνίκην καὶ τὴν Μικρὰν Σύρτιν, εἰς ἣν ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς Τρίτων.

Τριφανής. Βλ. Σποδόχρουν.

Τριφοινικίνη. Διόηρ τῆς γλυκερίνης προῖον τῆς κατεργασίας τῶν στεατῶν ὑπὸ μορφῇν στιλπνῶν κρυσταλλικῶν φυλλιδίων τηχομένων εἰς 63°. [Ρ.Ν.Β.]

Τριφυλίτης ἢ τρίφυλον. Σπάνιον ὄρυκτον κρυσταλλοῦμενον κατὰ ῥαβδόκα πρῶτα, ἔχον δὲ λάμψιν στεατώδη, χρωμὴν πρασινόχρουν ἢ κυανόχρουν. Καλεῖται οὕτως ὡς συνιστάμενον ἐκ τριῶν φυλῶν φασφορικῶν ἀλάτων, πρὸς οἷς περιέχει καὶ τινὰ ἄλλα συστατικά. [Α.Κ.]

Τριφυλία. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἑκαλεῖτο οὕτω τμήμα τῆς ἡλειακῆς κυριαρχίας (βλ. Ἀχαιῆς καὶ Ἡλίδος νομοὶ ἐν τ. Η. σ. 583 β). Τανῦν δὲ ἐδόθη τὸ ὄνομα εἰς ἑπάρχον ὑπαγομένην εἰς τὸν νομὸν Μεσσηνίας. κακὸς ὅμως διότι ἡ ἐπαρχία αὐτῆς ἔλυσ ἄλλην χώραν περιλαμβάνει. Ἀποτελεῖ δὲ ἄρα τὴν μετὰ τῶν ποτ. Νέδας καὶ Σέλα παραλίαν τῆς Μεσσηνίας, διατεταμένη δὲ εἰς τοὺς δήμους Κυπαρισσίας, Ἀστού, Ἀύλωνος, Δωρίου, Ἐράνης, Ἡλεκτριδος, Πλαταμώδους, Τριπύλης καὶ Φλεσιάδος καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κυπαρισσίαν. Κατ. ἔχει ἐν ὅλῳ 50386.

Τριφύλλι ἄγριον. Βλ. Μελίλωτος.

Τριφύλλιον (Βοτ.) Trifolium L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κολοβοανθῶν περιέχον παμπολλὰ εἶδη ἀνὰ τὴν Β. εὐκρατίαν ὡς καὶ ζῶν ὡς καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Τὸ γνωστότερον εἶδος ὅπερ καλλιεργεῖται συγχρότατα εἶναι Τ. τὸ λειμώνιον (Tr. pratense L. γερμ. Wiesenkleo, γαλλ. Tréfle des prés). «Τριφύλλι» δ' ὀνομάζει τὴν σήμερον ὁ λαὸς οὐ μόνον τὰ εἶδη τοῦ γένους Τ., ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα εἶδη τῆς Τριγωνέλλης. Μελίλωτου, Ἀλωτοῦ κλ. [Θ.Χ.]

Τρίφυλλον (Βοτ.). Οὕτως ὀνομάζεται κατὰ τὸν Διοσκορίδην φυτὸν ἐνυδρὸν τῆς μέσης Εὐρώπης, ἡ γνωστὴ τῶν νεωτέρων βοτανικῶν Μινυανθῆς ἢ τριφυλλωτῆ (Minianthes trifoliata L.) ἀνήκουσα εἰς τὴν

είκοθεν. τῶν Γεντιανωδῶν, ἥς τὰ φύλλα (Herba Trifolii fibrinī) φαρμακευτικὰ περιέχουσι τὴν «Μινυανθίνην», στοιχείον πικρὸν ἐπιτίθειον πρὸς εὐψίαν. [Θ.Χ.]

Τρίχεχος. Γένος τῶν Φωκιδῶν, οὐ μόνον ἐν εἶδος εἶναι γνωστὸν (Τ. δ κοινός, γερμ. Walrosse, γαλλ. morse), διαιτώμενον εἰς τὴν Βόρειον παγωμένην θάλασσαν. Ὁμοιάζει πρὸς τὰς φώκας, ἔχει ὅμως 2 μεγάλους κυνόδοντας πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένους, οἵτινες εἰναι φέρειν ὅπλον αὐτοῦ, φθάνει δὲ εἰς μέγεθος 6 μ. καὶ ζὲν φρεῖται μάχην κατὰ τῆς λευκῆς ἄρκτου. Θηρεύονται δὲ οἱ Τ. διὰ τὸ ἐλαίον, τὸ δέρμα καὶ τοὺς δόντας τῶν. [Φ.Ι.]

Τριχίαις. πάθος ὀφθαλμικὸν συνιστάμενον εἰς τὴν ἐκτροπὴν τῶν βλεφαρίδων πρὸς τὸν βολβὸν τοῦ ἐνὸς καὶ ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν. Πῶναι ἀπότοκος παραμορφώσεως τοῦ ταρασῦ ἐκ πεπαλαιωμένων τραχωμάτων καὶ δύναται νὰ γεννήσῃ βαρεῖας μορφῆς κερατοειδίτιδος ἀποληγούσας ἔστιν ὅτε εἰς τύφλωσιν. Θεραπεύμεν δι' ἀποφιλώσεως τοῦ βλεφάρου δι' εἰδικῆς λαβίδος καὶ ἐπὶ περιπλοκωτέρων μορφῶν τῆς νόσου ἀλλως. [Ρ.Ν.Β.]

Τριχίνη. Ἐλμινς κυματοειδῆς, λευκός, κυλινδρικός, πάχους $\frac{1}{3}$ καὶ μήκους $\frac{1}{10}$ χστμ., ὁδὸς κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος ὅπερ φέρει θηλὴν τετρημένην ἐν εἵδει στόματος πρὸς ἣν συνέχεται εὐθύγραμμος πεπτικὸς σωλὴν ἀπολήγων εἰς στόμιον κατὰ τὸ ὀπίσθιον πέρας, συνασπειρωμένος καὶ συγκεκλισμένος ἐν κύστει περιεχοσὺς συνήθως δύο ἄτομα. Τὰ γεννητικὰ ὄργανα αὐτοῦ ὑπάρχουσι διακεκριμένα ἐπὶ διαφόρων ἀτόμων. Ὁ τῆς μεταδόσεως τρόπος εἶναι ἡ εἰσαγωγή ἐν τῷ πεπτικῷ σωλὴνι σαρκῶν, αἵτινες ἐνέχουσι τὰς Τ. ἐγκεκυστωμένας. Ἡ κύστις διαλύεται ἐν τῷ στομάχῳ, ὃ ἔλμινς ἐξέρχεται καὶ τίκτει ψά. Οἱ νεοεκκολληθέντες σκώληκες εἰσδύονται εἰς τὰ τοιχώματα τῶν ἐντέρων, διαβαίνουσιν αὐτὰ καὶ ἔρχονται ὅπως ἐγκατασταθῶσιν ἐν τοῖς μυσίν ἐνθα προκαλοῦσι βαρεὰ φαινόμενα (βλ. Τριχίνωσις) καὶ μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν, ἐὰν μὴ τὸ άτομον ὑποκυψῇ, περιβάλλονται διὰ κύστεως καὶ μένουσιν ἰσοθῶς ἐν τοῖς μυσίν. Ἵνα δὲ προέλθῃ νέα τις γενεὰ αὐτῶν ἀνάγκη αἱ σάρκες τοῦ πάσχοντος ζῴου νὰ φαγῶθωσιν ὑπὸ τοῦ ὕγιους. Αἱ Τ. ἀνευρέθησαν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ χοίρῳ, τοῖς τρωκτικοῖς καὶ ἐν γένει ἐν τοῖς σαρκοφάγοις. [Ρ.Ν.Β.]

Τριχινόπολις (Trichinopoly). Ὁ χυρὰ πόλις τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἐν τῷ ἀρχαίῳ Καρνατικῷ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Καβέρυ 150 χμ. Δ τῆς Τανζῆρης, μετὰ 30 000 κατ. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα ἡγεμονίας, ἥνδ δὲ σταθμὸς μέρους τοῦ ἀγγλι-

κοῦ στρατοῦ. Ἐχει ὠραῖον Ἰνδικὸν ναόν.

Τριχίνωσις. Νέος παραγομένη διὰ τῆς εἰσόδου καὶ διαμονῆς τῶν τριχινῶν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ συνεπείᾳ χρήσεως χοίρειου κρέατος περιέχοντος τοὺς σκώληκας τούτους. Ὑπὸ τὴν ἥπιαν αὐτῆς μορφήν (ὅταν ὀλίγοι ἔλμινθες εἰσῇλθον εἰς τὴν οἰκονομίαν) ἡ νόσος μετὰ μικρᾶς διαταραχῆς ἀπὸ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων (ἰνερξίας, στομαχολγίας, γαστροκαλγίας, ναυτίας κλ.) καὶ παροδικῇ τινα ἀδυναμίαν παρέρχεται (αἱ τριχίαι ἐνεκυστώθησαν καὶ ἀποκατεστάθησαν ἐν τοῖς μυσίν ἀδρανεῖς). Ὑπὸ τὴν βαρεῖαν ὅμως αὐτῆς μορφήν (ὅταν μέγα πλῆθος ἔλμινθων ἐξεκολλήθησαν ἐν τοῖς ἐντέροις) τὰ φαινόμενα εἶναι βίαια καὶ ἀγρία (καταβολὴ δύναμειν ὑπέρμετρος, πυρετός, ἀλλοτρία ἐπιτείνόμενα καὶ δὴ κατὰ τὰ ἄκρα μῆλη, ἀπνία, αἱ κινήσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ δυσχερεῖς καὶ δδυνηραί, δέρμα ἐξέρχον καὶ καίον, ἰθρῶτες ὑπερβολικαί πρὸ πάντων κατὰ τὴν νύκτα, σφυγμοὶ 120, παραλήρημα νυκτερινόν, εὔρα σπανίζοντα καὶ σκοτεινὸχροα, ἀποχωρήματα ρευστά, βῆξ ξηρά, δδυνηρά, δύσπνοια, πτύελα αἱμόχροα καὶ αἱμόμικτα, ῥόγχοι ὑπερτρίζοντες κατὰ τοὺς κατωτέρους λοβούς μετ' ἀμβλύτητας καὶ τέλος θάνατος ἐξ ἀσφυξίας). Ἡ διάγνωσις τῆς νόσου τυγχάνει δυσχερῆς ἐν τῇ ἀρχῇ δυνάμενης νὰ συγχυθῇ πρὸς χολερίαιδῃ ἐντερίτιδι, εἰτα δὲ πρὸς τυφοειδῇ πυρετόν. Μόνον ἡ προφύλαξις ἀπαλλάσσει τὸν ἀνθρώπον τοῦ ἐνδεχομένου τῆς νόσου. [Ρ.Ν.Β.]

Τριχίται καλοῦνται μικρολίθοι μέλανες καὶ ἀδιαφανεῖς εὑρισκόμενοι ἐν μερῇ τριχῶν μεμονωμένοι ἢ πολλοὶ συνηνωμένοι κυρίως ἐν ἡφαιστειογενέσιν ὄρυκτοις. [Δ.Κ.]

Τριχογλωσσίδα ἡ Ἀῶ ρ α ι. Οἰκογενεῖα τῶν ψιττακῶν διαιτωμένη ἐν Ὀκεανῷ καὶ ταῖς Μελοῦνκαῖς, ἔχουσα δὲ ἐπὶ τῆς ἄκρας γλώσσης ἀριθμὸν τινα ἐπαρμάτων κερατοειδῶν ἐμοιαζόντων πρὸς τρίχας. Τὸ γνωστότερον γένος αὐτῶν εἶναι Ἀώρης δ σφηνουρος (Trichoglossus Novae-Hollandiae Gm.), ζῶν ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ ἀποτελῶν ἀντικείμενον ζωηροῦ ἐμπορίου. [Φ.Ι.]

Τριχοειδῆ φαινόμενα (ἡ καὶ τριχοειδία) καλοῦνται ἐν τῇ Φυσικῇ τὰ εἰς σωλήνας μικροτάτης διαμέτρου (μέχρι τριχός, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα) παρατηρούμενα, ὅταν ἐμβαπτίζονται διὰ τοῦ ἐτέρου ἀκροῦ εἰς ρευστὸν τι. Κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ρευστοῦ καὶ τοῦ σωλήνος τὸ ρευστὸν ἀνέρχεται πλείοτερον ἢ ὀλιγώτερον ὑψηλὰ ἐντὸς τοῦ σωλήνος. Ἐν ὑαλίνῳ σωλὴνι ἔχοντι ἐσωτερικὴν διάμετρον 1 χστμ. τὸ ὕδωρ ἀνέρχεται 30 χστμ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐξωθεν τοῦ σωλήνος ὕδατος, 90 δὲ χστμ. ἐν τοιοῦτῳ ἔχοντι διάμετρον $\frac{1}{3}$ χστμ., ἄλλα

δὲ ρευστά, ὡς οἰνόπνευμα, πετρέλαιον κλ. υπερβαίνουνσι τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ὕδατος, καὶ ἄλλα πάλιν δὲν φθάνουσι κανὼν μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ὡς π. χ. ὁ ὑδράργυρος. Τὰ Τ. φ. ἐξηγουῦνται ἐκ τῆς ἀναλογίας τῆς μεταξὺ τῶν μορίων ρευστοῦ τινος συνοχῆς πρὸς τὴν μετὰ τῶν τοιγωμάτων τοῦ σωλῆνος συνάφειαν. Ἐὰν αὕτη υπερτερῇ ἐκείνης ἀναβαίνει τὸ ρευστὸν περισσότερο, ἐὰν δὲ ὑστερῇ, ἐλιγώτερον. Ὅπου τὸ ρευστὸν ἀνέρχεται ὑπεράνω τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ἡ ἐντὸς τοῦ σωλῆνος ἐπιφάνεια τοῦ ρευστοῦ ἀποτελεῖ κοίλον πρὸς τὰ κάτω μηχανισμόν, κυρτὸν δὲ πρὸς τὰ ἄνω ἐν τῇ ἐναντίᾳ περιπτώσει. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐξηγουῦνται πολλὰ ἄλλα φαινόμενα, ὅτι π. χ. σωρὸς ἀμμου ξηρᾶς καθυγραίνεται ὅταν μένον ἢ βασις αὐτοῦ διαβραχῇ, ὅτι ὁ σπέργος, τὸ σάκχαρον καὶ ἄλλα περὶ τὴν σῶματα διαθρέγονται καθ' ὁλοκληρίαν ὅταν ἐν μόνον μέρος ἐμβαπτισθῇ ἐν τῇ ὕδατι, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, τὸ ἔλαιον, ὁ τετηκὼς κηρὸς ἀνέρχονται διὰ τῆς θρυαλλίδος, κλπ. [Σπ.]

Τριχοκέφαλος. Γένος ἐνδοζῶων νηματοειδῶν ἐν εἶδος αὐτῶν ὁ *trichocephalus dispar* ἀπαντᾷ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ κατασκήνων ἐν τῷ παγεῖ καὶ μάλιστα ἐν τῷ τυφλῷ ἐντέρω, ὅπου ἀποτελεῖ ἐνίοτε σωρὸς εὐμεγέθους· οὐδὲν ὁμοίως σύμπτωμα προξίζει τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν. Συνήθως κατὰ τὰς νεκροτομὰς εὐρίσκεται σωρὸς Τ. ἐν τῷ ἐντέρω τῶν ἀπὸ τυφειδοῦς πυρετοῦ ἀπεθανόντων.

Τριχομανές. Βλ. Ἀσπλήνισον.

Τριχομύκης ἡ τριχόφυτον. Γένος μυκητῶν ὀρθροσπόρων ἀποτελουμένων ἐκ σπορίων σφαιρικῶν ἢ ὠσειδῶν, διαφανῶν, ἄχρων, διαμετρον ἔχόντων κατὰ μέσον ὅρον 0,005 γραμ., πολλαπλασιαζομένων ἐνδον τῆς ῥίζης τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ ἀποτελούντων ἀποικίας ὑπὸ μορφὴν σφαιρικῶν σωρῶν. Τὰ σπέρια ταῦτα συνεχόμενα πρὸς ἀλλήλα σχηματίζουν νήματα παρεισδυόμενα ἐν τῷ πάγῳ τῆς τριχῆς· αἱ δὲ τρίχες ἀποκτείνονται μῆκος 2 ἢ 3 γραμ. θραύονται· οὕτως ὁ Τ. εἶναι αἴτιον παθήσεων διάφορα δνέματα ἔχουσιν ὡς ἐκ τῆς ἔδρας αὐτῶν, ὡς ἐρπης ὁ τριχοκείρας, συκώσις, μεντάγρα, αἵτινες εἶναι ὅμοιοι τὴν ἀρχὴν διαφέρουσαι μόνον ὅτι ἡ πρώτη ἔδραν ἔχει τὴν κεφαλὴν, ἡ δευτέρα τὸ γένειον καὶ ἡ τρίτη τὸν πώγωνά. Πρὸς θεραπείαν κίρεται τὸ τριχωτὸν μέρος, ἀφαιροῦνται οἱ τοχὸν ὑπάρχοντες ἐπίπαγοι, πλύνεται τὸ πάσχον μέρος διὰ σάπωνος καὶ γίνεται γρήσις ἀλοιφῶν περιεχουσὶν φάρμακα παρασιτοκτόνα. [P.N.B.]

Τριχόπτερα. Τάξις τῶν μυζητικῶν

ἐντόμων, ἔχουσα πτέρυγας ἀνομοίους πρὸς ἀλλήλας καὶ κεκαλυμμένας ὑπὸ τριχῶν ἢ λεπίδων, τὰς δὲ ὀπισθίας ὡς ἐπὶ πλείστον πτυκτάς. Αἱ κάμποι αὐτῶν ἔχουσι θηκτικὰ στοματικὰ ὄργανα, ἀναπνεύουσι συνήθως διὰ βραγχίλων καὶ διαιτῶνται εἰς βομβυκωδέως φωλεάς. Παρὰ τὰς τελείους ἐντόμους τὰ στοματικὰ ὄργανα εἶναι ἐλειμματικά, χρησιμεύοντα μόνον πρὸς μύζησιν. [Φ.Ι.]

Τριχορραγία εἶναι ἰδία τις παθολογία τῶν τριχῶν τοῦ ἀνθρώπου συχνότερον παρατηρουμένη ἐπὶ τῶν γενεῶν καὶ συνισταμένη εἰς τὴν σχίσιν τῶν τριχῶν κατὰ τὴν ἐλεύθερον ἄκρον αὐτῶν ἢ καθ' ὅλον τὸ μήκος ἕνεκα μὴ ἱκανῆς συνεχείας τῶν τριχῶν κυττάρων. Ἑτέρα μορφή τῆς νόσου εἶναι ἡ ὀξὺ ὀξυ Τ. καθ' ἣν αἱ πεσοῦσαι τρίχες μικρὸν ἀπὸ τῆς ῥίζης αὐτῶν φέρουσιν ἑνὲς ἢ ἑξ ἑξῶς λευκοφαίους κύτινες διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρατηρούμενοι δεικνύοντες ἀποτελούμεναι ἐκ τῆς οὐσίας τῆς τριχῆς σχισθείσης εἰς πολλὰς ἵνας, ὧν μεταξὺ παρεντεθῇ λίπος. Ἡ αἰτία τοῦ πάθους δὲ εἶναι εὐκρινὴς γνωστὴ. Ἡ ἀσφαλεστέραις θεραπείαις συνίσταται εἰς τὴν μερικὴν πλύνειν διὰ σαπῶνος καὶ ἐπὶ χρυσὴν λιπαρὰ οὐσίας. [P.N.B.]

Τριχόσωμα καλεῖται γένος τι σκαλῶν ἢ ἐλμίνθων παρασιτούντων ἐν τοῖς ἐντέροις τῶν μασσορέων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ παρεμπερῶν πρὸς τὸν τριχοκέφαλον.

Τριχωῖσμός. Βλ. Πολυχωῖσμός.

Τριγωνία. Ἐπαρχία ὑπαγομένη ἐν τὸν νομὸν Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, καλεῖται δὲ πρὸς Β τῆς Τριγωνίδος καὶ τῆς Λυσιμαχείας λίμνης. Περιλαμβάνει τοὺς δήμους Ἀγρινίου, Ἀμβρακίας, Θέρμου καὶ Παμφίας, ἔχει δὲ ἐν ὅλῳ 23770 (1896) κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Ἀγρινίον [Μ.Σ.]

Τριγωνίς. Λίμνη τῆς Αἰτωλίας πρὸς Β τοῦ Ἀρακύνθου (Ζυγοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ καλεῖται καὶ λίμνη τοῦ Ζυγοῦ, πρὸς δὲ τοῦ Βραχωρίου ἀπὸ τοῦ πλησίον τῆς ὁχθῆς τῆς Βραχωρίου νῦν ἐπισήμως Ἀγρινίου μετακληθέντος). Τὸ ὄνομα Τ. ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας πόλεως Τριγωνίως ἥτις ἔκειτο πρὸς Ν αὐτῆς παρὰ τὸ σημεῖον Γαβαλοῦ. Πλησιέστερα παρὰ τὴν Τ. ἐκτείνεται πρὸς Δ ἐτέρα λίμνη μικρότερα αὐτῆς, ἥτις τὸ πάλαι Ὑρία (Ἰσθμὸς καὶ Κωνιάπη) καλουμένη μετωνομάσθη ὀπίσσω Λυσιμαχία ἀπὸ ἐμυνώμου πόλεως ἰδρυθείσης ὑπὸ Λυσιμάχου βασιλέως τοῦ Μακεδονίας (287-281 π. Χ.). Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν καλύπτεται καὶ τὸ μεταξὺ τῶν δύο λιμνῶν χώρισμα ὑπὸ ὕδατος, ὅπότε φαίνονται σχεδὸν ἀποτελοῦσαι μίαν λίμνην, ἥτις καὶ κοινῶς καλεῖται.

Ἀπόκουρου, ὡς λέγεται ἅπαντα ἢ μεταξὺ τοῦ Νυχοῦ καὶ τῶν πρὸς Β ὁρέων πεδιάς.

Τρίψις (ἐντριβή θεραπευτική, μάλαξις, γαλλ. massage) καλεῖται ἡ μάλλον ἢ ἥττον ἐλαφρά τριβή ἐλοκλήρου ἢ μέρους τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος· ἐκτελεῖται δὲ διὰ τῶν χειρῶν, διὰ ψήκτρης, δόνης λινῆς ἢ μαλλίνης ἄνευ φαρμακευτικῆς τινος οὐσίας (ἐντριβαὶ ξηραὶ ἢ ἀπλαῖ) ἢ μετὰ ἐλαίου, ἑλαιοφῆς περιεχοῦσης φάρμακα, ὧν ἐπιδιώκεται οὕτως ἢ διὰ τοῦ δέρματος ἀπορρόφησης (ἐντρ. ὕγραί). Ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνονται, καὶ τοῦ σχηματισμοῦ, ὃν λαμβάνει ἡ ἐργαζομένη χεὶρ, διακρίνονται κυρίως τὰ ἐξῆς εἶδη τῆς Τ. α' ἐντριβή σταυρωτή (γαλλ. hachure, γερμ. Hackung) ἐκτελουμένη διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἐτέρας ἢ καὶ ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν καὶ οὕσα εἶδος τι ἐπικρούσεως, πληττομένου τοῦ πάσχοντος μέρους ὑπὸ τοῦ δακτύλου αἰρουμένου καὶ στηριζομένου μετὰ δυνάμεως ἐπὶ τοῦ παρακειμένου δακτύλου καὶ πλήττοντος οὕτω τὸ πάσχον μέρος· β' ἡ ἰδίως ἐντριβή (friction γερμ. Streichung), περὶ ἧς ἐλέχθη ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀρθρου· γ' περὶ θλίψεως (foulage, γερμ. Walkung) ἐκτελουμένη δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἀντιτιθεμένων καὶ περιβαλλουσῶν ἐν τῶν ἄκρων ἢ ἀρθρωσίν τινα καὶ φερομένων πολλακίς πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω· δ' ἐνθλίψις κοιλιακή (foulage abdominal) διὰ τοῦ ἔσω χεῖλους τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν γινομένη διατιθεμένη· εἰς κοιλίαν, πρὸς χωρισμὸν τοῦ περιεχομένου τῆς κοιλίας ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ συνοδευμένη συγχρόνως καὶ ὑπὸ συγκεντρικῆς ἐντριβῆς διὰ τῆς ἐτέρας χειρὸς· ε' κοιλιομάξις (pétrissage du ventre), συνισταμένη εἰς βαθμιαίαν προχωρήσιν τῶν δακτύλων τῆς χειρὸς ἀφισταμένων ἢ συνηνωμένων διὰ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων εἰς τὰ μεταξὺ τῶν ἐντερικῶν ἐλίκων καὶ παρακολούθησιν τῆς περισταλτικῆς αὐτῶν κινήσεως· τὸ εἶδος τοῦτο καὶ τὸ προηγούμενον ἐφαρμόζονται πρὸς θεραπείαν τῶν ἐπιμόνων δυσκοιλιότητων· ς' χεῖροπρίσις (sciage) ἐκτελουμένη διὰ τοῦ ἔσω χεῖλους τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν μυῶν κεχαλασμένων, ὑπάρχοντος ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐνδύματος λεπτοῦ· ζ' χεῖροπλάτγμα (claquement), τριβή ἐπιπολαία καὶ ἐλαφρά γινομένη διὰ τῆς παλάμης τεταμένης καὶ ταχέως κινουμένης ἐπὶ τοῦ δέρματος· η' χεῖροπληγίς (farpement), γινομένη διὰ τῆς πυγμῆς ἐκ μέρους τῶν κεκλεισμένων φαλάγγων δι' ὧν πλήσσειται τὸ πάσχον μέρος· θ' δακτυλόπληγίς (pointillage), κρούσις ἐπὶ τοῦ δέρματος διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων

συνηνωμένων εἰς μικρὸν κύκλον· ι' βαθεῖα παλαμόκρουσις (vibration profonde ἢ aération) δι' ἀμφοτέρων τῶν παλαμῶν βυθιζομένων μεταξὺ τῶν ἐν χαλίσσει καρδιακῶν μυῶν καὶ σπλάγγων· ἐφαρμόζεται καὶ ἐν τῷ ἄσθματι πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀναπνοῆς· ια' χεῖροπίσις (pression) ἢ δακτυλόπίσις, γινομένη διὰ τῶν δακτύλων πιεζόντων νεῦρον ἐν τῇ διαδρομῇ αὐτοῦ ἢ διὰ τῶν χειρῶν πιεζομένης τῆς κεφαλῆς· καὶ ιβ' δόνησις (vibration) παρακολουθεῖσα τὸ προηγούμενον εἶδος.

Ἡ μεθοδικὴ τρίψις εἶναι κυρίως ἐν χρήσει πρὸς ἐπανάρθωσιν παραρθημάτων κατὰ συμφορήσεων κατὰ τὰς ἀρθρώσεις, πρὸς διαλύσιν ὕλων ἐκ συμφορήσεων αἵματος κλ. Ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ εἶναι σύνηθες μέσον πρὸς τόνωσιν καὶ διέγερσιν τῶν μυῶν τοῦ σώματος. [P.N.B.]

Τρωάδιον καλεῖται ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ τὸ λειτουργικὸν βιβλίον τὸ περιέχον τοὺς ὕμνους διὰ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Φαρισαίου καὶ Τελώνου μέχρι τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Ὀνομαζεται δὲ οὕτω διότι ἐν τῷ Τ. ἐκωνὼν δὲν περιέχει ὡς συνήθως ἰ, ἀλλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον 3 ᾠδάς.

Τροῦ (Troyes). Πρωτεύουσα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ὡδη ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα 167 χμ. ΝΑ τῶν Παρισίων, μετὰ 46 972 κατ. Εἶναι κέντρον σημαντικῆς βιομηχανίας κυρίως μαλλίνων καὶ βαμβακίνων ὑφανμάτων καὶ πρὸ πάντων κερυφάλων, εἴτα δὲ βαφικῆς, βελονοποιίας, τυροποιίας καὶ ἀλλαντοποιίας. Εὐρίσκονται δὲ ἐν αὐτῇ πλεῖστα ὅσα ἀριστουργήματα τῆς ὀργανοτεχνικῆς, κυρίως νασί, ὡς καὶ ἀλλὰ ἀντικείμενα λίαν ἀξιόθεάτα. — Ἡ Τ. ἐπὶ Ῥωμαίων ἦτο πρωτεύουσα τοῦ Treassas καλουμένου κελτικῶ λαοῦ. Τῷ 1019 κατέστη ἔδρα τῶν κομητῶν τῆς Καμπανίας, ἔκτοτε δὲ περίπου ἀρχεται ἡ βιομηχανική καὶ ἐμπορικὴ αὐτῆς σημασία. Τῷ 1420 ἡ Ἰσαβέλλα ἡ Βαυαρικὴ μετέφερεν εἰς Τ. τὸ κοινοβούλιον ἐκ Παρισίων καὶ συνωμολόγησε συνθήκην δι' ἧς ἡ Γαλλία παρεχωρεῖτο τῇ Ἀγγλίᾳ. [Πς.]

Τρωάτου. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγρᾶφων (Εὐρυτανίας), ὧν ἀπέχει ὥρ. 1, μετὰ 594 κατοίκων.

Τροία ἡ Ἰλίου ἢ Ἰλίου. Ἡ διὰ τῶν μύθων περίφημος καταστάσα πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Τὸ ὄνομα Τ. ἐτυμολογεῖται συνήθως ἀπὸ τοῦ Τρωάς, ὅστις πρῶτος ἐνταῦθα λέγεται ὅτι ἔδρυσεν κράτος τι, ἐθεμελίωσε δὲ αὐτὸς ἡ δ' Ἀφροδύτης πρότερον τὴν πόλιν, ἥτις ἐπὶ Λαομέδοντος περιτειγίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Ποσειδῶνος. Τὴν αἰδίον φήμην δέφειλε ἡ

Τ. και ὅλη ἡ περίε χώρα κυρίως εἰς τὴν περὶ αὐτὴν πόλειμον, τὸν Τρωῖα δὲν λεγόμενον καὶ ἐξυμνηθέντα ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ὡς ἀφορμὴ αὐτοῦ ἀναφέρεται ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης, συζύγου τοῦ βασιλέως τῆς Λακεδαιμόνος Μενελάου, ὑπὸ τοῦ Πάριδος υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Τ. Πριάμου. Σχεδὸν πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Μενέλαος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Νέστωρ, ὁ Αἴας κ.ά. ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὸν μετὰ τῶν στρατευμάτων τῶν ἀφ' οὗ δὲ ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπολέμησαν περὶ τὴν πόλιν, τέλος καταρπύοντες τὴν συμβουλὴν τοῦ Ὀδυσσεύς καὶ τοῦ Κάλχαντος εἰς τὸν δόλον ἐπέτυχον διὰ τοῦ Δουρείου ἵππου (βλ. λ.) τὴν ἄλωσιν αὐτῆς, καθ' ἣν κατεστράφη αὐτὴ τε καὶ ὅλος ὁ οἶκος τοῦ Πριάμου· μέρος δὲ τῶν κατοίκων ὠδήγησεν ἐκεῖθεν ὁ Αἰνείας εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἐκურίευσεν τὸ Λάτιον καὶ ἀνεμίχθησαν οἱ Τρώες μετὰ τῶν Λατίνων. Οἱ μῦθοι οὗτοι, ὅστινες ἐγένοντο προσφιλεῖς ἀντικείμενον τῶν ἐπικῶν Ἑλλήνων ποιητῶν, δὲν εἶναι μόνον ἀλληγορίαι (παραστάσεις δηλὸν οἱ φυσικῶν φαινομένων περιβεβλημέναι μυθικὸν ἔνδυμα), ὡς ἐνόμιζεν διάφοροι νεώτεροι λόγιοι, ἀλλὰ καὶ περιέχουσιν ἱστορικὸν πυρῆνα κεκαλυμμένον καὶ διακεκοσμημένον ὑπὸ τῆς ποιητικῆς φαντασίας. Ὡς κύριον θέατρον τοῦ πολέμου ἐχρησίμευσεν ἡ εὐρεῖα πεδιάς ἡ ἐκτεινόμενη ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν θάλασσαν στρατοπέδου τῶν Ἑλλήνων μέχρι αὐτῆς τῆς πόλεως μετὰ τοῦ ὄρους Ἰδῆς καὶ τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου (τὸ Τρωϊκὸν πεδίον). Ἡ ἀκρόπολις τῆς Τ. καλεῖται ἐν τῇ Ἰλιάδι: Πέρι γ α μ ο ς (ὕψτερον καὶ Πέργαμον).

Ἡδὴ ἐνωρίτατα οἱ περὶ τὰ μέρη οἰκοῦντες ἐδείκνυσαν εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὰ ξένους τοὺς τάφους τῶν πεσόντων κατὰ τὸν πόλεμον, τοῦ Ἀχιλλεύς, Αἴαντος, Πρωτεσίλαου, Ἑκτορος κ.λ. Τὴν θέσιν τῆς πόλεως τοῦ Πριάμου κατελάμβανε κατὰ τὴν μεῖωσιν τοῦ Β' π. Χ. αἰῶνος γενικῶς διαδεδομένην γνώμην τὸ νέον Ἰλίου (βλ. λ.), τὸ ἰδρυθὲν περὶ τὰ μέσα τοῦ 5' π. Χ. αἰῶνος, καὶ ἡ γνώμη αὕτη, καθ' ἣς ἀντεπεξήλθε πρῶτος ὁ ἐκ Σκέψεως Δημήτριος κατὰ τὴν Β' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ἐπεκράτησε μέχρι τέλους τοῦ 19' αἰῶνος ὅποτε ὁ Γάλλος Le Chevalier ἀπεφάνθη, ὅτι ἡ Τ. δὲν ἔκειτο ἐν Hissarlik δηλὰ δὴ τῇ θέσει τοῦ Νέου Ἰλίου, ἀλλὰ ἐν τῇ ΝΑ ταύτης θέσει: Bunarbaschi. Ἡ θεωρία αὕτη, ἥτις εὖρε πολλοὺς οπαδοὺς, ἀντεκρούσθη ἐριστικῶς διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἑρρ Σλίμαν ἐν Hissarlik τῶν γενομένων 1871-82 καὶ 1890. Οὗτος ἀνεκάλυψεν εἰς διάφορα στρώματα μέχρι βάρους 16 μ. ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας ἐρείπια τειχῶν καὶ οἰκίων, πολυάριθμα ἀγγεῖα, σκεύη, ὅπλα καὶ κοσμήματα, ἀνέ-

κοντα ἀναμφιβόλως εἰς διαφόρους ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως διαδοχικῶς ἐπελθόντας συνεικισμούς, ὧν παρεδέχθη ἐν ὅλῳ 7. Ἐν τῇ ἀρχαιότερᾳ τούτων χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ σπάνις μεταλλίνων ἀντικειμένων, ἐνθ' ὧν εὐρίσκονται πολλὰ ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα λιθίνα. Εἰς τὴν δευτέραν πόλιν, κατέχουσιν στρώμα 11-13 μ. βάρους. ἀνέκονσι κλοσσιαία τεύχη, ἐκτισμένα ἐκ πλίνθων ἐπὶ ἰσορῶν λιθίνων βάθρων καὶ ἔχοντα πυργούς καὶ πύλας, καὶ μεγάλα ἐντὸς αὐτῶν ἀνάκτορα. Ὅπως ταῦτα κατὰ τὴν διάταξιν ἐμοιζέουσι περὶ πρὸς τὰ ἐν Μυκῆναις καὶ Τίρυνθι ἀνακαλυφθέντα ἀνάκτορα, οὕτω καὶ πολλὰ μικρότερα ἐνταῦθα εὐρεθέντα ἐντελείμενα, ὧν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ σαρὰς ὅλος χρυσῶν κοσμημάτων (νῦν ἐν Βερολίνῳ), ἀποδεικνύουσι στενωπὴν τῆς αἰῶνος πρὸς τὰ ἐκ Μυκηνῶν καὶ Τίρυνθος εὐρήματα, ἀνέκοντα ὡς ταῦτα εἰς τὸν γενικῶς καλούμενον Μυκηναϊκὸν πολιτισμὸν. Τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλίμαν ἐξηκολούθησε τῷ 1893 καὶ 1894 ὁ Dörpfeld, ὁ συνεργασθεὶς μετ' αὐτοῦ ἤδη τῷ 1882 καὶ 1890 ὡς τεχνικὸς διευθυντής, ὅστις ἀπεφάνθη ἐριστικῶς ὅτι πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὸ ἔκτον στρώμα, τὸ ἀνέκον εἰς τὴν μυκηναϊκὴν περίοδον, ὡς τὴν Τ. τοῦ Ὀμήρου.

Ἡ Τ. ἔκειτο ἐν τῷ 16 τμήματι τῆς Μυσίας, ὅπερ ἐκ τῶν Τρώων κατοίκων ἐκλήθη Τρωὰς καὶ περιωριζέτο Β ὑπὸ τοῦ Ἑλληπόντου καὶ τῆς Προποντιδος, Ν δὲ ὑπὸ τοῦ βαθύς εἰσερχομένου Ἀδριατικοῦ κόλπου, καὶ δὴ μεσογείως εἰς τὸ ΝΑ ἀκρον τῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν Σιμόεντος καὶ Σκαμάνδρου ἔρδευομένης πεδιάδος, ὧν ὁ μὲν Σιμόεις ἔρχεται ἐξ Α, ὁ δὲ Σκαμάνδρος ἐκ Ν, πηγάζων εἰς τὰς Β ὑπὸ τῆς Ἰδῆς (βλ. λ.). Ἀμφότεροι ἐκβάλλουσι πρὸς Α τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου εἰς τὸν Ἑλληπόντον, διὰ δὲ τῶν προγώσεων αὐτῶν μετεβλήθη ἡ θέσις ἐκείτ' σπουδαίως, ὥστε δυσκόλως ἀναγνωρίζει τις τανῦν τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου λεπτομερῶς περιγραφομένην τοποθεσίαν. Ἐν ἱστορικοῖς χρόνοις ἡ Τρωὰς ἀπωκίσθη ὑπὸ Διολέων, περιήλθε δὲ κατόπιν εἰς τὸ Περγαμηνὸν κράτος (βλ. Πέργαμον) καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν Ἀσίαν.

Περὶ Τ. ὑπάρχει ἤδη μεγάλη φιλολογία. Κυρίως ὅμως σπουδαῖα εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Σλίμαν (Ilios 1881, Troja 1883), Dörpfeld (ἐνστκαρὰ 1893-4) καὶ περιληπτικὴ περιγραφή ὅλων τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Σλίμαν ὑπὸ Schuchardt (β' ἐκδ. 1891). [Α.Δ.]

Τρώεα. (Troja). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Φότζας, εὐρὴ ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχουσα 7 245 κατ. [Μ.Σ.]

Τρώεζήν, ἐν ἐγγωρίαις ἐπιγραφαῖς Τρο-

ζαν. Ἀρχαιοτάτη, τὸ κατ' ἀρχὰς ἰωνικὴ πόλις ἐν τῷ ΝΔ μέρει τῆς Ἀργολίδος, περιφραγμένη ἐν τοῖς μύθοις ὡς γενέτειρα πόλις τοῦ Θησέως καὶ ὡς θέατρον τοῦ δυσμοῖρου πάθους τῆς Φαίδρας πρὸς τὸν Ἰππόλυτον. Συνεπεῖρα τῆς μεταναστεύσεως τῶν Δωριέων καταληφθεῖσα ὑπὸ τούτων περιήλθεν εἰς ἱκανὴν ἀκμὴν, ἥς τεκμήριον εἶναι ἡ ἱδρυσις τῆς ἐν Κερῖρα ἀποικίας τῆς Ἀλικαρνασσοῦ. Κατὰ τὰ Μηδικὰ οὐ μόνον ἐπεμψεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἐν Σαλαμῖνι στόλον 5 πλοῖα, ἀλλὰ καὶ ἐδέχθη φιλοξενίαν τὰ ἐξ Ἀθηνῶν καταφυγόντα γυναικῶν καὶ ὑποστηρίξασα ὁμῶς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον τοὺς Κερκινθίους ἐκστρατεύσαντας κατὰ τῶν Κερκυραίων, ἐδῆλθον τῷ 430 καὶ 425 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἐκδίκησιν. Ἐν τῷ Κερκινθιακῷ πολέμῳ (394) εἰ Τροϊζήνιοι ἦσαν συμμαχοὶ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῷ 373 ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἐπὶ Μακεδόνων ἡ πόλις ἐπανειλημμένως ὑπέστη μεταλλαγὴν τῆς ἐπικυριαρχίας, ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ 243 μέλος τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας. Εἶχε δὲ ἡ πόλις μέχρι τοῦ Παυσανίου ἀξιόλογα θεμέσια οἰκοδομήματα, ἃ καὶ περιγράφει οὗτος, καὶ νῦν δὲ ἐτι σώζονται ἐρείπια τινὰ αὐτῆς ΒΔ τοῦ χωρίου Δαμαλᾶ, 4 χμ. ἀπὸ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· παρὰ τοῦτον ἔκειτο τὸ ἐπίνειον τῆς Τ. Κελένδερς καλούμενον, ἐπὶ ὅρου γέροντος ἐν τοῦ σχήματός του τὸ ὄνομα Πώγων. Ἐν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις ἐγένετο ἡ θέσις τῆς Τ. γνωστὴ διὰ τῶν ἐκεῖ συνεδρίων τῆς Γ' Ἑθνικῆς Συνελεύσεως αἵτινες ἤρχισαν ἀπὸ τῆς 24 Μαρτίου 1827 (βλ. Ἑλληνικά πολιτεύματα).

Ἡ ἀρχαία Τροϊζηνία περιελάμβανε τὸ Ἀνατολικώτατον μέρος τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου ἀπὸ τοῦ ὅρου Μάλιαζε (ΒΔ ἄκρον) καὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος Θερμασίας (νῦν Θερμῆσι, ΝΔ ἄκρον)· τὸ Νοτιώτερον ὁμῶς μέρος αὐτῆς ὑπὸ ἄλλων γεωγραφῶν κατατάσσεται εἰς τὴν Ἑρμιονίδα. Τὴν σημερινὴν γεωγραφίαν βλ. ἐν λ. "Υδρας καὶ Τροϊζηνίας ἐπαρχία.

Ὁ σημερινὸς δ ἡ μ ο ς Τροϊζήνος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς νήσου Πόρου (βλ. λ.) καὶ ἐκ τοῦ Δ τμήματος τῆς Τροϊζηνίας, τοῦ περιβάλλοντος τὸν Πώγωνα· ἔχει κατ. 6535 καὶ πρωτεύουσιν τὴν πόλιν Πόρου, οἱ δὲ ἄλλοι συνοικισμοὶ αὐτοῦ εἶναι Βαλαρία, Γαλατᾶ, Δαμαλᾶ, Δαρα, Μοζώματα, Πασσά καὶ Βῆθη, ὡς καὶ ἡ μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν, μόνον δὲ οἱ Περὶῶται μετέρχονται καὶ τὴν ναυτιλίαν· κύριον προϊόν τοῦ δήμου εἶναι τὰ λεμόνια, εἶτα δὲ ἔλαιον, σῖτος, πέπωνες, σῦκα κλ. [Μ.Σ.]

Τροϊνα (Troina). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ.

ἐπαρχία Κατάνης τῆς Σικελίας, ἐν ὄρεινῃ θέσει, ἔχουσα 10 109 κατ. καὶ βιομηχανίαν πλεκτικῆς. [Μ.Σ.]

Τροῦζα. Πρωτ. περιφρ. ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ ῥωσικοῦ κυβερναίου Ὁρεμπούργου, ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Οὐδέλκα εἰς τὸν Οὐγγ, ἔχουσα 17 254 κατ. καὶ ἀχμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τροῦζκασάδα. Πρωτ. διαμερίσμα-τος ἐν τῷ ΝΔ μέρει τῆς ῥωσσοασιθρικῆς Ὑπερβαϊκαλίας, μετὰ 7 888 κατ., διατηρεῦσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας. [Μ.Σ.]

Τροῦζκα-Σεργιγέδσκαγχα Λαύρα. Πλευσιωτάτη μονὴ ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνεῖω Μόσχας παρὰ τὸ Σεργιγέδσκα, περιέχουσα θεολογικὴν ἀκαδημίαν, πολυτίμον βιβλιοθήκην, μουσεῖον καὶ διαφόρους ναοὺς, ὧν ὁ εἰς περιχλίνει τὴν σαρκοφάγον τοῦ ἀγίου Σεργίου, ἄλλοι δὲ τὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα πολλῶν ἀρχιεπισκόπων· τοῦ τσάρου Βόριδος Γοδουνοῦ κλ. Ἰερόνυμ δὲ τῷ 1387 ὑπὸ τοῦ ἀγ. Σεργίου. [Μ.Σ.]

Τρολλχαῖττα (Trollhätta). Τέσσαρες περίημοι διὰ τὴν καλλονὴν τῶν καταρράκταις τοῦ ποτ. Γότα ἐν Σουηδία, 15 χμ. ἀπὸ Βενερόβέργ. Διὰ τὴν ναυτιλίαν περικύμπτονται τανῶν διὰ τῆς νέας διώρυγας Τ. [Μ.Σ.]

Τρόμος ἐν τῇ γενικῇ παθολογίᾳ καλεῖται σειρά μικρῶν, κανονικῶν, ταχυῶν καὶ ἀκουσίων δονητικῶν κινήσεων ὧν ἡ ἐκτασις καὶ ἐντασις τυγχάνει ἄλλοτε ἄλλη. Εἶναι γενικὸς ὅταν ἐκδηλῶται καθ' ὅλον τὸ σῶμα, εἶναι μερικὸς ὅταν ἐπιφανῇται κατὰ μοῖραν τινὰ τοῦ σώματος, ἡ κατὰ τῶν μελῶν, ἡ τέλος ὅταν ὅμους τι μόνον μυῶν διατελῇ ἐν τῷ αὐτῷ καταστάσει. Διαγιγνώσκεται τῆς μὲν χορείας (βλ. λ.) ἐκ τοῦ ὅτι ἐκδηλοῦται μόνον κατὰ τὴν κίνησιν τῶν προσβεβλημένων μελῶν, τῆς δὲ κινήσεως ἀταξίας (βλ. λ.) ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐμφανίζει ἀσυνταξίαν κινήσεων. Διὰ παθολόγους συνθῆκαι τοῦ Τ. δὲν ἐγνώσθησαν ἐτι καλῶς. Ὁ Τ. τυγχάνει κοινὸν σύμπτωμα διαφορωτάτων παθολογικῶν καταστάσεων συνοψιζομένων εἰς τρεῖς ομάδας· πρῶτον, θλητηριάσεις δι' οἰσπνεύματος, δι' ὕδραργυρου, διὰ νικοτιανῆς, ὀπίου, καφέ, τείλου, ἐρυσιθώδους βριζῆς· δεύτερον, ὀργανικαὶ βλάβαι τῶν νευρικῶν κέντρων, οἷον σκληρυνσις κατὰ πλάκας, παραλυσίς τρομώδης, διάχυτος μηνιγγόσχευαλῆτις· τρίτον, καταστάσεις γενικῆς ἐλασθηνίσεως, οἷον γήρας, ἀνάρρωσις ἀπὸ σοβαρῶν νόσων, ἀιτία, καταχρήσεις ἀφροδισίων, σφοδραὶ συγκινήσεις κτλ. [Ρ.Ν.Β.]

Τρόμος ἱριδος ἡ ἔππος τῶν ἀρχαίων. Πάθησις τῶν ὀφθαλμῶν καθ' ἣν πα-

ρατρεῖται ἀπαυτος καὶ ἀλλεπάλληλος διαστολὴ καὶ συστολὴ τῆς ἱριδος, παραγομένη ἐν ταῖς κινήσεσι τοῦ βολβοῦ τοῦ σφαιροειδούς, ὁσάκις ἡ ἱρίς ἀπέλλυσι τὸ φυσικὸν αὐτῆς στήριγμα, τὴν προσθίαν δηλονότι κυρτότητα τοῦ φακοῦ, ἥ κατὰ τὴν ἴσιν παραλύσεων τῆς γ' συζυγίας ἔνεκα λευγαμίας, ἢ μετὰ τὴν ἐξαιρέσιν τοῦ ὑποχήματος κτλ. [P.N.B.]

Τρόμπ (Tromp). 1) Μαρτίνος Τ., Ὁλλανδὸς ναύαρχος γενν. ἐν Briel τῷ 1507. Ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας καταταχθεὶς εἰς τὸ ναυτικὸν ἐγένετο τῷ 1637 ἀντιναύαρχος, κατήγαγε πολλὰς θαλασσίας νίκας, ἐν οἷς καὶ ἡ κατὰ τῶν Ἰσπανῶν (1639), ἐξέτελεσε τῷ 1651-52 δύο θαυμασίας ἐκστρατείας κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ναυάρχων Βλαίικ καὶ Δὴν, διεκρίθη ἐπίσης ἐν Πορτολάνδῃ, Νιουπόρτῃ καὶ Δουγκέρκῃ καὶ ἐρνεύθη τῷ 1653 ἐν συμπλοκῇ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ὁλλανδίας. — 2) Κόρνελιος Τ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γεννηθεὶς ἐν Ρότερδὰμ τῷ 1629. Ἐν ἡλικίᾳ 21 ἐτῶν ἐγένετο πλοίαρχος, διακριθεὶς δ' ἐν διαφόροις ἐκστρατείαις, προεδιάσθη τῷ 1665 καὶ διετέλεσεν ἐπὶ τινὰ χρόνον κυβερνήτης τοῦ Ὀλλανδικοῦ στόλου, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὴν διοίκησιν εἰς τὸν Ρέυτερ (1665). Ἐκ τούτου συνέλαβε μίσος κατ' αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ ἐν κρίσει σιγῇ τὸν ἐδόχθησε κακῶς, ἐξ οὗ καὶ ὁ Τ. ἐστερήθη τοῦ βαθμοῦ του. Μετὰ τὸν θρίαμβον ὅμως τοῦ εἰκου τῆς Ὁράνης, εἰς ὃν ἦτο σφαιρωμένος, ἀνέκτισε τὸν βαθμὸν του, ὅτε καὶ συνευλιώθη μετὰ τοῦ Ρέυτερ. Ἀποπειραθεὶς μάλιστα τῷ 1674 νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς Γαλλικὰς ἀκτὰς, μετέβη τῷ 1676 νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Δανίαν κατὰ τῆς Σουηδίας, ἐν ᾗ ἐκστρατείᾳ ἔσχε μεγίστας ἐπιτυχίας. Ἀπεβίωσε δὲ ὁ Τ. τῷ 1691. [Πς.]

Τρομσόν (Tromsø). Νομός τῆς Β. Νορβηγίας ἐπὶ τῆς Βορ. Παγωμένης θαλάσσης, ἔχων ἐμβ. 26 246 τ.χμ. καὶ 65 009 κατ. καὶ περιλαμβάνων πολλὰς νήσους. Ἡ ἐμῶνυμος πρωτεύουσα ἐπὶ τῆς ν. ἡ-σευ Τ. ἔχει 6 000 κατ. καὶ καλὸν λιμένα, ἀλιεῖαν καὶ ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Τρομῶδης παράλυσις. Βλ. Παρκιντόνιος νόσος.

Τρόνη ἢ Τρόναιον. Ὀρυκτὸν τοῦ προκλινοῦς συστήματος, ἀποτελούμενον ἐξ ὀξείνου ἀνθρακικοῦ νατρίου μεθ' ὕδατος, ἐκκρυσταλλούμενον δὲ ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν νατρελιμῶν τῆς Ἀγρικῆς. [Α.Κ.]

Τρουτζέμη. Βλ. Δροντχέμη.

Τροπαὶ ἢ ἡλιοστάσια καλεῖνται τὰ δύο σημεῖα τῆς ἐκλειπτικῆς (βλ. λ.) τὰ ἔχοντα ἀπὸ τοῦ ἱσημερινοῦ τὴν μέγιστην ἀπόστα-

σιν (23° 27'). Καὶ ἡ μὲν πρὸς Β. τοῦ ἱσημερινοῦ καλεῖται θερινὴ Τ., ἡ δὲ ἑτέρα πρὸς Ν. τοῦ ἱσημερινοῦ, χειμερινή. Τ. δὲ λέγονται διότι ἐκ τῶν σημείων τούτων τρέπεται ὁ ἥλιος πάλιν πρὸς τὸν ἱσημερινόν, ἐνῷ μέχρις ἐκεῖ ἀπεμακρύνετο ἀπ' αὐτοῦ.

Τροπαϊολῆναι. Χρωστικαὶ εὐδαίαι κίτριναὶ ἢ κασταναί, κρυσταλλώδεις, διαλυταὶ ἐν οἴνοπνεύματι, ἐφαρμιζόμεναι ἐν ταῖς τέχναις διὰ τὴν ιδιότητα ἣν ἔχουσι νὰ βάψωσι τὸν βῆμβακα ἀπ' εὐθείας· χημικῶς δὲ εἶναι θειοξέα ὕδροξυαζωτοσενώσεων καὶ ἀμιδοαζωτοσενώσεων. Τῶν ἐνώσεων τούτων τὰ ἅλατα (μετ' ὀξέων ἢ ἀλκαλίων) παρέχουσι τὰ ἐν ταῖς τέχναις χρήσιμα χρωστικὰ χρώματα. [P.N.B.]

Τροπαϊόλον (Bot.) Tropaeolum L. Πρότυπον γένος τῆς μικρᾶς οἰκογενείας τῶν Τροπαϊολιδῶν (Tropaeolaceae) τῶν συγγενευσῶν τοῖς Γερανόδεσιν. Εἶδη 35 τῆς Ν. Ἀμερικῆς, τὰ πάντα ἀναρριχώμενα. Καλλιεργοῦνται συχνὰ διὰ κόσμον. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι Τ. τὸ μετρίον (T. majus L., γερμ. Kapuzinerkresse, γαλλ. Grande Capucine) οὗ τὰ φύλλα καὶ τὰ ἀνθὰ λαχανοῦνται, οἱ δὲ καρποὶ ταραχίζονται ἐν ἄλμῃ ὅπως οἱ τῆς καππάρους. [Θ.Χ.]

Τρόπικον ἢ τροπαῖον. Τὸ μετὰ νίκην ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἰδρυόμενον παρὰ τῶν ὁρμῶν ἀνομητικῶν μνημεῖον. Ἀπηρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ὅπλων τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ κορυφῶς συμπεπλεγμένων, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ὅπλων ἀκροτολίων καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων. Τὰ Τ. ἀσπερύντο δι' ἐπιγραφῆς εἰς τινα θεῶν, τὰ δὲ ἐκ ναυμαχίας πάντοτε εἰς τὴν Ποσειδῶνα, ὥστε ἐθεωρεῖτο ἱεροσύλη καὶ αὐτὴ ἡ παρὰ τῶν ἐχθρῶν καταστροφή. Οἱ Μακεδόνες δὲν κατασκευάζον τροπαῖα, τούναντίον οἱ Ῥωμαῖοι οὐ μόνον ἐν τῷ τοπῷ τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πόλει, ἐνταῖς στοῶν, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ Ἀλλαχού. [Πς.]

Τροπαίων δ. ἡμ. ο. Ὑπάγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γορτυνίαν ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 13 χωρίων ὧν σημαντικώτερα εἶναι Βερεθίτσα (πρωτεύουσα), Πρετεμπούζα, Βυζίτσι, Καλλιάνι, Κατσουλιὰ καὶ Σπάθαρι. Κατ. ἔχει 5 331. [Μ.Σ.]

Τροπάρια καλεῖνται συλλήβδην πολλὰ εἶδη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνολογίας, ἅτινα κατὰ τὸ περιεχόμενον ἢ τὸν χρόνον καθ' ὃν ψάλλονται ἔχουσι πάλιν εἰδικὰ ὀνόματα, π. χ. τριαδικὸν (πρὸς δεξάν τῆς ἀγ. Τριάδος), ἀναστάσιμον (τῆς ἀναστάσεως), ἰδιόμελον (ἱερίστου περιεχομένου, ἔχον δ' ἴδιον μέλος), ἀνατολικὸν (ψαλλόμενον κατὰ τὸν ὄρθρον) κλ. Ἡ λέξις Τ. παράγεται ἐκ τοῦ τρὸπος τοῦ σημαίνον-

τος: παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦχον, ἀρμενίαν δὲ-
λον βεῖ. Εἶναι δὲ τὰ Τ, στροφαὶ ὅλης ψῆς
καὶ σύγκεινται ἐκ κώλων. [Μ.Λ.]

Τροπείναι καλοῦνται ἐν τῇ γημεῖα
ἀνθετοὶ τινες αἰθέρες προκύπτοντες ἐκ τοῦ
κρυστάλλου τῆς τροπίνης μετὰ δέξος τῆς θρω-
ματικῆς σειρᾶς. Χρῆσιν αὐτῶν διὰ τὴν μυ-
ριαδικὴν ἐνέργειάν των ποιεῖται ἡ ἀρθρο-
ματρικὴ ἰβία χρησιμεύει τανῶν ἡ κρυσταλ-
λικὴ ὕδρ ο ξ υ τ ο λ ο υ ὕ λ ο τ ρ ο π ε ῖ ν η ἡ
μα τ ρ ο π ῖ ν η παραγομένη ἐξ θρυαλ-
λικῆς τροπίνης καὶ ἀραιοῦ ὕδρογλ. δέξος,
λιγώτερον δηλητηριώδης τῆς ἀτροπίνης.
Κανὴν μὲν μυδρίασιν τῆς κέρης προκαλεῖ-
ται, διαρκοῦσαν δὲ μόνον 16-24 ὥρας.

Τροπιδίνη C_8H_7N . Ὑγρὸν ἐλατιώδες
αμυδανόμενον διὰ θερμάνσεως τροπίνης ἡ
τροπίνης εἰς 180° μετὰ πυκνοῦ ὕδρογλωρ.
ξέος καὶ ὀλίγου ὀξεϊκοῦ δέξος, ἔχον δαμὴν
ἀρκωτικὴν ὁμοίαν τῇ τῆς κινεΐνης.

Τροπιδόνωτος. Βλ. Ὑβρίται.

Τροπικὰ σημεῖα. Βλ. Ἐκλειπτικὴ.

Τροπικαὶ κύκλοι καλοῦνται οἱ πα-
λλήλιοι πρὸς τὸν ἰσημερινόν τῆς οὐρά-
της καὶ γῆνης σφαίρας κύκλοι οἱ ἀπέχον-
τες ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ $23^\circ 27'$ πρὸς Β καὶ
πρὸς Ν. Οἱ Τ. τοῦ οὐρανοῦ ὀνομασθη-
αν οὕτω, διότι ὁ ἥλιος εὐθαρῶς ἐν τῇ κατὰ
φαινόμενον ἑτήσια πορείᾳ του τρέπεται
ἀπὸ πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ἀναλόγως δὲ
πρὸς αὐτοὺς ἔλαβεν τὸ ὄνομα των καὶ οἱ
τῆς γῆς, ὁ Βόρειος, καλούμενος καὶ Τ.
τοῦ Καρκίνου, καὶ ὁ Νότιος, ὀνομαζόμενος
καὶ Τ. τοῦ Διόσκου, καθ' ὅσον ὁ ἥλιος
παν τρέπεται πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν
πρίσκειται εἰς τοὺς ὁμωνύμους ἀστερισμούς.
Ἡ Τ. τῆς γῆς περιελίσσεται τὴν λεγόμε-
νην διακεκαυμένην ζώνην. [Ἐγ.]

Τροπικὸν ἔτος. Βλ. Ἔτος.

Τροπικὸς μῆν. Βλ. Μῆν.

Τροπίνη, C_8H_7NO . Πρεῖν τῆς
πυρρῆσεως τῆς ἀτροπίνης, σωμακρυσταλ-
λικόν, λίαν ὑγροσκοπικόν. Ἐνοῦται ἀπ' εὐ-
θείας μετ' ἰωδίουχου μεθυλίου καὶ παρέχει
κ ρ ο ξ υ ο ν μ ε θ υ λ ο τ ρ ο π ῖ ν η ν.
Ἡ Τ. διὰ μίξεως μετὰ ἀτμιζόντος νιτρικοῦ
ξέος μεταβάλλεται εἰς ν ι τ ρ ο τ ρ ο π ῖ
ν η ν. Τὸ δὲ τ ρ ο π ῖ ν ῖ κ ο ν δέξυ παρά-
γεται ἐξ ἐπιδράσεως στερεοῦ χρωμικοῦ δέξος
εἰς διαλύματος τροπίνης ἐν θεικῷ δέξει,
κρυσταλλοῦται εἰς μικρὰς κίτρινας βελόνας
ἀνυδατῶς εἰς $200-240^\circ$ ἀναδιδύσσας διο-
ξείδιον ἀνθρακος καὶ οὕτως ἀποσυντιθεμένας.

Τρόπος. Βλ. Πλάζον.

Τρόπος ἐν τῇ ῥητορικῇ καλεῖται ἡ
ῥησις λέξεως ἡ φράσις ἐν ἀλλοίᾳ ἢ τῇ
ῥησὶ σημασίᾳ. Ὑπάρχουσι δὲ διάφορα εἶδη

τῆς τοιαύτης χρήσεως, αἵτινα εἶναι κατὰ
τὸν Κοϊντίλιανδὸν τὰ ἑξῆς 14: μεταφορά,
συνακρόχη, μετωνυμία, ἀντωνυμία, ἀνα-
μασποία, κατάχρησις, μετάληψις, ἐπιθε-
τον, ἀλλήγογία, αἰνίγμα, εἰρωνεία (μετὰ
τῶν ὑποδιαίρεσέων τῆς), περίφρασις, ὑπέρ-
βατον, ὑπερβολή· ὁ δὲ Τρύφων ἐν τῷ περὶ
Τ. συγγράμματι του ἀντι τῆς ἀντωνυμα-
σίας, τοῦ ἐπιθέτου, τῆς εἰρωνείας καὶ τῆς
ὑπερβολῆς ἀναφέρει τὴν ἀναστρεφὴν, τὸν
πλεονασμόν, τὴν ἔλλειψιν καὶ τὸ παραπλή-
ρωμα, ὁμιλεῖ δὲ πρὸς τοὺτοις περὶ ἄλλων
24 εἰδῶν. Περὶ τῶν κυριωτέρων εἰδῶν βλ.
τὰ σχετικὰ ἄρθρα. — Ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ
Τ. καλεῖται ὁ ἄλλως λεγόμενος ῥυθμός.

Τρόππου (Troppau). Πρωτεύουσα
τῆς αὐστριακῆς Σιλεσίας καὶ ὁμωνύμου δου-
κάτου ἐπὶ τοῦ Ὀππα, μετὰ 21 000 κατ.,
ἔχουσα ἀκμολάν βιομηχανίαν ὀπλων, ἐριού-
λων, ποτῶν, σάπωνος κλ. Ἀπὸ τοῦ Ὀκτω-
βρίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1820 συνεκρε-
τήθη ἐν Τ. διάστημα συνέδριον μοναρχῶν
ἀποφασίζον τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστά-
σεως τῆς Νεαπόλεως. [Ἡς.]

Τρόψ (Τρον). Πρωτ. κομητεία ἐν τῇ
Περικαμαρ. πόλει τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπὶ
τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Οὐδσωνος, ἔχουσα
60 956 κατ. καὶ μετὰ τοῦ Δυτικοῦ Τ. 73 923,
ποικίλην βιομηχανίαν, πολυτεχνικὴν σχολ-
λὴν, ἱεροσπουδαστήριον τῶν καθολικῶν κλ.

Τρουδαδοῦροι (Troubadours, ἰ-
ταλ. Trovatori, τ. ἑ. εὐρέται) καλοῦνται
ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ τῆς Προβηγκίας οἱ ποιη-
ταὶ οἱ ἐκπονοῦντες μὲν καὶ μελοποιεῖντες
τὰ ᾠδατὰ των, μὴ ἀπαγγέλλοντες ὁμοῦς
αὐτὰ, ἀγγίζοντες τοῦτο εἰς τοὺς λεγόμενους
Jongleurs. Οἱ πλείστοι αὐτῶν ἀνήκον εἰς
τὴν τάξιν τῶν κατωτέρων εὐγενῶν, ἔξων
δὲ εἰς τὰς ἀλλὰς τῶν ἡγεμόνων οἰτίνας οὐ
σπανίως καὶ αὐτοὶ κατεγίνοντο περὶ τὴν
ποίησιν. Ὁ χρυσὸς αἰὼν τῶν Τ. ὑπῆρξεν ὁ
11^{ος}, μετὰ τὸν ὅποιον οἱ θρησκευτικοὶ κατὰ
τῶν Ἀλβιγηνῶν πέλεμοι ἐπήνεγκον τὴν κα-
τὰ τῆς ποιήσεως ταύτης ἐν Προβηγκίᾳ,
ἥτις μετεβλήθη ὁμοῦς ἀκόμη εἰς τὴν Ἰσπανίαν
καὶ Ἰταλίαν. Κατὰ τὸ περιεχόμενον δια-
κρίνονται κυρίως δύο εἶδη τῆς ποιήσεως
τῶν Τ., τὸ ἐρωτικόν (chansō τ. ἑ. chanson
καλούμενον), ὅπερ ἐξυμνεῖ τὴν ἀγάπην καὶ
τὴν γυναῖκα, καὶ τὸ πολιτικοπολεμικόν
(sirvonite, τ. ἑ. ὑπηρεσιακόν, δὴλον ὅτι ὑπη-
ρετοῦν τὰ ἴδια ἢ ξένα συμφέροντα). Ἀλλὰ
δὲ εἶδη ὑπῆρχον πρὸς τοὺτοις τὸ μοιρολό-
γιον, τὸ ἐριστικὸν κλπ. [Μ.Γ.]

Τρουβίλλα (Trouville). Πόλις ἐπὶ
τῆς Μάγχης, ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Καλβαδὸς,
κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τοῦκ εἰς τοὺς πρὸ-
ποδας καὶ τὰς κλιτύας θελκτικὸν λόφον,

μετὰ 6308 κατ. Χάριν τῶν θαλαστίων λευ-
τῶν ἐπισκέπτονται αὐτὴν πολλοὶ ξένοι.

Τρούεν (Treuen). Πόλις ἐν τῇ σα-
ξονικῇ νομῇ Τσίκαου, ἔχουσα 6492 κατ.
καὶ βιομηχανίαν κορίως ὑφασμάτων καὶ γγ-
μικῶν προϊόντων. [Μ.Σ.]

Τρούλλος. Βλ. Θάλας.

Τρουπάκι ἢ Μούρτζινοι. Ἡγεμο-
νική ἐν Μάνη οἰκογένεια τῆς γενάρχης ὑπῆρ-
ξεν ὁ ἐν Καρδαμύλῃ τῆς Λακωνικῆς Μι-
χαὴλ Παλαιολόγος περὶ τὸ ἔτος 1690, ὅστις
διετέλεσε καὶ πρωτογέρων τῆς ἐπαρχίας
Ἀνδρουβίστης. Τούτου υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Πα-
ναγιώτης ὁ ἐπικληθεὶς Τρουπάκης, οὗτος ὁ
δευτερότοκος υἱὸς Μιχαὴλ διωρίσθη τῇ 1779
μπερὴ τῆς Μάνης, διώκηται δὲ αὐτὴν πατρι-
κῶς μέχρι τοῦ 1784, ὅτε ὑποπεσὼν εἰς τὴν
ἐυσεμένειαν τῶν Τούρκων ἀπήχθη εἰς Μυ-
τιλήνην ὅπου ἀπηγγενίσθη μετὰ τῶν υἱῶν
αὐτοῦ Πέτρου καὶ Βενετζίου. Ὁ τρίτος
υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος Παναγιώτης Τ. ὁ ἐπι-
κληθεὶς Μούρτζινος κατέστη ὕστερον καπε-
τάνος τῆς ἐπαρχίας Ἀνδρουβίστης, περι-
πλακεὶς δὲ μετὰ τῶν Τούρκων κατέφυγεν
εἰς Ζάκυνθον, ὅθεν ἐπανελθὼν ὑπῆρξεν ἀπὸ
τοῦ 1816 ἐν τῶν δραστηρίων μελῶν τῆς Φι-
λικῆς Ἐταιρίας καὶ ἀπέθανε κατ' Ἰανουά-
ριον τοῦ 1822 ἐν Κολάμαις. Πρωτότοκος
τούτου υἱὸς ἦτο ὁ Διονύσιος ὅστις ἀνατρα-
φεὶς ἐν Ζακύνθῳ καὶ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα
τοῦ μετέσχε σχεδὸν ἀπασῶν τῶν ἐν Πελο-
ποννήσῳ συμπλοκῶν διακριθεὶς ἐν Καρυ-
δίῃ καὶ ἐν τῇ Ἀλώρῃ τῆς Τριπέλειος δια-
τελέσας δὲ καὶ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου, ἐτελεύ-
τησε τῇ 1830 καταλιπὼν ἕνα μόνον υἱὸν
τὸν Γεώργιον, μετὰ τὴν θάνατον τοῦ ὁποῦ
τῇ 1848 ἐξέλιπεν ἡ ἐξ ἀρρενογονίας οἰκο-
γένεια αὕτη. [Δ.Ν.Γ.]

Τρούποι. Χωρίον ἐν τῇ νήσῳ Εὐβοίᾳ
ἀνήκον εἰς τὸν δήμον Κηρέων τῆς ἐπαρχίας
Χαλκίδος καὶ ἔχον 190 κατ.

Τρούρο (Truro). Πόλις τῆς ἀγγλ.
κομητείας Κορνουαλίας, ἔχουσα 11131
κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀρμαῖον
διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον. Εἶναι ἔδρα
ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Τροφαί καλοῦνται πᾶσαι αἱ οὐσαι
αἵτινες εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν
πεπτικὴν σωλῆνα ὅπως ἀναπληρώσωσι τὰς
πρὸς θρέψιν τῶν ἰστίων καὶ συντήρησιν τῆς
ζωῆς ἐπαγομένης τῇ οἷματι ἀπώλειαν. Τι-
νὲς αὐτῶν ἀπορροφῶνται ἀμέσως καὶ ὡς
ἔχουσιν ὑπὸ τοῦ ἐντερικοῦ βλεννογόνου, συν-
τηστέον διωκὲς τῆς ἀπορροφήσεως πρη-
γεῖται τροποποίησις γημικῇ καὶ κατεργα-
σία αὐτῶν ὑπὸ ὕδρων ἀρμοζίων ἐκκρινομέ-
νων ὑπὸ τῶν εἰς τὴν πεπτικὴν σύστημα προ-
ηρημένων ἀδένων. Ὡς πρὸς τὴν προέλευ-

σιν αὐτῶν διακρίνονται εἰς ζωϊκὰς, φυτικὰς
καὶ ἀνοργάνους ἢ ἐρυκτὰς (ἄλας). Ὡς πρὸς
τὴν γημικὴν σύνθεσιν διακρίνονται εἰς τρο-
φὰς τετραδικὰς ἢ ἀζωτοῦχοις,
ἀποτελούμενας δηλονότι ἀπὸ ἀνθρακῆς,
ἄξυγόνου, ὕδρογόνου καὶ ἀζώτου, καὶ εἰς
τριαδικὰς ἢ μὴ ἀζωτοῦχοις,
ἀποτελούμενας ἀπὸ ἀνθρακῆς, ὕδρογόνου
καὶ ἄξυγόνου καὶ αἱ μὲν πρῶται εἶναι ζωϊ-
κῆς προελεύσεως (λευκώμα, τυρίνη, ἰνίνη,
πῆκτωμα, χονδρίνη) ἢ φυτικῆς (φυτικόλλα
ἢ φυτικὴ ἰνίνη, λαχανίνη ἢ φυτικὴ τυρίνη),
αἱ δὲ περιλαμβάνουσι τὰς πάσης προελεύ-
σεως λιπαρὰς οὐσίας, τὰς σακχαρώδεις καὶ
ἀμυλώδεις. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς κατεργα-
σίας αὐτῶν ὑπὸ τῶν χυμῶν τοῦ πεπτικοῦ
σωλῆνος αἱ Τ. ὑπάγονται εἰς τὰς τρεῖς
ἐπομένας κατηγορίας θρεπτικῶν οὐσιῶν α')
τὰς λευκώμα τῶνδε εἰς ἡ πρωτεΐ-
νικὰς εἰς ἃς ἀνάγονται πᾶσαι αἱ ἐκ
λευκώματος συνιστάμεναι οὐσαι, ἔχουσαι
συστασιν περίπου τὴν τοῦ λευκώματος (λευ-
κώμα, ἰνίνη, τυρίνη κλ.) β') εἰς οὐσί-
ας λιπαρὰς (πάχη καὶ λίπη, βούτυρον, μέ-
νιμα ἔλαια) καὶ γ') εἰς οὐσί-
ας σακχαρώδεις καὶ ἀμυλώδεις (σι-
τῖτα σακχαρούχα καὶ ἀμυλούχα). Οἰαδήποτε
καὶ ἂν τυγχάνῃ ἡ ἡμερὴ τῆς Τ., πάντοτε
εἶναι δυνατόν μετὰ τὴν ἐν τῇ πεπτικῇ σω-
λῇνι κατεργασίαν νὰ ὑπαχθῇ εἰς μίαν ἢ εἰς
δύο τῶν ἀνωτέρω κατηγορίων. Σημειωτέον
ὅτι μέγα μέρος τῶν εἰσιόντων, εἴτε ζωϊκῆς
εἴτε φυτικῆς προελεύσεως τυγχάνουσι ταῦτα,
εἶναι οὐσαι μὴ δυνάμεναι νὰ κατεργασθῶσι
περαιτέρω ὑπὸ τῶν πεπτικῶν ὕδρων καὶ
μεταποιηθῶσιν εἰς οὐσίας ἀπορροητάς· πᾶ-
σαι δηλονότι αἱ οὐσαι αἱ ὡς Τ. εἰσαγό-
μεναι δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀφομοιωθῶσι καὶ
συντελέσωσιν εἰς τὴν αἱματοποίησιν διὰ
καὶ ἐπακρίως Τ. δέον νὰ καλῶμεν μόνον
τὰς οὐσίας ἐκείνας, αἵτινες ὑφίστανται τὴν
δράσιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, αἱ δὲ λοιπαὶ μὴ
διαλυταὶ ἐν οὗτῳ διέρχονται ἀδιάφοροι τὴν
ἐντερικὴν σωλῆνα σπεύδουσαι ὑπὸ τὸ κρά-
τος τῆς ζωῆς νὰ ἀποβληθῶσι τῆς οἰκονο-
μίας ὡς ἀχρηστοὶ καὶ ξένοι αὐτῶν. Εἰς τὰς
περιττωματικὰς ταύτας οὐσίας ἐναριθμούν-
ται αἱ νερατώδεις οὐσαι, αἱ τρίχες, αἱ
δυσχερῆ, αἱ χόνδροι, αἱ σολίδες, αἱ λεπίδες
ἐξερχόμεναι αἱ εἰσάχθησαν. Αἱ φυτικῆς
προελεύσεως Τ. περιέχουσι μείζονα μᾶλλον
ἀδιαλύτων οὐσιῶν (ξυλώδη στοιχεῖα, κυτ-
ταρίνη, ῥητίνη, περικάρπια καὶ περισπέρ-
μια). Πῖτα καὶ φασφόλοι καὶ ῥάγες σταθ-
λῆς καταπνόμενα δμάσθητα ἀποβάλλονται
ἀθίκα. Ἡ ἐψῆσις σιτίων τινῶν συντελεῖ
ἵνα οὐσαι τινὲς ἀποβῶσιν εὐδιάλυτοι ἐν τῇ
πεπτικῇ σωλῇνι, ἐνῶ δὲν ᾔσαν τοιαῦτα
πρὸ τοῦ βρασμοῦ. Τὸ ἄμυλον λ. χ. οὐδε-
μίαν ὑφίσταται ἔρᾳσιν ὑπὸ τοῦ σιέλου ὅταν

μόν, βεβρατμένον ὅμως σακχαροποιεῖται τοῦ σιέλου.

Ζητοῦν τῶν ἄνω εἰρημένων σαφές τυγχίνει δι: πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς ἀνάγκη εἰσάγωνται εἰς τὸν πεπτικὸν σωλήνα μόνον τετραδिकाί, ἀλλὰ καὶ τριαδικαί εἶναι. Ἀπόπειραι ἐγένοντο ὅπως ἀποδείξουν δι: εἶναι δυνατόν φυτικά οὐσίαι σκληροστικῶς νὰ διατηρήσωσι τὴν ζωὴν.

ὁπαδοὶ τῆς φυτοφαγίας (végétarisme) μένουσιν εἰς τὴν διαίταν αὐτῶν, τὸ τελεῖν ὅμως ἀποτέλεσμα εἶναι ἰσχυρότης καὶ ἐξάντλησις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος. Τοῦτο δὲν σημαίνει δι: τὰ χόρτα εἰσάγειν τριαδικαί, ἀλλ' ὅτι τὸ περιεχόμενον αἷωντον εἶναι ἐν μικρᾷ ποσότητι καὶ ἀνεπαρκές πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν γενεῶν δαπανῶν. "Ὅθεν τότε μόνον διατίθεται ἡ εὐεξία ἐν τῇ φυτοφαγίᾳ ὅταν ὁ μακροχρόνιος τοῦ ἀτόμου εἶναι ἱκανὸς νὰ κατέπηγῃ μεγάλην ποσότητα χόρτων, ὥστε παρέχεται εἰς τὸν ὀργανισμόν ἡ ἀναγκαῖα ποσότης βζώτου. Ἰδιαίτην παρατηρήσεως εἶναι δι: οἱ σωματικῶς ἐργαζόμενοι ἔχουσι τόσῃν ἀνάγκην ζωϊκῶν σιτίων, ὅσον οἱ νεκρώς. Γενικῶς ὁμολογεῖται δι: ἡ μαγειρική εἶναι ἄριστον προφυλακτικὸν φάρμακον κατὰ τῶν παθήσεων τοῦ στομάχου. Ἀφιέντες κατὰ μέρας τὰς απαιτήσεις τῆς πολυτελείας καὶ εὐαρέστου ἱκανοποίησεως τῶν ὀρέξεων τῆς γούσεως, λέγουσιν δι: μόνον ἡ ἀνάμειξις αἰσθητικῶν καὶ αἰσθητικῶν σιτίων (ἡ κατὰ Λίβιχ πλάστικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν) ἐπιβάλλεται πρὸς τέρψιν τῶν ἰσθμῶν ἀνελλιπῇ καὶ διατήρησιν τῆς ζωῆς ἐν εὐεξίᾳ. Τὸ ζήτημα ἀποκρίνεται σαφές ὅταν ἀναλογισθῶμεν δι: οἱ τοῦ σώματος ἡμῶν ἅπαντα συστατικά εἰσὶν τὸν ἀνθρακὰ, τὸ ὕδρογόνον, τὸ ἐξυμένον καὶ τὸ αἷωντον ὡς παράδειγμα τελεῶν καὶ πλήρων σιτίων ἔχμεν τὸ γάλα, τὸν ὀρεῖον λευκώμα καὶ τυρίνην (οὐσίας τετραδικὰς), σάκχαρον καὶ βούτυρον καὶ ἄλλα παλλικά (οὐσίας τριαδικὰς): τὸ ὅλον εἶναι ἰσχυρὴ τροφή πλήρης.

Τὸ ποσὸν τῶν εἰσιόντων ποικίλλει μετὰ τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου, τῆς κράσεως, τῶν μεταβολικῶν μεταβολῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν τοῦ ἀνθρώπου: ὁ ἐργαζόμενος ἔχει ἀνάγκην μείζονος ποσότητος Τ. ἢ ἀεργός, ὁ ἐργῶς ἐπίσης τρώγει πλεῖον ἢ ὁ ἀεργός. Ὅπως διατηρεῖται ἡ καλὴ κατάσταση τοῦ σώματος παρ' ἐφήβῳ 20-25 ἐτῶν ἐργαζομένῳ, ἀνάγκη νὰ παρέχονται τῷ ὀργανισμῷ ἀνθρακὸς μὲν 310 γρμ. ἐν 24 ὥραις, αἷωντον δὲ 18-20 γρμ. κατ' ἐλάχιστον ὅρον. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὰς ἀνάγκας ταύτας διὰ μόνου τοῦ ὕδατος, πρέπει νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν στόμα 1850 γρμ. αὐτοῦ καὶ ἑκάστην ὥραν

ἔχωμεν τὰ 20 γρμ. τοῦ απαιτούμενου αἷωντον, ὅπερ παρέχονται ὑπὸ 660 γρ. μόνον κρέατος. Ἐὰν ἐκ κρέατος καὶ ἄρτου μόνον θελήσωμεν νὰ τρεφώμεθα, κατ' ἐλάχιστον δεξιόμενον νὰ τρώγωμεν 300 μὲν γρμ. κρέατος, 750 δὲ ἄρτου. Ὁ Gasparin φρονεῖ δι: ὁ ἐργαζόμενος ἄνθρωπος πρέπει νὰ λαμβάνη σιτία διάφορα βάρους 1600-1750 γρμ. καὶ ποτὰ 2 χγ. ἐν 24 ὥραις. [P.N.B.]

Τροφαλὶς καλεῖται τὸ πρῶτον ἄρτι τεκούσης γυναικῆς γάλα, ὅπερ βρῖθον λευκώματος πηγνυμένου ὑπὸ τῆς θερμότητος, λίπους καὶ σακχαροῦ κέκμηται καθαρτικὴν ἰδιότητα ἐλαφρῶν οὕτως, ὥστε νὰ προκαλέσῃ τὴν τοῦ μηχανίου ἀφύδουσιν. Περιέχει γαλακτοσαφῆρα ὧν τὰ μὲν ἔχουσι πάντας τοὺς γνωστὰς αὐτῶν χαρακτηρισμοὺς, τὰ δὲ μᾶλλον εὐμεγεθῆ ὁμοιάζουσι πρὸς σταγόνας κοινῆς ἐλαίου ὁρωμένους ὑπὸ τῷ μικροσκόπιον. [P.N.B.]

Τροφονεύρωσις καλεῖται ἀτροφία τις μερικὴ συνθέτερον παρατηρουμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου, οὗ τὸ ἕτερον ἡμιμόριον προσβάλλεται, ὀφειλομένη δὲ εἰς βλάβην τῶν ἐννευρύντων τὴν μοῖραν ταύτην νεύρων. Σημεῖον τι τοῦ προσώπου αἵφνης ἀπόλλυται τὴν εὐχρησιν αὐτοῦ ὠχρῶν ἐκ τοῦ σημείου τούτου κειμένου πάντοτε κατὰ τὴν διαδρομὴν τοῦ νεύρου ἡ ἀτροφία ἐκτείνεται κατὰ βάθος καὶ ἔκτασιν χωρὶς ὅμως νὰ ὑπερβῇ τὴν διχτομοῦσαν τὸ πρόσωπον μέσῃ γραμμῇ: οἱ μῦες τοῦ προσώπου καὶ ὁ μαστοτήρ ἀλίσκονται, ἀλλ' αἱ ἴνες αὐτῶν διαφυλάττουσι τὴν συσταλτότητα αὐτῶν ἢ τῶν ἰσρωτοποιῶν καὶ συγγματογόνων ἀδένων ἐκκρίσις μειοῦται ἢ τέλειον ἀναστελλεται: αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς καὶ ὁ μύσταξ καὶ τὸ γενεῖον ἀπὸ τοῦ συστοίχου ἡμιμόριου ἀποπίπτουσι καὶ τέλος ἀλγὴ σφοδρὰ ἐγκαθίστανται. [P.N.B.]

Τροφοφόρα τρήματα καλοῦνται ἐν τῇ ὀστεολογίᾳ τὰ κατὰ τὴν διάφυσιν τῶν ἐπιμήκων καὶ αὐλοειδῶν ὀστέων ὑπάρχοντα στόμια δι' ὧν εἰσδύονται μὲν ἐπὶ τὰ ἐντὸς αἱ τρέφουσι τὰ ὀστὰ ἀρτηρίαι, ἀναδύονται δ' ἀπ' αὐτῶν αἱ ἐξερχόμεναι τῶν ὀστέων φλέβες. [P.N.B.]

Τροφώνιος. Ἰδιὸς τοῦ Ἑργίνου, βασιλέως τοῦ ἐν Βοιωτίᾳ Ὀρχομένου, καὶ ἀδελφῆς τοῦ Ἀγαμήδους, μετ' οὗ ἀναφέρεται ὡς κατασκευάσας πολλὰ ἀρχιτεκτονικά ἔργα. Περὶ τῶν περὶ αὐτοῦ παραδόσεων βλ. Ἀγαμήδης. Παρὰ τὴν Λεβαδείαν, ὅπου κατέπιεν τὸν Τ. ἢ γῆ, ὑπῆρχε τὸ περίφημον μαντεῖον αὐτοῦ, ἐν τῷ ὅποιον ἐλατρεύετο ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὡς Ζεὺς Τροφώνιος ἢ Χθόνιος καὶ παρ' αὐτὸν κυρίως ἡ Δημήτηρ καὶ ἡ Κόρη. Τὸ ἱερὸν ἄλσος αὐτοῦ εὐρισκόμενον εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Λαφυστίου

δρους, περιέκλειεν, ἐκτός τοῦ ναοῦ τοῦ καὶ ναὸν τοῦ «Ἀγαθοῦ Δαίμονος» καὶ τῆς «Τύχης». Ὁ ἐπερωτῶν τὸ μαντεῖον ὑπεβάλλετο εἰς πολλὰς προπαρασκευάς. Διαιτῶμενος ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐν οἰκοδομήματι πλησίον τῶν ναῶν, θύων τῇ Τ. καὶ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, τῷ Ἀπόλλωνι καὶ Κρόνῳ καὶ Διὶ βασιλεῖ καὶ Ἥρᾳ τῇ ἡνιόχῳ καὶ Δήμητρὶ Εὐρώπῃ, τρεφόμενος δ' ἐκ τῶν κρεάτων τῶν θυσίων. Μετὰ τὴν τελευταίαν θυσίαν γενομένην τῇ Ἀγαμήσει, ἔαν τὰ σημεῖα ἦσαν αἰσία, ὠδήγειτο τῆς νυκτὸς διὰ τοῦ ἱεροῦ ἄλσεος πρὸς τὰς πηγὰς Ἀθήνην καὶ Μνημεσύνην ἵνα λησμονήσῃ ἐκεῖνα περὶ ὧν ἐφρόντιζε μέχρι τοῦδε καὶ μνημονεύσῃ ὅσα θὰ ἐόλεπεν ἐν τῷ μαντεῖῳ. Τέλος δὲ ὠδήγουν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ κυρίως μαντεῖον, ἄντρον κατασκευασμένον τεχνικῶς ἐν σχήματι κλιβάνου, ἐν τῷ ὀπίῳ κατέβαινε στενὴν κλίμακα· εὐάσας εἰς τὸ βάθος εἰσεβάλλε τοὺς πόδας κατακλιθεὶς εἰς μικρὰν ὀπήν δι' ἧς εἰλκαιο εἶτα βιαίως εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ θεοῦ, ὅπου διαφοροτρόπως δι' ὀπτασιῶν ἢ φωνῶν ἐδήλου αὐτῷ τὰ περὶ ὧν ἠπόρει, ἐνῷ φοβερά τέρατα κλ. ἐξερρόβουν αὐτὸν ἅτινα κατηύναζε διὰ μελιττοῦτων κομισθεισῶν μεθ' ἑαυτοῦ. Ἀναβάντα δὲ ἐκ τοῦ ἄδύτου κατὰ τὴν ἰζ.ον τρόπον ἐκάθισαν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τοῦ «θρόνου Μνημεσύνης» καὶ ἐπηρώτων περὶ ὧν εἶδεν ἢ ἤκουσε. Τὸ μαντεῖον μνημονεύεται ἡδὴ ἐπὶ τοῦ Β' Μεσσηνιακοῦ πολέμου, εἶχε δὲ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις νίκην τῶν Θηβαίων μεγίστην δόξαν, ἥς ἀπέλαυεν Ἀκόμη ἐπὶ τοῦ Πausanίου, ὅστις δ' ἴδιος ἐπερώτησεν αὐτὸ καὶ περιγράφει λεπτομερῶς τὸν τρόπον, ἐσφίξετο δὲ μέχρι τοῦ Τερτυλλιανοῦ ὡς φαίνεται. Τὸ ἄντρον τοῦ μαντείου ὑποθέτουσι τινες ὅτι εὕρεσκαται ἐν κινστέρνῃ ἢ κρύπτῃ τινὶ ἐντὸς τοῦ μεσαιωνικοῦ φρουρίου τοῦ καίμενου ὑπὲρ τὴν Λεβαδείαν, κατὰ πιθανότητα ὅμως ἕκαίτο πλησίον τοῦ σημερινοῦ παρεκκληρίου τοῦ Προφήτου Ἑλισίου, ὅπου σώζονται πολλοὶ μεγάλοι λίθοι ἀνήκοντες εἰς τὸν οὐδέποτε συμπληρηθέντα ναὸν τοῦ Διὸς Βασιλείως (ὅπερ εἶναι ἴσως ἐπωνυμία τοῦ Τρωωνίου ὡς πολιούχου θεοῦ τῆς Λεβαδείας). [Σ.Τ.]

Τροχαῖος καλεῖται ἐν τῇ μετρικῇ πύς ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς μακρᾶς καὶ μιᾶς βραχείας συλλαβῆς· ἡ μακρὰ δύναται ὑπὸ τινὰς περιορισμούς νὰ ἀναλυθῇ εἰς δύο βραχείας, σπανιώτατα ὅμως παρὰ τοῖς Ἑλληνιστῶν ἀνικαθίσταται ὁ Τ. διὰ δακτύλου. Μετρεῖται συνήθως κατὰ διποδίας (βλ. Μέτρον), ἢ δὲ τελευταία συλλαβὴ τῆς διποδίας (τοῦ διτροχαίου) εἶναι ἀδιάφορος, δύναται δὲ γὰρ καὶ νὰ εἶναι μακρά. Οἱ συνηθέστεροι τροχαῖοι εἶναι 1) ἡ ἀκατάληκτος τριποδία ἡ μέτρον ἰθὺ φ α λ λ ι

κ ὄ ν, ὅπερ ἐφεῦρεν ὁ Ἀρχιλόχος καὶ ἐγρησμοποιεῖ ὡς τελικὸν κῶλον μετὰ δακτύλικήν ἢ ἀναπαυστικὴν σειράν, ἐνῷ ὑπὸ ἄλλω ἐτίθετο εἰς ἄλλους συνδυασμούς καὶ δὴ κατὰληκτικῶς 2) ὁ τροχαῖος διμέτρος ἢ τροχαῖκὴ καταληκτικὴ τετραποδία ἢ καὶ μέτρον Εὐρεπίθετον, ἐν μεγάλῃ χρήσει ἐν παρὰ τοῖς λυρικοῖς καὶ δραματικοῖς ποιηταῖς καὶ δὴ εἰς ὑπορχήματα, διὸ καὶ ῥυθμὸς χοροῖα καὶ ἐκαλεῖτο 3) ὁ τροχαῖος καταληκτικὸς τετραμέτρος, κατὰ τὸν ἐφευρέτην καὶ μέτρον Ἀρχιλόγους ὀνομαζόμενος, συνιστάμενος ἐξ ἀκατάληκτου διμέτρου καὶ ἐτέρου καταληκτικοῦ, ἔχων δὲ τὴν τομὴν συνήθως μετὰ τὴν τέταρτον πόδα. [Γ.Φ.]

Τροχαλία. Ἀπλὴ μηχανὴ χρησιμεύουσα πρὸς ἀνέλκυσιν βαρῶν, ἀποτελούμενη δ' ἐκ δίσκου αὐλακωτοῦ κατὰ τὴν περιφέρειαν καὶ στρεφόμενου δι' ἄξονος ἐν τῇ τροχαλιότῃ ἢ ψαλίθῃ, ἐνῷ ἐν τῷ αὐλακῇ τῆς περιφέρειας τίθεται σχοινίον, εἰς τὸ ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ ὀπίου προσαρτῶνται τὰ πρὸς ἀνύψωσιν βάρη, τὸ δὲ ἕτερον χειρίζεται ὁ ἀνέλκων ταῦτα. Ἡ Τ. δύναται νὰ εἶναι ἀμετακίνητος (παγία) ἢ μετακίνητος (ἐλκευθεῖσα). Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει χρησιμεύει κυρίως πρὸς μετάθεσιν τῆς διευθύνσεως τῆς δυνάμεως, δι' ἧς δηλοῖται διευκολύνεται ὁ χειρισμός. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ Τ. κρέματα ἐλευθέρα ἐν τῷ σχοινίῳ ὅπερ κατὰ τὸ ἑν ἄκρον εἶναι προσδεσμένον ἐν ὕψει τινὶ ἰσορροπεῖται δεδομένη ἀντιστάσις διὰ δυνάμεως ἴσης πρὸς τὴν ἡμίσιν τῆς ἀντιστάσεως. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν παγίαν Τ. ἡ δύναμις ἐξέρχεται τῇ ἀντιστάσει, ὁ συνδυασμός ἐλευθέρας καὶ παγίας Τ. ἐπιτρέπει τὴν ἰσορροπῆσιν δεδομένης ἀντιστάσεως διὰ δυνάμεως τετράκις μικροτέρας. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης βασίζεται τὸ λεγόμενον π ο λ ὕ σ π α σ τ ο ν ὅπερ εἶναι συνδυασμός δύο τροχαλιότῶν ὧν ἡ μὲν παγία, ἡ δὲ ἐλευθέρα ἀμφοτέρω πέρρουσι 2-4 Τ. περὶ τὰς ὁποίας τρέχει σχοινίον προσδεσμένον κατὰ τὸ ἑν ἄκρον εἰς κρίκον, ὃν φέρει κάτω ἡ παγία τροχαλιότῃ, διαδοχικῶς δὲ περιεργόμενον περιμάν Τ. τῆς ἐλευθέρας τροχαλιότῃς, μία τῆς παγίας, δευτέραν τῆς παγίας, δευτέραν τῆς ἐλευθέρας κλ., καὶ κρατούμενον εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον ὑπὸ τοῦ ἐργάτου. Τοιοῦτον π ο λ ὕ σ π α σ τ ο ν ἔχον π. γ. 3 ἐλευθέρας Τ. ἐπιτρέπει τὴν ἰσορροπῆσιν δεδομένης ἀντιστάσεως διὰ δυνάμεως ἐξάκις μικροτέρας. [Σπ.]

Ἐν τῇ ἀνατομῇ Τ. εἶναι συνώνυμος τῇ γιγγύμῳ.

Τροχίλις, Τρόχιλος. Βλ. Κόλον ἐριθεῖα.

Τρόχιλος. Βλ. Τροχαλία, Σκοτία.

Τροχίσκοι. *Άλλοτε λέγεται ούτως έν τή φαρμακευτική ζύμη τις μή περιέχουσα σάκχαρον και συνισταμένη εκ φαρμάκων έν καταστάσει κονιορτού πλασσομένων μετά γλοιώδους ουσίας κλ., σήμεραν δέ δύο είδών φαρμάκα συγκείμενα τό μόν εκ φαρμακευτικών ουσιών λεπτοτριμμένων και πεπλασμένων μετά τραγακάνθης και χωριζόμενον είτα εις ίσα μέρη σχήμα έχοντα ή στρογγύλον ή τετραγώνον ή βρομεικόν (tablettas πλακίδια), τό δέ εκ φαρμάκων έν καταστάσει κόπωσης μεταβαλλομένης εις ζύμην δι' ύδατος και ξηραίνουμένης υπό μορφήν ίσων ήμισυαίρειων τεμαχίων (pastilles, ζυμίδια). [P.N.B.]

Τροχοδλέφαρα (Rotatoria). Τάξις μικροτάτων άπονοθύλων ζώων διαιτωμένων έν τώ ύδατι κατατασσομένη τωνών εις τούς σκόληκας. Έχουσιν επί της κεφαλής λοβούς τινας έφ' ών ευρίσκονται βλεφαρίδες· αίται κινούμεναι ταχύτατα κυκλοτερώς άποβιβουσιν εις τούς λοβούς τήν θέαν τροχίσκων περιστρεφόμενων. Διά της κινήσεως ταύτης ή νήχονται τά Τ. ή προσάγουσι τροφήν εις τό στόμα. Τό σώμα αυτών είναι διαφανές, πολλάκις δέ έχει πρόσφυμα έν είδει ποδός, όπερ διαιρούμενον εις ζώνας επιμηκύνεται ή σμικρύνεται, των ζωνών εισερχομένων της μιας εις τήν άλλην ως παρά τηλεσκοπίω. Παρά τήν σμικρότητά των έχουσι θαυμαστήν εσωτερικήν διάπλασιν, ήτις και διακρίνει αυτά από των Έγχοματικών. Κατά τήν μορφήν τά μέγιστα διαφέρουσι προς άλληλα. [F.I.]

Τρόχος. Βλ. Μέλης.

Τρυγικόν όξύ ή δις υδροξυηλεκτρικόν ή όξύμηλικόν ή όξύ (acidum tartaricum) $C_4H_4O_6$. Έν των τριών φυτικών όξέων καλούμενων, τετρατομικόν διβαρικόον παρνοσιζόμενον υπό 4 φυτικώς ίσομερείς άλλοτροπίας: Α' Κοινόν ή δεξιοτροπέας, άπαντων αθρόως έν τή φύσει, είτα έλεύθερον είτε ως όξεινον τρυγικόν κάλιον, εις τας σταφυλάς, εις τας ταμαρίνδας, εις τας πλείστας όξείνους και στυφάς όπώρας κλ. Παρασκευάζεται εκ της υποστάθμης του οίνου, μignonμένης μετά κιμωλίας δι' ής καταβυθίζεται τό τρυγ. όξύ ως τρυγικόν άσβέστιον· τουτο κατεργάζεται μετάθεικού όξέος, ότε άπομονούται τό όξύ, εξατμίζεται και αποκρυσταλλούται εις προκλινή βασίρρομβα πρίσματα και πυραμίδας, γεύσεως όξίνου και διά μείζονος θερμοκρασίας μεταβαλλομένης εις άμικρον ούσαν, τό μεσσητρικόν ή όξύ και εις άνοδρό τήν το όξέος τουτου. Σχηματίζει δέ τά έπόμενα άλατα: 1) τό ούδιστερον τρυγικόν κάλιον, 2) τό όξεινον τρυγικόν κάλιον ή υδροτρυγικόν κάλιον,

εις μικρούς βασίρρομβους κρυστάλλους δυσσιαλύτους έν ύδατι, γεύσεως ευαρέστως ύποξείνου (τό διάλυμα αυτών είναι ποικίλης χρήσεως έν τή βαφική, έν δέ τή ιατρική ως καθαρτικόν), 3) τό τρυγικόν νατριοκάλιον, 4) τό τρυγικόν καλιοαντιμονύλιον (βλ. Τρύξ έμετική), 5) τό τρυγικόν άσβέστιον, κόκκιν λευκήν, 6) τόν τρυγικόν και τόν έναμιώνιον σίδηρον υπό μορφήν λεπτων χρυσιζουσών λεπίδων, διαλυτών έν ύδατι, λίαν χρησίμων έν τή φαρμακευτική ως στυπτικών, 7) τό φελίγγειον ύγρόν, διάλυμα θειικού χαλκού μετά καυστικού άλκαλίου και τρυγικού νατριοκαλίου, χρησιμεύον εις τόν όγκομετρικόν προσδιορισμόν του σακχάρου, 8) τόν τρυγικόν διαίθυλικόν αιθέρα, ύγρόν έλαιώδες πυκνόρρευστον, 9) τόν όξεινον τρυγικόν μονοθυλ. αιθέρα, 10) τό νιτροτρυγικόν όξύ. Τό τε κοινόν Τ. ό. ως και τά άλατα αυτου τρέπουσι τό πεπολωμένον φώς προς τά δεξιά. Β' Αριστοτεροπέας Τ. ό. ή άντιτρυγικόν ή όξύ κατά πάντα όμοιον προς τό προηγούμενον υπό φυσικήν και χημικήν έποψιν, διαφέρον δέ μόνον διά του ότι αντίθετως προς εκείνο στρέφει τό επίπεδον του πεπολωμένου φωτός προς τ' άριστερά και ότι αι ήμιεδρικοί έθραι των κρυστάλλων αυτου μέτ' άπομονών αντίθετον θέτιν της εκείνων. Γ' Πατατρικόν ή σταφυλικόν ή όξύ, εξαγόμενον εκ του άλμολεϊπου της άποκρυσταλλώσεως του τρυγικού καλίου υπό μορφήν κρυστάλλων βασίρρομβών ευκόλως άποσπασθέντων έν τώ άέρι, όπτικώς άδρανών. Έκ διαλύματος αυτου μετ' άμμωνίας και καυστικού νάτρου προκύπτει άλας διπλούν τό σταφυλικόν νατριοκάμιώνιον ως κρυστάλλοι βασίρρομβοι ώραίοι, οίτινες είναι δύο είδών κατοπτρικών άλληλων κατά τας έθρας· χωριζόμενοι προσεκτικώς και παρασκευαζόμενοι διά θειικού όξέος βιβουσιν οι μόν τό κοινόν, οι δέ τό πατατρικόν ή όξύ, τουθ' όπερ δηλοεί ότι τό προκείμενον ήξύ πρόσχυεν εκ συνθέσεως των δυο προηγούμενων. Δ' Μεσσητρικόν ή άμικρον ή όξύ μη έπιδρών επί του πεπολωμένου φωτός, αλλά μη διαχέζόμενον εις όπτικώς ένεργά όξέα όπως τό πατατρικόν· παράγεται συνθετικώς δι' όξειδωσης του μηλεϊκού όξέος μεθ' ύπερμαγγανικού καλίου και κρυσταλλούται μεθ' ένός μορίου ύδατος εις μεγάλους σπηλαιόειδεις κρυστάλλους. Έν γένει πολλαπλή τυγχάνει ή έφαρμογή του Τ. ό. έν ταίς τέχναις, τή βαφική, ιατρική· δι' αυτου κατασκευάζονται έξόψοτα και λεμονάδες, τά άεροσόφρα ξηρία, έπαργυρούνται κάτοπτρα και ύαλοι. Εί· ναι· αντίδραστήριον του καλίου μεθ' ου άποτελεεί ένωσην αδιάλυτον έν ύδατι και δη έν οίνωπνεύματι τό όξεινον τρυγικόν κάλιον.

Τρυγονοκράτης. Κοινὸν ὄνομα Ἑρωδίου τοῦ τεφρόχρου.

Τρυγὼν (Turtur). Εἶδος περιστέρων διακρινόμενων διὰ μελαινῶν ταινιῶν ἢ κηλίδων περὶ τὸν τράχηλον. Ἡ γνωστότερα ποικιλία εἶναι ἡ εὐρωπαϊκὴ, ἔχουσα μέγεθος μέχρι 30 ἐκμ., ἄνω ἐρυθροφαιάς, ἐπὶ τῶν νώτων φέρουσα μελανοφαίους κηλίδας. Εἶναι κοινὴ τὸ θέρος καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, νεοττεύει δ' ἐπὶ δένδρων καὶ ἔχει κρέας ἐδώδιμον. [Φ.Ι.]

Τρυξ ἐμετικὴ ἢ τρυγικὸν χαλίσσον τιμονύλιον. Οὐσία κρυσταλλικὴ παρασκευασμένη διὰ 10 μερ. τριοξειδίου τοῦ ἀντιμονίου, 12 μ. θείου τρυγικοῦ καλίου καὶ 10 μ. ὕδατος, συμβραζόμενων ἐπὶ μίαν ὥραν ἐπομένης διηθήσεως καὶ ἀποκρυσταλλώσεως. Οἱ κρυσταλλοὶ αὐτῆς τετραεδρικοὶ εἶναι ἄχροες δ' ἄ χρόνου λευκαίνοντες καὶ θδιαφανεῖς γενόμενοι, ἔχουσιν ἀντίδρασιν ὀξείνου, διαλυτοὶ ἐν ψυχρῷ καὶ ζέοντι ὕδατι, ἄσμοι. Εἶναι δραστήριον ἐμετικὸν ἐξουδετερούμενον ὑπὸ τοῦ θεικικοῦ ὀξέος ἢ ὑπὸ ἀφειψήματος καφέ, κίνας, κικίδων κλ. [P.N.B.]

Τρυξ (ἐδότων). Βλ. Ὀδόντες.

Τρύπες. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρῆνης τῆς ἐπαρχ. Ὀλυμπίας ἔχον 242 κατ.

Τρύπη. Κώμη τοῦ δήμου Σπάρτης ἔχουσα 759 κατ.

Τρυπητή. Κώμη τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Μήλου, κειμένη πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Πλάνας εἰς ἀπόστασιν 15'. Περιέχει 1001 κατοίκους καὶ παράγει οἶνον, βύβακα, τυρὸν καὶ μέλι. Μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Πλάνας ἔκειτο ἡ ἀρχαία Μῆλος. Κατὰ τὸ Δ πέρας τῆς κώμης ταύτης ἀνεκαλύφθησαν μεγάλαι κρύπται περιέχουσαι 2 000 τάφους ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς.

Τρυπιὰ. Χωρίον τοῦ δήμου Βουρῶν τῆς Αἰγιάλειας, ἔχον γραμματοσχολεῖον καὶ 382 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας.

Τρυποκάρυδο. Βλ. Αἰγίθαλος.

Τρυφιόδωρος ἢ Τριφιόδωρος. Ἑλληνικὸν ποιητὴ καὶ γραμματικὸς τοῦ Ε' ἢ Σ' μ. Χ. αἰῶνος, γενν. ἐν Αἴγυπτῳ καὶ γράψας διάφορα ποιήματα, ἐξ ὧν διεσώθη μόνον ἡ Ἰλίου ἄλωσης ἐκ στίχων 680, ὅπερ συνεκδίδεται συνήθως μετὰ Κοίντου τοῦ Σμυρναίου. [Πς.]

Τρύφον. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐχίνου τῆς ἐπαρχ. Βονίτης, ἔπλεον 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ Κατούνης, μετὰ 506 κατ.

Τρύφων. 1) Στρατηγὸς ἐν Συρίῳ, ὅστις θανατώσας τὸν βασιλεῖα Ἀντίοχον τὸν Σ', ἐν αὐτὸς εἶχεν ἀνακηρύξει, ἀνηγαρῆναι τῷ 142 π. Χ. βασιλεὺς, ἄρξας ἐπὶ 3

μόνον ἔτη, μεθ' οὗ τῶν Ῥωμαίων κρίσθη εἰς Ἀρμενίαν ὅπου καὶ ἀπέθανε 134 π. Χ. Ἐκαλεῖτο κυρίως Διόδοτος δὲ Τ, τῷ ἀπεδόθη ἕνεκα τοῦ ἐκδεδῆχθαι καὶ τρυφηλοῦ βίου του. — 2) Ἑλληνογραμματικὸς ἐξ Ἀλεξανδρείας, υἱὸς Ἀρμωνίου. Ζήσας ἐπὶ Αὐγούστου καὶ Βερίου. Οὗτος συνέγραψε πολλά, δὲν ζονται ὅμως ἐξ αὐτῶν ἢ 2 μικρὰ ἐπιγραφόμενα «Πάθη λέξεως» καὶ «τρώπων». [Πς.]

Τρυφίνη. Βλ. Πάγκρεας.

Τρώας. Βλ. Τροία.

Τρώγλοδυται. Ἐκαλοῦντο οὐ μόνον οἱ ἐν τρώγλαις ἦτοί ἐν σπηλαίοις αἰκνύμενοι λαοί, κυρίως ὅμως οἱ οἰκοῦντες παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Ἀραβικοῦ κόλπου καὶ τῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ τῷ Ἰρὰκ καὶ τῷ Ἰνδῷ ποταμῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ τῇ Ἀφρικῇ.

Τρώγλοδυτης. Βλ. Χιμπαντζή.

Τρώγλοδυτιδαί. Γένος μικρῶν νῶν ἀνῆκον εἰς τοὺς Σπιζιδας, ἔχον γρῶμα, ῥάμφος ὀλίγον πεπισμένον, πτερυγία, τὰ περὶ τοῦ ὀρθοπτερίου καὶ τὰ ἄνω κεκαμμένα. Εἰς τὰ πλεῖστα τῆς Εὐρώπης εὐρεται μόνον Τρώγλοδυτις κοινὴ (Trogodytes parvulus K.) ἔχων μέγεθος μέχρι 10 ἐκμ. [Φ.Ι.]

Τρώγλοδυτικὴ περίοδος Βλ. θρωπος.

Τρώγος. Βλ. Πομπήϊος Τρώγος.

Τρώϊανᾶτα. Χωρ. τῆς Κεφαλονίας ἐν τῷ δήμῳ Ὀμαλῶν, ἀπέχον 51 ὥρ. ἀπὸ Βαλσαμῆς, μετὰ 551 κατ.

Τρώϊκός πόλεμος. Βλ. Τροία.

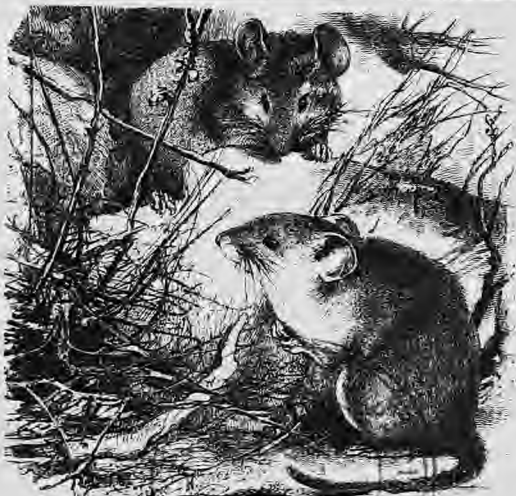
Τρώϊλος. Ὁ νεώτατος υἱὸς τοῦ σιλλέως τῆς Τροίας Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάτης. Περὶ αὐτοῦ ὑπάρχει πρόδρομος διήγησις. Ὁ Τρώϊλος ἐν ὅσῳ ἔζη, ἔζη ὅμως οὐχ ἦν τὸν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἀντιλήψιν ὑπὸ τούτου. Εἰς τὰ νεωτέρους μύθους γίνεται λόγος τοῦ πρὸς τὴν Χρυσίδα ἐρωτῶς του, κατὰ τὴν μεσαιῶνα καὶ ὑστερον ἔδωκεν θέσιν εἰς δολοκλήρα μυθιστορήματα, κατὰ κλ. ἐν εἰς καὶ τοῦ Σαίξπηρ.

Τρώκται ἢ Τρωκτικαί. Γένος μικρῶν μαστοφόρων, διακρινόμενων διὰ τὴν ἰδιαίτην κατασκευὴν τῶν δοντιῶν. Οἱ Τ. ἔχουσιν ἐν ἑκατέρᾳ σιαγόνι δύο γάλους τομῆς προσχόντας τοῦ ἄνω γένους καὶ ἀκαταπαύστως ἀξαναμένους ἐκ τῆς τῆς κοίτης ῥίξης αὐτῶν πολλοῦ, καλυπνύου δὲ συνήθως κατὰ τὴν προσήλιαν ἐκείνην ὑπὸ σκληροτάτης οὐαίας, ἣτις δὲ πρὶν ἐνθῇ ἢ λοιπῇ ἀπαλωτέρα μάλα τριβεται κατὰ τὴν μάσθησιν, οὕτως ὥστε δόντες νὰ προσλάβωσι μορφήν σφίλιν.

ΤΡΩΚΤΑΙ Α΄.



1. Σκίουρος ή κοινός.



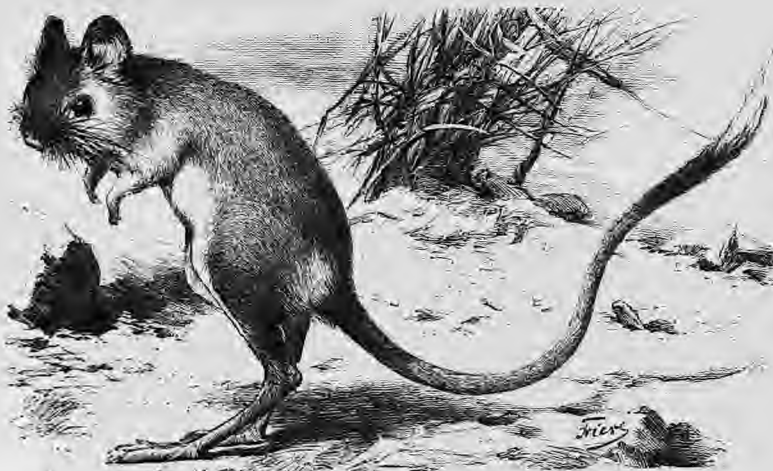
2. Μύς ή εσθλός.



3. Μουσός ή κοινός.



4. Ίτιρις ή λουσιφόρος.



5. Δίκουρ ή αιγυπτιακός.

1. γυαλαπασιόν Λαβιόν.

Αρθρον Τρωκται.



6. Κάστορ ὁ γνήσιος.



7. Κρικέτος ὁ κοινός καὶ Ὑπουδαῖος ὁ λέμμος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κάτω σιαγών διαρθροῦται μετὰ τῆς ἄνω κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἄνω κινεῖται εὐκολώτερον ἐκ τῶν πρὸς τὰ ἐπίσω. Κυνέδοντας δὲν ἔχουσιν οἱ Τ., οἱ δὲ τομεῖς χωρίζονται διὰ μεγάλου χάσματος ἀπὸ τῶν τραπεζιῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς διαφέρει. Δακτύλους ἔχουσι συνήθως 5, τὸν δὲ ἀντίχειρα τῶν προσθίων ποδῶν ἐν γένει μὴ ἀνεπτυγμένον. Τρέφονται κυρίως ἐκ φυτικῆς οὐσίας· τινὰ διαιτῶνται ἐπὶ δένδρων, ἀλλὰ δὲ ὑπὸ τὴν γῆν ἐντὲς τρωγλῶν ἐσκομμένων ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ δὲ τέλος κτίζουσι καὶ φωλεάς. Εἰς τοὺς Τ. ἀνῆκουσιν οἱ οἰκογένειαί των Σκουριδῶν, Μυξιδῶν, Καστοριδῶν, Μυιδῶν, Ὑστριχιδῶν, Ἡμιόπλων καὶ Λαγρειδῶν. Πρβ. καὶ τοῦς συνημμένους πίνακας. [Φ.Ι.]

Τρώς. Υἱὸς τοῦ Ἐριχθονίου καὶ τῆς Ἀουδύχης, ὅστις μετονομάσας τὸ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ βασιλεῖον τοῦ πατρὸς του Τροίαν ἐθαύριλλεν ἐν αὐτῇ. Τέκνα αὐτοῦ ἦσαν ὁ Ἴλος, ὁ Ἀσάρακος, ὁ Γανυμήδης καὶ ἡ Κλεοπάτρα. [Πς.]

Τσαβέλαι ἢ Τζαβέλαι. Οἰκογένεια διάστημα ἐκ Σουλίου διαπρέψασα ἐν τῷ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι. Ταύτης γενάρχης ὑπῆρξεν ὁ Λάμπρος Τσαβέλας γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 18 αἰῶνος ἐν Σουλῷ. Ἦτο δὲ εἰς τῶν ἐκεῖ ὀπλαρχηγῶν ὅτε ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῷ 1792 ἐπὶ τῇ προφάσει ἐκστρατείας κατὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου ἀλλὰ πραγματικῶς κατὰ τοῦ Σουλίου ἐξήτησεν ὡς δοῦναι παρὰ τῶν Σουλιωτῶν 70 πολεμιστὰς ἐν οἷς καὶ τὸν Λάμπρον μετὰ τοῦ υἱοῦ του Φῶτος. Οὗς ἀπήγαγεν ὡς ἐμῆρους εἰς Ἰωάννινά. Αἰσφυσγῶν δ' ἐκείθεν ὁ Λάμπρος μετέβη τῆς ἀμύνης τῆς πατρίδος του κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, καθ' ἣν διεκρίθησαν καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Μόσχω καὶ ἡ θυγάτηρ του Σόφω, ἀπέθανεν ὁμοῦ μετ' ὀλίγον ἐκ τῶν τραυμάτων. Ὁ υἱὸς τοῦ Λάμπρου Φῶτος, γενν. περὶ τὸ 1774, ἀφ' οὗ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἀντιτλάχῃ μετ' ἐπισήμων Ἀλβανῶν, ἐπανήλθεν εἰς Σούλι, ὅπου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του κατέστη ἀρχηγὸς τῆς φάρας τῶν Τ. καὶ ὕστερον πολέμαρχος. Κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλῆ κατὰ τοῦ Σουλίου μετέσχεν ὁ Φῶτος ἡρωικῶς τῆς ἀποκρούσεως τοῦ ἐχθροῦ, καταστάντος δὲ τοῦ Σουλίου ἡγαγέσθην νὰ κατασφύγῃ μετὰ τῆς φάλαγγος τῶν περισωθέντων πολεμιστῶν εἰς Πάργαν καὶ ἐκείθεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου καὶ διετέλεσεν ἐκατόνταρχος τοῦ Ἑλληνικοῦ λεγεῶνος καὶ ἀπέθανε τῷ 1811, δηλητηρησθεὶς, ὡς λέγεται, τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Κατέλιπε δὲ ἐκ τῆς συζύγου του Δέσπης υἱὸς τὸν Νικόλαον, Κίτσον, Ἰωάννην τὸν ἐπιλεγόμενον Μπακατσέλον καὶ Κώσταν, καὶ θυγατέρα τὴν Φω-

τεινὴν σύζυγον τοῦ Γενναίου Κολοκωτρῶν Ἀποθανοῦσαν τῷ 1890. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ χήρα του ἔτυχε πολλῶν περιποιήσεων ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ προσποιουμένου μεταμέλειαν καὶ παραχωρήσαντος τῇ οἰκογενείᾳ Τ. τὸ δρματωλικὸν τῶν Χασίων ὅπερ διώκει ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φῶτου Ζήγους (φονευθεὶς ἐν τῇ μάχῃ τῆς Καλλιακούδας τῇ 28 Δεφ. 1823). Ὁ διασημέτατος τῶν υἱῶν τοῦ Φῶτου Κίτσος, γενν. τῷ 1801, ἐπέμψθη ἅμα τῇ ἀνακλήσει ὑπὸ τῆς Πύλης ὡς ἀποστάτου τοῦ Ἀλῆ εἰς Ἰταλίαν παρὰ τῷ μητροπολίτῃ Ἰγνατίῳ, ὕστερον δὲ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου κατὰ Δεκ. 1822 καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐν Καρπενήσι συμπλοκὴν τῆς 7 Δεφ. 1823, καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ Μάρκος Βότσαρης. Τὸ ἐπόμενον ἔτος διεκρίθη ὡς πρωταγωνιστὴς ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀμπλιανῆς συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν νίκην (13 Ἰουλ. 1824)· ἐπραγματοῦν δὲ τῶν ἐμπυλίων διενέξεων ἀπῆλθε πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κυβερνήσεως εἰς Πελοπόννησον, μετασχὼν τῆς ἀτυχοῦς μάχης τοῦ Κρεμυδίου κατὰ τοῦ Ἰμπραὶμ πασᾶ. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ κατὰ τὴν β' πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου πολλὰκις διεκρίθη ἐν τῇ ἀμύνῃ τῆς πόλεως καὶ δὴ ἀνεδείχθη ὡς ἥρωας τῆς Κλείσεως τῇ 25 Μαρτ. 1826. Μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, καθ' ἣν ἔπεσε καὶ ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ ἐξαδελφός, αὐτὸς δὲ ἀπώλεσε τὸν θηλάζοντα υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον, αἰγματοιωθέντα πλὴν μετὰ τινα ἔτη ἀνευρεθέντα, ὁ Κίτσος μετέβη εἰς Πελοπόννησον πρὸς ὑποδεχὴν τοῦ ἐρχομένου Κόκραν καὶ ὕστερον εἰς Ἀττικὴν, λαθὼν μέρος εἰς τὰ συμβάντα ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος ἐν Πειραιεὶ τῇ 16 Ἀπριλίου 1827. Τῆς ἐν Ἀραχῶτῃ νίκης τῇ 24 Νοεμβρίου 1826 καὶ τῆς ἐν Φαλήρᾳ καταστροφῆς τῶν Ἑλλήν. στρατευμάτων τῇ 24 Ἀπριλίου 1827, ὅπου ἐπολέμησαν οἱ ἐξαδελφοὶ αὐτοῦ Λάμπρος καὶ Γεώργιος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ Κώστας ὧν ἐφονεύθησαν ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Κώστας, δὲν μετέσχεν ὁ Κίτσος, ὅστις ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη χιλιάρχος. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας παρηγχαυνόθη ὡς Καποδιστριακός, ἀνυψώθη μετὰ τὴν ἐνγλιχίωσιν τοῦ Ὄθωνος, οὗτος ὑπῆρξεν ὑπασπιστὴς, εἰς ὑποστράτηγον καὶ εἰτα εἰς ἀντιστράτηγον, γενόμενος καὶ γερουσιαστὴς καὶ ὑπουργός τῶν Στρατιωτικῶν. Ἀποτυχούσης δὲ τῆς ἐκστρατείας τοῦ 1854 εἰς ἣν καὶ ὁ Κίτσος μετ' ἄλλων εἶχε λάβει μέρος, ἀπέθανεν ἐκ λύπης τῇ 9 Μαρτίου 1855. Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Νικόλαος καὶ Ἰωάννης ἀπέθανον ἐν Ἀγρινίῳ, ὁ μὲν ὑποστράτηγος, ὁ δὲ ταγματάρχης τῆς φάλαγγος.

*Απόγονοι τῆς οἰκογενείας ταύτης σφύζονται πολλοί. [Α.Ν.Γ.]

Τσάδερν (Zabern, γαλλ. Saverne). Πρωτ. περίφ. ἐν τῇ Κάτω Ἀλσατίᾳ, ἔχουσα 7341 κατ., βισμηχανίαν, γεωργίαν καὶ βυρσευργίαν. [Μ.Σ.]

Τσαγατάης. Οὕτως ὠνομάζετο ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Τσιγγίλ-χάν, εἰς ὃν ἐλαχον θανόντες τοῦτου οἱ γῶραι τῶν Οὐϊγούρων, ἡ Βευχαρία κλ. Ἡ εἰς τὰς χώρας ταύτας ἀνατολικὴ τουρκικὴ διάλεκτος ἐκλήθη ἀπ' αὐτοῦ τσαγαταϊκὴ (βλ. Τουρκοταταρικὰ καὶ γλῶσσαι).

Τσαγαράδα ἡ Τσαγαράδες. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μυρσίου, ἀποτελούμενη ἐκ 4 χωριστῶν συνοικιῶν, ὧν ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ Ἀγία Παρασκευή. Αἱ οἰκίαι τῶν Π. περιβάλλονται ὑπὸ ἐκτεταμένων κήπων. Ἀπέχει δὲ ἀπὸ τοῦ Βόλου 10 1/2 ὥρας ΝΑ, καί μετ' ἐπὶ τῶν πρὸς τὸ Αἰγαίον ὑπηρεσιῶν τοῦ Πηλίου. Κατ. 1716 γεωργοὶ καὶ μεταξοκωλύηκοι.

Τσάγες (κυρίως Τσαί-βγζί, τ. ἔ. στόμα τοῦ ποταμοῦ). Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Εὐρυμενῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀγυῖας, καί μετ' ἐπὶ 1/2 ὥρ. ΝΑ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ καὶ 7 1/2 ΒΑ τῆς Ἀγυῖας. Οἰκεῖται ὑπὸ 391 κατ. Ἑμῖσιαν ὥραν ΝΑ τοῦτου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ἐκ τῆς Ὀσσης κατερχομένου Κοκκίνου Ρεύματος εὐρηγται ἐρείπια πόλεως, ἴσως τῶν Εὐρυμενῶν. Ἡ ἀπὸ Τ. μέχρι τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ὀσσης καὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Πηνειοῦ πεδιάς εἶναι κατάφυτος καὶ κατάρτυος.

Τσάγιαζι. Ἐπίκειον τῶν ἐπαρχιῶν Σερρών καὶ Ζίχνης, καί μεν ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου καὶ 1/4 τῆς ὥρας Δ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρυμόνος. Ἐνταῖθα ὑπάρχουσιν ἀποθῆκαι τινες.

Τσαγκλί. Χωρίον τοῦ δήμου Σκοτούσης τῆς ἐπαρχίας Δομεκοῦ καὶ Φαρσάλων, ἀριθμοῦν 112 κατοίκους.

Τσαγκλί. Χωρίον τῆς Μ. Ἀσίας, ἐν τῇ διοικήσει Ἀϊδίνου ἀπέναντι τῆς Σάμου παρὰ τὴν Μυκάλην. Ἔχει 900 κατ. Ἑλληνας. Παρ' αὐτὸ τὸ πάλαι ἐτελοῦντο τὰ Πανιώνια.

Τσάγος (Chagos) νῆσος, Συστὰς νήσων τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους. Κεῖνται 450 χμ. ἀπὸ τῶν Μαλειδιῶν καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν διοικητὴν τῆς νήσου Μαυρικίου. Ἡ μερίστη αὐτῶν καλεῖται Διέγο Γάρσια. [Μ.Σ.]

Τσάδ. Δίμνη τοῦ Σουδάν μεταξὺ τῶν χωρῶν Βόρνοῦ, Κανέμ καὶ Βαγινά, εἰς ὅσους 244 μ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι 30000 τ.χμ. περίπου, ἀλλὰ ποικίλλει κατὰ καιροὺς ἐνεκα τῶν πλημμυρῶν. Εἰς αὐτὴν ἐκβάλ-

λουσιν οἱ ποταμοὶ Χάρι, Κομαδουγού, Μιθουλού. Εἶναι δὲ ἡ Τ. ἀβαθὴς καὶ περιχει πλείστας νηίδας, ὧν οἱ κάτοικοι τὰς 12-15000, τὸ πλείστον Μουσουλμάνοι ζῶσιν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας. Κατὰ σύμθεσιν τοῦ 1889 τὸ μέρος αὐτῆς τὸ πρὸς τὴν Βίρσου διαιτελεῖ ὑπὸ τὴν γαλλικὴν προστασίαν. Ἡ λίμνη αὐτὴ ἀνεκαλύφθη τῷ 1889.

Τσάδδερτον (Chadderton). Πλ. τῆς ἀγγλ. κομητείας Λαίγστερ, ἔχουσα 22087 κατ. καὶ ἀμυαίαν ὑφαντουργίαν μηχανουργίαν. [Μ.Σ.]

Τσαϊκώφσκις (Πέτρος Tschaikowski). Μουσικοσυνθέτης Ῥώσος γενν. 1840 καὶ ἀποθ. τῷ 1893. Διετέλεσε διευθυντὴς τοῦ Ὁρθεῖου τῆς Μόσχας, συνέθετε μελοδράματα, ἐν οἷς Μαξίμπος καὶ γένιος Ὁναϊγκίν, μπαλέτα, οἷον τὸν Καθραύστην καὶ ἄλλα, τὴν εἰσαγωγὴν 18 τῶν συμφωνικῶν ποιημάτων Τρικυμία κλ. Συνέθετο ἐπίσης συναυλίας διὰ κλειδοκύμβα καὶ ἄλλα χαρίεντα μικρὰ μουσικὰ ἔργα.

Τσαῖλος. Χωρ. τοῦ δήμου Λύμης ἐπαρχίας Πατρῶν, οὕτως οἱ κάτοικοι ἀρχοῦντες εἰς 125.

Τσαϊνδλερ (Ριχάρδος Chandler). Ἀγγλος ἀρχαιολόγος γενν. τῷ 1738 ἀποθ. τῷ 1810. Τῷ 1763 ἐξέδωκε «Μάρμαρα τοῦ Ἀρουνδελ τοῦ Ὁξωνίου». Ἀπὸ τοῦ 1764 ἕως τοῦ 1766 περιηγήτην Ἑλλάδα καὶ συνέλεξε ἀσθενὴν χαιρολογικὸν ὕλικόν, οὗ περιγραφὴν περιέχεν ἐν τοῖς συγγράμμασι του. Ταῦτα εἰσι: «Ἰωνικά Ἀρχαῖότητες», «Ἀρχαῖα Ἐπιγραφαὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἑλλάδος», «Ταξιδιον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι», «Ἱστορία τῆς Τριωπείας».

Τσαϊρλή. Χωρίον τοῦ δήμου Τυρραβίου, ἔχον 306 κατ.

Τσάιτς (Zeitz). Πρωτ. περίφ. ἐν πρωτ. νομῷ Μερσεβούργου, ἐπὶ τοῦ ἁλ. κόλ. Ἐλστερ, καὶ ἄλλοτε Σαξονικὸν κάτον, ἔχουσα 21680 κατ. καὶ σπουδὴν βιομηχανίαν παντὸς εἶδους. [Μ.Σ.]

Τσακαῖοι. Χωρίον τοῦ δήμου Στύρας ἐν Εὐβοίᾳ ἔχον 129 κατοίκους.

Τσακάλι. Κοινὸν ὄνομα τοῦ Θ. (βλ. Θῶς).

Τσακάλωφ (Ἀθανάσιος). Εἰς ἰδρυτῶν τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας γενν. τῷ 1810 ἐν Ἰωαννίνοις ἐξ οἰκογενείας ἐκ Τυρνά καταγομένης. Φεύγων τὴν τυραννίαν Ἀλῆ πασᾶ ἀφίχθη νέος εἰς Ὀδησσὸν ἐξήρκεται τὴν ἐμπορίαν ὁ πατήρ του, ὁρῶν ἐστάλη εἰς Παρίσιον πρὸς ἐκμάθησιν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἐπανελθὼν ἐκείθεν ἔλαβε μετὰ τοῦ Σκουζᾶ, Ξάνθου καὶ Ἀγνωστοπούλου τὸ σχέδιον τῆς ἰδρύσεως

φιλικῆς ἑταιρείας, μεθ' ἧς ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὴν Ἀνατολὴν πρὸς κατήχησιν ἑταίρων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σκουῆ τῷ 1819 ἀνέλαβε τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑπόπτου καταστάντος ἑταίρου Γαλάτη, ἐν καὶ ἐρόνευσεν ἔχων συναρῶν τὸν Δημητρώπουλον παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀργολίδος. Μετὰ ταῦτα κατέφυγεν εἰς Μάνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν, ἐνθα ἔμεινε μέχρι τοῦ 1821. Ἐκραγείας τῆς ἐπαναστάσεως διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου ὑποσιτιστὴς ἐν τῷ ἱερῷ λόγῳ, μετὰ τὴν ἡρωικὴν καταστροφὴν τοῦ ὅποιου ἀπῆλθεν εἰς Πελοπόννησον ἐνθα μετέσχε τοῦ ἀγῶνος. Διωρίσθη δὲ ὕστερον ὑπὸ τοῦ Καποδιστριακοῦ ὑπάλληλος τοῦ Γενικοῦ φροντιστηρίου, ἀλλὰ δυσχερεστῶς ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας ἐπανῆλθεν εἰς Ῥωσίαν καὶ διέμεινεν ἐν Μόσχᾳ μέχρι τοῦ κατὰ τὸ 1851 συμβάντος θανάτου αὐτοῦ.

Τσακαρισιάνου. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Αἰνίου κατὰ τοὺς ΒΑ πρόπεδας τοῦ ὄρους Αἰνίου. Κότ. 474.

Τσακμάκ. Κωμόπολις τῆς Μ. Ἀσίας καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ διοικήσει Κοτυαίου τοῦ βλαχτικῆς Προύσης. Βεῖται ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ῥονδάκου καὶ ἔχει 3000 κατ. [Μ.Χ.]

Τσακωνιά καλεῖται τὸ εἰς τὰς Δ κλιτύας τοῦ Πάρνικου κείμενον νότιον τμήμα τῆς Κυνουρίας, ἔχον πρωτεύουσαν τὸ Λεωνίδιον. Ἡ χώρα ἀρεινὴ οὕσα κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Τσακωνῶν (περ. 9000) εἰσίντες ὁμιλοῦσι διάλεκτον καταγομένην ἐκ τῆς ἀρχαίας δωρικῆς τῶν Λακωνῶν, διατηροῦσαν δὲ ἐν πλείστοις ἀκόμη τὸν ἀρχαῖον χαρακτῆρα αὐτῆς. Περὶ τῆς διαλέκτου ταύτης ἔγραψαν πολλοί.

Τσαλαπετεινός. Κοινὸν ὄνυμα τοῦ ἑπόπου.

Τσαμαδός (Ἀναστάσιος). Ἀνὴρ διαπρέψας ἐν τῷ κατὰ θάλασσαν Ἑλληνικῷ ἀγῶνι καὶ γεννηθεὶς περὶ τὸ τελευταῖον τρίτον τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν Ὑδρᾷ. Ἐλαβε μίση εἰς πολλὰς κατὰ τοῦ ἔχθρου συμμοκάς καὶ κατέστη διάσχυμος διὰ τὸν ἡρωικὸν αὐτοῦ θάνατον ἐν τῇ νήσῳ Σφακτηρίᾳ τῇ 24 Ἀπριλίῳ 1825, ἐνθα μετὰ τῶν συναποθανόντων Σανταροῦζ, Ἀναγνωσταρά καὶ ἄλλων ἐπολέμησε γενναίως πρὸς τὸν ἱμπεριαλισμὸν. Ἐθρηγγίσθη δικαίως διὰ τὸν πατριωτισμὸν τὴν ἐμμερίθειαν καὶ τὴν ἀνδρείαν του καὶ ἀφηκεν υἱὸν τὸν Μιχαήλ γεννηθέντα τῷ 1800 ἐν Ὑδρᾷ καὶ ἀποθανόντα ἐν Ἀθήναις τῷ 1877 μετὰ τοῦ βαθμοῦ ὑποναύαρχου.

Τσαμαντᾶ. Χωρίον τῆς Ἡκείρου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παραμυθίας, ἔχον 170 κατ.

Τσαμάσι. Χωρίον τοῦ δήμου Ταμασίου τῆς ἐπαρχίας Καρδίτης ἔχον 339 κατ.

Τσαμβάλ (ἱγγλ. Chumbul). Ἀριστὸς παραπόταμος τοῦ Τζάμνα ἐν τῇ ἐντεύθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῇ, πηγάζων ἐπὶ τῶν Βινδύων ὄρεων καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 650 χμ. κάτωθεν τῆς Ἰτάδας. [Μ.Σ.]

Τσαμῆς. Βλ. Καρατάσος.

Τσαμπάκι. Βλ. Ναρκισσώδη.

Τσανάκ-καλεσί. Βλ. Δαρδανέλλια.

Τσανγαλί. Χωρίον τοῦ δήμου Πιαιλίων τῆς ἐπαρχίας Τρικκαίων, ἔχον 241 κατοίκους.

Τσανδεριναγάρη (Ghandarnagar). Πόλις τῶν ἐν Ἀνατολ. Ἰνδαίᾳ γαλλικῶν κτήσεων 28 χμ. Β τῆς Καλκούτας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Οὐγγλῆ ποταμοῦ, μετὰ 32652 κατ. Παραχωρηθεῖσα τῷ 1688 εἰς τὴν Γαλλικὴν ἑταιρίαν τῶν Ἰνδῶν ἤμαζον, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1814 ἐξέπεσε. [Πς.]

Τσανταρλή. Κώμη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐκ τῶν ἐπινειῶν οὐα τῆς Περγάμου καὶ ἔχουσα περὶ τοὺς 1000 Χριστιανούς κατοίκους, ἐπὶ ὁμωνύμου κόλπου, οὗτινος ὁ διάπλους φημιζέται ὡς δυσκόλος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους. Ἐπέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Πιτάνης καὶ καταστράφη ἐν μέρει τῷ 1821 ὑπὸ τῶν πλοίων τῶν Ὑαριανῶν.

Τσαούση. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Οἴχαλίας (Μεσσηνίας), κείμενον 45' ΒΑ τῶν Μεσιγαλῶν καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 659 κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Καρδίτης ἔχον 232 κατοίκους.

Τσαπάνι. Βλ. Ἀκανθολεῖμον.

Τσαραπλάνα. Κώμη τῆς Ἡπείρου, ἐν τῷ τμήματι Παλ. Πωγωνιανῆς τῆς ἐπαρχίας Βελλῆς καὶ Κονίστης, ἔχουσα 1428 κατοίκους.

Τσάρας. Βλ. Νικοτσάρας.

Τσάρεσι. Χωρίον τοῦ δήμου Θελοῦσης τῆς Ἰερτυνίας, ἀριθμοῦν 135 κατ.

Τσαρίτσανη. Κωμόπολις τῆς τουρκικῆς Θεσσαλίας, κείμενη 1 1/2 ὥρ. ΝΑ τῆς Ἐλασσῶνος ἐν εὐφρόνῳ πεδίατι καὶ οἰκούμενη ὑπὸ 300 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν. Ἡ κωμόπολις ἐκτίσθη κατὰ τὸν μεσαίωνα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Εἶναι πατρίς τοῦ Μεγάλου Οἰκονόμου καὶ ἔρα τοῦ μητροπολίτου Ἐλασσῶνος, κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Γυρτώνης.

Τσαρίτσον (Zarizyn). Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῷ ῥωσ. κυβερνήτῳ Σαράτωφ ἐπὶ τοῦ Βόλγα. Ἐχει 31 216 κατ., ἐξ ὧν πολλοὶ Τάταροι, Κοζάκοι καὶ Κιργίζοι, διατηρεῖ δὲ σπουδαῖον ἐμπόριον, πρὸ παντῶν φυλεῶν. Ἐχει δὲ καὶ ἱαματικά ὕδατα, προσελκύοντα πολλοὺς ξένους. [Μ.Σ.]

Τσαρίτσου. Ἐπαυλις τῶν αὐτοκρα-

τόρων της Ρωσίας, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Ποτεμκὶν 12 χμ. Ν τῆς Μόσχας.

Τσαρνώφ. Πρωτ. περιερ. ἐν τῷ Β μέρει τοῦ ῥωσσοῦ κυβερνεῖου Ἀστραχάν, ἐπὶ τοῦ Ἀχτούδα, ἔχουσα 7 130 κατ. [Μ.Σ.]

Τσαρόλστον (Charleston). Πρωτ. κομητιὸς ἐν τῇ βορείᾳ ἀμερ. πολιτεῖᾳ Νοτ. Καρολίνας, ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. ἔχει 49 984 κατ., εὐρύχωρον λιμένα καὶ ἀκμαῖότατον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς βάμβακος κλ. [Μ.Σ.]

Τσαρός (Zar, ἀρχαίως. cesar, c'sar, ἐκ τοῦ λατίν. caesar). Οὕτως ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Σλαβικοῖς τὸ κατ' ἀρχαῖς αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, ὅθεν καὶ ἡ Κων/πολις Zarigrad. Ἡ λέξις ἐσθμῶσιν «βασιλεὺς ἢ αὐτοκράτωρ» παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ ὄνομα Caesar ἀπεδίδετο παρὰ τοῖς Ῥώσοις διὰ τοῦ Kesar. Τὸν τίτλον Τ. ἐδέχθη ὁ τῆς Βουλγαρίας ἡγεμὼν Συμεὼν, εἰτα δὲ καὶ ὁ τῆς Σερβίας Στέφανος Δουσάν. Εἰς ῥωσικά χρονικά ἐδίδετο τὸ ὄνομα Τ. ἐκτός τῶν Βυζαντ. αὐτοκρατόρων καὶ εἰς τοὺς χάνας τῶν Μογγόλων, ἐνῶ οἱ Ῥῶσοι ἡγεμόνες ἐκαλοῦντο knjaz. Οἱ Μεγάλοι δοῦκες (βλ. λ.) τῆς Μόσχας καταστάντες ἀνεξάρτητοι (1480) ἐλέγοντο ἐν ταῖς ἐξωτερικαῖς σχέσεσιν ἐπίσης Τ., ἀλλὰ μόλις Ἰωάννης ὁ Δ' ἐδέχθη ἐπισήμως τὸν τίτλον (1547). Πέτρος δὲ ὁ μέγας ἀντὶ τούτου ἐδέχθη τῷ 1721 ἐπισήμως τὸν τίτλον imperator (τ. ἔ. αὐτοκράτωρ καὶ imperatrix τ. ἔ. αὐτοκράτειρα), ὁ δὲ τίτλος Τ. ἐχρησίμευεν ἐκτοτε ἐπισήμως μόνον ἐν τῇ σερμασίᾳ τοῦ βασιλεῦς, ὃν καὶ ὁ λαὸς ἐτακτοῦσαι νὰ καλῇ τὸν αὐτοκράτορα Τ. Μέχρι Πέτρου τοῦ μεγάλου ἡ σύζυγος τοῦ Τ. ἐλεγτο Zariza, ὁ υἱὸς Zarewitsch, ἡ θυγάτηρ Zarewna, νῦν δὲ οἱ πρίγκιπες ἐν γένει μεγάλοι δοῦκες, ὁ διάδοχος δὲ πρὸς τούτῳ Zesarewitsch καὶ ἡ σύζυγός του Zesarewna.

Τσαροβχλι. Χωρ. τοῦ δήμου Παίων τῶν Καλαβρύτων, 1 ὥραν πρὸς Β τῆς Στρεζόβης, ἔχον 322 κατ. (1896) γεωργούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Τσαρσαμπᾶς. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας τῆς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ διοικήσεως Τζανίχ καὶ κειμένη 32 χμ. πρὸς Α τῆς Ἀμισοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ Θερμῶδοντος ποταμοῦ (Τερμέ-τσάι). Ἐπέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Θερμισκύρας τῆς πρωτευούσης τῶν Ἀμαζόνων καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 5 500 κατ., ἐξ ὧν 1300 εἰσὶν Ἑλλήνες διατηροῦντες σχολεῖα ἀγρέων καὶ παρθεναγωγεῖον. [Μ.Χ.]

Τσαρσκοῖε-Σελὸ (τ. ἔ. αὐτοκρατορικὸν χωρίον). Πόλις τῆς Ρωσίας 22 χμ. ΝΑ τῆς Πετροπόλεως, μετὰ 16 838

κατ. Περιλαμβάνει ὡραίαν ἀνάκτορον τοσάων κατασκευασθὲν τῷ 1744 ὑπὸ Ἑλισάβετ καὶ μεγεθυνθὲν ὑπὸ Αἰκατενῆς τῆς Β'. [Πς.]

Τσαρτορύσκις (Czartoryski). Πόλις ἐν γαλλοῦς οἴκου τῆς Πολωνίας, εὐθὺς λαβόντος τῷ 1623 τὸν ἡγεμονικὸν ἐν Γερμ. κράτει τίτλον πολλὰ μέλη διέπρεψαν.

Τσαρτσούη (Tschartschu). Πόλις ἐν Βουχαρά ἐπὶ τοῦ Ἀμούρ-δάρρα, ἔχουσα 30 χιλ. κατ., ὧν πολλοὶ Ῥῶσοι. [Μ.Σ.]

Τσᾶσερ (Geoffrey Chaucer). Ὁ γλῶσσος ποιητὴς γενν. ἐν Λονδίῳ τῷ 1340 καὶ ἀπεθ. τῷ 1400. Ἀφ' οὗ ἐπὶ τινα μετῆλθε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, μεταστὰς μάλιστα καὶ τῆς εἰς Γαλλίαν ἐκστρατείας τοῦ 1359, καθ' ἣν ἡχμαλωτίσθη, διεξήλθε διαφόρους διπλωματικὰς ἀποστολάς, ἐδίωκε Γενουὴ καὶ Μιλάνῳ. Ἐκεῖ ἐγνώρισε μεγάλους συγγραφεῖς τοῦ συγχρόνου ἰταλίας. Τῷ 1374 εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του διορίσθη ἐλεγκτὴς τῶν τελωνίων ἐν Λονδίῳ, ἀπεστάλη δὲ τῷ 1380 εἰς τὸ κοινοβούλιον ὑπὲρ τῆς κομῆς Κέντ. Τὰ πρωτεύοντα αὐτοῦ ἔργα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς δουκίσσης Λευκῆς (1380) ὁ «Συνέλευσις τῶν πτηνῶν» (1381), «Ῥάπκονον εἰς τὸ θυλάκιόν μου» (1399) καὶ τέλος «Διηγήματα τῆς Καντουαρίας» τὸ ὑπέρτερον τῶν ἔργων του, ὅπερ ἐγράφη κατὰ τὰ τελευταῖα 15 ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Τὸ διάγραμμα τοῦ ἔργου τούτου ἀναμισθεῖ τὸ Δεκαήμερον τοῦ Βοκκακίου. Ὁ ποιητὴς θεωρεῖται ὡς πατὴρ τῆς ἀγγλικῆς ποιητικῆς γλῶσσας δὲ μετεχειρίσθη τὴν τοῦ Middleland ἣν διεμόρφωσεν εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἐξ ἧς ἀπέρρευσεν ἡ νεωτέρα ἀγγλικά.

Τσᾶσι. 1) Χωρ. τοῦ δήμ. Ἐλούς (Ἐλίου τοῦ Διμητρίου), κείμενον ὡρ. 3 1/2 ἀπὸ τῆς ΝΑ. Κἀτ. 336. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Διγίνιου τῆς ἐπαρχίας Καλαμπόχου 128 κατ. — 3) Χωρ. τῆς Κύπρου ἐν διαμερίσματι Μεσσαρίας μετὰ 570 κατ.

Τσασλάου (Czaslau). Πόλις τῆς ἁβσπ. βασιλείας ἐν πρωτεύουσά της διαμερίσματος 72 ΝΑ τῆς Πράγας μετὰ 6 880 κατ. Ἐκκλησίαν ἀξιοπαρατήρητην διὰ τὸ ὕψος καὶ τὸν τάφον τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Οὐγγρῶν Ζίσκα. Παρ' αὐτὴν Φρειδερίκος Β' ἐνίκησε τῷ 1742 τὸν βασιλ. τοῦ Λοθαριγγίας Κάρολον. [Πς.]

Τσαταλάρ. Χωρ. τοῦ δήμου Τυρναβ. 1 ὥρ. ἀπὸ Τυρναβοῦ, διαρρέομενον ὑπὸ Τίταρην. Κἀτ. 202.

Τσατάλτζα (τουρκ., ἑλλ. τῆς θάλασσας). Μετόχιος πόλις τῆς Θράκης, 3 ἀπέχουσα σιδηροδρομικῶς τῆς Κων/πόλεως. ἔχει 4 500 κατ. ἐξ ἡμῶν τῆς ἑλλ. ἀρχαιότητος.

και Τούρκους, είναι δε έξρχ μπουτσαριφλικίου και έρθεδδξου έπισκόπου υπό τόν 'Ηρακλείας. Παράκεινται όχυρώματα. [Σ.Σ.]

Τσατάμ. (Chatham). Ωχυρωμένη πόλις έν τή άγγλ. κομητία Κέντ μετά 26890 κατ. Γειτνιαζει προς τόν 'Ρότσεστερ, ου θεωρείται προάστειον, έχει δε θουμάσια όχυρώματα, μεγαλοπρεπή ναύσταθμον του άγγλικού στόλου, δεξαμενήν, γυτήρια, σχεινοποιεία, σχολήν του μηχανικού κλ. και είναι πρώτος ναυτικός σταθμός της Άγγλίας.

Τσατάμ. (Γουλιέλμος Pitt, κήμης Chatham). Είς των μεγαλυτέρων πολιτικών άνδρών της Άγγλίας γενν. έν Βεστμίνστερ τώ 1708 και άποθ. τώ 1778. Καί κατ' άρχας μέν έπέδδθη είς τόν στρατιωτικόν πτάδιον, ένεκεν όμως της έπισφαλούς του υγείας ένέκυψεν είτα είς την σπουδήν των νέμων και διά της μελέτης των μεγάλων άρχαίων υποδείγματων έμμορφώθη ως ήήτωρ. Τό πρώτον είσήλθεν είς τόν Κοινοβουλευτικόν τώ 1735 και άμέσως διεκρίθη ως ήήτωρ και πολιτικός. Δραστήριως καταπολεμήσας τότε τόν ύπουργείον του 'Ροβέρτου Walpole συνετέλεσε μεγαλώς είς την άνατροπήν του. 'Από του 1746 διωρίσθη υπό του Γεωργίου Β' είς διαφόρους σημαντικούς θέσεις, άλλα ταύτας παρητήθη τώ 1755 όπως έλευθέρως καταπολεμήθη μέτρα άποδοκιμαζόμενα παρ' αυτού. Τώ 1756 έσχηματίσε μετά του Φώξ και του λόρδου Νιουκάστλ ύπουργείον, έπέθεν άρχεται ή ένδοξη περίοδος της διοικήσεώς του. 'Αναδιωγράψας τά οικονομικά, έξησάλσε διά συνειτών μέτρων την έπιτυχίαν των άγγλικών όπλων κατά της Βαλλίας έν 'Αμερική και έπανεφερε την δημοσίαν ευξίαν. 'Ανελθόντος όμως του Γεωργίου Γ' είς τόν θρόνον και μη γενομένων παρ' αυτού άποδοκιμών των υπό του Πίττ προταθέντων ένεργητικών μέτρων κατά της 'Ισπανίας, ήναγκάσθη να παραιτηθή 1761. 'Ανεκλήθη είς την άρχήν τώ 1766, ότε και έλαβε τόν τίτλον του κόμητος του Τ., έσχημάτισε δε τότε τόν ύπουργείον του έξ ανθρώπων άνεγνωρισμένης ικανότητος, κρατήσας δε' έαυτόν μόνον τόν άξίωμα του σφραγιδοφυλακος. Προβληθείς όμως τότε υπό άθθενείας δέν ήδύνατο να λάβη ένεργητικόν μέρος είς την διοίκησιν, έξ ου και τώ 1768 άπεσύρθη. 'Εν τούτοις δέν έπαυσε παρακολουθών μετά ζωηρού ένδιαφέροντος τάς ζημιας υπεθέσεις και καταπολεμών από του βήματος πάντα τά μέτρα ατίνα εύρισκεν άντικείμενα είς την δικαιοσύνην και την εθνικήν τιμήν. Τώ 1778, έτοιμοθάνατος ήδη, μετετέθη είς τόν Κοινοβούλιον όπως καταπολεμήσῃ την πρότασιν περί άναγνωρίσεως της ανεξαρτησίας της 'Αμερικής, άλλ' άφ' ου άπαξ ώμίλη-

σεν, αι δυνάμεις τόν έγκατέλειψαν και έδέησε να τόν άποκομίσωσιν. 'Απέθανε μετά τινας ήμέρας, έτάφη δε έν τή μονή του Βεστμίνστερ. 'Ο Πίττ δέν είχεν ίσοπαλον έν τώ βήματι ή τόν Φώξ. 'Αλλ' αϊ ούτος έξισούτο ούτω κατά τό πάθος, υπελείπετο πολύ κατά την καθαρότητα του ύρους και τό κάλλος του λόγου. 'Ο Πίττ έκτός των πολιτικών λόγων αυτού κατέλιπε και τινα μικρά ποιήματα και 'Επιστολάς προς τόν άνεψιόν του (τόν λόρδον Κάμελφορντ) και έκτεταμένην 'Αλληλογραφίαν. Διάδοχος αυτού έν τώ πολιτικώ σταδίω ήτο ο τρίτότοκος υίός του Γουλιέλμος Πίττ (βλ. λ.). [Πς.]

Τσατάμ. (Chatham) ή νήσος του Broughton. Πολύνησον του Είρηνικού ωκεανού 740 χμ. Α της Νέας Ζηλανδίας. 'Ανακαλυφθείσα τώ 1791 υπό του Broughton, κατελήθησαν τώ 1855 υπό των 'Αγγλων. Οι 'Ιθαγενείς άνερχόμενοι κατά την ανακάλυψιν είς τρισχιλίους, τώ 1890 περιωρίσθησαν είς είκοσάδα περίπου. [Πς.]

Τσαττανούζα (Chattanooga). Πόλις έν τή Βορείω αμερ. πολιτεία Τεννισή μετά 12892 κατ. Είναι έι των σημαντικών κέντρων του μεταξύ Μισισσιππή και 'Ατλαντικού σιδηροδρόμου. [Πς.]

Τσαττερτον (Θωμάς Chatterton). 'Αγγλος ποιητής γενν. έν Βοστόλν τώ 1752. 'Εν ηλικία 11 έτών ήρξατο συνθέτων σατύρας, δεικνυάτης δε έδωμοσίευσε πλείστα μικρά έργα γεγραμμένα είς ύφος αρχαϊκόν υπό τόν ψευδώνυμον Rowley. 'Ελκύσας διά τούτων την κοινήν προσοχήν μετέβη είς Λονδίνον προς έπίδιωξιν τύχης. Μη δυνηθείς όμως να εύρη έπαρκή τά μέσα της συντηρήσεως και καταντήσας να στεργθή και του άρτου επί τινας ήμέρας, ήτόκτόνησε δηλητηριασθείς τώ 1770 έν ηλικία 17 έτών και τινών μηνών. Τά ποιήματά του πολλάκις έξεδεθησαν. [Πς.]

Τσοαΰδρούκκεν. Βλ. Δού-γέφυραι.

Τσοβίκου (Zwiekau). Πρωτ. νομού της Σαξονίας, επί του Μούλντν και είς τούς πρόποδας του 'Ερτς όρους. 'Εχει 44 198 κατ., ναός της Παναγίας και της 'Αγ. Δικατερίνης μετά έργων περιφήμων ζωγράφων και γλυπτών, σποδαιοτάτην δε βιομηχανίαν κυρίως μηχανών και χημικών προϊόντων, παντός είδους υφασμάτων κλ. Πλησίον αυτής εύρηται πλούσια άνθρακωρυχεία.

Τσεβελίσκζ. Χωρίον το' δήμου 'Αμβρανίτς της Τριχωνίας όρ. 1 1/2 Β του Μπερίκου. Κατ. 298.

Τσεγκέλκροϊ. Χωρίον επί της 'Ασιατικής όχθης του Βοσπόρου είς την Ν πλευράν του κόλπου των Φυλακών.

Τσεζαρης (Ίωσήφ Cesari λεγομ. οαν.

d'Arrino και il Giuseppino). 'Ιταλός ζωγράφος γενν. ἐν Ἀρπίω τῷ 1580 καὶ ἀπεθ. ἐν Ρώμῃ τῷ 1640. Εἰς αὐτὸν ὁ Κλήμης Η' ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασίων τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ. Εἶχε θαυμασίαν εὐχέρειαν, ἀλλ' ἔλλειψιν αἰσθηματος. Μεταξὺ τῶν ἀπειραριθμῶν εἰκόνων τοῦ διακρίνονται: Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ διωκόμενοι ἐκ τοῦ Παραδείσου, Μάχη μεταξὺ Ρωμαίων καὶ Σαβίνων κτλ. [Πς.]

Τσεξένα (Cesena). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Φόρλι καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. ἔχει 7646 κατ., μετὰ δὲ τῶν προαστείων 17201, καὶ περίφημον βιβλιοθήκην περιέχουσαν 4000 χειρόγραφα. [Μ.Σ.]

Τσε-χιόγκ. Ἐπαρχία τῆς Κίνας εἰς τὰ Ἀ τῆς Κιτρίνης θαλάσσης, λαβούσα τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ διαρρέοντος αὐτὴν ὀμινοῦ τοῦ ποταμοῦ. ἔχει ἑκτασίαν 95000 τχμ. 1200000 κατ. καὶ πρωτεύουσάν τὴν Χάγκ-τσέο. ἔχει ἑδαφὸς λίαν εὐφορὸν παράγον ἔρυσαν, τέιον, βάμβακα, ἱατρικὰ φυτὰ κτλ., μεταξοκωλυκτροφίαν δὲ εὐρυτάτην καὶ βιομηχανίαν σημαντικὴν μεταξωτῶν καὶ χρυσοῦσαντων ὕφασμάτων. [Πς.]

Τσεκίνι (ἰταλ. zecchino). Ἐνετικὸν χρυσοῦν νόμισμα κληθὲν ἀπὸ τοῦ νομισματοκοπείου (zecca), ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας δὲ ἐν χρήσει ἐν ἀποσῇ τῇ Ἀνατολῇ. Ἡ Αὐστρία ἔκοπτε τοιαῦτα μέχρι τοῦ 1822 ὡς νόμισμα τοῦ ἐμπορίου. Εἶχε δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ἀξίαν φρ. 8.30, εἰτα δὲ 22 ἰταλ. λιρῶν.

Τσεκίρη. Χωρ. τοῦ δήμου Δωτίου τῆς ἐπαρχίας Ἀγυῖας αριθμοῦν 106 κατ.

Τσελάνον (Celano). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Aquila degli Abruzzi, κειμένη ἐπὶ τῆς Β ἀκρας τῆς λίμνης τοῦ Τ. τὸ πάλαι Φουκίνης καλουμένης. ἔχει 7262 κατ. καὶ ἀρχαῖον φρούριον. [Μ.Σ.]

Τσελεντάτα. Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας τοῦ δήμου Δολιγίου ἀπέχον ἐκ Φισκαρδίου πρὸς Ν ὥρ. 1/2 μετὰ 295 κατ.

Τσελεπάκου. Χωρ. τοῦ δήμου Φαλάνθου τῆς ἐπαρχ. Μαντινείας οἰκούμενον ὑπὸ 223 κατ.

Τσελεπῆς (Ἰωάννης). Διδάσκαλος τοῦ γένους γενν. ἐν Χίῳ περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῇ γενετείρᾳ καὶ ἐν Πάτρῳ, διωρίσθη κατ' ἀρχὰς ἐν Χίῳ διδάσκαλος, μεθ' ὃ μεταβὰς εἰς Ἰταλίαν ἐσπούδασεν ἐπὶ Ἰβητῶν τὰ φυσικομαθηματικά ἐν Πίστῃ δαπάναις τῆς ἐν Διόβρῳ Ἑλληνικῆς κοινότητος. Ὑστερον διέτελεσεν ἀπὸ τοῦ 1799 καθηγητὴς τῶν φυσικομαθηματικῶν, διδάσκων λίαν ἐπιτυχῶς ἐν τῇ περιουσίᾳ τῆς Χίου σχολῇ μέχρι τοῦ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς νήσου συμβάντος θανάτου τοῦ τῷ 1822, ὅτε καὶ ἀπω-

λέσθησαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ μεταρρασθέντα ἔργα, ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἡ ἀστρονομία τοῦ Lacaille καὶ τὰ μαθηματικά τοῦ Franconeur, ἐκ δὲ τῆς Ἰταλικῆς τὰ τοῦ De Paolo. [Κ Ν.Σ.]

Τσελζαυίνσκ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ΒΑ μέρει τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνεῖου Ὁρεμ-βούργου, ἔχουσα 11315 κατ., ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἀρχαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τσελζε (Ceglie, τὸ πάλαι Celia). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Λέοντος, μετὰ 14567 κατ., διεξαγόντων ἀρχαῖον ἐμπόριον οἶνου καὶ ἐλαίου. Ἑτέρα ἐκινούμενη πόλις ἐν τῇ ἐπαρχ. Βάρης ἔχει 2754 κατ. [Μ.Σ.]

Τσελζουσκίν ἀκρωτήριον καλεῖται ἡ βορειοτάτη ἄκρη τῆς Ἀσίας, ὑπὸ 77° 34' Β πλάτους, ἐν τῇ περιφ. Τουρουχάνσκ τοῦ σιηνητικοῦ κυβερνεῖου Ἰενισαΐσκ.

Τσελλερ (Ἑδουάρδος Zeller). Φιλόσοφος καὶ θεολόγος, γενν. 1814 ἐν Kleinhottwar τῆς Βυρτεμβέργης, διατελέσας καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν Βέρνη. εἰτα δὲ τῆς φιλοσοφίας ἐν Μαρβούργῳ καὶ Ἀϊδελβέργῃ ὁπόθεν ἐκλήθη τῷ 1872 εἰς Βερολίνον. Ἐν ταῦθα ἐξίδαξε μέχρι τοῦ 1894 μεγάλως ὑπὲρ πάντων ἐκτιμώμενος, ἀπεσύρθη δὲ εἰτα εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βίον. Ὁ Τ. ἰδιαίτερος ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ἧς τὴν ἀναπτύξιν ἐξέθηκεν ἐν τῷ κλασσικῷ ἔργῳ Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ ἱστορικῇ ἀναπτύξει αὐτῆς, ἐπανειλημμένως ἐκδοθέντι· περιληψὶν τούτου ἐξελλήνισεν ὁ καθηγητὴς Μ. Εὐαγγελίδης (Ἀθ. 1888) ὑπὸ τὴν τίτλον Συναψίς τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλ. φιλοσοφίας. [Β.Ε.]

Τσελλη (Celle). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ πρῶστῳ νομῷ Λυνεβούργου ἐπὶ τοῦ Ἀλλερ, ἔχουσα 18901 κατ., ἀνάκτορον τῶν ἀλλοτε δουκῶν Βρουνσβίχης-Λυνεβούργου, ὠραῖον δημαρχεῖον, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον προϊόντων τῆς χώρας.

Τσελλίνης (Benvenuto Cellini). Χρυσόχοος καὶ γλύπτης, γενν. ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1500 καὶ ἀπεθ. τῷ 1574. Καθ' ἃ ὁ ἴδιος ἐν τοῖς Ἀπερμημονεύμασι τοῦ διηγείται, διωργάνωσε τὴν υπεράσπισιν τῆς Ρώμης τῷ 1527, ὃ δὲ Φραγκίσκος Δ' ἔφερεν αὐτὸν εἰς Γαλλίαν, ὅπου τῷ ἀνέθηκε νὰ ἐργασθῇ πρὸς διακόσμησιν τοῦ Φονταίνεβλώ καὶ τῷ ἐδώρησε τὸν πύργον τοῦ Νέλ, ἐν ᾧ ἔδρυσεν τὸ ἐργαστήριόν του. Ἐκ μὲν τῶν μαρμαρίνων γλυπτῶν αὐτοῦ εἰκόνων διακρίνεται ὁ Χριστὸς κατασκευασθεὶς διὰ τὴν ναΐσκον τοῦ μεγάρου Πίττη, ἐκ δὲ τῶν μεταλλίνων τερευτῶν σύμπλεγμα τοῦ Περσέως ἀποκόπτοντος τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. Ἄλλ' εἶναι διάσημος πρὸ πάντων διὰ τὰ λίαν σπάνια σήμερον ἔργα αὐτοῦ χρυσοχοίας

καὶ τὰ τορεύματά του. Ἐκτὸς τῶν Ἀπομνημονευμάτων του ἀφῆκε Πραγματεῖαν περὶ γλυπτικῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς κατεργασίας τοῦ χρυσοῦ. [Πς.]

Τσέλου. Βλ. Δρεπανοχώρια.

Τσέλση (Chelsea). Ἀλλοτε χωρίον παρὰ τὸ Λονδίνον, ὅπου πολλοὶ εὗρισκοντο ἐξοχικαὶ κατοικίαι, ἀπαρτιζόν ἤδη μέρος τοῦ Λονδίνου μεταξὺ Βρόμπτον καὶ Ταμέσεως. Ἀξιοπαρατήρητα αὐτοῦ εἶναι τὸ πτωχοκομεῖον τῶν ἀπομάχων, τὸ στρατιωτικὸν ἀσυλόν, ὁ βοτανικὸς κήπος κλ.

Τσέλτεναμ (Cheltenham). Πόλις τῆς Ἀγγλίας 14 γμ. ΒΑ τοῦ Γλόςτερ μετά 50 000 κατ., οἵτινες τῷ 1801 ἦσαν 3 000. Ἐχει θερμὰ καὶ μεταλλικὰ λουτρά πολὺ συνηθόμενα. [Πς.]

Τσεμουλπο (Chemulpo). Σπουδαῖον ἐπίνειον τῆς Κορέας ἀνοικτὸν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον, κείμενον ἐπὶ τῆς παραλίας, χρησιμεύον δὲ καὶ ὡς λιμὴν τῆς πρωτεύουσας Σέουλ. [Μ.Σ.]

Τσεμσφορδ (Chelmsford). Πόλις τῆς Ἀγγλίας πρωτεύουσα τῆς κομητείας Ἑσσεξ, 46 γμ. ΒΑ τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τοῦ Τσελμερ, μετά 9855 κατ. Ἐχει ὡραίαν γέφυραν, θέατρον κλ., ἐν αὐτῇ δὲ λαμβάνουσι χώραν ἐτήσιαι ἱπποδρομαίαι. [Πς.]

Τσενστοχώφ (Czenstochow). Πόλις τῆς Πολωνίας καὶ πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ΝΑ τμήματι τοῦ ῥωσ. κυβερνήτου Πιετρικόφ, ἐπὶ τοῦ Βάρτη, ἔχουσα 21 167 κατ., σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ περίφημον μονήν τοῦ ἁγ. Παύλου τοῦ ἐρημίτου ἔχουσαν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἣτις προσελκύει κατ' ἔτος σχεδὸν 400 χιλ. προσκυνητάς. [Μ.Σ.]

Τσεντερλῆ (Ἀλῆ-Τσεντερλῆ πασᾶς). Βεζύρης τῶν σουλτάνων Μουράτ Δ' καὶ Βαγιαζήτ Δ' ἐκ τοῦ οἴκου Τσεντερλῆ, διαδεχόμενος τὸν Χαλίλ Τσεντερλῆ ἢ Χαίρεττιν πασᾶν, ἰδρυτὴν τοῦ τάγματος τῶν Γενιτσαίων. Ἐποιήσατο πολλὰς στρατιᾶς νικηφόρους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μνημονευθέντων σουλτάνων. Τῶν στρατιῶν τούτων ἡ σπουδαιότης εἶναι ἡ κατὰ τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Σισμάν, ὅποτε, καθ' ἐν χρόνον ὁ Μουράτ ἐμάχετο ἐν Κοσσυφοπέδιῳ κατὰ τὸν Σλαβὸν καὶ Ἀλβανὸν, διαβάς τὴν Αἰμόν κατὰ τὴν Σιδηρὰν Πύλιν κατέλαβε τὴν Σοφίαν καὶ καθελὼν τὸν Σισμάν κατέστησε τὴν Βουλγαρίαν ἐπαρχίαν ἀπλὴν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους (1390). Τῷ 1397 ἐπῆλθε καὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν μάχην τῆς Νικοπόλεως καὶ ὑπέβαλε τὸν Βυζαντινὸν αὐτοκράτορα εἰς νέαν ταπεινωτικὴν συνθήκην. Εἶναι δὲ αὐτὸς ὁ θανατώσας τὸν ἀδελφὸν τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Θεόδωρον. [Π.Κ.]

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Τσέντο (Cento). Πρωτ. περιφ. ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Φερράρας, ἐπὶ τοῦ Ῥένου, ἔχουσα 4 975 κατ. καὶ ἐμπόριον καννάβευς.

Τσεντουρίπη (Centuripe). Ἀρχαία πόλις τῆς Σικελίας ΝΔ τῆς Αἰτνῆς, καλουμένη νῦν Τσεντάρβη καὶ ἔχουσα 9 596 κατοίκους καὶ ἀρχαῖα ἐρείπια. [Πς.]

Τσέντσι (Cenci). Ῥωμαϊκὴ οἰκογένεια δυναστή διὰ τὰ πλοῦτη της, πρὸ ἐγκλήματά της καὶ τὰς δυστυχίας της, ἣτις ἰσχυρίζετο ὅτι εἴλκε τὴν καταγωγὴν ἐκ τοῦ ὑπάτου Κρησκέντιου. Τὸ μᾶλλον διαδόχον τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι ὁ Φραγκίσκος Τ. ὅστις ἐξῆ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος καὶ ἐπὶ τοσούτον ἦτο διεσθαρμένος ὥστε λέγεται ὅτι καὶ τὰ ἴδια του τέκνα μετεχειρίζετο μετὰ σκληρότητος καὶ πρὸς κορεσμὸν τῶν ἀνηθικῶν βρέξεών του. Ἐκ τῆς τσαυτῆς φρικώδους αὐτοῦ διαγωγῆς ἐξαναστάτα τέλως ταῦτα συνενοήθησαν ἡ θυγάτηρ τοῦ Βεατρίκη, 2 υἱοὶ του καὶ ἡ μήτηρ των καὶ ἐν ἐδολοφόνῃσαν. Καταγγελλθέντες ὁμοῦ ἐπὶ πνευματικῇ καταδικάσθησαν εἰς θάνατον τῷ 1605. Τὸ συμβάν τοῦτο τόσῃν βλάβειν ἐνεποίησεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν λαὸν αἰσθησιν, ὥστε πολλάκις τὸ ὄνομα τῆς Βεατρικῆς μνημονεύεται εἰς τὰ θημῶδη του ἄμαρτα.

Τσεπέλοδιον. Κώμη τῆς Ἡπείρου καὶ πρωτεύουσα τοῦ τμήματος Ζαγορίου εἶναι κατάρρυτος καὶ κατὰφυτος οἰκουμένη ὑπὸ 1000 κατ., ἔχει δὲ καλὰ σχολεῖα.

Τσεραγανῆ ἢ Τσερεγούνι. Χωρ. τοῦ δήμ. Εὐρωστίνης τῆς Κορινθίας ἔχον 250 κατ.

Τσεραμζό. Χωρίον τοῦ δήμου Σπάρτης ἔχον 120 κατ.

Τσερβέτρη (Cervettri). Χωρίον ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Ῥώμης, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Ἰδρυθείσης ὑπὸ τῶν Φοινίκων ὑπὲρ τὸ ὄνομα Agylla καὶ ὑπὲρ τῶν Τυρρηγῶν μετονομασθείσης Caere. Ἡ πόλις ἐγένετο γνωστὴ ἐκ τῶν πολέμων εὗς διεξήγαγον περὶ τὸ 537 π. Χ. οἱ Τυρρηγοὶ κατὰ τῶν Φωκαέων τῶν ἐγκαταστάτων ἐν τῇ ἀπέναντι Κύρῳ (Κορσικῇ). Οὐχ ἦν τὸν διετήρησε κατόπιν φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἱδρυσαν πλησίον αὐτῆς ἀποικίας, καὶ τῆς Ῥώμης· ἀλλὰ τῷ 384 ἐδηρώθη τὸ ἐπίνειον αὐτῆς Πύργος ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου, λαβοῦσα δὲ ὕστερον μέρος εἰς πόλεμον πλησίον κειμένων πόλεων κατὰ τῆς Ῥώμης ὑπετάγη τῷ 351 ὑπὸ ταύτης, ἔλαθεν ὁμοῦς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἀνεῦ τοῦ τοῦ ἐκλέγειν (civitas sine suffragio), πρώτη μεταξὺ τῶν ἰταλικῶν πόλεων. Κατὰ τὴν 11' μ. Χ. αἰὼνα οἱ κάτοικοι ἐγκαταλιπόντες τὴν πόλιν ἱδρυσαν νέαν 5 γμ. ἀπέχουσαν, τὴν σημερινὴν Cori, μέρος δὲ ὕστερον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν παλαιάν

θέσιν, ἥτις ἔκτοτε ἔλαβε τὸ ὄνομα Τ. ἦτοι «ἀρχαία Καίρη». Ἐνταῦθα εὐρέθησαν πλείεστα τυρρηνικά καὶ ἀρχαιότητες. [Μ.Σ.]

Τσέρβαις. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀηλαντίων ἐν Εὐβοίᾳ, ἔχον 250 κατ.

Τσερεμέισοι. Λαὸς τῆς οἰκογενείας τῶν Φιννῶν, ὅστις ἤδη εἶναι διεσπαρμένος εἰς τὰ ῥωσικά κυβερνεῖα Βιάλτσας, Πέρμ, Καζάν, Σιμбірσκι καὶ Ὁρεμבורγ. Οἱ παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν τοῦ Βόλγα καὶ εἰς τὰς πεδιάδας οἰκοῦντες διετήρησαν ἀραιφνέστερον τὸν φιννικὸν τύπον. Ἡ θρησκεία τῶν εἶναι μίγμα δρθόδοξου χριστιανισμοῦ, ταταρικοῦ ἰσλαμισμοῦ καὶ μογγολικοῦ σχαμανισμοῦ. Ἡ γεωργία καὶ ἡ μελισσοτροφία εἶναι αἱ κύρια αὐτῶν ἀσχολίαι, ἀν καὶ προτιμῶσι τὸ κυνήγιον, τὴν ἀλίειαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἀνέρχονται εἰς 200-260 χιλ.

Τσέρι. Κώμη τῆς Μακεδονίας, 4 ὥρας μακρὰν τοῦ Κρουσόβου. Κατ. 1470 χριστιανοί.

Τσέρια. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Μελιτινῆς τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος, ἀριθμοῦν 119 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Καρδαμύλης τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου, ἔχον 93 κατ.

Τσέριβον (Cheribon). Τοπαρχία τῆς νήσου Ἰάβας πρὸς Δ τῆς Βατανίας, ἔχουσα ἐμβ. 6773 τγμ. μετὰ 1 500 529 κατ., εὔσα δὲ εὐφορωτάτη. Ἡ ἐμώνυμος π ρ ω τ ε ὕ ο υ σ α, καίμενη ἐπὶ τῆς Β παραλίας, ἔχει 18 495 κατ. [Μ.Σ.]

Τσερίγον. Βλ. Κύθηρα.

Τσεριγῶτον. Βλ. Αἰμίλα.

Τσερινγόλα (Cernigola). Πόλις τῆς Ν Ἰταλίας 37 γμ. ΝΑ τῆς Φότζας μετὰ 25 418 κατ. Ἦτα τῶν Γάλλων τῷ 1503.

Τσερκάσσ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Κιέβου, ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου. Ἐχει 21 735 κατ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν, σακχάρου καὶ καπνοῦ.

Τσερκές. Κωμόπολις τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ διοικῇσι Γαγγρῶν τοῦ βιλαετίου Κασταμονῆς. Κεῖται 32 γμ. Δ τῶν Γαγγρῶν ἐπὶ τοῦ Οὐλοῦ Σοῦ τοῦ κάτωθεν αὐτῆς Τσερκές τοῦ καλουμένου, ἔχει δὲ 5 000 κατ. καὶ γεωργίαν. Εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀντωνόπολις. [Μ.Χ.]

Τσερκέσσοι ἢ Τσερκέζοι. Βλ. Κιρκάσσοι.

Τσερκοδοπελέα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρακυνθίων τῆς Εὐρυτανίας ἔχον 102 κατ.

Τσερνέσι. Κώμη τῆς Ἠπείρου, 8 ὥρας πρὸς Δ ἀπέχουσα τῆς Λαίττας. Κάτ. 1500 οἰκοῦντες τὴν βλαχικὴν.

Τσερνίγωφ. 1) Κυβερνεῖον τῆς ΝΔ Ῥωσίας, μετὰ τῶν κυβερνείων Μοχίλεφ

καὶ Πολτάβας, ἔχον ἐμβ. 52 402 τγμ. καὶ 2 383 619 κατ. Τὸ Β μέρος εἶναι ἐλώδες, τὸ κεντρικὸν στεππῶδες, τὸ δὲ Ν ἔχει εὐρωτάτον ἔδαφος, ἐνταῦθα δὲ ἀκμάζουσι καὶ γεωργία καὶ κτηνοτροφία. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ ἀνω κυβερνεῖου, ἐπὶ τοῦ Δέσνα, οὗτα ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπισκόπου καὶ ἔχουσα 27 965 κατ. ὧν πολλοὶ Ἰουδαῖοι, ποικίλῃν δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τσερνίτσα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀλαγονίας (Καλαμών), καίμενον ΝΔ τῆς Σιτοσβάς εἰς ἀπόστασιν 45'. Κάτ. 623.

Τσερνοβίτι ἢ Τσερνεβίτα. Χωρ. τοῦ δήμου Φαλάρων (Φθιώτιδος), καίμενον πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Στυλίδος, ἥς ἀπέχει ὥρ. 2 ¹/₂ καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 328 ψυχῶν.

Τσέρνοβιτς (Czernowit). Πόλις τῆς Αὐστρουγγαρίας πρωτεύουσα τῆς Βουκοβίνης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Προύτου μετὰ 32 350 κατ. Ῥουθῆνων, Ῥωμάνων, Ἰουδαίων, Γερμανῶν κλ. Ἐν αὐτῇ εὐρηται ἑλληνικὴ δρθόδοξος ἐπισκοπή, ἔδρα τοῦ μητροπολίτου τῆς ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ γερμανικὸν πανεπιστήμιον. ἔχει δὲ βιομηχανίαν χρυσοποικίην.

Τσέρνου (Czerny). 1) Γεώργιος Πέτροβιτς, ἐπικαλούμενος Κ α ρ α γ ε ὡ ρ γ ι ο ς, ἐλευθερωτὴς καὶ πρῶτος ἡγεμὼν τῆς Σερβίας, γενν. τῷ 1766 ἐν Βισέβτση τῆς Σερβίας ἐκ γονέων πτωχῶν. Πρὸ τοῦ αὐστρουγγαίκο πολέμου τοῦ 1787 καταφυγὼν μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Αὐστρίαν εἰσῆλθεν εἰς τὸν σερβικὸν λόγον τῶν ἐθελοντῶν καὶ διακριθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς Σερβίαν, ὅπου κατέγεινεν εἰς τὸ ἐμπόριον κτηνῶν. Ὅτε παρὰ τὸν τῶν Σέρβων κατὰ τῶν ἀδικημάτων τῶν Τούρκων ἐπαχθῶν προεκάλεσαν ἀντενδίκησεις τούτων καὶ φόνους τῶν προκρίτων (1804), ὁ Τ. διαφυγὼν ἐξελέγη ἐν Ὁρασιὰς ἀρχηγὸς τοῦ σερβικοῦ λαοῦ καὶ ἐκυρίευσεν ἅπασαν τὴν χώραν πλην τοῦ Βελιγραδίου (1804-5). Περιελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς διαφορὰν πρὸς τοὺς ἀριστοκράτας, οἱ Τούρκοι εἰσβαλόντες ἐκ νέου ἐνίκησαν δις τοὺς Σέρβους (1804). ἐγένετο ὁμῶς ὁ Τ. αὐθις σωτὴρ τούτων νικήσας τοὺς ἐχθροὺς ἐν Μισιάρσκο-Πόλζε καὶ κυριεύσας τὸ Βελιγραδίον. Οὐχ ἥτιον ἐξηκολούθησαν αἱ ἐσωτερικαὶ διαμάχαι, ὁ δὲ Τ. δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ νὰ θέσωσιν οἱ ἀριστοκράται τὴν Σερβίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσίας (1807). Ἐκτραγιστῶν τῷ 1809 τῶν ἐχθροπραξιῶν μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ τῆς Τουρκίας ὁ Τ. εἰσβαλὼν νικηφόρως εἰς Βοσνίαν ἠναγκάσθη διὰ τῆς ἡττῆς ἄλλου σερβ. στρατεύματος ἐν Καμενίστση νὰ ζητήσῃ ὁ ἴδιος τὴν βοήθειαν τῶν Ῥώσων· ἀναγνωρισθεὶς δὲ 1810 ἐπισήμως ἀρχιστράτηγος τῆς Σερβίας ἐξέβαλε τοὺς Τούρκους. Τὸ ὑπὸ τούτων

προσφερθέν αὐτῷ ἀξίωμα τοῦ ἡγεμόνος δὲν ἐδέχθη, πεποιθὼς ὅτι θὰ ὑπερήσπιζον οἱ Ῥώσοι τὰ δικαιώματα τῆς Σερβίας. Ἀπαρτῆς δὲ εἰς τὰς ἐλπίδας του εἰσῆλθεν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ ἐνισχυθέντες τέλος κατὰ Ἰούνιον 1813 ἐνίκησαν τοὺς Σέρβους ἐριστικῶς ἐν Βελιγραδίῳ. Ὁ Τ. μεταβὰς κατ' Ὀκτωβρίον εἰς Αὐστρίαν μετηνέχθη ἐκεῖθεν εἰς Κοτίμ τῆς Βεσσαραβίας. Ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθωσεν ὁ Μιλώσσης Ὁδρένοβιτς νὰ σώσῃ τῇ 1815 τὴν Σερβίαν καὶ νὰ γίνῃ κύριος αὐτῆς. Ὁ δὲ Τ. ἐπιστρέψας ἐκεῖ τῷ 1817 ὅπως διαπραγματεύθῃ μετὰ τοῦ Μιλώσσης, προσέδωκε εἰς τὸν πᾶσαν τοῦ Βελιγραδίου καὶ ἐξολοφονήθη τῇ 15 Ἰουλίου πλησίον τῆς Σεμενδρίας. — 2) Ἀλέξανδρος Καραγεώργεβιτς, υἱὸς τοῦ ἄνω, γενν. 1806 ἐν Τοπέλη, συνώδευσε τὸν πατέρα του εἰς τὴν ἔξορίαν. Ὑπηρετήσας τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Ῥωσικῷ στρατῷ ἐγένετο εἰτα ὑποαπιστῆς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας Μιχαὴλ Ὁδρένοβιτς καὶ ἐξελέγη τῷ 1842 αὐτὸς ἡγεμὼν, καταλυθεὶς τῆς δυναστείας Ὁδρένοβιτς. Ὡς τοιοῦτος ἀνεδείχθη μαλθακὸς καὶ ἀστατός, αἱ δὲ προσπάθειαι τῆς ἐθνικῆς μερίδος καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς Ῥωσίας ἐπήνεγκον τῷ 1858 τὴν πτώσιν αὐτοῦ κερυχθέντος ἐκπτώτου τοῦ θρόνου ὑπὸ ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ὁ Τ. καταφυγὼν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς Βελιγράδιον καὶ εἰτα εἰς Αὐστρίαν προσπαθῆναι νὰ γίνῃ πάλιν ἡγεμὼν. Ἀλλ' ὁ ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του ἐκτελεσθεὶς καὶ αὐτῷ ἀποδοθεὶς φόνος τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ εἶχε δι' αὐτὸν τὸ ἀποτέλεσμα νὰ καταδικασθῇ ἐρήμην τῷ 1871 εἰς 20 ἐτῶν ἐιρκτὴν. Ἀπέθανε δὲ ὁ Τ. τῷ 1885 ἐν Τεμεσβάρ. [B.E.]

Τσέρνυ (Κάρλος Czermy). Μουσικὸς γενν. 1791 ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἔζησεν ὡς κλειδοκυμβαλιστὴς καὶ διδάσκαλος τῆς τέχνης του καὶ ἀποθ. τῷ 1857. Ὑψιπρόνησε μέγαν ἀριθμὸν συνθέσεων, ὧν οὐκ ὀλίγαι ἐπιδιδάσκουσιν διδακτικὸν σκοπὸν καὶ νῦν ἐτι ἀνῆκουσιν εἰς τὰ χρησιμώτατα τῶν τοιοῦτων ἔργων. [M.G.]

Τσεροβά. Χωρ. τοῦ δήμου Καρυουπόλεως τῆς ἐπαρχ. Γουθίου, ἔχον 343 κατ.

Τσερτώζα. Βλ. Καρτώσιος.

Τσερψτ (Zerbst). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ γερμαν. δουκάτῳ Ἀγγαλτ, ἔχουσα 16181 κατ., ἀξιολόγους ναοὺς, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ δὴ κυρίως ζύθου. Ἀλλοτε ἦτο πρωτεύουσα ἰδίας ἡγεμονίας, κλάδου τοῦ οἴκου Ἀγγαλτ. [M.S.]

Τσεσαιπήκ (Chesapeake). Μέγας ἕρμος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῶν Βορείου ἀμερ. πολιτειῶν Βιργινίας καὶ Μαρυλάνδης. [Πς.]

Τσεσμῆ. Βλ. Κρήνη.

Τσεσνόλα (Λουδοβίκος κόμης Palma di Cesnola). Ἰταλὸς ἀρχαιολόγος, γενν. 1832 ἐν Τουρίνῳ, εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν στρατὸν τῆς Βορείου ἀμερ. Συμπολιτείας, ἦτις τὸν διώρισεν τῷ 1869 πρόξενον ἐν Κύπρῳ. Ἐνταῦθα ἐκτελέσας σπουδαίας ἀνασκαφὰς ἐδημοσίευσεν τὰ πορίσματα αὐτῶν ἀγγλιστὶ ὑπὸ τὴν τίτλον Cyprus, its ancient cities κλ. (Λονδῖνον 1877). [Δ.Α.]

Τσέστερ (Chester). 1) Πόλις τῆς Ἀγγλίας πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου κομητείας ἐπὶ τοῦ Δθ 265 γμ. ΒΔ τοῦ Λονδίνου μετὰ 41000 κατ. Ἐχει ὠραίον μητροπολιτικὸν ναὸν, φρούριον κτισθὲν ὑπὸ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ κλ., διεξάγει δὲ μέγα ἐμπόριον. — Ἡ κομητεία Τ., καὶ Cheshire καλουμένη, κεῖται ἐπὶ τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης καὶ ἔχει περιφέρειαν 2830 γμ. καὶ 644037 κατ., γεωργίαν δὲ ἀκμάζουσαν. Ἐν αὐτῇ κατασκευάζεται ὁ φημισμένος ὁμώνυμος τυρὸς. [Πς.]

— 2) Πόλις τῆς Βορείου ἀμερικ. πολιτείας Πενσυλβανίας, ἐπὶ τοῦ Δελαβάρη, ἔχουσα 30 χιλ. κατ., στρατιωτικὴν ἀκαδημίαν καὶ ἱεροσπουδαστήριον, βιομηχανίαν δὲ βαμβακίων ὑφασμάτων καὶ ναυπηγίαν. [M.S.]

Τσέστερφιλντ (Chesterfield). Πόλις τῆς Ἀγγλίας 30 γμ. Β τοῦ Δέρβυ, μετὰ 12220 κατ. Ἐχει μεγάλην ἀρχαίαν ἐκκλησίαν καὶ βιομηχανίαν σιδηρυργικῆς κλ.

Τσέστερφιλντ (Φιλίππος Δόρμερ Στάνωπ κόμης Chesterfield). Οὗτος εἶναι γνωστὸς ὡς ἀνθρωπος πνευματώδης καὶ ὡς πρότυπον τελείου Ἀγγίλου εὐπατρίδου κατὰ τὸ Ἰδανικὸν τοῦ III' αἵματος. Ἐγεννήθη τῷ 1694 καὶ ἀπέθ. τῷ 1773, διετέλεσε δὲ κατ' ἀρχὰς μέλος τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων καὶ τῷ 1726 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του τῆς τῶν Λόρδων, ὅπου καὶ διεκρίθη δι' εὐγλωττίας. Ἐπίσης διέπρεψεν ὡς πρέσβυς ἐν Ὁλλανδίᾳ (1728), ὡς ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας καὶ ὡς γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας (1748). Σώζονται αὐτοῦ διαφοροὶ λόγοι καὶ «Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν υἱὸν του» (νόθον γεννηθέντα ἐκ τινος Γ' αἱμ. καὶ ἀποθανόντα τῷ 1768), ἐν αἷς τῷ δίδει συμβουλὰς περὶ τῆς συμπεριφορᾶς του. Τὲ ὅρος τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἶναι κομψόν, ἀλλ' ἡ ἠθικὴ των πολὺ χαλαρά. [Πς.]

Τσετίνγη. Βλ. Κετίνγη.

Τσετσέντσοι ἢ Τσετσοί. Λαὸς τοῦ Καυκάσου ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Τερέκ ἀρδευομένη χώρᾳ, τῇ καλουμένῃ «Τσετσνα», ἀνῆκων δὲ εἰς τὴν Καυκάσιαν φυλὴν. [M.S.]

Τσεφαλού (Cefalù). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ Ἰταλ. ἐπαρχ. Πανόρμου τῆς Σικελίας, κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπὸ

ἀκρωτήριον ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Κε φ α λ ω δ ι ο ν. Ἀπὸ τῆς ἐκλείσεως τῇ 396 π. Χ. συνθήκῃ φιλίας μετὰ τῶν Καρχηδονίων, ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Περσεντέρου καὶ ὑπετάγη τῇ 307 ὑπὸ Ἀγαθοκλέους. Τῇ 858 μ. Χ. ἐξεπύρθησαν αὐτὴν οἱ Ἀραβες. Ἡ σημερινὴ πόλις ἱδρύθη ὑπὸ Νορμανδῶν, εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 13223 κατ., ὥραϊαν μητρόπολιν μετ' ἀρχαίων κτιρίων καὶ πολυτίμων ψηφιδωτῶν, ὑφαισθημένον φρούριον, ναυτίλιαν καὶ ἀλιεῖαν.

Τσέχοι ὄνομα τῶν Σλαβῶν κατοίκων τῆς Βοημίας, οἵτινες ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ κατὰ τὸν Η' μ. Χ. αἰῶνα προελθόντες ἐκ τῶν ἀνωτέρων πεδιάδων τοῦ Βιστούλα καὶ ὡν τὸ ὄνομα παραγόμενον ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Τσέχ ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατοίκων τῆς Βοημίας. Ἡ γλῶσσά των λαλουμένη ἐν Βοημία, Μοραβία καὶ ἄνω Οὐγγαρία ἀπαρτίζεται μετὰ τῆς Πολωνικῆς τὴν Δυτ. κλάσιν τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν. Ἐξ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν τὰ κρανία ἔχουσι τὴν περιφέρειαν καὶ τὴν ἐγκεφαλικὴν ἔδραν πλεονέκτερον ἀνεπτυγμένας. Εἶναι δὲ φυλὴ λίαν ἐνεργητικὴ καὶ πορὰ τὸν σχετικῶς μικρὸν ἀριθμὸν των (6 1/2 ἑκατομ.) καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξάρτησιν των μεγάλως ἐβράσαν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἰδεῶν, ἐν τοῖς μεταγενεστέροις δὲ χρόνοις, μετ' ὅλην τὴν ἀπαγορεύσιν τῆς διδασκαλίας τῆς γλώσσης των ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τῆς κυκλοφορίας των βιβλίων των, κατάρθωσαν διὰ τῶν εἰς τὴν ἐνεργητικότητά των ἀφειλομένων ἐπιστημονικῶν ἐργῶν, ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος των, τῆς περισυλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ ἐνεργοῦ φιλολογικῆς κινήσεως, νὰ διατηρήσωσι τὴν ἡθικὴν αὐτῶν ἐνότητα καὶ νὰ ἐπιτύχωσιν ἐν μέρει καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτονομίαν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. [Πε.]

Τσιάπας (Chiapas). Ἐν τῶν Κρατῶν τοῦ Μεξικοῦ, ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ (κόλπος τῆς Τεχουαντεπέκας), ἔχον ἐμβα. 55 316 τ.χμ., 266 500 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἀγ. Χριστόφορον. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ, ἀλλ' ἔχει ἔδαφος εὐφρόν, παράγον βάμβακα καφέ, κακάον, καπνὸν κλ. καὶ διατρέφον ἵππους, χοίρους καὶ πολλὰ ὠρεῖα πτηνὰ, κλίμα δὲ εὐμετάβλητον. [Πε.]

Τσζατμά. Χωρ. τοῦ δήμου Θυμακῶν τῆς ἐπαρχ. Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων ἀριθμοῦν 201 κατ.

Τσιάχμετι. Ἀνω καὶ Κάτω. Δύο χωρία τοῦ δήμου Φαρσάλων, ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ ἐπείου ἀπέχουσι 1 ὥραν, οἰκούμενα τὸ μὲν Ἀνω ὑπὸ 213, τὸ δὲ Κάτω ὑπὸ 211 κατ.

Τσιόδα. Χωρ. τοῦ δήμου Τηγέας (Μαντινέας), κείμενον ΒΑ τοῦ Πιαλὶ εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρ., μετὰ 400 κατ.

Τσιβιταδέκκια (Civitavecchia). Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Ῥώμης καὶ ἐπίνειον αὐτῆς ἄλλοτε, 63 χμ. ΒΑ ταύτης μετὰ 9410 κατ. ἔχει ἐξαισίων λιμένα καὶ παράγει σιτηρά, μαλλία κλ. [Πε.]

Τσιβιτανόδα (Civitanova-Marche). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Ματσεράτας, 2 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ἐφ' οὗ κεῖται ὁ λιμὴν αὐτῆς Porto di C. (μετὰ 3149 κατοίκων). ἔχει 6 390 κατ. [Μ.Σ.]

Τσιβιτέλλα (Civitella). Πόλις τῆς ἰταλίας 17 χμ. ΒΑ τοῦ Τεράμου μετὰ 7 900 κατ. Ἐν αὐτῇ δὲ Ρεβέρτος Γκυνοσκάρδος κατήγαγε τῇ 1053 σημαντικὴν νίκην κατὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἑρρίκου Γ', τοῦ πάπα Λέοντος Θ' καὶ τῶν Βυζαντινῶν, καθ' ἣν ὁ Λέων Θ' ἤχημαλωτίσθη.

Τσιγγίς-χάν (ἢ Τζιγγίς-χάν) τ. ἔ. ἀνώτατος ἀρχὼν, κυρίως Τεμεντζίν καλούμενος, περίφημος ἐκπαρθητῆς Μογγόλος. Γενν. τῇ 1154 ὡς υἱὸς τοῦ ἀρχηγοῦ μογγολικῆς ὁρδῆς Γισουκῆ Βαγατούρ, διεδέξατο τοῦτον ἀποθανόντα μόλις 13 ἔτη ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς του, ὑπέταξε διαφόρους πρὸς ἀνεξορτησίαν τείνοντας φυλάρχους, πρὸς μεγαλυτέραν δὲ ἀσφάλειαν ἐξήγησε τὴν προστασίαν τοῦ Τογρούλ ἢ Βάγγ, χάνου τῶν Κεραϊτικῶν Μογγόλων τοῦ Καρακορούμ, ὅστις ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν κόρην του ὡς σύζυγον. Ὅτε δὲ συνεπεία ῥαδιουργιῶν ἄλλων ἐξεργάγη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ πενθεροῦ πόλεμος, ἐνίκησε τοῦτον τῇ 1202 ἐν αἰματηρᾷ μάχῃ καὶ μετ' ὀλίγον καὶ ἕτερον ἀνταγωνιστὴν, τὸν Ταγγάν, χάνον τῶν ναϊμανικῶν Τατάρων, ἐγένετο δὲ εὐθὺς κύριος μεγάλου μέρους τῆς Μογγολίας μετὰ τῆς πρωτεύουσας Καρακορούμ καὶ ἀνεκηρύχθη τῇ 1206 ὑπὸ εἰδους διήτης χ α κ α ν ἦτοι ἡγεμὼν τῶν ἡγεμόνων, προσλαβὼν τῇ προτροπῇ σχαμάνων τινος θεωρουμένου ὡς ἁγίου τὸ ὄνομα Τ. Ὡς τοιοῦτος ἔδωκε τῷ λαῷ του πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν νομοθεσίαν, ἀναγνωρίζων δὲ τὸν μονοθεισμὸν κατὰ τὰ ἄλλα διετήρει μὲν τὴν εὐσεβειαν τῶν Τατάρων, ἐκήρυξε δὲ πλήρη ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας. Ὑποτάξας τὴν χώραν τῶν Οὐϊγούρων ἐξεστράτευσεν εἰς τὰ κατὰ τῆς Κίνας (1209), ἧς τὸ Β μέρος μετὰ τῆς πρωτεύουσας Πεκίνου ἐκυρίευσεν ἐντὸς 6 ἐτῶν. Ὁ φόνος πρέσβειν του πρὸς τὸν χάνον τῆς Χορσασμίας (Χίβας) ἀπεσταλμένων προεκάλεσε τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Τ., ὅστις 1216 στραφείς κατὰ τοῦ Τσερκεσταν τὸ κατ' ἀρχὰς εὗρε μεγάλῃ ἀντίστασιν, προχωρῶν δὲ 1219 ἐκυρίευσεν τὰς πόλεις καὶ κατέστρεψεν αὐτὰς μετὰ πλεον ἢ 200 χιλ. ἀνθρώπων καὶ τῆς πολυτίμου βιβλιοθήκης τῆς Βουχάρας. Ἐκτείνων ἀπανταχοῦ τὰς κτήσεις του μετὰ μεγάλων κα-

ταστροφών, προήλασε μέχρι του Δνειπέρου, όπου κατετρόπωνσεν ο υἱός του Τσορζόν τούς 'Ρώτους ἐπὶ τοῦ ποτ. Κάλλκα παρὰ τὴν Μαριούπολιν (1223), ἀντεπεξήλθε δὲ εἴτα τῷ 1225 κατὰ τοῦ βασιλείως τοῦ Ταγγούτ (ἐν Κίνα) διὰ μέσης τῆς ἐρήμου Γόβι καὶ κατατρόπωνσας τὸν ἐχθρὸν στρατὸν ἐπὶ τῆς παγωμένης λίμνης Κουκού-νὼρ κατέστρεψε καὶ τὴν πρωτεύουσαν. Εἰς νέα δὲ καταγινόμενος σθένος ἀπέθανε καὶ ἐτάφη τῇ 18 Ἀύγ. 1227 ἐν Ταγγούτ. Ἡ ὑπαρξίς του συνεπήνεγκε τὸν θάνατον 3-4 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ τὴν καταστροφὴν ἀνυπολόγιστου ἀριθμοῦ ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλολογίας. [B.E.]

Τσιγκάτζεν (Ἰω. Γουλιέλμος Zinkeisen). Ἱστοριογράφος καὶ δημοσιογράφος, γενν. 1803 ἐν Ἀλτεμβούργῳ. Τὸ κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ Ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ἐν Εὐρώπῃ (7 τομ. Γότα 1840-63), ἀξιόλογα δ' εἶναι καὶ ἡ Ἱστορ. τῆς Ἑλλάδος (τόμος Α' 1832) καὶ ἡ Ἱστορ. τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως (2 τομ. Λίψια 1840). Ἀπὸ τοῦ 1840 ἦτο ἀρχισυντάκτης τῆς Ἐφημερ. τοῦ Πρωσσικοῦ κράτους, παρῆλθον δὲ 1851 καὶ ἀπέθανε τῷ 1863 ἐν Βερολίνῳ. [B.E.]

Τσιγκρίν. Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῷ ΝΑ μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνείου Κιέβου, ἔχουσα 17689 κατ. καὶ ἐμπόριον σιτηρῶν, ζυλείας κλ. [M.C.]

Τσίγολης (Αὐδού. Cardi da Cigoli). Ὁ διασημότερος ζωγράφος τῆς μεταγενεστέρας φλωρεντινῆς σχολῆς, γενν. 1559 ἐν τῷ πύργῳ Cigoli τῆς Τουσκάνας, περιτῆμος διὰ τὴν χάριν τῶν προσώπων του καὶ τὸν χρωματισμὸν του. Κληθεὶς ὑπὸ τοῦ πάπα Κλήμεντος τοῦ Ζ' εἰς Ῥώμην ἐξεπόνησεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου τὸ ἀριστουργημά του, τὴν ἱστορίαν τοῦ Θεραπευθέντος παραλύτου. Πολλοὶ πίνακες αὐτοῦ εὕρηται ἐν τοῖς μεγάλοις μουσείοις. Ἦτο δὲ καὶ κάλλιτος ἀρχιτέκτων. Ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ τῷ 1613. [M.C.]

Τσικλάνα (Chiclana). Πόλις τῆς Ἰσπανίας 16 χμ. ΝΑ τῶν Γαδερίων, μετὰ 11630 κατ. Χρησιμεύει ὡς θερινὴ διαμονὴ καὶ ἔχει μεταλλικὰ ὕδατα. [Πς.]

Τσικοπέη (Chicopee). Πόλις ἐν τῇ Βορείῳ αμερικ. πολιτείᾳ Μασσατσετς, εἰς τὸς ἐκβολὰς τοῦ Τ. εἰς τὸν Κοννέτικτ, ἔχουσα 14050 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [M.C.]

Τσιλλζάν (Chillan). Πόλις τῆς Χ.λῆς, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Νούβλας, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μου ντρε ἡραϊσταίου (2780 μ.), μετὰ 20755 κατ. [Πς.]

Τσίλλι (Cilli). Πόλις τῆς Αὐστρουγγ-

γαρίας καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν Στυρίχ, μετὰ 5395 κατ., διεξάγουσα ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ εἰνων. [Πς.]

Τσιλλόν (Chiloë). Νοτιωτὴ ἐπαρχία τῆς Χιλῆς, περιλαμβάνουσα τὴν νῆσον Τ., τὰς νήσους Τσόνος καὶ τὴν ἀπέναντι παραλίαν τῆς Παταγονίας, ἐν ὅλῳ 10348 τχμ. μετὰ 77502 κατ. Πρωτ. εἶναι Ἀγκού. Ἡ νῆσος Τ. χωριζομένη ἀπὸ τῆς παραλίας διὰ στενοῦ πορθμοῦ, ἔχει γλυκὺ κλίμα καὶ εἶναι εὐφορος. [M.C.]

Τσιμαδούης (Ἰωάννης Γουλιέλμος λεγόμενος Cimabue). Ζωγράφος καὶ ἀρχιτέκτων τῆς Φλωρεντίας, γενν. 1240 καὶ ἀποθ. 1302, θεωρούμενος δὲ ὡς ὁ ἀνορθωτὴς τῆς ζωγραφικῆς ἐν Ἰταλίᾳ. Τὴν τέχνην ἐξέδραμε παρὰ τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων, εὖς ἡ σύγκλητος τῆς Φλωρεντίας εἶχε καλέσει πρὸς ἐξωραισμόν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγ. Μαρίας τῆς Νέας, ἀλλὰ ταχέως ὑπερέβη τοὺς διδασκάλους του. Καταπαύων τὰς τῆς ζωγραφικῆς παραδόσεις προσήγγισε πρὸς τὴν φύσιν, ἐκωσγόνησε τὰς ὕψεις, ἐπεξήτησε τὸν χρωματισμὸν καὶ προσελάμβη τὴν ἐπιστήμην τῆς φωτοσκιώσεως. Τεμάχια εἰκόνων αὐτοῦ διασώζονται, τὰ δὲ κάλλιστον διατηρούμενον εἶναι τὸ ἐν τῇ Ἀγ. Μαρίᾳ τῇ Νέᾳ παριστάνον τὴν Παρθένον καὶ τὸν Ἰησοῦν. [Πς.]

Τσιμαρόζας (Domenico Cimarosa). Ἰταλὸς μουσικοσυνθέτης γενν. ἐν Ἀδέρσῃ τῷ 1754 καὶ ἀποθ. ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1801. Ἀνεκαίνισε τὸ μελόδραμα παρεισαγὼν τριωδίαν καὶ τετραφωνίαν, ταχέως δὲ ἀπέκτησε μεγάλην φήμην. Μεταξὺ τῶν 120 μελοδραμάτων σοδαρίων καὶ κωμικῶν αὐτοῦ θαυμάζονται ἡ Θυσία τοῦ Ἀδράμ, ἡ Πηνελόπη, ὁ Μυστικὸς γάμος κλ. Συνέθετο ἐπίσης ἐν Te Deum καὶ ἐν Requiem. [Πς.]

Τσίμας (Giovanni Battista Cima). Ἰταλὸς ζωγράφος ἐπικληθεὶς ἀπὸ τῆς πατρίδος του da Conegliano, γενν. 1460. Χαρακτηριστικὸν εἰς τοὺς πίνακας αὐτοῦ, εἰτινες παριστῶσι συνήθως τὴν Παναγίαν καὶ σκηνὰς ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, εἶναι ἡ εἰς τοὺς πλείστους προτιθεμένη θέα τῶν ὀρέων τῆς πατρίδος του. Ἀγνωστον πότε ἀπέθανε. [M.C.]

Τσιμποράσον (Chimborazo). Ὑψόμενον ἡφαίστειον ἀποτελοῦν τὴν ὑψηλότητα κορυφῆς τῶν ἐν τῇ Δημοκρατίᾳ τοῦ Ἰσημερινοῦ τῆς Ν. Ἀμερικῆς Κορδελλιερών, ἔχον δὲ ὕψος 6310 μ. Ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται ἐπαρχία τῆς ῥηθείσης δημοκρατίας, ἔχουσα ἐμβ. 14360 τχμ. καὶ 90782 κατ. ἀνεν τῶν ἰθαγενῶν, πρωτεύουσταν δὲ τὴν Ρισθάμβαν.

Τσιμισκῆς. Βλ. Ἰωάννης ὁ Τσιμισκῆς.

Τσιμκέντ. Ὡχυρωμένη πρωτ. περιτερ. ἐν τῷ Δ μέρει τῆς ῥωσ. τοπαρχίας Σὺρ-

Δόξα, ἔχουσα 8 033 κατ. καὶ ἐμπόριον δια-
μετακομιστικόν. [Μ.Σ.]

Τσίμοδα. Βλ. Ἀρεόπολις.

Τσιμοδρι. Βλ. Κρότων.

Τσιμπουκλί. Χωρ. ἐπὶ τῆς Δ δόχτης
τοῦ Βοσπόρου ΒΑ τοῦ Κανλιτζά.

Τσίμσεν (Hugo Wilhelm von Ziem-
sen). Γερμανὸς ἱατρὸς γενν. 1829 ἐν Γραϊφ-
σβάλλ. Διορισθεὶς 1863 καθηγητὴς τῆς πα-
θολογίας καὶ θεραπείας ἐν Ἐρλάνγγῃ ἐκλήθη
τῷ 1874 εἰς Μόναχον, ὅπου ἀνέλαβε καὶ
τὴν διεύθυνσιν τοῦ γενικοῦ νοσοκομείου.
Συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τῆς ἱατρικῆς, οὐ μόνον ἀνακαλύψας ἰδίας
θεραπευτικὰς μεθόδους ἀλλὰ καὶ ἐκδοὺς δι-
άφορα σπουδαῖα συγγράμματα, ὡς τὸ μέγα
ἐγχειρίδιον τῆς ἰδερικῆς παθολογίας καὶ थे-
ραπείας εἰς 17 τόμους. τὸ τῆς Γενικῆς थे-
ραπείας εἰς 4 τ. μετὰ τοῦ Πεττενκόφερ, τὸ
τῆς Ὑγιεινῆς εἰς 3 τόμους, πλείστας δὲ
ἄλλας μονογραφίας [Β.Ε.]

Τσινάπ (ἰγγλ. Chenaub). Ποταμὸς
τοῦ Πέντασι τῆς Ἰνδικῆς, πηγάζων ἐν Λα-
χόλ, δεχόμενος τὰ ὕδατα τοῦ Τζίλαμ καὶ
τοῦ Σέδλατς καὶ χυνόμενος μετὰ ῥοὴν
1210 χμ. εἰς τὸν Ἰνδόν. [Μ.Σ.]

Τσιν-κιάγγ. Πόλις ἐν τῇ Σινικῇ ἐπαρ-
χίᾳ Κιάγγ-σοῦ, κειμένη 80 χμ. ἀνωθεν τῶν
ἐκβολῶν τοῦ Ὑάγγ-τοῦ-κιάγγ. ἔχει 135
χιλ. κατ. καὶ διεξάγει ἀκμαῖον ἐμπόριον
μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ. [Μ.Σ.]

Τσζόμπα. Χωρ. τοῦ δήμου Θαυμακῶν
τῆς ἐπαρχίας Δομοκίου καὶ Φαρσάλων, ἔχον
195 κατοίκους.

Τσιότι Μεγάλον. Χωρ. τῆς Θεσ-
σαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φαρκα-
δόνης, κειμένη πρὸς Α τῶν Τρικκάλων εἰς
ἀπόστασιν 5 ὥρων. Οἰκεῖται ὑπὸ 1108 κατ.
Παρ' αὐτὸ εἰς ἀπόστασιν 15' εἶναι τὸ Μι-
κρὸν Τσιότι ἢ Τσιότιο ὕλιν μετὰ 240 κα-
τοίκων.

Τσζοδκα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Τυμ-
φαίας τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας, ἔχον 327
κατοίκους. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τρικκάλων
τῆς Κορινθίας, ἔχον 108 κατοίκους.

Τσιπεδαῶι (Chippeway). 1) Ἰθα-
γενὴς λαὸς τῆς Β Ἀμερικῆς οἰκῶν περὶ τὰς
Καναδικὰς λίμνας καὶ ἀνερχόμενος εἰς 12 000
ἄτομα περίπου. — 2) Ὁχυρὸν φρούριον κει-
μένον ἐπὶ τῶν δόχθων τῆς λίμνης Ἀιαβά-
σκας ἐν ᾗ διενεργεῖται ἐμπόριον διφθερῶν.

Τσιπζανό. Κωμόπολις ἐν τῇ δόχμῃ καὶ
τῇ ἐπαρχίᾳ Μαντινείας, ἐπέχουσα τὴν θέσιν
τῆς ἀρχαίας πόλεως Μαντινείας καὶ ἀριθ-
μοῦσα 2143 κατοίκους. Κεῖται ὥρ. 1 πρὸς
Ν τῆς Πικέρνης.

Τσιπζανα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαμ-

πείας ἐν τῇ δρεινῇ Ἠλείᾳ, 2 1/2 ὥρας ΝΔ
τῆς Δίβρης, ἔχον 451 κατ. (1896) γεωρ-
γούς καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Τσιπίδος. Κώμη τῆς νήσου Πάρου
καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μαρπήσης, κει-
μένη κατὰ τὴν Δ πλευρὰν τῆς νήσου τῇ
ἀπέναντι τῆς Νάξου καὶ πρὸς τὸ ΝΑ τῆς
Παροικίας ἥς ἀπέχει ὥρ. 2.15'. Οἰκεῖται
ὑπὸ 881 κατ. καὶ παράγει δημ. καρπούς,
ὄσπρια, οἶνον, βάμβακα καὶ ὀλίγα οὖκα.

Τσιπίγγ-Ουάϊκομ. (Chipping-
Wyeombe). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητίας
Βόκιγγαμ, ἐπὶ τοῦ Ουάϊκομ. ἔχει 13 435
κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Τσιπροδάτς. Πόλις τῆς Βουλγα-
ρίας, ἐπὶ τοῦ Ζίβριζ 90 χμ. Ν τοῦ Βιθβινίου.

Τσιρικί (Chiriqui). Τὸ Δυτ. τμήμα
τῆς ἐπαρχίας Πάναμας ἐν Κολουμβίᾳ, με-
ταξὺ τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐ-
ρηνικοῦ ὠκεανοῦ, καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν
Κορδιλιερῶν τοῦ Τ. (2800 μ.) ἀλλ' εὐρορον.
Ἡ πρωτεύουσα Δαβίδ ἔχει 7906 κατ. [Μ.Σ.]

Τσιρίσση. Βλ. Ἀσφόμελος.

Τσίρπαν. Πόλις τῆς Ἀνατολ. Ῥω-
μυλίας, πρωτεύουσα σαντζακίου, 34 χμ. ΒΔ
τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἔχουσα 11 024 κατ.

Τσίρος. Βλ. Σκόμβρος.

Τσιρούμ ἢ Τσουρούμ. Πόλις τῆς Ἀσια-
τικῆς Τουρκίας, 180 χμ. ΒΑ τῆς Ἀγκύρας
ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ ὀμωνύμου αὐτῇ λιθέ,
τοῦ εὐρισκομένου ἐπὶ τοῦ Α μέρους τῆς ἀρ-
χαίας Γαλατίας. [Πς.]

Τσίσικ (Chiswick). Δυτ. προάστειον τοῦ
Λονδίνου, ἔχον 21 964 κ. καὶ ὥραιας ἐπαύλεις.

Τσίσλχορστ (Chiselhurst). Πόλις
τῆς Ἀγγλίας 18 χμ. ΝΑ τοῦ Λονδίνου,
ἐν ᾗ ὁ Ναπολέων Γ' ἐγκατεστάθη μετὰ τῇ
πετώσιν του καὶ ἀπέθανε τῷ 1873. ἔχει
5345 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Τσιστόπολις (Tschistopol). Πρωτ.
περιφ. ἐν τῇ ΝΑ τμήματι τοῦ ῥώσ. κυβερ-
νείου Καζάν, ἔχουσα 25 978 κατ. καὶ ἰδίως
ἐμπόριον σίτου καὶ ξυλείας. [Μ.Σ.]

Τσιτά. Πρωτ. τῆς ῥώσ. τοπαρχίας
ὑπερβαϊκάλης, ἔχουσα 6985 κατ. καὶ
σπουδαῖον διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον.

Τσιτέλα. Χωρίον τοῦ δήμου Μαριού
(Κυνουρίας) μετὰ 314 κατ.

Τσίτεν (Ιωάννης von Zieten). Πρωτ.
σοστρατηγὸς τοῦ ἱππικοῦ, γενν. 1699 ἐν
Wustrau, περίφημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πρωσ-
σικοῦ στρατοῦ ὡς ἰδρυτὴς τοῦ ἐλαφροῦ ἱππι-
κοῦ καὶ εἰς τῶν ἀνδρειοτάτων καὶ ἱκανω-
τάτων στρατηγῶν Φρειδερίκου τοῦ Β', ὅστις
εἰς αὐτὸν ὤρεψε μεταξὺ ἄλλων τὴν ἐν
Τόργαου νίκην. Ἀπέθ. τῷ 1786 ἐν Βερολίνῳ.

Τσιτράλ (άγγλ. Chitral). Χώρα τοῦ Καφίριστάν ἧς ὁ ἡγεμὼν ἀναγνωρίζει τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Κασμίρ, περιλαμβάνουσα τὴν εὐφορὸν κοιλάδα τοῦ ποτ. Τσιτράλ, παραποτάμου τοῦ Καβούλ. Ἔχει σημασίαν ὡς κειμένη εἰς τὸ διαχωρίσμα τῆς βωσικῆς καὶ ἀγγλικῆς ἐπιδράσεως ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ. [Μ.Σ.]

Τσίτσεστερ (Chichester). Πόλις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῇ κομητιᾷ Σούσεξ 65 χμ. ΝΔ τοῦ Λονδίνου, μετὰ 8115 κατ. Ἔχει ὠραίον μητροπολιτικὸν ναὸν ἀνακαινισθέντα κατὰ τὸν νορμανδικὸν βυθμὸν μετὰ 1180 καὶ 1204. [Πς.]

Τσιτταβέκκια (Cittavecchia). Πόλις τῆς Μελίτης 16 χμ. Δ τῆς Λαβαλέτης. Περιέχει ἀρχαῖον μέγαρον τοῦ τάγματος τῆς Μελίτης καὶ ὠραίον καὶ εὐρύν μητροπολιτικὸν ναὸν, κάτωθεν τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται μικρὸν σπήλαιον ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ὁ Ἅγιος Παῦλος ἔμεινε κεκρυμμένος ἐπὶ 3 μῆνας. Κατ. 6152. [Πς.]

Τσιτταγόνγ (άγγλ. Chittagong). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Ἰνδοβρετανικῇ διοικήσει Βεγγάλης καὶ σπουδαῖον ἐπίνειον, κειμένη 19 χμ. ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Κερνοφύλλη καὶ ἔχουσα 24069 κατ. ὧν οἱ πλείστοι Μωαμεθανοί. [Μ.Σ.]

Τσιττανόβα (Cittanova). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Ῥηγίου τῆς Καλαβρίας, μετὰ 11641 κατ. [Μ.Σ.]

Τσίτταου (Zittau). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Βάουτσεν τῆς Σαξονίας, οὐ μακρὰν τῶν συνόρων Βοημίας καὶ Μπραβίας. Ἔχει 25394 κατ., ἐν γένει ὠραίας οἰκίας καὶ ἐξιόλογά τινα, δημόσια οἰκοδομήματα, μεγάλην δὲ βιομηχανίαν βίμβανος, ἐρίου, μηχανῶν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Τσιφλάρη. Χωρίον τοῦ δήμου Θασιακῶν τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, οἰκούμενον ὑπὸ 189 κατοίκων.

Τσιφλίκια. Βλ. Ἀγροτικὸν ζήτημα.

Τσιφούττα (Naut.). Βλ. Ἀτλαντές.

Τσίχλα. Βλ. Κόττυφος.

Τσιχουαχούα (Chihuahua). Πόλις τοῦ Β Μεξικοῦ, πρωτεύουσα τοῦ ἑμυνύμου αὐτῇ κράτους, εἰς τὸ κέντρον μεταλλοῦχου περιοχῆς, μετὰ 25 χιλ. κατ. — Τὸ κ ρ α τ ο ς τ ῆ ς Τ., ἐπὶ τῶν συνόρων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἔχει περιφέρειαν 228 946 τχμ. καὶ 266 500 κατ. Εἶναι χώρα κατὰ μέγα μέρος ἔρημος μετὰ γυμνῶν ὄρεων, ἀλλ' ἔχει πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου. [Πς.]

Τσίψ (Zips σύγγρ. Szepes). Κρητῶν τῆς Οὐγγαρίας ἔχον ἐμβ. 3605 τχμ. καλυπτόμενον δὲ ὑπὸ τῶν ὄρεοσειρῶν Τάτρα. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων (164 088)

εἶναι γεωργία καὶ κτηνοτροφία. Πρωτ. εἶναι Δούτσου. [Μ.Σ.]

Τσογγάρα. Κώμη τῆς Θράκης ὑπαγομένη εἰς τὴν ἐπαρχ. Σαράντα ἐκκλησιῶν. Κάτ. 900 Ἑλληνας καὶ 200 Βούλγαροι.

Τονάτμ. Βλ. Ζανάμ.

Τσόγια. Χωρ. τοῦ δήμου Δετρίνων ἐν Ἡλείᾳ 1 1/2 ὥραν ΒΔ τοῦ Πύργου, ἔχον 616 κατ. καλλιεργητὰς ἀμπελῶν καὶ σταφυλῶν. [Γ.Πδ.]

Τσόκκε (Ἑρρίκος Zschokke). Γερμανὸς συγγραφεὺς, γενν. 1771 ἐν Μαγδεβούργῳ, ζήσας δ' ἐν Ἑλβετίᾳ, ὅπου εἶχε σχολεῖον ἐν Reichenau ἀλλ' ὕστερον κατέλαβε καὶ διαφόρους πολιτικὰς θέσεις. Τῷ 1820 ἐγκατεστάθη ἐν Aarau, ἐγένετο δὲ μέλος τοῦ συμβουλίου καὶ ἐπόπτης τῆς παιδείας καὶ ἀπέθανε τῷ 1848. Οὐκ ὀλίγα τῶν μυθιστορημάτων του ἐγένοντο λαοφιλή, πρὸς δὲ διαπρέπουσιν ἱστορικά του ἔργα ὡς ἡ Ἱστορία τοῦ βουαρικκοῦ λαοῦ καὶ ἡ τῆς Ἑλβετίας, καὶ τινα ἐποικοδομητικά, ὡς Stunden der Andacht μεταφρ. ἑλλ. ὑπὸ Δ. Σ. Μαυροκορδάτου ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁρησκειτικαὶ Μελέται (Ἀθήναι 1861-62).

Τσολούλα (Cholula). Πόλις ἐν τῇ μεξικανικῇ κράτει Πουέβλα, ἔχουσα τανῶν περ. 9 000 κατ., ἄλλοτε δὲ ὑπάρξασα ἀκμασιότατη πόλις τῶν Ἀζτεκῶν. Εἶχε τότε 150 χιλ. κατ. καὶ πλέον τῶν 400 ναῶν σώζεται δὲ ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῆς μετὰ 2 ἄλλων μεγίστη πυραμὶς, ἔχουσα κατὰ τὴν βάσιν μῆκος 428 μ. καὶ ὕψος 62 μ. [Πς.]

Τσόνος (Chonos) ἡ Γουαίτεκα ν ἡ-σ ο ι. Πελοπόννησον ἀνήκον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τσιλόνη τῆς Χιλής, ἀποτελούμενον δ' ἐκ 1000 καὶ πλέον νήσων, αἵτινες ἔχουσιν ἐμβ. περ. 12 220 τχμ. καὶ ὀλιγίστους κατοίκους. [Μ.Σ.]

Τσόπακα. Χωρ. τοῦ δήμου Οἰτύλου, ἔχον 207 κατ.

Τσοπανλάτες. Χωρ. τῆς Φθιώτιδος ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Λαμιῶν καὶ ἀπέχον τῆς Λαμίας ΒΔ ὥρ. 2. Κατοικεῖται ὑπὸ 147 ψυχῶν.

Τσόπαου (Zschopau). Πόλις τῆς σαξονικῆς ἐπαρχίας Τσίλικαυ, κειμένη ἐπὶ τοῦ ἑμυνύμου ποτ. καὶ ἔχουσα 7 441 κατ. βιομηχάνους καὶ ἐμπόρους. [Μ.Σ.]

Τσορλού (Tschorlu, τὸ πάλαι Σύραλλον καὶ Τυρλόνη). Πόλις ἐν τῷ σαντζακίῳ Ῥαιδεστέ τοῦ τουρκ. βιλαετιοῦ Ἀδριανούπολεως, κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμίσκου Τ. τοῦ χυνεμένου εἰς τὸν Ἑργίνην. Εἶναι ἔδρα ὀρθοδόξου ἐπισκόπου, ἔχει δὲ 8 000 κατ. τοὺς πλείστους Ἑλληνας, ὠραίον τέμενος, ἑλλ. σχολεῖα, καὶ παράγει οἶνον καὶ ὀπώρας.

Τσορμακλή. Χωρ. τῆς Θεσσαλίας καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Κραννῶνος. Κεῖται 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Λαρίσης καὶ ἔχει 667 κατ.

Τσόρντορφ (Zorndorf). Χωρ. ἐν τῇ περιφερ. Κονιχσβέργης ἐν τῷ πρῶστικῷ νομῷ Φραγκφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, περιήγμον κατστάν διὰ τὴν τῷ 1758 νίκην Φρειδερίκου τοῦ Β' τῆς Πρωσίας κατὰ τῶν Ῥώσων. [Μ.Σ.]

Τσορούσα. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁφείας τῆς Τραπεζούντος· κάτοικοι περίπου 700, μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν.

Τσορωτά. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Λευκασίου τῶν Καλαβρύτων ἐγγύτατα πρὸς Β τοῦ Φιλια, ἔχον 444 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδανίας (Μεσσηνίας) κείμενον 1 ὥρ. ΒΔ τοῦ Διαβολιτοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 447 κατ. [Γ.Πδ.]

Τσοτλί. Χωρίον τῆς Μακεδονίας κείμενον ΝΔ τῆς Λειψίστης εἰς ἀπόστασιν 2 1/2 ὥρων καὶ ΒΔ τῆς Σαμαρίνης εἰς ἀπόστασιν 13 ὥρων. Οἰκεῖται ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν, ὧν τὰ 2/3 εἶναι Ὀθωμανεῖ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀξιόλογον Ἑλλ. ἐκπαιδευτήριον συντηρούμενον ὑπὸ τῆς ἐν Κων/πόλει Μακεδον. φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος.

Τσουδάσιοι. Λαὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας κατοικῶν μεταξὺ Βόλγα καὶ Σούρα εἰς τὰς διοικήσεις Καζάν, Ὁρεμβούργ, Σιμβίρσκ, Σαμάρας, Σαρατὼφ καὶ Πέρμ καὶ ἀνερχόμενος εἰς 700 000. Ἡ ὅψις των, ἀριθμὸς τῆς λέξεων τῆς γλώσσας των καὶ τινὰ ἔθιμά των τάσσουσιν αὐτοὺς μεταξὺ τῶν Φιννῶν, ἐνῷ μέγα μέρος αὐτῶν διὰ τῆς γλώσσας κατέστησαν Τάταροι. Εἶναι Χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος καὶ ζῶσιν ἐκ τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς καὶ ἐκ τοῦ κυνηγίου. Τὰ ἄσμετά των εἶναι γλυκέα καὶ μελαγχολικά, ὁ δὲ χαρακτήρ των εἶναι σοβαρὸς καὶ φιλέκδικος. [Πς.]

Τσουγ (Zug). Καντόνιον τῆς κεντρικῆς Ἑλβετίας, περιλαμβάνον 239 τγμ. μετὰ 23 029 κατ., οἵτινες καλλιεργοῦσι τὸ εὐφορον ἔδαφος καὶ διατηροῦσι καὶ τινὰ βιομηχανίαν βάμβακος καὶ μετάξης. Τὸ σημερινὸν σύνταγμα τοῦ καντονίου χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1873, ἐπεθεωρήθη δὲ τῷ 1881. Ἡ ὁμώνυμος π ρ ω τ ε ὡ σ α, κείμενη ἐπὶ τῆς ὁρίας λ ἱ μ ν η σ Τ., ἔχει 5 160 κατ.

Τσουγκ-κίγκ. Πόλις τῆς Κίνας, πρωτεύουσα ὑποδιαίρεσεως τῆς ἐπαρχίας Σέ-Τσεχουέν, ἔχουσα λιμένα ἀνοικτὸν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, 220 000 κατ. περιλαμβανομένων καὶ τῶν πριαστειῶν, περιβάλλεται διὰ τείχους ἐκτάσεως 7 χμ. καὶ εἶναι ἐν τῶν πρωτεύοντων κέντρων τοῦ σινικοῦ ἐμπορίου.

Τσουγκουραν. Χωρ. τοῦ δήμ. Ὁξυνείας τῆς ἐπαρχ. Καλαμπάκας, ἔχον 153 κ.

Τσουδης (Διγίδιος Tschudi), ἐπιλεγόμενος πατὴρ τῆς Ἑλβετικῆς ἱστορίας. Ἐγενν. ἐν Γλάρν τῷ 1505 καὶ ἀπέθ. τῷ 1572. Κατέλαβε διαφόρους θέσεις ἐν τῇ πατρίδι του καὶ ἀφῆκε μεταξὺ ἄλλων συγγραμμάτων «Χρονικά τῆς Ἑλβετίας» ἀπὸ τοῦ 1000 μέχρι τοῦ 1470 (γερμανιστί), πολλὰ δὲ καὶ ἐν λατινικῇ γλώσσῃ.

Τσουδαι. Οὖτω καλοῦνται ἐν τοῖς ἱρ. χαιοτέροις Ῥωσικοῖς χρονικοῖς οἱ ἐν Ῥωσ. σὶα φιννικὸι λαοί, κυρίως δὲ οἱ Ἑσθῶνιοι.

Τσουόκα. Κώμη τῆς Φθιώτιδος ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Μακρακώμης καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν κατωτέρω Ν ὑπορειῶν τῆς Ὁθρου εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων πρὸς τὸ ΒΔ τοῦ Βαρυμπόκι. Οἰκεῖται ὑπὸ 937 κατ. καὶ παράγει δημ. καρπούς, ὄσπρια καὶ οἶνον.

Τσουκαλάδες. Χωρ. τοῦ δήμου Λευκαδίων τῆς Λευκάδος, κείμενον κατὰ τὸ Δ τῆς πόλεως. ἀρ' ἧς ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Ἀνωθεν αὐτῆς πρὸς Ν ὑψοῦται τὸ ὄρος Τσουκαλάδων (866 μ.). Κάτ. 713.

Τσουκαλέϊκα. Χωρίον τοῦ δήμου Πατρῶν καὶ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν-Πύργου, ἔχον 244 κατοίκους καὶ ὠραίας ἀμπελοφυτείας.

Τσουκαλζά. Χωρίον τοῦ δήμου Μέσσης τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου μετὰ 442 κατ.

Τσουκισάκα (Chuquisaca, νῦν δὲ Sucre μετονομασθεῖσα). Πρωτεύουσα τῆς Βολιβίας καὶ τῆς ὁμώνυμου ἐπαρχίας, κειμένη εἰς ὕψος 2694 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ ἔχουσα 19 χιλ. κατ. Ἐχει ὠραίαν μητρόπολιν καὶ μνημεῖον τοῦ στρατηγοῦ Σούκρου, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ σημερινὸν ὄνομα τῆς. Ἡ ἐ π α ρ χ ί α Τ. περιλαμβάνει 188 565 τγμ. μετὰ 122 500 κατ., εἶναι δὲ ὑψηλὴ χώρα μεταξὺ τῶν ἀλύσεων τῶν Κορδιλιερῶν κειμένη. [Πς.]

Τσουκτσαι. Λαὸς κατοικῶν ἐν τῷ ΒΔ τμήματι τῆς Σιδηρίας, ἔχων μογγολικὸν τύπον καὶ ἀποτελούμενος ἐξ 100 χιλ. ψυχῶν. Ζῶσιν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας τῆς τανράνδου καὶ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν ἐκ τῆς ἀλιείας, εἶναι δὲ εἰδωλολάτραι. [Μ.Σ.]

Τσουλάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Ὁγγηστοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λαρίσης ἀριθμοῦν 350 κατοίκους.

Τσουμέρκα (παρὰ Βυζαντινοῖς Τσουμέρνικον). Χώρα τῆς Ἡπείρου, ἥτις ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ νομοῦ Ἀρτης μέχρις ἐσχάτων ἀπετέλει ἰδίαν ἐπαρχίαν, περιλαμβάνουσαν τοὺς δήμους Ἀγναντῶν, Θεοδωρίας, Καλαριτῶν καὶ Πραμάντων. Καλύπτεται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῶν ὁμώνυμων ὄρεων, ὧν ἡ ἄλυσις ἐκτείνεται παραλ-

λῆλως τοῦ Πίνδου (βλ. λ.) καὶ πρὸς Δ τοῦτου. [Μ.Σ.]

Τσαούνιον. Χωρίον τοῦ δήμου Θεραπυῶν τῆς ἐπορχίας Λακεδαιμόνος, ἔχον 157 κατ.

Τσουπή. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρτης, ἔχον 168 κατ.

Τσουρανᾶκος. Χωρίον τοῦ δήμου Καστανέας τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάνας, εἰσπυμένον ὑπὸ 170 κατείκων.

Τσουσίμα. Νῆσος καὶ ἐπαρχία τῆς Ἰαπωνίας ἐν τῇ περὶ τῆς Κορέας, ἔχουσα 80 χμ. μήκος. Ἡ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Ναγοζάκη, ἡ δὲ κυριωτάτη πόλις τῆς νήσου ἡ Ἰτσυχάρα. [Πς.]

Τσουσσαδιάς. Ἀριστέρως παραπόταμος τοῦ Κάμη ἐν τῇ Ῥωσσ. κυβερνήσει Πέρμ, ἔχων μήκος 694 χμ. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ὑπάρχουσι πολλὰ μέταλλα. [Μ.Σ.]

Τσου-σχάν ἡ Τσέου σχάν καλεῖται συστάς νήσων ἀνῆλθουσα εἰς τὴν Σινικὴν ἐπαρχίαν Τσέ-κιάγγ. Ἡ μεγίστη αὐτῶν ἔχει ἐμβα. περ. 600 τχμ. καὶ 500 χιλ. κατ., σημειεῖται δὲ διὰ τὰ πολλὰ καὶ ὠρεῖα αὐτῆς. Ἡ ὠχυρωμένη πρωτεύουσα Τίγγ-χάι ἔχει 30 χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Τσουφάρουξα. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὀρεως τῆς Τραπεζούντος, ἔχον 1750 κατ. Μουσουλμάνους, ἐμιλοῦντας τὴν Τουρκικὴν.

Τσουνεῖς. Βλ. Τήνος.

Τσουνιχάου (Zullichau). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ πρωσσικῇ νομῇ Φραγκφούρτης τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄδερ, ἔχουσα 7 700 κατ., ὑφαντουργίαν καὶ γεωργίαν. [Μ.Σ.]

Τσώρτς (Sir Richard Church). Διαπρεπὴς ἀγγλος φιλέλληνας καὶ στρατηγὸς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ στρατῷ, γενν. τῷ 1785 ἐν Ἰρλανδίᾳ. Νεαρὸς ὢν κατετάχθη ἐν τῷ ἀγγλικῷ στρατῷ μετασχὼν πλείστον κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μαχῶν καὶ ἀποτελέσας ὕστερον μέρος τῶν ἀγγλικῶν δυνάμεων τῶν ἐλθουσῶν πρὸς κατάληψιν τῆς Ζακύνθου ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ὁσελδ τῷ 1809. Σχετισθεὶς ἐκεῖ, ταγματάρχης ὢν, μετὰ πολλῶν φυγῶν ἀρματωλῶν, ἐν εἰς τοῦ Κολοκοτρώνη, συνετέλεσε τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν εἰς τὴν ἀποσπασμὸν τῆς Ἑπτανήσου (πλὴν τῆς Κερκύρας) ἀπὸ τῶν Γάλλων τῷ 1810. Τότε ἐκπληρῶν τὸν πόθον τῶν Ἑλλήνων συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ὁργανώσεως ἑλληνικῶν ταγμάτων διατελούντων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑπτανήσου, ἐφ' ὃ καὶ μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του. Διαλυθέντων ὁμῶς τῶν ταγμάτων τούτων περὶ τὸ 1814 ἐνεκα παραστάσεων τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὃ Τ. δυσαρεστηθεὶς ἐγκατέλιπε τὴν ἀγγλικὴν ὑπηρεσίαν καὶ μετέβη εἰς

Νεάπολιν, ἐνθα διωρίσθη ὕστερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Δύο Σικελιῶν ἀντιστράτηγος. Διατελέσας τοιοῦτος μέχρι Φεβρουαρίου τοῦ 1827, μετέβη αὐτέκλητος εἰς Ἑλλάδα καὶ δὴ εἰς Ἑρμιόνην τὸ πρῶτον καὶ συνετέλεσε πολὺ μετὰ τοῦ Ἀμιλτωνος. ὥς ἐκ τῶν προτέρων σχέσεων του μετὰ πολλῶν ἐπληρηγῶν, εἰς τὴν συνδιαλλαγῶν των κομμάτων. Ὑπὸ δὲ τῆς ἐν Τροιζηνί Γ' ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἀνεδείχθη ἀρχιστράτηγος τῶν κατὰ ξηρὰν ἑλληνικῶν δυνάμεων καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ μετὰ τοῦ Κόχραν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Καραϊσκάκη, ἀλλὰ τυχὼν ἐκεῖ πλείστον ἐμποδίων δὲν κατάρθωναι νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκουμένης Ἀκροπόλεως. Ἐδεῖξεν ὁμῶς ἐν τῇ συμφυρᾷ ἐκείνῃ τῆς 24 Ἀπριλίου σπανίαν εὐτολμίαν καὶ σύνεσιν. Ἐπὶ Κυβερνήτου ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοπέδου τῆς Δυτ. Ἑλλάδος καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπανάκτισιν αὐτῆς κυριεύσας τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὴν Ῥόνισσαν. Παραγκωνισθεὶς ὕστερον ὡς ἀγγλόφων, διωρίσθη τῷ 1835 ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας καὶ εἴτα γερουσιαστής, ὅτε καὶ ἐπολιτεύθη φιλελευθέρως καὶ εἰλικρινῶς, ἐπὶ δὲ καὶ στρατηγός, ἣν θέσιν διετήρησεν ὡς ἀρχηγὸς τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως Γεωργίου ὕφ' οὗ λίαν ἐξετιμᾶτο. Ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Μαρτ. 1873. Βίον αὐτοῦ ἐγράψεν ὁ Pool (1880). [Ι.]

Τύανα (τά). Ἀρχαία πόλις κατὰ Ν τῆς Καππαδοκίας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ταύρου παρὰ τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας καὶ παρὰ τὴν νῦν πόλιν Νίγδε. Ἐκ τῆς τοποθεσίας καὶ τῶν τειχῶν τῆς ἦτο ἐκφυρωτάτη κατωκίετο δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους. Αὕτη ἦτο καὶ πατρίς τοῦ φιλοσόφου καὶ θαυματοποιῦ Ἀπολλωνίου, ὅστις μετὰ τὸν θάνατόν του ἐλατρεύετο ἐν αὐτῇ. Μετέπειτα ἐκλήθη Εὐσέβεια καὶ νῦν καλεῖται τουρκιστὶ Κίς ἡ Κιλίς Ἰσσάρ. [Α.Λ.]

Τυδίκη (Tübingen). Πόλις τῆς Βυρτεμβέργης ἐπὶ τοῦ ἄνω Νέκάρ 32 χμ. ΝΔ τῆς Στουτγάρτης, μετὰ 13 000 κατ. Ἐχει διάσημον πανεπιστήμιον, ἰδρυθὲν τῷ 1477 καὶ περιλαμβάνον 6 σχολὰς μετὰ βιβλιοθήκης καὶ πλυσίων συλλογῶν, δουρικτὴν ἀνάκτορον τοῦ 15' αἰῶνος, νῆον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἐν ᾧ εὐρίσκονται οἱ τάφοι πλείστον ἡγεμόνων τῆς Βυρτεμβέργης, δημαρχεῖον οἰκοδομηθὲν τῷ 1455 κλ. [Πς.]

Τυδεύς. Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Κελυδῶνος Οἰνέως. Φανεύσας ἐν θήρᾳ κατὰ λάθος στενὴν συγγενὴν του ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ κατέφυγεν εἰς Ἄργος παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀδράστῳ, οὗ τὴν θυγατέρα Δηϊπύλην ἐλάβεν ὡς σύζυγον, καὶ ἐγέννησεν

ἐξ αὐτῆς τὸν Διομήδη. Ἐκστρατεύσας μετὰ τοῦ Πολυνεΐκου ἐπὶ Θήβας ἠνδραγάθησεν ἐκεῖ ἀλλὰ καὶ ἐτρώθη θανατηφόρως ὑπὸ τοῦ Θηβαίου Μελανίππου. Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀνδρεία του, ὥστε λέγεται ὅτι μόνος ἐρύενυσε 50 ἐνεδρεύοντας κατ' αὐτοῦ, τόση δὲ ἡ σκληρότης του, ὥστε τὴν κεφαλὴν τοῦ τρώσαντος αὐτὸν κομισθεῖσαν διέρρηξε καὶ κατέφαγε τὸν ἐγκέφαλον. Ἐκ τῆς φοικτῆς ταύτης πράξεως ἀπετράπη ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς τοῦ νὰ τὸν καταστήσῃ ἀθάνατον. [Πε.]

Τυλλερίαι (Tuileries, ἐξελληνισμένον εἰς Κεραμεικόν). Ἀνάκτορον τῶν Παρισίων κληθὲν οὕτω διότι ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου κεραμουργεῖου εὐρισκόμενου ἐκτὸς τῆς ζώνης τῶν ἐχυρωμάτων εἰς τὸ Δ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων. Ἀπηρτίετο ἐκ 3 περιπτέρων, συνδεσμένων διὰ σειρὰς οἰκοδομημάτων. Ἦνουντο δὲ αἱ Τ. καὶ μετὰ τοῦ Λούβρου δι' ἄλλων κτιρίων. Τὸ γήπεδον τῶν Τ. ἠγοράσθη τῷ 1518 ὑπὸ Φραγκίσκου Α', ἡ δὲ κατασκευὴ ἤρξατο τῷ 1564 διαταγῇ τῆς Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων ἐπὶ σχεδίων τοῦ Φιλίππερου Δελόρμ καὶ μετ' αὐτὸν τῶν Ἰωάννου Βουλλάν, Δασεωῶ καὶ Λεβὼ (ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ'). Οἱ Ναπολέον Α', Λουδοβίκος Φίλιππος καὶ Ναπολέον Γ' ἐξετέλεσαν πολλὰς τροποποιήσεις. Ὁ κήπος, οὗ ἡ κατασκευὴ ἤρξατο τῷ 1600 ἐπὶ Ἑρρίκου Δ' καὶ ἐπερατώθη ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' ὑπὸ τοῦ Λεωνότ, ἐτροποποιήθη κατὰ μέγα μέρος τῆς ἐκτάσεώς του ἐπὶ τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας καὶ τελευταῖον διὰ τῆς ἐξου τῶν Τ. Αἱ Τ. ἤρξαντο καθιστάμεναι βασιλείας κατοικία ἀπὸ Λουδοβίκου ΙΕ'. Κατὰ τὴν δημοκρατίαν τοῦ 1792 ἐν αὐταῖς συνεκροτοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῆς Συντακτικῆς καὶ εἴτα αἱ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἀρχαίων. Τῷ 1800 ὁ πρῶτος ὑπάτος ἐγκαθιδρύθη ἐν αὐταῖς, ἐκτοτε δὲ κατοικοῦντο διαρκῶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ τῶν Παρισίων τῇ 10ῃ Αὐγούστου (ν.) 1792, τῇ 28ῃ Ἰουλίου 1830 καὶ τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου 1848, ἐπυρπολήθησαν δὲ τῇ 24ῃ Μαΐου 1871 κατὰ τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ τῆς Κοινότητος καὶ τοῦ στρατοῦ τῶν Βερσαλλίων, τὰ δὲ ἐρείπια αὐτῶν κατηδαφίσθησαν τῷ 1882.

Τυλέδρανα. Βλ. Κερκοπίθηκοι.

Τύλλη (Tulle). Πόλις τῆς Γαλλίας πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Κορρέζη ἐπὶ τοῦ Κορρέζη μετὰ 12 981 κατ. Εἶναι ἔδρα ἐπισκοπῆς καὶ ἔχει μητροπολιτικὸν ναὸν τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ποικίλην δὲ βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. [Πε.]

Τύλλιοι. Ὄνομα γένους πατρικίων τῆς Ῥώμης, ἐνωρίτητα ἀποσβεσθέντος. Ὁ τερον γένος, ἀλλὰ πληθειῶν, εἰς ὃ ἀνῆκε καὶ

ὁ Κικέρων, κατήγετο ἐξ Ἀρπίνου. [Θ.Μ.]

Τύλλιος. Βλ. Σέρβιος Τύλλιος.

Τύλλος (Tullus Hostilius). Γ' βασιλεὺς τῆς Ῥώμης κατὰ τὴν παράδοσιν (671-640 π. Χ.), ὅστις ἔκαμε δύο κατὰ τῆς Ἀλβας πολέμους, ὧν ὁ μὲν πρῶτος διακρίνεται διὰ τὴν μονομαχίαν τῶν Ὀρατίων καὶ Κουριατίων, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἀλβας ἣν ἀπεφάσισε συνελεῖν γενομένης προδοσίας κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ διακατόρο: τῆς Μεντίου Σουρτίου. Ὁ Τ. καυπάταξεν ἐπίσης τοὺς Φιδηνάτας καὶ τοὺς Οὐνεντανούς, καὶ ἐξωλόθρευσε τοὺς Σαβίνους. Ἐφρονεῦθη κεραυνεβοληθεὶς καθ' ἕν χρόνον ἐτέλει θυσίαν πρὸς τὸν Δία ἐνεκεν, ὡς λέγουσι, παραλείψεων τινῶν κατὰ ταύτην.

Τυλόποδα. Οἰκογένεια τῶν Μυρκαστικῶν ζώων, ἥτις ἔχει ἐπὶ τοῦ τυλώδους πέλματος τῶν ποδῶν μικρὰς ἐπλάς ἢ μᾶλλον ὄνυχας, 6 τομεῖς ἐν τῇ κάτω σιαγόνι, τὰ δὲ ἀνω χεῖλος τριχωτὸν καὶ ἐσθισμένον. Τὴν οἰκογένειαν ταύτην ἀντιπροσωπεύει ἡ κάμηλος (βλ. λ.). [Φ.Ι.]

Τύλος. Μικρὸς, σκληρὸς, περιγράφτος ὄγκος σχηματιζόμενος ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος ἀλλαχοῦ τε καὶ κυρίως ἀνωθεν τῶν ἀρθρώσεων τῶν φαλάγγων τοῦ ποδὸς καὶ μεταξὺ τῶν δακτύλων τοῦ ποδός. Γεννῶνται εἰ Τ. ἐξ ὑπερπλασίας τῶν ἐπιδερμικῶν κυττάρων πληθυνομένων καὶ διατιθεμένων κατὰ στρώματα ἐπ' ἀλλήλα ἐν σημείοις περιγράπτοις ὡς ἐκ τῆς κατ' αὐτὰ ἐξασκουμένης ὑπὸ τῶν στενῶν ἢ καὶ κακῶς κατεσκευασμένων ὑποδημάτων σφοδρᾶς πίεσεως. Τὸ ὅλον τοῦ ὀγκίσκου ἐκ τοῦ βᾶθους διελαύνεται: ὑπὸ θηλομόρφου καὶ ἀγγειοδριθεὺς προσεκτάτως, ἥτις κυρίως ἐν καιρῷ ὕγρας πίεσεως ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς πῆριξ ἀναίσθητου μάξης τοῦ Τ. διογκουμένου γεννᾷ ἀλγηδόνας, πάλαις ἀποβαινούσας ἀσφρήτους. Οἱ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας χρῆσιν ποιοῦμενοι εὐρυχώριον ὑποδημάτων κατὰ γενικὴν κανόνα εἶναι ἀπηλλαγμένοι τοῦ ἀπὸ τῶν Τ. δεινοῦ. Πολυλαὶ φαρμακευτικαὶ οὐσαὶ παρεσκευάσθησαν ὡς εἰδικαὶ κατὰ τῆς ἐξαλείψεως τῶν Τ. Ὁ ἀσφαλέστερος καὶ λογικώτερος τρόπος πρὸς ἐξάλειψιν αὐτῶν εἶναι ἡ χρῆσις εὐρυχώριον καὶ μαλακῶν ὑποδημάτων, ἡ ἐκτομὴ κατὰ διαλείμματα τῶν Τ. καὶ ἡ ἀπόψυξις μετὰ μαλάκυνσιν αὐτῶν ἐν θερμῷ ὕδατι. [Ρ.Ν.Β.]

Τυλώδες σῶμα. Βλ. Ἐγκέφαλος.

Τυμπανικός ἦχος καλεῖται ἐν τῇ ἐπιχρῶσει καὶ ἀκροάσει ἐκείνου οὗ ἀντιλαμβάνομεθα πληττοντες ἐπὶ τοῦ ὠρακος ἀτόμου πάσχοντος ἀπὸ πνευμονικοῦ ἐμφυσηματος ἢ πνευμοθώρακος καὶ ὅστις ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ τυμπάνου πληττομένου ἐκπεμπόμενον. Σημαίνει δὲ ὑπεραύξησιν τῆς

ηχητικότητα του πνεύματος ως εκ της αύξησης της του αέρος τάσεως ἐν ταῖς πνευματικαῖς κυψελίσιν ἢ ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἀερῶν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ ὑπεζωκώτος.

Τυμπανισμός. Βλ. Μετεωρισμός.

Τύμπανον ἐλέγετο κατὰ τὴν ἀρχαίότητα μουσικὸν ὄργανον ξύλινον ἢ μετάλλινον ἡμισφαιρικῶς κοῖλον, ἢ κοιλότης τοῦ ἑαυτοῦ ἐκαλύπτετο διὰ τεταμένου δερμάτος, ὅπερ ἐτύπτετο διὰ ῥυλίου ἢ τῆς χειρός. Βραδύτερον τὸ σχῆμα τοῦ Τ. ἐτροποποιήθη εἰς ξύλινον ἢ μετάλλινον κρίκον, φέροντα ἐπὶ τῆς μίας βάσεως τὸ δέσμα, κατὰ δὲ τὴν περιφέρειαν διάστρον μετάλλια κροτούντα· τὸ σχῆμα τοῦτο σώζεται ἐν τῷ σημερινῷ ταμπούρνη. Ταῦτα ἐπαίζοντο εἰς βαρχικάς ἰδέας πανηγύρεις ὑπὸ τυμπανιστῶν, αἵτινες τυμπανίζουσαι ὠρχοῦντο καὶ ᾄδον ἅμα. Ἐν τοῖς ὑπερτον τοῦ Τ. προσέλαβεν τὴν σημερινὴν μορφήν καθ' ἣν ἀποτελεῖται ἐξ εὐρέως κοίλου κυλίνδρου ξυλίνου ἢ δρεγαλκίνου, εὐ τὸ ἄνοιγμα κλείεται· ἀμφότερῳθεν διὰ μισγῶν δυναμένων διὰ καταλλήλου συσκευῆς νὰ ἐνταθῶσι μᾶλλον ἢ ἥττον. Ἡ ἄνω μισγὴ τύπτεται διὰ δύο ξύλων ὧν τὸ ἕτερον ἀκρὸν ἔχει σχῆμα σφοίρας, παρὰ δὲ τοῖς μεγάλους Τ. δι' ἑνὸς κοπᾶντου χονδροῦ· ὑπὲρ δὲ τὴν ἑτέραν μισγὴν εἶναι τεταμένη χορδή, ἣτις δονουμένη προξενεῖ καὶ αὐτὴ ἴδιον κρότον, ὅτε τύπτεται ἢ ἄνω. [Ἐγ.]

Τύμπανον ἀκουστικόν. Βλ. Ἀκοή.

Τυμφαίων ὁ ἦμ ο ς. Ἀνῆκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαμπάκας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 17 χωρίων ἐχόντων ὅμοῦ 4 289 κατ. Πρωτ. εἶναι ὁ Κονιτικός. [Μ.Σ.]

Τυμφηστός. Ὁρος ἐν Φθιώτιδι μεταξὺ Οἰτῆς καὶ Πίνδου, ἐφ' οὗ πηγάζει ὁ Σπερχειός. Ὁ ὄρη. Τ. ἔχει 15 χωρ. καὶ 5 922 κ.

Τύνδαλ (Ἰωάννης Tyndall). Ἀγγλος φυσιοδίφης, γενν. τῷ 1820 ἐν Leighlin-bridge τῆς Ἰρλανδίας καὶ ἀποθ. τῷ 1893 ἐν Haslemere τῆς Ἀγγλίας. Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἔκαμεν ἐν Γερμανίᾳ, τῷ δὲ 1848 ἐδημοσίευσεν ἀξιοσημειώτον ἔργον περὶ τοῦ διαμαγνητισμοῦ καὶ τῶν ἡλεκτροπτικῶν ιδιοτήτων τῶν χυσαλλῶν. Τῷ 1853 διωρίσθη τῇ προτάσει τοῦ Φαραδοῦ καθηγητῆς ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λονδίνου, ἣν θέσιν διετήρησε μέχρι τοῦ 1887. Ὁ Τ. κατεπολεμήθη μανιωδῶς ὡς πρὸς τὰς φιλοσοφικάς αὐτοῦ δοξασίας ὑπὸ τῶν ὀρθόδοξων, ὅπερ ἐπύκρυνε τὰς τελευταίας του ἡμέρας. Τὰ κυριώτερα αὐτοῦ ἔργα, ἅτινα πολὺ ἐκτιμῶνται καὶ μετεφράσθησαν καὶ διεδόθησαν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, εἶναι : ὁ Ἥχος, τὸ Φῶς, Σημειώσεις περὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ κτλ. καὶ πρὸ πάντων οἱ Παγῶνες τῶν Ἀλ-

πειων, ὅπερ οἱ γεωλόγοι θεωροῦσιν ὡς ἀριστοῦργημα παρατηρητικότητος. [Πς.]

Τυνδάρως. Πρωτότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Οἰθάλου καὶ τῆς Βατείας. Ἐκθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰπποκόωντος κατέφυγεν εἰς Αἰτωλίαν παρὰ τῷ Θεσπίῳ, οὗ τὴν θυγατέρα Λήδαν ἐνυμφεύθη, σκῶν ἐξ αὐτῆς τέκνα τὸν Κάστορα, τὴν Κλυταίμνηστραν, τὴν Φιλονόην, τὴν Τιμάνδραν, τὴν Ἑλένην καὶ τὸν Πολυδεύκην, εἰ καὶ τὰ τελευταῖα θεωροῦνται καὶ τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Τὰ τέκνα ταῦτα εἰσὶν οἱ λεγόμενοι Τυνδαρίδαι. Εἰς τὴν βασιλείαν ὁ Τ. ἐγκατεστάθη αὐθις ὑπὸ τοῦ Ἑρακλέους, ὅτε δὲ οἱ Διόσκουροι κατηγορήθησαν μεταξὺ τῶν θεῶν, παρέδωκε τὸν ὄρον ἐς τὸν σύζυγον τῆς Ἑλένης Μελέαον. [Πς.]

Τυνδαρίς καὶ Τυνδαρίον. Ἀρχ. πόλις παρὰ τὸν ἐμώνυμον λιμένα καὶ ἀκρωτήριον κατὰ τὰ Β παρὰλία τῆς Σικελίας. Ἰδρύθη ὑπὸ Ἑλλήνων Μεσσηνίων καὶ Ἀσκρῶν τῆς Ἰταλίας ἐπὶ Διονυσίου τοῦ πρεσβυτέρου. Καταποντισθέντος ὑπερὸν μέρους τῆς πόλεως ἐπῆλθεν ἡ παρακμὴ αὐτῆς. Παρ' αὐτὴν συνέβη μάχη τοῦ Ῥηγούλου κατὰ τὴν Καρχηδονίων τῷ 257 π. Χ. [Πς.]

Τυνησία ἢ Ἑγεμονία τῆς Τύνιδος. Κράτος τῆς Β Ἀφρικῆς μεταξὺ Ἀλγερίου Δ, Σαχάρας Ν, Μεσσηνίου Δ καὶ Β, μετ' ἐπιφανείας 100-120 000 τχμ. καὶ 1·2 ἑκατομ. κατ. Μαύρων, Βερβέρων, Ἀράβων, Ἰουδαίων, Τούρκων, Νέγκρων καὶ 25 000 περίπου Εὐρωπαίων. Εἰς τὰ Β ἢ χώρα εἶναι δρεινή, εἰς δὲ τὰ Δ καὶ τὰ Ν πεδινὴ καὶ ἀμυώδης, ὅπου καὶ πλεῖστοι ἄγρεις. Δι' αὐτὰ εἶναι δυσπρόσιτοι. Πόλεις ἔχει ἐκτὸς τῆς Τύνιδος τὸ Σαξέ, τὴν Βιζέρταν καὶ τὸ Καίρουαν. Παράγει μέλυθρον, χαλκόν, μάρμαρα, σιτηρά, βαρικὰ φυτά, ἐλαίας, φοινίκας κτλ., βιομηχανίαν ὅμως ἔχει μετρίαν. Ἡ Τ. εἶναι ἡ χώρα τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνας, ἐπὶ δὲ Ῥωμαίων ἀπήρτιζε τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Βυζακηνῆς. Ἀκολούθως περιῆλθεν εἰς τοὺς Βανδάλους, τὸν Ἰουστινιανόν καὶ τοὺς διαδόχους του, τῷ δὲ 649 εἰς τοὺς Ἀράβας ὑπὸ διαφόρους τούτων δυναστείας. Τῷ 1574 κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἔκτοτε δὲ διωκεῖτο ὑπὸ βεηδίων μέχρι τοῦ 1705, ὅτε ὁ ἐκ τούτων Χουσεῖν βέν Ἀλῆς ἐσφατερίσθη τὴν ἐξουσίαν καὶ ἱδρύσε τὴν νῦν δυναστείαν, ἣτις βαθυμὲν κατέστη ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς Πύλης ὡς ἀπὸ τοῦ 1782-1814. Τῷ 1881 τέλος, κατόπιν βραχείας πολέμου, προκλήθέντος ἕνεκα τῶν συμμοχλῶν τῆς φυλῆς τῶν Χρουμίρων μετὰ τῶν Γάλλων ὁ πρῶτον βέης Μωάμεθ-ἑς-Σαδὼκ ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὴν γαλλικὴν προστασίαν κατὰ τὰς συμ-

δόσεις τῆς 12 Μαΐου 1881 καὶ 22 Ἀπριλίου 1882, ἔκτοτε δὲ εἰς ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας διειθύνει τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις, τοῦ βῆθ' ἔχοντας τὴν ἄλλην διοίκησιν.

Τύνης (ἡ, καὶ ὁ Τύννης, κοινῶς Τούνεζι). Πόλις τῆς Β' Ἀφρικῆς πρωτεύουσα τῆς Τυνησίας, ἐπὶ τῆς Μεσογείου εἰς τὸ βαθὺς πλατέος κόλπου, μετὰ 130 000 κατ., ὧν 39 χιλ. Ἰουδαῖοι καὶ 25 χιλ. Χριστιανοί. ἔχει ἀκρόπολιν, ἐξοὺς στενάς καὶ ἀκαθάτους, ὡραίον μαυριτανικὸν ἀνάκτορον τοῦ βῆθ', λεγόμενον Kasbah, εὐρύχωρον ἐμπορικὸν λιμένα, βιομηχανίαν δὲ ἐλαιοποιικῶν, μεταξωτῶν, φαιών κλ. καὶ διεξάγει: λιανὴν ζωήρην ἐμπορίον. Ἡ σημερινὴ τῆς Τ. ὑφισταμένη καὶ ἐπὶ Κορχηδονίων ἀρχεται ἀπὸ τῆς παρὰ τῶν Ἀράβων (897) καταστροφῆς τῆς γείτονος Κορχηδόνος. Αὕτη ὑπῆρξεν ὁ σκοπὸς τῆς τελευταίας σταυροφορίας, παρ' αὐτὴν δὲ ἀπέθανε ἐκ πανώλους καὶ ἐτάφη (1270) ὁ ἄγ. Λουδοβίκος. [Πς.]

Τυπαῖον ὁ ρ.σ. Τυπὸν ἀπεναντι τῆς ἀρχαίας Πίσης ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Ἀλφειοῦ ὁχθῆς. ἀρ' οὐ ἐκρήμνιζεν τὰς γυναῖκας, ὅσαι ἤθελον τελεμεῖσαι τὰς ἐμμανισθῶσιν εἰς τοὺς ἀπηγορευμένους εἰς ταύτας Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας· ὁ θεὸς δὲ θυμῶς οὕτως φαίνεται ἐν οὐδέποτε ἐξηγημένῳ.

Τυπάλδος (Ἰούλιος Τ. Πρετεντέρης). Ἑλλήν ποιητὴς, γενν. ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας τῷ 1814 καὶ ἀποθ. τῷ 1883. Ἐσπούδασε τὰ Νομικὰ ἐν Ἰταλίᾳ, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν Ἑπτανήσον εἰσῆλθεν εἰς τὸν δικαστικὸν κλάδον καὶ ἐφασσεν εἰς τὸν βαθμὸν μέλους τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς δικαιοσύνης· ἀπὸ τοῦ 1842-47 ἐξεῖδωκεν ἐν Κερκύρᾳ καὶ νομικὸν περιοδικόν. Ἀνέκαθεν δὲ ἐθυσίαζε ταῖς Μούσαις καὶ τὰ ποιήματά του δημοσιεύμενα τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς ἐγένοντο γνωστὰ καὶ δημοφιλέστατα πρὶν γνωσθῇ αὐτὸ τὸ ὄνομα του. Συλλογὴ αὐτῶν ἐδημοσιεύθη τῷ 1856 ἐν Ζακύνθῳ, πλείστα δὲ ἄλλα ἐξηκολούθησε δημοσιεύων ὁ ποιητὴς ἐν περιοδικῶν, ὧν ὅμως δὲν ἐγένετο συλλογὴ. Κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου του ἐτῆ ἀπεσύρθη εἰς Φλωρεντίαν καὶ κατέγιγεν εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἀπελευθερωθείσης Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσσου, ἧς καὶ ἐξεδόθησαν ἄσματα τινὰ ἐν περιοδικοῖς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκ τῶν γνωστοτέρων ποιημάτων εἶναι τὰ ἐπιγραφόμενα Ἡ φυγὴ, Τὰ δύο λουλούδια, Τὸ παιδί καὶ ὁ Χάρως, Ἡ καταδίκη τοῦ Κλέστη, Ὡς ἡ ἐπιγραφή των ἐλκοῖ ἐν τῷ Τ. ἦτο ὁδοὸς τῆς λαλομένης καὶ οὕτως εἰπεῖν μνητῆς τῆς δημώδους ποιήσεως, ἧς τὸ πνεῦμα εἶχεν οἰκαιοποιηθῆ θαυμασίως. Τὴν ὁρθοτάτην περὶ αὐτοῦ κρίσιν ἐδημοσίευσεν ὁ Βράϊλλας ἐν τῇ

Πανδύρῳ τοῦ 1859, λέγων ἐν τῇ ποιήσει τοῦ εἶναι ἀπόρροια γνησίας ποιητικῆς ἐμπνεύσεως, ἡθικώτατον ἔχουσα χαρακτηρισμὸν, ἐκφράζουσα τὴν ἀλήθειαν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀτομικῶν γεγονότων, ὅσα χορηγοῦνται τῇ ὕλῃ εἰς τὴν ποιητὴν τοῦ ἀποτελοῦσι τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὑπόστασιν δι' ἐννοιῶν παθῶν καὶ εἰκόνων καταλλήλων πάντοι καὶ ἐντέχνων προσεχισμένων εἰς αὐτὴν καὶ διὰ ποιητικῆς φράσεως καὶ στοιχευμένης, αἰτινες αὐθερμήτως ἐξερχόμεναι ἐκ τῆς ἀενάου καὶ καθαροτάτης πηγῆς τῆς δημώδους ποιήσεως, ἔλαβον διὰ τῶν μελῶν τοῦ ποιητοῦ τὴν ἐντέχνην ἐκείνην ἐπεργασίαν δι' ἧς θύναται νὰ κατασταθῇ σὺν ἑυχερῶς καὶ ἐναρμυνίον ἔργον τῆς μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡμετέρας ἀνεγεννημένης ἐλληνικῆς ποιήσεως. [Π.Β.]

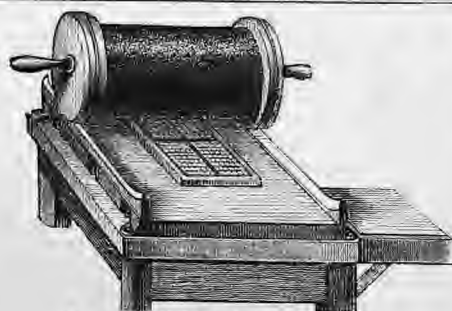
Τυπανέαι. Ἀρχ. πόλις τῆς ἡλείκης Τριφυλίας, ἧς τὰ ἔρειπια ἀναζητοῦνται κατὰ τὴν βουνώδη γῶραν τὴν πρὸς τῶν χωρίων Γρέκα καὶ Μάξι τοῦ δήμου Σκιλλεῦντος. [Γ.Πδ.]

Τυπικόν καλεῖται ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι 1) τὸ καταστατικὸν μνηστῆς ἢ μοναχικῆς κοινότητος διδόμενον ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἢ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς· 2) ἐκκλησιαστικὸν βιβλίον περιέχον λεπτομερεῖς ἐδηγίας περὶ τοῦ τρόπου λειτουργίας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, αἶον τοῦ ἁγ. Σάββα διὰ τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ (ἐπίσκοπος ἐκδ. ἐν Ἑνετίᾳ 1600 κ.ε.), τὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (ἐκδ. ἐπισκόπως τῷ 1851), τὸ τῶν μονῶν τῆς Ἀθῶ καὶ τῆς τοῦ Σινᾶ ἅτινα δὲν ἐξεδόθησαν ἀκόμη διὰ τοῦ τυπου. — Τ. τῆς ὁμολογίας καλεῖται ἐν τῶν συμβολικῶν βιβλίων τῆς Λουθηρανῆς ἐκκλησίας, ἐπεὶ μετὰ πολλὰς μεταρρυθμίσεις ἔλαβε τὴν ἐκκλησιαστικὴν μερὸν τοῦ τῷ 1577, συνταχθέντος ὑπὸ διαφόρων θεολόγων συνελθόντων ἐν τῇ μονῇ Bergen πλησίον τοῦ Μαγδεβούργου. Περιέχει τὴν αὐτογράφωτον χαρακτηριστικὴν Λουθηρανῆς διδασκαλίαν, ἀνεγνωρισθῆναι ὡς ἐπίσημον εἰς πλείστας θὰς ἡγεμονικὰς αἰτίας ἐδόθησαν τὴν ὁρθοδοξικὴν μεταρρύθμισιν. [Ἐγ.]

Τυπογραφικὴ τέχνη ἡ τυπογραφία. Ὁ μηχανικὸς πολλαπλασιασμὸς κειμένου διὰ κινητῶν στοιχείων, αἵτινα συνθέμενα ἀποτυπώνονται συνήθως ἐπὶ χαρτοῦ διὰ γράματος ὡς ἐπὶ πλείστον μελανός (τυπογραφικῆς μελάνης). Τῆς προηγίτου ἡ ξυλογραφία (βλ. λ.) ἐξ ἧς ἀνεπτύχθη. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 18 αἰῶνος ἐτυπώνοντο ἐν Εὐρώπῃ (πολὺ δὲ πρότερον ἐν Κίτῳ) οὐ μόνον εἰκόνες ἀλλὰ καὶ κείμενα ἀπὸ ξυλίνων πινάκων, σφύζονται δὲ ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐντύπων καὶ μάλιστα



1. Ξαροπιστήριον.



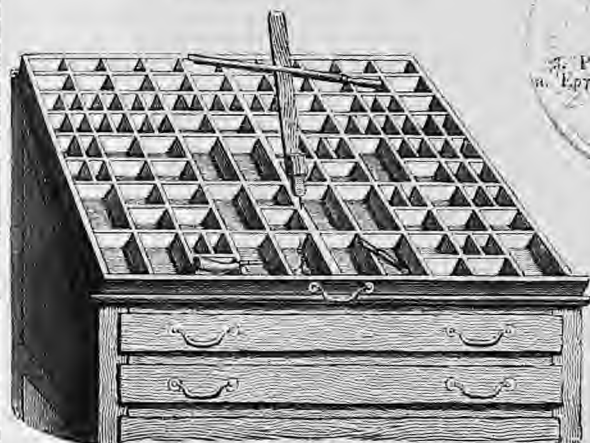
2. Μελανωτήριο διὰ δοκίμια.



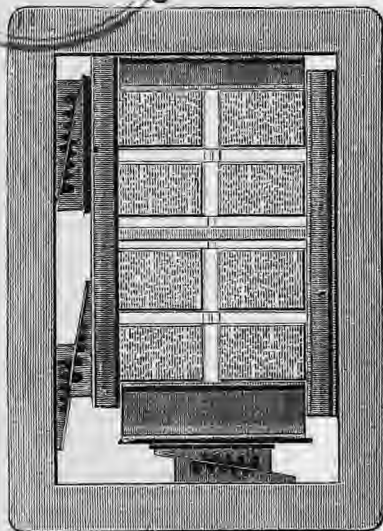
3. Ροκανητική μηχανή.
α. Εργαλείον πρὸς λείανσιν.
β. Στροφάκις.



4. Συνθετήριον.



5. Στοιχειοθήκη.



6. Πλαίσιον.



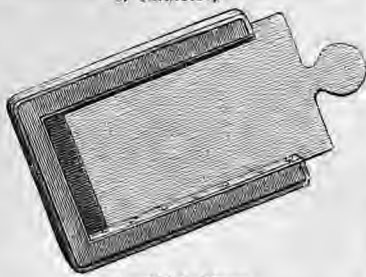
7. Ἑρμάριον.



8. Λαβίδιον.



9. Οπισός.



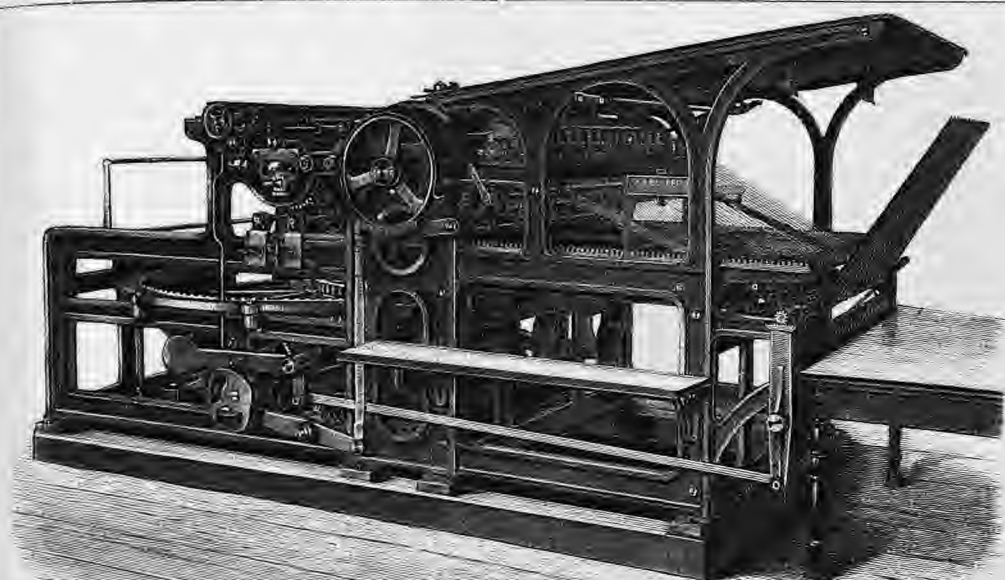
10. Σελιδοθήκη.

Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν.

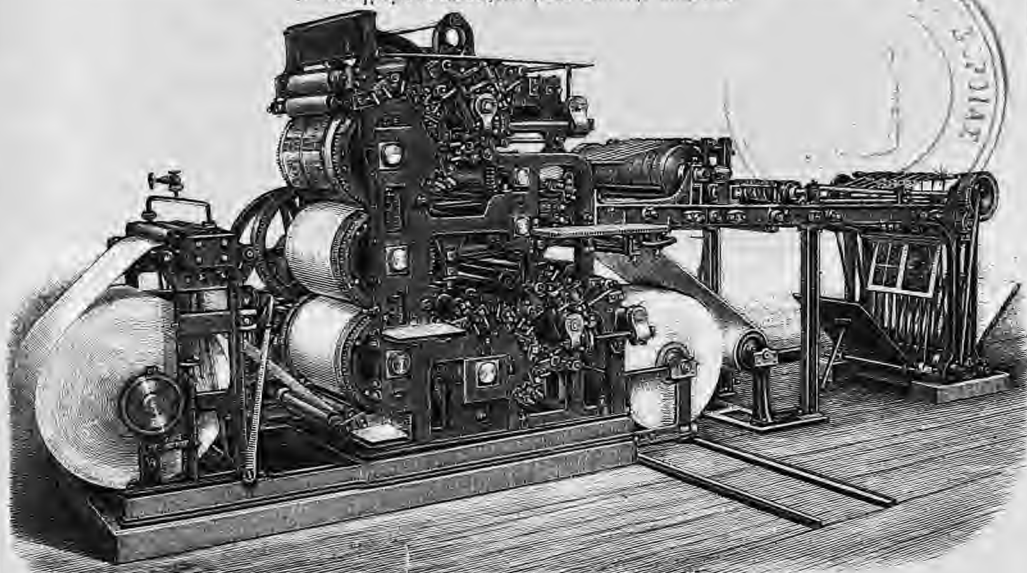
Ἄρθρον Τυπογραφία.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

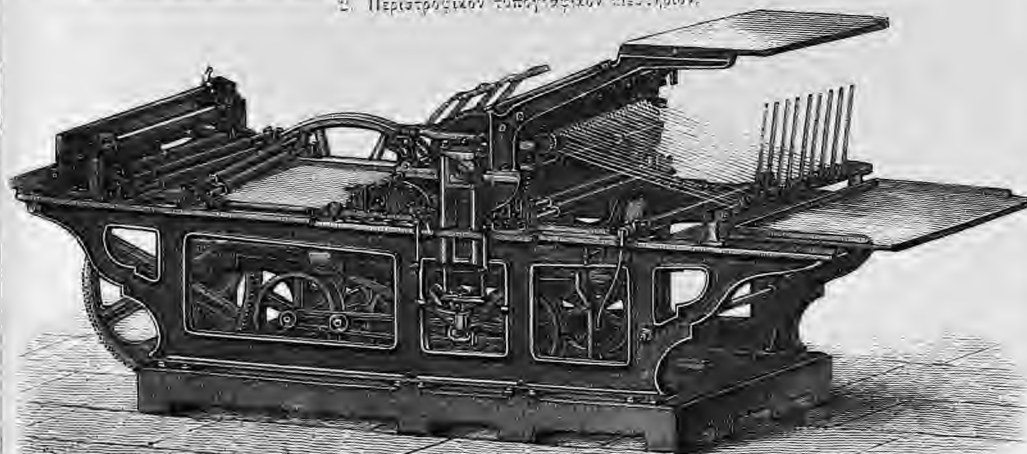
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΠΙΕΣΤΗΡΙΑ.



1. Τυπογραφικόν πιεστήριον μετὰ κυλινδρῶν κινήσεως.



2. Περιτροφικόν τυπογραφικόν πιεστήριον.



3. Λιθογραφικόν πιεστήριον.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καὶ ἀποτελούντων ἐλέγκτρα βιβλία. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο εἶχε τὸ μέγα ἐλάττωμα ὅτι διὰ τὴν ἐκτύπωσιν παντὸς καίμενου ἔδει νὰ γλυφθῇ τοῦτο εἰς τὴν ἑυλίαν (πιζίνην) πλάκα, ἐνῷ χωριστοὶ κινητοὶ χαρακτήρες ἤθύναντο νὰ χρησιμοποιηθῶσιν εἰς ἀφορώ-
 τατα ἔργα, συντιθέμενοι ἐκ νέου. Τὴν σπου-
 δαίαν ταύτην ιδέαν συνέλαβε καὶ ἐξετέλε-
 σεν ὁ Ἰω. Γούτεμπεργ (βλ. λ.). Οὗτος κα-
 ταγινόμενος περίπου ἀπὸ τοῦ 1436 εἰς δο-
 κίμας πρὸς ἐφεύρεσιν καταλλήλου τρόπου
 τῆς κατασκευῆς κινητῶν στοιχείων, συνη-
 ταιρίσθη τέλος τῷ 1450 μετὰ τοῦ ἐν Μα-
 γεντῇ Ἰω. Φούστ, μεθ' οὗ κατεσκεύασε τὸ
 πρῶτον ἔργον τῆς κυρίως τυπογραφικῆς
 τέχνης, ἐκδοσιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς (ἔχουσαν
 36 στίχους κατὰ σελίδα)· ἀπεδείχθη δὲ
 ἐσθάτως, ὅτι ἦδη πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τὰ
 στοιχεία ἦσαν μετὰλλινα, γυτὰ ἐκ μολύ-
 βδου τῇ βοτρίᾳ τύπου ἢ μήτρας. Ἐκτοσε
 ὁλίγον κατ' ὀλίγον διεδόθη ἡ νέα τέχνη ἐν
 Γερμανίᾳ, ὅπου ἰδρύθησαν τυπογραφεῖα μετὰ
 τὸ ἐν Μαγεντῇ ἐν Στρασβούργῳ (1460),
 Βαμπεργῇ (1461), Κολωνίᾳ (1466), Βασι-
 λεῖᾳ (πρὸ τοῦ 1471), Δόδρυστῳ (1468),
 Οὐλμῇ (1469), Νυρεμβέργῃ (1470) κλ., κυ-
 ρίως ὁμοῦ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἀπὸ τοῦ
 1465 εὐρίσκειται τυπογραφεῖα ἐν Ρώμῃ καὶ
 Ἐνετῇ· ἡ τελευταία αὕτη ἐμπορικωτάτη
 πόλις ἐγένετο καὶ κέντρον τῆς Τ., γνωρι-
 ζομένη δὲ ἐκ τοῦ 16' αἰῶνος τὰ ὀνόματα
 περίπου 250 τυπογραφείων αὐτῆς, ὧν περι-
 σημότερον κατέστη τὸ τῶν Ἀλδων (βλ.
 Μανουῖος). Ἐν Ἰσπανίᾳ ἰδρύθη τὸ πρῶτον
 τυπογραφεῖον τῷ 1474 ἐν Βαλεντίᾳ, ἐν Γαλ-
 λίᾳ δὲ τῷ 1469 ἐν Παρισίῳ· οἱ Παριῖοι
 ἔλαβον εἰτα πλὴν τῆς Λυὸν μεγάλην ση-
 μασίαν καὶ διὰ τὴν βίβλιωσιν. Εἰς τὰς
 Κάτω γῶρας διεδόθη ἡ τέχνη ἐκ Κολωνίας,
 τὸ δὲ πρῶτον ἐντυπον β βλίσιν ἐξεδόθη ἐκεῖ
 (ἐν Οὐτρέχτῃ) τῷ 1473, καὶ τότε παραδόσεις
 τῆς ἀποδίδει τῷ ἐν Ἀρλεμ Κόστερ τὴν ἐφεύ-
 ρεσιν τῆς Τ. καὶ ἐμυλῇ περὶ ἔργου ἐκτετυ-
 πωμένου δῆθεν ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1423 ἦν.
 Συνελόντι εἰπεῖν, ἡ Τ. ἦδη κατὰ τὴν 16'
 αἰῶνα διεδόθη ἀνὰ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώ-
 πην, γνωρίζονται δὲ ἐκ τῆς πρώτης ταύτης
 περιόδου τὰ ὀνόματα περ. 1000 τυπογράφων
 καὶ ὑπολογίζεται ὅτι ἐξεδόθησαν ἐντὸς αὐτῆς
 περ. 30 χιλ. ἔργα. Οἶκοθεν ἐννοεῖται ὅτι
 τὰ πρῶτα ἐντυπα ἐμμοῖνοντο ὡς πρὸς τοὺς
 χαρακτήρας τοὺς τῶν χειρογράφων μᾶλλον
 ἢ ἥτιον πιστῶς. Τοῦτο δὲ παρατηρητέον καὶ
 διὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἑλληνικῶν ἔργων, ἐξ ὧν
 πρῶτον ἡ τοῦ Λαοκάρως γραμματικὴ ἐπι-
 λαπασιανή διὰ τοῦ τυπου (α' ἐκδ. 1476 ἐν
 Μιλάνῳ). Ἀρχικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλαι δια-
 κριτικαὶ ἐξετελούντο τὸ κατ' ἀρχὰς συνή-
 θως διὰ τῆς χειρὸς, διὰ καὶ εἰς πολλὰ τῶν
 πρώτων ἐντύπων βιβλίων ἢ θέσις τῶν ἀρ-

χικῶν στοιχείων εὐρηται κενή. Περὶ τῶν
 πρώτων τούτων ἐντύπων βιβλίων βλ. καὶ
 Παλαιότυπα. Ὡς περιφήμους τυπογράφους
 τῶν κατόπιν χρόνων ἀναφέρονται τοὺς Στε-
 φάνους ἐν Παρισίῳ καὶ τοὺς Ἑλζεβίρους
 ἐν ταῖς Κάτω Χώραις, ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων
 τοὺς ἐν Παρισίῳ Δ δόττους.

Ἡ εἰσαγωγή τῆς Ἑλληνικῆς Τ. ἐν Ἀνα-
 τολῇ ἐγένετο τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1627, ἰδρυ-
 θέντος ὑπὸ τοῦ Κεραλλῆνος Νικοδήμου Με-
 ταξᾶ τῇ προτροπῇ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρως
 τοῦ πρώτου τυπογραφείου ἐν Κωνσ/πόλει·
 πλὴν ὀλίγον διαρκέσαντος. Μετὰ τοῦτο Β'
 τυπογραφεῖον ὑπῆρξε τὸ περὶ τὰ ἔτη 1734-
 1765 ἐν Μοσχόπολει τῇ καταστροφῇ τῷ
 1780, Γ' τὸ ἐν Κων/πόλει ἀπὸ τοῦ 1746-
 1767, Δ' τὸ ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τινος Μάρκου
 διεθυνόμενον τῷ 1764, Ε' τὸ ἐν Ἀθῶ τῷ
 1759 ἰδρυθὲν ὑπὸ Κοσμᾶ τοῦ Ἐπιδουρίου
 καὶ διεθυνόμενον ὑπὸ Δοῦκα Σωτήρι, Σ'
 τὸ ἐν Κωνσ/πόλει ἰδρυθὲν τῷ 1798 καὶ
 διεθυνόμενον ὑπὸ τινος Ἀρμενίου Πογῶς
 Ἰωάννου, Ζ' τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἐν ἔτει 1798,
 Η' τὸ διαταγῇ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου
 τοῦ Ε' συσταθὲν τῷ 1798 πατριαρχικόν,
 ὅπερ ὑπὸ διαφόρων ἐπωνυμιᾶς διατηρήθη
 μέχρι τοῦ 1821, Θ' τὸ ἐν Ζακύνθῳ 1809,
 Ι' τὸ ἐν Κουκλουτζᾷ χωρίῳ παρὰ τὴν Σμύρ-
 νην τῷ 1813, ΙΑ' τὸ ἐν Κυθωνίᾳ τῷ
 1818 διεθυνόμενον ὑπὸ Κ. Τόμπρα, ἐκπαι-
 δευθέντος ὑπὸ τοῦ Διδότου, καὶ ΙΒ' τὸ ἐν
 Χίῳ τῷ 1820, ἅτινα ἀμφοτέρω διατηρήθη-
 σαν μέχρι τῆς καταστροφῆς τῶν οἰκείων
 πόλεων. Ταῦτα ἦσαν τὰ ἐν ταῖς Ἑλληνι-
 καῖς χώραις ὑφιστάμενα τυπογραφεῖα μέχρι
 τοῦ 1821. Ὁ Κ. Τόμπρας διαφυγὼν τῆς
 καταστροφῆς τῶν Κυθωνίων, ἀνέλαβεν ὕστε-
 ρον τὴν διεύθυνσιν τῆς πρώτης ἐν τῇ Ἐλευ-
 θέρᾳ Ἑλλάδι ἐκδοθείσης ἐφημερίδος ἐν Κα-
 λόμας τῷ 1821. (Ἰδε Π. Δάμπρον ἐν
 Χρυσάλλιδι 1865-1866, Πανδώρα τομ. ΙΗ'
 καὶ ΙΘ' καὶ Παρνασσῷ τομ. Β'). Πλὴν τού-
 των πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἤκμαζεν τὸ ἐν
 Ἰασιῶ ἀπὸ τοῦ 1680 περίπου καὶ τὸ ἐν Βου-
 κουρεσίῳ ἀπὸ τοῦ 1690 τυπογραφεῖον.

Ὡς πρὸς τὸ τεχνικὸν μέρος περιοριζό-
 μεθα εἰς τὴν σύντομον περιγραφὴν τῶν ἐν
 τῷ συνημμένῳ πίνακι Τυπογραφικᾷ κυριω-
 τέρων ἐργαλείων. Τὰ στοιχεῖα κεῖνται ἐν
 ταῖς στοιχειοθήκαις (ἔρ. 5) ἐν ὀρισμένῃ
 τάξει, οὐχὶ κατὰ τὸ ἀλφάβητον ἀλλὰ μάλ-
 λον ἢ ἥτιον πλησίον πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ
 στοιχειοθέτου ἀναλόγως πρὸς τὴν συχνό-
 τητά αὐτῶν ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ καίμενου. Ὁ
 στοιχειοθέτης ἔχων πρὸ αὐτοῦ τὸ καίμενον
 λαμβάνει ἕκαστον στοιχεῖον ἐκ τῆς θήκης
 τοῦ καὶ συνθέτει αὐτὰ εἰς στίχους ὀρισμέ-
 νου μήκους ἐν τῇ συνθετήρῳ (4), συνενεῖ
 δὲ τὰς σειράς ὕστερον εἰς σελίδας, πρὸς ὃ
 χρησιμεύει ὁ σελιδοθέτης (10). Ἀπὸ τῶν

σελίδων ἢ καὶ ἀπλῶς ἀπὸ ἀριθμοῦ τινος στίχων ἀποτυπώνονται τῇ βοήθειᾳ τοῦ μελανωτηρίου (2) καὶ τοῦ χειροπιαστήριου (1) δοκίμια, ἵνα γίνῃ ἡ δευτέρα διορθώσις τῶν παραιοφρησάντων τυγχὲν σφαλμάτων. Ὅταν ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς σελίδων εἶναι διορθωμένος καὶ ἔτοιμος πρὸς ἐκτύπωσιν, τίθεται ἐν ὠρισμένη τάξει εἰς τὸ πλαίσιον (6) καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὸ πιεστήριον, ἵνα ἀποτυπωθῶσι. Τὰ πιεστήρια ταῦτα τὰ κατ' ἀρχὰς ἦσαν χειροπιαστήρια, ἔχοντα εὐσιμῶδως τὸ αὐτὸ σύστημα ἕπερ τὰ σήμερον μόνον πρὸς δοκίμια χρησιμεύοντα (1). Σπουδαίαν ὁμῶς μεταβολὴν ἐπήνεγκεν ἡ ἐφευρέσις τοῦ ταχυπιεστήριου, ἥτις ἐφειλεται εἰς τὸν γερμανὲν τυπογράφον F. Koenig, κατασκευάσαντα μετὰ τοῦ F. A. Bauer ἐν Λονδίῳ τῷ 1810-11 τὴν πρώτην τοιαύτην μηχανήν. Ἀμφότεροι δὲ ἐγκαταστάνας ἀπὸ τοῦ 1817 ἐν Oberzell πλησίον τοῦ Βυρτσβύργου ἐτελείετοιοιραν εἰτα τὸ ταχυπιεστήριον μεγάλως. Ἐν τῷ ταχυπιεστήριῳ κινεῖται τὸ πλαίσιον μετὰ τοῦ στοιχειοθετημένου κειμένου (τῆς «φόρμας») ὀριζοντίως πρῶτον μὲν ὑπὲρ ἐλαστικούς κυλινδρούς φέροντας τὴν μελάνην, εἰτα δὲ ὑπὸ παχύν κυλινδρον σιδηροῦν, κακαλυμμένον ὑπὸ ὑάσματος καὶ χάρτου, στρεφόμενον δὲ περὶ τὸν ἀξῶνα καὶ συμπρασυρόντα μεθ' ἑαυτοῦ τὸ φύλλον χάρτου, ὅπερ πιεζόμενον κατὰ τὴν στροφὴν ἐπὶ τῶν στοιχείων δέχεται τὴν διὰ μελάνης εἰκόνα αὐτῶν, ἐξέρχεται δὲ εἰτα κατὰ τὸ ὀπισθεν μέρος. Ἡ κινήσις κατορθοῦται διὰ μεγάλου τροχοῦ περιστρεφόμενου εἴτε ὑπὲρ ἀνθρώπου εἴτε ἄλλης δυνάμεως (ἀτμοῦ, ἡλεκτρικῆς κλ.). Ὑπάρχουσι δὲ ταῦν καὶ πιεστήρια διὰ σύγχρονον ἐκτύπωσιν διὰ διαφόρων χρωμάτων. Ἡ ἐκτύπωσις πολλῶν γυλιάδων ἀντιτύπων κατορθώθη διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ λεγομένου περιστροφικοῦ πιεστήριου· ἐν τοῖς τοιούτοις ἀποτυπώνονται οὐχὶ αὐτὰ τὰ συνθετιμένα στοιχεῖα ἀλλὰ στερεοτυπικὴ πλᾶξ κυλινδρική κατεσκευασμένη ἐν ἰδίῳς χυτηρίοις (βλ. Στερεοτυπία), ἥτις τιθεμένη περὶ τὸν πιεστικὸν κυλινδρον δέχεται κατὰ τὴν στροφὴν τούτου πρῶτον τὴν μελάνην καὶ εἰτα ἀφῆναι τὸ ἀποτύπωμα εἰς χάρτην ἀτελεύτητον (μὴ κακομμένον εἰς φύλλα ἀλλ' ἐν σχήματι κυλίνδρου τετυλιγμένον)· συνήθως ὑπάρχουσι εἰς τὰ πιεστήρια ταῦτα καὶ πρόσθετα μηχανήματα κόπτοντα εἰτα τὰ τυπωμένα εἰς φύλλα καὶ διπλώνοντα ταῦτα. Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τυπογραφικῶν ἐργασιῶν εἰς μικρὸν μέγεθος (λογαριασμῶν, προγράμμάτων, ἐγκυκλίων, ἐπισκεπτηρίων κλ.) οἱ Ἀμερικανοὶ ἐφεύρον μικρὰ πιεστήρια κινούμενα διὰ τοῦ ποδὸς τοῦ ἐργάτου. Πρὸς καὶ τὸν συνημμένον πίν. Τυπογραφικὰ πιεστήρια.

Τυπολιθογραφία. Συνδυασμὸς τῆς τυπογραφίας καὶ τῆς λιθογραφίας, καθ' ὃν κείμενα ἐστοιχειοθετημένα δὲν τυπώνονται ἐπὶ τοῦ τυπογραφικοῦ πιεστήριου, ἀλλὰ λαμβάνεται μόνον ἐν ἀντίτυπον δι' ἰδιαίτης ἢ καὶ συνήθους μελάνης ἐπὶ χάρτι ἀγγλισμένου διὰ κόλλας ἢ κόμμεως, μεταφέρεται δὲ τοῦτο ἐπὶ λιθογραφικοῦ λίθου καὶ ἐκτυπώνεται ἐπὶ τοῦ λιθογραφικοῦ πιεστήριου. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι πρὸ πάντων χρησίμος εἰς εἰκονογραφημένα βιβλία (διὰ τὰ παιδία), ὅπου ἐπὶ τῆς αὐτῆς σελίδος πρόκειται νὰ τυπωθῶσιν εἰκόνες καὶ κείμενον ὁμοῦ. [Π.Γ.]

Τύπος ἐν τῇ Γενικῇ παθολογίᾳ καλεῖται ἡ τάξις καθ' ἣν ἐμφανίζονται καὶ ἐξελίσσονται τὰ προδίδοντα νόσον τινὰ συμπτώματα· διακρίνεται ὁ Τ. νόσου τινὸς εἰς $\sigma\upsilon\nu\epsilon\chi\eta$, καθ' ὃν τὰ συμπτώματα διαδέχονται ἀλλήλα ἀνευ διακοπῆς, καὶ εἰς διαλείποντα, τὸ ἐναντίον τοῦ προηγουμένου. [Π.Ν.Β.]

Τύπος ἐν τῇ Χημείᾳ καλεῖται ἡ παράθεσις τῶν χημικῶν συμβόλων, ἅτινα ἐκφραζοῦσι τὴν συστάσιν χημικῆς τινὸς ἐνώσεως, καὶ ἀρα Τ. εἶναι τὸ χημικὸν ὄνομα παντὸς συνθέτου σώματος, δεικνύων συναμνηστικῶς τὴν κατὸ ποίον καὶ ποσὴν συστάσιν αὐτοῦ. Τὸ δῆρικὸν δὲ ὡς λ. γ. ἔχει Τ. χημικὸν $C_2H_4O_2$, ὅστις ἐμφαίνει ὅτι δύο άτομα ἀνθρακίος ($C_2 = 2 \times 11.97 = 23.94$) καὶ 4 ἀτ. ὑδρογόνου ($H_4 = 4$) καὶ 2 ἀτ. ὀξυγόνου ($O_2 = 2 \times 15.96 = 31.92$) ἠνωθήσαν καὶ ἀπέτελεσαν ἐν μόριον συνθέτου σώματος βάρους ἔχοντος 55.90, καὶ καλεῖται Τ. ἐμπειρικός. Ὑπάρχουσιν ὁμῶς περιπτώσεις ἱσομερείας ὀργανικῶν ἐνώσεων καθ' ὃς ἐνώσεις ὁμοίαι τὴν σύστασιν ἐμφορίζουσι χημικὰ καὶ φυσικὰς ἰδιότητες παντὴ ἀνομοίαι τοῦθ' ὅπερ πρὸς ἐρμηνείαν ἔχει ἀναγκαίως ἑτέρων τύπων δι' ὧν ὡς δι' εἰκόνας παριστάται ἡ χημικὴ φύσις τῶν σωμάτων καὶ ἡ τῶν ἀτόμων πλοκή οὗτοι καλοῦνται Τ. ἐπισημαντικοὶ ἢ συντακτικοί. Κατὰ ταῦτα ὁ συντακτικὸς Τ. τοῦ δῆικου δῆος εἶναι $CH_3 - COOH$, σημαίνων ὅτι ἐπεριέχονται 2 συνδεδεσμένα μετ' ἀλλήλων άτομα ἀνθρακός, ὧν τὸ μὲν ὑπάρχει συνδεδεγμένον μετὰ 3 ἀτ. ὑδρογόνου, τὸ δὲ ἑτερον μεθ' ἑνὸς ἀτ. ὀξυγόνου διδυνάμου καὶ μετὰ τῆς μονατομικῆς ῥίζης ὑδροξυλικῆς OH. Τὸν ἐμπειρικὸν τύπον $C_2H_4O_2$ ἔχουσιν δύο διάφοροι ἐνώσεις, τὸ ἰωδιούχον προπύλιον καὶ τὸ ἰωδιούχον ἱσοπροπύλιον· ὁ συντακτικὸς Τ. αὐτῆς εἶναι τοῦ μὲν πρώτου $CH_3 - CH_2 - CH_2J$, τοῦ δευτέρου δὲ $CH_3 - CHJ - CH_3$. [Π.Ν.Β.]

Τυράννα ἢ Τιράννα. Πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Ἀλβανίας ἀπέχουσα 3 ὥρας πρὸς Ν τὴν

Κρέας, καὶ ἔδρα εἴσα ναῦμακαμλινίου.
"Ἐχει 12 χιλ. κατ. ἔξ ὧν 10 χιλ. Τυρ-
καλθανοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἄρθοδοξοὶ καὶ ἀταί-
γανοι. [1.]

Τυραννίς. Πολιτειακὸν σύστημα, καθ' ὃ εἰς καὶ μόνος παντεξουσίως ἀλλὰ καὶ αὐθιγρῶτως διοικεῖ. Τ. ἀνεδείχθησαν πολλὰ-
χρὺ τῆς 'Ελλάδος ἰδίᾳ κατὰ τὴν Ζ' καὶ Σ'
π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων
ταραχῶν διὰ δημαγωγίας ἢ ἐμείων ἄλλων
μέσων τὴν ἀρχὴν καταλαβόντες. Τοιαῦται
ὀνομαστότεροι εἶναι ἢ τῶν Πεισιστρατιδῶν
ἐν Ἀθήναις, ἢ τῶν Κυψελιδῶν ἐν Κορίνθῳ
ἢ τοῦ Γέλωνος καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ὡς
καὶ ἢ τῶν Διονυσίων ἐν Συρακούσαις κλ.
'Ἐνιοὶ τῶν τυράννων ἀνεδείχθησαν διὰ τῆς
καλῆς πολιτείας τῶν ἀνάξιοι τῆς κακῆς
ἐκδοχῆς τῆς λέξεως. [Πς.]

Τυραννίων. "Ελλην γραμματικὸς ἔξ
'Αἰμοῦ καταγόμενος. Αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ
τοῦ Λουκυλλοῦ ἐν τῷ κατὰ Μιθραδάτου
πολέμῳ ἦλθον εἰς Ῥώμην ἔνθα ἀπελευθε-
ρωθεὶς ἐγένετο φύλαξ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ
Σύλλα. Ὑπῆρξε φίλος τοῦ Κικέρωνος καὶ
πρῶτος κατέστησε γνωστὰ ἐν Ῥώμῃ τὰ
συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους ὧν ἐπεμε-
λήθη τὴν ἐκδοσιν.

Τυραννοκτόνοι. Βλ. Ἀριστογείτων.

Τύρας. Ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ Δνειστέρ-
ρου (βλ. λ.).

Τύρας. Βλ. Ἀκκερμαν.

Τυράσπολις (Tiraspol). Πόλις τῆς
Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας ἐν Χερσῶνι ἐπὶ τῆς
ἀριστερᾷ ὀχθῆς τοῦ Δνειστέρου, πρωτεύου-
σα περιφέρειας, μετὰ 21 600 κατ. Τὸ ὄνομα
τῆς ἔχει ἐκ τῆς ἀλλαχὺ τοποθετημένης
ἐλληνικῆς ἀποικίας τοῦ Τύρα, κατὰ δὲ τὴν
παρελθόντα αἰῶνα ὑπῆρξε τὸ καταφύγιον
μεγάλου ἀριθμοῦ Ῥώσων ῥασκαλνίκων.

Τυργῶ (Anne Robert Jacques Tur-
got, βαρώνος de l' Aulne). Ὑπουργὸς καὶ
οἰκονομολόγος διάσημος, γενν. τῷ 1727 ἐν
Παρίσις καὶ ἀποθ. τῷ 1781. Προωρισμέ-
νος διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον διωρί-
σθη τῷ 1749 ἱεροκῆρυξ τῆς Σορβόννης. Συν-
επαίξας τοῦ θανάτου μεγαλυτέρου αὐ-
τοῦ ἀδελφοῦ ἐγένετο λαϊκὸς τῷ 1752, τα-
χίως δὲ ἀπέκλιτε φήμην σοφοῦ διὰ τῶν περὶ
πολιτικῆς οἰκονομίας ἔργων του. Τῷ 1761
διωρίσθη ἑτορὸς ἐν Λιμὸζ καὶ προσέφερεν
εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὑφίστας ὑπηρεσίας
ἐλαττων τοὺς φόρους, καταργῶν τὰς ἀγ-
γρείας, ἐπιτρέπων τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον
τῶν γεννημάτων καὶ ἰδρύων γραφεῖα βεζ-
θιας. Τῷ δὲ 1774 διωρίσθη ὑπουργὸς τῶν
ναυτικῶν καὶ 1 μῆνα ὕστερον προτελήθη
εἰς τὸ γενικὸν ἐλεγκτικὸν συνέδριον, ὅτε
ἐπαχειρήσε τὴν εἰσαγωγὴν ἐπωφελῶν τινῶν

μεταρρυθμίσεων· ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τοῦ
ἐναυάγησαν πρὸ τῆς ἐναντιώσεως τοῦ κλη-
ρου, τῶν εὐγενῶν, τῶν μεγάλων κερδοσκό-
πων καὶ τῶν βουλῶν, οἵτινες δυνάμιζον ὅτι
αὐταὶ προσέβαλλον τὰ δικαιώματά των, διὸ
καὶ μετὰ διετῆ ἀγῶνα ὁ Τ. ἀπεμακρύνθη
τῆς ὑπηρεσίας (1776). Πέντε ἐτη βραδύτε-
ρον ἀπεθανεν. Ὁ Τ. ἔγραψε πολλὰ περὶ
οἰκονομίας, πολιτικῆς, μεταφυσικῆς καὶ φι-
λοσοφίας, σώζονται δὲ αὐτοῦ καὶ στίχοι
γαλλιστὶ καὶ λατινιστὶ γεγραμμένοι· ἀξιοὶ
ἐκτιμήσεως. Ἐπίσης ἔγραψε διὰ τὴν Ἑγ-
κυκλοπαιδίαν ἐξαιρέτα ἄρθρα ἐμπορικὰ καὶ
οἰκονομολογικά. [Πς.]

Τυρέν (Henri de Latour d' Auver-
gne, vicomte de Turenne). Στρατάρχης
καὶ εἰς τῶν μεγίστων στρατηγῶν τῆς Γαλ-
λίας, υἱὸς τοῦ δουκὸς τοῦ Bouillon, γενν.
τῷ 1611 ἐν Σεδᾶν ἐξ οἰκογενείας διαμαρ-
τυρουμένων. Μορφωθείς ἐν Ὀλλανδίᾳ ὑπὸ
τὸν δοῦκα Μαυρίκιον τῆς Ναταυίας καὶ
διακριθεὶς ἤδη ἐν διαφόροις ἐκστρατεῖαις,
ὠνομάσθη τῷ 1643 στρατάρχης ὑπὸ τοῦ Μα-
ζαρίνου καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ στρα-
τοῦ τοῦ Ῥήνου. Ἠττήθη ἐν Μαρριεντάλ
(1645), ὅπου ὅμως ἔκαμε λαμπρὰν ὑποχώ-
ρησιν, ἐνίκησεν ἐν Νορβλίγγῃ καὶ ἐνωθεὶς
μετὰ τοῦ Βράγγελ κατήγαγε μετ' αὐτοῦ
διαφόρους νίκας κατὰ τῶν Βαυαρῶν, δι' ὧν
ἐπιστεύχθη ἡ Βεσβαλικὴ συνθήκη (1648).
Παρασυρθεὶς εἰτα ἐκ παραφόρου ἔρωτος
πρὸς τὴν δοῦκισσαν τοῦ Λουγγεβίλ προσήλ-
θεν εἰς τὴν Σρενδόνην (βλ. λ.) ἅμα τῇ φυ-
λακίσει τῶν πριγκίπων (1650), εὖς ὅμως
δὲν ἤθελον ν' ἀπελευθερώσῃ καταστραφέν-
τος τοῦ στρατοῦ του παρὰ τὸ Ῥετέλ. Συν-
ταχθεὶς εἰτα μετὰ τῆς αὐλῆς ἐνίκησεν τὸν
Κενδὲ καὶ ἥνοιξεν εἰς τὸν βασιλέα τὴν εἰς
Παρίσις εἰσοδόν, πάλιν δὲ ἐπειτα ἐν Ἀράς
(1654) καὶ ἐν Δύν (1658). Διὰ τῶν νικῶν
τούτων ἐπιστεύθη ἡ ὑπογραφή τῆς συνθήκης
τῶν Πυρηναίων, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ ἐγέν-
ετο ὁ Τ. γενικὸς στρατάρχης. Τῷ 1674 ἐνί-
κησε τὸν ἐκλέκτορα τοῦ Βρανδεμβούργου ἐν
Σιντζάιμ καὶ κατέστρεψε πυρπολῆσας τὸ
Παλατινᾶτον. Ὀλίγον εἰτα συγκρουθεὶς
πρὸς τ' αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα ἔκαμει
ἐπισθεν τῶν Βεσγίων θαυμαστὴν ὑποχώρη-
σιν, καθ' ἣν ὑπερέβαλεν ἑαυτὸν ἀφ' οὗ δὲ
διὰ δύο νέων νικῶν ἔρριψε τὸν ἐχθρὸν περὰ
τοῦ Ῥήνου προσέειλε τὸν Μοντεκούκου-
λην εἰς πεδὸν τῆς ἐκλογῆς του ἐν Σάλτσ-
εχ, ὅπου καὶ ὑπελόγιζε νὰ τὸν νικήσῃ,
ὅτε ἐφρονεύθη ὑπὸ σφαίρας τῇ 27ῃ Ἰουλίου
1675. Κατέλιπε ἀπομνημονευματα ἀπὸ τοῦ
1648 μέχρι τοῦ 1658 διήκοντα, δημοσιευ-
θέντα δὲ τῷ 1782 ἐν Παρίσις. [Πς.]

Τυριγγία (γερμ. Thüringen). Χώρα
τῆς κεντρικῆς Γερμανίας μεταξὺ τῶν ποτα-

μῶν Σάλη καὶ Οὐνστρουτ, τοῦ δρους "Αρτς, τοῦ ποτ. Βέρρα καὶ τοῦ Τυρίγγιου δρυμοῦ, περιλαμβάνουσα περίπου τὰς σαξονικὰς πολιτείας (ἐκτὸς τοῦ βασιλείου Σαξονίας), τὰ δύο Σβαρτσβούργα καὶ τὰ δύο "Ρόυς. Τὸ πάλαι κατοικεῖτο ὑπὸ τῶν Τυρίγγιων, ἀπογόνων τῶν Ἑρμονδῶρων (βλ. Ἑρμῶναι), οἷτινες ἔχοντες ἰδίους βασιλεῖς περιῆλθον τῷ 530 μ. Χ. εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων (μέρος αὐτῶν ὑπὸ τὴν τῶν Σαξόνων). μετὰ διαφορὰς τύχας Λουδοβίκος ὁ Πρωγωνόρορος ἐγένετο τῷ 1035 κύριος τοῦ πλείστου μέρους τῆς χώρας, οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ προσέλαβον τὸν τίτλον λανδγράφοι τῆς Τ. Λήξαντος τοῦ οἴκου τούτου τῷ 1247 ἐξεργάγη περὶ τῶν ἐπὶ τῆς χώρας δικαιωμάτων πόλεμος, μεθ' ἧν ἔλαβε τὴν κυρίως Τ. ὁ Ἑρρίκος μαρκίων τοῦ Μάισεν. Διὰ κληρονομίας περιῆλθεν εἰς εἰς διαφορὰς ἡγεμόνας, τέλος δὲ τῷ 1482 εἰς τοὺς υἱοὺς Φρειδερίκου τοῦ Πράου ἐκλέκτορος τῆς Σαξονίας, καὶ κατὰ τὴν διανομὴν τῶν κτήσεων αὐτῶν τῷ 1482 εἰς τὴν Ἑρνεστινικήν γραμμὴν τοῦ Σαξονικοῦ οἴκου. [B.E.]

Τυρίγγιος δρυμός. Δασώδης ὁροσειρὰ τῆς ἀρχαίας Τυρίγγιας ἐν ταῖς Σαξονικαῖς ἡγεμονίαις, τῇ Ἑσση-Κάσσελ καὶ Σβαρτσβούργ-Ρουδολστατ, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Βέρρα καὶ λήγουσα παρὰ τὸ Ἀϊζενάχ, ἔχουσα δὲ μῆκος περὶ τὰ 80 χμ.

Τυρίναι ἢ τυρίαι (caseines) εἶναι ἀλκαλιολευκώματα (albuminose) φυσιῶδη δειάλυτα ἐν ὕδατι καὶ ἐν διαλύματι γλωριούχου νατρίου καὶ λίαν διαλυτὰ ἐν ὕδατι περιέχοντι ὀλίγον ὕδροχλωρικὸν ἔξυ. Ἡ θερμότης δὲν καθίζει οὐδὲ πηγνύει τὰ διαλύματα αὐτῶν, μόνον φυράματα τινα (πιτῶα) καὶ ποσότης τις ὀξέων καταβυθίζει αὐτάς. Αἱ Τ. διαφέρουσι τῶν τεχνητῶν ἀλκαλιολευκωμάτων τῷ ὅτι μόνον αὐταὶ πηγνύονται ὑπὸ τῆς πίττας καὶ σχηματίζουσι πόν τυρὸν (βλ. λ.). Εἰς τὰς Τ. ὑπάγονται α') ἡ γαλακτοτυρίνη ἀπαντῶσα ἐν τῷ γάλακτι πάντων τῶν θηλαστικῶν καὶ ἀποχωρίζομένη εἴτε διὰ πίττας, εἴτε διὰ προσθήκης ὀξέων μέχρις ὀξείνου ἀντιδράσεως, εἴτε διὰ θειικοῦ μαγνησίου, ὁπότε παρίσταται ὡς μαζὰ κροκιδώδης, λευκῇ, κιτρινίζουσα μετὰ τὴν ἀποξηρανσίην ἐνοῦται χημικῶς μετὰ βάσεων, διὸ καὶ ἔχομεν ὕδροχλωρικὴν, θεικὴν κλ. Τ. Χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν συγκολλητικῶν μιγμάτων καὶ χρωμάτων, εἰς τὴν βαφικὴν καὶ τὴν τυπωτικὴν. β') Ἡ φυτοτυρίνη (legumine) περιεχόμενη εἰς διαφόρους φυτικὰς οὐσίας καὶ μάλιστα εἰς τοὺς σπόρους τῶν δασφίων, μεγίστην ἀναλογίαν ἔχουσα πρὸς τὴν γαλακτοτυρίνην, μὴ πηγνυμένη ὑπὸ τῆς θερμότητος εἰμὴ τῇ προσθήκῃ ὀξέως ὀξέος. γ')

Ἡ γλοῖντοτυρίνη εξαγομένη ἐκ τῆς γλοῖνης, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, διαλυτὴ ἐν ὀξέσι. δ') Τὸ ἀλκαλιολευκώμα, πρὸ ἐν τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀλκαλιῶν ἐπὶ πυκνῶν διαλυμάτων λευκωμάτων, ἔχον τὰς ἀντιδράσεις τῆς τυρίνης, διαφέρει δὲ μόνον ὅτι περιέχει ὀλιγώτερον θεῖον καὶ διαλύεται ἐν περισσότερῳ ὀξέως ὀξέος. ε') Τὸ ὀξολευκώμα (βλ. Συντονίη). [P.N.B.]

Τύρνα. Χωρ. τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Αἰθίων καίμενον θ ὠρ. πρὸς Δ τῶν Τρικκάλων ἐπὶ θέσεως ἀποτόμου τῶν Δ ὑπωρείων τοῦ δρους Κόζακα. Ἐντεῦθεν ἔχει τὰς πηγὰς τοῦ ὁ παραπόταμος τοῦ Πηνειοῦ Ποταφεικός. Οἰκεῖται ὑπὸ 440 κατ. γεωργῶν καὶ ὑλοτόμων.

Τύρναδος. Τίρναδος ἢ Τούρναδος πόλις τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα ἐπαρχίας ὑπαγομένης εἰς τὸν νομὸν Λαρίσης, καίμενη εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Μελουνῆς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Τιταρηίου. Ἐκτίσθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπὸ τοῦ Τούρκου κατακτητοῦ τῆς Θεσσαλίας Τουργαχάνου, συνεπεία δὲ διαφορῶν προνομίων προήχθη ταχέως εἰς εὐημερίαν, διετηρήθη δὲ ἐν αὐτῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀκμαία βιομηχανία κυρίως βαφικῆς καὶ ὑφαντουργίας ἐν γένει. Ἀλλὰ τῷ 1813 κατεστράφη ἡ πόλις διὰ λιμοῦ καὶ ἔκτοτε παρήκμασε καίπερ διατηροῦσα πολλὰ σημεῖα τῆς προτέρας ἀκμῆς. Ἐν Τ. ἰδρύθη τῷ 1730 διάσημος σχολή, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδίδασαν πολλοὶ πεφημισμένοι διδάσκαλοι τοῦ ἔθνους. Σήμερον ὁ Τ. ἔχει 5528 κατ. καταγινόμενους πρὸ πάντων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων των, παραγόντων οἶτον, κρίθην, βρώσκα, σταφυλᾶς· ἀκμαζει δὲ καὶ ἡ βεβρυκοτορία καὶ τις ὑφαντουργία. Διασχίζεται ὑπὸ λίθοστρώτων καὶ λίαν καθαρῶν ὁδῶν ἀκτινοειδῶς ἐκ διαφορῶν κέντρων διευθυνομένων, ἔχει δὲ εὐρυχώρους οἰκίας, καλὰ καταστήματα, θ χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ ὁ τεμένη ὀθωμανικά, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον, τὴν 23 Ἀπριλίου τελείται ἐνταῦθα σπουδαία ἐμπορικὴ πανήγυρις καλουμένη Κοῦμ-παζάρ (ἀγοπάζαρ). — Ἡ ἐπὶ σρχία Τ. περιλαμβάνει τὸ βορειότερον μέρος τοῦ νομοῦ Λαρίσης καὶ ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν δήμων Τυρνάβου, Γόνων καὶ Ὀλύμπου, ἔχει δὲ ἐν ὅλῳ 19866 κατ. Ὁ δῆμος Τ., ἔχων 11960 κατ., περιλαμβάνει ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας 15 χωρία ὧν σημαντικώτερα εἶναι: Καζακλάρ, Δελήλερ, Κρατζέλι, Μουσταλάρ, Τατάρ, Τσαίρλι καὶ Τσαταλάρ. [M Σ.]

Τυρνερειώδη (Bot.) Turneraceae Μικρὰ οἰκογένεια Δικοτυληδόνων Πολυπετάλων φυτῶν τῶν θερμῶν χωρῶν, ἰδιωτῆς Ἀμερικῆς, περιέχουσα 84 εἶδη. Συγ-

γενέουσι μετὰ τῶν Παθανῶν. Τὸ ὑπο-
ρεῖα ἢ ἀφροδισιακή (Turneria arthro-
disiaca L.) εἶναι θάμνος τοῦ Μεξικοῦ, οὗ
τὰ ἀρωματικά φύλλα ἐνέχουσιν οὐσίαν ἐρε-
θιστικὴν, τὴν «δαμιανήν» (Damiana) κα-
λευμένην. [Θ.Χ.]

Τυρογλυφίδαι. Γένος μικροτάτων
ζωοειδῶν ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Ἀραχνει-
δῶν, ἔχον ἐπίμηκες σῶμα καὶ ψαλιδοειδῆς
κεφαλὰς, ζῶν δὲ ἀπὸ σπηλαιῶν ζωϊκῶν καὶ
ρυτικῶν οὐσιῶν. Πρῶτον αὐτοῦ εἶναι Τυ-
ρογλύφος ὁ κοινός (Tyroglyphus siro, οὗ
εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἀραχνῶδη) ὁ ἔχων μέ-
γεθος μέχρι $\frac{1}{2}$ χστμ. καὶ κατατρώγων τοὺς
τυροὺς κυρίως τοὺς ὀλλανδικούς καὶ ἑλβε-
τικούς. [Φ.Ι.]

Τυροειδίνη (τυροσίνη, δμιδουβροκτι-
μαρικὴν δξύ, ὑδροξυαμινολαμιδοπροπινικὴν
ἔξω, ὑδροξυαμινοβουτανίνη) $C_9H_{11}NO_2$. Σῶμα
κρυσταλλώδες ὑπὸ μορφῇ λεπτοτάτων
καὶ στίλβων βελονῶν, παραγόμενον σὺν τῇ
λευκίνῃ κυρίως κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν
αγνῶν ζώου ζωϊκῶν οὐσιῶν (λευκώ-
ματος, κεράτων, πτερῶν, τριχῶν καὶ ὀνύ-
χων). Ἡ Τ. ἐνυπάρχει ἐν τῷ κρεμῆξί καὶ
ἐν τῷ παλαιῷ τυρῷ, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα αὐ-
τῆς. Ἀνευρίσκεται ἐν τῷ ὄργανισμῷ τῶν
ζῴων καὶ τοῦ ἀνθρώπου μόνον ἐν παθολο-
γικαῖς καταστάσεσιν, ἀνακαλυπτομένη ἐν τῷ
ἥπατι, τῷ σπλῆνι, τῷ παγκρέατι, τῷ αἵ-
ματι τῶν ἥπατικῶν φλεβῶν καθὼς καὶ ἐν
τοῖς ὑρῶσι (μαλάκυνσις ἥπατος, τύφος κλ.).
Χημικῶς παράγεται συνθετικῶς ἐξ ὑδρο-
χλωρικοῦ ἀμιδοξυαμινοβουτανίνης ζεσμένης μετὰ
νιτρῶδους καλίου. Ὅσάκις ἡ Τ. κρυσταλ-
λοῦται ἀπὸ ἐναμμονίου διαλύματος παρί-
σταται ὑπὸ μορφῇ μικρᾶς σφαιρᾶς ἀποτε-
λουμένης ἐκ κρυσταλλικῶν βελονῶν διατε-
ταγμένων ἀκτινοειδῶς περὶ κοινὸν τὸ κέντρον.

Τυρολευκίνη. Οὐσία κρυσταλλώδη-
κτος, ἀχρὺς, ἀγευστος, λαμβανομένη διὰ
συνθερμάνσεως ἐνύδρου πρωτοξειδίου τοῦ βα-
ρίου μετὰ ὑπολευκώματος εἰς θερμοκρα-
σίαν 150°. [P.N.B.]

Τυρόλον. Βλ. Τιρόλον.

Τυρόνη (Tyrope). Κομητία ἐν τῇ
ἐπαρχ. Οὐλστερ τῆς Ἰρλανδίας, ἔχουσα
ἐμβ. 3 264 τχμ. 190 000 καὶ πρωτεύουσάν
τὴν Όμαγ. [Πς.]

Τυρός (γαλλ. Fromage γερμ. Käse)
Οὐσία θρεπτικῆς τεχνητῶς ἐκ τοῦ γάλακτος
ἰδίως τοῦ βοῦς ἢ τοῦ προβάτου κατασκευα-
ζομένη. Τὸ γάλα πηγνύται προσθήκῃ δει-
κοῦ ἢ κητρικοῦ ὀξέος ἢ διὰ πιτύας χωριζο-
μένης ἀπ' αὐτοῦ πάσης τῆς τυρίνης μετὰ
τῶν ἐν τῷ γάλακτι ἐναιωμένων καὶ συνι-
στάντων τὸ βούτυρον σφαιριδίων πιμελής.
Ἡ ἑνώσις λοιπὸν αὐτῇ τοῦ νωποῦ βούτυρου

καὶ τῆς τυρίνης κατὰ διαφόρους ἀναλογίας
σχηματίζει τὴν Τ., οὗ ἡ ποιότης πολὺ ἐξαρ-
τάται ἐκ τοῦ περιεχομένου πεσοῦ τῆς τυ-
ρίνης καὶ τοῦ βούτυρου. Ὡς πρὸς τὰς θρε-
πτικὰς ἰδιότητας εἰς Τ. διακρίνονται εἰς
νωποὺς ἢ τοὶ ζυμώτους καὶ εἰς
παλαιούς ἢ τοὶ ζυμωθέντας. Οἱ
ἀνευ ἄλατος νωποὶ μικρὸν διαφέρουσι τοῦ
ἀερογάλακτος· εἰ προσφατῶς ἠλισθόντες εἶ-
ναι εὐπεπτότεροι. Τ. ὑποστάντες τὸν πρῶ-
τον βαθμὴν ἀμμωνιακῆς ζυμώσεως ἀποκτώ-
σιν ἰδίαν γεῦσιν ὀφειλομένην εἰς τὰ σχη-
ματισθέντα ἀμμωνιακὰ ἄλατα τῶν λιπα-
ρῶν ὀξέων καὶ εἶναι εὐπρόσδεκτοι εἰς πάν-
τας τοὺς στομάχους. Ἔστιν οὖν Τ. παλαιω-
θέντες ἀποκτώσιν ἰδιότητας βλαβερὰς καὶ
ἐνηλητηριώδεις προκαλοῦντες καταρροὴν ἐν-
τερικὴν, ἐμέτους καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπιγενε-
μένης σήψεως τῆς τυρίνης. Ἄλλοτε λαμ-
βάνουσι πρασίνην γροῖάν ὡς ἐκ τῶν ἀνα-
πτυχθέντων ἐνῶντων μὴ ἐνζῶν βλαβερῶν.
Τὰ γνωστότερα εἶδη τῶν ἐξῶν τυρῶν εἶναι
τὸ roquefort, gruyère, neufchâtel, ὀλλαν-
δικός, parmesan, livarot, marolles, sa-
mambert, chester, portsalut, brie, mun-
ster, sassenage κλ. [P.N.B.]

Τυρός. Χωρ. τοῦ δήμου Λιμναίου τῆς
ἐπαρχ. Κυνουρίας, ἔχον 712 κατ.

Τύρος (Σημιτ. Šîr, Ἑβραϊστ. צור).
Ὄνομα δυο πόλεων τῆς ἀρχαίας Φοινί-
κης, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἔκειτο ἐπὶ νήσου,
ἡ δὲ ἑτέρα, ἡ καὶ Παλαίτυρος καλούμενη,
ἐπὶ τῆς στερεᾶς, πρὸς Ν τῆς Σιδῶνος. Καὶ
αὕτη μὲν λέγεται ἀποικισθεῖσα ὑπὸ Σιδω-
νίων, ἡ δὲ πρώτη λέγεται οἰκοδομηθεῖσα
τὴν Ι' π. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Χειράμ. Ἡ Τ.
εἶχε δυο λιμένας ἕνα πρὸς Β κατὰ τὸ μέρος
τῆς Σιδῶνος καὶ ἕτερον πρὸς Ν βλέποντα
πρὸς τὴν Αἴγυπτον, τείχη ὄχρα, ὅδὲ ἀπὸ τῆς
στερεᾶς τὴν νησίδα χωρίζων πορθμός, πλά-
τους 3 περίπου χμ., τὴν καθίστα πολὺ δυσ-
άλωτον. Ἐπὶ μακρὸν αὕτη ἀπήρτιζεν ἴδιον
κράτος, τὸ πλουσιώτατον τῆς Φοινίκης, καὶ
ἤκμαζε πρὸ πάντων κατὰ θάλασσαν, καλε-
μένη Βασιλισσὰ τῶν θαλασσῶν. Τὸ ἐμπό-
ριόν τῆς ἐξετείνετο μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ,
ἡ δὲ πορφυρά τῆς δὲν κατεσκευάζετο οὐθα-
μοῦ ἀλλαχοῦ τοῦ κόσμου καὶ τὰ μεταλλουργεῖα
καὶ ὑφαντήριά τῆς ἐφημίζοντο. Τὰ Γά-
δειρα, ἡ Καρχηδὼν καὶ ἡσαν ἀποικίαι αὐτῆς.
Ἡ δὲ Κύπρος ἀνῆκεν αὐτῇ ἐπὶ μακρὸν. Τὸ πολί-
τευμα αὐτῆς ἦτο μοναρχικόν (ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ
572 μέχρι τοῦ 554 π. Χ.), ἐκ δὲ τῶν βασιλέων
τῆς γνωστότεροι εἶναι ὁ Χειράμ, ὅστις ἐπρο-
μήθευσεν εἰς τὸν Σολομῶντα τὴν ξυλῆαν
καὶ τοὺς ἐργάτας πρὸς κατασκευὴν τοῦ ναοῦ
τῆς Ἱερουσαλήμ, ὁ Ἰεζεβὴλ Ἀ' πατὴρ τῆς
Ἰεζάβελ, συζύγου τοῦ Ἀχάβ· ὁ σκληρὸς
Πυγμαλίων, οὗ ἡ ἀδελφὴ Διδώ, ἀναγκα-

σθεῖστα νὰ φύγῃ, ἴδρυσεν τὴν Καρχηδόνα· ὁ Ἑλλουαῖος, ὅστις νικηφόρως ὑπερήσπισεν τὴν Τ. κατὰ τῶν βασιλείων τῆς Ἀσσυρίας Σαλμανασάρ Δ' καὶ Σαργῶν καὶ ὁ Ἰσθεβάλ Β' ὅστις ἐπὶ 13 ἔτη τὴν προήσπισεν κατὰ τοῦ πολιτορχούντος αὐτὴν Ναβουχοδονόσορος Β' τῷ 582-572. Ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ διαφθορὰ τῆς πόλεως ταύτης ἐξίσουτο πρὸς τὰ πλοῦτή της. Θρησκείμα εἶχε τὸ τῆς Φοινίκης, ὁ δὲ Μελακάρθ, ὁ Ἡρακλῆς τῆς Τ., ἦτο πρωτεύων θεὸς καὶ τοῦτο ὑπῆρχεν ἐκεῖ περιήγμος ναός. Ἄλλοι ναοὶ διάσκημοι εὐρισκόμενοι ἐν Τ. ἦσαν ὁ τοῦ Διὸς καὶ ὁ τῆς Ἀστάρτης, ἐκ κέντρων τοῦ Λιβάνου μετὰ χρυσῶν κίωνων εἰκοδομηθέντες ἐπὶ Σολομῶντος ὑπὸ τοῦ Χειράμ. Ἡ Τ. ὑπετάγη βραδύτερον εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Αἰγυπτίων καὶ εἶτα εἰς τὴν τῶν Περσῶν, τῷ δὲ 332 ἐκυριεύθη μετὰ ἐπτάμηνον πολιορκίαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις συνήκασεν τὴν νῆσον μετὰ τῆς Ξηράς διὰ γιγαντιαίου προχώματος. Ὅλίγα ἔτη βραδύτερον ὑπέστη νέαν πολιορκίαν, 14 μῆνας διαρμήσανσαν, ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου τῷ 315. Μετὰ τοῦτο αἱ τύχαι τῆς Τ. συνεταυτίσθησαν μετὰ τῶν τῆς Συρίας. Τῷ 125 π. Χ. οἱ Τύριοι ἔλαβον παρὰ τῶν βασιλείων τῆς Συρίας τὸ δικαίωμα τοῦ διοικεῖσθαι δι' ἰδίων νόμων, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀρχεῖται χρονολογικὴ περίοδος ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Σύροις καὶ καλουμένη Τυρία. Ἡ Τ. περιήλθε τέλος εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, εἶτα εἰς τὴν Ἀραβικὴν καὶ τελευταίον εἰς τὴν Τουρκικὴν (1517). Τῷ 1124 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ἀποτελέσασα ἰδιαν κομητίαν ὑπ' αὐτοῦς καὶ ἀρχιεπισκοπὴν, τῷ δὲ 1191 ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν καὶ 1799 ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ἡ νῦν Τ. (Sûr) οἰκεῖται ὑπὸ 8 χιλ. κατ. ὧν εἰ 1/2 Μωαμεθανοί. [Πε.]

Τυρρηνία ἢ Τυρσηνία ἢ Ἀτρουρία. Ἀρχαία χώρα τῆς μέσης Ἰταλίας μεταξὺ τῶν Ἀπεννίνων, τῆς Τυρρηνικῆς θαλάσσης, τῆς Λιγυστικῆς καὶ τοῦ Λατίου, ἔχουσα σύνορα πρὸς Β τὸν Μάκρην καὶ πρὸς Ν τὸν Τιβέριν. Ἡ Τ. διηρεῖτο εἰς 12 λεκτονομίας, οἵτινες εἶχον πρωτεύουσας τὴν Καίρην, τὴν Ταρκυνίαν, τοὺς Βητῦς, τὸ Βολσίνιον, τὴν Κόρτωναν, τὴν Κετυλονίαν, τὸ Κλεούσιον, τὴν Περουσίαν, τὰς Ρουτέλλας, τὸ Ἀρρήτιον, τὰς Βολατέρρας καὶ τὸ Ποπλόνιον. Ἡ δωδεκαπολιτεία αὕτη διωκεῖτο ὑπὸ τῶν Λευκομῶνων, παρ' ὧν ἐξελέγοντο καὶ οἱ βασιλεῖς, οἱ ἦσαν ἀναθεωρήματα καὶ τὰ ἱερατικὰ καθήκοντα. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, καλούμενοι ἀδιαφόρως Τυρρηνοί, Ἑτροῦσκοι καὶ Τεῦσκοι, φαίνονται Πελασγικῆς καταγωγῆς, κατὰ δὲ τὸν 14 αἰῶνα π. Χ. ὑπεβουλώθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ Ῥατίκας Ῥατενῶν ἢ Θυοσκῶν, οἵτινες ἴδρυσαν τὴν ἀνω μηνηθεῖσαν συμπολιτείαν.

Πρὸ ταύτης ὁμοῦς εἶχεν ἰδρυθῆ ἑτέρα β. ρειότερον αὐτῆς κειμένη ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Παδου καὶ περὶ τὰ 800 π. Χ. ἰδρυθῆ καὶ τρίτη μεσημβρινώτερον μεταξὺ τῶν ποταμῶν Οὐολτοῦρνου καὶ Σιλάρου. Αἱ τρεῖς αὗται συμπολιτεῖαι καίπερ οὐκ αἰσθητῶς ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι, ἀπῆρτιζον ὁμοσπονδίαν, ἥς πρωτεύουσα ἦτο τὸ Βολσίνιον, ἐνθα συνήρχετο ἡ γενικὴ συνέλευσις. Ἡκματαν δὲ αἱ συμπολιτεῖαι αὗται ἐπὶ μακρόν, ἡ μὲν πρὸς Β διὰ τῆς γεωργίας ἡ δὲ τοῦ κέντρου καὶ ἡ πρὸς Ν διὰ τοῦ θαλασσοῦ ἐμπορίου· ἡ πολυτέλεια ὁμοῦς, ἡ μαλθακότης καὶ τὰ ἄλλα ἀπὸ τοῦ πλοῦτος κακὰ προπαρεσκευάσαν τὴν πτώσιν των. Οὕτως ἀπὸ τοῦ 587 μέχρι τοῦ 521 αἱ τῶν Γαλατῶν ἐπιδρομαὶ κατέστρεψαν τὴν πρὸς Β συμπολιτείαν ὀλίγας μόνον πόλεις τῶν Ῥατενῶν ἀφῆτοσαι ἀνεξαρτήτως, ἀπὸ δὲ τοῦ 424 οἱ Σαμνίται διέσπασαν ὁμοῦς τὴν πρὸς Ν καταλαμβάνοντες τὸ Οὐόλτορνον. Οἱ Τυρρηνοὶ τοῦ Ν ἠττήθησαν τῷ 474 π. Χ. ἐν Κύμῃ ὑπὸ τοῦ Ἰέρωνος. Ἡ μακρότερον ἀντιστάσις ἦτο ἡ τοῦ κέντρου. Ταύτης μία λευκομωνία, ἡ τῆς Ταρκυνίας, παρέσχεν εἰς τὴν Ῥώμην δύο βασιλεῖς Ταρκύνιον τὸν Πρεσβύτερον καὶ Ταρκύνιον τὸν Ὑπερήφανον· ὁ δὲ λαὸς (= βασιλεὺς) τοῦ Κλονίου Πορσήνας τῷ 507 π. Χ. κατέλαβεν ἐπ' ὀλίγον τὴν Ῥώμην ἣν ὕστερον οἱ Οἰχίτιοι ὀλίγου δεῖν κατέστρεψαν (485-477). Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς ἡ Ῥώμη ἤρξατο καταχύευσαν καὶ κατέκτησεν τοὺς Οὐτῖους (395), καθυπέταξε τὸ Φαλέριον, τὴν Ταρκυνίαν καὶ τὴν Καίρην (385-352) καὶ διεξήγαγε τρεῖς μεγάλους πολέμους ἐναντίον τῶν Τυρρηνῶν ἡνωμένων μετὰ τῶν Σαμνιτῶν καὶ τῶν Γαλατῶν (313-309, 302-299, 296-283). Τέλος δὲ μετὰ αἱματηρῆς καταστροφῆς ἡ Τυρρηνία ὑπετάγη τελείως τῷ 283 π. Χ. Κατὰ τὸν 4 αἰῶνα τῆς αὐτοκρατορίας αὕτη ὑπὸ τὸ ὄνομα Τουσχία ἦτο μία τῶν διοικητικῶν περιφερειῶν τῆς Ἰταλίας καὶ κατὰ τὸν Θ' ἀπῆρτισεν ἴδιον δευκάτον (βλ. Τουσκήν). Ὁ Τυρρηνικὸς λαὸς εἶναι εἰς τῶν παραδοξότερων τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ ἐθεωροῦντο ὡς κάτοχοι ὑψηλῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, ἐφήρμοζον δὲ κατὰ τὴν λατρείαν μυστικούς τινας τύπους, ἐφεύρον τοὺς αἰωνοὺς, τὴν αἰωνοσκοπίαν νοῦ τὰ ἐξελαστήριους θυσίας καὶ παρὰ τῶν Τυρρηνῶν οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν των καὶ σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν θρησκείαν των, πρὸ πάντων ὁμοῦς τοὺς ἱεροτελεστικούς τύπους καὶ τὰ τῆς ἐξουσίας σύμβολα. Ἡ θρησκεία τῶν Τ. φαίνεται οὕτως σκληρὰ καὶ αἰμοκαρὴς ἐπιτρέπουσα τὴν ἀνθρωποθυσίαν, δι' ἣν ἐργασμοποιοῦντο πρὸ πάντων πολέμου αἰγυμάλωτοι. Οἱ δὲ τὰς τῶν ἀπῆλτων ἐξαιρετικῶν περιποιήσεων

ἐν αὐτοῖς δὲ εὐρέθησαν πλείους πολύτιμοι ἀργαῖοιτες ἀποδεικνύουσαι ὅτι παρ' αὐτοῖς πολὺ εἶχον προαχθῆ αἱ τέχναι, ἰδιαίτη δὲ τῆς ἀγγειοπλαστικῆς, τῆς βερνικώσεως καὶ τοῦ χρωματισμοῦ, διό καὶ ἰδιαίτερως ἐκτιμῶνται τὰ τυρρηνικά ἀγγεῖα, συνήθως ἐρυθρά καὶ πεποικιλμένα διὰ μελανοχρῶν εἰκόνων. Ἐκ τῶν κτιρίων τοῦ λαοῦ τούτου παρήχθη ἀρχιτεκτονικὸς ρυθμὸς ὁ λεγόμενος Τοσκανικὸς ὅστις ὡς χαρακτηριστικὸν ἔχει τετραγώνους καρσάδας ὀλίγων βαρείας. Ἐν Τ. γλώσσει οὐκ ὄντως πλείους ἐπιγραφαί, ὧν ὅμως ἡ πλήρης ἀνάγνωσις δὲν κατορθώθη ἐτι. Ὁ αὐτοκράτωρ Κλαύδιος εἶχε γράψει ἱστορίαν τῆς Τ. ἀπολεσθεῖσαν δυστυχῶς. Περὶ Τ. ἔγραφαν αἱ Κ. Ot. Müller, Lepsius, Noël-Desvergers, Corssen κ.ά.

Τυρρηνικὸν πέλαγος. Ἡ πρὸς τὰ Δ τῆς Ἰταλίας θάλασσα μεταξὺ Λιγυστικῆς καὶ Σικελίας, ὅπερ καὶ Τοῦ σ κ ο ν ἐκκαλεῖτο καὶ Κατώτερον πέλαγος (mare inferum) πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς, ἥτις ἐκαλεῖτο Ἀνώτερον (superum). [Πε.]

Τυρρηνὸς ἢ Τυρσηνὸς ἢ Τάρχων. Κατὰ τὰς παραδόσεις υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Ἀττος διὰ Λυδῶν ἐπεικήσας καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος Τυρρηνίαν καλέσας τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν. [Πε.]

Τυρταῖος ἢ Τύρταιος. Ἑλεγειακὸς ποιητὴς Ἀθηναῖος ἢ κατ' ἄλλους Λακεδαιμόνιος, υἱὸς τοῦ Ἑγεμρότου, ζήσας κατὰ τὴν Ζ' αἰῶνα π. Χ. Ἦτο ὡς λέγεται χωλὸς καὶ ἑτερόθραλμος, μετερχόμενος τὸν γραμματοδιδασκαλόν. Ὅτε δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν β' Μεσσηνιακὸν πόλεμον (685-668 π. Χ.) ἐζήτησαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ συμβουλήν τοῦ Μαντείου, νὰ τοῖς πέμψωσι στρατηγόν, οὗτοι ἐπεμψάν αὐτοῖς τὸν Τ., οὗ τὰ ὕψηλά καὶ ἐνθουσιαστικά πολεμικά ἐμβατήρια ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέδρασαν ἐπὶ τὸ πολεμικὸν μένος τῶν Σπαρτιατῶν, ὥστε τοὺς ἀνέδειξαν νικητάς. Εἰς ἀνταμοιβὴν αἱ Σπαρτιάται τὸν ἀνεκήρυξαν πολίτην τῆς Σπάρτης καὶ ἄλλας τῷ ἐπεδαψίλευσαν τιμὰς, αἱ δὲ ἑλεγείαι αὐτοῦ ὤρισαν νὰ ψάλλωνται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ τῶν μαχῶν ἀφ' ἐσπέρας. Τοῦ Τ. ἔργα ἦσαν ἡ Εὐνομία, αἱ Ὑποθήκαι (σειρὰ ἐλεγείων), καὶ τὰ Ἐμβατήρια, ἐξ ὧν οὐκ ὄντως ἐκτός τινων ἀποσπασμάτων καὶ τρεῖς ἀκέραιοι πολεμικά Ὑποθήκαι, ὧν ἐκδοσις καλλίστη ἐν τομ. Γ' τῶν Λυρικῶν ποιητῶν ὑπὸ Bergk. [Πε.]

Τύρφη (γερμ. Torf, γαλλ. tourbe). Νεώτατη γεωλογικὴ διάπλασις τὴν ὁμῆσαν ἐτι ἐξακολουθοῦσα ἐν καταλλήλῃσι τόποις καὶ ὑπὸ ὡρισμέναις συνθήκας. Σχηματίζεται ἡ Τ. ἐκ τῆς βραδείας σήψεως τῶν ἐν τοῖς τέλμασι φουμένων φυτῶν, ἰδίως διαφόρων βρύων, καὶ κυρίως τοῦ γένους Σφάγνου

(Sphagnum L., γερμ. Torfmoos) τοῦ προτύπου τῆς οἰκογ. τῶν Σφαγναδῶν. Ἡ Τ. εἶναι ὅλη σπογγώδης καὶ ἰνώδης, υπομέλαινα καὶ ἀπεξηραμένη ἐλαφροτέρα τοῦ ὕδατος. Περιέχει δὲ 44-66 % ἄνθρακα καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ σπουδαίαν καύσιμον ὕλην ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὁλλανδίᾳ, Β Γερμανίᾳ, Β Γαλλίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα τυρφώδη τέλματα (γερμ. Torfmoore, γαλλ. tourbières). Ἴνα χρησιμεύῃ ἡ Τ. πρὸς καύσιν, διδούσιν εἰς αὐτὴν διὰ πίεσεως σχῆμα πλίνθων, αἵτινες ἀποξηραίνονται εἰς τὴν ξέρα. Ἐκ τῆς Τ. ἐξάγονται γημικῶς διαφόρα ἔλαια καὶ ἡ παραγωγή (βλ. λ.). Καὶ ἐν Κωπαῖδι παρατηρήθη διάπλασις ὁμοιάζουσα τῇ Τ. [Θ.Χ.]

Τυρῶ. Κόρη τοῦ Σαλμωνέως ἐν Σαλμώνῃ τῆς Ἠλείας. Ἐρασθεῖσα τοῦ ποταμοῦ Ἐνιπέως κατέστη ἔγκυος κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τοῦ εἰς Ἐνιπέα μεταμορφωθέντος Ποσειδῶνος καὶ προδοθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς Σιδηροῦς ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Ἀλλὰ τὰ τεχθέντα δίδυμα Πελλία καὶ Νηλεὺς φερόμενα εἰς τὸν ποταμὸν καὶ τωθέντα ἡλευθέρωσαν αὐτὴν ἀπὸ ἀνδρωθέντα καὶ ἐρόνουσαν τὴν Σιδηρῶ. Νυμφευθεῖσα εἶτα τὸν Κρηθεά ἔτεκεν ἐξ αὐτοῦ τὸν Αἰτῶνα, Φιέρητα καὶ Ἀμυθόντα. [Γ.Πδ.]

Τυρωσίγη. Βλ. Τυρρεῖδην.

Τυσμμενίτσα (Tyshmienica). Πόλις ἐν τῇ αὐστριακῇ διαμερίσματι Τλυσματς τῆς Γαλικίας, ἔχουσα 7654 κατ. τοὺς πλείστους Ῥουθῆνους, βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίον. [Μ.Σ.]

Τύφη (Βετ. Typha L. Γένος πρότυπον τῆς μικρᾶς ὁμωνύμου οἰκογενείας τῶν Τυφιδῶν τῶν συγγενευντῶν τοῖς Ἀρῶδεσιν. Εἶδη 16 ἀνήκοντα εἰς τὰ γένη Τ. καὶ Σπαργάνιον (Sparganium L.), πάντα φυτὰ τῶν ἑλῶν παγκόσμια. Ἡ ἐν Ἑλλάδι κοινὴ Τ. ἡ στενοπέρις (T. angustata Borg., κοινῶς Παθα ἢ Ρένα ἢ Ραπη) χρησιμεύει πρὸς στέγασμα καλυδῶν. [Θ.Χ.]

Τυφικὴ οὐσία. Ὅλη φαυλοκίτρινος ἢ ὑπόλευκος ἢ ὑποπράσινος (ὁσάκις περιέχει μοῖραν χολῆς), στερεά, ὁμοειδής, εὐκόλως θραυσμένη, θνευρισκόμενη ἐν τῇ ἰστῇ τῶν πευεριανῶν πλακῶν καὶ τῶν μονήρειων ἀδένων τῶν ἐντέρων καὶ τοῦ διωδεκαδακτύλου ἀτόμων πασχόντων ἐκ τυρρεῖδους πυρετοῦ ἢ κοιλιακοῦ τυφοῦ. Ἀρχεται δὲ σχηματίζομένη ἀπὸ τῆς 9ης ἡμέρας τῆς νόσου διὲ καὶ αἱ πλάκες τοῦ Peyer καὶ οἱ μονήρεις ἀδένες ἐμρανίζονται ἐπηρμένοι καὶ ἐξωθηθέντες μετὰ ταῦτα ἀπὸ στερεᾶς ἐκπολφύονται, τέμνεται καὶ βαθμῶδην ἐξαφανίζεται ἀπορροφωμένη τότε ἡ ἐξόγκωσις τῶν πλακῶν καὶ τῶν ἀδένων ἐξαφανίζεται καὶ τοὐναντίον

βαύσματα εμφανίζονται ἐν τῇ θέσει αὐτῶν.

Τυφλίδαι. Γένος μικρῶν μὴ ἱσθόλων ὄψεων, ἔχον εὐρὴν μικροτάτην, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς κακαλυμμένους ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ δερματος. Διακρίνονται εἰς τὰς τροπικὰς χώρας καὶ ζῶσιν ὡς οἱ βουλοὶ ἐντὸς τῆς γῆς ἀπὸ διαφορῶν ἐντόμων, ἐν δὲ εἶδος καὶ ἐν Ἑλλάδι. [Φ.Ι.]

Τυφλίτις. Φλεγμονὴ τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου σπανίως περιεζωμένη εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἀλλὰ συνηθέστερον ἐπεκτεινομένη ἐπὶ τὰ παρακείμενα καὶ εἰς περὶ τυφλίτιδα (βλ. λ.) μεθισταμένην προέρχεται δ' ἡ Τ. ἐκ στάσεως κοπράνων ἐν τῷ τυφλῷ ἐντέρῳ. Ἀρχεται συνηθὺς ἀποτόμως διὰ σφοδρῶ ὀλγους κατὰ τὴν τυφλικὴν μετρίαν τῆς κοιλίας ὑπὸ πυρετοῦ συνοδευομένου. Ὑπάρχει τάσις πρὸς ἔμετον, μεταωρισμὸς ὅλης τῆς κοιλίας, μάλιστα δὲ ἡ περὶ τὸ τυφλὸν χώρα τυγχάνει ἐκοήμως ἐπηρμένη. Βαρεῖται δὲ ἔχει μωρῆν ἢ νόσος ἀν' ἡ συσώρευσις τῶν κοπράνων μεγάλη εὖτα προκαλέσῃ στένωσιν τοῦ ἐντέρου κατὰ κανόνα διὰ θανάτου λυσιμένην. Ἡ θεραπεία τῆς Τ. τυγχάνει δυσχερῆς, διότι αἱ δύο ἐπιβαλλόμεναι θεραπευτικαὶ ἐνδείξεις, ἡ ἐκβολὴ τῶν κοπράνων καὶ ἡ περιστολὴ τῆς φλεγμονῆς, φαίνονται ἀντιμαχόμεναι. Ἡ χρῆσις καθαρσίων καὶ δι' ὁρασητικῶν οὐ μόνον προβληματικῆς, ἀλλὰ καὶ κινδυνώδους εἶναι, ἐπαγομένη ἐπίσπασιν φλεγμονῆς ἢ τὸ δεινότερον διατρησιν τοῦ ἐντέρου καὶ ἀνάπτυξιν ταχυθανάτου ὁξείας περιτονίτιδος. Μείτριαι δόσεις κικλίνου ἐλαίου, καλομέλανος ἢ ῥήου ἐπ' ἡγενησιν πολλὰς τὴν κένωσιν τῶν κοπράνων. Ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς φλεγμονῆς ἐπὶ τοῦ περιτοναίου ἐφαρμόζονται κύστεις πάγυς ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ παρέχεται ἐσωτερικῶς τὸ ὅπιον πῦν ἐτέρῳ φαρμάκῳ ἀντισηπτικῶς καὶ ἀπολυμαντικῶς ἐνεργούντι. [Ρ.Ν.Β.]

Τυφλόν. Βλ. Ἑντερον.

Τυφλοπόντικας. Βλ. Σπάλαξ.

Τυφλορρώθωνες (Hypertrophia).

Τάξις τῶν Κυκλοστέμων ἰχθύων, χαρακτηριστικὸν ἔχουσα τὸ ὅτι ἡ ρίς δὲν ἔχει ἕξοδον εἰς τὸ στόμα. [Φ.Ι.]

Τυφλοσέλι. Χωρίον τοῦ δῆλου Ἀθλαίων (Τρικάλων), ἔχον 319 κατ.

Τυφλότης ἡ τυφλωτις καλεῖται ἡ κατάσταση ἐκείνη τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἢ ἐν οὗτος τυγχάνει ἀκατάλληλος πρὸς ὄρασιν. Ἡ Τ. δὲν εἶναι παθητικὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀλλὰ συμπτῶμα σκληρῆν διαφόρων ὀφθαλμικῶν παθήσεων. Ἐπειδὴ δύο εἶναι αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς ὄρασιν συνθήκαι, τὸ μὲν καθαρότης καὶ φυσιολογικότης τῶν χιτῶνων καὶ τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, τὸ δὲ εὐαισθησία τοῦ νευρικοῦ πεδίου, τοῦ ἀμφιβλεπτροειδοῦς, διὰ

ταῦτα καὶ ἡ Τ. δύναται νὰ προέρχεται εἴτε ἐκ βλάβης τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ ἀλλοιώσεως τῆς ὀπτικῆς θηλῆς συνεπαγομένων ἀναισθησιᾶν τοῦ ἀμφιβλεπτροειδοῦς, εἴτε ἐκ θολώσεως ἐντὸς τῶν διαθλαστικῶν μέσων τοῦ ὀφθαλμοῦ δι' ὧν εἰσδύμεναι αἱ ἀπὸ τοῦ φωτεινοῦ σώματος προερχόμεναι ἀκτῖνες εὐρίσκουσι τὸ ἀμφιβλεπτροειδές. [Ρ.Ν.Β.]

Τυφοειδής πυρετός ἡ τυφοειδής καὶ λ. α. κ. ο.ς. Νόσος γενικὴ ὀφειλομένη εἰς τὴν θράσιν τοῦ τυφικοῦ βακτηρίου, χαρακτηριστικῶς διὰ συμπτωμάτων συνεχοῦς πυρετοῦ ἀνευ ὑφέσεως σχεδόν, διακρινόμενη εἰς 3 περιόδους καὶ ἐμφανίζουσα τὴν τυφώδη καὶ α. τ. α. σ. ι. ν. Τὸ παραγωγὴν βακτηρίον εἰσέρχεται εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος περιεχόμενον εἰς τὸ πόσιμον ὕδωρ πηγῶν, ποταμῶν, ὕδαταποθῆκων ἢ ὕδαταγωγῶν σωλήνων, μεθ' ὧν τοῦ περιεχομένου ἐπεκονιώνονταν ρυπαρίαι, ἰζὶς ἀποχωρήματα τυφικῶν ἰδν περιέχοντα. Συνηθέστερον ἀναφάνεται ἐν ὥρᾳ φθινοπώρου, μετὰ θέρος ξηρὴν καὶ αὐχμῶδες, προσβάλλει δὲ κατὰ προτίμησιν τὰ 15 ἕως 30 ἐτῶν ἡλικίας άτομα καὶ σπανιώτατα τὰ νήπια καὶ τοὺς ἐσχάτογῆρους. Μετὰ χρόνον ἐπώσεως 3 ἕως 7 ἡμερῶν ἐμφανίζονται τὰ πρόδρομα σημεῖα (κακουχία, κεφαλαλγία, ἀνορεξία, δύπνια, ἐπίσταξις, διάρροια). Εἴτα ἡ νόσος ἐξελίσσεται τὴν πρώτῃν περίοδον αὐτῆς, καθ' ἣν ὁ πυρετὸς ἀπὸ 37⁰ ἢ 38⁰ ἀρχεται σταθερῶς ἀνυψούμενος ἀπὸ πρωῒας μέχρις ἐσπέρας κατὰ βαθμὴν ἓνα περίπου μετὰ ὑφέσεως ἡμίτης βαθμοῦ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μέχρις πρωῒας ὑπάρχει καταβολὴ δυνάμεων, σφυγμὸς συχνός, κεφαλαλγία δεινὴ, δέρμα αὐχμηρὸν, γλῶσσα ἐπὶ χρίστου καὶ ξηρά, δίψα ἀσβεστός, οὐρα σπάνια, ὀξεία, θολερὰ καὶ ὀρρά τὴν ζυθοχρῶσα, ἀποχωρήματα φαιμέλανα ἢ κιτρινόχρᾳ ὁμοία πόλτῳ πίτων, βορβορυμοὶ κατὰ τὴν δεξιὴν λαγόνιον βόθρον, βήξ (ἐνεκα βορβορικοῦ κατάρρου συμπαρομαρτούντος), σπλὴν τέλος καταφανῶς ἐπηρμένος. Οὕτω τελευτᾷ ἡ πρώτη ἐξομὰς καὶ ἡ πρώτη περίοδος τῆς νόσου, τοῦ πυρετοῦ ἀνελθόντος μέχρι 40⁰ καὶ πλέον. Ἡ κατ' αὐξοῦσαν πρόοδον μετὰ μικρῶν ὑφέσεων ἀνυψομένη τοῦ πυρετοῦ ἐπακριβῶς παρατηρουμένη κατὰ σημειομένην ἡμέραν τῇ ἡμέρᾳ, ἀπτελοῦται τὴν ἐλικοειδῇ κλίμακᾳ τοῦ Wunderlich, εἶναι ἀπαισιον διαγνωστικὸν τῆς προκειμένης νόσου. Ἡ δευτέρᾳ περίοδος διαρκεῖται καὶ αὕτη ἐστὶν ἡμερὴν χαρακτηρίζεται διὰ στασιμότητος τοῦ πυρετοῦ ὡς πρὸς τὴν ἀνυψομένην καὶ ὕψιστον εἶναι ἡ κρίσιμος περίοδος καθ' ἣν προεξέρχονται τὰ νευρικὰ φαινόμενα ἔνεκα δράσεως ἐπὶ τὰ νεῦρα ἀλαλοειδοῦς τινος οὐσίας προϊόντος τοῦ εἰδ.

καὶ βακτηρίων· ἔχμεν τὴν τυφώδη κατάστασιν· ἢ διόγκωσις τοῦ σπληνὸς ἐπετάθη ἐπισήμως, περὶ τὸ μέσον ἢ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος ἐπανθελὶ ροδάνθη ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστρίου ἢ ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ἐὰν ληγούσης τῆς ἐβδομάδος ἡ κατάσταση παραμένῃ ἢ αὐτὴ καὶ ἡ θερμοκρασία μηδεμίαν ὑφ᾽ ἑσιν παρυσίαζῃ, ἀλλὰ τοῦναντίον τείνῃ εἰς αὐξάνειν, ταῦτα σηματοῦνσι διαμόρφωσιν ἐξελκώσεων ἐπιμνησίων ἐν τοῖς ἐντέροις μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῶν ἐσχάρων· ὁ ἀσθενὴς ἀπισχναίνεται καὶ ἀναισθητεῖ τέλος καὶ παραληρεῖ ἀγρίως· ἢ καρδία ἀτονὸς πάνυ· σφυγμὸς ἀτακτὸς καὶ διαλείπων, γαστρὸς ἐκτυμπάνωσις υπερβολικὴ, ὑποχωρήματα δυσωδέστατα· συγκοτερά λύσις ὁ θάνατος ἔνεκα υπερβαλλούσης ἀτονίας κατὰ τὸ τέλος τῆς τρίτης ἐβδομάδος. Ἐπὶ ἡπίας μορφῆς περὶ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἐβδομάδος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης σημειοῦται ὑφ᾽ ἑσιν σημερινὴ τοῦ πυρετοῦ, ἰδρωτὲς κριτικαὶ ἐπιγίνονται καὶ ἡ διάνοια τοῦ ἀρρώστου βαθμυλὸν ἀναλαμβάνει. Ἡ τρίτη περίοδος κανονικῶς ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς τετάρτης ἐβδομάδος διὰ βαθμιαίων καταπτώσεων τῆς θερμοκρασίας καὶ διὰ πάντων τῶν προδῆλων σημείων τῆς ἀναρρώσεως. Ἡ νόσος αὕτη ὥς πρὸς τὰς ἐπιπλοκάς εἶναι ὀξυπερίεργος, διότι δύναται· νὰ παρουσιασθῶσι τοιαῦται ἀπὸ παντὸς συστήματος. Σημειωτέον δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ ἐπιπλοκαὶ ἀναφαίνονται μετὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἐβδομάδος. Ἡ θεραπεία συμβιβάζεται πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ ποικίλλει ἀναλόγως τῶν ἀναφανισμένων περιπλοκῶν. Ἐπὶ καθαρᾷ μορφῇ τῆς νόσου ἀνεπιπλοκῶν σπουδαίων ἡ θεραπεία εἶναι ἡ ἐπομένη. Εἰ μὲν ἀδύνατον ὑπῆρξε τῷ ἱατρῷ νὰ ἐκκόψῃ τὴν νόσον ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς διὰ τῆς ἐκτριπτικῆς μεθόδου χορηγῶν τὸν καλομέλανα, περαιτέρω ὑπολείπεται καταπολέμησις συμπτωμάτων. Τὸν πυρετὸν ἀφαιρούμενον εἰς 40° καὶ πλέον ὑποβάλλομεν διὰ λουτρῶν τετράκις καὶ πεντάκις τῆς ἡμέρας βιθρῶν 20-22°, ἢ κάλλιον ἐμβαπτίζομεν τὸν ἀρρώστον εἰς λουτρὸν 32° καὶ ψύχομεν βαθμυλὸν μέχρι 23° τῇ προσθήκῃ ὕδατος ψυχροῦ. Συγχρόνως διδομεν θεικὴν κινίνην (30-60 κόκκους ὑπὸ δόσιν 10 κόκκων) ἢ τε φελοῦσιν ἢ ἀντιπυρίνη, φαινοξίνη, θαλλίνη κατὰ τὰς ἀνυψώσεις τοῦ πυρετοῦ· καθαρὸς ἄρς, καθαριδίτης κατοικίας, τροφὴ βρευστή, ἀλλὰ τονωτική. [P.N.B.]

Τύφος ἢ τυφὸς καὶ νόσος καλεῖται ὁ μᾶς τις νοσηρὴν καταστάσεως γαβακτηριζομένων διὰ τῆς τυφώδους κατάστασεως, ὅς ἄλλοτε ἐθεώρου ὡς μίαν μόνην νόσον ἣν καὶ ἐκάλεον τύφον (typhus), ἐνῷ σήμερον ἔχει καταδειχθῆ ὅτι

αἱ διάφοροι μορφαὶ εἶναι τρεῖς χωρισταὶ καθόλου νόσοι παραγόμεναι ἐκαστὴ ὑπὸ εἰδικῶν ὄλων τοῦ ὁ νοσηρὸς παράγων λ. γ. τοῦ κοιλιακοῦ τύφου ἢ τυφοειδοῦς πυρετοῦ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξανθηματικὸν ἢ ὑπόστροφον τύφον. [P.N.B.]

Τύφος ἐξανθηματικὸς ἢ καὶ ἀπλῶς τύφος. Νόσος πυρετικὴ, τύπου συνεχοῦς, ἐπιδημικὴ, μολυσματικὴ, ἐστὶν ἐν Εὐρώπῃ ἔχουσα τὴν Ἰρλανδίαν καὶ Σιλεσίαν, ἐπὶ τὴν εὐκάλως μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλας πόλεις καὶ χώρας. Ἐνδημεῖ ἐν Ἀμερικῇ, ἐνθα συνυπάρχοντες καὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ εἶναι δυνατόν νὰ τεθῇ ἡ μεταξὺ τούτων διάγνωσις. Ἐνῷ ὁ Τ. ἐπικρατεῖ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ὁ τυφοειδὸς πυρετὸς ἐκλείπει ἐσχάτην πρὸς ἐμφάνειν τὸ φθινόπωρον. Ὑπάρχει δυσκοιλιότης ἐν τῇ προκειμένῃ νόσῳ ἀντὶ διαρροίας καὶ βορβορυγμῶν μετ' ἀλγούτων κατὰ τὸν δεξιὸν λαγόνιον βήθρον. Ροδάνθη ἐπανθελὶ ἐν ἀμφοτέροις, ἀλλ' ἐν τῇ προκειμένῃ εἶναι μειζόνιον διαστάσεων, βαθυγροστέρα, μὴ ἐξαλειφόμενη τῇ πίεσει. Σπανικὴ ἐπίστασις. Αἱ τῶν πεπτικῶν ὀργάνων διαταραχαὶ ἥττον ἐκδηλοῦνται, αἱ τῶν νεύρων ἀγρίωτεροι (τρέμοι, ρίπτασμοί, κινήσεις σπασμώδεις, παραλήρημα, κώφωσις, κάρωσις τελεία). Σφυγμὸς ταχύτερος, ἢ ἀνόμενος καὶ κατάπτωσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος βιαστέρα, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἡ ἀλλομασία τοῦ ἡσυχασμοῦ. Πλὴν τῆς δ' αὖ μολυσμοῦ μεταδόσεως ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον, ἔτεροι συνθῆκαι παραγωγαὶ τῆς νόσου εἰσὶν ἢ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συσώρευσις ἀνθρώπων συνυποζομένη μετὰ στεργήσεων καὶ κακοσχητῶν (διδ καὶ γαλλ. ἐκλήθη ἄλλοτε ἄλλως, fièvre des armées, des hôpitaux, des prisons, des vaisseaux κτλ.), ἢ συσώρευσις ζώων οὐτῶν ἐν καταστάσει ζυμώσεως καὶ ἀποσυνθέσεως ἀνεξαρτήτως τῆς τῶν ἀνθρώπων θεραπείας ἱατρικῆς, κυρίως εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει, διότι ἐπὶ μὲν βαρείας ἢ βαρυτάτης μορφῆς λύσις τοῦ πάθους εἶναι ὁ θάνατος ἔνεκεν ὑπερψύσεως τῆς θερμοκρασίας μέχρι 41° καὶ 42° καὶ ἀκρας ἀτονίας τῆς καρδίας, καθ' ὅν συμπτωμάτων ἀνίσχυρος ἡ ἐπιστήμη. Ἐπὶ δὲ ἐλαττοῦ καὶ ἡπίας μορφῆς καθαριδίτης καὶ ἀπολύμανσις καὶ χορηγία ἐσωτερικῶς δὲυπτότων ἄγουν εἰς ἱκσιν. [P.N.B.]

Τύφος ὑπόστροφος. Βλ. Πυρετὸς ὑπόστροφος.

Τυφώδη. Ελ. Τύφη.

Τυφώδης κατάσταση καλεῖται ἐκείνη ἐν ἣ διατελεῖ ὁ ὑπὸ τυφικῆς νόσου ταλαιπωρούμενος, συνισταμένη εἰς ὁμάδα ἢ σύμπλεγμα συμπτωμάτων δηλούντων βαθεῖας τῶν νευρικῶν κέντρων διαταραχάς. Ὁ ἀσθενὴς ὑπὸ τὸ κράτος καρώσεως καὶ καταβολῆς τῶν φυσικῶν [καὶ διανοητικῶν]

δυνάμειον μένει κατακεκλιμένος ύπτιος, βεβυθισμένος εἰς ὑπὸν ἡλίαν, φαίνεται ἀδιάφορος καὶ ξένος πρὸς τὴ περί αὐτὸν συμβαινόντα, δὲν βυβλίει, δὲν ἀπαντᾷ εἰς τοὺς ἐρωτῶντας· οἱ βύθωνες αὐτοῦ εἶναι κονισσαλέοι, οἱ δδόντες ὡσπερ ῥθαλισμένοι.

Τυφών ἢ Τυσεύς. 1) 'Εν τῇ 'Ελλ. μυθολογίᾳ εἰς τῶν Γιγάντων, υἱὸς τοῦ Τάρταρου καὶ τῆς Γῆς κατὰ τοὺς πλείους, ἔχων 100 κεφαλὰς ἐκπνεύσας πῦρ καὶ πολεμήτας κατὰ τοῦ Διὸς καὶ τῶν λοιπῶν 'Ολυμπίων μετὰ τῶν ἄλλων Γιγάντων. Κεραινωθεὶς τέλος ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐν 'Αρμυνοῖς τῆς Κιλικίας, ἐξεδιώχθη ὑστερον εἰς Σικελίαν ὅπου ἐπεσφωρεύθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ Αἴτνα, ἥ αἱ ἡραιοτερώδεις ἐκρήξεις ἐνομιζοντο ὡς σπινθηρίζοναι ἐκ τῆς φλογερᾶς πνοῆς του. Τέκνα αὐτοῦ ἐκ τῆς 'Εχιδνῆς ἦσαν οἱ κύβητες 'Ορβρος καὶ Κέρβερος καὶ ἡ Λερναία 'Υδρα. — 2) 'Εν τῇ Αἰγυπτιακῇ μυθολογίᾳ ἐξελληνίσας τοῦ Σῦθ ἢ Σέτ, συμβόλου τοῦ κακοῦ καὶ ἀντιπάλου τοῦ θεοῦ τοῦ φωτός 'Ωρου, υἱοῦ τοῦ 'Οσίριδος (βλ. λ.). 'Ο Τ. βραδύτερον συμπιλνωθεὶς μετὰ τοῦ 'Ωρου, διενεμήθη μετ' αὐτοῦ τὴν Αἴγυπτον λαβὼν ὡς μερίδιον τὴν ἀνω Αἴγυπτον, ἔθεν ἡ λατρεῖα αὐτοῦ ἐξετάθη ὑστερον ἐπὶ πᾶσαν τὴν χώραν. Ἦρχεν ἱερὰ τὸν ἱπποπόταμον, τὸν χοῖρον καὶ τὴν αἶγα καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη τὸ τυσεύωνες· οἱ ναύταις ἀφιερωμένοι εἰς Τ. τοιοῦτοι ἤγειροντο ἐν Αἰγύπτῳ εἰς ἡ καὶ εἰς ἐκατέρωθεν εἰς τὰ ἄλλα τῶν εἰς τοὺς ναυτοὺς ἀγόντων δρόμων. Οἱ τοιοῦτοι εἶχον συνήθως περιστύλιον, οὗ οἱ στύλοι ἦσαν ἐγκεκλεισμένοι μέχρι τῆς ῥοφῆς ἐν θωρακείοις. Τὰ κάλλιστα σφῆζόμενα ἐν ἀρίστῃ καταστάσει ὑποδείγματα τυφανεῶν εἶναι· τὸ ἐν τῇ νήσῳ Φίλαις καὶ τὸ ἐν 'Εδεσῷ. Τὸν ρυθμὸν τῶν στυλῶν αὐτῶν ἀπεμνήθησαν τελειοποιήσαντες καὶ ἐξωραΐσαντες οἱ 'Ελληνες ἐν τῷ 'Ερεχθίδῳ.

Τυφῶνες ἢ κυκλώνες καλοῦνται αἱ καταιγίδες τῶν τροπικῶν ζωνῶν αἱ διακρινόμεναι ἀπὸ τῶν συνήθων οὐ μόνον διὰ τῆς μεγαλύτερας αὐτῶν ἐντάσεως ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς διπλῆς αὐτῶν κινήσεως. 'Ενῷ δὴλα δὴ οἱ συνήθεις ἀνεμοὶ προχωροῦσι κατ' εὐθείαν ἢ ἐλγύνουν κυρτὴν γραμμὴν, ὁ Τ. συγχρόνως τοῦτο μὲν περιστρέφεται περὶ κέντρον τινὰ τοῦτο δὲ προχωρεῖ ἐν κυρτῇ τροχῇ ἥτις κατὰ τὴν εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας μετάβασιν αὐτοῦ κάμπτεται πολλάκις κατ' ὀρθὴν γωνίαν. 'Εν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ ἔχοντι διαμέτρον $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$ μίλιου ἐπικρατεῖ συνήθως νηνεμία, ἐνῷ περὶ ἡ καταιγὶς θαυμαστικὴν δεικνύει ἰσχύον καὶ καταστρεπτικώτατην. Εἰς τὰς χώρας πρὸς Β τοῦ 'Ισημερινοῦ ἢ περιστροφικῇ κίνησιν τοῦ Τ. ἔχει διεύθυνσιν ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, Ν δὲ τοῦ 'Ισημερινοῦ ἀντιθέτως. Εἰς τὴν γένεσιν τῶν Τ.

φαίνεται ὅτι συντελεῖ σπουδαῖως καὶ ἡ ηλεκτρικὴ. [Δ.Κ.]

Τύχη. Θεὰ τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς συμπτώσεως, θυγάτηρ οὐσα τοῦ 'Ὀκεανοῦ καὶ τῆς 'Ἥθους κατὰ τὴν 'Ελληνικὴν μυθολογίαν. Σύμβολα αὐτῆς φέρονται τὸ κέρας τῆς 'Αμάλθειας καὶ τὸ πηδάλιον πρὸς δὴλωσιν τῆς παρόχης τῶν δώρων καὶ τῆς δεσπεξέσεως τύχης, ἐνῷ ὁ τροχός, ἡ σφαῖρα καὶ αἱ πτέρυγες δεικνύουσι τὸ ἄστατον αὐτῆς. 'Εν τῇ γενικωτέρᾳ σημασίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα Τ. ἐνοεῖτο πολιεύχος θεὰ πολλῶν πόλεων ὡς π. χ. τῶν 'Αθηνῶν, ἐνθα πᾶσα δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ διεξαγωγή ὑποθέσεως ἤρχετο ἐκ τῆς εὐχῆς «ἀγαθὴ Τύχη». 'Εν τοῖς χρίνοις τῶν Διαδόχων καὶ τοῖς 'Ρωμαίοις ἐκάστη πόλις ἐπροσωποποιεῖτο διὰ τῆς παραστάσεως ἐαυτῆς ὡς εὐσώμου γυναικὸς μετὰ τῶν συμβόλων τῆς Τ., ἐν 'Αλεξανδρείᾳ δὲ ὑπῆρχε καὶ ναὺς αὐτῆς καλούμενη Τυχαῖον. Παρὰ 'Ρωμαίοις ἡ θεότης Εὐτυχήα ἐταυτίσθη ἐν τῷ χρόνῳ μετὰ τῆς τύχης 'Ελληνικῆς Τ., ἔχουσα τὰ αὐτὰ σύμβολα καὶ μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς ἐν Πραινέσιω, 'Αντιῳ καὶ παρὰ τὸν Μένταυρον ἐν 'Ομβρική ὑπὸ τὸ ὄνομα Fannum Fortunae πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἡττῆς τοῦ 'Αδριανοῦ τῷ 207 π. Χ. [Σ.Τ.]

Τύχων ('Αγίος). Κώμη τῆς Κύπρου ὑπαγομένη εἰς τὴ διαμέρισμα Λεμεσοῦ καὶ ἔχουσα περὶ τοὺς 600 κατ. Χριστιανοὺς καὶ ἐλγύνους Μωαμεθανούς. Κεῖται παρὰ τὴν ἀρχαίαν 'Αμαθούντα, ἐκ τῶν λίθων τῆς πόλεως εἶναι ἐκτισμένη, καὶ ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ἐμινύμου ἐπισκόπου τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐκεῖ μαρτυρησαντος καὶ ἐστραζόμενου τῇ 16 'Ιουν. [Α.Α.Σ.]

Τυχωνεῖον σύστημα. Βλ. Ἠράκλειος Τύχων.

Τωδίτ. 'Ιουδαῖος διάσημος ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ διὰ τὸ φιλεὺσπλαγγνόν του 'Οδηγηθεὶς αἰχμάλωτος εἰς Νινευὴ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς 'Ιερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Σαλμανασάρου (718) εἴλκυσε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ βασιλέως, ὅστις τὸν διώρισεν ἐκ τῶν ὀντων του. Εἰς τὸν διαδεχθέντα ὁμοῦς τὸν Σαλμανασάρου βασιλέα ἀπήρесе καὶ ἡγάγη κἀκεῖν ἐν τῇ πόλει σῶσαι τὴν ζωὴν του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τούτου (714) ἀνέκτισε τὴν περιουσίαν του καὶ ἐξηκολούθη εὐεργετῶν, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀπώλεσε τὴν δαπάνην. Τέσσαρα μετ' ἑπειτα ἔτη ὁ υἱὸς τοῦ 'Ιωθὴς, ἐπιφορτισθεὶς νὰ μεταβῇ εἰς 'Ράγουσ συντητήρῃ καθ' ὅσον μετὰ τοῦ ἀρχαγοῦ 'Ραφαὴλ ὑπὸ τὸ σχῆμα συνοδοιπόρου· λεβὼν δὲ παρ' αὐτοῦ τὴν συμβουλὴν νὰ ἀλειφῇ τοὺς ἐφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς διὰ χολῆς ἰχθύος τινὸς ἐθεράπευσεν οὕτω τὴν τυφλότητα τοῦ πατρὸς του. [Πς.]

Τῶρον (Thorn). Ὁχυρά πόλις τῆς Β Πρωσίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Βιστούλα, μετὰ 24 000 κατ. ἔχει γέφυραν 1000 μ. μήκους ἐπὶ τοῦ Βιστούλα, βιομηχανίαν δὲ ὀνομαστοῦ σάπωνος, ἐριούχων καὶ ἀλλων ὑφασμάτων. Εἶναι πατρίς τοῦ Κεπερνίκου. Περιελθούσα τῷ 1466 μετὰ τῶν λοιπῶν πόλεων τοῦ τάγματος τῶν Γερμανῶν ἱποποτῶν εἰς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Πολωνίας, ἐκυριεύθη τῷ 1655 ὑπὸ τοῦ Καρόλου Γουσταύου βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ τῷ 1703 ὑπὸ τοῦ Καρόλου ΙΒ', ἀπεδόθη δὲ τῇ Πρωσίᾳ τῷ 1793 κατὰ τὴν β' διαμελισμὸν τῆς Πολωνίας.

Τωτίλας. Βασιλεὺς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ

Ὀστρογόθων (541-552), ὅστις κατ' ἀρχὰς ἦτο δούξ τοῦ Φριούλα. Ἀνῶρθωσε τὴν ἐτοιμόρροπον μοναρχίαν, ἀφῆρσεν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων τὸν Κῶμον, τὴν Νεάπολιν, τὸ Βενεβέντον, τὸ Σπάλατον, τὴν Περουσίαν, τὴν Φλωρεντίαν καὶ αὐτὴν τὴν Ῥώμην, ἀλλ' ἀπώλεσε ταχέως τὸ πλεῖστον τῶν κατακτήσεων του ὑπὸ τοῦ Βελισσάρου (547). Ὄταν ὁμως οὗτος ἀπεμακρύνθη (548) ὁ Τ. κατίσχυσεν ἐκ νέου καὶ ἐβῆα σὲ μέχρι τῆς Νεαπόλεως. Ἐν τούτοις ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Ναρσῆς τὸν κατέβησεν ἐν Ταγίνα ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων καὶ τὸν ἐνίκησε (552). Ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ὁ Τ. ἀπεβίωσεν ἐκ τῶν πληγῶν του. [Πε.]

Υ

Υ (ὁ ψιλόν). Τὸ εἰκαστὸν στοιχεῖον τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν ὡ 400 καὶ Υ 400 000. Ἡ προσθήκη «ψιλόν» εἰς τὸ ὄνομα ἐγένετο ὑπὸ Βυζαντινῶν γραμματικῶν ἵνα ἐκφράσῃ τὴν ἀρθογραφίαν λέξεώς τινος διὰ τοῦ υ ἀντὶ διὰ τῆς οἰ διφθογγου (ὡν ἡ προσφορὰ ἦτο ἡ αὐτή), ὅπως τὸ αὐτὸ συμβαίνει διὰ τὸ ε ψιλόν πρὸς ἀντιδιαστολήν ἀπὸ τοῦ αἰ. Τὸ υ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἰαπετικὸν u, οὗ εἶχεν ἐν παλαιστοτάτοις χρόνοις τὴν προφορὰν (yu)· ἐν ἱστορικῇς ὁμοῖς χρόνοις ἡ προφορὰ μετέβη εἰς τὸ ü (u γαλλικόν), εἴτα δὲ εἰς τὴν σημερινὴν του ὡς i (ἐξαίρεται μερῶν τινῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅπου προσέρεται τὸ υ ἀκόμῃ ὡς ü, καὶ ἄλλων ὅπου ὡς yu). Μόνον οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Λάκωνες (ἴσως καὶ τινες ἄλλοι) διετήρησαν (ὡς δι' ἄσκησιν αἰ ἐπιγραφαί) ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν προφορὰν τοῦ υ ὡς ου (τούχα βοιωτ. ἀντὶ τύχη), ἔγραφον δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀντὶ τοῦ κοινοῦ υ μετὰ τινα σύμφωνον iου, οὗ ἡ προσφορὰ δὲν ἐξηκριβώθη. Τὸ ὅτι τὸ ἀρχικὸν υ ἔχει τὸ δαυὸ πνεῦμα ἐξηγεῖται ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων διὰ τοῦ ὅτι ἀρχικὸν u ἐτρέπη εἰς iu (τὸ i ἡμίφωνον), τὸ δὲ ἡμίφωνον τοῦτο i ὕστερον ἐλεπτύνθη εἰς ἀπλόον δαυὸ πνεῦμα. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ εἶχε καὶ σύμφωνον

u, ὅπερ ἐγράφετο ὡς δίγαμμα F, ἐν δὲ τῇ λεσβίᾳ διαλέκτῳ συνεδέετο μετὰ προηγούμενου φωνήεντος εἰς διφθογγὸν (εὐίδον δ. εἶδον, αὐτῆ δ. αὐτή), ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ (κεραυνὸς δ. κεραῖνος)· μετὰ προηγούμενον σύμφωνον ἐφωμοιώθη πρὸς αὐτὸ ἡ ἐξεθλίβη μετὰ ἡ ἀνευ ἀντεκτάσεως (πρόξενος νεκρῶν, ξένος λεσβ., ξένος ἰων., ξένος ἀττ.). Ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ἀντικαθίσταται τὸ u πολλάκις ὑπὸ τοῦ ου (ἐκυράρι-ἐυράριον, στουπί-στυπίον)· ἡ προσφορὰ αὐτοῦ εἰς τὰς διφθογγούς αυ, ευ καὶ ην ὡς β ἢ φ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἐπομένου στοιχείου (ὡς β πρὸ φωνήεντων καὶ β, γ, δ, ζ, λ, ν, ρ). ἐν δὲ τῇ δημόδιᾳ πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς τοῦτο (βέμμα-βεῦμα, κλάμμα).

Ῥάγγ-τσέ-κιάγγ καλεῖται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Κίνας, τῶν κατείκων ταύτης καλούντων αὐτὸν μόνον τὸν κάτω ροὴν αὐτοῦ. Πηγάζει εἰς τὰς Ν κλιτύας τοῦ Κύν-Λύν (ὑπὸ 36° Β πλ. καὶ 91° Δ μηκ. Γρῆν.) καὶ ῥεῖ κατ' ἀρχὰς πρὸς Ν μέχρι τῶν συνόρων τῆς Βερμανίας· εἴτα δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον πρὸς Δ διευθυνόμενος καὶ ὑποδεγόμενος ἀριστερόθεν τὰ ὕδατα τοῦ Γαί-λούγγ, Μίν, Κιά-Αίγγ καὶ Χάν ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀνατολ. Σινικὴν θάλασσαν Β τῆς Σχαγγῆς. ἔχει δὲ μῆ-

κος 5083 γμ. καὶ εἶναι: πλωτὸς διὰ μεγάλην πλοῖα ἐπὶ 1400 γμ. Μετὰ τοῦ Χραγγῶ συνδέεται διὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς διώρυγος.

Ῥάγκεις (Yankées) ὀνομάζονται ἐν ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἰορ. Ἀμερικῆς οἱ κάτοικοι τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Νέας Ἀγγλίας περιλαμβανομένων Πολιτειῶν, ὑπὸ δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πάντες συλλήβδην εἰς κάτ. τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς. Εἶναι: ἔξ ἴσως παραθορὰ τοῦ ὀνόματος English εἰς τὸ στόμα τῶν Ἰθαγενῶν Ἰνδιάν. [Ἐγ.]

Ῥάδες (ἐκ τοῦ ὕειν ἦτοι βρέχειν). Οὐγατέρες τοῦ Ἀτλαντος, βασιλέως τῆς Μαυριτανίας, καὶ τῆς Αἰθρας, αἰτίαις ἐπὶ τοποῦτον ἐβλήθησαν ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Ῥαντος, κατασπαρχθέντος κατὰ τὴν θήραν ὑπὸ θηρίου τινός. ὥστε ἀπέθανον, μεταμορφώθησαν δὲ εἰς ἀστέρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου εὐρισκόμενους καὶ ἐθεωροῦντο ὡς προσηνύουσαι διὰ τῆς ἐμφανίσεως των τὴν ἐναντίον των βροχῶν. Ὁ θριθμὸς αὐτῶν καὶ τὰ ὀνόματα ποικίλλουσι κατὰ τοὺς διαφόρους μυθολόγους. Ἐκαλοῦντο ἐπίσης καὶ Νυσσαῖται ἢ Δωδωναῖται νύμφαι, ὡς τροφεὶ τοῦ Διονύσου ἢ τοῦ Διός. [Πε.]

Ῥαία. Ἀρχαία κώμη τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν πρὸς Β. τῆς Ἀμεινίας. Ἀπὸ ταύτης ὠνομάσθη ὁ δῆμος Ῥαίας, ὁ ἀνέκκωτος τὴν ἐπαρχίαν Δωριέος καὶ ἀποτελουμένους ἐξ 7 χωρίων, μετὰ πρωτεύουσας τῆς Γρανίτσας, οἰκούμενος δὲ ὑπὸ 3237 κατ.

Ῥαενίδα (Hyacintha). Οἰκογένεια τῶν ἀρπακτικῶν θηλαστικῶν ζώων, διακρινομένων ἀπὸ τῶν Κυνοδῶν διὰ τοῦ ὅτι ἔχουσι μικρὰν αἰλουροειδῆ κεφαλὴν, μόνον ἓνα κυνόδοντα (ἐν τῇ ἀνωσιαγόνι), μόνον 4 θακτύλους εἰς τοὺς προσθίους πόδας καὶ ἀνενοθυλακὸν ὑπὸ τὴν οὐράν. Εἶναι νυκτόβια, καὶ ἀθηγάχα ζῶα, κυρίως ζῶντα ἀπὸ θηριμαίων, ἔχουσι δὲ ἐξωτερικὴν ἀντιπαθητικὴν, κυρίως δταν ἀνερθῶσι τὰς τρίχας. Τὸ γνωστότερον εἶδος εἶναι Ῥαίνα ἢ γραμμωτὴ (Hyacintha striata), διατιωμένη ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ν. Ἀσίᾳ, ἔχουσα χρῶμα ξανθοφαιον μετὰ σκοτεινῶν ταινιῶν καὶ γαίτην πρὸς ταύτην ὁμοιάζει. Ῥ. ἢ στικτὴ (H. maculata, βλ. πιν. Κυνίδια καὶ Ῥαενίδια), ἥς πατρίς εἶναι ἡ Ν. Ἀφρική. Ἀλλοτε εἰ Ῥ. ἦσαν πολὺ πλέον διαδεδομένοι, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ὅστις προκατακλιμασίων εἰδῶν, εὐρισκόμενα καὶ ἐν Ἑλλάδι.

Ῥάκ (Yack ἢ Bos grunniens, Βοὸς ἡ γρυλλίζων). Εἶδος βοῦς Ἰθαγενὺς ἐν Τιβέτι καὶ τοῖς ὀψιπέδιαις τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Μηρυκακτικὰ θρ. 4.

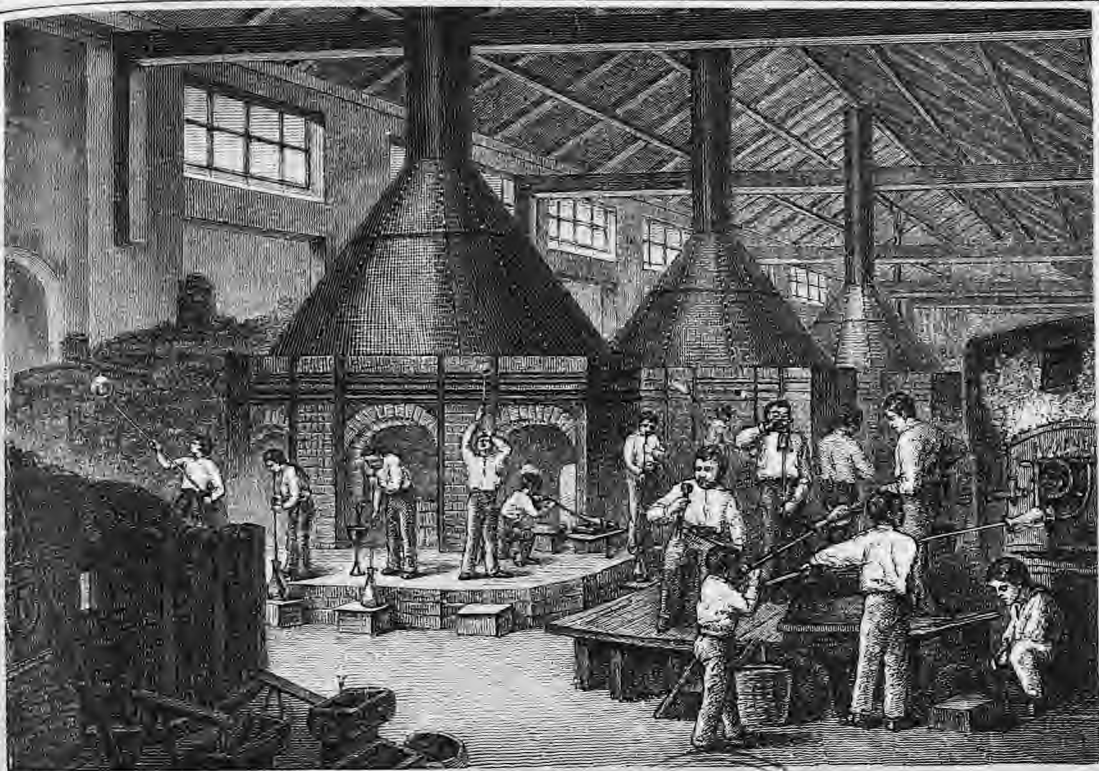
Ῥάκινθος. Ῥιὸς τοῦ Ἀμύκλα ἱερου-

τοῦ τῶν ἐν Λακωνίᾳ Ἀμυκλῶν καὶ τῆς Διομήδης, τοσοῦτον ἐπὶ κάλλει ἐξέχων, ὥστε ἡράσθησαν αὐτοῦ 3 τε Ἀπόλλων καὶ 2 Ζεφύρος. Ἐπειδὴ ὁμοίως αὐτὸς ἀντηράσθη τοῦ πρώτου ὁ Ζεφύρος πρὸς ἐκδίκησιν, ἐνῶ ἡμεραν τινὰ ὁ Ῥ. ἐπείχε μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν δίσκον, ὥθρσε τοῦτον ῥιπτόμενον, ὅστις εὗρεν τὸν Ῥ. εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὴν ἀφῆκε νεκρόν. Ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ Ῥ. τὰ μέγιστα λυπηθεὶς ὁ Ἀπόλλων μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ δμῶνυμον ἄνθρωπος, ἐπὶ τῶν πετάλων τοῦ ὁποῖου ἐγράφει τὰ δύο ἀρχικά γράμματα τοῦ ὀνόματός του. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτίμων τὸν Ῥ. διὰ τῆς τριμήρου ἐορτῆς τῶν Ῥακινθίων, ἅτινα ἤρχοντο τὴν μεγίστην τοῦ ἔτους ἡμέραν μηνὶ Ἑκατομβαιῶνι καὶ ὧν ἡ μὲν πρώτη καὶ τρίτη ἡμέρα διήρχοντο ἐν πένθει, τελευτῶντων κατ' αὐτὰς θυσίῶν καὶ τελευτῶν νεκρωσίμων, ἡ δὲ δευτέρα τοῦναντίον ἐν χαρραῖς πομπαῖς, χοροῖς καὶ ᾠμασίν, ὧν μετέλχον νέοι τε καὶ νεάνιδες. [Πε.]

Ῥάκινθος (Βοτ). Hyacinthus L. Γένος βολβωδῶν φυτῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Λειριωδῶν. Τὰ εὐάριθμα εἶδη φύονται ἐν τῇ Ἀνατολῇ· τὸ δὲ γνωστότερον αὐτῶν εἶναι Ῥ. ὁ ἀνατολικὸς (H. Orientalis L.) γαλλ. jacinthe κοινῶς ζυμποῦλι), ὅστις ἐσῆλθον εἰς Εὐρώπην ἐκ Συρίας διὰ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὰ μέσα τοῦ 15 αἰῶνος. Ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἀνεπτύχθη ἰδίως ἐν Ὁλλανδίᾳ, ἐνθα καὶ σήμερον ἀκμάζει. Ὁ Ῥ. εἶναι ἀγαπητὸς διὰ τὰ ὡραία ποικιλόχρσα καὶ εὐωδέστατα ἄνθη αὐτοῦ, τὰ εὐχρηστά καὶ εἰς τὴν μουσικίαν. Περὶ τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ βλ. Π. Φιλάρτου Ἀνθοκομίαν ἐν σ. 242. Ὁ Ῥ. τῶν ἀρχαίων εἶναι φυτὸν ὁλως διάφορον περὶ οὗ οἱ φιλόλογοι τε καὶ βοτανικοὶ εἰσέτι διαφωνοῦσι. [Θ. Χ.]

Ῥάκινθος ἢ ζιρκόγιον. Ὅργανον τοῦ τετραγωνικοῦ συστήματος, συνήθως μετὰ χρυστάλλων στυλοειδῶν συνδεδεασμένον, εὐρισκόμενον ἐμπερικλῆς ἢ κατ' ἀμβλυγωνιῶδὲς κοκκία. Ἐχει σκληρ. 7.5 καὶ εἶδ. βάρος 4.4-4.7, λάμψιν ὑαλῶδη καὶ ἐνίοτε ἀβλαμυνώδη, εἶναι δὲ ἄχρουν, λευκὸν ἢ διακίτρινον, τεφρόχρουν, πράσινον, καστανόχρουν καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐρυθρὸν ἀποκλίνον πρὸς τὸ κίτρινον ἢ καστανόχρουν (τὸ λεγ. ὑακινθόφυλλον). Χημικῶς συνίσταται ἐξ ἐνὸς μορίου ζιρκονικοῦ ὀξέος καὶ ἐνὸς πυριτικοῦ ὀξέος ἐνίοτε μετὰ μικροῦ ποσοῦ σιδήρου. Αἱ ὡραῖες κεχρωματισμένα καὶ αἱ διεσπασμένα κοκκίαι, αἰτίαις εὐρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἄμυν τῶν πεταμῶν ἐν Κεῦλάνῃ καὶ ταῖς Ἀνατολ. Ἰνδίαῖς, χρησιμεύουσι ὡς πολύτιμοι λίθοι. [Α. Κ.]

Ῥαλεία (Hyalea tridentata). Εἶδος



3. Έργοτεχνικόν υαλοποιείου.



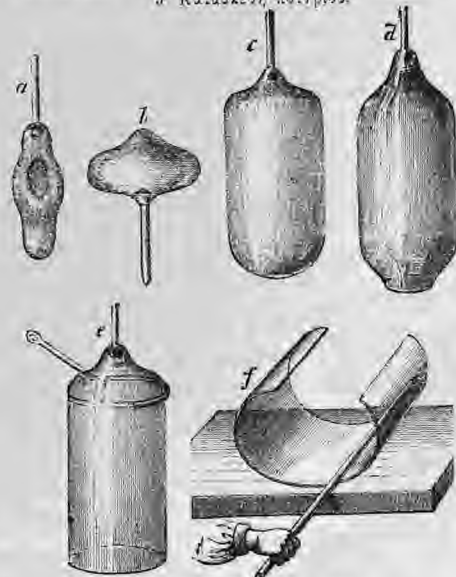
1. Χυτήριον.



5. Κατασκευή ποτηρίου.



4. Στήλωνσις βύλου.



2. Κατασκευή βελονόμακας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

περεπόδων (βλ. λ.) μαλακίων, οὐ εἰκ. βλ. ἐν πιν. Μαλάκια Β' ἀρ. 6.

Γαλίνη. Οὐσία γλυκωματογόνος ἐξαγομένη ἐκ τῶν κόστεων τῶν ἐχινούκων, παρεμπερής πρὸς τὴν χιτίνην θερμαινόμενη μεθ' ὕδατος εἰς 150° μεταβάλλεται εἰς διαυγές διάλυμα, ἐξ οὗ ζεομένῳ μετὰ θεϊκοῦ οἷος ἀραιῶς χωρίζεται σταφυλοτάκχαρον ὅσον 50 % καὶ ἄλλα ἀζωτοῦχα προϊόντα.

Γαλίτης. Βλ. Ὀπάλλιος.

Γαλογραφία. Ἡ τέχνη τοῦ μεταφέρειν διαφανῆ χρώματα διὰ χημικῆς μεθόδου εἰς ὑαλὸν ἢ τοῦ συνθέτειν εἰκόνας ἐκ τεμαχίων χρωματιστῆς ὑάλου. Τὸ δευτέρον εἶδος, ὡς ἐρμολογεῖται πρὸς τὸ ψηφιδωτόν (βλ. Ψηφιδωτόν), εἶναι τὸ παλαιότερον, συνίσταται δὲ κυρίως ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκκοπῇ τῶν τεμαχίων καὶ συνθέσει αὐτῶν διὰ μολύβδου, ὥστε νὰ μιμηθῇ πρότυπον τι ζωγραφίαν, τῶν ταπεινῶν μολύβδου ἀποτελεσμάτων τὴν σκιαγραφίαν. Κατὰ τὴν ἑτέραν (καὶ καλλιτεχνικωτέραν) μέθοδον καλύπτονται ἄχρους πίνακες ὑάλου διὰ χρωμάτων ὥστε τὸ σύνολον ν' ἀποτελῇ εἰκόνα τινά, ὑπεβάλλοντα δ' εἴτα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός, δι' ἧς γίνονται ἀνεξάλειπτα τὰ χρώματα· ἰδιαίτεροι δὲ φωτισμοὶ εἰς ἐπιτυχάνονται δι' ἀποτρίβης. Καίτοι οἱ ἀρχαῖοι τῆς τέχνης ταύτης εὐρήνται ἤδη ἐν τῇ ἀρχαίότητι, ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις αὐτῆς εἶναι ἔργον τῶν μέσων χρόνων, κυρίως τῆς περιόδου τοῦ γοτθικοῦ ρυθμοῦ, καθ' ἣν διεκοσμοῦντο οὕτω τὰ παράθυρα τῶν ναῶν. Τὰ παλαιότερα σφωζόμενα ἔργα τῆς Ὑ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν IB' αἰῶνα, πολυάριθμα δὲ εὐρήνται ἐκ τοῦ ID' καὶ IE' αἰῶνος, κατασκευάζοντο δὲ τότε καὶ ὑστερον καὶ δι' οἰκίας. Μετὰ τὴν μεταρρυθμίσιν παρήχμασεν ἡ τέχνη καὶ ἐπαύσε παντάπασιν ἐκτελούμενη κατὰ τὸν IH' αἰῶνα. Μόλις δὲ κατὰ τὸν IO' πάλιν περιῆλθεν εἰς ἀμύνην, ἀπασχολοῦσα ταῦν μετὰ ἔργαστάς α ἐν Μονάχῳ, Βερολίνῳ, Νυρεμβέργῃ, Βιέννῃ, Βρυξέλλαις, Παρισίοις κλ. [Εγ.]

Γαλαειδὲς ὑγρόν. Βλ. Ὀφθαλμός.

Γαλόμικτος καλεῖται πέτρωμά τι ἐν παραλλαγῇ τοῦ γρανίτου (ἀπολέσασα δι' ἀποχαλζιώσεως τὸν ἄσπερον), συνιστάμενον δι' ἐκ χαλζίου τεφροειδούς καὶ μαρμαρυγίου λευκοῦ, τεφρόχρου ἢ ὑποπρασίνου.

Γαλος ἢ ὕελος. Σῶμα στερεόν, σκληρόν, εὐθραυστον, ἱκανῶς δυστήκτον, διαφανές, μὴ κρυσταλλικόν, ἀπρόσβλητον ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τῶν ὀξέων, μὴ ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικών αἰτῶν, πρὶν τῆς γήνης προκύπτει ἐκ τῆς συντήξεως ἐν χυνευτηρίῳ καθ' ὥρισμένας ἀναλογίας πυριτικοῦ οἷος ἁλατος τῶν μετάλλων τῶν ἀλκαλίων,

καλίου καὶ νατρίου, λίαν εὐτήκτου καὶ διαλυτοῦ ἐν ὕδατι, μετὰ πυριτικοῦ ἁλατος λίαν εὐτήκτου καὶ ἀδιαλύτου ἐν ὕδατι τοῦ ἀσβεστοῦ ἢ τῶν λοιπῶν μετάλλων τῶν ἀλκαλικῶν γαιῶν. Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ γίνεται χρήσις διαφόρων ποιότητων ὑάλου, αἵτινες ἔχουσι διαφόρους ἰδιότητας ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς χημικῆς αὐτῶν συνθέσεως· εἶναι δ' αἱ ἐπόμεναι· α') Ὑ. διὰ νὰ τρίου ἢ γαλλικῆς, ἄχρους, διαφανεστάτη, συνισταμένη ἐκ πυριτικοῦ νατρίου καὶ πυριτικοῦ ἀσβεστοῦ καὶ χρησιμεύουσα διὰ τὴν κατασκευὴν ὑαλοπινάκων τῶν παραθύρων, φιαλῶν ἀχρίων, ποτηρίων, δοχείων καὶ σκευῶν κοινῆς χρήσεως, χημικῶν συσκευῶν κλ. β') Στ ε φ σ ν ὁ ἁλ ο ς ἢ Ὑ. διὰ καλίου ἢ βοημικῆς (erown-glass) ἐκ πυριτικοῦ καλίου καὶ πυριτικοῦ ἀσβεστοῦ, σκληροτέρα καὶ δυστήκτοτέρα τῆς γαλλικῆς· κατασκευάζονται ἐξ αὐτῆς ἀντικείμενα καὶ σκευὴ πολυτελείας τῆς τραπέζης, ὡς καὶ χημικὴ σωλήνες καύσεως, ὡς ἀντεχούσης εἰς ὑψηλὴν θερμότητα. γ') Μ ο λ υ β δ ὁ ἁ λ ο ς Ὑ. ἡ κρύσταλλος (flint-glass) ἐκ πυριτικοῦ καλίου καὶ πυριτικοῦ μολύβδου, μέγα εἰδικὸν βάρος ἔχουσα, εὐτήκτοτάτη καὶ φωτισθλαστικωτάτη, δεκτικὴ στίλβώσεως διὰ λείανσεως, μαλακωτέρα τῆς γαλλικῆς καὶ βοημικῆς καὶ ὑπὸ τούτων χαρασσόμενη· κατασκευάζονται δι' αὐτῆς ἀντικείμενα πολυτελείας, κοσμήματα, ὄργανα ὀπτικῆς καὶ βαρυτίμοι συσκευαὶ τραπέζης. Ἐὰν εἰς ταύτην τετηκνυῖαν προσμιχθῇ τριεξείδιον βορίου προκύπτει ὕαλος δι' ἧς ἀπομεινύονται πολυτίμοις λίθους (strass). Ἐὰν διεξείδιον κασσιτέρου καὶ φωσφορικοῦ ἀσβεστοῦ προσμιχθῇ, προκύπτουσι τὰ ἀδιαφανῆ ἐκείνα γανώματα, τὰ κοινῶς σ μ ἁ λ ο ν καλούμενα, ὡς ἐκ χρησιμοποιοῦν ὁ χρυσόχρως πρὸς κατασκευὴν κοσμημάτων καὶ ὁ βιομήχανος πρὸς ἐπάλειψιν τρυβλίων καὶ μαγειρικῶν σκευῶν ἐκ σιδήρου. δ') Ὑ. ἑ λ α σ τ ι κ ῆ (verre trempé) λαμβάνεται ἐξ οἰουδῆτος εἶδους αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐμβαπτισθῇ πεπυρακτωμένη ἐν ἐντὸς λουτροῦ ζέοντος ἑλαίου καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῇ μέχρι ψύξεως, μεθ' ὅ ὁ ὕαλος ἀποβαίνει στερηωτέρα καὶ ἀντέχει μᾶλλον εἰς τὰς συγχρούσεις, ριπτομένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἤ ἐπὶ ὡς πλατῆς μεταλλινῇ μὴ θρυσκομένη ἐνίοτε ὁμοῦ θραύεται αὐτομάτως μεταβαλλομένη εἰς συντρίμματα λεπτά χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ γνωστὴν τὴν αἰτίαν τούτου. ε') Ὑ. ἡ κ ο ι ν ῆ, συνήθως ὑποπρασινίζουσα, χρησιμεύουσα εἰς κατασκευὴν εὐόνων ὑαλοπινάκων καὶ φιαλῶν εἰναι, συνισταμένη ἐξ ὑποβεστοτέρας ὕλης, εἰς ἃς ἀμολίβου, ἀσβεστολίθου, θαλάσσιου ἁλατος, ἀστρίτου, βασανίτου, τραχίτου καὶ σκιωρίων τῆς μεταλλουργίας τοῦ σιδήρου αἰτινες περιέχουσι πυριτικά ἅλατα. Ἡ ἐλαφρὰ πρασίνη χροιά αὐτῆς ὀφείλεται εἰς

τὸν τυχαίως προσμιγνόμενον σιδήρον. Πάσαι αἱ ποιότητες αὗται τῆς 'Υ' κατὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν δύνανται νὰ χωρισθῶσι διαφόρως διὰ τῆς διαλύσεως ἐντὸς αὐτῶν τετηκυῖων μικροῦ ποσοῦ μεταλλικοῦ τινος ὀξειδίου. 'Υποξείδιον σιδήρου χρώνουνσιν αὐτὴν πρασίην· ὀξείδιον σιδήρου ἢ ἀντιμένοιν, κιτρίνην· ὀξείδιον κεβαλτίου, κυανθὴν· ὀξείδιον χρωμίου ἢ νικελίου, λαμπρῶς πρασίην ὡς περ σμάραγδον· ὀξείδιον χαλκοῦ, ἐρυθράν· ὑπεροξείδιον μαγγανίου, ἰσχυρὸν. Τὸ οὐρανικὸν νάτριον παρέχει εἰς τὴν 'Υ' λαμπρὸν διχροῖσμον τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ κιτρίνου μετέχοντα (oranglass, οὐρανύαλος) ἄλλως καλούμενον φθορισμόν. 'Υ' ῥευστὴ καλεῖται τὸ πυριτικὸν νάτριον ἢ κάλιον, μᾶζα ὑαλώδης, διαλυτὴ ἐν ὕδατι, χρησιμοποιοῦμένη πρὸς προφύλαξιν τοῦ ξύλου ἀπὸ τῆς καύσεως, τῶν ἐντόμων, τῆς ἀτμοσφαιρικῆς φθορᾶς, πρὸς μεταποίησιν τῶν ὑφασμάτων εἰς ἀδιάκαυστα μετὰ τὴν ἐν διαλύματι αὐτοῦ ἐμβρῆξιν· ἐστὶ δὲ πρὸς κατασκευὴν στερεῶν ἐπιδέσμων ἐπὶ καταγμάτων.

'Η κατασκευὴ τῆς 'Υ' γίνεται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὡς ἑξῆς (πρὸ τὸν συνημμένον πίνακα 'Υελοποιία). 'Εντὸς εὐμεγέθων χωνευτηρίων (ἄρ. 1) ἐκ πυριμάχου λίθου ἀργιλούχου, θερμαινόμενων ἐντὸς προσφλογεόλων καμίνων, τήκονται ἄμμος ἐκ χαλαζίου ἢ πυριτικοῦ ὀξέος, ἄσβεστος καὶ σόδα ἢ ποτάσσα· ἢ θερμοκρασία ἀνυψοῦται μέχρι 1500°, ὅτε τὸ μίγμα παύει ἀναεῖν καὶ ἐμφανίζεται ὡς πόλτος ἡμίρρευστος, ὅστις θερμαίνεται ἐπὶ 5 ἢ 6 ὥρας ἀκόμη κατὰ συνέχειαν, μεθ' ὅ τὸ τήγμα εἶναι ἕτοιμον πρὸς κατεργασίαν. 'Ο ἐργάτης κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα μακρὸν ξύλινον σωλῆνα γέροντα κατὰ τὸ ἐν ἄκρον ἐπιστόμιον δι' οὗ ἐμφυσᾷ διὰ τοῦ στόματος, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον μεταλλικὴν προβολὴν δι' ἧς λαμβάνεται ποσὴν 100-500 γρμ. ἐκ τοῦ τήγματος καὶ εἰσάγεται εἰς χαλυβδίνους τύπους ἐνῶ συγχρόνως ὁ ἐργάτης ἐμφυσῶν διογκοῖ τὴν 'Υ' καὶ ἀναγκάζει αὐτὴν οὕτω νὰ προσδεχθῇ τὴν μορφήν τοῦ τύπου. Οὕτω κατασκευάζονται τὰ ἀπλά καὶ χονδροειδῆ ὑάλινα σκεύη (φιάλαι, ποτήρια κλ.)· ἀποκόπτονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ σωλῆνος ὑπὸ τοῦ ἐργάτου, περιάγοντος περὶ αὐτὰ κατὰ τὸ μέρος ὅπου πρόκειται νὰ κοπῶσι πετυρακτωμένον σιδήρον καὶ ῥαντίζοντας ψυχρὸν ὕδωρ· τὰ δὲ δευτερεύοντα μέρη (ὡς ὡτα κλ.) προστιθενται διὰ τῆς χειρὸς (πρὸ πιν. ἄρ. 5). Τὰ δὲ λεπτότερα καὶ ποικιλωτέρα κατασκευάζονται αἰεὶ τύπων διὰ μόνων τῶν περιστροφικῶν κινήσεων ὥς προσδίδει ὁ ἐργάτης εἰς τὴν ἐξογκουμένην ὑπὸ τῆς ἐμφυσήσεως καὶ ἀπαλὴν ἐστὶ οὕταν ὑαλίνην μᾶζαν. Μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον ἀπατεῖται μακρά·

βραδεία καὶ ἐπισταμένη ἀπόψυξις ἐν ἰδίαις καμίνοις, διότι τὰ σκεύη ταχέως ψυχθὲντα ἀποδύνουσιν εὐθρυστα. Αἱ πλάκες τῶν κρυσταλλίνων κατόπτρων κατασκευάζονται ἐκχυομένης τῆς μελυθδούλου ῥευστοτάτης γενομένης ἐπὶ ἐκτεταμένων χαλυβδίνων πλακῶν θερμῶν καὶ πιεζομένης ὀνόθεν διὰ δευτέρας πλακὸς χαλυβδίνης καὶ ἐντὸς θερμῶν κλιθῶνων ἀποψυχουμένης βραδέως. 'Αλλὰ οἱ συνηθεῖς ὑαλοπίνακες κατασκευάζονται κατ' ἄλλον τρόπον παριστανόμενον ἐν ἄρ. 2. Πρὸς τοῦτο ἡ 'Υ' φυσᾷται ἀνεγέρου εἰς κυλινδρικὴν μορφήν, κόπτεται δὲ ὁ κύλινδρος κατὰ τὰ ἄκρα ὡς αἱ φιάλαι (e), εἶτα δὲ κατὰ μήκος, καὶ ἐκτείνεται εἰς σχῆμα πλακὸς διὰ μέσου ῥάβδου (f) πάντα δὲ ταῦτα γίνονται ὑπὸ διαδοικτῆς θερμαντικῆς καὶ ψύξεως. Καλλιτεχνικὰ ὑάλινα κατασκευήματα ὑπεβάλλονται κατόπιν καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας κατεργασίας, ὧν μία καὶ σπουδαιοτάτη εἶναι καὶ ἡ στίλβνωσις δι' ἰδιαίτερων τερνευτηρίων (ἄρ. 4). [P.N.B.]

'Υάρμ. 'Ρίζα ἐδώδιμος τῆς Διοσκουρείας.

'Υάρμπολις 1) 'Αρχαία πόλις ἐν Φωκίᾳ, καίμην ἐπὶ τοῦ 'Ἀσσοῦ, παραπταμίου τοῦ Κηφισοῦ. 'Εκτίσθη δὲ αὕτη κατὰ τὸν μῦθον καὶ ὠνομάσθη ἐκ τῶν 'Υ' ἀντιῶν, ὅταν οὗτοι ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου ἐκ τῆς Βοιωτίας, καὶ κατεστράφη τὸ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Ξέρξου, μεθ' ὃ καὶ ἀνικοδομήθη, βραδύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου διὰ παντός. — 2) Πόλις τῆς 'Ἀνατολικῆς 'Ρωμυλίας (Jamboli) ἐπὶ τοῦ Τούνηζ ἐν τῇ περιφερείᾳ Σλιβίου ἔχουσα 11 000 κατ. καὶ βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων.

'Υ'αντες. Οἱ πρῶτοι κατὰ τὴν παράδοσιν εἰσίσταται τῆς Βοιωτίας, εἰτινας ἐκδωχθέντες ἐκεῖθεν ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Κάδμου ἐπελθόντων Φοινίκων κατέφυγον· ἄλλοι μὲν εἰς Αἰτωλίαν, ἐξ ὧν αὕτη ἐκλήθη 'Υ'αντίς, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Φωκίαν. [Πς.]

'Υάρδον (yard). Μέτρον μήκους ἐν 'Αγγλίᾳ καὶ Β' 'Αμερικῇ ἴσον πρὸς 91. ἔκμ., πρὸς δὲ μέτρον ἐμβαδοῦ ἴσον πρὸς 12.14 ἐκτάρια.

'Υαρζάνδη ἢ 'Υαρκένδη. Πόλις τοῦ σινικοῦ ἀνατολικοῦ Τουρκιστάν, ἐπὶ τῷ ὁμωνύμῳ ποταμοῦ. 'Εχει 60 000 κατ. διαφόρων ἐθνικοτήτων. 'Η περίεξ χώρα εἶναι εὐφορωτάτη, ἢ δὲ γεωργία καὶ κτηνοτροφία χημίζει λίαν. Βιομηχανία ταπήτων κλ.

'Υάρμουθ (Yarmouth). Πόλις τῆς ἀνατολ. 'Αγγλίας, καίμην ἐπὶ τῆς βορείου θάλασσης καὶ ἀποτελοῦσα ἰδίαν κομητιάν (αὐτοτελὴ ἀνεξέχουσα εἰς τὴν κομητιάν Νόρφολκ). 'Εχει 49 318 κατ. καὶ καλὸν λιμένα, εἰναι δὲ κέντρον τῆς ἀλιείας ἀριγγίων κλ. Κόσμος

μα τῆς πόλεως ἀποτελεῖ ὁ στύλος τοῦ Νέλσον, ἔχων ὕψος 42 μ. [Μ.Σ.]

Υδερδόν (Yverdon, γερμ. Yverton). Πόλις τοῦ ἑλβετικοῦ καντονίου Βῶδ, ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Νεοδούργου. Ἔχει 6330 κατ. καὶ μέγαρον ἐν ᾧ ὑπῆρξε 1805-25 τὸ παιδαγωγεῖον τοῦ Πισταλότου. [Μ.Σ.]

Υδτω (Yvetot). Πρωτ. διαμερίσμα-τος ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Κάτω Σηκουάνα, ἔχουσα 7007 κατ. Ἀλλοτε, ἀπὸ τοῦ 534-1681, ἀπετέλει μετὰ 18 ἐνοριῶν διαμέρισμα ἐλευθέρου παντός φόρου καὶ καλούμενον «βασιλείαν τοῦ Υ.». [Μ.Σ.]

Υδλα ἢ **Υδλη**. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφε-ρον τρεῖς πόλεις τῆς Σικελίας. 1) Υ. ἢ Μελίτων (νῦν Paterno), κειμένη εἰς τὴν Ν. πλευρὰν τῆς Αἰτνης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Συμαίθου. Ἐν αὐτῇ ἐλατρεύετο ἡ Υδλαία θεά, ἣς οἱ ἱερεῖς ἦσαν ὀνειροκρίται καὶ οἰω-νοσκόποι. — 2) Υ. ἢ ἑλ ἄ τ τ ω ν ἢ **Ηραία** (νῦν Callagirone ἢ Ragusa) μετὰ ξυ Συρα-κουσῶν καὶ Γέλας, 20 χμ. ΝΔ τῶν Λεον-τινῶν. Ἐπὶ τῶν παρ' αὐτὴν λόφων συνελέ-γετο μέλι ἐράμιλλον τοῦ ῤημητίου, ὁμνη-θὲν δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν. — 3) Υ. ἢ μικρά, εἴτα Μέγα ρα Υδλαία κλη-θεῖσα καὶ κειμένη κατὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς νήσου Β. τῶν Συρακουσῶν, ΒΔ τῆς Ἑλλάσσονος Υ. καὶ ΝΔ τῆς Μελίτωνος, ἣς ἐρείπια σφύζονται παρὰ τὸν ποταμὸν Κάν-ταρον. Ἡ πόλις αὕτη ἐκλήθη Μέγα ρα, διότι Μεγαρεῖς ἀπωκισθῆσαν ἐν αὐτῇ τῷ 729 π. Χ. Αὕτη ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ Γέλωνος εἰς τὰς Συρακούσας, ἐπὶ τοῦ δευτέρου δὲ Καρ-χιδονικοῦ πολέμου κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥω-μαίων κατεστράφη. [Πς.]

Υδως ἢ ὕδω ρ α. Ὀγκωμα φυσικὸν ὑπάρχον ἐπὶ τῶν νώτων ζώων τινῶν, εἶναι τῆς καμῆλου καὶ ἄλλων, καὶ ἀνατομικῶς ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἀκανθῶδων ἀπορυ-σεων τῶν πρώτων θωρακικῶν σπονδύλων ὑπερμέτρως ἀνεπτυγμένων, ὧν κατὰ τὰ πλάγια ἐκατέρωθεν ἀποτίθεται ἄφρονος λι-πώδης ἰστός. Ἐκαστος ὕδως δυνατόν νὰ ἐπι-κάθῃται δύο ἢ τριῶν ἢ καὶ πλείονων σπον-δύλων· ἄλλως ὑπάρχεισι δύο ὕδωματα διὰ βαθείας ἐντομῆς χωρίζόμενα ἀπ' ἀλλήλων.

Υδρεως γραφή (Ἀρχαίολ.). Διὰ τῆς γραφῆς ταύτης εἰσέγοντο εἰς δίκην οἱ δι' ἀκολάστων καὶ ἐπονείδιστων ὕδρων ὑβρί-ζοντές τινα ἢ ἐπιτιθέμενοι· κατ' αὐτοῦ καὶ αἰκίζοντες ἢ πληγώνοντες. Καὶ διὰ μὲν τῆς ὕδρεως πᾶς ἠδύνατο νὰ ἐνάγῃ ἀνῆλικος ἢ ἐνῆλικος, ἀνὴρ ἢ γυνή, ἐλευθερος ἢ δοῦ-λος, ἀλλὰ διὰ τὰς αἰκίας καὶ τὰς πληγὰς ὡς καὶ τὰς κοινὰς ὕδρεως ὁ δοῦλος δὲν ἐδι-καιούτο νὰ ἐναγάγῃ, μόνον δ' οὐδ' ὡς αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ τὸ πράξῃ, ἀλλὰ χαρακτηρίζον

ἰδιωτικὴν τὴν δίκην καὶ ζητῶν ἀποζημιώ-σιν. Ὁ ἐλευθερος πολίτης ὅμως ἠδύνατο καὶ διὰ κοινὴν ὕβριν νὰ ἐνάγῃ γραφὴν Υ. ἐκτός τοῦ ὅτι ἠδύνατο καὶ διὰ πᾶσαν ὕβριν, ἐπιθεσιν ἢ πληγὴν νὰ ἐγείρῃ ἰδιωτικὴν δι-κην καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημιώσιν· ἐπετρέπετο δὲ καὶ Υ. γ. εἰς πάντα πολίτην ἐνῆλικον ἐλευθερον καὶ μὴ ἄτιμον καὶ περὶ ἄλλου προ-κειμένου. Ἀπηθύνετο δὲ ἡ γραφὴ αὕτη πρὸς τοὺς θεσμοθέτας εἰτινες ὑπεχρεούντο ἐντός 30 ἡμερῶν νὰ εἰσγάγῃσι τὴν δίκην ἐνώπιον τῆς Ἡλιαίας, ἐκτός ἂν παρενέπιπτε δημό-σιόν τι κώλυμα, ὅτε ἡ προθεσμία παρετεί-νετο μέχρις ἀρσεως αὐτοῦ. Ἡ δίκη ἦν τιμη-τή, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ εἰς τὴν ὕβριστὴν ἐπιβλητέου προστίμου, ὅπερ εἰσπραττέτο ὑπὲρ τοῦ δημοσίου καὶ διὰ προ-σωπικῆς κρατήσεως ἐντός 11 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταδίκης. Ἡδύνετο δὲ τὸ δικαστήριον νὰ καταγνώσῃ καὶ θάμνευσιν ἢ καὶ θάνατον, ἢ δὲ ἀπόρασις αὐθημερὸν ἐξετελείτο. Ὁ εἰσάγων τοιαύτην γραφὴν καὶ ἀπέχων εἴτα ταύτης ἢ μὴ λαμβάνων τὸ πέμπτον τῶν ψή-φων κατεδικάζετο ὑπὲρ τοῦ δημοσίου εἰς 1000 δραχ. πρόστιμον.

Υδροις. Βλ. Ἑξόδροις.

Υδωσις. Βλ. Κύφωσις.

Υγεία (μυθολ.). Θυγάτηρ τοῦ Ἀσκλη-πιού, μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ λα-τρευομένη, ἣτις παρίστατο ὡς νέα εὐσταλής καὶ εὐρωστος, ἔχουσα περὶ τὴν χεῖρα ἢ παρὰ τοὺς πόδας ὄφιν καὶ κρατοῦσα κύαθον. Ὡς Υ. ἐλατρεύετο ἐν Ἀθῆναις καὶ ἡ Ἀθη-νὰ καὶ ὡς ἐπιθετον αὐτῇ ἀπεδίδετο τὸ ὄνομα Υ., ὑπῆρχε δὲ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ νῦν ἐς Ἀθῆνας Υ. μετ' ἀγάλματος αὐτίνος τὸ βα-θρον ἀνευρέθη. [Πς.]

Υγιεινή εἶναι κλάδος τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης πραγματευόμενος περὶ τῆς ὑγείας ἰδίως τοῦ ἀνθρώπου. Ἀρετηρίαν μὲν αὐτῆς ἔχουσα τὴν με σ σ ο γ ῖ α ν σπουδάζουσιν τοὺς κοσμικοὺς παράγοντας, τὴν δρᾶσιν αὐ-τῶν ἐπὶ τοῦ ὁργανισμοῦ, τὴν ἐπιδρασιν τῆς ἐπιτοσφαίρας, τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, στηριζομένη δ' ἐπὶ τῆς χημείας, τῆς φυσικῆς, τῆς βρωματολογίας, τῆς τοξικολογίας, τῆς ἀνθρωπολογίας κλ. διδασκουσῶν τὰς ἀναγκαίας ἐνδείξεις πρὸς ἐπιωρελὴ τῇ ὑγείᾳ τροποποιήσιν τῶν ἐπι-δράσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, προτίθεται τὸν καθορισμὸν τῶν καταλλήλων πρὸς δια-τήρησιν καὶ βελτίωσιν τῆς φυσικολογικῆς λειτουργίας τῶν ὁργάνων καὶ συνεπῶς πρό-ληψιν τῶν νόσων ὑγιεινῶν κανόνων καὶ πα-ραγγελμάτων. Διαιρεῖται εἰς γ ε ν ι κ ῆ ν, σπουδάζουσιν τὰς σχέσεις τοῦ ὑγιούς ἀν-θρώπου πρὸς τοὺς κοσμικοὺς παράγοντας ἢ πρὸς τὰ κοσμικὰ μέσα ἀνεξαρτήτως τῶν συνθηκῶν τοῦ εἶδους τοῦ βίου καὶ πραγμα-

τευομένην ἄρα περὶ ἐδάφους, περὶ ὕδατος, περὶ κατοικίας, περὶ ἱματισμοῦ, περὶ τροφῆς, περὶ τρόπων ἐξασκήσεως ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως· καὶ εἰς εἰδικήν ἢ προτιθεμένην καὶ συνιστώσαν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τῆς γενικῆς 'Υ. ἀρχῶν καὶ παραγγελμάτων, ὀρίζουσιν πρὸς τοῦτοις τὰ μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ διαφύλαξις τῆς ὑγείας ἐν ταῖς διαφόροις ἡλικίαις, ἐν τοῖς διαφόροις ἐπαγγέλμασιν, ἐν ταῖς διαφόροις κοινωνικαῖς καὶ βιοτικάς συνθήκαις, διὸ καὶ ὑποδιαίρεται εἰς 'Υ. τῶν νοσοκομείων, εἰς 'Υ. τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων, εἰς 'Υ. τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, τῶν παιδῶν κτλ. Περί στρατιωτικῆς 'Υ. σημειώτεον ὅτι μεγάλη φροντίς δεῖν νὰ καταβάλληται πρὸς περιφρουρήσιν τῆς ὑγείας τῶν νεοσυλλέκτων, οἵτινες μάλιστα ἢ οἱ λοιποὶ στρατιῶται ὑπόκεινται εἰς προσβολὰς νόσων ἐν μόνον διότι αἱ βιωτικαὶ συνθήκαι τῶν κληρωτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ στρατιωτισμοῦ αὐτῶν ἀποτόμως καὶ ἀρδρῇ μεταβάλλονται· ἀλλὰ καὶ διότι μεταφέρονται συνήθως εἰς ἄλλο ἐδαφος, ἄλλην ἀτμόσφαιραν, ὑποβαλλόμενοι εἰς κίπυς ὑπερβολικὰς. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς στρατιωτικῆς θητείας ἡ θνησιμότης τυγχάνει μέζων ἢ κατὰ τὰ λοιπὰ διαβαθμιζομένη κατὰ μέσον ὅρον ὡς ἐξῆς· ἐπὶ 1000 νεοσυλλέκτων ἡ θνησιμότης τὸ πρῶτον ἔτος εἶναι 6.5-7.5 περίπου, τὸ δεύτερον 5-6.5, τὸ τρίτον, 4-5 καὶ καθεστῆς. Ἡ θνησιμότης ἐν τῷ στρατῷ εἶναι· μειζων ἢ παρὰ τοῖς πολίταις, ὑπαρχούσης διαφοράς ἐπὶ πλέον 1/10. Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατοῦ ἡ θνησιμότης σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν μισθὸν καὶ τὸ σιτηρεῖον, οἱ στρατιῶται ὑπόκεινται εἰς νόσους τυχνότερον ἢ οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οὗτοι ἢ οἱ ἀξιωματικοί. Ἡ ὑγεινὴ τοῦ στρατοῦ ἐνδιαφέρει εἰς τὴν δημοσίαν ὑγεινήν διότι γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι πλείστοι λοιμώδεις νόσοι καὶ δὴ αἱ χαλεπώτεροι εἰσέχθησαν ὑπὸ στρατευμάτων ἐπανακαμπόντων ἐκ μεμακρυσμένων καὶ λοιμοβλήτων χωρῶν. Ἐκτὸς τούτου πολλάκις ἐπιδημαὶ μεταδίδονται διὰ κατακληκτικῆς ταχύτητος ἐν τοῖς στρατώσιν ἀπειλοῦσαι καὶ τὴν ὑγίαν τῶν πολιτῶν· διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ἡ συσσώρευσις τῶν στρατιωτῶν ἀριθμεῖ πλείονα θύματα ἢ τὸ πῦρ καὶ ὁ σιδηρὸς τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ τοῦ ναυτικοῦ 'Υ. τρία τινα προτιθεταί, τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀνδρῶν λαμβανόμενων ἐκ τῶν παραθαλασσίων μερῶν καὶ ἔχων τῆς χώρας ἐξωκειωμένων ὄντων πρὸς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν· τὴν καλὴν διατροφὴν αὐτῶν καὶ τὴν κατάλληλον κατασκευὴν τῶν πλοίων καὶ τὴν ἐξυγιάνσιν τῶν μὴ ἀρριζομένων μερῶν αὐτῶν. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην, ὡς εἰκόσ, οἱ Ἀγγλοὶ ἐποιήσαντο

μεγάλας προσόδους διότι ἡ θνησιμότης σήμερον παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς νοῦταις συμπεριλαμβανομένων πάντων τῶν ναυτικῶν σταθμῶν πασῶν τῶν κτήσεων τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἰνδίας καὶ δυτικῇ Ἀφρικῇ δὲν ὑπερβαίνει τὴν ἀναλογίαν 12 ἐπὶ 1000. Ἡ δὲ δημοσίαι 'Υ. προτιθεταί τὴν ἐξασφάλισιν καὶ περιφρουρήσιν τῆς ὑγείας τῶν πληθυσμῶν τῶν πόλεων ἀπὸ τῶν κινδύνων νόσου οὓς δημιουργοῦσι πλῆθος νοσηρῶν καὶ παθογόνων αἰτίων ὡς ἐκ τῆς συμπακνώσεως, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων βιομηχανιῶν κτλ. Περιλαμβάνει δὲ τὴν κλιματολογίαν, τὰς πρὸς ζῶν τροφὰς καὶ προμθείας, τὴν κυρίως καλουμένην καθαριότητα, ἔχει τὴν ἐπιτήρησιν τῶν εἰκῶν ἀνοχῆς, φροντίζει περὶ ἐξυγιάνσεως τῶν ὡς νοσηρῶν καὶ ἐπιβλαβῶν θεωρουμένων καταστημάτων λαμβάνει μέτρα κατὰ τῶν ἐπιζωοτιῶν καὶ ἐπιδημικῶν νόσων· παρέχει δωρεάν ἱατρικὴν περίθαλψιν τοῖς πασχούσι τῶν πνήτων· συντάσσει τὴν ἱατρικὴν στατιστικὴν ὑγειονομικὴν νομοθεσίαν. Οἱ τεταγμένοι εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν παραγγελμάτων καὶ διατάξεων τῆς δημοσίας 'Υ. φροντίζουσιν ἐτι περὶ καθαριότητος καὶ ἐξυγιάνσεως τῶν διαφόρων συνουσιῶν τῆς πόλεως, ἐκτελοῦσιν ἐπιθεωρήσεις ξενοδοχείων, ἐστιατορίων, γαλακτοπωλείων, σακχαροπλαστείων, παντοπωλείων, κρεοπωλείων, λαχανοπωλείων, ἰχθυοπωλείων, ὀπωροπωλείων κτλ., ἐργάζονται πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς δεινροφυτείας κατὰ μῆκος τῶν δημοσίων δῶν καὶ ἐν γένει εἰς πᾶν δτι συμβάλλεται εἰς ἐλάττωσιν τῶν πρὸς δόξιν νοσηρῶν ἐστῶν συνθηκῶν. [P.N.B.]

Υγειονομικά. Ὑπὸ τὸν ὅρον τούτον ἐννοούμεν πάντα τὰ μέτρα καὶ τὰς διατάξεις ἀπερ τυγχάνουσι καθιερωμένα ὑπὸ τῶν κρατῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων πρὸς προστασίαν τῆς ὑγείας τῶν πολιτῶν ἐν μόνον κατὰ λοιμωδῶν καὶ μεταδοτικῶν νόσων ἐνδημωσῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάσης τοιαύτης ἥς ἡ ἐνσκηψὶς ἀπαπειλεῖται ἐξωθεν συνεπεί τῆς ἐπικοινωνίας κατὰ ξηρὰν καὶ ἀπὸ θαλάσσης καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν σχέσεων. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ οὐ μόνον περὶ καθάρσεως (βλ. λ.) καὶ περὶ λοιμοκαθαρτηρίου (βλ. λ.) δεῖν νὰ γένηται μεία, ἀλλὰ πρὸ πάντων περὶ διοικητικῆς ὑγεινῆς, περὶ ὑγειονομικῆς ζώνης, περὶ ὑγειονομικῆς ἢ ἱατρικῆς ζουνομίας καὶ περὶ ὑγειονομικῆς διαίτης ἢ συστήματος. Περί διοικητικῆς καὶ δημοσίας ὑγεινῆς βλ. Ὑγεινή. Ὑγειονομικὴ ζώνη καλεῖται ἀπόσπασμα στρατιωτῶν ἢ ἄλλων κυβερνητικῶν ἐργάνων τοποθετούμενον εἰς τὰς πύλας τῶν πόλεων καὶ κατὰ τὰς μεθέρια τῶν χωρῶν πρὸς παρεμπόδισιν τῆς εἰσαγωγῆς ἐπιδημίας ἐπικρατοῦσης ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει ἢ χωρῇ ὑπὸ τῶν εἰσερχομένων

ανθρώπων ἢ ὑπὸ τῶν εἰσκομιζομένων ἄλλων αντικειμένων. Σήμερον ἡ ἐφαρμογὴ στρατιωτικῆς ζώνης, ἀντιστρατευομένη κατὰ τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς λοιπῆς συγκοινωνίας, εἶναι λίαν περιορισμένη τοῦναντίον ὑφίσταται καὶ διενεργεῖται προκειμένου περὶ ἐπιζωτικῶν. Ἐν Ῥωσίᾳ ἀτάκτως ἐνέσκηψεν ὁ βουδωνικός λοιμός ἡ ἡ χολέρα πάντοτε αἱ λοιμὸβλητοι πόλεις περιελλεῖσθαι ὑπὸ στρατοῦ καὶ εἴτα ἐλήθησαν πάντα τὰ ἐξυγιαντικὰ καὶ ἀντιλοιμικά μέσα. Ἑγχειονομικὴ ἀστυνομία συνιστάται εἰς τὴν λήψιν μέτρων καὶ ἐφαρμογῇ τῶν σχετικῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων σκοπούσας τὴν διαφύλαξιν τῆς ὑγείας τῶν πόλεων διαρκουσῶν ἐπιδημιῶν. Εἰς αὐτὴν ὑπάγονται αἱ περὶ καθάρσεων, περὶ ὑγειονομικῶν ζωνῶν διατάξεις, ἡ τῶν γεννητῶν καὶ θανάτων ἀπογραφή, ἡ ἐπιβλέψις τῶν καταστημάτων τῆς βιομηχανίας τῶν θνητῶν ν' ἀπεβῶσιν ἐν ἐποχῇ ἐπιδημιῶν ἐστὶν μολυσμῶ. Ἑγχειονομικὴ διαίτα ἡ σύστημα ἰδιαίτερος εἶναι τὸ σύνολον τῶν μέτρων αἵτινα προτιθενται τὴν πρόληψιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ παρακώλυσιν τῆς διαδόσεως τῶν κατ' ἐξοχὴν λοιμῶδων νόσων, εἶον τοῦ βουδωνικοῦ λοιμοῦ, τῆς χολέρας τῆς διαίτης, τοῦ κίτρινου πυρετοῦ καὶ τῆς εὐλογίας. — Σημειωτέον ἐν τῇ πασάν τὴν ὑγειονομικὴν νομοθεσίαν τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἐκπονήσει ὁ ἐν Χίῳ διαπρεπὴς καὶ ἰδιαίτερος ἱατὴρ τοῦ μακαρίτου Ὁθωνος Ἰωάν. Βούρος. [P.N.B.]

Ἑγχειονομικὸν σῶμα. Χάριν τῶν ἀναγκῶν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἐν τῷ ἔργανισμῷ τοῦ στρατοῦ, ὅπως καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς στρατοῖς, ἐλήθη πρόνοια περὶ συστάσεως ἰδίας ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ὑγειονομικοῦ κλάδου (Πενικοί ἀρχίατροι, ἀρχίατροι, ἐπίατροι, ἱατροί, ὑπίατροι καὶ ἀνθυπίατροι), τοῦ κτηνιατρικοῦ κλάδου (ἐπικτηνίατροι, κτηνίατροι, ὑποκτηνίατροι, ἀνθυποκτηνίατροι) καὶ τοῦ φαρμακευτικοῦ κλάδου (ἀρχιφαρμακοποιοί, ἐπιφαρμακοποιοί, φαρμακοποιοί, ὑποφαρμακοποιοί, ἀνθυποφαρμακοποιοί). Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν ὑφίσταται ἴδιον ὑγειονομικὸν τμήμα, διαιρεῖται δ' ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία ἐν γένει εἰς τὴν ἰνωτάτην τοῦ στρατοῦ ὑγειονομικὴν ἐπιτροπὴν, ἐκ τοῦ ἐν τοῖς διαφόροις σώματι καὶ καταστήμασιν ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ, ἐκ τῶν στρατιωτικῶν νοσοκομείων καὶ θεραπευτηρίων, ἐκ τῆς κεντρικῆς φαρμακαποθήκης καὶ τῶν μερικῶν ἀποθηκῶν καὶ φαρμακείων, ἐκ τῆς βιολογίας τῶν νοσοκόμων καὶ ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ θαλασσοκομείου. Βλ. καὶ Ἀρχίατρος καὶ Ἀποθήκη (στρατ.). [Πφ.]

Ἑγγίνος (Gaius Julius Hyginus).

Ῥωμαῖος ἐξ Ἰσπανίας ἡ κατ' ἄλλους Ἀλεξανδρεὺς γραμματικός, φίλος τοῦ Ὀβιδίου, καὶ ἀπελευθερὸς Δούλουτου, δότις τὸν διώρισε διευθυντὴν τῆς Παλατινίου βιβλιοθήκης. Σώζονται δύο ἔργα αὐτοῦ, ὧν τὸ μὲν Fabulae ἐπιγραφόμενον περιέχει ἐν τῷ β' μέρει ἑλληνικὰς μύθους, τὸ δὲ De astronomia μύθους περὶ ἀστερισμῶν καὶ στοιχεῖα τῆς ἀστρονομίας. Ἐκδ. ἀμφοτέρων ὑπὸ Bunte (Δψ. 1857 καὶ 1875), τῶν Fabulae ὑπὸ M. Schmidt (Ἰένα 1872). [B.E.]

Ἑγρά. Βλ. Ῥευστά.

Ἑγράμβουρος (liquidambar) ἡ κοκκίνη ἡ αμβραξί ρευστή, ῥητίνη βαλσαμικὴ ἐνέχουσα δρῦ βενζινοὺς καὶ ἀπερέουσα ἐξ ἐντομῶν γενομένων κατὰ τὸν ῥαχίον τῆς Styraciflua, δένδρον τῆς Αμερικής καὶ τοῦ Μεξικοῦ. ἔχει συστάσιν ἐλακώδη καὶ παχύναν, εἶναι διαυγές, ἡλεκτρογόνον, ὁσμῆς ἰσχυρᾶς καὶ εὐαρέστου, γεύσεως ἀρωματικῆς καὶ πικρᾶς φυλάσσεται ἐν δοχεῖσις ἀπὸ τῆς ἐπηρεασίας τοῦ ἀέρος. Ἐτερον εἶδος Ἑγρ. εἶναι ἡ λευκὸς ἄμυρος πυκνότερα καὶ μελιτώδης τὴν σύστασιν εἶναι τῆς αὐτῆς μὲν προελεύσεως, ἀλλ' ἔχει ὑποστῇ τὴν δράσιν τοῦ ἀέρος ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δένδρου. Χρησιμεύει εἰς νέβουςιν τοῦ τολουμείου βαλταμου. [P.N.B.]

Ἑγχεσία καλεῖται μὲν ἐν γένει ἡ καταστάσις εὐσίας τινὸς βιβρεμένης διὰ ρευστοῦ τινος, εἰδικῶς δὲ αἱ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ περιεχόμεναι ὑδατμίδες. Διακρίνουμεν δὲ ἀπὸ ἑαυτῶν Ἑγρ., τὸ εἰς βάρος ἐκτραζόμενον πρὸς τὸν ὑδατμίδων τὸ περιεχόμενον π. χ. ἐν κυβικῷ μέτρῳ ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ, ὅπερ τὰ μέγιστα διαφέρει κατὰ χρόνον καὶ τόπον, καὶ τὴν σχετικὴν Ἑγρ., τὴν ἀναλογίαν δὴλὰ δὴ μεταξὺ τοῦ ποτοῦ ὅπερ τῷ ὄντι περιέχεται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ ἐκείνου ὅπερ θὰ ᾔδυναν τὰ περ ἔχεται ἐν αὐτῇ χωρὶς νὰ κορεσθῇ ὁ ἀέρ, δὴλὰ δὴ νὰ ἐπέλθῃ βροχή. Συνήθως ὁμιλοῦντες περὶ Ἑγρ. ἐννοοῦμεν τὴν σχετικὴν ἐκ π. χ. ἐν θερμοκρασίᾳ 25° K. 1 κυβικὸν μέτρον ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος περιέχει 13 γραμ. ὑδατμίδας, λέγομεν ὅτι ὁ ἀέρ εἶναι στεγνός (ἰδίῳ θὰ ᾔδυναν νὰ περιέχῃ 22 1/2 γραμ.), ἐν θερμοκρασίᾳ δὲ 2° K. ἡ δὲ 6 γραμ. ὑδατμίδας ἐν 1 κυβ. μ. καθιστῶσι τὸν ἀέρα ὑγρότατον (καθ' ὅσον δὲν δύναται σχεδὸν νὰ προσλάβῃ μεγαλύτερον ποσὸν ὑδατμίδων). Συγκεκριμένως ὡς δὲ δεικνύεται ἡ Ἑγρ. τῆς ἀτμοσφαίρας καλοῦνται ὑγροσκόπια, ἐκεῖνα δὲ αἵτινες προσδριζοῦσι καὶ τὸ ποσὸν αὐτῆς. Ὑγροσκόπια ἡ ὑγρομέτρα. Τούτων τὸ ἀπλούστερον εἶναι τὸ τοῦ Saussure, ἀποτελούμενον ἐκ τεταμένης τριχὸς περιστρεφόμενης περὶ κύλινδρον, ἥτις ἀξαναουστῆ

τῆς Υ. ἐκτείνεται, μειουμένης δὲ συντείνεται, τοιοῦτοτρόπως δὲ στρέφει τὸν κύλινδρον περὶ τὸν ἀξονά του καὶ κινεῖ συγχρόνως δείκτην συνδεδεμένον μετὰ τούτου. Περιπλοκώτερον δὲ ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστερον εἶναι τὸ λεγόμενον ψυχρὸ μετрон τοῦ Augustus, ἀποτελούμενον ἐκ δύο θερμομέτρων· τὴν σφαῖραν τοῦ ἐνὸς τούτων καλύπτει λινὸν ὕασμα περιβρεχόμενον δι' ὕδατος· ὅσον μικρότερα εἶναι ἡ Υ. τῆς ἀτμοσφαίρας, τόσον ταχύτερον ἐξατμίζεται τὸ ὕδωρ καὶ τόσον χαμηλότερον καταβαίνει τὸ θερμομετρον, ἐκ δὲ τῆς διαφορᾶς τῶν βαθμῶν θερμοκρασίας οὗς δεικνύσκει τὰ δύο θερμομέτρα ὑπολογίζεται ἡ Υ. τῆς ἀτμοσφαίρας. Υἰάρχουσι δὲ ἐκτός τούτων πολλὰ ἄλλα εἶδη ὑγρομέτρων. [Σπ.]

Υγρίνη. Υγρὸν ἀλκαλοειδὲς συνυπάρχον μετὰ τῆς κοκαίνης ἐν τοῖς φύλλοις Coca. Εἶναι· οὐσία πυκνόρρευστος, ἐλαϊώδης, λίαν ἀλκαλική, γεύσεως καυστικῆς καὶ ὀσμῆς ὀριμείας. [P.N.B.]

Υγροβλεφαρίτις. Φλεγμονὴ τῶν βλεφάρων μετὰ θαρρυρρίας ἀφθόνου.

Υγρογράφος. Βλ. Υγρασία.

Υγρόμετρον. Βλ. Υγρασία.

Υγρὸν ὀλλανδικόν. Βλ. Δίθυ. λένιον χλωριούχον.

Υγρόπισσα. Βλ. Πίσσα, Ξύλον, Ξύλοξος. [P.N.B.]

Υγροποίησης ἀερίων. Βλ. Ἀέριον.

Υγροσκοπικὰ σώματα καλοῦνται ἐκεῖνα τὰ ὅποια κέκτῃνται ἐν μεγάλῃ βαθμῇ τὴν ιδιότητα νὰ δέχωνται τὰς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδατμίδας καὶ συναθροίζωσι ταύτας ἐν αὐτοῖς. Κατ' ἐξοχὴν ὑγροσκοπικὰ εἶναι ἅλατα τινα, ὡς π. χ. ἡ χλωρική μαγνησία, ἅτινα ἐκτιθέμενα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν δέχονται τοσοῦτον ποσὸν ὑγρασίας ὥστε νὰ ῥευστοποιῶνται. Τοιαῦτα σώματα δύνανται νὰ διατηρῶνται μόνον ἐν τεχνικῶς ἀποξηρανθέντι ἀέρι.

Υγροσκόπιον. Βλ. Υγρασία.

Υγρώμα. Ὁξεία ἢ χρονία φλεγμονὴ τῶν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐνίων μοιρῶν τοῦ σώματος κειμένων βλεννογόνων θυλακίων. Ἡ μὲν πρώτη γεννῶσα ὀρροπυῶδες ἐξιδρώμα προέρχεται ἐκ θλάσεως βραδέως· ἐπιφερομένης συνοδευμένη ὑπὸ ἐξοιδήσεως, ἄλγους ἐρεθούς, τάσεως τοῦ δέρματος καὶ κλύδα-σμοῦ καὶ λήγει δι' ἀπορροφήσεως ἢ πυήσεως. Ἡ δὲ χρονία ἐβραζομένη κατὰ τὸ γόνυ καὶ τὸν ἀγκῶνα προέρχεται ἕνεκα κακώσεως κατὰ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπαναλαμβανομένης καὶ διακρίνεται τῆς ὀξείας δι' ἄρχεται βαθμηδὸν ἐγκαθισταμένη καὶ ἀνωδύνως.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς τελείαν ἀνάπαυσιν καὶ χρῆσιν ἀντιφλογιστικῶν. Ἐνίοτε συναγωγὰ ὀρροῦ ἢ πύου ἢ ἱχώρος ἐνδεικνύουσι τὴν σχάσιν καὶ κένωσιν τοῦ ὕγρου. [P.N.B.]

Υδαντοῖνη ἡ γλυκελαυλίουρ (α), "Ενωσις τετραδικῆ σχηματιζομένη ἐκ τῆς οὐρίας μετὰ τῆς διατομικῆς βίλης τοῦ γλυκελαϊκοῦ δέξους γλυκελαυλίου. Εἶναι σῶμα κρυσταλλικόν, διαλυτὸν ἐν ὕδατι. [P.N.B.]

Υδαθροος ἡ ὕδρωψ ἀρθρικός, Χρόνιος καὶ ἀνώδυνος ὄγκος σχηματιζόμενος κατὰ τὰς ἀρθρώσεις ἐκ συναθροισμοῦ τοῦ ἐναρθρίου ὕγρου ἢ ἄλλου τινὸς ὀρροῦ. Σύνηθες τὸ πάθος παρὰ χοιραδικοῖς καὶ λεμφατικαῖς, ἐπιγενόμενον μετὰ πτώσιν, πλῆξιν, ἀλλῇ τινὰ κακώσιν καὶ ὑπερθολικὴν ὀδοντορίαν. Σπανίως ἐπισυμβαίνει ἀνάποσις τοῦ ὕγρου αὐτομάτως, τοῦναντίον ἐνίοτε ὁ Υ. ἐκτρέπεται εἰς λευκὴν ὄγκον. Ἡ τοπικὴ θεραπεία, σκοποῦσα τοῦτο μὲν τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀναπόσεως, τοῦτο δὲ τὴν δια- παρακεντήσεων κένωσιν τοῦ ὕγρου καὶ τὴν παρακώλυσιν ἀναγεννήσεως τοιοῦτου, δεῖ εἶναι πάντοτε ἐπαρκής, ἅτε ὑπαρχούσῃ συνήθως ἀτομικῇ διαθέσει πρὸς ἀνάπτυξιν τοιούτων ὄγκων· διὸ καὶ συνδυάζεται πρὸς γενικὴν τῆς ὑπαίτιου κράσεως τοῦ σώματος. [P.N.B.]

Υδάσπης. Ποταμὸς εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ἰνδικῆς πηγάζων ἐκ τῶν ἱμαλαίων ὀρέων ἐκ δάλλων εἰς τὸν Ἀκεσίην (νῦν Γαινάμα) καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰνδόν, ἀφ' οὗ διέρρεε τὸ Πενταπόταμον. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου διάβασις τοῦ Υ. καὶ ἡ παρ' αὐτὸν κατὰ τοῦ Πάριου νικηφόρος μάχη τοῦ τῷ 326 εἶναι ἐκ τῶν λαμπροτέρων στρατιωτικῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων. Ἐπὶ τοῦ ἰδίου τούτου ποταμοῦ αὐτὸς ἐπεβίβασθη μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ 20 πλείων ὅπως διαπεραιωθῇ εἰς τὸν Ἰνδόν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸν Ὠκεανόν. Εἰς τὸ ὄχλος αὐτοῦ ἐκτίσεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Νεαίαν καὶ τὴν Βουκεφάλαν. Νῦν δὲ καλεῖται Τζιλὰμ ἢ Βεχὰτ καὶ ἔχει ἀλλοτὸν ῥοὴν ἢ ἐν τῇ ἀρχαιότητι. [Πς.]

Υδατα ἱαματικά καλοῦνται ὕδατα χρησιμοποιούμενα πρὸς σκοποὺς θεραπευτικούς ἀναλόγως τῆς χημικῆς συστάσεως αὐτῶν· αὐτὰ ταῦτα καλοῦνται οὐχὶ ὁρθῶς κ μ ε τ α λ λ ι κ ἄ ὕδατα, διότι διέρχονται στρώματα γῆς συγκεκλιμένα ἐξ ὁλάτων τι μετὰλλων, ὧν πρᾶσις τινὰ διαλυθεῖς συναπτεφέρουσι. Διακρίνονται ὡς ἐκ τῆς θερμοκρασίας αὐτῶν εἰς ψυχρὰ ὅταν ἡ θερμοκρασία αὐτῶν εἶναι κατωτέρα τῶν 20° καὶ εἰς θερμὰ ἢ ὀρεμας, ὅταν ἡ θερμοκρασία ὑπερβαίῃ τοὺς 20°. Ἡ διάφορος θερμοκρασία αὐτῶν ὀφείλεται πιθανώτατα εἰς τὰς διαφόρους ἡλεκτροχημικὰς ἀντιδράσεις.

οις, αἵτινες συμβαίνουσιν ἐν τῷ ἐδάφει προκαλούμεναι ὑπὸ τοῦ μέχρι τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς διηθουμένου θαλασσίου ὕδατος. Οὕτως ἐμφανέεται καὶ τὸ γεγονός τῆς ἀναλύσεως δίκην πίδακος τῶν ὑδάτων ἡ δερμάτων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἀναλύτως τῆς χημικῆς αὐτῶν συστάσεως τὰ ὕδατα γὰρ διαίρονται εἰς ἀλατούχα ἢ ἀλιπηγὰς, εἰς δειανθρακικά ἢ δειυπηγὰς, εἰς ἀλκαλικά ἢ ἀλκαλιπηγὰς, εἰς σιδηροῦχα ἢ σιδηροκρήνας ἢ χαλκοκρήνας ἢ σιδηροπηγὰς καὶ εἰς θειοῦχα ἢ θειοπηγὰς. α') Ἀλῖπηγαί. Τὰ ὕδατα αὐτῶν χαρακτηρίζονται διὰ τῶν υπολειπομένων μετὰ τὴν ἐξάτμισιν ἀλατωδῶν εὐσιῶν καὶ διὰ τοῦ λευκοῦ ἰζήματος ὅπερ ἀναφάνεται τῇ προσθήκῃ διαλυτῶν ἀλάτων τοῦ θρυγροῦ. Ἀκρίνονται εἰς βρωμιούχα καὶ ἰωδιούχα ἅλατα παρέχοντα εἰς ταῦτα εἰδικὰς θεραπευτικὰς ιδιότητας, εἰς τοῦ Cheshire, Bourbonne, Saxon, Challes, Stassfurt, Schoenebeck, Kreuznach, Ohio, εἰς χλωριούχα περιέχοντα περιόσεις χλωριούχου νατρίου, ἀσβεστοῦ καὶ μαγνητίου, εἰς τοῦ Kissingen, Homburg, ἡ πηγὴ τοῦ Κακάβου ἐν Κύθῳ (θερμοκρασίας 53.2°), κατὰ νοσημάτων τῶν πεπτικῶν καὶ ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τῆς κύστεως, τοῦ δέρματος, τῶν ἀδένων καὶ κατὰ νεφρολογίαν, ἐν Γαλαξιδίῳ (κατὰ παθήσεων τοῦ σπλῆνός καὶ τοῦ ἥπατος), ἐν Βονίτση (καθαριστικῇ), ἐν Διγίνῃ κατὰ τὴν θέσιν Βαθείος 21°, ἡ Πλάκα 29° καὶ ἡ Θέρμη 24° ἐπὶ τῆς νήσου Θήρας, Ρεφιδί ἢ λίμναι Κομμουνοδούρου 21°-22° μεταξύ Ἑλευσίνος καὶ Δαφνίου καὶ εἰς ἀλατοθεσιούχα ἢ τοῦ εἰκᾶς ἀλιπηγᾶς ἢ πικροπηγᾶς, περιέχοντα θεικὴν σόδα (Marienbad), θεικὴν ἀσβεστον (Baden), θεικὴν μαγνησίαν (Pullna, Sedlitz). Ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν τὰ πρῶτα ὠφελοῦσι κατὰ καχεξιῶν καὶ χοιραδικῶν παθήσεων, τὰ δευτέρα πινόμενα διευκολύνουσι τὴν πέψιν, ἀνερθῶσι τὰς δυνάμεις καὶ πολεμοῦσι τὰς συμφορήσεις, τὰ δὲ τελευταῖα εἶναι σχεδὸν πάντα καθαρτικά. Πικροπηγαὶ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι πέντε ἀπασαί καθαρτικά, εἰς τὸν Ἄγ. Λουκᾶν τῆς Λεβαδείας, ἡ πηγὴ τῆς Ἄγ. Πατρικίας ἐν Κυθήροις, παρὰ τὸ Κάστιρον τῆς Μήλου πικροπηγὴ ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Hunyady János, ἡ τῶν Ἄγ. Ἀναργύρων ἐν Πάφῳ (καθαριστικῇ) καὶ ἡ ἐν Φρεατιῷ τοῦ Πειραιῶς ἐπικαλυμένη κοινῶς Τσιρλονέρι (καθαριστικῇ). β') Ὁξυπηγαί. Ἐχουσι γεῦσιν ὑπόξινον, ἀντίδραστὶν ὀξείνον, ἐκπέμπουσιν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν διοξειδίον τοῦ ἁ. θρακός, ὅπερ ἐξερχόμενον ἐν μεγάλῃ ποσότητι καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφροῦ πομφόλυγῶν σχηματίζουσι μετὰ τοῦ ἀσβεστοῦ ὕδα-

τος ἰζήμα λευκὸν διαλυτὸν ἐν ὀξείῃ. Πινόμενα διερεθίζουσι μετρίως τὸ ἐπιθήλιον τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος καὶ διεγείρουσι τὴν ὀρεξιν· χορηγοῦνται κατὰ δυσπεψιῶν, κατὰ συμφορήσεων τῶν κοιλιακῶν σπλάγγων καὶ κατὰ παθήσεων τῆς εὐροποιτικῆς συσκευῆς· ἐν Εὐρώπῃ τοιαῦτα εἶναι τὰ ὕδατα τοῦ Selz, Condillac, Châteldon. Ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς νήσου Μήλου ἐν τῇ Πρωτοθαλάσσῃ ὑπάρχει ὕψω δειανθρακικὸν ἔμμοιον πρὸς τὸ Selz, ἐν Μεθάνοις κατὰ τὴν Κουνοῦπιτον ὕψω δειανθρακικὸν ὑπαλκαλικόν. γ') Ἀλκαλοπηγαί. Γεύσεως πικρᾶς, ἀντιδράσεως ἀλκαλικῆς· τὸ ὕψω βραζόμενον μεθ' ἀλάτων ἀσβεστοῦ καὶ μαγνητίου καταλείπει ἰζήμα λευκόν, τῇ δὲ προσμίξει ὀξέων βρίζει. Κυρίον συστατικὸν αὐτῶν πυριτικὸν τιτᾶς (Plombières τῆς Γαλλίας) ἢ δειανθρακικὸν νάτριον (Vichy, Vals) ἢ σπανιώτερον δειανθρακικὸν ἀσβεστον (Pougues, Saint-Galmier) ὠφελοῦσι κατ' ὀξυρευμιῶν τοῦ στομάχου, κατὰ χοιραδῶσεως, κατ' ἀτόνων ἐλκῶν, κατὰ φοματισθῶν ἐγκύων. Τοιαῦτα ὕδατα ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι πολλά. Τὰ τῆς Διδηψοῦ θερμοκρασίας 76° ὠφελοῦσι κατὰ χοιραδῶν, βρουματισμῶν, θρηνητιδῶν, στομαχαλγιῶν, αἰμορροιδῶν, παρυσσιῶν τῶν ἀκρῶν. Αἱ τοῦ Λουτρακίου ὕδατα πηγὰς παρέχουσιν ὕδατα 29.5° ὠφελοῦντα κατὰ βρουματισμῶν καὶ κατὰ παθήσεων στομάχου καὶ κύστεως. Ἐν Ἀνδρῶν τὸ ὕψω τῶν Ἀποικίων, 18°, περιέχον δειανθρακικὸν νάτριον, πίνεται κατὰ ψαρυμάτων καὶ κατὰ λιθιάσεων καὶ κατὰ δυσουρίας. Ὀμοίως ἐν Ἑρμιόνη ὕδατα ἀλκαλικά 22.5° κατὰ λιθιάσεων. Ἐν Μεθάνοις κατὰ τὴν θέσιν Λουτρακί πέντε πηγὰς 30°-31.6°, εἰς ὧν μία παρέχει ὕψω βρίζον καὶ εὐφραντικὸν ἔμμοιον πρὸς τὸ τοῦ Vichy. Ἑτέρα πηγὴ ἐν Μεθάνοις ἡ τοῦ Στρατηγοῦ ἢ τοῦ ταφῆ τοῦ Εὐρωπείου ἐπικαλυμένη θερμοκρασίας 32.5°. Ἀλκαλισηγὴ ὑπάρχει καὶ ἐν Κύθῳ παρὰ τὴν μεγάλην ἀλιπηγὴν τοῦ Κακάβου θερμοκρασίας 41.2°. Ἐν Καστροπόλῃ τῆς Παρνασσίδος ἀλκαλισηγὴ κατὰ δυσπεψιῶν καὶ στομαχαλγιῶν. γ') Σιδηροκρήναι. Ὑδατα ψυχρά, κύριον στοιχεῖον περιέχοντα πρωτοξειδίον σιδήρου διαλελυμένον γεῦσιν ἔχουσιν ὑπόπικρον· εἰς τὸν ἀέρα ἐκτιθέμενα θολοῦνται παρέχοντα ἰζήμα ὡχρῶδες· συνήθως τὸ δεξιδίον τοῦ σιδήρου ἀπαντᾷ ἐν αὐτοῖς ἡνωμένον πρὸς ἀνθρακικὸν δέξυ, πρὸς θεικὸν δέξυ, πρὸς κρηνικὸν δέξυ, διὰ καὶ διακρίνονται εἰς δειανθρακικοῦ-σιδηροῦχα (Spa, Orezza, Pyrmont, αἱ ἐπὶ τῆς νήσου Κυθήρων πηγὰς Ὀυλαίς, Πειτροῦσι καὶ Μαγνάνου), εἰς σιδηροκρηνικά περιέχοντα κρηνικά καὶ ἀποκρηνικά ἅλατα σιδήρου καὶ μαγνητίου (Porla τῆς Σουητίας, Forges καὶ Saint-Allyre τῆς Γαλλίας)

καὶ εἰς σιδηροθειοῦχα περιέχοντα θειοῦχα ἅλατα τῶν δξειδίων τοῦ σιδήρου καὶ ἔχοντα γέυσιν δυσάρεστον (Anteuil, Crausac) ὡφελούσι πινόμενα κατὰ χλωρώσεως, λευκορροίας, δυσπεψίας, ἀμνησσίας, καὶ κατὰ πασῶν τῶν ἀσθενωτικῶν παθήσεων· δ') **Θειοπηγαί.** Περιέχουσι διαλυμένον ὑδροθεῖον καὶ θειοῦχα ἄλκαλια· ἔχουσιν ὁσμήν χαρακτηριστικῶς δυσάρεστον, καταλείπουσιν ἰζημα μέλαν ἀναμιγνύμενα μετὰ διαλύματος ἐνώσεων μολύβδου, ἀργύρου, γαλκοῦ. Ὡφελούσιν εἰδικῶς κατὰ δερμικῶν νοσημάτων, κατὰ παθήσεων τῶν λεμφικῶν γαγγλίων καὶ τῶν ἀξόνων, κατὰ τῶν χοιράδων, κατὰ παθήσεων τῶν ἄρθρων, κατὰ ἀρθριτίδων, κατὰ ρευματισμῶν, κατὰ βρογχικῶν κατάρρων ἀναπνευσμένων τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐκπεμπμένων ἀερίων (ἐν Σουσακίῳ παρά τὴν Ἰσθμὸν ἐξέρχονται ἀπὸ τοῦ ἑδάφους ἀερίαι θειοῦχα θερμοκρασίας 45.20 κατὰ ἑλλήνα εἰς εἰσπνοὰς κατὰ χρονίων κατάρρων). Τὰ θειοῦχα ὕδατα εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον φυσικά, συνήθως θερμά, ἄλκαλικῆς ἀντιδράσεως, διαυγῆ, ἀχρᾶ, περιέχοντα ὡς πρωτεύον στοιχεῖον τὸ μονοθειοῦχον νάτριον (νατριοθειοῦχα), ἔτι ἀνθρακικὸν καὶ πυριτικὸν νάτριον, χλωριούχον νάτριον καὶ ἄλλας οὐσίας προσερχομένας ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῆς γύψου τοῦ ἑδάφους ἐπὶ οὐσιῶν ὀργανωμένων φυτικῆς ἢ ζωικῆς προελεύσεως, εἶον διοξειδίου τοῦ θείου κλ. Τεταῦτα εἶναι: τὰ ὕδατα Βαγιόγες τῶν Ἀνω Πυρηναιῶν, Cauterets ὁμοίως, ἐν Διδήνῳ πλείσται, ὧν ἡ θερμότης 76°, τῆς Κυλλήνης. Θειοπηγὴ 27.60 πρὸς πόσιν κατὰ ρευματισμῶν, χοιραδώσεως, παθήσεων τοῦ ὁστέου καὶ τοῦ ἥπατος, ἐν Μεθάνοις αἱ θειοπηγαὶ τῆς Βρωμολίμνης 43 τὴν ἀριθμὸν θερμοκρασίας 28°-30°, αἱ σπουδαιότεραι καὶ μᾶλλον συχνάζουσιν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν τῆς Κυλλήνης, ἐν Ὑπάτῃ 31.6° κατὰ συριλιδικῆς δυσκρασίας, δερμικῶν νοσημάτων καὶ ἀρθριτίδων, καὶ πολλὰ ἄλλα. Εὐρήνται δὲ καὶ τυχαῖα ἢ ἀσβεστοθειοῦχα, σχηματιζόμενα ἐκ πολῆς τοῦ ἑδάφους ἐκ τῶν τυχαίως εὐρεθέντων ἐκεῖ ὀργανικῶν σωμάτων, ἅπερ σηπόμενα μεταβάλλουσι τὰ θεικᾶ ἅλατα τοῦ ἑδάφους εἰς θειούχους ἐνώσεις διαλυμένας ἐν τοῖς διαρρέουσιν ὕδασιν· εἰς ψυχρά, πλούσια ἁλτωδῶν σωμάτων καὶ ἀμμωνιακῶν ἀλάτων, περιέχοντα θειοῦχον ἀσβεστιον (Enghien), θειούχον νάτριον (Aix-la-Chapelle) ἢ ἐλεῦθερον ὑδροθεῖον (Uriage). [P.N.B.]

Ἵδρατάνθρακες καλοῦνται ἐν τῇ Χημείᾳ ἐνώσεις ὀργανικαὶ ἀποτελούμεναι ἐξ ἀνθρακος καὶ ἐξ ἐξυγόνου καὶ ὑδρογόνου ἡνωμένων καθ' ὅν λόγον συνιστᾶται τὸ ὕδωρ. Ἀφρονώταται ἀπαντῶσιν ἐν τῇ φυσικῇ βασιλείᾳ καὶ εἶναι σπουδαῖα συστατικά τῶν

τροφῶν τῶν ζῶων καὶ τοῦ ἀνθρώπου· ἐν δὲ τῇ ζωικῇ ὀργανισμῷ ἀπαντῶσι πρὸ πάντων ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν παθολογικῶν αἰτίων. Εἶναι σώματα στερεά, ὧν τὰ μὲν ὀργανωμένα, τὰ δὲ κεκρυσταλλωμένα, τὰ δὲ ἀμορφα. Εἶναι ὀπτικοὶ ἐνεργοί, διαλυόμενοι ἐν ὕδατι δεικνύουσι τὴν χαρακτηριστικὴν ιδιότητα τοῦ ἐκτρέπειν τὸ κεκρυμένον πρὸς ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἢ ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Ὡς πρὸς τὴν ἀντιδράσιν τυγχάνουσιν ἀδιάφοροι, οὐτε βάσεις, οὐτε ὀξέα εἶναι. Θερμαίνοντα ἀποβάλλουσιν ὑδρογόνον ὥς ἂν ἀπολειφθῇ ἀνθρακικὸν στοιχεῖον μόνον, μετὰ καυστικῶν καλῶς ἢ μετ' ἀμύζοντος νιτρικοῦ ὀξέος παρέχουσι κατὰ κανόνα ὀξυγόνον ὀξυ. Τινὲς τούτων καὶ δὴ τὸ ὀπωροσάκχαρον, τὸ σταφυλοσάκχαρον καὶ τὸ γαλακτοσάκχαρον ὑπὸ τὴν δράσιν ὀργανωμένων φυωμάτων ὀξυστεύονται ἀποσυνθεσιν καλουμένην ζύμωσιν. Τὰ ἱκανῶς πολλὰ σώματα ταῦτα κατὰ τὴν χημικὴν σύνθεσιν ὑπάγονται εἰς τρεῖς ἑσθὰς, τὴν τοῦ σταφυλοσακχαροῦ, τὴν τοῦ καλαμοσακχαροῦ καὶ τὴν τῆς κυτταρίνης.

Ἵδρατῆς. Ἐν τῇ ἱατρικῇ ἀρχικῶς ἐσημαίνει μικρὸν τινα ἐγκυκυστωμένον ὄγκον τοῦ ἀνω βλεφάρου, εἴτα πάντα τοιοῦτοι ὄγκον μετὰ περιεχομένου ὕδατος καὶ διαυγούς, μετὰ ταῦτα κυττίζον ἀπαλῶτερον καὶ διαφανέστερον τοῦ ἰστού τῶν ὀφθαλμῶν, διαπλαστούμενον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀνευ προσώσεως πρὸς ἰστὸν αὐτῶν. Σήμερον τέλος σημαίνει ἡ λέξις κύστιν γεννημένην ἐν ταῖς ὑπὸ βλεπνογόνου ὀφθαλμοῦ ὑπαλειφόμεναίς καὶ λότησι καὶ ἐν τοῖς παρεγχύμασι τῶν σπλάγχνων τοῦ σώματος, πρὸ πάντων τοῦ σπληνός· κατὰ τὴν ἀνθρώπῳ καὶ ὀφθαλμῷ εἰς τὴν ἐγκυστώσιν τοῦ εἰς αὐτό, ὡς εἰς τόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἀρικομένου ἐχίνοκόκκου. (βλ. λ.)

Ἵδρατογραφία (peinture à l'aquarelle, γερμ. Aquarellmalerei) καλεῖται ἡ ζωγραφικὴ διὰ χρωμάτων πυκνορρευστῶν δι' ὕδατος (οὐχὶ δι' ἐλαίου), ἐκτελούμενη ὡς ἐπὶ πλείστον ἐπὶ παχέος χάρτου. Ἀν καὶ ἡ τέχνη αὕτη εἴναι ἀρχαία, οὐχ ἥτις μόνον ἀπὸ 100 ἐτῶν ἀνεπτύχθη εἰς ἴδιον κλάδον οὐκ ὀλίγους ἔχοντα καὶ περιφήμους ἀντιπροσώπους. Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκτέλεσεως διακρίνονται κυρίως δύο μέθοδοι· εἴτε ἐκτελεῖται πρῶτον ἱερογραφία διὰ σηπίας ἢ σινικῆς μελάνης καὶ καλύπτεται εἴτα διὰ διαφανῶν χρωμάτων, εἴτε γίνεται ἀμεσῶς ζωγραφία διὰ διαφανῶν χρωμάτων καὶ ἐκτελοῦνται αἱ σκιάσεις διὰ μὴ διαφανῶν. Τὰ χρώματα καθίστανται μόνιμα διὰ διαλύματος ἀραβικοῦ κόμμεος. [Π.Γ.]

Ἵδρατοεὐδὲς ὑγρόν. βλ. Ὀφθαλμῶς

Ἵδρατοπέδιον ἢ ὕδατοεὐδὲς καὶ λεκανοπέδιον, (ἐνορία) ἐνὸς ποταμοῦ καλεῖται τὸ σύνολον τῆς ἐκτάσεως τόπου τῆς

νός ὅθεν προσδέχεται ὁ ποταμὸς τὰ ὕδατά του.

Ἰνδερὸς. Βλ. Ἰνδρῶψ.

Ἰνδὸν (Bot.). Ἀρχαία ὀνομασία Μυκητῶν τῆς ὑποδιαίρεσεως τῶν Ἀσκημυκῶν ὧν ἀποτελοῦσι τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν τῶν Ἰνδωδῶν (Tuberaceae, γερμ. Trüffel, γαλλ. Truffes). Φύονται ὑπογείως (ἴσως ἐν δάσεσι θρυῶν) εἰς δὲ σαρκώδη καὶ ὑποσφαιροειδῆ, ἔχοντα βάρος μέχρι 1 χγ. Εἰσὶν ἀρωματικά καὶ πολυζήτητα ὡς ἀρτυματικὸν ἔδεσμα τῆς πολυτελείας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντικείμενον ἐμπορίας ἱκανῶς σημαντικῆς ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Τὰ κυριώτερα εἶδη τοῦ ὑπὸ Λινναίου κληθέντος Ἰ. τοῦ ἐδωδίου (Tuber cibarium), εἰς κατὰ τοὺς νεωτέρους Ἰ. τὸ χειμωνικόν (T. brumale Vittad.), Ἰ. τὸ μελανόσπορον, Ἰ. τὸ μεσεντερικόν καὶ Ἰ. τὸ θερινόν (aestivale Vitt.). Εἰς τὰ εἶδη ταῦτα ἀνήκουσι τὰ πεφημισμένα Ἰ. τῶν τῆς Γαλλίας ἐπαρχιῶν Périgord καὶ Poitou. Εἰς δὲ γνωστὰ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τὰς ἀφροδισιακὰς δυνάμεις αὐτῶν. Ἐν Ἑλλάδι τὴν σήμερον τὰ Ἰ. εἰς σχεδὸν ἄγνωστα καὶ τὰ εἶδη αὐτῶν εἰσέτι ἀπροσδιόριστα.

Ἰνδρά. Νῆσος τῆς Ἀργολίδος κειμένη κατὰ τὸν κόλπον τῆς Ἑρμιόνης καὶ κατὰ μῆκος τῆς παραλίας τῆς Ἑρμιονίδος, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ πορθμοῦ 6 μιλίων πλάτους. Τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι ἐπιμήκης ἐχούσης 20 χιλιομέτρων μῆκος, πλάτος δὲ ἀπὸ 1 1/2 χμ. μέχρι 5 χμ., ἡ δὲ περιφέρεια αὐτῆς εἶναι 30 περίπου μιλίων καὶ τὸ ἐμβα. 55 τχμ. Ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων αὐτῆς τὰ κυριώτερα εἶναι πρὸς τὸ ΒΔ ἡ Ζούρβα καὶ πρὸς τὸ ΝΔ τὸ Μπίσι. Εἰς τὰ παραλία αὐτῆς σχηματίζονται διάφοροι ὀρμίσκοι. Ὁ κύριος λιμὴν τῆς νήσου, παρ' ὃ εἶναι ἐκτισμένη ἡ πόλις, κεῖται κατὰ τὴν Β παραλίαν. Ἄλλος δὲ, ἀνατολικώτερος καὶ μεγαλύτερος τοῦ προηγούμενου, εἶναι ὁ λεγόμενος Μανδράκι, ἐνθα καὶ τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς νήσου. Κατὰ τὴν Ν παραλίαν εἶναι ὁ περὶ τὸ ἀκρωτήριον Μπίσι διττὸς ὀρμίσκος, οὗ ἀπέναντι πρόκειται ἡ νησίς Τσίγκρι. Τὸ ἔδαφος ἐν γένει εἶναι ὀρεινόν καὶ τραχύ, ἀνυδρον, ἀδενδρον καὶ ἀνώμαλον, διακοπτόμενον ὑπὸ βαθύτων ρευμάτων καὶ διαχωριζόμενον εἰς λόφους καὶ βουνούς. Τὸ ὑψηλότερον ὄρος αὐτῆς ἔχον ὕψος 652 μ. καὶ κείμενον μᾶλλον κατὰ τὸ Ν τμήμα αὐτῆς εἶναι τὸ ἄλβανιστὶ καλούμενον Ἔρε (ἄνεμος). Δευτερεύοντα ὄρη εἶναι τὸ Ὀδύρι κείμενον ΒΔ τοῦ Ἔρε καὶ τὸ Ζάστανον κατέχον τὸ Δ ἄκρον τῆς νήσου. Πεδιάδων καὶ καλλιεργησιμῶν γαιῶν στερεῖται ἡ Ἰ., ἐκτὸς κατωφερειῶν τινῶν παραλίων πεφυτευμένων ὑπὸ διαφόρων καρποφόρων δένδρων. Εἰς τινὰ μέρη ἀπαντῶν-

ται πυκνοὶ πευκῶνες, οἵτινες ἄλλοτε φαίνεται ἐκάλυπτον πολὺ μέρος τῆς νήσου διὸ καὶ οἱ Τούρκοι ὠνόμασαν αὐτὴν Τσάμλιτζαν (πευκοφόρον). Ἡ νῆσος μίαν μόνην ὁμώνυμον πόλιν ἔχει, τὴν Ἰνδραν, κειμένην κατὰ τὸ μέσον τῆς Β παραλίας. Τὸ πλεῖστον τῶν οἰκίων αὐτῆς εἶναι ἐκτισμένον ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν τῶν περίξ τοῦ λιμένος 4 προδύνων, νεῦον πρὸς Β, τρεῖς δὲ ρεύματα ἐκβάλλοντα εἰς τὸν λιμένα διατέμνουσιν τὴν πόλιν. Ὡς ἐκ τοῦ ἐπικλινούς ἔδαφους αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως εἶναι ἀνωφερεῖς, κλιμακωταί, λιθόστρωτοι καὶ τὸ πλεῖστον λαβυρινθώδεις καὶ σκολιαί. Αἱ οἰκίαι ὑπέρκεινται ἀλλήλων ἀμφιθεατρικῶς, εἶναι δὲ αἱ πλείους μεγάλαι καὶ πολυώροφοι. Πλατεῖται ἐν τῇ πόλει δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ περὶ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος ἐκτείνεται πλατεῖα παραλία ὁδός, ἐνθα ἡ ἀγορὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ καφενεῖα, ἅτινα οὐδαμῶς ἑλλαχού τῆς πόλεως ἀπαντῶνται. Ὁ λιμὴν αὐτῆς εἶναι μικρᾶς χωρητικότητος στερούμενος προκυμαίας κατὰ τὸν μυχόν, εἰς δὲ τὰ ρεύματα καταφέρουσι τὰς ἀκαθαρσίας καὶ καθιστῶσιν αὐτὸν βορβορώδη διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἀνθρώποινα ἴστανται ἐκτὸς τοῦ στομάχου ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ. Προϊόντα εὐχάριστα παράγει ἡ νῆσος, ὀλίγον σίτον καὶ κριθήν, ἔλαιον, μέλι καὶ ῥητίνην. Ἡ πόλις Ἰνδρά εἶναι πρωτεύουσα ὁμωνύμου δήμου καὶ ἔδρα ἐπισκόπου ἔχει ὥραϊον ναὸν καὶ 6 162 κατ. πάντας Ἀλβανικῆς καταγωγῆς, οἵτινες κυρίως ἔχον ἀποικιστικὸν ἐπάγγελμα τὴν ναυτιλίαν, μεγάλην εὐπορίαν καὶ πλοῦτον προσπορίσαν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα. Μετὰ τὴν παρακμὴν ὅμως τῆς Ἰσοφόρου ναυτιλίας ἐπεδέθησαν νῦν εἰς τὴν σπογγαλιεῖαν, ἐξ ἧς εἰσάγονται κατ' ἔτος εἰς τὴν νῆσον περὶ τὸ 1 500 000 δραχ. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ νῆσος καλούμενη Ἰνδρέα ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἑρμιόνην, ἀφ' ἧς ἀποσπασθεῖσα ὑπὸ Σαμίων πειρατῶν ἐδόθη εἰς τοὺς Τροϊζηνίους. Σημασίαν δὲν εἶχε κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἅτε ἔχουσα ὀλιγίστους κατοίκους καὶ σχεδὸν ἄγονος οὐτα. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα (ἀπὸ τοῦ 1459-60) καὶ τὸν ΙΣ', ὡς καὶ κυρίως μετὰ τὴν ἐξέλασιν τῶν Ἑνετῶν καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 1715 πολλοὶ Ἀλβανοὶ φεύγοντες τοὺς διωγμούς τῶν Τούρκων ἤλθον ἐσταθεῖ ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐγκαταστάντες δὲ (μετὰ τινῶν Ἑλληνῶν κυρίως ἐκ Μονεμβασίας ἐλθόντων) ἐξέλεξαν ὡς πόρον ζωῆς τὴν ναυτιλίαν, ἐν ᾗ οἱ Ἰνδράταις ὀλίγον κατ' ὀλίγον διέπρεψαν ὥστε ἐφημίζοντο ὡς οἱ κάλλινοι ναῦται τῆς Μεσογείου, εἶχον δὲ μετὰ τῶν Σπετσιωτῶν τὴν μετὰ τῆς Ῥωσσίας σιτεμπορίαν σχεδὸν ὡς μονοπώλιον καὶ ἐξέτειναν τὰς σχέσεις τῶν μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ὅτε δὲ ἐξεργάγη ὁ

περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγών, ὁ πατριωτισμὸς τῶν κατοίκων ἀκολούθουντων τὸ φαινὸν παράδειγμα τῶν Κουντουριωτῶν μετέτρεψε τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν εἰς φοβερὸν πολεμικόν, εἰς ὃ (μετὰ τοῦ τῶν νήσων Σπεισῶν καὶ Ψαρῶν) ἐφείλει ἡ Ἑλλὰς τὴν κατὰ θάλασσαν ἐπιτυχίαν τῆς καὶ ἀθάνατον δόξαν. Περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀγῶνα κατορθωμάτων τῶν Ῥῥαίων βλ. τὰ ἄρθρα Κουντουριώτης, Μιαούλης, Βούλγαρης, Κριεζῆς, Τομπάζης κλ. Περὶ τῆς νήσου καὶ κυρίως πρὸς τὸ Νά αὖρον αὐτῆς παράκεινται πολλὰ νησιῶδες ἔρημοι, ἐξ ὧν ἡ μεγαλύτερα ἄλλα καὶ ὀρεινότετη καὶ δυσβάτος εἶναι ὁ Δοκός (Ἀπερσπία), κειμένη μετὰ τὴν Ῥῥαν καὶ Ἑρμιονίδος καὶ κλείουσα εὐθὺς τὸ Νά στόμιον τοῦ πορθμοῦ τῆς Ῥ. Αἱ λοιπαὶ νησιῶδες εἶναι τὰ Τρίκερι, Δράπερι, Στρογγυλό, Πλατεῖα, Κάρτελι, Δίσκι, Βένιζα, Ἀλέξανδρος, Ποντικονῆσι, Πετάσι κλ. Ἡ ἐπαρχία Ῥῥας καὶ Τροϊζηνίας μέρης εὐθὺς τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος ἦτο ἡνωμένη μέχρι πρὸ ἐλπίων ἐτῶν. Ἐκτοτε δὲ ἐχωρίσθη εἰς 2 διακεκριμένας ἐπαρχίας, ὧν ἡ μὲν Ῥ. ἔχει ἓνα μόνον θῆμον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς πόλεως Ῥ. τοῦ λιμένος αὐτῆς, τῆς παρακειμένης νήσου Δοκοῦ καὶ τινων μοναστηρίων καὶ ἔχοντα 7177 κατ., ἡ δὲ Τροϊζηνία πρὸς Β τῆς Ῥ. σύγκειται ἐκ 3 θῆμων Δρυόπης, Μεθάνων καὶ Τροϊζηνος καὶ περιέχει ἐν ὅλῳ 10111 κατ. — Πρὸς Π. Ῥοζίου, Ἱστορ. τῆς Ῥ. ἐν περιόδ. Ἐφορας στρατιωτικῆς (1835). Γ. Δ. Κριεζῆ, Ἱστορ. τῆς Ῥ. (1860). Ἀντ. Μιαούλη, Ὑπόμνημα περὶ Ῥ. μέχρι τοῦ 1821 (1864 καὶ 1874). Ι. Δραγάτση, Ῥ. ἐν περιόδ. Ἐδδομάς (1885). Parissis, Hydra (1882). Δ. Μηλιαράκη, Ἀργολίς καὶ Κορινθία (1886).

Ῥῥα. Ἐκτεταμένος ἀστερισμὸς τοῦ Νοτίου οὐρανοῦ, περιέχων κατὰ τὸν Heiss 153 ἀστέρας ἑρατοῦς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. — Ῥ. Λεονάξ. Βλ. Ἡρακλῆς.

Ῥῥάγγεια ἡ Ὀρτενσία (Bot.) (Hydrangea Hortensia Willd.). Φυτόν τοῦ κολλωπισμοῦ εἰσαχθὲν ἐξ Ἰαπωνίας καὶ ἀνῆκον εἰς φυλὴν τῆς οἰκογεν. τῶν Ῥηξιπετρωδῶν. Εἶναι θάμνωδες, φέρει δὲ τὰ ἀνθὰ συνηθροισμένα εἰς πυκνοὺς περιφερεῖς κορύμβους ἔχοντας πολλάκις διάμετρον σπιθαμῆς. Τὰ ἀνθὰ εἰσὶ συνήθως ῥοδόχροα καὶ ἐν τοῖς κήποις πάντοτε ἀγόντα. Πιτυζομένου τοῦ φυτοῦ δι' ὕδατος ἐν ᾧ διελύθη σκωρία σιδήρου μεταβάλλουσι τὰ ἀνθὰ τὸ χρῶμα αὐτῶν εἰς κυανοῦν. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο καὶ θέσῃ τις τεμάχια ἢ ῥινίσματα σιδήρου εἰς τὸ πρὸς πότισμα ὕδωρ. [Θ. Χ.]

Ῥῥαγωγεῖα εἶναι τεχνικὰ ἔργα δι' ὧν τὰ ὕδατα πηγῆς τινος ἢ ποταμοῦ ἢ λίμνης ἢ καὶ τὸ ὑπὸ τὴν γῆν εὕρισκόμενα

(ὅτε πρέπει συνήθως καὶ ὑψωθῶσι δι' ἰδιαιτέρων ἀντλητῶν) ὀδηγοῦνται εἰς ἐπιτοῦν μεμικρυσμένον τόπον, κυρίως εἰς πόλιν τινὴν ἵνα χρησιμεύωσι πρὸς οἰκιακοὺς, βιομηχανικοὺς κλ. σκοποὺς. Ὡς ἐπὶ πλείστον τὰ Ῥ. καταλήγουσι πρὶν διανεμηθῇ τὸ ὕδωρ εἰς διάφορα τμήματα τῆς πόλεως, εἰς δεξαμενὴν κειμένην ἐν ὑψηλῇ πῶς θέσει, ἐξ ἧς διὰ καταλλήλων σωλήνων τὸ ὕδωρ μεταχέτεται ὡς δεῖ. Ἐνεκα τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους ἀπαιτεῖται πολλάκις, καὶ κυρίως ὑπερίνω κοιλάδων, ἡ κατασκευὴ μεγάλων κτιρίων, εἴα σφίζονται ἤδη ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. [Ἐγ.]

Ῥῥαζίνη καλεῖται τὰ παράγωγα τοῦ μὴ παρασκευασθέντος μὲν ἐστὶ ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει διαμιδίου ἡ ῥαζίνης, ἔχοντος ὅμως ἀναλόγους ἐνώσεις γνωστάς, εἰς τὸ ὑγρὸν φωσφορῶδες ὕδρῳ γόνον καὶ τὴν διμεθυλαρσίνην. Κατὰ φυσικὰς καὶ χημικὰς ιδιότητας παρουσιάζουσι πολλὰς ὁμοιότητας καὶ ἀναλογίας πρὸς τὰς ἀμύνας. Ὡς βάσεις ἰσχυρὰ σχηματίζουσιν ἅλατα μετὰ τῶν ἑξῶν. Παραγόνται ἐκ τῶν διαζωτογενέσεων ἢ τῶν νιτρωδαμινῶν. [P.N.B.]

Ῥῥαιμία καλεῖται παθολογικὴ κατάσταση τις τοῦ αἵματος νοσηρὰ καθ' ἣν πλεονάζει καὶ ἐπικρατεῖ τῶν πυρρῶν αἱμασφαίρων ὁ τοῦ αἵματος ὁρρός. Ἡ λέξις λαμβάνεται ἐστὶν ὅτε συνωνυμῶς τῇ λέξει ἀναμία, οὐχ βεβαίως ὀρθῶς. Πρὸς Ἀναμία.

Ῥῥαζματίτης. Σπουδαῖον ὀρυκτὸν τοῦ σιδήρου, κατὰ τὴν χημικὴν του σύστασιν ἀποτελούμενον ἐξ ὀξειδίου τοῦ σιδήρου καὶ ὕδατος, πολλάκις δὲ περιέχον καὶ ἄλλα προσμίγματα. Ἀπαντᾷ συνήθως κατὰ σφαιροειδῆ βοτρυοειδῆ, νεφροειδῆ ἢ σταλακτοειδῆ σχήματα μετ' ἱστού ἀκτινοειδοῦς, ἰνώδους καὶ γαῦδους. Εἶναι μελανοκαστανοῦ μέχρις ὠχρεοκίτρινου, ἔχει δὲ ἀτελῶς μεταλλικὴν λάμψιν, σκλ. 5 καὶ εἰδ. β. 3.5 — 4. Εὐρετὰι πολλαχόῃ τῆς Ἑλλάδος, ἐν Σαλμῶ, Κύνῳ, Κυθήροις, Θεσσαλίᾳ, Ἀνδρῶν κλ. Διακρίνονται δὲ διάφοροι ποικιλία αὐτοῦ, ὁ ἰνὸς δὲ, ὁ στιφρός, ὁ γαῦδός (ὠχρὰ καστανοχρῶς, παρέχοντα κίτρινοςκαστανον χρῶμα), καὶ αἱ ὑποβέστερα ἀργυρομίγες Ῥ., τὸ ὁμοῖον (περιέχον 20 % ὀξειδίου τοῦ μαγνησιοῦ) κλπ. Ὁ Ῥ. χρησιμεύει πρὸς ἐξαγωγήν καλοῦ σιδήρου καταλλήλου πρὸς κατασκευὴν σφυρηλάτου ἢ ῥοδοσιδήρου καὶ γαλβανισμοῦ βωλικοσφύης (γεννώμενος καὶ νῦν ἐστὶ ἐν τόποις ἐλώδεσιν ἐκ σιδηρούχων ὕδατων) παρέχει χυτοσίδηρον. [Δ.Κ.]

Ῥῥανθρακένιον ἡ διφαινυλινος διμεθυλοβενζολικός, $C_{16}H_{12}$. Σώμα κρυσταλλικόν, λαμβανόμενον τῇ ἐπιθρόσει νατρίου καὶ ὕδρῳ γόνου ἐπὶ διαλύματος τοῦ

άνθρακένιου ἐν οἶνοπνεύματι. Μετὰ ἰωδιού-
χου ὑδργόνου θερμανθέν σὺν ἀμόρφῳ φω-
σφόρῳ εἰς 2000° μεταβάλλεται εἰς ἐξοῦθραν-
θρακένιον $C_{14}H_{16}$. [P.N.B.]

Υδρανθρακοφόρος (Tender). Βλ.
Ἑμάμαξα ἐν τέμ. Β' σ. 483.

Υδραντλία εἶναι μηχανὴ χρησιμεύ-
ουσα πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ὕδατος· ὑπάρχουσι
δὲ πολλὰ εἶδη, ὧν συνηθέστερα τὰ δύο τῆς
ἀναρροφητικῆς καὶ τῆς καταθλιπτικῆς 'Υ'.
Ἡ ἀ ν α ρ ρ ο φ η τ ι κ ῆ βασισμένη ἐπὶ τῆς
ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως συνίσταται κυρίως
ἐκ καίλου κυλίνδρου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐμβολεὺς
φέρων ἄνω σιδηροῦν στέλεχος κινεῖται πρὸς
τὰ κάτω καὶ ἄνω διὰ μοχλοῦ (τοῦ δευτέ-
ρου εἴδους) κινουμένου περὶ στερεὴν ἄξονα
καὶ συνδεομένου μετὰ τοῦ στελέχους δι' ἀρ-
θρώσεως. Ὁ κύλινδρος φέρει κάτω σωλῆνα
φθάνοντα κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδα-
τος· μεταξὺ δὲ κυλίνδρου καὶ σωλῆνος ὑπάρ-
χει ἐπίστομις κλειούσα τὸν σωλῆνα καὶ
ἀνοίγμενὴ πρὸς τὰ ἄνω. Ὁ ἐμβολεὺς ἐν
τῷ πᾶσι ἔχων πόρον φέρει ἐπίσης ἐπίστο-
μιδα κλειούσαν τὸν πόρον καὶ ἀνοίγεται
πρὸς τὰ ἄνω· ὁ δὲ κύλινδρος ἔχει ἐν τῷ
ἀνωτέρῳ μέρει πρὸς τὰ πλάγια στομίον
ἀνοικτὸν πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ ἐμβολεὺς ἀνελ-
κόμενος ἀραιεῖ τὸν κάτωθεν ἕρα, διὸ ἀνέρ-
χεται τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ σωλῆνος· καταπιε-
ζόμενον δὲ νῦν τοῦ ἐμβολέως ὁ ἄλλος κλείει
τὴν ἐπὶ τοῦ σωλῆνος ἐπίστομιδα, ἀνοίγει
δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ ἐμβολέως καὶ ἐξέρχεται ἐκ
τοῦ πρὸς τὰ ἔξω στομίου. Τέλος δὲ ἐπανει-
λημμένως ἀναδιβαζόμενον καὶ καταδιβαζο-
μένου τοῦ ἐμβολέως εἰσέρχεται καὶ τὸ ὕδωρ
κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον εἰς τὸν κύλινδρον
καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ στομίου πρὸς τὰ
ἔξω. Τὸ ὕδωρ διὰ τῶν τοιούτων 'Υ'. ζυγα-
ταὶ νὰ ἀναδιβασθῇ μόνον εἰς ὕψος 7-8 μ.
Τῆς κ α τ α θ λ ι π τ ι κ ῆς 'Υ'. σπουδαιό-
τερον παράδειγμα εἶναι ἡ πυροσβεστικ-
ή, οὔσα διπλῇ καταθλιπτικῇ. Παρ' αὐτῇ
δύο ἐμβολεῖς (ἀνευ πόρου) ὧν τὰ στελέχη
εἶναι ἄνω προσηρμοσμένα δι' ἀρθρώσεως μετὰ
ἐνὸς μοχλοῦ κοινοῦ κινουμένη ἀλληλοδια-
δόχως ἐντὸς δύο κυλίνδρων εἰς οὓς προσρέει
ἔξωθεν τὸ ὕδωρ. Διὰ τῆς ἀλληλοδιαδόχου
κινήσεως ταύτης πιέζεται τὸ ὕδωρ εἰς τρίτον
μεταξὺ τῶν ἐτέρων δύο κυλίνδρων, εἰς ὃν
εἰσέρχεται ἄνωθεν καὶ φθάνει σχεδὸν μέχρι
τοῦ πυθμένος σωλῆν ἀνοικτὴς ἐκαστέρωθεν·
τὸ ὕδωρ πιεζόμενον εἰσέρχεται εἰς τὸν σω-
λῆνα τοῦτον καὶ ἐκσφενδονίζεται διὰ τοῦ
πρὸς τὰ ἄνω στομίου του, ἐξηγούμενον διὰ
προσηρμοσμένου ἐλαστικοῦ σωλῆνος ὅπου
δεῖ. Τὴν ἐκροὴν τοῦ ἁπαξ εἰς τοὺς κυλίν-
δρους εἰσελθόντος ὕδατος ἐμποδίζουν ἐπι-
στομίδες, ἀνοίγμεναι μόνον πρὸς τὰ ἄνω·
εἰς δὲ τὴν ἀδιάκοπον ἐκσφενδόνισιν τοῦ εἰς

τὸν μεσαῖον κύλινδρον εἰσπιεζομένου ὕδατος
συντελεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ κυλίν-
δρου τοῦτου συμπιεζόμενος ἀήρ. [Σπ.]

Υδραράχαι. Βλ. Ἀραχνώδη.

Υδραργιλίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ μο-
νοκλινεῦς συστήματος, ἄχρουν ἢ ἀνοικτὸν
ῥεδόχρουν, ἐν ὑδροξειδίῳ τοῦ θργίλου. Ἐχει
λάμψιν μαργαριτωσίδη. [Δ.Κ.]

Υδραργυρίασις καλεῖται τὸ σύνο-
λον τῶν νοσηρῶν καταστάσεων τοῦ ὄργα-
νισμοῦ, ὁποτέρων εἴτε τῆς χρήσεως τῶν
σκευασίων τοῦ ὑδραργύρου χάριν θεραπευ-
τικοῦ σκοποῦ εἴτε (παρὰ τοῖς ἐργάταις
καὶ μεταλλουργοῖς τοῦ ὑδραργύρου) τῆς
κατεργασίας τοῦ δηλητηριώδους τούτου με-
τάλλου. Αἱ καταστάσεις αὗται διακρίνου-
νται εἰς 4 νόσους· α') τὴν ὀξείαν ἢ
χ ρ ο ν ῖ α ν φ λ ε γ μ ο ν ἢ ν τ ο ὦ σ τ ὀ-
μ α τ ο ς (βλ. Στεματίτις)· β') τὸν ὑδραρ-
γ υ ρ ι κ ὸ ν π ρ ὶ μ ο ν, πάθσιν συνηθε-
στάτην καὶ ἀσυντον παρὰ τοῖς ὑδραργυρω-
ρύχοις, παρὰ τοῖς γανωταῖς τῶν κατόπτρων
καὶ πᾶσι τοῖς ἐργάταις τοῦ ὑδραργύρου καὶ
συνισταμένην, διὰν παρατείνηται, εἰς σπα-
σμωδικὰ φαινόμενα καὶ σφοδρὰς ἀλλοιώσεως,
συμπτώματα ὑπενθυμίζοντα τὴν χορεία·
γ') τὴν ὑ δ ρ α ρ γ υ ρ ι κ ῆ ν κ α χ ε-
ξ ί α ν, συμπτώματα ἐντόνου ἀναιμίας ἔχου-
σαν (ὡχρότητα προσώπου μέχρι πελιδνότη-
τος, ἐξέιδσιν τοῦ προσώπου, καρδιοπαλ-
μῆς, φύσημα κατὰ τὴν βῆσιν τῆς καρδίας
καὶ τὰ τοῦ τραχήλου ἀγγεῖα) ὡς ἐκ τῆς
ἐπελθούσης ἀλλοιώσεως καὶ καταστροφῆς
μεγάλου ποσοῦ πυρρῶν αἰμοσφαιρίων· δ')
τὴν ὑ δ ρ α ρ γ υ ρ ῖ α ν, νόσημα δερμικὴν
ἐπιγινόμενον συνήθως μετὰ χρήσιν ἐξωτε-
ρικῆν μᾶλλον ἢ ἥττον μακροχρόνιον ὑδραρ-
γυρικῶν σκευασίων· ἐρύθημα καὶ καθύς
μετ' ἐξανθήσεως φυσαλλίδων κατὰ τὸ δέρμα,
κνητμός σφοδρὸς πρόξενος ἀπολεπίσεως τῆς
ἐπιδερμίδος, πυρετός τῶσφ μᾶλλον ἐντονος
ὅσφ ἢ παύουσα ἐπιδερμικὴ ἐπιφάνεια μαι-
ζων. Ἡ θεραπεία εἶναι· ἐκάστοτε ἄλλη
προσαρμοζομένη πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν δερ-
μοπάθειαν καὶ τὰ λοιπὰ συμπτώματα τῆς
ὑδραργυρίασεως. [P.N.B.]

Υδραργυρικά σκευασία κα-
λοῦνται φάρμακα σύνθετα, βῆσιν καὶ δρῶν
στοιχεῖον ἔχοντα τὸν ὑδραργυρον· ἐξωτερι-
κῶς μὲν ἐφαρμόζονται κατὰ ἐξελκώσεων ὡς
καθαριστικὰ καὶ ἐρεθιστικά, ἐσωτερικῶς δὲ
εἰς δόσεις θεραπευτικὰς ὡς ἀντιφλογιστικά
καὶ ἀντισυφιλιδικὰ· εἰς μείζονα δόσιν ἢ
ὁμοίαν, ἀλλ' ἐπανειλημμένην καὶ χρόνιον,
γεννῶσι τὴν ὑδραργυρίασιν καὶ τὰς ὁμωνύ-
μους νόσους. Ἡ πρώτη δόσις αὐτῶν καὶ διὰν
εἶναι μικρὰ παράγει βαθμὸν τινα γαστροεν-
τερικῆς φλεγμονῆς, τὴν χαρακτηριστικὴν
στοματίτιδα καὶ τὸν σιελισμόν. [P.N.B.]

Υδράργυρος, σύμβολον Hg άτομ. βάρος 199.8. Τὸ μόνον μέταλλον τὸ ὁποῖον ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ εἶναι ρευστόν. Γνωστὸν εἶναι ἀπὸ πολλῶν αἰώνων· ἐν τοῖς περὶ λίθων τοῦ Θεοφράστου (300 π. Χ.) γίνεται περὶ αὐτοῦ λόγος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ χυτοῦ ἀργύρου, ὃ δὲ Διοσκουρίδης τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἀναφέρει ἐπιστημονικὰς μεθόδους τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ καὶ καλεῖ αὐτὸ ὑδράργυρον. Ὁ Πλίνιος διακρίνει τὸν μεταλλουργικόν, ὃν καλεῖ Hydrargyrum ἀπὸ τοῦ ἐν ὄρυκταις ἀπαντῶντος αὐτοφθοῦς. Ὁ καλεῖ Argentinum vivum. Οἱ ἐλχνημιστὰι ἐποιοῦντο συκὴν χρῆσιν τοῦ μετάλλου τούτου ὅπερ ἐκαλεῖτο Ἑρμῆν (Mercurius, θέν καὶ ἡ γαλλικὴ ὀνομασία mercure). Μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡμιμέταλλον διὰ τὴν ὑγρὰν αὐτοῦ κατάστασιν, ὅτε ὁ Braune 1759 πῆξας τὸν ὑδράργυρον ἀπέδειξε καὶ ἐν στερεᾷ καταστάσει τὴν καθαρὰς μεταλλικὴν αὐτοῦ φύσιν. Ὁ Υ' αὐτοφθοῦς ἀπαντᾷ ὑπὸ μορφήν μικρῶν στίλπνων σταγονιδίων ἐντὸς πετρωμάτων ἐσκαρμένων, συνήθως ὁμῶς ἀνευρίσκεται ὡς θειούχος ἥτοι HgS . Ἡ μεταλλουργικὴ ἐξαγωγή τοῦ Υ' συνίσταται εἰς τὴν πυράκτωσιν τοῦ μεταλλεύματος ἐν προσρρογούλοις καμίνοις ὅτε τὸ μὲν ἐνεχόμενον θεῖον καίεται, εἰ δὲ ἀτμοὶ τοῦ μετάλλου ἀπαχόμενοι ὑπὸ σωλήνων εἰς κατεψυγμένους θαλάμους συμπυκνούνται ἐν ἰδίᾳ δεξαμενῇ. Ὁ τοῦ ἐμπορίου Υ' ἐνέχει συνήθως ποσότητα προσμειγμένην κασιτέρου, χαλκοῦ, βισμούθιου καὶ μόλυβδου, διὸ καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καλύπτεται ὑπὸ τερρόχρου φλοιοῦ. Χημικῶς καθαρὸς δὲν ἀλλοιοῦται ἐν τῇ ἀέρι. ἔχει λάμψιν κατοπτρίζουσαν, χρώμα λευκὸν σκοτεινότερόν τι τοῦ ἀργύρου· ρευστὸς ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ, εἰδ. βάρους 13.560 ἐν 0°, πηγνύται ἐν 39.4°, ὅτε εἶναι εὐνή, ὅς ἐνταῦθα καὶ σφυρηλασίας ἐπιδεκτικὸς, εἰδ. β. 14.4. Θερμαινόμενος διαστέλλεται κανονικῶς, διὸ καὶ χρησιμεύει πρὸς πλήρωσιν τῶν δοχείων τῶν στηλῶν τῶν θερμομέτρων· τὸ μέγα εἰδικόν αὐτοῦ βάρος μεταξὺ τῶν ρευστῶν χρησιμοποιεῖται πρὸς ἰσορροπήσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐν τῇ βαρομέτρῳ· θερμανθεὶς μέχρι 357° ἀρχεται ἐξαερούμενος ἐκπέμπων ἀτμούς ἀχρὺς. Δὲν ἐφελκύεται ὑπὸ τῆς ὑάλου μικρᾶ ποσότης αὐτοῦ ἐπὶ ὑάλου ἢ λείας ἐπιφανείας γυνομένη συσφαιροῦται καὶ κυλάει ὑπὸ πνεύματος ἀέρος. Πρὸς τὰ μέταλλα ἔχει μεγάλην χημικὴν συγγένειαν, τὰ δὲ μετ' αὐτῶν κράματα καλοῦνται εἰδικῶς ἀμαλγάματα (βλ. λ.). Εἶναι διατομικὸς καὶ ἡλεκτραρρητικώτερος τοῦ καλίου καὶ τοῦ νατρίου. Ἀμαλγάμα κασιτέρου εἶναι τὸ γάνωμα τῶν κατέπτρων· ἀμαλγάμα ψευ-

δαργύρου χρησιμεύει πρὸς ἐτίχρισιν τῶν προσκεφαλαίων τῶν ἡλεκτρικῶν μηχανῶν καὶ τοῦ ψευδαργύρου τῶν γαλβανικῶν στοιχείων. Χρησιμεύει εἰς τὴν μεταλλουργικὴν ἐξαγωγήν τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Ὁ Υ' καὶ αἱ ἐνώσεις αὐτοῦ εἶναι σφόδρα δηλητηριώδεις καὶ ἔχουσι μεγάλην ἐφαρμογὴν ἐν τῇ ἱατρικῇ. Ὡς διατομικὸς σχηματίζει δύο σειρὰς ἀλάτων ἐνώσεων, τὰς μὲν ὑφ' ὀνόματι Hg_2 καὶ Hg_2O , τὰς δὲ ὑφ' ὀνόματι Hg καὶ HgO . — Ἐν ὅσας τῶν ὑδραργύρου. α') Υ' πολυωριούχος Υ'. ἡ χλωριούχος Hg_2Cl_2 ὑπὸ μορφήν βασιτετραγώνων πρισματικῶν κρυστάλλων, εἰδ. βάρους 7.9, καὶ ὑπὸ μορφήν κόνεως λεπτοτάτης εἰδ. β. 6.99, λευκός, αστός, ἀχυμος, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι, φυλάσσόμενος ἐν φιάλαις μελαίναις ἢ κίτριναις, ὅπως μὴ ἀποσυντίθεται· δὲν εἶναι δηλητηριώδης δταν τυγχάνῃ καθαρὸς χημικῶς· ἐν τῇ ἱατρικῇ χρησιμεύει ὡς καθάρσιον ἀποτελεσματικόν καὶ ὡς φάρμακον ἀντιφλογιστικόν καὶ ἐλμινθοκτόνον· β') διωριούχος Υ'. ἄλλως ἄκνη (sublimatum corrosivum) HgCl_2 , σχηματίζων μεγάλα ὀρθὰ βασιρρομβὰ πρίσματα εἰδ. β. 5.42, διαλύεται ἐν ὕδατι ψυχρῷ μὲν 7%, θερμῷ δὲ 54%· εἶναι ἐν οἶνοπνευματικῇ καὶ αἰθερί. Εἶναι σφοδρότατον δηλητήριο· ἔχει ἀντιζότον τὴν κεκαυμένην μαγνησίαν καὶ τὸ ψωλενκωμα. Κατασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ κολλύρια, ἀλοιφαὶ ἀριστον ἀντισηπτικὴν καὶ ἀπολυμαντικὴν ἀποκτείνον ἐν τῷμα καὶ μικρόβια καὶ τοὺς σπόρους αὐτῶν κατατρέπον· ἐσχάτως λυσίτελως ἐφηρμοσθῇ κατὰ τῶν μισμάτων τοῦ τύπου καὶ τῆς χολέρας· γ') ἰωδιούχος Υ'. HgI_2 , σῶμα πρασινεκίτρινον, ἐλαχίστη διαλυτὸν ἐν ὕδατι, ἀποσυντίθεται ὑπὸ τοῦ φωτός· δ') διωριούχος Υ'. HgI_2 , ἴζημα λαμπρῶς ἐρυθρόν, σχηματίζον διπλὰ ἀλάτα. Τὸ πρὸς ἀνίχνευσιν ἐλαχίστων ποσοτήτων ἀμμωνίας ἢ ἀμμωνιακῶν ἀλάτων ἀπαντῶντων ἐν τοῖς φυσικαῖς ὕδασι χρησιμεῖον ἀντιδραστήριον τοῦ Nessler εἶναι διαλυμα διπλοῦ ἁλτος διωιδιούχου Υ' καὶ ἰωδιούχου καλίου μετακαυστικοῦ καλίου, παράγον μετὰ τῶν σημειωθεισῶν οὐαίων χρώσιν σκοτεινῆς χροιοῦσαν ἐξ ἰωδιούχου ὑδραργυραμμωνίου· ε') ὑποβρωμιούχος Υ'. Hg_2Br_2 , κόνις λευκὴ, εἰδ. β. 7. 307, παρεμφερὴ πρὸς τὸν κασιμέλανα· ζ') διβρωμιούχος Υ'. Hg_2Br_2 , παρασκευαζόμενος δι' ἐξαμίσεω μίγματος Υ', ὕδατος καὶ βρωμίου, κρυσταλλικὸς· ζ') κυανιδριούχος Υ'. Hg_2Cy_2 καὶ διανιδριούχος HgCy_2 , τὸ μὲν ἴζημα

επ' αλευρον, εκ διαλύματος νιτρικού ψευδαργύρου δια κυανιούχου καλίου, τὸ δὲ ἴζημα λευκὸν εκ διαλύσεως Υ. ἐν ὑδροκυανικῷ ζεεῖ, κρυσταλλικόν· ἢ) H_2O καὶ H_2S Υ. $\text{Hg}(\text{CN})_2$, ἴζημα ὑπόλευκον εκ συντήξεως θείου μετὰ δικυανιούχου Υ., διὰ θερμάνσεως ἐπὶ μεταλλίνῃς πλακῆς ἐξογκούμενον ὀρειοειδῶς (φαραώνειοι ὄφεις)· εκ τούτου παρασκευάζεται τὸ χημικῶς καθαρὸν ὑδροθειοκυανικὸν ζεῦ· θ') H_2O καὶ H_2S Υ. $\text{Hg}(\text{CN})_2$, ὑγρὸν ἄχρουν, δηλητηριωδέστατον, ὁσμῆς ἰδιαζούσης, ἀναφλεγόμενον διὰ θερμάνσεως· ιβ') H_2O καὶ H_2S Υ. $\text{Hg}(\text{CN})_2$, ὑπὸ μικρῇ βασιρρόμβων κρυσταλλικῶν πρισματῶν· ιγ') ὑποξειδίου Υ. Hg_2O , κόνις μέλαινα λαμβανομένη δι' ἀναμίξεως καλαμέλανος μετὰ καυστικού καλίου· ιδ') H_2O καὶ H_2S Υ. Hg_2O , ἐμφανιζόμενον ὑπὸ τρεῖς μορφαί, ὡς ἐρυθρὰ κρυσταλλικὰ λεπίδια λαμβανόμενα εκ τοῦ Υ. θερμανθέντος μέχρι 330°, ὡς ἐρυθρὰ κόνις ἀκρυστάλλωτος, 4 Hg_2O , παρασκευαζομένη διὰ συνθερμάνσεως νιτρικού Υ. μετὰ Υ., καὶ τέλος ὡς κόνις κιτρίνη ἄμορφος παραγομένη ὡς ἴζημα εκ διχλωριούχου ὑδραργύρου ὑποκαυστικού νάτρου καταβυσθέντος. Τὸ ἐρυθρὸν ὀξειδίου θερμαινόμενον ἀπολύει ζευγόνον καὶ λευκαίνεται, ἀλλὰ ψυχόμενον πάλιν ἐρυθραίνεται· τοῦτο ὠδήγησε τὸν Lavoisier εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ζευγόνου, τὸ ὁποῖον τελείως ἐλευθεροῦται ὅταν τὸ προκειμένον ὀξειδίου θερμανθῇ μέχρι 400°· ιε') νιτρικὸς ὑποξείδης Υ. Hg_2NO_3 , ἄλλας δυσκρυστάλλωτον, χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ ἱατρικῇ εἰς καυτηριασμὸν κονδυλωμάτων συφιλιδικῶν, διαφόρων ἐξελκώσεων κλ. 'Εξ αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς οὐρίας καὶ τῶν λευκιματιῶν σωματίων μεταξὺ μὴ ἀζωτούχων οὐσιῶν χρησιμεύον ἀντιδραστήριον τοῦ Millon, ὅπερ ἐνέχον νιτρικὸν Υ. μετὰ νιτρικού υποξειδίου βλάφει ἐρυθρὰ μόνιμως τὰ λευκώματα· ις') H_2O καὶ H_2S Υ. Hg_2NO_3 , ἄλλας δυσκρυστάλλωτον, χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ ἱατρικῇ εἰς καυτηριασμὸν κονδυλωμάτων συφιλιδικῶν, διαφόρων ἐξελκώσεων κλ. 'Εξ αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς οὐρίας καὶ τῶν λευκιματιῶν σωματίων μεταξὺ μὴ ἀζωτούχων οὐσιῶν χρησιμεύον ἀντιδραστήριον τοῦ Millon, ὅπερ ἐνέχον νιτρικὸν Υ. μετὰ νιτρικού υποξειδίου βλάφει ἐρυθρὰ μόνιμως τὰ λευκώματα· ις') H_2O καὶ H_2S Υ. Hg_2NO_3 , ἄλλας δυσκρυστάλλωτον, χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ ἱατρικῇ εἰς καυτηριασμὸν κονδυλωμάτων συφιλιδικῶν, διαφόρων ἐξελκώσεων κλ. 'Εξ αὐτοῦ παρασκευάζεται τὸ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς οὐρίας καὶ τῶν λευκιματιῶν σωματίων μεταξὺ μὴ ἀζωτούχων οὐσιῶν χρησιμεύον ἀντιδραστήριον τοῦ Millon, ὅπερ ἐνέχον νιτρικὸν Υ. μετὰ νιτρικού υποξειδίου βλάφει ἐρυθρὰ μόνιμως τὰ λευκώματα· ις') H_2O καὶ H_2S Υ. Hg_2NO_3 , ἄλλας δυσκρυστάλλωτον, χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ ἱατρικῇ εἰς καυτηριασμὸν κονδυλωμάτων συφιλιδικῶν, διαφόρων ἐξελκώσεων κλ.

σικόν ἄλλας $\text{HgSO}_4 + 2\text{HgO}$, χρησιμοποιοῦται πρὸς παρασκευὴν τῆς ἀχνῆς καὶ πρὸς πλήρωσιν γαλβανικῶν στοιχείων ἱατρικῆς χρήσεως· ικ') ὑποξειδίου Υ. Hg_2O καὶ H_2S Υ. Hg_2O , ὡν τὸ μὲν πρῶτον λαμβάνεται ὡς ἴζημα εκ τῆς καταβύθσεως ἀραιᾶς διαλύσεως νιτρικού ὑδραργύρου δι' ὑδροθείου, ἀμέσως μέλαν γινόμενον καὶ ἀσταθέστατον ὅτε ἀποσυντιθέμενον βαθμυθὲν εἰς Υ. καὶ θειούχον Υ., τὸ δὲ δευτέρον ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει ὡς τὸ κυριώτερον ὄρυκτον τοῦ Υ. καλούμενον Hg_2O , κρυσταλλούμενον εἰς μικροῦς βασιεξαγώνους κρυστάλλους, διακρινόμενον διὰ τὴν ὥραν αὐτοῦ ἐρυθρὰν χροιάν· τὸ ἄριστον εἶδος αὐτοῦ προέρχεται εκ Κίνας. Παράγεται δὲ καὶ διὰ τέχνης ἀναταρραστομέλου ἐπὶ 24 ὥρας μίγματος 450 μ. ὕδατος, 300 μ. Υ., 114 μ. θείου καὶ 75 μ. καυστικού καλίου ἐν θερμοκρασίᾳ 50°. Εἶναι ἐν τῶν ὠραιότερων χρωμάτων τῆς ζωγραφικῆς. Μεταξὺ τῶν ἐνώσεων τοῦ Υ. συγκαταλέγεται καὶ ἡ κροτῶν ἢ βρονωτῶθης Υ., σῶμα περιέχον ἀνθρακὰ, ζευγόνον αἷωτον καὶ Υ., παραγόμενον δὲ ὡς : 50 γρμ. Υ. διαλύονται εἰς 600 γρμ. νιτρικού ὀξέος, τὸ πράσινον τοῦτο διάλυμα χύνεται εκ διαλειμμάτων εἰς μεγάλην σφαιρικήν φιάλην χωρητικότητος 5 λίτρων, περιεχούσης 1100 γρμ. οἰνοπνεύματος 90% καὶ θερμοκρασίας 25°-30°, εἴτα δι' ἥπιας θερμάνσεως τοῦ μίγματος ἀναπτύσσονται φυσαλίδες καὶ εκ τῆς ἀντιδράσεως προκύπτει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σῶμα ὡς ἴζημα τετράχρουν εκ στιλπνῶν ἰνῶδων πρισματῶν, ἐκπυρροκροτοῦν μετὰ μεγάλης ἐντάσεως καὶ κράτους. Χρησιμοποιεῖται εἰς πλήρωσιν τῶν ἐμπυρίων καὶ καψυλίων δι' ὧν ἀναφλέγεται ἡ πυρίτις τῶν πυροβόλων ὀπλῶν καὶ ἡ βαμβακοπυρίτις καὶ δυναμίτις τῶν ναυκλάστρον κλ.

Περὶ τῶν ἐνώσεων τοῦ Υ. προκειμένου σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι ἅπασαι εἰσι δηλητηριώδεις καὶ μάλιστα αἱ εὐδιάλυτοι. Αἱ μὲν ἀδιάλυτοι, ὡς ὁ καλομέλας, κατὰ μικρὰς δόσεις χορηγούμεναι ἐνεργοῦσιν ὥπερ καθάρσιον· αἱ δὲ διαλυταὶ πάντοτε καὶ ἐν ἐλαχίστῃ δόσει προκαλοῦσι φαινόμενα δηλητηριάσεως, πλεγμαίνουσαι τὸν πεπτικὸν σωλήνα, εἰ δὲ πρὸς τοῦτον τὸν χαρακτηριστικὸν σιελισμόν καὶ τὴν εἰδικὴν ὑδραργυρικὴν δυσχρασίαν (βλ. 'Υδραργυρίσις). 'Η ἀχνὴ τοῦ Υ. φέρει τὸν θάνατον καὶ ἂν μόνον εἰς δόσιν 0,22 γρμ. ληφθῇ. [P.N.B.]

Υδραργυροτύψεις ἡ ὑδραργυρογραφία καλεῖται ἡ ἀνεξίτηλος ἐντύπωσις ἐπὶ γάρτου, δόνης, ξύλου, ὕαλου, σχημάτων καὶ γραμμάτων διὰ τῶν ἀτμῶν τοῦ ὑδραργύρου, οἵτινες ἔχουσι τὴν ιδιότητα

του ἀνάγειν τὰ μέταλλα ἀπὸ τῶν ἐνώσεων αὐτῶν. Ἐκτελεῖται ἡ 'Υ. ὡς ἐξῆς· διὰ διαλύσεως χλωριούχου ψευδαργύρου, ἢ χρυσοῦ, ἢ παλλαδίου, ἢ ἱριδίου, γρατσομεν ἢ σχεδιάζομεν ἐπὶ τοῦ χαρτίου, τῆς δόξης κτλ. καὶ εἰτα ἐκτίθεμεν εἰς τὴν δρασίν τῶν ὑδραρυρατιμῶν. Φανερόν ὅτι ὅπου ὑπάρχει διάλυσις ἐνώσεων τῶν μετάλλων, ἐκεῖ θά συμβῇ ἀναγωγή καὶ θὰ παραχθῇ μέλαινα χροιά ἀνεξίτηλος. [P.N.B.]

Υδραστίνη $C_{12}H_{22}NO_6$. Ἀλκαλοειδὲς συνυπάρχον μετὰ τῆς βερβερίνης ἐν τῇ ρίζῳματι· τῆς *Hydrastis canadensis* ἐξ οὗ ἐξάγεται. Εἶναι σῶμα χυσταλλικὸν ὑπὸ μορφῇν τετραπλεύρων πρισμάτων, ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι, εὐδιαλύτων ἐν οἶνι πνεύματι καὶ αἰθέρι, ἀντιδράσεως ἀλκαλικῆς. Ἀκάθαρτος κοῖ μετὰ βερβερίνης μεμιγμένη χρησιμεύει ἐν Ἀμερικῇ ὡς φάρμακον καθαρτικόν· ἐν τῇ γερμανικῇ φαρμακοποιᾷ ἀναγράφεται ἡ ὑδροχλωρική 'Υ. κατὰ μητροφυτῶν καὶ ὡς τόνωτικὸν κατὰ δυσπεψιῶν, χρονίου κατάρρου τῶν ἐντέρων, ἰκτέρου, αἱμορροΐων καὶ χρονίας μητρίτιδος.

Υδραστις ἡ καναδία (Bot.) *Hydrastis Canadensis* L. Φυτόν τῆς οἰκογεν. τῶν Βατραχιωδῶν ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ (ἀγγλ. Yellow puccoon). Ἡ ρίζα εἶναι φαρμακευτική, περιέχουσα βερβερίνην καὶ ὑδραστίνην, προσέτι δὲ βαρική. [Θ.Χ.]

Υδραυλικά μηχαναὶ κυλοῦνται γενικῶς μηχαναὶ κινούμεναι διὰ τῆς δυνάμεως ρέοντος ἢ καταπίπτοντος ὕδατος. Ἐξ αὐτῶν ἐν κοινωτάτῃ χρήσει εἶναι κυρίως ὁ ὑδραυλικὸς τροχὸς καὶ ὁ ὑδροστρόβιλος, ὧν ὑπάρχουσι πλείστα ὅσα εἴδη διαφέροντα μὲν εἰς τὰς λεπτομερείας βασιζόμενα δὲ ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς. Ὁ ὕδραυλικὸς τροχὸς στρέφεται περὶ ὀριζόντιον ἄξονα καὶ φέρει ἐπὶ τῆς περιφέρειας του πύα (πετερύγια) εἰς ἃ εἰσρέει ἡ ἐπὶ τῶν ὑπῳίων πίπτει τὸ ὕδωρ καὶ τίθησιν αὐτῷ τὸν τροχὸν εἰς περιστροφικὴν κίνησιν. Τοιοῦτοι τροχοὶ εἶναι οἱ τῶν ὑδρομύλων. Ὅλως ἄλλως ἐνεργεῖ ὁ ὕδροστροβίλος (turbine), ὅστις βατίζεται ἐπὶ τῆς ζωστικῆς δυνάμεως τοῦ ὕδατος ἣν κέντηται κατὰ τὴν ἐκροὴν αὐτοῦ ἐκ δοχείου τινός. Ὑγρὸν τι ἐν ἰσορροπῇ ἐντὸς δοχείου εὐρισκόμενον ἐπιφέρει ἐφ' ὅλων τῶν σημείων τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων ἅτινα διαδρέχει πίεσιν. Ἐὰν ὁμως ἀνελθῶμεν ὅπῃ πλησίον τοῦ πυθμένος τοῦ δοχείου ὥστε νὰ ἐκρεύσῃ τὸ ὑγρὸν, αἶρεται μὲν διὰ τῆς ἐκροῆς ἡ πίεσις ἐν τῷ σημείῳ τῆς ἐκροῆς, δὲν ἰσορροπεῖται δὲ πλέον ἢ ἐν τῷ ἀντιθέτῳ σημείῳ καὶ δηλοῦται συνεπῶς διὰ κινήσεως ἀντὶ τὸ δοχεῖον εἶναι κινητόν. Ἐὰν ἐκώμεν λοιπὸν δοχεῖον δυνάμενον νὰ περιστρέφῃται

περὶ κατακόρυφον ἄξονα καὶ πεπληρωμένον ὕδατος, φέρον δὲ κάτωθεν σωλήνας ὀρίζοντους (κατακόρυφους ἐπὶ τοῦ ἄξονος) καὶ κεκαμμένους ὅλους πρὸς ἀριστερά, τὸ δοχεῖον ἐκρέντος τοῦ ὕδατος στρέφεται πρὸς τὰ δεξιὰ. Τὰ διάφορα εἴδη τοῦ ὑδροστροβίλου διακρίνονται κυρίως κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἐκροῆς τοῦ ὕδατος, δι' οὗ ἐπιδιώκεται ἡ ὅσον ἐνεστὶν ἐντελεστέρα χρησιμοποίησις τῆς ζωστικῆς δυνάμεως. [Σπ.]

Υδραυλικὴ ἡ ὕδραυλική ἐστὶν ἐφαρμοσμένη μηχανικὴ καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ὑδρομηχανικῆς. Ἐν ἐννοήσῃ τῇ σημασίᾳ ἡ λέξις περιλαμβάνει τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν παντὶς ἀπορῶντος εἰς τὴν κίνησιν τῶν ρευστῶν ἐν δὲ τῇ στενωτέρᾳ (ἐν ἣ καλεῖται καὶ πρακτικῇ ἢ 'Υ.) ἀσχολεῖται μόνον εἰς τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς τῆς κινήσεως τοῦ ὕδατος περιλαμβάνουσα τὴν ὕδροτεχνικὴν (τὴν διαρρυθμίσιν τῶν ποταμῶν, στερέωσιν τῶν ὀχλῶν, τὴν κατασκευὴν ἐπιχωμάτων καὶ κυματθεραυστῶν, τῶν ὀρύχων, λιμένων, κλεισμάτων, τὴν ἀποξήρανσιν καὶ ἀρθεύσιν γαιῶν, τὴν κατασκευὴν λιμνῶν καὶ ὑδραγωγείων), πρὸς τοῦτοις τὴν ἀνεύρεσιν πηγῶν, τὴν ἀνύψωσιν ὕδατων, τὴν κατασκευὴν ὑδραυλικῶν μηχανῶν κλ. [Σπ.]

Υδραυλικὸν πιεστήριον. Συσκευὴ χρησιμεύουσα πρὸς παραγωγὴν μεγίστης πίεσεως, βασιζομένη δὲ ἐπὶ τῆς ὑδροστατικῆς ἀρχῆς (βλ. λ.). Ἐν αὐτῷ πιέζεται διὰ μοχλοῦ δευτέρου εἶδους ἐμβολεὺς τὸ ἐν στενῷ κυλίνδρῳ ὕδωρ εἰς ἕτερον πολὺ εὐρυτερον κύλινδρον, ἐν τῷ ὀπίῳ ἀνωθεῖται διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ εἰσρέοντος ὕδατος πολὺ μεγαλύτερος τοῦ πρώτου ἐμβολεὺς φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πλάκα ἐφ' ἣ τίθεται τὸ πρὸς πίεσιν σῶμα· ὑπεράνω τῆς πλάκας ταύτης ὑπάρχει ἕτερα παράλληλος αὐτῇ καὶ ἀκίνητος ἀνωθούμενον τοῦ δευτέρου ἐμβολεὺς τὸ σῶμα πιέζεται αὐτῇ μεταξὺ τῶν δύο πλάκων. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐν τῷ εὐρεῖ κυλίνδρῳ ἐμβολεὺς εἶναι ἑκατονταπλασία τῆς τοῦ ἐμβολεὺς ἐν τῷ στενῷ κυλίνδρῳ καὶ ὅτι βραχίον δυνάμεως τοῦ μοχλοῦ εἶναι δεκαπλασίος τοῦ βραχίονος ἀντιστάσεως (βλ. Μοχλός), δυνάμις 50 γγ. ἐπιφερομένη ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ βραχίονος δυνάμεως δεκαπλασιάζεται μὲν διὰ τοῦ μοχλοῦ, ἑκατονταπλασιάζεται δὲ κατὰ τὴν ὑδροστατικὴν ἀρχήν· ἦτοι ἐξισοῦται ἐν τῷ εὐρεῖ κυλίνδρῳ πρὸς 50 000 γγ. Τὸ 'Υ. π. χρησιμεύει καὶ πρὸς δοκιμὴν τῆς ἀντοχῆς τηλεβόλων, ἀτμολεβήτων, ἀλύσεων κλ. καὶ πρὸς ἀνύψωσιν μεγάλων βαρῶν (ὕψωτῆρες). [Σπ.]

Υδραυλεις ἐλέγετο τὸ πάλαι ὄργανον μουσικὸν ἀποτελούμενον ἐκ σειρᾶς με-

γάλων αὐλῶν, ἐν αἷς ὁ διὰ ρέοντες ὕδατος ἐμπιεζόμενος ἀπὸ ἅμα ἀνείγοντο κλειδῆς τινες ἀνέβιδε κατὰ τὸ διάφορον μέγεθος τῶν αὐλῶν διαφόρους ἤχους. Λέγεται δὲ ἐφευρέτης τῆς ὕ. ὑπῆρξεν ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κυρεὺς Κτησίτιος περὶ τὸ 200 π. Χ. Κατεσκευάζοντο τοιαῦται ὕ. μέχρι τοῦ Θ' μ. Χ. αἰῶνος, ἡ δὲ ἀρχὴ αὐτῶν ἐφτημάσθη ἐν μέρει εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον (βλ. λ.). ἀπὸ δὲ τοῦ ὀνόματος προέρχεται ὁ ὅρος «Ὑδραυλικὴ τέχνη» ἐκτενόμενος ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα, ἐν αἷς χρησιμοποιοῦται ἡ δύναμις τοῦ ὕδατος. [Γ.Β.]

Υδρογέφαλος. Βλ. Ὑδροκέφαλος.

Υδρέχιδνα. Βλ. Ὑδρίδα.

Υδρίδαί (Colubridae). Οἰκογένεια μὴ ἱσθῶν ὄφρων πολυάριθμος, ἔχουσα χαρakterιστικὰ κεφαλὴν ἀποτέμους λήγουςαν, ῥωθῶνας πλαγίους, δόντας πολλοὺς οὐδένα δὲ ἐπιμήκη καὶ συλληπτήριον, λεπιδας καλυπτούσας ἀλλήλας ἀκρῶς. Ὁ χρωματισμός των εἶναι ζωηρός, ζωικῶνται δὲ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μὲν ἀλλ' ἀγαπῶσι τὸ ὕδωρ καὶ ζῶσιν ἐκ βατράγων, μυῶν, σαύρων κλ. Τὸ γένος *Tropidonotus* (*Tropidonotus*), ἔχει τὸν ὀπίσθιον τελευταῖον δόντα μελῶνα τῶν ἄλλων, τοὺς δὲ ὀρθαλμοὺς καλύπτουσι τρεῖς ὀρθαλμοὶ καὶ λεπιδες· νήχεται καλῶς. Τ. ὁ κοινὸς ἡ γίλυδρος (*T. natrix*), κοινότατος ὢν π. χ. ἐν Γερμανίᾳ, δὲν ἀπαντᾷ ἐν Ἑλλάδι· ἀντ' αὐτοῦ δὲ Τ. ἡ ὕδρεχιδνα (*T. virgatus*), κοινὸς νερόθεν ἢ ὀχευτρά), ὁμοιάζουσα κατὰ τὴν χρωματισμὸν πρὸς τὴν ἔχιν, διὸ καὶ (ἰδιῶς) ὑπὸ τοῦ λαοῦ θεωρεῖται ὡς ἱσθῶς. [Π.Ι.]

Υδροαζωτοβενζέλαιον $C_6H_5N_3$. Σῶμα κρυσταλλικόν, εὐδιάλυτον ἐν αἰθέρι καὶ οἰνοπνεύματι, ἔχον ὁσμὴν καφευροειδῆ καὶ δι' ἀνοργάνων δξέων μεταβληόμενον εἰς τὴν ἰσομερῆ βασικὴν βενζιδίνην. Λαμβάνεται δι' ἐπιδράσεως ὕδρου ἐπὶ ἀζωτοβενζελαίου. Τὸ δὲ διαμετῶδροζωτοβενζέλαιον $C_{12}H_{14}N_4$, καλούμενον ἄλλοτε καὶ διφαινίνη ἀποτελεῖ κρυστάλλους κιτρίνους, παρέχοντας μετὰ τῶν δξέων ἄλατα ἐρυθρά. [P.N.B.]

Υδροβατράχιον (Bot.). Βλ. Βατράχιον.

Υδροδορακίτης. Ὀρυκτὴν ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐυδοριακοῦ μαγνησίου καὶ ἀσβεστίου μεθ' ὕδατος, εὐρισκόμενον δ' εἰς χειροπληθεῖς μάζας ἐν ἄλατοφόροις κοίταις. Εἶναι λευκός, ἐνίοτε δὲ ὑπέρυθρος.

Υδροδρωμικὸν ὀξύ, Ὑδροδρώμιον. Βλ. Βρωμίου ἐνώσεις.

Υδρογονάνθρακες. Αἱ ἀπλοῦστεραι καὶ αἱ σπουδαιότεραι ὑπὸ θεωρητικὴν ἐπεψιν ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακος μετὰ τοῦ ὕδρου,

γόνου, ἐξ ὧν προκύπτουσι πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακος δι' ἀντικαταστάσεως τοῦ ὕδρογόνου ἐλοκλήρου ἢ ἐν μέρει ὑπὸ ἐξυγόνου, ὑπὸ τῆς ῥίξης τοῦ ὕδρουλίου OH, ὑπὸ δξώτου ἢ ὑπὸ τῆς μονατομικῆς ῥίξης NH₂. Οἱ ὕ. ὑπάρχοντες εἰς τρεῖς ὁμολόγους σειρὰς τὴν τοῦ μεθανίου CH₄, τὴν τοῦ μεθυλενίου CH₂ καὶ τὴν τοῦ δευλενίου C₂H₂, ὧν αἱ ὁροὶ σχηματίζονται ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ τῆ προσθήκη ἐκάστοτε τοῦ συμπλέγματος CH₂.

Υδρογόνο, σὺμβ. H, ἀτομ. β. 1. Στοιχεῖον κατατασσόμενον ἐν τοῖς ἀμετάλλοις· παρεσκευάσθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸν 12' αἰῶνα κληθέν ἀέριον ἀνεφλέξιμον· κατόπιν τῷ 1766 ὁ Cavendish εἰσηγήσατο τὰς ἐπιστημονικὰς μεθόδους τῆς παρασκευῆς ὑποδείξας συγχρόνως καὶ τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς γῆς μόνον μεταξὺ τῶν ἐκ τῶν ἡφαιστείων ἀναθρωσκόντων ἀερίων σποραδικῶς ἀπαντᾷ ἐλεύθερον ἢ ἀναεφλεγμένον μετ' ἄλλων ἀερίων ἐν τοῖς κρατῆρσιν· ὕ. παράγεται ἐπίσης κατὰ μικρὰς ποσότητας ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων. Ἀπειρεῖ δὲ ποσότητες ὕ. ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ ἡλίου ἐν διαπύρῳ καταστασει (βλ. Ἡλίου). Τὸ ὕ. ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει ἀφθονον ἠνωμένον πρὸς τὸ δευγόνον σχηματίζον τὸ ὕδωρ, πρὸς τὸν ἀνθρακα ἀποτελοῦν τὴν ἀπειρον σειρὰν τῶν ὕδρογονανθράκων καὶ ἄλλας πολλὰς ἐνώσεις ἐξ ὧν τὸ σῶμα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων συνίσταται. Τὸ ὕ. δύναται μὲν νὰ παρασκευασθῇ ἐκ τοῦ ὕδατος ἐρχομένου εἰς ἐπαφὴν πρὸς μέταλλα τινὰ ἔχοντα μεγίστην χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὸ δευγόνο, τὸ ἑτερον τῶν στοιχείων τοῦ ὕδατος· τὰ μέταλλα λ. χ. κάλιον καὶ νάτριον τυγχάνουσι τοσοῦτον εὐοξεῖσθαι, ὥστε ῥιπτόμενα ἐν ὕδατι ἀποσυντιθέσιν αὐτὸ ἐν τῇ κανονικῇ θερμοκρασίᾳ ἐκλυομένου ὕ. ὅπερ ἐν μὲν τῇ μετὰ καλίου ἀντιδράσει διὰ τὴν ζωηρότητα αὐτῆς καταναλίσκεται, ἐν δὲ τῇ μετὰ νατρίου ἡπιωτέρᾳ οὕτῃ δύναται νὰ συλλεγῇ. Συνήθως ἔμως κατασκευάζεται διὰ διαλύσεως μετὰλλων τινῶν, ὡς τοῦ σιδήρου ἢ τοῦ ψευδαργύρου, ἐν ἡφαιωμένῳ θεϊκῷ ἢ ὕδροχλωρικῷ δξεί. Εἶναι ἀέριον ἄχρουν, ἀνίσμον, ἄχρουν, εἶδ. β. 0.06926, τὸ κορυφαῖον τῶν γνωστῶν ἀερίων διὸ καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῶν ἀεροπλάνων. Ἀναπτόμενον καίεται ἐν τῷ ἀέρι ἡρέμα διὰ φλογὸς σχεδὸν ἀφανοῦς, ὑποκυάνου, λίαν θερμῆς· δέον δὲ τὸ ἀέριον νὰ ᾖ καθαρὸν, διότι μίγμα αὐτοῦ μετὰ ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ ἀναπτόμενον ἐκπυροσκατεῖ ἐντονώτατα, παραγομένου ὕδατος. Τὸ ὕ. μόνον τῇ παρουσίᾳ δευγόνου καίεται, διὸ τυγχάνει ἀκατάλληλον εἰς διατήρησιν τῆς καυσέως. Ὅμοιως ἀνίκανον εἶναι νὰ δια-

τηρήσει τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων, ἅπερ εἰσαγόμενα εἰς ἀτμόσφαιραν Υ. θνήσκουσι μετ' ὀλίγον ἐξ ἀσφυλίας ἂν μὴ εἰσαγομένου δξυγόνου εἰς τὸ αἷμα. Ὑπὸ πίεσιν 98 περίπου ἀτμοσφαιρῶν καὶ σύγχρονον ψῦξιν μέχρι -174° μεταβάλλεται εἰς ὑγρὸν σκοτεινῶς κυανεῦν, ἀδιαφανές, εἰδ. β. 0.033, βράζον ὑπὸ κανονικῆν πίεσιν εἰς -215° καὶ πηγνυμενον κατὰ τὴν αὐτόματον ἐξάτμισιν ὡς μάζα παγόμορφος. Τὸ Υ. χρησιμοποιεῖται πρὸς παραγωγὴν ἐντόνου θερμότητος (λυχνία διὰ κροτοῦντος ξερῖου), πρὸς φωτισμὸν δι' εἰδικῶν λυχνιῶν (βλ. Δρυμμόνθειον φῶς), εἰς παρασκευὴν πολλῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων, εἰς ἀποξεῖθωσιν χημικῶν ἐνώσεων κλ. Ἐκ πασῶν τῶν καυσίμων ὑλῶν εἶναι τὸ παράγον μεῖζονα θερμότητα ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄγκον 1 γρμ. αὐτοῦ καϊόμενον ἐν δξυγόνῳ παράγει 34.5 μονάδας θερμότητος, δηλαδὴ θερμότητα ἱκανὴν νὰ θερμάνῃ 1 χλγ. ὕδατος ἀπὸ 0° μέχρι 34.5° . Ἀξιοσημείωτος τυγχάνει ἰδιότης τις τοῦ Υ. καθ' ἣν τοῦτο, χωρὶς νὰ μεταβάλῃ φύσιν, ἐμφανίζεται χημικῶς δραστηριότερον ὁσάκις εὐρίσκεται ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἐκλύσεως αὐτοῦ ἀπὸ ἐνώσεως τιнос, καλεῖται δὲ τότε Υ. ἐν κατὰστασει γενέσεως ἢ ἐν τῷ γεννησθαι, ἀναγωγικὸν πολλῶν μετὰλλων ἀπὸ τῶν ἐνώσεων αὐτῶν. Μετὰ τοῦ χλωρίου ἐννοῦται ὑπὸ τὴν δράσιν τῶν ἥλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ πλείους τῶν χημικῶν ἰδιοτήτων τοῦ Υ., ὡς καὶ τὸ γεγονός ὅτι τὸ παλλάδιον ἀπορροφῶν 982 ὄγκους αὐτοῦ σχηματίζει κράμα λευκόν, στιλπνόν, ἄγον καλῶς τὸν ἡλεκτρισμὸν καὶ τὴν θερμότητα, ἐν μαγνητικόν, ἐνῷ τὸ παλλάδιον δὲν εἶναι τοιοῦτο, μαρτυροῦσιν οὕτω μεῖζονα ἔχει ἐμοιότητα πρὸς τὰ μέταλλα ἢ τὰ ἀμέταλλα (Υ. μεταλλικόν).

Ἐν ὥσεις. Τὸ Υ. μετὰ τοῦ δξυγόνου ἔχει τρεῖς γνωστὰς ἐνώσεις, τὴ μονοξειδίον H_2O ἥτοι ὕδωρ (βλ. λ.), τὸ διοξειδίον H_2O_2 καὶ τὸ τριοξειδίον H_2O_3 ὅπερ παραγέται ἐκ τοῦ διοξειδίου τῇ δράσει ὑπερμαγγανικοῦ καὶ θειικοῦ ὀξέος ἐν θερμικρασίᾳ -12° εἶναι σῶμα ἀσταθέςτατον καὶ οὕτω σαφῶς διερευνηθέν. Τὸ δὲ διοξειδίον τοῦ Υ. εἶναι ὑγρὸν παχύρρευστον, ἄχρυν, εἰδ. β. 1.453, παραγόμενον ἐξ ὕδατος περιέχοντος ἐναλωρυσμένην κνὶν διοξειδίον ἀνθρακος. Τὸ ἀραιὸν ἐν ὕδατι διάλυμα αὐτοῦ μονιμώτερον τοῦ πυκνοῦ τυγχάνον εἶναι τὸ ἐξειδωτικώτατον τῶν σωμάτων λευκαίνει καὶ διαδιδρώσκει τὴν ἐπιθερίδα, χρησιμεύει πρὸς καθαρισμὸν καὶ λεύκανσιν ἐκ τοῦ χρένου ἀμαυρωθεῖσων ἐλαιογραφῶν καὶ χαλκογραφῶν λευκαίνει τὰ διαλύματα ὀργανικῶν χρωστικῶν οὐσιῶν, χρησιμοποιεῖται πρὸς ὥς κομμωτικὸν ὑπὸ τοῦ γυναι-

κεῖου φύλου, διότι ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ μεταβάλλῃ εἰς λαμπρῶς ξανθὰς τὰς μελαίννας καὶ καστανόχρους τρίχας. Μετὰ τοῦ δξιώτου σχηματίζει τὴν δρυμνίαν (βλ. λ.), μετὰ δὲ τοῦ ἀνθρακος τὴν ἀπειρον σειρὰν τῶν ὕδρογονανθράκων ἐπὶ τὸ δξυλένιον καὶ αἰθίνην, τὸ ἐλῶδες ἀέριον ἢ μεθάνιον, τὸ ὕδρογονοῦχον αἰθύλιον ἢ αἰθάνιον, τὸ αἰθυλένιον ἢ αἰθένιον ἢ ἐλαιογόνον ἀέριον.

Υδρογραφία. Ὡς μέρος τῆς φυσικῆς γεωγραφίας, ἐξετάζει τὴν φυσικὴν κατὰστασιν τοῦ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὕδατος καὶ καλεῖται καὶ ὕδρολογία. Ὡς μέρος δὲ τῆς περιγραφικῆς γεωγραφίας δαχτυλεῖται τοῦτο μὲν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν πηγῶν, ποταμῶν καὶ λιμνῶν (διὸ καὶ ὕδρογραφικὰ χάρτα λέγονται ἀπλῶς χάρτα χώρας τινὲς ἐν εἰς σημειοῦνται τὰ ῥηθέντα), τοῦτο δὲ εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς θαλάσσης τὴν καλουμένην καὶ ὠκεανογραφίαν. Ἰδιαιτέρως εἰς τὴν Υ. ὑπάγεται ἡ μελέτη τῆς θαλάσσης ὡς πρὸς τὴν ναυτιλίαν, καὶ δὴ ἡ ἐκπόνησις θαλασσίων χαρτῶν διὰ τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ καὶ αἰ ναυτικαὶ σχολαὶ λέγονται καὶ ὕδρογραφικαί. [Ἐγ.]

Υδροδυναμική. βλ. Ὑδραυλική.

Υδροξυγκίτης. Ὀρυκτὸν ἀποτελούμενον ἐξ ἐνύδρου ἀνθρακικοῦ ψευδαργύρου εὐρισκόμενον δὲ εἰς σχήματα νεφροειδῆ καὶ σιφρά ἢ καὶ τυττωματώματα ἐπὶ καδμείας.

Υδροθεϊκὸν ὀξύ. Ὑδροθειωμένον ἀέριον. βλ. Ὑδροθειον.

Υδροθειον, H_2S . Ἐνωσις θείου μετὰ ὕδρογόνου. Τὸ ἀέριον τοῦτο, καλούμενον καὶ ὕδροθεϊκὸν ὀξύ διὰ τὴν δξεινον ἀντίδρασιν αὐτοῦ, ὡς καὶ ὕδροθειωμένον ἀέριον καθεῖσθον ὕδρογόνον, ὑπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντο αὐτὸ τὸ 1777 Scheele ἐκλήθη ἡπατικὸν ἀέριον, διότι εἶχε παρασκευάσει τοῦτο διὰ ἀποσυνθέσεως μίγματος πολυθειούχων ἀλάτων καλίου καὶ θειικοῦ καλίου (ἡπατος θείου) ὑπὸ τοῦ ὕδροχλωρικοῦ ὀξέος. Εἶναι ἀφθόνως διασχυμένον ἐν τῇ φύσει, πάντοτε ἡραὶ στενωδὺς πρὸς ἐλεύσεως, ὅτε μὲν διηνηκὼ ἀναθῶσκον ὡς ἀέριον θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἐξ ὁπῶν ἢ σπηλαίων ἢ ῥωγμῶν τοῦ ἐδάφους ὡς συμβαίνει ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Σουσακί 5 χμ. ἀπὸ Καλαμακίου, ἐνθα εἶναι μεμνημένον διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος ὅτε δὲ σχηματίζομενον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς προκαλεῖ κατὰ καιροὺς ἐκρήξεις ἀπροσδοκῆτους, ὡς συνέβη κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1881 ἐν τῷ βυθῷ τῆς λιμνοθαλάσσης τοῦ Αἰτωλικοῦ θανατωθέντων τῶν ἰχθύων καμολυνθέντων τοῦ περίεξ ἀέρος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διὰ τῆς χαρακτηριστικῆς δυσώδους ὁσμῆς αὐτοῦ. Ἄλλοτε πάλιν ἀπαντῶμεν αὐτὸ κα-

ρενών τὰ θειοῦχα ἱαματικά ὕδατα. Τὸ ὕδρ. έχει εἰδ. β. 1.1921, εἰδ. πυκνότητα 16.99 εἶναι ἑρπύον ἄχρουν, ὅσον ὡς ἀπὸ σεσηπτότων ὧν λίαν χαρακτηριζομένης καὶ καθοδηγούν διὰ τῆς ὁσμῆς πρὸς ἀνεύρεσιν ἐστιῶν σήψεως ὀργανικῶν οὐσιῶν ἐκχευόμενης εἰς τὸν ἕρπον μιᾶσματα καὶ μικροὺς ὀργανισμούς ἐπιπλαθεῖς εἰς τὴν ὑγίειαν τοῦ ἀνθρώπου· τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα αὐτοῦ ὅπερ ἐν μὲν τῇ φύσει ἀπαντᾷ ἐν ταῖς θειοπηγαῖς, ἐν δὲ τῇ χημείᾳ ἐφαρμόζεται συνήθως ὡς ἀντιδραστικὸν ἐντὶ τοῦ δερμάτους, ὑπὸ τοῦ ἕρπον ἀνάγεται εἰς θεῖον ὑπὸ μερρὴν θολώματος ὑπολύκου, σχηματιζομένου καὶ ὕδατος ἐκ τοῦ ἐκχυόμενου ὕδρογόνου, γίνεται δὲ εὐσταθὲς τῇ προσθήκῃ $\frac{1}{2}$ ὄγκου γλυκερίνης. Ὑπὸ θλίψιν 17 ἀτμοσφαιρῶν τὸ ὕδρ. ἐκρυσταλλοῦται πρὸς ὑγρὸν ὁμοῖον τῷ ὕδατι, φωτοθλαστικώτατον, εἰδ. β. 0.91, βράζειν εἰς -82° καὶ πηγνύμενον εἰς -85° πρὸς μᾶλλον παγύομενον. Τὸ ἕρπον τυγχάνει δηλητηριωδέστατον προκαλοῦν κεφαλαλγίαν καὶ ναυτίαν ὅταν ἐλαχίστη ποσότης αὐτοῦ ἐμέλωνε τὸν ἕρπον· οὐχὶ σπανίως συμβαίνει δὲ δηλητηριάσεις ἐκ τοῦ βλαβερῦ τούτου ὁρίου ἐντὸς τῶν κλειστῶν βήθρων εἰς οὓς κατέρχονται οἱ καθαρῶν τῶν ἀποπᾶτων· ἐπέρχεται κεφαλαλγία, πόνοι κωλικοί, λιποθυμία, ἐπιβραδύνσεις τῆς ἀναπνοῆς, τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῶν σπυγμῶν, καὶ τέλος ἐν μέσῳ σπασμῶν ἐντόνιων ὁ εἰς ἀσφυξίας θάνατος· τὸ αἷμα τῶν δι' ὕδρ. δηλητηριασθέντων δὲν πηγνύται, οὐδὲ πτωματικὴ ἀκαμψία παρατηρεῖται. Ἀντιδοτόν εἶναι τὸ δερμάτος χλωρίον παρεχόμενον μετὰ προσοχῆς καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἅτε καὶ τούτο δηλητηριώδες. Μετὰ τῶν μεταλλικῶν ἁλμάτων ἐν διαλύσει εἰς ἐπαφὴν ἐρχόμενον ἐκχωρεῖ θεῖον καὶ συμβάλλεται εἰς ἀποχωρισμὸν τῶν μετάλλων, σχηματιζομένων θειούχων ἐνώσεων ἐξ αὐτῶν. [P.N.B.]

Υδροθεραπευτικὴ ἡ ὕδρ. οὐθεραπεία εἶναι ἰδιαίτερος τρόπος θεραπείας τῶν νόσων καὶ ἰδία τῶν χρονίων τῇ γρήσει ψυχροῦ ὕδατος, ἐπινευσθεῖσα ἐν ἔτει 1834 ὑπὸ χωρικοῦ τινος τῆς αὐστριακῆς Πιλεσίας ὀνόματι Priessnitz, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν τριῶν τὸ σῶμα ἐπὶ 3 ἢ 4 λεπτά τῆς ὥρας διὰ συνδόνος βεβρεγμένης ἐν ψυχρῷ ὕδατι καὶ ἐκπνευσθεῖσας, εἰτα δὲ δι' ἐτέρως στεγνῆς, ἢ κατακλίνων τὸν ἀρρωστον ἐπὶ κλίνης γυμνὸν καὶ καλύπτων αὐτὸν διὰ συνδόνος βεβρεγμένης, ἐπιτεθεὶς πλείονα καλύμματα μάλλινα, παρεχόμενου συγχρόνως τῷ ἀρρώστῳ πρὸς πόσιν ψυχροῦ ὕδατος ἕως ἂν ἐπέλθῃ ἐφίδρωσις, ὅτε ἐντίθεται εἰς λουτρὸν ψυχρὸν ἢ εἰς κατακλινῆς ἐπίσης ψυχράς. Κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καθ' ὁλονδήποτε τρόπον

ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος συμβαίνει ἐρεθισμὸς τῆς ἐπιδερμίδος ἐκδηλούμενος διὰ συστολῆς τῶν περιφερειακῶν ἀγγειοκινητικῶν νεύρων, φρικίας διὰθέει τὸ σῶμα ἐπιπολῆς, οἱ τῶν τριχῶν βολβοὶ στυφνύονται καὶ προσέχουσι τῆς ἐπιδερμίδος· τὸ αἷμα καὶ τὰ λοιπὰ ὑγρά τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς περιφέρειας ὠθοῦνται ὑπὸ τῶν συσταλντικῶν ἀγγείων πρὸς τὸ κῦτος τοῦ θώρακος καὶ τοῦ κρανίου· τὸ δερμα ὠχρεῖται, οἱ διαπνεῖσαι αὐτοῦ λειτουργοῦνται ἀνακόπτονται ἀναπληρῶμενα ὑπὸ μελλόνος ἐξαιτρίσεως ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῶν πνευμόνων καὶ ἀρθρωτέρας ἐκκρίσεως οὐρῶν· ὑπάρχει κακουχία ἀόριστος, κεφαλαλγία στιγμαία, πίεσις ἰσχυρά κατὰ τοὺς κροτάφους. Ἀρθεῖσας τῆς δράσεως τοῦ ὕδατος μετὰ βραχὺν χρόνον τὰ φαινόμενα ταῦτα παρέρχονται καὶ εὐεξία ἐκδηλοῦται, σημεῖον τῆς διεξαγομένης ἀντιδράσεως. Πᾶσα ἡ ὠφέλεια πρὸς θεραπευτικὸν σκοπὸν ἦν ἀπεκδεχόμεθα ἐκ τῆς ὕδρ. ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐπαρκούς ἀντιδράσεως τοῦ ὁργανισμοῦ τὸσῷ μᾶλλον ταχύτερας καὶ ἐντονιότερας, ὅσῳ θερμότερα ἢ ἀτμόςφαιρα, ὅσῳ τὸ ὕδρ. σφοδρότερον πλήττει τὸ δερμα, ὅσῳ τὸ ἄτομον εἰς δραστηριωτέραν κίνησιν καὶ ἀσκήσιν ὑποβάλλει· τοῦς μῦς αὐτοῦ. Εἶναι ταχύτερα μετὰ ἐφαρμογὴν βραχείαν ψυχροτάτου ὕδατος, παρὰ μετὰ μακροτέραν ὑποψύχρου· ἐν γενεῇ ἐξαρτάται ἀπὸ τῆς γενικῆς καταστάσεως τοῦ ἀτόμου, τῆς δυνάμεως αὐτῆς συμμεταβαλλομένης ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον μετὰ πλείστων φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν περιστάσεων ἀποτόκων κυρίως τῆς καταστάσεως τῆς γενικῆς κυκλοφορίας καὶ τῆς ἐννευρώσεως. Οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν μόνον μετὰ συμβουλὴν ἱατροῦ δεόν νὰ χρῶνται τῇ ὑδροθεραπείᾳ, διότι πολλὰ παρ' αὐτοῖς τυγχάνουσι τὰ δυσχεραίνοντα τὴν ταχέαν ἀντίδρασιν αἰτία. Πλείστοι χρόνιοι παθήσεις καὶ σπλάγγων ἐμφράξεις ὑποχωροῦσι καὶ ἰῶνται διὰ τῆς ὕδρ., ἥτις ὁμως ἀντενδείκνυται προκειμένου περὶ παθήσεων τῶν ἐν τῷ κῦτι τοῦ θώρακος σπλάγγων, ὡς καὶ περὶ νευροπαθειῶν. Ἀτομα ἀναιμικά, ρευματικά, λεμφατικά ὠρελοῦνται ἐκ τῶν ψυχρῶν κατακλινῶν· ἄτομα εὐρωστά ἢ πλεθωρικά ὑποβάλλονται εἰς λουτρὰ δροσερά ἢ εἰς ἐπιγύσεις ψυχροῦ ὕδατος ἀπὸ μικροῦ ὕψους. Διὰ τῆς ὕδρ. γενικῶς ἐπιδιώκονται δύο εἰδῶν ἀποτελέσματα, ἀντιφλογιστικὰ ἢ πρᾶκτικὰ, ἐν τῇ θεραπείᾳ φλεγμονῶδων παθήσεων ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν, συμφορήσεων, ἐξανθηματικῶν πυρετῶν, τυφειδῶς πυρετοῦ, ἐγκεφαλικοῦ ρευματισμοῦ, ἐπιτυγχάνόμενα διὰ λουτρῶν δροσερῶν καὶ ἐπιγύσεων ἀνευ πληξείας ἀφαιρούντιον μέρος τῆς θερμασίας καὶ κατασταλτικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος δρώντων, καὶ ἐρεθιστικὰ ἢ

τονωτικά ή διαιλυτικά κατά χρονίων νόσων και άκτονιών, επιτυγχανόμενα διά των ψυχρών και σφδρών καταϊνήσεων πρό πάντων. [P.N.B.]

Υδροθώραξ. "Υδρωψ του υπεζωκάτος, έκχυσις δρρώδους υγρού έν ταίς κοιλότησι του υπεζωκάτος άνευ φλεγμονής αυτού, νόσος πάντοτε συμπτωματική παθήσεως της καρδίας ή άλλης τινός χρονίας νόσου άλλοιούσης την σύστασιν του αίματος. Η θεραπεία περιορίζεται είς την διά παρακέντησεως εξαγωγήν βαθμηδόν του υγρού όταν τά προκαλέσαντα τον Υ. αίτια τυγχάνωσιν άθεράπευτα· Ιαθέντος όμως του άρχικού νοσήματος αίρεται και τό παραγωγόν αίτιον του υδρωπος. [P.N.B.]

Υδροτόδιον. "Υδροϊδικόν δξύ. Βλ. "Ιώδιον (ένώσεις).

Υδροκέφαλος ή μάλλον υδερως έγκεφαλου καλείται ή έν τη κοιλότητι της άρχνοειδούς ή συνηθέστερον έν ταίς κελίαις του έγκεφάλου συναγωγή δρρώδους υγρού. Είναι νόσος συμπτωματική διακρινόμενη είς δύο εία ν ("Υ. έπιγενής) και χρονίαν ("Υ. συγγενής). Ο έπιγενής "Υ. συνήθως είναι άπότοκος φυματιώδους μηνιγγίτιδος, προσέλλων άτομα μικροτάτης ηλικίας ("Υ. των παιδων, βλ. Μηνιγγίτις). Ο χρόνιος ή συγγενής άρχεται από της έμβρυικής ζωής, χαρακτηρίζμενος διά μεσολοκεφαλίας και διά καταπτώσεως των διανοσητικών δυνάμεων προβαίνουσας μέχρι βλακίας τελείας· ή κεφαλή έξογκούται άκανονίστως αναλόγως του σημείου καθ' ό συμβαίνει ή συναγωγή του υγρού· ή ανάπτ.ξις της μάξης του έγκεφάλου εκ της άσκυμένης πίεσεως άτρωφεί και ή ούσία αυτής έξαλλοιούται· ή θρέψις βραίνει έλαττωμένη και ό θάνατος επέρχεται έν μέσω σπασμών πρό του τέλους του πρώτου της ηλικίας έτους ή σπανιώτερον μετά μακροτέρην πορείαν. Παράκέντησις, μόνον έπιτρεπομένη έσάκις τό έξέρωμα συνεχώς και άσθόνως αύξάνει παρ' άτέμω μη προσβεβλημένω υπό παραλύσεως, παρέχει έλαχίστας έλπίδας περί θεραπείας. [P.N.B.]

Υδροκήλη καλείται ίδίως ό του ίδιου έλυτρεϊδούς χιτώνος των όρχεων υδρωψ σχηματιζόμενος εξ δρρώδους υγρού συν-αθροϊζόμενου άναμέσον των δύο πετάλων του ρηθέντος χιτώνος. Συγγενής μόν είναι όταν προήλθεν εξ όρρου του περιτοναίου διαρρηέντος, έπιγενής δέ όταν προήλθεν από συμπίεσεως ή συνθλάσεως του όρχεως. Ο συνιστάμενος όγκος, διαστέλλων τόν όρχεον, είναι διαφανής όταν όπισθεν αυτού τεθή φώς (τοϋθ' όπερ διαστέλλει την "Υ. από της αιματοκήλης και άλλων όγκων των όρχεων και του όσχεου). Τό πάθος ριζικώς ίάται

μόνον εάν μετά την γενομένην παρακέντησιν πρός εκκένωσιν του υγρού έγγύσωμεν διά σύριγγος έν τη κοιλότητι του έλυτρεϊδούς υγρόν έρεθιστικόν (οίνον έρυθρόν ή οίνο-πνευματοϋχον υδωρ θερμοκρασίας 34° ή προτιμότερον βάμμα Ιωδίου), όπερ εκκινούμεν μετά έιαμονήν έντός του έλυτρεϊδούς επί τινα λεπτά της ώρας. Μετά 2-3 ήμέρας έκδηλοϋται φλεγμονή τις ήπία ήτις αίρει τό αίτιον του άνασχηματισμού του έξέρωματος. "Επί μικρών παιδίων περιορίζομεθα είς τοπικήν έπίσπασιν ή άπλην παρακέντησιν.

Υδροκιγχονιδίνη είναι άλκαλοειδές συνυπάρχον μετά της κιγχονιδίνης. Κρυσταλλουμένη είς άχρους βελόνας, εύδαμώς προσβάλλεται υπό του υπερμαγγανικού καλίου, τοϋθ' όπερ διαστέλλει αυτήν από της κιγχονιδίνης. [P.N.B.]

Υδροκιγχονίνη είναι άλκαλοειδές και βάσις συνυπάρχουσα της κιγχονίνης έν τοίς φαιοίς φλοιοίς της κίνης, κρυσταλλική, άποτελούσα μικρά σιλιπνά πρίσματα αυτή έστίν ή φυσική Υ. Η δέ τεχνητή Υ. άπολύτως ταύτότυπος πρός την πρώτην ώ και ή δις υδρωκίγγονίνη είναι βάσις προκύπτουσα εκ της έπίδράσεως υδρoγόνου έν τω γεννάσθαι επί κιγχονίνης έ διαλύματι: έξεικού ή θεικού δξέος. [P.N.B.]

Υδροκινιδίνη. Βάσις ύπάρχουσα είς τινα είδη άκαθάρτου κινιδίνης ("Υ. φυσική και παρασκευαζόμενη χημικώς τη έπίδράσει υδρoγόνου επί κινιδίνης ("Υ. τεχνητή). Κρυσταλλούται είς πρισματικές βελόνας Μετά χλωριούχου υδατος και καυστικής άμμωνίας παράγει την πρασίνην χρώσιν της αντιδράσεως της κινίνης. [P.N.B.]

Υδροκινίνη. Ρητινώδης μάζα λευκοπρασίνη, παρέχουσα διά χλωρίου και άμμωνίας την αντιδρασιν της κινίνης, άποτελούσα δέ μετ' δξέων άλατα εύκρυστάλλωτα και εύδιαλυτώτερα των αντίστοιχων της κινίνης. Παράγεται τη έπίδράσει ψευδαργύρου και θεικού δξέος επί δξείνου δ'άλυμα κινίνης διό και καλείται τεχνητή. Η δέ φυσική εύρισκομένη έν τη θεική κινίνη τη προσερχομένη εκ των φλοιών των επ' έσχάτων έ "Ασία καλλιέργουμένων κινoδένδρων στερείται του ένός μορίου υδατος της τεχνητής.

Υδροκινόνη. Ούσία τριαδική φυτικής προελεύσεως, δμορφος, άποτελούσα μεθ' υδροθείου και διοξειδίου του θείου κρυσταλλικάς ένώσεις και μετατρεπομένη διά προσλήψεως δξυγόνου είς κινίνην. Έχ ιδιότητας βακτηριδιοκτόνους, διό και εφαρμόζεται έν τη Ιατρική ως αντισηπτικός φάρμακον. Παράγεται δέ διά ξηρās άπό στάξεως του έν τω φλοιώ της κίνης ένυπαρχόντος κινικού δξέος. [P.N.B.]

Υδροκινονοφθαλμίνη. Ουσία έρουθρά παραγόμενη δια θερμάνσεως της ύδροκινόνης μετ' άνυδρίτου του φθαλκικού καί θειικού όξέος, διαλυομένη έν καυστική καλίω όπερ χρωννύται ίόχρουν· χρησιμεύει δέ τδ διάλυμα αύτης είς βαφάν ύφασμάτων προπαρασκευασμένων δι' όξειδίου του σιδήρου ή στυπτηρίας. Τά ύφάσματα λαμβάνουσι τότε όμοιον πρόσ τέν δι' έρυθροξύλου έρυθρόν χρωματισμόν. [P.N.B.]

Υδροκολλιδίνη καί ή κολλιδίνη είσι όρεστά άχρσα, έλαιώδη, όσμης διαπεραστικής καί μόνιμου, παραγόμενα δι' έξαντλήσεως του ζυμώματος του σκέρδρου ή της σαρκός του ήππου καί του βοός υπό του χλωριφορμίου. [P.N.B.]

Υδροκοτόνη, συνυπάρχουσα μετά της πακοτοίνης έν τώ φλοιώ Ραραιοτό, έξ ου καί έξάγεται, είναι άλκαλοειδές χυσταλλοούμενον υπό μορφήν μικρών πρισμάτων κίτρινων. Έφαρμόζεται έν τή ίατρική άντί της κόνωσης του φλοιού κατά της διαρροίας καί της χολέρας. [P.N.B.]

Υδροκοτύλη ή κοτύλη (Bot.) Hydrocotyle vulgaris L. Σκιαδόρορον φυτόν ύδρόβιον της Εύρώπης, δηλητηρίον θριμύ, άλλοτε φαρμακευτικόν. [O.X.]

Υδροκυάνιον ή ύδροκυανικόν έξ ύ HCN. Ένωσις του κυανίου μετά του ύδρογόνου. Τδ όξύ τουτο καίπερ μή πρόυπαρχον έν τοίς φύλλοις καί καρποίς φυτών τινων [έν τοίς πυρήσι των κεράσων, των πικρών άμυγδάλων, έν τοίς φύλλοις της άσφυκεράσου κτλ.) σχηματίζεται όμοιος έν των ένυπαρχόντων στοιχείων αύτου, διότι οι καρποί καί τά φύλλα ταύτα ένέχουσι τδ γλυκυματογόνον άμυγδαλίτην, ήτις, τή επίδράσει συμπαρομαρτούντος πυράματος γενομένου ένεργού κατά την κατεργασίαν αύτου δι' ύδατος, σχίζεται είς σάκχαρον, έλαιον άμυγδάλων καί Υ. όξύ. Χημικώς δέ παρασκευάζεται συνθερμαινόμενων τετριμμένου κίτρινου σιδηροκυανικού καλίου μετά κατεψυγμένου μίγματος θειικού όξέος καί ύδατος. Οι έντεϋθεν άτμοί συγκεντρούνται έν ύποδοχεϊ. Τουτό έστι τδ ένυδρον Υ. Ο. Τδ δέ άνυδρον παρασκευάζεται μίγνυμένου του θειικού όξέος μετά διπλασίου ύδατος καί των άτμών διοχετευομένων δια ξηραντήριου σωλήνος ύσειδούς. Τδ μέν ένυδρον καί όή τδ από των καρπών των άμυγδάλων προερχόμενον έν άραιστάτη διάλυσει (1 : 9) χορηγείται κατά σταγόνας έν τή επίληψία, τή χορεία, έν τή σπασμωδική βηχι ώς κατευαστικόν νευρών τε καί μυών. Τδ δέ άνυδρον, όπερ είναι όρεστόν άχρουν όσμης ώς από πικρών άμυγδάλων, είναι τό σφοδρότερον των γνωστών δηλητηρίων εύκ

έχον τδ αντίδοτον αύτου. Τδ όξύ τουτο έκλήθη καί πρωσσικόν (acide prussique) διότι κατά την αντίδρασιν δι' ής άποκαλύπτονται καί αι έλάχισται ποσότητες αύτου γεννᾶται χροιά καί ίζημα βαθείως κυανᾷ ή κυανόν της Πρωσσίας (Berolinerian κυανόν, βλ. λ.). [P.N.B.]

Υδρομαγνησίτης. Όρυκτόν του προκλινούς συστήματος, έχον χρώμα λευκόν, λάμψιν ύαλώδη, σκλ. 2.5-3.5 καί είδ. β. 2.14. Είναι μίγμα άνθρακικού μαγνησίου καί ύδροξειδίου του μαγνησίου μεθ' ύδατος. [A.K.]

Υδρομέδουσαι. Βλ. Μέδουσαι.

Υδρόμελι ή μελικράτον καλεϊται ποτόν θρσαιστικόν καί ύπακτικόν σύμμα σκευαζόμενον έκ μέλιτος καί ύδατος έν αναλογία 8 προς 125. Έτερον είδος Υ. είναι τό καλούμενον οίνωδες, ποτόν τονωτικόν προερχόμενον έκ κράματος μέλιτος προς πενταπλάσιον ύδωρ ύποστάντος οίνου πνευματικήν ζύμωσιν. [P.N.B.]

Υδρόμητρα καλεϊται δ κατά την μήτραν ύδρωψ, όστις δύναται νά ή τριπλούς, άσκητικώς μέν ή κυρίως ύδρόμητρα όταν ύπάρχει όρρώδες ύγρόν συνηγμένον έν τή κοιλότητι της μήτρας ένεκα άσθενούς βλενωσκήρσεως καί άποφράξεως του στομίου της μήτρας έκ διαμαρτίας ή παρά γυναιξί· προεβηκίαις ύδατιδικής δέ όταν έχη άναπτυχθή έν τή μήτρα ύδατιδόσακκος καί άρα δέν ύπάρχη κυρίως ύδρωψ της μήτρας· τρίτον δέ έχομεν την των έγκύων γυναικών Υ. ήτις έπίσης ούδέν άλλο είναι ή ύδρωψ του άμνίου καί ούχι της μήτρας. [P.N.B.]

Υδρομηχανική λέγεται έκείνο τό μέρος της μηχανικής (βλ. λ.) όπερ έξετάζει επί μαθηματικής βάσεως την έπίδρασιν δύναμεων επί τά ύγρά σώματα, διαίρεται δέ είς την ύδραυλικήν καί την ύδροστατικήν.

Υδρομυαλή. Βλ. Μυαλή.

Υδρόμυλος. Βλ. Μύλοι.

Υδρόμυζας. Υδρωψ κατά τόν όμφαλόν παρατηρούμενος παρ' άσκητικούς, έξ όρρώδους ύγρου, άσκητικού πάντοτε, διαδαντος τόν όμφαλικόν άκτύλιον καί συναχθέντος υπό τούς καλυπτηρίους ύμένες. [P.N.B.]

Υδρόνεφρον. Νόσος συμπτωματική συνισταμένη είς διεύρυνσιν τμήματός τινος του κύρητῆρος καί της νεφρικής πυέλου ένεκα είας όήποτε άποφράξεως του κύρητῆρος. Τδ νόσημα συχνότερον παρά γυναιξί, χαρακτηρίζεται δια νεφρικών άλγυδόνων καί μικρών αιματοουρίων. Σημείον αύτου είναι ή ύπαρξις όγκου συνήθως κλυδαζόντος κατά την νεφρικήν χώραν καί τό ύποχόνδριον, μή μετακινούμενου κατά την άναπνοήν. Συνήθως έδρόζεται κατά τόν δεξιόν

νεφρὸν καὶ κύρητηρα, ἐνῷ δ' ἀριστερὰς ἐξα-
κλουθεὶ φυσιολογικῶς λειτουργῶν, ἕως ἂν
ἀναφανείσας πυελίτιδος ἢ οὐραιμίας λυθῇ
τὸ ζεῖνόν διὰ θανάτου, ὅπερ καὶ συνθέσται-
ρον. Θεραπεία ἢ παρακέντησις ἢ ἐκτομή
τοῦ νεφροῦ. [P.N.B.]

Υδροξεία καλοῦνται ἐνώσεις ἔχουσαι
τὰς ιδιότητας τῶν ἰδίως ὀξέων, συνιστά-
μενα ὅμως ἐκ σώματος ἀπλοῦ ἐκτὸς τοῦ
ὑδρογόνου ἢ συνθέτου μὴ περιέγοντος ὑδρο-
γόνου καὶ ἐκ τοῦ ὑδρογόνου ὡς ὀξειδωτικοῦ·
ἴδια τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἔχουσι τὰ ὀξεία
τῶν στοιχείων βρωμίου, χλωρίου, ἰωδίου,
κυανίου, φθορίου, σεληνίου, τελλουρίου κλ.
ἦτοι ὑδροβρωμίου, ὑδροχλωρίου, ὑδροϊωδίου,
ὑδροφθορίου κλ. [P.N.B.]

Υδροξυμιδιά καλοῦνται ἐνώσεις
ἰσομερεῖς πρὸς τὰς νιτροξυανώσεις περιέ-
χουσαι ἡνωμένην μετ' ἀνθρακὸς τὴν διατο-
μικὴν μονάδα τοῦ ὑδροξυμιδίου N-OH καὶ
παραγόμεναι κατὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ νιτρώ-
δους ὀξέος ἐπὶ σωμάτων περιεχόντων τὴν ῥί-
ζαν CH₂ ἡνωμένην δις μετὰ τῆς ῥίζης CO.

Υδροξυανθρακινόν εἶναι σώ-
ματα τῆς ὀργανικῆς χημείας ἀντίστοιχα
πρὸς τὰς φαινόλας, προκύπτοντα ἐκ τοῦ ἀν-
θρακινίου, οὗ δύο ἄτομα ὑδρογόνου ζυνεπλη-
ρώθησαν ὑπὸ τῆς ῥίζης OH δις εἰσαγαθεί-
σης μνημονευτέον τῶν δύο μεν οὐδ' ὀξεί-
ου ανθρακινονῶν καὶ ἑτέρων δέκα
ἰσομερῶν δις οὐδ' ὀξείου ανθρακινονῶν,
αἵτινες μεγάλης ἐφαρμογῆς τυγχά-
νουσιν ἐν τῇ βιομηχανικῇ παρασκευῇ χρω-
μάτων καὶ παράγονται διὰ τήξεως τῶν
σχετικῶν θειοξέων μετ' ἀλκαλίων. Ἐκ τῶν
μονοὑδροξυανθρακινόνων ἡ μὲν καλουμένη
κοινὴ παράγεται ἐκ μενεμβρωμίου ἀνθρα-
κινόνος ἢ ἐξ ἀνθρακινονθειοξέος μετὰ φαι-
νελαίου ὑπὸ μερῶν χιτρίνων βελονῶν ἢ
δ' ἑτέρα ἐρυθροὑδροξυανθρακινόνη καλουμέ-
νη εἶναι ἐπίσης κρυσταλλικὴ, χρυσομυλ-
χρους· ἀμφότεραι τηρόμεναι μετὰ καυστι-
κοῦ κάλαος παρέχουσι διυδροξυανθρακινόν-
ην ἥτοι ἀλκαρίνην (βλ. λ.). [P.N.B.]

Υδροξυλαμίνη εἶναι ἰμίνη δι' ὑδρο-
ξυλίου ἥτοι ἁμμωνία ἥς ἐν ἄτομον ὑδρογόν-
ου ἔξετοπιόθη ὑπὸ τῆς μονατομικῆς ῥίζης
OH ὑδροξυλίου, παραγόμενη τῇ ἐπίδρασει
ὑδρογόνου ἐν τῷ γενέσθαι ἐπὶ διοξειδίου
ἀζώτου, ρυστόν ἄχρουν, ἄσμον, ἰσχυρὰς
ἀλκαλικῆς ἀντιδράσεως. Ἡ θεικὴ Υ. σχη-
ματίζει ὠραίους κρυστάλλους. Ἡ νιτρικὴ
εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, πυκνότερον, κρυσ-
ταλλούμενον εἰς -10° πρὸς κρυστάλλους
λευκοῦς. Ἡ ὑδροχλωρικὴ Υ. παράγεται
διὰ κατεργασίας τοῦ κροτοῦτος ὑδραργύ-
ρου δι' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος· αἱ κρυστάλλοι
αὐτῆς εἶναι ἀσταθεῖς μεταβαλλόμενοι εἰς

χλωριούχον ἁμμώνιον καὶ ὑδροχλωρικὸν ἐξ-
ιδὸ καὶ χιτρίνιζουσι. [P.N.B.]

Υδροξύλιον OH ἐστὶ ῥίζα συνθέτου
μονατομικῆ, εἰσερχομένη εἰς χημικὰς ἐνώ-
σεις καὶ ἀντικαθίστασα ἐν ἄτομον ὑδρογ-
νου ἢ ἄλλου μονατομικοῦ στοιχείου· συν-
σταται ἐξ ἐνὸς ἀτόμου διδυνάμου ὑδρογόνου
καὶ ἐνὸς ἀτόμου μονοδυνάμου ὑδρογόνου.

Υδροπέπερι (Bot.). Εἶδος Πολυ-
γώνου, ἥτοι Π. τὸ Υ. (Polygonum Hy-
droperip. L.), φυτὸν κοινὸν ἐν παρύρσει
τόποις, ἄλλοτε φαρμακευτικόν, νῦν δὲ ἐν τῇ
κτηνιατρικῇ χρήσιμον. Τὸ Υ. τῶν ἀρχαίων
συμπεριλαμβάνει καὶ ἄλλα εἴδη Πολυγώνου
κοινὰ ἐν Ἑλλάδι, ἰδίως τὸ Π. τὸ λαπαθ-
φύλλον (P. lapathifolium L.). [Θ.Χ.]

Υδροπέπων ἢ Κιτρώλος
κοινὸς (Citrullus vulgaris Schrad.)
φυτὸν κολοκυνθώδες οὗ οἱ ἀναφυκτικοὶ καρ-
ποὶ (γερμ. Wassermelone, γαλλ. pastèque
ἢ melon d'eau, κοινῶς καρπούζι·
χειμωνικόν) εἰσὶ πασίγνωστοι. Ἡ καλλιερ-
γεία τοῦ Υ. εἰσῆχθη εἰς Εὐρώπην ἐξ Ἀ-
φρικῆς μόνον μετὰ Χριστόν, ἐπομένως ἦν
ἀγνωστος τοῖς ἀρχαίοις. [Θ.Χ.]

Υδροπερικάρδιον καλεῖται νό-
σος συμπτωματικὴ χαρακτηριζομένη δι' ἐξ-
ῥώσεως ὀρρώδους ὑγροῦ ἐν τῇ κοιλότητι
τοῦ περικαρδίου ἐνεκα στάσεως φλεβικῆς
ἄλλοιῶσεως τῶν στεφανιαίων ἀρτηριῶν ἢ κα-
θολικοῦ ὕδρωπος, σπανιότερον ἐνεκα δυσ-
κρασίας τοῦ αἵματος παρ' ἀτόμοις καχε-
κτικοῖς. Παρέχει σημεῖα ταῦτα περιπό-
τοις τῆς περικαρδίτιδος, ἀφ' ἧς διαστέλλε-
ται τὸ μὲν διότι ἐλλεῖπει παρ' αὐτῷ ὁ ἥχος
τριβῆς, τὸ δὲ διότι ἡ περικαρδίτις προε-
ρχεται ἀπὸ νοσογόνων αἰτίων ἐνῷ τὸ Υ. συμ-
πτωματικῶς ἀναφαίνεται. Ἡ θεραπεία συν-
ίσταται ἐν τῇ παρακέντησει καὶ ἀροί τοῦ
προκαλοῦντος τὴν δ' ἰδρῶσιν αἰτίου. [P.N.B.]

Υδροπνευμοτοκήλη ἢ ὕδρ-
φυσοκήλη ἐστὶ κήλη ἥς ὁ σάκκος περι-
κλείει ὑγρὸν ὀρρώδες καὶ ἀέρια χωρὶς ν-
περίεχθ' ἐντερικὰς ἐλίκας. [P.N.B.]

Υδροπνευμοθώραξ εἶναι αὐτὸ
ὃ ὑδροθώραξ ὅταν ἐν ταῖς κοιλότητι τοῦ
ὕπεζωκότος περιέχωνται καὶ ἀέρια.

Υδροπνευμοπερικάρδιον εἶναι
νόσος χαρακτηριζομένη διὰ συναγωγῆς ἀε-
ρίων καὶ ὑγροῦ ἐν τῇ περικαρδίῳ εἴτε ἐκ
ἀποσυνθέσεως τοῦ πυώδους ἢ αἱματώδους
ὑγροῦ τοῦ ἐν τῇ ὀρρώδει κοιλότητι συνα-
χθέντος, εἴτε ἐξ εἰσόδου τοῦ ἀτμοσφαι-
ρικοῦ ἀέρος ἐν τῇ κοιλότητι ταύτῃ συνεπε-
τραυματισμῷ ἐπενεγόντος ἅμεσον ἐξιδρω-
ματικὴν περικαρδίτιδα. Ὁ κατὰ τὸ προκα-
ρίον ἥχος εἶναι τυμπανικός. Οὐδεμία θε-
ραπεία ἐστὶ δυνατὴ, μόνῃ λύσει ὁ θάνατος.

Υδροπνευμοσάρκωμα καλεῖται πᾶς ὄγκος οὗ τὸ περιεχόμενον ἀποτελεῖται ἐξ ὀρρώδους ὑγροῦ, ἀερῶν καὶ σαρκωδῶν οὐσιῶν αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ παλαιὰ πύγματα αἵματος. [P.N.B.]

Υδροόρνις (Fulica). Γένος τῶν Καλιδαμόνων πτηνῶν, ὑπαγόμενον εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Ῥαλλοιδῶν. Τὸ ῥάμφος τῆς ὕ. φέρει φῶμα μετωπικόν, ἐκάστη δὲ φάλαγγ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν νηκτικὸν κρᾶσπεδον. Παρ' ἡμῖν ἀπαντᾷ ὡς ἐπιδημητικὸν πτηνὸν εἰς τὰς λίμνας τῆς Β' Ἑλλάδος ὕ. ἢ μέλαινα (F. atra), κοινῶς ἀγριοπουλάδα.

Υδροόραχις (spina bifida, γερμ. Rackenspalte). Παθος τοῦ ῥαχίτου μυελοῦ ἀφειλομένου εἰς διαμαρτίαν κατὰ τὴν διαπλασιν τῶν σπονδυλικῶν τόξων καὶ ἀτελῇ ἐστῶσιν αὐτῶν κατὰ τὰς ἀκανθώδεις ἀποφύσεις, ὡς ἐξ ἧς ὑπολείπεται ὁ σχίσμα δι' οὗ αἱ μήνιγγες καὶ αὐτοῦ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ τμήμα δύναται νὰ προπέσῃ συνισταμένης οὗτω κήλης, ἣτις καλεῖται κηνηγγοκήλη ἐάν μόνον αἱ νωτιαῖαι μήνιγγες προέπεσον, ὕ. δὲ κυρίως ὅταν ὁ ὄγκος περιέχῃ τὰς μήνιγγας, μετὰ τμήματος νωτιαίου μυελοῦ συμπαρομαρτυνόντος καὶ ὑδατιώδους ὑγροῦ. Ὁ ὑπάρχων ὄγκος συντηθεῖσθαι κατὰ τὴν δορικὴν καὶ ἱερὰν μοῖραν τῆς σπονδυλικῆς στήλης ὁρᾶται ἐξῶθεν. Τὸ νόσθημα συγγενές τοῖς βρέφειν οὐδεμίαν ἐπιδέχεται λυσιτελῆ θεραπείαν καὶ πάντοτε σχεῖον εἶναι θανατηφόρον προκαλοῦν ἐμπυητικὴν μηνιγγίτιδα. [P.N.B.]

Υδροσάρκωμα. Ὁγκος περιέχων ὑγρὸν ὀρρώδες καὶ μαζας σαρκοειδεῖς αἵτινες εἶναι πύγματα αἵματος συναχθέντος τὴν ἀρχὴν καὶ σχηματιζαντος τὸν ὄγκον.

Υδροσεληνικὸν ὄξύ, Ὑδροσεληνικόν. Βλ. Σεληνουβρίκον ὄξύ.

Υδροστάθμη ἡ ὑδροστατὶς καλεῖται ὄργανον πρὸς ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς ὀριζοντίας θέσεως. Τὸ ἀεροσταθμὴ καλούμενον εἶδος βασιζέται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἐλευθερά ἐπιφάνεια ὑγροῦ τινος ἐν ἰσορροπίᾳ ἐντὸς ἀγγείου εὐρισκομένου εἶναι ἐπιπεδον ὀριζόντιον, συνίσταται δὲ ἐξ ὑαλίνου δοχείου περιβαλλομένου κατὰ τὸ πλεῖστον μέρους (πλὴν τοῦ ἄνω) ὑπὸ δρειχαλκου, περιέχοντος δὲ ὑγρὸν τι καὶ φυσαλλίδα ἀέρος ἢ ἀτμοῦ τοῦ ὑγροῦ, ἣτις διὰ τῆς θέσεως τῆς δεικνύει ἂν τὸ ὄργανον (καὶ συνεπῶς καὶ τὸ ἐπίπεδον ἐξ' οὗ κεῖται) εὐρίσκηται ἐν ὀριζοντίᾳ θέσει ἢ οὐχί. Ἐν τῇ χωρομετρικῇ (γεωδαισίᾳ) χρησιμεύει εἶδος ὕ. πρὸς υπολογισμὸν κατὰ πόσον σημείον τι τοῦ ἐλαφροῦ εἶναι ὑψηλότερον ἄλλου τινός ἢ τοιαυτῇ ὕ. ἣτις τοποθετεῖται μεταξὺ τῶν δύο σημείων, εἶναι σωλὴν ἔχων μήκος πε-

ρίπου 1 μ., καμπτόμενος κατὰ τὰ ἄκρα κατ' ὀρθὴν γωνίαν καὶ στριζόμενος ἐπὶ τρίποδος, περιέχων δὲ ἐπίσης ὑγρὸν, ὅπερ ἀνέρχεται εἰς ἴσον ὕψος κατὰ τὰ δύο ἄκρα τοῦ σωλήνος, ὅταν αὗτος εὐρίσκηται ἐν ὀριζοντίᾳ θέσει. Ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους τῶν δύο σημείων εὐρίσκηται ἐὰν διευθύνωμεν ὀπτικήν ἀκτῖνα διὰ τῶν ἐλευθέρων ἐπιφανειῶν τοῦ ὑγροῦ πρὸς δύο κανόνας ἰσταμένους κατακορύφως εἰς τὰ ἐν λόγῳ σημεία καὶ παραβάλωμεν τὰ σχετικὰ ὕψη εἰς τὰ ὅποια ἡ ἀκτὴ εὐρίσκει τοὺς κανόνας. [Σπ.]

Υδροστατική. Τμήμα τῆς ὑδρομηχανικῆς. ἐξετάζον τὴν ἐπίδρασιν δυνάμεων ἐπὶ τὰ ὑγρά καθ' ὅσον ταῦτα μένουσιν ἐν καταστάσει ἰσορροπίας (τοῦς νόμους τῆς πιέσεως τοῦ ὕδατος ἐν ἀγγείοις καὶ σωλήσι, τοὺς περὶ τῶν ἐμβαπτιζομένων εἰς αὐτὸ σωμάτων, τὸ εἰδικὸν βάρος τῶν ὑγρῶν, τὸ συμπιεστικὸν καὶ ἐκτατικὸν αὐτῶν). Ἀντικείμενα θέν ἐπὶ τῆς ὕ. εἶναι ἅπαντα τὰ φαινόμενα κατὰ τὴν κίνησιν ὑγρῶν, κυρίως κατὰ τὴν ἔκρουσιν τῶν ἐξ ἀγγείων, τὸν ροὴν τῶν ἐντὸς σωλήνων, διωρυχῶν καὶ ποταμῶν, κατὰ τὴν συνάντησιν αὐτῶν μετὰ στερεῶν σωμάτων καὶ ἡ ἀντίστασις αὐτῶν κατὰ τῶν ἐν αὐτοῖς κινουμένων σωμάτων. [Σπ.]

Υδροστατικὴ ἀρχή ἡ ἀρχὴ τοῦ Πασκάλ λέγεται ἡ διδάσκουσα ὅτι τὰ ὑγρά μεταδίδουσι μετ' ἴσης ἐντάσεως καὶ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις πᾶσαν πίεσιν ἐπιφερομένην εἰς τι σημεῖον τῆς μάζης αὐτῶν. Ὅθεν ἐν ἀγγεῖῳ ἔχοντι δύο στόμια ὧν τὸ ἐν ἔχει ἐμβαδὸν δεκαπλάσιον τοῦ ἄλλου, ἐμβαλεὺς, κλειὼν ὕδατος τεγῶς ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τριβῆς, τιθέμενος εἰς τὸ στενωτέρον στόμιον ἀντισταθμίζει ἐμβολέα ἔχοντα βάρος δεκαπλάσιον αὐτοῦ καὶ τιθέμενος εἰς τὸ ἕτερον (εὐρύτερον) στόμιον. Τὴν κυριωτέραν ἐφαρμογὴν τῆς εὐρίσκει ἡ ὕ. ἀ. ἐν τῷ ὑδραυλικῷ πιεστηρίῳ. [Σπ.]

Υδροστατικὴ δοκιμασία τῶν πνευμάτων (ἱατροδ.). Ἡ μέθοδος, δι' ἧς φέρεται ἡ ἀποδείξις ἂν τὸ ἀρτίως τεχθὲν νεκρὸν βρέφος ἀνέπνευσεν ἢ ὀχι. Οἱ πνεύμονες ἐξαγονταὶ τοῦ βρεφικοῦ στήθους καὶ φέρονται ἐντὸς ἀγγείου πλήρους ὕδατος. Ἐὰν δὲν βυθισθῶσιν ἀμέσως καὶ ἐὰν πιεζόμενοι ὑπὸ τῷ ὕδαρ ἀποβάσωσιν ἀέριον, ἀποδεικνύεται ὅτι ἀνέπνευσαν, ἐπομένως ὅτι τὸ παιδίον μετὰ τὴν γέννησίν του ἔζησεν ἐπὶ τινα χρόνον. Ἡ δοκιμασία αὕτη εἶναι διὰ τὴν ἱατροδικαστικὴν σπουδαιοτάτη, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ἀσφαλής. [Φ.]

Υδροταλκίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασισσαγώνου συστήματος, συνιστάμενον ἐξ ἐνυδρῶς ὀξειδίου τοῦ μαγνησίου καὶ ἀργιλίου μετ' ὀλίγου ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Εἶναι λευκὸν καὶ μαλακόν. [Δ.Κ.]

Υδροτελλυρικὸν ὄξύ, Υδροτελλύριον. Βλ. Τελλύριον.

Υδροῦς (ὁ). Ἀρχαιοτάτη ὑπὸ Κρητῶν ἰδρυθεῖσα πόλις, τανῦν Otranto καλουμένη καὶ κειμένη ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Λέσσης ἐπὶ βράχου προβάλλοντος εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. Οἱ κάτοικοι (2417) εἶναι ὡς ἐπὶ πλείστον ἄλιεῖς καὶ διατηροῦσιν ἐμπόριον κυρίως ἐλαίου μετὰ τῆς Κερκύρας καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο τὸ κύριον σημεῖον διὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα μετάβασιν καὶ τὸν μεταίωνα ἔβρα ἐπισκοπῆς, νῦν δὲ ἀρχιεπισκοπῆς. Τῷ 1080 ἤρπασαν αὐτὴν Νορμανδοὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν. Τὴν παρακμὴν τῆς θρεῖται εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν αὐτῆς κατὰ τὸ 1480. Οἱ Εὐρωπαῖοι ὀνομάζουσι τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἀλβανίας πορθμὸν π. τοῦ Ὀτράντου.

Υδροφθαλμος καλεῖται ὁ κατὰ τὸν ὀφθαλμὸν ὑδρὸς, πάθους τὰ πολλὰ συγγενῆς, προσβάλλουσα συνήθως ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ συνισταμένη εἰς ὑπεραύξησιν τῶν ὀφθαλμικῶν ὑγρῶν διατείνουσιν τοὺς χιτῶνας τοῦ βολβοῦ. Ὁ ὀφθαλμὸς αὐξάνει τὸν ὄγκον, ἀποβαίνει σκληρότερος, προπίπτει τῆς κόγχης καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀέρος φλεγμαίνει καὶ τέλος ἐξελκιδνται, ἐνὸςτε ρήγνυται καὶ κενοῦται. Τὸ πάθος ἀρχόμενον ἐνὸςτε θεραπεύεται· δι' ἐπανειλημμένων παρακεντήσεων τοῦ ὀφθαλμοῦ θαλάμου τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὅταν παλαιωθῇ, πάσα ἀπόπειρα θεραπείας ναυαγεῖ, καὶ μόνον δασκίς ὁ ἕτερος τῶν ὀφθαλμῶν ἔπαυσε καὶ ἀπειλεῖται βλάβη κατὰ συμπάθειαν καὶ τοῦ ἑτέρου ἐνδείκνυται ἡ ἐξόρυξις τοῦ ἀρχήστου. [P.N.B.]

Υδροφθορικὸν ὄξύ, Υδροφθόριον. Βλ. Φθόριον.

Υδροφιλίδα. Οἰκογένεια τῶν Κολεοπτέρων, ἔχουσα ὀκτωμερεῖς ἢ ἑνεαμερεῖς κεραίας καὶ ὤσειδεις ἰσχυρὸν σῶμα. Τινὲς μορφαὶ αὐτῶν θνάνουσιν εἰς ἱκανὸν μέγεθος, αἱ δὲ πλείστα ζῶσιν ἐν τῷ ὕδατι· ἄλλαι δὲ ἐν τῇ κόλπῳ. Τὸ γνωστότερον γένος εἶναι Υ. ὁ πισσόχρεος (Hydrophilus piceus), ὅστις αὐτὸς μὲν κολυμβᾷ κακῶς καὶ ζῇ ἐκ φυτῶν, ἡ δὲ ἀδελφὰς κάμψη αὐτοῦ, ζῶσα ἐξ ὑδροβίων ζωύφων, ἄριστα.

Υδροφθόβια καλεῖται ὁ πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ ἐν γένει πρὸς πᾶν ρευστὸν φέβος καὶ ἀποστρεφὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων. Γενικῶς πιστεύεται ὅτι ἡ Υ. εἶναι χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς λύσσης, διότι ὁ λυσσώδης ἀνθρώπος παρουσιάζει τὸ σύμπτωμα τοῦτο, ὅπερ ἐσφαλμένως ἀποβιβάζεται καὶ εἰς τὸν λυσσῶντα κύνα, ὅστις τοῦναντίον ὄχι μόνον οὐδένα τρέμον ἔχει τῶν ρευστῶν καὶ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ

ἐπιζητεῖ ταῦτα μετ' ἀπληστίας, πλὴν τοῦ του καταληφθεὶς ὑπὸ τελείας ἀκατοποεῖας διὰ σπασμὸν ἢ παράλυσιν τοῦ φάρυγγος ἐμβυθίζει τὴν κεφαλὴν του εἰς προστυχόν ὕδωρ, ὅπως τοῦτο θροσίσῃ τὸν ἀσχητὸν φάρυγγά του. Ἡ Υ. ἄρα δὲν εἶναι ταῦτῃν πρὸς τὴν λύσσαν, ἀλλὰ μόνον σύμπτωμα τι αὐτῆς παρατηρούμενον ἐπὶ τοῦ λυσσῶντος ἀνθρώπου. Ἀλλῶς ἡ Υ. παρατηρεῖται παρὰ νισι τῶν φρενεβλαβῶν ὡς καὶ ἐν τῷ τετάνῳ, τῷ ὑστερισμῷ, τῇ ὑποχονδρίᾳ, τῇ μηνιγγίτιδι κλ. [P.N.B.]

Υδροφόρια (τά). Ἑρπὴς τελευμένη ἐν Αἰγίνῃ κατὰ μῆνα Δελφινίου ὡς καθαρτήριος τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Ἀνθεστηριῶνα. Ἡ τελευταία ἦτο πένθιμος ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ κατακλισμοῦ ἀπολεσθέντων καὶ κατ' αὐτὴν ἐρίπτοντο ἱερεῖα καὶ πέμματα ἐξ ἀλφίτων καὶ μέλιτος εἰς τὸ χάσμα, ἐξ οὗ ἐπιστεύετο· διὲρρευσαν τὰ ὕδατα τοῦ κατακλισμοῦ καὶ ὅπερ εὕρισκετο ἐν τῷ ναῷ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ὀλυμπίου Διός. [Πς.]

Υδροφυλλώδη (Bot.) Hydrophyllaceae. Οἰκογένεια Δικοτυληδόνων Συμπετάλων φυτῶν συγγενεύουσα τοῖς Βεραρινώδεσι. Εἶδη 150 τὰ πλείστα τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἐξ ὧν πολλὰ εἰσάχθησαν διὰ καλλωπισμὸν, οἷα τὰ τῶν γενῶν Νεμοφίλη, Υδροφυλλον, Υδρολία, Βιγανδεία κλ. [Θ.Χ.]

Υδροχαριτώδη (Bot.) Hydrocharideae. Οἰκογένεια Μονοκωτυληδόνων φυτῶν περιλαμβανούσα περὶ τὰ 40 εἶδη φυτὰ ὑδρόβια τὰ πλείστα θάλασσα τῆς εὐκράτου καὶ θερμῆς ζώνης. Ἀξιομνημόνευτα εἶδη εἰσὶν Ἑλωδέα ἡ καναδέα (Elo-dea Canadensis L.) μετενεχθεῖσα τυχαίως εἰς τῆς Β. Ἑυρώπην ἐκ τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ ἐπιβλαβεστάτη γενομένη εἰς τοὺς ποταμοὺς (καὶ τὰς διώρυγας), εὗς πληροὶ διὰ τῆς ταχείας καὶ πυκνοτάτης βλαστήσεως αὐτῆς (διὸ γερμ. Wasserpest ἐκλήθη)· Βαλλισνερέια ἡ σπειροειδής (Vallisneria spiralis L.), ἥτις εἶναι ἀξιοπερίεργος διὰ τὸν τρόπον τῆς γονιμοποιήσεως αὐτῆς ἐνεργουμένης ὡς ἐξῆς. Τὰ θήλα ἀνθὶ τοῦ δικίου φυτοῦ τούτου φέρονται ἐπὶ μακροῦ καὶ ἐλικειδῶς περιεστραμμένου ποδίσκου· οἱ δὲ ποδίσκοι οὗτοι ἀνυψοῦνται ἐν ὥρᾳ γάμου ὑπεράνω τοῦ ὕδατος· τότε καὶ τὰ ἄρρενα τῶν ἀνθέων, τὰ ἐπὶ βραχείων ποδίσκων φερόμενα ὡσαύτως καὶ ὑποβρύχια ὄντα, ἀπολυθὲντα ἀπὸ τῶν ποδίσκων αὐτῶν ἀναβαίνουν ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐπιφάνειαν, ὅπου περινηγόμενα τὰ θήλα ἐκκενοῦσι τὴν γῆριν. Γονιμοποιηθέντα δὲ οὕτω τὰ θήλα ἀνθὶ ἐμβυθίζονται αὐθις ὑπὸ τὸ ὕδωρ καθελκόμενα ὑπὸ νέας περιστροφῆς τῶν ποδίσκων· ἐκεῖ δὲ τελεῖται ἡ καρπογονία.

Ὑδροχλωρικόν ὕδρ. Ὑδροχλωρικόν. Βλ. Χλωρίον.

Ὑδροχόος. Ἀστερισμός τοῦ Νοτίου οὐρανοῦ, περιέχων 146 ἑρατοῦς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἀστέρας, πρὸς δὲ τὸ 1^α σημείον τοῦ ζωδιακοῦ (βλ. Ἑκλειπτική). [Δ.Κ.]

Ὑδρωμα ὁ Riigen ἐκάλεσε πάντα ὑδατώδη ὄγκον, εἴαι αἱ ὑδατίδες κύττεις.

Ὑδρωτίτις καλεῖται συναγωγὴ βλεννης ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ τυμπάνου καὶ ἐν τοῖς μαστοειδέσι κυτίαισι τοῦ ὠτός συνεπείρ ἀπορράξεως τῆς εὐσταχιανῆς σάλπιγγος. Ὑπαισθητὴν φλεγμονὴν ἐκ τῆς ἐπισχέσεως τῆς βλέννης. [P.N.B.]

Ὑδρωψ ἡ ὕδρως καλεῖται νοσήσιος ἢ ἐν εὐαθῆποτε κοιλότητι φυσιολογικῇ ἢ ἐν τῇ συνεκτικῇ ἰσχυρῇ τοῦ σώματος συναγωγῇ ὁρῶδους ὑγροῦ τὸ μὲν ἐκ κυλίσματος ὑπάρχοντος κατὰ τὸν ῥοὺν τοῦ αἵματος τῶν φλεβῶν (Υ. μ. η. χ. α. ν. ι. κ. ε.), τὸ δὲ ἐξ ἀλλοιώσεως τῆς συστάσεως τοῦ αἵματος (Υ. κ. α. χ. ε. κ. τ. ι. κ. ε. ἢ δ. υ. σ. κ. ρ. α. σ. ι. κ. ε.) ἢ τέλος ἐκ παραλύσεως τῶν τριχοειδῶν ἀρτηριδίων μετὰ ψῦξιν ἀπότομον ἢ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ἐκ τινων νόσων, εἶον ἐστρακίαν, ἐρυσιπέλατος κλ. (Υ. ε. ὑ. σ. ι. ὠ. δ. η. ε. ἢ π. ρ. ω. τ. ο. πα. θ. ἡ. ε.). Γενικῶς περὶ θεραπείας τοῦ Υ. ῥητέον ὅτι ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς βλάβης πρὸς τὴν συμβιβάζεται ἐκάστοτε. Ἐὰν μὴ κυρίως ἀρθρὶ τὸ γεννητὸν τὸν Υ. ἀρχικὸν κακόν, πᾶσα θεραπεία ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν φαινομένων αὐτοῦ τοῦτου τοῦ Υ. τυγχάνει ματαιοπονία καθαρά. Ἀνακουφίζονται ἄλλως εἰ πάσχοντες τῇ χρήσει καθαρτικῶν, διουρητικῶν καὶ διαφρορητικῶν φαρμάκων ἅτε προκαλούντων ἐκκρίσεις παροχρεωτικές. Ἐκ τοῦ μέρους τοῦ σώματος εὖτα σχηματίζονται: εἰ Υ. ἔλαβον ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα, εἶον Υ. τῶν ἀρθρῶν (ὕδαρ-θρος), τῶν κοιλιῶν τοῦ ἐγκεφαλοῦ (Ὑδρο-κέφαλος), τοῦ περικαρδίου (Ὑδροπερικαρ-διον), τοῦ περὶζωκότος (Ὑδροθώραξ), τοῦ δοχέου (Ὑδροκήλη), τῆς μήτρας (Ὑδρομή-τρα), τῶν ὀφθαλμῶν (Ὑδρόφθαλμος) κλ. — Υ. ὑ. π. ο. σ. α. ρ. κ. ι. δ. ι. ο. ε. ἢ ἄ. ν. ἄ. σ. ἄ. ρ. κ. α. (γερμ. Hautwassersucht) καλεῖται ἡ ἀνάμειον τοῦ ὑποδορεῖται συνεκτικῇ ἰσχυρῇ διήθησις καὶ συναγωγῇ ὁρῶδους ὑγροῦ. ἐκζη-λουμένη μὲν δι' οἰδήματος καθολικοῦ ἢ τοῦ-λάγιτον λίαν ἐκτεταμένου κατὰ τὸν κορ-μὸν καὶ τὰ ἄκρα, ἀπότοκος δ' εὖτα ἢ ψύ-ξεως ἰσχυρᾶς (ἀρχικῆς ἢ πρωτογενῆς) ἢ ἄλλων παθήσεων, πυρετῶν, ἀναιμίας ὑπερ-βολικῆς, παθήσεων τοῦ ἥπατος, νεφρῶν, καρδίας, πνεύμονος (δευτεροπαθῆς). Ἐὰν ἀρχεται ἀπὸ ἐξογκώσεως τοῦ προσώπου, ὑφίεται εἰς πάθισιν τῶν νεφρῶν, ἐὰν ἀπὸ

τῶν κάτω ἄκρων, ὁφείλεται εἰς ὀργανικὴν πάθισιν τῆς καρδίας· ἐν δὲ ταῖς ἡπατικαῖς παθήσεσιν ὁ Υ. ἐγκαθίσταται τὸ πρῶτον ἐν τῷ περιτοναίῳ ἐπαγόμενος διόγκωσιν τῆς κοιλίας. Παρέχονται τὰ διουρητικά, καθαρ-τικά, τὰ διαφρορητικά. — Υ. ἄ. σ. κ. (τ. η. ε. λέγεται συναθροισμὸς ὁρῶδους ὑγροῦ ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ περιτοναίου ἐκ παθολογικῆς ὑπερεκκρίσεως τοῦ ὁρῶδους τοῦτου ὀνόματος· ὁφείλεται δὲ τὸ πάθος ὅτε μὲν εἰς πίεσιν ἐξασκουμένην ἐπὶ τῆς πυλαίας ἢ κοιλῆς φλεβὸς ὑπὸ ὄγκου, ὅτε δὲ εἰς βλάβην τοῦ ἥπατος (κίρρωσιν), ἐξ ἧς ἀτροφουσιν οἱ ἐν τῷ ἥπατι κλάδοι τῆς πυλαίας φλεβός, ἢ εἰς πάθισιν τῶν νεφρῶν, τοῦ σπληνός, τῆς καρ-δίας, εἰς χρονίαν περιτονίτιδα ἢ ἄλλην τινὰ ἀλλοίωσιν τοῦ περιτοναίου. Σημεῖον χαρα-κτηριστικόν εἶναι ὅτι κατὰ τὴν ὀρθίαν στά-σιν τοῦ πάσχοντος παρατηρεῖται ὁμοιόμορ-φος καὶ κανονικὴ ἐξογκωσις τοῦ ὑπογαστρίου, κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ τὰ πλάγια κατὰκλινσιν τὸ ὑγρὸν διατείνεται τὸ ἑτερον τῶν πλαγίων τὸ καίμενον ἐπὶ κλίνῃ. Τὸ οἰῆμα βαθμηδὸν αὐξάνει καὶ γενικεύεται ἐπεκτεινόμενον κατὰ τὰ κάτω ἄκρα καὶ τὸν ὄγρον· τὰ οὖρα σπανίζουσι καὶ εἶναι ἐρυθρά, διψα ὑπερβο-λική, εὐσπνοια καὶ ἀπίστανσις. Ἡ θερα-πεία εἶναι περιορισμένη· πλὴν τῶν ἄλλων φαρμάκων δι' ὧν γενικῶς ἐπιδιώκεται αὐ-ξησις τῆς ἐκκρίσεως ἀπὸ τοῦ δέρματος, τῶν νεφρῶν καὶ τῶν ἐντέρων, γίνεται πα-ρακέντησις. Εἰ δὲ τὸ ὑγρὸν ἀναπαράγεται ἐπιμόνως οὐδὲν ἀνύσμενον παρακέντουσιν. Ὁ κρῖστος βαθμηδὸν ἐξαντλούμενος βαί-νει πρὸς τὴν μοιραίαν λύσιν τῶν δεινῶν του.

Ὑδωρ. Ἐν τῶν 4 στοιχείων τῶν Ἑλ-λῶνων φιλοσόφων, ἐκπροσωποῦν τὰ ἐν τῇ φύσει ῥευστὰ σώματα, ὅπερ μέχρι τοῦ τέ-λους τοῦ 1^{ου} αἰῶνος ἐθεωρεῖτο ὡς ἄπλουν. Τὴν σύνθεσιν αὐτοῦ ἀνεκάλυψαν ἀνεξαρτή-τως ἀπ' ἀλλήλων καὶ σχεδὸν συγχρόνως (1781-83) οἱ Ἀγγλοὶ Cavendish, Watt καὶ Priestley, ὧν τὰ πειράματα ἐπεβεβαίω-σαν εἰτα γάλλοι τινὲς χημικοί, καὶ κυρίως ὁ Lavoisier. Ἀπεδείχθη ὅτι τὸ Υ. εἶναι τὸ πρῶτον μονάδος συγγενείας τοῦ διατομι-κοῦ δευτέρου κακορεσμένης ὑπὸ δύο μονά-δων συγγενείας τοῦ μονατομικοῦ ὑδρογόνου, ἢτοι ἔνωσις ἐνός ὄγκου δευτέρου (O) πρὸς δύο ὄγκους ὑδρογόνου (H) φέρουσα τὸ χη-μικὸν ὄνομα ὁξείδιον ὕδρογονοῦ (H₂O) οὗ ὁ τύπος H₂O καὶ μοριακὸν βάρος 17.96. Ὁ τοιοῦτος καθαρισμὸς τοῦ Υ. ἔχει ἀπο-δειχθῇ οὐ μόνον διὰ πλεῖστων μεθόδων συν-θετικῶν ἀλλὰ καὶ ἀναλυτικῶν, εἴα ἡ διὰ τῆς ἡλεκτρολύσεως· ἡλεκτρικοῦ σπινθήρος ἀναρλέγοντος μίγμα ἐκ 2 ὄγκων ὑδρογόνου καὶ 1 ὄγκου ὑδρογόνου (κροτοῦν ἀέριον) σχη-ματίζεται Υ. ἐν ἀτμήρει καταττᾶται (ἐνεκα

τῆς ἀναπτυσσόμενης μεγίστης θερμοκρασίας). — Τὸ Υ', ἐπερ καλύπτει τὰ $\frac{1}{5}$ τοῦ πλανήτου ἡμῶν ὡς θάλασσα καὶ ποταμοὶ καὶ ῥυακὲς καὶ εἶναι ἀπαραίτητον συστατικόν τῶν ὕδατων τῶν σωματίων, ζώων τε καὶ φυτῶν, εἶναι ῥευστὸν ἄγρουν καὶ διαφανές κατὰ μικρὰς ποσότητας, ἰδιαζόμενος δὲ κυανῆς ὑποπρασίνου χροῖας ἐν μεγάλῳ ὅγκῳ, ἄγευστον καὶ ἀνεσμένον ὅταν τυγχάνῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτις καθαρέν· ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ εἶναι συνήθως κατωτέρα τῆς ἀτμοσφαιρικῆς· ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει ὑπὸ τὰς τρεῖς ἀθροιστικὰς μορφαίς ἢ καταστάσεσι, στερεὴν μὲν ὅταν ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ διατηρῆται εἰς 0°, ῥευστὴν δὲ ὅταν ἡ θερμοκρασία εἶναι κατωτέρα τῶν 100° καὶ ἀερῶδες ἦτοι ὑδρατμὸς ὅταν εἶναι 100 καὶ ἄνω. Αἱ δύο ἄκραι θερμοκρασίαι τοῦ Υ'. ἐν στερεῇ καὶ ἐν ἀερῶδι καταστάσει, τὸ σημεῖον τῆς τήξεως ἢ πήξεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀεροποίησης ἢ βρασμοῦ ἀποτελεῖται· τὰ δύο κύρια σημεῖα τῆς κλίμακος τῶν θερμομέτρων. Ἐν τῇ στερεῇ καταστάσει συνεπεία τῆς ταπεινῆς ἀτμοσφαιρικῆς θερμοκρασίας καλεῖται φυσικὸς πάγος, προκύπτων ἐκ τῆς κρυσταλλώσεως τοῦ Υ', ὡς πειθόμεθα παρατηροῦντες τὰς νιφάδας τῆς χιόνος ἀποτελεσμένους ἐκ κρυστάλλων πρισματικῶν βασιεξαγώνων σχηματισθέντων ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ἡρεμύσῃ καὶ καταψύχρῳ καὶ διατεταγμένων εἰς κανονικὰ σχήματα. Κατὰ τὴν ἐκ τῆς ῥευστῆς εἰς τὴν στερεάν κατάστασιν τοῦ Υ' μετάβασιν ὁ ὄγκος αὐτοῦ αἰφνιδίως διαστελλεται μετὰ τοσαύτης συνάψεως, ὥστε ἐπέργεται ῥήξις καὶ τῶν τοχυροτέρων μεταλλίνων δοχείων ἅπερ ἐπληρωθήσαν Υ', ἐκλείσθησαν ἀκρότως καὶ ἐξετεθήσαν εἰς θερμοκρασίαν πάγου· βραχοὶ συμπαγέστατοι καὶ σκληρότατοι ἄνω τε καὶ ὑποκάτω τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων εὐρισκόμενα ῥήγνυνται καὶ θρυμματίζονται διὰ γρόνου ὑπὸ τοῦ διεισδύσαντος εἰς τὰ λεπτά αὐτῶν ῥήγματα Υ', ὅπερ ἐν ψυχροτέρᾳ τοῦ 0° ἀτμοσφαίρᾳ πηγνύμενον διαστελλεται καὶ ἐπάγεται τὴν διάρρηξιν. Πλὴν τοῦ φαινομένου τούτου παρατηρεῖται κατὰ τὴν πῆξιν τοῦ Υ' παραγωγὴ θερμότητος, ἥτις πάλιν ἀπέλλεται κατὰ τὴν τῆξιν διὰ μίξεως 1 γρ. ὕδατος θερμοκρασίας 0° μεθ' 1 γρ. 79° προκύπτουσι 2 γρ. Υ' 39.5°. τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ ἐν μίγματι 1 γρ. Υ' 79° μεθ' 1 γρ. χιόνος ἢ πάγου θερμοκρασίας 0°, διότι τήκεται μὲν ὁ πάγος ἢ ἡ χιών, ἀλλὰ τὰ προκύπτοντα 2 γρ. Υ' ἔχουσι θερμοκρασίας 0°. Ἡ ἐν τῷ Υ' θερμότης τῶν 79° ἐδαπανήθη εἰς μόνον τὸ φαινόμενον τῆς τήξεως καὶ καλεῖται θερμότης λανθάνουσα τοῦ Υ', τοῦτέστι ἵνα πάγος 0° μεταβληθῇ εἰς Υ' τῆς αὐτῆς θερμοκρασίας θὰ δαπανηθῇ τόση θερμότης ὅση ἀρκεῖ ἵνα

τὸ Υ' 0° θερμάνῃ μέχρι 99°. Τάντιθεν συμβαίνει κατὰ τὴν πῆξιν ἀναφανισμένη τῆς λανθανούσης θερμότητος τῶν 79°, ἥτις τείνει ἵνα δαπανηθῇ πάλιν ὅπως μεταβληθὲν πάγον εἰς ἰσόθερμον Υ'. Τὸ πρᾶγμα καθίσταται σαφέστερον διὰ τοῦ ἐπομένου. Υ' 1, ἔπερ συνήθως πηγνύται εἰς θερμοκρασίαν 0° εἶναι δυνατόν ὑπὸ τὸν ὅρον τελείως ἀκίνησις ν' ἀχθῇ εἰς σημεῖον ὑπερτήξεως ἢ ὑπερπήξεως, τοῦτέστιν εἰς θερμοκρασίαν πολλῶν ταπεινότεραν τοῦ 0° (-12) χωρὶς νὰ μεταβληθῇ εἰς στερεόν· μικρὰ τις κίνησις ἐκπνοῆς ἀνέμου ἢ ἐκ πτώσεως σταγόνος ἀνέπληθῇ, τὸ ῥευστὸν παραρρημα πηγνύται καὶ τὸ θερμομέτρον ἀνέρχεται μέχρι τοῦ 0°, τοῦθ' ἐπερ ἀποδεικνύει ἐκλυσιν λανθανούσης θερμότητος κατὰ τὴν πῆξιν. Ἐντεῦθεν ἔχει τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ ὁ σχηματισμὸς τῆς γαλαζῆς ἥτις συνίσταται εἰς ἀθρόαν πτώσιν ἐπὶ τῇ μέλει τῆς γῆς κόκκων πάγου ἀλλετε ἄλλων ἐχόντων τὸν ὄγκον καὶ σφαιρικὸν συνήθως τὸ σχῆμα. Οἱ κόκκοι τῆς γαλαζῆς ἀποτελεῦνται ἐκ πολλῶν συγκεντρικῶν φλοιῶν περιβαλλέντων συμπαγῇ πυρῆνᾳ. Ἐν καταλλήλῳ ἀτμοσφαιρικῇ καταστάσει καὶ θερμοκρασίᾳ νέφη τινὰ ἀφικνοῦνται εἰς μέγαν ὄγκον τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐνθα ὡς ἐκ τοῦ κρυσταλλοῦ φύχους καὶ τῆς ἀπολύτου ἡρεμίας διατελοῦσιν ἐν σημείῳ ὑπερτήξεως, ἐνῷ συγχρόνως ἕτερον νέφος ἄνωθεν αὐτῶν ἢ καταπλάγιως φερόμενον συμποικνύται εἰς σταγονίδια βροχῆς τείνοντα ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῶν νὰ καταπέσωσι πρὸς τὴν γῆν κατὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν διέρχονται διὰ τῶν ὑποκειμένων ἡρεμούντων καὶ ἐν ὑπερτήξει νεφῶν καὶ ἀμείψως κινουοῖ ταῦτα εἰς πῆξιν, καὶ ἐνταῦθα πολλὰ τοιαῦτα νέφη ὑπέρκεινται ἀλλήλων διερχόμενα δι' αὐτῶν περιβάλλονται· τὰ σταγονίδια διαδοχικῶς ὑπὸ φλοιῶν πάγου καὶ ἀποκτῶσι τόσῃ μείζονα ὄγκον ὅση πλείονες εἰς σχηματίζεμενοι φλοιοί. Τὸ μετέωρον συντελεῖται· τιγμηταίως, διὰ καὶ διὰ λαμβάνουσι τὸν καιρὸν τὰ ἐν ὑπερτήξει ψυχρὰ χαλαζογόνα νέφη νὰ πέσωσιν εἰς τῆς γῆς. Ἐνίοτε ὅμως ἐλλείπει τὸ ἄνω νέφος τὸ ἐπενεγκνὲν τὴν κίνησιν διὰ τῶν σταγόνων του καὶ προκαλέσαν τὴν γαλαζάν· τότε τὸ ἐν ὑπερτήξει Υ' πίπτει εἰς τῆς γῆς ὡς τοιοῦτο καὶ ἀμέσως πληροσμένον πρὸς τὸ ἔδαφος πηγνύται καὶ καλύπτει τὰς ὁδοὺς ὑπὸ στρώματος ὑαλοπαγοῦς Υ' ὡς συμβαίνει ἐν ταῖς βορείαις χώραις, καλεῖται τὸ γινόμενον παγερός ὁ λασθός (verglas). Ὁ πάγος εἶναι ἑλφρότερος τοῦ Υ' καὶ τοῦτο διότι ἐπέργεται διαστολὴ τοῦ Υ' κατὰ τὴν πῆξιν, τοῦτο δικοῦ βάρους αὐτοῦ ὄντος 0.9178, διὰ καὶ ἐπιπλέει τοῦ Υ'. Αἱ χρήσεις τοῦ πάγου εἶναι πολλαπλαῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁικονομικῇ καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ διὰ καὶ ὑπάρχουσι μέ-

δοι καὶ μηχαναὶ δι' ὧν παρασκευάζονται μεγάλα ποσὰ πάγου τεχνητοῦ πρὸ πάντων διαν πρόκειται νὰ ἔχωμεν πάγον ἐξ ὕδατος καθαροῦ καὶ ἀπηλλαγμένου τῶν μικροργανισμῶν, ὧν βριθεῖς συνήθως καὶ ὧν πλεῖστοι ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τοῦ πάγου δὲν καταστρέφονται, ἀλλὰ περιέρχονται εἰς κατὰστασιν νάρκης ἥτις παρέργεται εὐθὺς ὡς ἡ θερμοκρασία ὑψωθῇ. Στιρίζεται καὶ εὐοδεύεται ἡ τοῦ πάγου παραγωγή διὰ τοῦ φυσικοῦ φαινομένου τῆς ταχείας εξατμίσεως ὑγρῶν κινῶν ἀνευ παραγωγῆς ἐξωθεν θερμότητος, διότι ἡ πρὸς ἀτμοποίησην τοῦ ὑγροῦ απαινωμένη θερμότης λαμβάνεται κατ' ἀνάγκην ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὑγροῦ καὶ ἐκ τῶν περὶ τῶν σωμάτων εὐτως ὥστε ἡ θερμοκρασία ταπεινοῦται ἱσχυρῶς καὶ πηγνυται τὸ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ δημιουργουμένου ψύχους ὑπάρχον γ'. Τοιοῦτον ὑγρὸν ὑπάρχει ἡ ὑγρὰ ἀμμωνία. Πρὸς τεχνητὴν παρασκευὴν τοῦ πάγου εἶναι ἐν χρήσει ἡ πα γ ο π ο ι η τ ι κ ἡ μ η χ α ν ἡ τοῦ Cailé συνισταμένη ἐκ δυο σιδηρῶν ἀγγείων κυλινδρικών συνδεσμένων δια κεκαμμένου σωλήνους· ὁ ἕτερος τῶν κυλινδρῶν περιέχει πυκνὸν διάλυμα ἀμμωνίας θερμοκρασίας 0° καὶ βαθμυδὲν θερμαίνεται ἔπως ἐκδιωχθῇ ὑπὸ μορφήν ἀτμοῦ πᾶσα ἡ ἀμμωνία, ἥτις μεταβαίνει καὶ συμπιέζεται ἐν τῷ ἄλλῳ κυλινδρῷ ψυχρῶν ἐν ὕδατι ψυχρῷ καὶ ἔχοντι διπλᾶ τοιχώματα ὥστε νὰ δέχεται ἐντὸς τρίτον κυλινδρὸν κινήτην πλήρη τοῦ πηχθισμένου γ'. Οὕτω διατηγμένων τῶν πραγμάτων ψύχεται καὶ ὁ πρῶτος κυλινδρὸς διὰ περιγεομένου ψυχροῦ ὕδατος πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀναπτυσσομένης θλίψεως· ἡ εἰς τὸν δεῦτερον κυλινδρὸν συγκεντρωθεῖσα καὶ ὑγροποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πίεσεως ἀμμωνία βιαίως εξατμιζομένη νῦν παράγει μέγα ψῆχος καὶ εὐθὺς ὡς ἐκτεθηθῇ ὁ πλήρης γ'. κινήτης κυλινδρὸς τὸ γ' πηγνυται καὶ μεταβάλλεται εἰς πάγον θερμοκρασίας 5°-8°.

Τὸ γ' ὡς γνωστὸν, μόνον ἐν βρευστῇ καταστάσει χρησιμεύει πρὸς πόσιν καὶ θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων καταπαῶν τὴν θίψαν αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἐν θερμοκρασίᾳ χαμηλῇ. Τὴν μείζονα πυκνότητα αὐτοῦ ἔχει ἐν θερμοκρασίᾳ 4°, ὅτε χρησιμεύει κατὰ συνθήκην ὡς μονὰς συγκρίσεως τῶν εἰδικῶν βαρῶν τῶν ὑγρῶν καὶ στερεῶν σωμάτων· κἀτωθεν τοῦ βαθμοῦ τούτου παρατηρεῖται κατ' ἐξαιρέσιν μειώσεις τῆς πυκνότητος διὰ τὴν ἐπερχομένην διαστολήν, 1 δγκ. 4° γίνεταί εἰς 0° 1.000129 δγκ. Εἰς τὸν δέον ἐκτιθέμενον μεταβάλλεται διὰ βραδείας εξατμίσεως εἰς ἀτμὸν ἐξασκοῦντα πίεσιν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ περιέχοντος, καλεῖται δ' ἡ θλίψις αὕτη τ ᾱ σ ι ε τ οῦ ἀ τ μ οῦ, οὕτα τόσο μείζων ὅση ἡ θερμοκρασία ὑψηλότερα, ἐν

0°=4.6 χ.μ., ὡς ἀποδεικνύεται δι' εἰσαγωγῆς σταγόνων τινῶν γ' ἐν τῷ βαρομετρικῷ σωλῆνι ὑπερθεῖν τῆς στήλης τοῦ ὑδραργύρου, ἐν τῷ τορικελλεῖῳ κενῷ· ὁ ὑδραργύρος δεικνύων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης θλίψιν κανονικὴν 760 χ.μ. καταπίπτει εἰς 755.4. Ἐὰν ἡ θερμοκρασία ὑψωθῇ εἰς 100°, ἡ τάσις τοῦ ἀναπτυχθέντος ἀτμοῦ ἱσορροπεῖ πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν θλίψιν καὶ ὁ ὑδραργύρος καταπίπτει εἰς τὸ 0° τῆς κλίμακος. Ὅπως δὲ τὸ γ' εἰσέλθῃ εἰς βρασμὸν ἀπαιτεῖται τάσις ἀτμῶν ἱσορροποῦσα καὶ ἀναιρούσα τὴν ἀτμοσφ. πίεσιν. Ἐννοεῖται ἄρα ὅτι τὸ σημεῖον τῆς ζέσεως τοῦ γ' δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ ἐπὶ παντός κειμένου τῆς γῆς. Κατὰ τὴν κανονικὴν θλίψιν τῶν 760 χ.μ. ἀπαιτεῖται τὸ γ' νὰ ἔχῃ θερμοκρασίαν 100° Κ. ὅπως βράσῃ, ἐν τῷ ὄρεσι τοῦ Quito, κειμένῳ 2914 μ. ὑπερθεῖν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, μόνον 90° περίπου, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Δευκοῦ ὄρους τῆς Ἑλβετίας (4811 μ.) 84°. Τὸ γ' εὐδέποτε ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει ὑπὸ τὴν γημικὴν ἀντίληψιν ἢν περὶ αὐτοῦ ἔχομεν· τὸ ὑπεριόν, τὸ θαλάσσιον, τὸ ποταμῖον, τὸ πηγαιόν καὶ τὰ τῶν βλακῶν γ' περιέχουσιν ἐν διαλύσει δέρας ἀτμοσφαιρικόν, διόξειδον ἀνθρακὸς καὶ αλ-λας ἀλατωδεῖς οὐσίας λαμβανόμενας ἐκ τοῦ ἐδάφους. Ὁ ἐν τῷ γ' ἀτμοσφαιρ. ἀήρ διαφέρει τὴν κρᾶσιν ἀπὸ τοῦ συνήθους οὐσιωδῆς συνιστάμενος ἐκ 33 μερῶν ξενόγονος καὶ 67 ἀζώτου καὶ χρησιμεύων εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ὑδροβίων ζώων καὶ φυτῶν, ἀπελαύνεται ὑπὸ μορφήν φυσαλίδων διὰ τὸ γ'. θερμανθῇ εἰς 45°. — Εἰς τὴν τρίτην κατάστασιν αὐτοῦ, τὴν ἀερώδη, μεθίσταται τὸ γ' καὶ καλεῖται ὁ δ ρ α τ μ ε ς οὐ μόνον διὰ τεχνητῶς διακρατῆται ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ εἰς 100° διὰ τὴν χώραν ἡμῶν καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος ἀπὸ τῆς θαλάσσης εὐρισκομένην, ἀλλὰ καὶ δυνάμει ἀπὸ πάσης τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων τοῦ πλανήτου ἡμῶν ἐρμύονται ὑδατμοὶ ἀνυψούμενοι καὶ κορέννυντες τὴν ἀτμοσφαιραν, διὸ καὶ ὁ ἀτμοσφ. ἀήρ περιέχει πάντοτε ποσὸν τι αὐτῶν ἄλλοτε ἄλλο ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, τοῦ κλίματος καὶ τῆς διεσθύνσεως τῶν ἀνέμων· ἐν τῇ εὐκράτῳ ζώνῃ τὸ ἀτμοσφαιρικὸν γ' κατὰ μέτρον ὅρον δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ 40 γρ. ἐν 1 κυβ. μ. ἀέρος. Ἐν Ἀθῆναις πνέοντος τοῦ θερμοῦ λιθῆος ἐκ ΝΔ, τοῦ νότου ἡ τοῦ εὐρου, ἡ ἀτμοσφαιρα εἶναι σχεδὸν κεκορεσμένη ὑδατμῶν, ἐνῶ τοῦναντίον ἡ ὕγρασία εἶναι ἐλαχίστη πνέοντος τοῦ ΒΔ. Συνήθως τὸ ἐν τῷ ἀέρι μετέωρον ποσὸν τῶν ὑδατμῶν, ὅπερ ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν γεννᾷ τὴν δρόσον, χμῖ-χλην, τὰ νέφη, τὴν βροχὴν, χιόνα, χάλαν, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 50-70 % τοῦ αέρος· ἀήρ 25° συνήθως κορέννυται διὰ 22.5 γρ.

ὕδατος ἐν ἐκάστῳ κυβ. μ., μετὰ δὲ τὴν ψύξιν αὐτοῦ οἱ ὑδατμοὶ οἱ αἰωρούμενοι ἐν ἐνὶ κυβικῷ χιλιόμετρῳ ἀέρος συμπυκνούμενοι σχηματίζουν ὕδωρ 17100 κυβ. μ. καταπίπτον εἰς χεϊμάρρους ἐπὶ ἐκτάσεως 1000 στρεμμάτων.

Πάντα τὰ ἐν τῇ φύσει ὕδατα δὲν εἶναι κατάλληλα πρὸς πόσιν· τὸ πότιμον ὕδωρ δεόν νὰ ᾖ διαυγές, ὁρσερόν, ἀπολύτως ἄνισμον, γεύσεως εὐαρέστου, μαλακόν, ῥυπτικόν, νὰ διαλύῃ τὸν σάπωνα καὶ νὰ μὴ τραχύνῃ τὰ ἐν αὐτῷ βραζόμενα χόρτα, νὰ μὴ περιέχῃ κατὰ λίτρον πλέον τῶν 0.50 γρ. ἀλατωδῶν οὐσιῶν, νὰ ᾖ ἀπηλαγμένον πάσης ὀργανικῆς οὐσίας. Ὑ. περιέχον ἐν διαλύσει πολλὰ ἀλατα ἀρσεσίτου καλεῖται σκληρὸν ἢ ἀτέραμον ἢ ἀρρυπτικόν, εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς πόσιν, πρὸς πλῆσιν ὀθονῶν καὶ ὑφασμάτων, διότι δὲν διαλύει τὸν σάπωνα, ἀλλὰ σχηματίζει ἀδιαλύτους μετὰ τοῦ ἀρσεσίτου ἐνώσεις σάπωνος καὶ διὰ τοῦτο δὲν κάμει θέρων. Τὸ ἔνεκα τοῦ ἀνθρακικοῦ ἀρσεσίτου ἀρρυπτικόν Ὑ. γίνεται ῥυπτικόν διὰ βρασμοῦ ἢ διὰ προσμίξεων γάλακτος ἀρσεσίτου. Περί τοῦ θαλασσίου Ὑ. βλ. Θάλασσα. Τὰ ἐν ἀποθήκῃ καὶ δεξαμεναῖς φυλαττόμενα ὕδατα ἐνέχουσι μείζονα ποσότητα ἀλάτων ἀρσεσίτου προσρραγμένων ἐκ τοῦ ὑλικῷ δι' οὗ κατεσκευάσθησαν αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ πρὸς αὐτὰς διοχετεύοντες τὸ ὕδωρ ὀχετοί. Τὸ τῆς βροχῆς ὕδωρ περιέχει ὀξυγόγον, ἄζωγον, διοξειδίου ἀνθρακος, ἀνθρακικὴν καὶ νιτρικὴν ἀμμωνίαν ἐν ἐλαχίστῃ ποσότητι, κανισροῦ μῦρια καὶ ἄλλα σωματὰ αἰωρούμενα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ. Τὸ φρεατιαῖον Ὑ. περιέχει συνήθως ἄλατα σεληνίου, εἶναι ἀρρυπτικόν καὶ ἀνθυγιεινόν οὐ μόνον διότι ἀνεπαρκῶς ἀερίζεται, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἐνέχει ὀργανικὰς οὐσίας· μόνον τὰ ἀπὸ μεγάλου βάθους ἀρχόμενα τῶν ἀρτεσιανῶν φρεατίων ὕδατα εἶναι καθαρὰ, ὅτε διατελοῦντα μακρὰν παντὸς ὀργανικοῦ μολυσμοῦ.

Τὰς οὐσίας πάσας ὅσαι περιέχονται περιστατικῶς εἰς τὰ πότιμα ὕδατα θυνάμεθα διὰ τέχνης ν' ἀπομακρύνωμεν· καὶ αἱ μὲν οὐσαι αἰτίνες δὲν διελύθησαν ἐν αὐτῷ, εἶον ἄμμος, χυρὸς, μύρια φυτῶν κ.τ.λ., ἀφαιροῦνται διὰ διηθήσεως διὰ τὸ ὕδωρ διέλθῃ διὰ πορώδους σώματος εἶον χάρτου, ἀνθρακος, ὑφασματος· αἱ δὲ διαλυμέναι διὰ τῆς ἀποστάξεως (βλ. λ.). Τὸ Ὑ. πλὴν τῶν ἀπείρων ὑπηρεσιῶν ὅς περιέχει τῷ ἀνθρώπῳ καὶ συμπάσῃ τῇ ζώῃ φύσει χρησιμεύει καὶ ὡς μέσον διαλυτικὸν τῶν πλείστων σωματῶν στερεῶν, βρεστικῶν καὶ ἀερῶν. [P.N.B.]

Ῥῥῶρ μολύβδου, Ρουλάρ-δε-ιον. Βλ. Μόλυβδος ἐν τέλει.

Ῥεῶν. Βλ. Τοκίον.

Ῥελλωστὸν (Yellowstone) Δε-

ξίος παραπόταμος τοῦ Μισσούρη, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ὑ., διαρρέων τὰς Βερρεϊαερ. πολιτείας Ουαϊόμινγκ καὶ Μοντάναν, ἐκβάλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 860 χμ. Περί τὰς πηγὰς αὐτοῦ ἀνεκαλύφθη τῷ 1864 περιεργιστὴ τοποθεσία, ἐν ᾗ τὰ ἱζήματα τῶν ὑδάτων ἀπετέλεσαν ὠραιότατος μορφὰς καὶ ἥτις ἔχει πλείστους δελλοὺς, καταρράκτας, θέρμας, πηγὰς θειούχους κλ. καὶ τὴν γαριεστατήν λίμνην Ὑ., περιβάλλεται δὲ ὑπὸ ὄρεων 3-4000 μ. ὕψους. Ἡ κοίτης αὐτῇ ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου τῆς Συμπολιτείας «Ἐθνικὸν πάρκον». [Μ.Σ.]

Ῥελοποεία, Ῥελος. Βλ. Ῥαλος.

Ῥεμένη (ἥτις «δεξιὸν μέρος» δηλ. ὁ πρὸς Ν τῆς Κασίας, βλ. λ.). Χώρα τῆς Ἀραβίας, καταλαμβάνουσα τὴν ΝΔ ἄκρην καὶ ἀποτελοῦσα τουρκικὸν βλαδιόν ἐμβ. περ. 200 χιλ. τχμ. μετὰ 750 χιλ. κατ. Εἶναι κυρίως ὑψιπέδιον ἐξ οὗ ἀνοψοῦνται πρὸς Δ τὰ ὑψηλότερα τῆς χερσονήσου ὄρη. Ἀρδεύεται δὲ ἱκανῶς καὶ ἤμασε διὰ τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, καθ' ἣν ἐκαλεῖτο ἡ εὐδαίμων Ἀραβία (Arabia felix). Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶναι ἡ Σαναά, ἐμπορικὸς δὲ λιμὴν ἡ Χοδεΐδα. [Μ.Σ.]

Ῥεῖρ (Hyères). Πόλις ἐν τῷ διαμερ. Τουλὸν τοῦ γαλλ. νομοῦ Βάρ, οὐ μακρὰν τῆς Μεσογείου ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ λόφῳ κειμένη, ἔχουσα 8 292 κατ., γλυκύτατον δὲ κλίμα, διὸ καὶ χρησιμεύει ὡς διαμονὴ διὰ νοσοῦντας τοὺς πνεύμονας κλ. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι ἡ καλλιέργεια ὀπωρῶν, ἡ βεμβυκοτροφία καὶ μεταξουργία, ὡς καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πλησίον ἀλυκῶν. Κεῖται δὲ ἀντικρὺ τοῦ συμπλέγματος τῶν ὁμωνύμων νήσων, τῶν καλουμένων Ἰερῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἔχουσιν νῦν περὶ τοὺς 400 κατ. [Μ.Σ.]

Ῥέσδη (Yesd ἢ Jesd). Πόλις τῆς Περσίας, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰράκ-Ἀτζμί, κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Κοχρουδ ὄρεων ἐν ὅσῃ τινὶ καὶ ἀποτελοῦσα τὸ κέντρον εἰς ὃ συνέρχονται πολλὰ ὁδοὶ αὐτοῦ, διὸ καὶ ἀκμάζει τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον. Ἐχει 40 χιλ. κατ. καὶ μεγάλην περιφέρειαν. [Μ.Σ.]

Ῥετόμετρον ἢ Ὀμβρόμετρον. Βλ. Βροχή.

Ῥηττός. Κώμη τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Λοκρίδα συνόρων, ὀνομασθεῖσα ὑπὸ ὁμωνύμου αὐτῇ, φυγὰδος ἐξ Ἀργεὺς διὰ γόνον ὑπ' αὐτοῦ ἐκεῖ διαπραχθέντα καὶ κτισθεῖσα εἰς χώρον παραχωρηθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βοιωτίας. [Πς.]

Ῥῥοει. Βλ. Σῶς.

Ῥῥοθεσία (adoptio) καλεῖται κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡ ὑπὲρ τινος πρόκλησις ἐν

τάξει υἱοῦ ἢ ἐγγόνου προσώπου, μεθ' οὗ κατὰ κανόνα δὲν συνδέεται φύσει διὰ τοιαύτης σχέσεως· ὑπὸ τὸν ἔρπον δ' Ὑ. ὑπάγονται δύο κατηγορίαι, ἡ κυρίως υἱοθεσία (α adoptio) ὅταν ὁ υἱοθετούμενος διατελῇ ἤδη ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἄλλου καὶ ἡ εἰσποίησις (adoptio) ὅταν οὗτος ἢ αὐτεξούσιος. Ὁ υἱοθετῶν θέον νὰ ᾖ κατὰ 18 τοῦλάχιστον ἔτη πρεσβύτερος τοῦ υἱοθετουμένου, ἐπὶ εἰσποίησεως δὲ νὰ μὴ κέκηται ἰδια γνήσια τέκνα καὶ νὰ ἔχῃ συμπληρώσῃ τὸ ὅθον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐτελεῖτο δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ἡ υἱοθ. πανηγυρικῶς, καὶ παρ' ἡμῖν δ' ἐκράτησε νὰ τελεῖται διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορὰ διαδικασίαν. Ἐκ τῆς υἱοθ. ποικίλαι ἐπέρχονται ἐν ταῖς οἰκογενειακαῖς καὶ ταῖς κληρονομικαῖς σχέσεσι νομικαὶ συνέπειαι, κρατοῦντος ὅμως πάντοτε τοῦ κανόνος ὅτι ἐντεῖθεν δὲν δύναται νὰ ὑποστῇ βλάβη τινὰ ὁ υἱοθετούμενος. [Πρ.]

— (Ἀρχαιολ.). Βλ. Εἰσποίησις.

Ἑκκαρά. Ἀρχαία πόλις εἰς τὰ Β τῆς Σικελίας λαβοῦσα τ' ὄνομα ἐξ εἰδους τινὲς ὁμωνύμων αὐτῇ ἰχθύων. Λεγλητῆθεῖσα ἐπὶ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρεδόθη τοῖς Ἑγεσταίοις. Μεταξὺ τῶν ἐξ αὐτῆς ἀπαχθέντων αἰχμαλώτων συγκατελέγετο καὶ ἡ ἑταῖρα Τιμάνδρα, ἡ φίλη τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ μήτηρ τῆς ὀνομαστῆς Λαίδας. [Πς.]

Ἑκσως. Βλ. Αἴγυπτος ἐν τ. Δ' σελ. 267 α'.

Ἑλαι ἢ Ὑλη. Πόλις κατὰ Ν τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῆς μικρᾶς Ὑλῆς καὶ λίμνης. πατρίς τοῦ μυθικοῦ τορευτοῦ Τυχίου, οὗ ἔργον ἦν ἡ ἀσπίς τοῦ Αἰάντος. [Πς.]

Ἑλας. Ὑἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Μυσίας Θεοδάμαντος καὶ τῆς Κυήνης ἐξέχων ἐπὶ κάλλει, δν ὁ Ἡρακλῆς, φονεύσας τὸν πατέρα αὐτοῦ, παρέλαβε μεθ' ἐαυτοῦ καὶ τὸν ὑπερηγάπα. Κατὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν, καθ' ἣν ἠκολούθει τὸν Ἡρακλέα, αἱ νύμφαι θελχθεῖσαι ἐκ τῆς καλλονῆς αὐτοῦ τὸν ἥρπασαν καὶ κατέστησαν τὸν Ἡρακλέα ἀπαρηγόρητον ἐκ τῆς ἀπωλείας του.

Ἑλη (Hyla). Πρότυπον γένος τῆς πολυαριθμοῦ οἰκογενείας τῶν Ὑλῶν τῆς ἀνηκούσης εἰς τὰ ἄκερκα ἀμφίβια. Αἱ Ὑ. ζῶσι μεταξὺ τῶν φύλλων δένδρων καὶ θάμνων, ἔχουσι τοὺς ὀπισθίους πόδας μακροὺς καὶ λεπτοὺς, στεροῦνται δὲ νηκτικοῦ δέρματος μεταξὺ τῶν δακτύλων τῶν προσθίων ποδῶν· τὸ κάτω πέλμα τῶν ποδῶν ἐκκρίνει γλοιὸν τινα δι' οὗ προσκολλῶνται ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ θάμνων. Ἐχουσιν ὀδόντας ἐπὶ τῆς ἄνω σιαγόνης, τινὲς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ οὐρανίσκου, γλῶσσαν δὲ προσφυομένην ἐμ-

προσθεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ στόματος. Ἐν Εὐρώπῃ εὐρεται μόνον ἐν εἶδος, Ὑ. ἡ ἀναρριχητικὴ ἢ εὐρωπαϊκὴ ἢ ὑλοβάτης (Hyla arborea), ἔχουσα πρᾶσινον χρώμα, σπανίζουσα δὲ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ν Ἀμερικῇ ὅμως ὑπάρχουσιν ἑκατοντάδες εἰδῶν. [Φ.Ι.]

Ἑλη λέγεται ἡ οὐσία ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μορφήν ἢ τὸ εἶδος (τὴν ἰδέαν), τὸ περιεχόμενον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ περιέχον, τὸν τρόπον θῆλα δὴ τῆς ἐμφάνσεως, τὴν διάπλασιν ἢ παράστασιν τοῦ περιεχομένου. Οὕτως π. χ. ἐν ἔργῳ τῆς καλλιτεχνίας διακρίνεται ἡ Ὑ. ἀπὸ τῆς μορφῆς, ἥτις ἐδόθη τῇ Ὑ. ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου. Ἐν δὲ τῇ φιλοσοφίᾳ καλεῖται οὕτω τὸ ὄντως ὄν, ὅπερ ὑπόκειται εἰς τὰς μεταβάλας τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ὡς ἀμεταβλήτον, περὶ οὗ ὅμως ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς φιλοσοφίας μέχρι τῆς σήμερον πλείστοι δοσαὶ γνώμαι ἐξεφράσθησαν χωρὶς νὰ τύχῃ οὐδεμία ἐξ αὐτῶν γενικῆς ἀποδοχῆς.

Ἑλισμός (Materialismus) καλεῖται ἡ φιλοσοφικὴ δοξασία καθ' ἣν ἡ ὕλη ἢ ἡ διὰ τῶν αἰσθήσεων καταληπτὴ ὑπόστασις θεωρεῖται ὡς μόνη βᾶσις τοῦ κόσμου τῶν φαινόμενων, καθ' ἣν συνεπῶς καὶ τὰ ψυχικὰ φαινόμενα ἀνάγονται εἰς καθαρῶς ὕλικας ἀρχὰς (ἄτομα) καὶ ἐξηγῶνται ὡς ἀπλᾶ ἐνέργειαι τοῦ σώματος. Ὁ Ὑ. ἀρνεῖται πᾶσαν σκοπίμως ἐνεργούσαν πνευματικὴν δύναμιν ἐν τῇτάξει τοῦ κόσμου καὶ ὁμοίως τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται νὰ ἀποτινᾷ τὰς ἐκ τῆς παραδοχῆς αὐτοποστάτου δυνάμεως ἐν τῷ ψυχικῷ βίῳ δανειζομένας ἀναλογίας (δύναμις, νόμος, σκοπιμότης κλ.) ἢ νὰ ἐξηγήσῃ ἀνευ ἀντιλογίας τὸ σύνολον τῶν ὄντως γιγνομένων. Τὰς ἀρχὰς τῆς τοιαύτης δοξασίας εὐρίσκωμεν ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐν ταῖς θεωρίαις τοῦ Λευκίππου, τοῦ Δημοκρίτου καὶ τῶν Ἐπικουρείων, κυρίως τοῦ Λουκρητίου· πρὸ πάντων δὲ ἀνεπύχθη ἐν τῇ νεωτέρᾳ φιλοσοφίᾳ ὑπὸ τῶν Ὀμπερ, Ἐλβετίου, Λαμαρτῆρ, Φόυερβαχ, Φώγτ, Μολιερσχόττ, Βύχνερ κτ. Ἄν καὶ ἐν τῷ Ὑ. περὶ ἡθικῆς κατὰ τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς λέξεως δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, τούναντιον δὲ ἡ λογικὴ συνέπεια τοῦ Ὑ. θὰ ᾖτο ὁ ἡδονισμὸς (βλ. λ.), πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ ἐπιστημονικὶ ἀπαθροὶ αὐτοῦ παρέκαμψαν μᾶλλον ἢ ἤτεον ἐπιτυχῶς τὸν σκόπελον τοῦτον. Πρβ. κυρίως F. A. Lange, Ἱστορία τοῦ Ὑ. (δ' ἐκδ. 1888). [Ἑγ.]

Ἑλλεῖς. Ἡ μία τῶν 3 φυλῶν, εἰς ἃς διχρῶντο οἱ Ἀωρεῖς, τῶν ἄλλων δύο οὐσῶν τῆς τῶν Δωμῶν καὶ τῆς τῶν Παμφύλων. Προσέτι ὄνομα ἐθνικὸν τῶν κατοίκων τῆς Ἰλλυρίας, αἵτινες καὶ Ὑλλοὶ ἐκαλοῦντο. Ἐκ τούτου δύναται τις νὰ συμπε-

ράνη· οὗτοι ἦσαν μία τῶν μετὰ τῶν Δωριέων κατελθουσῶν φυλῶν. [Πς.]

Ἄλλος. Υἱὸς τοῦ Ἑρακλέους καὶ τῆς Ἀθιανείρας, ὅστις ἔλαβε σύζυγον τὴν ἑρωμένην τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰόλην, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν τὸν Κλεόδαον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Ἑρακλειδῶν καὶ ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων βοηθούμενος ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Εὐρυοθέως, ὅστις εἶχεν ἐκδιώξει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βασιλείου τοῦ πατρὸς του καὶ ἐνίκησε καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν. Δὲν κατώρθωσεν ὁμως καὶ νὰ ἐπανακτήσῃ τὸ βασιλεῖον του φονευθεὶς ἐν μονομαχίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἀρκάδων Ἑρμεον.

Ἄλοδότης ἢ Γίββων, μικρὸν γένος ἰνδικῶν πιθήκων, ἀνῆκον εἰς τοὺς ἀκέρκους στενερρίνους, διακρινόμενον διὰ τῶν μακρῶν βραχιόνων φθανόντων εἰς ἑρπυσσισίαν μέχρι τῆς γῆς. Γνωστότατον εἶδος εἶναι ὁ συνδάκτυλος ἢ Σιαμάγκ, οὗ ὁ δεύτερος καὶ τρίτος δάκτυλος τῆς χειρὸς εἶναι ἡνωμένοι, πᾶμμελας, ἰθαγενῆς ἐν Σουμάτρᾳ, φθάνων εἰς μέγεθος 1 μ. — Βλ. Ὑλῃ.

Ἄλοζωϊσμός. Φιλοσοφικὴ δόξα, καθ' ἣν ἡ ὕλη καθ' ἑαυτὴν (καὶ οὕτω καὶ παν ὀλικὸν πρᾶγμα) ἔχει ζωὴν καὶ ψυχὴν. Εὐρίσκεται παρὰ τοῖς ἀπολιτίστοις λαοῖς, καὶ παρ' Ἑλλήσι δὲ ἀπὸ τοῦ Ὑ. ἤρξατο ἡ φιλοσοφία. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ φιλοσοφίᾳ κυρίως ὁ Σχοπενχάουερ διεισέτιναι ὅτι ἡ ὕλη δὲν εἶναι μόνον μαζὰ τις πληροῦσα τὸν χώρον, ἀλλὰ ἔμφανσις πνευματικοῦ περιεχομένου μὴ ἐξαρτωμένου ἀπὸ χώρου καὶ χρόνου.

Ἄλοχρηστικὴ καλεῖται ἡ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης ἐκμετάλλευσις τῶν βασικῶν πρῶτόντων (βλ. λ.).

Ἄμεναία τὸ Κουρβαρίλ, Hymenaea Courbaril L. Δένδρον τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Ν. Ἀμερικής· οὗ τὸ βαρὺ καὶ ὠραϊστάτον σκληρὸν ξύλον εἶναι τὸ «Courbaril» τῆς ἐμπορίας. Ἀνήκει εἰς τὴν εἰκογένειαν τῶν Καϊσαλπινειῶδων. Ἐκ τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς καὶ τῆς ἐν Βραζιλίᾳ ἐμογενεὺς Ὑ. τῆς στιλδοκάρπου (H. stilbocarpa Hayne) ἐκρέει εἶδος ῥητίνης, τὸ λεγόμενον Κοπάλιον (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Ἄμεναϊος ἢ Ὑμνῆν. Υἱὸς τοῦ Βάκχου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἢ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τινος τῶν Μουσῶν, ἀδελφεὶς δὲ τοῦ Ἰαλέμου καὶ τοῦ Ὀργέως. Ἦτο προστάτης τοῦ γάμων καθ' οὓς τὸν ἐπεκαλοῦντο καὶ ἄσματα πρὸς αὐτὸν ᾄδον. ἅτινα ὑμεναῖοι καὶ ὑμνῆες ἐκαλοῦντο (ὧν διάσχησις εἶναι οἱ ὑπὲρ τῆς Σαφφούς ποιηθέντες), παρίστατο δὲ ὡς ξανθὸς νεανίας ἐστεμμένος διὰ ῥόδων, κρατῶν δᾶδα καὶ κεκαλυμμένος διὰ λευκοῦ ἀνθοςτίτου πέπλου. Ἐθεωρεῖτο δὲ

καὶ σύντροφος τοῦ Ἑρωτος καὶ ἔλαττο κυρίως ἐν Ἀργεῖ. [Πς.]

Ἄμενες ἀνατομικῶς καλοῦνται ἀνεῖ ὄργανα ὑπὸ μορφῇν ἐλασμάτων ὁρῶν διαστάσεων, λεπτῶν, μαλακῶν, εἰς πτωγῶν, διασταλτῶν, διάφορα τὴν χροιά· ὕψην καὶ τὰς φυσιολογικὰς ιδιότητας τῶν ὁριζήμενα ν' ἀπορροφῶσιν ἢ νὰ ἐκκρίνῃ· ὅγρᾳ ἢ νὰ περιβάλλωσιν ἄλλα ὄργανα. Διακρίνονται εἰς Ὑ. εἰς ἰνὼδεις, σταμένους ἐξ ἰνῶδους ἰστού καὶ περιβάλλοντας τὸν σκληρὸν, τὸν ἐλυτρωθεὶς ἰδίων τῶν νεφρῶν, τῆς ψευθήκης, τοῦ σπέρματος, τοῦ προστάτου, τῶν σπυρματωδῶν ματῶν, τῆς οὐρήθρας καὶ τῆς κλειτορῆς τὴν σκληρὴν μνήνιγγα, τὸ περικάρδιον ἡλικουστὶκὸν τυμπανον, τὰς περιδελφιστικὰς ἀπονευρώσεις κλ., εἰς βλεννώδεις (βλ. Πλεονομερβράνα), εἰς ὀρρογόνους (βλ. λ.) καὶ εἰς τὸ δερματῆδες καὶ πτηρῶν ὕμενα (βλ. λ.). [Ρ.Ν.]

Ἄμενιον καλεῖται εἰς τοὺς μύμους (βλ. λ.) στρωμὰ τι συνεχές εἰς τὸ καὶ τὸ σῶμα ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γεννῶνται σπόρια.

Ἄμενομύκητες. Ὑποδιαίρεσις βασιδιομύκητων (βλ. Μύκητες) παρ' ὕμενιον (βλ. λ.) καίτοι εἰς τὴν ἐξω πλῆθος καρπικῶν σώματος καὶ ἀποτελεῖται μικρῶν κορυνοειδῶν βασιδίων. Τὸ καρπικὸν σῶμα εἶναι συνήθως πτεροειδὲς τὸ σχῆμα ἔμμοχον, ἐνίοτε δὲ διακεκλαδισμένον· τοὺς Ὑ. ὑπάγονται τὰ ὕδα, εἰ πολυπομετὰ τῶν κοινῶς «ὕσκες» καλούμενων εἰς ἀγαρικίδας κλ. [Φ.Ι.]

Ἄμενόπτερος. Μεγάλη τάξις ὀρνέων, εἰς ἣν ἀνήκουσιν αἱ μέλισσαι καὶ μύμηκες, αἱ σῆκες κλ. Εἶναι διαφορῶν μεγέθους, ἔχουσι δὲ πτέρυγας κατὰ τὸν νόμον γυνάς, ὕμενώδεις καὶ διαφανεῖς αἱ πρόσθιαι· μείζονες, μόνον δὲ εἶναι ἄπτερα ἢ ἀπεβάλλουσι τὰς πτερυγὰς καθ' ὥρισμένας περιόδους τοῦ βίου τῶν ἄνω σιαγόνες εἶναι λαβιδοειδεῖς καὶ γινώσκουσιν πρὸς δῆξιν, αἱ δὲ κάτω μετὰ γλώσσης σχηματίζουσιν ὡς ἐπὶ πλείστον ζητικὸν ρυγχίον. Ὁ θώραξ καλύπτεται σκληροῦ καλύμματος. Τὰ Ὑ. πάσχουσιν μεταμorfωσιν. Ἡ κοιλία τῶν θηλέων ταλῆγει ἢ εἰς τέτταρον, δι' οὗ τριζήνα ἢ φυτὰ ἵνα ἐνθέσωσιν εἰς τὴν ὀπὸς τῶν, ἢ εἰς κέντρον συνδεόμενον μετὰ φόρου ἀδένος, δι' οὗ κεντρίζουσιν ἐμμένοντες. Πλείστοι Ὑ. δεικνύουσι μεγάλην νοσην καὶ ζῶσιν ἐν κάλλιπτα διαρργανωμένῃ κοινωνίᾳ. Αἱ νύμφαι εἶναι συνήθως δες, αἱ δὲ πολλῶν εἰδῶν τρέφονται ὑπὸ μητέρων ἐντὸς τεχνικωτάτων κυττάρων· ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν εἶναι μέγιστος, ὡς

δὲ πυγγάνουσι περὶ τὰς 15 χιλ. Διαιροῦνται δὲ εἰς 3 μεγάλας συστάδας. ἤτοι α') τὰ κεντροφόρα, ὧν ἡ κοιλία προσεργάζεται εἰς τὸν θώρακα διὰ μίτου, ὃ δὲ στέμαχος τῶν καμπῶν καταλήγει τυτλῶς πρὸς τὰ κάτω, οὕτως ὥστε τὰ περιττώματα συναθροίζοντα ἀποβάλλονται, ἅμα τῇ εἰς νόμφην μεταμορφώσει, διὰ τοῦ στόματος β') ἐντομοφάγα, ἔχοντα τέτρατρον, κοιλίαν καὶ στέμαχον ὡς τὰ κεντροφόρα· αἱ σκαδόνες παρασιτοῦσι συνήθως ἐντὸς τοῦ κύτους ἀλλων ἐντόμων γ') φυτοφάγα, ὧν τὸ τέτρατρον εἶναι περισσειδές, ἡ δὲ κοιλία προσφυομένη ἀνευ μίσχου αἱ κάρπαι φυτοφαγοῦσι καὶ ὁ ἐντερικὸς αὐτῶν σπλῆν καταλήγει εἰς τὸ κάτω ἄκρον τοῦ σώματος. [Φ.Ι.]

Γμενοτομία εἶναι πρᾶξις χειρουργικῆ συνισταμένη εἰς τὴν διὰ τοῦ μαχαίριου σταυροειδῆ ἐντομήν τοῦ παρθενικοῦ ὅμιλου (βλ. λ.), ὡς αἰεὶ εὐτοῦ παρουσιαζῶν τὸ φαινόμενον τῆς ἀτυθείας παρεμβάλλεται ὡς τέλειον κώλυμα εἰς τὴν ἀποβολὴν τῶν πρεϊόντων τῆς ἐμμηίου ῥοῆς. [Ρ.Ν.Β.]

Γμενοφυλλώδης (Βο.) Hymenophyllaceae. Οἰκογένεια Πτερίδων ὧν τὰ εὐρύθημα εἶδη ἀνέκουσιν εἰς τὰ γένη Γμενοφυλλόν (Hymenophyllum Sm.) καὶ Τριχομανές (Trichomanes Sm.). [Θ.Χ.]

Γμηττός. Ὅρος τῆς Ἀττικῆς καίμενον πρὸς Α καὶ ἐγγὺς τῶν Ἀθηνῶν. Περιέχει λατομεῖα μαρμάρου, κυρίως κυανόχρου· ἔ. γ. ἦν ἀνέκαθεν περίφημος καὶ διὰ τὸ μέλι· καὶ τὴν εὐώδη θύμον αὐτοῦ. Κοινῶς λέγεται Τρελλὰς καὶ Τρελλοδούν· κατὰ μεταφρασίν τοῦ ἰταλικοῦ Monte Matto, παραφθορὰς τοῦ Monte Imetto. Ὡσαύτως καὶ οἱ Τοῦρκοι ὠνόμαζον αὐτὸν Δελή-δὰγ σημαίνον τὸ αὐτό. Τὸ ὑψηλότερον μέρος αὐτοῦ ἔχει ὕψος 1100 μ.

Γμνος ἐλέγετο παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἑλλησιν ὥτ' ἡ ψαλλομένη πρὸς τιμὴν θεῶν ἡ ἡρώων εἰς θυσίας ἢ ἐς τὰς τῆ συνεδία μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως, λαμβάνουσα δὲ εἰδικὴν ὀνομασίαν καὶ χαρακτῆρα κατὰ τοὺς θεοὺς, εἰς οὓς ἀφιερῶτο, ὡς ὁ διθύραμβος, ὁ παιάν κ.ά. Ἐν δευτέρᾳ μορφᾷ δὲ ἐκαλεῖτο οὕτω πᾶν ἄσμα ἐορτάσιμον πρὸς ἐπαινόν τινος. Οἱ ἀρχαιότατοι ὕμνοι ἔχουσιν ἑλως ἐπικὴν χαρακτῆρα, ὡς π. χ. οἱ «Ὀμηρικοί» λεγόμενοι, καὶ διηγούντο μύθους περὶ τῶν θεῶν, εἰ δὲ κατόπιν, ὡς οἱ τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Καλλιμάχου, μᾶλλον λυρικόν, καὶ εἰ νεώτεροι μάλιστα πληθαίνουσι πρὸς τὴν διδακτικὴν ποιήσιν. Καὶ οἱ ψαλμοὶ δὲ τῶν Ἑβραίων ἀνήκουσιν εἰς τοὺς γ., ὡς καὶ τὰ τοιαῦτα ἄσματα τῶν Ἰνδῶν (Ῥιγβέδα), ἀποτελοῦντα μέρος τῆς θρησκευτικῆς ποιήσεως αὐτῶν. Ἰδίαν ἀξίαν προσέλαβεν ὁ γ.

ἐν τῇ χριστιανικῇ ἐκκλησίᾳ, τῇ Δυτικῇ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ, πολλοὶ δὲ ἀνεδείχθησαν διὰ σῆμοι ὕμνογράφοι ἐν ἀμφοτέραις. Περὶ τῆς βυζαντινῆς ὕμνολογίας βλ. ἐν ἀρθρῳ Ἑλληνικὴ φιλολογία ἐν τ. Γ' σ. 385 κ.

Γνός. Ὅσπουν μονοφύες τοῦ κρανίου, λεπτοὶ καὶ πεπλατυσμένοι, τετράπλευρον τὸ σχῆμα, καίμενον καθέτως ἐν τῇ μέσῃ γραμμῇ καὶ ἀποτελοῦν τὴν ὀπισθίαν μοῖραν τοῦ διαφράγματος τῶν ῥινικῶν κοιλοτήτων.

Γυννίον βλ. Ἀροτρον.

Γόγγ (Charlotte Mary Yonge) Ἀγγλὶς συγγραφεὺς, γενν. 1823 ἐν Ὀττερδούρν τοῦ Ἀμποχαίρ καὶ γνωστὴ γεννημένη διὰ τῶν πολλῶν μυθιστορημάτων της πρὸ πάντων διὰ τοῦ «Κληρονόμου τοῦ Ρέδολφ» (1853). Πλεῖστα τῶν ἔργων της ἔχουσι θρησκευτικὸν χρωματισμόν, μέγα μέρος δὲ τοῦ ἐκ τῆς συγγραφῆς αὐτῶν κέρδους διέθεσεν ἡ γ. πρὸς διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς Αὐστραλίαν κλ. [Γ.Β.]

Γόγγ (Young). 1) Brigham Y., πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μορμόνων (βλ. λ.), γενν. 1801 ἐν τῇ πολιτείᾳ Βέρμοντ, ἀγγήσας δὲ τοὺς Μορμόνους 1846 εἰς τὴν μεγάλην Ἀλμπράν λίμνην καὶ ἰδρύσας τὴν Utah. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1877. — 2) Ἐδουάρδος γ., Ἀγγλος ποιητὴς, γενν. πιθανῶς τῷ 1681 ἐν Upham, γενόμενος δὲ ἱερεὺς. Ἀπολέσας τὴν σύζυγόν του καὶ δύο τέκνα αὐτῆς, συνέγραψε τὸ περίφημον ποίημα Night-thoughts (Νυκτεριναὶ σκέψεις, ἐκδ. τὸ πρῶτον 1742-46), ἔχον μὲν ὕψος πολλαχοῦ στομφώδες, ἀλλὰ καὶ τινα ὠραϊότατα μέρη. Ἐκτὸς τραγυδιῶν καὶ σατιρῶν ἐξέδωκεν εἰς διαφορά ἀλλὰ ποιήματα ἐξιδίωχα, ὧν τινα μετεφράσθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1765 ἐν Wetwyn.

Γόγκερς (Yonkers). Πόλις τῆς κομητείας Οὐέστμστερ τῆς Πολιτείας Νέας Ὑόρκης, καίμενη παρὰ τὴν Οὐάσιονα ποτ., 25 γμ. ἀπὸ τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ ἔχουσα (1888) 18 892 κατ. Εἶναι σταθμὸς διαφόρων σιδηροδρόμων καὶ ἔχει ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Γόγξταουν (Yongstown). Πρωτ. κομητείας ἐν τῇ Βορείᾳ αμερ. πολιτείᾳ (Ὀχάιο). ἔχουσα 33 320 κατ. καὶ κυρίως σιδηροδρογίαν καὶ ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Γοειδὲς καλεῖται ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτοῦ τὸ κατὰ τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ τραχήλου ἀναμέσον τῆς βάσεως τῆς γλώσσης καὶ τοῦ λάρυγγος ὑπάρχον ἀνεξάρτητον τοῦ λοιποῦ σκελετοῦ μικρὸν ὄστέον, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει εἰς πρόσφυσιν μυῶν καὶ συνδέσμων δι' ὧν καὶ διακρατεῖται εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ. [Ρ.Ν.Β.]

Γοζερίτη (Yosemite valley, τ. ἔ.

κοιλίας). Οὕτω καλεῖται κοιλὰς τῶν χιονοσκεπῶν ὁρέων ἐν τῇ κομητίᾳ Μαρικόσῃ τῆς Καλιφορνίας, περίφημος διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς, δάση, καταρράκτας, βράχους κλ. [Μ.Σ.]

Γουοχάμα. Τὸ σπουδαιότερον ἐπίγειον τῆς Ἰαπωνίας, ἐπὶ τῆς νήσου Νίπον, 22 χμ. Ν τοῦ Τοκίου. Ἔχει 127 987 κατ. καὶ πολλοὺς εὐρωπαϊκοὺς ἔμπορ. εἰκούς.

Γόννης (Yonne). Ἀριστέρως παραπόταμος τοῦ Σηκουάνα, πηγάζων ἐπὶ τῶν Μορβάν ὁρέων ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Νιέβρ, ἐκβαλλων δὲ μετὰ ῥοὴν 242 χμ. παρὰ τὸ Μοντερώ. — Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη νομὸς τῆς Γαλλίας, ἐκτεινόμενος πρὸς ΝΔ τοῦ νομοῦ Σηκουάνα-καί-Μάρνη, ἔχων δὲ ἐμβ. 7428 τχμ. καὶ 344 688 κατ. Ὡναὶ λοφώδης χώρα, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Υ. καὶ τῶν παραποτάμων τοῦτου καὶ τοῦ Σηκουάνα, εὐφορὸς κυρίως εἰς σῖτον καὶ οἶνον (Βουργουνδίων). Σημαντικωτάτη εἶναι καὶ ἡ κτηνοτροφία, ποικίλη ἡ βιομηχανία καὶ ἀκμαῖον τὸ ἐμπόριον. Διαιρεῖται εἰς 5 διαμερίσματα καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ὠξέρην. [Μ.Σ.]

Γόρκ (Hans κόμης Yorek von Wartenburg). Πρώσος στρατάρχης, γενν. 1759 ἐν Πότσδαμ. Εἰσελθὼν εἰς τὸν πρῶσικόν στρατόν, ἐξεβλήθη αὐτοῦ ἐνεκὰ ἀνυποταξίας, ὑπηρετήσας δὲ καιρὸν τινα ἐν τῷ ὀλλανδ. στρατῷ τῆς Ἰνδικῆς ἐγένετο πάλιν δεκτὸς ἐν τῷ πρῶσικῷ καὶ διεγράθη εἰς διαφόρους ἐκστρατείας. Τῷ 1812 διατελὼν διοικητὴς τῶν ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ πρῶσικῶν στρατευμάτων ἔκλεισεν αὐτεξουσίως τὴν μετὰ τῆς Ῥωσσίας συμφωνίαν ἐν Ταουρόγγεν, δι' ἧς τὰ πρῶσικα στρατεύματα ἤθελον μείνει οὐδέτερα. Κατὰ δὲ τὴν ἀκολουθήσαντα ἀγῶνα ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς Πρωσίας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῦ Ναπολέοντος ἠνδραγάθησεν ἐν ταῖς μάχαῖς παρὰ τὴν Κάτοβαχ καὶ ἐν Μόκκερν (τῆς Λΐψιας) καὶ κατόπιν δὲ συνετέλεσε διαφοροτρόπως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Πρώσων (κυρίως ἐν Λάν καὶ πρὸ τῶν πυλῶν τῶν Παρισίων). Ἀνυψωθείς εἰς κόμητα, παρῆνθῃ μὲν τῷ 1815, ὠνομάσθη δ' ὁμοῦ τῷ 1821 στρατάρχης καὶ ἀπέθανε τῷ 1830 ἐν κτήματί του παρὰ τὴν Βρεσλαύαν.

Γόρκη (York ἢ Yorkshire). Ἡ μεγίστη κομητὴ τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης κειμένη καὶ ἔχουσα ἐμβ. 15 713 τχμ. μετὰ 3 288 813 κατ., διαιρουμένη δὲ εἰς Ἀνατολικόν, Δυτικόν καὶ Βόρειον Ράιδινγκ. Τὸ κέντρον τῆς χώρας ἀποτελεῖ μεγάλη πεδιάς, ἥτις περιορίζεται Δ ὑπὸ λόφων, Δ δὲ ὑπὸ ὁρέων μέχρι 726 μ. ὕψους πρὸς τὴν θάλασσαν ὑπάρχουσι καὶ ἐλώδεις ἐκτάσεις. Ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία εἶναι τὰ μέγιστα ἀνεπτυγμένα, ὥς καὶ ἡ κατασκευὴ χοιρομηρίων, κυ-

ρίως εἰς τὰ Ἀνατολ. μέρη, εἰς δὲ τὰ Δυτ. διαμερίσματα περιήλθεν ἡ βιομηχανία εἰς ἀπίστευτον ἀκμὴν (κυρίως ὑφαντικὴ, μαχαίροποιία καὶ κλωστικὴ), βάσιν ἔχουσα τὸ πλουσιώτατον καὶ μέγιστον ἀνθρακωδέρον στρώμα, ὅπερ ἐκτείνεται πλησίον τοῦ Λῆδς ἐπὶ 100 χμ. μήκος καὶ 24-35 χμ. πλάτος μέχρι Ν τοῦ Νότιγγαμ. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Ὀρκ. [Μ.Σ.]

Γόρκη (York). 1) Πρωτ. τῆς ἀγγλικῆς κομητίας Ὀρκης, ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα 67 004 κατ. καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀουζ. Εἶναι ὠραία πόλις, πλουσία εἰς ἀρχαιότητας, ἔχει δὲ μετὰ τὴν ἄλλων ναῶν ὠραιότατην γοτθικὴν μητρόπολιν μετὰ 3 κωδωνοστασίων, ἧς τὸ ἀρχαιότατον μέρος ἀνάγεται εἰς τὸν 18' αἰῶνα. Ἡ πόλις παρὰ Ῥωμαίοις Eboracum ἢ Eboracum καλουμένη, ἦτο τὸ κατ' ἀρχὰς ἡ σπουδαιότατη πόλις τῆς Ἀγγλίας, γενομένη καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἀγγλοσαξονικοῦ βασιλείου Νορθουμβρίας, μέχρις οὗ τὰ πρωτεῖα περιήλθον εἰς τὸ Λονδίνον. — 2) Πρωτ. κομητίας ἐν τῇ Βορείᾳ μερ. πολιτεία Πενσυλβανία, ἔχουσα 20 793 κατ. καὶ ἐμπόριον κυρίως σιτηρῶν. — 3) Υ. νέα, βλ. Νέα Ὀρκη. [Μ.Σ.]

Γόρκης δοῦξ. Τίτλος ἀποδιδόμενος εἰς νεωτέρους, συνήθως τοὺς δευτεροτόκους, υἱοὺς τῶν βασιλείων τῆς Ἀγγλίας. Πρῶτος δ. τῆς Υ. ἦτο ὁ Ἐδμόνδος, νεώτερος υἱὸς Ἐδουάρδου τοῦ Γ', ἀποθ. τῷ 1402. Ἐγγονος αὐτοῦ ἦτο Ῥιχάρδος, δ. τῆς Υ., ὅστις γενν. 1416 ἐγένετο 1435 ἀντιβασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ἐφ' οὗ ἐξεργάγη ὁ πόλεμος μετὰ τῶν οἰκῶν Ὀρκης καὶ Λαγκαστρίας (βλ. Ῥάδων πόλεμος). Πεσὼν δὲ ἐν τῇ ἐν Wakefield μάχῃ (1460) κατέλιπε μετὰ τῶν ἄλλων τέκνων τὸν Ἐδουάρδον, ὅστις ὡς Ἐ. δ' Ὀ. (βλ. λ.) ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας. Τοῦτου δὲ ὁ ἀδελφὸς Ῥιχάρδος φρονέσας τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἐδουάρδου, Ἐδουάρδον τὸν Δ' καὶ Ῥιχάρδον, δοῦκα τῆς Υ., ἐσφετερίσθη τὸν θρόνον ὡς Ῥιχάρδος δ' Γ' (1483), καθήρεθῃ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἐρρίκου Τούδωρ, δι' οὗ τὸν οἶκον τῆς Υ. ἐπὶ τοῦ θρόνου διεδόχθη ὁ τοῦ Τούδωρ. Ἐληξε δὲ ὁ οἶκος Υ. ἐν τῷ ἄρρηνι κλάδῳ διὰ τῆς κατατομῆς τοῦ Ἐδουάρδου κόμητος Βάρβικ (1499). Σήμερον δοῦξ Υ. εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας Γεώργιος.

Γουορδ ἢ Ἰα ρ ρ ῖ δ α. Κράτος νιγρήτων ἐν τῇ Ἀνω Γουινέα, πρὸς Ν τοῦ Βορνοῦ καὶ πρὸς Δ τῆς Δαχομέης, φόρου ὑποτελὲς εἰς τοὺς Φουλβαίους. Ἔχει ἐμβ. 48 180 τχμ. καὶ 3 ἑκατομμ. κατ. Εἶναι ὡς ἐπὶ πλεῖστον πεδιάς χλοσφόρος ἢ διακόπτουσι λῶφοι πορφυρετικοὶ ἢ γρανιτικοί, ἐν δὲ τῷ Δ τμήματι ὑψιπέδιον 600-700 μ.

Ύους. Οί κάτοικοι είναι λευκότεροι τῶν ἄλλων νιγρήτων, ἐν μέρει ἀκόμη προσβεβόντες τὸν φετιχισμόν, ἀσχολοῦνται δ' εἰς γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ ἐμπόριον. Πρωτεύουσα τῆς Υ. εἶναι Ὁϊό. [Μ.Σ.]

Ύοσερίς (Bot.), *Hyoseris* L. Γένος συνθέτων Κιχωρισειδῶν εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἡ *Ύοσερίς* τοῦ Θεοφράστου, ἥς τὸ ὄνομα ἐδόθη ὑπὸ Λινναίου εἰς ἑτερον γένος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας (*Hydrochoeris*). [Θ.Χ.]

Ύοσκίνη, $C_{17}H_{23}NO_3$. Ἀλκαλοειδὲς ἰσομερές πρὸς τὴν ἀτροπίνην, περιεχόμενον ἐν τῷ σπέρματι τοῦ μέλανος ὑοσκυάμου καὶ κύσιωδες συστατικὸν τῆς ἐκχυλισματώδους καὶ καφέρου ἀμόρφου ὑοσκυαμίνης τοῦ ἐμπορίου, ἐξ ἥς καὶ παρασκευάζεται ὡς ὑγρὸν σιροπιώδες. Εἶναι ἐηλητήριος προκαλούσα καὶ εἰς ἐλαχίστας δόσεις νουτίαν, ἔμετον, φαινόμενα πνιγμονῆς. Προκαλεῖ μυδρίασιν τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τὰ δὲ φαινόμενα τῆς ἐηλητηριώσεως ἐπέρχονται καὶ ἂν ἐνσταλαχθῇ εἰς τὴν ὀφθαλμὸν διάλυμα αὐτῆς $\frac{1}{2}$ "/. Ἐσωτερικῶς παρέχεται ὡς ναρκωτικὸν καὶ ὑπναγωγὸν κατὰ τῆς ἀπνίας τῶν φρενοβλαβῶν. Ἡ ὑδροβρωμική Υ. εἶναι κόνις ὑποκιτρίνη εὐδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ὑγροσκοπική. Ἡ ὑδροειωδική εἶναι κρυσταλλώδης, παρέχεται ἑσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις κατὰ ἀπνίας τῶν φρενοβλαβῶν, κατὰ νευραλγιῶν, τοῦ ἀσθματος, τοῦ κοκκύτου, ἐπιληψίας, παλμῶν. [Ρ.Ν.Β.]

Ύοσκυαμίνη, $C_{17}H_{23}NO_3$. Ἀλκαλοειδὲς ἰσομερές πρὸς τὴν ἀτροπίνην καὶ ὑοσκίνην, ὑπάρχον ἐν τῷ σπέρματι τοῦ ὑοσκυάμου, ὡς καὶ ἐν τῇ εὐθαλείᾳ, παραγόμενον δὲ δι' ἐκχυλίσσεως τῶν σπέρων τοῦ μέλανος ὑοσκυάμου. Εἶναι κρυσταλλική ἀποτελούσα κρυστάλλους μεταξοστιλβένους καὶ λευκοῦς. Ἡ φυσιολογικὴ ὁρᾶσις αὐτῆς μίχρον διαφέρει τῆς τῆς ἀτροπίνης· εἶναι ἐηλητήριος, προκαλεῖ μυδρίασιν, εἶναι ὅμως καὶ ὑπνωτικὴ. Παρέχεται ἑσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις ὡς ἀνταλγικόν, ἀντινευραλγικόν, ὑπναγωγόν, ἀντισπασμωδικόν. [Ρ.Ν.Β.]

Ύοσκύαμος ὁ μέλας (Bot.) *Hyoscyamus niger* L. Πόα ἐηλητήριος τῆς οἰκογεν. τῶν Σολανωδῶν, γνωστὴ καὶ τοῖς ἀρχαίοις καὶ αὐτοφυῆς ἐν Εὐρώπῃ. Κοινότερον ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἕτερον εἶδος ἥτοι Υ. ὁ λευκός (*H. albus* L., κοινῶς Δισκύαμος καὶ Γέροντας). [Θ.Χ.]

— Ὁλόκληρον τὸ φυτόν ἔχει ἐηλητηριώδεις ιδιότητες ὁρμιζομένης εἰς τὴν περιεχομένην ὑοσκυαμίνην· τὰ μὲν φύλλα ὑπὸ μορφῇ κόνεως παρεχόμενα εἶναι δραστημότερα τῆς ρίζης τοῦ φυτοῦ, προκαλοῦσι μυδρίασιν καὶ ἔχουσι τὴν πρᾶσιν καὶ

ὑπνωτικὴν δύναμιν τῆς εὐθαλείας· ἐφαρμόζονται καὶ ὡς κατὰπλάσμα πρὸς τοπικὴν πρᾶσιν θληθῶν. Ὁμοίως ἐνεργεῖ καὶ τὸ ἐκχύλισμα αὐτῶν δι' ὕδατος καὶ δραστημώτερον τὸ δι' οἰνοπνεύματος. Τὰ δὲ σπέρματα τοῦ φυτοῦ εἰς μείζονας ιδιότητας τῶν φύλλων ἐκτετημένα παρέχουσιν ἔλαιον, τὸ ὑοσκυαμέλαιον χρησιμοποιούμενον εἰς ἐντριβὰς ὡς ἀνταλγικόν. [Ρ.Ν.Β.]

Ύουκατάν (Yucatan). Χερσόνησος προβάλλουσα ἐν σχήματι ἐπιμήκους ὀρθογωνίου ἐπὶ τῆς Β. πλευρᾶς τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς ἀπέναντι τῆς νήσου Κούβας. Ἐχει ἐμβ. 220 χιλ. τγμ. καὶ περιλαμβάνει ἐκτὸς μερῶν τινῶν ἄλλων κρατῶν κυρίως τὰ κράτη Καμπέσιν (βλ. λ.) καὶ Υ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔχει ἐμβ. 85 827 τγμ. μετὰ 399 621 κατ., ὧν οἱ πλείστοι Ἰνδοί, καὶ πρωτεύουσιν τὴν Μέριδαν (βλ. λ.). Εἶναι χώρα θερμωτάτη, θεωρεῖται δὲ ὡς ὑγιεινὴ, μόνον εἰς τὰς ἀκτὰς ἐπιπολάζοντος τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ. Τὴν πλοῦτον αὐτῆς ἀποτελοῦσι τὰ ἔσση. Πρὸ τῆς κυριεύσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν ἤμαρ ἐνταῦθα μέγας πολιτισμός, ἐξ οὗ σώζονται ἀκόμη πολυάριθμα εἱρεπία. Ἀπὸ τοῦ 1821 τὸ κράτος ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν. [Μ.Σ.]

Ύοδκα (Bot.) *Yucca* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Λειριωδῶν, οὗ τὰ εἶδη εἶναι δεινδρώδη, ἔχοντα τὴν ἔξιν τῶν φοινίκων. Τὰ περίπου 30 εἶδη εἰσὶν αὐτοφυῆ ὡς τὰ πολλὰ ἐν τῇ Ν. Ἀμερικῇ. Καλλιεργεῖνται χάριν κόσμου, συχνότερον δὲ πάντων Υ. ἡ ἐνδοξος (Υ. *gloriosa* L.) καὶ ἰδίως παρ' ἡμῖν Υ. ἡ ἀλοήφυλλος (Υ. *aloifolia* L.). Αἱ ἔντες χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ πατρὶδι αὐτῶν ὡς κλωστοκαί. [Θ.Χ.]

Ύοὺν-νάν (Yün-nan). Ἡ νοτιοδυτικωτάτη ἐπαρχία τῆς Κίνας, συνορεύουσα πρὸς τὸ Τιβέτ καὶ τὴν Βιρμανίαν, ὀρεινωτάτη καὶ πλουσία εἰς μέταλλα καὶ πολυτίμους λίθους. Πρωτεύουσα εἶναι Ὑοὺν-νάν-φου ἐπὶ τῆς λίμνης Τιέν-τσι. Οἱ κάτοικοι παράγουσι κυρίως μετὰξινά ὑφάσματα καὶ τάπητας λίαν ἐκτιμωμένους. [Μ.Σ.]

Ύοδτα (Utah). Τοπαρχία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, μετὰξὺ Νεβάδας (Δ) καὶ Κολοράδου (Δ), ἡ χώρα τῶν Μορμόνων (βλ. λ.), ἔχουσα 220 060 τγμ. καὶ 207 905 κατ. Περιλαμβάνει τὴν ὕψηλάν (1300 μ.) κειμένην λεκάνην τῆς Μεγάλης Ἀλμυρᾶς λίμνης (Great Salt Lake), εἶναι δὲ κατὰ μέγα μέρος ἔρημος, εὐφόρος ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας, ἐνθα καὶ ἀμαρτίζει ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία, πλουσία δὲ εἰς μέταλλα (χρυσὸν καὶ ἄργυρον, σίδηρον, λιθάνθρακα). Πρωτεύουσα εἶναι Great Salt Lake City. Τῇ 1847 κατελήφθη ὑπὸ τῶν

Μορμόνων, διωργανώθη δὲ ὡς τοπαρχία τῷ 1850. [Μ.Σ.]

Ῥῆπειρα (τὰ). Ἀρχαία πέλις τῆς Λυδίας ἐπὶ τοῦ Καύστρου, πλησίον τῶν Σαρδεων καὶ πρὸς Ν τοῦ Τμώλου, ἥτις ἦτο εἶδος τῆς πυρολατρίας καὶ ἐφημίζετο διὰ τὴν καλλομένην τῶν γυναικῶν τῆς. Ταύτης ἐρείπια σφίονται παρὰ τὴν κώμην Ταποῦ, ΒΔ τοῦ Ὁδεμισίου. [Δ.Δ.]

Ῥῆπειρα ἦτοι ἐλαφρὰ ἢ ἥπια καθαριστικά. Βλ. Καθαριστικά.

Ῥῆπειρα λέγεται ἡ ὑποταγή τῆς οἰκείας ἡμῶν βουλῆσεως ὑπὸ τὴν βούλησιν ἄλλου τινός, δύναται δὲ νὰ εἶναι ἡ ἀκουσία ἐπιβεβλημένη ὑπὸ τῆς βίας, ἢ ἐκούσια, παρεχόμενη διὰ τὸν λόγον, ὅτι θεωροῦμεν τὴν τοιαύτην ὑποταγὴν ὡς συμφέρουσαν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, ἢ ὅτι ἔχομεν πλεονα ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐτέρου, ἢ ὅτι πρὸς ἐμὸν ἄνθρωπον, ἢ ἡμεῖς χρῆζομεν οἰκονομικῶς βίος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν του, ἀπαραίτητος εἶναι διευθύνουσα τις ἀρχὴ εἰς τὴν ὑποτάσσονται οἱ ἄλλοι. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον παρέχουσιν Ῥ. ἐκούσιαν ὅπως τὰ τέκνα εἰς τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους, οὕτω καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ οἱ πολῖται εἰς τὰς προϊσταμένας ἀρχάς. Παρατηρητέον δὲ ὅτι οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑποτάσσεται ἡ οἰκεία βούλησις ἢ ὑπὸ τοὺς νόμους τῆς λογικῆς, διὸ καὶ ἀπαιτεῖται ἐκούσια Ῥ. μόνον καθ' ὅσον ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀρχῆς δικαίως καὶ ἐν νόμῳ. Βεβαίως εἰς τὰ ἀπόλυτα κράτη σχεδὸν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐκούσιας Ῥ. Κατὰ πόσον δὲ ἐν συνταγματικῇ πολιτείᾳ ἐπιτρέπεται ἡ ἀρνήσις τῆς Ῥ. ἀπέναντι τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς ἀρχῶν, ἢ ἀντίστασις ὅληα δὴ κατὰ τῆς ἀρχῆς, καὶ εἰς τίνας περιπτώσεις, τοῦτο ἐγένετο ζήτημα μεταξὺ τῶν πολιτειολόγων, ὧν τινες ἐξάνησαν συνηγοροὶ ὅπως τυφλῆς Ῥ. ὡς συντελούσης εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐννόμου τάξεως. Ἐὰν λάβωμεν ὅμως ὑπ' ὄψιν, ὅτι αἱ ἀρχαὶ λαμβάνουσι τὴν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ νόμου καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῶν περιορίζεται ἐντὸς ὁρισμένου δι' ἐκάστην κύκλου, εὐθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ Ῥ. εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐπιβάλλεται μόνον ἐφ' ὅσον αὐταὶ μένουσιν ἐντὸς τοῦ νόμου καὶ τοῦ ὁρισμένου κύκλου τῆς ἐνεργείας των, ὑπάρχει δὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιστάσεως ὅταν ὁ δημοσίαις ὑπάλλῃλος ἐνέργῃ παρανόμως. Καὶ δὲν ἀναγράσσεται μὲν παρ' ἡμῖν ῥητὴς τὸ δικαίωμα τοῦτο (ὅπερ θὰ ἦτο καὶ λίαν ἐπικίνδυνον, ἅτε οὐ μόνον δεικνύον ἐκ προοιμίων δυσπιστίαν περὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀλλὰ καὶ ἐνθαρρύνον τὰς ἀντιστάσεις) οὐχ ἥττον ὑπεμφαίνεται· τὸ δικαίωμα

εἰς τὰς λέξεις τῶν περὶ ἀντιστάσεως διατάξεων. Διότι ὁ Ποιν. νόμος ἐν ἄρθρῳ 168 λέγει ὅτι ἀντίστασις καλεῖται ἡ προσπάθεια πρὸς ἐξανάγκασιν τῆς ἀρχῆς εἰς ἐπιχειρήσιν, παράλειψιν ἢ ἀνατροπὴν πράξεων τινος ἢ διατάξεως ἀναγομένης ἐν τῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἐνεργούσας ἀρχῇ νὰ ἐνεργῇ ἀρμόδιως, ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς, ἀρὰ ὁ ἀντιστάμενος πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν ἀναμειδίως πράττει δὲν ἀδικεῖ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐλλοπύημα ἐν ἄρθρῳ 4 λέγει ὅτι οὐδεὶς καταδικάζεται κλ. ἢ ἄλλως περιορίζεται, εἰμὴ ὁ πόταν ἡ ὁπως ὁ νόμος ὁρίζει. Ἐπομένως ἅμα τις περιορισθῇ ἢ καταδικασθῇ παρὰ νόμους, ἀναγνωρίζεται αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιστάσεως· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται ἐπὶ μᾶλλον προφανῶς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἄρθρου τούτου πρὸς τὸ ἀρθ. 11 τοῦ συντάγματος, ὅπερ ἀφαιροῖ τὴν τήρησιν τοῦ συντάγματος εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων. Πρὸς Σ. Μπαλάνου, Περὶ τῆς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐφευρούμενης Ῥ. εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἀρχῆς (1869).

Ῥῆπειρα (τὰ καὶ ἡ). Ἀρχαία πόλις τῆς ἡλιακῆς Τριφυλίας, ἐγγὺς τῶν Τυπαυῶν, ἀγνωστὸν νῦν ὅσους τὸ πλεῖστον αὐτῆς συνωκίσθη εἰς Ἡλιν τῷ 471 π. Χ. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου (219 π. Χ.) ἐσώζετο. Καὶ κατόπιν ἀναστράφηται ὡς κόψασα νόμισμα ὡς ἀνεξάρτητος πόλις τῆς ἀρχαίας συμπολιτείας. Ἀδελφὸς τότε κατεστράφη. [Γ.Πδ.]

Ῥῆπειρα. Οὕτως ἐκαλοῦντο τὸ πάλαι δύο ποταμοὶ τῆς Ῥωσσίας, ὧν τὸν μὲν βλ. ἐν λ. Βούγ (Νότιος). Ὁ δὲ ἄλλος καλεῖται ἡμερὸν Κοουβάν, πηγάζει δὲ εἰς τὸ Ν ὕψους τοῦ Ἐλδούρ, ῥέει κυρίως πρὸς Δ καὶ διαιρούμενος εἰς διαφόρους βραχίονας ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 880 γμ. εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον· τοὺς βραχίονας του χωρίζει ἀπ' ἀλλήλων ἡ χειρὸν τῆς Ταμάν. — Ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐνότητος τοῦ ποταμοῦ ἐκλήθη ἡ τὸπαρχία τοῦ Ῥωστικοῦ κυβερνήτου Καυκάσιος, ἀρδευομένη ὑπ' αὐτοῦ καὶ περιλαμβάνουσα ἐμβ. 94 376 τγμ. μετὰ 1 567 400 κατ., ὧν οἱ πλεῖστοι εἰναι Ῥῶσοι (κυρίως Κοζάκοι τοῦ Κουβάν). Ἐν αὐτῇ ἀκμάζουσιν ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον σιτηρῶν, ἡ κτηνοτροφία (εἰς τὰς στέππας), ἡ μελισσοτροφία κλ. Πρωτεύουσα εἶναι Αἰκατερινόβ.

Ῥῆπειρα συλλήβδην καλοῦνται οἱ κατώτεροι βαθμοὶ τοῦ στρατοῦ, διακρινόμενοι εἰς δεκανεῖς, λοχίας καὶ ἐπιλοχίας. Οἱ Ῥ. διοικούντες τὰς κατωτέρους ὑποδιαιρέσεις τῶν ταγμάτων ἢ ἐνομοτίας καὶ διμοιρίας χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐν τῇ οἰκονομικῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν λόχων

ὡς σιτίζεται καὶ ἐπιμελεῖται τοῦ ὀλικοῦ. Τὸ σῶμα τῶν Ὑ. ἀφ' ἧς κατηργήθη ἡ πρὸς μόρσιον ἱκανὴν Ὑ. δυνάμει τοῦ νόμου ΔΡΟΖ' (1884) λειτουργήσασα προπαρασκευαστικῇ πρὸς τοῦτο σχολῇ, καταρτίζεται εἴτε ἐκ τῶν ἐκουσίως κατατασσόμενων ἐπὶ τριετίαν τοῦλάχιστον ἀποφοίτων τῶν γυμνασίων, εἴτε ἐκ τῶν στρατιωτῶν προβιβαζομένων. Ἐκ τῶν Ὑ. ἀπάντων τῶν σωμάτων λαμβάνονται οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ, ἱππικοῦ καὶ εἰκονομικοῦ, ἐκ δὲ τῶν τοῦ πυρβολικοῦ οἱ τοῦ ὀλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ. Διςρίζονται δ' ἀξιωματικοὶ διὰ πάντας μὲν τοὺς ἐν τῇ στρατεύματι βαθμοὺς οἱ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὑπαξιωματικῶν ἐπὶ τριετίαν δυνάμει διαγωνισμοῦ σπουδάζαντες καὶ ἐκ ταύτης μετ' εὐδόκισμον ἐξέτασιν ἀποφοιτήσαντες Ὑ., μέχρι δὲ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπολοχαγοῦ οἱ ἀπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἐνεργητικοῦ νόμου ΑΣΔΣ' (1885). [Νσ.]

Ἰππασπισταί ἐκαλοῦντο τὸ πάλαι οἱ σωματοφύλακες τῶν Μακεδόνων βασιλέων, ὧν τὸν ἀριθμὸν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἡύξησε μεγάλως. Ἦσαν δὲ εἶδος ἐλαφρῶν στρατιωτῶν, ἐχόντων μὲν κυνὴν, ξίφος καὶ θώρακα ὡς οἱ φαλαγγῖται, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐλαφροτέρων ἀσπίδα καὶ βραχὺ ὅπριον. [Σ.Τ.]

— Τανὺν Ὑ. καλεῖται ὁ ἀξιωματικὸς ὁ ἐντεταλμένος ὑπηρεσίαν ἐμπιστοσύνης παρὰ τοῖς διοικηταῖς τῶν αὐτοπαρῶν μονάδων στρατοῦ καὶ στρατιωτικῶν ἰδρυμάτων, τοῖς ἀρχηγοῖς ἀνεξαρτήτων στρατιωτικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τοῖς φρουράρχοις. Οἱ Ὑ. ἐκτελοῦσι χρέη γραμματέως παρὰ τοῖς διοικηταῖς καὶ μεταδίδουσι τὰς διαταγὰς τῶν ἐπιμελούμενοι τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν. Τὴν θέσιν τοῦ Ὑ. καταλαμβάνουσιν ἀξιωματικοὶ φέροντες τὸν βαθμὸν λοχαγοῦ ἢ ὑπολοχαγοῦ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ, ὃν φέρει ὁ παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσιν ἀνώτερος ἀξιωματικὸς, παρὰ δὲ τῷ ὑπουργῷ τῶν Στρατιωτικῶν διορίζεται ὡς Ὑ. καὶ ταγματάρχης. Καταργηθείσης διὰ τοῦ νέου κανονισμοῦ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ πεζικοῦ τῆς θέσεως τοῦ Ὑ. συντάγματος, τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην διεξάγουσιν ἤδη ὁ ἐκ περιτροπῆς διοριζόμενος λοχαγὸς ἐπιτελῆς (βλ. λ.) καὶ ὁ ἀνθυπολοχαγὸς γραμματεὺς τοῦ συντάγματος. Περὶ τῶν Ὑ. τοῦ Βασιλέως βλ. Αὐλ. [Νσ.]

Ἰπάτη. βλ. Μουσική ἐν τ. Ε' σ. 431.

Ἰπάτη, ἣτις ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο καὶ τὰ Ἰπᾶτα, εἶναι κωμόπολις τῆς Φθιώτιδος, κειμένη ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας πόλεως ἧτοι κατὰ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Οἰτῆς, ἐν μέρει ἐπὶ κορυφῇ μακρᾷ καὶ πετρώδους κατωφερείας καὶ ἐν μέρει ἐφ' ἑτέρας κορυφῇ ὑψομένης ὀπισθεν τῆς εἰρημένης κατωφερείας καὶ

περατουμένης εἰς τραχεῖαν καὶ μεμονωμένην ἄκραν. Τὴν ὑψηλὴν τῆς τοποθεσίας, ἡ δειθαλῆς καὶ ζωνρὰ βλάστησις καὶ ἡ ἀρεθονία τῶν ὑδάτων αὐτῆς καθιστῶσι τὴν Ὑ. τερπνὴν καὶ χαριεστάτην διαμονήν. Οἱ μακρὰν τῆς πόλεως ἀναβρύουσι τὰ γνωστά θερμὰ ἱαματικά αὐτῆς ὕδατα (βλ. Ὑδατα ἱαματικά). Ἡ ἀνωθεν αὐτῆς ὑψομένη μία ἐκ τῶν κορυφῶν τῆς Οἰτῆς λέγονται κοινῶς Πατρατζικιώτικον βουνόν, οὗ τὴν πρὸς τὸ ΝΑ κορυφὴν χωρίζει μέγα χάσμα ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων κρημνῶν τοῦ ὄρους Καταβάθρας. Ἡ Ὑ. ἀπὴρτίζει μέρος τοῦ φραγικοῦ δουκάτου Ἀθηνῶν καὶ Νέων Πατρῶν, ὡς ἐκαλεῖτο τότε, ὀνομαζομένη οὖν πρὸς ἀντιδιαστολήν ἀπὸ τῶν Παλαιῶν Πατρῶν τῆς Ἀγίας, καὶ ἐπὶ Τουρκοκρατίας Πατρατζικ (Μικραὶ Πάτραι). Εἶναι πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος καὶ ἀπέχει 4 ὥρ. πρὸς τὸ ΝΑ τῆς Λαμίας. Οἰκεῖται ὑπὸ 1552 κατοίκων καὶ ἔχει προϊόντα δημ. καρπούς, ὅσπρια, οἶνον, σῆσαμον, καπνὸν καὶ βάμβακα. Πρὸς Β αὐτῆς ἐν τῇ ὑπερκειμένη πεδιάδι εἰς ἀπόστασιν 45' φαίνεται τὸ χωρίον Βασιλικά, ὅπου τῇ 23 Αὐγούστου τοῦ 1821 οἱ στρατηγοὶ Ἰ. Γκούρας, Ὁδυσσεὺς Ἀνδρουτσος καὶ Παπανδρέας μετὰ 1100 στρατιωτῶν ἐνίκησαν κατὰ κράτος τὸ ἐκ 5 χιλ. στράτευμα Τούρκων. Ὁ δὲ ἦμος Ὑ. ἀποτελεῖται ἐξ 22 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου ἢ Ἀγαθῶνης καὶ ἀριθμεῖ 7132 κατ.

Ἰππατία. θυγάτηρ τοῦ ἐξ Ἀλεξανδρείας μαθηματικοῦ Θεώωνος, γενν. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ περὶ τὰ 370 μ. Χ. Ὁραιοτάτη εἰσα τῶσον διεκρίθη καὶ ἐπὶ μαθήσει εἰς τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὥστε οὐ μόνον φιλόσοφος ἐπωνομάσθη, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ ἐδίδαξεν, ἐλκύσασα τὴν δημοσίαν ἐκτίμειν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐθνικὴ, ἡγήθη κατ' αὐτῆς ἡ κοινὴ ὑπόνοια ὅτι ἐνεθάρρυνε τὰς κατὰ τῶν χριστιανῶν καταδιώξεις, μεθ' ὅλην δὲ τὴν προστασίαν ἣν τῇ παρέχεν ὁ διοικητὴς τῆς πόλεως Ὁρέστης, οἱ τοῦ ἐπισκόπου Κυρίλλου ὁπαδοὶ ἐκμανέντες κατὰ τινα ῥῆξιν τὴν ἐθανάτωσαν καὶ διαιμελίσαντες αὐτὴν περιήγαγον ἀνά τὰς ἐξοὰς ἀσπαιρόντα ἐπὶ τὰ μέλη της (415). Ἡ Ὑ. εἶχε γράψει σαφὰ συγγράμματα (Ἰππομένημα περὶ Διοφάντου, Ἀστρονομικὸν κανόνα, Ἰππομένημα περὶ κωνικῶν Ἀπολλωνίου τοῦ Περγᾶου) ἀπολοσθέντα κατὰ τὴν πυρπόλησιν τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας. Μαθητὴς αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Συνέσιος. Ἐκ τῶν τυχῶν τῆς Ὑ. ἐρῶμενος ἔγραψε τὸ περίφημον ὁμώνυμον ἱστορικὸν μυθιστόρημα ὁ ἀγγλος Kingsley. [Πς.]

Ἰππατόδωρος. Γλύπτης ἐκ Θηβῶν μνημονευόμενος κατὰ τὴν 102 Ὀλυμπιάδα

δοτις ἐπέστρεψε χαλκοὺς τοὺς Ἐπὶ ἐπὶ Θή-
βας ὡς ἀνάθημα τῆς νίκης τῶν Ἀθηναίων,
Θηβαίων καὶ Ἀργείων κατὰ τῶν Λακεδαι-
μονίων ἐν τῇ παρὰ τὴν Οἰνώνη μάχῃ. Ὁ
αὐτὸς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Σωστράτου
κατεσκεύασε καὶ χαλκοῦν κολοσσιαῖον ἄ-
γαλμα τῆς Ἀθηνᾶς στηθὲν ἐν Ἀλκιφείᾳ τῆς
Ἀρκαδίας. [Πε.]

"Υπατος. Ἑλληνικὴ ὀνομασία τοῦ
consul τίτλου τῶν δύο ἀνωτάτων ἀρχόντων
τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας. Ἡ ὑπατεία (con-
sulatus) ἰδρύθη τῷ 509 π. Χ. καταργηθεί-
σης τῆς βασιλείας, μετεβιβάσθη δ' εἰς αὐτὴν
ἡ ἐξουσία τοῦ μέχρι τότε βασιλέως μετὰ
τινῶν περιορισμῶν, ὧν κυριώτεροι ἦσαν ἡ
διανομή αὐτῆς εἰς δύο ἀρχοντας (ἀντὶ τοῦ
τέως ἑνός), ὧν οὐδέτερος ἠδύνατο νὰ ἐπι-
χειρήσῃ τι ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ
ἐτέρου, τὸ δὲ ἡ ἐπὶ ἑν ἔτος μόνον διάρ-
κεια τῆς ἀρχῆς. Οἱ Υ. τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκα-
λοῦντο στρατηγοὶ (praetores), φαίνεται δὲ
ὅτι τὸ ὄνομα Υ. (praetores consedentes
ἢ consilientes) ἔλαβον οἱ δύο οὗτοι ἀρ-
χοντες ἀφ' οὗτο τῷ 368 π. Χ. προσήλθε
τρίτος πραιτωρ (βλ. λ.) δι' ὃν καὶ διειση-
γήθη τὸ παλαιὸν ὄνομα. Οἱ Υ. τὸ κατ'
ἀρχὰς ἐξελέγοντο μόνον μετὰ τῶν πα-
τρικίων, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνίδρυσιν τῆς
ὑπατείας τῷ 449 μετὰ διεισηγήσασθαι οἱ δη-
μαρχοὶ προέτειναν ὅπως ὁ ἕτερος ἐκλέγη-
ται μετὰ τῶν πληβείων. Εἰς τοῦτο ἀντέ-
στησαν οἱ πατρίκιοι, συμβιβαστικῶς δὲ ἀπε-
φασίσθη ἡ διακοπή τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιώματος
ἀντικαταστήσας διὰ τῶν «χιλιάρχων
μεθ' ὑπατικῆς ἐξουσίας». Τοιοῦτοι ἐξελέ-
γησαν τὸ πρῶτον τῷ 444 π. Χ., ἀλλ' οἱ
πληβεῖοι ἐπέτυχον μετὰ μακρὸν ἀγῶνα νὰ
ὀρισθῇ ὑπὸ τῶν Δικινίου καὶ Σεξτίου νόμων
τῷ 367 π. Χ. ὅπως ὁ ἕτερος τῶν Υ. εἶναι
πληβεῖος· πρῶτος δὲ τοιοῦτος ἐξελέγη ὁ
Λεύκιος Σεξτίλιος Λεττανὸς τῷ 368. Τὰ ἐκ
τοῦ νόμου τούτου ὅμως δικαιώματα τῶν πλη-
βείων συχνὰ κατεπατοῦντο, ἕως οὗ ληξάντης
τῆς μετὰ τῶν δύο τάξεως ἐρίδος κατὰ τοὺς
μεταγενεστέρους χρόνους οἱ Υ. ἐξελέγοντο
ἀδιακρίτως μετὰ τῶν πατρικίων καὶ τῶν
πληβείων. Διὰ τοῦ τῷ 180 π. Χ. ψηφισθέν-
τος νόμου, τοῦ καλουμένου lex annalis,
ὥρίσθη ὅτι ὅπως ἐκλεγθῇ τις Υ. εἶναι νὰ ἄγῃ
τὸ 43ον ἔτος. Ἡ τῶν νέων Υ. ἐκλογή ἐνερ-
γεῖτο πάντοτε ἐλάχιστον πρὸ τῆς λήξεως τῆς
λειτουργίας τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Υ. ἐν τῇ λογι-
στίδι ἐκκλησίᾳ, οἱ δὲ ἐκλεγόμενοι μέχρι τῆς
ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων τῶν ἐκαλοῦντο
Υ. προαποδεδειγμένοι, consules designati.
Καὶ ἐφ' οὗτον δὲ διετέλουν τοιοῦτοι εἰχόν
τινα σπουδαιότητα, τῆς γνώμης αὐτῶν πρῶ-
τον ζητουμένης ἐν τῇ Συγκλήτῳ. Ἄν οἱ
ἐκλεγέντες Υ. ἀπεδεικνύοντο ἐνοχοὶ παρα-

νόμου τινὲς πράξεως ἡ ὑπέπιπτον εἰς τοιαύ-
την μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπέκειντο εἰς κα-
ταδίωξιν καὶ ἡ ἐκλογή τῶν ἠδύνατο ν' ἀκυ-
ρωθῇ. Ἡ ὑπατικὴ ἐξουσία ἴσχυτο κατ' ἀρχὰς
τῇ βασιλικῇ, ἐκτὸς τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας
(rex sacrorum), ἧτις δὲν ἀνετέθη αὐτοῖς,
ἑραδιώτερον ὅμως ἐμειώθη, σπουδαίων τινῶν
καθηκόντων αὐτῶν μεταβιβασθέντων εἰς τοὺς
τιμωτὰς (443 π. Χ.) καὶ τοὺς πραιτωρ-
αὶς (368 π. Χ.). Ἦτο δὲ ἀνατεθειμένη ἡ ἀνω-
τάτη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἐξουσία τοῖς
Υ., οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ συγκα-
λεῖν τὴν συγκλήτον καὶ προεδρεύειν αὐτῇ,
τοῦ εἰσάγειν εἰς αὐτὴν τὰς τῶν ξένων ἐθνῶν
ὑποθέσεις ἢ τοὺς πρέσβεις αὐτῶν, τοῦ συγκα-
λεῖν τὴν λογίτιδα ἐκκλησίαν καὶ προεδρεύειν
αὐτῇ, τοῦ διεξάγειν τὰ ἀρχαιρέσια καὶ θέ-
τειν εἰς ψηφοφορίαν νομοθετικὰ μέτρα καὶ
ὠφελὸν νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἀποφάσεις τῆς
ἐκκλησίας καὶ τῆς συγκλήτου. Τὰ ἐξωτε-
ρικὰ ἐμβλήματα τῆς ἐξουσίας τῶν Υ. καὶ
τὰ μέσα τῆς ἀσκήσεως ταύτης ἦσαν δύο. Κα-
ὲρ αὐτοὶ οὐχοὶ ἀνευ τῶν ὀπείων οὐδέ-
ποτε ἐνεφανίζοντο πρὸ τοῦ κοινοῦ, ἡ ἐλεφαν-
τίνη ῥάβδος καὶ ὁ κουρούλιος δίφρος. Ἐν
ἐκστρατεία εἶχον ἀπεριόριστον δικαίωμα
ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν· δὲν
ἠδύνατο ὅμως νὰ συνθηκολογήσωσιν ἢ κλεί-
σωσιν εἰρήνην ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς
συλεύσεως. Εἶχον δ' ἐπίσης τὸ δικαίωμα
ἐν πολέμῳ νὰ δαπανῶσιν ὅ,τι ἔκρινον ἐπὶ-
ναγκας, τῶν ταμείων τηρούντων σημειῶσιν
τῶν δαπανῶν τῶν. Ὅπως προλαμβάνεται
ἕρις μετὰ τῶν δύο Υ. ἕκαστος ὑπάτευεν
ἐπὶ ἑνα μῆνα ἐναλλάξ, (ἐν ἐκστρατείᾳ
μετηλλάσσοντο καθ' ἡμέραν), ὁ δὲ πρεσβύτε-
ρος εἶχε κατὰ προτίμησιν τὸ δικαίωμα τῆς
ἐπὶ τῆς συγκλήτου προεδρίας. Οἱ Υ. ὠφει-
λον λόγον τῶν πράξεών των καὶ μετὰ τὴν
λήξιν τῆς ἐξουσίας των, ἀλλὰ καὶ διαρκού-
σης αὐτῆς τῇ εἰσηγήσει τῶν δημάρχων ἠδύ-
νατο νὰ τιμωρηθῶσιν. Εἰς ἐκτάκτους κιν-
δύλους τῆς πολιτείας οἱ Υ. περιεβάλλοντο
διὰ δικτατορικῆς (ἐπολύτου) ἐξουσίας. Γε-
νομένου πολέμου συνήθως ὁ εἰς τῶν Υ. με-
τεῖχεν αὐτοῦ, τοῦ ἐτέρου διχαίριζομένου
ἐν Ῥώμῃ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἂν ὅμως
ὁ πόλεμος ἐθεωρεῖτο πολὺ σημαντικὸς ἄμ-
φότεροι οἱ Υ. συνεξστράτευον. Οἱ Υ. μετὰ
τὴν λήξιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐγένοντο
ἀνθύπατοι (βλ. λ.). Ἐπὶ Καίσαρος ἡ δι-
καιοδοσία τῶν Υ. ἡλαττώθη, ἀπὸ δὲ Αὐ-
γούστου ἡ ἐξουσία των κατήντησεν ἀπλή-
ρεια σχεδὸν καὶ ἐπὶ Κομμόδου ἐντὸς ἑτοῦς
ἐξελέγησαν 24 (c. honorarii). Τὸ ἔτος ἐλάμ-
βανε τὸ ὄνομα ἐκ τῶν Υ., καὶ ἂν θανόντες
ἐνδὲς ἡ παραιτηθέντες ἐντὸς τοῦ ἑτοῦς ἐξε-
λέγετο ἄλλος, καλούμενος Υ. ἐπικαταστα-
θεὶς c. suffectus. Ὑπατικαὶ δὲ (consulares)
ἐκαλοῦντο οἱ ἡδη διατελέσαντες Υ. ἔχοντες τὸ

δικαίωμα νὰ ὦσι μέλη τῆς συγκλήτου. Ἡ ἐκλογὴ τῶν Ῥ. ἀπὸ τοῦ Τιβερίου ἐγένετο ὑπὸ τῆς συγκλήτου καθ' ὑπόδειξιν τοῦ αὐτοκράτορος. Τὰ πρακτικὰ αὐτῶν ἐκαλοῦντο *iustī consulares*, ὧν ἀποσπάσματα διατηροῦνται ἐν τῷ Καπιτωλίῳ. Κατηργήθη δὲ ἡ ὑπατεία ἐν μὲν τῷ Δυτ. ρωμαϊκῷ κράτει τῷ 534 μ. Χ., ἐν δὲ τῷ Βυζαντιανῷ τῷ 541 ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, τελευταίου ἐκεῖ Ῥ. χρηματίσαντος τοῦ Φλαβίου Βασιλείου. [Πς.]

Ῥπαύλησις (ἰταλ. *accompagnamento*) καλεῖται ἐν τῇ μουσικῇ ἡ ὑποστήριξις μιᾶς ἢ καὶ πλειοτέρων φωνῶν διὰ πολλῶν ἢ καὶ ἐνὸς ὄργανου ἢ καὶ ἄλλων ὑποδεστέρων φωνῶν. Ὡς ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ καταφαίνεται ἡ Ῥ. πρέπει νὰ ἔγῃ ὑποδεστέρον χαρακτῆρα τῶν κυρίων φωνῶν, νὰ συμπληροῖ δὲ ῥυθμικῶς καὶ ἁρμονικῶς ταύτας. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐκτέλεσις τῆς Ῥ. εἶναι δύσκολος, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν πρέπει νὰ ἦναι ὠρισμένη, ἐναργὴ καὶ ἀπηλλαγμένη ἀσταθείας καὶ ἀβεβαιότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑποταταγμένη καὶ δευτερευούσης σημασίας ὅπως παρέχῃ εἰς τὴν κυρίαν φωνὴν ἐλευθερίαν πρὸς ἐπαρκὴ ἔκφρασιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῆς. [Λ.Κ.]

Ῥπεζωκὼς ὁμήν. Βλ. Πλευρίτις.

Ῥπεξαίρεσις. Κατὰ τὸ ἄρθρον 385 τοῦ Ποιν. Νόμου ἐνόχος ὑπεξαίρεσέως εἶναι ὅστις διακατέχων ἢ φυλάττων ξένον κινητὸν πρᾶγμα κατακρατεῖ αὐτό, ἀναλίσκει ἐν ὧν ἢ ἐν μέρει ἢ παραχωρῶν εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιοματι ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποστερήσῃ τοῦτον τὸν ἰδιοκτήμονα ἀνευ ἀπεζημιώσεως. Τὸ ἐγκλημα θεωρεῖται τετελεσμένον ὅταν ὁ διακατέχων ἢ φυλάττων τὸ ξένον πρᾶγμα ἀρνήθῃ ν' ἀποδώσῃ αὐτὸ αὐτοῦσιον ἢ νὰ παράσῃ παραρτήμα ἀποζημιώσιν εἰς τὸν κύριον μόλις ἀπαιτήσαντα τοῦτο, ἐπομένως ἀπέπειρα δὲν χωρεῖ. Ἡ Ῥ. ὡς πρὸς τὴν διαβάθμισιν τῆς ποινῆς διαστέλλεται εἰς *β* *ι* *α* *κ* *ε* *κ* *ρ* *ι* *ν* *ν*, ὅταν συνδεύηται ὑπὸ τινος τῶν ῥητῶν ἐν τῷ νόμῳ ὀριζομένων ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, καὶ *α* *π* *λ* *η* *ν* τὴν μὴ ἔχουσαν τινὰ τῶν περιστάσεων τούτων· κλίμακα δὲ ποινῶν ὀρίζει ὁ νόμος ἀπὸ προσαίρων δεσμῶν μέχρις ἀπλοῦ προστίμου ἢ χρητήσεως. Ἡ πρᾶξις κατὰ κανόνα καταδιώκεται ἐξ ἐπαγγέλματος, χωρεῖ δ' ἐμπράκτος μετάνοια (Ποιν. Νόμον ἀρθρ. 385-393). Ἰδίαν περίπτωσιν Ῥ. ἀποτελεῖ ἡ *ἰ* *δ* *ο* *π* *ο* *ί* *η* *ς* *ι* *ς* τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τὸ ἄρθρον 394 τοῦ Ποιν. Νόμου. Ὁ δημοσίος ὑπάλληλος ὅστις ἰδιοποιεῖται χρήματα, ἐγγράφα παρεκτικὰ δικαιομάτος ἢ ἄλλα κινητὰ πρᾶγματα, ἄτινα δεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν ὡς τοιοῦτον πρὸς φύλαξιν, διαγέγρασιν, διανομὴν ἢ παράδοσιν εἰς ἄλλην ἀρχὴν ἢ ἰδιώτην, καταναλίσκει ὁλοκλήρως ἢ ἐν μέρει ἢ

τά παραχωρεῖ εἰς ἄλλους ἐπὶ δικαιοματι ἰδιοκτησίας, καὶ ἂν ἐπράχθη τοῦτο ἐπὶ σκοπῷ ἀντικαταστάσεως καὶ εἶναι ἔτοιμα τὰ πρὸς τοῦτο μέσα, τιμωρεῖται μὲ πρόσκαιρα δεσμὰ μέχρι φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν κατὰ τὰς ἐν τῷ νόμῳ διαστολάς (Ποιν. Ν. ἀρθρον 394-395). Βλ. καὶ ἀρθρον Ἀπολωλὸς πρᾶγμα. [Πφ.]

Ῥπέρα. Τὸ εἰς τὴν ἄκρην τῆς κεραίας προσδεδεμένον σχοινίον, δι' οὗ στρέφεται τὸ ἱστίον. Ὑπῆρχε τὸ πάλαι παροιμία «τὴν ὑπέραν ἀφαις τὸν πόδα διώκεις», σημαίνουσα ἐγκατάλειψιν τῶν σπουδαίων καὶ ἐνασχόλησιν εἰς τὰ ἀσήμαντα. [Πς.]

Ῥπεραιμία. Βλ. Συμφορῆσις, Πληθώρα.

Ῥπεραισθησία καλεῖται ἡ γενικὴ ἢ μερικὴ ὑπεραύξησις τῆς αἰσθητικότητος τοῦ δερμάτος καὶ τῶν βλεννογόνων ὑμένων ἐκδηλουμένη καὶ ἐπὶ τῇ ἐλαφροτέρᾳ παρουσίᾳ εἶναι σύμπτωμα συνήθως ἀναφανόμενον κατὰ τὸν ὑστερισμόν, τὴν μηλεγίτιδα, τὰς παθήσεις ἐν γένει τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Εἶναι δυνατόν ἐνίοτε νὰ ὑπάρχῃ ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης νοσηρᾶς διεργασίας ἐν τῷ ὀργανισμῷ. [Ρ.Ν.Β.]

Ῥπεράσπισις. Φυσικὸν δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκρίθη ἡ πλήρης αὐτοῦ ἐλευθερία περὶ τὴν κατάθεσιν τῆς ἰδίας ἀθώοτητος καὶ τὴν προσαγωγὴν παντὸς πρὸς ἐλάφρυνσιν τῆς ἑαυτοῦ θέσεως τείνοντος μέσου ἐν πάσῃ ἐνώπιον δικαστηρίου ὑποθέσει αὐτοῦ εἴτε ἀστικὴν εἴτε ποινικὴν φερούσῃ χαρακτῆρα. Τοῦτο ἄλλως εἶναι καὶ μέσον πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀληθείας, ἣν ἀκριδῶς ἡ πολιτεία διὰ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐπὶζητεῖ. Διὰ τοῦτο, ἐν τῇ ποινικῇ μάλιστα διαδικασίᾳ, ἀφέθη πλήρης ἐλευθερία εἰς τὴν ὑπεράσπισιν καὶ μέτρα προσήκοντα ἐλήφθησαν πρὸς ἐξασφάλισιν ταύτης, οἷον τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορουμένου τοῦ συνεννοεῖσθαι μυστικῶς μετὰ τοῦ συνηγόρου του, τοῦ ἀκούεσθαι ἐσάκις ζητήσῃ τὸν λόγον, τοῦ ἐμιλεῖν πάντοτε τελευταίος ἐπὶ παντὸς ζητήματος κλ. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τὰς γνώσεις καὶ τὴν εὐφροσύνην δὲν εἶναι φύσει δυνατόν νὰ ᾖσιν ἴσοι οἱ δικαζόμενοι, πλειστάκις δὲ ἀπαιτεῖται μελέτη καὶ σπουδὴ τῶν νόμων εἰδικῇ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑποθέσεων καὶ διαφώτισιν τοῦ μέλλοντος νὰ φέρῃ ψῆφον ἐπ' αὐτῶν δικαστοῦ, ἐμορφώθῃ τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ἰδιωτικὴ ἀσχολία, κατὰ μίχρον δὲ καὶ δημοσίον λειτουργήμα, ὑπὸ ἰδίων διεπόμενον νομοθετικῶν διατάξεων (βλ. Δικηγόρος). Δεσπομερῶς τὰ δικαίωματα καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ὑπερασπίσεως ἀναγράφονται ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν δικαστηρίων καὶ τῇ ποινικῇ καὶ πολιτικῇ δικονομίᾳ. [Πφ.]

Υπερβαϊκάληα (Transbaikal). 'Επαρχία τοῦ 'Ρωσ. κράτους ἐν 'Ασίᾳ, ἐκτεταμένη Ἀ τῆς λίμνης Βαϊκάλ καὶ Β τῆς Κίνας παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ 'Αμούρ, καὶ ἔχουσα ἐπιφάνειαν 613 475 τχμ., 830 896 κατ., πρωτεύουσάν τὴν Τσίταν καὶ κυριώτερας πόλεις τὴν Κιάχταν, τὸ Νερτσίνσκ κλ.

Υπέρβασις ἀμύνης. βλ. Ἀμυνα.

Υπέρβασις καθήκοντος. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐν ἄρθροις 476-479 ὁ Ποιν. Νόμος προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὴν ἐπέμβασιν τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν διοικητικῶν εἰς πράξεις καὶ ἐνέργειας μὴ ὑπαγομένους εἰς τὴν ἐξουσίαν εἰς ἣν ἀνήκουσι, τὴν ἐπέμβασιν δηλ. τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων εἰς ἔργα νομοθετικά καὶ διοικητικά, ὡς καὶ τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων εἰς ἔργα νομοθετικά ἢ δικαστικά. Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων αἱ τῶν ἄρθρων 477 καὶ 478 εἰναι ἀνεφάρμοστοι μετὰ τὸ Σύνταγμα, ὅπερ ἐν ἄρθροις 29 καὶ 101 περιέλαβε διατάξεις ἀσυμβιβάστους πρὸς τὰ ἐν αὐτοῖς ὀριζόμενα. Ἐν τῇ δικονομίᾳ ἡ ὑπέρβασις τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας τῶν ποινικῶν δικαστηρίων ἐπιλησθέντων ἀναρμοδίως τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεώς τινος, ὡς καὶ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐκδουσίῳ ἀτυνομικὰς διατάξεις ἢ ἀπειλησάτων ποινὰς παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (βλ. λ.). [Πρ.]

Υπέρβατον καλεῖται ἐν τῇ ῥητορικῇ τρόπος τις καθ' ὃν μεταβάλλεται ἡ ρυθμικὴ τάξις τῶν λέξεων φράσεώς τινος. Εἰς τὸ Υ. ὑπάρχοντα ἢ ἀναστροφή, τὸ ἀνακόλουθον, τὸ ὑστερον πρότερον κτ.

Υπέρβουλος. Δημαγωγός Ἀθηναῖος ὅστις πλεούσας ἐκ τῆς λυγνοποιίας ἀνεμίχθη εἰς τὰ δημόσια καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κλέωνος (422 π. Χ.) ἐξελέγη ἀντ' ἐκείνου στρατηγός. Ἐκτραπείς ὅμως εἰς καταχρήσεις κατεδιώχθη (418), ἐξωστρακίσθη, ἐπὶ τούτου τελευταῖον ἐφαρμοσθέντος τοῦ ὁστρακισμοῦ, καὶ τέλος ἐρονεύθη ἐν Σάμῳ (411). [Πρ.]

Υπερδύριοι. Μυθικὸς λαός, ὅστις παρ' ἀρχαίοις ὑπετίθετο κατοικῶν πέρα τοῦ σημείου τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Βορρᾶ, ἀπηλλοτριμένους συνεπὶ τῶν ἐνοχλήσεων τούτου καὶ ζῶν εὐτως ἐν κλίματι γλυκυτάτῳ. Ἐθεωροῦντο δὲ οἱ Υ. ἀπολαύοντες τῆς ἰδιαιτέρας εὐνοίας τῶν θεῶν καὶ ἱερα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις πολλάκις ἐπεσκέπτετο αὐτούς. ἔφθανον εἰς ἡλικίαν μέχρι 1000 ἐτῶν, τῶν βαρυνομένων τὴν ζῶν πειπόντων ἐξ ὑψηλοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν, δὲν ἐγγνώριζον μίση καὶ ἐριδας καὶ ἐν μιᾷ λέξει ἦσαν εὐδαιμόνες. Ἐπίσης ἐδίδαζον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι παρὰ τοῖς Υ. κατοικούν αἱ

Γρύαι, αἱ Γοργόνες, αἱ Ἑσπερίδες Νύμφαι, οἱ Ἀριμαρτοί, ἐξ αὐτῶν δὲ ἐθεωρεῖτο ἔλθων ὁ σφόδρ. Ἀδαρις (βλ. λ.). [Πρ.]

Υπερδρωμικόνόξυ, HBrO₄. "Ενωσις ἀνάλογος τοῦ ὑπεργλωρικοῦ ἐξ ἐπαγομένη ἐξ ὑπεργλωρικοῦ καλίου καὶ προσθήκῃ βρωμίου καὶ παράγουσα ἐν διαλύμασιν ἀλάτων καλίου ῥιζημα δυσδιάλυτον ὑπερδρωμικοῦ καλίου. Ἐχει μοριακὸν βάρος 144.59, εἶναι δὲ ὑγρὸν ἐλαττωδές, ἄχρουν.

Υπέρεια. Περιφέρμος πηγὴ ἐν Φεραίῃ τῆς Θεσσαλίας.

Υπερείδης ἢ Ὑπερίδης. Εἰς τὴν δέκα Ἀθηναίων ῥητόρων, μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, σύγγραμον δὲ τοῦ Δημοσθένους, γενν. τῷ 395 π. Χ. ἐκ πατρὸς Γλαυκίππου ἐκ τοῦ δήμου Κολυττοῦ. Ἀνήκων εἰς τὴν ἀντιμακεδονικὴν μερίδα ὑπεστήριξε τὴν κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἐνωσιν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Ἑθελίων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀνέλαθε καὶ αὐθις τὴν κατὰ τῶν Μακεδόνων ἀγῶνα καὶ ἦτο εἰς τῶν κυρίων διεγερτῶν τοῦ λαοῦ κατὰ πολέμου, οὗ καὶ μετέσχεν, ἐκφωνήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 323 ἐν τῷ Κεραμεῖκῳ τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐπιτάριον λόγον πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ πεσόντος στρατηγοῦ Λεωσθένους καὶ τῶν ἐταίρων του. Μετὰ τὴν μάχην ὅμως τοῦ Κραννῶνος συνελήφθη ἐν Αἰγίνῃ, ὅπου εἶχε καταφύγει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Παισίδωνος, ὁπότεν ἀποσπασθεὶς ὠδηγήθη παρὰ τῷ Ἀντιπάτρῳ, ὅστις ἀφ' οὗ τῷ ἐπέβλεψε φρικτῶδη μαρτύρια καὶ τῷ ἀπέσπασεν τὴν γλῶσσαν, τὸν ἐθανάτωσε τῷ 322 π. Χ. Ἐκ τῶν πολλῶν λόγων του (52 ἀνεγνώριζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς γνήσιοι) ἐσώζοντο μόνον ἀποσπάσματα, μέχρις οὗτο δὲ τοῦ 1847 ἀνεκαλύφθησαν ἐν παπύροις τῶν Αἰγυπτῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων Harris καὶ Arden 4 λόγοι οἱ μὲν ἐν σπουδαῖσι ἀποσπάσμασι (κατὰ Δημοσθένους, Ὑπὲρ Λεωκόρρου, Ἐπιτάριος), ὁ δὲ πλήρης (Ὑπὲρ Εὐξενίππου). Τὰς καλλίστας ἐκδόσεις γνηρίων λόγων ἐξεπόνθησαν οἱ Babington (Λονδ. 1850 κέ), Cobet (Λουγδ. 1858 κέ), 1877), Sauppe (Γοτίγγη 1848 καὶ 1851) καὶ ἐν τοῖς Oratores attici (1858) καὶ Compares (Πίζα 1861, 1869). Ἀπαντῶν δὲ τὰ σωζόμενα εὐρηγνται ἐν Oratores attici ὑπὸ Müller (Παρις. 1858) καὶ ἐν ἐκδόσει τοῦ Blass (β' ἐκδ. Λιψ. 1881). Πρὸς κυρίως Schaefer, Δημοσθένης καὶ ἐποχὴ του (β' ἐκδ. 1886), Girard, Etude sur l'éloquence attique (Παρις. 1874) καὶ Bassi, Οἱ 4 λόγοι τοῦ Υ. (Τουρίνον 1888). Πλήμπος δὲ λόγος (κατὰ Ἀθηνογένους) ἐκδόθη τῷ 1889 ἐν Αἰγυπτιακοῖς παπύροις τοῦ Λούβρου. "Εκδόσις ὅπδ Revillout. [X.E.]

Υπερεμετρωπία (φθαλμός υπερμετρωψ) καλεῖται κατὰστασις τις τοῦ φθαλμοῦ ἀντίθετος πρὸς τὴν μυωπίαν, καθ' ἣν αἱ ἀπὸ τῶν μακρὰν κειμένων ἀντικειμένων ἐκπεμπόμεναι φωτειναὶ ἀκτίνες αἱ παραλλήλως τῷ ὀπτικῷ ἀξονι διευθυνόμεναι εἰσελθούσαι εἰς τὸν φθαλμὸν καὶ διαθλασθεῖσαι συγκλίνουναι εἰς σημεῖον κείμενον ἐπισθεν τοῦ ἀμφόλτητροειδοῦς. Ἡ κατὰστασις αὕτη εἶναι ἀπότοκος τῆς συνήθως συγγενεῦς, σπανιώτερον δ' ἐπικτήτου βραχυτοῦ τοῦ εὐθιῶς ἢ προθιοπιοθίου ἀξονος τοῦ φθαλμοῦ. Τὸ ὀπτικὸν τοῦτο ἐλάττωμα ὑπὸ βαθμὸν ἀσθενῆ εἶναι συγγενὲς ἢ λαμβάνει τὴν προσοχὴν, διότι αἱ τῆς ὀράσεως διαταραχαὶ εἶναι τὸσον μικραὶ ὥστε ἡ προσαρμοστικὴ ἱκανότης τοῦ σφικτήρος ὀρεῖ ἵνα ἐπανερθώσῃ αὐτάς· γίνονται δὲ κατὰδηλοι μένον ἐν τῇ προεδοχῇ ηλικίᾳ ἢ τῇ ἐνοσταλάξει ἀτροφίης, διότι ἐπέρχεται παράλυσις τοῦ σφικτήρος μυός. Ἡ γρήσις καταλλήλων κυρτῶν ὕλων αἶρει καὶ τὴν Υ. καὶ τὸν ἀπότοκον ταύτης στραβισμόν, ἀναγκασμένων οὖν τῶν σωτεινῶν ἀκτίνων νὰ συγκλίνουσιν ἐπὶ τοῦ ἀμφόλτητροειδοῦς. [P.N.B.]

Υπερημερία ἢ ὑπέρθεσις (mora) καλεῖται ἡ ἐκ πταίσματος παράλειψις τῆς ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς καὶ διαιρεῖται εἰς Υ. τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ Υ. τοῦ θαναιστοῦ. Ἡ πρώτη ὀρίσεται ἂν ὁ ἀρτεῖος δὲν καταβαλὴν προσκόντως τὸ ἐγκύριον, ἀγωνίμως καὶ ἀπαιτητῶς ἀσπιδόμενον, καίπερ ὁ γλῆθος ὑπὸ τοῦ θαναιστοῦ ἦτορ προκληθεὶς εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἐνοχῆς, κατ' ἐξάρεσιν μόνον μὴ ἀπαιτουμένης ἐν εἰδικαῖς θέμασιν ἐχλήσεως ἀποτελέσμα τῆς Υ. τοῦ ἀρτεῖου εἶναι ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ πρὸς παροχὴν τοῦ θαναιστοῦ (βλ. λ.) καὶ ἐν ἣ ἂν περιπτώσῃ καταστῇ βραδύτερον ἐκ τυχαίου γεγονότος ἀδύνατος ἢ τῆς ἐνοχῆς ἐκτέλεσις. Διὰ κοινῆς δὲ συμφωνίας δύνανται καὶ ἐλαττωρεῖς ἄλλα νὰ ἐπέλθωσιν ἀποτελέσματα. Ὅ δὲ θαναιστὴς καθίσταται ὑπερημερος, εἴαν ἀνευ νομίμου λόγου ἔρνηται νὰ δεχθῇ τὴν προσκόντως γινομένην πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀρτεῖου προσοχὴν ἀποτελέσμα δὲ ταύτης εἶναι ἡ μεταβίβασις τῆς τυχρῆς ζημίας εἰς τὸν θαναιστὴν καὶ ἡ ἀπόλησις τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ διαφέρον. Ἡ Υ. τοῦ τε θαναιστοῦ καὶ τοῦ ἀρτεῖου αἰρεται (mora purgatur) διὰ τῆς ὑπὲρ τοῦ ὑπερημεροῦς ἐκτελέσεως τῆς παραλειφθείσης ὑπ' αὐτοῦ ὑποχρέσεως, διὰ τῆς ἀποσέσεως τῆς ἐνοχῆς, διὰ παραιτήσεως κλ. [Πφ.]

Υπερθεματισμός (in diem adiectio) καλεῖται τὸ πρόσθετον τῆς ἀγοραπωλητίας σύμφωνον, δι' οὗ παρέχεται τῷ

πωλητῇ τὸ δικαίωμα ν' ἀποστῇ τῆς συμβάσεως ἐάν μέχρις ὀρισμένου χρόνου γείνη αὐτῷ κρείττων ὑπὸ ἐτέρου προσφορά. Δύνανται δὲ νὰ διατυπωθῇ εἴτε ὑπὲρ διαλυτικῆς οἴρεσιν (ἐάν γείνη κρείττων προσφορά ὑπὸ ἐτέρου λυεταὶ ἡ ἀγοραπωλησία) εἴτε ὑπὸ ἀναβλητικῆς οἴρεσιν (ἐάν μὴ γείνη κρείττων προσφορά θεωρεῖται ὡς γὰρ ἡ ἀγοραπωλησία). [Πφ.]

Υπερθεματιστής καλεῖται ὁ ἐν κλειστηριασμῷ προσφέρων ὀρισμένον τίμημα πρὸς ἀγοράν τοῦ ἐκκλειστηριαζομένου κινήτου ἢ ἀκινήτου, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσιν ὑπερθεματισταὶ ἐξακολουθεῖ κατὰ νόμον ὁ κλειστηριασμός, περατούμενος διὰ τῆς κατακυρώσεως εἰς τὸν τελευταῖον ὑπερθεματιστήν, τὸν μετὰ παρέλευσιν δηλ. τριῶν λεπτῶν ἐπὶ τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ μὴ ὑπ' ἄλλου ὑπερακοντισθέντα. Ὡς Υ. δύναται πᾶς φερέγγυος νὰ παρουσιασθῇ πλὴν μόνον τοῦ ἀρτεῖου καὶ τοῦ διευθύνοντος τὸν κλειστηριασμόν. [Πφ.]

Υπέρθεσις. Βλ. Υπερημερία.

Υπερίδρωσις καλεῖται ἡ ὑπέρμετρος τῶν ἰδρωτοποιῶν ἀδένων ἐκκρισις, καθ' ὅλην μὲν ἐσάκις παρατηρεῖται κατ' ὅλον τὸ σῶμα, ὡς συμβαίνει φυσιολογικῶς μὲν μετὰ συντόνους σωματικούς κόπους, μετὰ τὴν θρᾶσιν μεγάλης θερμότητος, μετὰ κόσιν ἀφθόνων θερμῶν ποτῶν, μετὰ λήθιν ἰδρωταγωγῶν φαρμάκων, παθολογικῶς δὲ κατὰ τὴν κρίσιν διαφόρων ἐμπυρετικῶν νόσων, κατὰ νευρικὰς ἐξεγέρσεις ἐπὶ νόσων τοῦ νευρικοῦ συστήματος· τοπικὴ δὲ ἡ μερικὴ εἴαν ἀρθροὶ ἰδρώτες ἀναραίνωνται εἰς μέραν τινα τοῦ σώματος, οἷον κατὰ τὰς χεῖρας, κατὰ τὴν μασχάλην, κατὰ τὴν ἔδραν καὶ τὰ αἰδοῖα, κατὰ τοὺς πόδας καὶ τέλος κατὰ τὴν ἡμιμόριον τοῦ σώματος. Ἡ μερικὴ παρατηρεῖται καὶ παρ' ὑγιεινότητος τὰλλα ἀτόμοις, ἢ δὲ τῶν χειρῶν καὶ τῶν παλαμῶν κυρίως εἶναι ἀρετηρία ὑπερθετικῆς καὶ ἡ τῶν ἀκρῶν ποδῶν παρασκευάζει ἀφόρητον δυσωδίαν. Εἶναι πρόληψις ἐξ ἀμαθίας τὸ νομίζειν ὅτι ἡ καταστολὴ καὶ καταπάσις τοῦ βρωμώδους ἰδρώτος τῶν ποδῶν δύναται νὰ προκαλέσῃ νόσον σπουδαιότεραν τῶν σπλάγγων. Γενικῶς πολεμοῦμεν τὸ ἐχληρόν φαίνόμενον τῆς Υ. διὰ καθαρότητος ἐπιμεμελημένης διὰ λουτρῶν συχνῶν, ἐπιπάσσομένου τοῦ ὑπερίδρουντος μέρους διὰ κόψεως ἰεὺλικοῦ ὀξέος καὶ πυριτικοῦ μαγνησίου. [P.N.B.]

Υπερικώδη (Hypericaceae). Οἰκογένεια δικαυλητῶν πολυπετάλων φυτῶν ἐχόντων ὡς χαρακτηριστικὰ ἀθη ἐκτινόμενον πενταμερῆ, στήμονας 3 μέχρις 5, εἰς τοῦ ἀριθμοῦ, ὑπέρους 5-6 μετὰ στέλων κεχωρισμένων, ὡσθῆκη, ὡς τὰ πολλὰ μετὰ

χώρων, καρπὸν κάψαν. Εἶδεν περὶ τὰ 250 τῶν εὐκράτων καὶ θερμῶν ζωνῶν, τὰ πλεῖστα ἀνήκοντα εἰς τὸ πρότυπον γένος Ἵπερικδόν (Hypericum L.), οὗ τὸ κοινότερον εἶδος ἐν Εὐρώπῃ Ὑ. τὸ διάτρητον (H. perforatum L., γαλλ. Mille-pertuis) καλεῖται κοινῶς Βάλαμον παρ' ἡμῶν καὶ θεωρεῖται ὡς φάρμακον παρὰ τῷ λοφί. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται τὸ Ἄσχυρον τοῦ Διοσκορίδου. Τὸ Ὑ. τοῦ αὐτοῦ συγγραφῆως εἶναι ἄλλο εἶδος ἀπροσδιόριστον. Τὸ δὲ Ἄνδρῶσιμον τοῦ Διοσκορίδου ἀναφέρεται εἰς Ὑ. τὸ διαμπερές (H. perforiatum L.), τέλος ἡ Κόρις εἰς Ὑ. τὸ ἐμπετρόφυλλον (H. empetrifolium Willd.), πάντα κοινὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ φαρμακευτικὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους. Κοινότατον ἐν Ἑλλάδι εἶναι καὶ Ὑ. τὸ κύλον (H. crispum L.), κοινῶς Ἀγούδουρας καὶ χρήσιμον πρὸς κατασκευὴν σαβύρων διὰ τὰ ἀλώνια καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους ὡς ὑπόστρωμα τῶν πρὸς ξήρανσιν σύκων. [Θ.Χ.]

Ἵπεριωδικὸν ὤξυ. Βλ. Ἰώδιον.

Ἵπερίων. Εἰς τῶν Τιτάνων, ὅστις ἐνυμφεῖσθαι τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Θεῖαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην καὶ τὴν Ἥω. Παρ' Ὀμήρῳ τ' ὄνομα τοῦτο ἀποδίδεται καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἥλιον, διότι εἶναι ὁ ὑπὲρ πάντα ἰών. [Πς.]

Ἵπερκασπία. Χώρα τῆς Ἀσιατ. Ῥωσσίας περιλαμβάνουσα τὸν μεταξὺ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς λίμνης Ἀράλης χώρον. ἔχει περιφέρειαν 554 860 τχμ., 301 000 κατ. καὶ πρωτευούσας πόλεις Κρανοβοτσκ, Ἀλεξανδρόβαν κλ. Τὸ Ν τμήμα καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐρήμων, αἵτινες ἄλλοτε ἐγονιμοποιούντο ὑπὸ τοῦ Ὠξου, ὅτε οὗτος ἐξέβαλλεν εἰς τὴν Κασπίαν. [Πς.]

Ἵπερμαγγανικὸν ὤξυ. Ὑ. κάλιον. Βλ. Μαγγάνιον.

Ἵπερμνήστρα. Μία τῶν Δαναίδων ἥτις μόνη παρήκουσε τὸν πατέρα της καὶ δὲν ἐφόβησε τὸν μνηστήρα της Λυγέα. Ἐκ τούτου ὀργισθεὶς ὁ Δαναὸς τὴν ἐφυλάκισε καὶ τὴν ἐνέγαγεν ἐπὶ παρακοῇ, ἀλλ' ὁ λαὸς τὴν ἐκέρυξεν ἀθάνατον. [Πς.]

Ἵπέρογκος βλάβη (laesio enormis) καλεῖται εὐεργέτημα εἰσαχθὲν ἐν τῷ βωμ. δικαίῳ ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Διοκλητιανοῦ πρὸς προστασίαν τοῦ πωλητοῦ κατὰ τῆς πλεονεξίας τοῦ ἀγοραστοῦ, καθ' ὃ ἐν πάσῃ ἀγοραπωλησίᾳ δικαιοῦται ὁ πωλητὴς νὰ ζητήσῃ τὴν διάρρηξιν τῆς συμβάσεως ἐὰν ἤθελε πωλῆσθαι εἰς τίμημα ἥττον τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀγοραίας τοῦ πράγματος ἀξίας. Ὁ ἀγοραστὴς ὀφείλει ἢ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ καταβάλῃ τὸ δίκαιον τίμημα (justum pretium) τερνυμένης τῆς συμβά-

σεως ἰσχυρᾶς. Ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἔχει τὸ εὐεργέτημα ἐν ᾗ περιπτώσει ἡγόρασεν ἀντικείμενον ὑπερόγκου κατὰ τὴν ὀρθότεραν δὲ γνώμην μόνον ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ἐκτείνεται ἢ ἰσχύς αὐτοῦ. Πρβ. εἰδικὴν μονογραφίαν Ἰ. Εὐκλείδου, Περὶ διάρρηξεως τῆς πωλήσεως ἔνεκεν ὑπερόγκου βλάβης, Ἄθ. 1889. [Πς.]

Ἵπεροξείδια εἶναι ὀξείδια μετάλλων περιέχοντα πλεῖστον ὀξυγόνον ἢ τὰ βασικά ὀξείδια, ἐνεργούντα σφοδρὰ ὀξειδωτικῶς ὡς εὐκέλως ἀποδίδοντα μέρος τοῦ ἐκτῶν ὀξυγόνου, ὅταν θερμανθῶσι. [P.N.B.]

Ἵπερος. Βλ. Ἄνθος.

Ἵπεροσμικὸν ὤξυ εἶναι τὸ τετροξείδιον τοῦ ὁμίου $Os O_4$, λαμβανόμενον διὰ τῆς καύσεως τοῦ μετάλλου τούτου εἰς 400°. Σχηματίζει πρισματικὰς κρυσταλλικὰς βελόνας, ἄχρους, διαλυτὰς ἐν ὕδατι, ἀποτελουμένου οὕτως ὑγροῦ μὴ ὀξεινοῦ ἀντιδράσεως, γάσεως καυστικής, ὁμίης ἀνυποφύρου καὶ προσβαλλούσης τοὺς βλεννογόνους τῶν οφθαλμῶν, καυτηρίαζον τὸ δέρμα μετὰ παραγωγῆς ἀλγεινότητος ἔλκους. Χρησιμεύειται ἐν τῇ μικροσκοπικῇ πρὸς σκλήρυνσιν καὶ ἀπομόνωσιν τῶν ἰσθμῶν τῶν κυττάρων κλ. [P.N.B.]

Ἵπερόστωση καλεῖται ἡ καθολικὴ ὑπερπλασία τῶν ὀστέων, ἥπερ παρὰ φύσιν αὐξάνονται κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις. Ἀγνοοῦνται ἀπολύτως τὰ πραγματικὰ αἷτια αὐτῆς, οὐδὲ ὑπάρχει θεραπεία. [P.N.B.]

Ἵπεροσάρκωσις, πλὴν τῆς συνωνυμίας πρὸς τὸ ὄνομα πολυσαρκία, σημαίνει κυρίως τὴν ἐντονον σαρκοφυΐαν καὶ τὴν υπερβάλλουσαν παραγωγὴν καὶ βλάστησιν σαρκίων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἔλκους εἰς ἐλθόντος εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπούλωσης. Ἐξ αὐτῆς προκύπτουσι πάσαι αἱ μετὰ τὴν ἐπούλωσιν ἔλκων παρατηρούμεναι παραμορφώσεις. Ἀναστέλλομεν δ' αὐτὴν περικύπτοντες τὰ πλεονάζοντα σαρκία. [P.N.B.]

Ἵπεροθενής. Ὀρυκτὸν τοῦ βασιρρομβοῦ ὀρθοῦ συστήματος, ἀπαντῶν εἰς μάλας κρυσταλλοφύεις ἢ κοκκώδεις θροίσματα. Εἶναι ἀδιαφανής, ἔχει λάμψιν ὑαλώδη, ἐπὶ δὲ τῶν σχισμογενῶν ἐδρῶν μεταλλοειδῆ καὶ χρώμα χλωρομέλαν ἢ πισσόχρουν, σκληρὸν καὶ εἰδ. β. 3.39. Εἶναι ἑνωσις ὀξυπυριτίου μετὰ μαγνησίου καὶ σιδήρου· ἀποτελεῖ δὲ κύριον συστατικὸν τοῦ ὑπεροθενίτου καὶ πετρωμάτων. Ὡραῖα ἄτομα αὐτοῦ εὐρίσκονται μετὰ λαβραδορίτου ἐπὶ τῆς νήσου ἁγ. Παύλου πλησίον τοῦ Λαβραδόρ διδ καὶ Παυλίτης καλεῖται. [Α.Κ.]

Ἵπεροθενίτης. Πετρωμα κυρίως ἀποτελούμενον ἐκ πλαγιόσχιστου (βλ. Ἄστριον) καὶ ὑπεροθενόους μετὰ τιμῶν ἄλλων

προσμιγμάτων, μὴ ἔχον δὲ μεγάλην διά-
δοσιν ἐπὶ τῆς γῆς. [Δ.Κ.]

ῥ'πέρ τὰ ἐσκαμμένα πηδάν (Πα-
ροίμια). Βλ. "Αλμα.

ῥ'περτρίχωσης. Ἡ παρὰ φύσιν λυ-
σιότης τοῦ δέρματος καθ' ἣν ἄλλοτε μὲν ἐκ
συγγενεῶς εὐφύας καλύπτεται ὅλον τὸ σῶμα
ὕπο τρίχωσης μᾶλλον ἢ ἥτιον δασείας,
πλὴν τῶν φύσει γυμνῶν τριχῶν μερῶν (συγ-
γενῆς καθολικῆς Υ.), ἄλλοτε δὲ πολὺ πρὸ
τοῦ ὠρισμένου χρόνου τῆς ἡλικίας τριχο-
φύονται τὰ μέλη, ἐν εἰς ἡ τριχώσεις ἀναφαι-
νεται κανονικῶς πολλῶ βραδυτερον (συγ-
γενῆς μερικῆς Υ. πρόχρονος καὶ ἀλλοιοθε-
τος). Εἶναι δυνατόν πολλάκις μετὰ βλά-
στην τῶν περιφερειακῶν νεύρων ἢ μετὰ μη-
χανικὴν ἢ χημικὴν διερέθισιν αὐτῶν ν' ἀνα-
πτυχθῇ τριχώσεις ἀφθονος ἐκεῖ ὅπου φύσει
χρὺς μόνον ὑπάρχει, ὡς συνέθη ἐπὶ τοῦ
βραχίονος γυναικὸς ἐντρίβιζομένου διὰ καρου-
ρουχου ἀλκιότης ἐπὶ 20 ἡμέρας (Υ. ἐπι-
κτιτος). Κατὰ τῆς γενικῆς Υ. πᾶσα ψιλω-
τικὴ μέθοδος ἀποβραίνει ἀνεφάρμοστος. Κατὰ
τῆς μερικῆς Υ. καὶ ἀλλοιοθετοῦ ἐφαρμόζε-
ται τὸ ψιλωθρον τῶν Τούρκων ἐκ θειοῦχου
ἀρσενικοῦ καὶ ἀσβέστου συνιστάμενον. Ἐπι-
τυχῶς ἐφαρμόζεται καὶ ἡ τῆς ἡλεκτρολύ-
σεως μέθοδος καταστρέφουσα τοὺς θυλάκους
τῶν τριχῶν. [P.N.B.]

ῥ'περτροφία καλεῖται ἡ ὀργάνου
τινος ἐκτοκλήρου (Υ. καθολικῆς) ἢ μέρους
αὐτοῦ (Υ. μερικῆς) υπερβάλλουσα ἀνάπτυ-
ξις, ἐκδηλουμένη δι' αὐξήσεως τοῦ ὅγκου καὶ
τοῦ βάρους καὶ ὀφειλομένη εἰς ἐπίτασιν τῆς
θρεπτικῆς κινήσεως αὐτοῦ ἀνευ ἀλλοιώ-
σεως τῆς λεπτῆς ὑφῆς· εἰς Υ. ὑπέκινονται
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σπλάγχνα τινά, εἰς τὸ
ἥπαρ, ἡ καρδία, οἱ μαστοί, ἅπερ εἰσὶ κέν-
τρα σπουδαίων φυσιολογικῶν λειτουργιῶν
καὶ ἐνίοτε περιστάτικως ἀναδέχονται μεί-
ζονα τῆς λαχούσης αὐτοῖς φυσιολογικῶς
ἐργασίαν. Περὶ τῆς Υ. τῆς καρδίας βλ.
Καρδίως υπερτροφία. Τὸ ἥπαρ δι' αἰτία
προκαλοῦντα καὶ τὴν κίρρωσιν ἢ ἔνεκα συμ-
φορήσεως ἐνεργητικῆς ἢ παθητικῆς, ἔνεκα
φλεγμονῆς ὀξείας ἢ χρονίας, ἔνεκα νεο-
πλασμάτων, οἷον καρκίνου, ἔνεκα ἐκφυλί-
σεως ἀμυλοειδοῦς κλ., αὐξάνει τὸν ὅγκον
καὶ τὸ βάρος καὶ περιπίπτει εἰς μίαν τῶν
μορφῶν τῆς κίρρωσεως, τὴν υπερτροφικὴν.
Ἡ καθολικὴ Υ. τῶν μαστῶν, ἥτις κατα-
λέγεται μετὰ τῶν καλοήθων ὀγκῶν τοῦ
μαστοῦ, χαρακτηρίζεται δι' αὐξήσεως τοῦ
ὅγκου πάντων τῶν λεβίων ἀνευ ἀλλοιώ-
σεως τῆς ὑφῆς αὐτῶν. Ἡ δὲ μερικὴ Υ.
τῶν μαστῶν ἀναλόγως τοῦ ἴσου ἐφ' οὗ διεξ-
άγεται καλεῖται ἀδένωμα μαστικόν, λί-
πωμα, ἰνωμα, σάρκωμα (ὄγκος κακοήθης),
καρκίνωμα (ἐπίση). Ὑδαθθα συμπαρο-

μαρτεῖ παραμόρφωσις τῶν μαστῶν, ἥτις
αἱρεται ἐξαιρουμένου τοῦ ἐκ μερικῆς Υ.
ἀναπτυχθέντος ὀγκοῦ, ὁσάκις εἶναι ἐκ τῶν
καλοήθων. Τὸ ἀνω χεῖλος τοῦ στόματος
παρουσιάζει ἐνίοτε Υ. συνηθέστερον ἢ τὸ
κάτω, συνισταμένην εἰς πλάσιν ἀθρόον λι-
πώδους ἢ συνεκτικοῦ ἴσου κατὰ κληρονο-
μίαν ἢ μετὰ ἐπίμονον φλεγμονώδη πάθησιν,
οἷον ἐκζεμα, ἔρπητα, κλ.

Τὴν Υ. ἀντίθετον εὐταν πρὸς τὴν ἀτρο-
φίαν διασταλτέον ἀπὸ τῆς ὑπεργενέσεως ἢ
ὑπερπλασίας, καθότι ἡ τελευταία
συνίσταται οὐχὶ εἰς τὴν μείζονα ἀνάπτυξιν
ἐκάστου τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων, ὡς
συμβαίνει ἐν τῇ Υ., ἀλλὰ εἰς τὴν αὐξήσιν
τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν διὰ πλάσεως νέων ὁλλ.
ἐμριῶν πρὸς τὰ προϋπάρχοντα στοιχεία.
Εἶναι δυνατόν τῇ Υ. νὰ συμπαρομαρτῇ καὶ
ἡ ὑπεργένεσις ἢ ὑπερπλασία. [P.N.B.]

ῥ'περχλωρικὸν κόλλιον, ῥ. ὀξύ.
Βλ. Χλώριον.

ῥ'περχρωμικὸν ὀξύ. Βλ. Χρώ-
μιον.

ῥ'περώα. Βλ. Στόμα.

ῥ'περώα ὀστά. Δύο ὀστάρια ἀκα-
νονίστου σχήματος κείμενα κατὰ τὴν ὀπι-
σθίαν μοῖραν τῶν ῥινικῶν κοιλοτήτων καὶ
συμβαλλόμενα εἰς ἀπαρτισμὸν τῆς ὑπερώς
ἐκ τῶν ὀπισθεν· ἐκάτερον αὐτῶν συνίστα-
ται ἐκ δύο πετάλων συμπεφυκότων ἀλλή-
λοις. Κατὰ τὴν γωνίαν ἣν σχηματίζουσι τὰ
δύο πέταλα ὑπάρχει τὸ ὑπερώϊον φῶμα,
προεξοχὴ τοῦ ὀστοῦ πυραμιδοειδῆς. [P.N.B.]

ῥ'περωΐτης εἶναι φλεγμονὴ τοῦ βλεν-
νογόνου ὁμένης τῆς ὑπερώας καὶ τοῦ ὑπε-
ρωίου ἴσου, τούτεστι στοματίτις ἐντετο-
πισμένη κατὰ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο προκύπτου-
σα ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ἡ στοματίτις αἰτίων
καὶ ὑποχωροῦσα εἰς τὴν αὐτὴν θεραπείαν.

ῥ'πεύθυνος συντάκτης (gérant
responsable) ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ συγ-
γραμματος καλεῖται ὁ ἀναδεχόμενος τὴν ἐκ
τοῦ νόμου εὐθύνην παντὸς ἐν αὐτοῖς περιε-
χομένου καὶ ὑποκείμενος εἰς ποινικὴν κατα-
δίωξιν, ἂν τοῦτο ἢ ἀξιόπεινον. Ὁ περὶ ἐξυ-
βρίσεων καὶ περὶ τύπου νόμος πολλὰς πε-
ριελάμβανε περὶ ὑπευθ. συντακτῶν διατά-
ξεις, καθαρίζων τὰ προστάνα αὐτῶν, τὴν
καταβαλλομένην ἐγγύτην, τὴν εὐθύνην κλπ.
καὶ ἐπιβίων πρὸς ἐκδόσιν ἐφημερίδος ἢ
περιοδικοῦ τὴν ὑπαρξὴν τοιοῦτου συντάκτου·
πᾶσαι δὲ διατάξεις αὗται κατηργή-
θησαν διὰ τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Συντάγματος.

ῥ'πήκοον (Βοτ.) *Hypericum* L. Γέ-
νος τῆς εἰκογεν. τῶν Μηκωνωδῶν. Πόαι
ἐπέτεσι, ὧν γνωστότατον εἶδος Υ. τὸ με-
γαλανθές (*H. grandiflorum* Benth.) εἶναι
τόσον κοινὸν ἐν ταῖς ἀρκεταῖς τῆς Ἀτι-

κῆς, φέρον χαριέστατα κροκέντα ἄνθη κατὰ τὸ ἔαρ. Μνημονεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Διοσκουρίδου ὡς ἔχον τὰς δυνάμεις τῆς μήκωνος. [Θ.Χ.]

Ἑπηρεασμός. Βλ. Ἑπαγεία.

Ἑπηρεασμός. Κατὰ γράμμα ἡ λέξις σημαίνει βάδισμα καθ' ὕπνον, τοῦθ' ὅπερ συνίστησι τὴν κυριωτέραν πρᾶξιν τῶν ὑπνοβατῶν· κυρίως ὁμοῦ σημαίνει κατάστασιν τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν καὶ ἐν γένει τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος χαρακτηριζομένην διὰ δεξιότητος τοῦ ὑπνοβάτου πρὸς ἐπανάληψιν καὶ ἐκτέλεσιν καθ' ὕπνον πράξεων ἀπορρεουσῶν ἐξ ἔξω καὶ διακρινουσῶν τὴν ἐν ἐργηγόρσει κατάστασιν τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου συστήματος. Ἡ κατάσταση αὕτη βαθμὸς τις ἀνώτερος τῶν ἐνδύων οὕσα διαφέρει τοῦ φυσιολογικοῦ ὕπνου τῷ ὅτι ὡς ἐξ ἐνότητος, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀσυνειδήτως διεξάγονται αἱ λειτουργίαι τοῦ σχετικοῦ βίου· ὁ ὑπνοβάτης ἐγείρεται ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ, περιπατεῖ καὶ διατρέχει τὴν οἰκίαν, ἢ ἐξέρχεται εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ περιδιαβάζει, ὁμιλεῖ, ἀκούει, βλέπει, ἐργάζεται, χωρὶς νὰ ἔχη συνείδησιν τούτου. Βέβαιον φαίνεται ὅτι ἡ ὕπνος εἶναι ἀτελής τις ὕπνος, δηλονότι κατάστασις καθ' ἣν τὸ ἐγὼ διχάζεται ἢ μᾶλλον ἐμφανίζεται κεκτημένον μόνον τινὰς τῶν ἐκφάνσεων αὐτοῦ, τὰς γενικωτέρας, τὰς ἐπικτήτους καὶ ἀποτελέσματα οὕτως τῆς ἔξω. Παρατηρήθη ὅτι εἰς τὴν ὕπνον δὲν ὑπὸκεινται πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὀλίγοι μόνον αὐτῶν καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὴν πρόσθεσιν ἢ ἐφθρον ἡλικίαν. Πολλοὶ περιπίπτοντες εἰς ὕπνον κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἡλικίαν, ὅταν γίνωσιν ἐξῆβοι ἀπαλλάσσονται ταύτης, ἄλλοι δὲ ἐξακολουθοῦσιν ὑπνοβάται ὄντες. Ποσοὶ καὶ ὅποιοι εἶναι οἱ κινδύνοι εἰς οὓς ἐκτίθενται οἱ ὑπνοβατοῦντες δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις, ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐξεληθὼν τῆς καταστάσεως ταύτης οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν τῶν ὅσα ἐπραττεν ἐν ὕπνῳ, καὶ ὅτι πολλὰ ὑπάρχουσι τὰ τυχαῖα αἷτια τὰ δύναμενα νὰ ἀφυπνίσωσιν αὐτόν· ἄνθρωπος λ. χ. ἀρεσκόμενος ἐν τῷ ὕπνῳ νὰ ἐξέρχεται καὶ μεταβαίνει εἰς ἀπόκρημνα μέρη ὅπως περιπατήσῃ ἐπ' αὐτῶν, θὰ κατακρημνισθῇ ἐὰν ἡ ὑπνοβατικὴ κατάσταση αἰφνης ἀρθῇ. Ἡ ὑπνοβατικὴ κατάσταση κατὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς παρὰ τοῖς παισὶ ἐπανερχεται κατὰ τακτὴν ὥραν τῆς νυκτός. Εἶναι λοιπὸν δυνατόν νὰ ἀναστειλῶμεν τὴν πρόθεσιν οὐτῆς προσέχοντες ν' ἀφυπνίζωμεν τὸν ἀρχόμενον ὑπνοβάτην χρόνον τινὰ πρὸ τῆς τακτικῆς ὥρας. [P.N.B.]

Ὑπνος. Κοινὴ ὀνομασία μήκωνος τῆς ὑπνοποιῶν (βλ. Μήκων). [Θ.Χ.]

Ὑπνος (λατ. Somnus). Μετὰ τοῦ Θα-

νάτου δίδυμος υἱὸς τῆς Νυκτός κατοικῶν ἐν τῷ Ἄδῃ, οὗ ἡ εὐεργετικὴ καὶ ἀπαλλακτικὴ τῶν σωματικῶν κόπων ἐπιβρατις καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν θεῶν ἐξεταινέτο. Παρίστατο δὲ ὁ ὕπνος καὶ ὁ Θάνατος ὡς παιδίον κοιμώμενον ἢ ὡς πνεῦμα, κρατῶν εἰς χεῖρας ὁδὸν ἀνεστραμμένην· ἐμβλήματα δὲ εἶχε βάθρον ἀποκοιμῶσαν, μήκωνα καὶ κέρας ἐξ οὗ ἐκχύνοντο τὰ ὕνευρα. [Πς.]

Ὑπνος εἶναι κατάστασις εἰς ἣν φυσιολογικῶς περιπίπτει ὁ ὁργανισμὸς τῶν ζῶων καὶ τοῦ ἀνθρώπου χαρακτηριζομένη διὰ μειώσεως ἢ δι' ἄρτωσης διαλειπούσης μᾶλλον ἢ ἥτιον τελείας τῶν λειτουργιῶν τοῦ σχετικοῦ (ἢ αἰσθητικοῦ ἢ ζωικοῦ) βίου αὐτῶν καὶ δι' ἐπικρατήσεως τῶν λειτουργιῶν τοῦ φυσιολογικοῦ βίου. Καθ' ὕπνον πᾶσαι αἱ φυσιολογικαὶ λειτουργίαι αἱ σχετίζουσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ζῷα πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν κόσμον (κίνησις, αἰσθησις) καταστέλλονται καὶ ἐκλείπουσιν, ὅπως ἐπαναληφθῶσι μετὰ τι χρόνον διάστημα, ἀλλ' ὁμοῦ δὲν καταργεῖται ἡ λοιπὴ σειρά τῶν φυσιολογικῶν φαινομένων, ἡ οὐσιωδῶς συνιστώσα τὴν ζωὴν (θρέψις, ἀνάπτυξις καὶ ἀναπαραγωγή τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων). Ὁ ὕπνος προαγγέλλεται διὰ γενικῆς τινος χαλάρωσεως καὶ ἀμβλύτητος τῶν αἰσθητικῶν συστημάτων, τὰ βλέφαρα καταπίπτουσι χαλαρωθέντα καὶ ἡ ἐντύπωσις ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἔχει ἀμβλυνθῇ καὶ καταπαύσει, αἱ ἐκούσαι κινήσεις ἐκλείπουσιν ὡς καὶ ἡ ἀφ' ἑτελευταία αἰρεται ἡ ἀκοή. Κατὰ τὴν ἐξέγερσιν ἐπαναλαμβάνονται αἱ αἰσθητικαὶ καὶ ἀντιστροφῶν σειράν (ἀκοή, κίνησις, ἀφῆ, δράσις). Ἡ ἐνστάσις τοῦ ὕπνου δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ οὔτε παρὰ τοῖς διαφόροις ἀτόμοις, οὔτε παρ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἀτόμῳ εἰς πάντας τοὺς καιρούς· οἱ ἔχοντες τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον σύστημα μᾶλλον εὐδιέγερτον, μᾶλλον εὐαίσθητον, ἔχουσιν ὕπνον ἐλαφρότερον, ἄνθρωποι δὲ ἀπαθείς καὶ μικρὸν εὐαίσθητοι βαθύτερον τὸ αὐτὸ ἄτομον ἀναλόγως τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως κοιμᾶται ἄλλοτε ἄλλως συμφώνως πρὸς τὴν γαλήνην ἢ τὸ τεταραγμένον τῆς διανοίας του. Ὁ ὕπνος ἐπερχόμενος μετὰ μυϊκὴν καὶ νευρικὴν κόπωσιν ἐπανορθεῖ τὰς ἀπολεσθεῖσας δυνάμεις ὅχι τὸσον διὰ τῆς ἐπικρατούσης ἀναπαύσεως ὅσον διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἀρμοιῶσεως ἐπὶ τῆς ἀφετεριώσεως, ἀποκαθισταμένης τῆς φυσιολογικῆς μοριακῆς καταστάσεως τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων καὶ ἐπανερχομένης τῆς ὁργανωμένης οὐσίας εἰς ἣν καὶ πρὸ τῆς κόπώσεως διατέλει κατάστασις. Ἄγαν ὀλίγος ὕπνος δὲν ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο καὶ συμβάλλεται εἰς ἀπίστανσιν τοῦ ἀτόμου ὁσδήποτε καὶ οἰαδήποτε καὶ ἂν ἡ ἢ εἰς τὸν στόμαχον εἰσαγομένη τροφή τε-

λεῖα ἔλλειψις αὐτοῦ παρατεινομένη τίκτει πυρετόν, διαταράσσει τὴν διάνοιαν, τροποποιεῖ τὴν τοῦ αἵματος σύστασιν καὶ προδίδωται εἰς νόσους τεύοντιον ῥ'πρωτισμοῦ ἐπὶ 10 καὶ 12 καὶ πλείονας ὥρας προκαλεῖ ὑπερσπαρξίαν, καθίστησιν ἀβρανεστέρας καὶ θμβλυτέρας τὰς διανοητικὰς λειτουργίας. Αἱ ἀπλαῖ διαθέσεις ἡ αἱ συνηθέστεραι νόσοι προσλαμβάνουσι μείζονα ἢ ἑλάσσονα σοβαρότητα καθόσον συμπαραμαρτεῖ αὐταῖς θύπνία ἢ οὐ· αἱ νευρικῆς ἀρχῆς νόσοι καὶ αἱ φλογιστικῆς ἀπεβάλλουσιν πολὺ τῆς ἐντάσεως καὶ σοβαρότητος αὐτῶν διὰ τῆς ὀπιούχου λατρείας. Καὶ αἱ τοῦ πεπτικοῦ συστήματος νόσοι μειώσονται καὶ εὐτροποῦσι πρὸς ἰσὺν ὅταν δ ῥ'πρὸς ἐλκεῖται. Ὅσον ἀσθενῇ εἰς τὴν διάρκειαν τοῦ ῥ'πρὸς ποικίλλει μετὰ τῆς ἡλικίας. Οἱ νέοι ἔχουσιν ἀνάγκην μακροτέρου ῥ'πρὸς καὶ ἡλικιωμένοι, ῥ'πρὸς συχνὰ καὶ ἀπτότως διακοπόμενος βλαβερῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὰς πεπτικὰς λειτουργίας καὶ τὴν ἡθικὴν χαρακτῆρα διαστρέφει. Οἱ παῖδες ἔχουσιν ἀνάγκην 10 περίπου ὥρων ῥ'πρὸς, εἰ ἐκτὸς 8 καὶ εἰ γέροντες ὅσον δύναται. [P.N.B.]

ῥ'πρωτικὰ (φάρμακα) εἶναι οὐσίαι φαρμακευτικαὶ καταλεγόμεναι μετὰ τῶν ναρκωτικῶν, ἐξασκούμεσαι τοσαύτην δράσιν ἐπὶ τὴν ἐγκέφαλον, ὥστε ἀμείνον ἀποτέλεσμα ἔχουσι τὴν πρόκλησιν ὕπνου. Καλοῦνται ἐπίσης καὶ ὑπναγωγὰ ἢ ὕπνογονα. Διαφέρει ἐν αὐτοῖς τὸ ὅριον. [P.N.B.]

ῥ'πνωτισμός ἢ ὕπνοβασία τὸ γινώσκειν. Κατάστασις τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν ὁμοία πρὸς τὴν τῆς ὕπνοβασίας, οὐχὶ ὁμοῦς αὐτόματος, ἀλλὰ προκλητῆ. Αἱ περὶ τῆς φυσιολογίας τοῦ ἐγκεφάλου γνώσεις παρέχουσιν ἐπιστημηνικὴν ἐρμηνείαν τοῦ φαινομένου τούτου, ὅπερ ἄλλως τε διὰ τοῦ συνόλου τῶν ἐκφανσεων αὐτοῦ, διὰ τοῦ εὐχερύτερου τρόπου δι' οὗ παράγεται παρά τισι πρὸ πάντων ἀτόμοις, φαίνεται ὡς νεύρωσις τις παρεμφερῆς τῇ ὑπερσπαρξίᾳ, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως δῆθεν μαθητικοῦ τινος βευστοῦ πρὸς ἐρμηνείαν. Ἡ εὐχερύτερα μέθοδος πρὸς πρόκλησιν τοῦ ῥ'πρὸς εἶναι ἡ τοῦ Braid. Ἀντικείμενον λήμνον (καινοουργῆς χρυσοῦν νόμισμα, τεμάχιον μετάλλου ἐστικλόμενον) κρατεῖται ἀνωθεν τοῦ μετώπου εἰς ἀπόστασιν 15-20 ἐκ. ἀπὸ τῶν οφθαλμῶν τοῦ ὕπνωτισθόμενου, ὅστις παρακαλεῖται διαρκῶς καὶ σταθερῶς νὰ ἔχῃ προσηλωμένους τοὺς οφθαλμοὺς καὶ τὴν διάνοιάν του ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· μετὰ χρόνου διάστημα τόσῳ βραχύτερον ὅσῳ τὸ ὑποκείμενον τυγχάνει μάλλον νευρικόν, ὅσῳ ζωηρότερον καὶ μάλλον εὐεχέστερον ἔχει τὴν φαντασίαν, τὸ βλέμμα

ἀκίνητῃ, αἱ κόραι συστέλλονται καὶ εἴτα διαστέλλονται, στραβισμός ἐπὶ τὰ ἔσω παρατηρεῖται καὶ τέλος τὰ βλέφαρα δονοῦνται καὶ πίπτουσιν ὁκισίως· αὕτη ἐστὶν ἡ ἑναρξίς τοῦ ῥ'πρὸς, ὅστις ἄρα δύο ἔχει εὐσιώδεις συνθήκας πρὸς ἐμφάνισιν, ατομον θεωρεῖν εἰδικῶς (ὕστερικόν) καὶ σύγκλισιν ἰκανὴν τῶν ὀπτικῶν ἀξόνων (ἐκ τῆς προσηλώσεως τοῦ βλέμματος εἰς ἀντικείμενον καταλλήλως ἀριστάμενον). Τὰ τοῦ ῥ'πρὸς φαινόμενα εἶναι α') βία παραχρᾷ τῆς κινήσεως καὶ τῆς οἰον ἢ καταληψία, καταλαμβάνουσα πάντας τοὺς μῦς τῆς θέλησεως, διαφεύουσα τὴν ἐντασιν καὶ τὸν χρόνον καὶ ἀναγνωρίζομένη ἐκ τῆς τάσεως ἣν ἔχουσιν τὰ μέλη καὶ τὸ σῶμα νὰ διαμένωσιν εἰς θέσεις δυσκολωτάτας, εἰς ἃς ἐτέθησαν ὑπὸ ἡμῶν, ἀνευ ἐκδηλώσεως κοπώσεως καὶ ἐν πλήρει ἀκαμψία, εἰς τρόπον ὥστε δινόμεθα νὰ ἀρῶμεν ἐξ' ὅσον θέλωμεν τὴν ὕπνωτισμένην νὰ ἴσταται δι' αὐτοῦ καὶ ἐν ἀκαμψίᾳ στηριζόμενος μόνος εἰς τὸ ἔξω γέρας τοῦ ἐτέρου ποδὸς καὶ κεκλιμένος ὑπὸ ἑξέταν γωνίαν πρὸς τὸ ἔδαφος β') διαταραχᾷ αἰσθητικῆς καὶ ἀναίσθησις, ἢ ὑπεραίσθησις καὶ ἀναίσθησις. Ἡ ὑπεραίσθησις συνίσταται εἰς ἐξαψιν τῆς αἰσθήσεως τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, τῆς αἰσθήσεως τῆς ἀκοῆς, τῆς ἀσφύσεως καὶ πρὸ πάντων τῆς μυϊκῆς αἰσθήσεως δι' ἣς κανονίζονται πᾶσαι αἱ ἐκούσιαι κινήσεις καὶ δι' ἣς ἐξαπτομένης ἀναπληροῦται ἐν πολλοῖς ἡ δράσις· ἐὰν εἰς τὴν μυϊκὴν ταύτην ὑπεραίσθησιν προσθῶμεν τὴν συνήθειαν τῶν πράξεων καὶ τὴν μνήμην τῶν τόπων, ἐννοοῦμεν τὴν περί τὰς κινήσεις καὶ τὴν σύνταξιν αὐτῶν πρὸς ὠρισμένον σκοπὸν παρατηρουμένην παρὰ τῇ ὕπνωτισμένῳ ἀκρίβειαν καὶ ὅτι ἀναλόγως τῶν στάσεων ἃς θέλωμεν αὐτῇ γενῶνται ἐν αὐτῇ ἰδέαι καὶ αἰσθήματα σχετικὰ. Ἐντεῖθεν ἐρμηνεύεται καὶ ἡ ὑπὸ οὐλοῦ ἢ τοῦ κράτους ὅπερ δοκεῖ δ ὕπνωτιστῆς ἐπὶ τοῦ ὕπνωτιζομένου εὐτως, ὥστε ν' ἀραιῇ τὴν θέλησιν αὐτοῦ καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτὸν παθητικὸν ὅργανόν του μετὰ τινα διαπαιδαγωγῆσιν, διότι εἴτε δι' ἐντυπώσεων παραγομένων διὰ τῆς ὑπερσηχόμενης μυϊκῆς αἰσθητικότητος, εἴτε διὰ τῆς ἐπαφῆς ἀντικειμένων γνωστῶν, ὧν ἡ ἐκ τῆς ἐπαφῆς ἐντύπωσις διαγεῖραι παρὰ τῇ ὕπνωτισμένῳ τὴν περί τῆς χρήσεως αὐτῶν γνώσιν, ἐνδύμεθα νὰ διεκθυνοῦμεν εὐκόλως ὅχι μόνον τὰς κινήσεις καὶ φωνητικὰς πράξεις τοῦ ὑποκειμένου, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Ἡ δὲ ἀναίσθησις διαδεχόμενη τὴν ὑπεραίσθησιν συνίσταται εἰς μείωσιν τῆς αἰσθητικότητος ἄλλοτε ἄλλην τὴν ἐντασιν, προβαίνουσαν ἀπὸ τῆς ἀναλγησίας μέχρι πλήρους ἀναίσθησις μερικῆς ἢ καθολικῆς· τὴν κατάστασιν ταύτην τινὲς θέλησαν νὰ χρησιμοποιοῦ-

σωσι πρὸς ἐκτέλεσιν χειρουργικῶν πράξεων, πρὸς ἀνάταξιν ἐξαρθημάτων καὶ πρὸς θεραπείαν νευρώσεων τινῶν γ') διὰ τὰ ραχαὶ διὰ ν ο η τ ι χ α ι συνιστάμεναι εἰς ὑπερμηνσίαν περιορισμένην, ἐκδηλουμένην διὰ διτηγέσεως γεγονότων λίαν μεμακρυσμένης ἐποχῆς, καὶ εἰς ὑπερφαντασίαν, συνεπεία τῆς ὁποίας τὸ ὑποκείμενον ἀναφέρει προσωρικῶς πράγματα ἐνδεχόμενα ἢ μέλλοντα ἢ ἐκτείνεται εἰς γνωμοδότησιν ἐπὶ ὑποθέσεων ἔξω τοῦ κύκλου τῶν γνώσεων τοῦ κειμένου ἐν φυσιολογικῇ καταστάσει. Ἡ κατάσταση τοῦ Ῥ. αἶρεται εἴτε διὰ φυσήματος ἐκ τοῦ στόματος ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπνωτισμένου, εἴτε διὰ τριβῆς τῶν βολῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ῥοδόλης γραφή. Αὕτη εἰσήγηση ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθήναις πρὸς ἀπόδειξιν νοθείας τέκνου, ἥς καταρθωθείσης τοῦτο καθίστατο δεῦλος καὶ ἡ περιουσία τοῦ ἐχθμευτοῦ ἢ περιήρχετο εἰς τοὺς ἄλλους νομίμους κληρονόμους. [Πε.]

Ῥοδόλον ὠνμάσθη περὶ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος ἢ πραγματῶς θεωρεῖται, περὶ ἧς βλ. τὴν λέξιν.

Ῥοδρομιῶδες ὄξυ, H Br O. "Ἐνῶσις παραγομένη ἐκ μίγματος δξειδίου τοῦ ὕδατος καὶ βρωμιούχου ὕδατος. Εἶναι ὑγρὸν ἐνεργοῦν ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν σωμάτων ὡς δξειδωτικὸν καὶ λευκαντικόν. Ἐξ αὐτοῦ παράγεται δι' ἀντικαταστάσεως τοῦ ὕδατος ὑπὸ μετάλλου τὸ ὑποβρωμιῶδες νάτριον χρησιμοποιούμενον πρὸς ὑπολογισμόν τῆς ἐν τοῖς οὖροις εὐρίας, ἥτις ἀπουσιάζεται ἐκπεμπομένου αἵματος.

Ῥοδόστριον καλεῖται ἡ κατωτέρα μοῖρα τῆς κοιλιακῆς ἐπιφανείας ἀφροζομένη ἀνωθεν ὑπὸ νεφτῆς ὀριζοντίου γραμμῆς διηκούσης ἀπὸ τῆς δεξιᾶς πρὸς τὴν ἀριστεράν ἄνω λαγόνειον ἄκανθαν, διαιρουμένη ὑπὸ τῶν δύο ἐπίσης νεφτῶν καθέτων ἐπὶ τὴν ὀριζόντιον γραμμῶν τῶν ἀγομένων ἀπὸ τῶν κάτω προσθίων λαγόνων ἄκανθων πρὸς τὸν θώρακα εἰς τὴν μέσσην μοῖραν, τὴν κυρίως ὑπογάστριον καλουμένην, καὶ εἰς τὰς δύο πλαγίας ἐκατέρωθεν τὰς λαγονίους. Ἐν τῇ κύτει τῆς χώρας ταύτης κατασκευαῖται δεξιᾶ μὲν τὸ τυφλόν, ἀριστερᾷ δὲ ἡ σιγμοειδὴς καμπὴ τοῦ κόλου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπρηυθυσμένου, εἰς τὸ μέσον καὶ κάτω ἡ εὐροδόχος κύστις.

Ῥοδόγενετοι καλοῦνται δύο ἐκ τῶν σιελογόνων ἀδένων (βλ. λ.) σχήματος ὡσειδοῦς ἀκαννίστου, ὧν ἕκαστος κεῖται κατὰ τὴν ὑπὲρ τὸ ὑοειδὲς ὀστοῦν χώραν ἐσωθεν τοῦ ἀντιστοίχου κλάδου καὶ τοῦ σώματος τοῦ ὀστοῦ τῆς κάτω σιαγόνης. Οἱ ἐκφορητικοὶ αὐτῶν πόροι (πόροι οὐαρτώνετοι) ἐκβάλλουσιν ἐκατέρωθεν τοῦ χαλινοῦ τῆς

γλώσσης καὶ κατὰ τὰ πλάγια διὰ στοματὸν αἰσθημένου εἰς σπῆμα. Τὸ ἐκκρίμα αὐτῶν εἶναι πάντῃ ὁμοίον πρὸς τὸ τῆς παρωτίδος ἀλλὰ πυκνότερον, εἰδικῶς βιρύτερον, μᾶλλον ἰξῶδες, καὶ φαίνεται πρωρισμαῖο μᾶλλον ἢνα βεγθῇ καὶ εὐχεράνη τὴν καπνοῖν ἐπαλεῖφον καὶ ὀλισθηρὰν ποιοῦν ἐπιφάνειαν τοῦ τροφικοῦ βλωμοῦ. [P.N.]

Ῥοδόγλωσσοι καλοῦνται πάντες ὑπὸ τὴν γλῶσσαν κείμενοι σιελογόνοι ἀδένες, ἰδιαίτερον ὅμως οἱ μεταξὺ τούτων ἀκρινέστεροι διὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὸ πᾶν τοῦ παραγομένου ἐκκρίματος δεικνύμενοι ὑπὲρ τὴν προσθίαν μοῖραν τῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐδάσει τοῦ στόματος ἐκβάλλουσα διὰ τὴν βαρθελινιανὴν πόρην κατὰ τὴν βλεφάρων τοῦ στόματος παρὰ τοῖς οὐαρωνίοις πόροις, ἕτεροι δὲ μικρότεροι ἀκρινέστεροι πόροι, οἱ ῥιβινιανοί, κατὰ τὰ πλάγια τοῦ χαλινοῦ τῆς γλώσσης. Τὸ ἐκκρίμα αὐτῶν ἀκαλικώτατον, διαυγέστατον, ἰξιδέστατον, ἀναλογον πρὸς τὸ τῶν λοιπῶν βλεννοποιοῦν ἀδένων τοῦ στόματος, στενότερον συνδέεται πρὸς τὴν λειτουργίαν καταπύσεως. [P.N.B.]

Ῥοδόγλωσσαν. Βλ. Ἀσπὴν ἀλεξοδρεῖα.

Ῥοδογονάτιον. Βλ. Ἐπιγονάτιον.

Ῥοδοδερμικαὶ ἢ ὑποδοδερμικαὶ ἐνέσεις, Βλ. Ἐνέσεις.

Ῥοθεϊκόν ὄξυ ἢ ροθεϊκόν ἢ δεικνύον $H_2S_2O_6$ εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, ἀσταθὲς ἄνισμον, σχηματίζον τὰ ὑποθεϊκὰ ἡλεκτρίσματα ἄλατα, εἶναι τὸ διθειονικόν ἢ ὑποθεϊκόν μαγγάνιον κλ. Τὰ ἄλατα ταῦτα ἀπὸ συντίθενται ὑπὸ ἰσχυρῶν ὀξέων εἰς θεϊκὰ ἄλατα καὶ διοξειδίου θείου. [P.N.B.]

Ῥοθεϊῶδες ἢ ροθεϊκόν ὄξυ $H_2S_2O_3$. Ἐνῶσις σφοδρὰ ἀσταθῆς, διὰ πάσαν ἀπαντᾷ καὶ παρασκευάζεται συνδέουσα μετὰ βάσεων τῶν ἀλκαλίων, ὅτε σχηματίζει τὰ λεγόμενα ὑποθεϊκὰ ἡλεκτρίσματα. Σήμερον ὑποθεϊῶδες ὄξυ ἐπωνομάσθη τὸ ὕδροθεϊῶδες, τὸ δὲ προκείμενον ἐκλήθη ροθεϊκόν. Γενικὸς χαρακτήρ τῶν ἀλκαλίων τοῦ ὀξέος τούτου εἶναι ὅτι σχιζοῦνται εἰς θεϊον καὶ ροθεϊῶδες ὄξυ ἀπτόμενα ὀξέτινός. — Ῥοθεϊῶδες νάτριον $Na_2S_2O_3$ εἶναι ἄλας ἄχρουν, ἄνισμον, πικρὸν λίαν διαλυτὸν ἐν ὕδατι, εὐκόλως διαλυτὸν ἡλωροῦχον, ἰωδιοῦχον, βρωμιούχον καὶ κυανούχον ἄργυρον, διὸ καὶ ἐφαρμόζεται ἐν τῇ φωτογραφικῇ πρὸς παραγωγὴν τῆς εἰκόνος ἐπὶ τῆς ὑαλίνης πλακῆς. Ἡ ἀντισηπτικὴν χρησιμοποιεῖται πρὸς διατηρήσιν ἀνατομικῶν παρασκευασμάτων καὶ ταρίχευσιν πτωμάτων δι' ἐνέσεως διαλυμάτων αὐτοῦ. Ἡ ἱατρικὴ χρῆσιν ποιεῖται

αὐτοῦ ἐξωτερικὴν κατὰ φωρίασεως, λειχή-
νων, ἐκζέματος καὶ εἰς ὑπεκλυσμούς κατὰ
αιμορροΐδων. [P.N.B.]

Υπόθεσις. Βλ. Ἀναίσχυντος Υ., Θεώ-
ρημα, Θεωρία.

Υπόθεναρ. Προεξοχὴ ὑπάρχουσα ἀπέ-
ναντι τοῦ θέναντος κατὰ τὴν ἐσω μαζραν
τῆς παλαμιαίας ἐπιφανείας τῆς χειρὸς.

Υποθήκη καλεῖται κατὰ τὴν διέ-
ποντα σήμερον παρ' ἡμῖν τὰ περὶ τούτου
νόμου τῆς 11 Δεὺ 1830 τὸ ἐπὶ ἀλλοτριῶν
ἀκινήτων κτημάτων πραγματικὸν δικαίωμα
πρὸς ἐξασφάλισιν ἀπαιτήσεως, ἀποκτώμε-
νον δι' ἐγγραφῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἐγγραφῆς εἰς
τὸ ἐπὶ τούτω τηρούμενον βιβλίον ὑπο-
θηκῶν. Θεμελιώδης ἀρχὴ ἐφ' ἧς στηρί-
ζεται σήμερον τὸ σύστημα τῶν Υ. εἶναι ἡ
δημοσιότης καὶ ἡ εἰδικότης, ὀρίζοντος ῥη-
τῶς τοῦ νόμου ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχη τις
υποθήκην εἰμὴ δι' ὠρισμένην ποσότητα καὶ
ἐπὶ ὠρισμένων κτημάτων καὶ ὅτι τὰ βιβλία
τῶν υποθηκῶν τηρούμενα ὑπὸ δημοσίου ἀρ-
χῆς (τοῦ ὧφ ὑλ. α. κ. σ. τῶν ὑποθηκῶν)
εἶναι παντὶ προσιτά καὶ πᾶς δύναται νὰ
λάβῃ ἐξ αὐτῶν οἰασθῇποτε σημειώσεις ἢ
ἀκριβὲς ἀντίγραφον, περίληψιν ἢ ἀποδεικτι-
κὸν ἔφερον τὴν υπογραφὴν τοῦ φύλακος τῶν
υποθηκῶν. Πρὸς ὑπαρξιν Υ. ἀπαιτοῦνται
δύο ὅροι: τίτλος χρηγῶν δικαίωμα πρὸς
ἀπόκτησιν τοιαύτης (τοιοῦτοί τίτλοι εἶναι
ὁ νόμος, ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ἰδιω-
τικὴ θέλησις) καὶ ἐγγραφὴ εἰς τὸ βιβλίον
τῶν υποθηκῶν. Δεκτικὰ δὲ Υ. εἶναι τὰ
υποκείμενα εἰς ἐκποίηση ἀκίνητα κτήματα
καὶ ἡ ἐπικαρπία τῶν τοιούτων κτημάτων.
Ἐξαλείφονται δὲ αἱ ἐγγραφαὶ τῶν υποθη-
κῶν ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῶν ἐχόντων συμ-
φέρον πρὸς τοῦτο ἢ διὰ τελεσιδικίου δικα-
στικῆς ἀποφάσεως διατασσούσης τὴν δια-
γραφὴν. Ἑρμηνείαν τοῦ νόμου βλ. ἐν Καλ-
λιγᾷ, Ῥωμ. δικ. τομ. Β' σελ. 468-784.
Εἰδικὸς νόμος ὁ ΔΩΣΘ' τοῦ 1890 προβλέ-
πει περὶ τῆς ὑπὸ ἰδίων διαπεμμένης κανόνων
υποθήκης τῶν πλοίων. [Πφ.]

Υποϊωδιῶδες ὄξύ, HJO. Ἐνώ-
σις ἰωδίου, ἐξυγόνου καὶ ὑδρογόνου βευστή.
Λίαν ἀσταθῆς· ἐπίσης καὶ τὰ ἐκ τοῦ ὀξέος
τούτου προκύπτοντα ἐκ τῆς μετὰ τῶν με-
τάλλων καλίου ἢ νατρίου υποϊωδιῶδη
ἁλατὰ εἰσιν ἀσταθῆ, εἰς τὸ υποϊωδιῶδες
κάλιον, ἔχον ἥττονα λευκαντικὴν ἐνέργειαν
τῆς ἀναλόγου ἐνώσεως τοῦ χλωρίου.

Υποκατάστασις (substitutio) κα-
λεῖται ἡ διαδοχικὴ ἐνστάσις (βλ. λ.) πλειό-
νων κληρονόμων ὑπὸ τὴν αἵρεσιν νὰ κατα-
στῇ ἕκαστος τούτων κληρονόμος ἕαν ὁ πρὸ
αὐτοῦ ἐγκαταστάς δὲν θελήσῃ ἢ δὲν δυνή-
θῃ νὰ γίνῃ κληρονόμος· ὁ κανὼν substituo

tus substituto censetur esse substitutus
institutio (ὁ ὑποκατάστατος τοῦ ὑποκατα-
στάτου εἶναι ὑποκατάστατος τοῦ ἐγκατα-
στάτου) δηλοῖ ἂν ἑνὸς μὲν ὅτι ἀδιάφορος
εἶναι ἡ τάξις καθ' ἣν ἐξέλπιον ὁ ἐγκατά-
στατος καὶ οἱ προηγούμενοι ὑποκατάστατοι,
ἂν ἑτέρου δὲ ἂν ὁ ἐγκατάστατος εἶναι συγ-
χρόνως ὑποκατάστατος ἑτέρου συγχληρονό-
μου ὁ ὑποκατάστατος αὐτοῦ λαμβάνει τὴν
θέσιν αὐτοῦ καὶ ὡς πρὸς τοῦτο. Ἡ τοιαύτη
υποκατάστασις καλεῖται κ ο ι ν ἢ ἡ χ ω-
ρ ι κ ἢ (vulgaris). Ὁ ρ φ α ν ι κ ἢ δὲ ὑπο-
κατάστασις (pupillaris) καλεῖται ἡ
δυνάμει τῆς πατρικῆς ἐξουσίας ἐγκατάστα-
σις ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληρονόμου τοῦ ἀνήβου
ὑπεξουσίᾳ δι' ἣν περιπτώσιν ἤθελε τοῦτο
ἀπεθάνῃ ἐν τῇ ἀνηβότητι· ἡ προεπόμε-
νῃ τῆς ὀρφ. ὑποκατ. εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ πατρὸς
συνταξίς καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διαθήκης. Τρί-
τον εἶδος Υ. εἶναι ἡ ο ι ο ν ε ι ὀ ρ φ α ν ι-
κ ἢ (quasi pupillaris) ἥτοι ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνιόν-
τος ἐγκατάστατος κληρονόμου τοῦ μεμνημέ-
του κατιόντος αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἀρχὰς μόνον
τῇ εἰδικῇ ἀδείᾳ τοῦ ἡγεμόνος ἐπιτρεπομένη
τῷ πατρί, ἐγένετο νόμιμον δικαίωμα παν-
τός ἀνιόντος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπὸ τὸν ὅρον
τῆς προτελευτήσεως τοῦ μεμνημένου ἐν τῇ
παραφροσύνῃ καὶ τοῦ διορισμοῦ ὡς ὑποκα-
ταστάτων πρὸ παντός τῶν ἐξεφρόνων κατιόν-
των αὐτοῦ, εἴτα τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἢ ἐν ἑλ-
λεῖψει καὶ τοιούτων τῶν κατιόντων αὐτοῦ τοῦ
συντάσσοντος τὴν διαθήκην ἀνιόντος. [Πφ.]

Υπόκαυστον. Βλ. Λουτρόν.

Υποκαφεζή. Ἀλκαλοειδὲς κρυ-
σταλλικόν, τηκόμενον εἰς 181° ἀνευ ἀπο-
συνθέσεως, ἔχον ἰδιότητα ἀσθενούς ὀξέος
καὶ σχηματίζον μετὰ τῶν βάσεων πολυσύν-
θετα ἅλατα. [P.N.B.]

Υποκεδραχίνη. Ἀλκαλοειδὲς ὑπὸ
μορφὴν μάζης βερνικοειδοῦς, κιτρίνης, δια-
λυτῆς ἐν οἶνι πνεύματι καὶ αἰθέρι, πικρᾶς,
ἀλκαλικῆς τὴν ἀντίδρασιν, παρεχούσης μετ'
ὀξέων ἅλατα ἄμορφα· ζεσμένη δὲ μεθ' ὑ-
περχλωρικοῦ ὀξέος παράγει ὑδροχλωρικὸν
ἅλας ὁπερ μιγνύμενον μετὰ χλωριούχου σι-
δήρου παρέχει χρωτὶν λαμπρῶς ἐρυθράν.

Υποκιστὴς. Βλ. Κύτινος.

Υποκλειδία ἄγγεα καλοῦνται τὰ
κάτωθεν τῆς κλειδῆς ὑπάρχοντα· εἶναι δὲ ἡ
υποκλειδίας θρητρία (κλάδος τοῦ θορυτικοῦ
τόξου) καὶ ἡ υποκλειδίας φλέψ (συνέχεια
τῆς μασχαλιαίας). [P.N.B.]

Υπόκρισις ἡ ὑποκριτικὴ, τ. ἔ.
τέχνη, καλεῖται ἡ τέχνη τοῦ παριστάνειν
θραματικὸν ἔργον ἐν τῷ θεάτρῳ, σκοπεύουσα
τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ὑπὸ τῆς φαντασίας
τοῦ ποιητοῦ συλληφθείσης εἰκόνας ἵνα οὐ
μόνον γείνη ἐναργῶς καταληπτὴ εἰς τοὺς

θεατὰς ἀλλὰ καὶ προκαλέσῃ ἐν αὐτοῖς τὰ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐπιδιωκόμενα αἰσθήματα. Ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται ὑπὸ τοῦ ὑποκριτοῦ ἢ ἡθοποιοῦ κυρίως διὰ τῶν δύο μέσων τῆς ἀπαγγελίας καὶ τῆς μιμικῆς (τῶν σχημάτων καὶ κινήσεων τοῦ σώματος). Εὐνόητον δὲ ὅτι ἡ τέχνη τοῦ ὑποκριτοῦ δὲν εἶναι μόνον μιμητικὴ (δὲν δδηγεῖται αὐτὸς ἐν παντὶ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ), ἀλλὰ καὶ δημιουργικὴ, παράγωγος νέον τι συμπληροῦν τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ. Διότι τὸ ὑλικὸν ὅπερ κατεργάζεται καὶ ἐξ οὗ μέλλει νὰ πλάσῃ τὸ ἰδεώδες πρόσωπον τοῦ ποιητοῦ, εἶναι αὐτὴ ἡ προσωπικότης του, τὸ σῶμά του, ὅπερ δύναται μὲν νὰ ἀπλάσῃ διαφορὰς οὐδ' ὅπως, ν' ἀνυψώσῃ καὶ ἐξευγενίσῃ, ἀλλ' οὐχὶ νὰ ἐξισώσῃ ἐντελὴς πρὸς τὴν ἰδεωδὴ μορφήν τὴν ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχουσαν. Ἡ τέχνη του συνίσταται λοιπὸν εἰς τὸ νὰ ἐξαλειψῇ ὅσον ἐνεστί τὴν διαφορὰν ταύτην καὶ νὰ παραγάγῃ ἐν τῷ θεατῇ τὴν ἰδέαν ὅτι οὗτος βλέπει δρῶντα καὶ ἀκούει ὁμιλοῦντα οὐχὶ ὑποκριτὴν ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐπινοηθὲν πρόσωπον. Οἱ ὀρχαῖοι διηκολοῦνον τῷ ὑποκριτῇ τὴν ἀντικειμενικότητα ταύτην διὰ τυπικῶν προσωπειῶν κλ. Οἱ νεώτεροι ὁμῶς ἀπαιτοῦντες οὐ μόνον ἀκριβέστατον χαρακτηρισμὸν τοῦ γενικοῦ ἥθους προσώπου τινὸς ἀλλὰ καὶ τὴν λεπτοτάτην ἀπεμύμνησιν ὁρισμένου ἀτόμου, δὲν ἐπιτρέπουσι πλέον τὰ τοιαῦτα μέσα, Πρὸς Δασκάρητου, Δοκίμιον ὑποκριτικῆς (Ἰ. 1883). [Γ.Β.]

Υπολείμματα. Βλ. Ἀποβλήματα.

Υπομνήματα. Βλ. Ἀπομνημονεύματα, Ἐγγραφα, Acta diurna.

Υπομόχλιον. Βλ. Μοχλός.

Υπονιτρικὸν βισμούθειον. Βλ. Βισμούθειον, Βισμούθειον νιτρικόν.

Υπονιτρῶδες ὀξύ, HNO . Σῶμα μὴ μελετηθὲν ὡς μὴ ἀπομονωθὲν εἰσέτι, ὅπερ σχηματίζει τὰ ὑπονιτρῶδη ἅλατα, οἷον τὸ ὑπονιτρῶδες νάτριον NaNO , ἅλας γνωστὸν πάντοτε ὡς διαλυμένον ἐν ὕδατι καὶ ἄρα θυνάμενον νὰ ἐνομασθῇ ἅλας φευστάν, τὸν Y . ἄργυρον AgNO , ἅλας ὑπὸ μορφήν κόνεως κίτρινον, ἀδιαλύτου ἐν ὕδατι. [P.N.B.]

Υπόνομος λέγεται ἐν γένει ὅστις ὑπόγειος (κοινῶς λαγοῦμι). Κυρίως δὲ καλοῦνται οὕτω 1) οἱ χρησιμοῦντες πρὸς διοχέτησιν τῶν ὑδάτων, εἴτε προσερχομένων ἐκ βροχῶν κλ. εἴτε χρησιμοῦσάντων πρὸς οἰκιακοὺς (ἐν μέρει καὶ βιομηχανικοὺς) σκοποῦς, ὡς καὶ τῶν ἀποχωρημάτων. Οἱ Y . οὗτοι ἔχουσιν μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῶν πόλεων, καθ' ὅσον μόνον τὰ ἀποχωρήματα ἐνὸς ἀτόμου ἀνέρχονται κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς εἰς 462 γγ. κατ' ἔτος, τὸ

δὲ πρὸς τῶν χρησιμοῦσάντων πρὸς οἰκονομικὰς χρῆσιν μιᾶς οἰκίας ὑδάτων εἰς 7300 γγ. κατ' ἔτος. Ὡς ἐκ τούτου δὲ πᾶσαν πόλιν πρῶτον μέλημα πρέπει νὰ εἴναι οὗτοισι καλῶς λειτουργούντων Y . Ἡ αἰ. μεγαλοπόλεις τῆς ἀρχαιότητος Βαβυλῶν, Κορχυβῶν, Ἱερουσαλὴμ κλ. εἶχον τοιοῦτο σύστημα, τὸ δὲ μέγιστον καὶ σπουδαιότερον μέρος ἦτο τὸ τῆς Ῥώμης, ὅπου περὶ τὸ 800 π. Χ. ὁ βασιλεὺς Ταρκύνιος ὁ πρεσβύτερος κατεσκεύασε τὴν cloaca maxima, ἥτις πρὸς ἀρχαίως ἐκρηκνύμεν πρὸς ἀποστραγγίσιν τῶν ἐλαιοῦν μερῶν, εἰτα δὲ πρὸς περισυλλογὴν τῶν ἀπορριπτῶν πλεον ὑδάτων καὶ τῶν ἀποχωρημάτων ὅλης τῆς πόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ μέχρι νεωτάτων χρόνων πολλὸν ὀλίγον ἐφροντίζον οἱ ἄνθρωποι περὶ τοιαύτης ἐξυγιάνσεως τῶν πόλεων ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, καὶ μόλις ἀπὸ τοῦ 1850 χρονολογεῖται ἡ ὑπὸ τῆς πολιτείας δρᾶσις ὑπὲρ συστηματικῆς κατασκευῆς Y . — 2) Ὑπόγειοι ὄχθες χρησιμοῦνται πρὸς ἀνάφλεξιν ἐκρηκτικῆς ὕλης, ὡς καὶ αὐτὴ ἡ εἰσαγομένη εἰς αὐτοὺς ἐκρηκτικὴ ὕλη. Τοιοῦτους Y . κατασκευάζουσιν οἱ πολιορκοῦντες φρουρίον τινα πρὸς καταστροφὴν τῶντειχῶν, ἀχυρωμάτων κλ., οἱ δὲ πολιορκοῦμενοι πρὸς παρεμπόδισιν τῆς προόδου τῶν πολιορκητῶν, ὅποτε ἀκριβέστερον λέγονται ἀνθυπόνομοι. [Ἐγ.]

Υποξανθίνη ἢ σαρκίνη. Οὗτος ὁργανικὴ ἀπαντῶσα μετὰ τῆς ξανθίνης κατὰ μικρὰς ποσότητας ἐν τοῖς μυοῖς, τῇ σπλγνί, τῷ ἥπατι. τοῖς νεφροῖς, τῷ ἐγκέφαλῳ καὶ τοῖς οὖροις· εἶναι πρεῖον ἀποξείδωσης τοῦ οὐρικοῦ ὀξέος καὶ παράγεται κατὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὑδρογόνου ἐν τῇ γεννάσει ἐπὶ οὐρικοῦ ὀξέος. Εἶναι κόνιν λευκὴν, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι. [P.N.B.]

Υποπλάτιος. Μῦς καίμενος ἐν τῇ ὑποπλάτι βέθρῳ στρέφων τὸν βραχίονα ἐπὶ τὰ ἐντὸς. [P.N.B.]

Υποπλάτιος ὀρθηρία ὀνομαζέται κλάδος τις τῆς μασχαλιαίας καίμενης ἐν τῷ ὑποπλάτι βέθρῳ. [P.N.B.]

Υποπτερινίς. Βλ. Ἰσταί.

Υπόπυον. Παθος ὀφθαλμικὸν συνστάμενον εἰς συναγωγὴν πύου ἐν τῷ προσθίῳ τοῦ ὀφθαλμοῦ θαλάμῳ, ἐπιπλοκὴ ἄλλοι παθῶν. Ἡ θεραπεία προτίθεται τὴν ἰσότης κυρίως νόσου τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ταπεινῶς τὴν διὰ σωληνίων ἐπιτιθεμένων τοῦ εὐδῶτιν τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ πύου· ἐναντία περιπτώσει γίνεται καὶ παρακέντησις τοῦ προσθίου θαλάμου. [P.N.B.]

Υπόρρημα. Ἐκαλεῖτο οὕτω παλαιῶς οἱ ἀρχαῖοι ζωρὰ μιμικὴ ὀρχησῶν συνδυαζομένη ὑπὲρ ὧδων, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἔγματος

τος καλουμένων, καὶ ἐκτελουμένη κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὸ Υ. φαίνεται: ὅτι πατριδα ἔχει τὴν Κρήτην καὶ ἐκεῖθεν μετηνέχοντες Δῆλον· ἥτο δὲ κομικὴν καὶ παιγνιώδεις παρεμφερές τῇ κόρδακι καὶ τῷ γεράνῳ. Ὡδικὰ Υ. πρῶτος λέγεται ποιήτας ἢ ἐκ Κρήτης ποιητῆς Θαλήτας, σφίζονται δὲ καὶ ἀποσπάσματα τοιούτων ποιηθέντων ὑπὸ τοῦ Πινδάρου. [Πε.]

Ῥοσπαδίαι καλοῦνται: τα ἄρρενα ἅπερ ἐνεκα ὑπολείψεως ἐν τῇ διαπλάσει ἔχουσιν ἐλαττωματικὸν τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἔξω γεννητικῶν ὀργάνων εἰς τρόπον, ὥστε ὁ σῶλος τῆς οὐρήθρας ἔχει: τὸ στόμιον αὐτοῦ ἄλλοτε μὲν κατὰ τὴν κατω ἐπισφάνον τοῦ πέους ἐν τῇ σκαφοειδεῖ κοιλότητι, ἄλλοτε δὲ κατὰ τὸν ὄσχεον, ὅστις ὑπάρχει ἐσχισμένος κατὰ τὴν βραχὴν καὶ φέρει πτυχὰς κατὰ τὰ πλάγια, τοῦθ' ὅπερ εἰσάγει εἰς ἀπάτην ἐνίοτε περὶ τοῦ φύλου, διότι τὸ ἔλκον ἔχει ἔμφασιν γυναικεῖου αἵματος. Εἶναι δυνατόν νὰ διορθώσωμεν δι' ἐγχειρήσεων πλευρικῶν. [P.N.B.]

Ῥοστολή (σημαίας). Βλ. Ῥπαρσις.

Ῥοστακτική καλεῖται ἐν τῇ γραμματικῇ ἐγκλισις τις τῶν λατινικῶν γλωσσῶν, ἥς θεμελιώδης σημασία φαίνεται ὅτι ἥτο ἡ ἔκφρασις τῆς βουλήσεως (ἐνῶ ἡ εὐκτική σημαίνει τὴν εὐχὴν). Ἐκ τῆς ἀρχαίας ὁμοίας ταύτης σημασίας ἀνεπτύχθησαν ἐν ταῖς διαφόροις γλώσσαις τισαὶ καὶ διαφορετικαὶ ἐφαρμογαὶ ὥστε δὲν θὰ εἶναι πλέον ἐρικτὴ πλήρης πὺς ἐκθεσις τῆς ἐν αὐταῖς χρήσεως τῆς Υ. Πρὸς τοῦτοις ἐν πολλαῖς γλώσσαις ὅπερ καλοῦμεν ἐν ταῖς γραμματικαῖς Υ. δὲν εἶναι διόλου ἢ ἐν μέρει μόνον ὁ ἀρχαῖος τύπος τῆς Υ. Ὡς π. χ. ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ λεγομένη Υ. εἶναι κράμα ἐκ τῆς ἀρχαίου Υ. καὶ τῆς εὐκτικής. Μόνον ἐν τῇ Σανσκριτικῇ καὶ τῇ Ἑλληνικῇ σφίζεται ἡ ἀρχαία Υ. καθαρὰ. [P.T.]

Ῥοτείνουσιν λέγεται ἐν ὀρθογωνίῳ τριγώνῳ ἡ ἀπέναντι τῆς ὀρθῆς γωνίας πλευρὰ. Περὶ τῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ἑτέρων πλευρῶν, τῶν καθετῶν, σχέσεως βλ. Πυθαγόρειον πρόβλημα.

Ῥοτροπή (Ποιν. Ν. ἀρθρ. 111-112) καλεῖται ἡ ὑπὸ τοῦ τιμωροῦντος ἀπαξ ἐνεκά τινος παρανόμου πράξεως ἀπράξεις ἐκ νέου τῆς αὐτῆς πράξεως. Ὅπως ὑπάρχει Υ. δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ κατεδικασθῇ τις. ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ν' ἀπέτισεν ἥδη τὴν προτέραν ποινὴν, πρέπει δὲ νὰ διεπράχθῃ ἐκ νέου ἡ αὐτὴ δεινὴ πονηρὰ πράξις ὅστις ὅτε καὶ ἐν διαφόρῳ βαθμῇ δέσποικιν. Ἡ Υ. θεωρεῖται ὡς ἐπιβαρυντικὴ περίπτωσις κατὰ τὴν ἐπιμέτρησιν μόνον τῆς ποινῆς, μὴ ἐπάγουσα καὶ μεταβολὴν τοῦ εἶδους αὐτῆς. —

Τὸ ζήτημα τῆς Υ. θεωρεῖται σήμερον ἐκ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς ποινικῆς ἐπιστήμης, πολλὰ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐλόκληρον σύστημα νομοθετικῶν μέτρων ἐνομοθετήθη πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς, ἐπιφόβους ὁππότε λαμβανούσης διαστάσεις.

Ῥοτροπή ἐν τῇ ἱατρικῇ καλεῖται ἡ ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἀναρρώσεως νόσου τινὲς ἐκ νέου ἐμφάνιτις τῶν συνιστάντων τὴν νόσον συμπτωμάτων, συνηθέστερον ἐπερχομένη κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναρρώσεως, σπανιώτερον δὲ ἐν τῷ μέσῳ ἢ περὶ τὸ τέλος αὐτῆς. Πρέπει ταύτης νὰ διακρίνωμεν ἄλλο εἶδος Υ., καθ' ἣν τὸ πάθος ἀναφανίσκει καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναρρώσεως πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον ὑστερον τοῦτο παρατηρεῖται συνηθὺς ἐν τῇ θεραπείᾳ ὀγκῶν, οἷτινες μετὰ τὴν χειρουργικὴν ἀφαίρεσιν αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἀναπαράγονται μετὰ ταχυτέρας ἢ βραδύτερας καθέσων εἶναι μᾶλλον ἢ ἥττον κακοήθεις. [P.N.B.]

Ῥπουδαῖος (Hypudaeus ἢ Amphibiaeus). Γένος τῶν μυιδῶν, διακρινόμενον ἀπὸ τῶν μυῶν διὰ τοῦ ἀμβλύου ῥύγχους, μικροτάτων ὠνῶν καὶ βραχυτάτης οὐρᾶς. Γνωστότατα εἶδη Υ. εἶναι: ὁ φιλύδρος (H. amphibiaeus), διατρώμενος ἐν ὄρεσις κατασκευασμένοις ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς ὄχθας ὑδάτων, καὶ ὁ ἀργαῖος (H. argalis), ὁμοιάζων πολὺ πρὸς μὴν τὸν κοινόν, διατρώμενος δ' ἐν ταῖς ἀγροῖς, ὅπου μεγάλας ζημίας δύναται νὰ προξενῇ εἰς τοὺς καρπούς. Ὑπὸ τινῶν κατατάσσεται ἐνταῦθα καὶ Μυῶδης ὁ λέμμος (H. Lemmus ἢ Myodes L.), τρώκτης διατρώμενος ἐν τῇ Β. Ἐδρῶν καὶ Ἀσία καὶ γνωστὸς διὰ τὰς ἀποδημίας του ὅς ἐκτελεῖ ἐν μεγάλαις θγέλαις κατὰ εἴη τινὰ. [Φ. I.]

Ῥπουργός. Ὑπὸ τὸν τίτλον ὑπουργεῖον νοεῖται ὁργανωμένον ὄργανον θεμελιῶν ὑπηρεσιῶν πρὸς ἀλλήλους ἐν στενωτάτῃ ὁρῇ συνδεομένων πρὸς ἐξυπηρέτησιν ὑπὸ ἐνιαίαν κεντρικὴν διεύθυνσιν ὁμοιομορφῶν, συναφῶν καὶ ἀλληλεπιδρωσῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους. Ὁ προϊστάμενος τοῦ συστήματος τούτου ἀνώτατος τοῦ Κράτους λειτουργὸς καλεῖται ὑπουργός. Κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα οἱ Υ. διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως (ἀρθρ. 81) καὶ ὄντες ἄμεσοι βοηθοὶ τούτου ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν κυβερνητικῶν αὐτοῦ ἔργων καλύπτουσι τὸ συνταγματικὸς ἀνεύθυνον τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους, ἐνεργούντες ὑπὸ ἰδίαν αὐτῶν εὐθύνην καὶ ἐν ὀνόματι ἐκείνου τὴν ἀπονενεχμένην ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῇ Βασιλείᾳ ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ προσκυροῦσι τὰς βασιλικὰς πράξεις διὰ τῆς προσυπογραφῆς αὐτῶν, δι' ἧς προσδίδεται ταῦταις ἡ ἐκτελεστικὴ δύναμις καὶ ἀνα-

λαμβάνεται ἡ ὑπουργικὴ εὐθὺνη (ἄρθρ. 29 καὶ 30). Ὡς μετέχοντες εἰς ἐκτελεστικὰς ἐξουσίας οἱ ὑπουργοὶ κυβερνοῦσι καὶ διοικοῦσι. Καὶ κυβερνοῦσι μὲν ἐπιμελούμενοι τῶν γενικῶν τοῦ Κράτους συμφερόντων, ὑπερασπίζοντες τοῦτο ἀπὸ παντὸς ἐξωθεν κινδύνου καὶ συμπράττοντες τῇ νομοθετικῇ ἐξουσίᾳ πρὸς καθιέρωσιν τῶν ἀναγκῶν εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας νομοθετημάτων, διοικοῦσι δ' ἐκτελεῦντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ διαταγμάτων, διατάττοντες τὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν καὶ παρέχοντες τὰς πρὸς τοῦτο δαπάνας, ἐπιλύοντες πᾶν ζήτημα ἀναφυόμενον ἐν τῇ διοικήσει τῶν τοῦ κλάδου τῶν καὶ ἐκπροσωποῦντες τὸ Κράτος ἐν τοῖς πρὸς τρίτους συμβολαίοις.

Τὰ ὑπουργεῖα ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθέντα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 3ης Ἀπριλίου 1833 ὡς γραμματεῖα τῆς Ἐπικρατείας εἰσὶν ἐν ὅλῳ ἑπτὰ, τῶν Ἐξωτερικῶν, τῶν Ἑσωτερικῶν, τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς Δικαιοσύνης, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ Ναυτικοῦ. Νόμοι νεώτεροι καὶ ψηφίσματα τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1862, ὡς καὶ τὰ κανονιστικὰ τούτων διατάγματα ἐρρύθμισαν λεπτομερῶς τὰ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῆς ὑπηρεσίας ἐκαστοῦ ὑπουργείου, ἐκάνονισαν δὲ τὰ τοῦ ὄργανισμοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς εἰς τμήματα διαιρέσεως. Οἱ Ὑ. ἐν τῇ ἐνάσκει τῆς ἀνατεθειμένης αὐτοῖς ἐξουσίας ὑπέχουσιν εὐθὺνὴν κοινοβουλευτικὴν, ποινικὴν καὶ ἀστικὴν. Καὶ ἐκ μὲν τῆς κοινοβουλευτικῆς αὐτῶν εὐθύνῃς εἶναι κατὰ Συνταγματικὸν ἔθιμον ὑπόχρεσις ὅπως ἀποσύρῳνται τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν ἅμα ὡς ἀπολίπη αὐτοὺς ἡ τοῦ κοινοβουλίου ἐμπιστοσύνη, ποινικῶς δ' ὑπεύθυνοι ἀποβαίνουν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῶν γινομένων παραβάσεων τῶν νόμων τοῦ Κράτους, ὧν ἕνεκα κατηγορηθέντες ὑπὸ τῆς Βουλῆς δικάζονται ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τούτῳ λειτουργούντος εἰδικοῦ Δικαστηρίου (ἄρθρ. Συντ. 80-81-82), ἐκ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὁποῦ δὲν δύναται νὰ ἀπονεύμῃ ὁ Βασιλεὺς χάριν τοῖς καταδικασθεῖσιν εἰμὴ τῇ συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς. Ἡ ἀστικὴ εὐθὺνη συνισταμένη εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Ὑ. πρὸς ἀπεζημίωσιν τοῦ ἕνεκα τῆς περὶ τοὺς νόμους πράξεως αὐτοῦ ζημιωθέντος παρέπεται πάντοτε τῇ ποινικῇ καὶ δὲν ἀναζητεῖται εἰμὴ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ Δικαστηρίου καταδίκην τοῦ ὑπαίτιου ὑπουργοῦ, εὐθυνομένου μέχρι τότε εἰς ἀποζημιώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ δημοσίου κατὰ τὰς τοῦ προστήσαντος ἀρχάς.

Ὁ ὁρισμὸς καὶ ἡ παῖσις τῶν Ὑ. εἶναι ἐκ τοῦ Συντάγματος δικαίωμα ἀπόλυτον τοῦ Βασιλέως εἰς οὐδένα ὑποβαλλόμενον ἐκ γραπτῆς διατάξεως περιορισμόν. Ἑλλοιω-

σαν δ' ὅμως τὴν βασιλικὴν ταύτην ἐξουσίαν συνταγματικὰ ἔθιμα προσελθόντα ἐκ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ τῶν Ὑ. χαρακτηριστῶς. Ἐκ τῆς κατὰ τὸ Σύνταγμα συμμετοχῇ τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν καὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ εἰς πρότασιν νόμων, ὅπερ ἐνάσκει διὰ τῶν ὑπουργῶν τοῦ ἐπήγγασεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Κοινοβουλίου προσλήψεως τῶν ὑπουργῶν ὡς μόνων καταλλήλων περὶ τὴν ἐνάσκειν τοῦ δικαιώματος τούτου καὶ περὶ τὴν ἐν γένει διοίκησιν τῶν πολλαπλῶν δημοσίων ὑποθέσεων διὰ τὴν ἐκ τῆς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ δράσεως τῶν κτηθεῖσαν τριθὴν καὶ εἰδικότητα. Ἐκτὸς δ' ὅμως τοῦ περιορισμοῦ τούτου τῇ βασιλικῇ ἐκλογῇ, περιστρεφόμενης κατὰ ἀνάγκην ἐντὸς τῶν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ἐνδεσβεγμένων ἱκανοτήτων, σπουδαιότεροι περιορισμοὶ τὴν βάσιν αὐτῶν ἔχοντες ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τῆς κυβερνητικῆς ἐργασίας καὶ τῶν κοινοβουλευτικῶν ὄρων μετέβαλον εἰς τὴν πικρὴν καθόλου τὸ δικαίωμα τοῦ Βασιλέως περὶ ὁρισμοῦ καὶ παύσεως τῶν Ὑ. Οὕτως ἀπαραίτητον τοῖς Ὑ. τῆς συνεργασίας τῇ Βουλῇ χάριν τῆς ἐπιψηφίσεως τῶν τε ἐν τῇ αὐτῇ οἰκονομικῶν νόμων καὶ τῶν λοιπῶν εἰς ἐξυπηρέτησιν τοῦ κυβερνητικοῦ αὐτῶν προγράμματος χρησίμων νομοθετημάτων, πρέσχεται ὁμοσος ἡ ἀνάγκη τῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἅμα ὡς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειοψηφίας. Τὰ συνταγματικὰ δ' ἀφ' ἐτέρου τῶν πολιτικῶν κινήσεων ἐν πάσῃ κοινοβουλευτικῇ κυβερνήσει μὲν χώρα, ἀπαραίτητος ἀναγκαῖον πρὸς τὴν ευρυθμίαν τῆς τε κοινοβουλευτικῆς καὶ τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς λειτουργίαν καὶ ἡ ἐν τούτοις ἡγεσία τοῦ ἱκανωτάτου κοινοβουλευτικῶς, ἐξ οὗ καὶ τὰ κόμματα χαρακτηρίζονται ἐν αἷς χώραις ριζικῶς ἀντιθετοὶ κυβερνητικαὶ ἀρχαὶ δὲν εἶναι αἱ στηριζόμεναι τὴν δρᾶσιν τῶν κοινοβουλευτικῶν ὁμάδων, ἐπὶ νῆγον ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξ ὁμοφρονῶν καταρτίσεως τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν ἐξ ἑκείνου τῆς παρὰ τοῦ ἡγέτου τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν Κυβέρνησιν μερίδος ὑποδείξεως τῶν καταλλήλων Ὑ. Ἐντεῦθεν δ' ἐκ βασιλικῶν ὁρισμῶν ἀπέβη κυρώσεις τυπικῶν θελήσεων τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς κοινοβουλευτικῆς πλειοψηφίας. Ἀλλ' ἡ ἐξέλεξις τῶν ἐθιμῶν τούτων ἐν χώραις, ἐν αἷς πολιτικῆς ἀνατροφῆς στερουμέναις ἀτελῆς ἀποβαίνει ἡ τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν λειτουργία, τὴν μετατόπισιν τῶν δικαιομάτων συντελέσασα συνεπήγαγε τὸ συνταγματικὸν αἴτιον ὥστε ὁ μὲν «πρῶτος ἐν τοῖς ἔσοις» πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὁ ἀληθὴς παντοδύναμος νὰ ἀποβαίνει κυβερνήτης τοῦ Κράτους, ἡ δ' εἰς ἐνεργὴν κ

βερνητικὴν δρᾶσιν προσωρισμένη βασιλικὴ ἀρχὴ πρὸς κύριον μόνον νὰ χρησιμεύῃ τῶν θελήσεων τῆς κυβερνητικῆς παντοδυναμίας. Ὑπὸ δρους τοιούτους ἐν μὲν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ οὐδὲλως παρίστανται ἐναρμόνιοι συνεργάται, ἀλλ' ὑπουργικοὶ ὑπακούονται ἐπὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ πρωθυπουργοῦ, τῶν δὲ κομμάτων δεσμός τυγχάνει οὐχὶ ἢ τῶν ἰδεῶν καὶ φρονημάτων κοινότητος, ἀλλὰ συμφερόντων ταυτοτήτος καὶ ὑπηρετικῆς πίστεως πρὸς τὸ πρωθυπουργικὸν ἀλάθητον, χαρακτηριστὸς ταπεινότης καὶ δεινὰ ἀπεργαζομένη. [Νσ.]

Ἵπόφασις. Λέξις ἀρχαία ἑλληνικὴ σημαίνουσα ἐν τῇ ἱατρικῇ κατάστασιν τινὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καθ' ἣν οὗτοι διατελοῦσι σχεδὸν παντελῶς κεκλεισμένοι ἐκ συμπλησιαστικῆς τῶν βλεφάρων. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ὄρασις εἶναι ἀτελεστάτη ἐὰν μὴ παντάπασι ἀδύνατος. [P.N.B.]

Ἵποφορά. Βλ. Ἀνθοποφορά, Ἀντιπρόστασις.

Ἵπόφυλλον. Βλ. Δάφνη Ἀλεξανδρεῖα.

Ἵπόφυσις ἐγκεφάλου. Βλ. Μυξάδην.

Ἵποφωσφορικὸν ὄξύ. Ὑποσφωρῶδες ὄξύ. Βλ. Φωσφόρος.

Ἵποφωσφορώδη καλοῦνται χημικῶς ἅλατα προκύπτοντα ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ ὑποφωσφορώδους ὀξέος μετὰ τῶν βάσεων, διαλυόμενα ἐν ὕδατι. Ὅταν θερμανθῶσιν ἐν τῷ ἀέρι ἀποσυντίθενται, τοῦ ἐκλυομένου ὑποφωσφορώδους ὀξέος μετασχηματιζομένου εἰς φωσφορικὸν δξύ καὶ ὑδρογόνον φωσφοροῦχον αὐταναφλεγόμενον. Τὰ ἐκ τῶν ἀλκαλιμετᾶλλων καὶ ἀλκαλικῶν γαιῶν ὕ. ἅλατα παρέχονται κατὰ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως. [P.N.B.]

Ἵποχλωριώδες κῆλιον, Ὑ. δξύ. Βλ. Χλώριον.

Ἵποχλωριώδη ἐνομαζέονται τὰ ἐκ τοῦ ὁμιονιμοῦ ὀξέος μετὰ τῶν βάσεων συνστάμενα ἅλατα, ὧν εὐχρηστότερα ἐν τῇ ἱατρικῇ ὡς ἀπολυμαντικά καὶ ἐν ταῖς τέχναις ὡς καταλυτικά τῶν χρωμάτων εἶναι ἢ ὑποχλωριώδης σόδα, ἢ ὕ. ἀσβεστός, πότасса, μαγνησία. Τὰς δύο ταύτας ἰδιότητας ἀφείλουσιν εἰς τὸ ἐκλυόμενον χλώριον καὶ ὑποχλωριώδες δξύ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι βραδείαν δρᾶσιν ἐπ' αὐτῶν τοῦ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός ἢ ἄλλου τινὸς ὀξέος μεθ' οὗ ἔρχονται εἰς ἐπαφήν. [P.N.B.]

Ἵποχοιρίς. Βλ. Ὑοσερίς.

Ἵποχόνδρια καλοῦνται αἱ ἐκἀπρωθεν τοῦ κυρίως ἐπιγαστρίου καίμεναι πλάγια ἐπιγαστρικά χῶραι. Ἐν αὐταῖς

κατασκηνοὶ ὁ σπλὴν καὶ προβάλλει μοῖρά τις τοῦ στομάχου. [P.N.B.]

Ἵποχονδρία. Νόσος ἐγκεφαλικῆ, νευρώσεως τις, διανοητικὴ τις διαταραχὴ χαρακτηριστομένη ἄλλοτε μὲν διὰ διηνεκοῦς ἀνησυχίας περὶ παντός, ὅτι σχετίζεται πρὸς μεγαλοποίησιν ὑπαρχούσης παθήσεως ἢ πρὸς δημιουργὸν φανταστικῆς νόσου ἐνῷ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ διανοητικαὶ λειτουργίαι διεξάγονται ἁρμονικῶς καὶ σωφρόνως (Ὑ. ἀπλή), ἄλλοτε δὲ διὰ παραισθήσεων, διὰ παραληρητικῶν ἀντιλήψεων ἀναφερομένων εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ πάσχοντος (Ὑ. μανιακὴ ἢ φρενοπάθεια ὑποχονδριακῆ, μορφὴ μόνον παρα φρενοπαθείας παρατηρουμένη). Ἡ πρώτη τῶν μορφῶν τούτων, περὶ ἧς κυρίως ὁ λόγος ἐνταῦθα, παρατηρεῖται παρ' ἀνθρώποις ὑγιέσι τὸν νοῦν, νευρικοῖς, ἐξηντλημένοις ἕνεκα μεγάλων διανοητικῶν κόπων, ζωηρῶν ψυχικῶν παθῶν ἢ ἠθικῶν συγκινήσεων. Οἱ ὑποχονδριακοὶ, συχνότερον ἄνδρες ἢ γυναῖκες, πάσας τὰς φυσικὰς αἰσθήσεις ἐκλαμβάνουσιν ὡς ἀληθεῖς ἀδιαθεσίας καὶ νόσους, αἵτινες ἐμβάλλουσιν αὐτοὺς εἰς ἀέναντον ἀνησυχίαν, ὡς ἐξ ἧς καταφεύγουσιν εἰς τὴν ἀνάγκη τινι ἱατρικῶν συγγραμμάτων πραγματευομένων περὶ τῆς νόσου ἐξ ἧς κατὰ φαντασίαν πάσχουσι· τούτο δὲ ὅχι μόνον τὴν ἀνησυχίαν αὐτῶν ἀδύναται, διότι εἰδικῶς τὴν προσοχὴν αὐτῶν προσηλοὶ εἰς ἐν ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ τὴν φαντασίαν ἐξάπτει οὕτως ὥστε καταντῶσι ν' ἀνευρίσκωσιν ἀπατηλῶς ἐν ἑαυτοῖς τὰ πλεῖστα τῶν ἀναγραφόμενων συμπτωμάτων, καὶ τότε ἡ περὶ ὑπαρξέως νοσήματος πεποίθησις αὐτῶν τοσούτον ἐδραστεύεται, ὥστε οὐδεμία πειθὴ, οὐδεὶς συλλογισμὸς ἢ ἀπόδειξις δύναται νὰ μεταπέσῃ αὐτοῦς. Πλὴν τῶν διανοητικῶν συμπτωμάτων τῆς Ὑ. παρατηροῦνται καὶ φυσικά, ὧν τὰ μὲν εἰσιν ὑποκειμενικά, ἅπερ ἀντιλαμβάνεται ὁ ὑποχονδριακὸς (διατοραχαὶ γαστραλγικαὶ καὶ δυσπεπτικά, βορβορυγαί, σπασμοί, καρδιοπαλμοί, σφύξεις τῶν αἰμοφόρων ἀγγείων τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς κοιλίας, ἱλιγγαί, θάμβος ὀφθαλμῶν, παραισθήσεις). τὰ δὲ ἀντικειμενικά διακρίβουμενα ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, ὄντα ὅμως λίαν ἀσταθῆ καὶ ἥκιστα ἐντάτα, ἀπότοκα πάντοτε τῆς ὀλῆς νευρικῆς καταστάσεως τοῦ ἀτόμου (ἐλάττωσις τῆς θρέψεως μικρᾶ, ὠχρότης τοῦ προσώπου, ἰσχυανισμός). Ἡ θεραπευτικὴ συνίσταται εἰς τὴν χρῆσιν μέσων ὑγιεινῆς καὶ ἠθικῶν ἐπιρροῶν· εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναχατισθῇ ἡ τάσις αὕτη τοῦ ἐγκεφάλου, διότι χρονίζουσα προκαλεῖ πραγματικὴν νοσηρὰν κατάστασιν οὐ μόνον διότι αἱ λειτουργίαι τῆς ζωῆς διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς Ὑ. τὰ μάλιστα ἐπηρεάζει.

ζεται, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ὑποχονδριακὸς πεπεισμένος ἐστὶ πάσχει ἐξ ὠρισμένης ἢ δορίστου νόσου μετὰ πείσματος, οὕτως εἰπεῖν, καὶ μετὰ καρτερίας ὑπεβάλλεται εἰς αὐστηροτάτην δίαιταν, λαμβάνων πάντοτε ποσὸν τροφῶν ἀνεπαρκές, τοῦθ' ὅπερ εὐδοῦται ὑπὸ τῆς συμπαρομοσιότητος ἀνορεξίας. Ὁ ἰατρὸς δεῖλται, ἐὰν ἀπελπισθῇ ὅπως καταπίσῃ διὰ τοῦ κύρους αὐτοῦ τὸν ὑποχονδριακὸν περὶ τῆς ἀνοσίας του, νὰ καταρῦγῃ εἰς ἄλλα μέσα, νὰ δημιουργῇ ἐκάστοτε πράγματα καὶ περιστάσεις ἱκανὰς νὰ ἀποσπάσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ ὑποχονδριακοῦ καὶ νὰ κάμωσιν αὐτὸν νὰ λησμονήσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐπιδιδόμενος εἰς ἄλλότρια. [P.N.B.]

Ῥόχυμα (suffusio). Πάθος ὀφθαλμικὸν γνωστότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα κατάρρακτις, συνιστάμενον εἰς θολότητα τοῦ φακοῦ καὶ τοῦ περιφακίου, συνηθέστερον αὐτομάτως ἀναφαίνομένην κατὰ κληρονομίαν πρὸ πάντων, σπανιώτερον δὲ καὶ τυχαίως ἐκ τραυματισμοῦ ἢ ἐκ κακώσεως ἐξωθεν ἐπαγομένης. Ἡ χαρακτηριστικὴ θολότης ἢ ὁπισθεν τῆς κόρης ἀναφαίνομένη καὶ παρακωλύουσα τὴν κατ' εὐθείαν πρόοπυσιν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς δεφίεται εἰς τροπικὰς διαταραχὰς τῆς κρυσταλλώδους συσκευῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φυσιολογικῶς ἐν τοῖς στοιχείοις αὐτοῦ ὑπαρχόντος ποσοῦ τοῦ ὕδατος ἢ μὲν συνεπείᾳ τοπικῆς βλάβης, τὸ δὲ ἐκ γενικῶς αἰτίου (διαβήτου, λευκωματούρας, γήρατος). Τὰ συμπτώματα αὐτοῦ εἶναι λειτουργικά, εἶον βραδυποροῦσα μείωσις τῆς δεξιότητος τῆς ὁράσεως καὶ τροποποιήσεως αὐτῆς (τὰ δρώμενα ἀντικείμενα φαίνονται ὡς ὑπὸ ἀγλῶς τινὲς περιεχυμένα, ἢ γλῶξ λαμπρὸς καὶ ἄλλα σῶματα φωτεινὰ φαίνονται πολλαπλᾶ, τὰ πλαγίως κείμενα εὐκρινέστερα ὁρῶνται, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ σταθενοῦς φωτὸς καταυγαζόμενα), ἥτις βαθμυδὴν ζοφεύεται μέχρις οὗ μόνον ἢ ὀμυδρὰ τοῦ φωτὸς ἀντίληψις ὑπολείπῃ. Τὰ δὲ ἀντικειμενικὰ συμπτώματα διαπιστούμενα διὰ τῆς ὀφθαλμοσκοπήσεως εἶναι ἡ θολότης, τὸ σχῆμα, ἡ ἐντασις, ἡ σύστασις αὐτῆς. Τὰ Ῥ. ὡς ἐκ τῆς ἔδρας αὐτῶν διακρίνονται εἰς ἀληθῆ ἀναφαίνόμενα ἐν τῇ μάξῃ τοῦ φακοῦ, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐν τῇ πάλῃ τοῦ περιφακίου, καὶ εἰς ψευδοῦς ἢ ψευδοκατάρρακτις, ὡς ἐξ ἑνὸς κατάρρακτις, ὡς ἐξ ἑνὸς κατάρρακτις, ὡς ἐξ ἑνὸς κατάρρακτις. Ὡς ἐξ ἑνὸς κατάρρακτις διακρίνονται τὰ ἀληθῆ Ῥ. ἀναλόγως τῆς συστάσεως τῶν στοιχείων τῆς θολότητος εἰς σκληρὰ συνήθη μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας, ὧν ἡ θολότης ποικίλλει τὴν χροίαν (καταρράκτης κίτρινος, πράσινος, μέλας) ἢ προκύπτει ἐκ

καταθέσεως ἀνθρακικοῦ καὶ φωσφορικοῦ δαδιστίου (Ῥ. λιθώδες, τιτανώδες, δοτεινὰ), εἰς μαλακὰ, ἢν μορφήν φέρουσιν τὰ Ῥ. πάσης ἡλικίας καὶ εἰς ἢν ὑπάγουται τὰ συγγενῆ, τὰ τραυματικά καὶ τὰ διαβητικά Ῥ., χαρακτηριζόμενα δι' αὐξητικὸν τοῦ ὄγκου τοῦ φακοῦ εἰς μεκτά, μεταχόντα τῶν χαρακτήρων τῶν τε σκληρῶν καὶ μαλακῶν, καὶ εἰς ῥευστά, ἐπιγενῆ εἰς μαλακὰ ὧν τυγχάνουσιν ὁ ἀνώτερος βαθμὸς καθ' ὃ διανύοντα βραδείαν πορείαν τὸ περιφακίον πληροῦται ὑγροῦ λευκοῦ, γαλακτέχρου. Οἱ δὲ ψευδοκατάρρακτις ἢ ψευδῆ Ῥ. ὑποδιαίρουνται εἰς ὅμοιον ὁμοῦς, καθ' οὗ συνεπείᾳ φλεγμονῆς τῆς ἱριδος πλάσσεται ὁπισθεν αὐτῆς ὕμινιον, ἄλλοτε μὲν ὑπάρχουσι προσφύσεις πρὸς τὴν ἱρίδα (Κ. προσφύσεις), ἄλλοτε δὲ ἐλλείπουσι (Κ. ἀνεσυνχειῶν ἢ προσφύσεων), καὶ εἰς ἀνορεγὰς συνεπείᾳ συνεπείᾳ εἰς καταθέματα ἀλάτων δαδιστίου καὶ φωσφορικοῦ ἐπὶ τῇ ἐξωτερικῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ περιφακίου ὑπομορφήν κηλίδων. Ἡ θεραπεία τοῦ Ῥ. μόνον διὰ χειρουργίας ἐπιτυγχάνεται ὑπαρχούσῃ πολλῶν πρὸς τοῦτο μεθόδων (κερατόνυξις, σκληρόνυξις, κερατοειδοτομία κτλ.), ἐν αἷσι καὶ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου διαπρεποῦς Ἑλλήνου ὀφθαλμολόγου Ἀναγνωστάκη εἰσηγηθεῖσα.

Ῥοραι (γολλ. Ypres, φλαμ. Jeperen). Πόλις τῆς βελγ. ἐπαρχίας Δυτ. Φλάνδρας, ἔχουσα 16 505 κατ. διατηροῦντας βιομηχανίαν τριγάρτων καὶ βαμβακίνων ὑφασμάτων. Ἄλλοτε ἦτο κέντρον οπουδαιότητος ὑφαντουργίας, ἥς μνημεῖον εἶναι ὁ λαμπρὸς οἶκος τῶν ὑφαντουργῶν. [M.S.]

Ῥπτισμός (supinatio) καλεῖται κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἐνεργείας τῶν ὑπτιστικῶν μυῶν φερὰ τοῦ ἀντιβραχίου καὶ τῆς ἄκρας χειρὸς πρὸς τὰ ἔξω, εἰς καὶ ἡ παλαιὰ ἐπιφάνεια τῆς χειρὸς βλέπει πρὸς τὰ ἄνω. Οἱ ἐπαιτὰ ἔχουσι διαρκῶς τὰ χεῖρα ἐν Ῥ. [P.N.B.]

Ῥπτισταὶ μῦες καλοῦνται ἐκεῖνοι ὧν ἡ ἐνέργεια φέρει τὸν ὑπτισμὸν τοῦ ἀντιβραχίου καὶ τῆς ἄκρας χειρὸς ὑπάρχουσι τέσσαρες τοιοῦτοι εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀνὰ δύο εἰς ἑκάτερον τῶν ἄνω ἀκρων.

Ῥπωμασία ἐλέγετο ἐν ταῖς ἀρχαῖς Ἀθήναις ὁ ἔρκος εἰς ἑν πᾶς διάδικος μάρτυς ὡρεῖται νὰ ἐκδελθῇ ὅπως δικαιολογήσῃ δπουσίαν του ἐκ δίκης ἢ ὅπως βεβαιώσῃ, ὅτι τὰ ὑφίστατο πᾶσαν ἐκ τῆς μὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐκδόσεως τῆς δίκης ζημίαν καὶ συνεπείαν [Πρ.]

Ῥραξ. Περίεργον θηλαστικὸν ζῷον τῆς Συρίας καὶ Ἀφρικῆς, μέγεθος κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν τῶν κονίκλων, κατὰ δὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοργάνωσιν τῶν ρινικῶν καὶ τῶν

ἐλεφάντων. Εἶναι δειλὸς καὶ ζῇ κατ' ἀγέ-
λας εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, διακίτῳμενος ἀπὸ
φαικῶν οὐσίων. [Φ.Ι.]

Ἰρία. 1) Ἀρχαία πόλις τῆς Βοιω-
τίας ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου παρὰ τὴν Δύλιστα, ἧς
ὁ χρόνος τῆς καταστροφῆς τυγχάνει ἀγνώ-
στος. — 2) Ἀρχαία πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν
Ἰαπυγίᾳ, νῦν Οἰρία καλουμένη καὶ κειμένη
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λέτσε, ἔχουσα δὲ 8 173 κατ.,
μητρόπολιν, μεσαιωνικὸν φρούριον καὶ κα-
ποφυτεῖαν, καὶ οὐτα ἔδρα ἐπισκόπου. Ἰδρυθῆ
ὑπὸ Κρητῶν, ἐκυριεύθη τῷ 1062 ὑπὸ Νορ-
μανδῶν τῆς Ἀπουλίας καὶ ἀπετέλει κατὰ
τὴν 18ῃ αἰῶνα ἰδίαν μαρκιωνίαν. [Μ.Σ.]

Ἰριαίων δῆμος, ἐν τῇ νήσῳ Ζα-
κύνθῳ. Ἀποτελεῖται ἐκ 3 χωρίων, ἔχων
τὴν κωμόπολιν Κατασάρι, ὡς πρωτεύουσαν
καὶ ἀριθμῶν 2 259 κατ.

Ἰρίας δῆμος. Κεῖται ἐν τῇ νήσῳ
Νάξῳ, μετὰ μίᾳς μόνον κωμοπόλεως τῶν
Λευκῶν, ἔχουσης 1832 κατ.

Ἰριεύς. Ἐν τοῖς ἑλλ. μύθοις υἱὸς
τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀλκυόνης, πατὴρ δὲ
τοῦ Νυκτεῖος καὶ τοῦ Λύκου, παρ' οὗ ἐκτίσθη
καὶ ἐκλήθη ἡ ἐν Βοιωτίᾳ πόλις Ἰρία. [Πς.]

Ἰρκανία. Ἀρχαῖον ὄνομα χώρας τῆς
Ἀσίας ὀριζομένης κατὰ τὰ Β καὶ Δ ὑπὸ
τῆς Μηδίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης.
κατὰ τὰ Δ ὑπὸ τῆς Μαργιανῆς καὶ κατὰ
τὰ Ε ὑπὸ τῆς Παρθλαίας καὶ κειμένης παρὰ
τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὠχοῦ. Αὕτη περιεβλή-
λετο ὑπὸ ὕψηλῶν καὶ ἀγρίων ὡς ἐπὶ τὴν
πολύ ὄρεων, ἐν οἷς ἐνεφύλευε πληθὺς τι-
γρεων, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς ἦσαν ἄγριοι καὶ
αἰμοχαρεῖς, εἶχον δὲ καὶ τὸ βάρβαρον ἔθι-
μον τοῦ κατακρεουργεῖν τοὺς νεκρούς. Κα-
τέφικον δὲ ἐν αὐτῇ διάφοροι φυλαί, οἷον
τῶν Ταπούρων, τῶν Γέλων, τῶν Μάρδων
κλ. καὶ πόλεις αὐτῆς μνημονεύονται ἡ πρω-
τεύουσα Ζαδρακέρτα, ἡ Τάτη κλ. Ἡ Ὑ.
ἀπηρεῖζετο ἐκ μέρους τῶν νῦν Μαζανδερὰν
καὶ Δαγκεστάν. [Πς.]

Ἰρκανικὸν πεδῖον. Πεδιάς παρὰ
τὴν Μαγνησίαν τὴν ἐπὶ Σιπύλῳ, ἔνθα
συνήρθη τῷ 190 π. Χ. ἡ μάχη μεταξὺ Σκι-
πίωνος τοῦ Ἀσιατικοῦ καὶ Ἀντίοχου τοῦ Γ'.
Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ ἀρκίων ἐλθόντων
ἐκ τῆς Ἰρκανίας.

Ἰρκανός. 1) Ὑ. ὁ Δ', ἀρχιερεὺς
καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἰουδαίων, (136-107 π. Χ.),
υἱὸς καὶ διάδοχος Σίμωνος τοῦ Μακκα-
βαίου, ὅστις υπερέσπισε τοὺς Σαδδουκαίους
ἐναντίον τῶν Φαρισαίων, κατεπολέμησε τὸν
Ἀντίοχον Σιδήτην, ὑπέταξε τοὺς Ἰδου-
μαίους καὶ ἐξεπόρθησε τὴν Σαμάρειαν. — 2)
Ὑ. ὁ Β', ἕτερος ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων (79-40 π. Χ.), ὅστις ἐκθρονίσθη
ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀριστοβούλου ἀποκα-

τέστη εἰς τὸν θρόνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.
Ἐξεθρονίσθη ὁμοῦ καὶ αὐθις ὑπὸ τοῦ Ἀν-
τιγόγου, υἱοῦ τοῦ Ἀριστοβούλου, καὶ ἐθα-
νατώθη τέλος ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου τῷ 30 π. Χ.
ἐν ἡλικίᾳ 80 ἐτῶν. [Πς.]

Ἰρμίνη (καὶ Ὁρμινά). Ἀρχαιο-
τάτη παράλιος πόλις τῆς Ἠλείας, ἐπὶ νειον
τοῦ Βουπρασίου, ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸν μῦθον
ὑπὸ τοῦ Ἀκτορος (βλ. Ἀκτορίων). Τὰ ἐρεί-
πια αὐτῆς, ἐν οἷς αἰετὰ τείχους πελάσγι-
κοῦ, κεῖνται ἐπὶ τῶν δυο μικρῶν βουνῶν
τῶν ὑπερκειμένων νῦν τῶν ἱαματικῶν λου-
τρῶν τοῦ Κουνουπελίου ἐν τῷ δήμῳ Βου-
πρασίων. Πρὸ Γ. Παπανδρέου, Περὶ Ἰρ-
μίνης (Πύργος 1896). [Γ.Πδ.]

Ἰρτλ (Πρωτ. von Hyrtl). Περίφημος
ἀνατόμος, γενν. 1810 ἐν Eisenstadt τῆς
Οὐγγαρίας, διατελέσας τὴν κατ' ἀρχὰς κα-
θηγητὴς ἐν Πράγᾳ, εἴτα δὲ 1845-74 ἐν
Βιέννῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1895. Προήγαγε
τὰ μέγιστα τὴν ἱστολογίαν καὶ τὰς μεθό-
δους τῆς ἀνατομικῆς, ἐκδούς καὶ ἐκτενῆς αλ-
λων περὶ ταύτης διάφορα ἔργα πλειστάκις
ἀνατυπωθέντα. [Β.Ε.]

Ἰς. βλ. Σῶς.

Ἰσγινέρουθρον. βλ. Ἰσγινικὸν ὄξύ.

Ἰσγινικὸν ὄξύ $C_{17}H_{14}O_{11}$. Μία ἐκ
τῶν ζυϊκῶν χρωστικῶν οὐσιῶν, ἥτις ἀπο-
τελεῖ τὸ κύριον χρωστικὸν στοιχεῖον τοῦ
Ἰσγινέρουθρου καὶ τοῦ κρεμέζου, ἐξ οὗ καὶ
παρασκευάζεται. Εἶναι μᾶζα χυρρὸς πορ-
φυροκαφέχρους ἢ ζυηρῶς ἐρυθρὰ ἐν κατα-
στάσει κόνεως διαλύεται κατὰ πᾶσαν ἀνα-
λογίαν ἐν ὕδατι καὶ οἰνοπνεύματι· ἐξ οὗ τοῦ
διαλύματος καὶ κρυσταλλοῦται μετὰ μὲν
τῶν θλακτικῶν παρέχει εὐδιάλυτα, μετὰ δὲ
τῶν λοιπῶν μεταλλίων ἀδιάλυτα ἅλατα.
Διάλυμα Ὑ. Ο. μετὰ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος
κατὰ τὸν λόγον 1:25 θερμανθὲν εἰς 140°
χρῶννεται ἰσχυρῶς καὶ παράγει δύο νέα σώ-
ματα, τὴν ἐρυθροκροκίνηνην, ὡς κό-
κινον πλινθήρουθρον, καὶ μελαινὴν τινα πάντῃ
διάλυτον ἔνισιν· λαμβανόμενον δὲ ἀρκίον
θειικοῦ ὀξέος καὶ ζεσθέντος τοῦ μίγματος
ἐπὶ μακρὴν παραγεται εἰδὸς τι σακχάρου
καὶ τὸ Ἰσγινέρουθρον $C_{17}H_{14}O_{11}$, μᾶζα
στελεμένη, σκοτεινῶς πορφυροέρυθρος, ἔχουσα
πρασινογῆν μεταλλικὴν λάμψιν, μεταποιοῦμένη
εἰς κόνιν ἀνοικτικῶς ἐρυθρὰν, διαλυτὴ ἐν ὕδατι
καὶ οἰνοπνεύματι. Μετὰ καυστικοῦ κᾶλας
τηχθὲν παράγει ἐξαχικὸν καὶ ἡλεκτρικὸν
ὄξύ καὶ κροκίνηνην. Τὸ Ὑ. Ο. ὡς καὶ
τὸ παράγωγον αὐτοῦ Ἰσγινέρουθρον ἔχουσι
τὴν ἰδιότητα νὰ παρέχωσι πηκτωματώδη
χρώματα, ἐν αἷς καὶ τὸ Ἰσγινον (βλ. λ.).
Τοῦ δὲ ὀξέος διάλυμα ἐν ζιμμωνίᾳ εἶναι ἐρυ-
θρὸν καὶ τῇ προσθήκῃ κόκκινος ἢ σακχάρου
σχηματίζει λαμπρῶς ἐρυθρὰν μελάνην.

"Υσγινον (Carmine). Έρυθρά βαρύτιμος ζωϊκή χρωστική ουσία, κυριώτερον συστατικὸν αὐτῆς ἔχουσα τὸ ὑσγινικὸν δέξυ καὶ τυγχάνουσα πλείστων ἐφαρμογῶν ἐν τῇ βαφικῇ. Εἶναι κόνις λαμπρῶς ἐρυθρὰ λαμβανομένη διὰ ζέσεως τοῦ κρεμέζου μετὰ στυπτηρίας καὶ οὐδετέρου τρυγικοῦ καλίου, δι' ἐκθέσεως τοῦ διαυγοῦς διαλύματος εἰς τὸν ἀέρα ἐντὸς πινακίων ἐκ πορσελλάνης καὶ διὰ ξηράσεως τοῦ μετὰ τινὰς ἡμέρας κατατιθεμένου ἐρυθροῦ ἰζήματος (ὑσγίνου). Τὸ γνήσιον Υ. ἀναγνωρίζεται λαμβανομένου διαλύματος αὐτοῦ ἐν ὕδατι καὶ προστιθεμένου γλωριούχου σιδήρου. ὅτε τῇ πρὸς θῆκῃ δέχαλικοῦ δέξος ἀνακτᾷ τὴν προτέραν του χροίαν. [P.N.B.]

"Υσαιί. 1) Ἀρχ. πόλις τῆς Ἀργολίδος καθ' ἣν ἐνικήθησαν οἱ Ἀργεῖοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων τῷ 669 π. Χ. καὶ ἦτις ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατεστράφη ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν τῷ 417 π. Χ. καὶ ἀνωκοδομήθη αὐθις ὑπὸ τῶν Ἀργείων. Ἀπὸ ταύτης ὠνομάσθη ὁ νῦν δῆμος Ὑσίων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀργους, συγκαίμενος ἐκ 5 χωρίων μετὰ τοῦ Ἀγλαδοκάμπου ὡς πρωτεύουσος καὶ ἔχων 2452 κατ. — 2) Ἑτέρα ἀρχ. πόλις τῆς Βοιωτίας, καίμενη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρώνας καὶ παρὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν, ἐν ᾗ ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ὅστις ἐκ ταύτης καὶ Ὑσιδς ἐλέγετο, καὶ μαντικὴ κρήνη. [Πς.]

"Υσκα. Βλ. Ἀγαρικόν.

"Υσπληγξ. Βλ. Σταδίων.

"Υσσελ (Yssel προσφ. Ἀύσσελ) καλεῖται βραχίων τοῦ Ῥήνου ἀποσπώμενος ἀνωθεν τοῦ Ἀρνεμ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν λίμνην Ζέυδερ. Ἐξ αὐτοῦ καλεῖται Over-Yssel ἥτοι Ἀνω Υ. ἐπαρχία τῆς Ὀλλανδίας περιλαμβάνουσα 3345 τχμ. μετὰ 295445 κατ., ἔχουσα δὲ κυρίως μεγάλην βαμβακουργίαν καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ζέδλ-λε (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

"Υσσώπος ἡ φαρμακευτικὴ (Bot.) Hyssopus officinalis L. Φυτόν φρυγανώδες τῆς οἰκογενείας τῶν Χειλανθῶν. Φύεται ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀνατολῇ, κηπεύεται συχνὰ ὡς ἀρωματικὸν καὶ φαρμακευτικόν. Μνημονεύεται ὡς τοιοῦτον καὶ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, οὕτω Βασ. Α' β' 34 «Καὶ ἐλάλησε περὶ δένδρων ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ, μέχρι τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκφυομένης ἐπὶ τοῦ τοίχου» καὶ Ψαλμ. να' 7 «Ῥαντίεις με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσμαι», καὶ Εὐ. Ἰωαν. κθ', 29 καὶ ἀλλαχοῦ.

— (Φαρμ.). Τοῦ Υ. αἱ ἡνθισμένοι κορυφαὶ περιέχουσαι τὴν ὑσσώπινην κατανόσσονται μετὰ τῶν βηχικῶν καὶ μαλακτικῶν φαρμάκων, χορηγούμενα, πρὸ πάντων κατὰ τοῦ χρόνιου τῶν πνευμόνων κατάρρου.

"Υστάδη (Ystad). Ἀρχαία πόλις εἰς τὴν Ν. βαρβαρίαν τοῦ σουηδικοῦ νομοῦ Μάλμογους, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 8540 κατ., ποικίλῃν δὲ βιομηχανίαν, ἀλίειαν καὶ ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

"Υστάσης. Υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνους καὶ πατήρ Δαρείου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Περσίας ὅστις μετέδωκεν εἰς τοὺς μάγους τῆς Περσίας πλείστας ὠφελιμωτάτας γνώσεις, ἃς ταξιδεύσας εἰς Ἰνδίας εἶχε λάβει παρὰ τὸν ἐκεῖ Βραμίνον. Ὁμώνυμος αὐτῷ ἦτο καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου καὶ ἡγεμὼν τῶν Βακτριῶν συνοδεύσας τὸν Ξέρξην ἐν τῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείᾳ. [Πς.]

"Υστέρα. Βλ. Μήτρα.

"Υστερεκτομή. Χειρουργικὴ πράξις συνισταμένη εἰς τὴν διὰ τοῦ κόλπου ἢ διὰ λαπαροτομίας ἀφαίρεσιν τῆς μήτρας μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, ὅσας τις τυγχάνει ἔξω κακοήθους ὅγκου ἢ ἄλλου τινὸς πάθους ἐπιβαλλόντος τὴν ἀπομακρυνσιν αὐτῆς ἀπὸ τῶν λοιπῶν σπλάγχχνων τῆς κοιλίας, ὅπως μὴ καὶ ταῦτα ἀλῶσιν. [P.N.B.]

"Υστέριονα. Κώμη τῆς νήσου Τήνου ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Πανόρμου καὶ καίμενη κατὰ τὴν ΝΔ πλευρὰν εἰς ἀπόστασιν 1/2 ὥρ. ΝΑ τοῦ Πύργου. ἔχει 739 κατ. καὶ προϊόντα δημ. καρπούς, σῦκα, οἶνον, ἐλαίαις καὶ μέταξαν.

"Υστεροκλήη. Κήλη ἀπὸ τοῦ βουβωνικοῦ δακτυλίου ἢ ἀπὸ τῆς μέσης λευκῆς γραμμῆς τοῦ υπογαστρίου, ἥς ὁ σάκκος περιέχει μέρος ἢ ὀλόκληρον τὴν μήτραν ἢ ὑστέραν προπεσούσαν. [P.N.B.]

"Υστερον πρότερον ἡ πρωθύστερον ἐν τῇ ῥητορικῇ λέγεται τρόπος τις καθ' ὃν ἐν μέρος τῆς φράσεως (ἢ καὶ ὀλόκληρος φράσις), ὅπερ λογικῶς ἢ χρονικῶς ἔδει νὰ ἔπεται ἐτέρῳ, τίθεται πρὸ αὐτοῦ. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ὡς ἐπὶ πλείστον ἂν τὸ μέρος τοῦτο ἔχῃ ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα.

"Υστερόπτωσις ἡ πρόπτωσις τῆς μήτρας. Ἡ συνεπεία χαλαρώσεως τῶν ἰσθίων τῆς μήτρας συνδέσμων ἐπερχομένη μετατόπισις αὐτῆς καὶ φερά πρὸς τὸν κόλπον. Ὑπάρχουσι τρεῖς βαθμοὶ μετατόπισεως: Υ. ἀρχομένη ἢ ταπεινωσις τῆς μήτρας καθ' ἣν τὸ κυνήτριον σπλάγχχνον προβάλλει τὸν αὐγένα αὐτοῦ εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ κόλπου, τοῦθ' ὅπερ ὁμαλῶς συμβαίνει καὶ ἐν τῇ προεμνηστιακῇ ηλικίᾳ, Υ. ἀτελής ἢ κακόδοτος ἐν τῷ κόλπῳ καθ' ἣν ὁ αὐγὴν καὶ τὸ σῶμα τῆς μήτρας ἔχουσι κατέλθει εἰς τὸ κοῖλον τοῦ κόλπου διαχαλάρωσιν τῶν συνδέσμων μετὰ κοπιώδεις τοκετούς, καὶ Υ. τελεία ἢ κατακρήμνισις τῆς μήτρας καθ' ἣν αὕτη ἐξελ-

θύσας πλέον ὁλόκληρος ἔξω τοῦ αἵθου-
 ὤου ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ παρασυρθέντος καὶ ὁμοίως
 ἐξεληθέντος τοῦ αἵθου βλεπνογόνου τοῦ κόλ-
 που. Εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας μορφὰς ἡ θε-
 ρακτεία ὅταν μὴ ὑπάρχῃ ἐπιπλοκή τις ἐπι-
 διώκει τὴν διὰ μηχανικῶν μέσων (πεσῶν,
 ζῶης κτλ.) ἀνύψωσιν καὶ διακράτησιν τῆς
 μήτρας ἐν τῇ φυτικῇ αὐτῆς θέσει. Πρὸς θε-
 ραπειαν τῆς τρίτης καὶ σπουδαιότερας μορ-
 φῆς ἀπαιτοῦνται δραστηριώτερα μέσα ἢ μή-
 τρα ἀνατάσσεται καὶ ἐπιδιώκεται ἡ δημιουρ-
 γία ἐλκιδώδους ἰστού κατὰ τὸν κόλπον δι'
 ἐφαρμογῆς βάμματος ἰωδίου ἢ διὰ καυτη-
 ριάσεως, ὅπως στενωθῇ ἡ ὁδὸς καὶ περικο-
 λυθῇ ἡ πρόπτωσης· ἀλλοτε ἐνδείκνυται ἡ
 τελεία ἀπόφραξις διὰ ραφῆς τοῦ κόλπου ἢ
 καὶ αὐτῇ ἡ ὑστερεκτομή. [P.N.B.]

Ύστεροτομία ἡ ὑστεροτομή
 καλεῖται χειρουργικὴ τις πρᾶξις σκοπὸν
 ἔχουσα ἀπλῶς τὴν ἐντομὴν καὶ διανοεῖν
 τῆς μήτρας ἀπὸ τοῦ ἀνέχοντος αὐτῆς πρὸς
 ἐξαγωγὴν τοῦ ἐμβρύου, ἐσάντις ὁ αὐτὴν τυγ-
 χάνει ἐσκληρωσμένος. Πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς
 ἀπὸ τοῦ κόλπου γίνεται χρῆσις τοῦ ὕστε-
 ροτόμου μαχαίριου τοῦ Flamand, ἔχον-
 τος ἀκμήν, ἥτις κατὰ βούλησιν καλύπτεται
 ἢ ἀποκαλύπτεται ὑπὸ τεμαχίου ἀργυροῦ, ἢ
 ἄλλου τινὸς νεωτέρας κατασκευῆς. [P.N.B.]

Ύστριξ. Βλ. Ύστριχίδαι, Γυμνό-
 δοντες.

Ύστριχίαιες. Βλ. Ύχθώσις.

Ύστριχίδαι. Οἰκογένεια τῶν Τρω-
 κτῶν θηλαστικῶν ζώων, διακρινομένη διὰ τῶν
 μακρῶν καὶ κοίλων ἀκάνθων, δι' ὧν καλύ-
 πτεται τὸ σῶμα. Οἱ πρόσθιοι πόδες αὐτῶν
 ἔχουσι 4 δακτύλους. Ζῶσιν ἐν θερμαῖς ὁπω-
 σὺν χώραις, διατῶμενοι ἐν ὑπογείοις σπη-
 λαίοις καὶ τρεφόμενοι ἀπὸ φυτικῶν εὐσιῶν.
 Ὑστρίξ ὁ κοινὸς ἢ λοσφοφόρος (Hystrix
 cristatus) εὐρήται ἐν πάσῃ τῇ Ἀφρικῇ, ἐν
 τῇ Ν καὶ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ καὶ περὶ τὴν Με-
 σσηνίαν. Ἐν κινδύνῳ εὐρισκόμενος συντη-
 ρίζεται ὡς ὁ θιανθόχοιρος, ἀπανταχοῦ
 προτείνων τὰς ἀκάνθας τῶν, ὧν αἱ πλη-
 γαὶ εἶναι ὀδυνηραὶ καὶ δυσάτατοι. Εἰς τῶν
 ἀκάνθων τούτων, αἵτινες φέρουσιν ἐγκαρ-
 σίους ταινίας ἐναλλάξ λευκάς καὶ μελαί-
 νας, κατασκευάζονται κονδυλοφόροι. Εἰς
 βλ. ἐν πιν. Τρώκται Δ' 4. [F.I.]

Ύττέριδιον, χημ. σύμβ. Υθ. Μέταλ-
 λον σπάνιον ἀνακαλυφθὲν ἐσχάτως καὶ ἔχον
 ἄτομ. βάρος 173. Ἐκ τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ
 γνωστὸν εἶναι τὸ δεξιδιον αὐτοῦ, ἡ ὕτερ-
 βίτη Υθ₂O₃, λαμβανόμενον ἐκ τῶν σπα-
 νίων ὀρυκτῶν εὐγενίτου καὶ γαδολινίτου δια-
 λυομένων ἐν νιτρικῷ ὀξέϊ ὡς κόνις λευκῇ,
 ἀτηκτος, ἀδιάλυτος. Σχηματίζει δὲ καὶ
 ἅλατα ἄχροα, εἶον τὸ νιτρικὸν Υ. [P.N.B.]

Ύττριον, σύμβ. Υ, ἄτ. β. 8.9. Ἐκ
 τῶν σπανιωτάτων μετάλλων τῆς φύσεως,
 εὐρισκόμενον ἐν τῷ γαδολινίτῃ ὅστις πε-
 ριέχει 35 % αὐτοῦ. Εἶναι κόνις στίλβνῃ,
 φαιόμελαινα, μὴ προσβαλλομένη οὔτε ὑπὸ
 τοῦ ξέρις οὔτε ὑπὸ τοῦ ὕδατος, καιομένη
 μετὰ φλογός καὶ μεταβαλλομένη εἰς ὕ-
 τριον ἢ τοῦ δεξιδίου Υ, κόνιν λευκὴν, ἀτη-
 κτον, ἀνοσμον, σχηματίζουσαν μετὰ τοῦ
 βόρακος εἶδος τι ὕαλου. [P.N.B.]

Ύφαξ καλεῖνται ἐν τῇ ἀνατομικῇ τῶν
 φυτῶν αἱ ἵνες τῶν μυκήτων, λεπτομερεῖς,
 λευκαί, διακεκασμένοι καὶ αὐξανόμεναι
 ἀπὸ τοῦ ἄκρου αὐτῶν. Ὅτε συμπλέκονται
 σχηματίζουσιν καὶ χαλαρῶς πρὸς ἀλλήλας,
 ὅτε δὲ στενωῶς καὶ ἀθρόαι, ἀποτελοῦσαι σῶ-
 ματα συμπαγῆ.

Ύφαμα καλεῖται ὀφθαλμολογικῶς
 ἡ ἐκίχυσις αἵματος ἐν τῷ πρόσθῳ θαλάμῳ
 τοῦ ὀφθαλμοῦ συμβαίνουσα τὴν μὲν συνεπεί-
 πτεως ἢ πληξέως ἢ ὀλάνσεως τοῦ βολβοῦ,
 ταχέως ἀπορροφώμενου συνήθως τῇ ἐφαρμο-
 γῇ ψυχρῶς τοπικῶν, τὸ δὲ κατὰ τὴν πορείαν
 γλαυκώματος, ὅπερ εἶναι τοσθαριώτερον διότι
 ἔχει τάσιν πρὸς αἱμορραγίαν. [P.N.B.]

Ύφαινή ἡ Θηβαῖν ἡ (Βοτ.) Hy-
 phaena Thebaica Mart. Εἶδος φοίνικος
 (φοίνις θηβαϊκὸς τοῦ Διοσκουρίδου) τῆς Ἀνω
 Αἰγύπτου (Doun τῶν Ἀράβων ἢ Calmier
 au pain d'épice). Διαφέρων τοῦ συνήθους
 τύπου τῶν φοινίκων ἡ Υ. εἶναι πολὺκλα-
 δος. Ὁ καρπὸς εἶναι ἐδωδιμος καὶ εἰς
 πολλὰ μέρη τῆς χώρας χρησιμεύει ὡς τρο-
 φὴ τῶν ἰθαγενῶν. [Θ.Χ.]

Ύφαίρεσις κατεσχημένων. Κατὰ
 τὸ ἄρθρον 171 τοῦ Ποιν. Νόμου ὡς ἐτρο-
 ποποιήθη ὑπὸ τοῦ νόμου 14 Δ' τοῦ 1892,
 ὅστις ἐξ αἰασθῆποτε αἰτίας ὑφαίρει τὰ ἡδὴ
 κατασχεθέντα πράγματα, ὡς καὶ ὁ ἰδιο-
 κτήμων, μεσεγγυόχος ἢ ὁ φύλαξ ὁ ἀπαλ-
 λοτριῶν τὰ κατασχεθέντα ἢ ἐκ προθέσεως
 βλάπτων αὐτὰ τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν
 τοῦλάχιστον ἐνός μηνός. Τὸ ἄδικημα κατα-
 λέγει ὁ νόμος μεταξὺ «τῶν πράξεων κατὰ
 τῆς ἀπειλουμένης εἰς τὰς ἀρχὰς εὐπειθείας»,
 κύριον ἐν αὐτῷ χαρακτηρηστικὸν διαβλέπων
 τὴν τάσιν καὶ ματαίωσιν τῆς ἐνεργείας τῆς
 ἀρχῆς, ἥτις προέβη εἰς τὴν κατάσχισιν.

Ύφαντική, ἐκ τοῦ ὑφαίνω, καλεῖται
 ἡ τέχνη, δι' ἧς κατασκευάζονται τὰ πρὸς
 ἐνδυμασίαν ἀναγκαζόμενα ὑφάσματα ἢ ὑφαν-
 τικὴ εἶναι ἐξάρτημα οὕτως εἰπεῖν, τῆς
 κλωστικῆς, δι' ἧς αἱ ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ
 ζωικοῦ βασιλείου ἰνώδεις ὕλαι, εἶον βάμ-
 βαξ, λίνον, κάνναβις, ἔριον καὶ μέταξ, διὰ
 πολυπλόκων καὶ διαφόρων μηχανημάτων
 κατεργαζόμεναι μεταβάλλονται εἰς κλωτὰς
 καὶ εἰς τμήματα καὶ κρόκην διαιρούμενα

διὰ τῆς ὑφαντικῆς ἀποτελοῦσι τὸ ὕφασμα· ὅθεν τῆς ὑφαντικῆς τέχνης βάσις εἶναι ἡ κλωστική καὶ ἐκ τῆς καλῆς τῶν νημάτων ἐπεξεργασίας ἐξήρτηται καὶ ἡ καλὴ τῶν ὑφασμάτων ποιότης. Ἡ ὑφαντικὴ τέχνη ἐφείλει τὴν ἀρχὴν καὶ καταγωγὴν τῆς εἰς αὐτὴν τὴν τάσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἐξευρεσίν τῶν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ μέσων, τῆς συντηρήσεως καὶ εὐζωίας του. Κατ' ἀρχὰς τὴν ἡματισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπετέλουν τὰ ἱνώδη φυτὰ μετὰ θάμνων, ἀχύρων καὶ χόρτων συνηνωμένα καὶ τρέπον τινὰ συνταραμένα. Ἡ ἀνάγκη δὲ καλυπτροῦ καὶ στερεωτέρου ἡματισμοῦ παρ-κίνησε τὸν ἄνθρωπον νὰ σκεφθῇ καὶ ἐπινοήσῃ τρόπον πρακτικώτερον παρασκευῆς ὑφάσματος πρὸς κατασκευὴν τῶν τῆς ἐνδυμασίας τοῦ ἀναγκαίων· καὶ αὗτοι δὲ οἱ βάρβαροι λαοὶ εἶχον ἐπινοήσῃ τρόπον τινὰ πρὸς προτοίμασιν τοῦ ἡματισμοῦ τῶν τὰ δὲ μᾶλλον πεπολιτισμένα ἔθνη ἐπὶ ταῖς ἀρχικαῖς βάσεσι τῆς ὑφαντικῆς τέχνης ἐρεϊδόμενα, ἐβεβλῶσαν καὶ βαθμυδὲν διὰ διαφόρων μηχανισμῶν ἐτελειοποιήσαν τὴν ὑφαντικὴν τέχνην.

Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τεχνικὴν ἐπιτηδεύοντες τῶν ὑφασμάτων τῶν μεγάλων ἐφημίζοντο· βεγμάτα δ' αὐτῶν ἔτι καὶ σήμερον διασώζονται, τὰ ὑφάσματα δ' ὧν περιετύλισσον τοὺς τεταρτευσμένους νεκρούς τῶν τὰ ὑφάσματα ταῦτα παρ' εἰδημόνων ἐξετασθέντα ἐκρίθησαν ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψὴν κάλλιστα ἐπεξεργασμένα, ἀντάξια τῆς σημερινῆς τέχνης διὰ τὴν στερεότητα, λεπτότητα καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῶν ιδιότητας· ἡ ἀποτελοῦσα τὸν τε στήμονα καὶ τὴν κρόκην κλωστή ἦν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς κλωστικῆς τέχνης κεκλωσμένη, ἴση, κανονικὴ καὶ καλῶς συνεστραμμένη· τὸ νῆμα τοῦ στήμονος ἦν διπλοῦν ἐκ δύο κλωστῶν ἑμὲ συνεστραμμένων συγκαίμενον· ἡ κρόκη ἦν ἀπλῆ (μονή)· καὶ ὁ μὲν στήμων διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐξεταζόμενος περιεῖχεν 90 κλωστὰς ἐν ἐνὶ τετραγωνικῷ δεκτύλῳ, ἡ δὲ κρόκη μόνον 44 κλωστὰς. Ἡ ἀπαντώσα ὅμως μεγάλη ποικιλία τῶν Αἰγυπτιακῶν ὑφασμάτων, δι' ὧν οἱ νεκροὶ τῶν Αἰγυπτίων περιετύλισσοντο, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἀνομοιότης στήμονος καὶ κρόκης ἀνήκει τῷ συστήματι τῆς τότε τέχνης κατὰ τὸ ὅποιον ὁ στήμων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, περιεῖχε δις ἢ τρίς καὶ οὐχὶ σπανίως τετράκις πλειότερας κλωστὰς τῆς κρόκης· τὰ ὑφάσματα ἦσαν λινὰ, τὸ δὲ λίνον δι' οὗ ὑφαινοντο αὐτά, τὰ κατεργάζοντο διὰ τῆς ἀτράκτου εἰς νῆμα λεπτότατον ἀριθμοῦ 100. Καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ἡ ὑφαντικὴ τέχνη περιῆλθεν εἰς τοιοῦτον τελειότητος βαθμόν, ὥστε τὰ κοινὰ, τὰ πολύτιμα καὶ τὰ διὰ χρυσοῦ πεποικιλμένα ὑφάσματα

τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ τῆς παρούσης ἐποχῆς, τοὺς τάπητας, τὰ θαυμαστικὰ καὶ ἄλλα ὑφάσματα· ἡ ὑφαντικὴ βιομηχανία ἀπετέλει οὐ μόνον εἰδικὸν ἐμπόριον, ἀλλ' ἦν ὡσαύτως καὶ οἰκονομικὸν ἐνασχόλησις· αἱ κυριώτεραι ὑφάσματα ὕλη ἦσαν τὰ ἔρια καὶ τὸ λίνον· ἡ Ἀθηνᾶ, εὐσεβὴς προστάτις τῶν τεχνῶν, ἐθεωρεῖτο ἰδίᾳ τοῦ αὐτῆ καὶ ἀρωγὸς τῆς ὑφαντικῆς, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς γυναικείας ἀξιοπρεπείας· Ἡ ἐργασία ἐτελελεῖτο ὑπὸ γυναικῶν ἐν οἴκῳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκοδομοποιήσεως· ἦτις μετὰ τῶν θυγατέρων τῆς ὠδήγει τοὺς ἐργάτας, ἐδίδασκε τὰς ἀρχαίους καὶ ἐτελειοποιεῖ τὰ διακοσμητικὰ σχέδια τῶν ὑφασμάτων. Κατὰ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα π. Χ. οἱ ἄνδρες ἤρξαντο ἐργάζεσθαι εἰς τὴν ὕ. Οἱ Ἕλληνες ἠπίσταντο τὴν τέχνην τοῦ διευθετεῖν τὸν ἱστόν· εἰς τὸν ὥστε ὁ στήμων νὰ διαχωρίζεται εἰς δύο, τρία ἢ καὶ περισσότερα μέρη καὶ δι' αὐτῶν νὰ διέρχεται· ἡ κρόκη ἐμπεριέχουσα τὴν κρόκην καὶ ν' ἀποτελεῖται τὸ δὴ λεγόμενον διμίτον, τρίμιτον ἢ πολυμίτον ὑφάσμα· δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ποικίλα λευκά καὶ κεχρωματισμένα κατεργάζοντο ὑφάσματα· ὁ στήμων, ὅπως καὶ κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν τῆς τελειοποιήσεως τῆς τέχνης, πρὸ τοῦ νὰ τεθῇ ἐν τῷ ἱστῷ εἶναι ἀνάγκη νὰ κολληρισθῇ, οὕτω καὶ τὰ παλαιὰ αἱ κλωστὰς αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν στήμονα ἐκολληρίζοντο βυθίζόμεναι ἐντὸς μίματος τινος, πιθανῶς ἐξ ὀρυζίου καὶ ὕδατος· οὕτως ἀποκτίνουσιν ἐλαστικότητα τινὴ καὶ διευκολυνθῇ ἡ ὕφανσις. Οἱ ἀρχαῖοι ἱστοὶ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ἦσαν ὀριζόντιοι καὶ καθέτοι, καὶ ὅποταν ὁ ἱστὸς ἦν καθέτος ἡ κρόκη διὰ τὴν κερκίδος διέρχετο ἀνωθεν· τὸ δὲ μήκος τῆς κερκίδος ἦν ἡμισυ μέτρον.

Ὁ παρ' ἀρχαίοις καθέτος ἱστὸς εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης ἀντικατέστη διὰ τοῦ ὀριζοντίου ἱστοῦ· ἡ δ' ἀντικατάστασις τοῦ χειροκινήτου ἢ ποδοκινήτου ἀρχαίου ἱστοῦ δι' ἀπλοκινήτου, συνεισέφερεν ἐν τῇ κατασκευῇ καὶ λειτουργίᾳ αὐτῶν ἀπάραι τὰς ἀπαιτούμενας κινήσεις κανονικῶς. ἀπηρχόλησεν ἐπὶ τοῦ τοῦ μηχανικοῦ καὶ μηχανολόγου καὶ κατέστη ἐπὶ τινὰ χρόνον δύσκολον πρὸς λήσιν πρόβλημα· αἱ παρουσιαζόμεναι δὲ δυσκολίαι ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ πρῶτος κίνησις, ἦσαν κυρίως δύο· α') ἡ ἀλληλοδιαδόχος ἀνώψωσις καὶ καταβίβασις τῶν μίτων ὅπως δ' αὐτὸν διέρχεται ἡ κρόκη, καὶ β') ἡ διὰ τῶν κλωστῶν τοῦ στήμονος διάδοχος ἀλληλοδιαδόχος τῆς κρόκης ἐξ ἀριστερῆς πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ στήμονος· αἱ δυσκολίαι αὗται ἡθροῦσαν καὶ εὐρέθη ἡ λύσις πρὸς κανονικὴν κίνησιν καὶ λειτουργίαν, καὶ οὕτως ὁ ἀπλοκίνητος

κίνητος ιστός (power loom), ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν.

Τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τελειοποίησιν τῶν κλωστικῶν καὶ ὑφαντικῶν μηχανῶν καὶ ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχαίου χειροκινήτου ιστοῦ ἐγένοντο ἐν Ἀγγλίᾳ. Κατὰ τὴν 12^{ην} ἑκατονταετηρίδα πλείστα ὅσα σχέδια μηχανικὰ ἀφαιρῶντα εἰς τὴν τροποποίησιν τῶν ἐν χρήσει κλωστικῶν καὶ ὑφαντικῶν μηχανημάτων καὶ τὴν δι' αἵματος ἐνέργειαν ὑπεβλήθησαν τῇ Βασιλικῇ τοῦ Λονδίνου Ἑταιρίᾳ. ἔκτοτε δὲ ᾤκνουν αἱ βελτιώσεις τῶν διαφορῶν μηχανισμῶν. Ἐν ἔτει 1784 ὁ δόκτωρ Καρτράϊτ (Dr. Cartwright) στρέψας δὴν τοῦ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς παραγωγῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀρκράϊτ (Arkwright) προνομιούχων κλωστικῶν μηχανῶν, κατεσκεύασεν ἱστὸν τὸν ὁποῖον ἐν διαστήματι δυοῶν κατ'ὀρθῶς νὰ φέρῃ εἰς πέρας καὶ λαβὴν τὴν διὰ τὴν ἐφευρέσειν τοῦ ἀποκλειστικὸν προνομιον ἱδρύσας δὲ ἐν Doncaster ὑφαντουργεῖον, ᾗρξατο τῶν ἐργασιῶν του· ἀλλ' οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντες καὶ κατασκευασθέντες ἱστοὶ ὑπεστήσαν τοσοῦτας πρὸς βελτιώσιν καὶ τελειοποίησιν τροποποιήσεις, ὥστε αἱ ὑπὲρ τοῦ βαρύνοντος αἰς ὑπεβλήθη τὴν ἡνάγκαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιχειρήσειν του. Κατὰ τὸ ἔτος 1791 ἱδρύθη ὑπὸ ἑταιρίας τινος τὸ πρῶτον ἐν Μαγκεστρία ὑφαντήριον ἐκ 400 τοῦ Cartwright ἱστῶν τροποποιημένων καὶ βελτιωμένων, ἀλλὰ τὸ ἐργαστάσιον ἐκείνῳ δὲν ἤδυνήθη νὰ εὐδαιμονήσῃ, διότι οἱ ἐργάται φοβούμενοι μὴ διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ χειροκινήτου ιστοῦ ἡ ἐργατικὴ τοῖς θὰ ἐστερείτο ἐργασίας καὶ πέρου ζωῆς, ἠρνήθησαν ν' ἀναλαβῶσιν ἐν αὐτῷ ἐργασίαν· δὲν περιωρίσθησαν δὲ εἰς τὴν ἀπεργίαν τῶν ἱστῶν, ἀλλὰ θέσαντες πῦρ εἰς τὸ ἐργαστάσιον κατέκαυσαν αὐτό, ᾗπείθον δὲ οἱ θὰ πυρπολήσωσι καὶ πᾶν νέον ἀνεγειρόμενον ὑφαντήριον περιέχον ἱστὸς δι' αἵματος κινουμένων· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ἀμαθεια καὶ δεισιδαιμονία τῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐργατῶν τῆς Μαγκεστρίας δὲν ἤδυνήθη νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς πρὸς τὴν βιομηχανίαν γιγαντιαίας προόδους· πολλὰ ἱδρυθῆσαν μετὰ ταῦτα ὑφαντικῆς ἐργαστασία ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν δὲ Ἀγγλικὸν κοινὸν μὴ ἀδιάφορον οὐδὲ τὸ παράπαν ἀγνώμον ἐἰς τὰς ὑπὸ τοῦ ἐφευρέτου Cartwright ὑπὲρ τῆς βιομηχανίας ἐκδοτικαὶς τοῦ, ᾗρξατο ἐπιμόνως ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἀντιθέσιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων ἐψηφίσατο ἐν ἔτει 1808 τὸ ποσὸν τῶν 10 000 λιρῶν στερλινῶν πρὸς ἀποζημιώσιν τῶν θυσίων καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς βιομηχανίας προσπαθειῶν καὶ ἐργασιῶν τοῦ ἐφευρέτου τοῦ ἀποκινήτου ιστοῦ.

Ἡ ὑφαντικὴ τέχνη πολλὰς ἐποιήσατο ἔκτοτε προόδους· πλείσται βῆματα γίνονται

τελειοποιήσεις τῶν ὑφαντικῶν μηχανημάτων. Ἡ ὑφαντικὴ τέχνη τὰς πρῶτας βῆσεις τοῦ πρακτικοῦ αὐτῆς μέρους λαβούσα ἐκ τῆς ἀρχαίας ὑφαντικῆς μεθόδου, διέπεται ἤδη ὑπὸ κανόνων θεωρίας καὶ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται καὶ ρυθμίζεται ἡ τε ποιότης τῶν ἀπλουστερῶν υφασμάτων καὶ ἡ ποικιλία τῶν διαφορῶν ὑφαντικῶν σχεδίων. Καὶ ἐν Ἑλλάδι πρὸ τινῶν ἐτῶν ἱδρυθῆσαν ἀποκινήτα ὑφαντήρια παράγοντα βαμβακερὰ καὶ μάλλινα υφάσματα ἀμιλλώμενα πρὸς τὰ Εὐρωπαϊκὰ. Ἀπὸ τοῦ 1872 ᾗρξαντο ἱδρυόμενα τὰ ἐν Πειραιεὶ ἀποκινήτα ὑφαντήρια παράγοντα βαμβακερὰ λευκὰ υφάσματα τὰ κοινῶς Ἀμερικανικὰ λεγόμενα, καὶ χρωματιστὰ τὰ κοινῶς δρέλλια· ἐνεκα δὲ τῆς μεγάλης καταναλώσεως αὐτῶν ἱδρυθῆσαν καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μικρὰ ἀποκινήτα ὑφαντήρια, τὰ ὅποια τὰ πρὸς στήμονα καὶ κρέκην ἀπαιτούμενα νήματα προμηθεύονται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ τῶν ἐν Πειραιεὶ κλωστηρίων, τὰ ὅποια καταναλίσκουσιν ἅπασαν σχεδὸν τὴν παραγωγὴν τῶν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, διό, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, μία τῶν ἐπικερδοτέρων ἐν Ἑλλάδι ἐπιχειρήσεων εἶναι ἡ ἱδρύσις κλωστηρίων καὶ ὑφαντηρίων. [N. Σωρ.]

ῬΨάσις. Ἀρχ. ὄνομα ποταμοῦ κατὰ τὰ ΒΔ τῆς Ἰνδίας, ὅστις ἐνοόμενος μετὰ τοῦ Ἀκασίνῃ ἐξέβαλε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰνδόν. Παρὰ τὴν δεξιὰν ὀχθὴν τοῦ ποταμοῦ τοῦτου ὁ Ἀλέξανδρος ἠναγκάσθη, ἐνεκα τῶν τῶν διαμαρτυριῶν τῶν στρατευμάτων του νὰ ἀνακρίψῃ τὴν πορείαν τοῦ ἀνεγείρας 12 βωμοὺς πρὸς τιμὴν τοῦ Δωδεκαθέου καὶ εἰς ἐνδεῆ ἐν τοῦ τέματος τῆς ἐκστρατείας του. Νῦν δὲ καλεῖται Bojas ἢ Satladsch. [Πς.]

ῬΨέαρ. Βλ. Ῥέος.

ῬΨεσις. Βλ. Δίεσις.

ῬΨηγητής. Βλ. Πανεπιστήμιον.

ῬΨομόκητες ἢ ῥομώτες. Βλ. Μόκητες.

ῬΨοδράργυρος νηρικὸς, ῬΨοδράργυρική ἐνώσις. Βλ. Ῥδράργυρος.

ῬΨηλάνται. Ἐπιφανὲς ἑλληνικὴ οἰκογένεια μητρόθεν τὸ γένος ἔλκευσα ἐκ τῶν Κορινθίων καὶ ἀναγομένη μὲν πιθανῶς εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους (1Α'-1Δ' αἰῶνα), ἀναφανισμένη δ' ἱστορικῶς ἀπὸ τοῦ 12^{ου} αἰῶνος καὶ πλην πολλῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν πρὸς τὸ γένος κατέχευσα καὶ πρωτίστην θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Πρῶτος τῆς οἰκογενείας ταύτης ἀναφέρεται 1) Ἰωάννης Χ. υἱὸς τοῦ ἐκ Τραπεζούντος εἰς Βύθιαν (Κουρού-Τσεμέ) τοῦ Κοσπόρου ἐγκαταστάντος (1665) Ἀντιόχου Υ. Μεγαλοφυῆς ὧν, διεῖδε ταχέως

ἐπὶ τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ συστήθην Πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου καὶ τῆς Ἀχρίδος, τὸ μηδέποτε ἀναγνωρισθὲν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐρίγινετο ἀσφαλὴ εἰς ἐπιβουλὰς ὑπενεργείας κατὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν γένει καὶ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς καταλύσεως αὐτοῦ. Διαβληθεὶς ὁμοῦς ὑπὸ ξένων παρὰ τῇ Τουρκικῇ κυβερνήσει ὡς γερομανθὺν ἐπιβουλὰς σύμβουλος, ἐγένετο θυμὰ τῶν βραδυσυργιῶν καταπονηθεὶς ἐν Κων/πόλει. — 2) Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Υ. υἱὸς τοῦ Θεοδώρου Υ. υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Κασσάνδρας Τζαννέτου, γενν. κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Σπουδάζας ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὴν ἱατρικὴν καὶ ἐμπειρὸς ὢν πλείστων γλωσσῶν ἐλογίζετο ὡς εἰς τῶν ἐπὶ παιδείᾳ ἐξεχόντων Ἑλλήνων. Ὡς ἀρχίατρος τοῦ μέγιστο τότε δυναμένου Ῥαγῆ-Μεχμέτ πασά παρηκολούθησεν αὐτῷ εἰς τὰς διαφόρους θέσεις ὅς ἐλάμβανεν ἐν τῷ Τουρκικῷ κράτει. τῷ δὲ 1764 διωρίσθη πρωτοσπαθάρης τοῦ ἐν Βλαχίᾳ ἡγεμονεύοντος Κωνστ. Ν. Μαυροκρδάτου, τηρήσας τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ Αὐγούστου 1765, ὅτε ἡ ἡγεμονία περιήλθε εἰς τὸν Σκαρλᾶτον Γκίκαν δυσμενῶς αὐτῷ διακείμενον. Ἐτελεύτησε δὲ ληγουμένη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθανασίου ὡς ἐπισήμου προσώπου τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπαντᾷ ἐν πολλαῖς ἐγγράφοις καὶ ὁ Hammer μνημονεύει αὐτοῦ ὡς λαβόντος ἐνέργειαν μέρος ἐν διαφόροις πολιτικαῖς ζητήμασιν ἐπὶ τῆς Βεζυρίας (1761) τοῦ προστάτου αὐτοῦ πασά. Συνέγραψε δὲ ὁ Ἀ. καὶ ἱστορίαν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν (ἐν βιβλίοις ΙΒ', ὧν τὸ ἐν καὶ μόνον χειρόγραφον ἀπόκειται ἐν Τζιβανίᾳ τοῦ Καίρου μετοχῇ τοῦ Σινᾶ), ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μέχρι τῶν χρόνων αὐτοῦ. Δυστυχῶς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς συγγραφῆς ταύτης ἀπώλετο, ἐξεδόθησαν δὲ μέχρι τοῦδε τρία μόνον βιβλία (Η' Θ', Ι' 1456-1789) ἐν Κων/πόλει ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀφθονίου τῷ 1870. — 3) Ἰωάννης (β') Υ., υἱὸς ἐτέρου Ἀθ. Υ. Ἐφάμιλλος τῷ συγγενεῖ αὐτοῦ τοῖς προτερίμασιν, ἐπέτυχε διερμηνεύς τοῦ Διδανίου ὧν, πατριαρχούντος τοῦ Σαμουήλ Α' (1765), τὴν κατάλυσιν τοῦ ἐν Ἰπεκίῳ πατριαρχείου καὶ τὴν συγκέντρωσιν πάντων τῶν χριστιανῶν τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων ὑπὸ τὸ σκήπτρον τοῦ Σουλτάνου. Θαυμάζεται πρὸς τούτοις ὁ Ι. καὶ διὰ τὴν συνθήκην ἣν μετὰ τῆς Πρωσίας καὶ Τουρκίας συνήψεν, εἰσαγαγὼν οὕτω τὴν πρώτην εἰς πολιτικὰς σχέσεις μετὰ τῆς δευτέρας. — 4) Ἀλέξανδρος (α') Υ., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. ἐν Κων/πόλει περὶ τὸ 1726. Σπουδάζας αὐτὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἄλλας γλώσσας

προσεκλήθη (τῇ 8 Αὐγούστου 1774) ὡς Μέγας διερμηνεύς, ἐν ᾗ θέσει ἔμεινε μόνον ἐπὶ 35 ἡμέρας, προσήνεγκεν ὁμοῦς τῷ Γένει μεγίστην ὑπηρεσίαν κατορθώσας, τῇ βοηθείᾳ καὶ τοῦ Μ. Βεζύρου, τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἀπεφάσεως τοῦ τότε Σουλτάνου Ἀβδούλ-Χαμίτ περὶ γενικῆς εἰρήνης κατὰ τὸ κράτος αὐτοῦ Ἑλλήνων διὰ τὴν Ῥωσικὴν ὑποβολὴν ἐν Ἑλλάδι ἀρτιγενομένην ἐπανάστασιν. Ἀναγορευθεὶς ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας τῷ 1774, πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἐπέτυχε τὴν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἀναγνώρισιν ἀπάντων τῶν προνομίων τῆς Δακίας. Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐρρύθμισε τὰ κατὰ τὸ κράτος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν διοικητικὴν, οἰκονομικὴν καὶ δικαστικὴν ἐποψίν, προστατεύσας τὸ τε ἐμπορίον καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἀναδείξας οὕτω τὴν ἡγεμονικὴν ἐπαρχίαν πρῶτον τῇ ἑλληνικῷ κράτει καὶ διὰ τῆς παρασκευῆς ἑλληνικοῦ ὡς καὶ πολλὰ στρατοῦ, κύριον σκοπὸν αὐτοῦ προτιθέμενος τὴν ἀνάδειξιν τῆς ἐπαρχίας ὡς ὁρμητηρίου κατὰ τῆς Τουρκίας καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἀπέτυχεν ὁμοῦς τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ ἕνεκα τῆς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἀνακαλύψεως τῶν ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν τῶν υἱῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἡμετηρίου, οὗ ἕνεκα αὐτοὶ μὲν ἠναγκάσθησαν ν' ἀποδρῶσιν, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν νὰ καταθέσῃ τὴν ἀρχὴν. Ὅτε τῷ 1785 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ Β' καὶ ἡ τῆς Ρωσίας αὐτοκράτειρα Δικατερὶν Β' εἶχον κρύφα συμφωνήσει τὴν διανομὴν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, ὁ Ἀ. μαθὼν τοῦτο διὰ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Καουνίτς ὑπέβαλε τῷ αὐτοκράτει ὁμοῦς περὶ ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, ὅπερ οὕτως ἄσμενος ἀπεδέξατο. Κηρυχθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τοῦ κατὰ τῆς Ῥωσίας πολέμου καὶ συλληφθεῖσης ἐν τούτῳ τῆς μετὰ τὸ Υ. καὶ τοῦ Ἰωσήφ ἀλληλογραφίας, ἠναγκάσθη ὁ Υ. νὰ καταφύγῃ παρὰ τῷ πρίγκιπι τοῦ Κεβούργου καὶ ἔπειτα εἰς Βρυῆν τῆς Μερανίας, διαμείνας αὐτῇ μέχρι τοῦ τέλους (1792) τοῦ πολέμου. Τῷ 1796 ἀναδιορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Σελήμ Γ' ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας, ἐδέχθη μετὰ διετὴ σχεδὸν ἡγεμονίαν νὰ παραιτηθῇ πάλιν καὶ ἐπανάκαμψεν εἰς Κων/πολιν, ζῶν ὡς ἰδιώτης καὶ ἀπολαύων τοσοῦτον τῆς γενικῆς τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ πρέσβεις τῶν δυνάμεων συνεβουλεύοντο αὐτῷ. Κηρυχθέντος δὲ τῷ 1806 τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου συλληφθὲν ὁ Ἀ. ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἐκλαβόντος αὐτὸν ὡς ὑπαίτιον τῆς ἀνταρσίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἐκαταπομήθη (1807) ἐν Κωνστ/πόλει θημευθεῖσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ. Ὡς ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ὁ Ἀ. ἐξέδωκε νομικὸν κώδικα ἀντιγεγραμμένον σχεδὸν ἐκ τῆς Βυ-

ζαντινῆς νομοθεσίας. Αὐτῷ δ' ὀφείλονται καὶ πάντα τὰ περὶ ἀναμορφώσεως μέτρα τοῦ Σελημ Γ', οἷον τὰ περὶ ἀφανίσσεως τῶν Δερβενγῶν καὶ Γ'αντισάρων, καὶ τὰ περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀτάκτου διὰ τακτικοῦ στρατοῦ, ἅτινα πλᾶγιως πῶς ἦσαν λυσιτελεῖ τῇ Ἑλλάδι: ὡς μέλλοντα νὰ ἐξαποθινώσωσι τὴν Τουρκίαν, καὶ ὧν ἡ ἐφαρμογὴ ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ Κωνσταντινου. — 5) Κωνσταντίνος Υ', υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου (α'), γενν. ἐν Κωνσταντίνῳ τῷ 1760 καὶ παιδευθεὶς ἐν Γερμανίᾳ. Μυηθεὶς ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων τὴν διπλωματικὴν ἐπιστήμην καὶ ὑπὸ Περμουρῶ οἰστρου ἐλαυνόμενος συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐνείρων τῶν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανῶν, γενόμενος ἀρχηγὸς ἐπανάστασεως κατὰ τῆς Πύλης, τοῦθ' ὅπερ ἀνακαλυφθὲν εἰσορῶν ἵνα ἀποτελέσματα ἔσῃεν. Ἐπανελθὼν ἐκ Γερμανίας, ἔνθα εἶχε καταρτίει, εἰς Κωνσταντίνον διωρίσθη τῷ 1796 μέγας διερχόμενος, ὡς τοιοῦτος δὲ ἡσχολήθη σπουδαίως περὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Ὁπαδὸς τῆς Γαλλικῆς πολιτικῆς κατ' ἀρχὰς ὧν, βλέπων ὅμως ἀντικειμένους τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐνεργείας τοῦ Ναπολέοντος εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ, ἀντετάχθη ἀμέσως κατὰ τῶν ναπολεοντείων σχεδίων δι' ἧς συνήψε συμμαχίας μεταξὺ Ἀγγλίας, Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας. Ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν Δακίαν, οὗτος τὰς Ἰονίους νήσους θεωρῶν ὡς ὀρηγίαν προτέρωρον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, κατώρθωσε καὶ ἐτέθησαν αὐταὶ (1799) ὑπὲρ τὴν προστασίαν τῆς Πύλης, ὡς κράτος μὲν αὐτόνομον καὶ αὐτοδιοίκητον, ὡς μέρος δὲ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς περιφέρειας. Ἡ μετὰ ταῦτα περιπλοκὴ τῶν πραγμάτων ἠνάγκασεν αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ (1799) λόγῳ μὲν ὡς ἡγεμῶν εἰς τὴν Μολδαυίαν, ἔργῳ δ' εἰς Ἑσθρίαν. Σπανίως ἡ Μολδαυία εἶδε τοιοῦτον ἡγεμόνα, οἷαν τὴν τὸν Κ. ἐπαναγαγούσαν τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐθυμερίαν συνεχῇ. Τῷ 1802 (22 Σεπτ.) ὁ Κ., διωρίσθη τῇ ὑποστηρίξει Πρωσίας, Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας ἡγεμῶν καὶ τῆς Βλαχίας, ἵνα ἔχῃ αὐτοῖσι εὐρύτερον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων στάδιον ἐνεργείας, καὶ κατώρθωσε νὰ συνδέσῃ διὰ τῆς ὁμοεικείας τὰς δύο ἡγεμονικάς ἐπαρχίας. Ἀτυχῶς κατόπιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν μεγαλεπήδων σκοπῶν ἐπέτυχε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν τῆς πανισχύρου τότε Γαλλίας ὑπερισχυσάσης τῶν λοιπῶν τσαρῶν Δυνάμεων καὶ ἐπιβαλούσης τῇ Πύλῃ διὰ τοῦ πρεσβευτοῦ στρατηγοῦ Sebastiani τὴν ἀνάκλησιν ταύτων εἰπεῖν τὴν κατατόμησιν αὐτοῦ. Ταύτην ὅμως προλαβὼν ἀπῆλθε διὰ τῶν Δουβριανῶν ὁρίων εἰς τὰ Ῥωσικά, καὶ ἐκείθεν τῇ προσκλήσει τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α' εἰς Πετροῦπολιν, ἔνθα διαμένων οὐδὲν ἄλλο μέλημα προέβητο ἢ νὰ πείσῃ

τὴν Ῥωσσίαν νὰ εἰσβάλῃ ἐνόπλιως εἰς τὰς ἡγεμονικάς ἐπαρχίας, καὶ ἐκτελέσῃ οὕτως ἐνδυναμούμενος τὸ κατὰ τῆς Τουρκίας σχέδιον αὐτοῦ: ἐπέτυχε δὲ τοῦτο πρὸς στιγμήν καὶ ἐν μέρει, εἰσβαλόντος κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1806 τοῦ Ῥωστικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὴν στρατάρχην Michelson εἰς Μολδαυίαν καὶ βραδύτερον εἰς Βουκουρέστιον. Τῷ στρατῷ ἠκολούθησε καὶ ὁ Υ'. γενόμενος οὕτως ἀκούσιως αἰτία τῆς ἐν Κωνσταντίνῳ κατατομήσεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ἀναρρηθείς ἐν Μολδαυίᾳ ἡγεμῶν τῇ αἰτήσει τῶν κατοίκων ἐκρηγύθη ὑπὸ τῆς Πύλης ἀντάρτης καὶ τοὶ αἱ συμμαχοὶ Δυνάμεις ἀνεγνώρισαν τὴν νέαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Βλέπων ὅμως ὅτι καὶ ὁ στρατάρχης Michelson καὶ ὁ ἐν Κωνσταντίνῳ εἰσπελεύσας Ἀγγλὸς ναύαρχος Duckworth περιωρίζοντο εἰς ἀπλᾶς μόνον ἐπιδείξεις, ἐγκτελείπει τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ προσκληθεὶς βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου ἐπῆλθεν εἰς Πετροῦπολιν. Εἶτα δ' ἐπιστρέψας τῇ 12 Ἰουνίου 1816 εἰς Κίεβον ἀπέθανε ἰτὴν αὐτὴν ἀκριβῶς νύκτα προσδληθείς ὑπὸ ἀποπληξίας, καταλιπὼν 8 τέκνα ἐν οἷς πέντε υἱοὺς Ἀλεξάνδρον, Δημήτριον, Γεώργιον, Νικόλαον καὶ Γρηγόριον. Ὡς διερχόμενος τῆς Πύλης προήνεγκεν αὐτῇ πολλὰς ὑπηρεσίας, μετέφρασε δ' εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα τοῦ Vauban. — 6) Ἀλέξανδρος (β') Υ', πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου, γενν. ἐν Κωνσταντίνῳ τῇ 1 Δεκ. 1792. Παιδευθεὶς στρατιωτικῶς ἐν Πετροῦπόλει ἀπῆλθῃ τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α' προήχθη ταχέως εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς τῆς Ῥωσικῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἀρτιστεύσας τῷ 1813 ἐν τῇ μεγάλῃ παρὰ τὴν Δρέσδην μάχῃ, ἔνθα καὶ ἀπώλεσε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα διὰ γαλλικοῦ τηλεβόλου. Ἀξιωθείς τῆς ἰδιαίτης ἐμπιστοσύνης τοῦ Τσάρου ἐγένετο ὑπασιτιστὴς αὐτοῦ κατ' ἀρχάς, καὶ βραδύτερον (1817) ἀνεδείχθη ὑποστράτηγος ἐν τῷ ἱππικῷ τῆς αυτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Ἐνῶ καὶ μόνον πόνον ἔχων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, δὲν ἀπέκρυπτεν αὐτὸν ἀπ' οὐδενὸς οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Τσάρου ἐξαιρουμένου. Τῷ 1820 μυηθεὶς ἐν Πετροῦπόλει τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας διὰ τοῦ αὐτότε πρὸς εὐρεσιν ἀρχηγοῦ ἀφικομένου Ξανθοῦ ἐδέχθη τὴν ἀρχηγίαν αὐτῆς, (Ἐφεσρος Γενικός τῆς ἀρχῆς) ἀρνηθέντος τοῦ Καποδιστρίου. Πρὶν ἢ προδῇ εἰς οἰκνῆποτε πράξιν ὁ Υ'. ἔλαβε πάντως τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Καποδιστρίου ὡς τοῦτο πολυλαχέθεν τεκμηριούται, καὶ τοι ἡπατήθη μετὰ ταῦτα οἰκτρῶς ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς πολιτικῆς, καὶ ἐπελήχθη δραστηρίως τοῦ ἔργου παρασκευάσας ἐν Βεσσαραβία εἰσβολὴν εἰς τὰς ἡγεμονικάς ἐπαρχίας. Δυστυχῶς τὸ πλεῖστον τῶν σχεδίων αὐτοῦ ἀπέτυχε, διότι μό-

νον τοὺς Ἑλλήνας εὗρεν ὁπαδοὺς καὶ θιασώτας, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν ἐθνικοτήτων ὁ μὲν Milosch Obrenovitch τῆς Σερβίας δὲν συμμετέχευ τοῦ ἀγῶνος ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἐκ δὲ τῶν Ῥωμοῦνων ὁ μόνος διαθέτων στίγη τινὰ Βλαδιμιρέσκος, κατ' ἀρχὰς φανεῖς πρόθυμος, προὐδωκε μετὰ ταῦτα πάντα. Ἐκλέξας ὁ Υ. πολλοὺς καὶ καλούς τῶν Ἑλλήνων πρὸς συμμετοχὴν ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ προσεταιρισθεὶς καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Μιχαήλ Σούτσον ἔλαβεν ἀπεριόριστον ἀποουσίας ἀδειαν, λόγῳ θῶθεν λουτρῶν, καὶ διὰ Μόσχας ἀφίκετο εἰς Κίεβον καὶ ἐκείθεν εἰς Ὀδησσόν, ἵνα ἐνεργῇ ἐγγύτερον. Προσδεκῶν νὰ ἐπωρᾷ ληθῇ ἐκ τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ ἡ τοὐλάχιστον ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Σερβίας, ἀλλὰ βλέπων οὐδὲν τούτων ἐκτελούμενοι καὶ μαθὼν ἀνεπιπτώτως τὸ πάντῃ ἀπαράσκευον τῆς Ἑλλάδος, ἐκλονίσθη πρὸς στείγην, ἀλλὰ λαθὼν θάρρος ἐκ τῶν συμβουλιῶν τοῦ Παπαρρηγοῦλου ἀπεφάσισε τὴν ἀρχὴν τοῦ κινήματος ἐκ τῶν ἡγεμονικῶν ἐπαρχιῶν ὡς προσφοριώτεραν. Ἐλθὼν εἰς Κιανόβιον καὶ παρασκευασθεὶς αὐτόθι, δοὺς δὲ καὶ τὰς τελευταίας διαταγὰς, διέβη τὸν Προῦτον τῇ 22 Φεβρουαρίου 1821 σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ Νικολᾶω καὶ Γεωργίῳ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰάσιον πέμψας σύνταγμα εἰς Πετρούπολιν τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Τῇ δὲ 1 Μαρτίου ἀπέστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Δημήτριον μετὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου ὡς συμβούλου εἰς Πελοπόννησον. Ἀπολέσας πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἐπαναστάσεως τῆς Σερβίας, ἐξέβηκε ἐξεγερτήριον προκήρυξιν πρὸς τοὺς Δάκας, βλέπων δὲ ὅτι πλὴν τοῦ πατριαρχικοῦ ἀφορισμοῦ ἀπεδοκίμαζεν αὐτὸν ὀριμῶς ἡ Ῥωσικὴ πολιτικὴ, σφόδρα δυσηρεστήθη, ἀλλὰ δὲν ἠθύμωσεν οὐδ' ἐγκατέλιπε τὸν ἀγῶνα. Ἡ πρὸς τοὺς Τούρκους συναθεῖστα ἐν Γαλατοῖς μάχῃ, ἥς δὲν μετέσχεν ὁ Υ., ἐπήνεγκε μὲν ἀμφοτέροις πλείστας καταστροφάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλος παρέδωκε τὸ Γαλάσιον εἰς τοὺς Τούρκους. Ἀποτυχούσης δὲ καὶ τῆς καταστρεπτικωτάτης τοῖς Ἑλλησι μάχης τοῦ Δραγατσανίου (7 Ἰουνίου 1821), ἐξέδωκεν ὁ Υ' ἐκ Ῥιμνίκου ἡμερήσιον διαταγὴν δι' ἣς παρέδιδεν εἰς τὴν ἀπέχθειαν ἡς ἐνθροπιστήτος, εἰς τὴν δίκην τῶν νόμων καὶ εἰς τὴν κατάραν τῶν ὁμογενῶν τοὺς πρωταίτιους τῆς ἀποτυχίας καὶ καταστροφῆς. Βιασθεὶς δὲ βραδύτερον ἐκ διαφόρων λόγων, μετὰ ταλαιπωρίας καὶ περιπλανήσεως κατέφυγεν εἰς Αὐστρίαν μετὰ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ παρὰ τὰς δεθείσας αὐτῷ ἐπισήμους ὑποσχέσεις αὐστριακῆς ἀστυνομικῆς φρουρᾶς μετέφερεν αὐτὸν εἰς Μunkacs τῆς Οὐγγαρίας περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου 1821. Μάτην ἐξήτει τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσ-

σίας, μάτην αἱ διαμαρτυρίαι τοῦ εὐγενεοῦς δεσπότη καὶ αἱ παρακλήσεις τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐλισάβετ (τὸ γένος Βακαρέσκου ἀπεθ. τῷ 1865) πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς αὐτοκράτορας Αὐστρίας καὶ Ῥωσίας. Μετὰ δύο ἔτη ἐξαχθεὶς τῶν φυλακῶν τῆς Munkacs ὠδηγήθη εἰς τὰς τῆς Theresienstadt τῆς Βοημίας, ἐνθα παρέμεινε δεσμώτης μέχρι τοῦ 1827, ὅτε τέλος ἠλευθερώθη τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Ἰσάβου Νικολάου Δ' ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ διαμείνῃ ἐν αὐστριακῇ πόλει μέχρι διευθετήσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων. Ὁ Υ. ἦλθε τότε κατὰ προτίμησιν εἰς Βιέννην, ἐνθα πάσχων ἐξ ἀνευρίσματος τῆς καρδίας ἡ ἐξ ἀσθματος ἔνεκα τῶν ἐν τῇ εἰρκτῇ κακώσεων ἀπέθανε τῇ 20ῇ Ἰουλίου 1828. — 7) Δ η μ ῆ τ ρ : ο ς Υ. δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου. Γενν. τῇ 14 Δεκ. 1793 ἐξεπαιδεύθη ἐν Γαλλίᾳ στρατιωτικῶς, ἐνθα καὶ κατείχε τὸ ἀξίωμα λοχαγοῦ. Εἰδόμενος ὅτι ἀπεχωρίσθη κατὰ Μαρτίον 1821 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἀναγνωστοπούλου. Διελθὼν ἀγωνιστὸς τὴν Αὐστρίαν ἐφθασε διὰ Τεργέστης εἰς Ὑδραν τῇ 8ῃ Ἰουνίου, ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς Ἀστρας, Βέρβαιναν καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Τρίπολιν, ἥς τὴν πολιορκίαν διήρθνε. Πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Δ. εἶχε συνέλθει ἐν τῇ μονῇ τῶν Καλητεῶν Συνέλευσις ἥτις ἀντίκειτο τῇ Πελοποννησιακῇ Γερουσίᾳ τὴν ὑπερτάτην δικαίωσιν καὶ οὐδένα ἄλλον ἀπεδέχετο ὀρχηγόν, οὐχ ἦττον θμως ὁ Δ., καίπερ δυσαιρεστήθεις, ἔγραφε καὶ πρὸς πολλοὺς μὲν ἄλλους καὶ πρὸς τὸν Σερῖφ-πασσᾶ τῆς Κρήτης καὶ πρὸς τοὺς Κρήτας ὡς γενικὰς πληρεξούσιους. Ἐκστρατεύσας κατ' ἀρχὰς ὑπὲρ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου κατὰ τοῦ εἰσπλευσαντος στόλου τοῦ Καρᾶ Ἀλῆ, ὠδήγησε βραδύτερον τὴν ἐφοδὸν τῆς 4ης Δεκεμβρίου κατὰ τῶν φρουρῶν τῆς Ναυπλίας καὶ ἐξέβιασε τὴν πτώσιν τοῦ Ἀχρεοκρίνθου. Πείσθεις δὲ δεχθῇ τῷ 1822 τὴν προεδρίαν τῆς πρώτης συνελεύσεως Ἑθνικῆς Βουλῆς, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Φθιώτιδα καὶ ἡττηθεὶς ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Μαχμούτ-πασσᾶ Δράμαλης, ἐνίκησεν αὐτὸν μετὰ ταῦτα ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, Μαυρομμάλη καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἐν Ἀργολίδι. Μετὰ τὴν ἐν Ἀστροῖ Ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ 1823 ὁ Δ. ἐμείνεν ἐν Τρίπολει ἰδιωτεύων. Δύο τινὰ ἐθεώρει ὡς τὴν μᾶλλον θανάσιμον πληγὴν κατὰ τῆς πατρίδος, τὰ ἐξωτερικὰ θάνατα καὶ τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς. Τῷ 1825 ὁ Αἰγύπτιος στρατάρχης Ἰμβραήμ-πασσᾶς εἰσβαλὼν εἰς Πελοπόννησον ἠνάγκασε τὸν Υ. ν' ἀρξῇ πᾶσαν ἄλλην ἰδίαν καὶ νὰ σπεύσῃ ἐκεῖ ὅπου ἡ πατρίς ἐκάλει αὐτόν. Ἡγούμενος πολλῶν Ἑλλήνων τοῦ Ναυπλίου ἀπέκρουσε τὸν ἐν τῇ Λέρνῃ ἐπιτεθέντα κατ' αὐτοῦ Ἰβραήμ-πασσᾶν κινήσας τὸν θαυμασμόν τοῦ ἐκεῖ παραπλέον-

τος γάλλου ναυάρχου De Rigny. Ἐπανακάμφαντος τοῦ ἐχθροῦ εἰς Τρίπολιν ἦλθεν ὁ Υ. εἰς τὸ ἐν Βερβάνοις μέγα στρατόπεδον, ὅθα νικήσας αὐτὸν κατὰ τὴν πρώτην μάχην, ἤττηθη κατὰ τὴν δευτέραν μόλις διαφυγὼν τὴν αἰχμαλωσίαν. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἤθελεν ν' ἀναθέσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους «ὡς πὲρ τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπισιν τῆς Μεγ. Βρετανίας» ὁ Υ. διεμαρτυρήθη δριμύτητα κατὰ τῆς μεμονωμένης μεσιτείας, ἐπὶ τοσούτον δ' ἡρέθισε τὴν Συνέλευσιν, ὥστε διὰ ψηφισματος αὐτῆς ἀπεκλείσθη παντὶς πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ ὑπουργήματος· τινὲς δὲ καὶ ἐξήτουν καὶ τὴν ἐπιματωτικὴν αὐτοῦ ἀποκομπὴν ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, εἰς ὃ δῶμα ἀντετάχθη ὁ Κολοκοτρώνης ἀνευδότως. Ἠκυρώθη δὲ βραδύτερον ἡ ἀπόφασις ἐκείνη ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συνελεύσεως ἐν Ἑρμιόνη συνεδρευούσης, ἐπειδὴ καὶ τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδικαίωσαν τὸν ὀρθὸν πολιτικὸν νοῦν τοῦ Υ., διότι τότε σχεδὸν (Ἀπρίλ. 1826) ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσία συνετάξαντο τὴν πρώτην περὶ εἰρηνεύσεως τῶν Ἑλλήνων ἀπόφασιν αὐτῶν ἢ ἐπηκολούθησαν αἱ ἄλλαι ἀποφάσεις περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν τριῶν προστατίδων δυνάμεων. Τοῦ Καποδιστρίου ἐλθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῦθ' ὅπερ διακαῶς ἐπεθυμεῖ ὁ Υ., διωρίσθη οὗτος στρατάρχης τοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ, ἐκδιώξας ἐξ αὐτῆς μετὰ τινος ἀποτυχίας διὰ παραδειγματικῆς ἀνδρείας τοὺς Τούρκους, οὓς καὶ ἐνίκησε τελείως ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐν Πέτρᾳ μάχῃ. Περαιτωθέντος τοῦ ἀγῶνος ὁ Δ. ἐπανέκαμψεν εἰς Ναύπλιον ἐκλεγείς μέλος τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδος, ἣν θέσιν καὶ ἐτήρησε μέχρι τοῦ ἐν Ναυπλίῳ θανάτου αὐτοῦ (4 Αὐγ. 1832). Περὶ τῶν Ὑψηλάντων καθόλου δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἤρξατο μὲν ἡ ἐπανάστασις τῇ 22α Φεβρ. 1821 διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Υ. καὶ ἐπερατώθη τῇ 12η Σεπτ. 1829 ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Δημητρίου Υ. — 8) Γ ρ η γ ὁ ρ ι ο ς Υ., ὀψίγονος υἱὸς τοῦ Γρηγορίου Υ. καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Δημητρίου καὶ Ἀλεξάνδρου γενν. ἐν Ὁδησσῷ τῇ 17η Σεπτεμβρ. 1835. Τοῦ Ὁθωνος ἐξωσθέντος ὁ Γρ. ἐξελέγη πληρεξούσιος Ναυπλίου ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει καὶ προεδλήθη ὑπὸ τινων διὰ τὰς πολλὰς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν ὑπηρεσίας τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ὡς ὑποψήφιος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου. Νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ βαρῶνου Σίνα Ἑλένην διωρίσθη πρεσβευτὴς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου Δ' παρὰ τῇ Αὐστριακῇ Δύλῃ τῷ 1867, ἣν θέσιν ἐτήρησε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (8 Φεβρ. 1886), ὑπηρετήσας τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα μετ' αὐταπαρνησίας καὶ

ἀμιοθι. Διετέλεσε δὲ συγχρόνως τοιοῦτος ἐπὶ τινα ἔτη καὶ παρὰ τῇ Γαλλικῇ καὶ Πρωσσικῇ κυβερνήσει. Κατέλιπε 4 τέκνα, ὧν ὁ Ἑμμανουήλ (γενν. 1877) μετέσχεν ἐσχάτως τοῦ ἐν Κρήτῃ ἀγῶνος ἐπόμενος ταῖς παραδόσεσι τῆς ἐπιφανοῦς αὐτοῦ οἰκογενείας. [Ι.Ε.Κ.]

ΓΨΗΛΗ ΠΥΛΗ εἶναι μεταφορικὴ ὀνομασία τῆς ἐδρας τοῦ Σουλτάνου, τῆς διοικήσεώς του καὶ συνεπῶς καὶ αὐτῆς τῆς τουρκικῆς μοναρχίας. Εἶναι δὲ μετάφρασις τοῦ δραβοτουρκικοῦ Bahi-'ali.

ΓΨΗΛΟΥ. Χωρίον τῆς Ἀνδρού, εἰς ἧς τὸν δῆμον ὑπάγεται, κείμενον $\frac{1}{2}$ ὥρ. ΝΔ τῆς πρωτεύουσας μετὰ κατοίκων 419.

ΓΨΕΚΛΗΣ. Ἀλεξάνδρινός ἀστρονόμος σύγχρονος τοῦ Πλουτάρχου, ὅστις ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Ἰσιδώρου καὶ εἰς ὃν ἀποδίδονται τὸ σύγγραμμα «Περὶ τῆς τῶν ζῶντων ἀναφοράς» καὶ τὸ ιδ' καὶ ιε' βιβλίον τῶν στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου. [Πς.]

ΓΨΕΚΑΜΕΝΟΙ καλοῦνται αἱ εἰδικῆς κατασκευῆς κήμενοι ἐν αἷς διεξάγεται σήμερον ἡ μεταλλουργία τοῦ σιδήρου κυρίως καὶ ἄλλων τινῶν μετάλλων. Περιγραφὴν αὐτῆς σύντομον ἐδώκαμεν ἐν τῷ περὶ Σιδήρου ἀρθρῷ. [P.N.B.]

ΓΨΕΜΕΤΡΙΑ καλεῖται ἡ καταμέτρησις τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους δύο σημείων. Ἐκτελεῖται δὲ κατὰ 3 διαφόρους τρόπους, διὲ διακρίνονται ἡ τριγωνομετρικὴ, ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἡ βαρομετρικὴ Υ. Κατὰ τὴν τριγωνομετρικὴν ὑπολογίζεται ἐκ τῆς ὀριζοντίου γωνίας ω καὶ τῆς ὀριζοντίου ἀποστάσεως a μεταξὺ τῶν δύο σημείων ἡ διαφορὰ u κατὰ τὸν τύπον $u = a \epsilon\phi\alpha\tau\iota \omega$. Ἡ γεωμετρικὴ Υ. συνίσταται κυρίως ἐν τῇ ἀνευρέσει ἀκριβῶς ὀριζοντίου γραμμῆς μεταξὺ τῶν δύο σημείων καὶ τῇ καταμέτρησιν τῆς ἀπὸ ταύτης καθέτου ἀποστάσεως τῶν δύο σημείων. Πρὸς τοῦτο χρησιμεύουσιν ἰδιαίτερα πολὺπλοκα ὡς ἐπὶ πλείστον ὄργανα, ἔχοντα κύριον μέρος εἴτε ἐκκρεμές εἴτε ὑδρστάτην (βλ. λ.). Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης Υ. εἶναι τὰ ἀκριβέστατα. Περὶ βαρομετρικῆς τέλους Υ. βλ. τὸ ἀρθρον τοῦτο.

ΓΨΕΠΕΔΙΟΝ. Βλ. Πεδιάς.

ΓΨΕΠΟΥΜΝΟΣ. Βλ. Μαυρόπους.

ΓΨΕΠΥΛΗ καὶ Ὑψιπύλεια εἶναι ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Λήμνου Θόαντος. Βασιλεύουσα καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ προσόρμησιν τῶν Ἀργοναυτῶν ἔσχεν ἐκ τοῦ Ἰάσωνος δύο υἱούς, τὸν Θόαντα καὶ τὸν Εὐνήην. Ἐπειδὴ δὲ αἱ τῆς Λήμνου γυναῖκες προσέβαλον τὴν Ἀφροδίτην, αὐτὴ πρὸς ἐκδίκησιν παρέσυρε τοὺς ἀνδρας εἰς συζυγικὰς ἀπιστίας. Τοῦτο κατείδυσεν αἱ Λημνίαι συνόμωσαν καὶ ἐν μίᾳ νυκτὶ κατέσφαξαν

πάντας, πλὴν μένης τῆς Υ. φυγαδευσάσης τὸν ἑαυτῆς πατέρα εἰς Χίον. Τούτου γνωσθέντος αἱ ἄλλαι τὴν ἐξώρισαν, φεύγουσα δὲ συνελήφθη ὑπὸ πειρατῶν παρ' ὧν ἐπωλήθη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Νεμέας Λυκοῦργον. Οὗτος τὴν προώρισεν ὡς τροφὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὁρέλτου, ὅστις ὁμῶς ἐξ ἀπροσεξίας αὐτῆς δηχθεὶς ὑπὸ δηλητηριώδους ὄψεως ἀπέθανε.

ΓΨΨΨ. Ἐξελληνισίς τοῦ θρου σοπράνου (βλ. λ.).

ΓΨΨΨ. Συγνῶμον τοῦ βαροθερμομέτρου (βλ. λ.).

ΓΨΨΨ (πρὸς τὸν συνημμένον πίνακα) καλοῦνται: συλλήβδην ὄργανα καὶ συσκευαὶ πρὸς μετακρίσιν βαρῶν κατὰ ἀ-θετον ἢ κατὰ κάθετον καὶ ὀριζόντιον (συγχρόνως ἢ διαδοχικῶς) διεύθυνσιν. Οἱ Υ. ἔχουσι μεγίστην σημασίαν διὰ τὰ τεχνικὰ ἔργα, ἐφαρμοζόμενοι διὰ διαφορωτάτους σκο-

ποὺς καὶ ἐν διαφορωτάταις μορφαῖς κυρ-δ' ἐπ' ἐσχάτων μετὰ τῆς χρησιμοποίη-τῆς δυνάμεως τοῦ αἰμοῦ, τοῦ ὕδατος τοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐτελειοποιήθησαν σπ-δαίως. Εἰς τὰ ἀπλούστατα εἶδη ἀνήκου-αἱ τροχαλαί (ἔρ. 1) καὶ τὰ πολύσπα- (2), περὶ ὧν βλ. τὸ ἄρθρον Τροχαλαί, ὁ γρύλλος (3) παρὰ τῷ ὁποίῳ σιδηρὰ ἔ-δος, φέρουσα ἄνω βάσιν τινά, τιθεμένην τὸ πρὸς ἀνύψωσιν βαρὺ ἀντικείμενον, ὡ-ται διὰ περιστροφῆς τροχῶν τινων. Εἰς πλοῖα ἐν μεγίστῃ χρήσει εἶναι τὸ βαρ-κόν (4) περὶ οὗ βλ. λ., ὡς καὶ ὁ γέρ-ὁ χρησιμεύων κυρίως διὰ τὴν φόρτωσιν ἐκφόρτωσιν ἐν πλοίοις, σιδηροδρόμοις (5, 6). Εἰς τὰς ὑψηλὰς οἰκίας εὐρη-νὺν πολλάκις οἱ λεγόμενοι ἀναδιστά-ἢ ἀνολκοί (ascenseurs), οἱ κινούμενοι ἐπὶ πλεῖστον ὕδραυλικῶς (πρὸς Ὑδραυλ-πιεστήριον). [Π.Γ.]



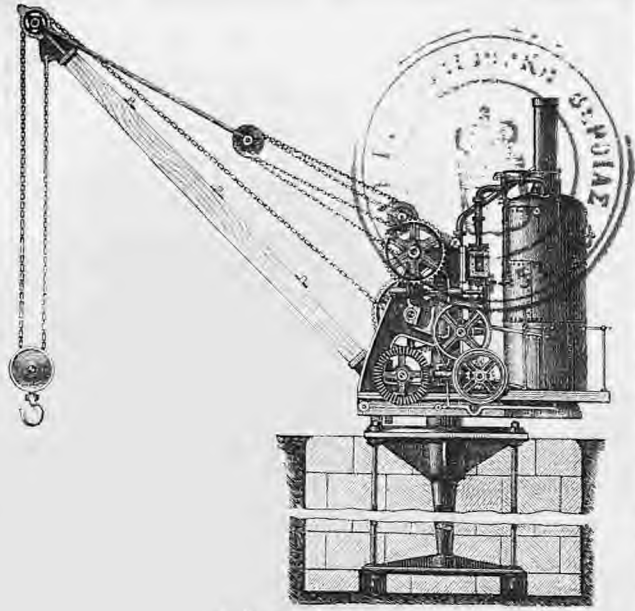
Κεφάλαιον Φ ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης

Φ, φῖ, τὸ εἰκοστὸν πρῶτον γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν φ' 500 καὶ ὡς Φ 500 000. Ἀντιπροσωπεύει ἐν γένει τὸ λατινικὸν bh (σανσκρ. bharami = φέρω, bhu = φύω, πρὸς λατ. fui). Ἐνίοτε ἀντιστοιχεῖ διαλεκτικῶς εἰς τὸ κοινὸν θ (φῆρ θῆρ, αἰολ. φοῖνα θοῖνη), ὅπερ παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ (φέλω θέλω, Φῆβα-Θῆβα). Κυρίως μετὰ τὸ σ ἀνταλλάσσεται καὶ πρὸς τὸ π (ἀσφάλαις

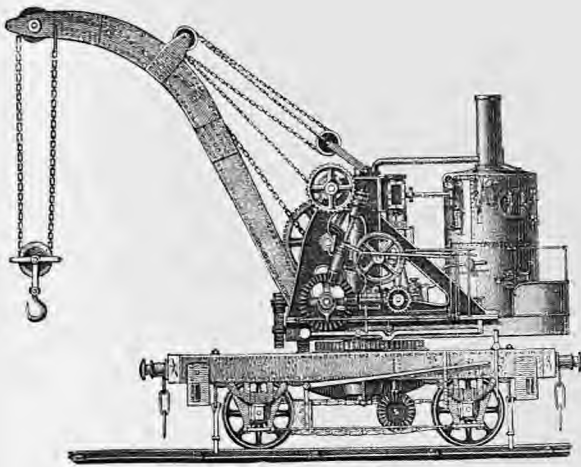
ἀσφάλαις. σφόνγος σπόγγος, σφενδύλη δύλη). Χαρακτηριστικὸν τῆς μακεδονικῆς διαλέκτου εἶναι ὅτι ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ (καὶ θ) ἔχει τὸ β (δ), π. χ. Βίλιππος, ρενίκτη, ὅπερ ἐξηγεῖται κατὰ πᾶσαν τὴν νύνητα ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν περιου-των μὴ Ἑλληνικῶν λατῶν τῶν μὴ ἐχόν-τὸν φθόγγον φ (καὶ θ). Τῆς ἀναπτύ-τοῦ φ ἐκ τοῦ bh μνημεῖα πρόκεινται: ρφ προφορά ἢ δηλουμένη ἐν ἐπιγραφῇ



1. Τροχαλία.



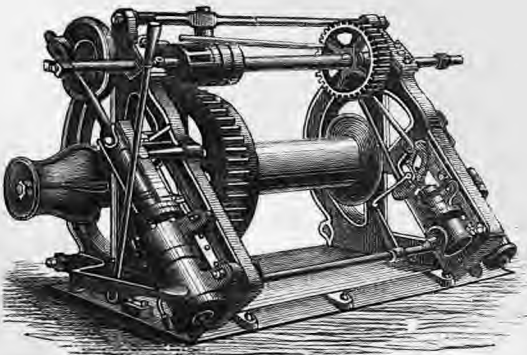
5. Γέρανος ατμοκίνητος.



6. Γέρανος εν ατμομάτῃ.



3. Γρύλλος.



4. Βαροῦλκον.



2. Πολύσπαστον.

(πύργος ἀντὶ σκύφος) καὶ ἡ παρ' Ὁμήρῳ κἄ. χρῆσις βραχέος φωνήεντος μεθ' ἐπεμέ-
νου φ ὡς μακρᾶς συλλαβῆς (ὅρην κλ.). Ἐν
τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ἀντικαθιστᾷ ἐνίοτε
τὸ π (κύρρος κῶλπος, φλεμμόνι πνεύμων),
κυρίως δὲ ἐν τῇ διαλέκτῳ τῆς Καλαβρίας.

Φάβα (Faba). Βλ. Βικία καὶ Κύαμος.
Κοινῶς ὀνομάζεται Φ. ὁ ἐκ κυάμων ἢ ἀλ-
λων ὑσπρίων πόλτος. Γνωστὴ καὶ ἡ παροι-
μία «κάτι λάκκον ἔχει ἡ φάβα» διὰ πρᾶ-
γμα ὑποπτον καὶ ἐλλειπές. [Θ.Χ.]

Φαβάρια (Favaria). Πέλις τῆς ἰταλ.
ἐπαρχίας τοῦ Ἀκρίγαντος. ἐν Σικελίᾳ.
ἔχει 16 051 κατ., ἔξῃται δὲ σίτον, ὀμύ-
γδαλα, θείον, στυπτηρίαν, μάρμαρα κλ.

Φαβιατᾶτα. Χωρίον τοῦ δήμου Κα-
τωγερτῶν τῆς ἐπαρχίας Πάλης ἐν Κεφα-
ληρίᾳ, ἔχον 133 κατοίκους.

Φαβιέρους (Charles Nicolas baron Favier). Γάλλος φιλέλλην στρατηγὸς γενν.
τῷ 1782 ἐν Pont à Mousson τῆς Λοθα-
ριγγίας καὶ ἀποθ. τῷ 1855. Οὗτος μετὰ
ἀποστολὴν εἰς Κων/πολιν καὶ Περσίαν διε-
κρίθη ἐν τῷ πυροβολικῷ, ἐπληρώθη εἰς τὰς
μάχας τῆς Σαλαμάνκας καὶ τῆς Μόσχας
καὶ ὑπὲρ τὰ τεῖχη τῶν Παρισίων, συνώδευσε
τῷ 1817 ὡς ἐπιτελάρχης τὸν στρατάρχην
Μαρμόν, ἐπιφορτισμένον νὰ εἰσάγῃ τὴν
Λυῶνα, ὅτε καὶ ἐλθὼν εἰς διενέξεις μετὰ
τοῦ στρατηγοῦ Canuel κατεδικάσθη ἐπὶ
δυσφημίαι αὐτοῦ. Μετὰ τινα ἔτη αὐτόκλη-
τος κατήλθε τῷ 1823 εἰς Ἑλλάδα, ἔνθα
μετέσχε τοῦ ἀγῶνος ὅτε καὶ διωργάνωσε
σὺν τακτικῶν καὶ ὑπερήσπισε τῷ 1826
τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔλαβε μέ-
ρος εἰς τὴν ἀποτυχούσαν ἐπανάκτησιν τῆς
νῆσου Χίου τῷ 1827 καὶ εἰς τὴν κατὰ τῆς
Καρύστου ἐκστράτειαν καὶ ἐπανήλθε τῷ 1828
εἰς Γαλλίαν, ἔθεν μετ' οὐ πολὺ ἐπέστρεψεν
εἰς Ἑλλάδα μετὰ τῆς Γαλλικῆς ἀποστο-
λῆς τῆς Πελοποννήσου, Ἐπανακάμφας εἰς
Γαλλίαν μετέσχε ἐνέργως τῷ 1830 τῆς
ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου ἐν Παρίσις,
ὅτε καὶ διωρίσθη μετ' ὀλίγον προύρχος
τῶν Παρισίων, μετὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπο-
στρατήγου τῷ 1845 ἐγένετο ἐμότιμος, τῷ
1848 διωρίσθη πρέσβης ἐν Κωνσταντινου-
πόλει, εἶτα δὲ ἔλαβε μέρος ἐν Δανίᾳ εἰς
τὸς πολέμους κατὰ τοῦ Σλέσβιγ-Οὐλαίν
καὶ ἀπεσύρθη τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας τῇ
24 Δεκεμβρίου 1851. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι
«Ἡμερολόγιον τῶν ἔργων τοῦ θου σώμα-
τος κατὰ τὸ 1814» καὶ «Ἐν Λυῶνι κατὰ
τὸ 1817». [Πς.]

Φαβινζάνα (Favignana). Ἡ μεγί-
στη τῶν Αἰγιάδων νήσων, 14 χμ. ἀπὸ τῆς
Δόχθης τῆς Σικελίας, μετὰ 5 850 κατ.,
παρ' ἣν οἱ Ῥωμαῖοι κατήγαγον τῷ 241

π. Χ. νίκην ἐν ναυμαχίᾳ κατὰ τὸν Δ' Καρ-
χθονιακὸν πόλεμον. [Πς.]

Φάβιοι (Fabii). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο
εἶναι γνωστοὶ οἱ κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν πα-
ράδοσιν 306 ἄνδρες ἐκ τῆς πατρικίας Φα-
βίας γενεᾶς τῆς ἀναγούσης τὸ γένος αὐτῆς
εἰς τὸν Εὐάνδρον, εἴτινες τῷ 479 π. Χ. ὑπὲρ
τὴν δόγηϊαν τοῦ ἀρχηγοῦ ταύτης καὶ ὑπά-
του Φαβίου Οὐβουλανοῦ ἀνέλαβον νὰ πο-
λεμήσωσι κατὰ τῶν Οὐγεντανῶν. Τῇ ἐπι-
κουρίᾳ τετρακισχιλίων πελατῶν τῶν ἐνί-
κῃσαν πολλάκις τὸν ἐχθρόν, ἀλλ' ἐμπεισόν-
τες εἰς ἐνεδρῶν παρὰ τὴν ποταμὸν Κρέμι-
ραν, παραπτόμενον τοῦ Τιβέρεως, κατετρο-
πώθησαν ὑπ' αὐτοῦ οὐδενὸς διασωθέντος. Ἡ
ἡμέρα τῆς ἡττῆς τῶν Φ. ἐσημειοῦτο μεταξὺ
τῶν ἀπερραδῶν ἡμερῶν τῶν Ῥωμαίων. Ὁ
μόνος ἐνεκα τῆς ἡλικίας του καταλειφθεὶς
εἰκοι γόνος τῶν Φ., Φ. ὁ Οὐβουλανός, ἐξη-
κολούθη κατὰ τὴν παράδοσιν περαιτέρω τὸ
γένος τοῦτο εἰς 8 ἡνίκων πλὴν ἄλλων καὶ οἱ
ἐξῆς: 1) Q. Fabius Maximus Rullianus,
ὅστις ἱππαρχος ὦν τῷ 325 π. χ. ἐνίκησε τοὺς
Σαυίτας ἐξ ὧν ἐρόντισσε μέγαν ἀριθμὸν,
ὅτε ὁμοῦς ὀλίγον ἔλειψε νὰ θανατωθῇ ὡς
συγκροτήσας τὴν μάχην ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀκον-
τος τοῦ δικτάτωρος Παπυρίου Κούρτωρος.
Ὁ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὕστερον πεντάκις ὕπατος,
δὶς δικτάτωρ, μεσοδασιεύς, τιμητὴς καὶ
πρόκριτος τῆς συγκλήτου, ἐνίκησε δὲ αὖθις
ἐπὶ τῆς Ε' αὐτοῦ ὑπατείας τοὺς Σαυίτας
ἡνωμένους μετὰ τῶν Γαλατῶν ἐν Σαντινῷ
τῷ 295 π. Χ. Ἐνεκα τῶν κατορθωμάτων
ἐπεκλήθη μέγιστος (Maximus), ὅπερ ἐπω-
νύμιον διέμενεν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ. —
2) Q. F. Maximus Verrucosus, ὁ ἐπικλη-
θεὶς μελλητὴς (Cunctator). Διετέλεσε πεν-
τάκις ὕπατος ἀπὸ τοῦ 233-209 π. Χ. καὶ
δικτάτωρ τῷ 217 ὡς τοιοῦτος δὲ ἐπὶ 6
περίπου μῆνας ἀπέφευγε σκοπίμως νὰ συν-
αψῇ μάχην πρὸς τὸν Ἀννίβαν, ὥς οὐ κα-
ταπονήσας ἀρκούντως τὸν Καρχηδονιακὸν
στρατὸν περισφίγξεν αὐτὸν παρὰ τὴν Κα-
σιλίνον, καὶ θὰ ἡνάγκαζε αὐτὸν νὰ παρα-
δοθῇ ἂν μὴ ἐσώζετο οὗτος διὰ στρατηγήμα-
τος τοῦ Ἀννίβα. Τῷ 209 ὁ Φ. ἀνεκτῆσε
τὸν Τάραντα ἀπὸ τοῦ Ἀννίβα, ἀλλ' ἡμαυ-
ρωτε τὴν νίκην αὐτοῦ διὰ σκληρᾶς διαγω-
γῆς. Ἀπέθανε δὲ τῷ 203 ὀλίγον πρὶν τῆς
μεταβίτεως τοῦ κατὰ τοῦ Ἀννίβα πολέμου
εἰς Ἀφρικήν εἰς 8 σέξιον εἶχεν θυτυταχθῇ.
Ἐπωνομάσθη ἡ ἀσπίς τῆς Ῥώμης ὁ δὲ
Πλούταρχος ἔγραψε τὸν βίον αὐτοῦ. — 3)
Q. F. Pictor (ὁ ζωγράφος, ἐπειδὴ εἰς τῶν
προγόνων του ἦτο τοιοῦτος) ἐκ τῶν πρώτων
Ῥωμαίων χρονογράφων, γενν. τῷ 254 π. Χ.
καὶ πολέμησας κατὰ τὸν Β' Λιβυκὸν πόλε-
μον, ὅτε καὶ ἐστάλη εἰς Δελφοὺς τῷ 216,
ἔγραψεν ἱστορίαν Ῥωμαϊκὴν ἀπὸ Διανείου

καὶ ἐξῆς ἑλληνιστί, ἀπολεσθεῖσαν, καὶ λατινιστί χρονικὰ ὡν τὰ σωζόμενα ἱσοπλάσματα εὐρίσκονται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Peten (Veterum historicorum fragmenta 1870).

Φάβρ δ' Εγλαντίν (Φιλίππος Φραγκίσκος Ναζάριος Fabre d'Eglantine). Γάλλος συγγραφεὺς καὶ πολιτικός ἀνὴρ, γενν. τῷ 1755 ἐν τῇ Νοτ. Γαλλίᾳ. ὅστις λαβὼν ποτε ἐπαθλὸν εἰς τινα τῆς πόλεως Τολώσας ἀνθεοτήριον ἀγῶνα ἀργυρεῦν τι κυνόρροδον (églantine) προσέλαβε τὸ τοῦτου ὄνομα. Γνωστός κατα τὴν ἐναρξίν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως διὰ πλείστων ἐπιτυχῶν δραματικῶν ἔργων ἐνεκ' ἐλπίσθη μετὰ ζήσεως τὰς ἀρχὰς ταύτης γενόμενος μέλος τῆς Κοινότητος τῶν Παρισίων, γραμματεὺς τοῦ Δαντῶνος καὶ τέλος μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Τῶν ἀκρων μέσων ἐπὶ μακρὸν διατελέσας ὑποστηρικτὴς καὶ θελήσας βραδύτερον νὰ ἀπαρτιθῇ ἀρχὰς μετριοπαθεστέρας κατηγορήθη ὡς μεταβαλὼν ἰδέας συνεπείρξθωρεδοκίας, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἀπεκεφαλίσθη αὐθημερὸν τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1794 ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Δαντῶνος καὶ τοῦ Καμίλλου Δεμουλῆν. Τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων του εἶναι ἡ πεντάπρακτος καὶ ἑμμετρος κωμῳδία «Ὁ Φιλίντης τοῦ Μολιέρου» ἢ «Ἡ συνέχεια τοῦ Μισανθρώπου». [Πς.]

Φαβριάνον (Fabriano). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Ἀγκῶνος, καίρμένη ἐν τινὶ θελκτικῇ κοιλάδι τῶν ῥωμαϊκῶν Ἀπεννίνων, ἔχουσα περίγυρον χαρτοποιεῖα κλ. καὶ 7154 κατ. καὶ εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου. [Π.Π.]

Φαβρίκιος (C. Fabricius Luscipus). Ῥωμαῖος στρατηγὸς διασημὸς διὰ τὴν ἀφελοκέρδειαν αὐτοῦ. Διατελὼν ὑπατος τῷ 282 π. Χ. ἐνίκησε τοὺς Βρεττίους, τοὺς Λευκανοὺς καὶ τοὺς Σαυνίτας, ἀπορρίψας τὰ δῶρα τῶν τελευταίων ὅσα τῷ προσήνεγκον διότι εἶχε συντελέσει νὰ συναρθῇ μετ' αὐτῶν συνθήκη εἰρήνης. Τῷ 290 ἀπέρριψεν ἕτερα δῶρα τοῦ Πύρρου ὅτε μετέβη παρ' αὐτῷ ὅπως διαπραγματευθῇ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλωτισθέντων Ῥωμαίων. Τόσων δὲ ἐθέλγηθ' ὁ Πύρρος ἐκ τῶν ἀρετῶν του ὥστε τῷ ἐνεπιστεύθη τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς, ἂν ἡ σύγκλητος δὲν συγκατετίθετο νὰ πληρώσῃ τὰ ζητούμενα λύτρα· πράγματι δὲ τῆς συγκλήτου μὴ ἀποδεχθείσης τὰς προτάσεις τοῦ Πύρρου, ὁ Φ. ἐπέστρεψε τοὺς αἰχμαλώτους. Τῷ 278 ἐκλεχθεὶς πάλιν ὑπατος ἐστάλη αὐθὺς κατὰ τοῦ Πύρρου, ὅτε ὁ ἰατρὸς τοῦτου προσέτεινεν εἰς τὸν Φ. νὰ δηλητηριάσῃ τὸν βασιλέα, ὅπερ ὅμως ὁ Φ. μετ' ἀγανακτήσεως ἀπέρριψεν ἀναγγεῖλας πρὸς τὸν Πύρρον, ὅστις εὐγνωμονῶν ἀπέλυσε πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων.

Τῷ 275 ὁ Φ. ἐξελέγη τιμητὴς διακριθεὶς ἐν τούτῳ τῷ θριώματι, ἀπέθανε δὲ τοσοῦτον πένης ὥστε ἐκηδεύθη δαπαναῖς τοῦ δημοσίου ταμείου ὑπὸ τῆς συγκλήτου, ἣτις ἐπρόβλεψε καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ.

Φαβρίκιος (Johannes Albertus Fabricius). Σοφὴς Γερμανὸς πολυίτωρ, γενν. τῷ 1668 ἐν Λιψία καὶ ἀπεθανὼν τῷ 1736, διατελέσας πολλὰ ἔτη καθηγητὴς τῆς ἠθικῆς καὶ ῥητορείας ἐν Ἀμβούργῳ. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη (τομ. 14 τῷ 1705-1728, νέα ἔκδοσις εἰς 12 τομ. ὑπὸ τοῦ Harless 1790-1809), Λατινικὴ Βιβλιοθήκη (1697, μετατοπωθ. ὑπὸ Ernesti τῷ 1773), Ἑκκλησιαστικὴ Βιβλιοθήκη κλ. Ἐξέδωκεν ἐπίσης Δίωνα τὸν Κάσσιον, Σέξτον Ἑμπεϊρικόν, τὰ ἀπόκρυφα βιβλίων τῆς Π. καὶ Ν. Διαθήκης, ὡς καὶ ἔργα διαφόρων νεωτέρων σοφῶν ἥτοι τοῦ Mabillon, Banduri κλ. [Β.Ε.]

Φάβρος (Jules Favre). Δικηγόρος καὶ πολιτικός ἀνὴρ γενν. ἐν Λυῶνι τῷ 1809 καὶ ἀπεθ. τῷ 1880. Διακριθεὶς ὡς δικηγόρος ἐν Λυῶνι καὶ ἐν Παρισίοις ἐγένετο γνωστός διὰ τὰς δημοκρατικὰς ἰδέας του. Ἐκλεγείας τῷ 1848 μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως καὶ εἴτα τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ 1858 ζωηρῶς ἀνταπολιτευθὴν τὸν Ναπολέοντα καὶ κυρίως τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν 4ην Σεπτεμβρίου 1870 μετέχων τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἑθνικῆς ἀμύνης ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν διεξήγαγε τὰς περὶ ἀνακωχῆς διαπραγματεύσεις καὶ εἴτα τὰς τῆς εἰρήνης μετὰ μείζονος ζήλου ἢ ἐπιτυχίας. Τῆς Κοινότητος ἦτο εἰς τῶν λυσσώδεστέρων πολεμίων καὶ ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν τοῦ Τιέρ. Τῷ 1876 ἐξελέγη γερουσιαστὴς ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Ῥοδανοῦ· μέλος δὲ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ὑπῆρξε ἀπὸ τοῦ 1867. Ἔργα αὐτοῦ εἶναι πλὴν ἄλλων ἡ «Κυβέρνησις τῆς Ἑθνικῆς ἀμύνης» καὶ δύο συλλογαὶ «Πολιτικῶν λόγων». [Πς.]

Φαγέδαινα ἢ ἔλκος φαγέδαινον. Διεργασία ἐξελκωτικὴ καὶ διαβρωτικὴ τῶν μαλακῶν ἰσθμῶν τοῦ σώματος, λαμβάνουσα δύο διαφόρους τύπους ἢ μέρη· α') ἔλκος φαγέδαινον ἐκ δυνάμεως γραιοῦς ἐξελισσόμενον οὕτως. Ἐνεκὰ διαθέσεως τοῦ ὁργανισμοῦ (βλ. Φαγέδαινισμός) ἢ ἐνεκὰ κατερειπώσεως τῆς κράσεως ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἢ καταχρήσεως οἰνοπνευμάτων εἰς μέρη τινὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος οὐχὶ ὥρισμα ἀναφαίνεται· ἔλκος οὐ ἡ περιοχὴ ἐπεκτείνεται, ἢ περίεξ χώρος οἰδαίνεται ἐπισήμως καὶ λαμβάνει χροίαν ἐρυθρομέλαιναν· σύμπτωμα ὑποκειμενικὸν εἶναι αἱ ἐντονοὶ καὶ καυστικαὶ ἀλγηδόνες ὡς αἰσθάνεται ὁ πάσχων· μετ' οὐ πολὺ τὰ

πυρὸν ἐκκρίματα αὐξάνουσιν, ἀποβαίνουνσιν ἰχωρῶδη καὶ ὄζουσι χαρακτηριστικῶς ὡς ἀπὸ γαγγραινῆς· ἡ ἐξελκωτικὴ ἐργασία ἔχει πορείαν ταχίστην διαδιβρώσκουσα τοὺς προσπιπτοντας ἰστούς, ἐπαλθούσης δὲ τῆς ἀποπτύσεως τῆς ἐσχάρας ἐμφανίζεται γυμνὸν ἔλκος ἀπλοῦν, οὗ τὸ πόνον πύεται ἐν μολυσματικῶν προσερχόμενον ἀπὸ τῆς γαγγραινώδους ταύτης μορφῆς, τοῦθ' ὅπερ διακρίνει τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐτέρας μορφῆς τῆς φαγεδαίνης· τούντεθεν δὲ τὰ πράγματα λαμβάνουσι πορείαν, οἷαν καὶ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ἑλκῶν· β') ἔλκος φαγεδαϊνικὸν διαβρωτικόν, ἡ διαθερογόνον, ἡ πολυτῶδες, ἡ ἐρυσσιτικόν. Πρόκειται περὶ ἐνιαίας μορφῆς φαγεδαινισμοῦ ἥτις κατὰ μὲν τὴν ὄξειαν αὐτῆς περίοδον, ἥτις εἶναι μεταβατικὴ, ἔχει ὄψιν ἑλκούς πολυτῶδους (chancre pullaod), κατὰ δὲ τὴν χρονίαν εἰς ἣν περιπίπτεται χρόνον τινὰ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸν μετὰ ταῦτα ἔχει· χαρακτηριστὰ ἑλκούς ἐρυσσιτικοῦ· Ἡ σοβαρότατη αὕτη μορφή ἀειλαμένη νῦν εἰς κακὰς ὑγιεινὰς συνθήκας, ἑλλειψὶν καθαρότητος, κακὴν τροφήν, διαμονὴν ἐν βρωμεράτε κατοικίαις, νῦν δὲ εἰς διαθεσικὴν κατὰστασιν τοῦ ὄργανισμοῦ, συματίωσιν, χοιράδωσιν, σκερβοῦτον, καὶ ἀλλοτε εἰς συνθήκας εὐνοϊκὰς πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς νοστοκομεικῆς γαγγραινῆς, συνίσταται εἰς ἑλκος καταλαμπάνον μεγάλῃν ἔκτασιν, οὗ τὸ κέντρον κακοίλασμένον ἔχει χροίαν ὑπόφαιον καὶ καλύπτεται ὑπὸ διεθιριτικοῦ ὕμενος· τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἀκανόνιστον· αἱ σχηματιζόμεναι ἐσχάραι ἀποπύπτουσαι προκαλοῦσιν αἱμορραγίας· ἡ ἐπούλωσις αὐτοῦ οὐ μόνον δύσκολος εἶναι, διότι ἀρχομένη συνήθως ἀπὸ τοῦ κέντρου ἀναστέλλεται, ὁ δὲ νεοπλασθεὶς ἰστὸς γίνεται πάλιν παρονάλωμα τῆς ἐξακολουθοῦσης περὶ ἐξελκωτικῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ ἐνίοτε ἀνέφικτος διότι πᾶν θεραπευτικὸν μέσον ἀποτυγχάνει. [P.N.B.]

Φαγεδαινισμός. Ἰδιαίτερα τις κατὰστασις τοῦ ὄργανισμοῦ ἐκνοῦσα τὴν ἐμρῶνισιν καὶ διατήρησιν τῶν φαγεδαϊνικῶν ἑλκῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ἀπότοκος δὲ οὕτω ἰδιοσυστασίας ἐξηθενημένης καὶ καθηρεσιωμένης ὑπὸ χλωρώσεως, ἀναιμίας, οἰνοπνευματισμοῦ, διαθέσεων χοιραδικῶν, σωματικῶν, καρκινωδῶν. Ἡ κατὰστασις αὕτη ἀκολουθίαν ἔχει ὅτι προσδίδει τῇ οἰκονομίᾳ εὐφραν τινὰ, οὕτως εἰπεῖν, καὶ δεξιότητα ὡς ἐξ ἧς αἰέποτε ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος φαγεδαϊνικὰ ἑλκη, διότι ἡ τοπικὴ θεραπεία διὰ καυτηριάσεων κλ. ἐπιτυγχάνει μόνον τὴν ἐπούλωσιν τῶν ἑλκῶν χωρὶς νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν τάσιν τοῦ ὄργανισμοῦ πρὸς παραγωγήν νέων τοῦτο κατορθοῦται μόνον διὰ γενικῆς ἐσωτερικῆς θεραπείας.

Φαγεδαϊνικὸν ὕδωρ. Διάλυμα χρυσοκίτρινον χρησιμεποιούμενον πρὸς διαβρώσιν μυκητοειδῶν βλαστήσεων τῶν συριλικῶν ἑλκῶν· παρασκευάζεται ἐκ 0.40 γρ. ἄχνης ὑδραργύρου, 12 γρ. ὕδατος καθαροῦ καὶ 125 γρ. ὕδατος ἀσβεστοῦ.

Φαθωρίνος. Ἑλλήν σοφιστὴς γενν. ἐν Ἀρελάτῃ τῆς Γαλατίας. Διετέλεσε μαθητὴς Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου, ἦτο σύγχρονος τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἐδίδαξε τὴν ῥητορικὴν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀδριανῷ. Ἐκ ταύτης ἐξωρίσθη μετὰ τῶν ἄλλων φιλοσόφων καὶ ἀπέθανε περὶ τὰ 135. Ἀποσπάσματα τινὰ ἔργων αὐτοῦ μόνον σώζονται ἐν Frag. Histor. Graec. ὑπὸ Müller. — 2) Βλ. Βαρίνος. [Πε.]

Φαγεντιανὰ σκεύη (Fayences) καλοῦνται συλλήθεθν σκεύη ἐξ ἀργίλου καλυπτόμενα ὑπὸ σμάλτου. Ἦδη οἱ Ἀραβες τῆς Β' Ἀφρικῆς, παραλαβόντες τὴν τέχνην ἴσως παρὰ τῶν Ἰνδῶν, κατεσκευάζον ἀπὸ τοῦ 6^{ου} αἰῶνος ὥραϊα τοιαῦτα σκεύη μετὰ μολυβδοῦ χυτοῦ ἢ κασιτεροῦ χυτοῦ σμάλτου καὶ μετεκρίναν τὴν τέχνην καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν· χαρακτηριστικὸν τῶν προϊόντων τούτων εἶναι ἡ μεταλλικὴ λάμψις αὐτῶν. Κύριον κέντρον τῆς τέχνης ἐγένετο καὶ ἡ νῆσος Μαϊόρκα, ὅπουθεν εἰσέχθη κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα εἰς Ἰταλίαν, λαβοῦσα ἐνταῦθα τὸ ὄνομα majolica. Ἐνῷ τὰ πρῶτα προϊόντα τῆς ἐν Ἰταλίᾳ τέχνης (mezzo-majolica) ὁμοιάζουσι πολὺ εἰς τὰ ἀραβοισπανικά, ὁ ἐν Φλωρεντίᾳ γλύπτῃς Luca della Robbia ἐπέσυρε τὸ κασιτεροῦ χυτοῦ λευκὸν σμάλτον, ὅπερ ἐξημέρωσεν τὸ πρῶτον ἐν τοῖς ἐν τῇ πόλει Γαερνικῇ ἐργαστασίῳ, διὸ καὶ ἐκτοτε τὰ προϊόντα τῆς τέχνης ἀδιακρίτως προσέλαβον τὸ ὄνομα Φαγεντιανὰ. Τὸ σμάλτον τοῦτο ἀπειλήθη καταλλήλστατον ὡς βάσις διασφραγιστῶν ζωγραφικῶν, τὰ δὲ τοιαῦτα ἔργα (majolica fina) κατεσκευάζοντο ἐν πολλοῖς ἐργαστήρισις (Urbino, Gubbio, Castel-Durante, Pesaro) καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ οἱ κορυφαῖοι τῶν ζωγράφων δὲν ἀπηξίουν νὰ δίδωσι σχέδια δι' αὐτά. Εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν τῆς ἐξέθεσιν ἡ τέχνη κατὰ τὰ μέσα τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐν Οὐρβίνῳ, παρήκμασε δὲ εἰτα ταχέως. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνεπτύχθησαν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους δύο εἶδη τῆς κεραμεικῆς ὁμοιάζοντα πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν τέχνην· τὰ ἔργα τοῦ ἑνὸς (σπανιώτατα ὄντα) εἶναι ἐκ λευκῆς ἀργίλου, τὰ δὲ ἰχνογραφήματα ἐγγεγραμμένα καὶ αἱ κοιλότητες πεπληρωμένα δι' ἀλλόχρου ἀργιλώδους μαζης, τοῦ δὲ ἄλλου ἀνάγλυφα καὶ καλυπτόμενα διὰ ποικιλόχρου σμάλτου. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, κυρίως καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ (Delft) κατεσκευάζοντο ὥραϊα Φ. σ., αἵτινα ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις ἀντικατε-

στάθησαν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ὑπὸ τῶν ἐκ πορσελάνης. Ἐπ' ἐσχάτων εὗρον πάλιν πολλοὺς ἐραστάς, ὑπάρχουσι δὲ πρὸ πάντων ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ ἐργαστάσια παράγοντα ἀξιόλογα τοιαῦτα σκευή. [Ἐγ.]

Φαγιᾶ. Χωρίον τῆς Ζακύνθου ἐν τῇ δῆμῳ Μεσογαίῳ μετὰ 427 κατ. Ἀπέχει 1/2 ὥρ. ἀπὸ Σκυλικιάδου.

Φαγγοῦμ ἡ Φ α ὤ ο ὤ μ. Ἐπαρχία τῆς Αἰγυπτου, ὁ ἀρχαῖος Ἀρσινόιτης νομός, ἀπέχουσα ἡμερῶν τινῶν πορείαν ἀπὸ τοῦ Καίρου. Κοιλίας εὖσα περιβαλλομένη ὑπὸ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου διαπρέπει ἐπὶ εὐφορίᾳ καὶ παράγει ἀφθονα βερύκοκκα, σῦκα, οἶνον, ἐλαίαις, φοίνικας, ὄρυζαν καὶ ἄλλους καρπούς. Ἀρδεύεται ὑπὸ πολλῶν διωρυχῶν, διακλαδώσεων τῆς διωρυχῆς τοῦ Ἰωσήφ. Κατὰ τὴν Δ ἀκρὰν αὐτῆς κεῖται ἡ λίμνη Μοίρις (Φιόμ), παρὰ τὴν Δ πλευρὰν τῆς ὁποίας ἔκειτο ὁ διάσημος Λαβυρινθος. ἔχει ἔκτασιν 1 277 τχμ., 228 709 κατ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Μεδινέτ-ἔλ-Φαγιούμ, ἣτις κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Κροκοδείλων πόλεως (ὕστερον Ἀρσινόης), ὅπου ἐσχάτως ἀνεκαλύφθησαν σπουδαίότατοι πάπυροι.

Φαγόττον (ἰταλ. Fagotto γαλλ. Basson, ἐξελληνισθὲν βαρύαυλος). Μουσικὸν ἐμπνευστὸν ὄργανον. Ξύλινον, ὁμοιάζον πρὸς τὴν ὀβύην, πρὸς ἣν ἔχει περιπικρὴν τὴν αὐτὴν σχέσιν οἷον τὸ βιολοντσέλλον πρὸς τὸ βιολίον. Τὸ στόμιον αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἐξ ὀρειχαλκίνου σωλήνος ἐν σχήματι S. Ἐφευρέθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 18 αἰῶνος ἐν Παρί. [Ἐγ.]

Φαγριάνικα ἡ Μηλέαι. Χωρίον τοῦ δήμου Λεύκτρου τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου, ἔχον 460 κατοίκους.

Φαέθων. Εἶδος νηκτικῶν πτηνῶν τῶν ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς θαλασσῶν, ἔχον χρώμα λευκόν, ἄνω πρὸς τὸ ροδόχρουν κλίνον, τὰ δὲ μεγάλα πτερὰ τῶν πτερυγίων ἐν μέρει μέλανα. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Νηκτικὰ πτηνὰ Δ' ἀρ. 4. [Φ.Ι.]

Φαέθων, Φ α ε θ ο ν τ ῖ δ ε ς. Βλ. Ἥλιος.

Φαέντσα (Faenza, τὸ πάλαι Faventia). Πόλις ἀρχαιστάτη τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Ῥαβέννας καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν καὶ προστατευομένη ὑπὸ ἀκροπόλεως, μετὰ 13 998 κατ. Οἱ οἰκοὶ τῆς ἐπαίνονται λίαν ὑπὸ τοῦ Οὐάρρωνος καὶ τοῦ Κολουμέλλα, τὸ δὲ ἐμπόριόν τῆς ἀκμάζει ἐτι. Ἦτο διάσημος κατὰ τὸν 18 αἰῶνα διὰ τὸ ἐν αὐτῇ ἐργαστάσια τῆς ἀγχειοπλαστικῆς (φαγεντιανῶν) καὶ τὰ μεταξουργεῖα τῆς. [Π.Π.]

Φαζάνι. Βλ. Φασιανός.

Φάζανον (Fasano). Πόλις τῆς ἰτα-

λικῆς ἐπαρχίας τοῦ Βάρι, εὐ μακρὰν τῆς Ἀδριατικῆς. ἔχουσα 17 973 κατ., ἐλαιῶνας, ἐμπέριον κλ. [Π.Π.]

Φαίαικες. Καλεῖται οὕτως ἐν τῇ Ὀδυσσεΐ μυθολογικὴς λαὸς οἰκῶν τὴν νῆσον Σχερίαν καὶ διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀλκίνοου υἱοῦ τοῦ Φαίαικος. Ἦσαν ἐπιτήδειοι ναυτικοὶ καὶ φιλόξενοι καὶ ἐφιλοξένησαν τὸν Ὀδυσσεῖα, ὃν καὶ ὠδήγησαν εἰς Ἴθάκην.

Φαίδεροσχαμ (Faversham). Πέλις τῆς ἀγγλ. κομητείας Κέντ, ἐπὶ τῆς βορ. θαλάσσης, ἔχουσα 10 478 κατ., ναυπηγίαν, ἀλιεῖαν καὶ ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Φαιδέρδ (Λουδοβίκος Λέων Καίσαρ Faiderhebe). Γάλλος στρατηγὸς γενν. ἐν Αἰλλῇ τῷ 1818 καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσι τοῦ 1889. Σπουδάζας ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ σχολῇ κατετάχθη τῷ 1842 εἰς τὸ μηχανικόν, ἀρ' οὗ δὲ ὑπέρτερον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς Ἀντίλλας ἀπεστάλη τῷ 1852 εἰς τὴν Σενεγάλην, τῆς ὁποίας τῷ 1854 διωρίσθη διοικητὴς καὶ διεκρίθη ὡς τοιοῦτος, ὅτε δὲ τῷ 1861 προδίδασθεὶς στρατηγὸς ἀπεχώρησεν ἀφήκεν αὐτὴν ἐν ἀνθηρᾷ θέσει. Μετασχὼν τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου ἀνέκοψε τὸν ὑπὸ τὸν Μαντινέζε στρατὸν ἐν Pont-Noyelles ἐπὶ κεφαλῇ 45 000 ἀνδρῶν, τὸ πλεῖστον ἐθνοφυλάκων καὶ ἐν τῇ παρὰ τὸ St. Quentin μάχῃ ὑπεχώρησεν ἀποκομίσας οὕτω τὸ πυροβολικὸν τοῦ καὶ τὰς λοιπὰς ἀποσκευάς. Ἐξελέγη βουλευτὴς ἐπανειλημμένως, τῷ δὲ 1879 γερουσιαστὴς ἐχρημάτισε δ' ἐπίσης γραμματεὺς τοῦ Λογεῶνος τῆς τιμῆς. Συνέγραψε καὶ πλείστα γεωγραφικὰ καὶ ἐθνογραφικὰ ἔργα περὶ Ἀφρικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς Σενεγάλης. [Πς.]

Φαίδρα. Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Κρήτης Μίνως καὶ τῆς Πασίφης. Ταύτην ἀπαγαγὼν ὁ Θησεύς (βλ. λ.) ἐνόμω φεύθη, ἀλλ' αὕτη ἐρασθεῖσα τοῦ Ἴππολυτου, υἱοῦ τοῦ Θησεῦς ἐκ πρώτου γάμου καὶ μὴ εὐρίσκουσα παρ' αὐτῷ ἀμοιβὰς τῆς τοῦ ἐνόμου ἑρωτῆς τῆς, ἐσυκοφάντησεν αὐτὸν εἰς τὸν Θησέα, ὅστις καὶ διέταξε τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἀκολουθῶς δὲ μὴ Φ. ἐκ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότες τὴν τοκτόνησεν ἀπαγχονισθεῖσα. Τὸν ἑρωτὰ τῆς Φ. ἐκ τῶν ἀρ. αἰῶν ἐδραματοποίησαν ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰππολύτῃ καὶ ὁ Σενέκας ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Ρακίνας. [Πς.]

Φαίδρος (Ἰούλιος Phaedrus). Λατίνος μυθοποιὸς γενν. ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας. Δοῦλος διατελὼν ἀπηλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, ὅστις κατ' ἀρχὰς μετὰ τὸν πόντον, βραδύτερον δὲ μὴς ἐνεκεν ὑπαγεῖν τινῶν κατὰ τινος ὑψηλῆν θέσιν κατέχοντος προσώπου τὸν ἔλαβεν ὑπὸ δουλείαν. Ἀπέθανε τῷ 44 π. Χ. ἐπὶ Κλαυ-

βίου ἐν βαθεί γήρατι. Σώζονται αὐτοῦ διβίβλια Δίσωπειων μύθων ἀνακαλυφθέντα κατὰ τὸν μεσαίωνα. Οἱ μῦθοι οὗτοι διακρίνονται διὰ τὴν καθαρότητα τοῦ ὅρους, ἀλλ' ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα ποίᾳς τινος ξηρότητος. Ἐκδόσεις ἀρίσται ὑπὸ L. Müller (1877) καὶ Riese (1885). [Πς.]

Φαίδων. Μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Σωκράτους, ὅστις ἠκολούθησε τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ. Κατήγετο ἐξ Ἑλίδος καὶ ἐν τῇ νεότητι τοῦ ἀπήχθη ὑπὸ πειρατῶν, ἐξηγοράσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου τοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἔδρασε τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλίδος σχολῆν σωκρατικῆς φιλοσοφίας, διακρινομένην διὰ τὴν πιστὴν ἐμμονὴν εἰς τὰ σωκρατικὰ δόγματα. Ὁ Φ. ἀπεθανε διὰ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ διαλόγου τοῦ Πλάτωνος περὶ ἀθανασίας ψυχῆς. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Φ. ἔγραψε διαλόγους χαρακτηριζομένους ὑπὸ τοῦ Αὐλοῦ Γελλίου ὡς χαριεστάτους. [Πς.]

Φαϊζαδάδη (ἀγγλ. Fyzabad). Πρωτεύουσα ὑποδιαίρεσις ὑπαγόμενη εἰς τὰς ΒΔ ἐπαρχίας τοῦ Ἰνδοβρετανικοῦ κράτους. κειμένη ἐπὶ τοῦ Γάγγα καὶ ἔχουσα 79 500 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Φαιναζίνη ἡ δξωτοφαίνουλένιον $C_{12}H_8N_2$. Ἐνωσις ἀνθρακος, ὑδρογόνου καὶ ἀζώτου, περιέχουσα συντακτικῶς δύο ὑπόλοιπα πυρήνων βενζελαίου συγκρατούμενα διὰ δυάδος ἀτόμων ἀζώτου· παράγεται δι' ἀποστάξεως τοῦ δξωτοβενζοϊκοῦ βαρίου ὡς κρυσταλλοὶ ἀνοικτοῦ κιτρίνου χρώματος, τηκόμενοι εἰς 171°. Εἶναι σῶμα σπουδαϊστάτης ἐφαρμογῆς ὡς παράγον πολυτίμους χρωστικὰς οὐσίας· τὸ ἐν πυκνῷ θεϊκῷ δξείῳ διάλυμα αὐτοῦ εἶναι ζωηρῶς ἐρυθρόν· τὸ οἰνοπνευματώδες διάλυμα παρέχει διὰ διγλωρισμοῦ κασσιτέρου ἴζημα πρᾶσινον. Εἰσαγομένης εἰς τὰς φαίναζινας μιᾶς ὁμάδος NH_2 παράγονται κιτρίναι καὶ ἐρυθραὶ χρωστικαὶ οὐσίαι· εὐεξάνητοι, αἱ καλούμεναι εὐροδίναι· δύο δὲ τριαῦται· ὁμάδες παράγουσιν ἑτέραν σειρὰν χρωμάτων, τὴν τοῦ τοξουλένικου ἐρυθροῦ. [P.N.B.]

Φαιναθέλαιον ἡ φαίνελαϊό· αιθυλαϊθέρ. Ὑγρὸν ἔχον ἀρωματικὴν ὁσμὴν, ζεῖον εἰς 172° καὶ παραγόμενον ἐκ τῆς ἐπιδράσεως φαινελαίου ἐπὶ αἰθυλοϊτεϋλικοῦ δξέος. [P.N.B.]

Φαινανθρακένιον. Βλ. Φαινανθρένιον.

Φαινανθρένιον ἡ φαίνανθρακένιον $C_{14}H_{10}$. Ὑδρογονάνθραξ ἐξαγόμενος ἐκ τῆς ἐκ λιθανθράκων πίστεως καὶ

ἐκ τινος πισσοειδοῦς μάζης ἀπολαμβάνομένης κατὰ τὴν ἀπόσταξιν τῶν ὑδραργυρῶν ὀρυκτῶν τῆς Ἰδρίας τεχνητῶς παράγεται κατὰ τὴν ἀπόσταξιν τῆς μορφίνης μετὰ κόνεως ψευδαργύρου. Κρυσταλλοῦται εἰς ἄχρσα στιλπνὰ φυλλίδια, τήκεται εἰς 99°, ζεῖ εἰς 340°, διαλύεται ἐν βενζελαίῳ, αἰθέρι καὶ οἰνοπνεύματι, τὰ δὲ διαλύματα αὐτοῦ ἔχουσι κυανοῦν φθορισμόν. Ἐκ τῆς ἐνώσεως ταύτης θερμαινόμενης μετὰ ὑδροϊωδίου καὶ φωσφόρου παράγονται προϊόντα προσθήκης ὑδρογόνου, οἷον εἶναι τὸ τετραϋδροφαίνανθρένιον, ὑγρὸν ἄχρουν, πηγνύμενον ὑπὸ τοῦ ψύχους. Τῇ δὲ ἐπιδράσει χλωρίου παράγονται προϊόντα ἀντικαταστάσεως, οἷον τὸ δκτεγχλωρίον Φ. σῶμα στερεόν κρυσταλλικόν. Τῇ ἐπιδράσει βρωμίου ἐπὶ διαλύματος Φ. ἐν διυεϊκῷ ἀνθρακὶ δύο ἄτομα βρωμίου προσαρτύνονται καὶ παραγουσι τὸ διβρωμιούχον Φ., σῶμα στερεόν τηκόμενον εἰς 98°, ὅτε παράγεται ἐξ ἀποσυνθέσεως ὑδροβρωμίου καὶ μονοβρωμιούχου Φ., ἐνωσις πτερεὰ τηκόμενη εἰς 63°, ἐξ ἧς διαλυομένης ἐν ἀνδρῷ δξείκῳ δξεί τῇ ἐπιδράσει τριοξειδίου τοῦ χρωμίου παράγεται ἡ φαίνανθρενιοκίονη, κρυσταλλομένη ἐξ οἰνοπνεύματος εἰς μακρὰς χρυσομηλόχρους βελόνας. Διὰ θερμάνσεως Φ. μετὰ πυκνοῦ θεϊκοῦ δξέος παράγονται δύο ἰσομερῆ φαίνανθρενοθειοξεία, ἀπὲρ ἀποσταζόμενα μετὰ κιτρίνου σιδηροκυανίου· χρομίου μεταβάλλονται εἰς κυανοφαινανθρένια. Τὸ φαίνανθρελάϊον ἡ ὑδροξυφαίνανθρένιον καὶ τὸ διϋδροξυφαίνανθρένιον ἡ φαίνανθρενοϋδροκινόνη εἶναι φαίνονται τοῦ Φ., ὧν ἐκείνη μὲν μονατομικὴ, αὕτη δὲ διατομικὴ, παραγόμενα δι' δξείδωσews τοῦ Φ. μετὰ τριοξειδίου χρωμίου, κρυσταλλοῦνται δὲ εἰς βελόνας ἄχρους γινόμενας σκοτεινῶς καστανόχρους ἐκ τῆς δράσεως τοῦ ἀέρος. [P.N.B.]

Φαινέλαια ἡ φαίνόλαια. Ὅμας ὀργανικῶν ἐνώσεων προκυπτουσῶν ἐκ τοῦ ὑδρογονάνθρακος βενζελαίου C_6H_6 δι' ἀντικαταστάσεως 1, 2 ἢ 3 ἀτόμων ὑδρογόνου ὑπὸ τῆς μονατομικῆς ῥίξης ὑδροξυλίου OH · ὑπάρχουσιν ἄρα τρεῖς ὑποδιαίρεσεις τῆς ὁμάδος ταύτης, τὰ μονατομικὰ Φ. ἡ ὁμάς τοῦ φαίνελαίου ἡ ὑδροξυβενζελαίου, τὰ διατομικὰ Φ. ἡ ὁμάς τῆς πυροκατεχίνης (βλ. λ.) ἡ τοῦ διϋδροξυβενζελαίου καὶ τὰ τριατομικὰ Φ. ἡ ὁμάς τῆς πυρογαλλίνης (βλ. λ.) ἡ τοῦ τριοξυβενζελαίου. Αἱ ἰδιότητες αὐτῶν συλλήβδην ὁμοιάζουσι ταῖς τῶν δξέων, διό καὶ εὐκόλως μετὰ τῶν μεταλλικῶν δξειδίων ἀποτελεῖσιν ἀλατῶεις

ένώσεις έκτοπιζόμενου τοῦ ὑδρογόνου τοῦ προσητημένου ὑδροξυλίου ὑπὸ μετάλλου. Ὑπάρχουσι πλείους τῆς μίας μέθοδοι πρὸς παρασκευὴν τῶν Φ., μνημονεύμεν δὲ τῆς διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως διαφόρων πολυσυνθέτων ἐνώσεων τοῦ ἀνθρακός, ἀνευ ζύλων καὶ λιθανθράκων· ἐν τῇ πίσσῃ τῶν ζύλων συνυπάρχουσι διαφορά Φ. καὶ αἰθέρες αὐτῶν, ἅπερ βαθμηδὸν ἀποχωρίζονται ὑπὸ διαφορὸν θερμκρασίαν ἀποστάξεως. — Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν μονατορικῶν φαινελαίων κυρίως ἡ ὑδροξυβενζελαίων, ἐν αἷς περιλαμβάνονται τὸ φαίνελαιον, τὰ κρεσέλαια, τὰ ζυλενέλαια, τὸ μεσιτυλέλαιον, τὸ θυμέλαιον. Ἐκ τούτων πάλιν περιγραφῆσεται μόνον τὸ κυρίως βενζελαιοφαίνελαιον ἡ ὑδροξυβενζελαιον ἡ φαίνελαιον ἡ φαινόλη ἡ φαίνικόν δὲ $C_6H_5.OH$, ἔνωσις ὀργανικῇ, ὑπάρχουσα ἐτοιμῇ ἐν τοῖς κύροις τῶν χορτεφῶν ζύων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τεχνητῶς δὲ λαμβανόμενη ἐκ τῆς πίσεως τῶν λιθανθράκων· τὸ ἀγροαίον Φ. εἶναι ἀκάθαρτον (aeidum carboicum crudum) καὶ χρησιμεύει εἰς παρασκευὴν τοῦ καθαροῦ φαινικοῦ ὀξέος καὶ πρὸς ἀπολυμάνσεις ἀποπᾶτων καὶ ἄλλων τόπων ἐνθα τελοῦνται σήψεις ὀργανικῶν οὐσιῶν. Τὸ χημικὸς καθαρισμένος φαινικὸν δὲ εἶναι σῶμα κρυσταλλούμενον εἰς μεγάλας ἵχρους πρισματικὰς βελόνας, εἶδ., βάρους 1.084 εἰς 0°, ὁσμῆς χαρακτηριστικῆς, γεύσεως δριμύτης καὶ καυστικῆς, καυτηριάζει καὶ λευκαίνειν τὴν ἐπιδερμίδα, δριμύτην δὲ τὴν τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, ἀντίστοιχον ἔχον τὸ ἀσβεστοσάκχαρον καὶ τὸ ἀμυδαλέλαιον, ἀντισπικτικὸν ἀνεκτίμητον χρησιμεποιούμενον ὡς μέσον ἀπολυμάνσεως καὶ διατηρήσεως ὀργανικῶν σωμάτων ἅτε παρακωλύει καὶ ἀναστῆλιν τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ σήψιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν. Ἐν τῇ χειρουργικῇ χρησιμεύει διὰ λύμα αὐτοῦ 5% ἐν ὕδατι (eau phéniquée) πρὸς πλύσιν πληγῶν καὶ ἐλκῶν· δι' αὐτοῦ ἐπιχρίεται ὁ φάρυγξ κατὰ τὴν διφθερίτιδα. Ὅτι δὲ χορηγῆται ἐσωτερικῶς εἰς 0.05-0.20 γρ. ἐπὶ διαφόρων μισματικῶν νόσων· μένον αὐτὸ ἐσωτερικῶς λαμβανόμενον καταπαύει τὴν δυσωδίαν ἥτις ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ὑπὸ βαρείας εὐλογίας πασχόντων. — Τὸ φαινελαιον διαλυθὲν ἐν καυστικῷ κάλει παράγει φαίνελαιοκάλιον ἡ καλίοξείδιον τοῦ φαινυλίου ὑπὸ μορφήν λεπτῶν βελονοειδῶν κρυστάλλων. Τῇ ἐπιδράσει ὀξεικοῦ ὀξέος καὶ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος ἡ γλωριούχου ὑδραργύρου παράγεται ἡ φαίνελοξυλεῖνη, ἥς τὸ διάλυμα χίτρινον ὅν γίνεται ἄχρουν ὑπὸ τῶν ὀξέων, ροδόχρουν δὲ ὑπὸ τῶν βάσεων καὶ τῶν ἀνθρακικῶν ἀλκαλίων. Τὸ φαίνελαιοθειικὸν δὲ $Ph.I$ ἡ $Ph.II$

φαίνελαιον, ἄγνωστον ἐν ἐλευθέρῃ καταστάσει, ὑπάρχει ἡνωμένον μετὰ καλίου εἰς ἄλλας τι καλούμενον φαίνελαιοθειικὸν καλίων καὶ ἀνευρισκόμενον ἐν τοῖς κύροις τῶν ποσφῶν ζύων, τοῦ ἀνθρώπου, τῶν κυνῶν, γνωστὸν ὑπὸ μορφήν φυλλοειδῶν κρυστάλλων. Τῇ ἐπιδράσει πενταγλωριούχου φωσφόρου παράγονται αἱ φωσφορικά φαίνυλεστέρες, ἀνάλογοι πρὸς τὰ φωσφορικά ἄλατα, ὧν ἐν τῷ τύπῳ τὴν θέσιν τοῦ μετάλλου κατέχει τὸ φαινύλιον. Ὁ ἀνθρακικός φαίνυλεστέρας ἡ ἀνθρακικὸν φαίνελαιον, εἶναι κρυσταλλοειδῆς βελονοειδής· ὁ δὲ ξεικὸς φαίνυλεστέρας, ὑγρὸν εὐώδες. Ἐκ τῶν αἰθέρων δὲ ὁ φαίνελαιομεθυλακιθῆρ καλεῖται καὶ ἀνισέλαιον (βλ. λ.), ὁ δὲ φαίνελαιοθυλακιθῆρ καλεῖται φαίνελαίοξείδιον (βλ. λ.) ὁ φαίνυλακιθῆρ ἡ διφαινυλοξείδιον εἶναι κρυσταλλοειδῆς ὑπὸ μορφήν βελονῶν, ἔχει δὲ ἀρμὴν ἀρωματικῆν γερανιελαίου. Προϊόντα δ' ἀντικαταστάσεως τοῦ φαίνελαίου εἶναι τὰ μενογλωριόφαίνελαια ὁσμῆς δριμύτης, τὸ διγλωριόφαίνελαιον, τὸ τριγλωριόφαίνελαιον καὶ τὸ πενταγλωριόφαίνελαιον. Ἀνάλογοι πρὸς ταῦτα ὑπάρχουσι μετὰ βρωμίου ἡ ἰωδίου ἐνώσεις. Ἔτερα τὸ νιτροξοφαίνελαιον, αἱ νιτροενώσεις ἡ νιτροφαίνελαια, τὸ τρινιτροφαίνελαιον ἡ πικρονετρικὸν ἡ πικρικὸν δὲ (βλ. λ.), τὰ μοναμιδοφαίνελαια, τὸ τριαμιδοφαίνελαιον, τὸ ἀμιδοβινιτροφαίνελαιον ἡ πικραμικὸν δὲ (βλ. λ.). Τὸ Φ. διαλυόμενον ἐν πυκνῷ θειικῷ ὀξεί παράγει τὰ φαινελαιοθειοξεία. [P.N.B.]

Φαινελαιοθυλακιθῆρ. βλ. Φαινελαίοξείδιον.

Φαινελαιοκάλιον. βλ. Φαίνελαιο.

Φαινικὸν ὀξύ. βλ. Φαίνελαιο.

Φαινόλαι. βλ. Φαίνελαιο.

Φαινολοχρωστικά ούσιας ἡ φαίνυλοχρώματα. Ἐνώσεις ἀνάλογες πρὸς τὰς ἀμιδοενώσεις, τὰ ὑδροξυτριφαινυλομεθάνια, ἥτοι φαίνελαια τῶν ὑδρογόνανθράκων τῆς σειρᾶς τοῦ τριμεθυλομεθανίου, ἐνέχουσα ἀντὶ τῆς ὁμάδος NH_2 τὴν ἑμάδα OH . Παρέχουσι ἀπερίοιστον σειράν χρωμάτων. Μίγμα φαινόλης βενζαλδεΰδης (ἐλαίου πικραμυδάλλων) καὶ πολυβασικῶν ὀξέων θερμανθὲν μετὰ θειικοῦ ὀξέος καὶ γλυκερίνης παράγει ἐνώσεις παρισταμένους εἴτε ὡς ἀδιαφάνους εἴτε ὡς ὀξεία ἀσθενῆ, τὰ ὁποῖα διαλυθμένα ἐν ἀλκαλίοις χρωννύουσι ταῦτα δι' ἐντόνου χροιάς ἐξαφανιζομένης ὅμα τῇ προσελύσει δειγνόνου. Τινὰ τῶν ἀσταθῶν τούτων χρωμάτων τῶν ἐν ἀλκαλίοις σχηματιζομένων μετὰ θειικοῦ ὀξέος θερμανθέντα παράγουσι νέας χρωστικὰς οὐσίας μονίμους. Ἐννοεῖται ὅτι διὰ τοιοῦτου τρόπου φθάνο-

μεν εἰς σείραν ἀπέραντον χρωστικῶν σωμάτων, ὧν πάντων οὔτε ὁ ἀριθμὸς ὠρίσθη εἶτι, οὔτε ἡ χημικὴ σύστασις δεόντως ἥρευνήθη. Συνήθως παράγονται τὰ φαινυλοχρώματα διὰ συμπυκνώσεως τῆς βενζαλδεύδης μετὰ φαινολῶν δι' ἀναγωγῆς δὲ παράγονται αἱ λευκοενώσεις αὐτῶν, αἵτινες παρέχουσιν ἄλατα ἄχρσα μεταβαλλόμενα δι' ὀξειδώσεως εἰς ἀνθρακινέλαια ἀσταθῆ, ἅπερ αὐθὺς ἀποδίδοντα ἅμα τῇ γενέσει αὐτῶν ὕδωρ ἀποβαίνουσι κεχρωσμένοι ἀνυδρίται, τὰς χρυσίνας καὶ τὰ βροδελαϊκά ἔξαι. [P.N.B.]

Φαινόμενον. Πάν ὅ,τι ὑποκίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις, πᾶν ὅ,τι διεγείρει καὶ ποιεῖ ἐντύπων εἰς τὰς αἰσθήσεις. Ἐν τῇ φυσιολογίᾳ Φ. καλοῦνται πᾶσαι αἱ πράξεις τῆς ζωῆς ὅλης, πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ ὧν ἀντιλαμβάνεσθαι διὰ τῶν αἰσθήσεων ὡς γνωσμένων ἐν ὄργάνῳ τινὶ ἢ ἐν λειτουργίᾳ τινὶ εἶναι αἱ χαρακτηριστικαὶ τοῦ ζῶντος ὄργανισμοῦ. Ἐν τῇ γενικῇ παθολογίᾳ Φ. ν. σ. ἡρᾶν σημαίνει ὅ,τι καὶ ἡ λέξις σύμπτωμα. Φ. φυσικὰ εἶναι περιληπτικὴ ἔκφρασις τοῦ ἀντικειμένου τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὡς καὶ Φ. χημικὰ εἶναι τὰ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς χημείας ἐρευνόμενα. [P.N.B.]

Φαινοξυλείνη. Βλ. Φαινέλαια.

Φαινυλαιόηρ. Φαινέλαιον.

Φαινυλανελίνας εἶναι ἐνώσεις ὀργανικαὶ παριστανόμεναι εἴτε διὰ τοῦ τυποῦ τῆς ἀνιλίνης, ἥς τὸ ὕδρεγγόνον τοῦ ἀμιδίου ἐξετεπίσθη ὑπὸ τῆς ῥίζης φαινυλίου C_6H_5 , εἴτε τῆς ἀμμωνίας ἥς τὸ ὕδρεγγόνον ὑπέστη παρομοίαν ἀντικατάστασιν, εἴτε τῆς ἀλκυλανιλίνης ἥς ἡ πνευματόρριζα ἐξετεπίσθη ὑπὸ φαινυλίου. [P.N.B.]

Φαινύλιον C_6H_5 . Ὁμᾶς ἐξ ἀτόμων ἄνθρακος καὶ πέντε ὕδρεγγόνου, τὴν ὁποίαν ἀνευρίσκομεν εἰς τὰς μονατομικὰς φαινύλας ἢ φαινέλαια διδὲ καὶ καλεῖται ῥίζα ὁμοιάζουσα τυπικῶς πρὸς τὸ βενζέλαιον C_6H_6 , οὗτινος ἐλλείπει μία μόνος συγγενείας ὕδρεγγόνου, καὶ εἶναι ἄρα ὕδρεγγόναν-θραξ ἀκέραιος δύναμις, νὸ κορεσθῇ ἀλλοτε ἄλλως, οὕτως ὑπάρχει $χλωρίου$ $χλωφαινύλιον$ ἢ $μονοχλωρίον$ $βενζέλαιον$ C_6H_5Cl , διότι πραγματὶ τῇ εἰσαγωγῇ $χλωρίου$ ἐν βενζελαίῳ κατορθύεται ἡ ἐκτόπισις ἐνὸς ἀτόμου ὕδρεγγόνου, ὅτε εὐρίσκεισθαι πρὸ τοῦ πραγματικοῦ φαινυλίου, ὅπερ δμέσως προσαρτᾷ εἰς ἐαυτὸ ἀτόμον $χλωρίον$ ὁμοίως παράγεται βρωμιοῦχον, φθοριοῦχον, ἰωδισιοῦχον, κυανοῦχον Φ.

Φαινυλογλυκόλη ἢ **στυρολενικόν** $πνέυμα$. Οὐσία στερεὰ κρυσταλλουμένη ἐκ βενζίνης ἢ βενζελαίου εἰς λεπτὰς στιλπνὰς τριχοειδεῖς βελόνας, παρα-

γόμενη δ' ἐκ τοῦ διθωμιούχου στουρελαίου.

Φαινυλοφωσφίνη $C_6H_5PH_2$. Ὑγρὸν δυσσώματον, βαρύτερον τοῦ ὕδατος, ἀλλοιοῦμενον ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ στερεοποιούμενον τῇ προσαρτῇ οὖν ὀξυγόνου εἰς ὀξειδίου Φ., οὐσίαν κρυσταλλώδη ἢ δὲ $3:1$ $εγγλῶριος$ $C_6H_5PCl_2$ παραγόμενη τῇ ἀντικατάστασι τῶν δύο ἀτόμων ὕδρογόνου ὑπὸ $χλωρίου$, ἀτμίζει ἐν τῷ ἀέρι καὶ εἶναι φωτεθλαστικώτατη. [P.N.B.]

Φαινυλοχρώματα. Βλ. Φαινολογρωστικαὶ οὐσίαι.

Φαινομενολίτις ἢ **τεφρομυελίτις** καλεῖται πάθησις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ συνισταμένη εἰς φλεγμονήν, τῆς φαιδῆς οὐσίας τῶν προσθίων κερῶν, ἐπαγομένη μετὰ τινα χρόνον τελείαν ἀλλοίωσιν τῆς μυελίτιδος οὐσίας. Προσβάλλουσα παῖδια ἀπὸ 1 μέχρι 3 καὶ 4 ἐτῶν ἐμφανίζεται συνήθως ὅλως ἀποτόμως μετὰ πυρετοῦ, κεφαλαλγίας, ὀσφυαλγίας, σπασμῶν κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ ἄκρα, θροβαλγίων, μετ' ὅ τὴν ἐπιούσαν ἢ σπανιώτερον μετὰ 3-4 ἡμέρας ἐπισκίπτει ἡ παραλυσις καὶ δὴ ἀμέσως μετὰ τοῦ μεγίστου βαθμοῦ τῆς ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα συνήθως παρατηρεῖται μείωσις καὶ περιορισμὸς τῆς παραλύσεως οὕτως, ὥστε μετὰ τινα χρόνον ἐντοπίζεται κατέχουσα ὁμάδα τινὰ μυῶν καὶ ἐκεῖ διαμένει. Τὰ ἄτομα γίνονται ραιβόποδα, ἱππόποδα, ραιβόχειρα, ἀποκτῶσι σκολιώσεις τῆς σπονδυλικῆς στήλης κλ. Πειρῶμεθα τῆς θεραπείας δι' ἐπισπαστικῶν καὶ ἀντιφλογιστικῶν. Πρὸς μείωσιν ἢ καὶ τελείαν ἀραίαν τῆς παραλύσεως συμβάλλεται ἡ ἐπὶ μακρὸν χρῆσις τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, γυμναστικῆ, ἐντριβῶν, μαλάξεως, εἴτι τὰ αὐτοφυῆ λουτρά καὶ δὴ τὰ σιδηροῦχα καὶ ἀλατοῦχα. Ἐσωτερικῶς δίδονται τέτω-δινύχον κάλιον καὶ ἡ στρυκνίνη. Σπανιώτερον ἡ νόσος ἀναφαίνεται καὶ εἰς μερίονα τῆς ῥηθιτῆς ἡλικίας ἔχουσα ὡς προκλητικὰ αἰτία τὴν ψύξιν, ὑπερμέτρους σωματικούς κόπους, λοιμώξεις νόσους καὶ καταχρήσεις. Θεραπευτικὰ μέσα τὰ αὐτὰ, χορηγούμενης καὶ τῆς ἐργασίας ἐσωτερικῶς καὶ εἰς ἐνέσεις. Ἡ χρονία μορφή διαφέρει ὅτι διὰ χρόνου καὶ διαδοχικῶς ἀλλοίαι ἢ παράλυσις τὰ ἄνω τε καὶ κατω ἄκρα καὶ λοιποὺς μῦς τοῦ κορμοῦ. Θεραπεία ἡ αὐτή, προτιμωμένου τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. [P.N.B.]

Φαισοειδηρόλιθος. Βλ. Λειμωνίτης.

Φαιρουέλλ (Farwell). 1) Ἡ νοτιωτάτη ἄκρα τῆς Γροιλανδίας, ἐπὶ τῆς νήσου Σέρμενκ. — 2) Ἡ ΒΔ ἄκρα τῆς Νέας Ζηλανδίας. [Π.Π.]

Φαίρφαξ (Θωμᾶς λόρδος Fairfax). Εἷς τῶν διασημωτέρων στρατηγῶν κατὰ

τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῆς Ἀγγλίας, γενν. τῷ 1611 εἰς Δέντον τῆς κομητίας Ὑόρκης καὶ ἀποθ. τῷ 1671. Ἡ οἰκογένειά του ἀνῆκεν εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν μερίδα τῶν Πρεσβυτεριανῶν, ὃ δὲ πατήρ του Φερδινάνδος ἦτο ἀρχηγός του ὑπὸ τοῦ κοινεβουλίου ἀποσταλέντος κατὰ τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ. Ὑπὸ τὴν πατέρα του ὑπηρετήσε τότε καὶ ὁ Φ. ὡς στρατηγός του ἱππικοῦ, ἀμφότεροι δὲ κατήγαγον τῷ 1644 ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Καρόλου Δ' τὴν αἰματηρὰν νικίαν τοῦ Μάρστον-Μούρ. Τῷ 1645 ὁ Φ. θωροίσθη ὁ ἴδιος ἀρχιστράτηγος καὶ μετὰ τοῦ Κρόμβελ κατέθραυσε τὸν βασιλικὸν στρατὸν ἐν Νάσβεϋ. Ἐν τούτοις ὅταν ὁ Κρόμβελ ᾔθελῃσε νὰ καταστρέψῃ τὸν δυστυχῆ Κάρολον Δ', ὁ Φ. ἤρνήθη νὰ μετάρχη τοῦ δικαστηρίου καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν δὲ τοῦ βασιλέως ἀπέριψε ἐν αὐτῷ θένει ἐν τῷ συμβουλίῳ, ὅπερ ἤκει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν· διετήρησεν οὐδὲν ἥττον τὴν ἀρχιστρατηγίαν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κρόμβελ συνετέλεσε, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Μογκ, εἰς τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Καρόλου Β', συνεφιλιώθη ἐξ ὀλοκλήρου μετὰ τοῦ νέου βασιλέως καὶ διῆλθε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του ἰδιωτεύων. Καταλέγεται δὲ ὁ Φ. καὶ μεταξὺ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ῥητόρων τῆς ἐποχῆς του, ἀφῆκε δὲ ἔργα τὰς Ἑκλογὰς καὶ τ' Ἀπομνημονεύματα. [Πρ.]

Φαίρ-χέδ (Fair-Head) ἡ Βένμωρ. Τὲ ΒΔ ἀκρωτήριο τῆς Ἰρλανδίας.

Φαίστος. Ἀρραιοτάτη πόλις τῆς Κρήτης, ἥς ἰδρυτὴς λέγεται ὁ Μίνως ἢ ὁ Φαίστος, υἱὸς τοῦ Ῥοπάλου καὶ ἔγγονος τοῦ Ἡρακλέους. Ἐκεῖτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρὰ τὸ σημ. χωρίον Ἀγ. Ἰωάννου τῆς ἐπαρχίας Πυργιωτίσσης καὶ ἦτο πατρίς τοῦ Ἐπιμενίδου. Κατεστράφη κατὰ τοὺς μετὰ τῆς πλησίον Γόρτυνος πολέμους, οὐχὶ ὅμως πρὸ τῶν μέσων τῆς Β' π. Χ. ἐκατονταετηρίδος.

Φάιφ (Fife). Σκωτικὴ κομητία παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς βορείου θαλάσσης, ἔχουσα ἑκτασιν 1329 τετ. καὶ 187 320 κατ. Τὸ ΒΔ αὐτῆς μέρος εἶναι λοφώδες, τὸ δὲ ΝΑ πεδινὸν καὶ εὐφορον. Ἐκ τῶν ὄρυκτῶν ἔχει λιθάνθρακας, σίδηρον, μάρμαρα κλ. Ἡ βιομηχανία τῆς παράγει λιναία καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα, σάπωνας κλ., τὰ δὲ ἐμπορικὰ εἶδη τῆς συνίστανται εἰς σιτηρά, λιθάνθρακας κλ. Ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Κούπαρ.

Φακίου δ ἡ μ ο ς. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λαρίσης, ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 9 χωρίων μετὰ τῆς πρωτεύουσας Νεμπεγλέρ καὶ ἀριθμεῖ 2 418 κατ.

Φακίρ. Βλ. Δερβίτης.

Φακοειδὴς πυρήν. Βλ. Ἐγκέφαλος.

Φακοὶ λέγονται ἐν τῇ Ὀπτικῇ σφ-

ματα διαφανῆ, συνήθως ὑάλινα, περιοριζόμενα ἐκατέρωθεν ὑπὸ ἐπιφανειῶν ἐπιπέδων καὶ σφαιρικῶν. Ἄλλοι μὲν εἶναι παχύτεροι περὶ τὸ μέσον ἢ περὶ τὰ ἄκρα, ἄλλοι δὲ λεπτότεροι· οἱ μὲν πρῶτοι ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ συγκεντρώσι τὰς δι' αὐτῶν διερχομένας ἀκτῖνας τοῦ φωτός (συγκλίνουσιν τας Φ.), οἱ δὲ ἄλλοι τὴν τοῦ νὰ ἀποκλίνωσιν αὐτοὺς (ἀποκλίνουσιν τας Φ.). Οἱ συγκλίνοντες διαιροῦνται κατὰ τὴν μορφήν τῶν δύο ἐπιφανειῶν εἰς ἀμφικύρτους, ἐπιπεδοκύρτους καὶ κοίλοκύρτους ἢ συγκλίνοντας μηνίσκους, οἱ δὲ ἀποκλίνοντες εἰς ἀμφικύρτους, ἐπιπεδοκύρτους καὶ κοίλοκύρτους ἢ ἀποκλίνοντας μηνίσκους. Ἐνταῦθα περιορίζομεθα εἰς τοὺς ἀμφικύρτους καὶ ἀμφικύρτους καὶ δι' εἰς τοὺς ἔχοντας τὰς ἀκτῖνας τῆς καμπυλότητος ἥτοι τὰς τῶν ἐκατέρωθεν σφαιρικῶν ἐπιφανειῶν ἴσας. Ἡ διὰ τῶν κέντρων τῶν ἐπιφανειῶν τούτων διερχομένη εὐθεῖα καλεῖται ὁ ὁριζῶν ἀξὼν τοῦ Φ. τὸ δὲ μέσον αὐτῆς, ὅπερ κεῖται παρὰ τοῖς τοιοῦτοις Φ. καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τοῦ φακοῦ, καλεῖται ἐπικέντρον κέντρον πᾶσα δὲ ἄλλη διὰ τούτου διερχομένη εὐθεῖα καλεῖται δευτερεύων ἀξὼν. — Ἀμφικύρτος Φ. Παρὰ τούτῳ ἀκτῖναι παράλληλοι τῷ κυρίῳ ἄξονι αὐτοῦ, ὡς π. χ. αἱ ἡλιακαί, μετὰ τὴν διὰ τοῦ Φ. διόδον συγκεντροῦνται ἐν τῷ αὐτῷ περίπῳ σημείῳ κειμένῳ ἐπὶ τοῦ κυρίου ἄξονος, ὅπερ καλεῖται ἡ καθ' ὑπόστασιν κυρία ἐστία ἢ δὲ ἀπόστασις ταύτης ἀπὸ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου λέγεται κυρία ἐστιακὴ ἀπόστασις. Ἐὰν θέσωμεν φωτοβόλον τι σημεῖον ἐπὶ τοῦ κυρίου ἄξονος, πέρα τῆς κυρίας ἐστίας, ἀπὸ αὐτοῦ ἐκπεμπόμεναι (μὴ παράλληλοι) ἀκτῖνες μετὰ τὴν διὰ τοῦ Φ. διόδον αὐτῶν συνέρχονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον τὴν καθ' ὑπόστασιν συζυγῆ ἐστία ἢ λεγομένην οὕτω θιότι, ἂν εἰς ταύτην θέσωμεν τὸ φωτοβόλον σημεῖον, αἱ ἀκτῖναι συνέρχονται ἐκεῖ ὅπου ἦτο τὸ φωτοβόλον σημεῖον ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει. Εἰς ἴσην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ὀπτικοῦ κέντρου εὐρίσκονται αἱ συζυγεῖς ἐστία· μόνον ἂν τὸ φωτοβόλον σημεῖον τεθῇ εἰς ἀπόστασιν τοῦ φακοῦ ἴσην τῇ διπλασίῳ τῆς κυρίας ἐστιακῆς ἀποστάσεως. Μακρυνόμενου πλειότερον τοῦ φωτοβόλου σημείου ἀπὸ τοῦ Φ., πλησιάζει ἡ συζυγὴς ἐστία πρὸς τούτον καὶ ἀνάπαλιν. Τὸμοια δύνανται νὰ λεχθῶσι περὶ παντὸς δευτερεύοντος ἄξονος τοῦ Φ. Ἐὰν λοιπὸν φωτοβόλον ἢ πεφωτισμένον ἀντικείμενον τεθῇ πέρα τῆς κυρίας ἐστίας, ἕκαστον σημείον αὐτοῦ ἐπὶ δευτερεύοντος ἄξονος κειμένον σχηματίζει τὴν συζυγῆ ἐστίαν τῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄξονος, ὅλα δὲ ὁμοῦ τὰ σημεῖα εἰδωλὸν καθ' ὑπόστασιν τοῦ ἀντικειμένου ἀνεστραμμένον, ἴσον μὲν αὐτῷ κατὰ

τὸ μέγεθος αὐτὸ ἀντικείμενον εὐρίσκηται ἐν ἀποστάσει ἴση πρὸς τὴν διπλάσιαν τῆς κυρίας ἐστιακῆς ἀποστάσεως, μικρότερον δὲ ἂν ἀπομακρύνεται τὸ ἀντικείμενον πλείοτερον ἀπὸ τοῦ φακοῦ, καὶ μεγαλύτερον ἂν πλησιάζει. Ταῦτα διὰ τὴν φωτερότητα σημείων ἢ ἀντικείμενον εὐρίσκηται ἐν τῇ κυρίᾳ ἐστίᾳ τοῦ Φ. ἢ πέρα αὐτοῦ. Ἐὰν ὁμοῦς τεθῇ μεταξὺ τοῦ Φ. καὶ τῆς κυρίας ἐστίας, αἱ ἐκπεμπόμεναι ἐξ αὐτοῦ ἀκτίνες διερχόμεναι διὰ τοῦ Φ. δὲν θύναται πλέον νὰ συνενωθῶσι καὶ σχηματίσῃσι καθ' ὑπόστασιν ἐστίαν καὶ εἰδωλόν· ὅσα δὲ ἐξ αὐτῶν δέχεται ὁ ὀφθαλμός μας ὑπολαμβάνομεν ὡς ἐκπεμπόμενας ἐκ σημείων κειμένων πέρα τῆς κυρίας ἐστίας τοῦ Φ., σχηματίζεται ἄρα διὰ τὸν ὀφθαλμόν μας εἰδωλόν κατ' ἐμφασιν τοῦ ἀντικείμενου, ὁρθὸν καὶ μείζον τοῦτου καὶ δὴ τοσοῦτ' μείζον ὅσῳ πλησιέστερον τὸ ἀντικείμενον κεῖται πρὸς τὴν κυρίαν ἐστίαν. Β'. Ἄ μ φ ι κ ο ι λ ο ς Φ. Παράλληλαι τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ ἀξονι ἀκτίνες διερχόμεναι διὰ τοιούτου βαίνουσι ἀφιστάμεναι, μὴ θυνάμεναι νὰ σχηματίσῃσι πέρα τοῦ Φ. ἐστίαν. Ἀλλὰ αἱ γεωμετρικαὶ προβολαὶ τῶν διερχομένων ἀκτίνων πρὸς τὸ μέρος ἐξ οὗ ἐκπέμπονται συνέχονται εἰς τὸ αὐτὸ περίπευ σημείον, ὅπερ καλεῖται ἡ κατ' ἐ μ φ α σ ι ν κ υ ρ ι ᾱ ἐ σ τ ι ᾱ. Ὅσας αὐτῶν δέχεται ὁ ὀφθαλμός μας ὑπολαμβάνει ὡς προερχομένας ἐκ τοῦ σημείου τοῦτου. Ἀντικείμενον δὲ εὐρίσκόμενον πρὸ τοῦ Φ. φαίνεται διὰ τὸν ὀφθαλμόν μας εὐρίσκόμενον πλησιέστερον πρὸς τὸν Φ. καὶ μικρότερον, ὁρθὸν ὁμοῦς πάντοτε καὶ σμικρυνόμενον ὅσον πλείοτερον τὸ ἀντικείμενον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ Φ. — Οἱ Φ. ἐφαρμόζονται ἐν τῇ τηλεσκοπίᾳ, τῇ μικροσκοπίᾳ καὶ ἐν ἀπλουστάτῃ μορφῇ χρησιμεύουσιν ὡς ὀματωδάλια πρὸς διέθωσιν τῆς πλημμυλοῦς καταστάσεως τοῦ φακοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ, περὶ οὗ βλ. Ὁφθαλμός. Προσθετέον δὲ τέλος ἐστὶ οἱ συγκλίνοντες Φ. συνάγοντες τὰς ὕλινκας ἀκτίνας χρησιμεύουσι καὶ πρὸς ἀνάφλεξιν. [Σπ.]

Φακός (Βοτ). Βλ. Ἑρεβός.

Φαλάγγιον. Βλ. Λυκαράχαι.

Φάλαγξ ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ὄρχ. Ἑλλήσι πάσα συμπεπυκνωμένη παράτοις τῶν ὀπλιτῶν, κυρίως δὲ ἡ κατ' ἐπιμηκεῖς τετράπλευρον. Οὕτως ἐμάχοντο πρὸ πάντων οἱ Σπαρτιάται· ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἐτελειοποιήσαν οἱ Μανεδόνες, ὧν αἱ Φ. ἀπὸ Φιλίππου τοῦ Β' εἶχον μεγαλύτερον βάθος (συνίθως 16 ἀνδρῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ 32) καὶ ἦσαν ὠπλισμένοι διὰ μακρῶν σαρισῶν. [Σ.Τ.]

Φαλαίση (Falaise). Πρωτεύουσα διαμερισματος ἐν τῇ γαλλ. νομῷ Καλβαδὸς

35 χμ. ΝΑ τοῦ Κάν, μετὰ 7554 κατ. Κατ' Αὐγουστον ἐκάστου ἔτους λαμβάνει ἐνταῦθα χώραν σημαντικὴ ἱππαγορά· ἔγει δὲ ἡ πόλις ἀκμαίαν βιομηχανίαν κεκρυφάλων καὶ σφίζονται ἐν αὐτῇ ἐρείπια ἀνακτόρων τοῦ 18 αἰῶνος. [Πς.]

Φαλαενίδαι (Balaenidae). Οἰκογένεια τῶν Κητιῶδων μαστοφόρων ζώων, ἔχουσα χαρακτηριστικὰ τοὺς εἰς φουτηγίους σωλήνας μεταβεβλημένους μυκτῆρας, τὴν ἑλλειψίν ὀδόντιον ἐν τῇ σχετικῶς μεγάλῃ κεφαλῇ, ἀνθ' ὧν φέρει ἐπὶ τῆς ἀνω σιαγόνοιο ἐλάσματα κεράτινα πλησίον ἀλλήλων κείμενα καὶ εἰς τὸ κάτω ἄκρον ἐσχισμένα. Τὸ γένος Φάλα να δὲν ἔχει πτερύγιον ἐπὶ τῆς ῥάχews· τὰ δύο γινώσται εἶδη αὐτοῦ εἶναι Φ. ἡ κοινὴ ἢ τὸ μυστόκητος (Balaena mysticetus), ὥσα εἰς τὴν Βόρειον παγωμένην θάλασσαν, καὶ Φ. ἡ Νότιος (B. australis), ἥ πατρίς εἶναι ἡ Νότιος παγ. θάλασσα. Αὕτη εἶναι μικροτέρα τῆς πρώτης, ἥτις θάνατι· εἰς μῆκος 20 μ. καὶ βάρος 150 χιλ. χγ. Τὸ γένος Φάλα να ὅ πτερ α διακρίνεται διὰ τοῦ νωτιαίου πτερυγίου καὶ οὐλακῶν κατὰ τὰ ὕπτια τοῦ σώματος. Οἱ Β. ἀλιεύονται διὰ τὸ κητόσπερμα (βλ. λ.), τὰ κεράτινα ἐλάσματα (μπαλένες) καὶ τὸ δέρμα αὐτῶν, φρονέονται δὲ διὰ κάματος φερούσης ἀγκιστρον καὶ συνδεμένης μετὰ τοῦ πλοαρίου τῶν φαλαινεθρῶν διὰ μακροῦ σχοινίου. Πρὸ πίνακα Κητιῶδων ἀρ. 3 καὶ 4. [Φ.Ι.]

Φαλασιᾶς ὁ ἥμος. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μεγαλοπόλεως, ἔχων πρωτεύουσαν τὸ Λεοντάριον καὶ συγκείμενος ἐξ 28 χωρίων καὶ τῆς Μονῆς Κοιμήτews Θεοτόκου ἢ Μπούρας. Κατ. 10338.

Φαλακροκόραξ ἡ Κορμορὰν καλεῖται γένος Νηκτικῶν πτηνῶν, ζῶντων ἀπὸ ἰχθύων οὓς συναρπάξουσιν ἐπιτηδεύοντα καταδυόμενα εἰς τὸ ὕδωρ. Τινὰ εἶδη αὐτοῦ ἐξημεροῦνται εὐκόλως καὶ μανθάνουσι νὰ φέρωσι τοὺς συλλαβθέντας ἰχθὺς εἰς τὸν κύριον αὐτῶν, ὡς π. χ. Φ. ὁ Σινικός. Ἵνα δὲ μὴ καταπίωσι τοὺς ἰχθὺς, φέρουσι δακτύλιον περὶ τὸν λαιμόν. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Νηκτικὰ πτηνὰ Β' 3. [Φ.Ι.]

Φαλακρότης. Βλ. Ἀλωπεκίασις.

Φάλανθος. Λακεδαιμόνιος, εἰκιστῆς τοῦ Τάραντος (βλ. λ.).

Φαλάνθου ὁ ἥμος. Συγκείμενος ἐκ 13 χωρίων μετὰ τῆς Λιάνας ὡς πρωτεύουσας, ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μαντινείας καὶ ἔχει 4926 κατ.

Φάλαρα. Βλ. Δύλακι.

Φάλαρις. Τύραννος τοῦ Ἀκράγαντος, γενν. ἐν Ἀστυπαλαίᾳ, θὸν ἐφυγεν ἐξερριθείς. Ὁπίστας τοὺς ἐργάτας ἐτ' ὧν ἀνή-

γειρεν ἐν Ἀκράγαντι ναὸν τοῦ Πυλῖως Διὸς κατέλαβε τὴν τυραννίδα (566 π. Χ.). ἀναδεδιγθεὶς δὲ ὁμοίματος καθηρέθη μετὰ 16 ἔτη. Λέγεται ὅτι ἔ μηχανικὸς Περίλλος κατασκεύασεν αὐτῷ χαλκοῦν ταῦρον, ἐν ᾧ ὥπτα τοὺς καταδίκους, ἀπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ ἀρξάμενος. Ὁ ταῦρος δὲ εὗτος μεταφέρθη δῆθεν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων κυριεύσαντων τὸν Ἀκράγαντα εἰς Καρχηδὸνα καὶ ἀνευρέθη ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος (146 π. Χ.). Ὑπὸ τὸ ἔννομα τοῦ Φ. φέρονται 148 ἐπιστολαὶ (ἐκδοθ. ὑπὸ Hercher ἐν Eristolographi graeci, Παρίσι, 1873) ὧν τὸ ὑποβόλιμαίον ἀπέδειξεν ὁ Βέντλεϋ. [B.X.]

Φάλαρις (Βοτ.) Phalaris L. Γένος Ἀγρωστωδῶν, εὐ τὰ εὐάριθμα εἶδη εὑρίσκονται ἐν τῇ Β. εὐκράτῳ ζώνῃ. Τὰ σπέρματα αὐτῶν εἰσι χρήσιμα ὡς τροφή πτηνῶν, ἰδίως Φ. τῆς καναρίου (Ph. Canariensis L.) διὰ τροφῆν καναρίων πτηνῶν. Εἰδὸς τι ἐλληνικὸν (ἴσως Ph. minor Retz.) ἦτο φαρμακευτικὸν κατὰ τὸν Διοσκουρίδην. [Θ.Χ.]

Φαλάρων δῆμος. Ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Φθιώτιδος ἀποτελεῖται ἐκ 14 συνοικισμῶν ἐχόντων πρωτεύουσαν τὴν Στυλῖδα καὶ ἀριθμεῖ 4641 κατ.

Φαλατάδες. Χωρίον τῆς Τήνου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Σωσθενίου καὶ κείμενον πλησίον τῆς Στενῆς. Κατ. 631.

Φάλεν. Βλ. Βάλεν.

Φαλέριοι. Ἀρχαία πόλις τῆς Τυρρηνίας κείμενη ὅπου νῦν ἡ Τσιβιτὰ-Καστελλάνα. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου Καμίλλου τῷ 394 π. Χ. ἐπανειλημμένως ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Ῥώμης καὶ μόνον τῷ 312 ὑπετάγη ὀριστικῶς. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκαλοῦντο Φαλίσκοι, εἶχον δὲ γλῶσσαν συγγενεστάτην τῇ Λατινικῇ. [Πς.]

Φάληρον ἢ Φάληρος (δ) ἐκαλεῖτο ὁ ἀρχαιότατος λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν. ὁ κείμενος πρὸς Ν τῆς πόλεως, πρὸς προστασίαν τοῦ ὁπείου κατασκευάσθησαν τῇ προτροπῇ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ ἀπεπερατώθησαν ὑπὸ τοῦ Κίμωνος τὰ Μακρὰ τείχη. Ὁ ἀρχαῖος δῆμος Φ. ἔκειτο περὶ τὸ σημερινόν Παλαιόν Φ. Τοῦτο ἔχει κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1896 μονίμους κατ. 180, ἐνῷ τὸ ἐπ' ἐσχάτων (ἀπὸ τοῦ 1871) κατὰ τὴν Δ μυχὸν τοῦ μεγάλου Φαληρικοῦ ὅρκου ἱδρυθὲν Νέον Φ. ἔχει ἤδη 890 κατ. Ἀμφότερα συνδέονται μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τροχιοδρόμου, τὸ δὲ Νέον καὶ διὰ τοῦ εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου· χρησιμεύουσι δὲ ὡς προσφιλεῖς διαμοναὶ διὰ τοὺς κατοίκους Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ προσελκύουσι πλείστους ἐπισκέπτας διὰ τὰ λαμπρὰ θαλάσσια λουτρά. [M.Σ.]

Φαλιέρος (Μαρίνος). Δουξ τῆς Ἑνε-

τίας ἀναδεδιγθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο τῷ 1354 ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν, ἀφ' οὗ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐνδόξως ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα του. Οὗτος εἶχε σύζυγον νέαν καὶ ὠραίαν ἣν ἐξηλοῦται μεγαλῶς. Νέος πατρίκιος καὶ μέλος τῆς βουλῆς τῶν 40, Στένος ὀνόματι, προσέβαλε θανάσιμους τὸν Φ. ἐν τῇ προσωπῷ τῆς συζύγου του. Ἐπειδὴ ὁμοῦς κατεδικάσθη μόνον εἰς 2 μηνῶν φυλάκισιν, ὁ Φ. θεωρῶν τοῦτο ὡς ἐμπαιγμὸν, συνώμοσε μετ' ἄλλων ἐπὶ σκοπῷ νὰ κατασφίξῃ ὅλους τοὺς πατρίκίους τῆς Ἑνετίας. Ἀνακαλυφθεὶς ὁμοῦς τῆς συνωμοσίας ὁ Φ. ἐφενεύθη ἐν αὐτῇ τῇ κλίμακί τοῦ μεγάρου του (1355). [Πς.]

Φαλκενάου (Falkenau). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημία, ἐπὶ τοῦ Ἑγερ, ἔχουσα 5450 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν.

Φαλκενστάιν (Falkenstein). Πόλις τοῦ σαξονικοῦ νομοῦ Τοβίσκου, ἔχουσα ὑφαντουργεῖα καὶ 7 068 κατ. [Π.Π.]

Φάλκερκ (Falkierk). Πόλις τῆς σκωτικῆς κομητείας Στέρλινγκ, ἔχουσα γυνήρεια, ἀνθρακωρυχεῖα, ἐμπόριον κλ. καὶ 15 590 κατοίκους. [Π.Π.]

Φάλκλανδ νῆσοι ἢ Μαλουΐνα. Πολύνησον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἀνήκον εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ κείμενον 450 χμ. Α τῆς Παταγονίας, ἀποτελούμενον 2' ἐκ δύο μεγάλων νήσων αἵτινες χωρίζονται διὰ τοῦ Φάλκλανδ πορθμοῦ, καὶ 200 μικρῶν. Ἐχουσιν ἐν ὅλῳ ἐμβ. 16 700 τχμ. καὶ 1 789 κατ., χρησιμεύουσι δὲ εἰς τοὺς φαινοειθῆρας ὡς σταθμός. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ κτηνοτροφία προβάτων.

Φαλκονέ (Στερ. Μαυρ. Falconet). Ἰάλλος γλυπτής, γενν. 1716 ἐν Βεβὺ ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, ζήσας δὲ ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν Παρισίοις, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1791. Ἐκ τῶν μάλλον πεφημισμένων ἔργων του εἶναι ὁ Μίλων φονεύων λέοντα, ὁ Πυγμαλίων, ὁ ἀγ. Ἀμβρόσιος καὶ τὸ κολοσσαῖον ἀγαλμα Πέτρου τοῦ μεγάλου (ἐν Πατρουνόβλει). Ἐδημοσίευσε καὶ διάφορα συγγράμματα περὶ γλυπτικῆς. [B.E.]

Φαλκόνη (Falcon). Κράτος τῆς Βενεζουέλας ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν, ἔχον 139 110 κατ., πρωτεύουσαν τὴν Καπαταρίδαν καὶ κυριωτέραν πόλιν τὴν Μαρακαθόν. [Πς.]

Φάλλικα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀνδρου ἔχον 155 κατ.

Φαλλμεράβερ (Γαλ. Φιλ. Fallmerayer). Ἱστοριοφίλης καὶ περιηγητῆς γενν. 1790 παρὰ τὸ Brixen, σπουδάζας τὴν κατ' ἀρχὰς θεολογίαν, εἶτα δὲ νομικὴν, ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν. Διατελέσας καθηγητῆς γυμνασίου ἐν Landshut, ἐξετέλε-

σεν ὑπερὸν διαφύρου περιγῆγρσι ἀνά τὴν Γαλλίαν, Ἰταλίαν καὶ κυρίως ἀνά τὴν Ἀνατολήν. ἔζημοσίευσε δὲ τὰ πορίσματα τῶν ἐνταῦθα μελετῶν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀποσπάσματα ἐκ τῆς Ἀνατολῆς» (2 τ. Στουτγάρτη 1845, β' ἐκδ. 1877). Μετὰ τρίτην δὲ περιόδον διωρίσθη (1848) καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Μονάχῳ. Ἀλλὰ ἐκλεγεῖς ἀντιπρόσωπος τοῦ Μονάχου ἐν τῇ Ἑθνικῇ συνέλευσει τῆς Φραγκφούρτης, ἀνεμίχθη εἰς τὰ δημοκρατικὰ κινήματα, διὸ οὐ μόνον ἀπώλεσε τὴν ἔδραν τοῦ ἀλλὰ καὶ κατεδιώχθη δικαστικῶς. Καταφυγὼν εἰς Ἑλβετίαν ἡμνηστεύθη τῷ 1850 καὶ ἐπιστρέψας εἰς Μόναχον ἀπέθανε τῷ 1861. Ἐκτός τοῦ ἀνω μνημονευθέντος ἔργου του συνέγραψε κυρίως ἱστορίαν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζούντης (Μόναχον 1831), δι' ἣν ἐξημερίευσεν 1843-44 καὶ πολλὰ ἐπίσημα ἔγραφα κλ., τὴν ἱστορίαν τοῦ Μωρέως κατὰ τοὺς μέσους χρόνους (2 τομ. Στουτγάρτη 1830-36) καὶ τὸ ἀλβανικὸν στοιχεῖον ἐν Ἑλλάδι (Μόναχον 1857-60). Ἡ ἐν τοῖς ἔργοις του ἐκφρασθεῖσα γνώμη ὅτι ἐξέλιπεν ἐντελῶς ἐν Ἑλλάδι ἡ αὐτόχθων ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ ὅτι οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες εἶναι κυρίως σλαβικῆς καταγωγῆς προεκάλεσε ἐξοκλήθρον φιλολογίαν. τὴν σήμερον οὐδεὶς πλέον παραδέχεται τὰς δοξασίας αὐτοῦ ταύτας, τοῦλάχιστον τὴν ἑκτασιν ἣν ἔδιδεν εἰς αὐτάς. Τὰς θεωρίας τοῦ Φ. ἀνестρασαν κυρίως ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος καὶ ὁ Ηορί. [B.E.]

Φαλλοπίας (Γαβρήλ Falloria). Περίφημος Ἰταλὸς ἀνατόμος, γενν. 1523 ἐν Μεδίεργ. διατελέσας δὲ καθηγητὴς ἐν Φερράρα, Πίσση καὶ Παταύῳ, ὅπου διητύνη τὸν βρετανικὸν κήπον καὶ ἀπέθανε τῷ 1562. Ἐπλούτισε τὴν ἐπιστήμην διὰ σειρᾶς σπουδαίων ἀνακαλύψεων, μέση δὲ τινα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθησαν.

Φαλλός. Τὸ ἀνδρικὸν αἰδεῖον ὅπερ ὡς σύμβολον τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τῆς φύσεως εἶχε μεγάλην σηματοῖαν ἐν ταῖς ἀρχαίαις θρησκείαις τῆς Ἀνατολῆς (ἐξαιρουμένου τοῦ Παρισμοῦ) καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ περιεφέρετο ὡς τοιοῦτο ἐν ὠρισμέναις ἑορταῖς, ὡς π. χ. ἐν ταῖς τοῦ Διονύσου (βλ. λ. καὶ Διονύσια). Παρ' Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις ἐχρηστέον ἀπεικονίσματα Φ. ὡς φυλακτῆρια κατὰ τῆς βασκανίας. [Σ.Τ.]

— Οὕτω καλεῖται ἕνεκα τῆς μορφῆς του γένος γαστερομυκήτων (βλ. Μύκητες), εἰς τὸ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀπεδίδετο ἀφροδισιακὴ δύναμις. Μετὰ τὴν τελείαν διάπλασιν τοῦ μύκητος ἐκκρίνει ἐκ τοῦ ἀνω μέρους βλάννα τις πρασινίζουσα, ὅχει δὲ ὁ μύκης ὡς πτώμα. [Φ.Ι.]

Φάλλ· Ῥίβερ (Fall-River). Πόλις

τῆς Βορείουαμερ. πολιτείας Μασσατσουσέτς ἐπὶ τῆς Ἀτλαντικῆς καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τάουντον ποτ. Ἐχει σημαντικὸν λιμένα, σπουδαίαν βαρβακουργίαν καὶ 74398 κατοίκους. [Π.Π.]

Φάλμουθ (Falmouth). Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Ἀγγλίας ἐν Κορνουαλίᾳ, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Φάλ μετὰ 4273 κατ., ἔχουσα ἀλίσταν σαρδινῶν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπορίον κασιτίτερον, οἰθῆρου κλ., ὡς καὶ ὠρεῖα θαλάσσια λευτρά. [Πς.]

Φαλούν (Falun). Πρωτ. τοῦ σουηδικοῦ νομοῦ Φαλού, καλουμένου συνήθως καὶ Στόρα-Κόππαβεργ. Κεῖται ἐν τινὶ κοιλάδι μεταξὺ τριῶν λιμνῶν καὶ ἔχει 8085 κατ. Παρ' αὐτὴν κείνται τὰ ἄλλοτε πλουσιώτατα χαλκωρυχεῖα τῆς Σουηδίας. [Π.Π.]

Φάλσταφ (Sir John Falstaff). Περιφημος πρόσωπον δύο δραματικῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρ, τύπος ἀνθρώπου γηράσαντος ἐν δυνάμει ἀλλὰ διατηροῦντος ἀκμήν ἔχην τῆς εὐγενούς καταγωγῆς του, πάντοτε εὐθυμοῦ καὶ πλήρους εὐφρίας, δειλοῦ καὶ ἀλαζόνος, εἰς ἄκρον φιληδόνου, πονηροῦ δὲ συγχρόνως καὶ γνώστου τοῦ βίου. [Εγ.]

Φάλστερ (Falster). Δανικὴ νῆσος ἐν τῇ Βαλτικῇ, πρὸς Ν τῆς Ζηλανδίας. Ἐχει μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν νησιῶν ἑκτασιν 474 τετ. καὶ 82640 κατ. Ἡ πρωτ. αὐτῆς καλεῖται Νυκίόβιγκ (βλ. λ.) [Π.Π.]

Φαματίνα (Sierra Famatina). Ὄρος ἐν τῇ Ἀργεντινῇ Δημοκρατίᾳ πρὸς Α τῶν Κορδιλλιεράων, ἔχον μεγίστον ὕψος 6024 μ. Ἐπ' αὐτοῦ εὐρίσκονται χρυσοί, ἀργυροί, χαλκοί, βισμούθιον κλ. [Π.Π.]

Φαμήλα. Χωρ. τοῦ δήμ. Ναυπάκτου κείμενον 4 ὠρ. Β ταύτης καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Εὐήνου. Κατ. 335.

Φαναγόρεια. Ἀρχαία πόλις Ἑλληνικὴ ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ (νῦν πορθμῷ τοῦ Κέρτς), κείμενη ἐπὶ νήσου (τῆς νῦν Ταμάν) πρὸς τὸ Ἀσιατικὸν μέρος τῆς χώρας, ἀκμάσασα διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ διατελέσασα πρωτεύουσα τοῦ Βοσπορικῶ κράτους. Σήμερον ὑπάρχει ἐνταῦθα ὁμώνυμον Ῥωσσικὸν φρούριον, περὶ τοῦ ὁποῦ ἀνεσκάφησαν τάροι πλήρεις πολυτίμων ἐρημάτων. [Α.Θ.Ι.]

Φαναῶντι. Χωρ. τοῦ δήμου Λυκοσούρας τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως, ἔχων 104 κατοίκους.

Φαναράκιον. Χωρ. τῆς Θράκης κατὰ τὰ τελευταῖα ἐν τῷ Βοσπόρῳ, ἔχον 150 οἰκογεν. ὁμογενῶν καὶ ὑπαγόμενον ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δέρκων. Οἱ κάτοικοι καταγίνονται κυρίως εἰς τὴν ἀλίαν τῆς λακέρδας. Ἐντεῖθεν ὠρμεῖτο ὁ πατριάρχης Γρηγόριος δ' Ξ'.

Φανάρι. 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δρυόνης τῆς Τροιζηνίας πρὸς Β τῆς Ἑρμιόνης ὠρ. 6. Ἐκτίσθη μετὰ τὴν ἐπαναστασιν εἰς θεῖον Κάσιον, ἐξ οὗ ἐκαλοῦντο οἱ κάτοικοι Κασιώται. Κεῖται δὲ ἐπὶ ῥάχους ὑψηλῆς, νεῦον πρὸς τὸν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας ἀπέχοντα Σαρωνικὸν κόλπον. Αἱ περίξ γαίαι εἶναι κεκαλλιεργημέναι καὶ κατάφυτοι ἐξ ἐλαίων καὶ ξυλοκρατεῦν. Κάτοικοι 717. Ἄνωθεν τούτου κεῖται τὸ Ἄνω Φ., χωρίον ἀρχαιότατον μετὰ 252 κατ., κείμενον ἐφ' ὑψηλῆς θέσεως καὶ ἔχον παρ' αὐτῷ ἐρεῦριον ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ ἀποκρήνου πρὸς τὴν θάλασσαν βουνού. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Ἀνδριτσαίνης (Ὀλυμπίας), μετὰ 337 κατ., ὠρ. 1 πρὸς Δ τῆς Ἀνδριτσαίνης. — 3) Κώμη τῆς Θεσσαλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἰθώμης, ὠρ. 2 $\frac{1}{2}$ Δ τῆς Καρδίτης καὶ πλησίον τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Καρδίτης-Τρικάλων. Οἰκεῖται ὑπὸ 1837 κατ. Ἐνταῦθα κεῖνται τὰ ἑρείτια τῆς ἀρχαίας Ἰθώμης.

Φανάρι Μαγοῦλα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης, κείμενον ὠρ. 1 Β τοῦ Φαναρίου καὶ ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Μπλιούρη (Παμίσου), ἔχον 614 κατ.

Φανάριον. Ὄνομα Χριστιανικῆς συνεικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου κειμένης καὶ πρὸς τὰ ΒΔ τῆς κυρίως Πόλεως (Σταμπούλ), ἐνθα ὑπάρχουσι τὰ Οἰκουμενικὰ πατριαρχεῖα, ἔδρα τοῦ Γατριάρχου (ὁ νῦν πατριάρχης Κωνσταντινῶς ὁ Ε') καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς συνέδου. Τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἐρεῖλει εἰς φανὸν εὐρισκόμενον ποτε ἐκεῖ ἀπὸ τῶν Βυζαντιανῶν χρόνων, ἔλαβε δὲ σπουδαίον τιμα ἀφ' οὗτο τῷ 1600 μετηνέχθη ἐκ τῆς Συλοπόρτης τὸ πατριαρχεῖον εἰς τὸν ἐκεῖ κατὰ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ματθαίου Β'. Ὁ ναὸς οὗτος, κατ' ἀρχὰς ὡν γυναικεῖον μοναστήριον, ἐπεσκευάσθη ἔκτοτε πολλάκις καὶ δὲν εἶναι μὲν λίαν εὐρύχωρος ἀλλὰ πολυτελέστατος καὶ πλήρης κειμηλίων ἱστορικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν· ἐνταῦθα δὲ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐρετὰς λειτουργεῖ ὁ πατριάρχης μεγαλοποσιεστατα, ἰδίως τῆν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Παρ' αὐτὸν κεῖται τὸ Συνοδικὸν καὶ ἄλλαι οἰκοδομαί. Ἐν Φ. εὐρίσκειται ἐπίσης ἡ περιώνυμος Μεγάλη τοῦ γένους Σχολὴ ἐν οἰκοδομήματι κτισθέντι τῷ 1881, μετὰ καλῆς βιβλιοθήκης, μουσείου καὶ ἀστεροσκοπείου, τὸ Ἰωακείμειον παρθεναγωγεῖον, ἄλλαι σχολαὶ καὶ τὸ μετόχιον τοῦ Ἀγ. Τάφου ἐντὸς τοῦ ποτὲ μεγάρου τῶν Βραγκιάδων τῆς Βλαχίας μετ' εὐρυχωροῦ ναοῦ καὶ βιβλιοθήκης περιεχούσης πολλὰ πολυτιμα χειρόγραφα. Οἱ κάτοικοι τῆς συνοικίας ταύτης καλοῦνται Φαναριῶται, ἰδίως

δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστοὶ εἰς ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τοῦ 12' αἰῶνος ἐκ τῶν Χριστιανῶν καταλαβόντες διάφορα διοικητικὰ ἀξιώματα ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει καὶ εἰτα καὶ ἐν τῇ διοικήσει τῶν ἡγεμονικῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, κυρίως μέχρι τοῦ 1821. Ἡ πολιτεία αὐτῶν καὶ τὸ σύστημα, ἄλλως τε λίαν εὐεργετικὰ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, διαφοροτρόπως κρίνονται, δὲν πρέπει δὲ νὰ λησθῶσι κατὰ γράμμα τὰ ὑπὸ τοῦ Τηγεῖου (αἱρετοῦ Μάρκου Ζαλλώνη) ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Essai sur Phanariotes» (Mars, 1824) ἐξελληνισθέντι δὲ ὑπὸ Βλασίου Βαλτινοῦ (1855), μετὰ πικρίας γεγραμμένα. Ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 οἱ Φ. οὗτοι ἐπέβαλλον βαθμυδένους δὲν πᾶσαν πολιτικὴν σημασίαν, οἱ δὲ ἀπὸ γονοὶ αὐτῶν ζῶσι νῦν ἐν Ἑλλάδι, Ῥωμανίᾳ, Ῥωσίᾳ καὶ Ἀλβανίᾳ. [1.]

Φαναριωτάτικα. Χωρίον τῆς νήσου Παξῶν ἀνήκον εἰς τὸν δήμον Γαϊτανῶν καὶ ἔχον 118 κατ.

Φαναριώτικο ποτάμι. Βλ. Ἀλφειὸν καὶ χέρων.

Φανδάγγο (Fandango) καλεῖται ἀρχαιότατος καὶ δημοτικώτατος χορὸς τῶν Ἰσπανῶν, ἐκτελούμενος ὑπὸ ἐνὸς ζεύγους καὶ συνοδευόμενος συνήθως ὑπὸ τῆς κιθάρας, ἐνῷ οἱ χορεύοντες σημειώνουσι διακροτάλων καὶ οἱ θεαταὶ διὰ χειροκροτήματος τὸν ρυθμὸν ($\frac{6}{8}$, νῦν δὲ καὶ $\frac{3}{4}$). [1.]

Φανερόγραμμα. Βλ. Σπερματοζῶμα.

Φανερωμένης μοναχ. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο πλεῖστα μοναὶ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι, ἐξ ὧν γνωστοτάτη εἶναι ἡ τῆς Κοιμηθῆς τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τῆς νήσου Σαλαμίνος κατὰ τὸ ΒΔ μέρος αὐτῆς, ἔχουσα πλούσια κτήματα ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐν Μεγαρίδι καὶ οἰκουμένη ὑπὸ 32 μοναζόντων. Ἡ ἐκκλησία τῆς μονῆς ταύτης κτισθεῖσα κατὰ τὰ τέλη τοῦ 12' αἰῶνος εἶναι ἀξιωματικῶς διὰ τὰς εἰκόνας αὐτῆς, ἐργασμένης ἀπὸ καλλιτέχνου τοῦ 12' ἢ 13' αἰῶνος. Παρ' αὐτὴν τελεῖται τῇ 23 Αὐγούστου μεγάλη πανήγυρις.

Φανήσσσα. Βλ. Ἡμέρια καὶ πίνος. Ἐντομα Β', ἀρ. 4.

Φανοῦ. Βλ. Φάρος.

Φανοκλήης. Ἑλεγεσιακὸς ποιητὴς ἀγνωστος· μὲν ἡ πατρὶς, ἀλλ' ὅστις εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔζη συγχρόνως μετὰ τοῦ Καλλίμαχου εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν αὐλήν. Ἐργα ἦν ποιήματα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐρωτικὴ ἢ καλὸς». Θέμα ἔχοντα ἔρωτας ὥραϊων νεανίων. Σώζεται αὐτοῦ ἀπόσπασμα ἐξ ἑστιχῶν ἐξ ἐλεγεσίας εἰς τὸν Ὀρφέα, διασπασθὲν ὑπὸ Στοβαίου, καὶ τινα ἄλλα μικρὰ τετρα ἀποσπάσματα. Διακρίνεται δὲ διὰ

ἀνθηρὸν τῆς γλώσσης καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν στήθων. [Πς.]

Φᾶνον (Fano). Ἐπίνειον ἐν τῇ Ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Πεζάρου καὶ Οὐρβίνου παρὰ τὰς εἰς τὴν Ἀδριατικὴν ἐκβολὰς βραχιονόεντος τοῦ Μεταύρου Πόλις καλῶς ἐκτισμένη καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τειχῶν, πύργων καὶ τείρων, οὕσα ἔδρα ἐπισκόπου, κατέχουσα μεταξουργίαν, ἀλιείαν καὶ 9484 κατ. [Π.Π.]

Φαντασία εἶναι ἡ μεταβεβλημένη ἀνάπλασις τῶν παραστάσεων (βλ. λ.) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μνήμην ἥτις ἐπαναφέρει εἰς τὴν συνείδησιν τὰς παραστάσεις ἀναλλοιώτους. Ἐνῶ δὲ παρὰ τῆς μνήμης ἵνα εἶναι τελεία, ἀπαιτεῖται ἀκραπίστις καὶ ἀκρίβεια, ἡ Φ. τούναντίον τόσω μείζων καὶ γονιμωτέρα εἶναι ὅσω ἡ μεταβεβλημένη ἀνάπλασις ἀρτίζεται τῆς ἀμεταβλήτου· ὁ χαρακτήρ τῆς Φ. εἶναι λοιπὸν ἡ πρωτοτυπία, τ. ἔ. ἡ καινότης τῶν ἰδυαλμάτων αὐτῆς. Ἡ Φ. δημιουργεῖ λοιπὸν καινὰ· ἀλλ' ἡ δημιουργικὴ αὐτῆς δύναμις εἶναι περιορισμένη καθ' ὅσον τὰ ἀπλὰ αἰσθήματα, ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ ἐν τῇ ψυχῇ σύνθετοι παραστάσεις μόνον διὰ τῶν αἰσθήσεων δύναται νὰ παραχθῶσιν· ἡ Φ. δὲν δύναται π. χ. νὰ ἐφεύρῃ νέον τι γρῶμα ἢ ἀνήκουστόν τινα φθόγγον. Τὸ στάδιον τῆς Φ. εἶναι ἡ μεταβολὴ τῶν συνδέσεων καὶ σειρῶν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παραστάσεων· οὕτω π. χ. ὁ μουσικοσυνθέτης δημιουργεῖ τὰς ἀπείρους μελωδίας διὰ ποικιλωτάτης συνθέσεως τῶν ἐλλίγων μουσικῶν φθόγγων. Καὶ πάλιν ὁμοίως ἡ ἐλευθερία αὐτῆς τῆς Φ. πρέπει νὰ δεσμεύηται ὑπὸ τοῦ νοῦ, ὑπόκεινται δὴλα δὴ τὰ πλάσματα αὐτῆς εἰς τοὺς νόμους τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, εἰδεμένη ἀποβαίνει οὖν αἰσχροῦ, γελοῖου καὶ ἀνῆθ, ὡς τὰ φαντάσματα τοῦ παράφρονος.

Φᾶντι. Νιγηρικὸν κράτος ἐπὶ τῆς Χρυσῆς Ἀκτῆς τῆς Ἑφρικῆς, πρὸς Ν τοῦ Ἰσθμοῦ τῶν Ἀσχαντῶν. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ οἱ Ἀσχαντοὶ φυλῆς. Ἀπὸ τοῦ 1864, ἡ χώρα ὑπόκειται εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Φάουστ (Johannes Faust) ἡ Φαῦστος. Περιβόητος μάγος καὶ νεκρομάντης τῆς κεντρικῆς Γερμανίας, γενν. κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15 αἰῶνος καὶ ἀπεθ. τῷ 1543. Σύγχρονοί τινες αὐτῷ τὸν χαρακτήριζουσιν ὡς ἀπαταιῶνα ἄνευ ἀξίας ἀλλὰ, τολμηρόν, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν συνεβλήθη μετὰ τοῦ Σατανᾶ νὰ ὑπηρετῇ οὕτως αὐτῷ, μετὰ δὲ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας παραλάβῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἡ παράδοσις αὕτη τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ ἐν λαϊκῷ βιβλίῳ «Ἱστορία τοῦ διδάκτορος Φαύστου» ἐκδοθέντι τῷ 1587, ἐχρησιμοποιήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Γκαίτη κ. ποιητῶν ὡς ὑπόθεσις ἔργων ποιητικῶν κλ. [Πς.]

Φαραδαί (Μιχαήλ Faraday). Φυσιο-

λόγος Ἀγγλος, γενν. τῷ 1791 καὶ ἀπεθ. τῷ 1867. Διοριθεὶς προπαρασκευαστὴς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Humphrey Davy ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λονδίνου (1813), διετέθη τοῦτον ὡς καθηγητῆς τῆς φυσικῆς καὶ τῆς γημετρίας. Ἦτο δὲ πειραματιστὴς διάσημος καὶ ἐσπούδασεν ἰδιαίτερος τὸν ἠλεκτρισμὸν ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ φωτός καὶ τῆς θερμότητος, καταλήξας εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οὗτος δὲν εἶναι ἡ φυσικὴ ἐνέργεια τῆς αὐτῆς δυνάμεως μεταβεβλημένης ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι. Τὰ κυριώτερα ἔργα αὐτοῦ εἶναι «Πειραματικαὶ ἀναζητήσεις ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ» (1855), «Ὑπόμνημα περὶ τῶν μορφῶν ὅς κατὰ προτίμησιν λαμβάνονται τὰ ρεύματα δονούμενα ἐπὶ τῶν ἐπιφανειῶν» κλ. [Πς.]

Φαραί. Μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, κειμένη ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ ἀνω Πείρου (ἐνταῦθα Πιέρου καλουμένου) ποταμοῦ· τὰ ερείπια αὐτῆς ἐκτεταμένα εὐρέθησαν ἐγγὺς τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὁχθῆς μετὰ τοῦ χωρίου Ἰσάρ· καὶ τοῦ ἀρχαιότερου χωρίου Πρεβέσου. Αἱ Φ. εἶχον πολιτοῦχον θεὸν τὸν Ἑρμῆν, διέπρεψαν δὲ κυρίως κατὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας καὶ ἔπαθον πολλὰκις ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ ἐκ τῶν εἰσβολῶν τῶν Αἰτωλῶν καὶ Ἡλείων, ὑπὸ δὲ Δούριστου κατέστησαν ὑποτελεῖς τῶν Πατρῶν. Ἀθλοῦν τότε κατεστράφη ἡ πόλις.

Φαρακλα. Χωρ. ἐν Εὐβοίᾳ, τοῦ δήμου Νηλέων τῆς ἐπαρχίας Χαλκίδος, ἔχον 171 κατοίκους.

Φαρακλάδα. Χωρ. τοῦ δήμου Κυπαρισσίας, κείμενον ὠρ. 1.25' ΝΔ τῆς Κυπαρισσίας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φιλιατρῶν. Κατ. 428.

Φαρακλάτα. Κώμη τῆς Κεφαλληνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου δήμου (τοῦ συσταμένου ἐκ 3 χωρίων μετὰ 1792 κατ.). Κεῖται πρὸς τὸ ΒΔ τοῦ Ἀργαστολίου ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τοῦ λιμένος αὐτοῦ εἰς ἀπόστασιν ὠρ. 1.15' καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 1443 κατ.

Φαρακλόν. Χωρ. τοῦ δήμου Βοιῶν (Ἐπιδάφρου Λιμηρᾶς), κείμενον ὠρ. 1 ΒΔ τῆς Νεαπέλεως. Κατ. 380.

Φαραχαδάδη (ἀγγλ. Farakhabad ἢ Faruchabad). Πρωτεύουσα διαμερ. ἐν ταῖς ΒΔ ἐπαρχίαις τοῦ Ἰνδοβρεταν. κράτους, κειμένη ἐν εὐφύρῳ θέσει δεξιᾷ τοῦ Γάγγου καὶ ἔχουσα 78180 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Φαραώ. Ἑλληνικὴ μορφή τοῦ τίτλου τῶν βασιλέων τῆς ἀρχ. Αἰγύπτου (ἑβρ. Par-^o, ἀσσυριστὶ Pir-u). Βλ. Αἰγύπτος ἐν τ. Α' σ. 214.

Φαρέλ (Γουλιέλμος Farel). Περίφη-

μος θεολόγος, γενν. 1489 ἐν Γαρ τοῦ Δελφινάτου, ζήσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1533 κυρίως ἐν Γενεύῃ, ὅπου συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως, καὶ ἐν Νεοβούργῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1565.

Φαρενάιτ (Γαβριήλ Δανιήλ Fahrenheit), Φυσικός γενν. περὶ τὰ 1686 ἐν Δάντσικ καὶ ἀπεθ. τῷ 1736. Εἶναι εφευρέτης τοῦ ἀραιομέτρου καὶ τοῦ δι' ὑδραργύρου ὁμωγύμου αὐτῷ θερμομέτρου (βλ. Θερμόμετρον). Ἐποίησε δὲ ὁ Φ. καὶ σφόδρα ἀνακοινώσεις δια διαφορῶν ἐπιστημονικῶν περιπεδικῶν.

Φαρέτρα. Βλ. Γωρυτός.

Φάριδος δῆμος. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαιμόνας, ἀποτελούμενος ἐκ 19 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου ἢ Σερμπιτοῦ καὶ ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Σηρολάμπι. Κἀτ. ἔχει 4 570.

Φαρνδοπούρ (ἰγγλ. Furreedpore). Διαμέρισμα τῆς διαίρεσεως Δάκκας τῶν Κάτω ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰνδοῦρετ. Κράτους, ἔχον ἐμβ. 5871 τχμ. καὶ 4 631 734 κατ. ὁμωγύμου δὲ πρωτεύουσαν πορὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Γάγγου, μετὰ 10 263 κατ. [Π.Π.]

Φαρίνας (Salvatore Farina). Ἰταλὸς μυθιστοριογράφος, οὗ τὰ ἔργα ἐγένοντο προσφιλέστατα τῷ Ἰταλινῷ κοινῷ, πολλὰ δὲ μετεφράσθησαν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. Ἐγενν. τῷ 1846 ἐν Sorso τῆς Σαρδηνίας, ζῇ δ' ἐν Μιλάνῳ. Τὰς ὑπεθέσεις του λαμβάνει συνήθως ἐκ τοῦ εἰκογενειακοῦ βίου.

Φαρισαῖοι (ἐκ τοῦ Ἑβρ. Paruschi ἤτοι εὐσεβής). Αἵρεσις Ἰουδαϊκῆ ἀκρῶς ἀφωσιωμένη εἰς τοὺς τύπους τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας καὶ εἰς τὸ νεκρὸν γράμμα τοῦ νόμου καὶ ὑπὸ μεγάλῳ προσηλυτιστικῷ ζήλῳ ἐλαυνομένη. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν τῶν Σαδδουκαίων ἐπηγγέλλετο ὅτι ἐπίστευεν εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀγγέλων, τὴν ἀθανάσιαν τῆς ψυχῆς, τὴν αἰωνιότητα τῆς κολάσεως καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Οἱ πλείστοι μετὰ αὐτῶν ἦσαν πλούσιοι καὶ εἶχον μεγάλην ἐπίρροδον ἐν Ἱερουσαλὴμ. Ὁ Ἰησοῦς ἐκαυτηρίασε τὴν φιλοδοξίαν των καὶ τὴν ὑποκρισάν των.

Φαρκαδόνο δῆμος. Ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τρικάλων, περιλαμβάνει 12 χωρία μετὰ τῆς πρωτεύουσας Τσιότι καὶ 2 μονὰς τὴν τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου ἢ Ὁρφανοῦ καὶ τὴν Γρυζάνου καὶ ἔχει 7 007 κατ.

Φάρμακα. Βλ. Φάρμακον.

Φαρμακεία (Ποιν. νόμ. ἀρθρ. 289-292) καλεῖται τὸ ἀδίκημα ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν ἐπὶ σκοπῷ θανατώσεως ἢ βλάβης τῆς υγείας μεταδοσιν εἰς ἄλλον ὁπωσδήποτε δηλητηρίου φαρμάκου ἢ ἄλλων οὐσιῶν, δυναμένων νὰ ἐπιφέρωσι τὸν θάνατον καθ' οἰονδήποτε τρόπον. Τὸ ἀδίκημα θεωρεῖται

τετελεσμένον μόλις ληφθῇ τὸ δηλητηριεὺς ἐκ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ σκοπούμενον τοιοῦτον διαβαθμίζεται ἡ ποινὴ ἀπὸ τῆς τοῦ θανάτου μέχρι τῆς εἰρκηνῆς. Ἡ ἀπόπειρα συνίσταται εἰς τὴν ἐνέργειαν ἐξωτερικῆς τινος πράξεως πρὸς τοῖσιν τινὶ δηλητηρίου, ὅπως ὁμως αὐτὸς δι' οἰονδήποτε λόγον ἐν ἐλαττω. Τὸ ἀδίκημα διαπράττεται καὶ ἐξ ἀμελείας ὅτε χωρεῖ κατὰ νόμον καὶ ἔμπρακτος μετὰ νοῦν, ἔταν ὁ δράστης μόνος ἢ τῇ βοήθει τῆς ἀρχῆς ἢ ἄλλου τινὸς ἀποτρέπει ἢ ζητεῖν ἀποτρέψῃ ἀμέσως τὴν ἐκ τῆς ἀμελείας αὐτοῦ δυναμένην νὰ προσέλθῃ βλάβην. Ἐὰν ἐκδῶται τὸ ἀδίκημα ἀποτελεῖ ἢ ἐπὶ ἐκδότησεως δηλητηρίασις φρεάτων, βεβαμνῶν, ὑδραγωγείων, πηγῶν, ὠνίων ἐπ' ἀγορᾶς ἢ παντός πράγματος ἐξ οὗ δύναται νὰ ἐπέλθῃ κίνδυνος ἀρίστου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, ὅτε ἐπιβάλλεται ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καὶ ἂν οὐδεὶς ἐκ τῆς πράξεως ἐβλάβη. [Πρ.]

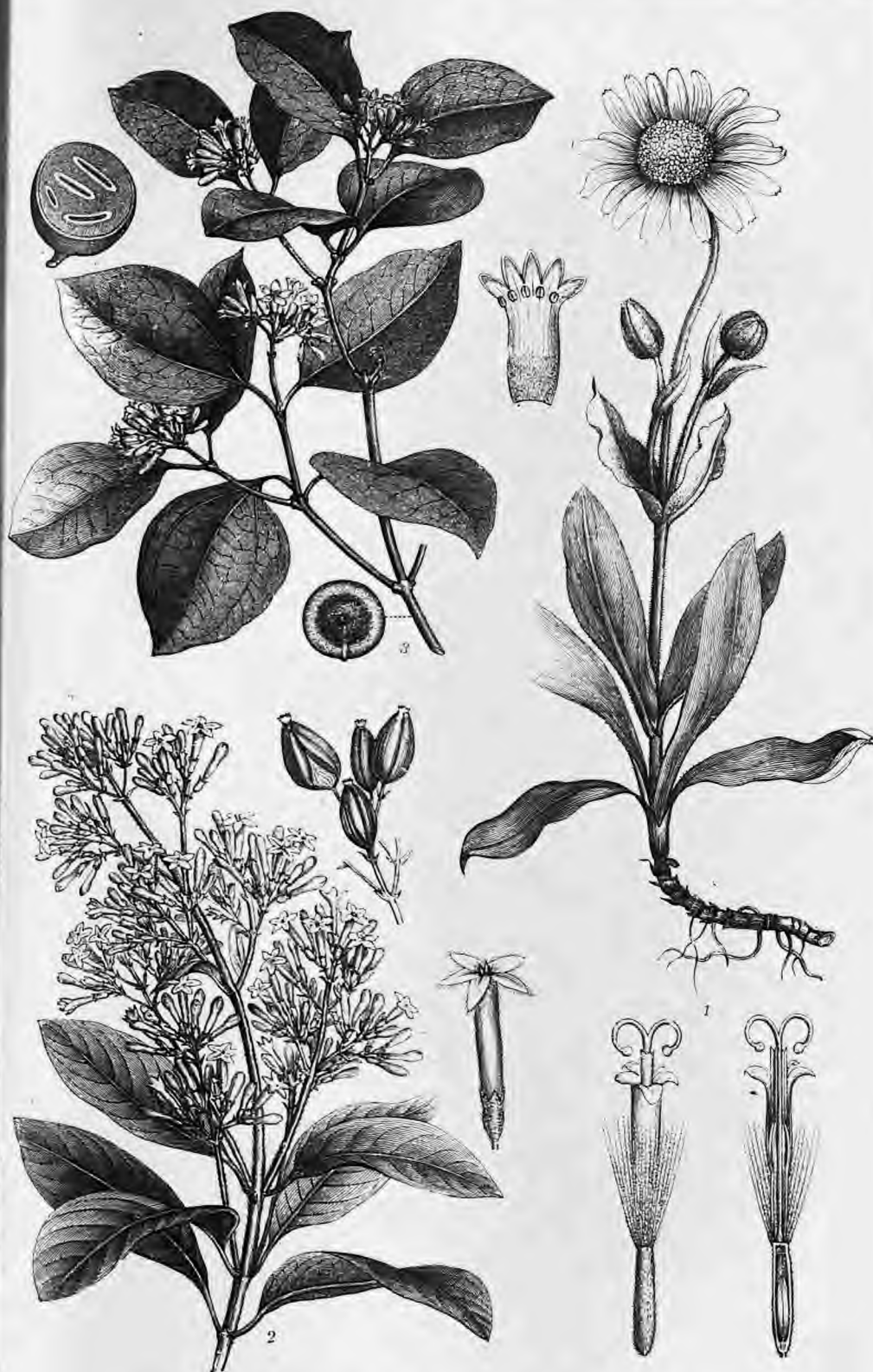
Φαρμακίτης (Θεόκλητος). Διαπρὸς τῆς κληρικῆς γενν. τῇ 25 Ἰαν 1784 ἐν Νεμπεγλέρ παρὰ τὴν Λάρισαν καὶ ἀπεθάνων ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἀπριλίου 1806. Θεοσχάρης ὀνομαζόμενος ἐν ταῖς κατωτέραις μετέβη χάριν σπουδῆς εἰς Λάρισαν, ἐν τῷ 1802 ἐχειροτονήθη διάκονος, τῷ 1804 ἀνεχώρησεν εἰς Κων/πολιν καὶ ἐκείθεν ὕστερον εἰς Ἱάσιον, ὅπου διέμενεν ἀκατὰ ἱερουργίῶν καὶ διδάσκων τοὺς παῖδας.

Μετὰ ταῦτα ἐλθὼν εἰς Βουκουρέστιον τῇ 1811 προσεκληθῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τῆς ἐν Βιέννῃ Ὁρθόδοξου κοινότητος ἐφημέριος, διὲ καὶ χειροτονήθης πρεσβύτερος μετέβη εἰς τὴν νεαν αὐτοῦ θέσιν, ὅπου διετίρην 8 ἔτη. Ἐκεῖ ἀνέλαβε καὶ ἀπὸ τοῦ 1816 τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Λογίου Ἑρμού (βλ. λ.) τὸ κατ' ἀρχὴν μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Κοκκινιάκη. Συγχρονως δὲ τότε ἐπεχείρησε τὴν παράφρασιν ἐκ τῆς Γερμανικῆς τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ H. Jacobs, ἣν ἐξέδωκε τῷ 1815 ὑπὸ τῶν τίτλων Στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας βιβλίον ὅπερ διεδόθη καθ' ἅπαντα τὸν τῶν ἐλλήνων. Τῷ 1819 ἐστάλη δαπάνῃ τοῦ Γκυλφερδὸς προσρρίζοντος αὐτὸν κατὰ γῆτὴν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας εἰς Γαλλίαν πρὸς ἐπαύξεισιν τῶν θεολογικῶν αὐτοῦ γνώσεων. Ἐκτραγέντος ὁμως τοῦ ἐλλήνων ἀγῶνος ὁ Φ. ἐγκαταλίπων τὸν πανεπιστημιακὸν βίον κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα, ἐν κατ' ἀρχὰς ἐπεχείρησε τὴν ἐκδοσιν ἐφημερίδος ἐν Καλαμαῖς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἑλληνικὴ Σάλπιγξ», διακόψας ὁμως αὐτὴν μετὰ 3 μῆνας ἐνεκα τῶν περιστάσεων μετέσχεν ἐπὶ δύο ἔτη τοῦ ἀγῶνος διὰ τῶν ὅπλων καὶ τοῦ καλὰμου, θύοιοθεις καὶ ἐπὶ πρὸς τῶν σχολείων καὶ τῆς παιδείας. [Πρ.]



1. Καρύσφυλλος ὁ ἀρωματικός. 2. Σμίλας ἢ Σαρσαπορέλλα. 3. Ἴρις ἢ Φλωρεντινὴ. 4. Χαμαίμηλον τὸ ἱατρικόν.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας



1. Άρνική ή όρεινή. 2. Κιγχόνη ή της Κολισαίας. 3. Συρόγχος το έμετικών καρύων.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κληθῆς δὲ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1823 ὑπὸ τοῦ Γκυίλφορδ, μετέβη εἰς Κέρκυραν, ἐνθα ἐξέδασεν ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ μέχρι Μαΐου 1825, ὅτε κατ' ἐπίμονον πρόσκλησιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παρτήθη καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν καὶ σύνταξιν τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1827. Ἐλθόντος τοῦ Κυβερνήτου εἰς Ἑλλάδα ὁ Φ. διατέλεσεν ἰδιοπράκτων, τῷ δὲ 1832 διωρίσθη ἔφορος τῶν ἐν Διγίνῃ σχολείων καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθωνος γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς συνόδου τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὅτε εἰργάσθη μετὰ πολλοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκράτους τῆς ἐκκλησίας ἐν Ἑλλάδι, καὶ τῷ 1837 ἐπίτιμος καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Μετὰ δύο ἔτη παύσας τῶν θέσεων τούτων καὶ διορισθεὶς ἀντ' αὐτῶν καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας, ἐνόμισε τοῦτο προσελθὲν ἐκ βραδυνῶν τοῦ διαστήματος ἀντιπάλου τοῦ Κωνστ. Οἰκονόμου, καθ' οὗ ἀντεπεξῆλθε θριμῆς διὰ τῆς Ἀπολογίας αὐτοῦ (1840). Εἶτα ἐνησαρκήθη εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Κ. ἱαθῆκης μετὰ ὑπομνημάτων ὁραίων (7 τομ. 1844), ἔργον λίαν ἐκτιμηθὲν ἐν Γερμανίᾳ, μέχρι τῆς τῷ 1844 ἀναλήψεως τῆς προτέρας αὐτοῦ θέσεως ἐν τῇ Ἱερᾷ συνόδῳ. Ταύτην ἔτι παρτήθη τῷ 1850 μὴ θαλήρας τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἣν ἐνόμιζεν ἀντιπατριωτικὴν. Τότε ἐδημοσίευσεν τὴν λεγόμενον Ἀντίστομον πρὸς ὑπεράπισιν τῶν φρονημάτων του, προσενήσαντα μεγάλῃ ἐντύπωσιν. Κατεγίνετο δὲ εἰς συγγραμμα κατὰ τοῦ Πάπα, ὅτε ὁ θάνατος ἐπελθὼν ἀφῆκεν ἡμιτελὲς τὸ πῶνμα τοῦτο.

Φαρμακικὰ ἑξάνθηματα καλοῦνται ἐν τῇ δερματολογίᾳ τὰ ἀπότοκα τῆς ἐσωτερικῆς χρήσεως φαρμάκων τινῶν ἀναφανόμενα τὰ μὲν εὐθὺς καὶ μετὰ τὴν ἐλαχίστην δόσιν αὐτῶν, τὰ δὲ μετὰ παρατεταμένην, εἴτε προσερχόμενα ἐκ τῆς καθολικῆς δόσεως τοῦ εἰς τὸ αἷμα εἰσελθόντος φαρμάκου, εἴτε ἀπὸ τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ ἐκθύοντα, τοῦ φαρμάκου ἐκκρινόμενου ἀπὸ τοῦ δέρματος καὶ ἀρα θρῶντος ἐπὶ τῶν ἀδένων αὐτοῦ. Σημειωτέον εἶτι τὸ αὐτὸ φάρμακον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου ἄλλοτε ἄλλην ἐξάνθησιν προκαλεῖ. Τοιαῦτα Φ. εἶναι π. χ. ἡ θειϊκὴ κινίνη, ἡ ἀτροπίνη, τὸ ὅπιον, ἡ μορφίνη, ἡ δκτυλῆτις, ἡ χλωριόλη, ἡ ἀντιπυρίνη, τὸ ἱτελικὸν δξύ, (παράγοντα ἐξάνθηματα ἐρυθηματώδη), τὰ βαλσαμώδη κλ. [P.N.B.]

Φάρμακοι. Βλ. Θαργήλια.

Φάρμακὸς λιθος. Ὀρυκτὲν τοῦ πρόκλινους συστήματος, διειδές, χιονόχρουν, ῥοδόχρουν (δταν περιέχῃ ἄρσενικὸν καθάλιον) ἢ χλωρόλευκον (ὀξειδίου τοῦ νικελίου).

ΕΡΓΚΛΑΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΔΕΒΙΚΟΝ 5'

Εἶναι ἑνωσις ἄρσενικοῦ διδωσίου καὶ θάλατος.

Φάρμακον ἡ ἱ α μ α λέγεται γενικῶς πᾶσα πρὸς θεραπευτικὴν σκοπὴν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς χρησιμοποιημένη οὐσία. Δι' ὧν οὐαὶ (drogues) ἐξ ὧν τὰ Φ. συσκευάζονται, προέρχονται ἐκ τοῦ ὀργανικοῦ καὶ τοῦ ἀνεργάνου κόσμου, εἶναι δὲ προϊόντα τῆς φυσικῆς ζωῆς ἢ μέλη τῶν φυσικῶν ὄντων (φύλλα, ἄνθη, ῥίζαι, φλοιαί, καρποί, κόμμια, ῥητίναι κλ.), τῆς ζωικῆς ζωῆς (μόσχοι, καστὸρίον κλ.) καὶ τέλους τῆς τέχνης (πάντα τὰ διὰ χημικῆς ἀντιδράσεως παραγόμενα, θειϊκὴ κινίνη, μηλικὸς σίδηρος κλ.). Ὅσα τούτων ὑπάρχουσι πάντοτε πρὸς χεῖρα ἐν τοῖς φαρμακείοις καὶ εἶναι ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ φαρμακευτικῷ κωδίκι καλοῦνται φάρμακα ἑτοιμα (medicaments officinaux) καὶ ἔχουσι ἰδιότητα ὡρισμένην ἐκ τῶν προτέρων, τό τε ποῖον καὶ τὴν ἐντασιν ἀναλόγως τῆς δόσεως αὐτῶν· ὅσα δὲ τούτων συσκευάζονται ὑπὸ τοῦ φαρμακοποιοῦ καθ' ἣν σύστασιν ἀναγράφει ὁ ἱατρός, καλοῦνται καθ' ἡ γ γ η τ ι κ ᾶ (medicaments magistraux), καὶ αἱ ἰδιότητες αὐτῶν ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν συνιστωσέων Φ. (ingrédients) εἶναι ἄλλοτε ἄλλως ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης· εἶναι λοιπὸν τὰ δεύτερα ταῦτα μᾶλλον σύνθετα τῶν πρώτων ὡς ἐκ πλείονων ἢ ἐνός τούτων συνιστάμενα, ἢ δ' ἀναγράφουσα ταῦτα συνταγὴ καλεῖται σύνθετος. Τα ἀναγραφόμενα φάρμακα ἐν συνθέτῳ τινὶ συνταγῇ οὔτε τὴν αὐτὴν σημασίαν ἔχουσι πάντα, οὔτε ὁμοίως καλοῦνται· διακρίτεον ἐν αὐτῇ τὸ κύριον Φ. (base), ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τοῦ ὁποῦ ἀναμένομεν κυρίως τὴν ἐπίτευξιν τοῦ θεραπευτικοῦ σκοποῦ, τὸ ἐπιθετικὸν ἐν (auxiliaire ἢ adjuvant) ἐπαυξάνον τὴν ἐνέργειαν τοῦ κυρίου, τὸ βελτιωτικὸν (correctif) προστιθέμενον ὅπως βελτιώσῃ, μετρίσῃ ἢ τροποποιήσῃ τὰς ἰδιότητας ἄλλου φαρμάκου, τὸ μεσάζον ἢ ἐμβόλιμον (intermede) διευκολύνον τὴν ἀναμίξιν τῶν λοιπῶν καὶ τὸ συσκευαστικὸν Φ. ἢ τὴν συσκευαστήριον οὐσίαν (excipient) ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος ἢ τὸ μέσον ἐν ᾧ ἐνσωματοῦνται πάντα τὰ λοιπά καὶ παρέχει ἀρὰ τὴν μορφήν ἢ κατάστασιν εἰς τὸ σύνθετον φάρμακον. Ἀναλόγως τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν θεραπευτικῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν τὰ Φ. διακρίνονται εἰς στυπτικά, τονωτικά, ναρκωτικά, μαλακτικά, καθαρτικά, ὑπαικτικά, ἐκκοπρωτικά, αἱμοστατικά, ἐπούλωτικά, ῥωστικά, διεγερτικά, ὑπνωτικά, ἀναισθητικά κλ. Κυρίως ὁμῶς γνωστὸν ὄντος ὅτι αἱ νόσοι κατὰ δύο μόνον τρόπους ἱστολογικῶς ἐνεργοῦσιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τὸ μὲν προκαλοῦσαι διαταραχὰς τῆς ἐνεργείας καὶ

τῶν λειτουργιῶν τῶν ἱστών, τὸ δὲ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀνατομικὰ στοιχεῖα τροποποιῦσαι, κατὰ τὴν κρᾶσιν καὶ τὴν σύστασιν θεραπευτικῶς διακρίνομεν δύο εἴδη Φ., τὰ ἀλλοιωτικὰ, τὰ ὅποια διὰ μακροῦ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ εἰς ἐπαφὴν πρὸς τ' ἀνατομικὰ στοιχεῖα ἐλθόντα ἀποτελοῦσι μέρος, προσκαίρως τοῦλάχιστον, τῆς ὁργανωμένης οὐσίας τῶν ὕγρων καὶ στερεῶν τῆς οἰκονομίας ἱστών καὶ συμβάλλονται εἰς βελτίωσιν τῆς ἀλλοιωθείσης συστάσεως τῶν στοιχείων, καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ὄντα, ἅπερ ἐξασκῶσι διὰ μέσου τούτου ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν, ὧν προτίθεται ὁ ἐγκεφαλονωτιαῖος ἄξων.

Ἡ διὰ τῆς χορηγίας Φ. ἐπίτευξις ὠριμένης τινὸς ἐνδείξεως, ἰδίου τινὸς ἀποτελέσματος (ἐπιδρώσεως, διευρύνσεως, νερκώσεως κλ.) καλεῖται φαρμακεία (medication), πρέπει δὲ νὰ διακρίνομεν ταύτην ἀπὸ τῆς διὰ Φ. θεραπείας, ἥτις εἶναι ἄλλο τι γενικώτερον, σκοποῦν τὴν ἀνακούφισιν ἢ ἱασιν τῶν νόσων καὶ ἐπιτυχάνομενον ὡς ἐπὶ πλείστον τῇ ἐφαρμογῇ συγχρόνως πλείονων φαρμακείων. Τὸ ἐργαστήριον τὸ περιέχον πάσας τὰς ἐν τῇ κώδικι τῆς φαρμακοποιίας ἀναγεγραμμένας φαρμακευτικὰς οὐσίας καὶ ἐν ᾧ συσκευάζονται τὰ σύνθετα Φ. κατὰ τὴν ἐνδειξιν τῶν συνταγῶν τοῦ ἱατροῦ, λέγεται φαρμακείον. Ἡ σύστασις τῶν τοιούτων, σχετιζομένη πρὸς τὴν καθόλου δημοσίαν ὑγίεινὴν διέπεται ὑπὸ ἰδίων νόμων τοῦ κράτους. Ἡ ἀναγνώρισις, συλλογὴ, διατήρησις καὶ ἀποθήκευσις τῶν γνωστῶν φαρμακευτικῶν οὐσιῶν καὶ ἡ ἐκ τούτων παρσκευὴ τῶν συνθετῶν Φ. εἶναι ἰδία τέχνη, φαρμακευτικὴ καλουμένη, ἥτις τὰ φῶτα αὐτῆς λαμβάνει ἐκ τῆς μελέτης τῆς φυσικῆς ιστορίας καὶ τῆς χημείας. Θεωρητικὸν αὐτῆς μέρος εἶναι ἡ φαρμακολογία, ἥτις ἐξετάζει τὰς θεραπευτικὰς ἰδιότητας τῶν Φ. καὶ ὁρίζει τὰς φυσιολογικὰς καὶ τοξικὰς δόσεις αὐτῶν. Παραλλήλως πρὸς τὰς προόδους τῆς ἱατρικῆς καὶ ἡ φαρμακολογία ἀνῆλθεν εἰς περιωπὴν σπουδαιότητος ἐπιστημονικοῦ κλάδου. Ἡ τέχνη τῆς παρασκευῆς τῶν φαρμάκων συνισταμένη εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἐφαρμογὴν πασῶν τῶν γνωστῶν πρὸς τοῦτο μεθόδων, ἡ λεγομένη φαρμακοποιία, δεικνύει μὲν εἰς τὰ διάφορα κράτη διαφορὰς τινὰς, ἀλλ' ἐπ' οὐσίῳ μόνον, αἱ δὲ ἐν τοῖς διαφόροις κώδικι τῆς φαρμακοποιίας ἀναγεγραμμένα μέθοδοι τῆς κατασκευῆς εἶναι σχεδὸν ἀπανταχοῦ ὅμοιαι.

Φαρμακοσιδηριότης. Ὁρυκτὸν τοῦ κυβικοῦ συστήματος, πράσινον μετὰ λάμψεως ὑαλῶδους, ὃν ἔνωσις ἀρσενικοῦ ὀξέος, ὀξειδίου τοῦ σιδήρου καὶ ὕδατος. [Δ.Κ.]

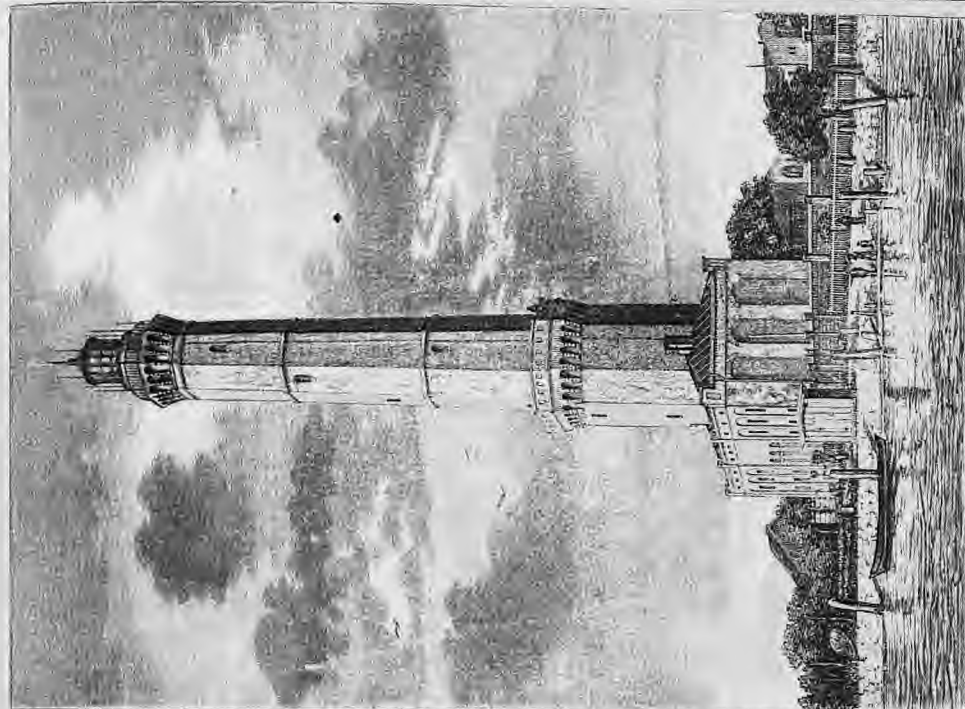
Φαρνάδαξος. Σατράπης τῆς Φυλίας ὅστις ἐκ προσωπικῆς φιλοδοξίας μάχεσθε τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, κατ' ἐργάας μὲν ὑπεστήριξε τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλ' ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ἀδύθω καὶ Κυζίκω (411 καὶ 410). Πρὸς ἐγγίστα; ὁμοῦ ἀκολουθῶς πρὸς τοὺς Ἀναίτους κατήγαγε μετὰ τοῦ Κόνωνος παρὰ τὴν Κνίδον ναυμαχίαν κατὰ τοῦ Περσίου τῶν Λακεδαιμονίων (394) ἡττηθέντος. Ὁ Φ. οὗτος τῇ αἰτήσει τῶν Τριάκων διέταξε τὸν θάνατον τοῦ εἰς Φρυγίαν κατεφυγόντος Ἀλκιβιάδου. [Πς.]

Φαρνάκης ὁ Β'. Βασιλεὺς τοῦ Κιλικίου Βοσπόρου, υἱὸς Μηθριδάτου τοῦ Γαλάου, γενν. τῷ 97 καὶ ἀποθ. τῷ 47 π. Οὗτος συνώμοσεν ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ πατρὸς του τῷ 63 καὶ ὤθησεν οὗτοι εἰς αὐτοκτονίαν. Ὅθεν ἀνεγνωρῶν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀνεξάρτητος καὶ ἀκρῆχθαι σύμμαχος αὐτῶν ἀλλὰ κατὰ μετὰ τὸν Καίσαρος καὶ Πομπηίου ἐμὴν πόνεμον ἡσυχολήθη εἰς ἐπέκτασιν τῶν ἐρ τοῦ κράτους διὰ κατακτήσεων καὶ ἐνίκησεν τὸν ὑπαρχον τοῦ Καίσαρος Δομίτιον Καλπονίον καὶ τὴν βασιλεία τῆς Καππαδοκίας Ἀρβαρζάνην. Ἐπελθὼν τότε κατ' αὐτοῦ ὁ Κ. Ἰούλιος Καίσαρ ἐνίκησεν αὐτὸν κατὰ κράτος ἐν τῇ ἡμέρᾳ παρὰ τὰ Ζήλα τῷ 47 καὶ ἐνίκησεν αὐτοῦ ταύτην ἀνήγγειλεν εἰς Ῥώμην διὰ τοῦ περιφήμου: «Ἦλθον, εἶδον, ἐκράτησα» (veni, vidi, vici). Ὁ Φ. οὗτος ἐφρονεῖτο τῷ ἰδίῳ ἔτι ἀσχαλούμενος εἰς τὴν ἐξωστεικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ στρατηγῶν τοῦ Ἀσάνδρου. [Πς.]

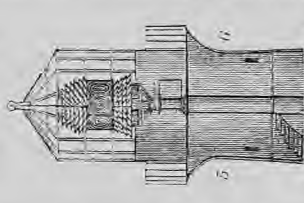
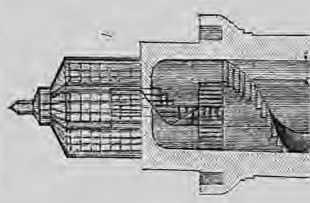
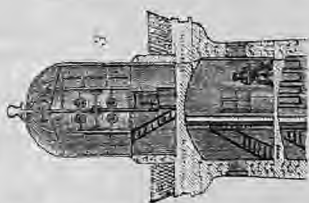
Φάρναμα. (Farnham). Πόλις τῆς Ἀγγλικῆς κομητίας Σούρρεϋ ἐπὶ τοῦ W. μετὰ 5 545 κατ. Περιέχει προύριον τοῦ αἰῶνος καὶ εἶναι θερμὴν ἔδρα τῶν ἐπισκόπων τοῦ Βίντσεστερ. Εἰς τὰ περίχωρά καλλιεργεῖται ἐν μεγάλῳ ὁ λυκίσκος. [Πς.]

Φαρνήσιοι ἢ Φαρνήσιοι (Farnesii). Ἡγεμονικὴ οἰκογένεια τῆς Ἰταλίας ἥτις ἀνέρχεται εἰς τὸν ΙΓ' αἰῶνα, ἔδρασε σημαντικῶς κατὰ τὸν ΙΣ' πρὸ πάντων αἰώνων. Διαστημώτατα τῶν μελῶν αὐτῆς εἶναι Πέτρος Λουδοβίκος Φ. Υἱὸς καρδινάλιου Ἀλεξάνδρου Φ. καὶ εἶτα πατρὸς Πάβλου Γ' προεχειρίσθη ὑπ' αὐτοῦ δοῦς Πάβλου καὶ Πλακεντίας τῷ 1545. Πέντε ἔτη πρὸς τούτου ὑποτάξας τὴν ἐπαναστατήσαντα κατὰ τοῦ πάπα Περούγιαν κατέστρεψεν αὐτὴν καὶ ἐβάνεως διὰ βραβανιστηρίων τοὺς πρωτεύοντες πολίτας. Ἦτο τύραννος ὡμὸς καὶ εἰς τὰ εἰδεχθέστερα τῶν ἐλαττωμάτων. Ἀποθανεὶς δολοφονηθεὶς τῷ 1547 ὑπὸ εὐγενῶν ἐκ Πλακεντίας. — 2) Ὁ Κτὰ βίος Υἱὸς τοῦ προηγουμένου, ὅστις μόνον τῷ 1556 ἡδυνήθη ν' ἀναλάβῃ τὸ δουκάτον τοῦ

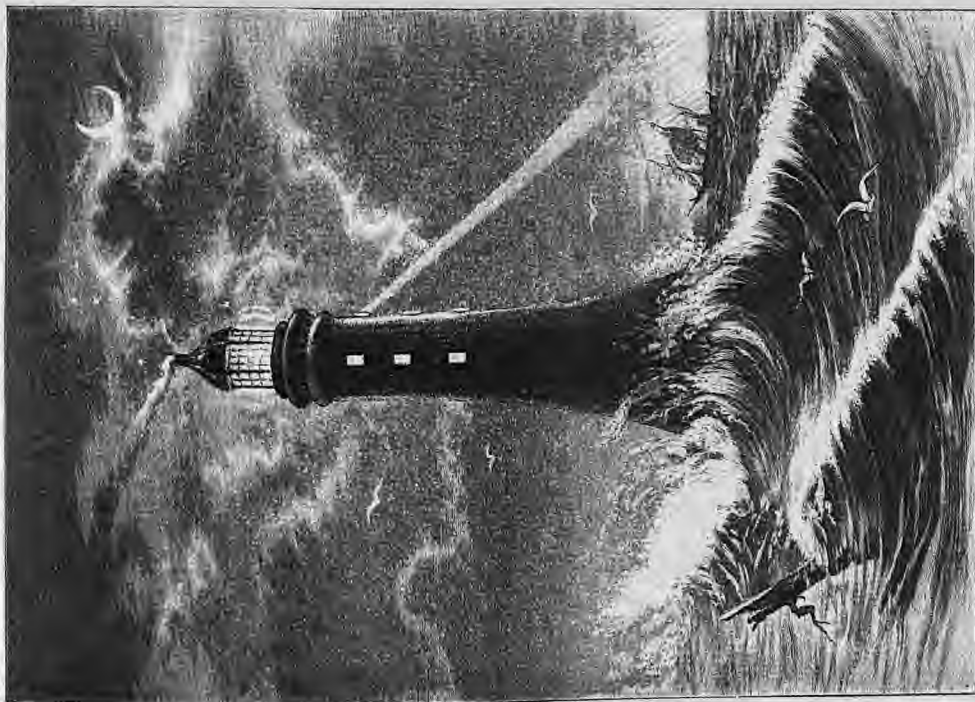
ΦΑΡΟΙ.



2. Φάρος τοῦ Swinemünde.



3, 4, 5, 6. Φάρου μετὰ
σπείραμα φανός, καὶ
σπείραμα φανός καὶ
πυροσκόπιον ἀντικυλίου.



1. Φάρος τοῦ Eddystone.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ἔπερ ἐπὶ 30 ἔτη πατρικώτατα διώκῃσιν. Ἄπεθ. δὲ τῷ 1586. — 3) Ἀλῆξανδρος Φ., διακεκριμένος στρατηγός, διαπρέψας ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ναυπάκτου ὑπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν Αὐστριακὸν τῷ 1571. Διορισθεὶς δὲ ὑπὲρ Φιλίππου Β' βασιλέως τῆς Ἰσπανίας διοικητὴς τῶν Κάτω Χωρῶν ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμβέρσαν μετὰ διάσημον πολιορκίαν (1585). Τῷ 1590 δραμὼν εἰς βοήθειαν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Δ' πολιορκουμένων Παρισίων ἠνάγκασε τοῦτον νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, μετὰ δύο ἔτη δ' ἐπράξε τὸ ἴδιον πρὸς τὴν Ρουέννην, ἀλλὰ πληγωθεὶς ἀπεβίωσεν ἐν Κωδεβέκ τῷ 1592. — 4) Πανόκιος, υἱὸς τοῦ προηγουμένου, ὁστις ἀναμνησκεί τὰς σκληρότητας τοῦ προγόνου τοῦ Πέτρου Δουδεῖκου καὶ ἀπέθ. 1622. Ἡ οἰκογένεια αὐτῆ ἐξέλιπε μετὰ τοῦ Ἀντωνίου Φ., ὁστις ἀπεβίωσε τῷ 1731 ἄτεκος. Τοῦτου ἡ ἀνεψία Ἐλισάβετ Φ., νυμφευθεῖσα τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας Φιλίππον Ε' προτεκόμισεν εἰς τὸν οἶκον τῶν Ἰσπανῶν Βουρβόνων τὰ δευκᾶτα τῆς Πάρμας καὶ τῆς Πλακεντίας καὶ τὰς καλλιτεχνικὰς συλλογὰς τοῦ οἴκου τὰς νῦν ἐν τῇ κατοχῇ τῶν Βουρβόνων τῆς Νεαπόλεως (1731). Ἡ οἰκογένεια αὕτη εἶναι διάσημος διὰ τὴν προστασίαν, ἣν παρέσχεν εἰς τὰς τέχνας, εἰς δὲ τὸ ἐν Ῥώμῃ ἀνάκτορον αὐτῆς ὑπῆρχε συλλογὴ πλεῖστον ἀριστοτεχνμάτων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς. Μεταξὺ τούτων μνημονευτέα ὁ Φαρνήσιος ταῦρος (βλ. πιν. Γλυπτικὴ Σ' 23) ὁστις ἤδη εὕρεται ἐν Νεαπόλει, ἡ Χλωρίς, ὁ Ἑρακλῆς, ὁ Θηριόμαχος, φέροντα ἐπίσης τὸ ὄνομα τῶν Φ. [Πς.]

Φάρνουορθ (Farnworth). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητίης Λαϊγξτέρ. ἔχει ἀξία λόγου βαμβακοουργία καὶ 23 758 κατ.

Φαρύαι νῆσοι (Farøer). Δανικὸν πολύννησον τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, 445 χμ. ΝΑ τῆς Ἰσλανδίας, ἀποτελούμενον ἐξ 24 βραχωδῶν νήσων, ἔχον δὲ ἐμβ. 1333 τχμ. καὶ 12 954 κατ., μόνην δὲ πόλιν τὸ Thorshavn ἐπὶ τῆς μεγίστης νήσου Strömö μετὰ 1303 κατ. [Μ.Σ.]

Φάρου καλοῦνται ὕψηλοι πύργοι ἐκτισμένοι εἰς τὰς εἰσοδούς τῶν λιμένων ἢ ἐπὶ σπουδαίων σημείων τῆς ἀκτῆς (κυρίως ἀκρωτηρίων καὶ ἐπικινδύνων τῇ ναυτιλίᾳ βράχων) καὶ ἐφωδισμένοι διὰ φωτοδόλου μηχανῆς, λύχων Ἀργάνδου δι' ἐλαίου, ἤλεκτρικῶν ἢ ἀρυμνονείων λύχων κλ., ὧν τὸ φῶς διὰ συστήματος φακῶν ἢ κατόπτρων λαμβάνει μεγάλην ἐντασιν. Τὸ φῶς αὐτῶν εἶναι ἢ συνεχές ἢ διακόπτεται καθ' ὥρισμένα διαστήματα καιροῦ (διὰ κυκλοτεροῦς κινήσεις τοῦ μηχανισμοῦ), ἵνα ὁ ναυτιλλόμενος διακρίνῃ ἀνευ δυσκλείας τοὺς διαφόρους Φ. Εἰς τὰς εἰσοδούς κυρίως τῶν ἐσωτερικῶν λιμένων Ἰσπανίας πρὸς τοῦτοίς

συνήθως ἰδιαίτεροι φανοὶ, χρωματιστοὶ ὡς ἐπὶ πλείστον. Τὸ ὄνομα Φ. τὸ κατ' ἀρχὰς ἔφερε μικρὰ νῆσος τῆς Αἰγύπτου, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ὠκοδομήθη ἐν τοῖς κατόπιν τὸ Δ τμήμα τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐπὶ τῆς Ἀ ἄκρας ταύτης ἱδρύσεν ὁ Πτολεμαῖος Φιλᾶδελφος τὸν πρῶτον τοιοῦτον πυρῆρον πύργον, ὁστις συγκατηριθμεῖτο μετὰ τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόλου, ἐπίσης Φάρου καλουμένου, εἶτα πάντες οἱ τοιοῦτοι πύργοι ἔλαβον τὸ ὄνομα τῶν.

Φάρος. βλ. Κριθῆ.

Φάρος (Faro). Πρωτ. τῆς πορτογαλικῆς ἐπαρχίας Ἀλγάρβης καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. Κεῖται παρὰ τὴν Ν ἄκρην τοῦ βασιλείου, ἔχει δὲ 8 561 κατ. [Π.Π.]

Φάρσα. Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Δειληνιτῶν, οὗ τῆς ἔδρας ἀπέχει ὥρ. 2 πρὸς Δ. Κάτοικοι 516.

Φάρσαλα ἢ Φέρσαλα, παλαιότερον Φάρσαλος, Κωμῆπολις νῦν τῆς Θεσσαλίας κειμένη ἐπὶ τὰς κλιτύας ἀποτόμου λόφου ἀνήκοντος εἰς τὰς παραφύδας τοῦ ὄρους Κασσιδιάρη (1150 μ.) καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμίσκου Ἀίκλῃ ἢ Φερσαλίτικου. Εἶναι ἀραιῶς ὠκοδομημένη, ἔχει δὲ 2 085 κατ., ὧν οὐκ ὀλίγοι Τούρκοι. Ἐν τῷ Δ τμήματι ὅπερ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἦτο προωρισμένον διὰ τοὺς Ἑλληνας (Βαρούνη-μαχαλᾶς) κεῖνται ἡ μητρόπολις καὶ τὸ μέγαρον τοῦ αὐτέθι ἑδρεύοντος ἐπισκόπου Φαναρίου καὶ Φαρσάλων. Τὸ ἐμπόριον τῆς πόλεως, ὅπερ ἄλλοτε εἶχε σημασίαν διὰ τὴν Δυτ. Θεσσαλικὴν πεδιάδα, μετέθε τανῦν εἰς τὴν Καρδίτσαν μόνον ἢ κατ' Αὐγουστον πανήγυρις ὑπενθυμίζει τὴν ἄλλοτε ἀκμαίαν ἐμπορικὴν ζωὴν. Ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ ἀκμῇ ἢ ἐν τοῖς περιγύροις σπουδαία καμπυσιτεία. Ἐπὶ τοῦ λόφου ὅστις ἐν ὕψει 110 μ. ὑπέρκειται τῆς πόλεως, σφίζονται ἀξιόλογα εἰρεπία τοῦ ἀρχαίου φρουρίου, ὅπερ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας μόνον ἐν μέρει ἀνεκινήθη, εὐ τὰ ἀρχαιότερα ἔμεις μέρη ἀνάγονται ἴσως εἰς τὴν μυκηναίαν περίεδον. Ἡ ἀκρόπολις αὕτη παρέχει θαυμάσιαν θέαν φθάνουσιν μέχρι τῶν Ματεώρων καὶ τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Λήκ εἶναι ἡ Φθία τοῦ Ἀχιλλεύου ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅμως ἀναφαίνεται ἡ Φάρσαλος μῶλις μετὰ τὰ Μηδικὰ ὡς πόλις θυραὶ καὶ πλουσία, ἔχουσα αὐστηρῶς ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα. Τῷ 455 ἐπολιορκήθη ματαίως ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Μυρωνίδου, ὑπῆρξε δὲ εἶτα μία τῶν ὀλίγων Θεσσαλικῶν πόλεων αἰτίνας ἡσπαθήσαν τὰ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν τοῖς ὕστερον ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰάσωνος, θυνάστου τῶν Φερῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίου ὑπάτου Ἀχιλίου. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτῆς ἀπεθανάτισεν ἡ ἐνταῦθα μάχη μεταξὺ τοῦ Καί-

παρος καὶ τοῦ Πομπηίου, ἡ συμβάσα τῇ 9 Αὐγ. 48 π. Χ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς πεδιάδος τῆς κειμένης πρὸς Β τῆς πόλεως καὶ καταλήξασα εἰς τὴν ἤτταν τῶν στρατευμάτων τοῦ Πομπηίου, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐφονεύθησαν, ὅλγχοι διέφυγον, οἱ δὲ λοιποὶ παρεδόθησαν τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ εἰς τὸν Καίσαρα.

Τὰ Φ. εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Φαρσάλων, τῆς ὑπαγομένης εἰς τὸν νομὸν Λαρίσης καὶ ἀποτελουμένης ἐκ τῶν τριῶν δήμων Φαρσάλων, Εὐιδρίου καὶ Σκοτούσης, κειμένης δὲ πρὸς Β τῆς ἐπαρχίας Διομοκού, μεθ' ἧς ἦτο μέχρις ἐσχάτων ἠνωμένη, καὶ ἐχούσης ἐν βλψ 10 881 κατ. Ὁ δ ἡ μ ο ς Φ. ἀποτελεῖται ἐκ 18 χωρίων ἐχόντων τὴν κοινὴν Φάρσαλα ὡς πρωτεύουσαν καὶ ἀριθμεῖ 4 129 κατοίκους.

Φαρσιστάν, ἡ ἀρχαία Περσίς. Ἐπαρχία τῆς Περσίας, ἔχουσα ἑκτασιν 187 669 τχμ., κοιλάδας καλῶς ἀρδευομένας, κλίμα κατὰ τὸ πλεῖστον εὐκρατον καὶ υγιεινόν, καὶ μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Χουσιστάν καὶ Λαριστάν 1 000 000 περίπου κατ., πρωτεύουσαν δὲ τὸ Σ χ ι ρ ᾶ ς. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἰρανικὴν φυλὴν, οἱ δὲ τῶν ἀγρῶν εἶναι Δούροι κλ. [Π.Π.]

Φαρυγγισμὸς καλεῖται ἡ σπασμωδικὴ σύσπασις τῶν τοῦ φάρυγγος μυῶν μετὰ κινήσεων ἐπανειλημμένων πρὸς κατάπσιν, ἀπότοκος τῆς παρουσίας ξένου σώματος ἐν αὐτῷ ἢ ἀναπτύξεως ὄγκου.

Φαρυγγίτις. Φλεγμονὴ τοῦ φάρυγγος, προκαλοῦσα κατάρρευσιν αὐτοῦ ἔχοντα πάντοτε σχεδὸν χρονίαν τὴν μορφήν. Ἡ χρονία Φ. θρῆλεται συνηθέστατα εἰς διαρκῆ θρᾶσιν ἐρεθισμῶν, διό καὶ πάσχουσιν ἐκ ταύτης πλειστάκις οἱ καπνίζοντες φύλλα νικοτιανῆς ἢ κόνιν αὐτῆς διὰ τῆς ῥινὸς εἰσπνέοντες, οἱ εἰσπνέονται, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ῥήτορες, οἱ ψάλται καὶ ᾄδοι, οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ὑπαίθρῳ, οἱ διαρκῶς εἰσπνέοντες δριμεῖς ἀτμοὺς οἰουρῶν. Ὑπὸ τῆς ἀλλοιώσεως τῆς φωνῆς, αἰσθημάτων ξηρότητος, κνισμοῦ καὶ καύσου ἐπιτοπῶς, βηχὸς ξηρᾶς ἢ μετὰ τινος ἀποχρέψεως καὶ γαργαλισμοῦ κατὰ τὴν γλῶσσαν παραγομένου ὑπὸ τοῦ ἀκροῦ τῆς κινίδος μηχανθίστης· φαρυγγοσκοποῦντες βλέπομεν ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου καὶ πολυάριθμα ἐπαρμάρτια ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ ἐξογκώσεως τῶν φαρυγγικῶν ἀδενίων, ὡς καὶ κίρσοειδῆ φλέβια κατὰ τὸ ἐπίσθιον τοῖχωμα τοῦ φάρυγγος. Τὸ πάθος, εὖ ὡς ἰθαί μορφαί θεωροῦνται ὁ χρόνιος ῥινοφαρυγγικὸς κατάρρευσις, ἡ ξηρὰ φαρυγγίτις καὶ ἡ ὑπερτροφία τοῦ ῥινοφαρυγγικοῦ βλεννογόνου, τυγχάνει ἐπίμονον καὶ δυσίατον ἐν ὧσιν δὲν αἰφρονται τὰ γεννήσαντα αὐτὸ ἐρεθιστικά αἷτια. Τοπικῶς θεραπεύομεν διὰ

δισλύματος ταννίνης, στυπτηρίας, κοινῶ ἀλατος, εἰσπνεσμένου, δι' ἐπιχρίσεων νιτρικοῦ ἀργύρου ἢ βάμματος ἰωδίου. Τὰ θειογυαίματικά ὕδατα, διαμονὴ ἐν τόπῳ θερμῷ ὁμοίως ἀντιστρατεύονται εἰς τὴν ἐπίτασιν τοῦ κακοῦ. [P.N.B.]

Φαρυγγοσκόπιον. Ὀργανον δι' οὗ γίνεται ἡ φαρυγγοσκόπησις ἤτοι ἐξέτασις τοῦ φάρυγγος καὶ τῶν παρακειμένων. Εἶναι δὲ τροποποιήσις τῆς τοῦ λαρυγγοσκοπίου, ὡς ἐξ ἧς κατορθοῦται τούτῳ μὲν ἡ συγκέντρωσις τοῦ φωτὸς ἐπὶ τοῦ φάρυγγος, τῶν ἀμυγδαλῶν, τοῦ ὑπερώϊου ἰστίου, τοῦ δὲ διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἐμπροσθεν τοῦ ὑπερώϊου ἰστίου τοποθετουμένου κατόπτρου ἢ τοῦ λαρυγγοσκοπίου εἰκὼν διακρίνεται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἀρρώστου, ὅστις βλέπει ταύτην ἐν τῷ Φ. [P.N.B.]

Φαρυγγοτομία. Πρᾶξις χειρουργικῆς συνισταμένη εἰς τὴν τομήν τοῦ φάρυγγος δι' εἰδικῶν μαχαίριου, τοῦ φαρυγγοτόμου, ἔχοντος στενὴν καὶ μακρὰν λεπίδα καλυπτομένην ὑπὸ ἀργύρου κλίβου ἐξ οὗ προβάλλει ἡ εἰς τὸν εἰσέρχεται κατὰ βούλησιν τοῦ ἱατροῦ. Ἡ Φ. χρησιμεύει εἴτε πρὸς ἐξαγωγήν ξένου σώματος ἐκ τοῦ φάρυγγος εἴτε πρὸς σχάσιν ἀποστήματος κατὰ τοῦτον ἢ ἐσθῶεν αὐτοῦ ἀναπυχθέντος.

Φαρυγγόυπερώϊος λέγεται μὲς πλατὺς ὑμένωδης ἐκτεινόμενος καθέτως ἐν τοῖς πλαγίσις τοιχώμασι τοῦ φάρυγγος καὶ χρησιμεύον εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ φάρυγγος καὶ καθέλκυσιν τοῦ ὑπερώϊου ἰστίου· ὑπηρετεῖ ἄρα τῇ λειτουργίᾳ τῆς κατάποσεως.

Φάρυγξ. Τὸ μεταξὺ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ στόματος καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ οἰσοφάγου τμήμα τοῦ πεπτικοῦ σωλήνος δι' οὗ διέρχονται αἱ τροφαὶ κατὰ τὴν κατάποσιν καὶ ὁ ἀήρ κατὰ τὴν ἀναπνοήν. Εἶναι σωλὴν ὑμενωμῶδης, ἀκανονίστως χοανοειδῆς, εὐρύτερος πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω, ἐκτεινόμενος ἀπὸ τῆς ἐν τῇ βάσει τοῦ κρανίου ἀποφύσεως τοῦ κατ' ἴνιον ὀστέου, πρὸς τὴν προσφύεται, μέχρι τοῦ ἐ' αὐχενικοῦ σπονδύλου, πρὸς δὲ ἰσοσφῶς συνεχίζεται μετὰ τοῦ οἰσοφάγου. Πρὸς τὰ πρῶτα ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω ὑπάρχουσι τὰ ἐπίσθια ἀνοίγματα τῶν ῥινικῶν κοιλοτήτων, ἡ ἐπίσθια ἐπίφάνεια τοῦ ὑπερώϊου ἰστίου, ἡ βᾶσις τῆς γλῶσσης, ὁ ἰσθμὸς, ἡ ἐπιγλωττίς, ἡ εἰσόδος τοῦ λάρυγγος. Ὁ Φ. διαίρεται εἰς τρεῖς μοῖρας, τὴν ἀνω τέραν ἢ ῥινικήν ἀποτελοῦσαν τὰς ἐπίσθιας χοάνας ἢ θάλαμους τῆς ῥινὸς, χρησιμεύουσαν εἰς τὴν διόδον τοῦ ἀέρος κατὰ τὴν ἀναπνοήν καὶ σχεδὸν ἀκίνητον οὖσαν τὴν μέσην ἢ στοματικὴν ἢ ὑπερώϊον, σημεῖον συναντήσεως καὶ γασμοῦ τῆς πεπτικῆς καὶ ἀναπνευστικῆς ὁδοῦ, λίαν κινήτην καὶ με-

ταβαλλομένην κατὰ τὸ σχῆμα, τὰς διαστάσεις καὶ τὴν θέσιν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῆς μῆας ἢ τῆς ἐτέρας λειτουργίας· καὶ τὴν κατωτέραν ἢ σίσοφαγικὴν χρησιμεύουσαν ἀποκλειστικῶς πρὸς διαβίον τῶν προῶν, μεταβαλλομένην τὴν διάμετρον καὶ κινουμένην μετὰ τοῦ λάρυγγος πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ κάτω. Τὰ τοιχώματα τοῦ Φ. ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ ἐπενδύοντος αὐτὰ ἔσωθεν βλεινεῦμένος μαλθακοῦ, εὐδιάρρηκτου, βριθόντος ἀσκοριδῶν ἀδενίων, σπερμῶν ὀθλῶν καὶ φέροντος δοκιτικῶν ἢ κροσσῶν ἐπιθήλιον κατὰ τὴν ῥινικήν μοῖραν, ἐμοῖου δὲ ὡς πρὸς τὰς θηλάς καὶ τὸ ἐπιθήλιον πρὸς τὴν τοῦ στόματος βλεννογόνον κατὰ τὰς δύο ἄλλας μοῖρας· καὶ ἐκ τῆς μωϊκῆς στιβάδος συγκειμένης ἐκ μυῶν ἐγκαρσίως κειμένων καὶ ἐνεργούντων πρὸς ἐλάττωσιν τῆς διαμέτρου τοῦ Φ. (σφιγκτήρες μῆας τοῦ Φ., ἄνω, μέσος καὶ κάτω) καὶ ἄλλων ἐπιμήκη φερῶν φερομένων καὶ συμβαλλομένων διὰ τῆς συστάσεως καὶ χαλαρώσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἀνύψωσιν καὶ καταβίβασιν τοῦ Φ. (ἀνεκτῆρες τοῦ Φ. μῆας, φαργγυπερώϊος καὶ βελονειοδραρυγγικής). Ἀρτηρίας λαμβάνει ἐκ τῶν φαρυγγαίων, ὑπερώϊων καὶ θυρεοειδῶν· αἱ φλέβες αὐτοῦ ἀναστομοῦνται μετὰ τῆς ἔσω σφαγίτιδος· τὰ νευρικά κλωνία ἐκ τοῦ φαρυγγαίου πλέγματος.

Φαρῶν δῆμος, ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πατρῶν καὶ κείμενος κατὰ τὴν χωρὴν τοῦ ἄνω Πείρου, προσδεδοτός εἰς πόλιν καὶ δημητριακοὺς καρπούς, κληθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς ὁμωνομοῦ ἀρχαίας πόλεως (βλ. Φαραί). Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Καλανδριτίας, 35 ἄλλων χωρίων καὶ τῶν μονῶν Χρυσοποδαριτίας καὶ Ὀμπλοῦ ἔχει κατοίκους 8 356. [Γ.Πδ.]

Φᾶσις καλοῦνται ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ αἱ διαφοροὶ μορφαὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἡμετέρῳ ὀρθολογῇ ἢ σελήνῃ καὶ οἱ πλανῆται ἀναλόγως πρὸς τὴν θέσιν των πρὸς τὸν φωτίζοντα αὐτοὺς ἥλιον. Καθ' ὅσον βλέπομεν τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένον καὶ ὑπ' αὐτοῦ φωτιζόμενον ἡμισυ αὐτῶν ἐλόκληρον ἢ ἐν μέρει, ἐμφανίζονται ἡμῖν ὡς δίσκοι ἢ ἡμικυκλῶν, ἢ ὀρεπανοειδεῖς, ἢ δὲ σελήνη θύεται καὶ ἐντελῶς δόρατος νὰ εἶναι (βλ. Σελήνη). Τοιαύτας Φ. παρατηροῦμεν παρὰ τοῖς πλανήταις Ἑρμῇ, Ἀφροδίτῃ καὶ Ἀρῇ. ἀλλὰ ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως μόνον τῇ βεβηθεῖ τηλεσκοπίου. [Δ.Κ.]

Φασηολομαννίτης ἡ ἐνωσίτης. Ἐνὸργανος ἐνωσίς, ἥτις διὰ τὴν γλυκεῖαν γεῖσιν αὐτῆς ἄλλοτε συγκατηριθμεῖτο μετὰ τῶν σακχάρων, δὲν κέντηται ὁμοῦς τὰς ἄλλας τοῦτον ἰδιότητας. Εὐρίσκεται ἐν τῇ ὀργανισμῷ τῶν ζώων (π. χ. ἐν τῇ μυοκαρ-

δίῳ) καὶ ἐν πολλοῖς φυτοῖς (ἐν τοῖς ἄνθοις φασηόλοις), ἀποτελεῖ δὲ μεγάλους κρυστάλλους σαθρομένους εὐκόλως ὑπὸ τῆς ὑγρασίας τοῦ ἀέρος. [Δ.Χ.]

Φασήολος ἡ φάσηλος ἢ φασίολος (Bot.) Phaseolus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Κελοδανθῶν καὶ πρότυπον φυλῆς αὐτῶν (Phaseoleae). Φυτὰ ὡς τὰ πολλὰ ἀναρριχώμενα, ὧν τὰ ἐν λοβοῖς σπέρματά εἰσιν ἐκ τῶν σπουδαιότερων ὀσπρίων. Καλλιεργοῦνται πάμπολλα εἶδη, ὧν τὰ πολλὰ εἰστέθησαν ἐξ Ἀμερικής· τὰ γνωστότερα εἰσὶ Φ. ὁ κοινὸς (Ph. vulgaris L.) καὶ Φ. ὁ πολυανθὴς (Ph. multiflorus L.) μετὰ τῶν πολυαρίθμων παραλλαγῶν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὰ χρώμα τῶν σπερμάτων. Ἐν Ἑλλάδι· καλλιεργεῖται καὶ Φ. ὁ πράσινος (Ph. viridissimus Ten.), οὗ τὰ σπέρματα μικρὰ ὑποστρώγγυλα καὶ πρασινωπά (κ. φασουλᾶκια). Εἰς ποῖον εἶδος Φ. ἀναφέρεται ἀκριβῶς ὁ Φ. τῶν ἀρχαίων εἶναι ἀμφίβολον. Βλ. καὶ Δέλιχος. [Θ.Χ.]

Φασιανίδαι. Οἰκογένεια τῶν Ἀλεκτορειδῶν πτηνῶν, ἔχουσα χαρακτηριστικὰ ἐπίμηκες σῶμα, ἀρκετὰ μακρὰ σκέλη αἵτινα παρὰ τοῖς ἄρρεσι φέρουσι συνήθως πληκτρά, σὺν ἰκανῶς μακρᾷ, ἐνίοτε μάλιστα μακροτάτῃ, ῥύγχος ἰσχυρόν, κατὰ τὸν τράχηλον ὡς ἐπὶ πλείστον μέρη γυνὰ καὶ ζῶντος χρωματιστὰ κυρίως παρὰ τοῖς ἄρρεσιν, οἵτινες ἐν γένει διακρίνονται ἀπὸ τῶν θηλειῶν διὰ πολὺ λαμπροτέρου πτερώματος.

Φασιανός. Γένος ὀρεαίων πτηνῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Φασιανιδῶν, ἔχον τὰ γενικά χαρακτηριστικὰ τούτων, διακρινόμενον δὲ κυρίως διὰ τὴν μακροτάτην σφηνοειδῆ οὐράν. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρουσιν ὡς ἐπὶ πλείστον λόφον. οἱ δὲ ἄρρενες ἔχουσι λαμπρότατον ποικιλόχρουν πτέρωμα, διὸ καὶ πολλὰ εἶδη κρατοῦνται εἰς ὀρνιθῶνας ὑπὸ τῶν ἀγρῶντων τὰ ὠραία ταῦτα πτηνὰ. Φ. ὁ κολυμβικός (Phasianus colchicus), κοινῶς φαζάν· ἡ ἀγριόκοττα, ἰθαγενὲς τῶν περὶ τὸν Καύκασον χωρῶν, ἔθεν μετεφέρθη εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥτις γνωστὸς ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, κατέστη δὲ εἴτα πάλιν ἀγριὸς εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, ἔχει εὐγευστον κρέας καὶ θηρεύεται κυρίως ἐν μεγάλοις δάεσι. [Φ.Ι.]

Φασιανῶν νῆσος. Μικρὰ νῆσος ἐν τῇ Βιθασῶ (βλ. λ.), διασημὸς διὰ τὴν ἐν αὐτῇ συνθήκην τοῦ 1464 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Καστίλης. [Π.Π.]

Φᾶσις. Ποταμὸς τῆς Κολχίδος πηγάζων ἐκ τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ Μοϋχικῶν ἁρέων, ῥέων ἐξ Α' πρὸς Δ καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον θεωρούμενος δὲ τὸ παλαιὸν ὡς χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς

Ἀσίας. Ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἡ δμῶνος πόλις, παρὰ τὸ σημερινὸν Πότι. Ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἐκλήθη Ῥίον.

Φάσις ἐν ταῖς ἀρχ. Ἀθήναις ἦτο ἰδιὸν εἶδος μηνύσεως τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸν ἔχον, ὅτι τὸ εἰς τὸν ἐναγόμενον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβαλλόμενον πρόστιμον εἶτε βλον εἶτε ἐν μέρει ἐδίδετο τῷ ἐνάγοντι, ὡς εἶδος ἀμοιβῆς, διότι εἰργάζετο οὗτος, καταγγέλλων τὰ ἀδικήματα, ὑπὲρ τῆς πόλεως. Τὰ ἀδικήματα ταῦτα ἦσαν πρὸ πάντων καταχρήσεις δημοσίων χρημάτων (κατὰ τὴν εἰσπραξιν κλ. τῶν ἐκ τῶν μεταλλείων, τοῦ ἐμπορίου, τῶν τελῶν ἐν γένει ὀφειλομένων τῷ δημοσίῳ), πρὸς ἃ προσθετοὶ καὶ ἄλλα ὡς τὰς παραβιάσεις κατ' ὀφρῶνικῶν περιουσιῶν κλ. Ὁ ἀγὼν ἦτο τιμητός, ὁ φαίνων δὴλα δὴ ὠρίζε τὸ ἐπιβλητέον πρόστιμον, ἔπρεπε δὲ οὗτος νὰ λάβῃ τοῦλάχιστον τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἄλλως ἐτιμωρεῖτο. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ τοιαύτη μήνυσις ἦτο σύνθηρος ἔργον τῶν συκοφαντῶν, ὧν τὸ ὄνομα ἐτυμολογεῖται ἐκ τούτου (βλ. Συκοφάντης).

Φασκομηλία ἡ φλῶσκομηλία. Κοινὴ ὀνομασία τῆς Ἑλελισσαίου (Salvia) τῶν ἔργων ὀνομάζεται καὶ Ἀλίσφακιά.

Φάσμα (Spectrum) ἐν τῇ ὀπτικῇ λέγεται τὸ πολυχρῶν καὶ ταινιοειδὲς εἶδωλον ὅπερ γεννᾶται διὰ τῆς ἀναλύσεως τῆς λευκῆς φωτεινῆς ἀκτίνος καὶ ἐμφανίζεται ἐπὶ λευκοῦ τοίχου εἰς ὃν προσπίπτει τὸ ἀναλελυμένον φῶς. Ἡ ἀνάλυσις γίνεται συνήθως διὰ πρίσματος, πρὸ τοῦ ὁποίου τίθεται καὶ ἀμφικυρτός φακὸς ἵνα ἐξισωθῇ ἡ διάφορος τῶν ποικιλοχρῶν ἀκτίνων ἀπόκλισις. Τὸ Φ. φέρει τὰ χρώματα τῆς ἱριδος τεταγμένα τὸ ἐν παρὰ τὸ ἄλλο κατὰ τὴν βαθμὴν τῆς διαθλάσεως τῶν ἀκτίνων, ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ διὰ τοῦ πορτοκαλοχρῶ, κιτρίνου, πρασίνου, ἀνοιχτοῦ κυανοῦ καὶ βαθύος κυανοῦ μεταβαίνοντα εἰς τὸ ἰσχυρὸν ὅπερ ὑπάρχει τὴν μεγίστην διαθλάσιν. Ἀλλὰ καὶ πέρα τῶν ἀκρῶν ὑπάρχουσιν ἀκτίνες ὧν τὸ χρῶμα δὲν ἀντιλαμβάνομεθα μὲν διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὧν ἡ ὑπαρξίς ὅμως ἀποδεικνύεται διὰ χημικῶν καὶ φυσικῶν φαινομένων. Διὰ τοῦ Φ. λαμβάνομεν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ λευκὸν φῶς (τοῦ ἡλίου) ἀποτελεῖται ἐκ πολυχρῶν ἀκτίνων. Ἰδιαιτέραν ὁμῶς σπουδαιότητα προσέλαβε τὸ Φ., ἀφ' οὗ ἀνεκαλύφθη καὶ διηρυμνεύθη ἄλλη ἰδιότης αὐτοῦ. Ἐν τῷ Φ. τοῦ ἡλίου εὐρίσκονται πολυπληθεῖς σκοτειναὶ γραμμαὶ καθετοὶ ἐπὶ τὴν βάσιν τῆς ταινίας, ὡς πρῶτος δὲ Fraunhofer (1814) ἐξήτασεν. Αὗται κατέχουσιν ὠρισμένας θέσεις ἐν τῷ Φ., ἐν διαφόροις ἀποστάσεσιν ἀπ' ἀλλήλων εὐρίσκόμεναι καὶ διαφέρουσαι καὶ κατὰ τὸ πλάτος, ἕνεκα δὲ τῆς σταθερότητός των ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιστη-

μόνων διὰ τῶν στοιχείων τοῦ λατινικοῦ καὶ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Ἐνῷ ὁμῶς τὸ φάσμα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἔχει ἐντός τῆς χρωματιστῆς ταινίας σκοτεινάς γραμμάς, παρετηρήθη ὅτι τὸ Φ. ἀεριομέρων φωτῶν ὧν πηγὴν (π. χ. στεατοκηρίου) δεικνύει ὠρισμένας χρωματιστάς γραμμάς διὰ τῶν πολλῶν πειραμάτων καὶ μελετῶν (τῆς φασματοσκοπίας) εὐρέθη ὅτι ἕκαστος χημικὸν στοιχεῖον ἔχει καὶ ὠρισμένον φάσμα χαρακτηριστικὸν δι' αὐτό, καὶ ὅτι πάλιν ἐξ ὠρισμένου φάσματος δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ συμπεράνωμεν περὶ τῆς φωτοβόλου πηγῆς ἐξ ἧς προέρχονται αἱ ἀκτίνες. Τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον τῆς ὑπὸ τοῦ Kirchhoff ἰδρυθείσης νέας ἐπιστήμης τῆς φασματοχημείας ἢ φασματοσκοπίας. Αἱ ἀρχαὶ ταύται εἶναι αἱ ἐξῆς. Στερεὰ καὶ ῥευστὰ σώματα πυρούμενα (φωτοβόλα) παράγουσι συνεχές Φ., ἀεριομέρῳ δὲ Φ. συνιστάμενον ἐκ λαμπρῶν γραμμῶν, χαρακτηριστικῶν κατὰ θέσιν, ἀριθμὸν καὶ χρῶμα δι' ἕκαστον χημικὸν στοιχεῖον περιεχόμενον ἐν τῷ φωτοβόλῳ σώματι. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐξετάσωμεν σῶμα τι φασματοσκοπικῶς, θέτομεν αὐτὸ ἐντὸς φλογὸς θερμοτάτης μὴ φωτοβόλου, παρατηρούμεν δὲ τὸ φάσμα τοῦ ἐν ταύτῃ πυρούμενου σώματος διὰ φασματοσκοπίου (συσκευῆς πρὸς παραγωγὴν Φ. καὶ εὐκόλου παρατήρησιν αὐτοῦ, φερούσης καὶ κανόνα). Τοιοῦτοτρόπως ἀνεκαλύφθησαν οὐκ ὀλίγα χημικὰ στοιχεῖα, ὡς τὸ ρουβίδιον, τὸ καίσιν κλ., ὅτινα μέγροι τότε ἕνεκα τοῦ μικροτάτου ποσοῦ, ἐν ᾧ ἀπαντῶσιν, εἶχον διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν φυσιοφῶν. Δύναται δὲ ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις νὰ εἶναι οὐ μόνον ποιοτικὴ, ἀλλὰ καὶ ποσοτικὴ, ἐφαρμοζεται δὲ πολλαχῶς πρὸς ἐξέτασιν ἐμπορευμάτων καὶ μάλιστα μικροσκοπικῶν ἀντικειμένων, πρὸς ὅσα χρησιμεύει τὸ μικροφασματοσκοπίον (συνδυασμὸς φασματοσκοπίου μετὰ μικροσκοπίου). Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων ἡ φασματοσκοπία παρέχει ἡμῖν πλείστας γνώσεις. Φλὺξ περιέχουσα ἀέρια νατρίου δίδει φάσμα μετὰ λαμπροτάτης κιτρίνης γραμμῆς, τὸ φῶς ὅμως στερεοῦ ἢ ῥευστοῦ πυρούμενου σώματος τὸ διερχόμενον διὰ τοιαύτης φλογὸς παρέχει τὸ σύνθηρος φάσμα τοῦ σώματος ἐκείνου, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅμως δὲ ἡ γραμμὴ τοῦ νατρίου εἶναι σκοτεινὴ (ἀνατρεπὴ τοῦ Φ.). Εἶδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ Φ. τοῦ ἡλίου περιέχει πολλὰς σκοτεινὰς γραμμάς· αὗται δὲ συμφωνοῦσι κατὰ θέσιν κλ. πρὸς τὰς χρωματιστάς καὶ λαμπροῦσας γραμμάς πολλῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς χημικῶν στοιχείων. Δυνάμεθα ἄρα νὰ συμπεράνωμεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὁ ἡλιος εἶναι πυρούμενος (στερεὸν εἶτε) ῥευστόν σῶμα

περιβαλλόμενον ὑπὸ ἀεροσφαίρας, ἥτις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θά εἶχε Φ. ἐκ λαμπουσῶν γραμμῶν, καὶ περιέχει τὰ χημικὰ στοιχεῖα ὧν τὰς χαρακτηριστικὰς γραμμὰς παρατηροῦμεν. Κατ' ἀνάλογον τρόπον ἡ φασματοσκοπία πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὰς περὶ τῆς φύσεως τῶν ἄλλων ἀπλανῶν ἀστέρων, τῶν κομητῶν, τῶν νεφελειδῶν κλ. γνώσεις μας.

Φασματοσκοπία, φασματοσκοπικὴ ἢ φασματικὴ ἀνάλυσις βλ. φάσμα.

Φασόκλη. Χώρα τοῦ Δ Σουδάν ἧς οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν φυλὴν τῶν Φουγγ καὶ ἐμπορεύονται μέλι, κόμμι, ἐλεφαντὸδοντας, δούλους κλ. [Π.Π.]

Φάσσα. βλ. Περιστερωδῆ.

Φασσατρούγονον. βλ. Κοκκυγίδα.

Φασχέρ. Πρωτ. τοῦ Δαρφούρ, 730 χμ. ΝΑ τοῦ Χαρτούμ. Ἔχει κατὰ τίνας 19 000 κατ. [Π.Π.]

Φατέσχ. Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ Β μέρει τοῦ ῥωσικοῦ κυβερνείου Κούρσκ. Ἔχει ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ 5 000 κατ. [Π.Π.]

Φατιμιδαί. Μουσουλμανικὴ δυναστεία ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ὁδεῖδ Ἀλλάχ, ὅστις ἰσχυρίζετο ὅτι κατήγετο ἀπὸ τῆς Φατμῆς ἢ Φατιμᾶς θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ καὶ συζύγου τοῦ Ἀλῆ διὰ τοῦ Ἰσμαήλ καὶ ὅστις τῷ 909 μ. Χ. τῇ βοήθειᾳ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀβού-Δδαλλάχ κατώρθωσε νὰ ἐκληθῇ ὡς προφήτης καὶ νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς Ἀγλαβιδας. Ὁ τρίτος αὐτοῦ διάδοχος Μοῆζ Λεδινιλλάχ ἐκυρίευσεν τὸ Καῖρον τῷ 968 καὶ ἵδρυσεν τὸ δυνάμενον τούτῳ καλιφάτον. Οἱ Φ. ἐκυριάρχησαν ἐν Συρίᾳ, ἐπ' ὀλίγον δὲ καὶ ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ, ἐληξε δὲ ἡ κυριαρχία των τῷ 1171 ὅτε ἐξεθρονίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγγυιδῶν. [Πς.]

Φατιπούρ (Fatehpore). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ περιφερείᾳ Ἀλλαχάβ τῶν Βορειοδυτ. ἐπαρχιῶν ἐν τῷ Ἰνδοβρετ. κράτει, ἔχουσα 21 328 κατ. καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Φατνίων καλεῖται ἀνατομικῶς ἐκαστὴ τῶν κοιλετῶν αἰτίνες ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου χεῖλους τῶν σιαγονικῶν ὀστέων καὶ αἰτίνες ὑποδέχονται καὶ διακροτοῦσι στερρῶς τὴν ῥίξαν ἐκάστου ὀδόντος. Τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ Φ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ῥίξης τοῦ ὀδόντος· ἡ κοιλότης τοῦ Φ. ἐπαλείφεται ὑπὸ τοῦ βλεννογόνου τῶν οὐλῶν καὶ φέρει ἐν τῷ βάθει αὐτῆς τρήματα μικρὰ δι' ὧν εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται τὰ ἀγγεῖα καὶ νεύρα τῶν ὀδόντος. [Ρ.Ν.Β.]

Φατοσάδικα. Χωρίον τῶν Κυθρίων, ἀπέχον ὥρ. 3 15' ἀπὸ τῆς πρωτεύουσος τοῦ δήμου Κυθρίων μετὰ 270 κατοίκων.

Φαῦάλ (Fayal). Μία τῶν πορτογαλικῶν Ἀζορῶν, ἔχουσα ἑκτασιν 179 τχμ. καὶ οὐσα ἡφαιστειώδης καὶ ὀρεινὴ. Παράγει δὲ σιτηρὰ καὶ πορτοκάλια. Ἡ πρωτ. Χόρτα ἔχει 7 746 κατ. [Π.Π.]

Φαῦάνς (Fayence). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Βάρ, 26 χμ. ΒΑ τοῦ Δραγκινιάν. Ἔχει 1 702 κατ. Ἡ ἐν αὐτῇ βιομηχανία τῶν Φαγεντιανῶν σκευῶν μετηνέχθη ἐκ τῆς ἰταλικῆς Φαγεντίας.

Φάυλλος. Ἐπίσημος Φωκεὺς, ἀδελφὸς τοῦ Φιλομήλου καὶ τοῦ Ὀνομάρχου, ὃν καὶ διεδέχθη ἐν τῇ στρατηγίᾳ κατὰ τὸν Ἰερὸν πόλεμον. Οὗτος λεηλατήσας τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν συνήγαγε διὰ τῆς ἐκείθεν ἀποκομισθείσης λείας πολυάριθμον στρατόν, δι' οὗ εἰσέηλθεν εἰς Βοιωτίαν (352 π. Χ.). Ἡττηθεὶς ὁμως ἐπανειλημμένως ἠναγκάσθη νὰ καταλύγῃ εἰς Λοκρίδα, ὅπου ἐκυρίευσεν τὴν Νάρυκα (351), ἀλλ' ἀπέθανεν ἐκ φθορᾶς ἀσθενείας. [Πς.]

Φαῦνος (Faunus). Εἰς τῶν σπουδαιότερων θεῶν τῆς βραχίαιας ἰταλικῆς μυθολογίας, ὁ θεὸς τῶν δασῶν καὶ ἀγρῶν. Ἐν τοῖς κατόπιν ἐταυτίσθη μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Πανός, οἱ δὲ Φαῦνοι μετὰ τῶν Σατύριον.

Φαῦστα (Flavia Maximiana Fausta). Θυγάτηρ τοῦ Μαξιμιανῶ Ἡρακλέους καὶ σύζυγος τοῦ Κωνσταντίνου, γενν. τῷ 289 μ. Χ. Αὕτη ἀρξῆκε νὰ φονευθῇ ἐν Ἀρελάτῳ ὁ πατὴρ τῆς ὅστις εἶχεν ἀποπειραθῇ νὰ δολοφονήσῃ τὸν Κωνσταντίνον, τῷ δὲ 326 κατηγόρησε τὸν προγενὸν αὐτῆς Κρίσπον ὡς ἀποπειραθέντα νὰ τὴν ἀτιμάσῃ. Συνεπείᾳ τούτου ὁ Κωνσταντίνος διέταξε τὸν θάνατον αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὁμοῦ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Κρίσπος ἦτο ἀθῶος διέταξε καὶ ἐπνίξαν τὴν Φ. ἐν θερμῷ λουτρῷ (326). Τὰ περὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Φ. ποικιλοτρόπως παραδίδονται, ἐκ δὲ τῆς γνωστοτέρας παραδόσεως διέπλυσεν ὁ ἡμέτερος Δημ. Βερναρδάκης δυνάμενον δράμα.

Φαυστινα (Annia Galeria Faustina), Αὐτοκράτειρα ῥωμαία, γυνὴ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβεῦς, ἥτις παρ' Ἑλλας τὰς παρεκτροπὰς τῆς λίαν ἡγαπᾶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀξιωθεῖσα καὶ τῆς ἀποθεώσεως μετὰ θάνατον τῷ 141 μ. Χ. Ὁ ναὶς Ἀντωνίνου καὶ Φ. σὺζεται ἐτι ἐν τῇ Ῥωμαικῇ ἀγορᾷ. Ἦ δυνάμενος αὐτῆς θυγάτηρ Φ. ἡ νεώτερά, ἀποθ. τῷ 175, ἐγένετο σύζυγος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου καὶ μήτηρ τοῦ Κομμόδου καὶ ὠμίαζε καθ' ἑλὰ τῇ μητρί. [Θ.Μ.]

Φά-χιάν (Fa-hian). Εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων βουδαϊστῶν περιηγητῶν τῆς Σινικῆς, ἀμύσας κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ. καὶ γράψας μετὰ 15 ἐτῶν περιοδεῖαν ἀνὰ τὴν Ἀσίαν περιγραφὴν τῶν χωρῶν, ἧς περιῆλθε, μεγάλ-

λως συμβάλλουσιν εἰς τὴν μελέτην τῆς συγκριτικῆς γεωγραφίας καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀνατ. Ἑθνῶν. [Κεφ.]

Φάων. Περικαλλῆς νεανίας τῆς Μυτιλήνης, περὶ οὗ ἐλέγετο ὅτι γέρον πορνομεύς ὢν διεδίδασκε ποτε τὴν Ἀφροδίτην εἰς τὴν ἀντικρὺ ἀκτὴν τῆς Ἀσίας καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῆς ὡς ἀμοιβὴν τὴν προτέραν νεότητά του, ὅτι δὲ αὐτοῦ ἠράσθη ἡ Σαπφώ (βλ. λ.). [Δ Μ.]

Φεδάλ (Hauvès Féval). Γάλλος μυθιστοριογράφος, γενν. 1817 ἐν Reims, ἀποθ. δ' ἐν Παρίσι τοῖς 1878. Ἀπὸ τοῦ 1841 ἐδημοσίευσεν πλείστα βικι μυθιστορήματα, ἐλέγχοντα ἀνεξάντλητον φαντασίαν καὶ μεγάλην παραστατικὴν δύναμιν. Τινὰ αὐτῶν μετεμρφώθησαν εἰς καὶ εἰς δράματα, ὡς *Le fils du diable*, *Le bossu* κ.λ., πλείστακις παρασταθέντα. [Μ.Γ.]

Φεδρουαρινή ἐπ' ἀνάστασις καλεῖται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλίας ἡ τῇ 24 Φεβρ. 1848 ἐκραγεῖσα (βλ. Γαλλία ἐν τ. σ. 193 β).

Φεγγίτης. Βλ. Μαρμαρυγία.

Φεγιέ (Oktavie Feuillet). Γάλλος δραματικὸς ποιητὴς καὶ μυθιστοριογράφος, γενν. ἐν Ἀγ. Λῶ τῷ 1821 καὶ ἀποθ. τῷ 1890. Τοῦ συγγραφικοῦ του σταδίου ἤρξατο ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων, ἐγένετο δὲ γνωστός διὰ τοῦ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Bocage γροφέντος ἔργου «*Echec et mat*» (1846). Ὁλέγον βραδύτερον ἤρξατο δημοσιεύων ἐν τῇ «*Επιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων*» σειρὰν δραματ. ἔργων. ἐν εἰς ἡ *Δαλιζά*, ἡ *Δευκὴ θρίξ* κτλ. καὶ ἅτινα μετὰ καλαισθησίας καὶ πνεύματος γεγραμμένα τῷ προσεπώρισαν τὸ παρωνύμιον «*Μουσὴ τῶν οἰκογενειῶν*». Ἐκτοτε συνέγραψεν ἄλλα μεζονος δέξιας δράματα, ὡς καὶ μυθιστορήματα ἐν οἷς Ἡ μικρὰ κόμησσα, Ἡμερολόγιον ἀπόρου νέου, Ἱστορία τῆς Σιδύλλης, Ὁ Κύριος δὲ Καμόρ, Ἡμερολόγιον γυναικὸς (1878) κτλ. Μεγάλην ἐπιτυχίαν εἶχε κατὰ τὴν παράστασιν τῶν τῶν δράματα Σφίγξ καὶ Παρισινὸν μυθιστόρημα. Τῷ 1862 δ' ὡς ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Πολλὰ δὲ τῶν μυθιστορημάτων του μετεφράσθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. [Πε.]

Φέξ ἡ Φάξ. Μία τῶν δύο πρωτευουσῶν τοῦ Μαρρόκου, κειμένη 195 χμ. ΝΝΑ τοῦ Ταγγέρου. Ἐθεωρεῖτο κατὰ τὸν μεσαῖωνα ὡς μία τῶν μεγαλοπρεπεστέρων καὶ μεγαλυτέρων μωαμεθανικῶν πόλεων καὶ ἡ ἀγιοτάτη μετὰ τὴν Μέκκαν. Κεῖται ἐν εὐφώρῳ πεδιάδι, διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν καὶ διαιρουμένη εἰς Παλαιὰν καὶ Νέαν Πόλιν, ἃς περιβάλλουσιν ὀψηλὰ τείχη (10-13 μ.), μετὰ πύργων.

Ἀριθμεῖ καὶ νῦν ἔτι περ. 100 000 κατ., ὢν τὸ πλεῖστον Ἀραβες, Πέρβεραι, 10 000 περὶπου Ἑβραῖοι καὶ Νέγροι. ἔχει πολυάριθμα τεμένη ὧν πρωτεύει τὸ τοῦ Μουλεῦ. Ἐδρίξ, τὸ καλούμενον *Karoubin*, ἔχον βιβλιοθήκην μετὰ 5 000 χειρογράφων, διατηρεῖ δὲ ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ βιομηχανίαν ἰδίως φεσίων καὶ ὀπλων. [Π.Π.]

Φεζζάν ἡ Φεσσάν, (ἡ Phazania τῶν Ῥωμαίων ἡ χώρα τῶν Γαραμάτων), ἡ νοτιωτάτη ἐπαρχία τῆς Τριπόλεως, μεγάλη δασις, ἔχουσα ἐμβ. 400 χιλ. τχμ. καὶ περὶ τὰς 43 χιλ. κατ. Ἡ χώρα αὕτη ἔχει: ἀφρονώτατον ἄλας, σάβαν, στυπτηρίαν, νίτρον καὶ θείον. Τὸ εὐφρόνιστον αὐτῆς μέρος εἶναι τὸ Βαδὶ-ἔλ-Γαρβί (δυτικὴ κοιλίς) ΒΔ τοῦ Μουρζούκ, ἐνθα ὑπάρχουσι θάσση φοινίκων καὶ σιτοτρόφοι ἀγροί. Τὸ κλίμα εἶναι κατὰ τὸ θέρος θερμώτατον (45° Κ.) καὶ κατὰ τὴν χειμῶνα ψυχρόν. Ἐκεῖθεν διέρχονται τὰ ἐκτελούμενα τὸ μεταξὺ τῶν παραλίων καὶ τῶν μεσογειῶν χωρῶν ἐμπόριον καραβάνια, ὧν κέντρον συναντήσεως εἶναι ἡ πρωτ. Μουρζούκ, πόλις τετειχισμένη, ἔδρα τοῦ πασᾶ, καλῶς ἐκτισμένη καὶ ἔχουσα 3 590 κατ. ὢν 650 βούλοι. — Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης ἠσπάσθησαν τὴν χριστιανισμὸν τῷ 507, ὅστις ὁμῶς ὑπεχώρησε εἰς τὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος εἰσαχθέντα ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν Ἀράβων μωαμεθανισμὸν. Ἀπελευθερώθη ἀπὸ τῶν τελευταίων τούτων, τὸ Φ. ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ φόρου ὑποτελής τῆς Τριπόλεως, ἔχον ὁμῶς ἰδίαν κυβέρνησιν.

Φεζά. Πόλις τῆς ἀρχαίας Πισατίας ἐν Ἡλείᾳ, κειμένη ὀπισθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰχθύος κατὰ τὸ νῦν Ποντικόναστρον, ἐφ' οὗ εὐρέθησαν τὰ ἱχθὺν αὐτῆς. Ἐβλήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πελοπον. πολέμου. Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς ἰδρυθὲν εἰς βυζαντινὴν καὶ κατόπιν φραγκικὴν φρουρίον (τὸ Ποντικόναστρον ὡς ἔχον σχῆμα μυός), οὗ πολλὰ ἐρείπια σφύζονται. [Γ.Πδ.]

Φειδιάς. Ὁ διασημώτατος τῆς ἀρχαιότητος γλύπτης, υἱὸς Χαρμοῖδου, γενν. περὶ τὸ 500 π. Χ ἐν Ἀθήναις. Διδασκαλούς εἶχεν Ἡγίαν (Ἀγίαν) τὸν Ἀθηναῖον καὶ Ἀγελᾶδαν τὸν Ἀργεῖον, ὡς πρῶτον δὲ ἔργον αὐτοῦ ἀναφέρεται σύμπλεγμα χαλκῶν οὗ κέντρον ἀπετέλει ὁ Μιλητιάδης καὶ ὅπερ ἐπὶ Κίμωνος (471) ἀφιέρωθαι τῷ ἐν Δελφοῖς ναῶι πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης. Εἰς τὴν πρώτην ταύτην περίδον τῆς θράσεώς του ἀνήκουσι καὶ τὸ ἐν τῇ Ἀκροπόλει κολλοσσαῖον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς Προμάχου καὶ ἕτερον τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Πλαταιαῖς. Ἀλλὰ ἡ μεγίστη ἀκμή αὐτοῦ συμπίπτει μετὰ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους. Ὁ μέγας αὗτος πολιτικὸς ἐχρη-

σιμοποίησε τὸν μέγαν καλλιτέχνην πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μεγαλεπιδόλων σχεδίων του ἵνα καταστήσῃ τὰς Ἀθήνας, καὶ κέντρον τῆς τέχνης, ὅπως περιήγαγεν ἡδὴ αὐτὰς εἰς τὸν κορυφῶνα τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. Οὕτως ὁ Φ., ἀρχιτεκτωνὼν οὐχ ἥτιον ἢ γλύπτῃς, διηύθυνε τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀρχιτεκτονικά ἔργα καὶ κυρίως τὴν κατασκευὴν τοῦ Παρθενῶνος. Καὶ φαίνεται μὲν δύσκολον, ἡ καὶ μάλιστα ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον αὐτὸς συνειργάσθῃ προσωπικῶς ἐν τῇ γλυπτικῇ κόσμῳ τοῦ ναοῦ (ἐπ' ἐσχάτων μάλιστα ὁ Πεύχσταϊν ἐξέφρασε τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ διακόσμῃς αὐτῇ δὲν ὀφείλεται οὔτε εἰς τὸν Φ. οὔτε εἰς τοὺς μαθητάς του, ἀλλ' εἶναι ἔργον ἀλλων, ἰσως τοῦ Καλλιμάχου)· ἀλλ' ἀναμφιβόλως εἰς τὸν Φ. ἀνήκει τὸ σχέδιον, αὐτοῦ δὲ τὴν μεγαλοφυίαν ἐμφαίνει τὸ συνολον τοῦ θανάτου ἔργου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης, ἐν τῇ κέντρῳ τοῦ ὁποίου ἵστατο ἐν τῶν ἀριστουργημάτων ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ ἱείου, τὸ χρυσελέφαντινον ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπως ἔχον 36 πήχεων (μετὰ τοῦ βάθρου 41)· ἡ θεὰ ἵστατο ὀρθία, περιβεβλημένη ποδῆρην χιτῶνα, ἐπὶ τοῦ στήθεος ἔχουσα τὴν αἰγίδα καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιάν κρατοῦσα χρυσοῦν ἄγαλμα τῆς Νίκης, εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν δόρυ, παρὰ τὸ ὅποιον ὠρθοῦτο δράκων, στήριζομένη δὲ ἐπὶ χρυσῆς ἀσπίδος, πεποικιλμένης διὰ τοιρεμάτων· ἐπὶ τοῦ βάθρου ἀπεικόνισεν ὁ Φ. τὴν γέννησιν τῆς Πανδώρας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐκ τῆς περιόδου ταύτης προέβλησαν οὐκ αἱ ἀλλὰ ἔργα τοῦ Φ., ὡς π. χ. ἡ Λημνία Ἀθηνᾶ. Μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀπὸ τῆς ἀποπερατῆσεως τοῦ ἀριστουργήματος ἐκείνου (438) κατηγγέρθη ὁ Φ. ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευομένης τῇ προστάτῃ του Περικλεῖ μερίδος ὡς δῆθεν σφετερισθεὶς μέρος τοῦ χρυσοῦ τοῦ προσδιωρισμένου διὰ τὸ ἄγαλμα· καὶ ἡδυνήθη μὲν νὰ ἀπικρουσῇ τὴν προσβολὴν ταύτην, ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως κατηγγέλθη ἐπὶ ἀσεβείᾳ, ὡς ἀπεικονίσας ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τὸν Περικλέα καὶ ἑαυτὸν τὸν ἴδιον μεταξὺ τῶν πρὸς τὰς Ἀμαζόνας μαχομένων. Συνεπεία τούτων μετέβη εἰς Ἠλίον, ὅπου ἐξεπόνθη τὸ ἕτερον ἀριστουργημά του, τὸ διὰ τὴν ἐν Ὀλυμπίᾳ ναὸν γυρσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς, καθημένου ἐπὶ τοῦ δι' ἀναγλύφῳ (καὶ ζωγραφίῳ) πεποικιλμένου θρόνου, κρατοῦντος ἐν τῇ δεξιᾷ Νίκην, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σκῆπτρον ἐπ' οὗ ἐκάθητο δεξιός. Ἐν Ἠλίδι δὲ καὶ ἀπέθανεν ὁ Φ. Ἐκ τῶν ἔργων του τούτων σφίζονται μόνον μαρμαρίναι ἀπομιμήσεις τινές τῆς Ἀθηνᾶς Παρθένου ἐν σμικρύνσει, ὧν πολυτιμότερα εἶναι ἡ παρὰ τὴν Πύκκα εὑρεθεῖσα καὶ ἀποκειμένη νῦν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Μουσείῳ Ἀθηνῶν· τοῦ δὲ Διὸς παραστά-

σεις εὐρίσκονται ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἡλίδος, αἵτινες δὲν δύνανται ὁμῶς νὰ δώσωσιν ἰδέαν περὶ τοῦ ἀνοπερβλήτου μεγαλείου τοῦ ἀρχετύπου. Περὶ τοῦ χαρακτήρος τῆς τέχνης τοῦ Φ. παραπέμπωμεν εἰς τὰ ἐν λ. Γλυπτικῇ (τ. Γ' σ. 329) λεχθέντα, ὅπου γίνεται καὶ λόγος περὶ τῶν συνεργατῶν καλλιμαθητῶν του. Πρβ. O. Müller. *Comm. de Phidiae vita et operibus* (Got. 1827)· Petersen, *Die Kunst des Phidias am Parthenon* (Ber. 1873)· Schreiber, *Die Athena Parthenos des Phidias* (Διψ. 1883), καὶ τὰ γενικώτερα περὶ ἑλλην. τέχνης. [Λ.Σ.]

Φειδόχορτο. Βλ. Δρακοντία.

Φεῖδων. Τύραννος τοῦ Ἀργεῖος κατὰ τὸν Η' π. Χ. αἰῶνα, καταγόμενος ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Τημενιδῶν. Χαρακτηρίζεται μὲν ὡς αὐδριστὴς, οὐχ ἥτιον ἐξέτεινε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀργεῖος ἐπὶ τὴν Ἀργολίδα, Αἰγίναν καὶ μάλιστα μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου, εἰσαγαγὼν καὶ ἴδια νομίσματα καὶ σταθμά. Πρβλ. τὰ ἐν λ. Ἀργος (τ. Β' σ. 221) περὶ αὐτοῦ λεχθέντα.

Φειδῶκεια. Χωρίον τοῦ δήμου Καρπενησιῶν ἀριθμ. 194 κατ.

Φεῖζης (Feizi). Ἰνδὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς γενν. τῷ 1547 μ. Χ. ἐν Ἀγρᾷ τῆς Ἰνδικῆς καὶ ἀποθ. τῷ 1595. Ἐγραψε πλείστα ποιήματα καὶ μετέφρασεν εἰς τὴν Περσικὴν τὰ καλλίστα τεχνουργήματα τῆς Ἰνδικῆς ποιήσεως· ἐιρημνὴ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως Ἀκβάρ, ὅστις εἶχεν ἀναθέσει αὐτῇ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ τέκνων, διὰ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ Βασιλικοῦ ποιητοῦ. [Κερ.]

Φεκᾶμ (Fécamp). Ἐπίκειον τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Κάτω Σηκουάνα, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὁμων. ποταμοῦ εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης. ἔχει ὑδρογραφικὴν σχολὴν, βιομηχανίαν (κατασκευὴν αἰσθητικῶδων ποτῶν), ἐμπόριον, ναυπηγίαν, ἀλιεῖαν καὶ 12 688 κατ. [Π.Π.]

Φέλδκιρχ (Feldkirch). Πόλις τῆς Αὐστρουγγαρίας ἐν Φεαρλβέργῃ ἐπὶ τοῦ Ἰλλ., 485 χμ. ἀπὸ τοῦ Ἰνσμπρουκ μετὰ 3568 κατ. [Πρ.]

Φελεδγυάζα (Fələgyháza). Πόλις τοῦ εὐγγρικοῦ κομητᾶτου Πέστης-Πίλις-Σέλετ-Μικρᾶς Κουμανίας. ἔχει ἐμπόριον κυρίως κτηνῶν καὶ 30326 κατ. [Π.Π.]

Φελλάνδριον τὸ ὕδρoχoρoς. φυτὸν ἐκ τῶν Σκιαδεφῶρων οὗ οἱ καρποὶ ἔχουσι διουρητικὰς καὶ ἀποχρεμτικὰς ἰδιότητας χρηργούμενοι ὑπὸ μερῇν κόπῃ κατὰ τῆς βρογχίτιδος, τῆς φθίσεως, τοῦ ἀσθματος εἰς θέσεις μεγάλας παράγουσιν ἰλιγγους καὶ φαινόμενα δηλητηρίασεως ἀσθλομένα εἰς τὴν περιεχομένην ἐν αὐτοῖς οὐ-

οίαν, τὴν φελλανδρὶν (νην, ἀλκαλοειδὲς ἐλαϊώδες, ἐνεργεῖν ὡς ἰσχυρότατον κατευναστικὸν τῶν νεύρων· 0,50 γρ. αὐτοῦ ἐνιέμενα εἰς τὰς φλέβας κυνὲς προκαλοῦσι στενοχωρίαν, δύσπνοϊαν, τρέμον. [P.N.B.]

Φελλάται (Φούλοι, Πούλαι κλ., τ. ἑ. ὑπέπυρροι). Ἡ νοσημονεστάτη τῶν ἐν Ἀφρικῇ ἰθαγενῶν φυλῶν, διασημὸς διὰ τὰς κατακτήσεις αὐτῆς ἐν τῇ Σουδάν καὶ τῇ Β. Κεντρικῇ Ἀφρικῇ. Κατὰ τὴν Ἑ. Βαρτ εἶναι οἱ Πυρροὶ αἰθίοπες τοῦ Πτολεμαίου. Ἀπὸ τοῦ 1802 ἤρξατο νέα δι' αὐτοὺς ἐποχὴ, τοῦ ἡμάμου καὶ μεταρρυθμιστοῦ Ὀθμάνου ἰδρύσαντος ἰσχυρὸν βασίλειον, ὅπερ μετὰ τὴν θάνατόν του τῇ 1818 διενεμήθησαν οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί, ὧν ὁ Μωχαμέδ Βέλλος ἔλαβε τὸ ἀνατολ. ἥμισυ (τὸ Σοκοτόν), ὁ δὲ Ἀβδ-Ἀλλάχ· τὰς δυτ. ἐπαρχίας μετὰ τῆς πρωτ. Σάνδου. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 6-8 ἑκατομμ., ἡ δὲ γλῶσσα εἶναι ἰδιαίτερόν τι ἰδιῶμα πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην τῶν νιγηρικῶν γλωσσῶν συγγενεῦον. Ὅντες δὲ μωαμεθανοὶ ἀποτελοῦσιν εἰδὸς τι ἀριστοκρατίας. [Π.Π.]

Φελλάχαι (ἀραβ. λέξις, σημαίνουσα γεωργοί). Οὕτω καλοῦνται οἱ ἐκ τῆς γεωργίας ἀποζῶντες λαοὶ τῆς πεδινῆς Αἰγύπτου, οἱ ἀποτελοῦντες τὰ τρία τέταρτα περίπου τοῦ συνόλου τῶν κατοίκων αὐτῆς· εἶναι δὲ οἱ κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες βαθυθὲν τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν (τὴν κοπιτικὴν) παρέλαβον μετὰ τῆς θρησκείας τὴν τῶν κατακτητῶν (τὴν ἀραβικὴν), σχηματίσαντες ἐξ αὐτῆς ἰδίαν τινὰ διάλεκτον. Κατοικοῦσι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου ἢ τῶν διωρύχων αὐτοῦ, ἐν χωρίοις, ὧν ἕκαστον προΐσταται δήμαρχος, φροντίζων διὰ τὴν ἀκριβὴ τῶν φέρων εἰσπραξίν. [Π.Π.]

Φελλάς δῆμος. Ἀνήκει τῇ ἐπαρχίᾳ Λακεδαιμόνος συγκείμενος ἐξ 7 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἢ Γόλας, μετὰ 3138 κατ. Πρωτ. αὐτοῦ εἶναι οἱ Γοράνοι.

Φέλιγγ (Felling). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητίας Δούρχαμ, οὐ μακρὰν τῆς μεγαλοπρεποῦς γεφύρας τοῦ Τάουν. Ἐχει 17137 κατ. [Π.Π.]

Φελλίν (Fellin). Πρωτ. περιφέρειας ἐν τῷ ῥωσικῷ κυβερνήει τῆς Λιθουανίας παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην. Ἐχει ἄξιον λόγου ἐμπόριον λίνου καὶ σιτηρῶν καὶ 5336 κατ.

Φελλόνη. Ἀρχαία πόλιν τῆς Ἀχαΐας, συντελούσα εἰς τὴν Δίγειραν καὶ κειμένη παρὰ τὴν νῦν κώμην Ζάχολην ἐν μέσῳ κοιλάδος θαλάσσης καὶ πλουσίας εἰς ἀμπέλους· ἐκλήθη ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐν τῷ ὄρει τῆς Εὐρωστίνης φέλλοδρων. Παρ' αὐ-

τὴν ἡτήθη ὁ Ἀλάριχος ὑπὸ τοῦ Στελίουωνος. [Γ.Πδ.]

Φελλόνης δῆμος τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, κληθεὶς ἐσφαλμένως ἀπὸ τῆς ἐκτὸς τῆς περιφέρειας αὐτοῦ κειμένης ἐπαρχίας Φελλόνης. Ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Σελιάνας καὶ τῶν χωρίων Βελλᾶς, Βεργοβίτης, Περιθωρίου, Ἀραχώδης, Σδυροῦ καὶ Συνεβροῦ. Ἐχει δὲ κατ. 3189 καὶ παράγει δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ποίμνια. [Γ.Πδ.]

Φελλός. Φυτικὴ ὕλη σπογγώδης, ἐλαφροτάτη καὶ ὕδατοστεγῆς. Ἐν τῷ φλοιῷ τῶν ξυλωδῶν δικτυοληθόνων φυτῶν διακρίνονται δύο στρώματα, ὧν τὸ ἐξωτερικόν περὶ δερμα, συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πλεονεξ ἰδιάζοντος τινος ἐμμόνου ἰστού τοῦ ὑπὸ τῶν φυτολόγων φελλώδους ἰστού καλουμένου, σπογγώδους καὶ ἀδιαπεράστου ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Εἰς τινὰ δένδρα, ὅπως εἰς τὴν Πλάτανον, τὴν κλήθραν κλ., ἀπολύεται ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ κατὰ μικρὰς ἢ μεγάλας πλάκας· ἀλλοτε ὅμως λαμβάνει μεγάλην κατὰ πάχος ἀνάπτυξιν καὶ ἀποτελεῖ στρώμα παχύ, ὅπως εἰς τὴν φελλόδρον καὶ τὰς φελλογόνους ποικιλίας ἄλλων δένδρων τινῶν, ὡς λ. χ. τῆς πεδινῆς πετελας (Ulmus campestris L. var. suberosa) κλ. Ὁ γνώριμος Φ. τῆς ἐμπορίας ὁ τὸσον εὐχρηστος ἐν τῷ κοινῷ βίῳ, ταῖς τέχναις καὶ τῇ βιομηχανίᾳ εἶναι κατ' ἐξοχὴν τὸ προῖόν τῆς φελλόδρου (Quercus Suber L.) τῇ αὐτοφύτῳ ἰδίᾳ ἐν Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ, Ν. Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Β. Ἀφρικῇ. Μνημονεύεται δ' ὑπὸ Θεοφράστου αὕτη ὡς καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ φυομένη, ὅπου ὅμως τὴν σήμερον δὲν παρέρρηθη πλέον. Εἶναι ὅπως τὰ ἄλλα εἶδη ῥυδὸς (βλ. λ.) δένδρον ὑψηλὸν ἐκ τῶν ἀειφύλλων. Ἀποχωρίζεται ὁ Φ. ἀπὸ τῶν δένδρων κατὰ πᾶν ἢ τ' εἶς ἀναγεννᾶται δὲ πάλιν ὁ Φ. κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦτο, εἴη ἡ ἀποκοπὴ ἐκτελέγεται μετὰ προσοχῆς, δηλ. χωρὶς νὰ βλαστήται ὁ ἐσωτερικὸς ἢ κύριος φλοιὸς τῶν δένδρων. Ἡ χρῆσις τοῦ Φ. πρὸς ἀποστάμωσιν ἀγγείων καὶ εἰς τὴν ἀλυσίαν ἢ ἤδη γνωστὴ τοῖς ἀρχαίοις. [Θ.Χ.]

Φέλλως (Sir Charles Fellows). Ἀγγλος ἀρχαιολόγος, γενν. 1799 ἐν Nottingham. Ἀπὸ τοῦ 1832 ἐξετέλεσε μεγάλας περιοδείας ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν, Ἑλλάδα καὶ Μ. Ἀσίαν, ὅπου διηρένησε τὸν Σάνθον πεταμένον, ἀνακαλύψας τὴν πόλιν Σάνθον, τὴν ἀρχαίαν τῆς Λυκίας πρωτεύουσιν. Ἐν Ἀσίᾳ ἀνεκάλυψε τῇ 1839 (μετὰ τοῦ Schaff) τὰ εἰρηπία 13 ἄλλων πόλεων. Τὰ εὐρήματα τοῦ τῆς ἀρχ. γλυπτικῆς κλ. ἐδώρθησαν τῇ Βρετανικῇ μουσεῖῳ. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1860 ἐν τῇ πατρίδι του. Ἐκ τῶν ἔργων του,

εἰς περιέγραψε τὰς περιόδους καὶ ἀνακαλύψεις του, μεγίστην ἀξίαν ἔχουσι Travels and researches in Asia Minor (1852) καὶ Lycia, Caria and Lydia (1847). [P.E.]

Φελός. Χωρίον τῆς Ἀνδρου ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Γαυρίου μετὰ 315 κατ. καὶ ἀπέχον 45' ἀπὸ Ἄνω Γαυρίου.

Φέλτρον (Feltre). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχ. Βελλούνου, 15 χμ. μακρὰν τῶν τιρολικῶν συνόρων. Ἀριθμοὶ 3994 κατ. Ἰσοχουμένους εἰς τὴν μεταξουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Φέμερν ἢ Φέμαρν (Femern ἢ Fehmarn). Νῆσος τῆς Βαλτικῆς, ἀνήκουσα εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Ὀλδεμβούργου τοῦ γομοῦ Σλεσβίγκ-Ὁλσταίν. Ἡ πρωτεύουσα Βούργ' ἔχει 2760 κατοίκους.

Φεναννέτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασιλεαγῶνου συστήματος, ἄχρουν, συνιστάμενον ἐκ πυριτικοῦ βηρυλλίου. Ἀνήκει εἰς τοὺς πολυτελεῖς λίθους. [Δ.Κ.]

Φενελών (Φραγκίσκος de Salignac de la Motte-Fénelon). Διάσημος γάλλος ιεράρχης γενν. τῷ 1651 καὶ ἐκ παιδικῆς προορισθεὶς διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του τῷ ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων ἡ ἀνατροπὴ τῶν εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν προσηλωμένων νεανίδων ἐκ διαμαρτυρουμένων οἰκογενειῶν. Ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης τῷ ἐνεπνεύσθη τὸ «Περὶ ἀνατροφῆς νεανίδων» σύγγραμμά του. Τῷ 1689 τῷ ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' ἡ ἀνατροπὴ τοῦ ἐγγόνου του, δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, εἰτα δὲ διωρίσθη (1694) ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καμβραί, ἐν ᾧ τὸ προηγουμένον ἔτος εἶχεν ἐκλεγῆ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Τῷ 1699 δὲ τῇ ἡμέρᾳ 25 (βιβλίζον μεταφρασθὲν πολλακίς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν), ὅστις εἶχε γραφῇ διὰ τὴν δοῦκα τῆς Βουργουνδίας, τῷ ἐκλάπη ὑπὸ τινος ὑπηρετοῦ του καὶ μέρος αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη, οὗ ἔνεκα Λουδοβίκος Δ' ΙΔ' ἐκλαβὼν τὸ ἔργον ὡς σατυρίζον τὴν βασιλείαν του τὸ κατέσχε καὶ ἔθεσεν ὑπὸ δυσμένειαν τὸν συγγραφέα του. Ἀπεσύρθη τότε δὲ Φ. εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν του, ὅπου διήλθε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου του ἐν ἀγαθοεργίαις καὶ τῇ ἀνατροπῇ καὶ παρηγορίᾳ τοῦ ποιμνίου του. Ἀπέβιωσεν ἐκεῖ τῷ 1715. Ὁ Φ. ὕστερεϊ μὲν τοῦ Βοσσανέτου κατὰ τὴν δύναμιν καὶ μεγαλοπρέπειαν, ἀλλ' οὐδεὶς Γάλλος συγγραφεὺς ἠδυνήθη νὰ εἰσάγῃ αὐτὸν κατὰ τὴν χάριν καὶ τὴν θελκτικότητά του ὅρους. Συνέγραψε πολλὰ ἔργα, ὧν τινὰ ἀπωλέσθησαν, τῶν δὲ σφαιρομένων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὸ ἄνω μνηστὲρ «Διὰ τοῦαι τοῦ Τηλεμάχου», ὅπερ εἶναι περὶ ἐποποιεῖα, ἐν ᾗ ἀναζητοῦνται ἀναμνήσεις τῆς κλισσιῆς ἀρχαιοτήτος, καὶ ἅμα ἐγχειρίδιον ἠθικῆς καὶ πο-

λιτικῆς καὶ ἔσχατον ἀπείρους ἐκδόσεις καὶ μεταφράσθη εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, «Ἐπιστολὴ περὶ τῶν ἀσχολιῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας», ἐν ᾗ ἐν δλίγαις γραμμαῖς ἐκτιθενται οἱ κανόνες τῶν κυριωτέρων φιλολογικῶν εἰδῶν, «Ἐξήγησις τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἀγίων», ὅπερ ἔγραψε πρὸς ἀπολογία τῶν θρησκευτικῶν του πεποιθήσεων κατέπιν ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τοῦ Βοσσανέτου καὶ ὅπερ καταδικάσθη ὑπὸ τοῦ πάπα. [Πς.]

Φενεοῦ 3 ἤμος. Ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορινθίας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 15 χωριῶν καὶ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἡ Φενεοῦ μετὰ πρωτεύουσας τῆς Γκούρας, ἔχει δὲ 4476 κατ. Περιλαμβάνει περίπου τὴν ἀρχαίαν Φενεά τιθεῖσά τὴν χώραν τῆς πόλεως Φενεοῦ.

Φενεοῦ λίμνη. Κεῖται ἐν τῷ ὁμώνυμῳ δήμῳ τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας 735 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν καὶ ἔχει μῆκος 9 καὶ πλάτος 7 χμ., ἐπιφάνειαν δὲ 31.4 τ.χμ. Περὶ αὐτὴν ὑψοῦνται τὰ ὄρη Σκιάθης καὶ Ὀλίγυρτος (ν. Σκίπεζα) καὶ Ὀρυξίς (Σαῖτας) πρὸς Ν. Πεντελεία (ν. Δουρδουράνα, 2100 μ.) πρὸς Δ. καὶ Γερρόντειον καὶ Ὀλίγον 3 πωτέρω ἡ Κυλλήνη (Ζήρεια, 2375 μ.) πρὸς Δ. Ἡ λίμνη ἐσχηματίσθη διὰ τῆς ἑλλειποῦς ἐκροῆς τῶν ὕδατων, ὅπερ προσάγει εἰς τὴν κοιλίαν κυρίως ὁ Ὀλβίος (ν. Φονιάτικο ποταμὶ)· ὀλίγα μόνον ὕδατα ἐξέρχονται διὰ καταβόρων εἰς τοὺς πρόποδας τῶν πρὸς Ν. ὄρων καὶ σχηματίζουσι κατωτέρω τὸν Λάδωνα (Ρουριάν). Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μέγα μέρος τῆς κοιλιάδος, ἣν νῦν πληροῖ ἡ λίμνη, ἀπετέλει εὐρορον πεδιάδα ἣν διέρριεν ὁ Ὀλβίος διαρρυθιμῶθεις διὰ τεχνικῶν ὀχθῶν (κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους). Ὑπὲρ Στραβόνος τὰ ὕδατα εἶχον σχηματίσει τέλματα τινα, ἐπὶ Πausανίου δὲ ἡ κοιλία ἦτο μὲν ἐστεγνωμένη, ἀλλὰ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ μεταβέβλημένη. Ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων εἶναι γνωστὴ πλημμύρα τοῦ ἸΗ' αἰῶνος ἥτις συνεπήνεγκε καὶ τὴν μετάθεσιν τῆς μονῆς Ἀγ. Γεωργίου, κειμένης νῦν εἰς τὰς ὑψικότητας τοῦ Κράθιδος ὄρους. Ἐνῷ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10' αἰῶνος ἡ κοιλία ἦτο σχεδὸν ὅλη κεκαλλιεργημένη γῆ, ἐσχηματίσθη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως μεγάλη λίμνη, ἅλιν μειωθεῖσα σημαντικῶς ἀπὸ τοῦ 1834. Ταῦν εἰσβάλλει καὶ ἐκβάλλει σχεδὸν ἴσον ποσὸν ὕδατος. Ἐν τῷ Β' μυχῷ ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Φενεός, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ἡ λίμνη καὶ ἥτις εἶχεν ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος Εὐρύππη; ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεὺς ἐπανευρόντος ἐνταῦθα τοὺς ἀπολεσθέντας ἴππους του. Τὸ ὄνομα σφίζεται μεταβέβλημένον τὸ χωρίον Φονιά, ὅπερ κεῖται πλησίον τῶν Καλυβίων. [Δ.Δ.]

Φενέρ-μπαχτσέ. Βλ. Ήραϊον.

Φενιάνες. Ήταιρία ιδρυθείσα κατά τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ Ἱρλανδῶν καὶ σκοποῦσα τὴν ἀπόσπασιν τῆς Ἱρλανδίας ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυριαρχίας. Συμμιγεῖσα ἀκολούθως μετ' ἄλλων ἑταιριῶν σκοποῦσιν κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις ἀριθμῶν σήμερον, ὡς πιστεύεται, περὶ τὰς 100 000 μέλη διεσπαρμένα πανταχοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Β' Ἀμερικῇ. Τῷ 1865, συνεπεία προκηρύξεως τῆς Ἱρλανδικῆς Δημοκρατίας γενεμένης ἐν Φιλαδέλφειᾳ ἐξερράγη ἐν Ἱρλανδίᾳ στάσις Φ., ἥτις ὅμως ἀμέσως κατεβλήθη μετ' ἐνεργητικότητος ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. [Πς.]

Φέντον (Fenton). Πόλις τῆς ἀγγλικῆς κομητείας Στάφφορντ, ἔχουσα μηχανουργεῖα, ἐργαστᾶσια φαγεντιανῶν καὶ 16 998 κατοίκους. [Π.Π.]

Φεοδόσια. Βλ. Θεοδοσία.

Φεουδαλισμὸς καλεῖται περιληπτικῶς ἡ μεσαιωνικὴ μορφή τοῦ πολιτεύματος εἰς τὰ κράτη τὰ ἰδρυθέντα ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ Δυτικοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἥτις ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ συστήματος τοῦ φεούδου. Τὸ φέο υδοῦν (μυξοθάραβρος λέξις ἥς τὸ ἔτυμον δὲν ἐξηκριβώθη, λατ. feodum), ἥτο ἀντιστάσιμα ὅπερ οἱ βασιλεῖς καὶ ἐν γένει οἱ ἡγεμόνες παρεῖχον ἄλλοις ὑποδεεστέροις εὐγενέσιν ἀντὶ τῆς πρὸ πάντων ἐν ὧρα πολέμου πιστῆς ὑπηρεσίας των, εἰς τὴν οὗτοι ὑπερχεοῦντο δι' ἰδίου ὄρκου, συνίστατο δὲ κυρίως εἰς τὴν κερπῶσιν χώρας τινὸς μεγαλυτέρας ἢ μικρότερας (ἀλλὰ καὶ θέσεως τινος ἐν τῇ διοικήσει κλ.), τὸ κατ' ἀρχὰς παρεχομένην μέχρι ἀνακλήσεως, εἴτα ἐφ' ὅρου ζωῆς, τέλος δὲ καὶ ὡς κληρονομικὸν κτῆμα ἐφ' οὗ ὅμως ὁ παραδούς αὐτὸ ἡγεμὼν (φεουδάρχης) ἐφύλαττε τὴν ἐπικυριαρχίαν. Ἐγένετο δὲ ἡ συνήθεια ὁ κατέχων φεούδον τι καὶ ὑποτελῆς τῷ φεουδάρχει νὰ παραχωρῇ μέρη τοῦ φεούδου πάλιν εἰς τρίτους πιστοὺς αὐτῷ, ἀπετελέσθη δὲ οὕτω ἐλόκληρος καὶ ἰδιότροπος σύνταξις τοῦ κράτους, ἥτις κατελύθη μὲν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' καὶ τοῦ Ρισελιᾶ συνεπεία τῆς ἐνδυναμώσεως τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, ἐν Γερμανίᾳ δὲ διτηρήθη ὁπωσοῦν μέχρι τοῦ 1807 καὶ διτηρήσε τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς μέχρι ἡμῶν διὰ τοῦ ἰδίου δικαίου τοῦ διέποντος τὰς σχέσεις τῶν ἐκ τοῦ Φ. γεννηθέντων κτημάτων. [Έγ.]

Φεραί. Βλ. Βελεστίνος.

Φερατζος (Ῥήγας). Βλ. Ῥήγας.

Φερδελλίνον (Fehrbellin). Πόλις τοῦ πρῶτου νομοῦ Πότσδαμ, ἔχουσα 1 733 κατ., περίφημος δὲ διὰ τὴν ἐνταῦθα νίκην

τοῦ μεγάλου Ἐκλέκτορος τοῦ Βρανδεμβούργου κατὰ τῶν Σουηδῶν συμβᾶσαν τῇ 18/28 Ἰουν. 1675. [Μ.Σ.]

Φεργανὰ (Ferghana). Ἐπαρχία τῆς Ἀσιατ. Ῥωσίας, ἐν τῇ Γεν. κυβερνήσει τοῦ Τουρκιστάν, ἀποτελεσθεῖσα τῷ 1876 ἐκ τοῦ πρώτου χανάτου τῆς Κοκάνδης. Εἶναι τὸ Β μέρος τῆς ἀρχ. Σογδιανῆς, καταλαμβάνει δὲ τὴν κοιλίαν τοῦ ἄνω Σιρ-Δαριᾶ (Ἰαξάρτου), ἥτις ἐκτείνεται ἐπὶ 200 χμ. μεταξὺ τῶν δύο παραλλήλων ὁροσειρῶν τοῦ Ἀλάι (N) καὶ τοῦ Τσατκάλ-Ούρ-τὰκ καὶ τῆς Φεργανᾶς (B). Ἡ κοιλὴς αὕτη εἶναι ἀκόμη μίαν τῶν εὐφορωτάτων καὶ πλουσιωτάτων τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, ἔχουσα ἐμδ. 72 634 χμ. κατ., ὧν τὸ πλεῖστον Σάρται καὶ Τάτζικοι, οἱ δὲ λοιποὶ Τάταροι, Οὐσβέκται, Κιργήζιοι κλ., πάντες μυαμαθανοί. Οἱ ἐκεῖ Ῥῶσοι εἶναι στρατιωτικοί, ἐμπόροι, ἰατροὶ καὶ ὑπάλληλοι. Κυριώτεραι πόλεις ἡ Ἀνδιτζάν, ἡ Κοκάνδη κλ.

Φερδινάνδος. Ὄνομα ὅπερ ἔφερον πολλοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης.

Α') Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας. α') Φ. ὁ Α' γενν. τῷ 1503 καὶ ἀποθ. τῷ 1564. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πάππου τοῦ Μαξιμιλιανοῦ Α' ἐκληρονόμησε τὰς αὐστριακὰς ἐπαρχίας (1519) καὶ θανόντος Λουδοβίκου τοῦ Β', οὗ εἶχε νυμφευθῇ τὴν ἀδελφὴν, ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Βοημίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας τῷ 1526. Τῷ 1531 ἐξελέγη βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ἀδελφοῦ του Καρόλου τοῦ Ε' ἐγένετο τῷ 1556 αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Οὗτος ἀναδιωργάνωσε τὸ αὐλικὸν συμβούλιον καὶ ἀπεπειράθη νὰ εἰσαγάγῃ ἐν Γερμανίᾳ τὴν ὀρθόδοξο ἐλευθερίαν. — β') Φ. ὁ Β', γενν. τῷ 1578 καὶ ἀποθ. τῷ 1637. Τῷ 1617 ἐστέφθη βασιλεὺς τῆς Βοημίας, τῷ 1618 βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῷ 1619 αὐτοκράτωρ. Ἀφ' οὗ κατέστρεψεν ἐν Πράγῃ (1620) τὸν ἀντίπαλόν του ἐκλέκτορα Παλατίνον καὶ ἐνίκησεν ἐν Λούττερ (1626) τὸν ἀναλαβόντα τὴν ὑποστήριξιν τοῦ προτεσταντισμοῦ Χριστιανὸν Δ' τῆς Δανίας, ἐξέδοτο τῷ 1629 διάταγμα ἀποδόσεως τῶν ὑπὸ τῶν διαμαρτυρομένων καταληθθέντων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων. Εἰς τοῦτο ἀντετάχθη ὁ Γουσταῦος Ἀδόλφος ὅστις καὶ ἐνίκησε τὸν στρατὸν του ἐν Βραϊτενβέργκ καὶ Λούττεν. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Γουσταύου ἐνίκησε καὶ ὁ Φ. ἐν Νόρδλινγκεν τῷ 1634. — γ') Φ. ὁ Γ' υἱὸς τοῦ προηγούμενου γενν. τῷ 1608 καὶ ἀποθ. τῷ 1657. Τῷ 1625 ἐστέφθη βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῷ 1627 βασιλεὺς τῆς Βοημίας, τῷ δὲ 1631 ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν Ἀνναν τῆς Ἰσπανίας θυγατέρα Φιλίππου τοῦ Γ'. Διαδεχθεὶς τὸν πατέρα αὐτοῦ τῷ 1637

ἐξηκολούθησε τὸν Τριακονταετῆ πόλεμον, ἀλλ' ἡττήθη καὶ ἡναγκάσθη νὰ υπογράψῃ τὴν συνθήκην τῆς Βεστφαλίας (1648).

Β') Αὐτοκράτ. τῆς Αὐστρίας. Φ. ὁ Α', γενν. ἐν Βιέννῃ τῷ 1793 ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Α', ἐνυμφεύθη τῷ 1831 τὴν Μαρίαν Ἀνναν θυγατέρα τοῦ Βίκτωρος Ἑμμανουὴλ Α' βασιλέως τῆς Σαρδηνίας καὶ διεδέχθη τὸν πατέρα του τῷ 1835. Ἀνίκανος νὰ κυβερνᾷ παρέδωκε τὴν διοίκησιν εἰς τὸν θεῖόν του ἀρχιδούκα Λουδοβίκον καὶ τὸν καγκελλάριον Μέττερνιχ, οἵτινες εἶχον ἐλόκληρον τὴν ἐξουσίαν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀνεφάνη ζωηρὰ ἡ ἐξέγερσις τῶν ἐθνικοτήτων. Αἰ ταραχαὶ τῆς Γαλικίας ἐπήνεγκον τὰς ἐν αὐτῇ τρομερὰς σφαγὰς (1846) καὶ τὴν κατάληψιν τῆς Κρακοβίας ἐν Βοημία ἡ δίχτη ἐξήτηρεν ἐπιτακτικῶς ἐλευθερίας ὡς καὶ ἐν Οὐγγαρία ἡ ἀντιπολίτευσις, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Κορσού, τοῦ Δέκα κτλ. Εἰς τὸ ρεύμα τοῦτο ὁ Φ. δὲν ἡδυνήθη ν' ἀντιστῇ, ἡ δὲ ἐξέγερσις τῆς Βιέννης (Μάρτιος 1848) τὸν ἐξηναγκάσεν νὰ παύσῃ τὸν Μέττερνιχ καὶ νὰ παρασκευάσῃ σχέδιον συντάγματος, ἀπαυθύναντος ὁμοῦ ἐκ τῶν διαρκῶν ἐπαναστάσεων τῶν ὑπηκόων του καὶ δύο ἀνταρσιῶν ἐν Βιέννῃ παρητήθη τῇ 21/ Δεκεμβρίου τοῦ 1848 ὑπὲρ τοῦ ἀνεψιοῦ του Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ ἀπέθανε τῷ 1875 ἐν Πράγῃ ἄτεκνος.

Γ') Βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας (Καστίλιας, Ἀραγωνος, Λεωνος κτλ.). α') Φ. Δ' ὁ Μέγας. Οὗτος ἀνεγνωρίσθη βασιλεὺς τῆς Καστίλιας τῷ 1033 ζῶντος ἐτι τοῦ πατρὸς του Σάντος Ι' βασιλέως τῆς Ναβάρρας, ἐκυρίευσεν τὸ κράτος τοῦ Βερμούδου Γ' βασιλέως τῆς Λεωνος τῷ 1037, κατέστησε φόρου ὑποτελεῖς τοὺς βασιλεῖς τοῦ Τολέδου, τῆς Σαραγόσσης καὶ τῆς Σεβίλλης, ἀπέκρουσε τοὺς Μαύρους ἀφαιρέσας παρ' αὐτῶν πολλὰς πόλεις καὶ ἐπέξετεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους του μέχρι τοῦ μέσου τῆς Πορτογαλίας. Ὁ βίος του κηλιδοῦται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ του Γαρσία Δ', βασιλέως τῆς Ναβάρρας, ὃν ἐφόνευσεν ἐν μάχῃ παρὰ τὸ Βουργον (1054) καὶ τῆς σκληρότητος μεθ' ἧς μετεχειρίσθη τοὺς ἡττηθέντας ἐχθρούς του. Ἀπέθανε τῷ 1065 ἀφ' οὗ διένειμε τὸ κράτος του μεταξὺ τῶν τριῶν υἱῶν του. — β') Φ. ὁ Ε' ὁ Καθολικός, βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνος, τῆς Σικελίας καὶ εἴτα τῆς Γρενάδας, γενν. τῷ 1452, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Β' βασιλέως τῆς Ἀραγωνος καὶ τῆς Σικελίας. Νυμφευθεὶς τῷ 1469 τὴν Ἰσαβέλλαν, κληρονόμου τῆς Καστίλιας, συνέδραμεν αὐτὴν νὰ θριαμβεύσῃ κατὰ τῶν ἀντιπάλων τῆς, τῷ δὲ 1479 ἐκληρονόμησε τὰ κράτη τοῦ πατρὸς του. Τῷ 1481 ἀναδιωγράψας τὸ δικαστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξουσίας, τῷ 1492 συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀφαι-

ρεσιν ἀπὸ τῶν Μαύρων τῆς Γρενάδας καὶ ἐξεδίωξε τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῶν κρατῶν του. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγένετο ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Κολόμβου. Ἐπιταθείς ἀκολουθῶς κατὰ τῶν Γάλλων τοῖς ἀφῆρσε τῷ 1504 τὴν Νεάπολιν καὶ ἐπωφεληθεὶς τῶν περιπλοκῶν τῆς ἐποχῆς κατέκτησε τὴν Ναβάρραν (1512). Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ἰσαβέλλας ὡκειοποιήθη τὴν ἐπὶ τῆς Καστίλιας ἀντιβασίλειαν γαλακτιήσας ὡς παράρρονα τὴν ἰδίαν του θυγατέρα Ἰωάνναν, μητέρα τῶν μετέπειτα αὐτοκρατόρων Κάρολου καὶ Φερδινάνδου, τὴν δὲ ἀντιβασίλειαν ταύτην ἀνέθηκε τῷ καρδινάλιῳ Χιμένες. Ἀπέθανε τῷ 1516 κληροδοτῶν τὰ ἴδια αὐτοῦ κράτη εἰς τὸν ἑγγονὸν τοῦ Κάρολου Δ' (ἡ Ε' ὡς αὐτοκράτορα). — γ') Φ. ὁ Σ', βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας υἱὸς τοῦ Φιλίππου Ε', γενν. τῷ 1713 καὶ ἀνελθὼν τὸν θρόνον τῷ 1746. Τῷ 1748 ἐπέτυχε διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ἀκτισγράνου τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν του ἱμαρτην δὸν Φίλιππον παραχώρησιν τοῦ δουκάτου τῆς Πάρμας καὶ διὰ τῆς ἐπιτηδεύας πολιτικῆς ἐπέτυχε τὴν σύναψιν τῆς Οἰκογενεῖας τῆς Συμβάσεως. Βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ ἱκανοῦ ὑπουργοῦ του μαρκησίου de la Ensenada, ἀνεμόρφωτε τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰ οἰκονομικά, ἐνεψύγωσε τὸ ἐμπόριον, προήγαγε τὴν βιομηχανίαν, κατεσκεύασε διώρυγας, ἀνύψωσε τὸ ναυτικόν, ἐπροστάτευσεν τὰς σπουδὰς καὶ ἵδρυσε διάφορα πανεπιστήμια κλ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐνέσκηψαν εἰς τὸ κράτος του διάφορα δυστυχήματα. Οὕτως ἡ Ἀλμα τῷ 1746 καὶ τὸ Κίτον ἐν τῇ Νοτ. Ἀμερικῇ τῷ 1755 κατεστράφησαν σχεδὸν ἐντελῶς ὑπὸ σεισμῶν. Ὁ ἡγεμὼν αὗτος ἐπασχεν ἐκ περιοδικῶν μελαγχολιῶν, ἃς μόνον ἡ μουσικὴ ἡδύνατο νὰ καταπραΰνῃ, ἀπέθανε δὲ τῷ 1759 θρηνηθεὶς ὑπὸ πάντων. Διάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο ὁ ἀδελφός του τέως βασιλεὺς τῶν Δύο Σικελιῶν Κάρολος Γ'. — δ') Φ. ὁ Ζ', βασιλ. τῆς Ἰσπανίας, γενν. τῷ 1784 καὶ ἀποθ. τῷ 1833. Διεδέχθη τὸν πατέρα του Κάρολον Δ' παρατηθέντα συνεπὶ λαϊκῆς ἐξεγέρσεως τὸν Μάρτιον τοῦ 1808. Μετὰ ἑνα μῆνα ὁμοῦ ὁ πατὴρ του πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἀνηγγέρισε βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας τὸν ἀδελφὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Βοναπάρτην, ὁ δὲ Φ. περιωρίσθη ἐν Valençay μέχρι τοῦ 1813, ὅτε ὁ Ναπολεὼν τῷ ἀπέδωκε τὸ στέμμα. Ἐπανελθὼν κατήγαγε τὸ ἐπιβληθὲν ὑπὸ τῶν Κόρτες σύνταγμα τοῦ 1812 καὶ ἀνέβησε τὴν Ἱερὴν Ἐξουσίαν. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἤρξατο καταδιωκoυσα τοὺς φιλελευθέρους, ἡγήθη στρατιωτικὴ ἐπανάστασις, ἥτις τὸν ἡνάγκασεν ν' ἀποδεχθῇ νέον σύνταγμα τῷ 1820. Ταχέως ὁμοῦ κατέστειλε ταύτην τῇ συνδρομῇ τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ' ἀποστείλαντος

στρατὸν (1823). Μὴ ἔχων δὲ ἄρρενα τέκνα, ἀλλὰ μόνον δύο θυγατέρας, διὰ νόμου καταργούντος τὴν ἐπικρατοῦντα παλαιὴν Σαλικὸν νόμον, ἀνεκῆρυξε βασιλεύσαν τὴν θυγατέρα του Ἰσαβέλλαν, ἀποκλείσας οὕτω τοῦ θρόνου τὸν ἀδελφόν του δὸν Κάρολον.

Δ') Βασιλεῖς τῆς Νεαπολέως καὶ τῆς Σικελίας. — α') Φ. ὁ Α', βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, γενν. τῷ 1424 καὶ ἀποθ. τῷ 1494, ὅστις διεδέχθη τῷ 1458 Ἀλφόνσον τὸν μεγαλόφυγον, βασιλεῖα τῆς Ἀραγωνος, οὗ ἦτο νόθος υἱός. Ἐπὶ μακρὸν ἀγωνισθεὶς κατὰ τοῦ ἀξιοῦντος τὸν θρόνον Ἰωάννου τῆς Καλαβρίας υἱοῦ Ῥενάτου τοῦ Ἀνδεγαυικοῦ, ἐνίκηθη κατ' ἀρχὰς παρ' αὐτοῦ τῷ 1462 ἐν Σάρνῳ, ἀλλὰ τὴν κατέβαλεν ἐν Τροίᾳ τῷ 1462. — β') Φ. ὁ Β', ἑγγονος τοῦ προηγούμενου καὶ υἱός τοῦ Ἀλφόνσου Β', ἐν παραιτηθέντα διεδέχθη τῷ 1495. Τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος τοῦ λαοῦ τοῦ ἦτο τοσοῦτον, ὥστε ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος Η' εἰσέβαλεν εἰς Νεαπολιν, λαός, στρατός καὶ εὐγενεῖς τὴν ἐγκατέλιπον καὶ ὑπετάγησαν εἰς τοὺς εἰσβολαίς. Διὰ παραδόξου ἔμως μετατροπῆς ἐρηνημάτων οἱ Νεαπολίται ταχέως ἀνεκάλεσαν τὸν εἰς Ἰταλίαν ἀποσυρθέντα Φ., τῶν Γάλλων ἀναγκασθέντων νὰ ἔκκενώσωσι τὸ βασιλεῖον. Ὁ Φ. ἀπέθανε τῷ 1496 ἐν ἡλικίᾳ 26 ἐτῶν. — γ') Φ. ὁ Δ', ὡς βασιλεὺς δὲ τῶν Δύο Σικελιῶν Φ. ὁ Α'. Οὗτος ἦτο δ μόλις ἐτῶν ὅτε ὁ πατήρ αὐτοῦ Κάρολος ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου τῷ ἀφῆκε τὸν τῶν Δύο Σικελιῶν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Τανούτση (1759). Λαθὼν μέρος κατὰ τῆς Γαλλίας διαρκούσης τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἀπώλεσε τὰ κράτη τοῦ ἀπαρτίσαντα τὴν Παρθενοπαιαν Δημοκρατίαν (1798). Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὅμως εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς αὐτὰ ἀγγεγούμενος ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Ῥούφου, ὅτε καὶ ἀφῆκε νὰ γείνωσι σκληραὶ ἀντεδίκησεις. Ἀπώλεσε δὲ τὸν θρόνον τῆς Νεαπόλεως αὐθις τῷ 1806 συνεπεία διαρρήξεως τῆς οὐδετερότητος, ἣν εἶχεν ὠμόσει, τοῦ Ναπολέοντος παραχωρήσαντος τὸ στέμμα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἰωσήφ καὶ εἶτα εἰς τὸν Μυρά. Ὁ Φ. ἐν τούτοις ὑποστηρίζομενος ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου ἐξηκολούθει νὰ βασιλεύῃ ἐν Σικελίᾳ, τῷ δὲ 1814 ἐπανέκρινε καὶ τὸν θρόνον τῆς Νεαπόλεως. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἀδυνάτου ὢν χαρακτήρος, διηρθύνετο ὑπὸ τῆς συζύγου του Μαρίας Καρολίνης καὶ τοῦ ἀναξίου εὐνοουμένου τῆς Ἀκτωνος. Παραχωρήσας τῷ 1812 σύνταγμα κατήργησε τοῦτο τῷ 1816, ἐξ οὗ τῷ 1820 ἡγέρθη ἐπαναστάσις, ἥτις μόνον τῇ συνδρομῇ τῆς Αὐστρίας κατεστάλη. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1825. — δ') Φ. ὁ Β', βασιλεὺς τῶν Δύο Σικελιῶν, ἑγγονος τοῦ προηγούμενου καὶ υἱός τοῦ Φραγκίσκου Α' καὶ τῆς

Ἰσαβέλλας τῆς Ἰσπανίας, γενν. τῷ 1810 καὶ ἀποθ. τῷ 1859. Διεδέχθη τὸν πατέρα του τῷ 1830, τὰς δὲ διαφόρους κατ' αὐτοῦ ἐπαναστάσεις τοῦ λαοῦ κατέστειλε μετὰ πολλῆς σκληρότητος. Τῷ 1848 ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ σύνταγμα, ἀλλὰ τὸ κατήργησε τὸ ἐπόμενον ἔτος. Τόσῃ δὲ μετεχειρίζετο πρὸς τοὺς ὑπηκόους του σκληρότητα, ὥστε αἱ Δυνάμεις, ἰδίως ἡ Ἀγγλία, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπέμβωσι καὶ ἡ ἀντιδημοτικότης του ἐπέφερε τὴν κατάργησιν τῆς δυναστείας του. Παρὰ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐκαλεῖτο Βόμβας, ἀπὸ τοῦ βομβαρδισμοῦ τῆς Μεσσηνίας τῷ 1848 εἶχε δὲ 10 τέκνα, ὧν ὁ πρωτότοκος Φραγκίσκος ὁ Β' τὸν διεδέχθη, ἀλλὰ μετὰ ἐν ἔτος ἀνετράπη.

Ε') Ἀλλοὶ ἡγεμόνες. 1) Φ., βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας, γενν. ἐν Κοϊμβρᾷ τῷ 1340, ὅστις διεδέχθη τὸν πατέρα του Πέτρον τὸν Σκληρὸν τῷ 1367. Οὗτος διεῆγαγε δύο ἀτυχεῖς πολέμους ἐναντίον τοῦ Ἑρρίκου Β' βασιλέως τῆς Καστίλλας καὶ τοῦ Ἰωάννου Α' διαδόχου τοῦ προηγούμενου, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τὰς ἀξιώσεως αὐτοῦ ἐπὶ τινῶν μερῶν τῆς Καστίλλας. Ἀπέθανε τῷ 1383. — 2) Φ. ὁ Γ', Μέγας δούξ τῆς Τούσκάνης, ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λοθαριγγίας-Αὐστρίας, υἱός τοῦ Μεγ. δουκὸς καὶ εἶτα αὐτοκράτορος Λεοπόλδου Β', ἀνελθὼν τὸν θρόνον τῷ 1791. Ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν νὰ λάβῃ μέρος κατὰ τῆς Γαλλίας, εἶδε τὸ κράτος του κατακτηθὲν ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου τῷ 1799, τὸ δὲ στέμμα παραχωρήθην κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Λουδοβίκον τῆς Πάρμας καὶ εἶτα εἰς τὴν Ἐλιζαν Βοναπάρτου. Τῷ 1805 ἀπεδέχθη προσφερόμενον ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος τὸ Μέγα δουκάτον τοῦ Βυρτσβούργου, τὸ δὲ τῆς Τούσκάνης ἀνέκτησε τῷ 1814, ὅπου ἤρξε μέχρι τοῦ θανάτου του τῷ 1824. [Πρ.]

Φερεκράτης. Ἀθηναῖος ἥθοποιός καὶ ποιητὴς τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας, θεωρούμενος ὡς πρόδρομος τῆς νέας διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἔργων του. Οὗτος ἔζησε περί τὰ 440-415 π. Χ., λέγεται δὲ γράψαι περὶ τὰς 16 κωμῳδίας, ἐξ ὧν ὀλίγιστα ἀποσπάσματα σφύζονται, ἐκδοθέντα ὑπὸ Μείνοκε, ἐν Fragm. comic. Graec. (1839). Τὸ ὄρος αὐτοῦ ἦν λεπτόν καὶ χαρίεν καὶ ἡ γλῶσσά του «ἔτικτωτάτη», διακρίνεται δὲ διὰ τὴν τοῦ μύθου ἐφευρετικότητα καὶ τὴν πλοκὴν αὐτοῦ. Οὗτος ἔδωκε τ' ὄνομα τοῖς εἰς μέτρον τι συνιστάμενον ἐξ ἐνὸς τροχαίου ἐνὸς δακτύλου καὶ ἐνὸς τροχαίου, «Φερεκράτειον» καλούμενον, εἴτε διότι αὐτὸς τὸ ἐφεύρεν, εἴτε διότι κατὰ προτίμησιν τὸ μετεχειρίζετο. [Πρ.]

Φερεκύδης. 1) Ἑλλήν φιλόσοφος γενν. ἐν Σύρῳ περὶ τὰ 600 π. Χ., υἱός τοῦ

Βάβυδος. Φέρεται περί αὐτοῦ ὅτι ἦτο αὐτοδίδακτος ἐκ φοινικῶν καὶ ἄλλων ξένων συγγραμμάτων ἀρυσθεὶς τὰς γνώσεις του. Ἰδρυσε σχολὴν ἐν Σάμῳ, μεταξὺ δὲ τῶν μαθητῶν του κατελέγετο καὶ ὁ Πυθαγόρας, καὶ ἀπέθανε ἐν λιβαν προκεχωρημένη ἡλικίᾳ. Εἰς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ δοξασίας παρεδέχετο ὡς αἰώνιους ἀρχὰς τὸν Δία ἢ τὴν Ἀέρα, τὸν Χρόνον καὶ τὴν Γῆν, ἐξιδασκε δὲ καὶ τὴν θθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπίσης ἦτο κάτοχος φυσικῶν καὶ ἀστρονομικῶν γνώσεων καὶ πρόέδλεπε τὰς ἐκλείψεις. Ἔργον αὐτοῦ μνημονεύεται «Περὶ φύσεως θεῶν» ἢ «Ἐπτάμυχος» οὗτινος τὰ ἀποσπάσματα ἐξεδόθησαν ὑπὸ Sturz (β' ἐκδ. Διψ. 1824). Θεωρεῖται δὲ ὁ πρῶτος ἐν περὶ λόγῳ γράφας. — 2) Ἱστορικὸς ἐκ Δέρου ἐκ τῶν πρώτων λογογράφων ἀκμάσας περὶ τὰ 480 π. Χ. Μεταξὺ ἄλλων αὐτοῦ ἔργων εἶναι καὶ τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Αὐτόχθονες, ἐν ᾧ εὐρηται· γενεαλογία τῶν πρωτευσυτῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἀττικῆς καὶ οὐ μόνον σφίζονται τινὰ ἀποσπάσματα ἐκδοθ. ὑπὸ Müller ἐν Frag. histor. Graec. tom. Δ'.

Φερέφαττα ἢ Φερεφέασσα. Βλ. Περσερόνη.

Φερεντινᾶτα. Χωρ. τῆς Κεφαλληνίας ἐν τῷ δήμῳ Πυλαρίων, 45' ΒΔ τῆς Ἀγίας Εὐφημίας. Κάτ. 504.

Φερεντίνον (Ferentino). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Ῥώμης, ἔχουσα 7 679 κατ., ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον Ferentinum, ἐνθα συνεκαλεῖτο ἡ Λατινικὴ ἔκδοσις. [Π.Π.]

Φερμά (Πέτρος de Fermat). Γεωμέτρης γενν. ἐν Βωμὸν παρὰ τὸ Montauban τῷ 1601 καὶ ἀποθ. τῷ 1665. Ἦτο σύμβουλος εἰς τὸ κοινοβούλιον τῆς Τολώσης καὶ ἔκαμε μέγαν ἀριθμὸν ἀνακαλύψεων εἰς τὰ ἀνώτερα μαθηματικά. Οὕτω σὺν τῷ Καρτεσίῳ ἐφήρμοσε τὴν ἀλγεβραν εἰς τὴν γεωμετρίαν, ἐφεῖρε πρὸς λύσιν τῶν προβλημάτων μέθοδον κληθεῖσαν «ἐκ τῶν μεγίστων εἰς τὰ ἐλάχιστα, καὶ κατέστη οὕτως ἱδρυτὴς τοῦ διαφορικῆς ὑπολογισμοῦ, ἐπενόησε αὐτοχρόνως μετὰ τοῦ Πασκάλ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν πιθανοτήτων, ἐσχολίασεν ἐπεκτείνων τὸν Διόφαντον καὶ ἀποκατέστηρε πλείστα ἀπωλεσθέντα ἔργα τοῦ Ἀπολλωνίου καὶ τοῦ Εὐκλείδου. Ἦτο συνάμα ἱκανὸς ἑλληνιστὴς καὶ βαθὺς νομομαθὴς. Ὁ σοφὸς οὗτος ἀπέκρυπτε τὰς μεθόδους του, τινὲς τῶν διολῶν συναπώλυντο μετ' αὐτοῦ. Τὰ εὐρεθέντα ἔργα του ἐξηρμειεύθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του ἐν Τολώσῃ τῷ 1679

Φέρμαναγι (Fermanagh). Κομητιὰ τῆς Β' Ἰρλανδίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐλστερ, τὸ μὲν ὄρεινὴ καὶ βαςώδης, τὸ δὲ πεδινή,

ἔχουσα ἐμβ. 1851 τχμ., γεωργίαν, κτηνοτροφίαν καὶ 74 034 κατ. [Π.Π.]

Φέρμιον (Fermo). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ Ascoli-Piceno. ἔχει ἀσκήματα ὀχυρώματα, λιμένα ἐπὶ τῆς 7 χμ. ἀπεχούσης Ἀδριατικῆς τὸν τοῦ ἁγ. Γεωργίου, ἀρχιεπισκοπὴν, ἐμπόριον σιτηρῶν καὶ ἐρίων καὶ 15 182 κατ. [Π.Π.]

Φέρμοϋ ((Fermo)). Πόλις τῆς Ἰρλανδ. κομητίας Κόρκ. ἔχει 6 421 κατ. καὶ ἐμπόριον γεωργ. προϊόντων. [Π.Π.]

Φερνάνδος-Πῶ (πορτογ. Fernao do Po). Ἡ βρεισιότατη τῶν νήσων τῆς Γουινέας, ἀνακαλυφθεῖσαι τῷ 1471 ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου Φ. Πῶ. ἔχει ἐμβ. 2 071 τχμ., εἶναι δὲ ἡρσιστειογενὴς καὶ ὄρεισιότατη (ὁ κρατὴρ τῆς ἁγ. Ἰσαβέλλης ἔχει ὕψος 3 858 μ.), ἀλλ' εὐφορτωτὴ καὶ ἀριθμεῖ 25 000 κατ., ἀνήκει δὲ εἰς τοὺς Ἰσπανούς. [Π.Π.]

Φερρανδῖνα (Ferrandina). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Ποτέντσας. Παράγει σιτηρά, βαμβάκα, καλοὺς οἴνους, ἔλαιον, ἔχει δὲ 7 545 κατ. [Π.Π.]

Φερράρα. 1) Ἐπαρχία τῆς Ἰταλίας ἀνήκουσα εἰς τὸ διαμέρ. τῆς Αἰμιλίας, ἔχουσα δὲ ἐμβ. 2 637 τχμ. καὶ 230 807 κατ. Κεῖται εἰς τὸ δέλτα τοῦ Πάδου καὶ εἶναι χώρα πεδινή, ἥς τὸ πλεῖστον καλύπτεται ὑπὸ τελευμάτων καὶ λιμνῶν, ἀρθευμένη ὑπὸ πολυαριθμῶν ποταμίων καὶ διωρύχων, ἐκ τούτου δὲ νοσηρά, ἀλλ' εὐφορος ἀπὸ τοῦ 1471 ὑπῆρξε δουκάτον δοθέν ὑπὸ τοῦ Πάπα ὡς φέουδον εἰς τὸν οἶκον τῆς Ἑσθῆς μέχρι τοῦ 1597, μετ' ὃ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν παπικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ δὲ τοῦ 1859 ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἰταλ. βασιλείου. — 2) Πρωτ. τῆς ἀνω ἐπαρχίας, ἔδρα ἀρχιεπισκοπῆς, καί μὲν ἐν ἐλώδει πεδιάδι παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Βολαντίου Πάδου, 120 χμ. ΝΔ τῆς Βενετίας. ἔχει ὄχυρα τεῖχη καὶ ἀκρόπολιν, εὐρείας, ἀλλὰ ἐρήμους ὁδοὺς, πολλὰ δὲ ὠραῖα μέγαρά· ἄλλοτε ἡρῆμει 100 000 κατ., οἵτινες ἔως τῷ 1881 μόλις ἐσθάνον εἰς 30 000 ὧν 2 000 ἔδραϊ. Μεταξὺ τῶν οἰκοδομῶν τὴν πρώτην κατέχει θεσιν τὸ μεγαλοπρεπὲς μέγαρον τῶν δουκῶν τῆς Ἑσθῆς, ἡ μᾶλλον φρούριον μετὰ 4 πύργων κοσμούμενον διὰ πολυτῶν ζωγραφημάτων· τὸ δὲ νέον θέατρον εἶναι ἐκ τῶν καλλίστων τῆς Ἰταλίας. Ἡ βιβλιοθήκη αὐτῆς ἔχει 100 000 τόμων καὶ 1100 χειρόγραφα. Ἡ Φ. ἔχει μουσεῖα, πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, ἐν εἰς ἡ Ἀριστοτελεὶς ἀκαδημία καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, βοτ. κήπον κλ. Ἀξιοθέατα ἐπίσης ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Ἀρίστου τοῦ γεννηθέντος ἐνταῦθα. Εἰς Φ. μετηνέχθη ἡ Οἰκουμένη συνάδος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς Βασιλείας τῷ 1438. [Π.Π.]

Φερράρης (Ferrari). 1) Paolo F., διαπρεπέστερος τῶν συγχρόνων δραματ. ποιητῶν τῆς Ἰταλίας, γενν. 1822 ἐν Modena, διατελέσας καθηγητὴς τῆς ἱστορίας ἐν Μιλάνῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1889. Ὡς ἀριστουργήματα αὐτοῦ θεωροῦνται τὰ ἐπιγραφόμενα Goldoni e le sue commedie καὶ La satira e Parini. — 2) Gaudenzio F., Ἰταλὸς ζωγράφος, γενν. τῷ 1484 καὶ ἀποθ. τῷ 1550. Μαθητὴς ὢν τοῦ Περουζίνου καὶ εἶλος τοῦ Ραφαήλ ἐμιμήθη τὸν τελευταῖον τοῦτον καὶ τὸν Λεονάρδον. Ἔργα αὐτοῦ εὗρηνται ἰδίως ἐν τῷ Βατικανῷ καὶ τῷ Καπιτωλίῳ.

Φερρέϊρας (Antonio Ferreira). Πορτογάλος ποιητὴς, γενν. 1528 ἐν Λισσαβῶνι καὶ ἀποθ. αὐτῷ τῷ 1569. Ἐμμεῖς τοὺς κλασσικοὺς ποιητάς, παρηγάγε δὲ σχεδὸν εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς ποιήσεως ἔξοχα ἔργα. Κυρίως φημίζονται ἡ τραγωδία Ines de Castro καὶ ἡ κωμωδία Comedia do Cioso («Ὁ ζηλότυπος»).

Φερρόλ (El Ferrol). Πόλις τῆς ἰσπανικῆς ἐπαρχίας Κερουνας ἐν Γαλικίᾳ, κατὰ τὴν Β. ἀκτὴν, εἰς τῶν τριῶν πολεμικῶν λιμένων τῆς Ἰσπανίας. ἔχει ναυπηγεῖα, δεξτμενάς, ἀστεροσκοπεῖον κτλ. καὶ 25 701 κατοίκους. [Π.Π.]

Φέρρος (Ferro καὶ ἰσπαν. Hierro). Ἡ βυτικωτάτη τῶν Καναρίων νήσων, ἔχουσα ἐμβ. 275 γμ., 5 897 κατ. καὶ πρῶτ. τὴν Β. α. λ. 6 ἐ. ρ. δ. ε. Ἀλλοτε ὑπελογίζετο τὸ γεωγραφικὸν μήκος ἀπὸ τοῦ δι' αὐτῆς διερχομένου Μεσημβρινοῦ, 17° 17' 31" Δυτ. τοῦ Γρήνιτς καὶ 20° Δυτ. τῶν Παρισίων. [Π.Π.]

Φερρύ (Jules Ferry). Γάλλος πολιτικός ἀνὴρ, γενν. 1832 ἐν St. Dié τοῦ νομοῦ Βοσγίων. Ἐγκατασταθεὶς ἐν Παρίσι εἰς δικηγόρος, συνειργάζετο συγχρόνως εἰς ἐφημερίδας καὶ συνέγραψε μετ' ἄλλων Ἐγχειρίδιον τῶν ἐκλογῶν πρακτικώτατον. Τῷ 1869 ἐξελέγη μέλος τοῦ νομοθετικοῦ σώματος καὶ 1870 τῆς Ἐθνικῆς ἀσύνου καὶ εἶτα δῆμαρχος τῶν Παρισίων. Τῷ 1872 διορίσθη πρέσβης ἐν Ἀθήναις, παρῆνται δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Γιέρ. Ἀναλαβὼν τῷ 1879 τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, περιώρισε τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κλήρου ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν, προκαλέσας καὶ τὴν ἐκδίωξιν ἐκ Γαλλίας πολλῶν μοναχικῶν ταγμάτων· διετέλεσε δὲ 1880-81 πρωθυπουργός, τῷ 1882 πάλιν ὑπουργὸς τῆς παιδείας καὶ ἐσχμάτισε τῷ 1883 ὡς πρωθυπουργός ὑπουργεῖον, οὗ κύριον ἔργον ὑπῆρξεν ἡ ἀποικιακὴ πολιτικὴ ἐν Ἀφρικῇ καὶ Ἀνατολ. Ἀσίᾳ. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τῆς Κίνας περὶ τοῦ Τσγκίνου πόλεμος δὲν ἦτο δημοτικὸς, ἠναγκάσθη νὰ διεξαγάγῃ αὐτὸν μετ' ἀνεπαρκῶν δυνάμεων, περιέπεσε δὲ

ἐνεκα τῶν κακῶν συνεπειῶν τοῦτου διὰ τὴν μὴ ἐχθρικήν πρὸς τὴν 1 πολιτικὴν του εἰς τοιαύτην δυσμένειαν ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῷ 1883 θεωρούμενος ὑπὸ τῶν ἀμερολήπτων διαπρεπέστατος πολιτικός ἀνὴρ τῆς Γαλλίας. Πρῶτος αὐτὸς κατεπολέμησε Βουλανζέ, τοιοῦτοτρόπως ὁμῶς κῦσε τὴν μὲν τῶν ῥιζοσπαστῶν κοῦσαν κατὰ τὴν ἐκλογὴν νέου τῆς δημοκρατίας τὴν ἀποτυχίαν ὅστις ἐπὶ τινα καιρὸν αὐτὸ θέσθουλῃ κατάρθρωσε νὰ λάβῃ. Μετὰ ἐξελέγη ἐν Ἐπινάλ ὡς γερουσία δὲ προεδρίαν τῆς γερουσίας ἀνέλ. Φεβρουάριον τοῦ 1893, ἀπέθανε 5/10 Μαρτίου. [Β.Ε.]

Φερτάκαινα ἢ Φερτέκ. Κ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπαγομένη εἰς κησιν Νήγδε τοῦ νομοῦ Ἰκονίου, τρίτωρον ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Τυάκ μὲν ἐν τερπνῇ καὶ πολυδένδρῳ θέσται ὑπὸ 3 000 κατ., ἐξ ὧν τὰ 2/3 νοί καὶ τὰ 1/3 Χριστιανὸι ἐλληνοφῶν διαλεκτικῶν ἰδιώμα λαλοῦντες καμνοι εἰς τὴν μητροπόλιν Ἰκον Ἀναστ. Ἀλεκτορίδην ἐν Δελτ. Ἰ. Ἐθνολ. Ἐταιρίας τομ. Α', σελ.

Φερτέ (Ferté). Ὄνομα 24 καὶ χωρίων τῆς Γαλλίας. Τοῦτο μαντικωτέρα πόλις εἶναι La Ferté ἐν τῷ διαμερίσματι Domfront τ. Ὀρν, ἔχουσα 7 959 κατ., ὕψος βαρικήν καὶ ἀκμαῖον ἐμπόριον. [Μ.]

Φερῶν δῆμος. Ἀποτελὼν ἐπαρχίας Βώλου σύγκαιται ἐκ 10 μετὰ τῆς πρωτεύουσας Βελιστίου καὶ ἔχει 3 018 κατ.

Φετίς (Φραγκ. Ἰωσ. Fétis) μουσικός εἶπερ τις ἄλλος ἐγκύψα τὴν ἱστορίαν τῆς μουσικῆς. Γενν. Mons. ἐσπούδασεν ἐν τῇ πατρίδι ἐν Παρίσι, ὅπου καὶ ἐγένετο καθηγητὴς τοῦ Ὁδείου καὶ ἱδρυσε γνη musicale, ἧς ἡ κριτικὴ γρῶμ λαβε μέγα κύρος, εἶτα δὲ ἀπὸ μέχρι τοῦ θανάτου του συμβάντος διετέλεσε διευθυντὴς τοῦ Ὁδείου ἐλαιοις. Τὰ κύρια ἔργα του εἶναι phies des musiciens (β' ἐκδ. Παρ 65 εἰς 8 τομ. καὶ συμπλήρωμα 1878-81) καὶ Histoire générale musique (5 τ. 1869-76), ἧτις εἶναι μόνον μέχρι τοῦ 19' αἰῶνος θεωρητικὸς δὲ καὶ ὡς συνθέτης κα Φ. διαπρεπῆ θέσιν. [Μ.Γ.]

Φετισισμός, ἐσφαλμένως σμός, ἄτε ἔτυμον ἔχων τὸ πορ

feitico ἦτοι μαγεία, καλεῖται θρησκεία τις τῶν ἀπολιτευτῶν λαῶν συνισταμένη εἰς τὴν λατρείαν ἀντικειμένων τινῶν ὡς ἐπὶ πλείστον ἀψύχων καὶ ὅλως ἀσημάτων, εἰς ἃ ἀποδίδεται ὑπερφυσικὴ δύναμις (μαγείας). Τοιοῦτος Φ. ἐν στενωτέρᾳ ἐννεσίᾳ εὐρίθεται παρὰ λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς. Συνήθως δ' ἐκτείνεται ἢ σχηματίζει τὴν λέξεως καὶ ἐπὶ ἄλλων ὑποδεστέρων θρησκείων βασιζομένων ἐπὶ τῆς λατρείας δαιμόνων καὶ προγόνων. [Ἐγ.]

Φεϋδῶ (Ernest Feydeau). Γάλλος μυθιστοριογράφος, γενν. 1821 ἐν Παρίσις, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1873. Τὴν φήμην του ἱδρύσε διὰ τοῦ ἀνειμένου ἔργου Fanny (1858), μεθ' ὃ ἐδημοσίευσε σειρὰν ἄλλων μυθιστορημάτων, δραμάτων καὶ περιγραφικῶν κλ. ἔργων. [Μ.Γ.]

Φηγός. Βλ. Ὁξύη, Δρύς.

Φήλιξ (Felix). Ὀνομα 5 παπῶν τῆς Ῥώμης, ὧν γνωστότερος ἐν τῇ ἱστορίᾳ εἶναι Φ. ὁ Γ' (483-492), ὁ ἀφορίσας 484 τὴν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Ἀκῆκιον, διότι συνεβούλευσε τῷ αὐτοκράτορι Ζήνωνι νὰ ἐκδώσῃ πρὸς συμβιβασμὸν μετὰ τῶν μονοφυσιτῶν τὸ «ἐνωτικόν», καὶ ἀφορίσας ὁ ἴδιος τὸν ἀπαλιν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, δημιουργηθέντος οὕτω τοῦ πρώτου σχίσματος τῶν δύο ἐκκλησιῶν.

Φήμιος καλεῖται ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἄοιδος, υἱὸς τοῦ Τερπίου, ἀφειδὺς ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς οἶκοι πρὸς φύλαξιν τῆς Πηνελόπης. Οὗτος ἐξαναγκασθεὶς ἐψάλλε κατὰ τὰ συμπόσια τῶν μνηστήρων, δι' ὃ ἤθελε νὰ τὴν τιμωρήσῃ ὁ Ὀδυσσεύς, ἀλλὰ τὴν συνεγύρῃ κατὰ παράκλησιν τοῦ Τηλεμάχου. Κατὰ μυθολογικὴν τινα βιογραφίαν τοῦ Ὀμήρου Φ. ἐκαλεῖτο καὶ τις Ἴων ποιητὴς νυμφευθεὶς τὴν τοῦ Ὀμήρου μητέρα καὶ ἀναβρέψας τοῦτον, ὅστις εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ ἔδωκε τὸ ὄνομα εἰς τὴν Ἰωνοῦ ἄοιδον. [Πς.]

Φηρά. Βλ. Θήρα 2). Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1896 ἔχει 934 κατ.

Φηροθεφάνιον. Χωρίον τῆς νήσου Θήρας, Β τῶν Φηρῶν ἐπὶ βράχων. Κατ. 250.

Φήστος (Sextus Pompeius Festus). Συγγραφεὺς Λατίνος τοῦ Β' μ. Χ. αἰῶνος. ὅστις συνέταξε τὴν πραγματείαν «Περὶ σημασίας τῶν ὀνομάτων» τοῦ ἐπὶ Διογέστου λήσαντος γραμματικοῦ Βερρίου Φλάκκου. Ἡ περίληψις αὐτῆς τοῦ Φ. συνετμήθη ἀκόμη ὑπὸ τοῦ Παύλου Διακόνου κατὰ τὴν I' αἰῶνα, μεθ' ὅλας ὅμως τὰς ἐντεῦθεν ἀλλοιώσεις του τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι πολὺτιμος πηγὴ τῆς ἀρχαίας λατινικῆς. Ἐκδόσεις ὑπὸ O. Müller (1839) καὶ Ponor (ἐν Βουδαπέστη 1889). [Πς.]

Φητιάλλεις (Fetiales). Εἶδος ἱερῶν

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Σ'

κηρύκων παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, θεσμοθετηθέντων ὑπὸ τοῦ Νουμά ἡ τοῦ Ἀγκου, οἵτινες ἦσαν ἐπιφορτισμένοι ν' ἀναγγέλλωσιν εἰς τοὺς γείτονας λαοὺς τὴν εἰρήνην, τὸν πόλεμον ἢ τὰς ἀνακωχὰς καὶ νὰ κανονίζωσι τοὺς τύπους τῶν συνθηκῶν. Ὁ ὀλίκος αὐτῶν ἀριθμὸς ἀνῆρχετο εἰς 20, ἅπαντας συγκλητικούς, αἱ δὲ πρεσβεῖαι αὐτῶν ἀπηρτίζοντο ἐξ 9 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Pater patratus, ἔφερον δὲ ῥάβδον ὡς σημεῖον εἰρήνης καὶ ἀκύντιον ὡς σημεῖον πολέμου. Ὁ θεσμὸς οὗτος διετηρήθη μέχρι τοῦ I' αἰῶνος τῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ δὲν εἶχε πλέον σπουδαία καθήκοντα. [Πς.]

Φθα (αἴγυπτ. Ptah). Θεὸς τῆς αἴγυπτιακῆς μυθολογίας παραβαλλόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Ἡρακλῆον. Κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐγγύχιος θεὸς τῶν Θητῶν, διεβίθη δ' ἡ λατρεία του εἰτα καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐτέθη τὸ ὄνομα του ἐπὶ κεφαλῆς τῶν 7 θεῶν τῆς πρώτης δυναστείας τῶν θεῶν. Ὁ ἐν Μემφίδι ναὸς του ἦτο ὁ μεγαλοπρεπέστατος ὅλης τῆς χώρας.

Φθαλεῖνα. Παράγωγα τῶν φθαλίων περιέχοντα δύο ὑπολείμματα φαινόλης. Εἶναι πολυτιμότερα χρωστικαὶ οὐσίαι, παραγόμεναι διὰ συμπυκνώσεως 1 μορίου ἀνυδρίτου τοῦ φθαλικοῦ ὀξέος μετὰ 2 μορ. φαινολῶν θερμαινομένων μετὰ θειικοῦ ἢ ἐξαλικοῦ ὀξέος. Ἐλευθεραὶ μὲν εἶναι σώματα ἄχρσα ἢ κιτρινα, κρυσταλλώδη, διαλυόμεναι ὁμως ἐν ἀλκαλίοις παράγουσι ζωηρότατα χρώματα. Ὅσαι τούτων παρασκευάζονται ἐκ βεζορκίνης καὶ ἀνυδρίτου τοῦ φθαλικοῦ ὀξέος ἢ καὶ ἀνυδρίτων πολυβασικῶν λιπαρῶν ὀξέων, περιέχουσι διαλύματα δεικνύοντα ζωηρότατον φθορισμὸν, διὸ καὶ καλεῖνται φ θ ο ρ ι ζ ε ῖ ν α ι. Ἐκ τῶν Φ. αἱ σπουδαιότεραι εἶναι α') ἡ φαινολεφαλοφθαλεΐνη, κόνις ἀνοικτῶς κιτρίνη κρυσταλλουμένη ἐξ οἰνοπνεύματος εἰς ἀχρόους κρυστάλλους β') ἡ βεζορκινοφθαλεΐνη ἢ φθοριζεΐνη ὑπὸ μερρὴν κόνεως πορτοκαλόχρου ἢ ὡς μικροὶ ἐρυθρομέλανες κρυστάλλοι ὅταν εἶναι ἀνυδρῶς. Τῇ ἐπιβράσει βρωμίου ἐπὶ μίγματος ἀνυδρῶς ὀξέος καὶ φθοριζεΐνης γεννᾶται ἡ τετραβρωμιούχος φθοριζεΐνη ἢ ἡ ω σ ῖ ν η (βλ. λ. γ' γ') ἢ πυρροφθαλεΐνη α' φ θ α λ ε ῖ ν η ἢ γαλλεΐνη ὑπὸ μερρὴν κοκκιωδῶν κρυστάλλων ἐν μὲν προσπίπτουσι φωτὶ ἐρυθροκαστανόχρων, ἐν δὲ διαπίπτουσι κυανῶν, ἥς τὸ ἐν οἰνοπνεύματι διάλυμα χρησιμοποιεῖται πρὸς βαφὴν ἐρυθρὰν ὑφασμάτων παρεσκευασμένων μετὰ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος θερμανθεῖσα εἰς 200° μεταβάλλεται εἰς λαμπρῶς κυανὴν χρωστικὴν οὐσίαν τὴν Coeruleine, ἐν ζεσύῃ μὲν ἀνιλίῃ διαλυομένην διὰ λαμπρῶς κυανῆς

νής χροιάς, ἐν ἀλκαλίοις δὲ διὰ πρασίνης ἥτις διὰ διαλύματος στυπτηρίας καταβιβάζεται ὡς λαμπρὴν πράσινον χρώμα χρησίμου ἐν τῇ βαφικῇ καὶ τῇ χρωματοτυπίᾳ. δ') ἡ πυροκατεχίνος φθαλεΐνη παραγομένη δι' ἡπίας θερμάνσεως πυροκατεχίνης μετ' ἀνυδρίτου τοῦ φθαλικοῦ ὀξέος καὶ θεϊκοῦ ὀξέος· διαλυμένη ἐν καυστικῷ καλεῖ διδρι διάλυμα κυανῶν χρησιμεύον πρὸς βαφὴν ἀντὶ τοῦ καμπεχιανοῦ ξύλου.

Φθαλεΐνοχρώματα. Πάντα τὰ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ γινώστα χρώματα διὰ φθαλείνης (βλ. Φθαλεΐναι).

Φθαλεΐδη $C_6H_4O_2$. Γαλακτόνη τοῦ ὑδροξυμεθυλοβενζοϊκοῦ ὀξέος, παραγομένη ἐξ αὐτοῦ ἀποχωρίζομένου δι' ἀπλῆς μεθ' ὕδατος θερμάνσεως ἐνὲς μορίου τοῦ ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ ὀξέος περιλαμβανομένου ὕδατος· κρυσταλλοῦται ἐκ θερμοῦ ὕδατος ἢ οἰνοπνεύματος εἰς βελονοειδεῖς ἢ πλακοειδεῖς κρυστάλλους τηκομένους εἰς 73° καὶ μεταβαλλομένους τῇ ἐπιδράσει ὑπερμαγγανικοῦ ὀξέος εἰς φθαλικὸν ὀξύ. [P.N.B.]

Φθαλικά ὀξέα. Ὁξέα διβασικὰ παραγόμενα δι' ὀξειδωσέως ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶν ξυλολαίων, τῶν τολουυλικῶν ὀξέων καὶ πασῶν τῶν ἀρωματικῶν ἐνώσεων αἰτίνες περιέχουσιν ἐν τῷ πυρῇ τοῦ βενζολαίου ἀντὶ 2 ἀτόμων ὑδρογόνου ἰσαριθμοῦς βίβας ἀνθρακώδους. Διακρίνομεν α') τὸ κοινὸν φθαλικὸν ὀξύ κρυσταλλούμενον εἰς βραγέα πρίσματα ἢ λεπίδας εὐδιαλύτους ἐν ὕδατι θερμῷ· β') τὸ ἰσοφθαλικὸν ὀξύ ὑπὸ μορφῇ βελονοειδῶν κρυστάλλων, διαλυμένον εἰς 460 μ. ζέοντος ὕδατος· γ') τὸ τερεφθαλικὸν ὑπὸ μορφῇ κόνεως σχεδὸν ἀδιαλύτου ἐν ὕδατι, οἰνοπνεύματι καὶ αἰθέρι. Καὶ ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν τοῦ ὀξέος τούτου παράγονται ἀλατῶδεις ἐνώσεις καλούμεναι φθαλικά ἅλατα, εἶναι δὲ φθαλικὸν ἀσβεστόν, τὸ φθαλικὸν βάριον κλ. [P.N.B.]

Φθαλεΐναι. Ἀνθρακοξυλικά ὀξέα ἄγχα παραγόμενα δι' ἀποξειδωσέως τῶν φθαλεϊνῶν διαλελυμένων ἐν ἀλκαλίοις τῇ ἐπιδράσει κόνεως ψευδαργύρου· διαλύονται ἐν ἀλκαλίοις καὶ τὰ διαλύματα αὐτῶν μεταπίπτουσιν εἰς φθαλεΐνας δι' ὀξειδωσέως εἴτε ἐν τῷ ἀέρι ἀνευ ὀξειδωτικοῦ τινος μέσου, εἴτε ἐκ τοῦ ἀλκαλικοῦ διαλύματος αὐτῶν τῇ ἐπιδράσει ὑπερμαγγανικοῦ καλίου. Ἀναφέρονται τὴν φαινελαϊοφθαλεΐνην παραγομένην ἐκ τῆς φαινελαϊοφθαλεΐνης, τὴν βεζορκινοφθαλεΐνην ἢ φθορτζίνην ἢ γαλλίνην. [P.N.B.]

Φθεῖρ τῆς μελίσσης. Βλ. Μηλόη καὶ πιν. Μέλισσα.

Φθεῖρες. Ἐντομο παράσιτα ἄπτερα,

ζῶντα καὶ πολλαπλασιαζόμενα ἐπὶ πάσῃ μὲν τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ἰδίως δὲ ἐν ταῖς τριχωταῖς μοίραις αὐτοῦ. Τὸ πτόμα αὐτῶν σωληνώδες τὸ σχῆμα καὶ διαπεπρασμένον δίκην μυζητῆρος ὑπάρχει καὶ τὸ πρόσθιον ἄκρον τῆς κεφαλῆς· πολλὰ πλάσάζονται· διὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος· τὰ ὡὰ αὐτῶν καλούμενα κοινῶς ἐκκολάπτονται 5 ἢ 6 ἡμέρας μετὰ τῶν τὰ δὲ ἐκκολαφθέντα νεαρὰ ἔντομα ἡλικιούται καὶ τίκτουσι 8 ἢ 10 ἡμέρας μετὰ τῆς ἐκκόλαψιν. Διακρίνονται τρία εἶδη αὐτῶν α') Φ. τῆς κεφαλῆς (pediculi capitis) διακρίνομενοι ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ μετὰ τῶν τριχῶν καὶ ἐπαλλάσσοντες τῇ χροίᾳ κατὰ σχέσιν πρὸς ταύτην ἢ ἐκείνη τὴν φυλὴν. Οἱ φθειροκρίβαι αἰσθάνονται σφοδρὴν ὀδύνην κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐφελόμενοι εἰς τὰ δῆγματα τῶν Φ. μυζῶντων αἷμα, κνηθόμενοι δὲ προκαλοῦσι τὴν ἀνάπτυξιν ἐκζεμάτων, διὸ καὶ ἀπαιτεῖται προσοχὴ παντοῦ προκειμένου περὶ ἐκζέματος τῆς κεφαλῆς μήπως ὀφείλῃται τοῦτο εἰς τὴν ὑπαρξιν Φ., ὅποτε παρέρχεται εὐθὺς ὡς ἐκλείψῃ τὸ παραγωγὸν αἷτιον· ἀρῶν τὸν ἵαμα ἀπαλάσσειν τὸ ἄκρον ἀπὸ τῶν Φ. ἐν μικρῷ χρονικῷ διαστήματι εἶναι τὸ περὶέλατον ἄκρον ἢ ἀναμειγμένον μετὰ περὶελαίου βαλσάμου καὶ κοινῶς ἐλαίου· β') Φ. τοῦ σώματος ἢ τῶν ἐνδυμάτων (pediculi vestimenti s. corporis) λευκαί, τὰς αὐτὰς ἐντομὰς ἔχοντες κατὰ τὴν γαστέρα πρὸς τὰς πρῶτας, εὐρωστέροι ἐκείνων· λουτρά τινα θειοῦχα ἀρκούσι· δπως ἀπαλλάξουσιν τὸν φέροντα αὐτάς· γ') Φ. τοῦ ἐφελίου, ἔχοντες σῶμα εὐρύτερον καὶ ἀπεστρογγυλωμένον, τέσσαρας ἀπὸ σθίους πόδας ἰσχυροτάτους, μέγεθος δὲ ἄλλοτε ἄλλο· ἐνίοτε εἶναι λεπτότατοι ὡς στιγμαί. Καταστρέφονται ἀσφαλῶς διὰ πλύσεων δι' ἐλαίου τερεβινθίνης, καφουρέου οἰνοπνεύματος κλ. [P.N.B.]

Φθειρίασις. Πάθος συνιστάμενον ἐκ ἀνάπτυξιν μεγάλου πλήθους φθειρῶν, καὶ δι' φθειρῶν τοῦ σώματος, ἐπὶ μοίρας τινὲς ἢ ἐφ' ὅλοκληρου τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος. Δι' κατὰ τὸ δῆμα παρατηρούμεναι ἄλλοιῳ· σεις ὀφείλονται εἰς ἐρεθισμόν προκαλούμενον ἐκ τοῦ ἀκαταπαύστου κνησμοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ Ἡρώδου, τοῦ Σύλλα καὶ Φιλίππου IV' βασίλεως τῆς Ἰσπανίας ὀφείλεται κατὰ τὰς βεβαιώσεις τῶν ἱστορικῶν εἰς Φ. Σήμερον εἶναι λίαν σπάνιον τὸ πάθος καὶ ταχέως ἴσται ὀλεθρευομένων τῶν φθειρῶν ὡς πρῶτων αἰτίων αὐτοῦ. [P.N.B.]

Φθινόπωρον. Βλ. Ὠραὶ τοῦ ἔτους.

Φθίσις. Βλ. Φυματίωσις.

Φθόγγος καλεῖται ἐν γένει ἡχος παραγόμενος ἐν ὠρισμένη στάσει τῶν ὀργάνων.

νων τοῦ στόματος καὶ τοῦ λάρυγγος διὰ τοῦ ρεύματος τοῦ ἐκπνεομένου ἀέρος. Ἀπαιτοῦνται ὅθεν πρὸς παραγωγὴν Φ. ρεύμα ἀέρος, κώλυσις τοῦτου ἐν τῷ λάρυγγι ἢ ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ λάρυγγος, στόματος ἢ ῥινὸς δι' ἐντελοῦς ἀποφράξεως ἢ μόνον στενώσεως, καὶ τέλος ἡχίον τι ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ῥηθέντων κοιλοτήτων ὅπερ εἶδει τῷ ἡχῳ ὠρισμένην χροιάν. Δι' αὐτὰς αὐτὰς λαμβάνουσι τὰ διάφορα ὄργανα κατὰ τὴν κώλυσιν ἐκείνην καλοῦνται ἀρθρώσεις. Οἱ Φ. ὅσοι χρησιμεύουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἀνθρώπων λέγονται γλωσσικοὶ Φ., ἢ δὲ διδοσκαλία περὶ τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἰδιοτέρου εἶδους καὶ τῆς σχέσεως τῶν Φ. τούτων πρὸς ἀλλήλους λέγεται φωνητικὴ ἢ φθορολογία ἢ φυσιολογία τῶν Φ. Φωνολογία δὲ καλεῖται ἡ παράστασις τοῦ συνόλου τῶν ἐν ὠρισμένη γλώσσῃ ἢ ὁμάδι γλωσσῶν ἀπαντῶντων Φ. καὶ τῶν ιστορικῶν μεταβολῶν τοῦ συνόλου τούτου. Κύριον ἔργον τῆς φωνητικῆς εἶναι ἡ συστηματικὴ κατάταξις τῶν Φ. Παρὰ τῶν ἀρχαίων παρεδόθη ἡμῖν διαίρεσις τις τῶν Φ. τῆς Ἑλληνικῆς εἰς φωνήεντα καὶ σύμφωνα, τούτων δὲ εἰς ἄφωνα (ψιλὰ: κ, τ, π, μέτα: γ, δ, β, δασέα: χ, θ, φ), ὑγρὰ (λ, μ, ν, ρ) καὶ ἐν συριστικὸν (σ) καὶ διατηρεῖται μὲν ἀκόμη ἡ διαίρεσις αὕτη ἐν γραμματικαῖς ἀποβλεπούσαις εἰς πρακτικὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσας, δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἐπιστημονικῶς. Ἡ ἐπιστημονικὴ διαίρεσις γίνεται κατὰ διαφόρους βάσεις. Οὕτω διακρίνονται: 1) ἡχηρά, παρ' οἷς ἐνεργοῦσι θορυβόμενοι οἱ φωνητικοὶ σύνδεσμοι τοῦ λάρυγγος (ὡς α, ν, β), καὶ ἄηχα, καθ' ἃ συμβαίνει μόνον ἐν ταῖς κοιλοτήσιν (ὡς ἄνω) ἀποφράξεις (τ, π) ἢ στενώσεις (φ, χ). 2) λιγυρά (φωνήεντα καὶ ἡμίφωνα, ὡς μ, ν, ρ, λ) καὶ μὴ λιγυρά, ὑποδιαιρούμενα εἰς κλειστά ἢ μετὰ ἀατικὰ (τ, π) καὶ προστριβόμενα ἢ πνευματικὰ (σ, φ, β). 3) κατὰ τὸν τόπον τῆς ἀρθρώσεως (χελικὰ (π, φ, β), μεσοδοντικά (θ, δ), ὀδοντικά (τ), οὐρανισκόφωνα (ἐξελίπον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς), οὐρανικά (κ καὶ χ πρὸ τῶν φωνῶν α καὶ ι), ὑπερωικά (κ καὶ χ πρὸ τοῦ α, ο, ου καὶ συμφώνων). 4) φωνήεντα καὶ σύμφωνα, ἐκείνα μὲν ὄντα ἐν τῇ λέξει τὸ στοιχεῖον τὸ φέρον τὸν τόνον, τὰ δὲ σύμφωνα τὸ στοιχεῖον τὸ προσκειμένον ἐκείνῳ· ἐκάστη συλλαβὴ πρέπει νὰ ἔχῃ φωνήεν, δυνατόν δὲ νὰ ἔχῃ μόνον ἐν, τοῖναντίον δὲ πλείονα σύμφωνα ἢ καὶ οὐδὲν πλεῖστοι ὅμως φθόγγοι δύνανται νὰ χρησιμεύωσι καὶ ὡς φωνήεντα καὶ ὡς σύμφωνα. — Ἡ φωνολογία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς γλωσσολογίας, ἥς ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ'

ἣν ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀξία ἐκείνης. Δι' μεταβολὰς τῶν φθόγγων γλώσσας τινὲς συμβαίνουν· καθ' ὠρισμένους νόμους, τοὺς φθόγγους καλουμένους, εἴτινες δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς φυσικοὺς νόμους καὶ λειτεουργοῦσι καθ' αὐτοὺς ἄνευ ἐξαίρεσεως· ἡ ἀνάπτυξις ὅμως τῆς γλώσσας δὲν βασίζεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν διὰ τῶν φθόγγων νόμων ὀριζομένων μηχανικῶν μεταβολῶν τῶν φθόγγων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων καὶ κυρίως ψυχολογικῶν φαινομένων, π. χ. τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀναλογίας. [Γ.Β.]

Φθορά καὶ βλάβη ξένης ἰδιοκτισίας. Ὁ φθέρων ἢ βλάπτων ξένον κίνητον ἢ ἀκίνητον πρᾶγμα ἐκ προθέσεως τιμωρεῖται ἐπὶ τῇ ἐγκλήσει τοῦ παθόντος (πλὴν τινῶν ὠρισμένων ἐξαίρεσεων) ὡς ἐνοχος κακούργηματος ἢ ἡγενομένη ζημία ὑπερβαίνει τὰς χιλίας δραχμὰς, πλημμελήματος ἢ ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμὰς καὶ πταίσματος ἢ εἶναι ἑλαστων τῶν 20 δραχμ. Ὄρισμένοι ἐπιδορυντικοὶ περιστάσεις ῥητῶς ἐν τῷ ποιν. νόμῳ ἀπαριθμοῦνται μεταβάλλουσι τὴν διαβαθμίσιν τῆς ποινῆς. Ἡ ἐξαφάνισις ἢ ὑπεξαγωγή δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ γνησίου ἐγγράφου ἐπιχειρουμένη πρὸς βλάβην ἄλλου τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τῆς πλαστογραφίας· εἰδικὴ δὲ διάταξις κανονίζει τὴν ποινὴν ἐπὶ δηλητηριάσεως νομῶν, λειμῶνων κλπ. πρὸς θανάτωσιν ἢ βλάβην ζώων ἢ ἐπὶ μεταδώσεως εἰς ζῶα μολυντικῆς ἀσθενείας. Πρβλ. Ποιν. νόμον αρθρ. 421-428. [Πρ.]

Φθορανθένιον $C_{12}H_{10}$. Ὑδρογονάνθραξ προῖεν ἐκ τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀκαθάρτου ἀνθρακένιου γνωστοῦ ἀποστάγματος τῆς πίσσης τῶν λιθανθράκων. Κρυσταλλοῦται ἐξ οἰνοπνεύματος εἰς πινάκια ἢ βελόνας διαλυομένης ἐν οἰνοπνεύματι, θερμῷ, αἰθέρι καὶ διθεισυχῷ ἀνθρακί· ἐν θερμῷ θεϊκῷ ὀξει διαλυόμενον δίδει χροιάν κοανήν· μετὰ θειοχρωμικοῦ καλίου γεννᾷ φθορανθένον ἐν οκταόνην ὑπὸ μορφήν ἐρυθρῶν βελονοειδῶν κρυστάλλων. [P.N.B.]

Φθορενικὸν πνεῦμα. Ἐγνωστὸς λαμβανόμενος ἐξ οἰνοπνευματικοῦ διαλύματος τῆς διαφαινετικῆς ὀξέως ἀναγκασμένης ὑπὸ νατρίαμαλγάματος· ἐξ ὕδατος μὲν κρυσταλλοῦται εἰς βελόνας, ἐξ οἰνοπνεύματος δὲ εἰς ἐξάπλευρα πινάκια. [P.N.B.]

Φθορένιον ἢ διφαινοῦλεν ομεθάνιον $C_{12}H_{10}$. Ὑδρογονάνθραξ ἐκ τῆς πίσσης τῶν λιθανθράκων λαμβανόμενος. Κρυσταλλοῦται ἐκ ζέοντος οἰνοπνεύματος εἰς ἄχρσα ἢ λευκὰ φυλλία, δεικνύοντα ἁμῶδρὸν ἰόχρουν φθορισμόν. [P.N.B.]

Φθοριοδ:χρωμικὸν κάλιον. Βλ. Χρώμιον.

Φθόριον, σύμβολον Fl , ατομ. βάρος 19.06. Στοιχείον ἀμέταλλον, ἀνακαλυφθέν τῷ 1810 ὑπὸ τοῦ Davy, ὅστις ἐκάλεσεν αὐτὸ Fluor ἐκ τοῦ ἀγγλ. ὀνόματος *sprath-fluor* τοῦ ἀργυροδάμαντος, ὅντος ἐνώσεως φθορίου καὶ δοδεκαίου, πρότεινε δὲ συγχρόνως τὸ ὄνομα *Phthor* δηλωτικὸν τῆς φθοροποιῦ ἐνεργείας τοῦ Fl . ἐπὶ πάντων τῶν σωμάτων. Ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει πάντοτε ἠγνωμένον μετ' ἄλλων, ἀποτελοῦν δρυκτά, ὧν γνωστότερα ὁ ἀργυροδάμας, ὁ κρυόλιθς, τὸ τοπάζιον, εὐρίσκεται ἐν τοῖς φωσφορικοῖς ἄλασι, τῷ θαλασσίῳ ὕδατι κλ. ἔχει δὲ καταπληκτικὴν χημικὴν συγγένειαν πρὸς τὰ στοιχεῖα ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸ ὑδρογόνον, διὸ μάλιστα τῷ 1886 ὁ Γάλλος χημικὸς Moissan κατήρθωσε νὰ χωρίσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἀπὸ τοῦ ὑδρογόνου καὶ ν' ἀναπτύξῃ αὐτὸ περὶ τὸν θετικὸν πόλον ὡς ἀέριον ἔχον δαμὴν τοῦ χλωρίου. Ἀπορροφώμενον ὑπὸ τοῦ ὑδραργύρου σχηματίζει κίτρινον διφθοριζῶν ὑδράργυρον Hg Fl_2 ἀπτόμενον τοῦ ὕδατος ἐνοῦται ἀκαριαίως μετὰ τοῦ ὑδρογόνου αὐτοῦ ἐκτοπίζον τὸ δξυγόνον. ἀναφλέγει τὸν φωσφόρον σχηματίζον τριφθοριζῶν φωσφόρον, P Fl_3 , ὡς καὶ τὸ πυρίτιον σχηματίζον τετραφθοριζῶν πυρίτιον Si Fl_4 μετὰ τοῦ μεταλλικοῦ σιδήρου καὶ μαγνανίου ἐνοῦται διὰ φωτεινοῦ φαινομένου καὶ σπινθηροβολισμοῦ· εἶναι δροστηριώτερον καὶ τοῦ χλωρίου διότι ἐκτοπίζει τοῦτο ἐκ τοῦ χλωριούχου καλίου καὶ σχηματίζει φθοριζῶν ἄλας καλίου K Fl . Τὸ οἰσπνευμα, τὸ πετρέλαιον κλ. ἐν τῇ μετὰ τοῦ Fl ἐπαφῇ δραστηρίως κατακαίονται. — Μετὰ τοῦ ὑδρογόνου ἀποτελεῖ τὸ H Fl ἀνάλογον πρὸς τὰς ἑμοιοτύπους ἐνώσεις τῶν λοιπῶν τριῶν μελῶν τῆς αὐτῆς φυσικῆς οἰκογενείας (χλωρίου, βρωμίου, ἰωδίου)· εἶναι ἀέριον ὑγροποιούμενον εἰς 15° εἰς ρευστὸν ἄχρουν, ἐν τῷ ὑγρῷ ἀέρι σφοδρῶς ἀτμίζον, ζέον εἰς 19.44° καὶ εἰς -34.5 εἰσέτι μὴ πηγνύμενον. Παράγεται διὰ θερμάνσεως λεπττάτης κόψεως ἀργυροδάμαντος μετὰ πυκνοῦ θεϊκοῦ δξέος ὑπὸ μορφήν ἀτμῶν, ὀδηγούμενον εἰς δοχεῖον πλήρες ὕδατος, ὅτ' οὐ ἀπορροφᾶται καὶ κορύνουσιν αὐτὸ τὸ ἐν ὕδατι πυκνὸν διάλυμα αὐτοῦ καλεῖται καὶ ὑδρεφθορικὸν δξὺ διὰ τὰς ἰδιότητας αὐτοῦ τὰς δξείας· προκειμένου ὁμοῦ νὰ συλλεγῇ ἄγνόν τὸ ὑδρεφθόριον καὶ ὑπὸ ρευστὴν κατάστασιν φέρεται πρὸς μολύβδινον δοχεῖον κενὸν καὶ ψυχόμενον ἐξωθεν. Ἀπτόμενον τοῦ δέσματος καυτηριάζει αὐτὸ βαθύως παράγον τραύματα καὶ ἔλκη ἐπώδυνα καὶ δυσίατα, ἐνίοτε δὲ καὶ θανατηφόρα ὅταν ἰκανὴ ἐπιφάνεια ἐκαυτηριάσθῃ· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀτμοὶ αὐτοῦ

εἰσπνευσθέντες ἐπάγουσι θάνατον, διὸ μέγιστη προσοχὴ ἀπαιτεῖται ἐν ταῖς δι' αὐτοῦ ἐργασίαις. Τὸ κοινὸν ἐνυδρον ὑδρεφθόριον ἢ ὑδρεφθορικὸν δξὺ δεικνύει πάσας τὰς ἰδιότητας τοῦ ἄγνου ὑδρεφθορίου καὶ συνηματίζει μετὰ τῶν μετάλλων φθοριζῶν ἄλατα. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ὕαλογραφίαν. — Ἑτέρα ἐνωσις γνωστὴ τοῦ Fl εἶναι ἡ παρασκευασθεῖσα τῇ ἐπιδράσει ἰωδίου ἐπὶ φθοριζῶν ἀργύρου, τὸ $\text{πενταφθοριζῶν ἰωδίου}$ J Fl_5 , ὑγρὸν ἄχρουν, πηκτικόν, μὴ προσβάλλον τὸν ὑδράργυρον καὶ τὸν πεπυρακτωμένον λευκόχρυσον, ἀλλὰ τὴν ὕαλον διαβιβρώσκον. [P.N.B.]

Φθορισμός ἢ φθοριόλαμψις καλεῖται ἡ ἰδιότης διαφανῶν δρυκτῶν καὶ ἰδίως ρευστῶν τινῶν, νὰ παρέχῃσι διάφερ. χρώματα, ἄλλο μὲν πρὸς τὸ προσπίπτειν ἄλλο δὲ πρὸς τὸ διαβαίνον φῶς. Τὸ ὄνομα ἐδόθη τῇ ἰδιότητι ὡς μελετηθεῖσα πρῶτον παρὰ τῷ φθορίῳ. [A.K.]

Φθορίτης. Συνώνυμον τοῦ ἀργυροδάμαντος (βλ. λ.).

Φιγαλία (Φιλία). Ἀργ. πόλις ἐν τῷ Νάμωκῳ τῆς ἀρχ. Ἀρκαδίας, ἣν τὴν θέσιν κατέχει τὸ σημερ. χωρίον Παιλίσσα. Ἀποτελοῦσα μῆλον τῆς ἐριδος μεταξὺ Ἀρκάδων καὶ Λακεδαιμονίων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τούτων τῷ 659 π. Χ., ἀπῆλειθερώθη δὲ τῇ βοήθειᾳ τῶν κατοίκων τοῦ Ὀρεσθαίου. Καὶ εἰς μεταγενεστέρους δὲ πόλεις ἀναφέρεται ἡ Φ. συγνάκις, κυρίως κατὰ τοὺς ἀχαιο-αἰτωλικούς τοῦ 221, ἐπὶ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ληστρικοῦ Δερμίου. Ἐν Φ. παλαιόταται λατρεῖαι ἦσαν ἢ τῆς Εὐρυνόμης, τῆς μελαίνης Δήμητρος καὶ τοῦ Διονυσίου Ἀκρατοφόρου (διὸ καὶ οἱ κατοικοὶ διεφημιζόντο ὡς μέθυσοι). Τὸν πλοῦτον καὶ τὴν καλαίσθητον τῆς πόλεως δεικνύει πρὸ πάντων ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Βάσαις (βλ. λ.). Ἐκ τῶν ἐκτετατωμένων τειχῶν σώζονται δεξιέλογα εἰρεπία.

Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος. Ἀποτελῶν μέρος τῆς ἐπαρχίας Ὀλυμπίας συγκρίεται ἐκ 18 χωρίων μετὰ τῆς Ζούρτσας ὡς πρωτεύουσας καὶ ἔχει κατοίκους 5950.

Φιγαρέτον. Χωρ. τοῦ δήμου Κεραιῶν ἔχον 384 κατ.

Φίγγαλ (Fingal). Μυθικὸς ἥρως ἱρλανδικῶν καὶ εἰτα σκωτικῶν παραδόσεων, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκλήθη καὶ περιφημον σπηλαίον (βλ. λ.) ἐν τῇ νήσῳ Στάτφα.

Φιγίγ (Figig). Ὅσας τῆς μαροκινῆς Σαγάρας, ἀπέχουσα 10 ἡμερῶν δὲν ἀπὸ τοῦ Ὀράν. ἔχει ἐκτασιν 14 τχμ., ἀρτερεύεται καλῶς καὶ εἶναι εὐφορώτατη. ἔχει 10-15000 κατ. καὶ πρωτ. τὴν Σενάγα μετὰ 4000 κατ. [Π.Π.]

Φιγκέρας (Figueras). Όχυρά πόλις τῆς Ισπανικῆς ἐπαρχίας Γερνάας, ἐν Καταλωνίᾳ, 20 χμ. μακρὰν τῶν Γαλλικῶν συνόρων. ἔχει μεταξουργεῖα 11912 κατ. Ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς Ὁάγιος Φερδινάνδου εἶναι τὸ ὀχυρώτατον φρούριον τῆς Ἰσπανίας.

Φιέζολη (Fiesole). Ἀρχαιστάτη πόλις ἐν τῇ ἰταλικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Φλωρεντίας, 7 χμ. ΒΑ τῆς πόλεως ταύτης, μεθ' ἧς ἐνοῦται διὰ σειρᾶς ἐπαύλεων. Κεῖται ἐπὶ κωνοειδοῦς λόφου, οὗ τὴν κορυφὴν κατέχει ὁ κήπος μονῆς τινος τῶν καπουκίνων. Εἶναι ἔθρα ἐπισκόπου καὶ ἔχει 4649 κατ. καὶ ὠραίαν μητροπόλιν. Ὑπὸ τὸ ὄνομα Fiesole ὑπῆρξε μία τῶν σημαντικωτέρων πόλεων τῆς τυρρηνικῆς ὁμοσπονδίας, ἔνθα ὑπερῶν ὁ Στελίων ἐνίκησε τοὺς Γότθους.

Φιέσκος (Ἰωάννης Λαυδοβίκος Fiesco). Εὐγενὴς Γενουήσιος γενν. περὶ τὰ 1524 ἐξ ἐνδοξου οἴκου, οὗ διάφορα μέλη διεκρίθησαν ὡς πάπαι, ναύαρχοι, στρατηγοὶ κτλ. Τῷ 1547 ἐξύφανε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Ἀνδρέα Δωρία, ὅστις κατεῖχε τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν τῆς Γενούης. Εἶχε δὲ κατορθώσει νὰ γείνη κύριος τῆς πόλεως ὅτε διερχόμενος ἀνωθεν τῆς θαλάσσης ἐπὶ τινος στανίδος κατέπεσε καὶ ἐπνίγη. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ συνωμοσία κατεστάλη καὶ οἱ λοιποὶ συνωμῶνται ἐτιμωρήθησαν σκληρῶς.

Φιζάκ (Figeac). Πρωτ. διαμερίσματος τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Λώτ, ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Σελέ, μετὰ 4918 κατ. [Π.Π.]

Φίκ (Αὐγουστος Fick.). Γερμανὸς γλωσσολόγος, γενν. 1833 παρὰ τὸ Μίνδεν, διατελέσας καθηγητῆς ἐν Γοττίνγῃ καὶ Βρεσλαυίᾳ. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι τὸ Συγκριτικὸν λεξικὸν τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν (8' ἐκδ. τ. Α', Γοττίνγῃ 1891). Ἐν τῷ ὁμηρικῷ ζητήματι εἶναι πρόμαχος τῆς θεωρίας ὅτι ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια ἐποικήθησαν πρῶτον ἐν αἰολικῇ διαλέκτῳ, προσεπάθησε δὲ νὰ ἀναγάγῃ αὐτάς εἰς τὴν κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην πρῶτην μορφήν των ἐν τοῖς ἔργοις Ἡ ὁμηρ. Ὀδύσσεια (Γοττ. 1883) καὶ Ἡ ὁμηρ. Ἰλιάς (Γοττ. 1886), μεθ' ἧς ἐξέδωκε καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ἡσιόδου (1887). [Β.Ε.]

Φικίνος (Marsilius Ficinus). Ἰταλὸς λόγιος γενν. ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1433 καὶ ἀποθ. τῷ 1499. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἐπεδόθη μετὰ ζήσεως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλάτωνος, ἔδρυσεν δὲ ἐν Φλωρεντίᾳ Πλατωνικὴν Ἀκαδημίαν, εἰς αὐτὴν δὲ ὀφείλεται καὶ ἡ πρώτη λατινικὴ μετάφρασις τοῦ Πλάτωνος, ὡς καὶ πλείστων ἄλλων συγγραμμάτων. Καὶ ὁ ἴδιος δὲ συνέγραψε μέγαν ἀριθμὸν συγ-

γραμμάτων, ἐν οἷς «Πλατωνικὴ θεολογία», «Ἀπολογία» κτλ. [Πς.]

Φικορῶνες **Πυξίς** καλεῖται χαλκὴ πυξίς τις εὑρεθεῖσα τῷ 1744 ὑπὸ τοῦ ἰταλοῦ ἀρχαιολόγου Nicotoni παρὰ τὴν Παλεστρίναν, διακεκοσμημένη δὲ ἀριστα διὰ διαφόρων τορευμάτων, ἀπερ παριστῶσι σκηνὰς ἐκ τοῦ πλοῦ τῆς Ἀργεὺς κτλ.

Φιλαδέλφεια. 1) Πόλις εἰς τὰ Δ τῆς Λυβίας εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τιμώλου, Ν τῶν Σάρδεων, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Περγᾶμου Ἀττάλου τοῦ Φιλαδέλφου ἐξ οὗ καὶ ἐκλήθη. Εἶναι δὲ καὶ μία τῶν 9 ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ εἶτα ἔθρα Μητροπολὶτος μέχρι τοῦ νῦν, καλουμένη τουρκ. Alascheir. Καταστραφείσα ἐπὶ Τιβερίου ὑπὸ σεισμοῦ κατελήθη τῷ 1190 ὑπὸ τῶν σταυροφόρων καὶ κατεκίθη τῷ 1390 ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐνοῦται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Σμύρνης καὶ ἔχει 15 000 κατ., ἐξ ὧν 4 000 χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι ἔχοντες 5 ναοὺς, σχολαρχεῖον, παρεναγωγεῖον καὶ ἄλλα σχολεῖα. — 2) Πόλις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ν Ἀμερικῆς καὶ σημαντικωτάτη τῆς Πενσυλβανίας, ἐπὶ τοῦ Δελαβάρη 200 χμ. ΒΑ τῆς Βασιγκτῶνος μετὰ 1 046 964 κατ. Μέχρι τοῦ 1800 ἦτο πρωτεύουσα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐν αὐτῇ δὲ εὐρίσκονται πανεπιστήμιον καλούμενον τῆς Πενσυλβανίας, ἱδρυθὲν τῷ 1755, διάστημα λατρικῆ σχολῆς, δημοσίᾳ βιβλιοθήκη ἱδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου, νομισματικὸν μουσεῖον, τὸ μόνον τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν, καὶ πολυάριθμα ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα, ἐν οἷς τὸ Φραγκλίνειον Ἰνστιτούτον κλ. Ἐπίσης ἔχει εὐρὺν καὶ ἀσφαλὴ λιμένα, εὐθείας καὶ ὠραίας ὁδοὺς, ὠραίας πλατείας, μεγαλοπρεπῆ ἀγοράν, ἐξαισιον ὁδραγωγεῖον, σφαιροιστικάς φυλακὰς ἀπομονωτικὸν σύστηματος καὶ ἐργαστάσια ἀπειράριθμα καὶ ποικίλου προορισμοῦ. Ἰδίᾳ ἀκμάζει ἐν αὐτῇ ἡ τυπογραφία καὶ ἡ βιβλιοεμπορία. Διεξάγει σημαντικώτατον εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον. Ἡ Φ. ἐκτίσθη τῷ 1682 ὑπὸ τοῦ Β. Πένν, κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον ἐν αὐτῇ συνήλθε τὸ πρῶτον Κογκρέσσον (1774) καὶ ἀνεκηρύχθη τῷ 1776 ἡ ἀνεξαρτησία. Τῷ 1777 ἐκυρίευσεν ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων, τῷ δὲ 1793 καὶ 1797 ἡρμώθη ὑπὸ τοῦ κτερίνου πυρατοῦ. Τῷ 1876 ἐγένετο ἐν Φ. παγκόσμιος ἐκθεσις. [Μ.Σ.]

Φιλάδελφος Philadelphus L. Πρότυπον γένος μικρᾶς οἰκογενείας Δικτυλιδῶνων πολυτετῶν φυτῶν, τὸ ὅλον περὶ τὰ 20 εἶδη ἅπαντα θαμνώδη ὡς τὰ πολλὰ τῆς Ἀνκτ. Ἀσίας καὶ Β Ἀμερικῆς. Τὸ γνωστότερον καὶ μόνον εὐρωπαϊκὸν εἶδος, τὸ συχνὰ κηπευόμενον διὰ τὰ εὐώδη λευκά

ἄνθη αὐτοῦ, εἶναι Φ. ὁ στεφανωματικὸς (Ph. coronarius L.), ἕτερον τὸ τῆς Δευτοίας (Deutzia Thunb.), οὗ τὰ εἶδη ἐπίσης φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ [Θ.Χ.]

Φιλαί καὶ Φίλαι (βλ. καὶ πίν. Αἰγυπτιακὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἀρ. 3, 6). Νῆσος μικρὰ κειμένη κατὰ τὴν Ν εἴσοδον τοῦ α' καταρράκτου τοῦ Νείλου 8 χμ. Ν τῆς Συήνης. Ἦτο ἱερὰ τῇ Ἰσιδί, κατ' ἐγγώριον δὲ παράδοσιν ἐν τινι παρ' αὐτὴν βράχῳ ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Ὀσιρίδος. Ὁ ναὸς τῆς Ἰσιδος, ὅστις ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπεσκευάσθη καὶ ἐμεγεθύνθη, κατέστη κατὰ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα ἐν τῶν σημαντικωτέρων ἱερῶν τῆς Αἰγύπτου. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὁ ναὸς ἐκλείσθη καὶ μετεβλήθη εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν. Εἶτα ὅμως οἱ Μουσουλμάνοι ἐπέτυχον τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου ταύτης, ἥτις ἀπὸ τότε (τοῦ ΙΔ' αἰῶνος) ἤρξατο παρακμάζουσα, ὥστε ἤδη κατέστη παντελῶς ἔρημος. Ὁ ναὸς ὅμως διατηρεῖται θαυμασίως. [Πς.]

Φιλαμεία. Βλ. Αἰμοφιλία.

Φιλαρᾶς (Λεονάρδος, ὑπὸ τῶν γάλλων καλούμενος Villars καὶ Villard). Δόκιμος Ἕλλην, γενν. περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣ' αἰῶνος ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῷ Ἕλλην. φροντιστηρίῳ τῆς Ῥώμης. Ἐνταῦθα ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ Καρόλου δουκὸς τοῦ Νεβέρ, ὅστις ἤγειρε δικαιώματα ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου καὶ παρεκίνησε τοὺς ἐν Ῥώμῃ Ἕλληνας νὰ συμπράξωσι μετ' αὐτοῦ πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ὀνείρων του δηλ. νέας αὐτοκρατορίας. Ἐνῶ ἐν δλῃ τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο μεγάλαι ἐνέργειαι ὑπὲρ τοῦ νέου Μεσσηνίου, ὅστις πρὸς τὸν γορευέτο καὶ Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον, ὁ Φ. ἀνέλαβε τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν ἐμποδίων ἅπερ παρενέβαλεν ὁ πάπας. Καὶ κατόρθωσε μὲν τοῦτο δεχθεὶς τὴν ὄρον νὰ ἀσπασθῶσιν οἱ ἀπλευρωμένοι τὸ Δυτικὸν δόγμα, ἀλλὰ ὁ Μεσσηνίου ἐράνη πολὺ ἀδρανῆς καὶ πυρκαϊὰ καταναλώσασα τὰ εἰσιμασθέντα 5 πλῆρα συγκατέστρεψε καὶ τὰ ὄνειρα αὐτοῦ. Εἶτα ὁ Φ. τῇ συστάσει τοῦ Ρισελιέ, οὗ τὴν εὐνοίαν ἀπέκτητε μεταδὼς εἰς Γαλλίαν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δουκὸς τῆς Πάρμας Ὁδοάρδου τοῦ Φαρνεσίου, ὅστις καὶ τὸν ἐπέμψεν τῷ 1640 πρὸς συμφωλόγησιν εἰρήνης μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ ἐχρησιμοποίησεν αὐτὸν πολυλαχῶς. Ἐκ Παρισίων μετέβη καὶ εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου συνεβλήθη διὰ μεγάλης φιλίας μετὰ τοῦ Μίλτωνος· ἐν γένει δὲ ἀπῆλθε μεγαλοφύλης διὰ τὴν παιδείαν του. Διατρίβων πάλιν ἐν Παρισίοις διωρίσθη μὲν βιβλιοφύλαξ τῆς ἐν Ἑνετίᾳ Μαρκανθῆς βιβλιοθήκης, ἀπέθανε δὲ πρὶ τῆς ἀναχωρήσεως μετὰ κυστεοτομίαν ἕνεκα λιθιάσεως, τῇ 1673. Τὰ πλείστα τῶν ἔργων του (ὡν κατὰ

λογον βλ. ἐν Σάθα Νεοελλ. φιλ.) ἔμειναν ἀνέκδοτα. Διαπρέπει δὲ ἐξ ἡ πλειστάκις ἀναδημοσιευθεῖσα Ὡδὴ ἀναμάρτητον σύλληψιν τῆς Θεοτόκου. [Κ.Ν.Σ.]

Φιλαυτία ἡ ἐγὼ ἰσμοὺς καὶ ἐκείνη ἡ τασίς τῆς βουλήσεως καθ' ἑαυτὴν τῶν ἐλατηρίων τοῦ ὄντος ἀνθρώπου εἶναι τὰ ἰσχυρότερα ἅπερ ἀφορῶσιν εἰς τὸ ἔγῳ τοῦ ὄντος. Δύναται δὲ ἡ ἔχρη πλείστας ὅσας μορφάς, κατὰ τὴν φύσιν, τὰς ῥοπὰς καὶ τὰ πάθη τοῦ

Φιλιγγίη (Figline Valdarno), τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Φλωρεντίας, ἀριστέρας δόχης τοῦ Ἄρνου, ἔχουσα 17 λῶνας, μεταξουργίαν καὶ 5798 κατ.

Φίλδ (John Field). Ἀγγλὸς κωμολογιστής, γενν. 1782 ἐν Δουβλίνο. ἔξας δὲ μαθητὴς τοῦ Κλεμέντη ἐν Λονδρῶν. ἔξετέλεσε πολλὰς περιδείξας ἀνὰ τὴν ῥώπην, ἔζησε δὲ κυρίως ἐν Ῥωσίᾳ ἀπέθανε τῷ 1807 ἐν Μόσχᾳ. Ἐκ τῶν του διακρίνονται αἱ Νυκτωδία (turni), ὅπερ εἶδος αὐτῆς πρώτος εἶδος

Φίλδινγκ (Ἑρρίκος Fielding) ἄγγλος ποιητής, γενν. ἐν Σάρπχαμ 1733. Κατασπαταλήσας τὴν περιουσίαν ἤρξατο συγγράφει κωμωδίας καὶ μὲν ῥήματα ὅπως συντηρεῖται, εἶτα δὲ εἰς δημοσίαν θέσιν, ἥς τὰ καθήκοντα πλήρως μετὰ ἔχλου. Ὁ Βάλτερ Σκωττ καὶ τὸν Φ. μορφωτὴν τοῦ ἀγγλικοῦ στορηματος. Εἶναι δὲ τῷ ὄντι ἀκρὴς γράφος τῆς συγχρόνου τοῦ ἀγγλικῆς νωνίας. Τὸ διασημότερον τῶν μυθιστορημάτων του εἶναι ὁ Tom Jones ἡ Τὸ τέκνον, ἀριστοῦργημα συνθέσεως καὶ καὶ θυμῆας. Φημιζονται δὲ καὶ τιματικά αὐτοῦ ἔργα. [Πς.]

Φιλεκπαίδευτικὴ εταιρεία ταίρια ἱδρυθεῖσα ἐν Ἀθῆναις τῇ 1811 πρῶτοςβουλία τοῦ Ἰω. Κοκκινῆ, διὰ τοῦ διδασκαλείου καὶ γεν. ἐπιθεωρητῆς δημοτικῶν σχολείων, ὑπ' αὐτοῦ, τοῦ ναδίου καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Μισαήλ στολίδου, λαβούσα τὸ καταστατικὸν 25 Ἰουλ. 1836 καὶ ἐγκριθεῖσα τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, κύριον δὲ σκοπὸν ἔχουσα διδάσκειν τῆς παιδείας καὶ τὴν ἡθικὴν αἰν τὸν γυναικεῖον φύλον διὰ τῆς συσχολείων κλ. Εὐροῦσα εὐεργέτας (μεταξὺ ἄλλων τὴν κ. Ἑλένην τὴν Πανᾶν, τὴν κυρ. Σίνα καὶ πτωχὸν τὸν Ἀπ. Ἀρσάκη, βλ. λ.) καὶ τιμῶν δὲ τὰς βασιλίσσας Ἀμαλίας καὶ Ὀλγαν, περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀναπτύξασα ἐν Ἀθῆναις μὲν κεντρικὸν π

γινώσκον, ἐν Κερκύρα δὲ εἶτα καὶ τελευ-
ταίως ἐν Πάτραις ὑποκαταστήματα, ἅτινα
ἅπαντα φέροντα ἀπὸ τοῦ μεγάλου εὐεργέ-
του τὸ ὄνομα «Ἀρσάκειον» χρησιμεύουσιν
οὐ μόνον ὡς κέντρον μορφώσεως τοῦ γυναι-
κείου φύλου ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, ἀλλὰ
καὶ πρὸς κατάρτισιν διδασκαλιστῶν, δυνά-
μει τοῦ πρὸς τοῦτο δοθέντος ὑπὸ τῆς Ἑλλ.
κυβερνήσεως δικαιώματος. [Γ.Β.]

Φιλέλφος (Francesco Filelfo). Λό-
γιος Ἰταλὸς γενν. ἐν Τολεντίῳ τῷ 1398
καὶ ἀποθ. τῷ 1481. Ἐσπούδασεν ἐν Πα-
ταύῳ, ἐχρημάτισε δὲ γραμματεὺς τῆς ἐν
Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας τῆς Ἑννατίας καὶ
ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου ἐπεφορτι-
σθὴ νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος
Σιγισμούνδου τὴν συνδρομὴν τοῦ κατὰ τῶν
Τούρκων. Κατὰ τὰς διαφόρους εἰς Ἑλλάδα
ἐντολάς του συνήθροισεν πλείστα ἑλληνικὰ
χειρόγραφα, ἐδίδασκε ξένους γλώσσας εἰς
διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας καὶ πολλὰς
κατέβαλε πρὸς διδασκίαν τῆς ἑλληνικῆς
προσπαθείας, ἀπέθανε δὲ ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ
ἔφηκε πλείστα ἔμμετρα καὶ περὶ ἔργα πρω-
τότυπα καὶ μεταφράσεις εἰς τὴν λατινικὴν
πλείστων ἑλλήνων συγγραφέων. Ἦτο δὲ
ἀντίπαλος τῶν Μεδίκων καὶ μετὰ πολλῶν
σοφῶν διεξήγαγε ζωηρὰς συζητήσεις ἐπὶ
διαφόρων ζητημάτων. [Πς.]

Φιλέταυρος. 1) Ἀθηναῖος ποιητὴς
τῆς μέσης καὶ νέας κωμωδίας, γράψας κατὰ
τοὺς ἀρχαίους 21 δράματα, ἐξ ὧν σώζονται
ἀποσπάσματα τινα (ἐν Meineke, *Fragni-*
com. Grace. — 2) Ἑρμῆς τοῦ κρατοῦς
τῆς Περγάμου. Ὑπηρετήσας ἐν τῷ Μακε-
δονικῷ στρατῷ ἐγένετο τέλος τοποτηρητὴς
τοῦ Λυσιμάχου ἐν Περγάμῳ καὶ φυλάξ τοῦ
ἐκεῖ θησαυροῦ του. Κατέστη δὲ τῷ 284 κύ-
ριος ἀνεξαρτήτος τῆς ἀκροπόλεως καὶ ὑπε-
τάγῃ οἰκισθελῶς μὲν τῷ 280 εἰς Ἀντίο-
χον τὸν Σωτήρα, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ στε-
ρεωθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου του, ἐν κατέλιπε τῷ
263 εἰς τὴν Εὐμένην, υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του.

Φιλήμων. Βλ. Βαυκίς.

Φιλήμων. Κωμικὸς ποιητὴς τῆς νέας
κωμωδίας γενν. ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας
περὶ τὸ 352 π. Χ. καὶ ἀποθανὼν σχεδὸν
ἑκατονταετής. Μετὰ τοῦ Μενάνδρου ἀπο-
τελεῖ τὴν κορυφὴν τῆς νέας Ἀττικῆς κω-
μωδίας, ἔγραψε δὲ ὑπὲρ τὰ 100 δράματα
ὧν τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα ἐξεδόθησαν
τελευταίον ἐν Λιψίᾳ ὑπὸ τοῦ Koock ἐν *Com-*
micorum Atticorum fragmenta τομ. Β' 1884. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἐκ τῶν σωζο-
μένων κωμωδιῶν τοῦ Ῥωμαίου Πλαύτου
αἱ καλούμεναι *Mercator*, *Trinummus* καὶ
πιθανῶς ἡ *Mostellaria* θεωροῦνται ὡς ἀπο-
μιμήσεις τῶν τοῦ Φ.

Φιλήμων. Εἰς τῶν 70 Ἀποστόλων,

μαθητῆς τοῦ Παύλου, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται
καὶ ἐπιστολὴ τοῦ ἀποστόλου τούτου. Ὑπῆρ-
ξε κατὰ τὴν παράδοσιν α' ἐπίσκοπος Κο-
λοσσῶν καὶ ἐορτάζεται τῇ 22 Νοεμβρίου.

Φιλήμων (Ἰωάννης). Ἕλληνα λό-
γιος, γενν. τῷ 1798 ἐν Ξηροκρήνῃ (Κευ-
ρουτσεσμέ) τοῦ Βοσπόρου, υἱὸς ποικίλου
ἐνδυμάτων, Βασιλείου ὀνομαζομένου, καὶ
τῆς συζύγου του Σοφίας, καταγομένης ἐκ
Κρήτης. Μαθητὴς ὧν ἐν τῇ ἐν Ξηροκρήνῃ
Μαγάλῃ τοῦ Γένους σχολῇ προσεβίβασεν τὴν
ἀγάπην τοῦ διευθύνοντος ταύτην Νικολάου
Λογάζου, ὅστις ἐκδίδων τὸ μέγα ἑλληνικὸν
λεξικόν, τὸ ἐπιγραφόμενον «Κιβωτὸς τῆς
ἑλληνικῆς γλώσσης» (ἦς μόνον τὰ στοιχεῖα
Δ-Δ ἐδημοσιεύθησαν τῷ 1849), ἐνεπιστεύθη
τῷ νέῳ Ἰωάννῃ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν χει-
ρογράφων. Ἐκ τῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ τυ-
πογραφίῳ ἐργασίας του ἀπέσπασεν αὐτὸν
ἡ ἐκρήξις τοῦ Ἀγῶνος κρύφα φυγὸν ἐπέ-
βη ὑδραῖκου πλοίου καὶ ἀπεβίβασθαι εἰς Κα-
λάμας κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1821. Σπανι-
ζόντων δὲ τότε τῶν ἐγγραμμάτων προσελήφθη
ἀμέσως ὡς ὑπογραμματεὺς τοῦ παρὰ τῷ
Δημ. Ὑψηλάντῃ γραμματεὺς Νεοφύτου Βάμ-
δα, ὃν εἶτα διεδέχθη ὡς τακτικὸς γραμμα-
τεὺς, συνώδευσεν δὲ τὸν Ὑψηλάντην, ἐκτὸς
βραχέος χρόνου καθ' ὃν διετέλεσε γραμμα-
τεὺς τοῦ Πατρόπτερος Μαυρομιχάλη, εἰς πᾶ-
σας τὰς ἐκστρατείας μέχρι τέλους τοῦ ἀγῶ-
νος, συμμετασχὼν τῶν πολεμικῶν ἔργων
καὶ ἐπαινεθεὶς πάντοτε. Μεταξὺ ἄλλων
κατορθωμάτων μετέβη τῷ 1825 πρὸς κατό-
πτεισιν τῶν ἐντὸς τῆς Τριπύλειως περι-
κλεισμένων Τούρκων, τὰ μέγιστα συντελέ-
σας οὕτως εἰς τὴν ἄλυσιν. Μετὰ τὴν μά-
χην τῆς Πέτρας, τὴν τελευταίαν τοῦ πολέ-
μου, διεπραγματεύθη πρὸς τοὺς ἡττηθέντας
Τούρκους, ὑποχρεώσας δ' αὐτοὺς νὰ κατα-
λίπωσι τὰς μέχρι Λαμίας θέσεις των, ἐγέν-
ετο ὑπάτιος τοῦ νὰ μὴ περιληφθῶσιν αἱ
χωραὶ ἐκεῖναι εἰς τὰς κατόπιν ἐξαγορα-
σθείσας. Ἡ μετὰ τὸν ἀγῶνα συστάσα ἐπι-
τροπὴ ἀπένευμε τῷ Φ. τὸν ἀνώτερον βαθμὸν
ταγματάρχου τῆς φάλαγγος, ὃν ἐτήρησε
μέχρι θανάτου, μὴ ἐπιδιώξας προβάσιμον.
Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἐπιδοθεὶς εἰς
τὴν δημοσιολογίαν, ἐξέδωκε τῷ 1832 ἐν
Ναυπλίῳ τὸν «Χρόνον» ἐπὶ ἐν ἔτος, μετα-
βάς δ' ὕστερον εἰς τὴν νέαν πρωτεύουσάν,
τὰς Ἀθήνας, ἔδρασεν ἐνταῦθα ἴδιον τυπο-
γραφεῖον καὶ ἤρξατο τῷ 1838 τῆς ἐκδόσεως
τοῦ «Διῶνος», ὃν διηρθωνε καὶ ἔγραψε μέχρι
τοῦ 1857, ὅτε παρέβηκεν αὐτὸν εἰς τὸν
υἱὸν τοῦ Τιμολέοντα, συνεχίζαντα τὸ ἔρ-
γον τοῦ πατρὸς του μέχρι τοῦ 1888. Τοῦ
Διῶνος, ἐκδομένου ἐπὶ πεντηκονταετιαν
βλῆν, ἡ συμμετοχὴ καὶ ἐπιβρασις ἐπὶ τὴν
πολιτικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο

αίσθητή. ὑπῆρξαν δὲ χρόνοι καθ' οὓς ἀπῆ-
λαυσεν αὐτὸς ἄκρας δημοτικότητος· προέστη
τῆς κατὰ τῆς Βαυαροκρατίας πάλης, τῆς
μεταβολῆς τοῦ 1862 καὶ τῆς ἀμόνης· ὑπὲρ
τῆς ἀκερσιότητος τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλη-
σίας, ἐλάτρευσε δὲ τὴν μνήμην τοῦ Καπο-
διστρίου. Ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ Αἰὼν ἐγένετο
καὶ σύμβολον πολιτικόν, ἐκπροσωποῦν τὴν
ἄκραν ἐντιπολίτευσιν. Τῷ 1834 ἐξέδωκεν
ὁ Φ. τὸ «Δοκίμιον περὶ τῆς Φιλικῆς Ἡται-
ρίας», αὐτὸς δὲ συνέγραψε καὶ μακρὰ προ-
λεγόμενα εἰς τὰ «Ἑπικμνήματα τῆς ἑλλ.
ἐπαναστάσεως» τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερ-
μανοῦ. Μετὰ δὲ τὸ 1854 ἐπεδόθη εἰς τὴν
συγγραφὴν τοῦ «Δοκιμίου περὶ τῆς ἑλλ.
ἐπαναστάσεως», οὗ ἐδημοσιεύθησαν μόνον
4 τόμοι, περιέχοντες τὰ πρὸ τοῦ ἀγῶνος
καὶ τὰ μέχρι τοῦ 1822 γεγονότα, ἔμεινε
δὲ ἡμιτελὲς τὸ ἔργον, καίτοι ἐν τοῖς κατα-
λειφθεῖσι χειρογράτοις τοῦ Φ. εὐρηταί μέγα
μέρος τῶν μετέπειτα χρόνων ἀρκούντως ἐπεξ-
ειργασμένων. Ἐκτὸς τούτων κατέλιπεν ὁ Φ.
καὶ ἄλλας τινὰς πραγματείας ἀνεκδότους,
ὅτε ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἰαν. 1874.
Ἦτο ἀθλητικὸς καὶ ωραιότατος, ἐνυμφεῦθη
δὲ τῷ 1827 ὑπὸ ῥομαντικὰς περιστάσεις
τὴν ἐκ Δημητσάνης Σμαράγδαν (ἔπεθ. τῷ
1897), ἀδελφὴν τοῦ ἐν ῥωσικῇ στρατιω-
τικῇ ὑπηρεσίᾳ Ἀνδρονίκου Μακρῇ, ἐνὸς
τῶν δραστηριοτάτων Φιλικῶν καὶ ποιητοῦ
τοῦ ὅσματος «ὦ παιδιὰ μου ὀρφανὰ μου»,
ἀποθανόντος δὲ τῷ 1824 καθ' ἣν στιγμὴν
παρασκευάζετο νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλά-
δα, ὅπως μετὰσχῃ τοῦ ἀγῶνος. Ὁ Φ. μέχρι
τοῦ 1822 ἦτο γνωστὸς ὡς «Βυζαντινὸς» ἢ
«Βασιλειάδης», ἐδέχθη δὲ τότε τὸ ἐπώνυ-
μον Φ., δοθέν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Δ. Ὑψηλάν-
του, εἰς οὗ τὸν οἶκον ἐφέστιος ἅγιος ἦτο ὁ
ἀπόστολος Φιλῆμων. [Γ.Β.]

Φιλῆς (Μανουήλ). Βυζαντινὸς ποιη-
τὴς γενν. ἐν Ἐφέσῳ περὶ τὸ 1275 καὶ
ἔπεθ. περὶ τὸ 1340, ὅστις ἔλεον τὸν βίον
αὐτοῦ διήλθεν ἐπαιτῶν τὴν εὐνοίαν τῆς
αὐλῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὗτος ἀφῆκε
διάφορα ποιήματα ἐν οἷς καὶ τὸ «Περὶ τῆς
φύσεως τῶν ζώων» ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἀπο-
κασμάτων τοῦ Αἰλίου. Ἐκδ. ὑπὸ Emm.
Miller τῷ 1855 ἐν Παρίσι. [Πς.]

Φιλῆσι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλούς (Ἐπι-
δαύρου Λιμενῆς) μετὰ 164 κατ.

Φιλητᾶς. Ἀλεξανδρινὸς συγγραφεὺς
γενν. περὶ τὸ 340 καὶ ἀπεθ. περὶ τὸ 385,
γρηματίας πρῶτος βιβλιοφύλαξ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Πτολεμαίου
Β'. Περὶ τούτου δὲν σώζονται ἢ βραχέϊαι
σημειώσεις ἐν δυσὶ βιογραφίαις τοῦ Ἀρά-
του, δυσὶ κειμένοις τοῦ Σουῖδα καὶ ἐνὶ σχε-
λίῳ τῶν Ὁμηρικῶν τοῦ Νικάνδρου.

Φιλητᾶς (Χριστόφορος). Ἀγιος Ἐλ-

λιν, γενν. περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν
Ἡπείρῳ καὶ ἀπεθ. τῷ 1807 ἐν Κερκύρῳ.
Διακούσας τὰ μαθήματα τῆς ἐν Ἰωαννί-
νοις σχολῆς ὑπὸ τὸν Ψαλῖδα ἀπεδήμησε
τῷ 1815 εἰς Ἱταλίαν, ἐνθα ἀνηγορεύθη
διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς ἐν Νεαπόλει τῷ
1819. Ὑστερον ὁμοῦς προσεκλήθη ὡς διδά-
σκαλος ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος ἐν
Τεργέστη. Θῶν ἐστάλη ὑπὸ τοῦ κόμητος
Γκυλιφροῦ ὡς ὑπότροφος αὐτοῦ εἰς Καντα-
βρίγιαν πρὸς ἐπαύξησιν τῶν φιλολογικῶν
γνώσεών του, ἵνα διδάξῃ ὕστερον ἐν τῇ
Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Ἐλθὼν ἐξ Ἀγγλίας εἰς
Κέρκυραν τῷ 1822, διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἰο-
νίου κυβερνήσεως διευθυντὴς τῆς μέσης ἐκ-
παίδευσως καὶ τῷ 1824 καθηγητὴς τῆς
Λατινικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐν τῇ
ῤηθίσῃ ἀκαδημίᾳ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Γκυλιφροῦ παραιτηθεὶς διετέλεσε διευθυ-
ντὴς τῶν σχολείων ἐν Ζακύνθῳ μέχρι τοῦ
1838, ὅτε ἐπανελάβε τὴν προτέραν καθη-
γητικὴν θέσιν. Ἐνταῦθα ἐξέδωκεν εὐδοκι-
μως μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκα-
δημίας τῷ 1864, ὅτε προτάθη εἰς αὐτὸν
καθηγεσία τοῦ ἐν Ἀθήναις πανεπιστημίου.
ἦν θέσιν δὲν ἀνεδέχθη, ἐνεκα τοῦ γήρατος.
Ἐξέδωκε δὲ πλὴν ἄλλων Γραμματικὴν τῆς
Λατίν. γλώσσης (1827), μετέφρασε εἰς τὴν
ἀρχαίαν πολλὰ Λατινικὰ ἔμμετρα ὡς ἐκ
τοῦ Κατούλλου καὶ Βιργιλίου καὶ ὑπῆρξεν
ἐν τῶν τακτικῶν συνεργατῶν τῆς Πανδώρας
ἐνθα ἐδημοσίευσεν πολλὰς ἀξιολόγους διατρι-
βάς. Κατέλιπε δὲ καὶ τινὰ ἀνέκδοτα. [Ι.]

Φιλῆα. 1) Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Λευ-
κασίου (ἐπαρχίας Καλαβρύτων). Κεῖται
ὠρ. Ν τῶν Καλαβρύτων, μετὰ 881 κατ.
— 2) Χωρ. τοῦ δήμου Οἰχαλίας (Μεσση-
νίας) μετὰ 259 κατ. — 3) Χωρ. τοῦ δήμου
Καλλιφωνίου (Καρδίτσας), ἔχον κατ. 272

Φιλιάται. Βλ. Φυλλιάται.

Φιλιατρά. Πόλις ἐν τῇ νῦν ἐπαρ-
χίᾳ Τριφυλίας, πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἐρα-
νης. Κεῖται ἐπὶ πεδιάδος 1/2 ὠραν πρὸς τὴν
τῆς θαλάσσης καὶ κατὰ τὴν Δ ὑψοῦς
τοῦ βουνοῦ τοῦ προφ. Ἡλίου, μέρως τῶν
Κοντοβουνίων, καὶ ἔχει κανονικὰς καὶ εὐ-
ρεῖας ἐξοῦς, μεγάλην πλατείαν, ἀφθονο-
ύζατα καταφερόμενα εἰς ὠραίαν δεξαμενὴν
ἀπὸ τοῦ ὅρους Αἰγάλειου, καλοῦς ναοῦ
(Θεοτόκου), Ἀγ. Νικολάου, Ἀγ. Ἰωάν-
νου, οἰκίας κομφῆς, γυμνάσιον, ἑλλ. σχολ-
εῖον καὶ δημοτικὰ ἀμφότερων τῶν φύλων
ταχυθ. καὶ τηλεγραφεῖον, ὑποταμίειον, ἀστυ-
νομίαν, εἰρηνοδικεῖον καὶ 9 970 (1896) κατ.
μετὰ τῶν περιχωρῶν. Τὰ Φ. ἐκτίσθησαν
πιθανῶς τὴν 15' αἰῶνα, ὑπέστησαν δὲ τῇ 1
Αὐγ. 1886 μεγάλαν ζημίαν ἐκ σεισμῶν.
Ἐχουσιν ἐπίνειον τὴν Ἀγ. Κυριακὴν καὶ
ἄλλους ἐρμίσκους, τὸ Λιμενᾶρι πρὸς Δ, τὸ

Στόμιον κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Φιλιατρίου ποταμίου, καὶ τὸ Ἀγρίλι, ὡραίαν ἐσχάτην ἰσθμὸν πρὸς ΒΔ. Κυριώτατον πρὸς τὸν εἶναι ἢ σταφίς. [Γ.Π.3.]

Φιλίγγας (Filijas, τὸ πάλαι Βιλλαίος). Ποταμὸς τῆς ἀσιατ. Τουρκίας, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Βιθυνιακοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιν. Καλεῖται κατ' ἀρχὰς Οὐλύου-Σού, εἰτα Σογγανλὺ ἢ Χαμμακλὺ-Σού, Φ. δὲ μετὰ τὴν ἑνωσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Βολύ-Σού. [Π.Π.]

Φιλικὴ ἑταιρεία ἐκαλεῖτο μυστικὴ ἑταιρεία ἰδρυθεῖσα τῷ 1814 ἐν Ὁθωμῶν καὶ σκοποῦσα τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Οὐδεμίαν αὐτὴ εἶχε σχέσιν μετὰ ἑτέρας ἑταιρίας, ἥτις ἰδρῦθη ὑπὸ Ῥήγα τοῦ Φεραίου τῷ 1789 καὶ συναπέθανε μετὰ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς τῷ ἐπεμμένῳ ἔτει. Πρῶτοι ἰδρυταὶ τῆς ἐν λόγῳ ἑταιρίας ὑπῆρξαν οἱ Ν. Σκουφάς, Ἐμ. Σάνθος καὶ Α. Τσακάλωφ, ὅτις καὶ αὐτὸς εἶχε πρότερον ἰδρύσει ἐν Πάρισις ἑταιρίαν νεῶν Ἑλλήνων κρύπτουσαν τοὺς πολιτικοὺς σκοπούς τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Σενοδογεῖον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Τὰ μέλη τῆς Φ. Ἐ. διηγεῖν τοὺς εἰς 7 βαθμοὺς τῶν Βλάμειδων (Ἀδελφοποιητῶν), τῶν Συστημένων, τῶν Ἰερέων, τῶν Παιμένων, τῶν Ἀρχιποιμένων, τῶν Ἀφιερωμένων καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Ἀφιερωμένων. Αἱ τελευταῖαι δύο τάξεις εἶχον στρατιωτικὴν χαρακτῆρα καὶ προορισμένον πολεμικόν. Διὰ τὴν ἐπιμέλειαν προσπαθεῖν τῶν ἰδρυτῶν καὶ διὰ τὸν πολυαριθμὸν ἀποστόλων εὖς ἐπεμπον ἀπανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς χερσονήσου προσκληθίσθωσαν ἐν βραχείῳ χρόνῳ πλείστοι ὁπαδοί, δὲν ὑπῆρχε δὲ σχεδὸν σημαντικὴ ἀντὶ ἐν Ἑλλάδι μὴ ὄν μύστης αὐτῆς. Μέχρι τοῦ 1819 προσηταίρισθωσαν μετὰ τῶν ἄλλων οἱ Ἀναγνωστάτουλος, Γαλάτης, Σέκερης, Λεβέντης, Δικαῖος, Ἰγνατίος ὁ μητροπολίτης Ἀρτης, Γαζής, Παξιμάδης, Ἀλ. Μαυροκερδάτος καὶ οἱ ἀδελφοὶ Νικέλαος, Γεωργίος καὶ Δημήτριος Ὑψηλάνται· ἀνομαστότατα μέλη εἶναι καὶ οἱ Ζαΐμης, Μαυρομιχάλης, ὁ πατριάρχης Γρηγόριος καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας Μίλοσ. Ἀλλὰ μετὰ τῆς διαδόσεως τῆς ἑταιρίας ἤρξαν καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ μυστικοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων, δις δὲ ἕως τότε εἶχεν ἀναγκασθῇ ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ νὰ προλάβῃ τὴν προδοσίαν διὰ τοῦ φόνου δυο ἀπίστων ἀποστόλων αὐτῆς (τοῦ Γαλάτη καὶ τοῦ Καρορινού). Μοιραίως ἔθεν ὠθήθη ἡ ἑταιρεία πρὸς ἔρᾶσιν. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἐχρειάζετο ἐπίσημος ἀρχηγός, ἐνῷ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο ὡς σύμφερον νὰ περικαλύπτηται ἡ ἀρχηγία διὰ τοῦ πέπλου τοῦ μυστηρίου καὶ νὰ υποδεικνύηται ἐπιτηδεῖως ὡς δῆθεν ἀρχηγός ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας ὁσάκις ἡ ἀνυπο-

μονησία τῶν Ἑλλήνων ἀπῆται καθήσυχαστικά μέτρα. Ἀπεφασίσθη δὲ νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς ἐξοχόν τι πρόσωπον καὶ ἐστὶν ἀληθὲς τοῦτο ὁ Σάνθος τῷ 1820 εἰς Πετροῦπολιν ἵνα προσφέρῃ τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν κόμητα Καποδίστριαν· τοῦτο ὅμως ἀποποιθέντος ἐδέχθη τὴν ἀρχηγίαν ὁ στρατηγός Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ οὐ μόνον ἐπεδοκίμαζε τὴν ἐπιχείρησιν ἀλλὰ καὶ θὰ ὑπεστήριζε ταύτην ἐν ἀνάγκῃ (27 Ἰουνίου 1820). παρεσκεύασε δὲ τὴν ἐκκλήσιν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν ταῖς παραδουναβίαις ἐπαρχίαις. Ἡ δὲ ἐκκλήσις τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Πελοποννήσῳ κατέστησε περιττὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς Φ. Ἐ., ἥτις καὶ σιωπηλῶς ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται. Πρὸς κυρίως Φιλήμονος Δοκ. περὶ Φ. Ἐ. (Ναυπλία 1834) καὶ Σάνθου, Ἀπομνημον. περὶ Φ. Ἐ. (Ἀθ. 1845).

Φιλιππάκι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀριστομένους τῆς ἐπαρχ. Μεσσηνίας ἀριθμοῦν 198 κ.

Φιλιππίδης (Δημήτριος, καὶ ὑπὸ τὸ ἐκκλησιαστικόν αὐτοῦ ὄνομα Δανιήλ), ἱερομόναχος καὶ λόγιος Ἑλλήν, ἐκ Μηλεῶν τῆς Θεσσαλομαγνησίας, ἥσος καὶ διακριθεὶς περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ ἐπίσης ἐκείθεν καταγεμμένου καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ζήσαντος λογίου καὶ κληρικοῦ Γρηγορίου Κωνσταντᾶ, μεθ' οὗ κοινὰς εἶχε κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα. Τὰ πρῶτα μαθήματα διήκουσεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ὅπου ἔλαβε καὶ τὸ ἐκκλησιαστικόν σχῆμα, μεθ' ὃ μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ἐνθα συνηνετήθη μετὰ τοῦ ἡδὲ ἐκεῖ διατρίβοντος Κωνσταντᾶ Μετ' αὐτοῦ δὲ ἐκείθεν ἐπῆλθεν εἰς Ῥωμανίαν, ὅπου καὶ συνέγραψαν ὁμοῦ τὸν πρῶτον τόμον «Νεωτερικῆς Γεωγραφίας» ὡς ἀπεκαλεσάν αὐτὴν, ἐρανισθείσης μὲν ἀπὸ διαφόρων συγγραφεῖς, τυπωθεῖσης δ' ἐν Βιέννῃ παρὰ τοῦ Θωμά Τραττνερ, τῷ 1791. Ὁ τόμος οὗτος ἀφιερῶνται τῷ τότε ἐν Μετσοβλαχίᾳ Ῥώσῳ στρατηγῷ καὶ εὐνοουμένῳ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης Ποτέμκιν διὰ τὰς ἐλπίδας ὅς παρεῖχεν εἰς τοὺς Ἑλλήνας πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν, περιεχέει δὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν καὶ Γαλλίαν. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ αὐτοῦ ὁ μὲν Φ. σημειώνεται· ἀπλῶς ὡς Δανιήλ ἱερομόναχος, ὁ δὲ Κωνσταντᾶς ὡς Γρηγόριος ἱεροδιακόνος, χαρακτηρίζονται δὲ ἀμφότεροι ὡς «Δημητρίους», ἔχουν ἰὲν ὁμηγητριάδος. Δεύτερον τόμον τοῦ συγγράμματος τοῦτου δὲν ἐξέδωκαν, καὶ δι' αὐτοὺς μὲν ἴσως λόγους, ἴσως ὅμως καὶ ἐμπροσθεντες ἐξ αἰτίας τῶν τότε περὶ γλώσσης ἐπικρατούντων παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν λογίων φρονημάτων. Διότι ἡ Νεωτερικὴ αὕτη ἀληθῶς διὰ πολλὰ καὶ μέχρι σήμερον Γεω-

γραφία ἔχει συντεθῇ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἕως τότε πρεσβευόμενα καὶ ἐπιζόμενα, εἰς ἀπλὴν πρὸς κατάληψιν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀγραμμάτων ἀνδρῶν φωνήν, τὴν ὅποιαν ὁ Φ. ἀποκαλεῖ αἰολοζωρικὴν διάλεκτον, ὡς καὶ ἄλλοι τινὲς λόγιοι τοῦ καιροῦ, καὶ τὴν ὅποιαν ἠκολούθησε καὶ μετεχειρίσθη καὶ εἰς ἄλλα τὰ λοιπὰ αὐτοῦ σχεδὸν συγγράμματα, ἥτις ὁμοῦς οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ φυσικὴ γλῶσσα τὴν ὅποιαν μεταχειρίζεται τις συνήθως ὁμιλῶν καὶ τὴν ὅποιαν φυσικὰ ὀφείλει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ μεταχειρίζεται καὶ γράφων, καὶ μάλιστα διὰ τοιοῦτου εἶδους ἔργα. Τοῦτο δὲ ἀκριβῶς προέβητο καὶ ὁ Κωνσταντῆς καὶ ὁ Φ., ὅστις γραφειώρισμένως μάλιστα εἰς τὸν ἐπιλογὸν ἄλλου αὐτοῦ συγγράμματος ὅτι: «ἡ γλῶσσα τοῦ βιβλίου ὅπου ἐκδιδῶ εἶναι ἡ γλῶσσα ὅπου ὁμιλῶ καὶ ἐγὼ καὶ ἔλοι οἱ Ἕλληνες». Εἶναι δὲ τοῦτο ἡ μεταφράσις τῶν «Φιλιππικῶν τοῦ Τρόγου», τὴν ὅποιαν ἐξέδωκεν, ἐπιστρέψας πάλιν εἰς Εὐρώπην, ἀπὸ διαφθερισμῶν τῶν ἐπὶ τοῦ Ποιέμενιν ἐλπίδων ἀμφοτέρωι οἱ φίλοι λόγιοι κατήλθον ἐκ 'Ρουμανίας εἰς τὴν πατρίδα τῶν ὅπου ἐφ' ἱκανὸν παρέμειναν διδάσκοντες τὴν νεολαίαν, ἐν Λιψία τῷ 1817 παρὰ τῷ Τάουκνιτς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ 'Ἀποπειρογράφου τῆς 'Ρουμανίας, ὡς καὶ ἑτέραν πραγματείαν φέρουσιν τὸν ἀλλόκοτον τίτλον «'Απόπειρα ἀναλύσεως τοῦ Νουμένου ἑτεροίας παρὰ τὰς νῦν». τοῦτο δὲ διότι κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχεν ἐκδώσῃ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τὸ α' μέρος τοῦ α' τόμου «'Ιστορίας τῆς 'Ρουμανίας ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Αἰγυπτίων μέχρι τῆς καταστάσεως τῶν 'Ρουμανικῶν ἀρχηγεμονιῶν τοῦ 'Ρουμανικοῦ ἄγρου καὶ τῆς Μολδόβης», ὡς καὶ ἀρχὴν «Γεωγραφικῆς τῆς 'Ρουμανίας πρὸς ἀκριβεστέραν καὶ πληρεστέραν κατάληψιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς», σφοδρῶς ἐπικριθέντα ὑπὸ τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ», ὅτινα ἐπίσης δὲν ἐοῦνέχῃσι. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν αὐτῶν συνέγραψεν εἰς ἀρχαῖον ἰδιῶμα ὡς καὶ μέρη τινὰ ἄλλων συγγραμμάτων του, ἴσως ὁμοῦς ἔπραξε τοῦτο διὰ νὰ δείξῃ ὅτι γράφων εἰς τὴν ὁμιλουμένην δὲν τὸ ἔπραττεν ἐξ ἀμαθείας ἢ ἀνικανότητος, ὡς ἤμπορεῖ τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐπιλόγου τῶν προειρημένων «Φιλιππικῶν», ἐν ᾧ λέγει ὅτι: τὸ βιβλίον ὅπου ἐκδίδει τὸ ἔγραψε εἰς τὴν γλῶσσαν ποῦ ὠμίλει ἐν ᾧ «τοῦ ἡ:αν εὐκολώτερον νὰ τὸ γράψῃ ἄττικα». Μολονότι δὲ ὅτε κατόπιν χωρισθέντες εἰργάσθησαν κατὰ μόνας ὁ Κωνσταντῆς φαίνεται μεταχειριζόμενος εἰς τὰ ἔργα του ὕψος μᾶλλον καθαρεῦον, αἱ γνώμαι τοῦ Φ. περὶ γλώσσης ἦσαν κατὰ βάθος αἱ αὐταὶ πρὸς τε τὰς τοῦτου, μεθ' οὗ καὶ καθυδρίσθη ὑπὸ τῶν ἀντιφρονούντων ὡς μεταχειριζόμενος «γλῶσ-

σαν μπακάλῃδων τῆς Ζαγοράς», τοῦ γηθέντος αὐτῶν Καταρτίζην καὶ τοῦ Χ. πούλου, διετηρήθησαν δὲ σχεδὸν ἀνακατασκευασθέντες ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ φιλικοῦ αὐτοῦ σταδίου, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἐκ 1801 ἐκδόσεως ἐν Βιέννῃ τῆς μεταφράσεως τοῦ τῆς Λογικῆς τοῦ Κονδελιιάκ, καὶ τῆς τῷ 1803 ὁμοίας τῆς 'Αστρονομικῆς τοῦ Λαλάνδ, μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1818 μετέφρασεως ἐκ τοῦ λατινικοῦ τῆς 'Επιτομῆς τῆς 'Ρωμαϊκῶν τοῦ Φλώρου. Ταύτας δ' ἐκδοὰς καὶ ὑπερήσπizen εἰς μακρὰς διατριβὰς πραγματείας ὡς προσήρτα εἰς τὰ ἔργα συγχανῆς σφοδρῶς καταφερόμενος καὶ πρεσβεύωντων διάφορα, καὶ πολλὰ διὰ περὶ τῇ αὐτῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ σεως ἐν γένει. Καὶ λεπτομερῆ μὲν ἀνάλυσιν ἢ μελέτην περὶ τοῦ Φ. λόγου ἐπιτρέπει βεβαίως ὁ χώρος τοῦ Λαλάνδ, ὁμοῦς καὶ πλήρη αὐτῶν καθ' ἑαυτὸν τοῦ καθόλου τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι πρὸς ἀντίληψιν θύναται: νὰ λάβῃ τὸ ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω σημειώσεων ἡδὲ τῶν σεῶν του καὶ μόνον ἀναγινώσκων ἐν τοῖς «Φιλιππικοῖς τοῦ Τρόγου» ὅτι οἱ κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ (καὶ ἄραγε μόνον τότε;) ἄλλοι αὐτὴν τὴν ὁμιλουμένην γράφοντες «ἐπὶ τῇ αὐτῇ γλῶσσῃ» ὡς ἔλεγε ὁ Φ. ὡς ἔλεγε οἱ ἀθλιοὶ: ἕνα τρόπον διὰ νὰ ξηραθῇ κοινὸν ἀνθρώπων πλανεμένος εἰς τὰς ἑσθίας, τὸ κατὰ τοῦ Λουκιανού, τὸ μὲν τ. ἀντὶ νὰ εἰπῶν Βουργαρία, λέγοντες γὰρ ἀντὶ Μύνγεν, Μόναχον: ἀντὶ τῶν λιν, Βερολίνον: ἀντὶ τοῦ ὅταν ἐγγίξῃ ἀπτηται: ἀντὶ τοῦ πολλὰς φορὰς, ἀντὶ τοῦ πολλὰς φορὰς: ἀντὶ τοῦ ἐδῆκε ἢ βγῆκε, ἀντὶ τὸν εἶπα, τῷ εἶπον: ἀντὶ τοῦ ἐπέρνον: ἀντὶ τοῦ καταματένομαι, καθομαι, καὶ τόσαις ἄλλαις μωρολογίαις δυσκολον δὲ φαίνεται καπνὸς νὰ διαπληθῇ, καὶ σήμερον ἔτι, ἀδιαφόρως τοῦ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν, τῶν τοιοῦτων ἀναλόγων ἰδεῶν ἢ λογικότης. [M.M.]

Φιλιππικός. Αὐτοκράτωρ τοῦ τῆς τὴν καταγωγὴν Ἀρμένιος, καλεῖται δὲ πρὶν Βαρδάνης, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἑσθίαν τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ Τιβερίου Γ' (701) ἐσθῆς εἰς Κεραλληνίαν ὑπὸ δὲ τοῦ Νικηφόρου Β' (710) εἰς Κερσῶνα, ὅπου κηρύχθη αὐτοκράτωρ, πληρωθεὶς ἡ προρρήσεως ἀστρολόγου τινός, καὶ ὡς κτωρ εἰσῆλθεν εἰς Κων/πολιν (711) ὡς ὁμοῦς καταστὰς μισητός διὰ τὴν αἰρέσεως τῶν μονοθελητῶν ζήτησιν ἐξέθρονίσθη καὶ ἐτυφλώθη (713), καὶ δὲ ἐξόριστος καὶ ἐν ἀθλιότητι. [Πρ.]

Φιλιππῆνακ νῆσοι. Μέγα νῆσος γινώσκουσα τῆς Μελασιᾶς ἔχον ἐμβαλόν τιμ. καὶ 9530 000 κατ. Ἡ μεγαλυ-

νῆων τούτων εἶναι ἡ Λούσων μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μανίλλαν· ἀκολούθως ἔρχονται ἡ Μινδανάο, ἡ Σουλοῦ κλ. Μικραὶ νῆσοι περικυκλῶσαι τὴν Λούσων καλοῦνται Βιζάγας ἐκ τῶν κυριωτέρων αὐτῶν κατείκων. Ἐπὶ τῶν Φ. κυριαρχεῖ ἡ Ἰσπανία, ἀλλὰ συχνὰ οἱ Ἰθαγενεῖς ἐπαναστατοῦσιν. Ἡ διοίκησις εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς γενικὸν διοικητὴν ἐδρεύοντα ἐν Μανίλλᾳ, ὑποδιαροῦνται δὲ αἱ νῆσοι εἰς 3 ὑποδιοικήσεις. Αἱ Φ. εἶναι ὄρειναι, κεκαλυμμέναι ὑπὸ παρθενικῶν δασῶν, ἔχουσι κλίμα εὐάρεστον καὶ θερμὸν, ἀλλ' ἀθυγιμένον, ἡ δὲ Λούσων ἔχει πλείονα ἡφαίστεια. Τὸ ἑδάφος τῶν εἶναι λίαν εὐφρόν, παράγον ὄρυζαν, σακχαροκάλαμον, θαυμασίους καρπούς, πολυτίμητα ξύλα, οἶον ἀλόην, σάνδαλον, σιδηρόξυλον κλ. Ἐπίσης ἐξορύσσονται ἐν αὐταῖς χρυσός, ὑδράργυρος, ἑσθόν, μάρμαρα, πολυτίμητοι λίθοι κλ. Ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀποτελεῖται ἐκ Μαλαίων, Δαύκων, Σινῶν, Ἰσπανῶν κλ. Αἱ Φ. ἀνεκαλύφθησαν τῷ 1521 ὑπὸ τοῦ Μαγγελάνου, βραδύτερον δὲ ἔλαβον τὸ νῦν ὄνομα τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Φιλίππου Β' καὶ ἀπὸ τοῦ 1508 ἐγκατεστήσαν ἐν αὐταῖς Ἰσπανοί. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀποικία ἐδαινεῖν εἰς ἀμυνη καὶ πολλοὶ Σινάι ἤλθον νὰ ἐγκατασταθῶσιν, οἱ Ἰσπανοὶ τοὺς κατέσφαξαν τῷ 1639. [Πρ.]

Φίλιπποι. Ἀρχ. πόλις τῆς Ἡδωνίδος χώρας τῆς Θράκης, οὐ μακρὰν τῆς Ἀμφίπολεως παρὰ τὴν ποταμὸν Ῥάγγον καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους Παγγαίου. Ἐκαλεῖτο ἡ πόλις πρὶν Κρηνηίδες, ὅτε δὲ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν τὴν ἐκυρίευσεν, ὠχύρωσεν αὐτὴν καὶ τὴν ὠνόμασε διὰ τοῦ ὀνόματός του. Παρ' αὐτὴν ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Ὀκτάβιος κατήγαγον κατὰ τοῦ Κρότου καὶ τοῦ Κοσσίου τῷ 42 π. Χ. ἀποφασιστικὴν νίκην μηδενίσαν τὴν δημοκρατικὴν μερίδα. Ἡ πόλις αὕτη ἐκ τῶν πρώτων ἡσπασθῆ τὸν Χριστιανισμὸν κηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, οὗτινος ὑπάρχει καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς κατοικοῦς μεταξὺ τῶν ββλίων τῆς Κ. Δ. Παρ' αὐτὴν εὕρισκοντο πλούσια χρυσορυχεῖα. Σήμερον μόνον ἐρεῖπια αὐτῆς σφύζονται. [Πρ.]

Φίλιππος. 1) Εἷς τῶν 12 Ἀποστόλων, γενν. ἐν Βηθσαϊδᾷ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ τῶν πρώτων παρὰ τοῦ Χριστοῦ κληθεὶς. Μετὰ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 80 ἐν προκεχωρηκυῖα ηλικίᾳ. — 2) Εἷς τῶν 7 διακόνων τῶν ὑπὲρ τῶν Ἀποστόλων μεταξὺ τῶν μαθητῶν ἐκλεχθέντων. Μετὰ τὴν ἀναλήψιν τοῦ Ἰησοῦ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν Σαμαρείᾳ, ὅπου πολλοὺς προσήλυτίσας καὶ κατέπληξε διὰ τῶν θαυμάτων του Σίμωνα τὸν Μάγον. Ἀπέθανεν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης περὶ τὸ 70.

Φίλιππος. Ὄνομα πολλῶν ἡγεμόνων

ὧν ἀναγράφονται κατωτέρω οἱ σημαντικώτεροι.

Δ'. Ἡγεμόνες τῆς ἀρχαίότητος. 1) Φ. ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, τρίτος υἱὸς τοῦ Ἀμύντου, γενν. τῷ 382 π. Χ. Ἀποσταλεὶς τῷ 368 ὑπὸ τοῦ Πελοπίδου εἰς Θήβας διέμεινεν ἐκεῖ παρὰ τῷ Ἐπαμεινώνᾳ ἐπὶ τριετιαν. Τυχῶν ἐκεῖ ἑλληνικωτάτης μορφώσεως ἐπανήλθε τῷ 365 εἰς Μακεδονίαν· ὅτε δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Περδίκκας ἐρρενύθη τῷ 360 ἐν μάχῃ κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν κατέλαβε τὴν ἐξουσίαν ὡς κηδεμὸν τοῦ ἀνγλίκου ἀνεψιῦ τοῦ Ἀμύντου κατ' ἀρχάς, εἰτα δὲ καὶ ἀνακηρύχθεις αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Κατὰ πρῶτον ἀπεμάκρυνε τοὺς ἄλλους μνηστῆρας τοῦ θρόνου, τὸν Πausanίαν, ὃν ὑπεστήριζον οἱ Θράκες, καὶ τὸν Ἀργαῖον τὸν ὑποστηρίζοντα ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων. Καὶ τοῦτου· δὲ ἐξουδετέρωσεν ὑποσχεθεὶς να μὴ ἐγείρῃ ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς Ἀμφιπόλεως. Μετὰ τοῦτο προσέβη εἰς τὴν μετατροπὴν τοῦ διοικητικοῦ συστήματος καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἐν Θήβας διαμονὴν του κτηθείσων στρατιωτικῶν γνώσεων κατώρθωσε νὰ μορφώσῃ ἐντὸς ὀλίγου στρατιωτικῶς τοὺς ὑπηκόους του. Κατέλαβε δ' ἅμα καὶ ἤρχισεν ἐκμεταλλευόμενος τὰ ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους χρυσορυχεῖα. Οὕτω παρασκευασθεὶς ἐπαχειρήθη νὰ ἐκτείνῃ τὸ κράτος του διὰ κατακτήσεων νικῆσας τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ τοὺς Παίονας καὶ καταλαβὼν πολλὰς πόλεις τῆς Παιονίας, τῆς Ἰλλυρίας, τῆς Θράκης, τῆς Μυθωνίας καὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Στρυμόνος. Οὕτως ἐπέτυχεν τὴν εἰς αὐτὸν ὑπεταγὴν τῶν κατὰ μέρος ἀρχόντων τῆς Μακεδονίας, καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτοῦ ὡς ὑπερτάτου ἀρχόντος. Ἀσφαλισθεὶς καὶ ἐντείθεν ἐστράτη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κατακτητικῶν σχεδίων του. Πρὸς τοῦτο μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον προέβαινε μετ' ὑπομονῆς, ἀνομένων τὰς εὐθέτους περιστάσεις ἢ παρασκευάζων τοιαύτας διὰ χρημάτων, ὑποσχέσεων καὶ ἄλλων μέσων καταδεικνύντων τὴν διπλωματικὴν καὶ διοικητικὴν τοῦ χαρακτῆρός του. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν προσέβαλε τὴν Ἀμφίπολιν, εἰτα δὲ ἐπέτρεξε κατὰ τῶν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ κτήσεις τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Πύδναν καὶ τὴν Ποτίδειαν (358 καὶ 357), ἣν ὁμοῦς παρέδωκε τοῖς Ὀλυμπιῶσις ὅπως προσεταιρισθῇ αὐτοῖς. Ἀκολούθως δὲ προσεκτίσας ἐπιρροὴν ἐν Θεσσαλίᾳ καταπολεμῶν τοὺς ἐν Θεραῖς ἀναφανέντας τυράννους. Ἐκτραγέντος τότε τοῦ Φωκικοῦ ἡ Ἱερὰ πολέμου ὁ Φ. κατέλαβε τὴν Μεθώνην, νικῆσας δὲ τῷ 352 τὸν ἰονομαρχον ἐπαχειρήθη νὰ εἰσβάλῃ εἰς Φωκίδα, ἀλλ' εἰ Ἀθηναῖοι κατέλαβον τὰς Θερμοπύλας διὰ ξηρὰς καὶ θαλάσσης καὶ ἐματαιώσαν τὴν εἰσβολὴν του. Ἐν τούτοις

Φι. καταπαύσας υποθάλπων τὰς ἐσωτερικὰς διαιρέσεις, κατώρθωσε ν' ἀποξενώσει τὴν Εὐβοίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπίσης διὰ προδοσίας κυριεύσας τὴν σύμμαχον τῶν Ἀθηνῶν Ὀλυνθον κατέστρεψεν αὐτὴν τῷ 348. Τότε κατώρθωσε νὰ υποτάξῃ τὴν Φωκίαν καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἀκολούτως διὰ τῶν Θερμοπυλῶν, μεθ' ὃ συνωμολόγησεν εἰρήνην καὶ ἀντικατέστησεν ἐν τῷ Ἀμφικτυονικῷ Συνεδρίῳ τοὺς Φωκεῖς μετὰ τοῦ δικαίωματος δύο ψήφων καὶ τῆς προεδρίας. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐράνη ἀπέχων τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος, ὑπεκίνησεν εἰτα Β' Ἰερὸν πόλεμον, ἐξ οὗ προσκλήθεις εἰσέγγισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐντολῆς τῶν Ἀμφικτυόνων τοῦ νὰ υποτάξῃ τὴν Ἀμφισσαν. Τούτου ὅμως γενομένου κατέλαβε τὴν ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βοιωτίας Ἑλάτειαν τῷ 338. Τότε ταῖς ἐνεργεταῖς τοῦ Δημοσθένους ὅστις ἀπὸ τινος χρόνου εἶχεν ἐκζητῶναι κατ' αὐτοῦ τοὺς περιφρῆμους Φιλιππικούς καθηρέτισθη συμμαχία μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, εἰς ἣν καὶ ἄλλοι προσεχώρησαν πόλεις· ἀλλὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ 338 ὁ συμμαχικὸς στρατὸς κατενικήθη ἐν Χαίρωνείᾳ, κατέστη δὲ οὕτως ὁ Φ. κύριος σχεδὸν ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἀποβλέπων εἰς τὸ μεγαλειόβηλον καὶ τελικὸν αὐτοῦ σχέδιον τοῦ κατὰ τῆς Περσίας πολέμου δὲν ἐφάνη κατακτητῆς σκληρὸς, τούναντιον τοιοῦτότρόπως προσήνεχθη, ὥστε τῷ 337 ἐν τῇ μεγάλῃ συνλεύσει τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ ἀπεφασίσθη ὁ πόλεμος οὗτος ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Φ. Πρὸς παρασκευὴν τῶν πρὸς τοῦτον μετέβη ὁ Φ. εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἐδολοφονήθη τῷ 336 ὑπὸ τοῦ Πausανίου κατὰ τὴν τέλει τῶν γάμων τῆς θυγατρὸς τοῦ Κλεοπάτρας μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἠπείρου, τοῦ δολοφονοῦ παρακινηθέντος ὑπὸ τῆς πρώτης συζύγου τοῦ Ὀλυμπιάδος, ἣν εἶχε διαζευχθῇ. Τέκνα αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἐκ τῆς Ὀλυμπιάδος ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἡ Κλεοπάτρα, πρὸς ὃ ἐκ παλλακίδων πολλὰ νόθα. — 2) Φ. ὁ Γ' ἢ ὁ Ε', (ὡς συγκαταριθμουμένων καὶ Φ. τοῦ Ἀρριδαίου, νόθου υἱοῦ Φιλίππου τοῦ Β', ἀνακηρυχθέντος βασιλέως τῷ 323 καὶ γενευθέντος εἰτα ὑπὸ τῆς Ὀλυμπιάδος τῷ 317, καὶ Φ. τοῦ υἱοῦ τοῦ Κασσάνδρου). Ἦτο υἱὸς Δημητρίου τοῦ Β' καὶ διεδέξατο τὸν θρόνον τοῦ Ἀντίγονου Δώσωνα ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν τῷ 224 π. Χ., ὅτε οἱ Ἕλληνες ἀπεπειράθησαν αὐτὸς ν' ἀποεἰσώσῃ τὸν μακεδονικὸν ζυγόν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν συνεμάχησε μετὰ Ἀθηναίων κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, φίλων τῶν Ῥωμαίων, εἰτα δὲ κατὰ τὸν Β' Καρχηδονιακὸν πόλεμον ἔκλεισε μὲν μετὰ τοῦ Ἀννίβα συμμαχίαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' οὐδέμιαν παρέσχεν ὕλικήν ὑποστήριξιν. Εἰτα

παρὰ τὴν ἐν Ναυπάκτῳ κλεισθεῖσαν εἰρήνην οἱ Αἰτωλοὶ ὑποκινηθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἤρξαντο ἐκ νέου τοῦ κατ' αὐτοὺς πολέμου, ὅστις ἔληξε διὰ εἰρήνης τῷ 205. Ὅτε δὲ αἱ σύμμαχοι τῆς Ῥώμης πόλει Ἀθῆναι, Ῥόδος καὶ Πέργαμος θέλουσαν ν' ἀναστειλῶσι τὴν εἰς τὸ Αἰγαῖον πρόσθεν τοῦ Φ. διὰ πρεσβείας ἐκλήτησαν τὴν συνδρομήν των Ῥωμαίων, ἡ σύγκλητος προθύμως ἀπεδέχθη τὴν αἴτησιν καὶ τῷ 201 ἐκήρυξε κατ' αὐτοῦ πόλεμον. Ἐν τούτῳ ὁ Φλαμίνιος κατετρόπωνε τῷ 197 τὸν Φ. ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς, μεθ' ὃ συνωμολογήθη εἰρήνην ἐπὶ βάλλουσα αὐτῷ βαρυτάτους ὁρους. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἤρξαντο παρέχοντες αὐτῷ ποικίλα δεῖγματα φιλίας, ἀπέρριψε προτάσεις συμμαχίας κατὰ τῆς Ῥώμης, γενομένης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ Ἀννίβα καὶ τῶν Αἰτωλῶν. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἄρκετὰ ἐνισχύθησαν καὶ ἐπαύσαν φοβούμενοι αὐτὸν ἀπονομιθέντα, ἤρξαντο ἀφαιρῶντες τὰς κτήσεις του καὶ ἐξευτελιζόντες αὐτὸν τοσοῦτον ὥστε καὶ τὸν ἠνάγκασαν ἐπὶ τέλει νὰ παρουσιασθῇ ὡς κατηγορούμενος ἐνώπιον Ῥωμαϊκοῦ δικαστηρίου. Κατενόησε τότε τὴν Ῥωμαϊκὴν δολοπλοκίαν καὶ ἐπέθηκε νὰ ἐκδικηθῇ, ἀλλ' ἀπέβησε τῷ 179 ἀπρακτος. — 3) Φ., βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας, υἱὸς Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του μεταβὰς εἰς Ῥώμην κατώρθωσε νὰ διορισθῇ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τῷ 1 μ. Χ. τετράρχης, ἀνετίθη δ' αὐτῷ ἡ διοίκησις πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἰουδαίας. Διοικήσας μετὰ συνέσεως, ἀπέθανε τῷ 35 μ. Χ. — 4) Φ. ὁ Ἀ ρ α ψ (M. Julius Philippus Arabs). Αὐτοκράτωρ Ῥωμαῖος γενν. ἐν Βόστρᾳ τῆς Ἰδουμίας, ἥτις ἀπετέλει τότε μέρος τῆς Ἀραβίας. Διακρίθεις διὰ τὸ θάρρος του ἐν τῷ κατὰ τῶν Περσῶν πολέμῳ ἀνῆλθεν εἰς τὰ ὑπάτα στρατιωτικὰ ἀξιώματα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γερμανοῦ (243 μ. Χ.) ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῶν Πραιτωριανῶν αὐτοκράτωρ. Συνωμολογήσας μετὰ τῶν Περσῶν εἰρήνην διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Μεσοποταμίας καὶ νικῆσας τοὺς Γότθους παρὰ τὸν Δούναβιν, ἐπανῆλθε εἰς Ῥώμην, ὅπου τῷ 248 ἐώρτασε μετ' ἀνηκούστου μεγαλοπρεπείας τὴν χιλιετηρίδα τῆς ἰδρύσεως τῆς πόλεως. Τῷ 249 ὁ Φ. ἐπεξελθὼν κατὰ διαφόρων ἀπαιτητῶν τοῦ θρόνου ἐρονεύθη ἐν μάχῃ παρὰ τὴν Βερώνην ὑπὸ τοῦ Δεκίου. Λέγεται ὅτι ὁ Φ. ἦν Χριστιανός, δι' ὃ καὶ ὑπεστήριξε τοὺς Χριστιανούς.

Β') Ἠγεμόνες τῆς Γ α λ λ ί α ς κλ. 1) Φ. ὁ Α' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, γενν. τῷ 1053 καὶ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Ἐρρίκον Α' τῷ 1060 ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ πρὸς μητρὸς θείου του Βαλδουίνου κόμητος τῆς Φλάνδρας. Τούτου θανόντος τῷ 1067

ήθελαν νά αναμειχθῇ εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν υἱῶν του περὶ διαδοχῆς πολέμους, ἀλλ' ἤττηθη. Ἐπολέμησε δ' ὕστερον πολλάκις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐπιτυχῶς κατὰ Γουλιέλμου τοῦ Κατακτητοῦ, καὶ ἀφωρίσθη ὑπὲρ τοῦ πάπα διὰ τὸν ἀκόλαστον βίον του. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1108, ἀφ' οὗ συμπαρέλαβε συμβασιλεία τὸν υἱόν του Λουδοβίκον τὸν Παχὺν τῇ 1100. — 2) Φ. ὁ Β', ἐπιλεγόμενος Δ' ὁ γ ο υ σ τ ο ς, βασιλεὺς τῆς Γαλλίας διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Λουδοβίκον Ζ' τῇ 1180 ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν. Μετὰ τινος περιπλοκάς μετὰ τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Β' τῆς Ἀγγλίας ἀνέλαβε ἀποθανόντος τούτου μετὰ τοῦ υἱοῦ του Ῥιχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου τὴν Γ' σταυροφορίαν, μεθ' οὗ ὁμοῦ ἐν Σικελίᾳ περιῆλθεν εἰς σφοδρὰς διαμάχας· καὶ ἔλαβε μὲν ἑνδοξον μέρος εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Ἀκκας (1191), ἀλλὰ ταχέως ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν. Ἐπιστρέψαντος δὲ τέλος καὶ τοῦ Ῥιχάρδου εἰς Ἀγγλίαν, ἐπηκολούθησε πόλεμος συνεχισθεὶς ἐπὶ τοῦ διαδόχου τούτου Ἰωάννου, παρ' οὗ ἀφῆρσεν ὁ Φ. διατόρους ἐν Γαλλίᾳ ἐπαρχίας. Καταγαγὼν δὲ τῇ 1214 τὴν ἐν Βοβινίᾳ περιφανῆ νίκην κατὰ τῶν συμμαχῶν τοῦ Ἰωάννου, τοῦ αὐτοκράτορος Ὀθωνος Δ' καὶ τοῦ κόμητος τῆς Φλάνδρας, ἐξυπαλάσσει τὰς κτήσεις του καὶ ἀπέκτησεν ἄριστον μέρους ὑπεροχὴν ἐπὶ πάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γαλλίας. Ἐκτοτε δὲ ἐπέδωκε εἰς ἔργα εἰρηνικά, ἐξωραίσας τοὺς Παρισίους, διοργανώσας τὰ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων (1200), καὶ νέους τινὰς εὐεργετικούς νόμους εἰσαγαγὼν, συντελέσας δὲ σπουδαίως εἰς τὴν ἑνωσιν τῆς Γαλλίας. — 3) Φ. ὁ Γ', ἐπιλεγόμενος Τ ο λ μ η ρ ὁ ς, γιῆς τοῦ Λουδοβίκου Θ', ἐν ἡκολούθησεν εἰς τὴν Η' σταυροφορίαν, γενν. τῇ 1245. Ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς ἐν ᾧ εὗρίσκατο ἔτι ἐν Ἀφρικῇ, μετὰ δραστηριότητος ὑπεστήριξε τὰ δικαιώματα τοῦ θρόνου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τῆς Ναυάρρας Ἑρρίκου ἐξηγάγακε τοὺς Ναυαρραίους νά ἀναγνωρίσωσι τὴν Ἰωάνναν, μνηστὴν τοῦ υἱοῦ του Φ. Μετὰ δὲ τὸν Σ ι κ ε λ ι κ ὸ ν ἔσπεριν ὃν ἐκέρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραγωνος Πέτρου Γ' καὶ εἶχε κυριεύσει διάφορα αὐτοῦ μέρη, ἐμελλε δὲ νά καταλάβῃ καὶ μέρος τῆς Καταλωνίας, ὅτε ἀπέθανεν ἐν Παρριζίᾳ τῇ 1285. — 4) Φ. ὁ Δ', ἐπιλεγόμενος Ὡ ρ α ῖ ο ς, υἱὸς Φ. τοῦ Γ', ἐν διεξέχθῃ τῇ 1285 ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν. Περαιτώντας τῇ 1291 τὸν κατὰ τῆς Ἀραγωνος πόλεμον περιῆλθεν εἰς νέον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου Δ', ὅστις μετὰ τινὰς ὑπὸ τοῦ Φ. καταχθειςίας νίκας κατέληξεν εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Montreuil (1299), δι' ἧς ὁ υἱὸς τοῦ Ἐδουάρδου Ἐδουάρδος

ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Φ. Ἰσαβέλλαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ὁ Φ. περιῆλθεν εἰς σφοδρὰν διαμάχην μετὰ τοῦ πάπα Βονιφάτιου Η', ὅστις ἤθελε νά ὑποτάξῃ τὴν κοσμικὴν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν καὶ τέλος δις ἀφώρισε τὸν Φ. Οὗτος μετὰ τὸν ἀφορισμὸν ἀπέστειλεν εἰς Ἰταλίαν ἀνθρώπους του, οἵτινες ἀπαγαγόντες τὸν πάπαν μετεχειρίσθησαν αὐτὸν σκαιότατα. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ διαδεχθέντος τὸν Βονιφάτιον Βενεδίκτου ΙΑ' ὁ Φ. κατώρθωσε νά ἐκλεγῇ ὡς πάπας ὁ Γάλλος Κλήμης Ε', παρ' οὗ καὶ ἐπέτυχε τὴν κατάργησιν τοῦ τάγματος τῶν Ναϊτῶν (βλ. λ.) ὑπερ ἐξηφάνισε σφετεριστοὺς τὰ πλοῦτη του. Ἀπέθανε τὸν Νοέμβριον τοῦ 1314 ἀφ' οὗ ἐπέβαλε καταθλιπτικούς φόρους καὶ κατέδωκε τοὺς Ἰουδαίους. Ἐξέτεινε δὲ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ἐπιμεληθεὶς τῶν τῆς διοικήσεως. — 5) Φ. ὁ Ε', ἐπιλεγόμενος Μα κ ρ ὁ ς, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Δ'. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ νηπίου υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του Λουδοβίκου Ι' Ἰωάννου ἐσφετερίσθη τὴν ἀρχὴν ἀποκλείσας διὰ τῆς ἀποκηρύξεως τοῦ Σαλίκου νόμου τὴν θυγατέρα τούτου τῆς διαδοχῆς. Οὗτος τῇ 1320 ἐκλείσσει τὴν εἰρηνην μετὰ τῶν Φλομανδῶν, τὸ δὲ ὑπολοίπον τῆς βασιλείας του διήλθεν ἐν εἰρήνῃ. Ἀπέθανε τῇ 1322 ἀνευ ἀρρένων διαδοχῶν. — 6) Φ. ὁ Σ', ἐπιλεγόμενος Β α λ ο ἶ ἢ Β α λ ε σ ι α ν ὁ ς, γεννάρχης τοῦ ὁμωνύμου κλάδου τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, γενν. τῇ 1293. Οὗτος υἱὸς ὢν τοῦ Καρόλου κόμητος de Valois ἀδελφοῦ Φ. τοῦ Ὁραίου καὶ ἀντιβασιλέως, ὅτε ἡ χίρα τοῦ Καρόλου Δ' ἐγέννησε θυγατρίον, ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς (1328). Ἐν ᾧ δὲ ἡτοίμαζε μίαν σταυροφορίαν, ὁ Ἐδουάρδος Γ', βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, παρέσχε τὴν υποστήρηξιν του εἰς τὸν ὑπὸ τῶν πατρικίων τῆς Γαλλίας καταδικασθέντα Ῥοβέρτον τοῦ Ἀρτοῦ τῇ 1337, ἐξ οὗ ἐπῆλθεν ὁ Ἐκατονταετής πόλεμος. Τοῦ Ἐδουάρδου συμμαχήσαντος μετὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀρτεβέλδου, ἀρχηγοῦ τῆς ἐν Φλάνδρᾳ δημοκρατικῆς μερίδος, καὶ τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος Λουδοβίκου τοῦ Βαυαροῦ, καὶ νικῆσαντος τῇ 1340 τοὺς Γάλλους ἐν τῇ παρὰ Ecluse ναυμαχίᾳ, ἐκλείσθη διετής ἀνακωχή. Ἀναμειβέντος τοῦ πολέμου νέας ὑπόσκησιν ἡ Γαλλία ἤττας καὶ καταστραφῆς ὑπὸ τοῦ Ἐδουάρδου νικῆσαντος ἐν Κρεσσύ τῇ 1346 καὶ κυριεύσαντος τῶ ἐπόμενον ἔτος τὸ Καλαί. Μετὰ ταῦτα νέα ἐπῆλθεν ἀνακωχή, πρὸ τοῦ πέρατος ὁμοῦ αὐτῆς ὁ Φ. ἀπέθανε τῇ 1350. Ἀλλὰ μεθ' ὅλα τὰ ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἀτυχήματα εὐδαίμων ἡγήθη ἡ Γαλλία προσεργηθέντος αὐτῇ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦ Δελφινάτου, ἐξ οὗ ἔκτοτε οἱ διάδοχοι τοῦ γαλλικοῦ θρόνου ἐκαλοῦντο Δ ε λ φ ι ν ε ς. — 7) Φ. ὁ Β' ἐπιλεγόμενος Τ ο λ μ η ρ ὁ ς, δούξ τῆς Βουρ-

γουνδίας, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Ἰωάννου Β', γενν. τῇ 1342. Οὗτος θαύματα ἡνδρείας ποιήσας ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ποατιέ καθ' ἣν καὶ συνελήφθη αἰχμάλωτος (1356), ἔλαβεν ὡς ἀντάλλαγμα τὸ δουκάτον τῆς Βουργουνδίας, διὰ δὲ τοῦ γάμου τοῦ μετὰ τῆς Μαργαρίτας, θυγατρὸς τοῦ κόμητος τῆς Φλάνδρας, ἐκληρονόμησε τὰ κράτη τούτου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Καρόλου Ε' ἀνέλαβε μετὰ τῶν ἀδελφῶν τοῦ τὴν ἀντιβασιλείαν ὡς κηδεμῶν Καρόλου τοῦ Σ'. Ἀλλ' ἡ κακὴ τούτων διοικήσις ἐπήνεγκε πολλὰς δυστυχίας εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ προκάλεσε πολλὰς ἐπαναστάσεις, κατασταλείσας ὅμως. Ὑστερον ὁ Φ. περιωρίσθη εἰς τὴν διοίκησιν τῶν κρατῶν του. Ὅτε ὅμως ὁ Κάρολος παρεφρόνησεν, ὁ Φ. καὶ αὐθις ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν καὶ κατεῖχεν αὐτὴν μέχρι τοῦ θανάτου του (1404). Ἦτο δὲ ὁ Φ. εἰς τῶν πλουσιωτέρων καὶ ισχυροτέρων ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης. — 8) Φ. ὁ Γ', ἐπιλεγόμενος Ἀγαθός, δούξ τῆς Βουργουνδίας, ἐγγονας τοῦ προηγουμένου καὶ υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Ἀρόβου, ὃν φρονεῖντα διεδέχθη τῇ 1419. Ἐπειδὴ ἐμισεῖτο ὑπὸ τοῦ Δελφίνου τοῦ μετέπειτα Καρόλου τοῦ Ζ', ἀνεγνώρισε τῇ 1420 διὰ συνθήκης τὸν Ἑρρίκον Ε' βασιλέα τῆς Ἀγγλίας ὡς κηδεμόνα τοῦ παρὰ φρονος πενθεροῦ τοῦ Καρόλου Σ', ταχθεὶς δὲ μετὰ τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ πολλὰς ἐπήνεγκε κατὰ τῶν Γάλλων καταστροφάς. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ σύμμαχοί του τῇ διημεροβήτησαν τὴν Ἀντωνίαν, ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τοῦ Καρόλου Ζ' ἀναγνώρισας αὐτὸν ἐπικυριάρχον του, καταστάς αὐτὸς ἀλλως ἀνεξάρτητος καὶ προκτησάμενός τινας πόλεις καὶ κομητίας. Ἐκτοτε πιστῶς ὑπηρετήσε τὸν Κάρολον καὶ πολλαχῶς ἐβοήθησεν αὐτὸν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν. Ὀλίγον πρότερον κατέκτησε τὴν Βραβάντην καὶ τὴν Ὀλλανδίαν. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1467 ἐν ᾧ ἡτοίμαζε σταυροφορίαν κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ ἡγεμὼν αὗτος εἶχε μεγαλοπρεπεῖς ὀρέξεις καὶ πάντοτε προσεπάθει νὰ καταστή πρότυπον ἱπποτισμοῦ, ἰδρύσατο δὲ καὶ τὸ παράσημον τοῦ Χρυσοῦ Δέρατος. Ἠγάπα ἐπίσης μετὰ πάθους τὰ γράμματα, ἔδρυσεν τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Dôle, ἐπρωστάτευσεν τὸ ἐμπόριον καὶ εἰσέγαγεν εἰς Φλάνδραν τὴν ὑφαντουργικὴν βιομηχανίαν, μοναδικὴν τότε ἐν Εὐρώπῃ.

Γ') Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, καὶ βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας. 1) Φ. ὁ τῆς Σουβίας, αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὃς υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου Βαρβαρόσσα, ἀνακηρυχθεὶς θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἑρρίκου Σ' (1197) ὑπὸ τῶν Γιβελίνων αὐτοκράτωρ. Τὸ στέμμα του ἐξησφάλισε μόνον τῇ 1206 δρ' οὐ ἐνίκησε τὸν ἀντίπαλόν του Ὀθωνα

τῆς Βρουμβέικης, ὅστις ὑπεστηρίχθητο ὑπὸ τῶν Γουέλφων καὶ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου Γ'. Μετὰ διετὴ ὁμως βασιλείαν ἐδόλοφονήθη ὑπὸ τοῦ Ὀθωνος τῆς Βιττελσπάχης. Ὑπῆρξεν ἀπὸ τοῦ 1197 σύζυγος τῆς Βυζαντινῆς βασιλοπούδος Εἰρήνης τῆς μετονομασθείσης Μαρία, θυγατρὸς Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου καὶ χήρας τοῦ Ῥογήρου Γ' βασιλέως τῆς Σικελίας, τῆς ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἐξυμνωθείσης, ἥτις ἀποθανοῦσα τῇ 1208 ἐτάφη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Lorch. — 2) Φ. ὁ Δ' ἐπιλεγόμενος Ὁραῖος, γενάρχης τοῦ βασιλεύσαντος τῆς Ἰσπανίας αὐστριακοῦ οἴκου, γενν. τῇ 1478 καὶ ἀποθ. τῇ 1506. Ἐνυμφεῖτο τῇ 1496 Ἰωάνναν τὴν Παράφρονα θυγατέρα τοῦ Φερδινάνδου, καὶ τῆς Ἰσαβέλλας, ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰνφάντου τῆς Καστίλις Μιχαὴλ καὶ τῆς Ἰσαβέλλας τῇ 1504 ὁ Φ. μετὰ τῆς Ἰωάννας ἐνεκηρύχθησαν βασιλεῖς τῆς Καστίλις. Ὁ Φ. ἔσχε υἱὸς τὸν Κάρολον Ε' καὶ τὸν Φερδινάνδον Δ'. — 3) Φ. ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας, υἱὸς τοῦ Καρόλου Ε', γενν. τῇ 1500. Ὦν ἀπὸ τοῦ 1540 δούξ τοῦ Μιλάνου ἐγένετο διὰ τῆς παρατιήσεως τοῦ πατρὸς του κατ' ἀρχάς βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Σικελίας (1544), εἰτα ἡγεμὼν τῶν Κάτω Χωρῶν (1555) καὶ τέλος βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας (1556). Ἠδῆ τῇ 1554 ἐνυμφεῖτο τὴν Μαρίαν Τύδωρ βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας ἀποθανοῦσαν μετ' οὐ πολὺ, ἐπὶ τοῦ κράτους τῆς ὁποίας δὲν κατώρθωσεν νὰ ἐκτελέσῃ. Ἀπέναντι μὲν τῆς Εὐρώπης ἐθεωρεῖτο ὡς νόμιμος ἀντιπρόσωπος τοῦ καθολικισμοῦ, ἐσωτερικῶς δὲ διέκρινε τὸ κράτος του δεσποτικῶς. Ἐξεδίωξε τοὺς Μαύρους μετὰ αἱματηρὸν πόλεμον (1569-70), καὶ προσήρτησε βιαίως τὴν Πορτογαλίαν, διὰ δὲ τῆς σκληρότητός του προκάλεσεν ἐξέγερσιν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἥς ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ἐνεξαρτησία τῶν 7 βορείων ἐπαρχιῶν (1581). Ἐξ ἄλλου καὶ οἰκονομικῶς ἐξήντησε τὸ κράτος του παρὰ τὰ πλούτη τὰ συρρέοντα ἐκ τῶν ἀποικιῶν τοῦ Νέου Κόσμου, αἰτινες καὶ αὐταὶ περιτλήθον εἰς ἀξιοβόρνητον κατὰστασιν. Ἐν δὲ τῇ ἐξωτερικῇ περιπλακεὶς μετὰ τῶν Τούρκων ἀπώλεσε τὴν Τύνισα, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ ἀνέλαβε τὴν ὑπερασπίαν τῆς Μαρίας Στούαρτ καὶ τῶν καθολικῶν, καθ' ἣν ἀγῶνα οἱ Ἀγγλοὶ ἀπέβησαν εἰς Γαλιξιάν καὶ Γάδαιρα (1589-1596), καὶ τέλος ἐπενέθη εἰς τὰ τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν εἰρήνην τοῦ Vervines τῇ 1598. Ἀπέθανε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Καλλίστην ἱστορίαν αὐτοῦ ἐγράψεν ὁ Ἀμερικανὸς Prescott. — 4) Φ. ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας, υἱὸς τοῦ Β'. Γενν. τῇ 1758 καὶ βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1798 μέχρι τοῦ 1821, κατέλιπε τὴν διοίκησιν εἰς χεῖρας τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ δουκὸς τοῦ Λέριμ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐκλείσθη εἰρήνη

μετὰ τῆς Ἀγγλίας (1604), ὑπεγράφη δωδεκαετής ἀνακωχή μετὰ τῶν Κάτω Χωρῶν (1609) καὶ συνωμοτολογήθη συμμαχία μετὰ τῆς Γαλλίας. Ὅπως δὲ προλάβη ἐπαναστάσιν τῶν ἐκχριστιανισθέντων Μαβρων ἐξεδίωξεν αὐτοὺς καὶ εὐτως ἀπώλεσε τοὺς ἐργατικωτέρους τῶν ὑπηκόων του. Ἐπὶ τούτου ἤρξατο καὶ ὁ Τριακονταετής πόλεμος, καθ' ὃν ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας — 5) Φ. ὁ Δ', βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας, υἱὸς τοῦ Γ', ὃν διεδέχθη τῷ 1621 ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν, διατελέσας δὲ τὸ πλεῖστον τῆς βασιλείας του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ του κόμητος τοῦ Ὀλιβαρές. Ἡ βασιλεία τούτου χαρακτηρίζεται ὑπὸ συνελθῶν ἀποτυχῶν. Οὕτως ὡς κατὰ τῶν ἠνωμένων Ἑπαρχιῶν ἀναληφθεὶς πόλεμος ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἐδαινεύετο ἐπιτυχῶς μέχρι τοῦ 1628, ἐκτοτε ἀπέδη καταστρεπτικὰ καὶ αὐτὰ ἀνεγνωρίσθησαν τέλος τῶ 1648 ἀνεξάρτητοι. Ἐπίσης ἡ Πορτογαλία ἀπεινῶσε ἐν ἰσπανικὸν ζυγόν (1640) καὶ ἡ Καταλωνία ἐξηγέρθη καὶ προσήλθεν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΓ' (1641). Διαρκέσας δὲ τῆς Γαλλικῆς περιόδου τοῦ Τριακονταετοῦς πόλεμος τὰ γαλλικὰ στρατεύματα ἐκυρίευσαν διαφόρους ἰσπανικὰς πόλεις καὶ μετὰ τὴν νίκην τοῦ Τυρέν ἐν δούν (1658) ἠναγκάσθη ἡ Ἰσπανία νὰ παραχωρήσῃ διὰ τῆς συνθήκης τῶν Πυρηνῶν διαφόρους κτήσεις. Ἀπέθανε δὲ ὁ Φ. τῷ 1665. — 6) Φ. ὁ Β', γενάρχης τοῦ βουρβωνικοῦ οἴκου τῆς Ἰσπανίας, γενν. τῷ 1683. Δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Δεληρίνου τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου, υἱοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ὠρίσθη βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας διὰ τῆς διαθήκης Καρόλου τοῦ Β'. Καὶ ἀνέλαβε μὲν ἀνευ ἀντιπαραστάσεως τὸν θρόνον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ ἀρμενίου Κάρλος, ὑποστηρικτὸς ὑπὸ πλείστον κρατῶν ἤρξατο διεκδικῶν τὰ ἐπὶ τοῦ στέμματος δικαιώματα, ἐξ οὗ ἐγεννήθη ὁ λεγόμενος «περὶ διαδοχῆς τῆς Ἰσπανίας πόλεμος». Κατ' ἀρχὰς ὁ ἰσπανογαλλικὸς στρατὸς ἐνίκηθη ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὁ Φ. ἐξεδιώχθη ἐπὶ μικρὸν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, ἀλλὰ διὰ μὲν τῆς ὑπὸ τοῦ Ρανδῆ καταχθεῖτης τῷ 1710 ἐν Villa νίκης ὁ θρόνος του ἠερατώθη, διὰ δὲ τῆς εἰς αὐτοκράτορα ἀναρρήσεως τοῦ ἀντιπάλου του ὑπὸ τὸ ὄνομα Καρόλου Ζ' ὑπεγράφη τῷ 1713 ἐν Οὐτρέχτῃ εἰρήνη, δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη μὲν ὁ Φ. ὡς βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἀλλ' ἅμα ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τὰ ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου δικαιώματα καὶ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ Γίβλαρτάρ καὶ τὴν Μινέρκαν, εἰς τὴν δὲ ὡς καὶ τῆς Σαβίας τὴν Σικελίαν, εἰς τὴν Αὐστρίαν τὰ βασιλείων τῆς Νεαπόλεως, τὸ δουκάτον τοῦ Μεδιολάνου, τὴν Σαρδηνίαν καὶ τὰς Κάτω Χώρας. Τῷ 1727 ὁ Φ. παρητήθη, ἐπὶ τινὰς μῆνας, ὑπὲρ τοῦ

υἱοῦ του Λουδοβίκου, εὐτινος θανόντος ἀνέλαθεν ἐκ νέου τὴν βασιλείαν. Μετὰ τῆς Αὐστρίας ἐκλείσσε τὴν συνθήκην τῆς Σεβίλλης (1729), δι' ἧς ἐξηραλιζόντο εἰς τοὺς ἰνδιάντας τὰ δουκάτα τῆς Τεσκάνης, τῆς Πάρμας καὶ τῆς Πλακεντίας, διὰ δὲ τῆς συνθήκης τῆς Βιέννης (1738) ἔλαβε διὰ τὸν Δὲν Κάρολον τὸ βασιλείον τῶν δύο Σικελιῶν. Διεξήγαγεν ἐπίσης ἐτέρους 2 πολέμους κατὰ τῆς Ἀγγλίας τῷ 1743 καὶ κατὰ τῆς Αὐστρίας τῷ 1744, ἀλλ' ἀπέθανε πρὸ τοῦ πέρατος αὐτῶν τῷ 1746. [Πς.]

Φίλιππος Ίωάννου. Διαπρεπὲς λόγιος τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων γενν. περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν Ζαγορά τοῦ Πηλίου ἐκ πατρὸς Ἰωάννου Ἰωαλᾶ, Σπουδαστῆς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τῷ σχολεῖν τῆς πατρίδος αὐτοῦ μετέσχε, εἰτα τοῦ ἀγῶνος διατελέσας γραμματεὺς τοῦ νοταρχοῦ Μιαούλη, μετὰ τῶν οὖν τοῦ ὁποῖου ὑστερον ἐστάλη εἰς Μόναχον πρὸς τελειωτέραν παιδείαν. Ἐκεῖ δὲ ἠκρόατο πλὴν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν καὶ μαθημάτων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, μεθ' ὃ ἐπανήλθεν εἰς Ἑλλάδα τελειῶς κατηχημένος. Τῷ 1836 ἐστάλη εἰς Ὀλδεμβούργον, ἵνα διδάξῃ τὴν μέλλουσαν βασιλίσσαν τῆς Ἑλλάδος Ἀμαλίαν τὰ Ἑλληνικά, καὶ διορίσθη ὀλίγον μετὰ τὴν ἔρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου τῇ 25 Ἰουνίου 1839 καθηγητὴς τῆς συστηματικῆς φιλοσοφίας, διδάσας ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἐξελέγη τῷ 1846 βουλευτὴς τοῦ πανεπιστημίου, διορισθεὶς ὑστερον καὶ γερουσιαστὴς διατελῶν, ἅμα δὲ καὶ διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης τοῦ βασιλέως Ὀθωνος, εἰς ὃν ἦτο ἄκρως ἐφωτισμένος, θεωρουμένος ὡς εἰς τῶν πιστοτάτων αὐλικῶν. Ὑπῆρξε καὶ διευθυντὴς μετὰ τὸν Ἀσώπιον τοῦ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ φιλολογικῷ σποντιστηρίου καὶ δις πρυτανὶς τῷ 1848-49 καὶ 1857-58, κεκτημένος δὲ θαυμασίαν εὐχέρειαν περὶ τὸ μεταφράζειν ἐκ τῆς Λατινικῆς καὶ ἄλλων γλωσσῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν καὶ τὸ συντάττειν ἐν ἀρχαίῳ μέτρῳ ποιήματα, ἐποίησεν ἄπειρα τοιαῦτα, διακριθεὶς κυρίως ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι. Ταῦτα δὲ μετὰ τῶν πεζῶν συνέλεξεν ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, Φιλολογικὰ Πάρεργα (1865, β' ἐκδ. βελτίων τῷ 1874). Προσέτι δὲ ὑπῆρξε ἐταῖρος πολλῶν φιλολογικῶν συλλόγων καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρόεδρος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τῇ 30 Μαΐου 1880. [Ι.]

Φιλιππουδέλλη (Philippeville). Ὁχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερ. ἐν τῷ νομῷ Κωνσταντινῆς τῆς Ἀλγερίας, ἔχουσα 15950 κατ., ἐμπόριον θερμάτων καὶ κυρίως μετακομιστικόν. Ἐπίνειον αὐτῆς εἶναι ἡ

Στόρα. Ίδρυθεῖσα τῷ 1839 ἐκλήθη πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλ. Λουδοβ. Φιλίππου. [Μ.Σ.]

Φιλιππούπολις. Πόλις τῆς Βουλγαρίας (βουλγ. Πλοβνίν) καὶ πρωτεύουσα τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας ἐπὶ τῆς Μαρίτσας 140 χμ. ΝΑ τῆς Σόφιας μετὰ 33.440 κατ. Εἶναι ἔδρα Ἑλλήνων μητροπολίτου, Βουλγάρου ἀρχιεπισκόπου καὶ Αὐτικοῦ ἐπισκόπου, ἔχει δὲ βιομηχανίαν ἐρισύων, μεταξοϋφν, μαρμαρινῶν κλ. Κτισθεῖσα ἡ ἀνακαινισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φιλίππου Β', πατρὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατέστη ταχέως πολυάνθρωπος. Τῷ 250 κατεστράφη καὶ ἠρημώθη ὑπὸ τῶν Γόθων, ἐπὶ δὲ τῶν Λατίνων αὐτοκρατόρων τῆς Κων/πόλεως ἐσχματίζεν ἴδιον δουκάτον. Τῷ 1818 κατεστράφη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ σεισμῶν, τῷ δὲ 1878 ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Ἀνατ. Ῥωμυλίας προσαρτηθεῖσα εἰς τὴν Βουλγαρίαν τῷ 1885.

Φιλισταῖοι. Ὀλιγάριθμος φυλὴ τῆς ΝΑ Συρίας, ἰσως ἐκ δυτικῶν μερῶν ἑλθοῦσα. Καταλαβόντες τὰς πόλεις Γάζαν, Ἀσκαλὸν, Ἀσδὸδ, Ἐκρὸν καὶ Γὰδ καὶ ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν Ἰθαγενῶν ἀπῆρτισαν ὃ ἡγεμονίας, ὧν πρὸς τὰτο ἡ τῆς Γάζης, διοικουμένης ὑπὸ ἰδίων ἀρχηγῶν. Ἦσαν δὲ πειραταὶ καὶ ἀντίπαλοι τῶν Φοινίκων παρ' ὧν ἀγῆρεσαν τὴν Σιδῶνα, ἀλλὰ κατέληξαν νὰ ἀγωνίζωνται ἀποκλειστικῶς κατὰ τῶν Ἰουδαίων εὖς πολλάκις ὑπεδούλωσαν· ἀλλ' ὁ μὲν Σαμψὼν ἠλευθέρωσε τούτους, ὁ Σαούλ ἐνίκησε τοὺς Φ. παρὰ τὴν Γαζῶν καὶ ὁ Δαυὶδ κατίσθωσε νὰ τοὺς ὑποτάξῃ, καταστάντας ἀνεξαρτήτους μόνον ἐπὶ τῶν τελευταίων Ἰουδαίων βασιλέων. Ἐκτοτε εἰ Φ. ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας, τὸν Ἀλέξανδρον, τοὺς Σελευκίδας καὶ τοὺς Ῥωμαίους. [Πς.]

Φιλίσκος. Ἑλλην τραγικὸς ποιητὴς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς, ὅστις ἔγραψε 42 τραγωδίας ὧν ἀποσπάσματα σώζονται. Κατατάσσεται εἰς τὴν Πλειάδα τῶν Ἀλεξανδρινῶν καὶ ἤκμασεν ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ἀπὸ τοῦ 285 μέχρι τοῦ 247 π. Χ.

Φιλιστίων. Ἑλλην κωμικὸς ποιητὴς, καταγόμενος ἐκ Νικαίας ἢ Προύσης, ζήσας δὲ ἐπὶ Αὐγούστου ἢ Τιβερίου, γράψας μίμους, γνωστὸς δὲ καὶ ὡς καλὸς ὑποκριτής. Οὐδὲν τῶν ἔργων του σώζεται.

Φίλιστος. Συρακούσιος ἱστορικὸς γενν. τῷ 425. Συγγενὴς ὧν Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου ἐδοξήθησε τοῦτον διὰ τοῦ πλούτου του νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχὴν (406) καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ αὐτῇ του. Ὁ φιλόποπος ὁμῶς τύραννος τὴν ἐξώρισε (380), μόνον δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ἐξορίας ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου, ὅστις εἶχεν ἀνάγκην τῇ ὑποστηρίξεώς του κατὰ

τοῦ Δίωκος. Κατ' αὐτοῦ δὲ πολεμῶν ὡς ναύαρχος ἠττήθη καὶ συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐθανατώθη τῷ 356. Ὁ Φ. ἔγραψεν ἱστορίαν ἐπιγραφομένην «Σικελικά», ἐν ᾗ ἐξιστόρει τὰ τῆς Σικελίας μέχρι Διονυσίου τοῦ Νεωτέρου, καὶ ἦς μόνον ἀποσπάσματα σώζονται. Γενικῶς θεωρεῖται ὁ Φ. ὡς μισητὸς τὸν Θουκυδίδην καὶ μικρὸς Θουκυδίδης καλεῖται ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος. Καίπερ δὲ πολὺ ὑπολειπόμενος ἐκείνου καὶ μεθ' ἑλὰ τ' ἄλλα ἐλαττώματά του, ὧν κύριον ἢ ὑπὲρ τῶν Διονυσίων μεροληψία του, ἦτο εἰς τῶν σπουδαιωτάτων Ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων.

Φιλλεψίτης. Ὅρουκτον τοῦ προκλινούς συστήματος, ἀπαντῶν εἰς διδύμους ἢ καὶ τριδύμους καὶ ἐξαδύμους κρυστάλλους, ἡμιδιαφανές, ἔχειν λάμψιν θαλάσσην. Εἶναι ἔστυπυρριτακὸν ἐνυθρον ἀργίλιον μετὰ διαφόρων ἄλλων προσμιγμάτων. [Α.Κ.]

Φιλόδενδρον. (Bot.) Philodendron Schott. Γένος τῆς οἰκογ. τῶν Ἀρωδῶν, εὐ τὰ εἶδη ἐκ τῆς τροπικῆς Ἀμερικῆς καταγόμενα θεραπεύονται συχνὰ ἐν ταῖς θερμότηταις χάριν τῶν μεγάλων καὶ ὥρων φύλλων, ὧν τινα ἀξιοπεριεργα ὡς διάτρητα (λ. χ. τοῦ Ph. pertusum Kunth). [Θ.Χ.]

Φιλόδημος. Ἐπίσημος ἐπικύρειος φιλόσοφος ἐκ Γαδάρων τῆς Κοίλης Συρίας, ζήσας περὶ τὴν Α' π. Χ. αἰῶνα. Ἐγκατασταθεὶς ἐν Ῥώμῃ ἔσχεν ὡς μαθητὴν καὶ τὸν Καλπούρνιον Πίσωνα. μεθ' οὗ καὶ διὰ παντός τοῦ βίου συνεδέθη διὰ φιλίας· παρὰ δὲ τοῦ Κικέρωνος χαρακτηρίζεται καὶ ποιητῆς καλαίσθητος καὶ ὡς λίαν πεπαιδευμένος. Μεταξὺ ἄλλων ἔγραψε περὶ ἠθικῆς, ῥητορικῆς, μουσικῆς κτλ. Ἀποσπάσματα ἔργων ἀξιολόγων ἀνευρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς παρὰ τὴν Πομπηίαν Ἡρακλείας, ἐν δὲ τῇ Ἀνθολογίᾳ σώζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα του περὶ τὰ 30 ἐρωτικά ἢ εὐτράπελα ἐπιγράμματα. [Πς.]

Φιλόθεος. Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ Θεσσαλονίκης, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ διακριθεὶς μετὰ τῶν λογίων κληρικῶν, καταλιπὼν δὲ βιογραφίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἐκδόθεισαν ἐν Βιέννῃ τῷ 1784. [Μ.Μ.]

Φιλοκτήτης. Ἦρως τῆς ἑλλ. μυθολογίας, υἱὸς τοῦ Παϊάντος, ὅστις, φίλος ὧν τοῦ Ἡρακλέους, ἔλαβε παρὰ τούτου κατὰ τὴν θάνατον του εἰς ἀνάμνησιν τὰ εἰς τὸ αἶμα τῆς Λερναίας Ὑδρας βεβαμμένα δηλητηριώδη βέλη του. Ἐπειδὴ δὲ κρησμὸς εἶχε προεῖπει ὅτι ἡ Τροία θὰ ἐξεπερθεῖτο μόνον ἂν μετεῖχε τῆς πολιτορχίας καὶ ὁ Φ. ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλέους βέλη, οὗτος μετέβαινε πρὸς τοῦτο ἐκεῖ.

Καθ' ὅσον ἔμμος ἐν τῶν βελῶν πρὸς ἐπλήγῳσεν τὸν Φ. εἰς τὸν πόδα, ἐκ δὲ τῆς πληγῆς τόση ἀνετίθετο ἀνυπόφορος δυσσμία, ὥστε οἱ ἑταῖροί του ἤναγκαθῆσαν νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσιν εἰς Λῆμνον. Μετὰ δεκαετίαν ἔμμος, συνεπεῖα γρηγοῦ, οἱ Ἕλληνες ἐπεμφαν πρὸς παραλαβὴν τοῦ τὸν Ὀδυσσεῆα καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως Νεοπτόλεμον μετὰ τῶν ἱατρῶν Μαχάρωνος καὶ Ποδολειρίου. Ἰαθείσης ὑπὸ τούτων τῆς πληγῆς τοῦ δ Φ. μετέβη εἰς Τρίαν, ὅπου ἐβόλευσε μεταξὺ ἄλλων Τρώων καὶ τὸν Πάριν. Κυριευθεὶς δὲ τῆς Τροίας ὁ Φ. μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ὅπου ἔκτισε κατὰ Σράβωνα τὰς πόλεις Πεττηλίαν καὶ Κρίμισσαν. [Πρ.]

Φιλολόγος. Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἐκ Κρότωνος ἢ Τάραντος, γενν. περὶ τὰ 500 π. Χ. καὶ ἀποθ. περὶ τὰ 420. Οὗτος ἐχρημάτισε μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου καὶ πρῶτος ἐξέθετο ἐγγράφως τὰς τοῦ διδασκάλου του θεωρίας ἐν τριτί βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ «Χόσμος, Φύσις, Ψυχὴ». Εἰς τὰ ἔργα ταῦτα τόσῃν ὁ Πλάτων ἀπέδιδε σημασίαν ὥστε τὰ ἡγήρασε παρὰ τῶν κληρονόμων του ἀντὶ 100 μῶν. Τούτων σώζονται ἀποσπάσματα (ἐν Mullach, *Fragm. philos. Graec.*) ἐπιρρίπτοντα φῶς ἐπὶ τῶν πυθαγορείων δογμάτων. Ὁ Φ. θεωρεῖται καὶ ὡς ὁ ἀνακαλύψας τὴν περὶ τὸν ἥλιον τροχίαν τῆς γῆς καὶ τῶν πλανητῶν. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι ἀμφισβητήσιμον, ἀλλ' εἶναι βεβαιωμένον ὅτι εἰς τὴν γῆν ἀπέδιδε περιστροφικὴν κίνησιν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολᾶς. [Πρ.]

Φιλόλεμνος. Οὕτω καλεῖται ἑλληνοκώτερον ὁ λιμνὸρριλος (βλ. Φρυγανίδα).

Φιλολογία. Ὁ ὅρος οὗτος ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον παρὰ Πλάτωνα ὡς παράγωγον τῆς λέξεως «φιλόλογος» ἣτις σημαίνει τὸν φιλοῦντα (ἀγαπῶντα) τοὺς λόγους. Ἄλλ' ἤδη παρ' Ἀλεξανδρινοῖς φιλόλογος λέγεται ὁ σπουδάζων περὶ παιδείας, ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν σημασίαν ἀποκαλεῖ ὁ πολυμαθέστατος Ἐρατοσθένης πρῶτος ἐαυτὸν φιλόλογον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παιδεία εὐρίσκεται κυρίως ἀποτεθραυρισμένη εἰς τὰ πνευματικὰ ἔργα τῆς ἀρχαιότητος, ἤδη παρὰ Σενέκα φιλόλογος λέγεται ὁ περὶ τὰ ἔργα ταῦτα σπουδάζων, ταύτην δὲ τὴν σημασίαν διετύλαξεν ὁ ὅρος καὶ ὅτε μετὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας τῆς ἀνεπιστημοσύνης τὸ πρῶτον ἐν Ἰταλίᾳ ἀνεγεννήθη ἡ μελέτη τῆς ἀρχαιότητος (ὁ λεγόμενος ἀνθρωπισμός, βλ. λ.), ἥς διασημάτοιο ἀντιπρόσωποι ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ τὸν Πετράρχην καὶ τὸν Βοκάκιον ὑπῆρξαν τότε ὁ Φίλελφος, ὁ Βάλλας κ.λ., ἐνῶ ἐν Γαλλίᾳ ἔλαμπον τὰ ἑνόμενα τῶν Δολέτου, Μουρέτου κ.λ. καὶ ἐν Γερμανίᾳ τὰ τῶν Κέλτις, Λάγγεν κ.λ. Πα-

ρατηρητέον ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ μὲν οἱ φιλόλογοι περιώριζοντο μᾶλλον καὶ μᾶλλον κυρίως εἰς τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς τῆς γλώσσης (λατινικῆς καὶ ἐλληνικῆς), ἐν ταῖς ἀλλοῖς δὲ μὲν γλώσσαις ἢ Φ. ἐξετείνετο τοῦναντίον καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων, ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τῆς παιδείας ἐν γένει καὶ αὐτῷ συνετέλεσε σπουδαίως καὶ εἰς τὴν ὁρηκευτικὴν μεταρρύθμισιν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἀναπτυσσομένων κατὰ μικρὸν τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν ὁ ὅρισμός τῆς Φ. παρείχετο δυσκολίας εἰς τοὺς φιλολογοῦντας, ἀλλων ἄλλα βρια αὐτῇ ἀποδιδόντων· πολλοὶ ἐνόμιζον ὅτι μόνον ἡ γραμματικὴ, κριτικὴ καὶ ἡ ἐρμηνευτικὴ ἀποτελοῦσι τὴν Φ., ὕστατος δὲ μέγας ἀπαθὲς τῆς γνώμης ταύτης ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἡμέτερον αἰῶνα ὁ Γερμανὸς Ἰοζεφίδης Ἑρμαν καὶ μάλιστα ὁ Ὁλλανδὸς Ἑμστεργχὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν θεώρουν ὡς οὐσίαν τῆς Φ. μόνον τὴν κριτικὴν. Κατὰ τὸν 15' αἰῶνα διεσπάραν ὡς φιλόλογοι μεταξὺ ἄλλων ἐν Ἰταλίᾳ μὲν ὁ Βέρνδος καὶ ὁ Π. Μανουτίος, ἐν Γαλλίᾳ δὲ οἱ Στέφανοι, ὁ Κασαυῶνος, ὁ πολὺς Σκαλίγερος καὶ ὁ Σαλμάριος, ἀμφότεροι οὗτοι ὡς ἐπὶ πλεῖστον ζήσαντες ἐν Ὁλλανδίᾳ, ὅπου ἤκμασαν κατὰ τὸν 12' αἰῶνα οἱ Γ. Φόσσιος, Meursius, Γρότιος καὶ κατὰ τὸν 18' οἱ δυο Γρονόδιοι καὶ οἱ μετὰ τὸν Ἑμστεργχὺς Φούγκεν, Βαλκνάρ καὶ Βύττεμβαχ (Ἑλβετὸς τὴν πατρίδα). Ἡ Ἀγγλία ἀνέδειξεν ὀλιγωτέρους μὲν ἀλλὰ ἕνα ἐκ τῶν μεγίστων κριτικῶν, τὸν Βέντλεϋ, καὶ μετ' αὐτὸν (κατὰ τὸν 18' αἰῶνα) τοὺς Μάρκλανδ, Πέρσον κ.λ., ἐν Γερμανίᾳ δὲ μετὰ τοὺς ἀνω μνημονευθέντας ἀνεδείχθησαν ἀξιόλογοι φιλόλογοι οἱ Ἑρτσιους, Ρεύχλινος, Μελάγγθων, εἰτα δὲ οἱ Γρούτερ, Γ. Φαβρίκιος, Ράισκε, Ἑρνέστης κ.λ. Συγχρόνως μετὰ τῆς τεραστίας ἀναπτύξεως τῆς γερμανικῆς λογοτεχνίας κατὰ τὸν 18' αἰῶνα ὠδηγήθη ὁ νοὺς τῶν Γερμανῶν φιλολόγων καὶ εἰς τὴν καλαισθητικὴν σημασίαν τῆς ἀρχαίας λογοτεχνίας, ἀρ' ὅτου ὁ Βίγκελμαν περὶ τὰ μέσα τοῦ αἰῶνος ἀπέδειξε τὴν μεγίστην σπουδαιότητα τῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ ἐγένετο ἰδρυτὴς τῆς ἀρχαιολογίας (βλ. λ.), ἣν πολλοὶ τῶν τότε φιλολόγων (Κλώσε, Ἀύνε κ.λ.) συμπεριέλαβον ἕκτοτε εἰς τὸν κύκλον τῶν μελετῶν τῶν. Ὁ Φ. Δ. Βώλφ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὅστις τὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην ὥρισεν ὡς τὴν γνῶσιν ἀπαθῆς τῆς ἀρχαιότητος, διὸ καὶ προέτεινε τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ὅρου Φ. διὰ τοῦ ὀνόματος ἀρχαιογνώσις ἢ ἀρχαιομάθεια (Altertumswissenschaft) συγχρόνως δὲ κατέστησεν αὐτὴν καὶ πυρῆνα τῆς πνευματικῆς τῶν νέων μορφώσεως ἐν γένει. Τὴν ἀντίληψιν ταύτην τῆς

Φ. ἐδέχθη κατ' εὐρίαν καὶ ἐπιστηματοποιή-
σε κυρίως ὁ Α. Boeckh, εἰς ἃν ἀναφέρεται ὁ
ὁρισμὸς τῆς φιλολογίας ὡς γνῶσις τοῦ
ἐγνώστου, παρ' αὐτὸν δὲ καὶ οἱ Ο. Μύλλερ, Γ. Βερνάρδου καὶ Φ. Ritschl. Ἐν
τοῖς κατόπιν ὁμοῦς ἡμεγάλη ἀνάπτυξις τῆς
ἐπιστήμης συνεπήνευκε καὶ πάλιν τὸν χωρι-
σμένον αὐτῆς, ἄλλων ἀντιπροσώπων τῆς Φ.
ἄλλον αὐτῆς κλάδον καλλιεργούντων.

Ὅπως ἀνεπτύχθη ἡ Φ., δυνάμεθα νὰ
ὀρίσωμεν αὐτὴν ὡς τὴν ἐπιστήμην τὴν περὶ
τοῦ πνευματικοῦ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥω-
μαίων βίου (ἐν τῇ γενικωτάτῃ τῆς λέξεως
σημασίᾳ) ἀσχολουμένην. Ὁ πνευματικὸς
βίος ἔθνους τινὸς δηλοῦται κυρίως κατὰ
τρεῖς τρόπους, ἐν τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ λογο-
τεχνίᾳ, ἐν τοῖς πολιτειακοῖς, ἰδιωτικοῖς
καὶ θρησκευτικοῖς ἔθιμοις, καὶ ἐν τῇ τέχνῃ.
Ἰσθὲν ἀντικείμενα τῆς Φ. εἶναι κυρίως ἡ
γλώσσα καὶ ἡ ἱστορία τῆς λογοτεχνίας
(μετὰ τῆς ἐπιγραφικῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῶν
ἐπιστημῶν παρὰ τοῖς κλασσικοῖς λαοῖς),
αἱ πολιτειακαί, ἰδιωτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ
ἀρχαιοτάτες (μετὰ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας
καὶ τῆς μυθολογίας), καὶ τέλος ἡ τέχνη ἐν
εὐρυτάτῃ σημασίᾳ, ἡ μιμητικὴ ὅπλα δὲ
(γυμναστική, μουσικὴ καὶ μιμητική), ἡ τέχνη
τοῦ λόγου (ποιητικὴ, ρυθμικὴ μετὰ τῆς με-
τρικῆς, καὶ ῥητορικῆς), καὶ ἡ εἰκαστικὴ
λεγομένη τέχνη (ἀρχιτεκτονικὴ, γλυπτικὴ,
ζωγραφικὴ, κεραμικὴ, νομισματικὴ). Εἰς
τὰς κυρίας δὲ ταύτας ἐπιστήμας προσέρ-
χονται ἀκόμη ὡς προπαρασκευαστικαὶ ἡ
κριτικὴ μετὰ τῆς παλαιολογικῆς καὶ ἡ
ἐρμηνευτικὴ, καὶ ὡς εἰσαγωγικαὶ ἡ ἱστο-
ρία τῆς Φ. καὶ ἡ περὶ τῶν πηγῶν διδασκα-
λία, ἡ ἱστορικὴ καὶ συγκριτικὴ γραμματικὴ
(γλωσσολογία), ἡ γεωγραφία τῶν κλασ-
σικῶν χωρῶν καὶ ἡ χρονολογία τῶν Ἑλλή-
νων καὶ Ῥωμαίων. — Κατὰ τὸ πρότυπον
τῆς κλασσικῆς Φ. ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὸν
ΙΗ' αἰῶνα καὶ ἡ ἀνατολικὴ Φ. καὶ Φ.
τῶν νεωτέρων γλωσσῶν.

Ἐπὶ τὴν ἄνω σημασίαν παρεδέχθησαν
τὴν λέξιν Φ. καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες δε-
μετὰ τοὺς αἰῶνας τῆς δουλείας ἤρχισε ἐν
τῷ Ἑλληνισμῷ πάλιν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρ-
γασία. Οὐχ ἥτιον προσέλαβαν ἡ λέξις ἐν
τῷ κοινῷ βίῳ καὶ ἑτέραν σημασίαν, τὴν
τοῦ συνόλου ὅπλα δὲ (γραφικῶν) γλωσ-
σικῶν μνημείων τῶν ἐμφαινόντων τὴν δια-
νοητικὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς λαοῦ, διὰ τὸ ὅ-
ποιον οἱ Εὐρωπαῖοι τῆς δύσεως δανεισθέντες
τὴν λέξιν παρὰ τῆς Λατινικῆς καὶ τροπο-
ποίησαντες αὐτὴν κατὰ τὰς διαφορὰς γλώτ-
τας μεταχειρίζονται τὸ *litteratura*. Οὕτω
καὶ ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα ἐν τῇ παρόντι
λεξικῇ τὸν ὅρον, ὁμιλοῦντες περὶ ἑλληνι-
κῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς, ἀγγλικῆς κλ.
φιλολογίας, ἢ τὴν ἱστορίαν ἐπισυνάπτομεν

τῷ περὶ ἐκάστης χώρας ἄρθρῳ. Ἐν τοῖς
ἐγένοντο ἤδη προσπάθειαι νὰ ἀντικατασταθῇ
ὅπῃ τὴν σημασίαν ταύτην ἡ λέξις Φ. ὑπὸ
ἄλλης τινὸς, συνιστῶσι δὲ οἱ μὲν τὸ «γραμ-
ματεία», ἄλλοι δὲ τὸ «γράμματα» καὶ «γραμ-
ματολογία», καὶ καθὼς φαίνεται, πλείοτεροι
τὸ «λογοτεχνία», ὅπερ ὅμως εἶναι τὸ κάλλι-
στον. Ἐν τῷ ἄνω ὁρισμῷ τῆς Φ. (ὅπῃ τὴν
εἰδικὴν ἐνόησαν ταύτην) ἐθέσαμεν τὴν λέξιν
«γραφικῶν» ἐν παρενθέσει· διότι ὑπάρχει
καὶ εἶδος Φ. οὗ τὰ μνημεῖα δὲν εἶναι κατ'
ἀνάγκην γραπτὰ, ἡ λεγόμενη θημῶδης
Φ., ἡ συνισταμένη κυρίως εἰς τὰ θημῶδη
ἄσματα, εἴτα δὲ καὶ εἰς μύθους, παροι-
μίας, παραδόσεις, διηγήματα κλ., ἀπερ φέ-
ρονται ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ καὶ πα-
ραδίδονται προφορικῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γε-
νεάν. Εἰς τὰ θημῶδη ἄσματα, ἀπερ γεν-
νῶνται ἐν αὐτῷ τῷ λαῷ καὶ ὧν ὁ ποιητὴς
σπανιώτατα εἶναι γνωστός, ἐκδηλοῦται κα-
θαρώτατα αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ, οὗ ἀπο-
τελοῦσιν ἐν τῶν πολυτιμωτέρων κτημάτων.
Πολλὰ τῶν τοιούτων δεικνύουσι τοιοῦτο
κάλλος οἶον καὶ ἡ μεγίστη τέχνη τοῦ με-
μορφωμένου ποιητοῦ δὲν δύναται νὰ εὐθασ-
τοῦναι τὸν δὲ θεωρεῖται ὡς ἀπόδειξις ποιη-
τικῆς ἀξίας ὅταν ἄσμη τι μεμορφωμένου
ποιητοῦ τινος καταστῇ θημῶδες. Καὶ ἡ ἑλ-
ληνικὴ δὲ φυλὴ ἔχει πλουσιωτάτην τοιαύ-
την θημῶδη Φ., διαπρέπουσαν μετὰ τῶν
εὐρωπαϊκῶν. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶναι ὅτι
μετὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς Φ. ἐν γένει κατὰ
τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἤρχισε καὶ ἡ θημῶδης Φ. νὰ
κρίνηται ἀξία προσοχῆς καὶ νὰ περισυλλέ-
γωνται τὰ μνημεῖα αὐτῆς. [Γ.Β.]

Φιλομήλα. Βλ. Πρόκνη.

Φιλομήλιον. Βλ. Ἀκασχεύρ.

Φιλόμηλος. Στρατηγὸς τῶν Φωκίων
ἐν τῷ Ἰερῷ πολέμῳ, οὗ ἐγένετο αἰτία συμ-
βουλεύσας τοὺς συμπολίτας τοῦ νὰ μὴ ὑπα-
κούσωσιν εἰς τὸ κατ' αὐτῶν ψήφισμα τῶν
Ἀμφικτυόνων. Πρὸς διατήρησιν τοῦ πολέ-
μου κατήρτισε στράτευμα μισθωτῶν διὰ τῶν
ἀναθημάτων καὶ τῶν χρημάτων τοῦ ἐν Δελ-
φοῖς ἱεροῦ, ὃ κατέστρεψε καὶ ἐλεηλάτησε τῷ
355 π. Χ. Ἡττηθεὶς ἐπὶ τέλους ὑπὸ τῶν
Βοιωτῶν καὶ περικυκλωθεὶς εἰς τὴν ἄκρην
ἀποτόμου μέρους προτείμησε νὰ ῥιφθῇ ἐκεῖ-
θεν ὅπως μὴ περιέλθῃ ζῶν εἰς χεῖρας τῶν
πολεμίων (354). [Πς.]

Φιλόμουσος (ἡ τῶν Φιλομούσων)
ἐταιρία. Ἐταιρία ἰδρυθεῖσα κατὰ Σε-
πτέμβριον τοῦ 1813 ἐν Ἀθήναις καὶ κύριον
σκοπὸν κατ' ἀρχὰς ἔχουσα τὴν εἰς νέους παρο-
χὴν ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, τὴν δημοσίευ-
σιν χρησίμων βιβλίων, τὴν ἀνασκαφὴν καὶ
περισυλλογὴν ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν ὑποστή-
ρισιν καὶ ὁδηγίαν ξένων περιηγητῶν ἐν Ἀθή-
ναις, ἀποβλέπουσα δὲ διὰ τῆς πνευματικῆς

μυρωμάτων και εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀναμόρφωσιν τῆς Ἑλλάδος, διὰ καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόδρομος τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας (βλ. λ.). Τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἀνθ. Γαζῆ καὶ τοῦ μητροπολίτου Ἰγνατίου διεδόθη ἡ εἰσὶν αὐτῶν κυρίως ἐν Βιέννῃ, ὃ δὲ Καποδίστριας ἐργάζετο καὶ διὰ συνδρομὰς ἐκ μέρους διαφόρων ἡγεμόνων· ἡ ἔβρα αὐτῆς μετετέθη ὑστερον εἰς Μόναχον, ἕκαστον δὲ μέλος αὐτῆς ἔλαβεν ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ὅπερ προσέφερε τὸν βαθμὲν συνηγέρου ἢ εὐεργέτου, ὡς καὶ δακτυλίδιον μετὰ συμβόλου τινὲς (γλαυκὴς ἢ τοῦ Χείρωνος). [Ι. Φ.]

Φιλόξενος. 1) Διθυραμβοποιὸς ἐκ Κυθήρων γενν. τῷ 435 π. Χ. Ἦτο τὸ κατ' ἀρχὰς δοῦλος, γενόμενος δὲ ἀπελεύθερος ἐγγημάτισε μαθητὴς τοῦ διθυραμβοποιῶν Μελανίπιδου, περιῆλθε διάφορα μέρη διαδύων τοὺς διθυράμβους του καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Ἐφέσῳ. Παρεπίδημῶν ποτε παρὰ Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ καὶ ἐκφράσας λιαν ἐλευθερίως τὴν περὶ τῶν ποιημάτων τούτων γνώμην του ἐφυλακίσθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ λατομεῖα. Ὅτε δὲ ὁ Διονύσιος τὸν ἀπεφυλάκισε καὶ καλέσας αὐτὸν τῷ ἐζήτησεν αὐτῆς γνώμην ἐπὶ ἐτέρων ποιημάτων του λέγεται ὅτι ἀντὶ χρίσεως ἔδωκε τὴν ἀπάντησιν· «Ἄς με ἐπανεφέρωσιν εἰς τὰ λατομεῖα». Οἱ διθυράμβοι αὐτοῦ, 24 τὸν ἀριθμὸν, μεγάλως ἐξετιμήθησαν παρὰ τῶν συγχρόνων του. — 2) Σὺρος συγγραφεὺς τῆς αἰρέσεως τῶν Ἰακωβιτῶν, γενν. ἐν Ταβὰλ τῆς Σουσιανῆς καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος γενόμενος ἐπίσκοπος Ἱεραπόλεως τ. 485. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐπολέμησε τὰς ἀποστάσεις τῆς ἐν Χαλικεδόνι συνέδου ἐξωρίσθη τῷ 518 ὑπὸ τοῦ Ἰουστίνου Δ' εἰς Καππαδοκίαν, ὅπου καὶ ἐθανατώθη τῷ 522. Ὑπὸ τῶν Ἰακωβιτῶν θεωρεῖται μάρτυς. Μεταξὺ τῶν πολυαριθμίων αὐτοῦ ἔργων καταλέγεται ἡ μεταφράσις εἰς τὴν συριακὴν τῶν 4 Εὐαγγελιστῶν γενομένη τῷ 508, ἡ μόνη, ἣν οἱ Ἰακωβίται ἀναγινώσκουσι. [Πς.]

Φιλόπαππος (Γάιος) Τούλιος Ἀντίοχος). Ἐγγονος τοῦ ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἐκθρονισθέντος Ἀντιόχου τοῦ Δ' Ἐπιφανοῦς βασιλέως τῆς Κομμαγενῆς, καὶ υἱὸς τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ἐξῆσεν ἐν Ἀθήναις ὡς δημόσιος τοῦ δήμου Βήσης, διαφυλάττων τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως καὶ διαπρέπων ἐπὶ ἐλευθεριότητι. Τὸ ἐπιτύμβιον αὐτοῦ μνημεῖον ἱερώθη ἐπὶ τοῦ Μουσείου λόφου, ὅπου σώζεται τὰ εἰρήπια (βλ. Ἀθήναι ἐν τ. Β' σ. 188 β'). [Α. Δ.]

Φιλοπομπή. Στρατηγὸς τῆς Ἀχαϊκῆς Συμπλοκῆς, υἱὸς τοῦ Κραυγίδου, γενν. ἐν Μεγαλοπόλει τῆς Ἀρκαδίας τῷ 253 π. Χ. Οὗτος μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κλεομένης Γ' ἄλωσιν τῆς πατρίδος του μετέβη εἰς

Κρήτην ὅπου μετέσχε τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ἐπανακάμψας δὲ ἐκεῖθεν ἐξελέγη ἱππαρχος εἰς τὰ στρατηγεία τοῦ Ἀχαϊκοῦ Δεσμοῦ (207). Ὡς τοιοῦτος ἀναδιοργάνωσε τὸν στρατὸν καὶ ἔδωκε τὸ ἱππικὸν καὶ κατέρωθε νὰ ἀναπτύξῃ τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα, νικήσας δὲ ἐν Μαντινείᾳ τὸν Μαγανίδα, τύραννον τῆς Σπάρτης (208) ἐπέτυχεν νὰ συμπεριληφθῇ καὶ ἡ Ἀρκαδία ἐν τῷ Ἀχαϊκῷ Δεσμῷ. Ἀκολούθως νικήσας καὶ τὸν διάδοχον τοῦ Μαγανίδα Νάβιν, ἠνάγκασεν τὴν Σπάρτην νὰ προστεθῇ εἰς τὸν Δεσμόν. Ἀποστατησάντων ὁμοῦ εἰς τὴν Σπαρτιατικὴν ἐπὶ τῆς Σπάρτης καὶ κυριεύσας αὐτὴν καθήρσεν τὰ τεῖχη της καὶ κατήργησε τὴν τοῦ Λυκούργου νομοθεσίαν. Ζηλοτυποῦσα τότε ἡ Ρώμη ἐπέτυχεν διὰ τοῦ ἐργάνου τῆς Δεινοκράτους ν' ἀποσπᾷται ἐκ τοῦ Δεσμοῦ τὴν Μεσσηνίαν. Καὶ ἐνίκησε μὲν τοὺς τὸν Φ. καὶ τοὺς ἐβδολογικοὺς, ἀλλὰ πεσὼν κατὰ τὴν μάχην ἐκ τοῦ ἵππου καὶ πληγῶν συνελήθη αἰχμάλωτος καὶ ὠδήγηθη εἰς Μεσσηνίαν, ὅπου ὁ Δεινοκράτης τὴν ἔβλεπε νύκτα τὸν ἐθανάτωσε διὰ κωινείου (183). Ὁ Φ. διὰ τὰς πρὸς ἀναξίμωσιν τῆς ἰσχύος τῆς ἀραιοτέρως Ἑλλάδος προσπάθειας του ἐπεκλήθη ὑπὸ τινῶν ἑ Τελευταῖος Ἑλλήν. [Πς.]

Φιλορθόδοξος ἑταιρεία, μυστική, ἰδρυθεῖσα ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ 1838, τῇ 13 Δεκεμβρίου τοῦ ὅπου καὶ ἀνεκαλύφθη, ἥς σκοπὸς ἦτον νὰ βαπτισθῇ ὁ Βασιλεὺς Ὁθων ὁρθόδοξος, νὰ συνδεθῇ ἐκ νέου ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινῇ ἐκκλησίας, νὰ ἐπαναστατήσουν αἱ ὑπὸ τὴν Τουρκίαν Ἑλλ. χώραι καὶ νὰ ἐνωθῇ τὸ Ἰόνιον κράτος μετὰ τοῦ κυρίως ἑλλ. βασιλείου. Ἡ ἐξάπλωσις αὐτῆς ὑπῆρξεν εὐρεῖα, αἱ δὲ συνανοήσεις της, διευθυνόμενης ἰδίως ὑπὸ τοῦ Νικηταροῦ, τοῦ Γεωργίου κόμητος Καποδίστρια ἐκ Κερκύρας καὶ τοῦ Πενιέρη, μετὰ τῶν Ἑλλήνων ὁπλαρχηγῶν, τῶν ἐν Ἰονίῳ ἀντιπροστατευτικῶν, τοῦ Πατριάρχου καὶ πολλῶν σημανόντων ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ρωσίᾳ εἶχαν προβῇ ἐφ' ἱκανόν, ἀλλ' ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆς ἐματαιώσεν τὸ σχέδιον. Καὶ αἱ μὲν ἐν Ἀθήναις ἀρχαὶ παρητήθησαν τῆς καταδιώξεως τῶν ἀρχισυνωμοτῶν, ἀλλ' ἐν Ἰονίῳ ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆς ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα θεινὰς καταδιώξεις ἐνεργηθείσας ὑπὸ τοῦ Δουγλῆς εἰς ἀποκρίθῃντος ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγγλοπρεσβευτοῦ. [Μ. Μ.]

Φιλοσοφία σημαίνει κατὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως τὴν πρὸς τὴν σοφίαν ἀγάπην. Παρ' Ὁμήρῳ ἡ Ἡσιόδῳ δὲν ἀπαντᾷ ἀκόμη ἡ λέξις· σοφίαν λέγει ὁ Ὀμηρὸς τὴν τέχνην τοῦ τέκτονος, ὃ δὲ Ἡσιόδῳ ὁμιλεῖ περὶ «ναυτιλίας αἰστορσιμένης». Καὶ ὁ Ἡρό-

δοτος δὲ λέγει «σφόν» τὴν ἐπὶ τέχνῃ ἢ ἐπιτηδεύσει διαιρέσποντα, αὐτὸς δὲ ὀνομάζει τοὺς ἑπτὰ λεγόμενους σφόνες ὡς καὶ τὴν Πυθαγόραν «σφιστάς» καὶ μεταχειρίζεται πρῶτος τοὺς ἑρως φιλοσοφία καὶ φιλοσοφῆν ἐν σφασίᾳ ἣν περίπευ ἀπεδίδει αὐτοῖς καὶ ὁ Θεοκυδίδης, δῆλα δὲ τῆς τάσεως πρὸς ὑψηλότεραν πῶς διανοητικὴν ἢ ἐπιστημονικὴν μέρεσιν. Τὴν γενικὴν ταύτην σφασίαν διειρήσεν ἡ λέξις Φ. ἐπὶ τολὺν καιρὸν καὶ ἀφοῦ κατέπιν εἶχε προσλάβει ἄλλην εἰδικωτέραν. Καὶ λέγεται μὲν εἶτι ὁ Πυθαγόρας πρῶτος ὠμίλησε περὶ Φ. ὡς ἐπιστήμης, ἀλλὰ τοῦτο στηριζόμενον ἐπὶ ἀσθενεὺς βάσεως εἶναι ἀπιθανόν· τοῦναντίον εἰ περὶ τὴν οὐσίαν τοῦ κόσμου ἀσχολούμενοι «Ἰωνες καὶ εἰ κατέπιν ἐν γένει εἰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καταγινόμενοι ἐλέγοντο «σφιστοί» ἢ καὶ «σφσί» μέχρι τοῦ Σωκράτους, ὅστις κατὰ Ξενοφῶντα ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν «αὐτεκυγὸν τῆς φιλοσοφίας», κατὰ δὲ Πλάτωνα ἐθεώρει ὡς καθῆκον ἑαυτοῦ νὰ ζῇ φιλοσοφῶν καὶ ἐξετάζων ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους. Ἐὰν ὁ Σωκράτης περὶωρίζετο εἰς τὸν τίτλον τοῦ φιλοσοφοῦ τοῦ ἐπιθυμοῦντος δῆλα δὲ ἐπιστήμην καὶ δόξαν, ἀντὶ νὰ δεχθῇ τὸν τοῦ σφόνος ὡς εἶχεν ἀποναλᾶσαι αὐτὸν τὸ μαντεῖον, τοῦτο διηθύνετο κατὰ πρῶτον λόγον κατὰ τῆς δοκησιοφίας τῶν λεγόμενων σφιστῶν τῆς ἐποχῆς του. Ἐνῶ λοιπὸν παρ' αὐτοῦ ἡ Φ εἶχε οὕτως εἰπεῖν μόνον ἀρνητικὴν ἀξίαν ὡς διδάσκουσα τὸ μηδαιμένον τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ἐν γένει καὶ τὸ ποταπὴν τῆς σφιστικῆς δοκησιοφίας ἰδίᾳ, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πλάτων ἀνέπτυξε τὸ Σωκρατικὸν «εἰδέναι τοῦ μὴ εἰδέναι» εἰς τὴν ἀσφαλῆ γνῶσιν τῶν τελευταίων ἀρχῶν ὡς βάσεων πάσης ἐτέρας γνώσεως, προσδεχόμενος δὲ παρ' αὐτοῦ ἡ Φ, θετικὴν σημασίαν, οὕτως ἢ ἐπιστήμην τῶν καθαρῶν ἰδεῶν (εἰδῶν) καὶ ταυτοσημῶς σχεδὸν πρὸς τὴν διαλεκτικὴν, σημαίνουσα δὲ οὐχὶ πλέον τὸ ὀρεγέσθαι μόνον πρὸς τὴν γνῶσιν ἀλλ' αὐτὴν τὴν κτῆσιν ταύτης. Οὐχ ἦτιον καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐκλαμβάνεται ἡ ἔννοια τῆς Φ. καὶ ἐν εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ, περιελείπουσα τὰς ἐπιστήμας ἐν γένει (ἐν Θεαιτήτῳ εὐρίσκειται ἡ φράσις «περὶ γεωμετρίαν ἢ τινὰ ἄλλην φιλοσοφίαν»). Οὕτω δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης μεταχειρίζεται τὴν λέξιν τοῦτο μὲν διὰ πάντων ἐπιστημονικῶς ἡσιολογημένην γνῶσιν, τοῦτο δὲ ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ διὰ τὴν ἀνωτάτην ἐπιστήμην ἐρ' ἣς ἰδρύονται ἅπασαι αἱ ἄλλαι, διὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἀρχῶν. Ἐν τῇ διπλῇ ταύτῃ σημασίᾳ σφίζεται ἡ λέξις τὴν σήμερον ἀκόμη παρ' Ἀγγλοῖς εἶναι ταυτοσημῶς πρὸς ἐπιστήμην, παρ' ἄλλοις δὲ, καὶ οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν, Φ. σημαίνει θεμελιώδη τινὰ ἐπιστήμην,

διδεῖν τὴν κοινὴν βίαν εἰς τὰς διαφόρους εἰδικὰς ἐπιστήμας καὶ ἐγγνωμένην κατὰ τὸ ἐνὸν τὸ ἐνταῖον τοῦτων ἐν ταῖς τελευταίαις ἀρχαῖς εἴτε αὐτῶν τῶν πραγμάτων εἴτε τῆς γνώσεως αὐτῶν. Τὸ τοιοῦτον θεωρεῖται μὲν πολλαχῶς ὡς θέμα ἰδίᾳ μέρους τῆς Φ. τῆς Μεταφυσικῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ Λογικὴ ἢ ἐπιδίδωκε ἀναμφιδόλως ἐμμετρίαν σκοπόν, διὸ καὶ ἀμφότεραι συνενεῶνται εἰς μίαν θεμελιώδη φιλοσοφικὴν ἐπιστήμην (θεωρίαν τῆς γνῶσεως, ἢ κατὰ Κάντιον «κυριαρχικὴν φιλοσοφίαν»). Καὶ ὅταν παραδεχθῶμεν παρὰ ταύτας ἰδίαν θεμελιώδη ἐπιστήμην διὰ τὴν γνῶσιν τῆς φύσεως (Φ. τῆς φύσεως) καὶ ἰδίαν διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ ψυχικοῦ βίου (ψυχολογίαν), δὲν αἵρεται οὕτως ἡ κυρία σημασία τῆς Φ. ὡς ἐπιστήμης τῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ διευρύνεται μόνον. Ἐπίσης δὲ συμφωνεῖ εἰς ἐκείνην ἡ προθήκη Φ. πραγματεύμενης περὶ τῶν τελευταίων αἰτιῶν καὶ νόμων τῆς βουλῆσεως καὶ πράξεως (Πρακτικῆς Φ. ἢ Ἠθικῆς): διότι ἀναμφιδόλως ἔργον θεμελιώδους ἐπιστήμης εἶναι· εὐ μόνον νὰ παραστήσῃ τις τὴν ἐν ταῖς τελευταίαις ἀρχαῖς ἐνότητά τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιτύχῃ μετὰ τοῦ θεωρητικοῦ καὶ τοῦ πρακτικοῦ μέρους τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ τὴν ἐνότητα. Ἀναλόγως δὲ διακαταλογεῖται καὶ ἡ διέυρυνσις τῆς Φ. δια τῆς Διόσθητικῆς καὶ ἄλλων εἰδικωτέρων κλάδων πραγματευομένων περὶ τῆς κοινωνίας, τοῦ δικαίου, τῆς ἱστορίας, τῆς ὁρθοκείας κλ. Ἐὰν δὲ παρὰ ταῦτα ἡ ἔννοια τῆς Φ. εἰς τὰ διάσπαρα φιλοσοφικά συστήματα δεικνύει ἀσάθεϊάν τινα, τοῦτο ἀποβλέπον κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν δυσκλίαν αὐτῆς τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης. Ἥτις ἠνάγκασε τοὺς μύστας αὐτῆς νὰ ζητῇ ἄλλος ἄλλην ὁδὸν ἵνα πλησιασῇ κατὰ τὸ ἐνὸν εἰς τὴν λύσιν τῶν ἐπιδελημάτων αὐτῆς, γιγνόμενος οὕτω ὑπαίτιος τῶν διαφόρων ἀποχωρήσεων ὡς παρατηρούμεν ἐν ταῖς συστάσεσι. Τὸ τῶν ἐν Γερμανίᾳ τε καὶ παρ' ἡμῖν ἐπικρατέστερον σύστημα εἶναι τὸ τοῦ Ἑρβάρτου, περὶ οὗ βλ. τὸ σχετικὸν ἄρθρον.

Ἡ ἱστορία τῆς Φ. διαίρεται εἰς δύο μεγάλας περιόδους, τὴν τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας, μετὰ τῶν ὁποίων παρεμπιπτεῖ ἡ τῆς μεσαιωνικῆς, ἥτις δὲν ἦτο κυρίως Φ. ἀλλὰ φιλοσοφικὴ θεολογία, ἐπιδράσασα ὅμως ποικιλοτρόπως ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας Φ. Ἡ ἀρχαία δὲ Φ. περιερίζεται σχεδὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, καθ' ὅσον ἡ τῶν ἀνατολικῶν μὲν λαῶν λεγόμενη φιλοσοφία στερεῖται τοῦ ἐπιστημονικοῦ χαρακτῆρος καὶ συνδέεται ἀναποσπαστως μετὰ τῶν ὁρθοκευτικῶν δοξασίων τῶν, ἢ δὲ τῶν Ῥωμαίων συνίσταται ἐν τῇ ἰδιοποιήσει ἑλληνικῶν ἰδεῶν. Ἐνταῦθα εἰδόμεν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν ἱστορίαν

της ελληνικής φιλοσοφίας, παραπέμπομεν δὲ ὡς πρὸς τὴν τῆς νεωτέρας εἰς τὰ ἄρθρα Γαλλικῇ, Γερμανικῇ καὶ Ἀγγλικῇ φιλοσοφίᾳ. Κοινὸς χαρακτήρ τῶν πρώτων φιλοσοφικῶν παρ' Ἑλλήνων σχολῶν εἶναι ἡ ἀναζητήσις ἐκείνου ἐξ οὗ ἔλαβον ἀρχὴν τὰ ὄντα καὶ κατὰ τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἐξακολουθεῖν ὑπάρχοντα. Οὕτως ζητοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι Ἰωνες φιλόσοφοι τὴν ὕλην ἐξ ἧς ὁ κόσμος ἐσχηματίσθη καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐξ αὐτῆς συνίστη, εὐρίσκουσι δὲ αὐτὴν ὁ μὲν Θαλῆς ἐν τῇ ὕδατι, ὁ Ἀναξίμανδρος ἐν τῇ ἀπειρῷ (ἀπροσδιόριστῳ ὕλῃ), ὁ δὲ Ἀναξίμανδρος καὶ μετ' αὐτὸν Ἀργείος ὁ Ἀπολλωνιάτης ἐν τῇ ἀέρι· ὑψηλοτέραν πᾶς λύσιν τοῦ προβλήματος ἀπεπειράθησαν οἱ Πυθαγόρειοι, εἰτινες ἐδίδρασκον ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἡ οὐσία τῶν ὄντων ὡς ἐξ ἴσου μετέχων τῆς τε ὕλης καὶ τοῦ λόγου. Οἱ δὲ Ἑλεῆες ἀποσκοραχίσαντες καὶ τὴν ὁδὸν αἰσθητῆς ἀρχῆς τῶν Ἰώνων καὶ τὴν συμβολικὴν (ποσειτικὴν) τῶν Πυθαγορείων ἐκτρώσαν ὡς ἀρχὴν τὸ «ἐν καὶ πᾶν» (Ξενοφάνης), «τὸ καθαρὸν εἶναι» (Παρμενίδης). Ἐνθ' ὃ ἐκείνοι ἤρηθησαν πᾶσαν πολλαπλότητα καὶ μεταβολὴν τῶν φαινομένων, τούναντιον ὁ Ἡράκλειτος ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ μεταβολῇ βλέπει τὸν καθολικώτατον τοῦ παντός νόμον, θέτει δὲ πρῶτος εἰς τὴν θέσιν τῆς παρ' Ἰωσὶν ὕλικῆς ἀρχῆς δύναμιν τινα, ἥτις συγχρόνως εἶναι καὶ ἡ ἀρχικὴ οὐσία τῶν ὄντων, τὸ πῦρ. Συγχώνευσιν τῶν θεωριῶν τοῦ Παρμενίδου καὶ τοῦ Ἡρακλείτου ἔχομεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Ἐμπεδοκλέους, ὅστις ἀρνεῖται μὲν γένεσιν καὶ φθορὰν ἐν τῇ αὐστηρῇ τῆς λέξεως σημασίᾳ, παραδέχεται δὲ τὴν μεταβολὴν καὶ ἀνάγει τὴν μὲν γένεσιν εἰς ἔνωσιν (φιλότητα), τὴν δὲ φθορὰν εἰς χωρισμὸν (νεῖκος) καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦτο μὲν εἰς ἔνωσιν τοῦτο δὲ εἰς χωρισμὸν ἀγεννητῶν, ἀφάρτων καὶ ἀναλλοιωτῶν στοιχείων· κατ' ἄλλον τρόπον συνεδίδασαν τὰς δύο θεωρίας οἱ Ἀτομικοί, ὁ Δεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος, παραδεχόμενοι ὡς κύρια συστατικὰ τῶν ὄντων τὸ πλήρες καὶ τὸ κενόν, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι διηρημένον εἰς ἀναριθμητὰ μικρότατα σωματίδια (ἄτομα), κεχωρισμένα διὰ τοῦ κενοῦ, ὑποκείμενα δὲ εἰς τὴν κατὰ τύπον μεταβολὴν διὰ τοῦ ἑαυτῶν βίους, τῆς ἀσυνειδήτου ἀνάγκης. Ἀντὶ δὲ τῶν τοιούτων καυθάρως ὕλικῶν δυνάμεων ἔθεσαν ὁ Ἀναξαγόρας τὸν νοῦν ὡς δημιουργικὴν τοῦ κόσμου δύναμιν.

Ἄπαντα ὅμως ταῦτα ἦσαν ἀπλὰ θεωρήματα ὧν τὴν ἀληθειαν αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι ἠδυνάτουσαν νὰ στηρίξωσι δι' ἀποδείξεων. Ἡ δυσπιστία κατὰ τῶν τοιούτων θεωριῶν καὶ συγχρόνως ἡ κατὰ τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτικοῦ βίου ἀνάγκη εὐρυτέρας μερρώσεως διὰ τοὺς θέλοντας ν' ἀναδειχθῶ-

σιν ἐν τούτῳ προσεκάλεσαν τὴν δρᾶσιν τῶν λαοῦ. σοφιστῶν, οἵτινες ὡς διδασκαλοὶ παντοίων γνώσεων καὶ δι' ἑκείνους τῆς ῥητορικῆς ἦσαν ὅμα καὶ ἀπόστολοι τῆς σκεπτικῆς φιλοσοφίας· ἀρνούμενοι τὴν ἀληθῆ γνῶσιν ἐν γένει, κατέλυσαν τὴν παλαιὰν περὶ φύσεως Φ. καὶ ἐγένοντο οὕτω πρέδρομοι τῆς μετὰ ταῦτα ἀληθείας Φ., τῆς ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον αὐτὸ τὸ νοεῖν, τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸν νέον τοῦτον τύπον τοῦ ἐπιστημονικοῦ βίου ἐθεμελίωσεν ὁ Σωκράτης τῆς ἀπαιτῶν τὴν κατὰ λόγον γνῶσιν, εἰσάγων τὴν διαλεκτικὴν τῶν ἐννοιῶν σχηματισμὸν καὶ ἐφαρμόζων τὴν μέθοδον ταύτην ἐν τοῖς ἡθικαῖς καὶ τοῖς συναφεῖσι θρησκευτικαῖς ζητήμασι. Δι' ἀιδοφόροι μικραὶ σχολαὶ Σωκρατικῶν (οἱ Κυνικοὶ, Κυρηναῖοι, Μεγαρίκοι, Ἠλιακοὶ καὶ Ἐρετρικοὶ) ἐπελαβοντο μονομερῶς στοιχείων τινῶν τῆς Φ. αὐτοῦ καὶ συνήσαν ταῦτα ἐξ ἴσου μονομερῶς πρὸς ἀρχαῖα δόγματα. Μετὰ πολὺ ὁμως βαθύτερας ἀντιλήψεως προήγαγεν ὁ Πλάτων τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου του. Συμπληρώσας τὴν τοῦτου Φ. τῶν ἐννοιῶν διὰ τῶν ἐν ταῖς προγενεστέραις θεωρίαις συγγενῶν στοιχείων καὶ ἀναπτύξας αὐτὴν καθ' ὅλας τὰς μεταφυσικὰς αὐτῆς ἀκολουθίας, ἐδημιούργησε μεγαλοπρεπὲς ἰδεώδες σύστημα, εὐ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἐκεῖτο τοῦτο μὲν ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν ἰδεῶν, τοῦτο δὲ ἐν τῇ ἐρευνῇ περὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ σύστημα τοῦτο συνεπλήρωσεν ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος Ἀριστοτέλης διὰ τῆς βαθυτάτης ἐρεύνης τῆς φύσεως· ἐνθ' ὃ κατεπολέμησε τὸ ἀπόστομον τῆς διωστικῆς ἰδεολογίας τοῦ Πλάτωνος, εὐχ ἤτον ἐνέμενε καὶ αὐτὸς σταθερὸς εἰς τὰς θεμελιώδεις αὐτοῦ ἐννοίας καὶ ἀκριβῶς διότι μετεσχημάτισε ταύτας τόσο εὐρέως ὥστε ἐφαίνοντο ἱκαναὶ νὰ περιλάβωσιν ἐν ἑαυταῖς τὸ σύνολον τοῦ ὑπάρχοντος, προήγαγε τὴν σωματικὴν Φ. τῶν ἐννοιῶν εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἐπιστημονικὴν τελειότητα. Μετὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἡ ἑλληνικὴ Φ. ἔλαβεν ὅλως ἄλλην ὁδόν. Μέχρι τοῦδε ἡ θεωρητικὴ γνῶσις ὑπῆρξεν αὐθυπόστατος σκοπὸς τοῦ φιλοσοφεῖν· ἀπὸ τοῦδε ὅμως ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀναφοράς πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου· ἡ Φ. γίνεται πρακτικὴ καὶ ὑποκειμενικὴ συγχρόνως. Ματαίως ἡ διάνοια τῶν μεγίστων φιλοσόφων εἶχεν ἀποπειραθῆ νὰ ἀναγάγῃ τὸν βυζύριον τοῦ πλατωνισμοῦ ἀριστοτελικοῦ συστήματος, τὴν ἀντιθέσιν δηλὰ διὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὕλης, εἰς τελευταίαν τινὰ αἰτίαν· ἀποκαμὸν ἐκ τῶν ματαίων ἀποπειρῶν τοῦ συμβιβασμοῦ τὸ ὑποκείμενον παραιτεῖται τὸν ἀντικειμενικὸν κόσμον καὶ ὑπαναχωρεῖ εἰς ἑαυτὸ, εἰς τὴν αὐτοσυνειδησίαν του, εἴτε ὡς

αυτάρκης σογός ὃ δ' ἔξω κόσμος εἶναι ἀδιάφορον πρᾶγμα, μόνον δὲ ἀγαθὸν τὸ ἠθικῶς πράττειν (οἱ Στωϊκοί), εἴτε ὡς ἀπολαύον τῆς ἐσωτερικῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἡρεμίας τῆς ψυχῆς, δι' ἣν ὁ ἔξω κόσμος εἶναι μόνον μέσον (Ἐπικουρεῖοι), εἴτε τέλος ὡς σκοπεῖν ὄν, ἀποσκοπεῖν πᾶσαν ἀντικειμενικὴν ἀλήθειαν καὶ γινώσκειν καὶ ἀποδεθὲν εἰς τὴν ἀπάθειαν καὶ ἀταραξίαν ἣν περιέχει αὐτῇ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου πλήρης χωρισμὸς (Σκεπτικοί). Τοιοῦτον ὑποκειμενικὸν χαρακτῆρα ἔχει κατὰ βάθος καὶ ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τῶν νέων Πυθαγορείων, ἥτις διὰ τὸ ἀνεπορκῆς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἐζήτησε πέραν τῶν ὁρίων τῆς φυσικῆς γνώσεως ὑψηλοτέραν τῆς ἀληθείας πηγὴν. Τὴν ὥθησιν ταύτην φαίνεται ὅτι ἔλαβεν ἡ ἑλληνικὴ Φ. ἐκ τῆς συναρτίαις μετὰ τῶν ἀνατολικῶν στοιχείων ὧν κέντρον ἦτο ἡ Ἀλεξανδρεία καὶ πρὸ πάντων τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ἡ αὐτὴ πόλις φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε καὶ ἡ κοιτίς τῆς διανοητικῆς κινήσεως ἥτις μετὰ μακροχρόνιον ἀνάπτυξιν κατέληξε τέλος εἰς τὴν νέαν πλατωνικὴν Φ., ἥς πρώτη ἀφορμὴ ἦτο ὁ πρὸς ὑψηλοτέραν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας πέθος τὴν μεταφυσικὴν προϋπῆθαι αὐτοῦ, τὴν ἀντιθεσὶν δεῖλαι δὴ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, τοῦ νοῦ καὶ τῆς οὐλῆς, προσεπάθησαν οἱ νεопλατωνικοί, ὧν κυριώτατος ἀντιπρόσωπος ὑπῆρξεν ὁ Πλωτίνος, ὃς ἄρως καταρτίζοντες πρὸς τοὺς δαίμονας καὶ τὰς θεάς δυνάμεις. Πρακτικὸν συμπέρασμα τοῦτου εἶναι ἡ συνένωσις τῆς ἠθικῆς μετὰ τῆς θρησκείας, ἥτις ἔχει τοῦτο μὲν εἰς τὴν ἀσκητικὴν βίαν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἀπαίτησιν ἀμέσους ἐνεργείας τῆς θεότητος. Ὁ νεοπλατωνισμὸς προσπαθῶν νὰ ἀνογάγῃ τὰ πάντα εἰς μίαν τελευταίαν αἰτίαν εἶναι μονισμὸς καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην συμπληρώσεως τῆς ἀρχαίας Φ., ἀλλὰ ἐγκαταλείπων τὴν στερεὰν βάσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ἐκδιδόμενος εἰς τὴν μυστικισμὸν ἀποτελεῖ συγχρόνως τὴν κατὰ λυσιν αὐτῆς.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ἔργων περὶ γενικῆς ἱστορίας τῆς Φ. μνημονεύμεν τὰ γερμανικὰ τοῦ Erdmann (γ' ἔκδ. εἰς 2 τ., 1878), Ueberweg (ζ' ἔκδ. εἰς 3 τ., 1888), Schweigler (ισ' ἔκδ. 1891), Deussen (α' τ. 1894) καὶ τὸ γαλλικὸν τοῦ Cousin (ισ' ἔκδοσις 1893). Ἐκ δὲ τῶν ἱστοριῶν τῆς ἑλληνικῆς Φ. διαπρέπουσιν ὡς κλασσικὰ ἔργα τὰ τοῦ Ed. Zeller, τὸ μέγα εἰς 3 μέρη (ε' ἔκδ. 1892 κέ.) καὶ ἡ μονότομος ἐπιτομὴ αὐτοῦ (γ' ἔκδ. 1889), μεταφρ. ἑλλ. ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Μ. Εὐαγγελίδου (Ἀθ. 1886). [Γ.Β.]

Φιλόστοργος. Ἑκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς τοῦ Δ' αἰῶνος γενν. περὶ τὰ 364

ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ζήσας ἐκὼν/πόλει. Διεκρίθη διὰ τὸν ὑπὲρ τῶν ἀρειανῶν δογματῶν ζήλόν του καὶ ἐγραψε «Ἱστορίαν τῆς Ἑκκλησίας» ἀπὸ Κωνσταντίνου μέχρις Ὀνορίου, γνωστὴν ἡμῖν μόνον ἐκ συνέψεως αὐτῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ Φωτίου.

Φιλόστρατος. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστοὶ κυρίως δύο σοφισταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς ῥητορικῆς τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ. Τοῦτων ὁ μὲν Φλάκιος Φ., ἐπικαλούμενος πρεσβύτερος καὶ καταγόμενος ἐκ Ἀθήνων, ἔζησε κατ' ἀρχὰς ἐν Ἀθήναις, εἰτα δὲ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Σεπτίμιου Σεβήρου, οὗ ἡ σύζυγος Ἰουλίᾳ Δόμνῃ συγκατηρίθη αὐτὸν μεταξὺ τῶν φίλων τῆς Ῥώμης. Ἐν τοῖς ὑστερον ἀπεσκέσθη τὴν Γαλλίαν, Συρίαν καὶ ἄλλ. χώρας, ἀπέθανε δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐκ τῶν ἔργων του σώζονται 1) Τὰ εἰς τὸν Τυανέα Ἀπολλωνίων, μυθιστορία πραγματευομένη περὶ τοῦ θαυματουργοῦ τοῦτου καὶ τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας. 2) Βίοι σοφιστῶν, κυρίως τῶν περὶ τὴν ῥητορίαν ἀσχοληθέντων ἐκ τῶν αὐτοκρατόρων, 3) Ἡρωϊκός, διήγημα περὶ τῶν ἡρώων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐν διαλογικῇ μορφῇ. 4) Ἐπιστολαί, 5) Εἰκόνες περιγραφῇ συλλογῆς πινάκων ὑπαρχούσας δῆθεν ἐν Νεαπέλει, καὶ 6) Περὶ γυμναστικῆς, βιβλίον μέλις ἐν νεωτέραις χρόνοις ἀνευρεθὲν Τὰ ἔργα ταῦτα ἐμοῦ καὶ ἀποσπάσματα ἄλλων ἐδημοσίευσεν μεταξὺ ἄλλων ὁ Kayser (Ζυρίχη 1844 καὶ Λειψ. 1878-79), τὸν Ἡρωϊκὸν ὁ Boissonad (Παρ. 1806), τὰς Εἰκόνας οἱ Jacobs καὶ Welcker (Λειψ. 1825), οἱ Benndorf καὶ Schenkl (Λειψ. 1893), Περὶ γυμναστικῆς Volekmar (Aurich 1862). — Ὁ δὲ νεώτερος ἐπικαλούμενος, υἱὸς τοῦ Νερδίου καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ πρεσβυτέρου, ἀποθανὼν τῷ 264 μ. Χ., προσέθηκεν εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ πάππου καὶ διδασκάλου του ἐτέρας 11 ἐκδεδομένας μετ' ἐκείνων εἰς τὰς ἀνω ἐκδόσεις. Πρβ. Bergk, Fünf Abhandlungen (Λειψ. 1833), Friederichs, Die Philostratischen Bilder (Ἐρλάγγη 1860), Brunh. τὸ ἴδιον (Λειψ. 1861), Bertrand, Ph. de son école (Παρ. 1882). [X.Β.]

Φιλότι. Κώμη τῆς Νάξου ἀνήκουστος εἰς τὸν δῆμον Τραγαίας καὶ ἀπέχουσα Ν. τοῦ Χαλκίδος ὥρ. 1. Κάτ. 1753. Πρεῖδον δῆμ. καρποί, ἔλαιον, ὀπώρα, μετὰ καὶ βλαντιδιὰ εἰς μικρὰν ποσότητα.

Φιλόχορος. Ὁ διασημότερος τῶν συγγραψάντων Ἀθίνων, τ. ἑ. ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων ἐν μορφῇ χρονικῶν ἀπὸ τῆς ἱστορίας μέχρι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Ἐφανεύθη τῷ 261 π. Χ. τῇ διαταγῇ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, ὡς ἀντίπαλος τοῦ πατρὸς τούτου Δημητρίου. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ

ἔργων του, ἐν αἷς ἐκτὸς τῶν τῆς Ἀθίδος καὶ τὰ τοῦ Περὶ ἱερῶν, Περὶ τραγωδιῶν κλ. ἐξεδόθησαν ἐν Müller, Fragm. hist. Graec. 1832. τὰς περὶ Φ. διατριβὰς τῶν Hoeckh (1832 καὶ εἰς τὰ Ἐλασσονα ἔργα) καὶ Strengé (Fest. 1868). [X.B.]

Φύλινδρος. Ὁρθότερον ὄνομα τοῦ ὑδροφίλου (βλ. Ὑδροφιλιδαί). Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἐντομα Δ ἀρ. 3.

Φύλινκη. Βλ. Φιλυρέα.

Φύλινρα. Βλ. Φιλυρῶδη.

Φιλυρέα, Phylirea L. Γένος τῆς εἰκοθεν. τῶν Ἐλατιδῶν (βλ. λ.). Θάμνος ἀειφύλλος τῆς Ν. Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς. Ἡ ὑπὸ Θεοφράστου μνημονευθεῖσα Φ. ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐν ὄρειναις καὶ πετρῶδεσι τῆς Ἑλλάδος κοινὰ εἶδη Φ. τὴν μεσαίαν (Ph. media L.) καὶ Φ. τὴν πλατύφυλλον (Ph. latifolia L.), τὰ κοινῶς «Φύλινκη» ὀνομαζόμενα. Κατὰ τὸν Διοσκορίδην (ὅστις γράφει «φίλλινρα») τὰ φύλλα αὐτῶν εἰσι φαρμακευτικά. [Θ.Χ.]

Φιλυρῶδη, Tiliaceae. Οἰκογένεια Δικοτυλιδῶν πολυπετάλων, ὡς τὰ πολλὰ φυλῶδων φυτῶν τῶν θερμῶν καὶ εὐκράτων ζωνῶν. Εἶδη ὑπάρχουσι 330, χαρακτηρίζουσι δὲ αὐτὰ ἄνθη ἀκτινέμορφα πενταμερῆ, στήμονες ἢ πολυαριθμοί, ὕπερος πενταμερῆς (ἢ ἐνίοτε τετραμερῆς). Πρότυπον γένος εἶναι ἡ Φιλυρα (Tilia L.) οὗ τὰ σπουδαιότερα εὐρωπαϊκὰ εἶδη εἰσὶ Φ. ἡ μεγαλόφυλλος (T. grandifolia Ehrh.), Φ. ἡ μικρόφυλλος (T. parvifolia Ehrh.), Φ. ἡ μεσαία (T. intermedia DC.) καὶ Φ. ἡ ἀργυρόχρους (T. argentea Desf.). Τὰ δύο τελευταῖα εἶδη εἰσὶ καὶ ἑλληνικά καὶ ὀνομαζομέναι κοινῶς «Φλαμούρι» καὶ «Λίπα». Τὰ ἄνθη τῶν Φ. εἰσι φαρμακευτικά. Ἄτερον γένος τῶν Φ. εἶναι ὁ Κόρχηρος (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Φιλυρίνη $C_{22}H_{34}O_{11}$. Οὐσία γλυκοματογόνος ἐξαγομένη ἐκ τοῦ φλοιοῦ καὶ τῶν φύλλων τῆς φιλυράς· κρυσταλλοῦται ὑπὸ μορφήν μικρῶν στιλπνῶν λεπίδων.

Φέλων. 1) Ἑλλήν ἀρχιτέκτων ζῆσας περὶ τὸ 300 π. Χ. καὶ οἰκοδομήσας σκευοθήκην ἐν Πειραιεὶ ἐντολῇ τοῦ Λυκούργου, ἧς τὰ θεμέλια ἀνεκαλύφθησαν πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Α. Μεταποπούλου, ἐντολῇ δὲ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως δωδεκάστηλον πρόστασιν ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ εἰς τὸν ἐν Ἐλευσίνι ναὸν τῆς Δήμητρος. Συνέγραψε δὲ καὶ περὶ ἀρχιτεκτονικῆς. — 2) Φ. ὁ Βυζάντιος, μηχανικὸς ζῆσας περὶ τὸν Β' π. Χ. αἰῶνα, μαθητὴς τοῦ Κτησιβίου, γράψας ἔργον περὶ πολιορκητικῶν μηχανῶν, οὗ διεσώθησαν τὸ δ' βιβλίον καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ ζ' καὶ η'. — 3) Φ. ὁ Ἰουδαῖος, φιλόσοφος γενν. περὶ τὰ 30 π. Χ. ἐν Ἀλεξαν-

δρεία καὶ ἄγνωστον πότε ἀποθανόν, κληθεὶς δὲ ἐν δ' ἐξῆς ἐπὶ Ἰουδαῖος Πλάτων. Κατὰ τὸ 40 μ. Χ. ἀπεστάλη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῆς Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Καλιγύλαν ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν πολιτογράφειν τῶν ὡς Ῥωμαίων, ἀλλ' ἀπέτυχε. Κατέλιπε δὲ πλεῖστα συγγράμματα, ἀλλὰ θεολογικά καὶ ἄλλα φιλοσοφικά. Καὶ διὰ μὲν τῶν πρώτων προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν Γραφὴν δι' ἀλληγοριῶν, διὰ δὲ τῶν φιλοσοφικῶν δεικνύται ὅσαδὲς τῶν πλατωνικῶν δογματῶν, ἅτινα ζητεῖ νὰ συμβιβάζῃ πρὸς τὰ τῆς ἰουδαϊκῆς θρησκείας. Ὡς αἰωνίας ἀρχὰς ἀναγνωρίζει τὸν Θεὸν καὶ τὴν ὕλην. Ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πρῶτον φῶς, ἐξ οὗ ὡς ἀκτῖνες ἐκπέμπονται· αἱ δευτερεύουσαι δυνάμεις, εἰς τὸν Θεὸν δὲ περιχλίνονται· πᾶσαι αἱ ἰδέαι τοῦ ἰδανικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου, καθ' ὃν ἐμερφώθη καὶ ὁ αἰσθητὸς κόσμος. Τὸν κόσμον τοῦτον προσωποποιεῖ ἐν τῷ Λόγῳ ἡ τῷ Γίῳ τοῦ Θεοῦ. Τελευταία ἐκδ. τῶν ἔργων του εἶναι ἡ τοῦ Tauchnitz (Λιψ. 1851-4). Πρὸς κυρίως τὰς περὶ αὐτοῦ μελέτας τῶν Bucher (Τυβίγγη 1848), Wolff (Λιψ. 1849), Delaunay (Παρίσι. 1867) καὶ Soulier (Τουρ. 1876). — 4) Γραμματικὸς ἐκ Βίβλου τῆς Φοινίκης, ζήσας ἐπὶ Νέρωνος καὶ Βασσιανου, γράψας δὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ δευτέρου καὶ ἐπιγράμματα. Ἐπίσης ἐδημοσίευσεν καὶ ἱστορίαν τῆς Φοινίκης· ἣν ἔλεγε μετὰφρασιν ἔργου τοῦ Σαγχοιᾶθωνος (ἀποσπασμ. ἐν Müller, Fragm. hist. Graec.). — 5) Φιλόσοφος ἐκ Λαρίσης, σύγχρονος τῷ Κικέρωνι, ζήσας ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀνέκων εἰς τὴν νέαν Ἀκαδημίαν. — 6) Συγγραφεὺς ἔργου περὶ τῶν 7 θεομάτων τοῦ κόσμου, ὅπερ ἀνάγεται εἰς τὸν Ε' ἢ 5' μ. Χ. αἰῶνα καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ Orelli (1816) καὶ Hercher (Παρ. 1858). [Πς.]

Φελώτας. 1). Υἱὸς τοῦ Μακεδόνα στρατηγοῦ Παρμενίωνος καὶ ἐταῖρος τοῦ νέου Ἀλεξάνδρου. Κατὰ τὴν εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείαν διεκρίθη ὡς ἡπάρχος τῶν ἑταίρων ἐπὶ ἀνδρείᾳ. Ἀλλὰ μετὰ δυσαρσκειᾶς βλέπων τὴν ἐπὶ τὴν ἀσιατικὴν διαίτην τροπὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, δὲν κατήγγειλε καὶ συνωμοσίαν τινὰ κατὰ τούτου, διό καὶ τῷ 330 π. Χ. ἐν Προφθασίᾳ συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ τοῖς δὲν ἀπεδείχθη ἡ συμμετοχὴ του ἐν τῇ συνωμοσίᾳ. — 2) Ἐτερος Μακεδών, ὑπάρχων τῷ 335 προύραρχος ἐν Θήβαις, διακριθεὶς δ' εἶτα ἐν Βαβυλῶνι ὡς ἀνδρεῖος καὶ θανόντος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀντιγορευθεὶς σάτραπης τῆς Κιλικίας. Διορισθεὶς τῷ 321 στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ Περδίκκα, ἡχμαλωτίσθη κατὰ τοὺς τότε ἐμφυλίους πολέμους καὶ ἀπωλέσθη. [I.K.Π.]

Φέμωσις. Στένωσις τοῦ ἐλευθέρου χεῖ-

λους τῆς ἀκροποθέας ἢ ἀκροβυστίας, καθιστώσα ἀδύνατον τὴν γύμνωσιν τῆς βαλάνου καὶ δυσχερῆ τὴν οὐρῆσιν· ἢ κατὰστασις αὐτῇ εἴτε ἐκ γενετῆς ὑπάρχουσα, εἴτε ἐπίκτητος οὕσα (κατόπιν ἐλκῶν ἢ ἐντόνου βλεννορροίας), τὸ μόνον κώλυμα πρὸς τελείαν συνουσίαν προβάλλεται, ἀλλὰ καὶ εἰς γένεσιν βαλανοποσθίτιδος μορμὴν παρέχει. Ῥιζικὴ θεραπεία εἶναι ἡ ἢ περιτομή τῆς ἀκροποθέας ἢ ἡ ἐντομή αὐτῆς κατὰ τὴν βαρχαίαν ἐπιφάνειαν. [P.N.B.]

Φινάλε (Finale). Πόλις τῆς ἰταλ. ἐπαρχίας Μόδενας. Ἔχει μεταξουργεῖα καὶ 12 714 κατ. [Π.Π.]

Φινεύς. 1) Μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Σαλμυθροῦ τῆς Θράκης, υἱὸς ἡ ἑγγονος τοῦ Ἀγῆνορος. Εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος μαντικὴν δύναμιν, ἣν ὅμως μεταχειρίζετο ὅπως ἀποκαλύπτῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὰς τῶν θεῶν βουλὰς, δι' ἃ καὶ ὁ Ζεὺς τὸν ἐτύφλωσε. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐτιμωρήθη, διότι παραπεισθεὶς ὑπὲρ τῶν διαβολῶν τῆς δευτέρας συζύγου τοῦ Ἰδαίας ἐτύφλωσε τοὺς ἐκ τῆς πρώτης Κλειοπάτρας υἱοὺς αὐτοῦ Ὀρύθιον καὶ Κράμβην. Ἐτέρα ἐπιβληθεῖσα αὐτῷ τιμωρία ἦτο ν' ἀποστέλλωνται αἱ Ἀρπυιαὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματός του καὶ νὰ τῷ ἀφαιρῶσι μέρος τῆς τροφῆς του, τὸ δὲ λοιπὸν νὰ καθιστώσιν ἀνυποφόρος δυσσασμον, ὥστε νὰ βασανίζηται σκληρῶς ὑπὸ πείνης. Τῆς βασάνου ταύτης τὸν ἀπῆλλαξαν οἱ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας συμμετασχόντες υἱοὶ τοῦ Βορέως Κάλαις καὶ Ζήτης κατατοξεύσαντες τὰ ὄνεια ταῦτα. — 2) Υἱὸς τοῦ Βήλου καὶ τῆς Ἀγχινόης, ὅστις εἶχε μνηστευθῇ τὴν ἀνεψίαν αὐτοῦ Ἀνδρομέδαν. Ταύτης ὅμως ἐκτεθείσης πρὸς βορὰν θαλασσοῦ δράκοντος καὶ ἀκολούθησας τὸν σώσαντα αὐτὴν Περσέα, ὁ Φ. ἐπῆλθε κατ' αὐτοῦ ἐνοπλος ὅπως τὴν ἀνακτήσῃ. Ὁ Περσεὺς ὅμως τὸν ἀπελθίσαντα διὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης. [Πς.]

Φινιστέρη (Finistère). Νομὸς τῆς Γαλλίας, ἀποτελούμενος ἐκ μέρους τῆς ἄλλοτε Κάτω Βρετανίας καὶ καλούμενος ὀφτως ἔνεκα τῆς κατὰ τὴν Δ. ἐγκαταμένης χώρας θέσεως του. Ἔχει ἑκτασιν 6 721 τγμ. καὶ 727 012 κατ., ἐμιλοῦντας τὸ πλεῖστον βρετονιστί. Τὴν χώραν ταύτην διατέμνουσιν ἀπὸ Δ. πρὸς Δ. δύο γραφικώταται βουνοσειραὶ, τοῦ Ἀρρὲ καὶ τὰ Μαῦρα Βουνά. Τὰ παράλια αὐτῆς ἔχουσι μῆκος 600 γμ. καὶ πλῆθος ἀκρωτηρίων, ὧν διτιμώτερον τὸ τοῦ ἁγίου Ματθαίου. Μέγας δ' εἶναι ὁ ὄριθμος τῶν ἐκεῖ τελημάτων καὶ λιμῶν· τὸ κλίμα ἔνεκα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὠκεανοῦ εἶναι γλυκὺ, ἀλλ' ὑγρὸν. Ἡ γεωργία, βοσκυμία καὶ κτηνοτροφία εἶναι αἷμα

λόγου, εὐρύνονται δὲ καὶ ἄφθονα δρυκτά. Ἡ βιομηχανία αὐτῆς συνίσταται εἰς τὴν κατασκευὴν λινῶν ὑφασμάτων, καλωδίων, ἀλιευτικῶν πλοισάρων, χάρτου κλ. Πρωτεύουσα εἶναι Κεμπέρ. [Π.Π.]

Φινιστέρρη ἀκρωτηρίον (τ. ἔ. Γῆς τέλος). Ἀκρωτήριο κατὰ τὴν ΒΔ. ἄκρην τῆς Ἰσπανίας, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο Νέριον. [Π.Π.]

Φινλανδία (φιννιστί Σουόμι ἢ Σουομενιά). Μέγα δρυκᾶτον, ἐνωθὲν μετὰ τῆς Ῥωσσίας τῷ 1809, ἀλλ' ἔχον ἰδίαν κυβέρνησιν καὶ νομοθεσίαν, μεταξὺ τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, Βοθνικοῦ κόλπου, Σουηδίας, Νορβηγίας καὶ Ῥωσσίας. Ἔχει ἐμβ. 373 604 τγμ. καὶ 2 380 140 κατοίκους ἀνήκοντας κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν φιννικὴν φυλὴν. Τὰ ὑψηλότερα τῶν ὀρέων τῆς κεῖνται ἐν Λαπωνίᾳ. Τὰ ὕδατα αὐτῆς διαίρουνται εἰς τρία μεγάλα συστήματα· 1) τὸ τῆς Σαβοῤῥ-Καρελίας, συνιστάμενον ἐξ 120 μεγάλων, 1000 δὲ καὶ ἐπὶ κεῖνα μικρῶν λιμνῶν, καὶ ἐνούμενον μετὰ τοῦ Φιννικοῦ κόλπου διὰ τῆς διώρυγος τῆς Σαῖμας, 2) τὸ τῆς Ἀν. Ταβαστλάνδης, ἐνούμενον μετὰ τοῦ αὐτοῦ κόλπου διὰ τοῦ ποταμοῦ Κυρμίνης, καὶ 3) τὸ τῆς Δυτ. Ταβαστλάνδης, συγκοινωνοῦν μετὰ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου διὰ τοῦ ποταμοῦ Κούμου. Ἡ μεγίστη τῶν λιμνῶν τῆς Ἐνάρᾳ ἐκρέει εἰς τὴν Παγωμένην θάλασσαν διὰ τοῦ ποταμοῦ Πατογιόκι· τῆς Λαδόγας μέρος μόνον ἀνήκει εἰς αὐτήν. Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ, ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεὶα ἀρκούντως ἀνεπτυγμένα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ ἡ βιομηχανία. Διαιρεῖται εἰς 8 κυβερνεῖα, Νυλάνδην, Ὡδο καὶ Βυόρνεβεργ, Ταβαστεχούς, Βιόργ, ἁγίου Μιχαήλ, Κουσκίου, Βάζα, Οὐλεδόργ. Τὸ πλῆθος αὐτῆς εἶναι συνταγματικόν. Μέγας δεὺς εἶναι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀποστέλλων ἐκεῖ Γενικὸν Διοικητήν. Ἡ βουλὴ συνέρχεται ἀνὰ πᾶσαν πενταετίαν, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τεσσάρων τάξεων τῶν εὐγενῶν, τῶν ἐκκλησιαστικῶν, τῶν ἀστῶν καὶ τῶν χωρικῶν. Ἡ Γερουσία σύγκαιται ἐξ 20 μελῶν, διοριζομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἔχει πρόεδρον τὸν Γεν. Διοικητήν.

Φίνλεϋ (George Finlay). Ἀγγλὸς ἱστορικὸς, γενν. τῷ 1799 ἐν Φαίβερχαμ τῆς κομητείας Κέντ ἐξ οἰκογενεῖς σκωτικῆς καταγωγῆς. Ἐσπούδασεν ἐν Γλασκώβη καὶ ἐν Γουίγγη νομικᾷ, μεθ' ἃ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγώνος μετέβη τῷ 1823 εἰς Κεφαλληνίαν. Ἐκεῖ δὲ συνεβέθη διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Βύρωνος μεθ' οὗ τὸν θάνατον διελθὼν πλέον τοῦ ἔτους ἐν Ἰταλίᾳ ἐπανέκμψεν εἰς Ἑλλάδα, μετέσχε δὲ τῆς ὑπὸ τὸν Κόχραν μα-

ταίας αποπειράς πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀκροπόλεως. Τῷ 1820 ἡγήσατο κτῆμα ἐν Ἀττικῇ ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπος ἐκκλησίας. Ἡμερωθεὶς ὁμοῦς ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἕνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ἐπράπη τὴν πρὸς τὰ γράμματα διαβώσας ἐν αὐτοῖς ἔκτατε, ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀθῆναις τῇ 14 Ἰαν. 1876. Πρῶτος καρπὸς τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἔργου Τὰ Ἑλληνικὴν βασιλείον καὶ τὸ Γραικικὸν ἔθνος (1836). Εἶτα δὲ ἐδημοσίευσεν Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Ὀρωπίας καὶ Διοικρίας (Ἀθῆν 1838) καὶ ὕστερον τὸ κύριον αὐτοῦ Ἔ Ἑλλὰς ὑπὸ τοῦς Ῥωμαίους (Λονδ. 1843). Πρὸς τὸν σκοπὸν ευρύτερων μελετῶν ἐποιήσατο ταξίδιον ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, οὗτινος πέρισμα ὑπῆρξε τὸ Περὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Ἀγίου Τάφου βιβλίον (1847). Συνεγίζων τὴν κυρίαν αὐτοῦ συγγραφὴν ἐξέδωκε βαθυμῶδεν Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῶν Σταυροφοριῶν μέχρι τῆς Τευρκικῆς κατακτήσεως καὶ τῆς οὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζούντος (Λονδ. 1851). Ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς καὶ Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 718-1453 (αὐτέθ. 1853), Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν καὶ τὴν Βενετικὴν κυριαρχίαν (Ἐδιμβ. 1856) καὶ Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1861), ἐνθα θριμῶς ἐπιτίθεται κατὰ πλείστων ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Tozer τὸ ἕτερον τῶν κυριωτάτων ἔργων τοῦ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μέχρι τοῦ παρόντος (7 τομ. Ὁξφ. 1877).

Φινιμάρκη (Finmarken ἢ τὴν Φιννική Μάρκα). Τὸ βορειότατον μέρος τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Εὐρώπης· ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν τῆς Νορβηγικῆς Λαπωνίας καὶ συνίσταται ἐκ στενῆς παρακτίου χώρας, διατεταμένης ὑπὸ δρέων, ἃ καλύπτουσι γῆρας καὶ πάγοι, καὶ ἐχούσης πολυαριθμούς θρῆας, βραχώδεις δὲ ἀκτὰς καὶ νήσους ἐν τῇ Παγωμένη θαλάσῃ· τὸ κλίμα εἶναι λίαν ψυχρὸν. Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως Λάπται (ἐν τῷ Β τμήματι) καὶ Φίνναι. ἐν ἔλῳ 29332, κύριον δὲ ἔργον αὐτῶν εἶναι ἡ ἀλιεία. Ἡ ἐπαρχία αὕτη διαιρεῖται εἰς 5 τμήματα ἢ ἐπιστασίας καὶ ἔχει 3 ἐμπορικὰς πόλεις τὴν Χάμπερφεστ (τὴν βορειοτάτην πόλιν τῆς γῆς), τὴν Βάρδο καὶ τὴν Βάδσο. [Π.Π.]

Φιννικός κύλπος. Μέρος τῆς Βαλτικῆς ὀριζόμενον πρὸς Β ὑπὸ τῆς Φινλανδίας, ἔχον δὲ μῆκος 375 χμ. καὶ πλάτος 20-130 χμ. [Π.Π.]

Φίννοι (Σουομαλάινεν, παρὰ Ῥώσσοις Τσουδοί, τ. ἔ. ξέννοι). Λαὸς οἰκῶν ἐν Φινλανδίᾳ καὶ τοῖς πλησίον κυβερνήσεσι τῆς Ῥωσίας, ὡς καὶ ἐν τῇ Β Νορβηγίᾳ. Ὑπὸ εὐ-

ρυτέραν σημασίαν τὸ ἔννομα Φ. (Οὐράλεις/ναι) σημαίνει ἓνα τῶν κυριωτέρων κλάδων τῶν λεγομένων οὐράλο-ἀλταϊκῶν λαῶν καὶ γλωσσῶν. Ἡ φυλὴ αὕτη διαιρεῖται εἰς Γουγγόσους, Τούρκους, Σαμοιέδας καὶ Οὐραλοφίννας. Ἡ οὐράλοφιννική οἰκογένεια εἶναι ἡ θυτικωτάτη περιλαμβάνουσα 1) τοὺς Οὐγγρικοὺς Φίννας, εἰς οὓς ἀνήκουσιν οἱ Ὀστιάκοι, Ρογῶλοι καὶ Μαχούροι, 2) τοὺς Βουλγαρικοὺς ἢ Βολγαίκοις Φ., λείψανα τῶν Βουλγάρων τοῦ Βέλγα, 3) τοὺς Θερμικοὺς Φ., εἰς οὓς ἀνήκουσιν οἱ Πέρμαι, Συριάνοι καὶ Βοτιάκοι, καὶ 4) τοὺς Βαλτικοὺς Φ., εἰς οὓς ἀνήκουσιν οἱ ἰδίως λεγόμενοι Φίνναι, οἱ Ἑσθώνιοι, οἱ Τσουδοί, οἱ Ρόται, τὰ λείψανα τῶν Λιθονίων καὶ τέλος οἱ Λάπωνες. Οἱ ἰδίως Φ. διαιρεῖνται εἰς τοὺς Ταβάστας ἐν τῷ ΝΔ καὶ τοὺς Καρελίους ἐν τῷ Δ τμήματι τῆς Φινλανδίας. Οἱ Φ. εἶναι λαὸς ἀρχαιότατος, οὗ τὰ μνημεῖα ἐκτείνονται ἀπὸ τῶν Ἀλταϊκῶν ὄρεων ἄχρι τῆς Δευκῆς Θαλάσσης. Εἶναι Ῥωμαῖοι, μεσαιῶν ἀναστήματος, ἔχουσι δὲ γυνῶδες τὸ κρανίον, πλατὺ τὸ πρόσωπον καὶ ὀλίγον τι ἐξέχοντα τὰ ζυγωματικά δατὰ. Ἡ θρησκεία αὐτῶν εἰςολογία (περιφρημον ἔπος «Καλεβάλη») εἶναι ἀξιολογωτάτη.

Φινότης (Ἀντώνιος). Ἀνδρὶς, λόγιος τοῦ 15' αἰῶνος, ἀνατερόμενος ὡς χρηματίας σπουδαστῆς τοῦ ἐν Παρίσι γυμνασίου.

Φινστεράρχορν (Finsteraarhorn). Ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῶν Βερναίων Ἀλπεων (4275 μ.). [Π.Π.]

Φινστερβάλδε (Finsterwalde). Πόλις ἐν τῇ περιφερείᾳ Λουκάου τοῦ πρῶτου νομοῦ Βρανδεμβούργου. ἔχει ὑφαντουργεῖα, χυτήρια μηχανουργεῖα κτλ. καὶ 8133 κατ.

Φιντίας. βλ. Δάμων.

Φινόχο ἢ Χιόχο. Ἐπίκεινται τῆς Ἰαπωνίας, ἐπὶ τῆς νήσου Νίπον, ἔχον μετὰ τοῦ πλησίον Κόβε, δέσπον κατοικοῦσιν οἱ ξένοι, 130968 κατ. καὶ διεξαγόν σπουδαίω-
τατον ἐμπόρον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ὡς καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Φιολήτε. Χωρὸν τῆς Ζακύνθου καὶ πρωτ. τοῦ δήμου Ἀρτεμισίων μετὰ 310 κατ.

Φζόρδ (βανιστὶ fjord, ἐν Σκωτίᾳ firih καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ frith, ἐκ τοῦ λατιν fretum ἢ τοῖς στενοῖς περὶ ὁμός). Οὕτω καλεῖται κόλπος τῆς θαλάσσης βαθύτατος εἰς τὴν ξηρὰν εἰσδύων, στενὸς καὶ βαθύς, εἰς εὐ-
ρηγνται κυρίως εἰς τὰ Β μέρη τῆς Εὐρώπης.

Φινούμη (Fiume, τ. ἔ. Ποταμός, ὡς κε μένη ἐπὶ τῶν ἐλβετῶν τοῦ ποταμοῦ Fiumara). Βασιλικὴ πόλις τοῦ οὐγγρικοῦ στέμματος, ἐν τῷ Β μυχῷ τοῦ θελκτικοῦ κόλπου Κουαρνέρου (Quarnero) τοῦ ἐκτεινομένου μεταξὺ τῆς χερσονήσου Ἰστρίας

καὶ τῆς Κροατίας καὶ περικλείοντος πολλὰς νήσους ὧν μεγαλύτεραι εἶναι Χέρσας, Λουσίνον καὶ Βέλγια. Ἔχει 29 494 κατ., βιομηχανίαν χάρτου, μηχανῶν, καπνοῦ, σημαντικώτατον δὲ ἐμπόριον χάρτις εἰς τὴν λαμπρὴν λιμένα αὐτῆς· εἰσάγονται δὲ κυρίως ὄρυζα, λιθάνθρακες, πετρέλαιον, ἄλας, καὶ ἐξάγονται σιτηρὰ, ἄλευρον, οἶνοι, οἶνοπνευμα καὶ χάρτης. Τῷ 1891 εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα 6 284 πλοῖα, ἐξῆλθον δὲ 6 238 (μετὰ χωρητικότητος 924 637 τόνων). Ἐν Φ. ὑπάρχει ναυτικὴ ἀκαδημία, δύο γυμνάσια, ἐμπορικὴ καὶ πλεῖστα ἄλλαι σχολαί.

Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη Modrus-Fiume κομμητῶν ὑπαγόμενον εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Κροατίας καὶ Σλαβωνίας, κείμενον δὲ περὶ τὴν πόλιν καὶ ἔχον ἄνευ ταύτης ἐμβ. 4 879 τχμ. μετὰ 220 629 κατ., πρωτεύουσαν δὲ τὸ Ὁγουλίνον. [Μ.Σ.]

Φιράν (ἡ ἀρχαία Παράν). Ὄνομα τοῦ ἐπὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Σινᾶ μοναδικοῦ χωρίου, κειμένου ἐν τῇ κοιλάδι Φιράν. Ἐκεῖ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία καὶ μονή, ἥτις ἀπὸ τοῦ 400 ἀνυψώθη εἰς ἐπισκοπὴν καὶ ἀπὸ τῆς ὁποίας κατὰ τὸν Ι' ἡρῆ αἰῶνα ἐξήρτατο ἡ μονὴ τοῦ Σινᾶ.

Φιρδαλδσταλττεν. Βλ. Τεσσάρων καντονίων λίμνη.

Φιρδούζης (ἤτοι Παραδείσιος, κυρίως καλούμενος Abulkásim-Maneñr). Περίφημος Πέρσης ποιητής. Ζήσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σάχη Μαχμούτ ἐν Γάσνα. ἀποθανὼν δὲ τῷ 1020 ἐν Τούρ. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι τὸ ἔπος Scháhname (βιβλίων τῶν βασιλέων), εἰς 60 χιλ. διπλοῦς στίχους ἐξυμνοῦν τὰς πράξεις τῶν ἀρχόντων καὶ ἡρώων τοῦ Ἰράν καὶ τῆς Περσίας μέχρι τῆς καταλύσεως τῶν Σασσανιδῶν (632 μ. Χ.). Δεύτερον αὐτοῦ ἔπος «Ἰουσοῦφ καὶ Σουλείχα» ἔμεινεν ἀνέκδοτον. [Μ.Γ.]

Φίρζεν (Viersen). Πόλις ἐν τῇ περικτρ. Γλάδδαχ τοῦ πρῶτου νομοῦ Δύσσαλ-δορφ, ἔχουσα 22 198 κατ. καὶ ἀποτελοῦσα κέντρον μεταξουργίας καὶ ἄλλης βιομηχανίας. [Μ.Σ.]

Φίρισταχ (Firischta). Ἐξοχὸς Ἰνδὸς ἱστοριογράφος, ζήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ 15' αἰῶνος μ. Χ. Ἐγράψε περὶσσιτί, ἐντολῇ τοῦ πάτρωνος αὐτοῦ Ἰβραῖμ Ἀδέλσταχ, τὴν ἱστορίαν τῶν Μωαμεθανικῶν δυναστειῶν τῆς Ἰνδικῆς ἀπ' ἀρχῆς τῆς Μωαμεθανικῆς κατακτήσεως μέχρι τῶν χρόνων αὐτοῦ. [Κεφ.]

Φιρμάν. Περσικὴ λέξις δηλοῦσα ἐν Τουρκίᾳ τὰ διατάγματα τὰ ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ μεγάλου βεζύρου κατ' ἐντολὴν ῥητὴν τοῦ σουλτάνου ἐκδιδόμενα καὶ φέροντα πλὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ μεγάλου βεζύρου ἐπὶ κεφαλῇ τὸν τουργᾶν τοῦ σουλτάνου.

Φίρμενιχ (Γιο. Μαθίας Firmenich-Richartz). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1808 ἐν Κολωνίᾳ, ἐτελέσας περιόδον ἀνὰ τὴν Ν. Εὐρώπην, ζήσας δὲ ἀπὸ τοῦ 1839 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἔλαβε καὶ τὸν τίτλον καθηγητοῦ, καὶ ἀποθανὼν τῷ 1889 ἐν Πότταδαμ. Μεταξὺ ἄλλων ἐδημοσίευσε δημώδη ἔλλην. ἄσματα μετὰ μεταφράσεως ὑπὸ τὸν τίτλον Τραγούδια ῥωμαϊκὰ (2 τ. Βερολ. 1840-67), συνέγραψε δὲ καὶ ὁ ἴδιος ποιήματα ἐν γερμανικῇ, νεοελληνικῇ, ἀγγλικῇ καὶ γλώσσῃς. Κύριον ὅμως ἔργον αὐτοῦ εἶναι συλλογὴ διαλεκτικῶν φημάτων τῆς Γερμανίας (3 τ. Βερολ. 1843-66 καὶ συμπληρ. 1867). [Μ.Γ.]

Φιρμινύ (Firminy). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ἀγιέρς. ἔχει ἄξια λόγου ἰνδρακωρυχεῖα, βιομηχανίαν καὶ 14 502 κατοίκους. [Π.Π.]

Φιροζπούρ (ἀγγλ. Ferozepore). Πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῇ Πένταπ τοῦ Ἰνδοβρεταν. κράτους, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σέδλατς καὶ ἔχουσα 51 170 κατ. [Μ.Σ.]

Φίσαρτ (Ἰωάννης Fischart, ἐπώνυμος Μέντσερ). Διάσημος σατυρικός συγγραφεὺς Γερμανὸς γενν. τῷ 1550 ἐν Στρασβούργῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1589. Οὗτος ἀφῆκε πολυάριθμα ἔμμετρα καὶ πεζὰ ἔργα ἐν οἷς ἀπεικονίζει τὰ στρεβλά καὶ τὰ ἐλαττώματα τῆς ἐποχῆς του, καὶ καταφέρεται κατὰ τῶν μοναχῶν, τοῦ παπισμοῦ καὶ τῶν ἰησοῦιτῶν μετ' ἐκτάκτου ἐλευθεροστομίας. Ἄλλως τε καὶ ἐμμεῖτο τὸν Ῥάβελαι, οὗ καὶ τὰ ἔργα παρέφρασε (1575). [Πς.]

Φίσερ (Κυνο Fischer). Γερμανὸς φιλόσοφος, γενν. 1824 ἐν Sandewalde τῆς Σιλεσίας, διατελέσας ἀπὸ τοῦ 1856 καθηγητῆς ἐν Ἰένῃ, ἀφού καὶ ἐν Ἀϊδελβέργῃ καὶ ἐν Βερολίνῳ τῷ εἶχεν ἀπαγορευθῆναι ἐξακολουθεῖν τὰς παραδόσεις του. Διδάξας δ' ἐκεῖ μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, συνέχισεν εἰς τὴν διδασκαλίαν ἐν Ἀϊδελβέργῃ, ὅπου διωρίσθη τῷ 1872. Ὁ Φ. εἶναι ὁπαδὸς τοῦ Ἐγγέλου, κύριον δὲ ἔργον αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας (γ' ἐκδ. 1878 κέ.). Ἐκτὸς πολλῶν μονογραφιών περὶ διαπρεπῶν φιλοσόφων συνέγραψε καὶ πολυαριθμούς μελέτας περὶ ποιητικῶν ἔργων κλ. [Γ.Β.]

Φίσερ (Vischer). 1) Πέτρος ἐπικαλούμενος ὁ πρ ε σ β ὁ τ ε ρ ο ς, περίφημος χαλκοπλάστης τῆς Νυρεμβέργης, ἐνθα ἐγεννήθη περὶ τὸ 1455 καὶ ἀπέθανε τῷ 1529. Τὸ ἀριστοῦργημα αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐν εἰδει ναύσκου μνημεῖον τοῦ ἀγ. Σεβαστοῦ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ναφ τῆς Νυρεμβέργης (βλ. ἐν πιν. Γλυπτικῇ Θ' ἀρ. 3). Ἄλλα καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν εὐρηνται λαμπρὰ ἔργα αὐ-

του. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Πέτρος Φ. ἐνεώτερος, ὑπῆρξεν ἐπίσης ἀξιόλογος χαλκοπλάστης. — 2) Φρειδ. Θεόδ. Γερμανὸς φιλόσοφος, διακρίθεις ἐν τῇ αἰσθητικῇ, γενν. 1807 ἐν Ludwigslust, ἐσπούδασε θεολογίαν, ἐπεδόθη δ' εἰτα ἐντελῶς εἰς αἰσθητικὰς καὶ κριτικὰς μελέτας, περιδεύων δὲ ἐπεσκέφάτο καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐδημοσίευσε ἑντυπώσεις ἐξ Ἑ. (β' ἐκδ. 1873). Διετέλεσε καθηγητὴς ἐν Τυβίγγῃ καὶ τινὰ καιρὸν ἐν Ζυρίχῃ, τελευταίως δ' ἐν Στουτγάρτῃ, καὶ ὑπῆρξε 1848-49 μέλος τῆς Γερμ. Ἐθνικῆς συνελεύσεως. Κύριον ἔργον αὐτοῦ εἶναι ἡ αἰσθητικὴ (3 τ. 1847-58), πλεῖστα δὲ ἐδημοσίευσε κριτικὰ ἔργα (περὶ τοῦ Γκαίτερου Φαῦστ κλ.), ποιήματα, μυθιστόρημα ὑπὲρ τὸν τίτλον Auch Einer κλ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1887 ἐν Gmunden [B.E.]

Φίσερ φόν Έρλαχ (Γω. Βερν. Fischer von Erlach). Αὐστριακὸς ἀρχιτέκτων, γενν. 1656 ἐν Γράτς, ἀποθανὼν δὲ τῷ 1723 ἐν Βιέννῃ, ἔπου ζῶν ἀπὸ τοῦ 1686 ἐσχεδιάσε πλεῖστα μέγαρα καὶ ναοὺς, μεταξὺ ἄλλων δὲ τὴν αὐτοκρατορ. ἑπαυλιν Schoenbrunn καὶ τὴν ναὺν τοῦ ἀγ. Καρόλου Βερομαίου. Ἦτο ἐξάρχος ἀντιπρόσωπος τοῦ βασιτοῦ καλουμένου ρυθμοῦ, ἐν ἐξηγέμενε. [Έγ.]

Φισκάρδον ἡ Βισκάρδον. Τὸ βορειότατον ἀκρωτήριον τῆς Κεφαλληνίας, ὅπου ἐκτείνεται παραλλήλως τῇ Ἰθάκῃ ἀπέναντι τοῦ Ν ἀκρωτηρίου τῆς Λευκάδος. Κατὰ τὴν Α παραλλίαν τοῦ πρὸς Β διήκοντος ἀκρωτηρίου καὶ πρὸς Ν τῆς ἀκρας αὐτοῦ καὶ ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης κεῖται ὁ ἐμῶνυμος λιμὴν Φ. Ὁ λιμὴν οὗτος εἶναι ἀναμφύβως ὁ τῶν ἀρχαίων Πάνορμος. Τὸ μεταγενέστερον ὄνομα αὐτοῦ προήλθεν ἐκ παραφθορᾶς ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Robert Guiscard, τοῦ τολμηροῦ Νορμανδοῦ, ὅστις κατέκτησε τὴν Σικελίαν καὶ ἐτελεύτησεν ἐνταῦθα τῷ 1085. Παρὰ τῷ λιμένι κεῖται καὶ τὸ χωριὸν Φ. ἀπέχον 9 ὥρ. ΒΔ τοῦ Ἀργαστολίου μετὰ 220 κατ. καὶ διατελούν πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δολιχίου.

Φίσκος, ἐκ τοῦ λατινικοῦ fiscus ἦτοι κόρινθος, καλεῖται ὁ δημόσιος θησαυρὸς, ἡ πολιτεία δηλ. ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς αὐτῇ σχεῖται παρισταμένη, τὸ σήμερον καλούμενον δημοσίον (βλ. λ.).

Φισκερναῖς (Fiskernaes). Παράκτιος χώρα τῆς Ν Γροιλανδίας. [Π.Π.]

Φιστίκια. Βλ. Ἀραχίδ.

Φιτζί νῆσοι, ἐρρότερον ὅμως Βιτ. Κεῖνται ΑΒΑ τῆς Νέας Κάληδονίας, μεταξὺ τῶν Ν Ἑβρίδων καὶ τῶν Νήσων τῆς Φιλίας. Τὸ πολύννησον τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ 8 συμπλεγμάτων, περιλαμβανόντων 255

νήσους διαφόρου μεγέθους, ἐχούσας ἐν συνόλῳ ἐμβ. 20837 τχμ. καὶ 121180 κατ., ὧν 2036 Εὐρωπαῖοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἰθαγενεῖς, μιγάδες κτλ. Μάλιστα περὶ τὰς 100 τῶν νήσων τούτων εἶναι κατοικημέναι· αἱ μεγαλύτεραι αὐτῶν εἶναι· ἡ Βιτιλεβού, ἡ μεγίστη καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἑποψὴν σημαντικωτάτη πασῶν (11760 τχμ.), ἡ Κανταβού, ἡ ὠραιότατη καὶ πλευσυωτάτη (560 τχμ.), ἡ Βανουαλεβού (6492 τχμ.) κτλ. Αἱ μεγάλαι εἶναι ὀρειναὶ ἐν μέρει δι' ἡφαιστειακῆς ἐνεργείας παραχθεῖσαι· αἱ δὲ μικραὶ εἶναι χαμηλαὶ στηριζόμεναι πιθανῶς ἀπὸ κοραλλισβάσεων. Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶναι θερμότατον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νοσηρὸν, τὸ ἔδαφος εὐφορον, καὶ ἡ βλάστησις θαψιλή. Οἱ Ἰθαγενεῖς κατέχουσι τὸ μέσον μεταξύ τῶν Α καὶ Δ φυλῶν τῆς Μαλαισίας καὶ Πολυνησίδος, εἶναι δὲ ἀνθρωποφάγοι· ἐν τούτοις Ἀγγλοὶ ἱεραπόστολοι κατώρθωσαν νὰ ἐκχριστιανίσωσι μέγα μέρος αὐτῶν. Αἱ νῆσοι αὗται ἀνεκαλύφθησαν τὴν 8 Φεβρ. 1643 (ν) ὑπὸ τοῦ Τάσμαν, καλέσαντος αὐτὰς Νήσους τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου. Τῷ 1874 δὲ ἐγένοντο ἀγγλικὴ ἀποικία. [Π.Π.]

Φίτσβουργ (Fitchburg). Πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ τῆς Βορείου ἀμερ. πολιτείας Μασσατσετς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νάσσα. Κατ. 22037. [Π.Π.]

Φίχτε (Johann Gottlieb Fichte). Γερμανὸς φιλόσοφος γενν. ἐν Ραμμενάου τῷ 1762 καὶ ἀποθ. τῷ 1814. Κατ' ἀρχὰς ἐχρημάτισε διδάσκαλος καὶ ἐνωρὶς ἤρξατο ἀποκτῶν ὄνομα διὰ τῶν συγγραμμάτων του. Τῷ 1793 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Ἰένῃ, ὅπου μέγαν ἐξήγειρεν ἐνθουσιασμὸν διὰ τῆς εὐγλωττίας καὶ τῆς καινότητος τῶν ἰδεῶν του. Κατηγορηθεὶς ὅμως ἐπὶ θείᾳ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς Βερολίνον (1799), ὅπου ἐγένετο καθηγητὴς καὶ ἄμα ῥήτωρ τοῦ πανεπιστημίου. Ὡς τοιοῦτος ἐξεργώνησε οὐρανὸν λόγων πατριωτικῶν κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γάλλων εἰς Γερμανίαν, οἵτινες μεγάλως ἐνεψυχῶσαν τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα. Ὁ Φ. ἀπεπειράθη νὰ ἀπλοποιήσῃ καὶ ἐνοποιήσῃ τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Καντίου. Κατὰ τὸν τελευταῖον τούτον τὸ ὑποκειμενὸν δίδει εἰς τὴν γνῶσιν τὴν μορφήν, ἀλλὰ τὴν ὕλην ταύτης ἀρύεται ἐξωθεν. Ὁ Φ. ἀπορρίπτει τὴν ἰδέαν τοῦ καθ' ἑαυτὸ πράγματος (αὐτοῦτος), διότι φρονεῖ ὅτι τὸ ἐγὼ ἀρύεται ἐξ ἑαυτοῦ τὴν γνῶσιν ἐκτέλει. Δι' εἰδους ἀντιθέσεως συμφυεῖς ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς, τὸ ἐγὼ θέον ν' ἀντιτίθεται εἰς τὸ ὅχι ἐγὼ. Καὶ θριαμβεύει μὲν τὸ ἐγὼ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης, ἀλλ' αὕτη ἀναφάνεται ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐντεθὺν διαλεκτικὴ τις ἐργασία, δι' ἧς γεν-

νῶνται ταυτοχρόνως ἡ πραγματικότης καὶ ἡ συνείδησις. Τὸ τελικὸν τέρμα τῆς ἐξελεύσεως τοῦ ἐγὼ εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς ἡθικῆς ἐλευθερίας. Τὰς ἰδέας ταύτας ὁ Φ. ἐξέθηκεν εἰς τὸ σύγγραμμά του «Θεωρία τῆς ἐπιστήμης», ταύτας δὲ ὡς ἐτροποποίησε βραδύτερον διατυπώσας μᾶλλον πανθεϊστικῶς. Τὰ κυριώτερα συγγράμματα τοῦ εἶναι ἰδέα τῆς θεωρίας τῆς ἐπιστήμης. Θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς θεωρίας τῆς ἐπιστήμης. Ἀρχαὶ φυσικοῦ δικαίου, τολμηρὸν ἔργον, ἐν ᾧ προβάλλονται τινες τῶν ἀρχῶν τοῦ κοινωνισμοῦ κλ. [Πς.]

Φρίχτελ ὅρος καλεῖται τὸ ἐν τῷ ΒΑ μυχῷ τῆς Βαυαρίας καίμενον καὶ ἐκτεταμένον ὅρος, τὸ ἔχον ὕψηλοτάτας κορυφὰς τὴν Schneeberg (1055 μ.) καὶ Oehsenkopf (1016 μ.). [Μ.Σ.]

Φιῶρι. Βλ. Σπίζα ἡ γλωρί.

Φλαδιανός. Ἅγιος τῆς Ἀνατολ. Ἐκκλησίας, ὅστις ἐξελέγη τῷ 381 πατριάρχης Ἀντιοχείας ζώντας ἀκόμη τοῦ προκατοῦ του Παυλίνου, διὸ καὶ ἐγένετο σχίσμα μόνις ἐξαλειφθὲν ἐπὶ Ἰννοκентίου τοῦ Δ'. Ἐπειδὴ δὲ οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ εἶχον ἀνατρέψει τοὺς ἀνδριάντας τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου καὶ τῆς αὐτοκρατορίας, ὁ Φ. ἐξημμένισε τὸν Θεοδοσίον διὰ θαυμασίου λόγου, ὃν διέσωσεν ἡμῖν ὁ Χρυσόστομος. [Πς.]

Φλάβιος. Ὄνομα διαφόρων οἰκογενειῶν τῆς ἀρχ. Ῥώμης. Ἐξ αὐτῶν ὁ διασημότερος εἶναι ὁ Οὐεσπασιανός, ὅστις ἐγένετο τῷ 69 μ. Χ. αὐτοκράτωρ, διαδόχος δὲ πρότερον κατέστη ὁ Gaius Flavius Fimbria, ὅστις ὡς ὁπαδὸς τοῦ Μαρίου ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἀποτροπιαστικὰς πράξεις αὐτοῦ. Συναδεύων τῷ 86 π. Χ. ὡς ὑποστράτηγος τὸν ὕπατον Φλάκκον κατὰ τοῦ Μιθριδάτου, ἀνεκτρήχθη ἐν Βυζαντίῳ ὑπὸ τῶν στρατευμάτων στρατηγός, ὡς τοιοῦτος δὲ ἐνίκησε μὲν τὸν υἱὸν τοῦ Μιθριδάτου, αὐτὸν δὲ φυγόντα θά συνελάμβανεν ἐν Πιτάνῃ παρὰ τὴν Πέργαμον, ἃν δὲν ἤρνετο ὁ ὑπὸ τὸν Σύλλαν Δεύκουλλος τὴν διὰ τοῦ στόλου βοήθειάν του. Τοῦ Σύλλαν προσβάλλοντος αὐτὸν τῷ 84 ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν του καὶ ἐφρονέθη ἰδίᾳ ἐντολῇ ὑπὸ δούλου του ἐν τῷ ναυ. τοῦ Ἀσκληπιδίου ἐν Περγάμῳ.

Φλαγγίνης Θωμᾶς. Ἑλλήν λόγιος τοῦ 12' αἰῶνος, γενν. ἐν Κερκύρα, σπουδάζας ἐν Παταβίᾳ τὴν Νομικὴν καὶ ζήσας ὡς δικηγόρος ἐν Ἑνετίᾳ. Ἀποθανὼν διέθεσε τὴν μεγάλην περιουσίαν του πρὸς ἱδρύσιν Ἑλληνικοῦ φροντιστηρίου ἐν Ἑνετίᾳ, ὅπερ διὰ διάταγματος τῆς Ἱερουσίας τῆς 6 Σεπτ. 1664 ὠνεύσθη Φλαγγινιανὸν καὶ προώριστο πρὸς ἐκπαίδευσιν πτωχῶν Ἑλληνοπαίδων.

Φλαμάν. 1) Albert Flamand ἡ Flammen. Γάλλος χαλκογράφος ζήσας ἐπὶ Δου-

δοίκου τοῦ 18' καὶ ἐκπονήσας (1648-1664) πλέον ἢ 600 φύλλα, μεγάλως ἐκτιμηθέντα. — 2) Leopold Flameng, Γάλλος χαλκογράφος γενν. 1831 ἐν Βρυξελλαῖς, ἀποκαταστάθης δὲ 1853 ἐν Παριείοις, ὅπου ἐργάσθη κυρίως διὰ περιοδικὰ τῆς τέχνης καὶ δὴ τὴν Gazette des beaux-arts. Ἐπιτυχεστάτος εἶναι ἐν τῇ μιμήσει τῶν ἔργων τοῦ Rembrandt καὶ τῆς σχολῆς του. [Μ.Γ.]

Φλαμανδικὴ τέχνη. Βλ. Χώραι (Κάτω).

Φλαμανιάτος (Κοσμάς). Διδάκτορας καὶ ἱερωμένος κεφαλλην, γνωστότατος γινόμενος καὶ πολλὰ ὑποστὰς κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐπιτανῆς πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς δεσποτείας, σοφὸς ἀντιπαλὸς τοῦ λουθηροκαλθινισμοῦ, θεωρούμενος ὡς εὐλογερός λαϊκὸς ῥήτωρ, ἀπόστολος καὶ δημογέρετης, διακριθεὶς δὲ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Κεφαλληνίας Ναΐπιερ καὶ τῶν ἀρμολῶν Ἀδαμ καὶ Δούγλας, ὅφ' οὗ καὶ ἐφ' ἑλκεύθη, ἐξωρίσθη εἰς τοὺς σκοπέλους τοῦ Ἰονίου καὶ πολυτρόπως κατεδιώχθη ἐπανειλημμένως. Ἐθεωρεῖτο ὡς ὄργανον τῆς Ῥωτοίας, διέτρεψε δὲ ἐπὶ πολὺ καὶ ἐν Πάτραις, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1848 στασιαστικοῦ κινήματος, ὅπου καὶ ἐξέδωκε δύο φυλλάδια, τὴν «Φωνὴν τῆς Ὀρθοδοξίας» καὶ τὴν «Ἐρμηνείαν τῶν Χρησμῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου». Μέλος δὲ καὶ ὁπαδὸς τῆς τότε ἐν Ἑλλάδι (1851-1852) λειτουργούσης (συνεχίσης ἡ παραφύαδος τῆς ἀρχικῆς συστάσεως τῷ 1838) φιλορθόδοξης Ἐταιρίας κατεδιώχθη ἐκεῖ, ὅπου φαίνεται ὅτι καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, καὶ ὑπὸ τῆς ἑλλ. κυβερνήσεως ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μεμνημένων εἰς τὰ τῆς ἑταιρίας καὶ ὡς καταφερόμενος κατὰ τοῦ Ὀθωνος, κατεσχέθησαν δὲ τὰ ἐγγράφα του, ἐν οἷς πολλὰ τὰ περίεργα περὶ τῶν τότε πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων περιέχοντο. Ὑπῆρξε φίλος τοῦ Παπουλάκη, μεθ' οὗ, ὡς καὶ ἄλλων θρησκομανῶν καὶ πολιτικῶν ἀποστόλων τῆς Ῥωτοίας, συνωμοτῶν συνηκτάτο ἐπανειλημμένως μεταδιδίων ἐκ Πατρῶν εἰς τὴν ἐγγύς μονὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου. Ἐν γένει δὲ εἰκονίζεται ὡς ἐκ τοῦ θέρμου αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἔρωτος καὶ τοῦ ζωηροῦ καὶ διαπύρου χαρακτήρος τοῦ ἀξιοσπουδαίου λαϊκοῦ τῶν καιρῶν ἐκείνων μορφή καὶ πιστεύεται ὅτι ἂν κηρύττει μείζονος παιδείας καὶ καλλιέργειας θά ἔδυνάτο νὰ παῖξῃ πρόσωπον κατὰ πολὺ σημαντικώτερον. [Μ.Μ.]

Φλαμανκὴ γλῶσσα λέγεται ἡ γερμανικὴ διάλεκτος ἡ λαλούμενη ἐν Βελγίῳ, ἣτις πρὸ τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναπτύξεως τῶν βορειοτέρων Κάτω Χωρῶν ἦτο καὶ γενικὴ γραφομένη γλῶσσα, ὅστις

ρον όμως υπεχώρησε πρὸ τῆς γαλλικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1840 ἤρχισε μεγάλη κίνησις πρὸς νέαν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἥντιν δὲ οὐ μόνον ἐπιβάλλεται ἡ γνώσις αὐτῆς εἰς τοὺς θεωρηματικούς καὶ τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ θεολογος φιλολογία ὑπάρχει. Εἶναι συγγενεστάτη πρὸς τὴν ἑλλανδικήν, φέρει δὲ εἰς τὰ διαφορὰ μέρη καὶ διαφόρους διαλεκτικούς ἀποχρώσεις. [Μ.Γ.]

Φλαμίνγγος. Βλ. Φοινικέπτερος.

Φλαμίνεοι καλοῦνται ἑλληνιστὶ οἱ flamines (ἐνίκος flamen) τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἦσαν εἰδικοί ἱερεῖς ὠρισμένων θεοτήτων, διακρινόμενοι εἰς 3 ἀνωτέρους (ἐκ τῶν πατρικίων ἐκλεγμένους) τοῦ Διὸς, τοῦ Ἀρεως καὶ τοῦ Κυρίνου, καὶ 12 κατωτέρους (ἐκ τῶν πληθύνων), ἄλλων θεῶν.

Φλαμινένιος (Titus Quinctius Flamininus), ἐσφαλμένος δὲ καὶ Φλαμίνιος καλούμενος, στρατηγὸς Ῥωμαῖος γενν. περὶ τὸ 225 π. Χ. Ἐχρμάτισε ταμίης τῷ 189 καὶ ὑπατος τῷ 198. Ἀποσταλεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μακεδονίαν ἐναντίον Φιλίππου τοῦ Ε' ἐνίκησε τοῦτον (197) παρὰ τὰς Κυνὸς Κεφαλὰς καὶ ἀνεκέρυξεν ἐλευθερίας ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις (196). Τῷ 195 ἐπέισε τοὺς Ἑλλήνας νὰ κηρύξωσι τὴν πόλεμον κατὰ τοῦ τυραννοῦ τῆς Σπαρτης Ναβίος, μέχρι δὲ τοῦ 190 διετήρησεν εἰδος προστασίας ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Τῷ 189 ἐξεπέμφθη παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Βιθυνίας Πρυσία ὅπως τὴν πείσῃ νὰ ἐκδώσῃ τὴν Ἀννίδαν, ἐξ οὗ αὐτὸς κῆτοκτόνησε. [Πε.]

Φλαμίνιος (Gaius Flaminius). Ῥωμαῖος πολιτικός ἐκ τῶν πληθύνων, προκαλέσας ὡς δήμαρχος τὸν πρὸς τοὺς Γαλάτας πόλεμον ὡς διανεμίας (232) τὴν χώραν τῶν Σενόνων Γαλατῶν εἰς Ῥωμαίους πολίτας, διαπρέψας δ' εἶτα ὡς ὑπατος (223) ἐν τῷ πολέμῳ διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀδριανικοῦ νίκην. Ἡ οὖν αὐτοῦ ἀποκαταθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἀρίμινον ἐδοξέσθη ἀπ' αὐτοῦ Φλαμινία, αὐτὸς δὲ εἰσέλαχε νέους (πληθυσιακοὺς) ἀγῶνας καὶ ὠκοδομήσας τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθέντα ἱπποδρομίον (circuitus). Ἐκλαγείας διὰ τὸ 217 π. Χ. πάλιν ὑπατος παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν πατρινίων, παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ Ἀννίδα εἰς μάχην παρὰ τὴν Τρασιμένην λίμνην, ἐν ᾗ αὐτὸς μὲν ἔπεσεν, ὁ δὲ στρατός του ἐξωλεσθρεύθη. [Θ.Μ.]

Φλαμμαριών (Camille Flammarion). Γάλλος ἀστρονόμος, γενν. 1842 ἐν Montigny-le-Roi, εἰργασθεὶς ἔτη τινὰ ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων καὶ τῷ Bureau des Longitudes, ἀπὸ δὲ τοῦ 1882 διευνθύνων ἰδιωτικὸν ἀστεροσκοπεῖον ἐν Juvisy παρὰ τοὺς Παρισίους. Συνέγραψε πλείστα ἔργα σκοπεύοντα τὴν διαδοσιν ἀστρο-

νομικῶν γνώσεων εἰς εὐρύτερους κύκλους, ὧν γνωστότατον ἴσως εἶναι ἡ Astronomie populaire. Ἰδρυσε δὲ καὶ ἐκδίδει τὸ περιοδικὸν L'Astronomie. [Β.Ε.]

Φλαμοῦροι. Βλ. Φιλυρώδη.

Φλαμπορέσι. Χωρίον τοῦ δήμ. Τομαφαίων τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας, ἔχον 435 κατ.

Φλάμπουρα. Χωρίον τοῦ δήμου Λαπαθῶν τῶν Καλαβρύτων παρὰ τὸ Μανασσεῖο ποτάμι, ἔχον 192 κατ. κτηνοτρόφους καὶ γεωργούς. [Γ.Π.]

Φλαμπουριάροι (κέρμητες Διονύσιος καὶ Σπυρίδων). Ἑπτανήσιοι πολιτευόμενοι, ἐκ Ζακύνθου, ὧν ὁ μὲν πρῶτος, δικηγόρος καὶ νομομαθὴς διακεκριμένος, ἐχηματίσεν ἐπὶ Προστασίας μέλος τῆς πρὸς σύνταξιν τῶν Ἰονίων Ἰωζακίων ἐπιτροπῆς καὶ ἐπανειλημμένως πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ δὲ δεύτερος, ἱατρός, γραμματεὺς αὐτῆς. [Μ.Μ.]

Φλάνδρα. Ἄλλοτε κομητεία περιλαβένουσα μέρη τινὰ τοῦ σημ. Βελγίου (ἐπορχ. Ἀνατ. καὶ Δυτ. Φλάνδρα), τῆς Ὁλλανδίας (τὸ Ν μέρος τῆς Ζηλανδίας) καὶ τῆς Γαλλίας (Δυτ. μέρος τοῦ νομοῦ τοῦ Βορρὰ καὶ Πα-δε-Καλαί). Εἶναι χώρα διαπρεπούσα ἐπὶ εὐφορίᾳ καὶ βιομηχανίᾳ, κατοικουμένη ὑπὸ τῆς γερμανικῆς φυλῆς τῶν Φλαμανδῶν, ὧν οἱ μὲν ὀμιλοῦσι τὴν φλαμικὴν διαλεκτὸν οἱ δὲ τὴν γαλλικὴν. — Ἡ χώρα ἀνήκουσα τὸ πάλαι εἰς τοὺς Φράγκους, ἐδόθη τῷ 862 ὑπὸ Καρόλου τοῦ Φαλακροῦ εἰς τὴν Βαλδουίνον ὡς μαρκιονίαν. Ἐκ τῶν μαρκιωνῶν γνωστότατος ἐγένετο Βαλδουῖνος ὁ Θ' ὁ ἱδρύσας τὴν λατινικὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Βυζαντίου. [Μ.Σ.]

Φιλανδρὲν (Hippolyte Flandrin). Γάλλος ζωγράφος, γενν. 1809 ἐν Λυῶν, ὑπάρχας μαθητῆς τοῦ Ingres. Διαπρεπέστατα ἔργα του εἶναι τοιχογραφίαι ἐν πολλοῖς ναοῖς (St. Germain-des-Près καὶ St. Vincent-de-Paul ἐν Παρισίοις) ἥτοι καὶ ἑξοχος προσωπογράφος. Ἀπέθανε τῷ 1864 ἐν Ῥώμῃ. [Μ.Γ.]

Φλάξιμαν (John Flamman). Ἀγγλος ἱστογράφος καὶ γλύπτης, γενν. 1755 ἐν Ν. Ἰόρκῃ. ἔζησε δὲ μετὰ πολυετὴ ἐν Ῥώμῃ διαμένων ἐν Λονδίῳ. ὅπου διετέλεσε μέλος τῆς Βασιλ. Ἀκαδημίας καὶ καθηγητῆς τῆς γλυπτικῆς, ἀπέθανε δὲ τῷ 1827. Μεγάλην σφύρην ἔλαβον αἱ ἱστογραφίαι του διὰ τὴν Ὀμήρον, τὸν Δάντην, τὸν Διόσκυλλον καὶ Ἡσίοδον, ὧν πολλὰ φύλλα δεικνύουσιν ἐκτακτὸν μεγαλεῖον καὶ εὐγενῆ ἔαμα. Ὡς γλύπτης ἐξεκίνησε πολλοὺς ἀνδριάντας περιφώνων ἀνδρῶν, κυρίως δὲ ἐθαυμάζετο ἡ ἀσπίς τοῦ Ἀχιλλέως, ἥς τὸ πρό-

τυπον τετραρηνμένον ἐν χρυσῷ ἡγόραθεν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀννόβερ Γεώργιος ὁ Ε'. [Μ.Γ.]

Φλάουτο. Βλ. Αὐλός.

Φλάσκα ἢ Φλάσκα ὁ ψαρο. Βλ. Βάτραχος ὁ ἀλιεύς.

Φλεδέκτασιν ἀπεκάλεσεν ὁ Alibert τὴν διάταξιν καὶ διαστολὴν φλεβῶς τινος ἢ μίσρας τινὸς αὐτῆς. [P.N.B.]

Φλέδες. Βλ. Φλέψ.

Φλεβίτες. Ἡ τῶν φλεβῶν φλεγμονὴ δεξιολομένη συνήθως εἰς γενομένην ἀφαιμάξιν, εἰς ἐγχειρήσεις, εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἐρεθιστικῶν ρευστῶν εἰς σοβαρὰν γενικὴν κατάστασιν (τυφοειδῆ πυρετόν, γρονιάν πύθισιν, φθίσιν κλ.). Συνήθως ὁ θάνατος τῶν ὑποστάντων σπουδαίως ἐγχειρήσεις αἰτίαν ἔχει ἐντόσιον Φ. (Φ. τραυματικῇ). Ἀμεσον ἀποτέλεσμα αὐτῆς εἶναι ἡ πῆξις τοῦ αἵματος καὶ ἡ προσκόλλησις τῶν ἐμμόρφων αὐτοῦ στοιχείων ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν φλεβῶν (Φ. προφυτικῇ), τοῦθ' ὅπερ γεννᾷ οἰδήμα ἐκ στάσεως τοῦ αἵματος, μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκώδυνον. Ἐνίοτε τὰ πύγματα περιέχουσι καὶ ποσότητα πύου (Φ. πυητικῇ). Τὴν Φ. ἐκφαίνουσι συμπτώματα ἄλλοτε ἄλλα· φλέψ ἐπιπολῆς κειμένη παρουσιάζεται οἰδαλέα καὶ ἐρυθρά, παρατηροῦνται ἄλγη νόσοντα κατὰ τὴν διαδρομὴν αὐτῆς, κακουχία γενικῇ, πυρετικὴ κίνησις· ἐάν δὲ φλέψ ἐν τῷ βάθει κειμένη φλεγμαίνῃ μόνον οἱ πόνοι καὶ ἡ ἐπαύξησις τῆς παραπλεύρου φλεβικῆς κυκλοφορίας καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα τῆς φλεγμονῆς καταπροδίδουσι τὸ πάθος, καθ' οὗ ἀντιτάσσουσιν διαδοχικῶς ἀντιφλογιστικὴν καὶ τονωτικὴν φαρμακείαν. Ἐπὶ πυώδους Φ., σοβαρωτάτης οὗτης, ἐπιδιώκεται κυρίως ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ πύου.

Φλεβόλιθος. Συγκρίματα σκληρὰ ἐν τῇ τῶν κίρσωμάτων τῶν φλεβῶν τῆς κνήμης, τοῦ ὁσχέου κλ. Ἀπετελέσθησαν δὲ ἐκ τῶν συνεπείᾳ φλεβίτιδος ἢ ἐκκίρσωσης πηγμάτων ἰνικῆς τοῦ αἵματος, ἐν οἷς ἤλθον καὶ κατετέθησαν μόρια ἀλάτων ἀσβεστίου.

Φλεβοπαλμία ἢ φλεβόπαλμος. Ἡ ἀφύξις ἢν παρουσιάζουσιν εἰς τινὰς νοσιστὰς καταστάσεις αἱ φλέβες· ἡ λέξις ἄρα σημαίνει σφυγμὸν φλεβικόν. [P.N.B.]

Φλεβοτομία. Βλ. Ἀφαιμάξις.

Φλεγέθων. Βλ. Πυρφλεγέθων καὶ ἄλλης.

Φλέγμα. Κατὰ τὴν περὶ συστάσεως ἢ κράσεως τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος θεωρίαν τοῦ Ἱπποκράτους, τὸ Φ. εἶναι ἐν τῶν 4 συστατικῶν αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ὡς οὐσία ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ αὐξανόμενη καὶ ἐπικρατοῦσα ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἐν χειμῶνος ὥρᾳ· ἐπὶ δὲ ἐκ τῆς σταθερᾶς ἐπικρατήσεως τοῦ

Φ. ἐπὶ τῶν ἄλλων τριῶν στοιχείων, πίντοτε κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν, τὰ αἶμα ἐξακτινίζοντο εἰς φλεγματικά διὰν ἐδείκνυσαν πάντα τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς σήμερον καλοῦμεν λεμματακά, ἄλλο τι ἐννοοῦντες. [P.N.B.]

Φλεγμασία κατὰ τὴν Γαληνὸν εἶναι ὁ,τι καὶ φλεγμονή· σήμερον βριως θεωροῦμεν τὴν λέξιν ὡς μερικωτέραν, δηλουμένης δι' αὐτῆς τῆς φλογιστικῆς διεργασίας τῆς διεξαγομένης ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων τοῦ σώματος. [P.N.B.]

Φλεγμονή (γαλλιστὶ inflammation, γερμ. Entzündung). Ὁ Κέλσος πρὶ εἰκοσι καὶ πλέον αἰώνων εἶχεν ὠρίσει τὴν φλεγμονὴν «ἐρευνθος, οἰδμα, θάλπος, ἄλγος» δούς τοὺς 4 εἰς τὰς αἰσθήσεις ὑποπίπτοντας χαρακτηριστῆς νοσηρὰς διεργασίας γωρὶς νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν φύσιν αὐτῆς· ὁ Follin προσέθηκε καὶ πέμπτην λέξιν ἐξιδρωμα. Βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Φ. δὲν παρουσιάζει πάντοτε τοὺς χαρακτηριστῆρας τούτους, διὰ καὶ ὁ τοῦ Κέλσου ὁρισμὸς ὑπῆχθη εἰς τὰ συμπτώματα τῆς νόσου δοθέντων ἄλλων πληρεστέων ὁρισμῶν· ὁ Vulpius εἶπε «Φ. ἐστὶν ἐρεθισμὸς ὁμαλὸς ὁρῶν εἰς βαθμὸν ἀνώμαλον, ἢ ἐρεθισμὸς ἀνώματος ὁρῶν κατὰ τρόπον ὁμαλὸν καὶ ἐπιφέρων τὴν διαταραχὴν τῶν λειτουργιῶν τῶν στοιχείων»· οἱ Cornil καὶ Ranvier συμπληροῦντες εἶπον· «Φ. εἶναι σειρά φαινομένων ἐν τοῖς ἰστοῖς καὶ τοῖς ὀργάνοις παρατηρουμένων, ἀναλόγων πρὸς τὰ τεχνικῶς ἐπὶ τῶν αὐτῶν μερῶν τῇ δράσει φυσικοῦ ἢ χημικοῦ ἐρεθιστικοῦ παραγόντος προκύπτοντα»· ὁ δὲ Jaccoud ὥρισεν αὐτὴν «διαταραχὴν θρέψεως προκαλουμένην ἐν τῷ ζῶντι ἰσθμῷ ὑπὸ ἀνωμάλου (ἢ μὴ φυσιολογικῆς) ἐντυπώσεως (ἢ δράσεως) καλουμένης ἐρεθιστικῆς καὶ συνισταμένην εἰς τὴν πρόκαιρον ὑπεραύξησιν τῆς θρεπτικῆς ἐνεργείας ἐν τῷ ὑποδαλλομένῳ εἰς τὸν ἐρεθισμὸν ὀργανικῶν πεδίων»· τέλος δὲ ὁ Reclus εἶπε «Φ. εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐν τοῖς ὀργανικοῖς ἡμῶν μέσοις ὑπὸ τῆς εἰσόδου ἐνὶν παθογόνων σπερμάτων προκαλουμένων φαινομένων, ἅπερ, διὰ τοὺς ἀγγειώδεις τοῦλάχιστον ἰστούς, χαρακτηρίζουσι τὸ θάλπος, τὸ ἄλγος, τὸ ἐρευνθος καὶ τὸ οἰδμα». Ἡ Φ. ὅτε μὲν ἀρχὴν ἔχει ὠρίσει ἐπὶ τῆς εἰκονομίας στοιχείου ἢ παράγοντος ἄλλοτρίου αὐτῆς (αἰτία ἐξωτερικῇ), εἰς τραυματισμοὺς παντοῖοι, ἕνα σώματα εἰσδύμενα καὶ ὁρῶντα διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτῶν (μηχανικὰ ἐξωτ. αἰτία), ὁ ἡλεκτρισμὸς, ἡ θερμότης, τὸ ψῆχος πρὸ πάντων ὅπερ ὑποβυθισθεὶ τὰς νοσηρὰς προδιαθέσεις τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκάστου (φυσικὰ ἐξωτ. αἰτία), οἱ δηλητηριώδεις καὶ τοξικοὶ παράγοντες οἱ ὅποιοι πάντοτε τοπικῶς ὁρῶντες παράγουσι

Φ. ἢ κατὰ τὴν πύλιν τῆς εἰσόδου αὐτῶν ἢ κατὰ τὸ σημεῖον τῆς ἀπεκρίσεως ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ (χημικὰ ἐξωτ. αἰτία)· ὁτὲ δὲ ὁργίζεται εἰς φλογιστικὸν παράγοντα λαβόντα τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ (αἰτία ἐσωτερικὰ) παρὰ φύσιν καὶ ὁρῶντα ὡς ξένον σῶμα, εἶον λίθοι τῶν οὐροποιητικῶν ἐδῶν κλ., φυμάτια κατὰ τὸν πνεύμονα φλεγμαίνοντα τὸ παρέγγυμα αὐτοῦ εἰς τὰ περίε, νοσηραὶ καταστάσεις ἀλλοιοῦσαι τὴν κρᾶσιν τοῦ αἵματος καὶ τέλος αἱ μολυσματικαὶ νόσοι καθ' ἃς βλαβερὰ προϊόντα κυκλοφοροῦσιν ἐν τῷ αἵματι. Σήμερον μάλιστα ἡ ἐπιστήμη κλίνει ν' ἀποδεχθῇ ὅτι τὸ κύριον αἷτιον τῆς Φ. εἶναι τὰ βακτήρια καὶ ὅτι πάντα τὰ λοιπὰ ἀνωθὶ παραταχθέντα αἰτία εἶναι προδιαθετικά, δημιουργοῦντα ἐξάφῃ γόνιμα εἰς πολλαπλασιασμὸν τῶν φλεγμονογόνων σπερμάτων ἢ ἐξασθενίζοντα τὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν παρασίτων ἀποκρούοντα κυτταρικά στοιχεῖα· οἱ μικροὶ ὀργανισμοὶ οὗτοι καλεσόμενοι φλεγμονογόνα β. α. β. α. κ. τ. ἢ εἶναι τὸ πλεῖστον στρεπτόκοκκοι· καὶ σταφυλόκοκκοι. Ὅσον ἀφ' ὧν εἰς τὰς ἀποτόκους τῆς Φ. διαταραχὰς συνοψίζονται ὡδε· πάντα τὰ στοιχεῖα τῶν ἱσθίων μετέχουσι τῆς φλεγμαντικῆς διεργασίας, ἥς τὰ ἀρχικά καὶ εὐσιώδη φαινόμενα εἶναι ἢ τῶν ἀγγείων διαστολὴ καὶ ἢ διαπίδυσις ἐπὶ τὰ ἐκτὸς αὐτῶν τοῦ πλάσματος καὶ τῶν πυρρῶν σφαίρων τοῦ αἵματος (φλεγμονικὸν ἐξιδρώμα), πολλαπλασιάζονται καὶ οἰδαίνονται, μετέχουσι τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κυτταρικῶν στοιχείων τοῦ ἐξιδρώματος, συμβάλλονται δ' εἴτα εἰς τὴν ἀνάπλασιν τοῦ ἱστοῦ· τὸ σχηματισθὲν ἐξιδρώμα ἀναλόγως τῆς περισεύσεως ὥρισιμένου συστατικοῦ διακρίνεται ὡς ὀρῶδες, ἰνώδες, βλεηνώδες, αἱμορραγικόν, χυλῶδες, ψευδομηνώδες, χαρακτηρὲς ἐξαρτώμενοι· ἐκ τῆς φύσεως τοῦ φλεγμαίνοντος ἱστοῦ καὶ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ φλεγμαντικοῦ αἰτίου. Ἐν τοῖς ἀγγειοβριθέσιν ἱστοῖς πλὴν τῶν τῆς θρέψεως τῶν κυτταρικῶν στοιχείων διαταραχῶν πρωτεύουσιν αἱ κυκλοφορικαὶ τροποποιήσεις τῆς ὁλικῆς τῶν ἀγγείων, ἀρτηριῶν καὶ φλεβιδίων, τῆς ταχύτητος τῆς κυκλοφορίας, καὶ πρὸ πάντων αὐξήσεως τοῦ πλέγματος τῶν τριχοειδῶν. Μετὰ ταῦτα ἄλλοτε μὲν παρατηρεῖται λύσις τῆς Φ., τοτέστι πάντα τὰ φαινόμενα αὐτῆς εξαφανίζονται· ἄλλοτε δὲ ἐπιγίνεται σκληρία (induration), τοτέστι τὸ σχηματισθὲν ἰνώδες ἐξιδρώμα μὴ ἀπορροφηθὲν ἐπιμένει, ἢ συχνότερον αἱ κυτταρικαὶ βλάβαι, ὑπερτροφία, ὑπερπλασία καὶ ἢ πλάσις ἄλλων ἀμόρφων, συμβάλλονται εἰς τὴν διατήρησιν τῆς οἰδήσεως, ἥτις διὰ χρόνου ἀποβαίνει σκληρὰ στερουμένη βρεστων μερῶν· ἄλλοτε ἐγκαθίσταται πύσησις (suppura-

tion), δεικνύουσα ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς Φ. ἐξετυλίσθη ὁμαλῶς καὶ τελείως, καθότι τὰ ἐμφανισθέντα πυοκυττара εἶναι τὸ τελευταῖον προϊόν τῶν στοιχείων τοῦ ἐξιδρώματος καὶ ἡ Φ. τερματίζεται ὅταν τὸ πῦον εὐρὴ πύλιν ἐξόδου ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ παρακλυθῇ ἢ ἐξακλούθῃ τῆς φλεγμαντικῆς διεργασίας καὶ ἄρα καὶ ὁ σχηματισμὸς νέου ἐξιδρώματος μέλλοντος νὰ ἐκφυῖσθῃ· ἄλλοτε πάλιν ἡ Φ. λήγει εἰς νέκρωσιν (mortification) ἢ γάγγραιναν, τοτέστι παύσιν τῶν τῆς θρέψεως τῶν στοιχείων φαινομένων ἀκολουθουμένην ὑπὸ καταστροφῆς αὐτῶν· τέλος ἐπιγίνεται εἰς ἄλλας περιπτώσεις ἀτροφία (atrophy), ἥτις ἐστὶν ἀντίθετος φαινόμενον τῆς φλεγμαντικῆς ὑπερτροφίας καὶ ὑπερπλασίας συνιστάμενον εἰς ἐκφύλιν ἢ ἐπάνοδον εἰς τὴν ἐμβρυϊκὴν κατάστασιν τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων. Συμπτώματα ἔχει ἡ Φ., ὡς ἐστημεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀρθρου, τὴν ἐρυθρότητα τῶν φλεγμαίνοντων μερῶν ὀφειλομένην εἰς τὴν συρροὴν τοῦ αἵματος ἐν μείζονι ποσότητι· ἔνεκα τῆς ἐπελθούσης διαστολῆς τῶν μικρῶν ἀγγείων καὶ τῶν τριχαγγείων τὴν ἐξοδῆσιν ἐπίσημον μάλιστα κατὰ τὰ θλιεφάρα, τὸν ὄγκον, τὰ χεῖλη τοῦ στόματος, τὸν λαίμον, τὰ κάτω ἄκρα, ἀπότοκον τῆς τε συρροῆς τοῦ αἵματος καὶ τῆς διιδρώσεως τοῦ πλάσματος, τῆς συσσωρεύσεως τῶν λευκῶν αἱμοσφαιρίων καὶ τῆς ὑπερπλασίας τῶν μονίμων κυττάρων· τὸ ἀλγος πηγάζον ἐκ τῆς πίεσεως τῶν αἰσθητικῶν νέρων ὑπὸ τῶν διεσταλμένων ἀγγείων καὶ ἐξιδρωματικῶν προϊόντων· τὴν θερμότητα οὐχὶ ἀνωτέραν τῆς κεντρικῆς καὶ ἐρμηνευομένην διὰ μόνης τῆς μείζονος προσόδου τοῦ αἵματος. Πλὴν τούτων παρατηρεῖται· ἐν πάσῃ ὀξείᾳ Φ. πυρετὸς μᾶλλον ἢ ἥττον ἐντονος μετὰ ἐσπερινῶν ἀνυψώσεων, ὀφειλόμενος πιθανῶς εἰς τὴν εἰσόδον ἐντὶ κυκλοφορίας παθολογικῶν προϊόντων παρασυρθέντων ἐκ τῆς φλεγμονικῆς ἐστίας· ἐτι δὲ λειτούργει καὶ διαταραχαὶ καὶ σημεῖα φυσικὰ ἀπὸ τῆς ἐπικρούσεως καὶ ἀκράσεως, ἀνορεξία, δίψα, γαστροεντερικαὶ διαταραχαί, διάφορος ἐπιτάχυνσις τῆς ἀναπνοῆς, ἀϋπνία, κεφαλαλγία, παραλήρημα. Γενικὴ θεραπεία τῶν Φ. εἶναι τὰ ἀντιφλογιστικὰ μέσα μετὰ τῶν ἀντισπαστικῶν καὶ τῶν ἀντιπυρετικῶν. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς πορείας διακρίνομεν Φ. ὀξείας, ὧν ἡ ἐξέλιξις ταχίστη, καὶ Φ. ὑπόξείας ἢ χρόνίας ὧν τὰ φαινόμενα ἐξελίσσονται βραδέως.

Φλεγμονή (ἢ φλεγμασία) λευκὴ ἢ ἐπὶ πυρετῶς καλεῖται· ἢ μετὰ πυρετοῦ συνοδευομένη ἐπώδυνος καὶ λαμπρῶς λευκὴ ἐξιδήσις τοῦ μηροῦ ἢ ἐμφανιζομένη ἐνίοτε παρὰ γυναιξὶ μετὰ τὸν τοκετὸν καὶ αἰτίον

ἔχουσα τὴν πῆξιν τοῦ αἵματος ἐν τῇ μεγάλῃ μνηρία φλεβί. Δι' ἀκινησίας καὶ ἐπὶ ἐξομαδὰς διαμονῆς ἐν τῇ κλίνῃ, ὡς καὶ περιτυλίξεως τοῦ μέλους διὰ μαλλίνων περιδέσμων, τὸ πάθημα καταλήγει συνήθως εἰς ἱσασιν, πρόωρος ὅμως ἐγκατάλειψις τῆς κλίνης δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀπέλυσιν τεμαχίων τοῦ πηκτοῦ αἵματος καὶ συνεπείᾳ τούτου ἐμβολὴν (βλ. λ.) καὶ θάνατον.

Φλέγμων. Οὐίω καλεῖται ἡ τοῦ συνδετικού ἱστοῦ φλεγμονὴ ἐν γένει, ἰδίως ὅμως ἡ τοῦ υποδόριου (ἐπιπολῆς Φ.) καὶ ἡ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐν τῷ βλαθι περιτονίαν δύναται δὲ νὰ ᾖ περίγραφτος ἢ διαχυτός. Ὁ μὲν περίγραφτος ἐπιπολῆς Φ. διακρινόμενος διὰ τὸ καλὸν αὐτοῦ ὡς ἐπὶ πλείστον εἶναι ἀπότοκος πλῆξεως, τραυματισμοῦ, σπητικῆς οὐσίας ἐνοφθαλμισθεῖσης κλ., ἐκδηλοῦται δι' ἀλγους μάλλον ἢ ἥττον ἐντόνου, αὐξανόμενου τῇ πίεσει, δι' ἐξοιδήσεως ὠριμένων ὀρίων, σκληρᾶς, δι' ἐρυθρότητος, εἰτα διὰ πυήσεως ὡς ἐξ ἧς κλυδαίει ὁ δγκος, τὸ δερμα ὄχιρᾳ καὶ ἐμφανίζει κατὰ τὸ μέσον τῆς ἐξοιδήσεως λευκὸν σημεῖον τὸ ἐπὶ οὖον μεταβάλλεται εἰς ὀπὴν καὶ παρέχει ἐξοδον εἰς τὸ πῦον· ὁ δὲ περίγραφτος ἐν τῷ βλαθι χαρακτηρίζεται δι' ἀλγους αἰσθητοῦ κατὰ βάθος δι' ἐξοιδήσεως δυστορίστου καὶ διὰ κλυδαίου δυσκόλως καὶ οὐχί πάντοτε ἀντικλητοῦ. Παρομαρτοῦσι γενικά πυρετικά καὶ φλεγμονώδη φαινόμενα. Ἡ θεραπεία ἀντιφλογιστικὴ καὶ παροχευτικὴ μετὰ σφάσεως τοῦ ἐκαστοῦ σχηματιζομένου πυώδους ὄγκου. — Ὁ βλαθὺς Φ. διακρίνεται διὰ τὴν ἐξοιδήσεως αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν τάσιν πρὸς ταχεῖαν ἀλυσιν καὶ τῶν παρσκειμένων μορίων καὶ πρὸς νέκρωσιν τῶν ἱστῶν. Ἡ ἔκτασις αὐτοῦ ἀπερίοριτος καὶ ἡ φύσις γαγγραινώδης· προέρχεται δ' ἀπὸ γενικῶν ἢ προδιαθετικῶν αἰτίων (ἐξαντλήσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, οἰνοπνευματισμοῦ, διαβήτου) καὶ ἀπὸ τοπικῶν ἢ προκλητικῶν αἰτίων (βλαίων μυϊκῶν ἀγῶνων, κεντημάτων, κυμάτων, τραυμάτων διὰ θλάσεως, ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν κλ.). Συμπτώματα κατὰ μὲν τὰς πρώτας 4 ἡμέρας ἔχει τὰ τῆς καθύλου φλεγμονῆς ἐν μεγίστῃ ἐντάσει· τούτους παρακολουθεῖ τὴν ὅπην ἢ ὅπην ἡμέραν νεκροποίησις τῶν ἐλαχίστων μερῶν, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς λωγῆσεως τῶν τῆς φλεγμονῆς φαινομένων· μετὰ ταῦτα τὸ δερμα πολλαχοῦ διαστριφνέται καὶ παρέει ἐξοδους εἰς τὸ πῦον καὶ τὰ νεκρώματα· κατὰ τὸν χρόνον τούτον τὸ καὶος τυγχάνει χαλεπώτατον, ἐπερχομένων αἱμορραγιῶν ἐκ καταστροφῆς τῶν τοιχωμάτων ἀγγείων καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ἀπὸ πναιμίας καὶ σηψαιμίας. Ἡ θεραπεία γενικὴ μὲν συνίσταται εἰς τονωτικὴν φαρμακείαν, τοπικὴ δὲ εἰς χειρουργικὴν ἐπέμβασιν τὸ μὲν διὰ πλείονων ἐντομῶν πρὸς κένωσιν τοῦ πύου καὶ πλῦσιν τῆς κοιλότητος, τὸ δὲ καὶ διὰ ἀκρωτηριασμοῦ ὁλοκληροῦ μέλους. [P.N.B.]

Φλέγρα, φλεγραῖα πεδία. Τὸπος τῆς Γίγαντομαχίας (βλ. λ.).

Φλεγμός. Βασιλεὺς τῶν μυθικῶν φλεγμῶν, ἐξ οὗ καὶ Φλεγμαντὶς ἐκλήθη ἡ χώρα τοῦ Ὁρχομενῦ ἐφ' ἧς ἐβασίλευε. Τούτου τὴν θυγατέρα Κορωνίδα ἀπεπλάνησεν ὁ Ἀπὸλλων καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἀσκληπιόν. Πρὸς ἐκδήκην τὸτε εὗρος ἔθηκε πῦρ εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν. Καὶ τοῦτο μὲν κατέσβεσεν ὁ Ἀπὸλλων, τὸν δὲ Φ. κατέδικασεν εἰς τὸν Ἀδην νὰ βλεπῇ αἰωνίως ἐπικρεμάμενον αὐτοῦ καὶ ἀπειλοῦντα πῶσιν πελώριον βράχον. [Πς.]

Φλέγων. Ἑλλην ἱστορικὸς ἐκ Τραλλέων τῆς Λυδίας, ἀπελευθερὸς τοῦ Ἀδριανοῦ. Οὗτος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀλυμπιάδης» συνέγραψεν ἱστορίαν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐμπλεονδεσιδαίμονος. [Πς.]

Φλέμινγγ (Παῦλος Fleming). Γερμανὸς ποιητής, γενν. 1409 ἐν Hartenstein. Σπουδάζας τὴν ἱατρικὴν, συνεδούσας δ' εἰτα πρεθεῖαν τινὰ εἰς Ῥωσίαν καὶ Περίαν, ἀπέθανεν ἤδη τῷ 1640 ἐν Ἀμβούργῳ. Διέπρεπεν ὡς λυρικός, δεικνύει δ' εἰς τὰ ἄσματά του μεγάλην ρυσκότητα, εὐτέλειαν καὶ λεπτότητα αἰσθηματος. [M.F.]

Φλεμονόχορτο. Βλ. Ἀριστολογία.

Φλενσδούργον (Flensburg). Πρωτ. ἄλ. νομοῦ τοῦ πρωσσικοῦ Σλέσβικ-Ὀλσταίν, ἐν τῷ διαμερ. Σλεσβίκης κατὰ τὴν Ν ἄκρην κόλπου τῆς Βαλτικῆς. Ἐχει εὐρύν λιμένα, ναυτιλίαν, ἐμπόριον, ἀλλεῖαν κλ. καὶ 36 897 κατ. [Π.Π.]

Φλέον (Bot.) Phleum L. Γένος Ἀγρωστωδῶν, οὗ τα εἶδη παρέχουσι καλλίστην νομήν, ἰδίως τὸ ἐν τῇ μέσῃ καὶ Εὐρώπῃ κοινόν Φ. τὸ λειμώνιον (Ph. pratense L., γερμ. Timotheusgras). [Θ.Χ.]

Φλέο (Flers de l'Orne). Πόλις τοῦ γαλλ. νομοῦ Ὀρνῆ. Ἐχει ὑφαντουργεῖαν κλωστήρια κλ. καὶ 11 501 κατ. [Π.Π.]

Φλερύς (Fleurus, ἄλλοτε Fleury). Κώμη πῆς βελγικῆς ἐπαρχίας Ἀνωνίας ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Σαρλεροῦ, ἔχουσα 5 372 κατ. Εἶναι γνωστὴ διὰ τὰς παρ' αὐτῇ φονικὰς μάχας, κυρίως δὲ τὴν νίκην τοῦ στρατάρχου Μαυρικίου (τοῦ Σάξονος) τῇ 1ῇ Ἰουλίου 1690. [Π.Π.]

Φλερύ (Ἀνδρέας Ἡρακλῆς de Fleury). Καρδινάλιος καὶ ὑπουργὸς ἐν Γαλλίᾳ, γενν. τῷ 1653 ἐν Λοδβῇ. Τῷ 1715 διορισθεὶς παιδαγωγὸς τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' μετὰ τῆς

παύσιν τοῦ θουκῆς τῆς Βουρβωνοῦς ἐγένετο ὑπουργός (1726) καὶ μόνος αὐτὸς διηθύνε τὰ τοῦ κράτους. Ὡς τοιοῦτος κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ ἐπὶ τινα χρόνον τὸ ἰσοζύγιον διὰ τινῶν οἰκονομικῶν μέτρων, ἀλλ' οὐδὲν μέτρον ἔλαβε συντελεῖν ὅπως ἡ κατάστασις αὐτῇ ἀποδῇ διαρκῆς. Οὕτως ἀφῆκεν εἰς ἐαυτὰς, χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ τὰς καταστήσῃ ἐλευθέραι, τὴν ἐμπορίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ παρηγγώνισε τὸ ναυτικόν. Εἰς τὰ θρησκευτικὰ ἐδείχθη μισαλλόδοξος. Ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς παρὰ τὴν φιλειρηνικὴν πολιτικὴν του, ἠναγκάσθη νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Στανισλαὺν Λεστσίνσκιον εἰς τὸν περὶ διαδοχῆς τοῦ θρόνου πόλεμον τῆς Πολωνίας, ἐπέτυχε δὲ οὕτω τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν παραχώρησιν τῶν δουκῶν τῆς Λοθαριγγίας καὶ τοῦ Βιέρ. Τῷ 1740 παρατυβίς ὑπὲρ τῆς ἰδέας τῆς ταπεινώσεως τοῦ βασιλεῦσιντος αὐστριακοῦ εἴκου, ὑπεστήριξε τὸν Φρειδερίκον Β' εἰς τὸν περὶ διαδοχῆς ἀγῶνα. Πρὸ τοῦ πέρατος ὁμῶς τοῦ πολέμου ὁ Φ. ἀπέθανε τῇ 26/39 Ἰανουαρίου 1743. Ὁ Φ. διεκρίνετο διὰ τὴν τιμιότητά του. [Πς.]

Φλές (La Flèche). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Σάρνη, ἐπὶ τῆς βεξιᾶς δόξης τοῦ Λίγτρος, ἐν ὥρᾳ κοιλάδι. Ἐχει στρατιωτικὴν σχολήν, κολέγιον Ἰησουϊτῶν καὶ 8 375 κατ. [Π.Π.]

Φλεσαύδος δῆμος. Ἀνήκειν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τριφυλίας σύγκειται ἐξ 8 χωρίων μετὰ τῆς Λιγυδιστῆς ὡς πρωτεύουσος καὶ τοῦ μοναστηρίου Ἀγίως Μονῆς. Κατοίκους ἔχει 4 128. [Γ.]

Φλεσιέ (Esprit Fléchier). Ἐπίσκοπος καὶ ἱεροκῆρυξ, γενν. τῷ 1632 ἐν Perpès. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικόν σκῆδιν, τῷ δὲ 1661 μεταβὰς εἰς Παρισίους διωρίσθη ἀναγνώστης τοῦ διαδόχου (δελφίνου). Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο γνωστός διὰ στιχῶν γαλλικῶν μετρίων καὶ λατινικῶν κομψῶν. Ταχέως ὁμῶς ἤρξατο φημιζόμενος ὡς ἱεροκῆρυξ, πρὸ πάντων δὲ διεκρίθη εἰς τοὺς ἐπικηδεῖους λόγους, ὧν οἱ εἰς τὸν Montausier καὶ τὸν Turenne εἶναι τῷ ὄντι ἀριστουργήματα. Τῷ 1678 διωρίσθη ἐπίσκοπος τῆς Νίμης· καίτοι δὲ ἡ ἐπισκοπὴ του ἦτο πλήρης καλθνιστῶν, ἠδυνήθη ἐν τούτοις νὰ ἐλκύσῃ τὴν γενικὴν συμπάθειαν. Ἀπέθανε τῷ 1710 παρὰ πάντων θρηνηθείς. Αἱ ἰδέαι τῶν λόγων του εἶναι ἐν γένει εὐγενεῖς, ἀν μὴ πάντοτε ὑψηλαί, τὰ δὲ ὕψος του ἀνθρώπου καὶ πλήρης ὁρμονίας. [Πς.]

Φλεσαίγγη. Βλ. Βλίσσιγγεν.

Φλέτοσερ (Ἰωάννης Fletcher). Ἀγγλος δραματικὸς συγγραφεὺς γενν. τῷ 1579 ἐν Χάι. Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Βωμὸν συνέγραψε πλέον τῶν 50 δράματων καὶ κω-

μωδιῶν. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον δὲ τούτου συνέγραψεν ἔτι ἔργα τινὰ καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῆς πανώλους τῷ 1625. Ἐφ' ὅσον δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὰ ἔργα τοῦ Φ., διακρίνονται τῶν τοῦ Βωμὸν, κατὰ τὴν φαντασίαν, τὸ πνεῦμα, τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν ἡθογραφικὴν ἀνρίθειαν. Τὸ καλλίτερόν του εἶναι «Ἡ πιστὴ ποιμενίς» (1610). [Πς.]

Φλέψ (vena). Κοινὴν ὄνομα πάντων τῶν αἱματηγῶν ὀργάνων τῶν διασπενδόντων τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς μικρᾶς καὶ τῆς μεγάλης κυκλοφορίας εἰς τοὺς κόλπους τῆς καρδίας. Ἀνατομικῶς οἱ Φ. ἔχουσι λεπτότερα τοιχώματα ἢ αἱ ἀρτηρίαι. Ἡ χωρητικότης τοῦ συστήματος τῶν Φ. εἶναι πολλῷ μείζων τῆς τῶν ἀρτηρίων τὰ μὲν διότι γενικῶς ἐκαστὴ αὐτῶν εἶναι ὀγκωδέστερα τῆς συστοίχου ἀρτηρίας, τὰ δὲ διότι καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι πολὺ μείζων· πᾶσαι αἱ ἀρτηρίαι π. χ. δορυφοροῦνται συνήθως ἐκαστὴ ὑπὸ δύο φλεβικῶν κλάδων. Ἐτέρω διαφορά εἶναι ὅτι αἱ μὲν ἀρτηρίαι γενικῶς δέχονται αἷμα ἀπηλλαγμένον ἀνθρακικοῦ ὀξέος, πλὴν τῶν πνευμονικῶν, αἱ δὲ Φ. γενικῶς, συμφώνως πρὸς τὴν φυσιολογικὴν λειτουργίαν αὐτῶν τοῦ φέρειν πρὸς τὴν καρδίαν τὸ ἀποφυγονθὲν ἐκ τῆς θρόμβωσης τῶν ἱστῶν αἷμα, περιέχουσι γενικῶς αἷμα διάφορον τῶν ἀρτηρίων κατὰ τὰ χρώμα καὶ τὴν σύστασιν, ἐξαιρουμένων τῶν πνευμονικῶν Φ, αἵτινες φέρουσιν εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον τὸ ζωογονηθὲν ἐν τοῖς πνεύμοσι διὰ τῆς ἀναπνοῆς αἷμα, ὅπερ πρόκειται νὰ πληρώσῃ τὴν ἀορτήν. Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ὡρμήθη καὶ ἡ ἀκατάλληλος διάκρισις τοῦ αἵματος εἰς φλεβικὸν καὶ ἀρτηριακὸν (πρὸς Αἷμα, Κυκλοφορία). Διακρίνονται τρία συστήματα Φ. α') τὸ γενικὸν φλεβικὸν σύστημα, λαμβάνον τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐν τοῖς ὀργάνοις καὶ τοῖς ἱστοῖς διὰ κλαδείων συνεχόμενων πρὸς τὰ γενικὰ τριχαγγεῖα καὶ ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ μεγάλου πλῆθους τῶν Φ, αἵτινες βαθυλευθὲν συμβαλλουσιν καὶ ἀναστομῶμεναι ἀπολήγουσιν εἰς τοὺς μεγάλους κορμούς τῶν κοίλων φλεβῶν καὶ εἰς τὴν στεφανιαίαν καὶ περιέχουσιν διέπνοτον αἷμα κατὰφορτον ἀνθρακικοῦ ὀξέος· β') τὸ πνευμονικὸν φλεβικὸν σύστημα συνιστάμενον ἐκ τοῦ συγχεστήματος τῶν πρὸς τὰ πνευμονικὰ τριχαγγεῖα συναρῶν φλεβιδίων, αἵτινα μορφοῦσι Φ, ὀγκωδέστερας, ἀπολήγουσι δὲ τέλος εἰς τὰς 4 πνευμονικὰς Φ, τὰς ἐκβαλλούσας εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον· πληροῦται αἷματος ζωηρότερου ἐξυγονωθέντος διὰ τῆς ἀναπνοῆς· γ') τὸ φλεβικὸν σύστημα τῆς πυλαίας φλεβὸς (βλ. λ.). Πᾶσαι αἱ ἐσωπύον ὀγκώδεις Φ. φέρουσιν ἐν τῷ αὐτῷ αὐτῶν κατὰ διαστήματα πυγὰς ὁρμωμένας ἀπὸ τοῦ μέσου χιτῶνος αὐτῶν, τὰς βαλβι-

δας, αἰτίνες παρακωλύουσαι τὴν παλινδρόμησιν τοῦ αἵματος βοηθοῦσι τῇ φλεβικῇ κυκλοφορίᾳ. [P.N.B.]

Φλέψ (Γεωλ.). Συνώνυμον τῷ «ἀρχήριον». Βλ. Ἀποκρίσεις.

Φλεῶς. Ὀνομασία φυτοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον, ὅπερ δυσδιάγνωστον ἀναφέρεται κατὰ τοὺς μὲν εἰς τὸν Φραγμίτην ἢ τὸν Συριγγίαν (βλ. Κάλαμος), κατὰ τοὺς δὲ εἰς τὸ Θυρὸν (βλ. λ.) ἢ εἰς ἄλλα Ἀγρωστώδη ἢ Κυπερώδη. [Θ.Χ.]

Φλησκοῦνι. Βλ. Μίνθα.

Φλήτθουδ (Fleetwood-on-Wyre). Ἐπίκειον τῆς ἀγγλικῆς κομητίας Λαγκαστρίας ἀριστερότερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βαῦρ. Ἔχει ἐμπόριον κλ. καὶ 9274 κατ. [Π.Π.]

Φλιθούστιοι ἐκαλοῦντο οἱ πειραταὶ τῶν Δυτ. Ἰνδῶν, αἵτινες τὸ κατ' ἀρχάς (1625) ἐρμητήριον εἶχον τὴν νῆσον τοῦ Ἀγ. Χριστοφόρου εἰτα δὲ ἀπὸ τοῦ 1630 τὴν Ἀίτην (τότε San Domingo καλουμένην), ὅπου ἐθάρρουν τοὺς ἐξαγριωθέντας βούς, ὧν τὸ κρέας ἀπεξήραινον καὶ ἡμπορεύοντο (διὲ καὶ ἀγγλ. buccaneers, γαλλ. boucaniers ἐλέγοντο). Τὸ ἄνθος Φ. ἐπομολογεῖται ἀπὸ τῶν ἐλατῶν πλοίων ὧν ἐποίουν χρήσιν (ἀγγλ. fly-boats, γαλλ. flibots). Ἀπετέλουν δὲ φοβερὰν συμμορίαν, ἥτις συνελάχυσεν ἀλλήλοδιαδόχως διὰ μὲν τοῖς Γαλλοῖς διὲ δὲ τοῖς Ἀγγλοῖς, αἵτινες τέλος θμῶς τοὺς κατέστρεψαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18 αἰῶνος. [Εἰγ.]

Φλίντ (Flint). 1) Ἡ μικροτάτη καὶ βρασιεστάτη κομητία τῆς Οὐαλτίας, ἣν ἡ κομητία Δένβιγ διαίρεται εἰς δύο τμήματα. Ἔχει ἐν συνόλῳ ἑκκτὸν 655 τχμ. καὶ 17189 κατ. Εἶναι τὸ ἥσσον ὀρεινὸν μέρος τῆς Οὐαλτίας καὶ ἔχει εὐφάτους κοιλάδας· πρῶτ. εἶναι Μόλδ, μετὰ 4457 κατ. — 2) Πόλις ἐν τῇ ἀνω κομητίᾳ, ἄλλοτε δὲ πρωτεύουσα αὐτῆς. Ἔχει λιμένα διὰ μικρὰ πλοία καὶ 5247 κατ. — 3) Πρῶτ. κομητίας ἐν τῇ Βορειοανατολ. πολιτείᾳ Μίτσογαν, ἔχουσα βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 9500 κατ. [Π.Π.]

Φλοβέρ (Flobert). Ἐφευρέτης μικρῶν τυφεκίων καὶ πιστολίων, ὧν τὸ γέμισμα συνίσταται ἐξ ἐκρηκτικῆς ὕλης ἐν τῷ βάθει συριγγίου ἀποτεθειμένης, τὸ δὲ βλήμα ἐκ μικροῦ σφαιροῦ Χρησμέουσι δὲ τὰ τοιαῦτα εἴτε ὡς παιγνίδια διὰ τοὺς παῖδας εἴτε πρὸς ἀσκήσεις σφαίρολης ἐν κλειστῷ χώρῳ.

Φλογαῖτης (Νικόλαος) Ἑλληνομοραθὴς καὶ θωμιστὴς, Δευκαδίας, γεννηθεὶς ἐν Ὀδησσῷ, ὅπου εἶχε μετακινήσῃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Θεόδωρος καὶ ὁπόθεν κατήλθε εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὑπηρέτησας ὑπὸ τὰς σημάδας τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου καὶ ἐπὶ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως

εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐπὶ Κυβερνήθι διορίσθη Πρέεδρος τοῦ Πολιτικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐδρεύοντι ἐν Σαλόνικαις, ἔπειτα δὲ Πρέεδρος τῶν Ναυπλίου Ἑρετῶν. Συνέγραψε δὲ πρῶτος φέρεται μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἑλλήνων καὶ κρὶν πόνημα περὶ Μουσικῆς Θεωρίας. [Μ.Μ.]

Φλογέρα. Πρωτογενὲς μουσικὴν πνευματικὴν ὄργανον, κοινοτάτης χρήσεως τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ παλαιὰν αὐλόν, κατασκευαζόμενον συνήθως ἐκ καλάμου, σιδήρου ἢ ὀστέων θηρίων πτενῶν, στρογγύλον καὶ μακρόν, ἔχον καμῆκος αὐτοῦ ὀκτὼ ἢ δέκα ὀπὰς ἐφ' ὧν ἐναλλάσσονται οἱ δάκτυλοι τοῦ παίζοντος ἀνθρώπου ἀνωθεν ἢ πλαγίως, γλυκύτατα δὲ ἀντηχοῦν μετὰ τὸν μονότονον καὶ μελαγχολικὸν αὐτοῦ βυθμὸν ἐν τῇ σιγῇ καὶ τῇ ἐρημίᾳ ἰδίως τῶν νυκτῶν τῶν θασῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ τοῦ Μωριά. [Μ.Μ.]

Φλόγινον. Ὀνομασία φυτοῦ κατὰ τὸν Θεόφραστον ἐκ τῶν στεφανωτικῶν (βλ. Σάλην). [Θ.Χ.]

Φλογιστόν ἢ φλογιστικόν. Οὕτως ἐκάλεσεν ὁ Stahl φανταστικόν τι ὅπερ ὑπέθεσεν ὑπάρχον ἐν τοῖς καυσίμοις σώματι πρὸς ἐρμησίαν τοῦ χημικοῦ φαινομένου τῆς καύσεως· ὑποστήριξεν δὲ τὸ Φ. περιέχεσθαι εἰς πάντα τὰ καύσιμα σώματα καὶ ὑπὸ τινι συνθήκᾳ ἀναγκαζόμενον ν' ἀποβληθῇ αὐτῷ συνεπάγεται τὴν καύσιν. Πλάνη ἐπιστημονικὴ καὶ τοῦτο. [P.N.B.]

Φλογωπότης. Βλ. Μαρμαρυγία.

Φλόγωσις. Συνώνυμον πρὸς τὰ δύο ὀνόματα φλεγμασίς καὶ φλεγμονή.

Φλοῖος. Ὁ ὄρος Φ. ἐξεληχθή ἐν τῇ φυτικῇ ἀνατομικῇ ὑπὸ διάφορον ἔννοιαν, κινῶνς θμῶς καὶ γενικῶς Φ. λέγεται στρώμα ἱστικὸν τὸ περιχεῖται τὸ ξυλὸν τῶν Δικοτυλήδων καὶ Γυμνοσπερμίων ξυλωδῶν φυτῶν καὶ εὐκόλως ἀπ' ἐκείνου ἀπολυόμενον. Συγκρίνεται δὲ πρὸς τὸ ἐξω ἐκ δερμικοῦ ἱστικοῦ ἢ τοῦ ἐξω φλοῖου, εἴτα δὲ ἐκ μερῶν βλαστικοῦ ἱστικοῦ ἢ μεσοφλοῖου καὶ τέλος πρὸς τὸ ἐσω ἐκ δερμίδων ἀγγειώδους ἱστικοῦ τοῦ ἐσωφλοῖου ἢ φλοῖου μακροῦ. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀνήκει ἡ βίβλος (βλ. καὶ τὴν λ. Φελλός). [Θ.Χ.]

Φλοκάτα. Τὲ γνωστὴν ἐξ ἑρίου παχὺν καὶ θερμὸν ἔνδυμα δι' αὐτὸ περιβάλλουσι τὰ σώματα αὐτῶν οἱ Ἕλληνες ποιμένες καὶ ἐν γένει χωρικοί, ἰδίως τῶν μερῶν τῆς Στερεῆς. [Μ.Μ.]

Φλοκὴ (Κάρολος Θωμᾶς Floquet). Γάλλος πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1828 ἐν τῷ νομῷ Κάντ Παρηναίων, σπουδάζει δὲ Νομικὴν καὶ γνωστὸς γενόμενος τοῦτο μὲν ὡς ἐχθρὸς τῆς δευτέρας αὐτοκρατορίας τοῦτο

ἐξεδίωξε τῷ 1867 ἐγκατέστησε τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον Β' τῆς Ῥωσσίας ἐπισκεπτομένων τῶ ἐν Παρισίοις μέγαρον τῶν δικαστηρίων διὰ τῶν λέξεων: *Vive la République, Monsieur!* Ὡς μέλος τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως 1871 προσεπάθησε νὰ προλάβῃ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, διατελέσας δὲ δημοτικὸς σύμβουλος τῶν Παρισίων καὶ τῷ 1876 ἐκλεγείας βουλευτὴς ἐζήτησε γενικὴν ἀμνηστίαν διὰ τοὺς κομμουνιστάς. Ἐν τοῖς κατεπεὶν ὑπῆρξεν ἐπανειλημμένως πρόεδρος τῆς βουλῆς, τῷ δὲ 1888 ἐσχημάτισεν ὑπουργεῖον, πρόγραμμα ἔχον τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ συντάγματος· ἐπειδὴ ὅμως ἡ βουλὴ δὲν ἐδέχθη τὸ σχέδιον τούτου, παρητήθη τῷ 1889, μετ' ὀλίγον δὲ ἐξελέγη πάλιν πρόεδρος τῆς βουλῆς. Ἀλλὰ ὁμολογῆσας ἐτι διατελῶν πρωθυπουργὸς διένειμε χρήματα εἰς τὰς ἐφημερίδας, πρὸς ὑπεστήρισιν τῆς ἐταιρίας τοῦ Πανομά, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῇ 10 Ἰαν. (ν) 1893. [P.E.]

Φλομίς (Bot.) *Phlomis* L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Χειλανθῶν, περιλαμβάνον ἐῖδη τῆς Ν. Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀνατολῆς πωδῆς ἢ θαμνωδῆς. Τὸ γνωστότερον ἐν Ἑλλάδι εἶναι Φ. ἢ θαμνωδὴς *Ph. fruticosa* L.), κοινῶς Ἀσράκα ἢ Γαϊδαροσάκκα ἢ Ἀγγάραθος, εἰς ἣν ἀναφέρεται Φ. ἢ ἄγρια τοῦ Δισκοκερίδου. Ἡ δὲ ὁμώνυμος Φ. τῶν ἀρχαίων ἢ καὶ Φλόμος καὶ Φλώμος γραμμένη ἀναφέρεται εἰς τὰ εἶδη τοῦ γένους *Verbascum* L. καὶ ἰδίως εἰς τὸ *V. Thapsus* L. καὶ *V. sinuatum* L., ἅτινα καὶ τὴν σήμερον Φ. ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὀνομάζονται. Ἰδίως ὅμως ὁ λαὸς καλεῖ φλόμον τὰ μεγάλα εἶδη τοῦ Εὐκέρειου (βλ. λ.). [Θ. Χ.]

Φλόμος. βλ. Φλομίς.

Φλόξ. Φαινόμενον φωτεινὸν συνοδεύον τὴν χημικὴν ἔνωσιν ἀεριοδίων τινῶν σωμάτων (ἀερίων καὶ ἀτμῶν) ἥτις τοσοῦτον δραστηρίως τελεῖται ὥστε ἀνυψοῖ τὴν θερμοκρασίαν μέχρι πυρακτώσεως. Οὕτως ὑδρογόνον ἐκρέον ἀπὸ στομίου τινὸς καὶ ἀναπτέμενον, δηλονότι θερμαίνεται μέχρι τοῦ σημείου ἐκείνου καθ' ὃ τελεῖται ἡ μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος χημικὴ ἔνωσις αὐτοῦ, παράγει Φ. ἀπειλομένην εἰς τὴν πυρακτώσιν τῶν ἐπ' ἀλλήλα θρώντων μορίων τῶν δύο ἀερίων. Ἡ φωτιστικὴ δύναμις ἐκαστῆς Φ. οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν θερμαντικὴν· τὸ ὑδρογόνον, τὸ οἰνόπνευμα κλ. καίόμενα ἐν ὀξυγόνῳ παράγουσι Φ. μικράν μὲν φωτιστικὴν δύναμιν ἔχουσαν, θερμοτάτην δὲ, ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ κροτούντος ἀερίου (βλ. Ὑδρογόνον) ἀφαιρῆς σχεδὸν ἐν ἡμέρᾳ Φ. τήκει τὸν δυστηκτὸν λευκόχρυσον καὶ κατακαίει τὸν σίδηρον ὡς ἀνθρακὰ. Ὅταν κατὰ τὴν τελουμένην χημικὴν ἔνωσιν τῶν καιομένων ἀερίων δὲν παρίστανται στερεὰ μόρια ὕλης, ἢ Φ.

στερεῖται φωτιστικῆς δυνάμεως· ὅταν δὲ τούναντίον παρίστανται τοιαῦτα προσερχόμενα ἐκ τῆς κατακαυόμενης ὕλης, τότε ἡ Φ. εἶναι φωταυγὴς καὶ τὸ φῶς αὐτῆς ἀπειλεῖται εἰς τὴν ἀπύρρωσιν τῶν στερεῶν μορίων, ὡς συμβαίνει κατὰ τὴν χημικὴν ἔνωσιν τοῦ φωσφόρου μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ἥτοι τὴν καύσιν αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι, παραγομένου στερεοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος, οὗ τὰ μόρια πυρακτούμενα ἐν τῇ ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ τῆς χημικῆς δράσεως ἐκπέμπουσι φῶς ἀπλήτον. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι ὅτι ἡ Φ. ἀπλῶν σωμάτων, οἷον ὑδρογόνου, φωσφόρου, θείου κλ. ἐμφανίζεται ὁμοειδῆς καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, ἐνῷ ἡ Φ. συνθέτων σωμάτων διαίρεται εἰς διαφόρους ζῶνας ἢ μέρη ὅσον ἀερεῖ τας ὁπτικὰς καὶ χημικὰς ιδιότητας αὐτῆς. Ἡ Φ. λαμπρότης τινὲς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μερῶν, α') ἐκ τοῦ ὁσώτερου καὶ σκοτεινοῦ καὶ κίονου ἀποτελούμενου ἐκ τῶν πρώτων προϊόντων τῆς ὑπὸ τῆς θερμότητος ἀποσυνθέσεως τοῦ κηροῦ ἢ τοῦ στεατος τὰ ὅποια ἐλλοιπίζει ὀξυγόνου δὲν ἐκάησαν εἰσέτι, β') ἐκ τῆς περιβαλλούσης τὸν σκοτεινὸν κίονον φωταυγὸς ζώνης, περιλαμβανούσης τὰ στερεὰ μόρια τοῦ ἀνθρακος τὰ προσερχόμενα ἐκ τῆς ὕλης τῆς λαμπράδος, τὰ ὅποια ὑφίσταμενα ἐνταῦθα ἀτελεῖ καύσιν ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ποσότητος τοῦ ἐκεῖ προσερχομένου ὀξυγόνου πυρακτοῦνται ἐν τῇ ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ καὶ διαχέουσι φῶς, γ') ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ζώνης ἡλεπτης κατὰ τὴν βάσιν καὶ παγίας περὶ τὴν κορυφὴν τῆς Φ., ἐν ἣ τὴ μόρια τοῦ ἀνθρακος τῇ ἐπιβάρσει τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος τελείως καίόμενα ἐξατμίζονται πρὸς διαείδιν τοῦ ἀνθρακος καὶ ἀεριοποιούμενα ἀρα δὲν εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐκλύθωσι, φῶς, ἀλλὰ ἀρ' ἑτέρου ἀνυψοῦσιν ἐπὶ μᾶλλον τὴν θερμοκρασίαν τῆς Φ. Ὅμοιαν σύστασιν ἔχουσι καὶ αἱ ἀπὸ φωταερίου, ἐλαίου καὶ πετρελαίου Φ. Οἰανδήποτε Φ. δυνάμεθα νὰ χρωματισθῶμεν κατορθύνοντες ἵνα ἐν αὐτῇ συνεξατμίζηται καὶ ποσότης μεταλλικοῦ τινοῦ ἢ ἄλλου ἁλματος. Ἡ θερμοκρασία ἥτις ἀπαιτεῖται ἵνα ἐκ τῶν διαφόρων εὐφλέκτων σωμάτων παραχθῇ φλόξ ποικίλλει μεθ' ἑκάστου τῶν καιομένων σωμάτων καὶ ἐκ τοῦ μέσου ἐν ᾧ γίνεται ἡ καύσις αὐτῶν· ὁ φωσφόρος ἐν μὲν λυγρῇ ὀξυγόνῳ παράγει Φ. εἰς 110°, ἐν τῷ ἀέρι δὲ εἰς 115°. Ἡ δὲ κατὰ τὴν καύσιν ἥτοι τὴν παραγωγὴν τῆς Φ. ἐκλυομένη θερμοότης ἐξορτάται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ καιομένου σώματος καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὀξυγόνον συγγενείας αὐτοῦ. Ἐν χημικῇ ὑδρογόνου καίόμενον ἐν ὀξυγόνῳ ἐκλύει θερμοτῆτα ἀρκούσαν ἵνα ἀνυψώτῃ ἀπὸ τοῦ 0° εἰς 1° τὴν θερμοκρασίαν 34403 γρ. ὕδατος, ἢ, ὅπερ τὸ αὐτὸ, ν' ἀνυψώσῃ τὴν θερμοκρασίαν 1 χγρ. ὕδατος ἀπὸ 0° εἰς

34463^ο. "Εν χλγρ. αἰθουλίῳ κατοικεῖον ἐν δευγόνῳ παράγει Φ. ἐκλυσσαν 11 858 μονάδας θερμότητος, ἄνθρακος 8080, λιθάνθρακος 6061, ξύλου ξηροῦ 3600.

Φλόξ, Philox L. Γένος φυτῶν τῆς οἰκογεν. τῶν Πολεμονιωδῶν. Τὰ εἶδη, αὐτοφυῆ ἀνὰ τὴν Β' Ἀμερικὴν, πάντα δὲ παύδη καὶ τὰ πολλὰ πολυετῆ, εἰσὶν ἀγαπητὰ ὡς καλλωπιστικά τῶν κήπων. Ἡ ἐμώνυμος Φ. τοῦ Θεοφράστου εἶναι στεφανωτικόν τι φυτόν, ἰσῶς εἶδος Λαχνίδος. [Θ.Χ.]

Φλορέντζας (Νικέλαος). Λόγιος "Ελλην τοῦ 12^{ου} αἰῶνος, χρηματίσας ὡς διδάσκαλος τοῦ ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικοῦ σχολείου (τῷ 1640). [Μ.Μ.]

Φλορεζίνη. Γλυκωματογόνον ἐλευθερον δένδρον, ἀπαντῶν ἐν τῷ φλοιῷ τῆς βίξης πλείστων ὀπωροφόρων δένδρων, τῆς μηλέας, τῆς κερασεάς κλ., κρυσταλλοῦμενον εἰς λευκὰς στιλπνὰς γλυκυπικρούς βελόνας, δυσδιαλύτους ἐν ὕδατι ζέοντι. Τὸ ἐν καυστικῇ ἀμμωνίᾳ διάλυμα χρωνοῦται ἐρυθροπόρεον, περιέχον τότε ἐν διαλύσει αμφοτέρῳ τοῦ δένδρου οἶμα, τὴν φλορεζίνην. Μετὰ ἀραιῶν ὀξέων θερμαινόμενη εἰς 90^ο τέμνεται εἰς σάκχαρον καὶ φλορετίνην, ἥτις ζεσμένη μετὰ ὑδροξειδίου βαρίου τέμνεται πάλιν εἰς φλορογλυκίνην καὶ φλορετίνικὸν ὀξύ. Ἐν τῇ φαρμακευτικῇ ἐπηρεάσθη κατὰ τῶν διαλειπόντων πυρετῶν. [Ρ.Ν.Β.]

Φλορογλυκίνη. Κινὴν ἐξαχρημένην ἐκ διαβόρων ῥητινῶν, οἶον τοῦ Catechu καὶ Kino, συντηκρῶμεν μετὰ καυστικοῦ ἀλαός. Κρυσταλλοῦται μετὰ δύο μορίων ὕδατος εἰς μεγάλα ἄχρσα πρίσματα, ἀποσπθρούμενα ἐν τῷ ἀέρι. [Ρ.Ν.Β.]

Φλότωδ (Φρεϊδερίκος βαρὼν Flo-tow). Γερμανὸς συνθέτης μελοδραμάτων, γενν. 1812 ἐν Μελκεμβούργῳ, σπουδάζας δὲ τὴν μουσικὴν ἐν Παρίσι. Ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς τῶν θεάτρων ἐν Schwerin, ἔζησε δὲ ἀπὸ τοῦ 1868 παρὰ τὴν Βιέννην καὶ ἀπέθανε τῷ 1883 ἐν Δαρμστάτῃ. Ἐκ τῶν ἔργων τῶν λίαν δημοτικῶν ἐγένοντο Alessandro Stradella καὶ Martha, διακρίνοντα ἐπὶ μέλωσι. [Μ.Γ.]

Φλουράνης ἡ Φλουράν (Flourens). 1) Jean Pierre F., Γάλλος ἱατρός καὶ φυσιολόγος, γενν. 1794 ἐν τῷ νομῷ Εἰρώ, ζήσας δ' ἐν Παρίσι, ὅπου διετέλεσε καθηγητὴς τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας. Ἀνυψωθείς ὑπὸ Λουδοβίκου Φιλίππου εἰς δακτὺμον τῆς Γαλλίας, ἀπέθανε τῷ 1867. Εἰς τὰ πολυάριθμα συγγράμματά του ἀναδεικνύεται ἔξοχος ἐπιστήμων, αὐτὸς δὲ πρῶτος ἐδίδαξε με-

ταῦ ἀλλῶν καὶ τὴν ἀρᾶν τοῦ αἵθερος καὶ τοῦ γλωσσοφύλου ὡς ἀνωσθητικῶν. — 2) Gustave F., υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω, γενν. 1838 ἐν Παρίσι. Ἀναπληρωτὴς ὢν τοῦ πατρὸς τοῦ κατέστη τῷ κλήρῳ μισητὴς διὰ τὰς ἀγὰν ἐλευθεροφρονὰς διαλέξεις, διὰ καὶ ἀπηγορεύθησαν αὐταί, δημοσίευσεν ὁμολογίας ἐπειτα ἐν Βελγίῳ διατρίβων, ὑπὸ τὴν τίτλον Histoire de l' homme. Εἴτα ἐκτελέων περιήγησιν ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν τότε (1866) ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης καὶ διέμεινεν ἐκεῖ 7 μῆνας κυρίως παρὰ τῷ στρατῷ τοῦ Λεων. Πετροπουλάκη. Ὑποστρέψας ἐκείθεν εἰς Γαλλίαν ὑπῆρξεν ἀντικείμενον γενικῆς περιεργείας, ἐπειδὴ ὁμολογίαι διαλέξεις του, ἐδημοσίευσεν τὸ βιβλίον La question d' Orient et l' Insurrection crétoise (1868). Κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπανῆλθεν εἰς Ἑλλάδα, ὅπου ὁ Βούλγαρης εἶχε τότε σχηματίσει νῆαν κυβερνήσιν, μὴ θυνηθεὶς δὲ νὰ ἐγείρῃ τὴν λαὸν διὰ δημοτικῶν λόγων ἀτε ἐμποδισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας μετέβη πάλιν εἰς Κρήτην, ὅπου κατὰ τὴν πρώτην διαμονήν του εἶχε πολιτογραφηθῇ, ἐστάλη δὲ μετὰ 1 μῆνα ὡς πληρεξούσιος τῶν Κρητῶν εἰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ ἐνταῦθα εὗρε πολὺ ψυχρὰν ὑποδοχὴν, ὅτε δὲ ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ ἀνευ ἑτέρου παρὰ τῷ βασιλεῖ συνελήφθη καὶ παρεδόθη εἰς γαλλικὴν πλοῖον ἀναχωροῦν διὰ τὴν Μασσαλίαν. Καὶ ἐπανῆλθε μὲν ἐκείθεν ἀμέσως ἀλλὰ διατρίβας ἐν Ἀθήναις καί τινι ἐπιστροφῇ ἐκὼν εἰς Γαλλίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1868. Ἐνταῦθα τὸ ὄνομα του ἐγένετο πάλιν γνωστὸν κυρίως κατὰ τὰς παρεκτροπὰς τῶν κομμουνιστῶν ὧν ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀρχηγῶν ἀνυψωθείς μετὰ τῶν ἀλλῶν καὶ εἰς τὴν βαθμὴν συνταγματάρχου, ἐφονεύθη δ' ἐν συμπλοκῇ μετὰ τῆς ἀστυνομίας τῇ 3 Ἀπριλίου (v) 1871. Πρὸς Souvenir d' un philhellène : Gustave Flourens (Lyon 1893). — 3) Emile F., ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. 1841 ἐν Παρίσι. Ἐγένετο δικηγόρος, διετίθη 1870 διευθυντὴς [ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, 1880 πρόεδρος τοῦ νομικοῦ τμήματος ἐν τῷ συμβουλείῳ τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἐγένετο κατὰ Δεκ. 1886 ὑπὸ τὴν Goblet ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, κατάρθων δὲ νὰ τηρήσῃ τὴν θέσιν του ταύτην καὶ εἰς τὰ κατόπιν ὑπουργεῖα μέχρι τοῦ 1888. Ἐργαζόμενος βραδυνὸν ἔργον περὶ τοῦ δικαστικοῦ καὶ δικηγοτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Βελγίου 1814-75. [Γ.Β.]

Φλυζάκειον (papula). Ἐξάνθημα πρωτογενὲς συνιστάμενον εἰς μικρὸν ὅσον τὸ μεγέθος φακῆς ἐπαρκα τοῦ δέρματος σι-

ρείν, μὴ περιέχον μῆτε πῦον μῆτε ὕδρον, ἀλλὰ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν υπερπρεσφύων καὶ υπερπλασσομένων κυττάρων τοῦ μαλπιγιανοῦ στρώματος καὶ ἐκ τῆς περιγράφτου ἐξογκώσεως τοῦ θηλώδους στρώματος τοῦ χορίου· συνηθέστερον λήγει δι' ἀπολεπίσεως [P.N.B.]

Φλύκταινα (pustula). Πρωτογενές· ἐξάνθημα διαστελλόμενον τῶν πομφολύγων καθ' ὅσον περιέχει ἀποκλειστικῶς πῦον.

Φλύκταινα κακοήθης (Miltzbrand). Βαρὴτα μολυσματικὴ νόσος τῶν κατοικίδιων καὶ ἀγελαίων ὥς καὶ ἀγρίων ζῶων, προέουσα ἀπὸ βακτηριακοῦ μολυσμοῦ καὶ τὰτιν ἔχουσα πρὸς γάγγραιναν. Ἀπὸ τῶν ζῶων μεταγίται εἰς τὸν ἄνθρωπον προσβάλλουσα πρὸ πάντων τοὺς βοσκούς, κρεοπώλας, βυρσοδέφας, κτλ. Ὁ μολυσμὸς συντελεῖται εἴτε ἀμέσως ἐισδύοντας τοῦ τοῦ εἰς τὸ δέρμα, εἴτε ἀμέσως διὰ κεντήματος ἐντόμων, (εἰς τοὺς μύτιν), ἀπρυζήσαντων αἵμα ἀπὸ ζῶων πασχόντων ἢ ἀπὸ τῶν πτωμάτων αὐτῶν ἀναλαθόντων οὐσίαν μολυσματικὴν, εἴτε καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς κονιορτοῦ ἐμπερέχοντος σπέρματα τῆς νόσου, ἢ διὰ βρώσεως κρεῶν καὶ γάλακτος ἀπὸ ζῶων πασχόντων. Διακρίτεον τὴν Κ. Φ. ἀπὸ τοῦ κοινῶς ἀνθρακος (βλ. λ.), εἰ καὶ ἀπεδείχθη δι' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρακος μικροοργανισμοί, ἐνοφθαλμιζόμενοι ἀπὸ τῶν ζῶων εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰνάπαλιν, γεννῶσι τὸ προκαίμενον κακόν, ὅπερ διαστέλλεται οὐχὶ μόνον ὥς ἐξ ἐνοφθαλμισμού ἀνθραξ. ἀντιθέτως πρὸς τὸν αὐτόματον, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ γεγονότος δι' ἐνταῦθα ἡ Φ. εἶναι τὸ πρῶτον συμφανὲς σύμπτωμα εἰς τὸ παρακολουθεῖσι τὰ γενικά ἐπιφανήμενα, τὰ ὅποια ἐν τῷ αὐτομάτῳ ἀνθρακί εἶναι ἡ πρώτη ἐκδήλωσις. Ἐξελίσσεται τὸ πάθος εἰς τρεῖς χρόνους, εἰς τὸν τῆς ἐπώατος, ἡγενοῦσα δύο ἡμέρας μετὰ τὸν μολυσμὸν ἢ ἐνοφθαλμισμὸν τοῦ τοῦ, καθ' ὃν ὀδονοζήματα μόνον καὶ ὀλίποις εἰς σημείον τι τοῦ δερμάτος παρατηρεῖται τὸν τῆς ἐκρήξεως, καθ' ὃν ἀναφαίνεται φλυζάκιον ταχέως ἐκφυλκτανόμενον καὶ ἐπικαθήμενον ἐπὶ σκληροῦ πυρῆνος φέροντος ἄλω ἐρυθρόφαιον ἢ ἐρυθρομέλαιναν, πορατηροῦνται ἄλγος καὶ καῦσος ἔντονα, ἡ Φ. ἐσχατοποιεῖται· μετὰ ἡμέρας 4 ἕως 6 ἀργεῖται ὁ τρίτος, ὁ τῆς γενικεύσεως χρόνος, καθ' ὃν ἡ γάγγραινα ἀλλοίκει τοὺς παρακειμένους καὶ ὑποκειμένους ἰστούς εἰς βίβλος, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐν μέσῳ γενικῶν ἀταξιών καὶ θδυναμικῶν φαινόμενων ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Περὶ θεραπείας οὐχὶ πολλὰ ἐλπίζεις· τὴν μὲν ἀρχὴν εὐθὺς ὡς ὑποτοπάζομεν τὴν ἐπικειμένην Κ. Φ. ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ἀναμνηστικὸν τοῦ ἀρρώστου πρεσβίνει ὁ ἰατρός εἰς ἐκδόλιον θεραπείαν δι' ἐντόμων σταυροει-

δῶν, καθ' ὃ σημείον ἀνεφαίνῃ ὁ ὀδονοζήμας ἡ τὸ φλυζάκιον, ἐνεργεῖ καυτηριάσεως καὶ κατακαύσεως, ἐπιθέτων 1 ἕως 2 γραμ. ἀγνης ὑδρργύρου· ἐὰν ὁμοῦς ἔχει προεθὴ τὸ κακόν, ἡ θεραπεία ἐστὶ προσδοκητικὴ συνισταμένη εἰς χρῆσιν διχλωριούχου ὑδρργύρου ἐπιτοπίως καὶ ἀναληπτικῶν φαρμάκων. [P.N.B.]

Φλωδερ (Γουσταῦος Flaubert). Γάλλος συγγραφεὺς γενν. ἐν Ρουένῃ τῷ 1821 καὶ ἀποθ. τῷ 1880. Ὡς ἱατρὸς ἐπέδθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς, ἀλλ' ἐγκατέλειψε ταύτην ὅπως ἐπιδεθῇ εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἐν αὐτῇ ἀπέκτησεν ὄνομα διὰ τῆς πρωτοτυπίας τοῦ πνεύματός του καὶ μυθιστορημάτων τῆς πραγματικῆς σχολῆς, ἐν αἷς τὰ πράγματα περιγράφονται μετὰ ἀριστείας λεπτολόγου. Διὰ τὸ ἀριστοτέλειον τῶν Κυρία Βεβαρύ, δημοσιευθέν τῷ 1857, κατηγορήθη ἐπὶ προσβολῇ τῶν δημοσίων ἠθῶν, ἀλλ' ἠθωόθη. Ἔτερα ἔργα αὐτοῦ εἶναι Σαλαμὴ, ἐν ᾧ πειράται ν' ἀνοπαρστήσῃ τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν τῆς Καρχηδόνος, ὁ Πειρασμὸς τοῦ Ἀγ. Ἀντωνίου κλ.

Φλώκα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Ὀλυμπίων καίμενον πρὸς Ν τοῦ Κριεκουῖου ὄρ. 1 καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 518 κατ. καλλιεργητῶν σταφιδαμπέλων. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Τριταίας τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν ἔχον 186 κατ. — 3) Χωρίον τοῦ δήμου Πλαταμῶδους τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας πρὸς Δ τῶν Γαργαλιάνων ὄρ. 1/2, μετὰ 282 κατ.

Φλώμος. Βλ. Φλωμς.

Φλωμοχώρι. Χωρ. τοῦ δήμου Κολοκυνθίου (Τευθρώνης) τῆς ἐπαρχίας Γουθείου 45' Δ τῆς Κοτρῶνας, μετὰ 250 κατ.

Φλωρεντία (ἰταλ. Firenze, λατ. Florentia). Πόλις τῆς Ἰταλίας καὶ ἀρχαία πρωτ. τῆς Τοσκάνης· ἐπὶ τοῦ Ἄρνου ἐν θελκτικῇ τοποθεσίᾳ μετὰ 134 932 κατ. ἔχει πανεπιστήμιον ἱδρυθὲν τῷ 1438, μεγαλοπρεπὴ θημόσια καὶ ἰδιωτικὰ οἰκοδομήματα, καθιστῶντα αὐτὴν μίαν τῶν ὡραιότερων πόλεων τοῦ κόσμου, οἷον τὸ μέγαρον Πίττι, τὸ Παλαῖν Παλάτιον ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἡ πινακοθήκη τῶν Μεδίκων, μεγαλοπρεπὴ μητροπολιτικὴν ναὸν καὶ ἄλλας ὡραίαις ἐκκλησίας, λαμπροὺς κήπους, τερπνοὺς περιπάτους, εὐρείας καὶ πλουσίως κεκοσμημένας πλατείας, θέατρα, ἀγάλματα, εἰκόνας καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τέχνης ἐν ἀθονίᾳ, πλείστα ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά καὶ φιλολογικά καθιδρυματα, πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας καὶ ἀκαδημίας ἐν αἷς ἡ ὀνοματὴ τῆς Κροῦσας, περιώνυμον σχολὴν ζωγραφικῆς, ἀστεροσκοπεῖον κτλ. ἔχει δὲ βιομηχανίαν ταφετᾶ λεγομένου φλωρεντινοῦ, ψαθίνων πλιν, ἐργαλείων μαθηματικῶν, ὡραίων μωσαϊκῶν ἐκ σκληροῦ λί-

θου κτλ., καὶ εἶναι πατρίς τῶν Μεδίκων, τοῦ Δάντου, τοῦ Βοκακίου, τοῦ Μακιαβέλλη, τοῦ Γκισσάρδινι, τοῦ Ἀμερικίου Βασπουκίου, τοῦ Χερκυβίνι κτλ. καὶ πλείστων παπῶν. Ἡ Φ. ὑπῆρχε ἐπὶ Τυρρηγῶν ἥδῃ, τῷ 81 π. Χ. ἀπωκίσθη ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἦτο πρωτεύουσα τῆς Τυρρηνίας. Μεταγενεστέρως ὑποτάσσεται ἐπανειλημμένας ἀλώσεις κατεστράφη, ἀλλ' ἀνωκοδόμηθη τῷ 781 ὑπὸ Καρέλου τοῦ Μεγάλου. Καίπερ δὲ ἀποτελοῦσα μέρος τῆς Τοσκάνης διέμεινε σχεδὸν ἀνεξάρτητος καὶ ἀπέχετο τῶν διαμαχῶν τῆς ἐποχῆς. Ὅτε ὁμοῦ τῷ 1215 ἀνεμίσθη εἰς αὐτὸς κατέστη λεία τῆς ἀναρχίας καὶ ἐγένετο ἡ ἐν τῇ κεντρικῇ Ἰταλίᾳ ἐξουσία τῆς ἰσχύος τῶν Γουέλφων. Τὸ πολίτευμά της πολλὰς ὑπέστη μεταλλαγὰς, ἀλλὰ τῷ 1250 κατέληξεν εἰς δημοκρατίαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης διεξήγαγε πολλοὺς πολέμους πρὸς διαφόρους καὶ εἰς πολλοὺς ἐναλλάξ ὑπετάγη, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολέμων τούτων κατέκτησε τὴν Πιστόιαν. Ἀρτίστον, Λιόβρον καὶ ἑλκλκλκρον τὴν Τοσκάνην. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1421 περιήλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Μεδίκων, ὧν κατέστη κληρονομικὴ ἐπὶ τέλοισι. Καὶ διετήρησε μὲν τὸ ἔννομα δημοκρατία, ἀλλὰ τῷ 1569 μετεβλήθη μετὰ τῶν περιχώρων εἰς τὸ Μέγα Δουκάτον τῆς Τοσκάνης. Ἐν Φ. συνῆλθε τῷ 1439 ἡ 17ῃ Οἰκουμένη Σύνοδος, ἣτις ἐσκόπει τὴν ἑνωσιν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Διετίεσε δὲ ἡ Φ. καὶ πρωτεύουσα τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1870. Σήμερον εἶναι πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας ἐχούσης ἐπιφάνειαν 5 799 τ.χμ. καὶ 850 226 κατ. [Π.Π.]

Φλώρες (Flores). Μία τῶν μικρῶν Σουδαίων νήσων, πρὸς Ν τῆς Κελέβες, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ Σολέρ πρὸς Δ διὰ τοῦ πορθμοῦ Φλώρες. Ἦχει ἐμβα. 15 610 τ.χμ. καὶ εὐρόρους παραλίας. Οἱ κάτοικοι, Μαλαῖοι, ὑπολογίζονται εἰς 250 000. [Π.Π.]

Φλώρες θάλασσα καλεῖται τὸ Ἀνατολ. τμήμα τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ τὸ περιέχον τὸ Ἰνδικὸν καὶ Μαλαισιανὸν πολύννησον. [Π.Π.]

Φλωρεσέζ. Χωρ. τοῦ δήμου Γόρων τῆς ἐπαρχίας Καρδίτης, ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Μουζακίου καὶ περιλαμβάνον 502 κατ.

Φλωριάδα. Χωρ. τοῦ δήμου Θιάμου τῆς ἐπαρχίας Βάλτου. Κατ. 498.

Φλωρίαν (Jean Pierre Claris de Florian). Γάλλος ποιητής, γενν. τῷ 1755 ἐν τῷ πύργῳ Φ. τοῦ νομοῦ Γάρ. Ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Βολταίρου, ὅστις ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν εἰς τὰ πρῶτα τοῦ δοκίμια, προσκολληθεὶς δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δουκὸς τῆς Παντιέδρης εἰλκυσε τὴν συμπάθειαν καὶ ὑποστήριξεν

αὐτοῦ. Τῷ 1788 ἐξελέγη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τῷ 1793 ἐφυλακίσθη καὶ τῷ 1794 ἀπέθανεν ἐν Σω. Ὁ Φ. ἤσχετο εἰς διάφορα εἶδη τῆς φιλολογίας, ἐν εἰς διεκρίθη διὰ τινος εὐαισθησίας καὶ χαριτοῦ, δὲν εἶναι ὁμοῦς ἀπηλλαγμένος καὶ δηκτικότητος τινος. Ἐγραψε μικρὰς τινὰς κωμωδίας ἀξιοπαρητρητοῦς διὰ τὴν λεπτότητα, ποιήματα ἐν πεζῷ καὶ ἄλλα, ἀλλὰ κυρίως εἶναι γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς μύθων, ἀξέλογον κατέχων θέσιν, εἰ καὶ πολὺ ἀπέχων τοῦ Λαφονταίνου. [Π.Π.]

Φλωριδία (Floridia). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Συρακουσῶν ἐν Σικελίᾳ, ἔχουσα 10 145 κατ. καὶ γεωργίαν. [Π.Π.]

Φλώρινα (βουλγ. Φλорин). Πόλις τῆς Μακεδονίας κειμένη πρὸς Ν τῶν Βιτολίων (ὥρ. 7) καὶ πρὸς ΒΑ τῆς Καστορίας (ὥρ. 11) ἐπὶ κοιλάδος καὶ διαρρομένη ὑπὸ τοῦ ἐκ τοῦ ὄρους Περιστερί κατερχομένου ποταμοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 5 616 Ὄθωμ., ὧν 100 οἰκογενεῖαι Ἀτσιγγάνων, καὶ 2 500 Χριστιανῶν οἰκούντων ἀπάντων ἐν βουλγαρίαις οἰκίαις. Εἶναι ἀνομαστὴ διὰ τὴν καλὴν τὴν δωμανίδιον καὶ διὰ τὰς ἀτσιγγανίδας χορευτρίδας. Εἶναι πρωτεύουσα ὁμωνύμου διαμερίσματος ἔχοντος πληθυσμὸν 26 χιλ. Ἑλληνοβουλγαρίων, 14 χιλ. Ὄθωμων καὶ 3 χιλ. Βουλγαροσλάβων.

Φλωρίνιον (γερμ. Gulden τ. ε. γροσσόν) ἐκαλεῖτο ἀπὸ τῆς Φλωρεντίας, ἐπεὶ ἐκόπη τὸ πρῶτον τῷ 1252, τοιοῦτο νόμισμα χρυσοῦν εἶα ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 12' αἰῶνος, πολλοῦ καὶ ποικίλης ἀξίας. Ἐν τοῖς ὑστεροῦν ἐδόθη τὸ ἔννομα εἰς ἀργυροῦν νόμισμα ἀξίαν ἔχον περίπου πρ. 2 μέχρι 2,50. Ἐν Αὐστρίᾳ καὶ τῇ Ν Γερμανίᾳ διεπρεῖτο τοῦτο εἰς 60 Kreuzer (ἀπὸ τοῦ Kreuz τ. ε. σταυρὸς ἅτε φέροντα τὸ κατ' ἀρχαῖς σταυρὸν) ἡ διαίρεσις αὕτη διετηρήθη ἐν τῇ Ν Γερμανίᾳ μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μάρκου, ἐν Αὐστρίᾳ ὁμοῦ εἰσῆχθη τῷ 1858 ἡ διαίρεσις εἰς 100 κρόντερ, κατηργήθη δὲ ἐσχάτως τὸ Φ. καὶ ἐγένετο δεκτὴ ὡς νομισματικὴ μονάδα ἡ κορῶνα. Τανῶν Φ. ὑπάρχει μόνον ἐν Ὀλλανδίᾳ, διαιρούμενον εἰς 100 cents ἡτοι ἐνατοστά. [Ἐγ.]

Φλωρίς (Florida). Ἡ νοτιωτάτη τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Β' Ἀμερικῆς, περιλαμβάνουσα γεωτόνησον μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικῶ, ἐν ὧν 151 980 τ.χμ. μετὰ 391 422 κατ., ὧν 166 678 μαῦροι καὶ μιγάδες. Τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν καὶ ἀρδεύεται καλῶς, ἐν δὲ τῷ Ν μέρει εὐρηγνται ἐκτεταμένα ἔλη. Περὶ τὴν Ν ἀκτὴν καίται σειρὰ κοραλλίων βράχων. Τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι κυρίως ξυλεία, βάμβαξ, καπνός, σακχαροκάλαμιν, ἐξάγονται δὲ κυρίως βάμβαξ, καπνός

καὶ σάχηρον. Μέχρι τοῦ 1820 ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, διωργανώθη δὲ τῷ 1822 ὡς τοπαρχία καὶ προσελήθη ὡς αὐτοτελὴς πολιτεία τῷ 1845. Τὸ σύνταγμα τῆς Φ. χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1868. [Μ.Σ.]

Φλώρος (Julius Florus) Ῥωμαῖος ἱστοριογράφος, ζήσας ὡς φαίνεται ἐπὶ Τραϊανοῦ καὶ Ἀδριανοῦ. Συνέταξεν ἐκ προγενεστέρων ἔργων Ἐπιτομὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας μέχρι τοῦ Αὐγούστου εἰς στομαθίδες ὅσος, (ἐκδοθ. ὑπὸ Jahn (1852) καὶ Halm (1854)).

Φλώρος (Ἄγιος). Χωρίον τοῦ δήμου Ἀμφείας τῆς ἐπαρχίας Καλαβρῶν ἔχον 470 κατοίκους· παρ' αὐτῷ πηγάζει ὁ Πάμισος.

Φο — Βλ. καὶ **Φω** —.

Φοῶ (Foix). Πρωτ. τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἀριέζ, ἄλλοτε δὲ τῆς κομητείας Φ. Κεῖται ἐν θελκτικῇ θέσει κατὰ τὰς ὑπορείας τῶν Πυρηναίων καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀριέζ. ἔχει βιομηχανίαν, μεταλλικὰ ὕδατα καὶ 6348 κατ. [Π.Π.]

Φοῶ (Foix). Οἶκος κομητῶν λαβόντων τὸ ὄνομα ἐκ τῆς γαλλικῆς Φοῶ (βλ. ἐνωτέρω). Gaston ὁ Β', γενν. 1343 καὶ ἀπεθ. 1391 ἦτο ὠραιότατος ἀνὴρ. διὸ καὶ ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον Φοῖβος, ἀνδρείος μὲν στρατηγός, διαγαγὼν ἔλον τὴν βίαν τοῦ ἐν πολέμοις, στομφώδεστατος δὲ ποιητής, διὸ καὶ ἡ φράσις faire du Phébus ἀπεβη παροιμιᾶκὴ διὰ τὸ στομφώδες ὅσος. Ὑστερος Gaston, κόμης Foix καὶ δούξ τοῦ Nemours, γενν. 1489, ἔλαβε τῷ 1512 τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ γαλλ. στρατοῦ, κατέστη δὲ τὸσον φοβερός εἰς τοὺς Ἰταλούς ὥστε ὠνομάσθη foudre d'Italie καὶ ἔπαρε νικηφόρος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ραβέννης 1512· μετ' αὐτοῦ δὲ ἀπεσβέσθη καὶ ὁ οἶκος. [Β.Ε.]

Φοβίδιον. Βλ. Ἀνθεοσιζ.

Φόγαρας (Fogaras). Κομητᾶτον τῆς Οὐγγαρίας, ἐπὶ τῶν Ῥωμανικῶν οὐνίων, ἔχον ἐμβα. 1875 τετμ. καὶ 88217 κατ. τοὺς πλείστους Ῥωμάνους εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἀρεινόν, καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν Καρπαθίων, ἔχει δὲ τραγὸν κλίμα. Κύριον ἔργον τῶν κατοίκων εἶναι ἡ κτηνοτροφία, πρὸ πάντων χεῖρων. Ἡ ἐμώνομας πρωτεύουσα α, κειμένη ἐπὶ τοῦ Ἀλούτα, ἔχει 5861 κατοίκους. [Μ.Σ.]

Φόγκελ (Vogel). 1) Hermann V., φωτογραφικός, γενν. 1834 ἐν Dobbrugg καὶ ζῶν ἐν Βερολίνῳ ὡς διευθυντὴς τοῦ φωτοτεχνικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ πελοτεχνείου. Ἐποίησε πλείστους ἐφευρέσεις ἐν τῇ χημείᾳ τοῦ φωτὸς καὶ συνέγραψε διαφορὰ ἔργα ὧν γνωστότατον εἶναι τὸ Ἐγγχειρ. τῆς φωτογραφίας (3' ἐκδ. 1890). — 2) Karl Hermann V., ἀστρονόμος, γενν. 1842 ἐν Λιψία, διατελέσας διευθυντὴς ὁστεροσκοπεῖου

παρὰ τὸ Κίελον καὶ ὧν τανῶν διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπικοῦ ἰνστιτούτου ἐν Πότσδαμ. Ἐμελέτησε κυρίως τὰς νεφελοειδεῖς καὶ τὰ φάσματα τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων ἐν γένει (βλ. καὶ Διπλοὶ ἀστέρες). [Β.Ε.]

Φόγκελ ὁρος καλεῖται ὀγκώδες ὄρος τι ἐν τῇ Ἀνώ Ἑσθῇ τῆς Γερμανίας, ἀποτελούμενον ἐκ βατανίτου, ἔχον τανῶν μόνον ὕψος 767 μ., κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅμως τὸ κατ' ὄρυχας πολὺ μεγαλύτερον. [Μ.Σ.]

Φοζάνο (Fojano della Chiana, τ. ἑ. ἐπὶ τοῦ Κλάνιδος). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχίᾳ Ἀρέτσο, ἔχουσα 6111 κατ. καὶ βιολόγους ναοὺς. [Μ.Σ.]

Φοιδίδας. Λακεδαιμόνιος στρατηγός, ὅστις τῷ 382 π. Χ. διερχόμενος διὰ Θηβῶν ὅπως μεταβῇ εἰς Ὀλυνθον κατέλαβε τὴν Καδμείαν καὶ τοι μὴ ὑπάρχοντος πολέμου. Καὶ καταδικάσθη μὲν διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς Σπάρτης εἰς θρόστιμον, ἀλλὰ αὐτὴ εὐχῇ τὸν ἐξηκολούθησεν κατέχουσα τὴν ἀκρόπολιν. Τοῦτο ἔδωκεν ἀσφορμήν εἰς τὴν γέννησιν τοῦ πολέμου, καθ' ὃν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ὁ Πέλοπιδας κατέστρεψαν τὴν ἰσχύον τῆς Σπάρτης. Ὁ δὲ Φ. ἀποσταλὴς ἐπὶ κεραιῆς στρατοῦ ἐκλινομένη ἐν Θεσπιάδι ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ἐφνευθὴ κατὰ τινα ἐξόδον (377).

Φοιδίδας. Βλ. Ἀπόλλων.

Φοινίκας ἡ Φοῖνις κιά. Χωρίον τῆς νήσου Θήρας ἐν τῷ δήμῳ Οἴας, μετὰ 395 κατ. Ἀπέχει ὥρ. 1.20' πρὸς Β τῶν Φηρών.

Φοινικέλαιον καλεῖται στέαρ ἐξαγόμενον ἐκ τῶν πρασίνων ελαιοῦν τοῦ φοινικοδένδρου Elais Guineensis, (βλ. Φοινικόδη). βουτηγῶδες συστάσις, γεύσεως γλυκείας, χρώματος κιτρίνου, ὁσμῆς ἀρωματικῆς ὡς ἀπὸ ἱρίδος, τηκόμενον εἰς 27° καὶ χρησιμοποιοῦμενον εἰς τὴν σαπωνοποιάν, διότι μετὰ τῶν ἀλκαλίων παρέχει σάπωνας χρυσοκιτρίνους λίαν εὐώδεις· συνίσταται ἀπὸ ἐλαίου καὶ φοινικικοῦ ὀξέος. [Ρ.Ν.Β.]

Φοινίκη. Χώρα τῆς Συρίας κειμένη μετὰ τὸ Ἀντλιοῦ καὶ τῆς θαλάσσης καὶ ὡς ὑποτίθεται, κληθεῖσα οὕτως εἴτε ἐνεκα τῶν ἐν αὐτῇ κατασκευαζομένων πορφυρῶν ἐχρυσῶν φοινικῶν τὸ χρώμα, εἴτε ἐνεκα τῶν φερόμενων ἐν αὐτῇ φοινίκων. Εἶχε δὲ αὐτὴ ἑκτασιν ἐκ Ν πρὸς Β 30 μιλίων καὶ πλάτος ἐλαχιστον ἑνταζοῦ. ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν πόλεων ἀνεκτῆτων, ἄλλων αὐτονόμως ἄλλων μοναρχικῶς διοικουμένων. Αἱ πόλεις αὗται οὐδέποτε ἡδυνήθησαν νὰ συνενωθῶσι, διὸ καὶ ὑπετάγησαν ἀλλήλοδιαδόχως εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, Ἀσσυρίους, Ἑλλήνας, Ῥωμαίους, Ἀραβὺς καὶ Τούρκους. Οἱ τῆς Φ. κάτοικοι, Φοινίκες καλούμενοι, ἦσαν Σημιτικῆς καταγωγῆς καὶ λέγεται δι' ἀπο-

κίσθησαν ἐκ τῆς Ἰερουθρᾶς θαλάσσης. Ἐξημίζοντο δὲ ἀνέκαθεν ὡς ναυτικώτατοι, πολλὰς ἐπενεγκόντες εἰς τὸ ναυτικὸν τῆς ἐποχῆς τῶν τελειοποιήσεως, καὶ ἐμπορικώτατοι ἐπεκτείναντες τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον τῶν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς Βρετανίας. Ἐπίσης θεωροῦνται ἐφευρέται τῶν γραμμάτων, τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς ὕαλου, τῆς διὰ πορφυράς βαφῆς κλ. Ἰδρυσαν δὲ καὶ διαφόρους ἀποικίας μεγάλως ἀκμασάσας, ἐν αἷς μνημονεύεται ἡ Καρχηδών, ἡ Πάνορμος, τὰ Γάδειρα κἀλ. Ἡ γλῶσσα τῶν Φ. ἦτο σχηματική, ἡ δὲ θρησκεία τῶν, παρμεῖα τῇ τῶν Χαλδαίων, ἐνεῖχε ὁμοῦ καὶ πλείστα στοιχεία τῆς αἰγυπτιακῆς. Ἐκάστη πόλις τῆς Φ. εἶχεν ἴδιον θεόν, Βάαλ, διακρινόμενον πολλάκις δι' ἰδιαιτέρου ὀνόματος, καὶ ἴδιαν Ἀστάρτην, ἥς στοιχεῖά τινα προστετέθησαν εἰς τὴν θεὰν τῶν Ἑλλήνων Ἀφροδίτην. Αἱ αἰμοχαρεῖς αὗται καὶ ἀκρόαυτοι τῶν Φ. θρησκείαι διεδέθησαν καὶ ἐπέδρασαν πολλὰ καὶ ἐπὶ τῇ καὶ ἐπὶ τῇ Ἑλληνικῇς θεολογίᾳ. Ἐν Φ. ἤκμαζον μεγάλως καὶ πολλὰ βιομηχανία εἰον ἡ ναυπηγία, ἡ ὑφαντουργία λινῶν καὶ μολλίνων ὑφασμάτων, ἡ χαλουργία, ἡ βαφικὴ κλ.

Φοινίκη. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀσωποῦ (Ἐπιδάουρου Λιμηρᾶς) 1 ὥρ. πρὸς Ν τῶν Μολάων. Οἰκεῖται ὑπὸ 549 κατ.

Φοινικικὸν ὀξύ ἡ $C_{16}H_{32}O_2$. Ἐξάγεται δι' ἀποστάξεως ἀπὸ τοῦ φοινικελαίου ἢ ἐκ τοῦ κητυλικοῦ πνεύματος διὰ τήξεως μετὰ νατραοδέστου, διὸ καὶ καλεῖται ἐμπίως $\kappa\eta\tau\iota\kappa\acute{o}\nu\ \delta\acute{\epsilon}\xi\acute{o}\nu$. Ἀρθονεῖ ἐν τῇ γύσει περιεχόμενον μετὰ τοῦ στεατικοῦ ὀξέος εἰς πάντα σχεδὸν τὰ λίπη καὶ τὰ ἔλαια, ἀνευρίσκεται ἐν τῷ σπέρματι κήτους, ἐν τῷ κηρῷ τῶν μελισσῶν κλ. Σῶμα ἄχρουν, ἄσμον, ἄγευστον, διαλυτὸν ἐν εἰσπνεύματι καὶ αἰθέρι, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι οὐ ἐλαφρότερον τυγχάνει, καὶ χρησιμοποιοῖται ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς παρασκευὴν λαμπάδων. Μετὰ τῶν βάσεων σχηματίζει τὰ φοινικικά ἄλατα. [P.N.B.]

Φοινικίνη. Κύριον συστατικὸν τοῦ φοινικελαίου. τύπον ἔχον $C_{16}H_{32}O_4$, παραγόμενον ἐκ τοῦ φοινικικοῦ ὀξέος θερμαινόμενον μετὰ γλυκερίνης εἰς 200° ἐπὶ 24 ὥρας. [P.N.B.]

Φοινικόπολις. Βλ. Παλμύρα.

Φοινικόπτερος ἡ $\Phi\lambda\alpha\mu\acute{\iota}\gamma\gamma\omicron\varsigma$. Γένος νηκτικῶν πτηνῶν, ἐμοιάζον διὰ τὸ μῆκος τοῦ τραχήλου καὶ τῶν σκελῶν πρὸς τὰ καλοβάμονα, διὰ δὲ τὸ ῥάμφος, τὴν μεταξὺ τῶν δακτύλων νηκτικὴν μεμβράνην καὶ τὸ σύνολον τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος κατατασσόμενον εἰς τὰ νηκτικά. Τὰ εἶδη αὐτοῦ ἅπαντα (8) εἶναι ἐρυθρῶς χρωμα-

τισμένα. Ἐν Εὐρώπῃ ἀπαντᾷ μόνον ἓν, Φ , ὁ ροδόχρους (Phoenicopterus roseus, βλ. πιν. Νηκτικά Γ' 2), κυρίως συγγνὲς ἐν Αἰγυπτῷ ὅπου θηρεύεται διὰ τὸ εὐγευστον κρέας τοῦ. [Φ.Ι.]

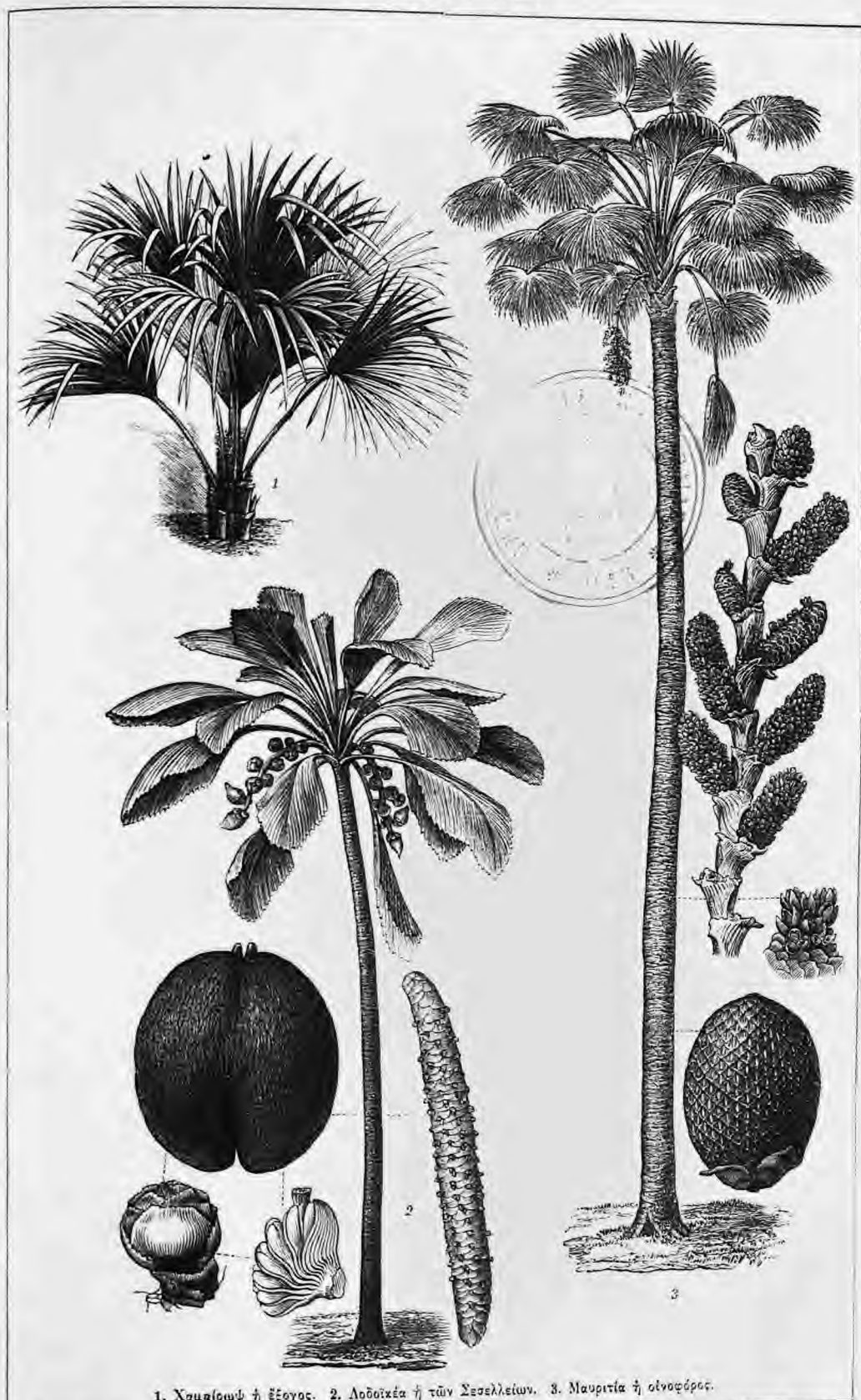
Φοινικός. Χωρὸν τοῦ δήμου Σύρου ἔχον 184 κατ.

Φοινικώδη (Bot.) Palmae. (πρὸς καὶ τοὺς ἐπισυναπτομένους πίνακας). Οἰκογένεια δένδρων καὶ Μονοκοτυληδόνων φυτῶν. Περὶ τὰ χιλία εἶδη ὑπάρχουσι, πάντα σχεδὸν ὑπὸ τοῦ τροπικοῦ αὐτοφυῆ. Μορφολογικῶς χαρακτηρίζονται ὡς ἐξῆς: ἄνθη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δι-κλίνα, σπανίως ἀρρενωθῆλα περιβαλλόμενα ὑπὸ σπάθης, τὰ μέρη τοῦ άνθους κατὰ τὴν τριδικὸν τύπον ἦτοι ἀνὰ 3 εἰς δύο κύκλους τεταγμένα, ὑπερὸς ἐπιφυῆς μετὰ 3 στοιγμάτων καὶ ὡς θήκης μονοχώρου ἢ τριχώρου· καρπὸς ὡς τὰ πολλὰ δι' ἀμφοτέρωθεν μονόσπερμος, ῥᾶς ἢ δρύπη. Ἔχουσιν οἱ Φ. ὅλως ἰδιόζουσαν ἐξὲν στέλεχος ἀπλοῦν (ἐξαιρέσει μόνον τῆς Ὑφαίνης βλ. λ.). φύλλα μεγάλα ῥιπιδειδῶς ἢ περιπτε-ρειδῶς κατατετμημένα. Τὸ στέλεχος θάλλει εἰς τὸ μέγιστον ὕψος μεταξὺ τῶν Μονοκοτυληδόνων δένδρων, εἰς τινα εἶδη (λ. γ. τὸν Κάλαμρον Ῥόταγγ) μέχρι 90-160 μ. Τὰ δὲ φύλλα ἔχουσιν ἐπίσης μεγάλας διαστάσεις, εἰς τὴν Σάγον τοῦ Ρουφίου π. γ. 7. 5 μ. μῆκος. Οἱ Φ. εἰσὶν ἐκ τῶν ὠρελιμωτάτων διὰ τὴν ἀνθρωπινον φυτῶν, χρήσιμοι διὰ τροφήν καὶ ἄλλας εἰκιακὰς ἀνάγκας ἰδίως τοῖς κατοίκους τῶν θερμῶν χωρῶν, καθότι τὰ πάντα ἐξ αὐτῶν εἰσιν εὐχρηστά, τὸ ξύλον, τὰ φύλλα, οἱ καρποί, ἡ ἐντερύων, οἱ ἵνες κλ. — Τινὰ τῶν σπουδαιοτέρων καὶ γνωστοτέρων γένων καὶ εἰδῶν εἰσι τὰ ἐξῆς: α') ἐκ τῶν Ῥιπιζωτοφύλων Βόρασος ὁ ῥιπιζωτός (βλ. λ.), Λαδοίκα ἡ τῶν Σεσελλῶν (Lodoicea Sechellarum Lab.), φέρουσα ἐν ταῖς Μαλδίβαις νήσοις γιγάντια κάρυα ὡσεὶδῇ 0.50 μ. μῆκους καὶ βάρους 10-12 χιλγ., Ὑφαίνῃ ἡ Θηβείκῃ (βλ. λ.), Χαμαίρωψ ὁ ταπεινὸς (Chamaerops humilis L.) αὐτοφυῆς ἐν Σικελίᾳ (ὁ μόνος ἐν Εὐρώπῃ ἐγχώριος Φ.) καὶ ἐν τῇ Β' Ἀφρικῇ, καλλιεργούμενος συχνὰ πρὸς καλλωπισμὸν, γινόμενος δὲ καὶ δένδρωδης. Κορύφη ἡ σκιαδιφόρος (βλ. λ.), Κοπερνικήα ἡ κηροφόρος (Coper-nicea cerifera Mart.) ἐν Βρασίλιᾳ, Λιβιστὸν ἐλᾷ ἡ σινική (Livistona Chinensis R. Br.) ἡ Λατανία ἡ βουρβωνική ἐν Κίτῃ καὶ ἐν τῇ νήτῃ Βουρβῶν, συχνὰ θεραπευομένη πρὸς κόσμον καὶ ἔχουσα καρποὺς ἐξωθίμους, Ἀρέγγα ἡ τοῦ Ρουμφίου (Arenga Rumphii Koxb., κοινῶς Σακχαροφοινίξ ἐν Ἰαβᾷ καὶ ταῖς Μολούκαϊς νήσοις), ἥς οἱ νέοι καρποὶ ταριχεύονται μετὰ σακχαροῦ, ὁ χυμὸς τοῦ στελέ-



1. 'Υφαινή ή Θηβαϊκή. 2. Άρεκα ή του Βασιλέως. 3. Κόκος ή καρυσφόρος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας



1. Χαμαίρωψ ή έξοχος. 2. Λοδοϊκέα ή τών Σεσσειών. 3. Μαυριτία ή οίνοφάρος.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

χους παράγει εἶδος τι σακχάρου ἐξ οὗ κατασκευάζουσι πνευματώδες ποτὸν, ἡ ἐντεριώνη παρέχει σάκχον καὶ αἱ μέλανες ἴνες σχοινίου· β) ἐκ τῶν Περιπεροφύλλων *Κτηρόξυλον* τὸ Ἰνδικόν (*Ceroxydon andicola* Humb. et Bonpl.) τῆς Ν' Ἀμερικῆς. παρέχον καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους, ὁ ὅτε ῥπ η ἡ λαχανορά (*Euterpe odoracea* Mart., κοιν. *Palmito*), ἥς οἱ νέοι βλαστοὶ λαχανοῦνται (γερμ. *Palmkohl*) καὶ ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ἐπείας κατασκευάζεται ποτόν τι, 'Αρ ἐκ α ἡ Κατεχού (*Areca catechu* L.) ἐν τῇ Α' Ἰνδικῇ, ἥς ὁ καρπὸς εἶναι ἐν τῶν εὐσιαστικῶν τῶν καρῶν Βήτελ (*Betel*), Κέκος ὁ καρποφόρος (βλ. λ.), 'Ελαίς ἡ γουιναία *Elais Guinensis* L.) ἐν τῇ Ν' Ἀφρικῇ, παράγουσα ἔλαιον, 'Ατταλεία ἡ σχινοφόρος (*Attalea funifera* L. ἐν Βραζιλίᾳ, παράγουσα ἴνας πρὸς σχοινοπλοκῆν (*Pinnasava* τῆς ἐμπορίας), Μαυριτία ἡ εἰνοφόρος (*Mauritia vinifera* Mart.), ἥς ὁ χυμὸς ἐν Βραζιλίᾳ γρηγοροῦσθαι πρὸς κατασκευὴν εἰνώδους ποτοῦ, Σάγος ὁ τοῦ 'Ρουμφίου (*Sagrus Rumphii* Willd.), ἐκ τῆς ἐντεριώνης τοῦ ἔρπου (ἔπως καὶ ἐκ τῆς ἐντεριώνης ἄλλων τινῶν Φ.) ἐξάγεται ἐν ταῖς Α' Ἰνδαῖς ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα «σάγον» (βλ. λ.) θρυλῶδες τροφή, Φοῖνιξ ὁ δακτυλοφόρος (*Phoenix dactylifera* L.), ὅκατ' ἐξοχὴν Φ. τῶν ἀρχαίων, κοιν. Χουρμαδία ἡ Βαῖα ἡ Φοινικία, ἐξῶν τοὺς γνωστοὺς ἐδεσμούς καρποὺς (δακτύλους, κοιν. χουρμάδες, γερμ. *Datteln*, γαλλ. *Dattes*). τοὺς παρέχοντας σπουδαίαν τροφήν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Β' Ἀφρικῆς καὶ Ἀραβίας οὗτοι κυρίως εἰσέται καὶ καλλιεργεῖται, τέλος Κάλαιος ὁ 'Ρόταγγ (βλ. λ.) γ' ἐκ τῶν Πανδανῶν, ἅτινα ἀποτελοῦσιν ἰδιαν φυλὴν τῶν Φ ἡ κατ' ἄλλους μικράν τινα οἰκογένειαν, *Καρλόκβεϊα* ἡ παλαμῶδης (*Carlodonia palmata* Ruiz et Pav.) ἐν τῷ 'Ισθμῷ τοῦ Παναμά, ἥς τὰ φύλλα παρέχουσιν ἰδίως τὴν ὕλην πρὸς κατασκευὴν τῶν ὑπὸ τ' ὄνομα «Παναμά» γνωστῶν θερρινῶν πλῶν, Φυτέλεφας ὁ μακρόκρπος (*Phytelephas macrocarpa* Ruiz et Pav.) τῆς Ν' Ἀμερικῆς, εὖ τὸ λεύκωμα τῶν σπερμάτων εἶναι σκληρότατον (ὁ λεγόμενος φυτικὸς ἐλεφαντόδους) καὶ ἀντικείμενον ἐμπορίας ὡς χρήσιμον εἰς κατασκευὴν διαφόρων λεπτουργημάτων (χομφίων κλ.). Τὴν σπουδαιότεραν περὶ Φ. μενοραζίαν συνέγραψεν ὁ Μάρτιος (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Φοῖνιξ (Βοτ.). Βλ. Φοινικῶν.

Φοῖνιξ. Μυθολογικὸν πτηνὸν ἀρχ. τῶν Ἑλλήνων τῆς Αἰγύπτου, ὅπερ ἐνομίζετο εἶχε μέγεθος ἀετοῦ, καὶ ἐζή ἐπὶ 500 ἔτη καὶ ὅτι ὅτε ἤρθάνετο προσεγγίζον τὸ τέλος τοῦ κατεσκευάζε φωλεὰν ἐξ ἀρωματικῶν ξύλων,

ταύτης δὲ ἀναφλεγμένης ὑπὲρ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐκρίετο καὶ αὐτό. Ἐκ τῆς τέφρας τοῦ θύματος ἐγενήθη ἕτερος Φ., ὅστις πρῶτον αὐτοῦ μέλημα εἶχε τὴν μεταφορὰν καὶ ἐναπέθεσιν τῆς τέφρας τοῦ πατρὸς τοῦ εἰς τὴν ἐν Ἠλύου πέλει ναὸν τοῦ ἡλίου. Πλείσται παραστάσεις τοῦ Φ. διεσώθησαν, Ἐλλήνες δὲ καὶ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ μύθου τούτου, ὅστις φαίνεται συμβολίζων τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἢ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔτους ἢ τέλος μέγαν ἀστρονομικὸν κύκλον διαφόρον τοῦ σωθιακοῦ. [Πς.]

Φοῖνιξ. Μικρὸς ποταμὸς ἀραϊκός, τανῦν ποτάμι Σαλμενίκου, πρὸς Α' τοῦ Ἐρινεοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· κατὰ τινὰς θύμω εἶναι ὁ νῦν Ὁλοπότμος, πρὸς Α' τοῦ Αἰγίου. [Γ.Π.]

Φολέγανδρος (κοινῶς Πελοπόνανδρος). Νῆος ἐκ τῶν Ν Σπεράδων ἡ Κυκλάδων ἐκτεινομένη ἐκ τοῦ ΝΑ πρὸς τὸ ΒΔ μεταξὺ τῆς νήσου Μήλου καὶ Σικίνου, ἔχουσα δὲ περίμετρον 17 ναυτ. μιλίων. Ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 97 μίλια, τῆς Μήλου 28 καὶ τῆς Σικίνου 14. Σχηματίζει δὲ πολλὰ ἔκρωτριά ὡς τὸ πρὸς Δ Μυσαρίσι, τὸ πρὸς Β Καστέλλι, τὸ πρὸς τὸ ΒΑ Κάτερ-γάκι, ΝΑ Κάτεργο καὶ ΝΔ Ἀσπρόπουντα. Δύο κόλποι ὁ τῆς Ἀγκάλης πρὸς τὸ ΝΔ καὶ ὁ τῶν Βορικῶν πρὸς τὸ ΒΑ ἀπέναντι ἀλλήλων καίμενοι εἰσχωροῦσιν εἰς τὴν ἑγρὰν καὶ ἀποτελοῦσιν ἐνταῖθα τὸ στενωπὸν μέρος τῆς νήσου. Ὁ κύριος λιμὴν εἶναι ὁ ἐπὶ τῆς Α παραλλῆς Καρδοστάνης. Ἀπαντα τὰ παράλια, ἰδίως τὰ Α εἶναι ἀπόκρημνα. Πέριξ αὐτῆς εἶναι ἡ μικρὰ νῆσος Ἅγιος Ἰωάννης καὶ τὸ Κάτεργον. Ὑψηλότερον ὄρος εἶναι τὸ τοῦ Ἀγίου Ἐλευθερίου (454 μ.) καὶ τὸ ἐν Ἐπάνω Μερῖᾳ Μερβίγλι καὶ τὸ ἀπέναντι τούτου Προφήτης Ὑψίος (340 μ.), ἅπαντα ἐσπερήμενα θένδρων. Ἡ καρόπολις ἡ Χώρα, ἔχουσα πληθ. 590 κατ., κεῖται παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Δ κλιτύος ὄρους δρυτενοῦς κατὰ τὸ ΒΑ τῆς νήσου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις (νῦν Παλῆκαστρον). Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι, πολλοὶ δὲ ἀποδημιῶσιν εἰς μεγάλας πόλεις. Ἡ νῆσος ἀποτελεῖ σήμερον ἴδιον ὄριμον ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μήλου καὶ ἔχοντα 1000 κατοίκους, παράγει δὲ σίτον καὶ εἶνον ἱκανὸν πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων, ἐλαίας, σῦκα καὶ βῆρυχα. Οἱ κάτοικοι ἑλλείψαι ξύλων καλοῦσι τιθῶμαλλον (γαλατοῖδες) ὅρ' ἥς καλύπτεται ἡ νῆσος. Οὐ μακρὰν τῆς Φ. πρὸς Α κεῖται ἡ νησίς Καρδωτίσσα, ἐφ' ἥς τρέφεται ποίμνια εἰ Φολεγάνδριοι. Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὁργάνης Φ. ὁλγα διεσώθησαν. Φαίνεται ὅτι κατελήφθη ὑπὸ ἀποίκων Δωριέων, βραδύτερον δὲ διετέλεσεν ὑπο-

τελὲς τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ Ἑνετὸς Μάρκος Σανουῦδος κατέκτησεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1212. Ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς διετετέλεσε μέχρι τοῦ 1560, ὅτε περιήλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἐφ' ὧν κατὰ τὸ 1715 ὑπέστη τελεῖαν ἐρήμωσιν ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Τζανούμ Χότζα. Ἀπὸ τούτων ἀπηλλάγη τῇ 1828. Πρὸς Ζ. Δ. Γαβαλλά, ἡ νῆσος Φ. (Ἀθ. 1886) καὶ Πανδώρας τόμ. Κ' σελ. 460 καὶ ΚΑ' σελ. 25.

Φολέγγος (Θεόφιλος Folengo). Ἰταλὸς ποιητὴς γενν. 1491 παρὰ τὴν Μαντόνην καὶ ἀπεθ. τῇ 1554. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τῶν Βενεδικτίνων, ὅπερ πολλάκις κατέλειπεν καὶ κατετάσστο πάλιν εἰς αὐτό. Εἶναι κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς κομικοσπαιρικής ποιήσεως, δημοσιεύσας ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Martinio Coesejo* τὸ κομικὸν ἔπος *Macaronica* (1517 καὶ ἐπανεξῆθεν 1521) ὅπερ τὰ μέγιστα ἤρρεσε καὶ πρὸς τοὺτοισι ὑπὸ ἄλλα ψευδώνυμα ἀλλὰ ἐν γλώσσῃ ἀναμεικτῇ ἐξ ἰταλικῆς, λατινικῆς κλ., τέλος δὲ καὶ τινα θεησκοπικά.

Φολίνζον (Foligno ἢ Fuligno). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Περούτζας, ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Τεβίνου. ἔχει πολλοὺς ναοὺς μετ' ἐξόχων πινάκων μεγάλων ζωγράφων, τεχνικὴν σχολὴν καὶ 8753 κατ.

Φολκεστύνη. Βλ. Φώξτον.

Φολκεδύγγει. Ἰσχυρὸς οἶκος τῆς Σουηδίας, προσλαβὼν μεγίστην σημασίαν καὶ ἀνελθὼν τῇ 1250 μετὰ τοῦ Βαλδεμάρ εἰς τὴν βασιλικὴν θρόνον, ὃν κατέσχε μέχρι τοῦ 1363.

Φολὴν ἔρως. Ἐκτεταμένον ὁροπέδιον ἐν τῇ Ἀκρωρείᾳ τῆς Κοίτης Ἡλίου πρὸς Ν τοῦ Ἑριμάνθου ὄρους, κατάφυτον ὡς τὰ πολλὰ ἐκ θρυῶν. Ἐκλήθη κατὰ τὴν παραδοσιν ἀπὸ τοῦ Κενταύρου Φόλου, τοῦ ἀκουσίως ὑπὸ τοῦ Ἑρακλέους φονευθέντος φίλου αὐτοῦ ἐν τῷ κατὰ τῶν Κενταύρων ἐν Φ. ἀγῶνι. Πρὸς Γ. Παπανδρέου Περὶ Φ. καὶ Λασιώνος. [Γ.Πδ.]

Φολτιτσένι (Folitscheni). Πόλις τῆς Ρουμανίας, ἐν τῇ Μολδαβίᾳ, εὐμαχρὰν τῶν αὐστριακῶν συνόρων, πρωτ. τοῦ διομερισματος τῆς Σουτσάβας. ἔχουσα περ. 11 000 κατ. [Π.Π.]

Φοναῖτικα. Χωρίον τοῦ δήμου Λετρίνων τῆς Ἠλείας, ὑπὲρ τὴν ἀριστερὰν ἐχθρὴν τοῦ Ἰαρθάνου, ἔχον 225 κατ. [Γ.Πδ.]

Φόνδι (Fondi). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχίας Καζέρτας, 5 γμ. μακρὰν τῆς θαλάσσης. ἔχουσα 6773 κατ. [Π.Π.]

Φόνδου κόλπος καλεῖται μέρος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ μετὰ τῆς Νέας Γρενουβίκης καὶ τῆς Νέας Σκωτίας (τῆς Β. Ἀμερικῆς), γνωστὴν διὰ τὴν ἐκτάκτως μεγάλην παλέρειαν. [Μ.Σ.]

Φόνδουλακ (Fond-du-Lac). Πρωτ. κομητεία ἐν τῇ Βορείῳαμερ. πολιτεία Βι. σκόνης, κατὰ τὴν Ν. ἄκρην τῆς λίμνης τοῦ Βινεβάγο. ἔχει ἀμφοτέρω ἐμπορίων, βιομηχανίαν καὶ 12 024 κατ. [Π.]

Φονζῆς. Χωρίον τοῦ δήμου Φινεσσέ τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας ἀριθμοῦν 183 κατ.

Φόνος. Κατὰ τὸ ἄρθρον 288 τοῦ Πον. Νόμου ὡς φονεὺς τιμωρεῖται μὲ θάνατον ὅστις ἐκ προμελέτης ἀποσάτισεν ἢ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε τὴν κατ' αὐτοῦ πράξησαν ἀνθρωποκτονίαν. Ὁ Φ. διαφέρει τῆς ἀναιρέσεως κατὰ τὴν βολίαν προαίρεσιν, διότι ἐν τῷ ἐν αὐτῇ ἀπαιτεῖται πάντως βολία προαιρετικῇ ἐγκειμένη εἰς τὴν ἐκ προμελέτης ἀπόφασιν ἢ τὴν ἐσκεμμένην ἐκτέλεσιν (*dolus praemeditatus*, βλ. Δόλος), ἢ ἀναίρεσις ἀπορροφᾶται καὶ ἐκτελεῖται ἐν βρασμῷ ψυχικῆς ἐρῆς (*dolus impetuosis*).

Φόνος (Βοτ.). Βλ. Ἀτρακτυλὶς, Καρθουρ.

Φονόχορτον. Βλ. Ἀγριμόνιον.

Φονσέκα κόλπος (Fonseca-Bay). Εἰς τῶν εὐρυτέρων κόλπων τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ ὁ κάλλιστος τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ὀριζόμενος ὑπὸ τῶν Κρατῶν τῆς Νικαραγουῆς, τῆς Ὀνδούρας καὶ τοῦ Σαν Σαλβαδόρ. [Π.Π.]

Φονταινεβλώ (Fontainebleau). Πόλις ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ Σηκουάνα-Μάρνη 60 γμ. ΝΝΑ τῶν Παρισίων καὶ 5 γμ. μακρὰν τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Σηκουάνα, ἐν τῷ μέσῳ ὠραίῳ θάλασσας. ἔχει εὐρείας ἐδούς, βιβλιοθήκην, θέατρον κλ., βιομηχανικὰ καταστήματα, λατομεῖα κτλ. ἀμπλουρίαν, κήπους καὶ 10 923 κατ. Τὰ ὠραία ἀνάκτορα τοῦ Φ. ὧν τὰ θεμέλια ἐπεθράν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ῥοβέρτου, ἀνωκοδόμησεν Φραγκίσκος ὁ Α', πάντες δὲ σχεδὸν εἰς μὲν αὐτὴν ἡγεμόνες τῆς Γαλλίας ἐπιλοτυμνήσαν νὰ ἐπανεξήσωσι καὶ καθωραιοῦσιν αὐτά. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι θαυμάσιος διακεκοσμημένον δι' ἔργων μεγάλων γλυπτῶν καὶ ζωγράφων. [Π.Π.]

Φοντάν (Louis de Fontanes). Γάλλος ποιητὴς καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1757 ἐν Niort. Μεγάλῃν φήμην προσεκτήσατο, ἐν Βορείῳ διαμένων, διὰ τινων περιγραφικῶν ποιημάτων καὶ ἐλεγείων· τῷ δὲ 1795 ἀφωρίσθη καὶ κατέφυγεν εἰς Ἀμβούργον καὶ εἰτα εἰς Λονδίνον, ὅπου συνεβήθη μετὰ τοῦ Σατωδριάνου διὰ στενωπότητος φίλου. Ἐπιστρέψας εἰτα εἰς Γαλλίαν ἐγένετο μέλος καὶ πρόεδρος (1804) τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, ἐξ ἴσου ζημιζόμενος ὡς διαπρεπὴς ῥήτωρ καὶ λαμπρὸς κριτικὸς. Ἐβόλασε δὲ εἰς τὰ δεξιώματα τοῦ δημοῖμου, μαρκιωνος

καὶ συμβούλου τοῦ κράτους καὶ ἀπέθανε τῇ 1821. [Μ.Γ.]

Φοντεναί (Fontenay). Ὄνομα πολλῶν πόλεων καὶ χωριῶν τῆς Γαλλίας, ὧν σημαντικώτερα εἶναι τὸ F. le-Comte, πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Μαν-ζιάς, ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ Βανδέξ, κειμένη καὶ ἔχουσα 8 050 κατ., ὑφαντουργίαν καὶ ποικίλον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Φοντενέλ (Βερνάρδος le Boyer de Fontenelles). Ὁ ἐγκυκλοπαιδικώτατος ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του. γενν. ἐν Ῥοσένῃ τῇ 1657 καὶ ἀποθ. 1757 ἐν Παρίσι. Νεώτατος ἐτι ὧν ἐδημοσίευσε ποιήματα, μυθιστορήματα, δράματα καὶ ἄλλα ἔργα μετρίως ἀξίας. Ἐννοήσας ὁμως ἐπὶ τέλους τὸν ἀληθῆ προορισμὸν του ἐπεδίδωκε εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν φιλολογίαν καὶ συνέγραψε τῇ 1686 «Περὶ τῆς πληθους τῶν κόσμων» (1686, (μεταφρ. εἰς τὴν ἑλλην. ὑπὸ Π. Κοζρικᾶ, 1794) ἀκολούθως δὲ «Ἱστορίαν τῶν βραντείων» (1687) κατὰ τὸν Ὁλλανδὸν Παν Δαλ, ἅτινα ἔταξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν καλῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς του. Κατόπιν συνέταξε τὸ προοίμιον ἐν τῇ «Ἀναλύσει τῶν ἀπειρώς μικρῶν» τοῦ Ὁλιτάλ, συνέγραψε δὲ «Γεωμετρίαν τοῦ ἀπειρου» (1727). Ἐκλεγεῖς τῇ 1691 μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐγένετο τῇ 1699 καὶ γραμματεὺς αὐτῆς, ἔγραψε δὲ ὡς τοιοῦτος τὸ σπουδαιότερον ἔργον του, τὰ «Ἐγκώμια» (Eloges) ἀπεθανόντων μελῶν (1708). Ὁ Φ. διακρίνεται πρὸ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀπλότητα τοῦ ὅρους, διὰ τὴν λεπτότητα τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἐπίκαιρον τῶν εὐρυλογιῶν. [Πς.]

Φοντενοά (Fontenoy). Χωρίον τῆς βελγικῆς ἐπαρχ. Ἀνωσίας, ἔχον 841 κατ. καὶ διάσημον καταστὰν διὰ τὴν παρ' αὐτῷ μάχην τῆς 11 Μαΐου 1745 (v), καθ' ἣν οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὴν Σάξονα στρατάρχην κατετρέπωσαν τοὺς συμμάχους (*Αγγλοὺς, Δαν-στριακοὺς καὶ Ὁλλανδοὺς). [Π.Π.]

Φοραρλδέργη (Vorarlberg). Χώρα τοῦ Αὐστριακοῦ στέμματος, ἀποτελοῦσα τὸ ΒΔ μέρος τοῦ Τιρόλου. μεθ' οὗ εἶναι διοικητικῶς ἡνωμένη. Κεῖται ἐπὶ τῆς Κωνσταντίας λίμνης καὶ περιλαμβάνει 2610 τχμ. μετὰ 116 078 κατ. Διαιρεῖται εἰς τὰ διαμερίσματα Βλεσδίντες, Βρέγκενς καὶ Φέλνκιργ καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Βρέγκενς. Ἀπὸ τοῦ ΠΕ αἰῶνος ἦτο κτῆμα τῶν αὐστριακῶν κομητῶν τοῦ Τιρόλου. [Μ.Σ.]

Φορβάχ (Forbach). Πρωτ. δ.μ.ν.μ.μ. διαμερίσματος τῆς Λοθαριγγίας, 62 χμ. Α τοῦ Μέντ. Ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, βιομηχανίαν καὶ 9 575 κατ. [Π.Π.]

Φόρβεσ (Archibald Forbes, πρρ.

Φώρψ). Ἀγγλος δημοσιογράφος, γενν. 1836 ἐν Σκωτίᾳ, σπουδίσας ἐν Ἀδερβὴν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν στρατόν. Εὐκαιρίαν νὰ δεῖξῃ συγχρόνως καὶ τὰς στρατιωτικὰς γνώσεις καὶ τὴν δημοσιογραφικὴν του ικανότητα ἔλαβε κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον 1870-71, καθ' ὃν αἱ εἰς τὴν ἐφημ. Daily News ἀναποκρίσεις του ἦσαν ἀληθῆ ἀριστουργήματα. Ἐν τοῖς ὑπέρτερον ἔγραψεν ἀναποκρίσεις περὶ τοῦ λιμοῦ ἐν Ἰνδίας, τῆς εἰς Ἰνδίαν περιουσίας τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας, τοῦ Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου, τοῦ κατὰ τῶν Ζουλοῦ πολέμου κλ., ἐξεδόκα δὲ πρὸς τοῦτοις ἰδιαιτέρα ἔργα περὶ τῶν σπουδαίων συμβάντων ὧν ὑπῆρξεν αὐτόπτης. [Εγ.]

Φορέ (Forez). Ἀλλοτε ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, ἥτις κατὰ τὸ πλείστον περιελήφθη εἰς τὸν σημερ. νομὸν Λίγνηρας. [Μ.Σ.]

Φορέλλη. Βλ. Ἀττακεύς.

Φορέστης Τυπάλλος Τιμόθεος, ἐπιτ. νήπιος (κεραλλήν) πολιτευόμενος ἐκ τῆς ἡνωσθῆς πολυχλάδου καὶ πολυπρωτόπου οἰκογενείας ἐν τῇ νήτῳ, χρηματίσας ἐπανελημμένως ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ὡς καὶ βουλευτῆς τοῦ Ἰονίου ἐπὶ Προστασίας. [Μ.Μ.]

Φόρκυς (ἢ Φόρκη ἢ Φόρκος). Θαλάσσιος θεός, υἱὸς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γαίας, πατὴρ δὲ πλείστων θαλασσίων τεράτων, οἶον τῶν Γραιῶν, τῶν Γοργόνων, τῶν Ἑσπερίδων, τῆς Σκύλλης κλ. Παρίστατο ὑπὸ μορφήν γέροντος καὶ ἐπρὸς ὅποιον ἐκείνην ἰδεῖν τῆς ἀγέρσεως τῶν κριμάτων ὡς κατωικία δὲ αὐτοῦ ἐλέγετο ἡ ἐν Λιβύῃ Τριτωνίς λίμνη. [Πς.]

Φορλί (Forlì, ἐκ τοῦ Forum Livii ἅτε ἱδρυθὲν ὑπὸ τινος Λιβίου). Πρωτεύουσα ἐπαρχίας τῆς Ἰταλίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀρχ. Διμίλιονης ὁδοῦ μεταξὺ Μπονιφας καὶ Ἀγκώνας. Ἔχει 19 442 κατ., ἀξιολόγους ναοὺς καὶ μέγαρά τινα, φρούριον, βιομηχανίαν δὲ μετὰ τῆς κηρωτῶν ὑφανμάτων κλ. καὶ εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου. Ἀρσὺ μετὰ τοῦ ἐξαρχάτου περιήλθεν εἰς τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης, ἀποτελέσας κατόπιν αὐτοτελὴ δημοκρατίαν, ἥτις ὁμως τῇ 1504 ἡνώθη πάλιν μετὰ τοῦ παπικοῦ κράτους. — Ἡ ἐπαρχία Φ. ἔχει ἐμβ. 1 862 τχμ. καὶ 279 374 κατ., εἶναι ὡρεῖα καὶ εὐρρεὲς καὶ ἐν μέρει μὲν καλλυπτεται ὑπὸ τῶν παραρτάδων τῶν Ἀπεννίνων, ἐν μέρει δὲ εἶναι πεδινή. [Μ.Σ.]

Φορμιά (Formia, ἄλλοτε Mola di Gaeta). Πόλις ἐν τῇ ἰταλ. ἐπαρχ. Κοζέρτας καὶ εἰς τὴν Β ἀκρὰν τοῦ κόλπου Γαέτας, ἔχουσα 8 665 κατ. καὶ θαλαῖον ἐμπόριον. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Formiae, εἶχε δὲ ἐπαύλους πλουσίους Ῥωμαίων ἐν οἷς καὶ τοῦ Κικέρωνος. [Μ.Σ.]

Φόρμιγξ. Ἐγχερδον μουσικὸν ἔργον τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, εἶδος κιθάρας (βλ. λ.) εφευρέτης, ὡς λέγει ὁ Σουΐδας, τοῖς ὦμοις. Παρ' Ὀμήρῳ εἶναι τὸ προσήλως ἔργον τῶν βραψιδῶν τῶν διευφραίνοντων τὰς ἐορτάς καὶ τὸ δειπνόν.

Φόρμιον τὸ δ λ ι κ μ ο ν Phormium tenax L. Φυτόν δειφυλλόν (πολιεὶς τῆς αἰκογενείας τῶν Λειριωδῶν, αὐτοφυὲς ἐν τῇ Νέᾳ Ζηλανδίᾳ (βλ. γερμ. Neuseelandiscer Flach) εὐ τὰ φύλλα παράγουσιν ἴνας στερεωτάτας, ἐπιτηδεύουσιν διὰ τὴν κατασκευὴν καλωδίων, σχοινίων, δικτύων κτλ. καὶ διὰ τοῦτο ἀντικείμενον ἐμπορίας. [Θ.Χ.]

Φορμόζα. Μεγάλῃ νήσος κειμένη εἰς τὰ ΝΑ τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, ἐξαρτιωμένη ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς ἐπαρχίας Φουκιέν καὶ ἔχουσα 38 800 τ.μ. ἐπιφάνειαν, περὶ τὰ 3 δὲ ἑκατομ. κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὴν Τάιπερ. Ἡ νήσος αὕτη διασχιζέται ὑπὸ τῆς ἡφαιστειώδους ὁροσειρᾶς Τὰ-Σάν ἐκ Β πρὸς Ν. ἔχει ἀκτὰς βραχώδεις πρὸς Δ, ἀλλ' ἐκτενεῖς αἰγιαλοὺς καὶ εὐρείας πεδιάδας πρὸς Δ, ἀνθρακωρυεῖα, χαλκωρυεῖα κλ. καὶ παράγει ὄρυζαν κλ. Τὸ Δ αὐτῆς μέρος κατοικεῖται ὑπὸ Ἰθαγενῶν ἐντελὺς ἀγρίων, τὸ δὲ Δ μέρος, ἐν ᾧ εὐρίσκονται οἱ Σίνας, εἶναι εὐφορὸν καὶ καλῶς καλλιεργημένον. Τὸ κλίμα τῆς εἶναι νοσηρὸν καὶ βροχερόν. [Πς.]

Formula. Τύπος διαδικαστικὸς κατὰ τὸν 5' ἀπὸ γένεως τῆς Ῥώμης αἰῶνα εἰσαχθεὶς καθ' ὃν ὁ ἀρχὼν παρέπεμπε τῇ δυναστῇ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως ἐν αὐτῷ ἄνευ πανηγυρικῶν τύπων καὶ ῥητῶν λέξεων συντασσόμενῃ κατὰ τὰς αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος ἐδίδοτο τῇ δικαστῇ ἢ ἐντολῇ τῆς καταδικῆς ἢ ἀθώωσης τοῦ ἐναγομένου συμφώνως πρὸς τ' ἀποδείχθησόμενα πραγματικά γεγονότα. Κατὰ τὸν Γάϊον ἢ F. ἀπετελεῖτο ἐκ μερῶν ἐξ demonstrationis (περιλαμβανούσης βραχεῖαν ἔκθεσιν τῆς νομικῆς σχέσεως), intentio (περιλαμβανούσης τὴν αἰτήσιν τοῦ ἐνάγοντος), adjudicatio (π ρ ο σ κ ὕ ρ ω σ ι ς ἐπὶ διανομῇ κοινῶν πραγματικῶν δικαιωμάτων), condemnatio (περιεχούσης τὴν ἐντολὴν πρὸς καταδικὴν ἢ ἀθώωσιν) καὶ praescriptio ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος ἢ ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου. Τινὰ τῶν μερῶν τούτων ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν δὲν περιλαμβάνοντο πάντοτε εἰς τὴν Formula. Ἡ σπουδαιότης τῆς F. ἐν τῇ ἱστορικῇ τοῦ σημ. δικαίου ἐξελίξει εἶναι μεγάλη, διότι δι' αὐτῆς κατορθώθη, πλὴν ἄλλων, νὰ προστατευθῇ πᾶσα σχέσις, μετριοθεσίης τῆς προτέρως ἀποκλειστικότητος, πρὸς τοῦτους δὲ ἐξέλιπον ὁ ἐκ τῶν παρατυπιῶν κίνδυνος, ὃν διέτρεχον πρότερον οἱ διάδικοι, ὑποχρεούμενοι νὰ συντάξωσιν οἱ ἴδιοι τὴν ἀγωγὴν. [Πφ.]

Φόρος κατὰ τὸν Leroy-Beaulieu εἶναι ἡ παρ' ἐκάστου πολίτου πρὸς αὐτοκράτορα εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους ἀποτιμώμενη εἰσφορά. Ὁ ὅρισμός οὗτος τοῦ σπουδαιότητος τῶν συγγρόνων οἰκονομολόγων ἐδράζεται ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς δικαιολογικῆς τοῦ Φ. βάσεως. Ἐκπαλαὶ ἀναγκαῖες οὗτος κριθεῖς παρὰ ταῖς εὐνοουμέναις πολιτείας, εὔτε προκαταβολὴ κατὰ τὸν Mirabeau πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἐκ τῆς κοινωνικῆς τάξεως προστασίας νὰ θεωρηθῇ δύναται, εὔτε τμήμα περιουσίας ὅπερ πᾶς πολίτης πρὸς ἐξασφάλισιν ἢ ἀπονωτέραν τοῦ ὑπολοίπου ταύτης ἀπόλαυσιν καταβάλλει κατὰ τὸν ὅρισμόν τοῦ Μοντεσκίου. Ἡ πολιτεία δὲν ἀποτελεῖ ἀσφαλιστικὴν ἐταιρίαν διὰ τοὺς φορολογουμένους ἀπέναντι τῶν κινδύνων εὖς πᾶς πολίτης δύναται νὰ διατρέξῃ, τοῦναντίον δ' ἐμβαλλέει πολλάκις εἰς τοιοῦτους τὸ ὑπάρχον δι' ἀστέχου κυβερνητικῆς ἐνεργείας, οὐδὲ παρέχει αὐτοῖς ἴσῃ ἐν ταῖς κοινωνικαῖς ἀναγκαῖαις κυβερνητικῇ ἀντίληψιν, καθόσον ταῖς καταβαλλομένοις Φ. ἀντιστρόφως ἀνάλογόν εἰσιν αἱ ταύτης δεόμεναι ἀνάγκαι τῶν φορολογουμένων. Τοῦναντίον δ' ἔγκειται ἡ ἀληθὴς τοῦ Φ. δικαιολογικὴ βάση ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τῆς πολιτείας, διότι ἀναγκαῖας τεθειμένης τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν λειτουργιῶν αὐτῆς, ἐν αἷς ὑπάρχει αὐτὸ τοῦτο τὸ τοῦ ἀτομοῦ συμφέρον πρὸς ἐξασφάλισιν ἐν εὐρύθμῳ πολιτεία τῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου αὐτοῦ, ἔπεται ὡς ἀπορρίπτου ἢ παρὰ τοῦτου γρηματικῇ καταβολῇ πρὸς συντήρησιν αὐτῆς. Ἐν τῇ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ Φ. ἐργασία δύο ἴδιαι καὶ κεχωρισμέναι ἀλλήλων ἐνέργειαι διακρίνονται, ἡ β ε β α ἰ ω σ ι ς καὶ ἡ ε ἰ σ π ῆ ρ α ξ ι ς. Ἡ εἰσπραξίς τοῦ Φ. ἢ τοῦ ἐσόδου διίσταται κατὰ κανόνα χρονικῶς τῆς βεβαιώσεως ἧτος τοῦ ὑπὸ τῶν ὁρμῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων προδιορισμοῦ τοῦ εἰσπρακτέου ποσού, ἔπεται δὲ ταύτῃ ὡς δικαιολογικῇ βάζει χρησιμεύουσα καὶ τοὺς πρὸς εἰσπραξίν τίλους παρεχούση καὶ ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν ταμιακῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν εἰδικῶν ταμιακῶν ὑπηρεσιῶν ἐπιτελούντων. Ἀλλ' οἱ Φ. ὁρμῶν βεβαιούμενοι καὶ εἰσπραττόμενοι καταβάλλονται πράγματι παρὰ τῶν καθ' ὧν καταλογίζονται; Ἐν ταύτῃ γεννᾶται τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς ἐπιπτώσεως τοῦ Φ. (incidence de l'imprôt), ἔπερ ἀπησχόλησε τοὺς μεγάλτους τῶν δημοσιολόγων καὶ εἰς τὴν γένεσιν ποικιλίας θεωριῶν παρέσχε βάσιν. Ὑγκεῖται ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ πράγματος ἡ τοῦ φορολογουμένου προσπάθεια πρὸς ἐπίρριψιν εἰς τὸν ἀναλωτὴν τῶν ἐκ τοῦ Φ. βαρῶν. Ἀλλ' ἡ ταύτη πρὸς μετὰθεσιν τῶν φορολογικῶν βαρῶν τὰ

οις δὲν δύναται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας νὰ πείρηται. Ἡ τῶν φορολογησίων εἰδὼν τιμὴ δὲν δύναται νὰ κανονισθῇ ποτε κατὰ λόγον τῶν παραγωγικῶν μόνον δαπανῶν, εἰς ὅς ὑπὸ τοῦ φορολογουμένου παραγωγείας προστεθῆσεται καὶ ἡ τοῦ Φ. δέξια, ἀλλ' ὡς πραγμάτων ἀναλωτῶν καὶ ἀντικειμένων ἀνταλλαγῆς κανονίζεται ἡ δέξια αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως νόμου, οὗ ἐνεκα κατὰ τὰς περιστάσεις τῶν ἀγορῶν κρίνεται ἡ εἰς τὸν ἀναλωτὴν ἐπιπτώσις τοῦ Φ. ἢ εἰς αὐτὸν τὸν καθ' οὗ κατελογίσθη ἐν τῇ ἀναγκῇ εὐρισκόμενον ὅπως τῇν ἐκ τοῦ Φ. ζημίαν καὶ μέρος ἐστὶ τῶν παραγωγικῶν δαπανῶν ὑποστῇ πρὸς ἀποφυγὴν σπουδαιωτέρων ζημιῶν καὶ κινδύνων, ὅς δύναται νὰ παραγάγῃ ἢ ἀποθήκευσίς τοῦ προϊόντος. Ἐντεῦθεν δ' ἔπεται ὅτι τὸ τῆς ἐπιπτώσεως τοῦ Φ. ζήτημα μὴ δυνάμενον εἰς γενικὴν νὰ ὑπαχθῇ κανόνα ἐπιδρασκόντων ἢ ἔμμεσον ὑφίσταται παρὰ τῶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν χώρας τινὲς παραγόντων καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων κανονίζεται.

Δι' ἀναγκαῖαι τοῦ Φ. ἰδιότητες ὠρίσθησαν διὰ τῶν 4 δέξιωμάτων τοῦ μεγάλου συγγραφῆως «τοῦ πλοῦτου τῶν ἐθνῶν» Ἀδάμ Σμιθ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς ταύτας, παγκοσμίῳ ἐπιστημονικῇς κυριότητις τυχοῦσας, πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος συμβάλλει πρῶτιστα ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐξισότης ἐν τῷ Φ. Οἱ ὅροι οὗτοι δὲν δύνανται προφανῶς νὰ ληρθῶσιν ὑπὸ τὴν στενήν καὶ αὐστηράν αὐτῶν ὅσιν. Φ. τις δίκαιος θεωρεῖται οὐχὶ ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ ἀδιακρίτως πλήτητι πᾶσαν κοινωνικὴν τάξιν καὶ πάντα πολίτην πλοῦστον ἢ πένητα, εὐμετροῦντα ἢ ἐστερηνόμενον εἰσοδήματος. Τῆς φορολογίας ἀντικείμενον εἶναι μόνον τὸ εἰσοδήμα ἐξ εἰσδεχόμενου κεφαλαίου ὕλικοῦ ἢ πνευματικοῦ καὶ προέρχοντος τούτου καὶ ἐξ εἰσδεχόμενου χρησιμοποίησεως τῶν κεφαλαίων ἂν εὐδοκίμῃ. Τούτου δὲ πρακτικῶς ἐφικτὴ δὲν παρίσταται τῶν ἐστερηνόμενων εἰσοδήματος ἢ φορολόγησις, ὡς δυνατὴ δὲν εἶναι ἡ ἴσου Φ. ἐπιβολὴ εἰς τοὺς ἀνίσωτον ἀπολαύοντας εἰσοδημάτων. Πάσης κυβερνήσεως οἱ ὑπῆκοοι, λέγει ὁ Ἀδάμ Σμιθ, δεξιλοῦσι καὶ εἰσπράττειν εἰς τὰς δαπάνας τοῦ κράτους κατὰ τὸ δυνατόν καὶ κατ' ἀναλογίαν τῶν περιουσιῶν αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη διδῶσι τὴν ἀληθῆ τῆς φορολογικῆς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης ἐρμηνείαν ὡς ἐγκαιμένη ἐν τῇ ἀναλογίᾳ τοῦ Φ. ἐπὶ τῶν πολιτῶν ἐπιβολῇ. Ταύτην δὲ καθιέρωσι καὶ τὸ ἐλληνικὸν Σύνταγμα ἐν ἀρθρῷ 39, κελεύον ὅτι καὶ «Ἕλληνας συνεισφέρουσιν ἀδ' ἀκριτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν». Δευτέρα ἀπαραίτητος τοῦ

Φ. ἰδιότης εἶναι ἡ βεβαιότης αὐτοῦ. Πᾶς εἰς Φ. ὑποκείμενος δικαιούται ἐκ τοῦ προτέρου νὰ γνωρίσῃ τὸ καταβλητέον ποσὸν ὅπως ῥ-θμίσῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν. Ἀλλὰ κατ' ἀντιστοιχίαν δικαιούται ὡταύτως ἵνα εὐμοιρῇ τῶν μέσων ὅπως ἐξελέγξῃ ἂν τὰ ἐπὶ Φ. καταβληθέντα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου κατελογίσθησαν. Ἐντεῦθεν συνιστάται ἀναγκαίως ἡ ἐξοβελισίς πάσης περὶ τὸν καταλογισμὸν τοῦ Φ. αὐθαριεσίας. Ἡ τοῦ Φ. εἰσπραξις κατὰ τὸ τρίτον τῶν δέξιωμάτων δέον ὅπως ἐνεργῇται κατ' ἐποχὴν καὶ τρόπον πρὸς τὸν φορολογούμενον εὐθετον. Τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ ἐφαρμογὴ ἀναγκαῖα ὑπάρχει τὸ μὲν πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τοῦ φορολογουμένου πίεσεως καὶ καταπονήσεως, τὸ δὲ πρὸς εὐχερεστέραν παρὰ τῆς πολιτείας εἰσπράξιν τῶν δημοσίων ἐσόδων, καταβαλλομένων ἀπόνως καθ' ἡ χρονικὰ σημαία ὑπάρχει εὐκολία πληρωμῆς παρὰ τοῖς φορολογουμένοις. Κατὰ τὸ τέταρτον τέλος δέξιωμα συντελεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἡ περὶ τὴν κατάρτισιν τῆς ἐντεταλμένης τὰ τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν Φ. ὑπηρεσίας φειδωλὴ καὶ οἰκονομία. «Ὅρισται εἰς τοὺς ἐντεταλμένους τὴν εἰσπράξιν τῶν Φ. μεγάλως λντημοσθίας, ἂν θέλητε νὰ καταστήσῃτε τοὺς Φ. μισητούς καὶ νὰ δημιουργήσῃτε τὴν κατ' αὐτῶν ἀντίστασιν» λέγει ὁ μέγας Φραγκλίνος. Καὶ γεννᾶται ὁπως εὐκόλως ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ τὸ μῖσος πρὸς πάντας τοὺς ὑπὸ τῆς πολιτείας τεταγμένους ὅπως πιέζωσι καὶ βασανίζωσιν αὐτὸν πρὸς εἰσπράξιν τῶν δημοσίων ἐσόδων, ὅταν ὅρα τοῦτους μισθῶν ὑπερβαλλόντων ἀπολαμβάνοντας καὶ τὰλλα πλουτοῦντας καὶ εὐμετροῦντας ἐξ ὅσων οὐ μόνον νομίμως αὐτοῖς ἡ πολιτεία παρέχει, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι διὰ μεθόδων σκελτικῶν καὶ πονηρῶν μηχανευμάτων ἀποσπῶσι παρὰ τοῦ ἐν ἰδρωτί καὶ αἵματι ἐργαζομένου πολίτου.

Πλὴν δ' ὅπως τούτων καὶ ἐτέρας ἐπὶ τοῦ Φ. ἀρχὰς ἐκυρῶσιν ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη. Καὶ ἐν πρώτοις πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας εὐδῶως προσαρμόζεται ἡ ἀπλήρως φορολογία. Καὶ ὑπὸ τοὺς τελειοτάτους ἐστὶ ὅρους τῆς ἐφαρμογῆς συστήματος τινος φορολογικοῦ δυσχέρεια ἐνυπάρχει περὶ τὴν ἐπιτυχίαν δικαιοδικαίας τοῦ Φ. ἐπιβολῆς καὶ καταλογισμοῦ τούτου ὅτ' ὅρους ἴσους καὶ ἀναλόγους. Ἡ ἀνισότης χωρεῖ ἀφ' ἑαυτῆς, εἶναι δὲ προφανὴς ἡ τῆς ἀνισότητος κυριαρχία προκειμένου περὶ ἐφαρμογῆς ἐνιαίου καὶ ἀπλοῦ συστήματος μὴ προσαρμοζομένου εἰς τὰς πολλὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας μὴθ' ἐρείδόμενον ἐπὶ τῶν ποικίλων τοῦ ἰδιωτικοῦ πλοῦτου ἐκδηλώσεων. Λαμβάνοντες δ' ὑπ' ὄψιν τοῦναντίον τὸ πολυσχιδὲς τῶν ἐν κοινωνίᾳ ὑπὸ

τὴν αἰγίδα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου ἀναπτυσσομένη ἐκφυσμένων κλάδων ἐργασίας, τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ἀναλώσεων πρώτης ἀνάγκης καὶ πολυτελείας καὶ τῆς ἐν γένει τοῦ χρήματος κυκλοφορίας, δὲν δυνάμεθα ἢ ἀσφαλῶς νὰ συμπεράνωμεν ὅτι μόνον φορολογικὸν σύστημα μὴ ἐξαντλοῦν τὸν φορολογουμένον μὴδ' ἀνισότητος φαινόμενα ἐκδελθῶν εἶναι τὸ τοῦ π ο λ λ α π λ ο ὦ Φ., τοῦ πᾶσαν ἐν γένει περιουσιατικὴν κίνησιν θίγοντος, τὴν φορολογήσιμον οὐσίαν ἐν πάσῃ ἀναπτύξει καὶ ἐκφάνσει αὐτῆς παρακολοθεύοντες καὶ ταύτῃ συμμεταβαλλόμενον. Ἐκ τοῦ σκοποῦ δὲ ἐτέρου πρὸς τὸν ἀποβλέπει ἡ φορολογία τίθεται ὑπὸ τῶν οἰκονομολόγων ἡ ἀρχὴ ὅτι δέον αὕτη νὰ παρομένη πάντοτε χ α ρ α κ τ ῆ ρ α τ α μ ε σ ο ὦ τ ι κ ὸ ν περιβεβλημένη. Ὁ Φ. εἶναι κυρία πηγὴ τῶν δημοσίων ἐσόδων, ἡ βίσις, ἐφ' ἧς ἐρείθεται ἡ πολιτειακὴ ἐργασία καὶ ἐξ ἧς δύνανται νὰ πηγᾷ ἡ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀναμείρωσις καὶ ἡ τοῦ Κράτους ἀσφάλεια. Ἐντεῦθεν δὲ πεπλανημένας θεωρητέον τὰς περὶ παρορμητικῶν πρὸς ἐργασίαν ἰδιότητων τοῦ Φ. θέσεις. Ἀφαιρῶν οὗτος ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ παραγωγῶς ἡ τοῦ καταναλωτοῦ, ἀποστερῶν τούτους τῆς ἀνέξεως καὶ παρακωλύων τὴν ἀπὸ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν κεφαλαίων πλήρη ἀπέλαυσιν νομίμων κερδῶν καὶ εἰσοδημάτων μέτριος μὲν ἂν εἶναι καὶ λογικὸς, καθίσταται ἀνεκτός ὡς ἐκ τῆς ἀνεγνωρισμένης ὑπὸ πάντων ἀνάγκης ὅπως κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἐαυτῶν δυνάμεων εἰς τὴν σύνταξιν τῆς πολιτείας εἰσφέρωσιν, ἐπαχθὲς δ' αὖ ἐπικαθῇ, τὴν μὲν ἐργασίαν δυσχεραίνει, τὰ δὲ κεφάλαια συγαθεύει καὶ ἐν συνόλῳ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πρὸς τὴν ἐργασίαν παρόρμησιν παρέχει τελείως ἀφαιρῶν τὸν φορολογουμένον τὸ ἐκ τῆς ἐργασίας πλεόνασμα ἐκεῖνο, ὅπερ πρὸς βελτίωσιν τούτης ἤθελε διαθέσει. Ἐπὶ ἀληθοῦς δ' οἰκονομικῆς βρασεως δὲν ἐρείθεται ἐπίσης τὸ ἐπικρατῆσαν σήμερον ἐν Γαλλίᾳ σύστημα τῆς διὰ τῆς φορολογίας προστασίας τῆς ἐγχωρίας παραγωγῆς, καθέσων τὸ βάρος τοῦ Φ. κατὰ τοῦτο, ἐν ᾧ οὐδέως κατοχυρῇ ὅπως δυσχεράνη τὴν εἰσαγωγὴν, ἐπιπίπτει δὲ ἐτέρου δυσανάλογον ἐπὶ τὸν καταναλωτήν, μόνον ἀποτέλεσμα παράγον τὴν τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου ἐπιβαρύνει καὶ τὴν περὶ τὰς διεθνεῖς ἐμπορικὰς καὶ βιομηχανικὰς σχέσεις παρεμβολὴν δυσχεραίνων. Ἀσπόμενος ἐπίσης παρίσταται ἡ θεωρία ἡ ἐπιχρητοῦσα τὴν διὰ τοῦ Φ. ἡθικὸν ποίησιν, συντελουμένην δι' ἐπιβαρύνσεως τῶν εἰδῶν πολυτελείας καὶ τῶν ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν υἱεῖαν. Τῆς ταῦτα διωκούσης φορολογίας ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ καταπίεσις τοῦ

ἐργάτου, ἡ ἐλάττωσις τῆς ἐργατικῆς ὁμειδῆς καὶ ἡ περὶ τὴν τοιαύτην βιομηχανίαν ἀνεπιχρίνεια ἐπιτυγχάνουσα δι' οἰκονομικῶν περὶ τὴν παραγωγὴν τὴν τοῦ Φ. ὑπερβάσιν. Πρὸς τὴν ἐπίεσιν φορολογικὴν τινος συστήματος ἀπαραίτητον ὡταύτως κρίνεται ὅπως κατὰ τὴν δυνατόν ἀποφεύγηται ἡ τοχὴ μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν φορολουμένων ἐπαφῇ, ὡς ἐπίσης συμβάλλει ἡ πρὸς τὴν ὀλην ἐθνικὴν πρόσδοκον μετρία τοῦ Φ. ἀναλογία, ὅπως μὴ διὰ ταύτης ἐξαντληταὶ ὁ ἰδιωτικὸς πλοῦτος, καὶ ἡ μ ο ν ι μ ὶ τ ῆ ς τοῦ συστήματος συντελούσα εἰς τὴν τελείαν τούτου ἐγκαθίδρυσιν, ἀναπτύξιν καὶ βελτίωσιν, δι' ὧν ἡ ἀποδοσις τῶν ἐκ τοῦ Φ. σκοπομένων δημοσίων ἐσόδων ἀσφαλῶς ἐπιτυγχάνεται.

Ἐκ τῶν ποικίλων τοῦ Φ. στοιχείων διάφορα διακρίνονται τούτου συστήματα καὶ εἶδη. Κυρία εἶναι ἡ τοῦ Φ. διακρίσις εἰς ἀ μ ε σ ο ν καὶ ἐ μ μ ε σ ο ν. Κατὰ τὸν ἀριστον ἐρισμὸν τοῦ Φοβίλλ ὡς γινώμενα παραδειγμαμένον τῆς διακρίσεως ταύτης τὴν εὐσιν καὶ τὰς ἰδιότητας τῆς φορολογησίου οὐσίας, ὁ ἀ μ ε σ ο ς Φ. προσβάλλει παρὰ τῇ φορολογουμένῳ τὰ φορολογήσιμα ἐκεῖνα στοιχεία, αἵνα χαρὰ κτῆρα φέρουσι διαρκῆ, σταθερὰ ἢ συνεχῆ. Ἡ κατοχῇ, ἡ ἐξάουσις ἐμπορίας ἢ βιομηχανίας, τὸ ἐπιτηδεύμα εἰσὶ καταστάσεις, ἃς δύναται ἡ διοίκησις νὰ παρακολουθῇ ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν καὶ διὰ φέρων ὀνυμαστικῶν ἢ περιδικῶν νὰ ἐπιβαρύνῃ. Τούναντίον στηρίζονται οἱ ἐ μ μ ε σ ο ι Φ., ἐπὶ περιστάσεων, ἐπὶ μερικῶν γινωμένων, ἐπὶ πράξεων τελουμένων κατὰ διαλείμματα. Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐφαρμογῆς ὑπερέχοντες ὁμολογοῦνται οἱ ἐμμεσοὶ Φ. κατὰ τὴν εὐκολίαν τῆς εἰσπραξέως, ἐν τῇ καταναλώσει τελουμένης ἀνευ ἀμέσου πίεσεως τοῦ φορολογουμένου δι' ἀφαιρώσεως τῆς θέσεως τοῦ Φ. ἐν τῇ ἀντιτιμῇ τοῦ ἐμπορεύματος. Εἶναι ἐντεῦθεν προφανὴς ἡ προτίμησις τῆς ἐπιβολῆς ἐμμέσων Φ. ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων, ὡς ἐδηγούντων διὰ τῆς τερραστίας αὐτῶν ἀναπτύξεως εἰς μείζω ἀσυγκρίτως εἰσπραξιν ἀνευ ἀντιστοίχου πίεσεως τοῦ φορολογουμένου. Εἶναι δ' ὁμῶς ἀφ' ἐτέρου ὑπέρου κατὰ πολλὴν τὴν σύστημα τῶν μέσων Φ. δὲον φερρὰ τὴν ἀσφαλῆ, ἐδραζαν καὶ μεθοδικὴν καίπερ βραδείαν ἀνάπτυξιν τοῦ καὶ τὴν ἐν ἐκτάτοις περιστάσεσιν ἐλλείψιν ἐξ αὐτοῦ παντὸς κινδύνου. Προκειμένων περιπλκῶν πολιτειακῶν, πολέμων, ἐπαναστάσεων καὶ λοιπῶν διαταράξεων διατελεῖ ὁ ἀμέσος Φ. μόνη οἰκονομικὴ πηγὴ ἐφ' ἧς δύνανται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ πολιτεία, καθόσον προσωπικὸς ὢν καὶ ὀνομαστικὸς, οὐδόλως ἢ εὐλίγον θίγεται ὑπὸ τῆς διακοπῆς τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς κινήσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδυσχερείας, ἅτινα

πάντα βαρέως ζημιούσι τὴν ἐκ τῶν ἐμμέσων Φ. εισπραξίν. Ἐτέρα τῶν Φ. διακρίσεις, τὸν τρόπον τῆς κατανομῆς τούτων ἐπὶ τοὺς φορολογουμένους βάσιν ἔχουσα, δημιουργεῖ τὴν ἀντιθεσιν μεταξύ ποσοτικῶν καὶ διαμεριστικῶν Φ. Σύστημα διανεμητοῦ Φ. εἶναι τὸ καθ' ὃ τὸ ὅλκον τοῦτου ποσὸν προσδιορίζεται καταμερζόμενον κατὰ βαθμίδας μέχρι τοῦ προσώπου τοῦ φορολογουμένου. Τὸναντιον σύστημα ποσοτικῆς ἢ ποσοφωμένου Φ. εἶναι τὸ καθ' ὃ ἡ προσωπικὴ τοῦ φορολογουμένου μερίς δύναμις διατιμῆσεως κανονίζεται, τῆς ἀλινῆς ἐκ τοῦ Φ. προσέδου προσδιορίστου κατὰ νόμον ἀπομενέουσας καὶ μόνον κατὰ προσέγγισιν ὑπολογιζόμενης. Διάκρίσις ἐπίσης τῶν Φ. σοβαρὰν παρσχοῦσα ἀφορμὴν εἰς συζητήσεις εἶναι ἡ στηριζομένη εἰς τὴν μέθοδον τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Φ. ὡς ποσοτὸς τῆς ἰδιωτικῆς προσόδου, εἰς ὃν προέκυψαν τὰ συστήματα τῆς ἀναλογικῆς καὶ τῆς προοδευτικῆς φορολογίας. Κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς φορολογίας ὡς Φ. ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς ἐπιβαρυνομένης οὐσίας ποσοστὸν πρὸς ταύτην τὸν αὐτὸν πάντοτε ἔχον λόγον. Τὸ ποσοτὸν τοῦ φορολογουμένου ἀντικειμένου, εἰς ὃ συνίσταται ὁ Φ., ἐρίζεται· κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἐξ' ἀποξὺ ὑπὲρ τοῦ νόμου, ἀπομένει δ' ἀμετάβλητος ἡ ὁρισθεῖσα μαθηματικὴ μονὰς οὐδέλως θιγόμενη ὑπὲρ τῆς βῆλας τοῦ φορολογησίου ἀντικειμένου. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπὶ τῆς μαθηματικῆς ἀκριβείας ἐρείδόμενον ἐνέχει τὸ μέγιστον πρότερον ὅτι ἀποφεύγει πᾶσαν περὶ τὴν νομιθέτησιν τοῦ Φ. αὐθαίρεσιν, ἥτις ἐπὶ τῶν πλευστωτέρων τάξεων δύναται ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν πενεστέρων νὰ ἐπιπέσῃ. Ὁλως τὸναντιον σύστημα προοδευτικῆς φορολογίας κατὰ τὸν Leroy-Beaulieu εἶναι τὸ προφαίνειν τόσῳ μείζον φορολογικὴν μοῖραν ἐκ τοῦ εισοδήματος ὅσῳ τοῦτο ὀγκωδέστερον πορίσεται. Κατὰ τὴν φορολογίαν ταύτην τὸ τοῦ φορολογουμένου ἀντικειμένου ποσοστὸν τὸ ἀποτελεῖ τὸν Φ. σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον δὲν πορίσεται, οἰαδήποτε γὰρ ἡ ἔξια τῆς φορολογητέας οὐσίας, ἀλλὰ κατὰ βαθμίδας αὐξάνει τὴν αὐξήσιν ἐκείνης παρακολουθεῖν. Ὁμοίᾳ ἐπὶ προσόδου 1000 δραχμῶν ὀρίζεται ἐπὶ παραδείγματι ὁ Φ. εἰς 10%, ἐπὶ 1-2000 δρ. εἰς 11%, ἐπὶ 2-3000 δρ. εἰς 12% καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐρείδεται πλέον ἐπὶ τῆς ἰσότητος τῶν στερήσεων, καθόσον ἀνίσως πληττεται τὰς διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις καὶ κατὰ μείζον φορολογικὴν μοῖραν τὰς τῶν πλουσίων ἐπιβαρύνον προσόδους εἰς ἀφαιρέσιν ταῖς πορ' αὐτῶν λόγω Φ. τοῦ πέραν τῆς θεραπείας τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν πλεονάσματος τῶν εισοδημάτων. Ἦν τῇ ἀφαιρέσει δὲ ταύτῃ ἐγκτεται ἡ διὰ τοῦ συστήματος διωκομένη ἐν τῇ φορολογίᾳ ἰσο-

της, ἀπεβαίνει δ' ὅμως τοῦτο ἐπικινδύνον ἐνεκα τῆς καταρνωῶς ἐν αὐτῷ διεκρούσης αὐθαίρεσας καὶ μόνον δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ ἄνευ παραγωγῆς ἀδικημάτων, ἐὰν ἡ τοῦ φορολογικοῦ ποσοστοῦ ἀριθμητικὴ πρόσδος βραδεία καὶ ἐλιγρὰ κανονίζηται, εἰς ὁρισμένον δὲ σηλεῖον καταπαύηται, εὐ πέραν τὴν ἐκ τῆς ἐλαφρύνσεως τοῦ πένητος παραγομένην ἀνακούφισιν ἢ εἰς τὴν ὑπερμετρον τοῦ πλουτοῦ ἐπιβαρύνει συνιστάμεν ἄδικίαν ἀναιρεῖ. — Πρὸς τὴν ἀνεγνωρισμένην ὑπὲρ τῶν δημοσιολόγων ἀρχὴν τῆς ἐπὶ τῆς προσόδου φορολογίας ἀντέταξάν τινες τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου. Τοῦ συστήματος τούτου οἱ ὑποστηρικταὶ ὡς κυριώτατα πλεονεκτήματα ἀναπτύσσουσιν ὅτι ἐξαναγκάζει τὸ κεφάλαιον εἰς κυκλοφορίαν πρὸς ἀναζητήσιν κέρδους, ὅτι τὰς ἐν κυκλοφορίᾳ περιουσίας δὲν προσβάλλει, μόνον δὲ τὰς ἡτ' παγιωθείσας, καὶ ὅτι περιουσιακαὶ τινες ἐκδηλώσεις δὲν διαφεύγουσιν αὐτῷ αἰτινες ἄθικτοι παραμένουσιν ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς προσόδου Φ. Καὶ ἡ μὲν ἀποδιδόμενη αὐτῷ παρορμητικὴ ἐπὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν κεφαλαίων ἰδιότης ἀντίκειται εἰς αὐτάς τὰς ἀνεγνωρισμένας περὶ Φ. οἰκονομικὰς ἀρχάς, ὡν περὶ ληψίς ἀνωτέρω ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν γενικῶν περὶ Φ. ἀρχῶν ἐξετέθη, ἀλλὰ καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ Φ. τοῦτου ἰδιότης ἡ ἐν τῇ ἐπιβαρύνσει τῶν παγίων μόνων περιουσιῶν συνιστάμενη οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἢ σχηματισμῷ εἶναι οὐχ ἥττον ἐπιβλαβής, καθόσον εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ κεφαλαίου ἀπὸ κυκλοφορούντος ἢ ἐπικιζοῦντος ἐν πάσῃ οἰαδήποτε ἐπιχειρήσει τὸ κέρδος καὶ τὴν αὐξήσιν εἰς κεφάλαιον ἐξητρητισμένην ἔχον τὴν στοθεράν αὐτοῦ προσόδον, εἰς τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην τοῦ κεφαλαίου, ἥτις, ἐν ᾧ εἶναι ἡ ἀληθὴς τοῦτου ἐπιτυχία, σχηματίζει ἀρ' ἑτέρου καὶ τὴν ἐδραιωτάτην τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας βάσιν, κυλίσματα παρεμβαλλόμενα ἐπιβραδυντικά καὶ ἐξ ἀπέπτου ὡς ἀφόρητος πορίσεται ἐπιβαρύνει τὰ μέγα τῆς φορολογίας ἄχθος. Ἦν ταῖς ἐπωφελεστέρας δὲν εἶναι ἡ τρίτη τοῦ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου Φ. ἰδιότης ἡ ἐν τῇ φορολογίᾳ ἐγκειμένη ἀντικειμένων περιουσίας τὸν τῆς προσόδου Φ. διαφεύγοντων. Τὰ ἀπρόσδοκα ταῦτα ἀντικείμενα, εἰς ἐπιπλά, ἀντικείμενα τέχνης, κοσμήματα, ἀπρόσδοκα γὰρ ἐπὶ κερδοσκοπία διατηρούμενα, παρὰ δέσιν καὶ ἐδάφη πρὸς διασκέδασιν χρησιμοποιοῦμενα δὲν ἀποτελεῖσι τοιοῦτον μέρος τῆς ἐθνικῆς περιουσίας ἡ ἐκ τοῦ ὅπου φορολογία νὰ δύναται νὰ ἀντισταθμίσῃ τὰ ἐκ τῆς φορολογικῆς τῶν προσωπικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐργασιῶν ἔσοδα, ἅτινα ὑπὲρ τοῦ Φ. τοῦ κεφαλαίου ἀπρόσδεχτα παραμένουσι.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων τοῦ Φ. εἰδῶν σπουδαιότητος εὐμοιρεῖ ἡ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ

τῶν προϊόντων αὐτῆς φορολογία. Ἡ ἄμετος τοῦ ἀνθρώπου σχέσηις πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ ἐκ ταύτης προϊόντα ἐν τῇ ἀρχικῇ τῆς κοινωνίας ὑποστάσει, ἐξ ἧς πρώτη περιουσιακὴ μορφή παρίσταται ἢ τῆς γῆς κυριότητος καὶ κατοχῇ καὶ κύριον κέρδος ἢ ἐκ τῆς καλλιέργειας ταύτης τῶν καρπῶν ἀπόλαυσις καὶ ἢ δι' ἀνταλλαγῆς τούτων πρόσδοτος, ἀναγκαῖον ἔσχεν ἀποτέλεσμα νὰ θεωρηθῇ ἢ γῆ ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν φορολογήσιμος οὐσία, ἐξ ἧς ἡ ἀπαραίτητος ἤθελε παρασχεθῇ συνδρομὴ πρὸς τὴν εὐπρόσωπον συγκρότησιν τῆς πολιτείας. Ἐκράτησε δὲ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐγγείου φορολογίας καὶ κρατεῖ τροποποιούμενον ἐκάστοτε ὡς κυριωτάτη τῶν δημοσίων προσόδων πηγὴ εἰς τὸ πολυποικίλον τῶν γιγνῶν προϊόντων ἐφειλιγμένη, ἐφ' ᾧ διάφορος ἐπιβάλλεται κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἀξίαν αὐτῶν Φ. Καίτοι ἀπλῆ δ' ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἐγγείου φορολογίας ἐν ταῖς οἰκονομικαῖς νεομεσαιαῖς, δυσχερεῖαι οὐχ ἦσαν ἀνεξήγησαν μέγιστα καὶ πολισιχρῆς ἡρευνήθησαν ζητήματα, σχέτιν ἔχοντα πρὸς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐν τῇ ἐγγείῳ φορολογίᾳ ἰσότητος καὶ τὴν ἐπιτυχίαν σταθεροῦ τινος φορολογικοῦ συστήματος ἀκριβοδικαίως πάντας ἐπιβαρύνοντας καὶ μὴ ὄντος ἀντιδημοτικοῦ παρὰ τοῖς γεωργικοῖς πληθυσμοῖς μὴδ' ἐπιπροσθετόντος βάρη ἐπὶ τῶν ἐργαζομένων πενεστέρων τάξεων. Ἐπὶ τῆς ἐγγείου προσόδου τρία στοιχεῖα εἰσι διακριτέα, ἢ ἐργατικὴ ἀντιμισθία, ὁ τόκος τοῦ πρὸς καλλιέργειαν διατιθεμένου κεφαλαίου καὶ τὸ ἔσοδον τοῦ ἰδιοκτητή. Τὸ ἔσοδον τοῦ ἰδιοκτητήματος εἶναι ἢ καθαρὰ πρόσδοτος τῆς γῆς μετὰ τὴν προαφαίρεσιν τῶν ἐτέρων δυο στοιχείων τῶν ἀποτελούντων τὰς παραγωγικὰς δαπάνας. Ἀλλ' ἢ καθαρὰ πρόσδοτος εἶναι δυνατόν νὰ διατελῇ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἢ αὐτῇ. Ἐν πάσῃ κοινωνίᾳ ἐρίζονται οἱ ἐργατὰ καὶ μισθοὶ καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου τόκος κατὰ λόγον τῶν τιμῶν τῶν λοιπῶν χρεωδῶν καὶ τῆς ἀφθονίας τῶν κεφαλαίων, ἐξαρτῶνται δὲ ἄλλοι οἱ ἐκ παραγόντων μεταβλητῶν. Παρὰ ταῦτα δ' ὅμως διατελεῖ ἢ κτηματικὴ πρόσδοτος ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν καὶ τοῦ ἀμεταβλήτου παράγοντος τῆς γονιμότητος ἢ ἀφθονίας τοῦ καλλιεργουμένου εδάφους. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι πολλὰκις δύναται ἢ ἐγγείος Φ. νὰ θρυμματίσῃ τὴν καλλιέργειαν, ἐν δυσχερεῖα εὐρισκόμενην ὅπως καλυφθῇ τὰς δαπάνας διὰ τῶν τιμῶν τοῦ προϊόντος. Καὶ ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ μέγα ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ δικαίου φορολογικοῦ συστήματος. Ἀρχαῖος οὐκ ὑπῆρξε τρόπος φορολογίας ὁ τῆς ἐπιβολῆς Φ. κατ' ἐκτάσεις ἀριθμὸν τινα στρεμμάτων περιλαμβανούσας. Τὸ σύστημα τοῦτο προϊόντος τοῦ χρόνου ἐβελιγμένη ἀναλόγως

τῆς προσόδου τῆς καλλιέργειας ταξινόμεισιν τῶν γαιῶν κατὰ ποιότητας, ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἐβάρυνε Φ. Μεταγενέστερον προήχθη τὸ σύστημα τῆς κατ' ἐκτετακτικὴν ἐξοχὴν ποσοστοῦ τῶν ἐκκαταβλητέων καρπῶν, ὅπερ πρὸ πάσης ἀποθεώσεως τοῦ προϊόντος ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτητοῦ καταβλήνεται ὑπὸ τῶν τεταγμένων ὑπὸ τῆς Κράτους συλλεκτῶν. Ὁ Φ. οὗτος, δὲ πιστικὸς προκειμένου περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀπλῆς καλλιέργειας, ἐπαχθέστατος ἀποβαίνει καὶ καταστρεπτικὸς ἐπὶ καλλιέργειας τεχνικῆς, καθίσταν ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς προσόδου προαφαιρούμενος ἀνεξαρτήτως καταλείπει τὰς δαπάνας τῆς καλλιέργειας καὶ τῶν τυχόν τεχνικῶν ἐργασιῶν, ᾧ ἐγένετο πρὸς ταύτην γρη῏ς μνηστικῆς δὲ τὴν καθαρὰν τοῦ ἰδιοκτητοῦ προσόδον ἐπὶ γαιῶν μετρίως γονιμῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰ μάλιστα πιστικὸς ἀποβαίνει ἐν τῇ εἰσπραξίᾳ ἐνεργουμένη ὑπὸ τὸ σύστημα τῶν διαποτικῆς ἐκμισθώσεως ἐξοχῶν ἐκμισθῶν, οἵτινες διὰ πίεσεων καὶ καταχρῆς τὸ κερδοσκοπικὸν δόλος ἐπιζητοῦσι τὸ σύστημα τοῦτο τῆς δεικνύσης, ἐπὶ κρὸν ἰσχυρῶν ἐν Ἑλλάδι, ἀπεπειράθη τὴν ἀντικατάστασιν διὰ τῆς κατὰ στρεμμάτων καλλιέργειας, ἥτις ὅμως ἐλλείψει κτηματικῆς ἀπέτυχεν διὰ δηλώσεων ἐνεργουμένων. Ἐν ἀπορίᾳ δ' ἄλλου φορολογικοῦ μέσου τέφωρεν ἢ Ἑλληνικὴ Βουλὴ εἰς νομοθεσίαν τῆς φορολογίας τῶν ἀρσενικῶν τῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐπὶ τῶν διαποτικῶν καρπῶν ἐγγείου φόρου. Ὁ Φ. οὗτος, παρὰ τὴν ἀπλῆν νομοθεσίαν ἀρχῶν ἐνέχει πλείστα τὰ τρωτὰ οὐδὲ βασί, ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀρχῶν, ἐφ' ᾧ ἀναλογικόν τι σύστημα δεῖν ὅπως ἐβάρυνε ζηταί. Εἶναι οὐχ ἥττον ἀνεκτὸς μέχρις ἐκτετακτικῆς ἐνεργουμένης ἥδη κτηματικῆς (βλ. Κτηματολόγιον), ἐπὶ τῇ τῆς ὅποιος ἢ φορολογία ἀποβαίνει δικαίως προφανῶς, τελευτούμενης ταξινόμησης τῶν γαιῶν κατὰ γονιμότητα καὶ ποιότητα ἐν καὶ κανονικομένης τῆς φορολογικῆς δεικνύσης ἐπὶ τῇ βίσει τῆς ἐφ' ὠριμένην ἰσότητος μέσης ἐγγείου καθαράς προσόδου. Ἱστορικῶν περιβάλλεται πλὴν σημασίαν σύστημα τοῦ κεφαλαίου ἢ πρὸς τὸν Φ. οὗτος συνίσταται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν τῶν φορολογουμένων ἐπιβολὴν ἀκριβοῦς Φ. ὑπολογιζομένου κατὰ κεφαλαίον Φ. οὗτος, πρὸς βαρβαρίου καὶ ἀπαίδευτον, δὲν δύναται σήμερον νὰ τύχῃ στήριξιν ἢ παρὰ μόνον τῶν εἰς παραγωγὴν ἀρσενικῶν καὶ ὑποστηρικτῶν τὴν ἀνέφικτον ἀπόλυτον τῶν ἀποδοτικῶν, πρὸς τὴν κώλυμα παρεμβάλλει ἀνυπερβλήτων ἢ ἰδιοκτησία.

Πρωτεύουσαν ἐν τῷ συστήματι τῶν ἐμμέσων Φ. ἐπέχει θέσιν ἡ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως φορολογία. Ὁ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως Φ. εἰς τὸ φορολογούμενον εἶδος ἀποβλέπων εὐδαμῶς σκοπεῖ τὸ πρόσωπον, ἐρ' ὃ φέρεται ἡ τοῦ Φ. ἐπίπτωσης. Ἐντεῦθεν δ' ἀσχετῶς πρὸς τὴν περιουσιακὴν τοῦ ἐπιβαρυνμένου προσώπου καταστάσιν ἀμετάβλητος οὗτος κανονίζεται καὶ ἐνιαῖος. Κατὰ τοῦτο δὲ ἐλαττωματικῶς παρίσταται ἀπέναντι τοῦ ἀμέσου Φ., τοῦ τελωντος εὐθὺ πρὸς τὴν κατέχοντα περιουσίαν καὶ φορολογούντος τοῦτον ἀναλόγως τοῦ ἐξωτερικῶς ἐκδηλουμένου εἰσοδήματός του· ἐγένετο δ' ὅμως ἀποδεκτὸς καὶ κυριωτάτην ἀποτελεῖ βᾶσιν τῶν προϋπολογισμῶν τῶν κρατῶν, καθόσον τὰ ἀπὸ ταμιακῆς ἀπόψεως σοβαρώτατα ἀποδεικνύει πλεονεκτήματα τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς εἰσπράξεως καὶ τῆς ἐν τῇ αὐξήσει τοῦ ἀποξιδόμενου ποσού ταχέως προόδου, παρακολουθεύσης τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ ἀναγκῶν. Τὰ τῆς καταναλώσεως εἶδη εἰς τρεῖς κατηγορίαις δυνάμει νὰ ταχθῶσιν. Ἐπὶ τῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης εἰδῶν ἐπικαθίσταται ἡ φορολογία βαρεῖα καὶ πιεστικῇ, καθόσον θίγει ἀμέσως τὰς πενεστεράς τάξεις καὶ τὰς ἐργατικὰς ἐπιβαρύνοντα ἄρτον, κρέας, ἄλλας καὶ λοιπὰ τρόφιμα, καθιστῶσα δ' οὕτω τὸν βίον καὶ τὴν οἰκογενειακὴν συντήρησιν δυσχερῇ, καθ' ὅς μάλιστα περιπτώσεις ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐργασίας ἢ εἰς τοὺς κεφαλαιούχους ἐπίπτωσις τοῦ Φ. τοῦτου δι' αὐξήσεως τῶν ἐργατικῶν μισθῶν ἀδύνατος ἀποβαίνει. Ὀλιγώτερον πιεστικῇ παρίσταται ἡ φορολογία τῶν ἐν τῇ μέσῃ κατηγορίᾳ εἰδῶν τῆς σχετικῆς χρησιμότητος ἥτοι σακχαροῦ, αἵνου, καφέ, ζυθίου, εἰδῶν θερμάνσεως καὶ φωτισμοῦ, πυρρῶν καὶ λοιπῶν, ἅτινα κατὰ λόγον τοῦ προσωρισμοῦ εἰς ὃν ὑπὸ τοῦ καταναλωτοῦ διατίθενται δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἀντικείμενα πρώτης ἀνάγκης ἢ εἰς τὴν ἀρεσκείας ἢ πολυτελείας. Δικαιοτάτη δ' ὅμως ἀποβαίνει ἡ ἐπὶ τῶν εἰδῶν ἀρεσκείας ἢ πολυτελείας φορολογία. Πνευματώδη ποτά, εἶδη χαρτοπαγίου, καπνὸς καὶ λοιπὰ ὁμίας φύσεως φορολογούμενα ἀντικείμενα, οὐδεμίαν θεραπεύοντα ἀνάγκην, ἀλλ' ὡς ἀπολαυστικὰ μέσα διασκεδάσεως χρησιμοποιούμενα, ἔλλογον εἶναι ὥπως διὰ φορολογίας σημαντικῆς ἐπιβαρύνωνται, ἥτις μόνως τὰς πλουσίας τάξεις πλήττουσα ἀνευ γογγυσμῶν εἰσπράττεται. Πρωτίστην μεταξὺ τῶν εἰδῶν τοῦτων ἐπέχει θέσιν ὁ καπνός, περὶ τὴν φορολογίαν τοῦ ὁποίου ποικίλλουσι τὰ συστήματα ἀνὰ τὰ διάφορα κράτη. Παρ' ἡμῖν ἡ φορολογία τοῦ καπνοῦ διαφόρους ὑποστάσια μεταβολὰς τελεῖται σήμερον διὰ τοῦ συστήματος τῶν καπνοκοπτη-

ρίων, παρ' εἰς εἰσπράττεται Φ. κοπῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τοῦ σιγαροχάρτου μονοπωλίαν. Εἶναι δ' ὅμως ἀναμφισβήτητος ἡ ἐπιτυχία τῆς διὰ τῆς μονοπωλίας τοῦ κράτους φορολογίας τοῦ καπνοῦ, ἥτις καὶ εἰς τὴν δικαιότεραν φορολογικὴν διατήρησιν τῶν διαφόρων τούτου εἰδῶν συντελεῖ καὶ τὴν ἐπαύξειν ἐπιφέρει τῶν δημοσίων ἐσόδων.

Μεταξὺ τῶν Φ. ἰδιαίτερον ἐπέχουσι θέσιν τὰ διαπύλια τέλη ἡτοι ὁ δημοτικὸς δασμὸς ἐπὶ τῶν εἰς τὰς περιφερείας τῶν δῆμων ἐσάγμενων εἰδῶν τῆς τοικίᾳ αὐτῶν καταναλώσεως. Ὁ Φ. οὗτος ἀποκλειστικῶς ὢν δημοτικὸς, χρησιμεύει ὡς κυριωτάτη βᾶσις τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν δῆμων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως δ' ὅμως αὐτοῦ πιεστικῶς λίαν ἀποβαίνει εἰς τὰς ἐργατικὰς πρώτιστα τάξεις, ὢν τὴν καταναλώσιν κυρίως δυσχεραίνει πᾶν ἀντικείμενον καταναλώσεως καὶ ἰδίᾳ πρώτης ἀνάγκης ἐπιβαρύνων, ἐνσκλητικῇ δ' εἰς τοὺς φορολογουμένους παρίσταται ἡ εἰσπρόξιος αὐτοῦ, ὅταν μάλιστα διὰ πλειοδοσίας τοῦ Φ. παρ' ἐντοικιαστῶν τελεῖται εἰς διαφόρους καταχρήσεις πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κέρδους πρεβεϊνοντων. Ὡς ἐκ τούτου κατακρίνονται μεγαλῶς ὑπὲρ τῶν δημοσιολόγων τὰ διαπύλια τέλη ὡς μὴ ἐρεϊδόμενα ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, μένον δ' ἐπιστηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῶν δῆμων, δι' οὗς σπουδαιωτάτην πηγὴν ἐσόδων ἀποτελοῦσι, καὶ ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης δυσχερείας περὶ τὴν δι' ἄλλου συστήματος ἀντικατάστασιν αὐτῶν. [Νε.]

Φόρστερ (Forster). 1) 'Ι. 'Ραϊνέλδς, ἐξερευνητὴς καὶ φυσιολόγος Γερμανός, γενν. τῷ 1729 ἐν Δισλαύ τῆς Πρωσίας. Συμπεριληφθεὶς εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Κούκ ὡς φυσιοδίτης τῷ 1772 ἐξημεροῦσε μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του καὶ παρὰ τὰ συμπεφωνημένα τὰς παρατηρήσεις του, οὗ ἕνεκα καὶ ἐξώσθη ἐξ Ἀγγλίας. Τῷ 1780 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἐν Ἀλλῇ τῆς Πρωσίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1798. — 2) 'Ι. Γεώργιος Ἀδάμ Φ., υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. παρὰ τὸ Δάντζικ τῷ 1754 καὶ ἀποθ. ἐν Παρίσις τῷ 1794. Περιήλθε τὸν κόσμον μετὰ τοῦ πατρὸς του, ἐδίδασκε φυσικὴν ἱστορίαν ἐν Κασσέλ καὶ Βίλνα καὶ ἐχρημάτισε βιβλιοθηκῆρος τοῦ ἐκλέκτορος τῆς Μαγντίας. Ὅτε δὲ αὕτη τῷ 1792 ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀπεστάλη εἰς Παρίσις ὅπως ἐξ ὀνόματος τῶν κατ' ὡκων ζητήσῃ τὴν ἑνωσιν μετὰ τῆς δημοκρατίας. Ἔργον ἀφῆκε «Ταξιδιον περὶ τὸν κόσμον κλ. [Πε.]

Φόρτα (Pforta ἢ Schulpforta). Περὶφημος σχολὴ κλασσικῶν σπουδῶν, κειμένη 4 χμ. ἀ τοῦ Ναουμβούργου τοῦ πρώτου νομοῦ Μερξβούργου, ἰδρυθεῖσα δὲ τῷ 1543 ὑπὸ τοῦ

Μαυρικίου θουκός και εἴτα ἐκλέκτορος τῆς Σαξονίας, [Πς.]

Φορτεγουέρρης (Forteguerrri). 1) Σκιπίων, ἐξελληνισας τὸ ὄνομα τοῦ Καρτερομάχου. Εὐρυμαθὴς Ἰταλὸς φιλόσοφος, γενν. ἐν Πιστοία τῷ 1466 καὶ ἀπεθ. τῷ 1515. Ἐξέδωκε παρὰ τῷ Ἀλδῷ Μανουτίῳ τὰς πρώτας ἐκδόσεις πλείστων Ἑλληνικῶν συγγραφέων, ἐν αἷς τὸ Ὀργανον τοῦ Ἀριστοτέλους, τὴν Γεωγραφίαν τοῦ Πτολεμαίου, τὴν Ἀνθολογίαν κλ. Ὁ αὐτὸς συνέθετο πρὸς ἐγκωμιασμένῳ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἐξέδωκεν ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1504 διάσημον λόγον ἐπιγραφόμενον De laudibus literarum graecarum. — 2) Νικόλαος, Ἰταλὸς ποιητὴς γενν. τῷ 1674 ἐν Πιστοία, ἀπεθανὼν δὲ τῷ 1735 ἐν Ῥώμῃ ὡς γραμματεὺς τῆς Προπαγάνδας. Τὸ κυρίον ἔργον αὐτοῦ εἶναι κωμικοσαυριτικὸν ἔπος ἐπιγραφόμενον Ricciardetto, ἐν τῷ ἐπείῳ διακωμῶδει τὴν ἡθικὴν κατάπτωσιν τοῦ κλήρου. [Μ.Γ.]

Φόρτιος (*Ἀγγελος, Λεονάρδος καὶ Ἀλέξανδρος), λόγιοι κατοικήσαντες καὶ γνωστοὶ γενόμενοι κατὰ τὴν μεσαιῶνα ἐν Ἰταλίᾳ, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἀνεδείχθη ἀριστος καὶ διασημώτατος ἱατρός καὶ ὄντως ἄλλος Ἱπποκράτης, ὡς λέγει ὁ Σοφιστὴς, ὁ δεῦτερος ἔγραψεν εἰς στίχους τῆς ἑμιλουμένης «Ποίημα νέον, πᾶν ὥραϊον καὶ ὠφέλιμον τοῖς ἀναγιγνωσκέμενοις περὶ στρατιωτικῆς πραγματείας καὶ πολεμικῶν μηχανῶν» ἐκδοθὲν μετὰ εἰκόνων ἐν Βενετίᾳ τῷ 1531 ὡς «συνθεμένον παρὰ Λεονάρδου Φερτίου, ῥωμαίου, κόμητος Παλατίνου», ὁ δὲ τρίτος ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ κατὰ τὸ 1555 ἐν Βενετίᾳ τυπωθέντι βιβλίῳ Tempio della divina signora Giovanna d'Aragona fabricato da tutti i più gentili spiriti πεντε ἑλληνικὰ ἐπιγράμματα καὶ δύο ἰταλικά συνέταξε Σχολία εἰς Πίνδαρον δημουςιευθέντο ὑπὸ Σακελλίωνος ἐν Πανδώρας φύλλῳ 354, διατρίψας δὲ ὡς φαίνεται καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει περιῆλθεν εἰς ἑριδας μετὰ τῶν ἐν τῷ Πατριάρχῳ καὶ ἰδίως τοῦ περιωνύμου τότε λογίου καὶ πρωτονοταρίου ἐν αὐτῷ Θεοδοσίου Ζυγομαλά καὶ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν Μαυροῦλ Τζετζεπά, καθ' ὧν καὶ ἔγραψε πικρὰν σάτιραν εἰς γλῶσσαν ἀρχαίζουσαν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Κωμωδοδιάλογος ὁ ἐπικληθεὶς Φιλαλήθης», ἐν ᾗ ἀποκαλεῖ αὐτοὺς «ἄθους καὶ μικρωτάτους», σημειοῦνται δὲ ὡς «Ἀλέξανδρος Φόρτιος ἐκ Κερκύρας», τῆς ὁποίας ὁ πρόλογος ἐσώζετο ἐν χειρογράφῳ παρὰ τῷ γνωστῷ μεταξὺ τῶν νεωτέρων λογίων Σοφοκλεῖ Οἰκονόμῳ. [Μ.Μ.]

Φορτοῦνυς (Mariano Fortuny). Ἰσπανὸς ζωγράφος, γενν. 1839 ἐν Πέριους

τῆς Καταλωνίας. Ἐξῆρσεν ὡς ἐπὶ πλείστον ἐν Ῥώμῃ, θρυσ καὶ ἀπέθανε τῷ 1874. Ἐξωγράφει μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας σκηνὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου, καὶ κυρίως τοῦ Μαρόκκου θρυσ ἐπεσκέφθη 1859-60. Ἦτο δὲ καὶ ἐξοχος χαλκογράφος. [Μ.Γ.]

Φορτσελλίνης (Διγίδιος Forcellini). Φιλόλογος Ἰταλὸς γενν. ἐν Φένερ τῷ 1688 καὶ ἀπεθ. τῷ 1768, ὅστις ἐλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ἀφιέρωσεν βοηθούμενος ὑπὲρ τοῦ Φατσολάτη εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ λατινικοῦ λεξικοῦ Totius latinitatis lexicon, θρυσ μένει τὸ πληρέστερον τοῦ εἴδους τοῦ. [Πς.]

Φόρτσαϊμ (Pforzheim). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ νεμῷ Καρλσρούης τοῦ Βάδεν, εἰς τὰς Ν ὑπαιρείας τοῦ Μέλανος θρυσ. ἔχει 29 988 κατ., ἡρσιπωμένον ἀνάκτορον τῶν μαρκιόνων Χαδεν-Δούρλαχ, ὧραιον θημαρχεῖον καὶ ἄλλα μέγαρα, μεγίστην δὲ χρυσόχρῃαν, ἐμπόριον ζυλείας κλ.

Φόρφαρ (Forfar ἢ Angus). Κομητία τῆς κεντρικῆς Σκωτίας, ἐπὶ τῆς Β θαλάσσης, ἔχουσα ἐμβα. 2 306 τχμ. καὶ 277 788 κατ., ἐν μέρει θρυνή, ἐν μέρει θρυνώδης, παρὰ δὲ τὴν θαλάσσαν καλῶς καλλιεργουμένη καὶ πορφυρεῖσα σίτον ἀρκετόν, γεωμυλα κλ. Σημαντικὰ εἶναι ἡ ναυτιλία καὶ ἡ ἀλιεῖα τῆς. Ἡ θρυνώδης πρῶ τοῦ θρυνώδους ἔχει 12 057 κατ., βιομηχανίαν λίνου καὶ ὑποδημάτων καὶ ἐμπόριον κτηνῶν. Ἀλλοτε ἦτο θρυν βασιλική. [Μ.Σ.]

Φόρχαϊμ (Forchheim). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ βαυαρικῷ νεμῷ Ἀνω Φραγκωνίας, ἐπὶ τοῦ Ῥέγγιντς. ἔχει 5 971 κατ., μεσαιωνικὸν ἀνακτορον, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη.

Φόρχαμμερ (Πέτρος Ἰουλ. Forchhammer). Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γενν. 1801 ἐν Husum, θρυνθελὴς δὲ τῷ 1837 καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Κιέλου. Ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογα συγγράμματα ὡς τὰ Ἑλληνικά (τ. Α' 1837), Τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν (β' ἐκδ. 1873), Περιγραφὴν τῆς Τρωικῆς Πεδιάδος (1850), Τοπογρ. τῶν Θηβῶν (1854), Ἀλκυονία (1857). Ἐν τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ θεωρεῖ ἅπαντα τὰ πρόσωπα αὐτῆς ὡς προσωποποιήσεις τῆς ἐργείας τοῦ ὕδατος, οἷον δὲ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Ἀχιλλεύς (1853) ἐξηγεῖ τὴν Ἰλιάδα ὡς μάχην τῶν στοιχείων κατὰ τοῦ χειμῶνος. Τελευταίως ἐξέδωκε Προλεγόμενα εἰς τὴν μυθολογίαν (1891). Ὑπῆρξε μέλος τῆς πρωσικῆς βουλῆς καὶ τῆς γερμαν. ἐκκλησίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1874 εἶναι μέλος τῆς Ἀνω βουλῆς. [Β.Β.]

Φορωνεύς. Μυθικὸς βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῶς, υἱὸς τοῦ Ἰνάχου καὶ τῆς Ὠκεανίδος Μελίας, πατὴρ δὲ τῆς Νέσθης, τοῦ Ἀ-

προς και του 'Αργους. Κληθείς παρ' ετα-
κτητή εἰς διαφθοράν μεταξὺ 'Ηρας καὶ Περ-
σειδῶνος ἀπερὶ Θη. ὑπὲρ τῆς πρώτης, ἥτις
ἐντεῖθεν ἐλάβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τοῦ
'Αργους. Λέγεται ἐπίσης διὰ ἄκρως παρὶ
τὰ 1800 π. Χ. καὶ τὴν ἀγρότητα τοῦ 'Αρ-
γους, ἐξελικτίσα δὲ τοὺς Πελοποννησίους
συνεικήνας αὐτοὺς εἰς χωρία καὶ πόλεις
καὶ εἰσαγαγὼν πρῶτος τὸ πῦρ. Ἐν 'Αργεὶ
ἐλατρεύετο ὡς ἥρωας καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ
ἐτελεύοντος νεκρώσιμοι θυοίαν. Τὸ ἔθνος
αὐτοῦ, σημαίνον τοχὺς, συντελεῖ εἰς τὸ να
θεωρηθῇ ὡς ἡ προσωποποιήσις τοῦ θεοῦ
πύρρος. [Πε.]

Φρόσκαρις (Φραγκίσκος Fossati),
Δούξ (δούκης) τῆς 'Ηνέας 1428 57, γενν.
παρὶ τὸ 1372. Διετέλλετο μοναρχοκρίτους
πλεῖστους κατὰ τοῦ Μιλαννοῦ, εἰναιεὶς ἀπὸ
νεγκον μὲν μετὰ διαφόρους τυχερὰ διὰ τὴν
συνθήκην τοῦ Λόδι (1454) ἐδαρκεν τινα
προσθήκην εἰς τὰς κτήσεις τῆς 'Ηνέας,
ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσέβειαν τὴν ἐν τῷ 'Αδρια
πειρατῶν καὶ τῆς (αἰτίας τῶν Τούρκων κα-
ριευσάντων τότε τὴν Κων/πολιν. Ὑπείδῃ
τοιαυτοτρόπως τὰ μαχητὰ ἐκτελέσθη τὸ ἐμ-
ποριον τῆς δημοκρατίας, καθ' ἑαυτὴν τέλος
τῷ 1457 συνεπείρθη βασιλευργίαν τινα δ' Φ.,
δοῦς τρεῖς υἱοὺς ἀπώλεσεν ἐν τοῖς πολέμοις,
τὸν δὲ τέταρτον, Πάνθηον, ἐβούλετο
εἰς τὸ μίσος τῶν ἐχθρῶν τοῦ κατηγορητα-
των αὐτοῦ ἐπὶ διαδοχῇ, ἀπέθανε δὲ μετ'
ἐλίγας ἡμέρας. Τὴν τυγχὴν τοῦ Πακχίου
ἐλάβον ποιηταὶ τινες ὡς ὑπόθεσιν ἔργων
αὐτῶν, μεταξὺ ἄλλων δὲ καὶ ὁ Βόρμων [h. h.]

Φροσσάνων (Fossano), Πόλις τῆς
'Ιταλίας ἐν τῇ ἐπαρ. Κονένο παρὰ τὴν
Σιουραν, μετὰ 7 859 κατ. ἔχει συνορίαν
καὶ αὐτοαθροῦν. Τῇ 1796 ἐμπεριεῖχε ὑπο-
τὴν Γαλλίαν, τῇ δὲ 1799 ἔσφαρτο ἐν-
κλήθην παρ' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Μόδο. [Πε.]

Φροσσομδρόνη (Fossombrone), Πό-
λις τῆς 'Ιταλίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐρβίνου
μετὰ 6 948 κατ. ἔχει μεταλλικὰ ὕδατα,
διεξάγει ἐμπόριον μεταξὺ καὶ εἰναῖ ἔδρα
ἐπισκόπου. [Πε.]

Φρότζα (Foggia), Ἐπαρχία τῆς 'Ιτα-
λίας (ἀλλοτε Κ α π ι τ α ν α τ α), ἐν τῇ
ἀρχαίᾳ 'Απουλίᾳ, ἔχουσα ἐμβ. 609 512 γνη.
καὶ 393 485 κατ., ὄρεινὴ μὲν ἐν τῇ Ἀρ-
ρεῖ, γενικῶς δὲ εὐραία. Ἦ ἀρόματα αὐτῆς
πρωτεύουσα καίτοι μετὰ τὴν πόλιν παρ' ἡ
Κερβίρεν καὶ Κελόην, παρ' ἡ δὲ εἰς τὴν
ἔχουσα 40 283 κατ. Τὴν εἰς τὴν εἰς τὴν
καὶ ἐμπεικὴν κέντρον εἴης τῆς Ἀπολίας.

Φρότσα. Πρωτ. διαμέρισμα ἐν τῇ
ἐπαρχίᾳ Σεραγέβου τῆς Βουλγαρίας, ἐπὶ τοῦ
Δρίνα. ἔχει 4 360 κατ., βιομηχανίαν δι-
πλὼν, μαλλίου καὶ δέρματος. [Μ.Σ.]

Φροδ. Δλ. Νάρδος.

Φρουδτ πικσξς (Μαγμέτ Φρουδτ) (Φ.).
Θεωρεῖται περικλυτὴ γενν. ἐν Βόνντ/πολιν
τῇ 1814. Ἐπορεύετο τὴν ἱστορίαν, πρὸς
τὴν ἑνὴς γλώσσας, διπλωμασίαν καὶ πελι-
τικὴν εὐκαρίαν. Διετελέσας τὸ πρῶτον ἐν
τῇ ἑπὶ ἡμετέραν ὑπηρεσίᾳ διετέθη τῇ 1845
Δ' ἀπεργήσας τῆς Πύλης καὶ τῇ 1848 μέ-
γας εὐεργετὴς ἐν τῇ Δ. ἑλ. ἡ. Ἀρ' οὗ δὲ
ἐνεκα τὴν ἐκπλήρωσιν σημαντικῶν ἐντο-
λῶν ἐν τῇ ἱστορικῇ ὑπηρεσίᾳ. Ὑπερμηνία,
1818, ἐν Παρισιῇ (1850) καὶ ἐν Δι-
πλωματ. 812, ἐγένετο τῇ 1858 ὑπουργός
τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῇ 1854 παρὰ εἰς
τὴν ἐν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευῇ τῆς
ἐπανστασίας τῆς 'Ηπείρου διατετέθη σύ-
μως ὑπουργός τῶν ἐξωτερικῶν διεκρίθη διὰ
τῆς ἡλικίας αἰσῶν καὶ τῆς ἐκπαίδευ-
σιν καὶ τῆς καταστάσεως τῶν κατὰ τὴν χριστιαν-
ισμὸν τῆς Διόσεως διατετέθη, μετ' ὃ διατε-
λέσε μέγας εὐεργετὴς 1861-6. Ἀπέθανε δὲ
τῇ 1861 ἐν Ν. κατ. Τῷ 1862 ἐκπορεύετο ἐν
ἐκτελέσει τῆς κραυρατικῆς. [Πε.]

Φρουδέντα (Fruente), Ἰταλικὴ λέξις
σημαίνουσα κατὰ τὴν καὶ προεστειμένη
πρὸς τὴν κραυρατικὴν ἱστορίαν ἐνστα-
των. Τούτων γνωστὰ εἰσὶν αἱ Φ. δὲ Κ α ν-
τ ο ς, πρὸς τῆς ἀπαρχ. ἱστορικῆς, μετὰ
τὴν κατ. καὶ Φ. Ὑδὲρ αὐν α, καὶ
τῇ ἀπαρχ. ἱστορικῆς μετὰ 8 74 κατ. [Πε.]

Φροδερίχ (Friedrich), 1) Anselm
von B. διακόνος πονηρολογος, γενν. 1775
ἐν Halleschen παρὰ τὴν Ἰέναν, διετελέσας
ἐν ἀπληστατοῖς θέσεσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀποθ.
ἐν Φρανκφούρτ τῇ 1838, κατέχον τὴν τί-
την συντακτοῦ τῆς ἐκδοτικῆς. Εἰναι ἱστο-
ρὴ τῆς θεολογίας διὰ τὴν τοῦ ἀρχιγραμμα-
του καὶ τῆς ἐκδοτικῆς ἀποσταθμῆς ἀλ-
λὰ καὶ ἐκδοτικῆς. Ὑπὸ τοιαύτῃ ἀρχῇ
καὶ τῇ γνωστῶτατον αὐτοῦ βιβλίον ἔχει
τὸν νοῦν ἐν ἱστορικῇ ἀποσταθμῇ (1804
καὶ ἐκδ. 1817). — 2) Αὐτοβίβλος, φιλόσοφος,
αὐτοῦ τοῦ ἀποσταθμῆ, γενν. 1804 ἐν Landshut,
ἀποθ. δὲ ἐν Νυρεμβέργῃ 1872. Ἀνεστη
ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ ἱστορικοῦ, ἐθεσσε
τῆς εἰς προσωποποιήσιν ὁρισμὸν, περιορί-
σας τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἀνθρωπολογίαν
ἱστορικῇ τὴν φιλοσοφίαν εἰς αὐτὴν δὲ ἀνη-
καὶ ἐθεσσε ὁρισμὸς ὅς ἀνθρωπος εἶναι
ἐν τῇ πρώτῃ α. Κορίν ἐργον αὐτοῦ εἶναι πρὸς
τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἱστορίας. ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας
ἐκδοτικῆς (1844 καὶ 1845). — 3) Ἀντε-
βίβλος, ἡ ἐκδοτικὴ τῆς ἀποσταθμῆς ἐν
τῇ 1804 ἐν Νυρεμβέργῃ, ἔχουσα ὡς
ἐκδοτικὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διετελέσας ἐπὶ
τῇ 1804 ἀποσταθμῇ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς
Βιέννης καὶ ἀποθ. ἐν Βιεννῇ τῇ 1880.
Ἦτο ἀπαθὲς τοῦ κλασσικισμοῦ, ἐλάμβανε δὲ
τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων τοῦ κατὰ προτί-

μυσιν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. Περὶ φημι κα-
τέστησαν μεταξὺ ἄλλων τὸ Συμπόσιον τοῦ
Πλάτωνος, ἡ Μάχη τῶν Ἀμαζόνων, ἡ κρί-
σις τοῦ Πάριδος, ἡ Ἰριγένεια κλ., ἅπερ
εὐρηνται ἐν ταῖς μεγάλας πινακοθήκαις
τῆς Γερμανίας. [B.E.]

Φουερτεβεντούρα (Fuerteventura). Μία τῶν ἰσπανικῶν Καναρίων νήσων,
ἔχουσα μετὰ τῆς πλησίον Λέβου ἐμβ. 4 722
τχμ. καὶ 10 166 κατ., οὕσα ὑψαισιωδὴς
καὶ ὀλίγων εὐφορος. [M.S.]

Φουζάν (Fusan). Πόλις ἐπὶ τῆς ΝΑ
ἁκρας τῆς Κορέας, προσητὴ εἰς τὸ ξένον
ἐμπόριον ἀπὸ τοῦ 1882, κυρίως δὲ συγνα-
ζομένη ὑπὸ Ἰαπώνων ἐμπόρων. [M.S.]

Φουζέρ (Fougères). Πρωτεύουσα δια-
μερίσματος τοῦ γαλλ. νομοῦ Ἰλ-καί-Βι-
λαίν, μετὰ 17 621 κατ. ἔχει ἀνάκτορον
τοῦ 18' αἰῶνος, ἐν τῶν ὑψαισιωδέρων πεδου-
δικῶν μνημείων τῆς Βρετάνης, ἡ δὲ καθ'
ὄλου ἀποψὲς τῆς πόλεως μετὰ τῶν πύργων,
ἐρείπειων καὶ τειχῶν, παρουσιάζει σύνολον
τόσον παραδόξον ὅσον καὶ γραφικόν. [Πς.]

Φουζι-Γάμα. Ὑψαισιον ἐσβε-
σμένον τῆς Ἰαπωνίας κατὰ τὴν ΝΑ ἀκτὴν
τοῦ Νήπευ, ὕψους 3 750 μ. [Πς.]

Φουζερόλ (Fougerolles). Πόλις τῆς
Γαλλίας ἐν τῷ νομῷ Ἀνω Σώνη, μετὰ
6 021 κατ., οὕσα κέντρον τῆς κατασκευῆς
τοῦ ποτοῦ κίρκ. [Πς.]

Φουκᾶ πορθμός. Βλ. Φωκᾶς (Ἰω-
άννης).

Φουκάρο (Paūlos Foucart). Γάλλος
ἀρχαιολόγος γενν. 1836 ἐν Παρίσι, ὅπου
ἐγένετο (1877) καθηγητὴς τῆς ἐπιγραφικῆς εἰς
τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας. Ἀπὸ τοῦ 1878,
ὅποτε ἐξελέγη καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν
ἐπιγραφῶν, μέχρι τοῦ 1890 διετέλεσε ἐλευθου-
τῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἐπα-
νῆλθε δὲ εἰτα πάλιν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ. Ἐκτὸς
τῶν Δελφικῶν ἐπιγραφῶν (μετὰ τοῦ We-
schler) καὶ ἄλλων μελετῶν ἐδημοσίευσεν καὶ
τὴν ἐπιγραφομένην Des associations re-
ligieuses chez les Grecs (1873). [B.E.]

Φουκέ (Κάρολος βαρὼνος de la Mot-
te-Fouqué). Γερμανὸς ποιητὴς, γενν. τῷ
1777 ἐν Βρανδεμβούργῳ καὶ ἀποθ. τῷ 1843
ἐν Βερολίνῳ. Οὗτος ἔλαβε μέρος ἐν τῷ περὶ
ἀπελευθερώσεως τῆς Γερμανίας πολέμῳ τοῦ
1813 ὡς δεξιωματικῆς, ἐδίδαξε 1831-42 ἐν
Ἀλλή γραμματολογίαν, ὑπῆρξε δὲ κατὰ τὴν
ἐποχὴν τοῦ εἰς τῶν προσφιλεστάτων τῶν κοι-
νῶν ποιητῶν. Ὡς τοιοῦτος ἀνῆκεν εἰς τὴν ῥο-
μαντικὴν σχολὴν, γράψας ἐκτὸς λυρικῶν
ποιημάτων καὶ πολλὰ μυθιστορήματα καὶ
διηγήματα, ὧν ἐν Undine ἐπιγραφόμε-
νον καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη ἀναγινώσκειται
ἀπλήρως. [M.G.]

Φουκὲ (Νικόλαος Fouquet). Γάλλος
ὕπουργός τῶν οἰκονομικῶν, γενν. ἐν Παρί-
σι τοῦ 1615. Διορισθεὶς τῷ 1653, διώ-
κων ἐμπερικῶς καταφεύγων εἰς προκατα-
βολὰς ἐπὶ μελλόντων ἐσόδων καὶ εἰς ἐπα-
χθὴ δάνεια, παρὰ τοὺς κανόνας δὲ τῆς λο-
γιστικῆς συνεκέντρωσεν εἰς ἐν ταμεῖον ἐλα-
τὰ χρήματα. Οὐδὲν ἤτιον εἰσέγαγέ τινα
οἰκονομικὰ μέτρα γενόμενα ἀποδεκτὰ καὶ
παρὰ τοῦ διαδόχου τοῦ Κολβέρ. Ὁ Φ. γῆ-
νέει τοὺς καλλιτέχνας καὶ τοὺς συγγραφεῖς
καὶ παρῆχεν ἐπιχορηγήσεις εἰς πλῆθὺν προ-
σώπων. Κατηγορηθεὶς δι' ὑπομνήματος τοῦ
Κολβέρ ὡς σπαταλῶν τὴν δημοσίον θησαυ-
ρὸν καὶ ὡς παρασκευάζων ἐπαναστάσιν κατὰ
τοῦ βασιλέως ἐφυλακίσθη καὶ εἰσαχθεὶς εἰς
δικὴν κατεδικάσθη εἰς ὑπερορίαν, ἣν ἐβα-
σίλευς μετέβαλεν εἰς ἰσόδια δεσμὰ. Τὴν
ποινὴν ταύτην καὶ ἀπέτισεν ἐν Πινιερόλ,
ὅπου καὶ ἀπέβίωσε τῷ 1680. [Πς.]

Φου-Κιέν. Ἐπαρχία εἰς τὰ ΝΑ τῆς
Κίνας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Φορμίζας, ἔχουσα
ἐπιφανείαν 118 517 τχμ., 20 500 000 κα-
τοίκους καὶ πρωτεύουσάν τὴν Φου-τσέου. Βί-
ναι χώρα ἐρεινὴ, ἀλλὰ καλῶς ἀρδευομένη,
ἔχει δὲ κλίμα θερμὸν καὶ παράγει ἄριστον
τέϊον. [Πς.]

Φουκώ (Ἰωάννης Λέων Foucault).
Γάλλος φυσιοδίφης γενν. ἐν Παρίσι τοῦ
1817 καὶ ἀποθ. τῷ 1868. Κατ' ἀρχὰς ἤγα-
γθη περὶ τὴν ἱατρικὴν, ἀλλ' εἰτα ἐπέδωκεν
εἰς τὴν φυσικὴν καὶ τὰς μηχανικὰς θεω-
ρίας διὰ τὸ Γραφεῖον τῶν γεωγραφικῶν μη-
κῶν καὶ δι' ἐκκρεμοῦς ἐλευθέρως κινουμένου
ἐν τῇ διαστήματι κατέστησεν αἰσθητὴν τὴν
περιστροφικὴν κίνησιν τῆς γῆς. Ὁ αὐτὸς ἐκα-
μεπλείεστας ἀνακαλύψεις ἀναγομένας εἰς τὴν
δαγερροτυπίαν, τὴν φωτογραφίαν καὶ τὸ ἤλεκ-
τρικὸν φῶς, ὧν ἐνεκα ἔλαβε τὸ διακεκριμένον
μετάλλιον τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τοῦ
Λονδίνου, διωρίσθη εὐσελὲς τοῦ ἀστεροσκο-
πεῖου (1855) καὶ ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκα-
δημίας τῶν Ἐπιστημῶν (1865). [Πς.]

Φούλαμ (Fulham). Ἀρχαία πόλις
τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν
τοῦ Ταμέσως καὶ ἡδὲ προάστειον τοῦ Λον-
δίνου. [Πς.]

Φούλδοι. Βλ. Φελλάται.

Φούλδα (Fulda). Πρωτ. περιφερείας
ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Κάσσελ, ἐπὶ τοῦ
ποταμοῦ Φούλδα, μετὰ 13 125 κατ. ἔχει
πλουσίαν βιβλιοθήκην, ὥρατον ἀνάκτορον
εἰς τὰ πέριξ, περίφημον μονὴν ἱδρυθεῖσαν
τῷ 744 ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Βονιφάτιου, βιωμα-
χανίαν δὲ μαλλίνων ὑφασμάτων, ὀθωνῶν,
φαγεντιανῶν κλ. [Πς.]

Φούλδας (Fulda). Ποταμὸς τῆς Γερ-
μανίας, πηγάζων ἐν τῇ πρωσσ. ἐπαρχίᾳ

Ἔσσης-Νασσαυτὺς καὶ ἐνούμενος μετὰ ροῦν 180 χμ. μετὰ τοῦ Βέρρα, μεθ' οὗ ἀποτελεῖ εἴτα τὸν ποτ. Βίσουργιν. [Μ.Σ.]

Φούλι. Βλ. Ἰασμηνώδη.

Φούλτον (Fulton). Διάσημος Ἀγγλος μηχανικός, γενν. τῷ 1764 ἐν Λίτλ Βρίταιν καὶ ἀπεθ. τῷ 1815. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπεδόθη εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ἀλλ' εἴτα ἐσπούδασε μηχανικὴν καὶ ἐτελειοποίησε τὸ ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Ζουρρά ἐφευρεθὲν ἀτμόπλοιον. Ὅτε θμῶς τῷ 1803 ἐν Παρισίοις ἐδοκίμασε τὸ νέον θαλάσσιον αὐτοκίνητον σύστημα, ὃ Ναπολεὼν δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὸ τὴν δέουσαν σημασίαν, διὸ καὶ ὃ Φ. ἀπελθὼν εἰς Ἀμερικὴν, ἐπου μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέχθησαν τὴν ἐφευρεσὶν του. Τῷ 1807 κατεσκευάσθη τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον ὅπερ ἐνήργει πλοῦς ἐν τῇ Οὐδωνι μεταξὺ Ἀλβαν καὶ Νέας Ὠρκῆς, εἴτα δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα. [Πς.]

Φουμαρικόνη ἡ καπνὶκὸν δξύ $C_4H_4O_4$, εὐρίσκεται εἰς τὴν ῥίζαν τῆς *Fumaria officinalis* καὶ εἰς τὸν χυλὸν πολλῶν φυτῶν, καὶ δὴ εἰς τὸν ἰσλανδικὸν λειχηνά, διὸ καὶ καλεῖται ὡσαύτως λεϊχηνικόνη δξύ. Εἶναι δξύ ἀκέραιον, διαλύτονον ἐν ψυχρῷ ὕδατι, διαλυτὸν ἐν ἀλκαλοῖς καὶ ἐκ τῶν διαλυμάτων αὐτοῦ τῇ προσθήκῃ ἀνоргάνων ἀξέων καθίζανόμενον ὡς λευκὴ τις κόνις. Μετὰ τῶν βάσεων ἀποτελεῖ τὰ φουμαρικά ἢ καπνικά ἄλατα. [P.N.B.]

Φουμαρίνη ἡ καπνίνη. Ἀλκαλοειδὲς ἀνακαλυφθὲν ἐν τῇ προσάτῳ πᾶς τῆς *Fumaria officinalis* κρυσταλλοῦται εἰς πρίσματα ἄχρσα, ἔχοντα γεῦσιν πικρὰν. [P.N.B.]

Φουνδοκλύ. Προάστειον τῆς Κων/πόλεως, ἐπὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Βοσπόρου πλησίον τοῦ Τίπ-γανέ, ἔχον πολλὰ ἀξιόλογα μέγαρα, ἐν δὲ τῷ ὑψηλοτέρῳ μέρει τὰ τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς πρεσβείας καὶ τὸ γερμανικὸν νεοκαμεῖον. [Μ.Σ.]

Φουνάλλ (Funchal). Πρωτεύουσα τῆς πορτογαλικῆς νήσου καὶ ἐπαρχίας Μαδέρας ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς μετὰ 19752 κατ. ἔχει λιμένα ὡχυρωμένον, ἐν ᾧ πλείστα προσεγγιζούσι πλοῖα, καὶ διεξάγεται ἐν αὐτῇ εὐρὺ ἐμπόριον εἰσῶν καὶ κτηνῶν. [Πς.]

Φουξεία (Bot.), *Fuchsia Plum.* Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀνοθαρωδῶν ἢ Ὀναγρωδῶν, περιέχον πολυάριθμα εἶδη θαμνώδη καὶ ἰθαγενῆ τῆς Ν Ἀμερικῆς ἅτινα χάριν τῶν ποικιλοχρόμων καὶ ὡραίων ἀνθέων αὐτῶν εἶναι ἀγαπητὰ φυτὰ τοῦ καλλιωπισμοῦ. Εἰς Γαλλίαν εἰσάχθη τὸ πρῶτον εἶδος Φ. κατὰ τὸ 1769 ὑπὸ τοῦ βοτανικοῦ *Plumier*. [Θ.Χ.]

Φουριέ (Jean Baptiste βαρῶνος Fourier). Διάσημος Γάλλος μαθηματικὸς καὶ φυσιοφίης, γενν. 1768 ἐν Ὠζιέρ. Νεώτατος ἦδη διεκρίθη καὶ διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ πολυτεχνεῖῳ τῶν Παρισίων, συνδεύσας δὲ τὸν Ναπολέοντα εἰς Αἴγυπτον οὐ μόνον ἐπιστημονικῶς εἰσγάσθη ὡς συνεργάτης τῆς *Description de l'Égypte*, ἀλλὰ καὶ σπουδαίας πολιτικῆς ὑπηρεσίας παρέσχε τῷ Ναπολεόντι, ὅστις τὸν ὠνόμασε βαρῶνον καὶ νομάρχην. Κατόπιν ἀφιερωθεὶς ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην, συνέγραψε πλὴν ἄλλων καὶ τὸ περίφημον ἔργον *Théorie de la chaleur* (1822). ἀπέθανε δὲ ὡς ἱσθίος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῷ 1830. [Ἐγ.]

Φουριέ (Κάρολος). Γάλλος φιλόσοφος ἀποτελὼν μετὰ τοῦ Σαιν-Σιμόν καὶ τοῦ Ἀνταντὲν τὴν τριάδα τῶν οὐτοπιστῶν λεγομένων φιλοσόφων, ὄνειροπλῶν δηλαδὴ κοινωνικῶν ἀναμορφωτῶν, οἵτινες ἐπηγγέλλοντο τὴν μεταβολὴν τοῦ ἔως τότε κρατοῦντος συστήματος ἐν τῷ καθέλου βίῳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ σχεδὸν αὐτὴν τὴν μεταλλαγὴν τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ κρείττω. Ὁ Φ. ἐγεννήθη ἐν Βεζανσὸν τῇ 7 Ἀπριλίου (ν.) 1772 ἐκ πατρὸς ἐμπόρου εὐποροῦντος. Δι' φιλολογικὰ αὐτοῦ σπουδὰι φαίνεται νὰ ὑπῆρξαν μέτρια, διότι πολλὰ ἴχνη αὐτῶν δὲν διακρίνονται εἰς τὰ γραφόμενά του, περατώσας δὲ ταύτας ἤρχισεν ἐμπορευόμενος κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς ὑπάλληλος, ἔπειτα δὲ καὶ ὡς ἐπιχειρηματίας δι' ἴδιον λογαριασμόν. Ἀπεκατέστη δὲ πρὸς τοῦτο ἐν Λυὼν τῷ 1793 καὶ εἶχε διαθέσῃ πᾶσαν τὴν πατρικὴν αὐτοῦ κληρονομίαν εἰς ἐπιχειρήσιν τινα ἀποικιακῶν προϊόντων, ὅτε ἡ ἐπελθούσα κατάληψις τῆς Λυὼν ὑπὸ τῶν ἐπαναστατικῶν στρατευμάτων κατέστρεψε μὲν αὐτὸν ὕλικῶς, ἐξέθεσε δὲ καὶ τὴν ζωὴν αὐτοῦ φυλακισθέντος καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας σωθέντος ἀπὸ τοῦ ἰκριώματος εἰς κίνδυνον καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ καταφύγῃ εἰς Βεζανσὸν παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του. Ἐξηκολούθησε οὐχ ἥττον καὶ μετὰ ταῦτα ἐμπορευόμενος, ἀλλ' ὡς ὑπάλληλος μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ζητῶν δὲ τὰ μέσα πρὸς πρόληψιν καὶ ἐξάλειψιν τῶν δόλων καὶ τῶν ἀδικιῶν αἵτινες λαμβάνουν χώραν κατὰ τὸ ἐμπόριον ἤχθη βαθμὴν ὡς λέγεται ἐπὶ τὴν μόρφωσιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ σχεδίων περὶ τῆς κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως. Τὸ πρῶτον δημοσίευμα αὐτοῦ ὑπῆρξε ἀρθρον τι περὶ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας ὑποθέσεων, καταχωρισθὲν τῇ 3 Δεκεμβρίου 1803 ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Λυὼν τοῦ Βαλλάνς, προξένησε δὲ ἐντύπωσιν πολλὴν εἰς τὸν τότε ὑπατον ἐπὶ Βοναπάρτην, ὅστις παρήγγειλε εἰς τὸ φύλλον νὰ μὴ γράφῃ πλέον περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐπρότεινε εἰς τὸν Φ. εἰς ἐνδειξοῦν ἐκτιμήσεως ἀλλὰ καὶ χρόνους εὐσχη-

μον γέλωσιν ὡς φαίνεται τὴν διερυσίνην εἰς θέσιν ἐν τῷ ὑπερυγίῳ τῶν σ'κιντομύκων. Κατὰ τὸ 1808 ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον αὐτοῦ βιβλίον, πῆρον τὴν ἐπιγραφὴν «Θεωρία τῶν τεσσάρων κινήσεων». Ἦν δὲ ἰσχυρῶς, καὶ μελετῶν κατὰ μ. ν. α. εἰς ἐξελικτοῦται ἐργαζόμενος ἐν τῇ ἐμπορίᾳ μέχρι τοῦ 1821, ὅτε ἀποσυμβεῖς αὐτοῦ μετέβη νὰ κατοικήσῃ πλησίον τοῦ Βελιῆ, ὅπου τῷ 1842 ἐδημοσίευσεν τὸ σπουδαιότερον αὐτοῦ ἔργον «Ἰγχειρίδιον οἰκιακῶν καὶ γεωργικῶν συνταγισμῶν». Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔργον ἔγινε δεκτικὸν ψυχρότατα, οἱ δὲ πόροι αὐτοῦ ἐν τῇ μονῳσι πρὸς συγγραφήν αὐτοῦ εἶχον ἐξαντληθῇ ἤναγκάσθη πάλιν νὰ λαθῇ θέσιν ταύτην ἐν τινι ἐμπροκίῳ οἴκῳ τῆς Λυθῶν, εὐτυχήσας ὅμως ν' ἀρχίσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν (τῷ 1825) νὰ συγκεντρώη περὶ αὐτὴν μαθητὰς τινάς, αἵτινες ἀποτελέσαν τὴν πυρῆνα τῆς φιλοσοφικῆς αὐτοῦ σχολῆς. Ὦν πρῶτος ὑφηρξεν ὁ Νικόλαος Μαυρίνιος ἰσχυρῶς καὶ ἐδημοσίευσεν τότε ἐπισημὴν τῶν θεωριῶν τοῦ διδασκαλοῦ του ὑπὸ τὸν τίτλον «Βιβλίον ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν συντηριῶν», ἡ κυρία Κλαρίε Πιγκουρὲ καὶ ὁ κατόπιν διαδοχθεὶς αὐτὸν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς σχολῆς Ἰάκωβος Κονσιδερὰν. Τῷ 1846 ὁ Φουρλάνος μετέφερε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ εἰς Πικριεῖς, πάντοτε ὡς ἐμποροῦπαλλήλος, ἔγραψε δὲ ἐκεί ἐν συνεφεροῖς τοῦ θλαυ συστηματοῦ του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ νέος ἐμπορικὸς κόσμος», ἥτις ἐδημοσίευσεν ἐν Πικριεῖς τῷ 1848. Κατὰ τὸ 1851 δὲ ἐδημοσίευσεν καὶ ἄλλο βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ ψεῦδος καὶ τὸ φυσικὸν ἐμπόριον», μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ βιβλίου καὶ ἀπέθανεν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος. Ἄλλα τινὰ ἔργα αὐτοῦ συνελέχθησαν καὶ ἐκδοθέντα ὄντων ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Χειρῶν γράφον τοῦ Φουρλάνου». Εἰς πάντα δὲ ταῦτα λεπτομερῶς καὶ εὖτως ἐκτελέσονται οἱ τε εἰρηστικαὶ καὶ αἱ πολιτικαὶ κοινωνικαὶ αὐτοῦ θεωρίαι, σύστημα ἐλαιοχρῶν φανταστικῆς ἀνατροφῆς καὶ ἀνοικτισμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης διαίτης, συμφωνίως πρὸς τὸν ἰδεώδη πῆθον τῆς καταπολεμητικῆς καὶ τοῦ περιορισμοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἐπιπορευτικῆς τοῦ θλαυ καὶ τοῦ θλαυοῦ. Ἐνταῦθα ἀνακομῶν λέγοντες οἱ ὁ Φουρλάνος ἀνακομῶν τὴν καταπολεμὴν μὲν δ' ἐνταῦς τῶν ἐπιπορευτικῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς του καὶ ὡς πρὸς τὴν κοίτην καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκογένειαν ἰδεῶν, τὴν συγχερῆσιν δὲ δ' ἐτέρῳ μεγάλῳ οἰκιακῶν καὶ γεωργικῶν ὁμολογῶν, ἐνταῦς ἕκαστος ἐργαζόμενος κατὰ τὰς κλίσεις του ἀπολαμβάνει τὸ θέοντα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀρέων αὐτοῦ, ὅν παρέχει τὸ πρότυπον, διαγράφει τὰς βῆσεις καὶ καθορίζει ἐν ἐντάσει τὸν ἔργοντορὸν, ἀποκαλῶν τὴν αὐτῶν συμπληρωσμένην νέαν κοινωνίαν «Phalanstère», ἐκ τῆς ταιαύτης

κατὰ φάλαγγας αὐτῶς ἐπὶν διοργανώσεται αὐτῆς, καὶ ὡν καὶ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν ἐπέζητησεν ἐπὶ ἐπιχειρήσεως ἐν μικρῷ καὶ ἔργῳ καταρτίσεως τοιούτων ἐμάδων ἡ τῶν λαγῶν πρὸς θλαμὴν, ματαίως ὅμως καὶ διὰ τὴν ἐλλείψιν τῶν ἀπαιτουμένων πόρων καὶ διὰ τὰ παρεμβαλλόμενα αὐτῷ τῶν τοῖς ἐταίροις του ὑπὸ τῶν κ. β. ἀνῆλθον προκομμάτων. Κρίνεται δὲ ἐν γένει τὸ σύστημα αὐτοῦ τοῦτο ὡς χιμαίρικόν μὲν καὶ παραδόξον καὶ ἀπραγματοποιήτον ἐν συνόλῳ, μ. στερεωμένον ὅμως ἐν πολλοῖς κατὰ βαθμύλας καὶ λογικότητος τινος, ἐφ' ἡκανοῦ δὲ ἐκλεκτικῶν πνευμάτων καὶ τότε καὶ ἐκτοῦ ἀσκήσαν ὄχι ἀσκήσαντι ἐπιπορὴν καὶ πάτως ἀσκήσαν ὄχι ἐκλήγῃ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος. [Μ.Μ.]

Φουρλάνος (Δανιήλ). Ἑλλην. λαγῶς τοῦ μετακίανος, γεννηθεὶς εἰς Ῥέθυμνον τῆς Κρήτης, ἐπὶ δακτυλίαν δὲ σπουδαστὴν τὴν φιλοσοφίαν, νομικὴν καὶ ἱατρικὴν. Ἰαθῆς καὶ γενόμενος καὶ τῶν τοιῶν τοιῶν σπουδῶν διδάκτωρ, μετ' ὃ ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του, ὁπότεν ὅμως πάλιν ἠναγκάσθη ἕνεκα λόγων πολιτικῶν νὰ φύγῃ εἰς Ρενετίαν, ἐνθα ἐδίδοκε τὴν φιλοσοφίαν εἰς διαφόρους εὐγενεῖς. Διωρίσθη δὲ τέλος καθογητὴς ἐν Ἰαθῆς (τῷ ἄλλως λεγομένῳ εἰς τὴν παλαιότεραν γλῶσσαν τῶν λαγῶν Ἰαθαβίῳ), ὅπου καὶ ἀπέθανεν τῷ 1596. Φι. ἐθιμορῶν τότε ὡς λίαν διαπρέπων καὶ τῶν γραμμάτων, ἐπαινέται δὲ πολὺ ὑπὸ τῶν ἐκείνους κατὰ τὸν ἀρχαῖον αὐτῷ λαγῶν Μαργαρίτου. Ἐγράφε δὲ ἐλλογολατινιστὶ α' Ὑπομνήματα εἰς Ἀριστοτέλους περὶ ζῶων μερῶν α' Ὑπομνήματα εἰς Θεόφραστον α' τὸν ἀριστοτελεῖς τοῦ Ἰπποκράτους, α' De justitiis καὶ αἱ ὅν τινα ἐξετέθησαν ἐν Ἰαθῆ. [Μ.Μ.]

Φουρμὲ (Fournies). Πόλις τοῦ διαμερ. Ἄβεν τοῦ γογλ. νομοῦ τοῦ Κορρεῖου εἰσὺς 13702 κατ. ποικίλην δὲ βιομηχανίαν κυρίως ἱσαρμάτων. [Μ.Σ.]

Φουρνα. Κώμη τῆς Εὐρυτανίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κτημενίων, καίμην α' ὅρι πρὸς τὸ ἸΑ τοῦ Καρπενητοῦ. Πρὸς τὸ ἸΑ αὐτῆς ὁφύεται ἡ κορυφὴ Βουρῆς (ὕψ. 1160 μ.) α' ἡ δὲ διήρηστο ἡ ἀρχαῖα ἱερατικὴ γρομμή. Κατ. 1405. Προϊόντα αὐτῆς ὄντι δημ. κορποῖς, μέτοζαν καὶ οἶνον.

Φουρνα. Πλ. Φουρνα.

Φουρναράκης (Φραγκιάς), λέγεται Ἑλλην. γλῶσ, ἐκ τῶν γνωστῶν κατὰ τὸ ἀρχαῖον τοῦ αἰῶνος τούτου, εἰς τὸν Κ. ραφῇ μεταφράσας ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τὸν ὑπὸ τῆς συζήτησ. τοῦ ἐν Λουγδύνῳ καθογητῆ ὁπτεμπαχ γραμένον ὑπὸ τὸν τίτλον «Διὰ τῆς διαλογῶν, ὅν αὐτῇ εἶχεν ἀφιερῶσαι εἰς τὸν σερὸν Ῥέθυμνον μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν

κὴν ἀφιέρωσιν «Ἡ Κλεοδουλὴ εἰς τὸν «Ἑλληνικὴ Κοραὴν, φίλον τῆς πατρίδος του» (τοῖς Διδότου, τῷ 1823), τὴν «Ἐπιστήμην τοῦ καλοῦ Ῥιχάρδου» τοῦ Φραγκλίνου (κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἐκδότῃ) μετὰ εἰκόνας καὶ βίου τοῦ συγγραφέως, ὡς καὶ ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ μόνον ψηφία τοῦ ὀνόματος τοῦ τῷ 1825 παρὰ τῷ αὐτῷ ἐκδότῃ τὸ «Δοκίμιον περὶ τῶν προσηπικῶν ἀσφαλειῶν, τὰς ὁποίας ἀποιεῖ ἡ σημερινὴ κατὰστασις τῆς πολιτικῆς κοινωνίας» τοῦ Δωνόου. [M.M.]

Φοδρνος. Χωρὶς τοῦ δήμου Κρυνιτίου, ἀφ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 1 1/2 ΒΔ. Κάτ. 369.

Φουρτζαγγλερ (Ἀδελφός Furtwängler). Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γενν. 1853 ἐν Φραιδενβουργίᾳ, περὶδεύσας 1876-78 ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα, ἐνταῦθα δὲ καὶ λαβὼν 1878-79 μέρος εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ὀλυμπίας. Τῷ 1884 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν Βερολίνῳ. Ἐκτὸς μονογραφικῶν τιμῶν ἐδημοσίευσεν Περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων ἀγγείων τῶν βασ. μουσείων (2 τ. 1885), τὴν Συλλογὴν Σοβούρων (2 τ. 1883-87), Μυκηναῖα ἀγγεῖα (μετὰ τοῦ Loeschke 1886), Χαλκὰ τῆς Ὀλυμπίας (1890).

Φουρτζή. Χωρ. τοῦ δήμου Βουρράδος τῆς ἐπαρ. Πυλίας, ἔχον 326 κατοίκους.

Φουσέ (Joseph Foucher, duc d'Orfanto). Ἐγενν. ἐν Nantes τῷ 1763. Τῷ 1792 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς πατρίδος του μέλος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως, τῷ δὲ 1793 ἀπεστάλη μετ' ὄλλων εἰς Λυῶνα πρὸς τιμωρίαν τῶν πολιτῶν. Ἐξ ὧν τότε 2 000 ἐφονεύθησαν. Τῷ 1799 διωρίσθη ὑπουργὸς εἰς αὐτὰς τὰς ἐπονομίας, ὡς τοιοῦτος δὲ ἐδείχθη ἀσπλαγχνός πρὸς τοὺς βασιλικούς καὶ τοὺς λακωνίους, ἀλλ' ὑπεβόηθη τὸ πραξικόπημα τῆς 18ης Ὀμυκλώδους. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης ἤρξατο δεικνύμενος ἐπικρίτης πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κράτους καὶ ἐδραίωσεν οὕτω τὴν ἰσχὺν τοῦ Βοναπάρτου, μετακλιθεὶς πάσας τὰς κατὰ τοῦτον συνουσίας καὶ ἀνυψωθείς ὑπ' αὐτοῦ εἰς δοῦκα, κατάρθωσε δὲ καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τῶν ναπολεονταίων πολέμων νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν. Ἀπολυθεὶς τῷ 1810, διωρίσθη τῷ 1813 διοικητὴς τῶν Ἰλλυρικῶν ἐπαρχιῶν, κατὰ δὲ τὸ Ἑκατοντῆμερον ἐγένετο ἐκ νέου ὑπουργὸς τῆς ἀστυνομίας. Μετὰ τὴν κατατροπὴν τοῦ Βατερλό ἐγένετο πρῶτος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ὃ δὲ Λουδοβίκος Η' ὅπως τὸν ἀπομακρύνῃ τὸν διώρισεν πρῶτον ἐν Δρέσδῃ. Ὑπαγόμενος δὲ εἰς τὸ διατάγμα τῆς 12 Ἰανουαρίου 1816 ὡς ψηφίσας τὸν θάνατον τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ', ἀπέθανεν ἐξόριστος ἐν Τεργέστῃ τῷ 1820. [Πς.]

Φούστ (Ἰωάννης Fust). Χρυσόχοος τῆς Μαγεντίας, ὅστις συνεπαίρθη μετὰ

τοῦ Γουτεμβέργου τῷ 1450 ἐδημοσίευσεν τὴν «Biblia sacra latina» εἰς μέγα σχῆμα ἔχουσαν 637 φύλλα ἀνευ χρονολογίας, ἀλλὰ ἐκτυπωθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1450 μέχρι τοῦ 1455, διαλύσας τὴν μετὰ τοῦ Γουτεμβέργου ἑταιρίαν συνεπαίρθη μετὰ τοῦ Schoeffer, εἰς ὃν ἔβωσε τὴν ἐγγονὴν του ὡς σύζυγον καὶ μεθ' οὗ ἐξέβωσε τῷ 1457 τοὺς Ψαλμοὺς (Psalmorum codex), ὅπερ εἶναι τὸ πρῶτον μετὰ χρονολογίας ἐκδοθὲν βιβλίον, καὶ ἄλλα. Ὁ Φ. μετέβη τῷ 1468 εἰς Παρίσιον, ὅπου πιστεύεται ὅτι ἀπέθανεν ἐκ τῆς πανώλους. [Πς.]

Φουστανέλλα. Πολύπτυχον ἐκ λευκοῦ πανοῦ ἐνδύμα ὅπερ φέρουσι συνήθως οἱ Ἕλληνες χωρικοὶ περὶ τὴν μέσσην καὶ τοὺς μηρούς, ζώνοντες αὐτὸ περὶ τὴν πρώτην διὰ πανίνων ἢ δερματίνων μᾶλλον λωρίδων, ἀφ' ὧν προσαρτᾶται ἔμπροσθεν τῆς κοιλίας καὶ τὸ σιλάχι, ἐν ᾧ διαπερνῶνται ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὰ πιστόλια, τὰ μαχαίρι, ἡ τὸ γαρμπί, καλυπτόμενα ἐνίοτε διὰ μανδύλου. Ἀπετέλει ἄλλοτε μετὰ τῆς φλοκάτας, ἡ τῆς γούνας, τοῦ γελαικοῦ, τοῦ ὑποκαμίσου, τῶν γοναταρῶν (ἢ ἄλλως βλαχοκαλτσῶν) ἢ τῶν τουζλουκιῶν, τοῦ φρεσιῦ καὶ τῶν τσαρουχιῶν (ἢ παρὰ τοῖς φέρουσι τουζλούκια καὶ συνήθων ὑποδημάτων) τὴν κυρίαν καὶ ὡς ἐθνικὴν θεωρουμένην ἐνδυμασίαν τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τῶν τε ἀγρῶν, κωμοπόλειον καὶ πόλεων, βαθμῆδόν ὅμως ὑποχωρήσαν πρὸ τῶν λεγομένων εὐρωπαϊκῶν ἐξηλείφθη ἐντελῶς μὲν σγεδὼν ἀπὸ τῶν σπουδαιωτέρων πόλεων, παλαίει δὲ πρὸς τὴν εἰσοδὴν αὐτῶν καὶ εἰς αὐτὰς ἐτι τὰς κώμας καὶ τὰ χωριά. Εἰς μέρη τινὰ τῆς Ἑλλάδος φέρεται μᾶλλον μακρὰ καὶ ὄχι τόσο πολύπτυχος, ἐνῶ εἰς ἄλλα μᾶλλον βραγέα καὶ πιτυχίτης, καὶ εἰς τὰ αὐτὰ δὲ πολλάκις μέρη μακρὰν μᾶλλον καὶ ἐπιβλητικὴν μετὰ τῶν ἄλλων τοῦ ἱματισμοῦ συμπληρωμάτων φέρουσι συνήθως αὐτὴν οἱ λεγόμενοι νοικοκυραῖοι, ἐνῶ κοντὴν, κατάλευκην, πιτυχτήν, σειομένην, φουντωτὴν οὕτως εἰπεῖν, ἐπιτηδεύουν νὰ φοροῦν αὐτὴν οἱ νέοι, οἱ λεγόμενοι λεβένται. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως αὐτὴν ἔφερον καὶ αὐτὴν φέροντες διεκρίθησαν καὶ κατὰ τὸς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἀγῶνας καὶ ἐπειτα ἐν τῇ συμπληγνυμένῃ νέᾳ ἑλληνικῇ πολιτείᾳ καὶ νομικῇ τῆς τε πρώτης τοῦ βασιλείου πρωτεύουσας, τῷ Ναυπλίῳ, καὶ ἐν Ἀθῆναις ταύτῃ δὲ περιεβλήθη εἰς ἐνδείξιν τιμῆς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ ἔθιμα καὶ ἥθη καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν τόπον ἅμα κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐκ Βαυαρίας καὶ ὁ πρῶτος αὐτῆς βασιλεὺς, ὁ Ὄθων, τῆς Ἀμαλίας ἐπίσης περιβληθείσης τὸ φέσι καὶ τὸ κοντογούνι

καὶ τὴν ἄλλην συνήθη γυναικεῖαν ἐνδυμασίαν τῶν κυριωτέρων τμημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἥτις εἶνε ἄλλη παρὰ τὰ βλάχικα. Ἡ Φ. φορεῖται ἐνίοτε καὶ μαύρη, ἀλλὰ σπανίως καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς κατοικοῖς βορείων τινῶν μερῶν τῆς Ῥούμελης ὅπου τὰ ἔθνη διετηρήθησαν ἐτι σχεδὸν ἀγρία, ἡ καθίσταται τοιαύτη ἐν ταῖς περείαις, ταῖς συμπλοκαῖς, ταῖς καταδιώξεσι καὶ ταῖς κακουχίαις, διό καὶ ἡ «λερὴ φουστανέλλα» θεωρεῖται πολλάκις ὡς σύμβολον ἀνδρείας καὶ τιμῆς, κυρίως παρὰ τοῖς λησταῖς, ἐξυμνήθη δὲ διὰ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ποιητῶν (βλέπε τοὺς στίχους τοῦ Ζαλοκώστα εἰς τὸ «Χάνι τῆς Γραδιάς», ὡς καὶ ἀλλοῦ: «Λάμπουν ὅπλα χρυσὰ καὶ λερὴ φουστανέλλα μαυρίζει»). Ἰδιαίτερον σῶμα τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, εἰ ἐπικληθέντες ἔϋζωνοι, φέρουν καὶ ὡς στρατιωτικὸν αὐτῶν ἐνδυμασίαν τὴν Φ., καλύπτουν δὲ αὐτὴν συνήθως, τὴν χειμῶνα μάλιστα, διὰ τοῦ λεγομένου ντοϋλαμά, εἰδους μακροῦ ἐπανωφόριου ἐκ φατῆς μάλλον ἐρέας. Ἡ ἀκριβὴς ἐποχὴ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς καθιερώσεως αὐτῆς ὡς κοινῶν ἐνδύματος ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶνε ἀσφαλῶς γνωστὴ, προφανῶς ὁμοῦς προηγήθη πολὺ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, μελονότι οἱ κλέφται καὶ εἰ ἀρματοῖλοι θεωροῦνται ὡς καταστῆσαντες αὐτὴν κυρίως διάσημον· ἡ βράκα ὁμοῦς ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτῆς μερῶς χαρακτηρίζεται ὡς ἀρχαιότερα χρονολογικῶς ἐν τῇ νέρῃ ἑλληνικῇ ἐνδυμασίᾳ. Τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ ἑποῖα δύναται τις νὰ ἴδῃ αὐτὴν συχνότερον φερόμενην καὶ μακρὰν εἶνε, ὡς νομίζω, τὰ πλείστα ἐκ τῶν τῆς Εὐδοίας καὶ τῆς Ῥούμελης, ὡς καὶ τὰ κεντρικὰ τῆς Πελοποννήσου (Ἀρκαδίᾳ, Κορινθίᾳ, Ἀργολίᾳ, Ἠλείᾳ, Ἀχαΐᾳ), ἐνῶ κοντὴ μάλλον ἀπαντᾷ εἰς τὴν Λακεδαιμόνα. Ἡ Φ. δὲ ἐν γένει εἶνε ἐνδυμασία ὠραίων, θέσιν σπουδαίαν καὶ μεγάλην σημασίαν ἔχον ἐν τῇ καθόλου ἱστορίᾳ καὶ ζωῇ τοῦ νέου ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ὅσον ἰδιαιτέρας ὅλως μελέτης καὶ προσοχῆς· τὸ θέαμα δὲ τῶν φερόντων αὐτὴν εἶνε ἰδίως γραφικώτατον κατὰ τὸς μεγάλας λαϊκὰς συγκεντρώσεις τῶν χωρίων ἢ τῶν πόλεων, ἐηλαδὴ τὰς ἐκλογὰς, τοὺς γάμους, τοὺς χοροὺς ἢ τὰ πανηγύρια καὶ ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ κρίσιμον ἀληθῶς ἐνίοτε ὅτι αἱ ἀνάγκαι τοῦ νεωτέρου βίου ἢ ἴσως καὶ τὸ διακρίνον τὸ πολὺ τῶν ἀνθρώπων συνήθως μιμητικὸν πνεῦμα ἐπέβαλαν τὴν καταπολέμησιν καὶ τὴν κατ' ὀλίγον συντελεσμένην ἐξαφάνισιν αὐτῆς. Ἡ λέξις ἔχει προφανῶς σχέσιν καὶ συγγένειαν μὲ τὸ φούστα καὶ φουστὰν, προηλθὼν δὲ ἐπορεύσας φυσικὰ ἐκ τῆς τοιαύτης λατινικῆς λέξεως δι' ἣς ἐσημαίνοντο τὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα, συνδέεται ἔμως ὑπὸ τῶν λεξικογράφων καὶ πρὸς τὸ ἔννομα

τῆς περικοπιδνικῆς κώμης Φουστὰν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐπὶ Ἀράβων πρωτεύουσας τῆς Αἰγύπτου Φουστὰτ, ὅπου ὑφαίνοντο ὑφάσματα τοιαῦτα. [Μ.Μ.]

Φούτα-Τζαλόν. Κράτος τοῦ Γαλλικοῦ Σουδαν εἰς τὰ ΝΔ κειμένη πρὸς τῆς Πορτογαλικῆς Γουινέας. Εἶναι ὄρεινὴ χώρα ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Σενεγάλη καὶ ποταμῶν, παράγουσα κυρίως καυσόξυλον, φοινικακάρυα, καφὲν, βάμβακα κλ. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀνέρχεται περίπου εἰς 600 χιλ. ἀνθρώπους εἰς δύο φυλὰς τοὺς Φέλ ἢ Φουλάχ καὶ τοὺς Δζαλογγέ. Διατελεῖ ὑπὸ τῇ γαλλικῇ προστασίᾳ ἀπὸ τοῦ 1885. [Πς.]

Φούτια. Χωρίον τοῦ δήμου Μονεμβασιᾶς, ἔχον 155 κατ.

Φου-Τσόου. Πέλις τῆς Κίνας, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Φου-κιὲν παρὰ τὴν ἐκβολὰς τοῦ Σι-χό ἢ Μὴν μετα 635 000 κατ. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται γέφυρα μετὰ 10 τόξων ἐπὶ τοῦ Τσάγκ, παραποταμίου τοῦ Σι-χό, πολυάριθμα δὲ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα, καὶ διεξάγεται μέγα ἐμπόριον τείλου καὶ μεταξωτῶν. ἔχει δὲ ὠραῖον λιμένα ἀνοικόντα εἰς τοὺς ξένους τῷ 1842. [Πς.]

Φουχτερσλέβεν (Ἑρρίκος βαρὼν von Feuchtersleben). Ἰατρός, ποιητὴς καὶ φιλόσοφος, γενν. ἐν Βιέννῃ τῷ 1806 καὶ ἀποθ. τῷ 1849, ὅστις ἔγραψεν «Ἐγγχειρίδιον ἱατρικῆς ψυχολογίας» (1845) καὶ τὴν περίφημον «Διατηρητικὴν τῆς ψυχῆς» (1838) ἥτις μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

Φράας (Κάρολος Fraas). Γερμανὸς βοτανικός, γενν. 1810 ἐν Ραττελσδέρφ παρὰ τὴν Βαμβέργην. Τῷ 1835 μετέβη ὡς διευθυντὴς τοῦ βασιλικοῦ κήπου εἰς Ἀθήνας, ὅπου διωρίσθη τῷ 1837 καὶ ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς, παρῆνθ' ἐν τῷ 1842. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Γερμανίαν, διετέλεσε καθηγητὴς τῆς γεωπονίας ἐν Φράνκφурτ καὶ Μονάχῳ, ὅπου διωρίσθη τῷ 1855 διευθυντὴς τῆς Κεντρικῆς κτηνιατρικῆς σχολῆς. Ἀποσυρθεὶς ὕστερον ἀπέθανε τῷ 1877 ἐν κτήματι πλησίον τοῦ Μονάχου. Τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν βοτανικὴν, ὡς καὶ ἑλληνιστὶ ἐκδοθέντα Στοιχεῖα τῆς βοτανικῆς (Ἀθ. 1837), ἢ (λατινικῇ) Σύνοψις τῶν φυτῶν τῆς κλασσικῆς γλωττίδος (Μόναχ. 1845), εἰς δὲ ἐπεδόθη ἑλκυστικὰ εἰς τὴν γεωπονικὴν, γράφας πλείστα σχετικὰ ἔργα. [Β.Ε.]

Φραάτης. Ὀνομαζιγέρων βασιλεὺς τῶν Πάρθων. 1) Φ. ὁ Α', υἱὸς τοῦ Πριανπίου, ὑποτάξας τοὺς Μάρδους, νομαδικὰς τῆς Μηδίας. Ἐβασίλευσεν ἀπὸ τ. 182 ἢ ἀπὸ τοῦ 178 μέχρι τοῦ 164 π.Χ. — 2) Φ. ὁ Β'. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου (139-127) Ἀντίοχος Ζ', ὁ Σιδητὴς, εἰς

έβαλεν εἰς τὸ γράτος καὶ κυριεύσας διάφορα αὐτοῦ μέρη τὰ περιώρισεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν ἀρχικὴν Παρθίαν. Ἐπέτυχεν ὅμως ὁ Φ. τὴν συνδρομὴν τῶν Σκυθῶν, ἐπέτεθον κατὰ τῶν συριακῶν στρατευμάτων καὶ τὰ κατέκλεψεν ἐν μάχῃ, καθ' ἣν ἀπώλεσθη καὶ ὁ Ἀντίοχος. Ἀλλ' εἰ Σκίθαι εἶτα ἔνεκα τῆς ἀχαριστίας του ἐστράφησαν κατ' αὐτοῦ, καταπελεμῶν δὲ αὐτοὺς ἐφανεύθη. — 3) Φ. ὁ Γ' διετέλεσεν ἐναλλὰς σύμμαχος καὶ φίλος τῶν Ῥωμαίων. Ἀπώλεσθη διὰ συνωμοσίας τῶν υἱῶν του Μιθριδάτου Γ' καὶ Ὀρώδῃ. Ἐβατίλευσεν 70-61 π. Χ. — 4) Φ. ὁ Δ', ἀνῆλθε τὴν θρόνον τῷ 37 π. Χ. δρ' αὐτὸν ἐσφαξέ τοὺς ἀδελφούς του. Διεξάγων πόλεμον κατὰ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ἀνεδεικνύετο νικητὴς, ἀλλ' ἐπαναστατηρᾶντων τῶν ὑπηκόων του ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ παρὰ τοῖς Σκίθαις. Λαθὼν δὲ παρὰ τούτων συνδρομὴν ἐπῆλθε κατὰ τοῦ καταλαβόντος τὴν θρόνον Τιριδάτου, ὃν καὶ ἐνίκησε. Συνωμολογήσας τότε εἰρήνην μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἀπέδωκεν εἰς τὸν Δούσιον τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰς σημαίας ὥς εἶχε κυριεύσει παρὰ τοῦ Κράσσου. Ἀπέθ. τῷ 9 π. Χ. ἐγληττηρισθεὶς ὑπὲρ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ υἱοῦ του Φραπατάχ. [Πς.]

Φράγα (Fraga). Πρωτ. ἑταμερ. ἐν τῇ Ισπαν. ἐπαρχίᾳ Χουέσκα, ἔχουσα 7.158 κατ., ἐρείπια ὀχυρωμάτων καὶ ἀνάκτορον τῶν Μαύρων. [Μ.Σ.]

Φραγάρα. Βλ. Χαμακίερασας.

Φραγγίστα. Κώμη τοῦ δήμ. Ἀγραίων τῆς ἐπαρχ. Εὐρυτανίας, ὡρ. 2 ΝΔ τοῦ Κεφαλοδρύσου. Κάτ. 894.

Φραγγυλίνη, $C_{20}H_{21}O_{10}$, γλυκυμα-τογόνον ὑπὸ μορφήν ἀνοικτῶς κίτρινων μικροσκοπικῶν κρυστᾶλλων ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ φλοιοῦ τοῦ κερμοῦ τῆς βόμνου τῆς φραγγύλης καὶ τῆς βόμνου τῆς καθαρτικῆς. Ὁ φλοιὸς τῆς φραγγύλης ὡς ἀφέψημα εἶναι καθάρσιον δραστήριον, εἰ δὲ χρησιμεύει ὡς κίτρινῃ χρωστικῇ οὐσίᾳ. Μετ' ἀραιῶν δόσεων θερμαινόμενη τέμνεται ἡ Φ. εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ φραγγυλινικὸν δέξυ.

Φραγκαβίλλα (Francavilla). Πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ περιφερείᾳ Βρινδισίου τῆς ἐπαρχ. Λέτσε, μετὰ 16.328 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ὑφασμάτων, δέρματος κλ.

Φραγκίκης (Νικέλας). Ἕλληνα ἀγωνιστὴς τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, Πελοποννήσιος, ἐξ Ἀγαθόγλειδος, λαθὼν μέρος εἰς πολλὰς μάχας καὶ διακριθεὶς δὲ ἰδίως ὡς ἀναφέρεται κατὰ τὴν πολιερικὴν τῶν Πατρῶν. Συμπολεμιστὴς δὲ τοῦ Ἀνδρέα Ζοζιμη διῆλθε μετὰ τούτου καὶ τὴν Στερεάν καὶ μετέσχε τῶν ἐν Μεσολογγίῳ γεγονότων.

Φραγκᾶτα. Κώμη τῆς Κεφαλληνίας

ἐν τῷ δήμῳ Ὀμαλῶν, 45' ΒΔ τῶν Βαλσαμάτων. Κάτ. 877.

Φραγκενδέρη. Πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας ἐν τῷ νομῷ Τοτίκαου, μετὰ 11.869 κατ. ἔχει βιομηχανίαν κυρίως μαλλίνων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ γαλινουργία ἐν ταῖς περιχώροις. [Πς.]

Φραγκενειώδη, Frankeniaceae. Μικρὰ εὐκογενεῖα Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυτῶν. Περί τὰ 20 εἶδη ὧν τὰ πολλὰ παραθαλάσσια καὶ ἐν ταῖς περὶ τὴν Μεσόγειον χώραις φυόμενα. Ἐν Ἑλλάδι φύονται τρεῖς εἶδη, ὧν ἡ Φραγκανεία ἡ πεπαιλόσπαστος (Frankenia pulverulenta L.) πιθανῶς εἶναι τὸ Ἑμπετρον τοῦ Διοσκουρίδου.

Φραγκεντάλ (Frankenthal). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῷ βαυαρικῷ νομῷ τοῦ Παλατινάτου, ἔχουσα 13.008 κατ., ἀρχαίαν βιομηχανίαν καὶ ἀμπελουργίαν. [Μ.Σ.]

Φραγκενστάϊν (Frankenstein). Πρωτεύουσα περιφερείας ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Βρεσλαύας, ἔχουσα 8.140 κατ. καὶ ἐμπόριον σίτου. [Πς.]

Φραγκενχάουζεν (Frankenhau- sen). Δευτέρα πρωτεύουσα τῆς ἡγεμονίας Σβαρτσβούργου-Ρουδολφάτ, ἔχουσα 5.944 κατ., ἀνάκτορον, μεγάλην ἀγορὴν κλ. Στέρεται ὑπὲρ παλαιοῦ φρουρίου. [Μ.Σ.]

Φραγκικὸς Ἰόρας. Βλ. Ἰόρας.

Φραγκίσκη (Franziska da Rimini). Γυνὴ ἑταίρας καλλονῆς, θυγάτηρ ἡγεμόνος τινὸς ἐκ Ῥαβέννης ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Πολέντας, ἤχασα κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Τῆς Φ. προδούσης τὴν συζυγικὴν πίστιν πρὸς τὸν ἀνδράδελφόν της, ὁ συζυγὸς της ἐγένευσεν ἀμετέροος. Τὸ συμβάν τοῦτο ἀποτελεῖ ἐν τῶν συγκινητικωτάτων ἐπεισοδίων τῆς Κολοσσέως τοῦ Δάντου καὶ ἐξηγίρευσεν ὡς ὑπόθεσις τραγωδίας τοῦ Σιλβίου Πελλίκου. [Πς.]

Φραγκισκανοί. Ἐκκλησιαστικὸν τάγμα ἱερὺν τῷ 1208 ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου τοῦ ἐξ Ἀσίζης. Ἡ εἰς αὐτὸ εἰσαγόμενοι ἐπιτάσσοντο τῇ πενίᾳ καὶ ἀπρηνοῦντο ἐντελῶς τὰ ἐγκόσμια, ἐζῶν δὲ ἐξ ἐλεημοσύνης. Τὸ ἐνδυμὰ των συνίστατο εἰς κουκούλαν στακτόχρευν ἡναφέρευν ἐκ χονδρῶν μαλλίνων ὑφάσματος διὰ σγοινίνου ζωννουμένην καὶ φέρουσαν κουκούλαν, εἶχον δὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἐξομολογῶσι καὶ κηρύττωσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις των. Τὸ τάγμα προστατευόμενον ὑπὸ τῶν παπῶν ἐπέτετάθη καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, ἐξ αὐτοῦ δὲ πλείστοι ἐξῆλθον ἐξοχοὶ ἄνδρες καὶ πάπαι. Οἱ Φ. εἶχον ἀντιπάλους τοὺς Δεμινικανούς, πάλαι δὲ ὑποδιάρσεις αὐτῶν ἐσχηματίσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κατὰ δὲ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἀντίρχοντο ἐν ὅλῳ

εἰς 115 000. Ἀπὸ τοῦ 1790 τὸ τάγμα τοῦτο ἐξέλιπεν ἐκ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ σφύζεται ἐν ἀλλαχού, ἰδίᾳ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Β' Ἀμερικῇ. Οὗτοι εἶναι ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ φύλακες τοῦ Ἀγ. Τάφου. [Πς.]

Φραγκίσκος. 1) Φ. ὁ εἰς Ἀσίαν, ἅγιος τῆς Δυτ. Ἐκκλησίας, γενν. ἐν Assisi ἢ Asisi τῆς Ἰταλίας τῷ 1182 καὶ ἀποθ. τῷ 4 Ὀκτ. 1226, ὅτε καὶ ἐορτάζεται. Υἱὸς ὢν πλουτίου ἐμπόρου, ἐκαλεῖτο Ἰωάννης Bernardoni, ἐκλήθη δὲ Φ. διὰ τὴν εὐγένειαν μεθ' ἧς ἐλάλει τὴν φραγκικὴν (γαλλικὴν) γλῶσσαν καὶ εἶχε προορισθῇ διὰ τὸ ἐμπόριον. Ἐν ἡλικίᾳ ὅμως 24 ἐτῶν ἐγκατέλειπε τὴν περιουσίαν του καὶ ἀφωσιώθη ὁλόκληρος εἰς τὴν προσευχὴν καὶ εἰς ἔργα ἐλεημοσύνης. Ἀθροίσας δὲ πλείστους ἀπαυδούς ἱδρυσε τῷ 1208 ἐκκλησιαστικὸν τάγμα κληθέν τὸ τῶν Ἐλασσόνων ἀδελφῶν καὶ συνέταξεν ὁργανισμὸν αὐτοῦ ἐγκριθέντα τῷ 1215 ὑπὸ τοῦ Πάπα. Πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦτου ὁ ἴδιος ἀπεδήμησεν εἰς Συρίαν καὶ Αἴγυπτον τῷ 1219. Τῷ 1224 ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν ὄρεσιν ὅπου ὀπασίαν δι' ὃ καὶ ὠνομάσθη Σεραικός. Ἐκτὸς τοῦ ἁνὸς τάγματος ἱδρυσε καὶ τὴν Τρίτην Τάξιν, τάγμα λαϊκῶν, οἵτινες ἀνελάμβανον νὰ τηρῶσι τὰ χριστιανικὰ τῶν καθήκοντα καθ' ὅλας τὰς πράξεις τοῦ βίου των. Τοῦ Φ. σφύζονται τινες συγγραφαὶ πλήρεις γλυκύτητος, ἐν αἷς εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐξάρσεις μίγνυται πολὺ ζωηρὸν αἶσθημα ἀγαπῆς πρὸς τὴν φύσιν, καὶ αἰτίνες τάσσουσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν προτύπων συγγρόνων του συγγραφέων. — 2) Φ. ὁ ἐκ Παύλας τῆς Καλαβρίας. Ἱδρυτὴς τοῦ ἐκκλησ. τάγματος τῶν Ἐλαγιστῶν (Minimi), γεννηθεὶς τῷ 1406 καὶ ἀποθ. τῷ 1507. Ἀφοσιωθεὶς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἐμῶνυμένον του ἁγίου, πολὺ νέος ἔτι ἀπεσύρθη εἰς ἐρημίαν τινὰ τῆς Καλαβρίας καὶ ἀπέκτησε μεγάλην φήμην ἁγιότητος, ἱδρύσας καὶ μοναστήριον. Ὁ Φ. ὅστις ζῶν ἔτι ἐπωνομάζετο ἅγιος, ἔχαιρε φήμην ὅτι ἐξετέλει θαύματα θεραπείας καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λουδοβίκος ΙΑ' τὸν ἐκάλεσεν εἰς Γαλλίαν ἀσθενήσας· δὲν κατέρωσεν ὅμως ἢ νὰ τὸν βοήθῃ εἰς τὸ ν' ἀποθάνῃ χριστιανικῶς. Παρέμεινε δ' εἰτα ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἱδρυσεν ἐκεῖ μοναστήριά τινα τοῦ τάγματος του, εἰς ἐν τῶν ὁποίων καὶ ἀπέθανεν. Ἐορτάζεται τῇ 2 Ἀπριλίου. — 3) Φ. Σαβήριος. Βλ. Σαβήριος. — 4) Φ. ὁ ἐκ Σάλεων. Ἐγενν. ἐν Σαβοῖᾳ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῷ 1567 καὶ ἀπέθ. τῷ 1622. Εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον εἰσῆλθε τῷ 1593, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶχε διακριθῇ ὡς δικηγόρος. Ἡ Γενεὴ τότε ἐπλημμυρεῖτο ὑπὸ Καλδινιστῶν, ἀλλ' ὁ Φ. διὰ τῶν ὁμιλιῶν του ἐνεδυνάμωσε τὴν πίστιν τῶν Καθολι-

κῶν, προσηλύτισε δὲ καὶ πολλοὺς διαμαρτυρομένους. Τῷ 1602 ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς Γενεύης, τῷ δὲ 1610 ἱδρυσε τὸ γυναικεῖον μοναχικὸν τάγμα τῶν Σαλειανῶν ἢ τῆς Ἐπισκοπείας. Ὁ Φ. κατέλειπε πολυάριθμα συγγράμματα. Ἐορτάζεται τῇ 29 Ἰανουαρίου.

Φραγκίσκος. 1) Φ. ὁ Α', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, γενν. τῷ 1494 ἐν Cognac τῆς Νοτ. Γαλλίας, υἱὸς τοῦ Καρόλου κόμητος τῆς Ἀγκουλέμης, διαδεχθεὶς τῷ 1515 τὸν Λουδοβίκον ΙΒ' οὗ εἶχε νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα Κλαυδίαν. Ἐξηκολούθησε ἑμέσως τοῖς πολέμοις τοῦτου ἐν Ἰταλίᾳ, διεκδικῶν τὰ ἐπὶ τοῦ δουκάτου τοῦ Μεδιολάνου δικαιώματα τοῦ ὡς διαεγγόνου τῆς Βαλεντίνης τοῦ Μεδιολάνου, καὶ ἐνίκησεν ἐν Μαρινιάνῳ (1515). Τῷ 1519 ἔθεσε, τὴν ὑποσηψιότητά του ὡς αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀλλ' οἱ ἐκλέκτορες καί περ λαβόντες παρ' αὐτοῦ μεγάλη χρηματικὰ ποσά, προτίμησαν τὸν Φρειδερίκον τῆς Σαξονίας καὶ εἰτα τὸν Κάρολον Ε'. Ἐκτοτε χρονολογεῖται οἱ τῶν 2 ἡγεμόνων τούτων ἀντιζηλία. Ἐν τῷ ἐκτραγνῆτι μετὰ τὸν πόλεμον ὁ Φ. ἀπώλεσε τὸ Μεδιολάνον καὶ ἐνίκηθη καὶ ἡχμαλωτίσθη ἐν Παύλᾳ (1525), μετενεχθεὶς δὲ αἰχμαλώτος εἰς Μαδρίτην ἐδέχθη τὴν συνθήκην τῆς Μαδρίτης, δι' ἧς παρεχώρει εἰς τὸν Κάρολον τὸ δουκάτον τῆς Βουργουνδίας, τὰ ἐπὶ τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ Μεδιολάνου δικαιώματα του καὶ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς Φλάνδρας καὶ τοῦ Ἀρτοῦ (1526). Ἀρνηθέντος ὅμως αὐτοῦ εἰτα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης, ἐξεργάγη δ' ὁ πόλεμος. Κατὰ τοῦτον ἀπώλεσεν αὐτὸς τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Μεδιολάνον καὶ ἡναγκάσθη ἐν Καμβραὶ νὰ παραιτηθῇ ἐριστικῶς τῶν 2 τούτων πόλεων καὶ τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῆς Φλάνδρας καὶ τοῦ Ἀρτοῦ, διατηρήσας ὅμως τὴν Βουργουνδίαν. Κατὰ τὸν μετέπειτα γ' πόλεμον ἐθριάμβευσε κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Καρόλου ἐν Προβιγκία καὶ Πικαρδία (1538), κατὰ δὲ τὸν δ' κατέλαβε τὸ Πεδεμόντιον, ἐν ᾧ ὁ στρατὸς του ἤρατο τὴν περιφανὴ νίκην τῆς Σαριζόλης (1544), ἐπερ ὅμως δὲν ἡμπεδισε τὸν Κάρολον νὰ εἰσέλθῃ εἰς Καμπανίαν καὶ τὸν Ἑρρίκον Η' τῆς Ἀγγλίας εἰς Πικαρδίαν. Συνωμολογήθησαν τότε ἡ συνθήκη τοῦ Κρεσπύ (1544), δι' ἧς ὁ Κάρολος καὶ ὁ Φ. ἀπέδιδον ἀμοιβαίως τὰ κατακτηθέντα μέρη, καὶ ἡ τῆς Ἀδρῆς (1544), δι' ἧς ὁ Ἑρρίκος Η' ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀποδώσῃ τὴν Βουλὸνγν. Οὗτοι οἱ πόλεμοι οὗτοι κατέληξαν εἰς λύσιν συμφέροντων τῇ Γαλλίᾳ, δηλ. τὴν κατάληψιν τῆς Σαβοῖας καὶ τοῦ Πεδεμόντιου. Ὁ Φ. ὅστις ἀπέθανεν τῷ 1547 ἐμεγέθυνε καὶ ἀνέπτυξε τὴν Γαλλίαν πολυλαχῶς. — 2) Φ. ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας.

λ' ας, γενν. τῇ 1544, υἱὸς 'Ερρίκου τοῦ Β' καὶ Αἰκατερίνης τῆς ἐκ τῶν Μεδίκων. Νυμφεύθηκε μετὰ τῆς Μαρίας Στούαρτ, βασιλισσῆς τῆς Σκωτίας τῇ 1558, διετέλεθ' ἕως τοῦ 1599 καὶ ἀπέθανε τῇ 1600 ἀτεκνός. Ἐπὶ τῆς βασιλευσένης βασιλείας τοῦ ὅτε τὰ τοῦ κράτους διηρθονονοίοντο, συνέβη ἡ συννομία τῶν Διαμαρτυρομένων ἐν Αὐθουαίς. — 3) Φ. ὁ Α', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐκ τοῦ οἴκου τῆς Λοθαριγγίας, γενν. τῇ 1708 καὶ ἀποθ. τῇ 1765. Τῇ 1729 διετέλεθ' εἰς τὸ δουκάτον τῆς Λοθαριγγίας τὸν πατέρα του Λεοπόλδον, ἀλλὰ τῇ 1737 ἀντιήλλαξε τοῦτο μετὰ τοῦ τῆς Τσρκάνης. Ἀποθανόντος δὲ τῇ 1740 τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου Γ', οὗ τὴν θυγατέρα Μαρίαν Θηρεσίαν εἶχε νυμφεθῇ τῇ 1736, ἤγειρεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τίτλου κατὰ τοῦ ἐκλεκτορὸς τῆς Βαυαρίας (Καρόλου τοῦ Ζ'), μόνον ὅμως τῇ 1745 κατώρρωσε ν' ἀναγνωρισθῇ αὐτοκράτωρ. Ἐκτοτε ἐβασίλευεν εἰρηνικῶς ἐπὶ 20 ἔτη. — 4) Φ. ὁ Β' ὡς αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, Α' δὲ ὡς αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, γενν. τῇ 1708 καὶ ἀποθ. τῇ 1795. Τῇ 1792 διετέλεθ' ἕως τοῦ πατέρα του Λεοπόλδον Β' ὡς βασιλεὺς τῆς Βοημίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τὸν 'Ιούλιον τοῦ 'Ιδίου ἔτους ἐστέθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Κτυγηθεὶς αὐτῷ τοῦ πολέμου ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ' ἐνίκησεν ἐν Αὐλλῃ, ἀλλ' ἐνίκηθη ἐν Ζεμάπ (1792) καὶ ἀπώλεσε τὸ Βέλγιον, ἐν ᾧ ἐν Πολωνία ἡτοιμαζέτο ὑπὸ τῶν πατριωτῶν ἐπανάστασις. Ἀρχομένου δὲ τοῦ 1798 τὰ στρατεύματά του κατήγαγον διαφόρους κατὰ τῶν γαλλικῶν νίκας, ἀλλ' ἀπώλεσαν τὴν μάχην τῶν Βατινιῶν, ὃ ὅτις δὲ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῇς μεγάλου στρατοῦ ἐνίκηθη ἐν Εἰλαίρσ καὶ Αὐστέρ. Ἐνῷ δὲ ἐκινεποιοῦτο ἐν Πολωνία διὰ κατακτήσεων τιμῶν, ὁ Ναπολεὼν ἐν Ἰταλίᾳ συνεπλήρωσε τὴν καταστροφὴν τῶν αὐστριακῶν στρατευμάτων καὶ ἐπῆλθεν οὕτως ἡ συνθήκη τοῦ Καμποφορμίου (1797), δι' ἧς ὁ Φ. παρεχώρησε τῇ Γαλλίᾳ ἐλόκληρον σχεδὸν τὴν ὀριστερὰν ὀχθὴν τοῦ 'Ρήνου. Τῇ 1799 συνῆγε συμμαχίαν μετὰ τῆς Ἀγγλίας, τῆς 'Ρωσσίας καὶ τῆς Τουρκίας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐνίκηθη ἐν Μαρένγκω καὶ ἐν Χοενλινδεν (1800) καὶ διὰ συνθήκης ἀπώλεσε πᾶν δικαίωμα ἀναμείσεως ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν τούτοις τῇ 1805 ἤρξατο νέου κατὰ τῆς Γαλλίας ἀγώνος, καθ' ὃν καὶ πάλιν ἐνίκηθη ἐν Οὐλμῃ καὶ Ἀουστερλίτς καὶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Προσβούργου ἀπώλεσε τὴν Δαλματίαν, τὸ Τίρολιν, τὸ Φριούλεν καὶ τὴν Ἑνετίαν. Ἐναγκάσθη τότε νὰ περιορισθῇ εἰς τὸν τίτλον αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Ἐκ νέου δὲ νικηθεὶς ἐπανειλημμένως ἀπώλεσε διὰ τῆς

συνθήκης τῆς Βιέννης διαφόρους ἡλικιακὰς ἐπαρχίας. Τῇ 1810 ὅμως νυμφευθεὶς τῆς θυγατρὸς τοῦ Μιράας Λουίζας τὸν Ναπολεὼνα συνεμάχησε μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔτος διερχόμενος τὴν συμμαχίαν ταύτην καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Γαλλίας, καθ' ἧς μόνον τῇ 1815 ἐπαύσατο πολέμων. Τότε ἡ Σύνοδος τῆς Βιέννης τῷ ἀπέδωκε τὰ κράτη τοῦ μετὰ τῆς Λομβαρδίας καὶ τῆς Ἑνετίας. Ὁ Φ. ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ Μετερνίχου, ὅστις ἀπὸ μακροῦ διετέλει ὑπουργὸς του, ἐγένετο εἰς τῶν ἐνθεροτέρων ὑποστηρικτῶν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, εἰς δὲ τοὺς ὑπηρετοὺς τοῦ ἡνρήθη τὴν παροχὴν πάσης ἐλευθερίας. — 5) Φ. ὁ Α', βασιλεὺς τῶν Δούσις καὶ λ. ὡν, γενν. τῇ 1777, υἱὸς τοῦ Φερδινάνδου Α' καὶ τῆς Μαρίας Καρολίνης ἀρχιδουκίσσης τῆς Αὐστρίας. Διατελὼν συναρχὸν τοῦ πατρὸς του, παρεχώρησε τῇ βασιλείᾳ σύνταγμα, ἀλλ' ἠκολούθησε τὴν ἀντιδραστικὴν πολιτικὴν τοῦ Συνεδρίου τῆς Λαύδαχης. Γενόμενος βασιλεὺς τῇ 1825 δὲν ἤδυνήθη νὰ κατατείλῃ τὰς καταπίσεις καὶ τὰς καταχρήσεις τῶν ὑπαλλήλων. ἀπέθανε δὲ τῇ 1830 ὀρεκτὰ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν ὑπακόων του. [Πς.]

Φραγκίσκος 'Ιωσήφ Α'. αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, γενν. τῇ 6/11 Αὐγούστου 1830 ἐν Βιέννῃ. Πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς Φραγκίσκου Καρόλου (ἀποθ. 1878) καὶ τῆς Σοφίας, ἑδελφῆς Λουδοβίκου βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας (ἀποθ. τῇ 1872), ἐκτρώθη ἐν ἡλικίᾳ ἐν Ὀλμυτῇ τῇ 10/1 Δεκ. 1848 καὶ τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ διετέλετο τὸν παραιτηθέντα θετὸν τοῦ Φερδινάνδου τὸν Α' ὡς αὐτοκράτωρ, μετὰ τὴν παραχώρησιν τῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τοῦ ὀρόνου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος κατεστάλη ἡ ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Λομβαρδοβενετίᾳ ἐπανάστασις, μετ' ὃ κατ' ἐργὰς μὲν ἤρξε μᾶλλον δεσποτικῶς, ὕστερον ὅμως ἰδίως μετὰ τοὺς ἀτυχεῖς πολέμους τοῦ 1859 κατὰ τῶν Γάλλων καὶ Σάρδων καὶ τοῦ 1866 κατὰ τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν Πρώσων, ἀφοῦ ἤρξη τῇ 1861 παρεχώρησεν εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ σύνταγμα, ἤρξε φιλελευθερώτερον ἐξομαλύνει τὰς μετὰ τῆς Οὐγγαρίας διαφορὰς, ἐφ' ᾧ ἐπετεύχθη ὁ λεγόμενος διόμορς τοῦ Αὐстро-ουγγρικοῦ κράτους, καὶ ἐστέθη βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας τῇ 1867. Προσέτι δὲ κατήργησε τῇ 1870 τὴν ἐν ἔτει 1855 συνασθεῖσαν μετὰ τοῦ Πάπα συνθήκην (Concordatum) καὶ ἐπέτυχεν ἐν ἔτει 1878 τὴν παραχώρησιν τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης διὰ τῆς ἐν Βερολίῳ συνθήκης. Ἀέγιος ὢν καὶ προστάτης τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀνέωξε πανηγυρικῶς τὴν ἐν Βιέννῃ τῇ 1873 παγκόσμιον ἐκθεσιν. Ἐνυμφεῖτο τῇ 1854 τὴν Ἑλισάβετ δούκισσαν τῆς Βαυα-

ρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθησαν 2 θυγατέρες καὶ 1 υἱὸς ὁ 'Ροδόλφος ἀποθ. τῷ 1889. [N.R.]

Φραγκίσκου 'Ιωσήφ Τάγμα.

'Ομώνυμον τῷ ἱδρυτῇ αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ 'Ιωσήφ Α' αὐστριακὸν τάγμα, συστά-
θὲν τῷ 1829 εἰς ἀμοιβὴν παντὸς εἶδους σπουδαίων ὑπηρεσιῶν καὶ ἐκ τριῶν τάξεων συνιστάμενον: τῶν Μεγαλοσταύρων, τῶν Τα-
ξιάρχων καὶ τῶν 'Ἱπποτῶν. Τὰ διάσημα εἶναι χρυσοῦς ἐρυθρῶς μεμιλιωμένος καὶ ἐστρωγγυλωμένος τοὺς βραχίονας σταυρὸς μετὰ λευκοῦ ἐν τῷ μέσῳ γόρου κυκλοτεροῦς ἐφ' οὗ τὰ στοιχεῖα F. J. (Franz Joseph). Μεταξὺ τῶν βραχιόνων τοῦ σταυροῦ εἶναι καταφανὴς δικέφαλος ἀετὸς, κρατῶν διὰ τῶν δύο ῥαμφῶν αὐτοῦ ἄλυσιν ἐξ ἧς κρέμονται αἱ λέξεις «Viribus unitis». 'Η ταινία εἶναι βαθέως ἐρυθροῦ χρώματος. 'Ενταῦθα κατα-
λεκτέος ἀπὸ τῆς ¹/₁₆ Φεβρ. 1850 καὶ ὁ Σ τ α υ ρ ὅ ς τ ῆ ς Δ ξ ί α ς. [I.E.K.]

Φραγκίσκου 'Ιωσήφ χώρα.

Οὕτω καλεῖται συστάς νήσων ἐν τῇ Β Πα-
γωμένη θαλάσῃ πρὸς Β τῆς Νέας Σέμ-
λης, ἔχουσα ἐν ὅλῳ ἐμβ. 49100 τγμ. καὶ ἀποτελουμένη ἐκ δύο μεγάλων καὶ 10 μικρῶν νήσων, ἀνακαλυφθεῖσα δὲ τῷ 1873 ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς ἀποστολῆς. [M.Σ.]

Φραγκλινέτης. 'Ορυκτὸν τοῦ κυβι-
κοῦ συστήματος, ἀπαντῶν συνήθως χειρο-
πληθές, σιδηρομέλαν μετὰ λάμψεως μεταλ-
λικῆς, συνιστάμενον δὲ κυρίως ἐκ ψευδαρ-
γύρου, σιδήρου, μαγγανίου. [Δ.Κ.]

Φραγκλίνος (Franklin). 1) Νενια-
μίν. Διάσημος πατριώτης γένν. ἐν Βοστώνῃ
τῆς Βορ. Ἀμερικῆς τῷ 1706 υἱὸς ὧν πτω-
χοῦ σαπωνοποιῶ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπάρξετε
ἐργάτης τυπογραφείου καὶ διὰ τῆς τάξεως
καὶ τῆς οἰκονομίας βαθμὴν προαχθεὶς
ἔβησε τῷ 1729 σημαντικὸν τυπογραφεῖον
ἐν Φιλαδέλφειᾳ καὶ ἀπέκτησε περιουσίαν
τινά. Τότε δὲ ἤρξατο φροντίζων καὶ διὰ τὸ
δημόσιον καλὸν διὰ τῆς ἱδρύσεως βιβλιοθή-
κης καὶ φιλολογικοῦ συλλόγου καὶ διὰ τῆς
ἐκδόσεως ἐφημερίδων καὶ ἡμερολογίου, ὅπερ
ἦτο εἶδος ἐγγειριδίου πρακτικῆς ἠθικῆς. Τῷ
1747 ἐκλεγείς μέλος τῆς συνελεύσεως τῆς
Πενσυλβανίας καὶ ἀποσταλείς εἰς τὸ ἐν
'Αλβανυ κογχρέσον, ὅπερ συνεκρότησαν αἱ
ἀγγλοαμερικανικαὶ ἀποικίαι, ἐπέτυχε νὰ
γείνη ἀποδεκτὸν τὸ παρ' αὐτοῦ ἐκπονηθὲν
σχέδιον διακανονισμοῦ τῶν μεταξὺ τῆς Ἀγ-
γλικῆς μητροπόλεως καὶ τῶν ἀποικιῶν σγέ-
σεων, ὅπερ ὁμῶς ἀπέρριψεν ἡ Ἀγγλία.
'Ηχορήγη δὲ ὁ Φ. καὶ εἰς ἐπιστημονικὰς
μελέτας καὶ ἔκαμε πολυτίμους ἀνακαλύψεις
ἐπὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, εἰς αὐτὸν δὲ ἀφελε-
ται καὶ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ἀλεξικεραύνου. Ἐκ-
λεγείς τῷ 1757 βουλευτῆς καὶ σταλείς
ἐπανειλημμένως εἰς Ἀγγλίαν, ἐγένετο τῷ

1775 μέλος τοῦ Κογκρέσου, ἔλαβε δὲ ἐνερ-
γὸν μέρος εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῆς ἀνεξαρ-
τησίας τῶν Ἀμερικ. ἀποικιῶν. Ἀποστα-
λείς δὲ εἰς Γαλλίαν ἐπέτυχε τὴν σύνα-
ψιν συμμαχίας δι' ἧς ἡ Γαλλία ἀνέλαμ-
βανε σχεδὸν ὅλα τὰ βάρη τοῦ πολέμου ἀνε-
σῶδεμιᾶς ὥφελείας. Αὐτὸς δὲ ὑπέγραψε τῇ
1783 καὶ τὴν συνθήκην τῶν Βερσαλλιῶν,
δι' ἧς ἀνεγνωρίζετο ἡ ἀνεξαρτησία τῶν
'Ηνωμένων Πολιτειῶν, μεθ' ὃ ἐξελέγη πρέ-
σβος τῆς πολιτείας Πενσυλβανίας. Ἀπέ-
θανε δὲ τῷ 1790. — 2) Sir John F. 'Εν-
δοξος Ἀγγλος ναυτικὸς γένν. ἐν Σπίλτ-
δού τῷ 1786. Μετασχὼν τῶν κατὰ τὸ
Ναπολέοντος καὶ τῆς Ἀμερικῆς πολέμων,
ἐπεχείρησε τὴν ἐξερεύνησιν τῶν ἀκτῶν τῆς
Βορ. Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων μερῶν καὶ ἀπὸ
τοῦ 1836 μέχρι τοῦ 1843 διετέλεσε διευκ-
τῆς τῆς Τασμανίας. Τῇ 19ῃ Μαΐου 1845 μετὰ
δύο πλοίων ἀπῆλθε πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ
ΝΔ πορθμοῦ, ἐθεάθη δὲ τελευταῖον τῇ 28ῃ
'Ιουλίου τοῦ ἴδιου ἔτους. Ἐκτετε ἀποπέ-
σθησαν τὰ ἵχνη του. καίτοι πλείσται ἀπο-
στολαὶ ἐγένοντο πρὸς ἀναύρεσιν αὐτοῦ. Τῷ
1859 τέλος ὁ Μακκλίντοκ ἀπέδειξεν ὅτι ὁ
Φ. ἀπολείθη τῷ 1847 ἐπὶ τῶν ΝΔ ἀκτῶν
τῆς νήσου τοῦ Βασιλέως Γουλιέλμου. [Πε.]

Φράγκοι. Μεγάλῃ γερμανικῇ φυλῇ
ἢ μᾶλλον ὁμοσπονδία μικροτέρων φυλῶν,
ἥτις τὸ πρῶτον κατὰ τὴν Γ' αἰῶνα ἀνε-
πτύχθη περὶ τὴν κάτω Ῥήνον, εἰτα δὲ διη-
ρέθη εἰς τὰ 2 τμήματα τῶν Ῥιπουαρίων
Φ., κατοικούντων περὶ τὴν μέσον ῥοῦν τοῦ
Ῥήνου, καὶ τῶν Σαλίων Φ., οἵτινες κα-
τοικούντες πρὸς Β ἐκείνων προήλασαν κατὰ
τὸν Β' αἰῶνα μέχρι τοῦ Σόμμη. Οὗτοι ἐγέ-
νοντο καὶ ἱδρυταὶ τοῦ φ ρ α κ ι κ ο ὕ κ ρ ά-
του ς, ὅπερ τὸ κατ' ἀρχὰς εἶγε βασιλεῖς
ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μερουβίγγων, ἐφθασε δὲ κυ-
ρίως ἐπὶ Χλοδεβίκου, κυριεύσαντος μέγα μέ-
ρος τῆς Γαλατίας καὶ ἀποθανόντος τῷ 511,
εἰς μεγάλῃν ἀκμὴν καὶ προσέλαβε μεγίστην
ἐκτασιν νικηθέντων τῶν Βουργουνδίων, Τυ-
ριγγίων καὶ εἰτα καὶ τῶν Βαυαρῶν. Ἡ ἐπα-
νειλημμένη διζήρεσις τοῦ κράτους τούτου,
ὧν ἡ σημαντικωτέρα εἰς τὰ τρία κράτη τῆς
Αὐστρασίας, Νευστρίας καὶ Βουργουνδίας,
προεκάλεσεν ἐν τοῖς κατόπιν αἰματηροῦς
οἰκογενειακοῦς πολέμους, μέχρις οὗτου συνη-
νώθη ἅπανα ἡ χώρα ὑπὸ ἓν σκήπτρον ἐπὶ
Χλοταρίου τῷ 613, Ἀπὸ τοῦ Ζ' αἰῶνος
προσέλαβε ὑπὸ τοὺς ἀνικάνους βασιλεῖς ἡ
θέσις τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου
(major domus) ἔκτακτον σημασίαν, οὕτως
ὥστε τέλος αὐτὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως
μετέβη εἰς τοὺς ὑπουργοὺς τούτους καὶ ἱβρῆθη
οὕτως ὁ βασιλικὸς οἶκος τῶν Κ α ρ ο λ ι γ-
γ ι ω ν, ὧν πρῶτος βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Πι-
πίνος (751). Τὴν μεγίστην ἐκτασιν ἔδωκε

τῷ κράτει εἶτα ὁ υἱὸς τοῦ Πιπίνου Κάρολος, ὅστις ἐγένετο καὶ Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ (800). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς διενεμήθη τὸ κράτος τῶν Φ. διὰ τῆς ἐν Βεροδύνῃ συνθήκης (843), δι' ἧς παύει ἡ ἱστορία τοῦ φραγκικοῦ κράτους καὶ ἀρχεῖται ἡ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας. [Πς.]

Φράγκοι, ἔντομα. Βλ. Ὁρσοδανίδαι.

Φραγκοκρατία ἐν Ἑλλάδι. Βλ. Ἑλλάς ἐν τ. Γ' σ. 771.

Φράγκον. Ἡ νομισματικὴ μονὰς τῆς Γαλλίας, ἣτις ἐγένετο παραδεκτὴ καὶ εἰς τὰ νομισματικὰ συστήματα ἄλλων κρατῶν, ἐν τῇ σημερινῇ ἀξίᾳ κεκαנוνισμένη ἀπὸ τοῦ 1803, καὶ ἣτις διαιρεῖται εἰς 10 centimes (ἐκατοστά). Ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ ἀργυρὰ νομίσματα 1/2, 1/2, 1, 2 καὶ 5 φρ., χρυσὰ δὲ κυρίως 10 καὶ 20 (Ναπολεόνειον καλούμενον, ὡς φέρει ἐπὶ τῆς Β' αὐτοκρατορίας τὴν εἰκόνα τοῦ Ναπολεόντος Γ', ἢ Λουίζιον ἀπὸ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου). Τὸ νομισματικὸν σύστημα τοῦ Φ. εἰσῆχθη καὶ ἐν Βελγίῳ, Λουξεμβουργῳ, Ἑλβετίᾳ, Ἰταλίᾳ (lira), Ῥουμανίᾳ (leu), Βουλγαρίᾳ (lev), Ἰσπανίᾳ (peseta), Σερβίᾳ (dinar), Ἑλλάδι (δραχμή), καὶ ταῖς πλείσταις Ἰσπανοαμερικανικαῖς δημοκρατίαις. Καὶ ἐν Ῥωσίᾳ δὲ τὸ ἥμισυ ὑπεριάλειον εἶναι ἴσον πρὸς 20 φρ., ὅπως κόπτονται καὶ ἐν Αὐστρίᾳ νομίσματα 20 καὶ 10 φρ. (8 καὶ 4 φλωρινίων χρυσῶν). Πρβ. Λατινικὴ νομισματικὴ ἐνωσις. [Δ.Κ.]

Φραγκονία (γερμ. Franken) ἐκλήθη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ κράτους τῶν Φράγκων (βλ. λ.) αἱ χῆραι τούτων ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, Μοίνου καὶ Νέκκαρ, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 6^{ου} αἰῶνος ἀποτελοῦσαι ἴδιον δουκάτον ἐθεωροῦντο ὡς πυρῆν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δουκὸς Ἑδερχάρδου τῷ 939 ἠνώθη ὑπὸ Ὀθωνος Α' τὸ ἀξίωμα τοῦ δουκὸς τῆς Φ. μετὰ τοῦ αυτοκρατορικοῦ στέμματος καὶ μέλις κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ὑπὸ Ἑρρίκου Ε' κατεστάθη πάλιν ἴδιος δευξ τῆς Ἀνατολικῆς Φ. Ὁ ἰσχυρότατος τῆς Φ. οἶκος τῶν Σαλίων ἀνῆλθε τῷ 1024 εἰς τὸν θρόνον τῆς Γερμανίας καὶ κατεῖχε τούτον μέχρι τοῦ 1125. Ἐν ταῖς ὑστερον ἡ ἐπὶ τοῦ Ῥήνου Φ. μετωνομάσθη Παλατινάτον, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ Φ., ἡ ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ἀπετέλει ἀπὸ τοῦ 1493 τὴν λεγομένην Φραγκικὴν ἐπαρχίαν τοῦ Γερμαν. κράτους καὶ ἀπὸ τοῦ 1817 περιλαμβάνει τοὺς 3 Φραγκικοὺς νομούς τῆς Βαυαρίας. Τούτων ἡ μὲν Κάτω Φ. ἔχει ἐμβ. 8401 τχμ. μετὰ 618 489 κατ., πρωτεύουσιν δὲ τὸ Βυρτεμβουργον, ἡ Μέση Φ. ἐμβ. 7574 τχμ. μετὰ 700 606 κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὸ Ἀναβαχ, ἡ δὲ Ἀνω Φ., τὸ ΒΑ τμήμα

τῆς Βαυαρίας, ἐμβ. 6999 τχμ. μετὰ 573 320 κατ. καὶ πρωτεύουσιν τὸ Βαυρόντ. [Πς.]

Φραγκόπουλος (Δημήτριος), ἐπτανήσιος δικηγόρος καὶ πολιτευόμενος, ἐκ Ζακύνθου, ἐκ τῶν φιλελευθέρων, τῶν ἐπικληθέντων βραχύτερον καὶ «φιλοπροέδων», χρηματίας ἐπανεληγμένων βουλευτῆς καὶ γερουσιαστῆς ἐν τοῖς νομοθετικοῖς σώμασι τοῦ Ἰονίου Κράτους. [Μ.Μ.]

Φραγκόπουλος (Ἰωάννης), λόγιος Ἕλλην, τῶν ἀρχῶν τοῦ αἵματος τούτου, γεννηθεὶς ἐν Ἰωαννίνοις καὶ χρηματίας διερμηνεύς καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς ἐν Κων/πόλει πρωτοδικῆς πρεσβείας, γνωστὸς δὲ γενόμενος ὡς μεταφραστῆς τῶν «Μεταμορφώσεων» τοῦ Ὀβιδίου. [Μ.Μ.]

Φράγκος (Δημήτριος, Μάρκος καὶ Κωνσταντῖνος), λόγιος Ἕλληνας, ὁ μὲν πρῶτος ἐξ Ἑπείρου, ζήσας κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἐπόθεν κατέφυγε μετὰ τὴν τουρκικὴν εἰσβολὴν εἰς Ἰταλίαν, ἐνθα συνέγραψε εἰς λατινικὴν τοὺς «Πολέμους Γεωργίου τοῦ Καστριώτου» τυπωθέντας ἐν Βιέννῃ τῷ 1541 καὶ πολλὰς ἀναδημοσιεύοντας, ὁ δεύτερος κρῆς ἐκ Ῥεθύμνου μαθητὴς τοῦ ἐν Παρίσι γυμνασίου κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα καὶ ὁ τρίτος ἐκ Δελφῶν, μαθητὴς τῆς ἐν Μεσολογγίῳ διασχῆς κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἵματος σχολῆς τοῦ Παναγιώτου Παλαμά, διδάξας δὲ ἔπειτα καὶ αὐτὸς ἐν Δεσφείᾳ. [Μ.Μ.]

Φραγκοσταφυλέα. Θάμνος τοῦ γένους Ῥιβερίου (Ribes L.) τοῦ προτύπου τῆς μικρᾶς οἰκογενείας τῶν Ῥιβερίων (grossulariaceae) τῆς συγγενεύσεως μετὰ τῆς τῶν Ῥηξίπετρων (βλ. λ.). Τὰ εἶδη τῆς Φ. εἰσὶν αὐτοφυῆ ἐν Εὐρώπῃ· καλλιεργούνται δὲ πολλὰ ποικιλία αὐτῶν γάρν τῶν ἐβωδίων βγαριδῶν καρπῶν αὐτῶν, ἰδίως τὸ Ρ. τὸ ἐλυνθεῖ δὲ (Ribes grossularia L. γερμ. Stachelbeere, γαλλ. grosseillier, καὶ Ρ. τὸ ἐρυθρὸν (R. rubrum L. γερμ. Johannisbeere). Τὸ ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν κατασκευαζόμενον σιρόπιον παρέχει ποτὲν ἐξαιρετικὸν καὶ ἀναψυκτικώτατον.

Φραγκοσυκέα. Βλ. Ὀπουντία.

Φράγκον. Χωρίον τοῦ δήμου Καρδίτης ἔχον κατ'οίκους 257.

Φραγκοφύρτη (Frankfurt). 1) Φ. ἡ ἐπὶ τοῦ Μοίνου. Ἄλλοτε μία τῶν 4 ἐλευθέρων πόλεων τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ ἡ 2^η πόλις τοῦ Πρωσσικοῦ Κράτους ἐν τῷ νομῷ Βίσβαδεν, καί μιν ἐπὶ τοῦ Μοίνου καὶ ἔχουσα 179 985 κατ. Εἶναι ὥρα (α καὶ καλῶς ῥυθμισμένη, ἔχει δὲ μεγαλοπρεπὴ μητροπολιτικὸν ναόν, ὅπου ἐστῆσαν οἱ αὐτοκράτορες, πολυάριθμα μεσαιωνικὰ μνημεῖα, ἐπιστημονικά, καλλιτε-

χνικά καὶ φιλολογικά καθιδρύματα κλ., βιομηχανίαν δὲ ταπήτων, παιγνισμάτων κλ., διεξάγει δὲ ἀκμαίотатен διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον καὶ εἶναι κέντρον τῶν χρηματιστικῶν συναλλαγῶν καὶ πατρὶς τοῦ Γκαίτε καὶ τῶν Ρόσσινι, δ. Ἡ Φ. εἶναι πολὺ ἀρχαία πόλις, ἀλλ' ἡ γῆμη τῆς ἀρχαίας ἀπὸ τοῦ 11 αἰῶνος. ὅτε ἦτο πρωτεύουσα τῆς Δυτικῆς Φραγκονίας. Τῷ 1254 ἐγένετο ἐλευθέρη αὐτοκρατορική πόλις καὶ ἀνεκηρύχθη πόλις τῆς στέψεως διὰ χρυσοδούλλου τῷ 1356. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κουστινίου τῷ 1792 κατέστη τῷ 1806 πρωτεύουσα τοῦ ἐμμενίου αὐτῆς μεγάλου δουκάτου. Τὸ Συνέδριον τῆς Βιέννης τοῦ 1815 τὴν ἀνεκήρυξεν ἐλευθέρην πόλιν, ἥτις ὅμως τῷ 1866 προσήρτηθη εἰς τὸ Πρωσσικὸν κράτος. Ἐνταῦθα συνεδρίαζεν 1848-49 ἡ Ἐθνική Συνέλευσις τῶν γερμαν. κρατῶν, ἐκλείσθη δὲ τῇ 10 Μαΐου (v) 1871 ἡ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας συνθήκη εἰρήνης. — 2) Φ. ἡ ἐπὶ τοῦ Ὁδερ. Πόλις τῆς Πρωσίας, πρωτεύουσα νομοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βρανδεμβούργου, 82 χμ. ΝΔ τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ Ὁδερ, ἔχουσα 55 738 κατ. Ἐχει ἀρκετὰ ἀρκαιαν βιομηχανίαν μεταξωτῶν, χειροκτιῶν, μαρμαρινῶν κλ. καὶ διεξάγει εὐρὺ ἐμπόριον. Ὑπέστη πολλὰ ἐξ ἀλλεπαλλήλων πολιορκιῶν κατὰ τὸν Τριακονταετῆ καὶ τὸν Ἐπταετῆ πόλεμον. Ὁ νομὸς Φ. περιλαμβάνει 19 195 τχμ. καὶ 1 137 157 κατ. [Πς.]

Φραγκία. βλ. Κάλμας.

Φράντσοβλο (κυρίως Μιχαήλ Ροζα). Διαβόητος ἀρχιληστής, γενν. τῷ 1760 ἐν Καλαβρία, ὑπαρχὸς δὲ ὡς λέγεται τὸ κατ' ἀρχὰς μοναχός. Ἐπειδὴ εἰσβαλόντων τῶν Γαλλῶν εἰς τὴν Νεάπολιν ἐκηρύχθη κατ' αὐτῶν, ἡμνηστεύθη καὶ ἐωρίσθη συνταγματάρχης, ὡς τοιοῦτος δὲ τῆς ἐχθροῦς ἐπὶ νεικέ πολλὴν ζημίαν. Συλληθῆναι ὅμως τῷ 1806 ἀπὸ γαλλοῦ. Τὸ ὁμῶν νομὸν μελοδράμα τοῦ Auber οὐδὲν ἔχει κοινὸν μετὰ τοῦ ληστοῦ τούτου ἢ τὸ ὄνομα. [Πς.]

Φραϊνβέργη (Freiberg). Πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξονίας καὶ πρωτεύουσα διαμερίσματος ἐν τῷ νομῷ Δρέσδης μετὰ 28 955 κατ. Ἐχει βιομηχανίαν χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν ὑψοματων κλ. πλουσιώτατα δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ. ἀργύρου, χαλκοῦ, ἀρσενικοῦ κλ. Τῷ 1762 οἱ Πρωσσοὶ ἐνίκησαν παρ' αὐτὴν τοὺς Δούκτορτορικούς.

Φραϊνβούργον ἢ Φρεϊβούργον (Freiburg). 1) Πόλις τῆς Ἑλβετίας, πρωτεύουσα τοῦ ἐμμενίου καντονίου, 38 χμ. ΝΔ τῆς Βέρνης μετὰ 12 444 κατ. καθολικῶν. Ἐχει ὠραίον μητροπολιτικὸν ναὸν γοτθικοῦ ρυθμοῦ μετὰ καθ' ὑποστάσει 78 μ., τεῖχη μετὰ πύργων, καθολικὸν πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν ψαθίνων πέλων, ἐρι-

ούχων κλ., καὶ διεξάγει ἐμπόριον ζώων, ροῦ, ζώων κλ. — Τὸ καντόνιον τῆς Φ. καίμενον εἰς τὰ ΝΔ τῆς Ἑλβετίας ἐπιφάνειαν 1069 τχμ. καὶ 119 565 κατ. οἱ πλείστοι ἐμιλεῖσι τὴν γαλλικὴν. Ἡ ἐν γένει δρεινὸν, ἀλλ' ἔχει ἐν τῷ Βμ ἐκτεταμένους καὶ εὐφόρους πεδίαδας. Τὸ ταγμα αὐτοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 18 — 2) Φ. τὸ ἐν τῷ Breisgau, πόλις τοῦ Μδουκάτου Βάδεν καὶ πρωτ. νομοῦ (2 180 κατ. μετὰ 214 860 κατ.). Εἶναι ἔδρα καθολικῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἔχει δὲ γοτθικὴν μητροπολίτιν, καθολικὸν πανεπιστήμιον ἱδρυθὲν 1460, 48 909 κατ., ἀμπελοφυτὰν μελιτοφυτὰν, ἐμπόριον εἰνῶν καὶ ζυλίας. — 3) Φ. ὑπὸ τὸν Fürstenstein, πόλις τοῦ πρωτονομοῦ Βρεσλαύας, ἔχουσα 8 911 κατ. [Πς.]

Φραϊνβάλδε (Freienwalde). Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Πάσσα, πλησίον τοῦ Ὁδερ ποτ., ἔχουσα 7 100 κατ., σιδηροδρόμους ὁδοὺς καὶ τινὰ βιομηχανίαν.

Φραϊζερ (Fraser). Ποταμὸς τῆς ἰνδικῆς Κολομβίας (Β. Ἀμερικῆς) πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ ἐκβολῶν ἀπέναντι τῆς νήσου Βαγκάβερ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Ὁ ῥεύς του εἶναι 1 300 χμ. καὶ περιέχει ψήγματα χρυμοῦ.

Φραϊζερβούργη (Fraserburgh). Λίμενος πόλις ἐν τῇ σκοτικῇ κομητίᾳ Ἀβερδην, ἔχουσα 6 583 κατ., ἐμπόριον ἄλκεων. [Μ.Σ.]

Φραϊζινγκ (Freising). Πόλις τῆς Βαυαρίας, καίμενη ἐπὶ τοῦ Ἰζαρ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίον ναὸν (βασιλικὴν), θεολογικὴν σχολὴν, διδασκαλείον καὶ 9 486 κατ. ἔδρα ἐπισκόπου. Παρ' αὐτῇ κεῖται βασιλικὸν ἀνάκτορον χρησιμεύον ὡς γερμανικῆς σχολῆς. [Πς.]

Φραϊνγκράτ (Φερδινάνδος Freytag). Γερμανὸς ποιητής, γενν. τῷ 1811 Δέτμολδ καὶ ἐπιστάτης τὸ κατ' ἀρχαίον τὸ ἐμπόριον. Ζήσας εἰτα ὡς ἰδιώτης ἡ κάθη, ἀναμειχθεὶς εἰς ἐπαναστατικὰ κινήματα, νὰ φυγῇ (1851) εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου μόλις τῷ 1868 ἐπανῆλθεν εἰς Καννὸς παρὰ τὴν Στουτγάρτην, ἀπέθανε δὲ 1876. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ διακρίνοντα τὸν πλοῦτον τῆς φαντασίας, τὸ ἀνοηρὸν παραστατικὸν καὶ τὸ παθος τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεων. Μετέφρασε δὲ καὶ ἐπιστατικὰ ἔργα τῶν ξένων φιλολογοῦν. [Μ.Σ.]

Φραϊνέ (Κάρολος Αὐτοδίδακτος Saulces de Freyinet). Ἑπιφανὴς Γαλλ. πολιτικὸς ἀνὴρ, γενν. 1828 ἐν Φρεϊνέ, ἀπὸ τῆς δὲ μηχανικῆς καὶ διατελέσας μεταξὺ τῶν τεχνικῶν διευθυντῶν τοῦ Νοτίου αὐτοδρόμου. Τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ ἔργον Assa-sment des villes (1870) προσεέλκυσε

σχήν των κυβερνώντων προσώπων, καὶ τοῦ Γαμβέττα, ὅστις τὴν κατέστησε βουλὴν αὐτοῦ εἰς τὴν διεργάνωσιν καὶ ἀκίνησιν τῶν στρατευμάτων. Τὰ περὶ ταύτης τοιαύτης ἐργασίας τοῦ Φ. ἐξέθη. ὁ ἴδιος ἐν τῷ ἔργῳ *La guerre en province* 1870-71. Ἐπιστρέφας εἰς τὴν σι- οδερμικὴν ἐργασίαν του, ἐξελέγη (1876) εἰς τῆς Γερουσίας καὶ ἐγένετο (1877) ὁμολογῶν τῶν δημοσίων ἔργων ἐν τῷ ὑπουργείῳ Δεξιῶν, οὗ εἰς ἐγένετο καὶ πρόεδρος (79). Ὡς τοιοῦτος παρέρχεται μὲν ὑπὲρ τοῦ βέττα εἰς ῥίζοσπαστικά τινα μέτρα, οὐχ ὅν προσεπάθει νὰ μετριάσῃ τὴν ὁρμὴν τῶν σπαστῶν, οἵτινες τὴν κατέρριψαν κατὰ τ. τοῦ 1880 καὶ, ἀνελθόντα πάλιν τῷ 2, κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνε- τῆς αἰγυπτιακῆς πολιτικῆς του. Ἀφ' οὗ πῆρξε τῷ 1885 ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὑποστάς ἀπόπειραν βολορονίας κατ' Ὀθωρίον, ἀνέλαβε κατ' Ἰανουάριον 1886 σχηματισμὸν νέου ὑπουργείου, ὅπερ ἐνεκα τῶν συμβιβαστικῶν τάσεων αὐτοῦ ἠρηθὴ μόνον μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου. Ἀπο- ὕον κατὰ τὴν ἐκλογὴν προέδρου τῆς δη- οκρατίας τῷ 1887, ὑπῆρξε καιρὸν τινα ῤγίς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ὡς τοιοῦ- ἔσχημάτισε τῷ 1890 διὰ τετάρτην φορὰν ῤργεῖον, οὗ τὴν προεδρίαν ἀνέλαβεν εἰς αὐτὴν καὶ ὕστερον ὁ Ribot, ἡναγκασθὴ κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1893 νὰ παρατιθῇ αὐτῶν Παναμαϊκῶν. Βέβαιον δὲ εἶναι κυρίως εἰς αὐτοῦ τὴν δράσιν ὀφείλει ἡ ἰαία τὴν τεραστίαν ἀναπτύξιν τῶν στρα- οτικῶν δυνάμεων τῆς. Ὁ Φ. ἔγραψε διὰ ἔργα περὶ μηχανικῆς καὶ σχετικῶν κειμένων. [B.E.]

Φραϊστάτλ (Freistadt, οὐγγρ. Gal-). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῷ οὐγγρ. ἑμνητάτῳ Νούτρα, ἐπὶ τοῦ Βαγ. ἔχουσα κατ., λαμπρὸν ἀνακτορὸν καὶ ἐμπό- οφυλείας, κτηνῶν, εἴναι κλ. [M.C.]

Φραμερί (Frameries). Πόλις τῆς οικῆς ἐπαρχ. Ἀνωπίας, ἔχουσα 10 701 ἀνδρακιωρύχια καὶ σχολικοποιίαν.

Φράνεκερ (Franecker). Πόλις τῶν οὐ Χωρῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φρισλανδίας 7 198 κατ., ἄλλοτε ἔχουσα καὶ πανε- ομειον. ἔχει βιομηχανίαν μαθηματικῶν ὦων καὶ σχολικοποιίαν. [H.]

Φράνς (Anatole France). Γάλλος τῆς καὶ συγγραφεύς, γενν. 1844 ἐν Πα- ος, ὅπου ζῇ. Ὡς ποιητὴς τῶν *Poèmes* (1873) καὶ τοῦ δράματος *Les poètes* (1878) ἐδείξε τὴν τελειο- μεθ' ἧς ἀρχαί τῆς τεχνικῆς μορφῆς, οὗ δὲ εἰς διὰ τινων μυθιστορημάτων ἡγηγμάτων, ἅπερ ἐλέγχουσι μελαγχό- οπως θυμηδίαν καὶ λεπτοτάτην ἐπιε-

εργασίαν. Διὰ δὲ τῶν ἑβδομαδιαίων ἀρθρῶν του ἐν τῷ *Temps* ὑπὸ τὸν τίτλον *La vie littéraire* ἐγένετο εἰς τῶν ἐξοχωτέρων κρι- οτικῶν τῆς Γαλλίας. [M.I.]

Φράνς-Κοντέ (Franche-Comté, τ. ἑ. Ἐλευθέρα κομητία, τῆς Βουργουνδίας δὴλα δῆ). Ἄλλοτε ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, περιλαμβάνουσα τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἰόρα καλυπτο- μένην χώραν πρὸς Δ τῆς Ἑλβετίας, περί- οπου τοὺς σημερινοὺς νομοὺς Δουβίς, Ἀνω Σῶνῃ καὶ Ἰόρα, (15 743 τχμ.) μετὰ τῶν πρωτεύουσών Δόλης καὶ Βεζαντῶνος. Τὸ ὄνομα ἔλαβε διὰ τὰς μεγάλας ἐλευθερίας ἃς παρεχώρησαν αὐτῇ οἱ γερμανοὶ αὐτοκρά- οtores. [M.C.]

Φραντζῆ. Χωρ. τῆς Φθιώτιδος ἐν τῷ δῆμῳ Ἑρακλειωτῶν, 45' πρὸς Β τῶν Ἀλ- οσσητῶν. Κατ. 292.

Φραντζῆς (Ἀμβρόσιος), λόγιος κλη- ορικός συμμετασχὼν τοῦ ἀγῶνος. Ἐγεννήθη τῷ 1778 ἐν Νωνακρίδι τῶν Καλαβρύτων. Ἱε- ορωθεὶς καὶ ὕστερον μονηθεὶς τὰ τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας ὑπῆρξεν ἐκ τῶν δραστηρίων αὐτῆς μελῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ διεκρίθη κατὰ τὸν ἀγῶνα ὅτις ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Με- οθῶνης, Νεοκαστροῦ καὶ Λάλα. Ἐξελέγη τῷ 1827 πληρεξούσιος τῆς ἐν Τροιζίνι Ἑθνο- ουνελεύσεως καὶ μετὰ τὴν ἀποκαταστασιν τῶν πραγμάτων ἐωρισθὴ ἐπισκοπικὸς ἐπί- οτροπος τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ τῷ 1845 τῶν ἐπαρχιῶν Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, ἣν θέσιν κατέχει καὶ πρὸ τῆς Ἑπανστα- οσεως ἔχων τὴν βαθμὴν πρωτοσυγκέλλεου. Συν- ἔγραψε δὲ ἄξιαν λόγου Ἱστορίαν τῆς ἀνα- ογεννηθείσης Ἑλλάδος (τῷ 1839), χρησιμοῦ- οσαν ὡς βᾶσιν εἰς μεταγενέστερα ἔργα, καὶ ἀπέθανεν ἐν Κυπαρισσίᾳ κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1851. [I.]

Φραντζῆς (Γεώργιος), διακεκριμένος στρατιωτικός, διπλωμάτης καὶ συγγραφεύς Ἑλλήν τοῦ μεσαιῶνος, γεννηθεὶς ἐν Κων- οσταντινουπόλει τῇ 30 Ἀυγούστου 1401 ἐκ γονέων ἐπιστάνων καὶ σχῶν ὡς ἀνίδωρον τὴν θσίαν Θωμάδαν. Νέος ὢν ἀπέλαυε τῆς εὐνοίας τῶν αὐτοκρατόρων Μανουὴλ καὶ Ἰωάννου τῶν Παλαιολόγων, ἐξ ὧν τὸν δεύ- οτερον καὶ συνώδευσε ἀπελθόντα εἰς Πελο- οπόννησον, ὅπου καὶ παρέμεινε παρὰ τῷ δε- οσπότη αὐτῆς Κωνσταντίνῳ Δραγάτῃ, ἐν δυνά- οματι τοῦ ὁποῦ καὶ κατέλαβε τὰ τέως ἀν- οθιστάμενα εἰς αὐτὸν φραυρία Σπάρτης καὶ Κυλλήνης, μεθ' ὧν συνεστράτευσε μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Πατρῶν, σώσας μάλιστα αὐτὸν ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ὁδῆς ζωῆς ὅτι κατὰ τινα συμπλοκὴν ὁ Δραγάτης πληγωθέντος τοῦ ἵππου του ἔπεσε χαμαὶ πληγωθεὶς θανά- οως καὶ οὗτος καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Πα- οτρῶν καθείρχθη εἰς τινα πύργον, ὅπου πολ- ολὰ ἔπαθε θεινὰ· ἀλλὰ λυτρωθεὶς τέλος μετὰ

ἡμέρας ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ὡς πρέσβυς πρὸς τὸν σουλτάνον Ἀμουράτ Β' εἰς διεξαγωγὴν ἐκκρεμῶν ζητημάτων. Ἐκείθεν ἐπανελθὼν ἐστάλη τῷ 1430 εἰς Ἀχαρναίαν πρὸς συμφιλίωσιν τῶν ἐριζόντων υἱῶν τοῦ ἡγεμόνος Καρόλου Τέκου, ἐπιστρέφον δὲ ἐκείθεν συνελήφθη παρὰ τὴν Λευκάδα ὑπὸ Καταλανῶν πειρατῶν καὶ ἀπαχθεὶς εἰς Κυλλήνην ἐπωλήθη μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἀντὶ 5 000 χρυσῶν νομισμάτων τοῦ καίσαρος. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1431 διωρίσθη διοικητὴς Πατρῶν, τὸν δὲ Ἰανουάριον τοῦ ἀκολουθοῦ ἔτους ἐστάλη πρέσβυς πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην, ὅς τῷ καὶ ἐτιμήθη μὲ τὸ δέξιμα (ξερκίσιον) τοῦ πρωτοβεσισαρίου. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Πελοπόννησον ἐστάλη πάλιν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Ἀθηνῶν Ἀντώνιον τὸν Ἀτσαγιόλην καὶ ἔπειτα ἐκ νέου πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ τὸν Ἰωάννην. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ἀπεθανόντες τοῦ δευτέρου τῶν Ἀθηνῶν ἡ χήρα τοῦ Μαρία Μελισσηνῆ ἐξήτησεν ἀπὸ τῶν Κωνσταντίνων ν' ἀνταλλάξῃ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν Θηβῶν πρὸς ἄλλας ἐν Πελοποννήσῳ χώρας, διὰ τὴν συνομολόγησιν δὲ τοῦ ἀνταλλακτηρίου ἐθεωρήθη κατάλληλος πάλιν ὁ Φ., ὅστις καὶ ἐστάλη πρὸς αὐτὴν τῷ 1435· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ὀθωμανὸς στρατάρχης Τουραχὰν προλαβὼν κατέλαβε τὰς Θέβας, μετέβη πρὸς αὐτὸν ἵνα διαπραγματευθῇ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ καίτοι ὦν γνώριμος αὐτῷ καὶ εὐμενῶς γενόμενος δεκτὴς ἀπέτυχε καὶ ἀπῆλθεν ἀπρακτός, τοῦ τούρκου ἐπὶ διαφόροις προσφοραῖς ἀπεφυγόντος τὴν ἐπίλυσιν αὐτοῦ· πολλὰ δὲ ὑπέστη καὶ κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ταύτην, ἰδίως ὅτε ἐκ Θηβῶν ἐπείρετο εἰς Εὐβοίαν, διότι εὐρὼν τὴν γέφυραν ἡμεμένην ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἠναγκάσθη νὰ διαμεῖνῃ ἐν τῇ Στερεᾷ, ἐκτεθειμένος εἰς τε τὸ ψῆχος καὶ τὰς ἐπιθέσεις καὶ τούρκων καὶ ληστῶν, ἕως οὗ τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1436 ἀναχωρήσας ἐξ Εὐβοίας ἐφθάσεν εἰς Ἡλιόαντιον, ὅπου καὶ ἐνυμφεύθη (τῇ 26 Ἰανουαρίου 1438) τὴν θυγατέρα Ἀλεξίου Παλαιολόγου τοῦ Ἐξαμπλάτωνος Ἐλένην, σφεθείς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐγέννησε δὲ ἐξ αὐτῆς τέκνα τέσσαρα, τὸν Ἰωάννην, τὴν Θάμαρ (ὧν ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ ἴδιος ἀραγάσης), τὸν Ἀλέξιον καὶ τὴν Ἀνδρονίκον. Τῇ 6 Δεκεμβ. 1441 σταλὲς εἰς Λέσβον διπραγματεύει τὸν γάμον τοῦ Κωνσταντίνου μετὰ τῆς κόρης τοῦ αὐθέντου τῆς νήσου Κατελουζου Δικατερίνης, τελέσας καὶ τὴν δι' αὐτοῦ μνηστειαν· τὸ ἐπόμενον δ' ἔτος ἦλθε μετ' αὐτοῦ εἰς Πελοπόννησον καὶ τῇ 20 Ὀκτωβρ. ἐστάλη πρέσβυς πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ τὸν δεσπότην Δημήτριον. Τὴν 1 Μαρτ. ἐστάλη ὡς διοικητὴς τῆς Σηλυβρίας, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸν

Μάρτιον τοῦ ἐπόμενου ἔτους παρέδωκε πρὸς τὸν Θεόδωρον, κατὰ τὰς μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν γενόμενας συμφωνίας· μετ' ὧς ἀπεστάλη πρέσβυς πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας, τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην καὶ τὸν Σουλτάνον. Τῷ 1437 πρὸς ἀμειβὴν τῶν σπουδαίων ἔργων καὶ τὸν πρὸς τὸν ἄρχοντά του ἐκδουλεύσειν αὐτοῦ ἀνωμάσθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης καὶ ὅλων τῶν περιχώρων, ἐξομωθεὶς τῆς διοικήσεως αὐτῆς πρὸς τὴν τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Πατρῶν, ἐξ ὧν τὴν μὲν κατείχεν Ἰωάννης ὁ Κατακουζηνός, τὴν δὲ Ἀλέξιος ὁ Λάσκαρις. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐστάλη πάλιν εἰς Κων/πολιν ὡς πρέσβυς δι' ἄλλας τε ὑποθέσεις διαφόρους καὶ πρὸς διαπραγματεύειν δευτέρου συνοικεῖσιν τοῦ Κωνσταντίνου, χηρεύσαντες ἐν τῷ μεταξύ. Καὶ αὐτοκράτορες δὲ γενόμενοι τοῦ Κωνσταντίνου πάντες ἐτίματό ὑπ' αὐτοῦ, προτιμώντας αὐτὸν δι' ἀποστολὰς καὶ πρεσβείας πάντες εἶδους, αἰτίνας δὲν ἐστεροῦντο πάντοτε μέγθων καὶ κινδύνων, διότι καὶ ναύαγισιν ὑπέστη παρὰ τὴν Ἀμισόν, ἐπανερχόμενος μετὰ διατῆ ἀπουσίαν ἐξ ἀποστολῆς εἰς Τραπεζοῦντα καὶ Ἀρμενίαν. Κατὰ τὴν ἀλυσιν τῆς Κων/λεως, μετὰ τὸν ἡρώϊκόν θάνατον τοῦ προπαίτου, ὁ Φραντζῆς συνελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ δεῖναι καὶ τότε παθὼν ἐξηγεράσθη τέλος κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1454 καὶ κατέφυγεν εἰς Σπάρτην, τῶν τέκνων του κρατηθέντων ἵνα χρησιμεύσουν διὰ τοὺς κακοήθεις σκοποὺς τῶν νικητῶν. Ἐκ Σπάρτης δ' ἀναχωρήσας κατὰ Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦλθεν εἰς Λεοντάριον, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δεσπότη τοῦ Ὀθωμᾶ, δωρήσας αὐτῷ διὰ χρυσοβούλλου τὴν Κέρτεζην· μετ' ὧς διωρίσθη πρέσβυς εἰς Σερβίαν, ἀλλ' ἔνεκα τῶν μεταξὺ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Σέρβων τότε διενέξεων καὶ συγχύσεων δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀποστολὴν. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1455 μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ πρὸς ἐξαγερὰν τῆς γενείας τοῦ Ἰλιχῶς διωγῶς δι' αὐτὸν, τὴν σύζυγόν του κατώρθωσε νὰ ἐξαγορῇ, ἡ τοῦ μεγαλυτέρου υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου σφαγέντος ἐν τῷ μεταξύ δι' εὐνοήτους λόγους· ἐπιστρέφας δὲ μετ' αὐτῆς εἰς Πελοπόννησον τῇ 25 Ὀκτ. 1456 ἐστάλη πρέσβυς εἰς Βενετίαν, ὅπῃθεν μετὰ εὐμενῆ διζήσιν ἐπανήλθε τῇ 6 Ἀπριλίου 1457. Ἀλλ' ἐγκαταλιπόντος πρὸ τοῦ ἐπερχομένου ἐξ Ἀσίας χειμάρρου τοῦ Ὀθωμᾶ Παλαιολόγου τὸ σαλευόμενον καὶ διαρρέον κράτος του καὶ ἀπελθόντος εἰς Ῥώμην μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ὁ Φ. ἠναγκάσθη μετ' ὀλίγων ν' ἀκολουθήσῃ τὸν φυγόντα ἡγεμόνα εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν, συνοδεύων τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἀπομείνανσαν

καὶ κατόπιν μετ' αὐτοῦ ἀπελθοῦσαν οἰκογενεῖαν τούτου. Ἐκεῖθεν ὁμοῦ μετὰ μικρὰν διαμονὴν ἐπέστρεψεν εἰς Κέρκυραν τῇ 28 Σεπτ. 1457, τὸ δὲ ἀκόλουθον ἔτος ἐπὶ τῇ προσκλήσει τῆς βασιλίσσης Ἑλένης πενθερᾶς τοῦ δεσποτοῦ Λεονάρδου Ἰάκου μετέβη εἰς Λευκάδα. Ἐκεῖ δέ, πάσῃ δεινῶς ἐκ σωματικῶν καὶ ἡθικῶν πόνων, φυσικῶν ἐπακολούθημάτων τῆς πολυκυμάντου καὶ περιπετειώδους αὐτοῦ ζωῆς, μέχρι καὶ τοῦ νὰ καταστῇ κωφὸς ὡς ὁ ἴδιος διηγεῖται, ἐνέτεινε πρὸς τὰ θεῖα τὴν ψυχὴν, ἀπηνήθη τὰ ἐγκόσμια καὶ περιεβλήθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεὶς Γρηγόριος, ὡς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ μετονομασθεῖσα Εὐπραξία. Τὸ ἀκόλουθον ὁμοῦ ἔτος μετέβη πάλιν εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἔγραψε τῇ προτροπῇ καὶ αἰτήσεσιν ἑκ τῶν εὐγενῶν τῆς νήσου, τὴν γνωστὴν αὐτοῦ Χρονικὸν, περατωθὲν τῇ 29 Μαρτίου 1499· ἔχει δὲ πιθανῶς μετ' ἐλπίγιν καὶ ἀπέθανε. Ὁ Φ. ἐθεωρεῖτο ὑπὲρ τῶν συγχρονῶν του ὡς ἀνὴρ σπουδαίτητος καὶ ἀξίος πολλῆς τιμῆς, τὸ δὲ Χρονικὸν αὐτοῦ κρίνεται ὡς μία ἐκ τῶν κυριωτέρων πηγῶν διὰ τὴν διαφώτισιν τῶν κατὰ τὴν καιρὸν ἐκείνον, ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπὸ τοῦ Ποντιάνου καὶ Συμμεκατῆ ἐν Ἰγγολστατ τῷ 1604 καὶ ἑπανέκδοθ' ἐν τῷ 1838 ὑπὸ Ἑρμανουὴλ Βέικερ ἐν Βιέννῃ. Μόνον δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἐκδοσις ἐγένετο ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ Καρβέλου Ἀλτερ τῷ 1796. [M.M.]

Φράντς (Johannes Franz, ἐξελληνίσας τὸ ὄνομα του διὰ τοῦ Φρασι κληρ.) Γερμανὸς φιλόλογος γενν. τῷ 1804 ἐν Νυρεμβέργῃ καὶ ἀποθ. τῷ 1851. Διατελὼν ἀπὸ τοῦ 1830 ὑφηγητὴς τοῦ ἐν Μονάχῃ πανεπιστημίου συνώδευσε τῷ 1833 τὴν βασιλίσσιν Ὁθωνά εἰς Ἑλλάδα, ὅπου μέχρι τέλους τοῦ 1834 ἐδρασεῖν ὡς διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῶν διερχομένων ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὑστερον δὲ μετέβη τῷ 1839 εἰς Βερολίνον, ἐνθα ἀνέλαβε τὴν συνέχειαν τῆς ὑπὸ τοῦ Boeckh ἐπιχειρηθείσης συλλογῆς Corpus inscriptionum graecarum. Τῷ 1840 ἐγένετο ἑκτακτος, ἀπὸ δὲ τοῦ 1846 τακτικὸς καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἰδίως γραμματικῶν διατριβῶν πρώτη ὑπῆρξεν ἑλληνιστὶ γεγραμμένη πραγματεία περὶ Λυσίου (1828), ἣν ἐπηκολούθησεν ἑκδοσίς τε αὐτοῦ ῥήτορος (1831), γραμματικαὶ τῆς γερμανικῆς καὶ ἀρχαίας ἑλληνικῆς γεγραμμέναι εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φρασι κλέους (1835). Πρακτικὴ εἰσαγωγὴ πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Νεοελληνικῆς, Δεξικὸν Γερμανο-Ἑλληνικὸν (2 том. Λιψ. 1838), Grammatica linguae graecae recentioris. De musicis graecis

(Βερολ. 1840), Elementa epigraphicae graecae (1840). [N.K.]

Φράντς (Ρεβέρτος Franz), Γερμανὸς μουσουργός, γενν. 1815 ἐν Ἀλλχ., ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1892. Συνέθεσε κυρίως πολυάριθμα ἄσματα, ἅπερ ἔτυχον ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς παρὰ τοῖς φιλομούσοις.

Φράντσας (Φραγκίσκος Raibolini) ἐπικαλούμενος Ἰταλεια Ἰταλὸς χρυσόχοος καὶ ζωγράφος, ζήσας κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ἐν Βολωνίᾳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1518. Ἦτο περίφημος διὰ τὰ ἔξοχα νομίσματα καὶ μεταλλία ἃ ἐξεπύνησεν, ἀλλὰ καὶ ὡς ζωγράφος ἐτίματο ὑπὲρ τοῦ Ῥασαῆλ, ὅστις τῷ ἀνέθηκε τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῆς ἀγ. Καϊκίλιας του. Κυρίως διαπρέπουσιν αἱ παραστάσεις του τῆς Παναγίας. [M.F.]

Φραντσενσβὰδ (Franzensbad). Πόλις ἐν τῷ βοημικῷ διαμερίσματι Ἐγερ, ἔχουσα 1944 κατ., περίφημα δὲ ἱαματικά ὕδατα (12 πηγᾶς κυρίως θειονατριεῦχα καὶ σιδηροῦχα) ὡς καὶ πλουσίαν εἰς σιδηρον τύρην. Τα ὕδατα συνιστῶνται εἰς τὴν ἀναίμιαν, γρονικαὺς κατάρρους, νοσήματα τῶν γυναικῶν, τῶν νεύρων κλ. [M.S.]

Φραξίνη ἡ μελίνη $C_{12}H_{10}O_{10}$. Γλυκοματογόνον περιεχόμενον ἐν τῷ φλοιῷ τῆς μελίας· σχηματίζει ἀχνούς βελονοειδεῖς κρυστάλλους δυσδιάλυτους ἐν ψυχρῇ καὶ εὐδιάλυτους ἐν θερμῇ ὕδατι. Τὰ διαλύματα αὐτῆς δεικνύουσι κυαντὸν εὐρισμὸν ἐξαφανιζόμενον ἐπὶ τῇ προσθήκῃ ἀέων. Μετὰ ἀραιῷ θεϊκοῦ διέσεις ζεσμένη τίνασται εἰς σταφυλοσάκχαρον καὶ ἑτέραν τέμνα γλυκοματογόνον οὐσίαν, τὴν φραξήτινην. Ἡ Φ. χορηγεῖται ὡς ἀντιπυρετικόν. [P.N.B.]

Φράξιμος, Fraxinus L. Γένος τῆς οἰκογεν. τῶν Ἑλατιδῶν. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἰσὶ δένδρα τῆς Ν. Εὐρώπης, ἥτοι α') Φ. ἡ ὕψη λ. ἡ (F. excelsior L., γερμ. Esche, γαλλ. Frêne), ἡ Βουκελία τοῦ Θεοφράστου, κοινῶς Φραξὸ ἡ Μελίγος· ἐν Ἑλλάδι φύεται ἰδίως ἐν ταῖς Β. ἐπαρχίαις, τὸ δὲ ξύλον αὐτῆς ἐκτιμάται ὡς σκληρότατον διὰ λεπτοσυργικά ἔργα· β') Φ. ἡ ὀρθή (F. Ornus L.), ἡ Μελία ἡ Μελίτη τῶν ἀρχαίων, ἣν μνημονεύει ἡδὴ ὁ Ὅμηρος ὡς ἔχουσαν ξύλον σκληρότατον χρησιμεῖον εἰς τὴν κατασκευὴν δοράτων, π. χ. Ἰλ. Π 143:

«Περὶ δὲ μέλιτος ἡνικατέστι φῶς ποιοῦσιν ἄνθρωποι»

Ἡ Φ. οὕτω παράγει ἐκ τοῦ κορμοῦ δι' ἐντομῶν (ἰδίως ποικίλια τις ἐν τῇ Ν. Ἰταλίᾳ φουμένη, εἶδος μάννας (βλ. λ.) διὰ «Μελία τοῦ μάννα» καλεῖται. [Θ.Χ.]

Φράτζια. Χωρὸν τῆς νήσου τῶν Κυθῶρων, 2 ὥρας ἀπὸ τῆς πρωτεύουστος τοῦ δῆμου (Κυθῶρων), μετὰ 495 κατοίκων.

Φραόρτης. Βασιλεὺς τῶν Μήδων, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Αἰχόκου. Τὰ κατ' αὐτὸν εἶναι σκοτεινά, φαίνεται ὅμως ὅτι ἐδασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 655 μέχρι τοῦ 633 π. Χ. καὶ ὅτι ὑπέταξε τοὺς Πέρσας, ὑπέκυψε δὲ εἰς τοῦ Ἀσσυρίου. [Πς.]

Φραουεμβούργον (Frauenburg). Πόλις ἐν τῷ πρωσ. νομῷ Κονιξβέργης μετὰ 2458 κατ. ἔχει μητροπολιτικὸν ναὺν ἐν ᾧ εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ Κοπερνίκου καὶ εἶναι ἔδρα τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἑρμελάνδης.

Φραουενχόφερ (Frauenhofer). Βαυαρὸς ὀπτικὸς γενν. ἐν Στράουβιγγ τῷ 1787 καὶ ἀπεθ. τῷ 1826. Υἱὸς ἀπλοῦ ὕδουργοῦ ἐκρημάτισε καὶ αὐτὸς κατ' ἀρχὰς ὕδουργός. Κατορθώσας ὁμοῦ νὰ σπουδάσῃ διὰ τῆς φιλεργίας του τὰς φυσικὰς καὶ μαθηματικὰς ἐπιστήμας ἐτελειοποίησε σημαντικῶς τὴν βιομηχανίαν του καὶ ἔκαμε μάλιστα καὶ ὀπτικὰς ἀνακαλύψεις. Οὕτως ἐτροποποίησεν τὸ ἡλιδόμετρον, τὸ μικρομέτρον, τὸ μικροσκόπιον καὶ κατεσκεύασε τὸ μέγα παραλλακτικὸν τηλεσκόπιον τῆς Δορπάτης. Σπουδάζας δὲ ἰδιαιτέρως τὰ τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός καὶ τὰ τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος ἐπέτυχεν ἄνευ τῆς βοήθειας πρίσματός τινος ὁμογενὲς φάσμα. Διετέλεσεν ἐπιμελητὴς τοῦ φυσικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Μονάχου καὶ μέλος τῆς βαυαρικῆς ἀκαδημίας.

Φραουστάδη (Fraustadt). Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ πρωσικῷ νομῷ Πόζεν μετὰ 6873 κατ. ἔχει βιομηχανίαν ἐριούχων καὶ λινῶν ὑφασμάτων. Παρ' αὐτὴν τῷ 1706 οἱ Σουηδοὶ ἐνίκησαν τοὺς Σάξονας καὶ Ῥώσους.

Φρασκάτη (Frascati). Πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ῥώμης μετὰ 7134 κατ. Πρὸς Τοσκλον. [Μ.Σ.]

Φράτρα (φράτρη, φρατρ(εῖ)α, φρατρία). Οὕτως ἑκαλεῖτο ἐν Ἀθήναις μία τῶν τριῶν διαιρέσεων ἐκάστης τῶν 4 φυλῶν, ἥς τινὸς τὰ μέλη ἐλέγοντο φράτρες. Αἱ εἰς φυλὰς καὶ Φ. διαιρέσεις δὲν ἦσαν πολιτικαὶ καὶ τεχνηταὶ ἀλλ' ἀμᾶλλον φυσικαί, ἐξαρτώμεναι ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς σχέσεως καὶ πηγάζουσαι ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων καθ' οὓς ἕκαστος οἰκογενειάρχης ἐξήσκει πατριαρχικὴν τινὰ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Σκοπὸς τῶν Φ. ἦτο ἡ διατήρησις γνησίας καὶ νομίμου τῆς τῶν πολιτῶν καταγωγῆς, διὲ καὶ οἱ νεωστὶ ψηφίζοντες πολῖται δὲν κατετάττοντο εἰς ταύτας. Ἡ κατὰ Φ. δὲ διαίρεσις διετέλει ὑπάρχουσα ἐπὶ πολὺ καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κλεισθένους γενομένην κατάλυσιν τῶν 4 φυλῶν. Ἐκάστη Φ. ὑποδιερίσσετο εἰς 30 γένη καὶ διετέλει ὑπὸ πρόεδρον φρατρίαρχον καλούμενον, ὅστις κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ Σόλωνα ὑπῆρχον 12 Φ. ἢ 360 γένη. Τὰ μέλη τῶν Φ. εἶχον

καὶ ἰδίας αὐτῶν θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ ἐστὶν αἵτινες καὶ διτηρήθησαν πολὺ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς πολιτικῆς σημασίας τῶν Φ. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀντίστοιχοι τῶν Φ. ὄσαν αἱ Curiae περὶ ὧν βλ. Κουρία. [I.E.K.]

Φράττα-Ματζόρη (Fratta-Maggiore). Πόλις τῆς ἰταλικῆς ἐπαρχ. Νεαπόλεως. ἔχουσα 10848 κατ., μεταξουργίαν καὶ ἐπαύλεις πλουσιῶν Νεαπολιτῶν. [Μ.Σ.]

Φράϋ-Βέντος (Fray-Bentos). Πόλις τῆς Οὐρουγουάης ἐπὶ τοῦ ποτ. Οὐρουγουάη μετὰ 2500 κατ. Ἰδρύθη τῷ 1859. ἔχει δὲ μέγα ἐργαστάσιον παρασκευῆς ἐκχυλίσματος κρέατος κατὰ τὸ σύστημα Λιβιχ.

Φράϋταγ (Freytag). Γερμανὸς ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, γενν. 1816 ἐν Kreuzburg τῆς Σιλεσίας, σπουδάζας δὲ γερμανικὴν φιλολογίαν, ἦν ἐδίδαξε καὶ ἔτι τινα ἐν τῷ πανεπιστημ. τῆς Βρεσλαυίας. Ἀριερωθεὶς δὲ μᾶλλον εἰς τὴν ποίησιν, ἐδημοσίευσεν ἐπὶ καὶ τινα ποιήματα καὶ δράματα, ὡς τὰ ἐπιγραφόμενα Οἱ Βαλεντίνοι καὶ Ὁ κόμης Βάλδεμαρ. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διηύθυνε καὶ τὸ περιοδικὸν Grenzboten ἐν Λειψίᾳ, ἐν ᾧ ἔγραψε πολλὰ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολιτισμοῦ. Τῷ 1854 ἐξέδωκεν ὁ Φ. τὴν κωμωδίαν Οἱ δημοσιογράφοι, τὴν καλλίστην δὲ τῆς κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα γερμανικῆς λογοτεχνίας καὶ τῷ ἐπομένῳ ἔτει τὸ μυθιστόρημα Soll und Haben (Δούνα καὶ λαβεῖν), ὅπερ περιγράφει ἐπιτυχέστατα τὸν βίον τῶν γερμανῶν ἐμπόρων, ὡς τὸ ὑπερον δημοσιευθὲν «Τὸ ἀπλεσθὲν χειρόγραφον» (1864) τὸν βίον τοῦ γερμανοῦ λογίου. Ἰδίαν ἀνέχουσιν αἱ ἱστορικαὶ «Εἰκόνες ἐκ τῶν παρελθόντων χρόνων τῆς Γερμανίας» (5 τομ. 1859-62), συγγενὴ δὲ πρὸς ταύτας εἶναι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν γενικῶν τίτλων «Οἱ πρόγονοι» μυθιστορήματα. Ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν ἐν μιᾷ συλλογῇ ἀπαντὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ Ἡ τεχνικὴ τοῦ δράματος (1863). Αὐτοβιογραφία κλ. Ἐξῆς δὲ ὁ Φ. κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν Βισβάν, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1897. [Μ.Γ.]

Φρεάντλης. βλ. Κλεάνθης.

Φρεαττός. Μικρὸς λιμενίσκος τοῦ Πειραιῶς, παρ' ᾧ ὑπῆρχε τὸ πάλαι δικαστήριον, ἐν ᾧ ἐδ' ἐκρίνετο ὁ γενόμενος φυγάς ἐπὶ ἀκουσίῳ φόνῳ, εἴαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον διέπραττε καὶ ἕτερον φόνον· ἀπελογεῖτο δὲ ἐν τῷ λέμβῳ εὐρισκόμενος, καὶ κρινόμενος ἔνοχος κατεδικάζετο εἰς ἀειφυγίαν. Τὸ δικαστήριον τοῦτο καλεῖται καὶ «ἐν Φρεαττῷ» καὶ «ἐν Φρεάτου» (ἵπὸ ἡρώος Φρεάτου), ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὸ σημερινὸν Τσιρλονέρι.

Φρέγηρα. Χωρ. τοῦ δήμου Ζάρακος τῆς ἐπαρχ. Ἐπιδάουρου Λιμηρᾶς, ἔχον 120 κ.

Φρειδεγοῦνδη. Σύζυγος (πρὶν παλαιά) τοῦ βασιλέως Χιλπερίχου Δ' τῆς Νευστρίας, ἧς τὴν πρώτην σύζυγον Γαλλοσουλταν ἐφόνευσε. Διὰ τοῦτο ἡ ἀδελφὴ τῆς φονευθείσης Βρουεγίλδη, σύζυγος τοῦ Σιγβέρτου βασιλέως τῆς Αὐστρασίας, παρεκίνησε τοῦτον νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Χιλπερίχον. Καὶ ὁ μὲν Σιγβέρτος ἐφονεύθη τῷ 575, ὁ δὲ Χιλπερίχος τῷ 584, ὡς ἐλέγετο τῇ προτροπῇ αὐτῆς τῆς Φ. Αὕτη ἐν τῷ πολέμῳ ἔμεινε νικηφόρος βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ Γουντράμου βασιλέως τῆς Βουργουνδίας, ἀπέθανε δὲ τῷ 597. Ἡ δὲ Βρουεγίλδη διατρίψασα θλον τὸν βίον αὐτῆς εἰς ἐμφυλίους πολέμους καὶ βασιουργίας καὶ κατηγορηθεῖσα διὰ τὸν φόνον 10 μελῶν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, τέλος ἐγδόχονταυτῆς εὐσταθανατώθη φρικωδῶς ὑπὸ τοῦ Χλοταρίου Β', ὅστις εἶχεν ἀνακηρυχθῆ βασιλεὺς ἀπάντων τῶν Φράγκων. [Γ.Ι.]

Φρειδερίκία (Fredericia). Πόλις τῆς Δανίας ἐπὶ τοῦ Μικροῦ Βέλτ, ἐν τῇ Ν' Ίντλάνδῃ μετὰ 10 044 κατ. Ὁκεανομήτῃ τῷ 1650 ὡς φρούριον ὑπὸ Φρειδερίκου Γ'. Τῷ 1651 ἐκυριεύθη καὶ ἐπορπολήθη ὑπὸ τῶν Σουηδῶν, τῷ δὲ 1849 ἐδομαρτίσθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ὅτινες ὀλίγον εἰτα ἐνίκηθησαν παρ' αὐτὴν ὑπὸ τῶν Σουηδῶν. [Πς.]

Φρειδερίξבורγ (Frederiksborg). Ἀνάκτορον τῶν Δανῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς νήσου Ζηλανδίας, περ ἔχον ὠραίαν αἰθούσας καὶ συλλογὰς. Ἐν αὐτῷ ἐκλείσθη τῷ 1720 συνθήκη εἰρήνης μετὰ τῆς Σουηδίας. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη νομὸς τῆς Δανίας. ἔχων ἐμβ. 1375 τχμ. καὶ 84 680 κατ. [Μ.Σ.]

Φρειδερίξσταδ (Frederiksstad). Ὁχυρωμένη πόλις ἐν τῷ νορβηγ. νομῷ Σμωλένε ἐπὶ τοῦ φιορδου Χριστιανίας. ἔχει 12 463 κατ. καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον.

Φρειδερίξχαλδ (Frederikshald). Πόλις τοῦ νορβηγ. νομῷ Σμωλένε παρὰ τὰ σύνορα τῆς Σουηδίας μετὰ 11 219 κατ. ἔχει λιμένα καὶ φρούριον. Τῷ 1665 τὴν ἐπολιόρκησαν οἱ Σουηδοί, τῷ δὲ 1718 Κάρολος ΙΒ' ἐφονεύθη πολιορκίᾳ αὐτὴν. [Πς.]

Φρειδβέργη (Friedberg). Πρωτ. περικερ. ἐν τῇ ἐπαρχ. Ἀνω Ἑσσης τοῦ Μεγ. δουκάτου Ἑσσης, μετὰ 5 316 κατ. καὶ ποιήτης βιομηχανίας, κυρίως ὕθου. [Μ.Σ.]

Φρειδεβέργη (Friedeberg). Πρωτ. περικερ. ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Φραγκφούρτης, ἔχουσα 6 431 κατ., διδασκαλεῖον καὶ ἐμπόριον σίτου. [Μ.Σ.]

Φρειδερίκος. Ὄνομα ὑπερ ἔφερον πολλοὶ ἡγεμόνες.

Α') Γερμαν (ας. 1) Φ. ὁ Α' Βαρβαρόσσας ἦτοί Πυρρογένειος. Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, υἱὸς Φρειδερίκου τοῦ ἑτεροφθάλ-

μου, δουκὸς τῆς Σουηδίας, ἐκ τοῦ οἴκου Χρυστάκου γενν. τῷ 1121 καὶ διαδεχθεὶς τῷ 1152 τὸν θεῖόν του Κορράδον Γ'. Ἦτο ἡγεμὼν ἱπποτικῶς δυνάμει καὶ λόγιος, ἐν ᾧ δὲ ἡγάπα τὴν ἀρχήν, ἦτο ἄμα καὶ φιλεπίδικος. Τῷ 1154 ἠθέλησε νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ δικαιώματά του, μεταβὰς δὲ ἐκεῖ διέταξε τὸν θάνατον τοῦ Ἀρνόλδου τοῦ ἐκ Βρεσκίας, ἐστέφθη αὐτοκράτωρ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐπανήλθεν εἰτα εἰς Γερμανίαν. Ἐπαναστατήσας τῆς Ἰταλίας ἐπανήλθεν εἰς αὐτήν, ἐπυρπόλησε τὸ Κιάρυ, κατεδάφισε τὴν Τορτώνην καὶ ἐπὶ διετίαν ἐπολιόρκησε τὸ Μιλάνον, τὸ ἐποίησεν τῷ 1162 κατέστρεψε. Ἐπὶ τέλους ὁμῶς τῷ 1176 ἐνίκηθη ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Λέοντος ἐν Λογναπὸ ὑπὸ τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου Γ', εἰς ὃν ὑπέκυψε τῷ 1179 ἐν Μενετῇ ἰδίῳς. Ἐκνικῆσας τέλος Ἑρρίκον τὸν Λέοντα τῷ 1180, συνῆψεν ἐν Κωνσταντίᾳ συνθήκην εἰρήνης μετὰ τῶν Ἰταλικῶν πόλεων, παραχωρήσας αὐταῖς ἐλευθερίαν ἐπὶ πληρωμῇ φόρου· νυμφεῖσας δὲ τὸν υἱόν του Ἑρρίκον μετὰ τῆς Κωνσταντίας κληρονόμου τοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν τῷ 1186, ἀνέλαβε τὴν Γ' Σταυροφορίαν μετὰ τῶν βασιλέων Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας τῷ 1189, ἀλλ' ἀπέθανε πνιγείς ἐν τῷ ποταμῷ Καλοκαδῶν παρὰ τὴν Ταρσὸν τῷ 1190. Κατὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ δημῶδη παραδοσιν, ὁ Φ. ὅστις ἦτο εἰς τῶν μεγάλων Γερμανῶν μοναρχῶν δὲν ἀπέθανεν ἀλλὰ κοιμᾶται εἰσέτι ἐντὸς τοῦ πύργου Kyffhaueser ἐν Γερμανίᾳ. — 2) Φ. ὁ Β', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ βασιλεὺς τῶν δύο Σικελιῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα Φ. ὁ Δ', υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου Σ' καὶ ἑγγονος τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1194 καὶ διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του τῷ 1197. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του παρεδόθη πρὸς φύλαξιν εἰς τὸν πάπαν Ἰννοκέντιον Γ', ὅστις ἐαβέλε-πῶν ἐν τούτῳ Ἰταλὸν ἡγεμόνα προσωρισμένον διὰ τὸ βασιλεῖον τῶν δύο Σικελιῶν ἐπίεισε τοὺς Γερμανοὺς ἡγεμόνας ν' ἀναγνωρίσωσιν ὡς αὐτοκράτορα τὸν Ὁθωνα τῆς Βρενουβίχης ἀρχηγὸν τοῦ κόμματος τῶν Γουέλφων. Ὁ Φ. δεοντως παρασκευαθεὶς κατήρξατο τοῦ κατὰ τοῦ Ὁθωνος ἀγῶνος, δν νικῆσας καὶ ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πάπα ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῷ 1215 καὶ ἐστέφθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τῷ 1220 ἐν Ῥώμῃ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὁθωνος ἔμεινεν ὁ ἀναρριβήτης κύριος τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀνακηρυχθέντος πάπα τοῦ Ὁνωρίου Γ' ὁ Φ. ἐλησμόνησε τὰς ὑποσχέσεις του, ἐστεψε τὸν υἱόν του Ἑρρίκον βασιλέα τῶν Ἑνωμαίων καὶ διώκησε ταυτοχρόνως τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ τὰς δύο Σικελίας. Ὁ δὲ νέος πάπας Γρηγόριος ὁ Θ' τῷ ἐπέβαλε μὲν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρὸ πολλοῦ ὑποσχεθείσαν εἰς Παλαιστίνην σταυροφορίαν,

καὶ ὅτε ὁ Φ. ἀνεχώρησε μὲν ἀλλ' ἐπανήλθεν εἰτα ταχέως καὶ ἀπρακτος, τὸν θρώριον. ἔθεν ἡναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παλαιστίνην· διαρκύσης δὲ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του ὁ πάπας εἰσέβαλεν εἰς τὸ βασίλειον τῶν Δύο Σικελιῶν. Ἐπανελθὼν τότε ὁ Φ. ἡναγκάσθη τὸν Γρηγόριον νὰ υπογράψῃ τὴν συνθήκην τοῦ Ἀγ. Γερμανοῦ, διωργάνωσε καλῶς τὴν μοναρχίαν καὶ κατήρτισε σώμα Ἀράβων ἐλθόντων ἐκ Σικελίας καὶ Ἀφρικῆς. Ἐπαναστατήσαντες τότε τοῦ υἱοῦ του Ἑρρίκου (1234) τῇ παρακινήσει καὶ υποστηρίξει τοῦ πάπα κατήρξατο τοῦ ἀγῶνος. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκυρίευσεν τὴν Μαντινίαν καὶ ἐνίκησε τοὺς Γουέλφους ἐν Κορτενούεβα (1237) ἀνεκήρυξε τὸν υἱὸν του Κορράδον βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων. Ἀφροισθεὶς ἐκ νέου ἐβάδισε κατὰ τῆς Ῥώμης, κατὰ τὴν πολιτικίαν ὁ πάπας ἀπέθανεν. Ὅτε δὲ ἀνηγορεύθη πάπας ὁ Ἰννοκέντιος Δ' διὰ τῆς ἐν Λυῶνι συνόδου, ἐκήρυξε τὸν Φ. ἑκπαιστον τοῦ θρόνου. Καὶ ἔλαβε μὲν τὰ ὅπλα ὁ αὐτοκράτωρ, ἀλλὰ πολλοὶ ἡγεμένους κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ τῆς Γερμανίας ἀπεσπασθῆσαν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀνεκήρυξαν αὐτοκράτορα τὸν Ἑρρίκον τοῦ Βυρτεμβούργου (1246), τέλος δὲ τῷ 1249 ὁ υἱὸς του ἔντοισις συνελήθη, αἰχμάλωτος ἐν Φοσσάτη, ὁ Οὐβαλδίνης ἐκυρίευσεν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, ἀνεκηρύχθη καὶ ἕτερος αὐτοκράτωρ ὁ κόμης τῆς Ὀλλανδίας καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Σικελία ἐπανεστάτησεν. Εἰς τὰς ἀτυχίας ταύτας ὁ Φ. δὲν ᾔδυνθη ν' ἀντιβῇ καὶ τῇ 10ῃ Δεκεμβρ. 1250 ἀπέβρισεν ἐν Φιουρεντίῳ. — 3) Φ. ὁ Γ', ὁ Εἰρηνικός. Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας γενν. τῷ 1415 καὶ ἀποθ. τῷ 1493. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε δευτῆς τῆς Σουρίας, ἐκλεγεῖς δὲ τῷ 1439 αὐτοκράτωρ ἤρξε μετὰ μεγίστης νουθετικῆς, ἀπελάσας πολλὰ μέρη τοῦ κράτους. Ἐν τούτοις παρεσκεύασεν τὸ μεγαλεῖον τοῦ Δουστριακοῦ οἴκου διὰ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ του Μαξιμιλιανοῦ μετὰ τῆς Μαρίας κληρονόμου τῆς Βουργουνδίας. — 4) Φ. ὁ Ὡραῖος. Υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλβέρτου Δ', γενν. τῷ 1286 καὶ ἀποθ. τῷ 1330, χρηματίας δὲ δευτῆς τῆς Αὐστρίας ἀπὸ τοῦ 1308. Οὗτος ἐξελέγη ὑπὲρ τῆς μειοψηφίας τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τῷ 1314, ἀλλ' ἡ πλειοψηφία εἶχεν ἤδη στείψῃ τὸν Λευδοβίκον τῆς Βουργουνδίας. Ἐν τῷ ἐκτραγέῳ μεταξὺ τῶν ἐκ τούτου πολέμου ὁ Φ. ἐνίκηθη ἐν Μυλδερφ τῷ 1322 αἰχμαλωτισθεὶς, διὰ καὶ ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῶν θεώσεων του.

Β', Βρανδεμβούργου καὶ Πρωσσίας. 1) Φ. ὁ Δ', ἐκλεκτὸς τοῦ Βρανδεμβούργου, ὅστις ὑπῆρξε πρὶν βουργαβός τῆς Νυρεμβέργης καὶ κόμης τοῦ Χρυστάλλερν. Ἀγοράσας τῷ 1417 παρὰ τοῦ αὐτοκράτο-

ρος Σιγισμόνδου τὴν τίτλον τοῦ ἐκλεκτοῦ τοῦ Βρανδεμβούργου κατέβαλε πολέμους Μεκλεμβουργίους καὶ τοὺς Πομερανίους ἀλλ' ἐστάθη ἥττον εὐτυχῆς πολέμων τοῦ Οὐσσότας ἐπὶ κεφαλῇ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων (1421 καὶ 1431). Ἀπέβηκε τῷ 1440. — 2) Φ. ὁ Β', ἐκλεκτὸς τοῦ Βρανδεμβούργου, ἐπονμαζόμενος Σίβιγρόδους, ἀρξας ἀπὸ τοῦ 1440 μέχρι τοῦ 1470, ὅτε καὶ παρητήθη ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλβέρτου Ἀχιλλέως. Ἀπέθανε τῷ 1471. — 3) Φ. Γουλιέλμος. ἐκλεκτὸς τοῦ Βρανδεμβούργου, ἐπιλεγόμενος Μέγας. Ἐκλέκτωρ γενν. 1620 καὶ ἀρξας ἀπὸ τοῦ 1640 μέχρι τοῦ 1688. Ἀναλαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἐκηρύχθη τὸ κράτος του διὰ τῆς ἀλληλοδιαδόχου τακτικῆς διαφόρων μερῶν καὶ τῷ 1648 ἐπέτυχεν διὰ συνθήκης νὰ καταστή ἐν ὅλῳ ἀνεξάρτητος. Τῷ 1673 μετέσχε κατὰ τοῦ Λευδοβίκου ΙΔ' συμμαχίας, ἀλλ' ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Τυρέν. Ἐστράφη κατὰ τῶν Σουηδῶν ἐν Πομερανίᾳ καὶ κτήσας κατ' αὐτῶν τὴν ἐν Φερδελίνῳ νικῆν (1675), ἀλλὰ διὰ τῆς συνθήκης ἐν Σαίρ Germain (1679) ἡναγκάσθη ν' ἀποδώσῃ τὰς κατοκτήσεις του. Οὗτος εἰσῆγαγεν ἐπιφειλῆς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ κράτος τὸ ὑπεστήριξε τὸ ἐμπόριον, ἀνέπτυξε τὴν ἡγεμονίαν καὶ ἐν ἔλτισις ὑπέβηκεν εἰς τὴν ἀλλοθῶν ἱερῶν τῆς σημερινῆς Πρωσίας. — Φ. ὁ Δ', βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, γαμβρὸς καὶ ἀρχὰς ἐκλεκτὸς τοῦ Βρανδεμβούργου ὑπὲρ τοῦ ἑνός Φ. Γουλιέλμου ὁ γενν. τῷ 1657 καὶ ἀποθ. τῷ 1713, διαδόχους δὲ τῷ 1688 τὸν πατέρα του Φ. Γουλιέλμον. Τῷ 1702 ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος, οὗ εἶχε συνδράμει κατὰ τῶν Τούρκων καὶ ὅστις εἶχεν εἰς ἀνάγκην τῆς υποστήριξός του ἐν τῇ περὶ διαδοχῆς τῆς Ἰσπανίας πολέμῳ, τῷ παρεχώρησε τὸν τίτλον «βασιλέως ἐν Πρωσίᾳ». Μεγαλοπρεπὲς καὶ γενναίως ὦν κατήρτισεν αὐτὴν λαμπρὰν, ὑπεστήριξε τεχνὰς καὶ ἐπιστήμην καὶ ἔβρυσεν τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ἀλλέμπε (1694) καὶ τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου (1700), ἧς ὁ Λαίβνιτς ἐγένετο πρόεδρος. — 5) Φ. Γουλιέλμος ὁ Δ', βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, γενν. 1688 καὶ ἀποθ. τῷ 1740, διαδοχὴς τὸν πατέρα του Φ. τὸν Δ' τῷ 1713. Ἐν τῷ 1715 ἐνίκησε μετὰ Φ. τοῦ Βασιλέως τῆς Δανίας κατὰ τῆς Σουηδίας· ἔλαβε δὲ τῆς ἐν Στενχέλμῳ συννομολογηθείσης εἰρήνης ἐλέγκηκεν τὴν Πομερανίαν (1720). Ἀπὸ τῆς μεγάλης τοῦ φριδολίας ἐπλευσῆς τῆς ταμείου, διὰ δὲ τῆς φροντίδος πρὸς περὶ συλλογὴν τῶν ὑπαισθητικῶν καὶ βωμολαχτικῶν ἀνθρώπων ἐπῆρτισεν ἀξιολόγον στρατὸν καὶ ἐξήρκτησεν ἀρκούντως. — 6) Φ. ὁ

Ιεγας, βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, γενν. Βερολίνῳ τῷ 1712 καὶ ἀποθ. τῷ 1786, στρατάρχης ὑπὸ Γάλλου διδοσκόλου καὶ πισθεὶς τῶν γαλλικῶν ἰδεῶν ἀτήρесе ὁργὰς εἰς τὸν πατέρα του Φ. Γουλιέλμ. Ὅτε τῷ 1740 ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀπῆλθε παρὰ τῆς Μαρίας Θηρεσίας Σιλεσίαν, ἐξ οὗ προήλθεν εἰς λεγόμενοι Σιλεσιακοὶ πόλεμοι (βλ. λ.). ἐν εἰς βεβλήθη ὁ Φ. ἔσχατος στρατηγός, θαυμαστικῶς ὑπ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, καὶ εὐθὺς κατέλαβεν τέλος εἰς τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου (1763), δι' ἧς ὁ Φ. ἐγένετο ἐπίσημος κύριος τῆς Σιλεσίας· ἐπὶ αὐτοῦ τὴν σύστασιν μετὰ τῆς Αὐστρίας τῆς Ῥωσσίας τοῦ πρώτου Συμμαχίας πρὸς ἐκμελισμὸν τῆς Πολωνίας, ἐπέτυχεν τοῦτο ὡς ἐδόχλησεν τῇ Νομερμανίᾳ, πλὴν Τῶρν καὶ τοῦ Δάντου. Ὁ Φ. οὗτος ἐπέλεσεν εἰς περ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐκδόσιν τοῦ Πρωσικοῦ κράτους. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἡγεμονίου πρῶτοντος μεγάλῃ, πολλὰ καὶ νέαι βιομηχανίαι ἀνεπτύχθησαν· μεγίστη ἐλήθη φροντίς περὶ τῶν μετὰ τῆς συγκοινωνίας. Ἐπίσης παρέσχεν ὁ πλὴρ θεησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἐκωδικοποίησε τοὺς νόμους καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν βίολογίαν καὶ αὐτὰς τὰς τὴν ἐκδοσὶν ὡς καὶ βασιλικὰς γαίας. Συνέγραψε δὲ οὗτος διαφορὰ ἔργα, ὡς τὸν Ἀντιμακχιδέτην Τέχνην τοῦ πολέμου ποίημα εἰς ἔργα κτλ., ἔφησε δὲ καὶ Ἀλληλογραμμάτως ἐνδιαφέρονταν. — 7) Φ. Γουλιέλμος ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, τῷ 1741 καὶ ἀποθ. τῷ 1797, διαδεξάμενος τῷ 1786 τὸν θρόνον τοῦ Μίαν Φ. ἀρχαί τῆς βασιλείας του χαρακτηρίζοντο ἀποπείρας πρὸς εἰσαγωγὴν μεταρρίσεων καὶ ἐκπαιδευτικῆς ἀναμορφώσεως. ἔχθη ὁμοῦς εἰς μισαλλόδοξος, περιωπὴ τὴν ἐλευθεροτυπίαν καὶ κατεπολέμησεν ἐν φιλελευθερον ἰδέαν. Συμμαχίας μετὰ Φραγκίσκου Β' ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν δοῦκα ἐνδοξίας τὴν διοικησὶν στρατιωτικῶν σὺνδρος, ὅπερ ἡτήθη ἐν Βαλμύ, ἀλλὰ πρῶτον ἐσπευσε νὰ κλείσῃ εἰρήνην μετὰ τῆς Γαλλίας (1795). Ἐν ᾧ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐγένετο σύμμαχος τῆς Πολωνίας ἀπειλούμενης τῆς Αὐστρίας, τὴν ἐγκατέλειψε καὶ μετὰ τὸν θάνατον καὶ τοῦ διαμελισμοῦ αὐτῆς ἔλαβε διάφορα μέρη τῆς. — 8) Φ. Γουλιέλμος ὁ Γ', υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1770 καὶ ἀποθ. τῷ 1840, διαδεξάμενος δὲ τὸν πατέρα του τῷ 1797. Οὗτος τῷ 1805 δὲν μετέσχε τῶν κατὰ τοῦ πολέμου συμμάχων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπικρατοῦ τῆς Ῥωσσίας ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ὁμοῦς τοῦ ὁ Γάλλοι νικήσαντες ἐν Ἰένῃ εἰσῆλθον εἰς Βερολίνον καὶ οὕτω διὰ τῆς συν-

θήκης τοῦ Τίλσιτ (1807) ἀπώλεσε εἰς ἡμῶν τοῦ κράτους του. Διόρισε τότε ὑπουργόν του τὸν Σπίν, ὅστις ἐπέληρθη τῆς ἀναμορφώσεως τῆς Πρωσίας. Ἀλλ' ὁ Ναπολεὼν ἀπῆλθε τὴν παῖσιν αὐτοῦ. Οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐν τούτοις ἐξηκολούθησαν τὸ ἀναμορφωτικὸν ἔργον καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Πρωσίας διὰ φιλελευθερίων θεσμῶν, ἐμπνευσθέντων ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Τῷ 1812 ὑπεγράφη μὲν νὰ παρὰ τῇ τῷ Ναπολεόντι σῶμα στρατιωτικὴν διὰ τὴν κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐκστρατείαν, μετὰ τὴν ὑπεχώρησιν ὁμοῦς συνεμάχησε μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐπρωτοστάτησεν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς ἀπαιλευθερώσεως τῆς Πρωσίας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τοῦ Ναπολεόντος ἀγώνος, περὶ οὗ βλ. τὴν λέξιν Ναπολεὼν. Ὁθεν κατὰ τὴν σύνθεσιν τῆς Βιέννης τῇ Πρωσίᾳ παραχωρήθησαν διάφορα μέρη. Παρασυρθεὶς εἰς τὸ Φ. εἰς τὴν ἀντιδραστικὴν ὁδὸν τῆς ἱερᾶς Συμμαχίας ἐφῆρμεσεν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Μεταπολίτου ὑποδείχθητα μέσα κατὰ τὴν πανπιστημίων, τοῦ τύπου κλ. καὶ δὲν παρῆγεν εἰς τὸ κράτος του τὸ ὑποσχεθὲν φιλελευθερον σύνταγμα, ἀλλὰ μόνον μερικὰς τινὰς ἐλευθερίας. Τὰ τελευταῖα τῆς βασιλείας του εἶπε ἐτάραξαν ἐμψύλοις θεησκευτικαὶ ἐριδὲς — 9) Φ. Γουλιέλμος ὁ Δ', υἱὸς τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1795 καὶ ἀποθ. τῇ 1 Ἰανουαρίου 1861, ἀνελθὼν δὲ τὸν θρόνον τῷ 1840. Ὅπως καταπαύσῃ τὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς, ἡναγκάσθη νὰ παρὰ τῇ συντάγμα τῷ 1848 καὶ νὰ κηρύξῃ τὴν θεησκευτικὴν ἐλευθερίαν. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν Πρωσίαν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Ἐθνικὴν συνέλευσιν τῆς Φραγκοῦρτης ἡρνήθη νὰ δεχθῇ τὸ προσενηχθὲν αὐτῷ αὐτοκρατορικὸν στέμμα. Ἐν τούτοις ἐβέβη τὴν παρὰ τῆς ἰδίας συνέλευσεως ἀνατεθείσιν αὐτῷ ἐντολὴν νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὸ Σλέσβιχ-Ὀλσταϊν καὶ τὸ Λαουεμβούργον ἵνα προστατεύσῃ ταῦτα κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, ὅστις ἐζήτην νὰ τὰ προσαρτήσῃ εἰς τὸ κράτος του. Καὶ ἐνίκησε μὲν τοὺς Δανούς, ἀλλ' ἡ ἐπέμβασις τῆς Ῥωσσίας τὸν ἐξηνάγκασε νὰ δεχθῇ ἀνακωχὴν. Καὶ νὰ μὲν ἡ συνέθεσις τοῦ Λονδίνου (1852) ἀπεβέβη τὴν ἀνεκρίσθησιν τῆς δανικῆς μοναρχίας, ἀλλ' ὥρισεν ὅτι τὰ δουκάτα θὰ ἐπιβλέπωνται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Συμπολιτείας. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του Γουλιέλμου Δ' ἐνεκεν ἐξασθενησέως τῆς διακείας του. — 10) Φ. ὁ Γ', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, γενν. τῷ 1831 καὶ ἀποθ. 1888. Διεδέχθη τὸν πατέρα του Γουλιέλμον τὸν Δ' τῇ 9ῃ Μαρτίου (ν) 1888. Κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1864 καὶ τοῦ 1866 ἔλαβεν ἐνεργητικὸν μέρος ὡς εἰς τὴν σπουδαιότερων στρατηγῶν, συνετέλεσε εἰς τὴν

νίκην τῆς Σάξωνας. Κατὰ δὲ τὸν Γαλλο-γερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870 διώκει τὸν στρατὸν τῆς Μεσσηρίας, κατήγαγε τὰς νίκας τοῦ Βισμερκίου καὶ τοῦ Βέρν καὶ περιεκύκλωσε τοὺς Παρισίους. Ἀπεβίωσεν ἐξ ἀσθενείας τοῦ λάρυγγος τῇ 15ῃ Ἰουνίου 1888. Ἦτο ἡγεμὼν λίαν μεμορφωμένος καὶ φιλελεύθερος, διέτύπωσε δὲ τὰς φαι-νάς ιδέας τοῦ ἐν τῇ Ἡμερολογίῳ ὁπερ ἐδημοσίευσεν μετὰ τὸν θάνατόν του. Κόρη αὐτοῦ εἶναι ἡ μέλλουσα βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος πριγκίπισσα Σερβία.

Γ') Δανία. 1) Φ. ὁ Δ', βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας, γενν. τῷ 1471 καὶ ἀποθ. τῷ 1535, ἐκλεγείας δὲ τῷ 1523 ὡς διάδοχος τοῦ ἀνεψιοῦ του Χριστιανοῦ Β' βίαις ἐξεθρονίσθη. Παρεχώρησεν εἰς τὸν κλῆρον καὶ τοὺς εὐγενεῖς πλείστα προνόμια, συνεφιλιώθη μετὰ τοῦ Γουσταύου Βάζα (1524) καὶ παρὰ τὰς ὑποσχέσεις του εἰσέγαγεν εἰς Δανίαν τὸν Λουθηρανισμόν (1527). — 2) Φ. ὁ Β', βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας, γενν. τῷ 1534 καὶ ἀποθ. τῷ 1588, διαδεχθείς δὲ τὸν πατέρα του Χριστιανὸν Γ' τῷ 1559. Ἐκυρίευσεν τὴν χώραν τῶν Διτιμάρων, ἣν διένειμε μετὰ τῶν δουκῶν τοῦ Ὀλσταίν. Ὁτερος πόλεμος ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ μετὰ τῆς Σουηδίας κατέληξεν εἰς τὴν συνουσίαν τῆς ἐν Στεττίνῳ συνθήκης (1570), δι' ἣς προσκλήθησαν τῇ Δανίᾳ ἡ Νορβηγία καὶ ἄλλαι χώραι. Ἐπρωστάτευσεν τὸ ἐμπόριον καὶ εἰσέγαγε τινας βιομηχανίας. — 3) Φ. ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας, γενν. τῷ 1609 καὶ ἀποθ. τῷ 1670, διαδεχθείς δὲ τῷ 1648 τὸν πατέρα του Χριστιανὸν Δ'. Πόλεμοις ἐν Κοπεγχάγῃ τῷ 1658 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου Ι' Γουσταύου κατήγαγε κατ' αὐτοῦ ἀπορροιστικὴν νίκην. Ἐν τούτοις διὰ τῆς συνθήκης τῆς Κοπεγχάγης παρεχωρήθη εἰς τὴν Σουηδίαν ἡ Ἀδελφία τοῦ Σούνδου. Τῷ 1660 ὁ Φ. ὑποστηρίζομενος ὑπὸ τῶν ἀσίων καὶ τοῦ κλήρου κατέρριψε τὴν ἰσχύιν τῆς ἀριστοκρατίας καὶ εἰσέγαγεν ἑνὸς σύνταγμα, ὁπερ σὺν τῷ δικαίωμάτι τῆς κληρονομικότητος τοῦ θρόνου τῷ παρῆχε καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν. — 4) Φ. ὁ Δ', βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας, γενν. τῷ 1671 καὶ ἀποθ. τῷ 1730, διαδεχθείς τὸν πατέρα του Χριστιανὸν Ε' τῷ 1699. Συνεμάχησε μετὰ τοῦ τσάρου Πέτρου Α' κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου ΙΒ', ἀλλὰ ταχέως ἠναγκάσθη νὰ υπογράψῃ τὴν συνθήκην τοῦ Τραβενδάλ, δι' ἣς ἡ κυριαρχία του ἐν Σλέσβικ περιωρίζετο. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ὁμοῦς τοῦ Καρόλου ἐν Πολτάβα ἀφῆρσεν ἀπὸ τῆς Σουηδίας διάφορα μέρη, ὁνομαστὶ δὲ τὴν Στραλσούνδην (1715). Εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον ὀρι-

στικὸν τέρμα ἐτέθη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Καρόλου, διὰ δὲ τῆς συνθήκης τῆς Στοκχόλμης (1720) τὸ Σλέσβικ προσκλήθη ἐριστικῶς τῇ Δανίᾳ. Ὁ Φ. οὗτος ἱδρύσει πολλὰς ἀποι-κίας, διωργάνωσε τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἄλλα δὲ ἐπραξεν ἐπιφανῆ. — 5) Φ. ὁ Ε', βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας, γενν. τῷ 1722 καὶ ἀποθ. τῷ 1766, διαδεχθείς δὲ τὸν πατέρα του Χριστιανὸν Σ' τῷ 1746. Διετήρησεν οὐδετερότητα δαρ-κούτων τῶν εὐρωπαϊκῶν πολέμων, ἐπλήθυνε τὴν Ἰουτλάνδην δι' ἀποίκων Γερμανῶν καὶ Γάλλων, ὑπέβαλε τὴν ἐπὶ τῶν ἡθῶν καὶ τῶν γραμμάτων γαλλικὴν ἐπίδρασιν, ἀνέπτυξε τὸ ἐμπόριον, ἐνεθάρρυνε τὰς ἐπιστήμας καὶ προπαρεσκεύασεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν χωρικῶν, ἦν συνεπλήρωσεν ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Χριστιανὸς Ζ'. — 6) Φ. ὁ Σ', βασιλεὺς τῆς Δανίας, γενν. τῷ 1768 καὶ ἀποθ. τῷ 1839. Ἀπὸ τοῦ 1784 συνεβασίλευσε μετὰ τοῦ πατρὸς του Χριστιανοῦ Ζ', ἀλλ' ἐριστικῶς ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ 1808. Κατ' ἀρχὰς ἡσχολήθη εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν εἰς τὴν Κοπεγχάγην προξενηθειῶν ζημιῶν ἐκ τοῦ βομβαρδισμοῦ τῶν Ἀγγλων (1807), ἐνίκησε τοὺς Σουηδοὺς εἰτινες ἐζήτησαν ν' ἀφαιρέσωσιν τὴν Νορβηγίαν καὶ τοὺς ἡνγάκας νὰ συνουσιάζωσιν τὴν εἰρήνην. Ἐπειδὴ ὁμοῦς εἶχε συμμαχήσει μετὰ τῆς Γαλλίας τῷ 1814 τῷ ἀφγρέθῃ ὑπὸ τῶν κατὰ ταύτης συνηνωμένων κρατῶν ἡ Νορβηγία παραχωρήθη τῇ Σουηδίᾳ, ἀλλ' εἰς ἀντάλλαγμα ἔλαβε τὴν Σουηδικὴν Πομερανίαν καὶ τὸ Ῥύγεν, ὁπερ ἀντήλλαξε τῷ 1816 μετὰ τῆς Πρωσίας διὰ τοῦ Λαουενβούργου. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἀναδιωργάνωσε τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, ἐχειραρέτησε τοὺς Ἰουδαίους καὶ παρεσκεύασεν τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα. — 7) Φ. ὁ Ζ', βασιλεὺς τῆς Δανίας, γενν. τῷ 1808 καὶ ἀποθ. τῷ 1863, διαδεχθείς δὲ τῷ 1848 τὸν πατέρα του Χριστιανὸν Η'. Ἄμα ἀνῆλθε τὸν θρόνον παραχαί ἤρξαντο ἐγείρομεναι ἐν Σλέσβικ-Ὀλσταίν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Φ. ὑπεσχέθη μὲν νὰ παράσχωι σύνταγμα εἰς τὸ Ὀλσταίν εὐδεμίαν ὁμοῦς ἀνέλαβε τοιαύτην υποχρέωσιν διὰ τὸ Σλέσβικ, ὁ Φ. Γουλιέλμος Δ' τῆς Πρωσίας ἀπέστειλε στρατὸν εἰς τὰ δουκᾶτα. Καὶ ἐνίκηθησαν μὲν τὰ δανικὰ στρατεύματα, ἀλλ' ὁ στόλος τῆς Δανίας ἀπέκλεισε τὰ πρῶσικὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς καὶ ὁ πρῶσικὸς στρατὸς ἐξεκένωσε τὴν Ἰουτλάνδην. Συνουσιολογήθη τότε ὑπὲρ τὴν πίεσιν τῆς Ῥωσίας ἡ εἰρήνη διὰ τῆς συνθήκης τῆς 2ας Ἰουλίου 1850, διὰ δὲ τῆς συνόδου τοῦ Λονδίνου (1852) τὰ δουκᾶτα ἀφῆθησαν ἀπὸ τῆς Δανίας. Εἰς τὴν Δανίαν ὁ Φ. ἀπὸ τοῦ 1848 παρέσχε φιλελεύθερον σύνταγμα, ὁπερ πιστῶς ἐτήρησε.

Δ') Σουηδία. Φ. ὁ Δ', βασιλεὺς

της Σουηδίας, γενν. τῷ 1676 καὶ ἀποθ. τῷ 1751. Ἦτο χωροκόμης τῆς Ἑσθίας-Κάτσελ ὅτε τῷ 1715 ἐνυμφεύθη τὴν Οὐλρικὴν Ἐλσονόραν, ἀδελφὴν καὶ διάδογον τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου ΙΒ', ὃν διαδεχθεῖσα τῷ 1719 προήχθη τῷ 1720 ὑπὲρ τοῦ συζύγου της. Ὁ Φ. συνωμολόγησεν εἰρήνην μετὰ τῆς Δανίας εἰς ἣν παρεχώρησε τὸ δουκάτον τοῦ Σλέσβικ, καὶ ὑπέγραψε μετὰ τῆς Ῥωσσίας τὴν συνθήκην τῆς Νυστάδης (1721), δι' ἧς ἀφαιροῦντο ἀπὸ τῆς Σουηδίας ἡ Λιβονία, ἡ Ἑσθονία, ἡ Ἰγγρία καὶ ἡ Καρελία. Ἰδρύσεν ἐν Στοκχόλμῃ ἀκαδημίαν καὶ κατήρτισε τῷ 1736 νέον πολιτικὸν κώδικα.

Ε') Παλατιναίτου. Τοῦ Παλατιναίτου ὁ ἔχρημάτισεν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἡγεμόνες, ὧν μόνος ὁ Ε' (1610-1621) εἶναι ἀξιομνημόνευτος. Οὗτος τῷ 1618 ἐνυμφεύθη τὴν Ἡλίσιαβετ θυγατέρα τοῦ Ἰακώβου Δ' βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Ταῖς παρακλήσεσι ταύτης ὑπέκλινεν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀπεδέχθη τὸ στέμμα τῆς Βοημίας ὅπερ τῷ προσεφέρθη τῷ 1619 ὑπὸ τῶν Βοημῶν. Εἰσέβαλε τότε εἰς Πράγαν, ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐξεδιώχθη ἐκείθεν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων μετὰ τὴν μάχην τοῦ Λευκοῦ Ὄρους, ἐφυλακίσθη καὶ ἀπεστερήθη τῶν κρατῶν του, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τὴν Βαυαρίαν. Ἀπέβισε τῷ 1632.

Φρειδερίκου τάγμα, ἰδρυθὲν τῇ 1 Ἰαν. 1830 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης Γουλιέλμου καὶ ἐπεκατέθη ἀπὸ τῆς 3ης Ἰαν. 1856. Τὸ τάγμα συνίσταται ἐκ πέντε τάξεων, ὧν ἑκάστη ἔχει καὶ διάφορα διάσημα, ἡ δὲ ταῖντα αὐτοῦ εἶναι κυανόχρους. Ἀπὸ τοῦ 1892 ἰδρύθη καὶ χρυσοῦν Μετάλλιον τῆς Ἀξίας συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ. [I.E.K.]

Φρειδερίχς (Κάρολος Friederichs), Γερμανὸς ἀρχαιολόγος, γενν. 1831 ἐν Delmenhorst καὶ ἀποθ. 1868 ἐν Βερολίῳ ὡς διευθυντὴς τῆς ἀρχαιολ. συλλογῆς τῶν βασιλ. μουσείων. Ἐγράψε περὶ Πραξιτέλους καὶ τοῦ συμπλέγματος τῶν Νισιδῶν (1855), Συμβολὴς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς πλαστικῆς (νέα ἐκδ. ὑπὸ Π. Βόλτερς ὑπὸ τὴν τίτλον Τὰ γύψινα ἔκτυπα ἀρχαίων γλυπτικῶν ἔργων ἐν τοῖς βασιλ. μουσείοις τοῦ Βερολίνου, 1885) κλπ. [B.E.]

Φρειδλαένδερ (Friedlaender). 1) Ἰούλιος, νομισματολόγος, γενν. 1813 ἐν Βερολίῳ, ὅπου ἀνέπτυξεν ὡς διευθυντὴς τοῦ Νομισματικοῦ μουσείου τὴν συλλογὴν ταύτην σπουδάζως καὶ ἀπέθανε τῷ 1884. Συνέγραψε διαφόρους μονογραφίας καὶ πολλὰς διατριβάς. — 2) Λουδοβίκος, φιλόλογος, γενν. 1824 ἐν Κονιξβέργῃ, ἐνθ' αὖτε διε-

τέλεσε καὶ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου. Ἐδημοσίευσεν μεταξὺ ἄλλων διάφορα εἰς τὸν Ὀμηρον ἀφορῶντα ἔργα, κυρίως δὲ ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῆς ἱστορίας τῶν ἡθῶν τῆς Ῥώμης (3 τ., 5' ἐκδ. 1888-90). [B.E.]

Φρειδλάνδη (Friedland). 1) Πόλις ἐν τῇ ὁμωνύμῃ περιφ. τοῦ πρώτου νομοῦ Κονιξβέργης, ἔχουσα 2609 κατ., γνωστὴ δὲ διὰ τὴν ἐνταῦθα μεγάλην μάχην τῆς 2/11 Ἰουν. 1807, καθ' ἣν ἐνίκησεν ὁ Ναπολεὼν τοὺς Ῥώσσους καὶ ἦν τὸ ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν συνθήκην τοῦ Τιλσιτ. — 2) Πόλις ἐν Μεκλεμβούργῳ-Στρέλιτς, μετὰ 5646 κατ. διατηροῦνται ἱκαίαν γεωργίαν καὶ κοπνοφυτεῖαν. — 3) Πρωτ. διαμερίσματος ἐν Βοημίᾳ, ἔχουσα 5282 κατ., ἀνάκτορον τοῦ κόμητος Κλάμ-Γάλλας καὶ ποικίλην βιομηχανίαν. Ἀλλοτε ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο ἴδιον δουκάτον, ὅπερ ἐδόθη 1623 τῷ Βαλδενστάιν. [M.E.]

Φρειδριχσρούη (Friedrichsruh). Κτήμα τοῦ πρίγκιπος Βίτμαρχ ἐν τῇ δουκάτῳ Λαουεμβούργῳ τῆς Σλεσβίχης, 26 χμ. ΝΑ τοῦ Ἀμβούργου.

Φρειδριχστάτ. Πρωτεύουσα περιφερ. ἐν τῇ Δ. μέρει τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Κουρλανδίας, παρὰ τὸν Δύναν, ἔχουσα 6649 κατ. καὶ ἐμπόριον. [M.E.]

Φρειεσλεθενίτης. Ὅρυκτὴν τοῦ μοναχικοῦς συστήματος, ἀπαντῶν εἰς στυλοειδεῖς ἢ καλαμειδεῖς κρυστάλλους. Συνίσταται ἐκ μολύβδου, ἀργύρου, θείου καὶ ἀντιμονίου. [A.K.]

Φρεῖς (Elias Magnus Fries). Διάττημος Σουηδὸς βοτανικός, γενν. τῷ 1794 καὶ διατελέσας καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ βοτ. κήπου καὶ μουσείου ἐν Οὐψάλῃ, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1878. Συνέγραψε πλεῖστα ἔργα βοτανικά, κυρίως δὲ περὶ τῶν Κρυπτογάμων.

Φρέν (Fresnes). Πόλις ἐν τῇ διαμερ. Βαλεντινῇ τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ τοῦ Βορρά, μετὰ 6369 κατ. Ἔχει ἀνθρακωρυχεῖα, ὑελορυχεῖα κλ.

Φρένες. Βλ. Διάγραμμα.

Φρενίτις. Διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου δηλοῦται ἡ ἢ τοῦ διαφράγματος (φρενῶν) φλεγμονή (βλ. Διαφραγμαίτις) ἡ ἢ τοῦ ἐγκεφάλου (βλ. Ἐγκεφαλίτις) καὶ τῶν μηνίγγων (βλ. Μηνιγγίτις), συνήθεστερον δ' εἶτι τὸ εἰς ταύτας συμπτωματικὸν παραλήρημα. Οἱ δὲ παλαιοὶ Ἕλληνες καὶ Λατίνοι ἱατροὶ ἐκάλεον οὕτω πᾶν δξύ παραλήρημα μετὰ πυρετοῦ ἐντόνου, ὀφειλόμενον εἰς τύπον τινὰ πυρετοῦ, ὃν ἔτασσαν παρὰ τὸν καθῶσον καὶ τὸν λήθαργον καὶ ὃν σήμερον ὑπάγομεν εἰς τοὺς ὑπερικούς ἢ ψευδοσυννεχείς· τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πυρετοῦ ἐνδημεῖ εἰς τόπους θερμούς καὶ τελματώδεις. [P.N.B.]

Φρενοβλάβεια ή φρενοπάθεια. Ὑπὸ τὸν γενικὸν τοῦτον ὄρον ὑπάγονται ἐν τῇ ψυχιατρικῇ πάται· αἱ ἐγκεφαλικά παθήσεις οἵτινες ὡς κοινὸν χαρακτηριστικὸν ἔχουσι διατάραξιν τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν ἢ παραλήρημα ὡς νοσηρὸν στοιχεῖον κυριεῖον πάντων τῶν λοιπῶν. Ἄλλοτε παρεδέχοντο ὅτι ἐν ταῖς διαφόροις μερφαῖς τῆς Φ. οὐδεμία σταθερὰ ὀργανικὴ βλάβη ὑπάρχει· ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτῶν καὶ ὅτι αἱ κατὰ τὰς νεκροτομίας ἀνευρισκόμεναι ἀλλοιώσεις τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας εἰσὶν ἀποτελέσματα καὶ ὄχι· αἷτια τῆς παθώσεως· σήμερον ὅμως εἶναι ἀποδεξιγμένον διὰ τὰς πλείστας τῶν μερῶν τῆς Φ. ὅτι μετὰ τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν συνυπαρχοῦσι καὶ σωματικαὶ βλάβαι· ἐν τῇ παραλυτικῇ παραφροσυνῇ ὁ ἐγκέφαλος εἶναι ἔδρα χρόνιαις περιφερειακῆς καὶ διαμέσου φλεγμονῆς· τὸ παραλήρημα τῆς ἀναιμίας καὶ τῆς μηνιγγίτιδος ὡς καὶ τὸ ἀπὸ δηλητηρίασεως ἐξ οἰσπνευματος καὶ στρυχνίνης δρεῖλται· εἰς τροποποιήσεις τῆς ὕψους τῶν νευρικών κυττάρων· ἐν τῇ ἀνεία καὶ τοῖς διαφόροις αὐτῆς τύποις παρατηροῦνται διαφοροὶ βλάβαι· ἔδραζόμεναι· ἐν τῇ φαιφ. οὐσίᾳ τῶν ἐγκεφαλικῶν γύρων ἀνεξαρτήτως τῆς μαλακυνσεως τοῦ ἰστού τοῦτου· ἐν τῇ βλακίᾳ καὶ τῇ ἡλιθιότητι καὶ ἐν εἰσθῆποτε ἀλλῇ ἐκφυλογενεῖ φρενικῇ παθῆσι· ὁ ἐγκέφαλος πάσχει ἀτροφίαν τινὰ καὶ ὑπέλειψιν ἐν τῇ διαπλασει· ἐν ταῖς ἐξελείας φρενοπαθείαις ὑπάρχουσιν ὕλιναι· ἀλλοιώσεις ἐν τοῖς νευρικοῖς κυτταροῖς, αἱ καὶ αὐταὶ οὕτω καθυρσθῆσαν εἰδικῶς διὰ τοῦ μικροσκοπίου, οὐχ ἥττον ὑπάρχουσι συμπτανέσταται ὑπεραιμία ἢ ἰσχαιμία. Κατὰ τοῦτο ἡ ἐκείνη τὸ σημεῖον τῆς μάξης καὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν γύρων τοῦ ἐγκεφαλοῦ προκύπτει καὶ ἀνάλογος βαθμὲς διαταραχῶν τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν ἦτοι διάφορος βαθμὲς Φ. (παραφροσύνῃ, ἀνεία, μανία, μενομανία κλ.). Ἡ φύσις τῆς Φ. δὲν εἶναι θανατὸν γὰ περιληφθῇ ἐν ὀρισμῷ συντόμῳ, εἶναι δὲ ἀνάγκη πρὸς ἀντίληψιν αὐτῆς νὰ παραταχθῶσι τὰ συμπτώματα καὶ τὰ αἷτια αὐτῆς. Καὶ συμπτώματα αὐτῆς εἶναι ἐξαφῆς τῆς νόσεως καὶ τῆς συναισθήσεως ἢ τὸ ἐναντίον ταύτης, κατάπτωσις, διαστροφή τῶν συναισθημάτων (τὰ τρία ταῦτα συνιστᾷ τὸ ἀπύρετον παραλήρημα ἢ φρενοβλαδικόν)· ἀσυναρτησία ἰδεῶν (παραλήρημα θανάρτητον)· τὸ παραλήρημα διακρινόμενον εἰς καθολικόν, καθ' ὃ οἱ φρενοβλαβεῖς ἀφίστανται τοῦ λογικοῦ ὑπὸ πάσαν ἔκπῳ· κατὰ συνέχειαν ἢ κατὰ διαλείμματα, καὶ εἰς μερικόν, καθ' ὃ ἡ νοσητικὴ κατάσταση παρουσιάζει δύο ἐψεις, ἐκείνην καθ' ἣν προφανῶς ἀπέχει τῆς ὑγιᾶς

λογικότητος καὶ ἐκείνην καθ' ἣν ἦν φορητοὺς πλῆρως πρὸς τὸν ὀρθολογισμόν· παραλήρημα συστηματικόν, καταδυνάστεον ὑποχονδριακόν, συγκινητικόν, δεξιμαθητοκρανικόν κλ.)· διατοραχαὶ αὐθιγῆτος καὶ κινητότητος· ὑπεραισθησία, σθησία, παραισθησία, ψευδαισθήσεις· ραισθήσεις, συπάσεις τῶν μυῶν, παύσεις παντοειδεῖς· διατοραχαὶ πεπτικῶν λειτουργιῶν καὶ διαστροφῆ· δρέξεως· ἀπὸ βρωμάτων διὰ τὸν ὀφθόν δηλητησιῶς παρὰ τοῖς μελαγχολικοῖς, βροχίαι παρὰ τοῖς παραλυτικοῖς· φρενοβλαβεῖς τοῖς ἀνείας, δρέξις πρὸς τὸ τρώγειν βροχίαι καὶ βλαβεραὶ οὐσίας παρὰ πολλοὺς ῥάστρος· διατοραχαὶ τῶν λειτουργιῶν ὁρέψεως δρεῖλόμεναι εἰς ἀνεπαρκῆσιν ἢ εἰς τελείαν θύπνιαν· αἱ γενεαὶ λειτουργοῦνται ἐπιτείνονται (ἐρωτομανία, τιράσις, νυμφομανία) ἢ καταστέλλονται (ἀπάθεια, θινικανόνης, ἀστυσία) ἢ διαφρονται (ἀνδανισμός, διαστροφή γενεακλ.)· ἀλλοιώσεις τῆς κράσεως τοῦ τοῦ ἐλαττωμένου τοῦ θρίβου τῶν ῶν αἱμοσφαιρίων· ὁ σφυγμὸς ἀλλοιωτός· αἱ ἐκκρίσεις αὐξάνονται· παρὰ τοῖς νιακοῖς καὶ μειοῦνται παρὰ τοῖς μελαγχολικοῖς. Τὰ συμπτώματα ταῦτα εἶναι θανατὸν ἐξαπῆς καὶ συγχρόνως εἰσβάλλουσι· τὲ τὲ δηλοῦνται ἐν μίᾳ μένῃ στιγμῇ· μακρινῶς φαινόμενα δὲν δεικνύει· ὅτι δὲν ὑπῆρχον ἐν τοῖς πρὸς σημεῖα καὶ συμπτώματα πρὸς ἀναφανέντα, ἅτινα ὅμως διέφυγον τὴν σκῆν τῶν οἰκείων. Ἀπαξ ἐκδηλωθέντος βαδίζει· συνηθέστερον σύμμεκτόν· ἐξόν· μετὰ τινὰ δηλαδὴ περιοδὸν δὲ καθ' ἣν ἐκδηλοῦνται τὰ οὐσώδη τοῦ παθους ἔπεται· περίοδος χρόνιαις παρουσιάζουσα ἔστιν ὅτι δὲ ἐξά φαίνεται κατὰ διαλείψεις. Γενικὸν προδιαθετικὸν θεωρεῖται· ἡ πρόοδος τοῦ πολυθῆ· διὰ τὴν μόχθον τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἐν γένει· καὶ διότι στοιχεῖα τινὰ τῆς λειτουργίας ὑποβάλλουσιν εἰς ὑπερβολικὰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τοῦ πολυθῆ. Ἀτομικὰ δὲ προδιαθετικὰ αἷτια συγγενεῖς κακίαι καὶ διαμαρτίαι, ἀναρμόστιον γάμων, ἐπιδράσεις τοῦ πνεύματος κατὰ τὴν στιγμήν τῆς σίας, συγκινήσεων, ἀψικαρδιῶν καὶ ὅως στερήσεων τῆς κυσφορύσεως μὴ ἀγαμὸς βίος καὶ ἡ χρεῖα· ἡ ἡλικία παθους φιλοῦντος τὴν ἀπὸ 30 ἕως 50· περίοδον· ἡ κακὴ ἀγωγή καὶ ἐν ταῖς τοῖς ἡ νοσηρὰ κληρονομικότης ἐν ταῖς ἐκφάνεσιν αὐτῆς, οἶον παντοῦ φαί νευροπαθείας. Κύρια ἡ προκλητικὰ ἡθικῆς μὲν φύσεως θεωροῦνται· σθῆματα ἐντονα, συγκινήσεις καὶ χα

και μεταπτώσεις και ἀλλαγαι συνηθειῶν βίου, ἀπομόνωσις, ψυχολατρία, διδασκαλία ἐν γένει και δημιουργίαι ποικιλῶν περὶ ὑπερφυσικῶν και θύνατων πραγμάτων (δὴ και ἀρεῖται: μεγάλη ἐπιβλεψὶς τῶν τῶν και κοινωνικῶν ἐκείνων, ἐν αἷς ὑπὲρ πρόσχημα εὐαγγελικῆς ἀγωγῆς ἐναπομείνεται εἰς τὰς διανοίας πολλῶν νέων ἰδέαι βέβαιαι, αἵτινες οὐδ' αὖτως μέλλουσι ν' ἀειχθῶσι πραγματοποιήσιμοι διὰ τὸ ἀδύνατον αὐτῶν). Φυσικῆς δὲ τάξεως προκλητικὰ αἰτία εἶναι ἡ κατάχρησις τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ χασιῦς, τοῦ αἰθέρος, τοῦ γλυκορριζίου, τῆς μορφίνης, αἱ ἀφορίζονται ἀφ' ἑαυτοῦ, ὁ ἀνυπνισμός, τὰ πλήγματα, τὰ ὕματα, αἱ διαστροφαι τῶν νευρικῶν κέντρων, ἡ ἡλίασις, παθήσεις τινὲς τοῦ ἐγκεφαλοποικίλου ἀξονος, εἰς μαλακύνσεις, αἰσθητικὰ, ἐγκεφαλικοὶ ὄγκοι, ἐπιληψία, ἐρισμός, χρεῖα, νωτιαία φθίσις, τριμώ-παράλυσις· πᾶσαι αἱ συναφεῖς τῇ κυρίῳ τοκετῷ και τῇ γαλουχίᾳ συνθηκαὶ αἱ καχεξίαι, ὁ τυφοειδὴς πυρετός, αἱ λεπόντες διαθέσεις ρευματικαῖ, οὐρεμικαῖ, θρομβωτικαῖ. Εἰ και εὐκολώτατα διαγιγνώσκονται ἡ Φ. ἐκ τοῦ φρενοβλαβικοῦ παθήματος, οὐχ ἥττον ἐνίοτε ἔχομεν πρὸς τὸ πρόβλημα δυσχερέστατον προκειμένου ἡ λατροδικαστικῆς ἐκθέσεως περὶ ἀτόμου ὑπερφορμένου δι' ἐγκληματικῶν πράξεων και καθ' ὑπόθεσιν, συμπερὸν ἔχοντος νὰ ποιεῖται Φ. ὅπως κηρυχθῇ ἀνεύθυνον τῶν ἔργων του και ἰδία ἀτόμου, τυχόντος τοιαύτης ἀναπτύξεως πνευματικῆς, ὥστε νὰ δοῖται νὰ ἔχη γνώσεις περὶ τῶν χαρακτηριστικῶν σημείων τοῦ πάθους και νὰ προσεγγίξῃ αὐτὰ εὐφυῶς μόνον φρενολόγοι ἢ ἐμπειροὶ εἶναι ἀρμόδιοι ν' ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ κύρους. ὡς ὑπάρχουσιν ἔλγαι ἐλπίδες ἰατρικῆς ἄλλων οὐδεμία ἐπὶ τῶν μορῶν τῆς Φ. ἐν τῶν δύο ὁξείων μορῶν αὐτῆς, τῆς ὁξείας και τῆς μέλαγχολίας ἰατρῶν συνήθως. Ἀλλ' αἱ παραλλήλως τῇ ἀναπτύξει φυσιολογίας τοῦ ἐγκεφαλοῦ βαίνουσιν ὁδοὶ τῆς παθολογίας αὐτοῦ, ἐρμηνεύουσιν ὡς ὅτι οὐκ ἔστιν ἀποκλειστικὸν εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ ταύτης ἡ ἐκείνης τῆς μορφῆς τῆς Φ., ἔχουσιν ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον. Οὐδὲν ὡς μόνον, οὐδεμία εἰδικὴ φαρμακεία ἐννοεῖται πρὸς ἴασιν· τὸναντίον ἐκαστοτε ποιεῖται τῆς θεραπείας λαμβάνονται ἀπὸ ὁριστῶτων πηγῶν συμβαλλόμενα πρὸς τὴν ὁργανικὴν φύσιν τῆς ἐγκεφαλικῆς ὁδοῦ και πρὸς τὴν ψυχικὴν φύσιν ἄλλης καὶ παθῆσεως κύριον σύμπτωμα ἐχούσης διαταραχὴν τῶν διανοητικῶν λειτουργιών· πάντοτε ὅμως ὁ χρόνος και ἡ ἡθικὴ ἐκτενὴς θεραπεία εἶναι τὰ οὐσιώδη θεραπευτικὰ μέσα. Ἐφαρμύζονται δὲ τὰ ἀναλγη-

τικά και ἐρεθιστικά, ἱερὴ γενεσιὰ ποτὶ οἰονοματικῶν, σκευασαὶ τινικαὶ, ἰδιο-θεραπεία, θηριογὰ λωπρά, αἰσθητικὰ, οὐρετικὰ, σκευασαὶ, χλωριόλη και ἄλλοτε ἄλλα. [P.N.B.]

Φρενοβλαβῶν ἀποικίαι. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὑπεστηρίχθη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐν ταῖς φρενοκομίαις ἐγκλειστικὴ τῶν ὁπωσδήποτε φρενοπαθῶν ὄχι μόνον δὲν συμβάλλεται εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ τὸναντίον παρατηρεῖται ἐπιδεινωσις αὐτῆς, και ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνιδυνῶν ὁπωσδήποτε φρενοβλαβῶν ἀπ' οὗ ἀπαξ βίη κλεισθῶσιν ἐν αὐταῖς καταλαμβάνονται ὑπὲρ ὑπερβολικῆς μεταγωγῆς και ἀποβαίνουνσι μανιωδέστεροι. Διὰ τοῦτο ἐγεννήθη ἡ ἰδέα συστάσεως συνοικισμῶν ἢ κοινοτήτων ἀποτελουμένων ἀπὸ ἀλλοτρίων ἐκ φρενοπαθῶν και ἐπικινδυνῶν, ἐν οἷς οὗτοι ἔχοντες μὲν τὴν ἐπιτηρησιν και βοήθειαν ἰατρῶν, ἐπιμελητῶν κλ., εἰς οὐδὲν ἀπεριόριστον ὑποβαλλόμενοι παρερμυνονται μόνον ὅπως καταγίνονται εἰς καλλιέργειαν τῆς γῆς και φυτεῖαν αὐτῆς. Ταῦτα ἀποικίαι συνστήθησαν τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ πλησίον τοῦ Κλερμῆν (Oise) και ἐν Βελγίῳ παρὰ τῷ Gheel. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐπιτυχάνονται δύο συγγράμματα σκοποὶ ὑποβιβάζεται ἡ θεραπεία τῆς φρενοβλαβείας διὰ δημιουργίας ἐνασχλητῶν ποικίλων και πολλῶν συνεπαγομένων ὡφελιμῶν και ἐμάλῃν δαπάνην φυσικῶν δυνάμεων ἀπ' ἑτέρου δὲ παρέχεται εἰς τοὺς θεραπευομένους μέσον διδασκαλίας τῆς γεωργίας, ἣν δύναται κατόπιν ἐὰν θεραπευθῶσι νὰ μετέλθωσιν ὡς βιοποριστικὴν τέχνην. Οἱ συνοικισμοὶ οὗτοι ὑπερτεροῦσι κατὰ πολὺ τῶν παντοειδῶν ἀσύλων και φρενοκομιῶν, ἐν οἷς οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ συνυπάρχωσιν πάντες οἱ ὑγιεῖνοι ὅροι οὗς παρέχει ἡ ἐν ἐσχῇ και ἀναπαυταμένῳ τάπῃ διαμονή. [P.N.B.]

Φρενοκομεζόν Καθίδρυμα φιλοανθρωπικὸν δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, σκοπὸν ἔχον νὰ δέχεται και περιθάλπῃ φρενοβλαβεῖς ἀνιάτους και ἰατούς. Τὸ σύνολον τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ὅλον κατάστημα και εἶναι ἐκτεταμέναι ἐπὶ μεγάλῃς ἐκτάσεως γῆς, διαίρεται εἰς τμήματα συμφώνως πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν κεχοιρισμένα ἀπ' ἀλλήλων. Ὁ κανονισμός παντὸς φρενιατρικοῦ προβλεπεί οὗ μόνον περὶ παθῶν τῶν πρὸς ἀσφάλειαν ἀπαραιτήτων προφυλάξεων, ἀλλὰ και περὶ ἱκανῆς ἐλευθερίας τῶν πασχόντων· ἐπιβάλλει καθήκοντα εἰς τοὺς ἐπιμελητὰς και νοσοκόμους και φύλοκας μὴ ἐπ' τρέπων μετὰ τὴν σκαιάν και βίαιαν συμπεριφορὰν αὐτῶν πρὸς τοὺς νοσηλευμένους. Ἡ ἀπόδοξή και ἐγκλειστικὴ ἐν φρενοκομίᾳ ἀπαιτεῖ ἅπαντα τοῦ

τοῦ κόσμου τὰς ἐπομένας διατυπώσεις· α') αἵτησιν ἀναγράφουσιν τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ τε φρενοβλαβοῦς καὶ τοῦ ποιοῦντος τὴν αἵτησιν συγγενοῦς ἢ φίλου, δηλουμένου συγχρόνως καὶ τοῦ βοηθοῦ τῆς συγγενείας ἢ τοῦ εἰδούς τῶν φιλικῶν σχέσεων· τὸ ἐγγράφον τοῦτο θέον νὰ ᾖ ἰδιόχειρον τοῦ αἰτοῦντος· β') οἰονδήποτε ἐγγράφον πιστοποιοῦν τὴν ταυτότητα τοῦ φρενοβλαβοῦς ἀτόμου, ληξιαρχικὴν πράξιν γεννήσεως, γάμου, διαβατήριον ἢ τι ἄλλο τοιοῦτο· γ') πιστοποιητικὸν οὐχὶ παλαιότερον 15 ἡμερῶν περὶ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ εἰσαχθεσμένου ἀτόμου καὶ περὶ τοῦ εἰδούς τῆς φρενοπαθείας καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐγκλείσεως, συντασσόμενον ἢ ὑπὸ ἀστυιάτρων ἢ ὑπὸ ἄλλων ἰατρῶν ὀρκιζομένων πρὸ τοῦ Εἰρηνοδικείου, ξένων συγγενείας οἰονδήποτε πρὸς τε τὸν διευθύνοντα τὸ φιλάνθρωπον κατάστημα καὶ πρὸς τὸν αἰτοῦντα τὴν ἐγκλείσιν φρενοβλαβοῦς. Αἱ διατάξεις αὗται εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς πρόληψιν ἐγκλημάτων ἐκ συμφερόντων ἢ παθῶν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει νὰ ἐπιδείξη παρόμοια καθιδρύματα τὸ ἐν Δαφνίῳ ἐπὶ τῆς ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ἑλευσίνα ἀγούσης ὁδοῦ Δρομοκαίτειον, καὶ τὸ ἐν Κιων/πόλει παρὰ τῷ Ἐπταπυργίῳ ἐθνικὸν φρενοκομεῖον ἀποτελοῦν τμήμα τῶν ἐκεῖ φιλάνθρωπικῶν καταστημάτων. Εἰς προτέρους χρόνους, καθ' οὓς ἡ δημοσία φιλάνθρωπία δὲν εἶχεν εἰσέτι φροντίσει περὶ περιθάλψεως καὶ νοσηλείας τῶν ψυχικῶς πασχόντων, κατάλληλοι τόποι πρὸς ἐγκλείσιν φρενοβλαβῶν ἰθιωροῦντο τὰ μοναστήρια, τόσω μᾶλλον ὅσω ἐξ ἀγνοίας ὁ κόσμος ὁ πολὺς ἐπίστευεν ὅτι ἡ φρενοβλάβεια ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ μορφαὶ αὐτῆς, ἐπιληψία, μανία, κτλ., ἦσαν ἐνέργεια τοῦ Διαβόλου ἢ μᾶλλον ἐκδηλώσεις τοῦ κράτους αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς· φυσικὸν ἄρα ἦτο ν' ἀνατεθῶσι τὰς ἐλπίδας αὐτῶν περὶ θεραπείας τῶν πασχόντων εἰς τὴν ἀντίθετον καὶ ὑπερτέραν δρᾶσιν τῶν θείων ζυνάμεων. Ἐν τῇ Πριγκίπῳ νήσῳ κεκμένη ἐν τῇ Προποντίδι ὑπάρχει ἐπὶ ὑψηλοῦ λόφου μονὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ ἐπικαλουμένου Κουδουνᾶ, ἐν ᾗ ἐγκλείονταί μέχρι σήμερον φρενοβλαβεῖς. [P.N.B.]

Φρενολογία. 1) Κεφάλαιον ἢ τμήμα τῆς γενικῆς πρεολογίας καὶ νοσολογίας εἰδικῶς πραγματευόμενον περὶ τῶν φρενιτιδων νόσων· ὁ κλάδος οὗτος ἐποίησατο κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους μεγάλα καὶ σπουδαῖα βήματα προέδου ὑπὸ τὴν αἵγλην τῶν φώτων τῆς φυσιολογίας ἐν γένει, καὶ ἰδίᾳ τῆς φυσιολογίας τοῦ ἐγκεφάλου. — 2) Θεωρία εἰσαχθεῖσα ὑπὸ Gall πρὸς φυσιολογικὴν καὶ παθολογικὴν σπουδὴν τῶν ἐγκε-

0 κατ. Κτισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀφρικαν-
ἐταιρίας τοῦ Λονδίνου πρὸς χειροφέ-
των Μαύρων ἔχει τανὺν ἀκμαῖον ἔμ-
μιν ἀνθρώκυν. [Πς.]

Φρίκαις. Χωρ. τοῦ δήμου Πολυκτα-
νὴν τῇ νήσῳ Ἰθάκῃ, ἔχον 130 κατ.

Φρίκαισις. Κατάστασις παροδὶκὴ τοῦ
τοῦ χαρακτηριζομένη ὑπὸ τῆς ἰδιαί-
δφειως ἦν λαμβάνει ὥς ἐκ τῶν ἀπεί-
ραυτῶν αἰτίνες ἀναφαίνονται καθ'
τὴν ἐπιδερμίδα· παραβάλλεται πρὸς
τὴν τοῦ δέρματος τῆς ἐρνιθος καὶ προσέρ-
ἐκ τῆς στύσεως, εὐτως εἰπεῖν, τῶν
τῶν τριχῶν ἢ τριχοφέρων θυλακίων.
γεται τῇ ἐπιδερμίδι τοῦ ψύχους κατὰ
ἐριφέρειαν τοῦ σώματος προκαλοῦν-
στολήν τῶν τριχοειδῶν τῆς ἐπιδερ-
εἶναι πρὸς τοῦτοις σύμπτωμα κατα-
πυρετοῦ θρώντος διὰ τοῦ νευρικοῦ συ-
τος ἀγγειοσυσταλτικῶς. [P.N.B.]

Φρίξ. Ἡ βορειοανατολικὴ πόλις τῆς
ἀς ἡλειακῆς Τριφυλίας ἐπὶ τῆς θειξί-
τοῦ Ἀλφειοῦ, ἐν τῷ βουνῷ τοῦ νῦν
καλειφθέντος χωρίου Παλαιοφανάρου,
σημαντικὰ αὐτῆς ἔχνη εὐρίσκονται· ἀρ-
ερον ἐκαλεῖτο καὶ Φαιστός καί
ται· ἐκτίσθη ὑπὸ Κυθωνίων Κρη-
ματὰ ναοῦ τῆς Κυθωνίας Ἀθηνᾶς), ἐπὶ
σταγίου εἶχεν ἡδὴ ἐρημωθῇ. [Δ.Θ.Ι.]

Φρίξος. Υἱὸς τοῦ Ἀθάμαντος καὶ τῆς
κῆς, ἀδελφὸς δὲ τῆς Ἑλλῆς. Τοῦτον
τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἡ μητρὸς αὐτῶν Ἰνώ
κεν εἰς τὴν πατέρα του, ὅπως δὲ φύ-
τῇ ὑπὸ τούτου ἐτοιμαζομένην τιμω-
πέστησαν συμβουλῇ τῆς μητρὸς χρυσό-
ου κριοῦ θωρηθέντος αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ
ου. Καὶ ἡ μὲν Ἑλλή κατὰ τὸν δία-
τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας
συπεσοῦσα ἀπὸ τοῦ κριοῦ ἐπνίγη, ἐξ
ὧς εὐτοῖς ὠνομάσθη Ἑλληήποντος, ὁ δὲ
ἀπαιρωθεὶς εἰς Κολχίδα ἐβούλετο τὸν
καὶ ἀνέθηκε τὸ χρυσομάλλον θῆρας του
ἐκεῖ ἱερὸν ἄλσος τοῦ Ἀρεως, ἐνυμ-
δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Διήτου
τόπην. [Δ.Μ.]

Φριούλον (ἰταλ. Friuli). Ἀλλοτε-
ρητον δουκάτον περιλαμβάνον τὴν
ἰταλικὴν ἐπαρχίαν Οὐδίνης, τὰς κο-
Γορτικίας καὶ Γραδίσκας καὶ μέρος
Κρανίας, ἐν ὅλῳ περ. 9000 τχμ. Οἱ
καὶ Φριουλὲ ἢ Φουρλανοὶ καλούμενοι
οὗσι διάλεκτον τῆς Ἰταλικῆς. Τὸ δου-
ἱδρῶν ὑπὸ τῶν Λογγοβαρῶν κατὰ
αἰῶνα, ἀνωφώθη δὲ ὑπὸ Κερόλου
εγγάλου, αὐξήθην διὰ τῆς Κάτω Παν-
καὶ Καριντίας, εἰς μαρκιωνίαν.
τῇ δὲ ἐν τοῖς κατόπιν διαφοροῦς διαι-
καὶ ἡλλαξεν ἐπανειλημμένως τοὺς

κυρίους του· μέρος αὐτοῦ ἀνῆκεν ἐπὶ αἰῶνας
εἰς τὴν Ἑνετίαν, μέρος δὲ εἰς τοὺς κόμητας
τῆς Γορτικίας τῷ 1844 ὄλυν τὸ Φ. ἐπεδι-
κάσθη τῇ Αὐστρίᾳ, περιῆλθε δὲ κατὰ τὸ
πλείστον τῷ 1866 εἰς τὴν Ἰταλίαν. [Μ.Σ.]

Φρίσες Χάφ (Frisches Haff) κα-
λεῖται· παραθαλάσσιος λίμνη ἐν Πρωσσίᾳ,
γνωρίζομένη ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης
διὰ χαμηλῆς ἀμυγδαλῆς νήσου, συνδεομένη
δε μετὰ τῆς θαλάσσης διὰ στενωπότητος πορ-
θμοῦ. Ἐστὶ μήκος 90 χμ., πλάτος δὲ 2-25
χμ. καὶ δέχεται τὰ ὕδατα τοῦ Βιστούλα καὶ
τοῦ Νόγατ. [Μ.Σ.]

Φριςλανδία. Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο
περιλαμβάνονται· 1) ἡ κυρίως Φ. ἡ Δυ-
τικὴ Φ., μία τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ὀλλανδίας
ἐπὶ τῆς βορείου θαλάσσης, ἔχουσα ἐμβ. 3320
τχμ. καὶ 335824 κατ., πρωτεύουσάν δὲ τὸ
Λέουβαρδεν· ἔχει ἄδαφος ἐπίπεδον καὶ ἐνια-
χτοῦ χαμηλότερον τῆς θαλάσσης, πολλὰς
λίμνας, καλὰς νομάς, βίσιμχαίαν δὲ τῶν
ὀνομαστοτέρων τῆς Εὐρώπης ὠθωνῶν. — 2)
Ἡ Ἀνατολικὴ Φ., καταλαμβάνουμένη νῦν
ἐν τῷ νομῷ Ἀουριγ τῆς πρωσσικῆς ἐπαρ-
χίας Ἀννότερ. [Μ.Σ.]

Φρίσοι. Λίαν ἀρχαῖος γερμανικὸς
λαὸς οἰκῶν μεταξὺ Ῥήνου, βορείου Ὠκεα-
νοῦ καὶ τοῦ Ἑμς. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ λαὸς
εὐτοῖς κατόκει πρότερον τὴν νῆσον τῶν Βα-
ταύων καὶ ὅτι ἐκείθεν ἐξεδιώχθη ἐπὶ Καί-
σαρος. Ὁ Ἀρσῦτος καὶ ὁ Γερμανικὸς ὑπέ-
ταξαν αὐτοὺς καὶ συνῆψαν μάλιστα συμμα-
χίαν μετ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ Κλαυδίου (47)
ἐπανεστάτησαν, ἐπὶ δὲ Νέρωνος κατέστρεψαν
καὶ τινὰς ῥωμαίκοὺς λεγεῶνας. Κατὰ τὸν
Δ' αἰῶνα συμπεριλαμβάνονται ἐν τῇ συμ-
πολιτείᾳ τῶν Σαξόνων, ὑπετάγησαν δὲ ὑπὸ
τῶν Φράγκων μόλις μετὰ μακροχρόνιους πο-
λέμους (689-785). [Πς.]

Φρίτσε (Fritzsche) 1) Ἀδόλφος, Γερ-
μανὸς φιλόλογος, γενν. 1818 καὶ ἀπ.θ.
1878 ἐν Λειψία ὡς καθηγητῆς τοῦ πανεπι-
στημίου. Ἐξέδωκε μέρη τῶν Ἡθικῶν τοῦ
Ἀριστοτέλους, Θεόκριτον (μετὰ γερμ. σχο-
λίων, β' ἐκδ. 1869) καὶ μεγαλυτέραν ἐκδ.
μετὰ λατινικῶν (β' ἐκδ. 1870), τὰς Σα-
τίρας τοῦ Ὀρατίου κλ. — 2) Φραγκίσκος,
ἐξ ἀδελφῶν τοῦ ἀνω, ἐπίσης φιλόλογος, γενν.
1806 καὶ διατελέσας καθηγητῆς ἐν Ῥόστοκ,
ὅπου ἀπέθανε τῷ 1867. Κυρίως εἰργάσθη
ἐπὶ τοῦ Λουκιανοῦ, οὗ ἐξέπνυε κριτικὴν
ἐκδοσιν (3 τ. 1860-82), καὶ τοῦ Ἀριστοτρά-
νου, οὗ ἐξέδωκε τὰς Θεομοφοριαζούσας (Λι-
ψία 1838), καὶ τοὺς Βατράχους (Ζυρ. 1845).
Ἄλλα μὲλῃ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας εἶναι
γνωστὰ ὡς θεολόγοι, ἐκδόντες πλείστα ἔργα
περὶ τῆς ἀγ. Γραφῆς καὶ ἐκκλησιαστικῶν
συγγραμμάτων. [Β.Ε.]

Φρίτσαλρ (Fritslar). Ἀρχαιοτάτη πόλις ἐν τῇ γῶρᾳ τῶν Χάττων, νῦν πρωτεύουσα περιφέρ. ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Κάτσσελ, ἔχουσα 3232 κατ. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἦτο ἔδρα τῶν δουκῶν τῆς Φραγκονίας.

Φροασσάρ (Γιοάννης Froissart). Χρονογράφος καὶ ποιητὴς γενν. ἐν Βαλωναίενῃ τῷ 1333. Ἐν ἡλικίᾳ 23 ἐτῶν μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου ἔζησε πολλὰ ἔτη εὐνοούμενος ὑπὸ τῆς βασιλείας Φιλίππου, σιζύγου Ἐδουάρδου Γ'. Παρακινηθεὶς ὑπὸ ταύτης νὰ συγγράψῃ τὰ χρονικά τῆς ἐποχῆς του ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1364 περιερχόμενος διάφορα μέρη πρὸς συλλογὴν τῆς ἀπαιτουμένης ὕλης. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς προστάτιδος του εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον γενομένης ἐτημέριος τοῦ Λεοτίνου, ἀπὸ τοῦ 1373 δὲ ἤρξατο τῆς συγγραφῆς τῶν Χρονικῶν του, ἅπαρ πλειστάκις ἐξεδόθησαν. Πρὸς τοῦτοις σφύζονται αὐτοῦ διαφορα λυρικά καὶ ἀλληγορικά ποιήματα. [Πε.]

Φρόδελ (Φρειδερίκος Froebel). Διάσημος Γερμανὸς παιδαγωγός, γενν. 1782 ἐν τῇ δουκάτῃ Σβαρτσμπουργ. Διατελέσας οἰκοδιδάσκαλος καὶ διδάξας πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ Πισταλόττη, κοτιώρθωσε τῷ 1816 νὰ ἰδρύσῃ ἴδιον αὐτοῦ ἐκπαιδευτήριον. Τὰς παιδαγωγικὰς του θεωρίας ἐξεθέσκει ἐν βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἡ μόρφωσις τῶν ἀνθρώπων» ἐκδεδωμένῳ τῷ 1826 ἐν Keilhau παρὰ τὴν Φρουδολάττην, τῇ ἔδρᾳ τοῦ σχολείου ἐκείνου. Κατὰ τοῦτο κῆρον μέλημα τοῦ παιδαγωγοῦ ἔστιν νὰ εἶναι ἡ βαθμιαία, σκόπιμος καὶ ἀρμονικὴ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν σωματικῶν, πνευματικῶν καὶ ἡθικῶν δυναμειῶν τοῦ παιδός. Ἐν τοῦτοις καὶ τὸ σύστημα αὐτοῦ τότε εὗρε πολλοὺς ἀνταγωνιστὰς καὶ εἰκονομικαὶ δυσχερεῖαι ἀνερύσαν, διό καὶ διαλύσας τὸ σχολεῖον μετέβη εἰς Ἑλβετίαν, ὅπου ὡς διδάσκαλος καὶ διευθυντὴς ἴδιου σχολείου πολλαχῶς εἰργάσθη. Κυρίως δὲ διὰ τῆς μελέτης τῶν συγγραμμάτων τοῦ Κορμενίου ὀδηγούμενος ἀφιερώθη, ἐπιστρέψας εἰς Γερμανίαν, ἔκτοτε ὁλοφύως εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν μικρῶν παιδίων πρὸ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας, ἔβρυσε δὲ τῷ 1839 ἐν Βλαγκενμπουργ τῆς Τυριγγίας τοιοῦτο προκαταρκτικὸν σχολεῖον, ἔπερ ἐκάλεσε Kindergarten (νηπιακὸν κήπον), εὗρε δὲ νῦν μέσους πολλοὺς ὁπαδοὺς καὶ μιμητάς. Ἀπέθανε δὲ ὁ Φ. τῷ 1852 ἐν Μοριεντάλ, ὅπου εἶχεν ἰδρύσει διδασκαλεῖον διὰ τὰς διδασκαλίσσας νηπιακῶν κήπων. Τὸ σύστημα αὐτοῦ τοῦ νὰ διδάσκῃ τὰ μικρὰ παιδία διὰ τοῦ παιγνίου εἰσῆλθη ἔκτοτε εἰς σχεδὸν ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη καὶ παρ' ἡμῶν δὲ εὗρεν ἑνθερμον ὑποστήριξιν πρωτοστατούσης τῆς κ. Δίκ. Λασκαρίδου, ἥτις καὶ πραγματεῖαν περὶ τοῦ

συστήματος ἐδημοσίευσε (1885) καὶ ἐφωτὸν ἡ δία πολλὰς διδασκαλίσσας. [Μ.]

Φροιλίχεϊα (Ποτ.) Froelicheia. Γένος τῆς εἰκοσῆς, τῶν Ἀμαραντωδῶν, τινὰ εἶδη τῆς Ἀμερικῆς εἰς: καλλωπιστικῶς.

Φρόνδης π ὀ λ ε μ ο ς. Βλ. Σ. δόνης πόλεμος.

Φροντίνος (Sextus Julius Frontinus). Ρωμαῖος συγγραφεὺς, γενν. περὶ 40 μ. Χ. καὶ ἀποθ. περὶ τὸ 103. Ρωμαῖος πραιτωρ, τρίς ὕπατος (75, 97, 100) καὶ ἀνθύπατος τῆς Μρετάνης (78). Σώθησαν αὐτοῦ 2 ἔργα, «Περί ἐπιχειρημάτων», περιλαμβάνοντα διάφορα τοῦ Ἑλλήνων. Ρωμαίων καὶ Καρχηδονίων πολέμων, καὶ «Περὶ τῶν ὕδατων τῆς Ρώμης» ἀρίστη περιγραφή καὶ ἱστορία τῶν ὕδατων τῆς Ρώμης ἐπὶ Νέρωνος. Ὁ Φ. ἐφευρὼν ἀνευ ἀξιώσεων, δι' ὕδρους ἀπλοῦ ἀκριβολόγου. [Πε.]

Φροζενόνη (Frosinone). Πρωτοβ. ἐν τῷ ἰταλ. νομῷ Ρώμας, ἐκ 7018 κατ. καὶ σπουδαίαν ἀμπελοουργίαν.

Φροξολζά. Χωρίον τοῦ δήμου πάκτου ἔχον κατ. 186.

Φροσῦνα ἡ φ ρ ο σ ο ὺ ν α. Χωριὸν δήμου Ἀλέας τῆς ἐπαρχ. Ἀργους ἐφ. ΝΔ τοῦ Τάτι. Κάτ. 428.

Φροῦδ (James Anthony Frothington). Σουεδικὸς ἱστοριογράφος, γενν. 1818 ἐν τῇ Σουεδικῇ. Συνεργάτης ὢν διαφόρων περὶ τῶν προηγουμένων τῶν ὅλων διὰ τὸ μέγα τοῦ ἔργου περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν γλίσ, ὅπερ ἐξεδόθη εἰς 12 τόμους 1855 καὶ εἶναι πόρισμα ἐμβριθεστάτων μελετῶν. Πρὸς δὲ ἐδημοσίευσε διάφορα ἄλλα ἱστορικὰ συγγράμματα, βιογραφίαν τοῦ Καρλ. Τῷ 1892 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν ὁρδῇ. [Β.Ε.]

Φροῦδενστάττ (Freudentst). Πρωτεύουσα περιφέρ. ἐν τῷ νομῷ τοῦ λανος δουμοῦ τῆς Βυρτεμβέργης, ἐκ 6271 κατ., ὕφαντουργίαν καὶ ἄλλων μηχανίων, ὡς καὶ ἐμπόριον σίτου, ξυλ. καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Φροῦδεντάλ (Freudenthal). Π. διαμερίσματος ἐν τῇ Αὐστριακῇ Σιλιεῖᾳ, ἔχουσα 7800 κατ. Γερμανοὺς καὶ σλαβ. ὕφαντουργίαν. [Μ.Σ.]

Φροδνδοδεργ (Georg von Frobenberg). Γερμανὸς στρατηγὸς τοῦ 15' νος, γενν. 1473 ἐν Σουεβίᾳ. Λαβὼν μὲν εἰς τοὺς πολέμους τοῦ αὐτοκράτορος Μάξιμου Α', διωργάνων πρὸ πάντων πεζοῦς μισθοφόρους (Landsknechte ἢ L. knechte), μεθ' ὧν ἐκρίνε τὴν ἐν Β. τῇ μάχην (1513). Ἐν τοῖς ὑπέρτοις

κρίθη ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου ἐκυρίευσεν τὸ Μιλᾶνον, ἐνίκησεν ἐν Βικόνκα καὶ συνετέλειεν εἰς τὴν ἐν Παυλὶ νίκην (1525). Ὅτε δὲ οἱ μισοθρόνοι μὴ λαβόντες τὸν μισθὸν ἐδυσπόρουν παρὰ τὸν Σαν Γιοναννί, ἐπάθεν ἀποπληξίαν καὶ ἀπέθανε, κομισθεὶς εἰς τὴν πατρίδα τοῦ τῷ 1528. [Ἐγ.]

Φρούριον λέγεται μονίμως ὠχυρωμένη πόλις ἢ θέσις. Καὶ τὰ μεγάλα μὲν Φ. προφυλάττουσι τὰ σπουδαῖα κέντρα ἢ τὰς στρατηγικὰς θέσεις πρώτης τάξεως, τὰ δὲ μικρὰ σκοποῦσι κυρίως νὰ παρεμποδίσωσι τὴν διάβασιν τοῦ πολέμου ἀπὸ τινος σημείου, ἢ νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἀκτίνα τῆς ἐνεργείας μεγάλου τινὸς Φ., ἢ νὰ συνδέσωσι δύο τοιαῦτα μεταξὺ των. Περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν Φ. βλ. Ὁχυρωτική.

Φρύγανη. Χωρ. ἐν Εὐβοίᾳ, τοῦ δήμου Μαρμαρίου τῆς ἐπαρχ. Καρυστίας, ἔχον 179 κατ.

Φρυγανίδα. Οἰκογένεια τῶν Τριχοπτέρων ἐντόμων, ἔχουσα κεφαλὴν μικράν, μακρὰς σμηριγγοειδεῖς, τριχῶτας δὲ ἢ φοιλιωτάς πτέρυγας καὶ ἐκπεφυλισμένα στοματικά ὄργανα, καθ' ὅσον τὰ ζῶδια ταῦτα ἀνεπτυγμένα σχεδὸν ἀνευ τροφῆς ζῶσιν. Αἱ κάμπαι αὐτῶν διατείνονται ἐν τῷ ὕδατι, ὅπου κατασκευάζουσι περιέργους κατοικίας σωληνοειδεῖς, αἵτινες κατέπειν χρησιμεύουσι καὶ εἰς κάλυμμα τῆς εἰτα ἀναπτυσσομένης χρυσάλλιδος. Γνωστότατον εἶδος Φ. εἶναι Φ. λελιμνος ὁ βρεβικός. [Φ.Ι.]

Φρυγία. Κεντρικὴ γῶρα τῆς εὐτικῆς Μ. Ἀσίας. Οἱ Φρύγες, οἵτινες ἑαυτοὺς ἐκαλοῦν Βρύγας ἢ Βερκύντους καὶ ἦσαν συγγενέστατοι πρὸς τοὺς Ἀρμενίους, ἔλθοντες ἐξ Ἀνατολῶν διήλθον τὴν Ἄλυν καὶ ἐγκατέστησαν τὸ κατ' ὁρμὴν ἐν τῷ λεκανοπέδι τοῦ Σαγγαρίου (Σακαριᾶ), ἐν τῷ βρειοτατῷ δῆλα δὴ τμήματι τῆς κατεπιν Φ. ὀνομασθείσης χώρας, καὶ διεδεύθησαν ἐκεῖθεν κατὰ μικρὸν πρὸς Ν, οὕτως ὥστε ἐπὶ τῶν Περωῶν περιώριζον ὁ ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Παφλαγονίας, ἐξ Δ ὑπὸ τοῦ Ἄλυσ, τῆς Καπαδοκίας καὶ Λυκαονίας, ἐκ Ν δὲ ὑπὸ τοῦ Ταύρου. ἅπανα ἡ γῶρα αὕτη ἐκλήθη Μεγάλη Φ. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐξετάθησαν οἱ Φρύγες καὶ πρὸς Β· μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Ν ἀκτῆς τῆς Προποντίδος· ἡ ὑπ' αὐτῶν κατοικουμένη ἐνταῦθα γῶρα, χωρίζομένη ἀπὸ τῆς Μεγάλης Φ. διὰ τῆς Μυσίας, ἔλαθε πρὸς διακρίσιν ἀπ' ἐκείνης τὸ ὄνομα τῆς Φ. τῆς ἐπὶ τῇ Ἑλλάδι σποντῶν, εἰτα δὲ ἀπ' οὗτου περιωρίσθη εἰς τὴν Τρωάδα, τῆς Μικρᾶς Φ. Οἱ Φρύγες εἶχον τὸ κατ' ὁρμὴν ἰδίους βασιλεῖς, παρ' οἷς διετέγοντο ἀλλήλα τὰ δυνάμει Γερδῖος καὶ Μίδας (βλ. λ.). Ἡ γῶρα αὐτὴν ὑπέστη κατὰ τὸν Ζ' π. Χ. αἰῶνα ἐπανελημμένης

τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Κιμμερίων καὶ κατὰ τὸν 5' αἰῶνα ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ τὸν διαμελισμὸν τοῦ Περσικοῦ κράτους ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὰ διάφορα μέρη αὐτῆς ἀπετέλουν πολλὰς ἀντικείμενας τῶν διαμαχῶν τῶν Διαδόχων. Ἐν τῇ Β Φρυγίᾳ ἐγκατέστησαν περὶ τὰ μέσα τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος οἱ Γαλάται. Ἀπὸ τοῦ 188, ἐκπεσόντων τῶν Σελευκιδῶν, ὅτε ἐκανεμίζοντο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων αἱ διαφοροὶ ἐν Μ. Ἀσίᾳ κτήσεις, ἡμρότεροι αἱ Φρυγίαι ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὸ κράτος τῆς Παργάμου, περιήλθον δὲ μετὰ τούτου τῷ 133 εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἐν τοῖς ὑπερὸν ἀπετέλουν μέρη τῶν ἐπαρχιῶν Ἀσίας καὶ Γαλατίας. Ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν Φρυγῶν σφάζονται μόνον τὰ ἐπιτόμια μνημεῖα τῶν βασιλέων, ὧν τινα μετ' ἐπιγραφῶν ἐν ἀλγαδῇ συγγενείᾳ τῶ ἐλληνικῷ. Οἱ Ἕλληνες στοιχεῖα τινος τῆς θρησκείας καὶ τῆς τέχνης ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν Φρυγῶν, ὡς π. χ. τὴν ἀργαστικὴν λατρείαν τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Διονύσου, ἐν δὲ τῇ μουσικῇ τὸν αὐτὸν, ἐκαλεῖτο δὲ καὶ ἴδιος τρόπος (ἁρμονία) τῆς μουσικῆς χρησιμεύων κυρίως εἰς τοὺς διθυράμβους φρυγικός. Πρβ. περὶ Φ. τὸ σχετικὸν ἀρθρον τοῦ Haase ἐν τῇ Ἑγκυκλοπ. τῶν Ersch καὶ Gruber, ὡς καὶ τὴν Ἀρχ. Ιστορίαν τοῦ Ed. Meyer. [Δ.Λ.]

Φρύνη. Ἑλληνὶς ἑταῖρα, ἕνεκα τῆς ὠχρότητος τοῦ προσώπου τῆς οὕτως ὀνομασθεῖσα καὶ ζήσασα ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα. Κατήγετο ἐκ Θεσπιῶν τῆς Βοιωτίας, ἐκαλεῖτο δὲ πρὶν Μνησαρέτη. Τόσω ἦτο ὡραία, ὥστε ὅτε ὁ ῥήτωρ καὶ φίλος αὐτῆς Ὑπερίδης ὑπερασπιζόμενος αὐτὴν ἐν τῇ Ἠλιαίᾳ δικαζομένῃ ἕνεκα κατηγορίας ἐπὶ ἀσεβείᾳ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος Εὐθύου παρουσίασεν αὐτὴν γυμνὴν πρὸ τῶν δικαστῶν, θριαμβευτικῶς ἡθωώθη. Ἐχρησίμισε δὲ αὕτη καὶ ὡς πρότυπον εἰς τὴν Ἀπελλῆν διὰ τὴν ἀναδυομένην Ἀφροδίτην καὶ διὰ τὴν Κνιδίαν Ἀφροδίτην εἰς τὸν Πραξιτέλην, ὅστις καὶ ἤρατο αὐτῆς. Λέγεται ἐπίσης ὅτι τόσον εἶχε καταντήσει πλοῦσι ὥστε, ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος κατέστρεψε τὰς θήβας, προσεφέρθη νὰ τὰς ἀνεγείρῃ ἰδίαις δαπαναῖς. [Πς.]

Φρύνη. Χωρίον τῆς Λευκάδος ἀπέχον 45' ἀπὸ τῆς πρωτεύουστος τῆς νήσου, μετὰ 375 κατ.

Φρύνης. Ποιητὴς καὶ κωμωπὸς ἐκ Μελήνης, γενν. περὶ τὰ 480 π. Χ.. ὅστις ποιεῖτο εἰς τὰς 7 χορὰς τῆς κωμῆς 2 εἰς, ἐθεωρεῖτο ὡς ἐκδηλῶν τὴν μουσικὴν καὶ χλευάζεται ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους.

Φρύνηχος. 1) Εἰς τῶν ἀρχαιτέρων τραγικῶν, Ἀθηναῖος, υἱὸς τοῦ Πυλαργάδου· ἢ Μινύρου ἢ Χερσικλέους, ἀποθανὼν ὡς

λέγεται, ἐν Σικελίᾳ. Τὸ πρῶτον ἐνίκησε τῷ 511 π. Χ., ἀναφέρεται δὲ καὶ ὡς νικήσας τῷ 476. Μνημονεύονται αὐτοῦ ἔργα αἱ Φοίνισσαι, αἵτινες ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους ἀνεδιβάθησαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ ἡ Μιλῆτις τοῦ Ἀλυσίς, ἥτις παρασταθεῖσα ἐπέσπασε τὰ ξάκρυα τοῦ ἀκροατήριου καὶ ἐπήνεγκε τὴν εἰς χιλιάδραχμον πρόστιμον καταδικὴν τοῦ ποιητοῦ διότι ἐτόλμησε νὰ περιγράψῃ ὑπέθεσιν θλιβερῶν διὰ τὴν πόλιν ἀναμνήσεων. Ἡ ποίησις αὐτοῦ διακρίνεται διὰ τὸ λυρικὸν ὄφος καὶ τὸ πάθος μάλλιν ἢ διὰ τὸ δραματικόν· λέγεται δὲ ὅτι αὐτὸς εἰσῆγαγε τὸν διάλογον, τὰς γυναῖκας καὶ τὰ προσωπεῖα. Οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ σώζεται. — 2) Ποιητὴς τῆς θρησκείας Ἀττικῆς κωμωδίας, υἱὸς τοῦ Εὐνολίου καὶ σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους, πρὸς τοὺς Βατράχους τοῦ οὐοῦ καὶ συνηγωνίσθη τῷ 405 διὰ τῶν Μεσογίων. Τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὧν ἀποσπάσματα σώζονται, διακρίνει φιλόκαλος καὶ ἐπιδεξιὸς πλοκή, σὺχὶ ὅμως καὶ ἐρευρετικότης. — 3) Φ. ὁ Δειραδιώτης υἱὸς Στρατωνίδου καὶ ἀθηναῖος στρατηγὸς ὅστις πάθος τρέφων κατὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου προέβλεπε τῷ 412 τὰς πρὶς ἐπιστροφὴν προσπάθειας τούτου εἰς τὸν Σπαρτιάτην Ἀστέσχον καὶ ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ἐκδικησὴν τοῦ εἰσοπέσεν ἅμα τοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν Σπαρτιατῶν ἐπιβρομῆς. Τῷ 411 ἐπαύθη τῆς στρατηγίας, ὅτε δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης προσῆλθεν εἰς τὴν δημοκρατικὴν μερίδα αὐτὸς προσῆλθεν εἰς τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, παρ' ὧν καὶ ἐστάλη τῷ 400 πρίσβυς εἰς Σπάρτην. Ἐπιστρέψων ἐκεῖθεν ἐφρονεῦθη ὑπὸ περιπόλου εἰς τὸ βουλευτήριον. — 4) Γραμματικὸς καὶ σοφιστὴς ἐκ Βιθυνίας, ὅστις ἐξῆλθε ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίου καὶ Κορνήλιου, καὶ ἔγραψεν «Ἐκλογὴν ῥημάτων καὶ ὀνομάτων Ἀττικῶν» (ἐκδ. ὑπὸ Lobeck ἐν Λιφ. 1820 καὶ ὑπὸ Rutherford ἐν Λονδίνῳ 1881), πρὸς δὲ μέγα ῥητορικὸν ἔργον, ἐξ οὗ τινα ἐδημοσίευσεν ὁ Bekker ἐν *Anecdota Graeca*. [X.B.]

Φρύνος. Πρῶτον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Φρυνιδῶν, οἵτινες ἀνήκοντες εἰς τὰ ἄκερρα ἀμφίβια ἔχουσι στόμα νωθόν. Ὁ Φ., κοινῶς φρούνη, ἔχει μικροτέρους τῶν βατράχων πόδας, ἐκκρίνει δὲ ὀξὺν τινα καὶ δυσώδην χυμὸν δηλητηριώδη· ζύναται νὰ παραμείνῃ πολὺν καιρὸν ἀνευ τροφῆς, ζῇ δὲ ἀπὸ ἐντόμων καὶ μαλακίων. Ἐν Εὐρώπῃ κυρίως γνωστὰ εἶναι Φ. ὁ τερφοχρὸς (*Bufo cinereus*), ζῶν ἀσχημότερον. Ὁ καλούμενος ἀμερικανικὸς Φ. (βλ. πιν. Βατραχειδῆ Δ') εἶναι ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος ἰδίας οἰκογενείας τῶν ἄκερρων ἀμφιβίων, ἔχει δὲ τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι ἐκκλάπτει τὰ ψά του ἐπὶ τοῦ δέρματος τῆς θηλείας ἐπιρμετασχηματίζεται εἰς σειρὰν κυψελίδων.

Φτέρη. Χωρίον τοῦ δήμου Σπερχεΐδος τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, κείμενον ἐπὶ τῶν Β ὑπαιρείων τῆς Οἴτης ὥρ. 2 1/2 ΝΔ τοῦ Ἀγᾶ. Κάτ. 689.

Φτερονόν. Χωρίον τῆς Λευκάδος ἐν τῷ δήμῳ Ἐλλομένου, 1/2 ὥρ. ἀπὸ Καταχωρίου. Κάτ. 203.

Φυγόκεντρος δύναμις. Βλ. καὶ Κυκλικὴ κίνησις. Ἡ τοιαύτη δύναμις ἐφαρμόζεται πολλὰ καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ μηχανικῇ, καὶ δὴ ἐν ταῖς λεγομέναις φυγόκεντροῖς καὶ μηχαναῖς, πρὶς ἀποστεγνώσειν διαφόρων σωμάτων, ἀποχωρισμὸν ἐλαφροτέρων ἀπὸ βαρυτέρων κλ. Αἱ μηχαναὶ αὗται συνίστανται κυρίως ἐκ ταχέως περὶ τὸν ἀξονά των περιστρεφόμενων βυλίων διατρήτων, εἰς ἃ τίθενται τὰ πρὶς ἀποστεγνώσειν κλ. ἀντικείμενα. Διὰ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως ἐκτινάσσεται ἐκ τῶν ὁπῶν τὸ ὕδρ, οὕτως ὥστε τὰ στερεὰ σώματα μένοντα ἐντός τῶν βυλίων ἀποστεγνώνονται τελείως. [Σπ.]

Φύκη ἢ φυκώδη. Ὁρθότερον λέγονται ἄλγαι (*Algae*) καθεὶ τὰ φύκη κατ' ἐξοχὴν ἀποτελοῦσιν ἰδίαν οἰκογένειαν τῶν ἀλγῶν. Ὑπάρχοντα δὲ αἱ ἄλγαι ἢ Φ. εἰς τὴν πρώτην μεγάλην διαιρέσιν τῶν κατωτέρων Κρυπτογῶμων, ἥτοι εἰς τὴν τῶν Θαλάσσιων, ὧν ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην ὑποδιαιρέσιν. Κατ' ἄλλους ὅμως κατατάσσονται οἱ μύκητες ὡς τὰ κατώτερα φυτικά ὄντα εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν Θαλλοφυτῶν καὶ αἱ ἄλγαι εἰς τὴν δευτέραν. Αἱ ἄλγαι εἰσὶ Θαλλόφυτα μετ' ἀφομοιωτικῶν χρωστικῶν σωμάτων (χλωροφύλλης), διὸ πολλὰκις ἔχουσι χροιάν πρασίνην. Ἐν πολλαῖς ἄλγαϊς ἡ χλωροφύλλη ἐπισκιάζεται ὑπὸ ἄλλων χρωστικῶν οὐσιῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰσὶ τότε ἐρυθραί, ἰώδεις, ὀρνθαί ἢ σπανιώτερον μελανωπαί. Ὁ θαλλὸς τῶν ἀλγῶν παριστᾷ μεγάλην ποικιλίαν, διότι ὑπάρχουσιν Ἀ. ἀπλούστατοι τὴν κατασκευὴν ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου κυττάρου συνιστάμενοι οἷον τὰ Διατομικά, ἀλλὰ καὶ πολυάριθμοι ἄλγαι ὧν τὰ πλάγια ἄρθρα εἰσὶ φυλλώδη, οἷον τὸ Σάργασσον. Τὰ πλείστα Φ. εἰσὶ ἐνυδρᾶ, καὶ ἄλλα μὲν ζῶσιν ἐν τοῖς γλυκοῖς ὕδασι, ἄλλα δὲ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ταῦτα εἰσὶ σχεδὸν τὰ μόνα φυτὰ ἅτινα τρέφει ἡ θάλασσα. Εἰδῇ τινα ζῶσι καὶ ἐπὶ ὑγρῶν λίθων, τείχων, κορμῶν δένδρων κλ. ἐφ' ὧν σχηματίζουσι πράσινα ἐπιχρίσματα. Κατὰ τὸ μέγεθος ποικίλλουσι τὰ Φ. κατὰ πολὺ ἀπὸ τῶν ἐλαχίστων, μόνον διὰ μικροσκοπίου ἑρατῶν, μέχρι τῶν γιγαντιαίων. Τὰ Φ. εὐρίσκονται ἐντεταλμένα ἐν τοιαύτῃ πληθύνει ὥστε ἐπὶ μεγάλας ἐκτάσεις πληροῦσι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης· οὕτω τὸ Σάργασσον τὸ βαγοφόρον (*Sargassum bacciferum* Ag.) ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην «σαργασσώδη θά-

λασαν» ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ πρὸς Δ τῶν Ἀζορῶν νήσων, ἐκτεινομένην κατὰ τὸν Humboldt εἰς ἐπιφάνειαν 4 000 000 τετ. Τὰ Φ. πολλαπλασιάζονται διὰ γενῶν ἢ ἀνευ γενῶν, καὶ τὰ μὲν ἀτελέστερα μονοκύτταρα Φ. δι' ἀπλοῦ μερισμοῦ τῶν κυττάρων· εἰς αὐτὰ τὰ οὕτω γεννηθέντα κύτταρα συνενεῦνται διὰ τῆς βλενωδούς ἐπιφανείας αὐτῶν καὶ σχηματίζουν τὰ καλούμενα κοινώδια ἢ ἀποικίας· ἄλλα δὲ εἴδη Φ. πολλαπλασιάζονται διὰ ζωοσπορίων ἥτοι δμεμβράνων πρωτοπλασματικῶν κυττάρων παραγομένων ἀπὸ ἐνὸς κυττάρου τῆς μητρὸς καὶ κινουμένων διὰ λεπτῶν προβολῶν ἐντὸς τοῦ ὕδατος· ἄλλα δὲ πάλιν διὰ γενῶν ἢ συζεύξεως δύο σπορίων ἢ δύο ζωοσπορίων, ἅτινα παραγοῦσι ζωοσπόριον ἐξ οὗ παράγεται τὸ νέον φυτόν. Οἱ φυτολόγοι γνωρίζουσι μέχρι τοῦδε περὶ τὰ 5 000 εἴδη ἁλῶν· πολλὰ ἐξ αὐτῶν παρέχουσιν οὐσίαν βλενωδῇ, λευκοματώδῃ ἢ σακχαρώδῃ, διὲ εἶσιν εὐχρηστα ὡς τροφή καὶ λίπασμα ἢ ὡς φάρμακα. Ἐκ δὲ τῆς σποδοῦ αὐτῶν περιζόμεθα τὸ νάτριον, τὸ ἰώδιον καὶ τὸ βρώμιον. Ὑποδιαίρουνται αἱ ἅλγαι εἰς πηλὰς τάξεις καὶ οἰκογενείας, ὧν αἱ σπουδαιότεραι εἶναι αἱ ἐξῆς· α') Κυανοφυκίτη (Cyanophyceae), εἰς ἃ ὑπάρχοντι τὰ Δοσσηματιώδη (Oscillariaceae) καὶ τὰ Νοστοκοκκώδη (Nostocaceae) ὧν τὰ πλεῖστα φυτὰ τῶν γλυκίων ὑδάτων· β') Διατομικὰ (Diatomaceae) χαρακτηριζόμενα διὰ τὴν ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος μεμβράνην ἀποτελουμένην ἐκ δύο ἀντίων κελυφῶν μετὰ ποικίλων γλυτῶν· εἰσὶ μικροσκοπικὰ καὶ ὡς τὰ πολλὰ τῶν γλυκίων ὑδάτων ὄρυκτὰ δὲ ἀποτελοῦσι διαφόρα πετρώματα ὡς τὸ ἐπέδειξεν ὁ πολὺς μονογράφος αὐτῶν Ehrenberg· γ') Συζυγῆ (Conjugatae), εἰς ἃ κατατάσσονται τὰ Σπειρογυρώδη Δεσμιδιώδη κλ. δ') Χλωροφυκίτη (Chlorophyceae) εἰς ἃ ὑπάρχοντι τὰ Νηματατώδη (Confervaceae), τὰ Οὐλβοειδή (Ulvaceae) ὧν τινὰ εἴδη τρώγονται (Ulva Lactuca L., «θρίψαξ τῆς θαλάσσης»), τὰ τῶν γλυκίων ὑδάτων Χαροειδή (Characeae) ἅτινα διακρίνονται ἀπὸ τῶν ἄλλων Φ. διὰ τὰ ζωρὰ καὶ κυκλικὰ ῥεύματα τοῦ πρωτοπλάσματος τοῦ ἐντὸς τῶν κυττάρων αὐτῶν αὐτογνώμως κινουμένου· ε') Φαικοφυκίτη (Phaeophyceae), εἰς ἃ ὑπάρχοντι ἡ Χορδή (Chorda), ἡ Λαμινάρια (Laminaria) ἢ τὰ εἶδος Λ. ἡ Δακτυλοειδής (L. digitata Lamx.) κτλ· ἐν τοῖς φαρμακείοις ὡς «βλαστοὶ Λαμιναρίας», χρήσιμοι ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐν τῇ χειρουργίᾳ ὡς καθητήρες διότι αἱ παρειαὶ τῶν κυττάρων τῶν ξηρῶν τῆς Λ. μίσχων παραλαμβάνουσιν ὕδωρ καὶ εὐρύνονται εἰς τὸ πενταπλάσιον τοῦ ὅγκου

αὐτῶν, Λ. ἡ σακχαρώδης (L. sacharina Lamx.) περιέχουσα σάκχαρον καὶ οὕτω ἐδώδιμος (εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ ὠκεανῶ), τὸ Σάργασσον περὶ οὗ ἀνωτέρω, τέλος τὰ κατ' ἐξοχὴν Φυκώδη (Fucaceae, βλ. Φύκος)· ζ') Ροδοφυκίτη (ἢ Ἀνθοειδῇ, Rhodophyceae ἢ Florideae) εἰς ἃ ὑπάρχοντι τὰ γένη Κεράμιον, Πλοκάμιον, Χόνδρος (Chondrus) ἐξ οὗ ἐλεγόμενος «Λειχὴν ὁ παραγνής» εὐχρηστος ἐν τῇ ἱατρικῇ καὶ ταῖς τέχναις, Κοραλλίνη καὶ Γκαρτίνη· ἐκ διαφόρων εἰδῶν αὐτῶν ἐξάγεται ἀνά τὰς σινικὰς καὶ ἰαπωνικὰς θαλάσσας ἐδώδιμος πηκτή, ἡ ἀγάρ-ἄγαρ (agar-agar) τῆς ἐμπόριος. Τὸ Ἐλμινθοχορτον (Muscus helminthochortus καὶ Corallina Corsicana, κοινῶς δὲ Μερμυγοστότανον καὶ Λειδοχορτον), τὸ φαρμακευτικὸν καὶ ἄλλοτε ἐν χρήσει ὡς ἰνθελμινθικὸν φάρμακον, εἶναι μίγμα διαφόρων εἰδῶν ἁλῶν. [Θ.Χ.]

Φυκίτης (φυκοσάκχαρον, ἐρυθρογλυκίνη, ἐρυθρίτης) $C_4H_{10}O_4$. Πνεῦμα τετρατομικὸν τῆς σειρᾶς τοῦ δευτερίου, ἀπαντῶν ἐν τῇ φύσει ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει· εἰς σακχαρώδεις στοιχεῖον εἶδους τινὸς φυκῶν (Protocecus vulgaris) καὶ λειχηνίων (Roocella Montagnei), ἐξ ὧν καὶ λαμβάνεται δι' ἐκχυλίσσεως ὑπὸ μορτῇ μεγάλων κρυστάλλων διαλυτῶν ἐν ὕδατι, γλυκεῖας γεύσεως.

Φύκος (Bot.) Fucus L. Γένος τῶν φυκωδῶν ἥτοι οἰκογενείας τῆς μεγάλης κλάσεως τῶν Ἀλῶν (Algae). Τὸ Φ. τῶν ἔργαίων ὅμως ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὰ Κρυπτόγاما φυτὰ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ εἰς διάφορα εἴδη Ναυαδωδῶν, Ἰβίως εἰς τὰ τοῦ γένους Ζωπτήρος (Zostera L.) ἅτινα καὶ τὴν σήμερον κοινῶς Φύκη καλοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ. [Θ.Χ.]

Φυλακὰ λέγονται ἰσχύματα συντηρούμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας, ἐν εἰς κρατοῦνται ἄνθρωποι εἰς τοὺς δι' ὀρισμένους λόγους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐλευθερία ἐν τῇ κοινωνίᾳ κίνησις. Κατὰ τοὺς λόγους τούτους διακρίνονται κυρίως 3 κατηγορίαι φυλακῶν. Τὴν πρώτην ἀποτελοῦσιν αἱ διὰ ἀπειλείας εἴτε τοῦ δημοσίου εἴτε ἰδιωτῶν· ἄλλοτε ἐν γενικῇ γρήτῃ εὔσαι καταγρηθήσαν τανὺν εἰς τὰς πλείστας πεπολιτισμένης χώρας, ὑπάρχουσιν ὅμως εἰσέτι παρ' ἡμῖν. Τὴν δευτέραν ἀποτελοῦσιν ἐλαῖναι, ἐν αἷς κρατοῦνται οἱ κατάδικοι μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς κυρίας ποινῆς, π.χ. τῆς θανατικῆς, ἢ ἐὶ ὑπόδικοι μέχρι τῆς δίκης ἵνα μὴ διαφυγῶσιν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς δικαιοσύνης. Τὴν τρίτην τέλος τὴν καὶ σπουδαιότεραν κατηγορίαν ἀποτελοῦσιν αἱ ποινικαὶ Φ., ἐν αἷς ἀποτίvouσιν οἱ ἐγκληματῆαι τὴν ποινὴν τῶν συνισταμένην κυρίως ἐν τῇ στερήσει τῆς ἐλευ-

θερίας ἐπὶ μακρότερον γράνον. Ζήτημα μεγίστης σημασίας εἶναι πῶς πρέπει νὰ διαρρυθμίζονται καὶ λειτουργῶσιν αἱ ποινικαὶ αὐταὶ Φ. Συνδέεται δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τινῶν ἄλλων. Πρῶτον ἀμφισβητούμενον εἶναι, τίς ἐστὶν ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς ἐν γένει. Ἐνῷ αἱ μὲν διατείνονται ὅτι διὰ τῆς στερήσεως τῆς ἐλευθερίας ἐπιδιώκεται ὁ σφραγισμὸς τῶν ἐγκληματιῶν, ἄλλοι θεωροῦντες τοῦτον ὡς ἀνέφικτον, ἐάν μὴ προσέλθῃ ἐπικυρὸς ἢ ἠθικὴ μόρφωσις, βλέπουσιν ἐν τῇ ποινῇ μόνον παραδειγματισμὸν, δι' οὗ νὰ ἀποσβεθῶσιν νέα ἐγκλήματα. Δεύτερον πρὸ βλήμα εἶναι, ἐκ ποίας πηγῆς πηγάζουσι τὸ πλείστον μέρες τῶν ἐγκλημάτων ἐν γένει δικρύνονται μὲν ἐκεῖνα ἅτινα ἐκτελοῦνται ἕνεκα βλαβῶν τυχόντων περιστάσεων ἀπ' ἐκείνων τὰ ἑποῖα ἐκτελοῦνται ἐκ συνήθειας ἢ ἐκ τῆς εἰπεῖν συστηματικῶς, ὡς ἡ κλοπὴ καὶ ἡ ἀποδοχὴ κλοπιμαίων ὡς ἐπιτήδευμα ἐξασκουμένα· ἀλλὰ ἀκριβῶς ἡ τελευταία αὕτη τάξις παρέχει πλείστους ὅσας δυσκολίας, καὶ ἐνῷ παρὰ τῷ ἐκ τῆς περιπεσόντι εἰς ἐγκλημα πρέπει νὰ συμβαδίσῃ μετὰ τῆς ποινῆς καὶ ὁ σφραγισμὸς καὶ νὰ ῥυθμισθῇ ἡ ἐν τῇ Φ. διαμονὴ αὐτοῦ κατὰ τρέπον ὥστε νὰ θυνηθῇ εἴτα νὰ γίνῃ καλὴν χρησίμουν μέλος τῆς κοινωνίας, εἰς τοὺς ἐξ ἑθους ἐγκληματίας πᾶσα ἐλπίς ἀπολλύεται· ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἡ κατὰ τοὺς σημερινούς χρόνους ἐπικρατοῦσα φιλανθρωπία δὲν ἐπιτρέπει τὴν οὐσιώδη ἐπιβάρυνσιν τῆς διὰ τῆς στερήσεως τῆς ἐλευθερίας ποινῆς. Εὐνέητον ὅθεν διατρεφὲν εὐρήθη παρὰ τὰς πολλὰς συζητήσεις σύστημα Φ. ἐφαρμόσιμον ἐξ ἴσου ἀπανταχοῦ καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐγκληματίας. Τὰ διαφόρα συστήματα ἅπερ ἐπενοήθησαν δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς 4 κυριώτερα α') τὸ τοῦ Αὐθιου (τῆς Ἀμερικῆς) καθ' ὃ οἱ φυλακισμένοι μόνον τὴν νύκτα κρατοῦνται· ἕκαστος ἐν χωριστῷ κελλίῳ, τὴν δὲ ἡμέραν ἐργάζονται ἐν κοινῇ αἰθυσίᾳ, ὑποβαλλόμενοι ὅμως εἰς αὐστηρὰν σιωπὴν β') τὸ τῆς Πενσυλβανίας, καθ' ὃ φυλάσσονται ἕκαστος ἐν χωριστῷ κελλίῳ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν, ὑποβαλλόμενοι ἐπίσης εἰς ἀδολειπτον ἐργασίαν γ') τὸ τῆς εἰς πολυσριθμούς ὑποδιαίρεσεις κατατάξεως τῶν ἐγκληματιῶν κατὰ λόγον τῆς βαρύτητος τῆς ποινῆς μεταλλάσσον· τὸ σύστημα τοῦτο ἐγκατελείφθη κατ' εὐρίαν, αἰχίζεται δὲ μόνον ἐν τῷ χωριστῷ νέων καὶ ἡλικιωμένων ἐγκληματιῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν τῇ ἐπομένῳ δ') τὸ ἱρλανδικὸν ἢ προδουτικόν, καθ' ὃ ἐλαφρύνεται ἡ βαρύτης τῆς ποινῆς εἰς τοὺς ἐγκληματίας κατὰ λόγον τῆς ἐν τῇ Φ. συμπεριφοράς αὐτῶν, δύνανται δὲ οὗτοι καὶ μετὰ 3 πόστιν τῶν δ', τῆς ποινῆς νὰ ἀποβληθῶσι τοῦ ὑπολοίπου, φυλακίζονται ὅμως ἀμέσως πάλιν ἂν ἐντέξῃ τοῦ διαστήματος

τοῦτου δεξιῶτιν ἀνάμνησιν συμπεριφορᾶν. Τὸ σύστημα τοῦτο συνενεὶ ἐν ἑαυτῷ πολλὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων, ἔχει ὅμως καὶ αὐτὸ μειονεκτήματα τινα. [Π.Γ.]

Φυλάκες. Χωρ. τοῦ δήμου Σύρου, ἔχει 291 κατοίκους.

Φυλάκισις. Ποινὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας ἐπανορθωτικῆς, ἥς ὁ μὲν ἐλάχιστος ὅρος εἶναι τρεῖς ἡμέραι, ὁ δὲ μέγιστος πέντε ἔτη. Ὁ εἰς Φ. καταδικασθεὶς φυλάσσεται κατὰ τὸν νόμον εἰς ἰδίαν φυλακὴν, καταγινόμενος εἰς ἀναλογὸν ἐνασχόλησιν καὶ ἐργασίαν μάλιστα εἶναι τοῦτο δυνατόν εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἔργου. [Πγ.]

Φυλάρχος. Ἱστορικὸς γράφος καταγεγραμμένος ἐκ Ναυκράτιδος, ζήτας δ' εἴτα ἐκ Ἀθήναις κατὰ τὸν Γ' π. Χ. αἰῶνα. Μεταξὺ ἄλλων αὐτοῦ ἱστορικῶν καὶ μυθολογικῶν συγγραμμάτων μνημονεύονται καὶ αἱ ἱστορίαι, ὧν ἀποσπάσματα μόνον σώζονται (ἐν Müller Fragm. hist. Graec.) καὶ ἐκ αὐτῶν ἐξετίθεντο τὰ ἀπὸ τῆς εἰσερχομένης τοῦ Πύρρου εἰς Πελοπόννησον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Κλεομένηους (272-225 π. Χ.). Ἐν τῷ ἔργῳ τοῦτο ἡρώθησαν ὁ Πλευστάρχος καὶ ὁ Λατίνος Περμπύξος Τρωγός. [Πς.]

Φυλεὺς. Βλ. Δυγίας.

Φυλὴ ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἐλληνιστοῖς διαίρεσις τις τοῦ λαοῦ τὸ κατ' ἀρχαίαν διὰ κοινῆς καταγωγῆς συνδεσμένη. Τοιαῦτα Φ. εὐρήνται ἀπὸ τῶν ἀρχαιολογικῶν χρόνων εἰς τὰς ὀψιμὰς πολιτείας, π. γ. ἐν Σπαρτῇ, ὅπου ὑπῆρχαν τρεῖς· Ὑλλεῖς, Δυμᾶνες καὶ Πάμφυλοι. Ἐν Ἀττικῇ δὲ λέγεται ὅτι ἦσαν ἐπὶ Κέκροπος τέσσαρες Κεκροτίδες, Αὐτόθων, Ἀκταῖα καὶ Παρὰλῖα, εἴτα δὲ Κρανοί, Ἀθίς, Μεσόγαια καὶ Δίακρης, καὶ ὑπερτερον Διάς, Ἀθηναῖς Προσιδωνία καὶ Ἠφαίστιος. Ταύτας δὲ διεδόθησαν ἄλλα· 4, καλούμεναι ἐν τῇ ἱστορίᾳ Ἰωνοὶ καὶ καὶ ἀποδιδόμεναι εἰς τὰς Ἰωνὰς, οὐδὲν τοῦ Θουκυδαίου· Γελέωντες, Ὀπληταί, Ἀργαεῖς καὶ Αἰγικρεῖς. Αἱ Φ. αὐτὰ κατὰ πάσαν πιθανότητα διετήρουν ἐπὶ πολλὰ ἀκόμη χρόνον ζωὴν τὴν ἀνάμνησιν παλαιότητος διαίρεσεως (πρὸ τοῦ Θησεύς) τῆς Ἀττικῆς εἰς 4 αὐτοποστάτους περιοχάς. Ἀδελφὸν δὲ φαίνεται πῶς νὰ συμβιβάσῃ τις τὰς διαιρέσεις τῶν Φ., ὧν ἕκαστος προϊσταμένη φύλαρχος, τὴν μὲν εἰς φρατρίαν καὶ γένυν, τὴν δὲ εἰς τριττὴν καὶ ναυκραρίαν. Ὡς ἡ πρώτη ἦτο οἰκογενειακὴ καὶ θρησκευτικὴ, ἡ εἰς ἀλλήλδικητικὴν. Πάντως ὅμως ἐχρησίμευσαν αἱ Φ. ὡς βῆσις τοῦ πολιτικοῦ οργανισμοῦ καὶ ἡ τοιαύτη σημασία αὐτῶν ἔπαυσε μόνον ὅτε ὁ Κλεομένης τῷ 508 π. Χ. διήρесе τὴν Ἀττικὴν διοικητικῶς εἰς 10 νέας Φ. ὀνομασθεῖσας καὶ ἀρχαίους ἡρώας (τοὺς λεγομ. ἐπωνύμους)·

φυλαὶ αὗται εἶναι Ἑρεχθίδες, Δίγης, Παν-
θωνίς, Λεοντίς, Ἀκαμαντίς, Οἰνίς, Κε-
κροπίς, Ἰπποθωνίς, Αἰαντίς, Ἀντιοχίς.
Εἰς τὰς 10 ταύτας φυλὰς διενεμήθησαν
εἰ δῆμοι (βλ. λ.) τῆς Ἀττικῆς. Τῷ 307
π. Χ. προσετέθησαν δύο ἄλλαι, Ἀντιγονίς
καὶ Δημητριάς καλούμεναι πρὸς τιμὴν τοῦ
Δημητρίου Πολιερχητοῦ καὶ τοῦ πατρὸς του
Ἀντιγόνου, ὕστερον δὲ μετωνομάσθησαν εἰς
Πτολεμαῖδα καὶ Ἀτταλίδα πρὸς τιμὴν
Πτολεμαίου Β' Φιλαδέλφου καὶ Ἀτταλίου
Α' τῆς Περγᾶμου. Ἐπὶ Ἀδριανῷ τέλος
προσετέθη καὶ δεκάτη τρίτη, Ἀδριανίς. Ἐ-
κάστη Φ. παρῆχε 50 μέλη δια τὴν βουλὴν,
ἥτις ἐπὶ 10 Φ. εἶχεν ἄρα 500 καὶ ἐπὶ 12
Φ. 600 μέλη· μετὰ τὴν προσθήκην δὲ τῆς
Ἀδριανίδος περιωρίσθη πάλιν ὁ ἀριθμὸς εἰς
500 βουλευτὰς (ἡ ἀκριβέστερον ἴσως εἰς 520,
δῆλα δὲ 40 ἐξ ἐκάστης Φ.).

Φυλή. Βλ. Ἀνθρώπος ἐν τ. Α' σελ.
921, Ἔθνος.

Φυλή. Ὅχυρόν φρούριον ἐπὶ τοῦ Πάρ-
νηθος, παρὰ τὴν ὄρεινὴν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς
Θήβας ὁδόν, οὐ σφίζονται σπουδαῖα ἐρείπια.
Ἐνταῦθα ὠχυρώθη κατὰ τῶν Τριάκοντα ὁ
Θρασυβουλός (βλ. λ.). Ἀνῆκε δὲ ἡ Φ. εἰς
τὴν Οἰνηίδα φυλὴν τῆς Ἀττικῆς. Ἀπ' αὐ-
τῆς ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος τῆς Ἀτ-
τικῆς, ἀποτελούμενος ἐκ μόνων τῶν δύο χω-
ριῶν, Καλυδίων Χασιδῶν (πρωτεύουσας) καὶ
τῆς Χασιδῶς ὡς καὶ τῆς μονῆς Κλεισιῶν,
ἔχων δὲ ἐν ὅλῳ 2 901 κατ. [Α.Λ.]

Φύλλα. Χωρ. τῆς Εὐβοίας ἐν τῷ δῆμῳ
Χαλκιδέων, μετὰ 613 κατ. Κεῖται ὠρ. 2.
πρὸς Α τῆς Χαλκίδος.

Φυλλοτάται ἡ φυλὶ ἀτάται. Κωμό-
πολις τῆς Ἠπείρου καὶ ἔδρα ἐπαρχίας ἐν τῷ
τμήματι Δελδίνου τοῦ βιλαετίου Ἰωαννί-
νων, οὐ μακρὰν τοῦ Καλαμᾶ (Θυάμιδος)
καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν Ἰωαννίνων πρὸς τὴν
θάλασσαν ὁδοῦ, ἔχουσα περ. 3 000 κατ.
Εἶναι νέα πόλις ὀνομασθεῖσα ἀπὸ τινος
Τριαντασύλλου ἡ Φύλλη.

Φυλλῆς (Φυλλῆς ἢ Κλάσος). Θυγάτηρ
τοῦ Σίθωνος, βασιλέως τῆς Θράκης, ἀγαπήσα-
σα τὸν ἐκ Τροίας ἐπιστρέφοντα Δημοφῶντα.
Ἐπειδὴ οὗτος ἐκωλύθη νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν συμ-
πεφωνημένην ἡμέραν ἵνα ἐορτάσῃ τοὺς μετ'
αὐτῆς γάμους, μὴ ἀνεχόμενη τὴν ἀπουσίαν
τοῦ ἀπηγγονίσθη ἢ μετεβλήθη εἰς ἀμυγδαλὴν.

Φυλλότης καλεῖται πέτρωμά τι συνι-
στάμενον ἐκ μερίων μαρμαριζίου, γλωρί-
του, χαλαζίου καὶ ἄστριου, εὐκόλως δὲ σχι-
ζόμενον κατὰ φύλλα, διὸ καὶ χρησιμεύουσιν
εἶδη τινὰ αὐτοῦ πρὸς ἐπιστάσασιν οἰκιῶν.
Ἀποσαθρούμενος παρέχει γῆν μαλακὴν καὶ
εὐφρον. [Α.Κ.]

Φυλλοβολία ἡ φυλλόρροια.

ΕΡΓΕΓΛΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΙΚΤΟΝ Σ,

Οὕτω λέγεται τὸ φαινόμενον τῆς πτώσεως
τῶν φύλλων τῶν ξυλωθῶν δικτυληθῶνων
φυτῶν τῶν λεγομένων φυλλοβόλων.
ἅτινα διατηροῦσι τὰ φύλλα τῶν μόνων ἀπὸ
τοῦ ἔαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου, ὅτε ἀπο-
βάλλουσιν αὐτὰ πάντα, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς
τὰ ἀειφυλλὰ αὐτὰ (π. χ. τὰ κωνο-
φόρα, τὴν ἐλαίαν, τὴν θάμνην κτλ.), ἅτινα
οὔτε τὴν χειμῶνα μένουσιν ἀνευ φύλλων
διότι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποβάλλουσιν αὐτὰ
ἐξακολουθεύσας σύννομα τῆς ἀναπτύξεως
νέων. Ἀνὰ τὰς θερμὰς χώρας τῆς γῆς ὑπερ-
τερροῦσι τὰ δειφυλλὰ φυτὰ, ἀνὰ δὲ τὰς ψυχρο-
τέρας τὰ φυλλοβόλα (πρβ. Δένδρον). [Θ.Χ.]

Φυλλοδιάταξις. Βλ. Φύλλον.

Φυλλόκακτος, Phyllocactus Link.
Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κακτωδῶν. Τὰ
ἐξ Αὐστραλίας διάφορα εἶδη αὐτοῦ εἰσι πα-
χύφυτα τοῦ καλλωπισμοῦ (βλ. καὶ Κήρινος).

Φύλλον. Τὸ Φ. εἶναι σύνθετον ὄργα-
νον τοῦ φυτοῦ. Κοινῶς ὀνομάζονται Φ. μέ-
νον αἱ πράσινοι καὶ συνήθως πλατεῖαι πλά-
για ἀποφύσεις τοῦ ἀνιόντος φυτικού ἀξονος
ἥτοι τοῦ βλαστοῦ· τάσσονται δὲ ὡς τὰ
Φ. καὶ πλείστα ἄλλα ὄργανα τοῦ φυτοῦ θεω-
ρούμενα ὑπὸ τῶν φυτολόγων ὡς μεταμορ-
φώσεις καὶ τροποποιήσεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐ-
τοῦ ὄργανου, ἥτοι τοῦ φύλλου. Ὡς φυλ-
λώδη ὄργανα θεωροῦνται λοιπὸν ὑπὸ τοιαύ-
την γενικὴν σύνψιν (ἰδίως α') τὰ φύλλα ἱ-
θία, εὐρισκόμενα συνήθως εἰς τὴν ὑπόγειον
βλαστὸν, ἀποτελοῦντα τοὺς χιτῶνας τῶν
βλῶδων καὶ καλύπτοντα τοὺς σταφυλοὺς
τῶν δένδρων, ὅντα δὲ συνήθως ὠγρὰ ἢ ὀρ-
φνὰ, ἐνίοτε σαρκώδη (εἰς τοὺς βολβούς),
πολλάκις λεπίδιοειδῆ καὶ ἐφήμερα· ἀπα-
νίως εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὑπεργείου βλαστοῦ,
ὡς εἰς τινὰ παράσιτα φυτὰ (λ. χ. τὰς Ὀρο-
βάγχας)· τοιαύτης φύσεως εἶναι καὶ αἱ κο-
τυληθῶνες (βλ. λ.)· β') τὰ κυρίως φύλλα
ἢ φύλλα τῆς κόμης, συνήθως πρά-
σινα, κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἥττον πλατεῖα,
λίαν ποικιλόσχημα, μεμβρανώδη, ἢ δερμα-
τώδη, σπανιώτερα σαρκώδη· γ') τὰ παράν-
θηα Φ. (ἢ βράκτεια), ἐκφυόμενα πλησίον
τῶν ἀνθέων, συνήθως μικρότερα καὶ λεπτό-
τερα τῶν Φ. τῆς κόμης καὶ συχνὰ ἄλλου
χρώματος. Τέλος καὶ τὸ ἀνθος καὶ ὁ καρ-
πὸς συνίστανται ἐκ φυλλαρίων (βλ. τ. λ.).
Μέρη τοῦ Φ., ἰδίως δὲ τοῦ Φ. τῆς κόμης,
διακρίνονται τὴν ἑλαιομα (ἢ πλάτυσμα ἢ
δίσκος) καὶ ὁ μίσχος ἢ κολεός δι' οὗ
συνάπτεται τὸ ἔλασμα μετὰ τοῦ βλαστοῦ·
καὶ ὁ μὲν μίσχος εἶναι στενὸν ἰνῶδες ὑπο-
στήριγμα τοῦ ἐλάσματος, ὁ δὲ κολεός εἶναι
φυλλώδης καὶ περιβάλλει τὸν βλαστὸν κύ-
κλῳ ἢ ἐν μέρει, παρεκτείνεται δὲ πρὸς τὰ
κάτω μέχρι τῆς ἐκ τοῦ γόνατος ἀποφυτεύσεως
αὐτοῦ. Κολεοφόρα εἰσὶν ὡς τὰ πολλὰ τὰ Φ.

τῶν Μονοκοτυληδόνων φυτῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ Φ. πολλὰ ἀνευ μίσχου ἢ κολεοῦ, ἀμίσχα ἢ ἐπιφυή καλούμενα. Τὰ Φ. εἰσὶν ἢ ἀπλὰ ἢ σύνθετα καὶ εἰς τὰ μὲν ἀπλὰ τὸ ἔλασμα εἶναι συνεχές καὶ μονόφυλλον, εἰς δὲ τὰ σύνθετα ὁ μίσχος φέρει δύο ἢ περισσότερα φυλλάρια δι' ἀρθρώσεων συνεχόμενα μετὰ τοῦ κοινοῦ μίσχου (π. χ. τὰ Φ. τῆς Ἀκακίας, Ῥοδινείας κλ.). Τὰ Φ. παρουσιάζουσιν ἀναριθμήτους διαφοράς, διὲ καὶ χρησιμέουσιν πρὸς διάκρισιν τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν φυτῶν. Καὶ διαφέρουσι τὰ Φ. πρῶτον κατὰ τὸ μέγεθος, καθ' ὃ παρατηρεῖται ὅτι ὅσον τὰ Φ. εἶναι μεγαλύτερα τόσον εἶναι καὶ ἀριθμητικότερα καὶ τὰνα-παλιν· εἴτα κατὰ τὴν οὐσίαν (πρώτῃ, δερματώτῃ, σαρκώτῃ κλ.)· κατὰ τὸ ὅλον σχῆμα τοῦ ἐλάσματος ἀπειροτρόπως (κυλινδρικά, βελονοειδῆ, ὠροειδῆ, λογχοειδῆ, περιφερῆ κλ.)· κατὰ τὴν βάσιν αὐτῶν (καρδιοσχημα, σφηνοειδῆ, βελονοειδῆ κλ.)· κατὰ τὴν κορυφὴν (ῥεζέα, ἀμβλεία κλ.) κατὰ τὴν ἐπιφανείαν (ἐπίπεδα, ῥητιωτά, οὐλα κλ.)· κατὰ τὰ χεῖλος (ἀκέραια, ὀδοντωτά, κολπώδη, σχιστά, ἑλλοβα, λακιστά, πτεροσχιδῆ κλ.). Σπουδαίας διαφορὰς παρουσιάζει καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ βλαστοῦ διάταξις τῶν Φ. (φυλλοταξία), καθότι τὰ Φ. δὲν ἐκφύονται ἐπὶ τοῦ βλαστοῦ καὶ τῶν κλάδων εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ πάντοτε ἀπὸ τὴν αὐτὴν δι' ἑκαστον εἶδος φυτοῦ ὠρισμένην τάξιν. καὶ ἄλλα μὲν ἐκφύονται ἰσοϋφῶς ἀπὸ τοῦ βλαστοῦ (ἀντίθετα, σταυρωτά, σπονδυλωτά, κλ.), ἄλλα δὲ ἔχουσιν ὠρισμένην τινὰ σπειροειδῆ διάταξιν. Θέλομεν εὖρεϊ ἑκάστοτε τὸ ἴδιον σύστημα τῆς διατάξεως ἐὰν ἀρχόμενοι ἀπὸ οὐοὶδῆς φύλλου νοήσωμεν γραμμὴν ἀνερχομένην πρὸς τὸ πρῶτον παρακείμενον Φ. καὶ προχωρήσωμεν τοιούτῳ τρόπῳ μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς Φ. ὅπερ κεῖται ἀκριβῶς καὶ καθέτως ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν ἀνεχωρήσωμεν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γύρων τῆς σπείρας οὗ κατ' ἀνάγκην ἐξετελέσασμεν πέραν τοῦ βλαστοῦ ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ κλάσματος οὗ ὁ παρανομαστής δηλοῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν Φ. δι' ὧν διήλθομεν. Δι' κοινότερα φυλλοθεταί εἰσὶν αἱ ἐκφραζόμεναι διὰ τῶν κλασμάτων $1/2$, $1/3$, $2/5$, $3/8$, $5/13$ κλ., ἅπερ σημαίνουσιν ὅτι ἑκάστος κυκλὸς τῆς σπείρας συνίσταται ἐξ 1, 2, 3, 5 κλ. στροφῶν καὶ φέρει ἐν ὅλῳ 2, 3, 8, 13 κλ. φύλλα. Τὰ Φ. πολλάκις ποικίλλουσιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα ἀναλόγως τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν ἐπὶ τοῦ βλαστοῦ· οὕτω διακρίνονται τὰ ἐπίγεια (τὰ ἡμέσις ἐπὶ τῆς ῥίζης περὶ τὴν λαμάν τοῦ φυτοῦ φυόμενα), ἅτινα πολλάκις σχηματίζουσι ῥόδακα, καὶ τὰ ἐπικαυλα. Ἀνατομικῶς ἐξεταζόμενα τὰ Φ. συνίστανται ἐξ ἰσοαγγειακῶν δεσμῶν ἀποτελουσῶν τὸν μί-

σχον καὶ τὰ λεγόμενα νεῦρα (φλέβας) ἢ τὸν σκελετὸν τοῦ ἐλάσματος. Τὰ νεῦρα ποικιλοτρόπως διακλαδίζονται ἐντὸς τοῦ κυτταρώδους ἱστοῦ τοῦ ἐλάσματος, ὅστις παρεγχευματικὸς ἢ παρ' ἐγγύμα καλεῖται. Περικαλύπτονται δὲ τὰ Φ. πανταχοῦ ὑπὲρ λεπτῆς ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου στρώματος ἀγρώων καὶ διαφανῶν κυττάρων συνισταμένης ἐπιδερμίδος. Τὴν πρασίνην χροιάν τῶν τε Φ. καὶ ἐν γένει πάντων τῶν χλωρῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ προκαλεῖ ἡ γλῶσφιλλήνη ἥτις γεννᾶται ἐκ τοῦ πρωτοπλάσματος (βλ. λ.) καὶ εἶναι τὸ κύριον περιεχόμενον τῶν κυττάρων τοῦ παρεγχεύματος, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ μικρῶν σφαιροειδῶν κόκκων. Κατὰ τὴν διακλάδωσιν τῶν νεύρων ἐντὸς τοῦ ἐλάσματος διαιροῦνται τὰ Φ. εἰς παρὰ λήλη νεῦρα ὅταν αἱ ἴνες εἶναι εὐθεταὶ καὶ ἰσοπαγεῖς καὶ βαίνουσι παραλλήλως πρὸς ἀλλήλας καὶ ἀνευ διακλαδώσεων διατρέχουσι τὸ ἔλασμα κατὰ μήκος, εἰς καμπυλόμενα ὅταν ἀπὸ μέσου τινὸς νεύρου παχυτέρου ἐκφύονται ἐκατέρωθεν πλάγια, καμπύλαι, παραλλήλῳ καὶ ἰσοπαγεῖς ἴνες (αἱ δύο τύποι οὗτοι ἀπαντῶσιν ἰδίως εἰς τὰ Φ. τῶν Μονοκοτυληδόνων)· τὰ Δικοτυληδόνα ἔχουσιν ὡς τὰ πολλὰ δικτυόμενα νεῦρα Φ., ἐν οἷς τὰ νεῦρα διακλαδίζονται ἐπανειλημμένως ἐκ παχυτέρου βαθμῆδον εἰς λεπτότερα μέχρις ἀναστομώσεως, ὡς δικτυωτὸν σύμπλεγμα· καὶ ὅταν μὲν ὑπάρχῃ ἐν καὶ μόνον μεσόνευρον τὰ Φ. εἰσὶ πτερόνευρα, ὅταν δὲ ὑπάρχωσι περισσότερα (συνήθως (9, 5, 7) παχύτερα νεῦρα ἀρξάμενα ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ ἐλάσματος, παλάμνευρα (π. χ. τῆς ἀμπέλου, τῆς μολῶδας κτλ.) τροποποιήσεις δ' αὐτῶν εἰσὶ τὰ ὀσπιδόμενα καὶ ὀσπιδόμενα Φ. Εἰς πολλὰ εἶδη φυτῶν παρατηροῦνται εἰς τὴν βάσιν τῶν Φ. ἐκατέρωθεν δύο φυλλώδεις παραφυάδες, τὰ λεγόμενα παράφυλλα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλα, ἐνίοτε λεπιδοειδῆ ἢ καὶ μεταβαλλόμενα εἰς ἀκάνθας (λ. χ. εἰς τὴν Ῥοδινείαν)· τροποποιήσεις αὐτῶν εἰσὶ τὰ γλωσσιδία τῶν Ἀγρωστωδῶν καὶ αἱ περικλημίδες τῶν Πολυγωνοειδῶν. Ἡ παρουσία ἢ ἀπουσία τῶν παραφύλλων εἶναι σπουδαῖον χαρακτηριστικὸν πρὸς διάκρισιν τῶν φυτῶν, μάλιστα γενῶν καὶ οἰκογενεῶν. Σπουδατότατα εἶναι αἱ λειτουργαὶ τῶν Φ., ἰδίως τῶν τῆς κόμης, συντελούντων κυρίως εἰς τὴν ἀφομοίωσιν τῆς τροφῆς καὶ εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν φυτῶν (βλ. Ἀφομοίωσις καὶ Ἀναπνοή). Τὴν νύκτα καὶ ἐν γένει ἐν τῷ σκότει· τα φυτὰ μόνον ἀναπνεύουσι καὶ ἐπειδὴ δὲν γίνονται ἀφομοιωτικὰ τα φυτὰ (διατροφόμενα ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ σκότει· θνήσκουσιν ἐξ ἐλλείψεως τροφῆς. Εἰσχυρεῖ δὲ ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ὁ ἀπαραίτητος διὰ τὰς λειτουργίας ταύτας εἰς τὸν ἱστὸν τῶν Φ. διὰ τῶν

στοματίων καὶ τίθεται οὕτως εἰς ἄμεσον ἐπαγὴν μετὰ τῶν κυττάρων τῶν πεπληρωμένων ὑπὸ τῶν χυμῶν καὶ τῆς χλωροφύλλης. Τὰ στόματα ταῦτα ἀποτελοῦνται ἐκ μικροτέρων τῶν λοιπῶν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ συνήθως ἡμισελήνοειδῶν κυττάρων, ἀτινα ἀφίνονται μετὰξὺ αὐτῶν σχισμὴν ἢ πόρον καὶ κέκτηνται τὴν δύναμιν τοῦ εὐρύναιεν ἢ στενεῦν τὴν σχισμὴν ταύτην. καὶ οὕτως ἐν τῷ φωτὶ τὰ στόματα ἀνοίγονται, ἐν δὲ τῷ σκότειν στενοῦνται ἢ καὶ καταφράσσονται. Τὰ στόματα εὐρίσκονται συνήθως διαφιλότερον κατὰ τὴν κάτω ἐπιφάνειαν («τὰ πρηνῆ») ἢ κατὰ τὴν ἀνω ἐπιφάνειαν («τὰ ὕπτια») τῶν φύλλων. Συνήθως φέρονται τὰ στόματα ἀνά 100 μέχρι 200 καθ' ἕκαστον τετρ. χιλιοστομ., ἐνίοτε δὲ καὶ μέχρι τῶν 700. Τὰ ὑπερρύχια Φ. στεροῦνται: στοματίων. [Θ.Χ.]

Φυλλοξήρα. Γένος ἐντόμων ἡμιπτέρων ὑπαγόμενον εἰς τοὺς φυλλοφθίρας ἢ φυτοφθίρας· φέρουσι τέσσαρας πτέρυγας ἅς διαθετοῦσιν ὀριζοντίως κατὰ τὴν ἀνάπαυσιν, κεφαλὰς δὲ μετὰ τριῶν αρθρῶν· ἔχουσι σῶμα πεπλατυσμένον, κεφαλὴν μετὰ ὀφθαλμῶν διγλωφῶν διμερῶν. Φαίνεται ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ εἴδη Φ., ἀλλὰ τὰ σπουδαιότερα εἶναι ἢ τῶν δρυοβαλάνων καὶ ἢ τῶν ἀμπέλων καὶ μάλιστα ἢ τελευταία αὕτη, ἥτις τοσοῦτον καταστροφῶν ἐγένετο πρόξενος εἰς τὰς ἀμπέλους τῆς Εὐρώπης κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Ἀπὸ τοῦ 1868 ὅτε ἀνεκαλύθη ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Planchon ὅτι ὁ μαρσαμὸς καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀμπέλων ἀφίσταται εἰς τὴν Φ., χιλιάδες χιλιάδων στρεμμάτων ἀμπελιῶν ἐλοτελῶς κατεστράφησαν ἐν πλείσταις χώραις. Ἡ τῆς ἀμπέλου Φ. παρουσιάζει τὸ περίεργον βιολογικὸν φαινόμενον ὅτι ὅτε μὲν διάγει τὸν βίον αὐτῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ κατὰ τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τῶν φύλλων τῆς ἀμπέλου προσκεκολλημένη, ὅτε δὲ ἐντὸς τῆς γῆς ἐπὶ τῶν ῥιζῶν καὶ ῥιζιδίων τοῦ κλήματος ἐφ' ὧν ἀναπτύσσεται μικρὰ τινα ὀζίδια. Τὰ ἔντομα ταῦτα ἀκολουθοῦσι τὴν ἐπομένῃ ἐξέλιξιν. Τὸν Ἀπρίλιον μῆνα τὸ ἔντομον τίττει τὸ χειμερινὸν αὐτοῦ φόν, ὅπερ ἐκκολλιζόμενον γεννᾷ θήλειαν Φ. ἁπτερον, τίττουσαν κατὰ Μάιον 150-200 φά, ἐξ ὧν προκύπτουσιν πάλιν θήλαια ἔντομα τίττοντα μετὰ ἕνα πάλιν μῆνα 150-200 φά ἕκαστον καὶ οὕτω καθέξης μέχρι τοῦ Αὐγούστου, ὅτε προκύπτει γενεὰ μάλλον διαπεπλασμένη, ἢ τῶν πτερωτῶν θηλειῶν, αἵτινες τίττουσι ὅς ἐξ ὧν φά, μειζονα ἐξ ὧν ἐκκολλιζονται θήλαια, καὶ ἔλθουσιν αὖ ἐξ ὧν ἐκκολλιζονται ἀρρενα· τὰ τελευταία ταῦτα ἔντομα διὰ συνδυασμοῦ γυνῶν παράγουσι τὸ χειμερινὸν φόν. Ἐάν ὅλη αὕτη ἢ ἐξέλιξις ἥτις παράγει τόσας μυριάδας φῶν καὶ ἐντόμων γίνεται ἐπὶ τοῦ

φλοιοῦ τῶν ῥιζῶν ἢ ῥιζιδίων ἢ τῶν φύλλων τῶν ἀμπέλων καὶ ἐάν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὁ ἑσμὸς οὗτος τυγχάνει παρασιτικός, λαμβάνει ὀθλονότι τὸν χυμὸν τῆς ζωῆς τοῦ καὶ διαπλάσσει τὸν ἀπὸ τοῦ φυτοῦ, εὐκόλως ἐννοοῦμεν τὸ αἶτιον τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ μαρσαμοῦ καὶ θανάτου τῶν ἀμπέλων τῶν προσβληθέντων ὑπὸ Φ., ἥτις ἐύεται ἄρα νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν φυματίωσιν τῶν ζώων καθότι παρέχει πλεῖστα σημεῖα ὁμοιότητος. Ἀριστον φάρμακον καταστρεπτικὸν τῶν ἐντόμων ταύτων χωρὶς νὰ βλάπτῃ οὐδαμῶς τὰ φυτὰ εἶναι ὁ θειοῦχος ἀνθραξ, οὗ ποσότης εἰσάγεται κατὰ τὴν ῥίζαν τοῦ κλήματος δι' εἰδικοῦ πασσάλου (pal Gaspine), ἢ ἢ θειανθρακικὴ πάσασα ἥς διαλύσιν μεταχειρίζομεθα πρὸς ποτισμὸν τῶν ἀμπέλων.

Φυλλόρροια. Βλ. Φυλλοβόλια.

Φυλλόστομοι. Βλ. Χειρόπτερα.

Φυλλοταξία. Βλ. Φύλλον.

Φύλλον ἔημος. Ἀνήκων εἰς τὴν ἑπαρ. Καρδίτης περιλαμβάνει 16 χωρὰ μετὰ τῆς Κοτσερῆς ὡς πρωτεύουσας καὶ ἔχει 3879 κατ

Φυλογονία. Βλ. Ἑμβρυολογία, Ζωολογία, Παλαιοντολογία.

Φύλον. Βλ. Γένος.

Φύμα. Γενικῶς σημαίνει ὀργανικὸν τι πλάσμα ἔχον ὄγκον τινὰ καὶ ἐξέχον τοῦ πέριξ αὐτοῦ πεδίου. Ἐν μὲν τῇ ἀνατομικῇ καλεῖται οὕτω πᾶσα φυσικὴ προεξοχή ἢ ἑπαρμα, μικρὰ τὸν ὄγκον, παρατηρούμενη ἐπὶ οὐδὲ ποτε μέρους τοῦ σώματος. Ἐν δὲ τῇ δερματολογίᾳ καλοῦνται τὰ φλυζάκια ὅταν προσλάβωσιν ἱκανὸν ὄγκον, ὥστε νὰ παρεμπερῶσι πρὸς λεπτοκάρυα. [P.N.B.]

Φύματα νεκρικά ἢ μάλλον ἀνατομικά (tubercules anatomiques). Ὀγκιδία μέγεθος φακῆς ἢ καὶ μείζον ἔχοντα, ἐρυθρόφαια καὶ πολλάκις πύκτικα, ἀναπτυσσόμενα ἐπὶ τῶν δακτύλων καὶ ἐπὶ τῆς βραχίαιας ἐπιφανείας τῶν χειρῶν ἀνθρώπων συχνὰ χειραπταζόντων νεκρούς, οἷοι εἶναι οἱ ἀνατόμοι. Συνηθέστατα τὸ μικροσκοπικὸν ἐδειξε τὴν ὑπαρξιν τοῦ τῆς φυματίωσης βακτηρίου ἐν τοῖς πλάσμασι τούτοις διὸ καὶ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ τοπικῆς τινος κατὰ τὴν ἐπιδερμίδα ἐκδηλώσεως, ἀφελόμενης εἰς ἐνοφθαλμισμὸν διὰ φυματιώδους τοῦ προσερχομένου ἐκ πτωμάτων φυματιῶντων. Τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου καὶ ἡ ἄγχη ἐάν μὴ ἐξαφανίσωσι ταῦτα, ἐνδείκνυνται ἢ διὰ τερνόντος ὀργάνου ἀφαίρεσις καὶ καυτηρίασις εἶτα. [P.N.B.]

Φυματινὴ. Βλ. Κωχίλη.

Φυματίον καλεῖται ἐν τῇ παθολογικῇ ἀνατομίᾳ νοσηρὸν τι πρεῖον, ὅφιν, σύ-

στασιν καὶ ὕφην ἔχον διάφορον ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ καὶ καταβολὴν ἔχον μικρὸν τι φῦμα ἢ κοκκίον (κοκκίον φυματιώδες) χαρακτηριστικὴν τῆς ἀρχομένης φυματίωσης καὶ παρουσιαζόμενον ὑπὸ δύο μορφάς· α') ὡς κοκκίον μεμονωμένον (φυματιώδες θυλάκιον) συγκεκλιμένον ἐκ κυτταρικών στοιχείων διαφόρων, ἅπερ ἀποτελοῦσι τρεῖς ζῶνας, καὶ περιβαλλόμενον ὑπὸ τετάρτης ἐξωτερικῆς ζώνης ἐρυθρᾶς· β') ὡς κοκκία κατὰ σωρούς ἢ ὡς κυρίως φυματῖα κατ' ἀρχὰς σκληρὰ καὶ αὐτὰ καὶ διαφανῆ καθάπερ καὶ τὰ μονήρη Φ., εἰτα δὲ θολούμενα καὶ μαλακυνόμενα καὶ ἀκολούθως ἐξαλλοιούμενα κατὰ τὴν σύστασιν· τὰ σύνθετα Φ. ἀποτελούμενα ἐκ πολλῶν ἀπλῶν ἢ μονήρων Φ. ἔχουσι μέγεθος ἱκανὸν (ὅσον ὁ ὀγκος πίσου, καρύου) καὶ τηκόμενα κατὰ πιν ἐκφυλίσεως σχηματίζουσι χώρους κενούς (πνευμονικὰ σπήλαια). Αὕτη μὲν εἶναι ἡ συνήθης πορεία τῆς ἐξελίξεως τῶν Φ., ὅπουδήποτε τοῦ ὁργανισμοῦ καὶ ἂν ἀναφανῶσιν. Ἐνίοτε ὁμως εὐρίσκονται Φ. ὧν ἡ ἐξέλιξις δὲν προυχώρησε μέχρι μαλακύνσεως αὐτῶν, ἢ ἄλλοτε τοιαῦτα ἐν εἰς ἀπετέθησαν ἄλατα ἀσβεστίου, παρουσιαζόμενα ὡς σκληρὰ καὶ οἰοῦνται ἀπολίθωσιν ὑποστάντα· τοῦτο ἔαν συμβῇ ἐπὶ πνευμονικῆς φθίσεως ἀρχομένης λέγομεν ὅτι συνίστησι τρόπον ἀναστολῆς τῆς περαιτέρω φυματιώδους διεργασίας, εἶναι ὁμως δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἄνευ φυματιώδους ἰστού προτέρου. Ἡ γενικὴ παθολογία δὲν ἡδυνήθη σαφῶς νὰ καταδείξῃ ἑὰν ἡ πλάσις τῶν Φ. θφείλεται εἰς τὴν δρᾶσιν μικροοργανισμοῦ, ὡς μολύσματος, ἢ ἀπλῶς εἰς ἐπιτόπισιν ἢ καὶ μακρόθεν συμβαίνοντα ἐρεθισμόν. [P.N.B.]

Φυματιώδες βακτήριον ἢ τῆς φθίσεως (βλ. πίνακα Βακτήρια ἐν τῷ Β' τ. ἀρ 4). Εἰδικὸς τις μικροοργανισμὸς ἀνακαλυφθεὶς τῷ 1882 ὑπὸ τοῦ Ροβέρτου Κώχ. ὅστις εἰσαγόμενος εἰς τὸν ὁργανισμόν δι' ἐνέμφαλμισμού ἀναπτύσσει τὴν φυματίωσιν. Ἔχει σχῆμα ραβδίου μήκους 1.5 ἕως 4 ἐκατομμυριοσίου τοῦ μέτρου, πλάτους 0.3, εὐθέως ἢ μικρὸν κεκαμμένον, παρουσιάζοντος ἔστιν ὅτε περισφιγγεῖς, ἀκινήτου καὶ ἐμφανίζοντος ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ 4 ἕως 6 ἄχρσα σημεῖα ἢ κοιλότητες ἐσωτερικάς, ὡσεὶδεῖς, αἵτινες πιθανῶς εἶναι σπέρια. Ἐξᾶφος καλλιέργειας εὐνοϊκὸν εἶναι ὁ τοῦ αἵματος ὁρρός, ἐν ᾧ μετὰ 10 ἢ 12 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐναπόθεσιν φυματιώδους προϊόντος ἀναφαίνονται μικρὰ τινα λείπια ξηρὰ συνεχόμενα εἰς γραμμὰς πολυκαμπύλους. Τὸ τῆς καλλιέργειας προϊόν ἐμβολιζόμενον εἰς ζῶα θανάτοι αὐτὰ ἐκ κεραυνόβλου φυματίωσης ἐντὲς 3 ἢ 4 ἐβδομάδων· διατηρεῖ δὲ τὴν μολυσματικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν

ἐπὶ ἱκανόν, καθάπερ καὶ τὰ λοιπὰ φυματιώδη προϊόντα τοῦ ὁργανισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ πάσχοντος εἰς ὕγιᾳ μεταδίδεται τὸ βακτήριον πρωτίστως διὰ τῶν ἀναπνευστικῶν ὁργάνων καὶ μάλιστα ὅταν ὁ βλεννογόμος αὐτῶν τύχη διεργωγῶς ἐνιαχοῦ ἔνεκα προτέρως φλεγμονῆς· τὰ διεργωγῶτα ταῦτα σημεῖα χρησιμεύουσιν ὡς πύλαι εἰσόδου εἰς τοὺς φυματιογενεῖς μικροοργανισμούς, οἵτινες βρίσκονται ἐν τοῖς πτυέλοις τῶν ἀρρώστων αἰωροῦνται ἐν τῷ ἀέρι προσκεκολλημένοι ἐπὶ μορίου ἀποξηρανθέντων πτυέλων καὶ συναναπνέονται μετὰ τοῦ ἀέρος ἐν χώρῳ ἐνθα διαμένουσι φυματιώδεις ἢ οὐ τὸ ἔδαφος ἐμολύνθη ὡς καὶ οἱ τοῖχοι διὰ πτυέλων. Οὗτος εἶναι ὁ συνηθέστερος τρόπος τῆς μεταδόσεως τῆς φυματιώσεως μεταξὺ τῶν μελῶν οἰκογενείας τινὲς τῆς ἐν μέλους φυματιᾶς ἢ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἐργασταρίου τινὲς ἐν ᾧ συνεργάζονται καὶ φθισικοί. Κατὰ δεύτερον λόγον τὰ βακτήρια εἰσέρχονται εἰς τὴν οἰκονομίαν διὰ τῶν πεπτικῶν ὁργάνων μετὰ χρῆσιν τροφῶν, σπλάγγνων, γάλακτος, κλ. προερχομένων ἀπὸ ζῶων πασχόντων φυματίωσιν πνευμονικὴν ἢ καθολικὴν. Πάντοτε ὁμως ἀπαιτεῖται καὶ ἰδιαίτερα τις κατάσταση τοῦ βίου ὁργανισμοῦ. Διὰ τῆς ἀπὸ γενικῆς ἐξαντλήσεως προερχομένης, ὅπως προπαρασκευασθῇ εὐάλωτον πεδίον διὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν εἰδικῶν βακτηρίων. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μικροοργανισμοῦ τούτου μεγάλως εὐεργεσίας παρέσχε τῇ ἀνθρωπότητι καὶ τῇ ἐπιστήμῃ· πρὸ τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ ἡ διάγνωσις τῆς Φ. ἐτίθετο τῇ βοήθειᾳ τῶν φυσικῶν σημεῖων τῆς ἐπικρούσεως καὶ ἀκροάσεως καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἡ ὑπονοίας νὰ ἔχῃ τις μόνον περὶ τῆς εἰδικῆς νόσου καθόλου κατὰ τὴν πρὸ τῶν πνευμονικῶν ἀλλοιώσεων καὶ καταστροφῶν χρόνον· σημεῖον δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ διαγνώσωμεν ἐπιστημονικῶς τὴν Φ. ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἐδράζηται πρὸ τοῦ ἱδμεν ὑπὸ τὸν φακὸν τοῦ μικροσκοπίου τὸ εἰδικὸν βακτήριον τοῦ Κώχ. [P.N.B.]

Φυματίωσις, (tuberculose). Νόσος καθολικὴ λοιμώδης, προέουσα ἀπὸ εἰδικοῦ μικροοργανισμοῦ (βλ. Φυματιώδες βακτήριον) καὶ χαρακτηριστικῆς διὰ πλάσεως φυματίων (βλ. λ.). Τὸ συνωνύμου λαμβανόμενον ὄνομα Φ θ ὶ σ ῖ ς καὶ αἱ τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων ἱατρῶν ἐπωνυμία Φ θ ο ῖ καὶ Φ θ ῖ ν ᾶ ς ν ὁ σ ο ς δηλοῦσι μόνον τὴν μαρμαρῶδη κατὰστασιν εἰς ἣν περιπίπτει ὁ ὅλος ὁργανισμὸς τῶν ἐκ τῆς νόσου ταύτης πασχόντων· οἱ θνέοντες τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν ἔλαβον ὑπ' ὅψει τὰς ἀνατομικοπαθολογικάς ἀλλοιώσεις, αἵτινες μόναι εἶναι χαρακτηριστικά, οὐδὲ τὸν εἰδικὸν μικροοργανισμόν, ὅστις εἶναι· ὁ ἀφ' οὗ ὁρος τοῦ

πάθους. Είναι αληθές ότι η Φ. άρχεται συνήθως δια τοπικών εκδηλώσεων, είν απο των πνευμόνων, από των εντέρων, από του ήπατος, από του υπεζωκότος κλ.. και εκ των τοπικών τούτων άλλοιώςσεων δύναται να φέρη τον θάνατον (καλπάζουσα Φ. των πνευμόνων, μηνιγγίτις φυματιώδης, περιτονίτις φυματιώδης). τούτο όμως δεν σημαίνει είμή ότι η νόσος δεν έλαβε καιρόν προς καθολικήν εκδήλωσιν ως συμβαίνει εν ταίς χρονίαις αútης μορφαίς. "Ωστε η Φ. είναι νόσηρά επεξεργασία από είδικού βακτηρίου προς πλάσιν φυματιώσεων εν οργανισμώ καθόλου εύδοκούμενη δι' ιδιαιτέρας τινός προδιαθέσεως (φυματιώδους έξεως) συγγενούς εκ κληρονομίας ή επίκτητου εκ στερήσεων και ανεπαρκούς τροφής, εκ καταχρήσεων αφροδισίων, εξ αναντισμυ και εκ πάντων των εξαντλητικών του οργανισμού αίτιων. — Η καθολική Φ. χαρακτηρίζεται ανατομικοπαθολογικώς δια της συγχρόνου υπάρξεως φυματίων εις τους πνεύμονας, τους μήνιγγας, τους όρρογόνους, τόν σπλήνα, τὰ έντερα, τήν μήτραν, τόν θυρεοειδή αδένα, τόν μυελόν των όστων, τόν θωρακικόν πόρον, τας μεγάλας φλέβας, τὰ λεμφικά γάγγλια κλ. Είς τήν νόσον έμπιπτουσι συχνότερον παιδία και έφηβοι. Εάν και η πρώτη έστία είναι κατά τους πνεύμονας και η γενίκευσις επέρχεται κατά τήν πορείαν Φ. των πνευμόνων, σημαντικώτερα όμως είναι τὰ από των αναπνευστικών όργάνων συμπτώματα, βήξ και βραχυπνοία και ρόγχοι εν ταίς κορυφαίς και τὰ τοιαύτα τουτου έλλείποντος, η νόσος εκδηλούται δια πυρετού ισχυρού, ταχείας αναπνοής, δυσπνοίας, κυανώσεως των χειλέων, ωρότητας του δέρματος και προίούσης απισχνάνσεως. άλλα και βαρύτερα τούτων συμπτώματα συνιστώντα τυφώδη κατάσταση ενίοτε πάρευσιν, αναισθησία, παραληρήματα, σπληνός διόγκωσις, γλώσσα ξηρά, διάρροια, θερμοκρασία ύψηλή, σφυγμοί μέχρι 120 και πλέον. Ιδρωτες άφθονοι, ροδάνθη έστιν ετε. Η διάγνωσις είναι δυσχερής άτε της νόσου υπό τοιαύτην μορφήν συγχεομένης μετά του τύφου. Τό αναμνηστικόν βοηθεί εις τήν άνεύρεσιν κληρονομικού τινος αίτιου. Η πορεία της νόσου τυγχάνει γοργή προς θάνατον, διότι και η θεραπευτική ουδέν άνύει.

Φ. των πνευμόνων ή φθίσις κοινή. Νόσος επιγινόμενη από μεταδόσεως του βακτηρίου της Φ. και επαγομένη φθοράν των πνευμόνων εκ της πλάσεως φυματίων. Δι παθολογικαί άλλοιώςσεις των πνευμόνων πρό πάντων αναφαινόμεναι εις τήν κορυφήν του δεξιού πνεύμονος συνιστανται εκ φλεγμονωδών και φυματιωδών απογεννημάτων και απολήγουσιν εις τόν σχηματισμόν σπηλαιών μάλλον ή ήττον μεγάλων.

Ως προς τήν πορείαν διακρίνομεν τρεις μορφάς, τήν οξείαν κεγχρειδή Φ. ή καλπαζουσαν φθίσιν, ταχυθάνατον και έχουσαν τυφώδη φαινόμενα, τήν χρονίαν περιγραπτον Φ. και τήν χρονίαν φυματιώδη βρογχοπνευμονίαν. Εκ τούτων η τελευταία είναι η κοινή λεγομένη φθίσις ή συχνότερα πασών προκύπτουσα από εισπνοής άέρος περιέχοντος εν αίωρήσει τὰ βακτήρια της Φ., άπερ αφικνύμενα εις τας πνευμονικάς κυψελίδας και μάλιστα εις σημεία του πνευμονικού παρεγχύματος διατελούντα εν σχηματική άκίνησι (κορυφαί) και κατά προτίμησιν εις τήν δεξιάν κορυφήν, προκαλοῦσιν έρεθισμόν τινα πρόξενον τοπικής υπεραιμίας των τριχειδών, απόπτωσιν του ένδοθελίου των κυψελίδων και πλάσιν είδικών φυματίων. Είναι νόσος βροτολοιγός προσβάλλουσα συνήθως άτομα ήλικίας 15-30 ετών και θανατούσα τὸ έξέομον του ανθρώπινου πληθυσμού. Δι πολυάνθρωποι πόλεις και αι μεγάλας πρωτεύουσας μαστιζονται ισχυρότερον υπό αútης ένεκα της συσσωρεύσεως των ατόμων, της διεσθαρμένης άτμοσφαιρας, της μεγάλης πενίας και των στερήσεων τούαντων χώραι τινες ως η Αίγυπτος, η Ισπανία, όροπέδια τινα της Σιβηρίας και πολλά άλλα μέρη και κλίματα δεν παρέχουσιν εύνοϊκάς συνθήκας προς διάδοσιν της φθίσεως. Συχνότατα παρατηρείται η ανάπτυξις της νόσου παρ' ατόμοις της αútης οίκογενείας κατά τήν σειράν των γενεών, τίς και θεωρείται βέβαιον ότι η από κληρονομίας προδιαθέσις και ιδία ή υπό τήν έποψιν ταύτην νοσηρά ιδιοφυία του πνεύμονος τὰ μάλιστα συμβάλλονται ως προδιαθετικά αίτια. δεν απέδελγθη όμως σαφώς έτι εάν κληρονομικώς μεταδίδεται και ο είδικός παράγοντής της Φ. Μικρά τις και ξηρά βήξ εξαγγέλλει τόν σχηματισμόν των πρώτων φυματίων και διαρκεί επιμόνως αιμοπτυσία τις ως επί τὸ πλείστον είναι τὸ πρώτον σημεῖον ο προσελκύει τήν προσοχήν του άρρώστου, συγχρόνως επιπροστίθεται απόχρεμψις βλενωδής, πυρετός συνεχής παροξυνόμενος περί τήν μεσημβρίαν και περί τὸ έσπέρας ή τὸ μέσον της νυκτός. Ιδρωτες άφθονοι τήν νύκτα και περί τήν πρωίαν, αι πεπτικαί λειτουργίαι εξακολουθοῦσιν άκέραιαι και αι σωματικαί δυνάμεις δεν παρουσιάζουσιν αξιοσημείωτον καταβολήν ενίοτε ένεκα πλάσεως φυματίων και του έντερικού σπληνός επισυνάπτεται διάρροια ή επιμέμων έκτικός πυρετός δαπανά καθ' έαυτόν τόν άργανισμόν και τὰ άτομα αποβαίνουσιν ισχνά ή στηθοσκόπησις παρέχει άμβλύτητα κάτωθεν της κλειδός, φυσήμα άκούεται κατά τὸ αὐτό σημεῖον, κατά τόν υπακάνθιον βόθρον, επὶ τήν μασχάλην, και η έκπνοή είναι μακρότερα. Αὐτήν τήν ύψιν παρέχει ο πάσχων

κατὰ τὴν πρώτην περίσθον τῆς νόσου καθ' ἣν ἐσημειώθησαν καὶ τινες περιπτώσεις ἀνακοπῆς τῆς προόδου τῆς νόσου διὰ ἐπουλώσεως τῶν τοιχωμάτων σχηματισθέντος τινὸς μικροῦ σπηλαίου κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος· συνηθέστερον ὁμως ἢ ἀπὸ τῆς κενώσεως τοῦ σχηματισθέντος σπηλαίου βελτίωσις εἶναι ἀπατήλη καὶ ἐπέρχεται· ἡ δευτέρα περίσθον, καθ' ἣν τὰ φυμάτια μαλακύνονται, πάντα τὰ ἀνωτέρω συμπτώματα ἐπιμένουσι καὶ παροξύνονται, τὰ πτύελα λαμβάνουσιν ἰδιαίτερον ὄψιν (νομισματοειδῆ) καὶ ἐπιπλέουσιν διαφανοῦς καὶ γλοιώδους ῥευστοῦ, ἡ βῆξ ἀντηχεῖ βαθύτερον καὶ συνοδεύεται ὑπὸ γλουγλουκισμῶν. Ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν τρίτην περίσθον καθ' ἣν τήκονται τὰ φυμάτια τελείως καὶ διὰ τῆς ἀποχρέμψεως ἀποβάλλονται· πᾶσαι αἱ σποηφυαὶ ὑλαί, σχηματίζονται· σπῆλαια ἐν τῷ πνευμονικῷ παρεγγύματι, καταστρέφονται· κλάδοι τῶν βρόγχων καὶ ἀγγεῖα αἰμοφόρα δεῖ παχύτερα· αἱμοπύσεις ἀφρονεῖ· ἐπιγίνονται· τὸ ἀναπνευστικὸν φύσημα ὥς καὶ ἡ βῆξ σπηλαιώδη ἀντήχησιν ἔχουσι· στηθοφωνία ἀντικατέστησε τὴν βρογχοφωνίαν· ἰσχνότης ὑπερβολικὴ τοῦ σώματος, διάρρηξις ἐξαντλητικὴ ἀπὸ φυματιοπλαστικῆς ἐν τῷ πεπτικῷ σωληνί, οἰδήματα τῶν κάτω ἀκρῶν καὶ πάντα ἐκεῖνα τὰ τρομερὰ συμπτώματα, ἅπερ δεικνύουσιν ὅτι ὁ πάσχων ἐξήντησε πᾶσας τὰς πρὸς ζωὴν δυνάμεις αὐτοῦ. Ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη δὲν κέκτηται εἰσέτι βεβαίαν τιμὴν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ θεραπευτικοῦ σκοποῦ. Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ ἱατὴρ ἔχει ἐλπίδας περὶ παρατάσεως τοῦλάχιστον τῆς ζωῆς τοῦ φυματιώδους ἐπ' ἰσόριστον. ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιγίνονται σημεῖα θηλοῦντα τὴν ἁλωσιν καὶ τοῦ ἐντερικοῦ σωληνός, ὅστις εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς δι' ἣς ἀκραιᾶς διατηρουμένης δύναται ἡ ἱατρικὴ νὰ ἐπικουρήσῃ τῇ φύσει οὐ μόνον διὰ φαρμάκων τονωτικῶν καὶ ἄλλων, ἀλλὰ καὶ διὰ καταλήλου διαίτης πρὸς διακράτησιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ πρόληψιν τῆς πυρετογενεοῦς ἰσχνάνσεως. Ἐπίσης πάντοτε ἐφαρμόζονται ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὸ σωσικρεας, τὸ ἱεροξυλέλαιον, ἡ κρεολίνη, τὸ ἀρσενικόν, ἡ ταννίνη κ.λ., καὶ εἰς εἰσπνοὰς διαλύσεις δι' ὠθεύου καὶ ὑδραργύρου, θείου καὶ ἁνθρακός μετὰ εὐφρογνῆς τιτάνου. Μικρὰ ὁμοίως ἢ ὠφέλεια ἀπὸ τῶν ὑποδορείων ἐνέσεων σωσικρεάτος, εὐκαλυπτελαίου, ἰωδίου καὶ φαινόλης.

Φ. τ ο ὕ λ ά ρ υ γ γ ο ς. Νόσος συνήθως δευτεροπαθῆς ἀναπαινομένη εἰς τοὺς πάσχοντας πνευμονοφυματίωσιν ἕνεκα ἐντοπίσεως κατὰ τὴν βλεννογόνον τοῦ λάρυγγος τῶν ἐν τοῖς βρογχοῖς ἀποχρέμματα περιεχομένων εἰδικῶν βακτηριδίων. Ὡς ὅτε ὁμως πρῶτος τύπος ἐγκαθιδρύσεως τοῦ εἰδικοῦ βακίλλου

καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς φυματιοπλαστικῆς διεργασίας εἶναι· αὐτὸς ὁ λάρυγξ καὶ τότε ἡ λαρυγγοφυματίωσις τυγχάνει ἀρχικῆ, πρωτοπαθῆς, δυναμένη μετὰ ταῦτα ν' ἀναπτύξῃ δευτεροπαθῶς τὴν πνευμονοφυματίωσιν. Συμπτώματα αὐτῆς εἶναι τὴν ἀρχὴν τὰ τῆς λαρυγγίτιδος, ὀφειλόμενα εἰς τὰς ἐπερχομένας ἀλλοιώσεις τοῦ φωνητηρίου ὄργανου ἥτοι εἰς τὴν κατάρρου καὶ τὰς ἐκδορὰς τοῦ λαρυγγικοῦ βλεννογόνου τὸ πρῶτον καὶ εἴτα τὴν διήθησιν τοῦ βλεννογόνου καὶ ὑπερβλεννογόνου ὁμένος ὑπὸ καυχροειδῶν φυματίων καὶ τὴν ἐξέλκωσιν, ἀλλοσκουσαν κατὰ προτίμησιν τοὺς ἀρταναιδεῖς χόνδρους, τοὺς φωνητικούς συνδέσμους, τὰς φωνητικὰς χορδὰς καὶ τὴν ἐπιγλωττίδα. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἡ διάγνωσις εἶναι δυσκολωτάτη, διότι καὶ ἡ λαρυγγίτις καὶ ἡ σφίλις τοῦ λάρυγγος δύναται νὰ συγχυθῶσι μετὰ τῆς προκειμένης νόσου· ἀμέσως ὁμως ὡς παρατηρηθῇ καὶ ἀλλαχθεῖ τοῦ ὀργανισμοῦ φυματιώδης διεργασία καὶ μάλιστα εἰς τοὺς πνεύμονας, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὑπάρχει· πλέον ὅτι πρόκειται περὶ φυματιώσεως ἥτις ἤρξατο τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ λάρυγγος· πρὶν δὲ μόνον ἡ μικροσκοπικὴ εξέτασις τῶν πτυέλων τίθησι βεβαίαν τὴν διάγνωσιν. Ἡ θεραπεία ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς νόσου συνίσταται εἰς εἰσπνοὰς κρεολίνης, ἡδουομελαίου, ρεζορκίνης, θείου καὶ ἁνθρακός, εἰς ἐμφυσήσεις δι' εἰδικῶν φυστηρίων ἰωδοφορμίου, ἰωδελαιίου, κρεολίνης, κινναμωμικοῦ ὀξέος, καὶ τέλος εἰς ἐπιχρίσεις δι' ἡδουομελαίου ἢ ρεζορκίνης. Ἀφ' ἧς σιγμῆς ὁμως τὸ παθος προέβη εἰς ἐξελικτικὰς ἢ θεραπείαι ἀποβαίνει· παρηγορητικὴ, καταπαύουσα τὰ ἀλγῆ διὰ ναρκοτικῶν φαρμάκων καὶ τὴν δυσκαταποσίαν· ἀριστον ἀνασθητικόν εἶναι ἡ κοκαΐνη δι' ἧς ἐπιχρίεται ὁ ἐξηλκωμένος βλεννογόνος.

Φ. ε ν τ έ ρ ω ν. Νόσος φυματιώδης ἐδραζομένη καθόλου μὲν ἐν τῷ λεπτῷ καὶ τῷ παχέϊ ἐντέρῳ, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν περιοχὴν τῆς εἰλεοφυλικῆς βαλβίδος, ἀπόκτετος τῆς παρεμβύσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν εἰδικῶν βακτηρίων ἐν τῷ ἐντερικῷ σωληνί. παρὰ μὲν τοῖς ἐνηλίκοις διὰ βρώσεως κρεάτων καὶ ἄλλων τροφῶν περιεχοσὺν τὸ βακτηρίον, ἡ καὶ διὰ καταπόσεως τῶν ἰδίων αὐτῶν βηγμάτων, εἰς τὴν νὰ πάσχουσιν ἐκ φυματιώσεως τῶν πνευμόνων, παρὰ δὲ τοῖς παιδεί, παρ' οἷς καὶ τυγχάνει συνηθέστατα πρωτογενῆς ἡ νόσος, διὰ τῆς πόσεως γάλακτος μητρὸς ἢ τροφῶν ἢ βοδῆς πασχουσὶν φθίσιν. Ἀνατομικὰ εὐρήματα εἶναι ἡ ἐξοίθησις τῶν μονήρων ἰσθμῶν τῶν ἐντέρων ἐκ τῶν πλασθέντων ἐκεί φυματίων, τὰ ὅποια μετὰ ταῦτα ἐξελισσόμενα μαλακύνονται, τήκονται καὶ παράγουσι χαρακτηριστικὰς δακτυλιοειδεῖς ἐξελκώσεις διαδι-

έρωσκούσας κατά μικρὸν τὰ τοιχώματα τῶν ἐντέρων. Διαγιγνώσκεται ἡ νόσος παρ' ἐνηλίκους μὲν μόνον διὰ τῆς ὑπαρχούσης ἀκατασχέτου διαρροῆς καὶ τῆς ἐν τοῖς αἰμοφόροις καὶ πυοθηρίσι ἀποχωρήματιν ἀνευρέσεως τοῦ εἰδικοῦ μικροοργανισμοῦ· παρὰ δὲ τοῖς παιδίοις διὰ τῆς καταπληκτικῆς διουκώσεως τῆς κοιλίας καὶ ἐκτυμπανώσεως αὐτῆς, διὰ τῆς ἀκατασχέτου διαρροῆς, διὰ τῆς υπερβολικῆς ἰσχνάνσεως καὶ διὰ τοῦ παρατηρουμένου ἐκτικού πυρετοῦ. Ἰασις ἀδύνατος, παρηγορία ἀπλήρῃ καὶ παράτακτον, εἰ δυνατόν τοῦ βίου, ὅστις ἄλλως τε εἶναι λίαν ἐπώδυνος.

Φ. τοῦ περιτοναίου. Βλ. Περιτονίτις χρονία.

Φ. οὐροποιογεννητικῶν ὀργάνων. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ μεμονωμένης ἐκφάνσεως τῆς φυματιοπλαστικῆς δραστηριότητος ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ ἢ ἐν πλείοσι τῶν οὐροποιοτικῶν καὶ γεννητικῶν ὀργάνων κατὰ συνέχειαν βλεννογόνου. Τὸ εἰδικὸν βακτήριον πιθανώτατα κυκλοφοροῦμενον εἰς τὸ αἷμα εἴτε ἀπὸ φυματιώδους τινὸς ἐστίας κατὰ τὸν ὀργανισμὸν κεκοιμημένης, εἴτε καὶ ἐξωθεν εἰσέλθον φθάνει κατὰ τοὺς νεφρούς, ἔνθα ἐάν ὑπάρχουσιν εὐνοϊκαὶ συνθήκαι ἐρεϊλόμεναι εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ ὀργάνου δύναται νὰ κατασκηνώσῃ καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ· οὕτω πρώτη ἐμφανίζεται ἡ νεφροφυματίωσις· πλοῖσις πλάσσομένην δὲ νεφρικὴν παρέρχουσα ξανθὴν τηροειδῶν ἐστιῶν τηκομένων εἴτα καὶ παραγούτων ἐξελκώσεως φυματιώδεις· αἱ ἐξελκώσεις αὗται μετὰ ταῦτα νεκρύνονται καὶ τὰ ἀποτρίμματα κατέρχονται διὰ τῶν οὐρητήρων εἰς τὴν κύστιν. Ἐπακολουθεῖ δὲ οὐρητηροφυματίωσις καὶ κύστεοφυματίωσις διηθουμένου τοῦ βλεννογόνου ὑπὸ τῶν εἰδικῶν φυματίων καὶ κατ' ἐκτάσεις νεκρουμένου· παρατηροῦνται στενώσεις τῶν οὐρητήρων καὶ τῆς οὐρήθρας, ἐπίσης δὲ τὰ τοιχώματα τῆς κύστεως παχύνονται καὶ σκληρύνονται. Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἔχουμεν συμπτώματα παρεμφερῆ πρὸς τὰ τῆς βρεΐας καὶ χρονίας πυελοκυστιτίδος, νεφραλγίας καὶ κυστεαλγίας· σημαντικώταται ὅμως εἶναι αἱ τροποποιήσεις τῶν οὔρων, ἅτινα παρουσιάζονται ὅτετιαν ἀντιβραχίον ἢ καὶ ἀλκαλικὴν ἐνίοτε διὰ τὴν γεννομένην ζύμωσιν, περιέχουσιν ἄφθονα πυοσαφίρι, ἀποτρίμματα νεκρωμένων ἰσθίων καὶ αἷμα· διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἰζήματος αὐτῶν ἀνακαλύπτουμεν τὸ εἰδικὸν βακτήριον, τοῦθ' ὅπερ καὶ μόνον ἀσφαλίζει τὴν διαγνώσιν. Γενικά συμπτώματα παρατηροῦνται εἰς καὶ ἐν τῇ κοινῇ ἢ καθολικῇ φυματιώσει. Τὸ πάθος παρατείνεται ἐπὶ ἐν ἡ καὶ δύο ἔτη, ἀπολήγον δὲ εἰς θάνατον τὸ μὲν ἀπὸ καθολικεύσεως τῆς

ἐπεξεργασίας, τὸ δὲ ἀπὸ ἐπεκτάσεως αὐτῆς ἐπὶ τοὺς πνεύμονας ἢ τοὺς μῆνιγγας καὶ ἄλλοτε σπανιώτερον ἀπὸ ἀπορροσθήσεως ἀμυμονίας ὑπὸ τοῦ αἵματος. Ὅμοιον ἐξέλιξιν ἔχει τὸ πάθος καὶ ὅταν ἀλίσκη τὰ γεννητικὰ μόρια, ἐπὶ μὲν τῆς γυναίκης τὴν μήτραν καὶ τὰς ὠοθήκας, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν τὴν προστάτην, τὰς σπερματοθήκας καὶ τοὺς ὀρχεις. Καὶ ἐνταῦθα ὁ εἰδικὸς παράγων φέρεται εἰς τοὺς τόπους τούτους ὑπὸ τοῦ αἵματος ἐν ᾧ ἔτυχεν νὰ κυκλοφορῇται. Ἀλλὰ καὶ ὅλιως ἐξώθεν εἶναι δυνατόν ἀμέσως νὰ εἰσέλθῃ διὰ τῶν οὐροποιοτικῶν ὁδῶν· ἐνταῦθα ὑπάγονται τὰ σπάνια ἐκείνα παραδείγματα καθ' ἃ ἡ φυματιώσις μετεβόθῃ διὰ συνουσίας. Ἡ θεραπευτικὴ μικρὰν βοήθειαν παρέχει, περιοριζομένη εἰς τόνωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ συμπτωματοκινῆ καταπολέμησιν τῆς συμπαρομαρτούτης πυελοκυστιτίδος. Ἐπὶ κυστεοφυματιώσεως αἱ πλύσεις διὰ βορικοῦ ὀξέος ἢ διὰ τοῦ υπερμαγγανικοῦ καλοῦ ὠφελουσί πως ἐπιδραδύνουσαι τὴν πρὸς τὸν τῆς ἐξελκώσεως καὶ νεκρώσεως. Ἐπὶ ζργοφυματιώσεως ἐνδείκνυται ἡ ὀργεστομὴ ὁσάκις τὸ πάθος εἶναι ἐντατοπισμένον ἐκεῖ μόνον, τοῦθ' ὅπερ σπανιώτατον. [P.N.B.]

Φύνεν (Fünen). Νῆσος τῆς Δανίας, καίμενη μετὰ τῶν πορθμῶν Μεγάλου καὶ Μικροῦ Βέλτ, ἔχουσα ἐμβα. 2492 τγμ. μετὰ 206 528 κατ. Ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Λαγγε-λάνδης καὶ Αἰρόης τοὺς νομούς Ὁδένσε καὶ Σβένδβοργ, πρωτεύουσα δ' εἶναι ἡ Ὁδένσε.

Φυνκίρχεν (Fünfkirchen). Ἦτοι Πέντε Ἐκκλησίαι. Πόλις τῆς Αὐστρουγγαρίας ἐν τῷ κομητῳ Βάρανυ καὶ ἔβρα ἐπισκόπου μετὰ 34 067 κατ. Ἐχει ὠραίον ἐπισκοπικὸν μέγαρον, πλοῖσι γαιανθρακωρυχεῖα εἰς τὰ περίχωρα, παράγει οἶνον καὶ καπνὸν φημισμένους καὶ διεξάγει σημαντικὸν ἐμπόριον. [Πς.]

Φυράματα. Βλ. Ζυμεγέρται.

Φύριχ (Föhrich von Faehrich). Ζωγράφος· γενν. 1800 ἐν Kratzau τῆς Βοημίας, σπουδάζας ἐν Βιέννῃ, ὅπου καὶ ἐξῆγεν ὡς καθηγητὴς τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ ἀπέθανε τῷ 1871. Ἐγράφε κατ' ἐξοχὴν ἱστορικὰς σκηνάς, ἐξ ἱστορ. διαπρίπτων ὡς πινακτογράφος καὶ τοιχογράφος. Ἰσως ὅμως τὸ σπουδαιότερον ὅπερ ἐξεπλήθυνεν εἶναι αἱ μακρὰ σειράι σχεδιογραφημάτων εἰς διάφορα βιβλία τῆς ἁγ. Γραφῆς, παραμύθια κλ., ἐν οἷς ἐμιμήθη κυρίως τὸν μέγαν Δύρερ. [M.F.]

Φυρστενβάλδε (Fürstenwalde). Πόλις ἐν τῷ πρωστ. νομῷ Φραγκφούρτης, ἐπὶ τοῦ Σπρέα. Ἐχει 12 934 κατ. καὶ κυρίως ἀλευροποιίαν. [M.Σ.]

Φύρτ (Fürth). Πόλις τῆς Βαυαρίας, ἐν τῷ νομῷ Μέσης Φραγκονίας καὶ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Ῥέγινης καὶ Πέγινης, μετὰ 43206 κατ. ἔχει ἀκμαίαν καὶ ποικίλην βιομηχανίαν ἰσπανικοῦ κηροῦ, ὠρολογιοποιίας, κατοπτροποιίας, χρυσῶν κοσμημάτων κτλ. καὶ διενεργεῖ ἀκμαῖον ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον. [Πς.]

Φυσαλὶς (vesicula). Πρωτογενὲς τι ἐξάνθημα συνιστάμενον εἰς ἑπαρμὰ τι ἡμισφαιρικὸν ἢ κωνικὸν πλήρες ἔρρου ἐκ περιεχομένων ἐπιθηλιακῶν κυττάρων ἢ κοκκίων πιμελῆς. Σχηματίζονται δὲ αἱ Φ. ἀποκολλωμένης τῆς κερατινῆς στιβάδος τῆς ἐπιδερμίδος ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων στιβάδων δι' ἐκχύσεως ἀναμέσον ἔρρου. [P.N.B.]

Φυσαλὶς (Bot.) *Physalis* L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σολανωδῶν. Τὸ μόνον εἶδος εὐρωπαϊκὸν εἶναι Φ. τὸ Ἀλικάκαθον (*Ph. Alkekengi* L.), εὐρέμενον ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ, σπανίως δὲ καὶ ἐν ὀρειναῖς τῆς Ἑλλάδος (π. χ. ἐν Κυνουρίᾳ ὅπου κοινῶς οἱ καρποὶ ὀνομάζονται «Κερασούλια»). Οἱ βραγώδεις καρποὶ εἰσιν ἐδώδιμοι (γερμ. *Judenkirsche*), ἄλλοτε καὶ φαρμακευτικοὶ (*Baccae Alkekengi*). Συχνὰ κηπεύεται Φ. ἡ Περουβιανὴ (*Ph. Peruviana* L.), ἣς οἱ καρποὶ ἐπίσης ἐδώδιμοι. [Θ.Χ.]

Φυσιγγεῖον (κοινῶς φυσέκι) καλεῖται θήκη τις περιέχουσα γέμισμα (πυρίτιδα) πυροβόλου ὅπλου, ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρίσκεται συνηθῶς καὶ τὸ βλήμα καὶ τανὺν καὶ τὸ ἐμπόρευμα. Ὑπάρχουσι δὲ κυρίως Φ. μετὰ καυσίμου θήκης, ἣτις ἡ κατακαίεται ἐντελῶς ἢ ἀπορρίπτεται ἐν μέρει διὰ τῆς βολῆς ἐκτὸς τῆς κάννης (ὡς ἐν τῷ ὅπλῳ Σασσεπῶ) ἢ Φ. μετὰ μεταλλικῆς θήκης (κάλυκος), ἣτις μετὰ τὴν βολήν, ὅταν πρὸκειται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν κάνναν νέον Φ., ἐξάγεται δι' ἰδίου ἐξολκῆς (βλ. λ.). Γενικῶς τανὺν παρὰ τῷ στρατῷ εἶναι ἐν χρῆσει μόνον τὰ μετὰ μεταλλικοῦ κάλυκος, δι' ὧν ἀποφράσσεται ὁ μηχανισμὸς ἐντελῶς καὶ ἐμποδίζεται ἡ ἐκφυγὴ ἀερίων καὶ ἡ ῥύπανσις τοῦ ὅπλου, κατορθοῦνται δὲ καὶ ἡ ζήτοχὴ τοῦ Φ. εἰς τὴν ὑγρασίαν. [Η.Λ.]

Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι. Καλοῦνται οὕτως αἱ ἐπιστῆμαι ἐκεῖναι αἵτινες ἐρευνῶσι καὶ μελετῶσι τὰ περὶ ἡμᾶς ποικίλα δημιουργήματα τοῦ ἀπείρου σύμπαντος καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς συμβαινούσας μεταβολάς. Φύσις δ' εἶναι τὸ περιβάλλον μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ φαινομένων. Αἱ Φ. ἔβ. διαίρονται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας 1) τὴν Φυσιογραφίαν (*sciences naturelles*) καὶ 2) τὴν Γενικὴν Φυσικὴν (*sciences physiques*). Καὶ ἡ μὲν Φυσιογραφία περιγράφουσα τὰ δημιουργήματα καὶ τὰς χαρακτηρι-

στικὰς αὐτῶν ιδιότητας καὶ ταξινομοῦσα ἅμα αὐτὰ, περιλαμβάνει τὴν ἀστρονομίαν, γεωγραφίαν, φυσικὴν ἱστορίαν (ἣτις ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς Ζωολογίαν, Φυτολογίαν καὶ Ὀρυκτολογίαν), τὴν Γεωλογίαν, τὴν Ἀνατομικὴν καὶ τὴν Φυσιολογίαν. Ἡ δὲ Γενικὴ Φυσικὴ ἐρευνῶσα τὰς ἀλλοιώσεις τῶν δημιουργημάτων ἦτοι πάντα τὰ φαινόμενα τῆς ἀνοργάνου φύσεως, περιλαμβάνει τὴν κυρίως Φυσικὴν τὴν πραγματευομένην περὶ τῶν μηχανικῶν μεταβολῶν τῶν σωμάτων (φυσικὰ φαινόμενα), καὶ τὴν Χημείαν, τὴν ἱστορίαν τῆς ὕλης, ὡς προσφύως ὀνομάσθη, τὴν ἐξετάζουσαν τὴν αἰτίαν τῶν φαινομένων τῶν ἐπὶ τῆς ῥιζικῆς ἀλλοιώσεως τῆς ὕλης βασιζομένων (χημικὰ φαινόμενα). Αἱ Φ. ἔβ. ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους μέχρι σήμερον ἐφθασαν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης αὐτῶν θεωροῦσαι καὶ αὐτῶν πολλὰς τῶν πεποιθήσεων τοῦ ἀνθρώπου, οὕτινες σχεδὸν εἶναι ὁ ἐπισόσιος, ὡς εἰπεῖν, ἄρτος καὶ ἡ διαπαιδαγωγῆσις. Εἰσελθούσαι εἰς τὴν διοργάνωσιν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐπέφερον ἐπ' αὐτῶν ῥιζικὰς ἀλλοιώσεις συντελέσασαι οὕτως εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν καὶ ἐν γένει εἰς τὸν καθέλου πολιτισμόν. [Ι.Ε.Κ.]

Φυσικὴ. Ἐπιστήμη, ἣτις ὡς ἐξετέθη ἐν λ. Φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἐν τῇ κυρίᾳ καὶ στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ πραγματεύεται περὶ τῶν μεταβολῶν κατὰ τὴν μορφήν καὶ τὰς σχέσεις τῶν ἀνοργάνων σωμάτων ὅσαι ἐκτελοῦνται ἀνευ μεταβολῆς τῆς ὕλης συνθέσεως τῶν σωμάτων, καὶ ζητεῖ νὰ προσδιορίσῃ τοὺς νόμους τῶν μεταβολῶν. Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τούτων προβαίνει κατὰ διττὸν τρόπον, τοῦτο μὲν παρατηροῦσα τὰ ἐν τῇ φύσει ἀπαντῶντα φαινόμενα τοῦτο δὲ οἰκειοθελῶς ἐπεμβαίνουσα εἰς τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων διὰ πειραμάτων, ἵνα ἀποδείξῃ σαφέστερον τὴν ἐπ' ἀλλήλας δράσιν τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, συνάγουσα τὰ σώματα ὑπὸ συνθήκας ὅφ' ὅς κατὰ τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν δὲν θὰ συνηγνῶντο, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν χρόνον τούτον. Τῇ βοήθειᾳ τῆς μαθηματικῆς δυνάμει εἴτα νὰ παραχθῶσιν ἐκ τῶν εἰς τεχνικὰς συσκευὰς παρατηρουμένων φαινομένων οἱ νόμοι τῆς δράσεως τῶν ἐν λόγῳ δυνάμεων. Δυνάμεθα δὲ νὰ διακρίνωμεν τὴν Φ. εἰς μηχανικὴν (περιλαμβάνουσαν τὴν στατικὴν καὶ τὴν δυναμικὴν), ἀκουστικὴν, ὀπτικὴν, τὴν περὶ τοῦ μαγνητισμοῦ, τῆς ἡλεκτρικῆς καὶ τῆς θερμότητος διδασκαλίαν (βλ. τὰ διάφορα ἄρθρα). Ἐπειδὴ μόνον τὸ πείραμα παρέχει ἀσφαλῆ ὁδὸν πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ φυσικοῦ νόμου, οἱ ἀρχαῖοι φυσιοδίφαι ἐφ' ὅσον δὲν κατέφευγον εἰς αὐτό, οὐδὲν ἄξιον λόγου πρὸς γνῶσιν τῶν φυσικῶν φαινομένων πα-

ρήγαγον ἀλλὰ περιορίζοντο εἰς δοριστολογίας. Ἀμέτως δὲ ἀφ' οὗ ἐτράπησαν τὴν ἐδὼν τοῦ πειράματος, ἐπὶ ἄλλων αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Ἀρχιμήδους περὶ τῶν νόμων τοῦ μοχλοῦ, τοῦ λόγου τῶν εἰς ὕδωρ ἐμβαπτίζομένων σωμάτων κτλ. Ἐκτὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀρχιμήδους σφίζονται ἐκ τῆς ἀρχαιοτήτος μόνον ἡ Ὀπτική τοῦ Εὐκλείδου, τὸ περὶ ὕγρων ἔργον Ἡρώου τοῦ Ἀλεξανδρείας ὡς καὶ αἱ περὶ τῶν σχέσεων τῶν μουσικῶν τόνων μελέται τῶν Πυθαγορείων. Καθ' ἅπαντας δὲ τοὺς μέτους χρόνους, ἐκτὸς τινων θέσεων τῆς ὀπτικῆς ὑπὸ τῶν Ἀράδων, οὐδεμίαν πρόδον ἐποίησεν ἡ Φ., μόλις δὲ κατὰ τὸν 15^{ον} αἰῶνα διέσπασεν ὁ Κοπερνίκος τὰ δεσμὰ τὰ ἐμποδίζοντα τὴν ἐλευθερίαν ἐρευνᾶν, κυρίως δὲ ὁ Γαλιλαῖος (1602) ἐνεκαίνισε τὴν σειρὰν τῶν διὰ τῶν πειραμάτων μεγάλων ἀνακαλύψεων καὶ ἔδρυσεν οὕτω μὲν τῶν Κέλνερ, Τερρικήλλη, Πασκάλ, Γκέρικε, Σνέλλ, Γκριμλδη, Βόυλ, Μαριότ, Ὀύγενς καὶ Νεύτωνος τὴν ἐπιστημονικὴν Φ., ἥτις διηρυνήθη κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα ὡς πρὸς τὴν ἠλεκτρικὴν ὑπὸ τῶν Γραί, Δυραί, Κλάιστ καὶ εἰτα ὑπὸ τῶν Γολδβίνη καὶ Βόλτα, Ὁ 19^{ος} αἰὼν εἶδε τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὀπτικῆς ὑπὸ τῶν Γούγγ, Φρενέλ, Κωσύ, εἰτα δὲ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἠλεκτρομαγνητισμοῦ ὑπὸ τοῦ Ὀρστεδ (1820), μεθ' ἣν ἠκολούθησαν αἱ σπουδαῖαι ἐργασίαι τῶν Σέεκε, Ἀμπέρ, Φαραδαί καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἠλεκτρικῆς τηλεγραφίας ὑπὸ Γάους καὶ Βέδερ' ἡ φωτογραφία ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Νιέφ (1827) καὶ Ἀγκέρ (1839), ἡ φασματοσκοπία ὑπὸ Κίρχωφ καὶ Βούνσεν (1861). Τέλος οἱ Μάυερ, Ἐλμολτς καὶ Κλάυσιος ἔδρυσαν τὴν μηχανικὴν θεωρίαν τῆς θερμότητος βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας, ἥτις ἀρχὴ δεικνύει τὴν ἐσωτερικὴν σχέσιν εἰς τὰς διαφόρους ἐπηλώσεις τῶν δυναμειῶν τῆς φύσεως. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη τεραστίαι εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κλάδου τῆς ἠλεκτρικῆς, ἥτις καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ προσλαμβάνει, ὁσημέραι μεγαλυτέραν σημασίαν. [Σπ.]

Φυσικὴ εξέταση. Οὕτω καλεῖται πάντες οἱ φυσικοὶ τρόποι δι' ὧν ἐρευνᾶται ἡ κατάστασις τῶν πασχόντων ὀργάνων ἢ συστημάτων τοῦ σώματος, ἢ, ἀφεστέρων εἰπεῖν, ἡ ἀναζητήσις διὰ τῶν αἰσθήσεων πασῶν τῶν τροποποιήσεων αἵτινες ἐπυγίνοντο εἰς τοὺς φυσικοὺς χαρακτῆρας τῶν ὀργάνων καὶ τῶν συστημάτων. Διὰ τῆς Φ. Ε. πορίζομεθα συμπύκνωτα νοσηρὰ ἀναφερόμενα οὐχὶ εἰς τὰς φυσιολογικάς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ εἰς τὰς φυσικὰς ιδιότητας τῶν λειτουργιῶν τούτων καὶ εἰς τοὺς φυσικοὺς χαρακτῆρας τῶν μερῶν τοῦ σώ-

ματος. Ἐὰν μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κάμνωμεν χρῆσιν τοῦ ὡτὸς θὰ ἔχωμεν σημεῖα ἀκουστικά, ὧν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ μέθοδον φυσικῆς ἐρεύνης τὴν ἀκρόασιν καλουμένην, μέθοδον ἧς τὰ ἔγχη καὶ τὰς ἀρχὰς ἀνευρίσκομεν ἤδη ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ πατρὸς τῆς ἱατρικῆς Ἱπποκράτους. Ἀμεσος καλεῖται ἡ ἀκρόασις ὅταν ἐκτελεῖται ἀνευ τῆς βοήθειας εἰδικοῦ ὀργάνου ἐνισχύοντος τὴν ἀκοήν, ἀλλὰ τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ὡτὸς ἀμέσως ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος καθ' ὃ ὑποθέτομεν ἐφαρμοσμένην τὴν νόσον ἢ καθ' ὃ διερχονται ἐπίσπασμα αἱματιγγὰ ἀγγεῖα ὧν θέλομεν ν' ἀντιληφθῶμεν τῶν φυσικῶν ἀκουστικῶν χαρακτῆρων ἐμμεσος δὲ ὅταν διεξάγεται τῇ βοήθειᾳ τοῦ στηθοσκοπίου (βλ. λ.). Ἀσκειῖται ἡ ἀκρόασις ἐπὶ τοῦ στηθους ἐξακριβούσα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἀναπνευστικοῦ ψιθύρου, τῆς φωνῆς, τῆς βροχῆς, τῆς κινήσεως τῆς καρδίας καὶ τῆς κυκλοφορίας· ἐπὶ τῆς κοιλίας πρὸς διάγνωσιν νόσων τοῦ περιτοναίου, τοῦ στομάχου, τῶν ἐντέρων, τοῦ ἥπατος καὶ τῆς χοληδόχου κύστεως, τοῦ σπληνός, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τῆς μήτρας καὶ τῶν ὠοθητῶν καὶ τῶν μεγάλων αἱμοφόρων ἀγγείων· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πρὸς εξέτασιν τῆς καταστάσεως τῆς κυκλοφορίας καὶ ἐξακριβώσιν νόσων τοῦ ὡτός· ἐπὶ τῶν ἄκρων πρὸς ἀντιληψιν τοῦ μυϊκοῦ τόνου ἢ θέρου, πρὸς εξέτασιν τῆς κυκλοφορίας, τῶν ἀρθρώσεων καὶ τῶν ὀστέων. Παράλληλως τῇ ἀκρόασι βάλνει καὶ ἡ ἐπίκρουσις, μέθοδος φυσικῆς εξέτασεως ἀπὸ ἀρχαιότατων χρόνων ἐν χρήσει· αὐταὶ αἱ δύο μέθοδοι συνδυαζόμεναι συνιστοῦν τὴν ἀσάλευτον βάσιν τῆς διαγνωστικῆς τῶν νόσων. Τελεῖται δ' ἡ ἐπίκρουσις ἐπὶ τοῦ στηθους πρὸς εξέτασιν τῶν πνευμόνων, τῆς καρδίας, τῆς ἀορτῆς καὶ τῶν μεγάλων ἀρτηριῶν· ἐπὶ τῆς κοιλίας πρὸς εξέτασιν τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνός, τῶν ἐντέρων, τῶν νεφρῶν, κτλ. Ἡ δὲ ἐν τῇ Φ. Ε. ποιοῦμεθα χρῆσιν τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως ἢ μέθοδος καλεῖται ἐπισκόπησις καὶ παρέχει ἡμῖν χαρακτῆρας φυσικοὺς τῶν μερῶν καὶ ὀργάνων τοῦ σώματος ὡς καὶ συνόλης τῆς καταστάσεως τῆς οἰκονομίας· διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως λ. χ. ἐξακριβούμεν τὴν ὠχρότητα τοῦ δέρματος, τοῦ προσώπου, τῶν χειλέων καὶ τῶν λοιπῶν βλεννογόνων· τὴν ἰσχυαν· τὴν ἐλάττωσιν τῆς θρέψεως· τὰς ποικίλας ἀλλοιώσεις τοῦ δέρματος καὶ παντὸς μέρους ὑποπίπτοντος εἰς τὴν αἰσθησιν τῆς ὁράσεως κτλ. Τέλος εἶναι δυνατόν ὡς μέσον τῆς Φ. Ε. νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ αἰσθηματῆ· ἀφῆς καὶ τότε ἡ μέθοδος ἡμῶν καλεῖται ἐπίψαυσις δι' αὐτῆς ἀντιλαμβανόμεθα τῆς ὑπερθερμίας καὶ ὑποθερμίας τῶν μερῶν τοῦ σώματος· ἐξακριβούμεν τὰ ὄρια καὶ τὴν

αύστασιν διαφόρων ὄγκων ἐπιπολῆς κειμένων καὶ ἐν γένει τὴν κατάστασιν τῶν μερῶν ἐκείνων ὧν δυνάμεθα ν' ἀψώμεθα. [P.N.B.]

Φυσιογνωμία. Γενικῶς μὲν προκειμένου περὶ τῶν ζώντων ὄντων Φ. καλεῖται ἡ ὄψις καὶ ἔμφασις ἣν παρέχουσι ταῦτα διὰ τοῦ συνόλου τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν αὐτῶν μερῶν· ἰδιαίτερον δὲ, περὶ τοῦ ἀνθρώπου προκειμένου, ἡ λέξις σημαίνει τὴν ἐκφρασιν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἣτις ἀπορρέει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ. Ἀναμφίλεκτον ὅτι ἡ ἐκφρασις τοῦ προσώπου ἢ ἄλλως Φ. τοῦ ἀνθρώπου πληροφoρεῖ τὴν βλέποντα περὶ τῆς ἡθικῆς καὶ ψυχικῆς καταστάσεως αὐτοῦ· οἱ παλαιότεροι εὗρισκον μεγάλην σχέσιν τῆς Φ. πρὸς τὴν ψυχὴν, διὸ καὶ ἔλεγον εἰσα ἡ μορφή (Φ.) τοιαύτη καὶ ἡ ψυχὴ. Ἐκ πάντων τῶν χαρακτηριστικῶν ἦτοι στοιχείων τῆς Φ. κυρίως οἱ ὀφθαλμοὶ δύνανται συνήθως νὰ καταπροβιῶσι τὰς ψυχικὰς διαθέσεις τοῦ ἀνθρώπου. [P.N.B.]

Φυσιογνωσία. Ἐπιστήμη καθολικὴ ἢ μᾶλλον συνολὸν ἐπιστημῶν ἀντικείμενον ἔχουσιν σύμπασαν τὴν φύσιν, ἄνοργάνον τε καὶ ὀργανικὴν. Ἡ μὲν ἀνὸρ γ α ν ο ς Φ. περιλαμβάνει πάσας τὰς ἐπιστήμας αἰτινὲς παρατείνονται περὶ τοῦ ἀνοργάνου κόσμου· ἡ δὲ ὀ ρ γ α ν ῖ κ ἡ Φ. ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων, αἰτινὲς πηγάζουσιν ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου, ἐκ τῆς σπουδῆς πάντων τῶν ὄντων, ἀπερ εὐμοιροῦσι ζωῆς, διὸ καὶ ἰδιαίτερος καλεῖται Βιολογία. Τὸ περιγραφικὸν ἢ ἱστορικὸν τῆς Φ. μέρος ἐν ᾧ γίνεται ἀπλῶς ἡ περιγραφὴ τῶν χαρακτήρων τῶν ὄντων τῆς φύσεως γινώσκοντες νὰ γίνηται λόγος καὶ μελέτη περὶ τῶν διεπόντων ταῦτα νόμων ὡς οὐδὲ περὶ τοῦ λόγου τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν καλεῖται Φ υ σ ι ο γ ρ α φ ί α διαιρουμένη εἰς Ἀνοργανογραφίαν, ἣτοι περιγραφὴν τῶν ἀνοργάνων, καὶ εἰς Ἐνοργανογραφίαν, ἣτοι περιγραφὴν τῶν ἐνοργάνων. [P.N.B.]

Φυσιογραφία. Βλ. Φυσιογνωσία.

Φυσιολογία. Ἐπιστήμη πραγματευομένη περὶ τῶν λειτουργιῶν τῶν ὀργανικῶν ὄντων, ἀποτελούσα μετὰ τῆς Ἀνατομικῆς τοὺς δύο μεγάλους κλάδους τῆς Βιολογίας (βλ. λ.). Ὅπως ἔχομεν ἀνατομικὴν τῶν φυτῶν καὶ ἀνατομικὴν τῶν ζώων, ὁμοίως ἔχομεν καὶ Φ. τῶν φυτῶν πραγματευομένην περὶ τῶν λειτουργιῶν εἶσαι διεξάγονται ἐν τῇ φυτικῷ ὀργανισμῷ πρὸς διάπλασιν, θρέψιν καὶ πλάσασιν αὐτοῦ, καὶ Φ. τῶν ζώων ἀντικείμενον ἔχουσαν τὴν σπουδὴν καὶ ἐρμηνείαν πασῶν τῶν συμφυῶν τῇ ζωῇ τῶν ζώων λειτουργιῶν. Ἡ Φ. τῶν ζώων καὶ τοῦ ἀνθρώπου στενότερα συνδέεται πρὸς τὴν ἀνατομικὴν αὐτῶν διότι ὅχι

μόνον διὰ τὴν τελείαν ἀντίληψιν τῶν λειτουργιῶν προαπαιτεῖται ἡ γνώσις τῆς ἀδράς καὶ λεπτῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος ἐν γένει καὶ τῶν συνιστῶντων αὐτὸ ὀργάνων ἰδίᾳ· ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις ἕκαστον εἶδος λειτουργίας ἐξαρτάται ἐκ τῆς ἐν γένει διαπλάσεως τοῦ ἐπιτελοῦντος ταύτην ὀργάνου ἢ συστήματος, γνωστοῦ ὄντος· οἱ τὰ ὄργανα καὶ τὰ συστήματα διαπλάσσονται συμφῶνως πρὸς τὴν φύσιν τῆς λειτουργίας ἣν ἔχουσι νὰ ἐπιτελέσωσιν. Ὁ ὀργανισμὸς εἶναι ἀρμονικὸν τοῦ συνόλου οὐ τὰ στοιχεῖα, κύτταρα, ἱστίαι, ὄργανα, συστήματα, χυμοὶ καὶ ἄμεσα χημικὰ στοιχεῖα κατὰ τρόπον θαυμασίον εἶναι· συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα· δὲν δύναται τις νὰ διχάσῃ καὶ διαιρέτῃ τὸν ζῶντα ὀργανισμὸν ἀνευ καταστροφῆς τοῦ οὐσιωδούς τούτου γινώρισματός αὐτοῦ, τῆς ζωῆς. Ἡ δ υ ν α μ ῖ κ ἡ αὕτη κατάστασις τῶν ζώων, ἣτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς Φ., ὥπως εὐχολώτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον μελετηθῇ καὶ κατανοηθῇ εἶναι· ἀνάγκη νὰ σπουδαθῇ συστηματικῶς, διὸ καὶ τὴν Φ. συνήθως διαίρουμεν εἰς ἑξ μεγάλα κεφάλαια· α') εἰς τὴν μελέτην τῆς ζωτικῆς οὐσίας καὶ τῶν γενικῶν πράξεων τοῦ ὀργανισμοῦ αἰτινὲς καλεῖνται· ἀ π ο τ ε λ ε σ μ α τ α· β') εἰς τὴν μελέτην τῶν λειτουργιῶν ἰδίᾳ ἐπὶ ἑκάστου συστατικοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐπὶ τῶν κυττάρων, ἐπὶ τῶν ἐκγόνων τούτων, τῶν ἱστίων, ἐπὶ τῶν συστημάτων κλ. γ') εἰς τὴν σπουδὴν τῆς χρησιμότητος τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος· δ') εἰς τὴν ἐρευναν τῶν γενικῶν χρήσεων ἢ κατηγορημάτων τῶν συστημάτων· ε') εἰς τὴν μελέτην τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἱστίων καὶ ζ') εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀνατομικῶν στοιχείων. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τοὺς χυμοὺς τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὰ ἄμεσα στοιχεῖα καταρτίζεται· ἰδιαίτερον κεφάλαιον τῆς Φ. τῶν ζώων, ἐν ᾧ συνδυασμὸς τῶν γνώσεων τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας μετὰ τῶν φυσιολογικῶν γνώσεων τῆς ἀφομοιώσεως καὶ ἀφομοιώσεως ἄγει εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν ὀργανικῶν ἰδιοτήτων τῶν προκειμένων στοιχείων, ἀπερ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἀνάγονται εἰς τὸν ἀνὸρ γ α ν ο ς κόσμον, ἡνωμένα ὁμοῦ πρὸς ἄλληλα διδουσι γένεσιν εἰς ὀργανωμένας οὐσίας. Ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν σπουδάζεται ἡ Φ. διακρίνεται εἰς γ ε ν ῖ κ ἡ ν βταν πραγματεύεται ἀορίστως καὶ ἀσχετῶς πρὸς εἰδὸς τι ζώων περὶ τῶν λειτουργιῶν ὀργανισμοῦ τινος· πάντες οἱ ὀρισμοὶ τῶν φυσιολογικῶν πράξεων ἀνάγονται εἰς τὴν γενικὴν Φ.· εἰς σ υ γ κ ρ ι τ ῖ κ ἡ ν βταν σπουδάζει τὰς λειτουργίας πάντων τῶν ὄντων τῆς ζωολογικῆς κλίμακος καὶ παραβάλλει τὸν τρόπον καθ' ὃν μία λειτουργία τελεῖται· ἐπὶ τῶν διαφόρων ζώων· εἰς π α θ ο λ ο γ ῖ κ ἡ ν βταν ἀναζητεῖ τὰς τροποποιή-

σεις τῶν λειτουργιῶν κατ' ἀκολουθίαν βλάβης ὁργάνου τινὸς ἢ συστήματος (ἐννοεῖται ὅτι ἡ παθολογικὴ Φ. συμπίπτει πρὸς τὴν Συμπτωματολογία, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς λειτουργίας τοῦ ὁργανισμοῦ)· εἰς π ε ι ρ α μ α τ ι κ ῆ ν, ζητοῦσαν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς ἔλεγχον τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ ταύτας ψηλαστικῶς καὶ ἀντικειμενικῶς. [P.N.B.]

Φυσασטיγμένη ἢ *ἔξερνι*, $C_{13}H_{21}N_3O_2$. Ἀλκαλοειδές, δηλητηρηρικῶδες συστατικὸν τῶν καλαθοειδῶν καύμων, οἷτινες ὄντες σπόροι τοῦ *Physostigma venenosum* καλοῦνται ὑπὸ τῶν μαύρων τῆς ἀφρικανικῆς Γουινέας καὶ τῆς Καλαβάρης *Ese-ree* ἐξ οὗ καὶ τὸ δευτέρον ὄνομα. Λαμβανεται ὑπὸ μορφῆν κρυστάλλων βελονοειδῶν ἀχρῶν, ἐρυθραίνονμένων τῇ ἐπιδράσει τοῦ ἀέρος καὶ τῶν ἀλκαλίων, ὑπείκτων τὴν γῆσιν, διαλυτῶν ἐν οἰνοπνεύματι, αἰθερί, χλωροφορμῷ, δυσδιαλύτων ἐν ὕδατι. Διαλυομένη ἐν ὕδατι περιέχοντι διςεξίδιον ἀνθρακὸς καὶ θερμαινόμενη ἐπὶ μακρὸν παρέχει διάλυμα ἐρυθρὸν, ἐξ οὗ δι' ἐξατμίσεως λαμβάνεται ἡ *ἐρυθροφυσασטיγμένη*. Χρησιμοποιεῖται ἐν μὲν τῇ ὀφθαλμιατρικῇ ὡς κορμωτικόν, διότι αὐτὴ τε καὶ τινὰ ἄλλα αὐτῆς, εἶον ἡ θεικὴ Φ. προκαλοῦσιν ἐντόνον συστολὴν τῆς ἱριδὸς ἐν δὲ τῇ θεραπευτικῇ χρηγεῖται ἐσωτερικῶς ἢ ἰτελικῇ Φ. εἰς μικρὰς δόσεις κατὰ τῆς ἐπιληψίας, τοῦ τετάνου, τῆς χρεσίας, ἐντερικῆς ἀτονίας· ἢ δὲ διὰ μείζονος δόσεως ἐπερχομένη θηλητηρίαις φαινόμενα ἔχει ἐπιμονὴν μυωπίας, παράλυσιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ ραχιαίου μυελοῦ καὶ διερεθισμὸν τῶν ἰδενωδῶν ὁργάνων. [P.N.B.]

Φυσόποδα ἢ *Θριπίδα*. Οἰχογένεια μικρῶν ἐντόμων σήμερον κατατασσόμενη εἰς τὰ Ὀρθόπτερα. Ἐχουσι ρυγχοειδὲς στόμα, 4 μακράς πτέρυγας, εἰς δὲ τοὺς ἄκρους πόδας κυστεωδῆ μύζητικὰς κοτυληθόνας. Τινὰ ἔχουσι τέρετρον δι' οὗ τρυπῶντα τὰ φυτὰ ἐμβάλλουσι τὰ ὦκα των, διό καὶ ἀποβαίνουσι καταστρεπτικὰ εἰς τὰς φυτείας. Τὸ πρότυπον γένος *Θρίψ* ὅμως στερεῖται τοιούτου· τοῦτου τὸ εἶδος *Θρίψ κρουστής* (*Anobium pertinax*), κοινῶς σαράκι, παράγει διὰ κρούσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ κράτον βροχίον πρὸς τοὺς κτύπους ὥρολογίου.

Φυστέλ δὲ **Κουλάν**ς (Numa Denis Fustel de Coulanges). Γάλλος ἱστορικὸς γένν. ἐν Παρίσις τῷ 1830. Ἐγένετο μέλος τῆς Ἀρχαιολογικῆς σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, μεθ' ἧς ἐχρημάτισε πλλαχοῦ καθηγητῆς τῆς ἱστορίας καὶ τελευταῖον ἐν τῇ Σερλόνη (1875), ἀπὸ δὲ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1883 διηύθυνε τὴν Πρότυπον σχολήν. Ἦτο δὲ ὅσον μετρίφων, ἥσσον καὶ μεμερ-

φωμένος καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ τάσσουσιν αὐτὸν μεταξὺ τῶν πρώτων συγγραφέων καὶ ἱστορικῶν τῆς Γαλλίας. Μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ μνημονευτέα ὡς ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα: Ἑπέμνημα περὶ τῆς νήσου Χίου (1857), Περὶ τῆς λατρείας τῆς Ἑστίας, Πολύβιος ἦτοι ἡ Ἑλλάς κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (1858), Ἡ ἀρχαία πόλις (1864), ἔργον θαυμάσιον καὶ τὸ ὠραιότερον τῶν περὶ τῶν ἀρχαίων πολιτειῶν. Ὁ Φ. τῷ 1875 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν, τῷ δὲ 1891 ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῷ ἀπένευμε τὸ ἐκ 10 000 φρ. βραβεῖον.

Φυτά. Τὰ Φ. εἰσὶν ἐνόργανα ὄντα, συνίστανται ὅλῃ ἐκ διαφόρων ἀνομοίων μερῶν τὰ ἑποῖα ἐνομάζονται ὄργανα. Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι προσωρισμένα ὥπως ἐκτελῶσι διαφόρους ἐνεργείας ἀναγκαίας διὰ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀτόμου καὶ διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ εἶδους, τὰς λειτουργίας. Διὰ τῶν λειτουργιῶν τούτων ἐκδηλοῦνται τὰ διάφορα φαινόμενα τῆς ζωῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διακρίσιν τῶν ζῶων ἀπὸ τῶν φυτῶν ὅσω εὐκόλος καὶ ἂν φαίνεται ὅταν παραβάλωμεν τὰ τελειώτερα εἶδη αὐτῶν, τόσω δυσχερὲς εἶναι μεταξὺ τῶν ἀτελεστέρων ἐν γένει δὲ καὶ αὐτὰ τὰ σπουδαιότερα διακριτικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν φυτῶν, ἥτοι ἡ ἐλλειψὶς τῆς αἰσθητικότητος καὶ τῆς αὐτομάτου κινήσεως καὶ ὁ τρόπος τῆς θρέψεως. Δὲ ἐφαρμόζονται ἀπολύτως καὶ ἀνεξαίρετως εἰς πάντα τὰ φυτὰ, διότι καὶ σημεῖα αἰσθητικότητος καὶ ἡ αὐτόματος κίνησις παρατηροῦνται εἰς τινὰ φυτὰ, καὶ σαρκοφάγα δ' ἐπὶ φυτὰ ὑπαρχοῦσι. Περὶ τοῦ θέματος τούτου βλ. τὸ ἄρθρον Ζῆα (ἐν τ. Δ' σ. 135). Ἐκ τῶν ὁργάνων τῶν φυτῶν τὰ μὲν λέγονται ἅπλα ἢ στοιχειώδη, τὰ δὲ σύνθετα. Καὶ τὰ μὲν ἅπλα εἶναι μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἑρατά, ἐξ αὐτῶν δ' ἀπαρτίζονται οἱ διάφοροι ἱστοὶ τῶν φυτῶν (βλ. Φυτικοὶ ἱστοί)· τὰ δὲ σύνθετα ὄργανα εἶναι τὰ ἐκ τῶν διαφόρων ἱστῶν συνιστάμενα ἀνόμοια μέρη τῶν φυτῶν τὰ καὶ ἐξωτερικῶς καὶ δι' ὀφθαλμοῦ ἐπαληθεύονται ὡς διαφέροντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν μορφήν, τὴν κατασκευὴν, τὴν ἐπὶ τοῦ φυτοῦ θέσιν καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν· εἶναι δὲ ταῦτα εἰς τὰ τελειότερα φυτὰ ἐν συνόψει ἡ ῥίζα, ὁ καυλός, τὰ φύλλα, τὸ ἄνθος καὶ ὁ καρπός. Ἡ περὶ τὰ Φ. ἀσχολουμένη ἐπιστήμη εἶναι ἡ φυτολογία ἢ βοτανική (βλ. λ.). Σπουδαιότατον κλάδον τῆς εἰδικῆς ἡ συστηματικῆς βοτανικῆς ἀποτελεῖ ἡ ταξινόμησις. Ἀνέκαθεν κατεγέγοντο οἱ φυτολόγοι πρὸς εὐκολίαν τῆς μελέτης τῶν πολυαριθμῶν εἰδῶν τῶν Φ. εἰς κατὰξιν αὐτῶν κατὰ λόγον τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ὁμοιότη-

τος αὐτῶν. Τὴν πρώτην τοιαύτην ἀπόπειραν εὐρίσκομεν ἐν τῷ «Περὶ φυτῶν ἱστορία» τοῦ Θεοφράστου λέγοντος «Ἐπεὶ συμβαίνει σαφεστέραν εἶναι τὴν μάθησιν διαιρουμένων κατὰ εἶδη, καλῶς ἔχει τοῦτο ποιεῖν ἐφ' ὧν ἐνδέχεται. Πρῶτα δὲ ἐστὶ καὶ μέγιστα καὶ σχεδὸν ὑφ' ὧν πάντ' ἢ τὰ πλεῖστα περιέχεται τάδε, δένδρον, θάμνος, φρύγανον, πόα». Τὴν κατὰ τὰς ἐξ ὧν ἀποπείραντες τῆς βοτανικῆς, ὡς δικαίως ὠνομάσθη ὁ Θεοφράστος, ἐξηκολούθησαν ἐπὶ πολὺ οἱ μεταγενέστεροι, ἐπὶ δὲ τῷ 1690 δ' ἐν Λιψία Rivinus καὶ ὁ γάλλος Jos. Pitton de Tournefort, ἃν καὶ προσέπαθον ὅπως εἰσαγάγῃσι κατὰ τὰς ἐπιστημονικώτερας, καὶ δὴ ὁ Τournefort ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μορφῆς τοῦ ἀνθους διαιρῶν τὰ Φ. εἰς Μονοπέταλα, Πολυπέταλα. Σύνθετα καὶ Ἀπέταλα. Ἀλλὰ καὶ παρὰ Θεοφράστῳ βλέπομεν ἤδη τὴν τὰς ὅπως ἐνώση συγγενῆ Φ. εἰς ὁμάδας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φυσικοῦ συστήματος, ὡς π. γ. Κωνοφόρα διὰ τὴν ὁμώνυμον τὰς τῶν νεωτέρων, Σιτηρά, Σιτωῖδη, Καλαμῶδη καὶ Αἰρώδη διὰ τὰ σημερινὰ Ἀγρωστώδη, Ἀσφοδεωῖδη καὶ Λειριώδη διὰ τὰ σημερινὰ Λειριώδη, Πακποσπεύματα διὰ διάφορα Σύνθετα, Ἀκανθῶδη καὶ Ἀκανθῶδη διὰ τὰ Σύνθετα τὰ Κυναροειδῆ, Κιχωριώδη διὰ τὴν ὁμώνυμον φυλὴν τῶν Συνθέτων (τουλάχιστον ἐν μέρει), Ναρθηκῶδη, Σκροδικῶδη. Ἐννευρόκαυλα καὶ Γυμνόσπερμα διὰ τὰ Σκιαδοφόρα. Ἐνσχυροειδῆ διὰ τὰ Χειλανθῆ, τὰ Κολοβοανθῆ, Χεδροπὰ καὶ Ὀσπρια διὰ τὰ Ἑλλοβοκαρπα, Μηκωνικά διὰ τὰ Μηκωνώδη κλ. Ἀλλὰ δὲ Φ. κατέταξεν ὁ Θεοφράστος κατὰ τὴν χρῆσιν εἰς Στεφανωματικά, Λαχανηρά κλ. Ἴν τούτοις πολὺ βραδέως προώδυνεν ἡ ἐπιστημονικὴ φυτολογία, μέχρις ὅτου ὁ μέγας Σουηδὸς Λινναῖος (βλ. λ.) ἔδρυσεν τὴν φυσικογραφίαν ἐπὶ ὅλως νέων καὶ στερεῶν θεμελιῶν εἰσαγών τὴν διττὴν ὀνοματολογίαν (1734) καὶ τὴν «γεννητικὴν σύστημα» πρὸς κατὰ τὰς τῶν Φ., ὅπερ καὶ ἐπεκράτησε μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων. Καὶ δὴ διήρσε ἀπαντα τὰ εἰς αὐτὸν γνωστὰ Φ. (περὶ τὰ 1350 γένη καὶ 8500 εἶδη) εἰς 24 μεγάλα τμήματα ἢ «κλάσεις», βασιζόμενος κυρίως ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς κατὰ τὰς τῶν γεννητικῶν ὁργάνων (στημόνων καὶ ὑπέρων). Ὁ ἐξῆς πίναξ δεικνύει ἐν συντόμῳ τὸ σύστημα τοῦ Λινναίου :

Α' ΦΑΝΕΡΟΓΑΜΑ (μετὰ θραυτῶν «φανερῶν» γεννητικῶν ὁργάνων).

Ι. ΑΝΘΗ ΑΡΡΕΝΟΘΗΛΕΑ (ἤτοι μετὰ στημόνων καὶ ὑπέρων ἐν τῷ αὐτῷ ἄνθει).

α' ΕΠΗΜΟΝΕΣ ΚΕΧΟΡΙΣΜΕΝΟΙ (ἐλεῦθεροι).

Κλάσις 1 Μονανδρία, ἄνθη μετὰ ἐνὸς μό-
νου στημόνος.

* **2** Διανδρία, ἄνθη μετὰ δύο στη-

μόνων.

* **3** Τριανδρία, μετὰ τριῶν στη-
μόνων.

* **4** Τετρανδρία, μετὰ 4 στημόνων.

* **5** Πεντανδρία, μετὰ 5 στημόνων.

* **6** Ἑξανδρία, μετὰ 6 στημόνων.

* **7** Ἑπτανδρία, μετὰ 7 στημόνων.

* **8** Ὀκτανδρία, μετὰ 8 στημόνων.

* **9** Ἐννεανδρία, μετὰ 9 στημόνων.

* **10** Δεκανδρία, μετὰ 10 στημόνων.

* **11** Δωδεκανδρία, μετὰ 12 ἕως 18
στημόνων.

* **12** Εἰκοσανδρία, μετὰ 20 ἢ πλεό-
νων στημόνων περιγύνων.

* **13** Πολυανδρία, μετὰ 20 ἢ περισσο-
τέρων στημόνων ὑπογύνων.

* **14** Διδυναμία, μετὰ 4 στημόνων ὧν
οἱ 2 μακρότεροι καὶ οἱ ἄλλοι
2 βραχύτεροι.

* **15** Τετραδυναμία, μετὰ 6 στημό-
νων. ὧν οἱ μὲν 4 μακρότεροι
οἱ δὲ λοιποὶ 2 βραχύτεροι.

β' ΕΠΗΜΟΝΕΣ ΕΥΜΟΡΦΕΙΣ κατὰ διαφόρους
τρόπους :

Κλάσις 16 Μοναδελφία, στήμονες συμ-
φεῖς ἀπαντες εἰς μίαν δέσμην.

* **17** Διαδελφία, στήμονες συμφεῖς,
εἰς δύο δέσμας.

* **18** Πολυαδελφία, στήμονες συμ-
φεῖς εἰς τρεῖς ἢ περισσο-
τέρας δέσμας.

* **19** Συγγενεσία, στήμονες ἀπαντες
συμφεῖς εἰς σωλῆνα, τὰ ἄνθη
συνθηροισμένα εἰς κεφάλια
(«σύνθετα ἄνθη»).

* **20** Γυνανδρία, ἄνθηρες συμφεῖς
μετὰ τοῦ ὑπέρου.

II ΑΝΘΗ ΔΙΚΛΙΝΑ, δηλ. οἱ στήμονες καὶ
οἱ ὑπέρου εἰς διάφορα ἄνθη
(«ἄρρενα καὶ θῆλεα»).

Κλάσις 21 Μονοκλεια, τὰ ἄρρενα καὶ τὰ
θῆλεα ἄνθη φέρονται ἐπὶ τοῦ
αὐτοῦ φυτοῦ.

* **22** Διοικεια, τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θῆ-
λεα ἄνθη χωριστὰ ἐπὶ δια-
φόρων ἀτόμων τοῦ αὐτοῦ εἴ-
δους φυτῶν.

* **23** Πολυγαμία, ἄνθη ἄρρενα καὶ
θῆλεα κεχωρισμένα ἐν τῇ
Διοικείᾳ, ἀλλὰ συγχρόνως
ἀναμειγμένα μετὰ ἄρρενο-
θῆλέων ἄνθεων.

Β' ΚΡΥΠΤΟΓΑΜΑ (φυτὰ ἀνανθῆ,
ἀνευ στημόνων καὶ ὑπέρων).

Κλάσις 24 Κρυπτογαμία.

Ἐκάστην κλάσιν ὑποδιήρσαν ὁ Λινναῖος
εἰς τάξεις (ordines) καὶ τὰς μὲν πρώτας
13 κλάσεις κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπέρων
ὀνομάζων τὰς τάξεις αὐτὰς κατὰ σειρὰν
Μονογυνίαν, Διγυνίαν, Τρι-, Τετρα-, μέχρ

τῆς Πολυγυνίας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ κλάσεις δὲν ὑποδιαιροῦνται εἰς τοσαύτας τάξεις, ἀλλὰ μόνον εἰς τσάς, ὅσας ἀπαιτεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπέρων τῶν φυτῶν ὅτινα περιλαμβάνει ἑκάστη κλάσις· οὕτω π. χ. ἡ πρώτη κλάσις (Μονανδρία) ἔχει μόνον δύο τάξεις (Μονογυνίαν καὶ Διγυνίαν), ἡ Β' κλάσις (Πεντανδρία) ὅς τάξεις (Μονο-Δι-Τρι-Τετρα-Πεντα- καὶ Πολυγυνίαν) καὶ οὕτω καθέτης. Τὰς δύο ἐπομένους κλάσεις ὑποδιήρξεσεν κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν καρπῶν, τὴν μὲν 14ην ἡ Διδυναμίαν εἰς Γυμνόσπερμα καὶ Ἀγγειόσπερμα, τὴν δὲ 15ην ἡ Τετραδυναμίαν εἰς Κερατοφόρα καὶ Κερατοφόρα. Τὰς κλάσεις 16, 17, 18, 20 καὶ 23 ὑποδιήρξεσεν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν 13 πρώτων κλάσεων ἥτοι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στημόνων, οὕτως ὥστε αἱ τάξεις τῶν κλάσεων τούτων ἔλαβον καὶ τὴν αὐτὴν ὀνομασίαν τῶν κλάσεων ἐκείνων ἥτοι Μονανδρίαν, Δι-Τρι- κτλ. μέχρι Παλιανδρίας κατὰ τὴν ἀνάγκην. Τὴν 19ην κλάσιν ἥτοι τὴν Συγγενεσίαν διήρξεσεν κατὰ τὸ γένος τῶν ἐν ἑκάστῃ κεφαλίδι συνηθροισμένων ἀνθέων εἰς 5 τάξεις (Aequalis, Superflua, Trustanea, Necessaria καὶ Segregata). Τέλος τὴν 24ην κλάσιν τῶν Κρυπτογάμων διήρξεσεν εἰς 5 τάξεις ἥτοι Plantae (φυτὰ τινὰ ἀνώμαλα), Filices (Πτέριδες), Musci (Βρύα), Algae (Φύκη) καὶ Fungi (Μύκητες. — Τὸ σύστημα τοῦ Λινναίου ὠνομάσθη καὶ τεχνητόν, καθότι στηρίζεται ἐπὶ τῶν χαρακτηριστῶν ὀρίγων μόνον καὶ ὠρισμένων ὀργάνων κατ' ἀντίθεσιν τοῦ τῆς φυσικῆς μεθόδου συστήματος, ὅπερ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ σύνολον τῶν χαρακτηριστῶν οὐς παρέχουσιν ἅπαντα τὰ ὄργανα τῶν φυτῶν. Ἰσχυρὴς τοῦ φυσικοῦ συστήματος δύναται αὖθις νὰ θεωρηθῇ ὁ Λινναῖος, ἂν καὶ κυρίως ὁ Ant. Laur. de Jussieu (βλ. Ζυσσιέ) ἐτελειοποίησεν αὐτὸ καὶ τὸ εἰσέγαγεν ὀριστικῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην (1789) διὰ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ «Genera plantarum secundum ordines naturales disposita». Ποικιλοτρόπως ἐτροποποιήθη καὶ ἐτελειοποιήθη μετὰ ταῦτα τὸ φυσικὸν σύστημα ὑπὸ διαφόρων βοτανικῶν καὶ σχεδὸν ἑκαστος ὀνομαστὸς μετὰ τῶν νεωτέρων ἐδημοσίευσεν ἴδιον σύστημα, ἰδίως δὲ Aug. Pyr. de Candolle (1813), ὁ Bartling (1830), ὁ Lindlicher (1836), ὁ Ad. Brongniart (1843), ὁ Al. Braun (1864), ὁ Eichler (1883) καὶ ὁ Engler (1892). Προσθέτομεν δὲ ὡς παράδειγμα τὸ διάγραμμα τοῦ συστήματος τοῦ Νεκανδὸλ, ὅπερ μετὰ τινων τελειοποιήσεων κατὰ τὰ τῶν ἄλλων ἐπικρατεῖ τὴν σήμερον.

Τμήμα Δ' ΚΡΥΠΤΟΓΑΜΑ (ἡ Σπορίοφυτα, ἡ Ἀκοτυλήθονα κατὰ Jussieu).

Μοῖρα I. ΘΑΛΛΟΦΥΤΑ (Κοτταρικά,

περιλαμβάνοντα ὡς κλάσεις τὰς Ἀλγας, Μύκητας καὶ λειχήνας).

» II. ΒΡΥΟΦΥΤΑ (κλάσεις Ἑπατικά καὶ Βρύα)

» III. ΠΤΕΡΙΔΟΦΥΤΑ (Ἀγγειοκρυπτόγαμα). (κλάσεις Ἱππουρίδες, Πτερίδες, Λυκοσποδικά).

Τμήμα Β' ΦΑΝΕΡΟΓΑΜΑ (Σπερματοφυτὰ ἡ Ἐγκοτυλήθονα).

Μοῖρα I. ΓΥΜΝΟΣΠΕΡΜΑ (κλάσις Κωνοφόρα).

» II. ΑΓΓΕΙΟΣΠΕΡΜΑ.

Κλάσις α' Μονοκοτυλήθονα (τάξεις Ἀγρωστοῶδη, Φοίνικες, Λειριῶδη κτλ.).

» β' Δικοτυλήθονα

Σειρά I Μονοχλαμυδωτὰ (Ἀπέταλα) (τάξ. Κυπελλοφόρα, Κνιδιῶδη, Χηνοποδιῶδη κτλ.).

» 2 Στεφανανθῆ

(τάξ. Χειλανθῆ, Γρομφιῶδη, Σολινῶδη, Βοραγινῶδη κτλ.).

» 3 Καλυκανθῆ

(τάξ. Σύνθετα, Σκιαδοφόρα, Κολλοσποδιῶδη καὶ πλεῖστα ἄλλα).

» 4 Ἐπιθαλάμια

(τάξ. Καρποφυλλῶδη, Σταυρανθῆ, Βατραχιῶδη κτλ.).

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἄλλοι μὲν βοτανικοὶ θέτουσιν ἐπὶ κεφαλῆς τὰ ἀπλούστερα (ἡ ἀτελέστερα) φυτὰ ἥτοι τὰ Κρυπτόγαμα, (ὅπως ἐν τῷ ἀνω πινακί), ἄλλοι δὲ τὰ κατὰ τὴν γνῶμην ἐκάστου τελειότερα τῶν Φανερογάμων καὶ κατέρχονται βαθμηδὸν εἰς τὰ ἀπλούστερα τῶν Κρυπτογάμων. Ὁ Δεκανδὸλ ἐθεώρει τὰ Βατραχιῶδη ὡς τὰ τελειότερα Φ. καὶ δι' αὐτῶν ἀρχεται ἐν τοῖς συγγράμμασί του. [Θ.Χ.]

Τὴν ἱστορίαν τῶν φυτῶν διδάσκει ἡ Παλαιοντολογία αὐτῶν (βλ. λ.). Τὰ ἀρχαῖοτατα φαίνεται ὅτι ὑπῆρξαν ἤδη κατὰ τὴν Σιλούριον διάπλασιν (βλ. Γεωλογικοὶ αἰῶνες), ὠρισμένως ὅμως εἰς τὰς κατόπιν ἥτοι τὴν Δεβόνειον διάπλασιν καὶ τὴν λιθανοθακοφόρον περίοδον τὸ φυτικὸν βασίλειον ἐφάσκειν εἰς μεγίστην ἀνάπτυξιν, ἰδίως τὰ Ἀγγειοκρυπτόγαμα καὶ τὰ Γυμνόσπερμα ἀπετέλουν μέγιστα ὅσση. Ταῦτα ἐξακολουθοῦσι καὶ κατόπιν, ἀπὸ δὲ τῆς Κεμπέρειου διαπλάσεως ἐπικρατοῦσι τὰ Γυμνόσπερμα. Τὰ Ἀγγειόσπερμα ἐμφανίζονται εἰς τὰς τελευταίας διαπλάσεις τῆς κρητιδικῆς περιόδου. Τὰ Δικοτυλήθονα παρουσιάζονται πρὸ τῶν Μονοκοτυλήθωνων, ἥτοι τὰ μὲν ἤδη κατὰ τὴν ἀνω κρητιδικὴν διάπλασιν, τὰ δὲ μόνον κατὰ τὴν ἡώκαινον. Κατὰ τὰ τέλη τῆς τριτογενούς περιόδου τὰ Ἀγγειοκρυπτόγαμα,

έν μέρει δὲ καὶ τὰ Γυμνόσπερμα περιορίζονται· βαθμυκῶς, ἀναπτύσσονται δὲ τὰ Δικοτυλήδονα καὶ Μονοκοτυλήδονα εἰς πᾶμπλειστα εἶδη. *Ἐκτοτε δὲ μέχρι τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς ἐλάγιστα· παρατηροῦνται μεταβολαί. *Ἡ μνημνευθέντα ὄρυκτὰ φυτὰ εὐρηγνται· εἴτε ἁπλῶς ἀποτετυπωμένα ἐπὶ στρωμάτων· εἴτε ἀπηνθρακωμένα ἢ ἀπολελιθωμένα.

Φυτέλεφας. Βλ. Φοινικώδη.

Φύτευμα, Phyténma L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Κωδωνισκωδῶν. Φυτὰ τῶν *Ἀλπεων, ὧν τὰ φύλλα καὶ αἱ ῥίζαι λαχανεύονται. Τὸ ὀμώνυμον Φ. τοῦ Δισκορίζου εἶναι εἶδος ἀπροσδιόριστον. [Θ.Χ.]

Φυτικά ἱστοί. Τὲ ἀρχικὸν στοιχεῖον τῶν Φ. ἰ. ὡς καὶ παντὸς εἶδους ἱστοῦ τῆς ἐνεργάνου ὕλης, εἶναι τὸ κύτταρον (βλ. λ.). Διὰ τῆς τροποποιήσεως καὶ τῆς ποικιλοτρόπου συναρμογῆς τῶν κυττάρων ἀναλόγως πρὸς τὰς βιωτικὰς λειτουργίας τῶν διαφόρων ὀργάνων γίνονται αἱ διαφοροί Φ. ἰ. *Ἐὰν τὰ κύτταρα παραχθέντα διὰ μερισμοῦ τῶν μητρικῶν μένουν· δι' ὅλου αὐτῶν τοῦ βίου συνηλωμένα πρὸς ἀλλήλα, ἀποτελοῦσι τὸν ἀπλούστατον πάντων ἦτοι τὸν κυτταρώδη ἱστόν, ὅστις ἀπαντᾷ εἰς τὰ φυτὰ τῆς εὐχάτης βαθμίδος (π. χ. εἰς τὰς *Ἀλγας κλπ.) καὶ διάφορα ὄργανα τῶν φυτῶν ἐν γένει. Γενικῶς δὲ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὰς βιωτικὰς λειτουργίας τῶν φυτῶν διαίρονται αἱ Φ. ἰ. εἰς μεριστικούς καὶ εἰς μονίμους. Καὶ αἱ μὲν πρῶτοι συνίστανται ἐκ λεπτοτέρων πρωτοπλασματεβριθῶν καὶ χυμωδῶν κυττάρων, μερίζομένων πολλαχῶς. Πᾶσα πλάσις καὶ αὐξητικὸν ὄργανον προέρχεται ἐξ αὐτῶν, διὸ εὐρίσκονται ἰδίως εἰς τὰ νέα γυμνώδη ἄκρα τῶν φυτῶν (βλαστοὺς καὶ ῥίζας), ὅπου σχηματίζουσι τὸ καλούμενον βλαστόφυμα. *Ἀπαντᾷ δ' ὁ μεριστὸς ἰ. καὶ ὑπὸ μονίμου ἰ. κυκλούμενος, ὅπως μεταξὺ φλοιοῦ καὶ ξύλου εἰς τὰ ξυλώδη Δικοτυλήδονα (βλ. λ.) φυτὰ, ὅπου ἀποτελεῖ τὸ χυμοβριθὲς στρώμα («κάμβιον») δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ κατὰ πᾶχος αὐξησις τοῦ κορμοῦ τῶν φυτῶν τούτων. Οἱ δὲ μονίμοι ἰ. συνίστανται ἐκ κυττάρων ὧν τὸ πρωτόπλασμα (βλ. λ.) κατηγαλώθη καὶ ὅτινα ἐπομένως δὲν μερίζονται πλέον. Συντελοῦσι δὲ αἱ ἱστοὶ αὗτοι πρὸς τὴν στερεότητα τῶν ὀργάνων (ὡς ἐν τῷ φλοιῷ καὶ ξύλῳ τῶν δένδρων) ἢ πρὸς σκέπην (ὡς λ. γ. ἐν τῷ περικαρπίῳ καὶ περισπερμῳ). *Ἐπειδὴ εἰς τὰ τελειότερα φυτὰ αἱ Φ. ἰ. συμπλέκονται καὶ συνδιαζονται μετ' ἀλλήλων ποικιλοτρόπως κατὰ τὴν θέσιν ἣν κατέχουσιν ἐν τῷ φυτικῷ σώματι καὶ κατὰ τὰς λειτουργίας αἵτινες τελεῶνται ὑπ' αὐτῶν, διεκρίθησαν κυρίως τρεῖς κατηγορίαι ἢ συστήματα. α') Βασικός ἢ

ὁ μελιώδης ἰ., ὅστις συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ λεπτοτέρων πρωτοπλασμάτων· βριθῶν κυττάρων καὶ ἀποτελεῖ τὸ παρέγχυμα τῶν φύλλων (βλ. Φύλλον) καὶ ἄλλων προϊόνων μερῶν, τὴν σάρκα τῶν καρπῶν κλ., πληροὶ δ' ἐν γένει τὸν μεταξὺ ἐπιδερμίδος καὶ ἀγγειώδους ἰ. χώρον. Μεταξὺ τῶν κυττάρων τοῦ βασικοῦ ἰ. ὑπάρχουσι χώροι κενεὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον εὐρεῖς, αἱ καλούμεναι μεσοκύτταροι χώροι (ἡ πόροι· ἔτιον ἀποτελοῦσι συναγῆ σωληνα)· ὠνομάσθησαν δὲ οὔτοι ὑπ' ἄλλων καὶ ἀγγεία καὶ περιγράφονται κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ὡς ἀεροφόρα, κομμοφόρα, ἐλαιοφόρα, ῥητινοφόρα, γαλακτοφόρα κλ. β') Δερματικός ἰ., ὅστις περικαλύπτει ἅπαντα τὰ φυτικά ὄργανα τῶν τελειότερων φυτῶν· συνίσταται δὲ ἢ ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου στρώματος κυττάρων, καλούμενος τότε ἐπὶ διεῖρμις (ὡς ἐπὶ τῶν φύλλων), ἢ ἐκ πολλῶν ὧν τὸ ἐνδοτερον καλεῖται φλοῖς (βλ. λ.). Τὰ κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος εἰσὶ πεπλατυσμένα καὶ σπῆνως ἐραπτόμενα ἀλλήλων καὶ ἐξαιρέσει τῶν σχηματιζόντων τὰ στόματα (βλ. Φύλλον) δὲν περιέχουσιν οὔτε χλωροφύλλον οὔτε ἄμυλον. γ') Δερματικός ἢ ἀγγειώδης ἰ., ὅστις συνίσταται ἐξ ἐπιμήκων ἰνωδῶν κυττάρων ἠνωμένων εἰς νηματοειδεῖς ὅγκους ἱστῶν, τοὺς καλούμενους ἀγγείω· δις ἢ ἰναγγειώδεις θάσματος (ἰνας). Ἐκάστη δ' ἀγγειώδης θάσμη συγκοιταῖ ἐκ τοῦ ξυλώδους μέρους τοῦ εὐτραμμένου πρὸς τὸ ἐνδον τοῦ φυτοῦ καὶ ἐκ τοῦ βιβλιώδους ἢ φλοιοῦ τοῦ πρὸς τὰ ἔξω κειμένου. Τὰ κύτταρα συνενούμενα εἰς ἀγγεία (σωληνας διαφόρου μεγέθους) ἔχουσι συνήθως τοὺς τοίχους παχείς καὶ ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῶν κυττάρων ἐξ ὧν συνίστανται καλοῦνται δακτυλιοειδῆ, δικτυοειδῆ, κλημακοειδῆ, στικτά, βεβρωῖδη, σπειροειδῆ κλ. Τὸ ξυλώδες μέρος τῶν δεσμῶν χρησιμεύει εἰς τὰ φυτὰ πρὸς μετάγγισιν τοῦ ὕδατος τοῦ ὑπὸ τῶν ῥιζῶν λαμβανομένου· τὸ δὲ βιβλιώδες φέρει τὰς θρεπτικὰς (λευκωματοειδεῖς) οὐσίας εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ φυτοῦ. Χαρακτηριστικὸν διὰ τὰ ἰνας, ἰδίως τὰς βιβλικὰς, εἶναι ἡ μεγάλη δύναμις αὐτῶν πρὸς τὸ βαστάζειν τὴν βάρη ἢ υπερβαίνουσα ἑκτοτε τὴν τοῦ γαλίου βος, ὑπηρετοῦσιν ἔθνη εἰς τοὺς μηχανικοὺς σκοποὺς τῶν φυτῶν καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μηχανικῶν κυττάρων. Μεγίστη δὲ ἡ ὠφέλεια ἐξ αὐτῶν δια τὸν ἀνθρώπου εἰς τὸν παρέχουσι τὰς κλωστικάς ὕλας (κανάβεις, λίνου, φορμίου κτλ.). [Θ.Χ.]

Φυτοῦνικόν. Βλ. Ἰνιδες.

Φυτολάκκα. Βλ. Φυτολακκώδη.

Φυτολακκώδη. Phytolaccaceae

Μικρά οἰκογένεια Δικοτυλιδόων μονογλαμδωτῶν φυτῶν. Περί τὰ 60 εἶδη τὰ πλεῖστα τῶν θερμῶν κλιμάτων. Γνωστοτάτη εἶναι Φυτὸ ὄ λ α κ α ἡ δέ κανδρος (Phytolacca decandra L.), ἥτις ἰθαγενὴς τῆς Β' Ἀμερικῆς νῦν δὴως ἐγγῶρις γενεμένη φέται καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ ἐν ταῖς θαλάσσις τῆς Ἑλλάδος, κοινῶς Ἀγριοσταφύλη ἢ Μαυροσταφύλη ἢ Κρεμέτι καλούμενη· ἐξερθρὸς χυμὸς τῶν βλαστῶν αὐτῆς εἶναι ἐν χρήσει πρὸς βαφὴν τῶν εἰσῶν καὶ τῶν ἐδωδύμων. Ἡ δὲ Πιρκουνεία ἢ Πιρκουνία (Pircunia dioica L.) εἶναι δένδρον τῆς Ν' Ἀμερικῆς γνωστὸν καὶ παρ' ἡμῶν ὡς δένδρον τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τῶν δεινροστοχιῶν.

Φυτοπεψίνη. Φύμαμα δυσδιάλυτον καταπέπτον τὸ λευκωμα· εὑρέθη ἐν τῷ ὀπῷ τῶν πρασίων καρπῶν καὶ φύλλων τῆς ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ φυμένης Carica Papaya, διδὼν καὶ πα πα ἰ ν η ἀλλῶς ἐπωνομάσθη, παρουσιάζει δὲ τὴν περίεργον ἐνέργειαν τοῦ διαλύειν διαχυλίσματος βαρὺς προσφάτου ἰνικῆς, λευκώματος ἢ κρέατος. Χρηγείται δὲ κατὰ δυσπεψίῶν ἀντὶ τῆς συνήθους ζωϊκῆς πεψίνης. [P.N.B.]

Φυτοφάγα καλεῖται μεγάλη ὑποδιαίρεσις τῶν ὕμενιπτερον (βλ. λ.).

Φυτοφάγοι. Βλ. Τροφαί.

Φυτόφθειρες ἢ κατὰ Λινναῖον Ἀφίδες. Μικρὰ ἔντομα ἀπτελοῦντα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν ῥυγχωτῶν ἰδιᾶν συστάδα. Εἶναι μικρότατα, ἔχουσι σκέλη λεπτά, ῥυγχὸς λίαν ἀνεπτυγμένον καὶ εἰς τὸ ἀκρον τῆς κοιλίας δύο σωληνάς ἐκκρίνοντας μελιτώδη χυμὸν, ὃν ἀγαπῶσι τα μέγιστα οἱ μύμηκες, οἵτινες καὶ ἵνα λάβωσιν αὐτὸν ἱρβουσι τοὺς Φ. διὰ τῶν κερατίων (ἀμελγούσι) μέγρις ὅτου ἐκκρίθῃ. Οἱ Φ. διαίτῳνται ἐπὶ φυτῶν, εἰς ἃ θύναται νὰ καθίστανται καταστροφικοὶ ὅτε ἐκμυζῶντες τὸν χυμὸν αὐτῶν· ἕκαστον δὲ εἶδος συνήθως περιορίζεται καὶ εἰς ὥρισμένον εἶδος φυτοῦ καὶ διακρίνεται σαφῶς ἀπὸ ἄλλων εἰδῶν. Ἀρρενες καὶ θήλειαι ὥσποκοι Φ. ὑπάρχουσι μόνον κατὰ τὸ φθινόπωρον, ἐκ δὲ τῶν διαχειμαζόντων ὧν ἀναπτύσσονται κατὰ τὸ ἐπόμενον ἑαρινόν θήλειαι ζωτόκοι, αἵτινες διὰ πολλῶν γενεῶν πολλαπλασιάζονται ἐν ὀπιστεύῳ πλήθει μέχρι τοῦ φθινοπώρου, ἐπότε ἡ τελευταία γενεά, ἡ ὥσποκος, συνίσταται ἐξ ἀρρένων καὶ θηλέων. Εἰς τοὺς Φ. ὧν πολλὰ εἶδη ὑπὸ τοῦ λαοῦ καλοῦνται συλλέβδην ψήρες, ἀνήκουσι καὶ ἡ καταστροφικὴ Φυλλοξήρα, Κόκκος ὁ κακτόφιλος (βλ. τὰς λ.) κλπ. [Φ.Λ.]

Φύχτια. Χωρίον τοῦ δήμου Μυκηνῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀργυρῆς, κείμενον κατὰ τὸ Β μέρος τοῦ ἀργολικοῦ πεδίου. Διαιρεῖται δὲ

εἰς Ἐπάνω καὶ Κάτω Φ. μετὰ 447 κατ. καὶ ἀπέχει 1/2 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Κρουτοσποδίου. Πλησίον τῶν Κάτω Φ. γίνεται στάσις τοῦ σιδηροδρόμου.

Φῶγτ (Κάρλος Vogt). Γερμανὸς φυσιοδότης, γενν. 1817 ἐν Γίσσεν, ὅπου ἐσπούδασε τὴν ἱατρικὴν. Ἀφιερωθείς ἐν τοῖς κατόπιν (ἐν Βέρνη) εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ κυρίως εἰς τὴν ζωολογίαν συνειργάσθη εἰς ἔργα τινὰ τοῦ Agassiz, ἐξέδωκε δὲ ὁ ἴδιος μεταξὺ ἄλλων τὴν Γεωλογίαν (δ' ἐκδ. 1879). Διορισθεὶς καθηγητὴς ἐν Γίσσεν οὐ μόνον διέπρεψεν ὡς διδάσκαλος ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ· ἡ δὲ δραστὶς αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς Ῥθν. συνελεύσεως ἐν Φραγκφούρτῃ καὶ Στουτγάρτῃ (1848) ἐπήνεγκε τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐδρας. Μετὰ τινὰ ἔτη διορίσθη καθηγητὴς τῆς ζωολογίας καὶ γεωλογίας ἐν Γενεύῃ, ὅπου ἀέκθανε τῷ 1895 κατέχων καὶ τὸ ἀξίωμα συμβούλου τῆς Ἑλβετικῆς δημοσπονδίας. (Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων του, ὧν οὐκ ὀλίγα ἀφορῶσι καὶ τὴν διαδοσὶν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν εἰς εὐρύτερους κύκλους, εἶναι μέγας, κυρίως δὲ κρότον ἐποίησαν ἐκεῖνα ἐν οἷς πραγματεύεται περὶ τῆς φυσιολογίας καὶ τῆς πρώτης ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ὅσον ἐν αὐτοῖς καταδεκνύται εἰς τῶν ἐνθερμοτέρων ὁπαδῶν τοῦ δαρβινισμοῦ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τοῦ ὕλισμοῦ. [B.E.]

Φωγτλάνδη (Vogtland) καλεῖται τὸ ΝΔ μέρος τοῦ σαρωνικοῦ νομοῦ Τοβόκου καὶ τὰ ὅμορα μέρη διαφόρων ἡγεμονιῶν, κληθέν οὕτω διότι κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα διωκείτο ὑπὸ τῶν κομητίων Reuss φερόντων τὸν τίτλον Vogt (ἐπιστάτης, κυρίως advocatus). [M.S.]

Φώκαια. Ἀρχαία πόλις τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἰωνίας, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ Φωκίων ἐπὶ νήσου συνδεδεμένης μετὰ τῆς στερεᾶς πρὸς Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑρμού. Ἐνωρὶς περιτλήθη ἐἰς μεγάλην ἀκμὴν διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας, πολλὰς δὲ ἱδρυσεν ἀποικίας, ὧν σπουδαιότερα ἡ Μασσαλία. Εἶχε δὲ δύο λιμένας ὀνομαστούς, τὸν Ναύσταθμον καὶ τὸν Λαμπτήρα. Κυριευθείσης τῆς πόλεως μετὰ μακρὰν πολιόρκιαν ὑπὸ τοῦ Ἀρχάγου (540) τὸ πλεῖστον τῶν κατοικῶν ἐγκατέλιπε τὴν πόλιν καὶ ἐγκατέστη εἰς τὴν ἐν Κορινθίᾳ ἀποικίαν αὐτῶν Ἀλαλίν. Καὶ πάλιν ὁμοῦς ἡ πόλις ἐξηκολούθει ἀκμάζουσα καὶ πλουτοῦσα. — Ἡ πόλις σφίζεται καὶ σήμερον ὀνομαζομένη Καραντζά-Φώκα, κείμενη 45 χμ. ΒΔ τῆς Σμύρνης, ἔχουσα 7 000 κατ. καὶ διεξάγουσα μικρὸν ἐμπόριον. [Πε.]

Φώκαινα. Βλ. Δελφίν.

Φωκαῖς. Βλ. Ἐπικὸς κυκλός.

Φωκᾶς. Ὄνομα δύο αὐτοκρατόρων τοῦ

Βυζαντίου. Ὁ πρῶτος τούτων ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ Δουδάβως στρατοῦ τοῦ ἐπαναστατήσαντος τῷ 602 κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου (βλ. λ.), φθάσας δ' εἰς Βυζάντιον ἐφόνευσε τοῦτον καὶ ἤρξεν εἶτα ὡς αἱματηρὸς τύραννος καὶ ἀνίκανος στρατηγὸς κατὰ τῶν Περσῶν, ἐγένετο δὲ τοσοῦτον μισητὸς ὥστε τέλος ἐνθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου ἐθανατώθη οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ ὄχλου (610)· ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ῥώμης εὐρηται ἀκόμη τιμητικὴ στήλη, ἀνεγερθεῖσα αὐτῷ τῷ 608 ὑπὸ τοῦ ἐξάρχου Σμαράγδου. Περί δὲ τοῦ ἐτέρου βλ. Νικηφόρος.

Φωκᾶς Ἰωάννης. Κρῆς ὑπηρετήσας ἐν τῷ στρατῷ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Κερηννοῦ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Γενόμενος μετέπειτα μοναχὸς καὶ ἱερεὺς ἐπεσκέψατο (1185) τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, γράψας καὶ γεωγραφικὸν ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκφρασις ἐν συνόψει τῶν ἀπ' Ἀντιοχείας μέχρις Ἱεροσολύμων κασάτρων καὶ χωρῶν Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ τῶν κατὰ Παλαιστίνην ἁγίων τόπων». [B.E.]

Φωκᾶς (Ἰωάννης). Περιφημος θαλασσοπόρος, γενν. ἐν Κεφαλληνίᾳ περὶ τὰ μέσα τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Ὑπηρετήσας ἐν τῷ ἰσπανικῷ στόλῳ καὶ ὑπάρχας ἐπὶ πολλὰ ἔτη πλοηγὸς ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδίαις, ἀπέκτησε περιουσίαν τινά, ἣν ἀπώλεσεν ὅμως κατόπιν περὶ τὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθρικοῦ ἀγγλικοῦ στόλου παρὰ τὰς Φιλιππίνας νήσους. Εἶτα ἀνετέθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τοῦ Μεξικικοῦ ἡ ἀναζήτησις διαπλοῦ ἀπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν περὶ τὴν Ῥάκτὴν τῆς Ἀμερικῆς, ζήτημα ὅπερ τότε λίαν ἀπασχόλει τὰ πνεύματα. Ἡ πρώτη ἀπόπειρα τοῦ Φ. ἀπέτυχεν ἐντελῶς καθ' ὅσον ἡ δειλία τῶν ναυτῶν τοῦ ὀρυσσόμενων νὰ προχωρήσωσιν ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ ἀνευ ἀποτελέσματος. Κατὰ τὴν δευτέραν ὅμως ἀπόπειραν ἐκπλεύσας τῷ 1592 ἐξ Ἀκαπούλκου (βλ. λ.) τοῦ Μεξικικοῦ πρὸς Β εὗρε κατὰ τὴν 48^{ην} πορθμὸν πρὸς Δ διεσπυρόμενον, εἰς ἐν εἰσελθὼν προεχώρησεν ἐπὶ 20 ἡμέρας· πεπειθὼς δὲ ὅτι ἀνεκάλυψεν ἐν αὐτῇ τὴν ζητουμένην πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν δίοδον, ἐπανῆλθεν εἶτα εἰς Μεξικόν. Ἐνταῦθα ὅμως ψευθεὶς τῶν ἐλπίδων γενναίας ἀμοιβῆς, ἀνεχώρησε βαρέως φέρων τὴν θαλασσίαν καίβασιν· νὰ διέλθῃ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου ἐν τῇ πατρίδι του. Γνωρίσας δ' ἐν Φλωρεντίᾳ Ἀγγλον τινά Δούγλας συνεισέθηκε ὑπὸ τούτου εἰς τὸν ἐν Ἑνετίᾳ διατρίβοντα Ἀγγλον πρότερον ἐν Χαλεπίῳ Λόκκε, ὃν εὗρε πρέθυμον νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὸν παρὰ τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει, ἵνα αὕτη παραχωρήσῃ τῷ Φ. πλοῖον πρὸς ἐξακελεύθησιν τῆς διερευνήσεως τοῦ ῥηθέντος

πορθμοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἐδράδυνον αἱ διαπραγματεύσεις, ἀνεχώρησεν εἰς Κεφαλληνίαν, ὅπου μετὰ χρόνον τινά ἦλθεν ὁ Λόκκε λαβὼν τέλος τὴν συναίνεσιν τῆς ἀγγλ. κυβερνήσεως, εὗρεν ὅμως αὐτὸν πνέοντα ἤδη τὰ λοιπὰ (1626;). Ἐν τοῖς ὑστερον ἀπεδείχθη ὅτι ὁ πορθμὸς, ἐν ᾧ Φ. ἐθεώρει ὡς συνδεόντα τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ (διὰ τοῦ λεγ. ποταμοῦ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου) οὐδεὶς ἄλλος εἶναι ἢ ὁ χωρίζων τὴν νῆσον Βαγκυόβερ (βλ. λ., ὁ ὑστερον Βάγκοβερ) ἀπὸ τῆς στερεᾶς· διὸ καὶ ὠνομάσθη ὁ πορθμὸς αὗτος πορθμὸς τοῦ San Juan de Fuca (οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ Φ. ἐν τῇ ἰσπανικῇ γλώσσῃ), ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ νοτιώτερον τμήμα, ὅπερ διῆλθεν αὐτός· τὸ δὲ πρὸς ΒΔ διεσπυρόμενον δευτερον τμήμα καλεῖται «πορθμὸς τῆς Γεωργίας». [M.S.]

Φωκᾶς. 1) Σπουδῶν Στεφάνου, ἐπτανησίος πολίτευόμενος ἐκ Κεφαλληνίας, ἐν τῶν πολλῶν διακριθέντων ἐπὶ τῆς προστασίας, χρηματίζας ἐπανειλημμένως πρόεδρος τῆς Γερουσίας, πρόεδρος τῆς Βουλῆς καὶ γερουσιαστὴς κατὰ τὴν διοίκησιν τῶν διαφόρων ἀρμοστίων. — 2) Φ. Νικήτας, ὁ ἐπιλεγόμενος Ῥεπούμπλικας, ἐπτανησίος (κεφαλλην) πολίτευόμενος, σπουδάζας ἐν Ἰταλίᾳ ἔπου καὶ μετέσχε τῶν ἐν τῷ Παπικῷ Κράτει ἐξ ἀφορμῆς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τῷ 1830 ἀνταρτικῶν κινήσεων, μεγάλως δὲ ἀκουσθεὶς κατόπιν ἐν Ἑπτανήσῳ ὡς ἀντίπαλος τῆς προστασίας, ἐν ἑκ τῶν κυριωτέρων μελῶν τοῦ ἐν αὐτῇ εὐρέος συνεταιρισμοῦ τῶν φιλελευθέρων, αὐτίνος κορυφαῖοι ἦσαν ὁ Μουστοξύδης ὁ Πετρίτσας, ὁ Δάνδολος, ὁ Βράϊλας, ὁ Πρετεντέρης, ὁ Ῥώμας, ὁ Ζαμπέλιος κλ. καὶ ὅστις σκοπὸν προτιθετο τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν καὶ τὴν βαθμιαίαν μόρφωσιν ἐθνικῆς συνειδήσεως, δι' ἧς νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ συναρμογὴ τῶν συμφερόντων τοῦ ἀνεξαρτήτου Ἰονικοῦ κράτους μετὰ τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἀρχηγὸς τοῦ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι κλάδου τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ πολλὰ ἐν γένει πράγματα παρασχὼν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀγγλικῆς δεσποτείας καὶ τὴν ἐν τῷ Ἰονίῳ ἐξουσίαν διὰ τῶν προοδευτικῶν καὶ ἐλληνοπρεπῶν αὐτοῦ φρονημάτων καὶ τοῦ ἐπιτόκου χαρακτῆρος του. [M.M.]

Φωκᾶτα. Χωρ τῆς νήσου Κεφαλληνίας ἐν τῷ θημῷ Κάτω Λειβατοῦς τῆς ἐπαρχίας Κρανίας, ἔχον 1^{ον} κατ.

Φώκη. Πρώτος γένος τῆς οἰκῆς τῶν Φωκιδῶν καὶ συγγενῶς τῆς τάξεως τῶν Πτερυγοπόδων (βλ. λ.) θηλαστικῶν ζώων (βλ. καὶ πιν. Κητώδη). Ἐχει σῶμα πρέμνηκες ἰχθυοειδές, δέρμα παχὺ καλυπτόμενον ὑπὸ μικρῶν τριχῶν ἐπὶ τοῦ σώματος

προσκειμένων, συνήθως σαιογράων ἢ καὶ ὑποπυρρῶν, ἐνίοτε καὶ στικτῶν. Οἱ πρόσθιοι πόδες εἶναι βραχεῖς, ὅμοιοι πρὸς πτύον, οἱ δὲ ἐπίσθιοι ἐπίσης βραχεῖς καὶ ὅμοιοι πρὸς πηδάλιον· οἱ ἄκτυλοι, φέροντες ὄνυχας, συνδέονται διὰ νηκτικῆς δερμαπτυγῆς. Ἡ καρὰ ἔχει ὑποστρόγγυλος, οἱ δὲ ὀφθαλμοί, ἔχοντες ἰδίαν ἀνθρωποειδῆ ἑκφρασιν, δύναται νὰ καλυφθῶσι δι' ἰδίῳ δέρματι, ὡς καὶ οἱ ῥώθωνες καὶ τὰ ὠτα, ἅτινα παρὰ τοὺς στεροῦνται ἐξωτερικῆς κόγχης. Ὁ ζώντων ἔχει καὶ τὰ τρία εἶδη, τρώγει δὲ ἰχθῦς, κογχύλια κλ. Δι' Φ. ζῶσι κυρίως εἰς τὰς ἀρκτικὰς θαλάσσας, κατὰ ζεύγη, εἰκογενεῖας ἢ καὶ ἀγέλας, παρέχουσι δὲ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τῶν μερῶν ἐκείνων τὴν κυριωτέραν τροφὴν, τὰ ἐνδύματα καὶ τὴν ἐπιστεγασίν τῶν κατοικιῶν· οἱ δὲ Εὐρωπαῖοι θηρῶσιν αὐτάς κυρίως διὰ τὸ δέρμα, ὅπερ εἶναι ἀδιαπέραστον διὰ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ λῖπος. Καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς δὲ θαλάσσαις ἀπαντᾷ εἶδος τι, ἡ Φ. τῶν ἀρχαίων, κυρίως ἐν τῷ Ἀἰγαίῳ. [Φ.Ι.]

Φωκίς ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι χώρα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος περιλαμβάνουσα περ. 1615 τετρ., ἥς τὸ κέντρον καὶ τὸ Δ μέρος καλύπτει ὁ ἐπιβάλλον Παρνασσός, τὸ δὲ Ν ἢ Κίρρις καὶ αἱ Δ παραρτάδες τοῦ Ἑλικῶνος, ἐνῶ τὸ μικρότερον Β τμήμα ἀποτελεῖ ἡ εὐφορος κοιλάς περὶ τὸν ἄνω ῥοῦν τοῦ Κηφισοῦ. Ἐκ Ν εἰσερχονται εἰς τὴν χώραν ὁ Κρυσσαϊκὸς κόλπος καὶ ὁ τῆς Ἀντικύρας, πρὸς Β δὲ ἐξετείνεται ἡ Φ. ἐπὶ πολλὴν καιρὸν μέχρι τοῦ ἑυβοϊκοῦ κόλπου (ἀπὸ τοῦ ὁποῦ αὐτῶς ἐχωρίζετο διὰ τῆς Ἀνατολικῆς Λοκρίδος), πρὸ τῶν Μηθικῶν μάιστα μέχρι τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχεῖο, πρὸς Δ μέχρι τῆς Βοιωτίας καὶ πρὸς Δ μέχρι τῆς αὐτ. Λοκρίδος καὶ τῆς Δωρίδος. Εἶχε δὲ ἡ χώρα αὕτη 23 πόλεις καὶ κώμας ἀποτελούσας σύνδεσμον, ὧν αἱ πλεῖστα καὶ σημαντικώτεραι ἔκειντο ἐπὶ ἡ πλησίον τῆς κοιλάδος τοῦ Κηφισοῦ, ἐνῶ εἰς τὰ θρεῖναι λοιπὰ μέρη μόνον ὀλίγοι καὶ μικραὶ ἐκτάσεις ἦσαν καλλιεργηταί· καὶ συνεπῶς κατὰλληλοι πρὸς κατοικίαν. Φαίνεται ὅμως ὅτι εἰς τὰ ὄρη διετηρήθησαν ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἀρχαῖοτατοι λαοί, ὡς οἱ Δρύοπες πλησίον τῶν Δελφῶν, οἱ Θράκες ἐν Δαυλίδι καὶ οἱ Φλέγυες παρὰ τὴν Ἑλλάτειαν καὶ τὸν Πανοπεία. Ὅτι ἐκ Ν προσήλθον ἀποικοὶ καὶ δὴ ἐκ Κρήτης, Αἰγίνης καὶ Κορίνθου, φαίνεται ἐν μέρεσι συμπεριλαμβανόμενον μόνον ἐκ τῆς ὁμοιότητος ὀνομάτων τινῶν· λέγεται δὲ ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς Φ. ἐκαλεῖτο μόνον ἡ περὶ τὴν Τιθορέαν χώρα. Αἱ σπουδαιόταται τῶν πόλεων τῆς Φ. ἦσαν αἱ Δελφεῖ, ἡ Ἀνεμῶρεια (ν. ἰσως Ἀράχωβα), ἡ Λυκῶρεια (ν. Λιάκουρα), ἡ Λιλαία (ν. Παλαιόκαστρον), πρὸ πάντων δὲ

μετὰ τοὺς Δελφοὺς ἡ Ἑλλάτεια, πρὸς δὲ αἱ Ἀδαί, ἡ Ὑάμπυλις, αἱ Παραποτάμιοι, ὁ Πανοπείας καὶ ἡ Δαυλίς, παρ' ἧς ἔκειτο καὶ τὸ λεγόμενον Φωκίς κέντρον, ἐν ᾧ συνήρχοντο αἱ ἀντιπρόσωποι τῶν φωκικῶν πόλεων εἰς συμβούλιον περὶ κοινῶν ὑποθέσεων, ἡ Ἀμρυστὸς (ν. Δίστομον), ἡ Κίρρα, ἡ Ἀντικύρα, ἡ Στέρρις, ἡ Βεῦλις κλ. Οἱ Φωκεῖς, ἀνδρείας λαὸς ἀρχαίῳθεν ἐν ἀκαταπαύστῳ ἐριδί· ζῶν πρὸς τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ Βοιωτοὺς, κατεδικάσθησαν τῷ 356 π. Χ. τῇ προτροπῇ τῶν Θηβαίων ὑπὸ τῆς Δελφικῆς Ἀμρικτυονίας νὰ πληρώσωσι μεγίστην χρηματικὴν ἀποζημίωσιν ἅτε καταλαβόντες ἔδαφος ἀνῆκον εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν· ἡ δὲ ἀρνησις αὐτῶν προκαλέσας τὸν λεγόμενον δεῦτερον ἱερὸν πόλεμον (βλ. λ.), καταλήξαντα τῷ 346 εἰς τὴν ἀσπολισμὸν τῶν πόλεων καὶ μεγάλην χρηματικὴν ποινήν· καὶ ἀπεκλείσθησαν μὲν πρὸς τοὺς αἱ πόλεις ἀπὸ τῆς Ἀμρικτυονίας, ἀλλ' ἐπειδὴ κανόνιν ἀντετάχθησαν ῥωμαλέως κατὰ τῶν εἰσβαλόντων Γαλατῶν (278 π. Χ.) ἐγένοντο πάλιν δεκταί.

Ταῦν ἡ Φ. δὲν ἀποτελεῖ ἰδίαν διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ συνεστήθη νομὸς καλούμενος Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ἐν τῷ ὅποιῳ περιλαμβάνοντι τὰς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, Παρνασσίδος, Λοκρίδος καὶ Δωρίδος, δὲν ἐτηρήθη οὐδαμῶς ἡ ἀρχαία διαίρεσις. Παραπέμποντες ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας εἰς τὰ οἰκεία ἄρθρα, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τινὰ περὶ τῆς Φθιώτιδος. Αὕτη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο τὸ ΝΔ τμήμα τῆς Θεσσαλίας, ὅπερ πλὴν τινῶν παραλίων πεδιάδων, ὡς τοῦ λεγομ. Κροκίου (τῆς Ἀλμυροῦ) ἐπὶ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου καὶ τῆς Λαμιακῆς, ἐπληροῦτο ὑπὸ τῆς Ὀθρυος καὶ τῶν παραφύδων τῆς. Πρὸς Β τὰ ὄρη ἀποτελεῖ γραμμὴ ἀπὸ τῶν Θαυμακῶν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Πύρας (ν. Ἀγκίστρι), πρὸς Ν δὲ ὁ Μαλιακὸς κόλπος, πρὸς Δ τέλος ἡ χώρα τῶν Δολόπων καὶ ἡ τῶν Αἰνιάνων. Ἐκ τοῦ κυριωτέρου στοιχείου τῶν κατοικῶν ἐκαλεῖτο καὶ Ἀχαῖα. Ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μύθους ἐβασίλευεν ὁ τοῦ Δευκαλίωνος υἱὸς Ἑλλήν, τὸ δὲ ὄνομα Φ. ἔλαβεν ἡ χώρα παρὰ τοῦ Πελασγοῦ Φθίου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀχαιοῦ, εἰς ὃν ἀπεδίδετο ἡ ἐγκατάστασις ἀποικῶν Πελασγῶν πρὸς δὲ ἀνατίθεται ὡς εἰς τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλέων ὁ Εὐρωτίων, ὅστις ὑποδεχθεὶς τὸν ἐξ Αἰγίνης μετὰ Μυρμιδόνων ἐλθόντα Πηλέα ἐβῶκεν αὐτῷ τὴν θυγατέρα του καὶ τὸ τρίτον τῆς βασιλείας του. Κατὰ τὴν Β ἀκρὰν τῆς πεδιάδος Κροκίου ἔκειτο ἡ πόλις Θῆβαι, ἥς ἐπένειεν ἦτο ἡ Πύρας, κατόπιν Δημήτριον καλούμενη· ἑτέρα δὲ πόλις ἦταν ἡ Ἄλος, ἡ Κορινεῖα, τὸ Πτέλεον, τὸ Ἀντρον, ἡ Λάρισσα Κρεμα-

στή, ἡ Λαμία, ἡ Μελίτεια, οἱ Θαυμακοὶ καὶ Τανῦν ὅμως τὰ ὅρια τῆς Φθιώτιδος πρὸς Β ἀποτελεῖ ἡ ῥάχις τῆς Ὀθρύος, καθ' ὅσον τὰ βορειότερα μέρη ἀνήκον πρὸ τῆς παραχωρήσεως τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ὁ σημερινὸς νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος ἔχει ἐμβαδὸν 6 084 τγμ., πρωτεύουσαν τὴν Λαμίαν καὶ 147 297 κατ. διανεμομένους κατὰ τὰς 4 ἐπαρχίας ὡς ἑξῆς:

ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

Δῆμος Λαμιέων	11 662
» Ἡρακλειωτῶν	5 661
» Κρεμαστῆς Λαρίσης	2 479
» Μακρακώμης	5 922
» Νέας Μιτζέλης	685
» Ὀμιλίων	4 262
» Παραγεωιτῶν	2 316
» Πτελεατῶν	3 134
» Σπερχειάδος	5 271
» Τυμφρηστοῦ	5 922
» Ὑπάτης	7 132
» Φαλάρων	4 641
	59 086

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΟΣ

Δῆμος Ἀμείστης	8 311
» Ἀντικύρας	2 577
» Γαλαξειδίου	4 092
» Δωριέων	7 258
» Καλλιέων	4 081
» Κρίσης	2 847
» Μυονίας	3 503
» Παρνασσίων	1 592
	34 261

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΟΚΡΙΔΟΣ

Δῆμος Ἀταλάντης	3 555
» Δαφνουσίων	2 538
» Δρυμίας	4 603
» Ἐλατείας	3 240
» Θερμοπυλῶν	3 644
» Θρονίου	2 044
» Παρόμνης	3 902
» Νέας Πέλλης	843
» Τιθορέας	3 370
	27 739

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΩΡΙΔΟΣ

Δῆμος Διγυτίου	4 608
» Βωμέας	3 633
» Εὐπαλίου	3 950
» Κροκυλίου	4 084
» Ποτιδανείας	2 300
» Τολοφωνίων	4 399
» Ὑαίας	3 237
	26 211

Δι' σημαντικώτεραι πόλεις τοῦ νομοῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ τε καὶ τῆς Φθιώτιδος Λαμία (7 414) καὶ ἡ τῆς Παρνασσίδος Ἀμφισσα (5416), αἵτινες εἶναι καὶ ἔδραι

τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, καὶ δὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φθιώτιδος (Λαμία) καὶ τοῦ ἐπισκόπου Φωκίδος (Ἀμφισσα). [Μ.Σ.]

Φωκίων. Ἀθηναῖος πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς ἐκ μικρᾶς οἰκογενείας γενν. τῷ 402 π. Χ. Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος καὶ διεκρίθη οὐ μόνον ἐπὶ πολιτικῇ καὶ στρατιωτικῇ ἱκανότητι, ἀλλὰ καὶ ὡς ῥήτωρ, οὐχὶ τόσον διὰ τὴν ῥητορικὴν του τέχνην, ὅσον διὰ τὸ ἀπροκάλυπτον τῶν γνώμων του καὶ τὸ θάρρος, μεθ' οὗ κατεδείκνυε τὰ σφάλματα τοῦ δήμου· ὁ Δημοσθένης τὸν ἀπεκάλεε κοπίδα τῶν λόγων του. Ἐκ πεποιθέντος δὲ φρονῶν ὅτι ἐπωφελὴς τῇ Ἑλλάδι θ' ἀπεβίαιεν ἢ εἰς τὴν Φίλιππον ὑποταγήν, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἀριστοκρατικῆς μερίδος καὶ ζωηρῶς ὑπεστήριξε τὰς ἰδέας του ταύτας. Καίτοι τοιαῦτα ἐδόξαζε, δὲν ὥκνησεν οὐδὲν ἥτιον νὰ καταπολεμήσῃ τὰς μακεδονικὰς σκευωρίας ἐν Εὐβοίᾳ καὶ νὰ πολεμήσῃ νικηφόρως ἐν Ταμναῖς τῷ 350. Ἐπίσης τῷ 339 ἔσωσε τὴν Εὐβοίαν ἐκ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Φιλίππου, ὃν καὶ ἐξηνάγησε νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Βυζαντίου. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐν Χαίρωνειᾳ ἥτταν τῶν Ἀθηναίων συνεβούλευσε τὴν ἀποδοχὴν τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φιλίππου ἐπιμόνως ὑπεστήριξε τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Καὶ μετὰ δὲ τὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου θάνατον πάλιν προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ πολέμου. Ὁ Φ. συνωμολόγησε καὶ τὴν μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου εἰρήνην, ἧς τοὺς βαρεῖς ὅρους πάσῃ δυνάμει προσεπάθησε νὰ μετριάσῃ. Τοῦ Ἀντιπάτρου δὲ θανόντος καὶ τοῦ Πολυσπέρχοντος προτείναντος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀρχαίου πολιτεύματος ὁ Φ. προσεπάθησε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Νικάνορος νὰ ματαιώσῃ τὸ σχέδιον τοῦτο. Ἐντεῦθεν κατέστη ὑποπτος παρὰ τῷ δήμῳ καὶ κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ κατεδικάσθη καὶ ἐπὶ τὸ κῶνειον τῷ 317. Μετὰ τὸν θάνατόν του οἱ Ἀθηναῖοι μεταγνόντες, αὐτῷ μὲν ἤγειραν ἀνδριάντα, τὸν δὲ κατήγορόν του Ἀγνωνίδην κατεδίκασαν εἰς θάνατον. Ὀνομαστὴ εἶναι καὶ ἡ καθ' ὅλον τὸν βίον του ἐντιμὸς πενία τοῦ Φ. [Πς.]

Φωκυλίδης. Μιλήσιος ποιητὴς γνωμικὸς ἀκμάσας τὸν 5' π. Χ. αἰῶνα. Σφύζονται (ἐν Bergk, Poetae Iyrici Graeci) μόνον ὀλίγα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ποιημάτων, Κ ε φ α λ α ῖ ω ν καλυμμένων καὶ παρατεταμένων ἡθικὰ θέματα. Ταῦτα φέρουσιν ἀπέρριπτον τὸν τύπον καὶ εἰσὶν ὡς εἰς ἀνευ ἀξιώσεων συντεθειμένα, ἐμφαίνουσι δὲ ἐμβριθῆ καὶ εὐθὺν χαρακτῆρα καὶ ἀλγῶν ἐμπνευσιν. Ἐτερον ποίημα «Νουθετικόν» εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον φαίνεται ἔργον Ἰουδαίου συγγραφέως ἐκ τοῦ 4' μ. Χ. αἰῶνος.

Φωλάς. Πρότυπον γένος τῶν Φωλα-
διδῶν ἐκ τῶν Σωληνοκόγχων, ζῶων σκα-
λικοειδῶν μετὰ λεπτῆς κόγχης, διαιτωμέ-
νων θ' εἰς παράλια μέρη. Ἡ Φ. ὀρύσσει
ἐπὰς εἰς λίθους καὶ ξύλα, μεταχειρίζεται δὲ
πρὸς τοῦτο αὐτὴν τὴν κόγχην ἧς ἡ ἀκρα
αἶρει λεπτοὺς δδόντας καὶ δύναται τοιοῦ-
τοτρόπως νὰ καταστή ἐπικίνδυνος εἰς λι-
μενικά ἔργα. Ὁ γυμὸς ἐν ἐκκρίνει, φωσφο-
ρίζει τὴν νύκτα. Τὸ εἶδος Φ. ἡ θακτυλοει-
δὴς ἐν τῇ Μεσογείῳ εἶναι ἐξωδιμον. [Φ.Ι.]

Φωλαία καλεῖται ἡ παρὰ πολλοῖς
ζῴεις κατὰ τὸν χειμῶνα παρατηρουμένη λη-
θαργικὴ κατάστασις. Εἰς Φ. ὑπόκεινται κυ-
ρίως ζῶα ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἀποδημή-
σωσιν εὐκόλως (ὡς πρᾶττοις τοῦτο π. γ.
τὰ πτηνά), προσυλάττονται δὲ διὰ τῆς Φ.
ἀπὸ τῶν καταστρεπτικῶν ἐπιδράσεων τοῦ
ψύχους, ὡς μαλάκιά τινα, ἔντομα (μέλισσα,
σφήξ), ἰχθύες τινές, ἔρπετά (ὄφεις), ἀμφί-
βια (βάτραχοι), πολλὰ θηλαστικά (νυκτε-
ρίς, ἀκανθόχοιρος, ἄρκτος). Διὰ τοῦτο δὲ
τὴν Φ. ἐν καταλλήλοις χώροις συναπτύ-
γμενα οὕτως ὥστε νὰ συμπίεζονται: τὰ ἐν-
τερα καὶ οἱ πνεύμονες καὶ θρῶσι μέχρις
ὀρίου τινός ἢ ἀναπνοῆς καὶ ἡ κυκλοφορία
τοῦ αἵματος, σχεδὸν δὲ ἐντελῶς ἢ πέψις.

Φωναῖτικα. Βλ. Φωναίτικα.

Φωνήεντα. Βλ. Φθόγγος.

Φωνητική. Βλ. Φθόγγος.

Φωνογράφος καλεῖται συσκευή τῆς
ἀκουστικῆς ἐξευρεθείσα τῷ 1878 ὑπὸ τοῦ
Ἑδδισον. Συνίσταται κυρίως ἐκ κυλίνδρου
καλυπτομένου ὑπὸ φύλλου κασιτέρου, ὅστις
στρεφόμενος περὶ ἑαυτὸν διὰ στροφάλου κιν-
εῖται συγχρόνως πρὸς τὰ πρόσω. Ὁ κύ-
λινδρος φέρει ἐλικοειδῆ ἐνσκαφήν, ἧς τὸ
βῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὴν κίνησιν ταυτην,
οὕτως ὥστε ἀκὴς τις εὐρισκομένη ἐπὶ τοῦ
κέντρου χαλυβδίνου ἐλάσματος πρὸς ὅπερ
ὀμιλοῦμεν ἢ ψάλλομεν κλ., ν' ἀκολουθῇ
ἀκριβῶς τὴν ἐνσκαφήν καὶ δημιουργῇ μι-
κράς ἐντυπώσεις (κοιλότητες) ἐπὶ τοῦ φύλλου
τοῦ κασιτέρου, περιστρεφόμενου συγχρόνως
τοῦ κυλίνδρου. Τοιοῦτοτρόπως τὸ πρὸς τὸν
κύλινδρον ἐκφωνούμενον διασώζεται ἐπ' αὐτοῦ
διὰ τῶν μικρῶν κοιλοτήτων, δυνάμεθα δὲ
νὰ ἀναπαράγαμεν τὰ λεχθέντα κινῶντες
πάλιν τὸν κύλινδρον κατὰ τὴν ἰδίαν φορὰν
πρὸ τῆς ἀκίδος, ἧς ἐπαναλαμβάνει, εἰσ-
ερχομένη εἰς τὰς ἐντυπώσεις καὶ ἐξερχο-
μένη ἐξ αὐτῶν, τὰς αὐτὰς κινήσεις, ἃς
πρότερον παρήγαγεν ἡ ἀνθρωπίνη φωνή, καὶ
θετεῖ τὸ ἔλασμα εἰς τὰς αὐτὰς δονήσεις.
τ. ἔ. ἀναπαράγεται τὸ λεχθέν, ἀσθενέστε-
ρον ὅμως, διὸ καὶ ἀφ' ἐνός ὀπλίζεται τὸ
ἔλασμα διὰ χορτίνου κίνου, ἀφ' ἑτέρου δὲ
τὸ πρὸς τὸ ἀκούειν ἔλασμα κατασκευάζεται

ἐλίγον διασπορετικὰ ἢ τὸ πρὸς τὸ ἐμίζειν.

Φωνόλεθος ἡ κλαγγὸς ὁ θος. Πέ-
τρωμα ἡφαιστειογενές, συμπαγές, ἔσω πρα-
σινοβαῖον, ἀποτελεῖν πολλὰκις κωνοειδῆ
ἔρη. Συνήθως διακρίνονται ἐπὶ προσφάτου
ῥωγμοῦ στίλβοντα κρύσταλλα σανιδίου κλ.
Σχιζεται εἰς πλάκας, αἵτινες κρούμεναι
διὰ τῆς σφύρας, δίδουσι κλαγγὴν ὀξεῖαν, ἐξ
αὐ καὶ τὸ ἔνωμα. Διὰ τῆς ἀποσπάρσεως
ἡ μάζα αὐτοῦ καλυπτεται ὑπὸ λευκοῦ
φλοιῦ χαρακτηριστικοῦ διὰ τὸ πέτρωμα
τοῦτο. [Δ.Κ.]

Φώξ (Fox). 1) Γεώργιος Φ., ἱερωτῆς
τῆς αἰρέσεως τῶν Κεουάκρων, γενν. ἐν Δραϊ-
τον τῷ 1624 καὶ ἀποθ. τῷ 1690. Υἱὸς ὡν
πτωχοῦ ὕψαντοῦ Πρεσβυτεριανοῦ, αὐτὸς δὲ
μετελθὼν κατ' ἀρχὰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ
ὑποδηματοποιῦ, συνέλαβε τὴν ἰδέαν δι-
ῆτο ἐνταταλμένος ἀνωθεν νὰ δηγήσῃ τὴν
ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἀπλότητα τῶν πρώ-
των χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ
1647 λοιπὸν ἤρξατο περιεργόμενος διάφορα
μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς κηρύσσων
τὰ δόγματα του καὶ ἀγογγύσας ὑφισταμέ-
νος πολλὰς καταδιώξεις, ἀλλὰ καὶ πλεί-
στους ἐχρίσκων ὁπαδοὺς (πρβ. Κεουάκρο!).
— 2) Κάρολος Ἰακώβος Φ. Ἀγγλὸς πο-
λιτικός, γενν. ἐν Λονδίῳ τῷ 1749, υἱὸς
τοῦ Ἑρρίκου Φ. λόρδου Ὀλλανδ. Ἐκλε-
γεῖς βουλευτῆς τῷ 1768 πρὶν ἢ μάλιστα
συμπληρώσῃ τὴν νόμιμον ἡλικίαν τῶν 20
εἰσὼν, ὑπεστήριξε κατ' ἀρχὰς τὸ ὑπουργεῖον
ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν πατέρα του καὶ ἐγέν-
ετο λόρδος τοῦ ναυαρχείου καὶ εἶτα τοῦ
θησαυροφυλακίου. Ἐνωθεὶς ὅμως μετὰ
Βουρκε ἐγένετο ἀντιπολιτευόμενος, ἀνεδεί-
χθη τάχιστα διὰ τῆς εὐγλωττίας του ἀρ-
χηγὸς τῶν Οὐέζων καὶ κατεπολέμησε μεθ'
ἐλθῆς τῆς ἰσχύος του τὰ μέτρα, ἅτινα ἐπὶ-
νεγκον τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀμερικανικῶν
ἀποικιῶν. Ἐπιτυχὼν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ
ὑπουργείου ἐγένετο τῷ 1782 ὑπουργὸς τῶν
ἐξωτερικῶν καὶ συνωμολόγησε τῷ 1783 τὴν
εἰρήνην μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Γαλ-
λίας. Τῶν παρ' αὐτοῦ ὅμως προταθέντων
μέτρων πρὸς περιστολὴν τῶν κατὰχρήσεων
τῆς Ἑταιρίας τῶν Ἰνδιῶν μὴ ἐγγρηθέντων
ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν λόρδων, ἀπεσυρθεὶς τοῦ
ὑπουργείου, ἐτάχθη ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει καὶ
κατεπολέμησε μετὰ δυνάμεως τὴν πολιτι-
κὴν τοῦ δευτέρου Πίττε. Μετὰ τὸν θάνατον
τούτου (1806) ἐγένετο ἐκ νέου ὑπουργὸς
τῶν ἐξωτερικῶν, ἀλλ' ὁπέθανεν ἐλίγον εἶτα
ἐν ᾧ ἡτοιμάζετο νὰ συναμολογήσῃ τὴν εἰ-
ρήνην μετὰ τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ Φ. δύνα-
ται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν μεγαλυτέρων
ρητόρων τῆς Ἀγγλίας, οἱ δὲ λόγοι του
διακρίνονται κυρίως διὰ τὴν δύναμιν, τὴν
λογικὴν καὶ τὴν καθαρότητα τῆς γλώσσης.

Ὁ διὰ τὸ Προβούλευμα τῶν Ἰνδιῶν λόγος εἶναι τὸ ἀριστοῦργημα του. [Πς.]

Φῶξ πορθοῦς καλεῖται: ὁ ἐν τῇ βορειοτάτῃ Ἀμερικῇ πορθμὸς μεταξὺ τῆς χώρας Βάφινς καὶ τῆς νήσου Σαουθάμτον.

Φῶξάνιον (Focsani). Πόλις τῆς Ῥωμανίας, πρωτ. τοῦ νομοῦ Πούτνας, ἔχουσα σημαντικώτατον ἐμπόριον, ἰδίως σιτηρῶν, καὶ 20 χιλ. κατ. Ἐν τοῖς περιχώροις, παρὰ τὸ Ὀδοβάζι, παράγεται ἡ μετὰ τὸν τοῦ Κόνταρ κάλλιστος οἶνος τῆς Μολδαβίας. Τὴν 1 Αὐγούστου 1789 (v) παρὰ τὸ Φ. οἱ Ῥώσοι καὶ Αὐστριακοὶ ὑπὸ τὴν πρίγκιπα τοῦ Κεβούργου κατεστρέψαν τὴν ὑπὲρ τὸν Μουχαρέδ πασᾶν τουρκικὴν στρατὸν. [Π.Π.]

Φῶξτον (Folkestone). Πόλις τῆς ἀγγλ. κομητίας Κέντ, ΝΔ τοῦ Δόβερ, ἔχουσα ὠχυρωμένον λιμένα καὶ 23 700 κατ., σπουδαῖον δὲ εἰσαγωγὴν μαλλίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ οἶνου [Μ.Σ.]

Φῶρ (Φήλις Faure). Ὁ νῦν Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἐγενν. τῇ 30 Ἰαν. 1841 ἐν Παρισίοις καὶ ἐπέδωκε κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον διελθὼν τὸν χρόνον τῆς διδασχῆς αὐτοῦ ἐν τινὶ βυρσοδεψείῳ. Ἰδρύσας βραδυτερον ναυκληρικὸν κατάστημα ἐν Χάδρῃ, ἐγένετο μέλος καὶ εἰς τὰ πρόεδρος τοῦ αὐτοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου καὶ δικαστῆς ἐν τῷ ἐμπορικῷ δικαστηρίῳ. Κατὰ τὸν Γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870-71 διεκίνησε τάγμα ἐθνοφυλακῆς. Τὸ πολιτικὸν τοῦ ἀνδρὸς στάδιον ἀρχεῖται τῇ 1881, ἐν τῷ ὑπουργείῳ δὲ Γαμβέτα, Φερρὺ καὶ ἐν τῷ τοῦ Tirard (1887-88) διετέλεσε ὑπουργὸς τῶν ἀποικίων. Ἰδιὰ δὲ θεωρεῖται ὡς αὐθεντικότης ἐν ταῖς περὶ ναυτικῶν ἢ ἀποικιακῶν πραγμάτων ὑποθέσεσιν, ὥστε καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ὑπουργείῳ Dupuy (30 Μαΐου 1894) αὐτῷ ἀνατέθη τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν. Ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ὡν ἐκνήρυξεν ὑπὲρ τῆς κατὰ τῆς Μαγαδαγκάρης ἐκστρατείας, ἀπεσύρθη δὲ τῆς ἀρχῆς μετὰ παντὸς τοῦ ὑπουργείου τῇ 14 Ἰαν. 1895, ὅτε καὶ ὁ Καζιμίρ-Περιέρ τὴν ἐπομένην ἡμέραν κατέθετε τὸ ἀξίωμα. Διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ἐκλογῶν ἐπέτυχεν ὁ Φ. τὸ πρῶτον ἀξίωμα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κατὰ τὴν ἐν Βερσαλλίαις ἐκλογὴν τῇ 17 Ἰαν. 1895. Ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἡ Γαλλία συνεζέθη ἐπὶ μᾶλλον μετὰ τῆς Ῥωσσίας, συνάψασα μετ' αὐτῆς καὶ συμμαχίαν καὶ ποντί τρόπῳ ἐπιζητοῦσα τὴν φιλίαν καὶ εὐνοίαν αὐτῆς, πολλὰκις ἄλγυθως ἀπαρνούμενη τὰς εὐγενεῖς γαλλικὰς παραδόσεις. Ἠξιώθη δὲ καὶ ἡ γαλλικὴ πρωτεύουσα καὶ ἐπισκέψεως τοῦ Τσάρου Νικολάου Β' τῇ 1896, ἣν ἀνταπέδωκεν ὁ Φ. ἐπισκεθεὶς τὸν Τσάρον ἐν Πετρούπολει τῇ 1897, ὅτε πλέον ἐδεβαιώθη καὶ ἡ ὑπαρξὶς Ῥωσ-

σογαλλικῆς συμμαχίας. Ὁ Φ. ἔγραψε «Les budgets contemporains: Budgets de la France depuis vingt ans et des principaux états de l'Europe depuis 1870» καὶ τὸ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας βραβεύθην «Le budget de la France et des principaux pays d'Europe depuis 1888». [Ι.Ε.Κ.]

Φῶρ (Föhr). Νῆσος τῆς Β θαλάσσης, ἀνήκουσα εἰς τὴν πρῶσιχὴν ἐπαρχίαν τοῦ Σλέσβιν-Όλσταῖν καὶ ἔχουσα ἐμβα. 80 τχμ. περίπου. Ἡ πρωτ. Βίκ ἔχει 1 043 κατ.

Φῶρ-δε Φρανς (Fort-de-France). ἄλλοτε Φῶρ Ῥαγιαλ. Πρωτεύουσα τῆς Μαρτινίκης εἰς τὸ βάθος μυχοῦ τῆς ΝΔ αὐτῆς ἀκτῆς μετὰ 15 529 κατ. καὶ καλεῖται λιμένος. [Πς.]

Φῶρθ (Forth). Ποταμὸς τῆς Σκωτίας, πηγάζων ἐπὶ τοῦ Βέν Λέμονδ καὶ μετὰ 160 χμ. γυνόμενος εἰς τὸν ἀπ' αὐτοῦ κληθέντα φιόρδον (firih) τῆς Βορείου θαλάσσης, ἔχοντα μῆκος 75 μ. Τούτων ζευγνύει κατὰ τὸ στενωπὸν αὐτοῦ σημείον (1.5 χμ.) παρὰ τὸ Queensferry μεγίστην κρεμαστὴν γέφυρα σιδηροδρομικὴν. [Μ.Σ.]

Φωριέλ (Claude Charles Fauriel). Γάλλος φιλόλογος καὶ κριτικός, γενν. ἐν St. Etienne τῇ 1772 καὶ ἀποθ. τῇ 1844. Ἀφ' οὗ ὑπηρέτησεν ἐπ' ὀλίγα ἔτη ὡς δημοσίος ὑπάλληλος ἐγκατέστη ἐν Παρισίοις καὶ ἐπέδωκε εἰς τὴν φιλολογίαν. Τῇ 1824 ἐδημοσίευσεν τὰ «δημοτικὰ ἄσματα τῆς νέας Ἑλλάδος», ὧν ἡ δημοσίευστις πολὺ συνεβάλετο εἰς τὴν ἐξέγερσιν ζωηρὰς συμπάθειας ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζομένου τότε γένους. Τῇ 1831 ἤρξατο διδάσκων ἐν Παρισίοις θαυμάσια μαθήματα περὶ τῶν ξένων φιλολογίων, τῇ δὲ 1836 ἐδημοσίευσεν «Ἱστορίαν τῆς μεσημβρινῆς Γαλατίας ὑπὸ τοῦς Γερμανοὺς κατακτητὰς», ἥς ἔνεκα τὸ ἴδιον ἔτος ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν. Ἐτέρα αὐτοῦ ἔργα εἶναι: Ἱστορία τῶν ἱπποτικῶν ἐποποιῶν, Ἱστορία τῆς ἐπαρχιακῆς ποιήσεως, Μελέται ἐπὶ τοῦ Δάντου κλ. Τὰ συγγράμματα τοῦ Φ. διακρίνονται διὰ τὴν λεπτότητα τῶν παρατηρήσεων, τὴν πολυμαθειαν καὶ τὴν ζωηρὴν τῆς παραστάσεως. [Πς.]

Φῶρτ (Fort τ. ἔ. φρούριον). Πολλὰ τῶν ἐν ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις τῆς Β. Ἀμερικῆς πόλεων, αἵτινες ἀναπτυχθεῖσαι ἐκ φρουρῶν διετήρησαν τὸ ὄνομα τοῦτο. Αἱ σπουδαιότεραι τούτων εἶναι: Φ. Οὐάιτν (F. Wayne), πρωτ. κομητίας ἐν Ἰνδιάνῃ, ἔχουσα 35 393 κατ. καὶ μεγάλην βιομηχανίαν Φ. Οὐὼρθ (F. Worth), πρωτ. κομητίας ἐν Τέξας, μετὰ 23 076 κατ. καὶ ἐμπορίου κτηνῶν καὶ βάμβακος Φ. Σκὼτ (F. Scott), πρωτ. κομητίας ἐν Κάνσας,

ἔχουσα 11 946 κατ. καὶ ἐμπορίον σίτου· τέλος Φ. Σμ. 10 (F. Smith), πωτ. κομη-
τίας ἐν Ἀρκάνσας, μετὰ 14 291 κατ. καὶ
ἐμπορίου βάμβακος, ξυλείας κλ. [M. S.]

Φῶς καλεῖται τὸ ἀντικειμενικὸν αἶτιον
ὅπερ καθίστι τῷ ὀφθαλμῷ τὰ πράγματα τοῦ
ἐξωτερικοῦ κόσμου ὁρατὰ ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς
εἴναι ὑγιής. Διακρίνονται δὲ αὐτόφωτα σώ-
ματα καὶ σκοτεινὰ, ὧν τὰ μὲν πρῶτα φέ-
ρουν τὴν πηγὴν τοῦ Φ. ἐν ἑαυτοῖς (ὡς ὁ
ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπλανεῖς λεγόμενοι
ἀστέρες, τὰ καίόμενα σώματα), τὰ δὲ σκο-
τεινὰ καθιστῶνται ὁρατὰ μόνον καθ' ἔσον
λαμπάνουσι παρ' αὐτοφύτων φῶς καὶ ἀνα-
κλῶσι τοῦτο ἐν μέρει. Διὰ τὴν γῆν ὁ ἥλιος
εἶναι ἡ σπουδαιότατη πηγὴ τοῦ Φ. Περὶ
τῆς φύσεως τοῦ Φ. διάφοροι θεωρίαι ἐπλά-
σθησαν, περιοριζόμεθα δὲ εἰς τὴν σήμερον
ἐπικρατοῦσαν καθ' ἣν τὸ Φ. εἶναι δονή-
σεις ἀδαρῶς, τελείως ἐλαστικῆς καὶ συνε-
χῶς ὕλης, τοῦ αἰθέρος, ὅστις πληροῖ τὸ
διάστημα καὶ εἰσδύει μεταξὺ τῶν μορίων
πάντων τῶν σωμάτων· αἱ δὲ δονήσεις αὐ-
ταὶ διαδίδονται, ὡς αἱ τοῦ ἀέρος δονήσεις
αἱ παράγουσαι τὸν ἤχον, ἐν σχήματι κυ-
μάτων ὅπερ προσβάλλοντα τὴν ὀπτικήν
συσκευὴν (τὸν ὀφθαλμὸν) ἡμῶν προκαλοῦσι
τὸ αἶσθημα τῆς δράσεως· παρατηρητέον ὅμως
ὅτι αἱ δονήσεις τοῦ αἰθέρος εἶναι καθέτοι
ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς φωτεινῆς ἀκτίνος,
αἱ δὲ τοῦ ἀέρος (κατὰ τὸν ἤχον) ἔχουσιν
αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἡχητικῆς ἀκτίνος.
Ἡ διαφορὰ τῶν χρωμάτων (βλ. λ.) ἐξηγεῖται
διὰ τῆς διαφορᾶς διαρκείας ἢ ταχύτητος
τῶν δονήσεων, καὶ δὴ αἱ ταχύτεραι τοῦ-
των γίνονται αἰσθηταὶ ὡς ἰσοῖδές χρῶμα,
αἱ βραδύτεραι δ' ὡς ἐρυθρόν. Τὸ Φ. διαδι-
δεται μετὰ μεγίστης ταχύτητος, διατρέχον
ἐν δευτέρῳ λεπτῷ 312 000 χμ., οὕτως ὥστε
ἵνα ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς γῆς χρειά-
ζεται μόνον $8\frac{1}{4}$ λεπτά καὶ ἀπὸ τῆς σελήνης
μόλις 1 δευτέρον λεπτόν· δύναται δὲ νὰ
μετρηθῇ ἡ ταχύτης αὕτη καὶ δι' ἀστρονο-
μικῶν παρατηρήσεων (ἐκλείψεις τῶν δορυ-
φόρων τοῦ Διδῶς) καὶ δι' ὀπτικῶν ἐργαλείων.
Ἐφ' ὅσον τὸ Φ. κινεῖται ἐν ὁμοιομερεῖ πε-
ριέχοντι· διαδίδεται ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ ἐπὶ
τῶν συνόρων δύο διαφόρων περιεχόντων πά-
σης ἐν μέρει ἀνάγκασιν (ἐπιστρέφον εἰς τὸ
περιέχον ἐν ᾧ ἐκινεῖτο μέχρι τοῦδε), ἐν μέρει
δὲ διαθλάται (βλ. Ἀνάκλασις καὶ Διαθλα-
σις), διότι ἡ ἐλαστικότης τοῦ αἰθέρος εἶναι
ἄλλη ἐν ἄλλῃ περιέχοντι. Ὡπερδὴ δὲ αἱ ποι-
κιλόχροοι φωτίζονται ἀκτίνες, αἵτινες ἀποτα-
λοῦσι τὸ λευκὸν ἢ μάλλον αἶμα Φ. τοῦ
ἡλίου, συνεπελά τοῦ διαφόρου μήκους τῶν
κυμάτων ὑφίστανται διαφορὰν διαθλάσιν,
χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὴν διά-
θλασιν διὰ τριγωνικοῦ ὁρίνου πρίσματος

καὶ γεννᾶται οὕτω τὸ ποικιλόχρου φάσμα
(βλ. λ.). Περὶ τῆς χημικῆς δράσεως τοῦ Φ.
πρὸς τὸ ἄρθρον Φωτογραφία· παρατηρητέον
δὲ ὅτι τὸ Φ. ἐπιδρά σπουδαίως ἐπὶ τὴν φυ-
τείαν, καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ ἀποσυντίθεται τὸ
ἀνθρακικὸν δξύ ἐν τοῖς γλωροῖς μέρεσι τῶν
φυτῶν καὶ ἀποβάλλεται τὸ ἐξυγόνον. Ὡς
πρὸς τὴν λαμπρότητα τοῦ Φ. εὐρέθη ὅτι
αὕτη μεταβάλλεται κατ' ἀντίστροφον λόγον
τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς
πηγῆς. Πρὸς καταμέτρησιν δὲ τῆς ἀπολύ-
του λαμπρότητος φωτοβόλου τινὲς πηγῆς
χρησιμοποιεῖ ὡς μονάδα τὸ Φ. ὅπερ παράγουσι
διαφοροὶ λαμπάδες, κυρίως δὲ ὁ λύχνος τοῦ
Cavendish, καίων 42 γραμμάρια κραιμελαίου
καθ' ὥραν καὶ παράγων Φ. ἴσον πρὸς τὸ
6,5 λαμπάδων ἐκ στέατος. Ἰνα δὲ συγ-
κριθῇ πρὸς τοιαύτην πηγὴν (μονάδα) ἄλλη
τις καὶ εὐρέθη οὕτως ἡ ἰσχὺς ταύτης, χρη-
σιμοποιεῖται συσκευαί τινες, φωτόμετρα κα-
λούμεναι. Τούτων τὸ ἀπλούστατον εἶναι τὸ
τοῦ Rumford (1794), ὅπερ δὲν εἶναι ἄλλο
ἢ τεμάχιον χάρτου λευκοῦ κατακορυφῶς
ἐστηρικμένον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσπίπτου-
σιν αἱ σκιαὶ ἀδιαφανοῦς στελέχους ὀρίου
καὶ ἰσταμένου μεταξὺ τοῦ χάρτου καὶ δύο
φωτοβόλων πηγῶν, ὧν μία εἶναι ἡ μονάδα·
αἱ πηγαὶ αὗται τίθενται εἰς διαφόρους ἀπο-
στάσεις οὕτως ὥστε αἱ σκιαὶ νὰ γίνωσιν
ἐξ ἴσου σκοτειναί, ἐκ δὲ τῆς διαφορᾶς ἀπο-
στάσεως δύναται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἄνω ῥη-
θείσης ἀρχῆς περὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ Φ.
νὰ ὑπολογισθῇ ἡ διαφορὰ τῆς ἰσχύος τῆς
μίας φωτοβόλου πηγῆς πρὸς τὴν ἑτέραν
(μονάδα). [Σπ.]

Φῶς (Voss). 1) Ἰωάννης Ἑρρίκος,
Γερμανὸς ποιητὴς καὶ φιλόλογος, γενν. ἐν
χωρίῳ τοῦ Μεκλεμβούργου, διατελέσας πολ-
λὰ ἔτη διευθυντῆς σχολείου ἐν Βυτιῖν καὶ
εἰτα καθηγητῆς τοῦ πανεπιστ. ἐν Ἀϊδελβέρ-
γῃ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1826. Ὡς φιλόλογος
ἔχει ἀξίαν ὡς συστήιας μεθοδικωτέραν ἔρευ-
ναν, κυρίως δὲ ἐν τῷ κλάδῳ τῆς μυθολο-
γίας (Μυθολογικαὶ ἐπιστολαί, β' ἐκδ. 1827
καὶ Ἀντισυμβολικὴ, ἣν ἀπύθυνε κατὰ τοῦ
Grunzer). Ἀλλ' ἀναμειβόμενος τὰ μέγιστα
διεκριθῇ ὡς μεταφραστὴς τῶν λατινικῶν
καὶ κυρίως τῶν ἑλληνικῶν ἀριστοτελικῶν
τῶν τῆς ποιήσεως τὴν πρώτην θέσιν μετα-
ξὺ τῶν μεταφράσεων τούτων κατέχει ἡ τοῦ
Ὁμήρου, ἥτις μέχρι τῆς σήμερον ἀπολαύει
τῆς γενικῆς ἐκτιμήσεως τοῦ γερμαν. κοινοῦ
καὶ ἐξεδόθη πλειστάκις. Ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ
ποιήσεων διαπρέπουσι τὰ Εἰδύλλια, εἰς ἃ
ἀνήκει καὶ τὸ φημισθὲν ἔπος Λουίζα. Καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου (1779-1822) ἦτο ἀρι-
στος φιλόλογος, ὑποστηρίζας τὸν πατέρα ἐν
τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους μετὰ γερμ.
σχολίων (3 τ. 1821). — 2) Ριχάρδος, Γερ-

μανός ποιητής, γενν. 1851 ἐν Πορμερανία καὶ ζῶν τανὺν ἐναλλάξ ἐν Frascati παρὰ τὴν Ῥώμην καὶ ἐν Βεργτεσγάδην. Τὰ ἔργα-
ματά του, ὧν μείστην ἐπιτυχίαν ἔσχον τὰ
ἐπιγραφόμενα Ἡ πατρικία, Εὐα, καὶ Ἀλε-
ξάνδρα, ἐμφαίνουσιν ἑκτακτον ποιητικὸν τάλ-
αντον, ἐπίσης δὲ ἐπαινούνται τὰ πολυά-
ριθμα μυθιστορήματά του. [Μ.Γ.]

Φωσσεγγύ (Faucigny). Χώρα τῆς Σα-
βοΐας, πρὸς Ν τοῦ Σαββαί.

Φώσκολος (Οὐγος Νικόλαος). Ἰτα-
λὸς (ἐξἱταλιθεὶς) Ἕλληνας ποιητὴς γενν.
ἐν Ζακύνθῳ τῇ 26 Ἰαν. 1778. Μετὰ τὴν
θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀνδρέου (1793)
μετέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς Ἑ-
νετιαν πολιτογραφηθεὶς αὐτόθι. Πρῶτον ἔρ-
γον αὐτοῦ (1796) ὑπῆρξεν ἡ τραγωδία Τίστερ
(Θυσίτης), δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ διακριθῇ
διὰ τὰς γενναίας αὐτοῦ ἰδέας καὶ τὸ ἐκλε-
κτὸν ὄφος. Ἐνθουσιῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
καὶ ἰσοπολιτείας ἔγραψε μετὰ τὰς πρώτας
νίκας τοῦ Βοναπάρτου ἐν Λυῶνι εὐρισκό-
μενος, ἐνθα εἶχε προσκληθῇ ὡς μέλος τοῦ
Συμβουλίου, τὴν πλήρη ἀλγους ἀλλὰ καὶ
θάρρους ὥδην Orazione a Bonaparte (Πα-
ρίσι, 1802). Παραδοθείσης δὲ τῆς Βενε-
τίας ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου τοῖς Αὐστρια-
κοῖς ὁ Φ. βαρυσάλων ἀπῆλθε πρῶτον (1797)
εἰς Μεδιόλανον, ἐνθα ἐπεδόθη εἰς τὴν δη-
μοσιογραφίαν, εἰτα εἰς Βονωνίαν, βραδύτε-
ρον δ' εἰς Φλωρεντίαν, ἐνθα ἐγνώρισεν τὴν
νεανίδα Isabella Roncioni, ἥτις ἐτέπνευ-
σεν αὐτῷ τὸ μυθιστόρημα ὅπερ ἐν Μεδιο-
λάνῳ συνέγραψεν *Ultime lettere di Jacopo
Ortis*, ἐν ᾧ ἐκθέτει καὶ τὰ ἐρωτικά αὐ-
τοῦ παράπονα πρὸς τὴν μνημονευθεῖσαν νε-
ανίδα (ἐξεδέθ. πρῶτον ἐν Μιλάνῳ 1802)
καὶ τέλος κατετάχθη εἰς τὴν Ἐν τε ὅ θ εν
τῶν Ἀλπεῶν φάλαγγα, πολεμῆ-
σας γενναίως εἰς πολλὰς μάχας. Ἐπανελ-
θὼν βραδύτερον εἰς τὴν Ἰταλίαν διωρίσθη
(1808) καθηγητὴς τῆς Ῥητορικῆς ἐν τῷ
Πανεπιστημίῳ τῆς Παύας, ἥς ἔβραξ μετ' ὁ-
λέγον (1809) καταργηθείσης ὁ Φ. ἐλθὼν
μετὰ πολλὰς περιπετείας εἰς Μεδιόλανον
ἐδημοσίευσεν (1811) τὴν τραγωδίαν *Ajace*
(Αἴας) τὴν παρασχούσαν πολλὰς μορφὰς
εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς. Ἀγδιάσας
ἐκ τοῦ κατ' αὐτοῦ χαμερποῦς πολέμου ἀπῆλ-
θεν εἰς Φλωρεντίαν, ἐνθα συνέγραψε τὴν
τρίτην τραγωδίαν αὐτοῦ *Ricciarda*, καὶ
ἐπανέκαμψε πάλιν εἰς τὸ Μεδιόλανον μνη-
σθεὶς τρὺ στρατιωτικοῦ αὐτοῦ σταδίου. Μετὰ
δὲ τὴν ἐν Λομβαρδία ἐγκατάστασιν τῆς αὐ-
στριακῆς ἐξουσίας (1815) ὁ Φ. κατέλιπε
τὴν Ἰταλίαν καὶ πρῶτον μὲν κατέφυγεν εἰς
Ῥώμην, ἐνθα καὶ ἀνεδημοσίευσεν τὸν *Or-
tis*, ἔπειτα δ' εἰς Λονδὶνον ἐπιδοθεὶς αὐτόθι
εἰς τὴν συγγραφὴν φιλολογικῶν ἀρθρῶν καὶ

διατριβῶν καὶ ἐπιστατῶν εἰς τὴν ἐκδοσιν
κλασσικῶν καὶ Ἰταλῶν συγγραμμάτων. Ἐν
τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἐκέρδιζε μὲν κατ' ἄρ-
χὸς τὰ πρὸς τὸ ζῆν. βραδύτερον δὲ μὴ πε-
ριτλήθην εἰς ἐνδειαν ἀπέθανε δὲ ἐξ ὕδρω-
πυκνίας τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1827 ἐν τῷ προαστεῖ-
ον Turnham Green τοῦ Λονδίνου, καθ' ἣν
ἡμέραν ἐπεσκήψατο αὐτὸν ὁ Καποδίστριας
διερχόμενος τότε ἐκ Λονδίνου. Τὰ ὅσα
αὐτοῦ μετεγέχθησαν τῷ 1871 τῇ αἰτήσε-
τις Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ κατετίθησαν
ἐν τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ ναφ τοῦ Σταυροῦ. Με-
ταξὺ τῶν πολλῶν ποιημάτων ἅπερ συνέγρα-
ψε δύο εἶναι τὰ κάλλιστα, τὰ ἐπιγραφόμενα
Sepolcri (Μνημεῖα, 1807) καὶ *Le Grazie*
(Ἄσμα τῶν Χαρίτων). Ἐγράψεν πλείστα
ἔσα πεζά, μετέφρασε ποιήσεις τῆς Σαπ-
φους, τοῦ Ἀνακρέοντος, τοῦ Θεοκρίτου, ῥα-
ψώδιας τῆς Ἰλιάδος κτλ. Ἐν Λονδίνῳ δια-
τριβὼν συνέγραψε *Saggi sopra il Petrar-
ca* (ἐν Lugano 1824) καὶ τὸ *Discorso
storico sul testo del Decamerone* (1825).
Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Φ. μετεφράσθησαν Ἑλ-
ληνιστὶ ὁ Ὀρτις ἐν τῷ Ποιητικῷ
Ἀνθῶνι τῆς Ζακύνθου ὑπὲρ Γ. Σφήκα
καὶ τῶν Μνημάτων στίχους τινὰς με-
τέφρασεν ὁ Ζαλακώστας καὶ πλήρεις μετα-
φράσεις ἐδημοσίευσαν οἱ Ζακύνθιοι Μάτε-
σης καὶ Δεμενεγίνης. Ὑπὸ δὲ τοῦ Σ. Μα-
λάκη μετεφράσθησαν τὰ Μνηματα καὶ
ἄλλα, ὅτινα δυσδυσχῶς μένουσιν εἰσεῖτι ἀνέ-
κδοτα. Πλήρη τῶν ἔργων τοῦ Φ. συλλογὴν ἐλ-
θῶσαν ἐν 11 τόμ. (ὧν 3 ἐπιστολαί) οἱ Orlandi
καὶ Mayer (Φλωρ. 1850-52). [Ι.Ε.Κ.]

Φώσταινζ. Χωρ. τοῦ δήμου Δόμνη
τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, 2 1/2 ὥρ. Ν τῆς
Κάτω Ἀχαΐας, μετὰ 276 κατ.

Φωσφῆναι. Ὑγρὰ ἄχρσα, λίαν φω-
τοβλαστικά, ὁμοῦς ἐντόνου καὶ ναρκωτικῆς
δραστικότητος ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὀξειδοῦμεν
καὶ αὐταναφλεγόμενα, παραγόμενα ἐκ το-
φωσφορικοῦ ὕδρου. Διακρίνονται εἰς
πρωτογενεῖς καὶ δευτερογενεῖς
παραγόμενας συγχρόνως κατὰ τὴν θερμάν-
σιν ἰωδιστοῦ φωσφονίου μετ' ἰωδιστοῦ πνευ-
ματορρίζης εἰς 100° ἕως 150° ἐπὶ τῇ πα-
ρυσίᾳ ὀξειδίου τοῦ ψευδαργύρου, καὶ εἰς
τριτογενεῖς παραγόμενας διὰ θερ-
μάνσεως τοῦ ἰωδιστοῦ φωσφονίου μετὰ τῷ
πνευματῶν εἰς 180°. [P.N.B.]

Φωσφοραμμωνία. Βλ. Ἀμμωνία.

Φωσφορισμός. Ἰδιότης σωμάτων
τινῶν ἀνοργάνων συνισταμένη εἰς τὴν ἐκ-
πομπὴν ἐν τῷ σκότειν λαμπρείας τινος πα-
ραδικῆς ἢ μονίμου ἄνευ παραγωγῆς θερμότη-
τος, κληθεῖσα οὕτως ἐκ τοῦ κατ' ἐξ-
χὴν φωσφορίζοντος ἐν τῷ σκότειν τῇ παρου-
σίᾳ ὀξυγόνου ἀμετάλλου φωσφόρου (βλ. λ.).
Ἡ λάμψις αὕτη ἀναδίδεται μᾶλλον ἢ ἡ

τον έντονος είτε διά τής τριβής (θειούγα τινά άλατα του ψευδαργύρου), είτε διά τής κρούσεως και θραύσεως (σάκχαρον), είτε διά τής συμπίεσεως (ύδωρ, άήρ άτμοσφαιρικός), είτε τέλος διά τής ένθéseως των σωμάτων εις τās ήλιακās άκτίνας ή διά τής θερμάνσεως αυτών (φθοριούχον άσέσιον). Ένίοτε ο Φ. αναφαίνεται κατά την τέλεσιν γημικών τινων πράξεων, οίον την ένωσιν τής άσέστου μετά του ύδατος, την άποσύνθεσιν των πλείστων όργανικών ουσιών κλ. Η επί έλωδών τόπων και επί του έδαφους νεκροταφείων πλανωμένη έν ώρμυκτός φωσφορική λάμψις έφείλεται εις την τελευτημένη εκεί άποσύνθεσιν φυτικών και ζωικών όργανικών ουσιών. Ο Φ. του θαλάσσιου ύδατος κατά την νύκτα έφείλεται εις λάμψιν παραγομένην υπό έκουσίας άνακλαστικής συσπάσεως του σώματος μυριάδων άπείρων έγγηματικών ζωύτιων έκ τής τάξεως των άκαληφών και εχ του γένους *Noctiluca miliaris* (νοκτολαμπής ή κεγχορειδής). Φ. δεικνυσιν έν τω σκότει και σημεία τινά ή μέρη του σώματος έντόμων τινών, και όη ίδιαιτέρα όργανα, τά όποια άποτελούνται έκ δικτύου τραχειών ών έν ταίς βροχίαις έγκατατεκηνούσι δύο ειδών κύτταρα πολυγωνικά, τά μέν διαφανή, ύπωχρα περιέχοντα ουσίαν λεπτομεσεστάτην άποτελούσι τά φωσφορίζοντα στοιχεία, τά δε πλήρη ούρικής άμμωνίας χρησιμεύοντα προς άνάκλασιν και διασκεδασμόν του φωτός· τó δλον τουτο πλέγμα περιβάλλεται υπό θήκης λεπτοτάτης, διαφανούς. Τό φαινόμενον τουτο κατά πāσαν πιθανότητα έφείλεται εις ίδίως φωσφορίζουσας ούσιās έκκρινόμενας και περιεχόμενας εις τά πρώτα των προκειμένων. κυττάρων άνεξαρτήτως πάσης νευρικής έπιδράσεως· οσάκις δέ τό έντομον θέλει, δύναται να έπιτρέπη διά του νευρικού αυτου συστήματος την επί τά έκτός έκχυσιν του φωτός. Πάντες γνωρίζουσι τās πυρολαμπίδας, αίτινες φωσφορίζουσιν έν τω σκότει. [P.N.B.]

Φωσφορίτης. Βλ. Απατίτης.

Φωσφοροδηλητηρίασις είναι τó σύνολον των φαινομένων όπερ παρουσιάζει ο όργανισμός μετά την έν αυτώ είσοδον του φωσφόρου είτε από τής πεπτικής, είτε από τής άναπνευστικής όδο· διακρίνεται ή προκειμένη δηλητηρίασις εις δύο εία ν, καθόσον τά σχετικά συμπτώματα έν βραχεί χρόνω εξέλισσονται διά τής έφ' άπαξ είσ-αγωγής εις την οίκονομίαν τοξικής δόσεως του φωσφόρου, και εις χρονία ν, ής τά συμπτώματα βαθμηδόν και διά χρόνου εξέλισσονται. Δεκα έως δεκαπέντε έκατοστά γραμμαρίου φωσφόρου άρκούσι προς δηλητηρίασιν θανατηφόρον δέξιαν· τά παρα-

τηρούμενα συμπτώματα κατ' αυτήν είναι διψα έντονωτάτη, άτμοι φωσφορίζοντες έν τω σκότει έξερχόμενοι από του στόματος και των ρωθιώνων κατά την έκπνοήν, ναυτία και έμετοι· έστιν ότε αιμόμικτοι φωσφορίζοντες έν τω σκότει, ειτα ξηρότης του στόματος και του φάρυγγος, κωλικοί ζωνηροί και γαστραλγίαι, κενώσεις δυσώδεις, τεινεσμός κατά τον δακτύλιον και την κύστιν μετά έπωδύνου ούρήσεως, σπάνις ούρων ή έπίσχεσις, μυρμηκιάσεις, συσπάσεις κατά τούς μύς των άκρων και του κορμού, ζάλαι, κεφαλαλγίαι, καταβολή δυνάμεων· τó ήπαρ αύξάνει· τόν όγκον και ή ήπατική χώρα παρίσταται ευαίσθητος και έπωδύνος, ίκτερος έπιφάνεται, άλγη κατά τούς μύς του κορμού και των άκρων μετά συσπάσεων, ένίοτε άναισθησία δερματική· ειτα άκολουθοϋσιν αιμορραγίαι έκ των διαφόρων όργάνων και σπλάγγων, αιματούρια, αιματεμέσις κλ., τέλος παραλήρημα, άλγος ύπερβολικόν, σπασμοί μερικοί ή καθολικοί, ύσπνοια, κόμα, θάνατος. Πάντα ταυτα τά δεινά ύφίστανται οι διά φωσφόρου δέξιός δηλητηριαζόμενοι άκουσίως ή έκουσίως. Κατά την νεκροτομήν ύπάρχουσιν έκδηλα σημεία φλεγμονής του πεπτικού σωλήνος, του φωσφόρου θράσαντος και τοπικώς, ως και βλά-βαι έφειλόμεναι εις την έξ άπρροσθήσεως καθολικήν δράσιν του δηλητηρίου (αιμορραγίαι κατά τούς βλεννογόνους, κατά την καρδίαν, τούς πνεύμονας κυρίως και κατά την ύποδερμάτιον συνεκτικόν ιστόν) κλ. Η δέ χρονία Φ. παρατηρείται εις τούς έργά-τας των φωσφορικών πυρρίων, οίτινες άφ' ου επί 4 έως 9 έτη εξακολούθησιν την εργασία αυτών αισθάνονται διαταραχάς έλαφράς του άναπνευστικού και πεπτικού συστήματος, ίδίως δδονταλγίας, σιελισμέν άσθονον μετά έξοιδήσεως έπωδύνου των ούλων, των παρειών, του τραχήλου, του όλου προσώπου, άδυναμίαν κατά την σπονδυλικήν στήλην, ειτα άσθένειαν κατά τó βάδι-σμα και τούς άγώνας, τρόμον των μελών, τραυλισμόν, τρέμον καθολικόν, προϊούσαν παράλυσιν γενικήν· ταυτα πάντα καταλή-γουσιν εις τόν θάνατον. [P.N.B.]

Φωσφόρος. Στοιχείον άμέταλλον, σύμβολον έχον Ρ και άτομικόν βάρος 30.96. Ο τυχαίως ανακαλύψας αυτόν έν τοίς ου-ροις τω 1669 άλχημιστής Brandt έν Άμβούργω έτήρησε την ανακάλυψιν μυστικήν· και άνεκαλύφθη μέν πάλιν τω 1674 υπό του Kunkeλ αλλά γνωστός έγένετο και έμελετήθη μέλις άφ' ου οι Jahn και Scheele τω 1779-81 άπέδειξαν την εύκολον και άσθονον παραγωγήν αυτου έκ των όστων. Υπό την μορφήν φωσφορικού δέξιός άπαντα έν διαφόροις όρυκτοίς, οίον άπατίτη, φωσφο-

ριτή και πολλοῖς ὀρυκτοῖς τοῦ σιδήρου. Παράγεται ὁμοῦς κυρίως ἐξ ὀσπῶν, ἀπερ ἀπανθρακίζονται καὶ ὑπεβάλλονται εἰς τὴν ἐπιβρασιν θειικοῦ ὀξέος. Ἡ οὕτως ἐσχηματισμένη φωσφορική ἀσβεστος ἀναμιγνύεται μετὰ κόνεως ξυλινθράκων καὶ πυρακτοῦται ἐντὸς κεράτων χυτοσιδηρῶν ἢ ὑαλίνων, ὅτε παραγονται ἀτμοὶ Φ . συλλεγόμενοι καὶ ψυχόμενοι ὑπὸ ὕδωρ. Συμπεπτηγμένος εἶτα εἰς μορφήν βράθλων φυλάττεται ἐπίσης ὑπὸ ὕδωρ ἕνεκα τοῦ κινδύνου τῆς ἀναφλέξεως. Ἦνα ληθῇ ὁμογενικῶς καθαρὸς, ἀπαιτοῦνται ἐπανειληγμέναι ἀποστάξεις ἐν ὅσων ἕνεστι χαμηλότερα θερμοκρασία. Ὁ κ σ ι ν ὅς ἢ χίτρινος Φ . εἶναι σῶμα στερεὸν ἡμιδιαφανές, ἀπαλὸν ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ, σκληρὸν δὲ καὶ εὐθραυστον ἐν τῇ ψύχει, ἔχει εἰδ. βάρ. 1.83, τῆκεται εἰς 440 πρὸς ὑγρὸν ἄχρουν καὶ ζεῖ εἰς 290°. Ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ ἐξατμίζεται ἐν τῷ ἀέρι καὶ ἐκπέμπει ἀτμοὺς λευκοὺς, εἰδικὴν ὁσμὴν ἔχοντας καὶ λάμποντας ἐν τῷ σκότειν ὡς ἐκ τῆς συμβαίνουσας δξειδώσεως (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα)· ἐν τῷ ἀέρι θερμαινόμενος μέχρι 500° ἀναφλέγεται ὑπὸ λαμπρὸν λευκὸν φῶς. Ἐν ὕδατι σχεδὸν ἐντελῶς ἀδιάλυτος, εἶναι εὐδιάλυτος ἐν θειούχῳ ἄνθρακι, δυσδιάλυτος ἐν λιπαροῖς ἐλαίοις. Ὁ δὲ ἄ μ ο ρ ος ἢ ἐρυθρὸς Φ . λαμβάνεται ἐκ τοῦ κοιντοῦ, θερμανθέντος ἐπὶ τινος ὥρας εἰς 240°, ἀποκλεισμένου τοῦ ἀέρος, διακρίνεται δὲ ἀπὸ τούτου καθ' ὅσον εἶναι ἀδιάλυτος ἐν εἰωδήποτε ὑγρῷ, δὲν μεταβάλλεται ἐν τῷ ἀέρι, οὔτε εἶναι δηλητηριώδης· χρησιμεύει κυρίως πρὸς κατασκευὴν τῶν πυρείων τῆς ἀσφαλείας. Ἀπ' αὐτοῦ παράγεται πάλιν τρίτη μορφή τοῦ Φ , ὁ με τ α λ λ ι κ ὅς ἢ μέλας, διὰ συντήξεως μετὰ μόλυβου, ὅστις κατὰ τὴν ψύξιν ἀπεκρίνεται αὐτὸν ὡς χυστάλλους τετράγρους καὶ μεταλλικῶς στιλβοντας.

Ὁ Φ . καὶ πολλὰ τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ εἶναι σφοδρὰ δηλητήρια (βλ. Φωσφορδηλητηρίασις)· μετὰ τὴν κένωσιν τοῦ στομάχου δι' ἐμετικὸν εἶναι ἀντιφαρκακα τὰ βλενωδῆ ποτὰ καὶ τὸ ψελεύκωμα ὡς καλύπτοντα τὸ δηλητήριον, καὶ ἡ κακαυμένη μαγνητα ὡς συνδυσωμένη μετὰ τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος πρὸς δυσδιάλυτον ἐν τῷ ὀργανισμῷ φοβερότερον φωσφορικὸν ἀδύσθηον. Ἀναπτύσσονται ἐπὶ τῆς ἐπιδερμίδος ὁ Φ . παράγει βαθεὰ καὶ δυσίατα ἐγκαύματα διαδιδρωσκομένου τοῦ δερματος ὑπὸ τοῦ ἀναπτυσσομένου κατὰ τὴν καυσιν φωσφορικοῦ ὀξέος· πρὸ παντὸς τὸ ἐγκαῦμα δέον νὰ πλύνηται διὰ διαλύματος ἀμμωνίας θραυτοῦ. Κοινῶς γίνεται χρήσις τοῦ Φ . πρὸς καταστροφὴν τῶν κατοικιδίων μυῶν. Ἡ κυριώτερα ὁμοῦς ἐφαρμογὴ τοῦ Φ . γίνεται εἰς τὴν δι' αὐτοῦ κατασκευὴν τῶν φωσφορικῶν πυρείων. Ἐν τῇ λατρικῇ χρη-

σιμεύει εἰς μικρὰς δόσεις ὑπὸ μορφήν φωσφορούχου αἰθέρος ὡς διεγερτικὸν εἰς νευρικὰ νοσήματα.

Ἐκ τῶν ἐνώσεων τοῦ Φ . αἱ σπουδαίτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς.

Α') μετὰ ὀξυγόνου: 1) Πεντοξείδου Φ . ἢ ἀνυδρίτης τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος, P_2O_5 , κόνις λευκή, χιονώδης, παραγόμενη κατὰ τὴν καυσιν τοῦ Φ . ἐν ξηρῷ ἀέρι. Ὡς παράγωγα τούτου θεωροῦνται α') τὸ ὀρθοφωσφορικόν ἢ τριβάσικον φωσφορικόν δξὺ H_3PO_4 , ὅπερ λαμβάνεται δι' δξειδώσεως Φ . μετὰ νιτρικοῦ ὀξέος· ἅπαντα τὰ ἐν τῇ φύσει φωσφορικά ἄλατα ἀνήκουσιν εἰς τὸ δξὺ τούτο· ἐκ τοῦ ὀξέος ζεομένου ἐν θερμοκρασίᾳ μὴ ὑπερβαίνουσῃ τοὺς 150° ἀπομένει μάζα τις σιρωπιώδης, ἐξ ἧς ἀποκρυστάλλουται ἐν χαμηλότερα θερμοκρασίᾳ τὸ καθαρὸν δξὺ εἰς χυστάλλους· β') τὸ πυροφωσφορικόν $H_4P_2O_6$, προκύπτει ὅταν τὸ σιρωπιώδες φωσφορικόν δξὺ διατηρεῖται ἐπὶ καιρὸν εἰς 200°. γ') τὸ μεταφωσφορικόν δξὺ HPO_3 , λαμβανόμενον δι' ἐξατμίσεως μέχρι πυρακτώσεως παρατεταμένης διαλύματος ὀρθοφωσφορικοῦ ὀξέος ἐν ἄγγειῳ ἐκ λευκοῦν σου. 2) Τριοξειδίου τοῦ Φ . ἢ ἀνυδρίτης τοῦ φωσφορῶδους ὀξέος P_2O_3 , ἀναπτυσσόμενον κατὰ βραδείαν καυσιν Φ . ἐν τῷ ἀέρι ἄνευ ἀναφλέξεως, κόνις λευκή, ὁσμὴν σκωρόδου ἔχουσα. 3) Ὑποφωσφορικόν δξὺ $H_2P_2O_6$, γνωστὸν ἐν ὕδατι διαλύσει, γεύσεως λίαν ὀξίνου, ἀσταθὲς ἅτε μεταπίπτει εἰς φωσφορῶδες καὶ πυροφωσφορικὸν δξὺ, παραγόμενον ὅταν τεμάχια Φ . βεθυθισμένα κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν ὕδατι ὑφίστανται μερικὴν δξειδωσιν ὑπὸ τοῦ δξυγόνου τοῦ ἀέρος, τὰ δὲ προϊόντα τῆς δξειδώσεως ταύτης διαλύονται ἐν τῷ παρόντι ὕδατι· ἐκ τῆς σιρωπιώδους διαλύσεως ἀποχωρίζεται τὸ ἐν λόγῳ δξὺ τῇ δράσει καυστικοῦ νατρίου. 4) Φωσφορῶδες δξὺ H_3PO_3 , παραγόμενον ὡς καὶ τὸ ὑποφωσφορικόν δξὺ χυστάλλικόν καὶ λίαν ὕγροσκοπικόν. 5) Ὑποφωσφορῶδες δξὺ H_2PO_2 , ὑγρὸν σιρωπιώδες, λίαν ὀξίνον, τὸ ἰσχυρότατον τῶν ἀποξειδωτικῶν σωμάτων τῆς χημείας.

Β') μετὰ ὕδρογόνου ἀποτελεῖται τὸ φωσφοῦχον ὕδρογονον ἢ φωσφίνην PH_3 , ἔνωσης ἀεριώδης, ἀναφλεγόμενη ἐν τῷ ἀέρι, παραγόμενη μετὰ τοῦ PH_4 διὰ τῆς θερμάνσεως Φ . μετὰ διαλύσεων ἀλκαλίων. Ὅταν εἰσάγεται τὸ ἀερῶδες μίγμα εἰς σωλὴνα περιβαλλόμενον ὑπὸ ψυχτικῷ μίγματος, ἀποκρίνεται ἐν αὐτῷ ὕγρον PH_4 , ὅπερ ἀποσυντίθεται ἐκρηγνύμενον ἐν τῷ ἀέρι.

Γ') μετὰ γλωρίου: 1) Τριγλωρίου Φ . PCl_3 , ὑγρὸν ἄχρουν παρα-

γόμενον κατὰ τὴν καυσίν Φ. ἐν θερμότητι γλωρίω. 2) Πενταχλωρίο υδροχλωρικό, κόνις υπόλευκος, ἀτμίζουσα ἐν τῷ ἀέρι καὶ ἐξατμιζομένη ἀνευ τήξεως εἰς 100°. Διὰ μετὰ τοῦ χλωρίου ἐνώσεις χρησιμεύουσι πολλαχῶς ἐν τῇ ἐνοργάνῳ χημείᾳ. Ἄλλα ἐνώσεις γεννῶνται μετὰ τοῦ βρωμίου, ἰωδίου, φθορίου, θείου, ἀζώτου.

Φωσφορίκι ἀλάτια (phosphates) καλοῦνται πᾶσαι αἱ ἐνώσεις αἰτίνες προκύπτουσιν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος μετὰ τῶν βάσεων· ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχουσι τρία συγκεκριμένα φωσφορικά ὀξέα, ἔπεται ὅτι ὑπάρχουσι καὶ τρία εἶδη φωσφορικών ἀλάτων, τὰ ὀρθοφωσφορικά, τὰ πυροφωσφορικά καὶ τὰ μεταφωσφορικά. Διακρίνονται εἰς οὐδέτερα, βασικά καὶ ὀξεία, ὧν τὰ τελευταῖα μόνον εἶναι διαλυτὰ ἐν ὕδατι ὡς καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀλκαλικῶν βάσεων. Ἐκ τῶν ἀλάτων τούτων περιγράφουμεν συντόμως α') Φωσφορικό ἐναμμόνιον μαγνήσιον, κόνιν λευκὴν κρυσταλλωδῇ, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, ἀπαντῶσαν ἐν τῇ γαύνῳ, ὡς καὶ ἐν τοῖς οὖροις τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὁσάκις ταῦτα ἔχουσιν οὐδετέραν ἢ ἀλκαλικὴν ἀντιδρασίν, διό καὶ γίνεται ἀφορμὴ σχηματισμοῦ οὐρολίθων ἐν τῇ κύστει (πάντοτε παράγεται κατὰ τὴν ἀμμωνιακὴν καλουμένην ζύμωσιν ἢ σήψιν τῶν οὐρῶν ἐκτὸς τοῦ ὀργανισμοῦ), ἐν τοῖς ἀποχωρήμασι κατὰ τινὰς νόσους, θυστεντερίαν, τυφοειδῆ πυρετὸν κτλ. β') Φωσφορικὸν ἐναμμόνιον ἀτρίον, σχηματιζόμενον κατὰ τὴν αὐτόματον σήψιν τῶν οὐρῶν καὶ κατὰ τὴν ἐξατμίσιν αὐτῶν ἐν τῷ πυρί. γ') Φωσφορικό ἐναμμόνιον σίδηρον, κόνιν ἀμωρον κυανόφαιον, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι, διαλυτὴν ἐν ὀξέσι. δ') Φωσφορικήν κινίνην, ἄλκαλιν, ἀπαλὸν, κινρὸν, διαλυτὸν ἐν ψυχρῷ ὕδατι, ἔχον παρεμφερεῖς ἰδιότητας πρὸς τὴν θετικὴν κινίνην καὶ γοργούμενον εἰς μικρὰς δόσεις. Περὶ τῶν λοιπῶν ἀλάτων τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος, οἶον τοῦ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου, μαγνησίου, νατρίου κτλ. ἐγένετο λόγος ἐν τοῖς οἰκείοις ἀρθροῖς τῶν στοιχείων τούτων. [P.N.B.]

Φωσφοροχαλκίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ προκλινοῦς συστήματος, ἔχον λάμψιν στεατικὴν καὶ χρομὰ υπόμελαν ἢ πρασινίζον, συνιστάμενον δ' ἐκ φωσφορικοῦ χαλκοῦ καὶ ὑδροξειδίου τοῦ χαλκοῦ. [A.K.]

Φωταέριον (gaz de l'éclairage). Προϊὸν πολυσύνθετον τῆς ξηρᾶς ἀποστάξεως τῶν λιθανθράκων, συγκαίμενον ἐκ πολλῶν διὰ φωτεινῆς φλογὸς καίμενων ζερῶν καὶ ἀτμῶν (ἐλώδους ἀερίου, αἰθυλενίου, προπυλενίου, ἀτμοῦ βενζολαίου, ναφθαλίνης κτλ.) ἀναμειγμένων μετὰ ὑδρογόνου, ὁξε-

ιδίου τοῦ ἀνθρακος, ἀζώτου, ὀξυγόνου καὶ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Φ. ὀφείλεται εἰς τὴν γάλλον μηχανικὸν Φίλιππον Λεμπὴν τῷ 1801, οὕθενος ὁμοῦς τότε τὸ ἐνδοσφόν ἐκίνησε, διό καὶ περιήλθεν εἰς λήθην, ὅτε τῷ 1805 ἐγνώθη ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ πολλὰ ἐργοστάσια ἐφωτίζοντο δι' ἀερίου προκύπτοντος ἐκ τῆς ἀποστάξεως τῶν λιθανθράκων. Τὸ πρῶτον μηχανικὸν ἐργοστάσιον παρασκευῆς Φ. ἰδρύθη ἐν Λονδίῳ τῷ 1810 καὶ μετὰ ἐκτὼς ἐτη τὸ νέον τοῦτο σύστημα τοῦ φωτισμοῦ εἰσῆχθη εἰς Γαλλίαν καὶ διαδοχικῶς καὶ εἰς τὰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς· ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Φ. ἐβράδυνε πολὺ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς ἐνθα ὁλοῦς ἐσχάτως καὶ μόνον εἰς τὰς μεγαλοπόλεις ἐδιὰ Φ. φωτισμὸς τῶν δόμων ἀντικατέστησε τὸν διὰ λυχνιῶν πετρελαίου. Σήμερον τὸ Φ. χρησιμοποιοῦται οὐ μόνον πρὸς φωτισμὸν τῶν δόμων τῶν πόλεων καὶ τῶν οἰκιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς θερμαντικὴν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ μαγειρίου. Ἡ σύνθεσις καὶ ἡ ποιότης καὶ κατ' ἀκλουσίαν καὶ ἡ φωτιστικὴ δύναμις τοῦ Φ. ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ποιότητος τῶν ἀποσταζομένων λιθανθράκων. Ἐκατὸν ὄγκοι Φ. εἰάν μὲν παρεσκευάσθησαν ἐξ ἀρίστου λιθανθρακος τῆς Newcastle τοῦ εἶδους Osprey συνιστᾶται· ἐξ 25.82 ὄγκ. ὑδρογόνου, 51.20 ὄγκ. ἐλώδους ἀερίου, 13.06 ὄγκ. φωτιστικῶν ὑδρογονανθράκων, 7.85 ὄγκ. διοξειδίου ἀνθρακος καὶ 2.07 ὄγκ. ἀζώτου, ὀξυγόνου καὶ διοξειδίου ἀνθρακος· εἰάν δὲ ἀπεστάχθησαν ἐκ κοινοῦ λιθανθρακος τῆς Newcastle τοῦ εἶδους Pelton, ἀποτελοῦνται ἐκ 47.60 ὄγκ. ὑδρογόνου, 41.53 ἐλώδους ἀερίου, 3.05 φωτιστικῶν ὑδρογονανθράκων καὶ 7.82 διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος. Τὸ μὲν πρῶτον εἶδος τοῦ ἀερίου ἔχει φωτιστικὴν δύναμιν εἰς μονάδας λαμπάδων 34.4, τὸ δὲ δεύτερον 13.0. Καλὸν ὅπως ὁποῦντο Φ. πρέπει ἐπὶ 1000 λίτρων νὰ μὴ ἐμπεριέχῃ πλέον τοῦ 150 λ. διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, 22.5 ἀμμωνίας καὶ 0.02 κ.δ. ἐκατοστῶν ὑδροθείου· ν' ἀναπτύσσῃ ἐν τῇ φωταβολίᾳ ὑπὲρ πίεσιν ἴσην πρὸς 22-24 χλστμ. στήλης ὕδατος ὀλόγα λευκὴν, ῥεῖον, πλάτους 67 χλστμ., ὕψους 34 χλστμ. καὶ μὴ αἰθαλίζουσαν. Τὸ Φ. εἶναι μὲν δυνατόν νὰ παρασκευασθῇ καὶ ἐξ ἄλλων ὕλων πλουσιῶν ὑδρογονανθράκων, οἷον ξύλων, λιπῶν. ἐλαίων, ῥητινῶν, κηροῦ κτλ., γενικῶς ὁμοῦς προτιμᾶται ἡ ἐξαγωγή αὐτοῦ ἐκ τῶν λιθανθράκων, οὐ μόνον διότι τὸ ὑπόλειμμα τῆς κατεργασμένης ὕλης παρέχει πολὺτιμον καύσιμον ὕλην, τὸν ἀπὸ ἀνθρακα, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα τῆς ξηρᾶς ἀποστάξεως τυγχάνουσι ποικίλων χρήσεων καὶ ἐφαρμογῶν ἐν τῇ χημικῇ βιομηχανίᾳ· πλὴν του-

των και η τιμή των λιθανθράκων είναι σχετικώς μικρά. Οι λιθανθράκες εισάγονται εις κλειστούς αποστακτηρείους κυλίνδρους πιθροῦς, διατεταγμένους ἀνά 5 ἕως 7 ὀριζοντίως περί ἑστίαν θερμαινόμενην δι' ὀπτάνθρακος καὶ πίσεως· ἡ πυράκτωσις λίαν ἔντονος ἐξακολουθεῖ ἐπὶ πάντα ὥρας εἰς 1200°, τὰ δὲ ἐκ τῆς ἀποστάξεως ταύτης προκύπτοντα πτητικὰ προϊόντα, ἀερῶδη ἢ ὑγρὰ κατὰ τὴν συνήθη θερμοκρασίαν, ἀπάγονται διὰ συστήματος ἀπαγωγῶν σωλήνων καὶ ἐν τοῖς κυλίνδροις ὑπολείπεται ὁ ὀπτάνθραξ. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἔγενετο ἀπλῶς ἀπόσταξις ξηρὰ ἥτοι διὰ τῆς θερμότητος χωρισμὸς τοῦ λιθανθράκος εἰς στερεὸν προϊόν τὸν ὀπτάνθρακα, καὶ εἰς ἓνα ὀρμαθὸν πτητικῶν ἀερίων καὶ ἑλμῶν. Ἐξ 100 γγρ. λιθανθράκων ἀπερ εἰσάχθησαν εἰς τοὺς κυλίνδρους, προκύπτουσι κατὰ μέσον ἔρον 60-75 γγρ. ὀπτάνθρακος, 4-6 γγρ. ὑγρᾶς πίσεως, 15-20 γγρ. ἀμμωνιονίου ὕδατιον, ἐνεργόντων 0.6-1 κυβ. μέτρου ἀερῶδους ἀμμωνίας, 24-29 κ. μ. φωτιστικῶν ἀερίων καὶ 2-5 κ. μ. μὴ φωτιστικῶν ἀερίων. Ἡ μὲν πῖσσα θφαίρειται κατὰ τὴν δίοδον τῶν προϊόντων τῇ ἀποστάξεως διὰ σωλήνων ψυχρῶν ἐξωθεν διὰ ψυχροῦ ὕδατος καὶ συλλέγεται ἐντὸς δεξαμενῶν, ἡ δὲ ἀμμωνία καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ἀμμώνιον κατακρατοῦνται ὑπὸ τοῦ ὕδατος τῶν περαιτέρω σωλήνων καὶ ἀποτελοῦσι τὰ ἀμμωνιοῦχα ὕδατα τῆς ἀποστάξεως τοῦ Φ., τὴν κυριωτέραν πηγὴν τῆς ἀμμωνίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀλάτων αὐτῆς. Εἶτα τὸ ἀέριον ἐκμυζᾶται ἐκ τῆς πρώτης συσκευῆς καὶ εἰσαγόμενον συμπιέζεται δι' ἀνεμιστήρος τροχοῦ ἐντὸς τῶν χημικῶν ἀποκαθαρτήρων περιεχόντων στιβάδας ἀσθέστου κατακρατούσης τὰς ἐνώσεις τοῦ ἀνθράκος, καὶ σιδηροξειδίου ἢ μίγμα ἀσθέστου μετὰ θειικοῦ σιδήρου καὶ ῥινημάτων ξύλου, ἀπορροφῶν τὸ ὕδρῳθειον καὶ τὴν διαφυγούσαν ἀμμωνίαν. Ἡ δὲ τὸ ἀέριον εἶναι ἑτοιμὸν καὶ κατάλληλον πρὸς φωτισμὸν ἀπάγεται διὰ σωλήνος εἰς τὸ ἀεροφυλάκιον (gazomètre), ὁπόθεν πιεζόμενον ὑπὸ τοῦ σιδηροῦ κώδωνος φέρεται πρὸς τοὺς ὑπογειοὺς σιδηροὺς ὀχετοὺς καὶ ἐκ τούτων εἰς τοὺς μοιλιθίνους σωλήνας οἵτινες καταλήγουσιν εἰς τὰς φωτοβολίδας τῶν φανῶν, τῶν λύχνων καὶ τῶν λαμπτήρων. Τὸ ἀεροφυλάκιον τοῦ Φ. εἶναι μέγας ὑποδοχεὺς ὀκνην δεξαμενῆς κλινθοκίστου πληθύνους ὕδατος, εἰς οὗ τὸν πυθμένα ὑπάρχουσι δύο ὀπαὶ πρὸς δίοδον σωλήνων· ὁ εἰς τῶν σωλήνων τούτων προσάγει τὸ Φ. ἐκ τῶν χημικῶν ἀποκαθαρτήρων, ὁ δὲ ἕτερος ἀπάγει αὐτὸ πρὸς διανομὴν ἀμφοτέρω· φέρουσι στρόφιγγας· ὁ προκείμενος ὑποδοχεὺς καλύπτεται διὰ κυλινδρικοῦ κώδωνος ὀλισθαίνοντος στεγανῶς ἐν αὐτῷ, ἄνωθεν μὲν κλει-

στοῦ, κάτωθεν δὲ ἀνοικτοῦ καὶ ἐξηρημένου ἀπὸ τροχαλίας διὰ σχοινοῦ, εἰς οὗ τὸ ἐλεύθερον ἕτερον ἄκρον ἀναρτάται βάρος ἱκανὸν νὰ ἔλκῃ τὸν κώδωνα ἐν ἰσορροπίᾳ. Τὸ Φ. φερόμενον διὰ τοῦ προσαγωγικοῦ σωλήνος ὑπερθεῖν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ κάτωθεν τῆς ὀροφῆς τοῦ κώδωνος συμπυκνοῦται καὶ ἀναίρει τὸν κώδωνα ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ἐξηρημένου βάρους· ὅταν δὲ πληρωθῇ ἱκανῶς ὁ κώδων κλείεται ἡ στρόφιγγς καὶ τοῦ προσαγωγικοῦ σωλήνος καὶ ἀφαιρεῖται τὸ πρὸς ἰσορροπίαν βάρος· τὸ ἀέριον ὑψίσταται τὴν ἐκ τοῦ βάρους τοῦ κώδωνος πίεσιν καὶ ἀναπτύσσει ἐλαστικότητα, διὸ εὐθὺς ὡς ἀνοιχθῇ ἡ στρόφιγγς τοῦ ἀπαγωγικοῦ σωλήνος πρὸς διανομὴν τὸ φωταέριον ἐξακοντίζεται διὰ σταθερᾶς ταχύτητος πρὸς πάντας τοὺς ὀχετοὺς καὶ σωλήνας τῆς διανομῆς καὶ φθάνει· μέχρι τῶν φωτοβολίδων, ἐνθα ἀνάπτεται ἀπ' οὗ ἀνοιχθῇ ἡ στρόφιγγς τῆς φωτοβολίδος. [P.N.B.]

Φωτίνος (κυρίως Φώτιος Χρυσανθόπουλος). Ἕλλην αγωνιστὴς ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἐκ τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος τοῦ Κολοκοτρώνη, λαβὼν δὲ μέρος μετ' αὐτοῦ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21 μάχας καὶ τὰ πολεμικὰ καὶ πολιτικὰ ἐν γένει μέχρι τοῦ πέρατος αὐτῆς συμβάντα ὡς ὑποσπιστὴς καὶ γραμματεὺς του, διότι κατελέγετο καὶ μεταξὺ τῶν ἐγγραμμάτων τοῦ καιροῦ. Εἰς τοῦτον ὑπηγόρευσε τὰ ἐγγράφα καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ ὁ γέρον Κολοκοτρώνη, αὐτὸς δὲ ὁ Φ. συνέγραψεν Ἀπομνημονεύματα περὶ τοῦ ἁγῶνος, ὡς καὶ Βίους τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν ἄλλοθεν ἐλθόντων εἰς τὴν Πελοπόννησον κληρικῶν, πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν, ἐκδοθέντας ὑπὸ Σταυρου Ἀνδρουπόλου ἀρσπαγίτου ἐν Ἀθῆναις τῷ 1888, οἵτινες ὁμως μᾶλλον ἀπλὰ βιογραφικὰ καὶ μνημονευτικὰ σημειώσεις ἢ ἀληθεῖς βίαι εἶναι. [M.M.]

Φωτεινὸ. Χωρίον τῆς ἐπαρχ. Ὄφειος τῆς Τραπεζοῦντος, ἔχον 1400 κατ. Μουσουλμανοὺς λαλοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν. [Π.]

Φωτεινὸς (Διονύσιος), λόγιος Ἕλλην ζήτας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος· δημοσιεύσας δὲ τῷ 1818-1819 εἰς τρεῖς τόμους ἐν Βιέννῃ ἑ' ἱστορίαν τῆς πόλεως Δακίας· τῆς νῦν Τρανσυλβανίας, Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ὡς καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς δύο τόμους τὸν «Νέον Ἑρωτόκριτον», ἥτοι μεταγραφὴν τοῦ ἀθανάτου πονήματος τοῦ Κορνάρου εἰς καθαρεύουσαν δῆθεν γλῶσσαν, ἀνόητον ἐπινόησιν πνεύματος κοῦφου καὶ σαθροῦ. [M.M.]

Φωτήλας. Μεγάλη καὶ ἱστορικὴ διὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα οἰκογένεια ἐν Καλαβρύτοις, πιθανῶς ἐξ Ἑπείρου ἀρχαιότερον ἐκεῖ

ἐγκαταστάτα. Διασημότεροι αὐτῆς ἦσαν 1) Ἀσημάκης Φ., κοιτάμπας ἐν Καλαβρυτοῖς πρὸ τοῦ ἀγῶνος, μετασχὼν καὶ τοῦ ἐν Βοστίτῃ συμβουλευτοῦ τῆς 26 Ἰανουαρίου καὶ τῶν ἐν Ἀγίᾳ Λαύρᾳ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821, ἐπέθεν ἀπεχώρησε μετὰ τοῦ Ἀ. Ζοῖλη, ἀπ' οὗ ἀχώριστος ἦτο, εἰς Κερκινὴν πρὸς στρατολογίαν, ὧν ὁ πρῶτος ὑποστράφηκε τὴν ἰδέαν τῆς ἀμέσου δράσεως. Ὡς διευθυντὴς τοῦ βουλευτικοῦ τῷ 1822 μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλι διὰ τῶν προμηθειῶν ἅς ἐπέλεγε εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ ἐν ἄλλοις διεκρίθη πεπαιδευμένος ὢν. Μετέσχε τῆς ὑπὸ τὸν Κουντουριώτην κυβερνήσεως τῷ 1824 (Μάιος), ἣν ὅμως βλέπων ἐκτραχηλιζομένην παρητήθη κατὰ Νεμέριον, μεθ' ἧς ὡς ἀντιπρόεδρος αὐτῆς κατεδιώχθη ὡς καὶ ὁ Ζαΐμης καὶ ἄλλοι, ὑπὲρ τῶν στρατευμάτων τοῦ Καρραϊσκάκη καὶ λοιπῶν, ἡ οἰκία αὐτοῦ διηρπάγη καὶ μέλις αὐτὸς ἐσώθη κρυβείς. Καὶ ἄλλως πολλὰ ὥς ὑπηρετήσας τὴν ἀγῶνα ὡς πληρεξούσιος διαρκῆς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐτιμήθη μεγάλως ὑπὸ τοῦ Ὁθωνος, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεσχέθη τὰ Καλαβρυτά καὶ παρ' αὐτῷ κατέλυσεν, ὁρμασθεὶς στρατηγὸς καὶ παρασημοφορηθεὶς, ἀπεθανεν ὅμως ἀμέσως μετὰ ταῦτα πτωχὸς ἐνεκα τοῦ ἀγῶνος. Ἔσχεν υἱὸς τοὺς Παναγιωτάκη, Κωνσταντῖνον, Ἀνδρέαν καὶ Νικόλαον (πατέρα τοῦ βουλευτοῦ Ἀλεξάνδρου) καὶ τρεῖς θυγατέρας — 2) Παναγιωτάκης Φ., υἱὸς τοῦ Ἰωάν, διακριθεὶς ὡς ἐπ' ἀρχηγός. Οὗτος μετέσχε τοῦ ἐν Ἀγίᾳ Λαύρᾳ συνεδρίου τοῦ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821 συνελθόντος καὶ ἀναλαβὼν εὐθὺς μετὰ τοῦτο τὴν στρατολογίαν τοῦ τμήματος Λειβαριτικῆς διέταξε τὸν φόνον Τούρκων παρὰ τὸ Σωποτὸν (19 Μαρτίου), συγκεντρώσας δ' εἰτα 500 Καλαβρυτινοὺς μετέβη εἰς Λάλα, ἐνθα μετέσχεν ἐνδεώς παύσιν τῶν μαχῶν καὶ δὴ τῆς περιωνύμου ἐν Ποῦσι τῆς 13 Ἰουνίου. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Λάλα μετέβη μετὰ τῶν ἑαυτοῦ εἰς τὴν πολιρκίαν τῶν Πατρῶν, διεκρίθη δ' ἐν πολλαῖς μάχαις καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ τοῦ Σαραβελίου (15 Ἰουλίου 1821). Μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα ἀπέθανε νέος καὶ ἄγαμος ἐν Μεγάλῳ Σπηλαίῳ. [Γ.Πθ.]

Φωτιάδης (Δημητράκης, ὁ ἐπιλεγόμενος Καταρτζῆς, γραφόμενος δὲ συνήθως ἄρχων Κλετζιάρ Δημητράκης Καταρτζῆς), εὐπατρίδης καὶ λόγιος Ἕλλην τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, μεγάλως διακριθεὶς κατὰ τὰς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ φιλολογικὰς ἐργασίας καὶ διαμάχας. Ἰδίως περὶ γλώσσης. Ἐν Βλαχίᾳ διατρίβων συνέγραψεν Γραμματικὴν, Περί τοῦ Γνωθ: σαυτὸν καὶ Περί δικαστικοῦ καὶ ρητορικοῦ. Ἦτον ἐραστὴς τῆς ἀπλῆς ἑλληνικῆς γλώσ-

σης, ἣν ἀπεκάλει συνήθως «ῥωμαϊκὴν» ἢ «τὰ ῥωμαϊκά», καὶ αὕτη διεκρίτεται ὅτι ἔπρεπε νὰ καθιερωθῇ ὡς γραφομένη δι' ὅλα τὰ συγγράμματα καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιστημικά. Ἐν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Καταρτζῆ ἐπιγραφόμενον «Ἐγκώμιο τοῦ Φιλοσόφου, Μακαριστοῦ τοῦ Ὁρθόδοξου, Ψόγος τοῦ Ἀθεοῦ, Ταλάνισμα τῶν Δεισιδαίμων» εὐρὺν χειρόγραφον τῷ 1794 ὁ ὡς «πολύς» χαρακτηριζόμενος λόγιος Νικόλαος Λογάδης μετέφερεν εἰς ἀρχαίον ἰδιώμα, ζηλώσας φαίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ Φωτεινοῦ ἐπινοηθὲν διὰ τὸν Ἐρωτόκριτον τοῦ Κορνάρου νοῦμον σύστημα, καὶ ἐξεδωκε τῷ 1830 ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν τίτλιν «Παράλληλα Φιλοσοφίας καὶ Χριστιανισμοῦ, Ἀθεϊσμοῦ καὶ Δεισιδαίμονιστος». [Μ.Μ.]

Φωτιάδης (Λόμπρος). Ἕλλην λόγιος τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, γεννηθεὶς ἐν Ἰωαννίνοις τῆς Ἠπείρου κατὰ τὰ 1750, διδαγθεὶς δὲ ἐκεῖ τὰ πρῶτα μαθήματα καὶ ὕστερον τελειοποιηθεὶς ὑπὸ Νεοφύτου τοῦ Κausοκαλοῦτο. Ἀνδρωθεὶς μετέβη εἰς τὴν Ῥωμειαν, ὅπως διδάξῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, διατρίβων δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐτιμήθη τῷ 1795 ὑπὸ τοῦ τότε ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου Μουρούζη διὰ τοῦ διαρισμοῦ του ὡς καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς καὶ σχολάρχου τῆς αὐτόσε Ἀθηνετικῆς λεγομένης Σχολῆς. Ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ μεγάλως ἀνεδείχθη, θεωρούμενος ὡς εἷς ἐκ τῶν μάλλον διακεκριμένων λογίων καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων διδασκάλων τῆς νεολαίας τοῦ καιροῦ, διδάσας ἐπὶ δεκαετία ὅλα ἔτη, χαρακτηριζόμενος δὲ ἐν γένει ὡς πολυμαθὴς, εὐφυὴς, φιλόπονος καὶ ἀφιλοκερδὴς ἀνὴρ, μέχρι τοῦ νὰ καταβάλλῃ πολλάκις καὶ ἐξ ἰδίων του τὰ ἐξοδα πρὸς διατροφὴν μαθητῶν. Ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐδίδασκε καὶ τὰ Μαθηματικά, τὴν Φυσικὴν καὶ τὴν Φιλοσοφίαν. Ὅτε ὁ Καταρτζῆς προέβωλεν ὡς ὑπερασπιστὴς τῆς ἀπλοῆς ἑλληνικῆς καὶ σηματοφόρος τῆς χρήσεως αὐτῆς καὶ ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ, ὁ Φ. ἀντετάχθη ἐν μακρᾷ ἀλληλογραφίᾳ ἐρρωμένως κατ' αὐτοῦ καὶ ἐκπύρηνθη θιασώτης τοῦ ἀρχαίοντος ἰδιώματος, μολοντί κατόπιν παρίσταται ὡς συμμερισθεὶς τὰς νεωτεριστικὰς κάπως γνώμας τοῦ Κοραῆ καὶ ἀποφανθεὶς περὶ αὐτοῦ ὅτι «ἐκείνος μόνον ἐγνώρισε πῶς γλῶσσαν πρέπει νὰ ἐμιλῶμεν καὶ νὰ γράφωμεν». Διὰ τοῦτο καὶ αἱ συγγραφαὶ αὐτοῦ, μολοντί πολυάριθμοι καὶ πολυεῖδεις, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶν ὡς ἀσκήσασαι μεγάλην ἐπίρροσιν περὶ τὴν κατόπιν ἀνάπτυξιν τῆς νεοῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, οὔτε δὲ καὶ αἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐξεδόθησαν. Εἶναι ὅμως πάντοτε καὶ πάντως ὑπὸ τὴν καθαρῶς φιλο-

λογικὴν ἐποψὴν ἐξεταζόμεναί· ἀρκούντως σεβασταί, διότι καὶ Μεσσηνικὴν συνέγραψε, ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ του Ζηνοβίου τῷ 1803 τυπωθεῖσαν, καὶ δέκα ῥητόρων τὰ σφζόμενα μεθερμήνευσε, καὶ τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸν Θουκυδίδην καὶ τὸν Λουκιανὸν καὶ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Γρηγόριον καὶ τὸν Δίωνα Χρυσόστομον καὶ τὸν Πλούταρχον καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Συνεσίου, ποικίλα δὲ ποιήματα καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος κατὰ τὰ ἀρχαῖα πρότυπα συνέθεσεν, ὡς ἀνακρεόντεια, ἡμισμεία, ἥρωελεγεία, ἥρωικά, σατυρικά κλ. Κατὰ συμβουλήν, ὁδγηγίαν καὶ διόρθωσιν δὲ αὐτοῦ λέγεται ὅτι ἐγράψαν καὶ ἡ γραμματικὴ τοῦ Κομνητὰ καὶ τοῦ Νεοφύτου Δούκα, Ὁ Φ. ἀπέθανεν ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ 1805. Ἐκτενὴ δὲ ἀποσπάσματα τῆς μετὰ τοῦ Καταρτίτζη ἐνδιαφερούσης περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἀλληλογραφίας του δημοθέσαν ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου Δούκα ἐν τῇ γραμματικῇ αὐτοῦ Τερψιθεῖ. [M.M.]

Φωτίκη. Ἀρχαία πόλις τῆς Ἠπείρου, ἥτις ἄλλοτε ἦτο καὶ ἔδρα ἐπισκοπῆς, ἡρμῆθη δὲ πρὸ πολλῶν αἰώνων. Φαίνεται ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ θέσει τῆς κατόπιν Ἰδρυθείσης πόλεως Βελλῆς, ἐπὶ λοφίσκου β ὄρ. πρὸς Δ τῶν Ἰωαννίνων, πλησίον τοῦ ποτ. Καλαμᾶ, ὅπου σφίζονται τανῦν τὰ ἐρείπια φρουρίου αὐτῆς. Ἡ Βελλᾶ ἤμαζεν ἐπὶ Βυζαντινῶν, εἶχε δὲ ἐπισκοπὴν, ἥτις τῷ 1833 προεβιβάσθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, τῷ δὲ 1843 συνεχωνεύθη μετὰ τῆς μητροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων, διότι ἡ πόλις κατὰ τὸν 19 αἰῶνα ἡρμῆθη καὶ ὑφίστατο μόνον ὡς ἀσήμαντος κώμη, ἥτις καὶ ἐγκατελείφθη εἰτα ὑπὸ τῶν ἑλλήνων αὐτῆς κατοικίων μεταναστευάντων εἰς Ἐπὶ τὴν Σουδενά. [Π.Α.]

Φώτιος. Ἐπιφανὴς λόγιος καὶ πατριάρχης Κων/πόλεως, γεννηθεὶς τῷ 820 ἐκ πατρὸς, σπαθαρίου καὶ συγγενοῦς πρὸς τὸν πατριάρχην Ταράσιον († 806), Σαργίου καὶ τῆς Εἰρήνης. Ὁ πατὴρ τοῦ Φ. κατὰ τὰς ἐρίδας τῶν εἰκονομάχων ἀπώλεσε τὴν περιουσίαν καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἐκώλυσε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ ἐπὶ εὐφυΐᾳ διακρινομένου Φ. Ἐξωσθέντος τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου Δ' ἀνερχθῆναι ὁ Φ. σχεδὸν ἀκουσίως εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῇ 25 Δεκεμ. 857 ἐν ἡμέραις πέντε ἀπὸ λαϊκοῦ εἰς πατριαρχίαν προχειρισθείς. Νέος ὢν ἡκρότατος τῶν ἐπιφανῶν τῶν χρόνων αὐτοῦ διδασκάλιον, ἐδίδασκε 2 ἐ θεολογικά, φιλολογικά καὶ φιλοσοφικά μαθήματα κατὰ τὴν Ἀριστοτέλειον φιλοσοφίαν, ἥτο δὲ ἑμπείρος καὶ τῆς νομικῆς, ἱατρικῆς καὶ πασῶν σχεδὸν τῶν τότε ἐφικτῶν ἐπιστημῶν, καὶ διετέλεσε πρωτοσπαθῆριος, πρωτασκηρίτης, συγκλητικὸς καὶ πρέσβυς παρὰ τοῖς ἐν Ἀσίᾳ Μωαμεθανοῖς. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς

ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἡ ἐκκλησία ἦν διηρημένη εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα, ὧν τὸ ἓν εἶχε μὲν συμπράξει εἰς τὴν κατάργησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῷ ζητηματικῶν εἰκόνων, ἀλλ' ἔσφζεν ἐλευθερίαν τινὰ φρονημάτων καὶ δογμάτων, τὸ δ' ἕτερον ἐνεπορεῖτο ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς θειοειδαιμονίας, ἣν ἤζισον νὰ ἰδρύσασιν αὐθὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ μοναχοί. Τοῦ μὲν πρώτου προέστατο ὁ Φ., τοῦ δὲ δευτέρου ὁ ἐκπεπαιγμένος ἡγὴ Ἰγνατίος Δ'. Δίαν παρωργίσθησαν οἱ περὶ τὸν Ἰγνατίον μετὰ τὴν τοῦ Φ. ἀναρρήσιν καὶ συνελθόντες μετ' ἐλλείπον εἰς σύνοδον ἀφώρισαν τὸν Φ., τοῦθ' ὅπερ ἐν ἰδίᾳ συνόδῳ ἔπραξαν καὶ οἱ περὶ τὸν Φ. (858). Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἐθεωρήθη ἀπαραίτητος ἡ συγκλήσις μεγάλης συνόδου πρὸς διάλυσιν τοῦ σκανδάλου κατὰ τὴν σύνοδον δὲ ταύτην, ἥς προσκληθεὶς μετέσχε δι' ἀντιπροσώπων τῶν Ζαχαρία καὶ Ροδόλφου καὶ ὁ πάπας (861, Πρωτοδευτέρα, ἥς μετέσχον 318 πατέρες) ἀνεγνωρίσθη γενικῶς ὡς νόμιμος πατριάρχης ὁ Φ., τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ μετακληθέντος Ἰγνατίου μὴ πεισθέντος καὶ πάλιν ἵνα ἐπισήμως παραιτηθῇ, ἀνεειώθησαν αἱ κατὰ τῶν εἰκονομάχων ἀποφάσεις καὶ ἐρρυθμίσθησαν ἄλλα τινὰ ἄτοπα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδὲως ἐν αὐτῇ ληθθείσης ὑπ' αὐτὴν τῆς ἐπιτελέσεως τῶν κυριαρχικῶν τοῦ πάπα ἀξιώσεων. Ὁ πάπας τῇ συνόδῳ δέξαντα καὶ ἀποφασισθέντα ἔμαθεν οὐ μόνον παρὰ τῶν ἰδίων τοποτηρητῶν ἐπιστρεψάντων εἰς Ῥώμην, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιστολῶν τοῦ τε αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Φ. μὴ ἱκανοποιηθεὶς ὅμως, λαβὼν δὲ σύναμα καὶ ἐπιστολάς τοῦ ἐν διωγμῷ Ἰγνατίου αἰτούσας τὸν ἔλεον καὶ τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ, ἔγραψε (862) κατ' ἀρχάς πρὸς τοὺς ἄλλους τρεῖς πατριάρχας καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Φ. ἀποδοκιμάζων τὰ γενόμενα καὶ ἀπαιτῶν τὴν ἐπὶ ἀνθρώπων αὐτῶν ἐπὶ ἀπειλῇ ἀναθεματισμοῦ κατὰ τοῦ Φ., συνεκάλεσε δὲ καὶ μετ' ἐλλείπον (863) τοπικὴν σύνοδον δι' ἣς καθήρεσε τὸν ἕτερον τῶν ἐν τῇ συνόδῳ παραστάντων τοποτηρητῶν αὐτοῦ, τὸν Γρηγόριον τῶν Συρακουσῶν, καὶ τὸν Φ. Προσέτι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους προσεπάθει ὁ πάπας νὰ υπαγάγῃ ὑπὸ τὸν Ῥωμαϊκὸν θρόνον τὴν πρὸ μικροῦ ἐνεργείας τῶν ἐν Κων/πόλει ἐκχριστιανωθεῖσαν Βουλγαρίαν. Ματαίωθεισών δὲ τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν διαφορῶν, ὁ Φ. διὰ ἐγκυκλίῳ ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐν Ἀνατολῇ ἐκκλησιαστικούς θρόνους κατήγγειλε τὸν πᾶπαν ὡς αἵρετικὸν καὶ δογματικὸν (ὅπερ ἦν δεινὸν σφάλμα, καὶ συνεκάλεσε τῇ ἐπινεύσει τοῦ Μιχαὴλ ἐν Κων/πόλει σύνοδον (867), δι' ἣς καθήρεσε καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν πᾶπαν, ἀποκρούων συγχρόνως πᾶσαν κυριαρχικὴν ἐπέμ-

ἔσιν αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ μεμφόμενος αὐτοῦ ἐπὶ αἰρέσει. Ἐν τούτῳ δ' Φ. εἶχε προσοικειωθῇ τὸν Λευθεῖον Β', διέγγονον τοῦ μεγάλου Καρόλου, ὅστις ἔμως βραδύτερον συνδιηλλάγη πρὸς τὸν παπικὸν θρόνον. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε (23 Σεπτ.) ὁ ἐκ Μακεδονίας Βασιλεὺς πρῶτον συμβασιλεύς τοῦ Μιχαήλ (ὅστις πάλιν εἶχε διαδεχθῇ τὸν βοσκοφονθέντα Βάρδαν) ἐμονάρχησεν ἀπαλλαγὴς αὐτοῦ. Ὁλίγον μετὰ τὴν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἀνοξὸν αὐτοῦ ἐκ προσωπικῶν καὶ ἀλλων λόγων καθήρσε τὸν Φ., ἐξέρισας αὐτὸν (23 Νοεμβρ. 867) εἰς τὴν καλουμένην μονὴν τῆς Σκέπης, στερήσας δὲ συγχρόνως αὐτὸν καὶ τῆς μεγάλης βιβλιοθήκης αὐτοῦ. Ὁ διαδόχος αὐτοῦ Ἰγνατίος ἔγραψεν ἀμέσως ὡς καὶ ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τὸν Β' ἐπιστολάς, δι' ὧν παρεκάλουν αὐτὸν νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν συγκρότησιν οἰκουμένης συνόδου πρὸς ἀποκαταστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης. Ὁ πάπας συγκαλέσας (869) ἰδίαν εἰς Ῥώμην σύνοδον κατεδίδικαsen ἀπάσας τὰς ἐν Κων/πόλει κατὰ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καὶ τοῦ Ἰγνατίου συγκροτηθείσας συνόδους, καὶ ἀνεθεμάτισεν τὸν Φ., πέμψας σὺναμα τὰς ἀπορράσεις αὐτοῦ ταύτας διὰ τριῶν ποταπῶν τῶν Δονάτου, Στεφάνου καὶ Μαρίνου εἰς Κων/πολιν, ἐνθα συνήλθε ἡ σύνοδος (5 Ὀκτ. 869) ἥς προηῆδρυσαν οἱ τοῦ πάπα ἀντιπρόσωποι καὶ ἥς κύριον μέλημα ἦτο ἡ καταδίκη τοῦ Φ. καὶ τῶν περὶ αὐτόν, καθιερώσας πρὸς τούτους τὴν ἀρχὴν τῆς ἱερωτικῆς μεταξὺ τῶν ὁ ἀρχηγῶν τῆς ἐκκλησίας. Ἡ ἰδίᾳ αὕτῃ συνόδῳ τῶν 5 πατριαρχῶν μετὰ συζήτησιν ἔλυσε τὸ ζήτημα περὶ ὑποταγῆς τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸν Βυζαντικὸν ἢ Ῥωμαϊκὸν ἐκκλησιαστικὸν θρόνον, ὑπὲρ τοῦ πρώτου. Ἐγὼν ἐν τούτοις ἐστὶ ὁ Φ. ἐπαδὸν ἰσχυρὰν μερίδα καὶ δὴ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ἡνάγκαζε τὸν φύσει ἐπιφυλακτικὸν Βασιλεῖον νὰ μὴ καταδιώκῃ αὐτόν, τοῦναντίον μάλιστα ἐπὶ τέλους ἐπῆλθε καὶ προσπέλασις τοῦ Βασιλεῖου καὶ Φ. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέτρεψεν οὕτω τὴν ἀνατροφὴν τῶν 4 βασιλοπαίδων. Μετ' οὗ πολὺ ἀπεθανόντος (877) τοῦ Ἰγνατίου ἀνέλαβε ὁ Φ. τὸ δεύτερον ἤδη τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, τῇ προτροπῇ τοῦ βασιλέως, συνεκάλεσε δὲ σύνοδον (879-80), ἥς προσκληθεῖς μετέσχε διὰ πολλοὺς λόγους καὶ ὁ πάπας Ἰωάννης Η' δι' ἀντιπροσώπων. Ἐν τῇ συνόδῳ ταυτῇ ἥς προηῆδρυσεν ὁ Φ. καὶ ἥς μετέσχον 383 ἐπίσκοποι, ἐν εἰς καὶ Βούλγαροι ἀντιπρόσωποι, ἐπῆλθε συμφιλίωσις τις τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ ἀνεγνωρίσθη μονοῦ θεοποιηθεῖς παρὰ πάντων ὁ Φ., ἐπιδοκιμασθείσης καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως περὶ οἰαζόμετου

προσθήκης (filioque) εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως. Τῇ 13 Αὐγ. 830 ὁ πάπας ἀπαντῶν εἰς τε τὸν Βασιλεῖον καὶ Φ. ἐπεκύρωσε τὰ γενόμενα ἐν γένει, ἐπιφυλάσσων σὺναμα ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν. Οἱ τούτου διάδοχοι πάπαι Μαρῖνος καὶ Στέφανος Ἐ' ἐπολιτεύθησαν ψυχρῶς πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἤδη τὸ σχίσμα τῶν ἐκκλησιῶν κατ' οὐσίαν ὑφίστατο πρὶν ἢ κηρυχθῇ καὶ ἐπισήμως μετὰ 170 περίπου ἐτῶ ἐπὶ Μιχαήλ τοῦ Κερκυλλάρειου. Ὁ τὸν Βασιλεῖον ἀποθανόντα (886) διαδεχθεὶς Λέων ὁ Σοφός, καὶ περ διατελέσας μαθητὴς τοῦ Φ. οὐχ ἤττον ἔμως κατεδίδαsen αὐτόν ἐκ τοῦ θρόνου ἀναθεῖσας τὸν δδελφόν αὐτοῦ Στέφανον. Οὕδεν ἕκτοτε περὶ τοῦ Φ. γινώσκουμεν εἰ μὴ ὅτι ἀπέθανεν ἐν τινὶ ἁρμενικῷ μοναστηρίῳ τῇ 6 Φεβρ. 891. Κοί τοι οὕτε τὴν Λατινικὴν οὕτε τὴν Ἑβραϊκὴν ἠπίστατο ὁ Φ., ἀλλὰ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν, ὑπῆρξεν ἔμως οὐ μόνον συγγραφεὺς ἀλλὰ καὶ λόγιος μέγας καὶ δειγμάτων τῶν ἀνεξαντλήτων καὶ τεραστιῶν αὐτοῦ γνώσεων πρόκεινται τὰ πολλὰ αὐτοῦ συγγράμματα. Ἐκ τῶν παμπληθῶν καὶ παντοειδῶν συγγραμμάτων τοῦ ἐν ἀγίοις καταταχθέντος (ἔσρτ. 6 Φεβρ.) Φ. κυριώτερα εἶναι τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ Βίβλιος θ' ἡ Μυρίοβιβλος, τὸ σπουδαιότατον πάντων, φερομένη ὑπὲρ τὸν ἑξῆς τίτλον «Ἀπογραφὴ καὶ συναριθμησις τῶν ἀνεγνωσμένων ἡμῖν βιβλίων, ὧν εἰς κεφαλαιώδη διάγνωσιν ὁ ἡγαπημένος ἡμῶν ἀδελφὸς Ταράσιος ἐξηγήσατο». Ἡ συγγραφή αὕτη (πρὸ τοῦ 858) ἡ μαρτυροῦσα οὐ μόνον ἑκτακτον φιλολογικὴν δραστηριότητα ἀλλὰ καὶ μέγεθος παιδείας τοῦ καὶ μνήμης, περιέχει εἰδήσεις, κρίσεις καὶ ἀποσπάσματα πλείστα ἔργων αὐτοῦ ἀπώλοντο, προσέτι δὲ εἰδήσεις περὶ γραμματικῶν, ρητόρων, ιστορικῶν, φυσικῶν, ἱατρῶν καὶ ἄλλων. Κρίνει δὲ ὁ Φ. τοὺς συγγραφεῖς οὐ μόνον κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν. Ἐξεδεδῆθη τὸ πρῶτον τῷ 1601 ἐν Αὐγούστῃ ὑπὸ Δαβὶδ τοῦ Οἰσγελίου, βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Α. Schott καὶ λατινιστί, (1606 κλ.), εἰτα ἐπανελκυσμένης καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τοῦ Imm. Bekker (2 τ. Βερολ. 1824). Διατριβαὶ περὶ αὐτῆς ἐγράψαν ὑπὸ Geissler, Leich, Birt, Hoefler, Dräseke, Schoenle κἀ. 2) Τὸ Λεξικὸν ἢ Συναγωγὴ λέξεων, ὅπερ δὲν ἐσώθη πληρὲς, συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Φ. νέου ὄντος. Προώριστο δὲ νὰ διευκλύνῃ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν κλασσικῶν συγγραμμάτων. Ἐξεδεδῆθη ὑπὸ τοῦ R. Porson (ἐν Λονδ. 1822), ὑπὸ G. Hermann (Λψ. 1880), καλλίστη δ' αὐτοῦ ἐκδ. εἶνα ἡ ὑπὸ τοῦ S. A. Naber (Λονδ. 2 τ. 1864-65). Περί αὐτοῦ ἔγραψαν εἰ Schleusner, L. Dindorf, Haupt, Gobel, W. Dindorf κἀ., ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ὁ διαπρα-

πῆς Κ. Σ. Κόντος ἐν Ἀθηναίῳ τ. Ζ' καὶ Ἀθηναῖς τ. Ζ' καὶ ὁ Γ. Α. Παπαδασιλίου ἐν Ἀθηναῖς τ. Σ'. 3) Ἀμφιλόχεια, εὐθὺς ἀνεμασθέντα διότι ἀπυθύνθησαν πρὸς Ἀμφιλόγειον τὸν Μητροπολίτην Κυζίκου, ἐν εἰς διαλύονται πολλά ζητήματα τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐξεδόθη ὑπὸ Σοφ. Κ. Οἰκονόμου (συγγραφεὺς δὲ κατ' ἑρμηνείαν) ἐν Ἀθῆναις. 1858. 4) Ἐπιστολαί, γνωσταί περὶ τὰς 263, φιλοφρονητικαί, συστατικαί καὶ παραμυθητικαί, ἐκδ. καὶ ὑπὸ Γ. Βαλέττα ἐν Λονδ. 1864. 5) Νομοκάνων, ἀποτελῶν συλλογὴν τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνεδρικῶν κανόνων. Τὸ βιβλίον οὐχὶ ὀρθῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ νεωτέρων νόθων. Ἐξεδ., καὶ ὑπὸ τῶν Γ. Α. Ῥάλλη καὶ Μ. Πατλῆ ἐν Ἀθ. 1852. 6) Περὶ τῆς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος μυσταγωγίας, ὅπερ κατὰ τῶν Λατίνων ἔγραψεν ὑπερασπίζων τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς μόνον ἐκπόρευσιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, πρωτοτυπώτατον ἔργον, ἐκδ. ὑπὸ Γ. Hergenrother (Regensburg 1857). 7) Κατὰ Μανιχαίων λόγος τέσσαρες, ὧσαι καὶ πλείστα ἄλλα ἤτιον σπουδαία. Πάντα τὰ ἔργα τοῦ Φ. ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Migne τῇ συνεργίᾳ τοῦ λόγιου ἐπισκόπου τῆς Brügge Γ. Β. Malou καὶ τοῦ καρδινάλιου Γ. Hergenrother ἐν τῇ Ἑλλήν. πατρολογία (Παρ. 1860). Πρβλ. κυρίως Γ. Hergenrother, Photius Patriarch von Kpel (3 tom. Regensburg 1861-69), καὶ παρ' ἡμῶν Ἡλίαν Τανταλίην ἐν τοῖς Παπιστικαῖς ἐλέγχοις (Κων/πόλις 1864), Π. Α. Ζάνον, Φ. ὁ Οἰκ. πατριάρχ. (ἐν Κων/πόλει 1864). [Γ. Ε. Κ.]

Φῶτιος (ἱερεύς, ἐκ Κορώνης τῆς Μεσσηνίας, ἐπιλεγόμενος καὶ Παπαφώτης), ἐκ τῶν γνωστῶν κληρικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν τοῦ τέπου τοῦ κατὰ τὸν Ἀγῶνα, «καπετάν-παπᾶς» ὡς ἐλέγοντο συνήθως τότε οἱ τοιοῦτοι παρὰ τοῦ λαοῦ, διακρίθεις διὰ τὴν γενναϊότητα αὐτοῦ οὕτως ὥστε τὸ ἄνθος αὐτοῦ νὰ ἀκομίσῃ παροιμιώδεις σχεδὸν κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, «σὺν τὸν Παπαφώτῃ», πρὸς χαρακτηρισμὸν παλληκαριῶν. [Μ. Μ.]

Φωτογένητον ἡ κερκομολυθίζτης. Ὅρυκτον εὐρισκόμενον κατὰ μικροὺς στυλαιοειδῆς κρυστάλλους ἢ κατὰ μάζας χειροπληθεῖς μετὰ πεταλώδους ἰστού, ἔχον λάμψιν ἀδαμαντώδη ἢ στεατώδη, χρῶμα δὲ λευκὸν κλίνον πρὸς τὸ κίτρινον. Συνίσταται ἐξ ἀνθρακικοῦ καὶ γλωριούχου μελύθου καὶ εὐρίται ἐν Σουνίῳ, Λαυρεΐῳ κλ.

Φωτόλιθος βολωνικός. Βλ. Θεσιδάριον.

Φωτόμετρα. Βλ. Φῶς.

Φωτογραφία καλεῖται ἡ τέχνη τοῦ ἐπιτυγχάνειν μόνιμον εἰκόνα ἀντικειμένου τινὸς ἐπὶ χημικῶς προπαρασκευασμένῳ ἐπι-

πέδῳ διὰ τῆς χημικῆς ἐπιδράσεως τοῦ φωτός. Ἡδὴ πρὸ αἰώνων ἦτο γνωστὴ ἡ ἰδιότης τοῦ γλωριούχου ἀργύρου νὰ ἀμαυρᾶται ὑπὸ τοῦ φωτός, μολὺς ὁμοῦ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἐγένοντο ἀποπειραὶ νὰ παραχῶνται συστηματικῶς εἰκόνες π. γ. φύλων ἢ τριχάπτων ἐπιτιθεμένων ἐπὶ χάρτου βεβρεγμένου διὰ γλωριούχου ἀργύρου· τὰ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων καλυπτόμενα μέρη τοῦ χάρτου ἔμενον λευκά, τῶν λοιπῶν ἀμαυρουμένων, καὶ ἀπετέλουν οὕτως εἰκόνα, ἀλλ' οὐχὶ μόνιμον καθ' ὅσον σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός καὶ τὰ μέρη ταῦτα ἡμαυροῦντο. Πρῶτος δὲ Νιέψ (βλ. λ.) κατάρθωσε νὰ κατασκευάσῃ εἰκόνας ἀπομακρυσμένων πῶς ἀντικειμένων ἐπὶ πλακῶν διὰ μέσου τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου (βλ. Θάλαμος σκ.), ἐχρησιμοποίησε δὲ τὴν ἐφεύρεσιν αὐτοῦ εἰς τὴν λεγομένην ἡλιοτυπίαν (βλ. λ.)· ὁ δὲ συνδεθεὶς εἰτα μετ' αὐτοῦ Δαγκέρ (βλ. λ.), γενόμενος κληρονόμος τῶν ἰδεῶν ἐκείνου, εὗρεν εὐκόλον καὶ συγγραύως ἀρίστην μέθοδον τῆς κατασκευῆς φωτογραφικῶν εἰκόνων. Ἡ κυριώτερά διαφορά τῆς μεθόδου ἀπὸ τῶν προγενεστέρων ἀποπειρῶν συνίσταται εἰς τοῦτο ὅτι ἔν ἐξήτει ἀμέσως νὰ λάβῃ ὁρατὴν εἰκόνα (διότι πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ δράσῃ ἐπὶ πλὴν χρόνον τὸ παρὰ τοῦ ἀντικειμένου ἀνακλῶμενον φῶς), ἀλλὰ νὰ ἀναπτύξῃ ὕστερον τὴν ἐπὶ μικρὸν χρόνον ἐνεργήσανσαν δράσιν τοῦ φωτός, ἀόρατον ἀκόμη τῷ ὀφθαλμῷ, διὰ χημικῶν μίσεων. Ὑποβάλλων ἀργυρὰν πλάκα εἰς ἀτμοὺς ἰωδίου ἐσχημάτιζεν ἐπὶ τῆς πλάκῃς λεπτὸν στρώμα ἰωδιούχου ἀργύρου εὐαίσθητον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός· λαβὼν δὲ ἐπὶ τῆς πλάκῃς ταύτης διὰ τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου ἀόρατον ἀκόμη εἰκόνα ἀντικειμένου τινός, καθίστα ὁρατὴν ταύτην ὑποβάλλων τὴν πλάκα εἰς ἀτμοὺς ὑδραργύρου ὅστις ἀπετίθητο εἰς μικρότατα σπαιρίδια μόνον ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ φωτός προσβληθέντων μερῶν καὶ ἀπετέλει οὕτως εἰκόνα, ἣν καθίστα ὁ Δαγκέρ μόνιμον ἀποχωρίζων τὸν ἰωδιούχον ἀργύρον διὰ διαλύσεως θειώδους νατρίου. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους (1839) ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Τάλμποτ ἐξημάρτυρε μέθοδον πόλλαπλασιασμοῦ εἰκόνων διὰ τοῦ φωτός, κατασκευάσας χάρτην πολὺ εὐαίσθητον, ἐφ' οὗ ἀπετυπώτο χαλκογράφημα τιθέμενον ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου. Γνωστῆσις τῆς ἀνακλῶσεως τοῦ Δαγκέρ, ὁ Τάλμποτ ἐξήγησε διὰ τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου νὰ παραγάγῃ εἰκόνας ἐπὶ χάρτου, ἀρνητικῶς βεβαίως, δι' ὧν ἔπειτα ὅα κατασκευάζεν καὶ θετικῶς. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ χάρτης πάντοτε ἔχει ἀνωμαλίας οὐδὲ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς λεῖαν ἐπιφανείαν πλακὸς ὁ Νιέψ συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ χρησιμοποίησῃ ὡς φορέα τοῦ ἰωδιούχου

ἀργύρου λεπτότατον στρώμα λευκώματος ἐπὶ θαλίνης πλακός. Ἀντὶ τοῦ λευκώματος εὐρέθη ὡς πολὺ προσφωρότερον τὸ κολλοδίου οὐ ὡς ἐξῆς κοινοῦνται ἡρῶσιν πρὸς παρασκευὴν φωτογραφικῶν πλακῶν. Ἐπιτέεται ἐπὶ καλῶς καθαρισθεῖσαν πλάκα θαλίνην κολλοδίον παρεσκευασμένον, ἥτοι διάλυμα βαμβακοπυρίτιδος ἐν μίγματι αἰθέρος καὶ οἴνοπνεύματος, περιέχοντι διαλυμένα ἰωδίουχον καὶ βρωμιούχον κάλιον ἢ μίγμα αὐτῶν μετ' ἰωδίουχου καὶ βρωμιούχου καδμίου· τὸ οἴνοπνευμα καὶ ὁ αἰθέρ ἐξατμίζονται παραχρῆμα, μένει δὲ κεκαλυμμένη ἡ πλάξ ὑπὸ λεπτοῦ ὑμένους ἐκ κολλοδίου, περιέχοντος τὰ ὀρθήντα ἅλατα. Ἡ πλάξ αὕτη μετὰ ταῦτα ἐμβαπτίζεται εἰς διάλυμα (λουτρὸν) νιτρικοῦ ἀργύρου, ἀμέσως δὲ τότε σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ κολλοδίου ἴζημα ἰωδίουχου ἢ βρωμιούχου ἀργύρου λευκόν, ὅπερ ἀλλοιοῦται ὑπὸ τοῦ φωτός· ἡ οὕτω παρασκευασθεῖσα πλάξ καλεῖται εὐαίσθητος. Ἐὰν δὲ νῦν εἰσαχθῇ ἡ πλάξ αὕτη εἰς τὸν σκοτεινὸν θάλαμον τῆς φωτογραφικῆς συσκευῆς τοιοῦτοτρόπως ὥστε παρασκευασθέντα ὥστε νὰ σχηματίζηται ἐπὶ τῆς πλακὸς εὐκρινῶς τὸ διὰ τοῦ φακοῦ παραγόμενον εἶδωλον τοῦ ἐν ὥρισμένη ἀποστάσει ἀπὸ τῆς συσκευῆς καὶ ἐν τῷ φωτὶ ἱσταμένου ἀντικειμένου, τότε ἀλλοιοῦνται ἐκεῖνα μόνον τὰ σημεῖα τῆς πλακός, ἅτινα προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἀνακλωμένου φωτός, ἀποτίθεται δ' ἐπ' αὐτῶν μεταλλικὸς ἀργυρὸς ἐν λεπτοτάτῳ διαμερισμῷ, καὶ μάλιστα εἰς ἐκεῖνα τὰ σημεῖα περισσότερον, ἅτινα ὑπὸ πλείονος φωτός προσεβλήθησαν. Ἡ πλάξ μεταφέρεται μετὰ ταῦτα, καλῶς κεκαλυμμένη, εἰς δωμάτιον ἀπὸ τῶν ἀμέσων ἀκτίνων τοῦ φωτός διὰ παραθύρου ἐκ κίτρινης ὕλης προφυλαγμένον καὶ ἐντίθεται εἰς διάλυμα κυανίουχου καλίου ἢ υποθειώδους νατρίου, ὅπερ μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ φωτός μὴ προσβληθέντα ἅλατα τοῦ ἀργύρου διαλύει, ἐγκαταλείπον ἀμετάβλητον τὸν ἀποκριθέντα μεταλλικὸν ἀργυρον· ἡ δὲ νῦν ἀναφανομένη εἰκὼν εἶναι ἀρνητικῇ, διότι παριστᾷ τὰ λευκότερα τοῦ ἀντικειμένου σημεῖα ὑπὸ παχύτερον καὶ ὡς ἐκ τούτου σκοτεινότερον στρώμα ἀργύρου, ἐνῶ αἱ σκιαὶ τοῦ φωτογραφηθέντος ἀντικειμένου παρίστανται διαφανεῖς, ὡς δι' ὀλιγωτέρου ἀργύρου κεκαλυμμένα. Ἡ εἰκὼν αὕτη πλύνεται καλῶς καὶ δύναται νὰ διαφυλαχθῇ ὅπως δι' αὐτῆς παραχθῇ ἡ θετικῇ, δηλ. ἡ πιστῇ εἰκὼν, ἐπὶ χάρτου. Ἐχόντες λοιπὸν τὴν ἀρνητικὴν εἰκὼνα, δυναμέθα νὰ λάβωμεν θετικὴν διὰ τοῦ ἀργυρούχου χάρτου, ἐν ᾧ φωτοπαθὴς οὐσία εἶναι ὁ χλωριούχος ἀργυρὸς ὅστις τῇ ἐπιδράσει τοῦ φωτός ἀποσυντίθεται καταλείπων μεταλλικὸν ἀργυρον μέλανος χρώματος. Τὸν ἀργυρούχον χάρτην

παρασκευάζομεν καλύπτοντες φύλλα χάρτου διὰ στρώματος λευκώματος περιέχοντος ἐν διαλύσει μαγειρικόν ἅλας· μετὰ τὴν ξήρανσιν ἐξαπλοῦται· τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, τοῦ προσώπου πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένου ὄντος, ἐπὶ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου, χωρὶς νὰ βυθίζωνται ἐντὺς αὐτῆς· τότε συνέπεια τῆς χημικῆς ἀντιδράσεως σχηματίζεται χλωριούχος ἀργυρὸς. Ὁ χάρτης οὗτος εὐρίσκεται εἰς τὸ ἐμπόριον ὑπὸ τῷ ὀνόματι λευκωματούχος εὐαίσθητος· χάρτης ἀπαντᾷται ὁμοῦ καὶ χάρτης μὴ ὑποστὰς τὸ λουτρὸν τοῦ νιτρικοῦ ἀργύρου καὶ λεγόμενος ἀπλῶς λευκωματούχος. Ὁ χειρισμὸς τοῦ εὐαίσθητου χάρτου δὲν ἀπαιτεῖ τὰς προφυλάξεις τῶν εὐαίσθητων πλακῶν. Ἐκταθειμένος ὢν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ φῶς δὲν πάσχει οὐδεμίαν βλάβην, διὰ πλείονα ὁμοῦ χρόνον πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα δια κίτρινου φωτός. Ἐν τῇ ἐκτύπῳ τοποθετοῦμεν ἐντὸς ἀναλόγου πλαισίου τὴν πλάκα μετὰ τὸ προσώπον πρὸς τὰ κάτω, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὸν χάρτην· ἐπὶ τῆς βάχεως τοῦ χάρτου ἐξαπλοῦμεν ἀπορροφητικὸν χάρτην ἢ ἐριούχον στρώμα, θέτομεν τὸ κάλυμμα, ὅπερ σφίγγομεν διὰ τοῦ ἐλατηρίου, καὶ ἐκθέτομεν εἰς τὸ φῶς. Ἡ διάρκεια δὲ τῆς ἐκτύπώσεως ποικίλλει· ἀναλόγως τῆς διαφανείας τῆς πλακός καὶ τοῦ φωτός. Βίτα μεταβαίνομεν εἰς τὴν μετ' ἀρχῆς. Εἰς τὸ μεταχρωστικὸν λουτρὸν κύβριον συστατικὸν εἶναι ὁ χλωριούχος χρυσός· μετὰ δὲ τούτου καὶ τοῦ ἀργύρου τοῦ ἀποτελοῦντος τὰ μέλανα μέρη τοῦ ἀντιτύπου συμβαίνει χημικὴ ἀνταλλαγή, δι' ἧς ὁ ἀργυρὸς ἀντικαθίσταται ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ ὑπὸ χρυσοῦ. Ἡ μεταχρωσις γίνεται ἢ τὴν νύκτα ὑπὸ τὸ τεχνητὸν φῶς, ὅπερ εἶναι ὅλως ἀδύνατον, ἢ τὴν ἡμέραν εἰς κίτρινον φῶς ἢ καὶ εἰς λευκὸν ἀλλὰ περιωρισμένον. Τὸ ἀντίτυπον εἰσάγομεν πρῶτον εἰς ὕδωρ καὶ ἔπειτα εἰς τὸ μεταχρωστικὸν λουτρὸν, ἢ δὲ ταχύτες τῆς μεταχρώσεως ἐξαρτάται καὶ ἐκ τῆς θερμοκρασίας. Ἐξαχθέντος τοῦ ἀντιτύπου ἐκ τοῦ μεταχρωστικοῦ λουτροῦ θέτομεν αὐτὸ εἰς λεκάνην περιέχουσαν καθαρὸν ὕδωρ καὶ προβαίνομεν εἰς τὴν στερέωσιν, διὰ νέου λουτροῦ, σκοπὸν ἔχουσαν νὰ ἀφαιρέσῃ τὸν ὑπόλοιπον χλωριούχον ἀργυρον ἵνα μὴ τὸ ἀντικείμενον ἐκταθειμένον εἰς φῶς ἀμαυρωθῇ. Τὸ λουτρὸν σύγκειται ἐξ ὕδατος (1000) καὶ υποθειώδους νατρίου (150), ἡ δὲ διάρκεια αὐτοῦ εἶναι περὶ τὰ 12 λεπτά. Ἡ μετὰ ταῦτα πλῆσις ἐν καθαρῷ ὕδατι· πρέπει νὰ γίνηται μετὰ ἰδιαίτερας ἐπιμελείας καὶ ἀνανευομένου συχνῶς τοῦ ὕδατος. Μετὰ τὴν πλῆσιν τὰ ἀντίτυπα στραγγίζονται καὶ πιέζονται μετὰ φύλλων ἀπορροφητικοῦ χάρτου, ὥς οὐ ξηρανθῶσιν, ἢ καὶ ξηραίνονται εἰς τὸν ἀέρα. Κόπτονται μετὰ τούτο εἰς τὸ ἀπαιτούμενον μέγεθος καὶ κολλῶνται ἐπὶ

χαρτονίων διὰ κόλλας ἀμύλου, καὶ μετὰ ταῦτα ξηραθέντα σιδηρόνονται δι' ἰδιαίτερου σιδηρωτικοῦ πιεστηρίου. Πλὴν τοῦ ἠνωτέρου λευκωματούχου χάρτου εὐρήνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ πρὸς φωτογράφειαν καὶ ἄλλα εἶδη, ἑ ἀριστοτυπικὸς χάρτης ὅστις ἀντὶ λευκώματος ἔχει ὀστεόκολλαν (gelatine) ἢ κολλόδιον καὶ αὐτὸ ὁ χειρισμὸς δὲν διαφέρει πολὺ τοῦ τοῦ λευκωματούχου, καὶ ὁ πλατινοῦχος χάρτης αὐτοῦ προτέρημα εἶναι διὰ ὅτι ἡ ἐπ' αὐτοῦ εἰκὼν ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ μετάλλου, ἐξ αὐτοῦ σύγκειται, εἶναι ἐντελὴς ἀπηλλαγμένη τῆς ἐπιρροῆς τοῦ χρόνου. [Π.Γ.]

Φωτοτυπία εἶναι συνδυασμὸς τῆς φωτογραφίας καὶ τυπογραφίας στηριζομένη ἐπὶ τῆς χρήσεως τῆς κόλλας καὶ τοῦ χρωμίου καλίου. Ἀμφότερα τὰ σώματα ταῦτα ἐν τόπῳ σκοτεινῷ καὶ ἐν ὕδατι διαλυόμενα, ἐπὶ μετάλλῳ δὲ ἢ ἄλλῳ ἐπιπέδῳ τιθέμενα σχηματίζουν μόνιμον στρώμα εὐπρόσβλητον ὑπὸ τοῦ φωτός. Τὸ στρώμα τοῦτο ἐκτίθεται ὑπὸ ἀρνητικῆν φωτογραφικὴν εἰκόνα, ἐν τῷ σκοτεινῷ θαλάμῳ ληφθεῖσαν, εἰς τὸ φῶς καὶ οὕτω χάνουσιν τὰ ὑπὲρ τὰ διαφανῆ σημεῖα τοῦ ἀρνητικοῦ ἀντιτύπου κείμενα μέρη τῆς κόλλας τὴν ἐπιδεκτικότητά αὐτῶν πρὸς τὸ δέχεσθαι ὕδωρ. Ὑγραίνοντες τὸ οὕτω φωτιζόμενον στρώμα τῆς κόλλας δι' ὕδατος, βλέπομεν διὰ μόνον τὰ οὐχὶ ἢ ἐλίγον ὑπὸ τοῦ φωτός προσβλη-

θέντα μέρη δέχονται αὐτὸ, καὶ ἐπιτρέποντες αὐτὸ διὰ λιπώδους τυπογραφικῆς μελάνης μετὰ τὴν κατάβρεξιν, παρατηροῦμεν ὅτι ἅπαντα τὰ ὑγρά μέρη (τὰ μὴ ὑπὸ τοῦ φωτός προσβληθέντα) δὲν δέχονται αὐτήν, τὰ δὲ λοιπὰ δέχονται τὴν μελάνην καὶ τοιούτῳ τρόπῳ ἢ εἰκὼν καθίσταται ὁρατὴ διὰ τῆς μελάνης. Ἡ οὕτω μελανωθεῖσα πλάξ τῆς κόλλας δύναται νὰ ἀποτυπωθῇ ἐπὶ χάρτου διὰ τυπογραφικοῦ πιεστηρίου, καὶ οὕτω κατασκευάζεται εἰκὼν ἥν Φ. καλοῦμεν. Πρὸς συστηματικὴν ἐκτέλεσιν τῆς Φ. θέτουσιν μίγμα χρωμίου καλίου καὶ ὀστεόκολλας (gelatine) ἐν διαλύματι ἐπὶ πλακός. Ξηραίνεται δ' αὕτη καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸ φῶς ἐπ' ὀλίγον ἐκ τῶν ὀπισθεν. Οὕτω τὸ μίγμα ἀδιάλυτον γενόμενον προσκολλᾶται μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τῆς πλάξ. Ἐπ' αὐτοῦ εἴτα χύνεται καὶ δευτέρον στρώμα διαλύσεως χρωμίου καλίου καὶ ὀστεόκολλας ἐπὶ τῆς πλακός, ἥτις ξηραίνεται ἐν τῷ σκοτεινῷ καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸ φῶς ὑπὸ ἀρνητικῆν πλάκα, εἴτα δὲ πλύνεται καὶ ξηραίνεται. Πρὸς τὴν ἐκτύπωσιν βρέχεται τὸ στρώμα διὰ γλυκερινούχου ὕδατος, μελανοῦται διὰ τοῦ τυπογραφικοῦ μελανωτικοῦ κολίνδρου καὶ ἐκτυπῶνται διὰ λιθογραφικοῦ πιεστηρίου. Δι' ἐκάστην νέαν τύπωσιν ἐπαναλαμβάνεται ἡ κατάβρεξις καὶ μελάνωσις. [Α.Β.]

X

Χ, χι. Τὸ εἰκοστὸν δευτέρον γράμμα τοῦ ἑλλ. ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν χ' 600 καὶ Χ 600 000. Τὸ ἑλληνικὸν χ ἀντιπροσωπεύει τὰ λατινικὰ gh, yh καὶ kh, ἀναμφιδόλως δὲ κατ' ἀρχαίαν εἶχε προφορὰν ὡς kh (kh), διὸ καὶ ἐν ἀρχαίαις ἐπιγραφαῖς πρὸ τῆς παραδοχῆς τοῦ γράμματος Χ, σποραδικῶς δὲ καὶ κατόπιν, ἐγράφετο διὰ τοῦ KH ἢ καὶ διὰ τοῦ K μόνου, ἀλλὰ καὶ κατόπιν παρατηρεῖται πολλάκις σύγχυσις τοῦ K καὶ Χ. Πολλὰ ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς τοῦ κ καὶ χ εἰς λέξεις τινὰς εἶναι ἀνεξήγητα ἀκόμη, τοῦτο ὅμως φαίνεται βέβαιον, διὰ π. χ. ἡ μορφή δέχομαι (ἰων., δωρ. λεσβ.) εἶναι ἀρχαιότερα τῆς αἰτιατῆς δέχομαι, ἥτις ἐσχηματίσθη κατ' ἀναλογίαν ἄλ-

λων. Χαρακτηριστικὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ εἶναι ἡ τροπὴ τοῦ κ εἰς χ πρὸ τοῦ τ (δαχτυλο, νύχτα) καὶ τοῦ ν (δείκνω). ἐνίοτε δὲ τὸ χ ἀντικατέστησε τὸ θ πρὸ τοῦ λ (χλιβερός).

Χάδαρι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἡλιδος ἐν Ἡλείᾳ, 2 ὥρας ΒΑ τῆς Ἀμαλιάδος, συνοικισθὲν ὑπὸ Ὀρτυνίων καὶ ἔχον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 690 κατ. [Γ.Πδ.]

Χαδαρόδικα. Πρωτ. τῆς ῥωσσοβηρικῆς τοπαρχίας τῶν Ἀκτιῶν καὶ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῶν Χωρῶν τοῦ Ἀμούρ, ἐπὶ τοῦ ποτ. Ἀμούρ, ἔχουσα 2 500 κατ. [Μ.Σ.]

Χαδασίτης. Ὀρυκτὸν εὐρισκόμενον εἰς χρυστάλλους ῥομβοεδρικοὺς ἢ σκαλη-

νοεδρικούς ἢ εἰς χειροπληθεῖς μάζας, διαφανέας, λευκόν, ἐρυθρὸν ἢ κίτρινον, συνιστάμενον δὲ ἐκ πυριτικού ὀξέος, ἀργιλίου μετ' ὀλίγου καλίου καλλ. προσμιγμάτων. Ἐχει σκληρότητα 4-4.5 καὶ εἰδ. βάρ. 2.1.

Χαδάριον καλοῦνται τὰ ἀλατισμένα ὡς διαφέρων ἰχθύων, κυρίως τοῦ ἀκιπρῆσου (βλ. λ.). Τὸ καλλίστον Χ. εἶναι τὸ μέλαν τοῦ Ἀστραχάν, ἔχον μεγάλα ὑαλοειδῆ ὡά. Τὸ Χ. τοῦ Μεσολογγίου, αὐγοτάραχον καλούμενον, εἶναι τὰ ὡά μουγίλου τοῦ κεφάλου. Ἐν γένει τὸ Χ. εἶναι καλλίστη τροφή, πλουσιώτερον εἰς λεύκωμα, πτωχότερον δὲ εἰς λίπος ἢ τὰ ὡά τῶν ὀρνίθων. [Π.Γ.]

Χαδουσχάν. Βλ. Κουτσάν.

Χαδούται. Βλ. Δαῦκος.

Χαδριάς. Στρατηγὸς Ἀθηναῖος, εἰς τῶν ἱκανωτέρων τῆς ἐποχῆς του, μετρίστου νεστάτος δὲ τὸν χαρακτήρα. Μεταξὺ ἄλλων αὐτοῦ στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν κατορθωμάτων ἀριθμοῦνται ἡ κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν ἐν Αἰγίνῃ νίκη τῇ 368 π. Χ., ἡ εἰς τὴν θρόνον ἀποκατάστασις τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Νεκτανάβιος, οὗ διώκει τοὺς μισθωτοὺς Ἑλληνας τῇ 385, ἡ παρὰ τὰς Θήβας κατὰ τοῦ Ἀγησίλαου νίκη, ἡ κατὰ τὴν παρὰ τὴν Νάξον ναυμαχίαν, ἑτέρα νίκη κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν τῇ 376, καὶ ἄλλα. Ἀπέθανε φρονεθεὶς τῇ 358 ἐν ναυμαχίᾳ παρὰ τὴν Χίον. [Πς.]

Χαγάνος. Ὁ ἀνώτατος ἡγεμὼν τῶν Ἀδάρων (βλ. λ.).

Χαγγά. Μεγάλη καὶ ὑψηλὴ ὄρεσις τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, ἀποσπασμένη ἀπὸ τῶν Ἀλταϊκῶν ὀρέων καὶ διεσθυσμένη ἔχουσα πρὸς ΑΝΑ, ἀνεξερυνήτος δὲ εἰσέτι οὕτα.

Χάγγ-τσόου. Πρωτεύουσα τῆς τιβητικῆς ἐπαρχίας Τσε-κιάγγ. Κεῖται οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχει δὲ σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταξιῶν καὶ χρυσοποιικτῶν ὀφθαλμῶν, ὠχυρώματα καὶ περὶ τὰς 100 χιλ. κατοίκων. [Π.Π.]

Χάγεν (Hagen). Πρωτ. περιφερ. ἐν τῇ πρωσσ. νομῇ Ἀρνσπεργ, ἔχουσα 35 428 κατ., μεγάλην δὲ βιομηχανίαν σιδήρου καὶ χάλυδος. [Μ.Σ.]

Χαδελιά. Σύζυγος τοῦ Μωάμεθ (βλ. λ.).

Χάδλεϋ (Sir John Hadley). Περίφημος Ἀγγλος ἀστρονόμος τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Βασ. Ἑταιρείας τοῦ Λονδίνου. Ἐφεύρε τὸ ὀγδόκυκλον (octant ἢ quartier de réflexion), ὅπερ μεταχειρίζονται οἱ ναυτικοὶ εἰς παρατήρησιν τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν ἀστέρων παρὰ τὴν κίνησιν τοῦ πλῆθους. [Σ.Β.]

Χαέν (Jaen). Πρωτ. ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας κειμένη 92 χμ. Α τῆς Κορδούης εἰς

τὰς ὑπώρειας ὅρους ὁπεροστέφεται ὑπὸ φρουρίου. Εἶναι ἔθρα ἐπισκόπου, ἔχει δὲ ἀρχαῖα τεῖχη, ὥραιαν μητρόπολιν καὶ 25 706 κατ. Ἡ ἐπαρχία Χ. ἀποτελεῖ τὸ ΒΑ δριμύν μέρος τῆς Ἀνδαλουσίας, ἀρδεύεται ὑπὸ τοῦ Γουαδαλκίβρου, εἶναι πλουσία εἰς μεταλλεῖα μολύβδου καὶ ἔχει ἐμβ. 13 480 τχμ. μετὰ 437 842 κατ. [Μ.Σ.]

Χαζάροι. Λατὸς Τουρκικὸς κατοικῶν ἄλλοτε τὰ ἀνατολικὰ τῆς Εὐρώπ. Ῥωσσίας καὶ δὴ τὰ περὶ τὴν Καύκασον μέρη. Κατὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν λαῶν κατοικοῦν παρὰ τὰ Οὐράλια ὄρη, ἔκτοτε δὲ προέβησαν νοτιώτερον καὶ κατὰ τὸν 5^{ον} αἰῶνα ἐποίησαντι πολλὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὰς ὀμόρους χώρας καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Περσίαν ἐπενεγκόντες πλείστας καταστροφάς. Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς δυναστείας τῶν Σασανιδῶν ἐγένοντο κύριοι μέρους τῆς Ἀρμενίας καὶ βραδύτερον ὑπέταξαν καὶ τὴν Κριμαίαν. Τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν ἐκάλουον χαγάνους, εἰς δὲ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα Ἰουστινιανοῦ Β', καὶ ἡγεμονόπαις αὐτῶν ἐγένετο σύζυγος Κωνσταντίνου τοῦ Κορσυνόμου καὶ ἀπασθεῖσα τὸν Χριστιανισμὸν ἐκλήθη Βιρήνη. Ἀμα τῇ συστάσει τοῦ Ῥωστικοῦ κράτους ἤρξατο παρακμάζουσα ἡ δύναμις τῶν Χ. οἵτινες καὶ ἐδέχθησαν (850) τὸν Χριστιανισμὸν ἐκ Κων/πόλεως διὰ τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10^{ου} αἰῶνος ἀπώλεσαν τὴν Κριμαίαν καὶ ἔκτοτε κατὰ μικρὸν ἐκλείπουσιν ἐκ τῆς ἱστορικῆς τοῦ κόσμου σκηνῆς. [Ι.Κ.Π.]

Χαϊδάριον. Τὸ μεγαλύτερον χωρίον τοῦ δήμου Ναυπλίων, κείμενον ἐν τῷ αὐλῶνι τῶν Δρεπανοχωρίων, ὠρ. 1 1/2 ΝΑ τοῦ Ναυπλίου. Κατ. 557.

Χαϊδάρ-πασσά. Μεγάλη πεδιάς παρὰ τὴν Κων/πολιν, εἰς ἣν τις ἀφικνεῖται διὰ τῆς ἀποβάθρας Καβὰκ-Ἰσκέλεσι. Ἐνταῦθα ἐγείρονται ἐνθεν μὲν εὐρυχωρότατος στρατιῶν (Σελιμιέ κισλασί), ἐνθεν δὲ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον. Τὸν στρατῶνα τοῦτον ἱδρυσεν ὁ Σουλτάν-Σελῆμ οὐδὲν παραλίπων πρὸς τὸν καλλωπισμὸν αὐτοῦ. Ἡ ὥρα πεδιάς ὀφείλει τὸ ὄνομα αὐτῆς εἰς τὸν ἐν τῇ μυθῷ τοῦ περὶ τὸ κράτπεδον αὐτῆς ὁρμου ὑπάρχοντι ποτε κήπον τοῦ Χαϊδάρ-πασά, ὃν περ ἐπότηζε κρήνη (Ἑρμαγέρα), σκιαζομένη ὑπὸ ἄλσους πλατάνων. Ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ τανῦν ὑπάρχει καὶ ὁ σταθμὸς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἣτις φθάνει μέχρι τῆς Λεύκης, ἐν αὐτῇ δὲ ἐσπράττουσιν οἱ Τούρκοι τὴν ἐορτὴν Χερδλές (Ἀγ. Γεωργίου). [Σ.Β.]

Χαϊκάλι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Δύμης τῆς ἐπαρχίας Πατρῶν, ὠρ. 3 ΝΑ τῆς Κάτω Ἀχαΐας. Κατ. 276. — 2) Χωρ. τοῦ

δήμου Αίπειας της επαρχ. Πυλίας, ὡρ. 1 ΝΔ τοῦ Πεταλιδίου ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑπηρετῶν τοῦ ἑρ. Λυκοδήμου. Κάτ. 468.

Χαιρέτης (Κήρυκος). Υἱὸς τοῦ Ἀστρινουῦ Χ., γεννηθεὶς τῷ 1756 ἐν τῇ κωμοπόλει Ἀγίῳ Θωμᾷ παρὰ τὸ Ὑράκλειον τῆς Κρήτης. Ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἀπορφανισθεὶς πατὴρ ἐστάλη παρὰ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Δημητρίου Χ. εἰς τὴν Ἀθωνιάδα σχολήν. Ἐπὶ δικταετιᾷ παιδευθεὶς ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἀνεχώρησε μετὰ ταῦτα εἰς Κων/πολιν ἔνθα ἐπὶ τριετιᾷ διετέλεσεν οἰκοδιδάσκαλος. Φιλεγόμενος ὁμοῦ ὑπὸ πόθου ἀνωτέρας ἐπιστημονικῆς μαρψώσεως, ἤλθε κατ' ἀρχὰς εἰς Βενετίαν καὶ βραδύτερον εἰς Παταύιον (1793). Ἐπὶ τριετιᾷ δ' ἐνταῦθα διακούσας ἱατρικὴν καὶ φιλοσοφίαν ἔλαβε τῷ 1797 τὸ δίπλωμα ἱατροφιλοσόφου μετ' ἐξαιρετικῶν βλῶς ἐγκωμίων. Δυσέτη μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κων/πολιν, ἔνθα εὐδοκίμως μετερχόμενος τὴν ἱατρικὴν ποσειλήθη τῷ 1811 ὡς ἱατρός τοῦ Σουλτάνου Μαχμεῦτ. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ παρέμεινε μέχρι τοῦ 1824, ὅτε γενόμενος, ἔνεκα τῆς ἐπαναστάσεως, ὑποπίεσ τῷ Σουλτάνῳ ἀπεβλήθη τῆς θέσεως ταύτης καταδικασθεὶς εἰς θάνατον. Ἀλλ' ἔνεκα πολλῶν αἰτίων προσβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας ἐσώθη τῇ μεσιτείᾳ Τούρκων φίλων του, ζήσας μέχρι τοῦ 1830 ἀβιώτων βίων. Ἐξέδωκε τῷ 1792 ἐν Βενετίᾳ τὴν Βασπορμαχίαν τοῦ Μομάς, καὶ ἐπεμελήθη (1792) τῆς ἐκδόσεως τῆς Γραμματικῆς τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ καὶ (1793) τῆς ἐκδόσεως τοῦ Βύαγγελίου. Πλὴν τούτων συνέγραψε ἑπταφώνημα τῷ γένει Μαρτυροσίων καὶ Καρταϊωνίδων διὰ στίχων ἱαμβικῶν (Ἐνετία 1793) κἄ. [Κ.]

Χαιρετισμοὶ λέγονται ἐν γένει τὰ σημεῖα καὶ αἱ λέξεις δι' ὧν ἐκφράζομεν ἄλλους μεθ' ὧν συναντώμεθα ἢ δε' ὧν γνωρίζομεθα τὴν ἐκτίμησιν, ὑπόληψιν, εὐμένειαν, φιλίαν ἢ ἀγάπην. Οὐδεὶς λαὸς ὑπάρχει μὴ ἔχων τοιοῦτους Χ. Γνωστοὶ τυγχάνουσιν οἱ διὰ λέξεων Χ. τῶν Ἑβραίων τὸ *schalom lecha* ἦτο: «εἰρήνη μετὰ σου», τῶν Ἑλλήνων τὸ ὠραῖον «χαῖρε», τῶν Ῥωμαίων τὸ *ave* (ἴσον πρὸς τὸ σημερινὸν ἡμέτερον «καλῶς τον») καὶ τὸ *vale* (ῥε τὸ καλὸν ἢ γειά σου). Μεγάλη διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν χαιρετιστικῶν σημεῖων, καίτοι μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τινὰ ἐγένοντο παραδεκτὰ σχεδὸν γενικῶς. Ἀπὸ τοῦ 12' αἰῶνος ἐγενικεύθη ἡ ἀποκάλυψις τῆς κεφαλῆς, ἥτις ἀπὸ τοῦ 16' αἰῶνος ἤδη συνηθίζετο ὑπὸ κατωτέρων πρὸς ἀνωτέρους ἢ πλείους τῶν χειρῶν, ὁ ἐναγκαλισμὸς καὶ ὁ ἀσπασμὸς εἶναι ἐκφράσεις φιλικῶν αἰσθημάτων. Ἀλλὰ παρὰ τισὶ λαοῖς

ἐπικρατοῦσιν ἔλας ἄλλοι Χ. Παρὰ Ῥώσοις εἶρηται τὸ ἔθιμον νὰ ἀσπάζεται ὁ κατώτερος τὰ ἐνδύματα καὶ δὴ τὰ ὑποδήματα τοῦ ἀνωτέρου ἢ καὶ νὰ προσκυνῇ αὐτόν, ὡς ἦτο συνήθεια παρὰ τοῖς ἀρχ. Πέρσαις. Ἄλλοι λαοὶ σταυρώνουσι τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, οἱ Λάπωνες τρίβουσι τὴν ῥίνα πρὸς τὴν τοῦ ἑτέρου κλ. Ἰδιαίτεροι Χ. ἐκάνοντο ἴσθησαν ἐν τῷ στρατῷ καὶ τῷ στόλῳ, οὐ μόνον τῶν κατωτέρων πρὸς τοὺς ἀνωτέρους ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις διὰ κανονιστικισμῶν κτλ. [Εγ.]

Χαιρεφάνης. Ζωγράφος εἰς ὃν ὁ Πλούταρχος ἀποδίδει «ἀκολάστους ἐμίλ(ας) ἀνδρῶν πρὸς γυναῖκας», ἐσφαλμένως ὁμοῦ φαίνεται τὸ ὄνομα γράφας, ἀντὶ Νικοφάνης ὃν ὁ Πλίνιος ἀναφέρει.

Χαιρεφῶν. Ἀθηναῖος, Σφήττιος τὸν δῆμον, φίλος καὶ ἐνθερμος ἐπαδὸς τοῦ Σωκράτους. Συνταχθεὶς ἐν τῇ πολιτικῇ τῇ τοῦ λαοῦ μερίδι, ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν 30 τυράννων καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας τῷ 403 π. Χ. Ἀπέθανε δὲ πρὸ τοῦ Σωκράτους.

Χαιρήμων. 1) Ἀθηναῖος τραγικὸς ποιητὴς ἀκμάσας περὶ τὸ 380 π. Χ. Ὁ Ἀριστοτέλης πολλάκις ποιεῖται μνησιν αὐτοῦ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε πολλοὶ κριτικαὶ ὑποθέτουσιν τὸν Χ. σύγχρονον τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐκ τῶν ἔργων του ὀλίγα μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν ἡμῖν καὶ τρία ἐπιγράμματα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀνθολογίᾳ. Πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἀναφέρεται ὡς κωμικὸς ποιητὴς καὶ τοῦτο διότι ὑπ' αὐτοῦ προήχθη περαιτέρω ἢ πρὸς τὴν κωμῶδιαν προσέγγισις, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς σκηνῶν τοῦ κοινοῦ βίου ὑπὸ γελοιοποιῶν χαρὰς κτλ. — 2) Αἰγύπτιος ἱστορικός καὶ Στωϊκὸς φιλόσοφος καὶ γραμματικός. Ἐξῆρε κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος καὶ διετέλεσε πιθανῶς ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀλεξανδρινῆς βιβλιοθήκης· καλεῖται δὲ καὶ ἱερογραμματεὺς, τούτεστι φύλαξ καὶ ἐρμηνευτὴς τῶν ἱερῶν βιβλίων, καὶ ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρέως. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην ἐγένετο διδάσκαλος τοῦ Νέρωνος ἀπὸ κοινῆς μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Αἰγαίου. Τὰ κυριώτερα τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι ἡ Ἱστορία τῆς Αἰγύπτου (ἥς σφίζεται ἀποσπάσμα παρὰ τῷ Πορφύριῳ), ἱερογλυφικά, περὶ κομητῶν, περὶ συνδέσμων. Ὡς φιλόσοφος στωϊκὸς ἦν ἡγέτης τῆς μερίδος ἐκείνης ἥτις ἡμισημεῖε τὸ αἰγυπτιακὸν θρησκευτικὸν σύστημα ὡς ἀποτελοῦν ἀλληγορίαν τῆς λατρείας τῆς φύσεως, ὡς ἱστορικός δὲ ψεύγεται ὡς ψευδολόγος ἐκ προθέσεως. [Β.Σ.]

Χαῖρεττίν. Βλ. Βαρβαρόσας.

Χειρόφυλλον, Chaerophyllum L. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σιαδοφόρων. Σημειώτεον τὸ Χ. τὸ μεθυστικόν (Ch. in-mulsum L), φυτὸν τῆς Εὐρώπης, διὰ τὰς ἐμετικὰς δυνάμεις του. Ἡ δὲ ῥίζα τοῦ ἐκ Σιδηρίας Χ. τοῦ Πρεσκοτίου (Ch. Prescotii DC) εἶναι ἐδωδιμος, διὰ καὶ καλλιεργεῖται αὐτὸ ὡς λάχανον. [Θ.Χ.]

Χαιρώνεια. Ἀρχαί(α) πόλις τῆς Βοιωτίας (ἔμμερ. Ἀρνη;) ἐπὶ ἀποτόμου βράχου μεταξὺ τοῦ Κηφισοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ὄρους Θυρρίου. ἀνέκρουσα εἰς τὸν Ὀρχομένον. Ἡ πόλις αὕτη κατέστη περιφημος ὡς γενομένη τὸ θέατρον πολλῶν μαχῶν καὶ ὡς πατρίς τοῦ Πλουτάρχου. Παρ' αὐτῇ ἐνίκησαν οἱ Βοιωτοὶ τοὺς Ἀθηναίους τῷ 447 π. Χ.. ὁ δὲ μακεδὼν βασιλεὺς Φίλιππος τοὺς Ἀθηναίους, Θηβαίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν τῷ 338 π. Χ., ἐν ἡ μάχῃ ἔπεσε σχεδὸν σύμπας ὁ ἱερὸς λόχος τῶν Θηβαίων καὶ τῆς μετέσχε καὶ ὁ ῥήτωρ Δημοσθένης, τέλος ὁ Σύλλας τὸν Ἀρχέλαον στρατηγὸν τοῦ Μιθραδάτου τῷ 85 π. Χ. Τανὺν παρὰ τὸ χωρίον Κάπραινα σώζονται ὄρεκα αὐτῆς λείψανα καὶ δὴ τῶν τειχῶν, τῆς ἀποτόμου ἀκροπόλεως καὶ τοῦ θεάτρου σώζεται δὲ καὶ ἐν συντρίμμασιν ὁ ἐκ φαιτοῦ μαρμάρου κολοσσαῖος λέων, ὅστις εἶχε στηθῇ αὐτόθι ὡς μνημεῖον τῶν κατὰ τοῦ Φιλίππου πεσόντων. Ἐν ἐτεί 1880 ἀνεσκάφη ὁ τάφος τῶν αὐτόθι πεσόντων ἱερολογιτῶν Θηβαίων. — Ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη ὁ σημερινὸς δῆμος τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας, ἀποτελούμενος ἐκ 5 χωρίων καὶ τῆς μονῆς Ἱερουσαλὴμ. ἔχει 3589 κατ., πρῶτεύουσαν δὲ τὴν Δαυλίαν. [Κ.]

Χάλαζα. Βλ. Ὑλιν.

Χαλαζίας. Ὀρυκτὸν τὰ μάλιστα διαδεδομένον ἀνά τὴν γῆν. Οἱ συνήθως εὐμεγεθεῖς κρυστάλλοι αὐτοῦ, ἀνέκοντες εἰς τὸ ἐξαγωνικὸν σύστημα, ἀποτελοῦσι συνδυασμὸν πρίσματος μετὰ πυραμίδος· αἱ ἑδραι τοῦ πρίσματος ἔχουσι συνθήκας παραλλήλους ἐγκάρσιους ῥαβδώσεις, αἱ δὲ τῆς πυραμίδος εἶναι· λείπει· πολλάκις δὲ δι' ἀνίσου ἐπεκτάσεως ἑδρῶν τινῶν παραμορφοῦται ἡ ὄψις τῶν κανονικῶν κρυστάλλων. Εὐρίσκεται ὅμως καὶ κατὰ ψευδοκρυστάλλους ἢ ὡς ἀπολιθώσεως ὕλη ἢ κατὰ μάζας χειροπληθεῖς. Εἶναι διαφανὴς μέχρι ἀδιαφανοῦς, ἄχρους, τεφρὸς, κίτρινος, ἔχει δὲ λάμψιν ὑαλώδη, δεικνύει περιφερικὴν πόλωσιν τοῦ φωτός καὶ φασφορίζει διὰ προστριβῆς δύο τεμαχίων. Εἶναι ἀτηκτός πρὸ τοῦ καμινευτήρος αὐλοῦ, ἀδιάλυτος δὲ γενικῶς ἐν τοῖς ὁξέσιν, ἔχει εἰδ. βάρος 2.6 καὶ σκληρότητα 7 καὶ εἶναι κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν ἀνυδρὸν πυριτικὸν ὄξυ. Ἐκ τῶν πολλῶν ποικιλιῶν του διακρίνονται 1)

Κεκρυσταλλωμένα· ἡ ὀρυκτὴ ἢ ὀρεινὴ κρύσταλλος, εἰδηθῆς, εἰς μεγάλους κρυστάλλους εὐρισκομένη ἐν σπηλαίοις τοῦ γρανίτου, γνεύσιου κλ., πολλάκις κεχρωματισμένη, κίτρινη, καπνόχρους (καπνοχαλαζίας ἢ καπνίας), σπανίως πορσεμέλαινα· τὸ ἀμέθυσον ἢ ὁ (ἡ) ἀμέθυστος, κατ' ἐξοχὴν ἰόχρους, πολλάκις δὲ πρὸς τὸ γαλακτώδες ἢ τὸ καπνόχρουν κλίον· τὸ χρώμα δρεῖλεται εἰς ὀξείδιον μαγνηίου ἢ ἐνώσεις τοῦ ανθρακός· ὁ κοινὸς Χ., εὐρισκόμενος καὶ πελλαχτοῦ ὡς πέτρωμα, ἔχων διάφορα χρώματα ὡς ἐκ προσμιγμάτων διαφόρων χημικῶν οὐσιῶν διακρίνεται δὲ ἰδιαιτέρως ὁ ῥοδόχρους (διὰ τιτανίου ῥόδινης), ὁ σαρκεύς (διὰ χαλκοῦς), ὁ δυσώδης, ἐκπέμπων τριβόμενος ἢ κρουόμενος δυσάρεστον ὀσμὴν, ὁ αἰολόχρους, ὅστις ἐγκλείων ἀμίαντον καὶ διοθενῇ, ὁ κινεὺς ἐξεσμένος φωταύγειαν παρεμφερῇ τῇ ὀσμητὶ τῆς γαλῆς, ὁ πρασόχρους (παράμικτος μετ' ἀκτινολίθου), ὁ ἰνώδης μετὰ λεπτοῦ ἰνώδους ἵατοῦ, χιόνόχρους, λευκόχρους ἢ ἐρυθρόχρους, ὁ ἀθανάσιος (βλ. λ.), ὁ αἰθροῦχος (κίτρινος ἢ ἐρυθρός), ὁ κεραυνίτης (σωληνοειδῆς Χ. προσελθὼν ἐξ ἐνσκήψεως κεραυνοῦ εἰς χαλαζιούχον σμῆμα. Πάσαι αἱ παραλλαγαὶ αὗται χρησιμεύουσιν ἐν τῇ κοσμηματοποιᾷ, τινὰ μὲν εἶδη ὡς πολῦτιμοι λίθοι, ἡ ὀρεινὴ κρύσταλλος καὶ δι' ὀπτικά ἐργαλεῖα, τὰ δὲ κοινὰ εἶδη εἰς τὴν οἰκοδομίαν καὶ ὁδοποιίαν καὶ ἡ ἄμμος ὡς κονίαμα, πρὸς σμάλτον, κυρίως δὲ πρὸς κατασκευὴν τῆς ὑάλου. — 2) Στιφραί· τὸ χαλκήθιον (βλ. λ.), μετὰ τῶν παραλλαγῶν του, ὁ πυρόλιθος (βλ. λ.), ὁ κερατιτῆς ἢ κεροχαλαζίας, διάφωτος περὶ τὰ ἄκρα, μέσον ἀπολιθώσεως ἰδίως τῶν ὑλῶν (ὑολόλιθος), εἰς διάφορα χρώματα, χρησιμεύων καὶ διὰ κοσμήματα, ἡ ἱασπίς (βλ. λ.), ἡ Λυβία λίθος (βλ. λ.), ὁ ἀχάτης (βλ. λ.).

Ὁ κοινὸς Χ. ἀποτελεῖ ὀλοκλήρους βράχους (χαλαζίτης) ἢ εἶναι οὐσιώδες πρόσμιγμα πολυαριθμῶν πετρωμάτων, ἅτινα τότε καλοῦνται χαλαζιακά, ὡς ὁ χαλαζιακὸς πορφύρετης ἢ χαλ., τραχεύτης (βλ. λ.), τέλος δὲ τὸ κυρίον συστατικὸν τῶν ψαμμιτῶν καὶ τῆς ἄμμου ἐν γένει. [Δ.Κ.]

Χαλαζίον. Ὀγκίδιον διαφανὲς ἢ ὑπέρυθρον, ἀναφαινόμενον κατὰ τὸ ἐλευθερὸν χεῖλος τῶν βλεφάρων καὶ δρεῖλόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰς φλεγμονὴν καὶ υπερτροφίαν μέρους ἢ ὀλοκλήρου τοῦ μείδωματος ἀδένος. Ἐφαλεῖφεται ἐκτεμνόμενον ἢ καυτηριαζόμενον διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου.

Χαλαζώνι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἐράνης τῆς Τριφυλίας, ἔχον 239 κατ.

Χαλαμπρέζα. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Πηνειῶν τῆς Ἠλίδος, ἔχον 122 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Βευφράδος τῆς Πυλίας, ἔχον 272 κατ.

Χαλαμπρέζι. Χωρίον τοῦ δήμου Ὑμασίου τῆς ἐπαρχ. Καρδίτσας, ὠρ. 2 1/2 Β τῆς Δρανίστας. Κατ. 517.

Χαλάνδριον. Χωρίον τῆς Ἀττικῆς ὑπαγόμενον εἰς τὸν ἕημον Ἀθηναίων καὶ κείμενον ὠρ. 1 1/2 ΒΑ τῶν Ἀθηνῶν καὶ πρὸς Β τοῦ Β τμήματος τοῦ Ὑμηττοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο καὶ τὰ περὶ εἶναι κατάφυτα ὑπὸ διαφόρων δένδρων. Προϊόντα ἕημ. καρποί, οἶνος, ἔλαιον, ἐπώραι. Κατ. 940. Παρὰ τὸ Χ. ὑπάρχει σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Λαυρίου.

Χαλανδρίτσα. Κώμη πρωτεύουσα τοῦ δήμου Φαρῶν τῆς Ἀχαιας, ἐν πεδιάδι παρὰ τὸν Πείρον ποτ. καὶ 5 1/2 ὥρας ΝΑ τῶν Πατρῶν, ἔχουσα ὑποταμίον, εἰρηνοδικεῖον, ἑλλην. σχολεῖον καὶ 878 κατ. γεωργούσας καὶ ποιμένας. [Γ.Πδ.]

Χαλάπα (Galapa). Πρωτ. τῆς μεξικανικῆς πολιτείας Βερακρούζ καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. ἔχει 18 χιλ. κατ., ὠρεῖαν μητρόπολιν, κεῖται δὲ ἐν θέσει περιφύμῳ διὰ τὴν πλουσίαν χλωρίδα τῆς. [Μ.Σ.]

Χαλασίπτωτον καλεῖται συσκευή, δι' ἧς δύναται τις ἐκ μεγάλου ὕψους νὰ κατέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ σπουδαίως ἡλατωμένης ταχύτητος καὶ ἄρα ἀνευ βλάβης. Δὲν εἶναι εἰμὴ μέγα ἀλεξιβρόχιον, διαμέτρου περ. 10 μ., δυνάμενον νὰ φέρῃ κάτωθεν εἶδος λέμβου. Εἶναι χρησιμώτατον διὰ τοὺς ἀεροναύτας, καθ' ὅσον δύνανται, ἂν συμβῇ τι καθιστῶν τὸ ἀερόστατον ἀχρηστον, νὰ σωθῶσι διὰ τοῦ Χ. [Π.Γ.]

Χαλασμένη. Κώμη τῆς νήσου Αἰγίνης, 45' ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας. Κατ. 1028.

Χαλάστρα. Ἀρχαία πόλις τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Μυγδονίας, κληθεῖσα εὐτὺς ὡς λέγεται, ἐξ ὁμωνύμου νύμφης. Ἡ πόλις ἔκειτο παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον καὶ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἀξιῶ. Τῷ 351 ὁ Κάσσανδρος ἔλαβε μέρος τῶν κατοίκων αὐτῆς οὓς συνώκησεν εἰς τὴν νεόδηκτον Θεσσαλονικὴν. Τὴν θέσιν ταύτην ἐπέχει ἡ σημερινὴ Κολοκιά.

Χαλδάνη (κατὰ τὸν Διοσκρίδην) ἡ Γάλβανον. Εἶναι ὁπὸς κομμωδῆς τῶν ἐν Περσίᾳ φυομένων εἰδῶν Νόρθηκος, ἦτοι τῆς *Ferula galbaniflua* καὶ τῆς *F. rubricaulis* Boiss. Εἶναι φαρμακευτικὴ, θερμαντικὴ καὶ διαφορητικὴ δύναμιν ἔχουσα, παρὰ ἀρχαίοις τε καὶ νεωτέροις, (*Gummi-resina Galbanum*), χρησίμη δὲ καὶ πρὸς θυμίαμα. [Θ.Χ.]

Χαλδάτσω. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀστούμενους τῆς ἐπαρχίας Μεσσηνίας με 438 κατ., ὠρ. 3 Β τοῦ Ἀριστομένους.

Χαλδαία ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι χρόνι τῆς Περσίδος Ἀσίας, ἧς τὰ ἔρια δυσκλῆ δρίζονται. Ἡ ἀγ. Γραφή καὶ οἱ Ἕλληνορωμαῖοι συγγραφεῖς μεταχειρίζονται τὸ ὄνομα συνήθως δι' ἅπασαν τὴν Νότιον Μεσοποταμίαν, ἐνῶ ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ περιφίεται εἰς τὴν περὶ τὰς ἐκβολὰς τῶν Τίγριδος καὶ Τίγριδος χώραν. Ἦτο δ' ἡ πτὺς τῶν Χαλδαίων (βλ. λ.) ἀφ' ὅτου οὗτοι προσχώρησαν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, ὄνομα τῆς Χ. ἐγένετο συνώνυμον πρὸς τῆς Βαβυλωνίας (βλ. λ.). [Μ.Σ.]

Χαλδαῖοι. Οἱ τῆς Χαλδαίας κατὰ καιρὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα σημιτικῆς φυλῆς, εἰτινες ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων διεκρίνοντο διὰ τὰς μαθηματικὰς καὶ ἀστρονομικὰς αὐτῶν γνώσεις, γνωρίζοντες τὸν ἡλιακὸν καὶ διακρίνοντες τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας 6 ὥρας καὶ 11'. Ὁ Καλλιθένης ἐπερ' αὐτοὺς συναλεγμένας παρατηρήσας ἀστρονομικὰς 1900 ἐτῶν. Ἐξ αὐτῶν ἀπερυσσε καὶ ἡ ἀστρολογία (βλ. λ.) ἥτοι ἡ τέχνη τοῦ προλέγειν τὰ μέλλον καὶ τὴν τύχην διὰ τῆς ἐξέτασως τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων τοῦ ζωδιακοῦ κατὰ τὴν ὥραν τῆς γεννήσεως τοῦ ἀτόμου. Ἐκ τούτου τὸ ὄνομα Χ. ἀπεδίδετο εἰς πάντα ἰσχυριζόμενον ὅτι προσέδλεπε μέλλοντα. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας οἱ Χ. ἠγορεῖντο ἐν Ῥώμῃ. [Πς.]

Χαλέπα. Βλ. Χανία.

Χαλέπιον (ἀραβ. Haleh-es-Scham). Πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου βίλαετ τοῦ περιλαμβάνοντος 105 561 τ.χμ. ἐν τῇ Συρίᾳ, κειμένη μεταξὺ τοῦ Ὀρόντου καὶ τοῦ Εὐφράτου ἐπὶ τοῦ Καίρου ἐν κοιλίᾳ 200 χμ. ΒΒΑ τῆς Δαμασκού. Ἡ πόλις μετὰ τῶν ἀπειραριθμίων τρούλων καὶ μινωιδῶν, τῶν καθαρῶν ἐδῶν καὶ λ.θίνων οἰκίαι εἶναι μία τῶν ὠριωτέρων τῆς Ἀνατολῆς. ἔχει δὲ 90-100 χιλ. κατ. κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος Μωαμεθανούς. Χριστιανοὶ ὑπάρχοντες περὶ τὰς 16 χιλ., ὧν οἱ πλείστοι Ἕλληνοπρὸς δὲ 2 000 Ἀρμένιοι, 2 000 Μαρωνῖται καὶ τινες Σύριοι καθολικοί, 4 000 δὲ Ἰσλαμῖται. Ἀλλοτε δμως ἦτο πολὺ σημαντικώτερα, ἔχουσα ἀκόμη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰῶνος 200 χιλ. κατ., ὧν ἡ βιομηχανία παρήγε περιφύματα ὑφάσματα μεταξωτά, μάλλινα, βαμβακερά, χρυσοποίκιλτα, διδεδωμένα ἀνά τὴν Ἀνατολήν· σεισμοὶ, πτώλῃς (1827), χολέρα (1832) συνεπήναν τὴν παρακμὴν. Ἐκτὸς τοῦ ῥωμαϊκοῦ ὕδραγωγείου ἔχει ἀξιόλογα κτίρια, κυρίως τὴν ὠραίαν ἀγορὰν καὶ τέμενος διερ' ἰδρυ-

ως χριστιανικός ναός υπό της αγίας 'Ελένης ὕψηλὰ δὲ τείχη χωρίζουσι τὴν κυρίως πόλιν ἀπὸ τῶν προαστείων. Κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἶναι σκαμνίαι, κηλίδες, ἱσμίαι, μέταξα, κηρός, ἔριον, βάμβαξ, καπνός, σιγάμιον κλ., τῆς δὲ εἰσγωγῆς ἀποικιακά, οἶνοι, Ἰνδικόν, ἔρμα, ὑφάσματα, χαλυβδῖνα ἐμπορεύματα, πετρέλαιον. Ἡ ἄλλοτε ἀκμαιστάτη μεταξουργία ἐξακολουθεῖ ἐν μικροτέρῳ βαθμῷ νὰ εἶναι κύριον ἔργον τῶν κατοίκων. Ἡ πόλις, ἥτις παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ καλεῖται Χαλυδών, ἐξωραίσθη ὑπὸ Σελεύκου τοῦ Νικατωρός καὶ αἰτωμασθή Βέροια. μόλις δὲ τῷ 638, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἔλαβε πάλιν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς. Οἱ Σελτσοῦκοι ἔβρυσαν ἐνταῦθα τῷ 998 σουλτανάτον ὅπου ἤκμασε μέχρι τοῦ 1117. Ἡ πόλις, ἥτις τότε ἀπετέλεσε κέντρον τοῦ ῥωμαεθανικοῦ πολιτισμοῦ (καὶ νῦν ἔτι μέγα μέρος τῶν κατοίκων ἀνάγει τὴν καταγωγὴν του εἰς τὴν Μωάμεθ), ἐκυριεύθη καὶ ἐλεηλατήθη τῷ 1260 ὑπὸ τῶν Μογγόλων καὶ τῷ 1400 ὑπὸ τῶν ὀρδῶν τοῦ Ταμερλάνου. Ἐν τοῖς ὕστερον περιήλθεν εἰς τοὺς Μωμελούκους τῆς Αἰγύπτου, συνηνώθη δὲ τῷ 1516 μετὰ τοῦ Τουργικοῦ κράτους. [Μ.Σ.]

Χάληδες. Ἐπιφανὴς Κρητικὴ οἰκογένεια τῶν ἀρχῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, καταγομένη ἐκ τοῦ χωρίου Θερύσου τῆς Κυθωνίας. Τὰ σπουδαιότερα μέλη τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦσαν οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Βασίλειος, Ἰωάννης καὶ Στέφανος, ὧν πάλιν σημαντικώτερος ὁ πρῶτος καὶ διὰ τὴν συνεξίαν αὐτοῦ τὴν πολιτικὴν. Σπουδάσαντες τὰ τότε ἐν Χανίοις προσιτὰ γράμματα οἱ μὲν νεώτεροι ἐπέδεδξαν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἰδίων ἐν Θερύσῳ κτημάτων, ὁ δὲ Βασίλειος παρέμεινε ἐν Χανίοις, ἐνθα χρῆσα καὶ μετὰ προφυλάξεως ἐνήργει κατὰ τῶν ἑκουκουλώτων καλούμενων Γιαντισαρίων, οὓς εἶχεν ἀφορμὴν νὰ μισθῇ θνασιμῶς. Συνδέων τοὺς ἐν τῇ πόλει πρεκρίτους πρὸς τοὺς τῶν ἄλλων ἐπαρχίων, κατήρτισε πατριωτικὸν δεσμόν, εἰς ὃν εἶχον προσχωρήσει καὶ οἱ Γεώργιος Παπαδάκις (πατὴρ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ Ἰωάννου Παπαδάκι), ὁ Ν. Ρενιέρης (ὁ ὕστερον πρόεδρος συνελεύσεως καὶ γερουσιαστῆς) καλ. Ἀποδημήσας μετὰ τοῦτο εἰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἀνατολῆς λόγῳ θῆθεν ἐμπορίας, ἐμυήθη τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας καὶ κατῴρθωσεν ἐπανελθὼν νὰ ἀποβιάσῃ λάθρα πολλὰ ὄπλα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυθωνίας. Ἐννοηθεὶς καὶ προγραφείας ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπεχώρησεν εἰς Νίμπρον τῶν Σφακίων, ἐνθα μετὰ τοῦ Ἀναγ. Μανουσργιαννάκι ἐθήκε τὰ θεμέλια τῆς συνεγέρσεως τῆς Κρήτης, ἐν τῇ ἐν Σφακίοις συνόδῳ τῶν Κρητῶν,

κατὰ τὴν μεγάλην ἑλλην. Ἐπανάστασιν. Πολλοὺς δ' ἐπεῖτα ἡ οἰκογένεια τῶν Χ. ἐσωσε κατὰ τὰς σφαγὰς ἐν Χανίοις τῷ 1821 παρασχούσα αὐτοῖς ἀσυλον εἰς Θέρυσον. Οἱ Τούρκοι ἐπῆλθον τρίς κατὰ τοῦ χωρίου Θερύσου ἀπὸ τῆς 17 Ἰουνίου 1821 (ἡμέρας τῆς ἐν Κρήτῃ τὸ πρῶτον ὑψώσεως τῆς σημαίας τῆς ἐλευθερίας) μέχρι τῆς 21 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, παραδόντες τέλος αὐτὸ εἰς τὸ πῦρ καὶ αἵδηρον καὶ ἀναγκάσαντες τοὺς Χ. ν' ἀποσυρῶσιν εἰς Σφακίαι. Καὶ ὁ μὲν Στέφανος, ὁ κροῦων διὰ τῆς φόρμιγγος αὐτοῦ τὰ ἄσματα τοῦ φερραίου καὶ ἀναρριπίζων τὸ φιλοπόλεμον τῶν Κρητῶν, ἐρροεῖτο βραδύτερον τῇ 22 Ἰουνίου 1822 ἐν τῇ ἐν Μονοσκαφιδίοις (ῆ Ἀλιάκαις) τῆς Κυθωνίας μάχῃ εἰκοσιπενταετῆς ὡν ὁ δὲ Ἰωάννης, τὸ γεράκι τῆς Κρήτης κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Καραίσκου, ὁ πρῶτος προσβαλὼν (14 Ἰουνίου 1821) κατὰ τὸν Λεῦλον τοὺς Τούρκους ἐξεργασμένους πρὸς ἐξελθοῦσιν τῶν Χριστιανῶν, ἀπέθανεν ἐν τῇ νήσῳ Γαυδῷ ὡς γενικὴ ἀρχηγὸς (1827) κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Φραγκοκαστέλλου συμπλακεὶς πολλὰκις μετὰ τῶν Τούρκων ἐν Ταράτῳ, Πελεκαπίνῳ, Ἀλύκαις· μόνος δ' ὁ Βασίλειος, ὁ διατελέσας πολλὰκις πληρεξούσιος τῆς Κυθωνίας καὶ αγωνισθεὶς κατὰ τῶν Τούρκων ἐν Διγενῇ Κεραμειῶν, Μπουτσουναρίοις, Γερολάκκῳ, Κάμποις, Γαρίπῳ κλ. καὶ φίλος ἐπιστήθιος τοῦ ἀρχηγοῦ Φασούλῃ, ἐπέζησε καὶ εἶδε ἰδρυόμενον τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον, οὗ ἡ Κυβέρνησις ἀπένευμεν αὐτῷ, ὡς καὶ τῷ Π. Ζερβουδάκι, τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου καὶ τετραρχοῦ μ.ἄς τῶν φαναγιτικῶν τετραρχιῶν. Καταβλήθεις ὁμως καὶ οὗτος ἐξ ἀτυχημάτων ἀπέθανε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1846 ἐν Προνοίᾳ τῆς Ναυπίας, φέρων τὸν βαθμὸν ὑποστρατήγου. Τὸν Β. ἡγάπα πολὺ ὁ βασιλεὺς Ὁθων, Ἀρρενας ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας ταύτης δὲν οὐζονται, ἐκ τῶν θυγατέρων δὲ τοῦ Βασιλείου Ἑλένης καὶ Ἀννης ἔλκουσι τὸ γένος αἱ ἐν Κρήτῃ σήμερον οἰκογένειαι τῶν Φανδρεζίδων καὶ Γερανιωτῶν. [Ι.Ε.Κ.]

Χάλια (Μεγάλα). Χωρίον τῆς βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Δυλίδος, ἐπέχον ὁ ὧρ. ΒΔ τῶν Θηβῶν. Κεῖται ἐπὶ πεδινήῃ χερσονησιζούτῃ χώρᾳ, ἥτις ἐκτείνεται εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος καὶ ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἰάδαρον. Οἱ κάτοικοι τούτου ἀνέρχονται εἰς 658 γεωργούς. Παρακείσθαι τούτῳ εἰς ἀπόστασιν 15' τὸ χωρίον Μικρὰ Χ. μετὰ 190 κατ.

Χαλίκι. Χωρίον τοῦ δήμου Λάκμωνος τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας καὶ ἑσπινῇ πρωτεύουσα αὐτοῦ, κείμενον εἰς ἀπόστασιν ὧρ. 1 1/2 ἀπὸ Κότορι. Κάτ. 756.

Χαλέλι. Χωρίον τοῦ δήμου Σπερχειάδος τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, ὥρ. 1 $\frac{1}{2}$ Α τοῦ Ἀγᾶ, μετὰ 897 κατ.

Χαλινὸς ἐν τῇ ἀνατομικῇ καλεῖται πᾶσα ὑμενώδης πτυχή χρησιμεύουσα εἰς συγκράτησιν δυο μερῶν πρὸς ἀλλήλα. Οὕτω λ. χ. Χ. τῆς γλώσσης εἶναι πτυχή τις τρίγωνος τοῦ βλεννογόνου ὑμένος συγκρατοῦσα τὴν γλώσσαν δεσμίαν πρὸς τὸ ἔδαφος τοῦ καίλου τοῦ στόματος, κἄλλ. [P.N.B.]

Χαλίσκο (Galisco). Μία τῶν Δυτ. πολιτειῶν τοῦ Μεξικοῦ, παρὰ τὴν Εἰρηνικὴν ὠκεανόν, ἄλλοτε ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Νέας Γαλικίας. Ἔχει ἐμβ. 92 919 τγμ. καὶ 1 250 000 κατ., ἀποτελεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ὑψηπέδων καὶ ὀρέων, εἶναι δὲ εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη ἀρκετὰ εὐφρος. Κύριον ἔργον τῶν ἰθαγενῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ γεωργία, μεταλλουργία (ἀργύρου) καὶ τινε βιομηχανία. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Γουαδαλαχάρα. [M.E.]

Χαλίφης (ἀραβιστὶ chalífá ἤτοι διάδοχος ἢ ἐπίτροπος). Τίτλος δν ἔλαβον οἱ μετὰ τὴν Μωάμεθ ἐξασκήσαντες τὴν πνευματικὴν καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν ἡγεμόνες. Τρία ἦσαν τὰ κυριώτερα χαλιφάτα 1) τὸ τῆς Ἀνατολῆς ἢ Βαγδάτης, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀβου-βέκρ ἐν Μένκκᾳ τῷ 632 μ. Χ. καὶ μετενεχθὲν εἰς τὴν 1258 εἰς Μοσασσέμ. 2) τὸ τῆς Ἰσπανίας ἢ Κορδοῦης ἰδρυθὲν τῷ 756 ὑπὸ τοῦ Ἀβερράμ Α'. Τοῦ χαλιφάτου τούτου τελευταῖος χαλίφης ἦν ὁ Ἑσάμ Γ' τῷ 1034. 3) τὸ τῆς Αἰγύπτου ἢ Καίρου ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ὀβειδαλλάχ καὶ λήξαν διὰ τοῦ Ἀδδδ-Λεδινιλλάχ τῷ 1160-1171. Τὴν τίτλον τοῦ Χ. φέρουσι καὶ σήμερον ἐπὶ οἱ Σουλτάνοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ τοῦ Ἀβου Βέκρ (632) μέχρι τοῦ Ἀδδδ-Λεδινιλλάχ (1160-1171) ὑπῆρξαν 88 χαλιφαί ἤτοι 56 τοῦ χαλιφάτου τῆς Ἀνατολῆς, 18 τοῦ τῆς Κορδοῦης καὶ 14 τοῦ τῆς Αἰγύπτου. [K.]

Χαλιωτᾶτα. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας ἐν τῷ δήμῳ Σομαίων, ὥρ. 1 Δ τῆς Σάμης. Κατ. 532.

Χαλκάνθη ἢ χαλκάνθηον ἢ χαλκάνθηες. Κυανοῦν βιτριόλιον τοῦ χαλκοῦ, εὐρισκόμενον ὡς ὀρυκτόν. ἔχον σκλ. 2.5 καὶ εἰδ. βάρος 2.2. Εἶναι βαθὺ οὐρανόχρουν, ἡμιδιαφανές καὶ ἔχει γεῦσιν δυσάρεστον στιφράν. [Δ.Κ.]

Χαλκαντιμονίτης. Βλ. Βολφσβεργίτης.

Χαλκεῖα (τά). Ἐορτή κατ' ἀρχὰς κοινὴ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τιμὴν τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς, μετὰ ταῦτα δὲ μόνον τῶν χειρωνακτῶν καὶ ἰδίως τῶν χαλκῶν καὶ εἰς τιμὴν τοῦ Ἑφαιστου τελουμένη κατὰ

τὰ τέλη τοῦ Πυαναειδῶνος. Ὁ Μένανδρος ἔγραψε κωμῶδιαν ὑπὸ τὸ ὄνομα Χ., ἥς ἀπόσπασμα σώζεται παρ' Ἀθηναίῳ ΓΑ' 502 (πρὸλ. Welcker, Die Aeschyl. Trilogie, 1. 290). [I.E.K.]

Χάλη. Βλ. Πριγκιπέννησοι.

Χαλκηδόνιος ἢ χαλκηδόνιον. Στεφρὰ ποικιλία τοῦ χαλαζίου (βλ. λ.). εὐρισκόμενη κατὰ ψευδοκρυστάλλους, συνήθως δὲ κατὰ σφαιροειδεῖς, βοτρυοειδεῖς σταλακτιτικὰς μάζας ἢ κατὰ κροκάλας. Ἔχει χρῶμα λευκόν, κυανοῦν, ἰόχρουν, πράσινον, ἐλατιόχρουν (πλάσμα). ὑακινθέρυθρον, καστανέρυθρον, ὑπόξανθον, μέλαν· πολλάκις ἀπαντᾷ νεφελώδης, στικτὸς ἢ ραβδωτὸς (δνυξ, δνύχιον). ἐνίοτε δ' ἔχει βρυώδη σχεδιάσματα (λίθος τῆς Μόκκας). Εὐρίσκεται ἐν Αἰγύπτῳ, Συρίᾳ, Κεϋλάνῃ, Γαλλίᾳ κλ. Ἀξιόλογοι παραλλαγαὶ τοῦ Χ. εἶναι τὸ σάρδιον, ἔχον λάμψιν στεατώδη, χρῶμα δὲ κιτρινέρυθρον ἢ αἰμόχρουν, ἐνίοτε φέρον λευκὰς γραμμὰς (σάρδιον-δνυξ)· τὸ ἡλίοτροπον, πρασινόχρουν μετὰ στιγματῶν αἰμοχρόων καὶ κιτρίνων· τὸ χρυσοπράσιον, καλούμενον καὶ ἔμφαξ, ἔχον λάμψιν στεατώδη καὶ χρῶμα γλωσσοπράσινον, κυανόχλωρον κλ. Ἐκ τοῦ Χ. καὶ τῶν παραλλαγῶν του κατασκευάζονται ἀντικειμένα πολυτελείας, ὡς σφραγίδες, πυλίδες κλ., προτιμῶνται δὲ κυρίως τὸ γρυσοπράσιον, τὸ σάρδιον καὶ ὁ δνυξ.

Χαλκηδών ἢ Καλχηδών. Ἀργαιοτάτη πόλις τῆς Βιθυνίας ἰδρυθεῖσα τῷ 675 π. Χ. ὑπὸ Μεγαρέων καὶ ὀνομασθεῖσα Προκέρστις, κειμένη δὲ παρὰ τὴν Νεῖσσοδον τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημ. προαστείου Καζίκιοι ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου. Ἀνελθοῦσα ταχέως εἰς ἀκμὴν ἔχει γνωστὸν ἱερὸν καὶ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη ὁ φιλόσοφος Ξενοκράτης. Τῷ 409 π. Χ. ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἥδη δὲ ἀπὸ τοῦ 140 π. Χ., ὅτε οἱ κάτοικοι μετωκίσθησαν εἰς τὴν Νικομήδειαν, παρήκμασε. Περιελθοῦσα τῷ 74 π. Χ. εἰς τοὺς Ρωμαίους, ὠχυρώθη ὑπὸ τούτων ἐκ νέου καὶ ἀνεκρηρύχθη ἐλευθέρᾳ. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα ἐπανελημμένως ἐκυριεύθη ὑπὸ ἐπιδρομῶν ἐκ Βορρᾶ ἐλθόντων. Τῷ 323 ἐνίκησε παρ' οὐτὴν ὁ Κωνσταντῖνος τὸν Λικίνιον καὶ μετέβαλε καὶ ἐξεχρίσταντες τοὺς ναοὺς· κατὰ δὲ τὸν 7' αἰῶνα ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ προτέρᾳ αἰγλή της καὶ μετωνομάσθη Ἰουστιανεία. Τελείαν ὁμῶς καταστρεφὴν ὑπέστη τῷ 616 ὑπὸ τοῦ Χασρόου καὶ ἐν τοῖς ὑστερον ὑπὸ τῶν Ὀσμάνων, οὕτως ὥστε μόνον ὀλίγα πλέον ἴχνη ἐσώθησαν αὐτῆς. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατέρων ὑπῆρξε πρωτεύουσα τῆς Πρώτης

Ποντικῆς, ἐνταῦθα δὲ συνῆλθε τῷ 451 ἢ Δ' οἰκουμένηκῃ σύνοδος, ἣτις κυρίως ἀνεθεμάτισε τοὺς Μονοφυσίτας καὶ Νεστοριανούς.

Χαλκιᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Δωριεὺς τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας ἔχον 278 κατ.

Χάλκι. 1) Χωρίον τῆς νήσου Νάξου καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τραγαίας, ὥρ. 2 ΝΑ τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου. ἔχει 147 κατ. καὶ Ἑλλήν. σχολεῖον. Προϊόντα ἔχον. καρποί, ἔλαιον, οἶνος, ὄσπρια, ὀπώραι καὶ μέλι. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων, ἔχον 239 κατ.

Χαλκιδίων δ ἡ μ ο ς. Βλ. Χαλκίς.

Χαλκιδική χερσόνησος καλεῖται ἢ πρὸς Ν τοῦ ὄρους Χορτιάτου καὶ τῶν δύο συνεχόμενων λιμνῶν Λαγκαῶ καὶ Βόλβης ἐκτετατομένη χώρα περιλαμβανομένη μεταξὺ τοῦ κόλπου Θερμαίου ΝΑ καὶ Στρυμονικοῦ ΒΑ, ἐκδιόουσα δὲ πρὸς τὸ Δίγατον τρεῖς μικροτέρας χερσονήσους τὴν τῆς Παλλήνης ἢ Κασσάνδρας, τῆς Σιθωνίας ἢ Λέγγου καὶ τῆς Ἀκτῆς ἢ Ἀγίου Ὁρους, μεταξὺ τῶν ὁποίων σχηματίζονται οἱ δύο κόλποι Τορωναῖος ἢ τῆς Κασσάνδρας καὶ ὁ Σιγγιτικὸς ἢ τοῦ Ἀγ. Ὁρους. Ἑκλήθη οὕτως εἴτε ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ πολλῶν ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀποικιῶν εἴτε ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῇ μεταλλείων καὶ βίως χαλκοῦ. Τὴν λιάν εὐφρον ταύτην χερσόνησον διατέμνουσι τὰ ὄρη Κίσσος ἢ Χορτιάτης καὶ Ὑψίλωνος ἢ Χολομνήδας καὶ ὁ Ἀθως.

Χαλκίδος (παρ' Ἀτπροποτάμῳ) δ ἡ μ ο ς. Ἀνήκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαμπάκας, σύγκειται ἐκ 10 χωρίων μετὰ πρωτεύουσάν γεμερινῆς μὲν τοῦ Κλεινοβοῦ, θερυνῆς δὲ τῆς Κρανιάς, καὶ 3 μονῶν Τιμίου Σταυροῦ ἢ Δολιανῶν, Ταξιαρχῶν καὶ Κοιμητέως Θεοτόκου ἢ Κλεινοβοῦ καὶ ἔχει 3 952 κατ.

Χαλκιδόπουλοι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰδουμένης τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, ὥρ. 4 ΝΑ τῆς Δουναίας. Κάτ. 779.

Χαλκίς. Πόλις πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ Εὐβοίας καὶ τοῦ δήμου Χαλκιδίων (ἀποτελουμένου ἐκ τῆς Χ., 10 χωρίων καὶ τῆς μινῆς Ἀγ. Στεφάνου ἢ Βάθειας μετὰ 15 989 κατ.), κειμένη ἐπὶ τῆς Εὐβοικῆς ἀκτῆς τοῦ Εὐρίπου, δι' οὗ διὰ σιδηρᾶς γεφυρᾶς ἐνοῦται μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. ἔχει κλίμα ὑγιεινόν, ὕδατα ἀθρονα, ὁδοὺς οὐχὶ τόσον καλὰς, πλατείας, ναοὺς κομφοῦς καὶ 8 602 κατ. ἀσχολούμενους εἰς ἐμπορίον, βιομηχανίαν (κυρίως οἰνοπνευματοποιίας), ναυτιλίαν, ἀλιεῖαν καὶ καλλιέργειαν τῶν ὀνομαστῶν ἀμπέλων. Εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχει δὲ ἱερανικὴν σχολήν, γυμνάσιον, ἑλλην. σχολεῖον καὶ δημοτικὰ ἀμφότερων τῶν φύλων, πρωτοδικεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον. ἔχει ὠραίαν ἐξοχάς, ἐν αἷς

διακρίνονται τὸ πρὸς Δ τοῦ Εὐρίπου προῦριον τοῦ Καραμπαμπᾶ καὶ ἡ πρὸς τὰ ΝΑ πηγὴ τοῦ Ἀγ. Στεφάνου (Ἀρεθούτης). Ἡ Χ. εἶναι πιθανῶς κτίσμα Φοινίκων (χάληκ=χάληκ ἦτοι πορφύρα) ἀλιέων πορφυράς ἀρχαιότατα ἐκαλεῖτο καὶ Στόμηνος, Ἀλίκαρνα, Ὑποχαλκίς. Ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἀβάντων τὸ πρῶτον μεγαλυνθεῖσα, ἐξιωνίσθη κατόπιν τῇ ἐπιρροῇ Ἰώνων εἰς αὐτὴν ἀποικισάντων καὶ ἀπετέλεσε μετὰ τῆς Ἐρετρίας τοὺς δύο κυριωτάτους παράγοντας τῆς Εὐβοίας. Κατὰ τὸν Η' καὶ Ζ' αἰῶνα ἢ Χ. ἐξέπεμψε πολυαριθμούς ἀποικίας κυρίως μὲν εἰς τὴν ἀπ' αὐτῆς πιθανῶς κληθεῖσαν Χαλκιδικὴν χερσόνησον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Σικελίαν ἀλλ' ἐπίσης ἐν τῇ ἀκμῇ περιῆλθεν εἰς καταστροφικὸν πόλεμον πρὸς τὴν ἀντιῆλθον γείτονα Ἐρετρίαν, καθ' ἣν ὅλη ἢ ἑλλὰς ἐχωρίσθη εἰς δύο, τῶν μὲν συμμαχούντων τῇ Ἐρετρίᾳ, τῶν δὲ τῇ Χ. Ὁ πόλεμος οὗτος γενόμενος περὶ κατοχῆς τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο πόλεων Ληλαντίου πεδίου (ἐνθα νῦν τὰ ὀνομαστὰ Ἀμπέλια τῆς Χ.), κατέληξεν εἰς τὴν νίκην καὶ κατοχὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Χαλκιδίων. ἐξηγήτησεν ὅμως ἀμφοτέρους τοὺς διαμαχομένους. Ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἐρετρίας ὑπὸ τῶν Περσῶν (490 π. Χ.) ἢ Χ. ἐγένετο ἡ ἰσχυροτάτη τῆς νήσου πόλις, ἀλλ' εἴτα οἱ Ἀθηναῖοι εἰσβαλόντες εἰς Εὐβοίαν καὶ νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς ἀνήκοντας εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης συσταθεῖσαν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν συμμαχίαν, διένειμαν τὰ κτήματα τῶν εὐγενῶν, τῶν καλουμένων Ἰπποβοίων, εἰς 4 000 κληρούχους Ἀθηναίους καὶ κατὰ μικρὸν ὑπέταξαν καὶ ἐξηττικίσαν πᾶσαν τὴν Εὐβοίαν. Καὶ ἐπανέστησαν μὲν οἱ Χαλκιδεῖς κατὰ τῶν Ἀθηναίων τῷ 411, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Κορινθιακῷ πολέμῳ καὶ κατόπιν καὶ ἐπὶ Φιλίππου εὐρίσκειν αὐτοὺς καὶ τοὺς πλείστους τῶν Εὐβοέων συμμαχοῦντας τοῖς Ἀθηναίοις, μέχρις οὗ ἢ ἐν Χαιρωνείᾳ μάχῃ (338) ἔταξε πάντας αὐτοὺς ὀριστικῶς ὑπὸ τοὺς Μακεδόνας, ὁ δὲ Φλαμίνιος τῷ 196 ἐκήρυξε καὶ τὴν Χ. ἐλευθερίαν. Ἀποκρούσασα εἴτα ἡ Χ. ἐπιδρομὴν τῶν Αἰτωλῶν κατελήφθη τῷ 192 ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Γ' καὶ τῷ 191 ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ κατόπιν συμμαχήσασα τοῖς Ἀχαιοῖς κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐν μέρει καὶ ἐν τῷ μισθραδικῷ πολέμῳ ἀπετέλει τὴν ἰσχυροτάτην λιμένα τοῦ στόλου τοῦ ναυάρχου Ἀρχελάου. Μετὰ μακρὰν εἰρήνην ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς, ἢ Χ. καὶ ὡς προῦριον καὶ ὡς ἐμπορεῖον διὰ τὴν θέσιν αὐτῆς ἦτο σπουδαιοτάτη. Τῷ 1204 μ. Χ. κατελήφθη ἢ Χ. μετὰ τῆς Εὐβοίας ὑπὸ τοῦ Βονιφατίου Μονιφερράτ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπετέλεσε κτήσιν

τῶν Βενετῶν, οἵτινες ὠκοδόμησαν καὶ τὸ ἱσχυρὸν φρούριον τῆς Χ. Τῇ 1470 μ. Χ. τέλος δι' αὐτοπροσώπου ἐκστρατείας τοῦ Μωάμεθ Β' καὶ μετ' ἱσχυρὰν ἀντίστασιν ἔπεσεν ἡ Χ. καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ λοιπὴ Εὐβοία ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ὅρ' εὖς ἔμεινε καὶ διαρκούντος τοῦ ἀγῶνος, μὴ κατορθωσάντων τῶν ἐπαναστατῶν νὰ κυριεύσωσιν αὐτήν, καὶ μόλις τὸ Λονδίνιον πρωτόκολλον τοῦ 1830 ἀπέσπασε τὴν Χ. καὶ τὴν Εὐβοίαν ἀπὸ τῶν τουρκικῶν ἐνδύχων. — Ἡ τοποθεσία τῆς ἀρχαίας Χ. δεῖται ἐν: πολλῆς ἐρεύνης. Πιθανῶς ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς ἦτο ἐνθα νῦν ὁ ἄνωθεν τοῦ Ἀγ. Στεφάνου βουνός, ὅπου σφίζονται πανάρχαια ἐρείπια, οὕτω δ' ὁ πρῶτος λιμὴν τῆς Χ. ἦτο ὁ ὄρμος τοῦ Ἀγ. Στεφάνου, ἡ δὲ πόλις ἔξετεινέτο πρὸς Δ καὶ Β τῆς ἀκροπόλεως καὶ πρὸς Ν παρὰ τὴν θάλασσαν ἦτο τὸ πολυάνδριον, ἐνθα νῦν εὐρίσκεται σωρεία τάφων λελαξευμένων. Εἶτα σὺν τῷ χρόνῳ ἠδρύνθη ἡ πόλις, ὥστε τὰ τεῖχη ἤγον πρὸς Β μέχρι τῆς Διανῆς ἄμμου, ἠκολούθουν τὴν παραλίαν καὶ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν Ἀρέθουσαν. Μεγαλυτέραν ἔκτασιν προσέλαβε τῇ 334 π. Χ. ὅτε καὶ ὁ Εὐρύπης καὶ ὁ βουνὸς Κανηθός (νῦν Καραμπαμπάς) πέραν τοῦ πορθμοῦ περιελήφθη εἰς τὸν χώρον αὐτῆς καὶ ὠχυρώθη διὰ τειχῶν καὶ εἰς πολυάνδριον κυρίως ἐχρησιμοποίηθη. Ἀπὸ δὲ τοῦ 410 π. Χ. οἱ Βοιωτοὶ εἶχον κατασκευάσει μεγάλην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Εὐρίπιδος ὑποστηρίζομένην διὰ πύργων ἐκατέρωθεν καὶ προπυργίου ἐν τῇ μέσῃ εἶχε λοιπὸν περίμετρον ἡ πόλις 70 σταδίων (13465 μέτ.), ἀλλ' ἀραιῶς ὤκειτο, εἶχε δὲ καὶ μεγάλην ἀγοραν, θέατρον, στοάς, ναοὺς, ἱερά, πολλὰ γυμνάσια κλ. Ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν γινώσκωμεν τὸ μνημα τοῦ ἐκ Φαρσάλων ἱππάρχου Κλεομάχου πεσόντος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ἑρετριεῖς μάχῃ, τὴν λέσχην τοῦ Ἀλκμαίωνος καὶ ἄλλα. Ἐκ τῆς ἐλλείψεως ποσίμου ὕδατος ἐξηγεῖται ἡ λατρεία σχεδόν, ἥς ἀπελαυνε ἡ πηγὴ τῆς Ἀρεθούσης (τοῦ Ἀγ. Στεφάνου), ἥς τὰ ὕδατα συνέκλειον εἰς κλειστήν λίμνην, ἐν ἣ καὶ ἐγγέλεις ἐτρέφοντο. Τὰ ἀπὸ τῆς Ἀρφύρας ὕδατα διὰ κτιστοῦ ὑδραγωγείου πρῶτοι οἱ Ἑνετοὶ εἶχον μετενέγκει εἰς τὴν πόλιν. Ἡ Χ. εἶναι πατρὶς τοῦ ῥήτορος Ἰσαίου, τοῦ ποιητοῦ Δυκόφρονος, καὶ ἐν ταύτῃ ἀπέθανεν ὁ μέγας Ἀριστοτέλης. [Γ.Πδ.]

— Τὸ ὄνομα Χ. ἔφερον καὶ πολλὰ ἄλλα πόλεις οἷον ἡ ἐν Αἰτωλίᾳ παρὰ τὸ ὁμώνυμον ὄρος (βλ. Βαράσοβα), ἡ ἐν Ἡπείρῳ παρὰ τὴν πηγὴν τοῦ Ἀγελώου ἐπὶ τοῦ Πίνδου, ἡ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ Χερσωνήσῳ (ἐν Ἀθῶν), ἡ ἐν Συρίᾳ μητρόπολις τῆς Χαλκιδικῆς, ἡ ἐν Τριφυλίᾳ, πρὸς δὲ νῆτος

παρὰ τὴν Λέσβον μεθ' ὁμώνυμου πόλεως, ποταμοί, ὄρη καὶ γυναῖκες.

Χαλκοδισμουθίτης. Βλ. Βιτιχενίτης.

Χαλκογαληνίτης. Ὅρυκτόν τῆς Χιλλῆς μολυβδόχρουν, κατὰ τὴν σύστασιν ἰσόμορρον μίγμα θειούχου μολύβδου καὶ θειούχου χαλκοῦ. [Α.Κ.]

Χαλκογραφία καλεῖται μία καὶ ἐξ ἡ τελευταία τῶν πρὸς ἀντιγραφὴν εἰκόνων γραφικῶν καλουμένων τεχνῶν. Κατ' αὐτὴν χαράσσεται ἡ εἰκὼν εἰς χαλκὴν πλάκα καὶ δὴ εὐτὺς ὥστε τὰ μέρη τὰ ὅποια πρόκειται νὰ γίνωνται ἐν τοῖς ἀντιτύποις μελάντερα νὰ σκαλίζονται: βαθύτερον καὶ πλατύτερον. Ἡ οὕτω κατασκευασμένη πλάξ μελανοῦται δι' ἰδιαίτερας μελάντης, ἥτις εἰσέρχεται εἰς τὰς κεχαραγμένας γραμμὰς κλ., καὶ ἀποτυπῶνται δι' ἰδίου πιεστηρίου ἐπὶ γάρτῳ παχέος συνήθως μὴ διὰ κόλλας διαδεδρεγμένου. Τὰ πρῶτα ἀποτυπώματα (λεγόμενα *épreuves d'artiste*) καὶ τὰ ἔπειτα πρὸ τῆς προσθήκης τῆς ἐπιγραφῆς (*avant la lettre*) εἶναι τὰ κάλλιστα καὶ πολυτιμότερα, καθ' ὅσον διὰ τῆς ἀποτυπώσεως πολλῶν ἀντιτύπων ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀμβλύνεται ἡ ἐπὶ τῆς πλακῆς ἰχνογραφία καὶ καθιστῶνται τὰ ἀντίτυπα ὀλιγώτερον σαφῆ. Ὑπάρχουσι δὲ διάφοροι τεχνότροποι. Ἡ ἀρχαιστάτη καὶ συγχρόνως καλλιτεχνικωτάτη τούτων εἶναι ἡ διὰ γράμμων (παραλλήλων ἢ διασταυρουμένων) ἡ ἐκτελουμένη διὰ λεπτῶν γλυφείων ἡ καὶ καταλλήλου συσκευῆς συγγραφῆς ταύτη εἶναι ἡ διὰ στιγμάτων. Πολὺ διαδεδομένη εἶναι ἡ διὰ χεστροσεως, καθ' ἣν ἡ πλάξ πρῶτον καλύπτεται ὑπὸ σρωμάτων βερνικίου μὴ προσβαλλομένου ὑπὸ τῶν ὀξέων, εἶτα δὲ ἐγχαράσσεται ἡ ἰχνογραφία διὰ βελόνης καὶ ἐμβαθύνονται αἱ γραμμαὶ δι' ἐπιγεομένου θειικοῦ ἡ νιτρικοῦ ὀξέος ἡραιωμένου· τὸ ἀντίτυπον ἀπὸ τοιαύτης πλακῆς ἔχουσι πολὺ τὸ ζωγραφικόν. Διαφορετικὴ εἶναι ἡ διὰ ξέσεως (ital. mezzotinto). καθ' ἣν πρῶτον μὲν καλύπτεται ἡ πλάξ διὰ μικρῶν στιγμάτων εἶτα δὲ τὰ μέρη τὰ ὅποια πρόκειται νὰ γίνωσιν ὀλιγώτερον μέλανα ἀποξέονται δι' ἰδίου ξυστήρος· αὕτη ἀνεπτύχθη κυρίως ἐν Ἀγγλίᾳ, διὸ λέγεται καὶ ἀγγλική. Ἡ διὰ χρωμάτων Χ. περιήλθεν εἰς ἀχρησίαν. Ἀντὶ τοῦ χαλκοῦ χρησιμοποιοῦνται καὶ ἄλλα μέταλλα, κυρίως ὁ χάλυψ· ἀλλὰ τὰ ἀντίτυπα αὐτῶν οὐδέποτε ἔχουσι τὴν μαλακότητα, λεπτότητα καὶ ἐκφραστικότητα τῶν ἀπὸ χαλκῶν πλακῶν, οἵτινες κατέστησαν τὰ ἔργα τῆς χαλκογραφίας σχεδὸν ἐξ ἴσου πρὸς τὰ τῆς ζωγραφικῆς προσφιλεῖς εἰς τοὺς φιλοτέχνους. Ἡ τέχνη αὕτη, κα-

ὡς φαίνεται. ἀνεκαλύφθη, κατὰ τὴν 14' αἰῶνα ἐν Ἰταλίᾳ, ἀνεπτύχθη εἰτα κυρίως ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῶν Schongauer, Dürer κλ., ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τοῦ Marc-Anton, ἐν ταῖς Κάτω Χώραις ὑπὸ τοῦ Loucā τοῦ ἐκ Leyden, εἰτα δὲ τοῦ Ρέμβραντ κλ., περιήλθεν ὁμοίως εἰς τὴν ὑψίστην ἀκμὴν κατὰ τὴν 12' αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ διὰ τῶν Καλλῶ, Δορινγῶ κλ. Ἐν τοῖς ὑστερον περίφημοι χαλκογράφοι ὑπῆρξαν ἐν Γερμανίᾳ ὁ Χοδωβιέτσκις, ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Παρ. Μορχκέν.

Χαλκοθήκη. Βλ. Ἀκρόπολις.

Χαλκοκονδύλας. 1) Δημήτριος Χ. γεννηθεὶς περὶ τὸ 1424 ἐν Βυζαντίῳ ἢ πιθανώτερον ἐν Ἀθήναις. Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ Θεόδωρου Γαζῆ, οὗ τῇ συστάσει προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Φλωρεντίαν (1471) ὁ ἐκ Μεδίκων Λαυρέντιος ὡς διδάσκον τοῦ Ἀργυροπύλου· ἐνταῦθα νυμφευθεὶς ἀπέκτησε θυγατέρα ὑπανδρευθεῖσαν Ἰωάννην τὴν Παρράσιον. Βραδύτερον (1492) προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Λευδερίκου Σφόρτσα ἦλθεν εἰς Μεδιόλανον, ἐνθα ἐδίδαξε τὴν ἑλληνικὴν μέχρι θανάτου (1511). Μεταξὺ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ μαθητῶν καταλέγονται καὶ οἱ Ἀγγελοὶ Θωμᾶς Δίναγερ καὶ Γουλιέλμος Γρέκκος οἱ καὶ πρῶτοι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν μετενεγκέντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Συνέγραψε δὲ ἐν ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλῶσσῃ Γραμματικὴν ἣν ἐπέγραψεν «Ἐρωτήματα συνοπτικὰ τῶν ὁκτῶ τοῦ λόγου μερῶν μετὰ τινῶν χρησίμων κανόνων» (Μεδιολ. 1493, Παρ. 1525, Βασίλ. 1546) «Περὶ σχηματισμοῦ τῶν γρόνων» (ἐκδόθ. μετὰ τοῦ Χρυσολωρᾶ παρ' Ἀλδῶ 1512, Φλωρεντ. 1516). α' Ἐπίγραμμα εἰς Θεόδωρον Γαζῆν. Μεγαλυτέραν ἔμως ἐήμην ἐκτίμησεν ὁ Χ. διὰ τὰς ἐπιμελείας αὐτοῦ τὸ πρῶτον γενόμενος τυπογραφικᾶς ἐκδόσεις, τοῦ Ὁμήρου (μετὰ καὶ τῆς Βατραχομυμαχίας καὶ τῶν Ὑμνων) ἐν Φλωρεντίᾳ 1488, τοῦ Ἰσχυράτου ἐν Μεδιολάνῳ 1492, τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Σουῖα 1499, τυπογραφικῶν ἀριστευγμάτων. — 2) Λαέτιος Χ. Ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου, Νικόλαος πρότερον καλούμενος, βραδύτερον δὲ μετονομασθεὶς κατ' ἀναγραμματισμὸν Λ. Μετὰ τὴν πώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) κατέφυγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνθα καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἐνταῦθα διατρίβων ἐγράψεν Ἱστορίαν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Τούρκων καὶ τῆς τελευταίας περιόδου τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐν 10 βιβλίοις (1297-1462 μ. Χ.) εἰς ἐπιτετηδευμένην Ἀττικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἱστορία αὕτη τοῦ Χ. μεταφράσθη εἰς τὴν Λατινικὴν (καὶ ἐτυπώθη 1556) ὑπὸ Κορράδου Κλαυτέρου, καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Blaise de Vigenère (Παρίσι, 1577).

ἐξεδόθη δὲ μετὰ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως (α' ἐν Γενεύῃ 1615, β' ἐν Παρίσι. 1650) ὑπὸ τοῦ Bekker ἐν τῷ Corpus scriptorum historiae Byzantinae ἐν Βέννῃ 1843. — 3) Βασίλειος Χ. ἀδελφὸς ἡ υἱὸς τοῦ Δημητρίου, διδάξας τὴν ἑλληνικὴν ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα καὶ ἀπέθανε μόλις 24 ετῆς. [Ι. Ε. Κ.]

Χαλκολαμπρίτης ἢ καὶ χαλκίτης. Τὸ τὰ μάλιστα διαδεδομένον ὄρυκτόν τοῦ χαλκοῦ, ἀνήκειν εἰς τὰ βασίρρετον ὄρθον κρυσταλλικὸν σύστημα, εὐρισκόμενον δὲ κεκρυσταλλωμένον, κατὰ μόζας χειροπληθεῖς ἢ ψευδοκρυστάλλους. Ἐχει σκληρ. 2.5, εἰδ. βαρ. 5.6, λάμψιν μεταλλικὴν, χρῶμα μελιβδότερον ἀποκλίνειν πρὸς τὸ μέλαν, κυανοῦν ἢ ὑπόχλωρον. εἶναι ἑνωσις θεοῦ καὶ χαλκοῦ μετὰ μικρῆς ποσότητος ἀργύρου. Πρὸ τοῦ κυμινεῖται. αὐτοῦ ἐπὶ ἀνθρακος παρέχει τῇ εἰσγῇ κυανοῦν χρωματισμὸν καὶ διαχέει πνιγνρὰν ὁσμὴν διοξειδίου τοῦ θεοῦ. [Α. Κ.]

Χαλκόλιθος. Ὁρυκτόν τοῦ βασίτη-τραγῶν συστήματος, ἔχον λάμψιν ὑαλίνην καὶ χρῶμα πράσινον. εἶναι ἑνωσις φωσφορικοῦ ὀξέος μετ' ὀξειδίου τοῦ εὐρανοῦ καὶ χαλκοῦ, περιέχουσα καὶ 8 μέρια ὕδατος.

Χαλκομαγνανίτης. Ὁρυκτὸν ἀπαντῶν εἰς ὑπερσειδῆ ἢ βοτρυοειδῆ σχήματα, στεατώδους λάμψεως, κυανομέλαν ἢ τεφρομέλαν, συνιστάμενον ἐξ ὑπεροξειδίου τοῦ μαγνανίου, ὕδατος καὶ διαφόρων ὀξειδίων μετάλλων. [Α. Κ.]

Χαλκομέλας. Ἄμορφον ὄρυκτόν ξανθομέλαν ἢ κυανομέλαν, μίγμα ἐνδερῶν ὀξειδίων μαγνανίου, χαλκοῦ καὶ σιδήρου. [Α. Κ.]

Χαλκομεταλλίτης ἐρυθρὰ. Κλ. Κυπρίτης.

Χαλκομολυβδίτης. Ὁρυκτόν τοῦ κανονικοῦ συστήματος, μέλαν, μολυβδόχρουν, ἔχον λάμψιν μεταλλικὴν καὶ ἀποτελούμενον ἐξ ἐνθεοῦ μολυβδίου καὶ ἐνθεοῦ χαλκοῦ. Περὶ τοῦ στοιχείου Χ. βλ. Βορνίτης.

Χαλκοξείδιον. Βλ. Χαλκός.

Χαλκοπλαστική. Κλάδος τῆς πλαστικῆς ἢ γλυπτικῆς τέχνης συνιστάμενος εἰς τὸ νὰ ἐκπονεῖται ἐκ μαλακῆς ὕλης πρῶτον, ἀπὸ τοῦ ἐπικοῦ λαμβάνεται εἰτα ἀποτύπωμα χρησιμεῖον πάλιν ὡς τύπος, εἰς ὃν γύνεται τὸ κεχωνευμένον μέταλλον. Καταλληλότερον μέταλλον πρὸς Χ. εἶναι μίγμα ἐκ χαλκοῦ καὶ ὀλιγωτέρου κασσιτέρου, εἶον ἥτο ἥδη ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς Παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν, εἰτινες ἀνέπτυξαν τὴν τέχνην ταύτην τὰ μέγιστα, διαφέρει ἡ προσθήκη τοῦ κασσιτέρου ἀπὸ $\frac{1}{2}$, μέχρι $2\frac{1}{2}$, διὰ δὲ ποικιλίας κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην οἱ χαλκοπλάστα:

ἐγνωρίζον νὰ δίδωσι διάφορον χρωματισμὸν εἰς τὰ χαλκὰ ἀγάλματα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους κατεργάζοντο τὸ μέταλλον διὰ τῆς σφύρας τυπτοντες αὐτὸ εἰς λεπτὰ φύλλα ἐπιτεθειμένον ἐπὶ φυλίνου πυρῆνος· ἀλλ' ἤδη ἐνωρίς προσέβησαν εἰς τὴν χώνευσιν τοῦ μεταλλοῦ, ἥτις ἡ ἐφευρέθη ἢ ἀνεπτύχθη ὑπὸ τῶν Σαμίων Ῥοίκου καὶ Θεοδώρου κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κύρου. Τὸ πρότυπον ἐξεπόνουν ἐκ κηροῦ, ἐπ' αὐτοῦ δὲ κατεσκευάζον τύπον ἐκ πηλοῦ ἀφύγοντες σωλῆνας πρὸς ἔκρουσιν τοῦ τηχομένου κηροῦ καὶ εἴσρουν τοῦ κεχωνευμένου μεταλλοῦ. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἔχουν μόνον μέρη τοῦ ὅλου ἀγάλματος, ὅπερ συνήθουν εἶτα διὰ συνδέσμων. Εἰς τὴν ἀκμὴν περιῆλθεν ἡ Χ. εἰς τὰς πελοποννησιακὰς σχολὰς τῆς γλυπτικῆς. Παρακμασάσης δὲ τῆς τέχνης ἐν γένει, ἀπωλέσθη καὶ αὕτη, καὶ τοι κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐφθρμέζετο σποραδικῶς. Μόνον ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἤρξατο πάλιν ἀνακατασκευάζεσθαι ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου εἶχε καλὸς ἀντιπροσώπους τὸν Ἰω. Πιζάνον καὶ Λαυρ. Γκιθέρτην, κυρίως δὲ τὸν Τσελλίνην καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας Λομβάρδη, ἐν Γερμανίᾳ τοὺς Φίσερ. Ἐν νεωτέροις χρόνοις ἐν Γερμανίᾳ θρῖβεται κυρίως εἰς τὴν βασιλείᾳ τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου Δ' ἡ μεγάλη ἀκμὴ τῆς Χ.

Χαλκοπυρίτης λίαν διαδεδομένον ὀρυκτὸν τοῦ βασιτετραγώνου συστήματος, εὐρισκόμενον κατὰ μικροὺς κρυστάλλους ἢ χειροπληθεῖς. Ἐχει εἰδ. βαρ. 4.3, σκληρ. 3.5, λάμψιν μεταλλικὴν, χρῶμα δὲ σφαιρῶδες ἢ καὶ χρυσοῦ. Πρὸ τοῦ καμίν. αὐλοῦ ἐκπέμπει πνιγνῆρους ἀτμοὺς διοξειδίου τοῦ θείου, ὅτε συνιστάμενον ἐκ χαλκοῦ, σιδήρου καὶ θείου. [Α.Κ.]

Χαλκός. Σπουδαιότατον καὶ χρησιμώτατον μεταλλικὸν στοιχεῖον, οὗ ποιεῖται χρῆσιν τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, οὐ μόνον διότι ἀπαντᾷ ἐν καθαρὴν ὁσὴν μεταλλικῇ καταστάσει διακεχυμένον ἐν τῷ φλοιῷ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ διότι λίαν εὐκόλως καὶ ἄνευ πολλῶν γνώσεων μεταλλουργικῶν καὶ ἄνευ πολυπλόκων κατεργασιῶν ἀποχωρίζεται ἐκ τῶν ὀρυκτῶν αὐτοῦ μεταλλευμάτων. Ὁ ἄνθρωπος πολλῶν πρότερον πρὶν ἢ χρησιμοποίησθαι τὸν σίδηρον ἐν προϊστορικῇ ἐποχῇ κατεσκεύαζεν ἐκ Χ. ὄργανα καὶ ὅπλα αἰχμηρά. Ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει ἐν τοῖς ἔπεσιν αὐτοῦ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁ Χ. ἐν καλεῖ αἰθίω νᾶ, χαρακτηρίζον τὸ λαμπρὸν χρῶμα αὐτοῦ, εἰσάγετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς νήσου Κύπρου· ἐνταῦθεν ἐπίσης εἰσάγετο μετὰ ταῦτα καὶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, διὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου ἐκάλεσαν τὸν Χ. *cuprum* ἢ *cyprium* (Γαλλ. *cuivre*, Γερμαν. *Kupfer*). Οἱ δὲ

ἀλχημισταὶ ἐκάλουν τὸν Χ. *Venus* ἢ τοι Ἀφροδίτην. Αὐτοῦνης Χ. ἀνευρίσκεται σήμερον κατὰ μεγάλας ποσότητας ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ, ἐν τῇ Σιθέρῃ, ἐν τῇ Σουηδικῇ, ἐν τῇ Κίνᾳ καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ· ἐν Ἑλλάδι εὐρέθη μεταλλικὸς Χ. ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐπιδαύρῳ, ἐν Νεμέᾳ, ἐν Ἀνδριταίνῃ, ἐν Λαυρεΐῳ καὶ ἐν Φθιώτιδι· ἐν ἐλαχίστῃ ποσότητι. Ἐν τῇ φύσει ὁ Χ. ἀπαντᾷ καὶ ἐν κρυσταλλικῇ καταστάσει ὑπὸ τύπον κύβου ἢ ὀκταέδρου ἢ ὑπὸ ἄλλας μαρρὰς προκύπτουσας ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν τύπων τούτων. Κυρίως ὅμως ἀποχωρίζεται ἐκ τῶν ὀρυκτῶν τοῦ, ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι ὁ κυπρίτης, ὁ χαλκολαμπρίτης, ὁ χαλκοπυρίτης, ὁ λαζουρίτης, ὁ μαλαχίτης καὶ τὰ διάφορα εἶδη τοῦ τετραεδρίτου ἢ πολυμεταλλίτου. Ἡ ἐκ τῶν ὀρυκτῶν παραγωγή τοῦ Χ. ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῶν μεταλλευμάτων· ἂν μὲν πρόκειται νὰ ἐξαχθῇ ἐξ ὀξειδίων ἢ ἀνθρακικῶν ὀρυκτῶν, εἰσάγονται ταῦτα εἰς φρεατοκαμίνοους ὁμοίας μετὰς πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ σιδήρου προσιθεμένου καὶ φυλάνθρακος, ὅστις ὅπως καταναλωθῇ διὰ τῆς καύσεως ἀποσπᾷ ἐκ τῶν ἐνώσεων τοῦ Χ. πᾶν τὸ περιεχόμενον ὀξυγόνον καὶ οὕτω προκύπτει ὁ μεταλλικὸς Χ. Τὴν ἀπλουστάτην ταύτην μεταλλουργικὴν μέθοδον ἐγνωρίζον καὶ ἐφήρμοζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι· προτιθέμενοι μάλιστα καὶ κατάλληλα συλλήψειςματα πρὸς ἀφαίρεσιν τῶν ὀρυκτῶν προσιμύσεων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν γαιωδῶν οὐσιῶν· τοιαῦτα εὐτήκτοι σκυρῖαι ἀνευρέθησαν ἐν Μακεδονίᾳ, Ἰαρυσιῇ καὶ Φθιώτιδι. Ἐὰν ὅμως τὰ ὀρυκτὰ τοῦ Χ. εἶναι θειούχα, ἡ ἐξαγωγή εἶναι πολλῶν δυσκολιώτερα καὶ γίνεται κατὰ διαφόρους μεθόδους· ἡ κοινωτέρα συνίσταται εἰς τὴν πρότερον φρύξιν τῶν ὀρυκτῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀέρος ἐν εἰδικαῖς προσφλογόδοις καμίνοις, καθ' ἣν τὸ μὲν θεῖον μεταβάλλεται τὸ πλεῖστον εἰς διοξείδιον, τὰ δὲ προσιμύματα μέταλλα εἰς ὀξείδια, εἰς τὴν κατόπιν σύντηξιν τοῦ προϊόντος τῆς φρύξεως μετὰ συλλήψεσμάτων ἐξ αἵμου ἢ σκυρῶν σιδήρου ἐν εἰδικαῖς φρεατοκαμίνοις καὶ εἰς μετὰ ταῦτα ἀλλεπάλληλον τῆξιν τῆς ἐν ταῖς φρεατοκαμίνοις καταθεθείσης χαλκοπέτρας (*matte*) τῇ προσμύξει ἀνθρακος καὶ πυρετικῶν ὀρυκτῶν· οὕτω προκύπτει ὀξείδιον Χ., ὅπερ ἐπιδρῶν ἐπὶ τοῦ εἰσέτι ὑπολειφθέντος θείουχου Χ. σχηματίζει ἀερῶδες διοξείδιον θείου ἀφιπτάμενον καὶ χαλκὸν μεταλλικόν. Ὁ μεταλλικὸς Χ., οὗ σύμβολον *Cu* καὶ ἄτομ. β. 63.1, ἔχει χροαῖαν χαρakterιστικῶς ἐρυθρὰν καὶ λαμπρῶσαν, εἶνα συνεκτικώτατος καὶ στερεώτατος, ἔκτεινόμενος διὰ σφυροκρυσίας εἰς ἐλάσματα, πέταλα καὶ σύρματα δυνάμενα δταν ἔχωσιν διάμετρον 0.002 μ. νὰ φέρωσι βάρος 140

χγ. χωρίς να θραυσθῶσιν· ἔχει εἰδ. βάρος 8.93, τήκεται εἰς 1054° εἰς ρευστὸν κυανοπράσινον, ἐξατμίζεται ἐν τῇ διὰ τοῦ φυσήτρος τοῦ κροτοντος ἀερίου ἀναπυρσομένη ὑψίστῃ θερμοκρασίᾳ, εἶναι ἀριστος ἀγωγὸς τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἐν ἀέρι ψυχρῷ καὶ ξηρῷ οὐδεμίαν μεταβολὴν ὑφίσταται κατὰ τὴν ἐπίφανειαν καὶ τὴν στιλπνότητα, ἐν ὑγρῷ δὲ ἀέρι βαθμῶδην καλύπτεται ὑπὲρ ἀέρι παχύτερου γινόμενον στερώματος πρασίνου βασικοῦ ἀνθρακικοῦ X. ἢ ἄλλως κηθὴ τοῦ χαλκοῦ (fleurs de cuivre, aerugo nobilis)· ἀλλὰ καὶ ἐν ξηρῷ ἀέρι ὁ X. προσβάλλεται ὑπὲρ τοῦ ὀξυγόνου καὶ μεταποιεῖται εἰς μέλαν ὀξειδίου ὅταν θερμανθῇ· πέταλα λεπτά X. θερμαινόμενα ἐν ξηρῷ ἀέρι μεταποιούνται ἐλκόληρα εἰς ὀξειδιον. Τὸ κατ' ἐξοχὴν διαλυτικὸν τοῦ X. εἶναι τὸ νιτρικὸν ὀξύ παραγομένου νιτρικοῦ X. καὶ δι' ὀξειδίου δζώτου.

Ὁ X. μετὰ τινων μεταλλῶν ἀποτελεῖ κράματα χημικὰ εὐχρηστότατα ἐν ταῖς τέχναις (βλ. Ὁρείχαλκος, Κρατέρωμα)· τὰ πρὸς ἐπένδυσιν τῶν ὑάλων μερῶν τῶν πλεῶν πλακοειδῆ ἐλάσματα συνίστανται ἐκ 40 μερῶν ψευδαργύρου καὶ 80 μ. X. Τὸ ἡχητικὸν μέταλλον τῶν κωδῶνων σχηματίζεται ἐξ 22 μ. κασιτέρου καὶ 72 μ. X., τὸ μέταλλον τῶν τηλεβόλων ἐξ 90 μ. X. καὶ 10 μ. κασιτέρου. Κράμα 10 μ. X. καὶ 1 μ. ψευδαργύρου μετὰ μικρᾶς ποσότητος κασιτέρου ἔχει χρῶμα χρυσοκίτρινον προσμιμνῆσθαι τῷ τοῦ χρυσοῦ καὶ χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὑπὲρ τὸ ἐνομα *similor* ἢ *chrysocal* πρὸς κατασκευὴν ψευδῶν κοσμημάτων. Κράμα 2 μ. X., 1 μ. ψευδαργύρου καὶ 1 μ. νικελίου παρέχει σύνθετον μέταλλον ἔχον τὴν λάμψιν καὶ τὸ χρῶμα περίπου τοῦ χρυσοῦ· κατασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ ἐπιτραπέζια ὄργανα, κροπὴγια, ὄργανα χειρουργικὰ κλ., καλεῖται δὲ *maillechort*. Τὸ μέταλλον τῶν κυμβάλων συνίσταται ἐξ 80 μ. X. καὶ 20 μ. κασιτέρου. Τὸ μέταλλον τῶν μεταλλίων εἶναι κράμα 95 μ. X. καὶ 5 μ. κασιτέρου μετὰ μικρᾶς ποσότητος ψευδαργύρου. Κράμα 90-95 μ. X. καὶ 10-5 μ. ἀργιλίου συνίστησι μέταλλον σύνθετον σκληρότατον, ἔχον τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ καὶ χρησιμεύον εἰς κατασκευὴν ἀντικειμένων τέχνης καὶ ἔργων ἀπαιτούντων μεγάλην ἀντίστασιν. Κράμα ἐξ 100 μ. κασιτέρου, 8 μ. ἀντιμονίου, 4 μ. X. καὶ 1 μ. βισμούθιου καλεῖται *métal anglais* ἢ *étain de Courpailles* καὶ χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν παρυφθων καὶ ἄλλων ἐπιτραπέζιων σκευῶν. Ἐπίσης ἀποτελοῦνται κράματα τοῦ X. μετὰ τῶν εὐγενῶν μεταλλῶν ἀργύρου καὶ χρυσοῦ. Αἱ χρήσεις τοῦ X. εἶναι ποικιλώταται καὶ ὠρελμιώταται· ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται διάφορα μαγειρικά

σκεύη, ἄμβυκες, συσκευαί, μὴ, αναί, ἀγάλματα, σύρματα ἡλεκτραγωγὰ, νομίσματα κλ.

Ὑπὲρ χημικὴν ἐποψίν παρίσταται ὁ X. ὡς στοιχείον διατομικὸν σχηματίζον μετὰ τῶν λοιπῶν στοιχείων δύο σειρὰς ἐνώσεων, ὧν ἡ μὲν ἔχει ἐνώσεις ὀποτελουμένας ἐξ ἐνὸς ἀτόμου διδυνάμει τοῦ X., ἡ δὲ ἐκ δύο ἀτόμων ὧν τὸ ἕτερον μένει ἀκέραιον· αἱ μὲν πρῶται εἶναι κατὰ τὸν τύπον τοῦ ὀξειδίου τοῦ X., CuO, αἱ δὲ δευτεραί τὸν τύπον τοῦ ὑποξειδίου τοῦ X., Cu₂O. Ἐν τῇ ἱατρικῇ οὐδεὶς (αν χρῆσιν ἔχει ὁ μεταλλικὸς X.

Ὁ ξείδιον X. ἢ χαλκοξείδιον CuO, ἐνώσεις ἀπαντῶσα ἐν τῇ φύσει ὡς μελαγκονίτης, τεχνητῶς δὲ παρασκευαζομένη διὰ πυρακτώσεως τοῦ X. ἐν τῷ ἀέρι, ὅτε προκύπτει ὡς κόνις μέλαινα, λίαν χρησίμη πρὸς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν καὶ ποσοτικὴν ἐκτίμησιν τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἅτε ἔχουσα τὴν ἰδιότητα, ὅταν θερμαίνεται μετ' ὀργανικῶν οὐσιῶν νὰ ἐκχωρῇ τὸ ἑαυτῆς ὀξυγόνον πρὸς τὸ ὑδρογόνον καὶ τὴν ἀνθρακὰ ἐκείνων. Εἶναι ἀνυδρίτης ἐτέρας τινὸς ἐνώσεως τοῦ ὀξοξείδου τοῦ X., CuO.H₂O, ἰζημάτος γλαυκοῦ προκύπτοντος ἐκ τῆς δράσεως καυστικοῦ κάλκος ἐπὶ τῶν κυανῶν διαλυμάτων τῶν ἀλάτων τοῦ X. — Ἀνθρακικός X., CuCO₃, ἔς κανονικὸν ἄλας ὑπὲρ τὸν προκείμενον τύπον θέν παρασκευάσθαι εἰσέτι, τὸ βασικὸν ὅμως ἄλας αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν τύπον Cu₂CO₃H₂ προκύπτει ἐκ τῆς μίξεως διαλύματός τινος τοῦ X. μετὰ νατρίου ἀνθρακικοῦ ὡς ἴζημα κυανοπράσινον· ἡ ἐνώσις αὕτη ἀπαντᾷ ἐν τῇ φύσει εἰς μὴ ὡς μαλαγίτης καὶ ὡς λαζουρίτης. Τὰ μὲν φυσικὰ ἀνθρακικά ἄλατα τοῦ X. χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν μεταλλουργίαν τοῦ X. καὶ τὴν κοσμηματοποιίαν, τὰ δὲ τεχνητὰ εἰς τὴν χρηματοποιίαν. — Ἀρσενικός X., Cu₃(AsO₃)₂, κόνις γλωσσοπράσινη προκύπτουσα ἐκ τῆς συνθερμάνσεως ὕδατος, ἀνθρακικοῦ χαλκοῦ καὶ ἀρσενικώδους ὀξέος· ἡ αὕτη ἐνώσις ὡς βασικὸν ἄλας προκύπτει ἐκ τῆς ἀναμίξεως καὶ βρασμοῦ ἀρσενικώδους νατρίου μετὰ ὕδατος διαλύματος θεικοῦ X. ὡς ἴζημα λαμπρῶς πρασινόν καὶ καλεῖται *vert de Scheele*· ὅμοιον βασικὸν ἄλας εἶναι καὶ τὸ λαμπρότατον πράσινον χρῶμα τὸ ἐν τῇ βασικῇ καὶ ζωγραφικῇ ἐν χρήσει *vert de Schweinfurth*, παρασκευαζόμενον ἐξ ὀξεικοῦ X. ζεομένου μετὰ ἀρσενικώδους ὀξέος. — Θεικὸς X. ἢ χαλκὰ κίανθος βλ. Θεικὸν δξύ — Θεικοῦ X. βλ. Θειδαλκος. — Νιτρικός X., Cu(NO₃)₂+6H₂O, ἀλατώδης οὐσία ὑπὲρ μερῶν χρυστάλλων ζωηρῶς κυανῶν, λίαν ὑγροσκοπικῶν· προκύπτει ἐκ τῆς διαλύσεως χαλκοξειδίου ἐν νιτρικῷ ὀξεί. Εἶναι δηλητήριον σφοδρότατον· ἐφαρμόζε-

ται εξωτερικῶς ὡς ἐτχαρωτικόν. — Χ λ ω ρ ι ο ὕ χ ο ς Χ., CuCl_2 , μάζα σκοτεινῶς κιτρίνη διαλυτὴ ἐν ὕδατι διὰ πραινῆς χροιάς. προκύπτουσα διὰ πυρακτώσεως τοῦ μεταλλικοῦ Χ. ἐν ρεύματι γλωρίου τὸ ἄλας τοῦτο εἶναι ἐνυδρὸν περιέχον 2 μόρια ὕδατος δσάκις παράγεται διὰ διαλύσεως χαλκοξειδίου ἐν ὑδρογλωρίῳ ζεεῖ καὶ τότε παρίσταται ὡς βελόναι πράσιναι εὐδιάλυτοι ἐν ὕδατι καὶ οἰνοπνεύματι.

Υποξειδίου Χ. ἢ δξειδίου ὑποχαλκοῦ, Cu_2O , ἀπαντᾷ αὐτοφῶς ἐν τῷ κυρίῳ τῇ, κεχνητῶς δὲ παρασκευάζεται τῇ συνθεράσει βινημάτων Χ μετὰ χαλκοξειδίου ὡς κόνις λεπτή. ζωηρῶς ἐρυθρὰ ἢ κεραμόχρους, σχηματίζει ἄλατα ἄγρια μακρὸν τῆς δράσεως τοῦ δευτέρου, βαθείως δὲ κυανὰ ἢ πράσινα θταν προσδεθῶσιν δευγόνον· εἰς τετηκυῖαν ὕδαλον εἰσαχθὲν βάσει αὐτὴν ὑγι- νερόθως, εἶναι δὲ δηλητηριωδέστατον· Ὅταν παρασκευάζεται τῇ δράσει ὑδρογλωρικοῦ δξέος ἐπὶ ὑπογλωριούχου Χ. ἐνέχει μόνιον ὕδατος $\text{Cu}_2\text{O} \cdot \text{H}_2\text{O}$ καὶ καλεῖται ὑδροῦ- ποξειδίου Χ. ἢ ὑδροξειδίου ὑποχαλκοῦ.

— Υποθειούχος Χ., Cu_2S , ἐνωσις ἀπαντῶσα ἐν τῇ φύσει ὡς ὀρυκτὸν χαλκοῦ λαμπρίτης, παρασκευαζομένη δὲ τεχνητῶς διὰ τῆς καύσεως λεπτῶν ἐλασμάτων Χ. ἐν ἀτμοῖς θεοῦ, ὅτε προκύπτει ὡς κόνις τεφρὰ, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι. — Υποχλωρίος Χ., Cu_2Cl_2 , παραγόμενος κατὰ τὴν καυσίν ἐλασμάτων μεταλλικοῦ Χ. ἐν ρεύματι γλωρίου ὡς κόνις λευκωπὴ ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι. διαλυτὴ ἐν θερμῷ ὑδρογλωρίῳ. ζεεῖ τὸ διάλυμα τοῦτο ἀπορροφᾷ ἀπλήστως τὸ ἀνθρακοξειδίου καὶ εἴτα ψυχόμενος ἀπεκρίνει κρυστάλλους λευκοῦς· ἐν ὑγρῷ ἀέρι γίνεται· πράσινος ὡς δευγλωριούχος Χ. — Υποϊωδιούχος Χ. Cu_2I_2 , κόνις λευκοτερόχρους καὶ ῥοδοχροῖζουσα, ἀδιάλυτος ἐν ὕδατι καὶ ζέει.

Χ. ἀμιδοξείκος, ἄλας κρυσταλλικὸν ὑπὸ μερρῇν βελονῶν βαθυκυάνων ἀποκρίνμενος κατὰ τὴν ψύξιν θερμανθέντος διαλύματος δξειδίου τοῦ χαλκοῦ ἐν γλυκοκέλλῃ ἢ ἀμιδοξεικῇ ζεεῖ. — Χ. ἰτεῦλικός, ἄλας δυσδιάλυτον ὑπὸ μερρῇν κυανοπρασίνων βελονοειδῶν κρυστάλλων προκυπτόντων ἐκ τῆς ἀναμίξεως ὑποθερμῶν διαλυμάτων ἰτευλικοῦ βαρίου καὶ θειικοῦ χαλκοῦ. — Χ. κυανουρικὸς ἐναμμώνιος, ἀλατώδης ἐνωσις παραγόμενη ἐκ τοῦ κυανουρικοῦ δξέος ὀρώτος ἐπὶ ἐναμμωνίου θειικοῦ χαλκοῦ, ὅποτε παράγεται ἢ προκειμένη ἐνωσις ὡς ἱζημα ἰόχρους, ἀδιάλυτον ἐν ὕδατι. — Χ. μελιλιθικός, ὀξινον ἄλας παραγόμενον ἐκ τοῦ μελιλιθικοῦ δξέος. — Χ. μυρμηκικός, ἄλας παράγωγον τοῦ μυρμηκικοῦ δξέος, ἀποτελοῦν μεγάλους κυανούς κρυστάλλους, διαλυόμενον ἐν ὕδατι

καὶ ἀποσυντιθέμενον ὑπὸ τῆς θερμότητος. — Χ. δξεικός, ἄλας κρυσταλλικὸν ὑπὸ μερρῇν σκοτεινῶς πρασίνων ῥομβοειδῶν, διαλυτὸν ἐν 14 μ. ὕδατος ψυχροῦ καὶ αὐθις ἀπεκρινόμενον ἐν θερμοκρασίᾳ ἐλάσσονι τῆς 8° ὑπὸ μερρῇν μεγάλων πρισματικῶν κρυστάλλων κυανῶν ἐνεγόντων 5 μόρια ὕδατος. Ἐν τῷ ἐμπορίῳ γέρονται δύο δξεικὰ βασικά ἄλατα τοῦ χαλκοῦ χρήσιμα εἰς τὴν χρωματοποιάν. ὧν ὁ διαστικός δξεικός χαλκός (vert-de-gris) ἐφαρμόζεται ἐξωτερικῶς κατ' ἀτόνων ἐλκῶν. [P.N.B.]

Χαλκός. Βλ. Ὁβολός.

Χαλκοτριχίτης. Ὁ κατὰ τριχοειδεῖς κρυστάλλους κυρίτης (βλ. λ.).

Χαλκοφυλλίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασεΐαγῶντος συστήματος, ἔχον λάμψιν ἀδαμαντώδη καὶ χρῶμα πᾶσινον, συνιστάμενον δ' ἐξ ἀργιλλομιγοῦς ἀρσενικοῦ χαλκοῦ. [A.K.]

Χαλκόχροια. Βλ. Ἀδισώνιος νόσος.

Χαλκῶδων. Βασιλεὺς τῶν ἐν Εὐδοσίᾳ Ἀδάντων, πατὴρ τοῦ Ἐλεφάντορος. Ἐφευγὼν ὑπὸ τοῦ Ἡλεκτρώοντος ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Θηδῶν, εἶχε δὲ ἐν Ἀθήναις ἡρώων, ὅπερ καὶ «ἐπτάχαλκον» ἐκαλεῖτο καὶ ἐκεῖτο πλησίον τῶν Πειραικῶν πυλῶν, ὅπου ἐν τοῖς κατόπιν ἡγέρθη ναῖσκος τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου διατηρήσας τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ὑπὸ τῇ μορρῇν Χαλκούρι. [A.A.]

Χάλυδες. Ἀρχαῖος λαὸς τῆς Ἀσίας κατοικῶν μεγάλην ἐκτασιν Ἀττῆς Πόντου ἀπὸ τῶν ὀρέων μέχρι τῆς θαλάσσης, ὅστις ἦτο τραχέων ἡθῶν καὶ ἐξῆ ἐκ τῆς ἀλείας καὶ τῆς κατεργασίας τῶν μετάλλων. Λέγεται ὅτι ὁ γάλλυψ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν ὡς ἐφευρόντων τὴν κατεργασίαν του.

Χαλυδοειδής ἢ χαλυβικός σιδηρός τοῦ Bessemer. Βλ. Σιδηρός.

Χάλυψ. Βλ. Σιδηρός.

Χάμα. Δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Νῶε, οὗ οἱ 4 υἱοὶ κατώκησαν τὴν Ἀσσυρίαν καὶ μέρος τῆς Δυτικῆς Ἀσίας. Ὅτε ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐμεθύσθη, οὗτος ἰδὼν αὐτὸν ἐγέλασεν ἀντὶ τῆς καλῶς τὴν γυνότῃ τῆς αὐτοῦ, ὡς ἄλλοι του υἱοί, δι' ἧ καὶ ὁ Νῶε κατηράσθη αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν του Χαναάν. [11ς]

Χαμά ἢ Χαμάτ, ἢ παλαιὰ Ἐπιφάνεια Ὁχούρα πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας (Συρίας) ἐν τῷ νομῷ τῆς Δαμασκοῦ μετὰ 30 χιλ. κατ. Εἶναι πρωτεύουσα τῆς διοικήσεως, ἔδρα δὲ σείχου, καὶ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς ἐσωτερικῆς Ἀραβίας. Διακρίνονται αὐτῶν: τὸ διοικητήριον, ἀπείρα τράμια, λευτρά, ἀγοραὶ καὶ ὀδὸι γωγεία. [Σ.Β.]

Χαμαιάκτη. Βλ. Ἀκτῆ.

Χαμαιδατόμουρον. Βλ. Γροσσολάρης.

Χαμαιδάφνη. Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Διοσκορίδην τοῦ Ρόσκου τοῦ ὑποφύλλου (βλ. Δάφνη ἀλεξανδρεία). [Θ.Χ.]

Χαμαΐδρους. Βλ. Τεύκριν.

Χαμαικέρασος, *Frugaria* L. Γένος τῆς εἰκογεν. τῶν Ροδόδων (βλ. λ.). Ταύτης τὰ εἶδη εἰσὶ πώδη πολυετή φυτά, ὧν οἱ καρποὶ (κοιν. Χαμαικέρασα ἢ *Fräculen*, γερμ. *Erdbeeren*, γαλλ. *Fraises*) εἰσὶν ἐδωδεμοὶ καὶ λίαν ἀναφυκτικοὶ καὶ ἀρωματικοί. Τὰ ἐν τοῖς δάσεσι τῆς Εὐρώπης (καὶ ἐν ὄρεσιν τῆς Ἑλλάδος) κοινότατον εἶδος εἶναι *F. vesca* L. (γερμ. *Walderdbeere*). Κηπεύονται δὲ συχνὰ καὶ ἄλλα εἶδη τῆς Ἀμερικής, ἰδίως *F. Virginiana*, *F. grandiflora* καὶ *F. Chilensis* Ehrh., ὧν οἱ καρποὶ μεγαλύτεροι καὶ ὡς ἐκ τῆς καλλιεργείας πολυπόκιλοι. [Θ.Χ.]

Χαμαιλεύκη. Βλ. Βήχιον.

Χαμαιλέων. Πρότυπον γένος τῶν Χαμαιλεοντιδῶν, οἰκογενείας ἀντιπροσωπεύουσης τὰ Σκωληκόγλωστα (βλ. λ.) τῶν Σαυρωδῶν. Ἐκτὸς τῆς χαρακτηριστικῆς γλώσσης, ἥτις ἐκτεταμένη εὖσα ἱσχύεται πρὸς τὸ μήκος ὅλου τοῦ ζώου, γνωρίσματα ἄλλα ἔχει ὑψηλὰ σκέλη, πόδας ἀναρριχτικούς καὶ οὐρὰν μακράν, πρὸς ἀναρρίχσιν χρησιμεύουσαν, καὶ τὰ πλείστα εἶδη ἔχουσιν ἐπὶ ὅλης τῆς βάρους κάλλαιον δερματίνον· τὸ δὲ χαρακτηριστικώτατον γνώρισμα αὐτῶν εἶναι ἡ ταχυτάτη ἐναλλαγὴ τῆς χροῖας, ὁφειλομένη εἰς τὴν ὑπὸ τὸ δέρμα διάπλασιν πληθὺς σωματίων περιεχόντων ὁς διαφόρους χρωστικὰς οὐσίας, αἵτινες εἰς ὥρισμένας περιπτώσεις ἐπικρατοῦσιν, εἰς ἄλλας δὲ διαφαίνονται ἢ μὲν διὰ τῆς δέ· κατὰ πάντα πιθανότατα ἡ ἀλλαγὴ ὁφείλεται εἰς διαφόρους ἐρεθισμούς, ἐν ἡρεμίᾳ δὲ ὧν ὁ Χ. φαίνεται ὅτι ἔχει τὸ πρῶν καὶ τὸ ἐσπέρας χρώμα ἐλαιοπράσινον, κατὰ τὴν μεσημέριαν ξανθομέλαν καὶ κατὰ τὴν νύκτα λευκάσιον. Οἱ Χ. ζῶσιν ἀπὸ ἐντόμων ἀπερὸ συλλαμβάνουσι διαιτώμενοι ἐπὶ δένδρων διὰ τῆς ἐξώδους γλώτσης των. Χ. ὁ κοινὸς ζῇ κυρίως ἐν τῇ Β. Ἀφρικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ. Πρὸ πίν. Ἑρπετὰ Α' ἀρ. 3. [Φ.Ι.]

Χαμαιλέων. Ἀρχαία ὀνομασία φυτῶν. Διακρίνονται ὑπὸ Θεόφραστου καὶ Διοσκορίδου ὁς εἶδη, ἥτοι ὁ λ ε υ κ ὅς καὶ ὁ μ ἔ λ ας. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἀναφέρεται εἰς τὴν Καρλίαν τὴν κομποδῶδη (*Carlinia gummifera* L.) ἐκ τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κιναροειδῶν, εἶναι δὲ κοινότατος ἐν Ἑλλάδι, ὅπου Χαμελεὶς καὶ Κολλιὰ καὶ Κολλάγχαθο καὶ Μαστιγάχαθο ὀνο-

μάζεται, ἐπεὶδὴ μεταξὺ τῶν φύλλων τοῦ ἀνθικοῦ περιβλήματος ἐκκρίνεται εἶδος κόμης ὅπερ συλλέγεται καὶ δι' οὗ νοθεύεται ἡ γνησία μαστίχη. Ἡ σαρκοῦς ρίζα Χ. τοῦ λευκοῦ εἶναι δηλητήριος (βλ. *Heildreich*, *Nutzpflanzen Griechenlands*). Ὁ δὲ μ ἔ λ ας ἀναφέρεται εἰς τὸ Καρδοπαθιον (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Χαμαιλέων ὀρυκτός ἐκλήθη τὸ ὑδαρὲς διάλυμα τοῦ μαγγανικοῦ καλίτου, ὅπερ ἀραιωθὲν διὰ πολλοῦ ὕδατος μεταβάλλει χροίαν γινόμενον ἀπὸ πρασίνου κυανοῦ, ὀχροῦν καὶ τέλος ἐρυθρόν. [P.N.B.]

Χαμαμηλέλαιον (*huile de camomille*), οὐσία ἐλαιώδης λαμβανομένη δι' ἀποστάξεως τῶν ἀνθέων τοῦ χαμαμηλίου ἐν ὕδατι ἢ ἐν ἀτμῷ, βαθεῖα κίανη, διαφανής, διαλυομένη ἐν οἶνοπνεύματι, πυκνέρευστος ἐν τῇ συνήθει θερμότητι, στερεὰ ἐν θερμότητι β°. Ἡ ἐν τῇ ιατρικῇ χρῆσις αὐτοῦ λίαν μικρά. [P.N.B.]

Χαμαίμηλον. Φυτὸν ἐπέτειον τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων, κληθὲν ὑπὸ Λινναίου *Matricaria Chamomilla*, *Chamaemelon* δὲ κατὰ Πλίνιον (ὡς ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ ἀνθους ἁμοιαζούσης πρὸς τὴν τῶν μήλων), γερμ. *Kamille*, γαλλ. *Camomille*, κοινῶς δὲ Χαμομήλι. Φύεται καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Τὰ ἀνθικά κεφάλια (*Flores Chamomillae*) εἰσὶ σπουδαῖον φάρμακον βαλσαμῶδες καὶ ὑπόπικρον, ἐν μεγίστῃ χρήσει ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς ὡς στομαχικόν, καταπραυντικόν καὶ ἀντισπασμωδικόν. Κατασκευάζεται ἐκ τῶν ἀνθέων τούτων καὶ αἰθέριον ἐλαῖον. Εἰς τὸ Χ. ἀναφέρεται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ Ἀνθεμῖς τοῦ Διοσκορίδου. [Θ.Χ.]

Χαμαίπιτυς. Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ Διοσκορίδην, ὅστις διακρίνει τρία εἶδη Χ. Ἀναφέρονται ὡς φαίνεται εἰς Χειλανθῆ φυτὰ τῶν γενῶν Ἀγιοῦχου (*Ajuga Chia*, *A. Chamaeritys* L. καὶ *A. Iva*) καὶ Τευκρίου. [Θ.Χ.]

Χαμαίρωψ. Βλ. Φοινικώδη.

Χαμαίσυκη. Ἀρχαία ὀνομασία εἶδους Εὐφορβίου (βλ. λ.).

Χαμάκον. Χωρ. τοῦ ὅσμου Πτελεστίων τῆς ἐπαρχίας Φθιώτιδος, ὡρ. 4 N τῆς Σούρης καὶ 2 BA τοῦ Γαρδικίου. Κάταιλοι 234.

Χαμάκου. Χωρ. τοῦ ὅσμου Σουδενῶν τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν, ἔχον 147 κατ.

Χαμέλαια. Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ Διοσκορίδην τῆς *Daphne oleoides* Schreb. (βλ. Δαρνοειδές).

Χαμίτ. Βλ. Ἀβδ-ῶλ-Χαμίτ.

Χάμμερ (Ἰωσήφ βάρωνος Hammer-

Purgstall). 'Επιφανής 'Ασιανολόγος, γενν. τῷ 1774 ἐν Γράτς τῆς Στυρίας. Τὰς ἀνωτάτους αὐτοῦ σπουδὰς ἐποιήσατο ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ 'Ακαδημίᾳ τῶν 'Ανατολικῶν γλωσσῶν. Μετὰ ταῦτα μετέσχε τῆς ἐκδόσεως τοῦ 'Αραβοπερσοτουρκικοῦ λεξικοῦ τοῦ Me-ninski, καὶ ἀπὸ τοῦ 1796 διετέλεσε γραμματεὺς ἐν τῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖῳ. Τῷ 1799 μετέβη εἰς Κων/πόλιν μετὰ τοῦ 'Αυστριακοῦ ἀπεσταλμένου βαρὼνου Herbert, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔστειλεν αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα συμμετέσχεν ὡς διερμηνεὺς καὶ γραμματεὺς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Μενού. 'Υστερον διετέλεσε γραμματεὺς τῆς ἐν Κων/πόλει πρεσβείας καὶ διπλωματικὸς πράκτωρ ἐν Μολδαυᾷ (1806). 'Εγκατασταθεὶς (1807) ἐν Βιέννῃ ἐφθασε μέχρι τοῦ ἀξιώματος τοῦ Συμβούλου τῆς Αὐλῆς (1817) καὶ τέλος τῷ 1835 ὠνομάσθη βαρὼνος, διετέλεσε δ' ἐπὶ τινα καιρὸν καὶ πρῶτος τῆς 'Ακαδημίας καὶ μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Πανακαδημίου. 'Εκ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ ἔργων σπουδαιότερα εἶναι ἡ 'Ιστορ. τοῦ 'Οθωμανικοῦ κράτους (10 τόμ., β' ἐκδ. Πέστ. 1835-36), μεταφρασθεῖσα ἑλληνιστὶ ὑπὸ Κ. Σ. Κροκιδᾶ ἐν 'Αθήναις 1870-74, 'Ιστορ. τῆς λογοτεχνίας παρὰ Πέρσας (Τυβίγ. 1818), 'Ιστορ. τῆς τουρκικῆς ποιήσεως (4 τ. Πέστη 1836-38), 'Ιστορ. τῆς 'Αραβικῆς λογοτεχνίας (τομ. 1-7 Βιέννη 1850-57). Μετέφρασε δὲ πολλὰ ἐκ τῆς Περσικῆς, 'Αραβικῆς καὶ Τουρκικῆς γλώσσης Πρβλ. Schlotlmann «Joseph von Hammer» (Ζυρίχη 1857). [I.E.K.]

Χαρόλακκον. Χωρ. τοῦ δήμου Πυλαρέων τῆς ἐπαρχίας Σάμης ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔχον 116 κατοίκους.

Χαρόργιαννη ἢ Χαμίργιαννη. Χωρ. τοῦ δήμου 'Υπάτης, ὠρ. 3 ΝΔ ταύτης ἐπὶ ὀρεινῆς γῶρας τῆς Οἴτης. Διακρίνεται εἰς 'Ανω καὶ Κάτω ἢ 'Εδῶθεν καὶ Πέρα Χ., ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἔχει 412 καὶ ἡ Πέρα 344 κ.

Χαμοῖνος (chamsin ἦτοι πεντήκοντα) καλεῖται ἐν Αἰγύπτῳ ἐκνευριστικὸς ΝΔ ἀνεμὸς συνήθως πνέων κατὰ τὸν Μαῖον, ἐντὸς τῶν 50 ἡμερῶν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν.

Χαρωτίδα. Βλ. 'Ωτίς.

Χαναάν. Κατὰ τὴν Π. Διαθήκην υἱὸς τοῦ Χάμ. Ἐν μετὰ ταῦτα δ' πάππος τοῦ Νῶε κατηράσθη καὶ ὅστις μετὰ τῶν 11 υἱῶν του κατώκησε τὴν Γ' ἢ τῆς Χ. ἥτις βραδύτερον ἐγένετο ἡ Παλαιστίνη. Οἱ Χαναανοὶ βραδύτερον ὑπετάγησαν ὑπὸ τῶν 'Εβραίων. 'Η βίβλος παριστᾷ τοὺτους ὡς ἀμαρτωλοὺς καὶ καταδεδικασμένους εἰς ἐξολέθρευσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ 'Ισραήλ. 'Η γλῶσσά των προσωμοίεζε τῇ 'Εβραϊκῇ, ἡ δὲ θρησκεία των ἦτο εἰδωλολατρεία. [Πς.]

Χάνδαξ. Βλ. 'Ηράκλειον.

Χανδρινού. Χωρίον τοῦ δήμου Πυλαίων, ὠρ. 2 ΒΑ τῆς Πύλου, μετὰ 806 κατ.

Χανιά. Πρωτεύουσα (ἀπὸ τοῦ 1850) τῆς Κρήτης κειμένη ἐν τῷ δυτικῷ τῆς νήσου μέρει, ἐφ' ἧς θέσεως ἱσως ἔκειτο ἡ παλαιὰ Κυθωνία, ὠχυρωθεῖσα διὰ τετραγώνου σχεδὸν τεύχος τῷ 1252 ὑπὸ τῶν 'Ενετῶν, δὲ καὶ ἐδόθη εἰς αὐτὴν τὸ 'Ιταλικὸν ἐνομοκράτος La Canea ἐξ οὗ τὸ ταῦν ἐνομοκράτος. Τὰ Χ. ἐν τοῦ μέρους τῆς ξηρᾶς περιλαμβάνονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐνετικῶν τευχῶν καὶ φρουρῶν ἐκτεινομένων μέχρι τῆς παραλίας. 'Επὶ τῶν 'Ενετῶν ὅμως φαίνεται ὅτι ἡ πόλις περιεκλείετο διὰ τεύχους καὶ κατὰ τὰ πρότερον λιμένα μέρη πρὸς δὲν συνεκοινῶνε διὰ 4-5 πυλῶν. 'Ο λιμὴν κατέχων τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς πόλεως εἶναι εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τεχνητὸς κατασκευασθεὶς ὑπὸ τῶν 'Ενετῶν καὶ ἐπιδιορθωθείς ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ 'Αλῆ τῆς Αἰγύπτου. 'Εκ τοῦ πρὸς τὴν ξηρὰν μέρους ἡ πόλις συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς ἑξω χώρας διὰ δύο πυλῶν (Καλέ-Καπίσι πρὸς Ν καὶ Κοῦμ-Καπί πρὸς Δ). 'Εκ δὲ τοῦ ὁσημέραι αὐξάνοντος πληθυσμοῦ καὶ τῆς μικρᾶς σχετικῆς περιοχῆς τῆς πόλεως ἤρξαντο σχηματίζομενα ἑξώθεν αὐτῆς προάστεια μετὰ ἀρκούντως μεγάλων διαστάσεων. 'Η πόλις διαιρεῖται εἰς 9 συνοικίας, ἔχει περὶ τὰς 18 χιλ. κατοίκων ὧν 5-6 χριστιανοὶ καὶ πολλὰ θεμόσια καταστήματα ὡς τὸ Διοικητήριον (τὸ πλεῖστον νῦν καὶν), τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, δύο στρατώνας, ὑγειονομεῖον, δημαρχεῖον, τελωνεῖον κτλ., ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἀμφοτέρων τῶν θρησκευμάτων (τὸ πλεῖστον δυστυχῶς τῶν χριστιανικῶν ἐπυρπολήθη), γυμναστήριον, 2 ὀρθόδοξους ἐκκλησίας καὶ μίαν καθολικὴν, μίαν συναγωγὴν καὶ 9 τζαμιάς. ὧν τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἦσαν ἀρχαῖοι χριστιανικοὶ ναοί, καὶ δὴ τὸ τῆς Σπλάτζιας ἀρχαῖόνθεν ναὸς τοῦ ἁγ. Νικολάου μεταβλήθη εἰς τζαμίον. 'Η καθόλου ρυθμὸς τῆς πόλεως φαίνεται μετεχνητός καὶ ὠραίος ἀλλὰ καὶ πως ἀνατολικῆς πόλεως, αἱ δὲ ὁδοὶ αὐτῆς εἶναι στενὰ καὶ ῥυπαρά. Τὸ πλεῖστον τῶν χριστιανικῶν συνοικιῶν τῆς πόλεως ἐπυρπολήθη τῇ 24 'Ιανουαρίῳ 1897 ὑπὸ τῶν Τούρκων διὸ καὶ ἔξερραγῃ ἐπανόστασις ἐν Κρήνῃ διαρκούσα ἐτι, ἐξ ἧς καὶ προήλθεν ὁ λῆξαι ἡδὴ 'Ελληνοτουρκικὸς πόλεμος. 'Η πόλις μετὰ ταῦτα (καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Κρήτης) ἐτέθησαν ὑπὸ διεθνῇ Εὐρωπαϊκῇ κατεσχῇ διαρκούσαν ἐτι. Πλησίον τῶν Χ. καίται καὶ ἡ μαγευτικὴ κωμόπολις Χανιά λείπα μετὰ 2500 κατ., διαιρουμένη εἰς τρεῖς συνοικίας, περίφημος διὰ τὴν αὐτῆς (ἐν Μειδανίῳ) τῇ 1878 γενόμενῃ συνθήκῃ.

τῆς Πύλης πρὸς τοὺς Κρήτας ἐπαναστάτας, εἶναι δὲ καὶ ἡ κυρία ἔδρα τῶν ἐν Χανίοις διαπεπιστευμένων προξένων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. [I.E.K.]

Χάνια Κουμουνδούρου. Χωρίον τοῦ δήμου Καλαμῶν, ἔχον 137 κατ.

Χάνι Κώστα Παπᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Αἰγινίου τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας, ἔχον 135 κατ.

Χάν-κίου ἢ Χάν-κίου. Ἡ σημαντικωτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Κεντρικῆς Σιλικῆς, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χού-πέ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ὑάν-τσέ-κιάγγ. Εἶναι εἰς ἐκ τῶν προσιτῶν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους λιμένων. Ἔχει 895 χιλ., σπουδαίαν δὲ ἐξαγωγὴν τεύχων καὶ δερμάτων καὶ εἰσαγωγὴν ὑφασμάτων. [Π.Π.]

Χάνλεϋ (Hanley). Πόλις ἀλλοτε ἀντήκουσα εἰς τὴν ἀγγλικὴν κομητιαν Στάφφορντ, νῦν δὲ ἀποτελοῦσα ἰδίαν κομητιαν. Ἔχει σχολὴν μηχανικῆς, τὼν τεχνῶν κλ. σπουδαίαν δὲ βιομηχανίαν πορσελλάνης, σιδήρου καὶ 54 846 κατ. [Π.Π.]

Χαννάκοι (Hannaken) ἢ Ἀννάκοι. Σλαυικὴ φυλὴ τῆς Μοραβίας, οἰκοῦσα εὐφορωτάτην χώραν ἐν τῇ Ἀννα ἢ Χάννα.

Χανόη (Ha-noi ἢ Ko-scho). Πρωτ. τοῦ γαλλικοῦ Τογκίνου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Σαγκάι, ἔχουσα 150 χιλ. κατ., βιομηχανίαν ὑφαντουργικὴν καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον. [Π.Π.]

Χάνοι τῶν Ἀδάρων. Βλ. Ἀδάρες.

Χάνσεν (Theophilus Hansen). Ἐπιφανὴς ἀρχιτέκτων γενν. ἐν Κοπενάγη τῇ 13 Ἰουλίου 1813 καὶ ἀποθ. τῇ 17 Φεβρ. 1891 ἐν Βιέννῃ. Ἀδελφεὶς ὢν καὶ μαθητὴς τοῦ ἀρχιτέκτονος Χριστιανοῦ Χ. (γενν. 1803, ἀποθ. 1883) ἐξεπαιδεύθη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἐγεννήθη καὶ τῷ 1838 ἀνεχώρησεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἑλλάδα. Ἐκτὸς τῶν σπουδῶν ὡς ἐποίησατο περὶ τοῦ Δυσικρατείου μνημείου καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτερου Νίκης, ὁ Χ. ἐξήσκει καὶ πρακτικῶς τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Μαρτυρία δὲ τῶν καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν ὑπάρχουσι τὸ Σίναιον ἀτεροσκοπεῖον, ὁ ἀγγλικὸς ναὸς καὶ τὸ μέγαρον Δημητρίου τοῦ Λημνίου (τὸ νῦν Ξενοδοχεῖον τῆς Μεγ. Βρετανίας). Ἐνεκα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1843 ὁ Χ. παρητήθη τῆς καθηγητικῆς αὐτοῦ θέσεως ἐν τῷ Πολυτεχνεῖω καὶ τῷ 1846 ἀνεχώρησεν εἰς Βιέννην. Ἐνταῦθα διαμένων μέχρι τοῦ 1849 ἐξετέλεσε πλεῖστα ὅσα οἰκοδομήματα καὶ διυρθῆναι τὴν οἰκοδομίαν τοῦ ἐν τῷ ὀπλοστασίῳ μουσεῖου, μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομήματος Β-ζαντινοῦ ρυθμοῦ. Μείζονα φήμην ἐκτήσατο ὁ Χ. διὰ τῆς ἐν

ἔτει 1860 ἀρξαμένης οἰκοδομίας τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν ἀναλώμασι τοῦ Σίνα, περικαλλοῦς κτιρίου. Ἀπὸ τοῦ 1869 διετέλεσε ἀνώτερος ἀρχιτεκτονικὸς Σύμβουλος καὶ μέχρι τοῦ 1884 καθηγητὴς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν τῆς Βιέννης, λαβὼν σῶμα καὶ τὸν τίτλον τοῦ βαρύνου. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ οἰκοδομημάτων, τοῦ Ἑλληνικοῦ ναοῦ, τοῦ μεγάρου τῆς Μουσικῆς ἐνώσεως, τῆς Ἀκαδημίας τῶν Εἰκαστικῶν τεχνῶν, τοῦ προτεσταντικοῦ ναοῦ τοῦ Gumpendorf κλ., διακρίνεται καὶ τὸ Βουλευτήριον τὸ ἐγκαταστάθην τῷ 1883 καὶ πολλὴν ομοιότητα ἔχον πρὸς ἀρχαίον Ἑλληνικὸν ναόν. Ὁ Χ. ὑπῆρξεν ὁ ἐπιφανέστατος ἐρμηνεύς τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ρυθμοῦ διαπλάσας ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν Ἀθήναις περικαλλέστατα μνημεῖα. Πρὸλ. G. Niemann καὶ Ferd. von Feldwegg: Th. H. und seine Werke (Βιέν. 1893). [I.E.K.]

Χαντζαλῆ. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀριστομένου τῆς ἐπαρχ. Μεσσηνίας, ἔχον 100 κ.

Χαντζάρι. Ἀγχέμαχον ὄπλον τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν, μάλλον τμητικόν ἢ νυκτικόν, ἔχον λεπίδα βαρεῖαν καὶ σχῆμα μαχαίρας κυρτῆς. ὅπερ συντελεῖ πρὸς τὴν τμητικὴν δύναμιν. [Β.Λ.]

Χαντζῆ. Χωρ. τοῦ δήμου Αἰγίου τῆς ἐπαρχίας Αἰγιαλείας, ἀριθμοῦν 152 κατ.

Χαντζῆ Μουσταφᾶ. Χωρ. τοῦ δήμου Φακίου τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἔχον 109 κατ.

Χαντζῆ Μπαῆράκ. Χωρ. τοῦ δήμου Φακίου τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἔχον 290 κατ.

Χαντζοῦρι. Χωρ. τοῦ δήμου Δύμης τῆς ἐπαρχ. Πατρῶν, ἔχον 212 κατ.

Χάονες. Εἰς τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Ἠπείρου, κατοικῶν ἐν τῇ Χαονίᾳ μετὰ τῶν Κεραυνίων καὶ τοῦ Θυαμίδος, ὅπου ἔκειντο μετὰ τῶν ἄλλων αἱ πόλεις τῶν Βουθρωτῶν, Φοινίκῃ, Ἰλίον (πρὸ Ἠπείρου). Χ. κατόικουν καὶ ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ, ὅπου ἔκαλεῖτο ἀπ' αὐτῶν Χωνία ἢ μετὰ τῷ Κρότωνος καὶ Σίριδος χώρα. [Α.Λ.]

Χάος σημαίνει κυρίως τὸ χαῖνον, τὴν ἀβυσσον, ἐν δὲ τῇ ἑλλ. μυθολογίᾳ τὴν ἀπειραντον ἀμέτρον ὕλην ἐξ ἧς εἶτα ἐπλάσθη ὁ κόσμος. Κατὰ τὴν Ἡσίοδον ὑπῆρξε πρῶτον τὸ Χ., εἶτα ἐγεννήθη ἡ Γαῖα καὶ ὁ Ἔρως. Ἐκ τοῦ Χ. ἐγεννήθη ὁ Ἐρεβός καὶ ἡ Νύξ, ἐξ ὧν εἶτα ὁ Διὴρ καὶ ἡ Ἥμερα. Κατὰ μίαν δὲ τῶν Ὀρφικῶν θεολογιῶν ὁ Χρόνος ἐγέννησεν τὸν Διθέρα καὶ τὸ Χάος. [Δ.Μ.]

Χαουσμαννίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ βασιτετραγώνου συστήματος, σιδηρομέλαν, ἔχον λάμψιν μεταλλικὴν, σκλ. 5-5.5, εἰδ. βαρ. 4.7-4.9, συνιστάμενον δ' ἐξ ὀξειδίου καὶ ὑποξειδίου μαγγανίου. [Δ.Κ.]

Χάουφ (Wilhelm Hauff). Γερμανὸς διηγηματογράφος καὶ ποιητὴς ἐκ τῶν δυναμαιοτέρων, γενν. ἐν Στεουτγάρτῃ τῷ 1802. Μετῆλθε τὸν οἰκονομικὸν ἀσκασμὸν μέχρις ὅτου ἀνεξείχθη ὡς συγγραφεὺς δημοσιεύσας ἀπὸ τοῦ 1826 τὸ «Παραμυθιακὸν Ἡμερολόγιον» (Märchen-Almanach), θηλαδὴ περιοδικὴν σειρὰν μυθεϊδῶν διηγημάτων ἅτινα κατέστησαν προσφιλέστατα παρὰ τοῖς Γερμανοῖς. Ἐξάμιλλον τούτοις ἔργον ὑπῆρξαν αἱ «Ἀνακρινώσεις ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Σατανᾶ». Πρωτοτυπότητα δὲ καὶ φαιδρότητα εἶναι αἱ μυθογραφικαὶ «Φαντασίαι ἐν τῷ θεμαργειακῷ κελάρῳ τῆς Βρέμης». Διὰ τοῦ ἐκτενεστέρου ἱστορικοῦ αὐτοῦ μυθιστορήματος Λιχτενστάϊν δ' Χ. ἀμιλλᾷται λίαν ἐπιτυχῶς πρὸς τὸ συγγραφικὸν τοῦ Βάλτερ Σκὼττ πνεῦμα. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λυρικῇ αὐτοῦ ποιήσῃ δ' Χ. θαυμάζεται διὰ τὴν ἐκτάκτως ἐφευρετικὴν καὶ παραστατικὴν τῆς φαντασίας αὐτοῦ δύναμιν. Ἀπέθανε δὲ ἤδη τῷ 1827.

Χαραδάτικα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐλευκίῳ ἐν Λευκάδι, ἀριθμῶν 306 κατ.

Χαραδριός. Πρότυπον γένος τῶν Χαραδριδῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Καλοβάμνα πτηνά. Ἔχει βραχὺ ἄλλ' ὀξὺ ῥάμφος, λεπτὰ σέλη, 3 δακτύλους ὀξεῖς πτέρυγας, βραχεῖαν ἀπεστρογγυλωμένην οὐράν καὶ συνήθως ξανθόφαιον πτέρωμα. Διαιτᾷ ἐπὶ λειβαδίῳ καὶ χέρσων ἀγρῶν, ζῇ δὲ ἀπὸ μαλακίων καὶ ἐντόμων. Κοινῶς λέγεται βροχοπούλι. Εἰς τοὺς Χαραδριεῖς ἀνήκει καὶ ὁ σχεϊνίχλος. [Φ.Ι.]

Χάραδρος. Μικρὸς γείμαρος ἀχαϊκὸς πρὸς Ν τοῦ Ῥίου, πηγάζων ἀπὸ τοῦ Παναχαϊκοῦ νῦν καλεῖται Βελδισαῖος.

Χάραδρος. Βλ. Ἰναχος.

Χαράκ ἢ Κεράκ. Μικρὰ νῆσος τοῦ Περσικοῦ κόλπου πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σχάττ-ἐλ-ἀράτ, γνωστὴ κυρίως διὰ τοὺς λαμπροὺς μαργαρίτας τοὺς παρ' αὐτῇ ἀλιευσμένους. Ἀνήκει μὲν εἰς τοὺς Γάλλους ἀλλὰ τῷ 1857 ἐκφυλγῇ ἐλευθερὸς λιμὴν.

Χαρακοπιόν. Κώμη τοῦ δήμου Κορωνιδῶν τῆς ἐπαρχ. Πυλίας, ὡρ. 1 ἀπὸ Κορώνης. Κάτοικοι 1035.

Χαρακτὴ. Πρωτεύουσα τοῦ δήμου Αἰνου τῆς ἐπαρχ. Σάμης ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔχουσα 209 κατ.

Χαρακτὴρ καλεῖται ἐν εὐρυτάτῃ σημασίᾳ τὸ σύνολον τῶν σημείων καὶ ἰδιο-

τήτων, δι' ὧν διακρίνεται τι ἀπὸ ἄλλου. Οὕτω λέγμεν χαρακτηριστικὸν ἐκεῖνο δι' οὗ ἀναγνωρίζομεν εὐκόλως ἀντικειμένον τι χαρακτηριστικὰ τῶν χημικῶν ὀξέων π. γ. εἶναι: τὸ νὰ δίδωσιν ἐρυθρὴν χρῶμα εἰς τὸν δι' ἡλιοτροπίου βεβαμμένον χάρτιν. Ὁμοιωμένον δὲ ἀναλόγως περὶ Χ. φυτοῦ τινος, συμβάντος, ἐποχῆς, ἔργου τῆς τέχνης, τοποθεσίας κλ. Ἐπίσης δὲ μεταχειρίζομεθα ἐν τῇ εὐρείᾳ ταύτῃ ἐννοίᾳ τὴν λέξιν διὰ τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν ἀνθρώπου τινος. Ἀλλὰ ἐν στενωτέρᾳ λέγεται οὕτως ἡ ἀκολουθία συμπαντος τοῦ βούλεσθαι καὶ πράττειν καθυποταγμένου εἰς πρακτικὰς ἀρχάς (βλ. Ἀρχή), τούτων δὲ πάλιν εἰς τινα ὑπερτάτην πρακτικὴν ἀρχήν. Διὰ τῶν πρακτικῶν λεγόμενων ἀρχῶν εἰσάγεται εἰς τὰς βουλήσεις καὶ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ποῖα τις ἀκολουθία, καθ' ὅσον οὗτος ἀποφασίζει ἐν ἐμοίαις περιπτώσεσι καθ' ὅμοιον τρόπον, ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς πρακτικὰς ἀρχάς, καὶ, ὅπου ὑπάρχει ἀντιθεσις μεταξὺ τούτων, ὑπάγει ταύτας εἰς ἀνωτάτην τινα ἀρχὴν καὶ ρυθμίζει ἀναλόγως τὴν βούλησιν καὶ πράξιν αὐτοῦ. Τὸ ποῖον τοῦ Χ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν πρακτικῶν τούτων ἀρχῶν, ἐάν αὗται εἶναι ἠθικαί, ἔχουσι δὲ ἐπὶ κεφαλῇς αὐτῶν ὡς ὑπερτάτην ἀρχὴν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὑπακούειν ἐν παντί καὶ πάντοτε εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς συνειδήσεως, ὃ Χ. εἶναι ἠθικός. Μόνον οὗτος, ὁ ἠθικός Χ., εἶναι ἀληθῶς Χ., καθ' ὅσον ἐντελής ἀκολουθία (συμφωνία), διήκουσα διὰ παντὸς τοῦ βίου καὶ διὰ πασῶν τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου, δύναται νὰ καταρθῇ μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἠθικότητος, διότι μόνον ἐν αὐτῇ ὑπάρχει θετικὴ ἀρμονία, ἐνῶ ὁ μὴ ἠθικός Χ. εὐρίσκεται ἐν ἀντιφάσει πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἠθικῆς, αἵτινες εἶναι αἰώνιοι καὶ ἀναντίλεκτοι. Ὁ ἠθικός Χ. εἶναι τὸ ὑψιστόν τέμα τῆς ψυχικῆς ἀναπτύξεως, ἀποτελεῖ δὲ οὕτως ἰθανικὴν τι τὸ ὅποιον δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ ἐπιγίῳ βίῳ νὰ φθάσῃ, ἀλλὰ πρέπει ὅσον ἐνεστί νὰ πλησιάσῃ.

Χαρακωτική. Βλ. Ὀχυρωτική.

Χαραλάμπης. 1) Σπύρος, Ἑλληνοἀγωνιστὴς τοῦ 21, ἐκ Βοστίτης, ἀποσταλὴς ἐν ἀρχῇ τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς Ὑδραν ὅπως παρακινήσῃ τοὺς νησιώτας νὰ λάβουν μέρος εἰς αὐτὴν καὶ ἀποστείλουν τὰ πλοῖα τῶν εἰς τὸν Κορινθιακόν, ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς καὶ ὕλην ἐκ μέρους τῆς ἡδὴ ἐπαναστατημένης Ἑλλάδος ἀμοιβήν. Καὶ κατόπιν δὲ ἐξηκολούθησε παρέχων ὑπηρεσίαν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, γενόμενος πολιτικὸς διοικητὴς διαφόρων μερῶν κλ. Ἡστο δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ τῶν ση-

μαίνοντων, καταλεχθείς μεταξύ των πρώτων ἐκ των κατηχηθέντων εἰς τὰ τῆς φιλικῆς Ἑταιρίας ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τοῦ Παπαφλέσσα, ὅτε ὁ παράτολμος κληρικὸς κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα καὶ διέτριψεν ἐν Αἰγίῳ. — 2) Σωτήριος, πελοποννήσιος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς ἀγωνιστὴς τοῦ 21, ἐκ Νωνάκριδος τῶν Καλαβρύτων, προῦχων τῆς ἐπαρχίας μεγάλῃν κεκτημένος δύναμιν, διὸ καὶ ἀνηγερθεὶς ἀρχηγὸς αὐτῆς μετὰ τοῦ Ζαΐμη καὶ Φωτῆλα ὅτε αὕτη διηρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα ἢ ἀσμεῖα. Διεκρίθη δὲ μεγάλως καθ' ἑλκὴν τὴν διαρκεῖαν τοῦ Ἀγῶνος, γενόμενος πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας του εἰς πάσας τὰς συγκροτηθείσας ἑθνικὰς συνέλεύσεις, γενουσιαστὴς ἐν Καλτετζαῖς, ὡς καὶ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ. [Μ.Μ.]

Χάραξ. Χωρ. τοῦ δήμου Ζάρακος, καίμενον κατὰ τὴν Δ. πλευρὰν τῆς Λακωνίας 4 ὥρ. ΝΑ. τῆς Κρεμαστῆς. Κἀτ. 425.

Χαρατζε εἶναι δραβική λέξις, σημαίνουσα κυρίως τὸν ὑπὸ Ὅμαρ Β' ἐπιβληθέντα ἔγγειον φόρον, ὑστερον δέ, καὶ κυρίως ἐν Τουρκίᾳ, προσλαβούσα τὴν σημασίαν τοῦ κεφαλικοῦ φόρου εἰς ὃν ὑπεβαλλόντο οἱ ὑποτασσόμενοι ὑπὲρ τῶν Τούρκων ἀλλοθρησκοί, ὡς καὶ τοῦ ἐτησίου φόρου ὃν ἐτέλουν τῇ Τουρκίᾳ ἡμιανεξαρτητοὶ πολῖται· πρὸ πάντων ὁμῶς ἐλέγετο οὕτως ὁ φόρος ἐν ἐπλήρῳ τῇ Πύλῃ πᾶς ῥαγιαῖς, ζῶν ἐντὸς τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, ἀπὸ τῆς ἐνγλικιότητος του μέχρι τοῦ θανάτου, ἡ δὲ εἰσπραξίς του φόρου τούτου ἐθεωρεῖτο παρὰ Τούρκους ὡς ἱερὸν καθήκον. Ἐπειδὴ ὁ φόρος οὗτος καίπερ μὴ ὦν καθ' ἑαυτὸν ὑπερστος, ἦτο λίαν μισητὸς ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ του εἰς τοὺς φορολογουμένους, κατηργήθη τῷ 1855 ὑπὸ τῆς Πύλης τῇ προτροπῇ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. [Εἴγ.]

Χαρδάτιον. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Κρωπίας τῆς Ἀττικῆς 2 1/2 ὥρ. Β. τοῦ Μαρκοπούλου. Οἰκεῖται ὑπὸ 300 κατοίκων καὶ παράγει δημ. καρπούς, ἔλαιον, οἶνον, μέλι κλ. Ἐνταῦθα τοποθετεῖται ὁ ἀρχαῖος δήμος Ἀγνοῦς. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Μυκηνῶν παρὰ τὰς ἀρχαίας Μυκήνας, ἔχον 234 κ.

Χαρδούρης. 1) Μαρίνος Χ. ὁ κόμης. Διάσημος Ἑλληὴν μηχανικὸς γενν. περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐν Ἀργεστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δημήτριος ἀπέστειλεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου εἰς Βονωνίαν πρὸς ἀνωτέραν παιδείαν ἐν τῇ νομικῇ, οὗτος ὁμῶς ἐξ ἰδιαιτέρας κλίσεως ἐπέδωκεν εἰς τὰ φυσικομαθηματικά καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐφηρμοσμένης μαθηματικῆς. Ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν Βονωνίᾳ ἐπανήλθεν εἰς Κεφαλληνίαν, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν

ἀνεχώρησεν ἐκ δυσαρρεσκείας πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν ἐξουσίαν καὶ ἦλθεν εἰς Ῥωσσίαν ὑπὸ τὸ πλαστίνωμον Λάσκορις. Ἐνταῦθα συστηθεὶς ὑπὸ τῶν συμπatriωτῶν του Μελισσηῶν τῇ αὐτοκρατεῖρᾳ Δικατερῖνῃ Β' ἐτιμήθη ἐπαξίως, ὀνομασθεὶς συνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ. Ὅτε δὲ εἰς τὸν γάλλον Φαλκονέ ἀνετέθη ἡ κατασκευὴ κολοσσικοῦ ἀνδριάντος Πέτρου τοῦ Μεγάλου, ὁ Χ. προσληθεὶς ὡς μηχανικὸς κατ' ὄρθωσεν ἡ χρησιμοποίηθ' ὡς βάθρον μεγίστος μονόλιθος κείμενος πολὺ μακρὰν τῆς Πετροπολέως· ὑπερνήκοντας δὲ πάσας τὰς δυσκολίας καὶ ἐφευρὼν μάλιστα ἰδίας μηχανὰς πρὸς μετακίνησιν αὐτοῦ, παρουσίασε ἐν τῇ πλατεῖᾳ τῆς Πετροπόλεως τῇ 30 Σεπτεμβρ. 1769 πρὸς μεγίστην ἐκπληξιν πάντων τῶν λίθων τοῦτον, ζυγίζοντα 3 περίπου ἑκατομ. λιτρῶν. Μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του ἐνεκα τοῦ ψυχροῦ κλίματος τῆς Ῥωσσίας καὶ ἀνταμειφθεὶς γεννιότητα ὑπὸ τῆς Δικατερῖνης ἀνεχώρησεν (1777) εἰς Παρίσιους, ἐνθα καὶ ἐνυμφεῦθη Γαλλίδα τινα, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Κεφαλληνίαν, ἐνθα ἡσχολεῖτο περὶ τὴν ἐκχέρωσιν τῆς τελευτωδούς πεδιάδος τοῦ Λιθαδίου καὶ περὶ τὴν καλλιέργειαν ἀποικιακῶν φυτῶν. Ἐπέπρωτο δὲ ὁ διάσημος ἀνὴρ νὰ πῆσῃ (1782) θύμα ἐπ' ἐλπίδι ἀρπαγῆς στυγερῶν βολοφάνων Λακωνῶν, ἐργαζομένων παρ' αὐτῷ. Ἐν Παρίσιος ἐδημοσίευσεν (1777) γαλλιστὶ τὸ «Περὶ τῆς μεταφοράς τοῦ μονολίθου» — 2) Ἰωάννης Χ. κόμης, ἀδελφὸς τοῦ προηγουμένου καὶ συσπουδαστῆς αὐτοῦ ἐν Βονωνίᾳ. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἱατρικῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἐπανήλθεν εἰς Κεφαλληνίαν ἐξ ἧς πάλιν ἐπέστρεψε (1740) εἰς Ἰταλίαν παραλαβὼν καὶ τὸν ἀδελφόν του Μάρκον. Ἐκεῖ διωρίσθη τῷ 1750 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Καρόλου Ἐμμανουὴλ καθηγητὴς τῆς ἱατρικῆς ἐν Τουρίνῳ. Εὐδοκίμως διδάξας πρεσβιάσθη εἰς διαφόρους ἄλλας θέσεις, τῷ 1782 περιηγήθη διαφόρους τῆς Εὐρώπης χώρας καὶ ἐπανελθὼν εἰς Τουρίνον ἀπεφάσισε μετὰ εἰκοσαετῇ καθηγεσίᾳ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, διὸ καὶ ὁ Κάρολος ἀπένευμεν αὐτῷ μεγάλῃν ἰστέιον σύνταξιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τότε ἐλάμβανε σὺζυγον ἡ θυγατὴρ τοῦ Καρόλου τὸν ἀδελφόν του βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκον ΙΣ' κόμητα Ἀρτοῦ, παρηκολούθησε ὡς ἱατρὸς τὴν βασιλοπαιδα κατ' ἀπαίτησιν αὐτῆς εἰς Παρίσιους, θπου μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο ἱατρὸς πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἀπελθὼν δ' ἐκεῖθεν τῷ 1795 συνεπέει τῆς ἐπαναστάσεως, διωρίσθη ἀμέσως καθηγητὴς τῆς ἱατρικῆς ἐν Παταυίῳ, ἐνθα καὶ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1801). Ὁ Χ. μετέφρασε

τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα τοῦ Fr. Hoffmann καὶ συνέγραψε «Φυσικὴν ἀναλυσιν» (1777) τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ εἰς Πιτρούπολιν μετενεχθέντος μεγάλου γρανίτου. — 3) Μάρκος Χ. κόμης, ἀδελφὸς τῶν προηγουμένων, γεννηθεὶς τῇ 1731 ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἐλθὼν νεώτατος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου εἰς Βενετίαν κατετάχθη ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς πόλεως ταύτης. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐγκυκλίου παιδείας ἦλθεν εἰς Βονωνίαν, ἐνθα ἐσπούδασεν ἱατρικὴν καὶ ἰδίᾳ φυσικὰς ἐπιστήμας. Τῇ 1780 ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας εἰς περιέλθῃ τὰ μεταλλεῖα τῆς Οὐγγαρίας, Γερμανίας καὶ Σουηδίας, μετὰ ὁκταετῆ δὲ περιήγησιν τῶν διαφόρων μεταλλείων καὶ χημείων τῆς Εὐρώπης ἐπανῆλθε, διορισθεὶς ὑπὸ τῆς δημοκρατίας καθηγητὴς τῆς ἐπίτηδες τότε συσταθείσης ἔδρας τῆς Χημείας ἐν Παταυίῳ. Ἐπιμελὼς λοχοῦμενος περὶ τὴν ἐπιστήμην ταύτην ἐρεῦρε τὴν χύσιν τοῦ σφυρηλατοῦ σιδήρου ἀνευ ἀνθρώπων, ἐπεινόησε τὸν ἀρλεκτον χάρτην, βραβευθεὶς διὰ ταῦτα ὑπὸ τῆς δημοκρατίας δι' ἐπίτηδες κοπέντος μεταλλίου. Ἐρεῦρε πρὸς τοὺς 6 Μ. Χ. νέαν μέθωδον πρὸς κρυστάλλωσιν τοῦ θεϊκοῦ ὁξέος καὶ ἔγραψε πλείστας διατριβὰς καταχωρισθείσας ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ Παταυνοῦ Πανεπιστημίου. Ἀπέθανε δὲ τῇ 1808 ἐν Παταυίῳ. [Κ.]

Χαργέ ἢ Χαργέ καλεῖται μία τῶν 5 αἰγυπτιακῶν δάσεων, ἡ Τρινυθίς ἢ Μείζων δασὶς τῶν ἀρχαίων, καίμενη ἐν ἀποστάσει περὶπου 25 ὥρων Ἀ τῶν ἱερῶν. Ὁρῶν. ἔχει μῆκος 150 καὶ πλάτος 5 χμ., οἰκεῖται δὲ ὑπὸ 6 χιλ. κατ., οἵτινες καλλιεργοῦσιν ὄρυζαν, σίτον, ἰνδικὸν καὶ φοινίκας. Ἐπὶ Ψαμμητίχῳ ὑπῆρξεν ἐνταῦθα ἡ ἀποικία τῶν Σαμίων. [Μ.Σ.]

Χαργα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλένης τῆς Ἠλείας, ἔχον 245 κατ.

Χάρης. 1) Ἀθηναῖος στρατηγὸς υἱὸς τοῦ Κλεοχάρους διακριθεὶς τῇ 367 π. Χ. διὰ ἀπεσταλὴν ἐπιτυχῶς εἰς βοήθειαν τῶν φιλασίων δεινῶς πιεζομένων ὑπὸ τῶν Ἀργείων καὶ Σικυωνίων. Ἄλλως δὲ σπανίως ἐπετύγχανεν ὡν τραγὺς, ἀδίκος καὶ διαφθορεὺς τοῦ λαοῦ. Μετὰ τινα χρόνον ἐστάλη κατὰ τοῦ Ὀρωποῦ, καὶ τῇ 361 μετὰ τὴν ἤτταν τοῦ Λεωσθένους ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φεραιῶν διωρίσθη ἀντικαταστάτης ἐκεῖνου καὶ εἰς Κέρκυραν πλεύσας ὑπεστήριξε τὴν ἀνατρεπτικὴν τῆς δημοκρατίας, διὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπώλεσαν τὴν νῆσον. Τῇ 358 ἀπεσταλὴ εἰς Θράκην ὡς πληρεξούσιος στρατηγὸς καὶ ἠνάγκασε τὸν Χαρίδημον νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν συνθήκην ἣν συνωμολόγησε μετὰ τοῦ Ἀθηνοδώρου. Διορισθέντος εἰτα αὐτοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ

Ἰφικράτης καὶ ὁ Τιμέθεος συνηνώθησαν μετ' αὐτοῦ (356) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χαδρίου. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἤθελεν ἐν καιρῷ καταιγίδος νὰ προβῇ εἰς ναυμαχίαν, οἱ δὲ συνάδελφοί του ἠναντιώθησαν εἰς τοῦτο, ὁ Χ. κατηγόρησας αὐτοὺς ἐν Ἀθήναις κατώρθωσε νὰ καταδικασθῶσιν εἰς πρόστιμον. Διερεθίσας ὁμοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων τὸν βασιλέα τῆς Περσίας διὰ τῆς ὑποστηρίξεως ἣν ἐχορήγησεν εἰς τὴν ἀνταρτικὴν σατραπὴν αὐτοῦ Ἀρτάβαζον μετεκλήθη. Τῇ 353 ἀπεσταλὴ ἐναντίον τῆς Σητοῦ καὶ τῇ 349 πολλάκις εἰς βοήθειαν τῆς Ὀλύμπου, ἣν προσέβαλλεν ὁ Φίλιππος· ἀλλ' ἐν ταῦτοις ἄν ἡδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν πόλιν, ἥτις καὶ παρεδόθη τῇ 348. Μετὰ ταῦτα (340) ἐπεμῆθη εἰς Βυζάντιον ἐναντίον τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἐξεβλήθη μισούμενος ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ ἀντεκατεστάθη ὑπὸ τοῦ Φωκίωνος. Τῇ 338 ἀπεστάλη εἰς βοήθειαν τῆς Ἀμφισσης ἐναντίον τοῦ Φιλίππου, ἀλλ' ἐνίκηθη, ὅπερ καὶ μετὰ ταῦτα ἔπαθε καὶ ἐν τῇ ἐν Χαιρωνίᾳ μάχῃ (338) διοικῶν μέρος τῆς Ἀθηναϊκῆς δυνάμεως. Ὅτε δὲ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐπέδραμεν ἐπὶ τὴν Ἀσίαν (334), ὁ Χ. ζῶν ἐν Σιγείῳ προῦπήντησε τὸν Ἀλέξανδρον μεταβαίνοντα εἰς τὸ Ἴλιον. Εἶτα ἀναφέρεται ὁ Χ. ὡς ἀρχηγὸς δυνάμεως τοῦ Δαρείου ἐν Μυτιλήνῃ, ἥτις καὶ ἐκυριεύθη (333) ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὁ Χ. τὸ ἐπόμενον ἔτος νὰ παραδώσῃ αὐτὴν. Οὐδὲν ἔκοιτε περὶ αὐτοῦ γινώσκωμεν, ἂν θανόντος πιθανῶς ἐν Σιγείῳ. Πρὸ Cassianus, De Charis rebus gestis et moribus (Μαρβ. 1849). — 2) Χ. ὁ ἐκ τῆς ἐν Ῥόδῳ Λίνδου ἀγαλματοποιός, μαθητὴς τοῦ Λυσίππου, ζήσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος, περιφθόρος διότι κατεσκεύασεν ἐκ τοῦ χαλκοῦ τῆς ἀποτυχεύσης εἰς τὴν πόλιν τῆς Ῥόδου ἐλεπολεως Δημήτριου τοῦ πολιορκητοῦ τὸν μέγιστον τῶν τότε ἐκεῖ ἀνεγερθέντων 100 κολοσσῶν τοῦ Ἥλιου, 70 πήχεων, ἐργασθεὶς ἐπὶ 12 ἔτη, καὶ ἐλέγετο ὅτι τοσοῦτον πλ. δάπανον ἀπέβη τὸ ἔργον ὥστε ἔδωκεν ὁ Χ. αὐτὸ ὑπερβάν τοὺς ὑπολογισμούς του ἡτοικτόνησεν ἐξ ἀπελπισίας. Τὸ ἔργον τοῦτο κατεκρημνίσθη ὑπὸ σεισμοῦ μετὰ 56 ἔτη. Ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι τὸσον μέγα ἦτο ὥστε οἱ δακτύλοι αὐτοῦ ἦσαν μείζονες ἀγαλμάτων. Ὁ Σκαλίγερὸς ὑπελόγησε τὸ βάρος αὐτοῦ εἰς 700 000 λιτρῶν. [Α.Θ.Ι.]

Χαριά. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου, ὠρ. 1 Ν τῆς Ἀρεποπόλεως. Κατ. 384.

Χαρίδημος. Ἕλληνας στρατηγός, τυχεδόντης ἡγουμένος μισθωτῶν, ἐξ Εὐβοίας, ὑπηρέτητος διαδοχικῶς τοὺς Ἀθηναίους, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης Κότυν, οὗ καὶ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα, καὶ τὸν σα-

τράπην Ἀρτάβοζον. Ἐπειδὴ ἐπολέμησε καὶ κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὗτος ἐζήτησε τὸν θάνατον αὐτοῦ, εἴτα ὁμως περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν ἔσχατον του. Κατέφυγε τότε ὁ Χ. παρὰ τῷ Δαρείῳ. ὅστις τῷ 333 π. Χ. διέταξε τὸν θάνατόν του. [Πρ.]

Χαρίλαος. Βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, υἱὸς τοῦ βασιλέως Πολυδέκτου ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Προκλιδῶν, γενν. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰσέχθη ἡ πολιτεία ἢ φέρουσα τὸ ἔννομα τοῦ Λυκούργου, εὐ ἦτο ἀνεψιὸς ὁ Χ. Μετὰ τοῦ συμβασιλέως Ἀρχελάου ἐκυρίευσεν τὴν ἀρχαδικὴν πόλιν Αἰγίδα, ἐδόξασεν τὴν Ἀργολίδα καὶ ἐπεχειρήσεν ἀτυχῇ ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τεγέας, καθ' ἣν ἡττηθῆναι μετὰ τοῦ στρατοῦ του ὑπο τῶν Τεγεατῶν καὶ ἀφῆθη ἐλευθερὸς μόνον ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει· νὰ μὴ πολεμήσῃ πλέον πρὸς αὐτούς.

Χάρις. Κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τοῦ Συντάγματος ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώῃ τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων καταγινωσκόμενας ποινὰς, ἐξαίρουμένων τῶν περὶ ὑποργῶν διατεταγμένων, πρὸς οὓς ὁ Βασιλεὺς μόνον ἐπὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς βουλῆς δύναται ν' ἀπενεῖμῃ χάριν (ἄρθρ. 82). Διὰ τῆς χάριτος ἀπαλλάσσεται ὁ κατηγορούμενος τῆς ποινῆς ἢ ἐλαττοῦται ἢ διαρκεία αὐτῆς ἢ μεταβάλλεται ἐπὶ τὸ ἥπιώτερον τὸ εἶδος. Δὲν αἰφρονταί ὁμως αἱ λοιπαὶ ἐπιβλαβεῖς διὰ τὸν κατηγορούμενον συνέπειαι τῆς καταδικῆς. Ὑπὸ πολλῶν ἡμεριδότητων τὸ εὐστοχον τοῦ περὶ Βασίλ. Χάριτος θεσμοῦ ἂν ἀπεβλέψωμεν ὁμως ὅτι πολλακίς αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη ἐπιβάλλει τὴν μετρίαν ἐπὶ ὀρισμένης περιστασεως τῶν γενικῶν τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐρισμῶν, ὥστε τὰ δικαστήρια ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσιν, ὅτι θανάτων νέα γεγενῆσθαι μετὰ τὴν καταδικὴν καθιστάμενα γνωστὰ νὰ ἐπιβάλωσι τὴν ἄσιν ἢ τὴν μετρίαν τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς, πρὸς ταύτας δ' ὅτι ἡ ἐλπίς τῆς χάριτος τὰ μάλιστα συντελεῖ εἰς ἡθικὴν τῶν καταδίκων βελτίωσιν, δφείλομεν ν' ἀποδεχθῶμεν τὸν θεσμόν τῆς χάριτος μετὰ λόγου καὶ εὐστοχίας ἀσκούμενον ὡς χρησιμώτατον συμπλήρωμα τῆς ποινικῆς νομοθεσίας καὶ δικαιοσύνης. Εὐτυχῶς δὲ σήμερον τὸ ἀλλοτε ὡς λογικώτατον καὶ συνεπέστατον θεωρούμενον ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος εἶναι ἀπόρροια τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, θυμάνον τοῦ μονάρχου κατ' ἰδίαν βούλησιν νὰ ἀπαλλάσῃ ἐκαστοτε τῆς ποινῆς οἰουσδήποτε καὶ ὅσους δῆποτε καταδίκους, ἢ πρόδοος τῆς ἐπιστήμης ἀντικατέστησε διὰ τῆς ὑπευθυνου ἀσκήσεως καὶ τοῦ δικαιώματος τούτου, ὑπέχοντος ἀκεραίαν τὴν εὐθύνην διὰ πάναν χάριτος ἀπονομήν τοῦ προσυ-

πογράφοντος τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα ὁρμῶν ὑπουργοῦ. [Πφ.]

— (Θεολογ.) Ἡ λέξις χάρις ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ ἔχει πολλὰς σημασίας. Ἡ Χ. θεωρεῖται κυρίως ὡς ἰδιώμα τοῦ Θεοῦ δι' οὗ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, αἰτία δὲ τῆς Χ. ταύτης τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀγάπη αὐτοῦ, ἣν ἐδείξεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀποστολῇ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ· ὁ θεὸς λόγος καλεῖται εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, χάρις δὲ πρὸς τοὺς ἐνομάζεται καὶ ἡ κατάστασις τῆς σωτηρίας τοῦ χριστιανοῦ ἣν ἐνεργεῖ ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν τῷ Ἀγ. Πνεύματι. Ἡ χάρις τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἐκδηλοῦται καὶ ἐν διαφόροις χαρίσμασιν αὐτοῦ, ἐνομάζεται δὲ οὕτω πρὸ πάντων καὶ ἡ ὑπερφυσικὴ ἐκείνη δύναμις τοῦ Ἀγ. Πνεύματος δι' ἣς ἀποτελεῖται ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ προσοικειώσις τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Χ. διακρίνεται εἰς προκαταρκτικὴν καὶ εἰδικὴν, ἐκδηλοῦται δ' ἡ δύναμις αὐτῆς ἐν διαφόροις ἐνεργείαις οἷον ἐν τῷ προσρισμῷ, ἐν τῇ κλήσει ἐν τῇ ἀναγεννήσει καὶ τῇ οἰκειώσει καὶ τῷ ἁγιασμῷ. Ἡ θεία χάρις ἐν τῇ προσοικειώσει τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ συνδέεται πάντοτε μετὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις προσοικεῖται τὴν ἀπολυτρωσιν, αἱ δὲ διαφοραὶ ἐνεργεῖαι ἐν αἷς ἐκδηλοῦται ἡ χάρις αὕτη, ὁ προσρισμός, ἡ κλήσις, ἡ ἀναγεννήσις, ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ ἁγιασμός ἀπαιτοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀνθρώπων, ἥτις θεωρεῖται διττῇ, ὡς δύναμις καὶ ὡς ἔξις ἢ μόνιμος κατάστασις. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ὡς δύναμις θεωρουμένη εἶναι ἀτελής καὶ ἵνα τελειοποιηθῇ πρέπει ν' ἀποβῇ μόνιμος κατάστασις, ὡς τοιαύτη δὲ ἐξεταζομένη εἶναι αἵρεσις ἢ ἐκλογὴ εἴτε τοῦ ἀγαθοῦ εἴτε τοῦ κακοῦ. Τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου προϋποθέτει πανταχοῦ καὶ ἡ Ἀγ. Γραφή ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως, δι' οὗ αἵρεται ἡ ἐνοχὴ καὶ ἡ ποινὴ τῆς ἁμαρτίας ὡς οὗτης ἀποτελέσματος τῆς κακῆς χρήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁμοίως καὶ ἡ ἡθικὴ συνείδησις τοῦ ἀνθρώπου προϋποθέτει τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ὡς δύναμιν. Ἐνῷ δὲ πᾶσα πράξις ἔχουσα θρησκευτικὴν καὶ ἡθικὴν χαρακτῆρα, ἀπαιτεῖ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, αὕτη ὁμως δὲν δύναται ἐξ ἑαυτῆς μῆτε ν' ἀρχίσῃ μῆτε νὰ ἐξακλουθῇ μῆτε νὰ ἀποτελέσῃ θεαρεστόν τι ἔργον, ἀνεῖ τῆς ἐνεργείας τῆς θείας χάριτος, τῆς διεγερούσης, ἐνισχυούσης καὶ βοηθούσης τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν προτιθέμενον σκοπόν. Ἐνισχυεῖ δὲ ἡ θεία χάρις καὶ βοηθεῖ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου τότε μόνον ὅταν αὕτη ἀποδέχῃται ἐλευθερίως τὴν ἐνεργείαν ἐκεί-

νης, διότι ἡ θεία χάρις δὲν αἶρει τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου ὡς μὴ καταναγκάζουσα αὐτόν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίαν παραδοχὴν τῆς ἐαυτῆς ἐνεργείας καὶ οὐδὲν ἐνεργεῖ ἐν αὐτῷ ἀνευ συνεργείας μετὰ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ. "Ὅθεν ὡς ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖ διὰ τῆς θείας χάριτος ἔργα θεάρεστα, οὕτω καὶ ἡ θεία χάρις ἐκδηλοῦται ἐνεργὴς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, κινουσα αὐτὴν εἰς ἀγαθὰς ἐνεργείας, αἰρουσα τὰ ἐκ τῆς ὁμαρτίας προσερχόμενα κωλύματα πρὸς τὸ ἀγαθόν καὶ ἐπαναγούσα τον ἀνθρώπον εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἐλευθερίαν καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ διδὸν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν (ἰδὲ καὶ Ἀμαρτία).

Χάριτες εἶναι ἐν τῇ ἑλλην. μυθολογίᾳ θεότητες ἀντιπροσωπεύουσαι τὴν χάριν καὶ εὐθυμίαν ἐν τῇ φύσει ὡς καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. Παρ' Ὁμήρῳ δὲν ἀναφέρεται ἀκόμη ὠρισμένος ἀριθμὸς αὐτῶν· μία τὸν νεώτερον ἀνομάζεται ἐν τῇ Ἰλιάδι Παισθέα. Παρ' Ὁμοίῳ δὲως λέγονται τρεῖς: Ἀγλαΐα, Ἐυφροσύνη καὶ Θάλεια, οὗσαι θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἐυφροσύνης. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα καθιερώθησαν ἔκτοτε· ἐν δὲ τῇ τέχνῃ ἀπεικονίζοντο τὸ κατ' ὄργας ἐνδεθόμενοι, ὑστερον δὲως ὀλόγουντο ὡς χαρίεσαι νεανίδες, συνήθως ἐν συμπλέγματι. Κατὰ τὸν Πausanίαν, ὅστις γονεῖς αὐτῶν λέγει τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Αἴγλην, ἐλατρεύοντο ἐν τῇσι μέρεσι τῆς Ἑλλάδος μόνον δύο Χ., καὶ δὴ ἐν Σπάρτῃ, ὅπου ὠνομάζοντο Κλήτα καὶ Φαέννα, καὶ ἐν Ἀθῆναις, ὅπου ἔφερον τὰ ὀνόματα Δούξ καὶ Ἡγεμόνη. Φαίνεται ὁμοίως ὅτι τοῦτο εἶναι σφάλμα, διότι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἐν Ἀττικῇ ἦσαν τρεῖς ἀνομαζόμενοι (ὡς καὶ αἱ Ὠραι) Θαλλώ, Αὐξώ καὶ Κορπή. ἐντὶ Ἡγεμόνη ἦτο ὄνομα τῆς Ἐκείτης, ἥτις ἐλατρεύετο ὁμοῦ μετὰ τὸν Χ. Ρρβ. Roberts. De Gratiis atticis ἐν Commentarii in hon. Mommseni (Βερολ. 1877). [Δ.Μ.]

Χαρίτων. 1) Ἑλλην. μυθιστοριογράφος· εἴς Ἀφροδίταδος τῆς Φρυγίας, ζήσας περὶ τὰ 400 μ. Χ., οὗ αἰσθεται μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον «Χαιρέας καὶ Καλλιπρόνη», μὴ ἔχον μὲν πλοκήν, ἀλλὰ γεγραμμένον εἰς γλῶσσαν βέουσαν καὶ ἀρετῇ. — 2) Ἀχραγαντίνος νεανίας ἀποπειραθεὶς νὰ φονεύσῃ τὸν Φάλαριν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φίλος του Μελάνιππος θέλων νὰ τὸν σώσῃ ἰσχυρίσθη ὅτι αὐτὸς τὸν ὥθησεν. ὁ τύραννος συγκληθεὶς τοῖς ἐχάρισε τὴν ζωὴν ἐξορίσας μόνον ἀμφοτέρους [Πε.]

Χαρκώφ. 1) Κυβερνεῖτο τῆς Ν Ῥωσίας μετὰ τῶν κυβ. Κούρσκ (15) καὶ Δι. κατερινόβλ (N), ἔχον ἐμβα 54 495 τχμ.

καὶ 2 390 433 κατ., ἐν γένει πεδινὸν μετ' ὀσμάντων λόφων, εὐφορον, ἀρδεύμενον ὑπὸ παραποτάμων τῶν Δνειπέρου καὶ Τα. νάιζος. Κύριον ἔργον τῶν κατ. εἶναι ἡ γεωργία καὶ κτηνοτροφία κυρίως προβάτων· σημαντικὸν εἶναι καὶ τὸ ἐμπόριον. — 2) Πρωτ. τοῦ ἀνω κυβερνείου, ἔχουσα 188 464 κατ., ἔδρα διοικητοῦ καὶ ἀρχιεπισκόπου, ἔχουσα πανεπιστήμιον, τεχνικὴν, κτηνιατρικὴν καὶ σχολὰς, ἀνμαίαν βιομηχανίαν καὶ κυρίως ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Χαρλάτ. Χωρίον τοῦ δήμου Ὁθρυσ τῆς ἐπαρχίας Ἀλμυροῦ, ἔχον 440 κατ.

Χάρμα. Χωρίον τοῦ δήμου Ὁρνίου τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος, ἔχον 101 κατ.

Χάρμαϊνα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς ἐπαρχίας Καρδίτης, ἔχον 189 κατ.

Χάρως. Ἰδλ. Χάρων.

Χαροῦδα. Χωρίον τοῦ δήμου Οἰτύλου, ἔχον 143 κατ.

Χαρμπί. Μικρὸν ἐγγχειρίδιον μετὰ λεπτῆς λεπίδος καὶ συνήθως διακεκοσμημένης λαβῆς, φερόμενον ὑπὸ τῶν παλητκαρίων εἰς τὸ σελάχι. [Κ.Δ.]

Χαρπούτ. Πρωτ. τοῦ ἐν Ἀσίᾳ μουτε-Κουρ-σαρισλίκου Μαμουρέτ ὡλ-Ἀζίζ τοῦ βεσῆν, καίμενη ἐπὶ ὠψιπέδῳ, ἔχουσα δὲ ἀμπελοφυγίαν, καλλιέργειαν λίνου καὶ βῆμβacos. Οἱ κάτοικοι ἀνέρχονται εἰς 30-35 χιλιάδας.

Χάρρισον (Benjamin Harrison). Πρόεδρος τῶν Ἡνωμ. Πολιτ. τῆς Ἀμερικῆς, ἐγγονος τοῦ ἐνάτου προέδρου Γουλ. Ἐρρ. Χ. Γεννηθεὶς τῷ 1833 ἐν North Bend τοῦ Ohio, ἐσπούδασε τὴν Νομικὴν, κατὰ δὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καταταχθεὶς εἰς τὸν στρατὸν τῶν Βορείων διεκρίθη, προαχθεὶς τῷ 1865 εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγού. Μετὰ τὸ πέραν τοῦ πολέμου ἐπανέλαβεν ἐν Ἰνδιανῶσι τὰς δικηγορικὰς τοῦ ἀσχολίας. Τῷ 1880 ἐξελέγη γερούσιαστής τῆς ἐμοσπινδίας, ὡς τοιοῦτος δὲ μέχρι τοῦ 1886 διατελέσας διεκρίθη μεγάλως ὡς ῥήτωρ καὶ πολιτικός. Ἐξελέχθη πρόεδρος κατ' Ὀκτωβρ. τοῦ 1888.

Χαρτάτα. Χωρίον τῆς Ζαχύνθου ἐν τῷ δήμῳ Ὑρίων, μετὰ 291 κατ. Ἀπέχει 15' ἀπὸ Μεγάλου Κατασταρίου.

Χάρτης λέγεται πρὸς τὴν βιομηχανίαν συνιστάμενον κυρίως ἐκ φυτικῶν ἰνῶν λεπτότατα κατατετμημένων καὶ συμπιεσμένων, ἔχον μορφήν φύλλων λεπτοτέρων ἢ παχυτέρων (0.02-0.3 χιλιοστομ. πάχους), λευκὸν ἢ κεχρωματισμένον, ποικίλου δὲ μεγέθους, καὶ χρησιμεύον πρὸς γραφὴν, ἐκτύπωσιν ἢ ζωγραφικὴν, περιτύλιξιν ἀντικειμένων, πρὸς κατασκευὴν διαφορῶν

τάτων ἀντικειμένων κλ. Ἡ ἐφευρεσις τοῦ κυρίως Χ., ἀντὶ τοῦ ὅποιου τὸ πάλαι ἐκρησμεύον ὡς γραφικὴ ὕλη κυρίως διφθεραίετο παπυρος καὶ ἡ περγαμνὴ, ἀνάγεται εἰς τὸν IV π. Χ. αἰῶνα, ἀποδίδεται δὲ εἰς τοὺς Σίνας, εἰσίντες ὡς ὕλην ἐλάμβανον τὴν βύβλιν διαφόρων δένδρων κατὰ τὸν Ζ' καὶ II' αἰῶνα μετεδόθη ἡ χαρτοποιία εἰς τοὺς Ἰάπωνας καὶ ἄλλους γείτονας λαούς, διὰ δὲ τῶν Τατάρων εἰτα εἰς τοὺς Ἀραβας, αἱ ὁποῖαι ἱδρύσαν ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους τὸν χαρτοποιεῖα. Εἰς τὴν Δύσιν μετεδόθη ἡ τέχνη διὰ τῶν σταυροφοριῶν. Τὴν μεγίστην δὲ διάδοσιν προσέλαβεν ἡ χαρτοποιία μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης. Ἐντὶ δὲ αἱ Ἀραβες μεταχειρίζοντο ὡς ὕλην κυρίως τὸν βάμβακα, ἐν τοῖς κατόπιν ἀπεδείχθη ὡς πολὺ προτιμότερον ὕλικόν αἱ ἱνες τοῦ λίνου καὶ τοῦ καννάβου, οὕτως ὥστε μέχρι σχεδὸν τοῦ 1850 κατεσκευάζετο ὁ Χ. σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ παλαιῶν λινῶν καὶ κανναβίνων ὑφασμάτων· ἐσχάτως δὲως εὐρέθησαν διάφορα ὕλικά πρὸς ὀλικὴν ἢ μερικὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἰνῶν τούτων, καὶ δὴ ἡ καταρίνη (βλ. λ.), λεπτότατα πρηνίσματα ξύλου, ἡ ἄχυρος καλλ. Ἡ τέχνη τῆς χαρτοποιίας διαιρεῖται εἰς τὴν κατὰ τμήσιν τοῦ ὕλικου, τὴν μηχανικὴν καὶ χημικὴν καθάρσιν αὐτοῦ, τὴν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ εἰς λεπτά στρώματα ἐπὶ ὕδατος καὶ τὴν σύμπηξιν (ἀραιωμένον τοῦ ὕδατος), στεγνωσιν καὶ λέανσιν αὐτοῦ. Ταῦτα γίνονται διὰ διαφορῶν μηχανημάτων, ἅπερ κυρίως κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα ἐτελείετο ἡθροῦν. [Π.Γ.]

Χάρτης (Charte) κατ' ἀρχὰς ἐδήλου διατάγματα ἐκδιδόμενα ὑπὸ ἡγεμόνων ἢ προυχόντων μετὰ τινας ἐπισημότητας πρὸς ἀπονομὴν ἐλευθεριῶν τινων ἢ δικαιωμάτων εἰς τοὺς ὑπηκόους, ἐλευθερώσεως δούλων κλπ. Ἐντεῦθεν δ' ἡ λέξις μετέπεσεν εἰς δηλώσιν τοῦ συντάγματος (ὅπερ καὶ συνταγματικὸς χαρτης καλεῖται), καὶ μάλιστα ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐν Γαλλίᾳ ὁ Λουδοβίκος ΙΗ' ἐκάλεσε Χ. τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀπονειμθὲν σύνταγμα. Ἐν ἀκριβολογίᾳ δὲως ὁρίζεται ἡ ἐξῆς εὐσυνῆδης καὶ εὐχὴ ἀμείρους συνεπειῶν διαφορά μετὰ Χ. καὶ συντάγματος, ὅτι Χ. μὲν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ μονάρχου τῷ λαῷ παρεχόμενον πολίτευμα (Civ. constitution) καὶ παραχώρησιν τρόπων τινῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν λαὸν ἀποτελοῦν, σύνταγμα δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς κεκτημένου τὴν κυριαρχίαν καταρτίζομενον καὶ ἀποτελοῦν εἰς αὐτὸν σύμβασιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μονάρχου. [Πε.]

Χαρτογραφία. Ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν πίνακας παριστῶντας γραφικῶς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς ἢ μέρος αὐτῆς ἐν

ἐπιπέδῳ. Κατὰ τὴν κλίμακα καὶ τὸν τρόπον τῆς παραστάσεως διακρίνονται τοπογραφικαὶ (βλ. Τοπογραφία) καὶ γεωγραφικαὶ πίνακες, ἀλλὰ αἱ ἀρχαὶ δι' ἀμφοτέρους εἶναι αἱ αὐταί. Κύρια δυσκολία ἐν τῇ διὰ τῆς Χ. παραστάσει τῆς γῆς εἶναι τρεῖς· τὸ σφαιρικὸν τῆς γῆς, αἱ κατὰ τὸ ὕψος διαφοραὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ ἡ ἀπαιτουμένη σμίκρυνσις. Τὰ προβλήματα ταῦτα ἐλύθησαν ὑπὸ τῶν χαρτογράφων κατὰ διαφόρους ἐπινοήσεις. [Εὐγ.]

Χαρτογραφικὴ κλίμαξ. Βλ. Κλίμαξ.

Χαρτονόμισμα ἐν γένει καλεῖται πᾶν εἶδος γραμματίου τὸ μεταλλικὸν νόμισμα ἀναπληροῦν. Τοιαῦτα κυρίως εἶναι τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια (βλ. λ.) καὶ αἱ ἐπιταγαὶ (cheques), καθόσον ἐκπροσωποῦντα μεταλλικὴν ἀξίαν μεταβάλλονται εἰς τοιαυτὴν ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν εἰς τὸ ἐκδόν ταῦτα πιστωτικῶν ἱδρυμ. Εἰδικῶς δ' ὁμοῦ χαρτονόμισμα (papier-monnaie) καλεῖται ὁ ἀπολαύων ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας πιστωτικὸς τίτλος, ὅστις τούτου ἐνεκεν ἐπέχει πλεον τόπον νομίσματος μεταλλικοῦ, ἢ δ' ἐξαργύρωσιν τοῦ δὲν ἐξαργύρουται ἐκ τῆς βυουλῆσεως τοῦ κομιστοῦ. Τοῦ χαρτονομίσματος τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας συνήθως ἡδὴ εἶναι ἡ χρῆσις ἐν ταῖς νεωτέραις πολιτείαις προκειμένων περιστάσεων, καθ' ὅς ἀδύνατος ἡ δυσχερὴς ἀποβαίνει ὁ δι' ἄλλης μεθόδου πορισμὸς ἀναγκαιούτων πρὸς τὴν κυβερνήσιν τῆς χώρας χρηματικῶν ποσῶν ἢ ἄλλως ἀνάγκαι· οἰκονομικῇ ἢ χρηματιστικῇ ἐπιβέβλουν τὸν καταναγκασμὸν τῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων πρὸς πρόληψιν συμφορῶν, ὅς ἡ ἀθροῦς αὐτῶν ἐξαργύρωσις δύναται νὰ συνεπαγῇ.

Ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία (βλ. λ.) τοῦ χαρτονομίσματος διττῶς προσπαρχει αὐτῇ, εἴτε ἀρχικῶς ἅμα τῇ ἐκδόσει τοῦ εἴτε μεταγενέστερον μετατρέψουσα τὸ ἐν νομίμῳ κυκλοφορίᾳ τραπεζικογράμμιον εἰς ἀναγκαστικῶς κυκλοφοροῦν χαρτονόμισμα. Διατελεῖ δ' ἀφ' ἑτέρου ἐν ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ εἴτε γραμμάτιον τραπεζικὸν εἴτε χαρτονόμισμα τοῦ Κράτους. Τὸ Κράτος δύναται νὰ ἐκδόσῃ χαρτονόμισμα ἐπὶ ποσῷ ἀναλογούντος πρὸς τὰς ἀνάγκας, ὅς διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης νὰ καλύψῃ προτίθειται. Εἰναι μέσον δ' ὁμοῦ τοῦτο λίαν ἐπικίνδυνον καὶ πολλὴν ἀμηχανίαν δυνάμενον νὰ παράσῃ εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν. Πρόχειρον δὲ τούτου παράδειγμα ὑπάρχει ἡ ἐκδοσις τῶν assignats τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ὅτινα ὑπὸ τοῦ Κράτους ὡς ὑποθηκικά ὀμόλογα ἀπὸ τῶν κατασχεμένων κτημάτων τῶν μεταναστῶν ἀπέβησαν πληρῇ τῶν δη-

μοσίων οικονομικῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς αὐτῆς οἰκονομίας, ἅμα ὡς περιεβλήθησαν τύπον ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Ἦντο ἐπικίνδυνος εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ἀναγκαστικῶς κυκλοφορούντος τραπεζικοῦ γραμματίου διὰ τὴν ἐπιστημονικῶν πιστεύων καὶ ἐδραίων ἐπεχόντων θέσιν ἐν τῇ οἰκονομικῇ τοῦ Κράτους ὀργανισμῷ. Σωφρὼνως διαχειριζόμενον τὸ ἀναγκαστικῶς κυκλοφορῶν χαρτονόμισμα μεθ' ὅλους τοὺς οικονομικοὺς κινδύνους εὖς συνεπάγεται ἀποτελεῖ δ' ὅμως εὐχερὲς μέσον τῆς θεραπείας δημοσίων ἀναγκῶν, ὑπάρχον ὅπως ἡ ὑστάτη οἰκονομικὴ βάσις ἐν χρόνις ἐθνικῶν συμφορῶν διὰ κράτη, παρ' οἷς ἡ κυβερνητικὴ πρόνοια δὲν παρεσκέυασεν ἀποταμίευμα κινδύνου. [Νσ.]

Χαρτόσημον. Κατὰ τὴν σήμερον κρατοῦντα παρ' ἡμῖν νόμον περὶ χαρτοσήμου ΔΧΚΕ' τοῦ 1881 «ῥόλος ὑπὸ τὸ ὄνομα τέλος χαρτοσήμου ἐπιβάλλεται ἐπὶ ἐγγράφων ἀπευθυνομένων πρὸς δημοσίας ἀρχάς ἢ ἀναγομένων εἰς πράξεις δικαστικὰς καὶ δικαστικὰς καὶ ἐπὶ ἐγγράφων ὅτινα δύναται νὰ προσαχθῶσιν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἢ πρὸς ἄλλαν ἀρχὴν ὡς ἀποδεικτικά, ἐπὶ τῶν ἐνεκα θανάτου μεταβιβάσεων τῶν περιουσιῶν, ἀνεξαρτήτως τῆς συντάξεως ἐγγράφων περὶ αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων, συμβόλων καὶ ἄλλων ἐμείων γραμματίων τῶν ἀποπολιτῶν καὶ σιδηροδρόμων, δημοσίων θαλαμῶν, ἀκροαμάτων καὶ χωρῶν. Εἶναι δὲ τὸ τέλος τοῦ Χ. ἀναλογικόν, ἀναλόγως τῆς φορολογουμένης ποσότητος ἐπιβαλλόμενον, ἢ πάγιον, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ἐγγράφου κανονιζόμενον, καὶ εἰσπραττεται ἡ γραφομένου ἀπ' εὐθείας τοῦ ἐγγράφου ἐπὶ σφραγιστοῦ χάρτου ἢ κατόπιν ἐπικολλημένου ἐπὶ τοῦ χάρτου κινήτου ἐπισήματος ἢ δι' εἰδικῆς ἐπισφραγίσεως, ἐνίοτε δὲ καὶ δι' ἐκδόσεως ἀποδείξεως πληρωμῆς τοῦ δημοσίου ταμείου. Ὁ ῥόλος τοῦ Χ. εἰσῆχθη ἐν Ἑλλάδι διὰ τοῦ ἀπὸ 14/26 Δεκεμβρίου 1836 νόμου, ἔκτοτε δὲ πολλὰκις ἐτροποποιήθη ἢ σχετικῇ νομοθεσίᾳ, κατὰ πολὺ αὐξηθέντων τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου, ἀποτελοῦντος ἓνα τῶν ασφαλιστικῶν καὶ σπουδαιοτέρων πόρων τοῦ Δημοσίου Ταμείου. [Πφ.]

Χαρτουλάριος. Βλ. Ἀρχεῖον.

Χαρτούρι. Ἀλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Νουβίου, καίμην ἐπὶ τοῦ Κυανοῦ Νεῖλου πλησίον τῆς συμβολῆς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Λευκοῦ Νεῖλου, ἰδρυθεῖσα τῇ 1823 ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ-Ἀλή τῆς Αἰγύπτου τοῦ κυριεύσαντος τὴν χώραν. Περιελθούσα εἰς μεγάλην ἀκμὴν ὡς κέντρον τοῦ ἐμπορίου καὶ ἔχουσα τῇ 1882 περὶ τὰς 70 χιλ.

κατ. ἐκυρεύθη τῇ 14/26 Ἰανουαρ. 1885 ὑπὸ τῶν Μαχδιστῶν, ἀφ' οὗ ὁ Γόρδων-Πασᾶς ἤρριπεν ὡς μαχόμενος ἀπέκρουσε τὰς ἐξέδους τῶν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου 1884. [Μ Σ.]

Χαρτοφύλαξ. Βλ. Ἀξίωμα ἐπισκοπικόν.

Χάρων, υἱὸς τοῦ Ἑρέβου καὶ τῆς Νυκτός, εἶναι κατὰ τὴν ἑλλην. μυθολογίαν ὁ πορθμεύς, ὁ διαβάζων τὰς ψυχὰς τῶν θανόντων διὰ τῶν ποταμῶν τοῦ Ἅιδου. Ὡς ἀμοιβὴν ἐπλήρωνον αἱ ψυχὰς δολόν, ὅστις διὰ τοῦτο ἐτίθετο εἰς τὸ στόμα τῶν θανόντων, ἐπισταύετο δὲ ὅτι εἰ μὴ λαβόντες τοιοῦτον δολὸν ἠναγκάζοντο νὰ περιφέρωνται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀχέροντος μέχρις οὗ παρακληθεῖς συναινέσῃ ὁ Χ. νὰ μεταβιβάσῃ αὐτοὺς ἀνευ πληρωμῆς. Ἐν ταῖς παραστάσεσιν ὁ Χ. παρουσιάζεται περιβεβλημένος τὴν ἐξωμίδα (βλ. Ζ.) γέροντος σκυθρωπός. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ Χ. ἐγένετο ἐν τῇ σκευιδίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τοῦ κάτω κόσμου καὶ κατέστη τέλος ἀπλὴ προσωποποιήσας τοῦ θανάτου, ὡς ὑπάρχει καὶ τανῦν ὑπὸ τῷ ὀνόματι Χάρως ἢ Χάροντος ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. (Πρὸς Ν. Γ. Πολίτου. Μελέτη ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτ. Ἑλλ. Α'. β', 1874). [Δ.Μ.]

Χαρώνεια. Κάσματα τῆς γῆς ἢ Σπηλαία μετὰ πνιγερῶν ἀναθυμιάσεων· τοιοῦτον εἶναι τὸ παρὰ τὴν Νεάπολιν σπήλαιον τοῦ Κυνός. Τὰ τοιαῦτα ἐξωρῶν οἱ ἀρχαῖοι ὡς εἰσόδους καὶ καθόδους τοῦ Ἅδου ὁ Στράβων ἀναφέρει τρία τοιαῦτα, παρὰ τῇ Ἱεραπόλει· ἐν Φρυγίᾳ, τοῖς Ἀγρακκοῖς ἐν Λυδίᾳ καὶ παρὰ τῇ Μαγνησίᾳ. [Ι.Χ.]

Χαρώνδας. Νομοθέτης ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας, διὸς νόμους εἰς τὴν πεντηκονταετίᾳ τοῦ καὶ τὰς λοιπὰς χαλκιδικὰς πόλεις τῆς Σικελίας καὶ τῆς Κάτω Ἰταλίας. Οἱ νόμοι αὐτοῦ, συλλογῇ ὄντες τῶν ἀρίστων διατάξεων ἄλλων νομοθεσιῶν, διεκρίνοντο διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἠθικότητά των. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην αὐτὸς πρῶτος εἰσήγαγε τὴν ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ δίκην, ὅπως ὁ ἀποτρέψῃ τὴν μεταβολὴν τῶν νόμων τοῦτων ὥρισεν ὅτι ἐπρετείνων τοιαύτην ὥφειλν νὰ παρουσιάζηται εἰς τὴν ἐκκλησίαν περιβαλλόμενος διὰ βρόχου τὸν τράχηλον καὶ νὰ κρεμάται ὅμα ἀπορροπτομένης τῆς προτάσεώς του. Λέγεται ὅτι παρευρεθείς ποτὶ παρὰ τὰ ὕψ. αὐτοῦ νενομοθετημένα ἐνόπλις εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ καὶ γενομένην αὐτῷ παρατηρήσεως περὶ τούτου, ἤρτα κτόνησε. [Πς.]

Χασάναγα. Χωρ. τοῦ δήμ. Κορινθίων καίμην ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Βόχας πρὸς τὴν Κορινθίαν εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2, μετ. 326 κατ.

εργού σκοπού. Όλιγον μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν ἐν Μόσχᾳ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1845 καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ Δάσκοι. Εὐτυχῶς τὸ πείσμα τῆς περιουσίας αὐτοῦ δὲν ἦτο εὐκαταφρόνητον καὶ οἱ ἐκτελεστοὶ τῆς διαθήκης τοῦ ἀνδρός, κατὰ προτροπὴν τοῦ Γεωργίου Σταύρου καὶ δι' ἰδίας πρὸς τοῦτοις χρηματικῆς συνδρομῆς τῆς χήρας Χ. ἀπεράσισαν τὴν ἰδρυσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐν Ἀθῆναις, ὅπερ ἐκ μικρῶν κατ' ἀρχὰς (6 Φεβρ. 1856) ἀρξάμενον, προήχθη βραδύτερον τῇ συνδρομῇ τοῦ Κ. Βράνη καὶ διαφόρων ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ἐκτελεῖ δὲ νῦν κάλλιστα τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, παρέχον ἄσυλον καὶ μόρφωσιν εἰς ὅτα ἀπρόσταυτα καὶ ἐγκαταλειμμένα καὶ ἀποδίδον τῇ κοινῇ ἐργατικῶς καὶ χρηστοῦς πολίτας. [I.E.K.]

Χατζηλάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Κραννῶνος τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἀπέχον 1/2 ὥραν ἀπὸ Τσορμακλή καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 324 κατ.

Χατζήμαροι. Χωρίον τοῦ δήμου Φαρσάλων ἔχον 244 κατ.

Χατζημελέτης (Γεώργιος), ἀγωνιστὴς τοῦ 21, ἐκ Μεγάρων, στρατιωτικός, συμπολεμιστὴς τοῦ Νικηταρά καὶ τοῦ Εὐμορφοπούλου, μεθ' ὧν ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς μάχας ἐν τῇ Πελοποννήσῳ (ὡς κατὰ τὴν πολιτείαν τῆς Κορίνθου) καὶ ἐν τῇ Στερεῇ [M.M.]

Χατζήμιοι. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἀπέχον ἀπὸ Γκερλῆ ὥρ. 1, μετὰ 641 κατ.

Χατζή-Μιχαήλ (Μιχαήλ Δούκα). Ἐκ Σιατίστης τῆς Μακεδονίας, ζήσας περὶ τὸ 1780, κάτοχος πολλῶν γλωσσῶν. Ἐνεκα τῶν ἰδίων αὐτοῦ θρησκευτικῶν δοξασίων ἡγειρεν ὑπονοίας καὶ θεωρηθεὶς σύναμα ὡς παράφρων καὶ κωρὸς ἐρρίφθη εἰς τὸ ἐν Πιέννῃ φρενοκομεῖον, ὅπῃθεν ἐλευθερωθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἐκείθεν ἀπεστάλη εἰς τὴν μονὴν τῶν Μετεώρων καὶ βραδύτερον εἰς Ἀθῶν, ὅπου καὶ ἀπεβίωσε. Μετέφρασε ἐκ τῆς Γαλλικῆς τὴν «Κύρου ἡθικὴν περιήγησιν» (2 τ. Βιέν. 1783), «Ἡθικὴν ἱστορίαν Βελισσαρίου» (Βιέν. 1783), «Ἡθικοπολιτικὸν μυθολογικὸν τοῦ Πιλπίδος» (Βιέν. 1783). [Σ.Β.]

Χατζή Μουσταφᾶ. Χωρίον τοῦ δήμου Κορινθίων, ἔχον 184 κατ.

Χατζήμπεη. Χωρίον τοῦ δήμ. Σκοτεινῆς τῆς ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἔχον 173 κ.

Χατζηόμπασοι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρμενίου, ἀπέχον ἀπὸ Γκερλῆ 1 ὥραν, μετὰ 267 κατοίκων. — 2) Ὀμώνυμον χωρ. κείμενον ἐπὶ τῶν βορειοδυτικῶν ὑψωρεῖων τῆς Ὀσσαρῆ τῶν κατερχομένων εἰς τὴν κοιλίαν

τοῦ Κεσερλῆ καὶ 1 ὥρ. πρὸς Β τοῦ Μεγάλου Κεσερλῆ, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δήμον Νέσσαμος. Τοῦτο κατωχεῖτο ἄλλοτε ὑπὸ ὀθωμανῶν Κονιάρων.

Χατζηπέτρος (Χριστόδουλος). Διαπρεπὴς ἀγωνιστὴς, γενν. τῇ 10 Μαΐου 1799 ἐν Βιτερνίκῳ τοῦ Ἀσπροποτάμου, τελευταῖος υἱὸς τοῦ Γεωργίου Χ. καταγομένου ἐκ πλουσίας βλαχικῆς οἰκογενείας, ἥτις ἐπὶ διακόσια ἔτη κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦ προεστοῦ. Νεώτατος ἐστάλη μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάννου εἰς Σέρρας πρὸς ἐμπορικῶς σκοποῦς. ὅτε δὲ ἀπῆλθεν ἐκείθεν συμπατριῶται αὐτῶν εἰς Πιέννην χάριν ἐμπορίου, κατῴρωσεν ὁ Χριστόδουλος νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Ἰωάννου τὴν ἀδειαν νὰ συνοδεύῃ τοὺς, οὗς εἰτα ἀφικομένους ἐν Βιέννῃ ἔπεισε νὰ παρουσιασθῶσι μετ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ διαμένοντος ἐκεῖ Ναπολέοντος ζητοῦντες τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος τῶν. Διαμείνας ἐπὶ ἐν ἔτος ἐν Αὐστρίᾳ ἐπανάκαμψε τῷ 1813 εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου τῷ 1819 ἐμυήθη τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀνέλαβε μὲν μετὰ τοῦ πατρὸς τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν διὰ τὰ κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ ἐκπεμφθέντα σουλτανικά στρατεύματα, ἐνωθεὶς ὅμως εἰτα μετὰ τοῦ Σκουρνάρου συλλέξαντος ἐπαναστάτας κατεπολέμησεν αὐτὰ ἐν τῇ θέσει Πιρόδρομος παρὰ τὰ Τρίγκαλα, τῷ δὲ 1822 εἰς Πόρταν τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ τῷ 1823 εἰς Κραν Βρύσιν τῆς Καλαμπάκας αἰμάχαι αὗται καίπερ διὰ τὸ ἐλιγάρημον τῶν δυνάμεων τοῦ μὴ ἔχουσαι σπουδαῖα ἀποτελέσματα, οὐχ ἦντο ὅμως ἀνέδειξαν τὸν Χ. ἀξιόλογον πολεμιστὴν. Ὡς τοιοῦτος διέπρεψε κατελθὼν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἱμπραὶμ πολιορκούμενον Νεόκαστρον καὶ ἐπὶ 70 ἡμέρας ῥωμαλέως ἀντίστη εἰς τὰς προσβολὰς τῶν ἐχθρῶν. Ἐξελθὼν τέλος ἀβλαβῆς ἐκείθεν ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν τῶν Καραϊσκάκη καὶ Τζαβέλλα κατὰ τοῦ πολιορκούντος τὸ Μεσολόγγιον Κιουταχῆ καὶ μετὰ διαφόρους συμπλοκάς εἰσῆλθε καὶ εἰς τὴν πόλιν. Διορισθεὶς φρουραρχὸς τῆς Κλεισσοβάς ἐνέσκησε, διδὼν καὶ δὲν ἤδυνάτο νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς τότε μάχας, κατὰ τὴν ἐξοδὸν ὅμως κατῴρωσε νὰ διασπάσῃ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν τὰ ἐχθρικά στρατεύματα. Μετὰ βραχείαν διαμονὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἐτράπη πρὸς τὴν Ἀττικὴν, πολεμήσας δὲ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην ἐνδόξως εἰς πολλὰς μάχας, ὡς ἐν Ἀραχώβῃ, ἐν Φαλήρῳ κλ., κατέλαβε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, (ὅστις ἐν Σαλαμῖνι ἐξέπνευσεν ἐν ταῖς ἀγκάλας του), μετὰ τοῦ Τζαβέλλα καὶ τοῦ Σπυριδελίου τὸν Ἀκροκόρινθον. Διεστραθὲς δὲ ἐλθόντος τοῦ Καποδιστρίου

χιλίαρχος, ὡς καὶ ὁ Τζεβελλάς, ἐπολέμησεν ἀκόμη μετὰ τούτου εἰς Ναύπακτον, Σάλωνα, Θήβας καὶ Πέτραν. Μετὰ τὴν εἰρήνην ἐνυμφεῦθη τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ πεσόντος ἀνδρείου στρατηγοῦ Στουρνάρα Εἰρήνην, ἐξ ἧς ἔσχε διάφορα τέκνα, ἐν οἷς καὶ τὸν Εὐθύμιον, περὶ οὗ κατωτέρω. Ἐλθόντες τοῦ Ὁθωνος ὁ Χ. διωρίσθη ἀρχηγὸς καὶ τετράρχης τῆς φάλαγγος τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος, ὕστερον δὲ προήχθη εἰς ὑποστράτηγον, ἀνεμαρθεὶς καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως. Πόσῃν δὲ ὁπλήσιν εἶχεν εἰς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αὐτὸς αὐτὸν ἐξέλεξεν ὡς ἐκτελεστὴν τῶν σχεδίων του κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. Δυστυχῶς ὁ Χ. ἐκπεμθεὶς εἰς Θεσσαλίαν μετὰ ὅλως ἀνεπαρκῶν δυνάμεων, ἐπολέμησε μὲν θανάτῳ τις εἰπεῖν ἡρωϊκώτατα εἰς Λουτράν, Μεγάλα Καλύβια, Βελέτσι, Καλαμπάκαν, ἡναγκάσθη ὅμως τέλος, μὴ λαβὼν ἐπικουρίαν καὶ μαθὼν τὰ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ συμβάντα καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, νὰ ἐπανακάμψῃ. Ὅτε εἶτα ἐξερράγη ἡ ἐν Ναυπλίῳ στάσις, ὁ Χ. σταλεὶς κατέβαλε αὐτήν, φανερὰς ἐπικρατείας. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἐπὶ τὸ οἰκτρὸν τέλος τῆς πρώτης βασιλείας, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ νέου βασιλέως Γεωργίου ἐπιτιμὸς ὑπασπιστὴς καὶ ἡξιοῦτο ὑπ' αὐτοῦ πάντοτε τῆς μεγίστης ἐμπιστοσύνης. Μὴ ὑποφείρων δὲ παντάπασιν ἐκ τοῦ γήρατος, εὗρέθη αἰφνης τῇ 27 Ὀκτ. 1869 νεκρὸς ἐκ καρδιακοῦ ἀποπληξίας. Ὁ Χ. ἦτο τύπος τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μετρίσιος τοῦς τρόπους καὶ ἀφιλοκερδέστατος. Ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ἐκαλεῖτο παρ' Ἑλλήσι Βλάχμπεης, παρὰ Τούρκους δὲ Χατζῆ πασσάς. Ἀρχηγὸς ὢν τότε πάντοτε ἰδίου σώματος ὅπερ διέτρεφε δαπάναις του, εὐν εὐλγία ἀπώλεσεν ἐκ τῆς πατρικῆς του περιουσίας, ἐλάττωτα δὲ φιλοχρήματος ὢν ἀπέθανε πᾶμπτωχος. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του Εὐθύμιος, ὅστις τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ Γεωργίου διωρίσθη διαγγελεὺς τοῦ πατρὸς, ὑπῆρξεν εἶτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως, ἀπέθανε δὲ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1890 ὑπὸ πάντων θρηνησόμενος ὅσοι ἐγνώρισαν τὸν εὐθymον καὶ ἀξιαγάπητον χαρακτῆρα αὐτοῦ. [Γ.Β.]

Χατζηράδος. Χωρ. τῆς νήσου καὶ δήμου Τήνου, ἔχον 154 κατ.

Χατζῆ-Χαλάρ. Χωρίον τοῦ δήμου Κραννῶνος τῆς ἐπαρχ. Λαρίσης, ἔχον 282 κατοίκους.

Χατζόμπασι. 1) Χωρίον τοῦ δήμου Βουδρίου τῆς ἐπαρχίας Φαρσάλων, ἀπέχον 1 ὥραν ἀπὸ Μεγάλου Κονογουναρίου καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 263 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ

δήμου Νέσσωνος τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἔχον 179 κατ.

Χάτιδα (Jatína). Πόλις ἐν τῇ Ἰσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Βαλεντίας, κειμένη εἰς τὰς ὑπηρείας ὁροὺς καὶ στεφόμενη ὑπὸ δύο φρυγίων. Ἐχει 14 099 κατ. καὶ μεταξουργίαν.

Χατζόμπαση. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀρμενίου τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἔχον 269 κατ.

Χάττοι. Βλ. Κάττοι.

Χαυδάτα ἡ Χ ο υ δ ᾶ τ α. Κώμη τῆς Κεφαλληνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κατωγητῶν ἀπὸ τοῦ 1873. Κεῖται κατὰ τὸ κέντρον περὶ τοῦ χερσονήσου τῆς Πάλλης πρὸς Δ τοῦ Ἀηξουρίου καὶ πρὸς Ν τῶν Μονεπωλάτων καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 942 κ.

Χαυριατᾶτα. Χωρίον τῆς Κεφαλληνίας ἐν τῇ χερσονήσῳ τῆς Πάλλης, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Κατωγητῶν καὶ κείμενον πρὸς Ν τῶν Χαυδάτων εἰς ἀπόστασιν 35'. Οἰκεῖται ὑπὸ 533 κατ.

Χθαλύνσκ. Πρωτ. περιο. ἐν τῷ ΒΑ μέρει τοῦ ῤωσ. κυβερνείου Σαρατῶν, δεξιόθεν τοῦ Βόλγα, ἔχουσα 22 642 κατ., σημαντικὸν δὲ ἐμπόριον σιτηρίων, ἀλατος, λίπους κλ. [Μ.Σ.]

Χεδίδης. Ἐκ τῆς Περσικῆς λέξεως Ghodā σgm. Θεὸν καὶ βασίλειαν (πρὸς Γερμ. Gott) ἐν ταῖς σφηνοειδέσιν ἀρμενικαῖς ἐπιγραφαῖς Chitiw). Σήμερον εἶναι ἐπίσημος τίτλος δν τῷ 1867 ἔλαβεν ὁ Ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου τῇ αἰτήσει τοῦ Ἰσμαήλ πατᾶ, ὡς ὑποτελὲς ἀρχὸν τῆς Πύλης, παρὰ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ-Ἀζίζ, ἀντὶ τοῦ ὅτι τότε τίτλου αὐτοῦ Β α λ ῆ. [Κ.]

Χέδρωψ. Βλ. Καρπός.

Χελανθῆ ἡ Χ ε ι λ ω τ ᾶ, Labiatae. Μεγάλη οἰκογένεια φυσικωτάτῃ Δικοτυλῶν δόντιν Συμπετάλων φυτῶν. Εἶδη 2 600 τῶν εὐκράτων καὶ θερμῶν χωρῶν. Χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐξῆς: καρπιδία τέσσαρα καρποειδῆ, στεφάνη κατὰ κανόνα πεντάλεκτος κυλινδρῆ (χειλωτῆ, δίχειλος ἢ μονόχειλος), σπανίως τετράλεκτος καὶ ἀκτινόμερρος, στήμονες συνήθως τέσσαρες, σπανάτως πέντε· ἀνθὲ εἰς ψευδοσπονδύλους τεταγμένα, φύλλα σταυρωτῶς ἀντίθετα, καυλὸς τετράγωνος. Εἶναι φυτὰ πωδῶν ἢ θαμνώδη, ὡς τὰ πολλὰ ἀρωματικά, πλήρη αἰθερίων ἐλαίων. Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἀγιούγα (Ajuga, μᾶλλον Ἀγιούχα γραπτέον), Βαλλωτῆ, Βασιλικὸς (Ὡκίμον), Γαλιόψις, Γλήχιωμα, Δενδρολίβανον (καὶ Λιβανωτὶς), Θύμβρα, Θύμος, Καλαμίνθη, Λαθαντὶς, Λάμιον, Λυκόπους, Μελισσόφυλλον, Μίνθη (Γλήχιον καὶ Ἡθύσμος), Ὀρίανον, Ὀρμιον, Σιδηρίτις, Τεύκριον (καὶ Μάρον), Ὑσσώπος (βλ. τὰς λ.), Ἐλελίτσα-

κον (Salvia L.) εὐ πάμπολλα τὰ εἶδη, ὧν γνωστότερα εἰσὶ τὰ κοί ἑλληνικά 'Ε. τὸ φαρμακευτικόν (S. officinalis L.), 'Ε. τὸ τριλόβον (S. triloba L.), 'Ε. τὸ μπουφόρον (S. pomifera L.) καὶ 'Ε. τὸ καλυκώδες (S. calycium Sibth.), κοινῶς δὲ φασκομηνιά, ἀλησιφακιά ἢ ἀλησιφασκιά καλούμενα· τὸ ἀρέσθημα αὐτῶν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀριστον θερμαντικὸν ποτὸν λίαν ἀρωματικόν, πολλὰ δὲ εἶδη ἄλλων χωρῶν κηπεύονται πρὸς καλλωπισμὸν γάριν τῶν ὡραίων θηθῶν αὐτῶν. Μαρροούβιον, οὐ τὸ εἶδος M. τὸ κοινόν (Marrubium vulgare L.) εἶναι τὸ Πράσιον τοῦ Δισκοκρίδου, κοινῶς τὴν σήμερον 'Ασπροπρασινά ἢ Καλάθωπος, κοινότερον καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τοὺς ἀγρούς, ἄλλοτε φαρμακευτικόν. Νέπετα, οὐ τὸ εἶδος N. ἢ τοῦ αἰλίουρου (Nepeta cataria L.) γνωστότατον διὰ τῆς ἰδιαζούσης ὁσμῆς αὐτοῦ τῆς προσελκυούσης τὰς γάτας· Πωγόστημον τὸ Πατσουλί (Pogostemon Patschouly Pell.) ἐξ Ἰνδιῶν, χρήσιμον ὡς μυρεψικόν· Σταχὺς (Stachys L.), οὐ πολλὰ εἶδη καὶ ἑλληνικά, ὃ δὲ Σταχὺς τοῦ Δισκοκρίδου φαρμακευτικόν. [Θ.Χ.]

Χειλεόγνηθα. Τάξις ζώων ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν μυριοπόδων. Ἐκλήθησαν οὕτω διότι τα δύο πρόσθια ζεύγη τῶν ποδῶν αὐτῶν συνιστᾷ τριπτικὴν τῶν τροφῶν συσκευήν. [P.N.B.]

Χειλεοκάκη. Πάθος συχρὲν παρὰ καιρὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, συνιστάμενον εἰς ἐξοίδησιν, σκλήρυνσιν καὶ ἑλαττὸν ἔρευνος τῶν χειλέων. [P.N.B.]

Χειλεοπλασία. Χειρουργικὴ πρᾶξις σκοποῦσα τὴν πλάσιν φυσιολογικοῦ χείλους ἐν περιπτώσει τελείας καταστροφῆς ἐξ ἐλκωτικῆς διεργασίας, ἢ παραμορφώσεως αὐτοῦ, ἥτις ἐν τοῖς στοιχειώδεσιν αὐτῆς σημείοις συνιστάται εἰς τὴν διάνοξιν διὰ τοῦ μαχαίριου τῆς σφισμῆς τοῦ στόματος μέχρι τοῦ φυσιολογικοῦ, εἰς τὴν κατὰ τὰς γωνίας συρράττην τοῦ σφικτήρος καὶ εἰς τὴν ἐπικόλλησιν ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ τραύματος τεμαχίου βλεννογόνου λαμβανομένου ἐκ τοῦ πλησίον. [P.N.B.]

Χεῖλη. Βλ. Στόμα.

Χεῖλων. Εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνης (περὶ τὸ 600 π. Χ.), υἱὸς τοῦ Δαμαγέτου, διατελέσας (566) ἔσρος, ἀνυψώσας δὲ σύναμα καὶ τὴν ἰσχύιν τοῦ ἀξιώματος τούτου. Αὐτῷ πιθανῶς ὀφείλονται τὰ δύο ἀποφθέγματα Γ ν ὦ θ ι σ ε α υ τ ὸ ν καὶ Μ η θ ἔ ν α γ α ν, ἅτινα εὐρίσκοντο ἐπιγεγραμμένα ἐν τῇ ἐν Δελφοῖς ναφί τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐλέγετο δ' ὅτι ὁ Χ. ἀπέθανεν ἐκ γαργᾶς ὅτε ἐνηγκαλίσθη τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὡς ὀλυμπιονίκην. Συλλογὴν τῶν

εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενων ἀποφθεγμάτων ἐδημοσίευσεν ὁ Orelli εἰς τὰ «Opuscula Graecorum veterum sententiosa (2 τόμ. Λιψία 1819-21) καὶ ὁ Mullach εἰς Fragmenta philosoph. Graec. (Παρίσι. 1860). [I.E.K.]

Χειμάρα. Χωρίον τοῦ δήμου Τευθρώνης τῆς ἐπαρχίας Ρυθείου ἔχον 216 κ.

Χεῖμετλα καὶ γείμεθα. Εὐχνομήτα καὶ ἐπίπεδα δγκώματα μὴ σαφῶς ἀπ' ἑλληλιν χωρίζομενα, ἐπιγινόμενα εἰς παγοπληξίαν τῶν ἐξόχως εἰς τὴν θρᾶσιν τοῦ ψυχρὸς ἐκτεθειμένων χωρῶν τοῦ σώματος καὶ πρὸ πάντων τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν. Παρρητρεῖται κατ' ἀρχὰς ὑπεραιμία τοῦ δέρματος μετὰ κυανερύθρου χροῖας αὐτοῦ, εἴτα ἑλσφρά ἐξόγκωσις καὶ κνισμὸς δχληρὸς. Ἀτομά τινα ἰδίαν ἔχουσι διάθεσιν καὶ χειμετλιώσιν ἐνεκα ἀναιμίας ἔστω καὶ τῇ δράσει μετρίου ψυχρὸς, ἐνῶ ἄλλα οὐδὲν πάσχουσιν εἰ καὶ ἐκθέττονται τὰ ἄκρα αὐτῶν εἰς ἔντονον ψυχρὸς. Ὁφελοῦσι χειρόλουτρα καὶ ποδόλουτρα θερμὰ ὅσον ἐνέλεχται, μεθ' ὧ ἀπομάσσονται στεγνὴν τὰ πάσχοντα μέρη καὶ ἐπιχρῶνται βάμματι ἰωδίου ἢ γλυκερίνη ἰωδιούχα καὶ διατάσσεται ἡ χρήσις χειροκτιῶν καὶ περιποδίων θερμῶν· ἐπίσης δὲ ὠφελοῦσι λουτρά στυπτηριοῦχα, θειφινοῦχα, ἐντερικά ἐντεχνον. Ἐπιχρίσις διὰ κολλοῦ μετὰ ἰωδίου. [P.N.B.]

Χειμών. Βλ. Ὠραὶ τοῦ ἔτους.

Χειμώνανθος. Βλ. Καλυκανθώδη.

Χείρ. Μέρος τοῦ σώματος ἐκτενόμενον ἀπὸ τοῦ κατωῦ ἄκρου τοῦ πήχεως μέχρι τῶν ἄκρων δακτύλων, συναπτόμενον πρὸς τὰ ὅσθα τοῦ πήχεως διὰ τῆς πηχεοκαρπικῆς διαρθρώσεως καὶ χρητιμεύον ὡς τελειότατον ὄργανον λήψεως καὶ ἀφῆς, διὸ δικαίως ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὠνομάσθη ὄργανον τῶν ὀργάνων. Ἡ Χ. ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς καὶ τῶν ἐξαρτημάτων ἡ δακτύλων, διηρθρωμένων κατὰ τὸ κατώτερον ἀρθρικὸν χεῖλος τῶν μετακαρπίων ὀστέων· τὸ μὲν σῶμα ἐμφανίζει δύο ἐπισφαικείας, τὴν πρόσθιαν κοίλην, κατὰ τὸ μέσον φέρουσιν τὸ θέναρ (βλ. λ.), κατὰ δὲ τὸ ἔσω τὸ ἀντίθεναν ἢ ὑπόθεναν (βλ. λ.) καὶ καλουμένην κυρίως παλάμην· καὶ τὴν ὀπισθὴν κυρτήν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ὀστέων τοῦ καρποῦ καὶ μετακαρπίου, ἐφ' ὧν ἐπικεῖται λεπτή περιτονία καλύπτουσα τοὺς μεσοστέους μῦς καὶ ἀρτηρίας, τοὺς τένοντας τῶν ἐκτενόντων, ἀγγεῖα καὶ νεῦρα, καὶ καλυμένην ραχιαίαν· ἐπομένως τὸ σῶμα τῆς χεῖρος ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σκελετοῦ τοῦ καρποῦ (βλ. λ.), ἐκ τοῦ σκελετοῦ μετακαρπίου ἥτοι ἐκ τῶν 5 μετακαρπίων ὀστέων, ὧν ἕκαστον ἀρθροῦται τοῦτο μὲν ἐὰν τοῦ ἀνω αὐτοῦ ἄκρου πρὸς μίαν

των ἐπὶ τοῦ κάτω χεῖλους τοῦ καρποῦ ὑπαρχουσῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν. τοῦτο δὲ διὰ τοῦ κάτω ἄκρου πρὸς τὴν ἀνω ἀρθρικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ συστοίγου ὁστού τῆς πρώτης φαλάγγος, καὶ τέλος διὰ τῶν πλαγίων ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν πρὸς τὸ παρακείμενον μετακαρπίον ὁστούν· ἐκ τῶν πέντε μετακαρπίων ὁστῶν τὸ μὲν τοῦ ἀντίχειρος ἔχει δύο ἀρθρικάς ἐπιφάνειας, τὸ δὲ τοῦ λιγανοῦ ὡς καὶ τοῦ ὀπίτου ἔχουσι τρεῖς τοιαύτας· τέλος τὸ τρίτον, ἦτοι τὸ τοῦ μέσου, καὶ τὸ τέταρτον ἦτοι τὸ τοῦ παραμέσου μετακαρπίον ὁστούν· ἔχει τέσσαρας ἀρθρικάς ἐπιφάνειας. διότι καὶ πρὸς τὰ ἀνω καὶ πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἀρθροῦνται πρὸς τὰ παρακείμενα ὁστά. Οἱ δάκτυλοι εἶναι· πέντε, καλούμενοι ἀντίχειρ ἢ μέγας δάκτυλος, λιγανὸς ἢ δείκτης, μέσος, παράμεσος καὶ ὀπίτης ἢ μικρὸς δάκτυλος· ἑκαστος αὐτῶν διαφέρει τῶν ἄλλων κατὰ τὴν πάχυνσιν καὶ τὴν θέσιν· μακρότερος πάντων εἶναι· ὁ μέσος καὶ παχύτερος ὁ ἀντίχειρ. Ὁ σκελετὸς τῶν μὲν τεσσάρων δακτύλων πλὴν τοῦ ἀντίχειρος ἀπαρτίζεται· ἐκ τριῶν ἀρίστων ὁστῶν ἐπιμήκων αὐλοειδῶν, τῶν φαλάγγων· ὁ σκελετὸς τοῦ ἀντίχειρος ἑξαμερικῶς ἀποτελεῖται· ἐκ δύο μακρῶν καὶ παχέων φαλάγγων. Τὰ ὁστά τῶν πρώτων φαλάγγων συνάπτονται πρὸς τὰς κάτω ἀρθρικάς ἐπιφάνειας τῶν μετακαρπίων ὁστῶν διὰ τῶν μετακαρπιοφαλαγγικῶν διαρθρώσεων ἢ γιγγλῶμων. τὰ δὲ τῶν δευτέρων πρὸς τὰ τῶν πρώτων καὶ πρὸς τὰ τῶν τρίτων ἢ ἄκρων φαλαγγίων διὰ τῶν μεσοφαλαγγίων διαρθρώσεων ἢ γιγγλῶμων. Ἐπὶ τῶν ὁστῶν τῶν φαλάγγων καταφύονται εἰ τένοντες τῶν ἐκτείνοντων καὶ καμπητρῶν μυῶν τῶν δακτύλων· τὰ νεῦρα καὶ τὰ ἄγγεῖα τῶν δακτύλων κεῖνται κατὰ τὰ πλαγία. Ἡ Χ. διακρίνεται ἀνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς τοῦ ἄκρου πόδος ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τῷ ὅτι ὁ ἀντίχειρ φέρεται ἐλευθέρως εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς λοιποὺς δακτύλους· ἢ χεῖρ τοῦ ἀνθρώπου διαστελλεται ἀπὸ τῆς τῶν πιθήκων ἢ τετραχείρων τῷ ὅτι παρὰ τοῖς τελευταίοις τούτοις ὁ ἀντίχειρ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν μόνον πρὸς τὴν παλάμην. [P.N.B.]

Χειράγρα καλεῖται νοσολογικῶς ἡ ἀρθρίτις ἢ μᾶλλον ἡ ἀρθριτισμὸς ὅταν αἱ ἀπὸ τῶν ἀρθρῶν ἐκδηλώσεις αὐτοῦ ᾖσιν ἐντετατισμέναι· εἰς τὴν ἄκραν χεῖρα. [P.N.B.]

Χειράδες. Χωρὶον τοῦ δήμου Λυκοσοῦρας τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως, ἀπέχον πρὸς Ἱταρί· ὥρ. 2 1/2, μετὰ 381 κατ.

Χειράμ. Βασιλεὺς τῆς Τύρου, σύγχρονος τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος, μεθ' ὧν εἶχε στενὴν φιλίαν. Κατὰ τὴν ἀγ. Γραφὴν

ἐπεμφεν εἰς τούτους ξυλῶν ἐκ τῶν κέδρων καὶ τέκτονας, ἔλαθε δὲ εἰς ἀντάλλαγμα ἔλαιον καὶ σίτον, ὡς καὶ 20 χωρία τῆς Γαλιλαίας. [Φ.Κ.]

Χείρανθος τοῦ Χείρου, Cheiranthus Chairi L. Λευκότιον τὸ μῆλινον τῶν ἀρχαίων, κοινῶς δὲ κολούμενον κίτρινη βολύττα, τὴν διέτας ἡ πολυετὴς τῆς οἰκογεν. τῶν Σταυρανθῶν ἀπαντῶμενον κατὰ τὴν Ν. Εὐρώπῃ· θεραπεύεται συχνότατα ἐν τοῖς κήποις χάριν κόσμου διὰ τὸ ὡραῖα εὐώδη ἀνθὴ αὐτοῦ. Διὰ τῆς καλλιεργείας γίνεται συχνάκις πληθωρανθὴς καὶ ποικίλλει τὰ μέγιστα κατὰ τὴν χροίαν τῶν πετάλων. [Θ.Χ.]

Χειραφεσία (emancipatio) καλεῖται· ἐν τῇ δηλώσει τοῦ ἀσχεύοντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἀπόλυσις ἀπὸ ταύτης τοῦ ὑπεξουσίου. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐγένετο ἡ Χ. διὰ βασιλικῆς ἀντιγραφῆς ἢ διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ἢ ἀρχόντος, ἐν ᾧ ἀρχαιότερον πολὺ πλεονέες ἀπαιτοῦντο διατυπώσεις. Σήμερον αὐτοδικαίως ἐπέρχεται Χ. διὰ τοῦ γάμου· διαρκούσης δὲ τῆς ἀνηλικιότητος δύναται νὰ χειραφετηθῇ τὸ τέκνον ὑπὸ τοῦ γονέως αὐτοῦ διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ ὑπὸ τοῦ συγγενικοῦ συμβούλου (Νομ. Ἐπιτροπ. ἀρθρ. 99 καὶ 100). [Πρ.]

Χειρῶδες κατασκευάζονται ἐκ μετάξης, ἐρίου, βμβάκος, λίνου, διαθερῶν, κυρίως ὅμως ἐκ διαφόρων δερμάτων. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων τὴν μεγίστην σημασίαν ἔχει τὸ αἰγόδεσμα, ὅπερ ἄφου κατεργάσθῃ διὰ τῆς λευκῆς λεγομένης (στυπτηριακῆς) βυρσοδεψικῆς, λεαίνεται ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς (διὸ καὶ τὰ προϊόντα καλοῦνται γαλλιστί· gants glacés). Ἐκ τῶν δερμάτων κόπτονται εἴτα διὰ μηχανῆς τὰ διάφορα μέρη τῶν χειρῶν καὶ συρράπτονται ἐπίτης δι' ἰδίων ραπτομηχανῶν (μόνον τὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων εἰδῶν ράπτονται διὰ τῆς χειρὸς). Ἡ χρῆσις τῶν Χ. εἶναι παλαιότατη, καὶ παρ' Ἑλλήσι· δὲ ὤπῃρχεν, ἐθεμεριέτο ὅμως ὡς σημεῖον τῆς ἡδυπαθείας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἱπποτισμοῦ (βλ. λ.) τῶν μέσων χρόνων αἱ Χ. ἦσαν σύμβολα τῆς ἐγκρατείας εἰς ὠρισμένας ἀρχάς, κτήσεις ἢ θέσεις· ὁ προσναλὼν ἄλλον εἰς μονομαχίαν ἔριπτε τὴν Χ. αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας τοῦ προσκαλουμένου, οὗτος δὲ ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν λαμβάνων τὴν Χ. ἀπὸ τῆς γῆς.

Χειρίσοφος. 1) Ἀρχαῖος ἑσσανγλύρος Κρής, οὗ ἐσώζετο ἐπὶ Παυσανίου ἐν Τεγείᾳ ἐπιχρύσων ἑσσανον τοῦ Ἀγυαῖος Ἀπόλλωνος, καὶ παρ' αὐτῷ μαρμαρίνος Ἰνδρίας αὐτοῦ πιθανῶς τούτου τοῦ καλλιτέχνου καὶ εἰκῶν καὶ ἔργον. Ἀνακτεὸς ἴσως ὁ Χ. εἰς τοὺς τελευταίους θαιδαλι-

κοὺς ἀνδριαντοποιούς, κατὰ δὲ τὸν Thiersch καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χ. ὡς καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν σημαίνει τὴν περὶ τὴν τέχνην δεξιότητα (χείρ-σοφός). — 2) Λακεδαιμόνιος στρατηγός τῶν ὑπὸ τὸν Κύρον τὸν νεώτερον κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου στρατευσαμένων Ἑλλήνων. [Κ.]

Χειρόγραφον λέγεται πᾶν ἔγγραφον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀντίτυπον τὸ κατασκευασθὲν διὰ τῆς τυπογραφίας ἢ ἄλλης μηχανικῆς μεθόδου. Ἐάν ἔργα εἰς τινὰς χώρας φέρωσι τὴν σημείωσιν «τυπωμένον ὡς χειρόγραφον», τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἐπολλαπλασιάσθη τὸ ἐν λόγῳ ἔργον ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἐδιοκτῆτος μόνον πρὸς ὄφελος αὐτοῦ τοῦ ἱδίου, χωρὶς νὰ παραιτηθῇ τὰ δικαιώματα ἀπερ κέντηται ἐπὶ τοῦ ἔργου ὡς ἐάν τοῦτο ὑπῆρχε μόνον ἐν χειρογράφῳ κυρίως γίνεται τοῦτο εἰς δραματικά ἔργα, καθ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς σημειώσεως ταύτης ἐπιφυλάττει ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα τῆς παραστάσεως, ὅπερ δύναται θεατρὸν τι νὰ ἀποκτήσῃ μόνον δι' ἰδίας συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ. — Ἐν στενωτέρῳ ἐννοίᾳ Χ. καλοῦνται τὰ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἢ καὶ μετ' αὐτὴν ἐκπονηθέντα αὐτόγραφα ἢ ἀντίγραφα βιβλίων, καὶ κατ' ἐξοχὴν τὰ ἀντίγραφα τῶν ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὅποια λέγονται καὶ κώδικες. Ταῦτα εἶναι γεγραμμένα ἢ εἰς περιγραμμένην ἢ εἰς χάρτην, ὅστις εἶναι ἢ ὁ γνήσιος αἰγυπτιακὸς πάπυρος (βλ. λ), οὗ ἡ χρησιμότης ἐπαυσεν ὁμοῦς ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τοῦ 19' αἰῶνος, ἢ κατεσκευασμένος ἐκ βελύων (πρὸς περὶ τούτου τὸ ἄρθρον Βομβυκίνος χάρτης). Πρὸς γραφὴν ἐχρησίμευσεν ὁ χρωστήρ ἢ ἡ γραφίς (ἐκ καλάμου)· τινὰ Χ. εἶναι κατεσκευασμένα διὰ τύπων, ἵνα κατορθωθῇ ὁλοῦς μοιόμορφος γραφή, καὶ πρὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἦσαν ἀποράδην ἐν γῆσει σφραγίδες δι' ὧν διὰ τῆς χειρὸς ἀπετυπώνοντο τὰ στοιχεῖα ἢ καὶ ἐνεκαίοντο (λέγεται ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐν Οὐψάλα λεγομένου ἀργυροῦ κώδικος τῆς γοτθικῆς μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης). Συνήθως ἐγράφοντο διὰ μελάνης (ἐχούσης πολλὰκις μελανόξανθον χρώμα)· ἐν τούτοις ἀπαντᾷ ἐνώπιον καὶ τὸ ἐρυθρὸν χρώμα, δι' οὗ ἐγράφοντο κυρίως τὰ ἀρχικά γράμματα ἢ οἱ πρῶτοι στίχοι ἢ ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων κεφαλαίων τινός, σπανιώτερον δὲ τὸ κυανεὺν ἢ ἄλλα χρώματα· καὶ διὰ χρυσοῦ δὲ ἢ ἀργύρου ἐγράφοντο Χ. ἄλλα σπανιώτατα, μᾶλλον δὲ οὕτω διακοσμοῦντο τὰ ἀρχικά τῶν Χ. γράμματα. Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν τῶν Χ. βλ. Βιβλίον. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὰ Χ. ἐξοπνοῦντο κυρίως ὑπὸ δούλων ἢ ἀπελευθερωμένων, κατὰ δὲ τοὺς μέσους χρόνους πρὸ πάν-

των ὑπὸ μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ ἰδίῳ καλλιγράφῳ. Τὸ σχῆμα τῶν στοιχείων εἶναι ἐν τῶν σπουδαϊοτέρων διακριτικῶν σημείων ἐξ ὧν συμπεραίνεται ἡ ἡλικία ὠρισμένου Χ., ἀλλὰ δὲ τοιαῦτ' ἡ ὀρθογραφία, αἱ συγκαταί τῶν λέξεων κλ. Εἰς τὰ ἑλληνικὰ Χ. παρατηρεῖται ἐν γένει ὅτι ἔσον ἐλαφρότερος καὶ χαριέστερος εἶναι ὁ χαρακτήρ τῆς γραφῆς τόσον παλαιότερον εἶναι καὶ τὸ Χ., ὅτι δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ γραφή προσλαμβάνει δὲ μείζονα ἀκαμψίαν. Κυρίως διακρίνονται ἐν τοῖς ἑλλ. Χ. δύο μέρη τῶν γραμμάτων, ἡ τῶν κεφαλαίων καὶ ἡ τῶν μικρῶν, ὧν ὑπάρχουσι διάφοροι ὑποδιαίρεσεις, ὡς π. χ. ἡ κυρτὴ γραφή τῶν κεφαλαίων καὶ ἡ κυρτὴ τῶν μικρῶν. Ἡ ὑπαρξίς ἡ μὴ τῶν τόνων ἐν τοῖς Χ. οὐδὲν σημαίνει διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν. Τὸ ἀρχαιοτάτον ἑλλ. Χ. ὅπερ ὑπάρχει, ἀναγεται εἰς τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα, εἶναι δὲ ὁ λεγόμενος πάπυρος τῆς Ἀρταμισίας (ἐν Βιέννῃ). Μέχρι τοῦ Η' μ. Χ. αἰῶνα αἱ λέξεις δὲν χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων, αἱ δὲ τελεῖαι σιγχαῖ ἀλλεῖλουσιν ὅλως ἢ τίθενται ὑπεράνω τῆς τελευτίας λέξεως· τὸ κόμμα ἐμφανίζεται περὶ τὰ τέλη τοῦ 1' αἰῶνος, μόλις δὲ κατὰ τὸν 11' αἰῶνα ἀργεταὶ ὁ χωρισμὸς τῶν λέξεων διὰ γραμμῆς καὶ κατὰ τὸν 16' προστίθενται καὶ αἱ ἄλλαι σιγχαῖ. Συνεπόμενα λέξεις εὐρισκονται μόνον μεμονωμένα· μέχρι τοῦ 14' αἰῶνος, εἴτα ὁμοῦς πλείοτεραι. Ἀπὸ τοῦ 18' αἰῶνος ἐμφανίζονται καὶ τὰ ἀραβικά ἀριθμητικὰ ψηφία, τὰ δὲ σχῆμα αὐτῶν παρέχει ἐπίσης ἀπόδειξιν περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγράφη Χ. Ἐνίοτε σημειοῦται ἡ χρονολογία ἐν τοῖς Χ., ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ τὴν αἰσθητὴν σημείωσιν ἀσφαλὲς τεκμήριον καθ' ὅσον οἱ ἀντιγραφεῖς μετὰ τοῦ κειμένου ἀντέγραφον καὶ αὐτὴν ἐκ παλαιότερου Χ. Περὶ Παλιμνήστων βλ. τὸ σχετικὸν ἄρθρον. [Γ.Β.]

Χειροθήριον. Οὕτω ἐκλήθη ζῶον τοῦ μεσοζῳικοῦ γεωλογικοῦ αἰῶνος, οὗ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν εὐρέθησαν ἐν ψαμμίτη τινὶ καὶ ἄλλοις ὀρυκτοῖς. Ἀνῆκεν εἰς τὰ Σαυρόδια. [Φ.Ι.]

Χειρόκτις. Βλ. Χειρίδες.

Χειρομαντεία. Βλ. Μαντική.

Χειρόμυς. Εἶδος ἡμιπιθήκων ἐν Μαδαγασκάρῃ, οὗ εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἱμμιπιθηκῶν.

Χειροπληθές καλεῖται ὀρυκτὸν οὗ ὁ σχηματισμὸς ἐν περιωρισμένῳ χώρῳ παρεκωλύθη ὑπὸ τῆς περιβαλλούσης καὶ περιελειψύσης αὐτὸ ἑτεροφυοῦς μάξης, ὅταν τὸ μέγεθος αὐτοῦ δὲν εἶναι μείζον ἑκατοστομέτρου ἢ ὑπερβαίῃ τοῦ λεπτοκαρπύου· ἄλλως λέγεται παρνεσπαρμενον.

Χειρόπτερα. Τάξις τῶν μαστοφό-

ΧΕΙΡΟΠΤΕΡΑ.



1. Φυλλόπτερος το φάου.



3. Νυκταλός ή κοινό.



2. Μυοκόπτερος ή Στραβόπτερος.



4. Πτερόπτερος ή κοινό.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ρων ζώων, χαρακτηριστικώτατον γνώρισμα έχουσα ἀτρίχον θερμόπτυχην μεταξύ των μακροτάτων δακτύλων των προσθίων άκρων, των όπισθίων και της ούρας, επιτρέπουσαν τοις ζώοις τούτοις νά περίπτανται ως τὰ πτηνά. Οι δάκτυλοι των όπισθίων άκρων και ό αντίχειρ των προσθίων είναι άσύνθετοι, ό δε τελευταίος ούτος φέρει άγκιστροειδή όνυχα πρὸς άναρρίχουσιν· οι πρὸς πτήσιν συντελοῦντες ισχυροί μύες προσαρμίζονται πρὸς έξοχὴν τινὰ ἐπὶ τοῦ στέρνου, κτείναν καλωμένην Ἐπὶ τῆς ρινὸς φέρουσι τὰ Χ. ἰδίας ἀποφύσεις, αἱ δὲ κόγχαί των ὥτων εἶναι μεγάλαι· διὰ των ἰδιαίτερων άργάνων τούτων δύνεται τὰ μέγιστα ἡ ἀφῆ και ἡ ἀκοή των ζώων, άπερ μόλις κατὰ τὴν δειλὴν ἀρχίζουσι νά περιπτανται. Ἐχουσι και τὰ 3 εἶδη των ὀδόντων, ό δε φραγμός αὐτῶν ἐμοιάζει πρὸς τὸ των νεοσφάγων ζώων ἢ τὸ των ἡμιπίθκων. Ἡ εἰκογένεια των Καρποφάγων Νυκτεριδίων έχει κεφαλὴν κυνοειδῆ και ὀδόντας μετὰ φυμάτων ἀμβλυκορύφων, ζῇ δὲ εἰς τὰς θερμὰς χώρας τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν ἀνήκει τὸ γένος *Πτερόπους* μετὰ πολλῶν εἰδῶν εἰς τὴν Ν. Ἀσίαν και τὰς γειτονικὰς νήσους, ὧν Π. ό ἐλώδιμος ὅταν ἐκτείνῃ τὰς πτέρυγας του έχει πλάτος 1,3 μ. Εἰς τὴν ἐτέραν οἰκογένειαν των Ἐντομοφάγων Νυκτεριδίων, ἧτις έχει τραπεζίτας ὀδόντας μετ' ὀγκοκρύφων φυμάτων ἢ ἐπακμούς, ἀνήκουσι κυρίως τὰ γένη *Φυλλόστρμος* και *Νυκτερίς*. Ὁ *Φυλλόστρμος* ζῶν ἐν Ἀμερικῇ φέρει ἐπὶ τῆς ρινὸς δερματώδεις ἀποφύσεις ἐκφυλᾷ δὲ τὸ αἷμα κοιμωμένων ζώων διὰ τῆς θηλοβριθοῦς αὐτοῦ γλώσσης· περιτόχον εἶναι τὸ εἶδος *Φ. τὸ σάσμα*, ὅπερ έχει ὀλικὴν πλάτος 45 ἐκμ. Παγκόσμιον γένος, και παρ' ἡμῖν δὲ παγκοινον, εἶναι τὸ γένος *Νυκτερίς*, ζῶν νυκτόβιον, τρεφόμενον ἐξ ἐντόμων ἅτινα συλλαμβάνει ἱπτάμενον διὰ τοῦ ανοικτοῦ εὐρέως στόματός του. Διὰ Ν. κρυπτόμεναι τὴν ἡμέραν ἐντὲς κοιλότητων εἰκοδομημάτων ἢ βράχων ἐτηρουάζουσι, περιτετυλιγμένοι ἐντὲς τῆς θερμόπτυχης των και κρεμάμεναι διὰ των όπισθίων ποδῶν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Τὰ γνωστότερα τῆς Εὐρώπης, Ν. ἡ *μικρά* ἐν Πελεποννήσῳ. *Μινιόπτερος* ό *Στραϊβερεις* ἐν τῇ Ν. Εὐρώπῃ και Β. Ἀφρικῇ. Πρβ. και τὸν συνημμένον πίνακα.

Χειροτεχνήματα ἡ ἐργασία χειρὸς καλοῦνται ἐν γενεὶ μὲν τὰ προϊόντα τῆς διὰ χειρὸς ἐργασίας, ἰδίως δὲ τὰ τῆς ἐργασίας τῆς ἰδιαζούσης εἰς τὴν γυναικα ὡς κατ' ἐξοχὴν ἀντιπροσωπεύουσιν τὸν οἶκον, ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία αὕτη δύναται νά ἐκτελεσθῇ ἄνευ τῆς βοήθειας μηχανῶν, ὡς τὸ

πλέκειν, ράπτειν, κεντᾶν κλ. Τὰ ἔργα ταῦτα ἀπαιτοῦσι πολὺ μᾶλλον τὴν καλαισθησίαν ἢ τὴν σωματικὴν καταπόνησιν, διό ἐν νεωτέροις χρόνοις φροντίζει καὶ ἡ πολιτεία διὰ τὴν συστηματικὴν ἐκμάθησιν αὐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα των θηλέων ἐν γένει ἢ και εἰς ἰδία σχολεῖα και διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔργα δι' ἐκθέσεων, μουσείων, συλλογῶν κλ. [Ἐγ.]

Χειροτεχνίαι λέγονται τέχναι τινὲς σκοποῦσαι τὴν κατεργασίαν των προϊόντων τῆς φύσεως και των λεγομένων πρώτων ὕλων οὕτως ὥστε νά καταστήσι ταῦτα ἁμέσως χρήσιμα εἰς τὴν ἰνθρωπότητα. Ἡ τοιαύτη κατεργασία προϋπέθετε τὸ κατ' ἐργάς μόνον ἐπιτηδεϊότητά τινα προσκτηθεῖσαν διὰ μακρὰς ἀσκήσεως, οὐχὶ δὲ ἰδίαν ἐντάσιν των πνευματικῶν δυνάμεων· ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ὁμοις χρόνοις, καθ' οὓς πολὺ ὑψηλοτέρας ἀπαιτήσεις έχει ἡ κοινωνία ὡς πρὸς τὰ ἔργα τῆς χειροτεχνίας, οὐκ ὀλίγοι κλάδοι προσλαμβάνουσι τὴν χαρακτηρὰ των λεγομένων ὠραίων τεχνῶν ἢ τοῦλάχιστον πληρίζουσι πρὸς αὐτάς. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ ἐξάσκηση των Χ. (των «βανανισμῶν» τεχνῶν) ἐθεωρεῖτο παρ' Ἑλλήσιν ὡς ἀναξία ἐλευθέρου πολίτου, διὰ και ἐγκατελείπετο εἰς τοὺς δούλους. Μόλις κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἀνεπτύχθη ἡ ἐλευθέρη τάξις των χειρωνακτικῶν ἢ τεχνικῶν ἐν στενωτέρῳ ἔννοια, εἰς τῆς τὴν πρόσθεν συνετέλεσε σπουδαίως ἡ σύστασις των ἰδίων συνδύσμων αὐτῶν, των λεγομ. συντεχνιῶν. Τότε καθιερώθη και τὸ ὅτι οὐδενὶ ἐπετρέπετο νά ἐξασκῇ χειροτεχνίαν τινὰ ἐὰν δὲν συνεπλήρου ὄρουσιν αὐτὸς, ὧν σπουδαιότερος ἦτο νά γίνῃ κάτοχος τῆς ἐργασίας παρὰ τινι ἀρχιτεχνίτῃ ἔτη τινὰ ὡς «μαθητευόμενος», εἴτα νά περιοδύῃ εἰς διάφορα μέρη διατελῶν παρὰ διαφόροις ἀρχιτεχνίταις «ἐταῖρος», μεθ' ὃ ἐκτελέσας ἰδίως τέλειον ἔργον τῆς τέχνης του πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἱκανότητός του ἡδύνατο ν' ἀνακηρυχθῇ και αὐτὸς ἀρχιτεχνίτης. Ἐν τοῖς ὑστερον ἢ διὰ τῆς λειρὸς ἐργασίας ἀντικατεστάθη διὰ τῆς μηχανικῆς και ἡ ἀνάπτυξις των μεγάλων βιομηχανικῶν καταστημάτων ἐπήνεγκε τὴν παρακμὴν των συντεχνιῶν και των Χ. ἐν γένει, πολλοὶ δὲ κλάδοι, ὡς ἡ ὕφαντική, περιωρίσθησαν μεγάλως. Ἐν τούτοις δὲν δύναται τις νά ἀρνηθῇ ὅτι παρὰ τὸ κοινὸν και ὁμοίωμα των προϊόντων τῆς διὰ μηχανῶν ἐργασίας τὰ προϊόντα τῆς χειρὸς ἔχουσι τὸ προτερημα τῆς στερεότητος και εἰς πολλὰ εἶδη και τὸ τῆς ὄντως καλλιτεχνικῆς ἐκτελέσεως. [Ἐγ.]

Χειρουργική. Κλάδος τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης· ἀνασχολούμενος εἰς πάσας τὰς νόσους ὧν ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται τῇ

ἐπεμβάσει τῆς χειρὸς γυμνῆς ἢ μάλλον ὠπλισμένης διὰ χειρουργικοῦ τινος ὀργάνου. Ἐντεῖθεν ἔπεται ὅτι ἡ Χ. πραγματεύεται τοῦτο μὲν περὶ πασῶν τῶν ἐξωτερικῶν νοσημάτων, δηλαδὴ τῶν ἐξελισσόμενων ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος ἢ καὶ ἐπιπολῆς αὐτοῦ, τοῦτο δὲ καὶ περὶ πασῶν τῶν νοσηρῶν ἐλλοσιώσεων καὶ ἐπεξεργασιῶν τῶν διεξαγομένων μὲν ἐπὶ σπλαγγῶν κατασχευόντων ἐν κοιλότητι τοῦ σώματος, ἀπαιτούντων ὅπως πρὸς θεραπείαν τὴν μέχρι τῆς ἐστίας αὐτῶν πρόσθεν τῆς χειρὸς τοῦ χειρουργοῦ. Ἄρ' ἦς ἐποχῆς εἰσῆλθῃ ἡ χρῆσις τοῦ χλωροφόρμου πρὸς ἐπίτευξιν τελείας ἀναισθησίας καὶ ἀκίνησιος καὶ ἐπεβλήθῃ ἡ ἀσθητική καὶ ἀντισθητική ἀγωγή πρὸς ἐξαφανισμὸν παντὸς ἐμβόρου νοσηροῦ παραγόντος παρεμπιπτόντος εἰς τὸ χειρουργικὸν πεδίον, ὁ προκείμενος ἱατρικὸς κλάδος ἔκαμε τεραστίως πρόσθους καὶ ἀδιακόπως ἐξακολουθεῖ πραγμαζόμενος, ἀναπτυσσόμενος, τελειοποιούμενος οὕτως, ὥστε σήμερον πλεον ἡ Χ. δὲν ἐννοεῖται ἐντὶς τῶν στενῶν ὁρίων τῶν προτέρων χρόνων καὶ τῆς ἀρχαιότητος, καθ' ἣν, πρὸ πάντων, μόνον τὸ περὶ τραυμάτων κεφαλαιὸν ἀπῆρτιζε τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ἀλλ' ἐν ἔριζοντι εὐρεῖ μάλλον καὶ μᾶλλον διευρυνόμενον σὺν τῷ χρόνῳ καὶ περικλείοντι πάσας τὰς γνώσεις, αἵτινες ἀναφέρονται οὐ μόνον εἰς κακώσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἐξωθεν ἐπιφερομένας, ἀλλὰ εἰς παθήσεις αἰτίνες πρὸς ὀλίγων ἐτι ἐτῶν ἐθεωροῦντο ἀνίατοι, διότι ἡ φαρμακευτικὴ θεραπεία οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔφερε, καὶ αἵτινες σήμερον θεραπεύονται τῇ χειρουργικῇ ἐπεμβάσει. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αὐταὶ αἱ χειρουργικαὶ πράξεις, εἰς ἀκρωτηριασμοί, κηλοτομίαι, λαπαροτομίαι, κυστεοτομίαι κλ., πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἀσθητικῆς καὶ ἀντισθητικῆς ἀγωγῆς θεωρούμεναι ὡς σοβαρώτατα ἕνεκα τῶν περὶ ζωῆς παρεμποδυνόντων κινδύνων, σήμερον ἐκτελούνται μετὰ μειζονος θάρρους καὶ σθένος πάντοτε ὑπὸ ἐπιτυχίας τελείας. Δὲν εἶναι πλεον ζήτημα ἐν τῇ χειρουργικῇ τὸ ἀναισθητικὸν τοιγμάτων καὶ ἡ ἀφαίρεσις ἐκ τοῦ κύτους τῆς κοιλίας ἐλαυδήποτε ὄγκου· δὲν θεωρεῖται ἀπολύτως κινδυνώδης ἡ ἐξαίρεσις τῆς μήτρας μετὰ τῶν παρατηρημάτων αὐτῆς ὅταν τυγχάνει ἔδρα κακοήθους ὀγκοπλασίας· οὐδεὶς χειρουργὸς δισταζει πρὸς ἀμεσοῦ ἐκτέλεσιν χειρουργίας ἐπὶ ἐλαυδήποτε κήλης. Σήμερον τὸ μαχαίριον τοῦ χειρουργοῦ εἰσδύει καὶ μέχρι τῶν τοιγμάτων τῶν κυριωδεστώτων τῆς ζωῆς σπλαγγῶν, μέχρι τοῦ στομάχου, καὶ διανοίγει αὐτὸν καὶ ἀφαιρεῖ τὰ ἐκεί ἐξ ἀπροσέξιας ἀπὸ τοῦ στόματος κατελθόντα ξένα

σώματα. Ἡ κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν τάσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Χ. δύνανται ν' ἀναδειχθῶσι διὰ δύο τινῶν, τὸ μὲν ἐστὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἡ τοῦ ἐπιστήμονος χεὶρ εἶναι σεῖδιωτοτάτη πρὸς ἀκρωτηριασμοὺς καὶ ἐντομὰς, ὀδηγούμενη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς ἀκρίβειας τοῦ ἰδανικοῦ πάσης χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως εἶναι ἡ σωσιμέλεια· τὸ δὲ ἐστὶ ὅπου ἡ φύσις ὑστερεῖ τὴν διάκλασιν ἐκεί ἡ καλλιτεχνικὴ χεὶρ τοῦ ἱατροῦ δύνανται ν' ἀναπληρώσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ ὅτι ἡ φύσις ἔμελλοῦσα ἢ παύσασθαι ἀσθενῶς ἢ διαστρεφόν. Ἐπὶ στοματηρίαις ὁ χειρουργὸς προβαίνει εἰς πλάσιν στομάτος καὶ χελεῶν· ἀλλαχοῦ στόμα παραμορφωθὲν ἐκ πλάσεως οὐλῆς ἀποκαθιστᾷ κατὰ δύναμιν εἰς τὸ φυσικὸν διὰ τῆς χελεοπλασίας. [P.N.B.]

Χειροφίλημα (haise-main). Ἐνδείξις σεβασμοῦ ἐν μεγίστῃ χρήσῃ κατὰ τὸν φεουδαλικὸν σύστημα, ἐξ οὗ εἰς πολλὰς τῶν σημερινῶν μοναρχικῶν αὐλῶν περιήλθε. κυρίως ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ῥωσίᾳ, καὶ ἐν Τουρκίᾳ ἐτι, ἐνθα κατηργήθη συνεκείᾳ ἀποπειρᾶς γενομένης κατὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Χ. κατὰ τὸν Ἀμουράτ Δ'. Ἐπίσης εἰς ἐνδείξιν σεβασμοῦ εἰσῆλθῃ τὸ ἔθιμον τοῦτο καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, πιθανότατα ἐκ τοῦ τιμαριωτισμοῦ ληφθὲν.

Χεὶρ χεῖρα νύβει. Ἀπόφθεγμα Ἐπιχαρμου, ὅπερ πλήρως ἔχει οὕτω «ἀ δὲ χεὶρ τὰν χεῖρα νύβει» ὅς τι καὶ λαβοῖς τι κα». Λέγεται παροιμιᾶκῶς ἐπὶ συναλλαγῇ πρὸς ἀπίστον· ὁμοία εἶναι ἡ δημώδης παροιμία. «Χεῖρ μὲ γέρι», διάφορος δὲ τῇ ἐννοίᾳ ἡ παροιμία. «Τὸ 'να χεῖρ νύβει τὰλλο καὶ τὰ δυὸ τὸ πρόσωπο». [Π.]

Χείρων, ὄρθος. Χ (ρων. Εἰς τῶν Κενταύρων (βλ. λ), υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Φιλύρας, ἣ ἑκείνος συνευρίσκειτο ὑπὸ μορφῇ ἵππου. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς λοιποὺς κενταύρους φημιζέται· οὗτος ὡς δικαιοτάτος διατρέπων ἐπὶ οὐρίᾳ καὶ βαθεῖα γνώσει κυρίως τῆς ἱατρικῆς, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ φιλοanthropia. Ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τοῦ Ἰάσωνος, τῶν Διοσκουρῶν, τοῦ Ἀχιλλεύος κλ., διδάσκαλος καὶ φίλος τοῦ Πηλέως, ἐν ᾧ ἔστη ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Κενταύρων, καὶ ὡς ἐβόηθη ἐπιδιώκοντι τὴν μετὰ τῆς Θητιδος γάμον καὶ ἐδώρηται θυμῶν ἐξου, διὰ τοῦ ἐποίου ὁ τοῦ Πηλέως υἱὸς Ἀχιλλεὺς ἐπλήρωσε καὶ ἔθεραπευσε τὸν Τηλέφον. Κατὰ τὴν πρὸς τοῦ Κενταύρου μάχην τοῦ Ἡρακλέους ἐπλήγηθη ὑπὸ τούτου διὰ φαρμακεροῦ βέλους ἀνιάτου δὲ οὗτος τῆς πληγῆς παρητήθη τῇ θανάσιαν ὑπὲρ τοῦ Προμηθέως, μεθ' ὃ Ζεὺς τὸν κατηστέρισε (Τοξότης). Συζυγοῦς εἶχε τὴν Νάϊδα ἢ Χαρικλώ. Ὑπὸ τὸ ὄνομα

αὐτοῦ ἐφέρετο συλλογὴ ἀποφθεγμάτων δι' ὧν ἐλέγετο ὅτι ἐδίδασκε τὸν νέον Ἀχιλλέα· ἡ σωζόμενα ἀποσπάσματα αὐτῶν βλ. ἐν ταῖς ἐκδόσεσι τοῦ Ἡσιόδου καὶ ἐν Kinkel, Epilogium Graec. fragmenta (1877). [Δ.Μ.]

Χειρώνειον ἐκαλεῖτο πᾶν πεπαλαιωμένον, ἐσκληρυμένον καὶ δυσίατον ἔλκος, ἡ δὲ τὴν τὸ προκείμενον ἐπιθετον παράγεται· ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ κενταύρου τῆς μυθολογίας Χείρωνος, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ σημαίνῃ, ἔλκος τόσοις δυσίατον, ὥστε ν' ἀπαιτῇ πρὸς ἴασιν τὴν ἐκτακτικὴν πρὸς τοῦτο τέχνην καὶ δεξιότητα τοῦ ἐν λόγῳ κενταύρου, ἡ ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου κυκλός, χείρων, καὶ τότε πρέπει νὰ γραφῇ χειρώνειον καὶ νὰ σημαίνῃ κακώθης. Ἡ πρώτη ἐτυμολογία φαίνεται λαγκυωτέρα.

Χειρωνίδες ἄκραι ἐλέγοντο τὰ πάλαι· αἱ κορυφαὶ τοῦ Πηλίου ὄρους, ὡς ἐνδιαίτημα τοῦ Χείρωνος.

Χελᾶκι. Βλ. Πετρόμυζον τὸ ποτάμιον.

Χέλι. Κώμη τοῦ δήμου Μιδέας τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίας, καί· μεν ἐν γῶρᾳ θρείνῃ πρὸς Β τοῦ Ἀραχναίου ὄρους. Ἀπεχεῖ ἀπὸ Μέρμπακα ΒΑ ὥρ. 3 καὶ εἰκάζεται ὑπὸ 887 κατοίκων.

Χελιδερυθρίνη ἡ πυρραπίνη. Ἀλκαλοειδὲς ἐνυπαρχον μετὰ τῆς χελιδονίνης ἐν τῷ χελιδονίῳ τῷ μειζονί, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξάγεται· διὰ χημικῶν κατεργασιῶν παρίσταται ὑπὸ μορφῇν κρυστάλλων ἄχρων, βελονοειδῶν, πικρῶν τὴν γεῦσιν, μὴ τηκομένων ἀλλὰ μεταχωρῶντων εἰς ῥητινώδη μάζαν εἰς 85°, ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι, διαλυτῶν ἐν εἰσπονεύματι καὶ αἰθέρι· σχηματίζει· ἄλλατα λαμπρῶς χρυσομηλόχρως δυσκρυστάλλωτα. [P.N.B.]

Χελιδόνι. Χωρ. τοῦ δήμου Ὀλύνθης ἐν Ἠλείᾳ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἑνιπέως, ἔχον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 482 κατ. γεωργούς, ποιμένας καὶ καλλιεργῆτας ῥητινῆς. [Γ.Πδ.]

Χελιδόνιαι νῆσοι ἐκαλοῦντο τὰ πάλαι 5 βραχῶδεις νῆσοι κείμεναι μετὰξὺ Ῥόδου, Κύπρου καὶ τῆς Χελιδονίας ἄκρας (καὶ ἱερᾶς καλυμένης) τῆς Λυκίας. Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καὶ νῦν ὀνομάζεται· Χελιδόνι, αἱ δὲ νῆσοι κυρκ. Schelidan adassi, ἀνήκουσαι εἰς τὸ βιλαέτιον Ἰκίου.

Χελιδονίνη. Οὐσία ἀλκαλοειδὲς εὐπροσκομένη ἐν τῇ ῥίζῃ, τῇ πέτᾳ καὶ ταῖς κωδείαις τοῦ χελιδονίου, ἐξ ἧς λαμβάνεται ὑπὸ μορφῇν κρυσταλλικῶν πινακίων, ἄχρων, ὑαλοειδῶς ατιδρόντων, πικρῶν τὴν γεῦσιν, ἀλκαλικῶν τὴν ἀντίδρασιν, τηκομένων εἰς 130°, ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι, δυσδιαλύτων ἐν εἰσπονεύματι καὶ αἰθέρι. [P.N.B.]

Χελιδονικὸν ὄξυ. Ὁξύ διδασκικόν συγγενὲς πρὸς τὸ μηκωνικόν, παρασκευαζόμενον ἐκ τοῦ ὁποῦ τοῦ χελιδονίου. Ζεομένον μετὰ τῶν ἀλκαλίων παράγει ὀξυλικὸν ὄξύ καὶ ἐξόνην. [P.N.B.]

Χελιδόνειον τὸ μεῖζον, Chelidonium majus L. Φυτόν πολυετές τῆς οἰκογενείας τῶν Μηκωνωδῶν, κοινὸν ἐν τῇ μέσῃ Εὐρώπῃ. Ὁ γαλακτιώδης ὁπός αὐτοῦ εἶναι κίτρινος καὶ καυστικός, ἡ δὲ πέδα φαρμακευτικὴ (Herba Chelidoni majoris). Μνημονεύεται· ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου («X. μέγα»)· τὸ δὲ X. τὸ μικρὸν τοῦ Διοσκορίδου εἶναι· Συκκόριζα ἡ ἑαρινή (Ficaria verna Huds.) καὶ Σ. ἡ μεγαλάνθη (F. grandiflora Rob.), φυτὰ τῆς οἰκογεν. τῶν Βατραχιωδῶν, ἄλλατε φαρμακευτικά. [Θ.Χ.]

— Ὁ ὁπός X. τοῦ μεῖζονος καταλέγεται εἰς τὰ διεγερτικὰ δηλητήρια, χορηγοῦμενος κατὰ τοῦ ἱκτέρου, τῶν χοιραδῶν, τοῦ ὕδριπος, τῶν διαλειπόντων πυρετῶν· εἰς δόσεσι μετρίαις ἐνεργεῖ καθορτικῶς καὶ διουρητικῶς, ἐξωτερικῶς δ' ἐφημέσθη πρὸς καταστροφὴν ἀκροχορδωνωδῶν πλάσεων τῆς ἐπιθεριμίδος. [P.N.B.]

Χελιδονόψαρον. Βλ. Ἰχθύες ἱπτάμενοι.

Χελιδρόμια (ἐσφαλμένως Χελιδρόμια, ἡ Λιαδρόμια). Μία τῶν Βορείων Σποριδίων πρὸς Δ τῆς Σκοπέλου, εἰς ἧς τὴν ἐπαρχίαν ὑπάγεται. ἔχει ἐμβ. 72 τεχμ., ἀποτελεῖται δὲ ἐξ ἔρους διευθυνομένου ἐκ ΝΔ πρὸς ΒΑ καὶ ἐν μέρσι· καλυπτομένου ὑπὸ πίτυων, οὗ ἡ ὕψηλοτέρα κορυφὴ φθάνει μέχρι 457 μ. Εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἀρχαία Ἰκός, ἧτις εἶχε δύο πέλεις ὧν ἡ ἐτέρα ἐπίσης ἐκαλεῖτο Ἰκός. Ἄλλοι ὅμως νομίζουσιν ὅτι τὰ Χ. εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀλόννησος. Τανῦν ἔχει ἐν χωρίον μετὰ 594 κατ. [Μ.Σ.]

Χελιδρονιά. Βλ. Κληματίς.

Χελιδών. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Χελιδονιδῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Ὠδρικά πτηνά. Χαρακτηριστικὴ τῆς οἰκογενείας εἶναι ῥάμφος βραχύ, πλατὺ, χθαμαλὸν τρίγωνον, ἐσχιζόμενον μέχρι κατωθεν τῶν ὀφθαλμῶν, τερπὸς πρόσθεν κεχαραγμένος, κωπαῖα πτερὰ 9, ὧν τὸ πρῶτον μακρότατον. οὐρά συνήθως διχασμένη, δικρανοειδής. Τὰ πτηνά ταῦτα ἱπτανται εὐχερέστατα, βαδίζουσιν ὁμως κάκιστα· τρέφονται ἀπὸ ἐντόμων, ὅτινα ἱπτάμενα συλλαμβάνουσιν, ὡς καὶ πινουσιν ἱπτάμενα καὶ συλλέγουσι τὴν ὕλην πρὸς κατασκευὴν τῆς σφαίρας, ἧτις κυρίως συνίσταται ἐκ πηλοῦ. Τὸ γένος Χ. ἔχει τὸ ῥάμφος πρόσθεν ὀξύ καὶ κεκαμμένον, πτέρυγας λίαν

μακράς. Ἐν Ἑλλάδι εἶναι κυρίως συγχή Χ. ἡ *δ' γροδία* τοῦ σκωριόχρους κατὰ τὴν λαϊκὴν, ἔχουσα τὴν τασὲν καὶ τοὺς δακτύλους γυμνοὺς καὶ κατασκευάζουσα τὰς νεοττιὰς ἐξωθεν εἰσδεσμημάτων. Χ. ἡ *κοινοὴ* εἶναι λευκὴ κατὰ τὸ ὑπογάστριον, ἔχει τασὲν καὶ δακτύλους πτερυγίους, οἰκοδομεῖ δὲ τὰς φωλεὰς ἐξωθεν τῶν οἰκιδίων. Πάντων τῶν εἰδῶν κοινώτατον εἶναι Χ. ἡ *δ' γροδία* ἢ *δρεπανίς*, ἑρπύσταις κατὰ τὴν ῥαχίν, λευκὴ δὲ κατὰ τὴν κοιλίαν, νεοττιοποιῶσα ἐντὸς ὁπῶν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκσκαπτει ἡ ἰδία. Εἰναι ἀποζηρητικά πτηνὰ, ὧν ἡ ἔλευσις ἀγγέλλει τὸ ἔαρ, διὸ καὶ ἀνέκαθεν ἐν Ἑλλάδι ἐχαιρετῶντο αἱ Χ. διὰ τῶν *χελιδονισμάτων*, ἀντικειμένων θηλασθῆ, ἅπερ ἐφαλλεν καὶ ψάλλουσι τὰ παῖδια. Ἐν Ῥόδῳ ἐγένετο τοῦτο τὸ πάλας κατ' ἰδίαν ἐορτήν, *Χελιδόνια* καλούμεν. [Φ.Ι.]

Χέλιον (Πόρτο-Χέλι). Λιμὴν ἀσφαλίστατος κείμενος πρὸς Ν τοῦ Κρανιδίου τῆς ἑπαρχ. Σπεσιῶν καὶ Ἑρμιονίδος καὶ ἀπέναντι τῶν Σπεσιῶν πρὸς Β, ἔχων εἰσοδὸν στενὴν καὶ βάθος ποικίλον ἀπὸ 5-16 ὁργυίων, κατοίκους δὲ 501. Κατὰ τὴν Α ἀκτὴν τοῦτου κεῖται τὸ παράλιον χωρίον Χέλι μετὰ 43 κατ., συνδεόμενον δι' ἀμαξιοῦ τοῦ ἐδῶ 7500 μέτρων μετὰ τοῦ Κρανιδίου.

Χελλαία περίοδος. Βλ. Ἀνθρώπος.

Χελλάχη, Χιλλέχη, ἢ Χιλλάχη. Πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Εὐφράτου. Εἶναι μὲν μεγίστη πόλις, ἀλλὰ καταλύπτεται ὑπὸ ἐκτεταμένων κήπων καὶ εἶναι ἀραιὰ ὠκεοδεσμημένη. Πιστεύεται ὅτι ἐν μέρῳ κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Βαβυλώνας. [Κ.]

Χέλμος. Ὅρος τῆς Ἀρκαδίας, περὶ οὗ βλ. Ἀρκαλία. Ἄλλοτε ὄρος δμώνυμον ὑπάρχει ἐν Λακωνίᾳ, ἔχον ὕψος 797 μ. καὶ στεφόμενον ὑπὸ τῶν ἐρείπειων τῆς Βελβίνης (βλ. λ.).

Χελσιγγόργον (Helsingborg). Πόλις τῆς Σουηδίας ἐν τῷ νομῷ Μαλμοχού, ἐπὶ τοῦ Σούνδου. Ἔχει 21 026 κατ. καὶ διεξάγει σπουδαιότατην ναυτιλίαν μετὰ τῆς Δανίας. Κεῖται εἰς τοὺς πρόποδας ὁρους, ἐφ' οὗ τὰ ἐρείπια ἀλλοτε ἰσχυροῦ φρουρίου. [Μ.Σ.]

Χελσιγγόρ (Helsingör). Εὐλίμενος πόλις τῆς Δανικῆς νήσου Ζηλανδίας, ἐπὶ τοῦ Ὄρε πορθμοῦ, ἀπέναντι τοῦ Σουηδικοῦ Χελσιγγόργου. Ἔχει 11 076 κατ. καὶ ἀμείλιαν ναυτιλίαν. [Μ.Σ.]

Χελσιγγφόρ (Helsingfors). Πρωτὴ τῆς Φινλανδίας, κειμένη ἐπὶ τῆς Ν ἀκτῆς τοῦ Φιννικού κόλπου, ἔχουσα τρεῖς λιμένας καὶ προστατευομένη ὑπὸ τοῦ φρουρίου Σβεσφόργου. Ἔχει 65 535 κατ., ὧν σχε-

δὸν οἱ ἡμίσεις ὁμιλοῦσι τὴν σουηδικήν, οἱ λοιποὶ τὴν φιννικήν γλῶσσαν, ὀλίγοι δὲ τὴν ρώσικην ἢ γερμανικήν. Εἶναι ἑδρὸς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ καὶ τῆς βουλῆς τῆς Φινλανδίας, ἔχει δὲ πανεπιστήμιον μετὰ πλείστων παρατηρημάτων, πολλὰς ἐταιρίας ἐπιστημονικὰς κλ., σημαντικὴν δὲ βιομηχανίαν καὶ κυρίως ἐμπόριον καὶ ναυτιλίαν.

Χέλυ. Βλ. Ἐγγελος.

Χελωνάτας. Τὸ δυσμικώτατον εἶδος Ἠλεία ἀκριωτέρου τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὸν ἁλῶνα χωροῦν εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ τῶν κόλπων Χελωνίτου καὶ Κυλληνίου καὶ κληθὲς οὕτως ἀπὸ τοῦ κελύφους τῆς χελώνης, πρὸς τὸ μακρόθεν ὁρώμενον φαίνεται ὅτι ὁμιλεῖ· ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἐν θέσει πανταχόθεν ἀπὸ τῆς ἐκτίθεσθαι τὸ φραγνικὸν φρούριον Χλεμούσι, κατὰ τὰς βορρὰς αὐτοῦ κλιτῆς εἶναι ἡ μονὴ τῶν Βλαχερνῶν καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν ἡ Γλαρέντζα καὶ ἐπὶ τῇ ΝΔ ἀκρᾷ αὐτοῦ εἶναι νῦν τὰ περιώνυμα λουτρά τῆς Κυλλήνης (ἴδ. Γ. Παπανδρέου περὶ Κυλλήνης, Πύργος 1896). [Γ.Πδ.]

Χελώνη. Βλ. Χελώνια.

Χελώνη ἡ ἀτραχὺς, *Chelone* glabra L. Φυτὸν τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς οἰκίας γεν. τῶς Γρομφαδιωδῶν, εἰσαχθὲν ἐξ Ἀμερικῆς ὅπου εἶναι ἐν χρήσει ὡς φαρμακονομικόν.

Χελώνια. Γάζις τῶν Ἑρπετῶν, χαρακτηριστικὸν ἔχουσα τὴν ἰδιάζουσαν ἀναπτύξιν τοῦ σκελετοῦ καὶ τὴν ἀποστείμιν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ δέρματος. Οἱ τραχηλικοὶ καὶ θωρακικοὶ αὐτῶν σπόνδυλοι εἶναι θνᾶ καὶ φέρουσι δὲ οἱ τελευταῖοι πλαγίως ἀποφύσεις αἰτίνες ἐνοῦνται στενὲς μετὰ τῶν ἀνωθῶν αὐτῶν κειμένων φολιδῶν τοῦ δέρματος ἐνομένων μετ' ἀλλήλων καὶ σχηματίζουσιν τὸν ῥαχί· κενθρεῖν. Οὗτος ἀποτελεῖται ἐκ 5 φολιδῶν κατὰ μῆκος ἐν σειρᾷ τεταγμένων, τῶν νωτιαίων, ταῦταις δ' ἐπὶ ταῖς 4 πλευρικοῖς, ἀφοριζόμεναι κάτωθεν ὑπὸ 11 ἐκατέρωθεν ἐπὶ χεῖλιν φολιδῶν εἰς ταύτας τέλος προστιθεμένη οὐραία φολίς καὶ ἡ αὐχενική σχηματίζουσα τὴν ἀνω κυρτὴν θήκην τῶν Χ. ἡ τὰ πρᾶνα αὐτῶν. Ἀντιθέτως τῷ ῥαχικῷ κεῖται ἐπὶ τῶν ὑπτιῶν ὁ κοιλιακὸς θυρεός, ἀνὰ λογῶν πρὸς τὸ στοῦν τοῦ στέρνου καὶ συνιστάμενος ἐξ 6 ζευγῶν θυρεῶν, μεταξὺ τοῦ πρώτου ζεύγους τῶν ὀπίσθων προστιθεταὶ ἐν ζυγῇ. Τὰ πρᾶνα καὶ τὰ ὑπτια τοῦ θώρακος συνδέονται καὶ διὰ πλαγίων θυρεῶν οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελεῖται στερεὰ τὴν ἀκίνητος θήκη. Ἀκαλύπτα μένουσι μόνος δὲ λαμβάνει τὰ σκέλη καὶ ἡ οὐρά, ἅτινα πάντοτε δύνανται νὰ ἐγκρύπτωνται ἐντὸς τοῦ θώρακος τούτου. Ἡ κεφαλὴ τῶν Χ. εἶναι ὡσεὶ ὁδὸς, φέρουσα βραχὺ ἀμβλύ ῥύγχος, ἐπὶ

τῶν διαγόνων δὲν φέρουσι τὰ Χ. δένοντας, ἀλλ' ἀντί τούτων χόνδριναν περιβάλλουσα. Οἱ δάκτυλοι τῶν θαλασσίων χελωνῶν συμφοῦνται, σχηματίζοντας κωπέιδας πλάκας, τῶν δὲ τῶν γλυκεῶν ὑδάτων συνδένονται διὰ πτυχῶν καὶ φέρουσιν ἐξείς ὄνυχας, τέλος δὲ οἱ τῶν χερσαίων συμφύονται ἀποτελοῦντες μίαν καὶ μόνην παγίδα στῆλην. Τὰ Χ. εἶναι ζῶα μακρόβια καὶ βραδέως ἀναπτυσσόμενα, τὰ πλείστα δὲ αὐτῶν εἶδη ζῴσιν εἰς τὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν χώρας. Τὰ ὡς, ἅτινα τίθενται ὑπὸ τῶν ζῶων συνήθως εἰς ἁμμον καὶ ἐκκολλάπτονται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, περιέχουσι πολὺ ζωϊκὸν ἔλαιον, διὸ καὶ συλλέγονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· τὸ κρέας τῶν πλείστων Χ. εἶναι ἐδωδιμον, αἱ δὲ πλάκες αἱ ἀπολυόμεναι ἀπὸ τοῦ θωρακὸς τῶν διατῆς θερμότητος, χρησιμεύουσιν εἰς κομψοτεχνήματα. Ἡ οἰκογένεια τῶν Χερσεμίδων ἔχει σιαγόνας ἄνευ χεϊλέων, τὸν ῥαχικὸν θωρεὲν κυριότατον, τὴν δὲ κοιλιακὴν ἀποτελοῦμενον ἐξ 11 ἢ 12 φολιδῶν. Εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην ἀνήκει ἡ Χελωνή, ἥτις φέρει πρόσθεν 5 καὶ ὀπίσθεν 4 ὄνυχας, ἅπαντας συμμετρίας μέχρι τῶν ὀνύχων. Κοινότητι παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ ὡς ἐκ τούτου καλουμένη Ἐλληνική, διαδεδομένη ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὅπου ἀπαντῶσιν ἐν γένει Χ., ἐκτός τῆς Αὐστραλίας. Εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν κατατάσσεται καὶ τὸ προτυπον αὐτῆς γένος Ἐμύς (βλ. λ.). Ἑτέρα οἰκογένεια εἶναι ἡ τῶν Θαλασσιτῶν (βλ. λ.). [Σ.Μ.Ζ.]

Χελωνίτης. Μικρὸς κόλπος ἐν Ἠλείᾳ μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Ἰχθυος καὶ Χελωνάτα. Εἰς αὐτὸν ἐκβάλλουσιν 6 Πηγεῖς, ἡ Ἐλισσα καὶ 5 Ἰάριανος καὶ εἶναι καὶ 6 ὄρυς Παλοῦκι, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἀμαλιάδος. [Γ.Πδ.]

Χελωνοδότανον. Βλ. Κοτυληδών.

Χελωνόχορτον. Βλ. Κρήτις.

Χέμνις. Βλ. Κέμνις.

Χενίλ (Genil). Ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας πηγάζων ἐν Γρανάδᾳ καὶ ἐκβάλλων μετὰ ῥοὴν 220 χμ. ἐν τῇ ἐπαρχ. Σεβίλλης εἰς τὸν Γουαδαλιβίρ. [Μ.Σ.]

Χέοψ. Βλ. Αἴγυπτος ἐν τ. Δ' σ. 265 β.

Χερδὰς ἢ νῆσοι. Βλ. Κούκ πολύνησον.

Χερδερίτης. Βλ. Ἀλλογονίτης.

Χερὲς (Jerez, ἄλλοτε Xeres de la Frontera ἦτοι τῶν συνόρων). Πρωτομέρισματος ἐν τῇ Ἰσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Γαδείρων, κειμένη ἐν ὠραίᾳ θέσει καὶ ἔχουσα 81 708 κατ. καὶ ὠραίους ναοὺς. Παράγει περιφήμους οἶνους, ὧν τὸ ἐμπόριον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν. Κυρίως εἰσάγονται οἱ οἶνοι οὗτοι εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου λέγονται Sherry, καὶ εἰς Ἀμε-

ρικήν, ἐσχάτως δὲ καὶ εἰς Γαλλίαν. Ἡ ἀρχαιοτάτη αὕτη πόλις εἶναι περίφημος ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὴν μάχην τοῦ 711, καθ' ἣν ἐπὶ 7 ἡμέρας μαχόμενοι τέλους ἐνίκησαν οἱ ὀπτόν Ῥοδερικόν. Οὐδ' αὖτις ὑπὸ τοῦ στρατηγῶ τὴν Ἀράβων Τορίκ. [Μ.Σ.]

Χερουδεῖρ. (= φοβεροί, ὁ ἐνικός Χερυδ = ἰσχυροί, φοβεροί). Ἐν τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ ὄνομα ὑπερφῶν πνευμάτων παρὰ τῷ Ὑψίστῳ, ἅτινα εἰσι παρεμμερῆ μὲν τοῖς ἀγγέλοις, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀγγέλοι· ὡς ἵσταμένα παρὰ τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ τούτων θεωρουμένα. Περὶ τῶν πνευμάτων τούτων οὐδὲν καθαρῶς ἐρίζεται ὑπὸ τῆς ἀγίας Γραφῆς, καίτοι πολλὰ περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς μερῆς καὶ τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἀναφέρονται, ὅτι εἶναι πτερωτά, ὅτι παριστάσι διάφορα διαφόρων ζώων μέρη καὶ ιδιότητες, κτλ. Ἡ δὲ ἀσάφεια αὕτη περὶ τῆς καθαρῆς καὶ σαφοῦς μερῆς τῶν πνευμάτων τούτων ἀγεί ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐν τῇ Γραφῇ ἡ λέξις Χ. δὲν σημαίνει μόνον τὸ εἶδος καὶ μερῆν ἀνθρώπου καὶ διαφόρων ζώων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιότητα ὅπως, ὑψηλὴν καὶ καταλήπτου, διὸ καὶ ἀπόρητον. Πρῶτον τὰ Χ. ἀναφέρονται κατὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας ἐκ τοῦ παραδείσου, ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ὁποῖου ἐτάχθησαν Χ. πρὸς φυλάκιν αὐτοῦ. Ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφέρονται δύο, αἱ αὗται σχεδόν, περὶ τῶν Χ. ἰδεοί. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην τὰ Χ. εἰσὶν ἀδιασπαστα ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ πανταχοῦ, περιάγοντα τὸν θρόνον Δυτοῦ καὶ ὑποδύκοντα τὴν γῆν ἢ ἐκεῖσε μετ' αὐτῶν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, τὰ Χ. εἶναι πανταχοῦ φρουροὶ καὶ φυλάκες τοῦ Θεοῦ, καλύπτοντα τὴν γῆν Δυτοῦ, ἢ διακονοῦντα Αὐτῷ. Τούτων ἕνεκα καὶ τεχνητὰ Χ. ἐτάχθησαν ἐν τῇ Σικηγῇ τοῦ Μάρτυριου καὶ ἐν τῷ ναφ τοῦ Σολομώντος. [Γ.Κ.]

Χερουδαί. Γερμανικὸς λαὸς κατοικῶν ἐπὶ Ῥωμαίων μεταξὺ Βισούργιδος καὶ Ἀλβίος. Ὑποταχθέντες ὑπὸ τοῦ Δρούσου (βλ. λ.) κατενίκησαν τοὺς ὑπὸ τὸν Βάρων Ῥωμαίους, ἐνωθέντες μετὰ ὁμόρων λαῶν ὑπὸ τὸν Ἀρμένιον (βλ. λ.), τῷ 9 μ. Χ. Ἀλλ' ἐμφυλίστι ἐριδὲς ἐπήνεγκον τὴν παρακμὴν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα ἀπερροήθησαν ὑπὸ τῶν Σαξόνων.

Χερσαῖαι ἀσφάλειαι. Βλ. Ἀσφάλειαι, Ἀσφαλίστικαί ἐταιρίαι.

Χερσεμυδίαι. Βλ. Χελώνια.

Χερσίφρων. Ἑλληγ ἀρχιτέκτων, καταγεγενημένος ἐκ Κωσῶν τῆς Κρήτης καὶ ζήσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5' π. Χ. αἰῶνος. Οὗτος ἤρξατο τῷ 500 (κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας) τὴν οἰκοδομὴν τοῦ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφέσῳ (βλ. λ.).

Χερσόνησος, τ. ἑ. νήσος ἦτις συγχρονως εἶναι καὶ χέρσος (στερεά), καλεῖται μέρος γῆς προβάλλον ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, ὑφ' ἧς περικλύζεται ἀρα πανταχόθεν ἐκτός ἐκεῖνης τῆς πλευρᾶς δι' ἧς συνδέεται μετὰ τῆς στερεᾶς. Στεναὶ καὶ μακραί Χ. μὴ ἔχουσαι μέγα πως ἐμβαδόν, καλοῦνται γλωσσαι γῆς. Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ κατ' ἐξοχὴν Χ. ὠνομάζοντο ἡ Θρακικὴ Χ. (βλ. λ.) καὶ ἡ Ταυρικὴ ἡ νῦν Κριμαία (βλ. λ.).

Χερσόνησος ἡ Χερρόνησος. Ἀρχαία πόλις αὐτόνομος ἐν Κρήτῃ μεταξὺ τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Ὀλοῦντος, θεμελιωθείσα κατὰ τὸν Πλούταρχον ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν Τυρρηγῶν τῆς Ἰμβροῦ καὶ τῆς Λέσβου καὶ τῶν Ἀθηναίων γυναικῶν ὡς ἀπήγαγον. Πιθανῶς ἐκείτο ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ γωρῖου Χερσονήσου τῆς ἐπαρχίας Πεδιάδος. Ἡ Χ. ἐκ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναφαίνεται ὡς ἔδρα ἐπισκόπου καὶ σήμερον δὲ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Πεδιάδος τιτοφορεῖται «ὁ Χερρονήσου».

Χερσών. 1) Κυβερνεῖον τῆς Ν. Ρωσσίας, ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἔχουσα ἐμβ. 71 284 χλμ. καὶ 2029 213 κατ., ἀποτελοῦσα κατὰ μέγα μέρος πεδιάδα, καλυπτομένη δὲ ὑπὸ εὐφόρου γῆς. Κυριώτεροι ποταμοὶ αὐτοῦ εἶναι οἱ Δνειπερὸς, Βούγ καὶ Δνείστερος. Ἐκ τῶν κατοίκων οἱ πλείστοι εἶναι Μικρορρῶσοι. Συμψώνως πρὸς τὴν φύσιν τῆς χώρας εἰς τὰ Β μέρη ἐπικρατεῖ ἡ γεωργία, εἰς δὲ τὰ Ν ἡ κτηνοτροφία, κυρίως προβάτων. Ἐκτὸς τῆς βιομηχανίας σημαντικώτατον εἶναι τὸ ἐμπόριον, οὗ πρὸς τὰ ἔξω ἀφορμαὶ εἶναι κυρίως τὰ ἐπίνεια Ὀδησσός καὶ Νικολαίετ. Τὸ κυβερνεῖον διαιρεῖται εἰς 6 περιφέρειας. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ ἀνω κυβερνεῖου καὶ τῆς ἐν τῷ ΝΔ μέρει αὐτοῦ περιφέρειας Χ., καί μιν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δνειπεροῦ, ὅστις διαιρεῖται ἐνταῦθα εἰς διαφόρους βραχίονας. Ἐχει 61 824 κατ., ὧν τὸ ἓν τρίτον Ἰουδαῖοι, ποικίλην βιομηχανίαν καὶ πρὸ πάντων ἐμπόριον, κυρίως μετὰ τῆς Ὀδησσοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ρωσσίας. Ἰδρύθη μόλις τῷ 1778 ὑπὸ τοῦ Πωτεμκίνου. [Μ.Σ.]

Χερρὴν. Βλ. Αἴγυπτος ἐν τ. Δ' σ. 265 β.

Χηλόγναθα. Βλ. Μυριάποδα.

Χηλόποδα. Βλ. Μυριάποδα.

Χηλοφόρος καλεῖται τὸ πρότυπον γένος ἰδίας εὐλογενείας τῶν Ἀρχωνδῶν. ἔχον ὑποστρέγγυλον σῶμα ἀνευ οὐρᾶς ἢ κέντρου, φέρον δὲ μακρὰς χηλὰς καὶ τὰ ὄργανα τοῦ στόματος τῶν σκερπίων. Εἶναι μικρότατα ζῷα, βραχέα, διατετώμενα ὑπὸ τὰ βρῦα, τὴν φλοῖον τῶν δένδρων, παλαιὴν

χάρτην κλ. Εἶναι ὅλως ἀβλαβή, τρεφόμενα ἀπὸ μικρῶν ἐντόμων. Εἰκόνα Χ. τοῦ καρπίνουσι δ' οὐ βλ. ἐν πιν. Ἀραχνῶν.

Χημεία. Φυσικὴ ἐπιστήμη σκοπὸν ἔχουσα τὴν σπουδὴν καὶ ἐρμηνείαν τῶν τῇ ὕλῃ τελουμένων χημικῶν φαινομένων. Φαινόμενα χημικὰ κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ φυσικὰ καλοῦνται αἱ βίβλιναι ἀλλοιώσεις τῶν οὐσιωδῶν γνωρισμάτων τῶν σωμάτων. Ἡ Χ. πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐπικουρίας πάντων τῶν περιγραφικῶν κλάδων τῆς φυσιογνωσίας, διὰ καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς τυγχάνει ποικιλωτάτον καὶ ἐκτενέστατον, συνιστάμενον εἰς τὴν ἐρευνᾶν τῆς θεμελιώδους συστάσεως τῶν σωμάτων, εἰς τὴν ἀναγνωρίσιν τῶν συστατικῶν στοιχείων αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν. Τὸ θεῖόν δὲ, λ. χ., ὑπὸ περιγραφικὴν ἐποψὴν οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν ὄργανισμόν τῶν ζῶων καὶ ἐν τούτοις ὑπὸ χημικὴν ἐποψὴν ἀποδεικνύεται ὅτι ἔχει στοιχεῖα τὸ θεῖον, τὸ δὲ οὐχόν καὶ τὸ ὕδρον, στοιχεῖα δηλονότι οὐδαμῶς ἀποκλειόμενα τῆς συστάσεως τοῦ ζωικοῦ οργανισμοῦ. Δι' αὐτὸν σήμερον κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην γενόμεναι ἐργασίαι κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πάντα τὰ ἐν τῇ φύσει σώματα εἶναι ἄλλων ἢ ἤττον περίπλοκα ἐνώσεις ἀριθμοῦ τινος ἀπλῶν σωμάτων τῶν καλουμένων στοιχείων (βλ. λ.), ὧν πολλὰ καὶ ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἤδη χρόνων ἦσαν γνωστά καὶ ἀπὸ συνστάσιν οὕτως τὴν οἰκονομικὴν ὕλην τῆς πλάσεως τοῦ κόσμου. Τὸ μῆλα τῆς Χ. ἐν ἀσχολούμενον εἰς σπουδὴν τῶν ἰδιοτήτων φυσικῶν τε καὶ χημικῶν τῶν ἐν λόγῳ στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν στοιχειολογίαν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄλλο τμήμα αὐτῆς τὸ πραγματευόμενον περὶ τῶν συνθέτων σωμάτων ἢ τῶν ἐνώσεων. Ἐν πολλῶν χρόνον ἦτο παραλειπόμενον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῇ Χ. διαιρεῖται εἰς ἐν ὄργανον, ἥτοι πραγματευομένην περὶ πάντων τῶν στοιχείων καὶ τῶν ἐνώσεων αὐτῶν αὐτοφῶν τε καὶ τεχνητῶν, καὶ εἰς ὁργανον ἕτερον, ἥτοι σπουδάζουσαν πάσας ἐκείνας τὰς ἐνώσεις αἵτινες μόνον ἐν τῷ ὄργανισμῷ τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν παρασκευάζονται, ἀδυνατεῖ δὲ νὰ προετοιμάσῃ ὁ χημικὸς διὰ τέχνης. Ἀφ' ἧς ὁμοῦ ἐποχῆς Berthelot διὰ τῆς ἀμέσου ἐνώσεως τοῦ ἀνθρακὸς μετὰ τοῦ ὕδρονόου παρήγαγε τεχνητῶς τὴν αἰθίνην ἢ δὲ οὐλένιον, ὡς καὶ διὰ διοχετεύσεως μίγματος ὕδρου καὶ διθειοῦχος ἀνθρακὸς ἀτμώδους διὰ τορνευμάτων μεταλλικοῦ χαλκοῦ τὸ μεθάνιον ἐλθὼς ἀέριον, δὲν εἶναι πλέον δυνατόν ν' ὀρθοῖται ἢ διὰ τῆς Χ. θεωρίας πάντων τῶν σωμάτων ὑπὸ χημικὴν ἐποψὴν ἀποτελοῦν.

σιν ἀδίακτον ὄλυσιν καὶ δὲν ὑπάρχει
σάφες ὅριον μεταβάσεως ἀπὸ τῶν ἀνοργα-
νῶν εἰς τὰς ὀργανικὰς ἐνώσεις. Ἐὰν μέχρι
τοῦδε πᾶσαι αἱ τοῦ ἀνθρακος μετὰ τοῦ
ὕδρογόνου, δευτέρου καὶ ζώτου ἐνώσεις
ἀδύνατον ὑπῆρξεν νὰ παρασκευασθῶσιν ἐν τῇ
νεκρᾷ φύσει ὑπὸ χημικᾶς συνθήκας, τὸ πα-
ρίζεται ὁμοίως τῆς αἰθίνης καὶ τοῦ μεθα-
νίου ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι πολὺ ἐνδεχόμενον
ἐν τῇ μέλλοντι καὶ πολλοὶ τῶν ὕδρογοναν-
θράκων ἀπλῶν ἢ συνθέτων νὰ παρασκευα-
σθῶσι μακρὰν τοῦ κράτους τῆς φυσικῆς ἢ
ζωικῆς ζωῆς. Ἐν τῇ σπουδῇ ὁμοίως τῆς Χ.
παρτικρίζεται ὅτι εἰ ὕδρογονανθρακός ἦτο·
αἱ μετὰ ὕδρογόνου ἐνώσεις τοῦ ἀνθρακος
καὶ τὰ παράγωγα αὐτῶν ἀποτελοῦσιν ἀτε-
λευτήτων σειράν ἐνώσεων τέσων ὥστε αὐταὶ
καθ' ἑαυτὰς ὑπερβαίνουσιν κατὰ τὸν ἀριθμὸν
πᾶσας τὰς ἐνώσεις πάντων τῶν ἄλλων
στοιχείων διό καὶ τόμος δολύκληρος τῆς
Χ. ἀπαιροῦται εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν ἀπο-
τελῶν ἰδιαίτερον τμήμα, τὸ τῶν ὕδρογο-
νανθράκων καὶ τῶν παραγῶγων αὐτῶν ἢ
ἄλλως τὴν ὀργανικὴν χημείαν ὑπὸ τὴν ἐν-
νοιαν ὅτι αἱ ἐνώσεις αὐταὶ πᾶσαι σχεδὸν
δρὸν τῆς παρασκευῆς αὐτῶν ἔχουσιν τὴν
φυσικὴν ἢ ζωικὴν ζωὴν, ἐξέρχεται ὁμοίως δια-
φέρειται πάσης ἄλλης ἐξέρχουμένης ἐκ τοῦ
ἐργαστηρίου τοῦ χημικοῦ. Ἕνα τέλειον γέ-
νηται τὸ ἔργον τῆς ὅλης Χ. εἶναι ἀνάγκη
νὰ ὑποβάλλωνται πᾶσαι αἱ ἀντιδράσεις αἱ
χημικαὶ εἰς νόμους ἐξαγομένους ἐκ τῆς
σπουδῆς αὐτῶν τοῦτων τῶν ἐνώσεων· ἢ
πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μελέτῃ κατελήξεν
εἰς τὴν ὀρισμὶν τῶν εἰδικῶν βαρίων, ὅστις
συνεπάγεται νόμους ἀπαράχτους περὶ συν-
θέσεως τῶν στοιχείων καὶ περὶ ἀναλύσεως
τῶν ἐνώσεων· τὸ ὕψος, λ. χ., δὲν προκύ-
πτει ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ ὕδρογόνου μετὰ
τοῦ δευτέρου καθ' εἰσὸνδήποτε λόγον ποσῆ-
τος ἢ βάρους ἢ ὅγκου τῶν στοιχείων
τούτων, ἀλλὰ μάλιστα ἐνὸς ὅγκου δευτέρου
πρὸς 2 ὅγκους ὕδρογόνου.

Υπὸ ιστορικὴν ἐποψίν ἡ Χ. τὴν ἀρχὴν εἶχε παραγνωρίζει τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ ἔφερε τὸ ὄνομα ἀλχημεία (βλ. λ.). Ἐκ τῆς τῆς ἀληθοῦς χημείας ὡς ἐπιστήμης ἐγένετο ὁ Γάλλος Lavoisier. [P.N.B.]

Χημική ὁρολογία. Ὅπως ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ καὶ τέχνῃ ὑπάρχει πληθὺς τε λέξεων δι' ὧν τὰ ἐν αὐτῇ ἀντικείμενα καὶ αἱ ἔννοιαι σημαίνονται εἰδικῶς, οὕτω καὶ ἐν τῇ χημείᾳ, ἐν ᾗ κατ' ἐξοχὴν καθωρισθῆσαν τὰ τῆς ὁρολογίας καὶ ὑπάρχουσιν ἀρχαὶ καθ' ὧς ὀφείλομεν νὰ σχηματίζωμεν τὰ ὄνματα. Εἰς τὰ στοιχεῖα ἀπεδοθέντα καὶ εἰς τὰ ὁλοῦν ἀνακαλυπτόμενα ἀποδίδονται ὄνματα ὀλιγοσύλλαβα καὶ οὐδεμίαν δυσκολίαν ποδὲς σχηματισμὸν ἐξ αὐτῶν συν-

θεΐων παρέχοντα. Τὰ ἐνόνματα ἢ οἱ ὄροι τῶν ἐνώσεων τῶν στοιχείων πρὸς ἀλλήλα ἢ, ὅπως συνήθως λέγομεν, τῶν συνθέτων σωμάτων, ἀπονέμονται τοιαῦτα, ὥστε οὐ μόνον τὰ στοιχεία ἐξ ὧν συνέστησαν, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀναλογίαι αἱ χημικαὶ τῆς συνθέσεως νὰ ὑποσημαίνονται. Τελος διὰ τῆς καταλήξεως τῶν χημικῶν ἔρων ὑποδεικνύεται ἡ φύσις τῶν σωμάτων τῶν συνθέτων, ἐάν τηρηνοῦν ταῦτα εἶναι ὅξεα ἢ ἄλατα ἢ ἑξέσθια. (P.N.B.)

Χημικός χωρισμός. Φαινόμενον συνιστάμενον εἰς τὴν ἀπὸ συνθέτου τινὸς σώματος μέσρῳσιν δύο ἢ πλείονων ἀπλουστέρων τὴν σύστασιν σωμάτων, ἢ εἰς τὴν ἀποσυνθεσιν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀποτελεῦντα αὐτὸ χημικὰ στοιχεῖα τῇ ὁράσει· τῶν ὀξέων, τῶν ἡλεκτρίων, τοῦ φωτός, τοῦ ἡλεκτρισμοῦ καὶ ἐν γένει παντὸς ὑπὸ χημικῇ ἐποψίᾳ ἀποσυνθετικοῦ παράγοντος. [P.N.B.]

Χήν. Γένος τῶν Νησιῶδων ἐκ τῶν Νη-
κτικῶν πτηνῶν, ἔχον χαρακτηριστικά μέ-
τρια τράχηλον καὶ πόδας ἱσταμένους μάλ-
λον πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος, ῥάμφος
κατὰ τὴν βάσιν ὕψηλόν, ἀπληγρον κατὰ
τὸ ἄκρον εἰς ὄνυχια ἔχοντα τὸ πλάτος τῆς
ἀνω σφαγῆνος καὶ ἐπὶ τῶν χελέων τοῦ
ῥάμφους κωνοειδῆ φύματα, μυκτικὰ τέλος
πολὺ πρὸς τὰ πρόσθεν κειμένους. Χ. ὁ
ραϊζὲς ἡ μικρὴς (κοιν. ἀγριοχίηνα). ὅστις
τὸν χειμῶνα εὗρισκεται· κατὰ στήναι εἰς τὴν
Ἑλλάδα, εἶναι τὸ ἀγριον στέλιχος ἐκ τοῦ
ὅποιου νεαπύτχρη Χ. ὁ ἐνοικίδιος,
ὅστις θεραπεύεται κυρίως διὰ τὸ εὐγευστον
κρέας καὶ τὰ πτεῖλα αὐτοῦ καὶ τοῦ ὁποίου τὸ
ἦπαρ κυρίως ἐν Ἀλσατία ἀποτελεῖ σπου-
δαῖον ἀντικείμενον ἐμπορίου πρὸς τὸν ἰσ-
κὸν τοῦτον ὑπεβάλλονται οἱ Χ. εἰς Ἰβαν
ζίσαιαν ἐπιφέρουσιν ὑπερτροφίαν τοῦ ἦπα-
τος. Ἐκ τῶν πολλῶν ἄλλων εἰδῶν ἀξιο-
σημείωτα εἶναι Χ. ὁ Ὑπερδρόριος,
λευκός, πλὴν τῶν μελαίνων ἄκρων τῶν
περυγίων, ζῶν εἰς τὰ Ἀρκτικά μέρη. Χ.
ὁ Καναδικός, ἔχων μακρὰν τράχηλον
ὥς ὁ κύκνος, ζῶν ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ. Παρὰ
τοῖς ἀρχαίοις ὁ Χ. ἦτο ἱερός τῆς Περσε-
φόνης καὶ τοῦ Πριάπου, ἐν Ῥώμῃ δὲ τῆς
Ἥρας (Juno), ἐν τῷ Καπιτωλίῳ γὰρ τῆς
ὁποίας ἐτρέφοντο τοιοῦτοι, οὗς ἐτίμων οἱ
Ῥωμαῖοι κυρίως μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν
Γαλλῶν, καθ' ἣν ἐλέγετο ὅτι φωνάζοντες
ἤγειραν τὴν κοιμωμένην φρουρὰν τοῦ Κα-
πιτωλίου. (Φ.Ι.)

Χηνοπόδι. Κοινή δυναμασία Ἀργο-
γλώσσου τοῦ Κυρηνόποδος.

Χηνοποδιώδη (Bot.) Chenopodiaceae ή Salsoaceae. Οικογένεια Δικοτυληδόων επισταύων φυτών. Είδη περί τὰ 500 πωύδη ή θαμνώδη, τὰ πολλὰ ἀλόφριλα

τῶν εὐκράτων χωρῶν. Ἐχουσιν ἄνθη μονόκλινα ἢ δίκλινα, τρι- ἢ πενταμερῆ, στήμονας 1-5, ὑπέρους 2-5 ἐπίκεις, συμφυεῖς δὲ ἀλλὰ μετὰ στύλων ἐλευθέρων, ὠσθήκη συνήθως μονόχωρον καὶ μονόσπερμον, σπέρμα μετὰ ἐνδοσπερμίου καὶ κεκυρτωμένου ἐμβρύου· πλεῖστα αὐτῶν εἰσι χρησιμώτατα ὡς λαχανικά, ἄλλων δὲ αἱ ῥίζαι παρέχουσι σάκχαρον (τὸ τεύτλον). Τὰ κυριώτερα γένη εἰσὶν Ἀτρίπλαξ, Ἄλιμος, Ἀλμυρήθρα, Βλῆτον, Σπανάκιον, Τεύτλον (βλ. τὰς λ.), Σαλικερνία (*Salicornia*) Ἀρθροκνήμη (*Anthrocnemum*), Σοδαία (*Suaeda*) καὶ Σάλσολα (*Salsola*), ὧν ἡ σποδὴς χρησιμεύει εἰς ἐξαγωγὴν νατρίου καὶ καλίου, ἰδίως δὲ τῆς κοινοτάτης ἐν Ἑλλάδι Σαλσόλας τοῦ καλίου (*S. Kali L.*, κοινῶς Καλιά ἢ Τσίλωμα), τέλος Χηνοπόδιον (*Chenopodium L.*) εὖ σκουδαίωτον τὸ ἐν Χιλή καὶ Περουβία καλλιεργούμενον εἶδος Χ. τὸ Κουίνοα (*Ch. Quinoa L.*), τὸ σπέρμα τοῦ ἐπίου παρῶγει ἀριστον ἄλευρον πρὸς κατασκευὴν ἄρτου. [Θ.Χ.]

Χθόνιοι λέγονται ἐν τῇ Ἑλλ. μυθολογίᾳ οἱ θεοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ γῇ ἢ ὑπ' αὐτήν, οἵτινες τοῦτο μὲν ὡς προστατοὶ τῆς οὐρᾶς παρέχουσιν εὐροίαν, τοῦτο δὲ, ἐπεὶ ἐν τῇ περιχώρῃ τῆς ἀρχῆς τῶν κείνται ὁ τάφος, περισυλλέγουσι περὶ ἐαυτοῦς τοὺς νεκρούς. Ὅθεν τὸ ἐπώνυμον τοῦτο ἔχουσι κυρίως ἡ Δημήτηρ, ἡ Περσεφόνη, ὁ Πλούτων, αἱ Ἑρινύες, ὁ Δελφικὸς Διόνυσος καὶ ὁ κατὰ τὰς Ἀθηναϊκὰς χύτρας λατρεύμενος Ἑρμῆς. [Δ.Μ.]

Χιαστόλιθος καλεῖται ποικιλία τοῦ Ἀνδαλουσίτου (βλ. λ.). ἥς οἱ κρύσταλλοι εἶναι τεταμένοι κατὰ μήκος καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ μέσῳ ῥομβικὴν κοιλότητα πληρουμένην ἐκ τοῦ πετρώματος ἐν ᾧ εὐρίσκεται τὸ ἄρυκτόν. Ἐκ τῆς κοιλότητος ταύτης διεκθύνονται πρὸς τὰς γωνίας τοῦ πρίσματος 4 λεπτά πέταλα ἀποκλίνοντα ἐπίσης εἰς ῥομβικὰς κοιλότητας τοῖαις ὥστε νὰ ἀποτελεῖται σχῆμα ὅμοιον πρὸς Χ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Εἶναι λευκός, κίτρινος ἢ τετράχρους. [Δ.Κ.]

Χίδα. 1) Χώρα τοῦ Τσερκεσὶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ἀρχομένη μὲν ὑπὸ Ἰθαγενέως γάνου, ἀλλ' ἐξαρτωμένη ἐν πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας, κειμένη πρὸς Ν τῆς λίμνης Ἀράλ καὶ περιλαμβάνουσα περ. 70 χιλ. τχμ. Κατὰ μέγα μέρος εἶναι ἀμώδης ἔρημος, εὐρὸς δὲ καὶ κατοικουμένη μόνον κατὰ τὴν κοιλὰδα τοῦ Ἀμούρ-Δάρια. Κατ. ἔχει περ. 500 χιλ. Σάρτας (Τατζίκ) Ἰθαγενεῖς, κατέχοντας τὸ ἐμπόριον, Οὐζβέκους, εἰσβαλόντας ξένους, τανὺν ἐτι ἀποτελοῦντας τὸν πυρῆνα τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἄλλως γεωργούς καὶ κυνηγούς,

Τουρκμένους κλ., πάντα σχεδὸν Μωαμεθανούς συνειντάς. — 2) Πρωτ. τοῦ ἀνχανάτου, ἔλκεσιν ἡ πόλις ἐν τῷ ΝΔ μέρει τῆς κυρίας δάσεως, μετὰ περ. 6 000 κατ' ἔδρα τοῦ γάνου. Μετὰ διαφόρους προγενοστέρας ἀποπειρας τῶν Ῥώσων κατὰ τὴν Χ. τέλος ὁ στρατηγὸς Kauffmann προσέβαλεν ἐπιτιγῶς τῷ 1872 τὴν χώραν καὶ ἐκρίνευσε κατὰ Μαῖον τοῦ 1873 τὴν πρωτεύουσιν, μεθ' οὗ ὁ γάνος ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ τῇ Ῥωσίᾳ τὴν πέραν τοῦ Ἀμούρ-Δάρια χώραν καὶ νὰ δεχθῇ ἐπίβλεψιν τινὲς εἰς τὰς διεθνεῖς τοῦ σχεδίου. [Μ.Σ.]

Χίεμ. λίμνη (Chiemsee), καλεῖται ἡ μεγίστη τῆς Ἀνω Βαυαρίας, ἔχουσα ἐμβαλ. 85 τχμ. καὶ μήκος 14 χμ. Ἐν αὐτῇ κείνται 3 νῆσοι, αἵτινες ὡς καὶ αἱ ἔχθαι, καλύπτονται ὑπὸ ἐπαύλειον ἐν αἷς περιγυμναίται· ἡ Αουδσβίκου τοῦ Β' ἐπὶ τῆς μεγίστης νήσου Herrenchiemsee. [Μ.Σ.]

Χιλδεβέρτος. Ὄνομα 3 βασιλέων τῶν Φράγκων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μερβιγγίων. Ὁ μὲν Δ', υἱὸς Χιλδσβίκου, ἐβασίλευσε 511-558, ἡῤῥησε δὲ τὸ κράτος τῶν Παρισίων διὰ πέλων κατακτήσεων. Ὁ δ' Β', υἱὸς Σιγίβέρτου τοῦ Δ' τῆς Δυστρασίας καὶ τῆς Βρουνεχλίδης (βλ. Φρεδεγκούνδη), ἐβασίλευσε μετὰ τῆς μητρὸς του, ἥτις ἐγένετο καὶ κληρονόμος αὐτοῦ θανόντος τῷ 596. Τέλος Χ. ὁ Γ' ἐβασίλευσε κατ' ὄνομα 695-711, ἀφῆκε δὲ τὴν κυβέρνησιν εἰς χεῖρας Πιπίνου τοῦ Ἐρισταλίου ὑπουργοῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. [Β.Χ.]

Χιλδερικός. Τρεῖς βασιλεῖς τῶν Φράγκων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μερβιγγίων. Ὁ δ' Α', πατὴρ τοῦ Χιλδσβίκου, ἐβασίλευσε 557-481 ἐν Τουρναί, ὑπεστήριξε τοὺς Ῥωμαίους κατὰ τῶν Οὐρηγόθων καὶ Σαξόνων· ὁ τάφος του ἀνεκαλύφθη τῷ 1655 ἐν Τουρναί. Χ. ὁ Β', υἱὸς Χιλδσβίκου Β' ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Δυστρασίας 680, θανόντας δὲ τοῦ ἀδελφοῦ Χιλοάρτου Γ' τῷ 670 συνήνωσεν ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, ἐφρονέθη ὁμοῦς ἡδὲ τῷ 673. Τέλος Χ. ὁ Γ' ὁ τελευταίως βασιλεὺς ἐκ τῶν Μερβιγγίων, βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 741 ἐξεθρόνισθη τῷ 752 ὑπὸ Πιπίνου τοῦ μικροῦ. [Β.Χ.]

Χιλή (*Chile*, πρφ. *Tschile*). Δημοκρατία τῆς Ν Ἀμερικῆς, ἐπὶ τῆς Δ παραλίας ἔχουσα μήκος 4 400 καὶ πλάτος μέχρι 350 χμ., ἐμβαλ. δὲ 716 χιλ. τχμ. καὶ 3 232 000 κατ. Ἡ παραλία εἶναι· λεγώδης, πρὸς δὲ τὰ ἐσωτερικὰ μέρη ὑψοῦνται αἱ Κορδιλιέρας μετὰ πολλῶν ἐνεργῶν ἠφαιστειῶν, φθάνουσαι ἐν τῇ κορυφῇ Ἀκογκάγουα εἰς ὕψος 6 894 μ. Τὸ Β μέρος εἶναι ἄφρον· αἱ στερεούμεναι βροχῆς, τὸ δὲ Ν καλύπτει

ται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ λειμώνων καὶ δασῶν ἀναλόγως ἐκεῖ μὲν τὸ κλῆμα εἶναι θερμὸν καὶ στεγνόν, ἐδῶ δὲ εὐκρατον καὶ ὑγρόν, ἀλλὰ πανταχοῦ ὑγιεινόν. Κύρια προϊόντα τῆς χώρας εἶναι: τὰ μέταλλα, ἀργυρος καὶ χρυσός, νίτρον, λιθόθρακες, γουάνον (ἐπὶ τῆς νήσου Τσιλόης). Τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας δὲν εἶναι ἀσημαντά, ἡ δὲ βιομηχανία, ἐκτὸς τῆς βυρσοδεψικῆς, μικρά. Οἱ κάτοικοι εἶναι ἰσπανικῆς καταγωγῆς, πολλοὶ μιγάδες. Ἰνδοὶ δὲ ἀπάρχουσι κατὰ τὰ Ν μέρη (Ἀραυκανοί). Τῇ 1890 τὸ ἐκτενὸν τῶν σιδηροδρόμων εἶχε μήκος 2709, τῶν δὲ τηλεγραφικῶν καὶ τηλεφωνικῶν γραμμῶν 20988 χμ. Μέτρα καὶ σταθμὰ εἶναι τὰ γαλλικά, νομισματικὴ δὲ μονάς εἶναι τὸ πέσον ἴσον πρὸς 5 φρ. (τὸ χάρτινον ὅμως μόνον 1.50). Τὸ σύνταγμα χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1838· κατὰ τοῦτο ὑπάρχουσι τρεῖς ἐξουσίαι, ἡ νομοθετικὴ (γερούσια καὶ κοινοβούλιον), ἐκτελεστικὴ (πρόεδρος ἐκλεγόμενος κατὰ πενταετίαν καὶ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας), καὶ δικαστικὴ. Ὁ κληρὸς ὑπόκειται εἰς 1 ἀρχιεπίσκοπον (ἐν Σαντιάγο) καὶ 3 ἐπισκόπους. Τὰ ἔσοδα ἀνῆλθον τῇ 1890 εἰς 89 25 ἑκατομμ. πέσων, τὰ ἔξοδα εἰς 67 ἑκατομμ., τὸ δε δημόσιον χρέος εἰς 93.5 ἑκατομμ. Ὁ στρατός ἀποτελεῖται ἐξ 6671 ἀνδρῶν, ἡ δὲ ἐθνοφυλακὴ ἐκ 51 090. Ὁ στόλος ἔφθμαί 31 πλοῖα καὶ τορπιλλοβόλα. Ἡ Χ. διαίρεται εἰς 23 ἐπαρχίας καὶ τὴν τοπαρχίαν Μαγγελάνους. Πρωτεύουσα εἶναι Σαντιάγο. Ἀπὸ πρῶτος ὁ Diego de Almagro εἰσέβαλεν ἐκ Περὺ εἰς Χ. τῇ 1536, ἐκυριεύθησαν μέχρι τοῦ 1541 αἱ ὀρεινὲς ἐπαρχίαι τῆς χώρας, αἵτινες ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1817 ἀπετέλουν Γενικὸν καπιτανάτον τῆς Ἰσπανίας. Ἀλλὰ τὴν ἀποτυχεύσαν ἀπέπειραν ἐλευθερώσεως γενομένην τῇ 1810 ἐπικολούθησε τῇ 1817 νέος πόλεμος, καθ' ὃν οἱ Ἰσπανοὶ νικηθέντες, καὶ δὴ κυρίως παρὰ τὸν ποτ. Μαύπου (5 Ἀπρ. ν. 1818), ἐξεδιώχθησαν. Ἐκ τῆς νεωτέρας ἱστορίας εἶναι ἀξιοσημείωτος ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Ἰσπανίας, εἰς ὃν παρεσύρθη ἡ Χ. ὑπὸ τοῦ Περὺ τῷ 1865 καὶ ὅστις ἀνευ σπουδαίων γεγονότων ἔληξε μάλιστα τῇ 1871 εἰς συνθήκην εἰρήνης, καὶ κυρίως ὁ μετὰ τῆς Βολιβίας καὶ τοῦ Περὺ ὁ ἐκραγὶς τῇ 1879· οἱ Χιληνοὶ ὑποστάντες τὸ κατ' ὄργην ἀπωλείας τινὰς κατὰ θάλασσαν, ἀπεδιέδοθησαν εἰς τὸ Ν Περὺ, ἐνίκησαν εἰς διαφόρους μάχας καὶ ἐκυρίευσαν τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Περὺ Λίμαν τῇ 5/11 Ἰαν. 1881, διὰ δὲ τῆς συνθήκης τῆς 19/31 Μαρτίου 1884 ἔλαβον σπουδαίας ἐκτάσεις γῆς. Τῇ 1891 ἐξερράγη ἐμφύλιος πόλεμος, καθ' ὃν ἡ μερίς τοῦ προέδρου Βαλμαδέας ἐνίκηθη, αὐτὸς δὲ ἠττοκτόνησε. [Μ.Σ.]

Χελζαδοῦ. Χωρίον τοῦ δήμου Μεληταίης τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ, ἔχον 662 κατ.

Χελιογραμμόμετρον καλεῖται ἡ μόνος μηχανικοῦ ἔργου (βλ. λ.), εἶναι δὲ τὸ ἔργον δυνάμειός τινος ὅπερ ἀπαίτεται ἵνα ἐξουδετερώσῃ τὴν ἀντίστασιν 1 χγ. ἐπὶ διάστημα 1 μ. ἢ τὸ ἔργον τὸ ἀπαιτούμενον ἵνα ὑψωθῇ 1 χμ. εἰς ὕψος 1 μ. Ὡς μονὰς χρόνου λαμβάνεται συνήθως 1 δευτερόλεπτον· 75 δὲ χιλιογραμμόμετρα καλοῦνται δύναμις 1 πη. οὐ. δ' ἥς μετρεῖται ἡ δύναμις τῶν ἀτμομηχανῶν. [Σπ.]

Χελιογράμμεον. Βλ. Γράμμεον.

Χελιοδρόμια. Βλ. Χελιδρόμια.

Χελιδόμετρον. Βλ. Μετρικὸν σύστημα.

Χελιομύδιον. Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κορινθίας, ἐν τῷ δήμῳ Κλεωνῶν οὗτινος πρωτεύουσα διατελεῖ ἀπὸ τοῦ 1873, ἀπέχον 3 ὥρ. ΝΔ τῆς Κορίνθου. Πρὸς Ν δὲ φαίνεται τὸ χωρίον Κλώνια καὶ παρ' αὐτῇ τὰ εἰρεῖα τῆς Τενέας, Κάτ. 601.

Χίλλ Ἰωάννης (Hill). Ἀμερικανὸς φιλέλλην, γεννηθεὶς ἐν Κολομβίᾳ τῆς Ἀμερικῆς τῇ 1791. Ἀποπερατώσας τὰς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ σπουδὰς ἤλθε, συζητήσας πρότερον, εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐνθα ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Θεολογίας. Τῷ 1830 ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ εἶτα πρῶτος ἐν Νόρφολκ τῆς Βιργινίας. Ἀναγορευθεὶς παρὰ τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Χάρβαρδ πρύτανης τῆς Θεολογίας ἀπεφάσισεν, ὑπὸ φιλελληνισμῷ διαπνεόμενος, νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν ἡγουχέυσαν τότε Ἑλλάδα, ὅπερ καὶ ἐπραξε μετὰ τοῦ ἀμερικανοῦ φιλέλληρος Robertson. Ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ἱδρύσαν ἐν Ἀθῆναις καὶ ἀλλοχοῦ δαπάνη φιλελλήνων Ἀμερικανῶν σχολεῖα τὰ μάλιστα διὰ τούτου ἐδωρετήσαντες τὴν Ἑλλάδα. Ἐκτοτε ὁ αἰδέσιμος Χ. ἐξηκολούθησε συντηρῶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν παρθεναγωγεῖον ὅπερ καὶ μέχρι σήμερον ὑπάρχον ἐκτελεῖ ἀποτελεσματικῶς τὸν προορισμὸν του. Ὁ φιλέλλην ἀμερικανὸς ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθῆναις τῇ 19 Ἰουν. 1882.

Χιλιπέρυχος. Ὄνομα διαφόρων Μεσοβιγγίων. Τούτων Χ. ὁ Α' ἐγένετο τῇ 561 βασιλεὺς τῆς Νευστρίας, προξένησε δὲ διὰ τῆς ἀσκλησίας αὐτοῦ τε καὶ τῆς Φρεδεγούνδης (βλ. λ.) ἐμφυλίου πολέμου καὶ ἐπενεύθη τῇ 584. Χ. δὲ ὁ Β' ἐκηρύχθη τῇ 715 βασιλεὺς τῆς Νευστρίας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Καρόλου Μαρτέλλου, καὶ ἀπέθανε τῇ 720.

Χίμαρα. Μυθολογικὸν τέρας, τύρ καὶ φλόγα· ἀπορυσῶν, πρόσθεν μὲν λέων, ὀπίσθεν δὲ δράκων καὶ ἐν τῷ μέσῳ αἶψ. Ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ Ἀμφισυάρου τοῦ βασιλέως τῆς Λυ-

χ(ας και έφρονεύθη υπό του Βελλερεφόντου (βλ. λ.) εν Λυκία, τής 'Αθηνάς βοηθούσης. Καθ' 'Ησίοδον (Θεογον. 319) ήν θυγάτηρ του Τυφώνος και τής 'Εχιδνης, τέρας τρικέφαλον, έχων κεφαλάς λεόντος, αιγής και δράκοντος. 'Εν τή τέχνη ή Χ. παρίσταται (σώζονται δέ δύο κυρίως παραστάσεις αυτής, μία εν πηλίνω αναγλύσει εν Μήλω και άλλη εν δρειχαλίνω εν Τυρρηνία) έχουσα μορφήν λεόντος, φέροντος κεφαλήν και λαιμόν αιγής και ούραν άπολήγουσαν εις κεφαλήν έφους. Κατά τόν Σκύλακα άσφυή του μύθου ήν όρος τι ήφαιστιον εν Λυκία, κατά δέ τόν Στράβωνα χαράδρα τις ήφαιστιώδης παρά τē όρος Κράγον. 'Ισως όμως και άρχαιοτάτη πατρίς του μύθου ήν ή Κόρινθος και ή Σικυών, ένθα έξελαμβάνετο ή Χ. ως εν τι άνάλογον του εν Φωκίδι Πυθώνος· διό και επί των νομισμάτων τής Σικυώνος ήν άποτυπωμένη. [I.E.K.]

Χιμένες (Φραγκίσκος Ximenes). 'Ισπανός καρδινάλιος και πολιτικός άνήρ, γενν. τῷ 1434 εν Torrelaguna τής Παλ. Καστίλιας. Εισήθεν εις τό ταγμα των Φραγκισκανών και έγινετο εξομολογητής τής βασιλείσης 'Ισαβέλλας και τῷ 1495 άρχιεπίσκοπος Τολεδου, είτα καρδινάλιος και ως άρχηγός τής 'Ιερās εξέτασεως ό σημαντικώτατος άνήρ του βασιλείου. Κυρίως ενεσχολήθη εις τήν προσηλυτισμόν των 'Αράβων τής 'Ισπανίας εις τόν χριστιανισμόν, παρεσκεύασε δέ εκ των εισοδημάτων τής άρχιεπισκοπής του έκστρατεϊάν κατά του εν 'Αφρικῇ φρουρίου 'Οράν των 'Αράβων, εως και ένίκησε και έκυρίευσε τē 'Οράν (1509), υπερ έβγαρτιστιανισεν. 'Ότε δέ ό βασιλεύς Φερδινάνδος απέθανε τῷ 1516, έγινετο ό Χ. αντιβασιλεύς και επίτροπος του κατόπιν Καρόλου Ε', όστις όμως κακώς αντιμεΐψε τās ύπηρεσίας του άνδρός. Απέθανε δέ τῷ 1517. [B.E.]

Χιμπαντζής ή έπιστημονικώτερον Πίθηκος ό Τρωγλοδυτής καλεΐται γένος των άκέρκων πιθήκων, συγγενές τῷ Γορίλλῳ, αλλά πολύ μικρότερον, μέλαν, έχον μεγάλα ώτα και ζών εν τῇ Δ 'Αφρικῇ υπό τόν 'Ισημερινόν. 'Ο Χ. τρέφεται από των καρπών των δένδρων, εις ά άναρριχάται επιτηδείως, φθάνει εις άναστήμα 1.2-1.5 μ., είναι πολύ κόημων και ζῇ κατ' άγέλας.

Χιόνα. Χωρ. του δήμου Τριταλας τής επαρχίας Πατρών, έχον 215 κατ.

Χιονάτα. Λωρίον τής Κεφαλληνίας, κείμενον κατά τē Ν ιμῆμα τής νήσου και παρά τούς νοτίους πρόποδας του όρους Αΐνου, πρωτεύουσα δέ του δήμου 'Ελίου. Κατοίκους έχει 228.

Χιονοσκεπή όρη (Ισπανιστί Sier-

ra Nevada) καλούνται κυρίως δύο όροσειραί. Τούτων ή μὲν κείται εν τῇ Ν 'Ισπανία, έγειρομένη εκ τής κοιλάδος του Χενίλ, έχουσα μήκος 100 χμ. και πλάτος 37-44 χμ., φθάνουσα δέ εν τῇ κορυφῇ Cumbre de Mulahacen εις ύψος 3 554 μ. 'Η δέ άλλη εκτείνεται εν Κ α λ ι φ ο ρ ν ι α κατά μήκος των ποταμίων Σακραμέντου και 'Αγ. 'Ιωακείμ και έχει μέγιστον ύψος 4 104 μ. (κορυφή Whitney), διατέμενεται δέ κατά τήν διόδον Truckee εις ύψος 2 139 μ. υπό του Κεντρικού σιδηροδρόμου του Ειρηνικού.

Χιονοστιβάδες (γερμ. Lawinen, γαλλ. avalanches) καλούνται αι εις τās "Αλπεις και άλλα ύψηλά όρη μετά μεγίστης δυνάμεως καταφερόμεναι μάζαι χιόνος, άναμειγμένοι μετά πάγου, πετρών κλ. και έπιφερουσαι πολλάκις μεγάλας καταστροφάς.

Χίος. Μία των έπισημοτάτων και ευφορωτάτων έλληνικών νήσων των υπό τήν Τευρκίαν διατελουσών, καλουμένη παρά τοις άρχαίοις και 'Οριούσα, Διόβαλη, Μακρίς και Πιτυοόσα και κειμένη μεταξυ τής Λέσβου προς Β, των Ψαρών προς Δ, 'Ικαρίας και Σάμου προς Ν, και τής άσιατικής χερσονήσου, ήτις αποτελεί τήν κόλπον τής Σμύρνης προς Δ, υπό τήν 38° 28' Β πλάτ. και 23° 55' Δ μήκ., απέχ. 84 χμ. προς Δ τής Σμύρνης. 'Η νήσος (έμβ. 827 τχμ.) είναι ως τα πολλά όρεινή και πετρώδης· εκ δέ των όρέων αυτής διακρίνονται τό κατά τά Β όρθούμενον Πελινναϊόν (1264 μ.) έχον κατά τήν άρχαιότητα ιερόν του Διός (Πελινναϊος Ζ.) και τό εις τό κεντρον Προιάτον, εκ των άκρωτηρίων ή 'Όρσα και 'Απανωμέρα κατά τήν Β άκτῆν, άγιος Νικόλαος, Πέζαρον και Μάστιχον (ίσως άρχ. Φαναί) κατά τήν Δ, Νένης και άγια 'Ελένη (άρχ. Ποσειδών) κατά τήν Δ, και εκ των λιμένων αυτής ό τής Κολοκυθιάς. Τό κλίμα τής Χ. είναι εύκραστότατον, κατά τό θέρος όμως λίαν ξηρόν· είναι δέ ή νήσος κατάφυτος υπό κιτρεών, λεμονεών και πορτοκαλέων, διό και θεωρεΐται σήμερον ως κήπος του Τουρκικού κράτους και παράδεισος του Αΐγαίου. Προϊόντα έχει διάφορα έσπεριδοειδή, έλαιον, πρό πάντων τήν περιφημον μαστίχην, τερένθον, σόκα, μέλι, κηρόν, οίνον άρχαίόθεν ήδη περίφημον, μέταξαν κλ., προς δέ έχει λατομεία μαρμάρων, μικράν έγγώριον βιομηχανίαν και αξιον λόγου έμπορικόν ναυτικόν. 'Η νήσος σήμερον έχει περί τās 59 600 κατ., ών 1000 Τούρκοι, 1000 καθολικοί 'Ιταλοί και εΐλοιοι· 'Ελληνες, διαίρεΐται δέ εις δύο μέρη εις βόρειον και νότιον καλούμενα 'Επ άνω Μεριά και Κάτω Μεριά, εξ ών τό μὲν πρώτον κλίνει προς Δ και είναι όρει-

νόν καὶ θρυμώδες μετὰ κοιλάδιον καὶ ποταμίσκων καὶ πολλῶν πύργων, ὧν εἰς κυρίως ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἠλίου (Πελινναίου) θέσμεται ὡς ὁ τάφος τοῦ Ὀμήρου, τὸ δὲ δεύτερον περιέχει τὰ περιφθίμα Μαστιχοχώρια. Ἡ ἐμωνύμως τῇ νήσῳ καλουμένη πρωτεύουσα Χίος (ἄλλοτε ἐκαλεῖτο καὶ Κάστρον) κεῖται ἐπὶ τῆς Δ. ἀκτῆς ἔχουσα μετὰ τῶν περιχώρων Κάμπου καὶ Λιβαδιῶν 19 χιλ. κατ. Γενικῶς εἰπεῖν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ ἰταλικῆς πόλεως τοῦ Φεουδαλισμοῦ, εἶναι δὲ ἔβρα διοικητοῦ, ὀρθόδοξου Ἑλληνος μητροπολίτου, πρωτοδικείου, ἔχει γυμνάσιον, ἀξιαν λόγου βιβλιοθήκην, νοσοκομεῖον, μικρὸν φρούριον καὶ λιμένα τεκνητὸν μετὰ δύο γάρων, ἐν ᾧ τῷ 1890 εἰσῆλθον 828 πλοῖα χωρητικότητος 589 782 τόν. Τὸ πλεονεκτήματον τμήμα αὐτῆς κατεστράφη τῷ 1822 κατὰ τὸν ἀγῶνα. Εἴπομεν ἀνωτέρῳ ὅτι κύριον προϊόν τῆς νήσου εἶναι ἡ μαστίχη, ἐξ ἑθους δὲ παλαιὸν τὰ 22 τῆς νήσου μαστιχοχώρια (τὰ ἐπὶ τοῦ ΝΔ αὐτῆς μέρους κείμενα) ἦσαν κληρονομία τοῦ γυναικωνίτου τοῦ Σουλτάνου, ὅστις διὰ τινος εἰσπράκτορος (hakiz emiaf — ὁ ἐπὶ τῆς μαστίχης) ἐλάμβανε σχεδὸν ἐλάκλειον τὸ ἐπιζήλον τοῦτο προϊόν καὶ εἰς οὐδένα ἀπατρέπετο νὰ λάβῃ ἢ πωλήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ποσὸν ἐπὶ αὐστηρᾷ ποινῇ. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ ἡ καταπίεσις οὕτῃ ἐμετριάσθη καὶ διὰ θέσεως ὀρισμένης τινὸς ποσότητος εἰς τὸ σουλτανικὸν ταμεῖον νέμονται οἱ κάτοικοι τὸ προϊόν τοῦτο τοῦ τόπου αὐτῶν ἐλευθέρως. Ὁ σκίνος (τὸ δένδρον ἐξ οὗ ἡ μαστίχη) φυτεύεται τὸν Ἰανουάριον καὶ ἀνθεῖ τὸν Μάρτιον, περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου χαράττουσι τὴν κορμὴν καὶ τοὺς γονδρότερους κλάδους καὶ ἀπ' αὐτῶν σπλάξαι ἡ μαστίχη κατὰ γῆς, ἣν προηγουμένως καθαρίζουσιν, ἢ δὲ ἐπὶ τῶν κλάδων πηγνυμένα εἶναι ἢ ἀρίστη ἢ σὺλληγῃ ἀρχαίαι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου καὶ διαρκεῖ 8 ἡμέρας. Πλὴν τοῦ Ὀμήρου, ὃν καὶ ἡ Χ. διαμνησθεῖ, ἦν αὐτὴ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Ἴωνος, τοῦ ἱστορικοῦ Θεοδόμου καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τοῦ λοιδοῦ Ἀδριανίου Κοραΐ. — Τὸ ὄνομα Χ. ἐδόθη τῇ νήσῳ κατὰ τοὺς μύθους ἐκ τῆς νύμφης Χιδόνης, θυγατρὸς τοῦ πρώτου οἰκιστοῦ καὶ βασιλέως τῆς νήσου Οἰονόμωνος, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τῆς πολλῆς χιόνος ἣτις εἶχε πέσει κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος (καὶ τινος νύμφης), κληθέντος ἐνταῖθεν Χίου. Ὁ Ἰσιδωρος τὸ ὄνομα τῆς νήσου παράγει ἐξ αὐτῆς τῆς μαστίχης ἣτις συριαστὶ καλεῖται Χίος (Syrī mastiçam chion vocant), κατ' ἄλλους ὅμως ἡ μαστίχη εἶναι φοινικὴ λέξις. Κατὰ τὸν

Ἰερώνυμον ἡ Χ. τὸν μέσον αἰῶνα ἐκαλεῖτο Μαυρονῆσι διὰ τὰ μακρόθεν μέλανα φαινόμενα ὄρη αὐτῆς. Πρῶτοι οἰκισταὶ αὐτῆς (1500 π. Χ.) ἀναφέρονται οἱ Πελασγοὶ καὶ οἱ Κρήτες καὶ Ἰῶες καὶ οἱ Κῆρες καὶ Λέλεγες· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἱστορία τῆς νήσου (1180 π. Χ.) συνδέεται πρὸς τὴν τῶν Ἰώνων, διότι ἰωνικὴ ἀποικία αὕτα (212 καὶ κατετάσσεται μετὰ τῶν 12 Ἰωνικῶν πόλεων) ὑπῆγετο μέχρι τῶν Περσικῶν πολέμων εἰς τὸν ἐν Ἑβέσω ἐβρεύοντα ἄρχοντα τῶν τοιούτων ἀποικίων. Καταλυθεὶς ἐν αὐτῇ τῆς βασιλείας τὸ πολιτεῦμα ἐγένετο ἀριστοκρατικὸν τὸ πρῶτον καὶ εἰτα ἐλιγαρχικόν βραδύτερον δὲ τυραννικόν. Εἰτα εἰσῆλθη πάλιν τὸ ἐλιγαρχικὸν πολιτεῦμα καὶ τυραννικὸν γενόμενον κατελύθη ὀριστικῶς. Ἡ Χ. περιῆλθε πολλὰς εἰς αἱματηροὺς πρὸς τοὺς Πέρσας ἀγῶνας καὶ τέλος τῷ 498 π. Χ. ὑπετάγη εἰς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Μιλήτου. Βραδύτερον οἱ Χῖοι συνεστρατεύσαντο μετὰ τῶν Λοκίων Ἑλληνῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἐν ταῖς ἐν Μυκάλη καὶ Πλαταιαῖς μάχαις, ἐπὶ δὲ τοῦ δεσποτισμοῦ τῶν Ἀθηναίων μόνῃ αὐτῇ καὶ ἡ Λέσδος διετήρησαν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Χῖοι συνεμάχησαν κατὰ πρῶτον τοῖς Ἀθηναίοις παρέχοντες αὐτοῖς ναυτικόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἀπέστησαν, καὶ τότε μὲν καθυπέταξαν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι βραδύτερον ὅμως περιῆλθον ὑπὸ τοὺς Λακεδαιμονίους, καθ' ὧν στασιασάντες τῷ 394 συνεμάχησαν πάλιν τοῖς Ἀθηναίοις, οἵτινες τέλος βραδύτερον (356) ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἐν Ἰσθμῷ μάχην ἡ νήσος περιῆλθεν ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἀρχὴν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τὸν Μιθραδάτην, ὃν νικῆσας ὁ Σύλλας παρέσχε τῇ Χ. ἐλευθερίαν τινὰ ἣς ἐστερήθη ἐπὶ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ. Ὑποστὰς κατὰ τὸν Η' μ. Χ. αἰῶνα πολλὰ ἐπὶ Σαρακηνῶν πειρατῶν καὶ περιελοῦσα εἰς τὴν κυριότητα πειρατοῦ τινος Τζάκα ἐγένετο εἰτα κτῆσις τῶν Βυζαντινῶν ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ κατὰ τὴν Β' σταυροφορίαν ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Ἐνετὸς ναύαρχος (1124 μ. Χ.) Δομνίκος Μικιέλης. Ἡ νήσος περιῆλθε πάλιν βραδύτερον ὑπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς (1261) διὰ τοῦ Βατάση, τῷ δὲ 1346 ἐκυρίευσεν αὐτὴν ὁ Γενουήσιος ναύαρχος Σίμων Βιγνόζος, ἐξ οὗ περιῆλθεν ὑπὸ τοὺς εὐγενεῖς Ἰουστινιάνους. Ἐκυρίευσεν ὅμως τῷ 1566 ὑπὸ τοῦ Πιολὴ πασά, ὅστις καὶ ἐφῆκε τὸ φρούριον τοῖς Ἰουστινιανῶσι, οἵτινες ἐν τούτοις παρέδωκαν αὐτὸ μετὰ ταῦτα τοῖς Τούρκοις. Ἐκτοτε ἡ νήσος διετηρήθη ὑπὸ τοὺς Τούρκους, μεθ' ὧν ὅμως εἶχε συνθήκην ἀπλῆς ὑποταγῆς, διατηροῦσα πλεῖστα προνόμια καὶ τελούσα ἐτήσιον φό-

ρον 1000 φλωρίων, μένον δὲ τῷ 1599 ἐγένετο ἀτυχὴς θρόνους καταλήψεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Φλωρεντίνων ἀρχηγούντος τοῦ δουκὸς τοῦ Βρασάνου Βιγγίνιου Ὁραίνου. Τέλος οἱ Σαρμίς κατὰ τὴν μεγ. Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ αὐτῶν νὰ κινήσωσιν εἰς ἐπανάστασιν καὶ τὴν Χ. ἀπεβάντες εἰς αὐτὴν τῇ 10 Μαρτίου 1822 περὶ τοὺς 2500. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατέπλευσεν εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Χίου ὁ ἀντιναύαρχος Καρᾶ-Ἀλῆς, ὅστις ἀπεβιάσας 7 χιλ. ἀνδρας καὶ ἀναγκάσας τοὺς Σαρμίς νὰ σωθῶσιν διὰ τινων φαριανῶν πλῆθιν ἐστράπη ἐπὶ ζήωσιν καὶ σφαγὴν φοβερὰν πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Χ. ἤριθμοι 100 χιλ. κατοίκους, μετὰ δὲ τὸν ὄλεθρον ἔμειναν ἐν αὐτῇ μόνον 30 χιλ., καὶ ἐκ τῶν ἀπολεσθεσίων 70 χιλ. αἱ 40 εἴτε ἀνηλεῶς ἐσφαγήσαν εἴτε ἐπωλήθησαν ὡς ἀνδράποδα εἰς τὰς ἀγοράς τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀλλ' ἡ ἀνήμερος αὕτη καταστροφὴ τῆς Χ. ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐτιμωρήθη αὐστηρῶς περποληθείσης τῆς Τουρκικῆς ναυοργίᾳς ὑπὸ τοῦ Κ. Κανάρη καὶ σονειθέντος ἐν τούτῳ καὶ αὐτοῦ τοῦ Καρᾶ Ἀλῆ. Τῷ 1881 ἡ νῆσος ὑπέστη γενικὴν, ὡς εἰπεῖν, πανωλεθρίαν ὑπὸ φρικτῶν σεισμικῶν δονήσεων πολλὰκις ἐπαναληθυσίων. ἡ δὲ πόλις Χ. ἐξ ὀλεσλήρευ σχεδὸν κατεστράφη. Ηερβ. G. von Eckenbrecher Die Insel Chios (Βερολ. 1845) καὶ Henriot Mémoire sur les tremblements de terre de l'île de Chio (Μαρσαλία 1884). [I E.K.]

Χιούμ Δαυίδ (Hume). Ἀγγλος φιλόσοφος καὶ ἱστορικός γενν. τῷ 1711 ἐν Ἐδιμβούργῳ. Κατ' ἀρχὰς διατέλεσεν ἔμπορος, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Γαλλίαν πρὸς ἡσυχαιτέρην μελέτην διατελέσας καὶ γραμματεὺς τοῦ στρατηγῶς Saint Clair. Τῷ 1794 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σκωτίαν καὶ τῷ 1752 ἐγένετο βιβλιοθηκῆριος ἐν Ἐδιμβούργῳ. Τῷ 1763 συνώδευσεν τὴν κόμητᾴ Hertford ὡς γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας, τῷ 1767-8 διατέλεσεν ὑπουργός, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς Ἐδιμβούργον, ἐνθα καὶ ἀπέθανε τῇ 25 Αὐγ. 1776. Τὸ πρῶτον ἔργον αὐτοῦ ἦν ἡ ψυχολογικο-κριτικὴ πραγματεία A treatise on human nature (Λονδ. 1739-40 τομ. 2), ἥτις οὐδεμίαν ἐντύπωσιν προεξέηκταν. Πρῶτον δὲ τὸ ἔργον αὐτοῦ Essays moral, political and literary (Ἐδιμβ. 1742 ἐκδ. ἐπηρξ. Λονδ. 1748), ἐθεμελίωσε τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ φήμην, καὶ μετὰ τοῦτο ἠῤῥξήσαν ταύτην τὰ Philosophical essays concerning human understanding (Λονδ. 1748 β' ἐκδ. 1751), An enquiry concerning human understanding (Λονδ. 1758), Political discourses (2 τ. Λονδ. 1752), Natural

history of religion (Λονδ. 1755) καὶ ἡ συλλογὴ αὐτοῦ Essays and treatises on several subjects (4 τομ. Λονδ. 1776 καὶ νέα ἐκδ. 2 τομ. 1810) κἄλ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1752 ἀρχοῦνται αἱ ἱστορικαὶ αὐτοῦ συγγραφαί. Ἐγγραψε πλὴν ἄλλων καὶ τὸ σπουδαῖον αὐτοῦ ἔργον History of England from the invasion of Julius Caesar to the revolution of 1688 (6 τομ. Λονδ. 1763). Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ A. Smith ἡ Αὐτοβιογραφία αὐτοῦ (Λονδ. 1777), οἱ καλλίστοι Dialogues concerning natural religion (Λονδ. 1779) κἄ. Συμπαντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Ἐδιμβούργῳ 1826 καὶ ἐν Λονδίῳ τῷ 1856. Ἡ καλλίστη δ' ἐκδοσις τῶν φιλοσοφικῶν τοῦ ἀνδρὸς συγγραμμάτων εἰναι ἡ ὑπὸ τοῦ Green καὶ Grose (4 τ. Λονδ. 1875). Ἐν τῇ θεωρητικῇ φιλοσοφίᾳ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ εἶναι ἡ πληρεστάτη ἐκφρασις τῆς ὑπὸ τοῦ Βάκωνος καὶ Locke ἐγκαινισθείσης ἐμπειρικῆς καὶ γνωστικοκριτικῆς τάσεως. Ὁ Χ. ἦτο ἀνὴρ ζωηροῦ, εὐφυοῦς καὶ ἀνεξαρτήτου πνεύματος καὶ εἰς τῶν διακεκριμένων φιλοσόφων τοῦ αἵωνος αὐτοῦ. Ἐγγραψεν ἐν ὕψι καὶ καθαρευούσῃ γλώσσῃ, πολλὰκις ὁμῶς ἡ δόξησις αὐτοῦ ἐλέγχεται ἐσπευσμένη καὶ ἡ σύνθεσις στερεῖται ἐνότητος. Τὰ συγγράμματα τοῦ Χ. ἔχουσι δὲ τὴν πρωτοτυπίαν ἅμα καὶ βαθείαν σκέψιν. Ἡ σκεπτικὴ φιλοσοφία αὐτοῦ εἶναι σαφὴς καὶ σθεναρά, δέχεται ὅτι αἱ γνώσεις τῶν ὑποστάσεων καὶ αἰτιότητων, καθὼς συνήθως ῥηθίζομεν τὰς ἡμετέρας παραστάσεις, εἰσὶ πρὸ τῶν μεθόδων τῆς αὐτῆς πάντοτε μενούσης καὶ καταδείκνυσαι σαφῶς ὅτι ἀδύνατον νὰ φθάσῃ τις ἐκ τῆς τοῦ μὴ ὄντος ἰδέας εἰς τὸ βέβαιον περὶ ὑπάρξεως ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὰς ἀρχικὰς αὐτῶν αἰτίας ἀποκρούει πᾶσαν πέρα τῆς ἐμπειρίας μεταρρυσικὴν λέγει ὅτι οὐδὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐκτὸς ἡμῶν ὑπάρξιν τῶν πραγμάτων καθ' ἑαυτὰ ἀλλ' ὅτι ἡ ὑπάρξις αὕτη εἶναι μόνον ζήτημα πίστεως. Πρὸς τοῦτοις ὁ Χ. ἀποδέχεται τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν ἀκρίβειαν πίστεως καὶ ἐπιτίθεται δριμύς κατὰ τῆς ὑπάρξεως ψυχῆς τε καὶ Θεοῦ καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῆς ἐκ τῶν τοιαύτων αἰτίων ἀποδείξεως περὶ ὑπάρξεως Τούτου. Τὴν ὁρθοκρίαν ἐξηγεῖ ὡς ἐξ ἐσωτερικῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐκ παραστατικοῦ μηχανισμού προεληθῶσαν, καὶ τὴν ἠθικὴν τέλος κρίσιν ἱσχύει ἐπὶ τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῶν χαρακτήρων καὶ πράξεων. Οὐχ ἥττον ὁμῶς πολλὰκις περιπίπτει ἐν λησιπράσις. Ηερβ. κυρίως Burton, Life and correspondence of H. (2 τ. Ἐδιμβ. 1846 καὶ 1850) καὶ Meinong, Hume

studien (2 μέρη Βιέννη 1877 καὶ 1882). [Κ.]

Χισσάρ (Hissar). Χώρα τῆς Βουχα-
ρας, ὁρεινὴ καὶ καλῶς ἀρδευσμένη, κατει-
κουμένη ὑπὸ τῶν κρατούντων Οὐζβέκων
καὶ τῶν ὑποταγμένων Ταϊζίκ. Ἡ ἐρ-
ω-
νμος πρὶν τὴν ὕψους αἰ. ἔχει 11 χιλ. κατ.
καὶ ῥωστικὴν φρουράν, βιομηχανίαν δὲ χά-
λυβος καὶ μεταξωτῶν. [Μ Σ]

Χισσάρ. 1) Γ κ ς α υ ζ ἑ λ Χ., ἡ ἀρ-
γαλὰ λαγνυρία τοῦ Μαιάνδρου, πόλις τῆς
ἀσιατικῆς Τουρκίας ἐν τῇ βιλαετίῳ τοῦ
Ἀιδινίου μετὰ 30 χιλ. κατ. Εἶναι τὸ κέν-
τρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῆς
Ἀνατολῆς μετὰ τῆς Σμύρνης καὶ ἔχει
βιομηχανίαν βαμβακῶν ὑασιμάτων. — 2)
Ρ ο ὐ με λ ι Χ. Προεξέχῃ τῆς ἀκτῆς τοῦ
Βοσπόρου μετὰ τοῦ κλίπου τῶν Χειλῶν
καὶ τοῦ τῆς Φιδαλίας (Μπαλτά-λιμάν).
Εἶναι θ' ὁ ὑψηλότερος λόφος μετὰ τὴν τοῦ
Κλειδίου λεγόμενον τῶν ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊ-
κῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου καὶ ὁ μᾶλλον
προεχὼν πρὸς τὴν ἀσιατικὴν παραλίαν. Εἰς
τὸ ΒΔ μέρος τοῦ λόφου καίται τὸ χωρίον
Ρούμελι-Χισσάρ (=εὐρωπαϊκὸν φρούριον),
καλούμενον οὕτω πρὸς διαστολὴν αὐτοῦ ἀπὸ
τοῦ ἀπέναντι φρουρίου Ἀνατόλ-Χ (ἀσιατι-
κοῦ φρουρίου), ἐνθα ὑπάρχει καὶ ἐμῶνυμον τῷ
τελευταίῳ τούτῳ χωρίον. Τὸ μετὰ τὸν δύο
τούτων φρουρίων μέρος τοῦ Βοσπόρου εἶναι
λίαν στενὸν ὅτε ἔχον πλάτος 300 μέτρων γαλ-
λικῶν ἀργυρίων ἢ 5 σταδίων κατὰ Στρά-
βωνα. Τὸ φρούριον Ρούμελι Χ. ἐκτίσθη
ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ 1644
ἀπαγχονισθεὶς ἐρρίβη ὁ πατριάρχης Κύ-
ριλλος ὁ Λουκαρίας ὁ 3πὸ Ἀλεξανδρείας.
Βραδύτερον τὸ φρούριον ἐχρησίμευσεν ὡς τό-
πος ἐξολοθρευσεως τῶν γενιτσάρων. Ἐν-
τεῦθεν λέγεται ὅτι ἐγένετο ἡ διάβασις τοῦ
στρατοῦ τοῦ Δαρείου κατὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀ-
σίας εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τῶν Σκυθῶν
στρατεῖαν αὐτοῦ, οἷε καὶ ἐξευξε τὴν Βό-
σπορον ὁ Μανδρακλῆς, ὁ ἐκ Σάμου μηχανι-
κός. Ἀπὸ τὴν θέσιν ταύτην πρὸς τοὺς διέ-
βησαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ
οἱ Γόιθοι καὶ οἱ σταυροφόροι. Ἰσως δὲ καὶ
οἱ Πατιονάκαι τῷ 1049 ἐπὶ Κωνσταντίνου
τοῦ Μονομάχου. Τὸ ἐν τῇ βορείῳ πλευρᾷ
τοῦ φρουρίου κείμενον χωρίον κατοικεῖται
ὑπὸ Ὀθωμανῶν τὰ πλεῖστον, Ἀρμενίων καὶ
τινων ἀγγλικῶν οἰκογενειῶν, ἐπὶ τῆς κο-
ρυφῆς δὲ τοῦ λόφου καὶ ὀπισθεν τοῦ φρου-
ρίου εὐρῆται τὸ Ραβέρτεϊον ἀμερικανικὸν
γυμνάσιον. — 3) Ἀ ν α τ ἑ λ Χ. ἀπέναντι
τοῦ ἀνωτέρω Ρ. Χ. Φρούριον ἐν τῇ προεκ-
βολῇ τῇ μετὰ τοῦ σημερινοῦ Κισρῆς καὶ
τοῦ Κιουτσούκ-Γκιόκ-σουγίου· τὸ φρούριον
τοῦτο προσωναμάζετο ἐνεκα τῆς κορυφότητος
αὐτοῦ καὶ Γκιουζελιζέ-Χ., ἐκτίσθη δὲ κατὰ
τινας μὲν ἐπὶ Βαγιαζήτῃ Δ' ἢ Γκιλδirim τῷ

1398-94, κατ' ἄλλους δὲ πιθανώτερον ὑπὸ
τοῦ σουλτάνου Μωάμεθ Δ'. Παρ' αὐτῷ καί-
ται ἐμῶνυμον χωρίον, ὅπερ οἰκεῖται ὑπὸ
Ὀθωμανῶν. [Σ.Β.]

Χισσαρλίκ. βλ. Τροία.

Χιτίνη, C₁₅H₁₆N₂O₁₀. Ζωϊκὸν γλυ-
κωματογόνον, κύριον συστατικὸν τοῦ σκε-
λετοῦ τῶν θηρωτικῶν ζώων καὶ πρὸ πάντων
τῶν καυθέρων καὶ τῶν ἀκανθῶν, ἀπαντῶν
μάλιστα ἐν τοῖς πετρυνίοις, τοῖς κέντροις,
τοῖς λαπίοις, ταῖς θριεῖ καὶ τοῖς θύραξι
τῶν ὀστρακοδέρμων· ἐξάγεται ἐκ τῶν ψα-
λίδων καὶ τῶν θαράκων τῶν γεραίων καὶ
θαλασσίων καρκίνων ὡς μάζα λευκῇ, γιο-
νῶδης, ἀδιάλυτος ἐν πᾶσι τοῖς συνθέσει
διαλυτικαῖς μέσοις, διαλυτὴ μόνον ἐν πυ-
κνοῖς δέξιιν ἀνευ χρώσεως αὐτῶν. [Ρ.Ν.Β.]

Χιτοπαδάσσα ἢ Χιτοπαδέσσα. Ὁ-
νομα γνωστῆς Ἰνδίκης οὐλλογῆς μύθων,
ἐπιτομῆς τοῦ Παντισσάντρα (βλ. λ.). Ταύ-
την μετέφρασαν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὁ Γα-
λανδὸς (βλ. λ.).

Χιτταῖοι ἢ Χεταῖοι ἢ Χιττίται. Ἀρ-
χαῖότατος λαὸς τῆς Συρίας γνωστὸς ἐκ τῆς
ἀγ. Γραφῆς καὶ ἐξ αἰγυπτιακῶν καὶ ἀσσυ-
ρικῶν πηγῶν. Ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Νέτα
ἀντέταξαν κατὰ τὸν 14' π. Χ. αἰῶνα ἐρω-
μένην ἀντίστασιν κατὰ Ῥαμσῆ τοῦ Β' τῆς
Αἰγύπτου, ἐνικήθησαν δὲ παρὰ τὸ Kedesch
ἐπὶ τοῦ Ὀρόντου. Εἰς τοὺς κατόπιν αἰῶ-
νας ἀπετέλουν πολλὰ μικρὰ κληρονομικὰ
κράτη, τὰ ὅποια ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπε-
ταγῆσαν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν μέχρι τοῦ 2'
π. Χ. αἰῶνος. Εἰς τοὺς Χ. ἀποδίδονται
ἀκομμά τινα ἔργα τῆς γλυπτικῆς ἀνευρε-
θέντα ἐν Συρίᾳ καὶ Μιναῖ. Ἀσίσ. φέρντα
δὲ γραφὴν εἰκονιστικὴν, μήπω ἀναγνωσθεῖ-
σαν. Φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ἀνθρωπολο-
γικῶς οἱ Χ. εἶναι ὅμοιοι πρὸς τοὺς Ἀρμε-
νίους. Πρὸ Lantsheere, De la race et
de la langue des Hittites (Βρυξ. 1892).

Χιτών. Τὸ πρῶτον ἔνδυμα τῶν ἀρ-
γείων Ἑλλήνων, ἐκ διαφόρου ὕλης καὶ
διαφόρως φερόμενον. Ὑπῆρχεν ἀρχαίῃθεν
δύο εἶδη Χ., ὁ θωρικὸς, ὅστις ἦν βραχύς
καὶ ἐξ ἐρίου καὶ ἀνευ χειρῶν, καὶ ὁ ἰω-
νικὸς ἐκ λίνου ποδῆρης καὶ χειρῶντος. Οἱ
Ἀθηναῖοι καθ' ὃ ἰωνες ἔφερον ποδῆρη
χιτῶνα καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ Πελοποννησια-
κοῦ πολέμου ἐβράχυνον αὐτὸν ἐπὶ τὸ θωρι-
κώτερον· ἔκτοτε δὲ ὁ θωρικὸς ἦτο τὸ γε-
νικὸς φορούμενον ἔνδυμα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν
καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, μόνον δ' ἐν τῷ
γυναικείῳ ἱματισμῷ ὑστάτοιο ἐπὶ ἡ διακρι-
σις τοῦ ἰωνικοῦ καὶ τοῦ θωρικοῦ. Ὁ θωρι-
κὸς Χ. προσεδέετο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὤ-
μων διὰ περονῶν, πολλάκις καθῆκε μόνον
μέχρι τῶν γενάτων, ἦτο δὲ συνερρομένος

κατὰ τὴν μίαν πλευράν, κατὰ δὲ τὴν ἐτέραν ἔμεινεν ἐν μέρει ἀνοικτὸς ἵνα ἐλευθέρως κινῶνται τὰ μέλη τοῦ σώματος. Ὁ δὲ ἰωνικός Χ. ἦτο κατὰ τὴν Ἡρόδοτον τὸ πάλαι ἐνδυμα τῶν Καρῶν καὶ μετενέχθη εἰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Ἰωνίας. Παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ὁ Χ. ἐφέρετο ἐν χρῶ (κατά-σαρκα), αἱ γυναῖκες δὲ πιθανῶς ἔφερον ὑπ' αὐτὴν καὶ χιτῶνιον. Οἱ Ἕλληνες (ἄνδρες καὶ γυναῖκες) ὑπὲρ τὸν Χ. συνείθιζον νὰ φέρωσι καὶ ἱμάτιον, καὶ ἔχεν ὁ μὲν ἦν ὁ φέρων ἱμάτιον μόνον, μόνον ὁ χιτῶνα μόνον. Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ὁ Χ. τῶν ἀνδρῶν διεκρίνετο εἰς τὴν τῶν ἐλευθέρων ἀμφιμάσχαλον, ἔχοντα δύο χειρίδας καὶ ἀνοικτὰς τὰς μασχάλας πρὸς ἐξόδον τῶν χειρῶν, καὶ εἰς τὴν τῶν δούλων ἐπερμασχαλον τὸν καλύπτοντα μόνον τὴν ἀριστεράν. Παρὰ Ῥωμαίοις ἡ tunica, ὡς ὁ Ἑλληνικός Χ., ἦτο ἐριτῦχον ἐνδυμα, μεθ' ὃ ἔφερον τὴν toga. Ἀμφοτέρω δὲ τὰ φύλα ἐν Ῥώμῃ ἔφερον συνήθως δύο Χ., ἓνα ἐξωτερικὸν καὶ ἓνα ἐσωτερικὸν ἐφ' ὧν οἱ μὲν ἄνδρες ἔφερον τὴν toga, αἱ δὲ γυναῖκες τὴν palla. [I.E.K.]

Χιτωνοφόρα (Tunicata). Τύπος ζώων, κληθέντων οὕτως ἐνεκα τοῦ χιτῶνος ἢ μανδύου, ὑμενώδους ἢ χονδρίνου καὶ πηκτώδους, ὅστις καλύπτει ἐξωθεν τὸ στοργυλὸν ἢ κυλινδρικὸν σῶμα τῶν ζώων τούτων· συνίσταται ἐξ οὐσίας χημικῆς ὁμοίας πρὸς τὴν φυτοκυτταρίνην καὶ ἔχει δύο ὁπὰς, ὧν ἡ προσθία χρησιμεύει πρὸς παραλαβὴν τῆς τροφῆς καὶ εἰσόδον τοῦ ὕδατος ἐντὸς τῆς μεγάλης βραγχιακῆς κοιλότητος, ἡ δὲ ὀπισθία (ἔδρα) πρὸς ἐξόδον τοῦ ὕδατος μετὰ τῶν περιττωμάτων. Μεταξὺ τοῦ στόματος τῆς βραγχιακῆς κοιλότητος καὶ τῆς ἔδρας ἐκτείνεται ὁ ἐντερικός σωλὴν μετὰ στομάχου, ἥπατος, ἐντέρων κλ. Νευρικός τις κόμβος φέρει παρὰ τισιν αἰσθητικὸν ὄργανον, ὀφθαλμὸν καλούμενον ἢ καρτρία δὲ ἀλλάσσει κατὰ καιροὺς τὴν διεύθυνσιν καθ' ἣν ὠθεῖ τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ σώματος. Τὰ Χ. εἶναι ἐρμαφρόδιτα, πολλαπλασιάζονται δι' ἐμφύων καὶ δι' ἀποβλαστήσεως, δι' ἧς παρὰ τισιν, ὡς π. χ. ταῖς Σάλπαις, παράγονται ὅλως ἀνόμοια τῇ μητρὶ ζῶα ὧν ὅμως τὰ ἀπόγονα πάλιν ἁμοιάζουσι πρὸς ταύτην. Παρὰ τισι συμβαίνει περίπλοκος μεταμόρφωσις· αἱ δὲ κάμποι τῶν Ἀκτιδίων π. χ. ἁμοιάζουσι τοσοῦτον πρὸς τοὺς γυρίνους τῶν Βατραχοειδῶν, ὥστε ἐγεννήθη εἰς τοὺς συσχεδίας ἡ ἰδέα ὅτι ἀντιπροσωπεύουσιν ἀρχιγενὴ κατὰστασιν τῶν Σπονδυλωτῶν ζώων, ἀπώλεσαν δὲ τὴν ὑψηλὴν ταύτην βαθμίδα τῆς ἀναπτύξεως καθ' ὅσον διὰ τινων ὁργάνων αὐτῶν προσφύονται ἐπὶ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης. Αἱ Σάλπαι ὅμως κινούνται διὰ τοῦ

ἐκ τῆς ὀπισθίας ὀπῆς ἐξερχομένου ὕδατος.

Χιτών. Βλ. Ὑδωρ.

Χίων. Μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος ἐξ Ἡρακλείας τοῦ Πόντου, ὅστις παρέδωκε μετὰ τὴν πατρίδα του εἰς τὸν τύραννον Κλέαρχον τῷ 355 π. Χ., ἀπωλέσθη ὅμως κατὰ τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται συλλογὴ Ἐπιστολῶν, ἧτις ὅμως πιθανῶς εἶναι ἔργον νεοπλατωνικοῦ τινος τοῦ Δαϊώνος. [Πρ.]

Χιονίδης καὶ Χιονίδης. Οὗτος μετὰ τοῦ Μάγνητος μνημονεύονται παρ' Ἀριστοτέλει ὡς οἱ ἐργαίδοται ἀπτικοὶ κωμικοὶ ποιηταί. Ὁ Χ. ἦτο νεώτερος τοῦ Ἐπιχάρμου καὶ ἐποίησε τὰς κωμῳδίας αὐτοῦ μετὰ τὸν πρῶτον Περσικὸν πόλεμον (490). Οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ σφίεται, τὰ δὲ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενα ἀποσπάσματα (ἐν Meineke Hist. crit. Com. Gr.) ὑπὸ τινων θεωροῦνται νόθα. [A.Θ. I.]

Χλαμυδοφόρος. Γένος τῶν Νωδῶν (βλ. λ.) μαστοφόρων ζώων. Εἰκὼν βλ. ἐν πιν. Νωδὰ Β' ἀρ. 3.

Χλαμύς. Εἶδος περιβεβαιου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τινων ἀνατολικῶν φυλῶν. Ἦτο βραχύτερον, λεπτότερον καὶ κομηντικώτερον τοῦ ἱματίου ἢ τῆς χλαίνης καὶ ἀρχικῶς ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἱππεῦσι· μάλιστα ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ, εἰς δὲ καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐφόρου γε νικῶς αὐτὴν οἱ ἔφηροι, ἐπὶ δὲ καὶ οἱ Ἰαζωνοὶ ματικοὶ, οἱ κυνηγοὶ καὶ οἱ ὁδοιπόροι. Ἦ μὲν ἐφηδικὴ Χ. ἦτο πιθανῶς κίρρα ἢ κροκωτή, ἡ δὲ στρατιωτικὴ πορφύρα· αἱ τῶν γυναικῶν Χ. διεκοσμοῦντο φιλοκάλως, αἱ δὲ τῶν ὑποκριτῶν ἦσαν διαχρῆστοι. Ἡ Χ. ἦν ἐπιμήκης, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἀκροὶ ἐλέγοντο περὰ. Ἐφέρετο δὲ κορυμμένῃ περὶ τὸν τράχηλον κατὰ τὸ μέσον τῆς μέσης μακρῶν αὐτῆς πλευρῶν καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις ἡ ἐρρίπτετο ἐπὶ τὰ νῶτα ἢ ἐκάλυπτε κατ' ἄλλην θέσιν τὸ σῶμα. Φαίνεται ὅτι παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲν ἐγένετο σχεδὸν χρήσις τῆς Χ. [Κ.]

Χλεμούταιον. Χωρεῖον τῆς Βοιωτίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Τανάγρας. Κείται 3 1/2 ὥρας πρὸς Ἀτῶν Θηβῶν καὶ 1/2 ὥραν ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 651 κατοικῶν γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων.

Χλεμούταιον. Σημαντικὸν φρούριον ἐπὶ τῆς ῥάχως τοῦ Χελωνάτα (βλ. λ.). κτισθὲν ἐν θέσει 235 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, δεσποζούσῃ τῆς πεδιάδος καὶ θαλάσσης, ὑπὸ τῶν Φράγκων τῷ 1217 μ. Χ. ὅπως χρησιμεύει ὡς ἀκρόπολις τῆς πρωτεύουσας τοῦ Μωρέως Ἀνδραβίδας καὶ ὡς καταφύγιον ἐν ἀνάγκῃ, ἐπὶ δὲ καὶ ὡς νομ

ματικισμῶν τῶν δεσποτῶν τοῦ Μωρέως. Ὑπὲρ τῶν Φράγκων ἐκαλεῖτο Clermont μέν ὁ Χελωνά-ας, τὸ δὲ τρούριον Château Tournois καὶ Castro Tornese. Εἶναι ἀρκετὸ μέγα, μὲ δεξομενὴς καὶ ἄλλα τεχνικὰ ἔργα, καὶ παρηκολούθησε τὴν τύχην τῶν ξένων ἡγεμόνων τοῦ Μωρέως, μέχρις οὗ ἐπέσεν εἰς τοὺς βυζαντινοὺς τῷ 1430· ἐσθ-πως ἐν τῷ ἀγῶνι· ἐχρησιμοποιήθη ὀλίγον κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ἰμβραίμ. Ἡδὴ ἀμεινθὲν ἐσχμέραι καταπίπτει καὶ ἐρεί-πυται. [Γ'.Πδ.]

Χληντοζάδες. Χωρίον τοῦ δήμου Μολακασίου τῆς ἐπαρχίας Καλαμπάκας, ἔχον 203 κατ.

Χλοανθίτης ἡ λευκὰς νικελιοσυρί-της. Ὁρυκτὸν τοῦ κυβικοῦ συστήματος, κασιτερόχρουν, περιβαλλόμενον δὲ πολλὰ-κις ὑπὸ ὑπογλώρου ἀρσενικοῦ νικελίου, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα. Συνίσταται ἐκ 71.8 μ. ἀρσενίου καὶ 28.2 μ. νικελίου, οὗ μέρη τινὰ ἀντικαθίστανται πολλὰκις διὰ σιδήρου ἢ κοβαλτίου. [Α.Κ.]

Χλοδοβίκος ἢ Χ λ ο δ ο β ι κ ο ς, τ. ἑ. Λευδοβίκος. 1) Ὁ ἱερωὺς τοῦ Φραγ-κικοῦ κράτους, ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μερσβ-γιῶν, γενν. 466 καὶ διαδεξάμενος τὴν πα-τέρα τοῦ Χιλδέριχον Α' ὡς βασιλεὺς τῶν Σαλίων Φράγκων. Νικήσας τὸν Ῥωμαίων ἐπαρχον Σουαρίον ἐν Soissons κατέλαβε τὴν ἐπαρχίαν τούτου μέχρι τοῦ Λίγγρος. Συνεζεύχθη μετὰ τῆς Χλοτίλδης, ἀνεψίας τοῦ βασιλέως τῶν Βουργουνδίων, ἧτις ἦτο καθολικὴ, αὐτὸς δὲ θοὺς τὴν ὑπόσχεσιν νὰ δευθῇ τὸν καθολικισμὸν ἐὰν ἐνίκα τοὺς Ἀλαμαννοὺς ἐν μεγάλῃ μάχῃ καὶ νικήσας τῷ ὄντι αὐτοὺς, ἐβαπτίσθη τῷ 496 μετὰ πολ-λῶν ὑπηκόων του. Ἡ κατὰ τῶν Ἀλαμαννῶν νίκη κατέστησεν αὐτὸν κύριον τῆς μεταξὺ Νέκκαρ, Μοίνου καὶ Ῥήνου χώρας. δι' ὧν ἁλ-λῶν δ' ἐκστρατειῶν ἐκυρίευσεν τὴν Γαλλίαν μέχρι πέρα τοῦ Γαρόννα, ἀλλὰ ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θευδερίχου βασιλέως τῶν Ὀστρο-γότθων τῷ 510 ἠναγκάσθη νὰ ἀφῇσιν τὸ Ν μέρος τῆς Γαλλίας εἰς τοὺς Γότθους. Ἐνώ-σας ἀπάσας τὰς χώρας τῶν Φράγκων ὑπὸ τὸ σκήπτρον του καὶ καταστήσας τοὺς Πα-ρισίους πρωτεύουσιν, ἀπέθανε τῷ 511, τὸ δὲ κράτος του διαιρεθὲν περιήλθεν εἰς τοὺς υἱοὺς του Θευδερίχον, Χλοδόμερον, Χιλδε-βέρτον καὶ Χλοθάριον. — 2) Ἄλλος Φράγ-κος βασιλεὺς, Χ. δ Β', υἱὸς Δαγοβέρτου Α', ἐβασίλευσε 648-656 ἐν Νευστρίᾳ καὶ Βουργουνδίᾳ. [Β.Χ.]

Χλόη. Ἐπώνυμον τῆς Δήμητρος ὡς προστάτιδος τῆς βλαστάνουσας σποράς. Πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἑωρτάζοντο ἐν Ἀθήναις κατὰ τὴν 5' ἡμέραν τοῦ μηνὸς Θαρργηλιώνος τὰ Χ λ ε ι α. [Σ.Τ.]

Χλοθάριος. Ὄνομα 3 βασιλέων τῶν Φράγκων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Μερσβιγγίων. 1) Χ. δ Α', υἱὸς Χλοδοβίκου Α', ἔλαβεν ὡς κληρονομίαν τῷ 511 τὴν περὶ τὸ Sois-sons (Σουασιῶνα) χώραν, ἣν ἠύξησεν ἀπο-στερήσας τοὺς συγγενεῖς του καὶ κυριεύσας τὴν Βουργουνδίαν. Ἐπικύσας τοῦ ἀδελφοῦ του τέλος συνήνωσε πάλιν ὅλον τὸ κράτος τοῦ Χλοδοβίκου, περὶ ὧν θανάτος αὐτοῦ τῷ 561 διηρέθη ἐκ νέου εἰς τοὺς 4 υἱοὺς του. — 2) Χ. δ Β', υἱὸς Χιλπερίχου Α' τῆς Σουσιῶνας καὶ τῆς Φρεδεγούνδης (βλ. λ.), ἐγένετο τῷ 613 κύριος ὅπαντος τοῦ κρά-τους τοῦ Χλοδοβίκου. ἀπέθανε δὲ τῷ 628. — 3) Χ. δ Γ', βασιλεὺς πάντων τῶν Φράγ-κων, παρεχώρησε τῷ 660 τὴν Αὐστρασίαν εἰς τὸν ἀδελφόν του Χιλδέριχον Β' καὶ ἀπέ-θανε τῷ 670. [Β.Χ.]

Χλωμός. Χωρίον τῆς Κερκύρας ὑπα-γόμενον εἰς τὸν δῆμον Λευκιμμάτων, οὗ τῆς ἑσρας, τῶν Ῥιγγιάδων, ἀπέχει 35' ΒΔ. Οί-κεῖται ὑπὲρ 535 κατ.

Χλωριόλη, $\text{CCl}_3\cdot\text{CHO}$. Χημικῶς εἶ-ναι προεὶν ἀντικαταστάσεως τριῶν ἀτόμων ὕδρογόνου τῆς ἀλδεΐδος $\text{CH}_3\cdot\text{CHO}$ ὑπὸ (σαριθμῶν χλωρίου, παρασκευάζεται δὲ διὰ τοῦ τελείου κορεσμοῦ οἰνοπνεύματος 96 % διὰ ἤθροῦ ἀερῶδους χλωρίου, ἀναβιβάζομένης βαθμυλὸν τῆς θερμοκρασίας ἀπὸ τοῦ 0° μέχρι 60°, ὅποτε προκύπτει ἡ ἐνοξυαλι-λίου χλωριόλη· πρὶν ὅμως ἀποτελεσθῇ τὸ προεὶν τοῦτο, ἐρ' ὅσον ἀκόμη ἐκέρπονται ἀπὸ τοῦ ὕδροχλωρίου, ἐὰν προσθέσωμεν ἴσον ὄγκον πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος καὶ ἀναταρ-ξώμεν ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ τῶν 60°, προκύ-πτει ἡ α ν υ δ ρ ο ς Χ. εἰς σιδήρα ἐπιπο-λάττουσαν, ἧτις χωρίζεται τοῦ λοιποῦ ὕγρου καὶ ἀποσπάζεται μετὰ κόνης ἀνοργανικοῦ ἀσβεστίου εἰς ὕγρον ἄχρουν, ἐλαιώδες, ζεὸν εἰς 97°, ὁσμῆς δριμύτης, εἰδ. βάρ. 1. 549, ἀσταθές καὶ μεταβαλλόμενον, ὅταν δὲν δια-φυλαχθῇ ἐντός κλειστῶν δοχείων, εἰς στε-ρεάν πολυμερῆ ἑνώσιν. Μετὰ τῆς ἀμμωνίας ἀποτελεῖ τὴν χ λ ω ρ ι ὶ α λ α μ μ ω ν ι α ν, ὑπὸ μορφήν βελονοειδῶν κρυστάλλων ἀδια-λύτων ἐν ψυχρῷ ὕδατι, μετὰ δὲ τοῦ ὕδρο-κυανίου τὴν ὕ δ ρ ο κ υ α ν ι κ ῆ ν ὡς πρί-σματα ἢ πλάκας ῥομβικάς. Θερμανθεῖσα μετὰ διαλύματος καυστικῶν ἀλκαλίων σχί-ζεται εἰς χλωρισφέρμιον καὶ μωρητικὸν ἄλας. Ἀνεκαλύθη τῷ 1832 ὑπὸ τοῦ Lie-big, ἤρουνθη ὑπὸ τοῦ Dumas τῷ 1834 καὶ χρησιμοποιοῦται εἰς παρασκευὴν τῆς ὑπὸ Liebreich εἰς τὴν φαρμακολογίαν εἰσ-αχθεῖσθαι ἐνύδρου χλωριόλης. Ἡ ἐ ν υ δ ρ ο ς Χ. ($\text{hydrate de chloral}$), προκύπτουσα δι' ἀναμίξεως 12 μ. ὕδατος μεθ' 100 μ. ἐνύ-δρου Χ. εἰς θερμοκρασίαν 50°, παρίσταται ὡς μεγάλοι προκλινεῖς κρυστάλλοι, ὁσμῆς

δριμείας καὶ ἀρωματικῆς, γέυσεως γαστρο-
νικής σφοδρῆς. Ἐχει δύο σπουδαιότατας χη-
μικὰς ἐνεργείας. τὸ μὲν ὅτι πηγνύει τὸ
λευκωμα, τὸ δὲ ὅτι ὑπὸ τὴν δράσιν τῶν
ἀλκαλικῶν ὑγρῶν τοῦ ὀργανισμοῦ σχίζεται
εἰς χλωριφόρμιον καὶ εἰς μυρμηκικὸν ἄλας.
Χρῆσις τῆς ἐνὸς X. γίνεται ὡς ἀναισθη-
τικὸν δι' ἐγγειρήσεις μικρᾶς διάρκειας,
ὡς ἀνταλγικὸν, ὡς ὑπνοφόρον ἐπὶ ἀπλῆς δυ-
πνίας. ἦν ἀμέσως καταπαύει μὴ προκαλοῦν
δυσπεψίαν, εἰς δυσκοιλιότητα, νευρικὰς δια-
ταράχας, κεφαλαλγίας καθάπερ τὸ ὅπιν.
ἐπὶ παραληρήματος οἰουδῆποτε, τρομώδους,
μηνιαίου, τραυματικοῦ, βρευματικοῦ, ὡς παρα-
λυτικῶν τῶν μυῶν κατὰ τὰς συσπαστικὰς καὶ
σπασμωδικὰς νόσους κλ., ὡς κατευναστικὸν
τοῦ ἀσθματος, τῆς σπασμωδικῆς βηχῆς κλ.,
ὡς τοπικῆς πρὸς ἀπολύμανσιν δυσωδῶν ἑλ-
κῶν, γαγγραινωδῶν, κατὰ τοῦ ὀδαζήτου
τοῦ λειχήτος κλ. [P.N.B.]

Χλωριανίνη ἡ τετραχλωρίς
κινίνη. Οὐσία κρυσταλλικὴ καταλεγο-
μένη εἰς τὰς κινόνας, παρισταμένη ὑπὸ μορ-
φῇν χρυσαζόντων φυλλιδίων, χρησιμεύοντων
εἰς τὴν παρασκευὴν γρωστικῶν οὐσιῶν ἕνεκα
τῆς ὀξειδωτικῆς αὐτῶν ἐνεργείας, διαλυο-
μένων ἐν ἀραιῷ καυστικῷ καλὶ καὶ πρὸς ἐρυ-
θροπύρρον χλωριανίλιν καὶ πρὸς ἀλ-
κάλιν. Ἐκ τούτου τῇ ἐπιδράσει ὀξέων προ-
κύπτει ἐλευθερὸν χλωριανίλιν καὶ ἐν
ὀξύ, σῶμα παριστάμενον ὑπὸ μορφῇν στίλ-
πνῶν ἐρυθρωπῶν λεπιδοειδῶν κρυστάλλων.

Χλωριανίλην. Προϊὸν ἀντικατα-
στάσεως τῶν τῆς ἀνιλίνης ἀτόμων ὑδρογένου
ὑπὸ τοῦ ἀλατογόνου στοιχείου χλωρίου· ἐκ
τῶν 5 ἀτόμων H ἃ περιέχει ἡ ἀνιλίνη εἶ-
ναι δυνατόν ν' ἀντικατασταθῶσιν 1, 2, ἢ 3,
ὅτε προκύπτουσιν ἡ μονεγγλώριος (ὀρθο-
χλωριανίλην), ἡ δισεγγλώριος καὶ ἡ τρισε-
γγλώριος ἀνιλίνη. [P.N.B.]

Χλωρίσσις ἡ χλωρίσις ἡ χλω-
ριανμία. Νόσος καθολικὴ πρωτοπα-
θῆς προσβάλλουσα κατὰ κανόνα τὰς ἐφη-
βους ἄρας ἀπὸ τοῦ 14ου ἕως τοῦ 20ου ἔτους
τῆς ἡλικίας, χαρακτηριζομένη δὲ κυρίως ὑπὸ
ἐλαττώσεως τῆς αἱμοσφαίρινης καὶ τῶν
πυρρῶν αἱμοσφαίριων καὶ ἀφελισμένη εἰς ἄμε-
σον καὶ ἐπιβλαβὴ δράσιν ἐπὶ τῆς ζωτικῆς
διαπλάσεως τοῦ αἵματος εἴτε ἕνεκα σκια-
τραφῆς βίου (βάπτρια), διαμονῆς ἐν ἐργο-
στασίσις δυσάεροις (ἐργάτρια), σωματικῶν
καὶ διανοητικῶν κόπων (διδασκάλισσαι,
παιδαγωγοί, μαθητρία), ἀτελοῦς θρέψεως
συνδυαζομένης μετὰ κακῆς διαίτης, εἴτε
ἕνεκα ἐνδεοῦς λειτουργίας τῶν αἱματοποιη-
τικῶν ὀργάνων (σπληνός, μυελὸς ὀστέων,
λεμφικῶν γαγγλίων). Καὶ νεανία ἀβρο-
δαιτοὶ καὶ γυναῖκες οὗτοι ὑπὸ κινεῖται ἔστιν
ὅτε εἰς X. Ἡ νόσος παρέρχεται καθ' ἑαυ-

τὴν μετὰ τὸ 20ον ἔτος, ὅτε παύει πλέον ἢ
μεγάλῃ ἐκείνῃ ἀναστάτῳτις καθ' ὅλον τὸν
ὀργανισμόν ἢ ἀναδεικνύουσα τὴν ἐφεθον με-
ταπλασιν. Συμπτώματα αὐτῆς εἶναι ὡχρό-
της τοῦ προσώπου, τῶν ὀρατῶν βλεννο-
μένων καὶ ὄλου τοῦ δέρματος, κόπωσης καὶ
κάματος τῶν μυῶν γενικῶς, ὀκνηρία πρὸς
οἰονδήποτε ἐργασίαν, κεφαλαλγία, βόμβος
ὠτῶν, ἱλιγγος, στομαγικαὶ διαταραχαί,
ἀνορεξία, ἰδιότροποι ὀρέξεις, δυσκοιλιότης,
καρδιαλγία, παλμοὶ τῆς καρδίας, λιποθυ-
μιαί, εὐσχημα ἢ βόμβος βόμβυκος ἀπὸ τῶν
σφαγιτιδίων, ὡς καὶ εὐσχημα ἀναιμικῶν, ἀνω-
μαλίας τῆς ἐμμήνου καθάρσεως μέγρι τε-
λείας ἐπισχέσεως, λευκορροία. Ἡ διάγνω-
σις τῆς X. εἰ καὶ εὐκόλος ἀπαιτεῖ προ-
σχῆν, μὴ τὰ παρατηρούμενα συμπτώματα αἰ-
τιῶνται ἀναιμίαν ἢ ἐμφωλεύουσαν φυμα-
τίωσιν, περὶ οὗ σχεδὸν πάντοτε δεόν νὰ φο-
βώμεθα προκειμένου περὶ ἀτόμου ὑπὲρ τὸ
20 ἔτη γεγονότος. Ἡ πρόγνωσις εἶναι πάν-
τοτε καλὴ καὶ ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς
ἐπίτευξιν καλῆς διαίτης σωμαστικής με-
μετρημένης, καὶ εἰς τὴν χορήγησιν σκευ-
σιῶν σιδήρου, κινίνης, πικρῶν ἐκχυλισμά-
των, σιζητρούχων ὕδατων εἰς πόσιν, ἀρτε-
νικοῦχου διαλύσεως τοῦ Fowler. Ἐπὶ βα-
ρεῖας μορφῆς καταφεύγουμεν εἰς ὑποδορεῖν
ἐνέσεις αἵματος ἀπαλλαγέντος πρῶτα
τῆς ἱνικῆς, ἢ εἰς διαλύσεις χλωριούχου να-
τρίου ἢ κοινῶ ἁλτος. [P.N.B.]

Χλωριομετρία. Μέθοδος ἀναλυ-
τικὴ ἐφαρμοζομένη ἐν τῇ χημείᾳ καὶ τῇ
βιοχημίᾳ πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἐν τινὶ
ἐνώσει ἢ διαλύματι ἐνεχομένου χλωρίου.
Κατορθῶται δὲ τοῦτο διὰ τοῦ χλωριομέ-
τρου τοῦ Gay-Lussac, τοῦ ὁποῦ ἡ λει-
τουργία στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ
χλωρίου ἐλευθεροῦ ἢ συνηνωμένου ἐπὶ τοῦ
ἀρσενικοῦδους ὀξέος, ὅπερ μετατρέπει εἰς
ἀρσενικὸν ὕδρ. [P.N.B.]

Χλώριον. Στοιχεῖον ἄμεταλλον ἀνα-
καλυφθὲν τῷ 1774 ὑπὸ Scheele, ἔχον χη-
μικὸν σύμβολον Cl καὶ ἀτομ. βάρ. 35.37.
Ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἀνοργάνῳ καὶ ὀργανικῇ φύσει
συνηνωμένον μετ' ἄλλων στοιχείων· σπου-
δασιτέρα τῶν ἐνώσεων αὐτοῦ εἶναι τὸ ἄλας
χλωριοῦχον νάτριον Na Cl, ἐνέχον 60%
χλωρίου καὶ ἀπαντῶν ἐν τῷ θαλάσσιῳ ὕδατι
(3 1/10), ἐν ταῖς ἀλπηγαῖς, ἐν τῷ φλοιῷ
τῆς γῆς ὡς ὀρυκτὸν (πρβ. Ἀλατωρυγία)
ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν
ὡς ἀπαραίτητον εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς
ζωῆς. Ἀλλῃ ἐνώσις εἶναι τὸ χλωριοῦχο
κάλιον ἀνευρισκόμενον ἐν τῷ φυτικῷ καὶ
ζωικῷ ὀργανισμῷ. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ δε-
ρῶδης ἐνώσις ὑδροχλωρίον παράγεται ἀφθο-
νωτάτῃ κατὰ τὰς ἡφαιστείους ἐκρήξεις
τὸ X. ἐξάγεται κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ

Scheele ἐκ τοῦ ὀρυκτοῦ πυρολυσοῦται ὡς ἀέριον ὁσμῆς πνιγρᾶς καὶ διαπεραστικῆς, προκαλούσης δύσπνοϊαν, βῆχα, ἀφόρητον αἰσθημα πύσεως ἐπὶ τοῦ στήθεος, ἐρεθισμὸν τῶν οφθαλμῶν, φλεγμονὴν τῶν βλεννογόνων ὑμένων, βρογχίτιδα, αἰμοπτυσίαν, πνευμονικὰς αἰμορραγίας καὶ τὸν θάνατον τέλος ἴδιαν εἰσπνεύεται ἀθρόον. Ἐχει εἰδ. βάρ. 2.4502. Ὑπὸ θλίψιν 6 ἀτμοσφαιρῶν καὶ ἐν θερμοκρασίᾳ 0° , ἢ ὑπὸ τὴν κανονικὴν πίεσιν καὶ ἐν -35° , μεταχωρεῖ εἰς ὑγρὸν σκοτεινὸς κίτρινον καὶ πηγνύμενον πρὸς κίτρινους κρυστάλλους ἐν—1020. Ἡ διαλυτότης αὐτοῦ ἐν ὕδατι ἐλαττωταὶ αὐξανομένης τῆς θερμοκρασίας· τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα τοῦ Χ. (χλωριούχον ὕδωρ) θέον νὰ φυλάττηται ἐν φιάλῃ μελοῖνῃ, κίτρινῇ ἢ ἐρυθρᾷ, διότι αἱ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἀκτῖνες ἀποσυνθέτουσιν αὐτό. Ἡ χημικὴ συγγένεια τοῦ Χ. πρὸς τὰ λοιπὰ μέταλλα καὶ μεταλλικὰ στοιχεῖα εἶναι πόσον μεγάλη, ὥστε οὐδέποτε τὸ προκείμενον στοιχεῖον ἀπαντᾷ ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει· οὐχ ἥττον δὲν εἶναι ἀναλίσκον ὅτε μὴ ἐνούμενον ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ ὀξυγόνου. Ἀτμοσφαῖρα Χ. καίπερ μὴ ἀναφλεξίμος καθ' ἑαυτὴν οὕσα, χρησιμεύει ὅμως ὡς μέσον αὐτομάτου καύσεως τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ καλίου. Ἡ συγγένεια αὕτη εἶναι ἰσχυροτάτη πρὸς τὸ δερμάδες ὑδρογόνον, ἢ δὲ ἐν τῷ ἀπλότῳ φωτὶ ἴσων ὀγκῶν ἐκ τῶν ἀερίων ἔνωσις τελεῖται μετ' ἐκπυροσφοτήσεως ὡς ἐκ τῆς καταπληκτικῆς θερμότητος ἣτις ἐκλύεται κατὰ τὴν ἔνωσιν (23 783 μονάδων). Εἰς τὴν στενὴν δὲ ταύτην συγγένειαν πρὸς τὸ ὑδρογόνον δρεῖλονται καὶ αἱ δξειδωτικαὶ ἰδιότητες τοῦ Χ., ὅπερ εἶναι· ἱκανὸν ν' ἀποσπᾷ ἀπὸ πάσης ἔνώσεως τὸ περιεχόμενον ὑδρογόνον καὶ νὰ συσσωματωταί μετ' αὐτοῦ. Αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν ἔνώσεων καὶ οὐσιῶν ἐνέργειαι τοῦ Χ. εἶναι τὰ μάλιστα ἀξιοσημειωταί· ὅτε μὲν συμβαίνει δξειδωσις διὰ προσαρτήσεως ὀξυγόνου διενεργουμένης ὑπὸ τοῦ Χ., ὡς λ. χ. κατὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ἀλδεύδης εἰς δξεικὴν δξυ τῇ παρουσίᾳ ὕδατος, ὅτε δὲ συμβαίνει ἀφαίρεσις ὑδρογόνου, ὡς λ. χ. κατὰ τὴν παραγωγὴν ἀλδεύδης ἐξ εἰσπνεύματος· ἄλλοτε δὲ συμβαίνει ἐκτόπισις τοῦ ὑδρογόνου καὶ προσάρτησις Χ., ὡς λ. χ. κατὰ τὴν παραγωγὴν μονοχλωριδοξεικοῦ ὀξέος ἐκ τοῦ δξεικοῦ ὀξέος. Τέλος δὲ ἐπὶ γίνεται πλήρης καταστροφὴ τῆς ὀργανικῆς ἔνώσεως ὑπὸ τοῦ Χ., ὡς λ. χ. κατὰ τὴν καθοξιν μίγματος ἐκ 2 ὀγκ. αἰθυλενίου μετὰ 5 ὀγκ. Χ. τελουμένην διὰ μεταλλοπρεπτοῦ φωτεινοῦ φαινόμενον. Ὅμοιως καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ὀργανικῶν χρωμάτων ὑπὸ τοῦ χλωρίου ὀφείλεται εἰς τὴν στενὴν αὐτοῦ συγγένειαν πρὸς τὸ ὑδρογό-

νον· ἡ ἐπερχομένη λευκανσις ἐπὶ μὲν παρούσῃ ὕδατος διενεργεῖται ὑπὸ τοῦ παραγομένου τῇ δράσει τοῦ χλωρίου ἐκ τοῦ ὕδατος ὑδρογόνου ἐν καταστάσει γενέσεως, ἐπὶ δὲ ἀπουσίᾳ τοῦ ὕδατος ἡ λευκανσις προκύπτει διὰ τῆς ἀποσπάσεως ἐκ τῶν ὀργανικῶν χρωμάτων τοῦ ὑδρογόνου ὑπὸ τοῦ Χ. Μόνον ἡ τυπογραφικὴ μελάνη καὶ ἡ κινεζικὴ (κατεσκευασμένη ἐξ αἰθάλης) δὲν ἀποχρωματίζονται. Πρὸς λευκανσιν τῶν βακῶν καὶ τοῦ βάμβακος πρὸς χαρτοποιίαν, τῶν λινῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων γίνεται χρῆσις τῆς χλωριούχου ἀσέτου ἣτις εὐκόλως ἀποδίδει τὸ ἐν αὐτῇ χλωρίον. Τὸ Χ. χρησιμοποιοῦται πρὸς ἀποτελεσματικὴν καταστροφὴν τῶν ἐκ τῆς σήψεως ἀναζιδομένων βλαβερῶν ἀερίων καὶ μiasμάτων. Ἐν τῇ ἱατρικῇ γίνεται χρῆσις τοῦ δερμάτους Χ. ἡραιωμένου εἰς εἰσπνοὰς κατὰ τῆς δ' ὑπρεβίου δηλητηριάσεως πρὸς ἀναγωγὴν τοῦ θείου. Τὸ χλωριούχον ὕδωρ χρηγεῖται εἰς τυφοειδεῖς πυρετοὺς, εἰς τὴν εὐλογίαν, εἰς τὸ ἐρυσίπελας καὶ εἰς χρονίαν καὶ σπητικὰς παθήσεις τοῦ δέρματος· εἰς γαργαλίσματα κατὰ ἀσθῶν καὶ ἐξελκώσεων τοῦ στόματος καὶ κατὰ τοῦ ἐκ χρονίας χρήσεως τοῦ ὑπεργύρου προσερχομένου σιελισμοῦ. — Ἐκ τῶν ὀργανικῶν ἐνώσεων γνωστότεραι εἶναι· τὸ χλωριούχον μεθυλίον (βλ. λ.), τὸ χλωριούχον μεθυλενιον (βλ. λ.), τὸ χλωριφορμιον (βλ. λ.), ὁ τετραχλωριούχος καὶ ἐξαχλωριούχος ἀνθράξ (βλ. λ.), ἀπαντα προκύπτοντα τῇ δράσει Χ. ἐπὶ τοῦ μεθανίου ἢ ἐλώδους ἀερίου. — Τὸ ὕδροχλωρίον εἶναι ἔνωσις 1 ἀτόμου Χ. πρὸς 1 ατομὸν ὑδρογόνου, ὑπαρχούσα ἐτοιμῇ ἐν τῇ φύσει· ἐπὶ τῶν κρατῶν τῶν ἡφαίστειων καὶ τῶν περὶ αὐτῶν καὶ προϊούσα ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἐν ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ ἐπιδράσεως τοῦ ὑδρατμοῦ ἐπὶ πυρακτούμενου θαλάσσιου ἁλματος τούτεστι· χλωριούχου νατρίου. Ὑπὸ φυσικὴν ἐποψὴν εἶναι ἀέριον ἔχον ὀσμὴν δξεινῶς πνιγρὰν, γεῖσιν ὀξείον καὶ δηκτικὴν, εἰδ. βάρ. 1.278 ἐπὶ τοῦ δερμάτος ἐνεργεῖ καυστικῶς ἀποξηραίνον αὐτό, ἐν ὑγρῷ ἀερί· μεταβάλλεται εἰς ἀτμούς ὁρατοὺς ἐνούμενον μετὰ τῶν ἀτμίδων τῆς ὑγρασίας· ὑπὸ θλίψιν 40 ἀτμοσφ. καὶ θερμοκρασίαν 10° μεταχωρεῖ εἰς βευστὸν ἀγρῶν, εὐκρινον, εἰδ. βάρ. 1.274· τὸ ὕδωρ ἀπορροφᾷ μετὰ καταπληκτικῆς ὁρμῆς τὸ ὑπερχλωρίον καὶ παρέχει οὕτω διάλυμα ἔχον πάσης τῆς ἰδιότητος τοῦ ἀερίου· οὗτε ἀναφλεξίμον εἶναι, οὕτε τὴν ἀρξομένην καυσίν διατηρεῖ· δὲν ἀποσυντίθεται οὐδὲ κατὰ τὴν θερμοκρασίαν 1400° . Εἰσαχθέν εἰς βαμμά ἡλιοτροπίου ἐρυθραίνει αὐτὸ ζωηρῶς· διαλύει τὰ μέταλλα, σίδηρον, ψευδαργυρον, κασίτερον, ὡς καὶ τὰ ἀλκαλικὰ μέταλλα σχηματίζον χλωριόχα ἅλατα,

ὡς καὶ μετὰ τῶν ὀξειδίων καὶ ὑδροξειδίων αὐτῶν. — Τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ εἶναι διάλυμα μᾶλλον ἢ ἥττον πυκνὸν ὑδροχλωρίου ἐν ὕδατι, παρασκευαζόμενον ἐν τῇ βυλφικῇ συσκευῇ. Ἐν θερμοκρασίᾳ—40° πηγνύται πρὸς μᾶζαν βουτυρώδη. Τὸ ἐν τῇ βιςμυχανίᾳ ἐν χρήτει γνωστὸν ὡς ρευστὸν κίτρινον εἶναι ἀκάθαρτον, περιέχον ὀργανικὰς οὐσίας, χλωρίον, ὑπερχλωριούχον σίδηρον, θειικὸν ὀξύ, θειώδες ὀξύ καὶ τριχλωριούχον ἀρσενικόν· καθαίρεται δὲ διὰ ζέσεως τῇ προσθήκῃ διχλωριούχου σιδήρου καὶ πυκνοῦ θειικοῦ ὀξέος. Χρησιμοποιεῖται τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ ἐν μὲν τῇ βιςμυχανικῇ χημείᾳ πρὸς παρασκευὴν τοῦ χλωρίου, τοῦ χλωριούχου ἀμμωνίου, τοῦ χλωριούχου κασσιτέρου, εἰς διαλύσιν πλείστων μετάλλων πλην τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, λευκοχρύσου καὶ ὑδραργύρου, εἰς παρασκευὴν τῆς ὀστεκόλλης, εἰς συγκόλλησιν τῶν μετάλλων διὰ τοῦ κασσιτέρου, εἰς τὴν τεχνικήν ἀρτοποιίαν, εἰς τὴν βυρικήν, κλ. Ἐν δὲ τῇ ἱατρικῇ ἐξωτερικῶς μὲν ἐφαρμυζόμενον καυτηριάζει τὰ ἰχθυώδη καὶ σφυγμικά ἔλκη, ἀραιὸν ὡρελεῖ ἐντιθέμενον εἰς λουτρά κατὰ τῶν χειμετῶν, καὶ ἐπιχρίομενον ἐπανειλημμένως καθαίρει τὰς διεσπασμένας μεμβράνας· ἐσωτερικῶς δὲ ἐνεργεῖ ἡπιώτερον τῶν λοιπῶν ὀξέων, διεγείρον τὴν ἐκκρίσιν τοῦ ἥπατος καὶ τόνουν ὡρελεῖ κατὰ τῆς ἀτονικῆς δυσπεψίας ἐξ ἐπιστάσεως τῆς ἐκκρίσεως τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, κατὰ τυφοειδῶν πυρετῶν καὶ σπληνικῶν δυσεντερειῶν, ὡς διαλυτικὸν οὐρολίθων κλ. — Τὸ μονοξειδίου X , Cl_2O , εἶναι ἑνωσις ἀερῶδης ἐν τῇ συνήθει θερμοκρασίᾳ, σκετείνως κίτρινη, ὁσμῆς διαφόρου τῆς τοῦ X , προσβαλλούσα τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα καὶ κατασπρέφουσα τὰς ὀργανικὰς οὐσίας, ἀπορρευστουμένη εἰς—40° πρὸς ὑγρὸν ἀσταθέςτατον ζιότι· καὶ δι' ἀπλῆς ἐπαφῆς πρὸς ξένον σῶμα ἢ δι' ἀναταράξεως ἀποσυντίθεται μετὰ ἐκπυρσοκροτήσεως. Τὸ ἀερῶδες μονοξειδίον ἔχει εἶδ. βάρ. 3.014, διαλύεται ἀθρόνως ἐν ὕδατι εἰς διάλυμα κίτρινον ἄνευ χημικῆς ἐνώσεως, ὡς τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὴν διαλύσιν τοῦ ὑδροχλωρίου. Τὸ τε ἀέριον καὶ τὸ διάλυμα ὡς καὶ τὸ ρευστοποιηθὲν μονοξειδίον ἔχουσιν ἑξοχὸν λευκαντικὴν δύναμιν καὶ ἐνεργοῦσιν ὀξειδωτικώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ χλωρίου, κατασπρέφοντα τὰς ὀργανικὰς χρωστικὰς ὕλας. — Τὸ τετραοξειδίου X , Cl_2O_4 ἢ ClO_2 , εἶναι ἑνωσις ἐξοχῶς ἐκπυρσοκροτική, παραγόμενη τῇ ἐπιθράττει κατεψυγμένῳ θειικοῦ ὀξέος πυκνοῦ ἐπὶ χλωρικοῦ καλίου, ἀέριον σκετείνως χρυσοκίτρινον, δυσώδεςτατον, εἶδ. βάρ. 2.315· ψυχόμενον κατωτέρω τῶν 5° μεταχωρεῖ εἰς ρευστὸν βαθύως ἐρυθρόν, βράζον εἰς 9.9°

καὶ πηγνύμενον εἰς 79° πρὸς χρυσοκίτρινον κρυσταλλικὴν μᾶζαν. Ἀποσυντίθεται βαθμῶς ἐν τῇ θέρμῃ τοῦ φωτός καὶ ἀπορροᾶται ἀθρόνως ὑπὸ τοῦ ὕδατος. — Τὸ ὑποχλωρικό οξύ HClO , εἶναι ἄγνωστον ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει. Ἡ ὕπὸ ξίς ὁμοῦ αὐτοῦ εἶναι ἀναμφισβήτητος. Διὰ σχηματίζει τὰ ὑποχλωριώδη καλούμενα ἅλατα, ὅπερ πάντοτε τυγχάνουσι συνηνωμένα μετὰ χλωριούχων μετάλλων. Τὸ ὑπὸ τὴν ὀνομα *Eau de Javelle* γνωστὸν καὶ πρὸς λευκανσιν καὶ ἐξαλειψιν κηλίδων μελάνης, σκωρίας ἢ ὀπωρῶν χρησιμοποιούμενον διάλυμα σύγκεται ἐκ χλωριούχου καλίου καὶ ὑποχλωριώδους καλίου συνηνωμένων. Τὰ δὲ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Eau de Labarraque* γνωστὸν καὶ τυγχάνον ὁμοίως τῷ προηγουμένῳ χρήσεως διάλυμα σύγκεται ἐκ χλωριούχου νατρίου καὶ ὑποχλωριώδους νατρίου ἠνωμένων. Τέλος τὰ κατωτέρω λευκαντικὰ ἅλας καλούμενον ἢ χλωριούχος ἀσβεστός εἶναι μίγμα χλωριούχου ἀσβεστοῦ μετὰ ὑποχλωριώδους ἀσβεστοῦ, καὶ χρησιμεύει ὡς λευκαντικὸν τῶν ὀρασμάτων καὶ εἰς ἀπολύμανσιν ἀποπνέων καὶ ἄλλων τόπων μεμιασμένων. — Τὸ χλωρικό οξύ HClO_3 , εἶναι ἑνωσις μὴ παρασκευασθεῖσα καὶ γνωστὴ μόνον ἐν τοῖς ἅλασιν, ὅπερ σχηματίζει μετὰ τῶν βάσεων καὶ ὅπερ καλοῦνται χλωρικά ἅλατα, οἷα τὸ χλωριώδες κάλιον, ὁ χλωριώδης μόλυβδος κτλ. — Τὸ χλωρικό οξύ HClO_3 , εἶναι ὑγρὸν πυκνόρρευστον, ἀχρῶν ἄσμοον, εἶδ. βάρ. 1.282, ἀκρυστάλλωται καυστικώτατον, παράγον φλυκταίνας δυνάμεις ἐπὶ τοῦ δερμάτος, ἀναφλέγον τὸ αὐτῷ ῥιπτόμενον θάιν καὶ τὸν φωτόφορον. Ἐχει μεγάλην ὀξειδωτικὴν δύναμιν, ὡς καὶ τὰ ἅλατα αὐτοῦ, ὅπερ καλοῦνται χλωρικά, καὶ μάλιστα τὸ σκευδαίετατον τοῦτων, τὸ χλωρικό κάλιον (βλ. λ.). — Ὁ περχλωρικό οξύ HClO_4 , τὸ σκευδαίετατον πάντων τῶν ὀξειδωτικῶν χλωρίου ὀξέων, εἶναι ὑγρὸν ἀχρῶν, σιρπιῶδες, ἀτμίζον καὶ κίτρινον γινόμενον τῷ ἀέρι, εἶδ. βάρ. 1.782, ὀξειδωτικώτατον ἐνεργεῖ ἐπὶ ὀργανικῶν σωμάτων· καυτηριάζει καὶ ἐξελκεῖ δυσίατως τὴν ἐπιδερμίδα, χάρις τῇ καὶ ἑξοχῶς ἐμβαπτίζομενα ἐν αὐτῷ αὐτὴν ἀναφλέγονται, προσμυγνύμενον δὲ τῷ ὕδατι θερμαίνει αὐτό. Σχηματίζει ἅλατα μετὰ τῶν βάσεων καλούμενα ὑπερχλωρικά. — Τέλος τὸ τριχλωριούχον ὀξύ X , NCl_3 , εἶναι λίαν ἐπικίνδυνον ἑνωσις μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως τελουμένη ἐκπυρσοκροτήσεως αὐτοῦ ἐλθόντος εἰς ἐπὶ φῆν πρὸς στερεὸν σῶμα· παράγεται τῇ διοχτεύσει χλωρίου διὰ πυκνοῦ διαλύματος χλωριούχου ἀμμωνίου καὶ παρίσταται ὡς ὑγρὸν κίτρινον, ἐλαϊώδες, βαρὺ, ἐν εἶδει σταγ

νων. Ἡ κατὰ τὴν ἀποσύνθεσιν φεβερὰ ἐκ-
πυροκρότησις ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκλυσιν
μεγάλης θερμότητος ἰσομένης πρὸς 38450
μονάδας. [P.N.B.]

Χλωριούχον νάτριον ἢ **χλωρί-
ονάτριον**. Βλ. "Αλος.

Χλωριόφορμιον, CHCl_3 . Χημι-
κῶς εἶναι προεῖν ἀντικαταστάσεως τριῶν
ἀτόμων τοῦ ἐν τῷ μεθανίῳ (CH_4) ὕδρογόν-
ου ὑπὸ ἰσαριθμῶν ἀτόμων τοῦ ἀλατογόνου
χλωρίου, διὸ καὶ τὸ χημικὸν αὐτοῦ ὄνομα
εἶναι τρισεγγλωρίον μεθάνιον ἢ γλωριού-
χον μεθενόλιον. Παρασκευάζεται δι' ἀπο-
στάξεως ἐν χαλκίῳ ἀποστακτήρῳ σκευεῖ
10 μ. γλωριούχου ὁδεύτου, 40 μ. θερμοῦ
ὕδατος καὶ 1 μ. οἶνοπνεύματος. Τὸ ἀό-
λον X. εἶναι ὑγρὸν εἰδ. βαρ. 1.525, ἄχρουν,
ὁσμῆς αἰθερώδους ἰδιαζούσης, γένσεως καυσ-
σης ζέει εἰς 62°, πήγνυται εἰς -70°, δὲν
ἀναφλέγεται, διὰ θρυαλίδος καίεται μετὰ
φλογὸς πρασίνης, διαλύεται ἐν οἶνοπνεύ-
ματι καὶ αἰθέρι. Ἡ εὐαίσθητοτέρα ἀντί-
δρασις αὐτοῦ εἶναι ἡ δριμυτάτη δομὴ τῆς ἐξ
αὐτοῦ ἀνθρακαμίνης, παραγομένης τῇ προ-
σθήκῃ ἀνιλίνης καὶ οἶνοπνευματώδους δια-
λύματος καυστικοῦ νάτρου. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ὀφείλεται εἰς τὸ δι' ἐξωμύθησιν ὡς μυρμη-
κικὸν δξύ (*acide formique* CH_2O_2) οὕτι-
νος τὰ άτομα δξυγόνου ἀντικατεστήσαν
ὑπὸ γλωρίου. Ἀνεκαλύθη τῷ 1831 ὑπὸ
Soubelran καὶ Liebig, τῷ δὲ 1847 ὁ Simp-
son κατέστησε γνωστὰς τὰς ἀναισθητι-
κὰς αὐτοῦ ιδιότητας. Σήμερον ὑπάρχει ἐν
καθελικῇ γρήρῃ πρὸς ἐπίτευξιν βαρυτά-
της ἀναισθησίας, ἥτις μόνῃ θύναται νὰ
ἐπιτρέψῃ τὴν μετὰ ψυχραϊμίας καὶ ἀνελλι-
ποῦς τέχνης ἐκτέλεσιν καὶ τῶν σπουδαιο-
τέρων ἐγχειρήσεων, εἶναι ἀκρωτηριασμῶν,
λαπαροτομιῶν κλ. Εἶναι ὅμως ἐν ταύτῳ
καὶ κινδυνῶδες, θυνάμενον νὰ ἐπιφέρῃ θά-
νατον ἐκ τελείας ἀκινησίας τῶν ἀναπνευ-
στικῶν μυῶν καὶ τῆς καρδίας, διὸ καὶ ἀπαι-
τεῖται μεγάλη προσοχὴ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ
αὐτοῦ. Ὁ εἰς τὴν διὰ X. ἀναισθησίαν ὑπο-
βαλλόμενος δέον νὰ ᾖ κατακεκλιμένος ἐπὶ
τὴν ῥάχιν ὅπως ἀπομακρύνηται ὁ κίνδυνος
συγκοπῆς τῆς καρδίας· νὰ ἔχῃ τὴν ἀνα-
πνοὴν ἐλευθέραν, μὴ παρεμποδίζουσαν ἐξ
εἰσασθήποτε πίεσεως ὑπὸ περιλαινίου, ἐνδυ-
μάτων ἢ ζώνης· τὸ προσωπεῖον ἐφ' οὗ στα-
λάζεται τὸ X. δέον τὸ πρῶτον νὰ κρατεῖ-
ται εἰς τινα ἀπόστασιν τῆς ῥινὸς καὶ ἐν
ἀνάγκῃ ν' ἀπομακρύνηται ἕως οὗ ὁ ῥι-
νὸς βλεπνογόνος ἐθιθῇ πρὸς τὰς ἐρεθιστι-
κὰς ἀτμίδας τοῦ X. αἵτινες συνεοδούνται
μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, εἰτα δὲ νὰ
τοπιθετῇται ἐπὶ τῆς ῥινὸς καὶ νὰ ἐπιστα-
λάζηται X. μέχρι τελείας ἀναισθησίας καὶ
ἐλλείψεως τῶν ἀνακλαστικῶν κινήσεων

ἀπὸ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ χειρουργοῦ παύε-
ται ἡ ἐπιστάλαξις καὶ ἐπαναλαμβάνεται
εὐθὺς ὡς ἀναφανῇ ἀνακλαστικὴ κίνησις ἢ
ἄλλο σημεῖον ὁδύνης· ἀπότομοι κινήσεις
ἐπὶ τοῦ χλωριοφορμιθέντος θύνανται νὰ
γίνωσιν αἷτια συγκοπῆς· ἐὰν ἡ κυκλοφορία
βραδύνηται καὶ ὁ σφυγμὸς ἐξασθενῇ, παύο-
μεν τὴν ἐπιστάλαξιν· ἐὰν ἐπέλθωσι φαι-
νόμενα κυανώσεως καὶ συγκοπῆς, τάχιστα
δέον ν' ἀντιδράσωμεν διὰ τεχνητῆς ἀνα-
πνοῆς, τοῦτο μὲν εἰσάγοντες σωλῆνα ἀερο-
φόρον ἐντὸς τῆς τραχείας διὰ τοῦ λάρυγ-
γος, τοῦτο δὲ ἐξασκούντες διὰ τῶν βρα-
χιόνων τοῦ χειριζομένου κινήσεις ρυθμικὰς
καὶ προκαλοῦντες τὴν συστολὴν τοῦ δια-
φράγματος διὰ ρεύματος γαλβανικοῦ. Ἀναι-
σθησία πλήρως ἐπέρχεται μετὰ τὴν ἐξά-
τμισιν καὶ εἰσπνοὴν 100 σταγόνων X. κατὰ
μέσον ὅρον. Ἰδιαιτέραν ἀνθεκτικότητα εἰς
τὴν δράσιν τοῦ X. παρουσιάζουσιν οἱ κα-
ταχρασταὶ τοῦ οἶνου καὶ τῶν οἶνοπνευμα-
τωδῶν ποτῶν. Οἱ ἀδυνατοὶ ἰδιοσυγκρασίας
ταχύτερον περιέρχονται εἰς ἀναισθησίαν ἢ οἱ
εὐρωστοί. Τὸ X. εἶναι προτιμότερον τοῦ
αἰθέρος, διότι ἡ δομὴ αὐτοῦ εἶναι ἥτιον δυ-
σάρεστος, ἡ ἀναισθησία ταχύτερον ἐπέρχε-
ται καὶ πλείονα χρόνον διαρκεῖ, ἡ περίο-
δος τῆς ἐπιδράσεως καὶ ἀντιδράσεως εἶναι
βραχυτέρα. Ἡ χρῆσις τοῦ X. ὡς ἀναισθη-
τικοῦ συνεδεικνύται προκείμενον περὶ ἀτό-
μων πασχόντων χρόνια ὀργανικὰ νοσήμα-
τα ἢ διατελούντων ὑπὸ τὸς συνθήκας γε-
νικῆς τινος χρονίας διαθέσεως (ὡς οἱ καρ-
διοπαθεῖς, πνευμονοπαθεῖς, βρογχοπαθεῖς,
φυματιῶντες, ἀσθματικοὶ κλ.). Τὰ τῆς ἐπι-
δράσεως τοῦ X. φαινόμενα συνίστανται πρῶ-
τον μὲν εἰς τοπικὴν καὶ γενικὴν διέγερσιν,
εἰτα δὲ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀντιλήψεως
καὶ τῆς αἰσθητικότητος καὶ διαδοχικῶς εἰς
τὴν κατάλυσιν τῶν ἐκουσίων κινήσεων,
τῶν ἀνακλαστικῶν ἢ ἀκουσίων κινήσεων,
εἰς τὴν ἐπιβραδύνσιν τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς
κυκλοφορίας· διότι τὸ ἀναισθητικόν δια-
δοχικῶς ὁρᾷ ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου πρῶτον,
ἐπὶ τοῦ νοτιαίου μυελοῦ εἰτα, ἐπὶ τοῦ προ-
μήκου καὶ τέλος ἐπὶ τοῦ μεγάλου σωμα-
παθητικοῦ. Γίνεται κυρίως χρῆσις τοῦ X.
ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν ἐν τῇ χειρουργικῇ
ὡς ἀναισθητικοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς πα-
ραγωγὴν ἐλαφρᾶς ἀναισθησίας κατὰ τὰς
προπαρασκευαστικὰς καὶ κλεινίζουσας ὥ-
δινας τοῦ τοκετοῦ ἐπὶ ἀτόμων νευρικῶν
καὶ ἂν ὑπεραισθητικῶν. Ἐτεराί γε χη-
μαὶ τοῦ X. ἐν τῇ ἱατρικῇ εἶναι ὡς ἀναλ-
γησιοποιοὶ εἰς εἰσπνοὰς κατὰ νευρολογίων,
κατὰ κωλικῶν τοῦ ἥπατος καὶ τῶν νε-
φρῶν ὡς κατευναστικοῦ ἢ ἀκίνησιοποιου κα-
τὰ τῶν σπασμῶν τῆς στρυχνινοδηλητηρία-
σεως, τῆς λύσεως, τῆς χρεσίας, τῆς ἐπι-
ληψίας, τῆς ὑστερίας, κατὰ τῆς ἐπιλοχίου

ἐκλαμψίας, κατὰ τοῦ τετάνου κλ., ὡς κατευναστικοῦ τῆς ἐξάψεως τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐν τῇ μανιώδει φρενοδυσθεΐᾳ, ἐν τῷ τρομώδει παραληρηματι, κλ. Ἐσωτερικῶς δὲ χρησιμεύει βευστὸν Χ. ἀπὸ τοῦ στόματος ἢ εἰς ὑποκλυσμούς ὡς πυσώδυνον, ὡς ἀντισπασμωδικόν, ὡς ἀναισθητικόν, ὡς κατευναστικόν καὶ ὡς ἡλιθιωτικόν. Ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς εἰσπνοὰς παρέχεται τὸ Χ., ἐνεργεῖ ἐνδοθεν ἀπὸ τῶν κέντρων τοῦ νευρικοῦ συστήματος· κυρίως ἐξωτερικῇ χρήσει εἶναι ἡ τοπικὴ αὐτοῦ ἐφαρμογή, ὅτε θρᾶ κατὰ τὸ ἄκρον τῶν νευρῶν μόνων. [P.N.B.]

Χλωρίς. Οὕτως ἐκλήθη κατ' ἀναλογίαν τοῦ λατινικοῦ *Flora* ἡ αὐτοφυῆς βλάστησις, τὸ σύνολον ὅλων δὴ τῶν αὐτοφυῶν φυτῶν ὠρισμένης χώρας.

Χλωρίς. 1) Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίωνος καὶ τῆς Νιόβης, ἡ μόνη ἥτις ἐκ τῶν τέκνων ταύτης, ὅτε ἐθανατώθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρτέμιδος, ἐσώθη. — 2) Θυγάτηρ τοῦ ἐξ Ὀρχομενοῦ Ἀμφίωνος, ἥτις ἐνυμφεῖται τὸν Νηλεῆ. Τὰ 12 τέκνα τούτων, πλὴν τοῦ Νέστορος, κατέστραξαν ὁ Ἡρακλῆς κατὰ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Πύλου. — 3) Νύμφη τῶν ἀνθέων καὶ τῆς χλοερᾶς βλαστήσεως, σύζυγος τοῦ Ζεφύρου καὶ μήτηρ τοῦ Καρποῦ. [Πς.]

Χλωρίς, *Chloris* L. Γένος Ἀγρωσιωδῶν, ὧν τὰ πολυαριθμὰ εἶδη ἐν Ἀραβίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ Αὐστραλίᾳ εἰσι σπουδαῖα ὡς χόρτα πρὸς νομὴν. [Θ.Χ.]

— Βλ. Σπίζα.

Χλωρίτης. Ὁρυκτὸν τοῦ βασιρρέμου ὄρθου, κατ' ἄλλους τοῦ προκλινούστος συστήματος, εὐρισκόμενον συνήθως κατὰ κρυσταλλοφεῖς μάζας, ἔχον σκλ. 1-1.5 καὶ εἶδ. βάρ. 2.78-2.95, ἐλαϊόχρουν, μελάγχλωρον, πράσινον, δεικνύον πολυχρωϊσμόν. Εἶναι ἔνωσησι δρυπυριτίου, ἀργιλίου, σιδήρου καὶ μαγνησίου μεθ' ὕδατος. Ἀποτελεῖ δὲ ἱδρίον πέτρωμα, τὸν $\chi\lambda\omega\rho\iota\tau\omicron\sigma\chi\iota\sigma\tau\eta\nu$, πολλαχῶς τῆς Ἑλλάδος εὐρισκόμενον μετὰ μαρμαρυγικοῦ σχιστολίθου τῶν γγενεῶν κλ. [Α.Κ.]

Χλωρός. Βλ. Κωνστάντιος Α'.

Χλωρυδρίναι καλοῦνται χημικῶς σώματα βευστὰ παραγόμενα ἐκ τῶν διατομικῶν ὑδρογονανθράκων ἀλκυλενῶν τῇ ἐπιδράσει ὑποχλωρώδους ὀξέος καὶ χαρακτηριζόμενα διὰ τὴν διττὴν φύσιν αὐτῶν, ἅτε παριστάμενα ἐν μέρει μὲν ὡς χλωριούχοι ἐνώσεις, ἐν μέρει δὲ ὡς πνεύματα. Ἡ γλυκερίνη παρέχει τρεῖς Χ., τὴν μονοχλωρυδρίνην ζέουσιν εἰς 215°, τὴν διχλωρυδρίνην ζέουσιν εἰς 172° καὶ τὴν τριχλωρυδρίνην ζέουσιν εἰς 158°. [P.N.B.]

Χμιέλνικ (*Chmielnik*). 1) Πόλις ἐν τῇ περιφ. Λιτὺν τοῦ ῥωσ. κυβερνεῖου Ποδολίας, ἐπὶ νήσου τοῦ ποτ. Βούγ, ἔχουσα 12 228 κατ. καὶ γεωργίαν. — 2) Πόλις ἐν τῇ περιφ. Στοπνίτσα τοῦ ῥωσσοπολῶν. κυβερνεῖου Κιέλζυ, μετὰ 7 099 κατ., διατηρούσα ἀχμαῖον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Χοάγγ-Χό ἢ Χοαγγ-Χό, ἥτοι Κίτρινος ποταμός. Μέγας ποταμός τῆς Σινικῆς αὐτοκρατορίας, πηγάζων ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ Κουέν-Λοῦεν ὄρους πρὸς Ν τῆς λίμνης Κουκού-Νώρ. Διαρρηγνύων τὰς Σινικὰς Ἀλπεις, ἔπου ἀπὸ τῶν ξανθοκιτρίνων στρωμάτων τῆς γῆς προσλαμβάνει τὴν χαρακτηριστικὴν χροῖάν του, ῥέει ἐν τῇ πρὸς Β κεκυρτωμένῳ, εἰτα δὲ πρὸς Δ διεσθύνεσθαι διέρχεται τὴν σινικὴν πεδιάδα, ἐν ᾗ πολλαῖς προξενεῖ διὰ πλημμυρῶν μεγάλας κατατροπὰς, καὶ τέλος ἐκβάλλει μετὰ ῥοὴν 4 700 χμ. εἰς τὴν λεγομ. Κιτρίνην θάλασσαν καὶ δὴ εἰς τὸν κλῆπον τοῦ Παισιλί. Μετὰ τοῦ Ἰαγγ-τσέ-κιάγγ συνδέεται διὰ τῆς μεγάλης Αὐτοκρατορικῆς διώρυχος. [Μ.Σ.]

Χοαί ἐκαλοῦντο τὸ πάλαι αἱ σπονδαὶ ἃς προσέφερον εἰς τοὺς νεκρούς, συνιστάμεναι συνήθως ἐκ μίγματος μέλιτος, εἰνυ καὶ ὕδατος, χυνομένου εἰς τρεῖς ἐπαλλήλους κύσεις. Ἰδίον εἶδος τῶν Χ. ἦταν αἱ αἱματοκυρίαι (βλ. λ.). [Σ.Τ.]

Χοδρέσμετοι. Βλ. Περσία ἐν τομ. Ε' σ. 817 β.

Χόδαρτ (*Hobart*). Πρωτ. τῆς νήσου καὶ ἀγγλικῆς ἀποικίας Τασμανίας, κειμένη ἐπὶ τῆς ΝΑ ἀκτῆς, ἔχουσα δὲ 24 905 κατ. καὶ σπουδαιότατον ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Χόδαλι. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀρσινίας ἐν Καλαβρυτοῖς, $\frac{3}{4}$ ὥρας πρὸς Ν τοῦ Σωποτοῦ ἐν παραγγῶδι χαράδρᾳ. ἔχει 374 κατοίκους. [Γ.Πδ.]

Χόγκογγ (κυρίως *Hiang-Kiang*, ἥτοι Εὐσμος λιμὴν). Νῆτος παρὰ τὴν Ν ἀκτὴν τῆς Κίνας, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγίλους. Χωρίζεται ἀπὸ τῆς στερεᾶς διὰ στενοῦ πορθμοῦ, ἀποτελοῦντος ἓνα τῶν καλλίστων ὁρμῶν τῆς ὑψηλῆς, ἔχει δὲ ἐμβ. 83 τχμ. καὶ μετὰ τῆς ἀγγλικῆς ορουρᾶς 221 441 κατ., ὧν 8 545 Εὐρωπαῖοι (Πορτογάλοι καὶ Ἀγγλοὶ), οἱ δὲ λοιποὶ σχεδὸν ἅπαντες Σῖναι. Οἱ πλείστοι κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἐμωλύμῳ πύλῃ, κειμένη ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ καὶ ἐχούσῃ ὥραιον βιοικητήριον, μητροπολιν, ἀστεροσκοπεῖον, μέγαν βοτανικὸν κήπον καὶ μέγιστον ἐμπόριον, οὗ τὸ δλιχὸν ποσὸν ὑπολογίζεται κατ' ἔτος εἰς 11 ἑκατομμ. λιπῶν στερελινῶν. Εἰς τοὺς Ἀγγίλους παρεχωρήθη τὸ Χ. τῷ 1842. [Μ.Σ.]

Χοδεβδά. Παράλιος πόλις τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, 160 χμ. ΒΒΔ τῆς Μόκκας, τὸ σπουδαιότερον κέντρον τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ καφέ τῆς Ὑμένης, ἔχουσα 2 500 κατ. Ἐνταῦθα ἀπεβιβάζονται οἱ πλείστοι ἐκ τῆς Κέντρ. Ἀφρικῆς προσκυνῆται τῆς Μένκας. [Μ.Σ.]

Χόδμεζο-Βάσαρχελζ (Hodmezö-Vasarhely). Πόλις ἐν τῷ οὐγγρικῷ κομητᾷ Τσόνγραδ, ἔχουσα 55 475 κατ. καὶ σπουδαίαν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Χοδοδιέτσκις (Daniel Nic. Chodowiecki). Περιφημος χαλκογράφος. γενν. 1726 ἐν Δάντσικ. Μαθητευόμενος ἐν τῷ ἐμπορικῷ καταστήματι τοῦ πατρὸς του καὶ εἰτα ἐν Βερολίνῳ, κατεγίνετο συγχρόνως εἰς τὴν ἰχνογραφίαν, εἰτα δὲ ἐγκαταλίπων τὸν κερδῶν Ἑρμῆν ἀειρώθη ὅλως εἰς τὴν τέχνην, τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν ζωγραφικὴν, εἰτα δὲ εἰς τὴν χαλκογραφίαν, ἀπεικονίζων κυρίως σκηνὰς ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ὁ σπουδὸν δὲ ὑψοκίμησεν ὥστε καὶ ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος Β' τὸν ἠνέχετο καὶ τέλος ἡ Ἀκαδημία τῶν ὠραίων τεχνῶν τὸν ἐξελέξε διευθυντὴν τῷ 1797. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1801 ἐν Βερολίνῳ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν χαλκογραφῶν του εἶναι μέγιστος· σχεδὸν εἰς ἅπαντα τὰ ἔργα τῶν τότε γερμανῶν ποιητῶν ἐξεπένησεν εἰκόνας. Ἐκ τῶν ἰχνογραφῶν του περιφρῶσι εἶναι τὰ 100 φύλλα τὰ ἀπεικονίζοντα τὸ ἀπὸ Δάντσικ εἰς Βερολίνον ταξιδιὸν του. Ἀπαντα τὰ ἔργα του εἶναι εἰς μικρὸν σχῆμα, ἐγνώριζε δὲ θαυμασίως νὰ συγκεντρώη ἐν σμικρῷ χώρῳ τὰς χαρακτηριστικωτάτας σκηνὰς. [Μ.Γ.]

Χοενάϊμ (Hohenheim). Ἄλλοτε ἑσπαυλὶς βασιλική, νῦν δὲ περιφημος γεωργικὴ ἀκαδημία, 13 χμ. ΝΔ τῆς Στουτγάρτης. [Μ.Σ.]

Χοενλίμβουργ (Hohenlimburg). Πόλις τοῦ πρῶτου νομοῦ Ἀρνσπεργ (Βεστφαλίας), ἐπὶ τοῦ Λέννε. Ἔχει 6 204 κατ. καὶ βιομηχανίαν σιματός. Εἶναι πρωτεύουσα τῆς κομητείας Λιμβούργου. [Μ.Σ.]

Χοενλόε (Hohenlohe). Ἄλλοτε κομητεία καὶ εἰτα ἡγεμονία ἐν Φραγκωνίᾳ τῆς Γερμανίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1806 ὡς ἐπὶ πλεῖστον τεθεῖσα ὑπὸ βυρτεμβεργικῇ καὶ κατ' ἄλλα μέρη ὑπὸ βαυαρικὴν ἐπικυριαρχίαν. Τανῶν ἀκμαζουσιν ἀκόμη δύο πριγκιπικοὶ οἰκοί, ὁ τῶν Χ.-Νεύενσταϊν (διαμαρτυρούμενος) διηρημένος εἰς τοὺς κλάδους Χ.-Λαγγενδούργου καὶ Χ.-Ὀρίγγεν, καὶ ὁ τῶν Χ.-Βαλδεμβούργου (καθολικῆς) διηρημένος εἰς τοὺς κλάδους Χ.-Βαλδεμβούργου-Βαρτενσταϊν καὶ Χ.-Β.-Σχίλλιγγερστ. Ἐκ τοῦ κλάδου τούτου εἶναι ὁ σημερινὸς ἀρχικαγκελλάριος τοῦ Γερμανικοῦ κράτους

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ 5'

Χ λ ο δ ο β ὀ κ ω ς (Chlodwig) πρίγκιψ Χ.-Σ., γενν. 1819 ἐν Ῥοτεμβούργῳ. Εἰσεγγλῆε 1841 εἰς τὴν πρῶταικὴν ὑπηρεσίαν. ἦν ἐγκατέλειπε πάλιν τῷ 1845, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διείκησιν τῶν κτημάτων του. Ἐν τῇ Ἀνω βουλῇ τῆς Βαυαρίας ἐσύστησε θερμότερα τὴν μετὰ τῆς Πρωσίας φιλίαν καὶ μετὰ τοῦ προγράμματος τούτου ἐγένετο τῷ 1866 πρωθυπουργός καὶ διετήρησε τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ 1870. Τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἐγένετο μέλος τῆς Γερμανικῆς Διήτης, διωρίσθη δὲ τῷ 1874 πρέσβυς τῆς Γερμανίας ἐν Παρίσι. Ἀναλαβὼν τῷ 1880 προσωρινῶς τὴν θέσιν ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, προέδρευσε καὶ τῆς Βερολινέου συνδιασκέψεως πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν ἐρεθιστικῶν διαφορῶν μετὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τυρκίας, ἐπέστρεψε δὲ εἰτα εἰς Παρίσιος ὡς πρέσβυς. Τῷ 1885 διωρίσθη τοπάρχης τῆς Ἀλατίας-Δοβαργίας καὶ κατώρθωσε νὰ προαγάγῃ μεγάλως τὰς ἐκεῖ πρὸς τὴν Γερμανίαν συμπάθειας. Ὅτε δὲ τῷ 1894 παρητήθη ὁ ἀρχικαγκελλάριος τοῦ Γερμαν. Κράτους Καπρίεης, ἐδέχθη ὁ Χ. τὴν σπουδαίαν θέσιν ταύτην προσκληθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς Βερολίνον. [Β.Ε.]

Χοενστάϊν (Hohenstein). Πόλις ἐν τῷ σαξονικῷ νομῷ Τσθίκαου, ἔχουσα 7 546 κατ., ποινίλην καὶ ἀκμοσίαν βιομηχανίαν καὶ ἱαματικά ὕδατα μετὰ ὑδροθεραπευτικῶν ἱδρυμάτων. [Μ.Σ.]

Χοενστάουφεν (Hohenstaufen). Ἡγεμονικὸς οἶκος τῆς Γερμανίας, κληθεὶς ἐκ τοῦ πύργου Χ. τοῦ καίμενου ἐπὶ τοῦ ἑμῶν νομοῦ ἔρους (682 μ.) παρὰ τὴν Γοππίγγην ἐν τῷ Παραδουνάβι νομῷ τῆς βυρτεμβεργικῆς. Τὸν πύργον τούτον ἐκτίσεν ὁ Φρειδερίκος ῥὸν Βυρεν, εὗ ὁ υἱὸς Φρειδερίκος ῥὸν Σταουφεν ἔλαβεν ὡς πιστὸς ὁπαδὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Δ' τῷ 1079 τὸ δουκάτον τῆς Σουηβίας, ὡς καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος συζυγον. Ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱὸς Φρειδερίκος ὁ ἀτερέββαλμος (1105-47) ἐκληρονόμησε τὴν Σουηβίαν, ὁ δὲ μικρότερος Κορράδος τῷ 1112 ἔλαβε τὸ δουκάτον Φραγκωνίας, ἐξελέγη δὲ τῷ 1138 ὡς Κορράδος Γ' βασιλεὺς τῶν Γερμανῶν. Οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ κατεῖχον τὸν θρόνον μέχρι τοῦ 1254, διέπρεψαν δὲ ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ μεγαλοψυχίᾳ. Ὑψώσαντες τὴν δυναμὶν τῆς Γερμανίας εἰς μέγιστον βαθμὸν (Φρειδερίκος Α', 1152-90, Ἑρρίκος Σ', 1190-97, ὁ ἀποκτῆρας καὶ τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Σικελίαν), ἠττήθησαν καταπολεμῶντες τοὺς πάπας τῆς Ῥώμης ἐπὶ Φρειδερίκου Β' (1215-50). Ἐληψεν δὲ ὁ οἶκος ἐν τῷ ἄρρηνι κλάδῳ διὰ Κορραδίνου (1268), υἱοῦ Κορράδου Δ' (1250-54) Οἱ δὲ τοῦ Φρειδερίκου νόθοι υἱοὶ Μαυμφρέδος

καὶ Ἐντοίος ἀπέθανον τῷ 1216 καὶ 1272

Χοεντσόλλερν (Hohenzollern). Γερμανικὸς ἡγεμονικὸς οἶκος εἰς ὃν ἀνήκουσι καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσίας, κληθεῖς ἐκ τοῦ πύργου Hohenzollern ἢ Zollern ἐν τῇ περιφερ. Ἐχίγγης τοῦ πρῶτου νομοῦ Σιγμάρινγγης. Τὸ ὄνομα προσέλαβον πρῶτοι ἐκ τοῦ κομητικοῦ οἴκου τῶν Βουρχαρδίνγων Βουρχάρδος καὶ Βέντοελ φόν Ζολορίν (ἀποθ. 1061). Ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Βουρχάρδου ὁ κόμης Φρειδερίκος δ' Γ' (ἀποθ. 1200) ὑπῆρξεν ἐμπιστευτικὸς σύμβουλος τῶν αὐτοκρατόρων Φρειδερίκου Α' καὶ Ἑρρίκου Σ', ὅστις ἐδῶκεν αὐτῷ 1191 ὡς πυργωδεσπότῃ (Burggraf) τὴν Νυρεμβέργην. Ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁ μὲν Κορράδος Γ' ἐγένετο ἰδρυτὴς τοῦ ρ ρ α γ κ ω ν ι κ οῦ κλάδου, ὅστις ἀπέκτισεν ὕστερον καὶ τὸ Βαυερίν καὶ τὸ Ἀνσβαχ καὶ ἐξ οὗ ὁ Φρειδερίκος Ε' (ἀποθ. 1398) ὑψώθη τῷ 1363 εἰς ἡγεμόνα τοῦ Κράτους καὶ ὁ Φρειδερίκος Σ' (ἀποθ. 1440) ἔλαβε τῷ 1415 ὡς τιμάριον τὸ ἐκλεκτοράτον τοῦ Βρανδεμβούργου, ὡς ἐκλεκτὸρ καλούμενος Φρειδερίκος Α'. ὁ ἵλος ἀπογόνος τούτου Φρειδερίκος Γ' ἐγένετο ὑπὸ τὸ ὄνομα Φρειδερίκος Α' βασιλεὺς τῆς Πρωσίας (1701) καὶ τούτου ὁ υἱὸς ἀπόγονος Γουλιέλμος Α' γερμανὸς αὐτοκράτωρ (1871). Ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου Γ' τοῦ Χ. Φρειδερίκος δ' Α' (ἀποθ. 1251) ἔβρουε τὸν σ ο υ η θ ι κ ὸ ν κλάδον, ὅστις διηρέθη ὕστερον εἰς τὰς γραμμὰς Χ.-Ἐχίγγης καὶ Χ.-Σιγμάρινγγης. Ὅτε τῷ 1849 παρητήθησαν ἀπρότεροι οἱ βασιλεῖς τότε ἡγεμόνες συνεπεία τῶν πολιτικῶν συμβάντων τοῦ 1848, τὸ πρωτοκὸν στέμμα κατέλαβε τὰς κτήσεις τῶν αἰτίνων τῶν ἀποτελοῦσι τὸν πρωσσικὸν νομὸν Σιγμάρινγγης. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ παριτηθέντος ἡγεμόνος Ἀντωνίου τῆς Σιγμάρινγγης ἀρχηγὸς τοῦ κλάδου εἶναι ὁ Λεοπόλδος, γενν. 1836, εἰς ὃν προσεφέρθη τῷ 1870 ὁ θρόνος τῆς Ἰσπανίας καὶ ὅστις οὕτως ἐγένετο ἀκὼν ἀφορμὴ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870-71. Ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Κάρολος γενν. τῷ 1839 ἐξελέγη 1866 ἡγεμὼν τῆς Ρωμανίας καὶ ἐκνήχθη 1881 βασιλεὺς. [B.E.]

Χοεντσόλλερν — Σιγμάρινγγη (Hohenzollern-Sigmaringen). Ἀρχαία ἡγεμονία τῆς Γερμανίας ἀνήκουσα νῦν εἰς τὴν Πρωσίαν καὶ παρὰ τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης. Ἐχούσα πρὸς Ν τὸ μέγα δρυκᾶτον τῆς Βαδης διατέμνεται ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας Χοεντσόλλερν Χεχίγγης. ἔχει ἐπιφ. 770.7 τχμ. καὶ 36 χιλ. κατ. Πόλεις σπουδαῖαι εἶναι ἡ Σιγμάρινγγη, πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ. Βρέγεται ὑπὸ τοῦ Δουδάβως, Νέκκαρ καὶ Ἀϊαχ. Τὸ Β μέρος εἶναι ὀρεινόν. Ἐν

τῇ ἐπαρχίᾳ εὐρύνται μεγάλα δάση, σιδηρουργεῖα καὶ ἔχει γεωργίαν καὶ μικρὰν βιομηχανίαν. [M.B.]

Χοεντσόλλερν — Χεχίγγη (Hohenzollern-Hechingen), ἀρχαία ἡγεμονία τῆς Γερμανίας, ἀνήκουσα νῦν εἰς τὴν Πρωσίαν καὶ ἐριζομένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης, ἐπιφ. 372 τχμ. καὶ 33 χιλ. κατ. Πρωτεύουσα πόλις εἶναι ἡ Χεχίγγη. Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ δασώδης, ἀρδευομένη ὑπὸ τοῦ Σταρτσλ καὶ τοῦ Νέκκαρ, γόνιμος δὲ εἰς ἐλαιόφρα φυτά. [M.B.]

Χόες Βλ. Διονύσια.

Χοῦ. Πόλις ἐν τῇ περσικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀζερβείτζαν, κέντρον τῆς περσικῆς Ἀρμενίας, μετὰ 20-30 χ.λ. κατ. [M.S.]

Χοῦνξ. Τὸ πάλαι μέτρον χωρητικότητος. Εἶχε ἐπὶ μὲν τοῦ Σόλωνος 4 κοτύλας (λίτρ. 1,08) βραδυτερον δὲ 6 (λίτρ. 1,228).

Χοκάνδη. Ἀλλοτε αὐτοπύστατον γαυάτον τῆς Κεντρ. Ἀσίας, νῦν δὲ ἀποτελεῖται (ἐκ τοῦ 1876) τὴν Φεργανά (βλ. λ.) καλεωμένην ῥωσσ. ἐπαρχίαν. Ἡ ἐμῶνυσι πρωτεύουσα, κειμένη ἐπὶ τοῦ Σὺρ-Δαρία, ἔχει 54 043 κατ. καὶ ἀκμαῖον ἐμπορίον διαμετακομιστικόν. [M.S.]

Χοιράδωσις. Ἰδία κατάστασις τοῦ ὀργανισμοῦ καθολικῇ, πολλὴν συναίεσιν ἔχουσα πρὸς τὴν ἐκ τῆς σχηματισμοῦ ἢ τῆς συγίλιδος παρασκευαζομένην καὶ ἀπότοκον αὐτῆς ὑπάρξεως τῶν χοιράδων κατὰ τὰ θενικὸν καὶ τὰ λοιπὰ συστήματα. Ἡ διάθεσις αὐτῆς μεταδίδεται κληρονομικῶς ἀπὸ πατρὸς ἢ μητρὸς εἰς τὰ τέκνα ἢ καὶ κατὰ παππίαν κληρονομίαν. Ὁ τὴν κατάστασιν ταύτην (ἰδιοσυστασίαν χοιραδικήν) ἔχων καλεῖται χοιράδωκός καὶ ἔχει ἐλλειμματώδη τὴν τοῦ ὀργανισμοῦ διάπλασιν, φέρων οὕτως εἰπεῖν στίγματα καταφανῆ μαρτυροῦντα ὅτι ἡ διάπλασις ἐγένετο ὑπὸ τὰ συνθήκας τῆς Χ. Ὁ τοιοῦτος ἔχει τὴν κεφαλὴν ἢ ἄγαν ὀγκώδη ἢ ἄγαν μικράν, τὴν ἄνω καὶ κάτω ἄκρα ἢ λίαν μακρά ἢ λίαν βραχεῖα, ἐκτρασιν προσώπου ἄχαριν, ἐκθαλμούς μικροὺς καὶ ἡμικλείστους, βλέφαρα οἰδαλέα, ῥίνα βραχεῖαν καὶ σιμὴν μετὰ ταῖς ὀφθαλμοὺς περυσίαν καὶ στενὸν ἀνοίγματος τῶν ῥινικῶν κοιλιοτήτων, στόμα μέγα, γέληπαχέα, μῆλα τῶν παρειῶν πολὺ προέχοντα, δερμα τοῦ προσώπου λεπτόν, ἀλαμπές, γεώδες ἢ ἐρυθρὸν βαθύς κατὰ πλάκας, λαίμην βραχύν, ὀγκώδη, θώρακα στενόν, καὶ λίαν προπετὴν, δακτύλους πεπλατυσμένους κατὰ τὸ ἀκρονύχιον, τὴν φαντασίαν ἐχλωδὴ τὴν ἀντίληψιν περιορισμένην, τὰς ζωτικὰς λειτουργίας ἔστιν ὅτι ἀκραιάς, συνήθως ἐπαλλαγὴν ὀρέξεως τροφῶν καὶ ἀνορεξίας, δυσκοιλιότητος καὶ δυσπεπτικότητος διαρροίας

Ἡ κατάστασις αὐτῆς ποικίλας ἔχει τὰς νοσηρὰς αὐτῆς ἐκδηλώσεις, πάσας ὅμως ἔχουσας κοινὴν χαρακτῆρα τὰςιν πρὸς ὑπερτροφίαν καὶ ἐξέλικσιν καὶ ἐδραζόμενας συνηθέστατα κατὰ τὸ καλοπυθρίον (δερμα καὶ βλεννογόνοι), τὸ λεμφατικὸν καὶ ὀστέινον σύστημα. Κοινωτέρα τῶν χοιραδικῶν παθήσεων τυγχάνουσιν αἱ χοιράδες λεγόμεναι (γαλλ. scrofules, γερμ. Scrofeln) ἧτοι ὄγκοι ἀνώμαλοι τὸ σχῆμα, σκληροί, ἀνώδυνοι, διεκφυόμενοι τῶν δακτυλῶν, διαπλαστούμενοι κατὰ τὰ λεμφικὰ γάγγλια τοῦ λαιμοῦ καὶ τῆς μασχάλης, βαθμυδὲν αὐξανόμενοι τὸν ὄγκον, μαλακυνόμενοι, κλυδαζόντες, ἐκπυισκόμενοι καὶ μετὰ τὴν αὐτόματον σχάσιν τοῦ δερματος καὶ ἐκροὴν πύου ἐπὶ πλεονα ἢ ἐλάσσονα χρόνον ἐπουλεύουμένοι διὰ πλάσσεως οὐλογενεῖς ἱστοῦ, συνεχόμενοι ἀρρήκτως πρὸς τὰ ὑποκείμενα μαλακὰ ἢ σκληρὰ μόρια καὶ κείμενοι ταπεινότερον τῆς ἐπιδερμίδος (οὐλὴ μόνιμος καὶ ἀνεξάλειπτος τῶν χοιραδικῶν). Οἱ ὄγκοι οὗτοι ἀπολύγοντες εἰς πύην καὶ ἐκπύλωςιν ἀφ' ἑαυτῶν ἀδιακόπως ἀναφαίνονται κατὰ τὰ λεμφικὰ γάγγλια, ἅπερ κατὰ διαδοχὴν ἀλλίσκονται ὑπὸ τῆς χοιραδικῆς διεργασίας. Ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις πρὸς τῆς μαλακύνσεως καὶ πύησεως τῶν χοιραδῶν πρὸς ἐκτομὴν τοῦ πάσχοντος γαγγλίου μόνον ἀπὸ τῆς οὐλῆς δύναται ν' ἀπαλλάξη, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῆς παραγωγῆς ἑτέρου χοιραδικοῦ ὄγκου εἰς ἄλλο γάγγλιον διὸ δὴ μόνον προκείμενον περὶ μονομερῶν ὄγκων ἐν χοιραδίῳ δύναται νὰ συνιστάται. Θεραπεία ἐπὶ ταύτης ὡς καὶ ἐπὶ πάσης ἀλλῆς μορφῆς X. εἶναι ἡ ἐν καθαρῷ ἀέρι διαμονή, ἡ παροχὴ τροφῆς ῥωστικῆς, αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἐπιβοηθητικῶς αἱ ἰωδιούχοι σκευασμαὶ καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ ὀνίσκου, τὰ θαλάσσια καὶ θειοῦχα λουτρά. Δι' ἐπὶ τοῦ δερματος ἀλλοιώσεις εἶναι σκληροδερμίαι κατὰ τὸν κορμὸν καὶ τὰ χεῖρα καὶ πρὸ πάντων κατὰ τὰ πτερύγια τῆς ρινό, ἐκζέματα, κνῆραι, θηρίωμα. Ἐπὶ τῶν ὀστέων ἡ X. γεννᾷ περισστέιδα, τερηδόνα, νέκρωσιν, λευκοὺς ὄγκους.

Πολλάκις παῖδες καὶ νεᾶνιδες κατὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν χοιραδικοὶ διατελέσαντες κατὰ τὴν ἐφηβὸν ἀναδείκνυνται φυματιῶντες, διὸ καὶ ἐθεωρήθη ὅτι ἡ X. προπαρασκευάζει τὸ ἔδαφος εἰς φυματίωσιν· πολλάκις δὲ πῶς προσερχόμενον ἀπὸ χοιραδικοῦ ἔλκους μικροσκοπικῶς ἐξετασθὲν εἰδείξει τὰ βάθρα τῆς φυματίωσης. Φαίνεται ὅτι ἡ X. εἶναι φυματίωσις μετημιασμένη. [P.N.B.]

Χοιρίδας. 1) Ἀθηναῖος τραγικὸς ποιητὴς γενν. τῷ 550 π. X., πρόδρομος τοῦ Αἰσχύλου, διαγωνισθεὶς πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν Πρατίναν, τὸν Φρόνυχον καὶ Ἴσως καὶ

πρὸς τὸν νέον Σοφοκλέα. Ὁ ποιητὴς (οὗτος ἠδικομήτης (κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ σατυρικὸν δράμα, ἔπερ εἶχεν ἡδὴ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διακρίθη τῆς καθαρᾶς τραγωδίας. Μεγάλην φαίνεται ὅτι ἀπέκτησεν ὁ ποιητὴς δόξαν, ὃ δὲ ἀριθμὸς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ποιηθεῖσων τραγωδιῶν εἶναι κατὰ τὸν Σουίβαν 160, τῶν δὲ νικῶν αὐτοῦ 13. Κατὰ τινὰς ὁ ποιητὴς οὗτος ἐφεῦρεν ἢ τοῦλάχιστον μεγάλως ἐβεβλήωσε τὰ προσωπεῖα καὶ τὰ θεατρικὰ ἐνδύματα. Τὰ λείψανα τῶν τραγωδιῶν αὐτοῦ σώζονται εἰς τὰ τοῦ Nauek Fragmenta tragicoeum Graecorum (2 ἐκδ. Λίψια 1889). Ὑπὸ Λατίνων γραμματικῶν γίνεται μνεία Χοιρίλικῷ μέτρῳ ἀγνωστον τίνος ἕνεκεν οὕτω ἐνομασθέντος. — 2) X. ὁ Σαμῖος (κατ' ἄλλους Ἀλικαρνασσεύς), ἀκμάσας περὶ τὸ 470-400 π. X., συγγραφεὺς πλὴν τῶν Συμιακῶν καὶ ἐπικοῦ ποιήματος (Περσικά ἢ Περσῆς) περὶ τῶν πολέμων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, ἐξ οὗ καὶ μεγάλην φήμην ἐκτήσατο. Τὸ ἔργον τοῦτο καίτοι κακίστηται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους ἐνεθουσίασε τοὺς Ἀθηναίους τοσοῦτον ὥστε ἐψήφισαντο νὰ ἀναγινώσκῃται ἐν τοῖς Παναθηναίοις παρὰ τοῖς Ὀμηρικοῖς ἔπεσιν. Ὁ X. ἦν σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἡροδότου, καὶ ἠκολούθει τῷ Λυσάνδρῳ ὅπως ποιητικῶς ὁμνήσῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἀπέθανε δὲ ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀρχελαοῦ. Τὰ ἀπορρίπτα τοῦ ἔπους αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Naue (Λίψ. 1817, ἐπιπροσθήκη Bon. 1827-8 καὶ 1838-9), καὶ εἰς τὰ Opuscula philologica τοῦ Welcker (1 τμ. 1842), Dübner (μετ' ἄλλων ἐπὶν Παρ. 1840), Kinkel εἰς τὰ «Epicorum Graecorum fragmenta» (τ. 1, Λίψ. 1877). — 3) X. Ἀσμεὺς ἐπικός ποιητὴς ἐξ Ἰαίου τῆς Καρίας, συνοδὸς τοῦ Μ. Ἀλεξανδρου μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ Ὀρσίου.

Χοιροδοσκός Γεώργιος. Ἑλλην γραμματικὸς τοῦ τέλους τῆς 7' αἰκτονταετηρίδος. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων μόνον τὸ «περὶ τρόπου τῶν κατὰ ποιητικὴν καὶ θεολογικὴν χρῆσιν» ἐτυπώθη (Παρίσι 1615), τὰ δὲ λοιπὰ ἀπόκεινται ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης ἐν χειρογράτοις, πραγματευόμενα περὶ διαφόρων φιλολογικῶν καὶ θερηκευτικῶν ζητημάτων. Ἡ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ τονισμοῦ πραγματεία αὐτοῦ σφζεμένη ἐν χειρογράφῳ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ φαίνεται πὺς ἀξία προσοχῆς.

Χοῖρος. βλ. Σς.

Χολέρα άσιατική. Νόσος λευμώδης ἀπότοκος τοῦ εἰς τὸν πεπτικὸν σωλῆνα παρεμβύσαντος εἰδικοῦ παραγοντος, ὅστις ὑπὸ τοῦ Koch παρατηρήθη καὶ ἐκλήθη βακτηρίον τὸ κόμμα (Kommaba-

cillus). Τὸ βακτήριον τοῦτο ἀνευρεθὲν ἐν τοῖς κοπράνοις τῶν χολεριῶντων καὶ ἐν τῇ περιεχομένῳ τῶν ἐντέρων τῶν χολεροβλήτων πτωμάτων ἀπεμονώθη, ἐκαλλιεργήθη ἐν τῇ ζυμῇ, γάλακτι, ὀρφῇ αἵματος, καὶ ἐνωφθαλμίσθη εἰς ἰνδοχείρους ὕγιεις, αἵτινες μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν χολερικῶν φαινομένων ἀπέθανον· τὸ περιεχόμενον τῶν ἐντέρων αὐτῶν ἔθριθεν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ βακτηρίου. Ἐχει σχῆμα ῥαβδίου παχὺς, μῆκος τὸ ἥμισυ τοῦ τῆς φυματιώσεως, ἐμφανίζει κυρτότητα τινα, εὐδοκμεῖ εἰς θερμοκρασίαν 30°-40°, ἀντέχει εἰς τὸ ψῦχος περιπίπτον εἰς νάρκην καὶ ἀποθνήσκει ἐν τῇ ξηρασίᾳ καὶ τῇ δράσει ἐλαφρῶν διαλύσεων ὀξέων καὶ ἀντισηπτικῶν φαρμάκων· εἶναι ἀερόβιον, διὸ ἐξελθὼν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ στερηθὲν ὀξυγόνου θνήσκει. Παρὰ τῷ χολεροβλήτῳ ἀνθρώπῳ ἀνευρίσκεται σταθερῶς ἐν τῇ δρυζοειδεῖ περιεχομένῳ τοῦ ἐντέρου, ἐν τοῖς ἀδένει τῶν ἐντέρων, κατὰ τὴν ἐπιφανείαν τῶν πείριανθῶν πλακῶν καὶ μεταξὺ τῶν μυϊκῶν ἐπὶ ἰνῶν τῶν ἐντερικῶν τοιχωμάτων, ἐν τοῖς νεφροῖς καὶ τῇ ἡπατι. Ὁ σχημα αὐτοῦ συχνότερον εἶναι τὸ πύσιμον ὕψωμιανθὲν ὑπὸ χολερικῶν κοπρανῶν ἢ ἐμεσμάτων κατὰ τινα ἢ ἄλλον τρόπον. Πατρίς τῆς Χ. εἶναι αἱ Ἰνδίαί, ἐνθα ἀναφέρεται ὅτι τὸ πρῶτον ἀνεφάνη ἐν ἔτει 1817 ἐν τῇ πόλει Ἰεσέρᾳ καὶ ἐκείθεν ἀφ' οὗ ἐπιτοπίως ἐπέξεσθη καὶ ἀπὸ ἐπιδημίας κατέστη ἐνδημικὴ νόσος ἐξήπλωθη παῖς δυσμάς διὰ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐνεφανίσθη εἰς διαφόρους ἐποχὰς ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ μορφήν βροττολογίου ἐπιδημίας. Τρομερὰ ἐπιδημία Χ. κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην ὑπῆρξεν ἡ ἐνσκήψασα ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ τοῖς περὶ αὐτῆς ἐν ἔτει 1865 καὶ καταστρέψασα τὸ τρίτον τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Παρητηρήθη ὅτι πάσαι αἱ χώραι δὲν παρέχουσι πρόσφορον ἔδαφος πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δεινῆς ταύτης ἐπιδημίας· τόποι ἐλώδεις, τόποι ἐν οἷς ἄθροναι ὄργανοι καὶ οὐαὶ σήκονται, τόποι ὑγροὶ καὶ θερμοὶ, τόποι προσχωματικοὶ, ἀργιλλώδεις καὶ δασεσιούχοι, εἶναι εὐνοῦστατοι πρὸς ἐπέκτασιν τῆς Χ. Τὰ κατὰ τῆς Χ. προφυλακτικὰ μέσα εἶναι πρῶτον μὲν τὰ σκοπεύοντα τὴν περιορισμὸν αὐτῆς ἢ ἐν τῇ γενεθλίῳ χώρᾳ ἢ ἐν χώραις εἰς ἃς ἐνέσκηψε συνεπείᾳ ἐπικοινωνίας, διὰ καθάρσεων τούλαχιστον δέκα ἢ δέκα πέντε ἡμερῶν καὶ διὰ ὑγιεινικῶν ζωνῶν αποτελειουσῶν κρῖκον ἀνυπερβάτον· δευτέρον δὲ τὰ ἐπιζητούντα τὴν ἐν αἷς ἐνέσκηψε πῆλαι· πρόσληψιν τῆς ἐπέκτασιν τῆς μαστίγος διὰ τῆς ἀπομυνώσεως τῶν χολεριῶντων καὶ τῶν θεραπευόντων αὐτοὺς καὶ διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἀπολυμάνσεως τῶν ἐνδυμάτων, τῶν ἀποσκευῶν, τῶν δοχείων τῶν εἰς ἐπαφὴν μετὰ

τοῦ χολεριῶντος ἐλθόντων, ὡς καὶ τῶν κοπράνων καὶ τῶν ἐμεσμάτων αὐτοῦ. Ἐνσκήψασας Χ. φρόνιμον εἶναι οἱ κάτοικοι νὰ διάγωσιν ἐν μεγίστῃ καθαριότητι καὶ σωφροσύνῃ, χωρὶς νὰ μεταβάλλωσι τὴν τῆς τροφῆς διαίταν· ἰδίως δέον νὰ καταπολεμῶνται αἱ συχναὶ ἐν τοιοῦτοις καιροῖς διάρροιαι, αἵτινες γενικῶς εἶναι προάγγελος τῆς πραγματικῆς νόσου. Χαρακτηριστικὰ συμπτώματα τῆς Χ. μετὰ τὴν πρόδρομον ταύτην διάρροϊαν εἶναι οἱ ἀκατάσχετοι ἐμετοὶ, αἱ ἀφθονοὶ καὶ βρώδεις καὶ εἰδικῆς ὀψευς (δρυζομορφοὶ) κενώσεις, αἱ συσπάσεις τῶν μυῶν, ἡ κυάνωσις τοῦ προσώπου καὶ ἡ καταψύξις τοῦ σώματος· ἐπιγαστρικῶν οὖρων, κύκλος ἰσμέλας περὶ τὸν θρεπτικὸν κόλπον· τὸ δέρμα κατάψυχρον, περλιθὸν, κυανίζον, τὰ ἀκρα ἐν μέσῳ ἀσφῆτων ἀλγηδόνων συσπώνται· ὁ σφυγμὸς μύσος, νηματοειδής, αἱ ἀρτηρίαι κενώνονται τοῦ αἵματος, τὸ βλέμμα λαμβάνει ἀγρίαν ἑκφρασίαν, ὁ θάνατος ἐπακολουθεῖ ἐξ ἀσυνείας. Ἐὰν ὁ ἀρρωστός ἐπιζήσῃ μετὰ τὴν περίοδον τῆς ψύξεως, ἐλπίδες ὑπάρχουσιν ἵνα σωθῇ ἐκ τῆς ἀντιδρασσεως τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῇ βοήθειᾳ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης· ἐκτὸς ἐὰν ἐπιγένωνται φαινόμενα τυρώδης ὅτε συνήθως οἱ πάσχοντες ἀποθνήσκουσιν. Ἡ θεραπεία ἐν τῇ Χ. τυγχάνει συμπτωματικὴ ἐν τῇ ἀρχῇ διὰ τῶν ἀπαιχμῶν σκευασμῶν καταπολεμοῦμεν τὴν πρόδρομον διάρροϊαν καὶ συχνότατα ὁ πάσχων ὑγιαίνει· κατόπιν πάλιν ἀντιτάσσεται φαρμακεία κατὰ τῶν ἐμετῶν, τῶν σπασμῶν, τῆς ἀγρίας διάρροϊας, διατάσσονται λουτρά θερμὰ καὶ θερμὰ ἐντρίβει· δι' ἀρωματικῶν καὶ διεγερτικῶν οὐσιῶν, ὑποκλυσμοὶ ἀμυλοχῶν καὶ ὀπιούχων· ἀπὸ ἀρεφῆματος χαμαιμήλων κτλ., παρέχονται ἰδρωταγωγα φάρμακα καὶ περιελίσσεται ὁ πάσχων διὰ θερμῶν καὶ λουμάτων. [P.N.B.]

Χολέρα ήμεδαπή ἢ σποραδική (Cholera nostras, γὰλλ. Choléra sporadique). Νόσος μεταδοτικὴ ὀφειλομένη μὲ εἰς βακτηριόμορφον μικροοργανισμόν, πάντῳ ὅμως διαφορὸς τῆς ἀσιατικῆς ἢ ἰνδικῆς Χ. ἐνεκα τῶν ἡπίων αὐτῆς συμπτωμάτων· ἀναφάνεται κατὰ τὰ τέλη τοῦ θερμοῦ σπορικῶς ἢ ἐπιδημικῶς ὑπὸ τὸ κράτος ἀτμοσφαιρικῶν συνθηκῶν καταλλήλων (καυμάτων υπερβολικῶν μετὰ ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαιρας) συνεπικουρούσης καὶ τῆς ἐξωδῆς δυσπέπτων τροφῶν, ἀρώων ὀπωρῶν καὶ τῆς πόσεως ἐξείνου γάλακτος, ἀφθόνου γλεύκους καὶ ἀρτιζυμῶν εἰνων. Συμπτώματα αὐτῆς εἰναὶ διάρροια καὶ ἔμετοι· ἀφθονοὶ ὡς ἀπὸ γαστροεντερικοῦ κατάρρου· ἡ καλῶς ἡσθεῖς μαρφή· καλουμένη χολερίνη ἀπολήγει εἰς ἵατιν μετὰ 1 ἢ 2 ἑβδομάδας κατόπιν χρό-

σεως πάγου, όπιου, μορφίνης, αιθέρος και καλής τροφής· είναι επικίνδυνος δια παιδια, δια γέροντας και δι' άτομα εξησθενημένα· άλλως όμως τα συμπτώματα είναι βαρύτερα, παρατηρούνται συσπασμοί μυών και πολλά άλλα εκ της άσιατικής Χ., δύναται δέ ή νόσος να λάβη και επιδημικόν χαρακτήρα. [P.N.B.]

Χολερίνη. Βλ. Χολέρα ήμεδαπή.

Χολερυθρίνη (bilirubine). Ούσια χρωστική ένυπαρχουσα εν τη χολή, ίδια των σαρκοράγων ζώων ως και του ανθρώπου, θειάλυτος εν ύδατι· το εν άραις άλκαλοις κιτρινέυθρον διαλύμα αυτής τη προσθήκη νιτρικού όξος χρώννεται κατ' έργας πράσινον. είτα διαδοχικώς κυανόν, ίόχρουν, υσινέυθρον και τέλος σκοτεινώς κιτρινόν, ή δέ διαδοχή αύτη των χρωμάτων είναι τόσον χαρακτηριστική, ώστε είναι δυνατόν διά παραγωγής αυτής να καταπροδθή ή ύπαρξις της χολής εν βρωτώ τινι, λ. χ. εν τοις ούροις. [P.N.B.]

Χολή. Το έκκριμα του ήπατος, βρωστών γεύσεως πικράς, όσμής άηδούς, χρώματος κιτρίνου ή κιτρινεύθρου παρά τω ανθρώπινω και τοις σαρκοδέροις, σκοτεινώς πράσινου παρά τω βοί και τοις χορτοφάγοις, σμαραγδίνου παρά τοις ιχθύσιν, είδ. βάρ. 1020 έως 1032, ανειδράσεως βεβίνου παρά τοις σαρκοράγοις, άλκαλικής παρά τοις χορτοφάγοις και τοις παντοφάγοις διαρκούσης της πέψεως και βεβίνου εν τοις διαλείμμασι· διαλύει τὰ αμορσάτρια, σύγι όμως τὰ ήπατικά και τὰ επιθηλιακά κύτταρα καθαρά δέν πήγνυται υπό της θερμότητος· λαμβανόμενη απ' ελθείας εκ των ήπατικών σωληναρίων είναι βρωστοτέρα, πυκνότερα δέ και γλοιώδης εκ της χοληδόχου κύστεως. Έκκρινόμενη υπό του ήπατος φέρεται εν μέρει· μόν άμειψως έντός του δωδεκαδάκτυλου, εν μέρει δ' έντός της χοληδόχου κύστεως και χύνεται πάλιν έντός του δωδεκαδάκτυλου. Κατά τέν Κάρολιν Robin 1000 μέρη Χ. συνίστανται εξ 820 έως 915 μ. ύδατος, 6.25 έως 10 μ. γλωριούχων και εωσφορούχων αλάτων, 56 έως 106 μ. ταυροχολικού και γλυκοχολικού νατρίου, 1.6 έως 2.6 μ. χολοστεαίνης, 3.2 έως 30 μ. λιπαρών σωμάτων (λεκιθίνης, μαργαρίνης, βλείνης), 14 έως 30 μ. χολοχρωστικών ούσιων και εξ ίχθων βλεννικής και άζωτούχων ούσιων (λευκίνης, τυρίνης, ούρίας). Η Χ. είναι περιτωματικό· προιδν προκύπτον εξ άφαιρειώσεως τριαδικών και τετραδικών ούσιων (λιπαρών ούσιων, λευκοματούχων ή άζωτούχων, θειούχων, έγκεφαλικής και νευρικής ούσιας), διότι ή χολοστεαίνη και μέρος των χολικών βέξων

και των προϊόντων της άποσυνθέσεως αυτών ανευρίσκονται εν τοις κοπράνοις. Έχει όμως και λειτουργίας τινάς· αναμειγνυσμένη μετά του παγκρεατικού έκκριματος συμβάλλεται εις γαλακτοποίησιν των λιπαρών ούσιων, εις βρωστοποίησιν των πεφθεισών άζωτούχων τροφών και εις έξωθετέρωσιν του βεβίνου γενομένου υπό του γαστρικού όγρου χυλού· προς δέ τούτοις ή Χ. έχουμένη μετά 4-7 ώρας κατόπιν του φαγητού δυσκολύνει την έντερικήν άπομύχισιν έξάπτουσα τας μυϊκάς συστολάς των έντερικών τοιχωμάτων και των λαχνών, παρακωλύει την σήψιν του περιεχομένου των έντέρων καθιστώσα τὰ κόπρανα ήττον άκαστα και παρέχουσα ίδιαν εις αυτά χροιάν, τρόπον τινά σαρώνει την έσω έντερικήν επιφάνειαν, συμβαλλομένη εις την άπόπτωσιν και άνακαίνισιν των επιθηλιακών κυττάρων του βλεννογόνου. [P.N.B.]

Χοληδόχος κύστις. Όργανον ύμενώδες θυλακοειδές και άπειριδές, χρησιμεύον εις έναπόθεσιν της υπό των ήπατικών κυττάρων παρασκευαζομένης χολής και κατασκηνούν εις έντύπωμα ύπαρχον κατά την κάτω επιφάνειαν του βεβίου λοβού του ήπατος, εις τὸ κυστιχόν λεγόμενον έντύπωμα. Διακρίνομεν επ' αυτής τρία μέρη, τὸν παχύτερον πυθμένα, τὸ μέσον σῶμα, κυλινδρικόν, και τὸν τράχηλον γωριζόμενον ἀπὸ τοῦ σώματος διά περιστρέψεως και συνεστραμμένον σιγμοειδώς. Περικαλύπτεται ἀπασα ὑπὸ τοῦ περιτοναίου, πρὸς δὲ συνάπτεται τὸ ἰνυμνώδες αὐτῆς στρώμα ὅπερ ἐνδύθεν ὑπενδύεται ὑπὸ βλεννογόνου στερουμένου βδέων και λαχνών. Ἐκ τοῦ ήπατος μέρος της χολῆς καταρρέει πρὸς τὴν Χ. κ. διά τοῦ ήπατικού πόρου και ἐκείθεν περὶ τὸ πέρας της πέψεως, 6 ή 7 ὥρας μετά τὸ βείπνον, ὅτε τὰ ἀπογεννηματα τῶν τροφῶν ἐγένοντο κατὰ τὸ δωδεκαδάκτυλον, ἐκλύνεται ή χολή εκ της Χ. κ. εν τῷ έντέρῳ διά τοῦ κυστικού και χοληδόχου πόρου. [P.N.B.]

Χολίνη. Ούσια παχύρρευστος, άντιδράτως άλκαλικής, άπαντώσα μετά της νευρίνης εν τῷ οργανισμῷ των ζῶων και ίδια εν τη χολή. [P.N.B.]

Χόλλ (Hall), Σπουδαιότατος λιμὴν της Ἀγγλίας, εν τῷ Ἄντα. Ῥαϊδινγ της κομητίας Ὑορκης και παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμίου Χέλλ εις τὸν Χάμπερ, 37 χμ. ἀπὸ της Βορείου θαλάσσης. Ἐχει 199 991 κατ. και ἐκτείνεται περὶ ἀρχαίον πυρῆνα στενῶς ὠκοδομημένον και μετά πολλῶν κτιρίων τοῦ μέτου αἰῶνος. Κυρίως διά τοῦ Χ. γίνεται ή ἐμπορικὴ συγκοινωνία μετά των χωρῶν της Β. Εὐρώπης και Ν. Ἀμερικής, ή δέ βξία της ἐτησίας εἰσαγωγῆς ὑπο-

λογίζεται εἰς 20 καὶ ἡ τῆς ἐξαγωγῆς εἰς 16 ἑκατομμ. λίτρων στερελινῶν. [Μ.Σ.]

Χολομώνδας (Ύψιζωνος). Ὅρος ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ διακλάδισας ὄν τοῦ Κισσοῦ ἢ Χερσιάτου, ὅπερ βαίνειν ἐκ Δ πρὸς Δ καταλήγει διὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου Σιθωνίας (Λόγ-γου) εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀμπελον. Τὸ μέ- τον ὕψος αὐτοῦ εἶναι 1000 μ.

Χόλμ. 1) Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ ΝΑ μέ- ρει τοῦ ῥώσσ. κυβερνεῖου Ψάωφ, ἐπὶ τοῦ Δεβάτ, ἔχουσα 5360 κατ. καὶ ἐμπόριον γεωργ. προϊόντων. — 2) Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ Δ μέρος τοῦ ῥώσσοπελωνικοῦ κυβερνεῖου Λουβίνου, ἐπὶ τοῦ Οὐλέρκα. Ἐχει 10611 κατ., λαμπρὰν μητρόπολιν, ἱεροσπουδα- στήριον, διδασκαλεῖον καὶ ἐμπόριον σιτη- ρῶν καὶ κτηνῶν. [Μ.Σ.]

Χολόλιθοι. Ἀνόργανα κρυσταλλικά σώματα ἄλλοτε ἄλλου μεγέθους καὶ σχή- ματος, μορφοῦμενα ἐν τῇ κοιλότητι τῆς γο- ληδόχου κύστεως ἢ ἐν τῷ ἥπατι καὶ πόρῳ ἢ τέλος ἐν τῷ γοληδόχῳ πόρῳ. Ἀποτε- λεῦνται συνήθως ὑπὸ σφαιρῶν κρυστάλλων γολοστεατίνης καὶ ἀλάτων γολικῶν ζεθί- νως ὑπὸ τοῦ ἥπατος παραγομένων. Ἡ ὕπαρ- ξις Χ. ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀποτελεῖ πάθος ἀρκετὰ ἐπώδυνον καὶ κινδυνώδες. τοὺς κα- λουμένους κολικιστοὺς τοῦ ἥπατος, ἢ τοὶ πόνους σφοδρτάτους κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον καὶ κατὰ τὸ ἐπιγαστήριον, ἀνα- κλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐμυνόμενου ὤμου, τῆς ὠμοπλάτης καὶ τοῦ βραχίονος, ἐπαναλαμ- βανόμενους περιοδικῶς καὶ ἀραιομένους εἰς τὴν κάθοδον Χ. εἰς τὴν κυστικὴν ἢ τὴν γο- ληδόχον πόρον· ἡ θερμοκρασία τοῦ δεξιοῦ ὑποχόνδριου εἶναι ἀνωτέρα τῆς μασχαλαίας· ἐπιγίνεται πολλάκις ἕκτερος· αὐξάνει ὁ ὄγ- κος τοῦ ἥπατος καὶ τῆς γοληδόχου κύστεως· ὑπάρχουσι φρίκη, ἔμετοι, παραλήρημα, σι- σπασμοὶ μυῶν καὶ κίνδυνος συγκοπῆς. Τὰ συμπτώματα ταῦτα παύονται μετὰ τὴν κά- θοδον τῶν Χ. εἰς τὴν γοληδόχον κύστιν ἢ τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον. Θεραπεία συμπτωματικὴ. [Ρ.Ν.Β.]

Χολμογόρι. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ κεντρικῷ μέρει τοῦ ῥώσσ. κυβερνεῖου Ἀρ- χαγγέλου ἐπὶ τοῦ Δύνα, ἔδρα ἀρχιεπισκό- που, ἄλλοτε σπουδαῖον ἐμπόριον, νῦν δὲ παρακμάσαν. Ἐχει 1076 κατ. [Μ.Σ.]

Χολοστεατίνη. Ἐν τῶν κυρίων συ- στατικῶν τῆς γολῆς ἐξαγόμενον ἐκ τῶν γο- λολιθῶν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ οἴνου πνεύ- ματος καὶ τοῦ αἰθέρος ἐν οἷς διαλύεται· παρίσταται ὑπὸ μορφήν μεγάλων βασιρρομ- βοειδῶν πρισματικῶν κρυστάλλων, ἀνέσμων καὶ ἀγέυτων, ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι, εὐδιαλύ-

των ἐν αἰθέρι καὶ ἀνύδρῳ ὀξείκῳ ὀξεῖ. Διαλύματα αὐτῆς τρέπουσι τὸ πεπολωμ- φῶς ἐπὶ τὰ ἀριστερά. Ἡ Χ. ἐνυπάρχει τῇ γολῇ καὶ ἐν τῷ ζωϊκῷ καὶ φυτικῷ π- τοπλάσματι, ἐν τῷ αἵματι, ἐν τῷ ἐγκέ- λῳ, ἐν τῇ νευρικῇ οὐσίᾳ, ἐν τῷ κρόκῳ ὥδων κλ. Μετὰ πυκνοῦ θεοϊκοῦ ὀξέος ἡ θερμαινόμενη παράγει χαρακτηριστικὴν θράν χρώσιν, ἣτις χρησιμεύει πρὸς ἀνε- σιν αὐτῆς. [Ρ.Ν.Β.]

Χολοχρωστικαὶ οὐσαί. καλ- τα· αἱ ἐν τῇ γολῇ τῶν ζώων καὶ τοῦ θρώπου περιεχόμεναι χρωστικαὶ ὕλας θριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι γνωστός, μὲν δὲ τινες αὐτῶν ἀπεχωρίσθησαν καὶ ἐμα- τήθησαν κατ' ἰδίαν, εἶον ἡ χολοπρασ- ῖν ἢ χολερυθρίνη, ἢ χολοφαῖνη κλ. Αἱ οὗ- αὐται ἐξήχθησαν ἐκ τῶν γολολιθῶν ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων καὶ περιέχο- ῖν ἅπασαι ἄζωτον, εἶναι· βδελυτοὶ ἐν ὕ- διαλυταί· ἐν ἀραιαῖς ἀλκαλίαις μετ' ἀ- πύξως ὀλοκλήρου κλίματος χρωμα- μεθιστοαμένον ἀπὸ τοῦ πρᾶσίνου μέχρι σκοτεινῶς κιτρίνου. [Ρ.Ν.Β.]

Χόμαρος. Βλ. Ἀστακός.

Χόμπερ (Humber) καλεῖται ἡ τῆς Δ ἀκτὴς τῆς Ἀγγλίας διὰ τῶν π- Ἀουζ καὶ Τρέντ ἀποτελουμένη στομα- μνη πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν, ἔχο- μήκος 60 χμ. [Μ.Σ.]

Χονδροεικὸς ἱστός, Χόνδρος. Ἰστός.

Χονδρίνη. Ζωϊκὴ κόλλα προσε- μένη ἐκ τοῦ χονδρογόνου ἱστοῦ τοῦ σώ- τος τῶν ζώων διαμείναντος ἐπὶ 24 ὡ- ἔμβλαπτισμένου ἐν ὕδατι· ἡ προκύπτουσα κτηματώδης οὐσία εἶναι ἡ Χ. διαλυτὴ ὕδατι, ἐν ἀλκαλίαις, ἐν καυστικῇ ὀσμῇ. Τὸ διάλυμα αὐτῆς τῇ προσθήκῃ οἴνου π- ματος παρέχει ῥιζημα Χ. ὡς κόνιν λευ- ἄμορφον. [Ρ.Ν.Β.]

Χονδρογιανναῖοι. Κληρικὴ κογένεια ἐκ Μαζι τῶν Καλαβρύτων, ἐσ- τισμένη μετὰ τῆς μεγάλης οἰκογενε- Ζαίμης καὶ πολλαχῶς ὑπηρετήσασα τὴν- ρὸν ἡμῶν ἀγῶνα. [Γ.Πδ.]

Χονδρομύτης (Emberiza). Γένος τῶν Σπεζιδῶν πτηνῶν, ἔχον βαμφορ βρα- τὴν ἄνω σιαγόνα στενωτέραν τῆς κατω- δὲ τοῦ εὐρανίσκου φθμά τι σκληρόν, διὰ- ὁποῖον τὸ πτηνὸν ἀπολεπίζει τὰ σπέρμ- ἀφ' ὧν ζῇ. Εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἔρχε- κατὰ σίτην περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἀπριλίου· δ με λ α ν ο κ ε φ α λ ο ς. [Φ.Γ.]

Χονδροπτερύγιοι. Βλ. Σει- χιώδη.

Χόνδρος. Βλ. 'Ιστοί.

Χονδρόλλη ή **Χονδρίλλη** (Βοτ.) Chondrilla L. Γένος τῶν Συνθέτων Κιχωριωδῶν, οὗ τὰ δύο εἶδη Χ. ή σχοινιώδης (Ch. juncea L.) καὶ Χ. ή πολυκλαθός (Ch. ramosissima Sibth.) εἰσι κοινότατα ἐν Ἑλλάδι. Ὀνομαζόνται κοινῶς Κελιά καὶ Μαστιχιά. Ἐκ τῶν κλωναρῶν αὐτῶν ἐκκρίνεται εἶδος κόμμεως φαρμακευτικοῦ κατὰ τὴν Διοσκορίδην, ὅπως καὶ ή ἔλη πᾶσα καὶ ή ρίζα αὐτῶν. Ἡ Χόνδρουλλα τοῦ Θεοφράστου ἀναφέρεται εἰς ἄλλο Κιχωριώδες, δηλ. εἰς τὴν Θριγκίαν τὴν κονδυλόρριζον (Thrinchia tuberosa L.), εἶδος ἀγριοραδικίου ὅπερ λαλανεύεται.

Χόνδρωμα. Οὕτως ἐκάλεσεν ὁ Kraus πάντα ὄγκον διαπεπλασμένον ἐκ χονδρικοῦ ἱστοῦ. Τά Χ. γενικῶς ἐμφανίζουσι σχῆμα ἀπεστρογγυλωμένον μετὰ ἐπαρμάτων ποικίλων, ή δὲ ὕψή αὐτῶν ἔχει τοὺς χαρακτηρισ τοῦ ἐμβρυϊκοῦ χόνδρου συνήθως, εὐδέποτε ὅμως ή ἀπανιότητα τείνει πρὸς ἀποστέμωσιν. Ἐνίοτε εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὄγκος ἀποδείκνυται διαμεμερωμένος ἐκ πάντων τῶν εἰδῶν τοῦ χόνδρου, ἄλλοτε πάλιν ἀποκλειστικῶς ἐξ ἰνώδους χόνδρου, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ἰνώματα τοῦ μαστοῦ, τοῦ ὀρχεως, κλ., τὰ ὅποια εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν φέρουσι πυρῆνα ἐξ ἰνώδους χόνδρου. Ὅσάκις τὰ Χ. ἀναπτύσσονται ἐν τῷ σὺλῳ ή τῇ μάζῃ τῶν ὀστέων κατὰ τὴν ἀπογνώδη οὐσίαν παρίστανται ὡς ὄγκοι ἐγκλεισμένοι εἰς ὀστέινον περιέλημα καὶ καλοῦνται ἐγχονδρώματα.

Χονολούλου. Βλ. Σανθέβριχοι νῆσοι.

Χόνς ή Χουνσοῦ Αἰγυπτιακὸς θεὸς, υἱὸς τοῦ Ἀμμωνος καὶ τῆς Μούτ, λατρευόμενος κυρίως ἐν Θήβαις. Ὡν τὸ κατ' ἄρχας προσωποποίησις τῆς σελήνης, συνεχύθη κατόπιν μετὰ τοῦ Θωθ.

Χόντζογλι. Χωρ. τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς ἐπαρχίας Πυλίας ἔχον 322 κατ.

Χόπερ. Ἀριστοτερὸς παραπόταμος τοῦ Ταναΐδος· πηγάζων παρὰ τὴν Πένσαν, διαρρέει τὰ κυβερνήσια Πένσας, Σαράτωρ καὶ Βερρονέσι καὶ τὴν χώραν τῶν Ταναϊκῶν Κοζάκιων καὶ ἐκβάλλει μετὰ βρῦν 898 γμ. — Ἀπ' αὐτοῦ καλεῖται Χοπερία καὶ τὸ Β τμήμα τῆς χώρας τῶν Ταναϊκῶν Κοζάκων, τὸ ἔχον πρωτεύουσαν τὴν Οὐρχειουπ/ισκαίαν Στανίτσαν. [Μ.Σ.]

Χόφφ. Βλ. Ὁπφ.

Χοράομοι. Νημαδικὸς λαὸς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας οὐκυβικῆς καταγωγῆς, ζῶν κατὰ τὰ ΒΑ τῆς Παρθιανῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ὡχου καὶ Ὁξου. [Πς.]

Χορασάν, ἦτοι χώρα τοῦ ἡλίου ή τῆς ἀνατολῆς, καλεῖται χώρα ἱκανῶς ὀρεινή

τῆς Ἀσίας, κατὰ τὸ μικρότερον Ἀνατολ. μέρος ἀνέγκουσα εἰς τὸ Ἀφγανιστάν, ἐνῷ τὸ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖ τὴν ΒΑ ἐπαρχίαν τῆς Περσίας, ἔχουσαν ἐμβ. 322 180 γμ. μετὰ 843 γιλ. κατ. ἀνηκόντων ὡς ἐπὶ πλεῖστον εἰς τὴν φυλὴν τῶν Τατζίκ. Ἐν γένει εἶναι ἄφρος, κύριον δὲ ἔργον τῶν κατ. εἶναι ή κτηνοτροφία καὶ τὸ μετακομιστικὸν ἐμπόριον. Πρωτεύουσα εἶναι Μεσχέδ. [Μ.Σ.]

Χορδαί καλοῦνται ἐλαστικὰ νήματα ή σύρματα, αἵτινα ἐντεινόμενα καὶ εἰτα πληττόμενα ή ἄλλως τιθέμενα εἰς δόνησιν παράγουσι μουσικούς τόνους, διὸ καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα. Συνήθως διὰ τὰ ὄργανα ἐν αἷς αἱ Χ. τρέθονται διὰ τόξου (ὡς π. γ. τὰ βιολίον), χρησιμεύουσι χορδαί ἐξ ἐντέρων προβάτων, ἅπερ ἰδιαιτέραν κατεργασίαν ὑποστάντα κλωθόνται· εἰτα· αἱ διὰ τοὺς ὀξεῖς τόνους Χ. συνίστανται ἐξ ἐνός ἐντέρου, αἱ δὲ διὰ τοὺς βαρεῖς ἐκ πολλῶν (μέχρι 120). Αἱ καλλίσταις τοιαῦται Χ. ἔρχονται ἐξ Ἰταλίας. Τινὲς Χ. περιτυλίσσονται καὶ διὰ λεπτοῦ σύρματος ἀργύρου ή ἐπαργυρωμένου χαλκοῦ. Ὅπου ὅμως ὁ τόνος παράγεται διὰ πληξέως (ὡς ἐν τῷ κλειδοκυμβάλῳ), χρησιμεύουσι τὰ μεταλλίνα σύρματα, κυρίως χαλύβδινα. [Π.Γ.]

Χορδή. Βλ. Κύκλις.

Χορδοτόνον ή βατήρ (κοινῶς καθαλλάρης ή χαμήλα) καλεῖται σανίδιον ἐγειρόμενον ἐπὶ τοῦ βιολίου καὶ ἄλλων ἐγχόρδων μουσικῶν ὀργάνων ὑπεράνω τοῦ ἡχείου, χρησιμεῖον δὲ πρὸς ἔντασιν (κούρ-δισμα) τῶν χορδῶν καὶ μεταδόσιν τῆς δονήσεως τῶν εἰς τὸ ἡχεῖον, ἵνα ἐνδυναμωθῇ ὁ τόνος.

Χορεία (chorea, γερμ. Veitstanz). Νευροπάθεια χαρακτηριζομένη διὰ κινήσεων συνεχῶν, ἀσυντάκτων καὶ ἀκουσίων, ἐκτελουμένων ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς βουλήσεως ἐξαρτωμένων μυῶν, ὀφειλομένη πιθανῶς εἰς βλάβην μορφᾶς τινὸς τοῦ προηέκους καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, δηλονότι· εἰς τροποποίησιν τῶν λειτουργιῶν ἰσως δὲ καὶ τῆς ὕψης τῶν μεγάλων κινητικῶν κυττάρων, καὶ ἀναπαινεμένη κυρίως κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ πρῶτην ἡλικίαν (ἀπὸ τοῦ 10ου ἕως τοῦ 15ου ἔτους) μάλιστα παρὰ κόραις (κατόπιν ἀσθερῶν συγκινήσεων, μεγάλου φόβου) ἀναιμικαῖς ή γλωριώσεσι, βρευματικαῖς, καρδιακαῖς, κλ. Ἔτι δὲ προκλητικὸν αἷτιον δύναται νά θεωρηθῇ ή δευτέρα ὀδοντοφυία, ή ὕπαρξις ἐλμίνθων ἐν τοῖς ἐντέροις. Ἡ Χ. εἰσβάλλει παλλάκις ἀποτόμως, ἐνίοτε ὅμως ἐπὶ τινὰς ἡμέρας πρότερον παρατηροῦνται δῦπνια, ἑξαψις νευρική· αἱ κατόπιν ἐμφανιζόμεναι ἀσυντάκτοι καὶ ἀκούσται κινήσεις ἀναφέρονται κατ' ἄρ-

χάς εἰς τινὰς μόνον μῦς (τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἄνω ἄκρων συνηθέστερον), εἴτα ἐπεκτείνονται εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς μῦς τῆς βουλῆσεως μετὰ μειζονος ἐντάσεως κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἡμιμέριον τοῦ σώματος καὶ καθιστῶσι δυσχερὲς ἢ καὶ ἀδύνατον τὸ βίξιμα, διότι ἡ ἀσυνταξία τῶν κινήσεων ἐπαγεται πτώσεις· εἶναι δυνατόν ἡ ὑπερκίνησις αὕτη ἢ ἀνώμαλος νὰ ἐμφανισθῇ μόνον κατὰ τοὺς μῦς τοῦ ἐνὸς ἡμιμερίου τοῦ σώματος, ὅτε ἔχομεν τὴν καλυσυμένην ἡμικύρσιον. Σπανίως ἐπέρχεται παράλυσις ἢ ἀισθητικότης ἀλλοιοῦται ἀπὸ ἀναλογητίας μέχρι ἀναισθησίας καὶ ἐξάπτεται ἢ διάνοια καταπίπτει βαθυμῆδεν, ἢ μνήμη ἐξαλείφεται. Τὸ περικοκὸν σύστημα λειτουργεῖ κατὰ νόμον· πυρετοὶς ἐλλείπει. Ἡ πρόγνωση καλὴ. Διαρκεῖ ἡ νόσος 6-8 ἐβδομάδης καὶ ἐνίοτε παλινγκοτεῖ. Σπανιώτατα συμβαίνει θάνατος ἐξ ἀσπνίας καὶ ἀπνίας, ἀσφυξίας, ἐγκεφαλικῶν φαινομένων. Λευτρά θειοῦχα, καταιονήσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, γυμναστική, ἀρσενικόν, γλωριόλη, στρυγνίνη, ἰωδοῦχον κάλιον συνιστῶνται πρὸς θεραπείαν τῆς πρωτοπαθοῦς Χ. Περὶ τῆς συμπτωματολογικῆς Χ. προκειμένου ἢ θεραπευτικῆς ἀγωγῆς στρέφεται κατὰ τῆς ἀρχικῆς νόσου. [P.N.B.]

Χορηγία βασιλική. Βλ. Μοναρχία ἐν τ. Ε' σ. 394 α.

Χορηγικὰ μνημεῖα ἦσαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι στήλαι ἡμικρὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα, ἀπερ' ἱδρυσεν αἱ νικησαντες ἐν χορικῇ ἀγωνί, ἵνα ἐκθέσωσιν ἐπ' αὐτῶν τὸν ὡς ἀθλον διδόμενον αὐτοῖς τρίποδα. Τοιοῦτοι τρίποδες ἐτοποθετοῦντο ἐν Ἀθῆναις κυρίως κατὰ τὴν περὶ τοὺς Ἀπρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸ θέαρον τοῦ Διονύσου ἀγούσης ὁδοῦ, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ἐκλήθη καὶ ἐξὸς Τριπόδων. Ἐκ τῶν σωζομένων τοιούτων μνημείων τὸ περισημότερον εἶναι τὸ τοῦ Λυσικράτους, ὅπερ συγγρόνως εἶναι τὸ ἀρχαιότερον σωζόμενον δείγμα τοῦ κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ. Εἶναι στρογγύλος ναυτικός ἱστάμενος ἐπὶ βάσεως ἔχουσας 6 μ. ὕψος ἐκ πειραϊκοῦ λίθου καὶ ἀποτελούμενος ἐξ 6 ἡμικυλίων, εἴτινες φέρουσιν ἐπιστυλίον μετ' ἀναγλύφων ὑπεράνω τῆς ἐλπίγον κυρτῆς στέγης ὕψους ἐν σχήματι ἀνθους ἢ κυρτὰ βάσις ἥτις ἔφερε τὸν τρίποδα. Κατὰ τὴν ἐπὶ δύο ἡμικυλίων τῆς ΝΑ πλευρᾶς ἐπιγραφὴν τὸ μνημεῖον τοῦτο ἱδρυσεν ὁ Λυσικράτης, υἱὸς τοῦ Λυσικράτους, ἐκ Κικλήνης, ὅστις χορηγὸς ὢν τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς ἐνίκησε διὰ χοροῦ παῖδων ἐπὶ ἀρχοντος Εὐαϊνέτου, τ. ἔ. τῷ 335-4 π. Χ. Τα ἀνάγλυφα τοῦ ἐπιστυλίου παριστάνουσι τὴν τιμωρίαν τῶν Τυρρηγῶν πειρατῶν ὑπὸ τοῦ Διονυσίου. [Σ.Τ.]

Χορηγός. Βλ. Χορός.

Χορίαμβος λέγεται· πῶς μετρικὸς —υυ—, ὅστις κατὰ τὸ ἔτυμον τῆς λέξεως ἀποτελεῖται ἐκ χορείου ἢ τρογαίου καὶ ἱαμβου, κατ' οὐσίαν ὅμως εἶναι δακτυλικὴ διποδία καταληκτική. Κυρίως ἐν χρήσει ἦτο τὸ πάλαι ὁ χοριαμβικός τετράμετρος —'υ— —'υ— | —'υ— υ— — π. γ. «δεῦτε νυν ἄβραι Χάριτες, καλλίκομοί τε Μοῖσαι», εἰς διαφόρους παραλλαγὰς· εἴτα τὸ δευτερον ἡμῖσι αὐτοῦ, ὁ χοριαμβικός δίμετρος· πρὸς δὲ ὁ χοριαμβικός πεντάμετρος. Ὅταν προγεῖται τοιοῦτου στίχου βάσις ἐκ δύο συλλαβῶν (δισύλλαβον ἀδιάφορον) ἀνθ' ὧν παρὰ τοῖς δραματικοῖς ἐπιτρέπεται καὶ τριβραχὺς, σχηματίζεται τὸ λεγόμενον Ἀσκληπιόμετρον, ὅπερ ἐμμετρητο κυρίως ὁ Ὀράτιος, π. γ. «Maeee[n]us atavis edite regibus». Ἄλλοι χοριαμβικοὶ στίχοι ἔχουσι μονοσύλλαβον ἀνάκρουσιν.

Χορίγκοθον. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀπεραντίων τῆς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας πρὸς τὴν Γροντιάδα, ἥς ἀπέχει ὥρ. 3. Κτ. 321.

Χοριοειδὴς χιτών. Βλ. Ὀφθαλμός.

Χοριοειδής (γερμ. Gefäßhautentzündung). Φλεγμονὴ τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ συμπαρομαρτοῦσα πρὸς ἱριτίδα καὶ πρὸς πυώδεις ἐπιπεφυκίτιδας· πολλοὶ ἐπίσης κερατίτιδες οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ Χ. συνοδευόμεναι ὑπὸ ἀλλοιώσεως τοῦ ἱστοῦ τοῦ κερατοειδοῦς ἐνεκα διαταραχῶν τῆς θρέψεως αὐτοῦ. Διακρίνομεν Χ. ἀτροφικήν ἢ σκληροχοριοειδίτιδα, Χ. ἐκ συμφύσεως παρ' ἀτόμοις ὑπισταμένους αἰμορρῆσεις εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ προσώπου, Χ. διασπαρτοῦ ὀφθαλμικῆν πάθσιν σοβαρὰν φέρουσιν ἀλλοιώσεις τοῦ χοριοειδοῦς ἐδῶ μὲν ἀτροφικός, πολλὰχὺ δὲ ἐξιδρωματικός παρ' ἀτόμοις μύσων ἢ σταφυλωματικούς, Χ. ἐξιδρωματικούς παρ' ἀτόμοις σφιγλιόκοις, ρευματικούς, ἀρθριτικούς χαρακτηζομένην διὰ σκληρῶν κηλίδων ὑπολευκῶν ἢ ἐρυθρολευκῶν, εἰς Χ. πυώδη ἐνεκα αἰουδῆς ποτε τραυματισμοῦ ἐπαγεμένην ἐνίοτε τυφλώσιν. Διαμονὴ ἐν σκοτεινῷ θαλάμῳ χρήσις κολλυρίων ἀτροπίνης κλ. συντελεσθεῖς εἰς τὴν ἐκάστοτε ἐνδεικνυμένην θεραπείαν.

Χόριον. Βλ. Ἐμβρυόσαρκος.

Χόριον. Βλ. Δέρμα.

Χόρν. Βλ. Ὄρν.

Χοροδιδάσκαλος. Βλ. Διδάσκαλος ἐν τ. Α' σ. 361 β.

Χορός ἐλέγετο τὸ πάλαι τὸ σύνολον ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, παῖδων ἢ παιδισκῶν οἵτινες ὑπὸ τὴν συνοδείαν μουσικῆς καὶ μετὰ ῥυθμικῶν κινήσεων ᾄδον ἄσμα ἢ ἀνε

ᾠσματος ὠρχοῦντο πρὸς τιμὴν Θεοῦ τινος. Τὰ χορικά ᾠσματα ταῦτα ἀνεπτύχθησαν πρῶτον παρὰ Δωριεῦσιν, ἐγένοντο δὲ εἴτα κύριον μέρος τῆς λατρείας τοῦ Διονυσίου, πρὸς ὃν οἱ λεγόμενοι **κὺ κ λ ι κ ο ἱ** Χ. ᾤδον τὸν **δ: θ Ὑ ρ α μ β ο ν**· παρὰ τοῦτον δὲ ἀνεπτύχθη τὸ δράμα (βλ. λ.), ἔπερ ὕστερον, τοῦλάχιστον ἐν Ἀθήναις, ἐπεκράτησεν ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια (βλ. λ.). Ἄλλ' ἤδη ἕνεκα τῆς θρησκευτικῆς βίσεως τῆς ἑορτῆς δὲν ἤδυνάτο νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν χορόν. Πρὸ τοῦ Δισχύλου ὁ δραματικός Χ. συνίστατο ἐκ 50 χορευτῶν· ὁ τραγικός δ' αὐτός διεῖλεν αὐτοὺς εἰς 4 τμήματα ὧν ἕκαστον ἐκ 12 συνιστάμενον ἀνῆκεν ἐνὶ τῶν δραμάτων τῆς τετραλογίας. Ὁ Σοφοκλῆς ἠρξήσε τὸν ἀριθμὸν ἐκ 12 εἰς 15 χορευτάς, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὗτος ἔμεινε σταθερός. Ὁ Χ. ἀπετελεῖτο ἐκ πολιτῶν εἰτινας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν **κ ο ρ υ φ α ἰ ο υ** ἐξιδασκάντο, συνήθως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ἐτρέφοντο δὲ ὑπὸ πολιτοῦ τινὸς **χ ο ρ τ γ ο ὕ** ὑπεχρεωμένου καὶ νὰ παρέχῃ καὶ τὰ διακτοῦμενα διὰ τὴν παράστασιν (προσωπεῖα, ἐνδύματα, διακόσμησιν τοῦ θεάτρου κλ.). Τὰ ἔργα τοῦτο τοῦ χορηγοῦ (χορηγία) ἦτο δαπανηρὰ λειτουργία τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν, ἀμειβή δὲ αὐτοῦ ἐν περιπτώσει νίκης ἦτο τρίπους ὃν ἤδυνάτο νὰ τοποθετήσῃ ἐν δημοσίῳ τόπῳ (βλ. Χορηγικά μνημεῖα) ἐν ὀνόματι τῆς φυλῆς τού, ἣτις κυρίως ἐθεωρεῖτο ὡς νικήσασα. Εἰς τὰ δράματα ὁ Χ. συνώδευσεν τὴν δράσιν τῶν προσώπων τοῦ δράματος διὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος, ἐπισυναπτῶν παρατηρήσεις γενικωτέρας ἰδίως θρησκευτικῆς, ἀντεπροσώπευσεν δὲ τὴν κινήν γνῶμην ἀπέναντι τῶν πράξεων καὶ τυχῶν τῶν κυρίως προσώπων τοῦ δράματος. Καὶ ἡ κομωδία εἶχε τὸ κατ' ἀρχάς Χ., καὶ δὴ ἐξ 24 μελῶν ἀπαρτιζόμενον, οὐ ὅμως τὰ ᾠσματα πολὺ ὀλιγώτερον συνεδέοντο μετὰ τῆς πράξεως· ἡ νεωτέρα μάλιστα Ἀττικὴ κομωδία ὅλως ἐγκατέλιπε τὸν Χ., ἐνῶ ἡ τραγωδία τὸν διεφύλαξε, καίπερ εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους μόνον τυπικῶς. Τὰ ἀρχαῖα χορικά ἔχουσι μεγίστην ποικιλίαν τῆς ρυθμικῆς μορφῆς, μεθ' ἧς συνεδέετο καὶ ἡ μουσικὴ καὶ ἐν γένει ἐψάλλεοντο εἴτε ὑπὸ ἅπαντος τοῦ Χ. εἴτε ὑπὸ τμημάτων αὐτοῦ, φαίνεται ὅμως ὅτι τινὰ μέρη αὐτῶν (π. γ. τὰ ἀναπαιστικά) ἀπηγγέλλοντο περίπου ὡς τὸ λεγόμενον **recitativo** (καταλογαδῆν) τῶν σημερινῶν μελοδραμάτων. Ὅταν ὁ Χ. ἐλάμβανε μέρος εἰς αὐτὴν τὴν πρᾶξιν τοῦ δράματος, ὠρμαῖ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ὁ κορυφαίος.

Ταῦν ἐν τῇ μουσικῇ Χ. καλεῖται· ἐπίσης σύνεelon ψαλλόντων, ἡ καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς φωνητικῆς μουσικῆς τὸ ἐκτελούμενον ὑπὸ τοιούτου. Ἀλλὰ κυρίως ὑπὸ τὴν λέξιν

ἐννοοῦμεν τὴν ὀρχησιν, ἔηλα δὴ τὴν καθ' ὠρισμένον ρυθμὸν κίνησιν τοῦ σώματος, ἣτις ἀσκεῖται ἀνέκαθεν παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς τῆς ὀρηλίου, εἴτε οὕτω ἀρχήθεν μέρος τῆς λατρείας θεότητος εἴτε ἔχουσα ἁπλῶς διασκεδαστικὸν χαρακτῆρα. Οἱ Χ. οἱσὶ συνειθίζονται ταῦν ὡς προσφιλέστατον μέρος τῆς συναναστροφῆς τῶν οἰκογενειῶν, ἦσαν κατὰ μέγα μέρος τὸ κατ' ἀρχὰς ἔθνικα Χ., ἔηλα δὴ ἐν χρήσει μόνον παρ' ὠρισμένοις λαοῖς, ἔπερ δηλοῦται καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων **molonaise** (πελωνικός Χ.), **mazurka** (μαζουρικός) κλ., ἄλλοι δὲ πάλιν ἐξευρεθησαν ὑπὸ συνθετῶν. Καὶ ἡ Ἑλλὰς δὲ ἔχει πλείστους ἔθνικους Χ., ὑπενθυμίζοντας τὴν ἀρχαίαν ὀρχησιν τῶν ἀντὶ θρησκευτικῶν Χ., καθ' ὅσον ἐν αὐτοῖς δὲν χορεύει ζεύγος (ἀνὴρ καὶ γυνή), ἀλλὰ μακρὰ σείρα ἢ ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, σπασιώτερον δὲ ἀναμῖξ. [Π. Δ.]

Χοροαβιάδ. Ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Βαβυλωνίας, καλουμένη ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς **Uúr-Scharrukin** ἥτοι ἀρούριον τοῦ Σαργών, 3 ὥρ. ΒΑ τῆς Νινευί. Ἐνταῦθα ὁ Βοίτα ἤρχισε τὰς πρώτας ἐν Ἀσσυρίᾳ ἀνασκαφάς, δι' ὧν ἐνεκαίνισθη ἡ ἀσσυριολογία. Τὰ ἀνάγλυφα κλ. τῶν ἐν Χ. ἀνακαλυφθέντων βασιλικῶν ἀνακτόρων ἀποκρίνεται νῦν ἐν τῷ Λούβρῳ. [Δ. Δ.]

Χορτάκαι ἢ Χορτάτσα. 1) Μελέτιος Χ. Γεννηθεὶς ἐν Ῥεθύμνῳ τῆς Κρήτης καλούμενος τὸ πρῶτον Μιχαήλ. Τυχῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας μετέβη πρὸς ὑψηλότεραν μόρφωσιν εἰς Ἱταλίαν καὶ ἐν Βενετίᾳ ἐγκατασταθεὶς ἐχειροτονήθη ἱερεὺς, διδάσας εἰς τὸ ἐκεῖ Ἑλληνομουσεῖον (1855) καὶ γενόμενος ἐφημέριος καὶ ἱεροκήρυξ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Γεωργίου. Εἶτα προχειρίσθη μητροπολίτης Φιλαδέλφειας διαδεξάμενος Ἀναστάσιον τὸν Βαλεριανόν. Τὴν ἀρχιεπισκοπὴν διώκησεν ἐπὶ 20 ἔτη (1857-77) καὶ ἡ δημοκρατία πρὸς θμοιδὴν ἐδωρήσατο αὐτῷ ἰσοβίως τὴν πρόσδον τῆς ἐν Κερκύρα Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Μωραϊτῶν. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1875 ἢ 77. Ὁ Μ. ἦν εἰδήμων ἀριστος τῆς Λατινικῆς καὶ ἐξηγητικῆς περὶ τὰ Θεολογικά. Γνωστὸν σύγγραμμα αὐτοῦ εἶναι ὁ «Δίγρος ἐπίδεικτικὸς περὶ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης» προσφωνηθεὶς τῷ πατριάρχῃ Ἀλεξάνδρειας κύρ Νικηφόρῳ (Ἐνετίῃσι 1842 παρὰ Ἰωάν. Ἀντων. τῷ Ἰουλιανῷ). — 2) Γεώργιος Χ. Γεννηθεὶς ὡσαύτως ἐν Ῥεθύμνῳ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τῆς διαδραματιστάσης ἔσοχον πρόσωπον ἐν τῇ ἀλληλουσίᾳ τῶν κατὰ τῶν Ἐνετῶν ἐπαναστάσεων τῆς Κρήτης, καὶ ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τῆς 15' καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 12' ἑκατονταετηρίδος (1820),

ζήτας δὲ ἐν Ἰταλίᾳ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του. Περποικισμένος ὑπὸ ἐξαιρέτου ποιητικῆς φαντασίας ἀνεδείχθη ὁ ἐπισημότερος Ἑλλήν ποιητὴς τῶν χρόνων αὐτοῦ διὰ τῆς ἐν Κρητικῷ ἰδιώματι ποιηθείσης τραγωδίας αὐτοῦ «Ἐρωφίλης», ἐν ᾗ διαλαμβάνει ἡ χάρις, ἡ ζωηρότης καὶ ἡ ποικιλία τῶν εἰκόνων. Ἡ τραγωδία αὕτη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Ἑνετίᾳ καὶ παρεστάθη πλὴν τῆς Κρήτης καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἑπτανήσῳ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐλησμονήθη, μόνον τοῦ λαοῦ ψάλλοντος ἐπὶ διστιχά τινα. Πρῶτος ὁ Κύπριος ἱερεὺς Μανθίας Κιγάλας ἐδημοσίευσεν ἐν Ἑνετίᾳ διὰ τοῦ τύπου τὴν Ἐρωφίλην (1637 εἰς 8ον φύλ. 82) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ (τῆς ἐκδόσεως ταύτης σωζονται κατὰ Σάβαν 2 ἀντίτυπα, ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Παταύου καὶ τῶν Παρισίων), ἀλλ' ἐβεβήλωσεν αὐτὴν λίαν παραμορφώσας ἐκουσίως τὴν γλῶσσαν τοῦ χειρογράφου. Κατὰ τῆς βεβηλώσεως ταύτης διεμαρτυρήθη ὁ ἄφροος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἀγ. Μάρκου Ἀμβρόσιος ὁ Γραδενίγος. Ὁ ἱερεὺς Κιγάλας (ἐν τῷ 2ῳ φύλλῳ) λέγει ὅτι τὸ αὐτόγραφον τοῦ ποιητοῦ ἦν γεγραμμένον Ἑλληνιστί μὲν, ἀλλὰ δι' ἰταλικῶν χαρακτήρων καὶ περιεσώθη παρὰ τῷ Ζακυνθίῳ εὐπατρίδῃ Φιλίππῳ Χαρέρη, παρὰ τούτου δὲ λαβὼν ὁ ἐκδότης «ἐμεταγράψε μὲ ῥωμαϊκά γράμματα». Μὴ εὐδοκίμησας τῆς παραμορφωμένης ταύτης πρώτης ἐκδόσεως, ἐξεπόνθησεν ἐν ἔτει 1676 ὁ Κρῆς Ἀλκυβίσιος Γραδενίγος ἐπὶ τῇ βίσει νέου ἀντιγράφου ἑτέραν τῆς Ἐρωφίλης ἐκδοσιν, ἥτις μέχρι τοῦ νῦν θεωρεῖται ἔχουσα τὸ γνησιώτερον καίμενον. Ἀνατύποις πιστῇ τῆς ἐκδόσεως ταύτης θεωρεῖται ἡ τοῦ 1772 ἐν Ἑνετίᾳ παρὰ Δ. Θεοδοσίου (εἰς 8ον μικρὸν σελ. 71-164). Κατὰ τὸν C. Bursian ὁ X. γινώσκων μόνον τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους ἐκ τῶν παλαιῶν τραγωδιῶν συνέθετο τὴν Ἐρωφίλην ἐπὶ τῇ βίσει τῆς Orthecho τοῦ Φερραρίου τραγικοῦ Gio. Battista Giralaldi, ἧς εὕρεται ὑποδεστέραν τὴν Ἐρωφίλην σύχ' ἥττον ὅμως αὕτη εἶναι ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν φιλολογίας. [I.E.K.]

Χορτάτα. Χωρίον τῆς Λευκάδος ἐν τῷ δήμῳ Ἀπολλωνίων, ἔχον 462 κατ.

Χορτάτσης. Βλ. Χορτάκι.

Χορτιάτης. 1) Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας 3 1/4 ὥρ. ΒΑ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐπὶ τῶν δυτικῶν προπόδων τοῦ ὁμωνύμου ὄρους, οἰκουμένη ὑπὸ 300 ἑλληνικῶν τὸ πλεῖστον οἰκογενειῶν. — 2) Ὄρος τῆς Μακεδονίας ὑψόμενον πρὸς Α τῆς Θεσσαλονίκης κωνοειδῶς εἰς ὕψος 1200 μέτρων. Ἡ μία τῶν δύο ὑψηλοτέρων κορυφῶν αὐτοῦ

σηματίζει δροπέδιον ὁμαλὸν 50 μέτρων μήκους, ἐξ οὗ καθορῶνται πάντα τὰ περὶ μέγρις Αἰγαίου καὶ Ὀλύμπου. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ ὄρος τοῦτο ἐκαλεῖτο Κίττος ὁμωνύμως τῇ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ κειμένη πόλει, ὑπὸ δὲ τῶν Βυζαντινῶν καλεῖται Χορταίτης καὶ Χορταίτης. [Σ.Β.]

Χόσεψι. Χωρ. τοῦ δήμου Θεοδώρας τῆς ἐπαρχίας Ἀρτης, ἔχον 775 κατ.

Χόσζανα. Χωρίον τοῦ δήμου Ἑρακλείας τῆς ἐπαρχίας Ἀρτης, ἔχον 156 κατοίκους.

Χοσιόρι. Χωρίον τοῦ δήμου Καρυουπόλεως τῆς ἐπαρχίας Γουβέισου, ἔχον 114 κ.

Χοσρέφ-πασᾶς. Ἐπίσημος Τούρκος ἀνὴρ, γεννηθεὶς ἐν Κιρκασίᾳ περὶ τὸ 1769 καὶ ἀποθ. τῷ 1855. Ἀσχημὸς κατ' ἀρχὰς ὢν, προήχθη διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνώτατα πολιτικὰ ἀξιώματα. Τῷ 1801 ἀποβλήθεντων τῶν Γάλλων ἐκ τῆς Αἰγύπτου διορίσθη ὁ X. διοικητὴς τῆς χώρας μετὰ καὶ τῆς ἐντολῆς νὰ περιστείληται καταγρήτεις τῶν Μαμελούκων μπεηδων. Ἐπιτηθέντος τοῦ κατ' αὐτῶν σταλεντος τουργικῆς στρατοῦ, ἐθεωρήθη αἰτίας τῆς ἀποτυχίας ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς, ὅστις προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ X. καὶ συλλαβὼν ὑπονοίας, ἤγειρε στάσιν τῶν ἐν Καίρῳ Ἀλβανῶν, ἐν ᾗ στάσις ἀνοιχθεῖσιν ἐπιτηδεύουσιν τῶν πυλῶν τοῦ Καίρου εἰσῆλθον ἐν αὐτῷ οἱ Μαμελούκοι, οἵτινες ἐπολιορκήσαν καὶ συνέλαβον τὸν X. μετὰ τοῦ σκοποῦ νὰ θανατώσωσιν αὐτόν. Ἐσώθη ὁμως τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ καὶ ἀπεστάλη ἐν συνοδείᾳ εἰς Κων/πολιν, ἐνθα ἐνήργει μὲν κατὰ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, οὐδὲν ὅμως κατώρθωσε κατ' αὐτοῦ. Κατὰ μέγα μέρος ἡ ἱστορία τῆς Τουρκίας μέχρι τοῦ 1840 εἶναι ἀληθὲς ἀνταγωνισμὸς X. καὶ Μεχμέτ Ἀλῆ. Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ X. ἦν ναύαρχος τοῦ ὑπὸ τοῦ Κανάρη πυρποληθέντος τουρκικοῦ στόλου ἐν Ψαροῖς (βλ. λ.) τῷ 1823. Μέγας βεζύρης γενόμενος ὁ X. πολλαχῶς ἐγένετο τῷ Σουλτάνῳ χρήσιμος παρασχὼν αὐτῷ πολυτίμους συμβουλὰς ἐν ταῖς μεταρρυθμίσεσιν αὐτοῦ. Τῷ 1853 ὑπεργήρως ᾗδ' συνεβούλευσε τῇ Τουρκίᾳ τὴν ὅσον ἐνεστὶν ἐπιδίωξιν συνδιαλλαγῆς μετὰ τοῦ τῆς Ῥωσσίας ἐπιτρέπου Μεντζίκωφ. Ὁ ἀνὴρ ἦν φιλόπατρις καὶ λίαν ἀνεξίτητος, ἦν δὲ γολᾶς τὸν ἕτερον πόδα, διὸ καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ Τοπάλ-πασᾶς ἐκαλεῖτο. Λέγεται δὲ ὅτι ἐπάθε τὸν πόδα κατὰ τὴν ἐν τοῖς Ψαροῖς καταστροφῇ. [Σ.Β.]

Χοσρόης (Khosrev). Ὄνομα δύο βασιλέων τῆς Περσίας ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Σασσανιδῶν. 1) X. ὁ Α' (531-579), ἐπικαλούμενος Κνουςιρβάν, υἱὸς Καβάδου Α'. Κατα-

γινόμενος κατ' ἀρχάς εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ κράτους τοῦ εἰσέβαλεν εἰτα τῷ 541 εἰς Συρίαν, ἐκυρίευσεν τὴν Περσίαν, Ἱεράπολιν καὶ Ἀντιόχειαν καὶ ἐπέβαλε τῷ Ἰουστινιανῷ φόρον, ἀλλὰ ἐξεδιώχθη τῷ ἐπομένῳ ἔτει ὑπὸ τοῦ Βελισσρίου πέρα τοῦ Εὐφράτου. Ἐν νέᾳ ἐκστρατεῖᾳ τῷ 544 ὑπῆρξε νικηφόρος, ἐπελιόρκησεν ὁμῶς καταλῶς τὴν Ἑβέσσον. Τῷ 554 προσέβαλεν ἐκ νέου τὸ Βυζαντινὸν κράτος καὶ ἤλυνθ' ἡ νίκη, κύριος τῶν μέχρι τοῦ Εὐφράτου Πόντου κατακτήσεων του. Συγχρόνως ἐπολέμησεν ἐπιτυχῶς πρὸς Τούρκους, Ἰνδοὺς καὶ Ἀραβας, ἐπὶ ἡμίσειαν δὲ ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρξε κύριος τῶν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ χωρῶν. Ὡς εἰς τὴν χριστιανῶν, ἔχων καὶ χριστιανὴν σύζυγον. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὑπῆρξεν δολιχότερον ἐπιτυχὴς κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἀποθανὼν διέτεθη κοντοῦτης κατέλιπε τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱόν του Ὁρμίζαν Δ'. — 2) Χ. Ε. Β'. Ἐγγονος τοῦ Δ', μόνον τῇ βοήθειᾳ τοῦ αυτοκράτορος Μουρικίου κατώρθωσε νὰ καταπνίξῃ τὴν ἀνταρσίαν τοῦ Οὐδρίνου (βλ. Ὁρμίζας), διὲ καὶ παρεχώρηται ἐγγνώμων τῷ Μαυρικίῳ μέρος τῆς Ἀρμενίας, ὅτε δὲ οὗτος ἐρο-νεύθη τῷ 602 ὑπὸ τοῦ Φωκά, ἤρχισε πρὸς ἐκδικήσιν αὐτοῦ πόλεμον κατὰ τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἐπὶ 18 ἔτη ἔθεσεν εἰς κίνδυνον τὰς ἀσιατικὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Νικήσας τοὺς Βυζαντινοὺς ἤδη τῷ 603, εἰσέβαλε τῷ 608 εἰς Ἀρμενίαν, ἐκίριευσεν τὴν Καππαδοκίαν καὶ μέρος τῆς λοιπῆς Μ. Ἀσίας. Εἰτα κατέλαβε τὴν Συρίαν, εἰσβάλων δὲ 613 εἰς Παλαιστίνην ἐξεπύρηνε τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅπου ἔσφαξεν 80 χιλ. χριστιανούς καὶ ἤρπασεν τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ ναοῦ. Ἀρῶν δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμασκήν, ἐτράπη κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ καταλαβὼν τὴν Ἀλεξανδρείαν προήλασε μέχρι τῆς Καρχηδόνης, ἥτις καὶ αὐτὴ ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας του τῷ 616. Εἰτα ὁμῶς ἀντεπεξῆλθε κατ' αὐτοῦ στρατηγικώτατα ὁ αυτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος, ὅστις καὶ κατετρόπωσε τοὺς Πέρσας ἐπανειλημμένως καὶ εἰσέβαλε μάλιστα εἰς τὴν Μηδίαν. τῷ 624 διέβη τὸν Εὐφράτην, εἴλε μεταξὺ ἄλλων τὸ Σαμόσατα καὶ ἐπηκεῖλη τὴν Κτησιδωνία. Παρεκίνησε δὲ τότε ὁ Χ. τοὺς Ἀβάρους ὡς συμμάχους του νὰ εἰσβάλωσιν εἰς Θράκην, ἐπεμψε δὲ συγχρόνως ἰσχυρὸν στρατὸν διὰ Μ. Ἀσίας εἰς Χαλκηδὼνα ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνῷ αὐτὴν προσέβαλον οἱ Ἀβάραι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀπεκρούσθησαν ὁμῶς οὗτοι διαδοχικῶς ὁ δὲ Χ. ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου παρὰ τὸν ποτ. Ζάβ τῇ 1 Δεκ., 626. Ἐκταγείσης δὲ ἐπαναστάσεως τῶν Περσῶν μεγιστάνων κατὰ τοῦ ἀποτυχόντος εἰς τὰ σχέ-

διὰ τοῦ ἡγεμόνος διέφυγεν οὗτος εἰς Μηδίαν, αὐτὸς δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Σιρόης ἐφυλάκισεν αὐτὸν καὶ εἰτα καὶ ἐφόνευσεν, ἐκλίσας δὲ εἰρήνην μετὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἀπέκριν αὐτοῖς τὸν τίμιον σταυρὸν. [Π.Σ.]

Χόσχοι. Βλ. Καλμοῦκσι.

Χόταν ἢ Ἰλτσι. Πόλις τοῦ Ἀνατ. Τουρκιστάν, ἀνήκει εἰς τοὺς Σίνας, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ γανάτου, ἐπὶ τῆς ἐξ Ἰνδίας εἰς Κασγάρ ὁδοῦ. Ἐχει 40 χιλ. κατ. καὶ μεταουργίαν. [Μ.Σ.]

Χοτζέντ. Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ Ῥωσικῷ Τουρκιστάν, ἐπὶ τοῦ Συρ-Δάρια, ἔχουσα 34 χιλ. κατ., πολλὰ τεμένη καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον βάρβακος, δερμάτων κλ. [Μ.Σ.]

Χότιν (πολὼν. Chocim). Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ ΝΔ μυγῷ τοῦ Ῥωσ. κυβερνήτου Βεσσαραβίας, ἔχουσα 17 980 κατ., ὧν τὸ ἥμισυ Ἰουδαῖοι, καὶ γεωργίαν. Ἐνταῦθα ἐνίκησαν τῇ 1621 καὶ 1678 οἱ Πολωνοὶ τοὺς Τούρκους, ἐπανειλημμένως δὲ ἐκυρίεθη ἡ πόλις κατὰ τοὺς πολέμους τῶν Ῥώσων κατὰ τῆς Τουρκίας. [Μ.Σ.]

Χότσιμ. Βλ. Χότιν.

Χότσιστα. Κομπολίς τῆς Μακεδονίας κειμένη ἐντὶς καταρῦτου καὶ καταρῦτου λεκάνης καὶ διαρροεμένη ὑπὸ παραποτάμου τοῦ δυτικοῦ Δεβόλ. Ἀποτελεῖται ἐκ 4 συνοικιῶν καὶ οἰκεῖται ὑπὸ 600 χριστ. οἰκογενειῶν καὶ 30 ὁθωμανικῶν. Ὑπερθεῖν καὶ μεσημερινῶς τῆς Χοτσίστης ἐπὶ κορυφῇ κωνικοῦ λόφου καλυπτομένου ὑπὸ θρύων κεῖται ἡ 1/2 τῆς ὁρ. ἀπέχουσα μόνῃ τοῦ προσήτου Ἠλίου μετὰ 100 ὁματίων, εἰς τὴν προσέρχονται χιλιάδες προσκυνητῶν. Ἀπέχει 3 ὁρ. πρὸς Δ τῆς Κορυθίας. [Σ.Β.]

Χοῦα ἢ σαρκώδης (Hoya carnosa R. Br.). Φυτόν τοῦ καλλωπισμοῦ, ἀναρριχώμενον καὶ διεσπασμένον εἰς τὴν οἰκονομείαν τῶν Ἀσκληπιάδων καὶ γνωστὸν ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα «Ἀσκληπιάδα». Ἐχει εὐχλα σαρκώδη, ἀνθὴ εἰς σκιάδον, εὐωδῆ, χρώματος ἀμαρναντοειδούς καὶ ὡς ἐκ κηροῦ πεπλασμένα. Κατάγεται ἐξ Ἰνδίων, διὲ πρέπει νὰ προσυλάττηται ἀπὸ τοῦ ψύχους. [Θ.Χ.]

Χουάν-Φερνανδές (Juan Fernandez). Συστάς νήσων ἐν τῷ Εἰρηγικῷ ὠκεανῷ ἀπέναντι τῆς Χιλῆς, εἰς ἧς τὴν ἐπαρχ. Βαλπαράισο ὑπάγεται. Ἐνταῦθα ἐξετέθη Σκώτος ναύτης Ἀλεξ. Σέλκερκ τῷ 1704 καὶ διέμεινεν ἐν τῇ ἡρμῇ μέχρι τοῦ 1709. Τὴν ἱστορίαν του ἐχρησιμοποίησεν ὁ Δεσώ (βλ. λ.) διὰ τὴν Ῥοβινσῶνα του.

Χουαρές (Benito Juarez). Πρόεδρος τοῦ Μεξικοῦ 1861-72, γενν. 1806 καὶ ἀποθ. 1872. Ἐσοπούδασι τὴν Νομικὴν καὶ διέπρεψεν εἰτα ὡς πρόεδρος τῆς πολιτείας

Οακασα. Περί της δράσεώς του ως πρέσβρου δλου του Μεξικού βλ. Μεξικόν. [B.E.]

Χουδαθεντικζάρ. Ὁ εὐρύτερος τῶν νομῶν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Προύσαν καὶ διατερούμενος εἰς τὰς ἐξῆς πέντε διοικήσεις· τὴν τῆς Προύσης, Κοταίου, Καραχισάρ-Σαχίμπ, Ἐρτογρούλ καὶ τὴν τοῦ Καρασῆ. Ὁ πληθυσμὸς τοῦ νομοῦ ἀξίανται ὁσήμεραι, περιλαμβάνει δὲ περὶ τοὺς 1 700 000 κατοίκους ἐν εἰς καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, καὶ 3 175 χωρία. Τὰ προϊόντα τοῦ νομοῦ τούτου εἰσὶν πολλὰ, ἐν εἰς περιήρμος ὁ καπνὸς καὶ κάλλιστα μεταλλεῖα χρωμίου καὶ σπῆιου.

Χουδίον (τουρκ. Σαρατζλή οἰστοῦ). Κώμη τῆς Βιθυνίας, καίμενη 2 1/2 ὥρ. ἀπὸ Γκιέβες περ. 1000 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἔχουσα δὲ 450 οἰκογεν., ὧν 250 χριστιαν., αἵτινες ὁμιλοῦσι τὴν Ἀρμενικὴν, καὶ 200 τουρκικὰ. [M.E.]

Χουδμνος. 1) Γεώργιος Χ., ὁ ἐκ Χάνδακος τῆς νήσου Κρήτης, ζήτας πιθανῶς κατὰ τὴν τελευταίαν περίεδον τῆς ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας. Ἐγραψεν ἑμμετρον ἱστορίαν ἀπὸ τῆς δημιουργίας μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος, σωζομένην ἐν χειρογράφῳ ἐν τῇ αυτοκρατορικῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ. — 2) Νικηφόρος Χ. Οὗτος ἦν γνωστὸς ὡς πολιτευτῆς, φιλόσοφος καὶ συγγραφεὺς θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων ἔργων, ἐζητε δὲ πιθανῶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἐκ Κων/πόλεως καταγόμενος. Ἀπολαύων τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς φιλίας τοῦ αυτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου, διωρίσθη ἀλλεπαλλήλως αυτοκρατορικὸς σφραγιδοφύλαξ καὶ μέγας στρατοπεδάρχης, ἡ δὲ ἀξία αὐτοῦ ἦν τσαούτη ὥστε τῷ 1295 ὁ Ἀνδρόνικος ἐξήτησε τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Εἰρήνης δι' ἓνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ, τὸν Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον. Ὅστις καὶ συνεζεύχθη αὐτὴν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος. Κατὰ τὴν ἀτυχῆ σύγκρουσιν Ἀνδρονίκου τοῦ πρεσβυτέρου μετὰ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου ὁ Χ. ἔμεινε πιστὸς εἰς τὸν πρῶτον ὑπερασπίτας καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, ἥς καὶ νομάρχης διετέλει, ἀπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ δευτέρου. Περί τὸ τέλος τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Χ. ἀπετύρθη εἰς μονήν, ὅπου ἐξῆρκεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ναθαναήλ, ἀσχολούμενος καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν φιλολογικῶν ἔργων. Φαίνεται δ' ὅτι ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ νεωτέρου, μετὰ τὸ 1330. Πλείστα ἔχει συγγράψει περὶ νομικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ ῥητορικῶν ζητημάτων, ὧν οὐδὲν ἐξεδόθη. Σώζονται δὲ τὰ χειρόγραφα τούτων ἐν ταῖς

κυριωτέραις βιβλιοθήκαις τῆς Ῥωσσίας, Βενετίας καὶ Παρισίων. [Σ.B.]

Χούνη. Χωρ. τοῦ δήμου Παρακαμπυλίων τῆς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας, καίμενον ἐπὶ τῶν βορείων προπόδων τοῦ ὄρους Κουτούπα (ὕψ. 1885) καὶ πρὸς Ἀ τοῦ Ἀγίου Βλασίου εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1 1/2. Κάτ. 505.

Χούντες. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὄρεως τῆς Τραπεζούντος· κάτοικοι περίπου 1400, μουσουλμάνοι, γλῶσσα τουρκικὴ. [Π.]

Χουρμουζίας. 1) Βυζάντιος Χ. Ἀδελφὸς Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου τοῦ συγγράψαντος τὴν «Χρηστοθήκεν». Ἀκροαόμενος τοῦ ἐν Παταύῳ τῆς Ἰταλίας σοφοῦς, οὐδαμῶς ὑπολείπετο τοῦ μνημονευθέντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἠκμασε περὶ τὸ 1620 ἢ 1610, ἐδίδαξε καὶ εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει σχολὴν καὶ ἀπέθανε νέος ἐτι ὢν. Τούτου σφίζονται ἔπη τινὰ πρὸς τὸν Ἀθανάσιον μητροπολίτην Δρύστρας ἐν τῇ Δογματικῇ πανοπλίᾳ Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαδηνοῦ. — 2) Γεώργιος Χ. Ἐγεννήθη ἐν τῇ νήτῳ Χάλκῃ περὶ τὸ 1780 καὶ συνεργάσθη μετ' ἄλλων πρὸς μεταρρυθμίσεις τῆς καθ' ἡμᾶς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Τῷ 1813 ἐγένετο γαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διευθυντῆς τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου. συγχρόνως δὲ διωρίσθη ἵνα καὶ μετ' ἄλλου παραβῇ τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς μουσικῆς κατὰ τὸ μεταρρυθμιζόμενον σύστημα ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ. Ἐξέδωκεν ἵστορικὸν «Ἀνθολογίαν τῆς Μουσικῆς» πλείστον λόγου ἀξίαν. [Σ.B.]

Χουρωλίτης. Ὅρυκτὸν ἀποταλοὺν ἐνωσιν φωτορικῶν ὀρέων μετ' ἀξειδίτου τοῦ σιδήρου καὶ μαγγανίου, μετὰ 5 μερίων ὕδατος. [Α.Κ.]

Χουρχουλίδι. Χωρ. τοῦ δήμου Ψωφίδος ἐν Ζακύνθῳ, ἔχον 161 κατ.

Χούς ἡ χ ο ε ὕς ἦτο τὸ πάλαι μέτρον ῥευστῶν, ὅπερ ὦν 1/12 τοῦ μετρητοῦ εἶχαν ἐπὶ Σόλωνος 12 κοτύλας, τελευταίως δὲ 16 κοτύλας (3.24-3.275 λίτρας).

Χουσιεστάν ἡ Ἀραβιστάν. Περιεχὴς ἐπαρχία ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, ἔχουσα μὲν ἐμδ. 101 481 τχμ., ἀλλὰ ὀλίγους κατοίκους ὅτε οὐτα μόνον εἰς τινὰ μέρη καλλιεργήσιμος. Εἶναι ἡ ἀρχαία Σουσιανή, ἔχουσα πρωτ. τὰ Σούσα. [M.E.]

Χουχουή (Juiuy). Ἡ βορειοδυτικωτάτη ἐπαρχία τῆς Ἀργεντινῆς δημοκρατίας, ἔχουσα ἐμδ. 45 286 τχμ. καὶ περ. 60 χιλ. κατ., ἐν μέρει καλυπτομένη ὑπὸ τῶν Κορδιλιερῶν, ἐν μέρει δὲ εὖτα ὠσιπέδιον κατὰλληλον διὰ κτηνοτροφίαν. Ἡ πρωτεύουσα San Salvador de Juiuy ἔχει 5 000 κατ. καὶ ἐμπόριον μετὰ τῆς Βολιβίας. [M.E.]

Χόφερ (Andreas Hofer). Ἀνὴρ γενόμενος γνωστός ὡς ἀρχηγὸς τῶν Τιρολιῶν ἐπαναστάντων κατὰ τῆς γαλλικῆς ξενοκρατίας. Γενν. 1767 ἤτο ξενοδόχος δεξιόβαλον οἱ Γάλλοι τῷ 1809 εἰς Τυρόλον, τεθεὶς δὲ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πατριωτῶν ἀπελευθέρωσε δι' ἐπιτυχῶν μαχῶν, κυρίως τῶν παρὰ τὸ ὄρος Ἰζελ, τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ξένων. Τέλος ὅμως κατατροπωθεὶς ἡναγκάσθη νὰ κρυβῇ ἐν καλύβῃ τινὶ ἐπὶ τῶν ὄρεων, προδοθεὶς δὲ ἤχθη εἰς Μαντούην, ὅπου τῇ 26 Φεβρ. 1810 ἐτυφεκίσθη.

Χόφμαν (Hoffmann). 1) Δύγουστος Ἑρρίκος Χ., καλούμενος συνήθως H. von Fallersleben ἀπὸ τοῦ χωρίου ὅπου ἐγεννήθη τῷ 1798. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς γερμαν. γλώσσης καὶ γραμματικολογίας ἐν Βρεσλαύῃ, ἕνεκα δὲ τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεών του ἐπαύθη καὶ ἔζησε ἐκτοτε εἰς διάφορα μέρη, ἀποθανὼν ὡς βίβλιοφυλαξ τοῦ δευκῆς Ῥατιβὼρ ἐν Κερβύ τῷ 1874. Κατέγινε μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας εἰς τὴν γερμανικὴν φιλολογίαν, ἥς πολλὰ ἀγνωστα τῶς μνημεῖα περισυνέλεξε καὶ ἐξέδωκεν, ἦτο δὲ καὶ αὐτὸς καλλιστὴς ποιητής, δημοσιεύσας διαφόρους συλλογὰς ποιημάτων, ἐξ ὧν πολλὰ ἔγιναν δημοσιῶν. — 2) Ἑρνέστος Θεόδωρος Ἀμαδαίος Χ., κυρίως δὲ Γουλιέλμος Χ., Γερμανὸς ποιητὴς καὶ διηγηματογράφος, γενν. τῷ 1776 ἐν Κονίχβέργῃ, διατελέσας δικαστὴς, μουσουργός, διευθυντὴς ὀρχήστρας, τέλος δὲ πάλιν συμβούλος δικαστηρίου ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἀπέθανε τῷ 1822. Ἦτο εὐφρεστάτος ἀνὴρ, κεκτημένος ἀνεξάντητον φαντασίαν, τηρῶν δὲ εἰς τὰ τολμηρότατα προϊόντα τοῦ νοῦ του παρ' ὅλον τὸ φιλασθενὸν πίνυτο τὴν καλαισθησίαν. Μεταξὺ τῶν διηγημάτων του εὐρίσκονται οὐκ ὀλίγα ἀριστουργήματα. — 3) Φρειδερίκος Χ., περίφημος ἰατρός, γενν. 1660 ἐν Ἀλλῃ, διατελέσας δὲ καθηγητὴς τοῦ νεοσυσταθέντος πανεπιστημίου τοῦ Βρανδεμβούργου καὶ εἰδικὸς ἰατρός Φρειδερίκου Δ' τῆς Πρωσίας, ἀποθ. δὲ 1742 ἐν Ἀλλῃ. Ἐξήτασε τὴν δράσιν πλήθους φαρμάκων ὡς καὶ τὴν τῶν ἱαματικῶν ὑδάτων, τινὰ δὲ κατασκευάσματα αὐτοῦ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει, ὡς τὸ μίγμα 1 μ. αἰθέρος καὶ 3 μ. οἰνόπνευματος (κοιν. σταλας) κατὰ σπασμῶν καὶ λιποθυμιῶν. Δι' ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἐπικρατήσασαι θεωρίαι του περὶ θοθενείων τὴν σήμερον ἐγκατελείφθησαν. [B.M.]

Χόφμαν (Δύγουστος Γουλιέλμος von Hofmann). Γερμανὸς χημικός, γενν. 1818 ἐν Γίτσεν, διευθύνσας ἐπὶ τινὰ ἔτη μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας τὴν ἀρτίως τότε συσταθεῖσαν ἐν Δουβίνῳ χημικὴν σχολήν, εἰτα δὲ διδάσας ὡς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Βόννῃ

καὶ ἀπὸ τοῦ 1865 ἐν Βερολίνῳ, ὅπου ἱδρυσεν τὴν Γερμαν. χημικὴν ἐταιρίαν, ἔλαβε τὸν τίτλον εὐγενεῖας καὶ ἀπέθανε τῷ 1892. Εἰργάσθη τελεσφόρως εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τῆς χημείας, ποιήσας πλείστας σπουδαίας ἀνακαλύψεις καὶ συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν σημερινὴν ἀνάπτυξιν τῆς χημικῆς βιομηχανίας (τῶν ἐκ τῆς πίσεως χρωμάτων κλ.). Ἐδημοσίευσεν δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ κλασσικὸν ἔργον Εἰσαγωγή εἰς τὴν σημερινὴν χημείαν (5' ἐκδ. 1877). [B.E.]

Χόχστ (Hoechst). Πρωτ. περιφ. ἐν τῷ πρωσσικῷ νομῷ Βιστὰδεν, κειμένη ἐπὶ τοῦ Μοίνου. Ἔχει 8 455 κατ. καὶ σπουδαίαν βιομηχανίαν κυρίως χημικῶν προϊόντων. Παρ' αὐτὴν ἐνίκησαν τῷ 1795 οἱ Αὐστριακοὶ τοὺς Γάλλους. [M.S.]

Χόχσταϊτ (Hoechstädt). Πέλις ἐν τῇ βουαρικῇ ἐπαρχίᾳ Σουαβίας, ἐπὶ τοῦ Δουναβέως, μετὰ 2321 κατ., γνωστὴ δὲ διὰ τὴν μάχην τῆς 13 Αὐγ. (v.) 1704, καθ' ἣν οἱ Αὐτοκρατορικοὶ ὑπὲρ τὸν πρίγκιπα Εὐγένιον καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ὑπὲρ τὸν Μαρλβόρω ἐνίκησαν τοὺς Γάλλους καὶ Βαυαρούς. Ἡ μάχη αὕτη εἶναι γνωστὴ καὶ ὑπὸ ὄνομα τοῦ Blenheim. [M.S.]

Χόφερσ. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁφενς τῆς Τραπεζούντος, οἰκίαι 200, κατοικοὶ 1400, Μουσουλμάνοι, ἐμικλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. [Π.]

Χράνου. Χωρίον τοῦ δήμου Λυκοσούρας τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως πρὸς Ν τοῦ Ἰσαρι, εὐ ἀπέχει ὥρ. 1 1/2. Κατ. 632.

Χρέος δημόσιον. Ὅσακις αἱ ἐτήσιοι τοῦ Κράτους πρόσδοσι δὲν ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, αἱ κυβερνήσεις ἀναγκάζονται νὰ καταφεύγῃσι συνήθως εἰς δάνεια, διότι εἰ φόροι καὶ τὰς παραγωγικὰς τῆς κοινωνίας δυνάμεις παραβλάπτουσιν καὶ ἐπιβαλλόνται εἰς ἀλλυψὶν τῶν τακτικῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ τὰ δάνεια συνήθως δι' ἐκτάκτους δαπάνας συνομολογοῦνται οἷαι π. χ. εἶναι αἱ δαπάναι τῶν πολέμων, τῆς κατασκευῆς δημοσίων ἔργων κλ. Τὸ ζήτημα ἂν πρέψει αἱ κυβερνήσεις ἐν δευρομένη ἀνάγκῃ νὰ καταφεύγῃσιν εἰς δάνεια ἢ εἰς πρόσθετον φορολογίαν, πολὺ μεταξὺ τῶν οἰκονομολόγων συζητεῖται, δὲν εἶναι δὲ δυνατόν νὰ λυθῇ ἀπολύτως, διότι ἡ ὑπερβολὴ ἔξαρχται ἐν τῶν ἔργων ὑπ' οὗ συνομολογεῖται τὸ δάνειον, ἐκ τῆς προϋπαρχούσης ἤδη φορολογίας καὶ ἐκ πλείστον ἀναλόγων περιστάσεων. Τὰ δημόσια δάνεια συνομολογοῦνται κατὰ τοὺς ἑξῆς τύπους : ἢ ἐπὶ ἀδίκῳ καταβολῇ τόκου μὴ ἔχοντος τοῦ δανειστοῦ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κεφαλαίων του, ὅπερ ὅμως μετριάζεται καθ' ὅσον τὰ τοιαῦτα δάνεια ἐκπροσωποῦνται ὑπὸ

δολογιῶν, αἵτινες εὐκόλως πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται (πάγιον χρέος). ἢ ἐπὶ παροχῇ ἰσοδίου εἰς τὸν δανειστὴν προσόδου, ὅπερ ἐξέλιπε σήμερον (en rentes viagères) Τοντίνας ἐκ τοῦ Ἰταλοῦ τραπεζίτου Tontin, ἐφαρμόσαντος τοιοῦτον σύστημα ἐν Γαλλίᾳ· ἢ ἐπὶ ληξίπροθεσίμοις δόσεσι (terminables annuités), παρεχομένου τοῖς πιστωταῖς τόκου ἐπὶ ὀρισμένην μακρὰν προθεσίαν, μεθ' ἣν αἱ δολογίαι θεωροῦνται μὴ ὑπάρχουσαι χωρὶς νὰ ἐπιστραφῇ τὸ κεφάλαιον· ἢ ἐπὶ καταβολῇ τόκου καὶ χρεωλύτρου δι' ἀλλεπαλλήλων πληρώσεων κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀπλῆς ἢ τῆς συνθέτου χρεωλύσεως, ὅπερ εἶναι τὸ συνηθέστερον σήμερον σύστημα δημοσίων δανείων· ἢ τέλος ἐπὶ ἐξοφλήσει ἐντός βραχείας προθεσμίας π. χ. πέντε ἐτῶν ἢ δέκα ἢ καὶ βραχυτέρας. Τὰ δημ. δάνεια συνάπτονται ἐπὶ καταβολῇ τοῖς δανεισταῖς τόκου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον βαρέος (6, 6 1/2 καὶ 7 τοῖς 100) καὶ πρὸς τοῦτοις ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τοὺς δανειστάς ποσοῦ μείζονος τοῦ πράγματι καταβληθέντος, ἐξαρτωμένου ἐκ τῶν διαφόρων περιστάσεων τῶν συντρεχουσῶν κατὰ τὴν συνομολόγησιν τοῦ δανείου· οὕτω παρ' ἡμῖν τὰ δάνεια τῶν ἐτῶν 1824-1825 συνομολογήθησαν πρὸς 59 καὶ 55 τοῖς 100, τὸ δὲ δάνειον τῶν 60 ἑκατ. ἐπὶ ἐγγυήσει τῶν τριῶν Δυνάμεων πρὸς 94 τοῖς 100. Τὰ τῶν δημοσίων δανείων ἐξετάζονται διὰ μακρῶν ἐν παντὶ ἐγγχειριδίῳ δημοσιολογίας, δὲν εἶναι δὲ δυνατόν ἐνταῦθα νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὰς πολλὰς λεπτομερείας τοῦ θέματος. Περὶ δὲ τοῦ δημοσίου χρέους τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν σημειούμεν ἕνεκα τῆς ἐκκρεμοῦς καταστάσεως εἰς ἣν μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἑθνικοῦ ἐλέγχου καὶ τὰς διεξαχθῆναις ἤδη (Ἰανουάριος 1898) διαπραγματεύσεις περὶ συμβιβασμοῦ διατελεῖ τοῦτο. [Πρ.]

Χρεωκοπία καλεῖται ἡ ἐκ δόλου ἢ ἐξ ἀμελείας, ἀταξίας καὶ ἀπρονοήσιας, καθ' ἣς εἰδικὰς ὁρίζει ὁ νόμος περιπτώσεις, ἀξιοποιῶν κατὰστάσεις τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου. Ἡ Χ. δύναται νὰ ᾖ 1) ἀπλή, καθ' ἣς περιπτώσεις ῥητῶς ὁρίζει ὁ νόμος ὑφισταμένη, καὶ εἰς δύο ὑποδιαίρουμένη κατηγορίας, εἰς περιπτώσεις καθ' ἣς πάντως κηρύσσεται ὁ ἔμπορος ἀπλῶς χρεωκόπος (ἐμπ. Ν. 591) καὶ εἰς περιπτώσεις καθ' ἣς δύναται νὰ καταβιωθῇ ἐπὶ χρεωκοπία (ἐμπ. Ν. 594). Ἡ ἀπλή Χ. τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ἐνός μηνὸς μέχρι δύο ἐτῶν καὶ μὲ εἰρκτὴν, ἂν ὁ ἀπλῶς χρεωκόπος εἶναι κολλυβιστὴς ἢ μεσίτης. Ἡ 2) δολία, ὅταν ἐγένετο ἐπὶ τῷ δολίῳ σκοπῷ τῆς βλάβης τῆς ὁμάδος τῶν πιστωτῶν, δια τῆς ἀδύσεως τοῦ παθητικοῦ ἢ τῆς ἀπο-

κρύψεως τοῦ ἐνεργητικοῦ. Ἡ δολία Χ. τιμωρεῖται μὲ εἰρκτὴν καὶ μὲ πρόκαιρα δεσμά, ἂν ὁ χρεωκόπος εἶναι μεσίτης ἢ κολλυβιστὴς. [Πρ.]

Χρεωλυτικὸν κεφάλαιον. Βλ. Ἑταιρία ἐν τ. Δ' σ. 44 α.

Χρῶζανῶφ (Chrzanow). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν τῇ Αὐστριακῇ Γαλικίᾳ, ἔχουσα 7 713 κατ., γεωργίαν, ἀμπελοποιαν καὶ ἀμμιῶν ἐμπόριον. [Μ.Σ.]

Χρηματικὴ ποινὴ. Ἐν εὐρείᾳ σημασίᾳ καλεῖται οὕτω πᾶσα ποινὴ κατὰ τῆς περιουσίας. Ὑπὸ πολλῶν ἢ σκοπιμότητος τῶν τοιοῦτων ποινῶν ἡμικροβηθῆ ὡς διαφόρως δυναμένου νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῶν κατεδικαζομένων ἀναλόγως ἐκάστοτε τῆς περιουσίας αὐτῶν, καὶ ὡς βαρυνουσῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῶν ἀποζώντας χωρὶς εἰς οὐδὲν οὕτοι νὰ πταίσωσιν· ἀρ' ἑτέρωθι ὁμῶς ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα οὗτις λίαν εὐχερῶς δύναται νὰ ἐπιμετρηθῶσιν ἐκάστοτε ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῆς πράξεως καὶ οὗτις εἶναι ἀνακληταί, εὐκόλως ἀποζημιούμεναι ἐν ἡ περιπτώσει καταδικασθῇ τις ἀδίκως. Ἰὼν τῇ στενῇ τοῦ ὅρου ἐκδοχῇ ἡ Χ. π. εἶναι ποινὴ ἐπανορθωτικὴ μὴ δυναμένη νὰ ὑπερβῇ τὰς 500 δραχ. οὕτε νὰ ᾖ ἐλαττωσὶν τῶν 15, ἂν μὴ ὁ νόμος ῥητῶς ἐν εἰδικῇ περιπτώσει ὥρισεν ἄλλως.

Χρηματιστήριον (Bourse). Ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἐν ἀρθροῖς 71 καὶ 72 ὁρίζει τὸ Χ. τὴν κατ' ἀδελφίαν τοῦ Βασιλέως γινομένην συναθροισιν ἐμπόρων, πλειάρχων, κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν, τελούντων διαπραγματεύσεις καὶ συναλλαγὰς, ὧν ἡ ἔκδοσις προσδιορίζει τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς τῶν πραγμάτων, τῶν ἀραλειῶν, τῶν ναυλῶν, τῶν διὰ γῆς ἢ ὕδατος ἀγωγίων, τῶν δημοσίων καὶ ἄλλων χρεωγράφων, ἅτινα εἶναι δεκτικὰ ἐκτιμήσεως. Ἡ ἐπίσημος ἰδρυσις Χ. ἀναγεται εἰς νεωτέρους χρόνους. Τὸ Χ. τῶν Παρισίων π. χ. ἰδρύθη τῷ 1724· οὐχ ἥττον εἰς πολὺ ἀρχαιότερους χρόνους ἀνάγεται ἡ ὑπαρξίς ἰδρυμάτων καὶ συναλεύσεων ἀναλόγων πρὸς τὰ σημερινὰ Χ. Οὕτω περὶ τὸ 500 π. Χ. ὑφίστατο ἐν Ῥώμῃ συναθροισίς καλουμένη collegium mercatorum καὶ οὕτα ἀνάλογος πρὸς τὰ σημερινὰ Χ. Ἐν Ἑλλάδι τὸ πρῶτον Χ. ἰδρύθη ἐν Ἀθῆναις τῷ 1876 διὰ νόμου πρὸ τοῦτου εἶχε ἐγκριθῇ τῷ 1875 ἡ σύστασις χρηματιστηρίου ἐν Πειραιεῖ, ὅπερ ὁμῶς ἐπὶ βραχυτάτῳ χρόνῳ ἐλειτουργήσεν. Περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ χρηματιστηρίου κλ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα· βλ. περὶ τούτων Traité des opérations de Bourse et de Change par A. Courtois, μεταφρασθῆν καὶ ἐλληνιστὶ ὑπὸ Σπυρ. Δουβουνιώτου.

Χρηματοδερμα (ταλ. (grasso) καλείται: εσφαγισμένον δέρμα μεταλλικών χρημάτων προσωρισμένων εἰς διὰ τοῦ ταχυδρόμου ἀποστολὴν καὶ περιτετυλιγμένων συνήθως διὰ λινεῦ ἢ κηροπάνου. [Εγ.]

Χρησικτησία (usucapio) καλεῖται ἐν ταῖς πηγαῖς ἡ κτήσις κυριότητος διὰ τῆς ἐπὶ ὀρισμένον καὶ συνελ. ἢ χρόνον νομίμῳ τίτλῳ καὶ καλῇ τῇ πίστει νομῆς. Ὁ θεσμός τῆς Χ. ὡς διευτυώθη ἐν τῇ Ἰουστινιανείῳ νομοθεσίᾳ ἐπήγαγεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας χρησικτησίας τῆς δωδεκαθέλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφῆς. Στοιχεῖα τῆς Χ. εἶναι 1) ἡ νομή (βλ. λ.). 2) καλὴ πίστις (bona fides) ἥτοι ἡ πεποιθὴς ἐστὶ κτώμενός τις τὸ πρᾶγμα οὐδένα ἀδικεῖ 3) νόμιμος τίτλος (iustus titulus) ἥτοι ὁ νόμιμος λόγος κτήσεως τῆς νομῆς, ὅστις ἐνεκα τινὸς ἐλαττώματος δὲν ἀρκεῖ πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος 4) ἡ παρελευσίς τριετίας μὲν ἐπὶ κινήτων, δεκαετίας δὲ μεταξὺ παρόντων ἢ εἰκοσαετίας μεταξὺ ἀπόντων ἐπὶ ἀκινήτων. Τα τῆς χρησικτησίας ἐν γένει, ἥτοι τῶν δεκτικῶν τοιαύτης πραγματιῶν, τῶν στοιχείων τῆς καλῆς πίστεως, τῶν διαφόρων τίτλων, τοῦ σημείου τῆς ἐναρξέως καὶ τῆς συμπληρώσεως τοῦ τῆς Χ. χρόνου καὶ τῆς διακοπῆς καὶ ἀναστολῆς τῆς Χ. ἐξετάζονται λεπτομερῶς ἐν ταῖς ἐγκυκλοπαιδείαις τοῦ ἀστικοῦ δικαίου. [Πρ.]

Χρησμός. Βλ. Μαντική.

Χρηστιάνου. Χωρ. τοῦ δήμου Ἐράνης τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας ἔχον 427 κατ.

Χρηστομάθεια. Βλ. Ἀναγνωσματοτάριον.

Χρηστοφαλεῖκα. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀμφείας τῆς ἐπαρχ. Καλαμών, ἔχον 171 κατοίκους.

Χρίσμα λέγεται ἡ διὰ τοῦ ἁγίου μύρου ἀλειψίς τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἡδὴ ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων τὸ Χ. εἶχεν ἀντικαταστήσει τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν πρὸς ἐπισφράγισιν τοῦ βαπτίσματος καὶ μεταδόσιν τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲ ἐξαπλωθέντος δὲν ἤθυσσαν νὰ παρρησιάζονται πανταχοῦ οἱ Ἀπόστολοι, διότι ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταδίδηται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἁγιασθέντος μύρου, χρίοντων τούτῳ τοὺς φωτιζομένους τῶν ἐκασταχοῦ προσβύτερων. Τοῦτο δὲ βεβαιούται ἐκ τῆς καθολικῆς σχεδὸν χρήσεως τοῦ μύρου ἡδὴ κατὰ τὴν β' ἐκατοσταετηρίδα. Ἠγιαζέτο δὲ τὸ μῦρον ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, καὶ διὰ τοῦ ἁγιασμένου τούτου μύρου ἔρχον οἱ προσβύτεροι τοὺς φωτιζομένους εὐθὺς μετὰ τὸ βάπτισμα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἄχρι τοῦδε καὶ παρ' ἡμῖν. Τοῦτο

ἦν μία τῶν κοινοτάτων καὶ ἀρχαιοτάτων τῆς Ἐκκλησίας πράξεων, ἣν ἐκύρωσε καὶ ἡ ἐν Λαοδικαῖᾳ Σύνοδος (κανὼν 48). Κατὰ τὴν διατάξιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τῇ Μ. Τετάρτῃ καὶ τῇ Μ. Πέμπτῃ ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἢ τοῦ μύρου καθαγιασῆς, μεθ' οὗ διανέμει ὁ Πατριάρχης αὐτὸ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ δὲ ὡς καὶ ἡ Ῥωσικὴ Ἐκκλησία, καίτοι αὐτοκέφαλοι, λαμβάνουσιν τὸ ἅγιον μῦρον ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, εἰς ἐνδείξιν τῆς πνευματικῆς ἐνότητος.

Μετὰ τὸ βάπτισμα χρίει ὁ ἱερεὺς τὸν βαπτισθέντα διὰ τοῦ ἁγίου μύρου, ποίων τυκὸν σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἐπὶ τῶν θοκαλῶν, τῶν μυκτήρων, τοῦ στόματος, τῶν ὠτῶν, τοῦ στήθους, τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν, ἐπιλέγων ἐκάστοτε «Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου» Ἀμήν. Τὰ εἰρημμένα μέλη χρίονται δι' ὀρισμένον ἑκαστασκοπὸν. [Π.Ρ.]

Χριστόν ἢ Χρυτόν. Κώμη τῆς Παρνασσίδος καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κριτσῆς. Καίτοι ἐν θέσει τερπνῇ τοῦ Κρισταίου πεδίου, περικυκλωμένη ὑπὸ κήπων δειθαλῶν καὶ καταρρευομένη ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων ἀναβλοσόντων ἐκ τῶν βράχων καὶ τῶν τοῦ ἀρχαίου ποταμοῦ Πηλείου. Ἀπέχει ἀπὸ Ἀμφίπολης ὥρ. 2 1/2 ΝΑ καὶ 1 ἀπὸ τῶν ὑπερκείμενων Δελφῶν. Κατ. 1387. Προϊόντα σίτος, κριθή, ὄσπρια, βόμβαξ, εἶνος, ἔλαιον. Κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Φωκικῆς πόλεως Κρίστως, ἥς τοῦ ὀνόματος παραποδοῦ θεωρεῖται τὸ σημερινόν.

Χρίστ. Βλ. Κρίστ.

Χριστιανία (Kristiania). Πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας 480 χμ. ΔΝΔ τῆς Σπουγκέλμης εἰς τὸ βάθος ἔρμου μετὰ 130 000 κατ. Εἶναι ἔδρα τῆς νορβηγικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς νορβηγικῆς διότητος. ἔχει πανεπιστήμιον ἱδρυθέν τῇ 1811, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην κλ. λαμπρῶς φηλομένη δημοχρησίαν, χρηματοστήριον κλ., εὐρὺν καὶ ασφαλῆ λιμένα, ἀποκαλεισμένον ὁμῶς ὑπὸ τῶν πάγων 3-4 μῆνας τοῦ ἔτους, βιομηχανίαν δὲ βυρσοδεψίας, χαρτοποιίας κλ. καὶ ἐμπόριον οἰκοδομικῆς ξυλείας, σιδήρου, χαλκοῦ, ἰχθύων κλ. Ἡ πόλις αὕτη ἱδρύθη τῇ 1624 ὑπὸ τοῦ Χριστιανοῦ Δ' βασιλέως τῆς Δανίας, ἐπὶ τῆς πυρποληθείσης πόλεως Ὀφλο. [Πε.]

Χριστιανισμός. Θρησκεία ἀποκαλυφθεῖσα διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (βλ. λ.) ὃν ἀναγνωρίζει ὡς Ἰδρυτὴν. Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος τῇ 33 οἱ 12 Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Ἑθνικούς. Καὶ ὁ μὲν Πέτρος ἱδρύσει χριστιανικὰς κοινότητας ἐν

Ἱερουσαλήμ, Ἀντιοχεῖα καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἀσίας, εἴτα δὲ μετέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ ἔδρευε τὴν πρωτεύουσάν ἀποστολικὴν ἐδρὰν (Ἄγ. Ἐδρὰ). Ὁ δὲ Παῦλος ἐξ ἄλλου πλείστους προσηλύτισεν, ἱεὶα μεταξὺ τῶν Ἑθνικῶν, ἐξ οὗ καὶ Ἀπὸστολος τῶν Ἑθνικῶν προσεπiléγε-ται. Ἀφ' οὗ δὲ διέτρεξε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, μετέβη εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ ἐμμενῆσεν ἐπὶ Νέρωνος τῷ 67. Ἔτεροι Ἀπὸστολοι διέδωκαν ἐλίγον κατ' ἐλίγον τὰ χριστιανικά δόγματα εἰς ἕτερα μέρη τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ἄλλ' ἕνεκα τῶν μεγάλων προόδων τῆς νέας θρησκείας τὸ τῶν εἰδωλολατρῶν μίσος ἐξηγέρθη ἐναντίον τῶν ὁπαδῶν ταύτης, οἱ-τινες ἐντεῦθεν πολυαριθμοὺς ὑπέστησαν διωγμοὺς. Τοιοῦτοι ἀριθμεῦνται 10, ἐπὶ Νέρωνος (64-68), Δεμιτιανοῦ (95), Τραιανοῦ (100), Μάρκου Ἀυρηλίου (160-177), Σεβήρου (199-204), Μαξιμίνου (235-238), Δεκίου (250-252), Βαλεριανοῦ (258-260), Ἀυρηλιανοῦ (275), Διοκλητιανοῦ (303-313). Ἡ βασιλεία τοῦ τελευταίου τούτου διώκτου καλεῖται ἐπερχή τῶν μαρτύρων. Σοφιστὰ καὶ ἀπαταλῶνες ἐν τῷ μεταξὺ, εἶον Σίμων ὁ Μαγός, Ἀπολλωνίος ὁ Τυανεύς, Μένανδρος κτλ. ἰσχυρίσθησαν δι: ἡδύναντο νὰ ἐκτελέσωσι τὰ θαύματα τῆς νέας θρησκείας, πολλοὶ δὲ αἱρετικοί, εἶον οἱ Γνωστικοὶ τὸν Β' αἰῶνα, οἱ Σαβελλιανοὶ τὸν Γ', οἱ Ἀρειανοὶ, οἱ Νεστοριανοὶ κτλ. ἀπὸ τοῦ Δ' μέχρι τοῦ Σ' κτλ. ἐπεχείρησαν νὰ διαθερίωσι τὴν καθαρότητα τῆς πίστεως· ἀλλ' ἡ νέα θρησκεία ἐθριάμβευσε καταβαλοῦσα ὅλα τὰ προσκόμματα διὰ τῆς σταθερότητος τῶν μαρτύρων τῆς καὶ τῆς εὐλογίας τῶν ἀπολογητῶν τῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εἶον Λακταντίου, Τερτουλλιανοῦ, καὶ εἴτα Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Ἰερωνύμου, Ἀύγουστίνου κτλ. Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος τῷ 313 ἀνεγνώρισεν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἐπίσημον τῆς αὐτοκρατορίας θρησκείαν, αἱ δὲ χριστιανικαὶ δοξασαὶ διευτυώθησαν ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως τῷ καταρτισθέντι ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνέδου τῷ 325. Ἐκτοτε ὁ Χ. ἔβαινε πάντοτε ἐξαπλούμενος. Οὕτως οἱ Βουργούνδιοι τῷ 510, οἱ Σουηβοὶ τῷ 551, οἱ Βισιγόθοι τῷ 587, οἱ Λομβάρδοι τῷ 602 ἐγένοντο Ὁρθόδοξοι, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Δ' αἰῶνος εἶχον γνωρίσει τὸν Χ. καὶ ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς αἱρέσεως τῶν Ἀρειανῶν, οἱ Φράγκοι προσηλυτίστησαν ἐπὶ Χλοδοβίκου (496), οἱ Ἰρλανδοὶ καὶ οἱ Ἀγγλο-Σάξονες κατὰ τὰ τέλη τοῦ Σ' αἰῶνος καὶ οἱ Γερμανοὶ κατὰ τὸν Η'. Οἱ δὲ λαοὶ τοῦ Βορρᾶ, οἱ Δανοὶ, οἱ Σουη-

δοὶ, οἱ Πολωνοὶ, οἱ Ῥῶσοι, οἱ Οὐγγροὶ, οἱ Βούλγαροι ἡσπάζθησαν τὴν νέαν πίστιν μεταξὺ Θ' καὶ ΙΕ' αἰῶνος. Ἐν Ἀσίᾳ ὅμως ὁ Χ. ἐλιγνότερας ἔκαμε κατακτήσεις. Καὶ εἰσῆχθη μὲν ἐν Ἀρμενίᾳ, ὅπου καὶ τανῦν ἐπικρατεῖ, ἀλλ' ἐν Περσίᾳ σχεδὸν ἐξέλιπεν ἕνεκα τῶν διωγμῶν, αἱ δὲ νῆκαι τῶν Μωαμεθανῶν ἐξεδίωξαν αὐτὸν κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα ἐκ τοῦ πλείστου μέρους τῆς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ Ἐκκλησία ἤρξατο νὰ διασχιζέται ἢ τῷ 858 ἐπὶ Φωτίου εἰς Ἀνατολικὴν ἢ Ἑλληνικὴν καὶ εἰς Δυτικὴν ἢ Λατινικὴν. Αἱ κυριώτεραι αἱρέσεις αἱ δὲ Χ. ἐδέχθη νὰ καταπολεμήσῃ κατὰ τὸν Μωαμεθανισμὸν ἦσαν ἐκτός τῆς τῶν Ἀρειανῶν, ἢ τῶν Εἰκονοκλαστῶν, ἢ τῆς διευτάρας τοῦ Ἀνατολικῆν Κράτος κατὰ τὸν Η' καὶ Θ' αἰῶνα, αἱ τῶν Βαλδουίνων (Vaudois) καὶ Ἀλβιγηνῶν (Albigens) ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, αἱ τοῦ Ἀγγέλου Οὐίκελς, τοῦ Ἰερωνύμου τοῦ ἐκ Πράγας, τοῦ Ἰωάννου Οὐῆς κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα. Ἐπίσης ἐσωτερικαὶ διαιρέσεις γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δυτικὸν ἢ Μέγα Σχίσμα διαταράξαν τὴν εἰρήνην τῆς Δ. Ἐκκλησίας ἐπὶ 71 ἔτη (1378-1449) ἀντιθέτουσαι πᾶσας πρὸς πᾶσας. Μεθ' ὅλα ταῦτα κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ Ἐκκλησία ἤρξατο τὴν μείζονα αὐτῆς ἐπιρροὴν ἐν τῇ Δύσει, διεξαχούσα μακροὺς ἀγῶνας πρὸς κατίσχουσιν τῆς πνευματικῆς ἐπὶ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας ἐπιτυχῶς μάλιστα ἐπὶ τινι χρόνῳ. Συναμα διαφόρα μοναχικά τάγματα περιφθονοῦν, εἶον τῶν Βενεδικτίνων, τῶν Βερναρδίνων, τῶν Μαθουρίνων, τῶν Φραγκισκανῶν κλ. ἢ ἄλλα θρησκευτικά, εἶον τῶν Ναϊτῶν, τῶν Τευτόνων Ἱπποτῶν, τῶν Ἱπποτῶν τῆς Καλατράβας κλ. συνετελέσαν ἐκεῖνα μὲν εἰς τὴν μόρφωσιν ἱεροκρυκτικῶν καὶ ἱεραποστολῶν ἢ εἰς τὴν διαδόσιν γνώσεων ἀποκλειστικῶς αὐτοῖς ἀνηκουσῶν, ταῦτα δὲ εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀπίστων καὶ ὑπεβοήθειαν αὐτῶν τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐπίσης διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς ὁ Χ. ἤρξατο ἐξαπλούμενος εἰς νέον εὐρύν κυκλόν καὶ νεας ποιεῖν κατακτήσεις. Κατὰ τὸν ΙΣ' αἰῶνα ἰσχυραὶ ἀνεφάνησαν ἐν τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ διαιρέσεις. Τὸ σύνθημα ἔδωκεν ὁ Λιούθρος κηρύξας τῷ 1517 τὴν Ἀναμόρφωσιν, ἣν πολλὰ ἔθνη ἡσπάζθησαν, τοῦτον δὲ ἠκολούθησαν ὁ Ζβίγγλιος τῷ 1519, ὁ Καλβίνος τῷ 1536. Αὗται ὡς βάσιν τῆς πίστεως ἀποδέχονται μόνον τὸ Εὐαγγέλιον. Ταύτας ἐπηκολούθησαν ἑτεροὶ ἄπειροι. Καὶ προσπαθεῖ μὲν ὁ Καθολικισμὸς νὰ καταπνίξῃ τὰς διαιρέσεις ταύτας διὰ τῆς πειθοῦς ἢ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ μετὰ μάταιον ἀγῶνα ἀνεγνωρίσθη ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως. Οὕτω σήμερον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ἀνεξίθρησκεία με-

ταῦ τῶν διαφόρων διαίρεσεων καὶ υποδιαίρεσεων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας πανταχοῦ κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥτιον ὑπάρχει.

Χριστιανοὶ Χαλδαῖοι ὁ Χ. τοῦ Θ ω μ α. βλ. Νεστορίος.

Χριστιανός. 1) Χ. ὁ Α', βασιλεὺς τῆς Δανίας γενν. τῷ 1425 καὶ ἀποθ. τῷ 1481, ἀνελθὼν δὲ εἰς τὸν θρόνον τῷ 1448. Τῷ 1449 ἐξελέγη βασιλεὺς τῆς Νορβηγίας καὶ τῷ 1450 τῆς Σουηδίας, ἀλλ' οὐδέποτε ἤσκησεν ἐκεῖ τὴν ἐξουσίαν, τῷ δὲ 1464 ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Καρόλου Κανουτσόν. — 2) Χ. ὁ Β', ἐπιλεγόμενος Σκληρὸς, βασιλεὺς τῆς Δανίας ἀνελθὼν τὸν θρόνον τῷ 1513. Τῷ 1520 ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Σουηδίας ἣν καὶ κατέκτησε σύμπασαν, ἀλλ' ἐπανάστασις διοργανωθείσα ὑπὸ τοῦ Γουσταύου Βαζα ἐξεδιώξε τοὺς Δανοὺς (1521-23). Ἐν Δανίᾳ ὁ ἡγεμὼν οὗτος πολλὰς εἰσήγαγε μεταρρυθμίσεις ἐπωφελεῖς εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις, εἰς τὴν καταλύσιν τῆς δουλοπαροικίας, δημοτικὰς ἐλευθερίας κτλ. Συνεπείθ' αὐτοῦ οὖτως ὁ κληρὸς καὶ οἱ εὐγενεῖς τὸν ἐξεθρόνισαν ἀντικαταστήσαντες αὐτὸν διὰ τοῦ Φρειδερίκου Α' (1523). Καὶ ἐπεχείρησε μὲν ὁ Χ. τὴν ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου (1531-32), ἀλλὰ συλληθῆναι ἐφυλακίσθη μέχρι τοῦ θανάτου (1559). — 3) Χ. ὁ Γ', υἱὸς καὶ διαδοχὸς τοῦ Φρειδερίκου Α', γενν. τῷ 1503 καὶ ἀποθ. τῷ 1559, ἀνακηρυχθεὶς δὲ βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ τῆς Νορβηγίας τῷ 1535. Εἰς αὐτὸν ἀφίεται ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Λουθηρανισμοῦ ἐν Δανίᾳ (1536). — 4) Χ. ὁ Δ'. Ἐγεννήθη τῷ 1577 καὶ ἀπέθανε τῷ 1648, διετέθη δὲ τὸν πατέρα τοῦ Φρειδερίκου Β' τῷ 1588. Ἐκλεγείας τῷ 1625 ἀρχηγὸς τῆς ἐνώσεως τῶν διαμαρτυρομένων ἡγεμόνων ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Τίλλυ ἐν Λούτερ τῷ 1626 καὶ ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ πασῶν τῶν προηγουμένων κατακτήσεων του. Ἐκτοτε ἡρρολήθη ἀπολειστικῶς εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἑσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων, ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐν βαλτικῇ ναυσιπλοίας, ἐπεχείρησε νὰ ἐλαττώσῃ τὰ προνόμια τῆς ἀριστοκρατίας πρὸς βρῆλος τῶν κατωτέρων τάξεων καὶ ἱδρύσε πλείστας πέλεις εἰς τὴν Χριστιανίαν. Χριστιανιστὰδην κλ. — 5) Χ. ὁ Ε', ἑγγονος τοῦ προηγουμένου, γενν. τῷ 1646 καὶ ἀποθ. τῷ 1699, διαδεχθεὶς δὲ τὸν πατέρα τοῦ Φρειδερίκου Γ' τῷ 1670. — 6) Χ. ὁ Σ'. Ἐγεννήθη 1699 καὶ ἀπέθανε τῷ 1766, διετέθη δὲ τῷ 1730 τὸν πατέρα τοῦ Φρειδερίκου Δ'. Ἐπανωκοδόμησε τὴν Κοπεγχάγην. — 7) Χ. ὁ Ζ'. Ἐγενν. τῷ 1749 καὶ ἀπέθ. τῷ 1808, διετέθη δὲ τὸν πατέρα τοῦ Φρειδερίκου Ε' τῷ 1766. Τῷ 1770 προσέλαβεν ὡς ὑπουργόν του τὸν πολὺν λότρὸν Στρουενσέ, ὅστις πλείστας εἰσήγαγε

μεταρρυθμίσεις. Τοῦτον ὅμως κατηγορηθὲντα ὡς διατελοῦντα εἰς ἀθεμίτους σχέσεις μετὰ τῆς βασιλείας Καρολίνης Μαυθίλδης, ἀεληφῆς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου Γ', ἐθανάτωσε τῷ 1772. Τὸ τέλος τῆς βασιλείας του ἦτο δυστυχές, διότι ἡ Κοπεγχάγη ἐδομαρτίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τῷ 1807 καὶ αὐτὸς ἡναγκάσθη νὰ φύγῃ. — 8) Χ. ὁ Η'. Ἐγενν. τῷ 1786 καὶ ἀπέθανε τῷ 1848, διαδεχθεὶς εἰς τὸν δανικὸν θρόνον τὸν ἐξάδελφόν του Φρειδερίκον Σ'. — 9) Χ. ὁ Θ'. Ὁ ἡδὴ γηραιὸς τῆς Δανίας βασιλεὺς γεννηθεὶς ἐν Γοττάρπῃ τῇ 8 Ἀπριλ. 1818, νυμφευθεὶς δὲ (1842) τὴν πριγκίπισσαν τῆς Ἑσθίας-Κασελ Λουίζαν, ὡν υἱὸς καὶ ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς. Οὗτος καταγόμενος ἐκ τοῦ δουκικοῦ οἴκου Σλέσβιχ-Ὁλσταν-Σόνδερ-δουργ-Γλücksbourg ἀνεκηρυχθὲ ἐπίβορος διαδόχος τῆς Δανίας δυνάμει τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου τῆς 8 Μαΐου 1852 καὶ ἀνῆλθε τὸν θρόνον τῷ 1863, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φρειδερίκου Ζ'. Ἀμα τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει αὐτοῦ ἐπῆλθεν ὁ πόρος τὴν Αὐστρίαν καὶ Πρωσσίαν πόλεμος τῆς Δανίας ἐνεκα τῶν δουκῶν Σλέσβιχ καὶ Ὁλσταν καθ' ἣν ἡ Δανία ἀπώλεσεν ὀριστικῶς ταῦτα. Ἡ μετὰ ταῦτα βασιλεία τοῦ Χ. Θ' εἶναι λίαν φιλεργνηκὴ, καθ' ἣν πολλὰ εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς εὐθυμερίας τῆς χώρας του, θεωρεῖται δὲ ὁ ἡγεμὼν σῆτος ὡς πρότυπον συνταγματικοῦ βασιλέως. [Πς.]

Χριστιανός ὁ ἐκ Τροίας (Christian de Troyes). Περιφημὸς Γάλλος ποιητὴς ζήσας κατὰ τὸ β' ἡμῖς τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, κυρίως ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ κόμητος τῆς Φλάνδρας Φιλίππου. Καίπερ ὡν ἀξιώλογος λυρικός ποιητὴς, ἔχει μεγίστην σημασίαν ὡς ἐπικός, συγγραψας πολλὰ ἐπη ἐξυμνοῦντα τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν ἱπποτῶν τῆς «στρογγυλῆς τραπέζης», ἅτινα βασίζονται μὲν ἐπὶ τῶν βρετονικῶν βασιδεῶν καὶ μύθων, ἀλλ' εἶναι κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν μορφήν ὅλως πρότυπα καὶ ἀληθῶς ἀριστουργήματα, ἐπιδράσαντα σπουδαίως ἐπὶ τὴν γερμανικὴν φιλολογίαν τοῦ μέσου αἰῶνος. Πολλὰ αὐτῶν ἐξεδόθησαν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας. [Μ.Γ.]

Χριστιανούπολις. Βυζαντινὴ κώμη καὶ εἰδρα τοῦ ἐμυνόμενου μητροπόλεως, ἐξ ὧν ὁ Χ. Γερμανὸς ἐφολακίσθη ἐν Τριπόλει μετὰ τῶν λοιπῶν προκρίτων κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Τὰ ἴγνη τῆς τε Χ. καὶ τοῦ ναοῦ τῆς μητροπόλεως εὐρίσκονται νῦν παρὰ τῷ χωρίῳ Χριστιάνου τοῦ δήμου Ἐράνης πρὸς Α τῶν Φιλιατρῶν.

Χριστιανιστὰδ (Christianstad). Ὁμοχώρα πόλις τῆς Σουηδίας ἀπέχουσα 800 χμ. ΝΔ τῆς Στοκχόλμης ἐπὶ τοῦ Ἑλγού, 57

καὶ 16 χμ. τῆς Βαλτικῆς, μετὰ 6 χιλ. κατ. ἔχει ναύσταθμον, ἐργαστᾶσια δερμάτων, μαλλίνων ὑφασμάτων, χειροκτιῶν καὶ τὰ κάλλιστα τῆς στυπτηρίας ἐν Σκανδιναυίᾳ. [Σ.Β.]

Χριστίνα. Βασίλισσα τῆς Σουηδίας, γενν. 1626, θυγάτηρ τοῦ Γουσταύου Ἀδόλφου, ὃν διεδέχθη ἐξάετις πεσόντα ἐν Γερμανίᾳ, τὸ καὶ ἄρχας ὑπὸ κηδεμονίαν. Ἀναλαβοῦσα τῷ 1644 τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως, ἔκλεισε συνθήκην εἰρήνης μετὰ τῆς Δανίας. Ὑπεστήριξε μεγάλως τὸ ἐμπόριον, τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἀλλὰ διὰ διαφόρους λόγους παρητήθη τῷ 1654 τὸν θρόνον, ἀφ' οὗ ἀνερρήθη εἰς αὐτὴν τῇ προτροπῇ αὐτῆς ὁ ἐξάδελφος τῆς Κάρολος Γουσταῦος τοῦ Παλατινάτου. Προσελθοῦσα δ' εἰτα εἰς τὸν καθολικισμὸν, ἐξῆσε κυρίως ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ ἤγειρε μὲν θανόντος τοῦ Καρόλου Γουσταύου πάλιν ἀξιώσεις ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Σουηδίας, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτὰς ἐπισήμως. Τὰ τελευταῖα τῆς ἐτὶ διήγαγεν ἐν Ρώμῃ, ἀσχολουμένη περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἀπέθανε δὲ τῷ 1689. Τὰ Ἀπομνημονεύματά τῆς ἐδημοσιεύθησαν 1751-60 ἐν Βερολίνῳ εἰς 4 τόμους.

Χριστόδουλος. 1) Χ. ὁ Γάλλος ἀρχιεπίσκοπος. Οὗτος παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπὶ Δοσιθέου τῷ 1672 συγκροτηθεῖσαν σύνοδον καὶ μετέφρασεν ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ εἰς τὴν ἐκκλησ. ἑλληνικὴν τὸ χρονικὸν τοῦ Ἀλεξανδρείας Εὐτυχίου καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν πατριάρχων Ἱεροσολύμων ἐκδοθέντα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς σουλτανικά διπλώματα. — 2) Χ. ὁ Ἀκαρινός, γενν. τῷ 1733 ἐν Ξηρομέρῳ ἐκ πατρὸς Εὐσταθίου. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἠκροάσατο ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ διατελέσας μαθητὴς καὶ τοῦ Βουλγάρου, μετὰ ταῦτα δὲ προσεκλήθη ὡς οἰκοδιδάσκαλος εἰς Βιέννην, ἐξ ἧς ἦλθεν εἰς Λιψίαν, ἐθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1793. Ἄχρος ὁπαδὸς ὢν τῆς δημοκρατικῆς φιλοσοφίας παρεξέκλινεν εἰς ἀτόπους φιλοσοφικὰς γνώμας ἐπιτεθεὶς (διὰ τοῦ συγγράμματός του περὶ Θεοκρατίας, Λιψία 1793) οὐ μόνον καθ' ὅλων τῶν τάξεων τοῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, διὸ ἐπέσυρε τὸ ἀνάθεμα τῆς Μ. Ἐκκλησίας πατριαρχούντος Νεοφύτου Ζ'. Ἐγραψε «Περὶ φιλοσόφων, φιλοσοφίας, φυσικῶν, μεταφυσικῶν, πνευματικῶν καὶ θείων ἀρχῶν ὅσα διαφόροις ἀνδράσι συνειδέθησαν» (μεταφρ. ἑλληνικῇ, Βιέννη 1786), «Ἀληθὴ πολιτικὴν» (μεταφρ. ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, Βενετία 1781). [Σ.Β.]

Χριστόδωρος. Ἕλλην ποιητής, ἐκ Κόππου τῆς Αἰγύπτου καταγόμενος καὶ ζήσας ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου Α' (491-518 μ. Χ.). Σφύζονται ἐν τῇ Ἑλ-

ληνικῇ Ἀνθολογίᾳ δύο ἐπιγράμματα αὐτοῦ καὶ ποίημα ἐκ 416 στίχων περιγράφον τὰ ἀγάλματα τὰ ἐν τῷ μουσεῖῳ ὅπερ συνεδέετο μετὰ τοῦ ἐν Κων/πόλει βαλανεῖου τοῦ Ζευσιππου. [Χ.Β.]

Χριστόπουλος. 1) Ἀθανάσιος. Εἷς τῶν διαπρεπεστάτων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, γενν. τῷ 1772 ἐν Καστορίᾳ τῆς Μακεδονίας ἐκ πατρὸς ἱερέως Ἰωάννου, ὅστις φεύγων τὴν πίεσιν τῶν Τούρκων ἐγκατεστάθη μετὰ τῶν 2 υἱῶν του ἐν Βουκουρεστίῳ. Ἐνταῦθα διελθὼν ὁ Χ. τὰ ἐγκύκλια μαθήματα παρὰ Νεοφύτῳ τῷ Καυσκαλυβίτῃ μετέβη εἰτα εἰς Βούδαν καὶ ὕστερον εἰς Πλατσούν, ὅπου ἐσπούδασεν ἱατρικὴν καὶ νομικὴν, διωρίσθη δὲ ἐπανελθὼν τῇ συστάσει τοῦ σχολάρχουτος Λ. Φωτιάδου διδάσκαλος τῶν τέκνων τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Μουρουζῆ, οὗ ἐγένετο κατόπιν ἰδιαίτερος γραμματεὺς καὶ εἰτα πρέσβης δικαστηρίου. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Μουρουζῆ συνέγραψε τότε τὸ δράμα «Ἀχιλλεύς» (ἐκδ. ἐν Βιέννῃ 1805) πολλάκις ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις παρασταθέν, ὅπερ καίπερ δεικνύον τὰ ποιητικὰ τάλαντα τοῦ Χ. οὐδέλως δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰ «Λυρικά» τὰ προσεγκόντα τῷ Χ. τὸ ἔννομα τοῦ ἐνὸς Ἀνακρέοντος. Τῷ ὄντι τὰ ἔργα ταῦτα, ὅπερ κυρίως συνέγραψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένων μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Μουρουζῆ ὑπὸ τῆς Πύλης, εἶναι ἐξοχον μνημεῖον τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως· οὐδεὶς ἄλλος ἔγραψε τὴν νεο-ἑλληνικὴν μετὰ πλείονος χάριτος, οὐδεὶς κατεσκευάσε μᾶλλον ἐναρμονίους στίχους· ἀλλὰ ἡ κυρία ἀξία τῶν ἔργων ἐγκρίεται ἐν τῇ ἀεελείᾳ, τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ, τῇ γοργότητι, δι' ὧν ψάλλει ἐν εὐθυμίᾳ τὸν Ἑρωτα, τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Βάκχον, διὸ καὶ ἐγένοντο δημοφιλέστατα τὰ Λυρικά τοῦ Χ. Πρώτῃ ἐκδοσίᾳ αὐτῶν ἐγένετο ἐν Βιέννῃ τῷ 1811, δευτέρα δὲ ἐν Παρισίοις τῷ 1833, διωρθωμένη καὶ συμπεπληρωμένη αὐτόθι τῷ 1841 καὶ 1842, νεώτεραι δὲ ἐν Ζακύνθῳ, ἐν Λειψίᾳ τῷ 1886 (ὑπὸ Κάσδαγλη), καὶ ἐν Ἀθήναις τῷ 1887. Θισώτης ὢν τοῦ ἀπλοῦ ἑλληνικοῦ ὅρους κατεγίνετο καὶ εἰς μελέτας περὶ τῆς γλώσσης, ἣν ἐθεώρει ὡς γέννημα τῆς Ἀιολικῆς καὶ Δωρικῆς διαλέκτου, συνέταξε γραμματικὴν αὐτῆς ὑπὸ τὸν τίτλον Γραμματικὴ αἰολοδωρικὴ (Βιέν. 1804), συνέλαβε δὲ τὴν ἰδέαν συντάξεως Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ κατὰ πρότυπον τοῦ τοῦ Ἑρρ. Στεφάνου, ἐσθασεν ὅμως μόνον μέχρι τοῦ στοιχείου Η, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξέπλην πραγματείαν ὑπὲρ τῆς καθ' ἡμᾶς προφοράς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κατ' Ἑρασμ. Νέος ἔτι ὢν εἶχεν ἀρχίσει τὴν μετ' ὁμοιοκαταλη-

ζίας μετάφρασιν τοῦ Ὁμήρου εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν, κατανόησας ὅμως τὸ ἀδύνατον τοῦ ἔργου ἐγκατέλειπεν αὐτό, ἐδημοσίευσεν δὲ βραδύτερον τὸ Ἀ τῆς Ἰλιάδος εἰς στίχους ἀνομοκαταλήκτους. Πλὴν τούτων συνέγραψεν ὁ Χ. καὶ ἐξέδωκε τῷ 1833 ἐν Παρίσις Πολιτικά παράλληλα, ἐγράψεν διαφόρους διατριβὰς περὶ ποιητικῆς, στιχουργικῆς κλ., ἐτόνισε δὲ καὶ ἐκκλησιαστικά τινα ἔσματα καὶ ὕμνους. Προσκληθεὶς τῷ 1812 πάλιν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Καρατζᾶ εἰς Βλαχίαν ὡς πρόεδρος δικαστηρίου, κατήλθε μὲν μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου καὶ ἀπέθανε τῷ 1847. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδόθησαν μελέται τινας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἑλληνικά ἀρχαιολογήματα (Ἀθ. 1853), ἐν οἷς ὑπάρχει καὶ βιογραφία αὐτοῦ. — 2) Ἀναστάσιος Χ. Ἐγεννήθη περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατοντοῦ ἐν Ἀνδριταίῳ τῆς Ὀλυμπίας ἐκ πατρὸς Χριστοῦ Ἀναστασίου Χριστοποῦλου. Ἐξεπαίδεύθη κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Ἀργους, εἰτα δ' ἐν τῇ τῆς Ξηροκρήνης ἐν Κω/πόλει καὶ ἀκολούθως μετέβη εἰς Πίσαν. ὁπόθεν ἐπανελθὼν εἰς Βουκουρέστιον ἐδίδαξεν ὡς οἰκονομικὸς μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821. Καταταχθεὶς εἰς τὸν ἱερὸν λόγον ἡμολωτίσθη κατὰ τὴν ἐν Δραγασανίῳ ἦταν, ἀλλ' ἐπειτα ἀπολυτρωθεὶς ἦλθεν εἰς Ἰάσιον, διδάξας αὐτόθι μέχρι τοῦ 1828, ὅτε καταβὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα διωρίσθη πρόεδρος διαφορῶν δικαστηρίων. Μετὰ τὴν ἐλευσιν τοῦ βασιλέως Ὁθωνος διωρίσθη πρωτοδικῆς, εἰτα πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν καὶ τέλος ἐφέτης ἐν Ἀθῆναις, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῇ 22 Μαρτίῳ 1854. Συνέγραψε Γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ γραμματικὰς τινὰς σημειώσεις εἰς τὸν Ἰσχυράτην. [Σ.Β.]

Χριστός Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Μεσσίας καὶ Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Χ. ἦν τὸ ἀντικείμενον τῶν προφητειῶν, ὁ προσδοκώμενος τῶν Πατριαρχῶν, ἡ ἐλπίς καὶ δόξα τῶν ἔθνων. Ἡ λέξις Ἰησοῦς εἶναι ἑβραϊκὴ καὶ σημαίνει Σωτὴρ ἡ δὲ Ἰεσοῦς ὁ αὐτὸς ἐστίν. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἐδόθη τῷ Ἰησοῦ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς, ὡς ἐκφράζον τὸν σκοπὸν τῆς ἐνσαρκώσεως αὐτοῦ· καλεῖται δὲ καὶ Κύριος καὶ Χριστός. Ἡ λέξις Χ. παράγεται ἐκ τοῦ χρίω, κατὰ δὲ τοὺς Ὁ δ' ἀρχιερεὺς καλεῖται «ὁ ἱερεὺς ὁ Χριστός» ἡ «κεχρισμένος». Καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν Ἑβραίων ἐκαλοῦντο «ὁ χριστός τοῦ Κυρίου». Ἐν δὲ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ Χ. καλεῖται ὁ Μεσσίας, ὁ κεχρισμένος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χ., ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Τῶν ὀνομάτων τοῦ Χ. τὸ μὲν Ἰησοῦς παρίστησι τὴν

κοινὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως Σωτὴρ, ἥτοι τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Διὸ καὶ ἐπὶ τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἐστὶ συνηθέστερον ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, ὡς τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ πραγματευόμενοι· τὸ δὲ Χ., κεχρισμένος, Μεσσίας, ἐστὶ τὸ ἐπίσημον αὐτοῦ ὄνομα, τὸ πρὸς τὴν θεότητα ἀναφερόμενον.

Οὐδεμία οὐδέποτε ὑπαρξίς ἐφείλκυσε τοσοῦτον τὸν νοῦν, οὐδ' ἠτχόλησε τοσοῦτον τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων πάσης ἐποχῆς καὶ τάξεως ὅσον ὁ Χ. Οὐδὲ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώπων ἡ βιογραφία ἐπεπλάσθη καὶ διεσπάρη καθ' ἅπασαν τὴν ὑφ' ἡλίον καὶ ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς γλώσσαις ὅσον ἡ τοῦ Χ., παντὸς σχεδὸν λαοῦ ἔχοντος νῦν τὸ εὐαγγέλιον ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ μεταπεφρασμένον. Χιλιάδες δὲ ἀτόμων καὶ ἐταιρειῶν ἐργάζονται πρὸς διάδοσιν τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ Χ. διδαγμάτων, καὶ πάντες οἱ τῶν ἐθνῶν ἔσχατοι πρὸς αὐτοῦ γόνυ καὶ καρδίαν κλίνουν. Πηγαί τοῦ βίου τοῦ Χ. εἶναι κυρίως τὰ 4 εὐαγγέλια, τοῦ Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου, περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ὁποίων, ὑπαρχουσὼν πολλῶν ἀποδείξεων, οὐδεμία ἐπιτρέπεται ἀμφισβόλια, καὶ ἅτινα φαίνεται εἶναι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ Α' αἰῶνος ὑπάρχον διαδεδομένα κεινῶς καὶ κανονικῶς ἀπ' αὐτοῦ κύρους ὡς συγγράμματα ἀποστολικῶν ἀνδρῶν. Πλὴν τῶν εὐαγγελίων ἀναφέρονται καὶ ἄλλαι πηγαί, αἵτινες ἔμως ἀμφισβητοῦνται ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων θεολόγων. Εἰς τὰς πρώτας περὶ Χ. μαρτυρίας ἀναγίνονται καὶ αἱ τῶν ξένων ἱστορικῶν Σουετῶνιου καὶ Τακίτου, θεωρεῖται δὲ πρὸς τοῦτοις γνηρία περὶ τοῦ Χ. μαρτυρία καὶ συριακὴ ἐπιστολὴ Μάρα τινὲς πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σεραπίωνα, ἥτις ἐγράφη τῷ 73. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ ὁ Μάρας παρηγορῶν καὶ συμβουλεύων τὸν υἱὸν αὐτοῦ, κατατάσσει τὸν Χ. μετὰ τοῦ Σωκράτους καὶ Πυθαγόρα καὶ παρίστησιν αὐτὸν ὡς τὸν σοφὸν βασιλέα, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ὁποῖου οἱ Ἰουδαῖοι ἐπετάχυναν τὴν πτώσιν τῆς πολιτείας αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ Ταλμουθ καὶ σερὰ δλη δοκίμων Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων ἀναφέρουσιν ἱκανὰς περὶ τε τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Χ. λεπτομερείας. Νόθα δὲ μαρτυρία θεωροῦνται ἡ παρὰ τῷ Ἰουδαίῳ ἱστορικῷ Ἰωσήφῳ Φλαβίῳ, ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐσεβίου ἀναφερομένη ἀλληλογραφία τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τοῦ τοπάρχου Ἐδέσσου Ἀβγάρου Οὐχέμου, καὶ τέλος αἱ περὶ τῆς γεννήσεως, τῆς παιδικῆς ηλικίας καὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ εἰδήσεις, αἵτινες περιέχονται ἐν τισιν ἀποκρυφοῖς καλουμένοις εὐαγγελίοις. Νῦν δ' ἐξεταστέον τὰ ἑξῆς.

Α.) Ὁ Χριστὸς ἱστορικῶς ὑπῆρξε. Τούτου πλὴν ἄλλων φέρονται καὶ

αί εξής γενικώτεροι αποδείξεις. 1) Ἡ καθολικὴ χρονολογία ἤτις ἐγένετο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Αἱ δὲ φράσεις πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστοῦ (ἀπὸ Χ.) μαρτυροῦσιν, ὅτι ὑπῆρξέ ποτε ἐποχή, καθ' ἣν ἐγεννήθη ὁ Χ., πρόσωπον ἐπίσημον καὶ σπουδαῖον ἐπὶ τοσούτον, ὥστε ἡ γέννησις αὐτοῦ ἦτο τὸ μοναδικὸν καὶ τὸ ἱστορικώτατον τῶν γεγονότων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου καὶ τούτου ἕνεκα ἐπὶνεγκε νέαν χρονολογικὴν ἐποχὴν. 2) Ἡ ἑορτὴ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδόμαδος, ἡ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ Κυριακὴ κληθεῖσα καὶ ὀρισθεῖσα εἰς μνήμην τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ. 3) Ἡ προσωνομία Χριστιανὸς φερόμενη ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Χ. ὡς δὲ αἱ προσωνομίαι Πλατωνικὸς καὶ Μωαμεθανὸς μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξιν τοῦ Πλάτωνος καὶ Μωάμεθ, οὕτω καὶ τὸ Χριστιανὸς μαρτυρεῖ τὴν τοῦ Χ. Πάντων τούτων ἕνεκεν ὁ Χ. ὑπῆρξεν ἱστορικὸν πρόσωπον. Τὰ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χ. ἀναφέρονται εἰς εὐαγγελιστὰς Ματθαῖος (σ'. 18-25) καὶ Λουκᾶς (α' καὶ β'). Ἦν δηλ. ἡ Παρθένος μεμνηστευμένη καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς μνηστείας αὐτῆς ἄγγελος προσελθὼν εὐαγγελίστατο αὐτῇ τὴν γέννησιν τοῦ Χ. Οἱ εὐαγγελιστὰς ἐκθέτουσι τὰ γεγονότα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ πῶς τοῦτο ἐτελέσθη. «Ἀκούετε γέννησιν, λέγει Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, τὸ πῶς μὴ περιεργάζου», καὶ ὁ Εὐθύμιος «Σὺ δὲ μὴ ζητήσης πῶς συνέλαβε μὴδὲ περιεργάζου πῶς διεπλάσθη τὸ ἔμβρυον, τοῦτο δὲ γίνωσκε μόνον ὅτι σεσάρκωται ὁ υἱὸς εὐδοκία τοῦ Πατρὸς καὶ συνεργία τοῦ Ἀγ. Πνεύματος». Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν χρονολογίαν τῆς γεννήσεως τοῦ Χ. πολλὰ γινώμιν διαφοραὶ ἐξηγήθησαν· ἐσφαλμένη θεωρεῖται ἐν γένει κατὰ τὸν Ἰδελερ ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα Διονυσίου τοῦ Μικροῦ γνωστὴ χρονολογία τῶ 754 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης. Ὁ Εἰρηγναῖος καὶ ὁ Τερτουλλιανὸς ἀπέδεχοντο τὸ ἔτος 751 καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς τὸ 752. Ἐν τοῖς νεωτέροις δὲ χρόνοις ἄλλοι τὸ 748 καὶ ἄλλοι τὸ 750 ἔτος ὡς χρονολογίαν τῆς τοῦ Χ. γεννήσεως παραδέχονται· πιθανώτερον θεωρεῖται ἡ τελευταία αὕτη γνώμη. Ὡς πρὸς τὴν ἡμερομηνίαν δὲ τῆς γεννήσεως Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς λέγει ὅτι τινὲς παραδέχονται τὴν 25 τοῦ μηνὸς Πασχίαν (20 Μαΐου), ἄλλοι δὲ τὴν 24 ἢ 25 τοῦ μηνὸς Φορμουθί (19 ἢ 20 Ἀπριλίου). Ἡ δὲ ἐκκλησία ἀπέδέξατο καθόλου τὴν 25 Δεκεμβρίου ὡς ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ἡ χρῆσις τῆς χρονολογίας τῆς ἀπὸ Χ. γεννήσεως ἐγένετο ταχέως ἐν τῇ Δύσει δεκτὴ, ἐπισήμως δὲ μετεχειρίσθη αὕτην πρῶτος ὁ ἡγεμὸν Κάρολος ὁ Μέγας, καὶ κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα ἐπεκράτησεν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ ἔκτοτε κατέστη ἡ μόνη ἐπισήμως παραδεκτὴ καὶ ἐν τοῖς λοι-

ποῖς πεπολιτισμένοις χριστιανικοῖς ἔθνεσιν.

Β') Ὁ Χριστὸς ἐζησεν ὡς ἄνθρωπος. Κατὰ τὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελλίοις περιεχόμενα ὁ Χ. ἐκέκτετο πάσας τὰς σωματικὰς, ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας τοῦ τελείου ἀνθρώπου· διδὲν κατὰ μὲν τὰς πρώτας συνελήθη, ἀλλὰ, κατ' ἐξαιρέσιν, ἐν γαστρὶ παρθένου γυναικὸς, μεμνηστευμένης καὶ διαμενούσης ἐν Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ, περιτμήθη ἐν τῷ ναφί τὴν ὀγδόην ἡμέραν συνωδῶ τῷ ἐπὶ τούτῳ νόμῳ τῶν Ἰουδαίων, χύετο τὴν ἡλικίαν καὶ προέκοπτε τὴν σοφίαν· ἀλλὰ καὶ ἐργάζετο, γνωστὸς ὢν τοῖς ἐγγυρίοις αὐτοῦ ὡς τέκτων, ἐπεινα, ἐδίψα, ἐκνίματο, ἐκοπίαζε καὶ ἐπὶ τέλους παθὼν ἀπέθανε. Κατὰ τὸς δευτέρας δὲ ἐλυπεῖτο, ἐχαιρεν, ἐνεθυμείτο, συνέπασχε τοῖς ἀδυνατοῖς καὶ ἀπροστατεύτοις, ἡγάπα τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἡγανάκετο κατὰ τῶν διαφθόρων κτλ. Κατὰ δὲ τὰς τρίτας ἐδέετο ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τῶν φίλων καὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, προσήρχετο εἰς τὸν ναὸν πρὸς λατρείαν κτλ. Ὡς ἄνθρωπος δὲ τέλειος ὁ Ἰησοῦς κατ' ἀνάγκην ἦν ἀγαθός, ἡ κακός, ἡ παράφρων· καὶ α') συμβιβάζεται τὸ πρόσωπον τοῦ Χ. πρὸς τὴν χαρακτῆρα ἀγαθοῦ ἀνθρώπου· τὰ κύρια συστατικὰ χαρακτηριστὰ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου, ὡς γνωστόν, εἶναι ἡ εὐλιχρίνεια, ἡ φιλαλήθεια, ἡ εὐσέβεια, ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ τα ὅμοια. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐάν ἦτο ἀπλὸς ἄνθρωπος, ἐλέγχεται κομψαστής, καὶ ἂν φιλανθρωπὸς ἢ αὐτολάτρης τοσούτον ὅσον οὐδεὶς ἕτερος, διότι ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τελείῳ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ ἀναφάνεται τὸ Ἐγώ. Πολλὰ τοῦ Ν. Διαθήκης ἔχομεν τὰς φράσεις· ἐγὼ εἰμι, ἐγὼ ἤλθον, ἐγὼ ὑπάγω, δι' ἐμοῦ ἡ γνώσις, ἡ ἀγίατης, ἡ μακαριότης κτλ. Καὶ πάλιν «Τίς ἐξ ἡμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;» καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅτινα τρανῶς παριστῶσι τοῦτον οὐ μόνον οἰηματιᾶν ἀλλὰ καὶ πλάνον, ὅτε μάλιστα ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν Θεὸν καὶ ἀπαιτεῖ Θεοῦ τιμὴν καὶ λατρίαν παρὰ τῶν ἀποδεχόμενων αὐτόν, ὡς καταφαίνεται ἐν τοῖς «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀλήθεια», «δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι· κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς», «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἑσμέν», «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου», «Πάτερ, ἐγὼ ἐδόξασά σε ἐπὶ τῆς γῆς», «Ἐλθετε πρὸς με», «Ἀκολουθεῖτε μοι» καὶ τὰ ὅμοια. Λεπτοὶ δὲ καὶ τυχροὶ καὶ κωφοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροντες καὶ παῖδια προσεκύουν αὐτόν. Τὸ ἔσχατον ὁμῶς ὅριον ἐπάσεως καὶ οἰήσεως ὑπερβαίνει· ὅτε οὐ μόνον προτρέπει τοὺς περὶ αὐτόν, ἵνα καὶ τὰ τιμαλφέστερα ἐγκαταλείποντες καὶ παραιτούμενοι, τοῦτον προτιμῶσι καὶ ἀκολουθήσωσι (Λουκ. 14. 24), ἀλλ' ὅτε καὶ

αὐτὴν τὴν θυσίαν τῶν παθῶν αὐτοῦ ἀπαί-
τει κηρύσσω· ἐεῖ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλ-
θεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Λουκ.
Ἑ', 23), καὶ «ὅς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι
μου ἄξιος» (Ματθ. ι', 28) καὶ ἄλλα τοῦ-
τοις παραπλήσια. Ὁ κορωνίς ὅμως πάν-
των τούτων ἦν ἡ μεγαλαυχία αὐτοῦ· διὸ ἦν
θεός, ὅπερ οὐδ' αὐτοὶ οἱ θεοὶ τῆς Μυθολο-
γίας ἀπετόλμησαν περὶ ἑαυτῶν ἐν κηρύ-
ξωσι, καθ' ἃ καὶ ὁ Μ. Ναπολέων ἔλεγεν.
Ἐάν δὲ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἑαυτὸν τε καὶ
ἄλλους θεοὺς ἀνεκῆρυξεν, ἡ Ἑλλάς ὅμως
ἐμυκτήρισε καὶ ἐγχεύασε φρενώλειαν τὴν
εἰῆσιν ταύτην τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ.
Ταῦτα συνέβαινον καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις
αὐτοκράτορσιν, ἀνακηρύττουσιν ἑαυτοὺς ὡς
θεοὺς. Καὶ ὅμως μυριάδες ἀνθρώπων ἐπί-
στευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλ' ἂν ἦτο
ἄπλοος ἄνθρωπος, δὲν θὰ ἤδύνατο ἐπὶ τῷ
ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι καὶ νῦν θαυματουργῆ-
ναι, δὲν θὰ ἤδύνατο νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας, οὐδὲ
νὰ γινώσκῃ καὶ προλέγῃ τὰ μέλλοντα· καὶ
ὅμως ἔπραττε ταῦτα, ἐο' ὧ καὶ κατεδίω-
χθῇ ὡς πλάνος καὶ βλάσφημος. Ἐάν λοι-
πὸν ὁ Χ. μὴ εἶναι Θεός, ἀλλ' ἄπλοος ἄν-
θρωπος, ὀφείλομεν ὅπως δοξάζωμεν τοὺς
Φαρισαίους καὶ τιμῆσωμεν τὸν Ἰούδαν καὶ
ἀποδεχθῶμεν βρεθὴν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συν-
εδρίου, τὴν καταδικάσαντα αὐτόν. Ἐάν
δὲ ὁ Χ. εἶναι ἀγαθός, ἀνάγκη τότε καὶ
Θεός νὰ εἶναι, ἐάν δὲ μὴ ἦναι Θεός, οὐδ'
ἀγαθός δύναται κατ' ἀνάγκην νὰ ἦναι,
ἀλλὰ πλάνος καὶ ὑποκριτής καὶ ἀπατεῶν
αἱ διδασκαίαν εἰδεχθῇ καὶ μισαρὰν ἀνθρω-
πολατρείαν, εἰ δὲ πιστευόντες αὐτῷ ἀπα-
τῶνται ἀπάτην μεγίστην· ἀνάγκη ἄρα, ὅπως
ἀποδεχθῶμεν καὶ ὁμολογῆσωμεν αὐτὸν ἢ
θεόν, ἢ ἀνθρώπον κακόν. β') Ἀλλ' εἶναι
τοῦτο δυνατόν; ὁ κακὸς ἄνθρωπος ὠθεῖται
εἰς τὴν κακίαν ὑπὸ τινος τῶν ἐξῆς τριῶν
ἐλατηρίων; ἢ τῆς σιληθονίας ἢ τῆς φιλαρ-
γυρίας ἢ τῆς φιλοδοξίας. Ἀλλ' ὁ βίος,
ὃν οἱ Εὐαγγελισταὶ ἀποδίδουσι τῷ Ἰησοῦ,
εἶναι ὅλως ἀντίθετος τῇ σιληθονίᾳ, αἵτε
ἐγκρατὴς καὶ λιτὸς (Ματθ. γ', 20). Ἐνῆ-
στευε πολλάκις, καὶ ἅπας ἐπὶ 40 ἡμέρας
καὶ νύκτας, ἀπέναντι δὲ τῆς σωτηρίας
τῆς πτωχῆς Σαμαρετίδος καὶ τὴν ἀναγ-
καιότατην αὐτῷ τροφὴν παρεῖδε, καὶ περ
κεκμηκώς καὶ πεινῶν. Περιώδευε πεζῇ ἐν
ἐρημίαις καὶ ὄρεσι, διήρχετο διὰ τόπων,
ἐνθα ἐνεφύλευον λησταί, ὅπως ἄλλους εὐερ-
γετῆσαι. Νυχθημερὸν εἰργάζετο, προσήγαγε
καὶ ἐπῆνε τὴν ἀρετὴν ἵππου συνήντα αὐτῇ.
Ἐάν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν διὸ ὡς ἐκ τοῦ
ἐγκρατοῦς αὐτοῦ βίου καὶ τῶν κακοχρησιῶν,
ὡς ὑπὲρ ἄλλων ἠγειρέτο, τοιαύτας ὑπέστη
στερήσεις, ὥστε καὶ τὸν σταυρικὸν ἐπὶ τέ-

λους νὰ ὑποστῇ θάνατον χάριν αὐτῆς τῆς
ἀνθρωπότητος, οὐδεὶς δυνήθησεται ν' ἀρνη-
θῇ· διὸ ἐν τῷ τοῦ Χ. βίῳ οὐδὲ τὸ ἐλάχισ-
τον ἔχνος φιληθονίας ὑπάρχει. Ἀλλὰ μὴ
ὁ Ἰησοῦς ἦν φιλάργυρος; τοῦτο ὅλως ἀντι-
βαίνει πρὸς πᾶν ῥῆμα καὶ πρὸς πᾶσαν
πράξιν αὐτοῦ, θεραπεύοντος νόσους ἀνιάτους
διωρεάν, ἀνευ μισθοῦ διδάσκοντος, ἀπόρους
φιλοξενούντος, κατὰ χιλιάδας τὸν πεινῶντα
λατὼν διαθρέψαντος, τὴν ἐλεημοσύνην κη-
ρύττοντος καὶ εὐποιούντος, καὶ αὐτὴν ταύ-
την τὴν αὐταπαρνησίαν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐφαρμό-
σαντος. Ἐκτὸς τούτου καὶ τὴν σταύρωσιν
αὐτὴν ὑπέστη οὐχὶ ὑπὲρ τῶν οἰκείων, τῶν
συγγενῶν ἢ τῶν φίλων, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ
καθόλου ἀνθρώπου, καὶ τῶν ἐχθρῶν του,
καὶ ἐδέετο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ὑπὲρ τῶν
σταυρωσάντων αὐτόν. Τοιαύτη αὐταπαρνη-
σία εἶναι ἀναμριλέτως ἀσυμβίβαστος πρὸς
τὴν φιλαργυρίαν. Ἀλλ' οὐδὲ φιλόδοξος
ἦν ὁ Ἰησοῦς· διότι οὔσαι πρῶτος καὶ ταπει-
νός τῇ καρδίᾳ (Ματθ. ια', 29), ἐπανει-
λημμένως ἀπηγόρευε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ εὐερ-
γετηθεῖσιν, ἵνα λαλῶσι περὶ αὐτοῦ, καὶ
ἐπειτὰ τοῖς τοῦτο παραβαίνουσιν. Ὅτε δὲ
ὁ ὄχλος ἤθελεν, ὅπως ἀνακηρύξῃ αὐτόν
βασιλέα, αὐτὸς διεφύγεν ἐκ μέσου αὐτοῦ
τὴν δόξαν ἀποκρύβων. Τοὺς δὲ τυφλοὺς
ἐπάταξ, οὗς εἰ μαθηταὶ ἐκώλυον καὶ ὁ
ὄχλος ἐπέπληττε, διότι ἤρχοντο ὀπισθεν
αὐτοῦ κραυγάζοντες, προσκάλει, ἐτίμα
καὶ ἐθεράπευε· καὶ τὰ βρέξῃ ἅπερ οἱ μαθη-
ταὶ ἐδίδωκαν, καὶ τὰς μητέρας αὐτῶν ἐπέ-
πληττον, ἐκεῖνα μὲν ἐναγκαλιζόμενος ἐφί-
λει, αὐτὰς δὲ συνεδούλευε καὶ ὑλόβοι. Ὁ
Χ. ἀντὶ νὰ κατηγορηθῇ ἐπὶ φόβῳ, ἰδοτε-
λεῖα, ἀδικήματα καὶ τοῖς παραπληροῖς,
ἀείποτε ἐδοξάσθη καὶ δοξάζεται, καὶ αὐτῶν
τῶν ὑπεναντιῶν ἀναγκαζομένων νὰ ὁμολο-
γήσωσιν αὐτόν ὁμοφώνως καλοκαγαθόν, πη-
γὴν τῆς ἀρετῆς καὶ κορωνίδα τῆς ἀγά-
πης καὶ ἀγαθότητος. Ἀληθὶνός δὲ οὐδεὶς
καὶ τῶν ἀθέων ἐστὶ ἀποστερεῖ τῆς τοιαύ-
της δόξης τὸν Χ., τὸν ἐγείραντα τὸν υἱὸν
τῆς χήρας καὶ τῇ μητρὶ ἀποδόντα αὐτόν,
τὸν κλαύσαντα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λαζάρου,
τὸν ὀρηνήσαντα ἐπὶ τῇ καταστροφῇ
τῶν Ἱεροσολύμων, τὸν τὴν πόρνην σώσαντα
καὶ πᾶν ἀγαθὸν ποιοῦντα· ταῦτα δὲ πάντα
ἀποφαίνουσι τὸν Ἰησοῦν ἀναντιρρήτως ἄν-
θρωπον καλόν· ἀλλὰ τοῦτο ἀντιβαίνει τῷ
πρώτῳ, καθ' ὃ ὁ Ἰησοῦς, ἄπλοος ὢν ἄν-
θρωπος, οὐδόλως ἐστὶν ἀγαθός· ὥστε οὔτε
ἀγαθὸς οὔτε κακὸς ὢν, ἔπεται διὸ ἦτο πα-
ράφρων. γ') Ἐξεταστέον νῦν τοῦτο, ἦτο ὁ
Ἰησοῦς παράφρων; Ἐάν ὁ Χ. ἦτο παρά-
φρων, θὰ ἦτο κατ' ἀνάγκην ἀνεύθυνος
τῶν πράξεων αὐτοῦ. Γὰρ αἵτια τῆς ὑπο-
θέσεως ταύτης εἶναι προφανῆ, διότι βε-
βαίως ἀδύνατον ν' ἀποδεχθῇ τις τὰ ἀπο-

κυήματα νοσούσης καὶ τεταραγμένης κεφαλῆς ὡς πάσης σοφίας ἀνώτερα, οὐδ' εἶναι δυνατόν τὰ ἔργα καὶ τὰ διδάγματα πτωχοῦ δασκίου καὶ ἀπαιδέυτου χωρικοῦ Ἰουδαίου ἐπὶ τοσούτον νὰ ἰσχύσωσιν ἐν τῷ κόσμῳ, ὥστε ἄνδρες δεινοὶ καὶ σπουδαϊότατοι ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς διδάσκαλον ἐκ Θεοῦ πεμφθέντα καὶ καθίσαντες παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ νὰ διδάσκωνται ἀπὸ τούτου σοφίαν. Τοῦτο δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Ὁλόκληρα ἔθνη, ἀναγνωρίσαντα τὴν σοφίαν αὐτοῦ, ἐλάτρευαν αὐτῷ. Πρῶτοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ τὴν σταύρωσιν αὐτοῦ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν Σωτῆρα, καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων ἀπεδέξαντο αὐτὸν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς πίστεως. Εἶτα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι, οἱ σταυρώσαντες αὐτόν, μετὰ 300 περίπου ἔτη κατεδίδασαν τοὺς καθ' ὅλας τῶν τὰς μάχας καὶ τοὺς θριάμβους προηγηθέντας δεστούς καὶ ἀνύψωσαν ἀντ' αὐτῶν τὸν σταυρὸν, τὸν σταυρωθέντα τιμῶντες. Τέλος δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ ἐξ ἀρχῆς μωρίαν θεωρήσαντες τὴν σοφίαν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀνωμολόγησαν τὸν Χ. νικητὴν: «Ἐνίκησας Ναζαρενέ! » ἀνέκραζεν ἐκπνέων ὁ Ἰουλιανός. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων ἔπεται ὅτι ἢ πάντες οὗτοι οἱ ἀποδεξάμενοι τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χ. ἦσαν πολλῶ παραφρονέστεροι τοῦ ὑποκειμένου παραφρονος ἢ ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος ἴστατο πολλῶ ἀνώτερον πάσης τοιαύτης παραφροσύνης, ὅπερ καὶ ἡ ἀλήθεια.

Γ') Ἦν ἄρα Θεὸς ἄνθρωπος. Ἀφοῦ ὁ Χ. δὲν ὑπῆρξεν ἄπλοῦς ἄνθρωπος, ἔπεται ὅτι ἦτο θεάνθρωπος α')

Πράγματι αἱ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἀποδιδόμεναι αὐτῷ ιδιότητες ἀνήκουσι μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὁ Ἰωάννης καλεῖ αὐτὸν Θεόν «Καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος» «Θεὸν ἀληθινόν καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου», ὁ Παῦλος «Ἐπὶ πάντων Θεὸν εὐλογητόν», «Θεὸν μέγαν». Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐζήτουν ἵνα θανατώσωσιν αὐτόν, διότι ἐκάλεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν Θεόν «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἑσμέν». Διὸ οὐ μόνον οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς ἐκάλουν αὐτὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῦτον παριστάσιν οἰκαιοποιούμενον τὴν θεότητα. β')

Οὐ μόνον ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἀποδίδουσιν αὐτῷ εὐκρινῶς καὶ θεῖα προσόντα, τοῦτ' ἐστὶν ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν Διόνιον, ἥτοι ἀναρχόν καὶ ἀτελεύτητον, Παντοδύναμον, ὅτι «χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονε», Πανταρχοῦ παρόντα, «οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐν εἰ ἐμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν», Καρδιογνώστην, Ἀναλλοίωτον (Ἐβρ. α', 11)

καὶ Κριτὴν τοῦ κόσμου (Ἰωάν. ε', 22). Ταῦτα πάντα ἀνήκουσι μόνῳ τῷ Θεῷ, διότι, ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος δικαστὴς καθίσταται, οὐχὶ ἐξ ἰδίων τὰς ἀποφάσεις ἐκφέρει, οὐδ' οἱ νόμοι ἐπιτρέπουσι τοῦτο αὐτῷ, τὴν ἀτέλειαν καὶ τὸ ἁμαρτητικὸν τοῦ ἀνθρώπου προβλέποντες, διότι ὁ κοινὸς δικαστὴς τὰς κρίσεις καὶ ἀποφάσεις αὐτοῦ ἐπὶ μαρτυρίῳ, εἰκασίῳ καὶ τῶν τοιούτων στηρίζων, σφάλλεται πολλάκις καὶ τὸν δρθὸν καταδικάζων τὸν κακοῦργον δθωοί. Ὁ Θεὸς ὅμως ὡς καρδιογνώστης εἰσθύει εἰς τὰ ἐνδόνμα τῆς καρδίας, γνωρίζει ἀλαθῆτως τὰ ἐλατήρια αὐτῆς καὶ δικάζει οὐχὶ κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς ἀποδείξεις, ἀλλὰ κατ' αὐτοὺς αὐτῆς τοὺς ἀποκρύφους σκοπούς. Οἱ Ἀπόστολοι ἅρα ἀποδίδοντες τῷ Χ. τὴν ιδιότητα «Κριτοῦ τοῦ κόσμου», ἀποδέχονται διὰ τούτου αὐτὸν τέλειον Θεόν. γ')

Καὶ αἱ τιμαὶ, αἵτινες ἀπεδίδοντο εἰς αὐτόν, ἦσαν τιμαὶ τῷ Θεῷ μόνον ἀνήκουσαι, ἥτοι προσκυνήσεις, λατρεῖα, δόξα. «Καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, λέγει ὁ Ἰωάννης» (Ἀποκαλύψ. ε', 11, 12), μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, ἅξιόν ἐστι τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ τιμὴν καὶ ἰσχύον καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν κλ.» δ')

Ἀποδίδουσιν αὐτῷ ἔργα ὑπερφυῆ καὶ δύναμιν δημιουργικὴν ὑπερφυῆ μὲν ἔργα, ὅτι ἐθεράπευεν ἀνιάτους ἀσθενείας, οἷον ἐκ γενετῆς τυφλοὺς, λεπρούς, παραλυτικούς· δημιουργικὴν δὲ δύναμιν, ὅτι ἤγειρε νεκροὺς μόνον διὰ τοῦ λόγου καὶ ἑαυτὸν δὲ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐκ νεκρῶν. ε')

Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μαρτυρίαι περὶ τῆς θεότητος τοῦ Χ. Οὕτως Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς λέγει «Κλῆτὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ» ἦτοι ὁ Θεὸς ἄγγελος κατὰ τὸν Εὐαγγελισμὸν λέγει «Ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, ὁ Μέγας», υἱὸς Ὑψίστου, «Βασιλεὺς, καὶ τῇ βασιλείᾳ Αὐτοῦ οὐκ ἔστι τέλος». Ἡ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χ. πρὸς τοὺς ποιμένας ἐμφανισθεῖσα στρατιά τῶν ἀγγέλων ὑμνοῦσιν τὸν Θεόν καὶ λέγουσα: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία», «ὅτι ἐτέχθη σήμερον ὑμῖν Σωτὴρ ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος». Τέλος δ' ὁ προφήτης καὶ σεβάσμιος γέρον Συμεὼν, ὡ καὶ ἡ προφῆτις Ἀννα λέγοντες «Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνων». Πρὸ παντὸς δὲ τὸ τῷ ἁγίῳ Πνεύμα ἐν εἴδει περιστερὰς κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Χ. καταβὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ Αὐτὸς ὁ Πατήρ, κατὰ τὴν βάπτισιν καὶ τὴν Μεταμόρφωσιν ἐξ οὐρανοῦ ἀγγέλων «Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἡδὸκῃσα» (Λουκ. γ', 22. θ', 35). Τούτοις δὲ προστίθεται καὶ ἡ συνείδησις τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Ῥωμαίων, τῶν μὲν, ἐπὶ

στρεφόντων ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς σταυρώσεως καὶ «τυπνόντων τὰ στήθη αὐτῶν», τῶν δὲ λεγόντων, «ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἐστὶν οὗτος»! Πρὸς δὲ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις προσάγεται συμ- μαρτυροῦσα, φερομένου, ὅτι κατὰ τὸν θά- νατον τοῦ Χ. ἡ μὲν γῆ ἐσεισθη, ὁ δὲ ἥλιος ἐσκοτίσθη, αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, τὰ μνη- μεῖα ἠνεψώθησαν καὶ πολλοὶ τῶν νεκρῶν ἡ- γέρθησαν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς (Ματθ. κ', 51-54). Ταύταις δὲ ταῖς τε ἐσωτερι- καῖς καὶ ἐξωτερικαῖς ἀποδείξεσι, ταῖς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν εὐαγγελιστῶν, αὐτοπτῶν ὄντων, φερομέναις, σφοδρὲς ἐπι- κυρος σπεύδει καὶ ἡ ἱστορία· συμμαρτυρεῖ δὲ κατὰ ταύτην ἡ τε χριστιανικὴ Ἑκκλη- σία, αἱ Σύνοδοι καὶ ὅσας ὁ μεμερωμένος κόσμος. Ἡ δὲ σταυρώσασα αὐτὸν Ῥώμη οὐ μόνον τοὺς αἰετοὺς αὐτῆς διὰ τοῦ σταυ- ροῦ μετὰ τριαχόσια, ὡς εἴρηται, ἀνωτέ- ρω, ἐτῆ ἀντικατέστησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς κατασυνέτριψε καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν εἰς ναοὺς τοῦ σταυρωθέντος μετε-ποίησε, καὶ τὸ σπουδαιότατον, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἐλάτρευσεν ὡς ἐσταύρωσεν. Αἱ δὲ δυνάμεις τῆς γῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ συνελθοῦ-σαι, ὅπως ἐν τοῖς σπαρμένοις αὐτῆς κατα- πνέξωσι τὴν ἰσχὺν τοῦ Θεανθρώπου, αὐταὶ ἐν αὐτῇ ἐσώθησαν καταπνιγέσαι καὶ ἀνα- βαπτισθεῖσαι ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ ἀρχικῷ τῆς πίστεως ρύακι, πάντα τὰ προσκόμματα ὑπερβάντι, καὶ εἰς μέγαν ἀναπτυχθέντι πο- ταμὸν, πλημμυρήσαντα καὶ πάντα σχεδὸν τὴν οἰκουμένην ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς κατακλύ-σαντα· ἡ δὲ Εὐρώπη, ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρικὴ μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὁρίων τῆς διανοητι- κῆς ἀναπτύξεως ἀνεγνώρισαν τὸν Χ. καὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν Αὐτοῦ· ἐσί-γησαν διὰ παντός τὰ μαντεῖα, ἡρημώθη-σαν οἱ βωμοί, ἐγκατελείφθησαν τὰ ἄλσῃ καὶ αἱ Πυλῆαι, οἱ χρησμοὶ, οἱ μάντις, καὶ ἅπαντες οἱ ἀληθεῖς φιλόσοφοι μαθη-ταὶ τοῦ Χ. ἐγένοντο καὶ λάτρες Αὐτοῦ καὶ μεγαλόφωνοι κήρυκες καὶ λειτουργοὶ Αὐτοῦ, τοῦτον ἤδη κηρύττοντες καὶ λειτουρ-γοῦντες, ἐκεῖ ἔνθα πρότερον εἰδωλολάτραι ἱερεῖς ἔθνον καὶ ἐδημῆγορον. Χριστιανοὶ δὲ κριταὶ δικάζουσι, καθήμενοι ἐπὶ τῶν ἐδρῶν τῶν Ῥωμαίων πραιτῶρων, καὶ χρι-στιανοὶ βασιλεῖς κατέχουσι τοὺς θρόνους τῶν Καيسάρων. [Γ.Κ.]

Χριστοῦ τάγμα. Οὕτως ἐκλήθη ἐκ-κλησιαστικὸν τάγμα ἰδρυθὲν τῷ 1318 ἐν Πορτογαλίᾳ, οὗ ἀρχηγὸς ἀπὸ τοῦ 1550 ἦτο ὁ ἐκείστοτε βασιλεὺς. Τῷ 1789 ἐξε-λαϊκεύθη τοῦτο, ἔκτοτε δὲ ὑπάρχουσι 3 τά-ξεις αὐτοῦ· τὸ παρᾶσπον ἐν αἱ ἐπιμήκης ἐρυθρὸς σταυρὸς, φέρων ἐν τῇ μέσῃ ἑτερον λευκόν. Ἐτερον τάγμα Χ. εἶναι τὸ τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης, τρίτον δὲ τὸ τῆς Βρασι-

λίας, ὅπερ ὁμοῦς καθηγῆθη τανῶν [Ἑγ.]

Χριστόφλου μέταλλον. Βλ. Ἀλ-φενίδιον, Κριστόφλ.

Χριστοφορζάνικα. Χωρίον ἐν τῇ νήσῳ Κυθέρων, ἀνῆκον εἰς τὸν δῆμον Πο-ταμίων καὶ ἔχον 161 κατ.

Χρονικά. Βλ. Ἱστορία.

Χρονικά καλοῦνται ἐν τῇ Παλ. Δια-θήκῃ τὰ νεώτατα πάντων δύο βιβλία, ὅπερ ἐν τῇ κατὰ τοὺς Ο' μεταφράσει λέγονται Πα ρ α λ ε ι π ὁ μ ε ν α ἄτε θεωρούμενα ὡς συμπληρωματικά εἰς τὰ τῶν βασιλέων. Εἰς αὐτὰ ἀνήκουσι καὶ τὰ βιβλία Ἑσθρας καὶ Νεεμ. Εἶναι ἐξ-χρος πηγὴ διὰ τὴν ἱστο-ρίαν τοῦ Γ' π. Χ. αἰῶνος.

Χρονικὴ διαφορὰ ἡ διαφορὰ τῆς ὥρας. Βλ. Μῆκος (γεωγραφικόν).

Χρονικὸν τοῦ Μωρέως. Βλ. Κουγκέστας βιβλίον.

Χρονολογία καλεῖται ἐν γενικωτέρᾳ ἐννοίᾳ ἡ ἐπιστήμη ἡ ἀσχολουμένη περὶ τὴν καταμέτρησιν καὶ διαιρέσιν τοῦ χρόνου. Ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ καλεῖται μαθηματικὴ ἢ καὶ ἀ σ τ ρ ο ν ο μ ι κ ῇ Χ., περιλαμβάνει δὲ τὴν γνῶσιν πάντων τῶν φαινομένων ὅσα χρησιμεύουσι πρὸς ὀρισμὸν καὶ διαιρέσιν τοῦ χρόνου, κυρίως τοῦτέστι τῆς καθ' ἡμέραν καὶ ἔτος κινήσεως τῆς γῆς καὶ τῆς σελή-νης. Ἐν στενωτέρᾳ ὁμοῦς ἐννοίᾳ, ἐν ᾗ κα-λεῖται ἱ σ τ ο ρ ι κ ῇ ἢ καὶ τεχνικῇ, ἡ Χ. ἔχει ὡς βάσιν μὲν τὴν μαθηματικὴν, διδά-σκει δὲ πῶς παρὰ τοῖς διαφοροῖς λαοῖς διηρέθη καὶ διαιρεῖται ὁ χρόνος καὶ ποῖαι σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφορῶν τούτων διαί-ρεσεων ὑπάρχουσι, ὅπλα δὲ πῶς ὑπολογί-ζεται ὁ χρόνος συμβάντος τινὸς ἐν μιᾷ ὁρι-σμένῃ χρονικῇ διαίρεσει ἂν ὁ ἐν ἄλλῃ τινὶ τοιαύτῃ εἶναι γνωστός. Συνήθως ὡς ἀρχὴ χρονολογίας παρὰ τοῖς διαφοροῖς λαοῖς λαμ-βάνεται σπουδαῖον τι γεγονός, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ μετροῦνται ἐτῆ, ἅτινα δύνανται νά εἶναι ἡλιακὰ ἢ σεληνιακὰ ἢ καὶ μικτὰ ἐξ ἀμφοτέρων. Αἱ δὲ κυριώτεραι Χ. ὧν χρήσις γίνεται ἀκόμη τανῶν εἶναι ἡ ἀπὸ κτίσεως κόσμου (ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις), ἡ ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ (παρὰ τοῖς χρι-στιανικοῖς λαοῖς), ἡ ἀπὸ τῆς Ἑγίρας (παρὰ Μωαμεθανοῖς), αἱ τῶν Ἀνατολ. Ἰνδιῶν (τρὶς διαφοραὶ) καὶ ἡ τῶν Σινῶν. Διὰ τὴν ἀπὸ κτίσεως κόσμου Χ. ὡς α' ἔτος θεωρεῖ-ται παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις τὸ ἔτος 3761 πρὸ Χριστοῦ, ἐνῷ παρὰ τῇ Ἀνατολικῇ Ὀρθόδοξῃ Ἑκκλησίᾳ ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς τοιοῦτο τὸ ἔτος 5508 π. Χ. Περὶ τῆς ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ Χ. βλ. Χριστός, περὶ δὲ τῆς Ἑγί-ρας βλ. τὴν λέξιν ταύτην.

Ἐκ τῶν παρ' ἀρχαίοις Χ. σπουδαιότα-ται εἶναι ἡ κατ' Ὀλυμπιάδας (βλ. λ.) ἐλ-

ληνική καὶ ἡ ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ῥωμαϊκή. Ὡς ἀρχὴ τῶν Ὀλυμπιάδων (αἰτινες περιέχον 4 ἔτη) λαμβάνεται ἡ 1 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 776 π. Χ. Ἴνα μετατρέψωμεν δὲ τὴν κατ' Ὀλυμπιάδας Χ. εἰς ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ἐλαττούμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν Ὀλυμπιάδων κατὰ ἓν, πολλαπλασιάζομεν τὸ ὑπόλοιπον ἐπὶ 4, προσθέτομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῆς ἐν λόγῳ Ὀλυμπιάδος καὶ ἀφαιρούμεν τὸ πρὸς τὸ ἀπὸ 777 μὲν ἂν πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ ἔτους τῆς Ὀλυμπιάδος, ἀπὸ 776 δὲ ἂν πρόκειται περὶ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἔτος πρὸ Χριστοῦ, δι' οὗ ἀρχεται τὸ ἐν λόγῳ ἔτος τῆς Ὀλυμπιάδος. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι μάχη π. χ. συνέβη κατὰ τὸ 1 ἔτος τῆς 75 Ὀλυμπιάδος καὶ δὴ κατὰ μῆνα Βοηδρομιῶνα (Σεπτέμβριον), ἀρα κατὰ τὸ α' ἡμῖσι τοῦ ἔτους δὲ περ ἤρχιζε διὰ τοῦ Ἰουλίου. $75 - 1 = 74$. $74 \times 4 = 296$. $296 + 1 = 297$. $777 - 297 = 480$ π. χ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ὑπολογίσωμεν Ὀλυμπιάδας κειμένας μετὰ Χριστόν, ἀφαιρούμεν ἀπὸ τοῦ ἐλικοῦ ποσοῦ 776. Ὁ Μάρκος Δούρηλιος π. χ. ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον κατὰ τὸ 1 ἔτος τῆς 235 Ὀλυμπιάδος. $234 \times 4 = 936$. $936 + 1 = 937$. $937 - 776 = 171$ μ. Χ. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ κατ' Ὀλυμπιάδας Χ., ἡ εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐκ Ταυρομενίου Τιμαίου (περὶ τὸ 300 π. Χ.) εὐδέποτε περιῆλθεν εἰς χρῆσιν παρὰ ταῖς ἑλληνικαῖς πολιτεταῖς· οἱ Ἀθηναῖοι ἐπινόμαζον τὸ ἔτος κατὰ τὸν α' ἄρχοντα (ἔθεν οὗτος καὶ ἐπὶ ν. μ. ο. ε. ἐκαλεῖτο), οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν α' ἑφορον. Ἡ κτήσις τῆς Ῥώμης συνέβη κατὰ τὸν Οὐάρρωνα κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 3 ἔτους τῆς 6 Ὀλυμπιάδος, τ. ἔ. κατὰ τὸ ἔτος 753 π. Χ. Ἴνα εὐρωμεν λοιπὸν κατὰ πᾶσαν ἔτος π. Χ. συνέβη γεγονὸς τι οὗ γνωρίζομεν τὸ ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἔτος, ἀφαιρούμεν τοῦτο ἀπὸ τοῦ 753, διὰ δὲ τὰ μ. Χ. γεγονότα ἀφαιρούμεν 753 ἀπὸ ἐκείνου. Τέλος ἀναφέρομεν τὴν Χ. τῶν Σελευκιδῶν ἥτοι τὴν Συριακὴν, εὖσαν ἀκόμη ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Συριοῖς Χριστιανοῖς· ἀρχὴ ταύτης εἶναι τὸ ρηινόπωρον τοῦ ἔτους 312 π. Χ. ὅτε Σέλευκος δ' Ἀνικηρὰς ἐν Γόζῃ κατέλαβε τὴν Βαβυλῶνα. Κύρια ἔργα περὶ Χ. εἶναι τὸ ὑπὸ Βενεδικτίνων συγγραφὲν ἔργον *Art de vérifier les dates* (19 τόμ. Παρίσι, 1808-21), Ideler, *Handbuch der Chronologie* (β' ἐκδ. Βερολ. 1883). Πρβ. Ἡμερολόγιον, Ἰνδικτιῶν. [Ι.Κ.Π.]

Χρονόμετρον ἡδύνατο νὰ καλεῖται πᾶν ὥρολόγιον (βλ. λ.) καθ' ὅσον μετρεῖται δι' αὐτοῦ ὁ χρόνος· ἐν τούτοις περιερίζεται ἡ χρῆσις τῆς λέξεως εἰς τὰ ναυτικά καὶ ἀστρονομικά ὥρολόγια τὰ ἐποῖα

κατασκευάζονται μετὰ περισσοτέρας ἢ τῶν ἄλλων ἀκριβείας καὶ προφυλάσσονται δι' αἰτέρων μέσων ἀπὸ τῶν ἐπηρεαζόντων τῆς ὕψους καὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. [Δ.Κ.]

Χρόνος καλεῖται ἡ κατὰ τὴν ἐννοίαν ἡ ἐριστέα ἀλλὰ παντὶ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἀντιλήψεως γνωστὴ μορφή καθ' ἣν ἐπονται ἀλλήλοις πᾶσαι αἱ ψυχικαὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐνέργειαι. Πᾶσα πράξις τοῦ ψυχικοῦ βίου ἀποτελεῖ ἐν «νῦν», ὅπερ διακρίνεται ἀπὸ παντὸς «πρότερον» καὶ παντὸς «εἵτα». Ὡς οὖν ὁ Χ. ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ παρελθόντος, τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ μόνον σχετικῶς, καθ' ὅσον τὸ παρὲν χαρακτηρίζεται μόνον ὡς ἐνεστώτης διὰ τοῦ ὀρίσμενον περιεχομένου αὐτοῦ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ πρόσθεν καὶ τοῦ εἵτα χρόνου, αὐτὸ δὲ καθ' ἑαυτὸ πρὸ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἦτο μέλλον, μετὰ δὲ τὴν ἐμφάνιστον γίνεται παρελθόν. Διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ περιεχομένου γεννᾶται ἡ ἰδέα τοῦ κενοῦ χρονικοῦ διαστήματος. Ἡ ἐκτίμησις τῶν χρονικῶν σχέσεων, τοῦ συγχρόνου, τοῦ διαρκείας, τοῦ χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐκτελεῖται ἐν ἐκάστῳ ἀτόμῳ κατὰ λόγον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, ὑπέκεινται ἀρα εἰς ἀπάτην· διὸ ἀπαιτεῖται ἀπέναντι τοῦ ὑποκειμενικοῦ Χ. καὶ ἀντικειμενικός χρόνος εἰς ὃν νὰ εἶναι δυνατόν ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας νὰ διανεμῶνται τὰ συμβάντα τῆς ἀνθρωπίνου βίου καθ' ὅμοιον πάντα τρόπον. Ἡ καταμέτρησις τοῦ ἀντικειμενικοῦ τούτου Χ. γίνεται κατὰ τὰς περιόδους τῶν κοσμικῶν σωμάτων, καὶ πρὸ πάντων τῶν πλανητῶν, κινήσεις καθ' ὅς ρυθμίζονται εἰς ἀπαντα τὰ ὄργανα, τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἐπινοηθέντα, κυρίως δὲ τὰ ὥρολόγια. [Ἐγ.]

Χρονοσκόπιον ἡ χρονογραφία καλεῖται ὄργανον δι' οὗ προσδιορίζεται ἡ διάρκεια φαινομένου τινὸς ἢ ἡ στιγμή τῆς ἐμφάνσεως τοιοῦτου φαινομένου ἢ ἡ γωνότος. Τὰ τοιαῦτα ὄργανα περιέχονται κατὰμέτρησιν τοῦ χρόνου πάντοτε ὥρολόγια, ἐνῷ κατὰ τὰ ἄλλα δύνανται εἶναι διαφορώτατα. Εἰς τὰ ἀστρονομικά Χ. γίνεται συνδυασμὸς ὥρολογίου μετὰ τὴν λεγόμεν. Πρὸς καταμέτρησιν μεγάλων χρονικῶν, ὡς π. χ. κατὰ τὴν κίνησιν σφαιρῶν βαλλομένων ἐκ πυρεβέλου ὅπλου, χρ. σιμεύουσιν αὐτόματα Χ., ἅτινα διὰ διακρίσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύματος σφαιροῦσι τὸν χρόνον. [Π.Γ.]

Χρουδὶμ (Chrudim). Πρωτ. διαμείρισμα ἐν Βοημία, ἐπὶ τοῦ ποτ. Χρ. διήμα, ἔχοντα 12 128 κατ. Τσέχους, γερμανοὶ, βιμχανάιν γεωργικῶν μηχανῶν, μηχανικῶν προϊόντων καὶ ἐμπορίων κυρίως ἱππων. [Μ.Σ.]

Χρουμίροι ἢ Χουμίροι. Λατὶν τῆς Δυτ. Τύνιδος, ἀτιθάσσης καὶ ληοτριχῆς, ἀποτελούμενος ἐξ Ἀράβων (3 φυλαί) καὶ Βερβέρων (1 φυλή). [Μ.Σ.]

Χρούπιστα. Κωμόπολις τῆς Μακεδονίας, κειμένη παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀλιάκμονος (10'), πρὸς Ν τῆς Καστορίας (ὥρ. 2). Οἰκεῖται ὑπὸ 3500 κατ. ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ χριστιανοὶ καὶ τὸ $\frac{1}{3}$ μωαμεθανοί. Παράγει ἀφθόνους δημ. καρπούς, τυρόν, βούτυρον, ὀπώρας κτλ.

Χρούσα. Χωρίον τοῦ δήμου Λυκασσούρας τῆς ἐπαρχ. Μεγαλοπόλεως, ἔχον 137 κ.

Χρούστα ἢ Χροῦσα. Χωρίον τῆς νήσου καὶ τοῦ δήμου Σόρου, ἔχον 217 κατ. καὶ πεφημισμένας σταφυλὰς καὶ ἀλλας ὀπώρας.

Χρυσάετος ἡ ἀετὸς ἡ γνήσιος (Aquila fulvus) καὶ κοινῶς ἀετὸς, καλεῖται τὸ πρότυπον εἶδος τοῦ γένους ἀετῶν (βλ. λ.), διατιώμενος ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων τοῦ Βορείου ἡμισφαίριου καὶ δὴ καὶ ἐν Ἑλλάδι. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἀρπακτικὰ πτηνὰ Α ἀρ. 4 α. [Μ.Σ.]

Χρυσαιμινικὸν ὄξύ. Βλ. Χρυσόβανη.

Χρυσάνθεμον, Chrysanthemum L. Γένος τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων, ὅπερ ὑποδιηρέθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων εἰς πολλὰ ἄλλα. Εἶδη πολλὰ ἐξ αὐτῶν κηπεύονται ὡς φυτὰ τοῦ καλλωπισμοῦ. Τὸ γνωστότερον εἶναι Χ. τὸ στεφανωματικόν (Ch. coronarium L. ἢ Pinardia coronaria) κοινώτατον ἐν Ἑλλάδι (Μαντιλῖδα καὶ Καραίων), εἰς δ' ἀναφέρεται τὸ ἐμώνυμον τοῦ Δισκοκρίδου καὶ τὸ Βούμβαλλον τοῦ αὐτοῦ (βλ. λ.). Συχνὰ κηπεύεται Χ. τὸ θαμνώδες, ὅπερ εἶναι ρυτὸν τῶν Καναρίων νήσων καὶ κοινῶς παρ' ἡμῖν ὡς εἶδος Μαργάριτας (βλ. λ.) ἐκλαμβάνεται. Χρυσάνθεμα ὀνομάζονται ὑπὸ πολλῶν καὶ Πύρεθρον τὸ σινικόν (Pyrethrum Sinense Sab.) καὶ Π. τὸ Ἰνδικόν (P. Indicum Cass.), ἅτινα κοινῶς «Δημητριάτικα» καλοῦνται, ἐπειδὴ ἀνθοῦσι τὸ φθινόπωρον, καὶ ὧν νεωστὶ εἰσῆχθησαν ἀπὸ πολλοῦ καὶ ποικιλοχροαί παραλλαγαί. [Θ.Χ.]

Χρυσάνθος Νοταρᾶς. Ἐγεννήθη ἐν Κορίνθῳ ὑπερμεσούντος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος. Διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα παρὰ τοῦ ἐκ μητρὸς θεοῦ αὐτοῦ Δοσιθέου ἀπεστάλη εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης πανεπιστήμια πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του. Ἐν Ταταύῳ ἐσπούδασε τὰς θεωρητικὰς ἐπιστήμας καὶ μετὰ ταῦτα διέτριψεν ἐν Παρισίοις ἀρχετὸν χρόνον ἀσχολούμενος περὶ ἀριθμητικά. Ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινὴν ἔφ' 1702 ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Και-

σαρείας καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Δοσιθέου ἐξελέγη (1707) πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἣν θέσιν κατέχων κατάρθωσε νὰ ἐκδοθῇ σουλτανικὸν φερμάνιον ἀναγνωρίζων τὰ δικαιώματα τῶν ὁρθόδοξων ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τῶν καθολικῶν διαμφορῶν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἀπεδίωξε δὲ τῷ 1731 καταλιπὼν πλεῖστα συγγράμματα, ὧν κυριώτερα: Λόγος περὶ ἱερωσύνης (ἐν Βουκουρεστίῳ ἄνευ ἔτους). Περὶ ὁφεικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας (ἐν Βουκουρεστίῳ 1715). Ἱστορία καὶ Περιγραφή τῆς Ἀγ. Γῆς (Ἐνετ. 1728). Τύποι ἑλληνικοὶ προσηγοριῶν (ἐξεδόθη ὑπὸ Φαβρικίου ἐν τόμῳ ΙΑ' τῆς Ἑλλ. Βιβλ.). Ὁμιλίαι (Ἐνετία 1734) κτλ. Πρὸς τοῦτοις δ' Χ. ἐπιμελήθη τὴν ἐν ἔτει 1715 ἔκδοσιν τοῦ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων ὑπερχιλιοσελίδου συγγράμματος τοῦ Δοσιθέου, προσθεὶς προλεγόμενα καὶ σημειώσεις. [Σ.Β.]

Χρυσανιλίνη. Ὡραία κιτρίνη χρωστική οὐσία ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμάδα τῆς ἀκριδίνης καὶ οὖσα δευτερεύον προῖον τῆς βιομηχανικῆς παρασκευῆς τῆς ροδανιλίνης. Χημικῶς ἡ λ. εἶναι διαμιθοφανυλακρίνη, διότι ἡ διαζωτοένωσις αὐτῆς ζεομένη μετ' οἰνοπνεύματος παρέχει τὴν φαινυλακρίνην (βλ. λ.). Μετὰ τῶν ὀξέων ἀποτελεῖ ἄλατα γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μαυδαρινικοῦ τρίνου, χρησιμοποιούμενα πρὸς λοιμπρῶς κιτρίνην βαφὴν ἐρίσουργῶν καὶ μεταξίνων ὑφασμάτων ἑτερον ἄλας γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα φωσφορίνης ὡς χρωμα ἐρυθροκίτρινον συνίσταται ἐκ Χ. καὶ ὑδροχλωρικῆς ροδανιλίνης. [Ρ.Ν.Β.]

Χρυσαραδίνη. Δρῶν στοιχεῖον φαρμάκου τινὸς τῆς Ἰνδίας ἐφαρμοζομένου κατὰ δερματικῶν νοσημάτων καὶ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα κόνις Goa ἢ Arraroba ἢ Poh di Bahia, ἐξ οὗ ἐξάγεται διὰ ζέσεως μετὰ βενζολαίου ὑπὸ μορφήν χρυσοκιτρίνης χρυσταλλικῆς κόνεως. Εἶναι ἀνθελμινθικόν.

Χρυσάφα. Κώμη τῆς Λακωνίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θεραπνῶν, κειμένη πρὸς Α τῆς Σπάρτης εἰς ἀπόστασιν ὠρῶν $2\frac{1}{2}$. Οἰκεῖται ὑπὸ 618 κατοίκων. Πρὸς Ν αὐτῆς ὕψεται τὸ ὄρος Φαία (ὥρ. 633 μ.).

Χρυσάωρ. Ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἑλλην. μυθολογίαν μετὰ τοῦ Πηγάσου ἐκ τοῦ αἵματος τῆς ὑπὸ τοῦ Περσείου ἀποκεφαλίσθεισας Μεδούσης. Τέκνα αὐτοῦ ἐκ τῆς Καλλιρρόης ἐλέγοντο ὁ Γηρύων καὶ ἡ Ἐχιδνα. Φαίνεται ὅτι εἶναι προσωποποιήσις τῆς ἀστραπῆς ἐκπηδούσης ἐκ τῆς νεφέλης.

Χρυσέα ἢ Χρυσή. Βλ. Γαίθαρη νῆσι 3).

Χρυσελεφάντινα ἀ γ ἄ λ μ α τ α.
Βλ. Ἐλεφαντόδους.

Χρυσένιον $C_{12}H_{12}$. Εἰς τῶν συνθε-
τωτέρων ὑδρογονανθράκων οἵτινες προκύ-
πτουσιν ἐκ τῆς ἀποστάξεως τῆς πίσεως τῶν
λιθανθράκων· εἶναι κόνις συνήθως χρυσο-
κιτρίνη, εὐδιάλυτος ἐν ζέοντι βενζολαίῳ
καὶ ἀνύδρῳ ὀξείκῳ ὀξεῖ, κρυσταλλουμένη
δι' ἐξαγνώσεως εἰς φυλλίδια ἀργυρόλευκα
δεικνύοντα ὠραῖον ἰσχύρουν φθορισμὸν. Μετὰ
τριοξειδίου τοῦ χρωμίου καὶ ἀνύδρου ὀξει-
κοῦ ὀξέος θερμαίνοντες προσδέχεται ὀξυ-
γόνον καὶ μεταβάλλεται εἰς τὴν χρυσέ-
ν ο κ ι ν ὀ ν η ν, οὐσίαν κρυσταλλουμένην
εἰς ἐρυθρὰς βελόνας παρεχούσας μετὰ θετί-
κοῦ ὀξέος διάλυμα κυανοῦ. [P.N.B.]

Χρυσή ἄκτῃ ἡ μᾶλλον Χρυσού
ἀ κ τ ῃ καλεῖται· χώρα τῆς βορείου Γουί-
νείας ἐπὶ τῆς Δυτ. παραλίας τῆς Ἀφρικῆς,
ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάνδου μέχρι πέραν
τοῦ Βόλτα (6^ο Β. πλάτους). Ἐλαβε τὸ
ὄνομα ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ ὅστις πλὴν τοῦ ἔλε-
φαντόδοντος κάλλ. προϊόντων ἀποτελεῖ κύ-
ριον ἀντικείμενον τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῶν
ἰθαγενῶν. [M.E.]

Χρυσῆς ἡ καὶ Ἀστυνόμη καλουμένη
θυγάτηρ τοῦ Χρύσου, ἱερέως τοῦ Ἀπόλλω-
νος ἐν τῇ πόλει Χρῦση, ἣν κυριεύσας ὁ
Ἀχιλλεύς ἔλαβε τὴν τε Χ. καὶ τὴν Πρι-
σιδα, παραδούς τὴν πρώτην τῷ Ἀγαμέμ-
νονι. Ἐκδιώξας δ' ὁ Ἀγαμέμνων τὸν Χρύ-
σην ἔλθοντα ν' ἀπελευθερώσῃ αὐτὴν παρώ-
ρισεν τὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις διὰ τοῦτο ἐπεμψε
τὸν φοροποιὸν λιμὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων.
Ἐπιμείναντος δὲ τοῦ Ἀχιλλεύος παρέδω-
κε μὲν αὐτὴν ὁ Ἀγαμέμνων, ἀλλ' ἀφῆρεσεν
ἀπ' αὐτοῦ τὴν Πρισιδα, οὗ ἕνεκα προῆλθε
ἡ μ ῆ ν ι ς τ ο ὕ Ἀ χ ι λ λ έ ω ς, ἡ ἀπο-
τελοῦσα τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος. [K.]

Χρυσίνη. Κόνις κιτρίνη, διαλυτὴ ἐν
ὕδροχλωρικῷ καὶ ὀξείκῳ ὀξεῖ καὶ ἐν οἶνο-
πνεύματι, κρυσταλλουμένη ἐκ τούτων εἰς
ἀμαυρῶς ἐρυθρὰς βελόνας ἢ εἰς πρίσματα
στίλνοντα μεταλλικῶς, δυσδιάλυτος ἐν ὕδατι
μετὰ χροιάς κιτρίνης ὡς καὶ ἐν τοῖς ῥη-
θεῖσι διαλυτικοῖς, ἐν ἀλκαλίοις διὰ φουξι-
νερύθρου χροιάς (ἀντίδρασις ἀλκαλιμετρικῇ)
παρασκευάζεται ἐξ 6 μ. φαινελαίου, 4 μ.
ἀνύδρου ὀξάλικοῦ καὶ 3 μ. θειικοῦ ὀξέος
θερμαίνοντων μέχρι 150°, ὅτε προκύπτει
πρασίνη ῥητινώδης μάζα, ἐξ ἧς ἐκχυλιζο-
μένης ἐν ὕδατι λαμβάνεται ἡ Χ. Ἐν τῇ βα-
φικῇ γίνεται χρῆσις αὐτῆς πρὸς χρυσομη-
λόχρουν χρωσιν ἢ λαμπρῶς κιτρίνην με-
τάξης καὶ ἐρίων. [P.N.B.]

Χρύσιππος. 1) Υἱὸς τοῦ Πέλοπος
καὶ τῆς Ἀδριόχης, ἡ Δαναΐδος, πάγκαλος
νεανίας, ἀρπαγὴς ὑπὸ τοῦ Λαίου· ἔλε-
ν

θευθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν
υἱῶν τῆς μητρίας αὐτοῦ Ἰπποδάμεας,
Ἀτρείως καὶ Θυέστου. — 2) Φιλόσοφος στωϊ-
κός, υἱὸς Ἀπολλωνίου γεννηθεὶς ἐν Ταρ-
σῇ ἢ μᾶλλον ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας τῷ
281 π. Χ. καὶ ἀποθ. τῷ 208. Ὑπῆρξε
διάδοχος τοῦ Κλεάνθους ὅφ' ὃν, καθὼς καὶ
ὑπὸ τὸν Ζήνωνα ἴσως, καὶ τοὺς Ἀκαδη-
μεικοὺς Ἀρκεσίλαον καὶ Λακτύην, ἐσπού-
δασε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ἀποθανόντα ἐν
τῇ Στοᾷ· ἦτο δυνουστάτος διαλεκτικὸς
καὶ φιλόπονος σοφός, συντελέσας λίαν διὰ
τῶν σφόδρα πολυκρίθμων (705) συγγραμμά-
των αὐτοῦ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν διὰδοσιν
τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας, ἧς καὶ συνεπλή-
ρωσε τὸ διδασκτικὸν σύστημα. Τὰ συγ-
γράμματα αὐτοῦ εἶναι ἀληθῶς λίαν διεξ-
οδικὰ, ἀλλὰ καὶ ἡμελημένα τὴν τε φρά-
σιν καὶ τὴν ἐκθεσιν, ἀπ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἐν-
τεῦθεν οἱ Στωϊκοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς λογι-
κῆς περιλαμβάνον πάσας τὰς συζητήσεις·
τὰς εἰς τε τὸν εὐδιάθετον καὶ προφορικὸν
λόγον ἀναφερομένας. Πλὴν ἄλλων ὁ Χ.
ἐθειώρει ὡς τὸ κοινὸν γένος, ὅφ' ὃ πᾶσαι·
αἱ κατηγορίαι τοῦ Ἀριστοτέλους πίπτουσι,
τὸ τί, ὅπερ ἔπειτα πάλιν εἰς τὸ ὃν (ὡς ὁ
Ζήνων) καὶ μὴ ὃν διηρεῖτο, καὶ εἶναι ὁ
πρωτουργός τῆς φυσικῆς καλουμένης θεο-
λογίας καὶ θεοδικίας· παρεδέχετο δὲ καὶ
ἐσωτερικὰς κατὰ ποῖαν διαφορὰς τῶν 4
ἀρετῶν ἐνκρατείας, ἀνδρείας, σωφροσύνης
καὶ δικαιοσύνης. Πρὸ πάντων ὁμῶς ἐπε-
δέθη εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος καὶ τὴν ἡθι-
κὴν, κατεπολέμει τὴν παρὰ τοῖς Περι-
πατητικοῖς ἐπικρατοῦσαν θεωρητικὴν τάσιν
καὶ ἔθετο τὰς βάσεις εἰς θεωρίαν τοῦ δικαίου
συνωδὸν τῇ φύσει. Ἐξέδωκε δὲ καὶ σχόλια
εἰς Ὅμηρον. Ἡσίοδον καὶ Πίνδαρον. Πρὸ.
Petersen, Philosophiae Chrysippeae fun-
damenta (Ἀμβούργον 1827). [K.]

Χρύσοβα. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Ἀπε-
ραντίων τῆς ἐπαρχ. Εὐρυτανίας, ἔχον 147
κατ. — 2) Χωρ. τοῦ δήμου Ἰθώμης τῆς
ἐπαρχ. Μεσσηνίας, ἔχον 126 κατ.

Χρυσοβαλανώδη (Chrysobalanaceae). Φυλὴ τῶν Ροδοδῶν ἢ ἰδέα μικρὰ
οἰκονόμητα Δικοτυληδόνων πολυπετάλων φυ-
τῶν. Περὶ τὰ 180 εἶδη θημνώδη καὶ δεν-
δρώδη τῆς τροπικῆς Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερι-
κῆς. Χρυσοβάλανος ἡ Ἰκάκω (Chrysoba-
lanis Icaco L.) εἶναι δένδρον τῶν θερμῶν
χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς, οὗ οἱ καρποὶ γλυ-
κύτατοι καὶ τὰ σπέρματα ἐλαίουχα. Ἀκία
ἡ γλυκεῖα (Acia dulcis W.) εἶναι δέν-
δρον τῆς Γουιάνας καὶ φέρει ὡσαύτως ἐδω-
δίμους καρπούς. [Θ.Χ.]

Χρυσοβέργης Λ ο υ κ ῆ ς. Ἑλλην
σπουδαῖος συγγραφεὺς περὶ τοῦ Νομοκρά-
ωνος καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν ζητημά-

των, ἐκλεγείς πατριάρχης Κων/πόλεως τῷ 1155 μ. Χ., προεδρεύσας τῆς ἐν αὐτῇ συνόδου τῷ 1166 καὶ ἀποθανὼν τῷ 1167. Τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπώλυντο, μόνον δὲ μικρὰ ἀποσπάσματα ἡμῖν περισώθησαν. Δέκα τρεῖς «Συνδικαὶ διατάξεις» αὐτοῦ περιλαμβάνονται ἐν τῷ τοῦ Λεοντῆος Jns Graeco-Romanum. Ἐν δὲ τῇ αὐτοκρατορικῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ σώζονται ἐν χειρογράφῳ ἑλληνικῶν ποίημα ἐν ἰαμβικῷ μέτρῳ καὶ ἕτερον περὶ νηστείας. [Σ.Β.]

Χρυσοβέργιον. Χωρίον τοῦ δήμου Ὠλενίας ἐν Αἰτωλίᾳ, ἀπέχον 1 ὥραν πρὸς Α τῶν Σταμνῶν, μετὰ 137 κατοίκων.

Χρυσοθήρυλλας. Πολύτιμος λίθος χρυσταλλούμενος κατὰ τὸ βασιρρομβόν ὁρθὸν σύστημα, ἀποντῶν καὶ εἰς διδύμους ἢ τριδύμους χρυστάλλους. Ἐχει χρῶμα ἀπὸ τοῦ λευκοπρασίνου μέχρι τοῦ ἐλαϊόχρου ἢ χρυσοχάνθου, λάμψιν δὲ ὁλοσειδῆ, σκλ. 8.5 καὶ εἰδ. βάρ. 3.7. Ἐνίοτε ἔχει γαλακτέχρουν ὁπαλλισμένον, καλεῖται δὲ τότε κυμοφανὴς ἢ κυματοφανής. Εὕρεσκειται ἐν τῇ ἁμμῷ ποταμῶν ἢ ἐμπερικῶς ἐν γρανίταις καὶ μαρμαρυγιακοῖς σχιστολίθοις ἐν Βρασιλίᾳ, Κεϋλάνῃ καὶ Αὐστρίᾳ. [Δ.Κ.]

Χρυσοδίτσα. 1) Χωρίον τῆς ἐπαρχίας Βονίτης καὶ Ξηρομέρου, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Ἀστακοῦ, μετὰ 406 κατ. Κεῖται ΒΔ τοῦ Ἀστακοῦ, εὐ ἀπέχει ὥρ. 3. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Παμφίας τῆς ἐπαρχίας Γριχωνίας, ἔχον 125 κατ.

Χρυσοδίτσι. Χωρίον τοῦ δήμου Φαλάνθου τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας, κείμενον ΝΔ τῆς Πιάνας εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 1. Κάτοικοι 535.

Χρυσόδοον. Χωρίον τοῦ δήμου Ἀποδοτίας τῆς ἐπαρχ. Ναυπακτίας, ἔχον 103 κ.

Χρυσόδοῦλλον ἐκαλεῖτο ἐπίσημον ἔγγραφον ἢ καὶ ἐπιστολὴ ἡγεμόνων καὶ διὰ κυρίως τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων· διὰ τῶν τοιούτων ἔγγράφων ἐδημοσιεύοντο αἱ διατάξεις αὐτῶν, ἐγένοντο δωρήσεις πρὸς μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας κλ., ἔφερον δὲ ταῦτα πρὸς διάκρισιν ἄλλων βυλλῶν (βλ. Βούλλα) σφραγίζετο χρυσῇ. Ἐπειδὴ τὸ Χ. ἀπετελεῖτο πολλάκις ἐκ διαφόρων τεμαχίων περιγαμνῆς συγκεκολλημένων κατὰ τὸ μήκος, ἰδίᾳ σημειώσις τοῦ μεγάλου λογαθέτου ἢ τοῦ λογεθέτου τοῦ δρόμου, διήκουσα διὰ τοῦ μέρους τῆς συγκεκολλησεως, ἐδεβαίον τὰ ἀλληλεπένδετον τῶν τεμαχίων. Τὰ Χ. ἐγράφοντο μὲν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ γραφείῳ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ὑπέστη· μεῖντο δὲ ἐρυθροῦ χρώματος, προσθέτων τὴν ἐν τῷ κειμένῳ λέξιν «λόγος» (τῆς βασιλείας μου), τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, τὸ ἔτος τῆς ἰνδικτιῶνος καὶ τὸν τελευταῖον ἀρι-

θμὸν τῆς χρονολογίας. Τὰ πλεῖστα τῶν σωζομένων Χ. εὕρηται ἐν τοῖς μοναστηρίοις τοῦ Ἀθῶ. [Β.Α.]

Χρυσόγονον. Φυτόν κατὰ τὸν Διοσκορίδην μετὰ γογγυλώδους φαρμακευτικῆς ῥίξης. Ἐπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν Λεοντικήν τὸ Χρυσόγονον (Leontice ἢ Bongardia Chrysogonum L.) τῆς οἰκογεν. τῶν Βερβεριδωδῶν, ἰθαγενῆ ἐν Χίῳ, Ῥόδῳ καὶ Ἀνατολῇ. [Θ.Χ.]

Χρυσοκάνθαρος. Βλ. Κητονία.

Χρυσόκερας ἡ Χρυτοῦ κέρατος κόλπος. Βλ. Κωνσταντινούπολις, Δ' 922 β.

Χρυσοκέρατον. Βλ. Κουσκουντζούκ.

Χρυσοκέφαλος Μακάριος. Ἐλλην ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, ἀκμάσας πιθανῶς περὶ τὸν 14' αἰῶνα, ὃς διετέλεσε καὶ ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας. Τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα ἦν Μακάριος, Χρυσοκέφαλος δὲ ἐκλήθη, διότι, παραθεῖς διάφορα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἔργων τῶν πατέρων, κατέταξεν αὐτὰ ὑπὸ διάφορα κεφάλαια ἅτινα χρυσὰ ἀπεκάλεσεν. Ἦν ἀνὴρ μεγάλης μορφώσεως, πολλὰ γράψας περὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων. Τῶν πολλῶν ἔργων αὐτοῦ σπουδαιότερα εἶναι τὰ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Μαθαίου σχόλια ἐν τρισὶ τόμοις, ὧν ἕκαστος 20 βιβλία περιελάμβανε. Τούτου τοῦ ἔργου σώζεται ὁ α' τόμος, τὸ «Μέγα ἀλφάβητον», ὅπερ ἀπετέλει σχόλια εἰς τὸν Λουκᾶν, καὶ τινὰ ἄλλα. [Σ.Β.]

Χρυσοκίτρινον (Goldgelb ἢ Victoria-Orange). Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι γνωστὰ ἅλατα χρυσταλλικὰ χρώματος χρυσαίοντος κιτρίνου, παρεχόμενα ὑπὸ τοῦ δινιτροκρεταλαίου (νιτροενώσεως τοῦ κρεταλαίου) μετὰ ἀμμωνίας καὶ ὑδροξειδίου τοῦ καλίου. [Ρ.Ν.Β.]

Χρυσοκόκκης Γεώργιος. Σοφὸς Ἑλλην ἱατρός, ζήσας κατὰ τὰ μέσα τοῦ 14' μ. Χ. αἰῶνος καὶ γράψας διάφορα ἔργα περὶ ἀστρονομίας καὶ μαθηματικῶν. Φαίνεται ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς Χ. τὸν φίλον Θεόδωρον τοῦ Γαζῆ, διότι περὶ ἀμφοτέρων λέγεται ὅτι ἐχρησιμοποιήθησαν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ καὶ εἴωσαν διάφορα πολύτιμα ἑλληνικὰ χειρόγραφα ἀπὸ τῆς λήθης καὶ καταστροφῆς. Οὐδὲν τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐξεδόθη, σώζονται δὲ ταῦτα ἐν διαφόροις τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκαις ἐν χειρογράτοις. [Σ.Β.]

Χρυσόκολλα. Ὅρυκτὸν ἀπαντῶν εἰς μάζας νεφροειδεῖς διαφώτους μετὰ λάμψεως ὑαλώδους ἢ ῥητινώδους, συνήθως κυανοπράσινον. Εἶναι δρυπυριτιακὸς γαλιῶς μετὰ 2 μορίων ὕδατος. Εὕρεσκειται μετ' ἄλλων τοῦ γαλιῶ ὀρυκτῶν καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς ἀποκάθαρσιν τούτου. [Δ.Κ.]

Χρυσόκομη. Φυτόν φαρμακευτικόν κατὰ Διοσκουρίδην, ὅπερ πιθανῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν *Chrysosoma Linosyris L.* τῆς οἰκογεν. τῶν Συνθέτων Κορυμβοφόρων καὶ εἶναι κοινὸν ἐν Εὐρώπῃ. [Θ.Χ.]

Χρυσολάχανον (Bot.). Βλ. "Α-τριπλαξ.

Χρυσόλιθος. Βλ. "Ολιθίνης.

Χρυσολίνη. Βλ. Φθοριζίνη.

Χρυσολωρᾶς. 1) Δημήτριος Χ. Θεσσαλονικεὺς ἱερεὺς φημιζόμενος ὡς θεολόγος, φιλόσοφος, ἀστρονόμος καὶ πολιτευτής. Κεκτημένος ἑκτακτὸν ἱκανότητα κατ'ὀρθωσεν καὶ συνεστήθη τῷ αὐτοκράτορι Μανουὴλ Β' (1391-1425), ὅς οὐ καὶ ἐγρησιμαποίτη ἐν διαφόροις σπουδαῖσι ὑπηρεταῖς ὡς πρέσβυς κλ. Πλὴν τῶν 100 αὐτοῦ ἐπιστολῶν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, αἵτινες σώζονται ἐν τῇ Βοδλειανῇ καὶ τῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ, ἔγραψε καὶ διαφόρους ἄλλας πραγματείας περὶ θρησκευτικῶν θεμάτων σωζομένας ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις τῆς τε Ἀγγλίας καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. — 2) Μανουὴλ Χ. "Ελλην λόγιος τῶν ἀρχῶν τοῦ 14' αἰῶνος συντελέσας εἰς τὴν μετασφύτειν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐκ τῆς Ἰταλίας τὸ πρῶτον εἰς τὴν λοιπὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Περὶ τὸ 1391 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπως ζητήσῃ βοήθειαν ἐναντίον τῶν ἐπερχομένων Τούρκων. Αἱ προσπάθειαι ὅμως αὐτοῦ ἀπέβησαν ἀνεπιτυχεῖς, διότι οἱ ἡγεμόνες τῆς Δύσεως ἐφαίνοντο μᾶλλον ἐπιφυλακτικοί. Σχετιθεὶς ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ διαφόρων σπουδαίων ἀνδρῶν ἀπεδέξατο (1397) τὴν πρότασιν αὐτῶν περὶ ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐν Φλωρεντίᾳ δὲ τὸ πρῶτον ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν. ἀναδείξας μαθητὰς αὐτοῦ τοὺς Leonardo Bruni, Poggio, Francesco Filelfo, Guarino τὸν ἐκ Βερώνης κλ. Ἀπὸ τοῦ 1400 ἐδίδασκεν ἐν Μιλάνῳ, ἔπειτα (1402) ἐν Παύῳ, Βενετίᾳ, καὶ τέλος ἐν Ῥώμῃ. Ὁ πάπας δὲ Γρηγόριος 1Β' ἐγρησιμαποίησεν αὐτὸν εἰς τὰ σχέδια αὐτοῦ πρὸς ἔνωσιν τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Τῷ 1413 μετὰ Ἰωάννου ΚΙ' ἦλθεν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινῇ σύνοδον, ὅπου καὶ ἀπέθανε μικρὸν μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ, ταφείς ἐν τῇ ναῷ τῶν Δομινικανῶν. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ὧν πολλὰ θεολογικὰ κλ., τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὰ «Ἐρωτήματα» (Βενετ. 1484) ἧτοι στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· μετέφρασε δὲ πρὸς τούτοις Λατινιστὶ καὶ τὴν Πολιτείαν τοῦ Πλάτωνος. [Α.Θ.Ι.]

Χρυσομηλίδαι. Οἰκογένεια τῶν Κολοεπτέρων, περιέχουσα πολλὰ γένη μι-

κρῶν κανθάρων, συνήθως ζωηρῶς κεχρωματισμένων, οἵτινες ἔχουσι σῶμα ἡμισφαιροειδές, μακρὰς νηματοειδεῖς κεραίας καὶ συνήθως παχείς ὀπισθοὺς πόδας πρὸς τὸ ἄλμα ἱκανούς. Ζῶσιν ἐπὶ φύλλων καὶ ἐπιφέρουσιν ἐνίοτε μεγάλας βλάβας. Τὰ διὰ φορα εἶδη καλεῦνται ἀπὸ τῶν φυτῶν ἐφ' ὧν ζῶσιν ἀποκλειστικῶς. Εἰς τοὺς Χ. ἀνήκει καὶ Δορυφόρος ὁ ἀμερικανικός, κοινῶς Κάνθαρος τοῦ Κολοράδου, ὅστις εἶναι λίαν ἐπιβλαβὴς εἰς τὰς φυτείας τῶν γεωμήλων, μετεκκρίσθη δὲ ἐπ' ἐσχάτων ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην. [Φ.Ι.]

Χρυσομηλίνη. Γλυκωματογόνον περιεχόμενον πρὸ πάντων ἐντὸς τῶν ἀνεπιτυγμένων ἀνθῶν τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ἰάβᾳ φουμέννης πορτοκαλέας, ἐξ ὧν ἐξάγεται κατὰ τὴν ἀπόστασιν τοῦ αἰθρίου, ἐλαίου αὐτῶν ὡς πρίσματα προκλινῇ βασιρροῦδα, λευκὰ ἢ ὑποκίτρινα, πικρά, διαλυτὰ ἐν ὕδατι. ἐν ἀλκαλίοις δὲ μετὰ χροῖας ζωηρῶς ἐρυθροκίτρινος, παρέχοντα διάλυμα ἀριστοτεροπές, δι' ἀραιῶν δέξων τεμνόμενον εἰς σάκχαρον (ισογλυκίτην) καὶ εἰς ναριγγανίνην.

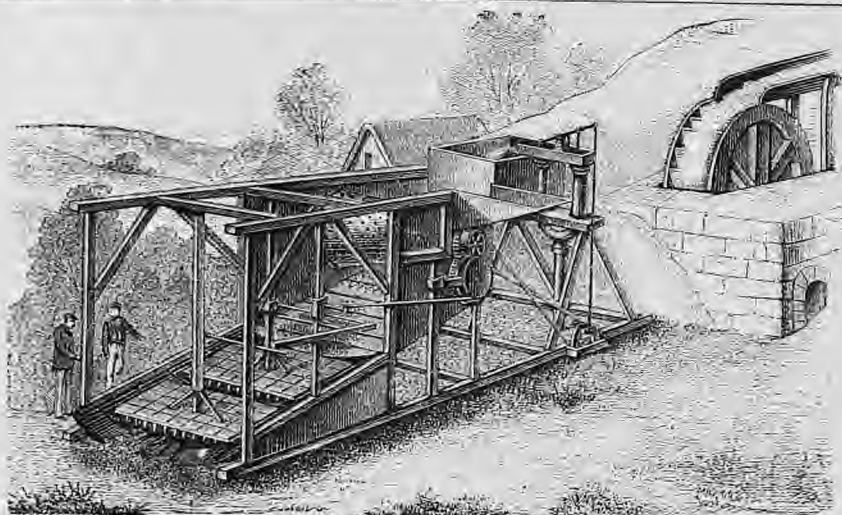
Χρυσόμυγα. Βλ. Κητόνια.

Χρυσορράας, καλούμενος οὕτω διὰ τὴν εὐφροίαν τῶν ὀφθῶν του, ποταμὸς τῆς Συρίας, νῦν Nahr-Barada ὀνομαζόμενος. Πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀντιλίβανου διέρχεται τῆς Δαμασκού καὶ ἀρδεύει τὴν εὐφορον πεδιάδα Ῥοῦθαν. Ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ καλεῖται Ἀμανὰ ἢ Ἀβανά. [Μ.Σ.]

Χρυσορράας (Ἰωάννης). Βλ. Ἰωάννης.

Χρυσός, σύμβ. Au, ἀτομ. βάρ. 196.2. Στοιχεῖον μεταλλικὸν γνωστὸν τῇ ἀνθρωπότητι ἀπὸ ἀνημμενῶν χρόνων, ἐκτιμώμενον ἕνεκα τοῦ χρώματος, τῆς ἀναλλοιώτου στίλβης καὶ τοῦ μεγάλου βάρους αὐτοῦ. Ἦν ἐν τοῖς ἔπεσι τοῦ Ὀμήρου πολυλαχοῦ γίνεται λόγος περὶ τοῦ πολυτίμου τούτου μετάλλου, αἱ δὲ καθ' ἡμᾶς γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀρχαίας Τροίας ἀνεκάλυψαν πλεῖστα ὅσα χρυσὰ ἀντικείμενα ὁ Χριστόφορος Κολόμβος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Ισπανοὶ κατακτηταὶ εὗρον παρὰ τοῖς αὐτόχθοις τῆς Ἀμερικῆς καλλιτεχνήματα χρυσᾶ· ἀλλὰ καὶ αἱ παλαιοντολογικαὶ ἀνασκαφαὶ αἱ γενόμεναι κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ παρόντος αἰῶνος ἔφερον εἰς εὖς τεχνουργήματα χρυσᾶ ἀναγόμενα εἰς προϊστορικοὺς χρόνους. Ὁ Χ. ἀπαντᾷ αὐτοφυῶς εἰς ἀκταέδρους καὶ κυθικεὺς χρυσάλλους ἐν μεταλλικῇ καταστάσει ἐν ταῖς φλεψίν ἀρχαιοτάτων ὕδατογενῶν καὶ χρυσταλλοπηγῶν πετρωμάτων καὶ ἐν τῇ προσχωματικῇ ἄμμῳ τῇ ἐξ ἀποσάθρσεως τῶν πετρωμά-

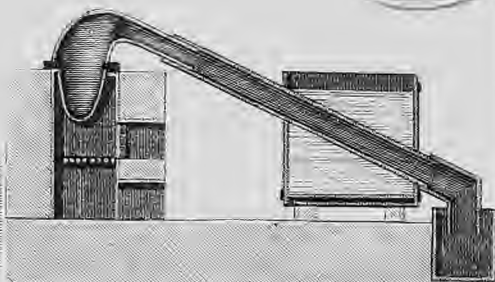
ΧΡΥΣΟΥ ΑΠΟΚΑΘΑΡΣΙΣ.



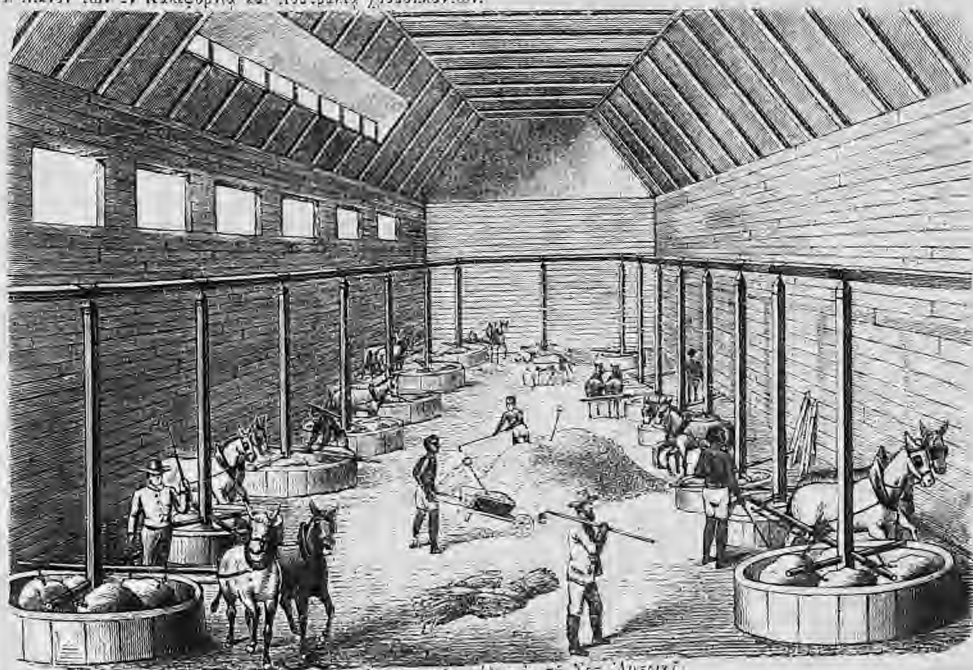
3. Χρυσολυτήριον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦτο.



4. Λίκνον τῶν ἐν Καλιφόρνια καὶ Αὐστραλίᾳ χρυσοπλαντῶν.



2. Κάρος πρὸς ἐξαερίωσιν.



1. Ἀπολαμψτικὸς μύλος ἐν τῇ Νότ. Ἀμερικῇ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

των τούτων σχηματισθείση καὶ ἐν κοίταις ποταμῶν ὑπαρχόντων ἢ ἐκλιπόντων καταθεσίση. Πολλοὶ ποταμοὶ ἀναφέρονται ἐν τῇ ιστορίᾳ ὡς κατάγοντες ψήγματα Χ. ἐν τῇ ἁμῶν αὐτῶν γῶραι δὲ τινες μάλιστα ὡς ἡ Καλλιφορνία, ἡ Βρασιλία, τὰ Οὐράλια, τὸ Εὐέλπι· Ἀκρωτήριον, ἡ Αὐστράλια, ἡ Ἀλάσκα, εἶναι οὕτως εἰπεῖν, προνομιούχοι διὰ τῶν πλουσιῶν χρυσορυχείων τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἀνακαλυφθέντων, ἐξ ὧν τὸ κατ' ἐξοχὴν εὐγενὲς μέταλλον ἐξαγεται· δι' ἐκπλύσεως ἁμμῶν καὶ χωμάτων χρυσοῦχων, μεταξὺ τῶν ἐπιοίων ἐνίοτε ἀνευρίσκονται ὄγκοι Χ. ἱκανοῦ μεγέθους. Ἡ ἐκμετάλλευσίς τῶν ἐν Καλλιφορνίᾳ ἐπὶ ὀρέων ἀνακαλυφθέντων ἐκτεταμένων χρυσοφόρων κοιτασμάτων γίνεται κατὰ τρόπον πρωτότυπον διὰ πελωρίων ἀνελίων χύουσιν ἀπὲρ δεξαμενῆς ὕψους 300 μ. χειμάρρους ὕδατος ἐπιπίπτοντος ὀρμητικῶς ἐπὶ τῶν ἀνασκαπόμενων κλιτύων τῶν ὀρέων καὶ παρασύροντος μέχρι τῶν πεδιάδων τὰ χρυσοφόρα χρώματα· εἴτα ἐκ τῆς ἱλύος ἀππύνεται ὁ Χ. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ὀρυκτὰ χρυσοφόρα ἥτοι κράματα φυσικὰ τοῦ Χ. μετ' ἄλλων μετάλλων· τοιαῦτα εἶναι τὸ ἡλεκτρον, ἐκ τοῦ χρώματός του ἐπικληθὲν ὀρυκτὸν κράμα Χ. καὶ ἀργύρου, ὀναυαγιτῆς, ὁ συλβανίτης, ὁ βαλδονίτης, τὰ χρυσομαλγάματα τῆς Καλλιφορνίας ἥτοι σφαιρίδια ἡμίρρευστα κράματος Χ. ἀργύρου καὶ ὑδραργύρου, ὁ γαλνίτης τοῦ Λαυρείου περιέχων παράμιγμα Χ. μετὰ τοῦ ἐξαγομένου ἐξ αὐτοῦ ἀργύρου (0.29—0.6 %), ἐξ οὗ ἐκόπτοντο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους αἱ χρυσαὶ Λαυρεωτικαὶ γλαυκῆς. Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν τούτων ἐξάγεται ὁ Χ. διὰ τῆς ἀμαλγαμῶσεως ἥτοι συντρίψεως αὐτῶν καὶ ἐκχυλίσσεως δι' ὑδραργύρου. Ὁ Βιτρούβιος καὶ ὁ Πλίνιος περιγράφουσι τὴν δι' ὑδραργύρου ἐκ τῶν ὀρυκτῶν καὶ τὴν δι' ἐκπλύσεως ἐκ τῶν χρυσοφόρων ἁμμῶν ἐξαγωγήν τοῦ Χ. Ὁ οὐσιωδέστερος γνώμων τοῦ πλούτου ἀπὲρ τῆς βαθυτάτης ἀρχαιότητος ἦτο τὸ πᾶσιν τοῦ κεκτημένου Χ., διὸ καὶ κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους ἀμύθητον πᾶσιν Χ. εἶχε συσσωρευθῇ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν τοῖς ταμείοις τῶν αὐτοκρατόρων, οἵτινες καὶ πρῶτοι ἤρξαντο νὰ νοθεύωσιν αὐτὸν διὰ προσμίξεως χαλκοῦ. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους φαίνεται ἀπολεσθεῖσα ἡ γνώσις τῆς μεταλλουργίας τοῦ Χ., ὅστις βαθμυδὴν ἀπέβαινε σπανιώτερος καὶ πολυτιμότερος, τοῦθ' ὅπερ ἐκίνησε τοὺς περὶ τὴν χημειαν ἀσχολουμένους τότε νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς εὐρεσιν τρόπου πρὸς μετατροπὴν τῶν ἀγενῶν μετάλλων εἰς εὐγενῆ καὶ διὰ τὴν Χ. (πρὸς Ἀλχημείαν). Ὁ αὐτοφύης Χ. ἐνεῖχει ἀείποτε ποσότητα ἀργύρου, ἐνίοτε χαλκοῦ ἢ ἀντιμονίου ἢ μολύβδου· ἀπαλλάσσε-

ται τοῦ μὲν ἀργύρου καὶ τοῦ ἀντιμονίου ζεόμενος μετὰ πυκνοῦ νιτρικοῦ ἢ θειικοῦ ὀξέος. τοῦ δὲ χαλκοῦ καὶ μολύβδου διὰ κυπελλώσεως. Ἐχει χρῶμα τὸ λαμπρὸν ἐκείνου ἰδιαζόντως κίτρινον, εἶναι ἀπαλὸς ὡς ὁ μολύβδος, λίαν ἐκτατός, σφρηλασίας ἐπιδεκτικώτατος (1 γρμ. ἐκτείνεται εἰς 3000 μέτρων σύρμα· φύλλα αὐτοῦ ἢ ἐλάσματα κατασκευάζονται λεπτά μέχρι 0.0001 χασμ., ὥστε τὸ λευκὸν φῶς διαφάνεται δι' αὐτῶν κυανοπράσινον)· ἐν καταστάσει κοινιορτοῦ εἶναι φαιοπράσινος, ἔχει εἶδ. βάρ. 19.37, τήκεται ἐν ἐντονωτάτῳ πυρὶ 1240° καὶ ἐξαερῶται εἰς 1780° παράγων ἀτμοὺς κυανούς· ἐν τετηκυῖα καταστάσει εἶναι κυανοπράσινος· οὕτε ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας, οὕτε ὑπὸ τῆς θερμότητος ὀξειδούται· τὸ ὑδρόθειον δὲν προσβάλλει αὐτόν, τὰ ὀξέα δὲν διαλύουσι· τὸν βασιλεῖα τοῦτον τῶν μετάλλων, πλην τοῦ διὰ τοῦτο κληθέντος βασιλικοῦ ὕδατος ἥτοι μίγματος 1 ὄγκ. νιτρικοῦ μετὰ 3 ὄγκ. ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος· οὕτε τὸ θεῖον, οὕτε τὸ ὀξυγόγον ἐνοῦνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Χ., τὸ σεληνιακὸν δὲ προσβάλλει αὐτόν μετρίως· διαλύεται δὲ ἐν παντὶ ὑγρῷ ἐκπέμποντι ἀερῶδες χλώριον. Τοῦ χημικῶς καθαροῦ Χ. σπανίως γίνεται χρήσις, διότι εἶναι τοσοῦτον ἀπαλὸς ὥστε ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῶσιν ἐξ αὐτοῦ κοσμήματα ἢ ἄλλα ἀντικείμενα, νὰ κοπῶσι νομίσματα κλ. Λαμβάνει δὲ ὁ Χ. τὴν ἀπαιτουμένην σκληρότητα διὰ προσμίξεως μετ' αὐτοῦ χαλκοῦ ἢ ἀργύρου, ἐκ δὲ τοῦ λόγου τοῦ προσμιγνυμένου ξένου μετάλλου ἔχει ἄλλοτε ἄλλην ἀξίαν καὶ ἄλλας φυσικὰς ἰδιότητας, διακρινόμενος εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς κατηγορίας· πρώτην μὲν τὴν περιέχουσαν 750 μέρη Χ. καὶ 250 μ. χαλκοῦ (Χ. ὑπέρυθρος) ἢ ἀργύρου (Χ. ὠχρὸς), δευτέραν δὲ τὴν περιέχουσαν 850 μ. Χ. καὶ 150 μ. χαλκοῦ ἢ ἀργύρου, καὶ τὴν τρίτην συγκειμένην ἐξ 920 μ. Χ. καὶ 80 μ. χαλκοῦ ἢ ἀργύρου (Χ. ἐνετικός)· ὁ Χ. τῶν νομισμάτων εἶναι κράμα συνήθως 900 μερῶν Χ. καὶ 100 μ. χαλκοῦ. Ὑπάρχει καὶ ἕτερος τρόπος καθορισμοῦ τῆς ποιότητος τοῦ Χ. τῶν κοσμημάτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, ὁ τῶν κερατίων, ἥτοι ἡ ἀναλογία μεταξὺ Χ. καὶ προσμιγνυμένου μετάλλου ὧν τὸ κράμα θεωρεῖται πάντοτε διηρημένον εἰς 24 ἴσα μέρη βάρους· καὶ λέγομεν χρυσὸς 14 κερατίων ἂν ἐπὶ βάρους 24 γρμ. κράματος ὁ ἐνεχόμενος Χ. ἴσουςται πρὸς 14 γρμ., Χ. 18 κερατίων ἂν 24 γρμ. αὐτοῦ ἐνεχούσι 18 γρμ. Χ., Χ. δὲ 24 κερατίων σημαίνει τὸν ἀμιγῆ. Ἡ δὲ ἀξία τοῦ Χ. ἐξαρτᾶται καὶ κανονίζεται ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοῦ ἀργύρου, χρησιμεύοντος καὶ τούτου ὡς καὶ τοῦ Χ. πρὸς κοπὴν νομισμάτων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· ἐπὶ

Ἡροδότου ἡ σχετικὴ ἀξία Χ. καὶ ἀργύρου ἦτο 13:1, ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 10:1, κατὰ τὸν μεσαίωνα 12:1, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς 13:1, τῷ 1507 9:1, καὶ ἔκτοτε ἐκυμαίνεται μεταξὺ 14:1 καὶ 16:1, τὸ 1876 ἦτο 17:1 καὶ σήμερον 19:1 ἔνεκα τῆς ἀφθόνου παραγωγῆς ἀργύρου ἐν τοῖς νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσιν ἀργυρωρυχείοις ἐν Νεβάδα καὶ Κολοράδω τῆς Ἀμερικῆς. Πρακτικῶς δοκιμάζεται κατὰ προσέγγισιν ἡ τοῦ Χ. ποιότης ὡς καὶ τῶν κραμάτων αὐτοῦ διὰ προστρίψεως ἐπὶ τῆς Λυθίας λίθου ἣτο τεμαχίου πλακώδους μέλανος ὀρυκτοῦ ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος καὶ ἀργίλλου συνισταμένου, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν προτέρων γραμμαὶ ἐκ προστρίψεως ἀμιγυῶς Χ. καὶ κραμάτων αὐτοῦ γνωστῆς ἀναλογίας, ὑποστάσαι τὴν ἐπίδρασιν ὀξέος ἐξ 98 μ. νιτρικοῦ καὶ 2 μ. ὑδροχλωρικοῦ ἢ μὲν γραμμῇ τοῦ ἀμιγυῶς Χ. οὐδεμίαν ἐμφανίζει ἀλλοίωσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ εἶναι ἡλλοιωμέναι μᾶλλον ἢ ἥττον ἔνεκα τῆς διαλύσεως ὑπὸ τοῦ ὀξέος τῶν κατὰ τὴν γραμμὴν περιπιπτόντων ἰστέμων ξένου μετάλλου. Τοῦ Χ. γίνεται χρήσις τέλος πρὸς ἐπιχρύσασιν (βλ. λ.) μεταλλίων ἀντικειμένων. Ἡ καθ' ἑλὸν τὴν ὑφήλιον παραγωγὴ τοῦ Χ. κατ' ἔτος εἰς διαφόρους ἐποχὰς ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀκόλουθα ποσά: ἀπὸ τοῦ 1811-1820 ἐτησίως πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐξήχθη Χ. 11 445 χλγ., ἀπὸ τοῦ 1821-1830, 14 216 χλγ., 1831-1840, 20 289 χλγ., 1841-1850, 54 759 χλγ., 1851-1855, 199 388 χλγ., 1856-1865, 185 057 χλγ., 1866-1870, 195 026 χλγ., 1871-1875, 173 904 χλγ., 1876-1880, 172 414 χλγ., 1881-1885, 152 901 χλγ., 1886-1890, 169 154 χλγ., 1891-1895, 250 759 χλγ. — Ὁ Χ. ἀποτελεῖ δύο σειρὰς ἐνώσεων ἐν αἷς φέρεται ὡς μονατομικὸν καὶ τριατομικὸν στοιχείον. Μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ἀποτελεῖ α') τὸ ὑποξείδιον τοῦ Χ., AuO , κόνιν κυανῶς ἰσχύρου, ἀσταθῆ, ἀποστοιχειομένην εἰς 250° , παραγομένην δι' ἐπιχύσεως ὑποχλωριούχου Χ. ἐν διαλύματι καυστικοῦ κάλεος β') τὸ τριοξείδιον τοῦ Χ., Au_2O_3 , κόνιν σκοτεινῶς κινναμωμόχρου, ὑπὸ τοῦ ἀπλίου ἡλιακοῦ φωτὸς ἢ ὑπὸ θερμότητος 100° ἀποσυντιθεμένην, παραγομένην ὡς ἱζηματὴ ἐπιδράσει πυκνοῦ νιτρικοῦ ὀξέος ἐπὶ χρυσοῦ μαγνησίον γ') τὸ ὑδροξείδιον τοῦ Χ. ἢ τὸ κανονικὸν χρυσικόν δξό, AuO_2H , κόνιν ἐρυθροκίτρινον ὑπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς μετρίας θερμότητος ἀποσυντιθεμένην εἰς ὕδωρ, ὀξυγόνον καὶ Χ., ἔχουσιν ἰδιότητας ἀσθενοῦς ὀξέος καὶ σχηματίζουσιν ἅλατα ἀναγόμενα εἰς τὸν τύπον τοῦ μήκω παρασκευασθέντος ἀνὰ δρῶτον τοῦ χρυσοῦ ὀξέος AuO.OH . Μετὰ τοῦ χλωρίου σχηματίζει α') τὸν ὑπο-

χλωριούχον Χ., AuCl , μᾶζαν ὑπέλευκον, ἐν ὕδατι ἀδιάλυτον, λαμβανομένην διὰ θερμάνσεως τοῦ τριχλωριούχου Χ. εἰς 230° ὅτε δύο άτομα χλωρίου ἀπελαύνονται β') τὸν τριοχλωριούχον Χ., AuCl_3 , μᾶζαν ἄμορφον, ὕγροσκοπικὴν, σκοτεινῶς κίτρινον, προκύπτουσαν ἐκ πετάλων Χ. θερμαινόμενων ἐν ρεύματι χλωρίου, ἀποσυντιθεμένων εἰς 230° μὲν πρὸς ὑποχλωριούχον Χ. καὶ ἀερῶδες χλώριον, εἰς ὑψηλότεραν δὲ θερμοκρασίαν εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς σχηματίζει μετὰ τῶν χλωριούχων ἀλατῶν διπλὰ εὐκρυστάλλατα ἅλατα, οἷον τὸ ἐν χλώριον χρυσονάτριον, ἅλας μόνιμον ὑπὸ μορφήν μεγάλων κίτρινων πρισμάτων, ὧν τὸ ἐν αἰθέρι διάλυμα εἶναι τὸ ἐν τῇ γερμανικῇ φαρμακοποιᾷ ἀναγραφόμενον βάμμα τοῦ χλωριούχου χρυσονατρίου. Μετὰ τοῦ θείου τὸν διθειοῦχον Χ., Au_2S_2 , ἱζημα σκοτεινῶς καστανόχρου ἐν σχεδὸν μέλαν, ἀσταθές, παραγόμενον τῇ ἐπιδράσει ὑδροθείου ἐπὶ ψυχροῦ διαλύματος τριχλωριούχου Χ., εὐκόλως ἀποστοιχειομένην, διαλυτὸν ἐν θειούχῳ καλίῳ καὶ σχηματίζον τὰ θειοχρυσικά ἅλατα εὐδιάλυτα ἐν ὕδατι. Τὸ χρυσικὸν ἐν κάλιον εἶναι ἅλας κρυσταλλικόν ὑπὸ μορφήν κίτρινων βελονῶν παραγόμενον κατὰ τὴν διάλυσιν στερεοῦ τριχλωριούχου Χ. ἐν διαλύματι καυστικοῦ κάλεος. Ὁ χρυσὸς ἢ χρυσὸς Χ., παραγόμενος διὰ διαλύσεως τριχλωριούχου Χ. ἐν περισσεῖα καυστικῆς ἀμμωνίας, εἶναι ἱζημα ἁμαυρῶς κίτρινον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἔρει ἢ ὑπὸ τῆς θερμότητος ξήρανσιν ἢ κατὰ τὴν διὰ σφύρας κρούσιν αὐτοῦ ἐκपुरσκοπεῖται μετὰ βιαιότητος. Ὁ πορφυροῦς Χ. ἢ Χ. τοῦ Cassius εἶναι ἱζημα πορφυρόχρου χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ ἐκκαυστικῇ τῆς ὕλης τῆς πορσελλάνης πρὸς παραγωγὴν ἐπ' αὐτῶν ὠραίων ἐρυθρῶν καὶ ροδίνων χρωμάτων ἐπίσης εἰσέρχεται ὡς χρωματιστικὸν στοιχείον κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὠραίας ρουβινερύθρου ὕαλου. Ἡ ἱατρικὴ ποιεῖται χρῆσιν σκευασμάτων τινων τοῦ Χ., οἷον τοῦ χλωριούχου Χ., τοῦ χλωριούχου χρυσονατρίου, τοῦ ἰωδιούχου Χ., τοῦ ὑπεροξειδίου τοῦ Χ., τοῦ κυανίου τοῦ Χ. καὶ τοῦ θειοκυανίου τοῦ Χ. κατὰ τῆς συφιλίδος. [P.N.B.]

Χρυσός έδραξκός. Βλ. Κασσίτερος.

Χρυσόστομος (Ἰωάννης), ἐπικληθεὶς οὕτω διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ εὐγλωττίαν. Ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ πιθανῶς τῷ 347 ἐκ γονέων Σεκουδίου *magistri militum Orientis* καὶ τῆς εὐσεβοῦς Ἀνθοῦσης τῆς ἀναθρεψάσης αὐτὸν χριστιανικῶς, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀποθανόντος ὀλίγον μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ. Σπουδάζας μέχρι τοῦ εἰ-

κρίτου σχεδὸν ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν σοφιστὴν Διδάκτον καὶ τὸν φιλόσοφον Ἀνδραγάθιον καὶ βαπτισθεὶς μετὰ 3 ἔτη ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας Μελετίου ἐπεδόθη ἀκράτητος εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἀγ. Γραφῶν, γενόμενος καὶ ἀναγνώστης. Βιαζόμενος μετὰ ταῦτα νὰ προχειρισθῇ εἰς ἐπισκοπὸν ἀπεσύρθη (375) εἰς ὅρος τι παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν, ἥτις τῆς μητρὸς αὐτοῦ τεθνηκυίας ἐνθα μονάσας ἐπὶ πενταετίαν καὶ παθὼν τὴν ὑγίειαν ἐπανήλθε· προεχειρίσθη δὲ τῷ 381 διάκονος ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Μελετίου καὶ τῷ 386 πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Φλαβιανῶ, λαβὼν σὺναγμα καὶ τὴν ἀδειαν τοῦ κηρύττειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὡς ἱεροκήρυξ ἐν τῇ τότε μεγάλῃ πόλει Ἀντιοχείᾳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐκήλει τοὺς ἀκούοντας αὐτὸν, τοσαύτη δ' ἦν ἡ τοῦ λόγου αὐτοῦ γοητεία ὥστε καὶ ὁ ἴδιος παρεπονείτο ὅτι οἱ ἀνθρώποι συνέρρον ἐῖς τὸν ναὸν ἵνα αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῆς λειτουργίας ἀκροασθῶσι. Πρὸ πάντων διακρίνονται οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐκείνοι οὓς ἀπήγγειλεν αὐτόθι· ὅτε ὁ ὄχλος καταρρίψας (387) τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Θεοδοσίου καὶ τῆς Φλακίλλας περιδεῆς ἀνέμενε τὴν τιμωρίαν τοῦ ὀργίλου αυτοκράτορος. Τοσοῦτον δὲ δημοτικὸς ὢν εἶχε πρὸς αὐτὸν ἐλκύσει· τὰ ὅμματα τῆς βασιλευούσης, διὸ καὶ τελευτήσαντος τοῦ πατριάρχου Νεκταρίου κοινῇ πάντων ἐπιθυμία καὶ συμπράξις τοῦ παντοδυνάμου τότε Εὐτροπίου ἐξελέγη (397) πατριάρχης. Ἀπήχθη δὲ οἰονεὶ κρύφα καὶ βίᾳ ἐξ Ἀντιοχείας, ἵνα μὴ πάλιν τὰ πνεύματα ταραχθῶσιν. Ἐλθὼν εἰς Κων/πολιν ἐχειροτονήθη τῇ 26 Φεβρ. 398 ὑπὸ συνόδου ἀρχιερέων ἐπὶ τούτῳ συγκληθείσης καὶ ἐπελάβετο τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ ὕψηλου ἔργου μετὰ παραδειγματικῷ ζήλου. Ἐφαίνετο μὲν κατ' ἀρχὰς προβαίνων εὐοίωνι τῶς καὶ ἦτο παντοδύναμος, ὁλίγον ὁμῶς μετὰ ταῦτα ἤρξατο νὰ προσκρούῃ κατ' ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν. Ἀντιπαλάσσας εὐθαρῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ πατριδί αὐτοῦ διαφθορὰν εὐρέθη αἴφνης ἐν μισῷ γενικῆς παραλυσίας τῆς τε Δύλης καὶ τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἐν Κων/πόλει. Ἀμειλίκτως δὲ πατάσσων πᾶσαν παρεκτροπὴν τοῦ κλήρου ἤθελε νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ τὴν ὑπ' αὐτοῦ τηρουμένην διαίταν καὶ εὐαγγελικὸν βίον, ἀλλ' ἥκιστα τούτου ἐπέτυχε, τῆς καταχρήσεως βαθείας βίβας ἐχούσης. Τὸ ἱερατεῖον ἐλυμαίνεται ἡ γαστριμαργία καὶ ἡ σπατάλη καὶ ἡ φιλοχρηματία, ἄρα καὶ ἡ σιμωνία, τὴν δὲ αὐλὴν καὶ ἀνωτέραν κοινωνίαν ἡ ἀκολασία, πρωτοστατούσης αὐτῆς τῆς βασιλείας Εὐδοξίας μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς φίλων Μάρσης, Καστρικίας καὶ τῆς φερωνύμου Εὐγραφίας. Κατὰ πάντων τούτων τῶν κακῶν ἐθεώρησε καθήκον αὐτοῦ ὁ Χ. νὰ ἀντεπεξέλθῃ ἀδιαφορῶν περὶ τῶν ἐπα-

κολουθημάτων τῶν αὐτῆς πολιτείας καὶ τοῦτο ποιήσας ἐξηγήρῳσεν ἐκείνους οὓς κατεδῶκε. Διὸ πολλοὶ τῶν ἐλευθεριωτέρων μοναχῶν καὶ κληρικῶν, οἱ ὑπουργοὶ καὶ αἱ κυραὶ τῆς αὐλῆς ἐγένοντο ἐχθροὶ αὐτοῦ, ἡγουμένης τῆς θανασίμῳ τὸν Χ. μισούσης Εὐδοξίας. Ἡ Δύλη ἐν γένει ἐθεώρει τὸν Χ. στασιαστὴν, ἐπεκράτει δ' ἡ ἰδέα παρὰ τοῖς ἀνωτέροις κύκλοις τῆς Κων/πόλεως ὅτι πλην ἄλλων ἐπεθύμει ὁ Χ. καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν πλουσίων. Πόσον ὁμῶς ἅγιος ἦτο ὁ ζήλος αὐτοῦ περὶ ἐνθέου πολιτείας καὶ διατηρήσεως τῆς γοητείας τῆς Ἐκκλησίας, ἀπεδείχθη κατὰ τὴν περιοδεῖαν αὐτοῦ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ἐγρεσον πρὸς διαρρύθμισιν τῶν κακῶς ἐχόντων τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, εἶτα δὲ καὶ εἰς ἄλλας τῆς Μ. Ἀσίας ἐπαρχίας. Ἐξερράγη τέλος ἡ κατὰ τοῦ πατριάρχου πρὸ πολλοῦ ἀναρριπιζομένη θύελλα ἐνεκα τῆς ἀντιζηλίας τοῦ πατριάρχου θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ Θεόφιλος, θεοσεβὴς μὲν καὶ εὐπαίδευτος ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείστων ἐλαττωμάτων. Οὗτος ἐνεδρεύων τὸν Χ. ἐξήτει ἀφορμὴν συγκρούσεως, ἥτις καὶ τῷ ἐντὶ ἐδόθη αὐτῷ ὅτε 4 ἐρημίται τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Νιτρίας, μακροὶ ἀδελαφοὶ καλούμενοι, καταδικαζόμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου ὡς δηθεν ὁπαδοὶ τῆς αἵρέσεως τοῦ Ὡριγένους, κατέφυγον εἰς Κων/πολιν, ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν τοῦ Χ. Καὶ διέφυγε μὲν ὁ Χ. τὴν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπέμβασιν, ἀλλ' οἱ μοναχοὶ οὗτοι καταδικαζόμενοι ἐπὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου κατάρθρωσαν νὰ τύχῃ τῆς εὐνοίας τῆς Εὐδοξίας. Ἡ νεία αὕτη τῶν πραγμάτων τροπὴ ἐπέβαλε τὴν σύγκλησιν συνόδου πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, εἰς ταύτην δὲ προσεκλήθη καὶ ὁ Θεόφιλος ὅπως ἀπολογηθῇ· ἀλλὰ τοσοῦτον διεκίς δολοπλόκος ἐφάνη οὗτος, ὥστε μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου ἡλλαξεν ὅλως ἡ τῶν πραγμάτων ὁψις καὶ ἀντὶ ὑποδίκου ὁ Θεόφιλος παρυσιασθῇ κατήγορος τοῦ Χ. Ἡ Δρὺς ἦτο τὸ πρᾶντερον ἐν ᾧ ἡ σύνοδος συνήλθεν (Σ. ἐπὶ Δρύν), ἥτις προσεκάλεσε τὸν Χ. ν' ἀπολογηθῇ, ἀποποιουμένου δ' αὐτοῦ καθήρεσεν αὐτόν, ἐπιδοκιμαθείσης τῆς καθαρέσεως ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος. Καθαίρεθεις ὁ Χ. διετάχθη ἐν ὀνόματι τοῦ αυτοκράτορος νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Κων/πολιν καὶ ὠδηγήθῃ εἰς τὸ Ἱερὸν, λιμένα τῆς Βιθυνίας, εἶτα δ' εἰς Πρένετον. Ἀλλὰ τοσαύτη ἐπήλθεν ἡ τοῦ λαοῦ στάσις καὶ ἀγανάκτησις, εἰς τοῦτο δὲ συνέτεινεν καὶ μέγας σεισμός ἀποδοθείς εἰς ὀργὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὰ γινόμενα, ὥστε καὶ αὕτη ἡ Εὐδοξία γονυπετῆς ἐζήτησε παρὰ τοῦ αυτοκράτορος τὴν τοῦ Χ. ἐπάνοδον. Ἀνακληθεὶς διὰ τοῦ Βρίσωνος ὁ Χ. ἐγένετο δεκτός ἐν τῇ βασιλευσῇ μετ' ἐν-

θουσιασμοῦ, καὶ οὕτως ἐφαίνετο πρὸς στιγμὴν ἐλαττωθεῖσα ἢ κατ' αὐτοῦ, ἐπιδοθέντες ἤδη εἰς ἐκκλησιαστικὰς μεταρρυθμίσεις, καταφορά, ὅτε πάλιν ἤρξατο ἢ πάλιν τοῦ Χ. ἐπαναλαβόντες τὰ πικρὰ αὐτοῦ κηρύγματα κατὰ τῆς εἰς πολλὰ πεπλανημένης ἐκείνης κοινωνίας. Σφόδρα ὠργίσθη ὁ ἅγιος πατὴρ κατὰ τῶν ἀσεβῶς καὶ μετ' ὀργίων πανηγυριζόντων τὴν καὶ πλησίον τῆς Ἀγίας Σοφίας ἀναστήλωσιν τοῦ ἀδριανῆος τῆς Εὐδοξίας καὶ ὠμίλησε μετὰ θριμῆος ψόγου κατὰ τούτων. Ὁ λόγος τοῦ Χ. ἐφθασεν εἰς τὰ ὦτα τῆς αὐγούστης παραμεροφωμένος, διό αὐτὴ ἤρξατο πάλιν ἀντενεργοῦσα τῷ Χ. καὶ ἐκδίκησιν ζητοῦσα, τοῦθ' ὅπερ μαθὼν ὁ Χ. ἐξεφώνησε τὸν θαυμασίον ἐκείνον κατὰ τῆς Εὐδοξίας λόγον οὗ ἤρξατο λέγων: «Πάλιν Ἡρωδίας μαίνεται». Δίαν πάλιν τῶν πραγμάτων τραχυνθέντων νέα συνοδος, ἥτις συνῶδα δυοὶ κανόνες τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου τοῦ 341 λογισμένη τῷ Χ. ἐγκλήμα ὅτι καθαιρεθεὶς πρότερον ἀνέλαβε πάλιν τὸν θρόνον, καθήρσε πάλιν αὐτόν. Δέκα μῆνας μετὰ ταῦτα ἐλάμβανεν ὁ Χ. παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐντολὴν νὰ παύσῃ διοικῶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῇ 20 Ἰουνίου 404 ἐξωρίσθη. Τότε ὀργισθέντες οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ, οἱ κληθέντες Ἰωαννῖται, οἵτινες πολλὰς ὕστερον καταδιώξεις σκληρὰς ὑπέστησαν, ἑαυτὰν τὸν κατὰ τῆς Ἀγ. Σοφίας, ἀφ' οὗ πρότερον ὁ Χ. βαρβάρως εἶχεν ἐκδιωχθῇ. Ὁ Χ. ἐλθὼν εἰς Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας ὠδηγήθη εἰς τὴν αὐτοκρατορικῶν προστάγματι ἐριζόμενον αὐτῷ τόπον ἐξουσίας, τὴν ἀσημον πολίχνην Κουκουσὸν μάτην ἐπειράθησαν οἱ ἐπίσκοποι τῆς Δύσεως νὰ μεταπείσωσι τὸν Ἀρκάδιον, μάτην συνοδος συνελθούσα ἐν Ἰταλίᾳ ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν καθάρισιν τοῦ Χ. καὶ ἐψήφισε τὴν σύγκλησιν γενικῆς ἐν Θερσαλονίκῃ συνόδου. Ἐν Κουκουσῷ δὲ διαμένων κατετρώχετο μὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ κλίματος καὶ ὑπὸ τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἰσαύρων, οὐχ ἥττον ὁμως ἐπεκονώνει πνευματικῶς δι' ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς φίλους αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ βραδυσργίαι τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ δὲν κατέλιπον τὸν ἐρημίτην ἥσυχον καὶ διατάχθη νὰ μεταβῇ εἰς Πιτυοῦντα, ἀλλ' εἰς τὰ Κόμματα τῆς Καππαδοκίας ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐκ τῶν πολλῶν κακουχιῶν τῇ 14 Σεπτεμβρίου 407, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ πάντων ἔνεκεν, ὡς συνειθίξε νὰ λέγῃ. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπὶνεγκε μεγάλην συγκίνησιν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει καὶ ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ἐκήρυξεν ὅτι οὐδὲως θὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀνατολῆς ἐὰν μὴ ἐγγράψωσι τὸ ὄνομα τοῦ Χ. ἐν τοῖς διπτύχοις τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν ὡς ἀρχιεπισκόπου Κων/πόλεως. Μετὰ 31 ἔτη

(27 Ἰαν. 438) ἐπὶ Θεοδοσίῳ τοῦ Β' ἡ παρακλήσει τοῦ πατριάρχου Πρόχλου ἀνεκρίθησαν τὰ ὁσά τοῦ Χ. εἰς Κων/πολιν μετὰ μεγίστων τιμῶν καὶ ἀπετέθησαν ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων πλησίον τῶν λειψάνων τῶν θεονεώτων ἡδὲ βασιλέων Ἀρκαδίου καὶ Εὐδοξίας. Λείψανα τοῦ ἁγίου πατρὸς σφύζονται καὶ σήμερον ἐτι ἐν διὰφόροις μοναῖς· ἡ δὲ Ἐκκλησία ἀνεκήρυξεν αὐτὸν ἅγιον ἐσραζέουσα τὴν μνήμην αὐτοῦ τρις τοῦ ἔτους (13 Νοεμβρ., 27 Ἰαν. καὶ 30 Ἰαν.). Τὰ ἔργα τοῦ Χ. εἶναι πολυριθμα, διότι ἡ πολυμαθία αὐτοῦ ἦτο μεγάλη καὶ ἡ ῥητορικὴ δεινότης τοσοῦτον ἐξέχου ὥστε οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἐκάλουν αὐτὸν Οἰκουμενικὸν διδάσκαλον, σὺλκον τῆς Ἐκκλησίας κλ. Ὁ λόγος αὐτοῦ εἶχε τὴν ἐνέργειαν τοῦ Δημοσθένους καὶ τὴν εὐκολίαν καὶ ἀφρονίαν τοῦ Κικέρωνος. Μέχρις ἡμῶν διεσώθησαν πολλὰ ἔργα αὐτοῦ, 238 ἐπιστολαὶ καὶ γίλια ὁμιλίας, ἔχουσαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θέματα τὴν ἐξηγήσιν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἀγίας Γραφῆς. Ἐκάστη τῶν ὁμιλιῶν τούτων διαιρεῖται εἰς δύο μέρη καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὁ Θεὸς πατὴρ ἐξηγεῖται τὴν ἁγίαν Γραφὴν μέχρι τῶν ἐλαχίστων, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐξάγει ἠθικά συμπεράσματα καὶ παραινεῖ. Πλὴν τῶν ἐξηγητικῶν τούτων ὁμιλιῶν διεσώθησαν ἡμῖν καὶ κατὰ τῶν Ἰουδαίων λόγοι καὶ εἰς τοὺς ἀνδριάντας. Ἐκ δὲ τῶν διαφόρων αὐτοῦ πραγματειῶν δύο τὰ μάλιστα ἐπαινοῦνται, ἡ περὶ Ἱερωσύνης (ἐν 3 βιβλίοις), ἡν ἔγραψε πρὸς τὸν Βασίλειον, τοῦτον παραμυθούμενος, καὶ ἡ Περὶ Προνοίας (ἐν 3 βιβλίοις). Δι' ἐκ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐπιστολαὶ παραβάλλονται πρὸς τὰς ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις συνταχθείσας τοῦ Κικέρωνος, ἡ δὲ ἀξία τοῦ ἱεραρχοῦ ὡς ἐρμηνεύς τῆς Γραφῆς εἶναι μεγάλη, καθότι συνήκου ἐν αὐτῷ βαθύ κριτικὸν πνεῦμα καὶ μέγα χριστιανικὸν αἶσθημα. Πλὴν ἄλλων τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦτο εἶναι πολύτιμα ὡς παρέχοντα ἡμῖν εἰκόνα τῶν ἡθῶν τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος. Ἐξεδόθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ Savilius (8 τομ. Ἡτων 1613), Fronto Ducæus (12 τομ. Παρ. 1609-36), Montfaucon (13 τ. Παρ. 1718-38, νέα ἐκδ. 1836-39). Ἐκλογὴ τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ ἐξεδόθη ὑπὸ Matthæi (Μάιο. 1792, Διψ. 1807), Bauernmeister (Γοττγγ. 1816) καὶ Dübner (2 τομ. Παρ. 1861-62), καὶ τὸ περὶ Ἱερωσύνης ὑπὸ Bengel (Στούττγ. 1725 ἐκδ. στερῆς. Διψ. 1887), Leo (Διψ. 1834), Seltmann (Πάδερβ. 1887) Πρὸς καὶ Neander, Der heil. Johannes C. (3 ἐκδ. 2 τομ. Βερολ. 1858), Böhringer, Die Kirche Christi und ihre Zeugen (9 τομ. 2 ἐκδ. Στούττγ. 1876), Förster, C. in seinem Verhältnis zur

Antiochenischen Schule (Γόθα 1869), Ludwig, Der heil. J. C. in seinem Verhältnis zum byzant. Hof (Βράουνσβ. 1883), Ackermann, Die Beredsamkeit des heil. C. (Βυρτσβ. 1889), Paul Albert, St. Jean C. considéré comme orateur populaire (Παρίσι. 1858), E. Martin, St. Jean C. et son siècle (Παρίσι. 1861), Thierry, C. et l'impératrice Eudoxie (β' έκδ. Παρ. 1874), Puech, St. Jean C. et les moeurs de son temps (Παρ. 1891).

Τὸν βίον τοῦ Χ. ἔγραψεν ὁ ἐπίσκοπος Ὑλενουπόλεως Παλλάδιος, «Διάλογος ἱστορικός περὶ βίου καὶ πολιτείας Ἰωάννου ἐπισκόπου Κων/πόλεως τοῦ Χ.» Πρβ. καὶ Δωρθέου Εὐελπίδου, Ἐκδοσις τῶν περὶ ἱερωσύνης λόγων τοῦ Χ., πρῶτον μέρος περιέχον τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὸν Δ' λόγον. Ἐν Ἀθήναις 1867. [I.E.K.]

Χρυσόσφηξ. Γένος μικρῶν σφηκῶν, οἵτινες ἔχουσι χρώμα μεταλλικὸν πρᾶσινον, ἐρυθρὸν ἢ κυανοῦν, κοιλίαν κεκοιλωμένην καὶ μακρὴν τέρετρον, δι' αὐτὴν θέτουν τὰ ψά των εἰς τὰς φωλεὰς ἄλλων σφηκῶν καὶ μελισσῶν. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἐντομα Δ' ἀρ. 3. [Φ.Ι.]

Χρυσότιλος ἡ βαλτιμορίτης. Ὁρυκτὸν ἔχον τὴν χημικὴν σύνθεσιν τοῦ θφίτου, ἀποτελοῦν δὲ λεπτὰς ἀρηρίας εἰς τὰ θφίτικα πετρώματα καὶ ἔχον χρώμα ἐλαιόχρουν ἢ πιστακίχρουν. [Α.Κ.]

Χρῦσου. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀγραίων τῆς ἐπαρχίας Εὐρυτανίας, κείμενον ΒΑ τοῦ Κεφαλοδρύσου εἰς ἀπόστασιν ὥρων 3. Κάτ. 555. Πρὸς Α τοῦτο εἰς 1/2 ὥραν ῥέει ὁ ποταμὸς Μέγδοβας.

Χρυσὸν Δέρατος τάγμα (γαλλ. Toison d'or). Ἐν τῶν παλαιστάτων καὶ εὐγενεστάτων ἱπποτικῶν τάγματι, ἰδρυθὲν ὑπὸ Φιλίππου Γ' τοῦ Ἀγαθοῦ, δουκὸς τῆς Βουργουνδίας, τῇ 10 Ἰαν. 1429 ἐν Brügge. Τὸ τάγμα κατ' ἀρχὰς περιεῖχε 24 (ἢ 31) ἱππότητας, ὧν ὁ ἀριθμὸς βραδύτερον ἠϋζήθη εἰς 52 καὶ σήμερον εἶναι ἀπερίοριστος. Ὁ Δούξ ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος, οὗτινος ἡ ἀρχηγία μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ εἰκου τῆς Βουργουνδίας περιῆλθεν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος Σ' ἐπεφύλαξεν ἑαυτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπονομῆς τοῦ παρασήμου, ὅπερ ἔκτοτε ἀπονέμεται ὑπὸ τοῦ Δούστρίας καὶ Ἰσπανίας, ἀλλ' ὑπὸ διαφόρους ὁρους ὑφ' ἐκατέρας· συνθησάτατος ἐν τῇ Αὐστρίᾳ βρος εἶναι ἡ παλαιὰ εὐγενὴς καταγωγὴ καὶ τὸ καθολικὸν δόγμα. Οἱ ἱππῶται φέρουσι τὸ παράσημον περὶ τὸν λαίμην ἐξηρητημένον ἐξ ἐρυθρᾶς μεταξίνης ταινίας. Τὸ παράσημον συνίσταται ἐκ χρυσοῦ δέρατος κριοῦ, ὅπερ κρέμεται ἐκ δακτυλίου,

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Σ'

δατις πάλιν ἐξαρτᾶται ἐκ πυρίτου λίθου χρυσοῦς μεμιγμένον ἐφ' αὐτῇ λέξεις «Pretium laborum non vile». Ἡ ἄλλοις τοῦ τάγματος συγκειμένη ἐκ δύο μερῶν εἶναι τανῦν τὸ μόνον διάσημον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ. Ἱστορίαν τοῦ τάγματος ἔγραψεν ὁ Reiffenberg (Βρυξέλλ., 1830). [I.E.K.]

Χρυσούπολις καὶ Χρυσόπολις. Τὸ μεγαλύτερον μετὰ τὸν Γαλατῶν προάστειον τῆς Κων/λεως, τουρκιστὶ καλούμενον Σκούταρι (ἐκ τοῦ Περσ. Οὐσκουτάρ), μεταξὺ τοῦ ἑκρωτηρίου τῆς Δαμάλλεως καὶ τῆς πρὸς τὸ Χαϊδάρ-πασᾶ (τανῶν Σεμσι-πασᾶ) ἄκρας. Τὸ ἐξαισίαν ἔχον θῆαν προάστειον τοῦτο κοσμεῖται ὑπὸ μεγαλοπρεπῶν τεμενῶν καὶ ἄλλων δημοσίων κτιρίων, διατέμνεται δὲ καὶ ὑπὸ θαλερῶν κήπων· σπουδαῖον δὲ τυγχάνει διότι κατ' ἔτος ἀποβαίνει ἐκεῖσε ἐκ διπλοκονίου καὶ τῶν σουλτανικῶν ἀνακτόρων προερχομένη ἡ συνοδεία τῶν ἱερῶν δώρων, ἅτινα ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἱερὰς τῶν Μωαμεθανῶν πόλεις. Ἡ Χ. ἔχει 60 χιλ. κατ., ὑπάγεται δὲ εἰς τὴν νομαρχίαν τῆς πρωτεύουσας καὶ εἶναι ἔδρα μουτεσσαρίφου, ἔχουσα καὶ πρωτοδικεῖον. Ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν τῆς Χρυσούπολεως ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐνίκησε τὴν κρίσινον ἐκείνην νίκην κατὰ τοῦ Λικινίου, ἧτις περιήγαγε τὴν ἀπέραντον ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, διεσπασμένην τῶς, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐνὸς κυριάρχου καὶ ἔδωκε νέαν διευθύνσιν εἰς τὸν τοῦ μεσαιῶνος πολιτισμόν. [Σ.Β.]

Χρυσοφάνη. Γλυκωματογόνον περιεχόμενον ἐν τῇ ρίζῃ τοῦ ῥήου, χωρίζομενον ὑπὸ τῶν δξέων εἰς σάκχαρον καὶ χρυσοφανικὸν δξύ. Τὸ ἐξὺ τοῦτο μὴ ὑπάρχον εἶοιμον, ἀλλὰ πρὶν φαρμακτικῆς δράσεως, χρυσταλλοῦται εἰς χρυσόχρους βελόνας ἀγύμους ἢ εἰς πρίσματα διαλυτὰ ἐν ἑλκαλίσις μετὰ λαμπρᾶς πορφυρᾶς χροιάς. Τῇ ἐπιθράσει νιτρικοῦ δξέος προκύπτει τὸ χρυσάμινικὸν δξύ ἢ τετρανιτροχρυσοφανικὸν, ὑπὸ μορφήν μεγάλων χρυσοκτιρίων, λεπιδωειδῶν χρυστάλλων, δυσδιαλύτων ἐν ὕδατι μετὰ χρώσεως πορφυρᾶς. [P.N.B.]

Χρυσοφανής. Βλ. Κλητονίτης.

Χρυσοφανικὸν ὄξύ. Βλ. Χρυσοφάνη.

Χρῦσοφρος, κοιν. τηπούρα. Ἰχθὺς ἀνηκῶν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Σπαριδῶν (βλ. λ.), καλούμενος δὲ οὕτω διὰ τὸ λαμπρῶς χρυσοειδὲς χρώμα αὐτοῦ. Ζῇ ἐν τῇ Μεσογείῳ, φθίνει εἰς μῆκος 50 ἐμ. καὶ ἔχει εὐγευστον κρέας. Εἰκόνα βλ. ἐν πιν. Ἰχθὺς Α' 5. [Φ.Ι.]

Χρυσοφύλλη. Χρωστικὴ οὐσία ἐκ τοῦ ὀργανικοῦ βασιλεῖου, ἐξαγομένη δι' οἰ-

νοπνευματαποστάξεως ἐκ τῶν ἑαρινῶν φύλων τῆς Ἰπποκαστανέας καλ. δένδρων ὑπὸ μερρὴν χρυσοκίτρινων χρυσάλλων ἀδιαλύτων ἐν ὕδατι, διαλυτῶν ἐν θεϊκῇ ὀξεί μετὰ κυανῆς χροῖας ἀποτελεῖ τὸ ἕτερον προϊόν τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς χλωροφύλλης. [P.N.B.]

Χρυσόφυλλον τὸ Καίινιτο, Chrysophyllum Cainito L. Δένδρον τῆς οἰκογενείας τῶν Σαποτωδῶν, ὅπερ καλλιεργεῖται ἐν ταῖς Δ. Ἰνδίαῖς χάριν τῶν ἐξαιρετῶν εὐχύμων καρπῶν αὐτοῦ. [Θ.Χ.]

Χρυσοχοῦς πόλι ἡ ἀπλῶς Πόλι. Κώμη τῆς Κύπρου καὶ πρωτεύουσα τοῦ διαμερίσματος τῆς Χρυσοχοῦς τῆς ἐπαρχίας Πάφου, κειμένη ἐν τῷ μυγῷ τοῦ ἑμυνόμου κόλπου, μικρὸν τῆς παραλίας ἀπέχουσα, καὶ ἔχουσα 450 κατ. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἀπὸ τῶν πλησίον σκωριῶν χρυσοῦ. [Δ.Α.Σ.]

Χρυσόφαρο. Βλ. Κυπρίτις.

Χρῶσωπον. Βλ. Κόμμι (στακτόν).

Χρῶμα ὑπὸ φυσικὴν ἐποψιν καλεῖται ἢ εἰς κύματα ὠρισμένου μήκους δόνησις τοῦ αἰθέρος, διότι τὸ φῶς (βλ. λ.) οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ παλμικὴ τοῦ αἰθέρος δόνησις, διάφορος ὅμως εἰς τὰς διαφόρους (χρωματιστάς) ἀκτίνας. Ψυχολογικῶς δὲ δύναται νὰ ἐρῶσθῃ τὸ Χ. ὡς τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο ὅπερ ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν παράγουσιν ὠρισμένοι ἀκτίνες τοῦ φωτός προσβάλλουσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν. Γενικῶς δὲ φυσικὸν Χ. σῶματός τινος λέγεται τὸ χρῶμα ἐκεῖνο ὅφ' ὃ τὸ σῶμα τοῦτο ἀναφαίνεται φωτιζόμενον ὑπὸ καθαρωτάτου λευκοῦ φωτός (π. χ. τοῦ ἡλιακοῦ). Σῶμα δέ τι (π. χ. ἡ γῆ) φαίνεται ἡμῖν λευκόν, ὅταν δεχθὲν λευκὸν φῶς δύναται νὰ ἐκπέμψῃ πάντα τὰ ἀπλᾶ χρώματα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ὅφ' ἣν ταῦτα εὐρίσκονται ἐν τῷ λευκῷ φωτί. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐλαττοῦται ἡ ἀναλογία αὐτῆς τῶν ἐκπεμπόμενων πρὸς τὰς παραλαμβανόμενας ἀκτίνας, ἡ λευκότης τοῦ σώματος βαίνει μειουμένη καὶ τέλος τὸ σῶμα ἐμφανίζεται τεφρόχρουν. Τὰ μέλανα δὲ σῶματα οὐδὲν τῶν ἀπλῶν Χ., ἅτινα δέχονται ἐκ τοῦ λευκοῦ φωτός, ἐκπέμπουσιν. Ἐὰν δὲ σῶμα τι συνίσταται ἐκ τοιοῦτων μορίων ὥστε ἐκ τῶν ἀπλῶν κεχρωματισμένων ἀκτίνων ἅς δέχεται νὰ ἐκπέμψῃ π. χ. μόνον τὰς κυανᾶς, τότε τὸ σῶμα τοῦτο λέγομεν κυανοῦν. Τὰ διάφορα λοιπὸν σῶματα δὲν παράγουσι τὸ ἑαυτῶν Χ., ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπλῶν κεχρωματισμένων ἀκτίνων τοῦ ἡλιακοῦ φωτός προτιμῶσι τινάς, ἅς ἐκπέμπουσι καὶ ὅφ' ἃς ἡμεῖς τὰ σῶματα βλέπομεν. Ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ἡλιακοῦ φωτός δι' ὕαλινου πρίσματος παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς 7 χρώματα, τὸ ἐρυθρόν, πορτοκαλεόχρουν, κίτρινον, πράσινον, ἀνοιχτὸν κυανοῦν, βαθύ κυανοῦν καὶ

ιοειδές, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἰοειδές ἔχει τὴν μεγίστην ἔκτασιν, τὴν ἐλαχίστην τὸ πορτοκαλεόχρουν καὶ φωτεινότατον πάντων εἶναι τὸ κίτρινον. Συμπληρωματικά δὲ Χ. λέγονται ἐκεῖνα ἅτινα ἐνούμενα παράγουσι τὸ λευκόν. Ἐκ τῶν ἀπλῶν Χ. συμπληρωματικά ἐν γένει εἶναι τὸ κίτρινον τοῦ ἰοειδοῦς, τὸ ἐρυθρὸν τοῦ πρασίνου, καὶ τὸ πορτοκαλεόχρουν τοῦ κυανοῦ. Τὰ φυσικά Χ. ἐνούμενα παράγουσιν ἄλλα χρώματα ἢ τὰ τεχνητά, ἐνούμενα πάλιν καὶ ταῦτα, διὰ τὰ τεχνητά δὲν εἶναι ὁμοίως τοῖς φυσικοῖς συμπληρωματικά. [Σπ.]

Χρωμαθιδρώσεις. Βλ. Ἰδρώς.

Χρώματα ἡ χρωστικαὶ οὐσίαι καλοῦνται σῶματα προερχόμενα ἀπὸ τοῦ ἀνοργάνου καὶ ἐνοργάνου κόσμου καὶ παρέχοντα διαλύματα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖται πρὸς βαφὴν. Αἱ οὐσίαι αὗται καλοῦνται χρώματα διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὡς καὶ πάντα τὰ εἰς ἐπαρὴν πρὸς αὐτὰ ἐρχόμενα σῶματα δεικνύουσι τὴν ιδιότητα ὅτι ἄλλας μὲν τῶν τοῦ φωτός ἀκτίνων ἀπορροφῶσιν, ἄλλας δὲ ἀνακλῶσιν· αἱ ἀνακλῶμεναι δὲ αὗται ἀκτίνες προσπίπτουσαι ἐπὶ τοῦ ἀμφιδιηττροειδοῦς παράγουσιν ἐντυπώσεις ὧν ἐκάστη ὀφειλομένη εἰς ἴδιον εἶδος ἀκτίνων τοῦ ἀνακλυμένου φωτός χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ὀπισθοῦ συνδετικοῦ κέντρου τοῦ ἐγκεφάλου (ἐν τμηματικῇ τοῦ ὀπίου ἐντοπίζονται καὶ ἀποταμιεύονται αἱ διὰ τῆς ὁράσεως μνημονικαὶ εἰκόνες) ὡς ἴδιον χρῶμα ἀνήκον εἰς τὸ ἀνακλάσαν τὰς ἀκτίνας σῶμα. Τὰ Χ. δηλονότι εἶναι ιδιότητες τῶν χρωστικῶν οὐσιῶν ὑπὸ μόνου τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως ἀνακαλυπτόμεναι. Αἱ Χ. Ο. διακρίνονται εἰς φυσικά καὶ προσερχόμενας ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ζωικοῦ βασιλείου καὶ εἰς τεχνικά καὶ παραγομένας διὰ τέχνης ἐκ τῆς πίσεως τῶν λιθανθράκων.

Α'.) Φυσικαὶ χρωστικαὶ οὐσίαι. Ἐνώσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τριαδικαὶ (ἐξ ἀνθρακος, ὕδρογόνου καὶ ὀξυγόνου), σπανιώτερον τετραδικαὶ (C, H, O, N), μεγάλην συγγένειαν πρὸς τὰ προϊόντα τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀρωματικῶν εἰδῶν καὶ δὴ τῶν φαινολῶν ἔχουσαι, χαρακτηριζόμεναι ὡς ἐλαφρὰ ὀξεᾶ, τεμνόμεναι ἔστιν ὅτε ὡς γλυκωματογόνα εἰς σάκχαρον καὶ ἄλλας χρωστικὰς οὐσίας τῇ ἐπιδράσει ἀραιῶν ὀξέων· ἄλλαι πάλιν αὐτῶν ὀλίγιστα εἶναι οὐδέτεραι· καὶ μόνον ὅταν προηγουμένως μεταβληθῶσιν εἰς θειοξέα ἢ δι' ἀναγωγῆς εἰς ἄλλους φαινολοειδεῖς ἐνώσεις, ἀποκτώσι χρωστικὴν ἱκανότητα (ινδικόν)· μίαν μόνον δεικνύει χαρακτηῖρα βασικόν, ἡ βερβερίνη. Πᾶσαι λευκαίνονται καταστρεφόμεναι διὰ τῶν ὀξειδωτικῶν μέσων (ὀξυ-

γόνου φουμένου χόρτου, ὑπεροξειδίου ὑδρογόνου τοῦ ἀέρος καὶ πρὸ πάντων γλωρίου), λευκαίνονται· ἀνευ καταστροφῆς ὑπὸ τῶν ἀναγωγικῶν μέσων (διοξειδίου τοῦ θείου, ὑδροθείου, ὑδρογόνου ἐν τῷ γεννασθαι·) τέλος τὰ διαλύματα αὐτῶν ἀναταρασσόμενα μετὰ κόνεως ζωϊκοῦ ἀνθρακος ἀποχρωματίζονται. Ὑπάρχουσιν ἑτοιμαὶ ἐν διαφόροις μέρεσιν ἢ ὄργανοις τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων φύσει κεχρωσμένοις ἢ παρασκευάζονται ἐξ ἄχρων σωματίων τῇ ἐπιδράσει φυραμάτων (ἀραιῶν δξέων ἢ ἀλκαλίων)· ἐκείναι μὲν ἀποτελοῦσι τὰ κυρίως χρώματα, αὗται δὲ καλοῦνται χρώματα ὁ γόνα. Πολλαὶ τῶν Χ. Ο. στερεοῦνται ἀμέσως ἐπὶ τῶν φυτικῶν καὶ ζωικῶν ἰσῶν (βάμβαξ, ἔριον, μέταξα) καὶ βάφουσιν αὐτὰς μονίμως (χρώματα οὐσίαι αὐτὰς, Substantive Farben), ἀλλὰ ἀπαιτοῦσι προπαρασκευὴν τῶν ἰσῶν διὰ χημικῆς τινος ἐνώσεως (Beizmittel), ἥς ἀνευ ἀδυνατοῦσι νὰ βάψωσι τὸν βάμβακα ἢ τὸ ἔριον ἢ τὴν μέταξαν (χρώματα ἐπίθετα, Adjektive Farben), ὁμοιάζουσαι πρὸς τὰ ἐξ ἀνθρακένιου χρώματα καὶ παρέχουσαι μετὰ τῶν προπαρασκευαστικῶν ὑλῶν (ἀλάτων ἀργιλίου, σιδήρου, μολύβδου, κατατίτρου καὶ ὑδραργύρου) ἐνώσεις ἀδιάλυτους καὶ ἀπροσλήτους (χρώματα πηκτώματα δὲ, Lackfarben). Ὅσαι τοῦτων βάφουσιν τὰς φυτικὰς καὶ ζωικὰς ἰσας μονίμως κατὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀέρος, τοῦ διαλύματος τοῦ σάπωνος, τῶν ἀραιῶν δξέων καὶ τῶν ἀλκαλίων, καλοῦνται γνήσια ἢ ἀνεξίτηλα χρώματα (echt), ὅσαι δὲ τοῦναντίον ἐξανθοῦσιν ἢ λευκαίνονται ἢ καταστρέφονται ὑπὸ τῶν ῥηθέντων αἰτίων καλοῦνται ἐξίτηλα ἢ ὀθα. Ἀναλόγως τῆς πηγῆς αὐτῶν αἱ Χ. Ο. διαίρουνται α') εἰς φυτικάς προερχόμενας ἐκ τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, οἷαι ἡ αἵματοξύληνη, ἡ αἱματείνη, ἡ ἀλιζαρίνη, ἡ ἀλκανίνη ἢ ἀγγουστίνη, ἡ βιζίνη, ἡ βρασιλίνη, ἡ βρασιλείνη, ἡ καθαρμίνη, τὰ κίτρινον τοῦ κνίκου, ἡ οἰνολίνη, ἡ ὀρκείνη, ἡ ρουβιδίνη, ἡ σανταλίνη, ἡ σαντάλη, ἡ πετροκαρπίνη, πᾶσαι ἐρυθραὶ ἢ ἀνθεξανθίνη, βερβερίνη, γεντιανίνη, ὀρυκτιρίνη, ἡ εὐξανθίνη, ἡ εὐξανθόνη, ἡ κουρκουμίνη, ἡ κροκίνη, ἡ λουτεολίνη, ἡ μωρίνη, ἡ ξανθίνη, ἡ ξανθίνη, ἡ ξανθοφύλλη, ἡ ξανθοφραμίνη, πᾶσαι κίτριναι· ἡ ἀνθοκυανίνη, τὸ ἡλιοτρόπιον, τὸ ἰνδικόν, τὸ ἰνδοκυανοῦν, τὸ κυανοῦν τοῦ βαμβακελαίου, πᾶσαι κυαναὶ· ἡ ξυλινθίνη, ἡ κυανοφύλλη, ἡ φυλλοκυανίνη, ἡ χλωροφυλλάνη, ἡ χλωροφύλλη, πᾶσαι πράσιναι· β') εἰς ζωικάς λαμβανόμενας ἐν μερῶν καὶ ὀργάνων τῶν ζώων, οἷαι ἡ λουτείνη, ἡ μελανίνη, αἱ οὐροχρωστικαὶ οὐσίαι, ἡ πορφύρα τῶν ἀρχαίων ἢ πουνικίνη, ἡ πυ-

κυανίνη, ἡ τουρακίνη, τὸ ὑσγινον, τὸ ὑσγινικόν δξύ, ἡ ἐρυθροκοκκίνη, τὸ ὑσγινέρον, ἡ ἐρυθροῦσγίνη, ἡ κοκκινίνη, τὸ λάκειον λάκειον, τὸ κρεμέζον καὶ αἱ χολοχρωστικαὶ οὐσίαι.

Β') Τέχνηται χρωστικαὶ οὐσίαι. Τὰ ἐκ τῆς πίσεως τῶν λιθανθράκων παραγόμενα λαμπρά χρώματα, τὰ ὅποια δὲν περιέχονται μὲν ἐν αὐτῇ ἑτοιμα, προκύπτουσιν ὅμως διὰ τεχνητῆς μεταποιήσεως τῶν ἐν αὐτῇ ἀρωματικῶν ὑδρογονανθράκων καὶ φαινολῶν, ἀνήκουσι δὲ πάντα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρωματικῶν ἐνώσεων. Ἀναλόγως τῆς συνθέσεως αὐτῶν καὶ τῆς φύσεως τῶν ἐξ ὧν παράγονται οὐσιῶν διακρίνονται α') εἰς Χ. Ο. τῆς ῥοδαίνης ἢ ἡ χρώματα τῆς ἀνιλίνης ἢ ἀνιλινοχρώματα, οὐσίας παραγόμενας ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς ἀνιλίνης (μίγματος ἀνιλίνης καὶ τολουιδίνης) τῇ δρασσει δξειδωτικῶν μέσων πρὸ πάντων (ἀρσενικοῦ δξέος κατ' ἐξοχὴν καὶ τοῦ νιτροβενζελαίου) καὶ χρησιμοποιουμένης πρὸς βαφὴν μετὰ τῆς καὶ ἐρίων ἀνευ προπαρασκευῆς αὐτῶν (Beize) καὶ πρὸς βαφὴν βάμβακος προπαρασκευασθέντος διὰ δεψικοῦ δξέος καὶ ἐμετικῆς τρυγός· ὑπάρχουσιν τοιαῦται ἐρυθραὶ μὲν, τὸ ἀνιλινέρυθρον ἢ φουζίνη, τὸ κερασέρυθρον, τὸ ρουβινέρυθρον, τὸ σολφερινέρυθρον, ἡ ῥοδείνη, ἡ ἀζαλείνη· ἰόχροι δὲ, τὸ διὰ μεθυλανιλίνης ἰόχρουν, ἡ μαλαχίνη (πρώτη αὐτῇ τυχούσα τῇ 1858 πραγματικῆς ἐφαρμογῆς ἐν τῇ βιομηχανίᾳ), τὸ ἐνιλινοκυανῶν, τὸ διαφανισλαμινοκυανῶν· πράσιναι δὲ, τὸ ἀλδεῦδοπράσινον (vert d'Isèbe), τὸ ἰωδοπράσινον (Moosgrün), τὸ μεθυλανιλινοπράσινον (Lichtgrün), τὸ μαλαχιοπράσινον (Nengrün)· κίτριναι δὲ, ἡ χρυσανιλίνη, ἡ χρυστολουιδίνη· κασταναὶ δὲ, τὸ ἀνιλिनομέλαν, τὸ ἰνδικομέλαν· β') εἰς ἀζωτοχρώματα ἢ ἀζωτοχρωστικὰς οὐσίας, αἵτινες προκύπτουσιν ἐν τῶν φαινολῶν ἢ ἀρωματικῶν ἁμινῶν τῇ ἐπιδράσει διαζωτοσυνώσεων· τοιαῦται εἶναι τὸ ἀνιλινοκίτρινον, ἡ χρυσοειδίνη, τὸ διὰ φαινολενίου καστανόχρου, ἡ τροπαειλίνη ἢ χρυστοίνη ἢ χρυστοίληνη, ἡ ἡλιανθίνη, αἱ σαφρανίται, αἱ ἰνδουλίται· γ') εἰς φαινολοχρωστικὰς οὐσίας ἢ φαινολοχρώματα, οἷα τὸ πικρικόν δξύ, τὸ ἰσοπορφυρικόν δξύ, τὸ χρυσοκίτρινον, τὰ ῥοδαλαϊκά δξέα· δ') εἰς φθαλλεῖνας (βλ. λ.)· ε') εἰς ναφθαλινολοχρώματα, οἷα τὸ ναφθαλινέρυθρον ἢ ἐρυθρόν τῆς Μαγδάλας, ἡ ῥαζελίνη κτλ. καὶ ζ') εἰς ἀνθρακένιοχρώματα, πρὸς τὰς λ. ἀλιζαρίνην, πορφυρίνην, ἀλιζαροκυανοῦν. [P.N.B.]

Χρωματική κλίμαξ. Βλ. Τόνος.

Χρωμίται. Οίκογένεια ἡ ἐμὰς μεταλλικῶν στοιχείων ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ χρωμίου, μολυβδαίνιου, βολφραμίου καὶ ουρανίου· καθ' ὃν δὲ τρόπον οἱ κασιτερίδες, ἤτοι ἡ ἐμὰς ἡ οἰκογένεια τῶν μεταλλῶν κασιτερίου, τιτανίου, ζirkονίου καὶ θορίου, ἔχουσι μεγάλην ἀναλογίαν ὑπὸ χημικὴν ἐποψιν πρὸς τὰ ἀμέταλλα στοιχεία ἀνθρακα καὶ πορίτιον, καθ' ὃν τρόπον τὰ μέταλλα βανάδιον, νιόβιον καὶ ταυτάλιον δεικνύουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀμέταλλα τῆς ἐμάδος τοῦ ἀζώτου, οὕτω καὶ οἱ Χ. πρὸς τὰ μέταλλα θείου, σελήνιον καὶ τελλούριον. [P.N.B.]

Χρώμιον. Στοιχεῖον μεταλλικὸν ἀπομονωθὲν τῷ 1797 ὑπὸ Vauquelin. Οὐδαμοῦ τῆς γῆς ἀπαντᾷ ἐν μεταλλικῇ καταστάσει· τὸ κυριώτερον τῶν ὀρυκτῶν αὐτοῦ εἶναι ὁ σιδηροχρωμίτης. ἕτερον δὲ σπανιώτερον ὁ κροκοίτης. Ἐν γένει ὁμοῦς τὰ ὀρυκτὰ ἐξ ὧν χημικῶς ἐξάγεται τὸ Χ. ἀπαντῶσιν ἐν δόλιχαῖς χώραις καὶ πάντοτε ἐν μικρᾷ ποσότητι. Ἐκ τοῦ σιδηροχρωμίτου λειοτριβόμενου, τηκόμενου ἐν προσφλογιστοῖς καμίνοις μετ' ἀνθρακικοῦ καὶ νιτρικοῦ καλίου λαμβάνεται διὰ κατεργασίας χημικῆς διάλυμα καθαρὸν μονοχρωμικοῦ καλίου, ἐξ οὗ σκευάζεται τὸ χρωμιοξειδίου, ἔπερ τέλος μίγνυμενον μετὰ ἑλαίου καὶ ἀνθρακος καὶ πυρακτούμενον ἰσχυρῶς ἀποδίδει τὸ μέταλλον. Τὸ σύμβολον αὐτοῦ εἶναι Cr καὶ τὸ ἀτομικὸν βάρος 52.1, εἰδ. βάρ. 6.8 (ὅταν παρίσταται ὡς κόνις τεφροχρῶς, κρυσταλλώδης, μεταλλικὴν στίλβην ἔχουσα). Ὡς ἄμορφος ὑπομέλαινα κόνις λαμβάνεται ἐκ συντήξεως ὑπερχλωριούχου Χ. καὶ μεταλλικοῦ νατρίου καὶ διαλύσεως τοῦ τήγματος ἐν ὕδατι. Ὡς στίλβονοί κρυσταλλοὶ τοῦ κανονικοῦ συστήματος λαμβάνονται διὰ διχογενέσεως ἀτμοῦ νατρίου ὠθυμένου ὑπὸ ὑδρογόνου διὰ ὑπερχλωριούχου Χ. διαπύρου. Εἶναι δυστηκτότερον καὶ τοῦ λευκοχρύσου, χαράσσει τὴν ὑάλον, διαλύεται ἐν ζέοντι ὑδροχλωρικῷ ἢ θεικῷ ὀξεϊ, ἐν καυστικαῖς ἀλκαλίοις παρουσία ὀξειδωτικῶν σωμάτων σχηματίζον τὰ χρωμικά ἢ ἄλλα τὰ, βραδέως ὀξειδοῦται ἐν τῷ ἀέρι, ταχύτερον ἐν ἀτμοσφαίρᾳ ὀξυγόνου πυρακτούμενον, καίεται ἐν τῇ φλογί τῆς διὰ ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου λυχνίας· εἰς θερμοκρασίαν 20° ἐπιδεικνύει μαγνητικὰς ιδιότητας. Πᾶσαι αἱ ἐνώσεις τοῦ Χ. διακρίνονται διὰ τῶν ὠραίων καὶ χαρακτηριστικῶν χρωματισμῶν αὐτῶν, διὸ καὶ πλείστοι αὐτῶν ἔχουσι βιομηχανικὰς ἐφαρμογὰς καὶ παρέχουσι τὰς ἐπομένας ἀντιδράσεις. Μετὰ νιτροῦ καὶ ἀνθρακικοῦ καλίου παρέχουσι κίτρινον τήγμα, οὗτινος τὸ ἐν ὕδατι διάλυμα ἔξεινισθὲν διὰ νιτρικοῦ ὀξέος

παρέχει δι' ἀλάτων μὲν μολύβδου ἴζημα κίτρινον, δι' ἀλάτων δὲ ἀργύρου ἐρυθρόν. Τὸ πράσινον διάλυμα τοῦ χρωμιοξειδίου διὰ καυστικοῦ κάλεος δίδει ἴζημα κυανοπράσινον, διὰ θειούχου ἀμμωνίου πράσινον. Τὸ διάλυμα τοῦ χρωμικοῦ ὀξέος διὰ χλωριούχου βαρίου παρέχει ἴζημα κίτρινον διαλυτὸν ἐν νιτρικῷ, ἀδιάλυτον ἐν ὀξεικῷ ὀξεϊ· διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου ἴζημα σκοτεινὸν ἐρυθρὸν διαλυτὸν ἐν νιτρικῷ ὀξεϊ καὶ ἀμμωνία· δι' ὀξεικοῦ μολύβδου ἴζημα κίτρινον, ἀδιάλυτον ἐν ὀξεικῷ ὀξεϊ· δι' ὑδροθείου τὰ ἐρυθρὰ διαλύματα τῶν χρωμικῶν ἀλάτων μετατρέπονται εἰς πράσινα. Αἱ χρωμιοενώσεις συντηγθεῖσαι μετὰ βορκαμαργαρίτιδος χρωμνύουσιν αὐτὴν σμαρογδέρχουν. Ἐνώσεις εἶναι :

1) Ὑποχλωριούχον Χ., CrCl, κόνις λευκὴ κρυσταλλώδης, διαλυτὴ ἐν ὕδατι διὰ κυανῆς χροιάς, λαμβανόμενη διὰ πυρακτώσεως ὑπερχλωριούχου Χ. ἐν βούματι ὑδρογόνου. Τὸ διάλυμα αὐτῆς μετασχηματίζεται ἐν τῷ ἀέρι δι' ἑλξως τοῦ ὀξυγόνου αὐτοῦ εἰς δευχλωριούχον. 2) Ὑδροχλωριούχον Χ., CrCl₃, κόνις σκοτεινὴ κίτρινῃ, ἀσταθής, μεταβαλλομένη ἀφ' ἐαυτοῦ εἰς ὀξοξειδίου Χ. δι' ἐκλύσεως ὑδρογόνου. 3) Ὑποξειδίου Χ., Cr₂O₃, κόνις μὴ πω παρασκευασθεῖσα, ἐνυπάρχουσα ὁμοῦς εἰς τὰς ἀλατώδεις ἐνώσεις αὐτῆς αἰτινες ἀπασαὶ ὑποδεχόμεναι ὀξυγόνον γίνονται πράσινα, ὡς τὸ θεικὸν ὕπερξειδίου τοῦ Χ., CrSO₄. 4) Ὑπερχλωριούχον Χ., Cr₂Cl₇, ὡς ἀνυδρᾶς παρίσταται ἐν εἰδεί στίλβων, λαμπρῶν ἰσχυρῶν κρυσταλλικῶν φυλλιδίων, ἀδιαλύτων μὲν ἐν ὕδατι, εὐδιαλυτῶτατων δ' ἐν αὐτῷ περιέχοντι 0,000001 ὑποχλωριούχου Χ. 5) Ὑπερφθοριούχον Χ., Cr₂F₇, οὐσία στερεά, πράσινη, κρυσταλλώδης. Ὑπάρχει καὶ ἑτέρα ἐνώσις ἀερῶδης τὸ ἑξάφθοριον Χ., CrF₆, ἀέριον ἐρυθρόν, σφοδρῶς προσβάλλον τὸν βλεννογόνο τῆς ρίνος, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν πνευμονῶν. 6) Χρωμιοξειδίου Χ., Cr₂O₃, κόνις ὡχροπράσινῃ, παρισταμένη ἄλλοτε ἐν εἰδεί κρυστάλλων μελάνων βασιεξαγώνων ἢ ῥομβοεδρικών (ὅταν προκύπη διὰ διχογενέσεως ἀτμοῦ χλωριούχου χρωμίου διὰ πεπυρακτωμένου σωλήνος ἐκ πορσελάνης). Εἶναι πολύτιμος χρωστικὴ οὐσία ἀντέχουσα εἰς τὴν πυράκτωσιν καὶ μὴ παραβαλλομένη ὑπὸ τῶν ὀξέων· ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἐπιβάλλου ἢ πορσελάνης ἐγκαυστικήν, ὡς καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν πρᾶσιν ὑάλου. Λαμβάνεται καὶ διὰ σφοδρᾶς θειώσεως μίγματος 1 μ. διχρωμικοῦ καλίου καὶ 3 μ. βαρικοῦ ὀξέος, ὅτε προκύπτει λαμπρῶς πράσινον χρῶμα τὸ γνωστὸν πράσινον τοῦ Guignet ἀντικαταστήσαν

τῇ βιομηχανίᾳ τὸ ἐξητητηῶδες πρᾶσινον τοῦ Scheele, 7) Ὑδροξειδίου Χ., ἢ ἐνυδρὸν χρωμιοξειδίου, $\text{Cr}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$, ἴζημα κυανοπράσινον ἢ πρᾶσινον τεφρῶδες, διαλυτὸν ἐν περισσειᾷ καυστικού κάλεος μετὰ χροῖας λαμπρῶς σμαραγδίνης, λαμβανόμενον τῇ ἐπιδράσει καυστικῶν ἀλκαλίων ἐπὶ διαλυμάτων ἀλάτων τοῦ χρωμιοξειδίου· διαλύεται δ' ἐν δέξει σχηματίζον τὰ τοῦ χρωμιοξειδίου ἄλατα. Σχηματίζει ἐνώσεις ἐν αἷς διαφαίνεται ὁ δέξινος αὐτοῦ χαρακτήρ· τοιαῦται εἶναι τὸ χρωμιοξειδίου τοῦ σιδήρου, τοῦ μαγνητίου, τοῦ ψευδαργύρου. 8) Θεικὸν δέξειδίου Χ., $\text{Cr}_2\text{S}_3 \cdot 18\text{H}_2\text{O}$, διάλυμα πρᾶσινον, διὰ γρόνου ἰσχυρὸν γινόμενον μετ' ἀπεκκρίσεως ἐμῶρων κρυστάλλων· μετὰ τῶν θεικῶν ἀλάτων τῶν ἀλκαλίων παρέγει εὐκρυστάλλωτους τυττηρίας. 9) Κανονικὸν χρωμικὸν δέξυ, H_2CrO_4 , ἐνώσις δεσθεστατή, τεμνομένη ἅμα τῇ παραγωγῇ αὐτῆς ἐκ τῶν χρωμικῶν ἀλάτων τῇ προσθήκῃ θεικῶν δέξος εἰς τριοξειδίου Χ., CrO_3 , ἢ ἀνυδρίτην τοῦ γρωμικοῦ δέξος καὶ εἰς ὕδωρ. 10) Τριοξειδίου Χ., CrO_3 , ὑπὸ μορφῇν βελονοειδῶν κρυστάλλων ἐρυθρῶν, ὑγροσκοπικῶν, διαλυτῶν ἐν ὕδατι. Εἶναι τὸ ἰσχυρώτερον δξειδωτικὸν σῶμα τῆς χημείας, ὡς ἐνδύλως ἀποδίδον θξυγόνον, καταστρέφον τὰς ὀργανικὰς οὐσίας. Ἐκ διαλύματος αὐτοῦ προκύπτουσι μετὰ μετάλλων τὰ μόνον οὐχ ὡς καὶ συνιστάμενα κατὰ τὸν τύπον K_2CrO_4 καὶ ὄντα κίτρινα, τὰ δὲ γ' ὡμικᾶ, κατὰ τὸν τύπον $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, ἐρυθρά, καὶ τὰ τριγρωμικᾶ ἄλατα, κατὰ τὸν τύπον $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, σκοτεινῶς ἐρυθρά. Τοιαῦτα εἶναι α') τὸ μόνον χρωμικὸν ἢ οὐδὲ δεξερὸν χρωμικὸν κάλιον, K_2CrO_4 , παραγόμενον ἐν τοῦ διγρωμικοῦ καλλίου διὰ ζέσεως 99 μ. αὐτοῦ μετὰ 46 μ. ἀνθρακικοῦ καλλίου· ἄλλας σχηματίζον ὡραίους κίτρινους βασιστρώδεις κρυστάλλους, διαλυομένους ἐν ὕδατι διὰ μονίμου κίτρινης χροῖας· β') τὸ διγρωμικὸν κάλιον, $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, ἄλλας τοῦ ἀγνώστου χρωμικοῦ δέξος, παρασκευαζόμενον ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἐκ τοῦ μαγνητικοῦ δέξειδίου τοῦ Χ. ἢ τοῦ ἄλλως ὀρυκτοῦ χρωμίτου καλουμένου· διαλύεται ἐν ὕδατι καὶ ἐν ἀλκαλίοις καὶ καυστικῇ ἀμμωνίᾳ μετὰ χροῖας κίτρινης ἐν τοῖς τελευταίοις, ἐρυθρὰς δὲ ἐν τῷ ὕδατι. Ἔχει πλεῖστας ὅσας ἐφαρμογὰς καὶ ἰδίως ἐν τῇ βαφικῇ πρὸς παρασκευὴν τῶν διαφόρων γρωμιοχρωμάτων πρᾶσινον, κίτρινον, ἐρυθρὸν, χρυσαῖον καὶ ἐν τῇ τυπωτικῇ καὶ τῇ ζωγραφικῇ ὡς καὶ εἰς τὴν ἐγκαυστικὴν τῆς ὑάλου καὶ τῆς πορσελάνης· ὡς ἄριστον δ' δξειδωτικὸν ἐφαρμόζεται πρὸς λεύκανσιν ἐλαίων καὶ στεατῶν· ἐπίσης δὲ αὐτοῦ παρασκευάζονται μίγματα ἀναφλέ-

ξιμα καὶ στοιχεῖα γαλβανικά· βυρσοποιεῖ τὰ δέρματα καὶ καθιστᾷ ἀδιάλυτον τὴν πηκτίνην ἢ γελატίνην, διὰν ἰσότημον μίγμα αὐτῶν ἐκτεθῇ εἰς τὸ ἥλιακόν φῶς, τὴν ἰδιότητα δὲ ταύτην χρησιμοποιοῦσιν ἐν τῇ φωτογραφίᾳ καὶ τῇ φωτοτυπίᾳ· γ') τὸ τριγρωμικὸν κάλιον, $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, ἄλλας ὑπὸ μορφῇν ὡραίων σκοτεινῶς ἐρυθρῶν πρισματικῶν κρυστάλλων, ἐν τῷ ἀέρι τῇ προσλήψει θξυγόνου μελανομένων· δ') μόνον χρωμικὸν νάτριον, $\text{Na}_2\text{CrO}_4 + 10\text{H}_2\text{O}$, ἄλλας κρυσταλλικόν, ὑγροσκοπικόν· ε') χρωμικὸν βάριον, BaCrO_4 , καὶ χρωμικὸν στρόντιον, SrCrO_4 , ἴζηματα ἀλατῶδη κίτρινα, ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι· ς') γρωμικὸν ἀσβεστόν $\text{CaCrO}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$, χρωμικὸν μαγνήσιον, $\text{MgCrO}_4 + 7\text{H}_2\text{O}$. ζ') διγρωμικὸν ἀμμόνιον $(\text{NH}_4)_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ ὁλοῦς ὑπὸ μορφῇν κρυστάλλων ἐρυθρῶν ἐξογκομένων διὰ θερμάνσεως· ἐάν εἰς διάλυμα αὐτοῦ ἐμβαπίσωμεν χαρτότευκτα ἄνθη καὶ εἴτα ξηράνωμεν αὐτὰ ἔχομεν τὰ λεγόμενα μαγικά ἢ ἱαπωνικά ἄνθη. 11) Κίτρινος ἢ οὐδέτερος χρωμικὸς μόλυθος, PbCrO_4 , εἶναι ὁ ἐν τῇ φύσει ὑπὸ μορφῇν ὡραίων ἐρυθρῶν κρυστάλλων ἀνευρισκόμενος κροκίτης· τεχνικῶς παρασκευάζεται ὡς ἴζημα κίτρινον διὰ καταβύθσεως διαλύματος ἁλματος τίνος μολύβδου ὑπὸ τίνος γρωμικοῦ ἁλματος διαλυμένου· εἶναι γνωστὸν ἐν τῇ ζωγραφικῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα γρωμιοκίτρινον ἢ κίτρινον διὰ Χ. (Chromgelb). 12) Ἐρυθρὸς ἢ βασικός χρωμικός μόλυθος, $\text{PbCrO}_4 + \text{PbO}$, κόνις κρυσταλλικῇ ἐρυθρᾷ ὡς κιννάβαρι, χρήσιμος ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐρυθρὸν διὰ Χ. (Chromroth). 13) Χλωρίδιο γρωμικὸν δέξυ ἢ διχλωριεῶδες γρωμύλιον, CrO_2Cl_2 , ὑγρὸν ἐρυθρόν. 14) Φθορίδιο, διγρωμικὸν κάλιον, $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7\text{F}_2$, ὑπὸ μορφῇν λαμπρῶς ἐρυθρῶν κρυσταλλικῶν πυραμίδων. [P.N.B.]

Χρωμίτης. Ὀρυκτὸν τοῦ κυβικοῦ συστήματος, συνήθως εὐρισκόμενον κατὰ μάζας χειροπληθεῖς, ἔχον σκλ. 5.5 καὶ εἰδ. βάρ. 5.5, λάμψιν μεταλλικὴν, χρῶμα δὲ σιδηρομέλαν ἢ πιασσοχρῶδες. Εἶναι ἐν τῶν ζεθονωτάτων ὀρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος· κατὰ τὴν χημικὴν σύστασιν του εἶναι δξειδίου τοῦ χρωμίτου μετὰ τινων ἄλλων μετάλλων καὶ χρησιμεύει πρὸς παρασκευὴν κίτρινων καὶ πρᾶσινον χρωμάτων διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ βαφικὴν. [A.K.]

Χρωμολιθογραφία. Βλ. Λιθογραφία.

Χρωσίμετρον. Συσκευή χρησιμεύουσα πρὸς καθορισμὸν τῆς χρωστικῆς δυνάμεως τῶν χρωστικῶν οὐσιῶν ἢ ἐν γένει

παντός σώματος παρέχοντος κεχρωσμένον διάλυμα ἐν ὕδροις· στηρίζεται δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς κατασκευῆς τοῦ ὄργάνου τούτου ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἴσα ποσὰ διαλύματος χρωστικῆς τινος οὐσίας ἀναμιγνύμενα μετὰ ἴσων ποσῶν διαλυτικῶν ρευστῶν ἔχουσιν ὁμοίαν χροίαν παρατηρούμενα ἐντὸς ὑαλίνων σωλῆνων ἰσομήκων. Οὕτω λοιπὸν ἐξελέγχωμεν δι' αὐτοῦ ὅτι ἡ χρωστικὴ οὐσία Α' ἔχει διπλασίαν ἢ τριπλασίαν χρωστικὴν δύναμιν τῆς οὐσίας Β', ἐὰν ἴσον ποσὸν αὐτῆς κερσθῇ μετὰ διπλασίου ἢ τριπλασίου ποσοῦ διαλυτικοῦ σώματος παρέχει ὁμοδύναμον χροίαν πρὸς τὴν παρεχόμενῃ ὑπὸ τοῦ Β', οὕτινος ἴσον ποσὸν ἐκεράσθῃ μετὰ δις ἢ τρις ὀλιγωτέρου διαλυτικοῦ. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ πρὸς ἐλεγχοῦ τῆς ἀποχρωστικῆς δυνάμεως διαφόρων οὐσιῶν, ὅτε αἱ τοιαῦται συσκευαὶ λέγονται ἀποχρωσίμετρα. [P.N.B.]

Χυλουργία. Σύμπτωμα τῆς πιαραιμίας, χαρακτηριζόμενον διὰ τῆς παρουσίας ἐν τοῖς κύρτοις γαλακτώματος πιμελῆς καὶ ὀφειλόμενον ὡς καὶ ἡ πιαραιμία εἰς ἰδίαν τινὰ κατάστασιν τοῦ ἥπατος παράγοντος ἀφθένως καὶ ἀδιακόπως οὐσίας παγείας. Ἐπὶ Χ. τὰ οὖρα δὲν περιέχουσι γάλα, εἰ καὶ ἡ ἔξις αὐτῶν τυγχάνει γαλακτώδης, διότι τὸ περιεχόμενον γαλακτώμα τοῦ λίπους οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ βούτυρον τοῦ γαλακτος, οὐδὲ ἄλλο τι συστατικὸν αὐτοῦ ἀνακαλύπτεται εἰς τὰ χυλώδη οὖρα. Τὰ λεπτότατα ταῦτα κοκκία πιμελῆς προσέρχονται ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἄρα ἡ Χ. δὲν εἶναι πάθος νεφρικόν. [P.N.B.]

Χυλός. Βλ. Λεμφικὸν σύστημα.

Χυλοφόρα ἀγγεῖα. Βλ. Λεμφικὸν σύστημα.

Χύσις καλεῖται ἡ εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβολὴ χάριν τῆς ἐκ τρικυμίας ἢ ἐξ ἐχθρικῆς καταδιώξεως σωτηρίας τοῦ πλοίου μέρους τοῦ φορτίου ἢ τῶν εἰς τὸ πλοῖον ἀνηκόντων πραγμάτων. Ὅπως ἡ Χ. ἐπιφέρει τὰς νομίμους συνεπείας, δεῖον νὰ γίνῃ πρὸς τὸ κοινὸν καὶ ἔννομον συμφέρον τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου, ἐν κινδύνῳ τοῦ πλοίου εὐρισκομένου, τῇ ἐλευθέρᾳ καὶ ἐκουσίᾳ ἀποφάσει τοῦ πλοίαρχου, τοῦ πληρώματος καὶ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εὐρισκομένων μετόχων τοῦ φορτίου, καὶ ἐκ τῆς θυσίας τῶν ἐκδληθέντων πραγμάτων νὰ διεσώθησαν τὸ λοιπόν. Πρῶτον ῥίπτονται τὰ ὀλιγώτερον ἀναγκαῖα, τὰ βαρύτερα καὶ τὰ εὐτελέστερα πράγματα, εἰτα δὲ αἱ πραγματεῖαι τοῦ πρώτου καταστρώματος κατ' ἐκλογὴν τοῦ πλοίαρχου. Περὶ τῆς Χ. συντάσσεται ἑγγράφος ἐκθεσις, ἣς τὸ περιεχόμενον ὀφείλει ὁ πλοίαρχος νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως ἐντὸς 24 ὥρων ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν πρῶτον λιμένα κατάπλου του.

Πρβλ. εἰδικὴν πραγματείαν Δ. Ἀναργύρου περὶ Χ. καὶ συνεισφορᾶς. (Ἐθ. 1896). [Πφ.]

Χύτροι. Βλ. Διενύσια.

Χυτρώλιθος καλεῖται πέτρωμά τι αποτελούμενον ἐκ μίγματος τάλκου, γλωρίτου, μαρμαρυγίου καὶ ἀμιάντου. Ἐξ αὐτοῦ σχηματίζονται κοῖται ἐντὸς ἀρχαίων ὕδατογενῶν πετρωμάτων. [Δ.Κ.]

Χωλάτση. Χωρ. τῆς ἐπαρχ. Ὁφείως τῆς Τραπεζούντος· οἰκίαι 350, κατ. 2 450 μουσουλμάνοι λαλοῦντες τὴν ἐλληνικὴν. [Π.]

Χωλίαμβος. Βλ. Ἰαμβος.

Χωλό. Κωμόπολις τῆς ἐπαρχ. Ὁφείως τῆς Τραπεζούντος, οἰκίαι 2 000, κάτοικοι 14 000 μουσουλμάνοι ὁμιλοῦντες τὴν ἐλληνικὴν. [Π.]

Χωλότης ἡ χ ὡ λ ὡ σ ι ς ἡ χ ὡ λ ὡ μ α. Κατάστασις συγγενῆς ἢ ἐπὶ κτητος περὶ τὸ βάδισμα ἢ τὴν ὀρθοστασίαν ἀνθρώπων ἔχοντων τὸ ἕτερον τῶν σκέλων βραχύτερον, συγγενῆς μὲν ὅταν κατὰ κληρονομίαν ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν μεταδίδεται, ἐπὶ κτητος δὲ ὅταν ὀφείλεται εἴτε εἰς ἀγκύκλωσιν μιᾶς τῶν ἀρθρώσεων τοῦ σκέλους, εἴτε εἰς κακώσεις τοῦ σκέλους πρὸ τῆς τελείας διαπλάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, εἴτε εἰς παθήσεις σκληρῶν ἢ μαλακῶν μορίων τοῦ σκέλους ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐδραζόμενας κατ' αὐτὸ καὶ παρακυλίσσας τὴν ἰσότητον ἐπιμήκυνσιν τῶν ὀστέων. Τοιαύτη ἢ πραγματικὴ καὶ ἀναφαίρετος Χ. Ἔνιστε ὅμως προσκαίρως χωλαίνει τις διὰ πληγὴν ἢ ἔλκος ἢ ἄλλας ὑπάρχοντες τοῦ σκέλους. [P.N.B.]

Χωματάδα. Χωρ. τοῦ δήμου Μεθώνης τῆς ἐπαρχίας Πυλίας, ἔχον 188 κατ.

Χωματερό. Χωρ. τοῦ δήμου Κολλαινίδων τῆς ἐπαρχ. Πυλίας, ἀριθμοῦν 161 κ.

Χωματιανός Δημήτριος. Γραικορωμαῖος νομομαθὴς, ἀκμάσας πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Ἦν χαρτοφύλαξ καὶ εἰτα ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, γράψας Ζητήματα, ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικονομίαν καὶ εὐρισκόμενα ἐν χειρογράφῳ ἐν Μονάχῳ. Ὑπὸ τινων συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν σχολιαστῶν τῶν Βασιλικῶν. [Σ.Β.]

Χώμερη. Χωρ. τοῦ δήμου Προσχίου τῆς ἐπαρχ. Ναυπακτίας πρὸς Δ τοῦ Πλατάνου, ἀπ' οὗ ἀπέχει ὥρ. 2. Κάτ. 309.

Χῶναι. Μεταγενέστερον ὄνομα τῶν ἀρχαίων Κολοσσῶν (βλ. λ.).

Χῶνες. Χωρ. τῆς νήσου Ἀνδρου, ἀνήκον εἰς τὸν δῆμον Κορθίου καὶ ἀριθμοῦν 160 κατ.

Χωνιάτης ἡ κυρίως Ἀχομενιάτης Μιχαήλ, γεννηθεὶς τῷ 1140 ἐν ταῖς Χῶναις τῆς Φρυγίας, ἐξ οὗ καὶ Χωνιάτης ἀπε-

κλήθη. Ἐξ ἀρχῆς ἤδη προωρίσθη διὰ τὸ ἱερατικὸν στάδιον, ἐφηβος δὲ ὢν ἦλθεν εἰς Κων/πόλιν (1157), ἵνα ἐπιδοθῇ εἰς τὴν γραμματικὴν προπαιδεῖαν καὶ τὴν τοῦ ἐπικούχλου χρηστομάθειαν. Ἐν Κων/πόλει ἐσχετίσθη στενῶς μετὰ τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου, εἰς δὲ ὁφείλει τὸν μέγαν ἔρωτά του πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ τὴν φιλίαν ἣν συνῆψε πρὸς πολλοὺς τοῦ Βυζαντίου μεγιστάνους. Πατριαρχεύοντες δὲ Θεοδοσίῳ τοῦ Βοραδοῦκτου (1177-84) ἐγένετο ὑπογραμματεὺς τοῦ πατριάρχου, μετασχὼν δὴλον ἐκείνων τῶν κινδύνων οὓς εἶχε τότε ἡ πατριαρχικὴ ἀρχή. Τέλος ὑψώθη εἰς τὸν μητροπολιτικὸν τῶν Ἀθηνῶν θρόνον τῷ 1175 ἢ 1182, διαδεχθεὶς τὸν Γεώργιον Σηρόν. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὢν ἡναγκάσθη πολλὰκις πρὸς πολλὰ νὰ παλαίσῃ, καὶ δὴ βλεπομένη αὐτὸν δραστηρίως ὑπερασπίζοντα τὰς Ἀθήνας πολιορκουμένας ὑπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Σγουροῦ ἀρχόντος τῆς Ἀργολίδος. Καὶ τότε μὲν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, δὲν ἠδυνήθη ὅμως πάλιν νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν προσελθὴ αὐτῷ πόλιν ἀπὸ τῆς ὑπὸ τὸν Βονιφάτιον τὸν Μομφερρατικὸν ἐπιδρομῆς τῶν Φράγκων (1204). Ἀπῆλθε τότε ὁ Χ. τὸ πρῶτον εἰς Θήβας, εἶτα εἰς Θεσσαλονίκην, Εὐβοίαν καὶ τέλος φυγὰς καὶ πένης εἰς τὴν νῆσον Κέα. Ἐνταῦθα διέτριψε μέχρι τοῦ θανάτου του (1220) διοικῶν ἐφ' ὅσον ἤδυνατο τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῶν Ἀθηνῶν πράγματα. Μόνον δὲ τῷ 1215 μετέδωκε πάλιν εἰς Ἀθήνας, δὲλ' οὐδὲν δυνήθεις ὑπὲρ τῆς πόλεως νὰ πράξῃ ἐπανῆλθεν πάλιν εἰς Κέα, καίτοι ἐπανελημμένως εἶχεν ἤδη προσκληθῇ ὑπὸ διαφόρων ἡγεμόνων (Θεόδωρου Λασκάρεως, Θεοδώρου Δούκα Κομνηνοῦ). Τὰ σωζόμενα ἔργα τοῦ Ἀκομινάτου εἶναι κατηχητικὰ ὁμιλίαι, λόγοι πανηγυρικοὶ καὶ θρηνηταί, ἐπιστολαὶ καὶ ποιήματα. Καὶ ἄλλα μὲν τούτων ἔγραψεν ἐν Κων/πόλει, ἄλλα ἐν Ἀθῆναις καὶ ἄλλα ἐν Κεῖᾳ. Ἐν τοῖς συγγράμμασι του δὲν εἶναι δυσκόλον νὰ ἀνεύρῃ τις πολλαχού τὴν διάνοιαν τοῦ διδασκάλου τοῦ Εὐσταθίου, οὗ τινος καὶ πολλὰς, ἰδίᾳς αὐτῷ μόνον, λέξεις μεταχειρίζεται. Πολλὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ Α. Elissen (Γοττγγ. 1846) καὶ ὑπὸ Migne ἐν τῇ Ἑλληνικῇ πατρολογία. Καθολικὴν δὲ ἐκδοσὶν ἔχομεν τὴν ὑπὸ Σπ. Λάμπρου, «Μιχαὴλ Ἀκομινάτου τὰ σωζόμενα» (2 τόμ. Ἀθῆν. 1879-80). Πρὸς τοῦ αὐτοῦ πραγματεῖαν περὶ τοῦ Χ. ἐν Ἀθηναίῳ τόμ. 5' καὶ τὴν διατριβὴν: Δι' Ἀθῆνας κατὰ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος (Ἀθῆν. 1878), ὡς καὶ Th. Uspenskij, Τὰ ἔργα τοῦ Μ. Α. (ἸΟζηρσ. 1881). Ὁ Β. Γεωργιάδης ἐδημοσίευσε (Ἀθῆν.

1882) ὁμιλίαν μὴ ὑπάρχουσαν ἐν τῇ τοῦ Λάμπρου συλλογῇ. [Κ.Κ.]

Χωνιάτης Νικήτας. Κυρίως ἐκαλεῖτο Ἀκομινάτος, Χ. δὲ ὠνομάσθη ὡς γεννηθεὶς ἐν Χώναις, ταῖς ἄλλοτε Καλοσσαῖς τῆς Φρυγίας. Ἦτο εἰς τὴν διασημιότῳ Βυζαντινῶν ἱστορικῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ 11^{ου} μ. Χ. αἰῶνος, καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω ἐπισκόπου τῶν Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινάτου ἢ Χωνιάτου. Ἦδη ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ εἶχεν ἐκτελέσει πολλὰς ὑπηρεσίας τῆς αὐλῆς, ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου διορίσθη ἐν κρίσεσι τοῦ κράτους καιροῖς διοικητὴς τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν (1204) τῆς Κων/πόλεως κατέφυγε μετὰ τῆς αὐλῆς Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως εἰς Νίκαιαν. Παρευρεθείς κατὰ τὴν ἄλωσιν ταύτην τῆς Κων/πόλεως παρέσχεν ἡμῖν λίαν ἐνδιαφέρουσαν καὶ ἀναμφιβόλως πιστὴν τοῦ γεγονότος περιγραφὴν. Κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ παρὰ τῇ αυτοκρατορικῇ αὐλῇ διατριβὴν αὐτοῦ συνέγραψε τὸ μέγα ἔργον του «Ἱστορίαν» ὅπερ ἀπθανάτισε τὸ ἔννομά του. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ 10 διακεκριμένων ἔργων, ὧν ἕκαστον περιλαμβάνει ἐν ἡ πλείεστερα βιβλία, ἃ πάντα ἀνέρχονται εἰς 21 καὶ περιστρέφονται περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν αυτοκρατόρων ἀπὸ τοῦ 1118 μέχρι τοῦ 1206. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Jer. Wolf (Basel-Bale 1557), μετὰ ταῦτα ἐν Γενεύῃ (1593), καὶ συνεξεδόθη μετὰ τῶν ἄλλων Βυζαντινῶν συγγραμμάτων ἐν τῇ Παρισίνῃ (1647), Ἑνετικῇ (1729) καὶ Βοννικῇ (1835) συλλογῇ. Ὁ Χ. πρὸς τούτοις ἔγραψε καὶ ὀθσαυρὸν ὁρθόδοξας ἐν 27 βιβλίοις, ἧς συγγραφῆς τὸ χειρόγραφον ἐσώζετο ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων. Καὶ ἄλλα δὲ ἔργα τοῦ Χ. σώζονται ἐν διαφόροις τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκαις. [Α.Θ.Ι.]

Χώνικας. Χωρίον τοῦ δήμου Προσυναιων τῆς ἐπαρχίας Ναυπλίας, κείμενον ἐν τῇ ἀργολικῇ πεδιάδι καὶ ΝΔ τοῦ Μπερμπάτι: εἰς ἀπόστασιν 45'. Κατ. 289.

Χώρα καλεῖται τὸ σταθερὸν ἔδαφος ἐφ' οὗ κατοικεῖ λαός, ἀποτελῶν πολιτείαν. Εἶναι ἐπομένως ἡ Χ. ἐν τῶν στοιχείων τῆς πολιτείας, ἐκ τῶν περιστάσεων ἐξαρτωμένης τῆς ἐκτάσεως, τὴν ὅποian δέον νὰ ἔχῃ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ λαός τις εὐσέχως δύναται νὰ ὀργανωθῇ εἰς πολιτείαν. Ἐν τούτοις δὲ οὐσιώδης ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἀρ. αἰῶν καὶ τῶν νεωτέρων πολιτειῶν διαφορὰ: ἐν τῇ ἀρχαιότητι μικροσκοπικὰ ἔδαφη ἤρουν ὅπως ἰδρυθῶσιν ἐπ' αὐτῶν πολιτεῖαι, τινὲς τῶν ὁποίων, ὡς αἱ Ἑλληνικαὶ τῆς ἀρχαιότητος, κατίστησαν ἀλη-

θώς τῆς ἱστορίας κοσμήματα. Σήμερον ὁμως τούναντίον ἀναγνωρίζεται ὡς ἀνάγκη μεγάλη σχετικῶς τοῦ ἐδάφους ἑκτασίς. Ὁ Bluntschli δὲ φρονεῖ ὅτι ἡ σημερινὴ τῶν χωρῶν ἑκτασίς εἶναι μεγίστη, προσυλαῖς κατὰ τῆς κοσμοκρατορίας, ἣν δὲν ἤδυνήθησαν ν' ἀποφύγωσιν αἱ ἀρχαῖαι πολιτεῖαι, ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς μικρότητος αὐτῶν. Ἡ Χ. εἶναι φύσει πεπερασμένη, ἔχει ὅρια, ἅτινα δύναται νὰ ὦσιν εἴτε τεχνητά, μὴ ὀριζόμενα ἐκ φυσικῶν σημείων, ἀλλὰ σημειούμενα διὰ κτιρίων, ἰσθμῶν, χανδακῶν κτλ., εἴτε φυσικά ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως δεδομένα, οἷαι εἶναι ὁροσειραὶ, κοιλάδες, ποταμοί, θάλασσα ἢ λίμναι. Διπτομερέστερον τὰ ὅρια κανονίζονται διὰ συμβάσεων ἢ ἐκ κανόνων τοῦ διεθνoῦς δικαίου. Ἐκ κανόνος δὲ διεθνoῦς τὰ ὅρια τῆς Χ. παρεκτείνονται κατὰ νομικὸν πλάσμα καὶ ἐπὶ τὰ καταστρώματα τῶν πλοίων τῆς πολιτείας, ὅπουδῆποτε τῆς ὑδρογείου σφαίρας καὶ ἂν ταῦτα εὐρίσκονται. Τὸ διδασκόμενον ἄλλοτε, ὅτι παρέκτασιν τῆς Χ. ἀποτελοῦσι πλὴν τούτων καὶ αἱ κατοικίαι τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διπλωματικῶν αὐτῆς ἀντιπροσώπων ὡς καὶ αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀκίνητοι κτήσεις τῆς πολιτείας, ἐλύθη πλέον ἀρνητικῶς ἐν τῷ διεθνῇ δικαίῳ. Χ. ἀποκτᾷ ἡ πολιτεία ἡ διὰ κατοχῆς ἐξ ἀμνημονεύτου διανοίᾳ κυριαρχίας ἢ διὰ καταλήψεως ἀδεσπότου ἐδάφους ἢ διὰ κατακτήσεως. [Πφ.]

Χώρα λέγεται παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἡ κατ' ἐξοχὴν κατοικουμένη πόλις, πόλιν ἢ χωρίον περιοχῆς τινος, νήσου, δήμου, ἐπαρχίας κλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ μικρότερα χωρία τούτων. Ἔνεκα τῆς χρήσεως ταύτης ἡ λέξις κατέστη καὶ κύριον ὄνομα κωμῶν τινων, ὧν τὰς σπουδαιότερας ἀναφέρωμεν κατωτέρω.

Χώρα. Πολίχνη τῆς Θράκης κατὰ τὰ παράλια τῆς Πρωποντίδος καὶ πρὸς Ν τοῦ Ραιδεστοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 3500 Ἑλλήνων ἰσχυρομένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. Ἐχει ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον εἰνῶν μαύρων καὶ ἐρυθρῶν καὶ διαφόρων εἰδῶν ἀγγειοπλαστικῆς καὶ κεραμοποιίας. Ἡ πολίχνη αὕτη εἶναι γνωστὴ τοῖς ναυτιλλομένοις ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐπὶ ἀποκρήνου παραλίας φάρου. Εἶναι ἔδρα ἐπισκόπου τιτοφορομένου Γάνου καὶ Χώρας.

Χώρα. Πόλις τῆς Σάμου κειμένη περὶπου 3 χμ. ἀπὸ τῶν ἐρείπων τῆς ἀρχαίας Σάμου. Ἐχει 2058 κατ. καὶ εἶναι πρωτ. τμήματος τῆς ἡγεμονίας μετὰ 14 086 ψυχῶν. [Μ.Σ.]

— Καλύμνου, βλ. Κάλυμνος.

Χώρα. 1) Χωρίον τῆς Ἀρκαδίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Θελοπούσης κείμενον

ΒΔ τῆς Δημητσάνης εἰς ἀπόστασιν ὥρων 8, ἐν τῷ μεταξύ τῶν ποταμῶν Ἐρυθρῶν καὶ Λαδωνος χώρῳ. Οἰκεῖται ὑπὸ 387 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Καρδαμύλης τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου, ἔχον 147 κατ. — 3) Χωρ. τοῦ δήμου Καρυστιῶν ἐν Εὐβοίᾳ μετὰ 156 κατ. — 4) Χ. ἡ Κάστρον, κωμόπολις τῆς νήσου Ἀμοργοῦ, κειμένη κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, οὗτα δὲ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἀμοργοῦ. Οἰκεῖται ὑπὸ 997 κατ. καὶ ἔχει πρὸς ὅλα δημ. καρπούς, βάμβακα, εἰλαῖον, οἶνον, καπνὸν καὶ σῦκα. Πρὸς Β αὐτῆς ἐγείρεται τὸ ὄρος Ἅγιος Ἥλιος ὕψους 683 μέτρων. (Ἰδε Ἀμοργός). — 5) Χ. ἡ Κωμόπολις, πρωτεύουσα τοῦ δήμου καὶ τῆς νήσου Φολεγάνδρου, ἔχουσα 590 κατ.

Χώρα Γαῖτων. Χωρ. τοῦ δήμου Ἀδίας τῆς ἐπαρχίας Οἰτύλου, ἔχον 170 κατοίκους.

Χώρας (Κάτω). Τὸ ὄνομα τοῦτο (ὀλλανδιστὶ *Nederlande*, γαλλ. *Pays-Bas*) φέρει ἐπισήμως τὸ σημερινὸν βασιλεῖον τῆς Ὀλλανδίας (βλ. λ.), διότι τὸ ὄνομα Ὀλλανδία κυρίως ἀνήκει μόνον εἰς τὰς δύο ΒΔ ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου τούτου. Ἀλλὰ κοινῶς προτιμᾶται τοῦτο, καθ' ὅσον αἱ δύο ῥηθείσαι ἐπαρχαὶ ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τοῦ κατόπιν βασιλείου, τὸ δὲ ὄνομα Κάτω Χώρα ἄλλοτε ἐσημαίνει πολὺ εὐρυτέραν χώραν περιλαμβάνουσαν ἀμφότερα τὰ σημερινὰ βασιλεία τῆς Ὀλλανδίας καὶ τοῦ Βελγίου μετὰ τινῶν ἐμῶρων τμημάτων τῆς Γαλλίας. Ἐν τῷ περὶ Βελγίου ἀρθρῳ ἐξετέθησαν ἡδη τὰ περὶ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς χώρας ταύτης μέχρι τοῦ ὀριστικοῦ χωρισμοῦ τοῦ Βελγίου ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830 ἐπὶ Γουλιέλμου τοῦ Α'. Οὗτος ἀνεγνώρισε τῷ 1839 ἐπισήμως τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Βελγίου, παρητήθη δὲ τῷ 1840 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γουλιέλμου Β' ὅστις τῷ 1848 ἐξέδωκε νέον θεμελιώδη νόμον τοῦ κράτους, ἀπέθανε δὲ τῷ ἐπομένῳ ἔτει. Ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Γουλιέλμου Γ' εἰσῆχθησαν πολλαὶ ὥρελμοι μεταρρυθμίσεις κυρίως ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ Τορβέκε, συνέβησαν ὁμως καὶ δυσάρεστοι θρησκευτικαὶ διαμάχαι, καὶ ἐκηρύχθη τὸ Λουξεμβούργον οὐδέτερον δουκάτον (1867). Τῷ 1866 ἐκανονίσθη τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς ἐν ἑλλείψει ἀρρένων παίδων τοῦ βασιλέως ὀρισθείσης τῆς πριγκίπισσας Γουλιελμίνης διαδόχου τοῦ θρόνου, τῷ δὲ 1887 ἀνεθεωρήθη τὸ σύνταγμα. Θανόντος δὲ τῷ 1890 Γουλιέλμου τοῦ Γ' διεδέχθη αὐτὸν ἡ μηνιμονευθεῖσα θυγάτηρ του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς τῆς Βίλλμας.

Ὑπολείπεται νὰ ἐκθέσωμεν τινὰ ἐν συντομίᾳ περὶ τῆς καλλιτεχνίας τῶν Κάτω

Χωρὼν καὶ δὴ κυρίως περὶ τῆς ζωγραφικῆς. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἐνταῦθα ἤκμασε κυρίως ἀπὸ τοῦ 15' μέχρι τοῦ 15' αἰῶνος καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, καὶ δὴ ὁ γοθικὸς ρυθμός, οὗ λαμπρότατα μνημεῖα εἶναι μεταξὺ ἄλλων ὁ ναὸς τῆς Παναγίας ἐν Hall πλησίον τῶν Βρυξελλῶν, ὁ τῆς Παναγίας ἐν Ἀμβέρσῃ καὶ πλείστοι αἱ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ὡς καὶ τὰ δημαρχεῖα ἐν Βρυξελλαῖς καὶ Λουβαίν, πρὸς ἃ ἀμιλλῶνται καὶ ἄλλα λαμπρὰ κτίρια ἐν ἄλλοις ρυθμοῖς, καὶ εἶναι οὐχ ἥττον ἀληθές, ὅτι καὶ ἡ γλυπτικὴ δὲν παρημελήθη, ἔχουσα ἐξόχους ἀντιπροσώπους μεταξὺ ἄλλων τοὺς Duquesnoy ἐν Βρυξελλαῖς· ἀλλὰ ἰδίαν σημασίαν προσέλαβε πρὸ πάντων τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς τέχνης ἡ ζωγραφικὴ. Ἀφετηρία τῆς μεγάλης ταύτης ἀναπτύξεως ἐγένετο ἡ ἐν Βρυῶν τῆς Φλάνδρας σχολή, ἥς ἐξοχα μέλη ὑπῆρξαν οἱ ἀδελφοὶ Οὐβέρτος καὶ Ἰωάννης van Eyck, ὁ καὶ βελτιώσας σπουδαίως τὸν τρόπον τῆς ἐλαιογραφίας. Ἐκεῖθεν διεδόθη ἡ ἀνάπτυξις τῆς τέχνης εἰς Βραβάντην καὶ Ὀλλανδίαν, συνευδοκῶν δ' εἴτα ἡ τῆς ῥηβεισθίης Φλανδρικής σχολῆς τεχνοτροπία μετὰ τῆς ἰταλικῆς· περίφημος ἐγένετο ἐν τῷ συνδυασμῷ τούτῳ ὁ Φραγκίσκος Floris, κυρίως de Vriendt καλούμενος, ὅστις ἤρξατο κατὰ τὸν 15' αἰῶνα ὠνομάσθη «Ραφαήλ τῆς Φλάνδρας». Μετὰ τινὰ καιρὸν στασιμότητος ἡ καὶ παρακμῆς προσέλαβεν ἡ τέχνη κατὰ τὸν 12' αἰῶνα νέαν δυνάμιν καὶ ἰδίαν ζωὴν διὰ τῆς ἐν Ἀμβέρσῃ σχολῆς, ἥτις διακρίνεται κυρίως διὰ τῆς θαυμαστῆς λάμπειος τῶν χρωμάτων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς ἐκφράσεως τοῦ πάθους, καὶ ἥς ἀνυπερβλήτως ἀντικρῶπος εἶναι ὁ μέγας Ροῦβενς (1577-1646). Σημαντικώτατος τούτου μαθητῆς ὑπῆρξεν ὁ van Dyck, ὁ καὶ πρότυπον ἰδιοφυίαν ἀναδείξας καὶ διαπρέψας κυρίως ἐν τῇ προσωπογραφίᾳ, ἐνῷ οἱ ἄλλοι περιωρίζοντο ἐν τῇ μιμήσει τοῦ Ροῦβενς. Περὶ τὰ αὐτὰ περίπου ἐτὶ ἀνεπτύχθη ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἡ σχολὴ τοῦ ἑτέρου κορυφαίου Ρέμβραντ (1608-1669), τοῦ ζωγράφου τοῦ πνεύματος καὶ ἀριστοτέχνου τοῦ φωτισμοῦ· τούτου ὁ μᾶλλον ἀξίος λόγου μαθητῆς Gerhard Dow ἐγκατέλειπε τὰς ἱστορικὰς σκηνὰς καὶ ἀφωσιώθη εἰς τὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου, αἵτινες ἐν γένει (παρὰ τὴν προσωπογραφίαν) τότε ἐγένοντο προσφιλεῖς ἀντικείμενα τῶν ζωγράφων, προδρόμους ἐχόντων τοὺς περιφήμους Breughel· καὶ οἱ μὲν τοῦ μεγάλου τούτου ἀριθμοῦ προετίμων τὰς σκηνὰς τοῦ κάτω λαοῦ (Τενίρς, Ὁστάδε, Πράουερ κ.λ.), οἱ δὲ τὰς τῆς μεσαίας τάξεως (Μέτσο, Μίρς, Νέτσερ κ.λ.). Πρὸς τούτοις ἀνεπτύχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ τοπιογραφία ἣν ἐνεκαίνισαν ἐπίσης οἱ Ροῦβενς καὶ Ρέμ-

βραντ (Βόουτερς, van der Neer, Βόουεβράν, van de Velde, Πόττερ κ.λ.). Οἱ τελευταῖοι τρεῖς διέπρεψαν κυρίως καὶ ἐν τῇ παραστάσει ζωῶν, ἄλλοι δ' ἐν τῇ τοῦ κυνηγίου (Πένινγκ)· τῶν πτηνῶν τῆς αὐλῆς (de Hondt-coeter), τῆς φυτείας τῶν ὀλλανδικῶν πεδιάδων (Ρέυδελ, Ὁμπέμα), τῶν πλοίων ἀπὸ τοῦ λέμμου μέχρι τοῦ μεγίστου ἱστοφόρου (Ρουλ, van de Velde, Βακχούζεν), ἀρχιτεκτονικῶν ἔργων (Heydon), ἐσωτερικῶν ἀπόψεων ναῶν κ.λ., μαγειρείων, ἀνθῶν κ.λ. Ἀπειρίριθμα εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ζωγράφων οἵτινες κατὰ τὸν 12' αἰῶνα εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους τούτους παρήγαγον ἀρίστα ἔργα. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἐπόμενον δὲν ἔλειπον τοιοῦτοι, καίτοι οἱ πλείστοι ἐμιμοῦντο τοὺς προγενεστέρους ἢ καὶ τοὺς Γαλλοὺς· κυρίως δὲ ἤκμασε ἡ παράστασις ἀνθῶν καὶ ὁπωρῶν (ἡ R. Ruiseh καὶ Ἰω. van Huisum). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16' αἰῶνος εἰσέχθη καὶ ὁ γαλλικὸς κλασικισμὸς εἰς τὰς Κ. Χ., οὗ ὀλίγοι μόνον καλλιτέχναι ἐμειναν πιστοὶ εἰς τὴν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς ζωγραφικῆς· ἐκπεσοῦσθαι δ' ἐν Γαλλίᾳ τῆς σχολῆς τοῦ Δαβὶδ ἐπηλύθη καὶ ἐνταῦθα σπουδαία μεταβολὴ ἐν τῇ παραστάσει ἱστορικῶν σκηνῶν καὶ παρατηρήθη νέα ζωὴ καὶ δυνάμις, διὰ καὶ οὗ ὀλίγοι τῶν νεωτέρων ζωγράφων καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους παρήγαγον καὶ παραγούσιν ἀξιόλογα ἔργα. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς γραψάντας ἱστορικὰς σκηνὰς Gallait, Biefve, Keyzer, Leys, Ten Kate, σκηνὰς δὲ τοῦ καθημερινοῦ βίου Willems, A. Stevens, τοπεῖα Kayfi, Cock, καὶ ζωὰ Ἰω. Stevens, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ μαθηταὶ τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τοῦ 12' αἰῶνος δὲν ἐξέλειπον ἀκόμη. [M.F.]

Χωρέμιον. Χωρίον τοῦ δήμου Λυκαοσύρας τῆς ἐπαρχίας Μεγαλοπόλεως, κείμενον πρὸς Δ τοῦ Ἰσάρ, οὗ ἀπέχει 2 ὥρας, καὶ παρὰ τὴν ἀριστερὰν εὐχθρὴν τοῦ Ἀλφειοῦ. Κᾶτ. 385.

Χωρεπίσκοποι. Χωρίον τῆς Κερκύρας, ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἑθνομ. Ἰωαννίνων καὶ κείμενον πλησίον τῶν Ἀρκαδίων εἰς ἀπόστασιν 15'. Κᾶτ. 506.

Χωρεπίσκοποι ἦσαν ἐπίσκοποι μὴ ἔχοντες ἰδίαν ἐπισκοπὴν, ἀλλ' ἐν ξενίᾳ ἐπισκοπὴν χειροτονούμενοι, ὅπως βοθητικῶς ἐνεργῶσιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυρίου ἐπισκόπου ἀρχιερατικὰς πράξεις, κατ' ἀρχὰς μὲν αἰῶς καὶ οἱ ἐπίσκοποι, βραδύτερον δὲ πολὺ ἥττονες σπουδαιοῦς, ἀναλόγους πρὸς τὰς ἐνεργουμένας ὑπὸ τῶν σημερινῶν ἐπισκοπικῶν ἐπιτρόπων. Ἦ ἐν Λαοδικείᾳ συνέδος ἀπηγγέρευσε πρώτη τὴν χειροτονίαν Χ. ἀπαντῶσιν ὅμως τοιοῦτοι καὶ μέχρι τοῦ 11' αἰῶνος· σήμερον ὑπὸ τανταί Χ. ἐν Ρω-

σία μὲ ἀρκούντως εὐρεῖαν ἐξουσίαν, ἅτε καὶ πρεσβυτέρους δυνάμενοι νὰ χειροτονῶσιν.

Χωρική θάλασσα. Βλ. Θάλασσα.

Χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοι-
της. Βλ. Κοίτης κλ.

Χωρὶς οἰκοῦντες. Βλ. Δουλεία.

Χωριστοπέταλα (Βοτ.) ἡ κατ' ἄλ-
λους Πολυπέταλα φυτά. Οὕτως ὀνο-
μάζονται τὰ ἀπαρτίζοντα μεγάλην ὑποδιαί-
ρεσιν τῶν Δικοτυληδόνων ὡς ἔχοντα τὴν
στεφάνην διηρημένην εἰς φυλλάρια ἥτοι
πέταλα ἐντελῶς κεχωρισμένα («ἐλεύ-
θερα»), κατ' ἀντίθεσιν τῶν Συμπετάλων
φυτῶν (βλ. λ.). [Θ.Χ.]

Χωροφυλακή καλεῖται δύναμις
προωρισμένη νὰ διατηρῇ τὴν κοινὴν ἀσφα-
λειαν προλαμβάνουσα ἀγρύπνως πᾶσαν δια-
τάραξιν αὐτῆς, ἐμπροδίζουσα δὲ πᾶσαν ἐγ-
κλημοσικὴν ἐπιχείρησιν νὰ παρεμβαλῇ ὁσά-
κιςπραχθῇ ἐγκλημά τι μετὰ δραστηριότητος
καὶ ταχύτητος πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ σύλλη-
ψιν τῶν ἐγκληματιῶν καὶ τέλος νὰ ὑποστηρί-
ξῃ τὴν ἰσχύϊν τῶν νόμων καθ' ἅπαν τὸ κράτος,
εἰς τὰ στρατόπεδα καὶ εἰς τὸν στρατόν.
Ἡ Χ. ἐν Ἑλλάδι συνεστήθη κατὰ τὸ ἔτος
1833 διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου Β. Διατάγμα-
τος ἀντικαταστήσασα τὰς μέχρι τότε Π ο -
λ ι τ α ρ χ ί α ς. Ἀποτελεῖ δὲ τοῦ στρατοῦ
συμπληρωματικὸν μέρος καὶ ὑπόκειται ἐπο-
μένως εἰς τὰς διατάξεις τῶν γενικῶν στρα-
τευτικῶν νόμων καὶ κανονισμῶν καθ' ὅσον
αὐταὶ δὲν ἀντίκεινται εἰς τὰς εἰδικάς, τὰς
ἀφερώσας τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν διατά-
ξιν αὐτῆς. Ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἡ δύναμις
τῆς Χ. ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τῶν
κατοίκων, ἀπὸ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου
καὶ ἀπὸ τὴν ἡθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ.
Διοικεῖται δ' ὑπὸ ἀρχηγοῦ, καὶ ὑποδιαίρει-

ται εἰς μοιραρχίας, ὑπομοιραρχίας καὶ ἐνω-
μοτίας ἱππέων καὶ πεζῶν. [Δ.Θ.Ι.]

Χώστια. Κώμη τοῦ δήμου Θίρδης, κει-
μένη ἐπὶ τῶν ΝΑ ὑπωρειῶν τοῦ Ἑλικῶ-
νος καὶ πρὸς Δ τῆς Δομβραίνης, ἀφ' ἧς
ἀπέχει ὥρ. 1.15'. Κάτωθι τούτου ἐν τῇ
Κορινθιακῇ κόλπῳ ὑπόκειται ὁ λιμὴν τῶν
Ἀγίων Τεσσαράκοντα πρὸς Δ τοῦ τῆς Δομ-
βραίνης. Κάτ. 992.

Χωτένα. Χωρίον τοῦ δήμου Μενελαί-
δος τῆς ἐπαρχίας Καρδίτσας, ἔχον 322 κατ.

Χωτοῦσα. Χωρίον τοῦ δήμου Νάσων
τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας, ἔχον 233 κατ.

Χωταίστα. Κωμόπολις κειμένη κατὰ
τὰ μεθόρια τῆς Ἀνω Ἡπείρου καὶ Μακε-
δονίας ἐντὸς λεκανῆς τοῦ ὄρους Γράμμου καὶ
διαρρεσμένη ὑπὸ τοῦ παραποτάμου Δεβόλ.
Ἀπέχει τρεῖς ὥρας Α τῆς Κορυτσᾶς καὶ
οἰκεῖται ὑπὸ 600 οἰκογ. χριστιανῶν καὶ 30
μωαμεθανῶν, μετὰ καλῶν οἰκοδομῶν καὶ
μιᾶς μεγάλης ἐκκλησίας. Ὑπερθεῖν καὶ
μεσημβρινῶς τῆς Χ. 1/4 ὥρ. ἀπ' αὐτῆς κεί-
ται ἡ μεγάλη μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

Χῶφ (Hof). Πρωτ. διαμερίσματος ἐν
τῷ βαυαρικῷ νομῷ Ἀνω Φραγκονίας, κει-
μένη ἐπὶ τοῦ Σάλη οὗ μακρὰν τῶν σαξο-
νικῶν συνόρων. Ἐχει 24 455 κατ., ὠραίαν
μητρόπολιν μετὰ πολλῶν ἔργων τῆς ζω-
γραφικῆς καὶ γλυπτικῆς, μεγάλην δὲ βιο-
μηχανίαν μαλλίου καὶ βάμβακος καὶ ἐμπο-
ρίων. Ἀλλοτε ἦτο ὠχυρωμένη, σφύζοντα
δὲ ἐρείπια τῶν τειχῶν αὐτῆς. [Μ.Σ.]

Χῶχ (Πέτρος de Hoogh ἢ Hoogh).
Ὁλλανδὸς ζωγράφος, γενν. τῷ 1630, ἀποθ.
δὲ τῷ 1677 ἐν Ἀμστελντάμῳ. Ἀπεικό-
νισε σκηνὰς τοῦ καθημερινοῦ βίου, διαπρέ-
ψας κυρίως ἐν τῷ φωτισμῷ ὀρωμάτων. Τὰ
χαρίεντα ἔργα του ἀνῆλθουσιν εἰς τὰ μᾶλλον
ἐκτιμώμενα τῆς ὀλλανδικῆς τέχνης. [Μ.Γ.]

Ψ

Ψ', ψι τὸ εἰκοστὸν τρίτον γράμμα τοῦ ἑλλην. ἀλφαβήτου, σημαίνει ὡς ἀριθμητικὸν ψ' 700, ὡς Ψ' δὲ 700 000. Εἶναι ἐν τῶν μετὰ τὰ λοιπὰ εἰσαχθέντων γραμμάτων (βλ. 'Αλφάβητος). χρησιμεύει δὲ πρὸς παράστασιν τοῦ συνθέτου φθόγγου ψσ, ἐν ἀντικαθίστησιν ἐν γένει. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ψ τὸ πάλαι ἀνεπτύχθη ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως ἐνίοτε διαλεκτικῶς ἐκ τοῦ σπ, ὅπερ ἄλλαι διάλεκτοι διεφύλαξαν (ψαίρω σπαίρω ἀσπαίρω, ψαλὶς αἰολιστί σπαλὶς, οὕτω καὶ ὧρ, ψὲ ἀντὶ σφέ)· ἐνίοτε δὲ ἀνεπτύχθη ἐκ τοῦ λαπετικοῦ hhs (ψάμμος, ψιλός), σποράδην δὲ ἐξέπεσε πρὸ τοῦ σ τὸ χειλόφωνον καὶ ἐσχηματίσθησαν τύποι ὡς σελ- λίζεσθαι ἀντὶ τοῦ κοινοῦ ψελλίζεσθαι, Σαπ- φῶ ἀντὶ τοῦ κυρίως αἰολικοῦ Ψάπφω ἢ Ψάπφα. Εὐρῆται δὲ τὸ πάλαι εἰς τινὰς λέ- ξεις τὸ ψ ἀντὶ φθ ἐν ἀρχῇ τῆς λέξεως, ὡς αἰολοῶρ, ψίσις ἀντὶ φθίσις, ψείρω ἀντὶ φθείρω, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῷ σημερινῷ ψεῖρα ἀντὶ φθεῖρ· πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινο- μένου τούτου παραδέχονται οἱ γλωσσολό- γοι μέσον τύπον προφορᾶς πθη. 'Επειδὴ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ προφορᾷ τὸ υ τῶν διφθόγγων αυ καὶ ευ εἶναι ἴσον πρὸς β ἢ φ, γεννᾶται μετὰ ἐπομένου σ πάντοτε ψ (ἐκαψα, ἐμάντεψα). [Μ.Γ.]

Ψ' ἄθρα. Κοινὴ ὀνομασία τῆς Τύφης (βλ. λ.).

Ψ' αὐθόπυργος. Χωρίον παράλιον τοῦ δήμου Πατρέων, 3 1/2 ὥρας πρὸς Β τῶν Πατρῶν, με σταθμὴν σιδηροδρομικόν, δημο- τικὸν σχολεῖον καὶ 352 κατ. [Γ.Πδ.]

Ψ' αλιδοχορτο. Κοινὴ ὀνομασία ἐν Κερκύρᾳ 'Αρνογλώσσου τοῦ Κορωνόποδος.

Ψ' αλῖς. Ὁργανον τμητικὸν συγκείμε- νον ἐκ δύο βραχιόνων σιδηρῶν ἢ χαλκιδίων συνάπτομένων κατὰ τὸ μέσον δι' ἄξονος, ἀπολγόντων πρὸς τὰ κάτω εἰς ἐλλειψοει- δεῖς δακτύλιους, δι' ὧν κρατεῖται τὸ ὄργανον καὶ διακρινόμενον εἰς δύο μέρη, τὸ ἄνωθεν τοῦ ἄξονος τῆς κινήσεως ἐρχόμενον εἰς ἐπα- φὴν πρὸς τὸ ἀντίστοιχον τμήμα τοῦ ἐτέρου βραχίονος, ἔχον τὸ ἑω χειλὸς αὐτοῦ λεπτό- τατον καὶ τμητικόν, τὸ ἐξω ἀμβλύ, καὶ τὸ

ἐλεύθερον ἄκρον συνήθως αἰχμηρόν· καὶ τὸ κάτωθεν τοῦ ἄξονος, τὸ ἐποῖον ἀπολήγει εἰς δακτύλιον. Τὰ ἄνωθεν τοῦ ἄξονος τμή- ματα τῶν βραχιόνων ἀποτελεῦσι τὸ ἄνω σκέλος τῆς Ψ. σχηματίζον πάντοτε γωνίαν τινὰ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὄργανου, γω- νίαν ἧς τὰ δύο σκέλη εἶναι τὰ δύο τμητικὰ χεῖλη τοῦ ἄνω σκέλους καὶ ἦτις ὑποδέχε- ται τὸ ἀντικείμενον οὗ τὴν συνέχειαν πρό- κειται νὰ λύσωμεν διὰ ψαλιδοτμήσεως. Τὰ κάτωθεν τοῦ ἄξονος τμήματα συνιστᾷ τὸ κάτω σκέλος, τὸ ὅποιον διὰ πίεσεως τῶν δακτύλων συγκλειόμενον παρέχει εἰς τὰ τμητικὰ χεῖλη τοῦ ἄνω σκέλους τὴν ἀναγ- καίαν δύναμιν ὅπως διαιρέσωσι τὸ μεταξὺ αὐτῶν εὐρισκόμενον ἀντικείμενον. Τὸ ὅλον σχῆμα τῶν Ψ. δύναται νὰ εἶναι ποικίλον, ὡς καὶ τὸ μῆκος καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τμητικὴ διαφορά. Αἱ ἐν τῇ χειρουργικῇ χρήσιμοι Ψ. διακρίνονται· εἰς εὐθείας καὶ εἰς κυρτὰς ἀναλόγως τῆς φορᾶς τοῦ ἄνω σκέλους αὐτῶν, εἰς ἀμβλείας ἐὰν τὸ ἕτερον τῶν ἄνω σκελῶν ἢ ἀμφοτέρα ἀπο- λήγουσιν εἰς ἀμβλύ ἢ πεπλατυσμένον ἄκρον, εἰς ἀγκυρῶσει δεικτῶν ἐὰν τὸ ἄνω σκέ- λος εἶναι κακαμμένον ὑπὸ γωνίαν μᾶλλον ἢ ἥτιον ἀμβλείαν ἐπὶ τὰ πλάγια ἢ ἐπὶ τὰ πρόσω, εἰς κοχλίσαιος δεικτῶν ἐὰν τὸ ζεύγος τῶν ἐλασμάτων τοῦ ἄνω σκέλους εἶναι κοῖλον ἔμπροσθεν, εἰς λεπτὰς, εὐχρηστους εἰς τὴν ὀφθαλμοχειρουργικὴν, ὅταν τὸ ἄνω σκέλος ἀποτελεῖται ἐξ ἐλα- σμάτων λίαν λεπτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ λοιπὸν μέγεθος τοῦ ὅλου ὄργανου. [Ρ.Ν.Β.]

Ψ' αλῖς. Βλ. 'Εγκέφαλος.

Ψ' αλλίδας 'Αθανάσιος. Ἑλληὴν λό- γιος γενν. ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 17 Ἰαν. 1760 ἐκ γονέων Πέτρου καὶ Ἐλισαβέτας. Σπου- δάσας τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἤκουσε ἀργότερον μαθήματα ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Μόσχας καὶ εἶτα ἐν Βιέννῃ, ὅπου ἐξέμαθε καὶ τὴν γερμανικὴν, ἰταλι- κὴν καὶ γαλλικὴν. Μετὰ ταῦτα ἐδίδαξεν ἐν Ἰωαννίνοις γραμματικὰ καὶ φιλοσοφικὰ κατ' Ἀριστοτέλη. Συνέγραψεν ἑλληνιστί καὶ μετέφρασε λατινιστί βιβλίον ἐπιγραφό- μενον «'Αληθὴς εὐδαιμονία» (ἐν Βιέννῃ

1791 εἰς 8ον), μετέφρασε τὴν Ἀριθμητικὴν τοῦ Μαισούργ (Βιένν. 1791), ἔγραψε «Καλοκινήματα ἡτοῖ Ἐγχειρίδιον κατὰ εὐθέου καὶ κατὰ τῆς Λογικῆς τοῦ Εὐγενίου» (Βιένν. 1795) κἀλ. [Σ.Β.]

Ψ^αλμὸς λέγεται μὲν ἐν γένει ἄσμα τι, ἰδίως δὲ ὡς ἐννοεῖται ὑπὸ τὸ ὄνομα ψαλμοὶ τὰ ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ θρησκευτικὰ ἄσματα τοῦ Ἰουδαίου λαοῦ, τὰ ὅποια ἦδον ἴδιοι ψάλλται. Ἡ συλλογὴ αὐτῶν, τὸ ψαλτήριον, δὲν εἶναι ἐνιαῖον τι, ἀλλ' ἀπετελέσθη ἐκ διαφόρων συλλογῶν. Πόλλοι τῶν Ψ. ἀποδίδονται εἰς αὐτὸν τὸν Δαυὶδ, ὑπάρχοντες δὲ ἐν 8λῳ 150 διηρημένοι εἰς 5 βιβλία, ὧν ἕκαστον ἐν τέλει ἔχει δοξολογίαν. [ΕΥ.]

Ψ^αλταί. Βλ. Ὁδικὰ πτηνά.

Ψ^αλτήριον ἦτο ἐγχορδον ὄργανον, ἐβραϊστὶ nebel καλούμενον καὶ χρησιμεύον πρὸς συνοδείαν τῶν ψαλμῶν. Εἶτα δὲ ἐδόθη τὸ ὄνομα εἰς τὴν ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ συλλογὴν τῶν ψαλμῶν.

Ψ^αμαθοῦς. Μικρὸς λιμὴν τῆς Λακωνικῆς πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Ταΐναρον, μικρὸν πρὸς τὸ ΒΔ μέρος αὐτοῦ. Ὁ Ψ. αὐτός, ὅστις καλεῖται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος Ἀμαθοῦς, καίτα· ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἑτερον λιμένα, τὸν καλούμενον Ἀχιλλεῖον (Μαρινάρι), μεθ' οὗ ἀποτελοῦσι στενωπὸν τὸν ἰσθμόν, ἐννοῦντα τὸ ἀκρωτήριον Ταΐναρον πρὸς τὴν ἡπειρον. Ὁ λιμὴν Ψ. σήμερον ἐνετικῶς ἐτι καλεῖται: Πόρτο Κάϊο (Porto Quaglio) δηλ. λιμὴν τῶν ὀρτύγων, ὡς τελευταῖος σταθμὸς τῶν πτηνῶν τούτων πρὶν ἢ μεταναστεύωσιν εἰς Ἀφρικὴν, εἶναι δὲ κυκλωτεροῦς σχήματος μετὰ στενῆς εἰσόδου καὶ ἱκανοῦ βάθους χρησιμεύον καὶ ὡς αὐλὸν τῶν περὶ τὸ Ταΐναρον ὑπὸ τρικυμίας καταλαμβανόμενων πλοίων. [Σ.Β.]

Ψ^αμμάθεια ἢ Ὑψωμάθεια, κοινῶς Ψωμάθεια καὶ τουρκιστὶ κατὰ παραθοράν Σαμάτια. Προάστειον τῆς Κων/πόλεως πρὸς τὸ μέρος τῆς Προποντίδος, κληθὲν οὕτω κατὰ τὸν Σκαρλ. Βυζάντιον ἕνεκα τῆς σωρευμένης εἰς τὴν αὐτῇ ἀκτὴν ὑπὸ τῶν νοτίων ἀνέμων ψάμμου. Ἄλλοι δὲ ὡς ἄλλως τὴν λέξιν παράγουσιν. Ἐν τοῖς Ψ. καὶ σήμερον ἐτι πολλοὶ καὶ τὸ πάλαι περισσότεροι ὑπῆρχον ἐκκλησίαι, ἐν αἷς καὶ ἡ Μονὴ τῶν Γαστρίων. [Σ.Β.]

Ψ^αμμίαις. Βλ. Νεσροῦ λιθίαις.

Ψ^αμμισμός. Βλ. Ἀρμύλουτρον.

Ψ^αμμήτης καλεῖται πᾶν πέτρωμα ἀποτελούμενον ἐκ κοκκίων χαλαζίου συγκεκολλημένων δι' ὀρυκτῆς τινος ἄλλης ὕλης. κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἐποίας διακρίνονται καὶ τὰ διαφωρὰ εἶδη τοῦ Ψ., ἅπερ ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ὕλης ταύτης λαμβάνουσι καὶ χα-

ρακτηριστικὰ χρώματα. Οἱ Ψ. ἐγεννήθησαν ὡς ἱζητά ἐκ τοῦ ὕδατος, διὸ καὶ δεικνύουσι συνήθως εὐδιάκριτα στρώματα καὶ εὐρηγνται εἰς τὰς πλείστας γεωλογικὰς περιόδους. Τὰ λεπτοφυστάτα καὶ σιερῶτατα εἶδη χρησιμεύουσιν ὡς ὕλικὸν δι' οἰκοδομήματα, γλυπτικά ἔργα, ὡς μυλόπετραι, ἀκονιστικά πέτραι κλ. [Δ.Κ.]

Ψ^αμμήτιχος ἢ Ψαμμήτιχος. Ὀνομα 3 βασιλέων ἐκ τῆς 26 δυναστείας ἐν Αἰγύπτῳ. Παρὰ τοῖς Ἑλλήσι συγγραφέσιν ὁ δεύτερος τούτων καλεῖται Ψάμμις, ὁ δὲ τρίτος Ψαμμήνιτος. Ὁ περιφημότερος ἦτο ὁ πρῶτος, βασιλεύσας 663-640 π. Χ. Βλ. Αἰγύπτος ἐν τομ. Δ' σελ. 270.

Ψάμμος. Βλ. Ἄμμος.

Ψ^αμμόματα ὁ Βίργωβ ὠνόμασε πάντας τοὺς ὄγκους, ἀνεξαρτήτως τῆς λεπτοῦς ἀνατομικῆς ὕψης αὐτῶν, τοὺς περιέχοντας ἐν τοῖς ἰστοῖς αὐτῶν συγκρίματα ἀλάτων ἀσβεστοῦ. [Ρ.Ν.Β.]

Ψ^αρ (Sturnus κοινῶς ψαρόνι ἢ μαυροπούλι). Πρότυπον γένος τῆς εἰς τὰ ψιδικά πτηνὰ ἀνηκούσης οἰκογενείας τῶν Ψαριδῶν. Οὗτοι ἔχουσι ῥάμφος κωνοειδές καὶ εὐθύ, δξύ κατὰ τὸ ἄκρον, ἐνίοι κατὰ τὴν ῥάχιν ἀσθενῶς κεκαμμένον, τὸν δὲ ταρσὸν πρόσθεν κεκαρπαγμένον. Ζῶσι κατ' ἀγέλας κυρίως εἰς λιμῶνας, ὅπου τρέφονται ἀπὸ ἐντόμων, σκωλήκων, κοχλίων κλ. Ἐν ἀπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ εἶναι κοινότατος Ψάρ ὁ κοινός, ἔχων χρῶμα χαλκοδόχλωρον, λευκῶς στικτόν, μετὰ λάμψεως μεταλλικῆς. Μανθάνει εὐκόλως νὰ ἀπαγγέλλῃ λέξεις καὶ νὰ ψάλλῃ μελωδίας. [Φ.Ι.]

Ψ^αρά. Ὁρεινοτάτη καὶ πετρωδεστάτη νῆσος (ἐμβαδ. 90 τχμ.) ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, 18 χμ. δυτικῶς τοῦ ΒΔ ἀκροῦ τῆς Χίου, παρ' Ὀμῆρῳ (γ, 172) καλουμένη Ψυρία νῆσος, ἔχουσα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα περίφημον ναὸν τοῦ Βάκχου. Ταῦν ὑπάγεται εἰς τὸ σαντζάκιον τῆς Χίου τοῦ βίλαετις Dschesair-i-Bahr-Sefid καὶ ἔχει μόνον κατὰ τὴν ΝΔ παραλλῶν ὁμαλὸν καὶ κατοικήσιμον τόπον, ἐν ᾧ ἡ ὁμωνύμως τῇ νήσῳ μικρὰ πόλις μετὰ 500 κατ. ζώντων διὰ τῆς ἀλιείας. Ὀλίγα στρέμματα γῆς ἐπὶ τῆς νήσου εἶναι καλλιεργήσιμα, ὀλίγιστα δ' εἶναι καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς δένδρα (συκαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον), αἱ δὲ ἀκταὶ αὐτῆς ὡς ἐκ τοῦ ἀποκρήνου αὐτῶν καὶ εἰς σκάφας σχεδὸν εἶναι ἀπροσέλαστοι. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου εἰσὶν ἐπιτηδεῖστοι θαλασσοπόροι, ἡριθμοῦντο δὲ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς 30 χιλ. Τὰ Ψ., ἢ Ὑδρα καὶ αἱ Σπέτσαι ἀπετέλεσαν τὴν ἑλληνικὴν πολεμικὴν ναυτικὴν δύναμιν τοῦ 1821, καὶ αἱ τρεῖς δ' αὐταὶ νῆσοι

ἐπανεστῆσαν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἀπριλ. τοῦ 1821, παρασχοῦσαι πλὴν τῶν σπουδαίων αὐτῶν ἀνδρῶν καὶ μεγάλας χρηματικὰς θυσίας ὑπὲρ τοῦ γένους, οὕτως κατὰ τὰς ἀρχὰς διὰ πολλῶν ἐπιδρομῶν καὶ τολμηρῶν προσβολῶν ἐβλάψαν καίρως καὶ πολλάκις τὸν ἐχθρόν. Διό ἡ καταστροφή καὶ τῶν Ψ. μελετωμένη πρὸ πολλοῦ ἐπετελέσθη τέλος τῇ 20 Ἰουνίου 1824 ἀνατεθεῖσα εἰς τὸν ἀργιναύαρχον Χοσρέφ πασάν. Στόλος λοιπὸν ἐξ 140 σκαρῶν φέρων 14 χιλ. ἀποβατικὸν στρατὸν προσήγγισε εἰς τὴν νῆσον καὶ ἤρχισε νὰ προσβάλῃ τὰ διάφορα ὀχυρώματα αὐτῆς. Τῆς ἐπιθέσεως τοῦ Χοσρέφ καὶ τῆς ἀμύνης τῶν ἡμετέρων, οἵτινες ἔχοντες ὑπομοθίους Θεσσαλοὺς καὶ Μακεδόνας οὐ μόνον τὰ πλοῖα αὐτῶν ἐκράτουν ἐν τῇ λιμένι ἡγχυροβόλημένα ἀλλὰ καὶ τὰ πηδάλια ἀπ' αὐτῶν εἶχον ἀφαιρέσει, τῆς ἐπιθέσεως λέγω καὶ ἀμύνης ἔχομεν αὐτόπτην μάρτυρα τὸν κυβερνήτην τοῦ γαλλικοῦ δρόμωνος Ἰσιδος, Βιλλιενῦ. Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐξηκολούθησεν ὁ ἐκατέρωθεν ἀντιπροβολισμὸς, τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἀπεβιδάσθη εἰς διάφορα μέρη τουρκικὰς στρατὸς πολυάριθμος, ὅστις ἀπώθησε εὐχερῶς τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὰ μεσημβρινὰ τῆς νήσου. Μόνον τὸ Παλαιόκαστρον ἀνίστατο ἐτι ἀντιπροβολοῦν θαυμασίως· ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦτου εὐάριθμοι Ἕλληνες ἡμύνοντο κατὰ 6 χιλ. Τούρκων. Ἡθύμησεν ὁ κυβερνήτης τῆς Ἰσιδος καὶ ἠθέλησε νὰ προτείνῃ, συναινέσαντος τοῦ Χοσρέφ, τοῖς πολιορκουμένοις ἀναχωρῆν, ἀλλὰ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα ἐκμανέντα οὐδὲ λόγον ἠθέλησαν ν' ἀκούσωσι περὶ συμβιβασμοῦ. Περὶ τὴν ὥραν 6 1/2 ἐπλημμύρησαν τὰ ἐξωτερικὰ ὀχυρώματα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἡδὴ Τούρκοι καὶ Ἕλληνες εἶχον ἔλθει σχεδὸν εἰς χεῖρας, ὅτε φρικώδης ἐκρηγξίς ἐσείσε καὶ διέσχισε τὸν ἀέρα καὶ πολιορκούμενοι δὲ καὶ φρούριον καὶ ἐχθρὸς ἐγένοντο θρύμματα. Τοιαύτη ἐγένετο ἡ φοβερά καταστροφή τῶν Ψ., ἐν οἷς πρότερον εἶχον καταφύγει πρόσφυγες ἐκ Χίου, Κυθινῶν καὶ Σμύρνης ὄντες περίπου 23 χιλ., τῶν δὲ λοιπῶν 7 χιλ. ὄντων Ψαριανῶν. Καὶ ἐκ τούτων μὲν μένον 3 χιλ. διέφυγον τὴν σφαγὴν, ἐξ ἐκείνων δὲ 17 χιλ. ἐθανατώθησαν ἢ ἐξηνδραποδίσθησαν, 100 δὲ πλοῖα περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Χοσρέφ. Τὰ Ψαρά εἶναι καὶ πατρίς τοῦ πυρπολητοῦ Κανάρη. — Κατὰ τὸ ΝΔ τῶν Ψαρῶν ἐν ἀποστάσει μιλίου καίται ἡ νησίς Ἀντίψα ρα ἔχουσα ἀσφαλὴ ὄρυον. Ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἦν ποτε συννηνωμένη πρὸς τὴν νῆσον Ψ. καὶ ἀπεσπάσθη ἕνεκα γεωλογικῆς κληνῆσεως. [Ι.Ε.Κ.]

Ψαρά (Νέα) ἢ Ἐρετρία. Πρωτεύουσα τοῦ ὁμωνύμου ἡμοῦ (ἔχοντας 2 συνοικι-

σμοὺς μετὰ 652 κατ.) κειμένη παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἐρετρίας (βλ. λ.) καὶ οἰκισθεῖσα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς καταστραφείσης νήσου Ψαρῶν. Ἀριθμεῖ δὲ 623 κ.

Ψάρι. 1) Χωρ. τοῦ δήμου Στυμφαλίας τῆς Κορινθίας, κείμενον πρὸς Δ τοῦ Μπάσι εἰς ἀπόστασιν 2 ὥρων καὶ πρὸς Δ τῆς λιμένης Στυμφαλίας ἐπὶ τῶν ΝΔ ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Γαβριά, μετὰ 857 κατοίκων. — 2) Χωρὸν τοῦ δήμου Ἠραίας τῆς Γορτυνίας ἔχον 106 κατ. — 3) Χωρὸν τοῦ δήμου Τρικολώνων τῆς Γορτυνίας ἔχον 249 κατ. — 4) Κώμη τοῦ δήμου Βουπρασίων τῆς Ἠλείας μεσόγειος, μίαν ὥραν πρὸς Δ τῆς Μανωλάδος, ἔχουσα δημοτ. σχολεῖον καὶ 534 κατ. — 5) Κώμη τῆς Τριφυλίας καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Ἠλεκτρίδος κειμένη ΒΔ τῆς Κυπαρισσίας εἰς ἀπόστασιν ὥρ. 5.15'. Κατοικεῖται ὑπὸ 1143 κατ. Προϊόντα δημ. καρποί, βαλάνιδια, βαμβάξ, οἶνος· ὠρίσθη πρωτ. τοῦ δήμου τῇ 1876.

Ψαρεῖς. Ἀρχαῖος δῆμος τῆς Ἀττικῆς κατὰ τὴν Δ' ἀκρίαν. Τὴν θέσιν τούτου κατέχει ἡ σημερινή κώμη Κάλαμος τοῦ δήμου Ὠρωπίων μετὰ 232 κατ.

Ψαροπούλι, ψαροφάγος. βλ. Ἀλκυών, Ἐρωίδης ὁ λευκός.

Ψαχνά. Κώμη τῆς νήσου Εὐβοίας, κειμένη πρὸς Β τῆς Χαλκίδος, ἀφ' ἧς ἀπέχει ὥρας 2, καὶ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Μεσσηπίων. Εἶναι ἐκτισμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ποταμοῦ πηγάζοντος ἐκ τοῦ ὄρους Δίρρης καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Γλαρομύτης. Κάτοικοι 1515.

Ψεῖρα. βλ. Φθεῖρα.

Ψειρόχορτον ἢ Ψειριάριον. Κοινὰ ὀνομασίαι εἰδους Δελφινίου (βλ. λ.).

Ψεκασμός καλεῖται ἡ μεταβολὴ διὰ καταλλήλου συσκευῆς βεσττοῦ τινος εἰς κατάσταση μικροτάτων σταγονιδίων ἢ ψεκάδων οὕτως ὥστε νὰ ἀναρῇται ὁ νόμος τῆς βαρύτητος καὶ πρὸς στιγμὴν νὰ αἰωρῇται τὸ κονιοποιηθὲν ὑγρὸν ἐν τῷ ἀέρι. Τὸν τρόπον τοῦτον μεταχειρίζομεθα πολυλῶς ἐν τῇ ἱατρικῇ χορηγούντες ὑγρὰ φάρμακα τὰ ὅποια ὀφείλου νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὴν πάσχουσαν μοῖραν τοῦ σώματος, καὶ πρὸ πάντων τῶν βλεννογόνων τῶν ἀναπνευστικῶν, ἐν καταστάσει ἀμφοῦ. Διὰ Ψ. αἰθέρος ἐπιτυγχάνομεν τῆς τοπικῆς ἀναισθησίας οἰουδήποτε μέρους τοῦ σώματος ἐπιτρέποντος τὴν πρόσθετον τῶν ψεκάδων. Πολλάκις ἡ ἀπολύμανσις δωματίου γίνεται διὰ φαρμάκων μικροβιοκτόνων μεταβαλλομένων εἰς ψεκάδας αἰωρουμένας καὶ καθαίρουσας τὸν ἀέρα. Πολλὰ ἱαματικά ὕδατα ὑπὸ μορφήν λεπτοτάτων ψεκασ-

δων αλωρουμένων ἐν θωματιῳ παρέχονται εἰς εἰσπνοὴν παγγέντων ἐκ νοσημάτων τοῦ φάρυγγος, τοῦ λάρυγγος, τῶν βρόγχων, τῶν πνευμόνων. Ἐν τῇ διφθερίτιδι ψεκάζομεν τοὺς ψευδαῖμένας διὰ ὑπερχλωριούχου σιδήρου. Ἡ τροποποίησις αὐτῆς τῆς καταστάσεως τῶν ὕγρων κατορθοῦται δι' εἰδικῶν ὀργάνων καλουμένων ψεκαστήρος, οὗ ὑπόδειγμα παρέχομεν τὴν συσκευήν τοῦ Ρίτσαρδσον χρησιμεύουσας εἰς ψεκασμὸν τοῦ αἵθερος διὰ τὴν τοπικὴν ἀναισθησίαν· συνίσταται ἡ συσκευή αὕτη ἐκ φιάλης ὑαλίνης περιεχομένης τὸν αἵθερα καὶ συγκαίνωνος διὰ ἐλαστικῶν σωλῆνος πρὸς δύο σφαίρας ἐλαστικῆς, τῇ βοηθεῖα τῶν ἐπεινών πιεζομένων εἰσάγεται ἀπὸ εἰς τὴν ὑπερβὴν τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ χώρον τῆς φιάλης καὶ οὕτως ὁ ἀπὸ ἐξερχόμενος διὰ τοῦ στομίου τῆς φιάλης ἡ δὲ ἄλλου σωλῆνος εἶναι πλήρης ψεκάζων τοῦ διαρκῶς ἐξατμιζομένου αἵθερος. Τεῖαυτάς συσκευὰς μεταχειρίζονται καὶ ἐν τῇ ἀμπελευργίᾳ πρὸς καταστροφὴν τῶν διαφόρων παρασίτων τῶν κλιμάτων. [P.N.B.]

Ήλλος, Μιχαὴλ καλούμενος κατὰ τὸ μοναχικὸν αὐτοῦ ὄνομα, διότι τὸ πρῶτον ἐλέγετο Κωνσταντῖνος. Σπουδαῖος ἀνὴρ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων γενν. ἐν Κων/πόλει κατὰ τὸ 1118, ἐξ ὑπατικῆς καὶ πατρικίῃν οἰκογενείας. Διδασκάλους ἔσχε Νικήταν τὸν Βυζάντιον καὶ Ἰωάννην τὸν Μαυρόποδα, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν τὴν πολυμαθεῖάν του οφείλει εἰς τὴν δεξιότητα τῆς φύσεώς του καὶ εἰς τὴν δξυτητα τοῦ νοῦ του. Ἐχων φίλον τὸν Τραπεζούντιον Σιφίλινον, ὅστις βραδύτερον ἐγένετο Πατριάρχης, ἐδίδαξεν αὐτὸν φιλοσοφίαν καὶ ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ νομικά. Ταῦτα μαθὼν διεκρίθη ὡς συνήγορος καὶ βραδύτερον διωρίσθη κριτὴς τῆς Φιλαδελφείας καὶ ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Καλαφάτη βασιλικὸς ὑπογραμματεὺς. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος αὐτὸν μὲν διώρισεν καθηγητὴν τῆς Φιλοσοφίας, τὸν δὲ Σιφίλινον τῶν Νομικῶν. Εὐδελίμως ἐν Κων/πόλει τὴν φιλοσοφίαν, ῥητορικὴν καὶ διαλεκτικὴν διδάσκων, ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων ὀνομασθεὶς πρωτοσηκρίτης (βασιλικὸς ἀρχιγραμματεὺς), βέσταρχος (ἀρχιθαλαμηπόλος) καὶ τιμητικῶς βραδύτερον ὑπέρτιμος καὶ ὑπατος τῶν φιλοσόφων. Ὅτε δὲ (1054) ὁ φίλος αὐτοῦ Σιφίλινος ἀπεσύρθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἐν Βιθυνίᾳ παρὰ τὴν Προῦσαν Ὀλύμπου, καὶ ὁ Ή. ἐγένετο μοναχὸς (μετονομασθεὶς Μιχαὴλ) μὴ ἀνεχόμενος νὰ βλέπῃ τὴν κατάπτωσιν τῆς αὐλῆς καὶ τῆς πολιτείας. Μὴ δυνάμενός ὅμως ν' ἀνέξῃ εἰς τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀσκητικοῦ βίου ἐπαγγέλθη εἰς Κων/πολιν, καταλαβὼν καὶ πάλιν ὑψηλὴν ἐν τῇ αὐτῇ θέσιν. Ὅτε δ' ὁ

Ἰσαὰκ Κομνηνὸς ἐνίκησε τὸν αὐτοκρατορικὸν στρατὸν παρὰ τῇ Νικαίᾳ, ὁ Ή. καὶ δύο ἐπιφανεῖς συγκλητικοὶ ἐπρέσβευσαν πρὸς τὸν νικητὴν, τῆς πρεσβεύσεως ἐπιτυχὸς ἀποδόσης διὰ τὴν ῥητορικὴν τοῦ Ή. δεινότητα. Ὅτε δ' ὁ ἀνωτέρω νικητὴς ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον καὶ ὁ φιλόδοξος Κηρουλλάριος ἠπέλκει αὐτὸν ὁ Ή. πρὸ συνόδου ἀπήγγειλε κατηγορίαν κατὰ τοῦ πατριάρχου. Κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ Ή. ἐπιμάτο ὑπὸ τοῦ Δούκα οὗ ἦτο σύμβουλος. Ἡ Εὐδοκία διέκειτο πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς ἰσως ἔνεκα τοῦ κατὰ τοῦ θεοῦ αὐτῆς Κηρουλλάρου κατηγορητηρίου. Φαίνεται δ' ὅτι ἦτο ἀδύνατος πρὸς τὴν τύφλωσιν τοῦ Ῥωμανοῦ Δισγενέως τοῦ δευτέρου συζύγου τῆς Εὐδοκίας. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Πατριάρχου ἐγένετο παρὰ τὸν αὐτὸν τῇ βασιλεῖ (=πρῶτος ὑπουργός), τῇ 1075 ἀπήγγειλε τὴν ἐκτίτατον εἰς τὸν πατριάρχην Σιφίλινον καὶ περὶ τὸ 1079 ἐτελεύτησεν. Ὁ πολιτικὸς τοῦ ἀνδρὸς βίος δὲν εἶναι πάντῃ ἀσφός, δύναται ὅμως νὰ εἶναι τις ἐπικεικὴς πρὸς τὸν ἀνδρα, διὰ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἔζησεν (1025-81). Ἡ ἐν τοῖς γράμμασι θέσις τοῦ Ή. ὁμολογεῖται ὑψηλοτέρα, διότι αὐτὸς ἡγεῖρε τὰς πλατωνικὰς σπουδὰς καὶ προτρέψας τοὺς συγχρόνους πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἰδεώδες παρεσκεύασε τὴν ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Κομνηνῶν συντελεσθεῖσαν ἀναγέννησιν. Κατ' ἐξοχὴν ὁ Ή. ἐθαυμάσθη διὰ τὴν δύναμιν τῆς γλώσσης, καὶ τὴν πολυγραφίαν αὐτοῦ ὡς συγγραφέως. Πλὴν τοῦ νομοδιδασκάλου ἦτο καὶ θεολόγος καὶ φυσιοδίφης καὶ φιλόλογος καὶ ἱστορικὸς καὶ ῥήτωρ καὶ ἐπιστολογράφος ἐξοχός, καὶ ἔγραψε συγγράμματα ἀναφερόμενα εἰς πάντας τοὺς κλάδους τούτους. Τοῖς φιλοσοφικοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἀνήκει τὸ ὑπόμνημα εἰς τὸ Περὶ ἐρημικῆς σύγγραμμα τοῦ Ἀριστοτέλους, τὸ Περὶ πέντε φωνῶν, Δόξα περὶ ψυχῆς, Εἰς τὴν Ψυχονομίαν τοῦ Πλάτωνος (ἐκδ. ὑπὸ G. Linder, Οἰψάλη 1854). Ἐξήγησις εἰς τὰ Χαλδαϊκὰ λόγια, Ἐκθεσις τῶν παρὰ Χελδαίοις δογμάτων· τοῖς θεολογικοῖς δὲ τὸ Περὶ βόγματος, Περὶ ἐνεργείας δαιμόνων (ἐκδ. ὑπὸ Fr. Boissonade μετ' 26 ἄλλων μερῶν διαφόρου περιεχομένου, Νορινδέργη 1888) καὶ Τίνα περὶ δαιμόνων δοξάζουσιν οἱ Ἕλληνας. Σπουδαῖοτατον τῶν φυσικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων εἶναι τὸ Διδασκαλὶα παντοδαπῇ (ἡς μέτρῃ ἐξεδῶθ. ὑπὸ Cramer ἐν τοῖς Anecd. Græc. Δ', 1839). Εἰς τὰ φιλολογικὰ τοῦ Ή. συγγράμματα καταλέγονται τὸ Περὶ ῥητορικῆς, Περὶ συνθήκης τῶν τοῦ λόγου μερῶν, καὶ Σύνοψις τῶν ῥητορικῶν ἰδεῶν· εἰς τὰ νομικὰ τὸ Σύνοψις τῶν νόμων διὰ στίχων ἱερῶν καὶ πολιτικῶν, καὶ Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν δικῶν, καὶ ἔχει καὶ τὸ

ιστορικόν τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἐκδότου Σάθα (Μεσαιων. βιβλιοθ. τομ. Δ', 1874), Βυζαντινῆς ἱστορίας ἑκατονταετηρίδας (1976-1977). Πλὴν τούτων μνημονεύεται καὶ 500 περίπου ἐπιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς διαφόρους ἐπισήμους ἀνδρας πεμφθεῖσαι. Τὰ θεολογικά, φιλοσοφικά καὶ νομικά ἔργα ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Migne ἐν τῇ Ἑλλάδι. Πατρολογία, πολλὰ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κ. Ν. Σάθα ἐν τῇ Μεσαιωνικῇ αὐτοῦ βιβλιοθήκῃ. Περί τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ ἔγραψε καὶ ὁ ἡμέτερος Ψ. Πανταζίδης ('Ἀθηναϊκόν Γ' (1874) [Α.Θ.Ι.]

Ψ'ελλότης. Βλ. Τραυλότης.

Ψ'ευδαισθήσεις ἡ ψευδαίσθησις (αἱ καλοῦνται αἱ λειτουργικαὶ τῆς αἰσθήσεως διαταραχαὶ διακρινόμεναι εἰς τὰς κυρίας Ψ. (illusiones, λ.) καὶ εἰς τὰς φρεναπάτας (hallucinationes, λ.). Ἰνυρίζομεν ὅτι πρὸς παραγωγὴν αἰσθήσεως τινος (ἀκούσματος, ὁραματος, κτλ.) ἀπαιτοῦνται συνθηκαὶ τινες : α') αἰτίαν θυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ ἐνὸς τῶν αἰσθητηρίων, β') αὐτὴ ἡ ἐπίδρασις ἡ ἐντύπωσις, γ') ἡ μεταγωγὴ τῆς περιφερειακῆς ἐντύψεως εἰς τὰ νευρικά κέντρα ἢ τὴν ἐγκεφάλου καὶ δ') ἡ ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου ἀντιλήψις τῆς περιφερειακῆς ἐντύψεως. Ὅταν ὑπάρχουσιν αἱ συνθηκαὶ οὗται πλήρεις καὶ ἀκέραιαι, ἐννοεῖται ὅτι ἡ αἴσθησις, ἡ μᾶλλον ἡ διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἀντιλήψις τῶν ὁρώμενων αἰτίων ὑπὸ τοῦ ἐγκεφάλου θὰ εἶναι ἀληθὴς καὶ θὰ ἀντιγράψῃ ἀψευδῶς τὴν φύσιν τῶν δρασαντίων αἰτίων. Ὅταν ὅμως ἕνεκα παθολογικῆς καταστάσεως αἱ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ γινόμεναι ἀντιλήψεις τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων παρῆλθον οὐχὶ καθ' ὁμαλὴν τρόπον, δὲν θυνάνται νὰ ὡσιπισταὶ καὶ ἀψευδεῖς εἰκόνες τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων, ἀλλ' εἶναι ψευδεῖς αἰσθήσεις ἡ Ψ. Αἱ ὑπὸ τῶν Λατίνων illusiones κληθεῖσαι Ψ. εἶναι ἡλλοιωμένα ἀντιλήψεις μὴ ἀνταποκρινόμεναι τελείως πρὸς τὰς ἐντύψεις ἢ πρὸς τὰ παραγωγικά αἴτια εἴτε ἕνεκα ἀνωμάλου ἐντύψεως, εἴτε ἀνωμάλου μεταγωγῆς, εἴτε τέλος ἕνεκα παρερμηνείας ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐγκεφάλου τῶν εἰς αὐτὸν ἐκάλως μεταχθεῖσων ἐντύψεων. Αἱ δὲ hallucinationes εἶναι οἰαδιῆποτε ἀντιλήψεις διεγειρόμεναι ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ χωρὶς νὰ ὑπάρχωσι παραγωγικά αἴτια. Ἀμφότεραι αἱ μορφαὶ οὗτοι φερίωνται εἰς ὑποκειμενικὴν αἰτίαν εἶναι παθολογικαί, μαρτυροῦσαι περὶ τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως τῆς τοῦ κεντρικοῦ ἢ τοῦ περιφερειακοῦ νευρώσεως. Εἰς τὰς πρώτας συγκαταλέγονται πᾶσαι αἱ ἐλαφραί ἢ προεισαγωγικαὶ φρενοβλάβειαι καθ' ἃς τὸ

ἄτομον ἐνῶ ἔχει ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τὴν ἐδόν, ἥτις ὠρεῖται φυσιολογικῶς ἐχέντων τῶν πραγμάτων νὰ γεννήσῃ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τὴν ἀληθὴ ἀντιλήψιν αὐτῆς, οὐχ ἥτιον διαμαρτύρεται λέγον ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἐκτείνεται βάρβαρον χαῖνον ἢ δάπεδον ὑάλινον ἢ ἐπιφάνεια κεκαλυμμένη ὑπὸ βλαβερῶν ἀντικειμένων· εἰς αὐτὰς ὑπάγεται καὶ μορφή τις ἐχθρομανίας καθ' ἣν τὸ ἄτομον εἶναι πεπεισμένον ὅτι ἔχει ἐχθροὺς καὶ ὅτι καταδιώκεται ὑπ' αὐτῶν καὶ μάλιστα γνωρίζει τὰ πρόσωπα τῶν ἐχθρῶν τούτων, οὐχ ἥτιον ἐν δεδομένῃ στιγμῇ ἐκλαμπάνει τοὺς πρὸ αὐτοῦ φίλους τοὺς ὡς ἐχθροὺς, ἐνῶ οὗτοι ὠρεῖλον νὰ γεννήσωσιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ τὴν ἀντιλήψιν τῶν φίλων. Εἰς τὰς ἄλλας Ψ. ὑπάγονται πάντα τὰ ὁράματα τῶν δυσειδαιμένων ἀνθρώπων, εἴτινες χωρὶς τιποτὸ νὰ ἐξασκή ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων ἐντύπωσιν τινα οὐχ ἥτιον βεβαιώσιν ὅτι νῦν μὲν βλέπουσι τὸν διὰβολον ἢ ἄλλην τινὰ εἰκόνα, ἄλλοτε δὲ ἄγιόν τινα ἢ νεκροὺς ἐγειρομένους ἐκ τῶν τάφων καὶ περιπατοῦντας κτλ. κτλ. [P.N.B.]

Ψ'ευδακονιτίνη. Ἀλκαλοειδὲς εὐκρυσταλλῶτον, εξαγόμενον ἐκ τῶν βελβῶν τοῦ ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίας φυόμενον *Aconitum ferox*· ἀπὸ διαλύματος ἐν αἰθέρι κρυσταλλοῦται εἰς μακροὺς βελονοειδεῖς ἢ κοκκοειδεῖς κρυσταλλοὺς. Διακρίνεται τῆς ἀκονιτίνης ὅχι μόνον διότι εἶναι δηλητηριωδέστερα αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διότι εὐκολώτερον διαλύεται ἐν αἰθέρι, γλωττοφρμῇ καὶ οἶνοπνεύματι. ἔχει ἀντιδρασιν ἑλκαστικὴν, γεῦσιν καυστικὴν, οὐχὶ πικράν· σχηματίζει αμورφα ἅλατα, πλὴν τῆς νιτρικῆς Ψ. ἀποτελεῖσθαι κρυσταλλοὺς σαφεῖς. [P.N.B.]

Ψ'ευδάργυριτης. Βλ. Καζμία.

Ψ'ευδάργυρος (zinco). Στοιχείον μεταλλικόν συμβολὸν ἔχον Ζη καὶ ἀτομικὸν βάρος 65.1, οὐδέποτε ἀπαντῶν ἐλευθερὸν ἐν τῇ φύσει, ἐξαχθὲν τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ὀρυκτῶν αὐτοῦ ἐνώσεων τὸ 1743 ἐν Ἀγγλίᾳ. Οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον καὶ ἐχρησιμοποιοῦν τὸν ἀρείχαλκον (χρᾶμα χαλκοῦ καὶ Ψ.) καλούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους Μουσονίκειον μέταλλον· ὁ δὲ Διοσκουρίδης καὶ ὁ μ. εἰς αὐτὸν καλεῖ τὸ ὀρυκτὸν ἐξ οὗ παρεσκευάζετο ὁ ἀρείχαλκος τῇ προσμίξει χαλκοῦ· τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο σήμερον καλεῖται καὶ λαμ (τῆς ἀνθρακικῆς Ψ.). Τὸ ὄνομα Ψ'ευδάργυρος ἀπαντᾷ παρὰ Στράβωνι· χωρὶς νὰ σημαίνηται δι' αὐτοῦ ἀκριβῶς τὸ στοιχείον τοῦτο ἐν μεταλλικῇ καταστάσει. Ὁ Paracelsus πρῶτος ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ φαίνεται ποιησάμενος χρῆσιν τοῦ ὀνόματος Zinco. Ἦ ἀβρονώτερον διακεχυμένα ἐπὶ τῆς γῆς

δρυκτά ἐξ ὧν μεταλλουργεῖται ὁ Ψ. εἶναι πρὸ πάντων ὁ σφαλερίτης, ὁ καλαμίτης, ὁ πυριτικός Ψ., ὁ ἐρυθρὸς ψευδαργυρίτης· πλουσιώτεροι τῶν δρυκτῶν τούτων χώραι εἶναι ἡ Σιλεσία, ἡ Ἀγγλία, τὸ Βελγίον, ἡ Πολωνία καὶ ἡ Ἰσπανία. Ἡ μεταλλουργία αὐτοῦ εἶναι εὐκόλος, τελουμένη διὰ φρύξεως τῶν δρυκτῶν ἐντὶς καμίνων ἀνοικτῶν μετὰ 6-8 % ἀνθρακος (ἐν Ἑλλάδι λυγνίτου τῆς Κύμης). Τὸ προϊόν τῆς φρύξεως εἶναι ὀξειδίων τοῦ Ψ., ὅπερ κατόπιν κατὰ μὲν τὴν σιλεσιακὴν μέθοδον ἀποσταζέται μετ' ἀνθρακος ἐντὶς κλειστῶν χωνευτηρίων, τοῦ δ' αὐτοῦ τοῦ μεταλλοῦ ἀπαχθέντος εἰς πίθους περιέχοντας ψυχρὸν ὕδωρ, κατὰ δὲ τὴν βελγικὴν μέθοδον πυρακτοῦται ὁμοίως μετ' ἀνθρακος ἐντὶς χυτοσιδηρῶν σωλῆνων, ἀλλ' ὁ ἀτμός τοῦ μεταλλοῦ διέρχεται σειρᾶν σωλῆνων βαθμυτῶν λεπτοτέρων καὶ μέρος μὲν αὐτοῦ συγκεντρώνεται εἰς τοὺς ἀμέσως ἐξωθεν τῆς καμίνου παχύτερους σωλῆνας, ὄντας ψυχροῦς, ὑπὸ μερτὴν κόνεως τεφροῦ (ἐξ ὀξειδίου Ψ. καὶ Ψ. μεταλλικοῦ) χρησιμοποιομένης εἰς παρασκευὴν ἐλαιοχρώματος καὶ ὡς πολυτίμου ἀναγωγικοῦ μέσου ἐν τῇ χημείᾳ, μέρος δ' αὐτοῦ συνιστάμενον ἀποκλειστικῶς ἐκ μεταλλικοῦ στοιχείου συνάγεται εἰς τοὺς λεπτοτέρους σωλῆνας· τέλος δὲ μέρος αὐτοῦ συγκείμενον ἐκ τοῦ ἐτι πτητικώτερου μετάλλου καδμίου, συνοδεύοντος πάντοτε σχεδὸν τὰ δρυκτά τοῦ Ψ., κατατίθεται εἰς τοὺς ἐσχάτους σωλῆνας.

Ὁ Ψ. ἐν μεταλλικῇ καταστάσει εἶναι λευκὸς ὑποκίανος, εἰδ. βάρ. 6.86-7.21, θραυόμενος δεικνύει ὕψην κρυσταλλικὴν καὶ στιλβὴν μεταλλικὴν· εἶναι σφυρηλασίας ἐπιδεκτικὸς καὶ ἐκτατὸς εἰς 130°, τήκεται εἰς 900°, ζέει εἰς 1040° ἐκπέμπων ἀτμούς λευκοὺς ἀναφλεγόμενους καὶ καιομένους ἐν τῷ ἀέρι διὰ φλογὸς ὑποπρασίνης πρὸς ψευδαργυροξείδιον, ὅπερ ὑπὸ μορφὴν λευκῆς τολῆνης (ἀνθ' Ψ., ἔριον φιλοσοφικόν) καταπίπτει κατὰ νιφάδας. Ὁ ὕψρὸς ἀήρ γεννᾷ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ λεπτον ἐπίπαγον ἐκ βασιχοῦ ἀνθρακικοῦ Ψ. παρακωλύοντος τὴν βαθυτέραν ὀξειδῶσιν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ Ψ. συντηκόμενον μετὰ τοῦ χαλκοῦ καὶ ἄλλων μετάλλων κατὰ ποικίλας ἀναλογίας προκύπτουσι κράματα χρησιμώτατα ἐν ταῖς τέχναις διὰ τὴν κατασκευὴν διαφόρων σκευῶν καὶ ὀργάνων· τοιαῦτα εἶναι ὁ νεάργυρος (argentean) καὶ ὁ δρείχαλκος. Χημικῶς καθαρὸς ἐλάχιστον προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος, ἐκτὸς εἰς ἀν προστεθῶσι σταγόνες διαλύματος χλωριούχου λευκοχρύτου, ὅτε ὁ ἐπὶ τοῦ Ψ. ἀποκρινόμενος λευκοχρυσὸς σχηματίζει μετ' αὐτοῦ γαλβανικὴν στήλην· ἀκάθαρτος ὅμως, ὡς εἶναι ὁ τοῦ ἐμπορίου, διαλύεται ὑπὸ τῶν ὀξέων τῇ ἐκλύσει ὕδρο-

γόνου. Εἶναι ἄριστον ἀναγωγικόν τῶν ἀλάτων χαλκοῦ, κολλῶδου, κασιτέρου, ἀργύρου, χρυσοῦ, ὕδραργυρου, καδμίου καὶ ἀντιμονίου, διότι εἰσαγόμενος εἰς τὰ διαλύματα αὐτῶν ἀνάγει τὰ ἐνεχόμενα μέταλλα. Ἐνώσεις τοῦ Ψ. εἶναι : 1) Ψευδαργυροξείδιον, ZnO , κόνις λευκὴ, ἀμορφος, ὀγκώδης καὶ ἀραιά, παρασκευαζομένη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Βελγίῳ κατὰ μεγάλας ποσότητας διὰ σφοδρᾶς πυρακτώσεως μεταλλικοῦ Ψ. ἐντὶς σωλῆνων ἐκ πυριμάχου ἀργίλλου καὶ διὰ καύσεως ὑπὸ ρεύματος ἀέρος τῶν ἀναδιδομένων μεταλλικῶν ἀτμῶν, οἵτινες μεταβάλλονται εἰς ἐλαφρὰν βαμδακώδη μάζαν. Χρησιμοποιεῖται εἰς παρασκευὴν χρωμάτων τῆς ζωγραφικῆς. Ἐν τῇ ἱατρικῇ παρέχεται ἐσωτερικῶς ὡς ἀντισπασμωδικόν, ἐξωτερικῶς δ' εἰς ἀλοιφὰς ἑρπαντικὰς. — 2) $X\lambda\omega\rho\iota\omicron\upsilon\chi\omicron\varsigma\ \Psi.$, $ZnCl_2$ (ἀνυδρὸς) καὶ $ZnCl_2 + 2H_2O$ (ένυδρὸς). Ἀνυδρὸς μὲν προκύπτει τῇ ἀναφλέξει διὰ θερμάνσεως τοῦ Ψ. ἐν ρεύματι χλωρίου· ένυδρὸς δὲ τῇ διαλύσει Ψ. ἐν ὕδρῳ γλ. ὀξεῖ καὶ τῇ ἐξατμίσει τοῦ διαλύματος, ὅτε μέρος τῆς ἐνώσεως στερεοποιεῖται ὡς μάζα λευκὴ, λίαν ὕγροσκοπικὴ, εἰδ. βάρ. 2.753, διαλυτὴ εἰς $\frac{1}{3}$ ψυχροῦ ὕδατος, τηκομένη εἰς 256° καὶ ἀποσταζομένη εἰς 680°. Ἐν τῇ ἱατρικῇ χρωμαθὰ αὐτῷ ὡς καυτηρίῳ διὰ τὴν ζωρὰν συγγένειαν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὕδωρ· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον χρησιμεύει πρὸς διατήρησιν τῶν ἀνατομικῶν παρασκευασμάτων καὶ τῶν πτωμάτων· προσέτι πρὸς διαφύλαξιν ἀπὸ τῆς σήψεως καὶ τῆς ἐντομοφαγίας τῶν ξυλίνων πασσάλων τῶν τροχιῶν τοῦ σιδηροδρόμου ἐμποτίζμεν αὐτοὺς ἐντὶς διαλύματος χλωριούχου Ψ. Μίγμα πρὸς συγκόλλησιν τετερεθονισμένων ὀδόντων παρασκευάζεται διὰ τήξεως χλωριούχου Ψ. τοῦ ἐμπορίου, μετὰ ὀξειδίου τοῦ Ψ. καὶ κόνεως ὕδατος· τὸ μίγμα τοῦτο διαδρέχεται διὰ σταγόνων ὕδατος, εἰσάγεται εἰς τὸ κοῖλον τοῦ ὀδόντος καὶ εἴτα αὐτομάτως ἀποξηραίνεται σχηματίζομένην βασικοῦ δευγλωριούχου ἄλατος. — 3) $\Theta\epsilon\iota\iota\kappa\omicron\varsigma\ \Psi.$, $ZnSO_4 + 7H_2O$ (couperose blanche, vitriol blanc) ὑπὸ μορφὴν βασιρρόμβων κρυστάλλων λευκῶν, εἰδ. βάρ. 2.036, διαλυμένων ἐν ὕδατι. Ὁ τοῦ ἐμπορίου $\Theta.$ Ψ. περιέχει συνήθως θεϊκὸν σίδηρον, χαλκὸν καὶ μαγνάνιον· παρίσταται ὡς μάζα λευκοῦ ρυπαροῦ χρώματος μετὰ κηλίδων σκοτεινῶς ἐρυθρῶν. Παρασκευάζεται διὰ φρύξεως τοῦ σφαλερίτου καὶ ἐκλύσεως τοῦ φρύγματος. Ἐφαρμόζεται εἰς τὴν τυπωτικὴν τῶν ὑραμάτων καὶ εἰς τὴν βαφικὴν. Ἐν τῇ ἱατρικῇ γίνεται χρῆσις αὐτοῦ ἐσωτερικῶς μὲν ὡς ἐμετικῷ, ἐξωτερικῶς δὲ ὡς στυπτικῷ εἰς ἐνέσεις κατὰ τῆς βλεννορροίας, εἰς κολλύρια κατὰ ὀφθαλμῶν ὑγρῶν. Ἐχει

ἰδιότητος ἀπολυμαντικᾶς, διὸ καὶ ἐφαρμόζεται πρὸς ταρίχευσιν πτωμάτων. —

4) **Ἀ ν θ ρ α κ ι κ ὸ ς Ψ.**, ZnCO_3 , ἄνυδρος μὲν ἀπαντᾷ ἔτοιμος ἐν τῇ φύσει ὡς ὀρυκτὸν καλαμίτης· ἔνυδρος δὲ παρασκευάζεται διὰ καταβυθίσεως τοῦ θειϊκοῦ Ψ. ὑπὸ ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ νατρίου ὡς κόνις λευκῇ. — 5) **Θ ε ι ο ὕ χ ο ς Ψ.**, ZnS , ἀπαντᾷ αὐτοφύτῃ ὡς σφαλερίτης, παρασκευάζεται δὲ καταβυθίζομένου διαλυμάτος ἁλατὸς τινὸς ψευδαργυρικοῦ ὑπὸ θειοῦ ζυμωλίου ἢ νατρίου ὡς κόνις λευκῇ, διαλυτὴ ἐν ὀξείᾳ μετ' ἐκπομπῆς ὕδρουθιου, πλὴν τοῦ ὀξεικοῦ ὀξέος καταβυθίζοντος τὰ διαλύματα τῶν ἁλμάτων τοῦ Ψ. — 6) **Δ ι θ υ λ ι ο ὕ χ ο ς Ψ.**, $\text{Zn}(\text{O}_2\text{H}_2)_2$, ἔνωσης μεταλλοργανικῇ προκύπτουσα ἐκ τῆς ἀποστάξεως μίγματος ἰωδιούχου αἰθυλίου μετὰ κρῆματος γαλκοψευδαργυρικοῦ. Εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, εἰδ. βάρ. 1.18, ζέον εἰς 118° , ἀτμίζον καὶ αὐταναφλεγόμενον ἐν τῷ ἀέρι διὰ λευκῆς φλογὸς παραγούσης ἀτμοῦς ψευδαργυροξειδίου. Ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐνχεόμενος παράγει ἀλγεινότατα ἐγκαύματα. — 7) **Μ ε θ υ λ ι ο ὕ χ ο ς Ψ.**, ἔνωσης μεταλλοργανικῇ, τύπον ἔχουσα $\text{Zn}(\text{OH})_2$, παρασκευαζομένη τῇ θερμάνσει ἐπὶ 24 ὥρας εἰς 120° τοῦ διμεθυλιούχου ὕδραργυρου μετὰ ρινημάτων Ψ. Εἶναι ὑγρὸν ἄχρουν, λεπτόρρευστον καὶ φωτοθλαστικόν, εἰδ. βάρ. 1.38, ζέον εἰς 46° , αὐταναφλεγόμενον ἐν τῷ ἀέρι διὰ φλογὸς κυανοπρασίνῃ μετ' ἐκπομπῆς λευκῶν ἀτμῶν ὀξειδίου Ψ. Οἱ ἀτμοὶ οὗτοι τυγχάνουσι δηλητηριωδέστατοι προσβάλλοντες τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα.

Ψευδαργύρωσις. Βλ. Ἐπιψευδαργύρωσις.

Ψευδάρθρωσις. Βλ. Κάταγμα.

Ψευδατροπίνη. $\text{C}_{17}\text{H}_{23}\text{NO}_3$, ἀλκαλοειδὲς ἱσομερὲς πρὸς τὴν ἀτροπίνην, ἔχον μυδριατικὴν ἐπὶ τοῦ οφθαλμοῦ ἐνέργειαν, κρυσταλλικόν, τηκόμενον εἰς 121° .

Ψευδεγγραφή γ ρ α φ ῆ ἐκαλεῖτο ἐν ταῖς ἀρχ. *Δυήναις ἐκείνη ἣν ἐκίνει τις ἀδίκως ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς πίνακας τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δήμου. Ἐὰν ἀπειδαικνύετο ὅτι κακῶς ἐνεγράφη ὡς ὀφειλέτης, ἐξηλείφετο τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ πίνακος καὶ ἐτίθετο ἀντ' αὐτοῦ τὸ τοῦ ὑπολόγου τοῦ σφάλματος, διὰ τὸ αὐτὸ ποσόν. Ἡ δίκη αὕτη ὑπῆρχετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν θεομοθετῶν.

Ψευδοδούνειον. Ἀρχαία ὀνομασία κατὰ τὸν Διοσκορίδην Σκιαδοφόρου φυτοῦ φαρμακευτικοῦ τῆς Κρήτης, ἴσως εἰδους Πιμπινέλλης ἥτοι τῆς Π. τῆς χθαμαλῆς (*Pimpinella depressa* Dl.), ἥτις ἐν Κρήτῃ καλεῖται κοινῶς Πιπέριζα. [Θ.Χ.]

Ψευδοδάφνη. *Viburnum* L. Γένος

ΒΥΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ Σ'

τῆς οἰκογενείας τῶν Δίγχοκληματωδῶν (βλ. λ.). Εἶναι δένδρα ἢ θάμνοι τοῦ καλλωπισμοῦ. Τὰ γνωστότερα εἶδη εἶναι Ψ. ὁ Τίνος (V. *Tinus* L., γαλλ. *Laurier-Tin*), θάμνος ἀειφύλλος τῆς Ν. Εὐρώπης), Ψ. ἡ εὐωδέστατη (V. *odoratissimus* R. Br.) ἐκ Κίνας, ὡσαύτως θάμνος ἀειθαλῆς, Ψ. ὁ *Οπυλος (βλ. λ.), κλ. [Θ.Χ.]

Ψευδοδημήτριος. Διάφοροι ἀγύρται· ἐμφανισθέντες μετὰ τὴν ἐξαφάνισιν (1591) τοῦ Τσαρῦ Δημητρίου τοῦ Ε', υἱοῦ Ἰβάν τοῦ Τρομερεῦ. Ὁ πρῶτος παρουσιάσθη τῷ 1603, λέγων ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Δημήτριος διαφυγὼν τοὺς ρωεῖς, τῷ δυνεῖ δυνως ὢν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κενάκος τῆς Εὐρώπης κυρίως ἐν Πολωνίᾳ ὁπαδός, κατάρθρωσε νὰ κατατροπώσῃ τὰ στρατεύματα τοῦ Βωρίς Γεδούνωφ, μετὰ δὲ τὴν θάνατον τοῦτου νὰ συλλάβῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Φεοδώρ, ὃν καὶ ἐφόρευσε, καὶ νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον, εἰσελάσας εἰς Μόσχαν τῷ 1605. Καὶ ἐκασόμενος μὲν μετὰ θυνάμεως καὶ συνέσεως, ἀλλ' ἐξηγγείρε τὴν λαὸν διὰ τοῦ μετὰ καθολικῆς πολωνίδος συνοικιστοῦ τοῦ καὶ ἐρονοῦθη κατ' ἀνταρσίαν ἐκραγεῖσαν κατ' αὐτοὺς τοὺς γάμους τοῦ τῇ 17 Μαΐου 1606. Ἡ δὲ τῇ 1607 ἐνεφανίσθη ἑτέρα Ψ. διςχυριζόμενος ὅτι ἐσώθη κατὰ τὰ συμβάντα ταῦτα κατὰ τινος ἦτο Ἑβραῖός τις, κατ' ἀλλοὺς δὲ υἱὸς τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρ. Κούρψκη. Καὶ οὗτος δὲ εὗρεν ὑποστήριξιν παρὰ τοῖς Πολωνοῖς, πρὸ πάντων ἀφ' ὧν ἡ χῆρα τοῦ πρώτου Ψ. τὸν ἀνεγνώρισεν ὡς συζυγόν τῆς· ἐγκαταλείφθεῖς ὁμως εἰτα ὑπ' αὐτῶν κατέφυγεν εἰς Καλοῦγαν, ὅπου ἐφρονεῖτο τῇ 1610. Τοιοῦτον τέλος ἔλαβον καὶ οἱ κατόπιν ἑτεροὶ δύο ἀσήμενοι Ψ. [Β.Ε.]

Ψευδοδίκτημνον. Εἶδος Βαλλωντῆς (βλ. λ.).

Ψευδοδίπτερος ἐκαλεῖτο τὸ πάλα· καὶ περιβαλλόμενος ὑπὸ στοᾶς κίονων τοσούτου πλάτους ὡς ἀληθὲς δίπτερος.

Ψευδοκαρυόφυλλος ὁ σ η ρ ι κ ὸ ς θ ρ ι ξ, *Pseudocaryophyllus sericeus* Bunge ἢ *Eugenia Pseudocaryophyllus* DC. Δένδρον τῆς Βρασιλίας καὶ τοῦ Μεξικοῦ, ἀνθικὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Μυρτινῶν, οὗ τὰ βλαύδια καὶ οἱ καρποὶ ἀρωματικοὶ (*Pimenta mexicana* τῆς ἐμπορίας). [Θ.Χ.]

Ψευδοκινίνη. Συνώνυμον τῇ Κιγχοινίνῃ.

Ψευδόκισσος. Βλ. Κισσός.

Ψευδοκλητείαις γ ρ α φ ῆ ἐλέγετο ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστοικῇ δικονομίᾳ δίκη ἣν ἐκίνει τις ἐναγόμενος κατὰ τοῦ ἐνάγοντος καὶ τῶν δύο μαρτύρων τούτου (κλητήρων), οἵτινες κατὰ τὸν νόμον ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ

59

καλέσῃσι τὸν ἐναγόμενον ἵνα προσέλθῃ τὴν δικάσιμον ἡμέραν· ἐκίνει δὲ τὴν γραφὴν διισχυρίζομενος ὅτι τοιαύτη κλησις δὲν ἐγένετο. Ἀποδεικνυμένης τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἐτιμωροῦντο οἱ κλητήρες, καὶ δὴ ὁ τρὶς ἀλούς τὴν Ψ. γ. καθίστατο ἀφ' ἑαυτοῦ ἄτιμος, ἡδύνατο δὲ μάλιστα καὶ ὁ ἀπαξ ἀλούς νὰ ἐτιμωθῇ τῇ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου. [Σ.Τ.]

Ψευδοκουραρίνη. Ἀλκαλοειδὲς περιεχόμενον ἐν τοῖς φύλλοις τοῦ Νηρίου ἢ Πικροδάφνης· ἀποτελεῖ μάζαν κιτρίνην, ἀνευ γεύσεως, ἀνευ ὀσμῆς, βερνικοειδῆ τὴν σύστασιν, μὴ δηλητηριώδη, διαλυτὴν ἐν αἰνοπνεύματι καὶ ἐν ὕδατι. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδοκρούπ. Βλ. Δαρυγγίτις.

Ψευδοκρύσταλλοι καλοῦνται οἱ κανονικοὶ ἐκείνοι κρύσταλλοι ὀρυκτῶν τιῶν οἵτινες χημικῶς ἐξεταζόμενοι δὲν εἶναι ἴδιοι τούτοις, ἀλλ' ἀνήκουσιν εἰς ἄλλα ἑτεροφυῆ ὀρυκτά, δὲν δρῶσιν ἄρα τὴν ὑπάρχον αὐτῶν εἰς ἴδιαν ἐσωτερικὴν κρυσταλλογόνον θύναμιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἄλλης τινὸς ὀρυκτῆς οὐσίας ἥτις, ἀφ' οὗ ἀπειργάσαστο τοὺς ἰδιόζοντας αὐτῇ κρυστάλλους, ἐξηγανθῇ βραδύτερον εἴτε παντελῶς εἴτε ἐν μέρει μόνον. [Α.Κ.]

Ψευδολίπωμα ὁ Potain ἐκάλεσε, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ὀψευς καὶ τῆς συστάσεως, τὴν οἰδηματώδη διήθησιν τοῦ κυτταρολιπώδους ἱστοῦ, ἣν συνήθως παρατηροῦμεν ἀνωθεν τῆς κλειδῆς καὶ ἐν τῇ περισχῇ τοῦ γόνατος παρὰ τοῖς ῥευματοπαθεῖσι. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδομαρτυρία ὑρίσταιται ὅταν τις ἐξεταζόμενος αὐτεπαγγέλτως ὑφ' οἰαζήποτε ἀρχῆς ἢ μνημῶν οἰτιδῆποτε πρὸς αὐτὴν ἀπαγγέλλῃ ἐν γνώσει ψευδῆ πράγματα ἢ ψευδεῖς σχέσεις, καὶ χωρὶς δι' ὅρκου ἢ χειραφίας νὰ ἐπιβεβαιώσῃ αὐτά. Τιμωρεῖται διὰ φυλάκισις τὸ πολὺ ἐνὸς μηνὸς ἢ χρηματικῆς ποινῆς τὸ πολὺ 100 δρ.

Ψευδομελία. Βλ. Μελία.

Ψευδομνησία. Διαταραχὴ τῆς μνήμης παρατηρουμένη κατὰ τινὰς αὐθορμήτους ἢ προκλητάς ψυχολογικὰς καταστάσεις καὶ συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι ὁ πάσχων ἐκ ταύτης νομίζει ὅτι ἀναπολεῖ πράγματα ἐν τῇ μνήμῃ του οὐδέποτε ὑπάρξαντα εἰς αὐτὸν γνωστά. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδομορφίνη. Ἀλκαλοειδὲς περιεχόμενον ἑτοιμον ἐν τῷ ὀπιω. Κρυσταλλοῦται εἰς στιλπνὰ μεταξόλευκα λεπίδια, ἀδιάλυτα ἐν ὕδατι, διαλυτὰ δ' ἐν ἀλκαλίσι· δὲν ἔχει γεῦσιν οὐδὲ ὀσμὴν· διὰ νιτρικὸν δέξιός παρέχει διάλυμα χρυσομολόχρου ἢ κίτρινον, μετὰ πυκνοῦ θειικοῦ δέξιός διάλυμα ἄχρουν πρᾶσινον γινόμενον μετ'

δλίγον. Σχηματίζει ἄλατα χρωωνόμενα κυανὰ διὰ ἐξαχλωριούχου σιδήρου. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδομόρφωσιν ἡ ψευδοπλαστικὴν ἐκάλεσεν ὁ Burdach τὴν ἀνώμαλον αὔξησιν τῶν φυσιολογικῶς ἐχόντων μερῶν τοῦ σώματος, ἀπότοκον πάντοτε τοπικῶν συνθηκῶν, οὐδέποτε δὲ δρῶσιν ἐπὶ τὴν γενικὴν τῆς οἰκονομίας διάθεσιν. Τὰ προϊόντα αὐτῆς εἶναι κυτταρογενῆ (νεοπλασματά, κύστεις, ἀγγεῖα ὑπεράριθμα), ὁμομορφα (ὁρρώδεις θύλακοι ὑπεράριθμοι), ἐκσκληρωδικοὶ ἱστοὶ πλάσματα (χόνδροι καὶ ὅσα ἐκεῖ διαπλασθέντα) καὶ πλάσματα ἐκ σπρωτοῦ ἱστοῦ (ἰδόντες καὶ τρῖες εἰς μέρη τοῦ σώματος ἐνθα φυσιολογικῶς δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα).

Ψευδονευρόπτερα. Ὄνομα τῆς ζωῆς τῶν ὕμενοπτέρων (βλ. λ.), ὁμοιοζούσης πρὸς τὰ Νευρόπτερα, ἀλλὰ διακρινόμενης ἀπ' αὐτῆς διὰ τῆς ἀτελοῦς μεταμορφώσεως καὶ κυρίως διὰ τῶν 4 πτερύγων, αἵτινες εἶναι λεπτοὺς μὲν ὡς, μεγάλαί, ὁμοῖαι πρὸς ἀλλήλας, προέχουσι δὲ πέρα τῆς κοιλίας καὶ διελαύνονται ὑπὸ πυκνοῦ πλέγματος φλεβῶν. Εἰς τὰ Ψ. ἀνήκουσιν αἱ λιθέλλαι, οἱ τέρμητες κλ. [Φ.Ι.]

Ψευδοπερίπτερος καλεῖται ἐν τῇ ἀρχαῖα ἀρχιτεκτονικῇ ναὸς ἔχων μόνον ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν στοὰν κιόνων, εἰς δὲ τὰς πλευρὰς εὐχὴ κίονας ἀλλ' ἡμικίονας ἐξέχοντας ἐκ τῶν τοίχων. [Σ.Τ.]

Ψευδοπλάσματα ὁ Burdach, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὰ νεοπλασματά ἀποτελούμενα ἐξ ὁμοιομόρφου ἱστοῦ, ἐκάλεσε πάντα τὰ παρὰ φύσιν πλάσματα τὰ ἀπαρτιζόμενα ἐξ ἑτερομόρφου ἱστοῦ. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδόπους τοῦ Παλλασίου καλεῖται ἄπυς σαῦρος, φθάνων εἰς μῆκος 1 μ. καὶ ἀπαντῶν εἰς τὰς περὶ τὴν Ἀλεξάνδρην τῆς Μεσογείου χώρας. Βλκ. βλ. ἐν πίν. Ἑρπετὰ Α'. [Φ.Ι.]

Ψευδόπυον. Ὑγρὸν μόνον τὴν ἐμφασιν πύου ἔχον, χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἱστολογικὴν σύστασιν τούτου, ὡς τὸ εὖρον τῆς πυελίδος τῶν νεφρῶν, ὑγρὸν τῶν κυψελίδων τοῦ θύμου ἀδένος, πηγμάτων πολυποδμορφα τῆς καρδίας, τῶν μεγάλων ἀγγείων κτλ. [Ρ.Ν.Β.]

Ψευδορκία καλεῖται ἡ ὑπὸ μάρτυρος, πραγματογνώμονος διαδίκου ἢ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ ἐν ποινικῇ ἢ πολιτικῇ δίκῃ ἐν γνώσει ψευδῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὁρκωμοσία. Τιμωρεῖται δὲ ἡ Ψ. ἐν δίκῃ κακούργηματος διὰ τῆς ποινῆς ἥτις ἡθελεν ἐπιβληθῇ εἰς τὸ κακούργημα τοῦτο, πλὴν τῆς τοῦ θανάτου ἀνθ' ἧς ἐπιβάλλεται ἢ τῶν ἰσοδίων δεσμῶν, ἐν δίκῃ δὲ ἐνεκα πλημμελήματος ἢ πταίσματος ὡς καὶ ἐπὶ

πολιτικῶν διαφορῶν διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτικῆς· ἐάν δὲ κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας (πλὴν τῶν ἐπὶ κακοουργήματι δικῶν) ὁ ψευδόμενος ἔλαβε χρήματα ἢ ἄλλα θῶρα ἢ ὑπόσχεσιν περὶ παροχῆς τοιοῦτων, καταγινώσκειται αὐτῷ ἡ ποινὴ τῶν προσκαίρων δεσμῶν, δημευσμένων καὶ τῶν δοθέντων ἢ ὑποσχεθέντων αὐτῷ. Τιμωρεῖται δὲ ὡς Ψ'. ἐπίσης ἡ ἐν δίκῃ τινὶ πλαστογραφία, χρητὶς ἐν γνώσει πλαστοῦ ἐγγράφου καὶ ἀπόκρυψις ἢ ἐξαφάνισις ἐγγράφων ἢ ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τινος ἐπίμονος ἄρνησις τῆς μαρτυρίας ἢ τοῦ ὅρκου τῆς μαρτυρίας, σκοπεύσα τὴν ἀπόκρυψιν τῆς ἀληθείας. Πρβ. Ποιν. νομ. ἀρθ. 265-268. [Π.Δ.Π.]

Ψευδορρογόνοι. Ὑμένες ἔχοντες τὴν ἔμφασιν ἀληθῶν ὁρρογόνων ὁμένων (ἐπιφάνειαν λείαν, ἔκκρισιν ὁρροῦ), χωρὶς ὁμῶς νὰ ἔχωσι καὶ τὴν ἱστολογικὴν ὑφὴν αὐτῶν· τοιοῦτοι εἶναι· οἱ ἐσωτάτοι ὕμνες τῶν αἰμοφόρων καὶ λεμφοφόρων ἀγγείων.

Ψευδόστωμα. Πλάσμα παθολογικὸν παρέχον τὴν ἔμφασιν ὁστέου, ἀλλὰ μὴ κεκτημένον τοὺς αὐτοὺς ἱστολογικοὺς χαρακτῆρας. [P.N.B.]

Ψευδόσχινος. Βλ. Σχίνος.

Ψευδοσυνεχεῖς καλοῦνται συνωνύμως οἱ ὑφέτοιμοι πυρετοί. [P.N.B.]

Ψευδοῦμένες. Παθολογικὰ πλάσματα εὐδεμίαν σχέσιν ἔχοντα πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ὕμνας ἢ τὴν ὁμοιότητα τῆς στοιβηδὸν διατάξεως· οὐδέποτε ὁργανοῦνται, οὐδ' ἀγγειοῦνται, οὐδὲ μεταλαμβάνουσι τῆς ζωῆς τῶν παρακειμένων μορίων ἢ τῶν ὑπ' αὐτῶν καλυπτομένων· συνίστανται ἐκ πεπηγυίας ἱνικῆς ἀδολοῦ ἢ ἐγκλειστῆς ἐπιθήλιας ἢ πυροσφαίρια παρέχοντα εἰς αὐτοὺς ἄλλοτε ἄλλον χρωματισμόν· τοιοῦτοι Ψ'. μερροῦνται κατὰ τὴν ὁμοιοκονάγησιν, τὴν διφθερίτιδα κτλ. [P.N.B.]

Ψευδοχρωμαισθησία. Ἀνωμαλία περὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν ὀπτικῶν ἐντυπώσεων, συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι ὁ πάσχων ἐκ ταύτης εἰς τὴν ὀπτικὴν εἰκόνα ἐκάστου τῶν φωνηέντων ἀποδίδει χρωματισμὸν διαφορὸν μὴ ὑπάρχοντα ἀντικειμενικῶς, οὕτως ὥστε ἐκάστη λέξις ἔχει δι' αὐτὴν ἴδιον χρωματισμὸν προκύπτοντα ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν χρωματισμῶν τῶν ἐν αὐτῇ φωνηέντων· συμβαίνει ἔστιν ὅτι ὁ ἔχων Ψ'. ν' ἀντιληφθῇ τῶν ὀπτικῶν εἰκόνων τῶν φωνηέντων μετὰ τῆς μελαίνης αὐτῶν, ἀμέσως ὁμῶς ὡς διὰ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ μέλανος νὰ διεγερθῇ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἡ ἰδέα τοῦ χρώματος· ἐκαστὸν τῶν φωνηέντων πάλιν παρίσταται διὰ τῆς ἰδέας ὑποκειμενικῆς χροῖας (τὸ α ἐρυθρόν, τὸ β ροδόχρουν,

τὸ γ λευκόν, τὸ δ κίτρινον, κτλ.). Εἰς τινὰς τῶν πασχόντων τὴν ψευδαίσθησιν ταύτην, ἡ μᾶλλον εἰς πάντας, καὶ ἡ ἀπαγγελία ἐνός τῶν φωνηέντων ὑπὸ ἄλλου ἢ ἡ ἀνάμνησις ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων παρακολουθεῖται καὶ ὑπὸ τῆς μνημονικῆς ἀντιλήψεως τοῦ χρωματισμοῦ. [P.N.B.]

Ψηλορότης. Βλ. Ἰδῆ.

Ψῆν (Cypripis). Πρότυπον γένος τῆς εἰς τὰ Ὑμενόπτερα ἀνηκούσης οἰκογενείας τῶν Ψηνιδῶν, οἵτινες ἔχουσι κοιλίαν ἐκ τῶν πλαγίων πεπιεσμένην καὶ συνδεομένην μετὰ τοῦ θώρακος διὰ λεπτοῦ μίσχου, τὰς δὲ πτέρυγας δι' ἐλίγων μόνον νεύρων διελαινεμένας· τὰ ὡς τῶν καταθέτουσι διὰ τερέτρου ὑπὸ τὴν ἐπιδερμίδα εἰς τὸν κυτταρώδη ἱστὸν τῶν φυτῶν, ὅπου εἴτα διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ προσκαλεῖται συρροή τῶν χυμῶν καὶ σχηματίζεται ὄγκος τις, ἡ κηκίς, ἐν τῷ ὅποιῳ τρέφεται ἡ νύμφη μέχρι τῆς τελείας ἀναπτύξεώς της. Τὰ διάφορα εἶδη Ψ. καλοῦνται ἐκ τοῦ φυτοῦ ἐφ' οὗ διαίτωνται, ὡς π. χ. Ψ. ὁ τοῦ ῥόδου, Ψ. ὁ ῥιλόδρου (C. quercus folii), εἰς ὃν ἀπεύλονται αἱ κατ' ἐξοχὴν κηκίδες τῶν δρυῶν (βλ. Κηκίδες), Ψ. ὁ τῆς συκῆς (C. Psenes) ὁ χρησιμεύων ἐνιαχοῦ πρὸς ἐρίνασιν τῶν σύκων (βλ. Συκῆ) κκ. [Φ.Ι.]

Ψῆττα. Βλ. Πλευρονηκτιδαί.

Ψηφία ἀριθμητικὰ ἦσαν τὸ πάλαι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφabethου (βλ. Γράμματα), ἅτινα καὶ νῦν ἀκόμη εἶναι· ἐν πολλῇ χρήσει. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα λίαν ἀκατάλληλα εἶναι πρὸς ἐκτέλεσιν ἀριθμητικῶν πράξεων, διὸ ἐν τῇ ἀριθμητικῇ ἀντικατεστάθησαν δια τῶν λεγομένων ἀ ρ α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω αἰῶνα καὶ εἰσῆχθησαν κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα διὰ τῆς Ἰσπανίας καὶ Ἰταλίας εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην· περιῆλθον δὲ εἰς κοινὴν χρῆσιν μόλις μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῆς τυπογραφικῆς τέχνης. [Π.Γ.]

Ψηφιδωτόν ἡ ψηφροθέτημα (λατ. opus musivum, γαλλ. mosaïque) καλεῖται ἔργον ἰδέας τέχνης ἧτις συνίσταται ἐν τῷ συναρμολογεῖν ἐν ἐπιπέδῳ κεχρωματισμένας ψῆφους (λίθους) ἢ ἀβυθίστους ἐκ μαρμάρου ἢ ὕαλου τοιοιτοτρόπως ὥστε νὰ ἀποτελεῖται· εἰκὼν τις. Αἱ ψῆφοι ἢ οἱ ἀβυθίσκοι τίθενται ἐπὶ βάσιν τις, τοίχου ἢ δαπέδου καὶ συνδέονται μετ' ἀλλήλων διὰ μάζης τινὸς (ζωβέστου κλ.), ἐξισοῦται δ' εἴτα ἡ ἐπιφάνεια καὶ λαϊνέται. Ἡ τέχνη αὕτη εἶναι παλαιστοτάτη, ἐχρησίμευε δὲ τὸ πρῶτον πρὸς διακόσμησιν τῶν δαπέδων ἐν τοῖς οἰκοῖς ἡγεμόνων ἢ πλουσίων· ἀναμφιβόλως δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς τὰ Ψ. ἀποτε-

λοῦντο ἐκ πλακῶν, κατὰ γεωμετρικὰ σχήματα συντεθειμένων. Καὶ ἀναφέρεται μὲν ὡς ἐφευρέτης τῆς τέχνης ὁ ἐπὶ τῶν πρώτων Διαδόχων ζήσας Σῶσος ὁ ἐκ Περγᾶμου, ἀλλὰ βεβαίως ἐτελειοποίησε μόνον αὐτήν, ἴσως ἐπινοήσας τὴν κατασκευὴν ὀλοκλήρων παραστάσεων ἐκ μικρῶν λίθων, διότι ἐπαινεῖται αὐτοῦ Ψ. παριστάνον «ἀσάρωτον οἶκον», δηλαδὴ δωμάτιον διατηροῦν τὰ περιεφριμμένα λείψανα τοῦ δείπνου. Τοῦ ἔργου τούτου εὐρέθησαν ἀπομιμήσεις τινές. Τὸ λαμπρότατον ὁμῶς σωζόμενον Ψ. εἶναι ἡ ἐν Περμπητᾷ ἀνακαλυφθεῖσα «μάχη τοῦ Ἀλεξάνδρου» (νῦν ἐν Νεαπόλει), ἣτις συγγρόνως εἶναι τὸ σπουδαιότερον λείψανον τῆς ἀρχαίας ζωγραφικῆς. Ἡ τέχνη, ἐν πολλῇ χρήσει οὖσα ἐπὶ Ῥωμαίων, ἐξετελειετο θαυμασίως καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν, πρὸ πάντων δι' ὑαλίνων χρωματιστῶν ἢ διαχρύσων ψήρων, καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων μ. Χ. αἰώνων ἦτο τὸ κύριον μέσον τῆς διακοσμήσεως τῶν τοίχων τῶν χριστιανικῶν ναῶν· ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν ἔξοχα παραδείγματα τῆς τέχνης ἐν τῷ ναῷ τοῦ Δαφνίου. Ἐν μεγάλῳ βαθμῷ ἐκαλλιεργήθη καὶ παρὰ τοῖς Ἀραβῶν καὶ παρὰ τοῖς ἐν Ἰνδικῇ Μωαμεθανοῖς. Ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος ἤρξατο ἐφαρμοζομένη ἐν Φλωρεντίᾳ πρὸς διακόσμησιν τραπεζῶν, κιβωτίων καὶ μικροτέρων ἀντικειμένων, καὶ νῦν δὲ ἀκόμη εἰς τινὰς πόλεις τῆς Ἰταλίας ἐξακολουθεῖ ἀκμάζουσα πρὸς τοιοῦτους σκοπούς. [Ἐγ.]

Ψήφισμα. Βλ. Ψηφοφορία, Ἐκκλησία.

— Κυβερνήτου. Βλ. Διαθήκη.

Ψήφισμα. Βλ. Ψηφιδωτόν.

Ψηφοφορία λέγεται ἡ διὰ ψήφων ἀποφασίς συνελεύσεώς τινος· καθ' ἣν νικᾷ ἡ πλειονοψηφία, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς λέγεται «ψήφισμα». Ἡ τοιαύτη Ψ. ἦτο τὸ πάλαι ἐν γενικῇ χρήσει, κυρίως δὲ ἐν τοῖς δικαστηρίοις· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (βλ. λ.) τοῦ δήμου συνήθως ἀντὶ Ψ. ἐγένετο ἀπλὴ χειροτονία, ἐδήλου δὴλα δὴ ἕκαστος τὴν γνώμην του δι' ἀνατάσεως τῆς χειρὸς, μόνον δὲ ὁσάκις ἡ δῆλωσις τῆς γνώμης ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ μυστική, ἡ ὁσάκις ἔπρεπε νὰ μετρηθῇ ἀκριβῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς προτάσεως ἀποφαινομένων, κατέφευγε καὶ ἡ ἐκκλησία εἰς τὴν Ψ. Πρὸς ταύτην ἐχρηρίμευον ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἅπλοϊ λίθοι (ψῆφος σημαίνει κυρίως λίθος), εἴτα κύβοι ἢ ὄστρακα (χοιρίναι). ἅπαντα εἰς δύο χρώματα, λευκὰ μὲν ἀθωωτικά, μέλανα δὲ καταδικαστικά, τέλος δισκάρια μεταλλίνα (σπόνδυλοι), ἀδιάτρητα μὲν ἀθωωτικά, διάτρητα δὲ καταδικαστικά. Ὡς πρὸς τοὺς τρόπους τῆς Ψ. ὑπῆρχον ποικιλίαι τινές. Συνήθως ἐδίδοντο τοῖς



1. *Aratinga (Muscivora)*.



2. *Aratinga*.



Spring

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

καταστρέφουσι ριζήδον τὰς τρίγας. Διὸ ὡς ἐπὶ πλείστον ἡ Ψ. γίνεται διὰ μηχανικῆς ἐκρίζωσης τῶν τριχῶν. [P.N.B.]

Ψιλωτικά ἡ Ψίλωθρα. Σκευα-
σται χημικαὶ ἢ φαρμακευτικαὶ καυστικὴν
ἔχουσαι ἰδιότητα καὶ συνεπαγόμεναι τὴν
πτῶσιν τῶν τριχῶν· συνηθέστερα συστατικά
αὐτῶν εἶναι τὸ ἐνυδρὸν θειικὸν ἀσβεστοῦ,
ἢ ἀσβεστός, τὸ θειοῦχον ἀρσενικόν, κάλ.
"Ασβεστός τετρίμμένη καὶ κόνις κιτρίνου
θειοῦχου ἀρσενικοῦ διαλυόμενα ἐν ὀλίγῳ
ὕδατι ἀποτελοῦσι μάζαν πολτώδη, δι' ἧς
ἐὰν ἐγγερίωμεν τὴν τριχοφόρον ἐπιφανείαν
καὶ μετ' ὀλίγον πλύνωμεν διὰ θερμοῦ ὕδα-
τος, αἱ τρίχες ἀποπίπτουσι. [P.N.B.]

Ψιμουθίων ἡ ψίμυθος ἐλέγετο παρὰ
τοῖς ἀρχαίοις ἀλοιφή ἐκ μολύβδου δι' ὁξέων
εἰς τίτανον μεταβαλλομένου· ἢ ἔλαιον αὐτὴ
ἦτο μὲν δηλητηριώδης, ἐγγερίμενον ὅμως
καὶ τότε ἵνα αἱ φιλάρεσκοι γυναῖκες ἐπιτρί-
βουσιν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὅπως τοῦτο λευ-
κὸν φαίνεται. Σήμερον λέγονται Ψ. δια-
φόρων εἰδῶν κόνεις, ὧν κυριωτάτῃ καὶ
ἀγνοτάτῃ εἶναι ἡ ἐκ καθαρωτάτου ἀμύλου
(κόλλας) κατασκευαζομένη, συγνάκις ἀρω-
ματικῇ, χρησιμεύουσα ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ
ΙΣ' αἰῶνος ὡς κατάπασμα τῆς κόμης καὶ
τῆς φρυγῆς. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ὅμως τοῦ
ΙΗ' αἰῶνος τὸ ἔθος τοῦτο ἐξεβλήθη τοῦ
συρμοῦ καὶ σήμερον μεταχειρίζονται αὐτὴν
αἱ γυναῖκες, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, πρὸς λευ-
κοτέραν καὶ τρυφερότεραν τοῦ δέρματος
αὐτῶν παράστασιν. [Εἴ.]

Ψιμουθιτής. Ὅργανον τοῦ βασιρρέμ-
βου ὀρθοῦ συστήματος. ἀπαντῶν εἰς στυ-
λοειδεῖς ἢ τραπεζοειδεῖς ἢ καὶ πυραμιδι-
κοὺς χρυστάλλους, διδύμους ἢ πολυδιδύ-
μους, ἀλλὰ καὶ εἰς ψευδοχρυστάλλους ἢ
μάζας χειροπληθεῖς, μετὰ λάμπης· συνή-
θως ἀδαμαντῶδους καὶ χρώματος διαφορω-
τάτου. *Ἐχει σκλ. 3.5 καὶ εἰδ. βαρ. 6.5,
εἶναι δὲ ἀνθρακικὸν υποξειδίον τοῦ μολύ-
βδου. Ὁ γινώσκων τὴν σύστασιν καλεῖται
μολυβδοῦχος γῆ. Παρὰ τοῖς μεταλλευταῖς
τοῦ Λαυρείου λέγεται καρβονάτο. [Α.Κ.]

Ψιττακίδια. Οἰκογένεια τῶν ἀναρ-
ριχητικῶν πτηνῶν, διακρινόμενη κυρίως διὰ
τῆς παχέως καὶ σαρκώδους γλώσσης, ἥτις
χρησιμεύει καὶ ὡς ὄργανον ἀρῆς, διὰ τῆς μετὰ
τοῦ μετώπου ἐλαστικῶς συνδεδεμένης ἄνω
σιαγόνας, διὰ τοῦ ποδός, καταλήλου ὄντος
πρὸς σύλληψιν ἀντικειμένων, διὰ τοῦ πα-
γέος καὶ βραχέος βράμφους, οὗ ἡ ἄνω σια-
γών, πολὺ μακρότερα εὐσα τῆς κάτω, κάμ-
πτεται ἰσχυρῶς ἐν σχήματι ἡμισελήνου. Οἱ
Ψ. πατρίδα ἔχουσι τὰς ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς
χώρας, μόνον δ' ὀλίγα γένη ἀπαντῶσι
ἐν ταῖς εὐκράτοις ζώναις· ζῶσιν ἐν μο-
νογαμίᾳ, τρέφονται ἐκ καρπῶν καὶ θύ-

νανται μεγάλας βλάβας νὰ προσενῶσι,
καθ' ὅσον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀποτελοῦσιν
ὀλοκλήρα σμήνη. Εἶναι δὲ λίαν νοήμο-
νες, μαθηάνουσιν εὐκόλως νὰ μιμῶνται τὴν
ἀνθρωπίνην γλῶσσαν καὶ ὑποφέρουσι καλῶς
τὸ εὐρωπαϊκὸν κλίμα, δι' ὃ καὶ ἀνέκουσιν
εἰς τὰ προσφιλέστερα πτηνὰ τοῦ οἴκου. Οἱ
Ψ. διαίρουται εἰς πέντε γένη, τοὺς Πλι-
κτολόφους, τοὺς Σιττάκας, τοὺς κυρίως
Ψιττακοὺς (ἔχοντας οὐρὰν εὐθείαν ἢ ὑπο-
στρόγγυλον), τοὺς Τριχογλώσσους καὶ τοὺς
Στριγόπας. Πρβ. καὶ τὸν συνημμένον πίνακα.

Ψιχώφ. 1) Κυβερνεῖον τῆς ΝΔ Εὐρω-
παϊκῆς Ῥωσσίας πρὸς Ν τοῦ κυβερν. Πε-
τροπόλεως, ἔχον ἐμβ. 44 209 τχμ. καὶ
1 029 053 κατ., ἐλῶδες κατὰ μέγα μέρος
καὶ μετὰ πλείστων λιμνῶν, ὧν μεγίστη ἡ
τοῦ Ψιχώφ ἢ Πάϊπους καλουμένη. Κύρια ἔργα
τῶν κατοίκων ἐκτὸς τῆς γεωργίας, ἧς τὰ
προϊόντα ἔνν ἐπαρκοῦσιν, εἶναι ἡ ἐκμετάλ-
λευσις τῶν θασσῶν καὶ ἡ ἀλίεια, εἴτα δὲ καὶ
ποικίλη βιομηχανία. — 2) Πρωτεύουσα τοῦ
ἄνω κυβερνεῖου. ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ψώφ-
κα εἰς τὸν Βελίκαϊαν, ἔχουσα 23 985 κατ.,
ἀρχ. φρούριον μετὰ μητροπόλεως, διδασκα-
λεῖον καὶ ἱεροσπουδαστήριον, ἐμπόριον δὲ
λίαν, ἰχθύων, σιτηρῶν, ἁλατος. Κατὰ
τοὺς μέσους χρόνους ἀπετέλει δημοκρατίαν,
ἦτο δὲ ἐμπορικωτάτῃ πόλιν καὶ εἶχε 80
χιλ. κατ. [Μ.Σ.]

Ψόας ἡ Ψοΐτις. Ὀνομα δύο μυῶν
τῆς δοφύς, τοῦ μὲν, μεΐζωνος, ἐκφυο-
μένου ἐκ τῶν ἐγκαρσίων ἀποφύσεων, ἀπὸ
τῶν σωματικῶν καὶ ἀπὸ τῶν μεσοσπονδυλίων
συνδέσμων τῶν τεσσάρων δοφυϊκῶν σπονδυ-
λίων καὶ καταφυομένου εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ
ἐλάσσονος τροχαντήρος τοῦ δέ, ἐλάσσον-
ος, ἐκφυομένου ἀπὸ τοῦ τελευταίου θω-
ρακικοῦ σπονδύλου καὶ καταφυομένου εἰς
τὴν λαγονοκτενιαίαν ἀκανθαὶ καὶ εἰς τὸ
ἔξω μέρος τοῦ ὀπισθίου χεῖλους τοῦ ἡδικοῦ
ὅσπου. Κάμπτουσι τοὺς μηρούς ἐπὶ τὴν λε-
κάνην ἢ τὴν κοιλίαν. [P.N.B.]

Ψοΐτις. Φλεγμονὴ τῶν ψῶν, προερ-
χομένη συνήθως ἐξ ὑπερβολικῶν σωμαστικῶν,
ἐξ ἀρσεως μεγάλων βαρῶν, ἐκ πτώσεως ἢ
πλήξεως, καὶ ἐκζηλουμένη διὰ πυρετοῦ
ἐντόνου, ἀλγους σφοδροῦ κατὰ τὴν λαγόνιον
χώραν καὶ διὰ δυσκαμψίας τοῦ ὀμνῶντος
μυοῦ. Τὰ πάθος τυγχάνει ἐπικίνδυνον, διότι
οὐδέποτε ἐπέρχεται λύσις τῆς φλεγμονῆς,
ἀλλὰ τὸ σχηματιζόμενον πῦον ἢ διανέμει
αὐτῷ ὅδον μέχρι τῶν ἐντέρων, ἐνθα ἐκχυ-
νόμενον δύναται νὰ προκαλέσῃ σοβαρὰς
ἐπιπλοκάς, ἢ συλλέγεται εἰς τὴν βουδωνι-
κὴν χώραν καὶ περὶ τὸν ἐλάσσονα τροχαν-
τήρα, ἢ τέλος διεισδύεται εἰς τὸν ἀρθρικὸν
ὀύλακον. Εὐθὺς ὡς ὑποτοπάζωμεν συναγω-
γὴν πύου θέον νὰ στεῦδωμεν πρὸς κένωσιν

αὐτοῦ διὰ σχάσεως. Τὴν πύσιν προλαμβάνομεν ἐνίστε δι' ἀντιφλογιστικῶν καὶ ἐπισπαστικῶν. Καὶ τὰ σκωτικὰ λουτρὰ ὡφελούσι. [P.N.B.]

Ψοφίας. Βλ. *Αγαμί.

Ψυγεζον. Βλ. *Ατμομηχανή ἐν τόμ. Β' σελ. 491.

Ψυδραξ ἡ ψυδράκιον ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἢ ὑφ' ἡμῶν σήμερον καλουμένη φλύκταινα. [P.N.B.]

Ψυκτικὰ μίγματα καλοῦνται ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων παράγεται λίαν χαμηλὴ θερμοκρασία. Τὰ μίγματα ταῦτα περιέχουσι τοὺλάχιστον ἓν στερεὸν συστατικόν, ὅπερ διαλυόμενον ἐν τοῖς ἄλλοις λαμβάνει θερμότητα ἐξ αὐτῶν. Τοιοῦτον μίγμα εἶναι: π. χ. ἡζὴ τὸ 2 μ. βάρους πάγου τετριμμένου (ἢ χιόνος) καὶ 1 μ. βαρ. θαλασσίου ἁλματος, ὅπερ παράγει ψυχρός — 20°, τὸ δὲ θραστικώτερον μίγμα τὸ στερεοῦ ἀνθρακικοῦ δξέος μετ' αἰθέρος. [Σπ.]

Ψυλλέθρα. Βλ. *Ίνουλα.

Ψύλλιον. *Αρχαία ὀνομασία εἴδους *Αρνολώσσου (βλ. λ.).

Ψύλλος (τὸ πᾶσι: ἢ ψύλλα) καλεῖται τὸ πρότερον γένος τῶν θρανοπτερίων ἐντόμων, ἅτινα στεροῦνται πτερύγων, ἔχουσι δὲ στόμα μυζητικόν, νύσσον, καὶ ὑφίστανται ἐντελῇ διαμέρφωσιν ἀντὶ τῶν πτερύγων φέρουσι πλευρικοὺς ἀλτήρας. Τὸ γένος Ψ. διακρίνεται διὰ τὰ λίαν ἀνεπτυγμένα ὀπίσθια σκέλη καὶ τὰς προνοειδῶς κεχαραγμένους σμυριγγώδεις τρίχας ἐντὸς τῆς θήκης τοῦ ῥύγχους, ἐν ᾗ ὑπάρχει καὶ λεπτή νύσσουσα σμηρίγξ. Ζῶσι δὲ οἱ Ψ. ὡς παράσιτα ἐπὶ ἀλλων ζῶν. Γνωστὸς τοῖς πᾶσιν εἶναι Ψ. ὁ κοινὸς (Pulex irritans), οὗ αἱ σχαδένες ζῶσιν ἐντὸς ἀποκριμάτων ὑψίων, σαρωμάτων, σάνδων τῶν θωμάτιων κλ. *Ἐν ταῖς Δυτ. *Ἰνδίας καὶ τῇ Ν *Ἀμερικῇ ἀπαντᾷ ἄλλο γένος (Sarcopsylla penetrans), οὗ τὸ θῆλυ εἰσδύει ὑπὸ τὸ δέρμα τῶν ποδῶν καὶ δύναται διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ νὰ παραγάγῃ φλόγωσιν καὶ ἐμπυρετικὴν διεργασίαν. *Ὁ Ψ. τῶν κυνῶν (P. canis) ὁμοιάζει πρὸς τὸν κοινόν, εἶναι ὅμως σχεδὸν μέλας, ἐνῷ ὁ κοινὸς μᾶλλον καφέχρους. [Φ Ι.]

Ψυττάλεια. Μικρὰ ἀκατοίκητος νησίς τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, κειμένη μεταξὺ Σαλαμίνος καὶ Πειραιῶς. *Υπῆρξε κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν κυριώτατον στήριγμα τῆς Περσικῆς δυνάμεως· τὰ ἐπ' αὐτῆς στρατεύματα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ *Αριστείδου διεθυνομένων πολιτῶν. Τανῦν λέγεται κοινῶς Λεῖψοκουτάλα, φέρει δὲ φάρον. [Μ.Σ.]

Ψυχάγωγός. *Ἐπώνυμον τοῦ *Ερ-

μοῦ ὡς δηγουντος τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθανόντων εἰς τὸν *Ἄδην. Οὕτως ἐκαλοῦντο καὶ οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν ψυχομαντείαν, οἱ ἐκτελούντες τὰ λεγόμενα ψυχοπομπεία (βλ. Μαντεία).

Ψυχαι. Πρβλ. Λεπιδόπτερα.

Ψυχανθῆ. Βλ. Κολοβοανθῆ.

Ψυχῇ. *Υπὸ τὴν λέξιν ταύτην ἐνοεῖτο τὸ κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἄλλο ἢ ἡ ζωτικὴ δύναμις τῶν ὁργανικῶν ὄντων, ἡ ἀρχὴ ἢ ἐνεργουσα ἐν αὐτοῖς ἐφ' ὅσον ζῶσιν· εἰς ταύτην δὲ εἴτα ἀπεβίβετο καὶ ἰδίᾳ ὑπαρξίς καὶ μετὰ τὴν χωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ σώματος διὰ τοῦ θανάτου. Τὴν τοιαύτην δύναμιν ἡ ἀρχὴν ἐφαντάζοντο εἰ ἀρχαῖοι ὡς λεπτοτάτην οὐσίαν πυρώδη ἢ μᾶλλον ἀερῶδη, ἐταυτίζετο δὲ ἡ Ψ. πρὸς αὐτὸ τὸ πνεῦμα (τὴν ἀναπνοήν), ὅπερ ὑφίσταται μόνον ἐν τῇ ζῶντι ὁργανισμῷ, ἀφανίζεται δὲ διὰ τοῦ θανάτου· ἡ ἀντίληψις αὐτῆς δηλοῦται καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος Ψ. καὶ τοῦ ἑτέρου «πνεῦμα» (παρὰ *Ρωμαίοις anima, spiritus). *Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρωπος μόνον ἐφ' ὅσον ζῇ δύναται νὰ νοῇ, συναισθάνηται καὶ ὁρέγηται, ἀπεβίβοντο καὶ αὗται αἱ λειτουργίαι εἰς τὴν ὑποτιθεμένην ἐκείνην δύναμιν, καίτοι ἄλλα ὁργανικὰ ὄντα θέν ἐκτελῶσιν αὐτὰς διόλου ἢ ὅπως διαφόρως. Μόλις ἀπὸ τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος κατενοήθη ὅτι αὗται λειτουργίαι αὐταὶ πρέπει νὰ διακριθῶσιν ἀπὸ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως, ἅτε οὐσαι οὐσιωδῶς διαφορετικαὶ καὶ αὐλοῖ. Τοιοῦτοτρόπως ὅμως ἀποτελοῦνται δύο ἐννοιαὶ ψυχῆς, ἡ μὲν ταυτιζομένη πρὸς τὴν ζωτικὴν δύναμιν, ἡ δὲ θεωρουμένη ὡς φορεὺς τῶν ἄλλων λειτουργιῶν τοῦ νοεῖν, συναισθάνεσθαι καὶ ὁρέγεσθαι. *Ὅθεν παρὰ Πλάτωνι καὶ *Αριστοτέλει ὑπάρχει ἡ παράστασις δύο διαφόρων μερῶν τῆς Ψ., ὧν τὸ μὲν ἀθάνατον εἶναι ἔδρα τῶν αὐλῶν λειτουργιῶν ἐκείνων, τὸ δὲ ἕτερον ἀρχὴ τῶν ἐνεργάνων λειτουργιῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν, αἱ δὲ ψυχολογικαὶ καὶ ἠθικαὶ μελέται τῶν φιλοσόφων τούτων στρέφονται κυρίως περὶ τὸ ζήτημα, ποῖα εἶναι ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν μερῶν τούτων. *Ἡ τοιαύτη διάκρισις ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῶν μέσων χρόνων διετυπώθη ἀκόμη δευτέρον, ἐθεωρεῖτο δὲ τὸ αὐλὸν μέρος ὡς ἀθάνατον καὶ θείας προελεύσεως· ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ φιλοσοφίᾳ ἡ κατανόησις τοῦ μηχανικοῦ χαρακτῆρος τῶν ὁργανικῶν λειτουργιῶν συνεπήνεγκε μάλιστα τὴν ἀπέρριψιν τῆς ὑποθέσεως ἰδίας ζωτικῆς δυνάμεως ὡς αὐτοπάρκτου, ἅτε ἀνωφελοῦς καὶ οὐδὲν ἐξηγουσῆς. Οὕτω καταλήγουσιν εἰς τὴν σήμερον ἐπικρατούσαν ἐννοίαν τῆς Ψ. ὡς δυνάμει (ἢ οὐσίᾳ) δηλουμένης διὰ τῶν λειτουργιῶν τοῦ νοεῖν, συναισθάνεσθαι καὶ ὁρέγεσθαι. Φιλογερὲν δὲ ζήτημα ἐγένετο

ἀν ἐπιβάλληται ἡ παραδοχὴ τοιαύτης δυνάμεως ἢ οὐσίας καὶ ἐν τίνι σχέσει εὐρίσκεται πρὸς αὐτὴν τὸ σῶμα. Δι' περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γινώσκαι τῶν φιλοσόφων δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς 4 κυρίως κατηγορίας. Οἱ μὲν παραδέχονται τὴν χωριστὴν βαρύνειν ὑλικῶν καὶ ἀύλων οὐσιῶν (δυσισμός), εἰ δὲ ἀρνοῦνται ἰδίαν Ψ. καὶ θεωροῦσι τὰς ψυχικὰς λειτουργίας μόνον ὡς ἰδίως λεπτὴν καὶ μέχρι τοῦδε ἀνεξερευνήτων εἶδος σωματικῶν λειτουργιῶν (υλισμός), ἄλλοι τὸν ἀντίστοιχον ἀναγνωρίζουσι μόνον ψυχικὴν οὐσίαν, θεωροῦσι δὲ τὸν ὑλικὸν κόσμον ὡς τὸ περιεχόμενον τῆς παραστάσεως τῆς ψυχῆς (spiritualismus, πνευματοδοξία), ἄλλοι δὲ τέλος δισχυρίζονται ὅτι τὸ μεταφυσικὸν εἶναι ἀγνωστὸν τι ὅπερ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ μὲν ἐμπειρίᾳ δηλοῦται ὡς σῶμα, ἐν δὲ τῇ ἐσωτερικῇ ὡς ψυχὴ (μονιστικὸς φαινομενισμός). Ἡ ὑπόθεσις περὶ ὑπάρξεως ψυχῆς ὡς οὐσίας χωριστῆς τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν σῶμα οὐσιῶν βασίζεται κυρίως ἐπὶ τῶν ἐξῆς παρατηρήσεων α) τὰ ψυχικὰ φαινόμενα εἶναι ἐντελῶς ἀσύγκριτα πρὸς τὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, διότι ταῦτα μὲν συμβαίνουσιν ἐν τόπῳ καὶ ἔχουσιν ἐπομένως ἔκτασιν, ἐκεῖνα δὲ μόνον ἐν χρόνῳ ἐκτυλίσσονται καὶ ἔχουσι μόνον ἐντάσιν· ἡ ἐν τῇ Ψ. εἰκὼν ὠρισμένης οὐσίας π. χ. τῆς ἐχέουσας ὠρισμένον μέγεθος, οὐδεμίαν ἔχει ἔκτασιν, ἀλλὰ μόνον ἐντάσιν, τ. ἔ. δύναται νὰ εἶναι μᾶλλον ἢ ἥτις ἐν σφῆρι τῇ ζωῇ· διὰ τοῦτο δικαιούμεθα νὰ νοήσωμεν καὶ διάφορον οὐσίαν ὡς φέρουσιν καὶ παράγουσαν ταῦτα τὰ πρὸς τὰ φυσικὰ ἀσύγκριτα ψυχικὰ φαινόμενα· β) τὰ ψυχικὰ φαινόμενα ἅπαντα ἀποτελοῦσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἐνότητα γινώσκω π. χ. ὅτι ἐγὼ ὅστις ἔχω νῦν ἐν τῷ νῷ τὴν εἰκόνα τῆς οἰκίας μου ἔχω καὶ τὴν εἰκόνα τῆς οἰκίας τοῦ γείτονος καὶ δύναμαι, ὅταν βούλωμαι, νὰ παραβάλλω αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας· τὰς παραστάσεις ὥς νῦν ἔχω δύναμαι νὰ συνάψω πρὸς ἐκεῖνας ὥς εἶχον χθὲς καὶ πέρουσι, συνειδώς ἅμα καὶ κρίνων ὅτι αὐταὶ τε καὶ ἐκεῖναι εἶναι ἐγώ. Ἡ ἐνότης αὕτη τῶν ψυχικῶν φαινομένων ἕκαστης στιγμῆς καὶ πολλῶν ἀλλήλας διαδεχομένων χρονικῶν στιγμῶν θὰ ἦτο ἀδύνατος ἐὰν ἡ Ψ. ἐταυτίετο π. χ. τῷ ἐγκεφάλῳ, ἐπότε αἱ διάφοροι ψυχικαὶ ἐνέργειαι θὰ διενέμεντο ἀναγκαίως εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου καὶ θὰ ἔμμενον ἀσχετοὶ πρὸς ἀλλήλας, ὅπερ ὁμῶς ἀντιφάσκει εἰς τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας· πρὸς δὲ αἱ ἀρχαιότεραι ψυχικαὶ ἐνέργειαι θὰ ἡφανίζοντο ἀνεπιστρεπτέ· σὺν τοῖς ἀδιαλείπτως ἀπερχομένοις καὶ ὑπὸ νέων ἀντικαθιστομένοις μέρησι τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπερ ὡσαύτως δὲν συμβαίνει. Ἐνῷ ὅμως τὰ γεγονότα ταῦτα δικαιοῦσιν ὑμᾶς ν' ἀποδώσωμεν τὰ ψυχικὰ φαινόμενα εἰς οὐσίαν

χωριστὴν τοῦ σώματος καὶ διάφορον τοῦ ἐγκεφάλου, ὡς ἐσχάτην αὐτῶν οἰσίαν, δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ λησμονήσωμεν ὅτι, ὡς διδασκόμεθα ἐκ τῆς ἐμπειρίας, ὁ ψυχικὸς βίος ἐξαρτᾶται ποικιλοτρόπως ἐκ τοῦ σώματος (διότι π. χ. αἱ παραστάσεις ἐν τῇ ψυχῇ γίνονται διὰ μέσου τῶν αἰσθητηρίων, ἅπερ εἶναι μέρος τοῦ σώματος), ὡς καὶ ἀπ' ἑτέρου ἡ Ψ. ἀδιαλείπτως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὸ σῶμα.

— Ἐν τῇ ἑλληνικῇ τέχνῃ παρίσταται ἡ Ψ. ὡς κόρη, ἴσως τὸ κατ' ἀρχὰς φέρουσα πτέρυγας πεταλούδας, ἥτις καὶ αὕτη ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ψυχὴ, εἴτα δὲ τέλος καὶ ὡς πεταλούδα. Περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ψ. καὶ τοῦ Ἑρωτος βλ. Ἑρως. [Σ.Τ.]

Ψυχιατρικὴ καλεῖται κλάδος τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἀσχολούμενος περὶ τὴν μελέτην καὶ θεραπείαν τῶν ψυχοπαθειῶν ἢ ψυχώσεων ἢ φρενιτιδῶν νόσων. [P.N.B.]

Ψυχικὴ παραφορά. Βλ. θρασυμὸς ψυχικῆς ὁρμῆς.

Ψυχικόν. 1) Χωρίον τοῦ δῆμ. Σπάρτης, κείμενον $\frac{1}{2}$ ὥραν ἀπ' αὐτῆς καὶ οἰκούμενον ὑπὸ 116 κατ. — 2) Χωρίον τοῦ δήμου Κραννῶνος τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης, ἔχον 139 κατ.

Ψυχοκινητικὸν κέντρον καλοῦνται μέρη τοῦ φλοιοῦ τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας αἰτίνες προΐστανται τῶν ἐκουσίων κινήσεων τούτων ὑπὸ τὴν ὁρᾶσιν τῆς σκέψεως, τῆς βουλῆς παράγουσι ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν κίνησιν. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἡ διέγερσις τῶν μαιρῶν τούτων παράγει πάσας τὰς λογικὰς κινήσεις. διότι πειραματικῶς ἔχει ἀποδειχθῇ ὅτι προσέρχεται τὸ αὐτὸ ἀποτελεσμα καὶ κατὰ τὴν τεχνητὴν διέγερσιν.

Ψυχολογία καλεῖται τὸ μέρος τῆς φιλοσοφίας τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς ψυχῆς (βλ. λ.). Καὶ ἡ μὲν ἀκριθὲς καὶ τελεία ἐρευνα περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ψυχῆς, τῆς φύσεως αὐτῆς, τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὴν ἀρχὴν ἐνεργεῖ καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὸ σῶμα εἶναι ἔργον τῆς θεωρητικῆς Ψ., ἀντακούσης εἰς τὴν Μεταφυσικὴν (βλ. λ.), στηριζομένης δ' ἐπὶ τῆς ἐμπειρικῆς Ψ., ἥτις ἐξετάζει τὸν ψυχικὸν βίον, ἐξακριβοῖ ὅλα δὴ τὰ λεγόμενα ψυχικὰ φαινόμενα καὶ κατατάσσει αὐτὰ κατὰ τὴν συγγένειαν καὶ διαφορὰν εἰς διαφόρους τάξεις καὶ συστήματα, προσδιορίζει τοὺς φυσικοὺς νόμους καθ' οὓς ἀναφαίνονται καὶ ἀφανίζονται τὰ ψυχικὰ φαινόμενα καὶ τέλος προσπαθεῖ κατὰ τὸ ἐνὸν νὰ ὑποδείξῃ τὰς προσεχεῖς (οὐχὶ τὰς τελευταίας) αἰτίνας τάσσονται εἰς τὴν μεταφυσικὴν Ψ.) αἰτίας τῶν φαινομένων τούτων. Ἡ ἐμπειρικὴ αὕτη Ψ. ὁρμάται ἐκ γεγονότων καὶ δεδομένων τῆς ἐσωτερικῆς ἐμπειρίας. Τὰ μόνον δὲ ἀμέσως

δεδομένα φαινόμενα καὶ γεγονότα τῆς συνειδήσεως εἶναι παραστάσεις, συναισθήματα καὶ ἐπιθυμίες, πολλαχῶς συνημμένα πρὸς ἀλλήλα· καὶ τὰ μὲν συναισθήματα καὶ αἱ ἐπιθυμίες φαίνονται ὡς καταστάσεις τῆς ψυχῆς, ἐκεῖναι μὲν ὡς παθητικά, αὗται δὲ ὡς ἐνεργητικά, αἱ δὲ παραστάσεις ὡς εἰκόνες ἀντικειμένων· προηγούνται δὲ αἱ παραστάσεις τῶν ἐτέρων δύο φαινομένων, ἅπερ διὰ τοῦτο καλεῦνται καὶ δευτερογενῆ ἐνῶ ἐκεῖναι πρωτογενεῖς. Συμφώνως δὲ πρὸς τοῦτο διαιρεῖται ἡ ἐμπειρική Ψ. εἰς τρία κεφαλαιώδη μέρη, ἅτινα πραγματεύονται τὸ μὲν πρῶτον περὶ τοῦ παριστάναι, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τοῦ συναισθάνεσθαι καὶ τὸ τρίτον περὶ τοῦ δράσεσθαι. Τὴν κυριωτέραν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν ἔχει ἡ Ψ. ἐν τῇ παιδαγωγικῇ. [Δ.Ο.Δ.]

Ψυχομαντεία ἢ νευρομαντεία. Βλ. Μαντική.

Ψυχοπομπέα. Βλ. Μαντική.

Ψῦχος καλεῖται ἡ σχετικὴ ἑλλειψὶς αἰσθητῆς θερμότητος. Ὅθεν δὲν ὑπάρχει ὠρισμένον ὄριον μεταξὺ θερμότητος καὶ Ψ., μόνον δὲ ἐκ συνθήκης ὁνομάζομεν βαθμοὺς ψύχους τοὺς ὑπὸ τὸ σημεῖον τῆς πήξεως τοῦ ὕδατος (βλ. Θερμόμετρον). Ὅταν τὸ δέρμα διὰ τῶν νεύρων αἰσθάνεται ὅτι τὸ ἀπτόμενον αὐτοῦ ἀντικείμενον ἢ ὁ περιβάλλων αὐτὸ ἀήρ περιέχει ὀλιγωτέραν θερμότητα ἢ αὐτὸ τὸ ἴδιον, καλούμεν τὸ ἀντικείμενον ψυχρὸν· κατὰ πολὺ ὁμοίως ἐπιδρά ἑνταῦθα ἡ συνήθεια, γνωστὴν δ' εἶναι ὅτι κατὰ τὸ θέρος αἰσθανόμεθα Ψ. ἐν βαθμοῖς θερμότητος ἐν οἷς κατὰ τὸν χειμῶνα ἔχομεν τὸ αἶσθημα θερμότητος. Πᾶν ὅπερ ἀπορροφᾷ θερμότητα παράγει Ψ., ὡς π. χ. ἡ ταχεῖα ἐξάτμισις ὑγρῶν, ἡ δὲ ἰδιότης αὕτη χρησιμεύει π. χ. πρὸς παραγωγὴν τεχνικοῦ πάγου (βλ. Ὑδωρ). Τὸ ὑψηλότερον Ψ. ἢ μάλλον ἡ ἐλαχίστη ἐν χειμῶνι θερμότης παρετηρήθη ἐν Ἰακούτοκ τῆς Σιβηρίας (— 59° Κ.). [Σπ.]

Ψυχότρια ἢ ἐμετική, *Psychotria emetica* Mut. Θάμνος τῆς οἰκογενείας τῶν ἐρυθροδανωδῶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀμερικῇ φυόμενος, οὗ ἡ ῥίζα (*Radix Ipecacuanhae nigrae*) εἶναι ἐμετική, ἐμπεριέχουσα ὁμοίως ὀλιγοτέραν ποσότητα ἐμετικῆς ἢ ἡ ῥίζα τῆς Κεφαλοειδοῦς τῆς Ἰπεκακουάνας (*Cephaelis Ipecacuanha* Rich.) καὶ ὡς ἐκ τούτου περιπεσοῦσα εἰς ἀχρησίαν.

Ψυχοφυσική καλεῖται νεωτέρα τις ἐπιστήμη ἐξ ἴσου μετέχουσα τῆς τε φυσιολογίας καὶ τῆς ψυχολογίας, ἐρευνῶσα δὲ τὰς σχέσεις αἰτίνες ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τῆς αἰσθήσεως. Θεμελιώδες ζήτημα ἐνταῦθα εἶ-

ναι, ὅτι ἐπειδὴ ψυχικά φαινόμενα ὡς τὰ αἰσθήματα δὲν δύναται νὰ μετρηθῶσι αὐτὰ καθ' ἑαυτά, πρέπει νὰ εὑρεθῇ ἕμμεσος τρόπος τοῦ προσδιορισμοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ ἐξέλεξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐπιστήμης ταύτης Φέγνερ (ἀκλουθῶν ἐνταῦθα τὸν πρῶτον ἀσχοληθέντα εἰς ταῦτα Βέβερ) τὴν μέθοδον τῶν αἰσθητῶν διαφορῶν ἐν τῇ ἰσχύει (τῷ ποσῷ) τῶν αἰσθημάτων, εὑρε δὲ ὡς θεμελιώδη νόμον τὸ γεγονός ὅτι ἕσω ἰσχυρότερον εἶναι ὠρισμένον αἶσθημα, τόσῳ περισσότερον ἀνθίσταται εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ἐντάσεώς του, καὶ ὅτι ἡ καθ' ἀριθμητικὴν πρόδον αὐξήσις τοῦ αἰσθήματος προαπαιτεῖ τὴν κατὰ γεωμετρικὴν πρόδον (βλ. Πρόδος) αὐξήσιν τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ νεύρου. [Κ.Ν.]

Ψύχραγμα ζῶα. Βλ. Θερμότης (ζωϊκή).

Ψυχροθεραπευτική καλεῖται μέθοδος σκοποῦσα τὴν διὰ τῶν ψυχρῶν θεραπείαν τῶν νόσων. [Ρ.Ν.Β.]

Ψυχρόμετρον. Βλ. Ὑγρασία.

Ψύχωσις ἢ ψυχόπαισις καλεῖται πᾶσα πάθησις τῆς ψυχῆς ἥτοι τοῦ ἐγκεφάλου θεωρουμένου ὡς κυριάρχου τῆς λογικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι περιληπτικὴ ἔκφρασις τῶν παθήσεων τῶν φρενῶν. [Ρ.Ν.Β.]

Ψῶκος ἢ βελβίβθερ καλεῖται ἐντομὸν τι ἔχον μέγεθος μόλις 2 χιλιοστομ., σχῆμα δὲ σφειρὸς, ἀνῆκον εἰς τοὺς Τερμητίδας, διακτώμενον ἐν βιβλίοις καὶ κυρίως ἐν συλλογαῖς φυτῶν, ἐντέμων κλ. καὶ τρεφόμενον ἀπὸ τῆς κέλλας καὶ ἄλλων μαλακῶν πως μερῶν. Κάλλιστον μέσον καθ' αὐτοῦ εἶναι τὸ φαινικὸν δξύ. [Φ.Ι.]

Ψώρα. Νόσος τοῦ δέρματος παρασιτικὴ προέουσα ἐκ τοῦ ψωρικοῦ ἀκάρους, προσβάλλουσα ἀτομα πάσης ηλικίας, πάσης ἰδιοσυστάσεως, πάσης κοινωνικῆς τάξεως· εἶναι ἐνδημικὴ ἐν τισι χώραις (Κερσικῇ, Βρετανίᾳ, Σουηδίᾳ, κἄλ.)· μέζονα δὲ ἐντασιν ἔχει καὶ εὐκολώτερον μεταδίδεται παρ' ἀνθρώποις ὀυκαροῖς ἐξ ἔξωθεν ἢ ἀνάγκης. Πᾶσα ἡ τοῦ σώματος ἐπιφάνεια οὐδέποτε ψωριᾷ· εἰλότατοι γῶραι πρὸς ἐδρασμὸν τοῦ πάθους εἶναι· τὰ πλάγια τῶν δακτύλων, αἱ μεσοδακτύλιοι σχισμαί, ἡ καμπτική τοῦ κόλπου ἐπιφάνεια, ὁ ἀγκών, ἡ μασχαλία πτυχῇ, ἡ θηλή τοῦ μαστοῦ καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς παρὰ γυναῖξιν, ὁ ὀμφαλός, ἡ βάλανος, ἡ πόσθη, τὰ χεῖλη τοῦ αἰδοίου, ἡ λαγονομηρικὴ πτυχῇ, ἡ ἰγνύς, τὸ ἕσω χεῖλος τῶν ποδῶν καὶ τὸ πέλμα. Δι τοπικῶς κατὰ τὸ δέρμα ἀλλοιώσεις συνίστανται εἰς τὰς κρύπτας τῶν θηλέων ἀκάρων, ἅτινα διατρέχοντα τὴν ἀνωτέραν στίβαν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ γονιμοποιηθέντα τὴν σπι-

γμὴν ταύτην ὑπὸ τῶν ἀρρέων εἰσχωροῦσι κάτωθεν αὐτῆς παραλλήλως τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ δέρματος μέχρι τοῦ βλεννώδους στρώματος, ἔνθα μένουσι πορίζοντα τὴν τροφὴν ἐκ τῶν χυμῶν τοῦ στρώματος τούτου ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς εἰσόδου καλυμένον κεφαλή· $\kappa \sigma \bar{\alpha} \kappa \rho \sigma$ τῆς κρύπτῃς, ἐφ' οὗ ἐκθύει συνήθως φουαλλίδιον ἢ φλυκταίνιον, μέχρι τοῦ σημείου καθ' ὃ ἀκινήσει τὸ ἀκαρι εὐρὺν τὰ στοιχεῖα τῆς θρέψεως αὐτοῦ καὶ περ καλεῖται οὐραῖον $\alpha \kappa \rho \sigma$ τῆς κρύπτῃς ἐγκαταλιμπάνονται ὑπὸ τῶν θηλείων ὡς καὶ περιτώματα. Δι' κρύπτει ἐμφανίζονται πρὸς ἐρυθραί ἔλκας ἢ γραμμαὶ δυσμέτρως διαγραφόμεναι καὶ μικροὶ ἔχουσιν ἰ μέτρι 3 ὑπεκατομέτρων. Πλὴν τῶν ἀλλοιώσεων τούτων μονώτατα ἐφεισμένον εἰς τὴν παρῶσαν καὶ τὰς βιωτικὰς συνθήκας τῶν ἀκάρων προστίθενται καὶ ἄλλαι ἐφεισόμεναι εἰς μηχανικὸν αἷτιον, οἷον ἐλξέματα δευτερογενῆ ἀπὸ ξέσεως διὰ τὴν ἔμμενον ὀδασημένην, φλεγμονώδη φαινόμενα τῶν κάτω ἀκρων παρ' ἀτόμοις ἐξοθηθέντα, μαστίτιδες παρὰ γυναῖκι, καλ. Οὐτιῶδες υποκειμενικὸν σύμπτωμα εἶναι ὁ σφοδρὸς ἀξασημὸς ἀξασόμενος μάλιστα κατὰ τὴν θερμανσιν τῶν ψωρισῶν χωρῶν καὶ ἀντανακλόμενος καὶ ἐπὶ τῆς μὴ ψωρίσεως ἐπιφανείας τοῦ σώματος. Ἀντικειμενικὸν σημεῖον τῆς Ψ. εἶναι τὸ ἀνευρεῖν τὸ ψωρικὸν ἀκαρι, ὅπερ ἄλλως τε εὐκλῶς καθορίζεται διὰ μεγεθύνσεως 50-100. Ἔχει δέ, ὡρμον ὄν, σχῆμα σφαιροειδὲς καὶ πῶς ἐπιμηκῆς, χροίαν ἐρυθροφαικιν, μέγεθος ὅσον κόκκος ψάμμου ἐπὶ τοῦ ὄνυχος ἢ ἐπὶ θερμῆς πλακῆς τιθέμενον ἐμφανίζει ζωηρὰς κινήσεις· τὸ μὲν θῆλυ αὐτοῦ ἔχει δύο ζεύγη προσθίων ποδῶν φερόντων μύριγγας καὶ δύο ζεύγη ἐπισθίων φερόντων δικαία ἐξέκολλα· τὸ δὲ ἄρρεν μικρότερον ὄν τοῦ θήλεος κατὰ $\frac{1}{3}$ φέρει μύριγγας καὶ κατὰ τοὺς μέσους πόδας. Τὰ ὡς αὐτῶν ἐκκολάπτονται ἐντὸς 4 ἕως 7 ἡμερῶν εἰς τὰ νέα ἀκάρη, ἅτινα καλεῖνται ἐξ $\alpha \pi \sigma \delta \epsilon \varsigma$ σχ $\alpha \delta \nu \epsilon \varsigma$, τελείως διαπλασσόμενα ἐντὸς 14 ἡμερῶν καὶ ἐξερχόμενα τῆς κρύπτῃς διὰ τοῦ κεφαλικοῦ ἀκροῦ αὐτῆς ἢ ἀπεργαζόμενα· ἰδίας ἐξόδους. Παραλλαγαὶ τῆς Ψ. εἶναι· ἡ $\sigma \mu \phi \sigma \lambda \gamma \omega \delta \eta \varsigma$ διαπλάσσοσα ἐνεκα μελίσσας ἐξιδρώσεως μεγάλα τῆς ἐπιδερμίδος ἐπάσματα ὡς πομφόλυγας ἔχουσας μέγεθος ὡς λεπτοκαρύου καὶ ἐπικαθήμενας παρὰ τὸ κεφαλικὸν τῆς κρύπτῃς ἀκρον μετὰ περιεχομένου ὕγρου διαφανοῦς ἢ πυρεθροῦ καὶ ἢ $\lambda \epsilon \pi \omega \delta \eta \varsigma$ ἢ $\nu \sigma \rho \beta \eta \gamma \iota \kappa \eta$ (διότι τὸ πρῶτον ἐν Νορβηγίᾳ περιεγράφει), ἀπαντῶσα συνήθως παρ' ἀτόμοις νυθροῖς καὶ μὴ κνησθεμένοις ἢ πάσχουσιν ἀναισθησίαν δερματικὴν καὶ πλάσ-

σοσα σωρούς λεπῶν πολλῶν ὑρεκατομ. ἔστιν ὅτε, διὸ καὶ τὰ ἀκάρη οὐ μόνον κατὰ τὸ δῆμα ἐνοικεῖσι καὶ ἐξελίσσονται, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ μέσον τῶν λεπιδῶν σωρῶν ἀποικοῦσιν. Ἡ Ψ. εἰ καὶ πρόγνωσην ἔχει ἀγαθωτάτην καὶ θεραπείαν ταχεῖαν, οὐχ ἥτιον διὰ κακοθεραπείαν ἢ ἀθεραπείαν ἐμμένει ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Γενικῶς ἢ ἐπέκτασις αὐτῆς περιορίζεται ὑπὸ τῶν συνήθων ξέσεων καὶ πλύσεων. Μεταδίδεται διὰ συγχρωτισμοῦ καὶ ἐμκοιτίας. Προβάλλει καὶ κύνας καὶ ἵππους καὶ πρόβατα κλ., παρ' ὧν δύναται νὰ μεταδοθῇ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ. Ἐν τῇ θεραπείᾳ ἐπιδιώκεται τοῦτο μὲν ἢ καταστρεφῇ τὴν ἀκάρην, ἐπιτυγχανομένην διὰ καταλλήλων φαρμάκων καὶ δὴ ἀλοιφῶν (βελκινόνειος ἀλοιφή) περιεχυσῶν θείον, ναφθόλην, πίσσαν, στύρακα, περσεδιανὲν βάλασμον, τοῦτο δὲ ἢ ἱασις τοῦ δευτερογενοῦς ἐλξέματος. [P.N.B.]

Ψώραι καλεῖνται κοινῶς οἱ φυτοφθίρες (βλ. λ.).

Ψωρσλέα ἢ $\alpha \sigma \phi \alpha \lambda \tau \omega \delta \eta \varsigma$, Psoralea bituminosa L. Φυτόν ποδῶδες τῆς οἰκογενείας τῶν Κολοκωνθῶν, κοινότατον ἀνὰ τὴν Ν. Εὐρώπην. Εἶναι τὸ «Τρίφυλλον τὸ δξυφυλλον» τοῦ Διοσκορίδου κοινῶς δὲ παρ' ἡμῶν λέγεται βρωμέχορτον καὶ σύσγουρδο καὶ πικροτσούκι. Ἐχρησίμευεν ὡς φάρμακον πρὸς πολλὰς ἀσθενείας παρὰ τοῖς ὀρχαίσις, εἶναι δὲ καὶ τὴν σήμερον ἐν γρήσει παρὰ τῇ λαῶι ἀντιχοιραδικόν. [Θ.Χ.]

Ψωρίασις. Νόσος δερματικὴ ἐκ κληρονομικῆς διαθέσεως τοῦ δέρματος πρὸς παρεγγύμωσιν τοῦ θηλώδους στρώματος καὶ πρὸς ὑπέρμετρον κεράτωσιν τῆς ὑπερκιμένης ἐπιδερμίδος, αὐδῶν δὲ ἀναχρώσεως μεταδομένη καὶ χαρακτηριζομένη δι' ἐξανθήσεως σμικροτάτων καὶ ἐρυθρῶν φυλακίων ἐπικαλυπτομένων ὑπὸ λεπιδίου ἐκ κερατωθέντων ἐπιθηλίων (Ψ. στικτή), μεγεθυνομένων ταχέως ὡς φακαὶ ἢ κέρματα μετὰ λεπιδίου κατὰ τὸ μέσον καὶ μετὰ ἐρυθρὰς παρυφῆς (Ψ. στικτή)· ἄλλοτε σχηματίζονται πλακώδη στρογγύλα ἐξανθήματα μεγέθους ὅσον πενταδράχμου ἢ καὶ τι πλέον (Ψ. κερματοειδής)· ἄλλοτε αἱ πλακώδεις αὗται ἐξανθήσεις ἐπέκτεινόνται ἐπὶ μᾶλλον καταλαμβάνουσαι μεγάλας χώρας ἢ καὶ πᾶσαν τὴν ἐπικράτειαν τοῦ δέρματος (Ψ. διαχυτός). μετὰ δὲ ταῦτα ἀναποδίξουσι συνήθως καὶ περιορίζονται εἰς στρογγύλα σχήματα ὧν τὸ κέντρον, ὅτε ἐκείθεν τῆς ἐξανθήσεως ὀρμηθεῖσιν, ἀποβάλλει τὰς λεπιδίας ἐνῷ περίεχον ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐρυθραὶ (Ψ. διαχυτός). Ἡ τοιοῦτοσχῆμος ἐξανθήσις ἐνίοτε δὲν ἄγει εἰς πέρας, ἀλλὰ μόνον καλιγγοσύνης τοῦ πάθους ἐπέκτει-

ναται καὶ μεγεθύνει τοὺς δακτυλίους αὐτῆς οὕτως ὥστε οἱ τοὶ συνάπτονται πρὸς τοὺς γείτονας καὶ ἀποτελοῦσιν ἰδιομόρφους στεφανοειδεῖς ἢ ἀνθήρεις (Ψ. γυρὰ καὶ π-λὺσχημος). Αἰρετώτερα τοῦ ἔδρασμοῦ τοῦ πάθους μέρη εἶναι οἱ ἀγκῶνες, τὰ γόνατα, ὁ τριχωτὸν τῆς κεφαλῆς μέρος, τὰ ὦτα, ὁ μέτωπον, τὰ κῶλα καὶ τὸ δέρμα τοῦ κορμι. Ἀνάλωτα μέρη εἶναι τὸ πρόσωπον, αἱ παλάμαι καὶ τὰ πέλματα, ὡς καὶ οἱ βλεννογόνοι ὀφθαλμοί. Ἐάν ποτε ἐξάνθησις ἀναφανῇ ἐπὶ τῶν παλαμῶν καὶ τῶν πελ. ἄτων παρεμφέρουσα τῇ Ψ. δῆλον εἶναι τυχάνει δερματοπάθεια σφιλιθική. Συμπτώματα ὑποκειμενικὰ εἶναι μέτριοι ὀδοντοσμοὶ κατὰ τὴν ὁδεῖαν ἔκκρισιν τῶν νεαρῶν ἐξανθημάτων ἐπαγόμενοι ξέσεις καὶ ἀποκρίματα αἱμορροῦντα πυρετία παρατηροῦνται μόνον ἐπὶ καθολικῆς ἢ διαχύτου Ψ. Ἡ γενικὴ κατάστασις οὐδέποτε παραβλάπτει, οἱ δὲ ἔχοντες Ψ. δύνανται νὰ ἐθιάσωνται εἰς γῆρας βαθύ χωρὶς ἀπὸ τῆς δερματοπάθειας νὰ ἐξαρτηθῇ πάθος τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων. Εἰ καὶ οὐδεμία φαρμακεία εἶναι γνωστὴ πρὸς πρόρριζον ἵασιν καὶ ἀποτοπὴν ὀριστικὴν πάσης παλιγκοτήσεως τοῦ πάθους, οὐχ ἥττον θεραπευτικὴ ἐνδείξις εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν λειψίων ἀπαλλαγὴ ἐπισηχνομένη διὰ πλύσεων ἀλκαλικῶν (οἰκῶν διὰ κάλεως), δι' ἀλοιφῶν οὐδετέρων (ἐξ ἐμπλάστρου λιθαργύρου, βισμούθιου, εὐκεῖ ὑδραργυροξειδίου), πρὸ πάντων διὰ πίσεως καὶ χρυσασμίνης, διὰ τοῦ φαινικοῦ ὀξέος διὰ τὴν Ψ. τοῦ τριχωτοῦ τῆς κεφαλῆς. Ἐσωτερικῶς χορηγεῖται εὐδοκίμως τὸ ἀρσενικὸν ὅχι μόνον ἐφόσον διαρκεῖ ἡ ἐξωτερικὴ θεραπεία ἀλλὰ καὶ πολλὸν χρόνον μετὰ τὴν ἵασιν λαμβανόμενον, διότι μένον δι' αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐλπίδα τινὰ περὶ μὴ ταχείας ὑποτροπῆς τοῦ πάθους. [P.N.B.]

Ψωρικὸν ἄκαρι. Βλ. Ψώρα.

Ψωφάρως. Χωρίον τῆς Κερκύρας τοῦ δήμου Μεσσωριτῶν, ἀπέχον 10' ἀπὸ Καστελλάνους, μετὰ 499 κατ.

Ψωφίδος δῆμος. 1) Δῆμος τῆς ἐπαρχ. Καλαβούτων, κληθεὶς ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως (βλ. Ψωφίς) διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀρσανίου καὶ τοῦ τῶν Σεριῶν χειμάρρου, ἐκτείνεται πρὸς Ν καὶ Α τοῦ Ἐρυμάνθου, ἀποτελεῖται δὲ ἐκ 10 χωριῶν ἐχόντων τὸ Λαθάριζι πρωτεύουσαν καὶ εἰκεῖται ὑπὸ 3 201 κατ. — 2) Ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ περιλαμβάνει 10 χωρία ἔχοντα πρωτεύουσαν τὸ Βανάτον καὶ ἔχει 4 284 κατ.

Ψωφίς. Μία τῶν σημαντικωτάτων πόλεων τῆς ἀρχαίας Ἀρκαδίας κατὰ τὰ ΒΔ αὐτῆς κειμένη ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς σχηματιζομένης ὑπὸ τῆς συμβολῆς τῶν Ἀροανίων καὶ τοῦ Ἐρυμάνθου (βλ. λ.), ὅπου νῦν κεῖται ἡ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος κτισθεῖσα μονὴ Τριπόταμα καὶ τὰ περὶ αὐτήν. Ἡ Ψ. περιεβόλητο ὑπὸ ἰσχυροῦ τείχους, εἶχεν ἰσχυρὰν ἀκρόπολιν, θεάτρον κατὰ τὰ ΒΔ τῆς ἀκροπόλεως, προάστεια, ἀγρὰν καὶ ναὸν τῆς πολιοῦχος Ἐρμίνης Ἀφροδίτης (ἐφ' οὗ ἐκτίσθη ἑσάγλας ἢ νῦν μονὴ) καὶ ἕτερον τοῦ Ἐρυμάνθου (παρὰ τῷ ἐμῶνύμῳ ποταμῷ) καὶ πολλὰ ἑρῶα. Νῦν διασφύζονται ἴχνη τῶν τειχῶν καὶ λείψανα πυργῶν, πολλὰ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐρείπια καὶ μάλιστα φραγκικὰ, ἐν δὲ τῇ κάτω πόλει ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγρῶν πληθὺς σπονδύλων οἰκῶν καὶ θεμελίαι πανταίων καὶ μεγάλων οἰκδομημάτων, ἱκανὰ δὲ λείψανα τοῦ τῆς Ἀφροδίτης ναοῦ ἐν τῷ νῦν περιβόλῳ τῆς μονῆς. ἐν ᾧ τελεῖται ἡδὴ ἐμπορικὴ πανήγυρις τῇ 23 Αὐγούστου. — Ἡ Ψ. ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν πρώτων βασιλείων τῆς Ἀρκαδίας, Φηγία δὲ πρότερον καὶ Ἐρυμάνθος καλεσμένη μετωνομάσθη ἀπὸ Ψωφίδος τῆς τοῦ ἐν Σικελίᾳ Ἐρμυκος θυγατρὸς. Κατὰ ταῦτα ἡ Ψ. σχετίζεται ἀρχαίετατα πρὸς τὴν Σικελίαν ὡς καὶ τὴν Ζάκυνθον ἐνεκα τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς Ψωφίδος. Μὴ μετασχούσα τῶν τρωϊκῶν ἠδὲ τῆς εἰτα διὰ πολέμων πρὸς τὰς ἐμέρους πόλεις, καὶ δὴ πρὸς τὴν ἀντιζήλον Κλείτορα. Χαλαρῶς συνδεομένη πρὸς τὴν ὅλην ἀρκαδικὴν ἐκσπονδιαν καὶ τὴν κατόπιν ἀρχαίαν συμπολιτείαν προσετέθη εἰς τοὺς ἐμέρους Ἠλείους (228 π. Χ.). Ἐξ οὗ ἠναγκάσθη ὁ Φίλιππος τῆς Μακεδονίας ὁ ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ (220-217 π. Χ.) σύμμαχος τῶν Ἀχαιῶν ἐν μέσῳ χειμῶνι νὰ κυριεύσῃ αὐτήν καὶ νὰ παραδώσῃ τοῖς Ἀχαιοῖς, ὧν εἰτα ἠκολούθησε τὴν τύχην. Ἀγνωστον πότε καταστραφεῖσα ὠχυρώθη ἰσχυρῶς καὶ μάλιστα ἡ ἀκρόπολις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὡς δεκνύουσι τὰ κατὰ χώραν φραγκικὰ ἐρείπια. Τὰ γνωστά νομίσματα τῆς Ψ. εἶναι 10 τύποι αὐτονόμων μὲν ἐν ᾗ δύο γράμματα ἦ καὶ ὅλην τὴν λέξιν Ψωφιδίων καὶ μὲ διάφορα σύμβολα, καὶ πολλοὶ τύποι χαλκίων αὐτοκρατορικῶν ἐτέρωθεν μὲν φερδόντων προτομὴν τοῦ Σεπτ. Σεβήρου, τῆς Ἰουλιᾶς Δόμνας, τοῦ Καρακάλλα, τοῦ Γέτα, ἐτέρωθεν δὲ τὴν Τύχην, τὴν Ἀρτεμιν, τὸν Διόνυσον, τὸν Πάνα καὶ κύκλῳ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. Περὶ Ψ. ἴδε Γ. Παπανδρέου, Ἀζανίας (Πύργος 1886). [Γ.Πδ.]

Ω

Ω, ὡ μέγα, καλούμενον οὕτω πρὸς ἀντι-
διαστολὴν ἀπὸ τοῦ ὀ μικροῦ. Εἶναι· τὸ 24ον
καὶ τελευταῖον γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλ-
φαβήτου, διὸ καὶ συμβολικῶς σημοίνει τὸ
τέλος, ὡς τὸ Δ τὴν ἀρχήν. Ὡς ἀριθμητι-
κὸν ὡ' σημαίνει· 800, Ω δὲ 800 000. Μὴ
υὑπάρχον εἰς τὸ ἐκ τοῦ σημειτικοῦ ἀλφαβήτου
προελθὼν ἑλληνικόν, προσετέθη εἰς τοῦτο
πιθανῶς περὶ τὸ 800 π. Χ., ἀπαντῶν πρῶτον
ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς Μιλήτου, ἀλλὰ εἰς γενικὴν
τῶν Ἑλλήνων χρῆσιν περιήλθε ἐπισήμως
μόλις κατὰ τὴν παραδοχὴν τοῦ Μιλησίου ἀλ-
φαβήτου (ἐν Ἀθήναις τῷ 403 π. Χ.), ἀντ' αὐ-
τοῦ δὲ ἐγράφετο πρὶν ἀπλοῦν ο. Ὁ μακρὸς
φθόγγος ο, ὅπου ἀρχῆθεν δὲν ἦτο εἰς τὴν
γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων πρὶν χωρισθῶσιν
εἰς διαλέκτους, ἀνεπτύχθη ὡς ἐπὶ πλεῖ-
στον ἐκ τοῦ βραχέος ο ἐν διαφόροις φθογ-
γικαῖς συμπλέγμασιν, ἅτινα ἄλλας ἐν ἀλ-
λαῖς διαλέκτοις ὑπέστησαν μεταβάσεις· οὕ-
τως ἐξηγεῖται ὅτι π. χ. οἱ Αἰολεῖς ἔλεγον
βῶλα, κῶρες ἀντὶ τῶν αἰτικῶν βουλή,
κοῦρες, εἰ Δωρεῖς πῶτος, θεαρός ἀντὶ
πρώτος, θεωρός, παρὰ δὲ τοῖς Ἰωσιν ἐγεν-
νήθη ω καὶ ἐκ τοῦ αὐ (τρώμα ἀντὶ τραῦμα)
κλ. Οἱ Θεσσαλοὶ πᾶν ω ἔτρεπον εἰς ου,
τοιαύτη δὲ τροπὴ παρατηρεῖται πολλὰ ὥς
καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ, π. χ. ζουμί
ζωμός, κουνεῦπι κώνωψ, βρυθεῦνι βῶθων, κλ.

Ω26 (Aube). Δεξιὸς παραπόταμος τοῦ
Σηκουάνα. Πηγάζει· ἀπὸ τοῦ ὄροσειοῦ τῆς
Λάγγρης, ἐν τῷ νομῷ τῆς Ἀνω Μάρνης,
καὶ μετὰ ῥοὴν 248 γμ. ἐκβάλλει παρὰ τὸ
Πορ-σὺρ-Σαίν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ Νο-
μὸς Ὁ6 τῆς Γαλλίας. Οὗτος κεῖται με-
ταξὺ τῶν νομῶν Μάρνη, Ἀνω Μάρνη,
Κῶτ-δ' ὦρ, Ὑόννη καὶ Σηκουάνα-Μάρνη,
ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τῆς Ν Καμπανίας καὶ
μικροῦ τμήματος τῆς Βουργουνδίας. Ἐχει
ἐμβ. 6001.39 τγμ., 257 374 κατ. (1886)
καὶ πρωτ. τὴν Τρεά (Troyes), διαιρεῖται
δὲ εἰς 5 ἐπαρχίας. Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶναι
γλυκύ. Παράγει ἄφθονα γεωμήλα, σιτηρὰ,
οἶνους κλ. Ἐχει δὲ καὶ κτηνοτροφίαν καὶ
βιομηχανίαν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένας.

Ὠάριον καλεῖται ἐν τῇ ἀνατολικῇ
καὶ τῇ φυσιοσολογίᾳ τῶν ζωοτόκων ὄντων

καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὸ θῆλυ στοιχεῖον τὸ
ὀπτεῖον ὑπὸ τῆς ὠοθήκης πλασσόμενον (πρὸ.
Ουλάκια γραφίανὰ) καὶ μετὰ κατάλληλον
συνουσίαν μετὰ τοῦ σπερματοζωαρίου συμ-
φυρόμενον ἀποβαίνει· ὁ ἀφ' οὗ ὄρεος τῆς τοῦ
ἐμβρύου διαπλάσεως. Ἡ λεπτή ὑψὺ αὐτοῦ
δεικνύει ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κυτταρικὸν
στοιχεῖον, οὗ πάντα ἔχει τὰ συστατικά,
τὰ ὅποια περὶ τοῦτου προκειμένου λαμβά-
νουσιν ἄλλας ὀνομασίας. Ἐχει σχῆμα κύ-
σσιγγος σφαιρικῆς καὶ διάμετρον κατὰ μέ-
σον ὄρον παρὰ πᾶσι τοῖς θηλαστικοῖς
0,0001-0,0003 μ., συνίσταται δὲ α) ἐκ τοῦ
περιβάλλοντος αὐτὸ διαφανοῦς, ἱκανῶς πα-
χέος, ἀμέρεου, ὁμοειδοῦς, ἐλαστικοῦ, ὑα-
λώδους ἐλύτρου καλυμμένου διὰ φανόυς
ζώνης ἢ χροκοδόχου ὕμενος· β) ἐκ τοῦ
περιεχομένου πρωτοπλάσματος, ἐπὶ τοῦ Ω.
καλυμμένου λεκίθου ἢ κρόκου, κατ'
ἄρχας μὲν διαφανοῦς καὶ περατοῦντος ἐν
αἰωρήσει λεπτότατα κοκκία, εἰτα δὲ βα-
θυμῆδον αὐξανόμενον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸν
ὄγκον τῶν κοκκίων τούτων καὶ γινομένων
ὑποκιτρίνων τῇ προσαρτησίᾳ λίπους τὸ ὑ-
γρὸν ἀποβαίνει θολὸν καὶ τρόπον τινα
ἀποκολλᾶται διὰ συστολῆς τοῦ περιβάλλον-
τος αὐτὸ ὕμενιου, ἐγκαταλείπον κενὸν διά-
στημα ἀνὰ μέσον· γ) ἐκ τοῦ πυρηνος δια-
φανοῦς, εὐμεγέθους, κειμένου κατ' ἀρχὰς
ἐν τῷ κέντρῳ, εἰτα δὲ ἀφισταμένου αὐτοῦ·
ὁ πυρὴν οὗτος εἶναι ὁ πυρὴν τοῦ κυττάρου
ἀφ' οὗ ἤρξατο διαπλάσσουμενον τὸ ὠάριον
καὶ καλεῖται πρὸς διαστολὴν βλαστικὸν
κυστιδίον ἢ πυρκινίδιον· δ) ἐκ τοῦ πυρηνίου αὐξηθέντος
τὸν ὄγκον καὶ καλυμμένου βλαστικῆς
κηλίδος. Ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα ταῦτα,
τὸ βλαστικὸν κυστιδίον καὶ ἡ βλαστικὴ κη-
λὶς, ὠριμάσαντος τοῦ Ω. ἐξαφανίζονται δια-
λυόμενα ὅπως μετὰ τὴν γονιμοποίησιν δώσωσι
γένεσιν εἰς τὰ πολικά σωματίδια ἢ
πολίσφαίρια.

Ἐν τῇ φυτολογίᾳ καλεῖται Ω. τὸ ἀπλοῦν
ἢ πολλαπλοῦν ὄργανον τὸ περιεχόμενον ἐν
τῇ ὠοθήκῃ τῶν φανερογάμων φυτῶν, ἐξ ὧν
μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς γύρεως γονιμοποίησιν ἀρ-
χεται διαπλάσσουμενον τὸ φυτικὸν ἐμβρυον.

'Ωδὸν ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχ. Σπαρτιάταις τὸ δέκατον μέρος τῆς φυλῆς, περιέχον 10 γένη, ἀναποκρινόμενον ὅθεν εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν φράσιν (βλ. λ.).

'Ωδάνη (Aubagne). Πόλις τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ «Στομιών τοῦ 'Ροδανῦ», 17 χμ πρὸς Α τῆς Μασσαλίας. ἔχει ὑφαντουργεῖα, ἀγγειοπλαστεῖα, ἀμπελουργίαν κτλ., κατ. δὲ 5 354 [Π.Π.]

'Ωδεναῖς (Aubenas). Ἐμπορικὴ πόλις ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ 'Αρδέσσης, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τούτου κατὰ τὰς ὑπορείας τῶν Κεδενῶν, ἐν εὐφώρῳ κοιλάδι. Κατ. 5 256. [Π.Π.]

'Ωδεροβιλλιέ (Aubervilliers ἢ Notre-Dame des Vertus). Κώμη ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνα 8 χμ. Β τῶν Παρισίων. ἔχει βιομηχανίαν καὶ 22 223 κατ.

'Ωδερόνη (Auvergne). Νότιος κεντρικὴ χώρα τῆς Γαλλίας, κειμένη μεταξὺ Βουργουννῶν, Μάρσης, Λιμουζέν, Γουιέννης, Λαγκεδόνης καὶ Λουναίξ. Εἶχε πρὶν τὸν τίτλον κομητείας καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀπετέλει ἰδιαίτερον κυβερνεῖον, ἐξ οὗ εἰτα ἀπετελέσθησαν οἱ δύο νομοὶ Καντάλ καὶ Πουε-δὲ-Δόμ καὶ τὸ ἐν τῷ νομῷ τοῦ 'Ανω Λείγης διαμέρισμα Βριούλ κατ. εἶχε περ. 880 900. Ἡ 'Ω. ἀποτελεῖ ὑψιπέδιον μεταξὺ τοῦ 'Αλλιάρ καὶ τοῦ ἀνω ῥέθρου τοῦ Δορδῶνης καὶ τοῦ Λωί. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὴν 'Ανω 'Ω. (ἐχούσαν ὕψηλὰ ὄρη) καὶ τὴν Κάτω 'Ω. πρὸς Ν· τὸ ἕδαφος τῶν κοιλάδων ταύτης εἶναι ἀρκετὰ εὐφορον. Ἡ γεωργία εἶναι ἐν μέρει παρημελημένη, ἀλλ' ἡ κτηνοτροφία λίαν ἀνεπτυγμένη, ἰδίως ἡ τῶν ἡμιόνων. Οἱ 'Ωδερνᾶται, λείψανα τῶν ἀρχαίων Γαλατῶν, εἶναι τραχεῖς τὰ ἦθη, πτωχοὶ καὶ ἀμαθεῖς, ἀλλὰ εἰλικρινεῖς καὶ φιλόπονοι, εἶναι δὲ κυρίως ποιμένες καὶ γεωργοί. Ἡ βιομηχανία αὐτῶν συνίσταται εἰς βυρσοδεψίαν, χαρτοποιίαν καὶ ὑφαντουργίαν. Πρωτεύουσαι εἶναι πρὸς Β μὲν ἡ Κλερμόν (βλ. λ.) καὶ πρὸς Ν ἡ 'Ωριλλιάκ (βλ. λ.). [Π.Π.]

'Αδβο (Aobo). Πρωτεύουσα νομοῦ (24 171 τχμ. μετὰ 391 439 κατ.) ἐν Φινλανδία, κειμένη οὐ μακρὰν τοῦ Βοθνικού κόλπου, οὕτω ἔδρα τῶν ἀρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου καὶ ἔχουσα 31 671 κατ. Ἄλλοτε εἶχε πανεπιστήμιον, ὅπερ εἰτα μετετέθη εἰς Χελσιγγφόρς, τανῦν δὲ μεταξὺ ἄλλων ναυτικῆς σχολῆς, ναυπηγίαν καὶ σπουδαίαν ναυτίλιν καὶ ἐμπόριον. Ἡ μητρόπολις αὐτῆς εἶναι ὁ παλαιότατος ναὸς τῆς Φινλανδίας. [Μ.Σ.]

'Αδβόν (Eaux-Bonnes ἢ Aigues Bonnes). Κώμη ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Κάτω Πυρηνῶν, γνωστὴ διὰ τὰς ἐνταῦθα θερμὰς,

αἷς ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος 8-10 χιλ. ἀσθενεῖς. [Μ.Σ.]

'Αδουσσόν (Aubusson). Πρωτ. ἐπαρχίας ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τοῦ Κρέζ, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου. ἔχει ποικίλην βιομηχανίαν, ἐμπόριον σιτηρῶν, οἶνων καὶ ἁλτος. Κατ. 6 723 [Π.Π.]

'Αδριέταια, Aubrietia Adans. Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν Σταυρανθῶν, οὗ τὰ εὐάριθμα εἶδη φύονται ἐν τῇ Ν Εὐρώπῃ καὶ τῇ 'Ασίᾳ. Χάριν τῶν ωραίων πορφυροχρόων ἀνθέων καλλιεργεῖται συχνὰ ἐν τοῖς κήποις 'Ω. ἡ δελτοειδής (Α. deltoidea L.), ἥτις ἀπαντᾷ καὶ αὐτοφυῆς ἐν ὄρειναις τῆς 'Ελλάδος μέρεσι. [Θ.Χ.]

'Αδυγία. Ἡ νῆσος τῆς Καλυφούς, καθ' ὅσον ἀποτελοῦσα τὸν ὁμαλὲν τῆς θαλάσσης, εἰς 18 ἡμερῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Φαιάκων. Οἱ μεταγενέστεροι ἔθετον αὐτὴν ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει ἢ ἐγγὺς τῆς Μεσότης.

'Αδυγος καὶ 'Ωγύγης. Ἡ λέξις εἶναι πιθανῶς συγγενὴς τῷ 'Ωγῆν, 'Ωγενος, ὠκεανός, καὶ σημαίνει ἀρχικῶς Φοίνικα θαλασσοτόρον ἐπὶ τὴν 'Ω. ἥτο κατὰ τοὺς μύθους υἱὸς τοῦ Κάδμου ἢ τοῦ Βοιωτοῦ ἢ τοῦ Ποσειδῶνος, βασιλεὺς τῶν Ἑκτηνῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Βοιωτίας κατοίκων, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ καὶ 'Ωγυγία ἐκλήθη. Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ κατεκλύσθησαν τὰ 'Ωγύγια πεδία τῆς Βοιωτίας. Κατ' ἄλλους ἐθεωρεῖτο ὡς θεμελιωτὴς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θηῶν, ὅθεν ὁ Κάδμος ἐπωνόμασεν ἐν Θῆβαις τὰς 'Ωγυγίας πύλας. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἐν ταῖς παραδόσεσιν αὐτῶν εἶχον τὸν 'Ω. ὡς ἰδρυτὴν τῆς 'Ελευσίνης καὶ σύζυγον τῆς Δασείρας, θυγατρὸς τοῦ 'Ωκεανοῦ. [Α.Θ.Ι.]

'Αδ (Aude). Ποταμὸς τῆς Ν Γαλλίας, πηγάζων ἀπὸ τῶν Α Πυρηνῶν (ἐκ τοῦ ὄρους Roc-d' Aude, 2377 μ.) καὶ μετὰ ροὴν 215 χμ. ἐκβάλλων διὰ δύο βραχίονων εἰς τὴν Μεσόγειον. Ἀπ' αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ νομὸς 'Ωδ τῆς Γαλλίας, μεταξὺ τῆς Μεσογαίης καὶ τῶν νομῶν Ἐρώλ, Τάρν, ἄνω Γαρόννα, Ἀριέξ καὶ ἄνω Πυρηνῶν. Ἐσχηματίσθη κυρίως ἐκ μερῶν τῆς Λαγκεδόνης, ἔχει δὲ ἐμβ. 6 313 τχμ., 332 080 κατ. (1886) καὶ πρωτ. τὴν Καρκασσόννην, διαιρεῖται δὲ εἰς 4 ἐπαρχίας. Εἶναι ἐν γένει ὄρεινός, μόνον δὲ κατὰ τὸ Ν αὐτοῦ μέρος πρὸς τὴν θάλασσαν πεδινός, τὸ κλίμα δὲ μᾶλλον θερμὸν, τὸ ἕδαφος πλούσιον εἰς σιζήρον καὶ γαιάνθρακα κτλ. Τὰ προϊόντα τῆς χώρας ταύτης εἶναι σιτηρά, καρποί, ἔλαια καὶ οἶνοι. Ἡ βιομηχανία εἶναι ἀχμαῖα καὶ τὸ ἐμπόριον σιτηρῶν, οἶνων κτλ. ἀξίον λόγου. [Π.Π.]

ᾠδεῖον ἐλέγετο τὸ πάλαι ἐν Ἑλλάδι: οἰκοδόμημα προωρισμένον δι' ἐκτελέσεις μουσικὰς καὶ δὴ κυρίως πρὸς μουσικὰς ἀγῶνας, οἷοι ἦσαν ἐν χρήσει ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων εἰς θρησκευτικὰς τινὰς ἐςτάς. Τὰ τοιαῦτα ᾠδεῖα ὠμοῖαν πρὸς τὰ θεάτρα. Ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς πρῶτον τοιοῦτον ἀναφέρεται ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου κατὰ τὴν Ζ' ἢ Σ' π. Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς ἐν Σπάρτῃ ἀγορᾶς κατασκευασθεῖσα Σκιάς. Καὶ ἐν Ἀθήναις δὲ ὑπῆρξε πρωϊμώτατα ᾠδεῖον, κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην ἐν τῷ ΝΔ μέρει τῆς πόλεως πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ, μεθ' ὃ ὠκοδομήθη ὑπὸ Περικλέους πολὺ ὠραιότερον εἰς τοὺς ΝΔ πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως πλησίον τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου· τοῦτο δὲ καταστραφέν κατὰ τὸν Μιθραδατικὸν πόλεμον (86 π. Χ.) ἀνωκοδομήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀριοβαρζάνου Β' τῆς Καππαδοκίας. Ὑστερον κατεσκευάσεν ἐπὶ μεγαλύτερον καὶ μεγαλοπρεπέστατον καθ' ὅλου δὲ ὅμοιον θεάτρῳ Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς εἰς τοὺς ΝΔ πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως, ὁπερτιμῆται ἐν ἐρείπιοις. Κατὰ νεωτέρας ὁμοῖας ἐρεῖνας ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις ἀνεκαθεν μόνον ἐν ᾠδεῖον, τὸ παρὰ τὴν Ἰλισσὸν εἶναι ὑπόθεσις βασιζομένη ἐπὶ ἐσφαλμένης παραδοσεως, τὸ δὲ τοῦ Περικλέους Ἰδρυθῆ ἐπ' αὐτῆς τῆς θέσεως, ὅπου πρὸ αὐτοῦ ἔκειτο παλαιότερον καὶ ὅπου καὶ ὁ Ἡρώδης ὠκοδόμησεν ἐν τοῖς ὕστερον τὸ νῦν σωζόμενον. Γνωρίζομεν δὲ ᾠδεῖα καὶ ἐν Κορίνθῳ, Πάτραις καὶ ἄλλαις πόλεσι. [Σ.Τ.]

— Διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος καλοῦμεν τοῦν μουσικὴν σχολήν, ἵδρυμα θελαθὴ ἐν ᾧ διδάσκονται τὰ διάφορα εἶδη τῆς μουσικῆς (φωνητικῆς, ἐνόργανος, θεωρία καὶ ἱστορία τῆς μουσικῆς). Διὰ τοιαῦτα σχολαὶ Ἰδρυθῆσαν τὸ πρῶτον ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου τὸ κατ' ἀρχὰς συνεδέοντο πολλάκις μετὰ τῶν νοσοκομείων, συνετηροῦντο δὲ διὰ ζωρημάτων πλουσίων πολιτῶν καὶ ἐκαλλιέργουν κυρίως τὴν φωνητικὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνόργανον. Τὸ περιφημότερον ὑπῆρξεν ἐν Νεαπόλει, ὅπου ἦσαν ἄλλοτε 4, Ἰδρυθὲν τῷ 1537. Ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ 18ῃ αἰῶνος μεγίστην φήμην εἶχε τὸ τῶν Παρισίων, ὅπερ ἐγένετο εἰς ἀπὸ τοῦ τῶν ἀπανταχοῦ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις Ἰδρυθέντων. Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ 1876 ὑπάρχει τοιοῦτο ἐν Ἀθήναις, τὸ τοῦ Μουσικοῦ καὶ δραματικοῦ συλλόγου, ὅπερ εἰς νέαν ἀμύνην περιήλθεν ἀφ' οὗτο πρὸ τιμῶν ἐτῶν ὁ κ. Α. Συγγρὸς διὰ γενναίας ἐτησίας χορηγίας κατέστησεν αὐτὸ οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητον, ὃ δὲ κ. Γ. Νάξος διεκρίβυσεν αὐτὸ κατὰ πρότυπον τῶν εὐρωπαϊκῶν, καὶ δὴ πρὸ πάντων τοῦ ἐν Μονάχῳ ἐν αὐτῷ πρὸς τῇ μουσικῇ διδάσκειται καὶ ἡ δραματικῇ. [Μ.Γ.]

ᾠδενάρδην (Oudenaarde, γαλλ. Audenarde). Ὀχυρωμένη πρωτεύουσα διαμερίματος ἐν τῇ βελγικῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνατ. Φλάνδρας, ἐπὶ τοῦ Σκάλδριος. ἔχει 6141 κατ. καὶ εἶναι περίφημος διὰ τὴν ἐνταῦθα νίκην τῶν Μάρλδωρων καὶ πρίγκιπος Εὐγενίου κατὰ τῶν Γάλλων τῇ 11 Ἰουνίου (ν) 1708. [Μ.Σ.]

ᾠδὴ ἡ φωνητικὴ μουσικὴ καλεῖται ἡ τοιαύτη ἐκφώνησις λέξεων ὥστε αἱ χωριστοὶ τόνοι νὰ διακρίνονται ὡς πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, ἀποτελεῖ δὲ μέρος τῆς μουσικῆς τέχνης ἐν γένει καὶ δὴ τὸ τελειότερον εἶδος αὐτῆς. Ἡ ᾠδὴ ὑπῆρξε μία τῶν πρωϊμωτάτων τεχνῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ πάντων ἀναπόσπαστον μέρος καὶ οὕτως εἰπὲν ἡ φύξις τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως. Ὡς πρὸς τὴν ἀριθμὸν τῶν ψαλλόντων διακρίνομεν κυρίως μονωδίαν ἢ χορωδίαν, ὧν τὸ πρῶτον εἶδος ἐκτελεῖται ὑπὸ ἐνὸς καὶ μόνου ἀνδρός, τὸ δὲ ἕτερον ὑπὸ πλείοτέρων· εἴτα δὲ διακρίνονται ὡς ἐν πάσῃ μουσικῇ ἡ μονοφωνία καὶ ἡ πολυφωνία. Ἦνα καταστῇ δὲ ἡ ᾠδὴ ὠραία, ἡ ἀνθρώπινος φωνὴ χρῆζει ἰδίας ἐξασκήσεως καὶ διαπλάσεως, διὸ καὶ ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ πολλὰ σχολεῖα πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τέχνης συνεστήθησαν καὶ πολλὰ μέθοδοι πρὸς τοῦτο ἐφευρέθησαν. Παρατηροῦμεν δὲ πρὸς τοῦτοις ὅτι ἡ διαπλάσις τῆς φωνῆς διὰ τὴν μονωδίαν ὅπως ἀλλή ἐστὶν καὶ πρέπει νὰ εἶναι, ἢ ἡ διὰ τὴν χορωδίαν, ἀπὸ πολλῶν δὲ αἰῶνων ἐθεωρεῖτο δικαίως ἡ Ἰταλία ὡς κατ' ἐξοχὴν χώρα τῆς ἐντέχνου ᾠδῆς (bel canto). Ἡ ἀπανταχοῦ ἀγάπη πρὸς τὸ ἀριστον τοῦτο εἶδος τῆς μουσικῆς δηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τοὺς ᾠδικοὺς συλλόγους, ἐν οἷς κυρίως καλλιέργεται· ἡ πολὺν χρόνον χορωδία, εἴτε ὑπὸ μόνον ἀνδρῶν εἴτε ὑπὸ γυναικῶν εἴτε ἀναμειγνύμενη, εἰς τὸν ὕψιστον δὲ κολοφῶνα φθάνει ἡ χορωδία ἐὰν συναρμολογεῖται μετὰ τῆς ἐνοργάνου μουσικῆς (ὄρχηστρας). Ἐνῷ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ᾠδὴ ἐλέγετο πᾶν λυρικὸν ποίημα καταλλήλῳ νὰ ψάλληται, ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀπεβίβη τῇ λέξει παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἰδία σημασία, καθ' ἣν ἐκλήθη οὕτω παρ' αὐτοῖς ὁ θνός τις ἐν ἐντέχνῳ στροφικῇ μορφῇ κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων στύχων, οἷοι εἰσέχθησαν εἰς τὴν ποιήσιν ὑπὸ τῶν θαυμαστῶν κυρίως τοῦ Ὁρατίου, διὰ τὰ «Carmina» τοῦ ὁποῦ εὐχρηστον ἐγένετο τὸ ὄνομα «ὠδαί». Δυναμέθα δὲ νὰ μεταφράσωμεν διὰ τῆς λέξεως ᾠδὴ καὶ ἰδίαν μορφήν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, ἥτις ἀρχὴν αὐτῆς εἶχεν ἐν Προβηγκίᾳ, ὅπου ἐκαλεῖτο canzo, ἀνεπτυχθὲ δὲ κυρίως ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα canzone. Ἡ ᾠδὴ, ἥτις τὴν ὀριστικὴν μορφήν

ἔλαβεν ὑπὸ τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Πετράρχα, συνίσταται ἐκ διαφόρων στρεφῶν, αἵτινες πάλιν ἀποτελοῦνται ἐκ δύο μερῶν ἐχόντων ἑκάστου ἀριθμὸν τινὰ στίχων καὶ συνδεόμενων πρὸς ἀλλήλα ἐντέχνως δι' ὁμοιοκαταληξίας· οἱ στίχοι εἶναι συνήθως ἐπτασύλλαβοι μὲν ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἰλαρότης, ἑνδεκασύλλαβοι δὲ ὅπου ἡ σοβαρότης. Ἐν τοῖς ὑστερον ἡ αὐστηρά αὐτὴ μορφή ἀντικατεστήθη διὰ μεγάλης ποικιλίας καὶ ἐξωμοιοῦτο συχνάκις πρὸς τὰς στροφὰς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀσμάτων (Ἄνακρέοντος, Πινδάρου κλ.). [Μ.Γ.]

Ἰνδικὰ πτηνὰ. Τάξις τῶν πτηνῶν διακρινομένη δι' ἰδίας ἀναπτύξεις τοῦ κάτω λάρυγγος (σύριγγος), δι' ἧς καθίστανται τὰ πτηνὰ ταῦτα ἱκανὰ πρὸς ὥσθην. Ἀλλὰ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς μόνον τὰ ἀρρενα ἔχουσιν, καίτοι ἡ ῥηθείσα διάπλασις εὐρηταί ἐξίσου καὶ παρὰ ταῖς θηλείαις. Τὸ ῥάμφος ποικίλλει εἰς τὰ διάφορα γένη, φέρει δὲ πάντοτε κερατίνον κολὸν μέχρι τῆς ῥίζης· κωπαῖα πτερὰ ἔχουσι τοῦλάχιστον 9, ἐνίοτε δὲ 10. Ἡ διαίρεσις τῶν ὠ. εἶναι δυσκόλος· ἐν τῷ παρόντι λεξικῷ διαιροῦνται εἰς τὰς ἐξῆς 12 οἰκογενεῖας· Σπιζίδας, Κρυδαλίδας, Σεισποηγίδας, Κερθίδας, Παρίδας, Ἀθρονίδας, Κοτυφίδας, Ψαρίδας, Παραδεισείδας, Κορακίδας, Μυιοθηρίδας, Χελιδονίδας. Πρβ. καὶ τὸν συνημμένον πίνακα. [Φ.Ι.]

Ἰνδίζες. Βλ. Τεκτόες, Λοχεῖα.

Ἰνδῆ (Ἀββᾶς Ἀθανάσιος Auger). Σοφὸς Γάλλος ἑλληνιστής, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, γενν. ἐν Παρίσι τοῖς τῷ 1734 καὶ ἀποθ. τῷ 1792. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὴν οπουδὴν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν Πρυένῃ καὶ γενικός γραμματεὺς τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λεσκάρ. Ἦν μέγας θιασώτης τῶν Ἑλληνικῶν ἰδίως ῥητόρων καὶ μετέφρασε τὸν Δημοσθένη καὶ Αἰσχίνην (6 τομ. 1777-94 καὶ 10 τ. 1813), τὸν Ἰσοκράτη (3 τομ. 1781), Λυσίαν (1783), Κικέρωνα (3 τ. 1787) καὶ Ὀμήλειαν τοῦ Χρυσόστομου (4 τομ. 1785). Μνεῖα αἴσιον εἶναι τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ De la constitution des Romains, ὅπερ περιέχεται ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τριῶν τόμων τῶν «Μετὰ θάνατον» αὐτοῦ (10 τ. 1792-5). Ἄπαντα τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἐν Παρίσι τοῖς εἰς 29 τόμους. [Κ.]

Ἰνδικόν νῆα ἡ θαλάσσια βέεμα τ. α. Βλ. Θαλάσσια.

Ἰνδικόν νῆα καλεῖται τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ Εἰρηνικῷ ὠκεανῷ νήσων ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ μέχρι τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ βορειότατον σημεῖον τῆς ὠ. εἶναι ὁ βράχος Κρέσκο (32° 46' Β πλ.), τὸ νοτιώτατον αἱ νῆσοι Βίσσπ (55° 15' Ν

πλ.), τὸ δυτικώτατον αἱ νῆσοι Βῶ (129° 12' Δ μῆκ. ἀπὸ Γρήνιτς) καὶ τὸ ἀνατολικώτατον ὁ βράχος Σάλα-υ-Γόμες (105° 20' Δ μῆκ.). Κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν διακρίνονται εἰς ὀψήλας (ὡς ἐπὶ πλείστον ἡραιστειογενεῖς), αἵτινες εἶναι καὶ αἱ μεγαλύτεραι, καὶ χθαμαλὰς (κοραλλιογενεῖς). Τὸ ἐμβαδὸν τῆς ὠ., κειμένης ὡς ἐπὶ πλείστον ὑπὸ τοὺς τροπικούς, ὑπολογίζεται εἰς 1 257 129 τ. μ. Αἱ ἀποτελοῦσαι αὐτὴν νῆσοι ὑπὸ ἀνθρωπολογικὴν ἐπισφιν διαιροῦνται εἰς 3 συστάδας, α') τὴν Μελανησίαν, περιλαμβάνουσιν τὰς περὶ τὴν αὐστραλικὴν ἡπειρον νήσους, ἐν αἷς τὴν Νέαν Γουινέαν, τὴν Νέαν Βρετανίαν, τὸ πολύννησον Βίσμαρκ, τὸ τοῦ Σολομώντος, τὸ τῆς βασιλείας Καρλόττας, τὰς Νέας Ἑβρίδας, τὴν Νέαν Καλεδονίαν καὶ τὰς πλησίον τούτων μικροτέρας συστάδας, κατὰκουμένας ὑπὸ τῶν λεγόμενων Παπουῶν· β') τὴν Πολυνήσιαν, περιλαμβάνουσιν τὰς συστάδας Νέαν Ζηλανδίαν, Φιτζί, Τόγγα, Σαμόα, Ἑρβεῦ, τῆς Ἑταιρίας, Τουαμότου, Μαρκέσσας, Ἀνδρόνικ· καὶ τὰς νήσους Φιτζί συγκαταριθμοῦσιν οἱ ἐθνολόγοι εἰς τὴν Πολυνήσιαν καίτοι οἱ κάτοικοι κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἔξιν εἶναι μελανησιακοῦ λαοῦ, διότι ὁ πολιτισμὸς αὐτῶν ὁμοιάζει πρὸς τὸν τῶν Πολυνήσιων. Οὗτοι εἶναι φυλὴ ξανθὴ, ὠραίου ἀναστήματος, ἐπιδεκτικὴ μορφώσεως, πλησιάζουσα πρὸς τοὺς Μαλαίους· γ') τὴν Μικρονήσιαν, περιλαμβάνουσιν πάσας τὰς συστάδας ἐν τῷ ΒΔ μέρει τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ μέχρις Ἰαπωνίας καὶ Φιλιππινῶν. Ὡς οἱ κάτοικοι διακρίνονται ἀπὸ τῶν κυρίως Πολυνήσιων διὰ τινων ἰδιοτήτων τοῦ χαρακτῆρος καὶ κυρίως διὰ τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος· διαιρεῖται δὲ πάλιν εἰς τὰς συστάδας τῶν Λαδρονῶν (μετὰ τῶν νήσων Βονίν), τῶν Καρολινῶν καὶ τῶν νήσων Μάρσαλλ καὶ Γίλδερτ. Ὁ πληθυσμὸς ὅλης τῆς ὠ. δὲν ὑπερβαίνει τὰ 2 ἑκατομμύρια. Χαρακτηριστικὸν τῆς γλωσσικῆς εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν αὐτῆς ἐλαττοῦται ὅσον πλείοτερον προχωρεῖ τις πρὸς Δ, ὅτι δὲ κατ' οὐσίαν ἔχει τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἰνδικῆς γλωσσικῆς· ὁμοίον τι παρατηρεῖται καὶ ὡς πρὸς τὰ ζῷα. Ἡ δὲ συγκριτικὴ φιλολογία ἀπέδειξεν ὅτι καὶ οἱ κάτοικοι κατάγονται ἐκ τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδίας καὶ τῶν Ἰνδικῶν νήσων. Πνευματικῶς οἱ Μελανήσιοι ὑστεροῦσι τῶν Πολυνήσιων, ὄντες φιλοπόλεμοι, δύσπιστοι, ἐν μέρει δὲ καὶ ἀνθρωποφάγοι· οἱ Πολυνήσιοι δὲ, καίτοι καὶ οὗτοι (καθ' ὅσον δὲν ἐδέχθησαν ἀκρότη τὸν χριστιανισμὸν) εἶναι ἀνθρωποφάγοι, ὑπερέχουσι κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀπολιτίστων λαῶν καὶ δέχονται εὐκολώτατα εὐρωπαϊκὰς τέχνας καὶ τρόπους. Ἐπίσης δὲ καὶ οἱ Μικρονήσιοι δεῖ-

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

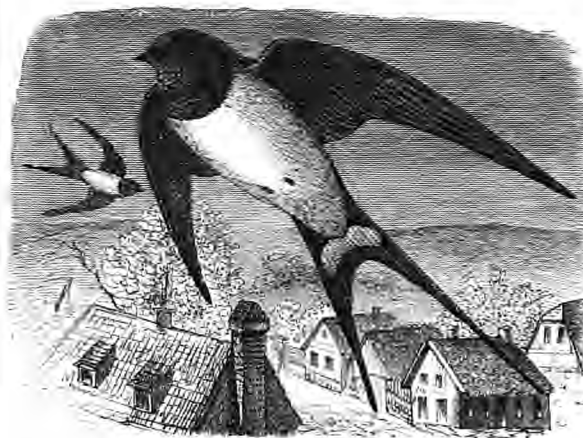


1. Παραβυσσία ή άπουα.



9. Κόραξ.

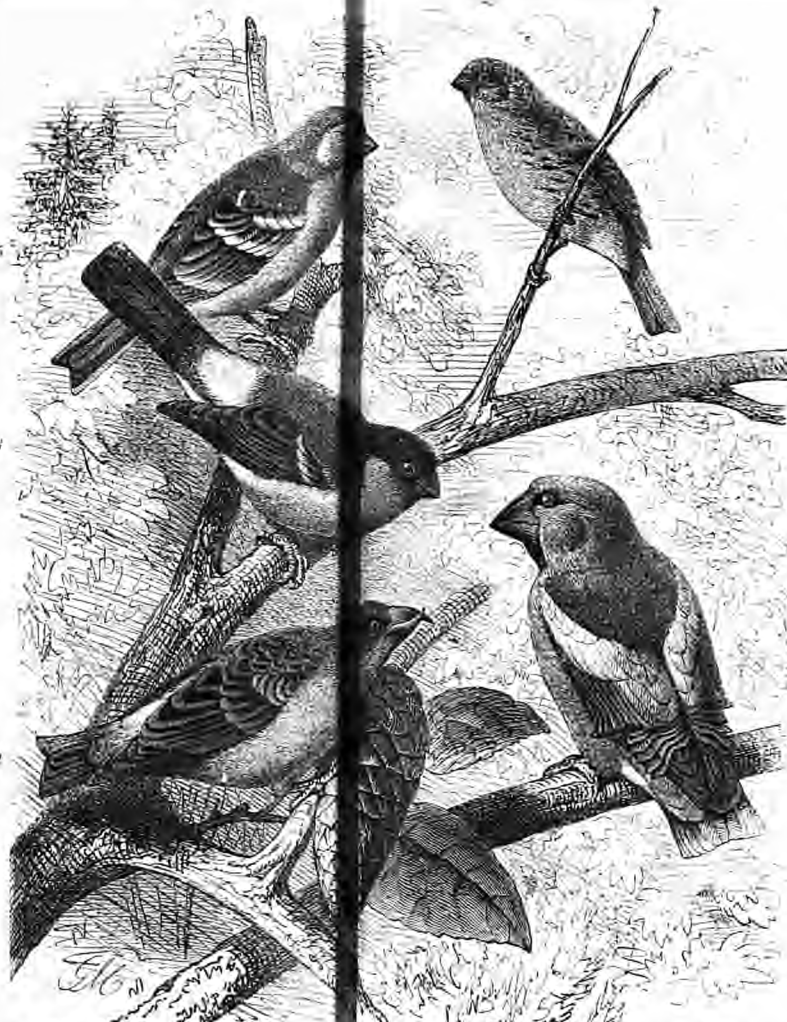
10. Κόραξ.



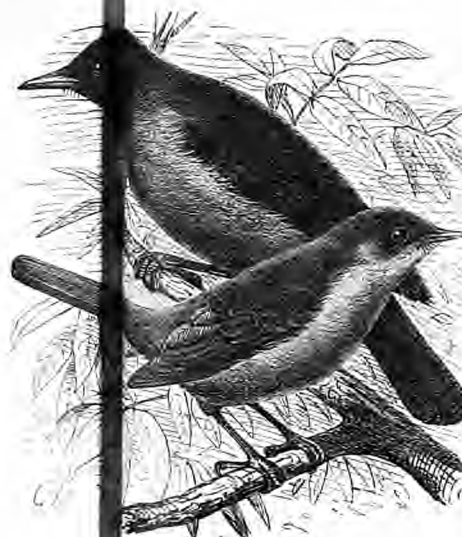
11. Χελιδών ή άγροδιαίτος.



12. Ψάρ.



2. Λοξίας ή σταυροραμφής. 3. Πορτοκαλί ή κοκκοθραύστης. 5. Σπίζα ή αγάμος. 6. Σπίνος.



Κίτρινος.

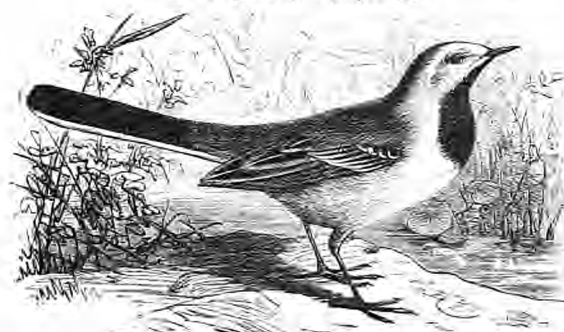
8. Άλδών.



13. Σίττα.



14. Τριγυλοτύτης ή μικρότατος.



15. Σεισοπυγίς ή λευκή.



16. Κορυδαλός ή λοφοφόρος.

17. Κορυδαλός ή άγροδιαίτος.



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

κύνουσι καλὰς πνευματικὰς ιδιότητας, εἶναι δὲ ἐν γένει φιλόξενοι, τίμιοι καὶ φιλειργηνικοί, τινὲς ὁμῶς καὶ ἐκδικητικοὶ καὶ αἰμοχαρεῖς. Κυρίως δὲ οἱ Πελονησίοι καταγίνονται μετὰ ζήλου εἰς τὴν γεωργίαν, ἐν δὲ τῇ κατασκευῇ εἰκίων, λέμβων, ὑφασμάτων, ἐπλων καὶ σκευῶν δεικνύουσιν ἐκτενὴν εὐχέρειαν καὶ φιλοκαλίαν. Σχεδὸν ἅπανα ἡ Ὠ. κατελήφθη ἤδη ὑπὸ Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, κυρίως δὲ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, Γάλλων, Ὁλλανδῶν καὶ ἐσχάτως καὶ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὁμῶς πρῶτην θέσιν ἔχει ἡ Βορείοαιμερ. Συμπολιτεία, εἶτα δ' ἡ Ἀγγλία. Περὶ τῶν διαφόρων συστάδων καὶ μεγαλυτέρων νήσων ὅρα τὰ ἰδιαίτερα ἄρθρα. [Μ.Σ.]

Ἑκκεανογραφία. Βλ. Θάλασσα.

Ἑκκεανὸς ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ὁ μέγας ποταμὸς ὅστις κατὰ τὴν παλαιότητα ὑπέθεσιν τῶν Ἑλλήνων περιέτρεπε πανταχόθεν τὴν γῆν, ἀποτελῶν οὕτω τὰ ἐσχάτα ὅρια αὐτῆς. Ἐξ αὐτοῦ πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ ἄλλοι ποταμοὶ καὶ αἱ πηγαί, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἀνατέλλουσι καὶ εἰς αὐτὸν καταδύουσιν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες· παρ' Ὀμήρῳ δὲ εἶναι καὶ πατὴρ πάντων τῶν θεῶν, ἐνῷ παρ' Ἡσιόδῳ παρίσταται ὡς υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς· ἦτο ὁ πρεσβύτερος τῶν Τιτάνων, οὗτος γὰρ δὲ τῆς Τηθύος, ἐξ ἧς ἐγέννησε 3 000 ποταμῶν καὶ 4 000 Ὠκεανίδων. Ἐν τῇ τέχνῃ παρίσταται ὡς πωγωνοφόρος γέρον, εἰς ἀνάγλυφα συνήθως κατακείμενος καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος ἀπέναντι τῆς Γαίης· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει ὡς οἱ θεοὶ τῶν ποταμῶν κέρατα ταύρου, ἐνίοτε ὁμῶς καὶ χηλὰς καρχίνου· σύμβολα αὐτοῦ εἶναι ὕδρια, κέρας, θαλάσσια ζῷα, κάλαμος καὶ σκήπτρον. Ὅταν ἐξετάθῃσαν αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις ἐξελαμβάνετο ὁ Ὠ. ὡς ἡ μεγάλη ἐξωτερικὴ θάλασσα, καὶ δηκυρίως ἡ Ἀτλαντική, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν (τὴν Μεσόγειον). Ἐν τοῖς κατόπιν δὲ διεκρίνοντο χωριστοὶ Ὠ., καὶ τὴν σήμερον δὲ ἐμiloῦμεν περὶ τοιούτων ἐννοοῦντες τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐξηπλωμένης θαλάσσης (βλ. λ.). [Δ.Μ.]

Ἑκκέλλος. Βλ. Ὀκέλλος.

Ἑκκιμοειδής. Φυτὴν φαρμακευτικὴν κατὰ τὸν Διοσκωρίδην. Πιθανῶς ἀν' ἔρεται εἰς εἶδος τι Σιλήνης, ἴσως εἰς τὴν γαλατικὴν (*Silene Gallica* L.). [Γ.Πδ.]

Ἑκκιμον. Βλ. Βασιλικός.

Ἑκκλάνδη (Oakland). Ἰόλις ἐν τῇ Βορείοαιμερ. πολιτεῖᾳ Καλιφόρνια ἀπέναντι τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου, οὗ οἱ πλοῦσιοι ἔμποροι ἔχουσιν ἐνταῦθα τὰς κατοικίας τῶν. ἔχει 48 682 κατ. καὶ κενεπιστήμιον.

Ἑκκλάνδαι νῆσοι (Aoland). Οὕτω καλοῦνται ἀπὸ τῆς μεγίστης· αὐτῶν Ἑκκλάνδης πολυάριθμοι νῆσοι κείμεναι παρὰ τῇ ΝΔ ἄκρῃ τῆς Φινλανδίας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου. Εἶναι περὶ τὰς 300, ὧν 80 ἀκατοίκητοι, ἔχουσι δ' ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ 1426 τυχμ. καὶ 16 000 κατ., ὧν $\frac{2}{3}$ μόνον ἐπὶ τῆς Ἑκκλάνδης καὶ οἷτινες εἶναι συνηθιστῆς καταγωγῆς, ἀριστοὶ δὲ ναῦτα. [Μ.Σ.]

Ἑκκλὰργ (Aalborg). Πόλις τῆς Δανίας, ἐν Ἑκκλάνδῃ καὶ ἐπὶ τοῦ φιορδου Λύμ, ἔδρα λουθηρανῶ ἐπισκόπου, ἔχουσα πλὴν ἄλλων ναυτικὴν σχολήν, περὶ κίλην βιομηχανίαν, κυρίως δὲ ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 19 503 κατ. [Μ.Σ.]

Ἑκκέραννον. Βλ. Ὠλ νη.

Ἑκκέρνα. Χωρίον τοῦ ἐμινύμου δήμου ἐν Ἑλείᾳ, ἀλλοτε ἔδρα τῆς ἐμινύμου ἐπισκοπῆς. Ἰ ὥραν πρὸς Β τοῦ Λεζέου. ἔχει δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 288 κατ. [Γ.Πδ.]

Ἑκκλένη. Τὸ ἔτερον τῶν ὁσίων τοῦ σκελετοῦ τοῦ πῆχεως, κείμενο παραλλήλως καὶ ἐπὶ τὰ ἔσω τῆς κερκίδος· τὸ μὲν ἀνώτερον ἄκρον αὐτοῦ τὸ ἄρθρ· ὀνόμενον μετὰ τοῦ βραχιονίου ὁστοῦ διὰ τῆς κατ' ἀγκῶνα ἀρθρώσεως φέρει δύο προεξέχας ἡ ἀποφύσεις, μίαν πρὸς τὰ πρῶτω (κίρωνοειδῆ) καὶ μίαν πρὸς τὰ ὀπίσω (ὠλέκρανον), ὧν ἀνὰ μέσον ὑπάρχει ἡ μελέων σιγμοειδὴς ἐντομή· ἡ δὲ ἐλάσσω σιγμοειδὴς ἐντομή ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ἔξω μέρους τῆς κορωνοειδοῦς ἀποφύσεως. Τὸ δὲ κάτω ἄκρον πολλῶν λεπτότερον τοῦ ἄνω ὃν φέρει εἰς μέτ' ἀπλάγια ἀρθρικήν ἐπιφάνειαν, δι' ἧς ἀρθροῦται μετὰ τῆς κερκίδος, εἰς δὲ τὰ κάτω ἐτέραν τοιαύτην, δι' ἧς συνάπτεται μετὰ τοῦ τριγώνου συνδέσμου, καὶ τέλος πρὸς τὰ ἐκτός προεξοχὴν τὴν στυλοειδῆ ἀπόφυσιν.

Ἑκκλένη. Ἐπισκοπὴ καὶ εἶτα ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ τῶν βυζαντινῶν χρόνων μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος μετ' ἑκτασιν τὴν νῦν ἐπαργίαν τῆς Ἑλείας καὶ πρωτεύουσαν τὴν Ἑλλεναν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δήμῳ, ἐνθα καὶ τὰ εἰρεῖνια τῆς παλαιᾶς ἐπισκοπῆς διασώζονται, καὶ ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν. Ἐκ τῶν ἐπισκόπων Ὠ. καὶ ἐξάρχων πάσης Ἑλίδος μνημονευτέοι ὁ Ἰωαννίκιος (1702) ἐκ τῆς ἐν Σωποτῇ οἰκογενείας τῶν Νείρων, ὁ Ἀνθιμος (1709) καὶ ὁ Φιλάρετος, ὅστις ἐρυσλακίσθη καὶ ἀπέθανεν ἐν Τριπέλει ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος. [Γ.Πδ.]

Ἑκκλένης δῆμος, μεσόγειος ἐν Ἑλείᾳ, διαρρέομενος ὑπὸ τῶν δύο βραχιόνων τοῦ Ἑνιπέως (βλ. λ.), πεδιὸς καὶ πλούσιος εἰς σταβίχας, σιτηρά, ποίμνια καὶ ῥητήνην. ἔχει 5 960 κατ. γεωργούς καὶ ποιμένας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς πρωτεύουσας Λα-

τζέλου καὶ τῶν χωρίων Ἀγ. Γεωργίου, Ἀρδανίτι, Γουμέρου, Καλοετζή, Καρῆ-
τουλα, Κουτζοχαίρα, Λάνθη, Μαγούλας,
Μουζιακίου, Μπάστα, Περσαίνης, Ρετεν-
τεῦ, Σωπίου, Χαριάς, Χελιδονίου, Ὠλένης,
τῆς μονῆς Κρεμαστῆς καὶ τινων μετοχίων.

***Ωλενος.** Βλ. Ἐρύμανθος.

***Ωλεσουνδ** (Aalesund). Νορβηγικὴ
πόλις, φηκομημένη ἐπὶ τριῶν νησιῶν τοῦ
κατὰ τὴν δυτ. παραλίαν τοῦ Νοτ. πορθμοῦ ἢ
σοῦνδ τῆς Βρέδας, ἔχουσα λιμένα ἑξαίρε-
τον καὶ ἀνέγκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ῥόμσ-
δαλ. Μέχρι τοῦ 1823 ἐκαλεῖτο Βοργε-
σοῦνδ. ἔχει 6902 κατ. ἀσχολουμένους
περὶ τὴν ἀλιεῖαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμ-
πόριον. Κυριώτατα προϊόντα ἐξαγωγῆς
εἶναι ἰχθὺς καὶ αἰγία δέρματα. [Ν.Σ.]

***Ωλήν.** Βλ. Ἑλληνικὴ φιλολογία ἐν
τ. Γ' σ. 816.

***Ωλιάρως,** ἡ νῦν Ἀντίπαρος.
Μία τῶν Κυκλάδων νήσων πρὸς Δ τῆς Πά-
ρου, ἀπέχουσα τῆς Σίνου 18 μίλια, δε-
χθεῖσα ἀρχαιότατα ἀποικίαν τῶν Φοινίκων.
Ἡ νῆσος κατὰ τὸ πλεῖστον ἡραιστεργο-
νῆς οὕσα ἔχει ἐμβ. 45,5 τχμ. καὶ 590 κα-
τοίκους συνωκισμένους ἐν τῷ χωρίῳ Ὠλιάρῳ
κειμένῳ κατὰ τὰ Β τῆς νήσου, ἐν τῷ μυκῷ
τοῦ ὁμωνύμου μικροῦ ὄρους εἶναι δὲ πε-
τρῶδης, μάλιστα κατὰ τὰ Ν, ἀλλὰ πλα-
τεῖα, ἐμαλὴ καὶ καλλιτεργημένη, κατὰ δὲ
τὸ Β καὶ Δ μέρος καὶ πῶς εὐρύτερος καὶ
τοὶ σπανίζει ὄδατος. Περὶ τὸ μέσον τῆς
νήσου εὐρίσκεται τὸ περίφημον καὶ κατὰ
τὴν ἀρχαιότητα ἤδη γνωστὸν σπήλαιον γέ-
μον ὠραίων σταλακτιτῶν. Τὸ σπήλαιον
τοῦτο ὑπ' οὐδενός μὲν τῶν ἀρχαίων συγγρα-
φῶν ἀναφέρεται, ἀλλ' ἦτο ἤδη καὶ αὐτοῖς
γνωστὸν, ὥς τοῦτο ἐμραίνουσιν αἱ κατὰ
τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ σωζόμεναι ἐπιγραφαί.
Διὰ καμνωτῆς στοᾶς φθάνει τις εἰς στε-
νὸν καὶ γαμηλὸν ὁδόν, εἰς τὸ τέλος δὲ
τοῦτου καταβιβάζεται διὰ σχοινίου. Μετὰ
δεύτερον ἔτι βαθύτερον κρημνόν, ὃν δύνα-
ται τις νὰ διολισθήσῃ, παρουσιάζεται νέα
στοὰ τοσοῦτον ὑψηλὴ ὥστε μόλις φαίνεται
τὸ στέγασμα. Στενὸς ὁδὸς τέρει πάλιν εἰς
μέρος κάταντες ὅπου καταβαίνει τις διὰ κλί-
μακος καὶ μετὰ πολλὰς διόδους ἀφικνεῖται
εἰς τὸ κύριον μέρος τοῦ σπηλαίου, ὅπερ
ἔχει μήκος 45 μ., πλάτος 30 μ. καὶ ὕψος
25 μ. Τὸ σπήλαιον ἀπέχει τοῦ χωρίου 4
μίλια, τῆς δὲ παραλίας 1 1/2 μίλιον (ὄρα
εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ πίν. Σπήλαια). Τῷ ΝΔ
αἰγίாலῳ τῆς νήσου παράκεινται δύο νησί-
δια, τὸ Δεσποτικόν (Πρεπέζινθος) ἐξ ἀβε-
στολίσθου ἔχον καὶ λιμένα καὶ τὸ Στρογγυλόν.

***Ωμάλη** (Aumale). Πόλις ἐν τῷ γαλ-
λικῷ νομῷ τοῦ Κάτω-Σηκουάνα (ἐπαρχία

Νεσσατέλ), παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βρᾶλ.
ἔχει βιομηχανίαν φαγεντιανῶν, μεταλλουρ-
γεία, λουτρά σιδηροῦχα (Les Molières)
καὶ 2045 κατ., ὑπῆρξε δὲ ἄλλοτε κομητι-
α γενομένη δουκάτον τῷ 1547, οὗ τὸν τίτλον
ἔφερεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ πρώην βασιλέως τῆς
Γαλλίας Λουδοβίκου Φιλίππου. Οὗτος (Henri
Eugène Philippe Louis d'Orléans, duc
d'Aumale) ἐγεννήθη ἐν Παρισίοις τῷ 1822,
εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν γαλλ. στρατὸν διεκρίθη
κυρίως κατὰ τοὺς ἐν Ἀλγερίᾳ πολέμους, ἧς
ὑπῆρξε καὶ ἀπὸ τοῦ 1847 γενικὸς διοικητής.
Κατ' ἀκλουσίαν δὲ τῶν πολιτικῶν μεταβο-
λῶν τοῦ 1848 μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, ὅπου
ἐκτοτε ἐξῆ καταγινόμενος εἰς φιλολογικὰ
ἔργα. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι ἡ ἱστο-
ρία τῶν πριγκίπων Κονδὲ (β' ἐκδ. 1885-8).
Ὅτε ἐξερράγη ὁ γαλλογερμανικὸς πόλεμος,
ὁ θεὸς προσεφέρθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ γαλ-
λικῷ στρατῷ, δὲν ἐγένετο ὁμῶς δεκτός.
Ἐξελέγη οὖν ἦτορ κατόπιν μέλος τῆς Ἐ-
θνικῆς συνέλευσεως (1871), ὡς καὶ μέλος
τῆς Γαλλ. Ἀκαδημίας. Τῷ 1873 ὑπῆρξε
πρόεδρος τοῦ περὶ τοῦ Βαβαῖν στρατοδικείου,
ἀνετέθη δὲ αὐτῷ (1878) ἐν τῶν ἀρχηγείων
τοῦ στρατοῦ. Ἐνεκα τῶν κατὰ τῶν βασιλικῶν
πριγκίπων ἀποφάσεων τοῦ 1836 *διεγράφη
ἐκ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐξωρίσθη, ἔλαβε δὲ τῷ
1889 τὴν ἀξίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλ-
λίαν, ἀφοῦ ἐψέξε δριμύτατα τὸν κόμητα τῶν
Παρισίων διὰ τὴν ὑποστήριξιν ἣν παρέσχε
οὗτος τῷ Βουλανζὲ καὶ ὑπέδειξεν ἐλπίδας
περὶ προσεγγίσεως τῶν βασιλικῶν πρὸς τὴν
δημοκρατίαν. [Β.Ε.]

***Ωμογλήνη.** Βλ. Ωμοπλάτη.

***Ωμόν** (Hautmont). Πόλις ἐν τῷ γαλ-
licῷ νομῷ τοῦ Βορρά, ἐπὶ τοῦ Σάμβρη, ἔχουσα
10026 κατ. καὶ κυρίως βιομηχανίαν σιδή-
ρου καὶ χυμικῶν προϊόντων. [Μ.Σ.]

***Ωμοπλάτη.** Ὅσπου διφυῆς, πλατὺ,
λεπτόν, τριγωνικόν, κείμενον εἰς τὸ ἄνω
καὶ ὀπίσθιον μέρος τοῦ θώρακος καὶ συμ-
βαλλόμενον εἰς σχηματισμὸν τοῦ ὀπισθοῦ
μέρους τοῦ σκελετοῦ τοῦ ὤμου. Ἡ ὀπίσθια
ἢ ραχιαία ἐπιφάνεια αὐτῆς φέρει κατὰ τὸ
ἀνώτερον τρίτημόριον ἐγκαρτίαν πρὸς ἑξοχὴν
ἢ πέταλλον (ἄκρον θάρον), εἰς τὴν κατα-
φύονται οἱ μὲς δελταεῖδης καὶ τραπεζοει-
δῆς, ἀπολήγουσαν πρὸς τὰ ἑκτὸς εἰς ἀπό-
φυσιν, τὸ ἀκρώμιον, καὶ διαιρούσαν
αὐτὴν εἰς δύο ἀνισα γμήματα, ὧν τὸ μὲν
ἀνώθεν τῆς ἀκάνθης ἀποτελεῖ τὸν ὕπερ-
ακάνθιον βόθρον, ἐν ᾧ κατασκη-
νεῖ ὁ ὁμώνυμος μῦς, τὸ δὲ κάτωθεν αὐτῆς
σχηματίζει τὸν ὑποακάνθιον βόθρον
πρὸς πρόσφυσιν τοῦ ὁμωνύμου μυός. Ἡ
προσθία ἢ πλευρική αὐτῆς ἐπιφάνεια ἀπο-
τελεῖ τὸν ὑποπλάτιον βόθρον, εἰς
ὃν προσφύεται ὁ ὁμώνυμος μῦς. Τὸ ἄνω

χειλος φέρει πρὸς τὰ πρόσω τὴν κορα-
κσειδῆ ἀπόφυσιν, εἰς ἣν καταφύου-
ται οἱ τένοντες τοῦ κορακσειδωβραχιονίου
καὶ τῆς ἐλάσσονος κεφαλῆς τοῦ δικεφάλου
βραχιονίου· τὸ ὀπίσθιον χεῖλος τὸ ἐστρα-
μένον πρὸς τὴν σπονδυλικὴν στήλην ἀπο-
τελεῖ τὴν βῆσιν τοῦ προκειμένου ὁστοῦ·
τέλος τὸ ἐξω ἡ μασχαλιαῖον χεῖλος σχη-
ματίζει διὰ μὲν τῆς ἐνώσεως αὐτοῦ πρὸς τὸ
ἐσω τὴν γωνίαν τῆς Ω, περιβαλλο-
μένην ὑπὸ τοῦ μείζονος στρογγύλου καὶ
μακροῦ βραχιαίου, διὰ δὲ τῆς συννώσεως
αὐτοῦ πρὸς τὸ ἄνω χεῖλος σχηματίζει τὴν
ὠμογλήνην ἢ γληνοειδῆ κοιλότητα
τῆς Ω, ἀρθρωμένην μετὰ τῆς κεφαλῆς
τοῦ βραχιονίου ὁστοῦ καὶ συναπτομένην
πρὸς τὸ λοιπὸν ὁστοῦ τῆς Ω. διὰ μέρους
ἐστενωμένου, τοῦ αὐχένος τῆς Ω. Τὸ σχῆμα
τῆς Ω, εἶναι διάφορον παρὰ τοῖς τετρα-
ποδοῖς τῶν ζῴων ἐνέκα τῆς διαφόρου θέσεως
τῶν προσθίων ἄκρων. [P.N.B.]

Ὠμοπλατοειδής. Μῦς κείμενος
λοξῶς ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ πρὸς τὸν τρα-
χήλου, ἀποτελῶν καμπύλην ἥς τὸ κοῖλον
βλέπει πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐξω. Καθέλκει
τὸ ὑποειδὲς ὁστοῦν. [P.N.B.]

Ὠμοπλατοτραχηλικός ἡ ὕψω-
τήρ τῆς κλειδοῦς. Μῦς ὑπάρχων κατὰ
τὰ πλάγια τοῦ αὐχένος πάντων τῶν τε-
τραπόδων (ἐστὶν ὅτε ἀνευρέθη καὶ παρ' ἀν-
θρώποις). ἐκφυόμενος ἀπὸ τῶν ἐγκαρσίων
ἀποφύσεων τῶν πρώτων αὐγενικῶν σπονδυ-
λων καὶ καταφύμενος εἰς τὴν κλεῖδα ἢ
εἰς τὸ ἀκρώμιον. Ἀναίρει τὴν κλεῖδα ἢ
τὴν ὠμοπλάτην ἀκινήτου οὗτης τῆς ἐπὶ τὸν
τράχηλον προσφύσεως· καθέλκει τὸν αὐχένα
ἀκινήτου οὗτης τῆς ἐπὶ τὸν ὦμον προσ-
φύσεως. [P.N.B.]

Ὠμος. Ὅνομα κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν
ἄνω γωνιῶν τοῦ κορμοῦ (δεξιὸς καὶ
ἀριστερὸς Ω.) παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ
τοῖς πτηνῶν, τὸ ἀνώτερον δὲ μέρος τῶν
προσθίων ἄκρων καθ' ὃ ταῦτα συνάπτονται
μετὰ τοῦ κορμοῦ παρὰ τοῖς λοιποῖς ζώοις.
Τὸν σκελετὸν αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν ἡ κλεῖς
πρὸς τὰ πρόσω, ἡ ὠμοπλάτη πρὸς τὰ ὀπίσω
καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχιονίου ὁστοῦ πρὸς
τὰ πλάγια, συνδεόμενα πρὸς ἀλλήλα διὰ
στεροτάτων συνδέσμων μῦς καλύπτοντες
τὸν σκελετὸν τοῦ Ω. εἶναι δὲ ὑπερακάνθιος
καὶ ὑπακάνθιος, οἱ μείζονες καὶ ἐλάσσονες
στρογγύλοι, ὁ ὠμοπλάτης καὶ ὁ δελτοει-
δής. Κάτωθεν τοῦ Ω. καὶ πρὸς τὰ ἐκτός
ὑπάρχει κοιλότης καλουμένη μασχάλη.

Ὠμοφάγα καλοῦνται πάντα τὰ ζῶα
τὰ τρώγοντα σάρκας ὡμὰς ἢτοι μὴ ἐψημέ-
νας, οἷον ὁ λέων, ὁ λύκος, κτλ. Ἐν γέ-
νει ὠμοφάγα εἶναι πάντα τὰ σαρκωδῆρα
ζῶα πλὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις καὶ περ σαρ-

κωφάγον δὲν εἶναι ὁμῶς καὶ ὠμοφάγον.

Ἄνις (Aunis). Ἡ μικροτάτη τῶν ἁλ-
λοτε γαλλικῶν ἐπαρχιών, κειμένη ἐπὶ τοῦ
Ἀτλαντικοῦ. Χώρα πεδινή καὶ τελευτω-
δης, ἔχουσα πρωτ. τὴν Ροσέλλην (βλ. λ.)
καὶ ἀποτελοῦσα νῦν τὸ ΒΔ τμήμα τοῦ νο-
μοῦ τῆς Κάτω Σαράντης. [Π.Π.]

Ἀξειανή λίμνη. Βλ. Ἀράλ.

Ἀξέρρη (Auxerre). Πρωτ. τοῦ γαλ-
λικοῦ νομοῦ Ὑόννη ἐν Βουργουνδία. Κεῖ-
ται ἐν εὐφώρῳ χώρῳ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς
ἐκθῆς τοῦ Ὑόννη καὶ ἔχει ὠραίαν γοθι-
κὴν μητρόπολιν, βιβλιοθήκην, μουσεῖον, ἀρ-
χαῖον ἐπισκοπικὸν μέγαρον (νῦν διοικητή-
ριον), βιομηχανίαν, ἀρχαῖον ἐμπόριον καὶ
16754 κατ. [Π.Π.]

Ἀξοῶ (Auxois). Χώρα τοῦ ἁλλοτε
γαλλικοῦ δουκάτου τῆς Βουργουνδίας· ὠ-
πῆρε κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα κομητίαν, ἡνῶθη
δὲ μετὰ τῆς Βουργουνδίας τῷ 1082 καὶ
μετ' αὐτῆς τῷ 1477 ἐγένετο γαλλικὴ
ἐπαρχία [Π.Π.]

Ἀξόννη (Auxonne). Πέλις καὶ φρού-
ριον ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τοῦ Κώτ-δ' ὠρ,
ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐκθῆς τοῦ Σόννη. ἔχει
ὠραῖον καθεδρικὸν ναόν, σχολὴν πυρσεολι-
κοῦ καὶ 3159 κατ. [Π.Π.]

Ἀξος. Βλ. Ἀμού.

Ὠοθήκαι καλοῦνται τὰ παραγωγικὰ
ὄργανα τῆς γυναικὸς ἐν οἷς διαπλάσσονται
τὰ ὠάρια. Εἶναι δύο σώματα μικρά, ὠοει-
δῆ, πεπλατυσμένα εἰκὴν πυρρῆος ἀμυγδαλοῦ,
μήκους 0.03-0.05 μ., πλάτους 0.01-0.02
μ., ὧν ἑκάτερον κεῖται κατὰ τὴν εἰσόδον
τῆς πυέλου ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ τὰ ἄνω τῆς
μήτρας ἐντὸς πτυχῆς τῶν πλατέων συν-
δέσμων. Ἡ Ω, ὅμως τῶν λοιπῶν μαστε-
φόρων, τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἐρπετῶν δὲν
κατασκευαζοῖ ἐν πτυχῇ τοῦ περιτοναίου, ἀλλὰ
περικαλύπτεται ὑπὸ ἀπλοῦ πρισματικοῦ
ἐπιθηλίου. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου μηνὸς τῆς
ἐνδομητρίου ζωῆς αἱ Ω. ἔχουσι τελείως
ἡδὴ διαπλασθῆ καὶ φέρουσι τὰ οὐσιώδη αὐ-
τῶν ὄργανα, δηλαδὴ πολυάριθμα θυλάκια,
τὰ γρᾶφια νὰ χυστίζιαι ἢ ὠα-
ριστάκια, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ὠα-
ρια (βλ. λ.). Ἐν τῇ ἐμβρυϊκῇ καταστά-
σει σύγκεινται ἀνατομικῶς αἱ Ω, ἐκ τοῦ
ἐπιπολῆς ἐπιθηλίου καὶ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου
ἀγγειώδους συνεκτικοῦ ἱστοῦ· σὺν τῇ δια-
πλάσει τὰ τῆς ἐπιφανείας ἐπιθηλιακὰ κύτ-
ταρα εἰσδύουσι βαθύς ἐν τῷ ὑποκειμένῳ
συνθετικῷ ἱσθμῷ, σχηματίζοντα προβολὰς
καλουμένας πφλυγέρειαι ἢ οὐαλεν-
τιανὰ σωληνάρια· τινὰ τῶν κυτ-
τάρων τούτων διαπλάσσονται μᾶλλον τῶν
ἄλλων καὶ σχηματίζουν τὰ ὠάρια, ἐνῷ
τὰ λοιπὰ διατηροῦσι τοὺς ἐαυτῶν χαρακτῆ-
80

ρας καὶ πληθυνόμενα ὑφαίνουσιν ὑμένο κοκκωτὸν ἐπενδύοντα τὴν κοιλότητα τοῦ ὠαριοσάκκου ἐκάστου· ἐν καιρῷ μᾶλλον προκεχωρηκότες τῆς διαπλάσεως ὁ συνδυετικός ιστός τῶν Ω. ἐμφανίζεται μαλακώτερος, ἀποτελούμενος ἐκ πλακωδίων, ἀτρακτοειδῶν καὶ ἀστεροειδῶν ἰνοκυττάρων συναπτομένων πρὸς ἀλλήλα δι' ἀμόρφου κοκκιώδους οὐσίας καὶ ἐκ πλέγματος ἀγγείων καὶ νευριδίων· τοῦτο εἶναι τὸ τῶν Ω. παρ' ἐγχομα, ὅπερ ὁ Baer ἐκάλεσε στρωμα διότι ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ δευτέρου μηνὸς τῆς ἐμβρυϊκῆς ζωῆς ὑπάρχουσι τὰ γρασιανὰ θυλάκια ἢ λυστίδια. Ταῦτα δὲ ἀποτελοῦνται ἐξ ἀγγειοθησαυτῶν ἀραιῶ συνδυετικῶν ἐν εἴδει χιτῶνος, οὗ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια προσέφυκε τῷ ὠοθητικῷ παρεγχύματι, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἢ βλέπουσα πρὸς τὴν κοιλότητα τοῦ θυλακίου ἐπενδύεται ὑπὸ ἐπιθηλίου ἐκ κυττάρων πυρηνοφόρων ὡοειδῶν, σφαιρικῶν ἢ πολυεδρικῶν, ὧν τινα φέρουσι κροσσοῦς δονητικούς· ἐντὸς τῶν θυλακίων τοῦτων περικλείονται ὠάρια ἀπὸ τῆς ἐμβρυϊκῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ἐπελθόντες τοῦ γενετήσιου ὄργασμου αὐξάνουσι ταῦτα τὸν ὄγκον καὶ διατείνουσι τὰ θυλάκια πρὸς τὴν ἐπιφανείαν τῶν Ω., ἕως οὗ ἐπέρχεται ῥῆξις αὐτῶν καὶ προπτῶσις τοῦ ὠαρίου ἐξοίμευ πρὸς γονιμοποίησιν. (Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου τούτου παραπέμπομεν εἰς τὰ ἄρθρα Μήτρα, Γονιμοποιήσις, Συνουσία, Ἐμβρυον, Ἐμβρυολογία). Ὅσακις αἱ Ω. συγγενῶς ἐκλείπτουσι, παρατηρεῖται οὐ μόνον ὑπόλειψις περὶ τὴν διάπλασιν ἐνίων τῶν γεννητικῶν σκληρῶν καὶ μαλακῶν (πύελος, στενὴ, μαστοὶ ἡτροφηκότες) ἀλλὰ καὶ ἔμμηνος ῥοή δὲν ὑπάρχει παντελῶς καὶ ἐπιθυμία σαρκὸς οὐδεμία· παρὰ ταῖς τοιαύταις γυναιξὶ τὸ αἶσθημα αἰδημοσύνης τὸ χαρακτηρίζον τὸ θῆλυ τοῦ ἀνθρώπου φῶλον δὲν εὐρίσκεται, ὁ δὲ γάμος ἀπαγορεύεται ἀπολύτως. — Ἐν τῇ φυτολογίᾳ Ω. καλεῖται τὸ κατώτερον μέρος τοῦ ὑπέρου τῶν φανερογὰμων φυτῶν. ἐξωθηκός, ἀποτελούμενος ἐκ μιᾶς ἢ πλεόντων κοιλότητων χωριζομένων διὰ διαφραγμάτων καὶ περικλειουσῶν τὰ τοῦ φυτοῦ ὠάρια. [P.N.B.]

ᾠδοθηκῆτις. Ἡ τῆς ὠοθήκης ἢ τῶν ὠοθηκῶν φλεγμονή, νόσος συνήθως παρουσιαζομένη μετὰ τὸν τοκετόν, μετὰ ἀταξίαν περὶ τὴν ἐμμηνον ῥύσιν, ἢ καὶ ὡς συνακόλουθος μητρίτιδι. Ἐξαγγέλλεται διὰ συνεχοῦς ἀλγους μᾶλλον ἢ ἥττον ἐντόνου κατὰ τὰ ὑπογάστρια, ἐπιτεινομένου διὰ τοῦ βαδίσματος, τῆς βηχός, τῆς πίεσεως, τῆς κολπικῆς ψηλαφῆσεως· διὰ πυρετοῦ, ἐμέτων τόσων ἐντονωτέρων, ὅσων τυχὼν πρόκειται περὶ πυώδους Ω., καθ' ἣν ἢ τοῦ

ὄργανου τούτου φλεγμονὴ κατέληξεν εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν συναγωγὴν πύου ἐν αὐτῷ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐνδείκνυται ἡ ὠοθηκοτομία. [P.N.B.]

ᾠδοθηκοτομία. Χειρουργικὴ πράξις ἐκτελουμένη πρὸς ἀφαιρῶσιν τῶν ὠοθηκῶν. Ἐνδείκνυται ἡ Ω. πρὸ πάντων ὅταν πρόκειται περὶ ἀπλῶν ἢ πολλαπλῶν κύστεων τῆς ὠοθήκης ὧν ἡ φαρμακευτικὴ θεραπεία οὐδὲν ἀνύει· ἐπὶ δὲ πρὸς ἐκτομὴν τῆς ὠοθήκης προπεσοῦσης ἐν κηλικῷ θυλάκῳ. Εἶναι ἐγγχείρησις δύσκολος, μακρὰ καὶ σοβαρωτάτη διὰ τὰς πασχούσας. Ὑπάρχουσι πλείστα ἀντενδείξεις, ὧν κυριώτεραι εἶναι αἱ γενικαὶ τοῦ ὄργανισμοῦ διαθέσεις, ἡ σωματικὴ ἐξάντλησις, ἡ ἐγκυμοσύνη, ἡ ἡλικία πέρα τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν, καλ. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαίνεται ὅτι εἰς προτέρους χρόνους ἦτο ἐν χρήσει ἡ Ω. ἐπὶ τῶν θηλέων παρθένων, ὡς καὶ ἡ ὀρχεοτομία ἐπὶ τῶν νεανίων. Οἱ κτηνίατροι ἐκτελοῦσι ταύτην συνήθως ἐπὶ τελεάδων καὶ ἄλλων ζώων σκοποῦντες τὴν αἰτευσιν αὐτῶν. [P.N.B.]

ᾠδοκύτταρον. Βλ. Ἐμβρυον 2).

ᾠδύλθος. Παραλλαγή τοῦ ἀσβεστίου (βλ. λ.) συνισταμένη ἐκ σφαιριδίων ἀσβεστολιθίου ἠνωμένων δι' ἀσβεστολιθικοῦ ἢ μαργικοῦ συγκολλημάτος, εὐρίσκόμενη δ' ἐν τῇ ἰορρασιῇ γεωλογικῇ διαπλάσει. [A.K.]

ᾠδὸν (ovum λατ., Ei γερμ.) γενικῶς καλεῖται σῶμα διαφόρου σχήματος καὶ ὄγκου, παρὰ τοῖς διαφόροις ὠτόκοις ζώοις διαπλασσομένον ἐν ταῖς ὠοθήκαις καὶ τοῖς ὠαγωγαῖς αὐτῶν καὶ περικλείον τὸ ζωικὸν σπέρμα μέλλοντος ὄντος ἥτοι τὸ ὠάριον καὶ ἐξ ἄλλων ὑγρῶν συνιστάμενον, σκοποῦντων τὴν διατροφὴν τοῦ ὄντος μέχρι τῆς ἐκκόλλεως αὐτοῦ. Τὸ ὄρχικῶς ἐν ταῖς ὠοθήκαις μορφωθὲν ὠάριον διερχόμενον διὰ τῶν ὠαγωγῶν ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν φυσικὴν ἐξοδον, προσλαμβάνει καθ' ὅδον διαδοχικῶς διάφορα στοιχεῖα θρεπτικά καὶ προστατευτικά παρ' ἐκείνοις τῶν ὠτόκων, παρ' οἷς ἢ τοῦ ἐμβρύου ἐξελίξις διεξάγεται ἐκτὸς τῶν γεννητικῶν ὄργάνων, πλὴν τινῶν ἑρπετῶν ὠζωτόκων, παρ' οἷς τὸ ὠάριον ἢ τὸ Ω. ἐκκολάπτεται ἐν τοῖς σπλάγχχνσι αὐτῶν. Τύπος τῶν ὠῶν τυγχάνει τὸ τῆς δριμύτος, ὅπερ ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἐπομένων μερῶν· α) ἐκ τοῦ κελεύου, ἑλλειψοειδοῦς, ἀποτελουμένου τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου καὶ ζωικῆς τινος οὐσίας· β) ἐκ τοῦ ὠμέου τοῦ κελύφους, συνισταμένου ἐκ δύο φύλλων, ὧν τὸ μὲν ἐπενδύει τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφανείαν τοῦ κελύφους, τὸ δὲ περιβάλλει τὴν δλὴν μᾶζαν τοῦ Ω. γ) ἐκ τῶν χαλαζίων, προσβλῶν τῆς χαλαζιοφόρου στιβάδος ἐν εἴδει ταινιῶν συκρά-

τουςὼν ἐν αἰωρήσει τὴν ὠχρολεξίθον· δ) ἐκ τοῦ λευκοῦ ἢ τῆς λευκολεξίθου, γλοιώδους στιβάδος ἀποτελουμένης ἐκ λευκώματος καὶ ἀλάτων νατρίου καὶ ἐχούσης διάφορον σύστασιν, βαθμῶς πυκνωμένην ἀπὸ τῆς περιφέρειας πρὸς τὸ κέντρον· ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῆς λευκολεξίθου συνάπτεται κατὰ δύο σημεῖα μετὰ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ χρόκου διὰ τῶν χαλαζίων· ε) ἐκ τοῦ κρόκου ἢ τῆς ὠχρολεξίθου, μάζης κιτρίνης, μαλθακῆς, ἀδιαφανοῦς, συγκειμένης ἐκ σφαιριδίων ἢ κυστιδίων πολυεσθρικών, πεπληρωμένων ὑπὸ βύστου λευκωματώδους καὶ κοκκιωτοῦ· ἡ μάζα αὕτη περιβάλλεται ὑπὸ ὑμένος κρσκού δόχου ἢ λευκολεξίθου καλούμενου καὶ φέρει κεντρικὴν ἐπιμήκη κοιλότητα πλήρη οὐσίας διαγούς, ἥτιον πυκνῆς τοῦ χρόκου, καὶ ἀπολύγουσαν πρὸς τὸν κροκοδόχον ὑμένα διὰ σωρὸς κυττάρων, τοῦ βλοστικῶς βίου· ζ) ἐκ τοῦ οὐλίθου, μικρᾶς κηλίδος ὑπελείκου, συμπεφυκυίας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ χρόκου· κατὰ τὴν κηλίδα ταύτην γίνεται ἡ καταβολὴ καὶ ἡ διάπλασις τοῦ ἐμβρύου ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπώσεως. Τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ πρὸς τὸ εὐρύτερον ἄκρον τοῦτο ἐμφανίζει ἐντύπωμα εὐμέγεθες, ἐγκαταλείπον χωρὸν πεπληρωμένον ἀέρος (ἀερόφθορος θάλαμος), μέλλοντος νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀναπνοὴν τοῦ διαπλασθεμένου ἐμβρύου. Ὁ χώρος οὗτος εὐρίσκεται ἐκ συστολῆς τῆς λευκολεξίθου παρὰ τοῖς ἐώλοις Ω., ἅπερ τυγχάνουσιν, ὡς γνωστόν, καὶ ἐλαφρότερα τῶν προσφάτων. Τὸ Ω. ὀρνίθος κατὰ μέσον θρόνον ἔχει 60 γρμ., ἥτοι 6 γρμ. τὸ κέλυφος, 18 γρμ. ὁ χρόκος καὶ 36 τὸ λευκόν. Γνωστὸν ὅτι τὸ Ω. εἶναι μία τῶν τελείων τροφῶν ὡς περιέχουσα πάντα τὰ στοιχεῖα ὧν ἔχει ἀνάγκη ὁ ὄργανισμὸς πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκ τῆς ζωῆς ἀπωλειῶν του. Πλὴν τούτου, τὸ μὲν κέλυφος μετεχειρίσθησαν ὡς κόνιν ἀντὶ ἀνθρακικοῦ δοβεστίου πρὸς θεραπευτικὴν σκοπὸν· τὸ δὲ λευκὸν χορηγεῖται κατὰ τῆς ὁξείας διὰ σκευασίων ὑδραργύρου δηλητηριώσεως καὶ χρησιμοποιοῖται πρὸς καθαρισμὸν τῶν σιρπίων, τῶν οἰνῶν καὶ ἄλλων. [P.N.B.]

Ἔρα καλεῖται τὸ $\frac{1}{24}$ τῆς ἡμέρας, διαιρεῖται δὲ εἰς 60 (πρῶτα) λεπτά καὶ ταῦτα πάλιν εἰς 60 δευτερόλεπτα. Πρβ. Ἡμέρα.

Ἔραι (Auray). Ἐπίνειον ἐν τῷ γαλλικῷ νομῷ τοῦ Μορβιχάν, ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Λέχ. Τὸ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τμήμα καλεῖται Σαίν-Ζιλδά, καὶ τὸ ἀρσπερὸν Σαίν-Γουστάν· ὁ ποταμὸς λαμβάνει ἐκεῖ τὸ ὄνομα Ω. καὶ χύνεται διὰ μεγάλης στομαλίνης εἰς τὸν θρῶνον τοῦ Μορβιχάν. ἔχει 5743 κατοίκους. [Π.Π.]

Ἔραι. Θυγατέρες καθ' ἑαυτὰς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, καλούμεναι Εἰρήνη, Εὐνομία καὶ Δίκη. Παρ' Ὀμήρῳ διατελοῦσιν ἐν Διηνεκεῖ μετὰ τοῦ Διὸς σέβει, εὖ καλοῦνται καὶ θεράπαινοι, καὶ εἶναι φύλακες καὶ πυλῶροι τοῦ Ὀλύμπου. Παρὰ τοῖς μεταγενέστεροις ποιηταῖς παρίστανται ὡς θεαὶ τῆς ἐν τῇ φύσει τάξεως, τῶν κανονικῶν τροπῶν τοῦ ἔτους καὶ ἐν γένει πάσης καιρικῆς μεταβολῆς. Ἐν Ἀθήναις ἐλατρεύοντο κατ' ἀρχὰς μόνον δύο, ἡ Θαλῶ, ἣν οἱ ἐξηβοὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν τῷ θρῶνι αὐτῶν, καὶ ἡ Καρπώ, καὶ δὴ ἡ μὲν πρώτη ὡς Ἔρα τοῦ ἔαρος, ἡ δὲ δευτέρα ὡς Ἔρα τοῦ θέρους. Εἶναι μετὰ τῶν θεῶν αἱ νεώταται καὶ ἐξαιρέτου καλλοσύνης, διὸ ἐλεγον περὶ δσμῶν ἡδαιῶν «ὄζειν τῶν Ὠρών», καὶ διὰ ἄλλας δὲ διαφόρους αὐτῶν χάριτας ἄλλοτε δι' ἄλλου κοσμητικῶς ἐπιθέτου ἐχαρακτηρίζοντο. Ἡ τέχνη παρίστησιν αὐτάς ὅτε μὲν ἀνάμιν, ὅτε δὲ ἐν συμπλέγματι πάσας ὁμοῦ, ὡς ὠραίαι νεάνιδας κοσμουμένας διὰ διαφόρων φυσικῶν προϋπόντων τῶν καιρῶν τοῦ ἔτους. Ναοὶ αὐτῶν ὑπῆρχον ἐν Ὀλυμπίᾳ, Κορίνθῳ, Ἀργεῖ, Ἀθήναις, ἐνθα πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἐτελεῖτο ἑορτὴ «τὰ Ἐραῖα» ὀνομαζομένη. [Α.Θ.Ι.]

Ἔραι τοῦ ἔτους καλοῦνται αἱ 4 διαιρέσεις τοῦ ἔτους αἵτινες διακρίνονται διὰ τῆς πρὸς τὴν γῆν θέσιν καὶ φαινομενικὴν κίνησιν τοῦ ἡλίου (ἡστρονομικαί Ω.), καὶ δὴ τὸ ἔαρ ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας ($\frac{3}{21}$ Μαρτίου), τὸ θέρος ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς ($\frac{3}{21}$ Ἰουνίου), τὸ φθινόπωρον ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας ($\frac{11}{23}$ Σεπτεμβρίου) καὶ ὁ χειμὼν ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ($\frac{3}{21}$ Δεκεμβρίου). Ἐν τῷ συνήθει βίῳ ὁμοῦ λαμβάνομεν μᾶλλον τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα ὑπ' ὄψιν, ἅπερ δὲν συμπίπτουσι μετὰ τῆς ἀνω ἀστρονομικῆς διαιρέσεως τοῦ ἔτους, καλούμεν δὲ θέρος τὴν διὰ τῆς μεγίστης θερμότητος καὶ χειμῶνα τὴν διὰ τοῦ μεγίστου ψυχροῦ διακρινομένην ἐποχὴν, μετὰ τῶν ἐποχῶν κείναι· αἱ μετριώτεραι καιρικῶς ἐποχαὶ τοῦ φθινοπώρου καὶ τοῦ ἔαρος, οὕτως ὥστε παρ' ἡμῖν περίπου οἱ μῆνες Ἰούνιος, Ἰούλιος, Αὐγούστος ἀποτελοῦσι τὸ θέρος οἱ Σεπτέμβριος, Ὀκτωβριος καὶ Νοέμβριος τὸ φθινόπωρον, οἱ Δεκέμβριος, Ἰανουάριος καὶ Φεβρουάριος τὸν χειμῶνα, οἱ Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάιος τὸ ἔαρ (μετεωρολογικαί Ω.). Ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα δὲν συμπίπτουσι μετὰ τῶν ἀστρονομικῶν διαιρέσεων εὐκόλως ἐξηγεῖται. Ἡ μεγίστη θερμότης ἔπρεπε νὰ συμπίπτῃ μετὰ τῆς ἐν τῷ ὀρῶνι ὑψίστης θέσεως τοῦ ἡλίου ($\frac{3}{21}$ Ἰουνίου), ἀλλὰ τοῦναντίον τὸ μέγιστον θάλλ-

πος ἔχομεν μάλλον κατ' Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, διότι τότε ὁ ἥλιος ἔχει ἤδη διαθερμάνει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ ἔχει τῆξει ἐν μέρει τοὺς περὶ τοὺς πόλους πάγους, οὕτως ὥστε δὲν ἀπορροφᾶται πλέον τὴν θερμότης ἀπὸ τοῦ ἐδάφους οὔτε εἰ ἐκ τῶν Β μερῶν ἀνεμοὶ φέρουσι πλέον τότεν ψυχρός. Ἡ διαίρεσις αὕτη τοῦ ἔτους εἰς 4 ὥρας δὲν ἔχει λόγον εἰς τὰς ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς χώρας, καθ' ὅσον ἐκεῖ διακρίνονται μόνον δύο, ἡ ἀνομβρὸς καὶ ἡ πολυομβρὸς. Παρὰ τοῖς ἀρχ. Ἕλλησιν εὐρήται μὲν ἡδὴ ἡ εἰς 4 ὡ. διαίρεσις (παρ' Ἱπποκράτει κ.α.), συνήθως δ' αὖτε ὑπελογίζοντο 7, καθ' ὅσον πρὸ τοῦ φθινοπώρου (ἢ μετοπώρου) παρενεβάλλετο ἡ ὁπώρα, πρὸ τοῦ χειμῶνος ὁ σπορητὸς ἢ ἄροτος καὶ πρὸ τοῦ ἔαρος ἡ φυτάλεια, ἐρρυθμιζέτο λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως ἡ διαίρεσις τοῦ ἔτους πολὺ ἀκριβέστερον ἢ ταῦν κατὰ τὰ εἰς ἑκατὸν τμήμα ἀνήκοντα γεωργικὰ ἔργα. [Δ.Κ.]

᾽Ωραιάς (Κάστρον τῆς ὠ. ἡ κοινῶς ᾽Ωριάς). Οὕτω καλεῖνται πύργοι τινὲς ἐν Ἑλλάδι· ἱδρυθέντες ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὡς π. χ. ὁ παρὰ τὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν, ἕτερος ἐν τῷ δήμῳ Θυρέας (βλ. Ἰωάννης Ἀγίος) κ.α. Τὸ ὄνομα συνδέεται μετὰ μεσαιωνικῶν παραδόσεων. [Μ.Σ.]

᾽Ωραπόλλων. 1) Ἕλλην γραμματικὸς καταγόμενος ἐξ Αἰγύπτου, ζήσας δὲ καὶ διδάσας κατὰ τὸν Δ' μ. Χ. αἰῶνα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Κων/πόλει ἐπὶ Θεοδοσίου καὶ ἑκπονήσας σχολία εἰς Ἑλλήνας συγγραφεῖς. Ἐτερος Αἰγύπτιος ὁμώνυμος ἔζησεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος. Γνωστότατον ὅμως εἶναι τὸ ὄνομα δι' ἑλληνικοῦ συγγραμματος περὶ ἱερογλυφικῶν, ὅπερ κατὰ τὰ χειρόγραφα ἐξεπονήθη ὑπὸ Αἰγυπτίου τινὸς Ὄρου ἢ ᾽Ωραπόλλωνος ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ γλώσσῃ, μεταφράσθη δὲ ὑπὸ τινος Φιλίππου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Καλλίστη ἐκδοσις τούτου εἶναι ἡ ὑπὸ Leemans (Ἀμστελσδ. 1835). — 2) Βλ. ᾽Ωρος.

᾽Ωρεὺς ἢ ᾽Ωροί. Κώμη παραθαλασσία τῆς Εὐβοίας καίμενη κατὰ τὴν πρόσῤῥακτιον παραλίαν τῆς νήσου καὶ ὑπαγομένη εἰς τὸν δῆμον Ἰστιαίων. Ἀπέχει 1 1/2 ὥραν πρὸς Δ τοῦ Ξηροχωρίου, οὗ ἐπίνειον θεωρεῖται καὶ μεθ' οὗ συνδέεται δι' ἀμαξίου. Κάτοικοι 692. Περὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως ὠ. βλ. Ἰστιαία.

᾽Ωριγένης. 1) Ὁ ἐπικαλούμενος ᾽Ωραμάντιος καὶ Χαλκέντερος, περίφημος διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, γενν. τῷ 185 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Διδαχθεὶς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λεωνίδου, εἰγεν εἰτα διδασκάλους Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα καὶ τὸν νεοπλατωνικὸν Ἀμμώνιον

Σακκῶν. Περιελθὼν εἰς διαμάχην πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Δημήτριον ἐγκατεστάθη ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ἐχειροτονήθη πρεσβυτέρος τῷ 228, καθηρέθη δὲ καὶ ἀφωρίσθη ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τῷ 232. Ἐνεκα τῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν ἐκ μέρους τοῦ Μαξιμίνου ἔζησεν ὀλίγα ἔτη ἐν Καππαδοκίᾳ, εἰτα δὲ ἐξετέλεσε περιοδεῖαν εἰς Ἀθήνας καὶ Ἀραβίαν, ἐφυλακίσθη δ' ἐπὶ Δεκίου καὶ ἐξαντληθεὶς ἐκ τῶν βασάνων ἀπέθανε τῷ 254 ἐν Τύρῳ. Ὁ ὠ. κατηγορεῖται ὅτι τὴν καθάρην διδασκαλίαν τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνέμιξε μετὰ πλατωνικῶν ἰδεῶν. Ἐν τῷ ἔργῳ του Περὶ ἀρχῶν ὁπερ σώζεται ἐν τῇ παραμειρωμένῃ λατινικῇ μεταφράσει τοῦ Ρουρίνου (De principiis), ὀλίγα δὲ ἀποσπασματα τοῦ πρωτοτύπου ἔχομεν, ἱδρυσεν ἕβιον φιλοσοφικὸν σύστημα βασιζόμενον ἐπὶ τοῦ Πλάτωνος. Τὰ πλεῖστα τῶν πολλῶν ἔργων αὐτοῦ ἀπώλοντο ἢ σφίζονται μόνον ἐν ἀποσπάσμασι. Κυρίως σημασίαν ἔχουσι τὰ ἐξηγητικὰ αὐτοῦ βιβλία, ἐν εἰς σχολιάζει τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς διαθήκης· ἰδίως δὲ διὰ τὴν κριτικὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης σπουδαῖον εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον Ἐξάπλῃ, ἐν τῷ ὁποίῳ παραβάλλει τὰ ἑβραϊκὴν καίμενον πρὸς τὰς διαφόρους ἐλληνογενεῖς μεταφράσεις. Ἐκ δὲ τῶν ἀπολογητικῶν διαπρέπουσι τὰ 8 βιβλία κατὰ τοῦ οἰρητικοῦ Κέλσου. — 2) Νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος, ὑπάρχας μετὰ τοῦ ἄνω μαθητῆς τοῦ Ἀμμωνίου Σακκά. Ἐγράφε κατὰ τὸν Πορφύριον δύο ἔργα περὶ δαιμόνων καὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπολεσθέντα. [Ε.Τ.]

᾽Ωριλλεῖα (Aurillac). Πρωτ. τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Καντάλ, ἐν τῇ Ἄνω ᾽Οβέρνῃ, ἐπὶ τῶν ὑπορειῶν τοῦ Καντάλ καὶ τῆς δεξιᾶς ἐχθρῆς τοῦ Ζορδάνου. Ἐχει ποικίλην βιομηχανίαν καὶ 13 695 κατ. Εἶναι δὲ πατρίς τοῦ πάπα Σιλβέστρου τοῦ Β', εἰς ὃν ἀνήγειρεν ἀνδριάντα, ἔργον τοῦ Δαβίδ. Εἶχε τίτλον κομητείας καὶ ἦτο ὑπὸ τὸν ἡγούμενον τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγίου Γεράλδου ἱδρυθείσης τῷ 884 μνησ τῶν Βενεδικτίνων.

᾽Ωρίων ἦτο κατὰ τὴν Ὀδύσειαν περίφημος θηρευτής, ὅστις ὡς καὶ ἄλλοι ἥρωες ἐξηκολούθησε τὴν θήραν καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἐν τῷ κάτω κόσμῳ. Συνήθως λέγεται υἱὸς τοῦ Ὑριέως ὑπ' ἄλλων δὲ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Εὐρύαλης, θυγατρὸς τοῦ Μίνως, ἡ εἰς τῶν γηγενῶν, ἔλαβε δὲ παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὸ δῶρον νὰ διαβαίῃ ὑπεράνω τῶν θαλασσῶν ἢ καὶ διὰ μέσου αὐτῶν. Ὅτε ποτὲ ἦλθεν εἰς Χίον, ἵνα ἐλευθερώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀγρίων θηρίων, ἀγαπήσας τὴν θυγατέρα Μερόπην ἢ Αἰρώ τοῦ Οἰνοπίωνος διὰ βίας ἐγένετο κύριος αὐτῆς, διό καὶ ἐτυφλώθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς. Φέρων

δὲ ἐργάτην τοῦ Ἡραίου ἐπὶ τῶν ὤμων ἐβάδισε πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον καὶ ἔλαβε πάλιν παρὰ τούτου τῆς δραστίνης ὅτε ὁμοῦς εἶτα ἐπανήλθεν εἰς Χίον, ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν Οἰνοπόωνα, δὲν τὸν εὗρε κρυβέντα ἐν ὑπογείῳ οἰκοδομήματι. Τὰς Πλειάδας κατεδίωξε μέχρις οὗ μετεμορφώθησαν εἰς ἀστέρας. Ποικίλαι εἶναι αἱ παραδόσεις περὶ τοῦ θανάτου του. Κατὰ τὸν Ὀμηρὸν κατετόξευσεν αὐτὸν ἡ Ἀρτεμις ἀρπαγέντα ὑπὸ τῆς Ἡούς διὰ τὴν καλλονὴν του· κατ' ἄλλους ἀπέθανε κεντηθεὶς ὑπὸ σκορπιού, ὃν ἐπεμψεν ἡ Γῆ κατ' αὐτοῦ καυχνηθέντος ὅτι οὐδὲν ζῶον ἠδύνατο νὰ διαφυγῇ τὰ βέλη του, κατ' ἄλλους δὲ ἐτοξεύθη ὑπὸ τῆς Ἀριείδος, ὅστις ἤθελε νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς ζωὴν, κατεκραυνώθη ὑπὸ τοῦ Διός. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπεστερίσθη καὶ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ κυνός του λαμπρὸν ἀστερισμὸν. Οὗτος διακρίνεται εὐκλῶς διὰ τῶν 3 ἀστέρων του μεγέθους, εὐρισκομένων σχεδὸν ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ πλησίον ἀλλήλων ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ. [Δ.Μ.]

Ἑρρίων. Ἑλλήν λεξιλογγράφος, γενν. ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου, ζήσας δὲ κατὰ τὸ α' ἡμῖσι τοῦ Ε' μ. Χ. αἰῶνος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κων/πόλει καὶ Καισαρείᾳ (τῆς Καππαδοκίας;). Ἐκτὸς Ἀνθολογίας τινὲς (κατὰ μίμησιν τῆς τοῦ Στωβαίου) ἤς περιήλθεν εἰς ἡμᾶς μόνον ἐπιτομὴ συνέγραψεν Ἑτυμολογικὸν περιέχον καὶ πολλὰς γραμματικὰς καὶ ἐξηγητικὰς παρατηρήσεις (δημ. ὑπὸ τοῦ Στούρτς ἐν τοῖς Ἑτυμολογικοῖς, Λιψ. 1820). [Χ.Β.]

Ἑρρολόγια καλοῦνται ἐν γένει συσκευαί πρὸς ἀκριβὴ καταμέτρησιν τοῦ χρόνου. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ὡς τοιαύτας τοὺς λεγομένους γυνώμονας καὶ κλειψύδρους (βλ. τ. λ.). Τανῶν ὁμοῦ ἐν παγκοσμίῳ χρήσει εἶναι τὰ διὰ τροχῶν Ω, τὰ ὑποτὰ τὴν κίνησιν λαμβάνουσιν εἴτε διὰ βάρους τινός, εἴτε δι' ἐλατηρίου· ἐσχάτως δὲ ἐχρησιμοποιήθη πρὸς κίνησιν μεγάλων Ω. καὶ τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα. Τὰ διὰ τροχῶν Ω. ἐφευρέθησαν κατὰ παραδόσεις τινὰς κατὰ τὸν 1' μ. Χ. αἰῶνα ἐν Ἰταλίᾳ, πιθανώτερον ὁμοῦ φαίνεται ὅτι εὑρίσκεται ἡ ἐφεύρεσις εἰς τοὺς Ἀράβας, παρ' ὧν κατὰ τὰς σταυροφορίας ἡ τέχνη τῆς κατασκευῆς μετεδόθη ἀνὰ τὴν Ἑσπερίαν. Τὰ δὲ φορητὰ Ω. ἀναμφιβόλως κατεσκεύασεν πρῶτος ὁ ἐν Νυρεμβέργῃ Πέτρος Henlein περὶ τὸ 1500. Ἀλλὰ ὁ κανονισμὸς τῆς κινήσεως τῶν τροχῶν ἔμεινεν ἀτελής, μέχρις οὗτο ὁ Huyghens τῷ 1657 ἐφάρμοσεν εἰς τὰ Ω. τὸ ἐκκρεμές (βλ. λ.), δι' οὗ κατέστησαν τῷ ὄντι τὰ Ω. ἀκριβέστατα γρονθομετρικὰ ὄργανα. Εἰς τὰ μεγάλα Ω. τὸ ἐκκρεμές λειτουργεῖ ὡς ἑξῆς. Τὸ στέ-

λεχος αὐτοῦ διέρχεται διὰ δισκίου, ὅπερ χρησιμεύει πρὸς μετάδοσιν τῶν αἰωρήσεων τοῦ ἐκκρεμοῦς εἰς δεύτερον στέλεχος· τοῦτο πάλιν συνδέεται μετὰ ὀριζοντίου ἀξονος, εἰς ὃν προσαρτᾶται ἀγκυρὰ φέρουσα εἰς τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς ἀνὰ ἓνα ὄνυχον. Οἱ ὄνυχες αὗτοι καθ' ἑκάστην αἰωρήσιν τοῦ ἐκκρεμοῦς εἰσέρχονται διαδοχικῶς μεταξὺ τῶν ὀδόντων τροχοῦ τινος, ὅστις κινεῖται διὰ βάρους κρεμασμένου ἀπ' αὐτοῦ ἡ δὲ ἐλατηρίου ἐν τῷ Ω. Ἐὰν ἡ δύναμις τοῦ βάρους ἢ τοῦ ἐλατηρίου ἀκωλύτως ἐπέδρα ἐπὶ τὸν τροχόν, αὗτος θὰ ἐλάμβανεν ἐπιταχυνομένην αἰ τὴν κίνησιν μέχρις οὗτο θὰ ἐξηντλεῖτο ἡ δύναμις· ἀλλὰ εἰ ὄνυχες εἰσσερχόμενοι εἰς τοὺς ὀδόντας ἐμποδίζουσι τοῦτο, ἀφήνουν δὲ τὸν τροχόν μόνον νὰ κινῆται ἀναλόγως πρὸς τὰς αἰωρήσεις τοῦ ἐκκρεμοῦς, διότι ὅταν ὁ ὄνυχς πλήττῃ ὀδόντα τινὰ παύει ἐπὶ στιγμὴν ἡ κίνησις τοῦ τροχοῦ, εἶτα ἡ αἰωρήσις τοῦ ἐκκρεμοῦς ὑψοῖ τὸν ὀδόντα, ἐξακολουθεῖ δὲ πάλιν ἡ κίνησις, ἀλλὰ μόνον μέχρις οὗτο πλήττῃ ὁ ἕτερος ὄνυχς ἄλλον ὀδόντα, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἡ δύναμις τοῦ βάρους ἢ τοῦ ἐλατηρίου ἐξασκεῖ πῖεσιν τινὰ ἐπὶ τοὺς ὄνυχας, μεταδίδεται καὶ εἰς τὸ ἐκκρεμές μικρὰ ὥθρις, ὥστε νὰ διατηρῶσιν αἱ αἰωρήσεις αὐτοῦ πάντοτε τὸ αὐτὸ πλάτος, καὶ λειτουργεῖ οὕτως ἡ ὅλη συσκευὴ κανονικώτατα. Ὁ τροχὸς συνδέεται πάλιν μετ' ἄλλων τροχῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ εἶναι εἰς ὁστίς στρέφεται περὶ ἑαυτὸν ἀπᾶς ἐντὸς μιᾶς ὥρας· αὗτος φέρει κατὰ τὸν ἄξονα προσηρημένον πρὸς τὰ ἑξω τὸν δείκτην τῶν πρώτων λεπτῶν, ἕτερος δὲ τροχὸς κινούμενος 12 φορές βραδύτερον τὸν δείκτην τῶν ὥρων. Εἰς τὰ μικρὰ Ω. τὸ ἐκκρεμές ἀντικαθίσταται δι' ἰδιαίτερον τροχίσκου ἔχοντος ἀκριβῶς τὰς κινήσεις ἐκείνου, οὐχὶ δὲ περιστροφικὴν. [Π.Γ.]

Ἑρρολόγιον. Χωρ. τῆς Εὐθείας τοῦ δήμου Αὐλῶνος μετὰ 336 κατοικίων. Ἀπέχει ἀπὸ Αὐλωναρίου ὥρ. 1,20'.

Ἑρρομάσδης. Βλ. Ἀριμάνης.

Ἑρρος. Αἰγυπτιακὸς θεός, ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς Hier καλούμενος, ταυτιζόμενος δ' ἢ δὴ παρ' Ἑρροδῶτι πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, διὲ καὶ Ὁραπέλλων παρ' Ἑλλήσιν ὠνομάζετο. Σύμβολον αὐτοῦ ἦτο ὁ ἰέραξ. Κατὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν μῦθον ὑπῆρχον δύο Ω., ὁ Har-uer ἦτοι πρεσβύτερος, υἱὸς τοῦ Σῆθ (Κρόνου) καὶ τῆς Νούτ (Γῆας), ἀδελφὸς δὲ τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ὁ νεώτερος, υἱὸς τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἰσιδος, ὡς παῖς Ἀρπουκράτης καλούμενος. Ἀμφοτέρω συνήθως εἶναι προσωποποιήσεις τοῦ (ἀνατέλλοντος) ἡλίου. Ὅτε ὁ Ὀσίρις ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ Σῆθ (Τυφῶνος), ὅστις καὶ ἐσφρατίσθη τὸ

κράτος του, ἐτιμώρησεν ὁ Ω. αὐτὸν καὶ ἔκτετε εἶναι βασιλεὺς τοῦ ἄνω κόσμου, ἐνῶ δ' Ὀσιρίς τοῦ κάτω, διὸ καὶ ὁ Ω. ἦτο κατ' ἐξοχὴν τὸ πρότυπον τῶν αἰγυπτίων βασιλέων. Ἡ τοῦ Ω. Ἀρποκράτης λατρεία μετέβη καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, παρ' οἷς ἐθεωρεῖτο ὡς θεὸς τῆς πρωΐμου βλαστήσεως καὶ ὡς ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν Πρίαπον παριστώμενος δὲ ὡς ἀσθενὲς παιδίον ἔχον τὸν δάκτυλον ἐν τῇ στόματι, ἐξελαμβάνετο ὡς θεὸς τῆς σιωπῆς καὶ μεταφορικῶς ὡς ὁ τοῦ οἰκιστοῦ βίου. Πρὸς καὶ Αἴγυπτος (Θρησκεία).

Ἄρχους (Aarhus). Πρωτεύουσα νομοῦ τῆς Δανίας καὶ ἔδρα ἐπισκόπου, κειμένη ἐν τῇ ἀνατολ. Ἰουτλάνδη οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα δὲ 157 204 κατ., μεγάλην μητρόπολιν καὶ ἀκμαίαν ναυτιλίαν καὶ ἐμπορίον. Εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων τῆς Δανίας ἔχουσα ἤδη ἀπὸ τοῦ 948 ἐπισκοπον. Ὁ νομὸς περιλαμβάνει 2 479 τχμ.

Ἄρωπός. Χωρ. ἐν Ἀττικῇ ἀνῆκον εἰς τὴν δὴμον Ὁρωπίων καὶ ἀπέχον ΝΔ τῆς Σαλάας Ὁρωποῦ 1 ὥρ. (3 950 μ.). Κεῖται μεσογειότερον αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ ἐπὶ χώρας εὐφόρου εἰς δημ. καρπούς. Κάτ. 275. Ἐνταῦθα ἀκριβῶς τοποθετεῖται καὶ ἡ ἀρχαία πόλις Ἄρωπος, ἣτις ἐτίμα τὸν Ἀμφιάραον ὡς θεὸν καὶ εἶχε καὶ μαντεῖον αὐτοῦ κείμενον 12 λεπτά μακρὰν τῆς πόλεως (Ἀμφιάρειον). Ἐνταῦθα ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ τῷ 1884 συνεχομέναι κατόπιν πολυτάκως καὶ ἀγαθοῦσαι εἰς φῶς ἄξια λόγου εὐρήματα. Ὁ δ' ἡμ. ο. Ὁρωπίων σύγκειται ἐκ 12 χωρίων ἔχόντων πρωτεύουσαν τὴν Σαλλαν Ὁρωποῦ καὶ ἀριθμεῖ 3 298 κατ.

Ἀς (Auch). Πρωτ. τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Ζέρ (Gers), κειμένη ἐπὶ τοῦ Ζέρ καὶ κατὰ τὰς κλιτύς λαφού. ἔχει ὠραίαν μητρόπολιν καὶ ἄλλα δεξιόλογα κτίρια, βιομηχανίαν, ἐμπορίον οἴνων κλ. καὶ 12 782 κατ., εἶναι δὲ καὶ ἔδρα ἐπισκόπου. [Μ.Σ.]

Ἀσηέ. Προφήτης τοῦ Ἰσραήλ, ζήσας κατὰ τὴν Παλ. Διαθήκην κατὰ τὸ ἀ' ἡμισυ τοῦ Η' π. Χ. αἰῶνος· τὸ βιβλίον τῶν προφητειῶν του εἶναι τὸ πρῶτον τῶν λεγομένων ἑλασσόνων προφητῶν.

Ἀστερχόουτ (Oosterhout). Πόλις τῆς ὀλλανδικῆς ἐπαρχίας Βερ. Βραβάντης, ἔχουσα 10 846 κατοίκους καὶ ἀκμαίαν βιομηχανίαν. [Μ.Σ.]

Ἀττία (τὰ) ἢ Ὠστία (ή). Ἀρχαία πόλις τῆς Ἰταλίας Ἰθρυεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Μαρκίου κατὰ τὴν παράδοσιν ὡς πρώτη ἀποικία τῆς Ῥώμης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ἀριστοῦ βραχίονος τοῦ Τιβέρεως 24 χμ. ἀπὸ τῆς πρωτευούσης, χρησιμεύσασα δὲ ὡς ἐπίνειον αὐτῆς καὶ σταθμὸς τοῦ στόλου,

καίπερ ἔχουσα μόλις ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου (τεγγνητὸν) λιμένα. Ἠχμασε δὲ ἡ πόλις λίαν καὶ ἔλαβεν ἐνωρίτητα χριστιανικὴν κοινότητα, ἥς ὁ ἐπίσκοπος ἐν τῷ κολλεγίῳ τῶν καρδινάλιων καὶ τανῶν ἀκόμῃ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἕνεκα τοῦ νοσηροῦ κλίματος, τὸ δὲ ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Σαρακηνῶν παρήχμασε καὶ κατηρημώθη. Τὴν σήμερον κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ μόλις 200 ἄνθρωποι. [Μ.Σ.]

Ὠσοφορία. Βλ. Ὠσοφορία.

Ὠσώδ (Eaux-Chaudes ἢ Aigues-Chaudes). Χωρίον ἐν τῷ γαλλ. νομῷ Κάτω Πυρηναίων, ἔχον θειοπηγὰς θερμὰς καὶ ψυχρὰς. κυρίως πρὸς νόσους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων συνιστωμένης. [Μ.Σ.]

Ὠταλγία. Ἀλγος νευρικὸν τοῦ ὠτός καὶ ἐν γένει πᾶν ἄλγος ἐδραζόμενον κατὰ τὸ οὖς, δυνάμενον θμως ὅτε μὲν νὰ βρεῖται εἰς ἐξωτερικὴν ἢ μέσθην ὠτίτιδα, ὅτε δὲ εἰς τερηδόνα γομφίου τινὸς ὀδόντος ἢ καὶ εἰς ἐνδοκρανιακὰς βλάβας. Τὸ σύμπτωμα τοῦτο, ἐὰν ἀδύνατον νὰ ἐκλίπη τὸ παρὰγωγικὸν αἷτιον, καταπολεμεῖται δι' ἐνσταλάξεων ναρκοτικῶν φαρμάκων ἐντὸς τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου. [Ρ.Ν.Β.]

Ὠτεγχύτης. Ὀργανον δι' οὗ γίνονται αἱ ἐντὸς τοῦ ὠτός ἐγγύσεις. Εἶναι ἀπλὴ σύριγξ. [Ρ.Ν.Β.]

Ὠτισταὶ ἀρτηρίαι καλοῦνται τὰ εἰς τὰ ὠτα προσάγοντα τὰ αἶμα ἀγγεῖα. Εἶναι αἱ πρὸς θίαι, ἀπρὸς διόριστοι τὸν ἀριθμὸν, διανεμόμεναι εἰς τὸν ἀκουστικὸν πόρον καὶ τὴν ὠτοκόγχην καὶ οὗται κλωνία τῆς κροταφίτιδος, καὶ μία ὁ πρὸς θίαι, πολλῶ παχυτέρα, ἀποσχιζομένη ἀπὸ τοῦ ὀπίσθιου μέρους τῆς ἐξω κροτίδος καὶ τροφοδοτοῦσα τοὺς περὶ τὸ οὖς μῦς. Φλέβες ὡτισταὶ καλοῦνται τὰ ἀπάγοντα ἀπὸ τοῦ ὠτός τὸ αἶμα ἀγγεῖα. Νεῦρα ὡτισταὶ εἶναι τὰ ὀπίσθιον ἀποσχιζόμενον ἐκ τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἐννευροῦν δι' ἐνὸς μὲν κλωνίου τὸν ὀπίσθιον, δι' ἑτέρου δὲ τὸν ἀνώτερον ὠτισταῖν μῦν, καὶ ὁ ὡτισταῖος κλάδος τοῦ αὐγενικοῦ πλέγματος ἐννευροῦν τὸ δέρμα τῆς ὠτοκόγχης. Μῦς ὡτισταῖος καλοῦνται οἱ περὶ τὸ οὖς ὑπάρχοντες ἦτοι ὁ πρόσθιος, ὁ ὀπίσθιος καὶ ὁ ἄνω. [Ρ.Ν.Β.]

Ὠτισταὶ γάγγλιον. Σωμάτιον ἐρυθρωπὸν, κείμενον κάτωθεν τοῦ ὠρεῖδος τμήματος τοῦ σφηνοειδοῦς ὀστέου, πλησίον τῆς εὐσταχιανῆς σάλπιγγος καὶ ἐπὶ τὰ ἐντὸς τοῦ κατωτέρου σιαγωνικοῦ νεύρου. Δι' ἐλαύνουσιν αὐτὸ ῥίζαι διακρίνονται εἰς βραχέας ἦτοι κινήτικας, εἰς μακρὰς ἦτοι αἰσθητικὰς καὶ εἰς μέσας ἦτοι φυτικές.

Ὠτίς. Πρότυπον γένος τῆς οἰκογεν-

νείας τῶν Ὡτιδιδῶν, ἥτις κατατάσσεται ὑπὸ τῶν μὲν εἰς τὴν τάξιν τῶν Δρομέων πτηνῶν, ὑπὸ τῶν δὲ εἰς τὴν τῶν Καλεσθαιμένων. Εἶναι εὐμεγέθη καὶ βαρέα πτηνά, δυσκόλως ἰπτάμενα, ἔχοντα δὲ ἱκανῶς μακρὰ σκέλη, δι' ὧν τρέχουσι ταχέως. Παρ' ἡμῖν ἐπιδημητικὰ εἶναι τὸ μεγαλύτερον εἶδος Ω. ἢ βραδεία (Ouis tarda, βλ. καὶ πιν. Καλοδάμονα Β'), κοινῶς ὠτίβα ἢ ἄγρια μυσίρκα ἢ ἀγριόγαλλος καλουμένη, ἥτις νεοιτεύει ἐπὶ τῶν μεγάλων πεδιάδων τῆς Βοιωτίας, Θεσσαλίας κλ., ὡς καὶ Ω. ὁ τέτραξ (O. tetrax), κοινῶς χαμωτίδα καὶ ἀγριόγαλλος, ἀπαντῶσα κυρίως περὶ τὴν Λαμίαν.

Ὠττίτις. Ἡ τοῦ ὠτὸς φλεγμονή, διακρινόμενη α) εἰς ἐξωτερικήν, ἀλίσκουσαν δηλονότι τὸ ἐξωτερικόν οὗς μέχρι τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου, ἀπότοκον συνήθως ψύξεως, ἀποτόμου καταπαύσεως δευθαιμίας, βλεννορροίας, κἀκ., ἐκδηλουμένην δὲ διὰ βόμβου καὶ ἄλγους καὶ μετὰ τὴν ὑποχωρήσιν τούτων διὰ ρύσεως ἀπὸ τοῦ ὠτὸς ὀρρώδους, αἱμομιγούς, ἀποδαίνουσης βαθμυλὴν κίτρινωπῆς καὶ πυώδους, στείρουσας μετὰ 15 ἡμέρας· καὶ β) εἰς μέσην, καταλαμβάνουσαν τὸ μέσον οὖς, γεννωμένην ἀπὸ διαφόρων βακτηριδίων (στρεπτοκόκκων, σταφυλόκων, πνευμονόκων), ἅτινα παρέχουσιν εἰς αὐτὴν ἄλλοτε ἄλλον χαρακτήρα καὶ ὄψιν· τὸ συχνότερον ἐν τῇ πυώδει ἀπὸ τοῦ ὠτὸς ρύσει ἀνευρισκόμενον βακτηριδίον ἐπὶ μέσης Ω. εἶναι σ τ ρ ε π τ ὁ κ ο κ κ ος ὁ π υ ο γ ὁ ν ος, ὅστις καὶ σοβαρώτεραν καθιστᾷ τὴν νόσον δι' ἐπιπλοκῶν πυήσεως τῶν μαστοειδῶν κυττάρων, πυώδους μηνιγγίτιδος, φλεβίτιδος τῶν κόλπων, πυαιμίας· ὁ πνευμονόκοκκος παράγει ὀξείαν μέσην Ω. ἐπιφαινόμενην ἐπὶ πνευμονία ἢ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν ἀπὸ τυφοειδοῦς πυρετοῦ· ὁ σταφυλόκοκκος, ὡς καὶ αἱ ποικιλίαι αὐτοῦ, πάντοτε εὐρίσκεται ἐν τοῖς προϊόνσι τῆς ρύσεως, ἀλλ' οὐδέποτε μεμονωμένος, διὸ καὶ δευτερεύουσιν ὁρᾶσιν φαίνεται ἔχει ἐν τῇ γενέσει τῆς νόσου. Τὰ συμπτώματα τῆς μέσης Ω. εἶναι σοβαρώτερα συνυπαρχούσης καὶ ἐντόνου κεφαλαλγίας. Ἐὰν ἡ φλεγμονὴ δὲν ὑποχωρήσῃ, σχηματίζεται πῦον ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ τυμπάνου, τὸ ὅποion αὐξανόμενον ῥηγνύει τὸ τυμπάνον καὶ ἐκχύνεται πρὸς τὰ ἐκτὸς· ἄλλοτε ἐκρέει διὰ τοῦ στομίου τῆς εὐσταχιανῆς σάλπιγγος. Πάντοτε ἡ ὑπάρξις πύου οὐ μόνον ἀπειλεῖ ἀπώλειαν τῆς ἀκοῆς, ἀλλὰ κίνδυνος τῆς ζωῆς ἐνδέχεται δι' ἐπὶ πλοκῆς μετὰ μηνιγγίτιδος. [P.N.B.]

Ὠτολογία. Τμήμα τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἰδικῶς ἀσχολούμενον ἐπὶ τὴν ὠτίαν

τομικὴν, φυσιολογίαν καὶ παθολογίαν τῶν ὠτων· ὁ δὲ εἰδικὸς σπουδάζας περὶ τοῦτο καὶ κτησάμενος εἰδικότητα ἐν τῇ διαγνώσει καὶ θεραπείᾳ τῶν τοῦ ὠτὸς νοσημάτων καλεῖται ἱατρός ὠ τ ο λ ὁ γ ος. [P.N.B.]

Ὠτος ἢ Ὠτίτης (Bubo). Γένος τῶν Γλαυκιδῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν, διακρινόμενον διὰ δύο καθέτων δεσμίδων πτερῶν ὑπεράνω τῶν ἐφθαλμῶν, αἵτινες ἐμοιάζουσιν πρὸς ὠτα μεγάλα. Πρότυπον εἶδος εἶναι Ὠτος ὁ κοινός, μέγιστον δὲ ὁ Βύας (βλ. λ. καὶ εἰκ. ἐν πιν. Ἀρπακτικά πτηνά Β' ἀρ. 6 β καὶ 5). [Φ.Ι.]

Ὠτος καὶ Ἐφιάλης. Βλ. Ἀλωάδα.

Ὠτοσκόπιον. Ὅργανον δι' οὗ ἐξετάζονται τὰ ὠτα προκειμένου περὶ ὠτοπαθειῶν. [P.N.B.]

Ὠτοσκόληξ. Οὗτω καλεῖται ἔντομόν τι ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ὀρθοπτέρων, διακρινόμενον διὰ λαβίδος εἰς τὸ ἐπίσθιον ἄκρον τῆς κοιλίας καὶ βραχυτάτων ἐλύτρων. Τα ἔντομα ταῦτα ἀγαπῶσι νὰ κρύπτονται εἰς κοιλότητας, οὐδαμῶς ὅμως προτιμῶσιν ὡς τοιαύτας τὰ ἀνθρώπινα ὠτα, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα καὶ ὡς ἐπιστεύετο ἄλλοτε. Περὶ τὸ λυκόφως περιίπτανται, ὡς τροφὴν δὲ ἀγαπῶσιν ὀρίμους ὀπώρας καὶ ἀνθη τινά. Εἰκ. βλ. ἐν πιν. Ἐντομα Δ' ἀρ. 9. [Φ.Ι.]

Ὠτοῦν (Autan). Πρωτ. διαμερίσματός ἐν τῇ γαλλικῇ νομῇ Σιώνη-καὶ-Λοάρ, ἐν τῇ βουργουνδικῇ χώρᾳ Ὠτουνοά. Κεῖται κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Τερνέν καὶ τοῦ Ἀρρού, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἐχθῆς τοῦ τελευταίου τούτου. Εἶναι ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, ἔχει δὲ βιομηχανίαν, ἐμπορίον κλ. καὶ κατοίκους 13 194. [Π.Π.]

Ὠχρα εἶναι κοινὸν ὄνομα δρυκτῶν σωμάτων ἅπερ ἀπαντῶσιν ἐν μάξῃ μαλακῇ, εὐθρύπτῳ καὶ ἀποδαφικῇ. Γνωστοτάτη εἶναι ἡ λεγομένη ἐ ρ υ θ ρ ᾶ, κατὰστασις γεώδους τοῦ αἱματίτου (δρυκτοῦ τοῦ σιδήρου), χρησιμεύουσα ὡς χρώμα διὰ τοὺς ζωγράφους καὶ χρωματιστάς οἰκίων. Κατὰ τὸ κύριον συστατικόν τῆς Ω. διακρίνονται Ω. ἀντιμονίου, βολφραμίου, μολυβδανίου, νικελίου, οὐρανίου κλ. [Α.Κ.]

Ὠχρος. Ἀρχαία ὄνομασία κατὰ τὴν Θεόφραστον ὀσπρίου τινός, ἥτοι Λαθύρου τοῦ Ὠχρου (Lathyrus Ochrus L.), ὅστις ἔστιν τὸ νομιστικὸν χέρτου καὶ τῶν σπερμάτων καλλισργεῖται παρ' ἡμῖν καὶ ἰδίως ἐν Κρήτῃ, ὅπου τηρεῖ εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν ὄνομασίαν αὐτοῦ. Ἐν Αἰγίνῃ ὀνομάζεται κοινῶς Κραμπυλιά. [Θ.Χ.]

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Α'. ΠΙΝΑΚΕΣ

Ῥώμη	ἐν ἄρθρῳ	Ῥώμη
Σαρκοφάγα φυτὰ	»	Σαρκοφάγα φυτὰ
Σελήνη	»	Σελήνη
Σιδηρόδρομος Α' καὶ Β'	»	Σιδηρόδρομοι
Σιτηρὰ καὶ Ἀγρωσιώδη Α' καὶ Β'	»	Σιτηρὰ
Σκελετοὶ τοῦ ἀνθρώπου	»	Σκελετοὶ
Σπήλαια	»	Σπήλαια
Σπάγχνα θώρακος	»	Σπλάγχνα
Σπλάγχνα κοιλίας	»	»
Στρουθοκάμηλος	»	Στρουθοκάμηλος
Σύμβολα τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους	»	Σύμβολα
Σῦς	»	Σῦς
Τηλεβόλα Α' καὶ Β'	»	Τηλεβόλα
Τρώκται Α' καὶ Β'	»	Τρώκται
Τυπογραφία	»	Τυπογραφικὴ τέχνη
Τυπογραφικὰ κλ. πιστήρια	»	»
Υἱελοποιία	»	Υἱαλός
Υψωτῆρες	»	Υψωτῆρες
Φαρμακευτικὰ φυτὰ Α' καὶ Β'	»	Φάρμακον
Φάρσι	»	Φάρσι
Φοίνικες Α' καὶ Β'	»	Φοίνικες
Χειρόπτερα	»	Χειρόπτερα
Χρυσοῦ ἀποκάθαρσις	»	Χρυσός
Ψιττακίδαι	»	Ψιττακίδαι
Ῥιδικὰ πτηνὰ	»	Ῥιδικὰ πτηνὰ

Β'. ΕΙΚΟΝΕΣ

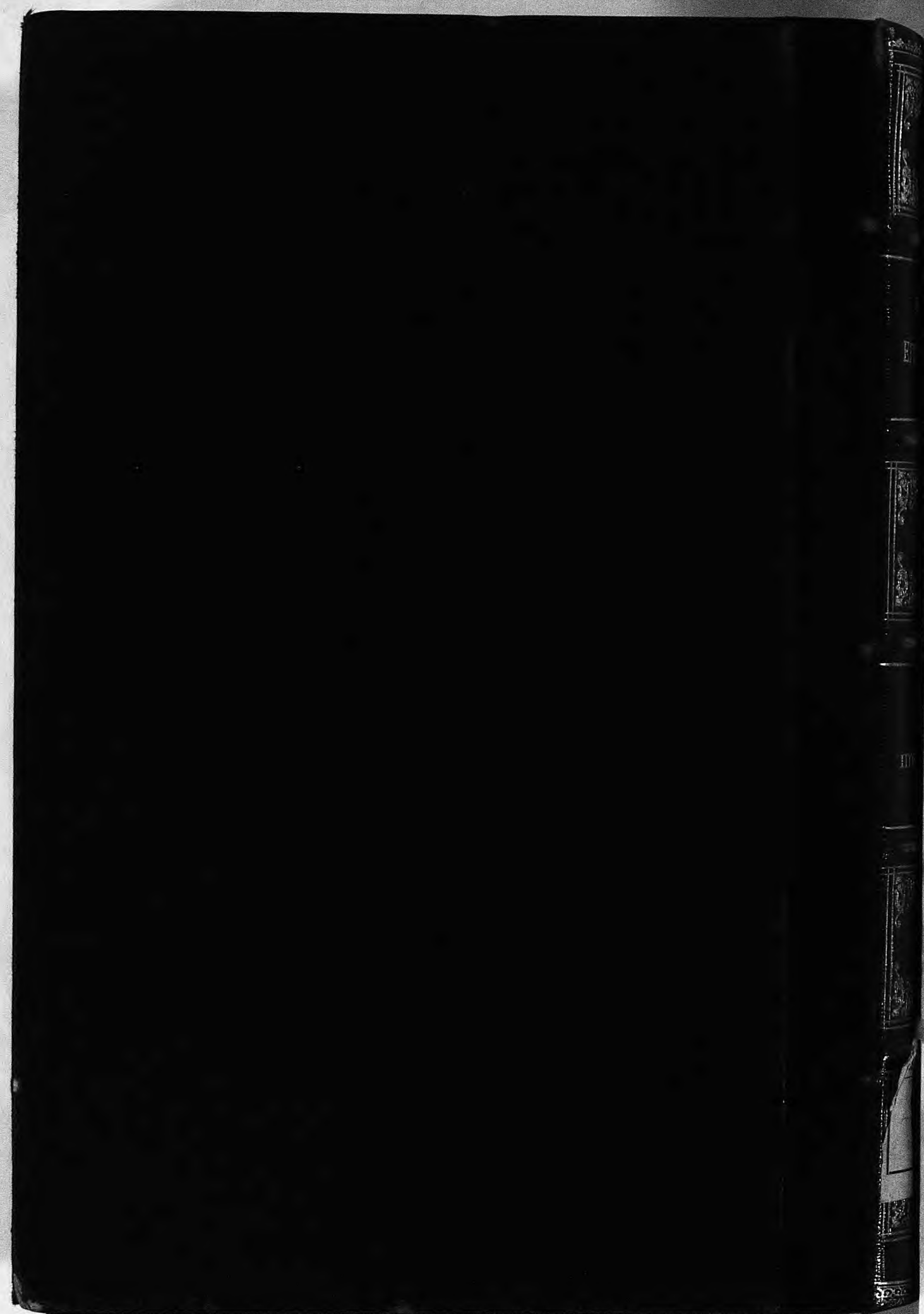
Κεφαλαῖον Ρ ἐκ παλαιοῦ χειρογράφου.....	Σελ. 18
Κεφαλαῖον Σ κατὰ τὴν τεχνοπρεπίαν ἀρχαίων χειρογράφων.....	» 136
Κεφαλαῖον Τ ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης.....	» 450
Μαγικὸν τετράγωνον.....	» 496
Τηλεσκόπιον	» 515
Τριγωνομετρικαὶ γραμμαὶ.....	» 581
Κεφαλαῖον Φ ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριακῆς Βιβλιοθήκης	» 690

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΘΗΝΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας